PANORMITANVS
ſuper Tertio Decretalium.

NICOLAI DE TVDESCHIS,
SICVLI, ABBATIS MONACENSIS,
archiepiſcopi Panormitani, eccleſiæ Romanæ Cardinalis, Decretorumq́
Doctoris clariſsimi, Commentaria in Tertium Decretalium li-
brum: unà cum Summarijs & Adnotationibus com-
plurium doctiſsimorum Iureconſultorum:
ea nunc denuo fide excuſa, ut mendæ,
ſi quæ prius irrepſerant, iam
ferè nullæ ſint.

LVGDVNI,
1546.

Rubrice huius voluminis.

¶ Nicolai de Tudeschis, Siculi, Abbatis Monacẽ. Archiepiscopi Panormitani: Sacrosancte Romane ecclesie Cardinalis: Cõmẽtaria (seu mauis Lectura) in Tertiũ Decretaliũ: cum Additionib⁹ Summariis hactenus apponi solitis. Adiectis huic vltime editioni Additionib⁹ egregij vtriusq; iuris doctoris Sebastiani Sapie Henuẽsis: iuri operam nauantibus haud vulgariter profuturis.

1 Clerici debent se abstinere ne interueniant in iudicijs.
2 Judices quando sunt in peccato mortali non prohibentur iudicare ex potestate officij.
Judex qui est in peccato magis peccat alios iudicando.
Sacerdotes qui sunt in peccato magis peccant dando alijs penitentiam lз absolutio ab ipsis facta valeat.
Preces malorum sacerdotũ an prosint vel noceant illis p qb⁹ fiunt.
3 Ambasiatores debent eligi beniuoli illi cui mittuntur.
4 Clericorum appellatione qui veniunt.
Priuilegium concessum clericis comprehendit omnes clericos cuiuscunq; ordinis seu dignitatis sint.
Episcopi non veniunt appellatione clericorũ in materia odiosa sed secus in materia fauorabili.
Mixtum an veniat sub simplicibus. ĩ. c. j. nu. 6.
Appellatione ecclesie parochialis: non venit illa que est parochiata ⁊ collegiata.

Omnipotẽtis

dei postulato suffragio: vt ostẽdam in volumine ordinẽ fuisse seruatum: cõtinuãda est primo rubrica ad precedẽtia que per doc. duobus modis cõtinuat. ⁊ pmo sic. Supra visũ est de iudicijs ⁊ de eorũ singulis partibus. sed qꝛ clerici debent ab eis quãtũ pñt abstinere, nam decet seruos dei pariter incõmodo a strepitu iudiciorũ esse quietos. c. de syndico. † ⁊ qm̃ nõ solum a iudicijs abstinere debent: sed vita ⁊ honestate fulgere: ideo post tractatũ iudiciorum subijcitur hec rub. hec tñ cõtinuatio nõ est multũ cõtexta cum precedentibus. vñ forte ponitur scda. ¶ † Qꝛ. s̃. visũ est de iudicijs: ⁊ iudices maxime clerici nõ debent esse in pctõ maxime cũ iudicãt. iij. q. vij. iudicet. ideo post tractatum iudiciorũ subijcit qualiter clerici debeant se habere in vita ⁊ honestate vt sic vitent oẽm maculã peccati. Aduerte tamen ꝙ in hac cõtinuatione doctores simpliciter dicũt qđ existentes in pctõ nõ pñt iudicare: qđ nõ est simpliciter verũ. dic ergo qđ merito vite iudicare alios non pñt. sed ex potestate officij sic. vide de hoc. iij. q. ij. §. fi. ⁊ iij. q. vij. in glo. summe. plene p Jnn. in. c. sciscitatus. s̃. de rescrip. ⁊ in. c. cũ venerabilis: de excep. peccat tñ iudex alium iudicando si ipe peccator. vt in. c. iudicet. ⁊ in. c. grauibus. ⁊. c. q. fine. iij. q. vij. Et idẽ dic in sacerdotibus respectu fori penitẽtialis. peccant eñ si existẽtes in pctõ alijs penitẽtiã iniungũt lз absolutio teneat. Debent eñ primo se corrigere saltẽ per cõtritionẽ ⁊ postmodum penitentiam alijs iniũgere ⁊ vide tex. cũ gl. in ver. iudicãdus. de pen. di. vj. c. j. glo. in. d. c. i grauib⁹. Et vtrũ malorũ sacerdotũ preces noceãt vel psit illis pro qb⁹ fiunt. vide tex. cũ gl. in. d. c. in grauibus. melius. vide. xlix. dist. in sum. Jtẽ adde ⁊ aliud qđ lз malus sacerdos ita cõficiat sicut bonus. j. q. j. multi tñ facilius exaudiunt boni sacerdotes ꝙ̃ mali. j. q. j. in. c. ipsi sacerdotes. Cũ eñ sunt intercessores apud deũ: si displicent deo nedũ exaudiunt: sed potius deũ ad irã puocãt. vñ tex. no. in. d. c. in grauibus. dꝛ qđ si is q displicet ad intercedẽdũ mittit: irati anim⁹ ad deteriora puocat. ¶ † Et no. illũ tex. perpetuo. p ambasiatorib⁹ [a] destinandis vt eligant hi q sunt beniuoli ⁊ accepti illis ad quẽ mittuntur. nã si displicent redibunt sine effectu: malus tñ sacerdos ex potestate officij etiã pphetare põt vt pphetauit Caiphas: nã dꝛ in euãgelio prophetauit ⁊c. idẽ fecit Saul dũ pphetauit Dauid persequẽs. vide de p̃dictis bonũ tex. j. q. j. dictũ. ⁊. c. pphetauit. Et vtrũ sancti et boni sacerdotes habeãt semp spiritũsctm̃: an vero recedat ad tps: et que differẽtia fuit inter sanctos ⁊ Christũ respectu spiritussancti. vide tex. in. c. querendũ. de peni. di. ij. Tertio põt ꝯtinuari ⁊ apertius, vt. s̃. in proe, cõtinuat. Nã in primo libro dixit de psonis ⁊ officijs eorũ. in secundo de actibus hoĩm in iudicio. restat videre de actibus hominũ extra iudiciũ tã respectu clericorũ ꝙ̃ laicorũ: ⁊ qꝛ clerici sunt digniores laicis primo hic tractat. in tertio de actibus clericorũ. in quarto vero de actibus laicorũ. Tractaturus igit autor in hoc tertio libro de actibus clericorũ voluit p̃mittere istã rubricã de vita ⁊ honestate clericorum: qꝛ pre oĩbus debẽt clerici vita ⁊ honestate fulgere. ⁊ ne rub. redarguat de superfluitate. dic qđ verbũ vita ꝯcernit necessaria ad victum clericorũ, ff. de ver. sig. l. vbo victus. verbũ honestatis concernit clericum respectu morũ. ¶ Materia huius rub. hr̃. xxiij. dist. his igitur. ⁊, §, clerici. cum quatuor, c, seq. ⁊. xl. ⁊. xlj. ⁊. xliij. dist. per totum. et Guil. in, repeti. huius ti. colligit iura per que probat honestatem clerici inductam per singula mẽbra a capite vsq; ad pedem. repetitur in, vj. et cle. ¶ † Sed circa istam rubri, queritur de vtili. q. qui appellatione clericorum [b] comprehenduntur: dico qđ largo sumpto vocabulo veniunt oẽs in quacunq; dignitate sint positi ex quo sunt electi ad seruitium dei. vnde omnes qui non sunt laici dicuntur clerici cum duo sunt genera Christianorũ: vnum clericorum: aliud laicorũ vt dicit Hierony. xij. q. j. duo sunt genera. hoc probatur pmo ex etymologia vocabuli. vt. xxj. dist. clericos. ⁊ in. c. cum secundum. de prebẽ. ⁊ in. d. c. duo sunt gña. Dicuntur enim clerici a cleros grece quod est sors latine: quia sunt electi in sortem domini: vt innuitur in dictis iuribus hoc etiam probatur hic in rubro iũcto nigro. nam in rub. solum dicitur de vita ⁊ hone. cle. ⁊ in nigro fit mentio nedum de simplicibus clericis sed de prelatis etiã episcopis. vt in. c. si clerici. ĩ. eo. Jdẽ probatur in ti. ne cleri. egro. ĩ. eod. ⁊ in vj. lib. ⁊ ibi per Joã. mona. Priuilegium ergo tributum simpliciter clericis comprehendit oẽs clericos cuiuscunq; ordinis seu dignitatis sint. nam si si episcopus ergo clericus [c]: sed de stricta significatione seu in materia odiosa appellatione clericorum non credo comprehendi episcopos. c. quia periculosum. de sen. excom. lib, vj. ⁊. c. in fidei fauorẽ. de hereti. eo. lib. Et idem puto in alijs clericis existentibus in dignitate et in canonicis cathedralium ecclesiarum. Ratio: quia in eis est qualitas supra alios que non reperit in simplicibus clericis vide ad hoc tex. not, qui facit ad multa in. c. statutum. de elec. in. vj. maxime iunctis no. ibi per Joã. andr. vbi dicitur qđ appelatione ecclesiarũ parochialium non veniũt ecclesie parochiales collegiate in materia stricta: quia habent qualitatem collegij supra curam [d]. sed in materia non odiola cõprehenduntur. ⁊ no. semper illum tex. ad materiã extensionis. ad idem quod not. Jnno. in. c. sedes. de rescrip. sensit Fede. consi. xj. ⁊ hec quo ad rubricam sufficiant.

¶ De vita ⁊ honestate clericorum. Rubr.

1 Clerici non veniunt appellatiõe populi in materia stricta: ⁊ quid in materia priuilegiata.
2 Secus, ista dictio quid importat.
3 Stare ⁊ sedere differunt.
4 Laicorum appellatione veniunt femine.
5 Usurarij ⁊ inimicitias fouentes sunt repellẽdi ab oblationibus que fiunt altari.
6 Clerici cõiugati an gaudeant priuilegijs aliorum clericorum: ⁊ an veniant appellatione laicorum.
7 Statutum loquens de honestate: regulariter non ligat contra facientes.
8 Missa debet audiri diebus festiuis sub precepto peccati mortalis.
Sacerdotes non curati non tenẽtur singulis diebus audire missam.
Episcopus omni die aut audiri aut dicere missaз debet.
9 Excommunicati non debent intrare in ecclesiam tempore quo celebrat: secus forte si non celebrat.

Ut laici.

Laici propealtare vel in choro dum officia celebrãtur stare non debent: sed cã orãdi ire vel accedere pñt vel sic gñali⁹. Cũ celebrat diuisus dꝫ esse cler⁹ a pplo. Tria sunt dicta. Scdm ibi: sed pars. Tertiũ ibi: ad orandum. ¶ No. j, ibi: laici: qđ alij sunt laici: alij clerici: ⁊ dicunt laici quasi populus. vt dꝛ tex. in. d. c. duo sunt. xij. q. j. Hinc est † qđ appellatione populi [e] nõ venit clerus nec ecõtra. vt in, c, si snia. de sen. excõj. lib. vj. ⁊ per illum tex. limitãdus est. §. plebiscitum, insti. de iu. natu, gen, ⁊ ciui. vbi dꝛ qđ appellatione populi veniunt vniuersi ciues etiã cõputatis existentibus in dignitate. pcedit eñ in hisq sunt eiusdem professionis: secus in alijs: vt est tex, cum glo, in. d. c. si snia. ⁊ hoc clarissimum in materia stricta, ¶ Quid autem in materia priuilegiata vt si priuilegiũ sit cõcessum Senensi populo an compre-

---

a ¶ Ambasiatoribus. Addꝫ Alex. i. c. ad apostolice. in prin, ĩ, de re iudica. in. vj.
— Sebasti. Sapia.

a ¶ Ambasiatoribus. vide Corse. in singula. suis in verb. ambasiator circa finem.
— Sebasti. Sapia.

b ¶ Clericorũ. Uide late p Abb. in c. iij. in. j. not. s̃. de postu, prela. ⁊ qđ no. idẽ Abb. in. c, nõ dubiũ. de sent. excõj, ⁊ in. c. cũ tibi. ĩ. de verbo. sig. Feli. in. d. c. nõ dubium. in. ij. not.

c ¶ Ergo clericus. Adde eundẽ ꝯsi. vj. ⁊ ꝙ in odiosis appellatiõe clericorũ nõ veniãt epi facit qđ consuluit Roma. ꝯsil. cclix, vbi voluit qđ i odiosis exclusiuis nec mixtis appellatiõe abbatis veniant monachi ⁊ vide qđ ideз Roma. ꝯsuluit consi, ccccxcviij. vbi inter alia dicit ꝙ dispositio loquẽs dꝫ simplicib⁹ nõ dꝫ trahi ad mixta maxime cũ vna q̃litas sit dignior altera. ¶ Adde qđ opi. d. Abb, secut⁹ est clarissim⁹ p̃ceptor me⁹. d. Uincẽ. de perusi. vulgariter de fregio aduocatus ꝯsistorialis in suo trac. vl. q. inc, in noie Jesu xpi ⁊c. vbi p. xvj. fundamẽta tз ꝙ i materia stricta et penali appellatione clericorũ ñ veniãt epi. Aene. falco.
— Sebasti. Sapia.

d ¶ Supra curam. Jn ꝯtriũ videt obstare tex. i. c. ij, iuncta rub. ĩ. de cleri. nõ resi. put illum tex. deducit dñs And. sicu, in tra, de prestan. Card, in. vij. questi. Basilica cui postea respondet vt ibi per eum.
— Sebasti. Sapia.

e ¶ Appellatione ppli. Uide And. sicu. i cle. ne romani. §. sane. col. xn. de elec, ⁊ in. c. licet causam. co. v. s̃. dꝫ prob. ⁊ ibi an clerici veniãt appel-

hendantur clerici[a] satis dubitari posset:sed pro
parte affirmatiua.facit tex.in.c.cum dilecti.cum
materia sua.de fo.compe.⁊ quod no.Bar.in.l.j.
ff.ad munici.⁊ qd no.in.c.rodulphus.de rescrip.
2 ¶ †Secundo not.ibi:secus.nam idem importat
quod circa.Et no.qd dicitur quis stare sec⁹ qñ
eit quasi contiguus : secus aũt vbi est aliquan-
tulum remotus.vnde stans in choro non dicit
stare secus altare:vt hic quod facit pro statutis.
¶ Not.ij.ibi:qd sacra mysteria qd sacramentũ
celebrationis misse:dicitur mysterium ex eo q
habet reconditam virtutẽ sicut dicitur sacramẽ-
tum quasi sacre rei signum.⁊ vide de hoc tex.la-
tiorem.j.qo.i.multi.vbi etiam habetur differen-
tia inter ministeriũ ⁊ mysterium : nam mysteriũ
idem est qd sacramentũ.ministerium vero est qd
libet officium.pro hoc.c.cum in cunctis.§.inferio-
3 ra.s.de electio.¶ †No.ibi:stare vel sedere.quod
est differentia inter stare ⁊ sedere:que aũt sit dif-
ferentia inter ista:habet in.c.quid est hoc.l.disti.
⁊ in.c.episcopus.xcv.distin.nam stare dicitur q
non sedet stans erectus in pedibus.Et no.ꝙ lici
tum est quandoq; in ecclesia sedere tempore ta-
mẽ orationis debet quis stare ⁊ non sedere.l.di.
quid est hoc:⁊ facit illud Psalmi.Stantes erãt
pedes nostri ⁊c.¶ Item not.ex eisdẽ verbis qd
itineratio seu accessus ad clericos vel ad altare tẽ
pore celebrationis non est laicis prohibitus: per
istum tex.quia hic tñ prohibentur laici stare vel
sedere.⁊ facit ad.q.quam.j.subijciam.¶ Itẽ no.
ꝙ ecclesia aliquando habet tres partes.Prima
est illa que est prope altare maius que solet qñq;
cancellis includi.⁊ ista pars quandoq; appella
tur sacrariũ:quãdoq; presbyterium:qñq; sancta
sanctorum:vt in iuribus alle.in gl.⁊ in hac par-
te debent stare clerici celebrantes vt pſbyter,dia
conus:⁊ subdiacon⁹.⁊ de hac pte loquitur pnci.
c.ibi:secus altare.Secũda pars est chorus.⁊ hec
pars subdiuiditur ab altari in multis locis per
cãcellos:ac etiã a toto corpore ecclesie.⁊ i hac p-
te debent stare clerici tantum psallentes ex dupli
ci ca.j.subijcienda.⁊ de hac secunda parte loqui-
tur tex.in versi.sed pars.Tertia pars est reliquũ
corpus ecclesie ⁊ vulgariter appellatur nauis ec
clesie ⁊ in illa parte ecclesie debẽt stare laici audiẽ
tes diuina.¶ Quid autem in clericis cõiugatis
vel in alijs clericis audientibus missam vel alia
diuina.j.subijcit.⁊ per hoc declaratur iste tex.in
superficie sui.¶ No.ibi:tantum psallentibus ⁊c.
qd clerici existẽtes in choro debent psallere:⁊ qñ
existentes in maiori dignitate siue nobiliori tan
to magis debẽt deo psallere cum magis sint deo
cõiuncti ⁊ deo astricti:vt in.c.clerici.j.eo.⁊ qd ibi
no.¶ No.in ver.ad orandum.duos casus in q-
bus laici licite accedunt ad altare: scilicet causa
4 orandi:⁊ corpus Christi sumendi.Idẽ dicũt do
ctõ.in alijs sacramentis eadem ratione.¶ †No.
ibi laicis ⁊ feminis.arg.qd appellatione laicorũ
non veniunt femine:sed contrarium puto verũ:
per.c.duo sunt genera.xij.q.j.sed ad maiorẽ ex-
pressionem fecit mentionem de feminis:q de eis
posset magis dubitari:nunquid possint accedere
ad altare maxime propter quandam consuetu-
dinem quorundam clericorũ imperitorum q in-
differenter impediunt feminas volentes accede-
re ad altare cã orandi:hoc enim est eis licitum: vt
hic probatur.⁊ idem respectu communionis.
¶ No.ibi:sicut mos est ⁊c.ꝙ in his multũ attẽ-
denda est consuetudo.⁊ per hoc verbum videtur
sentire doc.vt expleto officio liceat laicis et femi-
nis accedere ad altare causa orandi:quasi secus
tpe celebrationis.⁊ hoc est de more in multis lo-
cis.⁊ hec faciunt ad.q.quotidianã nunqd liceat
laicis cã offerendi accedere ad altare tempore ce
lebrationis.Io.de lig.inducit istũ tex.ad partẽ
negatiuam.Ego putarem cõtrarium quia vt.s.
dixi,non prohibetur hec itineratio maxime cau-
sa offerẽdi ad altare:sed prohibẽt laici ibi stare ⁊
sedere:⁊ causa prohibitionis fuit duplex.Prima
ne impediant clericos diuina ministrantes.Se-
cunda vt clerici honorificentur et sic eis deferãt
in sedibus.vt habetur de cõse.di.ij.in.c.sacerdo-
tum.Sed per accessum causa offerẽdi cessant iste
due cause cum magis clerici honorificent ex obla
tionibus diuinorum ne impediantur celebrare:
nisi esset maxima multitudo offerre volentium.
Itẽ tex.hic simpliciter permittit accessum causa
orandi vel cõmunicandi:nec distinguit tps cele-
brationis ab alio tempore:sed tñ dicit sicut mos
est seruetur ergo in hoc consuetudo.Ad idẽ tex.
in.c.duo sunt genera.xij.q.j.in fin.vbi dicitur qd
b laici offerre debẽt[b] in altari.vt in.c.omnis christi-
anus.de conse.dist.j.Item probo per locum a spe
ciali in.c.oblationes.xc.dist.vbi tex.not.⁊ menti
tenendus dicit qd oblatiões dissidentiũ fratrum
non sunt nec in sacrario nec gazophilatio reci-
piende.⁊ vide ibi glossam notabilem qui prohi-
5 beãtur ad oblationibus.†et tene menti illum tex.
contra istos fouentes inimicitias ⁊ nolentes recõ
ciliari proximis:vt non admittantur ad offeren
c dum:sic repellitur vsurarius[c].cap.quia.de vsu.
6 ¶ †Sed hic dubitatur quid de clericis coniuga
d tis[d] an debeant stare inter clericos tempore cele-
brationis:Fran.⁊ Ioan.an.post eum: ⁊ cõmu-
niter docto.dicunt ꝙ inter laicos debẽt stare nõ
inter clericos.argumẽ.in.c.diuersis fallacijs.j.de
cleri.coniug.⁊ in.c.j.eodem tit.lib.vj.vbi dicitur
clericos coniugatos gaudere priuilegio clericorũ
e in duobus[e] duntaxat dummodo deferant habi
tum ⁊ tonsuram:ergo non includuntur hic ap-
pellatione clericorum.Credo posse dici contra
rium:quia illud non est priuilegium clericorum:
sed vt psallentes non impediantur.⁊ vt eis defe-
ratur hoc emanauit vt pdixi.Cũ ergo clerici cõ-
iugati nõ sint pure laici.vnde appellantur clerici
vt in rub.de cleri.cõiuga.hic tantum excludunt
laici ergo non veniunt appellatione laicorũ.pro
hoc facit vnum no.dictũ Io.and.in.c.ioannes.
de cleri.coniuga.vbi dicit quod statutum episco-
pi excommunicãs certo casu laicos non compre-
hendit clericos coniugatos:cum materia sit odio
sa ⁊ illi non sint pure laici:sed quoddam genus
seu quedam species mixta.facit dictũ.c.statutũ.
de electio.libro sexto.⁊ adde.c.si qui.xxxij.distin-
ctio.vbi dicitur quod clerici coniugati debẽt vi-
gilare in psalmis dicendis:permittitur ergo eis
cantare cũ clericis:pñt ergo stare inter psallẽtes.
vide omnino gloss.xxiij.questio.iiij.quis.que sen
tit qd possunt esse inter clericos.¶ Sed est dubi-
um quid de alijs clericis qui veniunt causa au-
diendi diuinum officiũ ⁊ nõ cantant:certe si im-
pediant psallentes per eos nõ est eis licitum.facit
pro hoc dictio tantum hic posita.dicit enim tex.
tantum psallentibus ⁊c.sed vbi impediunt psal
lentes satis posset permitti vt in choro sint quia
cessant tunc rationes statuendi:⁊ q iste text.ex-
cludit solum laicos.habuit ergo respectum:quia
clerici cõmuniter sunt inclusi inter ecclesias eox.
¶ Sed quero an peccent laici non seruãdo hoc
statutum:Innoc.dicit qd non.loquitur eñ hoc

lationem districtualium:de quo etiam per Pau.de cast.in cõsil.clvij.
inci.ad primum quesitũ.in.j.pte fm nouissimam impressionem.⁊ per
And.sicu.in repeti.rubri.C.qui admit.col.vij.
a ¶ Clerici.Adde Roma.cõsi.clxxx.i sing.suis fol.xij.⁊ ibi vide an ve-
niant appellatione prouincialiũ.an autem appellatiõe vniuersitatis
veniant sacerdo-
tes : vide Oldra.a
consi.xxij.
Sacharias.
¶ Adde qd vo-
luit allegare Ro-
manus singu.suo
ccccxli.inc.habeo
casum in facto.fo.
xv.cui add Mat
the.mathes.sing.
cxj.inci.nota vnã
doctrinã lucrosã.
⁊ pleni⁹ Fel.in.c.
ecclesia sanctema
rie.col.xxvij. ver.
septimo qro.vbi
adducit Lap.al.
xcix.inci.an statu
tum exclusiuum.⁊
alle.seq.de quo p
Gemi.i.c.si.co.ij.
de offic.dele.li.vj.
Paul.de ca.cõsi.
cxcvj.inc.ad pri
mum.Oldra.cõs.
xxxij.inci.questio
est ꝙ iste corrupte
all.pro cons.xxij.
⁊ Ancha.cons.cl.
inci.optimis.
b ¶ Offerre debẽt.
Adde an ille qui
vadit ad missam
teneat offerre siue
vadat ad paro-
chiam siue alibi.
Lap.allega.lviij.
Bernar.Lãdria.
c ¶ Repellitur vsu
rarius.Add hoc
verum ꝙ tales re
pellũtur ab obla-
tionibus non ab
eleemosynis quia
ecclesia illas reci-
pit vt illis mediã
tibus reconcilien
tur deo.ita dicit
Pe.de anch.cõsi.
ccccxxx.vbi dicit
ꝙ Bar.magnus
legistã nõ intelle-
xit hãc dñia.Ber
nar.Lãdria An
to.Fracis.
¶ Circa hoc qd
hic dtd obligatio
ne qd illax appel
latione veniat : ⁊
an eleemosyne cõ
tinent appellatio
ne obligationum:
vide Inn.in.c.cũ
inter.de ver.sign.
⁊ an eleemosyna
possit fieri de bo-
nis alienis : ⁊ per
cõsequẽs an pos-
sit fieri de vsuris
vide in.c.ex trãs-
missa.de dec.vbi
dicitur qd non.⁊ vide do.Abba.in.c.olim innouamus.de cẽsi.vbi di
xit eleemosynã nõ posse fieri de extortis iniuste etiã p gabellarios.ad
quod vide etiã Pau.de cast.in consi.lxxij.⁊ text.in.c.non est.j.q.j.qui
dicit qd nõ dicitur eleemosyna allã que fit de rapinis.⁊ vide bonã gl.
in cle.ij.de cẽsi.⁊ adde q eleemosyna non dꝫ dari de male acquisitis.
vt in.c.eleemosyna.iiij.q.v.⁊ vide Archi.in.c.non est.j.qõ.j.vbi ponit
de quibus reb⁹ dꝫ fieri eleemosyna.⁊ ad materiã eleemosyne vide in.c.
maior.⁊ in.c.medicina.⁊ seq.de pe.di.j.⁊ vide Card.in cle.j.in.§.ideo.
de reli.et venera.
sanctorum.
d ¶ Coniugatis.
adde an gaudeãt
priuilegio clerico
rum.Cepo.cõsil.
xj.Alex.late cõsi.
viij.j.libro.Lap.
alleg.cxviij.
Anton.Francis.
¶ Adde ꝙ cleri-
cus cõiugat⁹ non
gaudet priuilegio
fori: vt per Ioã.
and.in ver.decla-
ramus.i.c.j.Bal-
leg.⁊ gloss.in.c.si
iudex laic⁹.in vs.
debent.de sente.
excõi.in.vj.qd in-
tellige verum in ci
uilibus sed in cri-
minalibus etiam
ciuiliter intẽtatis
bene gaudet priui-
legio si vitã ⁊ ha-
bitum seruẽt:scdm
Geminia.ibi : et
add ꝙ si cleric⁹ cõ
iurat⁹ exercet ar-
tes viles nõ gau-
det priuilegio cle-
ricali vt plene per
do.Card.in cle.j.
in.xvij.q.de vita
⁊ ho.cleri.⁊ adde
ꝙ clericus ducẽs
vxorem vel fact⁹
miles perdit pri-
uilegium ipso iu-
re vt est glos.in.c.
quisquis.xvij.qõ.
iiij.⁊ eodẽ modo
si incedit sine ha-
bitu ⁊ tonsura:vt
plene p.d.Cardi.
in clem.j.in.j.op-
positione.⁊ in.xij.
questione.de vita
et honesta.cleri.
et materiam cleri
corum coniugato-
rum vide plene p
Specu.in titu.de
cle.cõiu.per totũ.
Sacharias.
¶ Adde pleni⁹
per Geminia.in
c.j.§.⁊ cum parisiẽ-
se.num.5.⁊ qd ibi
not.cel.in apostil.
in versi.coram iu
dice laico.et ibi
Philip.Fran.nu
mero.1.⁊ eundem
Cel.in apostil.in
ver.iudice secula-
ri.de cleri.coniu-
ga.lib.vj.
Sebasti.Sapia.
e ¶ In duobus ad
de tamẽ ꝙ valeat
consuetudo qd clerici coniugati gaudeant priuilegijs clericalibus :lꝫ
non deferant habitum ⁊ tonsuram: vt voluit Fulg.in consil.cxxiiij
incipiente.presupponit is statutis in.ij.dubio.

c. de honestate. ideo non ligat cōtra facientes: maxime vbi
7 cōsuetudo est in oppositū. ¶ † No. hoc dictū qd statutū lo-
a quens de honestate non ligat contrafacientes ad pctm.^a
ꝑ hoc vide tex. iiij. dist. §. hec ꝛ fi. in fi. hoc dictū limito dum
modo nō fiat ex cōtemptu. vnde cōtēnens exhortationem
superioris peccat. vide bo. glo. cum tex. in. c. quis autē. x. di.
Idem intelligo in consilio perfectionis. secus in cōsilio re-
uerētie: vt no. in. c. ad aures. de eta. ꝛ qua. ꝛ gl. in cle. j. de te.
¶ Qūo aūt cognoscat vtrum constitutio sapiat consiliuꝫ
vel preceptum dic qd pmo recurrendū est ad materiā subie
ctam. nā si illa de sui natura non necessitat dicitur potius
quedam exhortatio: lꝫ verba aliud sapiāt. xj. q. iij. rogo. cuꝫ
glo. ꝛ in. ꝑe. decretorum iuncta glo. ꝛ clemen. exiui de para
diso. de ver. sign. hec autem materia non necessitat cum in
ecclesia omnes vnū sumus. nec distinguit seru⁹ a libero ꝫ
omnes sunt filij dei. hinc omnes dicunt Pater noster ꝛc. ꝛ
ad hoc denotandum cum papa celebrat clerici ꝛ laici sunt
mixti sed honestū est propter rationes premissas vt fiat di
8 uisio de qua hic. ¶ † Ultio hic querit de vtili. q. vltra als:
b nunqd audire missam sit in precepto^b cū iste tex. facit men-
tionē de clericis ꝛ laicis. dic qd oēs laici debēt audire mis-
sas cōpletas diebus dominicis: ꝛ in alijs precipuis diebus
ꝛ stare in missa vsqꝫ ad bñdictionē sacerdotis inclusiue als
peccant mortaliter iusta cā cessante: cum eis hoc precipiat
ab ecclesia: vt in. c. missas. cum duobus seq. de conse. dist. j.
ꝛ dicit missas in plurali nō qd arctentur audire plures nu
mero sed sufficiat eis vnica: sed dicitur in plurali: qꝛ oratur
pro viuis ꝛ defunctis. Idem dic in clericis maxime nō cu-
ratis. debent eñ in his diebus maxime conuenire ad eccle
sias eorū seu cathedralē ꝛ ibi missam audire: vt in. c. et hoc
attendendū. de cōse. di. j. ꝛ per illum tex. dico qd non missa
peculiaris seu priuata est in pcepto: sed missa magna ꝛ pu
blica que fit cum cantu. cōsuetudo tñ habet oppositū: sed
de iure primum verius est. nā clerus orat ꝑ populo: vnde
populus debet tunc esse presens his diebus precipue. et iō
dicitur in. d. c. ꝛ hoc. qd misse peculiares aut priuate debēt
ita dici illis dieb⁹ in locis secretis vt ppls nō abstrahat ab
audiendo missam solēnem. Et p illū tex. qui facit mentio-
nem de sacerdote infero qd sacerdotes nō habētes curam
nō tenent celebrare singulis diebus dñicis ꝛ festiuis cum
solum iniungat eis qd vadāt vna cum laicis ad audiēdū
missam ex quo nō habent populuꝫ: vt habetur in dicto. c.
ꝛ hoc attendendū. De episcopo dic qd nisi causa rationa-
bilis eum excuset non dꝫ preterire diem quominus dicat
vel audiat missam in. c. fi. de priuile. li. vj. nec dꝫ saltem die-
bus dñicis deesse in ecclesia sua. de consecra. distin. iij. eps.
¶ In glos. ij. ibi. vt liberius. adde aliā rōnem quam. s. dixi
scilicet vt clerici honorent pre laicis. Sed quid si laici inui
tentur a clericis vt stent inter eos: dicūt doctores qꝫ licituꝫ
est eis ꝑ hoc textus ibi: non presumātur autoritate ppria:
quia illud verbum sonat in vitium: qꝛ qui inuitant a cleri
cis nō presumunt pro hoc. lxiij. dist. c. j. ij. ꝛ iij. vnde licite de
ficientibus maxime clericis inuitantur laici ad cantandū
cū clericis. ꝛ maxime hoc fit in Francia vbi sunt boni can-
tores similiter in alemania bassa. Nūqd aūt possit solus cle
ricus missam dicere cum laicis. vide. xxviij. dist. sedulo. de
consecra. dist. hoc quoqꝫ. ꝛ in. c. nō liceat. xvj. dist. ꝛ in defe-
ctu clericoꝝ hoc licebit alias secus: vt in. c. ꝑposuit. de fi. ꝑ-
9 sbyte. ¶ † In glo. fi. in fine hec expositio cōiter non recipit
a doc. qꝛ esset de indubio cum omnes laici possunt intrare
ecclesiam nisi sint excōicati. xxj. dist. cleros. de conse. distin.
iij. eps. xxv. distin. perlectis. qꝛ tales nō debēt ecclesiam in-
trare ꝛ hoc tempore celebrationis diuinorum: secus videt
si diuina nō celebrent: vt est glo. no. j. q. j. qui studet. in ver.
misit. dꝫ enim intelligi fm dispositionem glo. precedentis.
vt dicat sanctasanctorū illa pars q̄ est ꝑpe altare que ap-
pellat sacrariū in quo sunt clerici ad celebrādū ꝑpter sacra
menta que ibi conficiūtur: ꝛ qꝛ in altari maiori cum soleat
esse sacrarium includunt reliquie. j. de consecra. eccles. vel
alta. per totum. Alij dicūt qd appellatur sanctasanctoruꝫ
capella Constātini i Roma. vbi seruant capita apostolo-
rum Petri ꝛ Pauli sed communiter hoc non tenetur: qꝛ
ista constitutio quo ad hoc esset localis quod non esset di-
cendum. ꝛ ideo tene superiorem ꝛc.

1 ☞ Clerici prohibentur portare arma offendibilia.
2 Clericus qui non potest aliter mortem vitare potest suum aggressorem impune occidere: ꝛ non incurrit irregularitatem: etiam si tunc esset in actu celebrandi.
5 Clericus pro defensione rerum suarum vel pro defensiōe proximi an ꝛ quando possit impune aliquem offendere.
3 Irregularitas semper incurritur a clerico aliū offendēte, nisi in casu. s. in nu. 2.
4 Iudex siue testis in cā criminali incurrunt irregularitatē.
5 Papa potest dare licentiam clerico pugnādi in bello iusto sine metu irregularitatis.
6 Monachus religiosus pōt sine licentia sui abbatis se defendere ꝛ eleemosynam facere in casu necessitatis: ꝛ si non potest licentiam commode petere.
Monachus non habetur pro mortuo circa ea que sunt iuris naturalis.
7 Armorum appellatione non venit cultellus paruus apt⁹ ad incidendum panem.
8 Clericus secularis portās arma non est ipso facto excōicatus sed religiosus sic: etiam tenens intra septa monasterij.
9 Clericus ex delatione armoruꝫ si tertio fuerit monitus ꝑdit priuilegia clericorum.
10 Clericus vsurarius non incontinenti deponitur: sed procedetur vt hic dicitur.

1 **Clerici.** ¶ † Breue est nec pōt breuius summari: sed pro summario no. quod armorū delatio clericis est inhibita intm̄ qd contrafacientes grauiter peccant hoc colligitur ex eo: qꝛ tale delictum est excōicatiōe dignum vt hic: sed excōicatio nō fert nisi pro graui crimine: vt in. c. null⁹. ꝛ in. c. nemo. xj. q. iij. ꝛ quāuis hic caueatur solū de clericis
c idem dic in laicis^c: vt patet in rubro ꝛ nigro. C. vt armorū vsus inscio principe interdictus sit. li. xj. Sed ꝫ hoc opp. de c. dilecto. de sen. excō. lib. vj. vbi ille decanus assumpsit arma materialia. ad idem. c. olim. j. de resti. spo. So. illa iura loquūtur in armis defensibilibus ꝛ non offensibilib⁹ pñt enim clerici ad eorum defensionem arma assumere: vt in contrarijs. ¶ Sed quero vltra alios nunquid sit hoc clericis licitum indistincte. Solu. distingue plene. primo an liceat ꝑ defensione proprie persone. secundo quid pro defensione rerum. tertio an ꝑ defensione proximi. quarto qd in
2 religiosis. ¶ † Ad primum dic qd si clericus nō pōt mortē aliter vitare potest impune occidere suum aggressorem nec
d vllam irregularitatē^d incurrit nam potius aggressor videt seipsuꝫ occidere qꝫ ab aggressore occidi. vt probatur in cle. si furiosus. de homi. ꝛ ideo nullum pctm̄ incurrit. et dixit Io. de lig. in tractatu de iusto bello. qd clericus celebrans inuaditur iniuste dimittit celebrationem. ꝛ si defendendo se occidit aggressorē pōt incōtinenti redire ad altare ꝛ officiuꝫ pficere. Si vero poterit aliter mortē vitare puta fugiē do: tunc est dubiū nunquid clericus teneatur fugere an vero possit arma mouere. gl. in. c. his clericis. l. dist. ꝛ in. c. sicut dignum. de homi. sentiunt quod tūc non debet percutere. Sed in ꝯriū adduco. d. c. olim. vbi pro defensione rerū licitum est clerico mouere arma. ergo fortius pro repulsiōe in iurie personalis: nā iniuria est fugari: ꝛ iniuria quelibet corporalis videtur maior qualibet iactura rerū. l. in seruoruꝫ. ff. de pe. facit qd no. Bar. in. l. ij. ff. vnde vi. puto sic in clerico distinguendū qd ad seua puta ad occisionem nō dꝫ cle-
e ricus ꝑcedere si pōt fugere:^e sed aliter resistere ꝛ verberare pōt. ar. in. c. olim. iuncta. d. cle. si furiosus. tunc enim occidē do euitat irregularitatem qñ aliter mortem ppriaꝫ vitare
3 non poterat. ¶ Scdo casu cū queritur nunquid ꝑ defensione rerum: vr primo qd nō sit licitum arma mouere. arg. in. c. suscepimus. j. de homi. ꝛ in. c. ij. eo. tit. dum dt te tuaqꝫ liberādo ꝛc. ꝛ sic requirit illa duo copulatiue. In ꝯtrariuꝫ facit. d. c. oliꝫ. ꝯcludo sic qd ad occisionē seu mēbri debilitationē clericus ꝑcedere nō dꝫ pro defensione rerum. vt in dictis iuribus. sed aliter ꝟberare seu resistere potest: vt in. d. c. olim. ꝛ b̄ sentit Inn. in. c. si vero. el. j. de sen. excō. ¶ In ter
f tio mēbro. s. quid pro defensione ꝑximi videt pmo qd nō liceat clerico p tex. c. ex multa. j. de voto. vbi dꝫ clericale officium reddit clericos inhabiles ad pugnādū ēt cū saracenis. Ad idē. xxiij. q. viij. reprehensibile. ꝛ. vij. q. j. c. sciscitat⁹. ꝛ qd ibi no. In ꝯriū facit. d. c. dilecto. vbi dꝫ qd lꝫ vnicuiqꝫ vicino ꝑpulsare iniuriā inferēdā ꝑximo. ꝛ p illud verbum cuiqꝫ dt ibi Host. ꝛ ēt Inn. qd laico ꝛ clerico b̄ licitū est pu to sic ꝯcludēdū qd aut clericus hꝫ iurisditionem in loco: et tunc ꝑ defensione suoꝝ lꝫ arma mouere: ꝛ sic loquit. d. c. dilecto. si vero nō hꝫ iurisditionem aut sine ope clerici iniuria pōt ꝑpulsari, ꝛ non debet clericus pugnare: vt. s. in cōtrarijs. Aut nō pōt aliter ꝑpulsari: ꝛ tunc lꝫ clerico capere aggressorē ꝑximi ꝛ verberare ac etiā occidere si aliter iniuriā ꝑpulsare nō pōt. xxiij. qō. iij. c. maximianus. ꝛ. c. qui pōt. ꝛ. d. c. dilecto. incurrit tamē occidendo irregularitatē. vt no. xxiij. q. iij. §. j. ꝛ in summa. Nūqꝫ enim euitat irregu-

☞ Sebasti. Sapia.
a ¶ Ad pctm̄. Uid late ꝑ fel. i. c. j. col. vj. versi. fallit tertio regula. s. d cōstitutio. ꝛ ibi ponit qūo ex ꝯtemptu qs peccat qñ venit ꝫ legē ꝯsilij ꝛ honestatis. ꝛ vide ad hec qd scribit elegāter Are. in ꝯsi. clx. inci. longa est ꝯsultatio. i viij. dubio. ibi dt qꝫ ēt lex precepti nō ligat qñ rō legis sonat indecētiā. vt ibi per euꝫ.
b ¶ In precepto. Adde Cap. alle. lviij.
☞ Sebasti. Sapia.
c ¶ Idēꝫ in laicis. vide Ro. in sing. cclxiij. inci. ꝑhibitū est arma portare. vbi dt qd lꝫ oibus sit ꝑhibitum portare arma tñ si rustic⁹ portauerit solū punit in pditiōe armoꝝ vt in triginta libris.
d ¶ Nllā irregularitatem. adde do. car. consil. xix. cal. late ꝯs. j. de treu. ꝛ pace.
☞ Sebasti. Sapia.
¶ Irregularitatē. vide abb. in. c. oli. j. col. vij. ꝟs. itē querit ad declarationē. s. de restit. spol. ꝛ Fel. in. c. si ꝟo. in fi. j. de sent. excommuni.
e ¶ Potest fugere. adde qd bal. ꝯsil. cccxij. li. iij. li. dicit qd cū fuga nō est tuta qs fugere non tenet: qꝛ piculum est in dando terga. ꝛ ibi late vide ꝛ dt idē bal. consi. cccclxx. j. li. qd nō valeret statutū qꝫ aggressus non deberet se defendere. Bern.
☞ Sebasti. Sapia.
f ¶ Proximi. vide abba. in. c. iij. de cleri. percuss. et. d. Iaso. in. l. vt vim. col. vi. vers. in ea. gl. ibi rñdeo. ff. de iusti. ꝛ iure. ꝛ i ꝟs. sed pulchrum dubium est.

laritatem occidendo vel mutilando nisi quādo aliter mortem ꝓpriā euitare nō pōt, vt i.ḋ.cle.si furiosus. Pro defen
4 sione ergo ꝓximi incurrit irregularitatē sine pctō. †simile in iudice ꝛ in testibus exercentibus eorum officium in cau
5 sa criminali.lj.di.c.j.ꝛ qḋ ibi no. Sꝫ †circa hoc vertit̄ pulchrum dubiū:nūqd papa possit dare licētiā clerico pugnā
a di in bello iusto sine metu irregularitatis:[a] ꝛ primo vr̄ qḋ non:q2 hoc vr̄ ꝓhibitum iure diuino.nā ab ipso Christo dictū fuit Petro volēti defendere magistrū suum ab iniuria Judeorum.cōuerte gladium tuuꝫ in vaginā:vt habet̄ in euāgelio.et trāssumptiue.xxiij.q.viij.§.j. Item in veteri testamento dixit deus ad Dauid:non edificabis mihi templum:q2 vir sanguinis es.vt habet̄ transsumptiue. de ꝯse. dist.j.c.j.contrarium determinat Cal.in.c.petitio.j̄.de homi. Mouetur:q2 irregularitas est de iure positiuo.alleg.c. is qui.de sen.excō.li.vj.sed tu adde dictum Innoc.in.c.ad audientiā.j̄.de homici. Item sola cōstitutio ecclesie prohibet clericū pugnare in bello iusto ergo papa q̄ est sup istas constitutiones humanas.vt in.c.proposuit.de conce.preb. potest hāc prohibitionem relaxare:maxime cum ipse papa possit ex iusta causa bellum indicere presertim contra infideles.xxiij.q.viij.c.omni.ꝛ c. p̄terea.ea.cā ꝛ.q. Nec ob.ꝑma autoritas.alle.in ꝯ2ium:q2 non solū illa fuit dicta Petro: sed etiam alijs laicis:vt colligitur ex eo qḋ in eadem autoritate subijcit̄ dum dicit:nam omnis qui gladium accipit gladio peribit. Sic etiā rn̄detur ad autoritatem:ꝛ pōt dici melius ad illam scḋam quod loquit̄ de effusiōe sanguinis iniusta:nā Dauid ꝓditorie fecerat interfici Uriam vt cōmitteret adulterium cuꝫ Bersabee eius vxore.ꝛ adhuc nō fuit penitens qn̄ illa verba fuerunt sibi dicta.sed nos loqmur quando bellum est iustum.ꝛ vt dicit alibi Aug.ille dicitur accipere gladium qui superiore nō iubēte vel consentiente gladium assumit ad effundēdū sanguinē;vt est not. tex.in.c.ille.xxiij.q.iij. Itē videmus qḋ papa dispēsat post penitentiā in irregularitate ex peccato ꝯtcta.vt no. Hosti. ꝛ cōiter doc.in.c.sicut dignuꝫ.de homi.ꝛ no.in.ḋ.c.j.de ꝯse.
6 dist.j.ꝛ hoc est valde no. ¶ Uenio ad vltimum †quid in religioso an possit se defendere sine superioris licentia:ꝛ videtur primo qḋ nō;q2 etiā actus liciti ꝛ in se laudabiles sunt sibi prohibiti sine sui superioris licentia vt vouere peregrinari ꝛ similia.xx.q.iiij.monachis. Item defensio fit ex propria volūtate:sed volūtas religiosi depēdet a volūtate abbatis.vt in.c.ij.de test.li.vj.cū simili. Jo.de lig.in.ḋ.trac.cōcludit quod si pōt cōmode haberi superioris licētia postulanda est.al's aūt licitū est se defendere cum hoc cōpetat de iure naturali.j.di.l.ius naturale.ꝛ quo ad act⁹ naturales
b nō censet̄ mortuus,[b] ad hoc.xvj.q.j.placuit.ꝛ qḋ ibi not.et in.l.deo nobis.C.de epi.ꝛ cle.ꝑ hoc primo facit glo.no.xij. q.j.c.non dicatis.que dicit religiosum posse eleemosynā facere de bonis monasterij morienti fame si non potest licentia superioris cōmode haberi. Si ergo per actū alias sibi illicitum potest subuenire vite alterius fortius per actū licitum potest subuenire vite proprie imo est plus dicendū vt aduersus suū superiorē possit se defendere si superior eū inuadit cōtra omnē regulā.arg.in.c.ex parte.j̄.de accu.et hoc
7 b ene not. †Et inquantum istud.c.simpliciter prohibet delationem armoꝝ intellige in cultello feritorio seu offenso
c rio;sec⁹ aūt in cultello paruo[c] apto ad incidēdum panē ꝛ alia necessaria.talē em̄ clericus licite defert.vt in.c.lator.j̄.ḋ homi. Nā si ille clericus licite nō portasset illū cultellū incidisset in irregularitatē:q2 dedisset operā rei illicite secuta morte alterius:prout ibi ḋr.ꝛ idē dic in religioso:vt probat̄ in
8 cle.ne in agro.de sta.reg.§.nullus.† Et aduerte q2 si clerici seculares non sint excōicati ipso facto ex delatione armoꝝ
d sed excōicandi.vt hic religiosi ēt tenētes arma intra septa[d] monasterij sine licētia superioris ipso facto sunt excōicati vt.ḋ.cle.ne in agro.de sta.re. ¶ In gl.j.ibi ad terrorē latronum. Idē dic ex alia iusta causā.vt in.ḋ.ca.dilecto.ꝛ.s̄.plenius dixi.ꝛ pn̄t portare ob hanc causam nedū arma defensionis sed etiā offensionis:vt satis probatur in.ḋ.c.dilecto
9 ꝛ.ḋ.c.olim. ¶ †In fi.gl. No.gloss.bene.vult em̄ qḋ ex sola delatione armorū clericus ꝑdat priuilegiū si tertio monit⁹ non desistit.de quo plene dic vt dixi in.c.contingit.ꝛ.c.ad audientiā in glo.alle. ¶ In glo.fi.in fi. Hec gl.vult separe caudam a capite intelligendo pn̄.illius.c.in clericis.ꝛ finē in laicis.sed vt dicūt doct.et bene.etiam in clericis finis ca. adaptari pōt.ꝛ magis cōgruit rub.vt procedatur contra clericū ordine successiuo.nā primo suspendet̄.secūdo excōicabitur.tertio deponet̄.vt in iuribus alle.in glo.nam ꝛ cōtra non proceditur immediate ad excommunicationē: sed prius incipiendum est a penis cōcilij generalis.j̄.de vsu.q2
10 in omnibus.† Et no.bene hoc dictū Ber.vt clericus vsu
e rarius nō deponat̄[e] incōtinēti:sed procedat̄ ordine successiuo predicto. Et ex hoc intellectu glo.no.qḋ quādo copula ꝛ,ponitur inter eque principalia exponit̄ copulatiua ꝑ alternatiua.facit quod no.in.l.j.ff.de his qui not.infa.ꝛ ibi Ber.ꝛ Bar.nā ad ferendam excōicationē non requirunt̄ ista duo copulatiue:scꝫ qḋ ferat arma ꝛ qḋ sit vsurarius: sed sufficit alterum duorum:potes dicere qḋ id quod dictū est in clericus habet locum ratione continentie:sed vbi ꝓpter ipsum crimen videtur quod possit peti quod deponatur:per ea que habentur in.ḋ.c.quia.ꝛ per id quod dicit hic glo. Abbas.

1 Reditus ecclesie presumuntur tot quot sufficiant duobus:ꝛ dicens contrarium habebit probare.
2 Dos ecclesie que dicatur sufficiens.
3 Epistola non debet cantari nisi per subdiaconum etiam in necessitate.
4 Ordinatus ad maiores ordines non est obligatus seruire in minoribus nisi ex necessitate.

Ut quisq3. Presbyter habēs populū debet habere clericū qui secum cantet:ꝛ in alijs hic expressis eum iuuet.

¶ Casus literalis. Statutū est in cōcilio Maticeñ.qḋ qubet rector ecclesie habeat clericū qui secū cantet ꝛ epistolaꝫ ꝛ lectionē legat:ꝛ qui possit docere pueros ꝛ parochianos suos monere vt mittāt filios suos ad addiscendam fidē idest credo i deū:quos ipse doceat diligēter. Ber.
1 ¶ †No.j.qḋ in dubio reditus ecclesie presumunt̄ sufficere ꝑ duobus:vcꝫ pro presbytero ꝛ clerico.dicēs ergo non sufficere pro clerico habet hoc probare.ꝛ ad hoc quotidie allegatur iste tex. ¶ No.ij.ibi:secū cantet.ꝛ ibi:legat.qḋ differentia est inter cantare ꝛ legere:ꝛ qḋ officium diuinū licite
f cantatur. Aduertendū[f] tamē qḋ cantans in ecclesia diuinum officiū vt placeat populo peccat grauiter.vnde alibi dicit tex.qḋ deū moribus stimulat q vocibus populū delectat.xcij.di.c.j.ꝛ.ij. Cantādū est ergo pncipaliter ad laudē dei ꝛ magis corde quaꝫ ore.ad hoc facit.xxiiij.q.j.in.c.odi. ꝛ proiecti.vbi glo.colligit arg.contra scholares qui vadūt ad ecclesiam vt videant dominas:nō enim prodest eis auditio diuinorū:sed potius nocet:vt habetur ibi. ¶ Itē no. qḋ in ecclesia parochiali debet ad minus esse vn⁹ clericus vltra sacerdotē.ꝛ dicit Paul.in cle.ne i agro.de sta.reg.de mente iuriū esse vt iste clericus sit ibi intitulatus:licet de facto contrariū seruetur.faciat ad hoc.c.postulasti.de iurep. ꝛ.c.proposuit.de fi.p̄sby.ꝛ no.circa que versat̄ officiū hui⁹ clerici. ¶ Item not.p̄sbyterū non debere dicere missam sine clerico.vide bonum textū.in.ḋ.c.proposuit.de conse.dis. j.c.hoc quoqꝫ.si tamē solus diceret nihilominus cōficeret: licet cū peccato.vt no.in.ḋ.c.hoc quoqꝫ.q2 ad substātiā cōfessionis seu actionis sufficiūt illa pauca verba que ḋt sacerdos in secreto.vt in.c.panis.de cōse.dist.ij. ¶ Ult.not.qḋ licet presbyter teneat pueros in ecclesia cā docēdi eos:imo tenetur hortari parochianos suos:vt suos pueros mittāt ad ecclesiam ad addiscendū fidē,i.principia fidei:vt pr noster:aue maria:ꝛ symbolum:ꝛ consequenter prima literaꝝ rudimenta sua alphabetum:debet etiam fm̄.ḋ.Anto.docere pueros psalmum illum.quicunqꝫ vult saluus esse ꝛc. ¶ In gl.j.ibi:sine capella.ꝛ credo hoc etiā procedere in capella sine cura.nā ex quo habet onus celebrādi missam dꝫ habere clericum cum sine clerici suffragio celebrare non debeat,probat̄ in.c.ꝓposuit.alleg.s̄.sed fortius astringit̄ ad tenendum clericum quando habet curam:vt hic dicitur.
2 ¶ †In glo.ij.in fi.No.glo.iuncto tex.que dicat̄ dos suffi
g ciens[g] pro ecclesia tā collegiata ꝙ simplici:vide bonā gl.in c.cum sicut.de ꝯse.eccle.vel alta.ꝛ.xxj.q.j.c.j. ¶ Sed op.cōtra tex.ꝛ glo.de.c.hoc quoqꝫ.prealle.vbi dicitur clericū nō debere celebrare nisi presentia plurium clericorū saltē duorum vt verificetur sua pluralis locutio cum dicit:dn̄s vobiscum. Sol.iura in hoc varie disponunt.sed ꝯcludēdo dic qḋ aut ecclesia sufficit pro plurimus.ꝛ tūc serua illud.c.hoc quoqꝫ. Aut non sufficit nisi ꝑ duobus,ꝛ tunc si est possibile habeat clericum sui ordinis.s.sacerdotē vt vno deficiente alius suppleat,sic intellige.c.illud.vij.q.j.si non pōt congrue habere sacerdotē habeat diaconū.xxiiij.dist.presbyteri. Si vero nō pōt habere diaconū habeat clericum in inferiori ordine:vt hic.nam minus sufficit p̄sbytero ꝛ seruitori seu clerico ꝙ duobus p̄sbyteris:vide bonā gl.in.ḋ.cle.ne in agro.§.ad hec.nec peccaret cleric⁹ si propter inopiā nullum teneret.arg.in.c.de his.j̄.de eccl.edi.quo casu licet ad

mittit

Sebasti. Sapia.

a ¶ Irregularitatis.vide Feli.in.c. petitio.j̄.de homici.ver.scḋa cōclusio.vbi tradit qḋ clericus pōt assistere i bello iusto ꝛ hortari milites sꝫ nō pōt mouere arma vt occidat.

b ¶ Mortuus. Adde qḋ voluit Ancha.post Spe.ei⁹ cōs.ccccxvij. qḋ ꝑ cōfessionē monachi non extinguūtur vsusfruct⁹ q̄s comedit. Ber.

c ¶ Cultello paruo. Addḋ ꝙ talis cultellus nō vēit appellatione armorū. Fran.aret. ꝯsi.xxxviij. Bert. ¶ Adde ꝙ statutum puniens portātem arma non punit portātē t ꝗlē cultellū.glo.eñ reputata sing. in auf.de armis.ad fi.in antepe.gloss. quā sequit̄ ꝛ limitat elegāter bart. in.l.j.ff.ad le.iuli. de vi publi.vid in materia institut. in.§.ex maleficijs. institut.de actio. Aeneas Falco.

Sebasti. Sapia.

¶ Cultello paruo. Quid veniat appellatiōe armorum:tradit Feli.i rubr.proe.gregoria,colū.iij.vbi refert Dn̄i.dicentē ꝙ appellatiōe armoꝝ non veniūt arma de qbus in l.armoꝝ.ff.ḋ verbo.sig.sꝫ illa q̄ de cōi vsu armas dicuntur.

d ¶ Intra cepta, adde Fed.dispu. sua.xiiij. vbi ponit a quo tales debeant absolui cuꝫ sint exēpti. Bert.

e ¶ Non deponat̄. Adde Alex.cōsi. lxxij.libr.j. Ber.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Aduertenduꝫ. Hoc refert ꝛ sequtur do. Hiero.de zanetinis. in repeti.c.j.j̄.de accu.in materia luxurie.i versi.an tot peccata.vide Feli.in.c. ex parte, col.fi.s̄, de offi.dele.

g ¶ Dos sufficiēs. adde Jo.de ana. cōs.xxiiij. vbi.po

nit an edificās capellā teneatur ad dotādū: ꝛ dos debeat esse ꝑ expensis clerici. Ber.

¶ Adde qđ qui fundauit ecclīā tenetur illā dotare: alꝭ nō dꝫ fundari; nec ꝯsecrari. c. nemo. de ꝯse. di. j. ꝛ c. sicut cum. ĩ. de ꝯse. eccle. vel alta. de quo latius viđ per genitorē p̃ceptoris mei dom̃. Bal. nouellū ĩ solēnissimo trac. de dotibꝰ ꝛc. in prin. in. ij. col. Aeñ. fal.

a ¶ Dispēsatio pape. adđ vt ꝑ Cap. alleg. xxix. Ber. Zacharias.

b ¶ Vestibꝰ sacris. adde an possit papa dispēsare cū sacerdote vt nō idutus sacris vestibꝰ cōsecret corpꝰ xp̄i ꝑ Feli. in. c. que in ecclesiarū. col. vij. versi. ꝛ istis adde bea. tho. š. de ꝯst. Ant. Franc.

¶ Circa hoc qđ h̄ dꝛ de vestibꝰ sacris. p̄io adde ꝙ vestimēta sacra vt càsula: planeta: ꝛ similia: nō sunt cōmodāda laicis ēt ad ornatū nuptiarum: nec illa etiā possūt fieri de vestibꝰ ꝓphanis. vt est glos. in. c. vestimēta. đ ꝯse. dist. j. ꝛ vide etiā i. c. ad nuptiaꝝ. ea. dist. ꝛ viđ do. Cardi. i cle. j. de celeb. mis. vbi dicit qđ ꝙuis p̄dicta sint forsan de iure vera: tñ in vsu nō seruant̃. et adđ ꝙ vestimēta ecclesiastica debēt bñdici per ep̄m in diocesi sua. vt i. đ. c. vestimēta. đ ꝯse. distinc. j. ꝛ ibi viđ Arch. an si đ planeta fiat stola vel dalmatica đbeat iterū bñdici. vide per Arch. in. đ. c. ad nuptiarū. ꝛ adde qđ vestes sacre nō possunt alienari nisi ob redēptionem captiuoꝝ vl' pro alimētis pauperum. viđ Bar. in. l. sancimꝰ. i p̄ici. ꝛ in. ij. col. C. de sacrosan. ecc. vtrū aūt papa dispenset vt sacerdos possit celebrare sine

mittit populum ad adiuuandum eum. argu. in. c. non liceat. iuncta glo. xcij. dist. ꝛ sic tempera gloss. in. c. sedulo. xxxviij. dist. que dicit nō sufficere quod populus responde.at amen. ¶ † In glo. iij. ibi: qm̃ videmus. Mens glo. est allegādo illum text. ꝙ in pulpito qui non est subdiaconus epistolam legere non debet. Conclude dicta doc. sic: quod nō ordinatus ad subdiaconatū: nec in pulpito: nec i vestibus sacris deputatis subdiacono epistolā legere pōt. xcij. di. non lꝫ. alias peccaret grauiter ꝛ puniretur vt habetur. ĩ. de cler. non ordi. minist. ꝛ. j. ꝛ. ij. quia non posset promoueri ad subdiaconatū sine dispensatione per ea que habent̃ in. đ. c. j. ꝛ. ij. imo videtur quod requiratur dispensatio papeᵃ: vt ibi tangitur in glo. quod no. quia de facto sit contrarium. Sic ergo non in vestibus sacrisᵇ ꝛ nō i pulpito laicus etiam in necessitate potest dicere epistolam. ad hoc quod legitur ꝛ not. in. đ. c. non licet. ꝛ voluit Jo. andr. quod no. ¶ † In ea. gloss. ibi ab ordine suo recedere. vt dicit Joā. and. ꝛ bene: hoc non probant iura sequentia: nec etiam admittit̃ cōsuetudo. nam quotidie videmus nedum diaconum: sed etiam sacerdotem dicere epistolā: nam ꝑ promotionē ad maiores ordines nō admittit qs minores ordines nec eorundem executionem. ꝛ vide glo. in. c. si qui clerici. lxxiiij. dist. que dicit qđ videtur recedere a minoribus ordinibꝰ quo ad onera. ꝛ satis potest dici saluando istam glo. ꝛ illā vt necessitate non imminente non debeat cōpelli ad officium minoris ex quo promotus fuit ad maiores. ꝛ referas gloss. ad opin. vulgarium: quia forte putant vulgares illam retrocessisse. ꝛ est hoc vtile in ecclesijs collegiatis vbi sunt multi clerici in diuersis ordinibus vt ordinatus ad maiores licite recuset ex necessitate non imminente in minoribꝰ seruire. ꝛ tene menti istam gl. sic intellectam quam communiter reprobant docto. ꝛ forte non bñ: ita simpliciter. ¶ In gl. penul. in fine. ꝛ per hoc tollit̃ contrarium quod forte posset formari de toto tit. de magistris. vbi patet magistros constituēdos in ecclesijs collegiatis non autem in minoribus. dic enim qđ iura illius tit. loquuntur in alio magistro scilicet de idoneo. hic autem de instructore puerorum quo ad prima rudimenta literarum: et quo ad ecclesiastica: de quibus in ista gloss. ꝛ sequenti. Abbas.

1 ☞ Clericus non portans clericam peccat mortaliter: ꝛ quid importet clerica: ꝛ corona: ꝛ alia huiusmodi: vide remissiue.

Mulier que sine causa incidit sibi capillos est excommunicanda.

2 Moniales ꝛ conuersi non debent habere clericam: sed caput tonsum.

Si quis ex clericis.

Non potest breuiꝰ summari. Sed not. ex tex. clericum non debere deferre tonsuram capillorum: sed debet habere rasuram in superiori parte ꝛ tonsurā in inferiori. Et quid significet illa rasula que alias clerica dꝛ: ꝛ qđ circulꝰ capillorū qui alias dicitur corona: ꝛ quid tōsura in inferiori parte vsqꝫ ad aures. vide glo. in cle. ij. đ vita ꝛ hone. clerico. qui satis no. est quo ad hoc. ꝛ vide tex. xij. q. j. duo sunt genera. Et no. qđ non deferens tonsuram peccat mortaliter. nam dignus est anathemate: vt hic. ꝛ c. si quis. xxiij. dist. Quid autem in monialibus. vide bonam gl. quam tenebis menti. in cle. attendentes. de statu re. ꝛ fuerūt opi. per tex. in. c. quecunqꝫ. xxx. dist. qui dicit mulierem esse excommunicandā si sine causa capillos sibi p̄scinderet.ᶜ debet enim portare comam in signū subiectiōis. sic alibi dicit tex. sed male seruatur in Tuscia ꝛ Lombardia mulieres postꝙ nupserunt debere velare caput suum in signum subiectionis. de quo dic vt habetur. xxxiij. q. v. hec imago. et cap. mulier. ¶ † Glo. tamen in. đ. cle. attendentes. concludit quod moniales debent habere tonsurā in parte inferiori: ꝛ ita seruatur de consuetudine. nā preciduntur sibi crines vsque ad aures. idem dicit gloss. de conuersis in dicta clementi. ij. vnde conuersi et moniales non portēt clericā in parte superiori: sed tantum tonsuram in inferiori: rationem vide per glo. alle. š.

Additio. In glo. fi. in fi. No. glo. quando canon loquitur per verba presentis temporis non est canō late sententie: sed ferende: de quo in. c. si diligenti. de foro competen.

Clericus.

Breue est. ꝛ aliter nō summat̃. Not. clericum non debere nutrire barbam: qđ procedit etiā in his qui sunt de ordine militantium. hic non sunt alia.

1 ☞ Clericus non professus neqꝫ in sacris constitutus potest vxorem ducere: sed iterum tondebit̃ si vult gaudere priuilegio clericali. ꝛ nu. 4. ꝛ. 5.

2 Degradantur etiam clerici delinquentes etiā in minoribus ordinibus constituti.

3 Matrimonium factum per professū vel sacerdotes dirimitur.

Clericus.

Legitur duobus modis. Primo qđ principiū et finis ponant vnum casum: mediū vero ponat alium. ꝛ secūdū hunc intellectum. h. đ. Si clericus nō in sacris contrahit matrimonium vxorē non dimittit. ꝛ si professus cōtrahit separabitur ab vxore: ꝛ iterū tōdebitur. Et legitur secundo modo vt vnum casum ponat. ꝛ iste modus est magis litere consentaneꝰ. ꝛ. h. đ. in summa. 1 † Clericus nō in sacris nec professus potest vxorem ducere: sed iterum tondebitur si vult gaudere priuilegio clericali vel dispensatiue tenere beneficium. ¶ Casus literalis. Aliquis clericus qui non est in sacro gradu neqꝫ professus aliquam religionem accepit vxorem ꝛ dimisit tonsuram: quesitū est in cōcilio Triburiceñ. quid sit de isto clerico faciendum: statuit conciliū quod vxorem retineat ꝛ iterū tondeatur nec in vita sua eā dimitat. Ber. 2 ¶ † Not. j. ibi: si sit sine gradu. iuncto princi. quod clericus in minoribus ordinibus potest dici sine gradu. ex quo do. Anto. arguit qđ existens in minoribus non degradatur propter delictum hoc tamen. argu. est falsum: vt clarissime habetur in. c. si quis episcopus. xxvij. qō. j. vbi patet quod in quocunqꝫ ordine constitutus ratione delicti degradandus est. ad idē in. c. cum non ab homine. de iudi. vide no. in. c. ij. de cleri. excom. mini. ꝛ dic ad istum text. quod est sine gradu. s. sacro: vt dicitur in gl. nec per hoc existimes quin etiā ordines minores sint sacri: cum ordo sit signaculum sacrum: sed maiores ordines dicuntur sacri ꝑ excellentiam de quo vide bonam glos. xxxij. dist. 3 in summa. ¶ † Not. ij. a contrario litere duo que impediunt matrimonium contrahendum ꝛ dirimunt post contractum vt est sacer ordo ꝛ professioᵈ in religone approbata. ꝛ vide quod latius legitur ꝛ no. in. c. vnico. de voto. li. vj. 4 ¶ † Vlti. no. ibi: iterum tondeatur. quod clericus coniugatꝰ nō perdit irrecuperabiliter priuilegium clericale ex dimissione tonsure sed illud recuperat statim quando retondetur. nā iste clericus de quo in litera non tondetur iterum ad alium finem nisi vt gaudeat priuilegio clericali. Gaudet enim solum in duobusᵉ: de quibus in. c. vnico. de cleri. coniug. libr. vj. et secundum istam lectu. videtur hic text. pro not. per doc. in. đ. c. vnico. quinimo dicunt plus ibi do. quod si mortua vxore clericus reassumit tonsurā ipso facto recuperat omnia priuilegia clericalia dū modo fuerit vnica et virgo. ¶ In gloss. ij. ibi: ita quod monachus esset. Vult dicere quod sola parentum traditio non sufficeret ad inhabitandum ipsum ad matrimonium contrahendum: sed requiritur voluntas propria ipsius ingressi. vt in. c. cū scimus. allega. in gloss. et an et quando pater et mater vel tutor possint quem tradere religioni dicit̃ plene in. c. j. ꝛ. ij. ĩ. de reg. ¶ In glo. fina. ibi: debet portare coronam. Sed contra hoc oppo. đ. c. Joannes. de cleri. coniuga. et. đ. c. vnico. eod. titu. lib. vj. vbi patet quod est in optione ipsius coniugati: ergo non debebat hic disponi vt iterum tonderetur. Sol. vt predixi iste text. habet duos intelle-

sacris vestibꝰ: puto qđ sic: qꝛ qđ vestes sacerdotales bñdicant̃ aut ꝯsecrant̃ est de iure positiuo qđ papa p̄t tollere. vt i. c. ꝓposuit. de ꝯces. p̄ceb. ꝙ an possit sine cā facere relinquo cogitandum.

c ¶ Sibi p̄cideret. Adde Rom. in sing. suis. vbi dicit hoc accidisse Florētie in muliere reuersa a p̄dicatione vt ꝓpter deuotionē sibi precideret capillos. Ber. Zacharias.

¶ Adde qđ voluit alleg. Roma. sing. dxciiij. incip. est nūc Florētie. vbi tenet qđ sit talis mulier ip̄o iure excōicata. ꝛ all'. tex. in. c. quecūqꝫ. per istū alle. ꝑ singula. ad hoc.

d ¶ Et ꝓfessio. scias quod ex iusta causa monachus pōt vxorem accipe ex dispēsatiōe tamē pape ne stirps nobilis deficiat sine herede. ita bal. in l. si tibi filiꝰ. ad fi. ff. de adop. alleg. Jo. an. in. c. actꝰ legitimi. de regu. iur. viđ i materia Pe. de anc. in ꝯsi. cccxxxv. inci. pro maiori diligentia vtrum autē papa possit cum monacho dispensare: vide per Moder. in l. fin. C. de transa. Aeneas Falco. ✠ Sebasti. Sapia.

e ¶ Solū in duobꝰ. Vide Cap. cxviij. inc. an clericꝰ. col. vlti. ꝛ Feli. in. c. ecclesia scte Marie. col. xlvj. ver. xvij. š. de constitu.

a ¶ Clericus cõiugat⁹. Adde Alex. cõs.viij.§. alle.in c.j. Ber.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Inuito.vide q̃ no.in.§.itẽ vobis. in glo.in ver.inuitis.insti.per quas personas 'no.acq.
c ¶ Ex frequẽtatione. Adde quod idẽ dicit Roma.cõs.clxvij.ꝙ adulterã di ꝯsuetudo facit p̃sumi adulteriuꝫ voluntariũ.Ber.
d ¶ Et ꝓ id est.adde Old.ꝯs.cxxxviij.
e ¶ Exempte. Adde ad materiã Fede.ꝯs.ccxcij.Ber.
f ¶ Bonã famaꝫ. Adde qd veritas bone fame ꝓpter scandalũ dimittẽda nõ est: vt dicit Cald.eo.tit.ꝯs.j. Bernar.
Sebasti. Sapia.
g ¶ De frequẽtatione. Uide gl.in §.si.in aut.de desen.ciui. vbi vult qd dictio frequenter:significat i duabus vicibus.z ad hec vide Ab.i.c. tua nobis.in gl.j. ẽ.de app.vbi no. illã glo.pro statutis permittentib⁹ aliquid iterari. vl' punientib⁹ faciẽtem aliquid iterũ vt habeat locũ tale statutũ in geminante actũ.z dicit ibi Bal.qd si arbitro datur ptãs prorogandi ꝯpromissuꝫ semel z iterum non intelligi tur posse ꝓrogare nisi his.
h ¶ Duab⁹ vicib⁹ Adde Rom.cõs. clxiij.vbi quot vicibus qs dicatur cessãs z fugitiu⁹.

ctus. Primus qd principium z finis intelligãtur de clerico seculari in minoribus constituto: et iste non mandat tonderi;mediũ vero loquiť in cõuerso seu monacho;z iste debet iterũ tonderi: q2 non potuit matrimoniũ contrahere.z ꝺm hunc intellectum cessat cõtrariũ. Secũdo potest intelligi vt tota litera ponat vnum casum:z loquitur in eo qui nõ est i sacris nec profess⁹. Et ad cõtrarium cõiter respondetur quod debet tõderi causatiue.s.si vult gaudere priuilegio clericali,vel si dispẽsatiue vult tenere beneficiuꝫ sine curru,z de hoc plene dicitur in.c.ioannes.precalleg.z ꝺm hunc intellectum hic est casus rotundus de eo quod predixi.† quod clericus coniugatus[a] ex dimissione tonsure non perdit irrecuperabiliter priuilegium clericale:sed incontinenti reassumendo tonsuram reassumit priuilegium:z hoc no.zc.

¶ Clericus nutriens comam potest a superiore inuitus tonderi.
Bonum non volũtarium nõn est renumerabile.
Beneficium an z quomodo confertur in inuituꝫ.

Clericis.

Breue est: z pot sic summari.† Clericus debet tonsuram deferre:z si non vult potest inuitus a suo superiore tonderi. h.d. ¶ No.j.ex tex.arg.qd archidiaconus habet iurisditionem in istis minimis contra clericos.facit.c.ad hoc.de offi.archi.sed dic vt ibi not.in.§.in quadam. ¶ Not.ij.qd superior põt prescindere capillos clerico sibi subiecto etiã reluctanti sine metu excõmunicationis.z potest litera intelligi dupliciter. Primo a suis archidiaconis: idest de mãdato archidiaconorum:non enim tenetur ipse facere manibus proprijs. Secundo vt arbitror potest intelligi proprie vt in ignominiaꝫ clerici superior incidat sibi crines non ordinate sicut faceret barbitonsor:sed ita et taliter quod ille non possit comam nutrire.z intelligerẽ istum text.quatenus loquatur de inuitis vt ꝓcedat in clericis constitutis in sacris;vel in minoribus volentibus gaudere priuilegio clericali.nam forte portant tonsuraꝫ paruam z nutriunt comam more mulieris qd tẽdit in opprobriũ cleri.facit cle.ij.eo.titu.z vide qd dicitur in.c.fina.de cleri.coniuga. ¶ † In glo.fin. ibi:quod iam suscepit.simile habes.xxiij.qõ.vj.in sum.sed contra hoc facit:quia bonum non voluntarium non est remunerabile.c.nõ satis.lxxxvj.distin.vnde alibi dicit glo.qd deus est remunerator aduerbiorum z non nominum.in.c.j.de collu.detegẽ.i.deus non respicit qd fit:sed quo animo fit z an bene fiat:ergo quis nũquam debet compelli ꝑ ecclesiam ad bonum faciendum.solue hoc cõtrarium.vt habetur.xxiij.qõ.vj.in.c.vides.z in.§.fin. ea.causa z.q. ¶ † In fi.glos.sed cõtra hanc cõclusionem glo.est text.expressus.ff.de reg.iur.l.inuito vbi inuito[b] non confertur beneficium.sol.contrarium prout no.glo.z Bar.in.l.soluendo.ff de nego.gest.Sed melius potest sic dici ꝙ respectu voluntatis seu dũ consul.tur volũtati nunꝙ beneficium potest conferri vt in inuitũ:q2 beneficium generaliter sumptum est beniuola actio gaudiũ prebens capienti.vt in lib.feu.in titu. quib.mo.feud. amit.c.j.Sed respectu vtilitatis põt beneficiũ conferri in inuitum vt si te volentẽ mittere in ignem vi cohibeo vt est tex.in.c.z qui emendat.xlv.disti. ad propositum ergo hic consulitur vtilitati clerici z decori totius ordinis clericalis nec habetur respectus ad voluntatem ipsius.

Additio. Uide etiam per Bar.in.l.seruus.de verbo.ob.z. soluit ipse qd aut beneficium seu cõmodum tm̃ respicit inuitum z contradicentem.z procedit regu.in inuituꝫ aut respicit etiam tertiam personam:z tunc ratione tertij confertur etiam in inuitum.sicut dicim⁹ in clerico qui non potest renuntiare ne conueniať coram ecclesiastico. Item honores propter publicam vtilitatem etiam inuitis conferuntur,vt in titu.de mune.z hono.per totum.z vide ad materiã id quod dicitur in lege si quis in conscribendo.C. de episcopis.z cleicis.et in.l.non tantum.de appellationibus.

Abbas.

¶ Monasteria monialium frequẽtans si est clericus suspenditur: si est laicus excommunicatur:nisi ex iusta causa z manifesta.z numero 2.z numero 3.
4 Copulatiua posita inter duo quorum vnum sequitur ad aliud resoluitur in expositiuam.
5 Frequentatio ex quot vicibus inducatur.
Consuetudo in maleficijs inducitur ex duabus vicibus.
6 Clericus in quocũqꝫ ordine constitutus committens sacrilegium detruditur ad agendum perpetuam penitentiam.
Laicus commitens sacrilegium decapitatur z bona applicantur monasterio cui intulit iniuriam.
Uiolans monialem incurrit plura peccata:de quibus hic.

Monasteria.

1 † Frequẽtans monasteria monialium z monit⁹ nõ desistẽs si clericus est deponiť:Si laicus excõicatur.hoc dicit. ¶ Casus literalis. ¶ Quia clerici monasteria monialium nimis frequentabant:statuit Lateranense cõciliũ qd sine manifesta z rõnabili causa vlterius frequentare non presumant:quod si fecerint ꝑ epm arceantur:si non destiterint ab officio ecclesiastico suspendãtur:si laici fuerint excõicentur. Ber. ¶ † Not.j.quod ex frequentatione[c] ad monasteria monialium oritur sinistra suspicio' contra accedentes.nã periculosa est sexus commixtio.vt est tex.cum gl.in.c.mulieres.de iu.li.vj.ideo clericus ꝓhibeť solus immisceri fabulis cum muliere.lxxxj. distin.c.clericus.z.c.clerici. ¶ † No.ij.duo requisita vt quis possit impune frequẽtare mõasteria monialiũ.s.causa rationabilis:z qd sit manifesta.Non enim suff.cit causam rationab.lem allegare nisi illa sit manifesta nec sufficit occasio consanguinitatis secundum Io.an.naꝫ lꝫ raro possit visitare cõsanguineã non tñ hoc pretextu dꝫ fieri frequẽs accessus:quia etiam in consanguineis id scelus perpetratum reperiť vt in.c.j.de cohabi.cle.z mulie.z ad propositũ vide tex.xviij.q.ij.diffinimus.z in.c.decima. ¶ Item no.casum in quo laicus efficiť de foro ecclesie:scilicet peccando:vel nimis confabulando cum monialib⁹ nam committit sacrilegium quod est de foro ecclesiastico.c.cum sit.de foro compe.xvij.q.iiij.si quis suadente. ¶ Sed oppo.contra istud principium.c.nam visitare monasteria non est in se malũ.facit.xli.di.in.c.par simoniam.So.iste tex.dupliciter exponitur. Primo vt ponitur continens ꝓ cõtento.z sic exponať monasterium sanctimonialium: id est monasteriorum moniales.Scdo põt intelligi proprie:nam lꝫ qs non loquatur cum monialibus non tamen debet frequentare ad ipsaruꝫ monasteria.nã sepe intactis ab immunda violatione corporibus fugit castitas ipsa de moribus vt dt tex. Augu.in.c.nec solo.xxxij.q.v. periculosum enĩ est sepe visitãdo moniales.Est enĩ facies mulieris vẽtus vrens.vt dicit Salomon. ¶ Secũdo oppoñ.ad finem.c.cũ mandat laicos excommunicari:z a cetu fidelium excludi:non enĩ per solã excommunicationem excludẽdi sunt a cetu fideliuꝫ.xj.questiõe tertia cuꝫ excõicato.† Solutio.primo exponitur z ꝓ id est.[d] z ex hoc nota quod qñ copulatiua ponitur inter duo quorũ alterũ est sequela seu effectus alterius:copula z exponitur id est.facit.l.primam.ff.de pactis. z quod ibi no.Secundo soluitur quod debent excludi a cetu fideliuꝫ per subtractionem sacramentorum de facto.vel melius loquitur de denuntiatione que fit per excõmunicationem.c.pastoralis.de appellationibus:vt sit sensus quod episcopus debet istos laicos excõicare: z ita eos postmodum denuntiare:vt prorsus careant communione fidelium. ¶ Et nota textum hic.z ex textu duo.primo quod officium episcoporũ est intendere circa honestatem monialium vt nimis non frequẽtenť per laicos vel clericos:vnde hodie põt episcopus:z debet omnes moniales visitare annuatim etiam si sint exẽpte[e]:vt in clemẽtina attendentes.de statu regulari.Secundo quod frequentans monasteria monialium non est excommunicatus ipso facto.episcopi autem per eorum statuta solent fulminare excommunicationem.

Additio. Usqꝫ ibi:in gl.ij. ¶ In glo.j.ibi:z in.c.diffinim⁹. ibi dicitur quod qñ quis vult loqui moniali debet loqui in presentia abbatisse:z cũ ea compendiosa verba dicere.et dicit Hosti.quod sicut nõ licet frequentare monasteria monialiũ:sic etiam hospitia commatrum vel beginarum.vt in.c.periculosum.in glo.allegata.z facit quod habetur in clemen.j.de relig.do. ¶ In ea. glossa ibi:nõ sunt.vbi dicitur quod non suff.cit dicere consciẽtia mea munda est quo ad deum nõ curo quid alij loquantur quãdo quis frequentat monasteria:q2 non solum expedit quem habere bonam cõscientiam quo ad deũ,sed etiam habere bonam famam[f] ne alij scãdalizentur. ¶ † In glos.ij.in fi.Not.ad statuta facientia mentionem de frequentatione[g] vt ex duabus vicibus inducatur frequentatio.z pro ista glossa facit dictum Archi.in.c.illud.xij.distinc.vbi dicit quod ex duabus vicibus[h] inducitur cõsuetudo ad maleficium.facit.l.iij.C.de episco.audien.Host.tamẽ discrepat a dicto glo.z dicit recurrendũ ad cõmunem vsum loquendi.vt in.l.iij.ff.de reb.dub.arg.in.l.j.ff.de flu. z melius in.c.de causis.de off.dele. Io.and.sentit qd si post admonitionem accesserit hꝫ locũ dispositio huius tex.quod satis placet.naꝫ oritur

6 oritur maxima suspitio ɔtra monitū iteratē accessum. ¶ † Et aduerte q2 hic nō ponit̄ debita pena coeuntiū cum monialibus sed tantū puniunt̄ isti ex suspitione propter inobedientiā ex cōtemptu monitionis superioris.nā vbi vere ɔstaret de delicto:clericus[a] in quocūq3 ordine d3 deponi z detrudi in monasteriū ad agendū perpetuā pniam. xxvij.q.j.c.si qua mona.z.c.si quis epūs. Laicus vero secūdū leges decapitat̄ z omnia bona applicantur monasterio cui intulit iniuriā:vt est lex canonizata ea.causa z.q.c.si qs rapuit.ad idē.l.si quis nō dicā rapere.§.de epi.z cle.z in corpore vnde sumitur.z quot peccata cōmittat talis perpetrās hoc scelus cū moniali vide gl.quā semp tene mentī in.c.virginibus.ea.cau.z questione cōmittit enim sacrilegium:quia ledit sacrū. Item incestū quia cum consanguinea spirituali. Itē adulteriū q2 cum sponsa dei. Et an possit accusari accumulatiue de quolibet istorū delictorum:an vero debeat eligere alterum vide ibi gl.que iudicio meo non vsq3 quaq3 soluit qōnem sed reducas illam gloss.ad no.per Bar.in.l.senatus.ff.de accu.z per Jo.an.in addi.Spe.in tit. de homi.in prin.

1 ¶ Clericus verberans alium clericum potest absolui a suo epō.3.
2 Episcopus cum capitulo potest cōstituere ecclesiam collegiatā.z qd clerici seculares viuant in communi.6.
4 Impetrans prebendam potest conuinci quod non sufficiunt reditus z vnus potest hoc opponere etiam alijs inuitis.
5 Episcopus non debet regulares absoluere:q2 hoc pertinet ad eorum superiores.
7 Cōsuetudo non inducitur ex nō vsu in his que sunt mere facultatis. Molendinū licet fuerit per me frequentatum per multos annos: nō per hoc prohibeor ire ad aliud si volo.
8 Maior pars canonicorū non pōt facere sine epō quod bona ecclesie in communi ponantur:z quod ipsi communiter viuant.
Canonici non possunt alterare statutū ecclesie sine epō:sed episcopus cum maiori parte capituli potest.
Consensus si non prestatur sine rōnabili causa habetur pro prestito.

1 Quoniam. † Epūs potest statuere in ecclesia certū numerū clericorū fm ipsius facultates qui viuāt in cōi:z ɔdictores ad hoc cōpellere:z istos in cōi viuētes pōt absoluere ab excōicatione incursa,pter iniectionē manuū in sociū:z tria sunt dicta scʒ ibi:si q.tertiū ibi:indulgem⁹. ¶ Casus lr̄alis. Quia tot clerici instituebant̄ in ecclesijs ꝙ honeste de bonis ipsarū non poterant commode sustētari: statuit Gre. ix.vt fʒ facultates ecclesiarū ɔsyderatis expēsis certus numer⁹ clericorū statuat̄ in eis z bona clericorū veniant in cōi:z in vna domo comedāt z dormiāt sub vno tecto:z si qui ɔtra istud statutū facere presumpserint per suspēsionē officij z beneficij ad hoc cōpellantur:z etiā si opus fuerit grauī⁹ puniant̄ appellatione non obstāte. Scdo dicit si aliquis eorū qui simul viuunt manus violētas in sociū miserit indulget papa prelatis eorū ptātem absoluendi eos z pniam imponēdi ni-
2 si forte atrocitas facti grauiorē penam exigat. Ber. ¶ † No.j.casum notabilē fm cōem intellectū ꝙ epūs cum capitulo ecclesiā parochialem
b pōt facere ecclesiam collegiatam[b] z disponere vt clerici lʒ seculares viuāt in cōi z sub vno tecto dormiant.z sic dicit Abb.fuisse disputatū z determinatū per magistrū suū z seruatum in dioecesi Claremō.autoritate hui⁹.c.z facit.c.a nobis.de iurepa.z qd no.in.c.cū dilectus.de cōsue. ¶ No.ij.ꝙ ex eo qd clerici viuūt in cōi in aliqua ecclesia presumit̄ ibi esse collegiū.ad hoc vide not.per Inno.in.c.postulasti.de iurepat. ¶ Tertio no.ibi:valeatis.ꝙ epūs nō arctat̄ ad faciēdū clericos viuere in cōi vt hic dicit lʒ possit facere:pro hoc facit tex.ibi licitū vobis sit zc.nā subiectū volūtati nō subijcit̄ necessitati.xxij.qō.vij.apostolus.z l.nō quicquid.ff.de iudi. ¶ Itē no.in vers.si qui casum in quo durior vita inducit̄ clericis secularib⁹.nā cōpellunt̄ ponere redit⁹ in cōi z si-
3 mul cū alijs viuere. ¶ † No.in ver.indulgemus.vnū priuilegiū clericorum etiā seculariū habitantiū in cōmuni.possunt enim absolui ab ex-
c cōicatione inflicta pro iniectione manuū in sociū ab epō[c] licet et idem tenet glo.in.d.c.decimas.xvj.q.j.z in.c.nullus.xvij.q.iiij.z Inno.hic. Sed diceres tu hoc videt̄ mihi esse regulare.vt in ca.peruenit.de sentē.excō.dic illud.c.procedere in leui iniuria.sed inferēs clerico iniuriam mediocrem nō pōt regulariter absolui nisi a papa.vt in.c.si quis suadēte.xvij.q.iiij.vnde priuilegium istud operatur cū iniuria fuerit me-
d diocris.z idem est in religiosis.vt est in cap.monachi.de sentē.excom. sed seculares nō absoluūtur nisi ab episcopo[d] vt hic cum istud priuile-
e giū solū sit indultū episcopis .vt patet in antiqua ex suprascriptione sed monachi pñt absolui per eorū abbatem[e] vt in.d.c.monachi. vbi
f vero iniuria fuerit atrox[f] nec illi nec isti absoluuntur nisi a solo papa vt hic in fi.z in.d.c.monachi.z in.c.cū illor̄.e.ti. ¶ In gl.j.ibi:habenda est ratio expensarum.nota gl.iuncto tex.ad quam debent aduertere maxime iuuenes.vt tantū expendant z non amplius quātum habēt in redditibus:imo consilium est qd semper aliquid supersit.nam si quis expedit tantū ꝙtum habet in redditibus ex casu aduerso efficitur pauperior.z ita cōsulitur tutori pupilli.l.iij.ff.vbi pupilli edu.de-
4 beant. ¶ † In gl.fi.non alleg.glo.tex.aliquem pro hoc vltimo dicto. sed vide tex.in.c.fin.§.de presumptio. Et instant docto.hic circa hoc

a ¶ Clericus.adde Jo.de ana.consi.j.z de laico.consi.xcj.
b ¶ Collegiatam.adde per Cal.consi.xxij.de regu.
c ¶ Epō loci.adde quam iurisditionē habeat prelatus collegij in illos de collegio.d.Car.consi.xlij.
d ¶ Ab episcopo.adde quod voluit do.Car.consi.lxij.

sed cōclude sic qd aut prebende non sunt distincte nec est numerus in ecclesia:z tūc ɔtra impetrantem licite pōt opponi de defectu facultatum z vnus solus etiā inuitis alijs pōt opponere vt sentit hic Jo.and.facit.c.ex parte.z qd ibi no.de ɔcess.preben. Cui autē incumbat onus probādi an excipiēti qd facultates nō sufficiāt: an impe-
g trāti qd uno sufficiūt:dic vt ibi nota.[g] in.d.c.fin. Si vero prebēde sunt diuise tūc mihi placet opinio.vt ista exceptio defectus facultatum nō sufficiat quoniā ex quo prebenda vacat vel est vacatura non possunt clerici pretendere interesse stante integritate prebendarum. Quidam tamē tenēt dictū huius gl.sed primum plus placet:quod tenet Bonagui.in.c.dilecto.de preben. ¶ In gl. secunda in fi.iste vltimus intellectus vt loquat̄ in regularibus cōmuniter non decipitur a doct. a debe.primo patet:q2 tex.dat episcopis facultatem z non necessitatem hoc faciendi.sed regulares tenentur ad hoc de necessitate:vt in.c.cū ad monasterium.de statu reg. Item hic disponitur vt reditus istorum veniāt in communi sed regulares non habēt reditus distinctos:vt in.d.c.cum
5 ad monasteriū. ¶ † Item hic indulgetur episcopis vt istos possint absoluere:sed in regularibus hoc non est cōcessum episcopis sub prelatis ipso-
6 rum religiosorum:vt in.d.c.monachi. ¶ † Communiter ergo intellige hoc.c.vt loquatur in clericis secularibus non quod ipsi necessitent̄ ex iure debito ad viuendū in communi:nec episcopus necessitatur ad hoc faciendū.sed datur facultas episcopo vt possit ecclesiā erigere in collegiatam z disponere vt hic dicitur.nā non fit deterior cōditio clericorum inspecto fine. Unum tamē aduerte:vt hic dicit Joan.and.z fuit dictum Hostie.in summa.eo.tit.z.§.quod hoc potest episcopus:nisi cōsuetudo sit prescripta vt clerici viuāt diuisim:nisi ex tali cōsuetudine nutriretur inhonestas seu contemneretur seruitium ecclesie.nam tunc nō obstante cōsuetudine poterit episcopus disponere prout hic dicitur.arg.in.d.c.inter qua
7 tuor.de reli.domi. ¶ † Ego autem non video ꝙ consuetudo possit simpliciter induci ɔtra dispositionem huius.c.cum hic non imponatur necessitas episcopis:sed datur eis facultas hoc faciendi:sed in his que sunt mere facultatis ex nō vsu
h non introducitur ɔsuetudo.[h] nam si ego frequētaui molendinū tuum dūtaxat per.xl.annos nō ex hoc est introducta ɔsuetudo vt non possim ire ad aliud molendinū.z sic de similibus: vt nota. plene in.c.Joannes.de cle.ɔiug.per Cyn.in.l.j. C.que sit long.ɔsue.z not.in.c.ex parte astensis. de ɔcess.prebend.facit.l.j.ff.de via publi.tex.opti. in.l.si certis annis.C.de pact.nisi forte episcopo volēti clerici ɔtradixissent.z tunc forte potuisset induci consuetudo.vt no.in iuribus preallegat.
8 ¶ † Et hec faciunt ad qōnem quotidianam de qua alias interrogat⁹ fui de facto:nunquid maior pars canonicorum possit inuita minori parte
i oia bona ponere in communi z statuere vt communiter viuant in cōmuni ecclesia.z facit in ar. pro parte affirmatiua.c.fi.§.de hisque fi.a maio. par.vbi maior pars disponit de reditib⁹ prebendarum singulariū ad opus pium inuita minori parte.credo ꝙ soli canonici sine epō hoc nō pos-
k sunt etiam vno ɔtradicente.[i] arg.in regu.qd oēs tangit z ibi qd no.per gl.de reg.iur.lib.vj.z quia per hoc statutū nō solū disponitur de reditibus sed etiā de personis. Item inscio epō nō possunt alterare statutū ecclesie:[k] vt in.c.cum ɔsuetudinis.de ɔsue.vide gl.in.c.ij.de verbo.sig.lib.vj.sed epūs cū maiori parte capituli poterit hoc ar. opt. hic.nā pōt de nouo disponere:fortius collegium iam inductū potest inducere vt viuāt in cōmuni

e ¶ Per eorum abbatē.adde Phil. frā.in.c.religiosi z ibi in apo.celsi. ad eū.i ℣.i casib⁹ expssis.nu.2.de sen.ex.li.vj.p Fe. i.c.ij.col.j.i.ij.no. ∫.eo.de sen.excō.
f ¶ Atrox.adde Cap.idē tenētes alle.lxxvj.
g ¶ Dic vt ibi no. vide ꝙ ponunt̄ in d.c.fi.tū vr̄ dicendū ꝙ onus pbandi incūbat impetrāti.ar.no.in gl. reputata fin.in.l. cū de lege.ff.de.p ba.p quā bar.i.l. decetero.i pn.ff.ď ℣b.ob.dixit qd si quis dixerit talis hʒ ibi bona zali⁹ vult dicere ɔtrariū ipse habebit pbare faciunt multa alia que ponit.d. Jaf.in.d.§.itē si qs in fraudē.in xviij.col.instit.de actio. Aeneas de falco. Sebasti. Sapia.
h ¶ Cōsuetudo.ꝙ dicāt̄ mere facultatis declat bar. i.l.j.co.iij.℣.iuxta pdicta.ff.de ɔdi. ex.l.ang.i ɔs.liiij. inci.iulian⁹ z frāciscus circa me.z late.d. And.sic.i ɔsi.li.inci.scripsit sapiētie fons.z ꝙ dicit hic Ab.ꝙ si frequētaui molēdinū tuū p.xl.annos possum ire ad aliud.sequit̄ Ja. i repe.l.quomin⁹. co.viij.tertio principaliter.ff.de flumi.Ja.de sancto Georgio i sua inuestitura feudali. in ver.z cū molendinis.col.ij.
i ¶ Uno ɔdicēte. adde ro.sin.suis fo.xiiij.vbi ponit qñ maior ps non possit disponere maiore ɔdicente.
k ¶ Statutū ecclesie.adde eūdē ɔsi. ij.do.Car.consil. cviij.

a ¶Cōsilio capituli. adde cal. ꝯsil. j. in. de offi. leg.

b ¶Pro cōsensu. adde ro. ꝯs. ccclxvj. ¶Adde ꝙ si habētes ꝑstare ꝯsensuꝫ nolūt ꝯsentire ꝙ spectat ad iudicē q̄rere cause cognitionē Bar. i. l. si cū dotē. §. eo aūt tpe. ff. so. ma. ⁊ cōsensus nō ꝑstitꝰ ab illis qui habebāt ꝑstare pt si est iusta cā peti a superiore. ita determinat. d. ant. cor. in addi. ad istū in c. bone. el. j. in vlt. col. ver. j. in. c. ij. s. de postu. p̄la. Aeneas de falco.

c ¶Dictio preter. adde rom. ꝯsi. cccxxxiiij. oldr. consi. xlix. Zacharias. ¶Adde car. in cle. j. nu. j. ⁊ qd ibi not. cel. in apo. ad eū in ꝟ. dictio preter. s. sum. tri. ⁊ fi. catho. Phi. fran. in pe. sexti. sacrosancte. nu. 2. ⁊ ibi etiā in apo. eiusdē Cel. i ꝟ. de dictione p̄ter. li. vj. ⁊ istū j. c. puideas. ⁊ qd ibi notaui in apo. ad eū. i ꝟ. dictio p̄ter. s. de offic. vic.

d ¶Ipso iure nulla. adde Ful. cōsi. clxiij. Sebast. Sapia.

d ¶Nulla. vid Hemi. ⁊ alios i. c. statutū. §. insuper. de resc. i. vj. ⁊ Bal. ⁊ alios. in. l. venales. C. q̄n puo. nō est neces. vbi vult hoc pcedere etiā si dās pecuniā sit fenerator aliqs p bar. in. l. lex iuli. §. appet. ff. ad. l. iul. repe. p Car. in cle. statutū. i. j. col. de ele. vbi limitat h̄ nō pcedere q̄n iudex aliqd acciperet idirecte vt puta pro sigillo.

vt probat in. c. panis, circa mediū. de ꝯse. di. ij. intellige tū istum tex. cum ꝯsilio capituliᵃ seu cū cōsensu. sed si sine causa rationabili nō vult ꝯsentire: tunc contradictio habetur pro consensu ᵇ vt not. Archi. in. c. j. de consti. lib. vj.

☞ 1 Judices delegati ⁊ ecclesiastici non debent exigere decimam vel aliam partem litis: etiam si consuetudo sit in contrarium. 9.
2 Bonū est euitandum si ex illo potest descendere malum non tamē ex omni potest venire maluꝫ.
3 Consuetudo laicorū inhonesta non est a clericis imitanda.
4 Cōsuetudo valet in foro seculari ꝙ iudex possit pro suo labore accipere certam partem litis.
5 Preter: ista dictio ex sui natura includit.
6 Bona ecclesiarum principaliter sunt destinata ad honestum vsum clericorum ⁊ qd superest in alios pios vsus conuerti debet.
7 Sententia lata intercedente pecunia est ipso iure nulla.
8 Pecunia data vt iudex ferret iniquam sniaꝫ nō potest a parte repeti: quia turpitudo est ex parte vtriusqꝫ sed a fisco sic.
Pecunia data iudici vt ferat iustam sententiaꝫ quo casu potest repeti.
9 Sportule quid sint.
Judex ordinariꝰ ecclesiasticus nec delegatꝰ non possunt accipere sportulas sicut laici ordinarij.
10 Cōsuetudo ꝙ sportule possint peti a iudice ecclesiastico ordinario vel delegato: non valet de iur. ca. q̄n habet vnde viuat; sed de iure ciuili sic.
11 Sportule possunt peti a iudice ecclesiastico delegato quando non habet sufficiens beneficiū vnde viuat.
12 Judex ordinarius nō pōt regulariter petere expensas cum proficiscitur extra domicilium occasione cause sibi delegate.
13 Judex delegatus q̄tumcunqꝫ bn̄ficiatus licite petit expensas cū proficiscitur tam pro victualibus ꝙ pro vecturis: non cōputato qd expēdisset domi sue nisi sit delegatus principis: siue inferioris s̄m distinctionem hic positam.
14 Judex delegatus nō potest accipere sportulas: nisi fuerit assessor.
15 Notarius cause delegate dꝫ habere salariū secus si est notarius ordinarij cui est delegata causa.
Arbiter an possit exigere sportulas.

1 **CUm ab omni.** † Ecclesiastici iudices delegati gratis iudicare debēt: nec exigere pn̄t decimā vel aliā quotā litis ēt si hoc habeat ꝯsuetudo. primo reprehēdit auaritiā iudicū. scdo ponit reprehēsiōis cām. tertio concludit iustitiā. ¶Casus literalis. Quidā iudices a sede apostolica delegati faciebāt pactū cū litigātibꝰ cū decima parte litis: vel etiā alia s̄m cōsuetudinem loci more secularū recipiētes de hoc pignora pro salario preter expensas victualiū: non cōsyderantes ꝙ ecclesiastici reditꝰ ad hoc sunt deputati vt inde honeste viuāt. Peruenit hoc ad dn̄m pa. vnde mādat vt decetero ab hmōi inhonestis exactionibꝰ debeāt abstinere ⁊ gratis debeant litigantibus iudicium suū impartire: eo non obstāte ꝙ quidam dicebāt ꝙ illud faciebat noīe assessorum: cum non liceat iustum iudicium vendere ⁊ venale snīe legibus secularibꝰ reprobetur. Ber. ¶† No. j. ꝙ non solum abstinendū est a malo: sed ab omni malo ꝙ species mali est. text. est in cle. cupiētes. de penis. in prin. imo a bono si inde sequeretur maluꝫ per id qd habetur ne cle. vel mo. cap. j. ¶Et pro intellectu aduerte post abbatē hic. quedaꝫ eñ sunt bona in se que nulla intētione possunt fieri mala vt laudare deuꝫ. quedā enim sunt in se ita mala vt nulla intētiōe possint fieri bona: sicut blasphemare deum: adulterari ⁊ similia facere: quedam sunt de genere bonorū: vt dare eleemosynā: ieiunare: ⁊ similia ⁊ ista ex circūstantijs possunt fieri mala. nam si darē eleemosynā: vel ieiunarem ad pompā potius demereor ꝙ mereor quia abutor bono. xij. q. j. nō est putanda. quedā vero sunt indifferētia: vt puta q͛ non sunt in se bona nec mala nec de genere bonorū vel malorū: ⁊ hac intentione possunt fieri bona vel mala vt leuare lapidē de terra: nam si eo leuo animo vt proximus nō ledatur efficitur bonū: si dimitto vt proximus ledat͛ effici͛ malum ⁊ de istis indifferētibus intellige illud verb. quicqd agunt hoīes intentio iudicat oēs. Intentio ergo nō ꝑdest in his que in se sunt mala. ad hoc bon. tex. in. c. nō solum. de reg. iur. lib. vj. vbi dicitur quod puritati conscientie non debet deesse iudicium rōnis. ⁊ alibi dicit apostolus: qui ignorat ignorabitur. xxxviij. dis. qui ea que dei sunt ⁊c. Sensus ergo huius litere est vt non solū sit abstinendū ab eo quod in se est malum: sed etiam ab eo: qd occasionaliter pōt esse malum sicut recipere pecuniā pro iudicando. posset enim inducere iudicē ad iniustitiam. ⁊ ideo dicitur in ps̄. Beatus qui excutit manꝰ suas ab omni munere: ⁊ vide. j. q. j. sunt nōnulli. ¶† 3 Scdo nota ibi seculariū more ꝙ consuetudo secularium honestati obuia nō 4 est a clericis imitanda. ¶† Tertio no. arg. ex isto tex. ꝙ valet consuetudo in foro seculari vt det͛ iudici pro labore suo certa quota litis. puta. xx. vel. x. ⁊ vide Spe. qui hoc tenet in ti. de sala. §. j. ver. si vero ordinatus vtrum possit hoc induci in foro ecclesiastico. j. dicetur cum gl. 5 iste tamē tex. apertissime facit quod non. ¶† Nota ibi: preter expenc sas. ꝙ dictio preter ᶜ quādoqꝫ includit. sensus enim litere est qd nedū petebāt isti expēsas victualium. sed etiam certam quotā litis. ⁊ vide de hac dictione quod no. Inno. in. c. dudū. ij. de elec. ⁊ ibi latius dixi. 6 ¶† No. ibi: vt ex ipsis honeste viuere: pulchrum tex. ꝙ reditus ecclesiastici assignant͛ clericis principaliter vt ipsis honeste viuere possint. non enim tenent͛ primo subuenire pauperibus ꝙ eis: nec primo reedificare edificia ecclesie. primo enim debet ipse viuere. ⁊ de his que supersunt alia pia opera facere sic intellige tex. xvj. q. j. cap. fina. vbi dicitur qd quicquid habent clerici pauperū est: ⁊ vide bo. text. in. ca. de his. j. de eccle. edifi. ⁊ no. illud verbū honeste viuere. non enim debent ex reditibus viuere inhoneste: ⁊ vide dictum Hiero. xliiij. distin. in princi. Item nota ibi: gratis ⁊c: qd nullum prorsus munꝰ debet iudex eccle7 siasticus exigere a partibus. ¶† Ultimo nota ex fi. iuncta gl. fin. qd d sententia lata intercedente pecunia est ipso iure nulla ᵈ nunquid aūt committatur simonia. vide glo. menti commendandam. j. q. iij. vēdentes. que ꝯcludit quod in prophanis nō committitur simonia: licet sit grauissimum peccatū ratio quia simonia committitur tantum in spiritualibus vel annexis. j. q. j. quasi per totū maxime ibi in summa: sed in rebus spiritualibus satis potest dici simoniā committi si do pecuniā vt habeam sententiam pro me. quia volo cōsequi spirituale vel sibi annexum. ¶In glo. j. in princ. videtur gloss. expediendo casum a regula quod redimere vexationē suam sit species mali. quod a doct. communiter reprobatur cum hoc sit autoritate iuris. ergo nō est malum nec spēs mali. xxiij. q. iiij. qui peccat. ⁊. l. gracchus. C. de adult. sed forte glo. habuit respectum ad actum in se id est ad ipsam dationem pecunie iudici factā. ⁊ an ⁊ quando liceat dare pecuniā ad conseruationem iuris sui plene no. in. ca. dilectus. de simo. ⁊. c. ad aures. eodem 8 ti. ⁊ dic vt ibi. † Sed hic cadit vna bona questio ⁊ vtilis: nunquid tradens pecuniā iudici possit illam repetere tanꝙ indebite solutam: ⁊ excude vnum casum indubitabilem quando dedit eo animo vt iudicē corrumperet ad ferendam precise sententiā pro se. nam tunc cessat repetitio, cum turpitudo versetur ex vtraqꝫ parte: fiscus enim talē pecuniam repetere pōt: quia ipse accepit omnia ista illicite acquisita. vt. l. lucius. ff. de iure fisci. Sed dubitabilis casus est q̄n dedit pecuniam vt conseruaret ius suum: ⁊ vt sniam recte ferat. ⁊ de hoc vide gl. xiiij. q. v. ca. nō sane. ⁊. xj. q. iij. qui recte. vbi ponūtur opiniones contrarie. videtur tamen ibi gl. magis inclinare vt locus sit repetitioni. q͛ non turpiter dedit sed iudex turpiter recepit. pro hoc dicta. ca. nec sane. ⁊. l. ij. ff. de condi. ob tur. cau. Sed Bar. in autent. sed nouo iure. C. de pe. iu. qui male iudicauit. tenet ꝙ hodie per ius nouissimū non potest repeti cum non sit licitū quoquomodo dare pecuniam iudici. Satis ergo putarem ex circunstantijs hanc questionē diffiniendam vt si verisimiliter timebat grauari: habeat locū prima opinio: vt possit repetere: alias autem secus: quia prima fronte est presumptio cōtra danteꝫ ꝙ voluerit corrumpere iudicem. ⁊ in hoc no. istam glo. dum dicit nisi manifeste probetur contrariū. nam licet omnes hodie vtantur bonis verbis nihilominus mente id agunt vt iudex ferat pro eis sententiā: ⁊ pecunia seu munera solent peruertere animuꝫ iudicis: ⁊ excecare vt nō videat ius alterius partis. nam afficitur incōtinenti ad ius tradētis pro hoc. j. q. j. sunt nonnulli. viij. q. j. ca. j. ⁊. ij. ⁊ primum dictum gl. clare procedit quando extra iudiciū quis dat pecuniam iudici vt nō molestet eum. tunc enim non tractatur de preiudicio alterius partis. ¶In gl. ij. ibi: ordinarius aūt nō debet habere nisi sportulas. Primo pro declaratione videndum est quid sint iste sportule. Scdo quid 9 possit recipere iste ordinariꝰ vel delegatus. ¶† Dic ad primum qd sportule sunt quedam vasa que vulgariter vocātur sportule ⁊ ponit͛ cōtinens pro cōtento: quia in illis vasis solebant deferri munera iudicibus. ⁊ qualia debent esse ista munera seu quanta non est lege diffinitum. vt in autentica generaliter. alleg. in glo. Et aduerte quia dubium est: nunquid iudex ecclesiasticus ordinarius possit petere istas

sportulas

sportulas sicut iudex secularis z tenet Jo.and.hic.z cōmuniter doc.qđ non.z idez no.in.c.vnico.de plus peti.z satis iudicio meo probat hoc in text.nam licet questio in prin. loquat in delegato[a] ratio tamen decidēdi non minus concernit ordinarios quā delegatos cum z ipsi sint beneficiati z beneficia dātur eis vt ius reddāt ex quo habēt iurisditionē ita qđ fortius debet abstinere ordinari⁹ ecclesiastic⁹ quā delegatus. ¶ † Itez aduerte: q2 licet litera in prin. loquat de quota litis.tñ in versi.mandamus.z in ver.attendētes.clare innuitur vt nihil a partibus prorsus sit exigendum.z hodie videt declaratum in.c.statutū.§.insuper.de rescr.lib.vj.vbi tñ conceduntur expense victualiū cum iudex delegatus proficiscitur extra domiciliū. Nunquid aūt valeat consuetudo[b] in oppositū.Spe.in loco.s.alleg.tenet qđ sic:cuius dictum reprobat gl.in cle.statutum.de elect.p istum tex.qui bene facit.nam hic dānatur ɔsuetudo.vt patet ibi more secularium nisi diceres q nō erat ɔsuetudo ista in foro ecclesiastico sed tātum in seculari.do.Card.hic dicit attentari posse q si ɔsuetudo nō habuit ortū ab exactione possunt tūc partes ad obseruandum laudabilem consuetudinē compelli.arg.in.c.apostolicā.j.de simo.sed hoc dictuz mihi non placet quoniam aut precessit exactio.z tūc clarū vt consuetudo non poterit induci quia contra honestatē z contra mentē huius.c.facit.z.j.q.iij.ex multis.Aut nō precessit exactio.z tunc non inducitur consuetudo ex liberalitate donātiū:sz quelibet donatio habet effectum suū iuxta ea que not.Barto.in.l.cum de in rem verso.ff.de vsu.facit l.si certis annis.C.de pactis.Nec ob.c.ad apostolicā.q2 illud loquitur quando diu aliquid fuit datum in piā causam:tūc enim laici videntur voluisse inducere illā cōsuetudinem vt ibi plene nota.Cōclude ergo quod de iure ciuili ordinarius petit ista munera a legē non diffinita.Delegat⁹ autem petit prout dicitur hic in gloss.sed de iure canonico: nec ordinarius:nec delegatus possunt petere aliquid p labore iudicandi per id quod habetur in litera. ¶ † Sed dubium est quid si delegatus non habet sufficiens beneficiuz vnde viuat:nunquid possit petere saltem vt delegat⁹ principis:ista litera a contrario in verbo non obstāte facit qđ sic.z licet quidam teneant oppositum per alias rationes litere:scilz q2 iudicium debet esse gratuitum.Item quia obediendum est principi deleganti.z sic tenuit Pet.de ancha. hic tamē vt dixi istam opinio.non puto verā.nam delegatus principis secularis recipit pecuniā p labore suo.nō tamē est iudicium suum minus gratuitum:vt patet in dicta auf.iuncta.d.l.fi.C.quando prouo.non est necesse.sic etiaz tollitur alia ratio:cum seculares non minus teneātur obedire imperatori:vt in.c.ij.de maio.z obe. ¶ † In glo.super ver.preter expēsas.in fi.Hec glo.prosequitur in effectu tres questiones.Prima in delegato principis:nunqd possit petere expēsas cum proficiscitur extra domicilium suū occasione cause sibi delegate.Secūdo querit de ordinario.Tertio de delegato ordinarij.z secūda pars:ibi ordinarius.tertia ibi:item si ordinarius.Et circa istam gl.possunt formari alie tres questiones.Prima nunquid delegatus principis sufficiēter bñficiatus possit petere expensas istas quas fecisset cum proficiscitur extra domicilium.Scđo queritur nunquid debeat cōputare expensas quas fuisset domi facturus.Tertio nūquid veniāt expense victualium z vecturarum equorum z similium.z de his vide bonam gl.in preallegato.c.statutum.§.insuper.de rescri.lib.vj.z ɔclude totam materiā sic.aut querimus de ordinario aut de delegato.Primo casu regulariter istas expensas non petit[c] cū ad hoc capiat reditus beneficij vt sustineat ipsi⁹ onera:nisi in casu hic excepto in gl. ¶ † Delegatus vero quantumcūqz sit sufficiēter beneficiatus licite petit expensas tam pro vecturis quā pro victualibus.z similibus:vt hic z in.d.§.insuper.nam ista iura loquuntur indistincte z tacite sentiunt istos delegatos esse sufficienter beneficiatos.naz beneficia ista non ɔferuntur eis cum hoc onere:cum non habeāt iurisditionem ordinariā annexam:ideo non coguntur tales clerici proficisci extra domiciliū proprijs sumptibus:nec tenentur computare expensas quas fuissent domi facturi[d] cū ista iura indistincte permittant eis illas expēsas:nec distinguūt sicut faciūt in ordinario.In delegato inferioris a principe est magis dubiuz:nam ista gl.tenet quod ordinarius delegās debeat sibi prouidere.sed glo.in.§.insuper.distinguit aut deputatur ad vniuersitatem causarum: z tūc ipse ordinarius habet prouidere.argu.in capi.inter cetera. prealle.aut deputatur ad vnam causam z malitiose:z idē: si cessante malitia delegat:tūc etiā ipse poterit petere expēsas a partibus.arg.hic:z hoc plus placet q dictum gl.huius.nam papa est ordinarius cunctorū.ix.q.iij.cuncta per mundum.z tamē non prouidet suo delegato:sed prouidet a partibus.Item not.Spe.in titu.de sala.§.j.versi.porro. circa fi.idem ergo fit in ordinario inferiori:quia eadem debet esse rō de parte quo ad partem sicut de toto quo ad totum.s.de offi.delegat.c.pastoralis.in.§.cum iam totum.et l.que de tota.ff.de rei vē. ¶ † Nunquid autem ordinarius possit petere salarium pro assessore.Joā.de monte mur.vt hic refert Jo.and.disputauit z formauit questionē in episcopo cognoscente de causa matrimoniali: z ɔcludit quod non quanq questionē formauerit in causa spirituali tñ rationes sue ɔcludunt idem in qualibet causa.Mouet enim ex eo qđ ordinarius debet scire canones in quibus versat c.j.de ɔsangui.z affinita.Item quia ad hoc habet reditus vt subeat omnia onera.Itē non reperitur hoc iure statutū vt ordinari⁹ hoc casu possit suos subditos collectare.id est collectam seu pecuniam exigere.x.q.iij.quia cognouimus. Et quanq accidere possit vt causa non sit decisibilis scđm ius canonicum.tamen hoc raro ɔtingit vt causa ecclesiastica nō possit decidi scđm ius canonicum vt in.c.super speculatorem.de priuile.prouideat ergo de suo quando hoc ɔtingit.z hoc satis plz.z communiter tenetur a doctoribus.tamen delegatus licite petit salarium pro assessore dummodo frauduleter hoc nō faciat:vt quia dicit se indigere assessore vbi in veritate non indiget:argumē.hic z hodie habetur clare in.c.statutū.§.assessorem.prealleg. ¶ † An aūt p notario[e] cause possit aliquid peti in delegato dic qđ sic.ar. in.d.c.statutū.§.notariū.Sed in ordinario potest dubitari q2 ipse debet prouidere suis officialibus.z vide qđ nota.in clementi.statutum.de electio. ¶ In arbitro vero nūquid possit exigere sportulas:vide quod not.in Spe.in arbi.§. final.versi.sed nunquid arbiter. ¶ In gloss.penulti.ibi: iurisconsultus zc.ex hoc z ex iuribus alleg.in gl.habes qđ pro sciētia iuris licite quis petit mercedem[f] z qualiter merces sit constituenda iurisperitis:siue sint aduocati siue ɔsultores z quid si moriat aduocatus vel doctor salariat⁹ anteq expleat tempus suum:seu causam quam promouendā assumpsit:vide pulchre in.l.j.ff.de var.z extraord.cog.per gl.z Bar. Abbas.

- 1 Monachus assumptus ad episcopatum vel aliam dignitatem secularem an z quo casu astringat seruare regulam prout seruabat in monasterio.
- Inuenientes z exercētes nouas regulas peccant mortaliter nisi confirmentur a roma.pōtifi.z hoc q2 tanta diuersitas religionum inducit scandalum in fidelibus.
- Simplicitas etiam tendens ad bonū finem non debet esse sine rationē.
- 2 Concessum propter necessitatem durat quatenus necessitas postulat.
- 3 Monachi sub precepto peccati mortalis tantum obligantur ad tria.s.ad castitatem:obedientiā:z paupertatem:circa que papa non pōt dispensare: cetera ɔtenta in regula nō obligant ad mortale nisi transgrediantur ex ɔtemptu vel nisi regula preceptiue prohibeat.
- Monachi possunt comedere carnes:si nō est memoria in contrarium maxime papa sciente z tolerante.
- Monachi propter scandalum vitandū non possunt omittere substantialia regule.
- 4 Monachus vel alius regularis portans habitū religiōis interius exterius vero non:incidit in penam.
- Penalis constitutio non extenditur ad casuz non habētē omnimodam rationem.
- Monachus potest promoueri ad ecclesiam curatam:z fieri canonicus in ecclesia seculari: ratione cure animarum: alias secus.

DEus qui. Ad euitandū scandalū possunt religiosi diuersi habit⁹ missi ad predicādum de nouo cōuersi se in vnū superiorē habitum ad propositum cōformare. primo ponit exordiū.secundo causam mandati ibi:ne igitur.tertio mandatū ibi.mādamus. ¶ Casus literalis.Liuoniēses de nouo conuersi erant ad fidē datus fuit eis episcopus z quidam alij fratres ad predicandum euangeliū. q2 isti predicatores dissimilem habitū habebant: murmurabatur z inter liuonienses scandalum suscitabatur ex tali diuersitate.Scribit papa episcopo liuoniensi z alijs fratribus dicens ne propter dissimilem habitū scādalum suscitetur inter illos quibus vnum euangelium predicatur.mandatqz eis vt oēs debeant se conformare in vnum regulare

Sebasti. Sapia.
a ¶ In delegato. vide Feli.i.c.lz in corrigēdis.in pn. col.j.s.d offi.ord. vbi dicit q sportule nō dant ordinarijs sed delegatis.ēt eccl'iasticis dant.de ɔsue.idē vult Ja.i.l.ius ciuile.ff.de ius.z iu. z i.l.nec quicq.§. ibi decretuz.col.j. ff.de offi.pc.z le. aliud tñ sentit alber.de rosa.i.l.diē functo.≈.etiā qr i tur.ff.de offi.asses.
b ¶ Valeat ɔsuetudo. adde Ancha.ɔsil.ccxix. Zacharias.
¶ Tu adde plenius Lu.ro.sing. clxxx.ici.tu scis q ius canonicū.z anto.cor.sing.suis.i ≈s.sportule.incip. ius canonicū.Jo. fab.z medi.scri.i §.sz hodie.co.viij. insti.de act.Imo. in.l.pōponi⁹.als est.l.si vni.de re iudi.z plene p Gui. de cu.in.l.cū clericis.nu.b.z ibi no. in apost.celsi.i ≈s. ex cōsuetudine.s. de epis.z cle.
c ¶ Nō petit.adde q voluit Pet.de anch.consi.ccij.
d ¶ Domi facturi adde p hoc qđ dicunt do.de ro.deci.suis.de do.z cōtu.in antiqs q ille q p se ducit cāz suā nō ɔsequitur expēsas quas fuisset factur⁹ in aduocato vel procuratore.
e ¶ Pro notario. adde Ancha.ɔsi. allega.ccxix.z ibi qd de alijs q cause assistunt.
Sebasti. Sapia.
e ¶ Pro notario. vide late Deci.in c.j.col.xxvij.≈.p dicta cōclusio.s. de probatio.
Sebasti. Sapia.
f ¶ Petit mercedē vide.d.Ja.i.l.nec qcq.§.vbi decretū.col.ij.ff.de offi. pcō.z leg.vbi tāgit q aduocato z ɔsultori lz capere salariū ēt sine reuolutione chartarū:a pauperib⁹ tñ non licet vt ibi.p eum.

propoſitum ⁊ honeſtum habitũ ꝙtum ſpectat ad hoc officium non obſtante eo qđ quidã eoꝛum ſunt monachi.quidã vero regulares vel ſub alia diſtinctione profeſſi.Berñ.

1 ¶ †No.j.tex.valde not.⁊ ſing.iudicio meo qđ vbicũqꝫ ex honeſta cauſa conueniũt hoĩes diſparis habitꝰ ⁊ obſeruãtie:ſi ſcandalum generatur alijs ex diuerſitate poſſunt ſe conformare in vnum honeſtũ habitum ⁊ propoſitum ⁊ intelligo propoſitũ.quo ad modum viuẽdi.ad hoc vide gloſ. not.xvj.q.vij.in noua.in glo.ſi.que dicit qđ monachus factus epiſcopus vel canonicus regularis põt ſi ſcandalum gñatur alijs ſe conformare in ſuperioꝛi habitu moꝛibus illoꝛum inter quos viuit.⁊ pondera qđ dixi de ſcandalo alˀs ſecus:ſic intelligo gl.que videtur illi contraria.xvj.qõ.j. in cap.de monachis.⁊ vide etiam duas cauſas not.ea.cau.et q.in.c.ij.⁊.iij.que dicũt qđ monachus promotus ad officiũ ſeculare:puta ad epiſcopatũ vel aliã eccleſiã curatã aſtringit̃ ſeruare regulã ſicut prima:ſed extra ſubſtãtialia regule poterit ſe ꝯformare moꝛibus illoꝛum inter quos viuit: nec ſic ſtricte põt regulã ſeruare extra monaſteriuꝫ ſicut in monaſterio:⁊ dic vt ibi. ¶ Scđo no.arg.pro euitanda nimia religionũ cõfuſione⁊ multiplicitate:nã diuerſitas habitus ritus ⁊ obſeruantie vna eadẽqꝫ fide generat ſcandalũ apud infideles.hac ratione grauiter peccãt inueniẽtes regulã de nouo[a] abſqꝫ cõfirmatione romani pontificis.⁊ vide bo.tex.in.c.fi.de relig.domi.nec excuſantur quod hoc faciant ad bonũ finem.nam poteſt eis reſponderi prout not. dicit tex.in.c.non ſolum.de reg.iu.lib.vj.ſcꝫ ꝙ puritati conſcientie non debet deeſſe iudicium rõnis.

2 ¶ †Ultimo not. ibi quantũ ad hoc ſpectat officium:quod vbi aliquid ꝯceditur propter neceſſitatem illud videtur eſſe ꝯceſſum quatenus neceſſitas hoc poſtulat.⁊ ſic cauſa limitata limitatũ parit effectũ.

3 ¶ †In gl.ibi.hoc verum intellige quantum ad ſolennitatem.no.gl.iuncto tex.ꝙ contenta in regula religioſoꝛũ non obligant regulariter ex voto preter tria ſubſtantialia regule.Uotũ enim in profeſſione emiſſum refert̃ ad illa tria ſubſtantialia:vt ad hoc ꝯtinentiã: obedientiaꝫ ⁊ paupertatẽ.⁊ hoc voluit beatus Tho.vt dicam plene in c.nam concupiſcentiam.de conſti.Item probo rõne. nam ſi votum pariter ꝯcerneret omnia cõtenta in regula quare fieret ſpãlis prouiſio ⁊ magis ſpecifice notarentur illa tria. vt no.in.c.cũ ad monaſterium.in fi.de ſta.reg.nam ibi dicitur qđ illa tria ſunt ita annexa oꝛdini monachali.qđ etiaꝫ papa diſpenſare non põt ⁊ intellige vt ibi dicam.ergo cetera contenta in regula non ſic obligant ex voto.imo tenuit beatus Tho.qđ niſi regula prohibeat in alijs preceptiue: vel religioſus peccet ex ꝯtemptu:non obligatur ad moꝛtale tranſgreſſione cuiuſlibet contenti in regula:alias vt dꝛ periculoſioꝛ eſſet ſtatus regularium quã ſecularium : cum ex nimia diſtrictiõe difficile ſit ad vnguẽ obſeruare ſemp.⁊ hoc ſentit etiam iſta glo.dum dicit cetera etiam requiri ad ſolennitatem religionis.⁊ qđ papa poteſt in illis libere diſponere.Item probatur ⁊ alia rõne notabilioꝛi:papa hoc nõ indulget.imo precepit ex ratione ſcandali euitandi conueniant in vnum propoſitum ⁊ in vnum habitũ. ergo nõ tenetur ad iſtas obſeruantias ex voto: qꝛ non debet quis votũ omittere propter ſcandalũ alterius.nam facilius ſcãdalũ naſci permittitur quã veritas relinquat̃:vt not.in.c. ij.de no.oper.nũ.nõ enim propter ſcandalum proximi poſſet religioſus ducere vxoꝛẽ:ſiue dimittere habitũ vel alias obſeruãtias que ſunt ad ſolẽnitatem oꝛdinis:vt hic habetur.[b] ⁊ hac ratione:qꝛ non ſunt de ſubſtantia religionis ⁊ qđ per papam tolli poſſunt conſuluit do.Cardi. vt ipſe refert in ca.cum ad monaſteriũ.quod ſi in certo monaſterio nõ eſt memoꝛia in ꝯtrariũ ꝙ eius carnium fuerit prohibitus qđ de nouo aſſumẽtes ibi habitũ nõ peccant ſequendo moꝛes diuturnos alioꝛũ.⁊ maxime papa ſciente ⁊ tolerãte.nam cõſuetudo tanti tempoꝛis inducit preſumptionem alicuius titu.c.j.de preſcr.lib.vj.⁊ certum eſt quod ex cauſa iſta poſſunt tolerari vt hic.Idẽ dic de alijs obſeruãtijs cõcernẽtibus ſolennitatem:nã idem videmus in clericis ſecularibus.In multis enĩ eoꝝ ſtatus relaxatus eſt ⁊ nõ ſunt ſub illa diſtrictione que erat tẽpoꝛe apoſtoloꝛũ.nam primo prohibebant̃ vti proprio:hodie ſecus.xij.q.j.certe.⁊ ibi in ſumma.Item grauius puniebãtur primo ex foꝛnicatione quam hodie.⁊ dicit tex.in cap.fraternitatis.xxxiiij.diſt. defectus noſtri tempoꝛis quibus nõ ſolum merita:ſed etiam coꝛpoꝛa hominũ defecerunt cenſuram ⁊ diſtrictionem antiquoꝛum canonum non patiuntur permanere.⁊ facit qđ dicam in ca.vt clericoꝛum.j.eo.⁊ facit qđ no.in.c.ſuper eo.j. de reg.Sed nunquid ſi certa religio reducitur ad prioꝛem obſeruantiam teneantur homines ibi profeſſi ſecundũ obſeruantiam laxioꝛem obſeruare diſtrictionẽ antiquam nouiter refoꝛmatã.⁊ dic vt ibi dicetur. ¶ In ea.glo. ibi conformabunt autem iſti ſe.no.gl.quatenus dicit de ſuperioꝛi habitu.⁊ licet iſte tex.nõ dicat ſed loquatur indiſtincte : tñ dictum gl.⁊ placet ⁊ communiter approbatur. facit quod not.gl.in ſimili in.d.ca.in noua.⁊ probatur ratione ſic.conformitas iſta in habitu ⁊ obſeruãtia permittitur rõne ſcandali euitãdi.debet ergo eſſe permiſſio quatenus neceſſitas vꝛget ⁊ quatenus ſcandalũ imminet.quod videtur ceſſare in habitu inferioꝛi.⁊ per hoc dicerem limitando gl.qđ vbi ſcandalũ poſſet oꝛiri ex diuerſitate habitus[c] inferioꝛis debet eſſe omnimoda cõfoꝛmitas regule:nec procederet iſta gl.⁊ credo quod gloſſ.non ſenſiſſet contrarium.

4 ¶ †Et facit iſta gl.iuncto tex.in argu.de eo qui incidit vt laicus vel clericus ſecularis deferẽdo inferius habitũ[d] religionis nunquid incidat in penã.c.ij.ne cle.vel mona.li.vj.⁊ tenet Jo. and.hic qđ ſic.⁊ idem gl.in cle.ij.eo.ti.⁊ Joã.andr.in mercu.ſuper regula fin.de reg.iu.lib.vj.⁊ ſentit domi.Ant.hic facere tex.in ar.quia cõfoꝛmitas hic in ſuperioꝛi habitu pmittit̃ vt ſcandalũ euitetur:ergo aliud vbi nulla cauſa ſubeſſet.ꝯtrarium tenet Joannes de ligna.poſt zenze.in.d.clemen.ij.nõ enim valet hoc argumẽtum:non licet ſine cauſa ergo incidit in penã illius.c.ij.Et aduerte quia adducerem iſtum text.cum gl.de directo Joan.and.licet ipſe adducat pro ſe.nã vt hic patet iuncta gl.aliud eſt ex toto dimittere: aliud eſt ſuperius nõ poꝛtare.nam permittitur in ſuperioꝛi dimiſſio:⁊ tamen inferius ⁊ ſubtus tenetur poꝛtare:vt hic in gl.ergo pena ca.ij.non verificatur in iſtis:qꝛ aliud eſt dimittere omnino:aliud in ſuperioꝛibus tãtũ : vt hic probatur expreſſe.⁊ in.d.capitulo in noua.vbi gl.nam cõſtitutio penalis nõ debet extendi ſaltẽ ad caſum nõ habentẽ omnimodam rationẽ.vt no.Joannes andreas in regula odia. de regulis iuris.lib.vj.in mercu.facit quod ipſe not.in.c.j. de tempo.oꝛdi.lib.ſexto.in gl.ſua.in fin.hoc argumentum ſm opi.Hug.cõmuniter damnatur.⁊ cõmunis cõcluſio eſt vt religioſus poſſit eſſe canonicꝰ in eccleſia ſeculari.nec habere aliud bñficium ſeculare ſimplex.vt not.in.c.ſup eo.de regula.prealle.vbi de hoc per doct.facit.c.quod dei timoꝛẽ.de ſtatu regulari.vbi permittit̃ canonico regulari ⁊ monacho vt poſſint promoueri ad eccleſiã curatã[e] ſecularẽ ratione cure animarum:vbi ergo ceſſat hec ratio cure nõ poſſunt aſſumi ad bñficia ſecularia:nec ob.ca.quoꝛundam. alle.in gl.quia vt ibi not.debet intelligi in eccleſia cathedrali.regulari.nã illa eccleſia ſiracuſana fuit olim monachoꝝ. ⁊ idem rñdi ⁊ ad.c.j.lviij.diſt.Alibi enim profeſſus poteſt aſſumi vt ſit monachꝰ ſeu canonicus in eccleſia cathedrali regulari eiuſdẽ oꝛdinis.ſecus ſi eccleſia cathedralis eſſet alterius obſeruantie.cle.j.de elec.⁊ vide ibi gl.not.Nunquid religioſus poſſit promoueri in prelatũ:ſeu rectoꝛẽ eccleſie ſecularis collegiate,ſicut promouetur in epiſcopum vel in rectoꝛẽ eccleſie parochialis curate non collegiate:⁊ dic vt ibi nota.⁊ materiã plene dicemus in.d.c.quod dei timoꝛeꝫ.de ſtatu regularium.

1 ☞ Ludi inhoneſti non debent exerceri in eccleſijs neqꝫ a clericis.

2 Buffones ſeu hiſtriones nõ poſſunt promoueri ad clericatum etiã peracta penitentia:dummodo exercuerint eoꝛuꝫ artem cauſa queſtus.

1 **Cum decoꝛem.** †Ludi theatrales etiã pretextu ꝯſuetudinis in eccleſijs vel per clericos fieri non debent.h.d.primo ponit factũ reprehenſibile.ſecũdo illud precipit emendari.ibi fraternitati. ¶ Caſus literalis.Quidã ludi qui dicunt̃ theatrales fiebãt in eccleſijs in quibus introducebãtur monſtra laruarũ propter quos ludos honeſtas eccleſie defoꝛmabat̃.⁊ preſbyteri ⁊ diaconi in quibuſdã feſtiuitatibꝰ,ſcilicet ſancti Stephani:ſancti Joannis:⁊ Innocentiũ ludibꝛio ſe exercebant,mãdat papa predictã conſuetudinẽ ludibꝛioꝛum : imo potius coꝛruptelã de predictis eccleſijs penitus extirpari:ne ꝓpter huiuſmodi turpitudinẽ honeſtas eccleſie inquinet̃ . Bernar. ¶ Nota.j.quod ludi ſeculares nõ debent fieri in eccleſijs: ⁊ dicebant̃ iſti ludi theatrales a theatro.id eſt loco apto ad theoꝛandũ:id eſt ſpeculandum. vnde large dicuntur defoꝛmitates hominũ:ſiue per appoſitiones pellium : ſiue coloꝛum.⁊ in vulgari dicuntur maſchare.ludibꝛia vero dicuntur narrationes rerum inhoneſtarum:⁊ tales ludi non debent fieri in eccleſijs:nec etiã per clericos[f] vbicunqꝫ . quinimo dicit canon clericũ non debere intereſſe iſtis ludis.imo

ſi clerico

---

a ¶ De nouo.adđ quod ꝯſuluit do. car.cõſil.cxxxviij.

b ¶ Ut hic habet̃. adđ ꝙ voluit calde.ꝯſi.j.hoc eo.ti.

☞ Sebaſti. Sapia.

c ¶ Habitꝰ.aduerte tñ ꝙ vbi ſunt collegia diuiſa ⁊ ſeparata pñt ĩ eadem eccleſia ſtare clerici diuerſi habitꝰ ⁊ diſparis pfeſſionis vt Mediolani ĩ eccleſia ſcti Ambꝛ.⁊ papie ĩ eccl'ia ſancti auguſt.ita declarat illuſtris preceptoꝛ meꝰ.d.Rochus curtiꝰ ĩ repe. c.fi.col.xxviij.circa medium.ẽ.de conſue.

d ¶ Inferius habitũ.Adde an poꝛtans habitũ ſub mantello incidat in penã.d.c.Old. p.⁊ ꝯ.cõſil.ccccclxxxiij.⁊.clxxxiiij.

e ¶ Curataꝫ.adde Fed.cõſil.cxxxvj. ¶ Adde plenius Card.ĩ cle.j.char. vij.⁊.iij.q.v.de regulari.⁊.§.j.qõ.ij. vbi dicit hoc eſſe verũ:interueniẽte tñ abbatis ſuplicẽtia.de quo p eundem in cle.ſi.⁊ ibi bonã gl.vbi qualiter dictum beneficium debet exerceri.de celeb.miſ.

☞ Sebaſti. Sapia.

f ¶ Per clericos. qđ clericis non liceat laruis ſe tegere tenet Cardi.in cle.ij.in.iij.q.de vita ⁊ hone.cle.⁊ firma.ĩ trac.de epã. in.ij.parte octaue ptis principalis. col.iiij.⁊ ibi ẽt dicit qđ ꝓhibentur intereſſe ſpectaculis niſi fierent ad pias cauſas vt in repñtatione paſſionis xpi.⁊ magoꝛũ ⁊ ſimilium. prout ipſe dicit.

si clerico existente in mensa venit histrio vel buffo debet clericus de mensa surgere:z potius recedere quam ista videre vel audire gesta illorum:vt in.c.non oportet.de conse.dist.v.non tamen per istũ tex.prohibentur representationes solennitatũ fidei nostre:vt hic dicitur in glo.quã no.pro obseruantia cõmuni.¶ 2 †Sed hic queritur nunquid isti buffones seu histriones seu lusores possint pmoueri ad clericatum saltem post penitentiã:dicit hic Inn.z bene quod non.isti enim sunt infames:vt est tex.lj.dist.c.j.z.c.pterea.iij.q.j.c.j.l.ij.§.ait pretor.ff.de his qui notan.infa.imo nec corpus christi dz eis non penitẽtibus indulgeri.de cõse.dist.ij.in ca.pe.requiritur tamẽ ad hoc vt repellãtur a promotione:vt dicit Inno.qd habeant hoc officium in curia vel qd assuefecerint se in arte illa.secus autem ẽm eum vbi in occulto hoc fecissent maxime ad cõplacentiam infirmi.nam Dauid licet esset iustus sepe pulsauit cytharã z chorizauit.Idem dicit si in publico semel vel pluries hoc fecerit dũmodo nõ assuefecerit se:qz infamia est illa que prohibet eos a promotione. hoc vltimũ dictum nõ puto simpliciter verum.vñ credo q si saltem bis in publico exercuerit illam artẽ causa questus efficitur infamis.arg.opti.in.l.palam.ff.de ri.nup.vbi tex.no.innuit dici mulierez questum fecisse si admisit duos causa questus.z no.hoc idem ergo dicẽdũ est in histrionibus vt dicantur histriones z buffones si cã questus bis exercuerint illam artẽ.facit.xxv.q.ij.ita nos.z l.iij.C.de epi.aud.z quod no.Archid.in ca.illud.xij.di.Et de istis citharistis an z qñ sine peccato licitũ sit pulsare.z an sit peccatũ aliquid dare istis histrionibus z buffonibus vide.lxxxviij.dis.in capitulo donare.z cap.qui venationibus.z ibi vide glo. Abbas.

1 ¶Clericus suspensus ad aliquod crimen: si interim presumpserit celebrare:priuatur beneficijs:z perpetuo deponitur.9.

Prelati sustinentes clericos suspensos celebrare: priuãtur beneficijs z deponuntur.4.

2 ¶Matrimonium ɔtractum cum constituto in sacris:est nullum secus si est constitutus in minoribus.

3 Coitus vxoris z mariti:an semper fiat sine peccato z sit licitus.

4 Concubinatus potest tolerari ad tempus etiam in clericis vt euitetur maius malum.

5 Sacerdotes greci possunt vti matrimonio.6.

Caste viuere dicitur mulier que trãsiuit ad secunda vota.

7 Cõcubine clericorum possunt puniri per iudicem ecclesiasticum.

8 Clericus propter adulteriũ deponitur:laicus vero decapitatur:z idem per sodomiam; cõcubinarius vero priuatur beneficijs.

10 Prelatus potest imponere penam clericis pro delicto.

VT clericorum. Propter dictorũ multitudinez nõ solet summari sed gñaliter sic potest dici.Clerici debẽt cõtinere z caste viuere:contrafacientes punit , z seueri⁹ puniunt illi qui legitimo matrimonio pñt vti.h.d.Et quinqz sunt dicta.Primo indicit clericis honestatem z castitatem.scdo imponit penam.tertio aggrauat.quarto punit prelatos negligẽtes z corruptibiles.quinto punit grecos incõtinentes.secũda ibi:nec vero.tertia ibi:si quis igit.quarta.ibi:prelati.quinta ibi:qui autẽ.¶Casus literalis.In pma parte hui⁹ capituli statuit cõcilium quod clerici mores z actus suos reformẽt in melius z viuant caste:z precipue in sacris ordinibus constituti ab omni vitio libidinis:maxime illo precauentes propter qd ira dei venit in filios diffidẽtie.Secundo dicit ne facilitas venie incẽtiuũ tribuat delinquẽdi:statuit vt qui deprehẽsi fuerint incõtinẽcie vitio laborare puniãtur ẽm canonicas sanctiões prout plus vel min⁹ peccauerint vt quos timor diuinus a malo non reuocat pena temporalis cõpescat.†z 1 si aliqs propter hoc suspẽsus diuina presumpserit celebrare ecclesiasticis bñficijs nõ solum spolietur:sed etiã pro duplici culpa perpetuo deponat . prelati vero qui tales sustinuerint in suis iniquitatibus precipue obtẽtu pecunie vel alterius cõmodi temporalis pari pena puniantur.illi vero qui matrimonio possunt vti ẽm morẽ religionis sue si lapsi 2 fuerant grauius puniatur.Bert.¶†Not.ibi:presertim in sacris ordinibus.qd non solũ cõstituti in sacris:sed etiã in minoribus ordinibus tenentur obseruare ɔtinẽtiam z castitatem:z tamẽ est differentia inter constitutos in sacris z minoribus :primo in quãtitate delicti.nã vt arbitror lõge grauius peccat in sacris ɔstitutus z maxime presbyter q constitutus in minoribus.nã isti quasi ɔtraxerunt matrimonium cũ ecclesia vnde videtur cõmittere adulteriũ spirituale.ad hoc qd no.Pau.in cle.j.de offi.ordi.secunda differentia:qz ɔstitutus in minoribus potest contrahere matrimoniuz vñ tenetur ad ɔtinẽtiã respectu fornicationis illicite:sed ɔtrahere potest.j.de clerici.coniu.c.j.z quasi per totũ.Cõstitutus vero in sacris omnino arctatur ad ɔtinẽtiam ita vt non valeat matrimoniũ per eũ ɔtractũ.c.vnico.de vo.lib.vj.De laicis vero dic q tenentur seruare ɔtinentiã capiendo ɔtinentiam prout.§.dixi in clericis ɔstitutis in minoribus.nã peccãt qualitercũqz exerceant actũ libidinosum preter vxorium:vnde etiã ɔcubinas non possunt habere:lz aliud videatur ius ciuile disponere:vide tex.not.xxx.q.iiij.c.nemo sibi blãdiatur de lege.z.c.meretrices.vbi dicitur not.q sub illo precepto diuino non mechaberis.zc.nomine mechie venit omnis illicit⁹ ɔcubitus preter 3 vxoriũ.†z vtrum coitus cum vxore sit semper licitus.vide glo.xxv.distin.§.que autem.versi.fin.in glo.super ver.exceptio.z vide qd no.Jo.an.post Hos.in regula sine culpa de regu.iur.libro.in mer.vbi dicit q hodie etiam de iure ciuili a videtur prohibitus ɔcubinatus [a] ex quo ius canonicum ita aperte phibet:quoniã lex ciuilis in istis spiritualibus videtur velle subijci dispositionibus canonicis.in autẽ.vt cle.apud pro.epis.z in auk.vt eccle.tit.z in ca.clericis.§.de iudi.¶Secũdo nota in versi.nec vero ɔtra iudices faciles in indulgentia penarum seu culparum.nam videtur potius subditos ledere q eis indulgere. quia facilitas venie tribuit incentiuum peccandi vel delinquendi.non eniz valet misericordia sine iustitia nec iustitia sine misericordia : sed cõmiscenda sunt z efficiendũ est optimum temperamentũ.vide pulchrũ tex.xlv.dist.in.c.disciplinam.¶Item no.ibi prout maius vel minus zc.qd ẽm qualitatem z quantitatẽ fornicationis venit delinquẽs puniẽdus:nã multe sunt spẽs fornicationis z fornicatio simplex: stuprum: adulterium:incestus:z prosequere latius:vt habes.xxxvj.qõne.j.Itẽ not.ibi:quos durus timor zc. probationem illius dicti.Oderũt peccare boni virtutis amore.Oderunt peccare mali formidine pene.¶No.ibi:si quis igitur.ar.op.q pro omni delicto fornicationis nõ est clericus deponẽdus:sed 4 quãdoqz suspendendus.z de hoc.j.latius.¶†No.in ver.prelati.q prelati grauiter peccant sustinẽdo subditos ɔcubinarios maxime obtentu pecunie vel alterius commodi temporalis.z pondera illud verbum cõmodi temporalis.nã per hoc verbum arbitror q si clericus ɔcubinarius efficeretur deterior si precise compelleretur ad dimittẽdũ ɔcubinam q tunc prelatus tolerando tempus peccatum non incurrit.nam quandoqz sustinetur minus malum vt mai⁹ 5 euitetur.xiij.dis.duo.xxxiij.qõ.ij.c.siue si ɔsiterit.¶†Not.versi.qui autem.q greci non peccãt vtendo matrimonio ɔcto in minoribus.nã in matrimonio est castitas.xxxj.distin.nicena.z.c.aliter.Et hoc facit ad qõnem:testator dixit relinquo vxori mee vsumfructũ bonorũ meorum si ca b ste vixerit [b] demum vxor mortuo testatẽ transit ad secunda vota:querit nũquid debeat habere vsumfructũ.Et dicendum est q sic:quia dz caste viuere:ideo cautela est adijcere si caste vixerit z in viduitate permanserit.vide qd legitur z not.in.l.vnica.C.si secun.nup.Et ex his infertur quod ɔtinẽtia in clericis non est de iure diuino : sed de iure positiuo duntaxat:alias greci peccarent.de hoc dz plene in.c. cum 6 olim.de cleri.ɔiug.¶†Ultimo not.q grauius peccat clericus grec⁹ labendo in vitiũ incontinẽtie q latinus.rõ redditur in litera:qz ille põt vti legitimo matrimonio . z ex hoc arguit Abb.grauius peccare laicũ ɔiugatũ thorum vxoris violantẽ q presbyterum adulterantem z cum hoc arg.transeunt cõmuniter doct.z do.Ant.z do.Petr.sed apud me nõ est sine dubitatione quin presbyter cõmittat adulterium spirituale z sacrilegiũ.facit qd no.Pau.vbi.§.in glo, 7 in.c.virginibus.xxvij.q.j.† hinc est qd ɔcubine clericorum c possunt distringi z puniri per iudicẽ ecclesiasticũ [c] qz cõmittũt sacrilegium eis inherendo.vide tex.cũ glo.in.c.eos.8 xxxij.dist.¶†Quero pro declaratione litere qualiter sint puniendi clerici de incontinentia.Sol.dicunt hic doct.qd olim pro fornicatione cleric⁹ deponebat.lxxxj.dist.presbyter.vide tex.apertũ in.c.a multis.de etat.z quali.hodie vo nõ deponitur sed suspenditur:vt hic.z.xxxiij.dist.in.c.fraternitatis.vbi est tex.pulcherrimus ad tẽperandum rigorem antiquorũ canonũ.hoc tñ dictũ absolute nõ recipias;sed intellige pro simplici fornicatione:nã ppter adulteriuz clericus debet deponi.c.cũ ab hoie.de iudi.z nimirum cum laicus veniat decapitandus.l.quis.C.de adulterijs.Idez

a Sebast.Sapia. ¶Cõcubina[illegible] An concubi[illegible] hodie de iure [illegible] li sit reproba[illegible] vide Fel.i.c.[illegible] gñale.co.v[illegible] spectu [illegible] tus.§.d[illegible] vbi ten[illegible] ¶Cast[illegible] Adde [illegible] clxiij.

b Sebast.Sa[illegible] ¶Cast[illegible] Uide lati[illegible] Mod.p[illegible] repe.l.t[illegible] stamento.[illegible] ff.de leg.ij. Anto.Francis. ¶An mulier [illegible] cũdo nubẽs dicatur caste viuere, dicas q sic etiã si scdo nubat intra annũ luct⁹ nisi in rasset:ampli⁹ non nubere qz tũc nubẽdo etiam scdo. non diceretur caste viuere ita Ange.in auk.de resti.z ea que pa.in.§.vnũ.in versi.not.mulierẽ.z adõ q istud est verũ nisi verbũ caste pferret a marito puta qz legaret vxori si caste vixerit:quia tũc vbũ caste itelligit.i.in viduitate.ita bal.i.l.deo nobis.in.iiij.colũ.C.d epi.z cle.z gl.z Bal.etiã in.iij.col.in auk.cui relictũ.i vo.nuptijs.C.de idi.vi.tol.z vide bal.in.l.ij.in ij.col.eo.ti.de indi.vi.z vid ang.i auf.de nõ elig.se.nu.§.cũ igit.z vide Ange.Bar.z Alex.q multa ad hoc all.i.l.mulier.in.§.cũ pponeret in.si.ff.ad treb.

c ¶Ecclesiasticũ. Adde Pe.de ancha.consi.clix.

dicit de delicto cōtra naturā.c.clerici,de excеſ.pla. In concubinario vero tex.eſt pulcherrim⁹ in.c.ex parte ade.de teſti.innuit ꝙ pōt priuari beneficio:dicetur plenius in ti.j.de coha.cle.⁊ mu.⁊ idē dic de inceſtu ſtupro ⁊ ſi.⁊ plenius proſequor in.c.at ſi clerici.de iudi. Intellige ergo primū dictū in fornicatione tm̄ nō qualificata.⁊ Pau.dubitat in pſbytero,cum non videtur ꝙ poſſit committere ſimplicē fornicationē rōne predicta:ſed iſte tex.generaliter loquens multum facit pro prima opi. ¶ † Secundo queritur de qua ſuſpenſione loquitur.verſi.ſi quis igitur.vbi dicit ꝙ ſuſpenſus hac de cauſa celebrās venit deponēdus. Jo.an.intelligit de ſuſpēſione ab homine facta vt quia prelatus ſuſpendit ſubditū propter delictum incontinētie. Item.ſm eum in ſuſpenſione iuris:vt qr erat notorius fornicator vt ſunt iſti tenētes publice cōcubinas.j.ti.proxi.c.veſtra.⁊ pondera hoc dictū Jo.an.iuncto tex.ſm hūc intellectū ꝙ clericus notorie fornicarius[a] eſt ipſo iure ſuſpēſus adeo quod celebrando incurrit irregularitatē.⁊ venit deponendus.qd eſt valde periculoſum.⁊ dicā latius in.d.c.veſtra. vbi referam plura notāda ad iſtū articulum. ¶ † Ultimo inducit iſte tex.in ꝟ.prelati.ad.q.nunquid p̄latus poſſit imponere penam pecuniariā[b] clericis pro delicto. Cōcluſio communis eſt qd ſic:⁊ hoc ſi faciat cauſa correctionis: vt quia magis timet pena pecuniaria quam ſpiritualis:⁊ poteſt ſic intelligi.c.dilectus.de offi.ordi.ſed ſi faciat cauſa auaritie tunc non licet.arg.hic.⁊ in ca.licet.de penis.vbi dixi plene. Ad euitādum autem hanc preſumptionem auaritie debet prelatus cōuertere pecuniam in piam cauſam.⁊ dic vt dixi in d.c.licet. Abbas.

1 ☞ Clericus ebrioſus monitus non deſiſtens ſuſpenditur a beneficio niſi egerit penitentiam.3.

2 Ebrietas non eſt peccatum mortale:niſi quis aſſidue inebrietur.

4 Pena qñ imponit a ſtatuto vel lege alternatiue electio eſt iudicis:niſi verba ſtatuti vel legis dirigantur ad reum.

1 A Crapula. † Clericus crapuloſus vel ebrioſus monitus non deſiſtēs ab officio vel beneficio ſuſpenditur. Primo prohibet crapulā ⁊ ebrietatem.ſcdo abuſuz ſe obligātiū ad potū.tertio penas ſtatuit ibi:ſi qs. ¶ Not.j.cōtra crapuloſos ⁊ ebrioſos.⁊ crapula dicit immoderata voracitas cibi:⁊ dicit crapula quaſi cruda epula.qr hoīes ita voraciter epulātes perfecte nō digerunt:ſed materiam indigeſtā emittunt. Ebrietas vero refertur ad ſuperfluitatem potus.vñ ebrietas eſt immoderatus vſus vini. ¶ Secundo no.ibi:vinū ſibi temperent:contra bibentes vinum ſine aqua. ¶ † Et adducitur hoc ad qōnem:an talis peccet mortaliter.primo videt ꝙ ſic.cōtra prohibitionem cōcilij facit:nam in calice etiam ponitur de aqua.c.cū marte.de cele.miſ.⁊ hoc dcm̄ eſt verū ſm doc.niſi ex caſu aliud faceret.nam reperiuntur quedam vina minus potētia.ſatis eſt enim qd ſe temperent vino.vt ſequitur in litera.⁊ dicit ſe temperare vino qñ habet reſpectum ad potentiam vini. Itē reſpectu frequentie bibendi.nam debet clericus eſſe cōtentus trina vice.tex.eſt in.c.quādo.xliiij.di.ſed intellige quando appetitus naturalis vltra non exigit.voluit eniz temperare homines immoderatos.⁊ crederem quod etiaz non apponēdo aquā in vino potenti nō peccet quis mortaliter niſi aſſidue inebrietur.per textum no.in.§.j.alias ea demum.xxv.di.vbi habes tex.ſemper menti tenendum qd ebrietas nō eſt peccatum mortale niſi ſit aſſidua.⁊ ad iſtū tex.⁊ ad motiuū doc.dicas quod non loquitur preceptiue.pro hoc quod dicā in.c.ſeq. ¶ Not.duos effectus ebrietatis.[c] nā inducit mentis exilium ⁊ prouocat ad libidinem.⁊ ob hanc vltimā cām olim ſancti patres abſtinebāt ab eſu carnium ⁊ vini.xxxv.diſt.ab exordio.⁊ vide tex.xxxv.diſt. ante omnia.vbi dicitur ꝙ ebrietas eſt fomes oīm malorū.

3 ¶ † Ultimo not.quod propter crapulam vel ebrietatē nō debet clericus priuari bñficio:nec etiā ſuſpendi ſi vult agere penitentiā. Miles autem ſecularis propter ebrietatem remouet ab omni militia.l.omne delictum.ff.de re mili.pena aūt antiquorum canonum pro ebrietate erat quia clericus ebrioſus triginta diebus canone ſuſpendebat aut corporali ſupplicio ſupponebat.in.c.vlt.xxx.diſtin. ſed hodie nō imponitur tanta pena.vt hic patet:vide quod dicaz.j.

4 tit.j.cap.ij. ¶ † In gl.fi.ibi relinquitur arbitrio ſuperioris. Nota hāc gl.ex qua colligitur quod in penis alternatiuis optio datur iudici.⁊ hanc glo.videtur approbare Jo.an.⁊ cōmuniter docto.noſtri.⁊ allegat do.an.bo.tex.in.c.quoniam.in fine.vt lite non conteſtata.ſed allego alias gl.concordātes huic.⁊ in decretis habet.xxxiiij.diſtinc. fraternitatis.⁊.j.de iudeis.c.ſicut.⁊ facit textus in.c.querēti.de ꝟbo.ſig. Sed in contrariū facit textus iuris ciuilis in.l.ij.C.de ſeruis fugi.vbi datur optio reo ſm communē intellectū ibi. Bar.in.l.ij.ff.de effracto.dicit qd aut verba dirigūtur iudici:vt puta puniat tali vel tali pena:⁊ tūc optio dat iudici,aut verba diriguntur ad reuz:vt puta ſoluat mille vel exhibeat medietatem bonorum:vel per verba ſimilia:⁊ tūc optio dat ipſi reo.⁊ ſic ꝓcedat.d.l.ij.⁊ ſimilis diſtinctio fit in legato alternatiuo.vt no. Dy.in regula in alternatiuis de regulis iuris lib.vi.gloſſ.⁊ docto.in.l.lucio.ff.de legatis ſecundo. Sed caſus dubius eſt quādo cōſtitutio prouidet ſimpliciter loquēdo imperſonaliter:vt hic ſuſpendatur ab officio vel beneficio:vel amputetur ſibi manus:vel condēnetur ad mille:vel per verba ſimilia.⁊ hoc caſu Bar.videt ibi inclinare in fauorē rei.vt ſibi detur optio.⁊ mot⁹ illa regula generali qd in penis eſt mitior interpretatio faciēda vt in iuribus vulgaribus.hoc dictū Bartoli non admitterem.⁊ contrariū ſenſerūt communiter noſtri gloſſatores et doctores ⁊ etiā textus allega.nam quando iura loquūtur imperſonaliter datur optio iudici. Itē pena imponēda eſt per iudicem:⁊ ſic quodāmodo loquitur in dubio lex. Itez iudex habet videre q̄ pena magis expediat.vt in.d.c.quoniā.facit.xxxij.q.v.prodeſt.⁊ hoc nota.nam doc.noſtri trāſeunt multum lente ſuper hoc paſſu. Abbas.

1 ☞ Cōſtitutio ſine regula alicuius religionis an ⁊ quando obliget tranſgredientem ad peccatum mortale.

2 Clerici etiā in minoribus conſtituti:non debēt habere officia tēporalia ſiue ſecularia:an autem aliter faciētes degradentur vel deponantur aut ſuſpendantur.vide.j.nu.9.

3 Clerici indigentes poſſunt eſſe negotiatores alicuius honeſte negotiationis.alias ſecus.

Clerici vtrum poſſint eſſe tutores.

4 Clericis interdicitur oīs ludus:preter ludum ſcachorū.11.

5 Monachus promotus in epiſcopum vel cardinalem non mutat habitum monachorū:neqz regulaz quo ad illa tria ſubſtantialia:⁊ non acquirit ſibi ſed eccleſie cui preeſt:dic plene:vt.j.nu.19.

6 Abbates poſſunt ex priuilegio portare inſignia epiſcopalia:⁊ ordines minores conferre:⁊ idem eſt in cardinalibus non epiſcopis.

7 Doctoratus eſt dignitas.

Clerici an ⁊ quo caſu poſſint portare annulos.

8 Prelati qui ex priuilegio vel conſuetudine:aut preſcriptione poſſunt portare inſignia epiſcopalia:an poſſint illa portare extra locum priuilegiatum.

10 Religioſus vel monachus poteſt de monaſterio extrahi: vt efficiatur cubicularius alicuius epiſcopi: vel qd ſubeat onus alios docendi.

11 Clericus publice aleator ipſo facto priuatur a promotione ſed non a beneficio niſi precedat monitio.

Nomina verbalia ex quot actibus verificentur.

12 Illud quod vincitur in ludo ſcachorū vel in ludo qui conſiſtit ⁊ ſit gratia virtutis experiende: non ſubiacet reſtitutioni niſi quis principaliter ludat cauſa ſpoliandi proximum.

13 Illud qd vincitur in ludo fortune vel ingenij ⁊ fortune: non habentibus adminiſtrationem:puta filio ⁊c.debet reſtitui patri ⁊ ſimilibus.

Qd vincitur cum fraude in proxime dictis ludis:habenti adminiſtrationem:ſubiacet reſtitutioni:ſi vero ſine fraude diſtingue vt hic.

14 Conſuetudo qd illud qd vincitur in ludo non reſtituatur non valet licet aliqui contra.

15 Mutuans pecuniam ludenti non poteſt repetere:ſecus ſi alteri non ludenti:licet in ludo mutuet.

16 Tranſactio facta in ludo non valet.

17 Uendens rem in ludo an teneatur de euictione.

18 Clericus debet ire indutus ſm conſuetudinem loci.nō tñ debet ire cū veſtibus laceratis propter humilitatem:qr dignitas clericalis vileſceret.

C Lerici. A negotijs perſonis ludis veſtibus ⁊ ornatu min⁹. honeſto ꝑcipit clericos abſtinere:⁊ habitu honeſto vti:cui⁹ vanitatē in pluribus exprimit ⁊ deteſtatur.hoc vult in effectu vſqz ad finem. Et aduerte diligēter ad vnū verbū Inno.dicit enim qd hoc.c.loquit de honeſtate. P. vero dicebat qd quedam ſunt honeſtatis:quedā precepti.

1 ¶ † Not.tamē ex premiſſis ꝙ non ſemper cōſtitutio etiam concilij gñalis ligat tranſgredientē ad mortale.nam quēadmodum

a ¶ Fornicarius. Adde alex.conſi. lxxij.j.lib. Zacharias. ¶ Add qd dicā in apoſt.ad iſtum in.c.veſtra.nu.7. in verſic.nūqd ſit ſuſpēſus.vbi plene examinaui hūc articulū.j.ti.pxi.

b ¶ Penam pecuniariā. Add Ro.ſing.ſuis.fo.vj. ¶ Adde qd voluit allegare Ro.ſin.ſuis.cccxliij.in.c.ſed poſito caſu.fol.xv.de quo vide iſtū.j.c.licet.nu.9.⁊ qd ibi notaui in apo.ad eū in verſ.pena.poſt alios.j.de penis.⁊ Guil.de cug.in l.ij.§.itē nulla.n.50.⁊ ibi in apoſt. Celſi.in ver.penā pecuniariā.C.de epiſ.⁊ cle. Sebaſti.Sapia.

c ¶ Ebrietatis.ad cognoſcendū qñ ebrietas ſit peccatuz mortale vide pulchre ⁊ eleganter p Car.alex.in c.deniqz.colū.ij.iiij.diſt.vbi refert doctrinā diui agnatis ⁊ vide eūdē in.c.venter.xxxv.diſtinc.

admodum trangressio legis ciuilis nō semper inducit decapitationem corporalē:ita nec trāsgressio iuris canonici inducit semper mortale.Nā sequit inde decapitatio spiritualis ꝛ perpetualis damnatio.Considera ergo primo vtruz
a cōstitutio habeat in se materiā preceptiuam [a] verisimiliter pōderatam multum a constituente.ꝛ hoc casu nō cures de verbis an loquatur per vba exortiua vel preceptiua:sꝫ verba sunt accommodanda materie.tex.cum gl.xi.q.iij.rogo. vide tex.pulcherrimū in clemē.exiui de paradiso.de verbo. signi.Si vero nō constat de materia:ꝛ tunc aduerte ad verba:nā si cōstitutio vtitur verbis preceptiuis:vt qꝛ dicit ꝓcipim⁹ ꝛc.ꝛ tūc illaqueat contrauenientē ad mortale.xiiij. q.j.qꝺ precipitur.ꝛ in.c.ij.de maiori.ꝛ obe.si autem verbis impetratiuis:vel similibus.ꝛ tūc attēde vtrum materia sit pōderosa vel poti⁹ sit cuiusdā honestatis.primo casu trāsgressio inducit mortale.secundo non.ꝛ eādem distinctionē facias in regulis religiosorum:qꝛ communiter aliqua capitula procedūt stricte precipiendo ꝛ nō simpliciter disponēdo.ꝛ per hoc ille tex.pulcherrimus in dicta clem̄.exiui.quē semper no.pro verbis impetratiuis:qꝛ non habes alibi in iure canonico:tex.ita bonum.ꝛ per predicta pōt hoc dictū
2 Innoc.reduci ad concordiam.¶†No.i.quod clerici non possunt habere officia secularia.ex quo infert qꝺ licet clerici sint in minoribus.nō tamē dicūtur in ciuitatibus habere officia secularia.¶†No.secūdo ibi:commercia.qꝺ cleri-
3 b ci nō debēt exercere negotiationes:maxime inhonestas [b]:ꝛ per illud verbum maxime:videtur qꝺ etiam honestas negotiationes nō possunt exercere:ꝛ intellige hoc quādo clerici non indigēt:si vero indigēt bene possunt vti honestis negotiationibus:ꝛ querere inde victum manibus.xci.dist. clericus victū.ꝛ in.c.j.de celebr.missa.ꝛ quis proprie dicatur negotiator honestus seu inhonest⁹:vide pulchruz tex. in.c.eijciens.lxxxviij.distin.ꝛ contra clericum negotiatorē vide tex.elegantem in.c.negotiatorem clericum.ea.dis.vbi citur ꝙ est fugiendus tanꝙ pestis:vide etiam tex.pulcherrimū in.c.peruenit.lxxxvj.di.vbi dicit ꝙ causa lucri nō debent conducere possessiones aliorum.ꝛ nota bene illū.tex.ꝛ vbi etiam habetur nunquid possint esse tutores pupillorum adde no.in.c.j.ī.ne cleri.vel mona.¶No iij.ibi:histrionibus:qꝺ clerici non debēt habere histriones in domo:imo neceos audire debēt.de quo in.c.nō oportet.de cōse.di.v.
4 ¶Item nota†ludum alearum ꝛ taxillorū esse clericis prohibitū ꝛ aduerte quia ista duo ad taxillos ꝛ aleas possunt intelligi:vt pro eodem sumātur:ꝛ tunc dictio ꝛ:exponitur pro idest:ꝛ soleat iste ludus taxillorum ita nūcupari:qꝛ luditur super alea:idest super tabula.secundo pōt intelligi ꝛ melius vt denotet duos ludos:scilicet ludū alearū.idest tabularū cum luditur ad tabulas cum taxillis:ꝛ ludum taxillorū qui nominatur azardum.ꝛ ex hoc intellectu not.ꝙ non solū ludus ad azardum:sed etiam tabularum est cleri-
c cis [c] prohibitus.ꝛ.ī.dicam rōnez.Et ex his ꝛ ex text.infert ludū scachorum clericis non esse prohibitum:ꝛ forti⁹ nec laicis.qꝺ tenet hic Uincen.ꝛ communiter doct.seq.ꝛ gl.in auē.interdicimus.C.de episc.ꝛ cler.ꝛ Inno.in.c.lator.ī.de homi.ꝛ vide.Arch.in.c.episcop⁹.xxxv.di.in princ.ꝛ latius hanc materiā attingam.ī.ꝛ pondera tex.ꝙ non solum nō debent ipsi ludere:sed etiā huiusmodi ludis prohibitis interesse nō debēt.¶No.ibi:coronā ꝛ tonsuram ꝛc.differentiam esse inter coronam ꝛ tonsuram:nam tōsura est rasura in superiori parte que appellat clerica.Corona vero est circulus capillorum ad instar corone.vide ad hoc bonā gl.in clemen.ij.eo.titu.in ver.tonsura.

Additio. Atqꝫ ibi:no.in ꝟ.clausa.Tōsura vero fit in pte inferiori itra capillos ꝛ supra aures:ꝛ ideo dicit canō ꝙ clerici capite detōso incedere debent ꝛ patentibus auribus.xxiiij.dist.non liceat.ideo autē raduntur ex parte superiori ad denotandum qꝺ debent a se abijcere vitia ꝛ alia que debent impedire cōtemplationē diuinorū officiorum:summitas capitis significat.eminentiā mentis.s̄.de sac.vnct.c.j.Ideo ad denotādum qꝺ mēs dꝫ esse intēta diuinis officijs:alijs sequestralis fit rasio predicta.In conuersis autē qui non habent deseruire in diuinis officijs nō fit rasio ex superiori:sed solū radunt ex parte inferiori ad denotandū ꝙ debent esse abstracti a temporalibus ꝛ intenti ad audiēda diuina:ꝛ de materia plene in gl.alle.¶No.in ver.clausa.quales debēt esse vestes clericorū.nā respectu forme debent esse desuper clause ꝛ nimia lōgitudine vel breuitate nō notāde.ꝛ dic ꝙ debēt eē vsqꝫ ad talum.xxiij.di.non oportet.respectu coloris debēt esse honeste:in his tū multū attendenda est cōsuetudo loci.quod

intelligo dūmodo nō multū deuiet ab honestate:vt.ī.dicā cum gl.vide tamen gl.in cle.j.de ele.in fi.que dicit clericos
d seculares nō habere certam formā [d] in vestimētis:licet aliqui colores eis interdicantur:sed melius pōt dici vt.s̄.dixi prout colligit per istum tex.nam forma pōt dici largo modo respectu breuitatis vel lōgitudinis.respectu clausure in supiori parte.¶Not.in vsi.pannis rubeis:aut viridibus: duos colores clericis interdictos hodie vide tex.in.c.ij.e.ti. vbi isti duo prohibentur clericis etiam in caligis.vnde qꝺ hic fuit statutū in vestimētis extēditur ad caligas:ex quo arguo per ea que.ī.dicam qꝺ hoc.c.non cōtineat in omnibus cōsilium vel honestatem:sed in multis preceptū:vt patet in.d.cle.ij.in fi.ꝛ ibi gl.que dicit transgredientes puniēdos pena arbitraria.vide tū pulcheū dictum Hostiē.in.c. antiqua.de ꝑui.vbi dicit qꝺ pāni rubei ꝛ frena ꝛ calcaria deaurata:ꝛ similia ornamēta sunt insignia pape ꝛ sui legati ꝛ cū proficiscunt vltra mare.Ex quo infert qꝺ de iure
e cōmuni etiā cardinales non possunt vti [e] huiusmodi coloribus ꝛ ornamentis cōsuetudo tū habet oppositum ꝛ forte eos excusat.ex quo papa videt nō reprobat.nā ista sunt de iure positiuo:nā clerici oliꝫ portabāt vestes partitas in figura.videntes etiam ꝙ in ecclesia clerici celebrātes vtunt his colorib⁹,de quo.ī.aliqd.¶No.ibi:sed nec annulos.ꝙ clerici non debēt deferre annulos nisi eis cōpetat ex officio vel dignitate.qui aūt sunt isti quib⁹ licet infra,statim subijciam.¶Ulti.no.ꝙ religiosi etiā episcopi non debēt vti rocheto:sed episcopi seculares debēt portare i publico ꝛ in ecclesia sup alia vestimēta.ꝛ pōdera tex.ibi:sup indumentis lineis ꝛc.videtur ergo qꝺ in publico nō debet rochetū esse coopertum:al's nō dixisset super indumētis.Item qꝛ text. vult quod vtat in publico.dicitur enim quis in publico:si subt⁹ portat.Et no.ex hoc ꝛ ex tex.qꝺ in domo vel i camera vel in alio priuato nō tenet episcopus portare rochetū. nā lꝫ in ecclesia debet pre alijs honorari:in camera vo dꝫ se reputare collegam sacerdotū ꝛ sic viuere familiariter et socialiter se habere cū sacerdotibus.vt in.c.eps in ecclesia. ꝛ.c.olim.xcv.dis.ꝛ.c.cauendū.x.q.iij.Predictus potest oppo.de ꝟ.pallijs.qui immediate sequit.vbi dicitur pallijs diffibulatis nō vtantur ergo videtur referendo illud ꝟ.ad episcopū.quod episcopi non tenentur portare rochetum in publico super alijs vestimētis cum possint vti pallijs diffibulatis seu connexis:sed ille vers.intelligitur de oibus clericis.ꝛ sic videt intellexisse Io.in.c.si quis virorū.xxx.dist. vel intelligo in epis tempore necessitatis puta algoris vel pluuie.nam qñ vtuntur non debēt vti diffibulatis:sed eo casu quo possunt vti.ad predicta facit.c.deus qui.ꝛ quod
5 ibi no.s̄.vbi pōderatur vestis supior nō inferior.¶†Itez no.qꝺ monachus promotus ad episcopatū nō mutat habitum monachalē:imo nec si promoueatur in cardinalem gl.in.c.monachi.xv.q.j.sed quia tex.dicit qꝺ clerici nō debēt deferre annulos nisi cōpetat eis.ex officio dignitatis:q ro qui sint isti.dicit hic Ioā.and.qꝺ cessante priuilegio soli episcopi ꝛ superiores possunt.mouetur:qꝛ solus episcopus cōtrahit matrimoniū spirituale cū ecclesia sua:ꝛ per ipsius mortē dicitur ecclesia viduata:nō sic dicuntur alie ecclesie viduate per mortē prelatorum cum episcopi succedunt.ad hoc.c.fin.de succes.ab intesta.hec ratio Io.and.potest cauillari per.c.ne pro defectu.qꝺ ipsemet alleg.s̄.de elec.naz ibi in tex.ꝛ docto.dicunt ꝙ ecclesia remanet viduata nedū per mortē episcopi:sed etiam per mortem cuiuslibet prelati regularis ecclesie collegiate:ꝛ quisqꝫ illoꝝ dicitur pastor ecclesie.vt ibi patet expsse.¶Itē aduerte ꝙ iste tex.nō dicit qꝺ illi soli possint vti qui cōtraxerunt matrimoniū spūale sed solū fundat se super officio dignitatis:ꝛ multi sunt prelati inferiores episcopo qui dicunt habere dignitatē.c idē nitatibus.de electio.lib.vj.ꝛ.c.vt apostolice.de priuileg.eo li.nec memini alicuius text:qui vsum annulorū concederet
6 episcopis duntaxat. ¶†Bene posset in argumentū induci.c.vt apostolice.prealle.vbi dicitur quod sedes apostolica cōcedit abbatibus ꝛ quibusdam alijs prelatis inferiorib⁹ insignia episcopalia.ꝛ sic videt qꝺ ex ꝓpria dignitate inferiorib⁹ ista nō cōpetūt.ꝛ sic fere habes oēs abbates ex priuilegio vt possint portare insignia episcopalia ꝛ ꝯferre minores.ꝛ idē dicit de cardinalib⁹ non episcopis.habent enī ex ꝑuilegio vt possint portare insignia episcopalia:ꝛ cōferre minores ordines sicut abbates:nam vltra officiū sacerdotale nihil habent a iure.ita dicunt Hostiē.ꝛ Ioan.an. in.c.j.de supplen.neglig.prelato.ꝛ not.hoc.Sed posset respōderi ad ista iura qꝺ loquuntur in alijs insignijs episcopalib⁹:ꝛ vt in mitra:baculo pastorali:ꝛ sandalijs ꝛ silib⁹.

†Sebasti. Sapia.
a ¶Preceptiuaz. Uide Are.in ꝯsi. clx.inci.longa est ista cōsultatio.in viij.dubio.ꝛ q̄ late tradit Fel.in.c. nā cōcupiscentiā. s̄.de consti.
b ¶Inhonestas. adde eūdem cōsi. vj.ij.lib. Alexan. consi.lxij.iiij.lib.
†Sebasti. Sapia.
c ¶Clericis. Imo nō valet cōsuetudo qꝺ clerici ludētes nō teneāt ad restitutionem:ꝺm Car.ꝛ Ymol.hic quos refert ꝛ sequtur do.meus dñs Roc.cur.in repe. c.fi.co.xij.s̄.de cōsuet.vbi sentit qꝺ ꝯsuetudo excuset laicos.
d ¶Certā formaz. Adde Alex.consi.viij.s̄.alleg.
e ¶Non pñt vti. Adꝺ an ꝑscribatur vsus isigrioꝝ portādorū ꝑ non habētē potestatē portādi. Roma. sing.suis.fo.viij.
Zacharias.
¶Adde qꝺ voluit all'.Ro.sing. cclxxxix.inci.nunqd vsus isignioꝝ so.x.de quo ꝑ eundem in.l.vectigalia.C.no.ve.Fel. in.c.cuz nobis.in ꝑn.de ꝑscri.ꝛ ꝯsil. lix.col.fi.An.ꝯsi. ccxiiij.inci.in accusationib⁹.colū. iij.Cardina.cōsil. lxxxix.incip.capitulum ciuitatēse. Ol.ꝯs.clxxij.inci. qꝛ oēs.co.v.ꝟ.ad tertiū.quod dicit Pau.de ca.cōsil. clxj.inci.in causa quā magnific⁹.et cōsil.ccxxv.incip. sup ꝑmo dubio. ad fi.ꝛ Alex.ꝯsil. vj.inci.redēptionis ꝛ viso themate.vol.j.

a ¶Dignitas.ad de Alexan.consi. xv.lib.iij.Ber.
b ¶Extra locũ.ad de Lap.alleg.xix. Bernar.
c ¶Quod perdit. adde vidẽdũ areti.cõsi. lxxxj.vbi i fctõ ꝯsuluit Ber.
Sebasti. Sapia. 7
d ¶Possit repeti. An victor i ludo teneat ad restõnẽ vid copiose p do. And.sicu.in cõsi. a lxv. inci. afferam in medium.i.iiij. volu.z late dispu tat in duob⁹ tractatib⁹ impressis de ludo in quib⁹ trãssumitur tota materia ludi.
Zacharias. 8
e ¶Nõ fiet repeti- b tio.Tu dic h̃ verũ in collusore vel aleatore:vel si cui mutuat sit maior vel sit ei bonis interdictuz vt plene per bar.in.l.is cui bonis.de v.obli. z in.l.si qs cuz sciret.ff pro emptor. 9 Imo.i all.l.si qs. vbi tñ limitat:scilicet nisi post ex interuallo mutuũ recipiẽs promittat ei mutuũ restituere fm Jo.an.fin. in addi.ad Spe.i ti.d act.z so.i pn. 10 z quis lud⁹ sit p-missus.vide istuz in.c.lator.z ibi dicã in apos.ad ipm in ver.ludus solatiosus. nu.2.j.de ho.volun.Anto. Francis.
¶An mutuans ludẽti hẽat actionem ad repetẽdũ mutuuz vltra hic allegata vid bar. in.l.si filio.i.§.i.ff. qua.re.act.nõ de. 11 z in.l.fi.ff.de aleato.z vide Joã.de imo.i.d.l.si qs cuz sciret.hic alle.z vide do.Abb.in.c. pe.de vi.z ho.cle. vbi dicit qd terti⁹ mutuãs q non sit 12 collusor põt repetere de quo etiam vide Bal.z Sal. c l auf.alearũ vsus z ibi plene de materia.C.de alea. d

z pro hoc facit quod habetur in pontificali.vbi habetur z disponitur super annulo ꝯcedẽdo abbatib⁹ sicut episcopo ille liber approbatus est ab ecclesia vt in.c.miramur. z qd no.de ser.non ordi.Si tamen vis tenere opi.Jo.andr.que cõis est,posses dicere qd queadmodum annulus dat spõse in signũ mrimonij.xxx.q.v.femine.ita z psone ecclesiastice in signũ matrimonij spiritualis.z q alij prelati inferiores maxime regulares dicãtur cõtrahere matrimoniũ cũ ecclesijs eorũ non tñ illud est verum matrimonium quẽadmodum cõtrahitur inter epm z ecclesiam suã:vnde videmus qd eps tanq matrimonialiter alligat⁹ nõ põt eligi ad aliã dignitatẽ,sed debet postulari.c.fi.de postu.pla.sed plati inferiores pñt eligi.c.abbatẽ.de ele.li.vi.z ad id qd dixi de libro pontificali potest responderi qd habuit respectum ad id qd cõiter accidit.qz ex priuilegio cõceduntur abbatibus insignia epalia.ideo voluit ponere formam tradendi.iure tñ cauetur nec pro nec contra.†Puto tamen q doc.clerici licet fecerunt annulũ:quoniaz intra cetera insignia que licite tradũtur doctoribus etiã clericis datur annul⁹ ad prefigurãdũ matrimoniũ spũale esse ꝯctum inter eum z ecclesiã. cle.ij.de magi.z qd ibi no.z iste tex.solũmodo fundat se sup officio dignitatis.doctorat⁹ aũt est dignitas[a].c.quãto.de magi.vbi tex.sing.fm vnũ intellectũ sensit Bar.in.l.i.C.d nouo codi.cõpo.z in.l.fi.C.de iude.lz vacillauerit i.l.ex eo. ff.de mili.test.In ꝯtriuz tñ posset adduci ista litera dñ dicit ex officio dignitatis.fundat enim se sup officio z officiuz ecclesiasticũ est administratio rerũ eccliasticarũ:vt no.Archidia.in.c.i.de ꝯsue.lib.vj.dicã in.c.multa.de preb.z hãc administrationẽ nõ hz doctor.Satis videt passus iste dubitabilis maxime cũ tex.s.prohibuerit clericis ornatũ argenti z auri ẽt circa corrigiã.†An aũt hñs vsum annulor vel insigniũ epaliũ ex priuilegio possit vti illis extra locũ [b] priuilegiatum.Docto.allegant pro z cõtra.tñ ꝯcludunt recurrendũ ad formã priuilegij.j.de priui.porro.sz qd possint adducit hic Jo.and.d.c.vt apostolice.z ita etiã adducit ibi:z optime facit ille tex.ibi eñ dicit tex.q abbates quib⁹ sunt cõcessa insignia epalia possunt vti in prouincialib⁹ cõcilijs z synodalibus z alijs mitris epalibus:licet nõ ita pciosis sicut epi.z hanc partẽ tenerẽ nisi priuilegiũ aliter restringeret ptãtem vel concessionẽ.argu.in.l.j.ff.de offi.procon.vbi procõsul vtitur insignijs dignitatis extra territorium suũ. qd itellige vt dixi in.c.j.vt lit.pẽd.¶†In gl.j.ibi:ab officio degradent.not.ex hoc ꝯtra dictũ Inn.q simpliciter dixit se credere hoc.c.loqui de honestate.Uides eñ qd in hoc z in multis alijs cõtinet preceptũ vt colligitur hic in glo.in ver.ad aleas.z dic vt.s.dixi.Et inqtum glo.dicit qd clerici exercẽtes officia secularia debẽt degradari:non intelligit ita amare sicut gl.loquit.nã esset de directo cõtra mentẽ.c.seq.sed intelligo qd debẽt degradari.id est suspẽdi vel etiaz deponi qñ essent incorrigibiles:sed debẽt,primo moueri vt dicã i.c.seq.¶†In ea.gl.ibi:nũq de manu sua exeat psalteriũ.dic qd.c.qd alleg.glo.est Hiero.z loquit de religiosis: nec itelligas qd nihil alid debeat facere religiosus.sz intellige horis cõpetẽtibus: z maxime in illis q nõ habẽt aliud exercitiũ qui nihil intelligunt de alijs.alias ipse Hiero.esset sibi cõtrarius dum scribens ad rusticũ monachum inquit. Lõgo tempore disce que postmodũ doceas.z inter bonos semp sectare meliores:vt in.c.sic viue.z in.c.si clericat⁹.xvj. q.i.ex quib⁹ verbis clare colligit religiosum posse assumere officium docendi:dũmodo ad illud promoueatur legitime:z ita cõcludunt doc.de magi.c.qz nõnulli.nam queadmodũ propter officium cure potest de monasterio extrahi c.qd dei timorẽ.de statu regula.z vt sit cubicularius epi.ij. q.vij.cũ pastoris.ita z fortius pter officiũ docẽdi:cum ibi lõge magis proficiat q in pdictis casibus.cũ ad predicta multi reperiant idonei z non ad officium docendi.¶†In glo.in ver.ad aleas.ibi:credo in bñficio obtento.no.gl.ista in pn.ex qua habes qd clericus publice aleator, ipso facto repellit a promotione:sed non priuat a beneficio obtento nisi precedat monitio:vt in gl.An aũt dicat publice aleator q semel vel bis publice ludit:de hoc dic:vt Bar.prosequit in proemio ffor.z ibi querit qñ verificẽtur ista noia pbalia.vt aleator:calũniator:mercator z similia.z aliquid tetigi in.c.i.de iudi.¶†In gl.ibi:sed nunquid potest repeti.no.istam glo.vsqz ad fi.quia quotidie fit remissio ad istã glo.cum querit nunquid possit repeti in ludo illud qd perditur [c] vide gl.xxxv.dist.in sum.z in.c.i.z per Inno,in.c.qz pleriqz.de immu.eccl.z aliquid ponit hic Calde.post Joã. and.z beatũ Tho.secunda secunde.z vt habeas materiaz prosequere qnqz membra.primo nunquid possit repeti[d].secũdo nunquid valeat ꝯsuetudo in contrariũ.tertio nunqd ex mutuo facto in ludo oriat actio.quarto an valeat trãsactio ibi facta quinto nunquid vendens rẽ in ludo teneat de euictione.Circa primũ distingue tres species ludi : nam quidã lud⁹ est cõsistens in ingenio.vt ludus scachorũ.quidã consistens in fortuna:vt ludus azardum.Quidam mixtus participãs de ingenio z fortuna:vt ludus tabularuz cum taxillis.nam ibi versat fortuna respectu taxillorum z ingenium in voluendo tabulas.¶Circa primum dico qd cũ iste ludus nõ sit prohibitus:vt.s.dixi:z vide tex.in.l.penul.z vlti.ff.de alea.vbi videtur concessus omnis ludus q fit gratia virtutis experiende.z vide tex.in.c.lator.prealle. qz quod ibi vincitur non subiacet restitutioni:cum nõ submittunt se homines fortune:imo bonum inde prouenit cũ exerceãt se ingenio:non tamen debet illud maxima quãtitas.ad hoc qd habet in.l.vnica.C.vt alea.vsus non tamẽ debet qs se exercere in istis ludis causa spoliandi proximuz seu lucrãdi:sed principalis causa debet esse exercitatio ingenij:alias credo id qd vincit ibi restituendũ saltem pauperibus:propter intentionẽ damnatã spoliandi proximũ.facit in arg.xiiij.q.iiij.qui emit.z melius preceptũ euangelicũ Dilige proximũ tuũ sicut teipsum.xxiiij.q.iiij.debet.de pe- 13 niten.dist.ij.proximos.¶†De secũdo z tertio dicã simul quoniam isti duo ludi parificãtur.z dicerem sic qd aut ille qui perdidit non habebat administrationẽ liberã pecunie. exemplũ in seruo:filiofami.z monacho.z tunc in dubio repetitio datur patri domino z superiori.vt in.l.fi.ff.de aleato.cum enim isti non haberẽt dominiũ pecunie,nõ potuerunt trãsferre in alios.ar.in.c.nuper.de do.post diuor.rest. z in regula nemo põt.de reg.iur.lib.vj.Aut habebat liberam administrationẽ pecunie.z si interuenit fraus competit repetitio quia turpitudo versatur ex parte illius tantũ. ff.de cõdi.ob turp.cau.per totum.z in regula in pari causa. de reg.iur.lib.vj.per glo.Aut nulla fraus interuenit.z tũc aut neuter fuit attrahens.aut alter tantũ.primo casu communiter tenet quod de iure communi competat repetitio vt in dicta aut.alearũ vsus.z ar.in.d.l.fi.z datur repetitio vsqz ad.xl.annos.Sed de iure naturali seu ꝯsuetudinario non cõpetit repetitio.nã iste ludus nõ principaliter est prohibit⁹ propter se.sed propter multa mala que inde sequuntur.nam isti communi cõsensu voluerunt se submittere fortune.insti.de rerũ diui.in.§.per traditionẽ.sed si aliter habuit intẽtionem damnatam puta ledẽdi proximum.puto pecuniam restituendã pauperibus.argum.c.non sane.z.c. qui habetis.xiiij.q.v.secus si causa solarij tantũ:maxime in festiuitatib⁹.vide glo.in.d.c.i.xxxv.dist.que dicit qd si modicum luderẽ pro cõuiuio faciendo illud licet etiam de iure sed nõ puto illud procedere in clericis.quia non debent facere conuiuium etiam de confertis.id est quod ponat partẽ in.c.non licet.xliiij.dist.Si vero fuit alter attrahens z alter attractus.dicit Inn.in.d.c.qz pleriqz.qd si attrahens vincit tenet restituere attracto qz ille fuit in turpitudine. secus ecõtra.nam tũc nõ est restituenda attrahenti:sed sal- 14 tẽ pauperibus danda.¶†Quo ad secũdum de consuetudine.dicit Jo.an.hic quibusdam videri quod ipse sequitur qd cum ludus alearum sit prohibitus ex constitutione humana quod illi deroget per consuetudinem. vt sic ratione mixture valeat cõsuetudo efficere id quod alias non,posset arg.c.sacris.de sepul.z pondera hanc rationem.nam videtur sentire hoc procedere in ludo mixto.scilicet tabularuz z dummodo cessent fraudes:blasphemia:z turpia nõ tenet quis restituere qd vincit:nec sacerdos tenet sibi facere conscientiam de hoc in foro anime.z idem Cald.hic:z videtur velle idẽ voluisse beatũ Thomam.d.Anto.dicit tutius esse vt fiat restitutio saltem pauperibus propter intentionez spoliandi proximum:ergo plus credo qd etiam cõsuetudo nõ valeat.quoniam cõsuetudo inducens peccatuz seu reddens faciliores homines ad peccatum nõ valet.c.ex parte. de cõsuetu.sed certum est hoc contingere ex isto ludo:vt experientia docet.z facit qd habetur in dicta auten.alearum 15 vsus.¶†Et ad tertium dic breuiter qd si mutuantur pe- e cunie ludẽti nõ fiet repetitio [e] secus si alteri licet in ludo.ad hoc vidẽ bonũ tex.cum gl.in.l.i.ff.de aleato.z qd not.in.l. 16 penul.z vlt.eodem titulo.¶Ad quartũ† nunquid valeat trãsactio facta in ludo.Docto.hic communiter tenent qd non,ratio qz ibi non potest esse lis:imo est euidens calumnia.ergo nõ valeat transactio.l.in summa.ff.de cõdi.inde. ¶Ad vltimũ membrum dic vt habes hic in fin.glo.z vide gl.in.c.i.xxvj.distinctio.plene de materia.z q mala proueniãt in istis ludis per Hostiensem.de excess.prelatorum

in summa

18 in summa. ¶ † In glo. in ver. deauratis. in fi. nota bene istã glo. primo qd in vestibus sit multum attendenda cõsuetudo locorũ: qr clericus in vestibus debet attendere ne vilescat dignitas clericalis: ꝛ sic nõ debet ire vestibus laceratis causa humilitatis: qr ex hoc vilescit dignitas. vt alibi dicit tex. no. ornatum infuscatum preter corporis diligentiam approbamus: fractos vestibus non recipimus. xli. dist. in c. parsimoniam. ꝛ in c. j. ꝛ ideo alibi dicit tex. affectate sordes nec exquisite delicie laudem pariũt qd tam de vestibus ꝙ de cibis intelligendũ est. xli. dist. in summa. ꝛ vide gl. not. xxj. q. iiij. in summ. vbi disputatur. nunquid clericus possit vti vestib⁹ fulgidis maxime sericis si habet hoc consuetudo loci: ꝛ inquantũ gl. hic dicit clericos cõformandos in vestibus ꝯsuetudini regiõis intelligeqñ sunt tales vestes que nõ portantur ad pompam: sed ex consuetudine illorũ: ꝛ alias sint honeste. alias hoc. c. de nihilo prouideret. facit. d. clemen. ij. eo. titu.

Additio. ¶ In glo. annulos. in fi. concludeꝙ monachus fact⁹ ẽps nõ penitus[a] absoluit a regula monachali[b]: vt dicit glo. vñ. nõ absoluitur ab habitu[c]: qr debet portare habitũ monachalẽ nec a ꝯtinentia: nec a voto paupertatis: vnde nil acquirere põt sibiipsi sicut nec poterat existẽs monachus, absoluetur tamen a regula monachali quo ad diuina alia ꝙ indicta ab ecclesia: ꝛ a vigiliis. vt dicit gloss. in d. c. iij. xvj. q. j. ẜm aliquos absoluit vt possit comedere carnes ꝛ istud tenuit gloss. in d. c. iij. Hugo. tenuit contrarium. de conse. dist. v. in c. carnẽ. potes ꝯcordare opin. vt voluit Archi. in d. c. iij. qr vbi potest sine scandalo abstinere se a carnibus dʒ se abstinere. ꝛ in hoc absoluitur a regula monachali prout tenuit Goffr. ꝛ Host. vt refert Archi. in d. c. iij. secus vbi sine scandalo nõ potest abstinere: qr tunc procedit glo. in d. c. iij. ꝛ per hoc videtur etiam ꝙ in ieiuniis si cõmode ꝛ sine scandalo posset seruare regulam quod debet seruare: alr̃ non tenetur: per ea que dixit gloss. preal leg. Absoluitur etiam ab officio monachali si sit factus ẽps ecclesie secularis: quia debet regere ecclesiam ex quo secularis est ẜm officium clericorũ secularium: vt no. in glo. in cle. dignum. de cele. missa. Item etiam absoluitur a primo monasterio: qr prius id quod querebat monasterio, querebat ꝛ nunc ecclesie ad quaʒ est translatus: ꝛ sic loquit̃ c. statutũ: alleg. in gl. licet gloss. hic remittat ad not. in c. inuentum. tamẽ ibi nihil tangitur de materia: sed bene tangitur in d. c. iij. xvj. q. j.

1 ☞ Clerici negotiatores ꝛ tertio moniti nõ se abstinentes non debẽt gaudere priuilegio clericali: adeo ꝙ subiacent quo ad eoruʒ bona statutis laicorum: non autem quo ad concernentia ordinem clericalem. ꝛ nu. 7. ꝛ. 9.

2 Clerici possunt ad eorum commoda vti statutis laicorum: ꝛ an ꝛ qñ inducunt pro ipsis teneantur contra ipsos recipere. ꝛ nu. 6.

3 Statuta laicorum nõ ligant etiam clericos negotiatores ante trinam monitionem eis factã vt desistant: postea vero sic.

Clerici non debent soluere pedagia siue gabellas de facultatibus ipsorum ꝛ eorum patrimonio lʒ statuta sint in cõtrarium. ꝛ nu. 4.

5 Citatio perẽptoria vnica nõ sufficit quotiescunqʒ ꝛ vbicunqʒ agit̃ ad penã imponendã: nisi hoc fiat per statutum: nec vbi trina a lege requiritur.

8 Clerici coniugati non gaudent priuilegio clericali in facultatibus.

10 Clericus negociator de bonis ecclesie non perdit priuilegia quo ad bona ecclesie: secus si negotiat̃ de bonis propriis. ꝛ nu. 9.

Gabella nõ soluitur de bonis ecclesie que ad aliũ locum portantur.

11 Clericus non gaudet priuilegio in bonis propriis patrimonii quo in bonis ecclesiasticis: nisi in casibus a iure expressis.

Priuilegiuʒ nõ extenditur ad casus nõ expressos nisi inquantum in iure reperitur extensum.

a ¶ Penitus absoluit. Adde Federi. cõsi. v. ꝛ. xix. ☙ Sebasti. Sapia.

b ¶ A regl'a monachali. ꝑpter hoc dubitat Bal. hic an monachus fact⁹ ẽps possit testari d bõis postea sibi delatis. nã ẜm hoc vr̃ ꝙ bona acqrant̃ monasterio: qr nõ est absolut⁹ a regl'a monachali ꝯtriuʒ sentit Spe. in tit. d sta. mo. ꝟ. xxiiij. vide late per Ja. in auf. igressi. C. de sac. sanc. eccle.

c ¶ Vñ nõ absoluitur ab habitu. adde ꝙ ista est vera ꝛ cõis opi. quã secut⁹ est Car. i cle. j. i fi. de sta. monacho. ꝛ i cle. ij. d cẽsi. ꝛ Bertha. d firmi. in suo trac. de ẽpo. iiij. lib. ꝑte. j. i ꝓn. ꝛ. ij. lib. xxviij. q. per istũ text. ꝯ Imo. ꝛ suos seqces i. l. sed ꝛ si qd. §. mãcipior. in fi. ff. d vsufru. bar. in l. idẽ vlpianus. ff. sunt ꝛ alij. ff. d executu. tu. ꝛ Jo. an. in nouel. in c. pe. eo. ti. de vi. ꝛ ho. cle. ꝛ primã opi. secut⁹ est bal. i addi. ad Spe. in ti. de stat. mona. ꝛ ipse etiaʒ Spec. ibi in prin. ☙ Sebastia. Sapi.

d ¶ Laicor. Vide Gemi. in c. fi. in j. no. col. ij. j. de off. dele. i. vj. Lap. alle. c. j. inci. in ciuitate florẽtie. col. v. Alex. in ꝯsi. ccix. in c. statutis. in ij. vol. Fel. i. c. ecclesia sancte marie. i. viij. q. ꝓncipali. ꝟs. pm⁹ casus est. s. de constitu.

12 Ecclesia an teneatur soluere collectas seu alia onera pro possessionibus ei collatis ꝓ quibus anteꝙ ad ecclesiã peruenissent soluebantur talia onera.

13 Clericus habens bona communia cũ laico an teneatur ad onera.

14 Negociatores qui sunt: ꝛ qui artifices.

1 **Ex literis.** † Clericus qui tertio monit⁹ a negotiationibus secularibus nõ abstinet interim perdit quo ad bona priuilegium clericale. Et est tex. multum no. ꝛ quotidie alleg. primo ponitur querela. scdo prouisio ibi, mandamus. ¶ Casus literalis. In terra comitis pontini erant quidam clerici qui potius intendebãt negotiis secularibus ꝙ diuinis officiis. isti volentes gaudere priuilegio clericali nolebãt subiacere statutis patrie. sed qñ statuta illa pro se faciebãt tanquã laici statutis illis se volebant defendere. iste comes põtinus significauit hoc domino pape: vñ mandat papa episcopo ambianensi qualiter moneat illos clericos tertio: ꝛ si se non correxerint: et pretermissis officiis diuinis talibus negotiatiõibus se immiscuerint. nõ defendat eosdem quominus de facultatibus suis subiaceant statutis patrie. dum talibus se implicant. qr ipso facto renũtiant

2 priuilegio clericali. Bernar. ¶ † Not. primo arg. opti. ex tex. ꝙ clerici nõ possunt ad eoruʒ commodum vti statutis ꝛ consuetudinibus laicorum[d]. ꝛ pro hoc tex. insti. ad nostram. de ꝓba. ꝛ de fo. ꝯpe. qd clericis. Ex quo infero ad qõnem quotidianam statuto cauetur ꝙ instrumẽtũ guarẽtigiatum debet habere executionẽ paratã: certe cleric⁹ habẽs tale instr̃m cõtra laicos põt tali instr̃o vti cõtra eos[e]: ꝛ idem dic in similibus. ¶ † Scdo not.

3 qd statuta ꝛ cõsuetudines patrie seu laicorũ nõ ligant clericos in eorũ ꝑiudiciũ: ẽtsi exercerẽt negotiationes. nam hic clerici gaudẽt priuilegio clericali ẽt in mercimoniis. lʒ postea ꝑdãt per trinam admonitionẽ, dicit do. Anto. hic ad ꝓbanduʒ ꝙ s. dixi nõ põt reperiri melior text. isto. ꝛ ad hoc dicit ipse hoc. c. sepe allegasse contra opi. Bart. in l. cunctos ꝑplos. C. de sum. tri. Sed tu ꝯsidera diligenter ad hoc. c. nõ facit in aliquo ꝯtra opi. Bar. nec simpl'r ꝓbat qd ꝑdixi. nã ista statuta ꝛ consuetudines erant cõtra priuilegia clericalia vt clerici tenerent̃ soluere pedagia seu gabellam de facultatibus suis quo casu nemo negat imo Bar. expresse ibi fatet̃ ꝙ talia statuta vel consuetudines non nocent clericis. loquit̃ em̃ Bart. qñ statuta nõ tãgunt priuilegiũ clericorũ ꝛ alias sunt honesta. sed ego ꝯ illã. opi. Bar. allegare soleo tex. ꝛ gl. in c. ecclesia scẽ marie. de const. vbi aperte ꝓbatur. ꝛ dic

4 vt ibi plenius dixi. ¶ † Tertio not. ibi, de facultatibus suis ꝛc. bonũ tex. ꝛ mẽti tenendũ. ꝙ quẽadmodũ clericus nõ tenet̃ aliqd soluere ꝓ facultatibus eccl'ie: ita nec ꝓ facultatibus ꝑpriis. Ex quo infero qd de ꝑprio matrimonio clericus nõ tenet̃ soluere aliquas gabellas[f] vel aliqua pedagia. ad hoc cle. ꝑsenti. de censi. ꝛ c. ꝙꝙ. eo. ti. lib. vj. ꝛ idem dic si aliquid donatur vel relinquitur eccle. vt nõ teneatur soluere certum quid pro libra ẜm statuta quorũdã locorũ. ꝛ vide tex. xxiiij. q. viij. §. ꝙuis. cum duobus seq. ꝛ idem puto si donatio fieret clerico. argu. bo. hic. Et ex his ꝛ ex tex. habes casum valde gñalem in quo bona clericor gaudẽt eodẽ priuilegio cũ bonis eccl'ie. adeo ꝙ quicqd ex hoc text. voluerunt facere regulam gñalem ꝙ oibus bonis clericorũ ꝛ ecclesiarũ eodẽ gaudent priuilegio: quod indistincte non placet. vt. j. dicã cũ glo.

5 ¶ † Ultimo not. ibi: tales tertio a te moniti ꝛc. qd ad hoc vt clericus perdat priuilegium etiã in negotiatione opʒ qd fuerit tertio monitus[g] ꝛ a suo superiori. Et ex his ꝟbis infert̃ ꝙ nõ sufficit vnũ peremptoriũ: qr vbicũqʒ agit̃ ad penã incurrendaʒ ꝛ ius exigit tertiã citationẽ nunꝙ vna citatio etiam peremptoria hʒ vim trine citationis: quod est not. ꝛ hoc voluit glo. in cle. j. eo. tit. in versi. iij. ꝛ Jo. an. in c. ex tue. de cle. nõ residẽ. Et ideʒ Joan. and. in addi. Specu. sup rubri. de cle. non residen. Idem est si ꝯ absentẽ citandũ ius requirit tertiã

e ¶ Cõtra eos. Sẽtit h̃ do. Abb. ꝙ laic⁹ nõ posset vti statuto isto ꝯ clericos ꝙ ꝯprobat̃ ꝑ illud qd voluit gloss. not. in c. nouit. in ver. ꝯcũqʒ. s. de iudi. quã ibi sequit̃ do. Abb. i ix. colũ. ꝟ. xlii. vbi singl'r dixit ꝙ ecclesia põt inducere legem cum pro ipa facit ꝛ eandẽ ꝯ se nõ recipere. ꝑ ꝙ dictũ ego tẽtabã posse limitari tex. in l. si qs testibus. C. de test. ꝙ inquãtũ ibi dicit̃ ꝙ non possum repellere testes qs alr̃ induxi ꝓ me ꝙ nõ habeat locũ in eccl'ia. ꝛ idẽ in similib⁹ puta i instrumẽtis ꝛ ꝯfessiõib⁹ q aliquo casu pñt ꝓ parte recipi ꝛ pro ꝑte nõ: sʒ ꝯ ꝑdicta multũ facit qd dicit iste in c. ꝙ clericis. nu. 37. s. de for. cõp. vbi examinans plura ꝙ cõcernũt istud primũ notabile: dicit ꝙ qñ cleric⁹ aliqd recipit ꝓ se dt illud ꝛ cõtra se recipe. cogita bñ ꝛ vid. j. ꝑxi. duʒ declarat primam gl. Aeneas de fal.

f ¶ Aliquas gabellas. Adde eũdem cosi. vj.

g ¶ Tertio monitus. add Cep. ꝯsi. xi. vbi late Fulg. ꝯsi. liij. Alex. ꝯsil. sepi⁹ alle. viij. j. lt.

citationem. vt in. d. c. ex tue. ꝓ hoc facit: qꝛ in penalibus verba debent intelligi stricte: nõ aũt large. l. iij. §. hec autem verba. ff. de neg. gest. ⁊ in. c. nr̃a. de iniur. nec sufficit citatio gñalis vt oẽs clerici abstineant a negotiationibꝰ: imo debet esse citatio specificata ita ꝙ apprehendat istos negotiatores. ꝓ hoc tex. ibi, si tales ⁊c. Et circa hoc põt dari hꝫ notabilis regulã ꝙ vbicũq; ad ꝑdendũ aliqđ priuilegium clericale: iura requirunt trinã admonitionem fiendã ipsis clericis nõ recte viuẽtibus: oportet ꝙ citatio seu monitio si fieri potest apprehendat ipsos clericos. qđ est ꝯ quosdã ꝑlatos qui faciunt monitionẽ in genere vt quilibet clericus incedat in habitu ⁊ tonsura: alꝭ nõ gaudebit priuilegio suo suo clericali. Dico ꝙ talis monitio generalis nõ sufficit ad priuãdũ clericos aliter incedẽtes priuilegio clericali. ꝓ hoc tex. hic in ꝟſ. si tales ⁊c. ⁊ gl. in. d. cle. j. in ver. noĩatim. ⁊ qđ legiꝛ ⁊ no. in. c. statutum. de sen. excom. li. vj. probaꝛ rõne, citatio gñalis nunꝙ hꝫ locũ quãdo certũ est qui sint citãdi vel monendi. vt in cle. j. de iudic. ⁊ per Inno. in c. si qui ma. accusa. pos. ⁊ in. c. significauit. de testa. sed per viã statuti forte hoc poterit fieri: qꝛ statutum hꝫ vim legis ⁊ ꝑlatus potest statuendo augere penã iuris ⁊ infligere penam sine admonitione: vbi alias requirebaꝛ monitio. vt ꝓbaꝛ i. c. ij. de cõstitu. lib. vj. facit qđ legitur ⁊ nota. in. c. romana. đ sent. excom. lib. vj. vbi gl. ponit multas differẽtias inter statutũ ⁊ sñiam. ⁊ facit qđ legitur et no. in. c. a nobis. de sent. excõ. ⁊ vide gl. in cle. ne romani. đ elec. ⁊ Jo. an. in. c. si. de offi. archipresby. ⁊ hoc no. qꝛ vidi multos errare. ¶ † In glo. j. in si Hostien. circa hoc brocardũ facit hanc distinctionem ꝙ in his q̃ tendũt ad defensionẽ fidei põt fouens fidez recipere ꝓ se q̃cquid infideles scripserunt pro fide sꝫ ꝯ se nõ teneꝛ alia recipere. ⁊ ita loquiꝛ. c. si quis. ⁊. c. si hereticus. alleg. in gl. in priuatis vero aut recipit qs aliquid de facto ꝓ se ⁊ teneꝛ recipere contra se vt hic: sed hoc nõ sufficit qm̃ nõ perdunt isti priuilegiũ nisi tertio fuerint moniti: sed hoc operatur priuilegiũ clericale: alꝭ autẽ ꝓcederet dictum Hosti. ꝓ hoc. iiij. q. iij. si quis. đ testi. Aut đ iure qs allegat ⁊ nõ teneꝛ recipere ꝯ se: vt j. c. ex parte decani. de rescrip. Tu vide ad materiã bonam gloss. in. c. ij. de mu. pe. ⁊ in auꝛ. q̃s actiões. C. de sa. san. eccle. ⁊ per Joan. an. in regula, qui ad agendũ. de reg. iur. lib. vj. in mercu. ⁊ ex ibi not. dic ꝙ vbicũq; mihi aliquid cõcediꝛ in priuilegiũ motu ꝓprio. illud nõ teneoꝛ obseruare ꝯ meª: ⁊ ideo eccl'ia nõ tenetur obseruare prescriptionẽ quadragenariam cõtra se: imo ꝑscribit ꝯ priuatũ sicut priuatus contra priuatũ: vt not. in dictis iuribus. Ad ꝓpositũ ergo isti clerici habebant ꝑuilegiũ cl'icale qđ nõ ꝑdunt nisi a iure rõne delicti priuenꝛ. ¶ In glo. in ver. iij. in si. pondera bñ si. glo. qꝛ colligiꝛ vnus intellectus ad istum tex. videlicet ꝙ clericus tertio monitus nolens desistere a negotiationibus non perdit omne priuilegium clericale. imo videꝛ glo. intelligere quod etiã nõ perdat priuilegiũ fori qꝛ illud est minoris preiudiciꝫ ꝙ̃ priuilegium. c. si qs suadente. ⁊ in hac vltima glo. tres opiniones repeniuntur: sed verioꝛ videtur illa Joã. and. quam tacite hic sentit glo. quod solum perdat priuilegium quo ad negotiationes: ⁊ quo ad facultates suas ex quo incedit in habitu ⁊ tonsura. et iste intellectus satis videtur conueniens litere dum dicit de suis facultatibus ⁊c. ¶ Item iste tex. est penalis: ergo debet stricte intelligi serua ergo. c. perpendimus. ⁊. c. contingit. ⁊. c. in audientia. j. de senten. excom. in casibus suis. ⁊ si diceres istã est modica pena: nam quilibet clericus non curabit desistere a negotiationibus propter solutionem istarũ gabellarum: dic ꝙ propter hoc non tollitur quin superioꝛ possit ꝓcedere ad alias penas iuris hic solum adhibetur remedium in fauorem laicorum quibus preiudicabatur per clericos negotiatores nolentes soluere gabellas. ¶ † Quidam antiqui volebant intelligere tex. in clericis coniuga. quod non procedit per. c. vnicum. de clericis coniug.[b] libro. vj. quia nõ gaudẽt priuilegio in facultatibus: vt ibi. ¶ † Et not. bene text. quod non solum perdunt priuilegium in negotiationibus: sed etiam in ꝓprio patrimonio: qꝛ ex quo mercantur ex primonio: dignum est ꝙ nõ sint priuilegiati. ¶ † In gl. si. ibi: in facultatibus ecclesie nõ fit preiudiciuz no. glo. nam ex ea iuncto tex. possumus dicere ꝙ si clericus negotiaꝛ de bonis ecclesie nõ debet perdere priuilegium quo ad bona ecclesiastica: qꝛ delictũ persone ⁊c. ⁊ vide Fede. in consil. cc. qui sentit ꝙ si bona ecclesiaꝝ deferanꝛ ad certũ locũ negotiationis cã nõ teneꝛ soluere aliquid ꝓ gabella ita ꝙ. c. ꝙ̃ꝙ̃. de censi. lib. vj. ⁊ in cle. pñti. eo. titu. nõ habeant locũ in bonis ecclesie. ꝙ semꝑ no. Poterit ergo superioꝛ clericum compescere vt nõ negotieꝛ in bonis ecclesie non tñ ex delicto clerici dꝫ ecclesia perdere priuilegia in suis facultatibus quod est bene notandum: satis facit hec litera in argumen. ¶ In ea. glo. ibi res clericorũ ⁊ ecclesiaꝝ gaudeãt eorum priuilegio ⁊c. not. glo. nã gñaliter vult vt bona clericorũ ⁊ ecclesiarum gaudeãt eodẽ ꝑuilegio[c], ad idẽ glo. in. c. ex frĩs. de pig. ⁊ in. c. similiter. xvj. q. j. sꝫ vt pluries dixi hoc nõ ꝓcedit gñaliter. nã aliter prescribiꝛ ꝯtra ecclesiã aliter ꝯ bona patrimonialia clerici. vt not. gl. xvj. q. iiij. c. j. ⁊ Joan. and. in d. regula qui ad agendũ. nec clericus petit restitutionẽ in integ. in rebus proprijs. vide gloss. in cle. vnica. de in integ. resti. Spe. de in integ. rest. §. qualiter. ꝟſ. sed nũqđ. ⁊ vide gloss. non tradendam obliuioni. in. c. ꝙ̃ꝙ̃. que dicit hoc nõ esse verũ vniuersaliter. ꝓcedit ergo hoc dictũ gl. in casibus iure expressis ꝓbatur rõne. nã priuilegiũ vni concessum nõ debet extẽdi nisi quatenus a iure reperitur extensum. vt in. c. sane. de ꝑuil. ¶ In ea. gl. ibi. ⁊ ita suspendiꝛ priuilegiuz. no. gl. ꝙ in casu huius c. clericus. nõ perdit irrecuperabiliter priuilegiuz sed ad tpa donec ꝙ institerit in negotiationibus. vide simile in. c. j. de cler. cõiu. lib. vj. ¶ † Ultimo extra glosã: hic queritur de quotidiana q̃one nunquid[d] ecclesia vel clerici teneãtur soluere prestantias seu alia onera pro possessionibus eis collatis ex quo pro illis possessionibꝰ soluebanꝛ onera anteꝙ̃ ad eos[e] peruenirent. in hac q̃one principaliter reperiunꝛ tres opi. quidã vt Hoff. distingunt inter onera prius imposita ⁊ non soluta ⁊ alia de nouo imponẽda: vt ad prima teneãtur clerici: ad secunda nõ. pro hoc facit tex in. l. imperatores. ff. đ pu. vbi innuiꝛ qđ quisq; possessoꝛ est obligatus ad soluendum onera ꝑteriti tẽporis: ⁊ anteꝙ̃ possessio peruenerit ad eum. videꝛ eñ hoc onus annexum ipsi rei: ideo transit in quẽcunq; possessorez. argu. in. c. ex literis. de pign. sed quo ad alia onera põt ecclesia vti priuilegio suo sicut i simili diciꝛ in fisco in. l. fiscus. ff. de iure fisci. alij distinxerũt vtrũ iste possessiones essent prius ascripte pro sollido et libra: sicut hodie cõiter in prouincia tuscie. ⁊ tunc transeũt ad clericos cũ oneribus suis: secus autez vbi nulla fuisset ascriptio facta. Tertia opin. ⁊ verioꝛ est ꝙ aut illa bona habebãt onus perpetuuz anexum ⁊ inuariabile. ⁊ tunc transeũt ad clericos cũ oneribus suis: facit cle. j. de cẽsi. ⁊ qđ ibi no. aut onus nõ erat tale vt sunt iste descriptiones q̃ fiũt hodie: qꝛ estimanꝛ bona cuiuscũq; vt soluãt plus vel minus s'm impositionẽ collecte ⁊ ad ista onera nõ teneꝛ ecclesia vel clerici: qꝛ nõ põt dici ꝙ hoc sit onus annexũ possessionibꝰ cũ nõ sit perpetuũ sed variabile: ⁊ qñq; imponitur ꝑsone pro rebus. si ergo perueniunt ad ecclesiã debent censeri iure ecclesiastico. pro hoc bon. tex. in. c. vnico. de iure patrona. lib. vj. ⁊. d. l. si secus. ⁊ hanc opini. tenuit Joan. de lig. in. d. cle. ꝑsenti. ⁊ Jo. and. post Archi. in. c. j. de immu. eccle. li. vj. ¶ Et quid si clericus habeat bona cõia cũ fratre laico nunquid teneaꝛ soluere. ⁊ de similibus q̃onibus vide ꝑ Spe. in titu. de cle. coniug. ver. hmõi autẽ. vide ꝑ Bar. in. l. rescripto. ff. de mu. ⁊ hoñ. vbi ponit aliq̃s practicas afficiẽdi bona secularia. vt sic affecta transeant ad clericos cuius dicta mihi nõ placent maxime propter fraudem. nã de directo venit contra priuilegium ecclesie cõcessum per imperatorẽ. in. l. j. C. de sacro san. eccle. quisq; eñ habet liberã facultatẽ donandi ecclesie

[a] ¶ Cõtra me. adde Romañ. cõsil. cccxvij. Ber. Zacharias.

[b] ¶ De cler. cõiug. lib. vj. adđ Geñ. ibi. in. §. ⁊ cũ parisiẽse. nu. 5. ⁊ ibi in apost. Cels. ad eũ. in ꝟ. corã iudice laico. ⁊ in apo. eiusđ celsi ad philip. frã. ibidẽ nũero. 5. in ver. ã iudice seculari.

[c] ¶ Eodẽ priuilegio. adde Ro. singu. suis. fo. ix. Zacharias.

¶ Adde qđ voluit allegare Ro. singu. suo. cccclj. incip. tu scis gñale illud dictũ đ quo ꝑ Car. i. c. j. col. ij. ver. ex his infero. de do. ⁊ ꝯtu. ⁊ Feli. in. c. eccl'ia sancte marie. colũ. v. ꝟſ. hic est. đ ꝯstit.

Sebastia. Sapi.
[c] ¶ Eodem ꝑuilegio. an bona propria clericoꝝ gaudeãt ꝑuilegio ecclesie. vide Old. ĩ cõsil. lxxxij. ici. an cp̃s. Fel. in. c. ecclesia sctẽ marie. col. v. ꝟ. de ꝯsti. ⁊ in. c. ij. in fi. ꝟ. de ꝑscri. vbi tradit ꝙ non gaudẽt ꝑscriptione q̃dragenaria.

Sebastia. Sapi.
[d] ¶ Nunqđ ecclesia viđ Bar. i. l. j. C. de mulie. ⁊ i q̃ loco. ⁊ in. l. rescripto. §. sciẽdũ. ff. de mune. et ho. vbi ponit cautelã qđ clericis imponaꝛ collecta de q° late ꝑ Fel. in. d. c. ecclesia sctẽ marie. col. xxviij. ꝟ. quarto quero. ꝟ. de cõsti.

[e] ¶ Anteꝙ̃ ad eos. Adde eũdem. cõsil. iij. ⁊. vj. ij. li. B.

nandi ecclesie ⁊ per impositionem oneruȝ fraudulenter factam impedit illa libertas donandi.

14 **Additio.** †Usqȝ ad fi. vlterius querit que negotiatio intelligat clericis esse ꝓhibita ⁊ que nõ. Remittũt docto. ad ea que nõ habent in Spe. in ti. de cle. cõiug. in versi. sed quã dices. do. Anto. hic dicit ꝙ est differentia inter negotiationẽ ⁊ artificiũ: dicẽs ꝙ negotiatio est clericis prohibita: sed artificium nõ per ea que habentur. lxxxviij. dist. per totum et maxime in. c. ejiciens. que est palea. ⁊. c. qm̃ nõ cognoui. ⁊. xci. di. clericus. Ad primũ autem de negotiatione etiam facit qđ habet in. c. j. ⁊. ij. ĩ. ne cle. vel mona. Sȝ ad scđm vcȝ de artificio facit quod habet de cõse. di. v. in. c. nunq̃. ⁊ in prealleg. c. clericus. Que aũt dicatur negotiatio. ⁊ sic qđ sit negotiari. dicit qñ res empta non mutata materia alteri vẽditur. hec negotiatio appellat. ⁊ vr̃ ꝓhibita clericis per ea que habẽtur in. d. c. clericus. artificium vero est qñ quis emit aliquã materiã ⁊ per artificium reducitur ad aliquam formam vt si forte emat vimina ⁊ faciat canistra: vel emat chartas ⁊ scribat libros vel emat aliquod lignũ vt faciat aliquã domũ vel emat filum vt faciat retia. ⁊ idem in fi. vt habetur in. d. c. nunq̃. nã ſm. d. An. tales nõ dicunt mercatores vel negotiatores: sed potius artifices stricte sumpto vocabulo. ⁊ sic negotiari ꝓprie dicitur in cõmerciis. ĩ. de verb. signi. c. forus. §. negotium.

¶ De cohabitatione clericorũ ⁊ mulierũ. Rubr.

¶ Quia mulierũ cõsortia reddũt vitã clericorum de incõtinẽtia suspectã ideo post precedentẽ rubricam merito subiicitur hec rubrica. Abbas.

☞ Sacerdos non põt retinere feminam in domo etiã matrẽ ⁊ attinentes ꝓpter periculum peccati. intellige vt in nu. 3.

Eps põt tenere matrẽ vel aliam nõ suspectam in domo: licet honestius esset vt nõ teneret.

Clericus põt subuenire de rebus ecclie suis cõsanguineis si sunt pauperes. alias secus. item ⁊ filiis ipsius clerici etiaȝ ex prohibito coitu natis. i. post sacerdotium ⁊ sacros ordines.

Executor qui hȝ distribuere inter pauperes poterit eligere suos consanguineos.

Prohibendum.

†Sacerdos mulieres quas etiam antiqui canones ꝑmittũt si suspecte sunt retinere non debet. vel clarius sic. Clericus nõ dȝ retinere in domo mulierem suspectam de incontinentia etiã si sit mater vel alia consanguinea. h. d. Et hȝ quatuor dicta. primo ponit quod nullus clericus debet tenere extraneam. secundo ꝙ nec consanguineam. in tertio quod consanguinee indigenti extra hospitium suũ potest prouidere: quarto ꝙ nulla femina tãq̃ ministra in ecclesiis clericis misceatur. secũda ibi: sed neqȝ. tertia ibi: sed si. quarta ibi: prohibendum. ¶ Casus literalis: Clerici indifferenter retinebant secum mulieres etiam suspectas statuit concilium mogũtineñ. vt clerici feminas secum nõ retineant. de quibus suspicio possit haberi nec etiam illas quas canones permittunt. scȝ matrem, amitam, ⁊ sororem: qꝛ instigante diabolo in illis quandoqȝ scelus perpetrat vel cũ illis que cũ eis morant. sed si qua de eis hȝ necessitatem ei longe ab ecclesia necessaria ministrent. In fi. dicit ꝙ nulla femina ad altare accedat vt ministret presbytero nec intra cãcellos sedeat vel stet. Bernar. ¶ No. primo abstinendum ab eo qđ põt esse causa mali. ¶ Itẽ no. ꝙ clericus licite ꝓuidet cõsanguineis etiã de bonis ecclesie: qđ itellige vt. ĩ. subiiciam cũ gl. ¶ Itẽ no. regu. gñalem ꝙ nullã feminam põt clericus tenere in domo sua ex qua possit oriri suspitio incontinentie. ¶ †In gl. ij. ibi intellige de suspectis. ⁊ hoc cõiter plȝ doc. hic. Sed tunc opponit. nam scđm hoc nõ erat differentia inter consanguineas ⁊ extraneas. nam si extranee non sunt suspecte: possunt teneri in domo. vt in. c. a nobis. ĩ. eo. Solu. dicerẽ sic ꝙ cõsanguineas iuuenes: al's nõ suspectas potest clericus bone fame in domo tenere: sed extraneas iuuenes nullo modo põt tenere q̃tũcunqȝ sint bone fame: qꝛ talis cõmistio est periculosa: nõ sic consanguinea, ⁊ hoc sentit gl. in. c. volumus. lxxxi. dist. ⁊ vide qđ legi. et no. in. c. cũ oĩbus. ea. di. lȝ. d. Anto: videat requirere inter cõsanguineas vt alter sit senex: sed non placet: qꝛ tũc cessaret suspicio incõtinentie ⁊ nullibi illud probat. Itẽ intellige ꝙ nõ sit talis consanguinea que habeat secum pedissequã: qꝛ lȝ nõ sit suspicio cum matre vel sorore põt dubitari de pedissequis vt hic in tex. Item intelligo qñ clericus habitat solus in domo: si eñ viueret cum aliis clericis nõ dȝ tenere, etiã matrẽ: qꝛ lȝ ipse sit bone fame tñ orit suspitio respectu aliorũ clericorũ: vt no. in d. c. volumus. ¶ Sȝ dubitat de epo: nunqđ possit secum habere matrẽ seu aliã nõ suspectam. ⁊ dt do. Anto. hic ꝙ nõ. alleg. gl. in. c. legit. lxxxi. dist. lȝ illa glos. mouet per tex. iuris ciuilis, in auf. nullã. C. de epis. ⁊ cleri. Sed ego dico oppositũ ⁊ allego tex. expressum in. c. interdixit. xxxij. dist. nã in canonibus nullibi probatur ↄ̃riũ imo vr̃ permissum vt in. d. c. interdixit: nec est standũ legi ciuili: ex quo canon innuit oppositũ: fateor ꝙ primum est honestius maxime propter alios clericos cum epo morantes. ¶ Et in fi. glo. vide similẽ gloss. in. d. c. cuȝ omnibus. ⁊ dic ꝙ intra quartũ gradũ inter ascendentes ⁊ descendẽtes ſm conditionem nostri tp̃is non põt esse incontinẽtie suspitio: qꝛ ascẽdens esset decrepitus. ¶ †In gl. pe. ad fi. no. glos. ꝙ clericus potius cõsanguineis q̃ aliis[a] debet subuenire de rebus ecclesie: nã tenet qs diligere magis consanguineum q̃ extraneũ. ⁊ in eleemosyna facienda est dare graduȝ vt primo sibi q̃ suis ⁊ primo suis q̃ extraneis. ⁊ primo extraneis notis q̃ ignotis ⁊c. vide pulchrum tex. in. c. nõ satis. lxxxvi. dist. ⁊ tex. cũ gl. in. c. quiescamus. xlij. dist. Sed ↄ̃ hanc gl. facit tex. in. c. peruenit. j. q. iij. vbi dicitur ꝙ grauius peccatum ↄmittit prelatus dãdo ↄsanguineis q̃ extraneis. Sed intelligo tex. illum ꝙ grauius peccat presumptiue: qꝛ presumit largius dare cõsanguineis q̃ extraneis ⁊ sine aliqua mensura. Item loquitur qñ vult eos ditare ⁊ nõ subuenire tanq̃ aliis indigẽtibus: nam amore sanguinis carnalis spoliat ecclesiã: ⁊ vide quod ibi no. in gl. Itẽ vide ad predicta bo. tex. cũ glo. in. c. omnino. xxxi. di. vbi dicitur ꝙ ꝓpriã vxorẽ ⁊ filios sustinere clericꝰ dȝ de bonis ecclesie. loquitur tñ de cõiuge ⁊ filiis ante clericatũ habitis. Sed ego puto idẽ esse in filiis habitis per illicitũ coitũ. nã lȝ clericus male fecerit: tñ ex quo sunt geniti nõ sunt perdendi. sed eis tanq̃ pauperibus subueniendũ. ꝓ hoc. c. cuȝ haberet. ⁊ quod ibi no. ĩ. de eo qui dux. in matri. quã pol. ¶ †Et ex tribus ꝑdictis no. bonũ arg. ad. q. quotidianã nunquid deputatus executor ad distribuendũ certa bona pauperibus[b] possit distribuere inter suos ↄsanguineos pauperes: ⁊ videt hic text. cũ predictis ꝙ sic: nã clericus est executor ⁊ dȝ distribuere superflua inter pauperes. xvi. q. j. c. si. tñ põt distribuere inter consanguineos proprios: vt ptȝ hic: ⁊ ex predictis facit quod no. in. l. si mandauero. ff. manda.

1 ☞ Clericus tertio monitus nõ desistẽs cum mulieribus confabulari excõmunicatur.

2 Appellatione sacerdotis in materia odiosa venit tantum presbyter. in materia vero fauorabili veniunt omnes constituti in sacris.

3 Delictum nõ probat per suspitionẽ precedenteȝ ⁊ admonitionẽ spretam: lȝ per hoc inducatur magna presumptio.

Iudex qñ ꝓcedit ex ꝑsumptionibus debet multum temperare sententiã suam vt modice vel raro penam imponat.

4 Concubina clerici potest per iudicem ecclesiasticum puniri.

5 Clericorũ appellatione veniunt in quacũqȝ dignitate constituti: in materia fauorabili. al's secus.

6 Pene quãdo varie reperiũtur pro vno delicto electio datur iudici.

a ¶ Quã aliis. adde qđ tõ cõsuluit Pet. de anc. ↄsil. cccc. xxxvij. qđ executor ad distribuendũ dȝ potiꝰ in suos pauperes distribuere q̃ in extraneos. Ber. Ant. Francis.

¶ Circa h' qđ hic dr de executoribꝰ ad distribuendũ an possint distribuere inter paupes sibi ↄiunctos an ꝓo debeãt distribuere inter extraneos dicas ꝙ dũmõ eligant paupes capaces qui sint ꝟe paupes. ⁊ si sint d ↄiũctis vȝ distributio: qꝛ ex q̃ testator hãc executionẽ sibi ↄmisit vr̃ de ipis ↄsiderare ⁊ potiꝰ dȝ suis bñfacere q̃ aliis data paritate pauptatis ſm Bar. in. l. ij. §. j. ff. d ope. lib. imo ꝑt eligere i paupes filios suos si sunt pauperes cessãte oĩ fraude ⁊ ipe pr̃ nõ habeat vsumfructũ in illis bonis: al's secꝰ vt ꝑ Bal. in. l. si tutor petitꝰ. in. §. j. d ex cu. tu. ⁊ no. Flo. in l. altiꝰ. ff. si ser. vẽ. ⁊ hr̃ ꝑ Bart. in. l. cũ qdã. la. ij. ff. de leg. ij. tñ executor nõ põt sibi imbursare bõa distribuẽda vt ꝑ Bal. in. l. si qs ad declinandã. §. i oĩbꝰ. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ in. j. id qđ paupibꝰ. e. tit. ⁊ hr̃ ꝑ Flo. in. l. si mãdauero. §. si tibi cẽtũ. ff. manda.

b ¶ Pauperibus. adde qđ si ↄmissa est electio pauperũ ꝑori fratrũ ꝑdicatorũ poterit eligere fratrẽ de ordine suo. bar. ĩ l. cũ quidã. in ꝑn. ff. de leg. ij. itẽ poterit ille q hȝ ptã tem eligẽdi eligere filios suos pauperes. ita Ias. in l. si is qui. in. ij. co. ꝓsi. itẽ ꝑ istũ. ff. d vulg. ⁊ pup. post Pau. de cast. ibi item sunt vocãdi illi q nõ sũt extraneis, vt ꝑ multa h' dterminat. d. Anto. cor. in addi. ad istuȝ. in. c. bone. el. ij. in. iij. notabi. s. d postu. prela. an aũt possint eligi spurii testõris vel eius inimici. vide d. Alex. in addi. ad bar. in. l. cũ qdã. vide tex. in. c. dilecto. ⁊ ibi do. Abb. in. j. nota. ĩ. de ꝑben. Aeneas falco.

Zacharias.

¶ Adđ postreo. inquãtum ille dicit executores posse filiis eorũ pauperibꝰ dare bona distribuẽda inter pauperes. h' est verũ si mõ fraus nõ ↄstat ⁊ ipe in illis bõis vsumfructũ nõ habeat: vt no. Bal. l. l. tutor petitus. §. j. de execu. tu. Bar. in fi. in. l. cũ quidã. la. ij. ff. d leg. ij. ⁊ Flo. in. l. altiꝰ edes. ff. si seruí. vẽ. Sed inq̃tũ dicit priorẽ ꝑdicatorũ ⁊c. ego puto ↄ̃riũ per id qđ de directo ĩ opp. no. Odoff. in. l. si mãdauero. §. si tibi centũ. ff. mã. Flo. in alle. l. altiꝰ. bal. in. l. ei q. C. d dist. pig. ⁊ in ꝑallega. §. si tibi centũ. ⁊ l. is qui. C. de fur. ⁊ in. l. id qđ pauperibꝰ. de epis. et cleri. ⁊ oĩno Car. in cle. j. q. xxxij. de testa. ⁊ vtrũ possit vni pauperi distribuere qđ est pluribus relictũ. vide Alex. ĩ. l. ij. §. sed si vnꝰ. ff. vi bo. rapto. Bar. in. l. j. ff. de opt. leg. Bal. in ꝑalleg. c. id qđ paupibꝰ. in. xvij. ⁊. xxij. qõne. ⁊ ibi ang. Bar. ĩ. l. vnũ §. si duos. de leg. ij. ⁊ Pau. de cast. consi. cxlv. vbi tenẽt ꝙ nõ sed relictũ ꝓ ala põt vni vel pluribus dare: vt ibi per eos.

SI quisq̄. ¶ † Excōicat cleri‑cus in sacris i quia suspectarum mulierum colloquio vel earum consortio monitus non desistit. h.d. ¶ Casus literalis. Si qs de clero suspect⁹ fuerit de aliqua femina crimine fornicationis admoneatur tertio, z si post primā secundam z tertiam cōmonitionem inuentus fuerit fabulari cū ea vel ꝯuersari: excōicet: femina vero canonica pena punietur. Ber. † No. q̄ appellatione sacerdotis[a] venit presbyter item diaconus z subdiaconus. z intellige largo sumpto vocabulo. naz oēs isti large possunt dici sacerdotes quasi deo sacrati. pro quo facit quod no. xxxij. dis. in sum. z vide text. in. c. i. xv. q. v. vbi diaconus appellatur sacerdos. et tene menti in hoc istum tex. nam potes ex eo facere hāc regulam: quia in materia fauorabili appellatiōe sacerdotis ꝯprehendunt oēs q sunt in sacris ordinibus: sed quia materia erat odiosa: ideo forte propter hoc voluit exprimere: quia alias non fuissent comprehensi: z sic potes elicere regulam in oppositum quod in materia odiosa vbi nihil aliud exprimitur appellatiōe sacerdotis venit tm̄ presbyter: z etymologiam sacerdotis z presbyteri vide. xxi. di. cleros. ¶ Not. ij. modum pcedendi ꝯ clericos fornicarios palā non cōcubinarios vt moneātur: vt hic dicit. ¶ † Tertio no. bonū dictū ex tex. q̄ suspitio precedens: z admonitio sequēs cui nō paret: lz inducant presumptionē magnā ꝯ inobediētes nō tñ pbāt delictum: vñ dz ꝯ talē tēperari snia vt nō imponatur pena naturalis delicti. nam si ex suspitione precedēti z spreta monitione isti clerici haberentur pro ꝯuictis nō solū excōicarent sz grauius ꝯ eos procederetur. vt in. c. sicut, z, c. si aūt. j. eo. Et ex hoc infero q̄ aut. si qs. C. de adult. ponat casuz specialem: nā ibi dr q̄ si qs habēs suspitionē ꝯ aliquem de adulterio cū vxore eidē corā testibus monitionem fecerit z postmodum ꝯperit euz fabulari cum vxore pōt istum impune occidere[b]: z sic suspitio pcedēs cū admonitione spreta inducit probationem delicti: sed vt dixi nō puto casum illius aut. extendendum. nō eñ potuit lex aliter cōpescere iustum dolorē mariti. facit. c. si vero, j. de sen. excom. vide ad predicta Inno. in. c. qr verisimile. s. de presum. vbi no. dicit qd vbi iudex pcedit ex presumptione[c] dz multū tēperare sniam suā vt modice vel raro penā inferat. arg. c. afferte. eo. ti. facit. l. sciat. C. d pba. c. canonizata. ij. q. viij. sciāt. qd no. nam posset iste tex. adduci in ꝯriū intelligendo ēt q̄ ista sit pena delicti. arg. c. seq. sed primū dictum mihi plz. ¶ † Ultimo no. q̄ mulier delinquēs cum clerico subijcit foro ecclesiastico: vñ pōt per iudicem ecclesiasticū puniri: qr cōmittit quasi sacrilegium. vide bonū tex. cum gl. in. c. eos. xxxij. dist. et c. virginibus. xxvij. q. j. ¶ † In. gl. j. ibi inferiores. hoc limita prout dixi in primo no. Et not. bene fi. gl. quod appellatione clericorū cōprehēdunt superiores. i. cōstituti in sacris z in dignitatibus. nam c. de psona q̄ alleg. pōt adduci mō pdicto: sz vide ꝯtrariam gl. in. c. lr̄as. de fil. pīb. q̄ no. dicit q̄ si papa dispensauit cum illegitimo vt possit effici clericus debet intelligi vt possit promoueri ad minores ordines nō ad maiores ppter materiam odiosam. z ideo dic vt dixi. s. super rubri. de vi. z ho. cle. q̄ in materia larga appellatione clericorꝫ veniunt oēs clerici in quacūqꝫ dignitate z ordine sint cōstituti secus in materia stricta: quod no. ¶ In glos. fina. ibi: in seruitutē redigatur. B dictū nō pcedit indistincte: sed hec pena seruitutis imponit cum femina de facto fuit ducta a clerico in vxorē. nam qr fuit maior psumptio, maior imponitur vindicta. vñ tam ipsa q̄ filij ex tali psumpto mr̄imonio geniti rediguntur in seruitutem ecclesie[d]: z sic cōiter intelligit. c. cū multe. xv. qō. fi. lz ecclesia pdiderit hocius: qr nō fuit visa: vt dicit glo. in. d. c. cū multe. sed potes dicere q̄ cum nō sit memoria saltem apud nos q̄ ꝯstitut⁹ in sacris duxerit vxorē non possum⁹ dicere q̄ illud ius sit sublatū cū casus nō acciderit: pro eo qd no. Cy. in. l. ij. C. q̄ sit lon. consue. z Jo. an. in. c. cū Joānes. j. ti. px. sed si aliquo loco accidisset iste casus z ecclesia nō curasset illos in seruitutem redigere posset procedere dictum illius glo. nec extendere cōsuetudinē seu pscriptionē de loco ad locū. pro hoc qd no. Inno. in. c. si. de offi. Archi. Ista ergo mulier de qua in tex. coget agere pniam fm Inn. † z pōt ꝯcludi fm Host. q̄ cum iura varie in hoc loquunt erit in arbitrio iudicis quam penam debeat imponere. et not. bene hoc dictū Host. qr qñcūqꝫ iura varias penas imponunt optio datur iudici. Item no. gl. xxi. q. ij. in summa. xxxiiij. dist. fraternitatis quas not. imposita tamen vna pena nō pōt iudex ad aliā transire. l. pretor edixit. z quod ibi no. ff. de iureiur. facit qd not. Bar. in. l. j. ff. vi bo. rap. Abbas.

1 ☞ Clerici nō debēt compelli cū iuramēto ad dimittendas cōcubinas: sed nolentes dimittere excommunicantur.

2 Iuramētum nō est deferendū illi contra quē presumitur de transgressione.

3 Prelati nō debent pro delictis statim fulminare excommunicationes: sed incipere a suspensione z interdicto.

4 Iudex nō debet seuire in oēs delinquētes simul: sz icipere a principalioribꝰ: vt aliȷ̄ pterriti arceant.

5 Excōicatus est absoluendus: si illam nō curando efficeretur deterior z incorrigibilis.

CLericos. † Nō dz plātus clericū cogere ad ꝯcubinā abiurandā: sed eā nolentem dimittere pōt excōicare. h.d. hz tria dicta secundum ibi: verū. tertium ibi: z si qui. ¶ Casus literalis. Clerici publice tenent cōcubinas: quesitū est an deberent compelli abiurare illas. Rñ. papa q̄ nō vult illos ad eas dimittendas cōpelli per iuramētū ne instinctu diabolico incidāt in periuriū redeundo ad eas sed per suspensionis et interdicti sententiam dimittere cōpellant ita q̄ de eis nulla mala suspicio posset haberi. z si ad eas redierint vel alias acceperint excōicent donec eas dimittant. vt aliȷ̄ eorꝫ exēplo perterriti a similibꝰ arceantur. Ber. ¶ No. j. modū z practicā procedendi ꝯ clericos publice cōcubinarios. nō eñ debent compelli ad abiurandū cōcubinas: hoc est ad renunciandū cū iuramento de nō redeūdo: qr de facili posset sequi periuriū. cū durū sit assueta relinquere. xxxiiij. dist. quorūdā. xxiij. q. vj. §. fi. † Et ex hoc z ex tex. no. nūq̄ iuramentū[e] deferendū illi ꝯ quē vehementer presumit de transgressione imo deferens peccat: qr est causa interitus aīe illius: vide pulchrū tex. cū glo. xxij. q. v. ille. qd est ꝯ eos q in iudicio dicunt iuret aduersarius z bibat sibi hoc iuramentū: z vehementer psumit de transgressione. Item ex hoc esset puidendū vt pluries dixi scholares[f] nō iurarent obedire rectori qr de facili trāsgrediunt iuramentū z incurrunt periuriū sz puidendū de pena ꝯ inobedientes sicut facit hic papa. ¶ † Scdo no. iudicē debere incipere a suspensione z interdicto z demum venire ad excōmunicationem qd est ꝯ prelatos nostri tpis qui imediate p qualibet cā fulmināt excōicationē. z ex frequētia ducit in ꝯtēptū. nā in ecclesia nulla est pena excōicatione maior. xxiiij. q. iij. corripiātur. † Tertio no. ibi: in aliquos eorum. q̄ vbi multi sunt ꝯcubinarij nō debet iudex oēs suspēdere. seu excōicare sed incipere a principalioribus vt aliȷ̄ eorū exēplo perterriti arceant p hoc. j. de cler. excō. mini. in. c. latores. quem tex. vide. ¶ † Ultimo no. ibi sniam perpetuā zc. qd excōicatio pōt esse ppetua ex quo infero q̄ licet excōicatus nō corrigat se non tñ tenetur iudex illuz absoluere sed si efficeret deterior et non posset aliter corrigi tunc dz euz absoluere. vt no. Jo. an. post beatum Thomam in. c. j. de sententen. excom. lib. vj. z hoc no.

Additio. Et de hoc dic vt hr̄ plene per ipsummet. in. c. ab excōmunicato. de rescri. in fi. z in. c. veniēs. el. ij. de testib. in fi. ¶ In glo. i n ver. ppetuā. ibi donec resipiscāt. nō gl. z fm eam intellige oīa iura loquentia de ppetua excōicatione. nam excōicatio dz esse medicinalis z nō dz inferre mortem perpetuā. ij. q. j. multi. z. c. cum

---

☞ Sebastia. Sapi.

a ¶ Sacerdotis. vide alleg. i. c. j. j. de cele. mis. vbi alle. istū tex. ad hec vide etiā Abb. i. c. fi. in vlti. col. s. de postulando.

b ¶ Impune occidere. Adde Ro. sin. suis. f. viij. B.

☞ Sebastia. Sapi.

c ¶ Ex psumptiōe. Qd ex psumptionibꝰ qs nō possit ꝯdēnari ad mortē tz Alex. in ꝯsi. xv. icl. viso pcessu. col. ij. i. j. vo. qd verū est qñ est psumptio hoīs: secꝰ si est psumptio legꝫ vt p Abb. i. c. accedēs. j. d ac. z vide do. Jaso. in. l. vt vim. col. iij. i fi. ff. de iusti. z iure.

d ¶ Seruitutē ecclesie. adde Ro. singu. suis fo. viij. Bernar.

☞ Sebastia. Sapi.

e ¶ Iuramentū. p hūc tex. dt Spec. in tit. de iura. cal. §. nūc dicamꝰ. in pri. q̄ i iuramēto calūnie dz omitti de nō petēdis dilationibꝰ frustratorijs: qm̄ raro esset q̄ litigātes nō essent piuri. seqt Ab. i. c. j. co. iiij. s. de iur. cal. Fe. i. c. j. circa prin. s. de of. or. z q̄ iuramētū deferri nō debeat ei quē verisile ē deierare: tradit etiā Bal. p illum tex. in. l. ambiguitates. C. de indi. vi. tol.

f ¶ Scholares. scias vnū pulchruz dictū in hac materia qd ponit Jo. an. in. c. relatū. ne cleri. vel mona. q̄ si i aliqua regula ꝯtinēt aliq̄ faciēda sub iuramēto z pena peccati: q̄ trāsgrediēs regulā nō est piurꝰ p‑pter aliā penam quā incurrit. lz iurauerit: qd est bñ notādū p scholaribus maxime illis q sūt i alma z excelsa sapientia noua perusina cuius sum alūnꝰ nā iurāt obsuare cōstitutiōes in qbꝰ inest et pena puatiōis. nā nō obseruās puat: lz raro vel nūq̄ z nō erit piurus. Aeneas de falco.

z.c.cū medicinalis.de sen.exc.lib.vj.z facit.c.ex literis.d cō sti.z gl.in.c.ad reprimēdā.d offi.or.z dr hic pperua fz Innoc.qr profert sine pfinitione tpis:vñ dr ppetua aptitudine:qr poterit esse ppetua dū vixerit si se nō correxit.vl' pōt exponi scdz eū q dz iste deponi ab officio seu priuari beneficio.z sic perpetuo ponitur extra cōmunionē clericorū seu beneficij.nam excommunicatio sonat in separationē.pma tamen expositio est magis consona litere.

1 Clerici moniti vt dimittant concubinas et nō se corrigentes suspēdunt z deponant.z est in optione iudicis.z.
3 Clericus notorie cōcubinari⁹ an ipso iure sit suspēsus:nulla monitione preambula:z an celebrādo efficiatur irregularis.
4 Suspensio iuris z suspensio hominis inducunt diuersos effectus.

Sicut ad extirpanda.

1 †Si clerici moniti ɔcubinas nō dimittūt suspēdunt a bñficijs:si se nō corrigūt.h.d.Dz tria dicta q̄ patet i tex.ibi si vero. ¶ Casus literalis.Clerici de archiepatu cātuarieñ.fornicarias tenere solebāt qd dño pape notificatum est quare papa mādat archiepo cātuarien. z eius suffraganeis quaten⁹ clericos illos moneāt vt illas cōcubinas abijciāt a se:z eas vlterius nō admittant.qd si facere cōtēpserint ab ecclesijs suis eos suspēdāt vsqz ad debitam satisfactionē:z si eas suspēsi retinuerint ab eisdez ecclesijs perpetuo remoueāt.Ber. ¶ No.j.arg.quod clerici in minoribus cogūtur per ecclesiam ad ɔcubinas dimittēdas:sed hoc.ar.nō procedit:z est tex.contra in.c.si aūt.j.e.tit.in.c.vt clericorū.ē.tit.j.sed ideo dicit hic de ɔstitutis in sacris: quia alq nō ita aspere corrigūtur. ¶ Scdo no.†qd
2 clericus ex cōcubinatū nō priuatur beneficio incōtinēti.sz prius debet moneri.scdo suspēdi.tertio priuari.Sz ɔtrium tenuit tex.in.c.ex parte ade.de test.vbi sine aliq̄ monitione clericus publicus cōcubinarius priuatur beneficio.ad idē c.si aūt.j.eo.vbi non fit ista suspēsio.sed vide ibi glo.quare puto q istud sit arbitrariū vtrū iudex velit a principio ipz priuare beneficio:vel prius admonere:vel ēt suspēdere: qr cum iura in hoc varie loquant vt patet per totū hūc titulum optio daē iudici.vt in fili dixi in.c.ij.ē.e.z facit.d.c.si aūt.in ver.liceat.iuncta glo.z hoc bene no.nam per hoc reduco tibi ad cōcordiā ista iura que varie loquūtur i modo pcedēdi ɔ cōcubinarios.sz enim olim propter scandalum cū hoies essent feruētes i fide pro simplici fornicatione cleric⁹ deponeret:vt in.c.a multis.de eta.z quali.hodie autē nō ita aspere pcedit:vt hic.z i.c.fraternitatis.xxxiiij.di.poterit ergo iudex fm facti circumstātias locorum cōsuetudinez incipere a pena mitiori vel grauiori.reliqua sūt clara.
3 ¶ †In gl.sup verb.suspēdatis.ad fi.ex hac gl.habes vnā solutionē vt cōcubinarius nō notorius nō sit a iure suspēsus.sz notori⁹ sic siue sit notorius facti euidētis:siue p sententiam z no.gl.in eo qd dicit q notarius nō dr tolerat⁹. sed cōtra hāc solutionē gl.facit.c.iij.ē.eo.vbi loquit de publico concubinario z mādat illum suspēdi.ergo nō ē ipso iure suspēsus.circa hoc dātur plures sol.Inn.et Host.primo posuerūt istā so.gl.Scdo Inn.posuit istā so.vt tex.iste procedat etiā circa minores ordines sed ɔtra pcedūt quo ad officiū sacerdotale.vult dicere qd publicus ɔcubinari⁹ suspēsus ē a iure respectu officij sacerdotalis tm̄.bene facit c.vestra.j.eo.tit.sed ab homine fit suspēsio ab alijs ordinibus.sz hec sol.nō placet Inn.qr iura videnē interdicere tali executione: cuiuslibet ordinis.lxxxj.dist.si qui.xxxij.dis.preter.Tertia sol.fm eū vz si hoc.c.loquatur i suspectis.sz hec solutio non vz per.c.iij.ē.e.Quarta sol.fm eū q a iure cōcubinarius non est directe suspēsus sz indirecte respectu obiecti:qr precipit alijs vt non audiāt diuina a talib⁹ sed ab homine dz suspendi directe vel fm eum sz tales sint suspēsi a iure nihilominus pūt suspēdi ab hoie ordine iudi
4 ciario procedēte.†Et ponit tres not.effectus q̄tum ad ppositum inter illam suspēsionem iuris z hominis.nā concubinarius suspēsus a solo iure se corrigēdo nō indiget absolutione quantum ad hoc vt alij possint licite audire diuina ab eo:sz ipse celebrare licite non possit sine dispēsatione superioris ex quo eius crimē no fuit notorium z no.hic.nā in.c.venerabili.d sen.exc.sentit q nulla dispēsatio sit necessaria sed pōt dici:vt no.in.c.fi.de tēpo.or.suspēsus vero ab homine nō recuperat officiū suū q̄uis peniteat nisi gratiose restituaē.ad h.d.c.venerabili.Scdā differētia:qr suspensus a canone celebrādo non efficiē irregularis.secus in su-
a spenso ad hoie⁴ xj.q.iij.si quis presbyter.hoc nō plz Host. dicit enī q suspensus a canone celebrādo efficiē irregularis qñ suspēsio habuit originē a canone:vt pbaē in.c.j.de re iudi.lib.vj.z in.c.j.d sen.excom.eo.lib.z sic trāseunt doc. sz tu omnino vide Inno.i.c.si celebrat.de cle.exc.mini.vbi pulchre declarat seipsum.fatetur enī ibi q suspēsus a canone efficitur irregularis celebrādo qñ suspēsio habuit originem a canone:secus vbi canon tātū approbat suspēsionez a deo factā.naz quilibet peccator est suspēsus a deo z ɔ canone p approbationē z talis non efficit irregularis quasi sentiat ibi qd notorie fornicarius non est suspēsus a canone imponente penam:sz a deo principaliter:z a canone p approbationem.z est subtile dictum:z dat aliū intellectū ad iura hic alleg.pro z ɔtra.sed ipsemet in.c.j.de sen.excō. lib.vj.apertissime tenet contrariū dicēs q notorie fornicator celebrando efficitur irregularis:qr est suspēsus a iure p d.c.preter.dicā de hoc latius in.c.vestra.j.e.vbi explicabo totam materiā.Tertia differentia scdm Inno.ē q suspensus a canone nō perdit bñficia nisi priuetur.secus in suspēso ab homine:quod nō placet Host.z bene.nā si fuisset suspensus nō vacāt beneficia:qr suspensio fit ad tps.Sz Uincen.posuit hic aliā sol.ad contraria dicēs q notori⁹ fornicator est suspēsus a iure:sz vt pena augereē pōt suspēdi ab homine monitione precedente:z ita loquiē hic.z qd operetur tunc secunda suspēsio.dic vt no.in.c.ita ad quorūdā.j.de iude.z hec solu.pōt teneri intelligēdo q sit suspens⁹ ipso facto z iure.Host.dicit.c.istud loqui in suspensione a bñficio.z cōtraria in suspensione ab officio sentit hic qd suspēsus a bñficio non sit suspensus ab officio qd est ɔtra no.in cle.cupientes.in ver.non nouā.de pe.z vī etiā hāc opin.sequi Hosti.do.Anto.hic dicit q nō est suspensus a bñficio publicus cōcubinari⁹ vt hic:sed ab officio sic z si celebrat efficitur irregularis.z dicit hoc quasi expressū i.d.c.vt clericorum.ver.si quis.ē.tit.j.sed certe primū dictū nō pcedit per.c.preter.prealle.vbi diciē q nullā partē recipiat ab ecclesia:vñ dicemus q aut pariter est suspensus ab offō z beneficio:aut qd cano loquiē ibi approbatiue:z ad.c.vt clericorū.dic quod ex toto nō probat.nā potest intelligi de suspenso ab homine.patet qr pmo dixerat de pena ɔdigna ab homine.Et ex his habes materiā declaratā ad ptes. dicam ɔclusionem in.c.vestra.j.eodē.vbi melius cadit materia. Abbas.

¶ Ab hoie. Ad de vidēdū Oldr. ɔsi.lxxxvj.vbi ponit an notori⁹ fornicator sit eligibilis:z ibi ponit differentias inter suspensū ab homine z suspensum a iure.Ber.

1 Litere ipetrate tacita veritate vel facti serie nō valēt.
2 Absolutio obtenta per surreptionem non valet.
Surreptio in literis impetratis ad lites nō operatur quin saltem procedatur secūdum iuris formam:secus in literis gratiosis.

Super eo.

b 1 ¶ †Litere a clerico cōcubinario suspēse sup absolutione tacita facti serie obtente nō valēt.h.d.Casus literalis.Quidaz sacerdos habebat publice cōcubinam monit⁹ a suo epo eā dimittere nolebat pter qd eps eū ab officio suspēdit:ipse appellauit ad sedē apostolicā:eboracen.archieps significauit h dño pape.rñdet papa si dictus sacerdos literas ipetrauerit q̄ facti seriē nō
2 contineant litere nō valebunt.Ber. ¶ †No.q absolutio
c obtenta per surreptionem nō valet.c Sz oppo.contra tex. de.c.super literis.de rescri.vbi pceditur saltē fz iuris formam qñ interuenit surreptio nō malitiosa.Sol.dicūt doc. illud procedere in literis ipetratis ad lites z sic sup literis impetratis d iustitia:hic impetrauit literas gratiosas sup absolutiōe.Itē dic quod aut malitiose fecit:qr si dixisset q propter concubinatū fuerit suspensus nunquā obtinuisset absolutionem.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Sup eo. Limitat istum text.do. Bal.i.l.j.circa pn. C.si ɔ ius vl' vtil. publi.nūq̄tuz hic colligiē qd nō valent lre facti seriē no cōtinentes:vz nō pcedat qñ est aliqd eligibile exceptione vl' replicatione vt ibi per euz.z vide qd per istū tex.dixit bal. i.l.pscriptiōe. C.si ɔ ius vel vti.publi. refert Fel.i.c. postulasti.ē.d res.
c ¶ Nō valet. Ad de Alexan.consi.xxiij.q.lib.

1 Clerici concubinarij moniti non se corrigētes suspenduntur z deponuntur.
2 Clericus constitutus in minoribus:pōt licite matrimoniū contrahere.
3 Licet istud verbum nō importat preceptum.

Si autem.

1 †Si clerici moniti non dimittunt concubinas suspendunctur a beneficijs.z si se nō corrigūt deponunē.h.d.tria sunt dicta q̄ patet. ¶ Casus literalis.Clerici londonienses habebāt publice cōcubinas:quesiuit episcopus qualiter pcedere deberet ɔ illos.Rñdet papa dicens q si i quibuscūqz ordinibus sunt cōstituti nisi ad moniti secundo z tertio a se dimiserint easdem decetero nō admissuri ecclesijs vl' earū porti onib⁹ app.re.spoliare pcuret

officio nihilomin⁹ ipſis īterdicto. Ber. ℂ No.j.ibi ſiue inferioꝛibus.ꝙ etiā cōſtituti ī minoꝛibus coguntur ad continētiam.ſꝫ Jo.and.intelligit de beneficiatis.naꝫ nō beneficiati nō coguntur ꝯtinere ſi nolūt.Ego miroꝛ de hac additione ſua ad iſtum tex.nā tex.iſte nō loquiť de cōtinētia ſꝫ qꝺ nō poſſunt habere foꝛnicarias a quibus abſtinere debent:nedum clerici in minoꝛibus:ſꝫ etiam laici.vt.s̄.tit.j.c. vt clericoꝝ.xxxij.q.iiij.nemo.ℂ †Fateoꝛ tñ ꝙ cōſtitutus in minoꝛibus pōt cōtrahere matrimoniū.j̄.de cle.cōiu.per totū.ℂ †Secundo no.ibi liceat ꝙ eps̄ nō teneť deponere clericū cōcubinariū ſed poteſt alijs remedijs ꝛ mitioꝛibus procedere cōtra eū.illud eñ ꝙ licet nō p̄cipit.[a] xxxij.q.vij. apoſtolus.ꝛ.l.nō ꝯcquid.ff.de iudi.ꝛ.c.cōſuluit.de offi.de lega.ꝛ facit iſtud bene ad ea q̄ dixi in.c.ſicut.s̄.eod.vt ſit in optione ſuperioꝛis cōtra cōcubinarios exercere grauioꝛeꝫ vel minoꝛē vindictā.ꝛ facit quod no.hic glo.ſi.quod not. nam glo.hic opponit de illo.c.ſicut. Abbas.

1 A ſacerdote cōcubinario tolerato licite audiuntur diuina ꝛ percipiunť ſacramēta:a notoꝛio vero eſt abſtinēdū.
2 Sacerdos pollutus nō polluit ſacramenta q̄ miniſtrat.
3 Notoꝛiū inſurgit ex ſentētia ex cōfeſſione in iudicio facta ꝛ ex operis euidentia.
4 Clericus exiſtens ī peccato moꝛtali lꝫ occulte eſt ſuſpenſus quo ad ſe ꝛ grauiter peccat celebꝛando.
5 Percipiens ſacramēta a notoꝛie ſuſpēſo notoꝛietate iuris quia eſt cōcubinarius peccat:qꝛ venit cōtra preceptū eccleſie ſꝫ de notoꝛie ſuſpēſo notoꝛietate facti diſtigue vt hic.6.
7 Cleric⁹ cōcubinari⁹ an dicať ſuſpēſus ab officio:vel a beneficio.8.ꝛ an celebꝛando incurrat irregularitatem.
9 Sacramenta an ꝛ quo caſu recte percipianť a clericis peccatoꝛibus.
10 Baptiſma licite recipiť ad heretico in caſu neceſſitatis.et etiā ab alijs criminoſis : vt a ſimoniaco ꝛ ſimilibus.
11 Pene:quaſi:iſte dictiones ſignificant diminutionem.
12 Manifeſtū quid differat a fama:ꝛ notoꝛio:ꝛ rumoꝛe: et iudicio:vide hic diffinitiones iſtoꝛum.
13 Judicia poſſunt eſſe adeo vꝛgentia:vt ſufficerēt ad ferēdā ſententiam etiam in criminalibus.
14 Notoꝛiū iuris inducitur ex ſpōtanea cōfeſſione in iure facta probatione ꝛ ſententia.
Notoꝛiū preſumptionis quid ſit.
Notoꝛium facti quid.
15 Notoꝛium facti permanentis:facti trāſeuntis ꝛ nō redeūtis ꝛ facti interpellati:quid ſit.
16 Notoꝛium quomodo inducatur.
17 Notoꝛium probatur per duos teſtes:ſicut fama.
18 Notoꝛium iuris vel facti:an requirat oꝛdinem iuris in eo probando.
Citatio non requiritur quando notoꝛie conſtat ꝙ nulla competit defenſio.
Sententia an requiratur in notoꝛijs.
19 Notoꝛium iuris vel facti an requirat probationeꝫ.ꝛ quā.

1 Veſtra. †Famoſum eſt, tū propter materiam intrinſecaꝫ ipſius:tū ꝓpter materiā extrinſecā:ſcꝫ notoꝛij:ꝛ vtraqꝫ eſt multum difficilis ꝛ periculoſa:ꝛ inherendo ꝟbis litere.h.d.in ſumma.A clerico foꝛnicario q̄ diu tolerať nec habet operis euidentiaꝫ licite audiūtur diuina ꝛ ꝑcipiunť eccleſiaſtica ſacramēta:a notoꝛio vero abſtinendū eſt non propter ſacramenti defectum:ſed ad ipſoꝛum foꝛnicatoꝝ emēdationē.pꝛimo deciſa conſultatio.ſecūdo deciſa reſpōſio.ſecūda ibi:alicubi.que ſubdiuiditur.pꝛimo alleg.pꝛo et ꝯtra.ſecūdo diſtinguit tres qualitates criminis ibi.ceterū. Tertio diſtinguit animū abſtinētis.ibi:item aliud. Quarto ꝛ vltimo ex omnibus predictis ſolutioneꝫ cōcludit ibi: ſine dubitatiōe.ℂ Caſus literalis.Quidā canones dicūt nullus audiat miſſam ſacerdotis quem ſcit īdubitāter habere cōcubinam:alij canones dicūt nō poteſt aliquis quātumcunqꝫ pollutus diuina ſacramēta polluere:ſed īdifferēter ſunt recipienda ab ipſo.queſitū fuit a Lucio papa qualiter iſta que cōtraria videbātur,eſſent intelligēda.Reſpōdet papa aliud eſt crimē notoꝛium:aliud eſt crimē occultū. Notoꝛium eſt de quo pꝛeſbyter canonice cōdemnat⁹ ē.in quo caſu loquitur.c.illud null⁹ audiat ꝛc.Occultuꝫ quod ab eccleſia toleratur in quo caſu loquitur.c.illud nō poteſt aliquis quātūcunqꝫ pollutus. Item aliud eſt notoꝛiū qꝺ non diffitetur pꝛeſbyter.et aliud pene occultum qꝺ ab eccleſia toleratur:ſed aliud eſt abſtinere a miſſis eoꝝ q occulti ſunt ꝛ tolerātur ab eccleſia ꝛ peccandi licētia ceteris auferatur:ꝛ ipſi ad penitētiam reuocētur:ꝛ hoc licet.quia ſit bono zelo ꝛ nō ex contemptu:ꝛ aliud eſt ſi a miſſis eoꝝūdē qui toleranť aliq abſtineāt:ex eo quod in foꝛnicatiōe iacēt quod non licet ſine dubio a clericis q̄nis foꝛnicarijs.ex q̄ tolerantur licet diuina officia audiātur:nec habēt operis euidentiā ꝛ alia recipiantur eccleſiaſtica ſacramēta. Ber.

ℂ Nota pꝛimo ibi alicubi diciť ꝛc.ꝛ ibi alibi legiť ꝛc.qꝺ illicitum[b] eſt quādoqꝫ facere allegatiōes generales : ſicut fecit hic papa qui generaliter allegat nō allegādo pꝛincipia tituloꝝ nec ī quo loco ponātur:ſꝫ generaliter iure cauetur ꝛc.ꝛ ſic etiam allegandum eſſet coꝛam papa:qꝛ cēſetur omnia iura habere ī pectoꝛe:vt in.c.j.de cōſt.li.vj.Et ideꝫ poteſt facere ſcholaris erga doctoꝛē q generaliter allegando non allegat pꝛincipia.c.nec in quo loco ponať.ſꝫ generaliter iure cauetur:niſi eſſet aliqua diſpoſitio deuiās a cōmunibus regulis.ſicut etiam faciūt ſolēnes doctoꝛes īter ſe.Et in effectu ꝯcludēdo dicendum ita foꝛe allegandum vt allegās intelligatur ab eo cum quo loquiť.et de materia vide p Spec.in tit.de diſpu.ꝛ alleg.§.poſt hoc.verſi.in ſumma.ꝛ an iura ſint allegāda in cōſilijs.vide per eundeꝫ in ti.de requiren.cōſi.§.j.ꝛ cōiter dicitur qꝺ in ꝯſilijs deciſiuis non eſt neceſſe allegare iura nec cauſam in ſentētia:vt in.c.ſicut.de re iudic.ſecus in cōſilio poſtulato a ꝑte.rō diuerſitatis qꝛ pꝛimo caſu appꝛobata ē fides ꝯſultoꝛis.ſecūdo caſu nō crediť niſi quaten⁹ pꝛobat. qꝛ interp̄tatio doctoꝛis nō eſt neceſſaria niſi inquantū iure ꝓbať:vt no.ī.c. j.de poſtu.p̄la.ℂ Scđo no.ibi null⁹ audiat ꝛc.ꝙ ꝟba imperatiui modi equipollent verbis p̄ceptiuis.nā per hec ꝟba p̄cipitur ꝙ nemo audiat ab his diuina.pꝛobať ī.c.preter.xxxij.diſt.ſꝫ nunquid hoc ſit verū generaliter.vide bonū tex.in cle.exiui.de verbo.ſign.ℂ Tertio no.ex e.verbo nullus ꝛc.qꝺ etiam ꝓpꝛij parochiani ꝛ alij p̄ſbyteri debēt abſtinere ab officijs notoꝛij foꝛnicatoꝛis.nā hic poniť verbum vniuerſale negatiuum:ꝛ qui totū dicit nihil excludit xlij.diſt.ſi romanoꝛum.Ex quo īfero aliud ꝙ lꝫ excōicato poſſūt autoꝛitate iuris cōicare domeſtici.xj.qō.iij.qm̄ multos.ꝛ.c.inter.ꝺ ſen.excō.a notoꝛio tñ foꝛnicatoꝛe q̄ſqꝫ debet ſe abſtinere ꝛ nemo excludiť reſpectu diuinoꝝ ꝛ ſacramētoꝝ ab eo nō recipiēdoꝝ.et plus hic dicūt doct.quod non ſolū alij debēt abſtinere a notoꝛio foꝛnicatoꝛe.ſꝫ etiā ipſe nō debet ſe immiſcere diuinis audiēdo ſeu percipiēdo ſacramēta ab alijs.alleg.c.pꝛeter.xxij.diſt.qꝺ bene no.ſꝫ iudicio meo illud.c.nō pꝛobat hoc indiſticte:ſꝫ diſponit duntaxat vt nō debebat ꝑmanere in choꝛo cū alijs clericis:vnde nō negat quin ſaltē tanꝙ quilibet laic⁹ ꝛ peccatoꝛ poſſit audire diuina.nam regulariter peccatoꝛ nō repelliť ab auditu diuinoꝝ niſi ſit excōicat⁹.ij.qō.j.multi.ꝛ.xxj.diſt. cleros.ℂ †Quarto no.ibi q̄tūcunqꝫ pollutus qꝺ ex pollutione clerici nō inficiūtur aliquo modo ipſa ſacramēta.ratio eſt quia recipiūt vim ꝛ virtutē immediate ab ipſo deo. nam dicebat apoſtolus:neqꝫ qui plātat eſt aliquid.neqꝫ q rigat:ſed q incremētum dat:ꝛ ipſe eſt deus.et dic plantat ſcilicet pꝛedicando gratiam:rigat ſcꝫ baptizādo:incrementuꝫ dat ſcꝫ deus pꝛeſtādo gratiā:vt.j.q.j.multi.vnde ſacramēta trāſeunt per manum ſacerdotis ſicut trāſit aqua ſuper canali lapideo:vñ nihil germinat ſuper lapide neqꝫ cōtaminatur.j.q.j.ſi fuerit.ꝛ.d.c.multi.iura ergo q̄ videntur dicere ſacramēta pollui intelligo quo ad opin.vulgariū vť q̄tum eſt ī ipſo malo miniſtro.ſic ītellige.c.ſic.popul⁹.j.q. j.cum ſimi.ℂ Quinto no.ibi purgatoꝛia cunctarum cōtagionū ꝛc.quod celebꝛatio miſſe ꝛ alia ſacramēta purgant peccata ꝛ dicit Abb.qꝺ tollūtur venialia.vj.diſ.teſtamentum.alij quod etiam moꝛtalia.de conſec.diſt.ij. cū ōe.vide duas glo.notabiles contrarias.vnā.j.q.j.īterrogo que dicit quod dimittuntur venialia:ꝛ hoc idem tenet gl.in ꝑe. vj.ſuper ver.benedictioneꝫ.alia in.c.ante benedictionē.de conſecra.diſt.ij.que dicit alternatiue tātum quod etiā moꝛtalia remittuntur.ſꝫ reducēdo hoc ad concoꝛdiam dic qꝺ ſi quis eſt contritus ꝛ confeſſus:nō tamē fuit recoꝛdat⁹ de certo pctō tunc illud dimittitur:ſic intellige glo.contrariā ſꝫ vbi recoꝛdabatur illud nō dimittitur.facit quod no.de pe.diſt.j.in ſumma.Item peccata alioꝝ audientiū dimittuntur data contritione per celebꝛationē ſacerdotum ſaltem quo ad penam. nam ſacerdotes dicuntur comedere peccata populi.j.q.j.ipi ſacerdotes.ꝛ h̄ vltimo mō ſacramētū celebꝛationis ꝓdeſt etiā moꝛtuis.xiij.q̄ſtione.ij.anime defunctoꝝ.ꝛ in.c.cum marthe.ī.ſi.de celebꝛatio. miſſ. ℂ Sexto no.ex verſiculo ceterū:tres qualitates delicti:nā quoddam eſt notoꝛium:quoddam occultum:ꝛ quoddam pene

Zacharias.
a ℂ Qꝺ licet nō p̄cipitur.innuit iſte ꝙ hoc verbū licet nō eſt pꝛecepti.de quo vide Bar.in l.ſtipulatio iſta.§.in aliena.ff.ꝺ ꝟb.obli. Ant. Fran.
ℂ De hoc ꝟbo licet:an ſit ꝟbū p̄ceptiuū.dicas ꝙ per ꝟbū lꝫ:denotatur ꝯceſſio oīm niſi eoꝝ que ſunt expꝛeſſe ꝓhibita.vt per gl.in.l.ſi cōuenerit.ff.de pigno.ac.ꝛ in.l.necnō.§.ij.ff.ex q.cau.ma.ꝛ in.l.labeo.ff.ꝺ ſolu.dū tñ illa ſint honeſta.al's non: vt p ſpe.in ti.de teſta.in.§.x.in ꝟſic.poꝛro.ꝛ anꝙ licet in genere liceat in ſpecie.ꝛ ecōtra.vide no.ī.c.ij.de off.oꝛ.ꝛ.xxiiij.diſt.c.q̄q̄.ꝛ habeť per Cy.ꝛ doc.i.l.j.C.de iure dotiū ipe.
Sebaſtia. Sapi.
b ℂ Qꝺ illicitō.vide Jmo.ī.c.ij.j̄.ꝺ pꝛeben.vbi idem colligit ex illo tex.iuncta ſupꝛaſcriptione.

pene occultū ⁊ in quo differant inter se.ĩ.subĳciā cum glo.
3 ¶†Not.septimo tria[a] ex quib⁹ insurgit notoriū.ꝓmo ex
a snia.secundo ex cōfessione facta in iudicio.tertio ex operis
euidentia q̄ nulla tergiuersatione celari potest.¶Octauo
not.licitū abstinere a quolibet ministro pctōre eo aīo vt ru
bore cōfusus inducat̄ ad fructū penitētie.de quo tñ dic:vt
ĩ.latius dicam.¶Ultimo no.ꝙ dicit̄ quis tolerari qñ nō
fuit ꝯdēnatus nec cōfessus nec hȝ operis euidentiā.Et no.
ꝙ nō solū diuina nō sunt audienda ab istis suspensis:sed
nec etiā alia eccl'iastica sacramēta sunt ab eis recipiēda:⁊ ꝑ
illud verbū a clericis ⁊ p̄sbyteris ⁊c. colligit̄ ꝙ non solum
interdicit̄ istis celebratio misse ⁊ executio ordinis sacerdo
talis:sed etiā executio cuiuslibet ordinis.vñ nō possunt le
gere euangeliū vel epistolā.vt in.d.c.preter.⁊ hoc satis in
nuitur ex predictis no.⁊ est supficialiter tex.in plurib⁹ de
clarat⁹.¶Nūc ad declaratione materie itrinsece ꝓsequor
duo principalia multū vtilia.ꝓmo specifice circa istos ꝯcu
binarios.secūdo gñaliter de quolibet peccatore precisovel
nō.⁊ primo vt habeat̄ clare materia prosequor ꝑ q̄linq̄
q̄stiōes breuissime cōcludētes.qm̄.s̄.i.c.sicut. recitauit mul
tas opi.Primo igitur quero nūquid clericus fornicarius
sit suspensus quo ad se.scdo nunqd quo ad alios:vt sic alĳ
peccent audiēdo eū.tertio nūqd suspensus ab officio.quar
to nunqd a bñficio.quinto nūquid celebrādo efficitur irre
4 gularis.¶†Ad primū dic qd siue sit notorius siue occul
tus suspensus est quo ad se:nec est spāle in eo:ſȝ idē est in
quolibet clerico existēte i pctō mortali.nō eñ dȝ exeq offiñ
cū sit per peccatū mortale a deo separatus:vt probat̄ in fi.
ĩ.eo.⁊ hec suspēsio prouenit principaliter ab Adam:quia
immediate cū peccauit separatus fuit a gratia dei.xj.q.iij.
illud.⁊.c.audi deniq̄ȝ.per Inn.in.c.si celebrat.de cle.excō.
mi.vñ in Psal.Odiui ecclesiā malignantiū ⁊c.grauissime
igitur peccat clericus celebrādo dū existit in pctō mortali
5 de cōse.di.ĳ.quotidie.⁊.c.de hoie.de celeb.mis.¶† Ad se
cundā questionē:nūquid sit suspensus quo ad alios: vt sic
alĳ peccent audiendo eū.dic ꝙ si est occultus seu tolerat⁹
modo predicto.alĳ nō peccant:q2 nō est suspensus quo ad
alios:vt probat̄ hic.⁊ in.c.fi.ĩ.eo.Si vero est notorius per
sententiā vel confessionem sponte factam:tunc non est lici
tum audire talem ⁊ peccant contrafacientes:q2 veniūt cō
tra preceptū ecclesie:nō qd sacramenta nō sint vera in se:
sed in contēptu ⁊ cōtumacia ⁊ inobedientia superioris.vn
de alibi dicit canon ꝙ benedictiones taliū clericorū con
6 uertūtur in maledictionē.lxxxj.dist.si qui, ¶†Sed dubiū
est in notorio notorietate facti:vt q2 habet cōcubinā pu
blice in domo nec fuit condēnatus nec in iudicio cōfessus:
⁊ iste est passus ꝑiculosus:de quo sepe fui interrogat⁹ ⁊ se
pe practicabilis apud hoies timoratos ⁊ bone cōscientie
qui multū trepidant audire vel cū scandalo abstinere a ta
libus:⁊ in hoc sunt principaliter due opi.Quidam dicunt
ꝙ sine aliqua monitione debent omnes a talibus abstine
re ⁊ videntur sentire multi:vt in.c.si qui.s̄.eo.⁊ in.c.si cele
brat.de cle. excō.mi.vnde Hosti.hic Io.an.⁊ do.Ant.nō
requirūt monitionē.sed Hug.Lau.⁊ Archi. in.c. nullus.
p̄alleg.⁊.d.c.si qui.Io.de lig.⁊ do.Card.hic tenent moni
tionē necessariā:q2 cessante monitione nō videtur ꝙ quis
possit habere indubitatā scientiā de concubinatu:cū possit
clericus habere excusationē:⁊ facit.d.c.si qui.vbi dicitur ꝙ
si maluerint perseuerare in peccato omnes abstineant ⁊c.
per illud verbū si maluerint videtur ꝙ sit opus monitio
nem premittere vt sic appareat de contēptu ⁊ voluntate
sua.ad idem faciunt iura precedentia que cōiter videntur
requirere monitionē.ante factū cōsulenda esset prima opi
nio.post factū secunda vt euitent peccatū ⁊ posset dici ꝙ
vtraq̄ȝ earū sit vera ⁊ qd nunꝙ incurrant peccatum au
b diētes ante monitionē propter varietates[b] opi.ad hoc ꝙ
no.gl.in.c.j.de postu.prela.lib.vj.facit.l.regula.ff.de iu. ⁊
fac.ig.⁊ cū hac opi.al's trāsiui sed cogitaui ꝙ de iuris sub
tilitate possumus distinguere:ꝙ aut fornicatio est ita no
toria ꝙ nullā hȝ dubitationē sicut videmus in plurib⁹ cle
ricis q tenent ita publice concubinas sicut vxores ⁊ publi
ce nutriūt filios ita ꝙ ipsi etiā nō audent differri:⁊ tūc cre
do ꝙ oino sit abstinendū ab eis sine alia monitione:⁊ hoc
ꝓbat iste tex.in fi.ibi:nec habet operis euidentiā.⁊ melius
in.c.seq. vbi nulla fit mētio de admonitiōe.⁊ ꝓ hoc gl.ibi
no.in versi.ibi nō ex euidentia.⁊ in ver.celari.⁊ sunt ambe
gl.not.⁊ vide.ij.q.j.de manifesta.⁊ glo.in.c.michael.de fi.
presby.que ponit qualiter ꝓbetur quem esse filiū presbyte
ri.item tex.videtur ꝓbare de directo in.d.c.nullus.⁊.c.pre
ter.requirūt eñ illa iura solam euidentiā facti:non autem

qd expectent monitionē a superiore.Itē a contrario sensu
sequeret̄ ꝙ nūꝙ fornicatio vel raro posset esse notoria.Si
vero fornicatio nō hȝ illam operis euidentiam sed potest
ꝓbabiliter tergiuersari:puta q2 concubina habitat cū ma
tre clerici dicit ipsam esse pedissequā matris vel quid simi
le ⁊ tunc procedit cōtraria opi.vt expectet̄ monitio ⁊ eius
contēptus ⁊ hanc puto esse mentē iuriū.Nō ob. iura ꝓxi.
alleg.nā ibi exigitur monitio ad aliū effectū vt multipha
7 rie dictum fuit in.d.c.sicut.¶†Circa tertiā questionē nun
c quid sit suspēsus[c] ab officio:nec dicas hanc.qō.esse solutā
ex precedentibus q2 vt dixi in.d.c.sicut. respectu aliorū.s.
audientiū ista est suspensio indirecta.nā lȝ precipiatur vo
bis vt nō audiatis titiū legentē:nō per hoc infertur quod
ille sit suspensus a lectura.⁊ iō quidā volunt dicere vt no.
Inn.in.d.c.si celebrat.ꝙ fornicarius etiā notorius nō est
directe suspēsus a iure ⁊ per hoc inferebant ad solut.vltie
q.ꝙ celebrando nō efficitur irregularis:q2 illā nūꝙ qs in
currit nisi in casibus a iure expssis.vt in.c.is qui.de sen.ex
cō.lib.vj.⁊ mouent̄ isti:q2 canon nō dirigit directe ꝟba su
spensiua ad clericū.⁊ hanc opi.tenuerūt multi.vt dixi in.c.
sicut.⁊ specifice Io.de lig.⁊ do.Car.hic. Sed ego distin
guerem prout.s̄.dixi in precedenti.q. qd si habet operis
euidentiā indubitatā est talis suspensus directe a canone
et probo per.d.c.preter.vbi dicit tex.ex autoritate dei et
beati Petri sibi interdicimus vt missam nō cantet ⁊c.nō
eñ video inter hec ꝟba drīam suspēdo te ab officio. ⁊ ista
interdico tibi officiū:sed per prima ꝟba infligitur suspen
sio adeo ꝙ celebrans efficitur irregularis vt ꝓbatur claris
sime hodie in.c.j.de re iudi.lib.vj.⁊ in.c.j.de sen.excom.eo.
lib.ergo ⁊ per ista secunda verba.q2 nō refert quid per eq
pollentia fiat.c.licet ex quadā:de testib.facit.l.nō possunt.
ff.de legi.Ad idem vide tex.xxxij.di.§.verum.vbi tales ap
pellātur suspensi seu precisi ab ecclesia:secus autē vbi ces
sat talis operis euidentia.⁊ per hoc soluitur si.q.j.an cele
8 brando incurrāt irregularitatē.¶†Ad quartā questionē
d nūquid sit suspensus a bñficio[d].Hosti.⁊ do.Anto.tenue
rūt ꝙ nō.s̄.eo.sicut vt ibi dixi.Sed ego distinguerē mō ꝓ
dicto vt ibi detur talis indubitata sciētia sit inflicta suspē
sio a bñficio ⁊ videt̄ clare ꝓbari in tex.⁊ glo.in.d.c.preter.
Item facit q2 suspensus ab officio ꝓpter graue crimen est
suspensus per cōsequens a bñficio.vt no.doc.in.c.a crapu
la.s̄.tit.j.vide bo.gl.in cle.cupientes.de penis.in ꝟs.nō no
uā.ꝓbatur rōne.bñficium est sequela officĳ:vnde si nō po
test dicere officiū ex culpa sua nō debet percipere beneficiū
c.fi.de rescript.lib.vj.⁊.c.pastoralis.in fi.s̄.de appella.Nec
obst.iura.s̄.alleg.q2 loquūtur de suspēsione hominis: ⁊
quoniam male seruatur de suspensione iuris mandatur
9 ibi snia hominis.¶†Quo ad secūdum principale nunqd
sit abstinendū a diuinis seu sacramentis aliorū peccatoꝝ
seu in crimine iacentiū:⁊ de hoc aliquid tangunt docto.
hic ⁊ multum confuse ⁊ vide Inno.⁊ Hosti.c.per tuas.de
simo.⁊ omnino.in.c.j.de schismate.⁊ aliquid in.c.fraterni
tatis.de here.Sed cōclude breuiter ⁊ clare per tria mēbra.
quidā enim ꝓpter crimen sunt suspēsi siue p̄cisi ab homine
vt excōicati.depositi vel suspensi ab officio:quidā eñ sunt
precisi a canone nō a iudice.quidā vero iacent in peccato
sed nō reperiunt̄ precisi nec ab homine nec a canone. Pri
mo casu dic ꝙ nō est licitū ab eis recipere aliqua sacramen
ta nec audire diuina:q2 nō possunt dici tolerati ex quo iu
dex sniam specificā in eos tulit vt hic i.ix.qō.j.c.j.⁊.ĳ.vide
Inno.in.c.qualiter ⁊ qñ.ij.de accu.vbi nota.dicit ꝙ semel
10 depositus a iudice nō pōt ampli⁹ dici tolerat⁹.¶†Pos
set tñ dubitari nunqd sacramētū baptismatis in necessita
tibus possit recipi a talibus.potius inclinarē in sententiā
affirmatiuā:nā ⁊ ab heretico licite quis recipit hoc sacra
mentū in necessitate.vide bonū tex.in rōne eius.xxxij.dist.
§.verum.Scdo casu etiā ꝙ qñ sunt precisi a canone distin
gue aut factū est occultū:aut notoriū:si notoriū nō licet a
talibus percipere sacramenta. arg.hic.i.d.§.verū.puto ꝙ
hoc fallit in sacramento baptismatis ⁊ in sacramento cor
poris xp̄i:vt in necessitate liceat a talib⁹ ista recipere.sicut
dicit̄ de fornicarĳs ⁊ simoniacis in ordine.vt in.d.§.verū.
⁊ quare potius permittant̄ sacramenta ꝙ̄ alia vide bonā
gloss.in.d.§.verū.Si vero factū est occultū sentiunt doct.
hic ꝙ in sacramentis necessarĳs nō sit abstinendū ab eis.
sed in voluntarĳs licite possumus abstinere: dūmodo eui
tetur scandalū.quinimo debem⁹ abstinere in istis volūta
rĳs.argu.vj.q.ĳ.si tantū.⁊.c.placuit.⁊ vide Inno.in.d.c.j.
de scisma.⁊ ibi fuit sing.opi.ꝙ talis occultus ꝙ̄uis nō ha
beat executionē ordinis nihilominus trāsfert in aliū cōfes

a ¶Nota septimo tria.Adde Bal. in.l.properandū. in fi.p̄n.C.d iudi. Bar.i.l.cū fratrū C.ad sille.⁊.c.fi.ĩ. eo.Anto.d bu. ⁊ Imol.in.c.j.s̄.vt lit.nō cōte. ⁊ bal. ⁊ doc.in.c. ex insi nuatione.s̄.d ap pel.⁊ in.c.cū oliȝ. in fi.ĩ. de ꝟb.sig. Sebastia. Sapi.

a ¶Tria.vid bar. in.l.j.in pri.colū. iij.versi.venio ad qōnes.ff.de oper. no. nū. Deci.i.c. cū spāli.§. porro. in.ij.no.s̄.de ap. Sebastia. Sapi.

b ¶Prope varietates.ꝙ non peccat ille qñ sat va rie opi.q vnā am plectit̄.tȝ do.An to.i.c. capellan⁹. ĩ.de fer.⁊ no.ale xā.in.ꝯsi.j.i.iij.co lū. in fi.in.ij. vol. Zacharias.

c ¶Nūqd sit suspēsus. tu vid plene d hac.q.Fe. in.c. at si clerici.co.pe. ꝟ.de simplici aūt fornicatiōe.⁊ co. xij.ꝟ.q̄ aūt crimi na.s̄.d iud.⁊ vtrū sit ꝓ fornicatiōe simplici deponē dus.vid Ant.cor se.sing.suis.i ver. fornicatio,ici.an pro.qui late disp. de hoc ꝯcludit ꝙ nō pro quo alle. duas glo.sing.ꝓ mā in.c.maximia nus.lxxxj.di.⁊ al terā in.c. lator.ij. q.vij. q̄s ad hoc reputauit singu. Io.de imo.in.c. vt clericorū.d vi. ⁊ ho.cler.quibus idē Corse. addit socian.in.c.psbr̄. lxxxij.di.⁊ casum in alle,c.p̄sbr̄.qd est ꝯ istuȝ in.c. vt clericorū.nu.9.s̄. titu . proximo. Sebastia. Sapi.

d ¶A bñficio. nū quid autē ꝓpter fornicationē cleri cus sit deponen dus.vide Feli. in c.at si cl'ici.in p̄n. col.pe.ver.q autē crimis.s̄.de iudi.

rendo sibi ordinē ꝓpter cōem opi.z publicā vtilitatē:sicut in simili dicimus in.l.barbarius.ff.de offi.preto.multi tñ in hoc contra:vt not.in.c.nihil.de elec.z in.c.veritatis.de dolo z cōt.z.j.q.j.in summa.Et nunqd excōicatū occultū quē possum ꝓbare excōicatū debeā euitare maxime si est ꝑlatus meus.vide no.per Inn.in.d.c.j.z per eundē in.c.cū nō ab hoie.de sen.excō.Ultimo casu qñ precisio nō est facta a iudice vel a canone.sentiūt doc.hic ꝙ possumus sine scandalo abstinere a sacramentis voluntarijs:nō tñ peccamus nō abstinendo:qz nō sunt suspensi quo ad nos.vt in c.fi.j.eo.z q̄ sunt sacramenta volūtaria z que necessaria.vide bo.gl.in.c.veniens.de trāsac.Et vtrū ecclesia liget peccata oīno occulta seu peccatores delinquētes occulte: dic ꝙ sic:vide gl.in cle.j.de here.in ver.incurrant.quasi in fine ed in hoc casu.d.Ant.distinguit ꝙ vbi peccatū est notoriū nō est licitū ab eis audire diuina vel percipere sacramēta:quia omne peccatū notoriū interdicit officiū sine dispēsatione:vt in.c.fi.de tēpo.ord.Adducit z alias rōnes nō cōcludentes iudicio meo:vñ simpliciter inhereo prime cōclusioni,z dico tex.esse in.c.fi.j.eo.nā ibi se restingit ad peccatū fornicationis notoriū.z idē facit tex.in.d.c.nullus.nā opi.sua esset vera si dixisset canon.nullus audiat missam illius quē indubitāter scit in pctō iacere z nō posuisset spālitatē in fornicario.ad idē.§.verum.nec ob.c.fi.de tēpo.ord. qz fatetur ꝙ ipse grauiter peccat celebrādo sed nō aliū audiendo:sicut ptz in simili.in.c.fi.j.e.z per hoc habes expeditā materiā intrinsecā huius.c.z ad ꝑdicta reduco oēs glo. hic positas que multū gñaliter loquute sunt preter glos.in ver.notoriū.q̄ attingit ad aliā materiā extrinsecā ad.c.cuz qua dicemus aliquid de notorio saltē pro intellectu termi norū.¶ In gl.in ver.notoriū.in fi.de hac materia notorij vide satis per Spec.in tit.de noto.cri.z bo.gl.iuncto tex.ij. q.j.manifesta.z.c.de manifesta.z per Host.in sum.eo.tit.§. fi.aliqd per Cy.C.de accu.ea quidē.z ex dictis huius glo. non potest haberi certa doctrina nec ꝓpter ꝑlixitatē talis materie potest legēdo faciliter explicari.¶ Sed ꝓ notitia gl.z terminorū stabim⁹ circa aliqua. Primo declarando terminos.Scđo quot hoīm sciētia requirat ad inducēdū notoriū.Tertio quō ꝓbetur.Quarto vtrū exigatur ordo iuris.Quinto vtrū exigatur ꝓbatio.z procedam conclusiue.¶ Ad primū aduertendū ꝙ habemus duo extrema.s. scientiā z nescientiā.nescire est prorsus ignorare,ita ꝙ nulla ibi cadat credulitas.vt no.ff.de iur.z fac.igno.sup rub. per Bar. in.l.admonēdi.ff.de iureiu.facit qđ no.gl.in.c.ij. de testi.lib.vj.Sciētia vero[a] pōt haberi duplex.Primo in his q̄ sunt alicui⁹ artis seu sciētie z i his scire est rē per cām cognoscere:vt dicit philosophus.z facit.l. scire leges.ff. de legi.z.c.intelligētia.j.de verb.sig.Habet scđo in his q̄ sunt alicuius facti.nā dicimur quid scire qñ ad notitiam illius peruenimus per aliquē sensum corporeū: vtputa scio qđ habes caputiū in capite:hoc eñ scio:qz deprehēdo ꝑ sensum visus:z hec sciētia requirit in teste.iiij.q.ix. testes.z.l. testiū.C.de testi.z ad hanc sciētiā iudex nō pōt adduci nisi in actu cōtinuo vel qñ res gesta est corā eo tanꝙ corā iudice.in actibus vero transeuntib⁹ seu in momētaneis iudex nō hz talē scientiā.sed ex varijs coniecturis z varijs ꝓbationū gradibus adducitur ad credulitatē que tenet mediū inter scientiā z nescientiā z ad habendā scientiā seu istam credulitatē habemus vt dixi multos gradus ꝓbationis z diuersa vocabula.nā qñqz factū est occultū:qñqz pene occultū.qñqz publicū:qñqz dicit manifestū: qñqz euidens. Item fama,rumor,indiciū, argumentū, suspicio, opinio, credulitas,ꝑsumptio,notoriū:z si.Occultū ꝓprie dicit sicut est qđ ꝓbari nō pōt:vñ dei iudicio relinquit.xxxij.di. erubescāt.j.q.j.si omnia.facit.l.duo sunt titij.ff.de testa.tu.

11 ¶ † Pene occultū dicit id qđ ꝓbari pōt:sz cū difficultate
b vnde dictio pene diminuit[b] sicut dictio quasi. vt in.c.cū dilecta.de cōfir.vti.Publicū vero est nomē generale z verificatur in notorio z quandoqz in fama. vnde notoriū pōt dici publicū.sic z id qđ constat per famā.vt est tex.j.eo.c.
12 seq.† Et idem quasi dic de manifesto.nā manifestum multipliciter capitur in iure.quādoqz manifestū est quid notoriū facti permanentis.vt ꝓbatur.ij.qō.j. manifesta.z. d.c. manifesta.qñqz sumitur pro notorio facti trāseuntis z nō redeūtis.iij.q.v.qz suspecti.qñqz z proprie est species de ꝑ se differens a notorio.z hz in se minus ꝙ notorium.nā proprie manifestū est publica seu famosa isinuatio ex certo autore z ex certis causis proueniens.et differt manifestū a fama:qz fama qñqz ꝓcedit ex incerto autore.qñqz etiā est fallax:nō sic manifestum.pōt eñ ꝓbari:sed nō ita clare apud alios sicut notoriū.Fama ꝟo solet describi,ꝓut dicit in gl. qđ est illese maiestatis seu dignitatis status vita z moribus cōprobatus:sz iste describit tñ bonā famā nō malā q̄ tñ pōt ita se habere ad malū sicut ad bonū vnde appellat quis famosus latro.l.capitaliū.§.famosos.ff.de penis.z in c.ex parte adde.de testib.vbi raptores vocātur notabiles. ꝓprie aūt describēdo famā in genere suo.dic ꝙ est cōis locutio ex veri similibus cōiecturis surgens.z dixi no.verisimilib⁹:qz alias proprie nō est fama saltē quo ad iuris effectum:sed sunt vane voces populi.de quo plene per Bar. in.l.de minore.§.tormenta.ff.de quest.z gl.z doc.in.c. inqsitionis.z.c.cū oporteat.de accu.Rumor vero in minus se habet q̄ fama.vide bo.glo.iūcto tex.in.c.super eo.de eo q cog.cōsan.vxo.z.xxxv.q.vj.si duo.Indiciū ꝓprie est notabile signū alicuius dicti rei seu facti qđ subijcit necessitati ꝓbande.z largo modo argumentū pōt dici indiciū.vt vř
13 in.c.forus.de ver.sig.¶ † Nā tot possunt esse indicia z ita vrgentia ꝙ induceret iudicē ad credulitatē z sufficerēt ad ferendā sniam etiā in criminalib⁹.l.indicia.C.de rei ven.l. sciant cūcti.C.de prob.c.afferte.de presump.z vide qđ dixi
14 in.c.tertio loco.de prob.z idē dic de simi. ¶ † Sed veniamus ad notoriū qđ fm gl.est triplex.s.iuris,facti,z presumptionis.notoriū vero iuris pōt sic describi qđ est spontanea cōfessio,clara probatio,iusta z indubitata diffinitio z irreuocabilis z clara.dicitur eñ spōtanea cōfessio: qz ex spontanea confessione in iure facta oritur notoriū.vt in isto text. Itē ex clara z indubitata ꝓbatione etiā oritur notoriū vt in.c.cū olim.de verb.sig.Itē ex diffinitione seu snia nō potest amplius retractari.vt hic.z.c.fi.z.c.cū inter. de re iudi. nā res iudicata pro veritate accipitur.l. res iudicata.ff.de re iudi.z.l.ingenuū.ff.de sta.ho.z.d.c.inter.z dicitur notoriū iuris ex duplici causa vel qz in iure orit.i.ex his q̄ in iudicio fiūt vel ex eo:qz iuris artificio inducit.Et hoc respectu diligenter aduerte:qz notoriū qđ glo.appellat presumptionis pōt dici notoriū iuris.nā artificio iuris inducit z sufficeret facere distinctionē bimembrem:sicut debet esse q̄libet bona distinctio.nā quoddā est notoriū iuris quoddā facti.Notoriū iuris potest dici duplex. quoddā oritur ex his que aguntur in iudicio.quoddam vero ex actibus extraiudicialibus quādo ius vehemēter aliquid presumit: vt in filiatione ꝓbāda.nā ex cōiecturis a iure inductis filiatio dr notoria.z tūc dic ꝙ notoriū iuris seu presumptionis est iuris euidentia vehemēter presumpta.notoriū facti vario modo diffinit:sed sufficit ponere duas diffinitiones seu descriptiones.prima ꝙ est crimē vel factū cuius testis ppl'us est z dissimulationi locus nō est.vt no.Archi.ij.q.j. de manifesta.z vide bo.tex.in.c.cū dilectus.j.de purga.c. scđo mō diffinit ꝙ est clara z famosa locutio ex euidentia rei surgens q̄ tergiuersatione aliqua celari nō pōt.ꝓbat in
15 c.seq.z in.c.euidētia.de accu.¶ † Et hoc notoriū facti est triplex.nā quoddā est notoriū facti ꝑmanētis:vt ꝙ palatiū dominorū sit in platea.z hoc ꝓprie dz dici notoriū:q̄si res nota oibus volētibus inspicere.ꝓ hoc.aut.q semel.C. quō z qñ iud.z.d.c.euidētia.vñ dicit tex.in.d.aut. ꝙ vox ꝑconis qz est trāsitoria nō trāsit in notoriū:qz paucis innotescit,sz edicta sic:qz hñt actū ꝑmanentē.Scđm est notoriū facti trāseuntis z nō redeuntis.vt si in cōspectu ppl'i aliqs fuit occisus.nā pōt dici notoriū tūc:nō aūt ꝙ sit notoriū nūc,z sic intelligo qđ dixi de voce ꝑconis.Tertiū est notoriū facti iterpellati.exēplū in eo q est parat⁹ semꝑ ad mutuādū sub vsuris.nā nō semꝑ mutuat sed interpellatim:lz possit dici habere actū cōtinuū respectu aptitudinis:sz nō actus.z hec sufficiāt quo ad ꝑmū.habes eñ ex ꝑdictis terminos declaratos.z ex quib⁹ iudex adducit qñqz ad verā scientiā qñqz ad credulitatē que sufficit ad ferendā sniam.
16 ¶ † Uenio ad scđz.s.quot hoim scia requirit ad inducēdū notoriū facti.z in hoc varia dicunt.vide glo.not. in.c. de manifesta.iūcto tex.ij.q.j.que dicit sufficere sniam.x.hoiz, sz intelligo illā gl.ꝓut ibi no.nā opz ꝙ det sciētia toti⁹ vicinie vel maioris partis.ita ꝙ nō sint min⁹.x.vñ in loco vbi nō sunt.x.ꝑsone nō pōt oriri notoriū.z ꝙ sufficiat scientia vicinie z ꝙ nō requirat sciētia totius ppl'i.vide bo. tex.in d.c.cū dilect⁹.de pur.ca.dicit tū hic Calde.z bñ ꝙ discret⁹ iudex ex varijs circūstantijs z qualitate actus loci z tēpis arbitrat factū esse notoriū vel nō.z cōiter dr ꝙ ex trib⁹ causatur notoriū:ex hoim scia:et loci: z tēporis qualitate. nā opz ꝙ nō fiat de nocte neqz in loco secreto nec paucis sciētibus:sed ꝙ in publico z patēti loco.Itē de die ne hoies de facili decipiāt.Itē ꝙ in ꝑñtia plurimoꝝ vt ꝑdixi, sed vt dixi discretus iudex habebit omnia ꝑscrutari diligēter.

nam etiā

Sebastia. Sapi.

a ¶ Scientia vero. Uide Alex. i.l.j. col.v.ff.si cer. pet. vbi pōit ꝙ qñqz ponit scia ꝓ vehemēti opi.z ibi qñ quis dicatur proprie scire.

Zacharias.

b ¶ Dictio pene, diminuit sicut dictio quasi.Adde quod no.in apostilla ad istum.c.dudū.num.9.in ꝟsi. ista dictio pene. S.de elec.Ant.frā.

¶ De hac dictione pene:qño ponat z an iportet diminutionē:vide Oldra. in consilio suo.xlix.i fi.

nã etiaʒ de nocte ita possent adhiberi lumina vt possit ha-
17 beri indubitata scientia actus.ꝛ idẽ dic ꝺ fi.¶ †Ad tertiũ
quomõ probet̃ notoriũ.dico ꝙ duo testes sufficiunt:sicut
ad probandũ famã.vñ licet duo nõ sufficiãt ad causandũ
notoriũ.sufficiũt tñ duo ad ipsum probãdũ q2 in ore duo
rum vl̃ trium stat omne verbũ.de quo vide gl.i.§.qñ.ij.q.
18 j.ꝛ qꝺ no.gl.in.l.iij.ff.de test.¶ †Circa quartũ vcʒ nungd
a in notorio requirat̃ ordo iuris[a].dic cõclusiue ꝙ ĩ notorio
presumpto:vt q2 agitur de consanguinitate ꝓbãda:serua
tur ordo iuris.sed ibi est spãle:q2 ex probabilibus cõiectu
ris probatur factum notoriũ.In notorio vero facti nõ re
quiritur vsquequaqʒ ordo iuris.sed cõiter dicit̃ ꝙ reqratur
citatio.Ite scietia vt in.c.ad nostrã.de iureiur.ꝛ in.c.mani
festa.ij.q.j.ꝛ possunt in hoc multa allegari pro ꝛ ꝯtra.sʒ vi
de quod dixi de citatione in.c.cũ olim.de re iudi . vbicũqʒ
eñ factũ ẽ ita notoriũ ꝙ certũ est absenti nullã defensionẽ
competere,tũc nõ est necessaria citatio:q2 illa fit vt se defẽ
dat.ꝛ sic intellige tex.in.ꝺ.c.cũ olim.ꝛ.l.ij.ff.de admi.re.ad
ciui.per.ꝛ.c.venerabilẽ.de elec.qñqʒ põt ꝯpetere aliqua de
fensio qꝺ est quasi regulare.ꝛ tũc requirit̃ citatio:alias nõ
valebit sentẽtia.et ita intelligo tex.in.c.fi.iuncto.c.j.ꝺ offi.
dele.li.vj.ꝛ in cle.pastoralis.de re iud.De sentẽtia vero di
cit hic Bald.ꝙ requiritur sed nõ cũ solẽnitate solita:ꝛ sic in
tellige Inno.in.c.ex parte.de ver.sig.ꝛ ꝙ requirat̃ aliqua
b lis sententia[b] videt̃ tex.in.l.si confessus.ff.de cus.ꝛ exhi.re.ꝛ
ij.questione.j.nos i quenꝙ. litis vero ꝯtestatio ꝛ ali⁹ ordo
iudiciarius solẽnitatẽ respiciẽs necessario nõ est obseruã-
19 dus.pro quo vide bo.tex.i cle.pastoralis.de re iu. ¶ †Ad
vltimũ nungd requiratur probatio dic ꝙ in notorijs facti
permanentis nulla probatio requiritur vt in.c.sequ.ꝛ in.c.
euidẽtia.de accu.in notorio iuris requirit̃ probatio si nega
ret.vnde si nego sententiam latam contra me debet ꝓbari
plene:vt in.c.sicut.de re iud.Idẽ dic i notorio presumpto
vt in.c.per tuas.de proba.in notorio facti interpollati req
ritur ꝓbatio lʒ nõ multũ plene:vt in.c.i dioce.de vsu.in no
torio facti trãseuntis requirit̃ ꝓbatio plena:ꝛ est valde vti
le ꝙ iudex a principio declaret factũ esse notoriũ de quo vi
de tex.cum gl.in ver.declarato.in.ꝺ.cle.pastoralis.Et hec
sufficiãt ꝓ cursu lectiõis.nã plenissime põt materia exami
nari ꝛ videri in locis.ŝ.alleg. Abbas.

1 ☞Crimen quod transiuit in notorium nõ indiget neqʒ
teste neqʒ accusatore.3.
2 Publicum põt dici illud quod est notoriũ vel famosum.
4 Notorium non redditur dubium si negetur.
5 Infamati infamia generante scandalum debẽt purgari:
alis habentur pro conuictis.6.
7 Concubinatus ex quibus coniecturis probetur.

1 **Tua nos.** †Si fornicatio clerici ẽ ita
publica ꝙ trãsit i notoriuʒ:
nec accusator nec testis necessari⁹ ẽ sʒ si est publi
ca per solã famã nõ faciũt ad cõdẽnatione sola
testimonia.i.testiũ dicta nõ iuratorũ:sʒ si ex hoc oriat̃ scan
dalum indicitur purgatio in qua deficiẽs canonice punit̃
h.ꝺ.Cõmunis diuisio.scꝺa ibi nos.¶ Casus lralis.Quis
dã clerici publice habebãt concubinas qñ interrogabant̃
ab epo suo negabãt se cõcubinarios esse:ꝛ ꝯtra eos nõ ap
parebat accusator:querebat̃ vtrũ credendũ sit testimonio
bonorũ virorũ inter quos hmõi clerici cõuersant̃.Rñ.pa.
ꝙ si crimẽ eorũ ita publicũ ẽ vt merito dici possit notoriuʒ
tunc nec testes nec accusator necessarij sunt:cũ inficiari nõ
possint.si vero publicũ est nõ euidentia sʒ ex fama:tũc talia
testimonia nõ sufficerent ad ꝯdẽnationẽ alicui⁹:q2 testib⁹
nõ testimonijs est iudicãdũ:sed si de illis talis habeat̃ suspi
cio ꝙ scandalum generet̃:illis est purgatio indicenda quã
si prestare noluerint vel defecerint i prestãdo canonice pu
2 niãtur.Ber.¶ †Primo no.ꝙ publicum põt se habere ad
notoriũ ꝛ ad famã.nã qñqʒ dicit̃ publicũ id qꝺ ẽ notoriũ:
qñqʒ id qꝺ est famosum vt hic optime ꝓbat̃.Et no.diligẽ
ter in hoc istũ tex.ꝓpter interꝑtationes faciẽdas i statutis
3 ꝛ in alijs dispositionib⁹ vt dixi.ŝ.c.ꝓxi.¶ †No.scꝺo tex.
apertũ ꝙ ꝯcubinatus potest esse notorius ex euidẽtia rei si
ne aliqua monitione ꝑcedẽte.ꝛ potest iudex ꝓcedere ad pe
4 nam imponẽdã sine accusatiõe ꝛ sine teste.¶ †Tertio no.
c hic limitationem ad id qꝺ dr per negationẽ rẽ effici dubiã[c]
l.iij.C.quibus ad li.ꝓcla.non licet.naʒ nõ ꝓcedit illꝺ in no
torio facti permanẽtis.ꝛ facit qꝺ no.in.l.post rem iudic.ff.
5 de trãsa.ꝛ bo.tex.i.c.super eo.de test.cog.¶ †Quarto not.
ꝙ ex qualibet ꝑsumptione seu suspiciõe orta cõtra aliqueʒ
potest indici purgatio sed debet esse talis que generet scan
dalum.ꝛ nõ memini alibi ita bo.tex.nã multa iura vident̃
innuere contrarium.vt in.c.ex parte.de offi.ordi.ꝛ i.c.iter.
de pur.ca.vide bo.tex.ij.q.v.omnib⁹.sʒ dic vt plene de hoc
dixi.i.c.qualiter ꝛ quãdo.ij.de accu.sed tene menti istũ tex.
6 ad predicta.¶ †Quinto no.istũ tex.in alio valde singula
riter.ꝙ quemadmodũ deficiẽs in purgatione punit̃ vt cõ
uictus ꝛ ꝯtumax in purgatione assumẽda:vt patet ibi:no
luerint vel defecerint ꝛc.nã in hoc alibi sunt opi.vt no.in
c.excommunicamus.de here.ꝛ i.c.inter dilectos.ꝛ.c.penu.
de pur.ca.plene tãgo i.c.veritatis.de dolo ꝛ cõtuma. facit
qꝺ le.ꝛ no.iij.q.ix.decernimus.ꝛ potest etiã hic sumi bona
practica procedendi cõtra clericos suspectos cuʒ crimina
ꝓbari non possunt.¶ Ultimo ex fi.no.iudicẽ posse punire
clericũ cõcubinariũ:absqʒ eo ꝙ ipsum admonuerit lʒ gra-
tiose possit premittere monitionẽ ꝛ sic intelligas.c.ŝ.ꝓxi.
7 alleg.¶ †In gl.in ver.nõ ex euidẽtia no.bñ istã gl.ꝛ ideʒ
no.glo.in.c.manifesta.ij.q.j.nõ tamẽ puto simpliciter istã
gl.procedere sed restringo eã ad tex.quando tot sunt cõie-
cture ꝙ tergiuersationi locus nõ est.nam tractat eã publi-
ce vt cõcubinã nec subest aliqua excusatio offuscans ꝑsum
ptionẽ iuris maxime si habet filios ex ea.probãt eñ noto-
rie incontinentiam paternã.lxxxij.dis.proposuisti.in prin.
ꝛ vide alium bo.tex.qui dicit ꝙ filius est argumẽtũ incõti
nentie paterne ambulans super terrã.xxviij.dist.priusꝙ.se
cus autem crederem vbi posset subesse excusatio:vt puta q2
habet matrẽ in domo ꝛ eã dicit pedissequã matris:nã tũc
fornicatio nõ est notoria sʒ seruabis cõtra talẽ.c.j.ꝛ.ij.ŝ.e.
¶ In gl.super ver.testimonijs.in fi.aduerte q2 testimoniũ
potest dici duplex.Primo dictum testiũ non iuratorum.
nã illi proprie non sunt testes:vt in.c.tuis.de test. Secũdo
potest dici dictũ illius qui deponit de auditu alieno:ꝛ non
de eo qꝺ ipse deprehẽdit proprio sensu:iste proprie etiã nõ
est testis:vt dicit gl.not.in.l.ij.§.idẽ.ff.de aqua plu.arcen.
ꝛ probatur hic ꝯm istũ intellectũ.testis enim habet depo-
nere de eo qꝺ ipse percepit sensu ꝓprio vt hic.ꝛ in.l.testiũ.
C.de testi.ꝛ.iij.q.ix.testes ꝛc. Abbas.

1 ☞Inter cõsanguineos non presumit̃ aliqua sinistra su-
spicio incõtinentie dummodo sint bone fame ꝛ cõditionis
et nume.2.

A nobis. Breue ẽ:vñ nõ summo.¶ Ca
sus literalis.Episcopus pisto-
rieñ.requisiuit a papa vtrum licitũ esset mulie-
res habitare cuʒ clericis de quibus aliqua suspi
cio posset esse.Respondet papa precipiendo eidẽ quod mu
lieres non ꝑmittat cũ clericis habitare nisi forte tales sint
cum quib⁹ naturale fedus nihil seui criminis suspicari per
mittat.Ber.¶ No.ibi mulierculas.ꝙ mulieres vilis cõdi
tionis nuncupant̃ diminutiue.ad denotãdum ꝙ peccatũ
diminuit de anima ꝛ de corpore famã ꝛ de alijs corpori ad
1 herentibus facit.xxxiiij.dist.vidua.¶ †Secũdo no.qꝺ in
ter consanguineos nõ est presumẽda sinistra suspicio incõ
tinentie.vt in.c.cuʒ in iuuẽtute.de presum.est enim inter cõ
d sanguineos quoddam naturale fedus[d] propter ꝓximitatẽ
2 sanguinis.¶ †Ultimo no.quod iura antiqua que ꝑmitte
bant cõsanguineas habitare cuʒ clericis nõ sunt correcta
per.c.j.ŝ.eod.hoc patet:q2 hoc emanauit post.c.j.in quo ꝑ
mittitur talis cohabitatio.ꝛ intelligo hoc.c.ꝓut plene di-
xi in.ꝺ.c.j.ꝛ pondera bene tex.quod in consanguineis nõ
reqrit̃ senectus:vñ si alias sunt bone fame ꝛ cõditionis li
cita videtur cohabitatio de quo in.ꝺ.c.j. Abbas.

1 ☞Clericus concubinarius nõ est vitãdus in officijs.nisi
crimen sit notorium.
2 Clericus suspensus propter notoriã fornicationẽ: exacta
penitentia an debeat aliter cũ eo dispensari vt licite possit
se immiscere circa diuina.
3 Clericus notorie criminosus in alijs criminib⁹ citra forni-
cationem non est suspensus quo ad alios:ꝙdiu nõ fuerit
ab ecclesia precisus.
4 Clerici notorie fornicarij sunt vitãdi:etiam ꝙ nulla moni
tio interuenerit.
5 In loco interdicto hodie licite celebrat̃ submissa tñ voce
ꝛ clausis ianuis.

1 **Quesitum.** †Clericus cõcubinari⁹ in
officijs vitãd⁹ nõ ẽ nisi sit
notorius.h.ꝺ.cõis diuisio.scꝺa ibi verũ.¶ Ca-
sus literalis.Clerici aliqui prolapsi sunt i forni-
catione:quesitũ fuit a papa vtrũ officiũ eorũ sit audiendũ
anteꝙ peniteant:Rñdet papa ꝙ lʒ quilibet suspẽsus sit ꝑ
mortali pctõ quo ad se:quantũ ad alios suspensus nõ est:
ꝛ iõ nõ dʒ in officijs euitari nisi pctm̃ illud notoriũ sit vel

Zacharias.
a ¶ Ordo iuris.ad
de quod nota . in
apost.ad istũ in.c.
accepta.nume.6.
i apo.in ver.ꝺfen
sionem nõ cõpete
re.j.de restit.spo.
Sebastia.Sapia.
a ¶ Ordo iuris.vi
de Bald.in.c.ad
nostrã.tertio.ŝ.ꝺ
iureiurã.vbi dicit
ꝙ in notorijs or-
do est ordinẽ nõ
seruare ꝛ nũquid
possit mãdari pe-
nã imponi in cri-
mine notorio sine
cõdẽnatione tra-
dit And.sicu.i.c.
euidentia.in fi.j.
de accu.vbi aliqd
i materia notorij.
Zacharias.
b ¶ Requirat̃ snia.
Adde qꝺ nota.i
apo.ad istuʒ.in.c.
qm̃.n.3.in ver.cõ-
stat iudici.j.ꝺ fil.
presby.ꝛ in.c.licet
heli.nume. 18 . in
apost.in versi.re-
quiritur ꝓbatio.
j.de simo.
Sebastia.Sapia.
c ¶ Dubiam.Qñ
ꝑ negationeʒ res
efficiat̃ dubia.vi-
de Fel.i.c.corã.cõlũ.
iij.ꝟsi.vtrum per
negationeʒ . ŝ.de
of.dele.
Sebastia.Sapia.
d ¶ Fed⁹.Istꝺ ex
presse dicit tex.i.l.
eum qui probabi
lẽ.C.ꝺ epi.ꝛ cleri.

per sententiam vel confessionē in iure factaʒ: vel per euidē
2 tiam facti que negari nō possit. Ber. ¶ † Primo not. ibi. priusꝙ penituerit. a ꝯtrario sensu ꝙ clericus suspēsus a iure propter notoriam fornicationē incōtinenti post penitē tiam recuperat executionē officij quo ad alios: vt sic alij licite possint eius officiū audire. ⁊ hoc idem voluit Inn. i. c. sicut. s. e. An aūt quo ad se indigeat dispēsatiōe: qꝛ peccatum fuit notoriuʒ. Inn. in. c. sicut. sentit qꝺ sic. ſʒ aliud sentit in. d. c. venerabili. de sen. excō. sed dic vt legi. ⁊ no. i. c. fi. de temp. or. ¶ Scꝺo no. ibi: officiū ꝙ nō solū missam ſʒ officiū nullum audire debemus a notorio fornicatore. xxxij. dist. preter. ¶ Tertio no. vnam regulā ad quam semper al
a legatur iste tex. ꝙ ꝓ peccato[a] mortali quilibet est suspēsus quo ad se: ⁊ dicitur esse suspēsus: qꝛ nō debet cū peccato exe qui aliquē ordinem ⁊ maxime attingere sacramētū eucharistie. quod aūt de existēti in peccato veniali: vide gl. ⁊ Archi. vj. di. sacramētū. qꝺ not. ¶ Quarto no. ꝙ notori⁹ for
b nicator est suspēsus quo ad se ⁊ quo ad alios[b]: ⁊ no. qꝺ tex. vtitur verbo suspēsus: nec ergo ipse licite celebrat: nec eū li
3 cite alij audiūt. ¶ † Quinto no. ibi nisi peccatū huiusmodi ꝙ pro alio peccato notorio regulariter clericus nō est suspensus quo ad alios. naʒ cū supra dixisset respectus suspēsionis ꝓprie de quolibet peccato: nūc vero cū tractauit de suspensiōe quo ad alios restrinxit se ad peccatū fornicationis: vt patet hic ibi huiusmodi. regulariter ergo a clerico notorio criminoso nō est necesse recedere ꝙdiu ab ecclesia pcisus nō fuerit vide gl. xv. q. ij. c. fi. ⁊ in. c. cum nō liceat. de p̄scri. ⁊ c. nōne. viij. q. iiij. probatur in. c. p̄ter. xxxij. dist. arguen
4 do per locuʒ a speciali. ¶ † Ultimo no. tres modos quib⁹ etiam concubinatus pōt effici notorius. s. per sententiā: p confessionem ⁊ p euidentiā rei que tergiuersatione aliqua celari nō potest: ⁊ probat iste tex. in fi. apertissime sententiā quam tenui in. c. vestra. s. eo. ⁊ ad euitādū tales cōcubinarios nō requiritur admonitio: dummodo res sit ita euidēs ꝙ nulla tergiuersatione possit celari. nā si requireretur admonitio ibi interueniret actus iudicialis. ⁊ sic ꝓprie notorium nō oriretur ex euidētia rei: sed potius ex presumptione. qꝛ noluit parere monitioni ⁊ sic poti⁹ esset quoddā notorium iuris ꝙ facti: qꝛ iuris artificio esset inductū. Et pōdera qꝛ tex. iste nullaʒ facit mentionē quo ad casum nostrū de notorio qꝺ oritur ex probatione clara ⁊ iuridica: cū tñ ex ea inducatur etiam notorium qñ nihil pōt opponi p talem probationem vt puta qꝛ cōclusum est in cā vt. in. c. cū olim. de verb. sig. ⁊ no. do. de ro. deci. ccij. ⁊ forte ideo qꝛ sic non oritur indubitata fornicatio ⁊ expectāda est sentētia
5 que de proximo ferenda est. ¶ † In gl. j. ibi in aliquo loco possunt celebrare supple alta ⁊ clara voce sed submissa voce ⁊ clausis ianuis hodie licite celebratur i loco interdicto de quo dic vt habet in. c. fi. de sentē. excom. li. vj. ¶ In gl. fi. ibi: non debet in officijs euitari intellige hoc vt plene dixi. in. c. vestra. s. eo. Abbas.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Pro peccato. Uide Abb. s. e. c. vestr. co. iij. vsi. ad primū. et ibi q̄re nō dʒ exeq officium.
Zacharias.
b ¶ Quo ad se ⁊ q̊ ad alios. Tu vid de hoc dicto. ſcʒ vtrū notorie fornicari⁹ cleric⁹ sit suspēsus ⁊ p consequēs deponendus vide qꝺ dixi in apost. ad istum in. c. vestra. nu. v. in versi. nūqd sit suspensus. s. eod.
Zacharias.
c ¶ Dictio infra. Adde qꝺ not. in apo. ad istū. in. c. ex pte. n. 2. i vsi. dictio ifra. et ibi de dictiōe circa et citra. ⁊ circiter. j. de rest. spo.
Anto. Francisc.
¶ Quid significet dictio ifra. vide In. in. c. audita. de exce. et plene per Old. cōsil. suo. xlix. ⁊ adꝺ qꝺ exponit qñqʒ infra. i. post vel sub vt per. d. Car. in ꝓe. cle. i. §. nec sane. ⁊ p eundem in cle. j. in. §. prefate. de sta. mona.
Sebasti. Sapia.
d ¶ Uxoris. Uide late p Fe. i. c. tertio loco. col. j. cuʒ sequētibus. s. de ꝓlum. vbi tradit an si maritus lucrat partez dotis vxore mortua: lucret ēt qñ est mortua sponsa: ⁊ nūquid proprie appellatiōe vxoris veniat spōsa tradit Ias. i. l. gall⁹. §. istituēs. co. iiij. ff. de li. ⁊ posthu.
e ¶ Ipo fctō. adꝺ eādē cōsil. lxxiiij. ij. lib.
Zacharias.
¶ Adde Phil. fran. in. c. j. ñ. 4. et ibi in apo. Celsi. in. vsi. ſʒ ipe. Io. gnd. eo. tit. lib. vj.

¶ De clericis coniugatis. Rubrica.

¶ Supra visum est de clericorū ⁊ mulierū cohabitatiōe illicita restat videre merito de eorū cohabitatione licita: vl' sic qꝛ qñqʒ clerici habitāt cū mulieribus sine figura matrimonij: qñqʒ vero ꝯcto matrimonio: ideo cum in precedēti rubrica fuerit visum de prima cohabitatione an ⁊ qñ sit licita merito subijcit de secūda ⁊ maxime qꝛ poterat dubitari nūquid clerici cōiugati possint tenere beneficia ⁊ gaudere priuilegio clericali. Sed opponitur ꝯ rubricā de superfluitate. naʒ habemus hunc tractatū expeditū in quarto lib. in ti. q cler. vel vo. ma. contra. pos. Sol. ſm Io. an. ꝙ ibi principaliter tractat de validitate matrimonij p clericum ꝯcti. hic vero principaliter tractat vtrū clerici ꝯiugati possunt tenere bñficia: vel nō. Item an gaudeāt priuilegio clericali ⁊ an teneant deferre tonsuraʒ: ⁊ incidēter tractatur de validitate matrimonij. Abbas.

1 ☞ Matrimoniuʒ cōtractū a clericis in minoribus ordinibus cōstitutis tenet ⁊ ipsi dimittūt beneficia ipso iure. 4 si vero fuerit in sacris matrimonium non tenet.
2 Ordines sacri dicūtur a subdiaconatu supra p excellētiā: alij etiam sunt sacri: sed non illo modo.
3 Infra ista dictio quid importet.
4 Statutuʒ puniens delictum commissuʒ intra. x. an. an cōprehendat qui est in. x. anno.
5 Uxoris appellatione cōtinet illa cū qua est facta copula carnalis ⁊ illa que per vba de futuro est desponsata.
Clericus qui accepit vxoreʒ per verba de futuro non pdit ipso facto beneficia: si per verba de presenti sic.
Beneficiū primū tūc vacat per adeptionē secūdi. qñ ad secundum beneficiatus est pene translatus. 8.
6 Clericus q accepit spōsaʒ per verba de presenti si ante carnalem copulam sponsa ingreditur monasteriū adhuc nō recuperat beneficia.
7 Clericus constitutus in sacris contrahens matrimonium ipso facto perdit beneficia.

Si quis clericorum.

1 † Matrimoniū ꝯctum per clericū existētē in sacris nō tenet: secus i minoribus: ſʒ tūc cogitur dimittere beneficiū. h. d. duo sunt dicta: scꝺʒ ibi: ſʒ si. ¶ Casus literalis. Dicitur hic ꝙ si aliquis infra sacros ordines vxorē acceperit ad ecclesiastica beneficia dimittenda ⁊ ad vxorē retinēdā compellatur. si vero in sacris ordinib⁹ ꝯstituti acceperīt vxorem: eaʒ dimittāt ⁊ penitentiā agāt. quod si facere noluerint per sententiā suspēsionis ⁊ excōmunicationis compellātur. ¶ Primo no. ꝙ sacer ordo ipedit ⁊ dirimit matrimonium cōtrahēdum. idem facit professio facta tacite vel expresse i aliqua de religionibus approbatis ⁊ vtrūqʒ
2 probatur clare in. j. de voto. lib. vj. ¶ † Et no. ꝙ sacri ordines dicūtur subdiaconat⁹ ⁊ superiores. olim tamē subdiaconatus in primitiua ecclesia non erat sacer ordo. ſʒ postea p cōstitutionē idem fuit statutū in eo qꝺ in diaconatu: vt in. c. miramur. de ser. nō or. ⁊ c. a multis. de etate ⁊ quali. ⁊ dicunt isti sacri ordines per excellentiam. nā omnes ordines sunt sacri: vt no. gl. xxxij. distin. in sum. ſʒ isti dicunt sacri: quia magis participāt de sacramēto corporis Christi: ⁊ trāsferunt ordinatos in sortē domini: vt nō liceat am
3 plius retrocedere: vt in. c. cū ex eo. de electio. lib. vj. ¶ † Se
c cundo no. quod dictio infra[c]: quādoqʒ excludit. vnde dicitur quis infra subdiaconatū quando adhuc nō est promotus ad subdiaconatū. Et ex hoc posset argui ad statuta punientia certa delicta cōmissa intra. xxx. annos: vt nō ꝯprehēdant eos q sunt in. xxx. an. cū statutū sit penale ⁊ restringendum. putarem tñ ꝯtrarium de ꝓpria significatione vocabuli: ſʒ largo modo potest sumi modo predicto vt hic: ⁊ hec larga interpretatio est fienda ad penam euitādaʒ: qa fauores debēt ampliari ⁊ odia restringi: vt i regula odia. de reg. iur. lib. vj. l. cum quidam. ff. de lib. ⁊ post. ¶ Tertio no. quem compelli ad agendum penitētiā: nā quemadmodum peccatum est publicuʒ ita ⁊ penitētia debet esse publica. ad hoc. c. j. de spō. ⁊ vide qꝺ no. xxvj. q. vj. c. fi. vbi viꝺ de
4 materia. ¶ † In gl. j. ibi vacare intelliguntur ipso iure no. bene gl. ꝙ per contractum matrimonij vacāt ipso iure beneficia clerici coniugati. non ergo est opus renūtiatione vl'
5 priuatiōe sed de facto spoliabūtur. ¶ † Et circa hoc aduerte: nam tex. iste ⁊ similes loquūtur de ducentibus vxorē. et
d quia appellatione vxoris[d] quādoqʒ venit despōsata ⁊ traducta in domum cum qua est matrimonium cōsummatū xxvij. q. ij. genuit. ꝓbatur ex verbis euāgelij: nō licet homini dimittere vxorē suaʒ quacūqʒ ex causa excepta cā fornicationis: ⁊ tamen licitū est dimittere per ingressuʒ religionis matrimonio non cōsummato. c. ex publico. de conuer. coniug. sed vxor nuncupatur ibi illa cuʒ qua matrimoniū est consummatuʒ. vt dicit tex. in. d. c. ex publico. Quādoqʒ appellatur vxor cum qua matrimonium est contractū interueniente duntaxat cōsensu de presenti: vt in. c. cū initiatur. xxvij. q. ij. ⁊ c. fi. de spon. duo. quādo spōsa de futuro venit appellatione vxoris: vt. l. non sane. C. de bo. que li. ⁊ facit quod not. glo. in. c. ⁊ Christus. de iureiurā. in ver. nō admittat. ideo dubitat qualiter appellat vxor i materia nostra vt sic vacēt beneficia ipso facto. Io. an. ⁊ cōiter doc. dicunt ꝙ per contractuʒ spōsaliorum de futuro nō vacāt beneficia ipso facto. ar. l. ea q. ff. ad mun. vbi dicitur qꝺ ea que tantum contraxit sponsalia de futuro nō mutauit domicilium. Item quemadmodū per adeptionē scꝺi beneficij nō vacat primū nisi sit plene translatus ad secundū: vt in. c. cū in cunctis. de ele. ⁊ in. c. cōmissa. eo. ti. li. vj. ita nec per ꝯtractum sponsaliorum cū adhuc nō sit plene translatus. ⁊ idē tenent do. de ro. deci. xxj. Iteʒ proprie spōsa nō est vxor: ſʒ promissa: vnde dicitur a spondeo spondes: vt no. sup rub. de spon. ⁊ facit. xxx. q. v. nostrates. per cōtractum vero ma
e trimonij per verba de presenti vacāt ipso facto[e] etiā copula non interueniente: qꝛ exercuit actum omnino cōtrariū clericatui: ⁊ illa vere vxor est nec debet habere vxorē carnalem ⁊ spūalem. videtur enī per actū contrarium renūtiasse

beneficio

beneficio ⁊ habere illud ꝓ derelicto. argu.c.ex transmissa.
6 de renun.⁊.c.cum renuntiatur.xxxij.q.j. ¶ †Sed dubitatur quid si sponsa de presenti intrauit monasteriū anteq̄ esset cognita. Tenent doc. ꝙ bñficiū non recuperat clericus: q2 semel vacauit per ɔctū matrimonij ⁊ bene loquūtur. opus enī est noua collatiõe. nā ius semel extinctū amplius nõ reuiuiscit: lz cesset cā extinguēs. vij.q.j. ꝙ periculosum. de conse.di.iiij. queris. ¶ In ea.gl. ibi: ⁊ hodie nõ tenet. dic vt ibi no.gl. nā ibi possunt illa iura intelligi vt habeat aliqd ab ecclesia in stipendiū nõ in titulū. ⁊ sic etiā possent hodie seruari illa iura vbi cõiugati essent valde pauperes ⁊ bone cõ
7 ditionis. ¶ †In glo.fi. ibi priuandi sunt bñficijs. põdera bene glos. sentit enī ꝙ si constitutus in sacris de facto ɔhit matrimoniū: priuandus est ꝓpter delictū beneficijs suis. ⁊ sentit ꝙ opus est priuatione: scz per sniam ⁊ sic qð non vacant ipso iure sicut qñ tenuit matrimoniū. Jo.an. tenet ꝙ ipso iure vacant: ne isti sint melioris cõditionis qui illicite contraxerunt q̄ hi qui licite. c. eū qui. de prebē. lib.vj.⁊.c. nuper. de biga. sed ipsemet Joā.and. aliud sentit in.c. Joānes.j̄.eo. vbi latius attingit hunc articulū: ibi enī licet per multa verba cõcludit tria: qñq3 enim matrimoniū nõ tenet ex defectu consensus: vt q2 clericus erat furiosus ⁊ beneficia nõ vacant: ⁊ hoc clarissimū: q2 nõ peccant qñq3 nõ tenuit ex defectu etatis sponse vel spõsi: ⁊ idē: q2 ista sunt potius spõsalia de futuro.c.j. de spon. lib.vj. qñq3 matrimoniū nõ tenuit ꝓpter ordinē sacrum: ⁊ hoc casu dicit ꝙ est priuādus beneficijs suis per sententiā: nisi cū eo dispensetur ⁊ potest ſm eum episcopus dispensare. arg.c. sane.ij.j̄. eo. nisi cõtraxisset de facto bigamiam: vt in.c. nuper. de biga. ⁊ sic ibi tenet opi. huius glo. ⁊ adde no. per Bar.brix. in q. que incipit clericus quidā. vbi concludit ꝙ si clericus cõ
a traxisset cū consanguinea perdit beneficia:[a] q2 q̄tū in eo fuit matrimoniū contraxit. respondet ipse ꝙ ibi ex alio defectu nõ tenuit matrimoniū. s. propter consanguinitatem. vnde clericus in minoribꝰ ibi voluit omnino mutare vitā sed in casu nostro clericus in sacris nõ potuit velle mutare vitā. Et ex his elicitur ꝙ si clericus in minoribus egit cõtrahere matrimoniū sed nõ tenuit ex alio defectu extrinseco ꝑdit bñficia. et istā glo. tenuit do. Anto. hic. s. ꝙ constitutus in sacris nõ sit priuatus sed priuandus. ⁊ mouetur: q2 causa priuationis elicitur ex.c. qð a te.⁊.c. diuersis.j̄.eo. q2 nõ põt deseruire vxori ⁊ beneficio sed in cõstituto in sacris cessat hec ratio cū matrimoniū nõ teneat ⁊ cõpellatur dimittere vxorē. Ego tenerem aliam opi. ꝙ sit priuatus ipso facto sicut si teneret matrimoniū. primo q2 vera ratio perditionis bñficij est tacita renūtiatio seu habitus pro derelicto: qui causatur ex cõtractu matrimonij, cū elegerit actū omnino contrariū clericatui. vñ q̄tū in se fuit habuit bñficium pro derelicto: ad hoc tex. in.d.c. ex trāsmissa. ⁊ qð no. Inno.c.j. de aposta. ⁊.d.c. cū renuntiatur. Item presupposito ꝙ causa perditionis esset illa iure allegata ꝑ do. Anto. nihilominus dicerem adhuc vacare bñficia ipso facto.
8 ¶ †Probatur per simile per adeptionem secundi bñficij curati vacat primū ipso facto: q2 redditur impotens ad seruiendū vtriq3: vt in.c. cum singu. de preben. lib.vj.⁊.c. relatum. de cleri. nõ residen. cū similibus: ⁊ tñ si quis adipiscitur secundū de facto: vacat primū ipso facto: vt in.d.c. eu3 qui. ad idem.c. q̄to. de translatio. prela. vbi eps transferēs se proprio motu ad aliam cathedram caret habita ⁊ ambita, ita in proposito in odium istius qui voluit ɔhere matrimonium carnale, cū nõ possit, debeat tamē effectus surgere contra eum ac si matrimonium tenuisset. Ex predictis habes an ⁊ qñ ex contractu matrimonij clericus perdat beneficia sua: an aūt ⁊ qñ perdat priuilegiū clericale. Jo.an. tractat in dicto.c. Joannes. ⁊ ibi dicitur. Abbas.

1 ☞ Coniugatus nõ ꝓmouetur ad aliquos ordines ecclesiasticos nec ad bñficia nec vicarius episcopi.2. nisi vouerit castitatem, ⁊ vnam tm̄ vxorem habuerit, intellige hoc de vxore: vt nu.3.⁊.4.
5 Bigamus. i. ille q habuit duas vxores, ⁊ ille q habuit vnā nõ virginē quare nõ põt ad clericatū promoueri.

1 SAne. †Coniugatus ad administrationez ⁊ ad ordinem ecclesiasticū vel beneficium nõ promouetur, nisi castitatē ꝓmittat: ⁊ nõ sit bigamus. h.d. primo dictū. secundo exceptio. ibi, ni[si]. ¶ Casus literalis. Quia cõiugati ad ecclesiastica beneficia promouebātur precipit papa ne de cetero clericꝰ cõiugatus ad beneficia ecclesiastica vel ad sacros ordines vel ad aliquā administrationē admittatur nisi forte castitatē voueret perpetuam: ⁊ qui vnam tantum ⁊ virginē habuisset in vxorem. Ber.
2 ¶ †Not. primo ꝙ clericus cõiugatus nedum beneficia ecclesiastica: sed nec etiam administrationem ecclesiasticam habere põt. ⁊ puto ꝙ per hoc verbū administrationē: sit hic casus vt non possit esse vicariꝰ epi
b scopi[b] quod tenent doct. in.c.j. eod.ti. lib.vj. sed per al's rõnes. dicunt enim quod cum clericus coniugatus nõ gaudeat priuilegio ecclesiastico nisi in duobus de quibꝰ ibi inter que nõ reperitur istud nõ poterit promoueri ad hoc officium. ¶ Nota secundo quod qñq3 clericus vouet cõtinētiam expresse ⁊ sic tenetur non solum ad continētiam ex cõstitutione ecclesie: sed etiam ex voto quod an sit verū generaliter dicam in.c. cum olim.j̄.eo.
3 ¶ †Ultimo no. quod cõiugatus qui contraxit cum vnica ⁊ virgine põt ꝓmoueri ad ordines. dūmodo promittat cõueniētiā ⁊ intellige vxore mortua vel consentiente: prout no. in gl. prima. Sz quero nūquid possit ꝓmoueri ad ordines minores ⁊ dic ꝙ nõ vt in.c.fi. de temp. ord. lib.vj. vnde verbum sacros ordines capitur hic generaliter vt comprehendat omnes ordines. ⁊ idem dic de beneficijs vt indistincte nullū beneficiu3 possit habere in titulum: an autem dispensatiue possit habere dicetur in capitu. Joannes.j̄. eodem. ¶ In glo. secūda ibi sequestrato mansionis cubiculo, nūquid autē sufficit separatio quo ad lectum tātū an debeat separare se quo ad habitatione3. dic vt in gl. in.c. episcopus benedictionē. lxxvij. distin. ⁊.c. communio. xxxj. distin. ⁊ generaliter an ⁊ quādo liceat alteri coniugum intrare religione3 dicetur in.c. ex parte. de cõuer. cõiuga.
4 ¶ †In gloss.fi. ibi: quidam dicunt qð non potest ⁊c. hanc opinionē tenuerūt Gof. Hug. ⁊ Hosti. qui multum in hoc instant ⁊ probant per leges ciuiles dicētes coniugatum non promouendū nisi habuerit vxorē ex virginitate non concubinā in auth. quomodo oportet epi. §.j. ⁊ in hoc multū instant sed opi. glo. nostre q̄ infra subijcitur cõmuniter tenetur ⁊ lz Jo.and. hic transeat reci.d. Hos. tamen gloss. sua posita in.c. vnico. eo. tit. lib.vj. tenet cū opi. huius gl. ⁊ ibi vide latius. Idē sentit gl. in.c. qualiter. xxx. q.v. ⁊ in.c. innotuit. de ele. optime facit.c. tanta. q fil. sint legi. nam in fauore matrimonij fingitur matrimoniū a pricipio fuisse cõtractū ⁊ sic est cõformitas ⁊ vnitas inter istos ⁊ multū mouet me in hac opi. ꝙ hec irregularitas sit de iu
c re positiuo:[c] quod not. in.c.ij. de biga. ideo cū sit odiosa: et contrahatur sine delicto ⁊ ex permissione apostoli debet fieri stricta interpretatio. no. Inno. in.c. ad audiētiam. de homi. iura ergo que requirunt virginitatē tempore cõtractꝰ habuerūt respectum ad effectū vt nõ dicatur corrupta per alium. vnde hec opi. satis est equior ⁊ attēdenda est multū
5 loci cõsuetudo. †Et si vis scire quare bigamꝰ vl' corrupte
d maritus nõ possit promoueri ad clericatū.[d] dic ꝙ clericus debet esse minister Christi. i. sacramēti. ideo indecens est illum promoueri qui patitur aliquē defectum in aliquo sacramēto sicut patitur ille qui diuisit carnē suam in plures vel habuit corruptam. nam matrimoniū est maximum sacramentum in ecclesia: vt in.c. debitum. de biga. cõiunctio carnalis designat cõformitatē que est inter Christū ⁊ ecclesiam militantē per assumptionem carnis humane. vnde sicut fuit caro vnica ⁊ pura: ita vnicū d3 esse matrimoniū ⁊ purum ad hoc vt ecclesia recte illam vnitatē possit prefigurare. ⁊ de hoc vide latius in.d.c. vt debitū. ⁊ per glo. in c. quapropter. xxvij.q.ij. Est etiam in matrimonio coniunctio animorū per quam designatur charitas seu coniunctio in charitate inter deum ⁊ fidelem animam. Est ergo matrimonium maximū sacramentū: q2 designat illas duas res sacras de quibus.s̄. dictū est.

1 ☞ Clerici in minoribus cõstituti contrahentes matrimonium priuantur beneficijs ⁊ recuperāt si qua bona dederint ecclesie.24.
3 Caste viuere dicitur mulier q̄ transit ad secūda vota ⁊ nõ ꝑdit relictū sibi factum cū conditione si caste vixerit nisi aliter senserit testator: vel cõmunis vsus loquendi.
4 Donās aliqua bona alicui collegio vel monasterio si indepostea exiuerit: an ⁊ quo casu recuperet bona illa donata.
5 Oblatus alicui monasterio dādo se ⁊ sua intantū efficitur seruus illius monasterij vt nõ possit transire ad strictiorē religionem.
6 Monachus si ante professione3 mortuus est an succedat monasterium an heredes sanguinis.
7 Monachus fugitiuꝰ qcquid acquirit: acquirit monasterio de quo aufugit: ⁊ abbas põt ipsum vēdicare cū omnibus bonis quesitis.

a ¶ Perdit beneficia. Adde ro. cõsil. ccclxv. Ber. Zacharias.
b ¶ Nõ possit esse vicarius epi. adð ꝙ potest esse vicarius epi habētis iurisditionē temporalē: vt no. iste in.c.ij. col.iij. ver. quero nūquid laicus. ⁊ ibi Fel. nu. 6. col.iiij. versi. fallit primo.s̄. de iu.
c ¶ De iure positiuo. adde Pet. de ancha. cõsi. cxxiij. vbi ponit. an dispensari possit cū illo qui cognouit vxorē postq̄ commisit adulteriu3. Sebastia. Sapi.
c ¶ Positiuo an irregularitas sit de iure diuino. vide Feli. in.c. fin. col. ij. ver. extra materia3.s̄. de maio. et obed. ⁊ in.c. que i eccl'iarū. col.vj. ꝟ. scða cõclusio.s̄. de constit. vbi tāgit an papa possit dispensare in omni irregularitate. Zacharias.
d ¶ Promoueri ad clericatū. adde qð nota. in apos. ad istu3 in.c.ij. nu.1. in versi. ordinum executionem.j̄. de biga.

8 Monachus ingrediens religionē strictiorē vel factus eṗs alterius ecclesie recuperat bona patrimonialia in primum monasterium translata ⁊ alteri acquirit.

1 **Quod a te.** †Si clericus in minoribꝰ bñficiatꝰ matrimoniū cōtrahit priuat̄ bñficio ⁊ qđ dedit ecclesie sibi restituitur.h.d.⁊ in hoc vltimo est casus no.⁊ multū alleg.cōmunis diuisio.scđa ibi:id volumus ꝗ subdiuiditur in duas partes.scđa ibi:sane. ¶Casus lr̄alis.Quidam clerici in minoribus constituti accipiebāt vxores dicentes ꝙ nō poterant cōtinere, querit̄ vtrū debeant bñficia retinere.rn̄det papa ꝙ sunt bñficijs ecclesiasticis spoliandi,quia carnalibus desiderijs ⁊ diuinis officijs seruire nō possunt ꝑpter immūditiam ipsorū.Ueruntamē si ecclesijs illis in quibus intitulati fuerant de possessionibus:aut alijs bonis aliqua cōtulisse noscunt̄:cū ab earūdē ministerio fuerint a bñficio sequestrati,bona illa restituant̄ eisdē. Ber. ¶Primo no.quē nō posse deseruire carnalibus desiderijs ⁊ diuinis officijs:⁊ hec fuit vna causa quare clericis fuit indicta continentia.ad idē.c.diuersis fallacijs.ſ.e.titu. ¶Secundo not.ꝙ cōiugatus dicitur immundus respectu diuinorū.Et facit ratio tex.cōtra clericos orientales vt nō sint ita mundi ⁊ ita diuinis intēti quēadmodum clerici occidētales legitime cōtinētes.[a] ¶†Ultimo not. 2 ꝙ cōferens tēpore ingressus aliqua bona collegio pōt inde recedens illa repetere.ad idē.l.j.ff.de colle. illi.⁊ an hoc sit verū indistincte.ſ.subijciam cū glo. ¶In gl.super ver. valentes.in fi.no.bene gl.iūcto tex.ex qua collige ꝙ cōsuetus peccare difficiliter a pctō abstinet. vñ alibi dicit tex. pulchre.Humane nature est cōsueta summa affectione diligere ⁊ abhorrere que in dissuetudinē abierūt. xxiij.q. vj. §.fin.Et habes vnum modū ex quo difficile seruatur continentia. secundā collige ex.c. ecclesie princeps.xxxv.dist. valet ꝑpter delicias ⁊ epulas:ad idem.c.a crapula.de vi.⁊ hone.cle. ¶†In gl.ij.ibi castitas est cū propria vxore.no. 3 bene gl.⁊ habes tex.valde no.in.c.nicena.hic alle. ⁊ nō est alibi ita tex. expressius.⁊ alleg.istuʒ tex.Bar.in.l.mulier.§, cum proponebatur.ff.ad treb.ad.q.vt vxor nō perdat relictū sibi factum si casta vixerit transeundo ad secunda vota[b] nisi aliud senserit testator seu aliud habeat cōis vsus loquendi.⁊ idem not.Bar.C.si secundo nup.l.j.⁊ facit ibi tex.cū autoritate sua:sed aperte probat̄ in.d.c.nicena. naʒ greci coniugati castitatem seruant. al's nō possent fungi sacerdotio:cū comparentur dijs ⁊ angelis ratione officij sacerdotalis.c.cū ex iniuncto.de her. posses etiā aliter respondere ad tex.quod quādo frequēter etiā cū vxore peccatur videtur immūdi ad ministranda sacramenta.Et an ⁊ quando peccet maritus cubādo cum vxore.vide.xiij.distin.nerui.xxxij.q.iiij.vir cum propria vxore. ⁊ ibi in summa.⁊ gl.valde no.que ponit quatuor causas ex quibꝰ vir nō cōmiscetur cū vxore.xxxij.q.ij.c.quicquid dico plene supra rubri.de spon. Et in fi.glo.Boati. ponit hic.viij. cās quare clerici continere debent. ¶Prima qꝛ debēt pacare deum orationibus ⁊ nō possunt pacare nisi ei placeāt. iij.q.vij.in grauibꝰ.pacare autē nō possunt si carnaliter viuunt. ¶Secūda qꝛ deus spiritus est,ideo ipsi deo dediti spiritualiter nō carnaliter viuere debēt. ¶Tertia qꝛ sunt sodales angelorum.seruiūt enim deo cui ⁊ illi deseruiunt. Quarta qꝛ intendūt generationi spirituali ideo spūaliter viuere debēt.Quinta causa cum sancta ministrēt scti esse debēt.vnde dicit deus.Sancti estote:qm̄ ego sanctus suʒ. lxxxij.dist.plurimos.⁊.c.sequenti .Sexta cum alios mundent.j.q.j.ipsi sacerdotes debēt ipsi esse mūdi. Septima qꝛ habent sponsam scʒ sapientiā seu dei ecclesiā. Octaua et vltima.vt ex toto sint ipsius dei ⁊ nō diuisi.nam cōiugati sunt diuisi in duo:vt in.c.diuersis.ꝓalleg.Et iste rōnes satis faciūt vt ⁊ orientales clerici debeāt seruare continētiā, nō tñ peccant nō seruādo.c.cū olim.ſ.eo.per hoc dico ꝙ licet clerici redderent̄ meliores seruando continentiā tamē si contraherent coniugia licita nō peccarent.d.c.nicena.si 4 constitutio ecclesie nō obuiaret. ¶†In glo.fi.no.hāc glo. vsqꝫ ad fi.ad quā quotidie fit remissio ⁊ ponit quatuor solutiones satis subtiles.Prima so.ꝙ si sua sponte recedit[c] non recuperat bona:secus si cum autoritate superioris ⁊c. gl.improbat hāc sol.qꝛ iste clericus de quo hic sine culpa recessit ab ecclesia ⁊ nihilominus bona sua recuperat. hec impugnatio gl.cōmuniter impugnatur a do.qꝛ si clericus in minoribus nō valet continere,licite cōtrahit matrimonium:imo est consiliū apostoli:vt quisqꝫ habeat suā si aliter fornicationē vitare nō potest.xxviij.distin. de his. Itē si ecclesia retineret istius bona cōpelleret̄ indirecte ad desistendū a mr̄imonio. qđ fiendū nō est:cū integritas corporis debeat persuaderi:nō aūt imperari. xxxij.q.j.itegritas. ⁊ ideo hec ṗma solutio satis pōt saluari in casu suo.vt.ſ.dicam.Scđa solutio est ꝙ aut donatio fuit facta tp̄e ingressus.aut sine aliquo ingressu.primo casu reuocat̄ donatio reuocato ingressu:vt hic ⁊ in concordan.secundo casu nō. ⁊ no.bene hāc sol.ex qua collige ꝙ donās bona sua alicui collegio ⁊ collegiū intrās videt̄ donasse intuitu ingressus. Tertia so.est ꝙ de misericordia fit restitutio bonorū:secus de iure stricto.Cōtra hanc sol.facit iste tex.qui nō vtit̄ verbo sapientie indulgentiā:imo potius contrarium dum dicit recta via debent redire ⁊c.⁊ maxime hoc innuit verbū quod ex proprio significato importat necessitatē:vt no.gl. in cle.attendētes.de sta.reg.per Bart.in.l.iij.C.de pigno. Quarta ⁊ vltima sol.distinguit inter collationē bonorum expresse factā ⁊ tacitā:vt primo casu nō sit locus receptioni.secundo sic.⁊ ita glo.videtur intelligere istū tex.sed certe hec lec.nō congruit litere que loquitur de expressa collatione:vt patet ibi:aliqua contulisse noscuntur ʒ certo casu ista est bona consideratio:vt.ſ.dicam.Host.hic ⁊ Jo.and. post eū distingunt:qđ aut querit̄ de ingrediente religionē aut ecclesiā secularem.primo casu si nō fecit professionem omnia bona recuperat inde recedens.ar.c.super eo.⁊.c.statuimus.de re.Si vero fecit professionē tunc si recessit licite recuperat bona:vt hic.⁊ in.c.ex transmissa. de renun. cū si. secus si illicite,puta sine superioris licentia.ar.c.licet.de re. De ingrediente ecclesiā secularē dicunt ꝙ aut tacite bona sua transiuerūt in ecclesiā:⁊ illa recuperat inde recedendo. arg.in.d.c.ex transmissa:dicit tamen Jo.and.⁊ bñ qđ nō videt quomodo bona clerici secularis tacite trāseant in ecclesiam:cum in eis nō habeat locum aut̄.ingressi.C.de sac. san.eccle.ꝗ dicit ꝙ cū sint capaces bonoꝝ remanserunt illa penes eos:nisi de facto aliud fuerit obseruatū.Si vero bona contulit expresse,tūc de misericordia illa recuperat si nō habet vnde viuat:[d] secus aūt de iure stricto faciunt iura pro ⁊ contra alleg.in glo.sed certe hoc pōt reprobari ꝑ istū tex.vbi expressa fuit facta donatio ⁊ tamen reuocatur:nec apparet de aliqua misericordia:⁊ī hoc multi multa dicūt. Sed vt clare habeas materiā expedio per aliquos casus.

5 ¶†Primus quando quis intrauit religionē ⁊ non fecit[e] ꝓfessionē ⁊ in hoc cōsidera quia aut no fecit professioneʒ qꝛ fuit oblatus dando se ⁊ sua plene monasterio:⁊ iste amplius nō reuocat.est enim quasi seruus monasterij: ideo vt dicit gloss.in.c.vt lex continentie.xxvij.q.j.in glo.per ver. professi.ꝙ nō potest inde recedere etiā cā strictioris religionis.quod est valde sin.si est verū.Archi. tamen ibi transit sed vide qđ dico in.c.in presentia.de proba.nā posset equiparari quo ad casuʒ nostrū alteri monacho.đ quo.ſ.dicā.

6 †Aut nō fecit professionē: qꝛ ibi est mortuus. ⁊ est no. dubium vtrū bona debeant redire ad heredes sanguinis aut ad monasteriū de quo in aut̄.ingressi.prealle.⁊.d.c.in presentia.⁊ dic vt ibi.Aut professionē nō fecit.quia inde recessit:⁊ considera quod aut donauit omnia bona sua expresse ⁊ in dubio videt̄ donasse rōne persone qꝛ nō est verisimile ꝙ spoliasset se oibus bonis nō trāseundo.iō reuocat recedēdo.facit qđ in simili. no.Bar.in.d.aut̄.ingressi.vr̄ eñ donasse cā mortis.vñ tali morte nō secuta ꝑ ꝓfessionē pōt reuocare sicut seruat̄ ī donatione facta cā mor.vt.l.nō omnis.ff.si cer.pe.Si vero donauit aliqua tūc videt̄ donasse nō cā ingressus.ar.eorū.ꝗ no.in.c.beneficiū.de re.li.vj.⁊.c. cōstōnē.e.ti.⁊ li.Tacite vero bona hmōi nō trāseūt in monasteriū:sʒ manēt penes eū ex quo nō est ꝓfessus:vt.d.c.beneficiū. ¶Scđs casus[f] est qñ itrauit monasteriū faciēdo ꝓfessionē quo casu cōsidera ꝙ aut professio nō tenuit aut sic.primo casu bona que tacite transiuerūt redeūt ad psonam suam:⁊ hoc casu serua vltimā sol.glo.qꝛ accessorium sequitur suum principale.aut expresse cōtulit ⁊ si credebat ꝓfessionē tenere reuocat illa bona.quia videt̄ causa mortis mundane donasse:vt.s̄.dixi.⁊ bene facit.l.si pater.C.de here.institu.vbi patet ꝙ si instituo aliquē credendo illum filiū meum:auferuntur demum illi bona:si cōstat euʒ non esse filium.Si vero sciebat professionē nō tenere non reuocat.quia videt̄ in omnem casum donasse.ar.l.cuius per errorem.ff.de reg.iur.⁊ hoc voluit Bernar.ī.d.aut̄.ingressi. ⁊ de facto accidit ista q̄stio hoc anno ī hac ciuitate.Si vo professio tenuit:aut inde egreditur propter peccatū suū:vt quia collocatur in alio monasterio ad agendū penitētiam ⁊ dātur bona secūdo monasterio quo ad vsumfructū:vide tex.cū glo.no.c.de lapsis.xvj.q.vj.sed post mortē naturalē

vlasirisctus

a ¶Cōtinētes.adde ꝙ ideo consuluit Bald.consi. cclxiiij.iij.li. ꝙ nō gaudēt oriētales eo priuilegio quo occidētales. ber. Zacharias.

b ¶Trāseūdo ad scđa vota. adde ꝙ no.in apost.ad istū i.c.vt clericorū. nu.5. in apo. in ver.caste vixerit. vbi limito ħ dictū.ſ.de vita et hone.cleri. Sebastia. Sapi.

c ¶Recedit. Qñ recedēs de collegio recuperet bona sua ꝗ ꝯtulerat tradit remissiue. Feli.in.c.cū dilecta.col.fi. ver. qd aūt si viuus.s̄. de rescrip. Sebastia. Sapi.

d ¶Uñ viuat.vid qđ scribit.d.Ab. ī.c.de hoc paulo ante finē.ſ. de simo.⁊ Card.in cōsil.xxj.inci.quidā nomine Laurentius.⁊ in ꝯsi.xxx. incip.qdā frater.

e ¶Nō fecit. adde Cald. in pluribꝰ suis ꝯsilijs de regularibus. Sebastia. Sapi.

f ¶Scđs casus.vide Jas.in aut̄. ingressi. col.pe.C.đ sacrosan. eccle.

vsusfructus redibit ad primũ monasteriũ ꝛ cõsolidatur cũ
7 proprietate bonorum vt ibi.† Aut inde egreditur capiẽdo fugam ꝛ bona nõ recuperat imo quocũqꝫ accesserit potest abbas eũ vendicare cum omnibus bonis per eũ acquisitis xviij.q.ij.abbates. Ex quo not. ꝙ quicquid acquirit monachus etiã fugitiuus[a] acquirit monasterio:ꝙtumcũqꝫ sit in
8 partibꝰ remotis:vt i.d.c.abbates. Aut inde† egreditur licite:puta transeundo ad mõasterium strictiꝰ vel ꝓmouetur in prelatum alterius ecclesie:ꝛ tunc est pulchrũ dubiũ quid de bonis q̃ transiuerãt in primum monasterium: nã aliq moderni volunt ꝙ debeant remanere penes primũ monasteriũ ꝛ quicquid posteã acquirunt cedat scđo monasterio seu ecclesie:pro quo prima fronte videt᷑ text.pulcher.in.c.j. xviij.q.j. Alij dixerunt indistincte ꝙ bona debeat cũ persona trãsire.ꝙ illud.c.vnicũ procedit in bonis acquisitis industria monachi:qꝛ illa remanẽt penes primũ monasteriũ secus i patrimonialibus qꝛ illa videnť semper accedere ad personam monachi.lꝫ expresse fuerint collata tẽpore igressus ratione predicta.ꝛ hanc si.opi.tenuit hic cõsulendo.d. Car.sed Pe.de perusio tenuit primãꝫ.ꝛ.q.alia fuit ardua
b in facto. Mihi multum placet hec opi.secunda:scꝫ qđ bona patrimonialia sequãtur personam.ar.hic.ꝛ.d.c.ex trãsmissa.ꝛ.l.j.ff.de colle.illi. Item adduco subtiliter in ar.tex. illius.c.j.vbi dicitur ꝙ monachus factus episcopꝰ potest adire hereditatem paternãꝫ sibi delatam quã acquirit episcopatui ꝛ nõ primo monasterio.ecce ergo ꝙ illa spes succedẽdi patri q transiuerat in primũ monasteriũ.iuxta not. per Inno.in.c.in presentia.de proba.sequitur personã monachi:hoc autem intellige quando donatio fuit facta tacite vel expsse:ita vt ex coniecturis appareat quod ratiõe ingressus fuit facta:puta tempore ingressus.sꝫ vbi nõ habita ratione ad ingressum:puta qꝛ longe añ ingressuꝫ:vł sub sit alia coniectura non fit reuocatio.sed trãsferať inde personã nisi misericordia ꝛ hoc casu serua tertiaꝫ sol.gl.qꝛ nõ possunt dici hec bona accedere persone ꝓpter diuersitateꝫ temporum.arg.c.dudũ.de cõuer.coniu. ¶ Tertius casus pricipalis est in clerico seculari vel in laico intrãte ecclesiaꝫ secularem.ꝛ de bonis laici oblatis tali ecclesie. vide gl.i.d. c.vt lex.ꝛ satis puto ꝙ in bonis istorũ possit fieri in effectu precedens distinctio. Si eñ sunt accessoria ad personã tacite vel expresse pñt reuocari inde recedente persona: vt hic ꝛ.d.c.ex trãsmissa.ꝛ.d.l.j.de colle.illi.secus vbi nõ essent accessoria ad personã:nisi de misericordia fieret restitutio. Et hec no.qꝛ sepe accidunt ꝛc. Abbas.

1 ☞ Clericus cõstitutus in sacris qui de facto ꝯtraxit matrimonium:facta penitentia põt ab episcopo restitui etiaꝫ ad beneficia si vero occulte contrahit non indiget indulgẽtia:facta penitentia.4.
3 Clericus in sacris cõtrahens matrimoniũ ipso facto est suspensus non illa suspensione q̃ inducit irregularitatẽ celebrando:sed tanq̃ notorie criminosus.
4 Clericus in sacris magis peccat cõtrahendo matrimoniũ q̃ committendo adulterium.
Delictũ regulariter presumitur graviꝰ ex maiorite pene.
5 Clericus contrahens nuptias vel tenens ꝯcubinas dꝫ carere officio ꝛ beneficio.

1 SAne.† Peracta penitẽtia dispensant epi cum sacerdotibꝰ qui matrimoniuꝫ de facto contraxerunt.h.d. ¶ Casus literalis. Quidaꝫ sacerdotes ꝯtraxerũt nuptias que potius cõtubernia sunt dicenda:ꝓpter ꝙ ecclesijs suis fuerũt spoliati.quæriť vtrũ possit episcopus cũ talibus dispẽsare: respondet papa ꝙ post longam penitentiam ꝛ vitã laudabilem continentes possunt per episcopum ad officium suũ
2 dispẽsatiue restitui ꝛ eiꝰ executionẽ habere. Ber. ¶ † Primo no.arg.optimum.ꝛ quasi expressum in tex.ꝙ clericus i
c sacris contrahendo matrimoniũ[c] de facto perdit executionẽ officij sui:ꝛ sic vr̄ ipso facto suspẽsus adeo ꝙ nisi ex dispensatione amplius officium exercere nõ põt ꝛ intelligo ꝙ est suspensus nõ illa suspẽsione que inducit irregularitatem in celebrante.ꝛ qꝛ hoc nullibi expresse caueť.ꝛ sic stat. c.is q.de sen.excõ.lib.vj.sed est suspensus sicut quilibet no
3 torius criminosus.c.fi.s.ti.j.ꝛ de tem.or.c.fi. ¶ † Scđo no. casuꝫ in quo eps dispensat.ꝛ si teneas hoc peccatũ esse grauius adulterio:dic ꝙ ideo episcopus dispẽsat:qꝛ reperitur hoc expresse concessum.alias secus:vt in.c.at si clerici.d iudi.ꝛ lꝫ hic sint opiniones an grauius peccet ꝯtrahẽdo matrimonium de facto an committendo alterium ego crederem ꝙ grauius peccet cõtrahendo matrimonium:qꝛ videtur hoc casu apostatare:ꝛ colligitur ex maioritate pene:nã ꝛ mulier ꝛ filij inde nati efficiuntur serui ecclesie:vt in.c.cũꝫ
a multe.xv.q.fin.ꝙ nõ cõtingit in adultera.nec in filijs susceptis de adulterio.vt ibi no.ꝛ dixi i.c.ij.s.ti.j.in dubio colligimus maioritatem delicti ex acerbitate pene.xxiij.q.j.nõ
b afferamus.l.respiciendũ.ff.de penis qñqꝫ tamẽ fallit hoc argu.vt.l.aut facta.in fi.ff.de penu leg.ꝛ nota in.c.latorẽ.
4 ꝛ.c.admonere.xxiij.q.ij. ¶ † Ultimo hic oppo.de.c.fina.de tempo.ordi.vbi nulla requiritur dispensatio.dicũt doc.qđ aut crimẽ ẽ notoriũ:ꝛ hꝫ locũ qđ hic dicit:aut occultũ ꝛ ꝓcedit cõtrariũ. Et no.bene hãc so.qꝛ ille tex.expresse nõ loqtur i casũ nostro. Et ex hac so.habes ꝙ si clericꝰ occulte cõ
5 trahit nõ indiget indulgentia post penitẽtiã.† Et vide ad materiã bonũ tex.i.c.decernimus.xxviij.distin.vbi dicitur qđ cõtrahens nuptias vel tenens concubinã careat officio ꝛ beneficio.quẽ tex.no.bene.extẽdit eñ.c.ex pte ade.de test. ꝛ dat intellectũ ad istum tex.ꝛ sic intelligo Inno.ꝛ Host. qui nimis generaliter loquuntur. Abbas.

1 ☞ Clerici in minoribus perdũt beneficia si ꝯhunt matrimonium si vero illa habuerint post matrimoniũ cõtractũ: non auferuntur ab illo qui contulit sed a superiore.
2 Clerici beneficiati qui nõ dixerũt officiũ an teneãtur ad restitutionem fructuum.
3 Papa promouendo vel eligendo inhabilem videtur cũ eo dispensare:inferior vero non.
Dispensatio facta a principe sine cause cognitiõe valet facta ab inferiore:a principe non.
4 Conferens beneficiũ nõ põt ipsum reuocare si collatio fuit facta inhabili sꝫ superior reuocabit:intellige nisi ꝯferẽs beneficium fuerit papa per ea que dicuntur.s.nu.3.
5 Contractus initus cũ ecclesia põt per partẽ que cũ ea contraxit retractari:sed ipsa ecclesia põt approbare vł improbare:qꝛ de eius fauore agitur.
6 Contra factũ ꝓpriũ an qs possit venire.vide hic remissiue.

1 DIuersis fallacijs.† Clerici i minoribꝰ beneficiati qui matrimoniũ cõtraxerunt:beneficijs spoliantur.h.d. Uel sic ꝛ pinguius. Auferẽda sunt clerico beneficia que habebat tẽpore cõtractꝰ matrimonij collata vero postmodũ scienter per episcopũ per eundem auferri nõ possunt sed per superiorẽ.h.d. Diuiditur.nam primo narrat factum qđ secundo improbat ibi cũ ergo:duas rõnes reddens:ꝛ illud per diocesanum corrigit mandat vnuꝫ casum excipiens ibi:nisi. ¶ Casus literalis. quidam clerici contraxerunt matrimoniu nihilominus beneficia ecclesiastica retinere contendũt.queriť qd iuris sit. Dicit papa cum ergo vir cogitat quomodo placere possit vxori:ꝛ iđ circa ea q̃ dei sũt minus valeat cogitare:qꝛ quasi in duo diuisus plenã sui nõ habeat potestatẽ.vt ergo ei
c a quo stipendium recipit plenius famuleť:mãdat epo noruicen.quod huiusmodi clericos ecclesiastis beneficijs debeat spoliare:appel.remota presertim cum ecclesiasticaruꝫ rerũ substãtia per tales soleat perire nisi ipse illis sciẽter cõtulerit beneficia:ꝛ tunc non per ipsum sed per suũ superiorem spolientur beneficijs eisdem. Ber. ¶ Primo not. qđ coniugatus non potest perfecte tendere in vitam cõtẽplatiuam.oportet enim eũ esse intentũ circa vxorem et rem familiarem:nam multa sunt onera matrimonij quibus cõsideratis.inquit apostolus. ¶ Si talis est causa viri ad vxorẽ nõ expediť nubere.xxxij.q.vij.omnes causationes.ꝛ ex hoc infertur quod cuꝫ studiũ alicuius scientie requirat hominẽ totum ꝛ contemplatiuum:non valet cõiugatus vacare studio.vnde vt narrat Hiero.cõtra Iouinia. Cicero post repudium Terentie rogatus ab Hircio vt suaꝫ sororẽ duceret in vxoreꝫ:nequaq̃ annuit dicens se nõ posse vxori pariter ꝛ philosophie operam dare:quod nota. ¶ Secundo.no.duas causas quare clericus coniugatus nõ põt habere beneficium ecclesiasticum. Prima quia nõ potest perfecte famulari:cum nõ habeat ex toto sui corporis potestatem. Secundo quia amore filiorum ꝛ coniugis ecclesiaruꝫ substantia solet per tales dilapidari.vide.j.q.iij.peruenit. vbi dicit glo.quod episcopi efficiuntur ceci in dissipãdo bona ecclesie amore nepotuꝫ:fortius amore filiorum efficiuntur omnino ceci si essẽt legitimi ꝛ naturales. Tertia cã colligiť ex.c.quod a te.s.eodem.nam cõiugatꝰ reputatur immundus respectu obsequij spiritualis cum intẽdat carnalibꝰ desiderijs. Et adde alias causas quas dixi in dicto.c. quod a te. ¶ Tertio nota ibi plenam sui ꝛc.quod nõ solũ vxor dicitur non habere potestatem sui corporis:sed etiaꝫ

a ¶ Fugitiuꝰ.add Pe.de ancha.cõ si.cccx. Ber.
b ¶ Ardua i fctõ. Adde ꝙ Ant.de but.cõsil.lxxvj.incip.monialis sanctissime vite tꝫ bona remanere prio monasterio dato vsufructu secũdo monasterio ne illi sit onerosaꝫ:videtur equa opi. Antoniꝰ Frãcis. ¶ Circa h̃ si monachꝰ vel monialis facit transitũ ad aliđ monasteriũ strictioris regule cui applicentur bona q̃ forsan erãt apud primũ monasteriuꝫ ꝑ ea q̃ habenť in.c.i presentia.d proba.ꝛ in auť.ingressi.C. de sa.san.ecc. viđ q̃ plene not.in.c.licet.d reg.et Bal. in.l.j.C.cõmu.de ma.et eundẽ in.l. cum l adoptiuis. in.v.co.C.de ado. ꝙ bona tanq̃ accessoria ad monachum seu monialẽ debeãt ipm seq ad qđ ẽt viđ bar. in.l.si cõis.in fin. ff.d stip.ser.ne ipꝫ monasteriũ ad qđ facit transituꝫ patiatur damnũ ex illiꝰ ingressũ.de q̃ viđ per ang.pau. de ca.ꝛ alexã.in.l. cui fundus.in.§.j. in fi.ff.si cert peta.
c ¶ Contrahendo matrimoniũ.add Fel.plene.in.c.ita nos.co.iij.versi.in tex.ibi ꝓ periurio s.de iureiur.

a ¶ Dispensasse. Adde Oldr. late cõsil.cccxxv. vsqz ad.cccxxxij. Ro. consil.cccxcvj. et cccvij. Ber.

b ¶ Cause cognitio. Nota q si papa ex certa scientia pmouet inhabiles vr dispensare. inferiores aũt hoc si faciũt sine cãe cognitiõe.istã opi.tenuit Bar.i repe.l.barbarius. in.viij.col.ver.sed qd si papa, ff. de offic.pti,z Ab.in c.cuz in cũctis.§. inferiora.ꝟ.an et epi.z.i.c.inotuit.i ij.col.ver.si autez. et in.c.qsqs.in.ij. not.s.de elec.z in vno istorũ locorũ dixi confert pulchrũ dictũ Inno. in.c.veniens.j.de fil.presby.vbi dicit q nõ põt heri pro legitima dispẽsatiõe temerariũ factũ inferioꝝ quod est valde no. vide tex.meliorez de iure.in.l.idem vlpianus.ff.de excu.tuto, Aeneas de falco.

c ¶ Factũ pꝛiuz. Adde Frã.d arc. consil.cxiiij.Pe. de anch.consilio. ccix.Ber.

Sebasti. Sapia:

c ¶ Factũ pprius. Vide Alex.i cõsi. cxxvij.col.iij in.j. vol.Ias.in.l.si donatione.colũ.pe. C.de collati.post Alexã.ibi.col.vj. z remissiue p feli. in.c.ij.in.iij.colũ. s.de excep.z vide casuz in quo licet cõuenire p Cardi. in cõsi.cxxxvij.co. iij.vbi ponit de rege qui alienauit in pĩudiciũ regni. põt enim cõuenire vt ibi per eum.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Trib⁹ testib⁹. vide Bal.z pau. de ca.l.l.ij.C. quẽ admo.test.aperi. vbi bal.ponit de eo qui testat⁹ est cum duobus testibus in terris soldani.de quo etiã ponit Bald.in.l. ius ciuile.in fi.ff. de iustitia et iure. Ias.in.l.cunctos populos.colũ.pe. C.d sum.trinit.et.

marit⁹.ad hoc.c.no dz.de consan.z affin.nõ enĩ iudicatur ad ipaⁿria marit⁹ z vxor quo ad onera matrimonij.c.quãto.z.c.gaudem⁹.de diuor.ꝟsat enĩ in matrimonio mutua seruitus z mutua possessio.vñ qui possidet possidet.s.d re 2 stit.spo.c.ex trãsmissa.z.c.ex conquestione.eo.tit. ¶ † Itez no.ibi:ã quo stipendiũ zc.q clerici beneficiati dicunt stipẽdiarij dei z datur eis stipẽdiũ rõne famulatus. Et ex hoc põt adduci hec litera multũ stricte pro opi.Cal.in.c.j.de celeb.mis.vbi tenuit clericos teneri ad restitutionem fructuũ beneficiorum qui cessauerũt a diuino officio licet aliqui cõtra.vbi latius dicã.sed hec litera põt adduci in arg.modo pdicto.vident enĩ eis beneficia collata ob certã causaz.s.vt famulẽtur deo.ergo causa cessante cõpetit repetitio.ff.z.C. de cõdi.ob cau.p totum.hãc tñ opi.nõ firmo sz dicã vbi supra remisi. ¶ Vltimo potes notare q eps nõ põt clericos cõiugatos reddere capaces beneficiorũ. Nũqd aũt possit aliquo casu dispensare.dicã in c.Ioannes.j.e.vbi cõmuniter tenet q dispẽsat in minoribus beneficijs:vt ibi latius.

3 ¶ † Et illa opi.presupposita collige ex text.vnum bonum dictũ q superior exercẽs actũ cũ subdito cõtra legẽ eo casu quo dispẽsare põt nõ videt in dubio dispensasse[a]. Inn.tñ tenuit contrarium;sed primũ ipse tenuit in.c.veniens.d fi.presby. ¶ Sed contra hoc põt op.de no.in.l.quidam cõsulebat.ff.de re iudica.z.l.barbarius.ff.de offi.presi. Sol.sen. hic Host.qd aliud in principe aliud in inferiore cui ex gratia pmittitur dispensatio z placet in effectu hec sol.z declara eam sic in dispensatioe principis necessario nõ reqritur cause cognitio.[b]sed sufficit ibi sola voluntas;vt not.Inno.i c.cuz ad monasteriũ.de sta.regu.ideo satis ẽ qualitercũqz pateat de volũtate principis:z satis dicit patere si sciẽs inhabilem eum promouit ad officiũ sibi legib⁹ interdictũ: sz in dispensatiõe inferioris requiritur necessario cause cognitio.nã dispẽsare est diuersa pẽsare.vñ ex pprio significato vocabuli dispẽsatio videt cõcessa cã subsistẽte z cognitiõe precedente. An expediat sic dispensare.vide bo.gl.j. q.vij. §.nisi rigor.et per Inno.in.d.c.cũ ad monasteriũ. Si ergo iste cui cõcessa ẽ dispensatio nõ adhibuit cause cognitionẽ non põt dici dispensatio sz dissipatio:z debet tũc reuocari per superiorẽ:vt hic z ille est puniendus qr fecit actũ cõtra legem in casu non permisso.de quo vide plene qd le.z no.in c.at si clerici.§.de adulterijs.de iudi.z vide qd no.in.c.ij.de schis.vbi plene no.an z qñ videat dispensare supior veniẽdo cõtra legẽ. Et sic ex his aperte aperit intellectus hui⁹.c. nã psupponẽdo q eps potuisset hic dispẽsare tamẽ ex quo nõ egit dispẽsare nec adhibuit cause cognitionẽ nõ valet 4 talis collatio. † Sz tũc remanet dubiũ qre ipẽmet nõ possit talem collationem reuocare:ex quo virib⁹ non subsistit: et hoc examinat in gl.ma.potes tñ dicere put hic sẽtit Host. q ex quo quis agit actũ in quo potuit dispẽsare licet dispẽsatio non teneat quo ad superiorẽ:qr nõ seruauit seruãda ipse tñ cõtrauenire nõ põt:qr qtum in se est actum approbauit.z tene menti semper hãc sol,qr facit ad multa. Indignũ enim est reprobare mores illius quos qtum in se fuit approbauit semel ad h.l.si vxor.ff.de adul.xxxij.q.v.horrendus.iiij.q.iij.si quis testib⁹. Potes addere aliũ notabilẽ intellectũ:vcz q hec dispẽsatio nõ tenuit quo ad supiorẽ.vnde nullitas hec surgit fauore tertij;quo casu nõ põt is qui actum explicauit fundare se ad irritationem actus super iure tertij.ad idem.l.si creditoribus.C.de ser.pig.da. 5 ma.z optime facit tex.xij.q.ij.si qua de rebus. † z qd not. glo.in.c.j.ne se.va.vbi singulariter habet q recipiẽs rẽ ecclesiasticã ex cõtractu emptiõis in fauorẽ ecclesie nullo modo potest allegare nullitatem ad retractationem act⁹ sed ipsa ecclesia de cuius fauore agit põt actũ approbare vel improbare. Ex quibus habes succincte duos itellectus ad fi.huius tex. Tertius intellectus est vt sit in odiũ z opprobrium epi vt factũ suũ emendet per superiorẽ sed precedentes sunt notabiliores. ¶ In gl.j.i fin.hoc dictũ gl.nõ est verum.nã eps z qlibet platũs habẽs iurisditionẽ cõtentiosaz: seu spiritualẽ est simul actiuus z cõtemplatiu⁹. Actiuus est inquãtũ intẽdit saluti proximorũ. Cõtemplatiuus vero in quantũ contemplatur deũ z superiora:vnde Moyses qui fuit deo coniunctissimus fuit actiuus z contemplatiu⁹.nã certo tempore ascendebat in mõtem ad cõtemplãdũ.reliquum vero expẽdebat ad salutem proximorum.de quo in c.nisi cum pridem.de renun.facit qd no.in.c.licet.de reg. Unde Io.an.aliter intelligit:dicit enĩ q per cytharã designatur vita actiua seu laicalis vt etiaz dicit gl.z hoc qr cythara dicitur instrumentũ habẽs plures chordas: z sonũ valde clamosum:ideo designat vitã laicalẽ multis motib⁹ z occupatiõibus deditam. ¶ Psalteriũ vero qr est instrumentum habens sonum tenuem z exilem designat vitã clericalem seu cõtemplatiuam que est multum suauis z quieta. Sensus ergo litere est q in coniugato ista nõ bene cõcordant qm coniugatus ppter immunditiã suã z alias rationes de quibus hic nõ est aptus ad seruiendũ eccl'ie:z sic ad ducendam vitam clericalem:sed in clerico nõ cõiugato ista duo bene concordant. nã clericus qtum in se est debet esse actiuus z contemplatiuus.nã si sibi loquitur predicãdo z non operatur comparat cythare.si vo bene operatur z nõ loquitur equiparatur psalterio:z ideo alibi dicit tex.q san 6 cta rusticitas sibi soli pdest.ij.q.vij.sancta. ¶ † In glo.sup verbo nõ per te.in fi.no.gl.p intellectu istius brochardi cũ c queritur nũquid quis possit venire cõtra factum pprĩuz[c]: de quo vide plene per Io.cal.in.c.si qs.de re.ecc.no.alie.p Bar.i.l.post mortez.ff.de adop.distingue plen⁹ vt ibi no. z quo ad intellectuz.c.nostri.quare iste nõ potest venire cõtra factum pprium dic vt.s.dixi.

1 Validitas actus pendet a loco vbi fit non vbi habet exerceri.

2 Sacerdos grecus non põt habere ecclesiã inter latinos si vult obseruare mores patrie sue.s.accipere vxorem.

3 Sacerdotes greci quare nõ ligantur lege canonica in hoc q non possint esse coniugati.

4 Lex generalis põt a certo gñe psonarũ recipi z a certo nõ. et non recipientes non peccant.

5 Papa posset statuere vt clerici latini possint accipere vxores nisi alias ipsi essent obligati ex voto tacito vel expresso quo casu papa non dispensat sine maxima causa.

Cum olim. Fili⁹ sacerdotis greci ex vxore genit⁹ licite iter latinos promouetur si scandaluz nõ obsistat.hoc d.z est casus no. ¶ Communis diuisio.scda ibi nos. ¶ Casus literalis. Vacãte anglorienti eccl'ia canonici eiusdẽ cantorẽ tricarieñ.in epm elegerũt:archieps acherõtinus electionẽ illius examinãs z personã inuenit q pater eius sacerdos grecus fuit:iuxta morez grecoruz in minoribus ordinibus constitutus vxorẽ duxit:z illa in sacerdotio suscepit eundem.dubitauit archieps vtrũ electionẽ illã deberet confirmare. Consultus papa rñdet cõsiderãs q orientalis ecclesia non admisit votum continẽtie:imo in minoribus ordinibus contrahere possunt.z in superiorib⁹ vti matrimonio cõtracto:mãdat Pa.q si aliud nõ obstet illum cõfirmet:nisi consuetudo regionis repugnet p eo q 1 iter latinos greci hmõi cõuersant. Ber. ¶ † Not.j.tex.qd vbicũqz agitur de habilitate persone vel validitate alicui⁹ actus;debemus inspicere ad cõsuetudinẽ loci vbi aliquis oriundus fuit.vel vbi actus fuit gestus.nõ aũt ad cõsuetudinẽ alterius loci vbi aliqs actus venit applicãdus ad psonam.licet enĩ in ecclesia occidẽtali clerici teneant abstinere:tñ qr clerici in ecclesia orientali nõ tenent:inspicim⁹ consuetudinem eccl'ie orientalis:vnde oriundus est promouendus nõ ecclesie occidentalis vbi exercet actus electiõis:qd facit ad multa. Ex quo põt dici q latinus siue legitim⁹ sz consuetudinẽ patrie sue debet vbiqz reputari legitim⁹.ad quod facit.l.j.C.de manci.li.z no.per Bar.in.l.omnes populi.ff.de iusti.z iur.z.l.cunctos populos.C.de sum.trinit.et maxime ad illã.q.vcz nunqd testamentũ hic fenis cõditũ d cũ tribus testib⁹[d] sm cõsuetudinẽ z statutũ proprie patrie habeat vires q ad bona alibi sita z sic de si.dic.vt ibi not. ¶ Scdo not.q clericus grec⁹ licite vtit matrimonio etiaz inter latinos:qd videt prima fronte cõtra multa iura q dicunt peregrinum teneri ad obseruantiam cõsuetudinis patrie.viij.dist.que cõtra xij.dist.illa.z.d.l.cũctos populos.de hoc qd no Inno.z Host.post eũ.in.c.cũ secundũ.de tem2 po.ordi.vbi etiã nota. † nunqd talis tolerandus inter latinos.z nunqd possit sibi conferri eccl'ia latinorũ si vult seruare ritus suos.nã hic nõ seruabat iste clericus ritus grecorum.imo fuerat pmotus in cantorẽ inter latinos:z hoc teneas:z sic limita istũ tex.q tali volenti obseruare rit⁹ suos nõ est cõferẽda eccl'ia inter latinos:ne varijs ritibus coinquinetur honestas eccl'ie.vt in.d.c.cũ scdz. ¶ No.iij.q lz greci sũt xpiani.z sic subditi ptãti pape nõ tñ peccãt nõ seruãdo legẽ pape z totius cõcilij super cõtinentia clericorũ editaz. 3 ¶ † Cõtra hoc tñ fortiter op.nã lex ligat oẽs subditos v in.c.j.de constit.maxime qñ lex est totius cõcilij:cũ sit ... istinctu spiritussancti edita.l.dist.si ille.xciij.dist.ia. dia So.vide gl.no.xx.di.de libellis.i fi.que ponit duas sol: Prima q greci nõ cõtempserunt illã legẽ.hec sol.nõ satis facit:qr licet grauius peccet non obseruãs legẽ superior:

contẽnẽdo.tñ preter oẽm cõtemptum peccat qs non obseruando legẽ.de peni.di.ij.sciendum.Scda solut.ꝙ papa approbauit tacẽdo mores eorũ.no.bene hanc solu.⁊ extẽdẽdo eam dic ꝙ ex quo illa lex non erat de necessitate salutis: ⁊ nõ fuit recepta ab ipsis grecis ꝑ longa tẽpora:papa sciẽ4 te ⁊ trãsgrediẽtes non puniẽte:illa lex non ligat eos.†Et ex hoc nota pulcherrimũ dictũ ꝙ vbicũqꝫ lex gñalis recipitur in vsu a certo genere personarũ ⁊ a certo non recipit nõ recipiẽtes nõ peccãt saltẽ post longa tempora.ad hoc iiij.di.leges.⁊.c.erit aũt lex.secus dic quãdo in eodẽ genere personarum maior pars recipit:nã tunc minor pars nõ videtur excusabilis per taciturnitatem superioris:sed potest habere locũ illud dictum:multa per patientiã tolerãtur in c.cum iamdudũ.de preben.Ex his etiam collige aliud no.dictũ ꝙ etiã lex precepti tollitur si moribus vtentiũ non recipitur:licet aliud senserit Hostien.in.c.j.de treug.⁊ pace. sꝫ intellige illud dictũ Host.qñ est lex precepti inducens ex natura sui peccatum ex contrauentione:vt quia cõcurrunt cum lege diuina sic videt intelligere Innoc.in ru.de ꝯsue. Arbitror posse dari ⁊ aliaꝫ solu.satis no.iudicio meo.⁊ vt euitentur subterfugia.vt dicamus ꝙ papa etiam cũ maiori parte cõcilij non poterit indicere continẽtiam certo generi psonarũ post promotionẽ eis resistẽtibus ⁊ reluctãtibꝰ quia cõtinẽtia est res que põt persuaderi:imperari aũt nõ xxxij.q.j.integritas.fuisset eñ indicere vitam valde arctiorem ⁊ strictiorem ipsis clericis ꝓmotis.cõtra not.j.c.gesta liiij.dist.⁊ in regula qꝺ oẽs tangit.de reg.iur.lib.vj.⁊ tũc recte stat litera qꝺ ecclesia oriẽtalis nõ admisit seu emisit votum cõtinẽtie:qꝛ neqꝫ voluerũt se obligare huic voto neqꝫ approbare legem cõcilij.vt in.c.nicena.⁊.c.aliter.xxxj.dist. ⁊ ex hoc tollit cõtrarium.¶In gl.ij.not.bene hãc gl.vsqꝫ ad fi.que quotidie allegat ĩ materia sua ⁊ opi.Uin.hic po5 sita placet Gof.⁊ mihi videt verissima.¶†Et ex hoc op. potest inferri ad decisionẽ plurĩũ.q.quarũ prima ad illã nũ qd hodie ecclesia possit statuere quod clericus possit cõtrahere matrimonium sicut greci[a].credo qꝺ sic.⁊ in hoc indubitatũ ẽ apꝺ me respectu eorꝫ q nõ sũt obligati ex voto tacito vel expresso.⁊ sic intelligerẽ gl.in.c.que ad perpetuaꝫ. xxv.q.j.⁊ no.illam gl.sic intellectam.probo rõne.continentia nõ est in clericis secularibus de substãtia ordinis vt dicit Inno.in.c.placet.de cõuer.coniu.nec de iure diuino qꝛ alias greci peccarẽt nec excusaret eos cõsuetudo:quia illa valet cõtra legẽ diuinã vt in.c.fi.de cõsue.⁊ iste de quo hic querit esset illegitimꝰ:quia foret cõtra legẽ diuinã genitꝰ ⁊ non solum credo ptãtem inesse ecclesie hoc condendi:sed credo ꝓ bono ⁊ salute aĩarũ ꝙ esset salubre statutũ vt volẽtes continere ⁊ magis mereri relinquere volũtati eorũ non valentes aũt continere possint cõtrahere:quia experientia docente cõtrarius prorsus effectus sequit ex illa lege ꝯtinẽtie cũ hodie non viuãt spiritualiter nec sint mundi:sed maculant illicito coitu cũ eorum grauissimo peccato:vbi cũ ꝓpria vxore eẽt castitas.vt.d.c.nicena.vñ deberet ecclia facere sicut bonus medicus vt si medicina experiẽtia docẽte potius officit ꝙ prosit eã tollat.⁊ vtinã idẽ esset ĩ oĩbus constitutionibus positiuis:vt saltem obligarẽt quo ad penam ⁊ nõ quo ad culpam.nã ita creuerũt statuta positiua vt vix reperiantur aliqui qui nõ corruperint viã suã.Circa ordinatos vero potest dici ꝙ in casu quo tenetur ordinatꝰ ex voto expresso vel tacito papa non potest dispẽsare nisi ex maxima ⁊ vrgẽti cã.quia votũ est de iure diuino ⁊ soluꝫ debet ꝯmutari in maius bonũ.c.j.de voto.⁊ de facili nõ reperitur in hoĩe cõtinẽte maius bonum:naꝫ nuptie replẽt terrã:virginitas paradisum.xxxij.q.j.nuptie.sicut in simili dicimus nũquid papa possit dispẽsare cũ monacho vt cõtrahat matrimonium[b] de quo in regula semel deo.de re.iu. lib.vj.in mer.dicam plene post gl.in.c.cũ ad monasteriũ.ꝺ sta.regu.vbi vero tenetur duntaxat ex cõstitutione ecclesie. vt qꝛ erat iuris inscius.⁊ expresse nõ nouit.tũc facilꝰ papa posset dispensare.sic credo reducẽdã glo.in.c.de illo.xxxij. distin.nõ tamẽ credo ꝙ ex facili causa possit dispensare lꝫ sit statutũ ecclesie:quoniã est dispensare ꝯtra statutum vniuersalis ecclesie seu saltẽ decoloratur statꝰ ecclesie:quo casu papa non dispensat sine maxima causa.vide pulchrũ text. j.q.vij.⁊ si illa. Nicolaus abbas.

1 ☞ Clericus coniugatus non cogitur deferre tonsuram nisi sic beneficiatus.
2 Clericus per contractũ matrimonij non desinit esse clericꝰ Tonsura non est de substantia clericatus sed est signum.
3 Clericus coniugatus si aliquo casu gaudet priuilegio clericali non gaudet nisi in duobus:videlicet quo ad foruꝫ in criminibus ⁊ quo ad.c.si quis suadẽte diabolo.⁊ tũc fert tonsuram.6.
4 Clericus non incedendo in habitu ⁊ tõsura non perdit priuilegium clericale nisi post trinam monitionem.
5 In penalibus quod est depositum in casu vero non extenditur ad casum fictum:etiã si ista duo aliquãdo reperiant parificata.
6 Clericus coniugatus an possit compelli ad portanduꝫ tõsuram.
7 Clericus coniugatus an possit obtinere beneficiũ ecclesiasticum.
Laicus nõ põt habere beneficiũ ecclesiasticum in tituluꝫ. Eps nõ dispensat contra ius nisi in casibus a iure exꝑssis.
8 In materia dispẽsationis ⁊ sic in materia exorbitãti nõ valet argumentum de permissis expressis ad nõ permissos ẽt minores.
9 Consuetudo an introducatur per non vsum.

1 IOannes. †Clericus cõiugatꝰ nõ beneficiatꝰ nõ cogitur deferre tonsuram.hoc dicit.¶Primo ponit cõquestio.¶Scdo pape diffinitio ibi:quoniam igit. ¶Casus literalis.Quidã nomine Joannes in acolitatꝰ ordine constitutus:cõtraxit matrimoniũ cũ quadã muliere dimissa tõsura:episcopus loci cõpellebat eũ portare tõsuraꝫ clericalem:propter quod vxor scãdalizabatur de cõsuetudine tñ loci clerici nõ cõpellebantur inuiti portare coronã.¶Unde iste Joannes conquestus est domino Pape.super hoc rescribit Papa episcopo dicens quod idem clericus etiam tõsuratus nõ potest priuilegio clericali gaudere.Unde mandat quatenus dictũ Joannem super tõsuratione huiusmodi non molestet:dummodo nullũ bñficiũ ecclesiasticuꝫ recipiãt ratiõe cuius debeat portare tõsurã: quia huiusmodi tonsura redũdaret in opprobriũ ordinis clericalis cũ ipm oporteat negotijs secularibus immisceri. Ber.¶Primo no.qꝺ ordo acolitatus nõ habet annexũ votũ continentie.est eniꝫ de minoribus ordinibus qui non impediũt nec dirimunt matrimoniũ iam cõtractum secus 2 est in subdiaconatu ⁊ superioribus:vt in.c.j.ꝰ.e.¶†Scdo no.casum in quo vere clericus non cogitur deferre tõsurã: nam per contractum matrimonij nõ desinit quis esse clericus:character enim semel habitus indelebilis est:vt no.in c.degradatio.de pe.lib.vi.⁊ super rubrica de bapti.⁊.ꝰ.eo. super rub.nec tonsura est de substantia clericatus:est enim quoddã signũ.vt.xij.q.j.duo sunt genera.¶Tertio nota ex nõ vsu qñqꝫ inducitur cõsuetudo sicut hic ex nõ delatione tonsure.⁊ de hoc.j.plene.Quarto no.clericũ cõiugatuꝫ posse obtinere beneficium ecclesiasticũ:qꝺ videtur ꝯtra.c. sane.⁊.c.qꝺ a te.⁊.c.diuersis fallacijs.ꝰ.e.sed dic vt.j.dicã. ¶Ultimo no.ꝙ actus ĩhoneste gestꝰ ab vno ex clericis redundat in vituperiũ totiꝰ ordinis clericalis.facit.c.ad sup3 plicationem de renun.¶†In gloss.j.in fi.primo ꝑ intellectu.c.⁊ glo.est examinãdũ an clericus cõiugatus gaudeat aliquo priuilegio clericali[c] ⁊ cõcludit post Jo.and.qꝺ aut matrimonium contractum per clericuꝫ tenuit aut fuit nullum impediẽte sacro ordine.Primo casu aut contraxit bigamiã:quia duxit successiue duas vxores:vel cõtraxit cũ corrupta:⁊ tũc perdit omne priuilegiũ clericale:imo ꝯpellitur velit nolit dimittere tonsurã.c.j.de biga.lib.vj.aut nõ cõtraxit bigamiam:⁊ tunc si nõ incedit in habitu ⁊ tõsura nullo priuilegio clericali gaudet:vt in.c.vnico.eo.ti.li.vj.si vero incedit in habitu ⁊ tonsura gaudet tñ duobꝰ priuilegijs primum in criminalibus quo ad forum scdm respectu persone quo ad canonẽ si quis suadente.xvij.q.iiij.reliqua vero priuilegia ecclesiastica perdit ipso facto:vt.d.c.j.⁊ ita limita istũ text.dum dicit ꝙ etiam tonsuratus gaudere priuilegio clericali nõ põt.dꝫ eñ intelligi de reliquis priuilegijs preter illa duo.⁊ ad perdendũ hec priuilegia nulla requiritur monitio sed sufficit solus contractus matrimonij. 4 nam contrario actu perduntur hec priuilegia.†secus est in his qui nõ cõtraxerunt matrimoniũ.lꝫ dimiserint habitũ ⁊ tõsuram:nõ per hoc perdũt priuilegiũ clericale:nisi post trinam monitionẽ quia nõ exercuerũt actum oĩno ꝯtrariũ clericatui.⁊ sic intelligo iura allegata in prin.gl.pro cõtrarijs.de hoc tamẽ vltimo dicẽdum vt plenissime dixi in.c.ꝑpendimꝰ.de sen.excõ.¶Scdo casu principali quãdo matrimoniũ non tenuit impendẽte sacro ordine.dic.qꝺ aut cõtraxit de facto bigamiã:⁊ efficit indispẽsabilis quo ad executionem officij ꝓpter intentionẽ suam cum opere subsecuto.c.nup.de biga.Sed putat hic Jo.an.ꝙ per hoc nõ perdit priuilegium clericale:nam.c.j.de biga.lib.vj.denudãs

fide catho.⁊ and. sicu.late in rub.j. de testa.col.xviij. Jo.bapti.de sancto seueri.in.l.oẽs ppli.col.ij.ff.ꝺ iusti.⁊ iu.⁊ ꝙ testiũ validũ loco vbi fit sit validuꝫ vbiqꝫ viꝺ late Mod. in.l.si nõ speciali. C.ꝺ test.vbi Ale.

a ¶Sicut greci.adde Alex.cõsil.ij.j. lib.Berñ.

b ¶Mrimonium. dicas ꝙ papa potest dispensare ꝙ monachus ꝯhat matrimonium ex cã:ne stirps nobilis deficiat sine herede.ita Bald.in l.si tibi filius.insi. ff.ꝺ adop.dixi latius.ꝰ.ꝺ vi.⁊ ho. cler.in.c.clericus. Aeneas de falco. Antoniꝰ Franci.

¶Circa hoc qꝺ ꝰ dr an monachꝰ possit dispensari: vt ꝯhat matrimoniũ ꝓpter nobilitateꝫ familie aut aliã iustã cãm dicas qꝺ papa non facit ꝺ monacho non monachũ:vt ꝑ gl.i.c.cũ ad monasterium.de sta.mo.imo si monachus ꝯheret mrĩmoniũ grauiter puniret:vt in cle. eos q.de cõsan.et affi.⁊ hr ꝑ Jo.de imo.i.l.si qs post habẽdos.in.§.fi. ff.ꝺ li.⁊ posthu.⁊ an possit puniri pena corporali vl pecuniaria.vide Bar.i.l.hos accusare.i.§.fi.de acc. an aũt possit cum eo dispẽsari ꝑ papã vt possit ꝯhere ex cã ꝺ qua hic dicas ꝙ sic dummõ suscepta prole redeat ad mõasterium.vt per.d. Ant.Imo.⁊ do. Car.in ꝑalle.c.cũ ad monasteriuꝫ de sta.mona.

c ¶Priuilegio clericali.Adde Lapum alle.xl.

Sebasti. Sapia.

c ¶Clericali.Uid Lapum allegat. xxviij.col.fi.quaꝫ allegat Feli.in.c. ecclesia scte Marie.in.xvij.q.ꝰ.de constitu.

Sebasti Sapia.

a ¶ Consuetudo. Nunqd valeat cõsuetudo ꝙ clerici cõiugati gaudeãt priuilegiis clericalibus lꝫ non deferant habitũ nec tonsurã: vid Ful. consil.xxiij. incip. presuppositis statutis.in primo dubio.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Qđ i materia hãc regulaꝫ latissime explicat Feli. i.c.postulasti.co.xi.ver.regula ẽ ꝙ in dispẽsatiõib⁹. s.de rescrip.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Alia regula. Ad hanc regulã vide late Feli.i.c. cũ accessissent.co. x.ver.hãc regulã. limita.s.de cõstit. ⁊ in.c.j.colũ.iiij.ver. quarta declaratio. s.de treu.⁊ pac.⁊ in.c.inter cetera. col.v.s.de rescri. Jas.in.l.de quib⁹ colum.viij.ff.de le. Abb.in cõsi.lvij. inci.in qõ.colum. pe.in.ij.vol.Cardi.in cõsi.xxxviij. ĩci.primo rõnes, colũ.j.ver.scđo qꝛ. Bartho.vero. in tract.serui.vrba. serui.qđdu. colũ. xxiij.cũ allegatis p.Jo.franci.balbu.in tracta. prescriptio.i quarta parte qnte partis pricicipalis.qõ.j.

Zacharias.

d ¶ In rebus suis adde qđ not. Hemi.i.c.j.in fi.et ibi gl.i.ver.de ceteris. eo.tit.li.vj.bal.in sua margar.in.ver. clericus.versi:si.⁊ ibi dixi aliquid in addi.ad istũ in.c. si.nume.4.in versi. aliquas gabellas s.de vita et honesta.cleri.

bigamos priuilegio clericali loquit̃ de vera bigamia: sꝫ iste nõ ẽ verus bigamus cum matrimoniũ nõ tenuerit: nã videmus ꝙ depositus verbaliter gaudet p̃uilegio clericali dũmodo sit corrigibilis.iuxta no.in.c.dictũ.lxxxj.disti. 5 ⁊.c.degradatio.de pe.li.vj.hoc vltio not. ¶ Pro hoc facit quia in istis penalibus qđ est dispositum ĩ casu vero nõ verificat̃ in casu ficto: vt l.c.in nostra.de iniu.l.iij.§.hec verba. ff.de neg.gest.Et no.ex hoc dicto Jo.an,id qđ dixi pcedere vt dispositũ in casu vero nõ verificatur ĩ ficto etiã si aĺs quo ad quid reperiant̃ ista parificata etiã quo ad certam speciem pene.vt probatur in.d.c.nuper.nã cõstitut⁹ in sacris efficit̃ bigamus quo ad quid.s.vt perdat executionẽ officij:nõ tñ habetur p vero bigamo quo ad hoc vt pdat omnia priuilegia clericalia:sicut vere bigamus.de pe.di.j. 6 §.pene.†Et ex his infert̃ ad aliã.q.videlicet nunquid clericus cõiugatus possit cõpelli ad deferendũ tonsurã.⁊ cõclude latius ꝙ aut incurrit bigamiam:⁊ nõ potest cõpelli imo peccat portãdo.d.c.vnico.aut nõ incurrit bigamiã ⁊ tunc aut hꝫ beneficiũ ecclesiasticũ ex dispensatione.et tenetur deferre vt hic.aut nõ habet ⁊ cõpellit̃ causatiue.s.si vult gaudere istis duobus priuilegiis.d.c.j.e.ti. Est vnus casus dubitabilis quid si habet cõsuetudo vt cõiugat⁹ omnino cõpellatur deferre tonsurã:lꝫ nullũ bñficiũ ecclesiasticum velit. Jo.an.disputat ⁊ tãdẽ cõcludit valere cõsuetudinẽ alleg.tex.istum a cõtrario.nã hic allegabatur cõsuetudo vt cõiugatus nõ cogeret̃ deferre ergo cõsuetudo circa delationẽ attendenda est. Item pbatur per locũ a speciali:nam non valet cõsuetudo in bigamo.vt in.d.c.vni.ergo valet in non bigamo.ad idẽ facit qđ.s.dixi.nã iste vere clericus est.⁊ cũ hac sententia cõiter trãseunt doc. Sꝫ dubito pp̃ter fi.huius tex.qui multũ stringit in cõtrarium duꝫ dicit ꝙ cũ oporteat tales cõiugatos immisceri negotiis secularibus,delatio tonsure tendit ad vituperiũ toti⁹ ordinis clericalis.ergo non dꝫ valere talis cõsuetudo maxime ĩ viris coniugatis:qꝛ tẽdit in dedecus ecclesie.est enim contra honestatem contra quã nõ valet cõsuetudo c.cũ decorem.de vita ⁊ honesta.cleri.nec potest vxorat⁹ phiberi qui immisceat se negotiis secularibus.⁊ ad istũ tex.potest respõderi qđ ista fuit narratio ptis. Ad.c.vnicũ.dic ꝙ specifice non a dicit vt nõ valeat cõsuetudo a respectu tõsure:⁊ p̃supposito qđ diceret nõ per hoc infert̃ ꝙ valeat cõsuetudo quatenus coniugatus nolens teneatur deferre tonsurã.ibi enim ponitur casus in volente ⁊ nos sumus in nolente.casus tamẽ satis dubitabilis est. Ex predictis habes examinatos 7 duos articulos tactos ĩ tex. ¶ †Tertius articulus est nõ minus vtilis nũquid clericus cõiugatus possit obtinere beneficiũ eccl'iasticum:hec litera videtur innuere qđ sic.in ver. dũmodo ⁊c. In cõtrarium vero sunt multa iura.s.lect.et allega.ideo insurgũt opi. Abbas hic dicit ꝙ de iure cõmuni nõ potest habere:⁊ sic loquuntur cõtraria.sꝫ ex dispensatione sic ⁊ ita procedat iste tex.hãc opi.secuti sunt Hos. ⁊ Philip.i.c.j.⁊ Spec.in titu.de leg.§.nũc.in versi.xxv.limitant tñ vt valeat dispensatio epi respectu simplicis beneficij.alij vero dicũt ꝙ tantum papa dispensare potest.de laico verũ est qđ beneficiũ ecclesiasticum in tituluꝫ habere nõ põt.c.ex literis.de transac.⁊.c.ij.de inst.no.doc.cõmuniter hic.⁊ in.c.causam.de rescr.doc.sequẽtes recitando opi. transeunt et expresse non eligunt illa tamen opi. Abba.cũ aliorum tẽperamento videtur esse magis cõmunis:sed credo de subtilitate iuris illã opi.non procedere pbatur apertissime quicquid sit in criminalibus:in aliis cõmuniter datur regula qđ epũs non dispensat cõtra ius:nisi in casib⁹ a iure expressis.no.in.c.at si clerici.§.de adulteriis.de iud.pbatur in.c.dilectus.de tempo.ord.ad ideꝫ.c.institutionis. xxv.q.ij.nã per dispensationẽ violãtur iura:⁊ inferiori non est licitũ violare iura superioris:vt in cle.ne romani.de ele. Jo.⁊ Arch.in.c.licet causam.de elect.lib.vj.⁊ hec dispẽsatio nullibi est cõcessa episcopo:imo potius videtur sibi phibita.per.c.diuersis.⁊ rationẽ eius.⁊.c.sane.⁊.c.iij.s.eo probatur ⁊ fortius.⁊ clericus cõiugatus nõ debet administrare altari.xxvij.q.ij.multorum ergo nõ potest habere beneficium ecclesiasticum cũ illud det̃ rattione administratiõis vel officij etiaꝫ si sit simplex:vt in.c.proposuit.de fil.presb. ⁊.c.conquerente.i.ti.j. Item ⁊ tertio hoc tẽdit in prauũ exẽplum ⁊ scandalum aliorũ:vt in.c.seq.nec ob.iura.super q̃bus vidẽtur se fundare illi doct.dum dicũt episcopũ posse dispẽsare circa beneficium cũ homicida ⁊ cum irregulari. vt.in.c.henricus.i.de cle.pu.in due.⁊.c.ad audiẽtiã.de ho 8 mi.⁊.lxiij.dist.salonitane.vbi dispẽsat cũ deposito. ¶ †Ad b hec enim:⁊ similia respondeo ꝙ in materia [b] dispensatiõis que est exorbitãs nõ debet argui de casibus permissis ad nõ permissos:etiam si permissi sint maiores:vt no. Jo.an. in regula que a iure.de reg.iur.lib.vj.dico plene.in.o.§.de adulteriis.⁊ pro hoc verba illi⁹ regule dũ dicit que a iure cõmuni exorbitãnt minime ad consequentiam sunt trahẽdã:vt.l.qđ vero contra rationem.ff.de lega. Item põt dici qđ non est eadem ratio in cõiugo que ĩ aliis predictis.naꝫ alij predicti nõ reputãtur indigni:nã elegerũt prius aliam vitam cõtrariam:vnde videmus ꝙ retinent priuilegia clericalia ex quo sunt corrigibiles:vt supra dixi.sꝫ secus in cõiugato. Item cum illud.c.vnicum velit censeri coniugatuꝫ vt laicũ preterꝙ in illis duobus casibus:quo poterit epũs illum habilitare ad beneficia ecclesiastica:⁊ hanc partẽ de stricto iure puto veriorem. Ad istum tex.potest respõderi tenendo aliaꝫ opi.vt loquatur de dispẽsatione pape.satis est enim ꝙ potest verificari in aliquo casu:vel potest intelligi prout dicit Host.in clerico coniugato habente stipẽdiũ ab ecclesia:non tamen in titulũ:nam si cõsuetudo est debet d deferre tonsuram:alias secus. ¶ †Vltimo op.contra tex. videtur enim quod hic non poterat induci cõsuetudo ex nõ delatione tonsure:quia ex actu negatiuo seu ex nõ vsu non põt induci consuetudo. cũ cõsuetudo sit cõmunis assuefactio seu actuuꝫ repetitio.j.dist.cõsuetudo.xxvij.q.ij.ita nos: l.iij.C.de epis.audi.facit insti.de iur.na.gent.⁊ ciui.§.ex nõ scripto.dũ, dicit diuturni mores ⁊c. Joan.an.hic instat:⁊ in effectu videtur ponere verba Cy.posita in.l.ij.C.q̃ sit lon. consuetudo.⁊ dic breuius sic qđ quãdoq; non vsus nõ habet in se actum tacitum contra dispositionẽ iuris:neq; in substantia:neq; in forma.⁊ tunc ex nõ vsu nõ inducit̃ consuetudo neq; abrogatur text.pone exẽplũ lex dicit hermaphroditum iudicandum sm sexum preualẽtem.l.queritur: ff.de sta.homi.iiij.q.iij.hermaphroditus.tamẽ si per mille annos nũꝙ accidit iste casus nõ potest dici abrogata illa lex quia nihil est actũ cõtra legem vel pone lex dicit ꝙ si de disti mihi dãnũ possum agere contra te actiõe.l.aqui.pone ꝙ dãnuꝫ passus nunꝙ voluit agere.profecto ex hoc nõ est inducta consuetudo contra illa.l.non necessitat ad vsus sed dat facultatem agendi. Et ideo ex hoc concludimus c alia regula [c] ꝙ in his que sunt mere facultatis nõ inducit̃ consuetudo.nã in his casibus nihil agitur contra legem pmittentem. Si vero non vsus habet in se tacitum actũ cõtra dispositionem iuris:inducitur cõsuetudo vt hic.nã nõ deferendo tonsuram videtur cõmittere cõtra legẽ que inducit delationes tonsure.pone aliud exẽplum lex defert hereditates communiter ⁊ qualiter oĩbus filiis nõ distinguendo inter masculos ⁊ fem nas.l.maximum vitiũ.C.de li.pte. sed consuetudo tantũ defert primogenito ⁊ nũꝙ femine:lꝫ enim femina vel scđo genitus nunꝙ fuerit vsus illo iure cõmuni nihilominus inducitur consuetudo qꝛ hoc actũ fuit contra ius cõe.⁊ sic de similibus. Abbas.

Cum decorem.

Vxorati non admittunt̃ ad ecclesiasticas dignitates et cogũtur dimittere quas habent. ¶ Casus literalis. Quidã clericus vxoratus nitebat̃ adipisci aliquas dignitates ecclesiasticas. Super quo cõsultus papa respondet ꝙ clerici publice vxorati nõ debẽt admitti ad ecclesiasticas dignitates:⁊ si q̃s habẽt illas dimittant quia sine scãdalo ⁊ malo exẽplo eas retinere nõ possunt. Ber. ¶ No.j.ibi dignitates: ꝙ vxoratus lꝫ clericus nõ potest habere ecclesiasticã dignitatẽ.idẽ tamẽ dic de alio bñficio simplici:vt in.c.j.ij.⁊.iij.s.eo.⁊ no. hic gl. ¶ Scđo no.hic ex fi.tex.ibi:sine prauo exẽplo ⁊c.ꝙ consuetudo nõ valet vt coniugatus possit tenere beneficiũ ecclesiasticũ. non enim valet cõsuetudo cuꝫ prauo exemplo. argu.in.c.cum decorem.s.titu.ij.⁊ ita cõmuniter tenẽt hic doc.quod no. ¶ Sed queritur quid si nõ publice sunt vxorati.doc.⁊ bene dicunt ꝙ idẽ:dũmodo hoc probari possit ⁊ pro hoc iura superius allegata ⁊c.

1 ☞ Clerici vxorati non gaudent priuilegio clericali in rebus suis: puta circa solutionem gabelle ⁊ similium: etiã si vadant in habitu ⁊ tonsura.2.

3 Clericus depositus verbaliter si est corrigibilis:gaudet priuilegiis clericalibus.sec⁹ si est icorrigibilis. Depositus vero actualiter ipso facto perdit omnia priuilegia.

1 d **Ex parte.** †Clerici cõiugati ĩ reb⁹ suis [d] nõ gaudẽt priuilegio clericali.hoc dicit.secunda ibi:cum igitur. ¶ Casus literalis. Quidã literati de terra regine anglorũ habitu ⁊ tonsura dimissis ducunt vxores:tamẽ ad hoc vt declinẽt iurisditionẽ regie ⁊ eã defraudẽt debitis obsequiis

tonsuram

tonsuram reassumunt. Insuper quidã alij recepta tonsura similiter cõtrahunt ⁊ eam deferũt vt excusari valeãt a predictis significauit hoc regina do.pa. ⁊ ipe respondet cũ reddenda sunt cesari que cesaris sunt: deo que sunt dei patienter sustinebit si a talib⁹ clericis iustitias suas exegerit: sicut ab alijs coniugatis. Ber. ¶ † No. primo ꝙ clericus ꝯiugatus non gaudet in persona nec in reb⁹ suis priuilegio aliorum clericorum: tenet̃ ergo soluere gabellas ⁊ alia obsequia regalia: nõ ob. ꝙ incedat in habitu ⁊ tõsura. ⁊ hodie est magis clare decisum. in. c. vnico. eo. ti. lib. vj. ⁊ dixi in. c. ioãnes. s. e. Et ex hoc infertur ad duo. Primo ꝙ a laicis licite dñs ciuitatis exigit iustitias suas ⁊ obsequia cõsueta. Secũdo infert̃ ꝙ a clericis[a] nõ cõiugatis nõ põt dñs tpalis exigere aliqua obsequia: sunt eñi exempti iure diuino ⁊ humano: vt legi ⁊ notaui. in. c. q̃q̃. de cõs. lib. vj. ⁊. l. iij. C. de episco. ⁊ cle. ⁊ vide gl. in. c. si imperator. xcvj. dist. ⁊ Inn. in. c. ij. de maio. ⁊ obedien. ¶ Secũdo no. ibi literati: ꝙ homines literati nõ sunt exempti a debitis ⁊ obsequijs ⁊ iustitijs cõsuetis exhibẽdis domino tẽporali. ad hoc. l. vt gradatim. ff. de mune. ⁊ hono. docentes tñ habẽt multa priuilegia. l. medicos. ⁊. l. fi. C. de profes. ⁊ me. li. x. ¶ † Querunt nunc doc. nũquid depositus gaudeat his priuilegijs ⁊ dic vt dixi in ca. Ioãnes. nam si sunt corrigibiles gaudẽt. tenentur enim viuere clericaliter ⁊ sunt de foro ecclesie: vt in. c. accedẽs. l. dis. ⁊. c. dictũ. lxxxj. disti. ⁊ hoc intelligo in verbaliter deposito: nã actualiter deposit⁹ execut⁹ est incõtinẽti oĩ priuilegio clericali. c. degradatio. de pe. lib. vj. Si vero deposit⁹ est incorrigibilis perdit incontinenti priuilegium[b] ⁊ potest comprimi per iudicem secularem. tex. est fm communem intellectũ. in cap. cũ nõ ab homine. de iu. Et ex hoc not. ꝙ depositi vtunt̃ ⁊ gaudent pluribus priuilegijs q̃ coniugatus quãtumcũq: incedat in habitu ⁊ tõsura. ⁊ facit ad id qd dixi in. d. c. Ioãnes. ⁊ facilius dispensetur cũ clerico deposito corrigibili q̃ cum coniugato circa beneficium. Abbas.

1 Clericus in minoribus si efficitur miles ⁊ exerceat militiam ipso facto perdit oĩa priuilegia clericorum: alias sec⁹.

2 Clericus in minoribus causatiue cogitur portare tõsurã. s. si vult gaudere priuilegio clericali: precise vero non cogit̃.

VT consultationi. Si clericus in minorib⁹ militat non est cogẽdus deferre tõsurã vel habitum clericalem. h. d. ¶ Casus literalis. Quidã constitutus in minori etate tonsuram ⁊ coronã clericalẽ accepit postea factus fuit miles: querebatur an debeat cõpelli portare habitũ clericalẽ. ⁊ respondetur ꝙ non debet compelli. Ber. ¶ No. j. ꝙ miles dei nõ est icapax militie secularis. nã quilibet clericus in quocũq: ordine cõstitutus efficit̃ miles dei. nã deo militat: vt in. c. episcopus. j. de prebẽ. facit cap. diuersis. s. e. ⁊ nihilominus potest effici miles seculi: vt hic. sic ecõtra miles seculi potest effici miles dei: vt patet li. feu. in. c. qui clericus. si de feu. fue. cõtro. ⁊ etiam rex siue baro potest promoueri ad clericatum. xx. q. iij. preses.

1 ¶ † Sed q̃rit̃ nunq̃d clericus in minoribus constitutus assumendo militiam secularem gaudeat priuilegio clericali. doc. expresse non tangunt: sed tacite sentiunt ꝙ non duz dicũt ꝙ si miles dei efficitur miles seculi desinit esse de militia clericali sed aliter sentit Innoc. in. c. j. de aposta. sed post eũ dicerem sic: ꝙ aut promouetur ad militiam secularem: ⁊ facit actum omnino ꝯriũ clericatui: vt q: exercet seua: seu iuit ad bellum: ⁊ si. ⁊ immediate perdit priuilegium clericale: q: ista sunt contraria: vnde ex quo elegit cõtrariam vitã fuit a prima ipso facto exclusus. xxxij. q. j. cũ renũtiatur. aut tñ est effectus miles ⁊ non exercet seua nec aliũ actũ prorsus cõtrariũ clericatui: sed viuit honeste vt cleric⁹ ⁊ gaudet priuilegio. ita sentit ibi Inno. Sed ego dubitarem quid in eo milite qui iurauit illa de q̃bus est gl. in. l. pe. ff. ex quib. cau. ma. nam inter cetera vere militandus debet iurare nõ vitare mortẽ pro republica. ⁊ iste actus prorsus est cõtrari⁹ clericatui: cum clericatus officiũ reddat clericũ habilẽ ad pugnãdũ etiã cũ infidelibus: vt in ca. ex multa infra de voto.

2 ¶ Ultimo hic queritur quid si cleric⁹ in minoribus nõ efficitur miles nec cõiugatus, sed non vult deferre tonsuraz nunquid possit ad delationẽ cogi. Abbas hic quod nõ. al. leg. no. in. c. j. ⁊. c. fue. j. de aposta. ⁊ cũ hoc dicto trãseũt communiter doc. ⁊ satis mihi placet. nã ex quo potest adhuc eligere vitam laicalem ꝯtrahendo matrimonium, ita potest habendo spem ad matrimoniũ cõtrahẽdũ. ꝓ hoc capit. in audientia. ⁊ in capitu. contingit. de sen. excõmuni. vbi cõpelluntur tantum causatiue. s. si gaudere volunt priuilegio clericali. ⁊ hoc nota bene.

¶ De clericis non residentibus. Rubrica.

¶ Supra visum fuit in duob⁹ titulis p̃cedentib⁹ qualiter clerici beneficijs priuẽtur per mulierum ꝯsortia: merito nũc subijcitur qualiter sunt remouendi propter non residentiã in beneficijs: vel potest cõtinuari congruentius: quia clerici non solum inhoneste viuũt sectando mulierũ consortia: sed etiã in beneficijs eorum nõ residendo ⁊ fructus eoꝝ capiẽdo merito subijcit̃ hec rubrica. de cle. nõ resi. Abbas.

1 Epũs non põt suũ episcopatũ renuere ⁊ alium acceptare sine licentia pape: alias priuabitur vtroq: non ipso facto sed per sentẽtiã. 6. etiam si fuerit electus vel postulatus ab ecclesia vacante. ⁊ idem in alijs clericis. 2.

3 Manifeste ⁊ euidenter dicitur fieri illud quod fit ex verisimilibus coniecturis.

4 Argumentum a communiter accidentibus validum est.

5 Fraus an presumat̃ ex eo qd clericus senex ꝑmutauit suũ beneficium magnũ cũ vno paruo qd habebat eius nepos.

6 Episcopus nõ põt priuari suo episcopatu nisi a solo papa.

7 Actus qui pariter potest referri ad malum ⁊ ad bonũ: debet referri ad bonum. secus si act⁹ in se est malus: lz aliquo respectu possit referri ad bonum.

Citatio contra legez est nulla: licet aliquo casu speciali possit habere effectum.

Cleric⁹ si amplectitur mulierẽ an in dubio presumatur facere causa benedicendi.

1 **NOn liceat.** ¶ † Epõ nõ licet sine licẽtia pape trãsire ad alium episcopatũ ipsuz acceptando al's priuat̃ habito ⁊ ambito. h. d. cũ glos. j. p̃mo ponit̃ dictũ. scdo ratio ibi: manifesta. tertio rationis ratio ibi: nullus. ¶ Casus literalis. Statuit ꝯcilium sardiceñ. ꝙ null⁹ epũs trãseat ad aliam ciuitatem de ciuitate sua q: causa quare fiat videt̃ manifeste: scz ambitio: q: nullus reperit̃ q de maiori ciuitate trãsire velit ad minorẽ. Ber. ¶ † Primo no. epm nõ posse ꝓpria autoritate transire ad aliũ epatum: qd ꝓcedit etiã si esset elect⁹ siue postulatus ab ecclesia illa vacante. nõ eñ debet quacũq: ex causa dimittere epatũ suũ sine licẽtia pape est eñ illi adeo matrimonialiter alligatus vt etiam causa religiõis nõ possit ipsuz deserere. in. c. lz de re. ⁊. c. veniẽs. de renũ. ⁊ habent locũ p̃dicta etiã in inferioribus clericis: vt in. c. admonet. ⁊. c. qd in dubijs. de renũ. ¶ † Scdo no. literã ibi manifesta. ꝙ id qd colligit̃ ex ꝯiecturis ⁊ ex verisimilib⁹ p̃sumptiõib⁹ dicitur manifestum[c] pro quo bo. text. in. l. lz. de leg. j. vbi dr euidẽs volũtas testatoris: q̃ ex ꝯiecturis elicitur. ¶ † Tertio no. ꝙ valet ar. a cõiter accidẽtib⁹. ⁊ tene menti ad hoc istũ tex. nã si arguit tex. hic nullus est inuent⁹ q hoc faceret ⁊c. ⁊ de hoc arg. vide gl. ⁊ Cy. in. l. neq: natales. C. de ꝓba. ¶ † Ultimo no. ꝙ qs nõ presumitur dimittere beneficium suũ pro viliori. Et hoc inducit̃ ad notabila. q. quidã clericus senex[d] permutauit beneficiũ suũ pingue cũ tenui cuiusdã nepotis sui nũq̃d ex hoc debeat p̃sumi fraus vt sic renũtiauerit affectui carnali vt post mortẽ suã bñficiũ pingue remaneat penes nepotẽ. Jo. and. in. c. ij. de renũt. lib. vj. sentit ꝙ sic ꝓ hoc mẽs illi⁹. c. ꝯcurrũt eñ in hoc casu tres presumptiones. Prima ꝯiunctio sanguinis. ar. c. graue. j. de p̃ben. scda ratio senectutis. tertia q: non est verisimile ꝙ qs velit beneficiũ pingue dimittere ꝓ tenui. arg. c. sup hoc. de renũ. ⁊. l. cũ de indebito. ff. de ꝓba. Jo. de li. sentit hic oppositũ. nec ob. fm eũ. d. c. ij. q: ille ibi fuit vsus iure prohibito. iste aũt vtit̃ iure ꝯcesso nec obstare debet ꝯsanguinitas ex quo ille al's est idone⁹. ar. lvj. di. nasci. ⁊. lxxxvj. di. non satis. moderniores magis videntur inclinare i opi. Joã. and. Ego sic dicerẽ ꝙ aut insunt alique presumptiones elidentes seu obfuscantes predictas: ⁊ tunc nõ sufficiũt ad fraudẽ probandã. pone exemplũ. beneficiũ pingue exigebat magnã curã forte huic seni intolerabilẽ vel loc⁹ beneficij nõ erat sibi tut⁹: seu aer non ꝯferebat sibi. ꝓ hoc. c. ad supplicationem. de renũ. ⁊. c. cum venerabilis. de exec. facit. c. ad q̃nes. de rerũ permu. sed cessantibus his cõiecturis presumerẽ fraudẽ ꝓpter rationes predictas ⁊ per istũ text. qui iudicio meo optime facit ad decisiõnẽ hui⁹. q.[e] nã ꝯciliũ hic mouetur ex eo ꝙ cõiter epi facere solent. Itẽ videmus in clericis. nam nõ facile solent dimittere beneficia pinguia pro vilioribus: imo totis conatibus solent semp crescere in beneficijs. ⁊ ex his presumptionib⁹ satis potest inferri s̃nia arg. hic. ⁊. s. de p̃sum. c. afferte. ⁊ facit. l. indicia. C. de rei vẽ. ¶ In glos. j. ibi alias perderet habitum ⁊c. Ex his verbis sentit glos. intellectum ad tex. nostrũ vt non liceat episcopo

Sebasti. Sapia.

a ¶ A clericis. a q̃bus onerib⁹ sint exẽpti clerici tradit Bald. in. l. ad instructionem. C. de sacrosan. eccle. Jas. ⁊ Moder. repetentes in. l. placet. C. e. ti. ⁊ Bar. vero. in tract. seruitu. rusti. in rub. de via. q. xxv. Zacharias.

b ¶ Perdit priuilegiũ. adde qd notaui in aposti. ad istũ in. c. at si clerici. in fi. in ver. retinet. s. de iudi.

c ¶ Manifestum. scias tñ ꝙ ex istis indubitatis presumptionib⁹ ⁊ indicijs non põt qs corpaliter puniri. Gand. i male. in rub. de p̃sump. in dub. in. ij. col. vsi. solutio. vbi format illam. q. si aliqs visus est exire cũ gladio sanguinolẽto de aliqua domo. ⁊ ibi reperiatur homo mortuus. de qua per Bal. in. l. sciãt cũcti. post prin. C. de probat. põit Jas. lz p̃dicta nõ allegẽt. l. vt vim. ff. de iu. ⁊ iur. Aeneas de falco.

Sebasti. Sapia.

¶ Manifestum. Uide Bar. in. l. si qs ex argẽtarijs. §. an vo heredi. ff. de eden. in. l. patronus. ff. de proba. in. l. cũ ꝓponebatur. ff. de leg. ij. vbi dicit ꝙ vsurarius dr manifest⁹ qui probatur.

d ¶ Cleric⁹ senex. Adde qd voluit Ol. ꝯsi. cccxxxiij. Ber.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Huius q̃nis. De hac questio. Uid Fel. post abba. in. c. q: verisimile. in prin. s. de p̃sumpt. vbi late.

transire ad aliā ciuitatem.s.causa trāsferēdi ibi sedē vt sic deinceps sit ep̄s scđe sedis vel ecclesie ⁊ nō prime.⁊ iste intellectus est ver⁹ in se ⁊ satis litere consentaneus:vt p̲tȝ ex fi. ipsius.Alij intelligunt qñ trāsit causa faciēdi moram ibi diuturnā.iste intellectus est ver⁹ in se nō tamē congruit litere. Alij intelligūt qñ transit causa inuadendi terras alteri⁹: sed tene primū intellectū:vt intelligūt doc.⁊ bene. † ꝙ iste ep̄s priuabit̃ per sniam pape:q₂ nemo citra papā pōt a suo episcopatu remoueri quāuis deliq̄rit: vt i.c.ij. ⁊ quasi p totum.de transla.prel.⁊.iij.q.vj.accusatus.⁊.c.q̄uis. Et ex hoc no.ꝙ p trāsitum p̲pria autoritate ad scđm ep̄atum nō est priuat⁹ ipso facto sed requirit̃ snia.Quid in inferiorib⁹ prelatis ⁊ clericis.dic vt no.in.d.c.qđ in dubijs. ¶ In glo. secunda .in fin.solu.hoc contrariū.vt no.in.d.cap. estote.⁊ in.c.ij.de elec.lib.vj.⁊.vij.q.j.si ep̄s.⁊ dicunt hic doc.ꝙ ex facto cōtra legem non potest presumi nisi malū:quasi velint dicere ꝙ vbi actus potest referri ad malū ⁊ ad bonū: q₂ est indifferēs debet referri semp ⁊ interp̄tari ad bonū:⁊ ita loquitur.c.estote.sed vbi factū in se est malū:licet possit habere excusationē:nihilominus referēdū est ad malum [a]. arg. bo.in.c.j.de presum.⁊ .l.nā ludus noxius.ff.ad.l.aqui.facit qđ habetur in proe.ffoꝝ.circa fi.⁊ vide ad idē notabile dictum Inn.in.c.ij.de dila.vbi dicit ꝙ si citatio in se cōtinet aliquid cōtra legē est nulla:ȝ possit iustificari in aliquo casu speciali.debemus eñ rem attendere fm naturā seu essentiam:⁊ nō fm accidētalia.exemplū.iudex citauit.A.vt veniret ad respondendū titio seruo:hec citatio nō arctat citatum qñ regulariter seruus nō pōt esse in iudicio ȝ in aliq̄bus specialib⁹ hȝ legitimā p̲sonam standi in iudicio, vt.l. vix certis.ff.de iudi.⁊.l.j.C.si per vi vel alio modo .cū simi. Et ex hoc infero ꝙ glo.i.d.c.absit.xj.q.iij.nō est simpliciter vera:cum dicit ꝙ si clericus amplectitur mulierē debemus in dubio interp̄tari ꝙ faciat causa benedicēdi[b]: dico eñ ꝙ debemus inspicere cōiecturas ex quibus indicatur actus licitus vel illicitus.⁊ sic per ꝯsequens bonū vel malum.de p̄sum.c.ex literis.⁊.c.tertio loco.nā ⁊ alibi p̲hibet̃ cleric⁹ sol⁹ cōfabulari cū muliere:lxxj.di.cleric⁹.⁊.c.ministri.facit.c.ij. s̄.de co.cle.⁊ mu. ¶ In gl.fi.ibi p̲pter maiorē vtilitatē intellige de maiori vtilitate respectu animarū nō respectu redituū:nā redditus beneficij nō debebāt facere ep̄m excellētem ⁊ humilioꝛem:consideranda eñ est dignitas: vt dicit tex.in.c.legimus.xciij.di.nec est conferēd⁹ ep̄atus propter redditus lucrifaciēdos:sed p̲pter onus ⁊ curaȝ vt plurib⁹ possit preficere,⁊ ideo dicit ap̄l'us.Qui ep̄atū desiderat bonum opus desiderat.⁊ pondera verbum opus:sonat eñ in laborem ⁊ solicitudinem ⁊ curā.vt habetur in.c.qui episcopatum.viij.q.j.

1 ☞ Cardinalis deponitur qui non residēs in suo titulo:monitus noluit redire.
2 Gesta in aliquo concilio ⁊ scripta manu publica.semp faciunt fidem.
3 Papa potest deponere cardinales absq₃ generali concilio item reges imperatores ⁊ alios.
Cardinales sunt in quasi possessione vt papa non explicet ardua sine eoꝛum consilio.

1 **Ex gestis.** † Deponitur cardinalis q in suo titulo non residet.h.d.et tex.est multū no.p̄mo narrat dispositionē.cardinalis.scđo ei⁹ cāȝ.scđa ibi:eo ꝙ. ¶ Casus literalis.Quidā presbyter cardinalis tituli sancti marcelli p quinque annos deseruit parochiā suā cōtra canones ⁊ quia admonitus redire noluit i synodo priuat⁹ fuit dignitate sua, Ber. ¶ † Primo no.ex pri.ibi gestus ⁊c.ꝙ gesta in cōcilio semper faciunt fidē ⁊ intelligo quādo sunt descripta per p̲sonam publicā.ad hoc.l.gesta.C.de re iudi,⁊.c.fi.de p̲bati, ¶ Secūdo not.ibi:in synodo.ꝙ cōciliū generale qñq₃ appellatur synod⁹.ad idē.c.j.de spon.solet tñ appellari synod⁹ ꝯgregatio quā facit ep̄s in diocesi sua.vt i.c.sicut.de accu.tñ in effectu idē est synod⁹ qđ conciliū:est eñ nomē grecū ⁊ idē est ꝙ cetus.⁊ vide de his ⁊ si.bonū tex.in.c.j.xv.di. ¶ No.tertio ꝙ ēt cardinalis tenet̃ residere i ti.suo.⁊ aduerte ꝙ hic appellat̃ parochiā.⁊ credo ꝙ ideo q₂ erat p̄sbyter cardinalis.⁊ sic habebat in titulū ecclesiam parochialē.nā quidam sunt cardinales ep̄i.vt Hosti, ⁊ Sabi.⁊ isti habēt episcopat⁹ in titulum.Et no.ex hoc ⁊ ex tex. ꝙ cardinalis nuncupatur per titulū.⁊ habes ex hoc modū scribēdi cardinali.⁊ credo ꝙ olim oēs clerici beneficiati nominabant̃ p titulos vñ alibi dr̃ ꝙ nō debet aliquis intitulari in duabus prebendis.lxxij.di.sanctoꝝ.⁊ de isto titulo ⁊ qs p̲prie sit titulus in istis beneficialibus:vide bo.tex.cum glo.in.c. dudum.ij.s̄.de ele.de titulis cardinalium.vide qđ not.in.c. coram.eo.titu. ¶ † In gl.j.in fi.pondera bene gl.⁊ tenebis semper menti,nā per hāc expositionem quā facit ad tex.vr̄ apte sentire ꝙ in ꝯcilio gñali solus papa hȝ autoritatem autorizādi:deponēdi ⁊ similia faciendi nō āt ꝯciliū. ȝ ꝯciliū hȝ approbare dūtaxat.hoc tñ tex.nō dicit:ȝ poti⁹ innuit cōtrariū:dū dicit ꝙ ab oibus fuit depositus:nec glo.aliqd allegat p se.Inno.facit hāc expositionē gloss,Hostiē.dicit cum protestatione ꝙ nō intendit scribere cōtra potestatē pape sed nō sine ministerio hic fuit congregata synod⁹ ad depositionē cardinalis:vnde papa non cōsueuit nec fm aliquos pōt deponere cardinalem sine cōcilio generali.Sunt eñ cardinales pars corporis pape:⁊ papa cū eis iudicat totum orbē.c.p venerbailē.qui fi.sint leg. ⁊ allegat illud reg. ij.Domini enim sunt cardines terre ⁊ posuit sup eos orbē. vnde sicut papa nō pōt ab alio iudicari.ix.q.iij.alioꝝ.⁊.c. nemo ita.⁊ cardinales debēt gaudere hoc priuilegio vt nō deponant̃ de facili, sed in concilio.⁊ dicit inoleuisse de consuetudine vt papa nō excōicet cardinalem:sed nec aliqđ p̄ceptum ei faciat sine ꝯsilio alioꝛum cardinalium ⁊ vide ad hoc quod no.Io.mo.in.c.super eo.de here.li.vj.vbi dicit ꝙ collegium[c] cardinalium est in quasi possessione,vt papa ardua non explicet sine consilio cardinaliū.⁊ aliqui exigūt cōsensum.⁊ ꝙ multa ardua gesta per solum papā retractata fuerūt.nil allegant ad hoc doct.Sed tu vide tex.op.in.d.c. per venerabilē in ver.rationibus igitur.qui videtur p̲bare vt de iure diuino papa debeat habere conciliū cardinaliū in istis arduis.⁊ credo ꝙ non sit melior tex. in iure nec alibi ad p̲bādum ꝙ cardinalatus saltē figuratiue sit de iure diuino.nā id qđ allegat Host.solet allegari cōiter.Dñi sūt cardines terre.nūꝙ mihi placuit nec placet quia si bene inspiciat̃ vnde sumit̃ nō habuit ille istā cōsiderationē sed solum voluit inferre ꝙ deus esset dñator toti⁹ orbis ⁊ disposuit ad libitū suū.Nunqd aūt possit induci ꝯsuetudo vt papa nō agat seu faciat hec ardua sine cōsensu cardinaliū.credo ꝙ nō,q₂ esset prescribere contra supremā p̲tātem pape[d] contra quā nō valet aliqua prescriptio.vt no.Inn.in.c.bone.s̄.de postu.prela.Item vide glo.no.in cle.ad nostrā.de here.que dicit ꝙ hec ecclesia militās est diuinitus exēplata ab ecclesia triumphante.⁊ vide ibi alle.hoc probātes.vnde sicut in ecclesia triūphāte est vicarius vnus.s.deus:cui cuncta obediunt:ita ⁊ in ecclesia nostra militāti debet esse vn⁹ vicarius dei qui omnibus presit.⁊ facit hec ratio ad inferēdum ꝙ imperiū sit ordinatū ab ecclesia:⁊ sic ꝙ nō ex se presit:sed dependentiā hȝ a papa q₂ nō debēt esse duo dependentes equaliter sicut nec in ecclesia triūphanti.vide Bar, in.l.j.ff.de requi.re.vbi dicit.ꝙ Dantes fuit dānat⁹ ab ecclesia:quia dicebat imperiū nō dependere ab ecclesia. ⁊ vide quod dixi in.c.nouit.de iudi.Et contra dictū Hosti. hic inquantum requirit concilium generale ad depositionem cardinalis:vide gl.valde no.i.c.ad apostolice.de re iud,lib. vj.⁊ glo.j.que dicit solum papam[e] posse deponere imperatorem:regē ⁊ quoscūq₃ alios.licet de honestate quandoq₃ ad hoc congreget cōcilium.xv.q.vj.alius.vbi sol⁹ papa deposuit regem Francie,⁊ pro nūc vlterius non progredior. ¶ In gl.ij.ibi,⁊ a dignitate sua remot⁹.credo ꝙ glo.ideo fecit hāc expositionē restrictam : quia depositio capitur p remotione ⁊ priuatiōe ab officio ⁊ beneficio: ⁊ sic caret nedum dignitate:sed etiam ordinib⁹ : vt in.c.at si clerici.⁊.c. cum non ab homine.de iudi.sed hic capitur depositio pro priuatiōe beneficij tantum:⁊ est ratio q₂ propter non residentiaȝ nō debet quis priuari ab officio:sed satis est quod remoueatur a beneficio:vt.j.eo.ti.c.ex tue.

1 ☞ Collatio plurium beneficioꝛum curatoꝝ nō debet fieri vni q₂ nō valet residere:si secus fiat collatio non valet:⁊ conferens priuatur potestate conferendi pro illa vice.8.
2 Beneficia plura possunt esse penes vnum clericum:si vnū beneficium non sufficeret per se:⁊ requiritur dispensatio,
3 Habens beneficium curatum debet seruire per se ⁊ nō per vicarium idem si non est curatum.6.intellige.vt.j.nu.7.
4 Plura beneficia curata hodie non retinentur cum conscientia,sed quid de non curatis.vide nu.5.
7 Consuetudo ꝙ quis possit per alium seruire beneficijs curatis vel non,an ⁊ quo casu valeat.

1 **Quia nōnulli.** † Uni plures dignitates vel ecclesie cōferri nō debēt ⁊ ecclesia est conferenda illi qui residere ⁊ regere valeat per seip̄m,al's perdit ecclesiam. ⁊ donās conferendi potestate priuatur.h.d.tria facit. Primo ponit vitium.Secūdo adhibet remedium ibi:cum ergo.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Ad malū. Cōtrariū sentit bart. in.l.nō solū.§.sed vt probari.ff.de ope.no.nū.ȝ qualiter hoc p̲cedat. vide late p Deci. in.c.i p̄ñtia.in.xij. no. s̄.de prob.Feli.i.c.auditis. colū.xxj.vers.obstat tertio.s̄.de p̄scri, Zacharias.
b ¶ Facit cā bñdicendi. Adde bal. i.l.qd ergo.§.si heres.ff.de legat.j. Alex.in.l.j.de varijs et extra ordi. cri.⁊ Are. i tract. malefi.in gl.i ver. che hai adulterato la mia dona.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Qđ collegiuȝ. An Papa possit ardua explicare sine collegio cardinaliū. vide Iaso. in.l. placet.C.de sac.san.ecc.And. siculū.in consi.j.⁊ x.char.in.j.vol.et late in trac.de p̄stantia cardin. in j.p̲te.ij.q.princip. Feli.in rubr.s̄.de const,col.j, Zacharias.
d ¶ Contra supremā p̲tātem pape. adde qđ notaui i apo.ad istū.in.c. qm̄ ꝯ.nu.j.in ver. vbi lex est multū dubia post alios. s̄.de consti.⁊ Io. fab.in.§.alie aūt. in fi.. ⁊ ibi in apo. celsi.in ver.archi. cōtra.instit.de iu. na.gen.⁊ ciui.
Sebasti. Sapia.
e ¶ Solū papa.vide abb.in.c.venerabilē.s̄.de elec.⁊ Bal.in.c.cum ab ecclesiarum.s̄.de offi.ordi.⁊ in.l.fi. C.de legibus.

ergo. Tertio ipõit penã ibi: ꝙ si. ¶ Casus literalis. Quidã cupiditate ducti diuersas dignitates ⁊ plures parochiales eccl'ias contra canones recipiũt: quibus deseruire nõ possunt: cũ etiã vni ecclesie vix sufficere possunt: statuit lateranense cõciliũ ꝙ istud decetero non fiat sed cum beneficiũ ecclesiasticũ cõmitti debuerit: tali cõmittat' persone que in loco residere possit. ⁊ per se officiũ suum exercere, ⁊ q contra hoc fecerit qd accepit admittat: ⁊ ille qui dedit conferẽdi potestatẽ ꝓ illa vice priuet'. Ber. ¶ †Primo not: ꝙ exquirere diuersas dignitates ⁊ plures eccl'ias parochiales procedit ex zelo auaritie. intellige quãdo vna dignitas vel vna ecclesia parochialis sufficit per se: alias nõ est peccatũ dispẽsatiue tenere plures ad hoc. c. de multa. in fi. de p̃ben. ⁊. s. de elec. dudum. ij. ¶ No. scdo duas rõnes quare vna ⁊ eadẽ persona nõ potest consequi plures ecclesias. Prima q2 vix sufficit ad impendendũ debitũ famulatũ vni. vnde sequitur neglect⁹ alterius. Scda q2 occupat stipendia aliorũ. nã alij clerici pauperes ad illas ꝓmouerent'. Et no. tex. dum dicit stipendia. ex hoc enim arguit' ꝙ cleric⁹ licite viuit de fructib⁹ eccl'ie sue. dat' eniz sibi in stipẽdiũ. ¶ †Tertio no. ꝙ quis tenetur per se ⁊ nõ per vicariũ deseruire ecclesie sue seu dignitati. ¶ Ultimo no. ꝙ †recipiẽs plura bñficia curata nõ est priuatus[a] primo nec scdo ẜm ista tẽpora: sed veniebat priuand⁹ scdo. Et vt h' clare itelligas ⁊ multa diuersa iura aduerte ad quatuor tempora[b]. Primũ eñ fuit tẽpus ante istud concilium de quo hic. ⁊ illo tẽpore nõ priuabatur scdo. sed dabatur sibi optio tenẽdi primum vel scõm. vt in. c. referente. ⁊. c. p̃terea. j. de preben. Secundum fuit tẽpus huius cõcilij i quo fuit restricta facultas hic et statutũ: vt priuaret' scdo nõ tñ priuatio inducebat' ipso iure. Tertiũ fuit tempus. c. de multa. j. de preb. vbi fuit inductũ vt si habẽs curatum beneficium vel dignitatem reciperet scõm seu scdam dignitatẽ vacaret primũ beneficiũ vel dignitas ipso facto. ⁊ sic text⁹ h' i fi. hodie nõ ꝓcedit vt loqtur. Quartũ fuit tẽp⁹ hodiernũ a tẽpore decretalis execrabilis Ioãnis. xxij. ⁊ est extrauagãs: vbi arctius fuit prouisum vt recipiẽs scõm curatum seu secũdã dignitatẽ vel personatum. nisi de facto incõtinẽti post habitã secũdi pacificam possessionem dimittat primum in p̃ntia publicarũ ꝑsonarũ esset priuatus ipso facto vtroqz. ⁊ sic retinens de facto efficeretur ineligibilis. ⁊ hoc vltimũ probatur i. d. c. dudum†. Et ex his infert' ad. q: nũquid dispositio huius tex. vẽdicet sibi locũ in ecclesijs nõ curatis ⁊ in simplicib⁹ beneficijs ⁊ sentit Hostiẽ. ꝙ sic dũmodo requirant residentiam de iure cõmuni: statuto vl' cõsuetudine[c]. Sz dic lati⁹ ꝙ aut queritur. nũquid vacet primũ ipso facto per adeptionẽ secũdi. ⁊ dic ꝙ nõ in istis simplicibus. q. c. de multa. loquitur in plurib⁹ curatis. ⁊ dicã aliquid in. c. fi. j. eodẽ. Aut queritur nũquid possit quis tenere plura talia beneficia simplicia: ⁊ dicit Host. ꝙ sic si alterum per se nõ sufficit al's secus vt in. c. cũ teneamur. de prebẽ. hoc vltimũ admitto nisi statutum vel consuetudo requireret residentiã in quolibet: q2 tũc requireretur dispẽsatio. ar. d. c. de multa. ¶ †Aut querit' nunqd teneatur quis per se deseruire beneficio simplici sicut hic dicitur in curato: ⁊ credo ꝙ sic. ⁊ probo aperte per c. super inordinata. de prebẽ. vbi d2 ꝙ pueri nõ sunt idonei ad beneficia habẽda cũ illi deseruire nõ possunt. ergo requirit beneficium personalem residentiã. naz puer bene posset per aliũ seruire: vt in. c. eam te. de etate ⁊ qualita. facit. c. cõquerẽte. j. eo. fateor ꝙ consuetudo habet oppositũ. ⁊ nũqd valeat: dic vt. j. subijciã. ¶ In gl. j. ibi: ꝑsonat⁹ ap. vult ergo glo. ꝙ dignitas ⁊ ꝑsonatus synonyma: ⁊ quod ad esse dignitatis sufficit quedaz prerogatiua pre alijs, sed tu dic plene ⁊ melius: vt in. c. de multa. j. de preben, vbi dicã quid sit proprie dignitas: quid personatus: ⁊ quid officium. Sz no. glos. ⁊ tene eam menti. habes eñ plures modos quib⁹ capitur dignitas: ⁊ maxime in eo quod dicit ꝙ aliqñ capitur pro ordine. ¶ Ex hoc eñ infertur ꝙ quilibet clericus dicit' habere dignitatẽ: ⁊ probatur in. c. deniqz. iiij. dist. sed nõ capitur tũc dignitas in potiori significato. sed ꝓpter officium quod habet ⁊ prerogatiuã pre alijs laicis: ⁊ vide ad materiã qd no. Bar. in. l. j. C. de dig. lib. xij. vbi prosequitur qui dicãtur ꝓprie ignobiles. vide ad hoc bo. gl. in. c. qui cõtra pacẽ. xxiiij. quest. j. que dicit ꝙ omnes exercentes vilem artẽ dicunt' ignobiles, ⁊ tales vilem artem exercentes non debẽt promoueri ad regimen ciuitatis. vide tex. no. in. l. ne quis. C. de dig. li. xij. ⁊ in fi. gl. dic vt in. c. de multa. vbi tractabo quedã hic posita per Hostiẽ. que melius conueniunt illi. c. ¶ †In gl. sup ver. ꝑ seipsam ibi vt officiuz in ecclesia. not. bene gloss. iuncto tex. ex ea eñ elicitur regula ꝙ quodlibet beneficiũ quod datur ratione officij requirit deseruiẽtiam personalẽ: vt. s. dixi. ⁊ facit. c. conquerente. j. eo. dicit tamẽ hic Lau. ꝙ ratione consuetudinis potest quis deseruire per vicariũ[d] ⁊ sic extẽdit casum. c. extirpãde. §. qui vero. de preben. Sed aduerte: nam in beneficijs simplicibus hoc procedit indubie: vt in. c. cũ omnes. ⁊ qd ibi no. de consti. sed in curatis Io. de lig. sentit oppositũ i. d. c. cũ omnes. sed tu no. bene dictum. Lau. qui sentit hic contrariũ. puto tamen inspiciendã rationem consuetudinis. nã cõsuetudo non sufficit legi maxime canonice nisi sit rationabilis. de cõsue. c. j. ⁊ ideo si consuetudo fulcit' ratione ꝓcedit opinio Lau. pone exemplum propter tenuitatem beneficiorũ fuit inducta cõsuetudo vt quis posset deseruire per vicariũ: al's autem vbi nõ subesset ratio procederet dictũ Io. de lig. facilius tñ[e] consuetudo induceretur in non curatis. ratio est in prõptu: q2 magis eligitur industria ꝑsõne in curatis q̃ in non curatis. Item dic ꝙ vbi dispensatur cũ aliquo circa pluralitatẽ ecclesiarum põt deseruire in alia earum per alterum vide tex. cũ glo. in. c. non põt. de prebẽ. lib. vj. ⁊ quod dicã. in. d. c. extirpande. Et regulariter vtrũ quis posset per aliũ. q̃ per se: vide in regula põt quis per alium. ⁊ in regula qui per aliũ facit. de reg. iur. lib. vj. ¶ †In glos. sup. ver. priuetur in fi. no. ex gl. iuncto tex. ꝙ conferens beneficiũ curatũ vel dignitatẽ non valẽti in ea residere personaliter debet priuari ea vice potestate cõferendi illam dignitatẽ vel ecclesiam. Et no. ꝙ nõ priuatus ipso facto sed priuandus. ⁊ hoc. d. do. Anto. valde no. Infert ex hoc ꝙ. c. cum in cunctis. de elec. nõ habet locũ in conferente. q. d. ꝙ ibi apponatur pena priuationis ipso facto: ⁊ illud. c. exigat sententiã. debet intelligi illud. c. in eligentibus, non in cõferentibus. sed iudicio meo non bene ponderauit: vel forte de presenti non viderat illũ tex. nam ille in ver. episcopus. prope fin. expresse loquitur in colla. ⁊ ideo dic ꝙ illud. c. procedit tãtũ in dignitatibus ibi positis: vt quando contulit patiẽti defectũ in etate in moribus in sciẽtia: ⁊ in natalibus. in alijs vero nõ habet locũ illa pena que imponit' ipso iure ⁊ ita disputauit Ioã. an. late in regula odia. de regulis iuris. lib. vj. in mercu. Istud vero. c. procedit in conferente beneficiũ ei qui non valet per se in beneficio residere. alias tamen est sufficiens persona. ⁊c.

1 ☞ Clericus absens si vult posse licite percipere fructus dz abesse ex iusta causa ⁊ cum licentia prelati. ⁊ vnum istoruz non sufficeret nec sufficit ꝙ licentia petatur nisi detur. 5.

2 Clericus absens ex causa studij dicitur abesse ex iusta causa debet tamen per alium seruire.

3 Appellatio que est cõtra iuris dispositionem nõ est admittenda.

4 Clericus põt petere licentiam se ex iusta cã absentandi: nõ solum ab ẽpo sed ab omni alio prelato.

6 Clericus qui non põt habere licẽtiam a prelato se ex iusta cã absentandi: põt adire superiorẽ prelati: ⁊ si periculũ esset in mora potest sine licentia se absentare.

7 Clericus acceptãs beneficium eo animo vt illud teneat donec habuerit pinguius vel nõ habuerit animum ibi residẽdi non est bene promotus, tamen dum de hoc agat penitentiã: non cogitur dimittere.

Relatum. Presentatus ad ecclesiã nõ cõfirmatus si apparet ꝙ nolit residere, nõ debet institui per superiorem confirmatus ⁊ ex non iusta causa non residẽs ꝑuatur appellatio. re. hoc. d. primo excessus. secũdo prouisio ibi: cũ igitur. ¶ Casus literalis. Dictum est in precedenti concilio ꝙ ecclesia vel beneficiũ tali persone non debet cõmitti qui ꝑ se curã ipsius nõ valeat exercere: sed quidã affirmant se hoc facere velle: sed illud efficere cõtradicunt: peruenit h' ad papã: vnde mandat papa archiepiscopo eboraceñ. ꝙ cũ verba cum effectu sint accipiẽda si tales presentes fuerint non admittantur: ⁊ qui recepti sunt remoueãtur: ⁊ nisi de licentia prelatorum suorum fuerint absentes: puta studio literarũ vel pro alijs honestis causis, ⁊ si contra hoc appellauerunt: eorum appellatio non valebit. Ber. ¶ Not. primo ibi: ecclesia vel beneficium; ꝙ dignitas[f] appellari potest beneficium. nã in. c. precedenti fuit mẽtio duntaxat de dignitate ⁊ ecclesia, ⁊ hoc. c. referẽs verba illi⁹ appellat beneficiũ quod ibi appellabatur dignitas ⁊ dic ꝙ sub ver. beneficij. potest comprehendi omnis dignitas ecclesiastica, ⁊ quodlibet beneficium cuiuscunqz qualitatis sit: vt probatur in regula beneficium. de regu. iur. lib. sexto. In odiosis vero appellatione beneficij non venit dignitas. ad hoc ca. statutum. ⁊ quod ibi no. de ele. lib. vj. ⁊ beneficium largissi-

Zacharias.

a ¶ Nõ est ꝑuatus. Add Arch. i. c. lz eps. de prebẽ. lib. vj. Gemi. in. c. cũ qui bñficium. nu. ij. ⁊ ibi i apo. Celsi. in vers. duo curata. de p̃bẽ. li. vj. Bertha. de fir. in trac. de ẽpo. volu. iiij. Phili. fran. in alle. c. sup eo. vbi etiã in apo. cel. in ver. plura bñficia retine. nu. v. car. i cle. gr̃e. nu. xij. ⁊ i apost. eiusdẽ Celsi. in ver. an de iure cõi. de rescrip. ⁊ i apo. eiusdẽ Celsi. ad Iaco. rebuffi. in. l. j. num. v. in versi. duo beneficia. C. de anno. ciui. lib. xj.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Quatuor tp̃a. Hec etiam ponit Cardi. florẽ. in. c. referẽte. j. de p̃bẽ. ⁊ ibidem late per Imol.

c ¶ Uel cõsuetudine. Adde Oldra. cõsi. clxv. Ber.

d ¶ Per vicariuz. Adde lap. alleg. xxxj. Fe. consi. ccxlvj. ⁊ vide anch. consi. xvij. Ber.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Facili⁹ tñ. vide Deci. in. c. cum oẽs. in. ij. lectu. in prio not. s. de cõsti. vbi concludit nõ valere consuetudinẽ ꝙ in beneficijs curatis qs possit deseruire ꝑ vicariũ ⁊ nunqd cleric⁹ teneat' restituere fructus ꝑceptos tp̃e non residentie tradit abbas. in. c. j. col. vlt. j. de celebra. mis.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Qd dignitas. Quid veniat appellatione bñficij vide latissime per Fel. in. c. postulasti. col. vj. vsic. circa gl. ij. s. de rescr. vide Bal. i. l. diui fratres. ff. de re. diuiso. ⁊ Ias. i. l. ad monendi. in lect. col. xij. ff. de iureiu.

me capiendo est beniuola actio gaudiū prebens capienti: vt i vsibus feu.c.j.qui.mo.feu.amit. ¶ Ex hoc ⁊ ex tex.no. pro resumentibus.ar.aliorū vt non sit necesse verba formalia arguentiū resumere. sed satis est recitare effectum idem not.in.c.sup specu.de magist. ¶ Secundo not.ꝙ vbicūqȝ ad aliquē actum requiritur potentia propter ipsum exercitiū potētie: non sufficit ipsa potentia in habitu: sȝ oportet quod reducatur ad actū. nā in.c.precedenti solum requirebatur potentia. ⁊ iste tex. interpretatur de potētia in habitu ⁊ actu. ⁊ hoc est per id qđ dicitur hic in tex. qꝛ verba debent capi cū effectu: ad qđ quotidie allegat̄ iste tex. ¶ Tertio no. dispositionē quālibet intelligēdā ita vt ex eo producatur aliquis effectus: reijciēdus est ergo intellectus qui solū seruit de vento ⁊ deseruit verbis ⁊ nō rei: vt in.c. cōmissa.de elec.lib.vj. ¶ †Quarto not.quod de licentia prelati sui[a] potest cleric⁹ beneficiatus se absentare a bñficio ex honesta cā. Et no.ꝙ duo requiruntur vt clericus licite se absentet a beneficio. primo cā honesta. scđo prelati sui licentia. nō ergo sufficit solius prelati licētia sine honestate cause ⁊ est ratio qꝛ prelatus nō potest sine causa dispensare cōtra ius.xxv.q.ij.institutionis. ⁊ cap.dilectus.de tempo.or.

¶ Prelati sui. ad de Fed. alle. cōsil. cclxv. vbi pōit casus in qbus bñficiatus licite in absentia pcipit fructus. Ber.

¶ †Quinto no.ꝙ studiū literarū est iusta causa prebēdi licentiā clerico vt absentet se a bñficio ⁊ tūc đbet deseruire ꝑ alium: vt in.c.cū ex eo.de elec.lib.vj. ⁊ illud procedit idistincte quādo vnus est in ecclesia. Quid aūt i plurib⁹: vt puta sunt.x.canonici nūqd vnus possit se absentare nō cōstituēdo ibi vicarium ⁊ capere fructus beneficij. aliqd tangā in.c. tue.j.eo. ⁊ vide bo.tex.in.c.super specu.j.de magi. ¶ †Vltimo no.ꝙ appellatio cōtra iuris dispositionē non est admittēda. cōcor.c.quia ⁊c.ad nostrā.de ap.facit.l. si qua pena.ff.de ver.signi. ¶ †Sed hic queritur vtrū quilibet p̄latus etiā si non sit episcopus possit dare hāc licentiā. doct. cōmuniter dicūt ꝙ sic: ⁊ habes glo.ordi.in.d.c. cum ex eo. nā ista litera loquit̄ indistincte: tū non potest quilibet p̄latus apponere penā nō residentie[b] id est procedere ad ꝑuationē sed oportet qđ ille sit superior in cuius manibus pōt fieri renūtiatio: vel qui possit alias inuitū destituere: ⁊ no. hoc dictū ꝙ habens potestatem cōferendi non habet potestatem destituendi etiam propter delictum non residentie. ꝓ hoc cap.j.de cap.mo.lib.vj. ⁊ plene dico in repe.c.si quis cōtra clericū.de foro com. ¶ †Nūquid aūt sufficiat petere licentiā ex honesta causa. Joan.and.hic sentit ꝙ non. sed debet esse obtenta. ex quo nota bene ꝙ clericus ex iusta cā etiam non potest se absentare a beneficio nisi obtineat licē tiam a prelato nec sufficit eā petijsse. †Sed diceres tu ergo nec prelatus poterit semper impedire clericum vt nō promoueat cām honestā. dico ꝙ poterit haberi recursus ad superiorē prelati sui, ⁊ exigēte causa poterit eum compellere ad dādū licentiā clerico.arg.opti.in.c.nullus.de iurepat. Itē adde: hic vnū dictū doc.in.c.inter.j.eo.vbi dicunt ꝙ ꝓpter necessitatē subito occurrētē pōt clericus se absentare ēt sine licentia prelati sui. nam plerunqȝ tēpus seu locus non patitur licentiā petere: ꝓ quo.l.j.ff.de exerci. ⁊.l.tutor q repertoriū.ff.de adm.tu. ⁊ videt̄ Jo.an.ibi limitare qñ in breui est reuersur⁹.ar.in.l.iij.de diuor. ego credo considerādā qualitatē cause ⁊ preiudicij ⁊ facilitatem petēdi licentiā.

b ¶ Non residētie. Adde vt ꝑ Old. consi.cxcv.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Qđ cleric⁹. vide domi. Anto. ⁊ Inn.in.c.de multa.j.de ꝓben. ⁊.d. Abb.late in.c.cū iamdudū.j.eo.ti. de prebendis.

d ¶ Aliena diocesi. Adde ꝙ ordinatus taliter p̄sumitur ordinatus de licētia proprij episcopi: vt dicit Old.consi.cxv.in iiij.col.

¶ In glo.j.ibi, debēt ibi ꝑpetuo permanere. †No.gl. ⁊ facit ad.q.de eo qui acceptauit beneficiū eo animo vt illud teneat donec habuerit piguius vel nō habuerit animū ibi residendi nunqd iuste ibi sit promotus ⁊ docto. concludūt ꝙ non ⁊ bene. Nā quisquis vt ait apl's debet esse cōtētus ea vocatione qua vocat⁹ est: vñ nō debet in animo aliud gerere, sed queadmodum contrahens matrimoniū carnale debet habere animū perpetuo residēdi cū vxore: vt in.c. fi.de cōdi.appo. ⁊.c.sicut.vij.q.j. sic ⁊ acceptans ecclesiā. nā quodāmodo cōtrahit matrimoniū cū ecclesia. dicit tamen Host.ꝙ hoc peccatū ambitionis tollitur per penitentiam in.c.fi.de simo. vult dicere ꝙ non est necesse ad purgādū hꝰ pctm̄ dimittere bñficiū: sicut in eo qui promouetur per simoniā mentalē. Et no. hoc vltimū dictum: qꝛ potest practicari in multis casibus maxime in iuuenibus q assumūt beneficia: nō qđ habeāt animū clericādi: sed vt ex eis viuāt in iuuentute. nā si penitentia ducti volūt vere clericari nō tenētur dimittere bñficia, sed satis est qđ satisfaciāt deo de praua intentione agendo penitentiam. ¶ In glo fi. in fi. vel s̄m doc. ibi allegabatur iusta causa puta dispēsationis vel cōsuetudinis. hic allegabat causam cauillosam ⁊ contra ius cōmune: ⁊ ideo appel.non est hic admittenda.

Clericus vel laicus transferens se ad alienam diocesim vt accipiat sacros ordines: vel vt sibi conferatur beneficiū non est admittendus sine literis sui episcopi.3.nisi sint verisimiliter noti: cuius mores oporteat approbari.4.

Prebenda siue beneficium an possit conferri clerico alterius diocesis sine literis commendatitijs proprij episcopi.

Illi quorum virtutes sunt note possunt sine examinatione promoueri.

Litere cōmēdatitie dimissorie possunt recipi a quolibet p̄lato respectu subditi sui: ⁊ etiam a capitulo sede vacante.6.

Capitulum sede vacante non potest alienare. potest tamē facere ea que sunt iurisdictionis.

Litere cōmendatitie ad ordines.i.vt clericus possit recipere ordines ab episcopo alieno, possunt concedi a proprio episcopo vel sede vacante capitulo.

Litere dimissorie ad tempus puta causa studij ab omni p̄lato respectu sui subditi conceduntur.

Literis credentie an ⁊ qñ sit adhibenda plena fides.

Notarius non debet se rogare de aliquo quod venit in cōmodum suum.

Procurator ad negotia nō pōt esse testis: qñ ex tali testimonio resultaret aliquod suum commodum.

Fraternitati. †Breue est nec pōt breuius summari.

¶ Primo no.ꝙ clericus[c] vnius diocesis nō debet recipi in aliena diocēsi sine lr̄is ꝓprij episcopi. ⁊ dic ꝙ nō dȝ recipi tāꝙ̄ clericus vt sic ꝓmoueat̄ ad ordines, vel vt sibi conferat̄ beneficium. nā possibile est ꝙ in partibus suis iste sit notat⁹ infamia seruitutis. vel depositus vel aliqd simile sibi acciderit. ⁊ ideo ꝯtulerit se ad partes alienas, optime igitur fuit prouisum vt non reperiat̄ sine literis sui ep̄i. vide pulchrum tex.cum glos.xix.q.ij.due sunt. sed tanꝙ̄ laicus bene potest recipi ex quo non vult ibi celebrare vt clericus: nec habere beneficium ⁊ ita intellige istum tex.pro hoc.s̄.de cle.peregri.per totū. ¶ †Nunquid aūt possit isti conferri prebenda sine literis cōmendatitijs Bonagui. dicit ꝙ sic: qꝛ per hoc non infert̄ aliqđ preiudiciū proprio ep̄o. sed hoc dictū admitterē: qñ confert̄ sibi in stipendium ⁊ non in titulum beneficialē. nam de iure cōi eadē ratio est in prebēdis titularibus ꝙ̄ in alijs bñficijs. lxx.dist.sanctorū. ⁊ pro hoc qđ no. Innoc.in.c.fi.de cle.peregri. †Et aduerte id qđ disponitur hic i clericis habet locū in laicis: vt dicūt doc.hic. ⁊ videtur tex.in.c primates.lxxi. dist. sed intellige ꝙ laicus non debet decipi in aliena diocesi[d] sine literis sui ep̄i cōmendatoris.s.vt promoueat̄ ad honores. qꝛ nō debet ep̄s ordinare laicū aliunde oriundum. licet contrahat domiciliū in diocesi sua propter rationem predictā ne forte in partibus suis sit notatus aliqua macula. †Et limitat hunc tex. ⁊ dicta doc.hic s̄m pulchrū dictum Inno.in.c.cum iamdudū.de preben.vbi dicit ꝙ iste litere cōmendatitie requirunt̄ pro ignotis: hi autē qui bene sunt noti siue sint clerici siue laici possunt absqȝ huiusmodi literis recipi. quod satis mihi placet. pro hoc illud.c. due. arguēdo ratiōe cessante. ⁊ qꝛ cleric⁹ secularis vl' laicus non sunt ita subiecti ꝓprio episcopo: quomin⁹ possunt trāsferre domicilium: ⁊ acceptare alibi beneficium sine licentia prelati. Item pondera qꝛ iste litere dicunt̄ cōmēdatitie: qꝛ cōmēdāt mores proficiscētis: quod in notis non requirit̄. nā notus potest promoueri etiā sine examinatione.xxiiij. dist.c.j. ⁊.c.constitut⁹.de app. ⁊ vbi dicit. ¶ †In gl.ibi: prohibet̄ testimoniū ⁊ hoc respectu dicuntur cōmendatitie: ⁊ formā harum literarum vide.lxxiij.dist. quasi per totum. Et aduerte ꝙ iste litere que sunt in vsu reperiunt̄ in triplici specie. quedā eñ sunt litere dimissorie cōmendatitie: vt sunt iste de quibus in tex. quando habuit cleric⁹ vel laic⁹ bonā licentiā a prelato suo, ⁊ commendatur ab eo in literis vt sic facilius recipiat̄ in partib⁹ alienis: ⁊ has literas tradit episcopus. idē dicit de quolibet prelato inferiori respectu subditi sui. arg.c.prece. ⁊ facit.c.innotuit.s̄.de elect. ¶ †Nunqd autē capitulū sede vacante possit has literas ꝯcedere. doct.hic sentiunt ꝙ non per.c.fraternitatis.lxxj. dist. qꝛ est quedā alienatio persone vnde sicut capitulū nō potest alienare bona sede vacante. j.ne sede vacā.per totū ita fortius nec personā: sed hoc dictū nunꝙ̄ placuit mihi. finge eñ vacante sede aliquē clericū electum ad dignitatē alterius diocesis. certe cū subsit causa legitima dandi licētiā nō apparet ratio quare capl'm non possit. est enim hec iurisditionis necessarie quā capitulum exercet sede vacāte ad hoc.c.j.de insti.lib.vj. ⁊ quod no.gl.in cle.j.de here. nec est verū ꝙ sit proprie alienatio qꝛ solus prelat⁹ sine capitulo potest hanc licentiā concedere.c.si religiosus.de elec. lib.vj. qꝛ tū sol⁹ bōa eccl'ie alienare nō pōt.xij.q.ij.sine exce.

Ad.c.

Ad.c.fraternitatis.dic q non apparet q ibi fuerit capitulum hostilitate loci faciente. Quedam sunt litere commendatitie ad ordines: cum quis vult facere se ordinari per alienum episcopum: et has concedit eps et capitulum sede vacante.c.cum nullus. de temp.ord.lib.vi. Quedam sunt litere dimissorie ad tempus et iusta causa vt qn clericus vult peregrinari.et has concedit eps.de conse.di.v.non oportet. Item et quilibet prelatus inferior:vt.§.c.pri.et ibi dixi. Ultimo ista regula inquantum loquitur de literis commendatitiis pot adduci ad.q.an et qualiter sit credendum istis literis de credentia vt inferant preiudicium scribenti. Et circa hoc varie videtur loqui iura ciuilia.et vide per Bar.in.l.lucius.ff.de fideiuss.aliqd no.in l.fi.C.quod cum eo.et vt satisfiat canonistis concludo breuiter post bar. q aut sunt litere generales:puta omnibus referendis per talem psentium latorem adhibebitis plenam fidem.et hoc casu non pot iste aliquid attentare in preiudicium scribentis. et ideo si iste cui scribitur mutuaret pecuniam nuntio vel secum contraheret nomine scribentis:non fit aliquod preiudicium scribenti et sic contra eum posset agi actione mandati vt.d.l.fi.nam sensus illarum literarum est q ille nuntius est homo bone conditionis et sic potius possunt appellari litere commendatitie. hoc verum nisi diceretur in literis credas super periculo meo vt.d.l.fi.vel aliud presumeretur ex qualitate deferentis literas.puta quia est factor siue procurator scribentis ad B.l.cuiq. ff.de exerci. Item puto q si dolose commendauit illum seu dedit sibi literas et ille passus est damnum illi credendo q potest agere actione de dolo contra scribentem.arg.l.q venditor. ff.de dol.vide bo.gl.in.d.c.due sunt. Si vero litere sunt magis speciales.vt quia dicitur in eis tali de intentione mea plene informato adhibeas plenam fidem tunc si aliquod damnum passus est iste illi credendo potest agere contra scribentem actione mandati:sed non debet secum contrahere vel sibi credere in aliquo:ex quo appropriaret sibi officium vel aliqd commodum. nam daretur via malignandi.pro hoc.l.si vero non remunerandi.ff.manda.et not.bene hoc dictum. Simile not.doct.in c.qm.de proba.vbi dicunt q si iudex aliquid commisit notario curie non debet ille notarius scribere:quia non adhiberetur sibi fides in attribuendo sibi officium. Ad idem q not.in c.insuper.de testi.per legistas in.l.deferre.ff.de iure fisci.et l.omnibus.C.de test.vbi no.habetur q procurator ad negotia non potest esse testis quando aliquod commodum esset inde consecuturus.vult phibere testimonium q nomine domini mutuauit sibi mille:nunquid autem latori literarum sit credendum sine iuramento.concludit Bar.in dicto loco q sic:quia approbata est eius fides a scribente.q fuit ad materiam.l.theopompus.ff.de dote preleg.

1 Clericus non residens in beneficio etiam modice estimationis debet illo priuari:nisi aliud dictet consuetudo.et tunc debet deseruire per vicarium.

2 Clericus non potest tenere plura beneficia quando vnum de pse est sufficiens etiam cum dispensatione quo ad deum:nisi hoc vertat in euidentem vtilitatem beneficiorum: quia clericus sit multum industriosus.

4 Exceptio tu non fecisti residentiam in beneficio non pot opponi nisi ab illo a quo petuntur fructus dicti beneficii.

5 Beneficium non potest constitui de fructibus vnius ecclesie nisi hoc fiat ex autoritate superioris et ex iusta causa:et tunc debet remanere primo rectori tantum ex quo possit honeste viuere:et consecutus tale beneficium non potest illo priuari:licet postea ex redditibus primus rector non possit sustentari.et remoto illo qui consecutus est:totum beneficium reintegratur. et numero.6.

1 Conquerente. Qui non residet in beneficio etiam modice estimationis illo priuatur.h.d.primo impetrantis querela.scdo commissionis forma ibi:fraternitatis. Casus literalis. Quidam presbyter.R.nomine conquestus est dno pape:q.B.clericus requirebat ab ipso.xx.solidos annuatim pro ecclesia sua de qua idem presbyter vix necessaria percipere poterat: dicens beneficium in eadem ecclesia sibi fuisse collatum cum alia beneficia sibi sufficientia obtineret nec eidem ecclesie deseruiret:mandat papa quatenus si constiterit q dictus clericus habeat alia beneficia sufficientia vel q ipsi ecclesie non deseruiat.d.B.super beneficio ipso silentium imponat. Ber. No.i.q super redditibus vnius ecclesie potest constitui certum beneficium assignando certam pensionem ex redditibus ecclesie pro temporalitate beneficii nouiter creati.et tene menti ad B istum tex.vt.j.dicam lati. Scdo no.q dos alicuius beneficii potest consistere in quantitate.xx. sol.et potest intelligi de solidis aureis quorum.lxxii. faciunt libram auri:vt.l.quoties.C.de susce.et archa.li.x.et.l.fi.ff.de in ius voc. Et ex hoc infero q habens certam pensionem ex aliquibus imobilibus pot illa dare in dotem beneficii. Tertio no.vnum valde notabile:et non tradendum obliuioni:q habens duo beneficia quis simplicia quorum alterum sufficit per se ad vitam beneficiati:pot legitime altero priuari:habes igitur casum solennem priuandi quem beneficio suo quis velit in illo residere et pro hoc vide glo.in.c.dudum.el.ii.in ver.intitulatam.de elec.que dicit q sine peccato mortali non pot quis tenere plura beneficia qn alterum p se sufficit.et limita vt no.per Inno.in.c.iamdudum.j.de prebe.nisi fuerint sibi collata non ratione sui:sed propter vtilitatem beneficiorum:vt quia est homo industriosus bone fame et conscientie:an autem excusetur pter dispensationem.credo q non quo ad deum si fructus beneficiorum conuertit in cam non piam:per id qd dicam in.c. de multa.j.de preb. Quarto no.q quantumcunque beneficium sit modici valoris requirit deseruientiam psonalem alias potest beneficiatus illo priuari excipe consuetudinem vt in glo. Quinto not.aliud bonum dictum:qd contra clericum petentem redditus beneficii:potest excipi q non facit in eo residentiam. Est ergo hec legitima exceptio,et puto eam procedere quando opponitur ab ecclesia seu noie ipsius.nam tertius non poterit credo per hanc exceptionem excludere clericum a petitione sua:quia ex quo non est priuatus:quo ad istum tertium liberas edes habet.l.loci corpus.§.competit.ff.si ser. vendi.facit tex.cum glo.l.ita tamen.ff.si ager vec.vide Inno. i simili in.c.inter dilectos.de exce.prel. Sed oppo.contra tex.de.c.extirpande.in fi.j.ti.j.vbi dicitur q de fructibus vnius beneficii non debet constitui pensio nomine alterius bnficii. Item beneficium non debet diuidi:vt in.c.maioribus. j.de prebe. Sol.credo hoc dupliciter posse intelligi. primo q cum ista ecclesia abundaret redditibus et careret suffragio ministri:fuit statutum autoritate superioris:vt ibi esset vnum bnficium pro clerico et assignata fuit pro redditibus pensio.xx. soli.et iste intellectus videtur litere congruere.et ad contraria dic q in fraudem non debet constitui talis pensio nomine beneficii: vtputa episcopus habebat nepotem in minori etate cui non poterat prouidere de ecclesia curata:ipsam contulit alteri sacerdoti:et fere omnes fructus ecclesie decreuit assignandos nepoti noie beneficii simplicis.hoc enim fieri non potest et ita loquitur.d.c.extirpande.sed vbi ex causa licita et honesta constituitur beneficium ex redditibus ecclesie, tunc valet talis constitutio:vt habes hic tex.apertum.et vide tex. cum gl.in.c.ad audientiam.ii.de rescrip.et facit.c.quis.de pbe.li. vi.et intelligo q remaneat tm presbytero vn possit honeste viuere:alias secus.ar.c.vacante.j.de prebe.et.c.cum causam. eo.tit. Et ex hoc habes vnum notabilem modum procedendi vt vnusquisque curatus presbyter habeat clericum in ecclesia sua. iuxta not.in.c.vt quisque.de vi.et honesta.cleri. Secundus intellectus pot esse q iste clericus fuit ordinatus ad titulum huius ecclesie ad presentationem rectoris quo casu debet viuere si non habet aliunde ex redditibus illius ecclesie:vt in.c.p tuas.iii.j.de simo.debet tamen iste deseruire ecclesie vt hic. An autem preiudicet successori rectoris presentatoris:dic vt not.Jo.an.in.d.c.per tuas.et ex his habes clare intellectum huius capituli. Sed quero quare papa non habuit considerationem ad primam exceptionem expositam per istum presbyterum dum dicebat q vix vite necessaria poterat percipere ab ecclesia. Sol.dicunt doc.q hec exceptio non erat legitima ad excludendum alium iure suo. nam imputandum est sibi si acceptauit beneficium tenue:querat ergo sibi victum aliqua industria.xci.distin.clericus victum. Et no.hic ad limitatio. lect.predictarum.vt consequutus beneficium ex redditibus vnius ecclesie non debeat eo priuari:licet ecclesia deuenerit ad eum statum in quo vix potest procurare proprium tenorem credo tamen q isto remoto ex aliqua causa illud beneficium debeat extingui:et ecclesia remanere in sua pristina integritate.ar. hic in fi.litere vbi illo priuato papa mandat illud beneficium conferre alteri:sed rector dimittitur in suo statu priori. In gl.in versi.sufficientia.not.bene istam glos.et vide gloss.xxi. questio.j.in.c.j. In glo.fi.ibi.nisi consuetudo &c. intelligit tamen Host.et coiter doc.hic q tunc deseruiant per vicarium hoc tamen dictum iure non probatur.pot tamen procedere vbi ecclesia pateretur graue dispendium ex absentia ministrorum:quia tunc succederet.c.j.de consue.alias autem secus.dummodo clericus honeste viuat.nam licet non deseruiat illi ecclesie speciali deseruit tamen ecclesie vniuersali.pro hoc quod not.Inn.in.d.c.cum iamdudum.et eo pleniue in.d.c.cum oes. de consti.et limita hanc gl.prout dixi in.c. quia nonnulli.§. eo.et in.c.fi.de rescrip.li.vi.per doct.

Sebasti. Sapia. a An et quatr.vide Pet.de anch. i qsi.cccxviii. inci. pmitto pro clario ri.et Feli.in.c.insinuante.col.ii.psi. Item not.q lre familiaritatis.§.de offi.deleg.

Zacharias. b Posset agi actione mandati.vide de B bar.bal.et raph.Fulgo.in.l. dno.C.q cum eo. bal.in.l.si lras.C. mand.gl.i cle.j.de in repa.et Spe.in ti. de cleri.peregri.

c Officium.an autem credatur notario q fecit quedam pcuratorem et ipsemet scripsit instrumentum Bar.in.l.ii.de stip.ser.distinguit et concludit in vno casu q non qn cedit in commodum ipsius scribentis. vide ibi do. Alex.in addi. Aeneas de falco.

Anto. Francis. Circa B.an notarius posset esse rogatus in instro mandati sui. vide etiam bal.i.l.iudices. in fi.C.de fid.instru. vbi dicit quod non neque etiam fm bal. ibi potest esse rogatus qn ipse constituit alium procuratores in cam sua. ad qd etiam vide bart.i.l.pupillus. i.§.fina.ff.de aut. tu.et vide etiam Bar.in.l.seruus. ff.de test.et an notarius posset conficere instrumentum pro se et altero vel contra se et alterum vide Bar.in.l.filius.in.§.sequens questio.ff.de fal. et vide Alex.post Bart.in.l.impuberem.in fi.ff.de fal.et in.l.non putauit.l.§.si quis fua. ff.de contratabu.

1 ☞ Clericus seruiens episcopo recipit fructus beneficij, acsi resideret: distributiões vero quotidianas non recipit. 2. ꝛ idem est si seruiunt alijs prelatis suis. 3

4 Relatiuum quis vel qui restringit precedētia.

1 **D E cetero.** †Qui est in seruitio epi percipit fructus beneficij tāq̄ residens p̄ter distributiões quotidianas: vel sic. Qui est i seruitio p̄lati fingit̄ residere. hoc dicit. ponit dictū a quo excipit ibi: nisi. ¶ Casus literalis. Quidā episcopus q̄si ducebat secū aliquos de canonicis ecclesie sue: alij canonici subtrahebant illis q cū ep̄o erāt quod cōsueuerāt pcipere de cōitate. statuit papa ne canonicis illis q in seruitio epi fuerint aliquid subtrahi debeat vel auferri nisi forte victualia q̄ dari absentibus nō ꝯsueuerunt. Ber. ¶ †Primo no. qd episcopus licite vtit̄ seruitio aliquoꝝ canonicorū suorū: etiā subtrahēdo eos ab officio diuino quotidiano: ꝛ reputāt̄ isti presentes respectu cōmoditatis percipiēde. ¶ †Sed querit̄ nunquid dispositio hui⁹ ca. habeat locum in inferioribus prelatis citra episcopum. doc. hic communiter tenent qd sic: quia ista litera loquitur generaliter: nec apparet cui loquatur: ꝛ eadem ratio videt̄ omnibus prelatis respectu subditorū. dixit tamen Hostie. notabile verbū: ꝙ episcopus potest ad seruitium suū habere duos canonicos: licet nō ꝓbet vtilitatē ecclesie. sed vltra duos habere nō potest: nisi probetur voluntas capituli vl' necessitas vel vtilitas ecclesie. ar. c. ad audientiā. j̄. eo. titu. quod est nota. q2 aperto iure non probatur. sed optime faciunt in arg. illa litera ꝛ ista. quid autē de alijs clericis vid quod dicā in. d. c. ad audientiam. ꝛ vide glo. in. c. q2 frater. vij. q. j. ꝛ. c. quid ergo. xj. q. iij. ꝛ. c. vos. xvj. q. j. vbi glo. dicūt epm posse mittere vnū clericum ad certā legationem. ꝛ idē alibi dixit gl. de monachis vt possint mitti ad certaꝫ legationē per epm. xvj. q. j. quidam monachi. ¶ Secundo queritur quid intendat illa litera ibi: de cōmunitatis sibi beneficio ꝛ. c. in fi. ipsius. Solu. cōsidera ꝙ in aliquibus ecclesijs collegiatis sunt prebende canonicorū distincte: ꝛ vltra p̄bendas fiunt quedā distributiones que dātur quotidie interessentibus diuinis quādoqꝫ consistunt in pecunijs: quādoqꝫ in victualib⁹. In aliquibus vero ecclesijs vltra alias p̄bēdas ꝛ distributiones quotidianas: sunt qdā redditus ꝯmunes qui in fine anni diuiduntur inter canonicos: ꝛ in quibusdā locis appellatur mensa grossa. In aliquibus vero nō sunt prebende distincte sed oēs redditus capiunt̄ p ministrū capituli: ꝛ in fine anni dātur in portiones s̄m numerū canonicorū: fiunt etiā quedam distributiones quotidiane que solum dant̄ interessentibus diuinis. Intellige ergo istū tex: ꝙ preter distributiones quotidianas alij redditus debēt assignari istis q sunt in seruitio epi ac si residērēt ꝛ ideo dicit de cōitatis beneficio ꝛc. ꝛ quaten⁹ dixit de victualibus habuit respectū ad distributiones quotidianas. †per hoc relatiuū q̄ qd restringit precedētia [a]. vt not. in. l. cūctos populos. C. de sum. tri. ꝛ. l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iur. per Cal. in. c. fi. j̄. eo. ꝛ hodie hec dicta videnṫ approbari per tex. ꝛ glo. in. c. vnico. eo. ti. lib. vj.

1 ☞ Clericus non residēs in beneficio: ꝛ citatus non reuertēs in termino: priuatur beneficio: nisi habuerit iustā causam non reuertendi: ꝛ idem est in alio prelato: vt. j̄. c. prox. in prin. ꝛ in. c. seq. in prin.

2 Beneficiū non habetur pro derelicto: licet quis se absentauerit per decennium. 3. 6. 8. nisi fuerit intitulatus in alio beneficio. 9.

4 Clericus non residēs in beneficio si citatus vel requisit⁹ nō reuertitur potest de facto spoliari illo beneficio. 7.

In notorijs non requiritur sententia: nec ordo iuris: vide j̄. cap. proxi. nume. 6.

5 Capitulū non potest citare prelatum nec aliquem ex canonicis sine licentia superioris.

8 Beneficiatus si permittat se super alio beneficio intitulari priuatur primo beneficio: aliquando ipso iure: aliquando per sententiam.

1 **E X parte.** †Priuandus est prelatus vel clericus nō residēs. qui citat⁹ nō reuertitur in termino sibi p̄fixo: nisi habeat iustū impedimentum [b] hoc dicit cum duobus sequentib⁹. Cōmunis diuisio. secunda ibi: q2 igitur. ¶ Casus literalis. Decanus cuiusdā ecclesie transtulit se ad partes gallicanas ꝛ ibi per decē annos morā fecit: ita ꝙ non fuit reuersus ad ecclesiam suā. capitulū ipsius ecclesie significauit hoc domino pape. Respōdet papa dicēs ꝙ no vult vt ipsa ecclesia decani officio defraudet: mandat capitulo vt scribāt ei quod ad suam ecclesiam reuertatur ꝛ ibi exerceat officiū decani. ꝙ si venire noluerit ad terminū sibi datum dat eis licentiā decanum aliū eligēdi. Ber. ¶ †Not. primo ꝙ absentās se a bñficio suo etiam per decēnium nō est priuatus ipso facto. nec videt̄ beneficiū haberi pro derelicto. ꝙ bene no. ¶ †Scdo no. ex hoc ꝛ ex tex. ꝙ ista mora decēnalis non est sufficiens ad priuandū quē beneficio suo sed oportet ꝙ primo moneat̄ vt redeat: potest tamē aliter puniri de culpa cōmissa. ad hoc. vij. q. j. si qs in clero. ꝛ. c. si qs presbyter. ¶ †Tertio not. ꝙ ad procedendum ꝯtra beneficiatum [c] ratione nō residentie non est necessaria solēnis citatio nec solēnis p̄uatio: sed sufficit requisitio seu reuocatio ꝛ spoliatio de facto. ꝛ in hoc est iste tex. optim⁹ ꝛ facit c. seq. ꝛ. c. ex tue. j̄. eo. vbi mādat illos spoliari ꝛ nō p̄uari. sonat enī ibi spoliatio in factum ꝛ in quandā iuris executionē. pro quo facit q2 cum nō residentia sit notoria: nō est ordo iudiciarius in notorio seruād⁹ nec d3 causa ad iudiciuꝫ deduci. vt dicit tex. no. in. d. c. quoniā. de fil. presby. ꝛ ita sentiunt doc. in. c. ex tue. j̄. eo. ꝛ clare tenuit Old. consi. xxx. et Gas. de cal. hic qui dicit alias sic fuisse i curia determinatum: sed alleg. dicta Old. l3 de eo non faciat mentionē: sed credo qd loquatur de illa determinatiōe. ¶ Quarto not. ꝙ prelat⁹ debet ecclesie preesse ꝛ prodesse. debet enī preesse in iudicādo. c. irrefragabili. de offi. ordi. d3 prodesse in predicando bñ disponēdo subditos ꝛ bona sibi credita. c. qualiter. ij. de accu. ¶ †Sed oppo. contra text. eo ꝙ iste priuat̄ ex sola monitione capituli. nec fert̄ hic aliqua sn̄ia p̄uationis vel spoliatiōis. Sol. assumēdo dicta docto. hic. ꝛ. c. seq. dic ꝙ capitulū nō pōt proprie citare prelatum nec aliquē ex canonicis: q2 inferior in superiorem: vel par in parē iurisditionē non habet: vt in. c. cum inferior. de maiori. ꝛ obedi. ꝛ in. c. innotuit. de elec. ꝛ. l. ille a quo. §. tempestiuū. ff. ad treb. ꝛ vide in ꝓprijs terminis Inno. in. c. cū nobis. de ele. ꝛ. c. j. de maio. ꝛ obe. vñ intelligēdū ꝙ hic intercessit autoritas pape sine cui⁹ autoritate nō potuissent isti ꝓcedere ad electionē. ꝛ sentit Hostien. hic duos intellectus. ¶ †Primus ꝙ papa presumpsit ex mora tanti temporis illū habere suā dignitatē ꝓ derelicto: ꝛ sic nō erat necessaria aliqua priuatio. nō tñ intelligas ꝙ hoc liceret inferiori. ¶ †Scdo intellige ꝙ papa istū prius admonuerat per literas suas sub pena priuationis. qlibet intellectus est bonus in se sed pōt dici vt predixi: ꝙ hoc casu nō reqritur expressa sn̄ia priuationis: sed sufficit sola spoliatio que fit ipso facto: cum procedant ad nouā electionē ꝛ vocationem factam per capitulū papa hoc approbauit: alias aūt sola vocatio capituli nō sufficeret ad spoliādū absentē per predicta ꝛ per. c. ex tue. j̄. eo. ꝛ qd ibi not. ¶ †In gl. j. ibi, quātūcunqꝫ tp̄e aliqs sit absens. tene mēti gl. ꝙ per absentiā [d] q̄tumcūqꝫ longā non perdit quis ipso facto beneficium suū. vide tñ glo. de cōse. di. v. c. non oportet. que dicit ꝙ si tanto tp̄e qs fuit absens [e] vt nesciatur an sit mortuus vel viuus desinit habere liberā administrationē: s3 illa gl. iure non probat̄. nec recipitur a doc. in. c. ex tue. j̄. eo. imo videt̄ ibi tex. in eo oppositum. debet enī primo citari apud ecclesiam suā si nescit̄ vbi sit: ideo tene istā gl. ꝛ eā limita prout dixi in. d. c. cōtingit. de dolo ꝛ contu. Et nota gl. in alio m̄ꝙtū. dicit ꝙ si permisit se alibi intitulari, videtur ipso facto habere ecclesiam primā pro derelicta. †Et aduerte q2 gloss. non loquitur de beneficijs curatis s3 indistincte. nā in beneficijs curatis nō est dubiū per. c. de multa. de prebend. vnde Innocē. in. c. ex tue. j̄. eo. dicit hoc procedere in beneficijs simplicibus residentiā exposcētibus. Ex hoc habes casum notabilē ꝙ per acceptationē secūdi simplicis: vacat primum ipso facto. s3 ego intelligo in dubio quādo nō constat de contraria intētione absentis ꝙ velit vtrunqꝫ retinere: nā tūc nō erit priuatus ipso facto: sed priuandus per sententiā: quia nullo iure cauetur oppositū. ꝛ vide qd dicam in. c. fi. j̄. eo. titu. Et in eo ꝙ dicit gl. absentem semper citandum. dicit Hoff. e. hoc procedere nisi prius habuisset licentiā ad certum tp̄⁹ qd Io. an. limitat dūmodo tunc fuisset monitus ad redeūdū. vide circa hoc quod dixi in. c. qm̄. §. porro. ꝛ. §. se. vt lite non contesta.

1 ☞ Capitulum l3 non possit suum prelatū citare: tñ potest ipsum reuocare vt resideat in ecclesia nō tñ posset alium eligere sine consensu superioris. 2.

3 Clericus vel prelatus non residens ꝛ vocatus non rediēs potest ipso facto beneficio spoliari.

4 Clericus non residens licet reuersus potest puniri.

5 Beneficium vel ecclesia quibus modis habentur pro derelictis.

Zacharias.

a ¶ Restringit p̄cedentia. limitabis nisi absurditas resultaret. ita bart. i. l. iulian⁹. ff. de here. insti. ꝛ in. l. hoc articulo. i pe. col. eo. tit. gl. in. l. fine. de duo. reis. Ioā. de imo. plene. i. l. si pater filio. ff. de vul. ꝛ pup. ꝛ Car. in cle. j. q. ix. de foro cōpe. ꝛ oīno in cle. ij. in princi. de sta. mona.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Impedimētū. pondera istū tex. vt p abb. in. c. j. in vlti. col. j̄. de celebra. missa.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Cōtra bñficiatū. vide qd s̄ plura p Feli. in. c. ij. col. ij. ver. sed pro primo argumēto s̄. de restript. vbi allegāt Old. cōsi. xxv. inci. articuli dñi arnoldi. post principiū quē voluit allegare do. Abb. hic.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Per absentiā. vide do. and. siculū in cōsi. xj. col. ij. in. j. vol. vbi dicit ꝙ si dubitat̄ d vita clerici vagātis p mundū, bñficiū suū pōt alteri conferri ꝛ ad hoc inducit tex. in. l. libera peculij administratio. ff. de peculio.

Zacharias.

e ¶ Tanto tp̄e qs fuerit absens. qd de Feli. post istuꝫ c. qm̄. §. porr. colū. vij. v̄. dū dicit abbas. s̄. vt lit. non cōtest. ꝛ Ant. cor. sing. suis in v̄. vagabundus. in. c. si bñficiatus, qui allegat glos. in. c. non opꝫ. lo. ij. p istum alle. sing. ad hoc qd hic d̄r illiusqꝫ opi. aduerte: quicquid dicat iste.

6 In notorijs non requiritur ordo iuris.

Qualiter. Summatum est in precedēti.c.secūda ibi:discretiōi. Casus literalis. Archiepꝭ argusinus ab ecc'lia sua recessit iā p quadrienniū expectatus ⁊ reuocatꝰ etiam per literas domini pape nec redire voluit. Mandat papa capitulo argusino vt post mensem a receptione literarū aliā personā idoneā sibi eligant in pastorem. Berñ.

1 ❡†No.primo ꝙ cap'l'm potest reuocare propriu̅m prelatū absentē. Quis eum citare vel in eū animaduertere non possit quia inferior in superiorē ⁊c.tñ ꝓ eorū interesse possunt eū requirere vel reuocare vt veniat ad faciendā residentiā.

2 idem sentiunt doc.in.c.ex tue.ī.eo. ❡†Scd'o not.ꝙ capitulum nō potest procedere ad nouam electionem prelato eorum absente ⁊ per eos reuocato:ſʒ opʒ vt intercedat autoritas superioris q possit illū inuitū destituere.

3 ❡†Tertio not.ꝙ ad spoliandū quē ratione nō residētie: nō reqrit̃ solennis citatio nec solēnis sentētia priuatiōis. hic eñ papa sine aliqua priuatiōe expresse dedit licentiam istis canonicis eligēdi aliū:eo eñ ipso ꝙ reuocatꝰ sine iusta causa nō redit videt̃ habere ecclesiā pro derelicta:vt no.dicit gl.j.ħ ⁊ intellige hoc.c.de monitiōe.⁊ de s̄nīa prout dixi.in.c.p̄cedē.

4 ❡†In gl.j.ibi:imo vltra annū.dic ꝙ nec etiā per annū debet abesse sine licētia prelati sui ⁊ sine iusta causa:vt in.c. relatū.s̄.eo.⁊ absens iniuste quātūcūqʒ reuersus poterit puniri scd'm ꝙ culpa exposcit:habito ēt respectu ad quātitatē more.⁊ vid' qd' legi.⁊ no.vij.q.j.si qs in clero.facit.c.ex tue.ī.eo.⁊ qd' ibi dicam. Et ad hoc.c.dic ꝙ narratur factū non aūt ponit̃ iuris ministerium vt debeat expectari per quadriēnium:imo alibi dicit tex.ꝙ diebꝰ dñicis debet expresse adhibere presentiā suā in ecclesia.de ꝯsec.dist.iij.c.epꝭ.⁊ no. illū tex.

5 ❡†Et in fi.gl.no.hanc partem glo.ex qua habes tres modos qbus ecclesia habetur ꝓ derelicta. Primꝰ cuʒ bñficiatus efficit̃ miles seculi.⁊ no.bene hunc casum.qꝛ sentit gl.ꝙ nulla requiritur monitio vel priuatio.ſʒ ego intelligerē gl.prout dixi in.c.fi.de cleri.cōiug.doc.tñ in.c.ex tue.ī.eo.simpliciter ꝯsentiunt glo.hic.sed vide Innocen. in.c.j.de aposta. Scd's modus.qñ contraxit matrimoniū.⁊ de ħ plene dictū fuit in.c.j.de cleri.cōiug.⁊ sic habes duas glos. ꝙ per contractū matrimonij vacat beneficium ipso facto.

6 †❡Tertius modus qñ clericꝰ monitꝰ non redijt ⁊ not.ꝙ spoliatio hoc casu potest fundari sup duplici cā. prima qꝛ ecclesia habetur ꝓ derelicta ab ipso absente:vt dicit hic gl. secunda ratione notorij:qꝛ cū crimen non residentie sit notoriū potest prelatꝰ illū spoliare:qꝛ in notorio non requiritur solēnis s̄nīa.ꝓ quo facit.c.ex tue.ī.e.vbi dicit̃ ꝙ absens debet spoliari ergo ecclesia nō habetur pro derelicta:qꝛ al's vacaret nec posset nudus spoliari.c.frequens.de resti.spol.li.vj. Alie glo.sunt faciles.

1 ☞ Clericus debet residere in beneficio vel prebenda:nisi aliud dictet consuetudo.4.

2 Clericus monitus nō residens potest vel per sententiā ipo facto priuari suo beneficio ad libitum iudicis.

3. Impedimentum iustum proueniens post iniustam absentiam excusat.

4 Clericus se absentādo debet requirere licentiam prelati nisi sit aliqua necessitas que subito occurreret vel nisi aliud dicat consuetudo.

Inter quatuor. Summat̃ vt i c.ex pte.s̄.e.primo dictū.scd'o exceptio ibi:dūmodo. ❡Casus literalis. Quidam clerici patriarche cōstantinopolitani sine licentia ipsius absentabant se ab ecclesijs suis sine iusta ⁊ necessaria causa. quesiuit patriarcha qualiter cū illis esset agendū. Respondet papa ꝙ expectet illos congruo tēpore s̄m ꝙ ei videbitur:⁊ nisi redierint ad terminū eis prefixū possint priuari ecclesijs suis: dūmodo non sint

1 iusto impedimēto detenti. Ber. ❡†No. primo ꝙ nō solū ecclesia:sed etiā prebenda requirit residentiā.nam hic ponderatur ꝙ isti deseruerūt ecclesias vel prebendas. Itē mādatur vt redeant ptʒ ibi:nisi redierint:ergo tenet̃ canonicꝰ residere in ciuitate vbi est prebenda nisi cōsuetudo habeat oppositū que seruanda est:prout dixi in.c. conquerente.s̄.eo.⁊.c.cū omnes.de consti. ❡Scd'o not.ibi:congruo tempore ⁊c.ꝙ vbi scit̃ in quo loco est absens dʒ citari ⁊ ꝯgruo

2 tēpore expectari.de quo plene.ī.ca.seq. ❡†Tertio no,ibi: iuste priuari.ꝙ absens ⁊ monitus nō rediēs pōt p̄uari bñficio suo. Et no.qꝛ dicit priuari,vī ergo ꝙ s̄nīa sit ferēda cōtra eū.sed dic ꝙ verbum priuari pōt capi large vt referatur ad factū iuxta ea que dixi in.c.ex parte.s̄.eo.tit.pōt intelligi stricte ⁊ erit in optione superioris ⁊ consiliū esset vt fera-

3 tur s̄nīa cōtra absentē. ❡†Ultimo nota ex ver.dummodo ꝙ absens sine iusta causa non dʒ priuari si postea superuenit iustū impedimētum non redeundi:etiam si absentauerit se sine licentia prelati.qd' est bene not. vt impedimentū superueniens ei qui dedit operā rei illicite nō sit ei imputandum.cōtra.l.ij.si qs cau.sed pōt dici ꝙ imputabit̃ isti vt puniatur aliter:nō tamē vt priuet̃ ecclesia:ex quo pro eo nūc non deficit quominus redeat.⁊ dicūt doctores hoc ꝓcedere etiā si impedimentū accidit post actionem:debet tamen iste se excusare.argu.eorum que not.in.c.querelam.de ꝓcu.

4 ❡†In glo.j.ibi:⁊ sic non est ar.a contrario no.gl.ꝙ q̄uis subsit iusta ⁊ necessaria causa recedendi ad tēpus a loco beneficij nihilominus dʒ peti licentia a prelato.dicit tñ Hos. ꝙ propter necessitatē subito occurrentē potest se absentare sine licentia prelati:quod dixi in.c. relatum. Item dic vbi hic habet consuetudo vt licentia nō exquireretur.⁊ hoc vltimū ponit Innoc.in.c.sequē.quod est valde no.iure tamē aperte nō probatur:sed ego argumentarer sic.valet cōsuetudo vt quis nō teneatur facere residentiam iuxta no.in.c. conquerente.s̄.eo.ergo fortius potest induci cōsuetudo vt ad tempus:⁊ ex causa possit se absentare.⁊ signāter dixi ex causa:quoniam non valereret consuetudo vt possit vagari vt dicit Innocen.in.d.c.ex tue.

1 ☞ Clericus si ignoratur vbi est citandus in ecclesia sua tribus edictis: ⁊ si intra sex menses non redierit priuatur ecclesia sua.2.5.nec sufficeret vnum peremptorium.4.

3 Clericꝰ iniuste absens debet personaliter citari:si potest fieri alias sufficit in valuis ecclesie sue.

4 Citatio trina quotiescūqʒ requirit̃ contra absentem:vel vt aliquis incurrat penā:tunc non sufficit peremptoria.

Clericus non residens potest suspendi ⁊ excōicari ⁊ spoliari ad libitum superioris.

6 Clericus non potest dimittere beneficium ad libitum suū: quia semel se obligauit.

Clericus qui se absentauit potest repeti ab episcopo suo.

7 Excōicatus clericus si pertinaciter steterit in excōicatione remouet̃ ab administratione bñficij:⁊ in totū ab eo excludit̃ ⁊ priuat̃ alias suspendit̃ tm̄.s.ab administratione.

8 Archiepiscopus lʒ possit suos suffraganeos excōicare tamen non potest eos deponere nec priuare:quia nullꝰ citra papam potest hoc facere.9.

Epꝭ pōt se transferre cū licētia pape tñ ad alium epatum.

10 Clericus vel prelatus nō residēs tūc demū citatur trina citatione:⁊ cū expectatione sex mensiū:qñ ignoratur vbi sit: vel adeo longe distat ꝙ cōmode personaliter citari nō potest:alias sufficeret simplex requisitio.

11 Clericus quando abest presumitur fraudulenter abesse:⁊ est in magna culpa:⁊ idem est in marito.

Absentia presumitur fraudulenta quādo abest quis q ratione alicuius rei debet stare in certo loco.

12 Citatus qui dicit nolo venire:vel qui facit ne ad eū perueniat citatio,non est vlterius citandus quia constat de sua contumacia.

13 Clericus beneficiatus absens:si scitur vbi sit ⁊ pōt personaliter citari.dʒ citari semel ⁊ prefigi terminus: quo trāsacto potest vel spoliari beneficio vel excōicari. Si vero nescitur vbi sit debet trina citatione citari cum expectatiōe sex mēsium intra quos si non reuertitur priuabitur.

14 Clericus qui ex natura beneficij nō tenetur residere nō potest per hoc vagari:alias priuabitur: licet habuerit licētiā vagandi vt ita sit consuetudo.

15 Clericus depositus:⁊ postea restitutus per verba generalia ad statum suum non recuperabit beneficium suum alteri collatum.

16 Clericꝰ depositꝰ an possit a papa vel ab episcopo restitui.

1 **Ex tue deuotionis.** †Si nescitur vbi sit clericus tribꝰ publicis edictis citabit̃ in ecclesia sua ⁊ si intra sex mēses nō reuertit̃ priuabitur ecclesia sua.h.d.vsqʒ ad ver.cōtra eos.⁊ iste vers.nō summat̃ propter varietatē lec,⁊ qꝛ s̄m vnū intellectum non facit ad rubricā:⁊ duo sunt dicta,scd'm ibi:contra. ❡Casus literalis. Quidā prelati ecclesiarū subditi archiepi Panor.absentauerūt se ab ecclesijs suis:ita qd' citari nō poterāt:quesiuit archiepꝭ a papa qualiter cum illis esset agendum. Respondet papa ꝙ edictū trine citatiōis faciat ꝓponi apud ecclesias ipsorū:⁊ si non venerint ⁊ vltra sex mēses ecclesias deseruerint debent ecclesijs spoliari:sed prius procedatur cōtra eos p sentētias suspensionis ⁊ excōmunicationis vt ad

Sebaſti. Sapia.
a ❡ Peremptoꝛiū. De veritate. vide late ꝑ Felin. in. c. conſuluit. colū. v. verſi. in eadē glo. ibi itē fallit. ṡ. de offic. deleg.
Anto. Franciſ.
b ❡ Priuari. Adde ꝙ excōicatꝰ ꝑſeuerās in excōicatione dꝛ ethnicus quaſi dignꝰ igne infernalis montis ethne poſiti in Sicilia ſm̄ Joā. an. vt do. Abb. i c. nouit, de iudi. et dicūtur gētiles. ⁊ īfideles. ⁊ ī. c. nōne. v. q. j. ⁊ addeꝙ excōicatꝰ ꝯtēnēs excōicationē. pōt priuari feudis. vt eſt glo. in. c. preceptū. xxxij. q. v. que etiā dicit qḋ non valēt geſta ab ipō excōicato. imo excōicatꝰ appellat̄ hereticus perſeuerans in excōicatione. vt in ca. qḋ aūt. iiij. q. j. ⁊ vide do. Cardin. in cle. ij. in. §. ceterum. de ele. ⁊ vide Jo. an. in. c. nō pōt. de re. iur. lib. vj. in mer. vbi dicit ꝙ excōicatus eſt incapax oīm priuilegioꝝ, ⁊ vide no. tex. ī. c. venerabilem. ⁊ ibi ꝑ. d. abb. ḋ ele. vbi dꝛ qḋ excōicatus eſt incapax. ēt ad dignitatē ſcl̄arez.
Sebaſti. Sapia.
c ❡ Spoliari dꝫ. Hoc verbū pōderatur ꝑ old. in cōſil. cxcv. inci. articuli. refert Fel. in c. ij. col. ij. ṡ. de reſcrip. ver. ſed proprio argumento,
Sebaſti. Sapia.
d ❡ In fraude. vide Abb. in. c. fi. ṡ. de eo qui mit. in poſ. ⁊ in. c. qm̄. §. porro. colū. pen. §. vt lit. nō cōte. vbi limitat hoc nō ꝓcedere qn̄ a principio ponitur cauſa legitima propter quā opoꝛtuit abeſſe.

obedientiam ipſius archiepi, redeant. ⁊ ſi eoꝝ malitia ſic cōpeſci non poterit Cardi. apo. ſedis legatꝰ remoueat eos ab adminiſtratione ſuarū eccleſiarū: ⁊ eccleſijs illis de perſonis idoneis faciat ꝓuideri: ſed eos nō deponat: vt cū eis ſi
2 expedierit miſericoꝛditer agi poſſet. Ber. ❡ † Primo not. ibi in eccleſijs eoꝝ ꝙ quādo clericus abſens eſt citandꝰ debet citatio affigi valuis eccleſie ſue: de quo vid qḋ legi. ⁊ nota. in. c. cauſam. ⁊. c. fi. de dolo ⁊ contuma. ❡ Secundo no. ibi frauduleter. ꝙ cōtra abſentē fraudulenter pōt procedi etiaꝫ ad ea q̄ ſunt grauis preiudicij ex ſola citatione domi facta. de quo per Jnn. in. c. fi. de eo qui mit. in poſ. ⁊ in. d. c.
3 cauſam. ❡ † Tertio not. ibi: nec ad ipſos valet citatio ⁊c. quātūcūqꝫ clericꝰ ſit abſens iniuſte: ſi poteſt ꝑſonaliter cita-
4 ri non debet citari per edictum. ❡ † Quarto not. ibi trine citationis. ꝙ abſens cū neſcitur vbi eſt debet citari tribus edictis. ⁊ dicit hic Jo. an. ꝙ non ſufficeret vnū peremptori
a rīū.[a] ⁊ idem tenet in addi. Spe. eo. tit. ſuper rubri. ⁊ ſemper allegatur hoc dictū quod vbi ius requirit trinā citationeꝫ per edictum contra abſentē nō ſufficit vna peremptoꝛia. nā facilius poteſt peruenire ad notitiam abſentis quando edictū fuit triplicatum quā qn̄ fuit vnum: lꝫ peremptoꝛiū qḋ male ſeruatur. ⁊ vide gl. no. in cle. j. de vi. ⁊ hone. cle. in verſ. iij. que etiā ſing. vult ꝙ vbi ad penā incurrendā requirit diſpoſitio trinā citationem nō ſufficit vna peremptoꝛia lꝫ ꝑſonalis. qḋ no. pro limitatiōe. l. contumacia. ff. de re iudica. ⁊. c. de illicita. xxiiij. q. iij. nā regulariter equiparant̄ tres diſtincte citationes ⁊ vnica perēptoꝛia cū cōpetētibus interuallis: vt leg. ⁊ no. in. c. cōſtitutionē. de ſen. excommu. lib. v.
5 ❡ † Quinto not. ibi: vltra ſex mēſes. tex. nota. ⁊ fere ſingulare in materia ꝙ vbicūqꝫ neſcit̄ vbi ſit abſens clericus: debet poſt citationē per ſex menſes expectari. ꝑſumptio enim iuris eſt vt intra hoc tp̄s citatio ꝑducatur ad notitiaꝫ ſuā. ❡ Sexto no. ibi: ſpoliari ꝙ ꝯ abſentē nō requirit̄ ſolennis
6 citatio priuatiua. dixi latius. ṡ. eod. ex parte. ❡ † Septimo not. in ver. cōtra eos, ⁊ tene menti tex. ꝙ abſens pōt cōpelli ad redeundū ꝑ excōicationē. ⁊ ſuſpēſionē. lꝫ em̄ pena oꝛdinaria non reſidentie ſit priuatio beneficij: vt. ṡ. per totū tit. tn̄ prelatus nō poterit priuare incontinenti ſed incipere a ſuſpēſione vl̄ excōicatione ⁊ hoc probo rōne. nā bn̄ficiatus nō poteſt ꝓ libero dimittere bn̄ficiū ex quo ſemel ille ſe obligauit in. c. niſi. de renū. ⁊. c. qḋ in dubijs. ⁊. c. admonet. vnde ſi iſte non vellet reſidere in bn̄ficio nō haberet vbi abſentaret vt ſic eo priuet̄. ſi ergo ſuperioꝛ contentatur de perſona ſua: q2 eſt vtilis eccleſie nō priuabit eū ſed compellet eū ad reſidendū ⁊ vide text. nota. xxj. qō. ij. placuit. qui dicit quod poteſt ſuperioꝛ iſtius clerici petere reſtitutionē ab eo epiſcopo cuiꝰ dioceſim intrauit ⁊ eū habitū poterit punire de abſentia aliter ꝙ priuare. ⁊ ſic tēpera omnia iura huius titu-
7 li. ❡ † Octauo no. ꝙ excōicatus remouet̄ ab adminiſtratione ſpiritualiū. Ex quo infertur ꝙ excōicatꝰ non deſinit habere adminiſtrationē eccleſie ſue. Contra qḋ opponitur de, c. veritatis. de dolo ⁊ contu. ⁊. c. paſtoꝛalis. de appellat. vbi dicit̄ qḋ merito redditꝰ eccleſiaſtici illi ſubtrahunt̄ cui eccleſie cōmunio denegatur. Jnn. ⁊ docto. varie hic loquūtur ſed vera ſo. quā etiam ipſi ſentiunt eſt quod per ſuſpenſionē ſeu excōmunicationē nō eſt ex toto priuatus: ſed potius eſt ſuſpenſus ad tēpus: ſed ſi durat pertinacia ſua debet remoueri ab adminiſtratione beneficij in totū excludi ⁊
b priuari[b] ⁊ not. bene quia Jnn. ⁊ doc. hic ſentiunt aperte ꝙ excōmunicatꝰ ipſo facto: licet nihil dicatur in ſententia ſit ſuſpēſus ab adminiſtratione beneficij ſui. ⁊ facit ꝓ eis que late dixi in. d. c. paſtoꝛalis. ⁊ dic vt ibi. ❡ Secundo opp. cōtra literā de contrarietate. nam in principio dicit qḋ ſi expectati ꝑ ſex mēſes nolint redire ſpoliādi ſunt eccleſijs ſuis et in ver. contra. ſentit oppoſitum. Sol. ille verſi. cōtra. habet
c varios intellectus. nā primo ſm̄ gl. in verb. ſpoliari. debet[c] tex. intelligi vt ponat vnū caſum ⁊ principium intelligatur quod debet ſpoliari. i. ſuſpēdi ab adminiſtratione tpaliū. ver. contra. de eodē facto loquens aggrauat penam data contumacia in non redeūdo vt excōicetur ſeu ſuſpendat̄ et demū priuetur. ⁊ loquitur iſte tex. ſm̄ gloſ. in prelato. Jſte intellectus gl. cōiter non recipitur q2 improprıat literā. vnde dat̄ ſcḋs intellectus ſm̄ Jnn. ⁊ alios. vt ver. contra ꝓponat caſum ſeparatū a primo: ⁊ loquat̄ de prelatis. ſ. epiſcopis vn̄ alia litera habet contra alios ⁊c. ⁊ vbi dicit̄ a ſpūaliū adminiſtratione ⁊c. in regiſtro erat ab epiſcopatus adminiſtratione: vt dicit Jnno. ṡ. in pꝛoe. vnde aduertēdū eſt quod iſta decretalis dirigit̄ archiepiſcopo Panoꝛ. ⁊ videt̄ velle vt cōtra ſubditos inferioꝛes poſſit archiepiſcopꝰ procedere prout dicitur in princi. vſqꝫ ad verſi. contra ⁊c. vbi

vero loquēs de epiſcopis ſuffraganeis iſtius archiepiſcopi
8 dat aliū modum ꝓcedendi ⁊ merito. ❡ † Quia archiep̄us licet poſſit ſuſpendere ⁊ excōicare epiſcopos ſibi ſuffraganeos: vt in. c. ſacro. de ſen. excom. ⁊ no. in. c. vt litigātes. de off. oꝛdi. li. vj. non tn̄ poteſt eos deponere ſeu epiſcopatibꝰ priuare: vt in. c. inter coꝛpoꝛalia. de tranſla. p̄lato. ⁊. iij. q. vj. accuſatus. ⁊. c. ꝙuis. ⁊ ideo ſaluando hunc intellectū aduerte q2 quatenus text. facit mentionē de ferenda ſuſpenſionis ⁊ excōmunicatiōis ſn̄ia dirigit verba ſua ad archiep̄m: ſed quatenus mandat priuationē fieri dirigit verba ſua ad legatū ⁊ intelligo ꝙ legatus hoc faciet ex ſpeciali mandato pape: q2 nullus citra papam poteſt priuare ep̄m nec ipſum transferre. vt in. c. qḋ tranſlationē. de offic. deleg. ⁊ in. d. c. in-
9 ter coꝛpoꝛalia. ❡ † Et ex hoc intellectu habes modū coercendi epiſcopos ad reſidentiaꝫ vt per ſuperioꝛem citra papam cōpellātur per excomunicationem: ⁊ ſuſpenſionem. ⁊ ſi ſic nō reſipuerint habetur recurſus ad papam qui ſolus priuare poteſt ⁊ poterit ipſe hoc cōmittere legato vel alteri ſi voluerit. ⁊ iſte intellectus ſic declaratꝰ eſt verus ⁊ cōmunis. Tertius intellectus eſt vt ver. cōtra. intelligatur de eodem facto cum principio. ⁊ pro hoc facit relatiuū eos. ⁊ tūc dico ꝙ text. iſte voluit dare duplicē practicam procedendi contra abſentes vt poſſit procedi a primoꝛdio ad priuationē vel ſi foꝛte abſentia eſt vtilis eccleſie poterit ꝓcedi ꝑ viā excommunicatiōis ſeu ſuſpenſionis vt compellatur redire. Sed nunc ob. litera ſequens in eo quod dicit ꝙ legatꝰ poterit illos remouere ab adminiſtratione. nā hoc poſſet facere archiepiſcopꝰ. poteſt dici ſoluendo hunc intellectum vt litera intelligatur de omnibus ſubditis archiepi. vn̄ ſi reſpectu inferioꝝ prelatoꝝ citra ep̄os poterit archiep̄s procedere ad priuationem vt in prin. ſed reſpectu ep̄oꝝ habebitur recurſus ad ſuperioꝛē. ⁊ ꝓ hoc facit q2 conſultatio erat generalis de omnibus clericis cuiuſcūqꝫ cōditionis ⁊ gradus ⁊ iſta litera fuit minus deciſa. nō em̄ erat ſic generalis in regiſtro. ⁊ hunc intellectū multum adiuuat iſta dictio copulatiua etiā. ver. contra eos etiam procedatur. illa em̄ copulatiua etiā includit precedentia. quaſi aperte innuat ꝙ contra predictos non ſolū poteſt procedi vt. ṡ. dictum eſt: ſed etiā prout ſequit̄. ⁊ pro hac diſtinctione facit quod nota. ī. in. c. j. de cōmo. Quartus intellectus vt iſte verſic. contra nō loquatur de clericis non reſidentibus ſed de nolentibus obedire. pro hoc tex. ibi ad tuam obedientiam venire cōpellas ⁊c. foꝛte enim iſte archiepiſcopus fuit conqueſtus quod quidā clericoꝝ ſuoꝝ nolebant reſidere in eccleſijs ſuis. quidā vero epiſcopi ſuffraganei ſui nolebant ſibi obedire. ⁊ ad vtrumqꝫ reſpondet̄ vt in litera: ⁊ per hoc ap-
10 paret intellectus huius. c. ❡ † Tertio op. ꝯtra tex. in eo qḋ requirit edictū trine citationis. nam videtur ꝙ vnica citatio ſimpliciter ſufficiat: ⁊ nedū citatio ſed ſimplex reqſitio ⁊ reuocatio: vt in. c. ex parte. ṡ. eo. ⁊ ibi dixi. Jtem cū nō reſidentia ſit res notoꝛia: vt in. c. quanto. de trāſla. prela. ⁊ in notoꝛio nō debent requiri ſolennitates citationi. q2 oꝛdo iuris nō ſeruatur in eod. pro quo cle. ſepe. de verbo. ſigni. et tex. expꝛeſſus in. c. ad noſtram. de iureiu. ⁊ ca. bone. de elect. Jtē in alio iſtud. c. cōtradicit alijs iuribus: q2 hic preciſe requiritur expectatio ſex menſium. ⁊ in. c. precedenti dicitur vt ſufficiat expectare congruo tempoꝛe. Sol. intellige hūc tex. quādo abſens neſcitur vbi eſt. ſeu ita lōge diſtat quod comode perſonaliter citari non poteſt. nā quia hoc caſu recurritur ad citationē per edictum: inducuntur illa duo ſpecialia vt citatio ſit trina. ⁊ abſens expectetur per ſex menſes. vt ſic ſuppleatur defectꝰ ꝑſonalis citatiōis. Et aduerte q2 opi. ſunt quando habet locū iſta citatio per edictum. nā videtur hic text. exigere fraudem abſentis: vt patet ibi fraudulenter abſentat. Jnno. intellexit multū late vt ꝓcedat non ſolū quando fuit abſens in vera fraude de qua cō-
11 ſtat ſed etiā in ficta fraude ſeu preſumpta. † Unde dicit ꝙ eoipſo quod clericus eſt abſens ſine iuſta cauſa preſumit̄
d eſſe in fraude[d]. Jtē abſentādo ſe eſt in magna culpa. ⁊ magna culpa equiparat̄ fraudi in. l. quod nerua. ff. depo. ⁊. ff. de verb. ſignific. l. magna negligentia. vbi dicitur magna negligentia eſt culpa ſeu dolus. ⁊ vide Jnnoc. in. c. fi. de eo qui mit. in poſ. vbi dicit quod vbicunqꝫ quis tenetur adeſſe in certo loco ⁊ ibi non reperit̄: preſumitur abeſſe in fraudem: ⁊ ponit exemplū in clerico quo ad eccleſiam ſuam. ⁊ in marito quo ad vxoꝛē. Hoſtien. intellexit hic Jnnocen. de fraude in occultādo ſe ne citaretur. ⁊ hāc opi. videtur tenere quo ad terminos. c. ſequē. do. Ant. hic. q2 tex. hic vide-
12 tur requirere fraudē. † Sed aduerte q2 hoc dictum nō procedit, nā ſi frauduleter occultaret ſe ne citaret̄ nō opoꝛtet

iterum

iterũ citare maxime trinis edictis ꝛ maxime expectãdo euȝ per sex menses. nam tex. est in oppositũ in. c. qm̃. §. porro. vt lit. nõ contest. vbi tex. equiparat citatum qui noluit venire ꝛeum qui se occultat vel impedit ne citatio ad eum perueniat. ꝛ iõ dicit Inn. in. c. ad petitionẽ. de accus. qđ occultãs se vel impediẽs ne citetur: nõ est amplius citãdus. nã citatio fit vt cõstet de sua cõtumacia: nõ oportet ergo geminare citationẽ vbi est certum[a] de cõtumacia sua: qꝛ in incertis nõ in certis opus est coniecturis. in regula estote. ĩ. de reg. iur. Itẽ glo. magistra est in contrarium in. d. c. qm̃. §. porro. in ver. si ꝟo. quã oẽs doc. sequũtur dãtes regulã qđ vbicũqȝ nescit̃ vbi sit absens vel ex qua causa se absentauerit dȝ ꝓcedi vt hic dicitur in prin. c. ꝛ plenissime vide ea que dixi in dicto ꝟ. si vero. ¶ † Cõclude ergo breuiter cũ querit̃ de mõ ꝓcedẽdi contra absentem beneficiatum. aut enĩ scit̃ vbi est: aut ignoratur. primo casu aut non põt cõmode citari. ꝛ idẽ qđ in sequẽti mẽbro fm̃ Inn. hic: si vero põt cõmode citari tũc dȝ citari personaliter ꝛ prefigi terminus sibi congruus ad redeundũ: determinandus per ipsum iudicem fm̃ viarũ distantiã persone tẽporis ꝛ qualitatis. ꝛ sic intellige. c. precedens. ꝛ similia iura. ꝛ si non redierit põt superior ꝓcedere ad priuationem seu ad excõicationẽ seu ad petẽdã restitutionẽ ipsius clerici. vt. d. c. placuit. si vero nescitur vbi est tũc serua qđ habet̃ hic. dȝ enim citari in ecclesia sua per edictũ trine citatiõis ꝛ expectari per sex mẽses: alias si nõ redierit poterit procedi ad priuationẽ. plene tamẽ dixi in ver. si vero. ¶ † Ultimo querit̃ nũquid hoc. c. ꝛ similia habeãt locũ in absentibus habentibus beneficia residẽtia non exposcẽtia. ꝛ cõcludit hic Inno. qđ non nisi vagaretur qđ no. Ex quo colligo qđ licet beneficiatus nõ teneatur ex natura beneficij ad residẽdum in eo: non tñ põt vagari. imo solũ vagationis delictũ est sufficiens ad istũ priuandũ fm̃ eũ. pro quo. vij. qõ. i. non oportet. cũ sequẽ. nec valet cõsuetudo vt possit se absentare vagãdo: nec valeret licẽtia ꝑlati. qđ not. contra istos simpliciter bñficiatos qui vagantur per mundũ. ꝛ qñqȝ efficiũtur stipẽdiarij[b]. ꝛ nihilominus tenẽt beneficia in partib⁹. vt quãtũcunqȝ illa beneficia sint simplicia ꝛ nõ exigunt residẽtiã possunt priuari ꝓpter delictum vagationis. qđ bñ no. ¶ † In glo. fi. ibi: si surrogati nõ remouerẽtur. hec gl. verissima est respectu dispẽsationis. Sȝ dubiũ fortius esset in restitutione vt si per verba generalia restitueretur depositũ ad statutũ suũ: nunquid recuperabit bñficiũ alteri collatũ. ꝛ puto dicẽdũ qđ nõ. per ea que not. in. c. ꝙuis. de rescri. li. vi. ꝛ qđ no. Ioã. an. in regula sine culpa. in mercu. per legistas in. l. fi. C. de bo. proscrip. ¶ † Et in fi. glo. dicit ꝙ in hac vltima. q. reperiũtur tres opi. Prima ꝙ si depositio fuit verbalis põt ẽps restituere: secus si fuit actualis degradatio. qđ tenet gl. ij. q. vj. ideo. Scđa opi. vt distinguat̃ inter depositũ ꝓpter crimẽ ꝛ ꝓpter cõtumaciã. primo casu papa restituit. scđo inferior. qđ tenet glo. vij. q. i. si qs ꝑsbyter. ꝛ has duas opi. referũt hic doc. Sed vide tertiã opi. in. c. ẽps. xij. q. iij. vbi dicit gl. ꝙ si degradatio fuit iniusta. puta per falsos testes: ꝛ tunc potest ẽps restituere: alias secus. Concordãdo has opiniones possumus sic dicere: ꝙ aut depositio fuit verbalis ꝛ põt episcop⁹ dispẽsare. ꝛ hoc in casibus in quibus a iure sibi cõceditur dispensatio: vt in adulterio ꝛ minoribus. vt in. c. at si clerici. §. de adulterijs. de iudi. vñ intelligo istum tex. vt ꝓcedat etiã post depositionem verbalẽ. ꝛ vide quod ibi latius dico. in maioribus ꝟo non poterit restituere. cũ in eis dispensare non possit. Si vero depositio fuit actualis. aut allegatur causa legitima vt puta ꝑ falsos testes facta ꝛ põt episcop⁹ restituere. ita proprie loquit̃ tex. in. d. c. ẽps. aut nõ allegatur causa talis vel similis. sed petitur restitutio ex sola gratia tũc non poterit ẽps dispẽsare: qꝛ iste degradat⁹ actualiter est exutus omni priuilegio clericali. ꝛ relictus iudicio iudicis secularis. vt in c. degradatio. de penis. lib. vj.

1 Clericus absens causa studij tunc demum põt fructus sui beneficij recipere: si est in studio bono secus si in loco vbi est studium minus vtile. 2. 4. de studio cuius facultatis loquatur. vide nume. 5.

3 Licentia vel consensus non sufficit quod petatur: si nõ concedatur.

Statutũ quod mulier non contrahat sine cõsensu propinquorum si nolunt consentire non moti ex iusta causa. poterit iudex prestare consensum.

4 Consuetudo qđ clericus absens causa studij etiã non petita venia: lucretur fructus sui beneficij: valet nisi ex hoc sequatur magnum incommodum ecclesie.

Ẽps põt dispẽsare qđ clericus absens causa studij lucretur fructus etiã de beneficio curato: etiã quod non sit ꝓmot⁹.

6 Obtinens beneficiũ curatũ tenetur facere se ꝓmouere ad sacerdotiũ intra annũ: nisi se absentet cã studij: ꝛ cũ dispensatione episcopi: dũmodo relinquat ibi vicariũ: in simplicibus vero beneficijs non relinquitur.

Tue fraternitatis.

† priuilegiat⁹ vt absens in studio fructus prebende recipiat existẽs in villa vel castello vbi nullũ est vel minus cõpetẽs studiũ priuilegio nõ vtit̃. h. d. prio. q. scđo rñsio. ibi: ad qđ. ¶ Casus literalis. Quidã clerici obtinuerũt idulgẽtiã vt causa studij bñficia sua perciperẽt in absentia q sic accepta licentia a suo prelato trãsferũt se ad villas vel castella, in quibus modicum est studium cum deberent venire bononiã. querebat̃ vtrũ deberẽt habere bñficia sua in huiusmodi studio: dicit papa qđ ex prefata indulgẽtia fructũ habere nõ debẽt: cũ fraus ꝛ dol⁹ eis patrociniũ nõ debent impartiri. B. ¶ † Primo no. qđ causa studiorũ prestat legitimã causam absentie ad fruct⁹ beneficij in absentia percipiendos: nunquid autẽ sit necessaria indulgentia hominis. ĩ. latius subijciã. ¶ Secundo no. ꝙ differentia est inter villam[c] ꝛ castellum: nã villa proprie est pluralitas domorũ sine muris ꝛ dicit̃ villa quasi vallis vallata. castellũ potest dici quãdo ibi sunt menia. ꝛ no. qꝛ dicit castella ꝛ non castra. nã castrũ proprie est forticiliũ ꝛ dicitur castrum quasi casa arcta: qꝛ forticiliũ nõ dȝ esse nimis spaciosum vt indigeat paucis ad custodiã. ꝛ de his ꝛ similibus vide Ioã. an. in. c. si ciuitas. de sen. excõ. lib. vj. qđ no. ¶ Not. iij. bonũ arg. ex tex. quod in villa vel castello põt esse studiũ literarũ ꝛ de hoc. ĩ. ¶ No. iiij. ibi: exercitiũ studiorũ. quod vbi nõ est exercitiũ studij nõ dicit̃ esse studiũ cõpetens. Et ex illo ꝟ. exercitiũ: inferũt doc. qđ ibi debent esse scholares exercentes illã professionẽ. Ex quo no. ꝙ multũ confert qđ in loco studij sint multi ꝛ valentes scholares qꝛ propter illorũ exercitiũ iuuenes recipiũt maximũ icremẽtũ. Et no. ꝙ paria sunt nullũ in loco esse studiũ vel minus cõpetẽs. Et no. qđ dixi i summario qđ habẽs priuilegiũ vel licẽtiã eundi ad studiũ non potest se transferre ad locũ vbi studiũ est minus cõpetens. ¶ † Ultimo no. ibi accepta licentia qđ priuilegiatus vt possit ire ad studiũ debet habere licentiã a prelato suo: ꝛ in hoc tamen dic attendendam esse formam priuilegij. ꝛ ex illo ver. accepta. no. doc. qđ nõ sufficit petere si nõ obtineat̃: si tñ superior sine causa cõtradicit põt haberi recursus ad superiorẽ vt eũ cõpellat dare licentiã[d]. arg. c. nullus. de iure pat. fm̃ Host. ꝛ de hoc dixi in. c. relatũ. š. eo. qđ facit ad qõnem. Statuto cauet̃[e] vt mulier nõ possit cõtrahere sine licentia duorũ agnatorũ proximorũ: illi requisiti nolunt dare licẽtiã. dic ꝙ per predicta põt recurri ad superiorẽ iudicẽ loci vt cõpellat eos dare licentiã. nisi alias allegẽt iustã causam cõtradictiõis. pro quo facit qđ no. Bar. in. l. cũ nõ solum. C. de bo. que lib. ꝛ. l. si cũ dotẽ. §. eo aũt tp̃e. ff. solu. mat. ¶ In gl. j. ibi: in ciuitatib⁹. idẽ no. gl. in. c. epi. lxxx. dist. sed do. Richar. malũ. vt refert Bart. in proe. ffo. tenet ꝙ hodie possunt legi iura vbicũqȝ. nõ enĩ est timor vt peruertant̃ cũ volumina sint hodie notissima ꝛ multũ cõmentata. bar. tenuit primã opi. ꝑ illũ tex. sed audio qđ alibi tenuit ꝯrium. ꝛ satis posset dici qđ iura vbiqȝ possunt legi ꝓ quo optime facit iste tex. in ar. vbi solũ damnat̃ qđ in villa vel castello nullũ erat vel min⁹ cõpetẽs studiũ vel exercitiũ studiorũ sȝ talis locus nõ habebit ꝑuilegia studij gñalis. vt ibi possint aliqui doctorari. opȝ enĩ ꝙ huic loco indulgeatur a principe vel ꝑ consuetudinẽ tanti tp̃is: cui⁹ memoria nõ est in cõtrariũ: sicut dꝛ de studio paduano.[f] ꝛ sic intelligo in cle. dudũ. §. in studijs. de sepul. ꝛ sic põt intelligi ꝯria opin. vide tñ gl. in cle. ij. de magi. que sentit qđ de iure cõi possit ẽps constituere doctores. ꝛ fuit opi. Hosti. sȝ cõiter tenet̃ oppositũ. ꝛ ita hodie seruat̃ de cõsuetudine vt habeat̃ ꝑuilegiũ a papa vel imperatore. ¶ † In gl. ij. in fi. no. glo. ꝛ põt dubitari nũquid teneat̃ iste se cõferre ad studiũ generale: ꝛ dꝛ gñale modo predicto per priuilegiũ vel cõsuetudinẽ, aliq tenuerũt qđ sic. qꝛ appellatione studij debem⁹ intelligere de gñali. ar. §. quoties. insti. de iure natu. gẽ. Host. hic dicit ꝙ si nõ in fraudẽ cõfert ille se ad villã vel castellũ vt qꝛ ibi est summ⁹ doctor ꝛ cõpetẽs exercitiũ studiorũ tũc satis gaudet ꝑuilegio. pro hoc facit ista litera vbi solũ põderat̃ qđ ibi nullũ erat vel minus ꝯpetẽs exercitiũ studiorũ. quod satis mihi placet vt cõsiderem⁹ potius mentẽ priuilegiãtis ꝙ̃ verba. nã priuilegiũ est indultũ vt possit ꝓficere in studio ꝛ scientia: nõ aũt rõne loci. nã cathedra nõ facit magistrũ: sed magister cathedrã. xl. distin. non loca. ¶ † Extra glo. queritur

[a] ¶ Ubi est certũ. adde Alex. cõsil. lxxvij. lib.

[b] ¶ Stipendiarij. adde tñ qđ si monachus leuitatis cã dimittat habitũ ꝛ reuertat̃ absolut⁹ põt eligi in abbatem secũduȝ Oldr. consil. ccij. Zacharias.

¶ Adde Feli. in c. qm̃. §. porro. col. vij. ꝟ. dũ dicit abbas. š. vt lite non ꝯte. vbi tȝ qđ possit priuari bñficio etiã si non requirat residentiam. Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Inter villã. vide feli. in. c. rodulphus. col. xiij. ꝟsi. ceterũ ad euitãdũ. š. de rescrip.

[d] ¶ Dare licentiã. Adde eundẽ cõs. lxxxiiij. ij. lib. Zacharias.

[e] ¶ Statuto cauetur. adde Bal. in formãtẽ istã qõ. ꝛ istã conclu. in. l. j. col. fi. ver. sȝ qd si statutũ. C. qui ad mit. ꝛ i. l. j. ꝛ in rubri. de ꝯtrah. em. q. xxiiij. Imol. in §. eo autẽ tp̃e. per istũ alle. in vlti. ꝟ. Bal. in. l. in cõiũctione. ꝟsic. quero quid si isti duo. C. de nuptijs. ꝛ bar. in. l. fi. col. fin. ꝟsi. idẽ exẽptuȝ est. ff. de appel. reci. Sebasti. Sapia.

¶ Statuto cauetur. Uide que posui ad Abb. in. c. quod dei. in fin. ĩ. de statu monac.

[f] ¶ Paduano. adde bal. ꝯsil. ccxlvj. ij. lib. vbi dicit qđ impetrãs beneficiũ asserens se studere ĩ iure nõ surreptitie impetrat si studet in ciuitate Mediolani qꝛ ibi legit̃ in iure ex antiqua cõsuetudine ꝛ est ciuitas metropolitana.

de quo indulto loquit iste tex. Ioā. an. dicit qđ pōt intelligi de indulto a statuto vel consuetudine seu speciali priuilegio iuris vel hōis. ex quib⁹ verbis not. q valet statutū factū in ecclesia vt absentes cā studij percipiāt fruct⁹ beneficiorū suorū. ⁊ idē dicendū in consuetudine. ⁊ no. hoc vltimū. naꝫ potes hoc coniungere cū his que dixi in. c. precedēti. ⁊. c. q̄liter. nā in multis locis de consuetudine[a] bñficiatus confert se ad studiū nō petita licētia a p̄lato ⁊ percipit fructus ī absentia. valet em̄ hec cōsuetudo quo ad vtrumqꝫ. Intellige tñ qñ ecclesia nō patiat graue detrimētū diuino cultu. naꝫ tūc posset reuocari absens nō obstāte statuto vel cōsuetudine vel priuilegio: vt dicet in. c. ad audiētiā. ⁊. c. seq. ī. eo. sed quaten⁹ dicit Io. an. de priuilegio iuris vel hōis est dubiū q sunt a iure priuilegiati: seu qui hōies possunt hoc priuilegiū cōferre. Hosti. in summa de magi. §. fi. dixit qđ studentes[b] dūtaxat in theologia sunt priuilegiati a iure: vt p quinquenniū studeāt ⁊ fructus percipiāt in absentia. hoc probatur in. c. fi. de magist. Arch. in. c. qbusdā. xxxvij. dist. ⁊ ī. c. ij. de priuile. lib. vj. tenuit q eodem priuilegio gaudeant etiā studētes in iure. in. d. c. ij. Aduerte qꝛ verba iuris proprie nō adaptant nisi ad studentes in theologia: vt. d. c. fin. nec videtur eadē ratio in studentibus in alijs scientijs. ar. opt. in c. super spec. de priuile. vbi in fauorē theologice facultatis prohibet ne Parisijs vl' in locis vicinis legat ius ciuile vt magis amplietur studiū theologie. sed considerando mentem aliorū iurium: ⁊ quia ecclesia vniuersalis non pōt regi sine iure presertim canonico. c. j. de consangui. ⁊ affi. vbi voluit Hostiē. ⁊ cōiter docto. quod ceteris paribus canonista preferatur theologo[c] in prelatura vbi nō sunt multi heretici. pōt dici maxime in fauorē studentium qđ gaudēt tali priuilegio: qm̄ promouent vtilitatem vniuersalis ecclesie. qđ probo apertissime per. c. cum ex eo. de elec. lib. vj. ⁊ seruiens ecclesie vniuersali dꝫ reputari residens. ar. c. cum dilectus. ī. eo. ❡ †Et saltē puto qđ eṕs poterit dispensare: vt absens cā studij percipiat fructus in absentia etiā si sit beneficiū curatum per text. not. in. d. c. cum ex eo. nam ibi episcopus dispensat vt p̄motus ad ecclesiam parochialē non teneatur facere se promoueri intra annum ad sacerdotiū: sꝫ causa studij possit differre vsqꝫ ad septenniū. ⁊ ponitur ibi vicarius cui dat tantum certa portio: ⁊ reliquos fructus percipit absens causa studij. ⁊ idem videtur dicēdū in docentibus; vt in dicto. c. finali. Si ergo episcopus dispensat ibi in grauiori casu. ⁊ ita dixerim in duobus. fortius vbi beneficiū est simplex. ⁊ facit. c. relatum. s̄. eodem. vbi est bon⁹ tex. ⁊ puto quod in beneficijs simplicibus non tenet quis ponere vicarium: quia de eo nullam faciunt iura mentionem vt hic ⁊. d. c. fina. secus vbi fit mentio de ecclesijs curatis. vt in. d. c. cum ex eo.

☞ 1 Iurans stare in aliquo loco si pro interesse dicti loci aliquando se absentet: non incurrit periurium.
2 Clericus non potest compelli iurare facere continuā residentiam in ecclesia: nisi sit statutum vel consuetudo.
Iuramētū nō est prestandū qñ timetur de cōtrauentione.
Iuramentum debet verificari in casu vero ⁊ non ficto.
4 Iuramentum regulatur fm naturā actus vbi interponit.
Iuramentum extenditur ad connexa non ad extranea.
Absens qui habet pro presente: an debeat gaudere omni priuilegio presentum. vide. ī. proxi. c. in vlti. not.

Ex parte.

1 †Qui iurauit in eccl'ia residere p seruitijs eccl'ie licite se absentat. h. d. Cōmunis diuisio. scđa ibi, postulatiōi. ❡ Casus literalis. ❡ Quidā elect⁹ fuit in prepositū de valerijs: in receptiōe ipsius p̄positure p̄stitit iurāmentū qđ faceret residentiā in eadem: postmodū vero qñqꝫ absentabat se p iuribus ⁊ rōnib⁹ ipsius prepositure prosequēdis siue p̄curandis. dubitat prepositus vtrū p̄pter huiusmodi absentiā periuriū incurrisset. Consultus papa respondet ei dē qđ si nō absentet se in fraudē dū ipse prosequtur iura ecclesie sue nō dꝫ dici absens sed residēs ⁊ periuriū nō incurrit. ❡ 2 †Primo not. q iuramentum prestandū tpe promotiōis de residentia facienda non est a iure improbatum. dicunt hic docto. qđ forte in ista ecclesia erat statutum vel consuetudo: vel erat ille suspectus de nō residēdo quasi ex his verbis sentiāt qđ cessantibus p̄dictis non sit exigendū dictū iuramentū qđ satis mihi placet. sed vbi cessat suspitio ⁊ priuilegiū vel statutū vel consuetudo nō dꝫ arctari ad iuramentū ex quo iura hoc nō introducūt. ar. c. dilecti. ⁊ c. legebat. de maio. ⁊ obe. facit. c. clericos. s̄. de coha. cleri. et mulie. vbi habetur qđ nō est deferēdum iuramentū suspe-

3 cto de cōtrauentiōe. ❡ †Not. ij. vnū dictū mirabile ex isto tex. qđ iuramentū verificatur in casu ficto. nā iste iurauit residere: ⁊ dicitur qđ nō minus seruat iuramentū se absentādo p negotijs ecclesie: qꝛ censeri dꝫ residens. Et hoc videt contra tex. in. c. ad nostrā. el. j. de iureiurando. vbi habetur fm cōem lec. q iuramētū[d] dꝫ verificari in forma specifica ⁊ non in casu ficto. nam ibi iurauit debitor nō molestare creditorē super pignore donec soluerit sibi creditum. ⁊ concluditur non sufficere qđ sit creditori satisfactū ex fructib⁹ pignoris sed oportet quod fiat prius solutio realis creditori ⁊ inde satis ficte soluit ex quo percipit debitū ex fructibus pignoris. Itē facit. l. lucius. ff. de cōdi. ⁊ demon. vbi patet quod ꝯditio debet adipleri in forma specifica. ⁊. l. qui heredi. eo. tit. contrariū videtur difficile: ⁊ pro nunc potest dici quod vbi obseruātia iuramenti in casu ficto non tendit in aliquā lesionē illius cui fuit prestitū: imo subest causa large intelligendi iuramentū: tunc dꝫ iuramentum verificari etiā in casu ficto vt hic. secus vbi iuramenti obseruantia tēdit in fauorē alterius nec verificatur ita in casu ficto: imo potius contra intentū quo casu posset habere locum contrarium[e]. ❡ Sed quero qualiter teneatur quis ad residentiā. dicūt hic doc. qđ nō dꝫ hoc ita amare intelligi vt nūq̄ inde discedat. satis em̄ est quod temporibus debitis ibi resideat. arg. de conse. dist. v. nunq̄. xxxvij. dist. de quibusdam. ⁊ qđ legit ⁊ no. in. c. fina. de verb. signi. lib. vj. facit optime l. si quis ita legauerit. ff. de condit. ⁊ demon. ⁊. l. quid sit fugitiuus. ff. de edi. edi. ❡ In gloss. j. ibi: in eadem prouincia dic quod p̄prie dicitur presens ille qui intelligit ea que geruntur. ibi. xj. qđ. iij. eorū. ⁊. l. diem proferre. §. coram. ff. de arbi. sed alijs respectibus impropriatur istud verbū ⁊ vario modo sumitur vt in glo. ❡ 4 †In gl. fin. ibi: ad ea de quibus non fuit cogitatū. gl. contra hoc opponit ⁊ nō soluit: Hosti. dicit quod ad connexa extēditur iuramentū vt hic sed ad extranea non: vt in contrario. Ioā. dicit q salua reuerentia glo. ⁊ Hosti. hoc non colligitur hic: forte vult dicere quod istud potuit cogitari. ⁊ dic quod cū istud iuramentum sit prestitum in materia iuris[f] debet intelligi fm materiā subiectam: vt probatur in. c. sequenti. ⁊ vide pulchrum dictū Innoc. in ca. per tuas. de arbit. vbi singulariter dicit quod iuramentū simpliciter prestitum in materia sui natura alternatiua debet intelligi alternatiue. ita dicamus in p̄posito: quod cū ius non arctat ad residendum indifferenter: imo permittit absentiā ex causa legitima: ita debet intelligi iuramentū. ex quo habes aliam rationem decidēdi ad literā. ⁊ corroboratur dictum sequens: vt in glos. vt proprio negotio possit se absentare: quia hec est causa legitima petita tamen licentia vt in. c. relatū. s̄. eo. ❡ 5 †Sed extra glo. queritur nunquid is qui habetur pro presente debeat gaudere omni beneficio p̄ntium. Archi. in. c. fi. de cōsu. lib. vj. dicit qđ gaudet solū his q̄ cōpetūt presentibus de iure cōi: secus in cōpetentibus de iure speciali: puta statuto vel consuetudine: qꝛ hec iura specialia debent stricte intelligi. Io. an. dicit qđ si habetur p residēte: puta qꝛ est in seruitio pape vel eṕi: tūc habebitur p presenti: quo ad oīa: sec⁹ si esset concessum priuilegiū vt possit percipere fruct⁹ ī absentia. tūc em̄ dicendū q nō habeat p p̄sente quo ad alios effectus. Et ex hoc esset inferendū qđ si ex priuilegio quis debet haberi pro presente seu pro ciue debet gaudere omni priuilegio presentium vel ciuium etiam in competentibus de iure speciali quod satis placet.

☞ 1 Clericus familiaris pape dꝫ recipere fructus sui bñficij: licet sit constitutio in contrarium: intellige. vt nu. 23.
4 In rescriptis non est necesse facere mentionem de iure cōmuni.
5 Constitutio vel statutum continens id quod continet ius commune excludit illos casus quos excludit ius cōmune.
Statutum preter vel contra ius commune nunq̄[1] verificatur in casu ficto: alias aliquando sic. vide. ī. pxi. c. in. ij. no.
6 Clerici seruientes legato in prouincia sua: an gaudeant beneficio vt possint licet absentes recipere fructus suorum beneficiorum.
7 Clerici non canonici stantes in seruitio episcopi: non gaudent illo priuilegio quod quoad perceptionem fructuum beneficiorum habeantur pro presentibus. vi de de veritate. ī. ca. proxi. nu. 8.
8 Familiares cardinalium habent p presentibus: quo ad p̄ceptionem fructuum suorum beneficiorum.
9 Clerici de diocesi suffraganei seruientes archiepiscopo: non habentur pro presentibus, quo ad perceptionem fructuum beneficiorum.

Cum dilectus

---

a ❡ De cōsuetudine. adde tñ qđ nō valeret consuetudo qđ qs nō faceret residentiam p substitutum vt tꝫ Pe. de anch. consil. ccxxxiiij.

✝ Sebasti. Sapia.

b ❡ Studētes. An studētes ī iure canonico possint p̄cipere fruct⁹ p̄bēde sicut studētes in theologia vide Car. in cle. j. §. sane. in. vj. q. de statu mona. ⁊ Abb. in simili. in consil. lxxix. incip. in ecclesia catanensi. ⁊ Abb. in. c. fi. i penulti. no. ī. ne cle. vel mona.

c ❡ Theologo. ad de Rom. consilio. cccxxxiij.

✝ Sebastia. Sapi.

d ❡ Iuramentū. Uide. d. Host. i. l. si pecuniā. in p̄nc. col. antepenul. ff. de cōdi. ob cau. et faciūt no. p Bar. i. l. j. §. ⁊ post operis. ff. de oper. no. nun. vbi tāgit an iuramentū de soluendo in termino duret prorogato termino de quo p Fel. i. c. ad aures. colū. j. ī. de simo.

e ❡ Contrarium. Adde qđ iuramētum possit' habere locū in casu ficto. facit qđ voluit Ro. cōs. cclxij. ⁊ se. vbi cōsuluit qđ periurus nō dꝛ q iurat se semp stetisse in ciuitate si per octo mēses p̄pter pestē absuerit: qꝛ iusta causa absentie ⁊ anim⁹ reue. tēdi ponderanda sunt: ⁊ qđ ille qui est absens ex iusta causa dicatur p̄sens dicit probari per text. in. l. si qs ita. ff. de condi. ⁊ demō. allegat etiā hāc decretalē, ⁊ ibi vide de. q. fi. h posita.

f ❡ In materia iuris. Adde ro. ꝯsil. ccclxxxix.

1 **Cum dilectus.** †Familiaris pape nõ obstãte cõstitutiõe cõtraria prebende sue fructus percipit in absentia.h.d.primo dictũ scdo.eius rõ ibi:cũ familiares. ¶ Casus literalis. Canonici metẽses talẽ fecerũt cõstitutionẽ in ecclesia sua q̃ i absentia nihil perciperet. Magister Otto eiusdẽ eccl'ie canonic⁹ existẽs in curia romana i seruitio dñi pape petebat ab eis bñficiũ suũ:sed ipsi occasione dicte constitutiois illud denegabãt. Mãdat papa canonicis meten.quaten⁹ nõ obstãte illa constõne que facta est ꝯ absentes qd debeãt eidẽ magistro assignare fruct⁹ prebende sue existẽti in seruitio dñi pape:q2 q seruitio dñi pape cõmorant nõ debent gaudere minori priuilegio q̃ qui in ecclesia cõmorant.q2 per ipsos pñtiũ negot'a sepius promouetur. Istud intelligo de gratia qd mãdat dare bñficiũ
2 nõ obstãte illa ꝯstõne. Ber. ¶ † No.i.ibi:in nostro seruitio qd nõ oẽs residentes in curia romana gaudẽt prerogatiua percipiẽdi fruct⁹ in absentia sed cp3 q̃ sint in seruitio pape ꝛ an oẽs in eius seruitio existentes gaudeãt hoc priuilegio dicã in.c.seq. ¶ No.ii.ibi:familiares.qd existentes in serui
a tio alicuius dicunt sui familiares a.est tñ verbũ valde latũ. nã ꝛ domestici dicunt familiares.de quo in .c.in literis. de testi. ¶ No.iij.ibi:ꝫ obsequiales ꝛc. qd existẽtes in seruitio pape dicũtur seruire vniuersali eccle.e.ꝛ facit hec litera in arg.qd seruitiũ eccl'ie vniuersalis debeat facere quẽ reputari ꝓ pñte. ¶ Ultimo not.ibi:minori non debeant.quod isti absentes q cẽsent residere:debẽt in oibus gaudere prerogatiua pñtiũ.ꝛ hic vr̃ q̃ in his que cõpetũt de iure spãli debeãt reputari pñtes.ꝛ facit ꝓ Jo.an.in eo qd dicit cõtra archi.in.c.fi.de cõsuetu.lib.vj.tetigi aliqualiter in ꝑcedẽti.
3 ¶ † Sed querit ꝓ declaratiõe predictorũ.ni.quid oẽs officiales curie gaudeãt hoc priuilegio.doctores hic sentiũt qd nõ.ꝛ satis ꝓbat hec litera dũ dicit in seruitio nr̃o. Sunt em̃ in curia quidã notarij q stãt principaliter ꝓpter lucrũ.non aũt ad seruiendũ pape nec vniuersali ecclesie.ꝛ dũ negotiũ occurrit potius seruitur eis q̃ ecõtra. Restringẽda est ergo hec litera ad existẽtes in seruitio pape.vt sunt capellani vel similes. vel nisi essent ibi officiales trahẽtes ibi morã ex precepto pape.nã satis dicunt abesse causa reipublice. vt.l.sed ꝛ n per pretorẽ.in fin.ꝛ.l.reipublice.ff.ex quibus cau.maio.
4 ¶ † In gl.j.in fi.idẽ tenet host.ꝫ Jo.an.tenet ꝯtrariũ.q2 cuꝫ hec ꝯstõ tm̃ disponat id qd ius coe nõ est necesse i rescripto de ea facere mentionẽ:quemadmodũ nec de iure cõi.ꝛ.tene
b menti hoc dictũ b.ꝛ vide gl.in.c.j.de consti.lib.vj. ¶ † Et
5 no.ex hoc ꝛ ex tex. q̃ constitutio disponẽs in materia iuris no includit in se casum alias exceptũ a iure cõmuni seu casum fictũ a iure cõmuni.nam de iure cõi est qd nõ residens fructus nõ percipiat:ꝫ familiaris pape excipitur seu censetur residere:vnde constitutio simpliciter dictãs vt nemo habeat fructus in absentia nõ includit casum a iure exceptũ: imo verificatur in casu ficto a iure q habetur pro vero.ꝛ sic habes casum in quo statutũ verificatur in casu ficto.cõtra no.in.l.iij.§.hec verba.ff.de neg.ge.ꝛ.c.in nostra.de iniur.ꝛ hoc ideo est q2 ius in hoc equiparat casum verũ ꝛ fictũ.vñ cõstõ disponẽs regulariter id qd ius:d3 recipere oẽs limita
c tiones ꝛ interpretatiões iuris.quod ꝑpetuo no. c ꝛ clarius ꝓbatur in.c.seq.vbi tangã.secus dic vbi statutũ esset preter vel ꝯ ius ꝛ odiosuꝫ.tũc nõ verificabitur in casu ficto:ꝫ ṽba debet intelligi ꝓprie ꝛ in suo ꝓprio significato.ꝛ sic intellige illã.l.iij.ꝛ.c.in nostra.facit ad materiã qd no.ꝑ Bart.in l.oẽs populi.in.vj.q.ff.de iust.ꝛ iure.vbi tractat an statutũ recipiat interpretationẽ restrictiuã vl' extẽsiuã.ꝛ optime facit.l.ij.C.de noxa.ꝛ in.c.ex parte.iij.de ṽbo.sig. ¶ In glo.ij. ibi:tãq̃ vni ex residẽtib⁹.dicit Jo.an. ꝛ bñ qd hec ṽba nõ sufficerẽt vt isti deberẽt cõsequi hec victualia que alias appellãtur quotidiane distributiões.rõ q2 distributiones nõ dãtur residẽtib⁹ sed interessentibus diuinis:vt leg.ꝛ not.in c.j.eo.titu.lib.vj. Ex quo no.qd verbũ residere verificat in eo q est in loco bñficij:l3 non semper intersit diuinis offi
6 cijs. ¶ † In gl.fi.in fi.aduerte q2 glo.solũ videtur excipere existẽtes in seruitio pape ꝛ epi.vnde dubitat quid de existẽtibus in seruitio legati.docto.cõiter videntur sentire quod idẽ sit in legato qd in epo quãtũ ad ꝓuinciã suã.ar.in.c.ij. de offi.leg.li.vj.Hec ob.in.c.fene.j.de priuile.vbi d2 qd priuilegiũ nõ est extẽdẽdũ ex idẽtitate rõnis:q2 istud nõ est priuilegiũ ꝫ ius:ꝛ sic trãseunt vt dixi cõiter docto.sed ego dubito vtrũ hoc dictũ sit verũ.primo q2 nõ est eadem rõ in legato q in papa ꝛ maxime quia aliqui possunt esse in seruitio pape ꝛ aliq in seruitio legati.ꝛ sic ecclesia pateret defectũ ministrorũ.nec est eadẽ rõ que in epo q2 eps facit vnum corp⁹ cũ canonicis.ꝛ est maior cõmunio inter eos q̃ inter legatũ ꝛ canonicos.arg.c.requisisti.ij.de testa.ꝛ.c.quãto.de
7 his q̃ fi.a prela.sine cõsen.ca. † ꝛ ꝓ hoc qd no.doct.in.c.seq. vbi reuocãt in dubiũ nunquid clerici non canonici existentes in seruitio epi gaudeãt hac ꝓrogatiua.ꝛ ꝓ maiori parte vident tenere qd non:quia iure cautũ est de canonicis q faciunt vnũ corpus cum episcopo. Item potest argui in legato sicut arguimus in clericis inferioribus ad episcopũ.et tantomagis quia potestas legatorũ est superindicta seu extraordinaria:ideo restringenda:vt dicit glo.no.in cle.ij.de offi.ordi. Itẽ hec materia est dãnosa ipsis ecclesijs ꝛ diminuit cultus diuinus:ergo potius sunt restringẽda q̃ rela
8 xanda. † Ex quibus infertur quid dicendũ de familiarib⁹ cardinaliũ.sunt epi.sed Jo.an.dicit q̃ hodie papa concessit omnib⁹ cardinalibus hanc prerogatiuã respectu familiariũ.vnde de iure posset attentari aliud predictis rationi
d bus. ¶ Sed ad vnũ d diligenter aduertas in practica. naꝫ multi impetrãt literas familiaritatis cardinalium qui nõ
e sunt vere familiares e cardinaliuꝫ sed faciunt vt gaudeant priuilegio familiariũ:nã in nullo gaudere debent. pro quo tex.in.c.precedeti.ꝛ bo.tex.in.c.fina. de verbo. signi.lib.vj.
9 ¶ † Dubitatur etiã in existẽtibus in seruitio archiepiscopi.doct.dicunt q̃ non habeat locum hoc in eis.argu.c.pastoralis.ꝛ.c.duo simul.de off.ordina.sed intellige hoc respectu clericorũ suffraganeorum suorum:quia in illis nullam habet potestatẽ vltra casus in iure cõcessos vt in dictis iuribus.sed in clericis sue diocesis idem dicendũ quod in episcopo:cũ ipse sit episcopus in sua diocesi nec debet gaudere minori prerogatiua:imo maiori q̃ episcop⁹ in sua propter excellentiam sue dignitatis. ¶ An autẽ omnes canonici
b existentes in seruitio epi gaudeant hac prerogatiua.dic q̃ non:sed restringe vt dicam in.c.seq.

1 Canonici seruiẽtes epo suo percipiũt fructus: licet ab-
c sentes:non obstante cõstitutione in cõtrariũ:ꝛ quid de inferioribus nõ canonicis an gaudeant hoc priuilegio si sunt in seruitio episcopi.ꝛ nu.8.
2 Statutum continens id qd ius cõmune excipiens plures casus nõ per hoc includit alios casus a iure exceptos.
d Casus except⁹ a iure extẽdit ad ꝯsimilẽ ex idẽtitate rationis:ita ꝛ casus exceptus a statuto:qñ statutũ ꝯtinet materiam iuris:secus si disponeret contra vel preter ius.
3 Episcopus potest aliquos ex suis canonicis cõpellere ad sibi deseruiendum vel associandum.nu.7.
4 Episcopus cũ maiori parte canonicorũ vel solus an possit statuere vt canonici faciant residentiam in ecclesia:tollendo consuetudinem contrariam.
5 Clericus infirmus debet habere fructus beneficiorũ et distributiones quotidianas:ꝗdum erat sanus solitus erat
e seruire vel habere:alias secus.
6 Quot debẽt esse clerici vel canonici q ex iusta causa absunt quo ad hoc vt percipiant fructus suorum beneficiorum.
9 Statuentes si faciunt scienter actum contrarium statuto videntur illud statutum reuocasse.

1 **Ad audientiam.** † Duo canonici absentes cũ epo seu in eius seruitio fruct⁹ ꝓbẽdarũ suarũ percipiũt in absentia cõstitutiõe ecclesie cõtraria non obstante.h.d.due sunt partes.secũda ibi:decernimus. Casus literalis. Canonici meldeñ.quandam fecerũt constitutionẽ iuramento interposito cõfirmatam:quod canonici nihil perciperẽt nisi cũ in ecclesia residerẽt:illis exceptis q ꝓpter infirmitatẽ excusarent:ꝛ qui essent i seruitio apostolice sedis:eps qñq3 h3 aliquos de canonicis in seruitio suo ꝛ capitulũ occasione illi⁹ cõstitutiõis subtrahebat illis fruct⁹ prebendarũ suarũ:ꝛ ita eps nõ poterat illos habere qñ volebat vel sibi expediebat.puenit hoc ad notitiã dñi pape q super hoc statuit vt duo de canonicis existentes in seruitio ipsi integre percipiãt fructus prebendarũ suarum:quia absentes dici nõ debẽt q in seruitio epi cõmorantur. Ber.
2 ¶ † Primo no.vnũ dictũ satis notabile qd statutũ disponens in materia iuris:ꝛ excipiẽs duos casus alias a iure exceptos nõ videtur includere alios casus prorsus cõsimiles a iure exceptos, ꝛ hoc ideo quia ex quo disponit materia iuris ꝛ non agit specifice derogari iure recepit oẽs limitationes iuris.nã de iure nõ residẽtes priuant fructib⁹:ꝛ excipiuntur infirmi ꝛ existẽtes in seruitio pape vel epi.statutuꝫ vero de quo h excipiebat solũ duos casus,nec ꝓ hoc excludit tertiũ casum,imo itelligit except⁹ sicut excipitur a iure cõi.qd vr̃ mirabile cõtra illã regulã qd exceptio firmat regula in casibus non exceptis.xxxij. q.vij.dñs.ꝛ facit hec

---

Sebasti. Sapia.
a ¶ Familiares. Quis dicatur familiaris ꝛ qualiter differat a domestico ponit Feli.in.c.in nuãte.col.iii.versic. et que differentia sit.ꝫ.de offic.delega.
¶ Hoc dictum. Adde Old.cõsil. cclix.
c ¶ Perpetuo no. Adde Ro.ꝯs.cv. ꝛ i terminis Pet. de anch.cõs.xvij.
Sebasti. Sapia.
d ¶ Ad vnũ. Uide Car.i ꝯs.xxvij. incipi. vacarunt. prope finẽ.ꝛ Feli. in ca.in nostra.in xxi. correlario.ꝫ. de rescrip.vbi meminit eorum que dicit Abb.hic.
e ¶ Ue: e familiares. Adde vt per Pe.de anch.ꝯsi. cccxcix.Ber.

Sebaſti. Sapia.
a ¶ Qd ſtatutū.vi de remiſſiue p alexan.in.l. gallus. §.ꝛ quid ſi tantū. colū.iij.ff.de lib.et poſthu.ꝛ in.l.j.§. lex falcidia.ff.ad l.fal.ꝛ in.l.j.§.hoc autē,ꝛ in.§.ſeq.ff. ad trebelli. ꝛ in.l. adoptiuum.de in ius vocan. ꝛ in.l. trāſigere,C.d trāſac,ꝛ in cōſi.lxxxij. col.j.in.ij.vo.ꝛ in cōſil.xl. in.iij.vol.

b ¶ Tollendo conſuetudinē. Adde eūdē ꝯſi.lxvij.j.li.
Zacharias.
¶ Adde pleniſſime.Feli.in.c.poſtulaſti.col.iiij.vſ. quarta declaratio.ſ.de fo.cōpet. qd facit ad limitationem.c.ij.de cōſti.lib.vj.ꝛ operabit tale ſtatutū etiā in illo qui cōſummabit abſentiam extra dioceſim.

c ¶ Quotidianuꝫ eſt. Adde cal.ꝯſi. j.eo.titu.
Zacharias.
¶ Adde Feli. remiſſiue in.c.apoſtolice.col.iiij.vſi. ſuſpenſus autem. ſ.de excepti.

Sebaſti. Sapia.
d ¶ Quod ſi ſtatuentes. Uide Abbatē in.c.pro illorum.j.de preben dis.vbi per alios,

litera:cepti.in ar.qd ſicut caſus except⁹ a iure extēditur ad cōſimilē caſum ꝑpter idētitatē rationis ꝓbaᵗ in.c.cū dilecta,de cōfir,vti,no,gl.in.l j.C.de cōdi.inde.ita ꝛ caſus exceptus a ſtatuto diſponit ſtatutū in materia iuris,vt pꝛobaᵗ hic.ſi aūt diſponeret cōtra ius vel p̄ter forte dicerē oppoſitum:qꝛ caſus expꝛeſſe nō ꝓuiſus in ſtatuto relinquit diſpoſitiōi iuris cōis.ar.in.l.cōmodiſſime.ff.de libe.ꝛ poſthu,ꝛ.c. ſuſcepti.de reſcri.lib.vj.ꝛ.c.in noſtra.de iniur. ¶ Scdo not. ꝑncipaliter ex p̄dictis ꝛ ex tex.ibi:cū abſentes dici nō debeant ꝛc.qd ſtatutū[a] diſponēs in materia iuris verificaᵗ etiā in caſu ficto,qn̄ caſus fictus eſt verus vel equparatur a iure qd eſt ēt bn̄ no,ꝛclarius pꝛobaᵗ hic q̄ i.c.precedēti.Et aduerto qꝛ papa hic nō intēdit idulgere ep̄o nec ſtatutū d nouo facere:ſed poti⁹ rn̄dit de iure interpꝛetando ſtatutū.ptꝫ ex ver,decernim⁹.ꝛ ex rōne quā alle. ¶ † Ulti.no.ex fi.litere ibi:cōmoꝛāᵗ,iuncta gl,in v.vt duo.qd ep̄s pōt habere ſecū duos ex canonicis eccl'ie ſue ad ſibi deſeruiēdū ſeu eū aſſociādū. Et no,ſemꝑ iſtā gl.q̄ vr̄ velle qd ep̄s poſſit ad hoc cogere canonicos.qd nō memini alibi ita expꝛeſſuꝫ. ¶ In glo,j.in fi,ꝛ pōt dici qd hoc ſtatuerūt cū tanta ſolēnitate vt tollerēt excuſationes quoꝛūdā fundātiū ſe forte ſuꝑ cōſuetudine eccleſie de nō reſidēdo,vel forte ſm̄ Hoſt.ꝛ doc.ꝯſuetudo hic erat in oppoſitū;vn̄ voluerūt ſtatuere cōtra conſuetudinē. ¶ † Sꝫ circa hoc inſurgit no,dubiū nūquid ep̄s cū maioꝛi parte canonicoꝛū poſſit ſtatuere tollēdo[b] conſuetudinē in ꝯtrīū vt canonici teneanᵗ facere reſidentiā.ꝛ,ſentiunt doc.qd ſic dūmodo hoc fiat principaliter ꝑpter vtilitatē eccl'ie:vt qꝛ patiᵗ defectū in miniſtris. ꝛ preſumitur h̄ ſi cōuertūt fruct⁹ abſentiū in ſurrogādis vel alias in vtilitatē eccleſie:ſec⁹ ſi vellet ſibi lucrifacere fructus abſentiuꝫ: qꝛ tūc viderenᵗ h̄ facere ꝑpter ꝑpꝛia cōmoda ꝛ nō valeret ſtatutū.vt in,c,cū oēs,de cōſti. Poſſet iudicio meo iſta queſtio lati⁹ tractari ꝛ extēdi.nā dicerē qd vbi eccl'ia ex tali cōſuetudine patiᵗ enoꝛme preiudiciū in diuinis qd etiā tunc ſolus ep̄s reqſito prius cōſilio capituli poterit hoc ſtatuere ſiue capitulū velit cōſentire:ſiue nō.ad hoc qd no, in ſimili in,c.ij,de cōſti,lib.vj.in nouel.nā cōſuetudo que incipit eſſe multū grauoſa eccleſijs eſt reuocāda.ar.c.j.de his que fi. a maio.parte capi.nā ꝛ priuilegiū apoſtolicū h̄ caſu reuocaretur vt videbis in.c,ſeq.ſed vbi nō eſſet tm̄ preiudiciū:qꝛ eccleſia bene hꝫ multos miniſtros:ꝛ tūc poſſet dubitari nunquid etiā cū maioꝛi parte capituli poſſit ep̄s in preiudiciuꝫ ſingulo:ꝛū tollere cōſuetudinē.ꝛ crederē ſufficere qd maioꝛ pars cōſentiat:ex quo volūt h̄ ſtatuere nō propter ꝯmoda ꝑpꝛia ſed ad honorē cult⁹ diuini.ar.c.fin.de his q̄ fi, a ma. ꝑte capi.ꝛ.c.cū oēs,de conſti.ſm̄ vnū intellectū.Canonicis vero nō cōſentiētib⁹ forte nō poſſet ſolus ep̄s tollere ꝯſuetudinē eccleſie ex quo neceſſitas nō ſuggerit cōtrariū:qꝛ cōſuetudo eſt ſeruāda ſicut ius.ar.no.in.c.cū cōſuetudinis,de cōſue,ꝛ.d.c.cū oēs.ꝛ.c.in his.xj.diſt. ¶ † In glo.ij.ibi.§.ſtichus,ꝛ facit ille tex.ad deciſionē q̄ſtionis ſcꝫ nunqd qlibet infirm⁹ debeat habere fructus prebēde ſeu diſtributiones quotidianas.nā de iure cōi infirm⁹ debet habere etiā illas diſtributiones quotidianas vt in,c.j.e.ti.li.vj.dicūt hic do, ꝛ bene qd nō;ſed ſi ille infirm⁹ preciperet qui impediᵗ reſidere vel intereſſe rōne infirmitatis dūtaxat.vn̄ ſi alias non reſidebat vel nō erat ſolitus reſidere vel intereſſe diuinis:lꝫ tunc infirmareᵗ nō habebit fructus in abſentia qꝛ infirmitas nō preſtatit cām.arg,bo.in.d.§.ſtichus.facit.l.ij.ff.ſi qs cau.ꝛ qd ibi no,ꝛ qd i ſimili no. Inn.i.c.ex tranſmiſſa.ſ.de preſcri.qd no.qꝛ quotidianū eſt[c]. ¶ † In gloſſ.ſuꝑ ver.vt duo.no.hanc gl.ad duo.pꝛimo qd nō oēs canonici exiſtentes in ſeruitio ep̄i gaudēt hac pꝛerogatiua: ſꝫ nō debēt eſſe plures q̄ duo.ꝛ idē ſentiūt doc.hic in his qui ſunt in ſeruitio pape ꝛ in ſtudētib⁹ in theologia.ꝛ ſic vr̄ hic reſtringere c.fi.j,de magi.ꝛ no.hic perpetuo qd ex eodē collegio nō debēt eſſe in ſtudio vltra duos ſi volūt gaudere pꝛiuilegio ſtudentiū vt habeant fructus in abſentia,dicit hic tn̄ Hoſt.ſe putare numerū hūc arbitrariū:ita vt potius vtamur arbitrio in reſtringēdo q̄ i relaxādo.arg,c.j,j̄.de deci.ꝛ.c.ex parte.de cenſi.Ego crederē animaduertēdū qualitatē ſtat⁹ eccleſie ꝛ loci vn̄ canonici proficiſcunᵗ.nam ſi eccleſia multū abundaret miniſtris ꝛ pateretur maximū defectū in viris ſciētificis ſatis puto qd iſte numerus poſſit excedi.ar.d.c.fi, de magi.ꝛ.c.cū ex eo.de elec,lib,vj,nā cōtrariū iure nō ꝓbatur.nec debemus reſtringere iſtud,c.fi.ita indiſtincte ꝑpter hoc.c,cū ſit lōge maioꝛ ratio ꝛ maioꝛ fauoꝛ in ſtudentib⁹ in theologia maxime ſuggerēte neceſſitate q̄ exiſtētibus i ſeruitio ep̄i. ¶ † Scdo no.perpetuo iſtā gl.in fi,dū dicit quod vltra duos canonicos nō pōt ep̄s cogere vt ſint in ſeruitio ſuo:Et nō.pꝛimo quo ad ſenſum directū vt ſic nō poſſit cogere tres vel quatuoꝛ vel plures vt aſſocient eū. Itē no.qd ad ſenſum indirectū ſeu contrarium vt duos ex canonicis poſſit cogere:ꝛ nō memini de aliquo tex.hoc ꝓbāte ſꝫ facit ſatis in arg.iſte tex,ꝛ iura alleg.in.c.decetero.ſ. eodem tit. ¶ † Ultimo hic queritur qd in clericis inferioꝛibus nō canonicis vtrū gaudeāt hoc pꝛiuilegio ſi ſunt in ſeruitio ep̄i. qdā tenuerūt qd ſic per idētitatē rōnis:aliqui diſputādo tenuerūt cōtrariū.qd Io.an.hoc cōcoꝛdando dicit poſſe dici qd inferioꝛib⁹ ſit neceſſaria diſpenſatio ep̄i:in proprijs vo canonicis ſufficit diſpēſatio iuris cōis.dicerē qd aut iſti inferioꝛes deſtinanᵗ per ep̄m ꝓ cōi vtilitate qd fieri pōt vt in multis iuribus alleg.ꝑ me in.d.c.decetero.ꝛ hoc caſu habebunt iſti fructus in abſentia ſine aliqua diſpēſatiōe:qꝛ officiū eoꝝ nō dꝫ eis eſſe dānoſuꝫ.vt in.c.cū nō deceat.de ele.libꝛo.vj.Aut deſtinanᵗ ꝓ ſeruitio eccleſie cathedralis ꝛ puto idē vbi cā ſuggerit eos mittēdi:vt qꝛ reperiᵗ vn⁹ magis induſtrioſus ꝛ magis apt⁹ q̄ alius ex canonicis cathedralis eccleſie.arg.op.in.c.j.vt eccle.benefi.ꝛ faciunt no.ꝑ Io. an.in.c.ſi ꝑpter tua debita.de reſcri.lib.vj.in nouella.Aut ꝓ ſeruitio ſoli⁹ ep̄i ꝛ tūc caſus eſt dubius ꝛ dubitationem inducit qꝛ iura iſta loquuntur in canonicis cuꝫ quibus eſt maioꝛ cōio q̄ cū alijs inferioꝛib⁹:vt in.c.reqſiſti.de teſta.ſatis poſſet dici qd vꝛgēte cauſā gaudeāt hoc pꝛiuilegio quia videnᵗ ꝓmouere ſeruitiū eccleſie:cū ep̄s ſit in eccleſia:ꝛ ecōtra.vij.q.j.ſcire debes:ꝓ quo text.hic in fi.ibi ꝓ tuo ſeruitio ꝛ ipſius ꝛc.ꝛ qꝛ filij in neceſſitate debēt ſubuenie parētib⁹. ſꝫ vbi neceſſitas nō vꝛgeret tenerē aliā opi.vt nō poſſit ep̄s ſubtrahere debitū ſeruitiū eccleſijs inferioꝛibus aſſumendo miniſtros in familiares.ꝛ facit illa rō:qꝛ hec iura loquunᵗ in canonicis eccleſie ſue qui ſunt membꝛa coꝛpoꝛis ſui: ergo nō debent extēdi ad alios cū materia ſit damnoſa eccleſijs ꝛ nō reperitur omnimoda eadē ratio.Quid autē in ſubditis alteri⁹ p̄lati citra epiſcopū:dic vt dixi in.d.c.decetero. ¶ † Ultimo queritur quid ſi canonici fecerunt ſtatutū ſuꝑ reſidentia:ſed poſtmodū eo non vtunᵗ:dicit Io. an.quod illud tollunt per contrauentionē.j̄.de pꝛeben.pꝛo illoꝛū.et facit.c.cū acceſſiſſent.de conſti.not,diligenter hoc dictum. nā ex eo ꝛ iuribus ſtatim alle.poteſt colligi qd ſi ſtatuētes[d] ſcienter fecerunt actū contrariū ſtatuto vidētur tollere ſtatutū nec requiritur fluxus alicuius tēpoꝛis. In lege vero principū aliud eſt dicendū. nō eīn tollitur niſi cōſuetudo ſit p̄ſcripta legitimo tp̄e vt in.c.fi.de cōſue.ꝛ facit qd not.Cy. in.l.ij.C.q̄ ſit lon.conſue.ꝛ qd dixi in.c.ioānes.de cle.cōiug. ꝛ ſcdm̄ hec limita no.in.c.j.de treu.ꝛ pac.ꝛ iura dicentia qd per non vſum tollitur lex ꝛc.

1 Clerici abſentes lꝫ pꝛiuilegiati poſſunt compelli ad reſidendum ſi eccleſia patitur detrimentū:ꝛ coguntur qꝛ interea fructus beneficioꝛū ſuoꝛū dantur illis q pꝛo eis ſeruiūt.
2 Pꝛiuilegia ꝛ conſuetudines ſi inducunt damnū eccleſie:reuocanᵗ.ſ.c.pꝛoxi.nu.4.intellige licet pꝛius eſſent in fauoꝛē eccleſie.3.
4 Clerici debent reſidere in beneficijs niſi ex licentia epiſcopi cum iuſta cauſa;vel ex indulgētia pape:etiam cauſa nō ſubſiſtente.
Beneficia etiam ſimplicia de iure communi requirunt reſidentiā;nec ſufficit deſeruire per alium.6.intellige.vt.j̄.c.ꝓximo.nu.3.
9 Pꝛiuilegium quod incipit eſſe nociuum eccleſie: vel tertio an poſſit reuocari per inferioꝛem ipſius qui conceſſit:an ſit ipſo facto nullum.
Pꝛiuilegium pape nō poteſt interpꝛetari inferioꝛ a papa.
8 Pꝛiuilegium nociuum alteri:ſi de hoc nocumento nō fiat mentio in eo,eſt ſurreptitium.
9 Pꝛiuilegium,indulgentia:licentia;conceſſum vel conceſſa alicui an expirent moꝛte cōcedētis:vel expirato ei⁹ officio. Sententia lata ſub conditione expirat moꝛte illius qui illam dedit ſi in vita non venit conditio.
10 Clerici vnius eccleſie citra canonicos non faciunt collegiū vel capitulum.11.

1 Cum ad hoc. † Si eccl'ia patiᵗ miniſtroꝛū defectū pꝛiuilegiati ſuꝑ abſentia per ſubtractionē prouentuum redire coguntur.hoc dicit. Pꝛimo narrat factū.Secūdo prouidet ibi:vnde mādamus.ꝛ eſt bo. tex.ꝛ poteſt multum pꝛacticari. ¶ Caſus literalis. Antiochena eccleſia ꝑpter abſentiā illoꝝ qui ſeruire debebāt in eccleſia deſtituta erat miniſtris occaſione quarūdam indulgētiarū quas ſuper hoc habere dicebant.petijt patriarcha eccleſie ſue ſuper hoc ꝓuideri. Unde mandat papa ipſi patriarche quatenus

quatenus nõ obstantibus apostolicis indulgẽtijs ꝛ prede cessorum ipsius parochie. ꝙ reuocet canonicos absentes ꝛ quosdam alios qui appellantur assisij cõtinue residentes: ꝛ si nõ venerint de beneficijs ipsorum faciant ecclesie deserui re dũ fuerint absentes ꝛ qð superfuerit in vtilitatẽ ecclesie cõuertat̃. De iure tñ poterãt priuari. sed in hoc eis voluit

2 facere gratiã. Ber. ¶ † Primo not. ꝙ si priuilegia conces sa super nõ residẽtia. ecclesia patitur graue dispẽdiũ in cul tu diuino talia priuilegia seruãda nõ sunt. Ex quo infert̃ qð quẽadmodũ tollũtur ꝑuilegia superioris ne ecclesia pa tiat̃ defectũ in diuino cultu ita ꝛ fortius tollẽda est cõsue

3 do cõtraria. ¶ † Scðo no. ex hoc ꝛ ex tex. qð cuꝫ priuilegiũ principis incipit esse ex postfacto valde nociuũ ecclesie est

a illud sine mora reuocandũ[a]. qꝛ hoc nõ est de intẽtione ꝑn cipis priuilegiare vnũ cũ graui dispendio alteri⁹ maxime ecclesie. ꝓ quo bo. tex. in. c. suggestũ. j. de deci. l. ij. §. si quis a

4 ꝑncipe. ff. ne qd in loc. pu. ꝛ. c. super eo. de offi. dele. ¶ † Ter tio no. ꝙ respectu inferioris citra papã appellat̃ hic facul tas nõ residẽdi licẽtia: sꝫ respectu pape dr̃ indulgentia. Ex q̃ eñ arguo qð alius citra papã nõ põt cõcedere idulgẽtiã super nõ residẽtia: qꝛ cũ hoc sit cõtra ius cõe ꝛ in ꝑiudiciuꝫ ecclesie nõ põt eṗs indulgere. ꝓ quo. c. dilectus. de tẽp. or. ꝛ qð no. gl. de legato. in. c. fi. de here. lib. vj. sꝫ licẽtiã concede re põt qꝛ verbũ licẽtiã nõ iportat nudã volũtatẽ sꝫ cõcessio nem ex causa factã: vt no. Bar. in extrauag. ad reprimẽdũ ꝛ. l. alio herede. de alimẽ. ꝛ cib. leg. lꝫ Inn. aliud senserit i. c. cũ ad monasteriũ. in fi. de sta. reg. nã verbũ licita descendit a verbo lꝫ: ꝛ verbũ lꝫ: sonat arbitriũ boni viri vt no. i locis prealleg. põt ergo inferior citra papã dare licentiã ex causa absentãdi a bñficio: sꝫ nõ põt dare indulgẽtiã: causa scꝫ nõ existẽte. ꝛ ita intelligo istũ tex. in eo qð vtitur diuersis voca

5 bulis. ¶ † Quarto no. ꝛ tene menti qð bñficia etiã simpli

b cia reqrũt residentiam[b] de iure cõi: nec sufficit deseruire per aliũ qð in iudicio meo apertissime ꝓbat iste tex. nã hic nõ so lũ canonici sꝫ etiã capellani ꝛ alij simpliciter bñficiati reuo cant̃ ad residẽtiã in ecclesia vbi sunt bñficiati nec releuan tur ponẽdo ibi vicariũ: qð collige ex eo qꝛ eis nõ veniẽtib⁹ superior facit deseruire ecclesie ꝑ vicarios: ꝛ residuũ detra cta portiõe vicariorũ conuertit̃ in vtilitatẽ ecclesie vt hic. si eñ posset licite ꝑ alios deseruire residuum applicaretur eis etiã si esset ecclesia curata: vt no. ꝓbat tex. in. c. cum ex eo. de

6 elec. lib. vj. ¶ † In gl. j. ibi: qꝛ in eo manere dꝫ ꝛc. not. hanc rõnem gl. ꝛ fuit originaliter dictũ apostoli ꝛ trãssumptiue. xxi. q. j. c. j. ꝛ facit hec rõ ꝓ his que dixi. s. in no. vt quisqꝫ te neat̃ per se deseruire in bñficio q̃uis simplici nisi legitima

7 causa eũ excuset: vt in. c. peruenit. de ap. ¶ † Et aduerte qꝛ gl. dicit qð defect⁹ ministrorũ fuit legitima causa reuocãdi absentes. nec aperit vtrũ potuisset iste inferior priuilegium superioris reuocare absqꝫ autoritate suꝑioris. sꝫ gl. seqẽs

c sentit qð nõ[c] ꝛ cõiungẽdo istã glo. cũ illa vr̃ fuisse de mente gl. vt superior qui priuilegiũ cõtulit debeat reuocare: quia hec est legitima causa reuocãdi. ꝛ h̃ tenuerũt qdã. Alij ve ro vt Innc. tenuerũt loquẽdo alternatiue dicẽtes qð hec re uocatio fit de iure cõi vel de gratia. sꝫ hoc incidit in illã que stionẽ nunqd priuilegiũ superioris ꝙ incipit esse valde no ciuũ tertio ipso facto annulletur: an sit op⁹ recurrere ad su periorẽ: ꝛ de hac qõne dicam plene in. d. c. suggestũ. ꝛ vide gl. in regula decet. de regu. iur. lib. vj. ꝛ. xxv. q. ij. rescripta. ꝛ satis põt dici vt honestũ ꝛ cautum sit recurrere ad superio rẽ maxime vbi allegat̃ enormis lesio. nã cũ inferior nõ pos

d sit interpretari pape priuilegiũ[d] vt in. c. cũ venissent. de iud. forti⁹ nõ põt illa tollere causam pretẽdẽdo. de quo tñ ple

8 nius in. d. c. suggestũ. ꝛ sic intellige gl. se. ¶ † In gl. ij. isi. in nuit hic gl. qð hec priuilegia nõ sint reuocata ipo facto qꝛ alias nõ fuisset op⁹ facere mẽtionẽ de priuilegijs ꝛ intellige fm doc. qñ priuilegiũ tenuit a principio: qꝛ enormiter non ledebat vel si ledebat fuit facta mẽtio de hoc in priuilegio. tene semꝑ mẽti hoc dictũ doct. qð priuilegiũ valde nociuũ ecclesie vel alicui nõ valet nisi faciat mẽtionẽ de hac enor mi lesiõe. ꝓbo rõne. Priceps in dubio nõ itẽdit ꝯcedere pri uilegiũ vni cũ graui dispẽdio alteri⁹. l. quoties. C. de preci. impe. offe. ꝛ i. d. §. si qs a principe. ergo taciturnitas inducit surreptionẽ: vt in. c. postulasti. s. de rescrip. ꝛ per hoc dictuꝫ poteris infringere multa priuilegia q̃ emanant quotidie a

9 romana curia. ¶ † In gl. in ver. predecessorũ tuorũ ibi: nõ extẽdebatur post mortẽ illorũ. põdera ꝛ no. semꝑ hãc glo. q̃ innuit in hac ꝑte: ꝙ licẽtia concessa ꝓ presidente in aliquo officio seu dignitate ad aliqd agẽdũ vel nõ agẽdũ expirat ipso facto per mortẽ ꝯcedẽtis vnde sentit gl. hic: qð licẽtia cõcessa suꝑ nõ residẽtia expirat per mortẽ concedentis: sed contrariũ sentit gl. hic in sequentibus dum videtur regrere lesionẽ ecclesie. ꝛ qð successor reuocet ꝓ prio dicto vide glo. quã etiã bene no. in. c. a nobis. el. i. de sen. excõ. que dicit qð sentẽ. excõ. ꝛ idẽ est in qualibet alia lata gñaliter sub condi tione expirat ꝑ mortẽ proferentis ex quo nõ habuit i vita effectũ cõsummatũ. ad idem põt adduci tex. in. l. fi. ff. de pe. ꝛ est valde no. vbi dicit ꝙ si aliqs magistrat⁹ interdicit ali cui ob suũ delictũ ne exerceat certã artẽ tollit̃ h̃ interdictuꝫ seu ꝓhibitio ipso facto finito magistratu illi⁹: sed qð licen

a tia duret nisi ex causa reuocetur postmodũ per successorem: vide sing. Inn. in. c. qð trãslationem. in fi. de offic. lega. vbi vult qð indulgẽtia vł licẽtia semel concessa nõ expirat per mortẽ cõcedentis. Nec ob. l. fi.: qꝛ ꝓcedit in penali. nos sum⁹

b in bñficio qð dꝫ late interpretari: vt in. c. olim. de verb. sig. ꝛ. l. fi. ff. de ꝯsti. ꝑn. Et ex hac rñsiõe ad. l. fi. collige aliud bo num dictũ quod licẽtia seu indulgẽtia durat etiã si fuerit si ne cause cognitione data. nã. l. fi. loquitur qñ sine cause co gnitiõe ꝛ sine snia magistrat⁹ interdicit alicui artẽ: sec⁹ aũt qñ cũ cognitione cause: vt. l. fi. ff. de offic. procon. no. cõmu niter per legistas in. d. l. fi. ꝛ pro hoc vide glo. no. in. c. cuꝫ ex eo. de elec. lib. vj. in ℣. septimo. q̃ dicit qð ille qui semel con cessit licentiã eũdi ad studiũ nõ potest illã sine causa reuoca re: cũ ergo ipse nõ possit expresse nec tacite post mortẽ. ꝛ no

c tabis semper differentiã inter concessionem indulgentiam seu licẽtiã: ꝛ inter inhibitionem seu interdictũ alicuius ar tis vel alterius facultatis. ¶ In glo. in ver. assisios. que est penul. ibi nec vocantur ad ꝯmunes tractatus. no. bene gl.

e quod capellani[e] ꝛ alij bñficiati in ecclesijs collegiatis non sunt de corpore collegij canonicorũ. ꝛ dic consequenter qð de per se non possunt facere capitulũ seu collegiũ. vnde bo. tex. in. c. cũ dilecta. de exces. prela. ꝛ ibi no. facit quod not. in c. ij. de insti. ꝛ dicit Io. and. hic quod isti possunt vocari as sisij quia portãt onus ecclesie vel etiã dicunt̃ quasi assisini. sicut eñ illi se exponũt morti dominis obediendo etiam in malum. de homi. pro humani. lib. vj. sic etiam isti dicuntur assisini qꝛ occidũt animas canonicorum eis portando mu

10 lierculas quod no. ¶ † In glo. in fi. contra hanc conclusio nẽ glo. insurgunt doct. per id quod glo. ij. dixit. nam cũ iste patriarcha reuocet istos absentes pretextu huius mãdati apostolici: nõ habet potestatẽ vltra contenta in mandato: sed hic non mandatur vt eos priuet sed ꝛ cum licẽtia prede

f cessoris. potest gl. verificari qꝛ successor potest reuocari[f] ex causa licentiã concessam per predecessorem: vt hic ꝛ not. in dicto. c. cum ex eo. ꝛ totũ hoc pendet ex illa questione quaꝫ ꝑmisit vtrũ ipso facto sunt reuocata hec priuilegia: ꝛ hodie sunt reuocata ipso facto: vt in. c. fina. de rescrip. lib. xj. ꝛ dic vt ibi.

1 ☞ Clericus monitus non rediens, priuatur beneficio: nisi iustam causam absentie alleget.

2 Clericus absens ad hoc vt excusetur debet cum licentia epi scopi abesse que sit ex causa cõcessa: quod in sua ecclesia ser uiat per alium.

3 Beneficia simplicia si habẽtur in titulum requirunt residẽ tiã: alias secus in casu in quo non requiritur residentia cle ricus non debet vagari.

4 Beneficia quib⁹ modis habent̃ pro derelictis: adeo quod sine alia monitione possint conferri.

Habens vnum beneficium curatum vel simplex quo casu per adeptionem alterius cadat a primo ipso iure.

In penalibus fit extensio ex identitate rationis.

5 Pena nõ imponit ipo iure: nisi h̃ in iure expresse caueat̃.

1 CLericos. † Priuatur beneficio cleric⁹ non residẽs si monitus non redeat: nec iustã excusationẽ alleget. Et nõ diui

e dit̃. ꝛ est casus notabił. ¶ Casus lr̃alis. Quidã clerici assecuti sunt beneficia que requirunt residentiã in ec clesijs diocesis. isti clerici trãsibant ad alienã diocesim cau sa morandi sine licentia sui episcopi: consultus papa quid de talibus sit faciẽdũ. Respõdet quod si moniti non redie rint ad terminũ sibi datum spoliãdi sunt ecclesijs illis: nisi ostendant rationabilem causam quare non possint redire.

2 Ber. ¶ † No. primo ibi: absqꝫ licẽtia: quod cũ licẽtia prela

f ti licite beneficiatus trãsfert se ad aliam diocesim morandi causa licet beneficium suum exigat residentiã. ita colligitur hic a contrario. Sed hoc dictum limitarẽ duobus modis. primo vt licẽtia sit concessa ex causa. nã hoc importat hoc verbũ licẽtia nostra. nam sine cã hoc eṗs facere non põt vt dixi in precedẽti. c. scðo qð deseruiat ibi per vicariũ ipse ab sens: quod procedit vbi benef. cũ haberet solũ vnum recto rem. nõ eñ dꝫ interim carere ministri suffragio in cap. cum

a ¶ Reuocanduꝫ. adde Cal. consi. j. hoc eo. titu.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Residẽtiã. fm generalem cõsue tudinẽ non requi runt residẽtiã fm Card. ꝛ Imo. i. c. fi. j. eo. refert ꝛ se quitur Feli. in. c. dilectus filius. ij. col. ver. prima cõ clusio. s. de rescri.

c ¶ Qð nõ. Adð qð voluit ro. ꝯsil. cxvj. qð statutum ꝯfirmatũ ꝑ suꝑio rem non põt ꝑ in feriorem qui fecit statutũ tolli.

Zacharias.

d ¶ Interꝑtari pa pe priuilegia. ad de Car. in cle. j. §. fi. de ꝯces. preben. Antoñ. Franci.

¶ An statutũ cõ firmatũ ꝑ suꝑiorẽ possit tolli ꝑ ipm inferiorẽ cõdentẽ statutũ. Adð qð confirmatio supe rioris tria operat̃ primo qꝛ maiorem autoritatẽ tribuit ij. supplet qð est i ualidũ. ꝛ. iij. qꝛ re uocari nõ põt cõ firmatũ sine licen tia cõfirmãtis. vt est no. gl. in. c. fra ter. xvj. q. iij. ꝛ ad de quod istis exce ptis confirmatio nihil noui tribuit d quo plenius vi de ꝑ Paul. de ca. in ꝯsi. cxxxij. ꝛ per Old. in ꝯsil. clxiij. ꝛ per Card. in cle. j. in. §. ij. in. xx. no. de iureiuran.

Zacharias.

e ¶ Capellani et alij bñficiati. adð Lud. ro. sing. suo. dclvj. inci. an sim plex capellanus. vbi tenet qð non ꝓ q̃ allegat text. quẽ dicit eẽ sing. i. c. fi. j. de sta. mo.

f ¶ Reuocare. ad de Old. cõsi. cciiij. a q̃ habuit Ioã. an. vbi dicit ꝙ nõ põt reuocare qꝛ si vellet ꝯcedere pos set cogi per supe riorem. Ber.

ro.de ele.lib.vj. In collegiatis vero debem⁹ animaduertere preiudiciū ecclesie ꝛ legitimitatē cause ꝛ scdm hoc qñqꝫ se poterit absentare absqꝫ eo quod dimittat ibi vicariū.ar. s.in.c.pri. ¶ No.vlteri⁹ ibi:si moniti:ꝛ ibi spoliare.qd cōtra residentem non requiritur ordo iudiciarius: sed sufficit monitio precedēs ꝛ facit spoliatio subsequēs.dixi latius in c.ex parte.s.eo. ¶ 3 † Querit in quibus ecclesijs seu bñficijs hꝫ locū dispositio hui⁹.d.dicit Inn.qd in ecclesijs curatis. Itē i alijs beneficijs simplicibus q̄ requirūt residētiā ex pri uilegio statuto vel cōsuetudine:in nō exigētib⁹ residētiā nō hꝫ locū:qꝛ ex quo nō tenent residere possunt se absentare:ꝛ hoc bñ notabis:sed adde dictū Inn.in.c.ex tue.s.e.vt pos sit se absentare nō tñ vagādo:qꝛ ex ſ solo delicto vagationis potest puari.vij.q.j.nō opꝫ.cū se.ꝛ dicit postmodū Inno.qd de iure cōi oē bñficiū reqrit residētiā. Hosti.ꝛ Joan. an.ꝛ antiquiores aperti⁹ loquutur:dicūt eñ qd oia beneficia que dant i titulū siue sint vicarie siue modice estimatio nis:vt.xx.sol.reqrūt residētiā de iure cōi:secus si nō darent in titulū sed stipendiū vtputa si alicui pauperi datur possessio ecclesie ad vitā vel precariū.vt.xij.q.j.qꝛ tua:isti eñ nō tenent ad residētiam ꝛ no.semper hāc regulā.ꝛ facit.c.con querēte.s.eo.ꝛ.c.s.pri.ꝛ.c.ex parte.de of.iu.ꝛ.c.puenit.de ap.ꝛ.c.sanctoꝝ.lxx.di. ¶ 4 † In gl.ij.in fi.no.ex glo.quatuor modos qbus beneficiū hr̄ p delicto ꝛ statim cōferri potest absqꝫ alia monitiōe.ꝛ quatenus glo.loquet de effecto i lite dic vt dixi in.c.fi.s.de cleri.cōiu.ſꝫ pōdera hoc vltimū di ctū.reqrit eñ vt beneficiū sit curatū:ad hoc vt vacet primū curatū:ꝛ sic vr̄ velle ista gl.qd in beneficijs nō curatis nō itroducit vacatio primi p adeptionē scdi. Innoc.hic distin guit qd aut bñficia nō exposcūt residētiā aut sic. primo casu nō inducit vacatio primi.scdo casu aduertēda est triplex species residētie.quedā eñ beneficia requirūt residentiā per petuā:quedā vero ad tps:qdā requirūt residētiā non simpliciter ſꝫ causatiue:vt qꝛ inducit priuationē fruct⁹ nisi resi deat. In prima qualitate seu specie inducitur fm eū vacaa tio primi ipso facto per adeptionē scdi[a]. In scda qualitate non inducitur vacatio cū possit deseruire vtriqꝫ ex quo ad tps requirit residētiā. In tertia eñ nō vacat primum ſꝫ sa tis est quod careat fructibus put habet statutū seu cōsuetudo. Et no.bñ hec verba Inn.nō eñ memini alibi legisse. Sꝫ aduerte bene ad primū mēbrū.nā vr̄ esse ɔtra.c.de mul ta.j.ti.pri.nā speciale est ibi i curatis dignitatib⁹ ꝛ psona tib⁹:vt p adeptionē scdi vacet primū ipso facto:ergo secus 5 in simplicib⁹. † Jo.tñ cal.sequit dictū Inno.ppter identitatē rōnis.nam ius penale extendit hoc casu.facit.c.quis. in fi.de ele.lib.vj.nā rō incōpassibilitatis inducit priuationē primi in curatis que rō militat in nō curatis ex quo exigunt residētiā ɔtinuā.hoc etiā dictum reperio secutū fuisse Fede.de senis.cōsi.cxv.in fi.nihil tñ adducit sed bñ allegat dictū Inn.pro hoc enim dicto vide glos.no.in.c.gratie.de rescri.que videtur approbare dictū Inno.sed Joā.and.in addi.Spe.eo.ti.in fi.videtur reuocare illā gl.suā.ꝛ originaliter fuit dictū Ol.cōsi.clxxv.vbi hoc dictū Inn.impugnat b idē sequitur do.Cardi.s.Pet.de ancha.[b] j.titu.proxi.de multa fundās se per illud.c.de multa.qd specialiter loquit in curatis. Concluderem sic istum articulum quod aut qs hꝫ ius ad rē:aut in re.primo casu per adeptionē secūdi beneficij reqrētis residentiā ad quod cōpetebat ius est incōpatibile cū secundo de iure.ꝛ ita proprie loquitur text.in.d. cle.gratie.ꝛ hoc casu potest saluari glo.illius cle.nā facilius perditur ius ad rē q̄ in iure.vt.c.pe.de prebē.lib.vj.sic etiā loquit.c.quis.pal.nec ex toto illud.c.continet penam pro cuius intellectu vide Jo.an.in regula odia.de reg.iu.li.vj. in fi.nec inducit vacatio ex terminis.c.de multa.sed ex tacita renūtiatiōe:ꝛ sic loquitur tex.in.d.cle. Scdo casu cū q̄ rit de iure in re aūt acceptat beneficiū requirēs residentiā extra diocesim ꝛ ibi cōmoratur.ꝛ tunc tacite inducitur pri mi renuntiatio:nisi aliud appareat expresse de mēte ipsi⁹:ꝛ sic intellige gl.in.c.ex parte.s.eo.ꝛ Inno.in.c.ex tue.eo.ti. aut acceptat beneficiū i eadē dioceli vbi est primū:ꝛ tūc pu to qd quātūcūqꝫ vtrūqꝫ requirat residētiā nō inducitur pri 6 uatio ipso facto:qꝛ hoc iure nō cauet. † ꝛ pena nō est imponēda ipso iure nisi specifice tanta sit in iure:vt no.gl.in.c.fi. de iure pa. Nō ob.c.de multa.qꝛ nō est eadē ratio in simpli cib⁹ ꝫ residētiā exigāt sicut in curatis.qm̄ in curatis subest periculū animarū qꝛ ipossibile est vt vtriqꝫ possit deseruire: ꝛ ideo vbi maius periculū ibi cautius ꝛ celerius fuit proui dendū:vt in.c.vbi periculū.de ele.lib.vj. sed in simplicibus nō est hoc periculū:merito nō inducit pena priuatiōis ipso iure quinimo posset attētari vt pretēse non priuetur altero

¶ Per adoptionem scdi.adde qd notaui.in apo.ad istum in.c.qꝛ non nulli.nu.4.in vsi. nō est priuat⁹ pri mo.s.eo.
Sebasti. Sapia.

a ¶ Secundi.vide Ang.in cōs.xxiij. incip.dictū statutū i fi.vbi dicit q̄ ciuilitas adepta ex bñficio reqren te residentiā finit eo dimisso.ꝛ ad ſ vide plura p Fel. in.c.dilect⁹ fili⁹. ij.col.ij.versi.scda conclusio.cuꝫ seq.

b ¶ Pet.de anch. adde eundē cons. viij.lapum alleg. cxvj.

c ¶ Sit dignitas. adde.d.de ro.de cōs.clxxiij.incip.de thesauraria in no uis.
Zacharias.
¶ Adde Car.in cle.auditor.num. 9.ꝛ ibi in apost. celli.in v.ɔprehēdit dignitates.de rescrip.
Zacharias.

d ¶ Clerici non ve niūt.adde qd no. plenis.in apos.ad istū post alios in ca.intelleximus. nu.j.in vers.nō in alijs.s.de vita et hone.cleri.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Clerici tñ non veniunt. Uide la te per Fel.in.c.ecclesia scte marie. col.xxvj.ver.iij.q. rō.s.d cōsti. vbi Dec.ꝛ Feli.i.c.ea te.col.xv.s.de rescriptis.

e ¶ Jure sanguinis.adde an trāseat ad filios q nō sunt heredes Fe de.consi.cxj.

f ¶ De gratia.ad de Pet.de anch. consi.cxj.

sed detur sibi arbitriū retinendi quod velit.ar.c.referente. ꝛ.c.preterea.j.tit.proxi.ꝛ hoc no.quia quotidianum.

Additio. In glo.fi.no.bene istā glos.ex qua habes que sit excusatio rōnabilis ex qua possent notari multa.

¶ De prebendis ꝛ dignitatibus. Rubri.

¶ Continuat qꝛ clerici non possent honeste viuere nisi ha beant prebendas vñ vite necessaria percipiāt: merito post rubricas precedentes subijcitur ista. Et quid sit prebenda: dic vt no.glo.in.c.cum.in.de cōstitu.vide quod dicitur in.c. c dilecto.j.eo. Quid autem sit dignitas[c] dicam.in.c.de mul ta.j.eodem.

1 ✠ Dignitates ecclesiastice non vadunt per viam consan guinitatis.3.
2 Appellatione populi non venit clerus.
4 Iuspatronatus vadit per successionem sanguinis.
5 Filius epi etiam legitim⁹ non potest habere etiam ab episcopo beneficium paternum.

1 **V T nullus.** † In bonis ecclie nō succeditur iure cōsan 2 guinitatis.h.d. ¶ † Not.j.ibi:clero siue de populo.quod licet appellatione populi veniant seculares etiā habentes dignitates. insti.de iure nat.§.plebiscitum.clerici tamē d non veniunt.[d] alius ergo clerus: alius populus.duo enim sunt genera christianoꝝ.xij.q.j.duo sunt genera.ꝛ vide bo. tex.in.c.si snia.de sen.excō.li.vj. Quid aūt in priuilegijs.dic 3 vt le.ꝛ no.in.c.dilecti.de fo.cōpe. ¶ † No.ij.vnā regulā qd in bonis ecclie nō hꝫ locū successio iure sanguinis.substitutus ergo in beneficio nō causat ius a defuncto:sed a supe4 riore illud conferente. ¶ † Cōtra hoc oppo.nā iuspatrona tus est ecclesiasticū ꝛ spiritualibus annexum:vt in.c.quāe to.s.de iud.ꝛ tamē in eo succedit iure sanguinis[e].in.c.qm̄. ꝛ.c.j.de iurepa.ꝛ.xvj.q.vij.pie mentis. Sol.iuspatro.nō est mere ecclesiasticū,sed hꝫ de tēporalitate.rōne cuius habet locū successio.sic sentiunt doc.hic.ꝛ vide glo.no.de hac ma teria in.d.c.pie mētis.hec solutio ex toto nō placet.nam se queretur quod de mero iure laici possident ꝛ succedunt in iurepatro.quod est falsum.nam gratiose fuit laicis hoc cō cessum ab ecclesia vt inducerētur ad fundationē eccliaꝝ vt pbat in.c.ij.j.de iurepa.dic ergo qd in iurep.succedit gra f tia:[f] sicut gratiose possidet. Sed ratio quare aliud in beneficijs est qꝛ bñficia sunt pure spiritualia.iō noluit ita ecclesia pigue ius cōferre laicis sed iuspat.nō est pure spirituale. ideo propter vtilitatē inde prouenientem voluit ecclesia di 5 spensare cū laicis. ¶ † In glo.ij.in fin.intellige tex.in ipsa prebendis ꝛ dignitatibus.ꝛ hoc melius conuenit rubrice. non enim debet quis habere necessario prebendam vel dignitatem quā habet cōsanguineus defunct⁹: quinimo vt successio in ecclesia dei nō notetur statutū fuit vt filius sacerdotis etiam legitimus non possit habere etiā ab epō be neficium paternum vt in.c.ex transmissa.quasi per totum. de fil.presby.ꝛc.

1 ✠ Eps non dꝫ promouere aliquē qui nō hꝫ vnde viuat. ꝛ sic ordinare aliquem sine titulo.
2 Clericoꝝ appellatione veniunt clerici cuiuscunqꝫ ordinis in fauorabilibus:in odiosis se remittit.
3 Clericus ordinat⁹ asserens se habere sufficiēs patrimoniū si nullū habeat:an sit sibi iterdicta executio sue ordiatiōis.

N On liceat. Nō lꝫ epō aliquē ordina re sine titulo.h.d. ¶ No. primo ibi:alimonias.qd hoc verbū importat ne cessaria vite vt patet i fi.litere.ꝛ dicit alimonia 1 quasi subsidij eleemosyna. ¶ † No.ij.q nō oēs debent admitti ad clericatū.nā non habentes vñ viuere possint promoueri nō debent. Et hoc fuit statutū vt ordinati nō men dicarent in opprobriū clericat⁹. Quia esset valde vtile seruare dispositionē hui⁹.c.ꝛ.c.episcop⁹.i fi.j.eo.nā turba cle2 ricoꝝ facit eos cōtemptibiles.lxxxiij.dist.legim⁹. ¶ † In glo.j.ibi:omnes in minoribus ꝛc.no.gl. quod appellatiōe clericoꝝ veniūt ordinati siue ad sacros ordines siue ad mi nores qd in dubio procedit in dispositiōe fauorabili:vt pbat in.c.duo sunt genera.xij.q.j. Quid i odiosis dic vt dixi super rub.de vita ꝛ hone.cle.ꝛ in fi.gl.ꝛ p hac cōsuetudine facit fm doc.quod pmoti ad non sacros ordines possunt retrocedere vt in.c.cū ex eo.de ele.li.vj.ideo ecclesia non tm̄ eis subuenit sicut cōstitutis in sacris.puto tñ qd a pncipio episcopus

eps debet seruare qd dicitur hic in oibus ordinib⁹. z p gl.
5 facit.c.eps.j.eo.¶ In gl.fi.in fi.dicunt aliqui:vt do.Ant.
qd iura antiqua possunt remanere incorrecta quando sol⁹
ordinatus fuit in culpa:vt qr asserit se habere sufficiēs pa-
trimonium:cum tñ nullū haberet vel minus sufficiēs.tunc
eñ ipso iure est interdicta sibi executio:sed si ordinator fuit
in culpa:tūc habeāt locum iura hodierna vt habeat execu
tionem sed ordinator cōpellatur sibi prouidere de suo:vt i
c.cum sm.j.eo.Et no.hāc solu.in practica:sed non credo eā
verā:quia illud.c.j.lxx.distin.dicit quod ad odium illius q
eum ordinauit illud fuit statutū.ergo loquitur quando or
dinator fuit in culpa.z de hoc in.d.c.cuz scdm.vbi etiā hoc
videtur probari.posset tñ illa ratio pōderari pro cōtrario:
qr it in odium ordinantiū illud fuit statutum.ergo vbi nō
est culpa aliud est dicendum:tunc esset inferendū cōtrariū
vt remota culpa ordinatoris nō censeretur interdicta exe-
cutio.Itē potest dici qd semp ordinator videtur in culpa:
quia debuit discutere z examinare an haberet sufficiēs pa
trimonium.arg.in.c.innotuit.s.de elec.

1 ☞ Allegare rationem naturalem absqz alia allegatiōe iu
rium licitum est.

2 Quod commune est:an dicatur meum.

RAtio nulla. Breue est etiam potest sic summari.Bona ec-
clesiarū cōmunia sunt:nec debet quisq̄ tanq̄ p
1 pria sibi vendicare.h.d.¶ †No.j.ex pricipio qd
licitū est arguere per rationē naturalem etiā absqz allega-
a tiōe iurium[a] pro hoc.c.secūdo requiris.in fin.de appel.l.sci-
re.§.sufficit.ff.de excusa.tut.z vide bo.gl.in.c.consuetudo.
j.dist.nam lex est quicquid in ratiōe ɔsistit vt ibi.¶ No.ij.
qd bona ecclesiarū debent esse communia:id est omnibus
indigentibus ɔmunicanda intellige tamen vt beneficiat⁹
prius capiat necessaria sua.debetur eñ primo sibi vict⁹ ra-
tiōe seruitij adeo vt prius sit prouidēdū sibi q̄ pro repara-
tione ecclesie.vt in.c.de his.j.de eccle.edi.sed de his q̄ super
sunt debent indigētes viuere.z sic intellige text.xvj.qō.j.c.
fin.z.vbi dicitur quod quicquid habent clerici pauperū est.
Item limita prout habetur.xij.q.ij.in.c.quatuor.z.c. cōces
2 sa.¶ †Ultimo iste text.adducitur ad questionē nunquid
de rebus cōmunibus possit quis disponere tanq̄ de re pro
b pria[b] singulariter:de quo vide gloss.xxij.q.j.in.§.fin.z in.c.
presenti.de preben.lib.vj.sed distingue post Bart. in.l.ser-
ui electione.§.labeo.ff.de lega.j. quod aut bona sunt cōia
vniuersis: aut singulis.primo casu nemo potest dicere hoc
est meū:neqz disponere taq̄ de re propria.xxij.q.ij.qui ma-
num.ttitur.z in.l.in tantū.ff.de rerū diui. secūdo casu quā-
c do sunt communia vt singulis[c] aut queritur quo ad dispo
sitionē partis:z potest quis disponere vt de proprio:et po-
test dicere hoc est meum.C.de cōmu.rerū alienatione.l.fal-
so.aut quer.tur quo ad dispositionē toti⁹ z nō potest.Fal-
lit in principe prout habetur in.l.ij.C.eo.aut queritur quo
ad dispositionē sup toto: z tunc quo ad vsum destinatum
potest vti etiam inuitis socijs:vt in.l.sabinus.ff.cōmuni di
ui.sed quo ad vsum non destinatū melior est conditio pro-
hibentis vt in regula in re cōi.de reg.iur.lib.vj.¶ In glo.
ibi:diuisioni pbēdas.itez sm Do.lz bona ecclesie diuidan-
tur in prebēdas:nō tñ per hoc desinit ecclesia illa bona pos
sidere.vt in.c.relatū.z quod ibi habetur.j.de testa.vel dic
formalius prebēda datur canonico non vt illa sit sua pro-
pria:sz vt inde viuat z qd superest conuertat in pios vsus.
xij.q.j.§.fi.vbi bonus tex.zc.

1 ☞ Eps ordinans aliquem sine titulo:z sic non habentem
vnde viuere:debet sibi prouidere de suo donec consequetur
aliquem titulum.

2 Clericus qui habet sufficiens patrimonium z beneficium
potest viuere de redditibus beneficij z patrimonium con-
seruare suis heredibus.
Clericus gaudet in bonis patrimonialibus priuilegio cle-
ricali licet nullam habeat ecclesiam.

3 Bona patrimonialia clericorū sunt obligata pro mala ad
ministratione super bonis ecclesie.

1 EPiscopus. †Qui ordinauit aliquē ad sacros ordines sine
titulo nō habentē de suo puidere tenet donec
aliquē titulū fuerit cōsecutus.h.d. primo ponit
dictū.secundo eius exceptionē ibi nisi.¶ Casus literalis.
Statuit laterañ conciliū quod episcopi nullum debent or-
dinare sine certo titulo in diaconū vel presbyterū z idez in
tellige de subdiacono.quod si fecerit tādiu ministret sibi ne
cessaria donec in aliqua ecclesia sibi conueniens beneficiuz
assignet nisi de sua vel paterna hereditate subsidiū vite pos
sit habere.Bernar.¶ No.j.ibi:stipēdia militie clericis zc.
Primo eñ colligitur quod beneficiū datur clerico in stipē-
diuz.Secūdo quod quilibet cleric⁹ est miles dei vnde sicut
miles seculi habet stipendiū a domino temporali:ita z mi-
les dei debet habere stipēdiū ab ecclesia.z ex hoc etiā infer-
tur clericū debere gaudere priuilegio militū.z intellige de
priuilegijs ɔgruētib⁹ ipsis clericis scilicet vbi est eadem ra-
tio vel maior in eis q̄ in militibus seculi.pro hoc est bona
glo.in.l.miles.ff.de re iudi.¶ Ultimo not.qd habēs vnde
viuat nō habet cōtra episcopum ad petendum beneficiuz.
2 ¶ †Sed circa hoc vertitur q̄stio notabilis quid si gratiose
fuit sibi collatum beneficium nūquid possit licite viuere de
d beneficio[d] z conseruare reddit⁹ patrimoniales.Inn.tenet
hic quod sic:z quotidie allegatur hoc dictū z tenet cōmu-
niter per omnes scribētes.z p Jo.de lig.in cle.gratie.de re-
scrip.z per Arch.in.c.statutum.de rescrip.lib.vj.nec obst.c.
pasto.j.q.ij.loquitur eñ sm Inn.quando clericus vellet vi
uere de beneficijs z auare thesaurizare de patrimonio,sec⁹
autem si vult cōseruare patrimonium pro suis heredibus.
Item sm Host.potest intelligi cōtrariū quando nō deser-
uit beneficio z vult viuere de redditibus beneficij augēdo
patrimoniū proprium.Ego disputaui hunc articulū z inci
pit titius clericus.z posui plurimas opi.quarum quatuor
vide per gl.xij.q.j.illi.Item vide glo.j.q.ij.c.fi.Et aduertē-
dū qd iura in hoc vario modo loquuntur.quedā eñ viden
tur innuere qd clericus peccat tenēdo beneficiuz z patrimo
nium.quedā vero quod potest tenere patrimonium:sed nō
debet viuere de redditibus beneficij: quedā vero iura sim-
pliciter permittūt clerico viuere de bonis beneficij.z plene
videas in dicta disputatiōe.¶ Sed pro clara decisione cō
clusiue est aduertendū quod olim in primitiua ecclesia erat
valde durū quod christiani haberēt proprium vnde vnus-
quisqz cōuersus vendebat patrimoniū z ponebat precium
ante pedes apostolorū.demum statutum fuit vt bona nō
vēderētur sed relinquerent ecclesijs cathedralibus:vt ex eo
rum redditibus subueniretur indigentibus vt in capi. vi-
dētes.xij.q.j.Item premitte quod quiescente illo feruore fi
dei laici christiani inceperūt possidere propria:clerici occul-
te possidebāt quapropter vt euitaretur hypocrisis fuit sta-
tutum vt quisqz cleric⁹ possit possidere propria:vt in ca.cer
te.xij.q.j.vnde pro concordantia iuriū dicendū qd iura que
dicunt clericū non posse possidere ppria loquūtur scdm tē-
pus primitiue ecclesie. Itē anteq̄ clerici haberēt beneficia
separata non poterant viuere de reddibitus ecclesie ex quo
habebant sufficiens patrimoniū:qr illa bona erant depu-
tata solum pro indigentibus:vt in.d.c.videntes.Et scdm
hoc tempus procedūt iura que dicūt habētem patrimoniū
nō debere viuere de redditibus ecclesie.sed cum hodie bene
ficia sint deputata principaliter pro clericis.de ɔse.di.j.no-
uo nec sit horridū quod cleric⁹ possideat ppria bona ema-
narunt alia iura nouissima que volūt q̄ clericus possit viue
re de redditib⁹ beneficij.ex quo seruiūt beneficio:vnde pō-
dera.c.fi.j.q.ij.vbi datur clerico stipendium non propter in
digentiā:sed propter seruitium:nō enim tenetur suo patri-
monio militare.Et i hoc multa possent dici quod in dicta
disputatione reperies.Sed simpliciter concludo quod ho-
die licite clericus secularis viuit de fructibus beneficij:z cō
seruat patrimoniū suis heredibus dūmodo honeste viuat.
3 ¶ †In gl.fi.in fi.notabis semp hanc gl.ex qua collige qd
licet clericus non habeat ecclesiam nihilomin⁹ gaudet in
bonis patrimonialibus priuilegio clericali sicut i bonis ec
clesie.Et per hoc ptz quod glo.in.c.ex literis.de pigno.non
est vera dū dicit qd ideo bona patrimonialia clericoz sunt
puilegiata:qr sunt obligata beneficio p mala administra-
tione.illa enim ratio nō pcedit:quia sequeret q̄ nō habēs
beneficium nō gauderet illo priuilegio.dic ergo quod pri-
uilegiū cōpetit alia ratione quia bona sunt accessoria per-
sone.nam propter prerogatiuā persone sepe priuilegiant i
bonis.l.iij.C.de episc.z cle.z vide quod dico in.c.si clericus
laicum.de foro compe.hic non sunt alia zc.

1 ☞ Clericus nō debet obtinere plures ecclesias:nisi cum di
spensatione procedēte ex legitima causa:puta ppter tenui-
tatem beneficiorum vel dignitatem personarum al's non
valeret dispensatio.nu,2.z.3,
Dispensatio sine iusta z legitima causa est potius quedā
dissipatio z iurium vulneratio:z ideo non valet.

4 Dispēsatio facta super vna re intelligit facta super omni
consecutio z dependenti ex illa re.
Dispensatio facta cum minori vt possit habere ecclesiam

✠ Sebasti. Sapia.
a ¶ Absqz allegatione iuriū. Facit dom.And.d iser. in proe. fundo.in vlt.col.q̄ rōnabile dictū.ita debet mouere iudicē ad iudicādum sicut si allegaretur tex. legis.refert z seqtur.d.Ias.in.l.qties. in fine septime limitationis. C.de rei ven. z in l.illaz.col.iij.C.de collati. vbi plura ad propositum.

b ¶ De re propria. Adde eundē Iāi. lxxxiij.ij.lib.

✠ Sebasti. Sapia.
c ¶ Ut singulis. vide ad hec Feli. in c.oēs leges. colū. v.versicu.illud qd est cōmune.j.dist.

✠ Sebasti. Sapia.
d ¶ De beneficio. vide late p And. siculuz in trac. de pstan.cardi.i.vj. q.basilice, z vnaz extēsionē ad hāc materiā ponit. d. Ab.ex dictis Io. an.in.c.tuis.j.eo.

curatam videtur dispensatum vt nõ teneatur se promoue ri facere intra annum.

Dispensatus vt habeat plura beneficia curata: videt̃ dispensatum vt ad libitum suum possit vni ex illis interpollatim per se vel per alium seruire.

5 Clericus sortitur forum ratione residẽtie quam facit in suo beneficio.

1 **Q Uia in tantum.** † Nõ debent epi p̃mittere quẽ plures ecclesias obtinere. Et prio ponit̃ excessus. Scdo p̃uisio. ibi: p̃ fratres. ¶ Casus literalis. Quidã ambitiõe deducti vt nõ duab⁹ aut trib⁹ ecclesijs sint ɔtenti sed plures p̃hibeant̃ habere: cũ duab⁹ seruire nõ possunt precipit cõciliũ lateranũ. qd ambitio istoꝝ corrigat̃ p̃ epos in quoꝝ iurisditiõe clerici ɔsistũt ꝛ de bñficijs istoꝝ que obtinẽt cõtra canones ꝛ periculũ animaꝝ inducunt: prouideãt pauperibus clericis qui ecclesijs valeãt deseruire. Ber. ¶ † Not. j. qd ɔ obtinẽtem plures ecclesias est p̃sumptio ambitiõis. Et ambitio p̃prie est aspiratio ad dignitatẽ procedẽs ad actũ. hec tñ p̃sumptio qñq3 cessat scꝫ qualitatẽ beneficioꝝ ꝛ personarũ. nã possent eccl'ie eẽ ita tenues vel p̃sone ita nobiles quod licite ꝛ sine omni ambitione possent tenere dispensatiue plures ecclesias: vt p̃bat̃ in c. de multa. in fi. j. e. q. ix. ꝛ. q. iij. i. c. vnico. ¶ No. ij. multas cãs quare p̃hibet̃ pluralitas in ecclesijs. Et p̃ma est p̃pter delictum ambitionis. Scda p̃pter impotẽtiã plurib⁹ seruiendi. Tertia qd inducit materiã dissolutiõis tã in vestibus q̃ in morib⁹, iuxta illud ps. p̃cedit ex adipe iniqtas. Quarta q2 inducit vagationẽ: nã quãto homo magis exuberat tãto facili⁹ efficit̃ vagus. ¶ Quĩta q2 ɔtinet periculũ aĩarũ ꝛ ex hoc aperte colligit Hostiẽ. qd pctm̃ est tenere plures ecclesias: ꝛ intellige qñ nõ subest cã licita tenẽdi: ꝛ infert̃ ex hoc ꝛ ex tex. qd nõ valet ɔsuetudo vt qs sit pluralis i bñficijs nõ subsistẽte cã legitima qd bene not. q2 ɔsuetudo non valet ɔtra periculũ animarũ ꝛ qñ prebet cãm tantoꝝ maloꝝ. i. c. ex parte. ꝛ. c. fi. de cõsue. nec valebit dispẽsatio: q2 vt dicit beat⁹ Ber. Ubi nõ subest legitima cã dispẽsandi: illa nõ est dispẽsatio sed dissipatio. ꝛ idẽ Host. ꝛ cõiter doct. hic ꝛ vide Inn. in. c. cũ ad monasteriũ. de sta. reg. probat̃ ex vi vocabuli. nã dispẽsare est diuersa pẽsare. ꝛ sic p̃scrutari cãm tollẽdi iura. vnde si nulla subest cã legitima dr̃ dissipatio ꝛ iuriũ vulneratio. inde etiam Inn. i. c. ex tue. s̃. ti. pxi. vbi dicit nõ posse epm̃ dispẽsare vt sine cã qs habeat duas p̃bendas: q2 p̃cedit hoc ex ambitiõe q̃ est pctm̃. facit qd no. gl. in c. dudũ. el. ij. de ele. ¶ † In gl. j. ibi in oib⁹ accessorijs. notabis bene hoc dictũ gl. nec est obliuioni tradendum: qd lꝫ dispensatio ɔtra ius sit stricti iuris ꝛ stricta sit fiẽda interpretatio: vt in. c. dilectio. de ɔsang. ꝛ affi. ꝛ in. c. j. ꝛ. ij. de fil. pres. lib. vj. nihilominus extendit̃ dispẽsatio ad necessaria consecutiua seu dependẽtia ex eo super quo est dispẽsatum. hinc dicit glos. in. c. si qs clero. vj. q. j. qd ex quo dispensat̃[a] cũ aliquo sup pluralitate beneficioꝝ vr̃ etiã dispensatũ super residẽtia. Et ex hoc ẽt habes qd si dispẽsat̃ cũ minori vt possit habere ecclesiã curatã vr̃ dispẽsatũ vt nõ teneat̃ se facere p̃mouere ad sacerdotium[b] intra annũ. iuxta. c. lꝫ cano. ꝛ. c. ɔmissa. de ele. lib. vj. ꝛ circa hanc materiã dispẽsationis extẽdẽde. vide qd no. Host. in. c. cũ in cunctis. de ele. ꝛ qd not. in. c. at si clerici. §. de adul. s̃. de iud. vbi lati⁹ dico. Adde ẽt gl. no. i. c. nõ pot. de p̃bẽ. li. vj. q̃ ponit q̃nẽ notabilẽ nunqd dispẽsat⁹ super duabus ecclesijs possit iterpollatim vtriq3 deseruire an vero teneatur vni deseruire per se ꝛ alteri p̃ vicariũ. Et cõcludit qd est in electione sua: nam ex quo dispẽsatum est sup p̃ncipali vr̃ dispẽsatũ super accessorijs ꝛ dic vt ibi latius dicã. ¶ † In ea. glo. ibi: ɔueniretur tm̃ de illis. Aduerte ad hãc dictionẽ taxatiuã[c] tm̃ nã vr̃ ex hoc inferendum qd sup alijs rebus non posset conueniri corã illo epo beneficij. Sed ɔ̃rium sentit gl. in fi. nõ aduertẽdo ad p̃dicta dum dicit qd in vtroq3 loco ecclesiarũ sortit̃ domiciliũ. nã si hoc esset verũ sequeret̃ qd etiã sup alijs reb⁹ possit ibi cõueniri cũ in loco domicilij possit qs cõueniri de cõtractu alibi gesto ꝛ de delicto alibi perpetrato ꝛ de alibi sito vt p̃bat̃ i. c. dilecti. de fo. cõpe. no. in. l. fi. C. vbi i rẽ acti. nc̃. bar. i. l. cũctos populos. C. de sum. tri. al's superflueret domicilij foꝝ dixi late in. c. fi. de fo. cõpe. Et iõ decisio huius q̃nis depẽdet ex decisione illi⁹ q̃nis vltime quã gl. tãgit in fi. Utrũ r̃õne cuiuslibet bñficij sortiatur quis ibi domiciliũ[d]: de qua materia vide no. in. c. dilectus. de rescrip. ꝛ ibi dixi per Inno. i. c. ex oꝛe. de p̃iui. Et vera conclusio est qd si beneficiũ reqrat residẽtiã sortit̃ ibi domiciliũ dũmõ teneatur ibi residere. hoc dico. q2 si est dispẽsatũ sup pluralitate beneficioꝝ videtur dispensatũ sup residẽtia: vt dixi ꝛ per ɔ̃ns. si ibi nõ residet nec residere tenetur non sortit̃ ibi domicilium: alias sec⁹. Et per hoc dic glo. p̃cedere qñ beneficiũ nõ requirit residentiam. nã tũc ex quo ibi nõ hꝫ domicilium nõ pot corã illo epo cõueniri nisi sup spectantibus ad illud beneficiũ. et adde ad predicta no. dictũ Bar. in. l. j. ff. ad muni. vbi dicit q̃ in loco vbi qs adipiscitur dignitatẽ efficitur ciuis.[e] facit l. municipes. in. §. miles. ff. eo. ꝛc.

1 ☞ Clericus petens sibi p̃uideri de beneficio vigore cuiusdam mãdati pape nõ debet obtinere si ille clericus impetrauit literas non faciendo mentionem alterius beneficij qd habebat: siue fuerit tenue: siue ab alio occupatuꝫ alias litere saperent surreptionem. ꝫ.

2 Scandalum si potest interuenire si obeditur literis pape licite quis potest non obedire: etiam si papa rescripserit scandalo non obstante.

Papa si scripserit aliquid quod est euidenter iniustum vel fieri non potest sine peccato: non est ei obediendum.

1 **C Um teneamur.** † Ad mãdatũ pape nõ tenetur qs p̃uidere illi q beneficiũ i literis tacuit: vel cui sine scãdalo prouideri non pot. Et i hoc vltimo est iste tex. semp̃ menti tenendus. Nõ recipit ɔgruã diuisionẽ. ¶ Casus literalis. Aliquis habẽs sufficiẽs beneficiũ: impetrauit literas pro alio bñficio in alia ecclesia obtinendo nec fecit mẽtionẽ de beneficio quod habebat: quesitum fuit a papa vtrũ teneretur ille cui litere dirigunt̃ p̃uidere illi autoritate illarum literarũ. Papa respõdet si mãdatum nostrũ receperis super prouisiõe alius qui hꝫ aliud sufficiens beneficium patienter sustinebimus si non feceris quod mãdamus nisi de beneficio suo in literis fiat mẽtio: vel si nõ potes ei p̃uidere sine scandalo. Bar. ¶ † No. j. vnã regulã gñalẽ ꝛ notabilẽ, q̃ in materia beneficioꝝ licite nõ obtẽperat̃ literis pape si sine scandalo pareri nõ potest: non eñ est de mente p̃ncipis velle p̃uidere vni cũ scãdalo plurimoꝝ. Ad hoc bo. tex. i. c. nihil cũ scãdalo. s̃. de p̃scrip. ꝛ in. c. ij. de noui ope. nun. ꝛ vide glo. in. c. qui scandalizauerit. j. de reg. iu. quã notabis. Et aduerte q2 tex. iste p̃cedit in dubio quãdo. s. non appareret de expressa intentione pape in contrarium. Sed dubium esset quid si papa p̃cise precipit scandalo nõ obstante suo mandato pareri[f]. Circa hoc nihil scribitur sed dicerẽ sic, quod aut est tale qd nõ potest sine peccato explicari ꝛ tunc nõ est parendum. vnde dicit sing. Inn. in. c. inquisitionis. de sen. excom. q̃ nõ est parendũ mandato pape iniusto. ex quo multa mala seu scandalum verisimiliter. est futurum ad idẽ vide quod no. Jo. an. in. c. cum adeo. de rescrip. vbi notanter dicitur qd si papa scribit pro indigno tanta indignitate vt salua cõsciẽtia illi p̃uideri non potest nõ est illi parendũ. Ad idẽ vide Hosti. in. c. significauit. de of. oꝛ. vbi dicit qd si superioꝛ nõ pot dispensare super mandato iniusto, non est illi parendũ. probantur predicta ratione: nam papa nõ recipit a deo potestatẽ peccandi sed iuste ꝛ licite ligãdi ꝛ soluẽdi, vt dicit tex. in. c. j. xl. dist. sed deus qui est superioꝛ precepit malum vitãdũ ergo potius parendũ est deo quã pape: q2 papa nõ pot contra legem dei: vnde dicitur potius errare q̃ legem facere. xxv. q. j. sunt quidã. ꝛ. xj. q. iij. qui resistit. ꝛ hoc not. quia quotidiana. ¶ In gl. j. in fi. de hoc dic vt dixi in illo. c. cuꝫ ecclesiastice. ¶ † In glo. ij. in fi. hodie est tex. in. c. si motu p̃prio. j. eo. ti. lib. vi. vbi habetur qd quantũcũq3 tenue sit beneficium obtentũ est semper de illo facienda mẽtio alias rescriptum est surreptitiũ. Sed hic doc. querunt nunquid de beneficio sibi subtracto seu occupato sit fiẽda mẽtio. Et cõcludũt qd sic alias posset via aperiri fraudib⁹, q2 faceret se quis spoliari vt posset impetrare aliud beneficiũ. ꝛ deinꝫ repetere p̃mũ. itẽ ex quo habet actionem ad beneficium repetendũ videtur ipsum beneficium obtinere. ff. de regu. iur. quia actionẽ habet: facit ad hoc. c. in nostra. s̃. de rescri. nã si papa sciuisset forte nõ contulisset scdm: sed dixisset qd repeteret suum beneficium, ꝛ hoc videtur verissimum. Et alie glosselle non habent aliquid.

1 ☞ Clericus habens duas ecclesias dꝫ vnã eligere ꝛ alterã dimittere: an aũt priuetur vna ipso iure. vide. ꝫ.

2 Prelatus inferioꝛ episcopo habet ius instituendi, priuãdi ꝛ excõmunicandi.

4 Valet consuetudo vt appelletur ad papã omisso medio itẽ valet circa ea que sunt accidẽtalia alicuius actus: contra naturam ꝛ substantiam actus non valet consuetudo.

Constitutio odiosa prouidens contra episcopum, non extenditur ad alios sacerdotes.

Referente

☞ Sebasti. Sapia.

a ¶ Dispensatur. Uide Car. in cle. j. ad finem p̃ncipij. Consil. nono qro. de preben. cũ multis allega. per Fel. in c. postulasti. colũ. xiij. ver. limita tertio. s̃. de rescript. vbi accumulat infinita. in materia dispensationis.

b ¶ Ad sacerdotiũ adde vidẽdũ pet. de anch. cõsi. ccv.

c ¶ Taxatiuã. dictio taxatiua excludit: ꝛ intellige extranea: illã vero que p̃tinet ad naturã act⁹ includit. tex. est in clem. exiui. de ver. sign. in. §. cum autem natura. queꝫ text. reputauit aureuꝫ ꝛ peregrinũ. Jo. de ana. in consilio xxxvi. incip. vtrũ. vide de hoc p̃ do. arct. in. l. si mora. in. ij. no. ff. so. ma. ꝛ ibi Jaso. in. iiij. not. vbi multa dicũt an ꝛ qñ taxatiua includat vel excludat. ꝛ p̃ bar. in. l. si cõstante. in ix. q. p̃me partis. eo. tit. ꝛ adde vnũ casum in quo taxatiua non excludit scꝫ quando si excluderet induceret̃ legum correctio. vid Jas. qui ponit exeplum in l. i. i. xij. col. Consil. ij. ff. de off. c'. eius. et do. Alex. in. l. j. C. de bo. pos. contra tab. Vene. de fal.

d ¶ Domicilium. Adde roma. cõsi. ccclxxvj.

e ¶ Ciuis. Adde Ange. cons. xxiij.

☞ Sebasti. Sapia.

f ¶ Pareri. Qd non sit i tali casu pape obediendũ vide Fel. in. c. accepimus. col. j. s̃. de fi. instru. ꝛ in. c. si qñ. colũ. ij. s̃. de rescri. vbi dicit nõ esse obediendũ pape vbi peccatum imminet.

1 **Referente.** †Habēs plures ecclesias alterā eligere ⁊ alterā dimittere ꝯpellit̄. h.d. In pri ma ponit̄ impetrātis cōquestio. In scda ipsiꝰ absolutio ⁊ cāe cognitio ibi: nos aūt. ℭ Casus l̄ralis. Quidā p̄sbyter in archidiaconatu cuiusdā archidiaconi habebat duas eccl̄ias. archidiaconꝰ spoliauit illū altera illarū: ⁊ assignauit illā cuidā aliȷ̄ p̄sbytero. S. nōie ꝑpter qđ presbyter ille appellauit ad metropolitanū suū. s. remēsem archiep̄m ⁊ sic archiep̄s restituit illi ecclesiā: post hoc archidiaconꝰ vocauit illū p̄sbyterū ad p̄ntiā suā ⁊ q2 ille nō venit archidiaconꝰ excōicauit eundē. Sacerdos cōquestꝰ est dn̄o pape. vñ papa fecit illū absolui a sn̄ia q̄ tenebat̄. mādat papa ep̄o diocesano vt ille p̄sbyter vnā d̄ p̄dictis ecclesiis eligat quā voluerit: ⁊ alterā assignet p̄dicto. S. cui archi. eā ꝯtulerat si nō habeat aliđ bn̄ficiū: alioquin ꝯcedat illā aliȷ̄ ꝑsone idonee bn̄ficiū
2 nō habēti. Ber. ℭ †No. j. archidiaconū ⁊ sic īferiorē p̄latū ep̄o posse de iure speciali habere ius īstituēdi. Itē priuādi ⁊ excōicādi. pōt ergo inferior ep̄o acquirere eccl̄iaȝ ple-
a no iure.[a] de q̄ in. c. vnico. de cap. mo. lib. vj. facit. c. auditis. ⁊ c. olim. de rescrip. ⁊ vide latius in. c. cū satis. de offi. archi.
3 ℭ †No. ij. tex. no. q̄ habēs plures ecclesias nō pōt vtraq3 vel altera p̄cise priuari. s3 debet dari optio eligendi alteraȝ quā velit. ꝯtra hoc aperte facit. c. q2 nōnulli. s̄. titu. pxi. vbi priuat̄ scđa. ⁊ hodie vr̄ tex. iste correctꝰ per. c. d̄ multa. j. e. vbi ipso facto est priuatꝰ prima. Hoc. instāt ꝑ solutione et maxime ad. c. q2 nōnulli. ⁊ cōiter vident̄ velle q̄ istud. c. p̄cessit. c. q2 nōnulli. vñ ante illud ꝯciliū dabit̄ optio tp̄e illiꝰ priuabat̄ secūda superueniēti. c. de multa. priuabat̄ ipso facto prima. ⁊ sic istud. c. hodie remanet correctū. ℭ Sed contra hūc cōem intellectuȝ facit qđ habetur in ꝓemio: ad qđ em̄ fuit positū hoc. c. cū de aliquo nō seruat. iō vt alias dixi pōt iste tex. etiā hodie ꝓcedere in ecclesiis nō curatis vel in vno curato ⁊ alio simplici. ex q̄ em̄ requirūt residētiā ⁊ non p̄nt simul de iure teneri d3 dari optio vt alterū eligat non obstātibꝰ. c. superius alle. q2 loquunt̄ in dignitatibus ꝑsonatibus ⁊ ecclesiis curatis. istud. c. loquitur īdistincte ergo nō debemꝰ recedere de iure antiquo nisi quatenus reperit̄ in nouo ꝓuisum. l. precipimus. in fi. C. de appel. ⁊ debemꝰ semꝑ niti ad saluandū iura quatenus pōt fieri ꝯgrue: vt. c. cū expediat. de elec. lib. vj. ⁊ ꝑ hoc vide qđ not. Old. consi. cexx. ⁊ hoc semper notabis. ⁊ facit quod dixi in. c. fin. s̄. tit.
4 proxi. ℭ †In glo. ij. in fi. vult gl. quod ratione consuetudi
b nis[b] hic valuit appellatio omisso medio. ⁊ sic not. q̄ cōsuetudo potest operari circa ea que sunt de circūstātiis seu de accidentibꝰ alicuiꝰ actus: licet non valeat contra substantiam ⁊ naturam actus: vt est tex. cum glo. in. c. ij. c. de cōsuetu. lib. vj. ⁊ vide tex. in. c. romana. de appella. eo. lib. vbi probatur dictū glo. Sed aduerte q2 hoc est diuinare quod hic esset cōsuetudo: ideo hic potes dicere quod hoc nō fuit exceptum ⁊ nō diuinando habes hic casum quod valet ap-
c pellatio omisso medio si non excipiatur:[c] ⁊ dixi latiꝰ in. c.
5 dilecti. s̄. de appe. ⁊ ad hoc scias allegare istū tex. ℭ †In glo. in verbo quā maluert ibi: quod nō credo: no. bene hoc dictum glo. quod constitutio odiosa specifice prouidēs cōtra episcopum nō debet extendi ad alios sacerdotes. idem dic cōtra argumen. q2 periculosum. de senten. excom. lib. vj. ⁊ facit quod dixi sup rubri. de vita ⁊ honest. cleri. ⁊. c. statutū. de elec. lib. vj. Et in fi. glo. pondera hoc dictū glo. q2 potest adduci ad id quod. s̄. dixi q̄ hec constitutio nō sit mutata nisi respectu rerum ecclesiarum curatarum.

1 ☞ Beneficia ⁊ dignitates nō possunt nec diuidi nec permutari sine superioris autoritate. 2. 3.
4 Laicus potest habere prebendā q̄n non est annexa canonicatui: canonicus vero non potest esse.
Prebenda annexa canonicatui est qđ spirituale: separata vero non.
5 Si duo recipiuntur ad vnum cononicatum: efficiunt̄ duo canonici etiam si superent numerum: secus si ad vnam prebendam.

d
1 **Maioribus.** [d]†Prohibetur etiā diuisio prebēdaꝝ ⁊ permutatio dignitatum: vel sic. Prebende ⁊ dignitates non debēt diuidi nec etiam permutari. h.d. In prima ponit̄ causa ꝓhibitionis. In secunda ꝓhibitio ibi idcirco. ℭ Casus literalis. Quidaȝ prelati beneficia minorum clericorum diuidebant in plura beneficia: maioribus in sua integritate manētibus. Concilium turonense vidēs quod hoc erat iniquuȝ statuit quod ecclesia seruet vnitatē sine aliqua sectione in minoribꝰ beneficiis sicut in maioribus vt de cetero nulla diuisio fiat prebēdarum aut etiā dignitatum. Ber. ℭ Not. primo quod quedam beneficia dicuntur minora ⁊ quedam maiora. appellat quedam maiora episcopatꝰ: minora prebendas. Io. an. dicit posse dici q̄ quedā sunt maiora quedam media: ⁊ quedā minora. maiora sunt episcopatus: media abbatie ⁊ aliȷ̄ ꝑsonatꝰ: minora
2 prebēde. ℭ †No. ij. hic vnam regulam negatiuā quod dignitates seu beneficia nō debēt permutari: intellige nisi ex causa ⁊ superiorum autoritate: vt in gl. nec p̄bende seu alia
3 beneficia debēt diuidi. ℭ †In. ij. glo. in fi. ex hac glo. colligūtur due solutiones: ⁊ per consequens duo intellectus ad hoc. c. Primus est vt nō fiat diuisio prebēde sine causa: vñ causa nō existente ex vna prebenda non debēt fieri due: vt hic: sed ex cā legitima sic. ⁊ sic intelligit̄. c. vacāte. j. e. ⁊ s̄m hunc intellectum intelligit̄ iste tex. vt nō fiat diuisio scilicet ex vna fiāt plures. Secundus intellectus q̄ primo prohibetur ne duo recipiantur ad vnā prebēdā q2 cum sit vnicū ius ⁊ indiuisibile non debet esse titulus duorum. in. c. tue. j. eo. sed ex cā bene posset vna diuidi in plures vt sic sint plures tituli. ⁊ hanc solutionē tenet Inn. qui dicit prebendam non diuidi licet aliqua de tēporalitate sibi retineat ⁊ alteri prebēde indigēti tribuat. pro hoc. c. cum omnes. de cōst. vbi mandatur q̄ prebende equiparentur. nam s̄m Inn. prebēda est nomen iuris q2 non solum consistit in temporalitate, sed inheret iuri canonico: ⁊ sic remanet vnū ius licet aliqđ de tp̄alibus sibi detrahat̄. ⁊ notabis semper hoc dictum ⁊ videt̄ velle q̄ p̄benda sit ius spirituale. ⁊ pro hoc vr̄ text. in. d. c. dilecto. j. eo. vbi appellat p̄bendā ius spirituale vni-
4 cū ⁊ indiuisibile. †Sed aduerte q2 male itelligit̄ hoc dictū ⁊ videt̄ gl. in contrarium in. c. cum. M. de consti. que dicit q̄ prebenda potest conferri laico cum cōsistat in temporalitate. vnde potest laicus esse prebendatus sed nō canonicꝰ ⁊ sic trāseūt ibi doc. ergo nō est ius spirituale sicut hic dicit Inno. ⁊ vt videtur tex. in. d. c. dilec. Sed pro cōcordātia debes animaduertere q̄ q̄nq3 in ecclesia prebende nō sunt distincte: sed omnia bona sunt cōmunia. ⁊ ꝑ capl̄m assignat̄ isti vnum p̄dium in prebenda. ⁊ alteri aliud: vel quid simile. vel etiam sunt prebende distincte sed nō sunt annexe canonicatibus. quia nō est ibi numerus canonicorū. ⁊ istis casibus ⁊ similibus prebenda est quid mere tēpale: ⁊ dicit̄ a prebeo prebes. talis prebenda potest dari etiam laico. ⁊ sic intellige notata in. d. c. cum. M. Q̄nq3 p̄bēde sunt distincte ⁊ annexe canonicatibus vt q2 certus est numerus canonicorum ⁊ prebendarum ⁊ quelibet prebenda inheret suo canonicatui. ⁊ hoc casu intellige. d. c. dilecto. ⁊ dictum In. hic. nam canonia est quoddam ius spirituale cōpetens canonico ex receptiōe sua. nam ratione connexitatis prebenda dicitur ius spirituale: q2 habetur respectus non solū ad tēporalitatem sed ad ius canonicū cōnexū quod est spirituale. ⁊ hec talis prebenda nō potest cōferri laico nisi sepa-
5 retur prius a iure canonie. ℭ †Et ex istis infertur ad decisionē questionis quam ponit hic Inn. queritur enim qđ si duo recipiātur ad vnam prebendam simpliciter seu ad vnā canoniam. ⁊ dicit quod si duo recipiantur ad vnam canoniam seu canonicatum multiplicatur ipso facto ius canonie: ita quod sunt duo canonici ⁊ habet ius canonie distinctum: ita q̄ si erat ibi numerus canonicorum est ruptus: q2 ex quo vacāte numero receperūt duos: vident̄ creasse aliđ ius de nouo. ⁊ sic hoc videtur tex. in. d. c. dilectus. j. e. et dic vt ibi. Si aūt duo recipiuntur ad vnam prebendam: nō tenet exceptio quo ad p̄bendam q2 cum prebenda etiam consistat in temporalitate modo p̄dicto nō videtur facta diuisio prebēdarum q2 opus est facto sicut consistit in facto facit. l. quod in rerū. §. fi. ff. de leg. j. In istis enim que sunt facti nō sufficit animi destinatio ad diuisionē sed oportet qđ interueniat contrariū factū: q2 nil tam naturale q̄ q̄ vnūquodq3 vinculū soluatur eo modo quo ligatum est. vt. l. nihil tam naturale. ff. de reg. iur. secus est vt dixi in iure canonicatus: quia est incorporale: vnde sola animi destinatione potest multiplicari.

1 ☞ Receptus in canonicū debet habere prebēdam ex qua possit viuere: ⁊ sic videt̄ q̄ canonicus pōt quis esse sed non sit beneficiatus de quo debet sibi postea ꝓuideri. 2. ⁊ interim habet vocem in capitulo: ⁊ facit omnia sicut aliȷ̄. 3.
4 Conferre beneficia non est proprie donare. vid. j. eo. c. inter cetera. nu. 3. 8.
5 Canonicus potest esse quis in vna ecclesia sine p̄benda: q̄n habet in alia ecclesia prebendam. imo nō posset habere duas prebendas etiam ex dispensatione episcopi.
6 Beneficia vacatura nullo modo possunt cōferri ab iferio-

D

ℭ Pleno iure. adde Calde. consil. ij. de p̄scrip. Ber.
Sebasti. Sapia.

b ℭ Ratione consuetudinis. Vide late ꝑ Deci. post Abba. in rubr. s̄. de appel. col. ij. Zacharias.

c ℭ Excipiat̄. Adde q̄ ꝑ hoc ē glo. sing. in. c. dilecti. ꝑ istum alle. in ꝟ sic. appellationē. s̄m Phil. franc. bur. istū ⁊ doc. s̄. d̄ appel. l3 archi. in. c. si derogatꝰ. de offi. deleg. lib. vj. dicat Inn. ⁊ Host. tenere ꝯtrariū in isto c. alle. per. d. c. scusus. tū gl. opi. docet nō esse credēdum Ioā. an. in p̄realle. c. dilecti.
Sebasti. Sapia.

d ℭ Maioribus. Vide q̄ per istuȝ tex. dicit signāter card. in cle. si. §. si. in antepe. qōn. de iurepa. ⁊ ad materiam vide dictum Ioā. de ana. in. c. audiuimꝰ. in. iiij. colū. j. de collu. qđ refert Fel. in. c. ad audientiā. ij. in. ij. colū. s̄. de resc. vcȝ q̄ ep̄s pōt pro bono pacis ordinare: vt det̄ aliqđ alteri p̄ti. debet tamen istud ordinare ꝑ viā quātitatis pecunie vel bladi non autem per modū quote puta des sibi tertiā vel quartam partem quia esset scindere beneficiū cōtra hanc decre.

Sebaſti. Sapia.
a ¶ Canonie. vide Abb.in.c.dilectꝰ prio.ĵ.eo.⁊ in.c.p illoꝛũ.in.iij.not.ĵ.eodem.
b ¶ Vocē in caplo. Adde Fede.ꝯſil. ccxc.Ber.
Sebaſti. Sapia.
c ¶ Conferre. Limita ⁊ declara vt colligit ex no. per Ab.i.c.ſuis.ĵ.eo.
d ¶ Prouiſio.limita hoc nō pcedere qñ alicui collegio puideret de bñficio vacaturo qꝛ ceſſat ī eo votū captāde moꝛtis. ita.d.abb.in.c.cū veniſſent.in.ij.col. in vſi.oppo.et vī.s̄.de reſtit.ſpolia. Aeneas falco.
Sebaſti. Sapia.
d ¶ Prouiſio. vide Bar.⁊ moder. in l.fi.C.de pac. Deciū in.c.ex parte.j.in.j.no.s̄.de off.deleg.⁊ Feli.in.c.nōnulli.col.x.vſi. fallit q̄rto.s̄.d reſcri.vbi dicit ꝙ ad hoc vt valeat ꝯceſſio p̄bēde vacature hoīs certi: opꝫ ꝙ papa vtat clā de plenitudīe ptātis.⁊ no. caſuꝫ in q̊ inferioꝛes a papa pñt ꝯcedere p̄bendā vacaturaꝫ vecꝫ qñ hñt ius cōferēdi canonicatū:qꝛ ſi ꝯferāt dꝫ illi cui eſt collatꝰ puideri de p̄benda pxime vacatura.ita no. ab.in.c.cū. M. ferrarien. col.peñ.s̄.de ꝯſti. aliter tñ ſētit dec.
e ¶ Cōtrariū eſt verū. add qd voluit Cal.ꝯſi.ij eo.titu.
Sebaſti. Sapia.
f ¶ Canonici regulares. De hac materia copioſe tradit Fel.in rub. s̄. de mai.⁊ obe.col. iij.vſ.monachi p̄cedunt.vide tñ ēt tex.p̄ferentē canonicos regulares ī l.vt lex cōtinentie. xxvij.q.j.

re a papa propter votum captande moꝛtis.

7 Canonicus ſi vnus fuit pꝛimo receptꝰ a caplo alter poſtea a papa:vterqꝫ ſine pꝛebenda: pꝛebēda pꝛimo vacatura eſt danda ſecundo recepto:quia a papa.

Canonicus receptus autoꝛitate capituli:nō poteſt excipere contra receptum autoꝛitate pape:quod nō fecerit mentionem de receptione ſua.⁊ ſic ſurreptitie impetraſſe.

1 RElatum. †Receptus in canonicum ⁊ prouiſione capituli debet qñ facultas ſe obtulerit habere pꝛebendā. Pꝛemittit ⁊ ſubmittit cauſas mādati: ipſum mādatum interſerendo. ¶ Caſus literalis. Archiep̄s cantuarieñ. iſtituit in eccleſia ſua magiſtrum Jacobum in canonicuꝫ ⁊ in fratrem:⁊ pmiſit eidē conferre pꝛimā pꝛebēdā que in eccleſia ipſa vacaret:⁊ aſſignauit eidē aliquā poꝛtionē quouſqꝫ pꝛebendam aliquā integrā cōferret eidem ſed cum poſtmodum in ipſa eccleſia pꝛebende vacaſſent archiepiſcopus nō adimpleuit ſuā pꝛomiſſioneꝫ:vnde iſte Jacobꝰ acceſſit ad papā ⁊ expoſuit ei qualiter archiep̄s ſe habuerat erga euꝫ. Scribit papa archiep̄o dicens ꝙ poſtq̄ dictus Jacobus eſt inſtitutus canonicus in ipſa eccleſia:⁊ pꝛomiſſa eſt ei p̄benda pꝛimo vacatura dignum eſt vt integram habeat p̄bendam: vnde mandat ipſi archiep̄o quatenus:ſi dictus Jacobus eſt in eccleſia canonice inſtitutus ⁊ in choꝛo capitulo ⁊ alijs quoꝛū ꝯmunis eſt vſus habet ſicut canonicꝰ poteſtatem ei pꝛebendam ſi qua vacat vel quā pꝛimo vacare cōtigerit aſſignet ſm quod ipſe pmiſit:qꝛ inconueniens eſt vt p̄benda careat qui in canonicū eſt receptus. Bernard.

2 ¶ †No.pꝛimo quod quis pōt eſſe canonicꝰ abſqꝫ eo qd habeat pꝛebendam.⁊ maxime hoc pꝛocedit vbi non eſt certꝰ numerus canonicoꝛum ſed pꝛebende ſunt certe ⁊ diſtincte.

3 ¶ †Not.ij.ibi:capitulū ⁊c.quod ius intereſſēdi in capitulo ⁊ dandi ibi vocem non cauſat ex collatione pꝛebēde ſꝫ exiure canonie:ᵃ canonicus vero ſiue pꝛebenda licite dat voceꝫ in capitulo:⁊ ita facit tanq̄ canonicus.⁊ hoc indubie pcedit vbi non eſt certus numerus.nam nō poteſt quis dici ſupernumerarius ſed omnes habent equale ius. De ſupernumerarijs vero vtrum habeant vocē in capituloᵇ dic vt no. in.c.cum. M.de conſti.⁊.c.dilectus.ĵ.eo. ¶ No.iij.ibi p̄bēdam ſi qua vacat ⁊c.quod in iſta eccleſia erat determinatꝰ numerus pꝛebendarū:alias pꝛebenda nō poſſet vacare.vt in.d.c.dilectus.ĵ.eo. Et ex hoc clare colligitur quod poſſibile eſt numerū pꝛebēdarum eſſe determinatum in eccleſia et nō numerum canonicoꝛum.

4 ¶ †Nota ibi: concedas liberaliter:iuncta gl.fi.quod pꝛelatus in conferendo beneficiū iſti vel illi dicitur vti liberalitate quadam.lꝫ enim teneatur cōferreᶜ non tamen iſti vel illi.vñ liberalitas eſt in alicui conferēdo:nā pꝛopꝛie vt dixi in ſe nō eſt liberalitas ⁊ vide text.in c.fina.de offi.vica.qꝛ appellat collationem donationem:nō tamen eſt vera donatio ſimplr̄.⁊ ideo dicit gl. xxiij.q.vj.§.fi.quod epiſcopus dicitur dare pꝛebendam non autem donare.nam pꝛopꝛie danatio eſt quando nulla neceſſitas vrget donādi.ſed ſolū liberalitas.l.j.ff.de don. hic autē eſt neceſſitas in conferendo licet nō ſubſit reſpectus certꝫ pſone.

5 ¶ †Vltimo no.ibi non eſt cōgruum ⁊c.contra recipientes aliquos in canonicos ſine aſſignatione pꝛebendaruꝫ. videtur enim hoc incongruum licet receptio teneat: ſed itellige hunc tex.quando canonicus iſte receptus nouiter nō habebat alibi pꝛebendā:alias hic licite eſſet canonicus ſine aliqua pꝛebenda:imo eſſet iuri exoſum quod in diuerſis eccleſijs haberet duas pꝛebendas.⁊ idem Jnno.in.c. fina.s̄.ti. pꝛoxi.vbi notabiliter dixit quod epiſcopus diſpenſare poteſt quod canonicus pꝛebendatus in vna eccleſia ſit canonicus ſine pꝛebenda in alia eccleſia. ſed nō poteſt diſpenſare vt ſit ibi p̄bendatus ex quo ſibi pꝛima pꝛebenda ſufficit: ſꝫ reſpectu canonicatus pōt qꝛ eſt vtile eccleſie habere pluꝛes conſiliarios.⁊ ſic intelligit.c.ſanctoꝛum.lxx.diſti.⁊ hoc not.ſemper.

6 ¶ †Jn glo.j.in fi.an autem hodie ſit coꝛrectū hoc.c.per.c.ij.de conceſ.pꝛebē.lib.vj.vbi dicit ꝙ nec directe nec indirecte vꝫ pꝛouiſioᵈ ad vacatura beneficia: dic ꝙ nō vt ibi not.in gl.quam vide. Dic ergo quod pꝛouiſio ſiue receptio in canonicū qualitercūqꝫ facta non valet quia p̄ſtat votum captande moꝛtis.ſed ſi recipitur in canonicuꝫ ſiue ſit facta pꝛouiſio pꝛebende vel non debet ſemper habere p̄bendam non ex vi pꝛomiſſionis:qꝛ eſt nulla:ſed ratione canonie ſeu canonicatus:quia ex quo eſt canonicus incōgruum eſt vt ſit ſine p̄benda. An autē iſte receptus autoꝛitate epiſcopi ſeu capituli habeat ius affectiue ad p̄bendā vacaturā:dic quod nō:qꝛ vt dixi inferioꝛ a papa non poteſt dare ius maxime affectum ad pꝛebendam ſeu beneficiū vacaturum.⁊ pꝛo hoc iſte tex.naꝫ hic vacauerat p̄benda ⁊ fuerat alijs collata:alias iſte non eſſet ꝯqueſtus pape:⁊ d hoc per Jnnocē.plenius in.c.inter cetera.ĵ.e.

7 ¶ †Et ex hoc determinatur queſtio:pone quod titius fuit receptus ī canonicum ex pꝛouiſione capituli poſtmodum fuit receptꝰ ſempꝛonius ex mādato pape:queritur cui debeatur pꝛebēda pꝛimo vacatura:videtur quod pꝛimo recepto.ar.c.eū qui.de reſcrip.lib.vj.ſed contrarium eſt verū:ᵉ qꝛ illud.c.pcedit quando pꝛimo ⁊ ſecundo receptus habēt ius pariter affectū:ſed in caſu noſtro receptus autoꝛitate capituli non habet ius ad pꝛebendam vacaturam:ſed ſolum ad petēdū vt ſibi pꝛouideatur de pꝛebēda:⁊ hodie eſt tex.in.c.hi qui.e.titu.lib.vj. Nūquid autem receptus autoꝛitate capituli poſſit excipere contra impetrantem apoſtolicum ne recipiat? Jnno.hic inſtat ⁊ concludit ꝙ pōt excipe de ſurreptiōe literarum:qꝛ ſi papa ſciuiſſet nō cōtuliſſet ſeu nō ſcripſiſſet niſi pꝛius foꝛet iſti pꝛouiſum:ſꝫ poſt receptionē nō pōt excipere. Hoſti.⁊ cōiter doc.tenēt oppo.dicētes nō eſſe neceſſe facere mētionē ī literis apoſtolicis d recepto autoꝛitate capituli.alias poſſent canonici facile illudere papā ⁊ euacuare eius poteſtatem.⁊ hoc communiter obſeruatur.⁊ ideo amplius nō īſiſto:⁊ maxime hodie cū inoleuit clauſula tollēs ius acquiſitum ad rem:ſed dictum Jnno.poſſet foꝛte pcedere in caſu huius capituli qñ papa pꝛius mādauit pꝛo recepto autoꝛitate capituli.

1 ☞ Clerici nō pñt redditus eccleſiarū ſuarum debitos quibuſdam rectoꝛibus nec diuidere nec minuere.2.4.

Eleemoſyna qñ ſit danda ſub pꝛecepto peccati.

3 Auaritia dꝛ quedā idololatria:⁊ mater oīm maloꝛum.

5 Monachatus eſt antiquioꝛ q̄ inſtitutio alioꝝ religioſoꝝ.

6 Penſio alicuius bñficij ſi querit augmētari ⁊ clerici nolūt quo caſu pōt ſuperioꝛ ſine eis facere augmentum.

Cōſenſus ſi nō pꝛeſtatur ab illo qui habet pꝛeſtare ſine iuſta cauſa aditur ſuperioꝛ.

1 AVaritie. †Religioſi redditꝰ eccleſiaꝝ ſuarū diminuere nō poſſunt reſpectu poꝛtionis que debetur rectoꝛibꝰ ſeu vicarijs nec parochias diuidere.h.d.pꝛimo ponit exceſſus.ſcdo coꝛrectio.ſcda ibi:ideoqꝫ. ¶ Caſus lr̄alis.quidā monachi canonici regulares certas penſiones de eccleſijs ſuis percipere annuatim cōſueuerūt.ſꝫ ipſi poꝛtiones ⁊ antiquos redditus quos clerici ipſarum eccleſiarum percipiebant diminuebant ⁊ parochias ſuas diuidebāt ſine cōſenſu archiepiſcopi ſui.vnde mandat papa p̄dictis regularibus quatenus ſi quas poꝛtiōes vel antiquos redditꝰ clericoꝛum ſine conſenſu archiepiſcopi diminuerūt vel parochias diuiſerunt ad integritatem pꝛiſtinā debeant reuocare. Bernar.

2 ¶ †Nota.j.ꝙ lꝫ eccleſia ſit ſubiecta religioſis quo ad tempoꝛalia non tamen poſſunt religioſi ad libitū alterare ſtatum antiquum eccleſie:ſed tenentur conſeruare rectoꝛes ſeu vicarios illarum eccleſiarū in antiquo ſtatu:⁊ ſic ſibi non poſſunt augere penſionem vbi certamꝰ pēſionē a pꝛincipio erāt ſoliti recipere:nec poſſunt diminuere poꝛtionem ſolitam dari illis rectoꝛibus. Quādo autē religioſi habeant eccleſias ſubiectas quo ad tempoꝛalia dicaꝫ late.in.c.de monachis.ĵ.eo.⁊ intellige hoc.c.pꝛout ibi dicit.

3 ¶ †Not.ij.quod auaritia eſt idoloꝝ ſeruitus.auarus enim videtur cōmittere idololatriā ⁊ ſeruire quodāmodo idolis qꝛ auarus magis diligit nūmum q̄ deum.vnde maioꝛē reuerētiam adhibet auro q̄ ipſi creatoꝛi.xlvij.diſt.ſicut.et vide ibi pulcherrimum tex.an ⁊ quando quis peccet nō elargiendo eleemoſynam.⁊ vide gl.j.q.ij.cuꝫ omnes.⁊ alibi dicit tex.quod auaritia eſt mater cunctoꝛū maloꝛū.xxiij.diſ.his ergo.⁊ alibi appellatur cecitas:vt ī.c.auaritie cecitas.de elec.li.vj.nā excecat mētē hominis vt agēda nō videat ⁊ pꝛo hoc.c.quoꝛūdam.eo.tit.lib.vj.⁊ dicit Tullius qd nil deterius auaritia.pſertim ī pꝛincipibus ⁊ rempublicā gubernātibus.⁊ in ſenibus videt quoddā mōſtrū.vnde multum notabiliter dicit Seneca ꝙ nil eſt turpiꝰ auaritia ſenili:eſt enī quaſi monſtrum deficiēte via augere viaticū.i.deficiente vita augere patrimonium.

4 ¶ No.ꝙ licet eccleſia ſit ſubiecta pꝛelato inferioꝛi quo ad tempoꝛalia:nō tamen poteſt inferioꝛ ipſam eccleſiam diuidere.i.eius parochiā:ſed diuiſio pertinet ad epiſcopū in.c.ſicut vnire.de exceſ.pla.et in cle.ne in agro.in.§.ad hoc.de ſta.regu.

5 ¶ †Vltimo ponderāt hic doc.in ſupꝛaſcriptione quod canonici regularesᶠ pꝛeferuntur monachis. Sed dicit abbas hoc pꝛocedere:qꝛ hic tractatur de vitio auaritie:quaſi velit dicere:ſecus eſſe vbi nominarentur aliqui ad aliquod laudabile exercitiuꝫ vbi allegat:ſꝫ vide bo.text.in.c.deus q.s̄.de vita et hone.

cle.vbi

cle. vbi prius nominant monachi: secundo canonici regulares. tertio alij religiosi. ⁊ ex ordine illius tex. habes arguente ꝓrogatiuā in alijs. pro hoc facit ꝙ monachi seu monachorum institutio fuit antiquior q̄ institutio canonicorū regularium vel alioꝝ religiosorū. ⁊ vide ꝑ hac rōne bonam gl. in c. quorundam preallega. tene menti ex hoc dicto abbatis qđ cum aliqui notant de aliquo vitio debet prius nominari nō dignior: sed ille qui magis est infectus: secus in

6 actu virtuoso. ⁊ sic limita gl. in. d. c quorundam. ¶ † In gl. ij. in fi. Circa hanc vltimā questionem instāt doc. circa duo. Primo quid si clerici ecclesie ꝯdicunt diuisioni seu argumētationi pensionis. Secundo quid si archieps talis ecclesie seu episcopus diocesis nō vult consentire. Et dimittēdo opi. veritas est hec: si clerici contradicunt causa legitima nō subsistente non obstat eorum contradictio vnde superior poterit hoc facere sine eis: vt in. c. iij. ⁊. de ecc. edifi. ⁊ no. in. c. cōstitut⁹. de relig. do. secus vbi subesset causa legitima. arg. in. c. j. de reb. eccl. non alie. lib. vj. Quo ad secundum dic ꝙ si superior nō vult consentire potest adiri eius superior: vt eū ex causa legitima cōpellat ad consentiendum. ⁊. de iure patro. in. c. nullus. Et no. ex hoc quod archiepiscopus non succedat episcopo nolenti consentire: sed debet eum compellere ad consentiendum. nō tamen debet aliquid acceptari in preiudicium ecclesie vacātis defensore legitimo sibi nō dato. vt in. d. c. j. ⁊c.

1 ¶ Prelatus ⁊ caplm possunt bñficio vacanti certū on⁹ imponere ꝙ habeat subire ille cui beneficium conferet ⁊ ista oneris impositio debet confirmari a papa. 2.

3 Cleric⁹ non dꝫ cōpelli ad celebrādū missam vnius sancti in toto anno: qꝛ ꝑ hoc dimitteret missas in ferijs consuetis.

4 Clericus nō debet institui in aliquo beneficio cum hoc qđ quotidie celebret: qꝛ non semper pōt se reperire dispositum ad celebrādum: sed si fuerit taliter institutus recipit determinationē vt celebret q̄to freq̄nti⁹ pōt: salua hōestate sua. Sacerdos pollutus in somno nō dꝫ celebrare pro sua vice.

5 Clericus institutus in bñficio vt semꝑ in eo faciat residentiam: pōt hoc non obstante ingredi religionem: ⁊ se ꝓpter necessaria absentare.

6 Beneficiatus nō pōt resignare beneficium sine licētia episcopi vel consensu patroni. 7.

8 Sacerdos recipiens pecuniam qꝛ celebrauit ad instātiam alicuius peccat non tamen committit simoniam.

Canonicus q̄ vadit ad seruiendū cum hac intentiōe vt recipiat portiōes quotidianas ꝯmittit simoniā mentaliter.

Sacerdos non pōt licite a suis parochianis pecuniā accipere ꝓ spūalibus: etiam in casu necessitatis in qua maneret ipse sacerdos.

Parochiani compelluntur subuenire presbytero: si aliter non haberet vnde viuat.

1 **Significatum.** † Possunt prelatus ⁊ capitulum prebende vacanti honestum onus imponere ad quod prebendarius tenetur. h. d. Primo ponitur ordinatio tria continens. Secundo cōfirmatio cū limitatione. ibi: quoniam. ¶ Casus literalis. Quedam prebenda sacerdotalis vacauit in quadā ecclesia: ꝓpositus ⁊ capitulum illius ecclesie communi ꝯsensu ⁊ voluntate statuerūt vt qcunqꝫ ad ipsam prebendā eligeretur missam de sancta Maria quotidie celebraret: nisi esset corꝑis īfirmitate grauatus: nec ecclesiā dimitteret sine cōsensu ꝓpositi ⁊ capituli quod iuraret illius prebēde non alienaret. quo facto electus est quidā sacerdos ad ipsam prebendam. prepositus ⁊ capitulū petiuerūt a papa vt institutionem ipsius deberet cōfirmare ⁊ dominus papa ipsam confirmauit ita ꝙ sacerdos ille assidue debeat officiū suum impendere ipsi ecclesie nisi fuerit in infirmitate grauatus: ⁊ q̄to frequētius poterit salua honestate sua missarū solennia celebrare: nec liceat illi officiū subtrahere illi ecclesie nec ad alium se transferre.

2 Ber. ¶ † No. j. quod patron⁹ etiam ecclesiasticus nō pōt in institutione beneficij apponere certum modum celebrādi diuina: nec restringere aliter instituendum in illo beneficio sed hoc explicare ⁊ instituere pertinet ad superiorem: idō isti petierūt confirmationem a papa. ⁊ allego ibi text. magis expressum in. c. cum dilectus. de ꝯsue. ⁊ Inn. in. c. j. iij. ne

3 prela. vi. suas. ¶ † No. ij. ar. opti. ⁊ quasi expressum quod sa

8 cerdos nō debet arctari ad dicēdum missam de vno sctō ꝑ totū annum: nec videt ꝙ propter has missas peculiares seu priuatas: debeat omitti missa de feria ꝓsertim ꝑ totum annū. ad hoc. c. quidam. de cele. mis. vnde papa hic noluit ꝯfirmare illam institutionem quo ad istum articulum sed

simpliciter dicit vt teneat celebrare missarū solēnia ⁊ idem

4 dic si hodie contingeret. ¶ † Not. iij. ꝙ illicita est institutio bñficij si beneficiatus arctatur ad celebrādū quotidie missam: qꝛ sepe daret materiā peccādi: cū facile non ꝯtingat sacerdotem quotidie deuotū existere ad celebrationē. nam satis est felix qui potest digne vnā missam quotidie celebrare vnde Augusti. talem celebrātē quotidie non laudat nec vituperat. de cōse. dist. j. in. c. sufficit. ⁊ ideo si contingeret hodie hoc modo beneficium institui debet talis institutus recipere interpretationē ab isto tex. vt celebret q̄tum frequētius pōt salua honestate sua ac debita deuotiōe. Quid em̄ si pollutus in somno est: debet enim abstinere de quo dicvt habes bo. tex. cum glo. vj. di. c. testamentum. Item quid si non habet vestimēta vel calicem honestū vel quid tale: certe honestas ꝯdicit. ⁊ idem dic de similibus impedimentis q̄ possunt occurrere. Et ex hoc ⁊ ex tex. potest colligi pro ⁊ cōtra quod habens beneficium sacerdotale tenetur celebrare q̄to frequentius potest salua honestate ⁊c. ¶ Ultimo not.

5 quod † nō valet institutio beneficij arctans beneficiatū ad non dimittendū vnq̄ illud beneficium: sed debet intelligi quod non dimittat causa voluptatis vel causa transferēdi se ad aliā ecclesiam. nam primo illa institutio impediret ꝓpositum religiōis. nam sacerdos potest petita licentia licet nō obtenta intrare religionem: vt in. c. licet. de regu. Itē debet posse se absentare propter vtilitatem seu necessitatem ecclesie ac propriā: vt in. c. ex parte. ⁊. de cleri. non resi. ¶ Et ex ꝓdictis infert ad solutionē oppositiōis que pōt formari contra istum text. in eo ꝙ papa in confirmatione mutauit cōuentionem partiū seu institutionem factam ꝑ istos clericos. nam videtur qđ hoc nō debuit fieri: qꝛ contractus vincunt legē in regula contractus. de regu. iur. lib. vj. ⁊ in. l. j. §. si conueniat. ff. depositi. Sol. dicit Innocē. ꝙ papa fuit hic potius interpretat⁹ hanc constitutionem q̄ mutauerit vel s̄m alios quod ipse refert respiciētia religionē vel celebrationem ⁊ similia pōt superior in confirmatiōe mutare: etiā si illa alias sint licita vnde hic papa mutauit tria scilicet respectu celebrādi missam de sancta Maria ⁊c. Itē respectu celebrādi quotidie. ⁊ nō respectu recedēdi de ecclesia: vt patet ex predictis. ⁊ hoc fecit causa honestatis vt colligitur ex predictis. sed vbi conuentio concerneret temporalia ⁊ esset alias licita nō dꝫ superior eā immutare ex quo legitime facta est. Ex ꝓdictis potes intelligere modū ⁊ practicā procedendi in institutionibus beneficiorum que disponunt in testamentis quotidie vel inter viuos. nam patronus potest ordinare ꝓut sibi videbit: ⁊ illum ordinē porrigere postmodū episcopo vel pape: ⁊ superior instituet beneficium ⁊ apponet illa onera vel modos qui sibi legitimi videbuntur vt

6 patet hic ⁊ in. d. c. cū dilecti. † Et ex predictis etiā soluitur alia oppositio. nā non videt qđ sine episcopo possit iste bñficiatus dimittere bñficium: vt in. c. admonet. ⁊. c. quod in dubijs. de renun. nec ēt se absentare potest sine licentia superioris. vt in. c. relatum. ⁊. ti. ꝓxi. sed iste prepositus ⁊ capitulū licet fuerint patroni: non tamē erāt superiores ergo nō sufficit eorum licentia nec in dimittendo in perpetuum nec ad tp̄s. Sol. dicunt doc. quod ideo fuit necessaria confirmatio hec pape. Et no. hoc dictum ꝙ licet canonici constituāt certum beneficium non tollitur in religs iurisdictio ep̄is intellige hoc dictum doc. quando ipsi volebāt excludere ep̄m sed si ipsi intendebant quod eorum licentia requireret accumulatiue cum licentia ep̄i: tunc non esset cōtra ius. qꝛ istorū interest vt beneficiati non dimittant eorum beneficia. ita no-

7 tan. dicit Inn. in. c. fi. de renū. † ⁊ tene menti illud dictum in resignatione beneficij vt requiratur consensus patroni: ⁊ sic limita. d. c. quod in dubijs. ¶ In gl. j. quidā etiā dicūt ⁊c. not. primo ex principio gl. bonam cautelam ad euitādam simoniā vt onera diuinorum celebrādorum apponātur rei ⁊ postmodū res tradat simpl'r: tūc em̄ trāsibit res cum illis oneribus. Sed aduerte ꝙ posset hoc cauillari: nō em̄ videt ꝙ res tp̄alis ⁊ inanimata sit capax hoꝝ onerum: vt sic onera dicātur annexa rei. nam in effectu verba vident esse prolata cā instituēdi. nā debem⁹ inspicere ad quē verboꝝ effec⁹ dirigit. ar. in. l. cū pater. ff. de leg. j. lꝫ fatēdū sit hāc viam esse honestiorē vt nō videat cōuētio exp̄ssa inter tradētem ⁊ recipiētē. fateor tñ beneficium posse institui cum illis oneribus qꝛ bñficiū est satis capax: cum sit quoddam ius spūale ⁊ vniuersum. sicut dicimus de hereditate iuxta not. in. c. cū ad sedē. de restitutio. spol. vbi bona glos. ⁊ in. c. qꝛ. v. de iud. vbi dixi: sed quod apponat rei prophane mō predicto non videt vsqꝫquaqꝫ posse sustineri: ⁊ pro hoc quod. ⁊. dicetur. ¶ Secundo not. in alio hanc glo. in isto versicu. si quidem

¶ De vno facto. Adde ro. ꝯsi. cccxxxix. vbi pōit an capellan⁹ teneat q̄tidie dicere missam spālē ꝓ mortuo qui fundauit capellam. Anton. Francis. ¶ Circa hoc qđ hic dr̄ an capellanus teneatur celebrare missam pro aīa cōstruētis capellam quotidie. Dicas vidēdū cē ꝑ do. card. in cle. j. in. §. fi. d̄ reli. do. ⁊ in cle. j. de re iud. vbi ponit in q̄bus locis oratoriis vel capel. possint ⁊ debeant misse celebrari ⁊ q̄ misse debeant celebrari et inter reliqua dicit ꝙ missa in altari hospitalis nō potest celebrari in festiuitatibus solēnibus: ⁊ dicit etiā ꝙ missa mortuoꝝ dꝫ celebrari sine pace: ad qđ etiam vide gl. i. c. pacē. de conse. di. ij.

a ¶ Ad offerendū. Adde qd pulchre voluit Ro.consi. cccxliiij.
Zacharias.
¶ Adde Cardi. Alex.in.c.statuimus.xvj.q.j.Hosti.in.c.cū sicut.j.de consec.eccle.et Car.i.c.relatum.s.eod.
Sebasti .Sapia.

a ¶ Ad offerendū. vid Lapū allegatiōe.lxvij.colū.pe.cū allegatis p Feli.post Abb.in.c.veniens.j.co.ij.h.no.iiij.ibi ɔsueuerūt.s.de testi.vbi dicit q pōt sacerdos compellere suos pochianos ad soluenduz sibi oī anno aliquid z hoc p sustentatione sacramētorū.

b ¶ Dubiū sit.adde Ro.consi.cccl.cal.ɔsi.vj.eo.titu.
Zacharias.
¶ Add q poti vr eos non facere fructus suos hac rōne q meo iudicio militare videtur.sunt em̄ commentarij nudi ministri vl custodes fm Alexa.in.l.luci.ff.spo.z ang.in consi.xxxv.inc.qdaz nobilishō.

inquātum dicit q opinio quorūdaz fuit vt licite hec onera possint deduci in pactū:z hāc opi.tenuit Hof.q̄si eēt modus spūalis z nō tpalis.Sz tu cōsydera q lz iste mod9 cōtineat in se spūalitatē:tñ res q tradit est mere tpalis.ergo non videt licitū hoc pactū si vn9 det tpale z ali9 expsse pmittat spūale.p hoc.c.j.de simo.z per totū.sz si esset bñficiū spūale qd daret cū coditiōe seu mō diuinorū dicēdorū tūc posset sustineri opi.istorz scz vt simonia committat:q2 non interuenit hic aliqd tpale sz spūale cū spūali.in.c.ad qōnes de rerū pmu.Sz ex alio posset ista pactio ipugnari q2 bñficiū spūale dz ɔferri pure.vide tex.cū gl.bo.in.c.ij.de elec.lib.vj. ¶ † In ea.gl.ibi:arg.q sacerdos.no.istā gl.vsqz ad fi.z vide aliā bo.gl.xxj.q.ij.c.fi.z.c.suam.j.de simo.z Tā.tenuit istā gl.dicit tñ q sacerdos nō debet celebrare hac intentione vt recipiat pecuniā:q si faceret peccaret:nō tñ cōmittit simoniā:ex quo licite opas suas locat i necessitate.sz vide gl.in.c.vnico.de cleri.nō resi.lib.vj.q̄ dicit q si canonicus vadit principaliter ad officiū ppter distributiones cōmittit simoniā mentalē.z de hac materia vide latius p Inno.Hosti.in.c.iij.ne prel.vi.suas.quorum dicta transtulit Jo.an.hic.nihil tñ addēdo.naz dicit ibi Inn.q sacerdos non potest licite suis parochianis vendere spūalia.vt in.c.nō satis.de simo.etiā si indigeret:sed in casu indigentie cōpelli debent parochiani ad subueniendū p̄sbytero seu ad offerēdūa vt habeat vñ possit viuere:iuxta not.in.c.vt dominicis.j.de paro.z sup rubrica illius tit.z vide glo.de cōse.distin.j.omnis christianus.sed parochianis nō suis licite locat opas suas corporales ex quo indiget:sz non spūales lz gratis possit eis impendere spirituales.sed caueat q isti cōtract9 nō misceant.nec quo ad intētionē nec quo ad verba.z sic sentit Inno.z Hosti.q non sit licitū etiaz pauperi pacisci vt aliqd tēporale recipiat p obsequio spūali sz mihi plus placet dictū istius glo.dūmodo nō intendat vēdere spūale seu recipere pecuniam pro spiritualibus:sz potius pro seruitio z recōpēsatione dānoruz que sustinet trahendo moram ibi.nam video quod vicario episcopi constituitur certa portio:que profecto nō constituitur pro seruitijs tēporalib9:vt patet in.c.cā ex eo.de ele.libro.vj.z i.c.puenit.de appel.z.c.pe.s.titu.proxi.Idem videmus in mansionarijs qui solū habēt meram temporalitatem pro seruitio spirituali dūtaxat.Idem videmus quod beneficia dātur propter officia vt dicit tex.in.c.fi.de rescrip.lib.vj.z alibi dicit q beneficium est stipendiū cleri in.c.eps.s.e.eodez modo potest clericus non bñficiatus licite pacisci vt p obsequijs spiritualibus debeat recipere certaz mercedem vt habeat vnde viuat:z p hoc.j.q.ij.c.fi.vbi dicit q stipēdiū est satis laboribus debitum zc.

1 ☞ Monachi pñt licite habere ecclesias parochiales eis subiectas quo ad tpalia super quibus non habent ius instituendi:sed tantum presentandi.institutio vero pertinet ad episcopum.2.8.

3 Cōmendatarij.i.illi q hñt in cōmēdā aliquā ecclesiā debēt tm̄ lucrifacere fruct9 superfluos z ɔseruare ecclesiā in statu suo.vt in ea seruiat numerus ɔsuetus clericorū z similia.8.

4 Eleemosyna est in precepo etiā laicis quādo est tāta necessitas pauperis quod fame moreretur.

5 Ecclesia secularis quinqz modis pōt spectare ad religiosos z quo iure potest pertinere talis ecclesia ipsis religiosis.vide.j.nume.10.

6 Religiosi qui habēt iuspatronat9 i aliqua ecclia:nil aliud habēt plus q̄ si forēt laici:nisi q habēt custodiā ecclie vacantis:z exigunt rationem de fructibus ecclesie.

7 Monachi vel alij religiosi q hñt ecclias seculares quo ad titulū collatorū:possunt i eis instituere rectores:nō.aūt aliquid de fructibus percipere.idē si haberent quo ad titulū.
Eps non pōt recipere aliquid de ecclesijs sibi subiectis:nisi quo ad iura episcopalia.

9 Monachi vel alij religiosi q habēt ecclesias seculares quo ad temporalia i spūalia quā iurisditionez in his habēt.12.

11 Iuspatronat9 si fuerit donatū a patrono siue etiā ecclesia cū cōsensu epi:an videat donatum nō solū respectu p̄sentādi:sed etiam temporalia percipiendi.

13 Iuspatronat9 non pōt concedi laico sine ɔsensu episcopi:si vero concedatur loco religioso tunc nō requiritur ɔsensus episcopi.

14 Iuspatronatus laicorū datū ecclesie vel alicui religioso:assumit naturam iurispatronatus quod habent religiosi.de quo.s.nume.6.

15 Episcopus an:quomodo:z quo iure potest cōcedere ecclesiam secularem religiosis vel monachis.

16 Monachi vel religiosi fundantes aliquā ecclesiam:quo iure habuerunt illam.

De monachis.

¶ Reputat materia huius c.difficilis propter iura vario mō loquentia:sz infra deo propitio clare explicabit.Et hoc dicit i summa.Ad presentationem religiosorū in eorz ecclesijs nullus debet institui per episcopuz nisi prius ei ɔgrua portio redituum assignet:z hodie hoc.c.extendit etiā ad religiosos exēptos.vt in.c.j.j.eo.tit.lib.vj.z adde nouā puisionē que circa hoc habetur in cle.j.de iurep.z vide de ecclesijs istorū regularium tex.in clemen.q2 regulares.de sup.negl.prela. ¶ Casus literalis. ¶ Quidā mōachi habēt ecclesias suas in quib9 ponūt vicarios:z eos intātū grauāt q hospitalitatē seruare non possunt nec epalia iura psoluere.mādat papa vigorēn.epo in cuius iurisditione sunt isti monachi,qd nullū recipiat ad p̄sentationē monachorū nisi tm̄ ei de prouentibus ecclesie corā ipso fuerit assignatū vñ possit hospitalitatē seruare:z episcopalia iura persoluere.hanc portionem nō poterunt monachi diminuere sine consensu capituli z sic pōt itelligi.s.c.auaritie.Ber. ¶ † No.j.q monachi pñt habere licite ecclesias parochiales sibi subiectas quo ad temporalia:et quo iure iste ecclesie possunt eis competere statim dicā post glo. ¶ † No.ij.q religiosi habētes ecclesias seculares subiectas quo ad tpalia:non hñt per hoc potestatē instituēdi eos:sed solū presentationē:institutio vo pertinet ad episcopū loci. ¶ † No.iij.q habentes ecclesiam quo ad tēporalia nō possunt sibi appropriare oēs reddit9 ecclesie:sz redditus dūtaxat supfluos detracta prius ɔgrua portione p vicario seu rectore ibidem instituēdo:z pro iuribus epalibus psoluēdis.ex hoc infertur q habēs ecclesiā cōmendatā seu sibi traditā vt percipiat temporalia ad sustētationē sui:nō pōt immutare statū ecclesie.vnde dz facere deseruiri p clericos seu numerum clericorū consuetum.z hospitalitatē more solito ibi tenere:z cōsimilia onera explicare:q clarius tenet Inno.in.c.in lateranēsi.j.eo.ti.z.c.pastoralis.j.de priuil.z ad hoc multum facit cōtra dños cardinales z alios habētes ecclesias ɔmendatas.nā p̄supposito q eis cōmēdate fuerint vt temporalia recipiant:tenentur ecclesias ɔseruare i statu solito.z tm̄ percipere z lucrifacere redditus superfluos.z sic dz itelligi cōcessio ex fctō et hoc pbatur apertissime per locū a maiori.nam si isti religiosi quibus concedunt ecclesie expresse vt reddit9 conuertāt in proprios vsus:non possunt subuertere nec mutare statū antiquum ecclesie:multo fortius isti quibus ecclesie cōmēdantur:cum dubium sitb in iure vtrū ɔmendatarij ecclesiarum faciant fructus suos etiā superfluos. ¶ Ultimo not.ibi:congruam sustentationē zc.q rector seu vicarius ecclesie licite capit ex facultatibus ecclesie congruam sustētationem.nec distinguitur hic an habeat patrimoniū vel nō.nā ex quo seruit altari:licite capit sustētationem ex altari.j.e.cum fm apostolū.z facit ad id qd dixi.in.c.episcopus.s.e. ¶ In glo.j.in fi.no.ex gl.iuncto tex.q etiam clerici seculares tenētur ad hospitalitatē:z intellige fm Inn.ad solitā.z iuxta vires facultatū.nō em̄ tenent omnes recipere z postea mēdicare:sed primo subueniendū est seruitorib9 in.c.de his.de eccle.edi.Itez reparāda est prius ecclesia.vt in.c.pastoralis.de his que fi.a prela.vbi bo.tex.i pri.z ex alijs redditibus poterit teneri hospitalitas.† z intellige nisi tāta sit necessitas proximi quod fame moreretur:tūc eidem est subueniendum.nā tunc ecclesia tenetur etiā vendere bona mobilia z immobilia z etiā vasa ecclesie.xij.q.ij.aurū habet ecclesia.Et hoc casu etiā quo ad laicos eleemosyna est i p̄cepto.lxxxvj.dist.pasce.z in.c.sicut.lxvij.distin. ¶ Sz diceres tu in assignāda portione huic rectori seu vicario de quo in tex.quomodo ɔsiderabitur hospitalitas tenēda.dic q habebitur respectus ad situm ecclesie:naz magis indiget q̄ est extra vias ɔmunes.Item ɔsiderabitur cōsuetudo loci:z vbi religiosi oīa onera subirēt cessaret z hec puisio in ecclesijs inferioribus.de quo dic vt latius habet in.d.cle.j.de iurepatro. ¶ † In glo.in ver.de puentibus ecclesie not.hanc glo.ad quam quotidie fit remissio cum queritur de iure cōpetenti religiosis quo ad ecclesias eis subiectas.z vide glo.quasi consimilem.xij.q.ij.in sum.Et vt clarius habeat hec materia:primo est aduertendū q quinqz modis possunt ecclesie seculares spectare ad religiosos.Primo quo ad ius patronatus dūtaxat.Secūdo quo ad collationez seu quo ad institutionē tituli collatiuam.Tertio quo ad institutionez autorisabilem scz vt possint instituere presbyterum etiam quo ad curatam populi.Quarto quo ad temporalia tātū.

Quinto

6 Quinto quo ad tpalia ꝛ spiritualia.†Primo casu quādo
habēt iuspatronatus tm̄:nō possunt capere aliquid de red
ditibus sed tm̄ consequuntur id qđ cōsequitur quilibet lai
cus ratione iurispatronatꝰ:vt in.c.cum seculum.ĩ.de iure-
pa.cum ꝛ ep̄s habēs iuspatronatus in diocesi alterius ali
quid vltra nō consequitur.vt.xvj.q.v.c.j.habent tamen reli
a giosi vnam prerogatiuā p̄ laicis:qꝛ pn̄t exigere rōnē[a] de tē
poralibus eccl'ie:vt in.c.cū ꝛ plātare.§.in ecclesijs.ĩ.de pri-
uile.ꝛ habēt custodiam ecclesie vacātis.vt in.c.bone.s̄.de
appel.ꝛ ibi plene dixi.ꝛ isto casu nō habet locum qđ dicit
in isto.c.qꝛ nō possunt aliqd capere d̄ redditibꝰ ecclesie.ad
hoc cle.qꝛ regulares.p̄al.sꝫ habent dūtaxat p̄sentare recto-
rem:ꝛ respectu p̄ntationis seruabit qđ dicit hic:nō autem
7 respectu augmentationis portionis.¶†In secundo casu
quādo pertinet ecclesia ad eos quo ad iustum titulum col
latoriū:ꝛ nō habet locum qđ dicitur hic:tum qꝛ nō fit pre-
sentatio ep̄o cum ipsi instituunt rectorē:tum qꝛ cum sit sub
iecta solū quod ad collationem non possunt extendere ma
nus ad tpalia ecclesie.vt in.d.cle.qꝛ regulares. ¶Itē dic
in tertio modo qn̄ est subiecta ad institutionem tituli colla
toriam:ꝛ autorizabilem quo ad curā populi.nam ep̄s ha-
bet ecclesias subiectas quo ad vtranqꝫ institutionem vt.c.
cum ex iniuncto.in fin.de here.xvj.q.vij.oēs basilice.nec tn̄
potest extēdere manus ad temporalia ecclesie:nisi quo ad
iura episcopalia in.c.presenti.de offi.or.lib.vj.x.q.iij.qꝛ co-
gnouimus.ꝛ de offic.ordi.conquerente. multo fortius hoc
non poterit facere inferior habens hec iura de iure sp̄ali.
8 ¶†In quarto modo scꝫ cū eccl'ia subest eis quo ad tēpo-
ralia habet ꝓprie locū qđ hic dicit:ꝛ in.c.auaritie.s̄.e.nam
b propter religiosorum inopiā quandoqꝫ papa[b] vel ep̄s con
cedit eis ecclesiā quo ad temporalia ꝛ talis cōcessio intelli-
gitur vt possint percipere redditus ꝛ cōuertere in vtilitatē
ꝓpriam:intellige tamen conseruata ecclesia in statu suo pri
stino.vt.s̄.dixi.ꝛ pro hoc vide tex.bon.in.c.pastoralis.ꝛ ibi
per Inno.ĩ.de priuileg.ꝛ in.c.pastoralis.ĩ.de donatio.ha-
bebunt enim presentationem rectoris ex tali concessione vt
9 hic dicitur. ¶†Quinto ꝛ vltimo quando ecclesia est eis
subiecta quo ad temporalia ꝛ spiritualia:ꝛ tūc cōsydera ꝙ
si est subiecta pleno iure:non habet locū formalitas huius
tex.qꝛ in tali ecclesia habent ipsi plenam instructionē aliter
institutionem.vnde nō est necesse recurrere ad ep̄m ꝓ insti-
tiōe.vt in.c.vnico.de cap.mo.lib.vj.facit.c.qm̄.de priui.ipsi
enim isto casu ponunt ibi vicarium ꝛ deponunt.de quo vi-
de bonam gl.ꝛ no.in cle.j.de exces.prelato.super versic. ad
mensam.que multum notabiliter declarat quando ꝛ quibꝰ
modis ecclesia dicitur pertinere ad mensam religiosorum
vel alterius.Aut est subiecta in sp̄ualibus ꝛ temporalibus
i.qđ religiosi habeant ibi temporalia ꝛ etiā institutionem
collatoriam tituli non autorizabilem quo ad populum:et
tunc habet locum quod dicitur hic pro cura populi debet
recurri ad episcopum:ex quo eis nō est subiecta pleno iure:
vt in.d.c.vnico.de cap.mo.ꝛ ex his clare habes quibꝰ mo-
dis ecclesia secularis potest ptinere ad religiosos:ꝛ in qui-
10 bus casib. debet seruari istud.c.¶†Sed nūc restat exami
nare quo iure ecclesie seculares possunt ptinere ad religio-
sos modis p̄dictis:ꝛ examiabimꝰ gl.in singulis suis parti
bus.Nam ponit glo.quatuor modos. quandoqꝫ pertinet
ad eos ex donatiōe laici quandoqꝫ ex donatione episcopi:
quādoqꝫ ex propria fundatione:quandoqꝫ ex translatiōe
iurispatronatꝰ duntaxat: vt qꝛ forte acquisiuerunt villam
vbi erat iuspatronatꝰ:vel quia patronus laicus concessit
11 eis solum iuspatronatus.¶†Ad primū dicit gl.hic quod
ex concessiōe laici intellige patroni ꝛ consensu ep̄i transfert
ius in religiosos nō solū respectu presentādi sed quo ad tē-
poralia.alleg.xvj.q.j.c.vlti.ꝛ idē videtur velle gl.xvj.q.ij.in
summa.mihi nūqꝫ placuit hoc dictū glo.nam cum laicꝰ pa
tronꝰ non habeat nisi iuspatronatus nec potest disponere
c aliquatenus de tpalibus ecclesie:[c] vt probatur.x.q.j.noue-
rint.nō potest plus iuris transferre in religiosos ꝙ ipse ha-
beat.vt in regula nemo potest.de reg.iur.lib.vj.Nec ob.con
firmatio ep̄i qꝛ cōfirmās nō donat aliqd de nouo:sed tātū
autorizat donationē factā.c.iter dilectos.de fid.instr. Nec
ob.c.pastoralis.de do.qꝛ illud.c.loquit qn̄ ep̄s donauit sim
pliciter ecclesiam ꝯsentiēte patrono:sed in casu nostro non
donat ep̄s qui habet ius disponēdi de tpa'ibus sed donat
laicus licet ꝓ gl.faciat:qꝛ laicus donando ecclesiam vide-
tur donasse non solum iuspatronatus sed ipsam ecclesiam
qꝛ verba sunt cōcepta in ecclesiam nō in iuspatronatus. sꝫ
ꝑ hoc non recederē a priori dicto quia videtur donare qđ
suum est.arg.in.l.serui electione.§.labeo.ff.de legat.j. secus

forte si patronꝰ dixisset consentiente ep̄o donamus vobis
talē ecclesiam ita vt verbum dono etiā referat ad ep̄s. quo
casu loquit illđ.c.pastoralis.ꝛ in hoc casu forte posset salua
ri hoc dictum gloss. ꝛ repeti quod do.Ant.etiā impugnat
hoc dictum gl.sed saluat in duobus casibus.Primus qn̄
laicus de facto possidebat totā ecclesiā respectu reddituū:
ꝛ eam post cōtulit religiosis de cōsensu episcopi. ꝛ sic dicit
loqui.c.vlti.allegatum in gl.ꝛ facit.c.cum apostolica.d'his
que fi.a prela.Posset de hoc dubitari ratione predicta qꝛ
nemo plus iuris ꝛc. Nec ob.iura alleg.ꝑ eū:qꝛ loquuntur
quādo laici habent decimas cum titulo ꝛ non poterat do-
natio verificari nisi quo ad totū ius:sed in casu nostro non
potest verificari respectu iurispatronatus.Secundus casꝰ
est quādo patronus tempore fundationis contulit dotem
ecclesie ꝛ eā subiecit religiosis de ꝯsensu ep̄i.hunc casum nō
admitterem in preiudicium episcopi ꝛ rectoris ecclesie.naꝫ
potest esse subiecta religiosis non tamen quo ad redditus
cum ergo verba hoc non sonent non debet plus opari ista
subiectio simpliciter facta ꝙ illa quam facit ius commune
12 quo ad ep̄m:†ꝛ pro hoc vide glos.preallega.in.d.clemen.j.
de exces.prela.que dicit quod licet ecclesia sit subiecta etiaꝫ
pleno iure religiosis nō tamen per hoc possunt extendere
manus ad redditꝰ nisi sit subiecta quo ad temporalia.ꝛ fa
13 cit.d.cle.qꝛ regulares.†Quandoqꝫ fm̄ gl.laicus donat ec-
clesiam sine ꝯsensu episcopi ꝛ nō vꝫ cōcessio ꝑ.c.illud.de iu-
repa.Aduerte si concessio fieret laico clarū est ꝙ non valet
etiam respectu iurispatronatus sine ꝯsensu episcopi:vt pro
bat in.c.j.de iurepatro.lib.vj.sed vbi concessio ecclesie fieret
loco religioso tunc necessario non requiritur consensus epi
scopi quo ad iuspatronatus:vt communiter not.doct.in.d.
c.j.tenuit Jo.an.xvj.q.ij in sum.ꝛ puto ꝙ lꝫ patronus di-
xerit cōcedo vobis ecclesiam hanc:quod valet concessio re
spectu iurispatronatus:qꝛ si nō valet quod ago vt ago de
bet valere vt pōt ex quo peccatur in materia ꝛ non in for-
ma:vt probat in.c.vno.de spon.lib.vj.Nec obst.iura alleg.
in glo.qꝛ loquuntur quando patroni cōcedūt ecclesiam cle
rico seculari.nā tunc non habebunt licentiam concedendi
iuspatronatꝰ nec proprietatem ecclesie sed donare titulum
in ecclesia:ꝛ hoc nō potest laicus ideo ex toto concessio non c
valet sed quādo donauit loco religioso videtur voluisse do
nare aut ex toto aut respectu iurispatronatꝰ qđ habebat.
ideo omni casu debet valere saltēꝫ respectu iurispatronatꝰ.
Et ex his habes ꝙ ius potest cōpetere loco religioso ex do d
14 natione laici.¶†Unum tamen aduerte quod ex transla-
tiōe iurispatronatꝰ in personā ecclesiasticā assumit tale ius-
patronatus naturam patronatꝰ ecclesie:vt probat in tex.
iuncta glo.in.c.j.vnde religiosi habent quatuor menses ad
presentandū ꝛ poterunt exigere administrationem de tem
15 poralibus:licet laici non potuissent. ¶†Quandoqꝫ ꝛ secū
do modo ecclesia pertinet ad religiosos ex donatione epi-
scopi:tunc aduerte ad formam concessionis.si enim dona
uit quo ad temporalia habebit locum quod.s̄.dixi.ꝛ intel
d lige qđ hec donatio fiat ex causa ꝛ cum consensu capituli[d]
al's nō valet in.d.c.pastoralis.de dona.ꝛ in cle.ij.de reb.ec-
cle.non alie.idem dic ꝙ quando donatio talis fit ꝑ papam
quo ad tpalia:vt probatur in.d.c.pastoralis.de priuileg.
Aut ep̄s donauit pleno iure vtendo hac generalitate ꝟbo
rum.ꝛ gl.hic sentit ꝙ etiam operatur ꝯcessio respectu tem-
poraliū:sed gl.sentit ꝯtrium in.d.cle.j.de exces.prelat. nā ec-
clesia est subiecta ep̄o pleno iure:ꝛ tamē nō habet tempo-
ralia ecclesie:sed puto ꝙ habito respectu ad ꝑsonas religio
sorum qꝛ ꝯcessio eis fit vt habeant vnde viuant quod tunc
intelligitur pleno iure.i.quo ad tpalia spiritualia: ꝛ hoc ca
su poterit saluari dictum huius gloss.secus putarem vbi cō
cessio fieret alijs personis vt ibi papa concessisset ius nō re
ligiosis:qꝛ tunc priuilegium tunc restringi propter preiudi
cium episcoporum.Quandoqꝫ fit concessio simpliciter per
episcopū vt qꝛ dicit donamus vobis talem ecclesiā ꝛ tūc ser
ua.c.pastoralis.de dona.ꝛ qđ talia iura ꝯpetant religiosis
ex talibus cōcessionibus prelatorum vltra redditus tempo
rales:vide Inn.in.c.lateranensi.ĩ.e.ꝛ Joan. and.hic post
16 eum.¶†Quandoqꝫ ꝛ tertio religiosi habent ecclesiam ex
fundatiōe propria:ꝛ tenet hic gl.quod habent eaꝫ quo ad
temporalia.allegat iura que hoc nō probāt:nec video quo
iure probatur hoc dictum gl.nam iura dicūt ꝙ immedia-
te dum ecclesia est consecrata pertinet ad ep̄m:ꝛ succedunt
iura q̄ volūt rectorem ponendum in qualibet ecclesia. in.c.
cum non ignores.ĩ.e.ꝛ.xvj.q.vij.omnes basilice.nam vt.s̄.
dixi etiam episcopus edificans ecclesiam in alieno territo-
rio non habet nisi solum iuspatronatus : ergo idem dic in

a ¶Rōnem.Adde ꝙ Fede.cōsi.xcv. dicit ꝙ laicus pōt petere vt amoueatur ꝓpter dilapitionem.
Sebasti.Sapia.

b ¶Qn̄qꝫ papa. Nunqd aūt religiosi translati ad ecclesias seculares veniant appellatiōe religiosoꝝ vide Felin.in.c.tua nos.co.ij.ꝟ.an autē appellatiōe religiosoꝝ.s̄.de iureiur.

c ¶Tpalibꝰ ecclesie. Adde videndū Ro.cōsi.c.xxvij.
Sebasti.Sapia.

d ¶Cū cōsensu capituli. Ad hec vide Feli.i.c.in nr̄a.co.pe.ꝟ.sexto no. vbi dicit ꝙ si religiosus habuit beneficiū seculare ab ep̄o ꝛ spolietur lꝫ sit inhabilis respectu tituli tn̄ ꝯpetit sibi possessorium ꝛ consequenter facit fructus suos.

religiosis cū totū territoriū sit epī de iure ɔcordat.c.j.de offi.
ord.Inno.tamen i.d.c.in lateranēsi.j̄.eo.videt̄ pri a frōte
sibi cōtrariari.nam primo dicit q̄ si religiosi edificarent ec-
clesiam retinēt sibi dn̄ium tēpo rale:possunt ibi ponere vica
rium ꝛ deponere.ꝛ in alia glos.dicit q̄ nō pn̄t religiosi edifi
care ecclesiaꝫ cū ꝓstatione vt sit eis ꝓ grāgia seu ꝓ priora
tu seu pro ꝓprietate quadā:q: non possunt diminuere iura
epoꝝ:ꝛ ibi vide lati⁹.sed posset glos.ista sustineri qñ religio
si ī auxiliū ecclesie ꝓprie edificant ecclesiā in loco vicino:tūc
vidētur ambe vna ecclesia in effectu.sic pōt saluari glo.in.c.
eā te.de eta.ꝛ q̄li.ꝛ qđ not.ibi doc.tñ no.hāc gl.ꝓpter ipsi⁹
autoritatē.¶ Ultimo mō pōt spectare ad religiosos iuspa
tronatus varijs modis vt q: dotauerūt ecclesiā tanq̄ laici:
vel acquiuerūt cū vniuersitate:vel patron⁹ laic⁹ dedit eis tm̄
iuspatronat⁹:ꝛ qđ ius habeāt dictū est supⁱ⁹:ꝛ ista supficiali
ter sufficiāt:q: multa dici possent q̄ cā breuitatis omitto.

1 ☞ Clericus non pōt habere plures dignitates nec in vna nec in diuersis ecclesijs:q: omnia iura prohibent.ꝛ cōsuetudo in contrarium non valeret.
2 Nec dispensatio pape nisi ex legitima causa.3.

Ad hec. †Plures dignitates vel ꝑsonat⁹
in vna vel in diuersis ecclesijs qs
habere nō potest.h.d.ponit dictū ꝛ eius rationē
subdit ibi:cū singula.¶ No.primo ibi: oī ratiōi:
q̄ omnis ratio resistit vt qs habeat plures dignitates vel ꝑ
sonatus.Est enim primo contra naturaꝫ recti sermonis.nā
de eo q habet duos canonicatus oportet dicere ecce.P.ca
nonici venit.Itē est contra ius naturale ꝛ diuinū quod req
rit q̄ vna sit coniunx carnalis:ita ꝛ vna debet esse cōiūx spi
ritualis.Item cōtra rationem iuris canoici quod patet ꝑ
se.Quarto cōtra ius ciuile ſm qđ nemo potest esse de duo
bus collegijs.l.j.ff.de colleg.illici.nec habere duas militias
l.iiij.C.qui mili.non pos.ꝛ de hoc latius in glo.c.sequen.
¶ †Et ex his infero consuetudinē non valere contra dispo
tionē huius iuris.ad hoc qđ le.ꝛ no.i.c.ad nostrā.de ꝓba.
¶ †Infero etiā q̄ vbi dispēsandū esset per papā nisi fiat ex
legitima cā nō valet quo ad deū q: nō pōt dispensare seu me
lius dissipare vniuersum ius:nō solū humanū sed etiā diui
num.ꝛ sic tempera secūdā.glo.hic ꝛ vide bo.glo.in.c.nō est
de voto.¶ Scđo not.ibi:assiduitatē q̄ oēs dignitates seu
personatus exigunt assiduitatem.i.cōtinuam residentiam ī
ecclesijs:nec videt̄ q̄ quis possit per alium in eis deseruire
alias ratio huius.c.non concluderet.facit.s̄.de cleri.non re
sid.in.c.ex parte.cum.c.seq.ꝛc.

1 ☞ Cleric⁹ hn̄s plures dignitates cogit̄ vnam dimittere
2 Monachus ꝑ ꝓfessionē factā in vno monasterio desinit esse monachus primi:nā nemo pōt esse monachus pluriū monasteriorum etiam consentientibus prelatis.3.
4 Collegiatus qs nō pōt esse in duob⁹ collegijs:qñ exercitiuꝫ vnius imepediret exercitium alterius:alias secus.

Preterea. †Habēs plures dignitates
alterā dimittere cōpellitur.
h.d.Primo narrat casum quē scđo corigi man-
dat.ibi:mādam⁹.¶ Not.j.q̄ qs nō pōt esse ar-
chidiacon⁹ in diuersis ecclesijs.¶ Itē no.arg.q̄ regularis
pōt esse archidiacon⁹.sed ɔ̄ hoc opp.de.c.sup eo.j̄.de re.sol.
hec litera pōt intelligi dupliciter.primo qđ iste ecclesie erāt
seculares:ꝛ iste erat clericus secularis.sꝫ tūc expone literam
ibi regulariter ꝓfessus.i.canonice promisit obediētiā p̄lato
vtriusq̄ ecclesie.nā canon grece idē est qđ regula.cleric⁹ em̄
secularis ꝓmittēdo obediētiā p̄lato suo dr̄ ꝓfiteri.facit.l.le-
gebat̄.ꝛ.c.ego.N.s̄.de iureiu.ꝛ sic nō ob.ɔtrariū.ꝛ hāc lect.
sentit hic Hof.Scđo pōt legi q̄ vtraq̄ ecclesia erat regula
ris ꝛ cathedralis.ꝛ hanc sentit Host.ꝛ tūc ad ɔ̄riū respon
de q̄ talis nō pōt esse archidiacon⁹ in eccl'ia seculari:sed in
ecclesia regulari sic.ꝛ ita pōt intelligi tex.Et ſm hūc intelle
ctum no.hunc tex.q̄ in ecclesijs cathedralibus regularib⁹
regulares pn̄t habere dignitates īferiores.et sic vidi plu-
ries obseruari.¶ †Sed cōtra hanc lec.seu tex.sic intellectū
opp.ex quo iste fuit ꝓfess⁹ in alia eccl'ia desinit esse ꝓfessus
alterius ecclesie:q: nō pōt esse canonic⁹ regularis vel mona
chus duarū ecclesiarū etiā cōsentientibus p̄latis.vt in.c.cō
stitut⁹.de elect.ergo eoipso q̄ fuit profess⁹ ī scđa ecclesia de
licētia p̄lati prioris eccl'ie desinit esse monach⁹ vel canonic⁹
prime.ar.in iurib⁹ p̄al.ꝛ in.c.si qs iam translat⁹.xxj.q.ij.so.
Inno.fatet̄ cōtra:ꝛ dicit hoc ꝓcessisse ex gr̄a.sic etiā ſm eū
ꝓcessit ex gr̄a vt isti daret̄ optio:cū nō habet ꝓpriā volun
tatē.xxij.q.j.nō dicatis.in hoc tñ vltimo pōt dici qđ ex quo
habebat dignitatē poterat explicare votū suum in spectāti-
bus ad illā dignitatē:q: ex quo vnum cōceditur:oīa pertinē
tia cōcessa esse videnẗ in.c.p̄terea.ꝛ in.c.prudētiā.de off.de
leg.l.ad legatū.ꝛ.l.ad rē mobilē.ff.đ proc.¶ †Ultimo no.
ex p̄dictis ꝛ ex tex.q̄ regularis q legitime transfert̄ ad aliā
eccl'iā regularē iterū ibi profitet̄.ꝓ hoc tex.i.c.abbatē.j̄.de
ver.sig.in verb.professione facta.ꝛ vide qđ no.Io.de lig.
cle.ne i agro.de sta.reg.¶ †In glo.fi.ibi.ff.de colle.illi.l.j.
nota tu canonista glo.q̄ qs nō pōt aggrauat⁹ esse duob⁹
collegijs:ᵃ ꝛ hoc intellige qñ collegia habēt talia exercitia
seu studia quod exercitiū vnius prestat impedimentū exer
citio alterius.nam posset ɔtingere q̄ eodē tēpore vocaret̄
ad diuersa collegia:ꝛ nō possit vtriq̄ deseruire:vt no.l.d.l.
j.ꝛ ibi ꝑ Bar.ꝛ vide de his collegijs per Innoc.i.c.dilecta.
de exces.prela.Itē intellige gl.qñ diuersa collegia nō essent
subordinata.nāq̄ qñ duo se habēt vt totū ꝛ pars.sicut est ī
collegijs doctorū.ꝛ vniuersitate scholariū.nā qñq: faciunt
tm̄ vnū corpus vt in reb⁹ pertinētibus ad ipsuꝫ corp⁹ vni
uersaliter cōsyderatū:sicut etiā est ī vniuersitate Bononie
vbi scholares vltramōtani faciūt vniuersitatē de ꝑ se:et ar
tiste de ꝑ se:ꝛ tñ nihilomin⁹ in certis actib⁹ cōueniūt ꝛ faci
unt vnā vniuersitatē:nā tūc qs est đ vniuersitate ꝑticulari
ꝛ vniuersali.non habetis hic alia vtilia.

1 ☞ Electus ad vnā dignitatē vl' ecclesiā cogitur dimittere aliam quam habebat:alias nō recipitur.2.4.
3 Clericus nō pōt habere plura bn̄ficia in duabus ecclesijs nisi dispēsatiue:vel de ɔsuetudine:in beneficijs nō requirētibus residentiam vel in vno curato ꝛ alio non.
5 Eccl'ia pōt dici collegiata etiā quod in ea non sit prelatus.
6 Collegiū ad sui essentiā nō requirit rectorē sed omnis potestas rectoris est penes collegium:cuius vices possunt dari vni ex collegiatis.
7 Uicarius epī potest ad libitum remoueri.
8 Beneficiatus electus in canonicum a capitulo.an capitulū videatur renunciasse iuri residētie:an ille electus habeat primum beneficium renuntiare.

Cum non ignores. †Si elec
t⁹ ad se-
cūdaꝫ ecclesiā noluerit dimittere primā:eligētes
possunt resilire ꝛ electū nō acceptare.Et hodie
poteris seruare hoc.c.in bn̄ficijs residentiā requirentib⁹:et
etiā in curatis si de facto nollēt dimittere primā ecclesiam.
primo ponit̄ causa mādati.secūdo mādatū ibi:cū igit̄.ter
tio soluitur obstaculū.ibi:qđ si.¶ Casus literalis.Archi-
p̄sbyter ꝛ clerici cuiusdā plebis elegerunt quēdā p̄sbyterū
rectorē cuiusdā ecclesie in suū presbyterū siue ī capella sua.
ꝛ ipse ɔsensit electiōi:volebat tñ locū habere in vtraq̄ eccle
sia:archipresbyter ꝛ clerici contradicebāt volētes q̄ ī sua
ecclesia resideret ꝛ sic orta fuit sup hoc qō īter ipsos.vnde
nuntius presbyteri ꝛ quidā clerici alterius ecclesie ad sedē
aposto.accesserūt.Dn̄s papa auditis hinc inde ꝓpositis
cōsyderans q̄ nō est conueniēs vt idem presbyter locū ha-
beat in duabus ecclesijs mandat archiepiscopo cātuarien
si vt dictū p̄sbyterū bn̄ficio quod habet faciat manere con
tentum.quod si forte archipresbyter ꝛ clerici alterius eccle
sie in eum consenserint ꝛ modo dissentiant:non debet cū ip
sorum scandalo in eorum ecclesia locuꝫ habere.Bernard.
¶ †No.j.p̄ncipiū cum sua decisa q̄ vna ecclesia debet esse
vnius sacerdotis nō pluriū:sic econtra sacerdos debet esse
vnius ecclesieᵇ ꝛ nō plurium:ꝛ in hoc facit ad decisionē hu
ius tex.¶ †No.secūdo ibi:in duabus ecclesijs ꝛc.quod de
iure cōi nō pōt quis habere bn̄ficia in duabus ecclesijs:q:
habere locū in duabus ecclesijs esset cōtra istum tex.dispē
satiue tñ posset habere:vt in.c.de multa.j̄.e.in fi.ꝛ etiam de
cōsuetudine in simplicibus non requirētibus residētiā vel
in vno curato ꝛ simplici.de quo dic vt no.in.c.gratia.đ re
scri.lib.vj.ꝛ in cle.gratie.eo.titu.ꝛ in.c.j.de cōsue.li.vj.dicā
in.c.cū iādudum.j̄.eod.¶ †No.iij.q̄ si clericus vl' ꝓuisus
nō vult dimittere primū beneficium quod requirit residen
tiā nō tenētur electores ipsuꝫ acceptare:quod bn̄ notabis.
vide tamē ad hoc oīno per Innoc.in.c.fi.s̄.de cleri.nō resi.
Sꝫ cōtra principium op.nam in multis ecclesijs sunt mul
ti clerici vt canonici habentes diuersas dignitates sicut ar
chidiaconus:archipresbyter:preposit⁹ ꝛ similes.ꝛ sic eccle
sia non est vnius sacerdotis.Solu.dicit Inno.q̄ ibi ē ep̄s
qui est sponsus ecclesie.Nec ob.qđ sint ibi habētes digni-
tates:q: habent officia discreta.ꝛ nemo potest dici spōsus
ecclesie nisi ecclesia sit sua:sꝫ vt dixit ep̄s ē spōsus.ad quod
significandum defert annulū.vt in.c.clerici.s̄.de vita ꝛ ho.
cleri.ꝛ in.c.ne pro defectu pastoris.s̄.de elec.¶ †Itē p̄sup
posito q̄ in eccl'ia sint plures clerici ꝛ ibi nullus sit prelat⁹
non tamē singuli sunt prelati.nec ecclesia dicitur esse singu
lorum

Zacharias.
a ¶ Duob⁹ collegijs.Adde Feli.i c.cū.M.ferrariēsis.col.ix.de cōsti.et meli⁹ in.c.cum omnes.col.x.ver.iij.fallit.s̄.de ɔsti tu.facit quod no.Ro.sing.lxxij.incip.an scholaris.
Sebasti.Sapia.
a ¶ Duob⁹ collegijs.vide Abb.i repe.c.extirpāde.§.q: vero.col.ix.ver.cōfirmat̄ iure ciuili.j̄.de prebē.
Sebasti.Sapia.
b ¶ Unius eccl'e.Uide qđ ꝑ istum text.scribit.d.abbas in.c.ij.j̄.de iurepa.vbi dicit q̄ ecclesia debet esse vnius rectoris.

lorum sed collegium: z platus hz iurisditionez in singulos. z pōt committere cui vult curā aiarum: vt in.c. irrefragabili.in.§.excessus.ē.de offi.or. z dicit Innocen.singulare dictum qd quotidie allegat: videlicet q ad esse collegij[a] nō requirit q ibi sit plat[9] vel rector.qd semp notabis.pro hoc.l.j.ff.qd cuiusq3 vni.no. ¶ †Ex quo infertur q facientes collegiū nō tenent sibi eligere rectorē: sed ipsum corpus habebit oēm ptātem quā solitus est habere rector: z poterit cōmittere iurisditionem ɔtētiosam vel pnalez alicui collegio ad tpīs vel ad vitam: z eo casu quo cōmittit ad libitum nō cēset cōmissarius habere curam: vt sic incidat in.c.de multa.j.e.secus aūt vbi statuto vel cōsuetudine nō posset remoueri: qz tunc incideret in penā illi[9].c.qz vacaret pma dignitas vel primū curatū acceptādo hoc scdm officium. qd notabis.nā saltē est vicaria ppetua: z de his idē est iudiciū: vt in cle.j.de offi.vica. z limita pdicta fm no.p Inn.ē.de ɔst. z in.c.cū accessissent. ¶ †Et ex his pōt inferri ad solutionē questiōis: nunquid vicarius epī vel alterius prelati habentis iurisditionem cēseatur habere dignitatem seu curā quo ad hoc vt incidat in penam.c.de multa. z fm hanc gl. Inn. videret dicendum q nō.[b] qz vicarius pōt ad libitum remoueri[c]: vt no.in cle. z si pncipalis.de rescri. z idem sentit Inno.in.c.de multa. ¶ †In gl.in ver.cōsenserint.in fi.no. hāc lec.gl. Inn.tñ in.c.fi.de cle.non resi.dicit q si canonici eligunt sciēter clericum habentem bñficium in eoz cōcanonicum: vident renūtiasse iuri residētie si scienter fecerunt: sz si ignoranter possunt recedere ab electiōe prout dicitur hic: z videt restringere ad electores ignorātes: sed rationes glo. vrgent vtroq3 casu: ideo possumus dicere saluādo vtrūq3 dictū q aut cleric[9] habebat bñficiū quod verosimiliter nō dimisisset ppter scdm: z tunc procedit dictum Inn. in.d.c. fi. z limita prout ipse ibi no. si aūt bñficium scdm erat meli[9] tunc in scientibus pcedere potest dispositio huius tex. poterāt enim verisimiliter presumere illū dimissurum primum ppter scdm. sic videmus in eligētibus aliquē in epm.ē. de ele.cum in cūctis. ex quo ergo iste nō vult facere residentiaz in bñficio prout debet: non tenentur electorē ipsum admittere. Et ex his habes vnā lec. sed huic ob.tex.in fi. dum pōderat scādalū electoz. nam cessante omni scandalo seruari debet quod dicit in glo.argu.in iuribus alleg.in ea. z forte metu huius contrarij Inn.ponit secūdā lec. q iste electus a principio nolebat dimittere primū nec canonici volebāt acceptare eū ad scdm. postmodū mutauit ppositum z volebat dimittere primū. sed canonici indignati nolebant eum acceptare. nec poterāt illic promoueri sine scandalo: iō fuit puisum: prout hic dicitur z hac rōne ponderatur hoc scādalum imminens. nam arbitror q re integra locus erat penitētie.arg.c.si tibi absenti.de preben.li.vi. vñ cessante scandalo cui iste cām dederat. debebat ɔsequi scdz: ex quo re integra volebat dimittere primū: z vtraq3 lectu. est bona: sed secunda magis ɔsentanea litere. sunt z alij intellectus hui[9] litere de quibus nō est curandum qz diuinant.

1 ¶ Clericus si fuerit ordinatus ad sacros ordines per epm sine titulo alicuius beneficij: debet sustentari z sibi prouideri in oibus necessarijs a dicto epo vel eius successore donec sibi de beneficio prouideat.9. nisi ad preces alterius fuerit ordinatus: tunc em presentator dz sibi puidere.6.15.

2 Clericus si luxuriose z inhoneste dissipauerit fructus bñficij sui tenet de suo patrimonio reficere.

3 Clericus pauper licite locat opas suas spūales: nec ɔmittit simoniā qz non principaliter vendit: sed qz vult viuere.

4 Bona ecclesiastica dicuntur esse de patrimonio dei.

5 Argumentū ab etymologia semp procedit negatiue: affirmatiue nō: nisi diffinitioni non contradicat.

7 Eps ordinando aliquē clericum ad preces alterius episcopi non debet vel tenetur illū examinare: qz presumit examinatum a presentante.13.

8 Lis non contestatur qñ examinatur aliquis clericus.

10 Eps tenetur prouidere indigentibus: z maxime clericis.

11 Clericus sine titulo ordinatus dz sustētari prius ab hrdibus ordinantis: q eius successore.

Heredes tenent ex delicto defuncti de iure canonico.

Delictum prelati an noceat ecclesie.

12 Doctor si post gradū doctoratus reperitur insufficiens potest reprobari: z gradu doctoratus priuari.

14 Licentiatus pōt dū assumit gradum doctoratus reprobari: etiā paruo interuallo post licentiam doctoretur: per rationes hic positas.

Scholaris anteq doctoret dz ter examinari: primo a pmotoribus: secundo priuate: tertio publice.

Cum secundum.

†Ordinato ad sacros p[a] epm sine ti. nemine pñtāte: ordiator vl' successor compellitur in necessarijs puidere donec titulū habuerit. primo ponit cā constitutionis z correctiōis iuris antiqui z noui pmulgatio. secundo determinatio casus ppositi spāliter. secunda ibi: inde est. ¶ Casus ltalis. Sume casum ad mediū capituli ibi: inde est zc. Eps zamoreñ. ordinauit[b] in subdiaconum quēdam clericū. B. noie sine aliq titulo, tādē morte pūentus eidē clerico in beneficio ecclesiastico nō prouidit. postmodū successor illius requisitus non puidebat eidem. accessit ad papā exponēs eidem qualiter[c] pdecessor illius ordinauerat ipsum in subdiaconum nullo pñtante. Scripsit papa quibusdā vt illum subdiaconū examinarēt si dignus esset ad ecclesiasticum bñficium obtinendum: zamoreñ. epo citato vt examinatiōi interfit: vñ scribit papa epo zamoreñ. quod cum clericus ille a predecessore suo ordinatus fuerit sine certo titulo: si examinatores predicti eo citato vt examinatiōi interfit per se vel per aliū vt liceat sibi pponere quicquid rationabiliter duxerit propo[d]nēdum: tam super idoneitate persone q etiā sup quātitate z qualitate bñficij illū inuenerint esse dignū tandiu necessaria vite sibi ministret donec in ecclesiā zamoreñ. vel alia per ipsum bñficiū competēs assecutus fuerit. sciturus pro certo qd si dignus repertus fuerit z ipse episcopus ei neglexerit puidere cum papa super hoc fuerit requisitus: compellat ipsum p districtionē ecclesiasticā ad puisionem ipsius. Occasiōe huius negotij pmittit papa illa q pcedūt hoc mō hoc dicit apls. Qui altari seruit viuere dz de altari. z q ad onus assumit emolumētū inde debet habere: ergo patet q clerici q deputati sunt obsequio Iesu xpi de ipsius primonio viuere debent. clerici em a cleros q est sors vel hereditas appellant z iō dū ordinant vel assumunt in hereditatem dñi vel assequuntur hereditatē in ipso: dignū est vt eccliasticis stipēdijs sustētent: in qua z per quā diuinis obsequijs ascribunt. Licet aūt pdecessores Inn. ordinatiōes eoruz q sine titulo pmouentur qtum ad executionē irritas esse vo[e]luerint z manes z iniuriam ordinātium Inn. volens benigni[9] agere cū taliter ordinatis statuit q p ipsos ordinatores vel successores eorū tādiu prouideat ordinatis donec p eos bñficia ecclesiastica fuerint ɔsecuti. Ber.

2 ¶ †Not. pmo q fm aplm licitū est clerico viuere de rebus ecclie. lz em ipse apostolus abstinuerit querēdo sibi victū manibus: vt non daret locū falsis aplis seu materiā exercēdi questum: nō tñ p hoc iposuit alijs vt sic teneant facere: imo expresse permisit vt hic ptz. z Hieronymus ponderauit illud verbū viuere quasi licitū sit de bñficio pcipere necessaria vite nō autē luxuriari. vnde dicit ibi q sacerdoti de altari viuere non luxuriari pmittit. xliij. dist. in prin. z ponit luxuria pro omni luxuria seu illicita ɔcupiscētia. Ex quo no. ɔtra bñficiatos cōuertentes redditus in vsus inhonestos. z crederem q si haberēt patrimonium. tenerent de suo[d] reddere ecclesie qd male expēderūt. xij. q. iij. z i.c.j. z. ij. ¶ Not. scdo ibi: ad on[9] eligitur zc. q cleric[9] dz deputari ad onus. non em est facile digne gerere clericatū imo difficillimū propter onera annexa. z vide xl. dist. fere p totū. z pōdera q verbū altare largo mō cōprehendit oēm ecclesiam. ¶ Item no. ibi: a mercede q stipendiū clerici seu beneficiū est sibi quasi quedam merces rōne oneris.

3 ¶ †Et ex hoc infero q licite pauper locat opas suas spūales nec ɔmittit simoniā ex quo nō principaliter intēdit vendere diuina sed vt viuat. facit ad ea que dixi in.c. significatū.ē.eo. ¶ No. ibi ptz a simili q princeps arguit a similitudine ratiōis: ergo fortius z subiecti possunt cās decidere per identitatē rōnis pro hoc.l. non possunt.ff. de lega. cū multis silibus.

4 ¶ †No. ibi: de patrimonio Iesu christi: q bona ecclesiaz nō sunt prelatoz: sed patrimoniū Iesu xpi suo sanguine acquisitum. dñium ergo rerū eccliarum pertinet ad deum. pro hoc.c.cum ex eo.de elect. lib.vi. ibi: de patrimonio Iesu xpi ditari zc. z vide Inno.in.c.cū super.de cau.pos. z ppie. z gloss.in.c.causa carpensis.j.de verb.signifi. z est contra prelatos reputantes se dominos.

5 ¶ †No. ibi: vt ipsa nominis ratio zc. q licitum est arguere ab allusiōe seu ab etymologia vocabuli[e] z dic q argumentum a vi vocabuli semp est validū in iure cū negatiue sumitur: sed affirmatiue valet dummodo non contradicat diffinitiōi rei.l.ij.ff.si cer.pe. z no.in.l.j.ff.de test. declaro. mutuuz dicitur: quia de meo fit tuum: vnde vbicūq3 de meo non fit tuum nō est mutuum: sed affirmatiue non valet: quia non semper vbi de meo fit tuum est mutuū. nam hoc cōtingit in donatione. sic z in testamento dicitur testamētum fm ety-

Sebasti. Sapia.
¶ Ad esse collegij. De veritate huius dicti: vide plene p Feli.i.c. ex literis.col.iiij.ē.de consti.
¶ Qd nō. Adde qd voluit Old.cōsi.ccxxvij.
Zacharias.
¶ Ad libitum remoueri. Adde qd notaui in apostil. ad istum in.c.pe.i ver.etiā si interuenisset iuramentū.ē.de offi.vica.
Sebasti. Sapia.
¶ De suo. Vide Fel.i.c.accepim[9].col.iij.ver.tertio declara.ē.de fi.instr. vbi dicit q plat[9] cogitur soluere de suo patrimonio omittendo ea que sunt vtilia ecclie z q teneatur ad restitutionē si ɔuertit reddit[9] in vsus ihonestos. tradit Fel.in.c. postulasti.co.ix.ē. z scias.ē.de rescrip.
Sebasti. Sapia.
¶ Vocabuli. vide abb.i.c.j.in fi.ē.de iud. z i cōsi.lxxxij. inci.qto.co.j.in.j.volu.
¶ Vocabuli. adde Raph.ful.ɔsi.li.z.ciiij. z Cu.cōsi.lxxv.
Anton. Francis.
¶ An z qñ valeat argumētū ab etymologia vocabuli siue a vi nois quod idem est, dicendū est q regl'r vz: vt in.l.j.ff.de fi.inst.in.l.ij.§.appellata.ff.si cer.peta. vbi p bar. z doc. z p bart. z alex. i.l.j.ff.de fur. z i.l.j.ff.de acq.pos. z i.l. oēs ppli.ff.de iusti. et iu. z in ru.ff.solut.mat. z hr i.§. non aūt.instit.de legi.agna.suc. z i.§.itē vetustas.instit.de her.q ab intest. qd itellige vez i noie appellatiuo. sec[9] aūt ē i noie pprio qz non sequit. iste appellat bon[9] ɔ ē bon[9]. vl' paduan[9] ergo ē de padua vt plene p bar. in d.rub.ff.sol.ma.in ij.col. itē h verū nisi repugnaret diffinitiōe: vt p bar. ibi z per alex. in.l.iij.ff.de iu.om.iu.

mologiam quasi mentis testatio.verum est dicere negatiue ꝙ vbi non est mentis testatio non est testamentū:sed affirmatiue nō semper valet:qr codicillus est mentis testatio:et tamen nō est testamētū.l.si idem.C.de codici.vbi vero diffinitioni non contradicit valet argumentum affirmatiue sūptū.vt hic ⁊ in.c.cleros.xxi.distin.cū multis si. ¶ Not.q̄re ordinari dicūtur clerici.nā sic appellātur ꝓpter significatū vocabuli:qr sunt electi in sortem seu partem dei.⁊ deputati ipsius obsequijs ⁊ sic sunt stipendiarij dei: ideo aduertāt ne sint ꝓditores. ¶ Itē no.ex hoc ⁊ ex tex.bonū eē habere nomen bonum qr sepe homines assumunt argumentū ab etymologia vocabuli ⁊ q̄ꝙ nō valeat argumentū ab etymologia nois proprij:qr non sequitur vocat̄ angel⁹: ergo est.vl̄ bonus:ergo est.ex hoc qr noīa ꝓpria ad placitū sunt 8 inuēta:tn̄ ex horrido[a] noīe sepe hoīes suspicāt̄ sinistrū: putātes a prauo euentu illud fuisse impositū.pro hoc vid bo.tex.cuz glo.in.l.facta.§.in dāda.ff.ad trebel.⁊ ideo dicebat Io.an.ꝙ si nomina venderētur dberēt cū magno p̄cio bona emi.vnde detestādi sunt qui habēt noīa ad libitū ⁊ recipiūt noīa horrida.⁊ hec ē vna de causis quare in coronatione pape mutat̄ nomē:vt no.ī proe.sexti. ¶ Itē no.qd papa solus potest mutare constitutionē concilij.nā concilium nicenū fecit illā ordinationē vt ordinatio sine titulo esset irrita:vt patet.lxx.di.c.j.vn̄ sol⁹ Inno.hoc mutauit:vt hic 6 facit.c.significasti.de elec.vide qd ibi dixi. ¶ † Item no.ibi: nullo p̄sentāte ⁊c.ꝙ vbi quis fuit ordinatus sine titulo ad preces alterius nō tenetur ordinator ꝓuidere ordinato seu presentato:forte enim archiep̄s presentans ordinandū dixit ep̄o vtiq̄ illū esse idoneū:vl̄ vnus ep̄s ordinauit clericū alterius ad presentationem illius.distingue tn̄ inter cōmissionem generalem ⁊ specialē:prout habes gl.in.c.si ep̄s.j.e.titu.lib.vj. 7 ¶ † Et ex hoc infert Inno.ꝙ ep̄s non tenet̄ examinare clericū presentatū ꝑ aliū ep̄m.si tn̄ sciat eum idignū peccat ordinādo:qd no.qr nō dz cōmittere rē illicitā ad petitionē illius qui dispēsare nō pōt. 8 ¶ † No.casum in quo ꝓceditur lit.nō ꝯtest.vn̄ qn̄ ꝓcedit̄ sup examinatiōe clerici. 9 ¶ † No.ibi:vite necessaria.ꝙ ordinator seu successor tenet̄ ꝓuidere ordinato in omnibus vite necessarijs:et sic i vestibus:cibis ⁊ medicinis ⁊ silib⁹:sicut dicim⁹ d alimētis.l.legatis.ff.d ali.⁊ ciba.leg. ¶ Omnes gl.sūt faciles ⁊ expositiue ⁊ satis cum declaratione tex.fuerūt expedite:quare capis glo.in verbo successores ibi:ne in cleri opprobrium. In 10 no.⁊ Hosti.addūt alias rationes.† nam ep̄s tenet̄ ex generali officio omnibus prouidere indigentibus maxime clericis.xvj.q.j.possessiones.⁊.c.fi.⁊.x.q.j.per totū.vnde forti⁹ dz prouidere isti ordinato sine titulo.Item opprobriū est ipsi deo vt assumpti in eius patrimoniū mēdicēt.nec procedit dictum glo.sequentis ꝙ hic puniatur ecclesia cū ep̄s ꝓuideat de mēsa sua.potest eñ dici ꝙ nullum subest peccatū nec ratiōe peccati tenet̄ successor:sed potius ex quadā alia obligatione tacite contracta per predecessorē noīe ecclesie ideo tenet̄ successor.arg.in.c.dilecti.de foro compet.et hec ratio magis stringit q̄ precedētes.fuit eñ fauorabile ipsi ecclesie vt augeatur numerus clericorū propter cultū diuinum vnde nō potest dici quod in dānū ecclesie contraxit. 11 ¶ † Sed circa istā partem gl.pōt dubitari qd si iste ordinator hz heredes respectu patrimonij sui:nūquid pri⁹ sunt compellendi heredes q̄ successor in dignitate.Hostiē.⁊ cōiter doc.seq.dicūt ꝙ sic:siue dicamus ordinatorē fuisse obligatū ex quasi cōtractu siue ex delicto:nā obligatio descendens ex cōtractu trāsit in heredē.l.veteris.C.de ꝓbē.⁊ cō.sti.de iure canonico tenetur heres ex delicto:vt in.c.fi.de sepul.dicit etiam Hostiē.ꝙ si iste ordinator viueret ⁊ haberet patrimoniū cōpelleret̄ ipse de suo ꝓuidere:⁊ tm̄ assignare ordinato per se vnde viuere posset:qd dicit ꝓcedere etiā si ordinator esset dpositus vl̄ qualitercūq̄ amot⁹ ab ep̄atu. Ego dubito vtrū hec dicta sint indistincte vera.nā iste tex.prebet arg.in contrariū dum dicit hic ordiato prouidēdū per ordinatores vel successores.⁊ indistincte mandat ꝯpelli successores nec precipit vt discutiātur prius heredes ordinatoris.Et ideo pro solutione vera p̄dictarū questionum esset cōsyderandū vtrū ista obligatio q̄ ꝯtrahit̄ ex ordinatione sine titulo sit realis aut personalis.nam si ē realis vt qr obligatur eccl'ia:dicta Hostiē.non procederēt:vt.i.d.c.dilecti.si esset ꝑsonalis adhuc possent ipugnari dicta sua.qr non debet haberi recursus ad ecclesiā ꝓpter impotētiā persone:qr delictū prelati non debet nocere ecclesie:ideo dicerem ꝙ vbi ecclesia cathedralis est potēs:tūc obligatio videtur realis.nā queadmodū pōt sacerdos p̄sentare aliquē ad titulū suū:vt in.c.per tuas.de simo.ita ⁊ ep̄s pōt ordinare vt ordinati viuant ex redditib⁹ ecclesie cathedralis.⁊ ideo tex.fecit mentionē de ordinatore tātum vel successore:sz vbi ecclesia esset impotens: tūc cum ep̄s deliquerit teneatur ipse 12 vel heres suus per regulā delictū persone. ¶ † In gl.in ver.ꝓponere ibi:sicut medicus.nā medicus quātūcunq̄ ꝓpa- b tus si postea reperitur nō idone⁹ potest reprobari:[b] vt in.§.reprobari.alle.in glo.⁊ videtur velle Io.an.qd sit speciale in medico fauore publice vtilitatis.sed tu dic idē esse in quolibet docente.lz enim quis fuerit in doctorē tāq̄ sufficiēs ꝓ- c motus:si tamē post reperitur insufficiēs debet reprobari[c] et insignijs doctoratus priuari.pro hoc bo.tex.in.l. grammaticos.C.de profes.⁊ medi.lib.x.⁊ de hoc etiā no.i.d.§.reprobari.nam in eis subest vtilitas publica cum propter presumptionē gradus doc.ad multa publica officia assumunt̄: et 13 per imperitiam multos ledunt. ¶ † In ea.glo.ibi:totum fit de gratia.potest dici ꝙ non vsquequaq̄ contineat gratiā: qr vbi ꝓmoueretur ad beneficiū dz superior esse caut⁹ vtrū sit idoneus:maxime cū t̄pe ordinationis multa possūt latere:sed sequens sol.glo.est tutior vt fiat examinatio propter 14 nouam causam. ¶ † Et habes ex hoc ⁊ ex gl.ꝙ examina- d tus[d] ⁊ approbatus in licenti:potest in examine doc.reprobari cū ex noua cā potuit inutilē se reddere:vt si fuit īteruallum magnū inter licentiā ⁊ doctoratū posset etiā dici ꝙ non dato iteruallo adhuc licite pōt reprobari ī examine publico.nā anteq̄ aliquis adipiscatur gradum doctorat⁹ debet ter examinari:⁊ trinā approbatoriā reportare.p̄mo eñ dz examinari a doctoribus p̄sentantib⁹:vt in.l.nemini.C.d aduo.diuer.iud.s̄o debet examinari a doc.in p̄uato examine.tertio in publico.ad hoc facit.l.magistros.C.de profes.⁊ medi.iuncta cle.ij.de magi.⁊ ita hz cōsuetudo.⁊ hec cōsuetudo videt̄ satis ꝓbata.l.vnica C.de athletis.lib.x.vbi dr qd debet approbari seu reportare trinam victoriā in bello anteq̄ promoueat̄:vt ibi dr.nō eñ pōt ī vnico examine deprehendi ex toto scientia vnius:forte fuit pūctuatus in materia ibi familiari.⁊ ita not.Bar.i.d.l.vnica.⁊ Archi.i.c.de quibusdā.xxxvij.distin.⁊ hoc not.contra scholares qui fa- 15 ciunt se promoueri tm̄ per vnicum examen. ¶ † In glo.fin.ibi:hoc ignorauit:videtur gl.velle ꝙ si episcopus sciebat titulū alteri debitum ⁊ ordinatus ignorabat:tunc tenetur sibi prouidere de alio:⁊ in hoc bene loquitur ar.ī ca.si beneficia.j.e.tit.lib.vj.Si aūt vterq̄ sciuerit ordinator.s.⁊ ordinatus:tunc sentit gl.vt ep̄s nō teneat̄ quasi dolus cum dolo compensandus sit.l.cum ambo.ff.de compensa.hoc dictum glo.nō placet mihi simpliciter:sed restringerē quando ep̄s a principio non tenebat̄ prouidere:vt in casu.c.sequentis sz in casu nostro cum ep̄s teneat̄ isti ꝓuidere ꝓpter rationes supra assignatas nō videt̄ ꝙ fraus vtriusq̄ habeat eludere prouisionem huius.c.nam alias de facili circūueniretur dispositio huius.c.quia episcopus ordinaus aliquē sine titulo et nolēs obligare se ad necessaria vite cōueniret cum ordinando vt promoueret ad titulum alteri debitum:⁊ sic releuaret se ab hac obligatione:quod nō est dicēdū:cū dispositio.c.sit fundata sup publica honestate.vt ptz ex rationib⁹ p̄dictis.ideo nec directe nec idirecte potest ordinat⁹ huic fauori renuntiare.argu.c.si diligēti.de foro cōpetē.sz si episcopus ordinasset bona fide ad titulum quem nō credebat alteri debitum:tunc poterit conueniri nō ex dispositiōe huius.c.sed ex generali obligatione qua tenetur omnib⁹ indigentibus.

1 ☞ Episcopus vel alius prelatus conferens alicui beneficium quod cōferre nō poterat:illo euicto debet sibi de alio prouidere.3.9.

2 Collatio beneficij vacātis causa permutationis si fiat alteri q̄ permutare volenti est ipso iure nulla.

4 Beneficia debent pure renunciari.

5 In spūalibus acquiritur ius in re ex solo titulo citra aliquā traditionem.

6 Canōicus receptus sine prebēda nō habet aliquod ius ad prebendam vacaturā:adeo quod poterit talteri cōferri:sed debet ipsi canonico a recipiente prouideri.

Patronus si semel presentauit vnū:nō potest postea aliū presentare ad bñficium vacās:ad vacaturū hic innuit̄ ꝙ sic.

Beneficia vacatura nullus citra papā potest conferre.

7 Beneficiū vacaturū alicui collatū a papa,⁊ ideo sibi detur vt si postea conferatur alteri sit nulla collatio.

8 Donator an ⁊ qn̄ teneatur de euictione.vide remissiue.

1 Inter cetera. † Qui ignorāti sciēter cōtulit prebendā quam non potuit:illa euicta aliā quā pōt cōferre tenetur.⁊ est singularis dispositio.narrat primo factum

---

✠ Sebasti. Sapia.

a ¶ Ex horrido.vide And.sicu.in.c.j.s̄.de depo.vbi b̄ notat ex illo text.in ver.vir belial.⁊ subdit ꝙ imputādum est illi q ꝯtraxit cū hn̄te simile nomē.d quo etiam p.d.Ias.l.cūctos ꝑplos.i.ij.lec.col.vij.s̄.d sum.tri.et fide catho.

b ¶ Reprobari.adde ꝙ Old.consil.xviij.id consuluit ꝙ admissus successiue ad duas eccl'ias parochiales si ad tertiā fuerit repert⁹ insufficiēs qd pt reprobari.qr maior diligentia est adhibēda ī medio aīarum q̄ corporum.

c ¶ Reprobari.idē sz Bartol.in.d.l.grāmaticos.ꝑ illū text.vid bal.i.l.ij.in fin.C.de li.et eorum li.q dicit ꝙ doctor reprobat⁹ propter delictum nō pōt ampli⁹ approbari.sequitur do.Alex.in add.l.d.l grāmaticos ⁊ idē.d.alex.l ad di.ad bart.in.l.j.C.de dig.ll.xij in addit.mag.in.ij.co.⁊ ad p̄dicta vide multo similia p.d.ant.cor.in addit.ad ab.i.c.ij.in j.no.s̄.de postul.p̄la.itē dixit sing.Hosti.in tit.de decu.§ q ꝯsitēdū.ꝙ cardinalis semel reprobat⁹ nō pōt ampli⁹ restitui.sequit̄ andr.sicu.in addit.ad bal.i.d.l.ij.i si.caueat.d.Anto.de sauona cardinalis scti vitalis q fuit legat⁹ vmbrie totius et postea bononie ⁊ romādiole quem [illegible] in carceri b⁹ Iulius.ij.pō.ti.maxi.de cuius depositione ⁊ vita dubitat̄.Ven.Falco.

✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Examinatus.Multa circa hoc cōgerit Feli.c.cum venerabilis.colū.viij.s̄.de excep.et ibi ēt Deci.colū.vij.

factum. secūdo mandatum decernit ꝛ causam exprimit. ibi: supradicta epo. ꝛ nō est alibi in fi. ¶ Casus literalis. V. ꝛ Hug. permutationē suarū prebendarum affectātes eas in manu epi renunciauerūt. postmodū mādauit papa decano remēsi vt de prebēda. V. inuestiret Hug. Sed eps loci hoc intelligēs contulit eā magistro. P. vnde orta lite inter magistrum. P. ꝛ Hug. dominus papa reuocauit prefatā renuntiationē ꝛ vtrisq; restituit beneficiū suū. ꝛ ne magister P. remaneret frustratus spe sua mādat papa epo vt prebēdam alicui non conferat donec assignauerit magistro. P. prebendale beneficiū in eadem ecclesia: ꝛ si cōtra illud fecerit illud cassat ne fraudulenter visus sit illi contulisse prebendā. Ber. ¶ Not. j. ibi: per commutationē ꝙ in permutatione beneficioꝝ interuenit renuntiatio. ꝛ per ꝯsequens beneficiorum vacatio. de quo vide bonā gl. in cle j. de rerum

2 permu. ꝛ in. c. fi. ꝓpter tua debita. de rescri. li. vj. ¶ † No. ij. ꝙ prebenda vacans ex causa permutatiōis nō debet conferri alteri ꝙ permutare volēti: ꝛ hodie collatio est ipso iure nulla: vt in. d. cle. vna. nec expectās apostolicus pōt tale beneficium acceptare: vt. in. c. j. de rerum permu. lib. vj. ꝛ sic hodie dispositio huius. c. in prima parte nō habet dubium.

3 ¶ † Vltimo no. ꝛ tene menti casum mirabilem ꝙ cōferens scienter beneficiū alteri debitum tenetur illo euicto illi prouidere de equiualenti bñficio. ꝛ sic est casus in quo donator tenetur de euictione scienter cōferendo alienam rē vel alteri debitā de hac tamen materia dic latius vt dicitur in gl.

4 fina. ¶ † In glo. ij. in fi. sed gl. non respondet ad cōtrarium s. formatum. doc. sentiunt ꝙ cōtrarium procedit in rebus prophanis: secus in rebꝰ spiritualibus vt sunt beneficia: debent enim pure renuntiari: ꝛ non sub cōditione: facit quod leg. ꝛ no. in. c. ex parte. de offi. deleg. ¶ Sed oppo. extra gl. alio modo. ex quo eñ hec prebēda vacabat debuit valere collatio illi magistro. P. facta: nec debebat retractari. arg. in. c. dilectus. el. ij. j. eo. Inn. vario modo soluit. Primo ꝙ propter fraudem hic adhibitam saltem re ipsa facta ex officio suo retractauit illam collationē. que solutio ꝓma fronte videtur improbari per. d. c. dilectus. ꝛ per id quod sequitur in sequenti glo. nam ibi patet quod si contra mādatum pape episcopus confert alicui beneficium tenet collatio nec retractatur: licet eps alter veniat puniendus. Sed pōt dici saluando hanc solutionē ꝙ nō solum hic cōtemnebatur prouisio pape: sed supplantabatur is q ex causa permutationis prebēdā resignauit: ideo voluit papa ꝓuidere huic decepto. ꝛ intantū equitas hoc suadebat vt hodie sit editū ius de nouo annullans collationem talem ipso facto. vt in

5 d. cle. vna. ¶ † Secūdo soluit ꝙ in istis spiritualibus est speciale vt interueniēte autoritate superioris absq; alia traditione acquiratur ius permutare volētibꝰ in rebus permutatis: ꝛ not. bene hanc solutionē: quotidie enim allegatur. ꝛ pro ea facit. c. si tibi absenti. j. eo. tit. lib. vj. vbi patet ꝙ ex solo titulo in istis spiritualibꝰ absq; alia traditione acquiritur ius in re. hec tamen solutio licet sit vera ꝛ not. in se: tamen non congruit huic litere: quia papa nō interposuerat autoritatem suam: sed mādauerat tertio vt collationē illam faceret. Tertia solu. ꝙ papa acceptādo renuntiationē ꝛ mandando alteri collationem: aduocauit ad se totū negotium. ꝛ sic eripuit ꝓtātem ordinario. argu. c. vt nostrū. de appel. ꝛ hec solutio satis potuit sustineri. Soluit ꝛ aliter

6 hodie: sed non est instandum per. d. cle. vna. ¶ † Sz hic queritur quid si capitulum recepit aliquem in canonicū autoritate propria: demum prebenda vacāte cōtulit alteri nūqd teneat talis collatio. Inno. ꝛ cōiter docto. ꝙ sic: q2 non poterunt dare ius ad prebendā vacaturam. ꝛ sic ex illa receptione in canonicū non habuit ille ius afficiens prebendā primo vacaturā merito collatio illius tanꝙ libere alteri facta tenuit. Nec ob. si dicatur ꝙ persona ecclesiastica nō pōt variare. vt in. c. cū aūt. de iurepa. vbi dicitur ꝙ si patronus ecclesiasticus semel presentat non potest amplius variare ꝛ presentare alium. illud eñ loquitur ſm Inno. qñ presentatio fuit facta ad beneficium vacans: non aūt loquimur de bñficio vacaturo: ad qđ obtinēdum non pōt inferior citra papā dare ius. Nec ob. c. relatum. s. eo. nam vt ibi dixi fatendū est ꝙ capitulū obligatur ad prouidēdum illi. nō tamen sequitur ꝙ prebenda primo vacatura sit affecta ꝓ eo ꝛ tene menti hoc cōe dictū do. Sed ego limito per vnū peregrinū ꝛ singulare dictū Inno. in extraneo loco. s. de maio. ꝛ obe. in. c. statuimus. vbi dicit ꝙ capitulum prouidēdo alteri extraneo vel alicui de collegio postea recepto tenet ꝓuidere illi primo recepto quē illusit de redditbus cōmunibus iuxta formā. c. dilectus. el. ij. j. eo. ꝛ opti. facit ille tex. nam capitulum illud obligatur ad illā prouisionē propter trāsgressionē mādati pape: ita dz hic obligari ꝑ trāsgressio

7 nem mandati legalis. vt in. d. c. relatum. in fin. ¶ † Quid aūt in recepto autoritate pape sub expectatione ꝓbende: prolixe tractauit hic Inn. sed hodie habes tex. clarum in. c. nō pōt. j. e. lib. vj. vbi pz ꝙ prebenda primo vacans adeo est affecta pro isto recepto autoritate apostolica. vt nō valeat collatio alteri facta. ꝛ vide de materia qđ no. j. c. si capitulo. ꝛ in. c. si soli. de ꝯces. ꝓbē. li. vj. Et habes ex predictis bonā diuersitatem ꝛ quotidianā inter receptū autoritate pa

8 pe ꝛ receptū autoritate capituli. ¶ † In gl. fi. ibi: in veritate nō dicit donare. no. ꝙ collatio beneficiorū non est ꝓprie donatio. ꝛ pro hoc vide gl. in. §. ex his. xxiij. q. vj. ¶ Sz contra hoc facit q2 respectu illius cui cōfertur est vera liberalitas: vt in. c. relatum. s. e. ergo nō debēt isti teneri de euictione sicut nec alius donator. credo ꝙ hoc fuit statutū in odiū collatorum ne iura spiritualia tractent̄ ita fraudulenter: ꝛ ne inducantur ad cōferendum beneficia alijs debita. ar. in cle. vna. in ꝓn. de renun. Et an ꝛ qñ donator teneat̄ de euictiōe[a] in rebus prophanis: dic vt le. ꝛ no. in. l. ij. C. de eui. et

9 in. l. aristo. ff. de dona. Et no. istam gl. iuncto tex. ¶ † Et in fi. gloss. conclude clarius intellectum huius. c. vt colligit̄ ex dictis doc. ꝛ ex gl. aut eñ vterq; sciuit sz collator ꝛ is cui facta fuit collatio: ꝛ tūc nō tenet̄ ꝓuidere sibi de equiualente bñficio. q2 dolus cum dolo ꝯpensatur in. c. intelleximus. de adulte. nec fuit iste deceptus per collatiōem sed seipsum decepit. hoc verum qñ eps ex mera liberalitate contulit. secus enim si tenebatur conferre ratione ordinis collati ꝓut dixi s. c. precedenti. Aut vterq; ignorauit, ꝛ tunc nō tenetur isti ꝓuidere: q2 fraus cessat super qua fundare se videt̄ iste tex. ꝛ intellige vt dixi in collatiōe facta ex mera liberalitate: secus si ex necessitate de qua in. c. ꝓcedenti. Aut eps sciuit et alter ignorauit: ꝛ habet proprie locum iste tex. si aūt econtra episcopus ignorauit: ꝛ alter sciuit: ꝛ tūc cessat ista ꝓuisio: q2 collator non fuit in fraude: imo alius qui scienter beneficium acceptauit.

[a] Zacharias. ¶ Qñ donator teneat̄ de euictione. adde bar. in. l. iulianus. §. j. ff. de verbo. obl. ꝛ oīno in. l. si pro re. §. j. ꝛ ibi Alexand. ff. de euic. Anton. Francis. ¶ De hoc an donator teneatur de euictione ꝛ qñ. vide in. l. aristo. in. §. labeo. ff. de dona. ꝛ i. l. ij. C. de euict. vbi ꝑ bal. ꝛ adde ꝙ donans rē alienā ꝛ tradēs si cauit de euictiōe liberatꝰ est a ꝓma actione lz dñium non trāstulerit. vt plene per Ioā. de imo. l. d. §. labeo. ꝛ per Alex. in. l. fi. in. §. fi. ff. de verb. oblig. adde tñ qđ donator non tenetur vltra ꝙ facere possit. l. inter eos. in fi. ff. de fideic. li. ꝛ vid. An. i. l. sunt aūt. ff. de re iud. ꝛ ibi plene ꝑ Alex.

1 ☞ Electus cassatur si vnum ex pluribꝰ oppositis cōtra eū probatur quod tñ sufficiat ad eius cassationem.

2 Electio alicuius ad dignitatem ecclesiasticam ex quot ꝛ q bus causis possit cassari.

3 Beneficium in quo quis erat minus canonice intrusus si impetretur a papa non facta mentione de tali intrusiōe: talis impetratio est surreptitia.

4 Intrusus dicitur ille qui sine legitimo titulo, licet sit electꝰ administrat: vel titulo legitimo fuit priuatus: ꝛ tamen ministrat.

5 Tolerantia superioris non inducit dispensationem in his que sunt contra ius. 10.

6 Clericus an possit licite sine dispensatiōe obtinere plures ꝓbendas: vel plura beneficia simplicia. ꝛ casu quo nō pōt an episcopus possit dispensare. 9.

7 Eps non pōt recipere clericos alienos quo ad ordines eis dādos: sed quo ad beneficia sic: ꝛ postꝙ eis dedit beneficia poterit eos ordinare. q2 incipiunt esse sui subditi.

8 Valet consuetudo qđ in simplicibus beneficijs nō sit opꝰ residere.

1 **Cum iādudum.** ¶ † Opponēti plura ꝯ electū sufficit alterꝝ ꝓbare quo ad cassationē eiꝰ sufficiat: vel specialius sic. Cassatur electio illiꝰ qui possidet plures dignitates atq; prebēdas: ꝛ idem si detineretur aliquo vitio hic scripto. h. d. ¶ Et primo ponit sex q̄ opponebant̄ cōtra electū. scđo diffinitionē qōnis conditionalem. tertio rñdet tacite questiōi vel obiectiōi. secunda ibi: mādamus. tertio ibi: cum multa ¶ Casus literalis. Vacāte prepositura siclinienſi a quibusdā canonicis ecclesie siclinieñ. electus fuit quidam noīe Ioan. de bitunia maiore ꝑte capituli prius appellāte ꝛ quibusdam canonicis absentibꝰ ꝛ nō vocatis. ad petitionē istius Ioan. ꝯmissa fuit cā quibusdā iudicibꝰ: iudices illi ꝯfirmauerūt electionē ipsiꝰ Io. tādem cā cōmissa fuit alijs iudicibus ad petitionē partis aduerse. illi cassauerūt ꝯfirmationē priorum iudicum. demum papa cassauit processus priorū ꝛ secūdorū iudicū. reducēs cām ad eū statū in quo erat ante primam ꝯmissionē. istis oibus sic peractis. R. siclinieñsis canonicus opposuit se isti Io. proponēs multa ꝯtra ipsum. s. pluralitatē dignitatum ꝛ beneficiorum ꝯtra concilium laterañ. ꝛ quod die intrusionis sue ante confirmationē administrare presumpsit ꝛ post cassationem confirmationis electionis sue ministrauit. His ꝛ alijs auditis mādat dominus papa quibusdam

iudicibus ꝙ ſi inuenerint predictum Jo. habere plures dignitates atq; pꝛebendas: aut aliquod aliud de pmiſſis qđ ſufficiat inuenerint eſſe verū: eidem Jo. ſuper ipſa pꝛepoſitura ſilentium imponant ab impetitiōe ipſius ſicilieñ. eccleſiam abſoluentes. Jn ſi. reſpondet papa quaſi tacite q̄ſtioni poſſet qs opponere domino pape quare vos iſtū repellitis. multi ſunt q̄ habēt pluralitatē dignitatū ⁊ beneficioꝝ. Multa per patientiam tolerātur que ſi in iudiciū deducerentꝰ exigente iuſtitia caſſarentꝰ. Ber. ¶ † No. ſ. ſex vitia. ſeu defectus q̄ opponi pñt ꝯtra electū ad dignitatē eccleſiaſticam. Pꝛimo multitudo dignitatū. Secūdo pluralitas pꝛebendarū. Tertio ambitionis vitiū. Quarto delictum auaritie. Quinto: qđ ſe ingeſſit ad dignitatē obtinendā de qua queritur. Sexto qꝛ intruſit ſe adminiſtrando ante cōfirmationē obtētā vel poſtea caſſatā. Sʒ anteq̄ͣ procedā ad vlterioꝛa quero nunquid quodlibet predictoꝝ de ꝑ ſe ſufficiat ad caſſationē electionis. cōclude prout colligitur ex dictis doc. qđ pꝛimum ſcʒ multitudo dignitatum ſufficiat: ꝓbaꝰ in. c. dudū. el. ij. ſ. de elec. ⁊ clariꝰ hodie in extrauagan. execrabilis. Jo. xxij. vbi ptʒ ꝙ tenens de facto plures dignitates vel eccleſias curatas ſit intelligibilis.[a] Circa ſcđm vcʒ pꝛebendarū pluralitatē: diſſenſio eſt inter doc. nā q̄dā tenēt hoc nō ſufficere. arg. illius. c. dudū. ibi tex. tñ ſe fundat ſuꝑ multitudine dignitatū ſeu eccleſiarū curatarū. ⁊ ꝓ hoc facit iſte tex. in verſ. mādamꝰ. vbi papa videtur multitudinē pbēdarū copulare ad multitudinē dignitatū quaſi pluralitas ſola pꝛebendarū nō ſufficiat. Aliȷ̄ tenuerunt cōtrariū exponentes dictionē atq;: pꝛo vel. nā ſepe copulatiua reſoluitur in diſiūctiuam.[b] vt ī. l. ſepe. ff. de ver. ſigni. ⁊ no. in. c. ij. de reſcrip. ⁊ certe hec queſtio pēdet ab alia: nunquid ſit licitū obtinere plures pꝛebendas. ⁊ de hac latius. ī. ſubijciam. Tertium obiectum ſcʒ ambitionis vitium ſufficit de ꝑ ſe. ē enim peccatū moꝛtale pꝛo hoc. c. qꝛ intantū. ſ. eo. ⁊ vide bo. tex. viij. q. j. in ſcripturis. vbi ptʒ qđ dignitas non eſt conferenda ambientibus: ſed potius fugiētibꝰ. Et eſt ambitio quedā aſpiratio ad dignitatē procedens ad actū. Quartū ſcilicet auaritie delictum per ſe ſufficit. lxxxv. diſtin. floꝛentinum. ⁊ no. hic in glo. Quintū quia ſe ingeſſit ſufficit ad caſſationem. qꝛ nemo debet ſe ingerere: vt in. c. q̄liter. ſ. de elec. Sextum quia adminiſtrauit ante cōfirmationē[c] vel poſt caſſatam per ſe ſufficiat. vt in. c. auaritie. ꝺ elec. li. vj. ⁊ in. d. c. qualiter ⁊ quādo. ¶ † Et ex iſto ſexto ⁊ quinto collige vnū quod intrudens[d] ſe in beneficio foꝛte autoꝛitate pꝛincipis ſecularis. ⁊ poſtea impetrat illud a papa nō facta mētione de intruſiōe eſt repellēdus. talis eñ pꝛomotio fuit ſurreptitia. nam ſi papa ſciuiſſet: de facili ſibi nō pꝛouidiſſet ꝓpter ambitionis vitiū ⁊ qꝛ ingeſſit ſe adminiſtratiōi ante omnē pꝛouiſionem. nā ſi repellitꝰ ille qui habuit electionem ⁊ non expectata cōfirmatione adminiſtrauit: potius eſt repellēdus q̄ ante omnē electionem ⁊ vacationē ſe intruſit in bñficio. ⁊ notabis hoc: qꝛ multi errāt ⁊ iniuſte poſſident poſtea beneficia. ⁊ vide quod no. ī. c. ſi apoſtolice. de pꝛeben. lib. vj. in nouel. ¶ † No. ꝙ intruſus[e] dicitꝰ qui titulo legitimo non pꝛecedente ingerit ſe adminiſtrationi etiā ſi pꝛeceſſit electio quod notabis. Jdē eſt ſi pꝛiuatus fuit titulo legitime pꝛiꝰ habito vt no. Jnn. in. c. qualiter ⁊ qñ. el. ij. de accu. ¶ † Vltimo nota ⁊ tene menti ſi. tex. qui quotidie allegatꝰ: ꝙ ꝑ tolerantiam ſuperioꝛis nō videtur diſpēſatio inducta in his q̄ ſunt cōtra ius: ⁊ circa hoc vide pulchꝛā gl. iij. diſtin. in. c. ſi. Jn contrariū[f] vide tex. cū glo. in. c. qꝛ circa. de cōſan. ⁊ af. ¶ † Vltimo queritꝰ qꝛ. ſ. dixi opiniones eſſe an pluralitas pꝛebendarū repellat quē a beneficio obtinēde nūquid de iure cōi poſſit quis habere plures pꝛebēdas. vel plura beneficia ſimplicia: nā de curatis dignitatibus ⁊ ꝑſonatibꝰ deciſum eſt. ī. eo. c. de multa. ⁊ in hoc multū inſtat hic Jnno. ſed referā pꝛīcipalioꝛes opiniōes q̄ colligūtꝰ ex gl. ſua. ¶ Pꝛima opi.[g] qꝛ inſpectis iuribus antiq̄s nō eſt licitū niſi in vnico beneficio intitulari: nā dʒ eſſe quiſquis ꝯtentus ea vocatione qua vocatus eſt. ⁊ ſi nō ſufficit ſibi illud bñficiū: q̄rat ſibi victum induſtria ſua ſeu manibus. ad hoc. xxj. q. j. c. ⁊ facit. c. clericus victū. xcj. di. ⁊. c. cum non ignoꝛes. ſ. e. ⁊. lxxxix. di. ſ. c. ſingula. cū multis ſi. ſʒ iſpectis iuribꝰ poſtea ſequentibus vꝛ ꝙ liceat plura obtinere. ꝓ hoc. c. cuʒ eccleſiaſtice de excep. ⁊ qđ le. ⁊ not. in. d. c. dudū. ⁊ in. c. dilectꝰ filius. ſ. de reſcr p. ⁊ in. c. ex inſinuatione. de ꝓcu. cū multis ſimi. ¶ Secūda opi. ꝙ nimia multitudo repꝛobatur a iure: ſed duo vꝰ tria ſimplicia licitū eſt poſſidere pꝛo hoc. c. qꝛ intantū. ſ. e. ¶ Tertia opi. ꝙ in titulū nō pōt qs habere plura bñficia ſed vnicū tñ ſic: vt qđ denoīetur ſolū ab vno bñficio ſʒ a'ia habeat quaſi in ſtipendiū dūmodo nō requirāt reſidentiā.

¶ Quarta vꝛ opi. Jnn. in qua reſidet vcʒ vt nō ſolū in beneficiū ſed in titulū pōt qs habere plures pꝛebēdas ſine aliqua diſpenſatiōe etiā in diuerſis ep̄atibus. vꝛ tñ requirere duo. pꝛimo vt tales pꝛebēde nō requirant reſidētiā. ſcđo vt eas obtineat nō ꝓpter fructus ſeu vtilitatē ꝓpꝛiā: ſʒ ꝓpter bonū publicū: vt qꝛ eſt ꝑſona induſtrioſa ⁊ melius ſcit gubernare iſte decē beneficia q̄ͣ aliꝰ vnū. ⁊ ita rñdet ad ca. ſanctoꝝ. lxx. di. qđ facit in oppoſitū. dicit eñ illud intelligēdū qñ ꝓpter cōcupiſcentiā qs vult obtinere plures pꝛebēdas. illud eñ nō lʒ nec iure cōi nec diſpēſatiue. ¶ † Nec ob. ſʒ eū ſi dicatꝰ ꝙ alienus ep̄s nō dʒ eū recipere: vt in. c. fraternitatis. ſ. de cle. nō reſi. ⁊ ī. c. pꝛimates. lxxj. di. qꝛ illa iura loquūtur de ignotis vel loquūtur vt nō recipiātꝰ quo ad oꝛdines ſʒ quo ad bñficia recipi pñt: ⁊ rōne bñficioꝝ poteris ei conferre oꝛdinē. ⁊ notabis ſꝑ hoc dictū. Ex hoc eñ potes ſumere vnā cautelā qñ vis recipere oꝛdines ab ep̄o nō tuo ſine ep̄i tui licētia. nā obtineas pꝛio bñficiū ab alio ep̄o: ⁊ tūc cū rōne bñficij incipias eſſe ſubditꝰ eiꝰ poterit ab eo oꝛdinari. ⁊ ꝓ hoc facit. c. iij. de tēpo. oꝛ. lib. vj. Nec obſt. ſi dicatꝰ ꝙ iſte erit ꝑplexus ſi ep̄i mādarēt ſibi ꝯtꝛa cum dʒ obedire pꝛioꝛi niſi ſumma neceſſitas vꝛgeat. ⁊ de hoc vide latiꝰ hic per Jnn. Hoſt. aūt hoc tractās in. c. ſuꝑ inoꝛdinata. ī. eo. ⁊ in. c. literas. de ꝯceſ. pbē. poſt multa ꝯcludit ꝙ ꝺ iure cōi q̄libet pꝛebēda ſeu beneficiū req̄rit ꝓpꝛiū miniſtrū. vñ quēadmodū in pluribꝰ caſtris quoꝝ quodlibet req̄rit certos homines ad ſui cuſtodiā nō pōt qs obtinere locū pluriū: ita ⁊ in bñficijs eccleſiaſticis. dicit tñ ne multe aīe illaqueātur ꝙ diſpenſare poterit ep̄s ēt ꝓpter pꝛerogatiuā ꝑſone: vt qs habeat plures pꝛebēdas nō in titulū ſʒ in bñficium. Et vt clare habeantꝰ pdicta faciamus duo mēbꝛa. Pꝛimū nūq̄d de iure poſſit qs obtinere plura ſimplicia. Scđm in caſu in quo ꝺ iure cōi nō eſt licita pluralitas: vtrū ep̄s poſſit diſpēſare. ¶ Circa pꝛimū[h] cōcludo ſic: ꝙ aut bñficia req̄rūt reſidētiā ſiue inſpecto iure cōmuni ſiue ſpeciali ſtatuto: ⁊ indubie nō eſt licitū de iure plura retinere. ſunt eñ incompatibilia ꝓpter onus reſidentie. pꝛo hoc. ca. pe. ſ. de cle. non reſi. ⁊ hoc eſt ſcđm mētē iuris. nā quodlibet beneficiū creatꝰ pꝛopter officiū: vt in. c. ſi. de reſcri. li. vj. ſi vero nō requirūt reſidentiā. puta † qꝛ conſuetudo eſt in oppoſitū que ſatis vʒ in ſimplicibus. vt in. c. cum omnes. de conſti. ⁊ tūc aut ſufficit vnū ad cōgrue ſuſtentādū clericum: ⁊ nō licet tenere plura beneficia ꝓpter vtilitatē ꝓpꝛiā: imo eſt peccatū moꝛtale cū ſit ibi vitium ambitionis ⁊ auaritie ⁊ occupat ſtipendia alioꝝ pauperū: vt not. glo. in. d. c. dudum. ⁊ ſic etiā pōt intelligi. d. c. ſanctoꝝ. vbi dicitꝰ ꝙ quis nō poteſt eſſe pꝛebendarius ⁊ canonicus in diuerſis eccleſijs. Aut vnū per ſe nō ſufficit: ⁊ licet tenere plura vſq; ad congruā ſuſtentationē ⁊ ſic poſſunt intelligi. c. gratia. de reſcrip. lib. vj. ⁊ cle. gratie. eo. ti. ⁊. c. cū teneamur a ꝯtrario. ſ. eo. ⁊ hoc quo ad pꝛimū. ¶ † Ad ſecundū nūquid poſſit epiſcopus diſpenſare in caſu pꝛohibito: aſſumendo dicta Jo. and. que ſolent multuʒ allegari in. ca. literas. pꝛealleg. vbi dicit qđ in diuerſis eccleſijs pōt epiſcopus diſpenſare. Jn eadē vero pōt circa diffoꝛmia bñficia: ſed nō circa ꝯfoꝛmia. vnde nō poſſet diſpēſare vt quis in eadem eccleſia habeat duos canonicatꝰ: licet poſſit diſpenſare vt ibi habeat dignitatē ⁊ canonicatū cū pꝛebenda: iuxta not. per glo. c. j. de conſue. lib. vj. Et eſt ratio diuerſitatis. nam per diſpenſationeʒ in diuerſis eccleſijs vel in eadem citra diffoꝛmia nō frangitur ibi numerus nec tollitꝰ eccleſie ſuffragiuʒ canonicoꝝ. ſi enim in qualibet eccleſia eſt numerus duodenarius poteſt ipſe computari ⁊ numerum complere in qualibet eccleſia ac ſuffragium ſuū in ſingulis actibus eccleſiarum pꝛeſtare. nā poterit vocari ad capitulum vtriuſq; eccleſie ⁊ vtriq; dare concilium ſuū. idem erit ſi habet dignitatē ⁊ canonicatum in eadeʒ eccleſia. nā poterit tunc pꝛeeſſe vt habēs dignitatē ⁊ alias tanq̄ͣ canonicus. ſed ſi haberet duos canonicatus frāgeretur numerus eccleſie. ſinge enim ꝙ in eccleſia debent eſſe duodeciʒ ⁊ ex diſpenſatione ſex obtinēt diſpēſatiue omnes canonicatus: qꝛ q̄libet hʒ duos. hic eñ nunq̄ͣ poterit numerare duodecim canonicos nec habent concilium niſi vt ſex. vñ eccleſia multuʒ lederetur. ¶ Sʒ aduerte qꝛ quatenꝰ ſimpliciter dicitꝰ ꝙ in diuerſis eccleſijs pōt diſpēſare circa duas pbēdas non videtur ſimpliciter ꝓcedere: imo text. apertiſſime eſt in contrarium. d. c. ſanctoꝝ. vbi dicitur quod licet ex diſpenſatione ep̄i poſſit quis pꝛeeſſe duabꝰ eccleſijs: nō tñ poteſt ex eius diſpenſatione eſſe canonicus ⁊ pꝛebendariꝰ in diuerſis eccleſijs. Et videtꝰ pꝛima frōte mirabile vt indulgeat diſpenſationem ep̄s in diuerſis eccleſijs ⁊ nō in diuerſis pꝛebēdis ſed nō mireris. nam intellige illum text. quod

diſpenſatio

a ¶ Jnelligibilis. adde do. car. ꝯſil. iij. Oldra. conſi. lxvij.

b ¶ Jn diſiūctiuā. adđ oldr. ꝯſ. clxj.

c ¶ Ante cōfirmationē. Adde old. ꝯſi. cxcj. ⁊. ccclvj. Ro. ꝯſi. cccxxxiij. Cald. conſi. ix. de elect.

✠ Sebaſti. Sapia.

d ¶ Qđ intrudēs. Multa ad h̄ accumulat Fel. in. c. in noſtra. i. ij. coꝛrelario. ſ. de reſcr. ⁊ in. c. poſtulaſti. i vlti. char. e. ti. ad de abb. in. c. j. ī. de conceſ. pꝛeben.

e ¶ Jntruſus. adđ qs dicatꝰ intruſus Card. cōſi. xiij. de ver. ſigni. Joā. de imo. conſi. cxxvij.

✠ Sebaſti. Sapia.

f ¶ Jn contrariuʒ. Pꝛo ſolutiōe huius ꝯtꝛij vide abb. l. c. niſi cū eſſent. i ſi. co. ij. ī. e. Abb. ⁊ fe. l. c. l. ſ. de treuga. ⁊ pace.

g ¶ Pꝛima opin. adde do. Car. ꝯſ. ſ. alleg. iij.

h ¶ Circa pꝛimuʒ. adde do. Car. ꝯſi. liij. ⁊ eſt ꝯſi. Bal. d. Ab. ꝯſ. xxxviij. ⁊. xcv. iij. li. Lap. al. xxxvi. xcvj. et cxvij. Cal. conſil. xxvij. de pꝛeben.

dispensatio respectu ecclesiarũ fit ꝓpter vtilitatem publicã sed respectu diuersarũ prebendarũ fit ꝓpter vtilitatẽ priuatã.nã prebẽda daẗ canonico vt inde viuat:nõ sic p̃cise daẗ ecclesia curato:sed principaliter vt populum regat.ideo ex quo quis habet vnã prebendã non est licitũ vt habeat secũdã intellige si prima sufficit:nõ sic est i ecclesia:quia vt dixi ibi notaẗ vtilitas publica. ideo limitarẽ dictũ Joã.and.vt possit dispẽsare in duab⁹ prebendis quãdo vna nõ sufficit. al's procedat illud.c.sanctoꝝ.qđ sic itellige:lȝ ibi gl.diuinãdo aliter dicat.Et plene circa hãc materiaȝ vide qđ dixi in repe.§.qui vero.in.c.extirpãde.ĩ.eo.tit.Et qđ possit ep̃s in casibus predictis dispensare:lȝ beneficia requirãt residẽtiã ꝓbaẗ apertissime iure antiquo ⁊ nouo p̃mo i.d.c.sanctoꝝ. secũdo in.d.c.de multa.ĩ.eo.nã cũ ca.sanctoruȝ. concederet ep̃o generaliter dispẽsationẽ.c.de multa.solũ ademit respectu ecclesiarum curatarum ⁊ dignitatũ seu personatuũ:et sic in alijs simplicibus remanet ius antiquum.l.precipim⁹. in fi.C.de app.⁊ de presum.nõne.Et nũquid simpliciter sit adempta dispẽsatio in istis diceẗ i.d.c.de multa.¶ In gl. pe.in fi.⁊ circa hoc vide qđ dixi in.c.cum nõ ignores.s.eo.

10 ¶ † In glo.fi.in fi.Hosti.adducit in contrariũ illã.l.j.in.§. scientiaȝ.⁊.l.ij.⁊.l.sed ⁊ si pupillus.ff.de iusti.debet enim superior protestari ⁊ cõtradicere si nõ vult cõsentire.Soluit ipse ꝙ respectu preteritoꝝ ⁊ quo ad tangẽtia animas subditorũ tolerãtia pape operatur permissionem ne anime illaquearẽtur.sed quo ad illegitime promotuȝ nõ inducit permissionẽ seu dispẽsationem:quasi velit dicere ꝙ ex quo papa non contradicit absolute sunt aie subditorum isti⁹ propter fidẽ quã habebat.de quo vide opi.Guil.in.d.c.dudũ. sed respectu istius qui indigne tenet plura beneficia nil operatur tolerantia pape ꝓpter malã fidẽ quã habet. ¶ Sed aduerte q: s̃m hoc nunq̃ tolletur ius per contrariũ vsum etiam papa tolerãte:q: videtur s̃m hoc tolerare per patiẽtiam nõ autẽ ꝙ velit ius relaxare.contrarium est difficile. sed potest dici ꝙ vbi lex superioris habet consuetudinẽ in contrariũ a principio vel ex postfacto tollitur lex superioris maxime superiore sciente ⁊ nõ cõtradicente:qđ intellige si cõsuetudo est alias rõnabilis. vt in.c.fi.de cõsue.⁊ vide.iiij.dist.in.§.leges.⁊ qđ ibi no.sed vbi ꝯsuetudo nõ esset rõnabilis vel nõ ẽ cõis:q: aliq seruãt ⁊ aliq nõ. ⁊ tũc respectu nõ seruantiũ põt procedere iste tex.qñ plures sunt seruantes:q̃ nõ seruantes.tũc eñ proprie est patiẽtia superioris scilicet in non puniendo transgredientes:nõ autem causatur dispensatio vel permissio.

1 ☞ Canonicus receptus sine titulo debet sibi q̃ citius fieri potest prouideri de prebẽda:interim habebit quotidianas portiones.4.5.6.7.8.

2 In spiritualibus licita est compositio,maxime superioris autoritate:vide.ĩ.in.c.nisi essent in.5.no.

3 Legatus de latere non potest dare alicui ius ad vacaturũ beneficium licet possit reseruare sibi collationẽ beneficij vacaturi etiam respectu certe persone.

9 Canonici plures an possunt recipi sine prebenda in eadem ecclesia.⁊ si nõ possunt recipi an cassetur receptio omnium an aliquorum.

10 Papa solus nec alius citra eum potest dispensare contra concilium.ĩ.proxi.c.nu.4.

1 **Dilectus filius.** ¶ † Recepto i canonicum q̃ cito facultas se obtulerit debeẗ prebenda ⁊ interim habebit quotidianas distributiões.h.d.Cõtinet quattuor dicta.Primo mandatũ apostolicũ.Secũdo ibi:ad instãtiã iustũ ⁊ iniustũ preceptum legati.Tertio ibi: cum ergo:iusti processus ꝯfirmationẽ ⁊ iniusti reprobationem.Quarto ibi:facientes papalẽ subiunctionẽ. ¶ Casus literalis.Episcop⁹ Linconiensis de mãdato dñi Celestini Pape cuidã clerico.G.noie quãdã p̃bẽdã in ecclesia Linconiẽsi assignauit:s; capitulũ noluit ipsum recipere ad eãdẽ.tandẽ ad instantiã Remensis archiep̃i tũc ep̃i prenestini apostolice sedis legati:talis cõpositio iter capitulũ ⁊ ipȝ G.intercessit:qđ recept⁹ fuit in canonicũ ⁊ in fratrem concesso sibi stallo in choro ⁊ loco in capitulo ⁊ participatione diuinorũ:ita tñ ꝙ fructus prebẽde recipere nõ deberet nisi loco ꝓxime vacature.Sed q: plures prebẽde postmodũ vacauerũt nec eidẽ.G.aliquã assignauerũt:accessit ad papaȝ ꝓponẽs eidẽ oĩa supradicta.Scribit papa iudicibus dicẽs dictũ G.in canonicũ recipi canonicis nõ obuiat institutis. Sed vacaturã expectare probẽdã est cõtra Lateranẽ.cõciliũ.Unñ Papa factũ legati in eo ꝙ dictuȝ.G.recipi fecit in canonicũ ⁊ in fratrem approbauit:sed qđ nihil reciperet in simili loco ꝓxime vacature reprobauit:q: ꝓ̃o idignũ est vt receptus in canonicũ bñficio careat. Mandat iudicib⁹ vt episcopum ⁊ capitulum predictos compellãt vt ei prebẽdam cum se facultas obtulerit assignent:⁊ portiones quotidianas q̃ fiunt in ecclesia memorata sine diminutione faciant assignari eidẽ.Ber.

2 ¶ † No.j.quod in spiritualibus licite intercedit compositio maxime autoritate superioris. pro hoc.c.statuimus.de trãsactionib⁹.

3 ¶ † No.ij.quod legatis etiam de latere prout erat iste episcopus prenestin⁹, qui erat Cardinalis:nõ põt dare ius ad vacatuꝝ[a] bñficiũ licet ergo legat⁹ de latere possit beneficiũ reseruare vacaturum sue collatiõi etiam pro certa persona:vt in.c. cum dilectus.de iurepatronat⁹.⁊ in.c.penul.de offi.lega.lib.vj.non tñ potest dare ius ad bñficium vacaturum:vt hic.⁊ potest esse diuersitatis ratio:q: ꝑ reseruationem nullum ius acquiriẗ persone:potest enim variare legatus ⁊ alteri ꝯferre beneficium reseruatum.⁊ sic nõ datur tanta materia captandi mortẽ ꝓxi.sed si posset dari ius ad beneficiũ vacaturuȝ acquireretur ius ꝑsone ⁊ de facili desideraret mortem alterius vt ei⁹ beneficiũ posset obtinere. ¶ Nota.vlteri⁹ quod receptio in canonicum vltra numerũ prebendarũ nõ dissoluit illarum nũerum:sed prebende remanent in pristino numero.⁊ soluȝ ampliatur numerus canonicorũ. ¶ Itẽ no. ibi:nõ obtinet institutis quod sine peccato recipitur quis

4 in canonicũ etiã sine p̃benda. ¶ † Ultimo no.quod receptus in canonicũ sine prebẽda debet accipere distributiones quotidianas.⁊ in hoc est iste bo.tex.Sed Jo. an.cauillãdo dicit hoc posse ꝓcedere in receptis autoritate capituli non autem in receptis de necessitate autoritate Papali:vẗ forte hoc ꝓcessit hic s̃m eũ:q: canonici isti cõtẽpserant primum mandatum apostolicum:sed vt dixi est cauillatio et diuinatio.nã papa mãdauit istũ recipi:lȝ per compositionẽ sponte eum postea receperunt:tamẽ principium fuit necessarium.Itẽ Papa nõ fundat se super contẽptu mandati: sed tñ q: non est licitum vt receptus in canonicũ careat omnino prebenda.debet enim habere subuentionẽ que haberi põt salua integritate prebẽdarum.⁊ quãquam aliqui dixerint hoc.c.loqui de portionibus priuilegiatis ⁊ non de quotidianis distributionib⁹.hoc mihi non placet:quia tex.appellat portiones quotidianas.de hoc tamẽ dic vt plene dixi in.c.cum.M.de cõsti.

5 ¶ † In gl.j.ibi:hic nihil percipiebat hic soluti.glo.diuersificat casus:sed nõ tolliẗ funditus cõtrarium.nam licet in.c.relatũ.aliquid ille perciperet nihilominus habuit in promissis de cõferẽda sibi prima prebẽda vacatura.ergo quatenus promissio continebat vacaturam prebendam debuit irritari sicut ⁊ hic.Et per hoc dico quod etiam sequens solutio glo.non est bona duȝ dicit qđ vitium fuit hic expressum a laico.q.d.in.c.relatum.nõ fuit expressum nisi vnum:id est non fuit sibi facta promissio de vacaturo:quod est contra illum tex.ideo solue formaliter ꝓut ibi not.fuit:quod non ex viribus promissionis ille fuit ꝯsecutus prebendã sed ratione canonie:q: ex quo erat canonicus non debebat carere prebenda.Et põderauit ibi papa promissionem:non quod promissio haberet arctare illũ episcopum:sed ad maiorẽ aggrauationem illius episcopi qui differebat illi prouidere.⁊ sic fecit hic papa.nam reprobauit promissionem:⁊ postea mãdauit isti prouideri tanq̃

6 canonico.⁊ vide bo.gl.in.c.ij.de ꝯces.p̃bend.lib.vj. ¶ † In glo.iij.ibi:eligimus te ad proximam vacaturam.pondera verba glosse.nam ei⁹ mens est hec:quod si promissio fit respectu vacaturi canonicatus nõ tenet.ad hoc enim vt teneat electio opȝ quod pure de presenti recipiatur in canonicũ[c] ⁊ si promittitur sibi prima vacatura prebenda non tenet promissio:nec habet inficere receptionem in canonicum q: ius canonie quod teneatur ex receptione in canonicum est separabile a promissione vacature prebende quo casu regulariter vtile non vitiaẗ per inutile[b] vt in regula vtile. et qđ ibi no de reg.iur.li.vj.Et pro hoc dico ꝙ opinio quorundã non procedit in eo quod dicebant quod si receptio in canonicum ⁊ promissio vacaturi beneficij expediuntur eodem actu totũ inficiẗ.hoc enim non est verum qñ ius receptionis est separabile a promissione vacature prebẽde.

7 ¶ † In ea.gl.ibi:ad quoddã ius de nouo creatum.⁊ istud ius causatur ex ipsa receptiõe in canonicũ. Nam eoipso ꝙ eligitur in canonicũ[c] acquiritur ius vocis dande ⁊ alia exercẽdi tã quam canonic⁹:sicut est videre clarissime in recepto in ecclesijs regularibus maxime mendicantium.nam sine qualibet prebenda ex sola receptione causaẗ ibi quoddã ius: vt sit ibi de collegio.⁊ inquantũ glo.submittit qđ istud ius nouiter creatum expirat qñ assignatur sibi beneficium vacãs

[a] ¶ Ad vacaturũ. Adde Fede.cõsi. lxviij. — Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Vacaturum. Idem tenet Ias. in.l.fi.co.v.in glo. in verbo obseruari.C.đ pactis.Decius i.c.ex ꝑte prima in p̃mo notabili.s̃.đ offi.dele. vbi alia allegat.

[b] ¶ Per inutile. Adde qñ vtile ꝑ inutile vitieẗ.Ro. consi.ccccxvij. Zacharias.

¶ Adde gl.ord. ad quã recurri solet in.l.pecunie fenebris. ff.de vsu. Bar. Alexã.in.l. grece.§.illud.ff.đ fideius. Bal.post Cy.in.l.sancim⁹. C.de do.Alex. et Frã.de are.remis. in.l.j.§.s; ⁊ si mihi.ff.de verb.obli. Jo.fab.in.§.fideiussores instiẗ.de fideiu.Dy.in alle. l.grece.⁊ ibi remis siue i apo.cel.i ꝯs. an vtile ꝑ inutile. ⁊ i reg'a vtile.vbi ẽt i addi.do.Nic. boerij.i ver.adde ad istã istum i.c. messana.post gl. in fi.s̃.de ele.car. Alex.i.c.turbat. ⁊.c.si qd.xxxvij. di.⁊ an.barb.i repe.c.rayna.char. antepe.⁊ seq.vbi multa accumulat s̃.de testi.

[c] ¶ In canonicũ. Adde qđ voluit do.Car.ꝯsi.cviij. ⁊ cõsi.ciij. — Sebasti.Sapia.

[c] ¶ Canonicum. An valeat statutũ vel cõsuetudo ꝙ receptus vltra numerũ non habeat vocem vide Feli.in.c.cõstitutus col.vlti.s̃.de rescrip.

a ¶ Uocem in capi
tulo.adde Feli.la
te cõsi.cc.xcij.
b ¶ Repellũt.adõ
an ordo scriptu⸗
re sit attendẽdus
Fran.de are.ↄsi.
cliij.
Anto.Franc.
¶ An ordo scri⸗
pture debeat attẽ
di.Dicas regulr.
ꝙ sic adeo ꝙ or⸗
do scripture ar⸗
guit ordinẽ itel'e⸗
ct⁹ vt ꝑ gl.doc.in
l.qties.ff.de vsu⸗
fru.ꝛ ꝑ bar.ꝛ bal.
i.i.ↄsti.C.i.§.qb⁹.
ꝛ ꝑ bal.i.l.aduer⸗
sus.C.ð fur.ꝛ iõ q
põr ẽ i ordine scri
pture p̃sumit põr
i tpe vt ꝑ bal.in.l.
j.C.de ĩpu.ꝛ alijs
sub'f.vbi d'xit ꝙ
regl'a i dubio dat
ex ordie ṽboꝝ et
vide ang.i aut.de
her.ꝛ fa'.i.§.etem̃
legata.ꝛ ꝑ bar.in
l.gall⁹.i.§.qdã.ff.
de lib.ꝛ posth.ꝛ i
l.ij.in.§.pri.ff.de
vulg.ꝛ pup.ꝛ i.l.q
duos.ff.ð le.j.vbi
dt bart.ꝙ dat ele
ctio legatario pri
us nolato vt ẽbo.
tex.i.l.si qs fuũ.i
§.certũ.ff de le.ij.
ꝛ vid bar.i.l.here
des.in.§.peto.ff.
ad treb.vbi dt ꝙ
ordo scripture re⸗
spuit iter ꝑsonas
iter q̃s cadit affe⸗
ctio ð q̃ i.l.cũ pr̃.i
§.pe.ff.de leg.ij.ꝛ
vid.d.Car.i cle.j.
i pri.i.xiiij.q.ꝙ iu⸗
repatro.ꝛ qũo in
telligat qð ordo
scripture nt attẽ⸗
dẽdus.vid spe.in
ti.de primo ꝛ se⸗
cũdo decre.in.§.
v.in versi.sed nũ⸗
qd ordo.ꝛ eũdem
spe.in ti.de test.in
§.iij.ꝛ.i.§.vij.Et
adde qð ordo scri
pture nõ attẽdit
qñ ↄstat de ordie
intellect⁹.l.cũ pr̃.
i.§.fidei.ff.de leg.
ij.ꝛ vide barto i.l.
ita tñ.i.§.q suspe
ctũ.ꝛ i.l.sceuola.
ff.de trebel.
Sebasti.Sapia.
c Cõtra concilium.
Uide Deci.i.c.ex
pte.prio.in j.not.
s.de off.dele.Ab
ba.in.c.dilecto.in
iiij.no.j.eodem.

intellige de beneficio prebendali:ꝛ i eadẽ ecclesia:qꝛ nõ po
test ibi habere duos canonicatus.imo incontinenti post ꝛ
ceptionẽ secundi vacat primus:vt in cle.si.eo.ti.Et inquã
tum dixi qð vacat primus:intellige quãdo prim⁹ est de nu⸗
merarijs:al's autẽ nõ ꝑprie vacat:sed desistit eũ.vt in.c.di⸗
lecto.j.eo.ideo illud ius non põt conferri alteri:vt quidam
dixerũt.sed si de nouo reciperetur alter crearetur ius de no
uo.vt in.d.c.dilecto.ꝛ põdera dictũ gl.i alio dñ presuppo⸗
nit ꝙ beneficium prebendale vacãs põt cõferri huic rece⸗
pto vltra numerũ.nam Inno.sentit hic oppositum dicen⸗
do qð non augeatur numerus prebendarum.debet cõferri
alteri qui succedat in locũ mortui.Item dicit.ꝙ receptus
in canonicũ vltra numerũ nõ habet ius ad petendum pre⸗
bendã postea vacantẽ.licet possit petere vt sibi prouideat
de superexcrescentibus redditibus.ratio scðm eũ qꝛ superex⸗
crescentes redditus frangunt numerũ prebendarũ.vt i.c.
cum.M.de consti.non aũt sic frangũt vacationẽ prebenda
rum:certe hec dicta Inno.mihi nõ placẽt.nã non video ꝙ
frangatur numerus prebendarũ si prebẽda post vacãs cõ
feratur isti post nouiter recepto.qꝛ vt.s.dixi illud ius crea
tũ extinguitur ꝛ iste succedit in locũ mortui.ꝛ sancti⁹ est vt
habeat iste quã alter ne stet sic diu sine prebẽda.vt in.c.re⸗
latũ.s.eo.Itẽ puto quod receptus vltra numerũ licet nõ
habeat ius effectũ ad prebendam primo vacaturam:vt di⸗
xi in.c.inter cetera.s.e.habet tamẽ ius canonie ratiõe cui⁹
poterit implorare officiuz iudicis vt sibi prouideat de illa
prebenda vacante.argu.optimũ.in.d.c.relatum.nec video
huic petitioni aliquid repugnare.nõ em̃ dico quod habeat
ius ad illã prebendaz:sed habet ius in genere vt petat sibi
prouideri.nec etiã in alio est verum dictũ Inno.dum dicit
quod superexcrescentes redditus frangũt numerũ.nã dãt
facultates frangenti:nõ frangunt ipso facto:vt ꝓbat cla⸗
rius.in.d.c.si.de verb.signi.plene dixi in.c.cũ.M.de consti.
8 ¶ † In ea.gl.ibi:auget numerũ canonicorũ no.glos.iũcto
tex.ꝛ idem videtur probari in.c.pro illorũ.j.eo.vt receptio
in canonicũ vltra numerum:augeat numerũ canonicoruz
sed non prebendarũ.ꝛ colligitur hic arg.subtiliter ex text.
nam si frangeret numerum prebẽdarũ nõ vacaret ibi am⸗
plius prebẽda:qꝛ vacatio cõtingit respectu numeri.vt in.c.
dilecti.j.eo.sed hic ꝛ in.c.relatum.s.eo.expectatur vacatu
ra prebenda.Putarem tamẽ ꝙ ibi receptio vltra numeruz
fuerat simplex quod immediate quo ad omnes effect⁹ rum
patur numerus canonicorũ:ꝛ ita dicendũ in omnib⁹ alijs
collegijs.ꝛ isto casu puto procedere qð.s.dixi qð talis rece
ptus habeat omnem commoditatẽ in collegio quã habet
quilibet alter seruata tñ itegritate p̃bende.ꝛ iõ vt dicit hic
Inno.si in ecclesia nõ essent p̃bẽde distincte nec portiones
p̃uilegiate q̃ successerũt in locũ prebẽdarũ:sꝫ sunt portiões
secundũ numerꝝ canonicorũ:ita qð portiones sunt accesso⸗
rie ad canonicũ.tunc talis receptus debet habere portionẽ
suã:secus vbi portiones essent priuilegiate.ꝛ dicunt priui⸗
legiate quã ex priuilegio vel statuto fuit sancitũ:vt ex oib⁹
redditib⁹ ecclesie fierent.xij.portiones.nã iste portiões suc
cedũt loco prebẽdarum innumeratarũ.nulla ẽm̃ est differẽ
tia inter portiones istas ꝛ prebẽdas distinctas nisi in facto
qꝛ prebenda distincta distinguitur in certis redditib⁹ seu
possessionibus seu iuribus:vt.puta quãdo tres possessiões
vel due deputantur pro vna prebẽda:ꝛ illa prebẽda est ꝓ⸗
prie secundũ vsum loquendi:ꝛ secundum qð iura capiũt in
hoc titulo.portio vero priuilegiata est quãdo oẽs reddit⁹
sunt cõmunes:ꝛ percipiuntur per vnum loco capituli:ꝛ in
fine anni fiunt certe portiones secundũ priuilegium seu sta
tutum:ꝛ cuilibet datur portio sua ꝛ ex predictis habes col
ligere qð quandoqꝫ in ecclesia sunt prebende distincte mo
do predicto:quoniam ex omnibus redditibus fiunt portio
nes ꝛ ille quandoqꝫ sunt certe ꝛ determinate quãdoqꝫ sũt
incerte ꝛ indeterminate:quia diuiduntur secundũ numerꝝ
canonicorũ.vnde si sunt plures minus habent.si sunt pau
ciores habebunt portiones ampliores ꝛ fecundiores p̃mo
casu receptus vltra numerum,nõ recipiet portionem.quia
ille seni loco prebende vt dixi ꝛ non debet frangi numer⁹
determinatus.secundo casu debet habere:quia nõ frangi
tur numerus cum nullus subesset numerus:sed fierẽt por⸗
tiones secũdũ qð sunt ibi canonici.sꝫ si receptio fieret vltra
numerum nõ simpliciter.sed hoc adiecto vt sit supernume
rarius tũc puto quod ius istius recepti sit valde tenue ꝛ exi
le:nec rumpit in effectu numerum destinatũ ꝛ de isto sic re
cepto crederem procedere opinionem contrariam vt talis
a non habeat vocem in capitulo:[a] nec aliquam commodita
tem habeat in ecclesia:sed est quoddã ius ventosum.nam

non agebãt isti in effectu numerum rũpere ex quo dixerũt
quod esset supernumerari⁹.ꝛ ex hoc arguo ad'collegiũ do
cto.quãdo habet numerum determinatum.¶ † In ea.gl.
9 ibi:sed nunquid plures.not.glo.vsqꝫ ad finẽ.ex qua habes
questionem quotidianam nunquid possunt recipi plures i
canonicos sine prebenda Gloss.in effectu cõcludit hoc esse
arbitrarium.ꝛ dic in hoc arbitratu venire vt consideretur
numerus prebendarum.nã facili⁹ admittitur receptio qn
qꝫ vbi sunt quinquaginta ꝙ vbi sunt tantũ quinqꝫ ꝛ sic in
tellige dictum Joan.licet glo.aliter intellexerit ꝛ pro hoc
facit:quia ius non resistit huic receptioni:vt in.c.relatuz.j.
eod.ꝛ hic non determinat numerum:ergo recurrenduz ad
arbitrium superioris.argu.ca.de causis.de offi.dele.l.j.ff.
de iure deliberandi.¶ Sed hic queritur quid si recipiatur
multitudo vltra arbitrium boni viri nũquid vitiabitur re⸗
ceptio omnium.Joan.and.hic concludit quod si fuerũt re
cepti successiue cassabitur duntaxat receptio illorum q fue
runt recepti vltra numerum arbitrorũ.idem si fuerunt re⸗
cepti insimul.ꝛ appareat de ordine scripture.vnde secũduz
b ordinez scripture posteriores tunc repelluntur:[b] quia sic vi⸗
detur receptio facta.arg.in.c.mãdato.j.eo.titu.lib.vj.Si⸗
cut dicimus in simili quando in eodem volumine reperiũ
tur statuta contraria vt not.in.ca.j.de cõ.ꝛ in.l.omnes po
puli.ff.de iusti.ꝛ iure.Si autez non appareat de ordine:vt
quia fuit dictũ recepimus vos omnes in canonicos.ꝛ tũc
vitiabitur receptio omniuz.quia vtile nõ est separabile ab
inutili.pro hoc.capi.cũ super.de offi.dele.ꝛ in.l.j.in.§.tre⸗
10 batius.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.ꝛ hoc no.¶ † In gl.in.ṽsi.
cum se facultas.hec glo.sentit cõtrariũ ad tex.qꝛ de nihilo
ꝓuidet hic papa cũ ex facto capituli ille erat cõsecuturus
hũc effectũ.Gl.Rñdet tres effect⁹ ponẽdo.nã ali⁹ citra pa
pã nõ poterat dare seu ꝑmittere ius vacaturũ ꝛ tene semꝑ
c mẽti istã glo.ꝙ nullus citra papã dispensat ꝯ conciliũ.[c] et
facit.c.si.de fil.presby.ꝛ vide glo.in.c.cũ dilecti.de elec.ple⸗
ne dixi in.c.at si clerici.in.§.de adulterijs.s.de iudi.Scðs
effectus:qꝛ ex ista prouisione habebit iste portiones quoti
dianas.Tertius pinguior fuit ista ꝓuisio pape qꝛ mãda⸗
uit ꝓuideri cũ facultas se obtulerit:ꝛ nõ simpliciter cũ va⸗
cauerit.ꝛ multis modis p̃t se offerre facultas absqꝫ vacatio
ne:puta per superexcrescentiã redditũum.Inn.aliter sed di
cta glo.sufficiunt.ꝛ glo.fi.ad idem tendit.

1 ☞ Electio duoꝝ ad vnam prebendam non valet.intellige
quando prebenda est annexa canonicatui:alias secus.ꝫ.
2 Electio ꝛ collatio ad beneficia debet esse pura.
4 Papa potest in vno episcopatu ↄstituere duos episcopos
alius citra papam non posset.

De fraternitatis.

Non tꝫ electio cũ ad vnã prebendã duo simpliciter eligunt.h.
d.Primo ponitur decisa facti narratio ꝛ cõsul
tatio.Secũdo rñsio.ibi:nos.¶ Casus literalis.Aliquan⸗
do contingit qð ad vnã prebẽdam vacantem duo eligun⸗
tur propter importunitatẽ petentiũ:quesitũ fuit a Papa
an talis electio de iure teneat.Papa considerãs qð si duo
vnam prebendam tenerent illud esset contra cõciliũ turoñ.
quod prebendarũ inhibet sectionem:ꝛ si vnus illorum pre⸗
bendã haberet sub expectatione:alius cõtra lateraneñ.cõ⸗
cilij statuta remaneret.Respõdet papa ꝙ talis electio de
1 rigore iuris est penit⁹ cassanda.Ber.¶ † No.j.ex text.hic
pro dictis Inn.in.c.maioribus.s.eo.vbi dicit qð si duo eli
guntur simpliciter ad vnam prebendã nõ videntur electo⸗
res diuidere prebendã in duas scilicet qð vna prebenda es⸗
set communis duobus.requiritur em̃ factum in diuisione
prebende vt ibi plene dictum fuit.¶ Not.secundo qð vna
ecclesia nõ potest conferri duobus.intellige quando essent
ibi vt singuli:secus si vt collegium:quia tunc nõ continge⸗
ret aliqua sectio:sed ipsum corpus collegij representat ꝑso
nam vnius.arg.in.l.mortuo.ff.de fideiusso.¶ † Sꝫ queri⸗
2 tur quid si reciperentur duo sub cõditione id est vnus sub
conditione alterius:puta eligimus illum ꝛ si noluerit acce
ptare eligimus talem.quidam tenerunt receptionem vale
re ꝛ extinguitur ius secundi eoipo quod primus aceptat.
arg.in.l.post aditam.C.de impu.ꝛ alijs substi.dic hoc pro
cedere respectu huius.c.nam per hũc modũ nõ fit diuisio
neqꝫ datur ius ad beneficiũ vacaturũ:sed alio respectu nõ
tenet hec receptio.qꝛ vota eligentium debent esse pura nõ
conditionalia ꝛ idem in collatione vt est text.cum gl.ca.ij.
de electio.lib.vj.ꝛ hoc sentit dic.Joan.an.remittendo ad
illud.c.ij.¶ Secũdo op.videt etiã ꝙ si duo pure recipian⸗
tur ad vnã prebendã non põt cadere ille intellectus vt vn⁹

teneat

teneat sub expectatione alterius: q̄r cū non apparet de quo non possumus vnum primo eligere. arg. in. l. duo sunt titij. ff. de test. tut. Sol. gl. fatetur contrarium ⁊ dicit q̄ mens litere non est q̄ illa verba possunt habere illos duos intellect⁹ de quo in litera s3 tantū primū: sed voluit arguere q̄d etiā secund⁹ intellect⁹ non potuit sustineri de iure. ¶ † In glo. ij. ibi: sed prebēda diuidi nō debet. s. intelligerē istū tex. ⁊ cōsimilia iura quando prebenda consistit non solū in temporalitate: s3 etiā in iure spirituali: vt quia prebende ⁊ canonicatus sunt connexi: tunc eīm ꝓprie appellat̄ hoc ius prebēdale vnicum ⁊ indiuiduū. ⁊ sic intelligitur. c. dilecto. j. eo. s3 vbi prebenda consistit in mera temporalitate: quia non est annexa iuri canonie: tunc nō video repugnātiā si prebenda per se est sufficiēs duobus quominus possit dari duob⁹ vt habeāt illam communem quemadmodū omnes canonici possunt viuere communiter ex redditibus ecclesie simul collectis. Et quod primū intellectum senserit hic glo. potes colligere ex illis verbis, ibi: quasi dimidius canonicus ⁊c. non enim esset dimidius si quisq3 haberet ius canonie distinctū: fateor tamen quod sine maxima causa hoc fieri nō deberet: ne sint isti peioris cōditionis quā predecessor: argu. in. c. cum omnes. de condi. ¶ † In glo. fi. in fi. sed glo. nō aperit quis possit in hoc dispensare. do. Anto. dicit q̄d solus papa nō allegat: sed ego adduco bonum tex. in. c. dilecto. prealleg. vbi expresse innuitur q̄d etiam legatus non potest in hoc dispensare. est eīm contra concilium Turonense de quo in. c. maioribus. s. eo sed contra cōciliū nullus citra papam regulariter dispensat: vt not. s. c. proxi. hoc autem papa pōt facere: quia in vno episcopatu pōt cōstituere duos vt in. c. non autem. vij. q. j. fortius in vna prebenda. ⁊ credo q̄d tex. dicat hoc de rigore iuris: idest secundū ordinem iuris. nam quandoq3 capitur rigor ꝓ ordine: ⁊ tunc est idem quod vigor. ⁊ ita capitur in. c. super literis. s. de rescrip.

1. Si duo electi ad vnam dignitatem compromittunt possunt arbitri vnius electionem confirmare ⁊ alteri de prouentibus dicte dignitatis prouidere ad quos prouentus non tenebitur successor in dignitate. 2. neq3 ipse confirmatus si remoueatur a dignitate: vel ex ea nō non percipiet fructus. 10.
3. Actus qui potest esse iustus ⁊ iniustus: si fuerit gestus a viris circunspectis: presumetur iustus id est in casu iusto gestus.
 Citatio que potest esse iusta ⁊ iniusta presumet̄ iniusta: nisi sit facta vel commissa a iudice circunspecto ⁊ honesto.
 Clericus ordinatus ad maiores ordines a viro multum prouido et honesto: presumitur habere ordines inferiores: quia non presumitur istum ordinasse ad maiores nisi fuerit informatus de moribus.
4. Compromissum factum in iudicem tanquam in amicabilem cōpositorem potest iudex in eodem facto procedere tanquam iudex ⁊ tanquam arbitrator.
 Actus gestus ab habente duplicē potestatem presumitur gestus in dubio ēa potestate qua actus sustinetur.
5. Arbitri non possunt se extendere seu iudicare nisi super his super quibus fuit compromissum.
6. Arbitri possunt pro bono pacis tollere vni ⁊ dare alteri. 7.
8. Sententia in spiritualibus non transit in rem iudicatam respectu illius pro quo est lata: sed respectu illius contra quem est lata sic.
 Sententia licet iniusta dat iustam causam detinendi illi pro quo est lata dummodo habeat bonam fidem.
9. Princeps videtur dispensare vbicūq3 rescribit toleram⁹ secus si simpliciter tolerat.
11. Mortis appellatione: an veniat ciuilis an naturalis.
12. Monachi ⁊ alij religiosi possunt habere aliquem pensionem ex permissione abbatis: que potest eis auferri: nisi habuerint confirmationem a papa: non tamen debent illud tenere vt proprium.
 Monachi possunt statuere: vt eis debeat̄ certa pēsio quolibet anno.

N Isi essent. [a] ¶ † Si duo electi ad aliquā dignitatem compromittant in iudices. poterit iudex alterum confirmare ⁊ alteri pro bono pacis de ꝓuentibus prouisionē facere. hoc dicit. Et primo excusat suspectā ordinationem ⁊ ipsius duo mēbra declarat. secundo premissis motiuis sub certa moderatione illam approbat. secūda ibi: q̄r igitur. ista est pulcherrima dispositio ⁊ in toto corpore iuris non habes consimilē. ¶ Casus literalis. Uacante quodā prioratu duo electi fuerunt ad ipsum: causa commissa fuit super his duabus electionib⁹ vt negotium posset facilius expediri: partes cōpromiserunt super istis duabus electionibus in iudices delegatos retta sibi iurisditione delegata: iudices isti siue arbitri pro bono pacis ⁊ cōcordie ordinauerūt quod vnus electus prioratum haberet alter vero. xx. libras perciperet annuatim de redditibus capituli. ⁊ xl. libras de ꝓuentibus prioratus: ⁊ hec ordinatio ab omnib⁹ est recepta et approbata: tandē petiuerunt illam ordinationem per sedem apostolicam confirmari. Super hoc rescribit papa dicens quod illam ordinationē haberet valde suspectam ꝓpter malum exemplum nisi tam illi qui fecerint q̄ illi circa quos facta fuit essent viri ꝓuidi ⁊ discreti. Quod enim factuz fuit per illos vt vnus de duobus electis habeat prioratum: hoc factū fuit secundum iustitiam ex delegata iurisditiōe. quod de altero factū est vt ipse habeat. xx. libras de redditibus capituli. ⁊ xl. libr. de prouentibus prioratus percipiat annuatim: hoc secundum prouidentiā fuit ordinatū ex arbitraria potestate cū in delegatos fuit compromissum retenta iurisditione delegata ⁊ pro bono pacis ⁊ concordie confessi sunt se fecisse. Quia ordinatio ista ab omnibus est recepta ⁊ prior ⁊ capitulum prouisionem huiusmodi sine grauamine possint exhibere que facta fuit nō ex pactione partium: sed ex iudicum prouisione ꝓ bono pacis. ¶ † Papa eam tolerat hoc modo videlicet, vt dignitas prioratus non remaneat onerata ita quod defuncto priore successor ad prestationem. xl. libr. nullatenus teneatur ne circa prouentus prioratus aliqua sectio fieri videat̄. Ber.

¶ † Not. ex text iuncta gloss. i. q̄ actus qui alias prima fronte presumitur iniustus ex quo certo casu iustificari potest si gestus extitit a ꝓuidis ⁊ honestis non presumitur iniquus imo iustus et in casu possibili gestus. quod est bn̄ notā. Et facit multum ad not. per Innoc. in. c. ij. de dilatio. vbi dicit q̄d si citatio prima fronte habeat iniustitiam in se. licet possit aliquo casu iustificari nihilominus propter primam presumptionem iniustitie nullius est momenti. nam posset illud dictum optime limitari per istum tex. vt ꝓcedat nisi iudex sit vir valde [a] circūspectus ⁊ honestus: ita q̄d nō fecisset illā citationem in casu a iure improbato: ⁊ pro hoc vide no. dictum Inno. in. c. j. s. de cleri. peregri. vbi dicit q̄ si quis probat se fuisse ordinatum ad certum ordinem a viro multū prouido ⁊ honesto: presumendum est quod habeat alios ordines ꝓcedētes: q̄a non est verisimile q̄ vir circunspectus ordinasset eum ad maiorem ordinem nisi fuisset informatus [b] de minoribus. ⁊ facit hoc vt solennitas precedens extrinseca nunquam presumenda sit ratione probitatis persone actum exercentis. ¶ † Nota. ij. q̄d in iudicem delegatum potest compromitti: [b] licet hic tantum fuit compromissum tāq̄ in arbitratorem non autem tanquam in arbitrum. ideo etiam de iure ciuili hoc potest tolerari. Sed vnum notabis perpetuo ex hac litera quod si compromittitur in iudicem etiam tanquam in amicabilē compositorem potest iudex in eodem facto procedere tanquam iudex ⁊ tanquam arbitrator: ⁊ sic limita quod habetur in auf. vt diffe. iudi. ⁊ in auf. si vero contingerit. C. de iudi. per compromissum enim factum in iudicem nō receditur a potestate iudiciaria sed simul ⁊ semel potest iudex vtraq3 potestate ꝓcedere. Et not. aliud pulchrū dictum q̄d si iste iudex cōpromissarius excedit fines ł metam iuris in pronūciando quatenus sit excessus seu a iure recessus debemus hoc attribuere ptāti arbitrarie: quatenus aūt iuridice ꝓcedit̄ attribuēdū est potestati iudiciarie. Ex quo infertur q̄ actus gestus ab habente duplicē potestatem semper presumit̄ gestus in dubio ea potestate secundū quaz actus tolerari pōt. [c] facit quod legitur ⁊ nota. in. l. iij. ff. de testa. mil. ¶ † Itē nota ibi de redditibus capituli ⁊c. text. prima fronte mirabilem ex quo aperte colligitur q̄ arbitrator potest extendere manum ad rem super qua expresse non fuit compromissuz. nam hic solum fuit compromissum super dignita[e]te prioratus ⁊ tamen arbitrator non solum cōdēnauit priorē. sed etiā extendit manus ad redditus capituli. quod videtur contra id q̄d leg. ⁊ nota. maxime p Bar. in. l. aquilia. ff. de trāsactioni. ⁊ q̄d ibi no. facit tex. in. c. cum dilect⁹. s. de arbit. vbi dicit̄ q̄ arbitri iudicate nō valent nisi super his sup quibus extitit cōpromissum. Sed saluando predicta pōt respōderi ad istum tex. q̄d hic valuit ista ordinatio ꝓpter ꝯsensum ꝓcura. supuenientium vel q̄d hic nō extendit arbitrator manū ad extranea. naz fecit condēnationem in pecuniam que est estimatio illarū rerum ⁊ tamen adiudicādo rem vni pōt pro bono pacis [d] cōdemnare alterā ꝑtem in pecunia. nec ab hoc dissentit Barto. in. d. l. aquiliana. ¶ † Item nota ibi: pro bono pacis. bonū text. q̄ arbitrator solum pro bono pacis potest tollere de

[Margin notes:]
Sebasti. Sapia.
[a] ¶ Nisi essent. nō est alibi tex. hic s3 Bal. in. c. j. §. inter pares. col. vlti. de l. conra. in vsibus feudor. ⁊ vide ad q̄d ipsum allegat. Zacharias.
[b] ¶ In iudicez delegatum pōt compromitti. Adde doc. in. c. cum dil. s. de arbit. ⁊ c. cū olim. eo. ti. ab. anti. in ca. exhibita. de re. permu. ipe. in eo. tit. de arbit. §. j. vers. in iudicē. ⁊ bal. i sua marg. in vers. cōpromissuz. §. fi. ⁊ ad hoc q̄d dicit iste versi. sed vnum notabis hunc tex. dicit ad hoc Bur. hic esse sina. Bal. in. c. inter pares. co. pen. vers. quero si ptes cōpromiserunt. in ti. de lege cōra. in vsi. feu. ⁊ Lātrā. in tracta. de arbi. parte. vij. q. xiix.
[c] ¶ Tolerari pōt. Adde Ro. consi. ccccxvij.
Sebasti. Sapia.
[e] ¶ Tolerari. Uide Bar. in disputatione sua incip. adunātia generalis. ⁊ Abb. ⁊ Fel. late in. c. cū ex officij. s. de pscriptionibus. vbi tāgūt q̄ in dubio ordinarius vr̄ ꝓcedere sm̄ illā iurisditionem sm̄ quam actus valet.
[d] ¶ Bono pacis. Adde Alex. ꝯsil. cxxxiij. ij. li. ro. cōsi. cccq.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Non solū.vide Romā.i cōsil.lv.in cip.si volum⁹ di- cere cū allegatis p d. Jas.in.l.si su p.possessione.col. j.C.de trāsact.vbi allegat etiā abb. hic vide eundē in d.l.aquiliana.ff.de transac.

b ¶ Dignitas po ra⁹. Add an po rat⁹ sit dignitas. Vid.cōsil.cclxxxj. Anto. Francis. ¶ An prioratus sit dignitas di- cas q sic si est ec- clia conuētualis scōm istum hic gli ter non secundū Abba. anti.in.c. nisi essent.de pre- bend.z not.in.c. et si periculum.de preben.z per do. Car.i cle.j.de re- scrip.z in cle.j.in §.fin.de sup.neg. plato.vbi dicit q prioratus claustra lis dr esse potius officium quā di- gnitas.vt ibi late per eum,

c ¶ Ad cōpositio- nem. Adde qd vbi antiqua est discor dia qd iudex pōt cōpellere ad pacē vt voluit Roma. cōsi.xxxvj. Anto, Francis. ¶ Circa hoc qd de discordia, di- cas q non solum quādo discordia est antiq sed et si sit noua pt iudex cōpellere ptes ad cōcordiā q discor diā ē celeriter ob uiandum ne scan dala oriantur; vt est glos. in cle.j.in §.j.de iureiurā.et hr p do. Card.i.c suscep.m⁹ de ho- mic.est em discor- dia periculosa vt in cle. dudū.z ibi per do. Cardi.de sepul,

Sabasti. Sapia.

d ¶ Ex se facere.in ɔtrā facit qd not. ab.i.c.cū pridē.in pn.z n.dn ex hac solutione.z i.c.su per eo.i vers.itē iu dex.s.de transac.

e ¶ Non obligat. adde videndu q voluit roma.cōsi. cccc.xxxviij. Sebasti Sapia.

f ¶ Q vbicunq. Quo mors ciui-

iure vnius z dare alteri:sz clarissime ex pronūtia- tione sua hoc appareat. Unde notabis semper q non solū[a] in casu dubio pōt tollere de iure vni⁹ et dare alteri sz etiā in casu certo ex quo facit p bo- no pacis.nā clarissimum debebat esse priorarū ptī- nere illi cui fuit adiudicatus nec rōne iuris cōpetē- tis in eo potest fieri ɔdēnatio in pecunia cū tracte- mus de re spūali sz solū ex bono pacis tolerat.sic ergo limitādus est tex.in.l.si societatem.in.§.arbi- troz.ff.p sol.in.l.si de meis.in.§.recepisse.ff.de ar. facit.c.is q.in fi.s.de ma.z ob. ¶ Not.ibi.nō qdē ex pactione partiū q in iuribus spiritualib⁹ nō lz partibus pacisci vt libere recedat a lite:z p expē- sis seu p bono pacis,aliqd temporale det alteri p- ti.nā cauēdū ē ne ius tēporale det p iure spūali:qd forte cōperit pti a lite recedēti. ¶ Not.ibi:non di- gnitas prioratus[b] qd prioratus dr dignitas z intelli- git Host.de prioratu conuētuali z collegiato:alī- sec⁹ hic z vide bo.tex.in cle.z si pncipalis.d.rescri.z rō huius est;q ex quo hz collegiū p ɔñs hz iuris- ditionē in illos de collegio iuxta no.i ca.cum ab ec clesiaz.de offi,ordi.z hz administrationem rerū.

7 ¶ †In glo.ii.ibi:quoz arbitrium si iniquū sit,ad uerte;q nō soluit de directo cōtrarium.imo poti⁹ multiplicat inconueniens.nā si arbitriū istud erat iniquū prout supra est deductū:debebat retracta ri autoritate superioris. Arbitror tñ glo.habuisse bonū intellectū.ideo clari⁹ dic sic:q lz iudex vel ar biter nō possit cū bona ɔsciētia dare de iure vnius alteri cū debeat reddere vnicuiq qd suū est i ca.fo rus.de ver.sig.tñ isti iudices quo ad istam proui- sionē pcesserūt vt arbitratores q eligunt tanq bo ni viri ad componendū inter ptes:z p bono pacis pñt de iure vnius dare alteri dūmō enormiter non ledāt qd si fecerint pōt hoz arbitramētum per su periorē reduci ad bonā equitatē.vt in.d.§.arbitro rū.z qd ibi not.z plene in.c.qntauallis.de iureiur. z vide bonā gl. in.c.cām.de elec.z in fi.gl.

8 ¶ †Sz qrit extra gl.qd si isti delegati adiudicassent prio ratū ius nō hñti dicit Ho.q si ps hēret bonam fi dē tuta esset pp̄ter autoritatem iudicis.arg.in.l.si res iudicata.ff.de re iudi,z.c.cum inter.de re iudi. sec⁹ si haberet malā fidē z hoc teneas quātūcūq sententia trāsiret in rem iudicatā.nā in istis bñfi cialib⁹ lz sentētia trāseat in rē iudicatam respectu illius ɔ quē lata fuit non tñ respectu alterius:pro quo lata fuit pro quo vide bo.gl.j.de⁹ ce.prebē.c. j.z tex.in.c.cū dilecti.de elec,z Inn.in c.ad aures. de rescri.z tetigi in.c.cū olim,de dolo z ɔtu. Et est ratio diuersitatis q quaten⁹ est cōtra partem po tuit pars preiudicare iuri suo z acqescere sentētie non appellādo.vt in.ca.ad consultationem de re iudi.facit.l.ablolutione.C.eo.sed respectu illius p quo lata est:non pōt valere qñ sñia simplr decla- ratoria non potuit alteri tribuere ius cū nō possit beneficium obtinere sine canonica institutione.

¶ In glo,in ver.ex iussione.ibi;ex pactione par- tium nō liceret. Sed contra hoc z contra tex.opp. Aut ista fuit transactio z nō dz valere etiā inter- cedente autoritate iudi.is.vt i.c.sup eo.de trāsac. Aut fuit amicabilis compositio:z illa pōt fieri ci tra autoritatem iudicis.vt est tex in.d.ca.sup eo.i fine, So.dic q non fuit vera transactio nec tex.ap pellat transac.imo plures dicit eam fuisse ordina tionem iudicum:sed fuit amicabilis cōpositio. Sz tu cōsydera q amicabilis compositio pōt interue nire sine omni datione rei temporalis:z tūc ex quo gratis receditur a lite non insurgit aliqua sinistra suspicio.z de ista amicabili cōpositione gratis fa cta debet intelligi dictum.c.super eo.vnde pōdera text.illius capituli dum dicit q si gratis z amica biliter zc.q quandoq partes recedūt per amica bilem compositionem sz non gratis.vt quia pars vult habere aliquod temporale non pro recessu a lite quia tunc esset transactio:sed pro expensis fa- ctis:z tunc hec compositio potest habere ortum a partibus z sine iudicis autoritate non valet.tex. apertus est hic z facit,c.cum pridē.de pactis.nam licet partes simulent quod pro bono pacis ius ta men presumit contrarium quod potius capiat tē-

porale pro renuntiatione iuris spiritualis:sed si cō posito habet ortum a iudice z iudex est alias cir- cunspectus z honestus: tunc toleratur talis cōpo sitio.z ,quanq glo.hic in seq.q.dicat autoritate iu dicis non sufficere sine confirmatione pape cōtra rium tamen tenet hic Host.z communiter doc.se. et idē glo.z Archi.j.q.ij.ea q.z adducit Hostien. hanc literam vbi papa nō dicit cōfirmam⁹ sed to

9 leramus.z sic non inducit ius de nouo. ¶ †Mihi placet dictū Host.sed non ratio q vbicunq in fa cto specifico:princeps respondendo vel scribendo dicit toleramus videtur dispēsare super illo actu alias illicito.tex.est cum gl.in.c.quia circa.de con sangui.z affi.secus vbi papa tolerat de facto non resistendo quia tunc non inducitur dispensatio et sic intellige tex.in.c.iamdudū.s.eo.z adde hic ad ea que ibi dixi sed fm dictum Hosti.vt dixi mihi placet primo per principiū.c.vbi papa dicit quod habuisset hanc ordinationem suspectam nisi illi fuissent prouidi z honesti.ergo non solum ista or- dinatio in se non erat mala:quinimo carebat oīo suspicione malitie propter qualitatem psonarum ad idem tex.ibi:possuntq licite zc.nam antequā diceret toleramus dixi qd licite vigore i lius ordi- nationis poterat hanc pecuniam soluere : quare ergo dixit toleramus:credo vt ex toto non videre tur laudare hoc factū ne assumeretur in exemplū dicit se tolerare.multa enī sunt toleranda nō lau danda propter malum qd posset subesse. ¶ Sed aduerte quia text.iste loqitur quādo fuit compro missum in iudicem.nunquid autem cessante com- promisso potuissent iudices hoc facere:dic q non inuitis partibus:quia regulariter nō possunt par

c tes compelli ad cōpositionem.[c] pro hoc vide text. iuncta glos.in.l.j ff.de no.ope.nun.z quod not.in cap.cum inter.R.de elec.z vide quod ibi dixi.sed si partes prestarent assensum suum ordinationi iudicis procederet iste text.eadem ratione.et ideo pōderatur hoc compromissum:quia iudices ex se

10 facere[d] hoc non potuissent. ¶ †In glo.fi.que est

d super verbo defuncto .no.glo.quam multi nō ha bent in eo quod extendit prouisionem suā in casu mortis naturalis ad casum mortis ciuilis.nā sup plet ad tex.quemadmodum non obligatur succes sor defuncto priore:ita nec eo aliter remoto a digni- tate.z idem communiter tenent doc.super tex. Di cunt enim qd qualitercunq iste remoueatur a di- gnitate extinguit hec obligatio dūmodo in frau- dem non renuntiet z faciat suum affinē vel nepo tem institui.z sentiunt per hoc doct.q ista obliga tio non transit in heredes istius prioris. Contra- rium tenuit hic Petr.de anchar.motus:q litera solum dicit vt successor non teneatur:nihil dicit de herede prioris vnde quemadmodum obligatio contracta in personam episcopi in casu.c.cū secū dum.s.eo.transit in heredem vt ibi voluerūt doc. ita dicendū in hac obligatione. Sed aduerte hoc dictum esse verum vbi simpliciter obligaret per- sonis prioris q regulariter omnis obligatio tran sit in heredem.l.veteris.s.de contrahen.z cōmit. stipu.sed in casu nostro persona prioris obligaba tur simpliciter scilicet ad dandum pecuniam vt speciem quandam. nam tenebatur dare de reddi tibus prioratus ergo eoipso quod non potest de illis redditibus dare liberatur ab obligatione:vt leg.z not.in.l.talis scriptura.ff.de lega.j.z in.l.in ratione.§.prorsus diligenter.ff. ad.l.fal . z in.l.si vsufructus mihi.cum ibi nota.ff.de vsufru. lega. facit text.in.l.quod te.ff si cer. peta. Ex his puto q existens in dignitate et non percipiens omnes redditus ex quibus possit illi satisfacere non obli-

e gatur[e] de suo.pro hoc vide text . nota . in.l.lega-

11 tum.ff.de annu.leg. ¶ †Item ex predictis not.qd

f vbicunq[f] mors ciuilis operatur omnem effectum quem mors naturalis:mors ciuilis equiparatur naturali.per hoc bo.text.in.l.deo nobis.C.de epi- scop,z cleric.vide bo.glo.in cle.ne roman.de elect. licet aliud senserit gloss.xvj.q.j.placuit. que dicit

g quod mors ciuilis[g] nunq equiparat naturali nisi

h in casib⁹ a iure expssis[h] z vid d materia f.l.ex ea.§. insu.ar-

lis eqparet natu rali, vide Feli.i.c. licet. in.j . colum. i ver.gl. magna. s.de offi. delega.

g ¶ Mors ciuilis hic dicitur q ro- gatus restituere post mortē suā in telligit d natura- li z n de ciuili.tex. ē not.i.l.statu⁹ .§. fi.ff. de iu.fis.vide gl.in.c.placuit.el. scdo.xvj.q.j. Ja. in.l.gall⁹.§ . z qd si tm.in.ij.col.ad fi.ff.de lib.z post hu.z in.l.ex facto in.xj.col.in princ. ff.de vulg.z pup. vide olo illā glo. in.d.c. placuit.et ideo si statutū di- cat q vxore dece dēte vir lucret licet tā partē dotis nō hz locū si vxor in grediat monaste riū.ita dr se cōsu luisse do.Ja. in.l. si decesserit.in.iiij. no.ff.q sa. coq.qd dictū no.q cōiter ignorat. In ɔtrā facit glo.fin i cle. ne romani in vsi. moriēte. de elect. vbi tex.loquēs de morte pape hz lo cū eo deposito:sz ibi id q vtrobiq militat eadem rō Aene.de falco.

Zacharias.

¶ Adde Alex.i l.si qsic.ff.so.ma. gl in aut.de nup. §.sz occasionē.co. iij.sed aduerte q statuta loquētia de morte nō itelli gūtur d ciuili.nā stante statuto q vir p mortē vxo ris lucret dotē nō verificabit si igre diat religionē vt consuluit Pet.de an.ɔsi.lx.incip. in christi noie amē. vbi late ar. p z ɔ Joā.an. in.c.fin. in prin . de dona. inter vir z vxorē.

h ¶ Expssis. Ad- d Ol.cons.ccxx- iiij.ancha. consil. cccc.vj.

insulam.ff.de ver.obli.z per Jo.mo.in.c.si eps.de sup.neg.
prela.lib.vj.p aliquos docto. in.c.cū sis.de cōuer. coniuga
¶ Opp.cōtra tex.in eo qd annua pensio erat soluēda alte
ri ex electis.nā cū esset religiosus.quod patet ex eo q electꝰ
fuit ad prioratū:non poterat hanc pēsionem consequi quū
religiosus non possit habere propriū.xij.q.j.in.c. non dica-
tis.Solu.Inno.ponit hic duos intellectꝰ ad text.Primꝰ
q prioratus erat secularis: z sic clerici erāt seculares.z hec
lect.satis pōt sustineri.nam verbum prioratus est generale
z cōpetit tā religiosis q secularibꝰ:vide tex.cū gl.in.c.cum
de beneficio.j.eo.ti.li.vj.13 Host.instet per verbū capitulum
hic positū:q cōgregatio religiosorū dicitur conuētus:cle-
ricorum vero dicit capitulū.sed dic q fm etymologiā non
differūt:licet hoc pcedat ex cōi vsu loquēdi.z quādoq ver
bū capitulū adaptat religiosis.de quo dic vt no.in.c.capi-
12 tulū sancte crucis.de rescri.¶ †Scda solu.est vt intelligat
in religiosis z soluēdo contrariū est dicendū fm eū qd non
dabitur hec pensio isti religioso vt habeat eam vt propriā.
z sic possit ad libitum dare vel in testamento relinquere:sz
habebit vt dispensator in administratiōe:z poterit abbas
ad libitū sibi auferre nisi haberet cōfirmationē pape: z tūc
eū in illa esset obediētiarius soliꝰ pape nec per abbatē pos
set illa priuari.Et hec dicta no.singulariter.nā primo ha-
bes q religioso licite gstituit aliqua pensio seu pmissio nō
vt faciat eā:sed vt habeat dispēsationē.z intellige pmittē-
te suo abbate vel scientie z nō contradicēte:nā vt seruus hz
peculiū ex permissiōe dñi tacita vel expressa licet nō posset
habere pprium.l.iiij.C.de manumis.z.l.quā tuberonis.ff.
de pecu.z facit hoc cōtra no.p Inn.in.c. dilectus.s.eo.vbi
dicit qd portiones priuilegiate nō possunt esse in monaste-
rio:q religiosi nō possunt habere propriū. nā certe ex quo
superior cō.edit eis seu cuilibet eorū certā portionē nō pro
pter hoc dicunt habere propriū.z ad idem vide Inn.in.c.
insinuāte.j.ne cle.vel mona.vbi dicit q religioso vel mona
a cho pōt cōcedi vt habeat vsumfructū p necessariis suis [a]
idem aperte tenuit Bart.in auf.ingressi.C.de sac.san.eccl.
z vide multū no.per Jo.an.in regula non est obligatoriū.
de reg.iur.lib.vj.in mercu.vbi format questionē nunqd va
leat statutū editū in monasterio vt qsq habeat decē quoli
bet anno p indumētis:z tandē cōcludit q sic:z vide ibi ra
tiones efficaces.¶ Secundo no.ex dictis Inno. q habēs
certā dispēsationē ex cōfirmatione pape nō pōt priuari p
abbatē suū.z est notabile dictū maxime in pensione.z vide
quod plene dixi in.c.porrecta.de confir.vti.

1 ☞ Canonici priuilegiati super certo numero: si aliquem postea supernumerarium acceperint:non possunt vt numeri receptione contra papam volentem etiam supenumerarium ponere.
2 Pronomen suus:importat dominium quando proferatur in materia vbi cadit dominium:alias importat iurisditionem.7.8.
3 Canonicus promotus ante legitimam etatē: habet vocem in capitulo.
Canonicus qui nō est in sacris repellit a capitulo.idest nō potest esse in capitulo.
Beneficium curatum non datur existenti in sacris si est ante tempus promotus.
4 Priuilegum concessum persone collegio:vel ecclesie:an tollatur per vnicam contrauentionem.
5 Statutum vel consuetudo an tollatur per vnicam cōtrauentionem.
6 Appellatione ecclesiaꝝ prouincie:veniunt ecclesie exēpte.
In beneficialibus an fiat longa interpretatio.
9 Clausula gtradictores quiescēdo zc.dat iurisditionē iudici non solū inter partes:sed inter extraneos contradicentes de facto: z quanto tempore duret talis iurisditio: z qd comprehendāt:vide. 10.
11 Deputatus ponere aliquem in possessionē vel conferre alicui beneficium non tenetur compellere contradictores:nisi hoc fuerit sibi mandatum.
12 Possessio vtrum transferatur per inuestituram.
13 Executor datus ad faciendū prouidere vel ad faciēdum assignare: an possit per se prouidere vel assignare.
14 Papa nō vr̄ velle tollere priuilegiū si semel mandat aliqd contra illud:nec obedientes videntur illi renuntiare.
15 Legatus de latere non potest venire contra priuilegia cōcessa ecclesie.
Delegatus est maior legato respectu cause sibi commisse.
16 Excommunicatus an possit conferre beneficium vel ordinari ad sacros ordines.

1 Diſco illorū. †Canonici priuilegiati a papa super certo nūero si spōte receperūt aliquē supra numerū gimpetrā-
tes a papa exceptiōe nūeri vti nō pnt.h.d.In p
ma ponit facti narratio.In scda cause gmissio ibi:q vero.
¶ Casus lrālis.Dñs papa mādauit archiepo burdega-
le.vt in aliq eccliarū suarū magistro.P.gpetēs bñficiū fa-
ceret assignari gdictores p cen.eccle.cōpescendo: q recepto
isto mādato mādauit decano z caplo xātoñ.vt dictū magi
strū reciperēt in canonicū z i fratrē.canonici xātoñ.z aduer
sarij dicebāt qd habebāt certū numerū canonicoꝝ z iō ipz
recipere nō tenebant.archieps intelligēs qd ipsi abusi fue-
rint indulgētia de certo numero gseruādo:dictū magistrū
P.de pbēda z canonica xātoñ.ecclesie inuestiuit z gdicto-
res excōicauit.z q canonici nō recipiebāt eundem iterum
accessit ad papā petēs sibi sup hoc puideri. Scribit papa
qbusdā dicēs.qd de pdicto magro per dictum archiepz p-
uide factū fuit autoritate sua voluit ratū habere.Mandat
quatenus si constiterit predictos canonicos indulgentiam
de certo canonicoꝝ nūero nō seruasse autoritate ppria ali-
quē vltra cōstitutū numerū in canonicū recepisse excōicatio
nis sniam quam tulit dictus archieps in eosdē tandiu faci
ant obseruari dictū magr̄m recipiant in canonicū z in fra-
trem.z ea que ad canonicatū ptinēt dixerint assignanda cū
legē dño pape imponere nō possint quā ipsi negligēter ob
2 seruarūt.Ver.¶ †No.i.hoc pronomen suum [b] verificat ēt
b in eo qui hz iurisditionē in illo loco.nā hic fuit mādatū ar
chiepo vt in aliqua ecclesiaꝝ suarū zc.z vigore illius man-
dati potuit puidere in ecclesia suffraganei sui q̄ in veritate
nō est sua licet in ea habeat iurisditionē.nam ista ecclia xā
toñ.est cathedralis.vt in c.fi.j.de ver.sig.¶ Et ex hoc z ex
tex.no.qd licet istud pronomen suū qñ profert in materia
c vbi pōt cōpetere verū dñium [c] verificatur tñ in domino seu
in eo qui est dominus.vt in.l.quintus.ff.de aur.z arg. lega.
si tamen fertur in materia in qua non daretur dñium tunc
late comprehendit eum qui habet iurisditionē seu aliquod
ius in illa re de qua scriptum est.z pro hoc vide text.in.c.si
tibi absenti.eo.tit.lib.vj.vbi clericus potest dicere ecclesiam
esse suam in qua habet iurisditionem.ad idem facit.l.q ta-
bernas.ff.de contrahen.emptio.z nota in.c.examinata.de
iudic.Et ex hoc infero quod si patronus etiam laicus in li
bello sup iurepatronatus diceret ecclesiam esse suā:non p-
pter hoc vitiabitur libellꝰ cum largo modo potest dici sua
ratione iurispatronatus quod habet in ea z libellus est la-
te interpretandus in fauorem libellantis.ff.de iudi.c.si qs
intentione ambigua.z vide tex.cum glos.in.c.constitutus.
d de relig.domi.ita quod verba impropriant [d] vt libellus sal
uetur. Et vide de istis pronominibus meus tuus suus bo-
nam glo.in.l.i.de positu.prela.z tex.cum glo.in.c.quo iure.
viij.distinctiōe.¶ Nota secundo ibi ecclesiastica districtio
e ne.quod excommunicatio venit appellatione districtiōis [e]
ecclesiastice licet quidā dixerunt alibi quod verbum distri-
ctio comprehēdit alias penas citra censuras ecclesiasticas
z quod excommunicatio interdictum z suspensio veniunt
f appellatione censure ecclesiastice.[f] nam hic vides q excom
municatio venit appellatiōe districtiōis ecclīastice. ¶ No.
iij.quod ius vocis dande.in.c.pertinet ad canonicatum z
non ad prebendam vt clare probat tex.iste in fine z facit ad
3 ea que dixi in.c.dilectus.s.alle.¶ †Et ex hoc infero ad no-
tabilem questionem z quotidianam nunquid canonicus
promotus ad sacros ante etatem legitimam debeat habe
g re vocem in capitulo: [g] tenerem quod sic.patet q principa-
liter ista potestas descendit ex canonia vt hic licet acciden
h taliter repellatur canonicus si non est in sacris: [h] vt in cle-
men.vt hi qui.de eta.z qualita.z tenet Pau.in clemen.ge-
neralem.de eta.z qualita.licet glo.teneat contrarium secꝰ
esset dicendum vbi actus procederet ex ordine quia tūc pa
ria sunt vt quis non sit ordinatus ad ordinē requisitū aut
quod sit promotus ante tempus.vide glo.nota.in.c.ei cui.
eodem tit.lib.vj.z eodem casu intellige dictam gloss.in cle-
men.generalem.Ex quo infero qd beneficium curatum nō
potest conferri existēti in sacris si est ante tps promotus z
muto fortius ex hoc vitiaretur impetratio.¶ Item not.z
tene menti hunc tex.quod si mandatur prouideri alicui de
gpetenti beneficio potest prouideri de canonicatu ecclie ca
thedralis etiam si prebēda non valet:z sic illud dr gpetēs
beneficium habito respectu ad id qd gsequit de pñti z qd
cōsecuturus est in processu temporis z vide quod dicitur I
4 c.fin.j.eod.¶ †Ultimo nota id ad quod quotidie allegat
ista litera quod priuilegium concessum psone siue collegio

a ¶ Necessar. suis. adde Cal.cōsil.ij. de regi.
b ¶ Suū.adde fran-ci.de are.gsi.clv.z vid qd voluit Fe. consil cclxxix.do. Car.cōsi.xxx.
☞ Sebast.Sapia.
c ¶ Pronomē suū. vide de hoc pno-mine suo p abb. c.q gu.s.de iudi Corse.i singulari bus suis in verbo meꝰ.mod.in rub. ff.de ope.no.nun. Zacharias.
c ¶ Cōpetere verū dñiū.gl.est sin.in ca.quo iure.z ibi Car.alex.z gemi. viij.di.q̄ tñ loqtur in dictione meus Bar.l.l.j.ff.d sta. ho.z ant.cor.ple-ne in suis sing. in versi.meus.incip. lz verbū meꝰ.tetigit aliqd guil.de cu.i.l.oia.num.j. z quod ibi posuit cel.in apo.ad eū in versic.que tunc habebat.C.de epi-sco.z cle.
d ¶ Impropriant. add ro.gsi.ccxlv.
☞ Sebasti. Sapia.
e ¶ Districtionis. an veniat appel-lati.districtionis ecclesiastice tra-dūt.gl.z do.i.c.j.i fi.s.de iureiur.
f ¶ Ecclesiastice. Adde Old.cōsi. lxxxvj.
[illegible] ¶ Vocē in capi-tulo.adde qd vo-luit.Rom.consi. cccxxv.
☞ Sebasti. Sapia.
h ¶ In sacris. Licet canonicus qui nō est i sacris nō habeat vocē i ca-pitulo tamē si ad mitteret ad actꝰ capitulares vl ad electionem talis actꝰ vel electi nō vitiat vt per Fel. in.c.cū. M.ferra-riensis.co.xj.ver. z tñ dicit ista gl. s.de consti.

perditur vnica contrauentione[a] spontanea: etiā si fuit cō cessum rebus ecclesie. secus dic vbi priuilegiū esset ɔcessū lo co pio seu ecclesie qꝛ tūc regreret spatiū .xl. annoꝝ queādmo dum requiritur i prescriptiōe cuiuscunqꝫ rei ecclesiastice vl' spirtualis. ita singulariter voluit Innocē. in. c. accedentib9 de pui. z videt ibi tex. ſm vnum intellectum. z de materia ī c. cū accessissent. de ɔsti. si aūt priuilegiū pariter cōcerneret personatum z ecclesiā: tūc p cōtrauentionē pditur priuile gium quatenus tāgit personā sed nō quatenus tāgit eccle siam sed regritur spatiū .xl. ānoꝝ: vt dicit Innocen. in. d. c. accedentib9. tñ intelligit ibi isto tex. cū si. quādo priuilegiū concernebat solū fauorem psonarū. vnde si esset ecclesie vti le illud priuilegium vel illam indulgentiam nō violari: po tuissent hic canonici allegare istud priuilegium noīe ecclesie lꝫ non noīe proprio. qd semper notabis. Et vide in simili no tabile dictum Io. an. in. c. veniēs. de trāsac. vbi dicit qd si p sona ecclesiastica cōtraxit z obligatio sit psonalis puta qꝛ super fructib9 si in cōsequētia leditur ecclesia poterit petere restitutionē in integrum. secus vbi tantuꝫ lederetur psona quo ad fructus quos faciebat suos. z adde glos. in cle. vna. de in integrū restitu. ¶ 5 † Sed est notabile dubium in statu to z in cōsuetudine nūquid per vnā cōtrauentiōem tollat ɔsuetudo vl' statutū. Et pmo ɔclude vnū casum quādo sta tutum seu consuetudo sunt fauorabilia ecclesijs. tūc eñ nō tollantur per vnicā contrauentionē imo vn9 solus de eccle sia poterit resistere oibus z facere actum retactari. vt no. di cit Inn. in. d. c. accedētib9. Sed est dubium qñ statum vel consuetudo sunt fauorabilia psonis. z ɔclusiue dico dico ꝙ si collegialiter illi qui fecerunt statutū seu rumpere possunt ɔtrauenient directe: immediate tollit cōstitutio saltē vt illā allegare non possint in preiudiciū alteri9. arg. hic vide bo. tex. i. d. c. cū accessissent. z sic intellige Io. and. i. c. ad audiē tiā. d. de cle. non resi. vbi hoc sentit secus puto vbi aliqs de vniuersitate fecisset cōtra statutū alijs sciētibus z nō ɔtra dicētibus. nam tūc non cōstat clare de intentiōe vniuersita tis: qꝛ fortius cōprehenditur animus ex actu positiuo ꝙ ex actu neglectiuo. iuxta not. i. c. cū ecclesia sutrina. d cau. pos. z pprie. in cōsuetudine est magis dubiū glo. valde no. in. l. nemo. in. §. tēporalis. ff. de reg. iur. sentit ꝙ nō. z illā glo. seq tur Io. an. in. c. fi. de cōsu9. sed ego crederē gl. pcedere ſꝫ di stinctiōeꝫ predictā qñ aliquis de populo fecit aliquid ɔtra cōsuetudinē alijs scientibus z nō ɔtradicentibus vt ex hoc non tollatur cōsuetudo sed requirit tantū tps quantū fuit requisitū ad introducendā[b] ɔsuetudinē. ar. in regula pmā. de regu. iu. sed vbi populus collegialiter de directo z sciēter fecisset actū ɔtra ɔsuetudinē: credo ideꝫ dicēdū in ea quod in ɔstitutione: qꝛ ɔsuetudo nō dꝫ esse maioris roboris ꝙ sit 6 cōstitutio vt. l. de qb9. ff. de legi. z. i. disti. cōsuetudo. ¶ † In gl. i. in fi. no. plura ex gl. Primo ꝙ appellatiōe ecclesiaꝝ p uincie veniunt ecclesie etiam q sunt exēpte que sunt in puin cia secus si diceret in aliqua ecclesiarū tuaruꝫ; qꝛ exempta nō potest dici sua. sed bene dicit in puincia seu diocesi esse vide bo. glo. in cle. frequens. de exces. prela. z textū. c. graue. de offi. ordi. Et facit ad questionem qd si papa cōcessit epi scopo fructus primi anni beneficiorum vacantium i dioce si sua veniūt ecclesie exēpte. z vide qd not. in. c. si pter tua 7 debita. de rescri. li. vj. ¶ No. ij. quod archiepiscopus pt lar go modo dicere quālibet ecclesiam prouincie esse suā, z hoc 8 ratiōe iuris qd hꝫ in huiusmodi ecclesijs. ¶ † Not. vltimo mirabilem casum vbi in beneficialibus sit larga interpreta tio contra casum. c. quis. de preben. li. vj. z ideo Inno. mul tum instat hic vtrum regulariter si mandetur prouideri in aliqua ecclesiarum suarum veniant ecclesie alteri9 diocesis: que tame sunt in prouincia sua:[c] z licet in hoc fuerit opin. ipse tñ finaliter ɔcludit ꝙ sic: maxime qñ apponit illa clau sula cōtradictores cōpescendo zc. nā nō pōt intelligi de ec clesijs solū pertinētibus ad eū qꝛ nō potest seipsum cōpesce re. vt in. l. pe. ff. de arbi. Cōcluderē in hac materia sic quod aut scribitur ei qui est obligatus prouidere impetranti: qa eum ordinauit sine titulo: z tūc si simpliciter dicitur vt p uideāt in aliqua ecclesiarum suarum non veniunt nisi bene ficia in quibus habet collationem. arg. in. c. cum secundum d. eo. hoc casu potest sustineri opin. quam cōmuniter repro bant hic docto. Aut non erat hic obligat9 ad prouidendū illi: z tunc si apponitur clausula contradictores zc. debet i telligi prout hic habetur vt comprehēdat omnes ecclesias prouincie. hoc enim videtur importare illa clausula ratiōe pdicta. et hoc respectu potest dici quod nō sit larga interp tatio. quia importat hoc sensus illius clausule: quia in dio cesi propia non potest seipsum compescere. Aut non appo nitur illa clausula z forte esset dicendū contrarium vt tātū in ecclesijs immediate sibi subiectis faciat illi prouideri: qꝛ litere debēt stricte intelligi: vt in. d. c. quāuis. licet Innocen. 9 hic sentiat oppositum. ¶ † In gl. ij. in verbo contradicto res. not. bene hanc gl. quam multi non habent: z fuit addi ta tēpore Innocen. z vult in effectu per istā clausulam[d] cō tradictores compescendo: datur iurisditio nō solum inter partes sed etiam cōtra extraneos contradicentes de facto. secus autem si contradicant de iure:[e] z est hic magni effe ct9. nam regulariter delegatus non habet iurisditionem in extraneos turbātes partes nisi quādo sua iurisditio impe ditur z ita loquitur. c. j. de offi. dele. z pro hoc vide bo. gl. i. c. solum. de appel. lib. vj. que valde notanter dicit ꝙ innouata per tertium appellatione pendente reuocantur officio iudi cis ad quem: sed debet ille cōueniri coram iudice suo z dic vt ibi plene not. sꝫ virtute hui9 clausule sec9 est dicendū. Et aduertendum quia dubitari potest circa clausulam de vir tute comprehensiua. nam comprehendit hec causula etiā extraneos. vt supra dixi et communiter tenēt hic doc. licet Innocen. multa dixerit. Itē poterit ferre delegatus sic da tus excōmunicationē generalem in omnes qui ɔtradixerit de facto. z ita fecit iste archiepiscopus intellige tamen quā do aliqua causa precesserit. nā si debet ferri excōmunicatio pro futuris culpis. vt in. c. romana. i. §. caueant. de sentē. ex 10 com li. vj. ¶ † Dubitabat scdo vt dixi de vi duratiua: idest quanto tempore durat potestas data per hanc clausulam Innoc. ponit duas opi. Prima ꝙ duret etiam post senten tiam: si tale est negotium in quo ferenda est sententia. nō tñ durat potestas nisi per annum post sentētiam latam. vt i. c. querenti. de offi. deleg. si vero non fert sentētia: vt puta mā datur vt faciat prouideri tūc durat potestas donec māda tum impleuerit postea vero extinguitur potestas post mā datum executum. sed mihi placet opi. quā tenet Io. an. in d. c. querēti. vt annus non detur indistincte post latā sentē tiā si eñ execut9 est sentētiā suam z aliquādiu ille pacifice possedit expirat prorsus citra annū potestas istius delega ti. quia annus nō datur nisi pro excutiōe fienda. vñ cessat temp9 ex quo executio est facta. argu. optimum in. l. a filia. ff. ad trebel. z in. ca. cum cessante. de appel. sed si incontinēti missus in possessionem molestatur tunc potest exercere offi cium suum: quia nō potest dici eū fuisse executum. ex quo i cōtinenti est facta turbatio. argu. d. l. diuortiū. ff. de diuor. canonisa. de pe. disti. j. z i capitulo nam z ego. j. de ver. sig. ita dicerem in negotio vbi sentētia nō est ferenda si est exe cutū: z aliquādiu pacifice ille possedit lꝫ postea turbet non pōt iste cōmissari9 se vlterius intromittere. Et ex hoc infer tur ꝙ quo ad vim turbatiuam parū aut nihil operatur ista clausula. ¶ Sed aduerte ad aliū notabilem effectum quē sentit Ioā. an. in. d. c. querenti. vbicūqꝫ enim deputatur qs ad nudum ministeriū opposita ista clausula[f] poterit ipsi9 executione exercere iurisditionē cōpescendo cōtradictores sine qua nullam habēt iurisditionem p tex. illius capituli. lꝫ glo. ibi dubitet. z Hostien. tenet contrarium in. c. cum no stris. de cōces. pben. motus per. c. ex literis. de offi. delega. sed illud ca. nō obstat. qꝛ ibi delegatus simpliciter commi sit vices suas in excutione illi9 actus: ideo trāsiuit iurisditio 11 secus vbi cōmitteretur nudum ministerium. ¶ † Et ex h infero ꝙ deputatus ad ponēdum aliquē in possessionē nō hꝫ iurisditionē in cōtradictores nec potest exercere. idē si d putaretur ad conferēdum. z ideo fuit apposita hec clausu la contradictores zc. z est hoc addendum ad primū mem brum in quo fuit tractatū de vi cōprehensiua: z hec not. quia sunt quotidiana. Et aduerte qꝛ alia clausula etiā ho die multum inoleuit. videlicet ponas in possessiōem defen das inductum zc. Et dubitatur quanto tēpore durat pote stas illius clausule. Quidam dixerūt ꝙ durat ad instar po testatis cōseruatoris de qua potestate habetur in. c. fin. de offi. dleg. li. vj. z sic ꝙ claudat anno. Io. an. hic dicit quod audiuit curiā tenere ꝙ si aliquandiu inductus possessionē pacifice possedit expirat eius ptās z satis mihi hoc placet ne preiudicetur potestati ordinarie. ar. in. c. ad hoc. d rescri. z vide Archi. in. c. scienti. j. eo. ti. li. vj. vbi videt tandē hoc 12 tenere. Glos. iiij. est facilis. ¶ † In glos. iiij. ver. inuestiuit ibi: nō adipiscitur quis possessionem. de hac materia vtrū per inuestituraꝫ trāsferatur possessio: dic vt no. Io. an. in. c. 13 transmissam. d elec. dixi in. c. ij. de cōsue. z dic vt ibi. ¶ † In ea. glo. ibi: z sic per hanc decretaleꝫ hec particula glo. vsqꝫ ad finem tractat de executore dato ad faciendum prouide re nūquid possit ipe prouidere: z finaliter concludit ꝙ nō: et respōdit ad tex. ꝙ ista inuestitura nō valuit. Inn. varie lo quitur

a ¶ Cōtrauētiōe. adde qñ ɔueniēs priuilegio illo amittat. oldr. consil. cj. Ro. consil. cclij. d. cardi. cōsil. cxxx. Anto. Francis.

¶ Circa h qd dr de priuilegio quō tollat vel pdatur seu quāto tēpore duret. vide p bar. ple. i. l. beneficium ff. de cōsti. prin. in vlt. colū. z ibi p' e nep alex. Addo tñ qd priuilegia indulgētiarum durant et ecclesia dirupta d facto nisi eēt dirupta de iure vt p Inn. in. c. cū ex iniuncto. de op. no. nun. z hr p Dy. z do. in. l. pr. in. §. tusculanus. ff. de leg. iij. z. in. l. seruitutem. in. §. si sublatū. de ser. verba pdi. z in. l. cuꝫ essent. in fi. de ser. ru. pd. z an tollat priuilegiū per nō vsuꝫ z quāto tpe. vid q hr per do. ant. d. abb. et moder. in. c. cuꝫ accessissent. de consti.

b ¶ Introducēdā. Adde do. Card. cōsi. cxxxj. latius areti. consil. xxiij.
Sebasti Sapia.

b ¶ Introducēdā. Idē tꝫ Fe. alia alleg. i. c. cū accessissent. co. ante pe. ver. septimo limito. d. d ɔsti. z dñs meus. do. Roch9 Curti9 in repe. c. fi. col. lxiij. vers. secunda sit ɔsuetudo. d: de cōsuetu. vbi late de hoc articulo.

c ¶ Prouincia sua. Adde que supra posui z qd voluit Ro. consil. ccclxj.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Clausula. De ista clausula vide Fel. in. c. causam. col. xiiij. vers. non obstāte collatiōe. d. de rescrip. z i. c. super eo. col. ij. v. scdo fallit. d. d offi. dle. vbi allegat Abb. hic. an cōprehendat contradicentes d. de iure.

e ¶ De iure. adde ro. cōsi. cccclxxij. vbi de hac clausula.
Sebasti. Sapia.

f ¶ Ista clausula. Vide Fel. in. c. de

quitur:sed tandem ponit solutionem notabilem que multum allegatur.dicit enim differentiā inter mādatū factū vt faciat puideri ⁊ mandatū vt faciat assignari.pmo casu pcedit dictū gl.scdo vero pcedit iste tex.potest en.in ipse primo puidere:⁊ postea cpellere ad faciēdū assignari beneficium de facto quasi velit qd illa vba facias puideri sonēt i ius: ideo ius est cferēdū p aliū.sed illa vba.facias assignari sonant in factū:vn vr ibi data potestas puidēdi.nā q vult cōsequēs vult antecedēs.⁊ p hoc vide bonū tex.in.c.ex pte.j.de spon.vbi vba executiua psupponūt dispōnē.ita dicendū i pposito.⁊ vide Host.in.c.cū nostris.pal.vbi voluit qd nō sit dria inter pdictas formas sed vtroqz casu possit executor puidere:qd nō placet ibi Jo.an.⁊ bene:nam tex. in oppositū vr in.c.abbatē.s.de rescri.nam fm illā opponitionē nō esset dria inter executorē datum ad puidēdum et ad compellendū cͣ illud.c.abbatē.⁊ contra ea que habent in.c.ne captāde.⁊.c.si soli.de conces.pben.libr.vj. ¶ In gl. in verbo autoritate ppria.ibi:arg.ꝯ.j.de priuile.de hac dic vt plene no.in.c.cū accessissent.de cōsti.⁊ in.c.accedentibus.

14 de priui. ¶ † In ea.gl.ibi:nō intelligeret venisse ⁊c.no.gl. qd lz papa mādet semel cōtra puilegiū indultū alicui ecclesie:nō p hoc cēset tollere priuilegium:nec clerici obedientes censentur renūtiare priuilegio:sed poterit de puilegio opponi si alia vice mādaretur cōtra puilegiū de puilegio non

15 habita mētione. ¶ † In eadē gl.ibi:sed quid si venissent. signa glo.vsqz ad fi.⁊ tenebis eā semper menti.Ex qua colli ge generaliter legatū etiā de latere nō posse venire cͣtra priuilegia cōcessa alicui ecclesie.⁊ p hoc facit qz etiā delegatus nō pōt puidere in ecclesia numerata nisi fiat mētio de numero.vt in.c.cͣstitut⁹.de rescrip.multo fortius nec legatus cū maior sit potestas delegati respectu cause sibi cōmisse qͣ

16 legati.vt in.c.studuisti.de offi.le. ¶ † In gl.in verbo recipiant in fi.pōdera glo.nā sequēdo lecturā suā quā posui.san

a gl.i.y.sequitur qd excōicat⁹ possit cōferre beneficium[a].nam vult hec glo.qd isti canonici nō debēt absolui nisi prius recipiant illū in canonicū:⁊ sic nisi cōferatur ius canonie.sed Inn.Jo.an.⁊ cōiter doc.sequētes tenent oppositū.vnde Inn.ponit vnū notabile dictū dicēs qd quātūcūqz qs sit

b excōicatus pro manifesta offensa dz prius absolui[b] satisfaciat si fuit cōtumax in exercendo actū spiritualem.⁊ sic in spūalibus nō pcederet regula in.c.ex parte.el.i.j.de ver. sig.qͥs sequeret absurdū.pone enī qd qs fuit excōicat⁹ qz nō faciebat se promoueri ad ordines nā fm opi.glo.iste dz

c ordinari in excōicatione[c] qd nō est dicendū p.c.cū illorū.de sent.excō.⁊ per.c.ij.de or.ab epo. Ad istū tex.rūdet dupliciter. Primo qd inuestitura facta p archiepm tenuit ⁊ restabat solū nuda receptio facti:⁊ ista bene pōt fieri per excōicatū in eorū odiū vt nō trāsferat aliquid iuris spiritualis.⁊ no. hoc bene.⁊ idē sentit Inno.in.c.eā te.de rescrip. Scdo sic intelligat tex.qd mandetur receptio iuris vt fiat expositio quā facit hic gl.in fi.donec receperūt.i.in effectu prestando cautionē de recipiēdo.nā vba debēt restringi ⁊ impropriari vt euitet absurdū.vt in.c.cū dilectus.de cōsue. ¶ In gl. fi.in fi.et ex hoc inferūt doc.qd si aliqs de nouo spectaret in hac ecclesia vbi fractus est numerus canonicorum p receptionem vltra numerum sponte factā obstabit sibi exceptio respectu prebende non vacantis:licet respectu canonicatus excipi non possit cum numerus sit ibi fractus.

1 ¶ Clericus qui pōt viuere de patrimonio suo pōt promoueri ad sacros ordines lz nullum habet beneficium.2.3.potest tamen petere beneficium:⁊ eps posset ei prouidere:tn non compellitur.4.etiam si patrimonium dicti clerici cassmate perierit.⁊ nu.5.

6 Clericus tenetur soluere decimas de patrimonio suo licet in eo fuerit intitulatus qn fuit promotus:nō habēs aliud beneficium.

7 Clericus tenetur dicere officium ratione sui ordinis:lz nullum habeat beneficium.

8 Patrimonium clerici in quo ipse fuit ordinatus non habens aliud beneficium:an possit per eum alienari sine solēnitate qua alienantur bona ecclesiastica.

Paupertas voluntaria nō reprobatur in clericis:sed necessaria sic.

1 Tuis. †Non beneficiatus habēs suff.ciēs patrimoniū ad sacros legitime promouetur.ponit dictū cuius vnā determinationem interserit ibi:dūmō. ¶ Casus lralis.Quidā clerici in minorib⁹ ordinibus cͣstituti nōdū fuerāt bñficiū ecclesiasticū assecuti:habebāt de bonis patrimonialibus vnde cōmode poterant sustentari:volebāt pmoueri ad sacros ordines.Rūdet papa cōsultus qd bene possunt ad superiores ordines pmoueri dūmodo aliud canonicū nō obsistat ⁊ intelligit ordinatus ad titulū sui patrimonij.

2 Ber. ¶ † No.j.clericū secularē licite tenere bona patrimo-

3 nialia ⁊ ad sacros ordines pmoueri. ¶ † Scdo collige argumētū ex tex.qͥ hñs patrimoniū sufficiēs pōt promoueri ad sacros ordines:lz expsse nō assignetur sibi patrimonium in titulū:satis enī est eum habere patrimoniū ex quo congrue sustentari potest. ¶ Not.iij.qd qdā dicuntur ordines

a minores ⁊ qdā superiores ⁊ alibi scz appellant sacri.in.c.i. de cle.coniu.quāqͣ in vitate oēs ordines pñt dici sacri.d quo vide bo.gl.xxxij.dist.in summa. ¶ In gl.j.ibi patrimoniū p ti.Host.dicit hoc pcedere.si hoc fuit actū.quasi velit dicere qd si simpliciter habēs patrimoniū fuit ordinatus:nō afficit titulus seu patrimoniū nō succedit i loco tituli.⁊ credo qd gl.hanc intētionē habuit vt in effectu sit loco tituli.

4 de quo vide bo.gl.in.c.si eps.j.eo.ti.li.vj. ¶ † In ea.gloss. ibi:iudicium sibi mādicat.Jo.an.dr qd nō est malum qͥ eps talib⁹ puideat de bñficio ecclesiastico:nec ipsi peccāt petēdo beneficiū.Et ad iura allegata in gloss.dr rūdendū put dictum fuit in epo.⁊ in.c.eps.s.eo.⁊ no.bene hoc dictū Jo. an.nam ampliat no.per Inn.in.d.c.eps.sentit enī qd non solū habēs patrimoniū licet pōt petere beneficium ⁊ ex eo viuere:sed etiā si fuit ordinat⁹ ad titulū patrimonij.⁊ intellige qd pōt petere:nō tamē faciendo superiorē cōpelli qz ex quo habet patrimoniū cessat puisio.c.cū scdm.sed poterit petere gratiose.Nec obst.qd patrimoniū sit loco tituli:qz cū seruiat ecclesie nō tenet viuere de patrimonio p ratione.c.

5 cum scdm.s.c. ¶ † In ea.gl.ibi:qd eps debeat eis puidere hoc dictū dicit Jo.an.pcedere de obligatione gñali qua tenet eps puidere oibus clericis indigētibus.iuxta not.in d.c.cū scdm.quas velit dicere qd ex quo fuit semel ordinatus ad titulū patrimonij lz patrimonium perierat casmate nō pōt eps cōpelli ad prouidendum fm prouisionē.c.cum scdm.qa illa prouisio succedit cum eps fuit in culpa ordinādo sine aliquo titulo.Sed no.ex alio dum dixit qͥ tenet puidere ex obligatiōe generali: qz eps peccat non prouidēdo clericis nō habētibus vnde viuere:ex quo poteist cgrue de beneficijs ecclesiasticis puidere licet a pncipio non fuit in culpa in ordinādo.nā eps debet esse bonus paterfamilias:⁊ dispensare ad beneficia ecclesiastica cuicunqz prout opus est:⁊ per hoc intellige bonā limitationē ad no.in.c. relatum.s.e.vbi no.qͥ eps habet liberā facultatē in electione personarū.nā procedit illud data paritate personarū vel quo ad hoc vt in inferiori nō competat actio cōtra epm:sed ipse tenetur prouidere si vult satisfacere conscientie sue p

6 ut quisqz indigens est. ¶ † In glo.ij.ibi:licet sit ordinatus ad patrimoniū ⁊c.no.bene hanc gl.o ex ea infert qd nō solum tenet clericus soluere decimas de patrimonio suo.qn simpliciter obuenit sibi sed etiā si fuit ordinatus in titulum illius patrimonij.⁊ satis placet mihi hec conclusio gl.quia patrimoniū istud nō fuit beneficiū spirituale vt statim dicam nec dz ista ordinari cū preiudicio ecclesie parochialis. arg.in.c.ecclesie.xvj.q.j.generaliter an ⁊ qn clericus teneat

7 soluere decimas dicet in.c.nouū genus.de dec. ¶ † In eadem gl.ibi:⁊ dicas qd non vult ergo hec gl.qd ordinatus ad titulū patrimonij nō potest deserere diocesim patrimonij:quasi sit illi alligatus rōne tituli patrimonialis quēad modum si haberet verum beneficiū sed considera qd.c.primatus alleg.in glo.non loquitur de solis clericis:sed etiā de laicis:nec habet respectum ad beneficium etiā spirituale.vnde credo dicendū prout dixi in.c.fraternitatis.de clericis.nō residen.⁊ in.c.cum iamdudū.s.e.vt si clericus iste sit notus licite possit recipi in aliā diocesi.nam patrimonium non ligat eum cum respectu illius nō sit obligatus officiare certam ecclesiā sed tm tenetur dicere officiū non respectu patrimonij sed respectu sacri ordinis quem recipit.vide gl.

8 xcij.dist.c.fi.⁊ quod no.in.c.j.de celebra.missa. ¶ † Et in fine glo.not.hanc vltimā qōnem:quia satis quotidiana est cū hodie clerici pro maiori parte ordinant ad titulum patrimonij.⁊ dubitari potest vtrum in alienatione huius patrimonij debeat interuenire solēnitas que obseruāda est in alienatione rerū ecclesiasticarū.de qua.xij.q.ij.sine excepti. Joā.⁊ Hoff.tenent opi.Uincen.positā in gl.vt non possit alienari sicut alia bona bñficij spiritualis.fatentur tn qͥ

d illi patrimonio nō inheret ius spirituale[d] quod ad heredes nō sit transmissibile.vnde voluit qd mortuo clerico extinguatur causa priuilegij:quemadmodū dicimus in fundo dotali qd lz matrimonio stāte alienari nō possit.ff.de fun. dota.per totum.tamen solu.matrimonio nō trāsit ad here

cetero.col.iij. ver. ad illō d clausula amoto vbi vult qͥ executor datus cū clausula amoto quolibet defensore pōt assumere partes iudicis.

a ¶ Conferre bñficiū. Adde qd do. de ro.dci.cxxviij. de sen.exc.in antiquis dicūt qd executor excōicatus pōt prouidere de bñficio maxie si ille cui fctā est prouisio ignorat excōmunicationes.

b ¶ Prius absolui. adde qd voluit Oldra.cōsil.xcix. paulo ante fines.

c ¶ In excōicatione.adde an excōicatus sit capax ordinis ⁊ tituli bñficij. docto. Cardi. consi.xi.

Zacharias.

¶ Tu dic qd excōicatus pmotus recip⁹t ordinē:dz tū deponi perpetuo.vt not.Jo.ā. in.c.ij.de cleric.ex. mini.et in.c.i.⁊.ij. de eo q fur.or.su. qd intellige de oi excōicatione siue sit papalis siue a lia d maiori tū vt plene per Fel. in c.cū aliorū.v.not. in vs.pmos.col.j. j.de sen.excom.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Spūale. Uide ad hec Felli.in.c. postulasti.colum. viij.vsic.circa faciendā mētiones. d.de rescri.vbi tāgit an a tali patrimonio sit faciēda mētio in literꝭ ⁊ paulo inferius tāgit an clericus habēs patrimoniū possit viuere de beneficio.

des. Hosti. distinguit vtrum patrimonium fuit pro titulo assignatū vel nō vt primo casu procedat opi. Vinc. ⁊ pdictorum. Nec obstat ratio Goffre. q2 facilius consumitᵣ preciū q̄ res. ⁊ sic transeunt doct. hic. ⁊ no. ex hac opi. Host. qđ simpliciter ordinatus pōt disponere de pr̄imonio put vult, secus si fuit expresse ordinatus ad titulū patrimonij. ¶ Aduerte primo excludendū vnū casum. qđ si iste ordinatus ad titulū patrimonij consequeretᵣ beneficiū spūale: licite poterit disponere de pr̄imonio prout vult: q2 hoc casu cessat ratio precedens cum possit viuere ex beneficio: sed vbi nō habet nisi patrimoniū assignatū in titulū: tunc est maior dubitatio iudicio meo. Inn. in. c. cū eps. s̄. eo. sentit opi. contrariam q̄ in alienatione illius patrimonij nō requiratᵣ cōsensus epi. ⁊ hec opi. videtur mihi verior de rigore iuris: l3 alia benignior ⁊ equior: ne mendicent in opprobrium cleri. Et si diceres quid operabitur ordinatio ad titulum patrimonij si illud potest ad libitum alienare? Respondeo per hoc satisfit iuri vt non videatᵣ ille pmotus sine aliena sustentatione. vnde satis est qđ habuit vñ viuere posset. nam paupertas voluntaria non reprobatur in clericis: sed necessaria sic quemadmodum legitur de ipsis apostolis. actuum. i. ⁊ ij.

1 ☞ Beneficium potest conferri absenti: ⁊ ille absens pōt per alium inuestiri. nu. 2. an autem conferentes pñt retrocedere etiam si interuenit persona media. vide nu. 3.

3 Eligentes absentem in potestatem: vel conferentes beneficium absenti non possunt ante eius acceptionem a tali electione retrocedere: quando habent tale officium nomine alieno: secus si nomine proprio.

4 Negotiorum gestor non acquirit dominium absenti ante quam ille ratificet.

Negotiorū gestor potest interuenire etiam in spiritualib᷒.

5 Mandatum speciale requiritur in beneficialibus et alijs spiritualibus: nec sufficit generale.

Coniuncta persona non agit pro coniuncta in causis in quibus requiritur speciale mandatum.

6 Alius: istud pronomen non facit positionem precedentis qualitatis.

Beneficiatus an possit si inuestire de bñficio suo per laicū.

7 Mandatum ad contrahendum matrimonium quale debet esse.

8 Negotioꝝ gestor nō acqrit neq3 dominiū neq3 possessionē illi cuius negotia gerit ante eius ratihabitionem. num. 4.

1 **Accedens.** †Absens pōt inuestiri de beneficio vel mediāte: vel sic. Potest quis inuestiri de bñficio p absente vel cōiūgēdo vtrūq3 intellectū dic. Absenti pōt conferri beneficiū alio mediāte: nec refert vtrū absens inuestiatur per personā mediā vel persona media inuestiatᵣ p absente. ⁊ ē casus no. ⁊ quotidie practicatᵣ. Et cōis diuisio. secunda ibi: inqsitioni. ¶ Casus literalis Querebatᵣ hic vtrū aliquis absens de beneficio ecclesie possit inuestiri: Respondetᵣ qđ aliquis noīe ac vice absentis de beneficio ecclesie pōt inuestiri: q2 ille dicitᵣ inuestiri cuius noīe alius inuestitur. Ber. ¶ †No. qđ beneficiū acquiritᵣ absenti[a] siue inuestiatur absens per aliū. s. per procuratorē siue inuestiatᵣ alius. s. procu. suus pro dño. Et ex hoc habes duplicē practicam cōferendi bñficiū absenti. ⁊ vt clarius habeatᵣ pma est ista: vt dicat superior; cōferimus siue inuestimus talem absentē de tali bñficio per te. Secūda practica vt inuestiatᵣ alius p absente hoc modo, inuestimus te de tali bñficio nomine talis absentis; ⁊ hec practica vr̄ magis placere pape hic: vt colligitur ex illo verbo magis; ⁊ hūc tex. potes adducere cum queritᵣ in practica: vt dominium alicuius rei acquratur absenti sine cessione fienda per pcuratorem. naz pōt dari absenti per pcuratorē vel pcuratori nomine absentis ⁊ p hoc bo. tex. in. l. qui mihi donatum. ff. de dona. ad hāc materiā alle. ibi Bar. hoc. c. ¶ †Scđo oppo. cōtra pdicta de. c. si tibi absenti. s̄. eo. tit. li. vi. vbi patet q3 ibi nulla psona media bñficiū pōt cōferri absenti. Sol. dic explicādo late materiā hui᷒. c. illius qđ aut bñficiū cōfertur absenti nulla psona media: aut mediante aliqua persona primo casu per illā collationem nihil acquiritᵣ absenti: vnde nō potest dicere absens beneficium esse suum anteq̄ acceptet: vt. d. c. si tibi absenti. ⁊ in. l. absenti. ff. de do. ⁊ in. l. q absenti. ff. de acqui. pos. tamē conferens non potest retrocedere[b] a collatione illa donec absens declarauerit animū suū: vt est tex. sing. in. d. c. si tibi absenti. ratione cui᷒ notāter posuit Bar. in. d. l. absenti. non enim est speciale in beneficijs: sed in quibuscunq3 iuribus illud procedit qñ iura deferuntᵣ p eum qui habet eligere seu cōferre tanq̄ officialis non functus est officio suo eoipso qđ eligit ipsuz absentē. ⁊ ideo si deputatus p cōitatem ad eligendum potestatem elegit absentē licet absenti nihil acquiratᵣ añ acceptationē: iste tñ qui elegit tanq̄ functus officio non potest variare. ⁊ ista est vera ratio illius. c. si tibi absenti. secus est vbi quis eligeret noīe proprio. pone exēplū in papa vel etiā in comunitate huius ciuitatis. nam si eligitur absens pōt retrocedere anteq̄ ille acceptet: q2 vt dixi absenti nihil est acqsitū: nec iste est functus officio q2 eligit nomine proprio. Scđo casu pncipali qñ collatio fuit facta aliqua psona mediāte: vt illa psona media nō habebat mādatū: aut sic pmo casu nō acqritᵣ absenti: q2 requiritᵣ animus pro hoc. l. si ego. ⁊ qđ ibi no. ff. de nego. gest. †Nā negotiorū gestor nō acquirit dominiuz ab- 4 senti[c] tempore quo dominus habuit ratū: vt not. in. d. c. si ego. ⁊ vide bo. glo. ⁊ no. quā tene menti in. c. q̄ sit. de ele. li. vj. q̄ vult qđ si in istis spiritualibus pōt interuenire neg. gestor oportet qđ dominus habeat ratū intra illud temp᷒ intra qđ tenebatur ipse declarare animum suū. alle. l. pen. ff. rem ra. habe. ⁊ pone exemplū vt habetur in gl. predicta. †Secundo casu qñ psona media[d] habebat mandatū aut habebat mādatū gñale ⁊ nō sufficit[e] in istis beneficialibus nec in alijs spiritualibus: q2 in his requiritur speciale mādatum: tū propter qualitatem rerum: tum propter piudicium vt senserunt hic docto. ⁊ dñi de ro. deci. lxxxiij. ⁊ vide quod dixi in. c. coram. de offi. dele. ex quo infertᵣ ad vnū dictum notabile q đ coniuncta persona nō pōt acceptare bñficium p cōiuncto[f] ad hoc vt cōiuncto statim acquiratᵣ: q2 cōiunctio sanguinis nō supplet speciales defectus mādati vt in. l. pater. ff. de mino. vt aperte voluit Inno. hic. ⁊ dñi de rota vbi. s̄. ⁊ Spe. in tit. de cōiuncta persona. Si vo habebat mandatū speciale tunc beneficium queritᵣ absenti siue absens inuestiatur per procuratorē siue procu. nomine absentis; vt hic. ⁊ arg. in. l. j. C. de acqui. posses. ⁊ in. l. j. §. p procuratorem. ff. eodem tit. ⁊ procedit hoc siue sit deputatus procurator ad acceptandum certum beneficiuz siue incertum: q2 satis hoc apparet de intentione domini cōstituētis qđ sentit hic Ioā. and. ⁊ est quotidianuz. Et ex his infero ad intellectum huius capituli: nā si vis intelligere vt alius inuestiatur pro absente sine mādato tanq̄ negotioꝝ gestor oportet dicere quod absenti non acquiritur titulus anteq̄ habeat ratū gestū nomine suo. sed si habeat mādatum modo pdicto acquiritᵣ immediate absenti ⁊ in hoc differt iste tex. a casu. c. si tibi absenti. ⁊ hec no. q2 quotidiana ⁊ bona in practica. ¶ †Sed qro nūquid iste q recipit inue- 6 stituram pro absente potest esse laicus. Quidam vt Egi. tenuerūt qđ nō quia mouebatur per dictionem alius: q̄ facit positionez euisdē qualitatis ad verbū clericus quod pmittit, sed in contrarium faciunt no. in. c. sedes. de rescri. q̄ nō semper dictio alius facit positionem eiusdem qualitatis cū precedētibus, iuxta illud Christus crucifixus est ⁊ alij duo latrones. Io. an. ⁊ cōiter[g] doc. sequentes cōcludūt qđ l3 tu- 8 tius sit constituere clericū: tamen si constituitur laic᷒ satisfactum est iuri. arg. in. c. j. de procura. li. vj. nam laico psenti nihil acquiritur. sed transit illud ius spirituale in dominuz sicut aqua per canale lapideū. ⁊ idem putat Ioā. andr. qñ quis habet gratiam cum beneficio acceptandi. nam tunc potest quis constituere laicum[h] ad acceptandum beneficiū certum. de quo tamen non est dubium. quia non est idē cū casu precedenti: sed magis dubium est quando constituitᵣ in genere ad acceptandum beneficium vacaturum q̄ sibi videtur sed idem putat in hoc casu: q2 nō autorizat in hoc casu laicus: nec sibi aliqd acquiritur: ⁊ tenere cōtrariū posset esse multum preiudiciale. forte enim non habet hominē fidelem de quo bene confidat nisi certum laicum. ⁊ hec no. ¶ In gloss. ibi: contrahitur hodie apertius est decisum in c. ij. de procura. li. vj. ¶ †Et vide ibi glo. nota. quale debet 7 esse mandatum ad contrahendum matrimoniuz carnale[i]. Ibi secunda dubitatio hic explicatur. notabis semp hanc glo. iuncto tex. quod matrimonium spirituale etiam large sumptum potest per procuratorem fieri. Ex quo infero qđ potest professio maxime ex causa p procuratorem fieri. Et nota etiam ex glo. qđ largo modo potest dici matrimoniū inter clericum ⁊ beneficiū suum pro hoc vide bonū tex. xxi. q. ij. sicut. vide tex. cum gl. in. c. ne pro defectu. s̄. de elec. Ibi causam vsucapiendi non referas hoc ad beneficialia: q2 in eis nō cadit prescriptio in regula prima. et quod ibi not. de regu. iur. libr. vi. sed procedit in temporalibus vel in spiritualibus prescriptionibus. ⁊ intellige quādo tradens non erat dominus quia tunc recipiēs habet causam pscribēdi.

Ibi hereditas.

Zacharias.

a ¶ Acqritᵣ absenti. adde Bal. in. l. sancimus. §. sed ⁊ si quis. C. de lati. li. tol. c. si tibi absenti. eo. tit. li. vi. ⁊ ibi in apost. Cel. ad Philip. fran.

b ¶ Retrocedere. adde do. Car. cōsi. cv. Old. cōsil. lviij. ⁊ vide qđ pulchre voluit Ro. consi. cccv. ancha. cōsi. cccxcix. Fede. cōsi. ccxc. Cal. cōs. xxj. de preben.

c ¶ Dñiū absenti. Adde qđ voluit Ancha. cōs. cxxvi.

✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Persona media. vide Rotaz in ti. de pcu. deci. lxij. in antiquis. ⁊ que cōgerit circa hec do. Felin. i. c. nonnulli. §. sunt ⁊ alij. col. viij. versi. fallit. j. s̄. de rescr.

e ¶ Et non sufficit. Adde qđ voluit Lap. alle. ccxxvij.

f ¶ Pro cōiuncto. Adde tamen qđ do. de Rot. decisi. cccc. in nouis. de pcur. dicunt q̄ amicus et consanguineus possunt corporalē possessionē q̄ facta est iuris canonicalis vel pbē de recipere absq3 spāli mandato et ibi qñ ratificatio dñi absentis debeat interuenire.

✠ Sebasti. Sapia.

g ¶ Et cōiter. idem tenet Andr. sicu. per quatuor rōnes in. c. olim. s̄. de rescri. ⁊ in. c. ii. s̄. de iud. de quo late vide per Felin. d. c. nonnulli. col. viij. s̄. de rescrip.

h ¶ Laicum. Adde qđ laic᷒ possit esse pcurator ad acceptādū beneficiuz. do. de Rot. decisi. cclxiiij. in antiqs. de pcura. ⁊ dicūt do. de Rot. decisi. cxcv. de pbē. q̄ excōicatus pōt bñficium acceptare. ⁊ vide Cal. cōsi. j. hic eo. ti.

i ¶ Carnale. Adde Ant. de but. cōsi. lxv. Ancha. cōsil. ccxxix. ⁊ ccxxxj.

Ubi hereditas temporalis ℞c. Io. an. intelligit hoc dictum glo. in procuratore speciali. ℞ est ratio quia hereditas adit solo animo. l. pro herede. ℞ quod ibi not. ff. de acquir. he. vñ eoipso qđ cõstituit procuratorē ad adeūdā hereditatē iacē tem incõtinenti acquiritur sibi hereditas: secus dicit in procuratore generali in quo cessat pdicta ratio. Ubi si dãs vel accipiens. de hac materia dic plene no. in. d. l. qui mihi donatum. ff. de dona. vbi patet qđ sufficit solus anim⁹ tradētis vt p pcuratorē acquirat dño licet procurator aliud intendat: sed vbi neuter hoc intendit nõ acquirit absenti nisi a tpe traditionis. ℞ ad istud. c. dic qđ superior hoc intendebat qđ acquireret absenti ℞ nõ procuratori: ideo beneficiū acquiritur ipsi absenti. vt. s. dixi. ¶ †Not. fi. gl. ibi: dñium vel possessio non acquiritur per negotiorū gestorem. ℞ tene eam semper menti.

1 ℟ Beneficium vnum non recipit diuisionem adeo quod si sunt duo recepti ad illud: talis receptio non valet: intellige vt. j. nume. 15.

2 Habens potestatem conferendi beneficium potest licite cõferre suis cõsanguineis.

3 Renuntiatio beneficij cum aliquo pacto dicitur simoniaca aliter est licita.

4 Legatus pape non potest cõferre beneficia nisi habeat ex indulgentia pape.

5 Legatus pape nõ potest dispensare contra concilia nec cõtra constitutiōem pape nisi in casibus in quibus potest episcopus.

6 Prebenda cõnexa canonie dicitur quid spūale: alias sec⁹: ℞ poterit laico conferri ad ipsius subuentionem.

7 Quasi possessio iurium dʒ articulari super exercitio actuū qui tantum competunt quasi possidentibus illud ius qđ intendit probare aliquis ad se pertinere.

8 Episcopus qui tolerauit subditum in beneficio suo nõ potest ipsum compellere ad ostendendum titulū beneficij sui potest tamen episcopus assumere onus probandi contra titulum. 13.

9 Prebenda non dicitur vacare in ecclesia si in ea nõ est numerus prebendarum.

10 Numerus canonicorum pōt in aliqua ecclesia augmentari p eos ad quos spectat electio. nisi statutū nõ augēdi numerum sit iuratum: vel nisi papa confirmasset numerum adiecta clausula decernentes irritum ℞ inane. 14.

Statutum iuramento firmatum an possit per statuentes tolli. 17. ℞ an incidant in periurium. 19.

Statuta alicuius collegij licet sint confirmata a superiore nihilominus possunt collegiati contrauenire.

11 Clericus qui compellitur restituere beneficium ratione nullitatis tituli quem habebat: an teneatur restituere fructus quos percepit.

12 Bonefidei possessor cui ius resistit non facit fructus suos: secus si ius assistit: etiam in beneficialibus.

13 Taciturnitas nõ pdest vbi expressus cõsensus nil operat.

14 Papa si apposuit in aliquo decreto clausulam irritum et inane non potest contra illud couenire: etiam per illos in quorum fauorem fuit factum.

16 Sententia lata contra vnum an noceat alteri: vel lata p vno an prosit alteri.

17 Actus factus contra iuramentum tʒ tam in temporalib⁹ quam in spiritualibus: licet contrafaciens sit periurus. 19.

18 Canonici si recipiunt aliquem in canonicū vltra numerū iuratum: receptio tenet: ℞ ip si sunt periuri: nisi receptus dederit materiam vt recipientes venirent contra iuramentū dʒ quo receptio est nulla. 20.

Dans causam periurio incurrit penam periurij.

21 Iuramentū si concernit vtilitatem iurantium: non pñt illi contrauenire quia nemo potest seipsum absoluere sed cõcernens fauorem tertij poterit per ipsum remitti.

Contra iuramentum potest veniri subsistente causa: maxime fauorem publicum concernente.

1 **Olecto.** †Si ad vnū canonicatū ℞ pbendam duo sunt recepti simplr: receptio non tenet etiaʒ interueniente apostolica autoritate. h. d. Diuidit in quatuor ptes. Primo factū ℞ allegatio pro cancellario. Scđo allegatio cõtra eum ibi: procurator. Tertio diffinitio. ibi: vnde. Quarto ptestatio. ibi: ita qđ. ℞ no. c. quare tene semper menti. ℞ no. psum. ¶ Casus literalis. Archieps Remēsis dum in Francia legatiōis officio fungeretur intēdebat puidere cuidam nepoti suo. B. nomine in Trecensi ecclesia. Cācellari⁹ Trecensis vt gratiā legati sibi acquireret in manibus legati renuntiauit prebende quaʒ in Trecensi ecclesia obtinebat. dictus legatus nepotē suum ℞ dictū cancellariū instituit in canonicos trecenses ℞ archieps ℞ capitulū cõiter assignauerūt vtriqʒ stallū in choro ℞ locū habere i caplo vt fruct⁹ illius prebēde diuiderēt inter se donec idē. B. integrū esset beneficium assecutus. Et procurator generalis epi tūc absentis oia ista cõprobauit. ℞ dictus cancellarius lectionē ℞ euangeliū legit in septimana sua ℞ alia fecit q̃ alij canonici facere consueuerūt: defuncto epo tpe quo hec facta fuerūt alter successit: ℞ dū accederet ad ecclesiā cõsecratus. dictū cancellarium recepit ad osculū pacis: ℞ cū tunc non reciperētur ad osculū nisi canonici: ℞ per biēniū sine qõne sic pmāsit. postremo dum eps excitatus a somno cepit mouere qõnē ℞ contra ipsum cancellarium super prebenda predicta: ℞ sic questio inter epm ℞ cancellariū ad sedē apost. est delata. datus fuit quidā cardinalis vtriqʒ parti auditor corā quo cancellarius proposuit om nia supradicta petens dictū epm a sua molestatione compesci. B. procurator epi proposuit ex aduerso: qđ ad vnicum beneficium quod vacabat in ecclesia Trecen. nõ licuit legato duos instruere: allegādo ad hoc conciliū Turon. qđ pbendarū inhibet sectionē. ℞ cõcilium Lateran. qđ prebendarū prohibet expectationē. Preterea licet in ecclesia vbi non est certus numerus prebendarum: nulla enim prebenda vacante potest aliquis in canonicū assumi: quia intelligitur eligi ad quoddā ius quod de nouo ex electorū assensū crearet ℞ cū electo nascit. Sed vbi est cert⁹ numerus pbendarū duo ad vnā pbendā eligi nõ pñt cum illud ius spirituale diuidi nõ possit: propter quod dict⁹ procurator asserebat dictam institutionem non valere cum in Trecen. ecclesia certus sit numerus prebendarū queʒ capitulum ℞ legatus augmentare non intendebāt vel ius creare de nouo. His ℞ alijs auditis papa cõdēnauit dictū cācellarium ad restitutionē eorū que tenebat ratione dicte institutionis imponēdo silentiū eidem super dicta prebēda vel parte ip. ius. ita tñ qđ per hoc predicto. B. vel nepoti legati nullū preiudiciū generetur: quia res inter alios acta alijs

b obesse nõ debet. Ber. ¶ †No. ibi: intēdētis puidere. B. ne

a poti suo ℞c. qđ habens potestatē cõferēdi beneficium[a] licite illud cõfert etiam nepoti suo dūmodo aliud canonicū non

b obstat: imo potius tenetur subuenire suis[b] q̃ extraneis sup posita in ceteris paritate. lxxxvj. dist. in. c. non satis. ℞ nemo carnem suam odio habuit. xiij. q. ij. non estimemus. vid tñ contrarium qđ no. glo. i. q. iij. peruenit. ¶ †No. ij. ex eisdem

3 verbis qđ potest quis licite resignare beneficiū suū vt alteri prouideatur: dūmodo renūtiationis actus non deducat in pactum: sed istā resignationem liberaliter et pure faciat glo. ad hoc no. j. q. j. ordinationes. si autem hoc deduceret in pactū in acta renuntiatiōis renūtiatio ipsa esset simoniaca vt voluit h. c. glo. j. quā not. ℞ vide gloss. in. c. ex parte. el. j. de

4 offi. dele. ¶ †No. iij. qđ delegatus pape pōt puidere etiam de canonicatibus etiā ecclesie cathedralis itellige quod iste tunc erat cardinalis: al's non posset legatus conferre beneficia nisi haberet de speciali indulgētia: vt in. c. j. de off. leg.

5 li. vj. ¶ †No. iiij. qđ legatus nõ potest dispēsare cõtra cõcilium. hic enim in ver. procurator allegant duo cõcilia. ℞ circa vtrūqʒ denegeē potestas legato ꝯueniendi: ℞ credo qđ regulariter non dispēsat etiam contra constitutionē solius pape nisi in casibus in quibus possit eps. vide gl. no in. c. fi.

6 de here. l. b. vj. ¶ †Not. v. q̃ pbēda dʒ ius spirituale[c] indiui

c sibile. ℞ nõ memini qđ alibi pbetur ita clare. nam in principio dicit q̃ iste cancellarius resignauit pbēdā suā. ℞ postea i subditur qđ vacante vno iure speciali ℞c. sed intellige hoc vt dixi in. c. maioribus. ij. eo. procedit eñ qñ pbēda est annexa cum iure canonie: tunc enim pbēda partim cõsistit in tēporalitate ℞ partim in spiritualitate respectu canonie: secus vbi esset vna prebenda sine iure canonie: quia tunc est aliquid tēporale ℞ posset cõferri laico ad ipsius subuētionem. ℞ sic intellige gl. in. c. cū. M. de cõsti. in ver. in canonicos re

7 ceperūt. ¶ †No. bonā practicā pbādi quasi possessionē iu

d ris canonicalis[d]: debet eñ articulari sup exercitio actuū cõpetentiū canonicis dūtaxat. Et aduerte bene qđ q̃uis illi actus ex dispositione cõpetāt alijs quā canonicis: tñ satis est qđ ex cõsuetudine tñ competant canonicis ℞ oportet q̃ articuletur qđ tantū competāt canonicis sicut faciebat iste qui se allegabat habuisse domū forte ppe ecclesiā que tñ canonicis erat solita assignari. Itē quod fuerat receptus ad osculum pacis: eo tēpore quo soli canonici recipiebātur ℞c. ℞ not. tex. de isto osculo pacis. Itē no. subditum posse agere contra prelatū. vt cesset a molestatione sua super benefi

8 cio ℞ permittat eum pacifice possidere. ¶ †Et no. tex. in eo

a Sebasti. Sapia ¶ Bñficiū. vide qđ scribit. d. Ab. in. c. fi. in vlt. not. j. de cõces. pben. ℞ in. c. fi. j. de insti. ℞ in. c. q: clerici. vbi. ℞ ex hac glo. infero. j. de iurepatr. vbi tāgit an eps possit cõferre beneficiū suo filio legitimo.

b ¶ Subuenire suis. Adde qđ ideo an. ꝯsil. cccxxxvij. cõsuluit q̃ executor testi dʒ poti⁹ in suos egenos distribuere q̃ in extraneos. ℞ vid cū dē Abb. ꝯsi. xcvj. vbi ponit an patronus possit pro pña filiū pñtare. Anto. Franc. ¶ Inter q̃s psonas possit executor dat⁹ ad distribuendū distribuēre vide p Ang. et doc. post Bar. in l. lucius. in. §. j. ff. de lega. j. ℞ vide p bal. i. l. id qđ pauperib⁹. C. de epis. et cle. vbi dicit q̃ nõ pōt distribuere inter bastardos: de quo ēt p. d. cardi. in cle. j. in fi. de tes. ℞ p Io. an. i addi. spe. in ti. de instr. edi. in. §. xiij. i vsi. sʒ qd erit. adde tñ qđ tales executores nõ pñt distribuere iter seipos q̃uis sint pauperes nec ēt inter p prios filios cum cēseat filij hre eādē psonā cum pre iuxta no. i. l. i suis. ff. d lib. ℞ posthu. qđ voluit Odof. no. in. l. si mandatu eo. i. §. si tibi centū. ff. mādā. ℞ p eū dē in. l. el q. C. d distr. pign. et in. l. id quod paupibus. C. d epis. ℞ cle. ℞ v. d oino p d. Cari in cl. in. qō. xxij. q. de testa.

c ¶ Spūale. Adde Ro. ꝯsil. cccxxviij.

d ¶ Iuris canonicalis. Adde Ro. consil. ccclxxxij.

a ¶ Diu tolerauit. addepro hoc qꝺ voluit do.car.ↄſ. xl. qꝺ ep̄s tolerās illū quē ipſe occulte excōicauit videtur ipſum habere pro non ligato.
Zacharias.
¶ Adde ꝓ origi nali dicto panoꝛ. ſcꝫ ꝙ ep̄s qui tolerauit ſubditū diu ⁊c. Feli.in.c.licet. col.vi.ver.quinta ↄcluſio.ĩ.de ſimo. ⁊ quāti tp̄is reqrat toleratio ⁊ patiētia ꝓpter iſtud verbū diu.⁊ quāto tp̄e ꝟificet.iſtū ĩ.c.cū eccleſia.nu. 50.et ibi poſui in apoſtil.in ꝟ.vltra ſexmēſes.ſ̄.de eau. poſ.⁊ propꝛie.
Sebaſtī. Sapia.
b ¶ Et numeri.vide Ab.in.c.cōſtitutus.ſ̄.de reſcri. vbi dicit ꝙ eoipo qꝺ papa mandat aliquē recipi ĩ canonicū in eccl'ia ⁊ ꝓuideri de prebēda ſi qua vacat ꝙ tacite dicit̄ facere mētionē de nūero qꝛ in eccl'ia nō numerata non hꝫ locum cū vacatiōe: vt hic.⁊ ideꝫ dicit Imo. hic.⁊ ĩ.c.dilect⁹.in.ij.co.ĩ.eo.
Sebaſtī. Sapia.
c ¶ Ad reſtitutionez. An poſſeſſoꝛ errās in iure acqrat ſibi fruct⁹.vid late per Feli.in.c. de quarta.ĩ.ij.fal lētia.ſ̄.de p̄ſcrip. Are.cōſi.xvij.⁊ late do.Frāc.cur.in ↄſi.lxxj.inci.princeps defunct⁹.co. vj.cum ſeq.
Zacharias.
d ¶ Taciturnitas nō ꝓdeſt.Bart.⁊ docto.in.l.filiuſfa m:l as.§.mutus. ff.de proc.et omo per Ant.coꝛ.ſingu.ſuis in ver.taciturnitas.incipi. in oneroſis.
e ¶ Nec cōiter docto. Adde quod Old..llud ſequit̄ ſcꝫ Inno.dictum in conſi.cxxvij.

quod allegabatur qꝺ ep̄s per biēniū paſſus fuit illum pacifice poſſidere tractādo eum vt canonicū.vnde facit hec litera ĩ ar.qꝺ prelatus qui diu tolerauit[a] ſubditū in bn̄ficio ſuo nō poſſit eū cōpellere ad oſ̄dendū titulū beneficij:ꝫ poſſet in ſe aſſumere onus ꝓbādi de facto tituli.pro hoc vide glo. ⁊ qꝺ no.an.in nouella in regula p̄ma.de reg.iu.in.vj.⁊ per Hoſt.in.c.licet heli.de ſimo.vide ad materiā.c.ordinarij.de offi.ordi.li.vj. ¶ † No.in ver.preterea.qꝺ in eccleſia in qua nō eſt numerus prebēdarū nō eſt dare vacationē alicui⁹ prebende.nam vacatio dicit̄ reſpectu exiſtētie ⁊ numeri[b].⁊ idē dic in canonicatibus.vn̄ in eccleſia nō habēte numerū canonicoꝛū cū recipit̄ quis in canonicū creatur quoddā ius de nouo qꝺ extiguit̄ cuꝫ ꝑſona.⁊ ad hoc allegat̄ q̄tidie iſte tex.ſecus eſt in eccleſia habēte numerū.nā tūc mortuo vno ex canonicis vacat ius illius. ¶ † Et no.qꝺ in eccleſia numerata p̄nt hi ad quos ſpectat electio augmētare numeꝫ creando ipſo facto ex receptione quoddaꝫ ius de nouo excipiunt̄ tn̄ in tex.duo caſus. Primus qn̄ ſtatutū numeri eſſet i ↄᷓriū ſtatuto iuramēto firmatū.⁊ ſic videt̄ firmare tex. qꝺ ſtatutū iuramēto firmatū nō poſſit tolli ꝑ ſtatuētes.qꝺ videtur mirabile.de quo.ĩ.latius ſubijciaꝫ. Scꝺs caſus qn̄ papa firmaſſet numerū adiecta clauſula decreti decernētis inualidū ⁊c. Et ex ↄᷓrio no.bene qꝺ ſola ↄfirmatio ſupioꝛis non impedit augmētationē numeri. Ex quo infero vnum notabile dictū qꝺ licet ſtatuta alicuius collegij ſint ↄfirmata ꝑ ſuperioꝛē:nihilominus poteſt collegiū collegialiter cōtrauenire cōfirmatione non obſtante.pro hoc facit.c.cū acceſſiſſent.de ↄſtit.in fin.limita tn̄ prout ibi dixi:ibi vide per Bar.in.l.oēs populi.in.iiij.q.iij.q.prin.in ver.iuxta p̄dicta. ff.de iuſti.⁊ iur. ¶ † No.in ver.vnde dictum.qꝺ conuictus ſuper nullitate tituli bn̄ficialis compellit̄ reſtituere oīa q̄ tꝫ occaſione illius beneficij. Sed circa vnū aduerte:nō eñ videtur iſte tex.expreſſe cōdēnare ad reſtōnem fructuum perceptoꝛum a tp̄e inſtitutionis:⁊ reddit rōnem Egi.dt eñ qꝺ iſti ſunt bonefidei poſſeſſores q releuant̄ a reſtōne fructuū. vt no.in.c.grauis.de reſti.ſpo.⁊ in.l.ex diuerſo.ff.de rei ven. ⁊ intelligit tex.qꝺ cōpellitur reſtituere tantum poſſeſſiones pertinentes ad illā prebendā. Hoſti.vero in alia gloſſ.ſentit cōtrariū dicēs qꝺ oīa veniūt reſtituenda:⁊ ſic videt̄ tacite intelligere iſtū ver.non ſolū.de poſ.ſed de fructibus.⁊ lente tranſeūt hic doc.ſed cōſydera qꝛ lꝫ iſte potuiſſet eſſe bonefidei poſſeſſoꝛ tn̄ errabat in iure. ¶ † Nūc eſt videre vtrū bonefidei poſſeſſoꝛ errās in iure teneatur ad reſtōneꝫ[c] fructuū. Dy.in regula poſſeſſoꝛ.tenuit qꝺ nō.dicit eñ qꝺ lꝫ erroꝛ iuris impediat vſucapi ſeu preſcribi:non tamen inducit fructuum reſtōnem.⁊ ita videt̄ ſentire Bar.in.d.l.ex diuerſo. ſed dic ⁊ melius prout ip̄e ſentit in.l.ſed ⁊ ſi.in.§.ſcire.ff.de peti.here.nā qn̄qꝫ quis poſſidet bona fide iure ſibi aſſiſtente:qn̄qꝫ poſſidet iure reſiſtente.p̄mo caſu ꝓcedit p̄mū dictū ſecundo caſu tenet̄ ad reſtōnem oīm fructuū.arg.in.l.quēadmodū.C.de agri.⁊ cēſi.li.xj.⁊ in.l.iubemus.C.de ſac.ſan. eccle.ꝓ hoc facit regula qui cōtra iura mercat̄ bonā fidem preſumit̄ nō habere.li.vj.vnde ad propoſitū cū iſte poſſideret iure reſiſtēte:vt ptꝫ in.c.moꝛibus.ſ̄.eo.tenet̄ ad reſtitutionē fructuū quātūcūqꝫ fuerit bonefidei poſſeſſoꝛ. ¶ Not. tn̄ ex primo dicto qꝺ etiā in bn̄ficialib⁹ bonefidei poſſeſſoꝛ nō tenet̄ ad reſtōnem fructuū quēadmodum nec in temporalibus.⁊ vide do.de Ro.deci.xxiiij.⁊ quod dixi in.d.c.grauis.⁊ hoc no. ¶ † In gl.ij.in fi. Item adducūt doc.et aliaꝫ rationē.nā cum ep̄s non potuiſſet expreſſe iſtam inſtōnem ratificare vtpote iuri ↄᷓriam:ita ⁊ foꝛtius nec tacite nec poterat hoc mādare ꝓcuratoꝛi etiā expreſſe quod nō cadebat ſub poteſtate ſua.⁊ per hāc rōnem ſoluit̄ ↄᷓrium qꝺ formabatur in glo.ſeq.in eo qꝺ ep̄s recepit iſtū ad oſculū pacis:⁊ tolerauit eum per bienniū.nā taciturnitas nō prodeſt[d] vbi expreſſus conſenſus nil operatur:⁊ hoc regulariter.ꝓ hoc vide bonā glo.in.l.j.C.vbi de cri.agi opꝫ. Et no.qōnē quaꝫ ponit Io.an.in regula ſcienti.de reg.iur.li.vj.in mercu.in eo quod cōcludit exemplū citatum coꝛā ep̄o:⁊ nō excipienteꝫ ſibi nō preiudicaſſe:cum expreſſe nō potuiſſet proꝛogare iuriſditionē ep̄i ſine licētia pape.pro hoc.c.cum tp̄e.de arbi.⁊ vide quod plene dixi.in.c.ſignificaſti.de fo.compe.puto tn̄ qꝺ iſta taciturnitas p̄iudicat vt no poſſit cōpellere illuꝫ ad oſtendendū titulū ſui bn̄ficij:vt dixi i tex. ¶ † In gl.in ꝟſ. hmōi clauſula ibi cū eoꝛū fauoꝛe facta.ſit no.glo.iūcto text. pro eo qꝺ.ſ̄.dixi in notabilib⁹ qꝺ ↄfirmatio ſtatuti nō impedit illius retractationē cū videat̄ facta fauoꝛe ſtatuētiū. Sed no.bn̄ modū auferēdi ꝑtātem retractādi vt ꝑ ſuperioꝛem in cōfirmatione apponat̄ clauſula decreti decernentis irritū ⁊c. Sed diceres tu cū iſta ſit appoſita i fauoꝛē ſtatuētium quare eodē modō non poſſint ſtatuentes illi fauoꝛi renunciare. Sol.dic ſꝫ Inn.⁊ alios qꝺ ꝑ appoſitionē clauſule vr̄ papa aīaduertiſſe ad fauoꝛeꝫ eccleſie ex quo ligant manus ſtatuētiū:⁊ p̄ſuppoſito qꝺ fuerit ĩ fauoꝛē ſtatuēt.iū attamen ex quo p̄nceps decreuit irritū:nō eſt licitum inferioꝛi ↄuenire.habuit tn̄ ſuperioꝛ reſpectū qꝺ ꝑ illicitas preces vel minas alicuius potentis canonici ſepe inducuntur ad recipiēdū vltra numerū. Ad idē in ſimili hr̄ ſeu nota.in c.cū cōtingat.de iureiu. ¶ † In gloſſ.in ver.augmētare ibi: qꝛ intēdebat idē ius ⁊c.ſed gl.nō allegat hoc:vn̄ colligit ꝙ iſte ep̄s intēderet vnicū ius cōicare duobus.ſed dic qꝺ pōt hoc deprehendi in eo qꝺ inductus fuit primo ad renūtiandum. Itē in eo qꝺ fructus illius p̄bende inſtituit diuidendos inter eos.nā ſi voluiſſet ius de nouo creare recepiſſet illum nepotē in canonicū ante renūtiationē p̄bende ⁊ poteꝫ in hoc aduertere aliquos caſus.nā qn̄qꝫ vacāte vno canonicatu recipiūtur plures:⁊ vr̄ voluiſſe iura de nouo creare. arg.hic.⁊ in.c.cū.M.de cōſti.qn̄qꝫ vacāte vna p̄bēda cui eſt annexus canonicat⁹ recipiunt̄ plures:⁊ puto qꝺ ſi ſimpliciter recipiunt tꝫ receptio oīm ⁊ creant̄ iura canonie de nouo p̄bēda debet̄ primo recepto:⁊ ſi in ſimul ſunt recepti erit locus gratificationi.ar.in.d.c.cū.M.cōiūcto.c.pe.de reſcri.li.vj.nec ob.iſte tex.qꝛ hic intendebat iſte archiep̄s hoc ius cōicare pluribus vt predixi. Qn̄qꝫ vacāte vno canonicatu ſeu vna prebenda recipiuntur plures ad illam prebendam ſeu ad illud ius canonie ⁊ receptio nō tꝫ:qꝛ apparet ꝙ recipientes non habeant animū creandi ius de nouo.pro hoc tex.ĩ ver.p̄terea.in ꝟbo nō p̄nt ad illud ⁊c.⁊ ꝺ hac materia vide qꝺ plene dixi in.d.c.cū.M.de ↄſti. ¶ In gl.ſi ibi nō agit̄ de iure alterius.⁊ ꝓ hoc qꝛ ius vnius eſt ſeparatuꝫ a iure alterius:nō eñ vnus recognoſcit ius ab altero ſꝫ ambo pariter recognoſcūt a ſuperioꝛe.ideo ſn̄ia lata ↄtra vnū non preiudicat alteri ⁊ generaliter an ⁊ qn̄ ſn̄ia lata cōtra vnum nō p̄iudicet alteri.dic vt plene no.in.c.pe.de re iu.⁊ in.l.ſepe.ff.eo. ¶ In ea.glo.ibi cū ſn̄ia ꝓceſſit cōtra oēs.no. bene limitationē ad.c.pe.de appella.⁊ dic vt latius ibi dixi. ¶ † Et in fi.gl.no.cōcluſionē gl.⁊ idē ſequit̄ ſpe.in titu.de ſen.pla.§.nūc de effectu.ver.ſed pone.nā poſſibile eſt qꝺ alter habuit diſpenſationē a ſuperioꝛe vel ꝙ p̄mo fuit ↄdēnatus ꝑ falſas ꝓbationes:quaſi ſi iſte fuiſſet in iudicio reprobaſſet vel iudex cōdēnauit eū ex odio.⁊ ſecundus potuiſſet habere iudicē gratioſum qui iudicabat iuridice.⁊ vide bo. tex.in materia in.l.denuntiaſſe.ff.de adul.ꝑ q̄ limitat̄ hoc dictū gl.vt ꝓcedat gl.in cōdemnatione.ſecus aūt in abſolutione.nā illa lata ꝓ vno ꝓdeſt alteri ⁊ hoc qꝛ rei ſunt fauoꝛabilioꝛes.⁊ vide qꝺ no.ĩ.c.ſignificaſti.de adul. ¶ † Extra gl.opp.vltra tex.in eo qꝺ innuit̄ capitulū nō poſſe recipere aliquē vltra numerū ſi eis obuiat ſtatutū iuratū.nam actus geſtus ↄᷓ iuramētū regulariter tꝫ lꝫ attentās ſit periurus vt plene ꝑ Io.an.in regula qꝺ ſemel.de reg.iur.ĩ mer. nec alicubi reperit̄ oppoſitū.ↄnimo vr̄ p̄mum dictū probari in.c.ſicut.de ſpon. Inn.hic ponit mirabilē theoꝛicā dicēs ꝙ actus tp̄alis geſtus cōtra iuramētū tꝫ lꝫ gerens ſit periurus.exemplū in eo q iurauit nō vēdere librū:ſed actus ſpiritualis cōtra iuramētum nō tꝫ.hec theoꝛica ſiue diuerſitas inter actū tempoꝛalē ⁊ ſpiritualē nō ptꝫ Io.and.nec cōiter doc.[e]ſeq.⁊ vr̄ reprobari ꝑ dictū.c.ſicut.vbi tꝫ matrimoniū cōtractū ↄᷓ iuramētum quare cōiter cōcludit̄ qꝺ qualiſcūqꝫ ſit actus nō inualidatur rōne iuramēti precedētis. ¶ † Et ideo dicit Io.an.qꝺ ſi canonici recipiūt aliquē vltra numerum iuratū tꝫ receptio:lꝫ recipiētes ſint periuri. Nec obſt.ſi dicat̄ qꝺ ex quo incidūt in p̄iuriū efficiant̄ infames ⁊ viles qn̄ nō incurrūt infamiā ante receptionē ⁊ maxime tꝫ receptio ſm eū qn̄ ſuberat cā veniendi cōtra ſtatutum iuratuꝫ vtputa qꝛ excreuerāt facultates.nā in ſtatuto tacite h̄ ſubintelligi dꝫ vt in.c.cū.M.de ↄſti.vn̄ nec p̄iuriū incurrerent ex quo collegialiter ↄuenīūt.dicit etiā qꝺ receptio certo caſu nō tꝫ.ſ.qn̄ nō ſuberat cā cōtraueniendi ⁊ receptus dedit operam vt recipiētes venirēt contra iuramentum.et idem Io.an.in addi.Spe.in ti.de leg.§.nunc tractemus.ver.ſed ſi legat⁹.qꝺ eſt no.⁊ aſſigno hāc rōnē nullitatis.nam dans cauſam p̄iurio dꝫ condēnari tanꝙ p̄iurus.xxij.q.v.c.j.⁊.ij. Collatio ergo iſta tali ⁊ taliter facta dꝫ eſſe nulla vel ſalteꝫ annullāda.ĩ.de exceſ.p̄la.c.inter dilectos. ¶ † Sed aduerte ad aliud dictū p̄cedēs.ſentit ibi Io.an.qꝺ iuramētū preſtitum a ſingularibus de collegio ligat eos etiā ꝗ̄tū ↄuenire volūt collegialiter hoc ſentit ex eo:qꝛ requirit ad euitationē periurij vt collegialiter ↄueniant ⁊ cā ſubſit cōtraueniendi:cuius ↄᷓrium ipſe ſentit in.c.j.de his q̄ fiūt a ma.p̄te ca.vbi no.dicit qꝺ ſi hoc dictū eſſet verū fere oēs ſcholares eſſent periuri

essent periuri.⁊ officiales locorum qui iurant seruare statu-
ta: postmodū tractu t̄pis statutū tollāt.vñ s̄m eū iuramen
tum v̄r prestitū vt singulariter nō ꝯueniant: non aūt ligat
quin possint tollere statutū ⁊ p̄ ꝯn̄s iuramētū ei accessoriū:
⁊ eandē mentē videt̄ habuisse Pau.in cle.j.de regu.vbi di-
cit qd aut illi de collegio iurant seruare statuta aut cōtēta
a in statutis[a]. p̄mo casu si ꝯueniunt collegialiter nō incidūt
in periuriū: qꝛ tollūt statutū.⁊ per ꝯn̄s tollitur iuramentū
statuto accessoriū: secus si iurant cōtenta in statuto seruare
quia tūc inciderēt i periuriū veniēdo ꝯtra sine causa ratio
nabili:⁊ intellige qd iurauerunt seruare cōtenta in statuto
nulla habita mētione de statuto: vt puta si dixerūt iuramꝰ
nō recipere aliquē q nō sit graduatus: secꝰ si dixissent iura-
mus non recipere aliquem qui nō sit graduatus sicut cōti-
netur in statuto: qꝛ in hoc casu vident̄ iurasse seruare statu
tum vt sentit i simili Inn.i.c.olim.de cēsi.sed Jo.de lig.in
d.cle.j.dixit qd etiā in p̄mo mēbro ꝯueniendo collegialiter
incidunt in periuriū: qꝛ in ipso actu ꝯuentionis reperiūt iu-
ramētū in ꝯriū.⁊ facit in simili qd no.Innoc.in.c.preterea.
de appel.hec materia semp̄ mihi fuit visa difficilis.pro cō-
cordia dicerē sic qd aut singulares de collegio iurāt seruare
statuta singulariter: ita qd habito respectu ad formā ⁊ sub
stantiā iuramēti potius ligat eos singulariter:⁊ tūc subla-
to statuto collegialiter nullū periuriū incurrūt ꝯueniēdo:⁊
hoc casu intelligitur dictū Jo.an.in prealleg.c.j.exemplū.
statutū est ꝙ nullꝰ det vocē nisi sit matriculatus.iurauerūt
singuli seruare statutū: hoc casu iuramentū cōcernit obser-
uantiā singulorū: ideo si collegiū deliberat tollere statutū
nō peccāt singuli postmodū ꝯueniētes: sed si iuramētū strin
git eos ad obseruātiā etiā collegialiter h̄z locum alia opin.
vt sine metu periurij non possint etiā collegialiter ꝯuenire
causa rationabili nō subsistente.pone exemplum in casu.c.
nam nostri canonici iurādo nō recipere aliquem vltra nu-
merum seu statutū iuratū vident̄ habuisse respectū vt etiā
collegialiter nō recipiāt: qꝛ nullū dubiū qd singulares non
possunt eligere canonicos: vñ ex forma ⁊ materia iuramē-
ti poteris cōprehendere vtrū statutū stringat tm̄ singulos
20 singulariter: an singulos collegialiter.† Sed contra predi
cta facit iste tex.vbi statutū iuratū ⁊ cōfirmatio pape ad-
iecta clausula decreti equiparant̄.vnde quemadmodū nō
valet receptio in scd̄o casu: ita nec primo. Sol.dicūt aliqui
qd ista fuit allegatio p̄tis ideo nō cōtinet ius.secūdo ⁊ me-
lius hic nō d̄r qd nō teneat receptio cōtra statutū iuratum
sed ꝙ nō p̄nt canonici aliquē recipere qꝛ illud dicimur posse
qd honeste possumꝰ.xxij.q.ij.in.c.faciat hō.l.filiꝰ.ff.de ꝯdi.
21 insti.† Et aduerte ad materiam vnum no.dictū si verū est
qd ponit do.Ant.in.c.ij.de spon.⁊ Jo.de lig.in cle.j.d vsu.
b dicunt eñ ꝙ vbi iuramētū cōcernit fauorē iurantium[b] p̄nt
illi renuntiare.facit ad illud.c.ij.de sponsa.Ego indistincte
non admitterē: qꝛ est quasi cōtra superius tacta.vnde con-
cluderē sic.qd aut singuli de collegio iurant in fauorē colle-
giū:⁊ tūc collegiū pōt remittere qꝛ ille ad cuiꝰ fauorē iurat̄
potest iuramētū remittere.vt in.c.j.de iureiur.⁊.d.c.ij. Aut
iurāt singuli in fauorē ecclesie vel in fauorē ip̄oꝝ singuloꝝ
⁊ tunc non p̄nt hoc iuramentū sibi remittere: qꝛ quis non
valet seip̄m absoluere.vt dicit Arch.in.c.non est.xxij.q̄.j.
quemadmodū qs pōt iurare i fauorē alterius fortius in fa
uorē proprium.nam vinculat se deo: qꝛ primaria obligatio
acquiritur deo de quo tm̄ dicendū: vt plene no.in.d.c.ij.Et
adhibeas cautelā ad p̄petuationē statuti vt singuli iurent
contenta in statuto nō habita mētiōe de statuto:⁊ vt iurēt
ꝙ etiā collegialiter nō ꝯueniēt subsistēte causa postmodū
concernentē fauorem publicum possunt ꝯuenire.vide glos.
nota.xl.dist.in his.⁊ facit quod dixi.s̄.

1 ☞ Prebenda licite potest diuidi in duas: si facultates sup
petunt: alias reintegrabitur.⁊ intellige diuisionē posse fie-
ri si interueniunt que habentur.2.3.5.

4 Prebende debiles reintegrantur de aliqua alia pingui.

1 **VAcante.** † De vna prebēda vacante p̄nt fieri due si eius suppetāt facultates.al's diuidens integrare tenet̄.h.d.se cūda ps ibi: sup quo. ¶ Casus literalis. Uacan
te quadā p̄bēda in quadā ecclesia cathedrali ep̄s ex illa pre
benda cōstituit duas:⁊ ibi instituit duos canonicos: alte-
ro illorū defuncto qdā clericus nōie Hipolytus prebendā
illius defuncti autoritate apostolica fuit adeptus. Iste Hi
politus impetrauit literas a dn̄o papa ꝯ ep̄m vt integraret
illi prebēdā ⁊ alius dicebat se habere idē ius contra ipsum
ep̄m: quesiuit ep̄s qd facere deberet. R̄ndet papa quod cū
Turoñ.cōciliū diuisionē p̄hibeat prebēdarum: ep̄s tenetur
illas prebendas reintegrare de vacaturis: nisi ex causa ra-
tionabili de p̄dicta prebēda cōstituerit duas:⁊ tot sint pro
uētus vtriusq̄ quot possint ꝯpetēter vtriq̄ sufficere. Ber-
2 nar. ¶ † No.j.ꝙ ad hoc vt i vna p̄bēda[c] cōstituant̄ plures
c oportet necessario qd cōcurrāt quatuor. Primo ꝙ dicētes
seu cōstituētes hoc intendāt: vt clarius colligit̄ i.c.dilecto.
prece.in.§.p̄terea. Scd̄o vt hoc fiat de cōsensu capituli: nā
cum alteret̄ status ecclesie d̄z haberi ꝯsensus cap̄li.argu.in
cle.ij.de re.eccle.nō alie.⁊ facit qd dicā in.c.nouit.de his q̄
fi.a p̄la. Tertio vt subsit causa rationabilis illā diuidendi:
puta defectus canonicorum ⁊ augmētatio diuini cultus.
Quarto vt redditꝰ cuiuscūq̄ p̄bēde sufficiāt ꝯpetēter cui-
cunq̄ p̄bēdato. Et no.ꝙ nō ꝯsyderat̄ ꝙ oēs p̄bēde sint pa
res dūmō ex cā sit facta diuisio ⁊ redditus sint incōpeten-
tes: sic limita.c.cum oēs.de cōstit. ¶ No.ij.ex hoc ⁊ ex fine
litere qd q̄libet p̄benda d̄z esse competens.vt sic cuilibet sit
prouisum in cōpetēti bn̄ficio.⁊ vbi canonici non haberent
cōpetētes prebēdas recurrere ad remediū.c.exposuisti.ī.eo.
¶ No.iij.limitationē ad.c.maioribꝰ.s̄.eo.qd p̄hibet sectio
nē prebēdarū procedi nisi interueniāt quatuor de quibus
supra premisi. ¶ No.vltimo qd habēs prebēdā diminutā
sine causa rationabili seu sibi non sufficiētem pōt agere ad
prebēde integrationē:⁊ intellige i casu quo fuit diuisa p̄ut
loquitur iste tex.secꝰ si ex post facto fieret minus cōpetens:
tunc eñ recurrēdū est ad.d.c.exposuisti. ¶ In glo.fi.ibi: vel
alia rō pōt reddi hec est verior ⁊ clare colligitur ex tex.vt p̄z
ibi: ad illas ⁊c.fuerunt enim assumpti isti ad duas preben-
3 das: nō autem ad vnicū ius p̄ut fuit in.c.prece. ¶ † Et cir-
ca materiā instat hic Hosti.ponēdo distinctionē: aut eñ in
ecclesia nō est certus numerus: aut sic. Primo casu ī dubio
t̄z receptio nouiter facta.dic tm̄ qd nō debent recipi plures
ꝙ possint sustentari ex redditibus ecclesie.in.c.j.de insti.⁊ in
c.j.in fi.de sta.regu.lib.vj. Secundo casu aut numerus est
iuratus vel cōfirmatus p̄ papā adiecta clausula decreti: et
dic vt in.c.precedenti. Aut cessant iuramentū ⁊ cōfirmatio
cum adiectione clausule:⁊ tunc si nulla vacat prebenda t̄z
receptio pluriū ⁊ iura canonie creant̄ de nouo: vt in.c.p̄ce-
denti.sed tu intellige vt dixi post glo.in.c.dilectus.s̄.e.nam
non d̄z recipi multitudo sine p̄bendis. Aut vacat prebēda
⁊ si recipiunt̄ plures ad illā nō t̄z receptio.vt in.c.p̄ce.secus
si plures recipiant̄ simpliciter.de quo tm̄ dic vt latius dixi
in.c.precedēti. ¶ In ea.gl.ibi.⁊ sic v̄r qd ep̄s possit tolera
re.hoc dictum glo. non colligitur ex tex.quia isti nō fuerūt
electi ad vnum beneficium.et dic vt dixi in.c.tue.s̄.e.no.tm̄
istam glo.propter autoritatem suam quamuis nō sit vera.
¶ Op.extra gloss.ꝯ text.v̄r eñ qd eo casu quo diuisio non
fuit legitime facta teneat̄ diuidēs de suo integrare preben
das: quēadmodū tenet̄ quis qñ ordinat aliquem sine titu-
lo.vt in.c.ep̄s.s̄.eo. Sol. Hosti.v̄r velle contrariū.dicit enim
qd si diuidens viuit ⁊ est soluēdo tenetur p̄uidere istis p̄bē
datis saltē in vita sua qꝛ crimina morte extinguunt̄.xxiij.
dist.quorūdam.sed ego puto qd solum teneat̄ donec de va
caturis integrauerit prebendā: qm̄ cum hoc redundaret in
vtilitatem ecclesie pōt de redditibus ecclesie illā reintegra-
re.sicut videmꝰ in eo q ordinauit sine titulo.compellit̄ enim
de suo p̄uidere donec de beneficio eclesiastico prouiderit or
dinatis: vt in.d.c.ep̄s.serua ergo dictū Host.anteꝙ̄ p̄bēdā
4 de vacaturis integrauerit. ¶ † Sed quero qualiter fieret re
integratio de vacaturis cū vna nō debeat diuidi vt altera
integret̄: vt p̄bat̄ in.c.cū causam.ī.eo. Sol.intelligūt doc.
⁊ bene qd fiet integratio d vacatura multū pingui.ex qua
poterunt sine magna lesione aliqui fructus subtrahi: non
tm̄ debēt tot redditꝰ subtrahi qd ex residuis nō possit p̄ben
datus competenter viuere: tunc enim militaret cōtrarium.
5 ¶ † Ex predictis ⁊ tex.nota.qd l̄z prebēde sint multū pin-
gues: ita quod redditus supersint necessitatibꝰ canonicoꝝ
nō tm̄ ex hoc solo debēt diminui:⁊ alie p̄bēde creari: s̄z opor
tet qd etiam subsit causa rationabilis vt in tex.puta quia
vt dixi eccl'ia patitur defectum in seruitoribus.vel volunt
creare de nouo aliqd bn̄ficiū.iuxta.c.statutū.s̄.eo.secꝰ autē
vbi redditus cōmunes multum excrescerēt.nā tunc hic est
legitima causa augmentandi numerū p̄bēdarum.vt in.c.
cum.M.de cōsti:⁊.c.fi.ī.de v̄b.sig. Nec obst.si dicat̄ cano-
nicum nō debere habere vltra necessaria.nā poterit quod
superest cōuertere in piam causam.vt dicit tex.xij.q.j.in.§.
fi.nam in ep̄o hoc videmus ⁊ in alio prelato qui habēt red
ditus vltra necessaria vite: sed tanꝙ̄ rectores ⁊ dispensato
res debent tales redditus indigentibus communicare.xij.
q̄.j.in.c.videntes.cum similibus.

1 ☞ Papa si mandat vt prouideatur alicui de beneficio: et

Sebasti. Sapia.
a ¶ In statutis. ꝙ sit differentia an quis iuret s̄uare statuta an cōtēta in statutis.vid re missiue per Feli. in.c.cū venerabi-lis.in.vij.col.s̄.de excep.⁊ aliqd per An. sicu. in.c.ca-nonū statuta.s̄. de consti.
Zacharias.
b ¶ Fauorē iuran-tium. Adde istud in.c.j.in vlti.no.⁊ ibi Feli.in.ij.not. et col.iij. ver. vnū etiā relatione di-gnū.s̄.de iureiur. Bart.in. l.labeo. ff.de iureiuran.et Spe.eo.titu.vers. et no.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Una p̄benda. An d vna p̄bēda possint fieri due ex causa tradunt doct.in. c. cauari tie.s̄.eo.

beneficiū illud post mandatū alteri cōferatur debent man datarij illi ꝓ quo papa mādauit de suo ꝓuidere.nu.4.⁊.5.
2 Litere commendatorie siue monitorie nō acqrūt aliquod ius illi pro quo fuerūt scripte:tñ si illis non paretur potest implorari officium superioris vt mandentur executioni.
3 Papa mandans vt alicui prouideatur de beneficio nō facit quin beneficiū vacās possit alteri conferri.secus si mandet vt recipiatur in tali beneficio:quia tunc illud nō poterit alteri conferri.nu.13.
4 Actus gestus contra legem animatā valet mero iure:licet contrauenients puniatur.nu.12.
6 In penalibus aliquando fit extensio ad casum non habē tem per omnia identitatem rationis.
7 In rescriptis an inspiciatur tempus date an vero tempus presentationis.
8 Rescriptum pape quo mandatur prouideri alicui de beneficio curato est surreptitium:si ille cui mandatur prouideri tempore date erat minor licet tēpore vacatiōis bñficij esset maior.
9 Motus proprius pape remouet omnem surreptionem.
10 Rescriptum non extenditur ad lites ortas post eius impetrationem.
11 Rescriptū in quo impetratur iudex aliquis qui tēpore date erat notorie excōicatus nō valet vel licet esset occulte excommunicatus:tñ impetrans sciebat eum esse excōicatuz. Gesta per occulte excōicatum non valent in fauorem sciēter coram eo litigantis.
Excommunicatus occulte si conferat beneficium scienti non valet collatio.
12 Alienatio facta cōtra preceptū pape aut alterius hominis an valeat.

1 Dilectus. †Si papa mādat capitulo vt aliquē in canonicū recipiant ⁊ prebendā si qua vacat cōferant:si de mādato scientes aliȷ conferunt:coguntur primū recipere ⁊ de redditibus ecclesie loco bñficij prouidere donec prebēdā habeat.vel generalius summa sic. Si papa mandat ei ad quē spectat vt beneficiū cōferat:collatio per eum alteri facta tenet:ipse tñ ex trāsgressione punitur vt hic dicit.Et prima pars qrelā decisam continet.secūda dat iudices ibi: fraternitati.¶ Casus literalis.Quidā cleric⁹.H. nomine obtinuit literas a dño papa ad capitulū nouariēse ꝑ quas mandabatur eidē vt dictum.H.reciperēt in canonicū ⁊ in fratrē ⁊ ꝑbēdā si qua vacaret conferrent eidē.sed capitulū mandatū apostolicū adimplere nolebat: immo prebendā vacantē quā do.papa predicto.H.conferre mandauit alij assignauerunt.vnde idem.H.petijt a do.papa vt quod de ipso mādauerat faceret adimpleri.Ex parte capl'i allegabat ꝙ ꝑbēda nō vacabat eidē.Papa his auditis mādat quatenus si cōstiterit ꝙ in Nouariensi ecclesia ꝑbenda vacaret eo tēpore quo Nouarieñ.canonici literas receperunt dictum clericum faciant recipi in canonicū ⁊ in fratrē cum prebendā in illā elusionē mādati apostolici aliȷ duxerint cōferendam:⁊ de prouētibus illius ecclesie aliquos redditus annuatim faciant assignari eidē donec prebendale officiū
2 fuerit assecut⁹.Ber.¶ †Not.i.ꝙ quāq̄ ex lr̄is monitorijs seu preceptorijs nō queratur ius ei ꝓ quo scribit.iuxta no. in.c.veniēs.de renū.tñ si illis non paretur licite potest implorare officiū superioris vt ille mandentur executioni saltē quo ad penā non parentiū.
3 ¶ †Not.ij.ꝙ per mandatuz apostolicū de prouidēdo sup canonicatu ⁊ prebenda non afficitur prebēda vacans vel vacatura quominus collatio alteri facta teneat:licet secus sit in rectiōe in canonicū autoritate apostolica facta.nā ex tali receptione afficitur prebenda vacans vel vacatura adeo vt nō teneat collatio alteri facta.vt in.c.si postq̄.ī.eo.tit.lib.vj.⁊ sic colligit differētia maxima inter receptionē in canonicū ⁊ mandatū vt reci-
4 piat.¶ †No.tertio ex hoc ⁊ ex tex.ꝙ per mandatū factū collatori vt certe persone prouideat de certo beneficio nō ligant man⁹ collatoris quominus teneat collatio alteri facta:⁊ videtur prima fronte probare iste text.vnū notabile dictū ꝙ actus gestus contra mandatū principis ⁊ sic contra legē animatā tenet mero iure licet contrafaciens sit pu-
5 niendus.hoc tamen limita.vt.ī.dicā.¶ †Ultimo^a not.ca-
a sum sing.in fi.c.circa penam imponendā collatori non parenti mādato apostolico.cogit enim de suo prouidere donec mandatū apostolicum adimpleuerit: ⁊ quanq̄ voluerunt quidā dicere ꝙ istud.c. contineat ius sed gratiam:et quasi velint hanc penā non trahendam in consequentiā. glo.tamen hic ⁊ doct.pro maiori parte sentiunt oppositū,

6 ¶ †Et vide Inno.in.c.statuimus.de maio.⁊ obe. vbi nō solum firmat quod dixi sed etiā multum singulariter extēdit istā penam ad continentem legem mortuam. dixit eīn qñ lz recepti autoritate capituli non habeant ius affectiuū ad prebendā vacaturā tñ si capitulum conferat prebēdam vacantē ei qui nō fuit primo receptus vel extraneo: tenet primo ꝓuidere de redditibus ecclesie fm qd hic dicitur qa contēpserunt preceptum legis que vult vt recepto in canonicū prouideatur de prebenda vt in.c.relatum.ā.eo. ⁊ q̄q̄ hoc dictū prima fronte videatur durum: quia fit extensio dispositionis penalis forte ad casum nō habentē ꝑ omnia idētitatē rationis:cum grauius sit saltem quo ad penam inferendā contemnere preceptum legis viue q̄ mortue vt l.celsus.ff.de arbi.no.Bar.in.l.amplius.ff.rē ra.ha.tamen propter autoritatē Innocen.⁊ qr dictum est satis equū ne remaneāt canonici sine prebendis est dictū illud satis recipiendū.¶ In gloss.ibi vel q̄ cito possent.satis placet decisio glo.nā ex quo papa mandat pure aliquem recipi in canonicū etiā si nihil mādaret de prebēde receptione:tamen canonicat⁹ debetur sibi prime vacature:vt ī.c.hi qui.⁊.c.si postq̄.⁊.c.si clericus.ī.eodem ti.li.vj.vnde presupposito ꝙ vigore huius mandati inquantū mādatur de vacante nō deberet isti prebenda:debet tamē ratione canonie:vide de hac materia ꝑ gl.in.c.cōstitutus.de rescrip.qui est satis not.
7 ¶ †In gl.in ver.receperunt.hec glo.in effectu intrat illuz
b articulū nunquid in rescripto debeat inspici tēpus date^b: an tēpus ꝑsentationis:⁊ adducit multa ꝓ ⁊ cōtra.⁊ finaliter diuersificat casus contrarios:nec tradit aliquā bonā doctrinā sed deducit ad questionē.Nunquid valeāt litere impetrate ad iudicez excōicatū tpe date:si tpe receptionis est absolut⁹:⁊ materia ista est brocardica.ideo difficile pōt dari certa doctrina:nā fm varietatem casuum est fienda varia decisio.Sz vt habeat aliqua doctrina saltem in genere stringit hic Jo.an.post Pe.de anch.ꝑ alia verba ⁊ cōiūgēdo omnia simul ac clarius prosequēdo distingue sic.aut q̄ritur de rescripto īpetrato ad beneficia:aut ad lites. Primo casu quo ad vim cōprehensiuaz respectu illorū quibus scribit debet attēdi tp̄s date.Idē respectu iuris agēdi qd orit ex rescripto.⁊ iste est ꝓprius casus.c.eā te.ā.de rescrip. Quandoqz querit de vi cōprehensiua respectu rei pro qua rescribitur ⁊ attēditur tēp⁹ date:vt est casus in cle.si.de rescri.vbi patet ꝙ beneficiū creatū post datam literarum nō cōprehenditur in literis. Quandoqz queritur de viribus rescripti respectu capacitatis eius pro quo scribitur ⁊ tūc si cessat surreptio attenditur tēpus quo rescriptū mandatur executioni.Iste est tex.no.i.c.ei cui.ī.e.ti.li.vj.sz vbi a ꝑncipio cōmittitur surreptio cōsideratur tempus date: ⁊ iste est
8 casus in.c.si eo tēpore.de rescrip.li.vj.¶ †Sic debes reducere ad cōcordiā illa duo.cc.que vident multum cōtrariari: nā in.c.ā.eo tēpore.dicitur ꝙ si mādatur prouideri de beneficio curato vacaturo ⁊ impetrans non habet etatē legitimā tempore date:licet eā habeat tpe vacationis bñficij rescriptū est surreptitium in.c.ei cui. videt decidi oppositū. nā ibi dicit quod si mandatur prouideri alicui de prebenda vacatura ⁊ in illa ecclesia sunt varie prebende:quedam diaconalis.quedā sacerdotalis:lz tpe date impetrans non habeat etatē ad habendā ꝑbēdā sacerdotalē: si tamē est in etate tempore quo vacat debet sibi sacerdotalis.sed dic vt dixi ꝙ in.c.ei cui.non fuit commissa aliqua surreptio quia impetrauit in genere nō faciendo mentionē de ꝑbēda diaconali vel sacerdotali:⁊ ideo satis est qd tpe vacationis reperit in etate legitima.sz in.c.si eo tpe.cōmisit surreptionez eoipso ꝙ impetrauit sup bñficio curato nō faciendo men-
9 tionē de defectu etatis. ¶ †Ex hac cōcordia siue theorica clare decidit vnū dictū notabile ⁊ quotidianū qd ponit ß Joā.and.Papa motu proprio mandat prouideri titio de bñficio curato vacaturo.qui quidē titius nō habebat etatem legitimā tēpore date.sed eam habet tempore vacationis bñficij:dubitat nūqd sibi debet illud bñficiū curatū.⁊
c dicendū est ꝙ sic:quia motus proprius^c excludit surreptio-
d nem^d in.c.si motu ꝓprio.ī.eo.titu.lib.vj.⁊ in cle.si roman⁹. eo.titu.ergo satis est ꝙ sit in etate tēpore vacationis beneficij.vt in.d.c.ei cui.⁊ sic restringe.c.si eo tpe.vt nō ꝓcedat in literis cōcessis motu ꝓprio qd bene notabis. Quādoqz q̄ritur de viribus rescripti respectu surreptionis cōmisse et attenditur tēpus date.nā non est imputandū impetrāti si nō facit mentionē de his q nō erāt tpe date. ⁊ iste est ꝓpri⁹ casus.c.cōstitutus.de rescri. Qñqz cōsiderat inobediētia seu negligentia nō parentis mandato apostolico.⁊ tūc consideratur tp̄s receptionis literarū seu notitie qr non potest

quis dici

Sebasti. Sapia.
a ¶ Ultimo.Addo ꝙ non solū punit collator sed etiā ille cui fuit facta collatio fz Hosti. ⁊ Jo.an. in.c.proposuit.ī.de cōces.ꝑbē.⁊ subijciūt ꝙ ista pena nō soluz hz locū qñ collatio fuit ipso iure valida sz etiā quādo fuit ipso iure nulla.vt i casu.d.c.proposuit.
b ¶ Tp̄s date.adde Fed.cōsil.ccxc. vbi late examinat hāc materiā.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Tp̄s date.vid plene per Feli.in c.eam te.col.xvij. ver.tp̄s date.ā.d rescrip.⁊ vide aliquas pulchras q̄stiōes per Bal.in c.cōstitut⁹.col.iij. ver.q̄ro vlteri⁹.ā. eo.titu.de rescrip.
Sebastia. Sapi.
c ¶ Motus ꝓpri⁹. Uide Feli.late in c.ad aures,co.iiij. versi.quinta cōclusio.ā.de rescri.
Zacharias.
d ¶ Excludit surreptionem. adde ꝙ iste i.c. causam q̄. col.ij.vers.gl.scda tacite rñdet.ā. de test.tenuit ꝙ motus proprius solū surreptionē excludebat neqz aliud operabat vltra cōcedētis intētionē, quā opi. añ eū tenuit Car.cōs.xxviij.inc.papa vniuit.cui⁹ tñ oppositū tenuit Feli,in gl.pe.col.ij.ꝑ tex. in cle. si roman⁹, e.ti.de ꝑbē.⁊ tetigit idē Feli. in.d. c.cām q̄.colū .iiij. vers.tertio aduerte.
Antonius Frāc.
¶ De clausula mot⁹ proprij. qd operet. vide ꝑmo gl.no.in cle. si roman⁹,in ver.quātūcūqz.de ꝑben.q̄ dixit ꝙ non tollit ꝯfectū ꝑsone. ⁊ vide Ro. i fin. suis. i vers.clausula ista vz.vbi dixit ꝙ nō operat vltra mētē cōcedētis prius declaratā. ad qd vide Joā.andr.⁊ Cal.i.c.cū dilect⁹. de iurepatr.⁊ do. Abb.i.c.cū olim.

quis dici negligens seu inobediens si ignorat mandatum superioris: ⁊ iste est casus istius. c. hic enim nõ cõtẽdit̃ de validitate rescripti neq3 de vi cõprehẽsiua, sed solũ vt puniant̃ isti canonici qui nõ paruerũt mãdato apostolico: ideo solũ cõsyderatur tp̃s receptionis. ad idẽ. c. j. ꝭ. de cõces. p̄bẽ. libr. vj. Qñq3 cõsyderatur rescriptũ respectu perpetuationis tẽporis: ⁊ sic gratia est perfecta in rescripto: ita q̃d nõ mãdat̃ fieri sed est facta: ⁊ tunc attenditur tẽpus date. non enim variatur postmodũ ex morte cõcedẽtis. ⁊ iste casus est no. cum glo. in. c. si is cui. eo. ti. lib. vj. Qñq3 gratia nõ est perfecta s3 mandat̃ fieri: ⁊ tũc inspicit̃ tempus inchoationis mãdati. nam si cõmissarius nõ inchoauit exequi gratiã expirat per mortẽ cõcedẽtis. de quo tñ dic vt plene colligit̃ ex. d. c. si is

10 cui. ⁊. c. si super gratia. de offi. dele. lib. vj. ¶ † Uenio ad finem principale sc3 ad rescriptũ impetratũ ad lites in quo dicendum q̃d respectu actionis sup qua impetrat̃ rescriptũ inspicitur tp̃s date. vt in. c. fi. de rescrip. vbi pt3 q̃d rescriptũ non extẽditur ad lites ortas post tp̃s date. Qñq3 cõsyderat̃ negligentia iudicis nõ prosequẽtis intra tp̃s in rescripto expressum ⁊ attendit̃ tempus receptionis literarũ quod intelligo qñ statuitur sibi terminus per numerũ dierũ seu mensium vtputa mandat̃ iudici vt litẽ decidat intra tres menses: d3 enim tũc attẽdi tp̃s receptionis literarum. ab eo enim tpe incipit currere illud tempus prefixum: vt ꝓbatur in. c. sup eo. el. ij. ꝭ. de appel. in fi. secus videt̃ vbi apponit̃ certum tẽpus non per numerũ dierũ vtputa si mãdatur causa decidi vsq3 ad festũ pẽtecostes: q2 tũc tp̃s currit immediate de quo dicendũ vt plene no. in. d. c. super eo. Qñq3 cõsyderat̃ negligentia partis impetrantis in nõ vtẽdo rescripto ⁊ d3 attendi tp̃is possibilitas. de quo dicendum vt in. c. plerũq3. ⁊ in. c. si aũt. ꝭ. de rescrip. ⁊ dixi plene in. c. vt debitus. de appel. Qñq3 cõsyderatur odium impetrantis: vt in casu. c. q2 frustra. de vsur. ⁊ attenditur tempus presentationis: vt ibi habetur. Qñq3 attendit̃ rescriptum circa ipsius perpetuationem: ⁊ attendit̃ tempus citationis ⁊ melius tp̃s inchoationis. de quo dicẽdũ est: vt in. c. gratũ. ⁊. c. licet. de off. dele. Ex his apparet q̃d ex diuersis respectiuis põt consyderari rescriptũ: ⁊ infiniti possunt accidere casus: sed salte3 sunt in genere cõprehensibiles sub casibus predictis. vide in materia beneficiali bo. glo. cũ tex. in. c. soli. ⁊. c. si capitulo. de ꝯces. preben. li. vj.

11 ¶ † Ex predictis põt inferri ad decisionẽ questionis quam formauit hec glo. in prin. vtrum iudice impetrato existente excõicato tempore date valeat rescriptum si tempore receptionis nõ est excõicatus. Et gl. ꝯcludit ꝙ nõ valet, q2 debet attẽdi tp̃s date. Doc. hic aliter distinguũt. dicũt enim q̃d aut erat iste notorie excõicatus ⁊ ꝓcedit dictũ glo. arg. c. ad probãdũ. de re iudi. q̃d satis mihi placet: quia a tempore date imprimitur iurisditio: sed rescriptũ nõ reperit subiectũ habile ad recipiẽdã iurisditionẽ. Si autem erat excõicatus occulte: ⁊ tunc si impetrans scienter impetrauit illum nõ valet rescriptũ. ⁊ hoc aperte tenet hic Jo. andr. q̃d notabis perpetuo: non solum respectu huius casus. S3 potest inferri ad vnum casum valde generalem quem posuit Jo. calde. in. d. c. ad probãdũ. ⁊ credo q̃d habuit fundamẽtum ab isto dicto Jo. an. dicit enim ibi q̃d gesta per iudicẽ excõmunicatum toleratũ in fauorem partis nõ tenent sciẽter litigantis coram occulto excõmunicato: vel salte3 gesta debent retractari. Ex quo infero q̃d si occultus excõicatus cõ

a tulit tibi scienter beneficiũ nõ tenet collatio[a] vel retractabitur. quod est perpetuo no. maxime ad limitationẽ. l. barbarius. de offi. preto. ⁊. c. ad probandũ Si vero impetrãs ignorabat valet rescriptum ex quo repentur absolutus tempore processus cum hic non agatur de graui preiudicio. et facit. c. ad probãdũ.

12 ¶ † In gl. in ver. duxerint. in fi. hec glos. tangit iudicio meo cõtraria satis difficilia: ⁊ minime formaliter soluuntur per glo. ⁊ maxime instat illud ꝯtrarium q̃d gestum cõtra legẽ mortuã est nullum vel saltem retractandum: ergo fortius si est gestum contra legem animatã. na3 princeps est lex animata in terris. ix. q. iij. ipsi sunt. ⁊ in auf. de consulibus. in fi. nã quod principi placuit legis habet vigorem. insti. de iure natu. in. §. sed quod principi. ergo ista collatio contra pape mandatum facta debuit esse nulla: vl' saltem annullãda: nec doc. nostri aliter soluunt cõtra glos. quasi contenti ipsius sol. que in veritate non satisfacit contrarijs. Bar. in. l. amplius. ff. rem ra. habe. dicit q̃d quo ad

b actus inualiditatem durius agitur cũ lege[b] quã cũ eius ministro sed quo ad penam imponẽdam: durius agitur cum ministro. alleg. l. ⁊ libertus. ff. de iurepa. vbi alienatio facta in fraudem legis non tenet sed hominis sic. ⁊ hoc dictum Bar. potest procedere respectu iudicis inferioris inhibitis alienationem rei vel respectu partis paciscentis. iuxta not. in. c. raynaldus. de test. per Inn. ⁊ in. l. fi. C. de re. alie. non alie. sed respectu mãdati pncipis nõ videt̃ dictum suũ procedere. nam vt no. dicit Inn. in. c. fi. de accu. quemadmodũ alienatio est nulla attentata contra legem mortuam: ita si est attentata contra preceptũ pape. qui est lex animata in terris. ad idem q̃d ipse no. in. d. c. raynaldus. vbi dicit q̃d si papa mandat alicui p̄lato vt conferat aliquod beneficiu3 vel vt non alienet nõ tenet gestũ cõtra mãdatũ suũ. sed vide hoc ꝓbari in. c. veritatis. de dolo ⁊ cõtu. in fi. vide etiam Jo. an. c. cõstitutus. ꝭ. de concel. p̄bẽ. vbi vr̃ aptesentire q̃d si papa mãdat collatori ne ꝯferat non valet collatio. ⁊ hoc ꝓbo p. c. vt nr̃m. ꝭ. de appel. ad idẽ. c. si soli. ⁊. c. si capitulo. de cõces. p̄bẽ. lib. vj. vbi collatio facta cõtra mãdatũ executoris pape nõ tenet. fortius ergo si est collatio facta cõtra mandatum pape. ad idẽ bo. glo. in. c. si eo tempore. de elect.

13 li. vj. † Unde ꝓ cõcordia dicerẽ sic: q̃d aut papa directe mãdat collatori ne ꝯferat ceptum beneficiũ ⁊ nõ t3 collatio in contrariũ attẽtata: p iura ⁊ rõnes superius alle. Quãdoq3 papa mãdat vt cõferat titio. ⁊ ille cõtulit sempronio: ⁊ subdistigue aut mandatarius non habebat alias potestatem conferendi sed recipit potestatem ex isto mãdato clarificato: ⁊ tunc nõ tenet actus nisi seruet̃ forma mãdati ad hoc. c. venerabili. de offi. dele. ⁊. c. cũ dilecta. de rescri. ⁊. l. diligenter. ff. man. Si vero mãdatarius alias habebat potestate3. ⁊ tunc t3 q̃d facit contra mandatũ nõ ex potestate delegata: s3 ex ptãte ordinata quã habebat. ⁊ iste est propri⁹ casus istius. c. ⁊ vide glo. no. in cle. j. de iurepa. ⁊ est ratio diuersitatis. nam per mandatum factum vt titio conferat non intẽdit princeps mandatario potestatẽ auferre conferendi seu potestatem ordinandi ad exercitium illius actus sed puniendus est: quia non obseruauit mandatum pncipis. sec⁹ autem est si directe sibi precipit ne certũ quid faciat: tũc enim non tenet actus: quia videt̃ tunc sibi auferre potestatẽ exercendi actum. Et si diceres nõne si mãdat vt cõferat isti tacite ꝓhibet ne conferat alteri: vt in. l. cum ita. ff. de conditio. ⁊ dem. dico ꝙ istud est mãdatũ indirectũ quod non aufert potestatem alias cõpetentẽ mandatario vt probat̃ hic ⁊ clarius in. d. c. si soli. ⁊ per hoc restringitur ⁊ declarat̃ intellectus istius. c. ⁊ hec notabis. nam possunt adduci ad multa similia. quod not. bene.

1 Clericus habens beneficiũ curatũ: si aliud acceperit primo priuatur. quod debet conferri her habentem ptãtem conferendi intra sex menses: al's collatio deuoluet̃ ad aliũ. Et si vtrumq3 velit retinere vtroq3 priuabitur nisi fuerit aliqua sublimis ꝑsona que dispensatiue potest retinere plura beneficia compatibilia.

2 Clericus habens beneficium non curatũ: si acquirat postea curatum non vacat primum ipso facto. 10.

3 Libere qui potest facere aliquem actum potest illum expedire alio non vocato: tamen non põt tradere possessionẽ possessore non vocato.

4 Clericus non potest nec in eadem nec in pluribus ecclesijs diuersa beneficia tenere.

Clericus dispensatus habere plura beneficia intelligit̃ in diuersis ecclesijs ⁊ non in vna.

In odiosis capitur intellectus minus iuri exosus ⁊ ꝯtrius.

5 Nobiles literate ⁊ sublimes persone magis honorãtur ab ecclesia ⁊ prelatis q̃ alie. numero. 7.

6 Clerici seculares possunt se absentare dispensatiue a beneficio etiam curato per septenniũ: nec tenentur interim promoueri.

8 Dispensatio debet fieri ob publicam causam ⁊ non ob priuatam: nam tunc diceretur dissipatio.

Dispensatio quid sit.

10 Papa non potest dispensare quo ad deum pro libito sue voluntatis quo ad ecclesiam militantem sic: quia nulli licet de suo iudicio iudicare.

11 Beneficia duo curata si simul ⁊ semel vni conferuntur: datur sibi electio quod velit acceptare.

12 Episcopus promotus non perdit ipso facto beneficia priora: sed post consecrationem: vel post lapsum tempus prefixum ad consecrandum.

13 Clericus si acceperit secundum beneficium calore iracũdie non vacat primum: si incontinenti penituit.

14 Retentio beneficij potest fieri propter expensas quas sibi feci vel quas feci circa clericum defunctum.

15 Clericus promotus ad secundum beneficium: non priuatur primo quando collator primi beneficij non vult habere ratam collationem secundi.

in. vj. col. de re iu. cũ ꝯcor. ibi p eum alle. ⁊ vid Car. in cle. ij. de p̄ben. vbi dixit q̃d l3 tollat surreptionẽ tñ nõ ampliat ⁊ q̃d nõ operat̃ nisi in his q̃ sunt i iure exp̄ssa. de quo etiã per eũ i cle. si roman⁹. de p̄bẽ. hic alle. et adde q̃d mot⁹ ꝓprius ñ põt ꝓbari p testes. vt volunt do. de Rot. deci. ccxxxv. de q̃ etiã p Alexan. de imo. in. l. iij. in pn. ff. q̃d quisq3 iur. et adde q̃d clausula mot⁹ ꝓprij in collatione bñficij ecclesiastici apposita a papa vel legato facit talẽ collationem valere ẽt si is cui fit collatio h3 aliud bñficium de quo nõ sit facta mẽtio. vt voluit do. Car. in cle. ij. in. iiij. qõ. de offi. or. Et add ꝙ talis clausula nõ tollit iuspatronatus laici vt p do. de ro. deci. cj. inci. hec clausula.

a ¶ Non t3 collatio. adde per hoc do. de Rot. deci. cxxviij. in antiqs. de sen. exc. vbi dicunt q̃d executor datus ad ꝓuidẽdum si est excõicatus ⁊ prouideat valeat ꝓuisio nisi ille cui prouidet̃ sciat illũ excõmunicatum.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Cũ lege. Uide do. Andr. sicu. in repe. c. raynald⁹. in. ix. char. ꝭ. de testamen. ⁊ in ꝯsi. l. in. iij. col. ⁊ seq. in ij. volu. Bar. in. l. si insulã. in penu. oppo. prime partis. ff. de verborũ obliga.

Clericus non potest nec tacite nec expresse renuntiare beneficio sine autoritate superioris.

16 Clericus per adeptionem secundi beneficij non priuatur primo donec non habuerit liberam et vacuam possessionem secundi.

17 Clericus delinquens vel debitor non tenetur satisfacere de fructibus beneficij sui.

Clericus non facit fructus beneficij suos de iure cõi: adeo qđ nõ debet capitales fructus pro eius debito: sed an valeat consuetudo in contrarium. vide hic remissiue.

18 Quando duo sunt a iure equiparata quicquid postea adijcitur in vno etiam si esset pena: intelligitur adiectus in alio. Statutum penale extenditur etiam ad additionem factã predicto statuto.

19 Papa solus dispensat qđ vnus possit habere plura beneficia curata. Eps vero dispensat in pluribus simplicibus: vel in vno simplici z in vno curato: nisi propter vtilitatem z necessitatem ecclesie quo casu potest in duobus curatis dispensare nisi sint in eadem ecclesia.

20 Dispensatus ad pluralitatem beneficiorũ nõ est tutus quo ad deum: nisi sit in euidentem vtilitatem ecclesie: vel propter prerogatiuam literarum vel meritorum.

21 Dignitas: personatus: z officium quid sint.
Prelatus quis dicatur.
Abbatissa habet dignitatem.

22 Dignitates plures nõ possunt esse penes vnum: quilibet vna queqz de per se requirit exercitium seruiendi.

23 Vicarius epi non dicitur acquirere aliquã dignitatem ex eo quia efficitur vicarius: z ideo non perdit beneficium curatum si quod habeat quia potest de facili remoueri.

24 Beneficium curatuz quid est vel ecclesia curata.

1 **De multa.** †Famosuz z vtile est: z hoc attendit. Habẽs psonatum vel bñficiũ curatũ si secũdo tale receperit vacat primũ: qđ si retinere ɔtẽderet ẽt scđo priuabitur. hoc primo. Is ad quem spectat bñficij curati collatio licite confert statim cũ institutus aliud recepit: z si intra sex menses nõ cõferat deuoluitur ad aliũ collatio z aliter punitur. hoc scđo. Cũ sublimibus z literatis psonis circa pluralitatẽ bñficiorũ incõpatibiliũ solus papa dispensat. hoc tertio. Et in primo narrat ius antiquũ: scđo subijcit nouũ. ibi presenti. Vel põt diuidi in tres partes: prout videntur tria dicta. scđm ibi: is quoqz ad quẽ. tertiũ ibi: circa sublimes. ¶ Casus lr̃alis. In lateranũ. cõcilio statutũ fuit qđ nullus diuersas dignitates z plures ecclesias parochiales reciperet aliogn recipiẽs sic acceptũ amitteret: z cõferens cõcedẽdi ptãte priuaretur: sz qr istud statutũ male obseruabat Inn. volẽs obuiare hmõi cupiditate statuit vt qcũqz d cetero receperit aliqđ beneficiũ curã habẽs animarũ annexã: si prius tale bñficiũ obtinebat ipso iure sit priuatus eodẽ. z si illud cõtẽderet retinere alio spolietur z ille ad quẽ spectat collatio prioris bñficij illud cõferat cui viderit cõferendũ. z si vltra sex menses cõferre distulerit ipsius collatio ad alios deuoluatur scđm statutũ lateranũ. ɔcilij z insup tñ cogatur de puẽtib⁹ suis in vtilitatem ipsius ecclesie assignare quãtũ a tpe vacationis cõstiterit esse perceptũ. z hoc idẽ in dignitatib⁹ siue personatibus obseruetur. addit insup vt nullus i eadẽ ecclesia plures dignitates vel personatus habere psumat etiã si curã non habeãt animarũ: tñ circa sublimes z literatas psonas que maiorib⁹ bñficijs sunt onerãde p sedẽ apo. poterit dispẽsari. Ber. ¶ No. j. qđ lateranũ. ɔcilii emanauit ex multa industria siue puincia quaten⁹ phibuit eandẽ psonam adipisci plures dignitates vel ecclesias curatas: nã p illã puisionẽ melius deseruitur ecclesie: auaritie vitiũ cõprimitur: facilius prouidetur pauperib⁹ clericis z aiarũ periculis subuenitur: ac materia dissolutiõis tollitur: merito dicit tex. qđ emanauit ex multa puidẽtia. z loquitur de. c. qr nonnulli. de cleri. non resi. sed quia illud cõciliũ nõ apponebat penã ipso facto nõ producebat maximũ fructũ quare emanauit postmodu hec prouisio vbi imponitur pena ipso facto vt patet in litera. ¶ No. ij. ibi: nullus aut rarus qo ɔstitutio nõ dz edi nisi producat magnũ fructu: ideo dicit text. qđ lex debet esse necessaria et vtilis. iiij. dist. erit aũt lex. ideo debet lex esse de dubio z idẽ debent facere repetẽtes cum ponunt qones ne disputẽt de certo: vt nullus fructus inde proueniat. Sunt eñ aduenientes disputatiões z repetitiões vt dubia i iure clarescãt per exercitiũ z multiplicatione magistroz: qr quod a pluribus queritur facilius inuenitur. xx. di. c. si. vnde papa sepe deridet cõsulẽtẽ de indubijs. in. c. cũ in iure. s. de ele. z de offi. deleg. 2 cum in iure. z in. c. rursus. qui cle. vel vo. cũ ami. ¶ † No. ij. arg. op. a contrario litere qđ si habens beneficium non curatum recipit secũdũ curatũ nõ vacat primũ ipso facto etiã si primũ requirat resĩdẽtiã. nã iste tex. requirit qđ primũ beneficiũ sit curatũ sicut secũdũ. z lz aliq voluerũt oppositum primũ tñ dictũ est veri⁹. z est cõmunius ar. in. c. qualis. xxv. dist. z. l. cũ ptor. ff. de iudi. z dixi plene in. c. si. de cle. non resi.

3 ¶ † No. ibi: libere cõferat. qđ is ad quẽ spectat collatio primi beneficij potest illud cõferre sine requisitione alicuius vnde nõ tenetur etiã vocare possessorem nec expectare licẽtiã ab episcopo. hoc eñ importat verbũ libere. non enim esset libertas si aliũ haberet requirere: z ita concludũt communiter doc. Et pro hoc vide bo. tex. cũ dictis docto. in. c. lz eps. s. eod. ti. li. vi. z notabis semper predicta p significato hui⁹ verbi libere: possessionem tamen nõ debet tradere possessore nõ vocato[a]. vide in. d. c. licet. quod tamẽ limita: vt no. ibi z in. c. ordinarij. de offi. ordi. lib. vj. ¶ Nota. ibi. hoc idez in personatibus zc. qđ personatus[b] z dignitates hic sumuntur vt synonyma z idẽ importãtia in substãtia. nã. s. in principio fecerat mentionẽ de dignitatibus in ver. hoc idẽ appellat dignitates psonatus. Et an in veritate hec differãt inter se z qualiter cognoscant dignitates z psonat⁹ dicaz. j. latius. ¶ † No. in ver. addentes qđ in eadẽ ecclia nullus

4 põt habere plures dignitates seu psonatus. z dic idẽ in diuersis vt pz ex pcedentibus in tex. z in. c. qr nonnulli. preal leg. z in. c. dudũ. el. ij. de elec. z no. in. c. j. de cõsue. lib. vj. sz hic dicit de eadẽ ecclesia ad maiorez exaggerationẽ seu aggrauationem quasi odiosius sit habere in eadẽ ecclesia q̃ in diuersis: z ideo dicit hic Egi. que sequuntur hic cõmuniter do. notabile verbũ: qđ si dispẽsatur cũ aliquo vt possit cõsequi duas dignitates seu psonatus intelligitur vt habeat i diuersis ecclesijs non eadẽ[c] qđ satis pz: qr cũ materia ista sit odiosa debemus capere intellectu minus iuri exosum in. c. j. z. ij. de fi. psor. li. vi. z. c. q dilectio. d ɔsan. z aff. facit. c. statutũ. de ele. li. vi. ¶ † Not. in ver. circa sublimes. qđ nobiles

5 seu sublimes psone no reprobantur ab ecclesia quinimo honorantur in collationib⁹ bñficiorũ. z dic sublimes. i. nobiles: quasi super alios eleuati sup limẽ positi. Et no. bñ qđ psone literate[d] equiparantur[e] nobilibus z sic debet ecclesia honorare psonas literatas non solũ verbo sed etiã facto vt subueniẽdo eis pinguius de redditib⁹ ecclesie pre alijs min⁹ literatis. z hoc no puenit ex alio nisi qr sciẽtia prodest nedũ habenti: sed ẽt toti vniuersali ecclesie: nam orbis sine lr̃atis regi nõ posset: vt in aut. habita. C. ne fi. p pa. z alibi dt tot quot ecclesia vniuersalis admodũ ad sui regimẽ indiget viris literatis. in. c. cũ ex eo. de ele. li. vj. ¶ † Et propter hãc cãm

6 ecclesia dispensat cũ volẽtibus ire ad studiũ literarũ vt possint se absentare ab ecclesijs etiã curatis p septẽniũ vt non teneantur interim promoueri ad sacerdotiũ: vt in. d. c. cuz ex eo. z per hãc cõsideratione z multas alias cõmuniter doc. cõcludũt in. c. pen. de magi. qđ religiosus de licentia sui prelati põt promoueri ad officiũ docendi[f]: nec aliqui doc. discrepant nisi pauci intelligentes. z idẽ Archid. xvj. q. j. in. c. monachus. sentit Gratianus. in. §. superior. ea. cã z. q. nam preadens cathedre nedũ est vtilis proprio monasterio cũ efficiatur peritior. sed etiam toti ecclesie vniuersali: z ideo dt Hiero. scribendo ad rusticum monachũ. Longo tempore disce que postmodũ doceas. z alibi mihi placet vt sctorum habeas cõtubernia. nec ipse te doceas. vide lati⁹ in. c. sic viue. z i. c. si clericat⁹. xvj. q. j. z vide Gratianũ i. d. §. superior. cũ se. vbi reducit ad cõcordiã iura illius questionis q̃ videtur cõtraria maxime respondẽdo ad. d. c. monachus. vbi dicitur qđ no hz officiũ docentis seu psagientis. nã dz intelligi qđ eo qr religiosus nõ hz legitime offm̃ docentis quia nõ hz ad hoc offm̃. sed si eligitur ad illud bñ põt docere. sicut videm⁹ cũ promouetur ad bñficium curatũ maxime epatum tũc legitime docet z vide bo. tex. i. c. fi. de magi. vbi ius vr̃ magis cõmendare z priuilegiare docentes q̃ addiscẽtes z maiorem fructũ faciũt in ecclesia dei. nã cu possit religiosus esse cubicularius epi z sic habere officium cubiculariorum fructuosum ecclesie vniuersali. ij. q. vij. cum pastoris. potius põt preſici cathedre ex quo emanat tãtus fructus circa vniuersos

7 nec vtiqz reperiri aliquem sententiam cotrariũ. ¶ † Oppo. in fi. c. in eo qđ dt dispensandam cum sublimibus z literatis psonis circa pluralitatẽ beneficiorum z maxime ponderat tex. in eo qđ dt has psonas esse honorandas maioribus beneficijs. nã p illud verbũ honorandas etiam colligitur qđ beneficia maiora q̃nq̃ cõferunt literatis z nobilib⁹ nõ principaliter propter vtilitatem beneficiorũ: sed propter meritum psonarum. Unde obstat quia cum apud deum nõ sit acceptio personarum ita nec apud papã esse debet: vt in. c.

nouit. d. de

[a] ¶ Nõ vocato. adde domi. Car. ɔsi. lxiij. z. lxxiiij. Ro. consi. ccccxcix. do. Car. consi. cxxxij.
Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Personat⁹. vid Are. in cõs. xxiij. inci. in psenti. col. ij. z Oldr. in cõsil. cl. inci. in ecclesia Valentina. co. iij. cũ alle. per Deciũ in. c. cũ accessissent i pmo no. s. d ɔst.

[c] ¶ In eadẽ. adde qđ bal. cõs. l. liij. in cõsilijs. d. Car. dicit q plus abhorrent iura q qs habeat duas prebẽdas in eadẽ ecclesia q̃ qđ habeat duo bñficia: z ibi vide an habẽs ex dispẽsatiõe duas pbẽdas in eadem ecclia debeat hr̃e duplices q̃tidianas distributiões
Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Persone literate. vide An. sicu. in con. i. lvij. in ci. pclare scribetur co. viij. in. ij. volu. Aduerte tñ q lz i hac materia euidẽs pogatiua p sone suadeat dispẽsationẽ pluriũ bñficiorũ tñ nõ dat facultatẽ annectẽdi vnũ bñficiũ alteri vt not. declarat ab. in. c. exposuisti. i. iiij. no. j. e.

[e] ¶ Equiparantur. adde qđ Ro. sin. suis fol. xxxij. dt q preferunt z qđ psumitur p nobilibus. p quo adde qđ voluit Oldr. ɔsi. xcij. vbi ponit q excusatur castellanus q loco sui nobilẽ posuit qui dimisit castrum inimicis.

[f] ¶ Off. ciũ docẽdi. Adde Cal. cõs. ij. d magi. vbi ponit an Ab. possit doctorari in legibus Anto. Fran.
¶ Qui possit doctorari z qui nõ. vide que habentur p bar. in. j. ɔsti. C. in. §. qb⁹. z i. l. petitiões. de aduo. di.

nouit.§.de iudi.nã iudicium pape debet esse con
forme iudicio dei.in.c.vt nostrum.vt eccl.benefi.
Item dispẽsatio est commẽsuratio rõnis ad sin-
gula.ille enim q dispensat debet facere sicut bo-
nus cõmẽsurator z paterfamilias qui distribuit
labores z merita fm qualitatẽ personarũ. Itez
z lex cõmunis est fundata sup bono publico.iiij.
dist.erit autem lex ista super naturali ratione.j.
dis.ↄsuetudo.sed bonum publicum non est rela-
xandum propter considerationem priuatam vt
in.c.bene.j.de postu.prela. ergo non debet fieri
ista dispẽsatio cum per eam relaxantur iura.xx-
iij.q.iiij.displicet.Sol.beatus Thomas tractat
prima secunde.q.xcvij.articul.iiij.z Io.Andre.
eũ recitat hic.z in effectu concludendo dicunt ꝙ
dispẽsatio non debet fieri propter bonum priua
tum:imo ille qui dispensat debet habere intuitũ
rationis boni vniuersi z cause propter quam di
spensat:que quidem est triplex vtilitas z necessi
tas ecclesie ac euidens prerogatiua personarum
vnde dispensans habet ista pre oculis non dici-
tur facere contra bonũ publicũ nec preferre bo-
num priuatũ publico:sed relaxare statutum ge-
nerale propter bonum publicum concurrens in
casu spãli.si enim dispensatur cum sublimibus
personis seu literatis habetur ↄsideratio ad bo-
nũ publicũ qđ per istos prouenit vniuersis: naz
vt dixi psona literata prodest ecclesie vniuersa-
li.z cum maximo labore insistit in exercitio scien
8 tie:merito debet recompẽsari labor. ¶†Conclu
de ergo breuiter z dic ꝙ dispẽsatio nõ debet fie-
ri ob cãm priuatam sed publicam:alias non di-
citur dispensatio:sed dissipatio.Est enim dispen
satio iuris communis relaxatio facta cum cause
cognitione ab eo qui habet ptãtez dispensandi.
de quo vide latius.q.vij.c.requiritis.in.§.nisi ri-
gor.Ad cõtraria responde ꝙ acceptio persona-
rum est quãdo circa equalia seruatur inequali-
tas:sed literate persone nõ sunt equales cũ aliis
rationibus predictis:merito si seruatur inequa-
litas nõ est ibi acceptio personarũ: nam z deus
idẽ facit.ad hoc.xcix.dis.in.c.ad hoc. Ad aliud
ↄtrarium satis est responsum:nam satis est cõis
cõmensuratio:si melius meritis meliora ↄferun
9 tur qñ seruat in dispẽsatione. ¶†Ex predictis
infero ↄtra theoricam Inn.in.c.cum ad mona-
sterium.de sta.reg.vbi dixit papam posse supra
a ius positiuũ[a] dispensare ex sola voluntate: nam
puto ꝙ lz illud procedat quo ad ecclesiã militan
tez:quia nulli licet de suo iudicio iudicare: secus
tamẽ puto quo ad deum:nã nõ debet sine cau-
sa relaxare ius fundatum super bono publico:
cũ teneatur ex officio pascere oues suas z facere
10 sicut bonus dispensator.Luce.x.c. ¶†In gl.ij.
ibi:si enim ante litem cõtestatam zc.Olim circa
hoc erãt opi.sed hodie est prouisum in extraua-
gãti.execrabilis.Io.xxij.vbi cauet inter cetera
ꝙ recipiens secundum tenetur illico de iure z de
b facto resignare primum[b] in manibus ordinarij
sub testimonio publico:z si nõ fecerit ipso facto
est priuatus vtroqz:z etiã efficitur inhabilis ad
bñficia ecclesiastica z ordines.de quo vide gl.in
cle.si plures.eo.titu.facit.c.dudum.ij.de electio.
11 ¶†In ea.glo.in fin.Et de hoc vltimo an z qñ
habeat locum optio.dic vt dixi in.d.c.quia non-
nulli.Et hodie posset dubitari in casu quo duo
beneficia curata simul z semel ↄferuntur vni.de
qua questione vide latius per Host.in.d.c. quia
nonnulli.nam aliqui tenuerũt quod non vz col
latio.aliqui ꝙ debet sibi dari optio sicut obserua
batur fm ius antiquum.cum simus extra casuz
huius.c.z hec opi.est equior.arg.c.gratia. de re-
12 scrip.lib.vj. ¶†In glo.iij.ibi.fallit in episcopa-
tu.nã promotus ad ecclesiam cathedralem non
perdit ipso facto priora beneficia lz confirmat⁹:
z habeat possessionem episcopatus:sed expecta-
tur vt sit consecratus: vel quod labatur temp⁹
prefixum ad ↄsecrationem recipiendam.vt in.c.
cum in cunctis.Sed glo.non ponit hic rationez
fallentie.Inn.dicit ꝙ est ex eo quia non dicitur

epũs anteꝙ sit consecratus.in.c.ad honorem.z.c.
nisi.de auto.z vsu pal.merito debet expectari tẽ-
pus cõsecrationis:sed in aliis dignitatibus post
confirmationem vel collationẽ inmediate dici-
c tur abbas[c]:seu archidiacon⁹: vel archipresby.
licet non habeãt adhuc ordines quos requirit
illa dignitas.z ideo concludit Inno.ꝙ istud est
spãle priuilegium episcoporum quod non com-
petit alicui citra episcopũ.Hostiẽ.placet dictum
sed non ratio:nã ex quo archidiaconus non ha
bet ordinem requisitum nõ dicitur adhuc suffi-
ciẽter prouisum dignitati.arg.in.c.ij.de transla.
prela.Reddit ergo rõnem aliam.dicit enim ꝙ
electi ad episcopatum cõiter non se transferunt
sine licentia pape:sed in aliis dignitatibus infe-
riorib⁹ sepe de facto quis trãsit z retinet duo be
neficia:ideo fuit prouisum vt incõtinenti vaca-
13 ret primum.mihi placet ratio Inn. ¶†Extra
casum glo.excipiũtur etiam alii casus:sed dicam
notabiliores.Si enim calore iracũdie quos reci-
pit secundum beneficium non vacat primũ.arg.
c.ex literis.de diuor.z sic communiter transeunt
doc.preter do.Anto.cui dictũ non placet.Aut
enim non est adeptus possessionẽ secundi:z non
vacat primum.Aut est adeptus z debet vacare
primũ cum culpa sua hoc prouenerit.mihi plus
placet primũ dictum si incontinenti istum peni-
d tet:qz calor iracundie eum excusat.[d] vt in.d.c.ex
literis.z.ij.q.iij.§.notandum.Nec obs.eũ qui.eo.
tit.lib.vj.loquitur enim in eo qui per vim occu-
pauit beneficiũ seu intrusit se in illo. sed nos lo-
quimur in eo qui intrauit per hostiũ: sed calore
iracũdie fuit deduct⁹:z statim penituit.facit de
14 peni.dist.i.diuortiũ. ¶†Secũdo fallit in eo qui
fecit expẽsas de patrimonio in primo beneficio:
nõ enim cogitur dimittere primum nisi sibi satis
faciat primo de expensis.arg.xij.q.iij.quicunqz
z no.bene casum vt retẽtio pro expensis habeat
e locum etiã in beneficiis.[e] Et ex hoc potest colligi
vnum no.dictũ si clericus sine testamento mori-
tur potest heres repetere expẽsas quas clericus
fecit de patrimonio in bñficio.z fortius hoc pro
cedit si specifice cleric⁹ illas repetẽdas decreuit.
15 ¶†Addit z alius casus cum superior primi be
neficij non vult habere ratam collationẽ secũdi
sed repetit ipsum clericum.cum enim non possit
clericus directe z expresse renuntiare suo bñficio
sine licẽtia superioris: ita nec indirecte recipien-
do secũdum.de ren.c.admonet.z.c.quod in du-
biis.z credo qđ requirit cõsensus cuiuslibet qui
necessario requiritur in renũtiatione expressa vt
collatorũ z patronorũ de quo dic vt dixi in.d.c.
16 ¶†In ea.gl.ibi:sed per receptionem corporalẽ
z debet hec receptio esse pacifica. Dicit tñ Inn.
ꝙ si in principio non potuit habere possessionez
secundi non vacat primum:sed si habuit posses-
sionẽ lz postea moueatur sibi qõ:vacat nihilomi
f nus primum beneficium.z in hoc instãt doc.[f] z
vide no.in.c.ↄstitutus.de app.z in.c.licet eps.j.
eo.lib.vj.z videtur velle do.Ant.allegando ibi
no.ꝙ si acceptauit sciẽter bñficium litigiosuz in-
ducit vacatio primi bñficii:licet nõ habeat pos-
sessionẽ pacificã.Ego indistincte crederẽ ꝙ nũꝙ
inducit vacatio primi beneficij nisi post habitã
pacificã possessionẽ secũdi nec sufficit ꝙ momẽto
habuit eam pacifice si illico mouetur sibi questio
de iure vel de facto:qz non dicitur fuisse ꝙ non
stetit.ad hoc tex.cum glo.in.c.cõmissa.de elec.li.
vj.z cle.gratie.z ibi per Pau.de rescri.z.d.c.licet
epũs.facit.c.si quis iam trãslatus.xxj.q.ij. non
enim põt dici perfecte trãslatus ex quo dubitat
de iure suo.z facit.c.cũ in cũctis.de elec.§.eod. ꝙ
bñficia electi z ↄfirmati in epm nõ vacãt:qz ad-
huc nõ vr plene trãslat⁹.Ex oib⁹ pdictis ↄclu-
de ꝙ regulariter post pacificã possessionẽ scđi va
cat primũ.Et post hãc ↄstitutionẽ emanauerũt
mlta iura.Et pmo.c.si tibi ↄcesso.j.eo.li.vj.qđ li
mitat istud.si eñ nõ põt hre fruct⁹ scđi bñficii:qz
ex priuilegio forte debẽt alii ad tps nõ vacat pri-
mũ.Itẽ emanauit.c.eũ q.e.ti.li.vj.vbi extẽdit lz

iud.z per do.car.
in cle.ij.in.ij.q.de
magi.z habet p
bal. i addi.Spe.
in tit.de mag.qd
aũt de abbate de
quo iste lz scribit:
credo ꝙ possit do
ctorari:qz Abb.
põt eẽ pcurator
z aduocat⁹ in iu
dicio p altero ẽt
si nullũ sit iteresse
sui monasterii:vt
c.ↄstitutis.de ap
pel.z habet i.c.p
venerabilẽ. q fil.
sint legi.z maxie
in causa spũali z
ecclĩastica.vt i.c.
religiosus.đ pcu.
z põt etiã esse iu-
dex.vt in.c.si qs
erga.ij.q.vij.z in
c.cũ venissent.de
iu.z in.c.j.de pe-
nis.in.vj.
Sebasti. Sapia.
a ¶Supra ius po
sitiuũ. Qđ papa
possit facere in be
neficial:b⁹.pro li
bito voluntatis
sue.tradit Fel.in
c.q i ecclĩarũ.col.
xv.vs.recipit mo-
do hoc secunduz
mẽbrũ.§.de ↄsti.
b ¶Resignare p-
mum.Adde hãc
materiã videndã
p do.Car.ↄs.iij.z
vide Ancha.ↄsi.
lviij.Abb.ↄs.xci.
ij.lib.Oldra.ↄsil.
clxv.z vide p in-
telligẽtia qđ idez
voluit cõsil.lxvij.
c ¶Abbas.Addẽ
late Ol.ↄsil.xiiij.
d ¶Excusat. addẽ
Roma. sin.suis.
fo.xv.vbi ponit
an per iram excu
set quis a voto a
iuramẽto ↄfessio
ne z pena dlicti.
Anto. francis.
¶Adde ꝙ votũ
emissum per ira-
cundiã nõ tenet.
vt est gl.in.c.du-
dum.de ↄuer.cõ-
iug.tamẽ in ↄrũ
vr esse glo.xxvij.
q.iiij.i.c.sunt qui
opes.z adde etiã
ꝙ iracũdia impe
dit cõfessionẽ. vt
est gl.in.c.ex lrĩs.
de diuor.dicas ta
mẽ ꝙ iracũdia fa
cit ↄctuz nõ vale
re.vt in.l.qđ calo
re hic alleg. et in
l.iij.ff.đ diuor.ni
si ad pias causas
sit fact⁹ ↄtract⁹
vel distract⁹.vt i
d.c.sunt qopes.z

plene p Alex.i.l.
qđ calore.ff.de re
gu.iu.An aũt ex
cuset delictũ:dicẽ
dum est ꝙ nõ.l.si
non cõuitii.C.de
iniur. tamẽ facit
mitius puniri.vt
i.l.j.C.si quis im
pera.maledi.l. fa
mosi.C. ad legez
iuliã maie.c.si qs
irascit.xij. q.iij. z
xvi.q.j.c.iter he-
braicũ.z vid Ale
xã.post Bart.in
l.si.ff.ad le.iul.re-
petũ.z vide oino
Spec.in titu.de
accu.in ver.quid
si vocaui.vbi te-
net qđ oino excu
sat:quia ꝙ ex ira
cũdia dic.t vel fa
ctũ est non debet
imputari:qđ etiã
tenet Spe.in tit.
de presum.in vs.
sz pone.z addẽ ꝙ
iracundia facit
blasphemũ miti⁹
puniri.vt no.ar-
chi. xxiij. q.v.i.c.
quicqd.vtrũ aũt
ipediat vinculuz
iuramẽti: habet
in.l.ij.C.ad legez
iul. maies. z vide
Spe.in ti.de exe.
sen.in.§.iiij.in vs.
porro. vbi đt ꝙ
iracundia sniãn-
do facit differre
executionem sen-
tentie.
Sebasti. Sapia.
e ¶In beneficiis.
Idem firmat.d.
Abb.in.c.fi.j.de
pec.cleri. vbi hec
limitat qñ cleric⁹
fecit expẽsas nõ
cotẽplatione sui
sed ecclesie:vt ibi
per eum.
f ¶Instant doc.
Adde Cald.ↄsi.
v.hoc ti.z vid qđ
voluit Roma.cõ
si.ccclvj.

ad eũ qui vi vel scienter intrusit se in secundo bñficio. Item emanauit. c. cũ singula. eo. tit. lib. vj. ꝙ extẽdit hoc ad regulares dignitates demũ superuenit cle. j. de sup. neg. pla. que ꝺ hoc procedere etiã in prioratibus manualibus. Item cle. vnica. de offi. vica. vbi ꝺꝛ hanc vacationem induci etiam si recipitur vicaria perpetua beneficij curati. ¶ 17 † In gl. super ver. prouentibus. ibi: id est proprij. No. bene gl. istam ex qua collige clericum non cõpellendum ad satisfaciendum oneri sibi incũbenti ex delicto vel quasi: seu ex ꝯtractu inito noĩe proprio de fructib⁹ beneficij sui: quia delictum persone non debet obesse eccle. ie. ⁊ vide consimilẽ glo. in. c. cum sicut. j. de ꝯsecra. eccle. vel alta. ⁊ bñ facit glo. in. l. stipendia. C. de execu. rei iud. vbi dicitur ꝙ sicut in causa iudicati non debent capi stipendia militum secularia nec stipendia militũ ecclesie. Hostiẽ. tamen hic dicit ꝙ pôt cõpelli ad sat. faciendũ de his fructib⁹ quos fecit suos: forte munitus opi. que not. per glo. in. c. presenti. de offi. ord. lib. vj. Hec questio dependet ab alia. nũquid clericus faciat fructus beneficij suos: de qua questione vide qꝺ plene dixi in rep. ca. cum esset. de testa. ⁊ vide de vtraqꝫ q̃stione qꝺ no. in. c. puenit. de fideiuss. ⁊ per Archi. in. c. statutum. de rescrip. li. vj. Ego semper tenuj simpliciter ꝙ null⁹ cleric⁹ faciat fructus suos [a] inspecto iure communi: ⁊ per ꝯsequens ꝙ non debẽt capi fructus bñficij pro debito ipsius beneficiati. Sꝫ nunquid valet ꝯsuetudo in oppositum: vide no. Jo. and. in regu. nemo potest. de regu. iur. lib. vj. in mercu. ¶ Et in fi. gl. No. fi. glo. ꝙ possessor beneficij cũ in mala fide compellitur restituere oẽs fructus. ⁊ vide tex. in. c. cũ dilectus. in fin. de iure patro. a ꝯtrario ergo secus si bona fide possidet [b]. qꝺ tenent do. de Rota deci. xxiij. ¶ 18 † In glo. in versi. in eadem ecclesia ⁊c. ibi: ꝯtrarium credo Not. gl. vsqꝫ ad fi. Ex qua habes duo satis notãda in materia extẽsionis. Primo ꝙ vbi duo sunt a iure equiparata pena adiecta in vno videtur adiecta in alio [c] pro hoc tex. cum glo. in. c. si postq̃. in fi. de elect. lib. vj. facit. l. ij. ad tertu. Secundo ꝙ si in fine alicuius statuti penalis sit aliqua additio ꝙ pena apposita in principio videtur repetita in illa adiectione: ex quo enim adijcitur videt̃ ꝙ sit pars illius statuti ⁊ intellige cũ dicitur adijcientes: [d] vel etiam idem iudicium esse volumus ⁊c. ⁊ hanc gl. hic cõmuniter sequuntur doct. sed vide glo. que directe sentit oppositũ in cle. quoniaꝫ: in fi. de vita ⁊ ho. cleri. in ver. sanctioni. sed hec glo. videt̃ verior. ¶ In glo. super ver. ⁊ literatas. ibi scientia nobilitat hoiem ⁊c. Et pro hoc facit qꝺ dixi. s. in vlti. no. ⁊ vide gl. ij. dist. lex. que dicit ꝙ maiores natu pñt appellari etiam literati. cum alijs de quibus ibi no. ⁊ ad. c. cum omnes. qꝺ gl. hic all'. pro equalitate seruãda in bñficijs: dic vt ibi plene no. ¶ 19 † In gl. super ver. per sedem apostolicã. in fi. Dic ꝙ tota hec glo. potest reduci ad vnã conclusionẽ: ꝙ solus papa dispensat in pluribus curatis. in alijs vero pôt dispensare episcopus. ⁊ hanc ꝯclusionem firmat gl. lꝫ referat opi. ꝯtrariam. Inn. videtur in effectu tenere opi. huius gl. dicit enim ꝙ in duobus curatis dispensat solus papa. in duob⁹ simplicibus vel simplici ⁊ curato episcopus: ⁊ si sunt in diuersis diocesibus debet vterqꝫ episcop⁹ interuenire in dispensatione. Et no. hoc vltimum. ⁊ bene facit ar. j. de sent. excõ. in. c. cum illorũ. in. §. si vero claustralis. ⁊ qꝺ no. in. c. pastoralis. de priuil. Pet. ⁊ Abb. dicunt ꝙ dispẽsatio q̃ fit propter necessitatẽ vel vtilitatẽ ecclesie nõ intelligitur prohibita episcopis etiam in curatis: sed solũ illa que fit propter prerogatiuam persone. ⁊ videtur hec opi. placere Hostien. lꝫ dicat curiã seruare indistincte primã opi. quaꝫ videtur sequi Jo. and. dicit enim ꝙ si eps posset dispẽsare nugatorium fuisset hoc dicere hic ꝙ sedes apostolica dispẽsauit. D. Ant. videt̃ tenere primam cõclusionem. sentit tamẽ ꝙ in pluribus beneficijs vltra duos eps nõ dispensat. alle. c. quia intantũ. s. eo. ꝙ iudicio meo nihil facit: nam non loquitur. c. illud de dispẽsatione que fit ex causa. sed de his qui per ambitionẽ plura beneficia recipiũt: vt patet ibi in prin. dum dicit ꝙ intãtum processit quorundam ambitio ⁊c. non enim potest dici ambitio si dispensatio fit ex causa. põe enim ꝙ sublimis vel literatus non potest viuere ex redditibus duorum beneficiorum simplicium. dicemus ne quod episcopus non possit dispensare in tertio. certe nullibi reperitur oppositum: de hac materia dispensationis circa pluralitatem beneficiorum: vide quod dixi in repeti. §. qui vero. in. c. extirpande. j. eodem titu. ⁊ circa prebendas dixi in. c. cum iamdudum. s. eodem. ⁊ placet mihi multum circa curata limitatio. Pe. ⁊ Abb. quem sequitur Hostien. vt propter necessitatem vel vtilitatem ecclesie possit episcopus hodie dispensare. nam cum olim posset. vt probatur in. d. c. sanctorum. lxx. dist. non videtur ius illud immutatum per hanc constitutionẽ que directe non prohibet episcopo dispensare: nec etiam loquitur quando immineret dispensatio propter necessitatem vel vtilitatem ecclesie. Nec ob. c. literas alleg. in gloss. loquitur enim in pluribus prebendis eiusdem ecclesie in quibus episcopus non dispensat vt dixi in dicto. c. cum iamdudum.

20 **Additio.** † Sed nunquid talis cum quo dispensatur circa pluralitatem beneficiorum sit tutus quo ad deuꝫ: dicas ꝙ aut dispensatio fit ex causa propter necessitatem vel vtilitateꝫ ecclesie: vel propter euidentem prerogatiuam meritorum ⁊ est tutus: aut sine causa: ⁊ non est tutus quo ad deuꝫ: sed bene est tutus quo ad ecclesiam militantem. vide Petrum de ancha. in. c. j. de constitutioni. in repeti.

¶ 21 † Extra glo. quero de questionẽ quotidiana ⁊ difficili que dicatur dignitas: personatus [e]: vel officium. nam hic habemus quem non posse habere duas dignitates vel personatus. ⁊ idem ꝺꝛ de offi. in. c. j. de consuetudi. lib. vj. Innocen. ⁊ Joan. and. ⁊ alij multi hic instãt. nam quãdoqꝫ omnia ista sunt synonyma: vt probatur in. c. cum accessissent. de constitu. vbi idem officium appellatur dignitas ⁊ personatus. In contrarium facit iste text. vbi dicit idem in personatibus. ⁊ in hoc varie loquuntur iura. Expedio glo. ⁊ Innocen. per conclusiones. ¶ Prima ꝯclusio: dignitas ⁊ personatus [f] non differunt in substantia: sed Archidiaco. sensit contrarium in. d. c. j. de consuetudi. vbi dicit qꝺ dignitas est administratio rerum ecclesiasticarum cum iurisditione. Personatus vero est quedam prerogatiua in ecclesia siue iurisdictione: vt quia habet stallum in choro honorificum pre alijs: vel quid simile. Officium vero fm eum est administratio rerum ecclesiasticaruꝫ sine iurisdictione. Sic potest poni exemplum in sacrista seu thesaurario. sed pro certo iura ista nõ probãtur. ⁊ potius credendum est qꝺ ex varietate locorum insurrexerũt hec diuersa vocabula. nam in multis locis dignitas appellatur personatus: ⁊ in aliquibus quodlibet beneficium curatum dicitur personatus: ideo in istis debet attendi substãtia rei magis q̃ denominatio. vt statim subijciam. Communiter tamẽ vbi doctores tangunt hãc materiaꝫ: conclusio communis est vt is dicatur habere dignitatem qui habet iurisdictionem: vnde quilibet rector seu prior ecclesie collegiate ꝺꝛ habere dignitatem. vt notat Paulus in clemen. j. de electio. ⁊ in clementi. ne in agro. de statu reg. domi. de Rota. decis. clxvj. ⁊ talis proprie ⁊ stricte appellatur prelatus. vt in. c. cum ab ecclesiarum. vbi bonam glossam de offi. ordina. vide tex. cum glo. in. c. ij. de iudi. licet largo modo rector curatus dicatur habere prelaturam. vt est tex. in. c. tua. j. de cleri. egrotan. no. Pau. in clementi. dudum. de sepultu. pro hoc text. in. c. nisi. s. eodem. vbi prior ecclesie conuentualis [g] dicitur habere dignitatem: ⁊ abbatissa habet dignitatem. vt est tex. in. c. indẽnitatibus. de electione. lib. vj. vide textum in. c. j de etate ⁊ qualitate. vbi multi appellãtur prelati. ¶ Secunda ꝯclusio: ꝙ ad cõsiderandum dignitatem debemus attendere: an vocetur aliquo nomine de dignitatibus que in iure sunt expresse: vt puta appellat̃ archidiaconus licet nullum ministeriũ dignitatis exerceat. ⁊ ponit Innocẽ. exemplum in archidiaconatu Parmensi: nos rectius possumus exemplum ponere in archidiacono Senensi: nam Parmensis saltem habet stallum preeminentem in choro. ⁊ ex hoc videtur velle Innoc. quod solum nomen sufficiat vt includatur in hac cõstitutione: de quo multum dubito. cum debeamus potius attẽdere vim ⁊ substantiam rei quam vocabulum. ⁊ Archidiaco. in. d. c. j. videtur requirere saltem aliquam prerogatiuam in loco. sed domi. de Rota deci. vbi. s. simpliciter sequuntur hãc opi. Innocẽ. sed in cõtrarium facit. c. dudum. el. ij. de elect. 22 † Item accumulatio harum dignitatum fuit prohibita propter impotentiam deseruiendi ⁊ exercitij: sed vbi habet solum nomen cessat illa ratio. ad hoc. c. quia nõnulli. s. eodem. ⁊. c. quia in tantum. s. eodem. ⁊ cogita super hoc. ¶ Tertia conclusio: quod si in loco reputatur dignitas seu personatus: licet in iure non habeatur pro tali: tamẽ debet censeri secundum reputationẽ loci. ⁊ hoc nota. ¶ Quarta conclusio vt inspiciat̃ institutio. si eñ fuit instituta vt esset dignitas habebitur pro dignitate. ¶ Quinta conclusio ⁊ notabilis ꝙ oportet quod dignitas sit perpetua ad hoc vt includatur sub ista constitutione. pro 23 hoc cap. j. j. de cõsuetudi. lib. vj. † Et per hoc soluitur questio: nunquid acceptans episcopi vicariatum perdat dignitatem seu beneficium curatum? ⁊ videtur quod sic: quia consequitur dignitatem per vicariatum. vt nota. in glo. in clemẽ. ⁊ si principalis. de rescriptis. Item satis

est ꝙ possit

a ¶ Fructus suos. adde Cal. ꝯsi. xxi. hoc tit. do. Card. ꝯsi. cx. ⁊ consuluit Bal. ꝯsi. lxxj. i. li. ꝙ eps q̃ ꝯtxit debita ãn adeptũ episcopatũ ⁊ iurauit soluere si puenerit ad pinguiorẽ fortunã ꝙ nõ tenet̃ soluere de fructibus epatus.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Possidet. Qꝺ possessor bone fidei etiã in beneficialib⁹ nõ teneatur ad restitutionem fructuum. tenet Abb. in. c. dilecto. s. eo.

c ¶ In alio. Adꝺ Roma. cõsi. cxx. ⁊ cxxix. ⁊ cxxx.

¶ Adꝺ Bar. i. l. marcellus. in pe. col. vsi. scꝺo dico. ff. ad treb. ⁊ qꝺ ibi dico. ⁊ fuit originalr̃ de mente gl. in. l. si qs seruo. in fi. C. de fur. ⁊ inducit̃ p do. Aret. ad pulchrã. q. in rub. ff. de acq. pos. ⁊ intellige qñ ista fũt eqparata per modum regule ne obstet tex. in auf. q̃s actiones. cũ. l. pce. C. de sacros. eccle. fm do. meum do. Vincẽ. de perusio vulgariter dicto el fregio. i rubr. ff. de acqr. pos. quasdaꝫ limitationes ad dictã gl. ponit Jaso. i. §. ex maleficijs. i. xi. col. instit. de act. Aene. fal.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Adijcientes. Qñ pena cẽseat̃ repetita. viꝺ late p do. Jas. in. l. pe. ff. de in ius vocã.

e ¶ Dignitas: psonat⁹. Adde do. ꝺ Rota deci. in nouis. hoc titu.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Et personat⁹. Uide Are. in ꝯsi. xxiij. inci. in p̄senti ꝯsultatione. cũ his que posui. s. i notabilibus.

Zacharias.

g ¶ Prior ecclesie ꝯuẽtualis. Adde istũ in. c. nisi eẽt. ⁊ qꝺ ibi no. in apostil. ad eũ. in versi. dignitas. nu. 6. s. eo. titu.

est q possit esse perpetua:quia forte eps non remouebit eu
in vita.ergo debet censeri vt perpetua.vt arg.in.l.iurisperi
tos.ff.de excu.tuto.Sed cotrarium puto verum:quoniam
illa dignitas est episcopi:et de facili potest remoueri.ad hoc
c.j.de offi.vica.li.vj.Sexta coclusio q lz quis exerceat mini
sterium spectas ad aliam dignitate:ex quo tamen in loco
no reputatur dignitas no habebit pro dignitate.Contra
rium forte posset attentari vt magis attendam' substatia
rei propter qua emanauit constitutio q erronea loci estima
tione.Septima coclusio z vltima q habens officium sine
iurisdictione no coprehendit in hac constitutioe.puto q si
officiu est nudu ministerium:ita q no habet prerogatiuaz
pre alijs:tunc procedit dictu suum puta est procurator eccle-
a sie secus si est officiu cum preeminetia vt thesauraria [a].pro
hoc videt tex.in.d.c.j.de consue.lib.vj.Et qualiter cogno-
scatur maioritas dignitatis.vide per Jo.an.in.c.penul.de
offi.dele.lib.vj.z hec pcedut in dignitatibus ecclesiasticis.
Qualiter aute assumat dignitas vel nobilitas inter secu-
lares:z quis possit facere nobile aut milite. vide plene per
24 Bar.in.l.j.C.de digni.li.xij.¶ †Ulti.querit de alia qstio
ne que venit ad declaratione tex.qd dicat beneficium cu-
ratum:z quid si habeat cura in habitu sed no actu.nunqd
includat in hac constitutione:z valet hoc ad multa vt si i
aliquo statuto penali fiat mentio de collegio:nunquid suf
ficiat collegiu habitu licet no actu.¶ Quo ad primu pclu
ditur q beneficiu dicitur curatu cu habeat curaz animaru
siue in foro ptetioso siue penitetiali.z vide tex.z [illegible]
Inn.in.d.c.dudum.el.ij.de elec.Sed adde [illegible]
cle.dudu.de sepul.que videt velle q tuc ppie [illegible]
cura quado astringit ad administradu ecclesiastic[illegible]
menta:z alij tenetur ad eu recurrere.nam dr cur[illegible]
b vrie [b]:scilz reddendo eu solicitu in administration[illegible]
torum.Et ideo cum hodie fratres mendicantes [illegible]
dire cofessiones z predicare videntur habere [illegible] no
est veru.cuz alij no astringantur ire ad eos [illegible]
nec ipsi necessitentur audire.Et parochia dr qu[illegible]
cure:qr cuiqz curato dat certa pars ciuitatis seu [illegible]
stri per eum curada in diuinis.xiij.q.j.c.j. z vide q[illegible]
Pau.in cle.j.de baptis.vbi tractatur nuquid p collati[illegible]
solius baptismatis dicat ecclesia curata:z qd ex psta [illegible]
alterius sacrameti tm.¶ Quo ad secundu varie sunt [illegible]
quida tenuerunt non sufficere vt ecclesia sit curata habitu
ideo dicut q si omnes parochiani alicui' ecclesie sint mor-
tui vel recesserunt de loco.talis ecclesia no cocludit i dispo-
sitione huius.c.hac.opi.tenuit Hosti.hic. z latius psequit
in.d.c.quia nonulli.z Fed.de se.consil.cxx. Paul.in cle.j.
de offi.vica.z multi alij.z cotraria opi.tenuerunt hic Inn.
z Jo.calde.z multi seq.facietes fundametu q ecclesia cura
ta facit ordinatio episcopi no accidentia facti:z satis est q
si hodie vnus veniret ad habitanduz in parochia pot sine
alia licetia administrare illi sacramenta.Mihi plus placet
prima opi.primo:quia cu sim' in penalibus debent verba
capi in potiori significato vt euitem' pena:pro hocca. sta-
tutu.de ele.lib.vj.Ite principalis ratio costitutionis cessat
cu non sit impotens ad seruiendum vtriqz. vnde si saltem
episcopus poterit in istis dispensare nec induceret vacatio
ipso iure per receptionem sedi.z vide pro z ptra duas glo.
no.in simili.vna in.c.statutu.alia in.c.lz canon.eo.tit.z lib.

1 ☞ Conferens beneficia indignis suspenditur a collatione beneficiorum z a papa vel patriarcha absolui potest.
2 Clerici indigni possunt promoueri siue assumi ad beneficia qn non reperiuntur digni:dumodo non sit tanta indignitas que inducat peccatum:quo casu si papa rescriberet pro eis non esset ei obediendum.
3 Clericus inhonestus z illiteratus non promouetur:z aliquando promotus elicitur.
4 Episcopus non potest deponi nisi a solo papa:suspendi vero potest a concilio prouinciali.
5 Delicta reiterata graui' puniut maxie pcedete monitioe.
6 Capitulu no succedit qn plat' est suspesus a collatioe bnficiorum vel a toto officio propter eius delictu.z nu.10.z.12.
7 In penalibus puisio cocepta in vera persona no extendit in representatam vel fictam.
8 Archiepiscopus non potest puniri per concilium prouinciale.quia ipse est caput concilij:z idem in papa per concilium generale quia ipse est caput.
9 Inquisitio generalis potest fieri aliqua fama no precedente:specialis vero id est quado fit ptra certam persona: non potest fieri aliqua fama non precedente.
Si in inqsitione generali nominetur certa psona ptra qua
postea specialiter inquirat:depositiones facte i inquisitioe generali non facient fidem in inquisitione speciali.
11 Collatio facta indigno an sit ipso iure nulla:z conferes priuetur potestate conferendi.
13 Excoicatus a cocilio prouinciali potest absolui ab epo suo.
14 Excoicatus ex costitutione alicuius epi alieni potest a suo epo absolui:secus si esset excoicat' ab homine:qua no posset absolui. nisi ab illo vel superiore ipsius.

1 **Graue nimis.** †Conciliu prouinciale a beneficioru
collatione suspedit eos qui post secunda corre-
ctione idignis bnficia pferut.puidet etia ne qs
interim beneficia conferat:z illam suspensionem relaxat so
lus papa:vel solus patriarcha. Primo narrat delictum.
Secundo puidet ibi:volutas.¶ Casus literalis.¶ Qui-
da prelati ecclesiaru carnali affectione ducti non iudicio ra
tionis promouet indignos ad beneficia ecclesiastica: vnde
multa pericula imminent ecclesijs.volens cocilui huic mor
bo mederi.precipit vt pretermissis indignis pmoueant ido
neos q deo z ecclesijs valeat deseruire:z de hoc fiat diliges
inquisitio in cocilio annuatim:z si aliquis post trina moni
tione culpabilis repertus fuerit per ipsum conciliu suspen-
datur:z in eodem concilio persona idonea instituat q sup-
pleat suspensi defectu in beneficijs conferendis.z hoc idem
circa capitula que in his deliquerint obseruetur .delictum
vero metropolitani ex parte concilij domino pape nuntie-
tur.z vt istud statutum melius obseruetur,sententia huius
modi suspensionis sine licentia Romani pontificis vel pro
2 prij patriarche non relaxetur.Ber.¶ †No.j.ibi:cu possint
viros zc.arg.a contrario litere qd in defectum idoneorum a
possint indigni assumi ad beneficia.nam fm Hostien.con
struenda est domus ex lapidibus qui occurrut.z melius est
locu implere q vacuum dimittere.argu. in.l.generaliter.§. b
spurios.ff.de decu.vbi in defectum legitimorum spurij assu
muntur in decuriones. Sed aduerte:quia idem Hostie .in
quada alia apostilla sentit contrarium.dicit enim q si vn' c
solus reperitur idoneus illi soli sunt potius confereda plu-
ra beneficia q indignis.ad hoc.xxj.q.j. Concordare sic qd
vbi tanta est indignitas q no potest prouideri sine pecca-
to:vel sine graui aliorum scandalo.tunc procedit secundu
dictuz:secus si no est tanta indignitas:vt quia patitur so-
lum defectu in scientia.in alijs tamen est bonus clericus.et
tunc procedit arg.a cotrario huius litere.z vide quod not.
Jo.an.in.c.cum adeo.de rescrip.vbi sentit quod etia man-
c dato pape no est obteperandu qn est tanta indignitas [c] ex
parte pmouendi vt sine peccato mortali pmoueri no pos-
3 sit.¶ †No.ij.q moru inhonestas z literarum defectus im-
d pedunt que promouendu, z qnqz deficiunt iam pmotu.[d]
4 vt in.c.fi.de eta.z quali.¶ †Tertio no.q conciliu puinciad
le habet iurisdictione super omnes de prouincia:vnde z p-
latos ex pprio delicto potest suspedere,epz tame deponere
no potest:ibi enim requiritur autoritas pape .iij.q.vj.c.ac-
5 cusatus.z.c.quauis.¶ †Not.iiij.ibi:annuatim.q cocilium
prouinciale debet fieri annuatim.z ide dicendu de synodo
episcopali.in.c.sicut olim.el.ij.de accu.vbi vtruqz dictu pro
batur.z est bonus tex.in materia istoru cociliorum.¶ No.
ibi.post primam z secunda correctionem.q delictum itera-
tum grauius punitur maxime precedente monitioe:tu qa
videtur delictu consuetudini deputatum.l.tertia.C.de epi-
scopa.audie.z.c.monasteria.de vita z hone.clerico.tu quia
videtur incorrigibilis.ca.cum no ab homine.s.de iudicijs.
6 ¶ †Nota q prelato suspenso a collatione beneficioru non
succedit capitulu.pro hoc.c.j.de supple.negli.prela.lib.vj.z
c.quia diuersitatem.j.de conces.preben.z generaliter posset
dici q prelato suspenso a toto officio propter delictum pro
prium diu continuatu non succedit capitulum.vt videtur
tex.no.in.c.fi.de sta.reg.fm intellectum quem ibi dabo:na
hoc clare probat ibi in abbate suspeso vel remoto.¶ Not.
7 in ver.z hoc ipsum.† q lz.s.prouiderit text.cotra prelatos
seu collatores beneficium nihilominus in hoc prouidet spe
cialiter cotra capitula.Ex quo potes colligere notabile di-
ctu q in materia penali prouisio concepta in veram perso-
nam no extediter ad ficta z representatam.z pro hoc text.
opti.in.l.iij.de neg.gestis.¶ Nota vltimo casum in quo il
le qui suspendit non potest absoluere regulariter cotra de
peniten.distinc.j.ca.verbum. sed ratio specialitatis huius
ponitur in textu:vt de facili hec suspensio non remittatur
8 z quatuor patriarche honorentur . ¶ †Potes etiam
colligere quod metropolitanus non potest puniri per
capitulum prouinciale.z hoc quia ipse est caput concilij:

a ¶ Thesauraria. adde eude Alex. consi.xcvj.
b ¶ Cor vrit. Adde Old.consil.cij. Sebasti. Sapia.
c ¶ Indignitas. Adde q no valet collatio facta per papa notorie indigno tanta indignitate q nutriretur peccatum . vt late cocludit Fel. in.c.si qn.colu.iij. versi . ppter illud dictu Inno.s.de rescrip.
Zacharias.
d ¶ Iam pmotu. Adde q eps idoctus si est idigne pmot' meret decapitari fm gl.fi. i.l.q cu vno .i pn. ff.de re mili. Fel.i c.si qn.col.v.v.cosidera tertio.s.de rescri. z q snia regrat in epo: vide glo.z Arc.lxj.di. c.statuim'.z vtru papa possit dispesare cuz illiterato vt sit eps . dixi in apostil. ad istum post eum in ru. s. de sum. tri.nu.6.i ver.episcopi.

⁊ sic facit in arg. ꝙ papa non pōt puniri per concilium generale cum sit caput ipsius concilij, pro quo facit opti. tex. in. c. significasti, de elec. ¶ †In gl. i. ibi: imo ex officio. Pōdera gl. nam per hāc dictionē imo: que venit correctiue ad precedētia: vt legit ⁊ no. xvj. q. i. predicator. sentit ꝙ hāc inquisitionē facit cōcilium: etiā fama nō precedēte. Sed obs. c. qualiter ⁊ quando. el. ij. de accu. vbi tex. loquit de inquisitione fienda ex mero officio: ⁊ tamen requirit infamiā preambulā. Inno. primo reddit rationem diuersitatis dicens ꝙ hic nō fit inquisitio vt pena irrogetur alicui specialiter: sed vt subditus reddat rōnem de talēto sibi commisso. hec ratio non placet Hosti. ⁊ mihi multominus. nam. c. qualiter loquitur de rōne administrationis reddenda. Itē hic venit imponenda pena suspensionis. Reddit secūdo Inn. aliam rationē dicens ꝙ ista concilia principaliter fiunt ad correctionē morū. xviij. dist. quoniam. ⁊ est text. in. d. c. sicut olim. quasi velit ꝙ ibi nō agitur ad penā. sed in cōtrariū facit: qꝛ pena venit imponēda: vt p̄dixi. nec per inquisitionē debet aliquis infamari ex quo infamia non precessit. Host. reddit duas alias rōnes que profecto non satisfaciunt cōtrario. ideo breuiter dic ꝙ iste tex. loquit de inquisitione generali ⁊ nō cōtra certam personam generalis[a] etiam inquisitio potest ⁊ debet fieri per superiorē cum debeat purgare prouinciam malis hominibus. c. j. de offi. ordi. l. cōgruit. ff. de offi. presi. ⁊ in hac nō requiritur qđ infamia precedat: cōtraria loquuntur in inquisitione spāli contra certam personam in qua requirit ꝙ infamia precedat. ⁊ hoc aperte sentit Inn. in. c. j. de postu. prela. ⁊ probat dictis iuribus. ⁊. c. sicut olim. preallē. videmus etiā ꝙ propter hāc inquisitionē gn̄alem debet prelatus annuatim visitare diocesim. c. cum venerabilis. de cēsi. ⁊ de offi. arch. c. mādamus. Et aduerte ꝙ si in hac inquisitione gn̄ali nominatur aliqua p̄sona fit inquisitio spālis contra illam personā nominatam: nec depositiones facte in inquisitione gn̄ali facient fidem in speciali[b], vt no. spāliter Inno. in. c. bone. de elec. ⁊ per Bar. in l. fi. ff. de qōni. ⁊ hec no. ¶ †In glo. ij. in fi. Sol. clarius f̄m doc. ꝙ contraria procedunt respectu illius bn̄ficij dūtaxat qđ ꝯfertur indigno. nam nō requiritur aliqua monitio: sed incōtinenti potestas prouidendi illa vice deuoluitur ad capitulū vt superiorē. iuxta ea que habētur in ꝯtrarijs hic signatis. istud. c. loquit de suspēsione gn̄aliter fiēda a collatione omnium beneficiorū. hec enī pena cum sit grauis nō infligit ipso iure: sed oportet ꝙ precedat bina monitio: et postmodum sequatur sententia suspēsionis. vt dicit Inn. vtraqꝫ pena pōt cōcurrere: illa respectu illius beneficij sine admonitione ex vnico delicto tm̄. ista respectu delicti ꝯtinuati ⁊ quo ad oīa beneficia. ¶ †In gl. sup verbo suspendatur. ibi: essent irregulares. Aduerte quia gl. non videtur bene dicere. imo iudicio meo est contra. c. cum in cunctis. de elec. nā ibi patet ꝙ collatio facta indigno est ipso iure nulla: ⁊ ptās prouidendi pro illa vice deuoluit ad alium. pone enī ꝙ collatio parochialis ecclesie fuit facta patienti defectum in etate vel prorsus illiterato, dicemus ne illos tolerādos: qꝛ non sunt irregulares? certe minime: imo etiam ep̄s debet remoueri[c]. c. fi. de eta. ⁊ quali. Dic ergo sic: quod aut isti sunt indigni illa indignitate q̄ impedit vires collatiōis ipso facto vt in quatuor defectibus qui habent in. c. cuꝫ in cūctis. §. alle. ⁊ tūc in dubio sunt isti de facto remouendi: qꝛ nullum habent ius in bn̄ficijs: vt ibi. Aut non est talis indignitas: ⁊ tūc si est magna dꝫ remoueri ⁊ p̄uari ex quo est inhabilis. ar. c. j. de eta. ⁊ qual. ⁊. xvi. q. vij. inuentū. xviij. q. ij. si quis abbas. Aut nō est tāta indignitas ⁊ poterunt tolerari. ⁊ hoc casu posset procedere glo. nā multa impediunt promouendū que non deijciunt iam promotum. xxxix. dis. petrus. ⁊ vide ad intellectū. c. cū in cunctis. qđ no. Jo. and. in reg. odia. de reg. iur. in mercu. Nec ob. quod glos. subijcit hic de monitione: qꝛ illa non fit vt euitetur pena ca. cum in cunctis. vt. s̄. dixi. sed vt euadat penā huius. c. ¶ †In gl. super ver. persona. in fi. Non bn̄ respōdet iudicio meo: ad. c. cū in cunctis. dic vt predixi ꝙ illud. c. prouidet in collatione bn̄ficij indigno facta: nā in tali collatione pro illa vice succedit capitulū. sed hic loquit cum ep̄s suspēditur gn̄aliter a collatione oīm beneficiorum in quibus non fuit cōmissum delictū: vnde hec ptās nō deuoluitur ad capitulū nec ad archiep̄m: sed solū ad papam nisi aliud fuisset hic prouisum: vt patet in. c. qꝛ diuersitatē. preall. ⁊ vide quod legitur ⁊ no. in. c. j. de sup. negli. pla. lib. vj. ⁊. c. quāꝙ. de electio. eo. lib. ¶ †In gl. fi. in fi. Sed aduerte ad vnū notabile dubium: ponamus ꝙ papa non reseruasset istā absolutionē sibi: vel cōciliū p̄uinciale excōicaret subditū alicuius prelati: nunquid posset ille prelatus absoluere subditum suum? Hosti. hic mitat. Jo. an. clare cōcludit ꝙ excōicatus p canonem cōcilij p̄uincialis pōt absolui ab ep̄o suo: mouetur qꝛ non debet esse maioris potestatis cōstitutio cōcilij p̄uincialis quā generalis: vel pape: sed ab ista pōt ep̄s absoluere si papa non reseruauit sibi absolutionem: ergo fortius poterit absoluere a constitutione prouinciali. ⁊ not. semper hoc dictum domi. Ant. dicit enī licet hoc seruetur in practica: potest tamen dictum cauillari: quia papa in sua cōstitutione hoc specialiter prouidit forte propter locorum distātiaꝫ. vt in. c. nuper. de senten. excōmu. ergo non debet hoc extendi ad cōstitutiones aliorum: sed primum dictum plus mihi placet. ⁊ videtur casus in. d. c. nuper. versi. quia tamen conditor canonis. vbi papa non facit in hoc specialem prouisionem: sed processit ex cōiecturata mente cōditoris canonuꝫ. nā non reseruando sibi absolutionē videtur alijs cōcessisse. ita aperte dicit ibi tex. ¶ †Et ex hoc infero ad vnū quotidianum dubium: pone quod statutum episcopi Senensis fulminat excommunicationē ꝯ intrantes monasteriū monialium: quidam forēsis incidit in illam excommunicationem: nunquid poterit absolui ab episcopo suo? et credo qđ si per supradicta: nam illa est excommunicatio communis: nec debet esse maioris potentie quā excommunicatio lata per constitutionem pape. dico tamen qđ predicta non p̄cedunt in excommunicatione lata per viam sentētie: et nō statuti[d] a consilio p̄rincipali vel ab alio episcopo ratione delicti: quia sententia lata ab homine nemo preter ferenteꝫ vel superiorē potest absoluere. c. pastoralis. §. preterea. de of. or. ¶ Sed pro declaratione. c. queritur q debeant interesse in cōcilio prouinciali: de quo hic. Sol. scire debes qđ iura faciūt hic mentionem de tribus concilijs vnum est generale cui preest papa: ⁊ dicitur generale: quia representat totā ecclesiam vniuersalem. ⁊ in isto qui debeant interesse non reperitur iure decisum. nec doc. nec gl. specifice hāc materiam attingunt quod viderim. ⁊ de isto dicetur deo duce in disputatione nouissime fienda. Et scđm conciliuꝫ prouinciale sic dictum quia representat ecclesiaꝫ prouincie: ⁊ in hoc interesse debent episcopi prouincie. xviij. distin. per totum. Sed multum dubitat de capitulis alias canonicis ecclesiaꝝ cathedralium. Inn. videtur hic tandem tenere qđ nisi specialiter eorū intersit nō sunt de necessitate vocādi. sed mihi vr̄ tex. in ꝯtrarium in. c. fi. j̄. de his que fi. a prela. Tertium est cōcilium ep̄i quod appellatur synodale: ⁊ in hoc debent conuenire omnes clerici diocesis. xviij. dis. decernimus. vide qđ dixi in. c. sup his. de maio. ⁊ obe. ⁊ de his duob⁹ cōcilijs quā potestatem habeant: ⁊ qui debeant interesse: ponit hic Innocen. licet super generali concilio ipse ⁊ ceteri transierunt sicut muscipula super prunas.

1 ☞ Clericus debet sustentari de fructibus beneficij nō obstante aliqua consuetudine in contrarium.

2 Patronus etiam ecclesiasticus non potest sibi vēdicare fructus beneficij vel ecclesie: reseruata exigua portione rectori: nec valet consuetudo in contrarium.

3 Clerici de iure diuino debent esse literati.

4 Clericus debet alere se de fructibus beneficij: ⁊ etiam alere famulos si qualitas p̄sone patitur ipsum habere famulos ⁊ debet pl⁹ habere: quia forte est aliqua delicata persona.

1 **Extirpāde.** †Rector ecclesie non obstante consuetudine episcopi vel patroni: debet de redditib⁹ ecclesie sufficientem habere portioneꝫ. hoc dicit. Primo ponitur excessus. Secūdo prouisio. ibi: cum igitur. ¶ Casus literalis. †Patroni ecclesiarum ⁊ alij quidā p̄uentus ipsarum ita sibi vsurpant qđ de sua portiōe presbyteri nequeāt sustentari: ita quod presbyteri in quibusdam locis non obtinēt nisi quartam quarte: scilicet sextamdecimam decimarum ⁊ ideo ibi nullus sacerdos inuenitur qui habeat pitiam literarum. Cum ergo qui altari seruit viuere debeat de altari: statuit concilium: vt non obstante aliqua cōsuetudine alicuius persone personis ipsis sufficiens portio relinquatur. Bernar. ¶ Nota primo quod non valet cōsuetudo vt patroni etiā ecclesiastici: quia de his proprie loquit istud ca. vendicent sibi redditus ecclesie exigua portiōe rectori reseruata. ¶ †Secundo nota quod ad tenuitatē beneficiorū sequeret quasi necessario assumptio ⁊ promotio imperitorum: ⁊ ideo esset multuꝫ cauēdū vt ecclesie parochiales nō edificent sine dote sufficiēti vr̄ facultas clericis vacandi studio: nā p studiū prouidetur toti ecclesie vniuersali ⁊ requiritur hec scientia in presbyteris etiam iure diuino.

vnde dixit

---

a ¶ Generalis. add. de Oldra. consil. cclxxviij. ⁊ vide q̄ late posui in apo. meis ad Ang. de are. i trac. malefi. in v. fama publica precedente.

✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ In spāli. Uid Abb. ⁊ Moder. in. c. ad petitioneꝫ in. j. no. j̄. de accu.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Dꝫ remoueri. Uide gl. in. l. qui cuꝫ vno. in pn. in v. tēperario. in fi. ff. d re mili. q̄ vult ꝙ ep̄s indigne p̄mot⁹ mereat dcapitari. quā gl. dicit stupendā Feli. in. c. fi. qn̄. col. v. v. si de inferioribus. s̄. de rescri. ⁊ ibi colum. pe. ponit que sciētia sufficiat in episcopo.

d ¶ Statuti. Adde Fed. cōsil. xvj. vbi dicit ꝙ episcopus absoluit ab excōicatiōe canonis nisi papa sibi specialiter reseruasset: nō autē a snia hoīs ⁊ ibi vide multas differentias inter sniam ⁊ statutū.

vnde dixit deus per prophetam. q2 tu scientiam repulisti: ⁊ ego te repellam ne sacerdotio fungaris mihi. Osee. iiij. ca. ⁊ habetur transsumptiue in. c. nisi cum pridem. de renūtia. ¶ No. ibi: nullā vel modicā peritiam. ꝙ nulla vel modica peritia equiparātur: imo modica aliqñ ducit in errorem. q2 credit verum sentire ꝙ tamen ignorat: sed prorsus inexpertus cōsulit alios. ¶ No. tex. allegabilē in ver. cū igitur. probat aperte ꝙ cleric⁹ licite viuit de redditibus ecclesie[a]. ⁊ debet inde habere sufficiētē portionē. Et declara hoc dictum fm plene dicta in. d. c. de monachis. s. eo. nam videt loqui in ecclesia cuius proprietas pertinet ad aliū ex priuilegio vel ex ꝯsuetudine. vt in. c. ꝯsultationibus. j. de don. ⁊ c. pastoralis. de priuil. ¶ † In gl. sup ver. sufficiēs. No. glo. qd redditus beneficij debent esse sufficientes nedum clerico: sed etiā suis. ⁊ alleg. bonū tex. que hoc probat. l. dist. studeat. ⁊ intelligo de suis qui quasi necessarie[b] trahunt morā cum clerico. nam fm qualitatē persone debet habere seruitores. nō enim debet sibi coquere: ⁊ si est doctor vel notabilis psona oportet ꝙ habeat famulū vel famulos. ⁊ ideo dt hec gl. ꝙ minus sufficit pauperi q̄ diuiti: nam pauper qui alias nō est nobilis vel literat⁹ nō indiget tāto apparatu vñ dum glo. dicit de diuite: mihi non placet illud verbum. nec. c. qd alie. hoc probat. sed loquit de psona delicata que ex defectu nature non pōt cōtentari cibis grossis ⁊ cōibus. ⁊ ideo intellige gl. fm ea que habentur ⁊ no. in. c. de multa. in fi. s. eo. vide ꝙ no. xxi. q. j. in sum. ⁊ in. c. j.

1 ☞ Clericus nō residēs in ecclesia parochiali vel nō ponēs vicariū qñ est annexa prebende priuatur ea. vide. j. in repeti. in. iiij. col. versi. oppo. ⁊ videtur in versi. his expeditis.

2 Clericus habens ecclesiam curatā debet in ea seruire per se ⁊ nō p aliū: nisi ex iusta cā ad modicū tēpus velit seruire p vicariū: sed an isto casu requirat licētia epi: vide remissiue.

3 In epm potest quis eligi nisi saltem sit subdiaconus. Canonici nō existētes in sacris nō habēt vocē in capitulo. Eps potest compellere canonicos ad subdiaconatum.

4 Ecclesia parochialis vnita prebende vel alteri dignitati potest per vnum teneri ratione connexitatis.

5 Clericus habens prebendā ⁊ ecclesiā parochialem illi annexam debet seruire in ecclesia maiori ratione prebende. Clericus habens dispensatiue plura bñficia debet seruire magis digno: ⁊ alteri per vicarium.

6 Vicarius ppetuus in aliqua ecclesia vbi seruit pro alio nō debet habere oēs fructus sed tantū congruētem portionē.

7 Eps potest ex beneficio pingui constituere duo ex causa.

8 Que beneficia requirunt residentiam. Clericus non deseruiens ecclesie per se vel alium: an ex consuetudine possit percipere fructus. ⁊ nu. 9. ⁊. 11.

10 Pena quādo opponitur negatiue non cōmittitur nisi precedat monitio: secus qñ apponitur affirmatiue. ⁊ nuñ. 12. vbi aliter dicitur. ⁊. j. in repeti. nu. 16. 19.

11 Clausula etiam odiosa in fine posita concernit omnia precedentia etiam diuersa.

1 **Qui vero.** † Priuatus est parochiali eccl'ia rector in ea nō residēs: nisi sit annexa dignitati vel p̄bende: quo casu debet ibi habere perpetuū vicariū ⁊ in fine prohibet in fraudem rectoribus de ipsius prouentibus pensionē in beneficium dari. h. d. Vel sic: Nō residens in ecclesia parochiali non ponens vicariū quando ex annexa bñficio maioris priuatus est ea. h. d. fm dcm ibi: aliud autē. ¶ Casus literalis. Dicitur in. §. isto quod qui habet parochialē ecclesiam in persona propria deseruiat eidē in ordine debito: ⁊ nō per vicarium: nisi forte illa parochialis ecclesia sit annexa dignitati vel prebēde: in q̄bus casib⁹ per vicarium poterit ibi seruire canonice institutum qui habeat de prouentibus ecclesie congruam portionē alioquin sciat se illa priuatū autoritate huius decreti: et alij conferat qui velit ⁊ possit quod dictum est adimplere: id est deseruire in ecclesia p seipsum. In fine dicit ꝙ nullus de prouentib⁹ ecclesie que debet habere curā proprij sacerdotis alicui conferat pro bñficio pensionē. Ber. ¶ † No. j. ꝙ habens ecclesiā curatam tenetur illi deseruire personaliter: non autem potest ꝯstituere vicarium. videtur enim electa industria persone: ⁊ sic non pōt cura alteri delegari. ad hoc. c. is cui. de offi. dele. li. vj. ⁊. s. de offi. dele. i fi. ⁊ facit. l. inter artifices. ff. de sol. hoc intellige nisi ex causa: ⁊ ad tēpus velit sibi cōstituere vicarium quo casu nūquid teneatur habere licētiam episcopi: an solus possit constituere vide text. in. c. cū ex eo. de elec. lib. vj. ⁊ ibi per Jo. and. ⁊ valet consuetudo ꝙ ad modicū tempus possit solus ipse. ⁊ ibidem habetur quid faciendū in absente causa studiorum. ¶ No. ij. ibi: in ordine ⁊c. ꝙ qs tenet deseruire bñficio suo in ordine quē ipsum bñficium requirit. [c] si enim est ecclesia parochialis debet rector esse sacerdos. Idem in abbatibus: prepositis: ⁊ simi. vt in. c. j. de eta. ⁊ quali. Si vero est archidiacon⁹ sufficit qd sit diaconus. c. cum in cūctis. §. inferiora. de elec. Si sunt canonici debent ad minus esse subdiaconi: secūdū Host. † Nam cū non posset eligi in epm nisi saltem sit subdiaconus. c. a multis. de eta. ⁊ quali. debent electores saltē esse in eodē ordine vt electus ⁊ lectores conueniant. ⁊ propter hoc dictū Host. emanauit cle. vt hi qui. de eta. ⁊ quali. vbi dicitur qd canonici non existētes in sacris non habēt vocē in capitulo. ⁊ de hoc dic vt plenius ibi no. ⁊ tene menti hoc dictū Hostiē. Ex eo enim potest inferri ꝙ episcopus pōt compellere canonicum: vt saltem se faciat promoueri ad subdiaconatū: q2 alias ecclesia patitur defectum in cōsilio suo ⁊ in administratione respectu ordinis. ⁊ de hoc tamen recurrēdū est ad. d. cle. ¶ † No. iij. ꝙ ecclesia parochialis potest vniri prebēde ⁊ alteri dignitati: ⁊ ꝙ quis potest habere dignitatē ⁊ ecclesiam parochialem quādo vna venit accessorie ad aliam expressius habetur in. c. super eo. j. eo. ti. lib. vj. ¶ † No. iiij. ꝙ habēs prebendā ⁊ ecclesiam parochialē illi annexam debet deseruire in ipsa prebēda. ⁊ sic in ecclesia maiori ⁊ sic prebenda rōne ecclesie in qua est censet maior q̄ ecclesia parochialis. Et facit hec litera in arg. ꝙ habēs duo beneficia requirentia residentiam ex dispensatione tenet deseruire personaliter in maiori ⁊ alteri p vicarium qd etiam sentiunt hic doc. ⁊ per hoc potest limitari glo. nota. in. c. non potest. j. eod. lib. vj. quē dicit ꝙ habens duo bñficia incompatibilia ex dispensatione potest deseruire cui vult vel p se: vel vicariū vtriqꝫ. debet enim illa glo. restringi quando bñficia sunt equalia: secus si vnum sit dignius relinquo. arg. opti. hic. Si quis tamē vellet cauillari ⁊ illam glo. intelligere vt iacet. posset respondere ad istum tex. ꝙ hec ecclesia parochialis erat annexa alteri: vñ rōne annexionis illa censetur quasi membrū alterius: vñ principaliter obligat iste ad seruiendum ecclesie principali. sed quādo sunt due ecclesie per se stātes non magis vrgentur a iure ad seruiēdum vni q̄ alteri. sed primū dictum videtur equius. arg. in. l. j. ff. ad silleia: debet enim subuenire magis indigenti. facit quod no. Inno. in. c. cum iamdudū. s. eod. ¶ No. ibi: idoneū ⁊ perpetuum: ꝙ vicariorum quidā sunt vicarij perpetui ⁊ deputati ad curā animarum in foro penitentiali: quidā sunt temporales ⁊ istorum quidam deputātur in foro penitētiali. vt in casu. c. cum ex eo. alle. quidā deputatur in foro cōtentioso vt vicarij episcoporū. de offi. vica. per totū. Et qualiter cōstituatur hic perpetuus vicarius. dic vt in glo. super ver. perpetuū. ⁊ in. c. ad hec. de offi. vica. Et not. bñ hunc tex. ꝙ de iure cōmuni non potest qs deseruire per vicarium temporalē etiā si ecclesia parochialis sit annexa prebēde vel dignitati sue. ¶ † No. ibi cōgruētem ⁊c. quod iste vicarius etiam perpetuus non debet habere oēs fructus ecclesie: sed tm̄ congruentem portionem. Et no. qd appellatur vicarius ⁊ non rector: quia cura saltem habitu pertinet ad rectorem principalē ⁊ ad istum vicarium solum pertinet exercitiū. de quo dic vt no. in cle. vnica. de offi. vica. ⁊ aliqd p gl. in. c. exposuisti. j. eo. ¶ † Not. in ver. illud. ⁊ tene mēti ꝙ cessante fraude potest ex prouentibus vnius bñficij constitui aliud beneficium. Et sic collige bonā practicam ꝙ vbi est vnum altare multū pingue vel ecclesia multū abundans poterit superior maxime ea vacāte ex certis redditibus cōstituere aliud beneficiū vel pro sacerdote vel pro clerico.[d] Iste enim text. solum prohibet in fraudē: quia forte quandoqꝫ episcopus volens prouidere consanguineo vel amico constituebat sibi pensionē pro beneficio: secus autem vbi cessaret fraus. sic puto ꝙ debeat intelligi. c. cōquerente. de cle. non resi. vt ibi dixi. ⁊ facit. c. per tuas. ⁊ qd ibi not. j. de simo. Et ex predictis no. pensio potest cōstitui ex redditibus vnius beneficij alij assignāda p hoc. c. ad audientiam. de rescrip. facit. c. quamuis. eod. titu. lib. vj. Sed tex. iste hic loquitur qñ constituitur pro beneficio: nō aūt pro sustētatione nuda alterius. ¶ † Sed quero anteq̄ descendam ad gl. hic est prouisum de habente ecclesiam parochialē vt deseruiat per se nō per vicarium: quid dicendum in alijs beneficijs: Host. hic sentit ꝙ idem. dicit enim habēs personatū tenetur illi deseruire. vt in. c. ex parte. de cleri. non resi. De cardinalibus probatur in. c. ij. eod. titu. idem dicit in habente prebendam. supra eo. titu. c. pe. idem in alio tit. etiam viginti solidorum. vt in. c. conquerēte ⁊ per hoc sentit Host. quod quodlibet beneficium ecclesiasticum requirit residentiam. quod satis dixi in. d. c. com-

Zacharias.

a ¶ De redditib⁹ ecclesie. Qd no. in apost. ad istum in. c. reprehensibilis. nu. 8. in apost. in versi. testari. s. de appella.

Sebasti. Sapia.

a ¶ De redditib⁹ ecclesie. Qño plātus possit viuere de redditib⁹ ecclesie. ⁊ i quos vsus possit illos dispēsare vide Feli. i. c. postulasti. co. viij. versi. qño cleric⁹: s. de rescrip.

b ¶ Necessarie. adde qd voluit Ol. consi. xj.

c ¶ Requirit. Adde eūde ꝯsil. xxvj.

d ¶ Clerico. adde qd voluit Calde. consi. vj. hoc titu.

quere̅te.facit.c.peruenit.de app.Ad istum tex.qui facit in arg.pro ꝯtraria parte dn̄i,solū prouidet in ecclesia parochiali: credo posse rn̄deri ꝙ habuit respectū ad cōem ꝯsuetudinē ſm quā ista minora nō requirūt residentiā.⁊ deseruitur ꝑ vicarios:⁊ ꝙ ꝯsuetudo valet:ꝓbatur in.c.gratie.de rescr.li.vj.vbi de hoc,⁊.c.cum oēs.de ꝯsti.cum si. An aūt valeat ꝯsuetudo,in ecclesia parochiali vt per alium quis possit deseruire[a]; Joā.de lig.in.d.c.cum omnes.dicit ꝙ non.⁊ pro eo induco bonū tex,in.c.lꝫ canon.in fi.de elec.li.vj.vbi eps non pōt dispensare nisi ad tēpus super residētia. Sed ꝯtrarium vidētur hic sentire doc.dicūt enim in quodam casu excepto ꝙ rōne constitutionis seu cōsuetudinis rationabilis pōt quis deseruire per alium : ⁊ qn̄qꝫ percipere fructus etiam per alium nō deseruiēdo.⁊ hoc vltimū est vnū sin,dictum limitans multa dicta Host.qui semper fuit in opi.vt nō valeat ꝯsuetudo.ꝙ qs ꝑcipiat fructꝰ ⁊ nō deseruiat saltem per vicariū.Sed cōprehendo mentē doct,distingue ꝙ aut bn̄ficiū est curatū,aut est beneficiū simplex.Primo casu si est annexū alteri:serua qd hic dicitur.si nō est annexū tenet deseruire ecclesie parochiali nisi ꝯsuetudo,rationabilis vel ꝯstitutio habeat vt possit deseruire per vicariū[b] .secus vbi cōstitutio vel ꝯsuetudo nō esset rōnabilis ⁊c.exemplū qn̄ canonicus eccl'ie cathedralis habet ecclesiā curatā in titulū:⁊ est necessariꝰ ecclesie cathedrali ꝓ cōsilijs ⁊ alijs nec sustētari pōt ex prebēda,hec em̄ causa est satis rationabilis vt ꝯcurrēte ꝯsuetudine vl' statuto possit tenere vtrūqꝫ ⁊ illi deseruire per vicariū.secus vbi nulla ratio concurrat vt quia solum vagādi causa nō vult deseruire ecclesie,Secundo casu quando beneficiū est simplex:aut indiget seruitore:⁊ tunc non valet consuetudo vt non deseruiat saltē ꝑ vicariū;q: ꝯsuetudo esset nimis onerosa ecclesie,⁊ hoc casu intellige no.per doc,in.d.c.cum omnes.si vero ecclesia non patitur defectum ministri:tunc valet consuetudo vt possit recipere redditus in absentia etiā nō cōstituendo sibi vicariū in loco sui.⁊ sic distingue ⁊ intellige dicta doc.hic ⁊ poteris saluare cōsuetudinē hodiernā q̄ multū inoleuit in cathedralibꝰ ecclesijs,⁊ facit.c,cū omnes.s̄.alle,vbi nihil dr̄ de vicario.⁊ vide hic multos casus exceptos ꝑ doc.in quibus potest quis deseruire per vicariū. 9 †In glo.suam.in ver,priuatum.in fi.Hec gl.multū vacillat: quia ibi fuit visum valde rigorosum ꝙ ex nō residētia sit priuatꝰ qs ipso iure sine monitione[c] sed tādē in fi.videt approbare intellectum vt pena ista concernat solū primū casum huius.§.scꝫ qn̄ non deseruit per se.in ecclesia curata alteri nō annexa. Host.tenet hic aliam lec,vt pena cōcernat solum ſꝫ casum qn̄ est annexa ⁊ nō deseruit per vicarium perpetuum.⁊ dicit ꝙ si intra sex menses nō pn̄tat epo vicarium incidit incontinenti in istam penā ⁊ priuatur nō solū pn̄tatione.sed etiā fructibus bn̄ficij in vita sua.adducit in arg.c.ij.de con cess.pbē,hec lec.Host,videtur placere doc,sequē.vt Jo. an. do.Card.⁊ do.Ant.tum vt euitetur,iurium correctio.tum q: videtur magis exosum si potest deseruire per vicariuꝫ ⁊ nō deseruit:⁊ sic iura posita,de cleri.nō resi.remanēt incorrecta.Inno.autē videt velle ꝙ pena referat ad primuꝫ casum.Sed aduerte oēs fere doc,hic post Inno.in hoc conueniunt ꝙ pena huius.c,nō habeat locū nisi post admonitionē factam in congruis loco ⁊ tempore residendo ⁊ prefixo tēpore vt resideat.quo lapso si nō deseruit priuatꝰ est ipso facto, 10 †Et ponit hic Inno.vnam theoricā que allegat per omnes.ꝙ vbi pena[d] apponitur negatiue non cōmittitur nisi precedat monitio:secꝰ si affirmatiue.vt in casu.c.si quis suadente.xvij.q.iiij.assignat rationē.quia facta patēt negata latēt.⁊ est vna theorica multū solēnis .sed ego hūc §,cōmentaui ⁊ repetij:⁊ interserui materiā dispensationis circa pluralitatem bn̄ficiorū:⁊ ibi plene videas ; sed quātū ad ꝓpositū nō fui secutus hanc theoricā Inn. 11 †Et pro intellectu.c.duo sunt vidēda.Primo nunquid pena huiꝰ §,referatur ad primum vel secūdum casum.Secundo nunquid requirat monitio anteq̄ cōmittatur pena,Quo ad primū credo ꝙ ista pena cōcernat vtrūqꝫ casum.probatur per.c.inquisitionis.de app.vbi patet ꝙ clausula etiā odiosa posita in fine dispositionis concernit etiam oīa precedētia:etiā si sunt diuersa.Item facit tex,hic dum dicit qui velit ⁊ possit;quod dictū est adimplere ⁊c.vnde pondera illa verba qd dictum est ⁊c.cum enim sint verba indefinita cōcernūt omnia precedentia,Item iste,§.emanauit principaliter ꝓpter primū casum:vt patet in prin,si ergo pena non referretur ad primū casum de nihilo seruiret iste tex,cū iam per priora iura latiꝰ esset prouisum vt qs deberet deseruire per se in ecclesia collegiata.vt in,c.quia nōnulli.⁊.c.relatū, de cle,nō resi.ergo cum iste.§.fuit conditus in consilio generali ⁊ principaliter emanauerit.propter primū casum non debemus dicere ꝙ pena nō referat ad primū casum Concludo ergo ꝙ pena huius.§.cōcernit vtrunqꝫ casum ⁊ oīa premissa. 12 †Ad secundū nūquid requiratur saltem monitio vt pena ipso iure cōmittatur;Et credo ꝙ non .nā ecclesia militans pōt punire ⁊ afficere delinquētem omnino occultū:⁊ lꝫ pena non habeat locum quo ad nos.habet tn̄ locum re ipsa ⁊ quo ad deum.[e] vt disputat gl.sing.in cle.j.de here.vn̄ licet factū lateat nos.tamen nō lateat deum.⁊ cōtra theoricā Inno.adduco gl,no,in.l.j.de his quibus vt ind.de qua facit festū Bar.in.l.in cognitione.ff.ad sill'.vbi cōcludit ꝙ pena apposita nō vindicanti mortem defuncti ipso facto est inflicta ꝙ habuit quis facultatē vindicādi ⁊ nō vindicauit:⁊ sic est pena apposita negatiue:idest si nō fecerit ⁊c.intelligit apposita eoipso ꝙ qs habuit facultatē faciendi ⁊ non fecit.Unde aduertendū ꝙ qn̄qꝫ spe premiorum quis inducitur ad aliquid non faciendū:⁊ tunc in stipulātibus non debetur premiū nisi desinant facere.l.si ita stipulatus.de verb.ob.Exemplum.promitto tibi decem si capitolium nō ascēderis.non debētur tibi decem nisi designas ꝑmo posse ascēdere:nec sufficit ꝙ habueris facultatē ascēdēdi ⁊ nō ascendisti.In legatis vero aliud est.nā ne sint inutilia ipsis legatarijs prouidet per cautionē de non faciēdo de qua in.l.mutiane.ff.de cōdi.⁊ dem.Quādoqꝫ metu pene inducitur quis a lege ad aliquid faciendū ⁊ tunc eo ipso ꝙ habuit facultatē faciēdi ⁊ nō fecit:pena est cōmissa. vt in.d.l.j.⁊ sic in casu huiꝰ.c.⁊ pro hoc bonus tex.in.c.cupientes.post prin.de elec.li.vj.Ratio enim Inno.non concludit nisi quo ad ignorantes:nā illud qd est certū nature est certum legi.l.si pater.ff.de solu.vn̄ si sine causa non residet vel non ponit vicariū ⁊ habuit facultatem faciēdi eo ipso lex priuat ⁊ inijcit vinculum suum:q: vt dixi:potest afficere delictum omnino occultum:sed q: homo potest dubitare vtrum ex causa non fecit residentiā : ideo premittit monitio:⁊ sic quo ad certificationē ecclesie militantis . Si ergo possit probari ex coniecturis ꝙ habuit facultatē residēdi erit priuatꝰ sine alia monitione:nec placet vt expectetur lapsus sex mentium.vt dicit Host.q:.c.ij.quod all'.non loquitur in eo qui habet ponere vicariū perpetuum.sed in debēte conferre:vt ibi dicam latius. Nunc restat rn̄dere ad iura que requirunt residētiā:maxime ad.c.ex tue.de cle.non resi.Ad que potest dari multiplex rn̄sio.sꝫ hic subijcio tātum vnam.Possunt primo saluari in simplicibus beneficijs.Secundo qn̄ nobis est ignotum vtrū ex causa non resideat:tunc enim pōt,saluari theorica Inn,secus vbi ex coniecturis indubitatis pōt patere ꝙ sine causa non resideat, Ult.scias ꝙ nō ponens vicariū in ecclesia annexa prebēde vel dignitati priuatur ipse solum in vita sua:non autem priuatur dignitas vel prebenda:q: delictum ꝑsone non debet nocere dignitati.⁊ de hoc videas latius hic per doc. In gl.pe.in fi.Sed primū dictum est verū vt probatur.in.c,super eo.j,eo.tit.lib.vj.nec dicitur habere duas ecclesias curatas cum altera est annexa prebende.est enim intitulatus in prebenda ⁊ nō in ecclesia annexa.⁊ sic limita.c.de multa.s̄.eodem.

Solennis Repetitio dn̄i Nicolai.§.qui vero.c.extirpāde.de prebēd.que in lecturis ordinarie non habetur.⁊ fuit per ipsum repetita anno domini,M,ccccxv.

1 Clericus nō seruiēs ꝑ se vel ꝑ aliū in ecclesia parochiali annexa canonie:an priuet etiā nulla monitione precedēte.
2 Ecclesia parochialis requirit residentiam nec in ea regulariter per alium deseruitur.46.
Papa solus pōt dispensare super nō residētia in perpetuū in beneficio:sed ad tp̄s ex causa quilibet superior potest.
3 Doctor an possit per alium eque idoneum legere ⁊ consequi salarium.
4 Quilibet sacerdos siue bonus siue malus conficit corpus xp̄i nō tn̄ exaudiuntur preces mali sacerdotis sicut boni.
5 Clericus habens plura bn̄ficia dispensatiue cogitur maiori deseruire.
6 Citatus a duobus iudicibus debet maiori obedire.
Clericus dispensatus ad duo beneficia videtur dispensatꝰ quod non teneatur residere.
7 Uniuersitas scholarium in qua tot sunt laici quot clerici dicitur ecclesiastica:quia maius dignum attrahit ad se minus dignum.
8 Canonici debent esse ad minus subdiaconi.

Cardinalis

Sebasti. Sapia.
a Deseruire.Uide Abb.in consi.xcvj,incip. Jesus Christꝰ,in,ij. vol. vbi vult ꝙ ista cōsuetudo valeat;⁊ sit cōis per totam Italiā.vide Moder,in,c.cum oēs,s̄.de constitu,
b Per vicariuꝫ. Adde videndum Lap.all'.xxxvi.et vide meliꝰ ꝑ Anchara,cōsi.xviij,
c Sine monitione,Adde vidēdū Fede.consi.cix,
Sebasti. Sapia.
d Qd vbi pena, Hanc doctrinam declara ⁊ limita vt ꝑ imo.⁊ Jo,de ana,relatos ꝑ Fel.in.c.j.col.iij.vsi.secūdo intelligūt.s̄,de ꝯstitu.vt nō procedat qn̄ agit de pena graui vt est depositio.⁊ ad hāc doctrinā vid plene ꝑ eundē Feli.i,c.ij.j.de magi.
Sebasti. Sapia.
e Quo ad deum Idē voluit Abb,in,c,excōicationi,j.de rapto. ⁊ Fel,in.c.ij.col.ij. versi.tertio limita.j,de magist.

Cardinalis nullus est qui non sit diaconus.

9 Uicarij alij sunt perpetui alij tꝑales qui ↄstituunť ad seruiēdū pro alio in aliqua ecclesia curata.⁊ quare sic dicanť.
Clerici absentes ex iusta causa participāt de fructibꝰ alias fructus conuertuntur in vtilitatem ecclesie.31.

10 Ecclesia parochialis que dicať:⁊ qs dicať parochianꝰ.11.

12 Presbyter parochialis pōt delegare curam suorum parochianorum ad modicum tempus sine licentia episcopi.

13 Beneficium in quibus casibus non requirit residentiam.

14 Uicarius perpetuus non priuatur officio si moriať rector qui ipsum posuit ⁊ alter succedat.

15 Uicarius perpetuus an rector dicatur habere ius cure in ecclesia parochiali.

17 Clericus qui pōt ⁊ debet seruire per vicarium ⁊ non seruit ipso facto est priuatus.

18 Clericus non residens per se in ecclesia curata alteri nō annexa cā legitima cessante ipso facto est ea priuatus: sed an requiratur aliqua monitio.vide nu.19.
Clausula etiam odiosa in fine posita respicit precedentia etiam extranea.

20 Electus in prelatū alicuius ecclesie immediate subiecte pape debet immediate post cōsensum electioni prestitū ire ad papam ad ꝓsequēdā electionē:alias priuať ipso facto.

21 Citatus nō specificata die debet comparere q̄ citius poterit:idem si dies fuit prefixa:⁊ in ea non potuit comparere.
Delictum omnino ocultum ligatur per constitutionem ecclesie militantis.

22 Monitio non requiritur quando certum est illum cui debet fieri nō habere facultatē aliquid faciendi vel in aliquo actu interueniendi.19.⁊ seq.

23 Collator bñficiorum si non conferret beneficium vacās intra sex mēses priuať ipso iure:secus est in illo qui habet instituere presentatum vel electum confirmare.

24 Clericus qui ex aliquo facto suo occulto est priuatus ipso iure a beneficio non retinet illud bona ↄsciā licet illud constet nisi sibi:quia deum nihil latet.

25 Episcopus nullam causam audire debet sine suo capitulo vbi solennitas iudicij requiritur:alias secus.

26 Clericus absens a suo bñficio presumitur fraudulenter abesse:ideo requiritur triplex citatio : sed si constaret de fraude statim potest priuari.

27 Clericus an possit habere duo bñficia curata vel duas dignitates in vna vel diuersis ecclesijs:in eadē vel diuersis diocesibus:siue curata:siue simplicia:siue requirant residētiam:siue non.30.⁊.46.
Beneficia plura ⁊ plures dignitates quibus casibus possunt esse apud vnum.

28 Impetrans beneficium debet facere mētionem de primo obtento etiam minimo.

29 Papa pōt dispensare generaliter vt vnus possit habere plura beneficia curata:cum causa tamen alias ille dispensatus non teneret cum conscientia:⁊ papa nō diceretur dispensator sed dissipator.43.
Ep̄s an possit dispēsare in pluribus curatis beneficijs propter vtilitatem ecclesie.38.⁊.40.⁊ seq.

30 Clericus non potest plura beneficia etiam simplicia requirentia tñ residentiam de iure communi tenere : quid autē si non requirunt residentiam.vide.nu.34.

31 Clericus bñficiatus an possit percipere fructus sui beneficij in absentia:tam de beneficijs curatis q̄ simplicibus.9.
Consuetudo ꝙ in beneficijs simplicibus quis nō cogatur residere quo casu valeat.

32 Clericus vacans potest priuari beneficio etiam simplici.

33 Clericus absens causa studiorum pōt percipere fructus ēt beneficij curati:quia ꝺ saltem seruire ecclesie vniuersali.

35 Consuetudo super pluralitate beneficiorum:an valeat:dato ꝙ de iure communi non possint plura teneri.

36 Consuetudo ꝙ possint retineri plures ecclesie parochiales non valet idem ꝙ possint teneri plura bñficia simplicia:siue exigant residentiam:siue non.

37 Prescriptio circa illa q̄ sunt ad publicā vtilitatē nō valet.

38 Clericus vtrum possit retinere plura bñficia:⁊ qualia cum dispensatione episcopi.
Papa solus pōt dispēsare circa plures dignitates ꝑsonatꝰ ⁊ bñficia curata.qñ ista principaliter cōceduntur in honorem persone quo casu legatus de latere nō potest.39.⁊ seq.
Episcopus potest aliquo casu dispensare circa pluralitatē beneficiorum curatorum.49.

41 Ep̄s pōt dispensare super duobus simplicibus bñficijs difformibꝰ:vel sup vno curato ⁊ alio simplici in eadē ecclesia in diuersis vero distingue vt hic ꝺ.nu.42.
Consuetudo ꝙ possit dispensari per ep̄m super duobus beneficijs conformibus non valet.

43 Dispensatus a papa super pluralitate beneficiorum causa cognita est tutus apud deum:alias secus.

44 Papa lʒ possit tollere ius positiuum pro libito volūtatis procedit quo ad ecclesiam militantē:sed quo ad deum non potest quando est fundatum super bono ⁊ equo.
Papa de sola heresi potest iudicari de alijs vero nō: quia papa iudicat omnes:⁊ a nemine iudicatur.

45 Acceptio personarū non debet esse penes papam : scilicet quando sunt persone equalis conditionis:alias secus.

46 Clericus non potest esse pluralis in beneficijs siue simplicibus:siue curatis:iure speciali cessante.30.35.⁊.36.
Beneficia etiam simplicia de iure scripto requirunt residētiam personalem.30.
Clericus habens bñficiū simplex de ↄsuetudine pōt in absentia percipere fructus etiam nullo vicario vel substituto relicto nisi ex absentia graue preiudiciū inferat ecclesie vel sit vagabundus.31.versi.sed aduertendum.⁊ seq.
Consuetudo nō valet ꝙ quis possit seruire beneficio curato per substitutū:neqʒ ꝙ possit ad longū tempus aliquem substituere.32.versi.ex predictis.⁊ nume.2.
Beneficia plura simplicia etiam residentiā iure spāli non requirentia non possunt de iure esse penes vnū.36.vers.aut queritur quando vnum per se est sufficiens.34.
Beneficia duo curata non possunt esse penes vnum etiaʒ stante de hoc consuetudine:⁊ etiam qꝺ vnum per se non sit sufficiens.⁊ nu.36.
Ep̄s potest dispensare super duobus curatis si hoc faciat principaliter ob bonum publicum.29.39.⁊.40.⁊ seq.

47 Beneficium curatum vel gratia de eo obtinendo an vacet per adeptionem secundi simplicis requirentis tamen residentiam.⁊ si vacat an vacet ex tacita renuntiatione vel quomodo.49.⁊.51.an ipso facto.52.
Beneficium simplex vacat per adeptionem alterius simplicis ipso facto.

48 In penalibus non fit extensio vbi non est eadē ratio.50.

51 Canonici sciēter eligētes in canonicū aliquē habentem ↄsimile bñficium in alia ecclesia videntur ei remittere residentiam quo ad canoniam:sed non quo ad prebendam si quā habet secus si ignorabant ipsum fore beneficium.

53 Papa cōmittit simoniā accipiendo pecuniā de bñficijs vel de titulo ipsorum.58.quia gratis sunt conferenda: pecuniam etiam conuertendo in vsus pios.54.
Simoniaci dicuntur proprie illi qui corrumpunt:corrupti vero vocantur giezitici.
Simonia est species heresis.

54 Papa peccat si cōmittit aliquid qꝺ sit cōtra dei instituta.

55 Simonia non cōmittitur si pecunia accepta vēditur a papa administratio temporalium alicuius loci pij:sed ille qui emit non est tutus quo ad deum.

56 Papa non pōt facere ea per que denigratur statꝰ ecclesie.

57 Constitutio,lex,siue statutū pōt in eodem facto etiam inseparabili aliquem ligare ⁊ aliquem non.

Qui vero. Iste.§.solet difficilis reputari,tū propter materiā hic ꝑ Inn.tactam:tuʒ propter versi.alioquin.penā ↄtinēs.Nam potest ad varia referri:⁊ ad varia referēdo varios iportat intellectꝰ.Et principaliter legiť tribus modis. Primo intelligēdo ꝙ ꝟ.alioquin.referať ad prin.§.ſʒ hunc intellectū sic summari pōt.

1 † Priuatus est parochiali ecclesia rector in ea non residēs: nisi sit annexa dignitati vel ꝓbēde quo casu debet ibi ꝑpetuum habere vicarium.h.d.vsqʒ ad ver.illud pōt etiam secundo intelligi ꝙ ver.alioquin.referať tātū ad proxima,⁊ sic concernat casum exceptum quando vcʒ tenetur per vicariū deseruire.Et in hoc sensu.h.d.in summa.Habēs parochialē ecclesiā debet ꝑ seipsum in ea deseruire nisi sit annexa ꝓbēde in qua deseruire teneť:quo casu deseruiret per vicariū canonice ↄstitutū:⁊ si per vicariū non deseruit priuatus est ecclesia.h.d. Tertius insuper datur intellectꝰ qꝺ versi.alioquin.vtrunqʒ dictum ↄcernat.hoc intendit.Parochialē ecclesiā adeptus ⁊ in ea ꝑsonaliter non deseruiēs vel per vicarium vbi hec facultas a iure cōmuni ↄceditur: ipso facto priuatus est etiā nulla admonitione precedente h.d.ſm lec,quā.ī.tenebo.Et iste.§,tria facit.primo statuit. scđo excipit.ibi:nisi.tertio ponit.ibi:alioqn. ¶ Casum i terminis sic inc.pe.Cōgregato ↄcilio generali: quidā forte illud coram papa ⁊ dñis de consilio duxit proponendū pater sancte ⁊c.Supra satis prouisuʒ extitit sufficiēter de cō

grua portione ex redditibus eccleſiarū ſuarū rectoꝛibus cō
ſuetudine quacūqꝫ nō obſtante relinquēda: bonū igiṫ eſſet
prouidere: ⁊ circa cultū diuinū intendere: nā ſunt nonnulli
clerici qui poſtq̄ ſunt adepti eccleſias curatas ipſarū reddi
tibus cōtēti non curant ſaltem perſonaliter ipſis deſeruire
dñs vero papa toto cōcilio approbante ſtatuit vt in litera
2 ſequiṫ. ¶ † No. j. regulariter parochialē eccleſiā reſidētiam
requirere perſonalē. ⁊ qꝺ in ea vulgariter per vicarium de-
ſeruire eſt a iure inhibitū: adeo ꝙ nullꝰ p̄latus citra papā
pōt in perpetuū diſpēſationis gratiam ſuper non reſiden-
tia facere. ad tempus tñ poteſt bñ quilibet ſuperioꝛ: prout
in cauſa rōnabilis expoſcit. vt habetur in. c. licet canon. de
elec. lib. vj. in fi. Et quis intelligaṫ hoc caſu ſuperioꝛ: vide
ibi gl. ⁊ no. ⁊ qꝺ no. in. c. relatum. de cle. non reſi. per Inno.
3 ⁊ alios doc. ¶ † Et faciūt hec ad. q. de doctoꝛe qui cōuenit
cū certis ſcholaribꝰ vno anno legere pro certo ſalario poſt
modū ante finem anni vult alium eque idoneum[a] ſcholari
bus ꝯdicentibus ſubſtituere: querit̄ nunqd poſſit maxime
vt habeat ſalariū. de qua qōne plene per Ioā. and. in reg.
qui per aliū facit. de reg. iur. lib. vj. in mercu. Et predictoꝛū
ratio eſt: qꝛ in promotione ad eccleſiā curatam videtur ele
cta induſtria perſone: ideo alij cōmittere curam nō poteſt.
vt in. c. fi. de offi. dele. ⁊ in. c. is cui. eo. ti. li. vj. nam licet quili
bet ſacerdos ſiue bonꝰ ſiue malꝰ: doctꝰ vel imperitus: ha-
beat clauiū ptātem: cum nō ſit ipſe qui abſoluat ſed deus.
vt in. c. verbū. de peni. diſt. j. tñ imperitus neſcit ſic ligare ⁊
abſoluere ſicut doctus. vñ accedens ad imperitū inique ar
bitrantem releuatur illa ſola pnīa. de qua eſt gl. not. de pe.
4 diſt. j. menſurā. facit. c. quē penitet. ea. diſtin. † Item licet q-
libet ſacerdos ſiue bonꝰ ſiue malꝰ ꝯficiat verū coꝛpus xp̄i.
vt in. c. dictum. ⁊ in. c. nō nocet. ⁊. c. fuerit. ⁊. c. multi. j. q. j. qꝛ
nō ipſe ſed deus principaliter operaṫ. vt in. c. panis. de con
ſecr. di. ij. tñ facilius exaudiuntur pro his pro quibꝰ oꝛant
boni q̄ mali. vt eſt tex. no. in. c. ipſi ſacerdotes. j. q. j. imo gl.
in. c. in grauibꝰ. iij. q. vij. colligit arg. ex illo tex. ꝙ oꝛationes
maloꝛū nocēt his pro quibus oꝛant. ſed illā gl. limitare ſo-
leo per gl. xlix. diſtin. in ſum. vꝫ quando quis eligit maluꝫ
ex certa ſcīa ſuis moꝛibus confoꝛmem: alˀs ſecus. ¶ Secun
do no. vnum caſum ab hac reg. exceptū quādo ſcilicet pa-
rochialis eccleſia eſt annexa p̄bēde: excipiūtur ⁊ alij caſus
5 quos. j̄. ſubijciam. ¶ † No. iij. ꝙ vbi pluralitas beneficioꝛū
a iure permittitur, artatur quis ad reſidentiā maioꝛis bñ-
ficij. nec pōt nec debet in minoꝛi reſidere. ⁊ ex hoc habetur
maxima limitatio ⁊ reſtrictio ad gl. ſing. in. c. non poteſt. j̄.
eo. tit. lib. vj. que dicit ꝙ is cum quo diſpenſatur ſuper plu-
ralitate bñficioꝛum reſidentiam perſonalem requirentium
teneṫ reſidere i illa in qua maluerit: vl' poterit reſidere nūc
in iſta nunc in alia: ⁊ ſic vtriſqꝫ ſatiſfaciet ſm illam gl. que
per hūc tex. debet reſtringi ⁊ intelligi qñ bñficia ſunt equa
lia: ⁊ tunc detur ſibi optio reſidendi ſecus autē ſi vnum ſit
dignius altero: qꝛ tunc debet deſeruire digniori: qꝺ eſt no-
6 tandum. ¶ † Et pro hoc facit qꝺ no. Archi. in. c. ꝑ hoc. de
hereti. li. vj. vbi dicit ꝙ citatus a duobus iudicibus ſi non
b pōt vtriqꝫ parere debet maioꝛem eligere[b]. ad hoc. c. qui reſi
ſtit. ⁊. c. iulianus. xi. q. iij. ⁊ qꝺ no. in. c. peruenit. xviij. diſtin.
limitatur etiā gl. in. c. ſi quis clero. vij. q. j. que dicit ꝙ ſi di-
ſpēſatur cū aliquo circa duas eccleſias vel prebēdas videṫ
ſecum diſpēſatū vt non teneatur ad reſidentiam. ¶ Item
no. ꝙ quātum ad reſidentiā magis videtur bñficiū preben
datū in eccleſia cathedrali vel collegiata: q̄ parochialis ec
7 cleſia prebēde annexa. ¶ † Et ex hoc no. ꝙ maius dignum
accedens minus digno ratione acceſſionis cēſetur minus
c dignum[c]: qꝛ ratione acceſſionis deſinit eſſe maius dignuꝫ.
ad hoc bonus tex. in cle. per literas. de iurepatro. ⁊ inſtit. de
re. diui. §. ſi tamen alienā purpuram. vbi dicit tex. ꝙ ſi alie-
nam purpurā intexuit veſtimento ſuo: lꝫ purpura ſit pre-
cioſioꝛ veſtimēto: ratione tamen acceſſionis cedit veſtimen
to. illa ergo reg. procedit quādo maius dignū ⁊ minus ve-
niunt eque principaliter. vt ſi in vniuerſitate ſcholariū ſint
tot clerici qꝺ laici: vniuerſitas cenſebitur eccleſiaſtica: quia
maius dignū ⁊c. vt no. in. c. ex literis. de cōſt. t. Et per pre-
dicta ſoluitur ꝯiriū quot poterat fieri de iurepatronatus. q̄
cum ſit dignius tranſit tamen cuꝫ vniuerſitate tempoꝛali.
¶ Item no. ꝙ nō ſolum parochialis eccleſia ſed etiaꝫ ſim-
plex bñficiū vt canonicatus expoſcit reſidentiā perſonaleꝫ:
vñ non ſufficit per vicarium deſeruire. ⁊ de hoc. j̄. ¶ No. ꝙ
rectoꝛ aſſumptus ad regimē eccleſie parochialis debet de-
ſeruire in illo oꝛdine quē ipſa eccleſia requirit: ipſius tñ ca-
rentia nō vitiat eius promotionē ſi ſe faciat intra ſtatuta
tēpoꝛa promoueri. de elec. c. licet ea nō. li. vj. ⁊. c. preterea. de
eta. ⁊ quali. ⁊. c. ſi pro clericis. j̄. e. l. li. vj. ⁊ iſte oꝛdo in eccle-
ſia parochiali requiſitꝰ eſt ſacerdotalis. vt in. c. p̄al. lꝫ canō.
curati enim debēt eſſe ſacerdotes ſicut abbates decani pre-
8 poſiti. ¶ † Canonicꝰ vero[d] ſcōm Hoſt. in ſubdiaconali ad
d minus debet oꝛdine eſſe ꝯſtitutus: ſicut enim ſubdiaconꝰ ⁊
non minoꝛ eligitur in ep̄m. vt in. c. a multis. de eta. ⁊ quali.
ſic nec eligaṫ minoꝛ ſubdiacono. debet enim electus ⁊ eli-
gentes in talibus ꝯuenire. Unde no. idem Hoſti. in. c. ij. de
offi. archip̄ſb. ꝙ ſicut inter cardinales nullꝰ eſt quin ſit ſal-
tē diaconus: ſic inter canonicos nullus debet eſſe quin ſit
ſubdiaconꝰ. de hoc hodie me remitto ad cle. vt hi qui. ⁊ qꝺ
9 ibi no. de eta. ⁊ quali. ¶ † No. ꝙ in talibꝰ eccleſijs annexis
vbi quis deſeruit per vicariū: vicarius debet eſſe ꝑpetuus.
Et ex hoc no. ꝙ vicarioꝝ aliqui ſunt ꝑpetui aliqui tp̄ales.
de ꝑpetuis habetur. ſ̄. de offi. vica. c. fin. ⁊ hic. ⁊ de fi. inſtru.
H. ꝑpetuus. ⁊ in cle. vna. de offi. vica. de tp̄alibus habetur
in. c. cum ex eo. de elec. lib. vj. de appel. c. ꝓuenit. cum ſim. Et
dicunṫ perpetui: ideo quia inſtituūtur a rectoꝛe eccleſie de
aſſenſu ⁊ autoꝛitate ep̄i. nec ſine cā poſſunt amoueri. vt in
c. ad hoc. de off. vica. ⁊ no. gl. in. c. pe. eo. tit. ⁊ Inn. in. c. cleri
cos. eo. tit. ⁊ Io. de lig. in cle. vna. eo. tit. Tempoꝛales ſunt
qui ad tempꝰ loco dominoꝝ abſentiū ex cauſa imponunṫ
vt in iuribus ſuperius all'. ⁊ habebūt iſti ſuſtentationē. reſi
duū fructuum reſeruatur dñis ex iuſta cā abſentibus ſi au
tem cā iniuſta vel nuda volūtate: tunc in vtilitatē eccleſie
ꝯuertitur. vt in. c. pe. de cle. nō reſi. ⁊ no. doc. in iuribꝰ p̄alle.
Sunt ⁊ tertij vicarij qui ꝑ ſedem apoſtolicā ad certā pro-
uinciā regendā vel ad ea que ſunt foꝛi ꝯtentioſi exercenda
deputanṫ. de quibꝰ. ſ̄. de offi. vica. c. pe. xvj. q. j. adijcimꝰ. de
his que ſunt foꝛi ꝯtentioſi ſtandū eſt verbis pape. de priui.
poꝛro. ⁊. c. ſi de terra. de vicario pape in vrbe. vide ꝑ Io. de
lig. poſt Mateſi. in cle. vna. de offi. vica. ⁊ legiṫ ⁊ no. i. c. ſua
de off. vica. Sunt ⁊ quarti vicarij qui ꝑ ep̄os in certis dio-
ceſibus conſtituunṫ ⁊c. de quibꝰ in. c. licet. de offi. vica. li. vj.
⁊ de tēp. oꝛdi. cum nullus. eo. li. ⁊ de iſtis plene no. per Ioā.
de lig. poſt doc. in p̄all'. cle. vna. ⁊ ꝑ tex. ⁊ gl. in cle. ⁊ ſi p̄nci-
palis. de reſcri. ꝑ gl. in cle. fi. de procu. ⁊ in. c. j. de offi. oꝛdi. li.
10 vj. vbi etiam per Inn. ⁊ Hoſti. ⁊c. ¶ † Uenio nunc ad ali-
quas qōnes pro declaratione tex. Et primo quero que ec-
cleſia dicaṫ parochialis: ⁊ vt ſit notū qñ habet locū pena
iſtius. §. Sol. dico ꝙ eccleſia dꝛ parochialis a parochia ſibi
deputata. ad hoc. c. eccleſias ſingulas. xiij. qō. j. ⁊ parochia
eſt nomen grecū: ⁊ latine idem eſt quod partitio cure: quia
rectoꝛ eccleſie curā habet animarum totiꝰ populi intra il-
los limites ꝯgregati: vnde dꝛ regere populum. de cape. mo
na. c. j. vnde parochia eſt locus in quo degit populus ali-
cui eccleſie deputatus: ⁊ ſic illa eccleſia dꝛ parochialis que
habet parochiam ad curam eius deputatā. Et qñ fuerūt
parochie limitate. ⁊ quid in dioceſibus ⁊ prouincijs vide
tex. ⁊ gl. in p̄reall'. c. eccleſia. xiij. q. j. ⁊. lxxx. diſtin. c. j. xcix. di-
11 ſtin. c. j. ¶ † Quero ſecūdo quis dicaṫ parochianus. Sol.
hec qō videtur decidi per predicta. ſed fede. de ſe. in quodā
ſuo conſi. pulchꝛe hoc proſequitur: ⁊ tandem ille concludit
quod ille dicitur parochianus qui de facto habitat in pa-
rochia animo manendi ita qꝺ vere ſit ibi trāſlatus non iu
ris fictione: ſiue percipit diuina, ſiue non. xviij. qō. j. c. vno.
xx. q. ij. ſi quis iam trāſlatus. ⁊ in. c. j. de ſepultur. li. vj. vbi ſe
equaliter collocās in vtroqꝫ ⁊c. Animo manēdi: ideo dixit
vt excludaṫ ille qui ad tempus in loco ſe trāſtulit. vt habeṫ
j̄. de ſepul. li. vj. c. añpe. Iuris fictiōe: ideo dixi vt excludaṫ
domiciliū iuris: puta paterne oꝛiginis vel p̄ſumptū. Siue
audiātur diuina: ſiue non ⁊c. ideo dixi ſi parochianus nō
viſitat eccleſiā ſuam ſicut deberet vel a modico tp̄e citra ve
nit in illam parochiam. ita quod parochianus nullum la-
boꝛē ſuſtinet: debet habere omnia iura parochialia: qꝛ ſuf-
ficit ꝙ ꝑ rectoꝛem non ſteterit quin miniſtrauerit eccleſia-
ſtica ſacramenta. Ad predicta facit qꝺ no. Arch. in. c. j. de
ſepul. lib. vj. Cuius autē dicatur ſcholaris parochianus vi
de gl. ſing. in cle. j. de priuile. ⁊ quod no. in. c. omnis. de peni
12 ten. ⁊ remiſ. ¶ † Tertio quero quia hic dicitur qꝺ curatus
debet ꝑ ſe deſeruire: an ex iuſta cauſa abſens poſſit delega-
e re curam parochianoꝝ ſuoꝛum[e]. Et videtur ꝙ non: ſed
hoc ſpectabit ad ep̄m. vt in. c. cum ex eo. de ele. li. vj. ad hoc
xvj. q. j. peruenit. ⁊. §. ecce. quod placere videtur Rayn. in
ſum. de peni. ⁊ remiſ. ver. item poſito. ſm Archi. in p̄realle.
c. cum ex eo. Io. and. refert ibi hanc qōnem fuiſſe diſputa-
tam Bononie ⁊ fuiſſe determinatum ꝙ ad modicum tp̄s
circa tres ſeptimanas abſens ex iuſta cauſa hoc poterit ꝑ
c. ſi quis in clerico. x. ij. q. j. ⁊ vide quod no. Ioan. and. poſt
Hoſt. de off. arch. c. inſuper. verſi. cum omnibus. ⁊ de pe. c.
omnes.

a ¶ Eque idoneū. Adde qꝺ roma. ſing. ſuis. fol. xxj. dicit ꝙ pōt filiuꝫ ſubſtituere. vt faciebat Bar. ⁊ ibi vide alium caſuꝫ.
Zacharias.
¶ Adde qꝺ voluit alleg. roma. xxiij. ſing. dclxiij. vel ſm ꝑioꝛē ſupputationē. ſingu. dclxvj. inci. ille cuius induſtria. de quo ꝑ Ant. coꝛſe. ſing. ſuis. in verſi. ſubſtitutꝰ. inci. volens ſeruire ꝑ ſubſtitutū. no. Iaco. rebuf. in. l. j. nu. 2. ⁊ ibi in apo. Cel. in verſi. per ſubſtitutū. C. ꝺ p̄n. agē. in re. libꝛ. xi. ⁊ dixi aliqd in apoſt. ad iſtū. in. c. firmiter. nu. 2. in ver. aliuꝫ ſubſtituere. poſt alios. ſ̄. de ſumma trinita.
Sebaſti. Sapia.

a ¶ Eque idoneū. Uide per Aret. ⁊ alios in. l. ꝯtinuꝰ. §. ſi ab eo. ff. de ꝟ. obli. ⁊ late ꝑ Feli. i. d. c. fi. §. his autē. ſ̄. de offic. dele.

b ¶ Maioꝛē eligere. Adde pro hoc qꝺ cōſuluit Ro. ꝯſi. xlvj. ꝙ ꝯfederatus cū duobus principibꝰ ſi eodē tēpoꝛe ab ambobus fuerit requiſitus qꝺ debet maioꝛi obedire.
Sebaſti. Sapia.

c ¶ Minꝰ dignū. Uide Deci. i rub. de iudi. in. j. lectu. col. ij. vbi limitat illā reg. ꝙ digniora ſunt preponenda vt nō ꝓcedat qñ illa veniūt acceſſoꝛie.
Sebaſti. Sapia.

d ¶ Canonicꝰ ꝟo. Adde ꝙ ſi qs impetrat canonicatū etiā qꝺ deferat clericū ⁊ habituꝫ: impetratio ē nulla ſi nō habet oꝛdines. vt no. Feli. in. c. cū adeo. colū. ij. ver. ꝯtrariam partem. ſ̄. de reſcrip.
Zacharias.

e ¶ Curam parochianoꝛum ſuoꝝ. Adde Cardin. in cle. j. q. xv. de pri. vbi diffuſe de hoc tractat.

13 oīs.ſup gl.executionē.¶†Quero quarto an hec regula ſū-
pta ex hoc.c.qua cauetur quē debere ꝑ ſe deſeruire ⁊ nō ꝑ
vicariū fallit in alijs caſibus.Hoſt.hic ꝙ ſic:⁊ enumerat ca
ſus fallentie.¶Nam primo fallit rōne pluralitatis: puta
habet duo beneficia quoꝝ quodlibet requirit reſidētiā.nā
cū nō poſſit ſe in duos diuidere:ſeruiet alteri per vicariū:vt
in hoc.c.qd limita.ſm qd dixi in nota. ¶Scdo rōne occu
pationis.iō epiſcopꝰ hꝫ plures vicarios.de offic.Archid.c.
ad hec.de cele.miſ.c.j.¶Tertio rōne cōſtitutiōis vel rōna-
bilis conſuetudinis:vt qꝛ paupes ſunt canonici nec poſſunt
de vna prebenda congrue ſuſtētari:⁊ ſunt tales q expediūt
eccleſijs ⁊ cōſilijs ⁊ alijs neceſſitatibꝰ.hic eñ pōt dici ꝙ cō-
ſuetudo[a] vel conſtitutio pōt admittere qd aliq recipiant in
abſentia:⁊ de bonis vicarij ad ſeruitium eccleſie ſurrogatis
ps cōgrua miniſtret.ar.de cōſti.cū oēs.de cleri.nō reſi.cum
dilectus.⁊.c.ad audientiam.⁊.c.pe.ĩ.de conceſ.preben.c.ex
parte.⁊ in.c.ꝓpoſuit.⁊ dicit Jo.an.aduertendū ꝙ verū erit
ſi ad hūc caſum reſtringat dictū Ala.⁊ Hoſ.in.c.qꝛ nōnul
li.de cleri.nō reſi.dicūt enim ꝙ per conſuetudinē derogatū
erat iuri cōio.nā quarundā eccleſiarū habebat cōſuetudo
bñficium ꝑcipi ſeruiēdo ꝑ vicariū:in aliquibus percipiebat
etiam ſine vicario abſens ex iuſta cauſa:in alijs nō percipie
bat totū ſed ꝑtē:in alijs nec partē.⁊ has cōſuetudines dice
bant ſeruādas ſaluo ꝙ vbi eccleſia indigeret ſaltē teneretur
dare vicarium.ad hoc.de cle.nō reſi.c.penul.⁊ vide qd not.
Jo.an.ĩ.de cōceſ.prebē.c.ex parte.in fi.⁊ de hoc.ĩ.tāgam.
¶Quarto rōne diſpēſatiōis.de fil.preſbyt.c.propoſuit.s.
eo.ti.in.c.pe.⁊ ſic poteſt intelligi de priui.cū appella.cōceſſa
tñ ex cā vtilitatis vel neceſſitatis eccleſie.ĩ.eod.c.expoſuiſti.
¶Quinto rōne remotionis loci.ĩ.de ecc.edif.ad audiētiā.
¶Sexto rōne religiōis.ĩ.de do.cōſultationibꝰ.s.eo.tit.de
monachis.¶Septimo rōne diuerſe natiōis.de offic.ordi.
quoniā.¶Octauo rōne ꝑdicationis.eo.ti.inter cetera.ĩ.de
ſta.mo.qd dei timorē.¶Nono rōne debilitatis vel infirmi
tatis:⁊ hec pōt eſſe tēporalis vel perpetua.ĩ.tit.pxi.ꝑ totū
⁊.c.ad audiētiam.s.tit.j.¶Decimo rōne peregrinationis
terre ſancte.ĩ.de voto.c.fi.⁊ ſic pōt intelligi de app.ꝑuenit.
¶Undecimo rōne abſentie ꝓbabilis:puta ſtudij: qd intel
ligit de licētia prelati.s.de cle.nō reſid.relatū.de conſe.diſt.
v.nō oportet. ¶Duodecimo ꝓpter augmētationē diuini
cultus.vij.q.j.illud.⁊.c.nihil.⁊ dicit Hoſt.ꝙ iſte caſus con-
tinet regulā generalē: de quo remittit.s.de offi.vi.clericos.
¶Opp.⁊ videtur ꝙ iſte nō ſit priuatus eccleſia annexa:qꝛ
ſic eius delictum noceret eccleſie ſue principali.ſed delictum
perſone non debet nocere eccleſie : vt in regula delictū.li.vj.
⁊.xvj.q.j.ſi epm.de excep.cū venerabilis.Sol.dic ſm Inn.
ꝙ prebēda nō priuabit illa eccleſia annexa: ſꝫ ille rector ꝑn
cipaliter qui eā non cōtulit priuabit tpe vite ſue tantum.s.
eod.niſi in fi.Et ex hoc ſequitur ꝙ ſi viuēte canonico q po-
nere neglexit vicariū:⁊ iſte vicariꝰ moriatur ponet eps aliū
ſuo iure:nec iſte canonicus priuatus habebit quicꝙ de iſta
eccleſia annexa.¶Sꝫ cōtra illud opponit ⁊ videt qd non
debeat ſic priuari toto tpe vite ſue:ſed in illa vacatione tā-
tum:ſicut collator beneficij q cōferre neglexit vel ꝑſentare:
priuetur in illa vacatione: ſed in ſequenti vacatione recupe
rat ius ſuū.de ſup.neg.ꝑla.c.ij.⁊ de cōceſ.preb.c.nulla.So-
lu.qñqꝫ quis hꝫ ꝓprietatē beneficij ⁊ tenet preſentare vica
riū:⁊ tūc priuatus eſt ipſo iure quo ad preſentationē ⁊ fru-
ctuum perceptionē ⁊ ad ſuperiorē deuoluitur hec poteſtas
vt hic.Qñqꝫ quis nō habet proprietatē beneficij:ſed tantū
preſentationē vel collationē:⁊ tunc aut nullo mō fouet de-
lictū ⁊ priuabitur illa vice tantū propter negligentiā ⁊ ſcda
vice preſentare pōt.vt.d.c.j.⁊.c.nulla.Qñqꝫ qs eſt priuatꝰ
⁊ fauet ſaltē tacite delicto:vt in illo q de facto tenet ipm nō
remouēdo cū pōt.⁊ habet locū pena:de qua.s.c.de multa.
ver.is quoqꝫ.¶Ex ꝑdictis quoqꝫ infert qd ſi rector poſi-
tus ꝑ ſuperiorē in eccl'ia annexa morit poſtꝙ nouꝰ canoni-
cus recuperat iura eccl'ie annexe.⁊ ſic preſentabit.ſi aūt vi-
uente rectore creat nouus canonicus in prebēda an ille re-
ctor ſiue vicarius remouebit.dicit Jo.and.ꝙ non:qꝛ debet
eſſe perpetuus: vt hic.⁊ ſic nouus canonicus priuabit iure
ſuo ſine culpa:ſꝫ nō ſine cā vt.s.vt lit.nō conte.quoniā con
tra.§.ſi autem.poteſt tñ dici ꝙ recuperet ꝓuētus qui reci
piuntur de eccleſia annexa vltra portionē congruā vicario
aſſignatā.nam reſiduū etiam viuēte canonico qui neglexit
non videt cedere lucro vicarij vel ſuperioris:ſed eccl'ie anne
xe donec ille canonicus negligēs viuat ⁊ nō vltra.de hoc.s.
14 c.de multa.verſi.vltra. ¶†Et etiā aduertēdū ꝙ ex eo qd
hic dicitur ꝙ vicarius debet eſſe perpetuus.colligit ꝙ mor
tuo canonico qui preſentauit non expirat officiū iſtius vica

rij.licet regulariter poteſtas vicarij pendeat ab illo cuiꝰ vi-
ces gerit:adeo ꝙ illo mortuo vel aliter a iuriſditiōe vel offi
cio ſuſpēſo vicarius nō poterit miniſtrare:vt in.c.j.de offici.
vica.lib.vj.⁊ eſt gl.fin.in cle.ſi.de procu.in ver.reuocari. ſed
dic vt dixi:s.in notabilibus.qd hec cōtraria procedūt in di
uerſa ſpecie vicariorū.nā aliud in vicario neceſſario qui au-
toritatem recipit a ſuperiore ⁊ eſt perpetuus vt hic.aliud in
vicario volūtario quē ꝓpter occupationē vel alia de cauſa
quiſqꝫ ſibi cōſtituit: vt in prealle.c.j.de offi.vica.Et de his
vicarijs ⁊ poteſtate eorū pleniſſime not.per doct.in preall'.
cle.vna.de offi.vica.⁊.xxv.di.perlectis.⁊ in.c.ſuam.de offic.
15 vica.⁊ in.c.licet.⁊ in.c.ſi.eo.ti.lib.vj. ¶†Quero penes quē
dicat reſidere ius cure an penes prelatū an penes vicariū.
⁊ eſt vtile hoc ſcire ꝓpter extrauagantem execrabilis. Sol.
dicunt quidā qd habitu ⁊ quo ad proprietatē eſt penes re-
ctorē ꝑcipalē quo ad exercitū ⁊ eſt effectū penes vicariū.⁊
eſt vtilis diſcuſſio hic quia ipſorū habet curam animarum
vt cadat ſub ꝓhibitione.c.de multa.⁊ extraua.execrabilis.
Jo.xxij.⁊ videtur qd penes vicariū perpetuū.probat in.d.
extraua.ad fi.⁊ in prealleg.cle.vna.de offi.vica. Ex quo ſe-
quit ꝙ rector principalis non poſſet ibi exercere curam fori
penitētialis.Lan.in prealleg.cle.vna.dicit ꝙ aut rector ha
bet iuſpatronatus vel certā portionē in eccleſia ceteris fru-
ctibus cōmittendis in vſum vicarij:⁊ tūc cura ⁊ rei vēdica
tio ſpectat ad vicariū ⁊ ſic dicit debere intelligi ſi.gl.in.c.ex
poſuiſti.ĩ.eo.ſi aūt preceptor ꝓuentuū ſpectat ad rectorē
certa portione vicario relicta:tūc de iure cōi cura ⁊ rei ven-
dicatio ſpectat ad rectorē ſed exercitium cure ad vicarium.
¶His expeditis ꝑ aliquali declaratione.c.aggredior.nūc
ad ipſiꝰ ſubtilitates expediendo gl.¶Opp.dꝛ in iſto ver.
alioquin.qd eſt priuatus ſtatim ſi non reſidet : vnde obſt.c.
ij.c.inter.⁊.c.tue.⁊.c.ſi.s.de cle.nō reſi.que exigūt monitio-
nem ante priuationē. Sol.gl.que eſt ſuper ver.priuatū ſol-
uit dando varios intellectus ad hūc.§.j.qd iſte.§.intelligit
ſm illa iura.ſ.vt ꝑcedat primo admonitio: ſed qꝛ hic eſt im
propriatio litere q videt aliqd inducere de nouo ꝑ illa ver-
ba ſciat ſe autoritate huius decreti priuatum ⁊c.item cōti-
net diuinationē:inde gl.trāſit ad aliā lect.dicens ꝙ iſte ver.
alioquin.nō refertur ad principium.i.ad illos qui per ſe de-
ſeruire tenent.ſed tm̄ ad proxime dictū.ſ.ad illos qui per vi
carios deſeruire debēt:vt illi priuati ſint ipo facto nulla ad
monitione ⁊ ſententia ꝑcedētibus ſi vicarios in eccleſijs an
nexis nō cōſtituerint:⁊ ſic quo ad principium iura antiqua
remanēt in eorū diſpoſitione incorrecta:⁊ inducit hec varie
tas:quia cum iſtis durius eſt agēdum.Poſtmodum glo.
hac lec.nō cōtenta per rōnes forte quas.ĩ.ſubijciam tranſit
ad aliā lec.dicens verius eſſe ꝙ iſte ver.alioquin.referat tm̄
ad principium.§.⁊ ſic ad illos qui habēt per ſe deſeruire.vt
ſic iſti ſint priuati ipſo facto ex nō reſidentia:nulla admoni
tione precedēte. Ad iura in cōtrariū alleg.reſpondet ꝙ ꝓce
dunt de equitate ⁊ hodie ſunt incorrecta ꝑ id qd hic ſtatuit
de rigore.Poſtremo glo.dat alium intellectum in quo non
perſeuerat videlicet ꝙ iſte ver.alioquin pōt inſpicere vtrūqꝫ
caſum videlicet qñ per ſe deſeruire debet ⁊ qñ ꝑ vicariū.ſed
gl.vt dixi in hac lec.nō reſidet:ſꝫ in illa q habet hūc ver.cō-
cernere principiū tm̄.⁊ ſic gl.reſidet in hoc ꝙ ex non reſiden-
tia in eccleſia parochiali in qua qs per ſe deſeruire debet in
ducit priuatio ipſo facto nulla hoīs monitione precedēte.
Et quo iura antiqua ſint correcta.Inno.hic vltimam lect.
vcꝫ penam habere locū ⁊ ipſo facto cōmitti ſi nō reſidet in
eccleſia q alij non eſt annexa vel niſi perpetuū conſtituat vi
cariū.Hoſt.hic dicit ꝙ ſcda lectu.plus videt amicari litere
qd placere vr̄ Jo.an.⁊ ſm eos dicemus ꝙ ſi nō ponit vica-
riū in parochiali eccleſia annexa priuatus eſt ipſo iure auto
ritate huiꝰ decreti ſine alia ſnīa priuatiōis:⁊ iō ſm eos tex.
dicit priuatū ⁊ nō priuandū:⁊ dicit Hoſt.ꝙ a tēpore vaca
tionis expectabūtur ſex mēſes.de conceſ.prebē.c.ij.quibus
elapſis priuatus eſt ipſo iure nō ſolū quo ad preſentationē:
ſꝫ quo ad fructuū ꝑceptionē ⁊ deuoluit poteſtas ad ſupio-
rem ⁊ eſt caſus ſpālis ſm eum.ſ.cū quis habet ꝓprietatē be
neficij:vt.s.dixi.⁊ hec lec.placet ēt do.Ant.⁊ ꝓbat primo
ſm eum: qꝛ correctio iuriū eſt vitanda inquantū fieri pōt:vt
in.c.cum expediat.de elec.li.vj.ergo cā correctionis euitan-
de dici debet ꝙ referat ad caſum proximū:non aūt ad pre-
cedentē.facit ſꝫ eū:qd no. Bar.i.l.ꝑtor.§.erit.ff.vi bo.rap.
⁊ in.l.talis ſcriptura.§.ij.ff.de leg.j.ſꝫ cōſtat iura antiqua re
quirere ſnīam priuatiōis etiā poſt monitionē: vt in iuribus
ſuperius allegatis ergo ⁊c.ꝑterea hec pena eſt multū rigo-
roſa ⁊ dura.ergo reſtringi debet ⁊ fieri benigna interꝑtatio.
in hac eadem ſnīa reſidet hic reuerendiſſimus pater ac dñs

Sebaſti. Sapia.
a ¶Qd conſuetu-
do.qd valeat cō-
ſuetudo ꝙ benefi
ciatus nō teneat
ad reſidētiam te-
net.Abb.in cōſil.
xcvj.incip. Jeſus
chriſtus.in.ij.vo-
lu.quē refert ⁊ ſe-
quit ꝑceptor meꝰ
do.Rochꝰ curtiꝰ
in repe.c.fin.colū.
lxxxij.⁊.itē infert
ex limitatione ꝑ-
miſſa.s.de cōſue.

et preceptor meus singularissimus. d. Car. florẽtinus: vt sic durius agatur cum eo qui per vicarium habet deseruire vt dicit gl. ⁊ est ratio ſm eum: quia maius odium est in eo qui debet deseruire per vicarium si non deseruit ꝙ in eo qui per seipsum deseruit: vt sic qui in vno releuat̃ in alio grauetur. de offi. ordi. cum vos. in glo. ij. facit. c. cum. R. de offi. deleg. ⁊ ibi no. Aduertendum tamen qđ Inno. ⁊ Host. sequendo vltimam lectu. dicunt ꝙ iste qui non residet per se in ecclesia non annexa vel non constituens vicariũ erit priuatus ipso iure dummodo interueniant que interuenire debeãt ad hoc vt vere dicatur nõ residens scz ꝙ moneatur loco ⁊ tempore congruis: ⁊ quod assignetur sibi tempus ad veniendũ ⁊ per suum iudicẽ. s. de cle. non resi. ex parte. ⁊ duobus. cc. seq. quo etiam elapso prouidentia est ipsum aliquantum expectare ne iuste impeditus postea veniẽs processum faciat reuocari. iiij. q. v. c. j. de re iudic. c. cum bertoldus. 16 † Et hoc idẽ intelligẽdũ est ſm eos vbicũqz pena apponit̃ negatiua[a] vl' equipollẽtib⁹ verbis: vt si dicat̃ si nõ resideris in eccl'ia: vel vicariũ non constitueris scias te priuatũ. ⁊ in hoc casu obseruãtur que. s. dixi. que si obseruata sunt priuatus est sine aliqua sñia. vbi enĩ pena adijcitur affirmatiue: vt i casu. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. ⁊ s. eo. c. de multa. ⁊ similibus ipso facto sine monitione penã incurrit. vt ibi patet. ⁊ quod dictum est de negatiua procedit qñ tempus per cõstitutionẽ adijcitur: alias secus vt in. c. licet canõ. de ele. lib. vj. ⁊ c. quã sit. eo. ti. ⁊ li. ratio vero diuersitatis est ſm eos: quia non facta latent: vt in. c. cum in cũctis. de ele. facta patẽt. de trãsa. c. quanto. ad hanc rationem facit quod no. v. q. j. quidam. ⁊ liiij. dist. si seruus sciente. ⁊ quod not. de rap. excõicati. ⁊ hec theorica Inno. an pena apponat̃ negatiue vel affirmatiue solet quasi per omnes singulariter allegari: vt etiam ponit Archi. in. c. licet canon de elec. li. vj. sed do. Cardi. dicit qđ licet hec theorica sit notabilis: tamen quãtum ad hãc literã dicit ꝙ si poterit ostendi ꝙ nõ resideat per vicarium censet̃ priuatus: ⁊ sic pronuntiabit̃. nam hic ſm eũ intelligit̃ adiectũ tp̃s vt statim cũ est assecutus prebẽdã cui est annexa ecclesia parochialis faciat in ea deseruire per vicariũ. Si ergo nõ docuerit se hoc fecisse vel per eũ nõ stetisse apparet retro qđ fuit priuat⁹ cũ statim p eũ stetit. ⁊ dicit ꝙ eoipso diceret̃ eũ non residere si non docetur de cõtrario: qr ex quo sibi incũbit hoc facere tenet̃ docere se fecisse. ⁊ ex hoc vr̃ destrui theorica Inn. vnde dicit ipse ꝙ distinctio Inn. pcedit in his qbus mora cõmittitur nisi interueniente aliquo facto: puta interpellatione: ⁊ sic loquunt̃. l. si ex legati causa. cum. l. seq. ff. de ver. obl. quas alle. Inn. vbi si teneor ex stipulatione ad dandum seruũ vel ex legato vt cõstituatur in mora requirit̃ vt me interpelles. ⁊ sic in dispositionib⁹ hoĩs hec pcedunt: sed in dispositionib⁹ iuris cõis vel municipalis eoipo qđ facta est constitutio ligat cõtrauenientes sine aliqua monitione. qđ dicit intelligendũ post duos menses non aliter: vt. s. de consti. c. ij. ⁊ hec dispositio iuris inducit priuationẽ non residentis per vicariũ sine alia monitione. vnde is ad quẽ spectat collatio poterit isto nõ vocato conferre parochialẽ ecclesiam. s. eo. c. de multa. §. is quoqz. ⁊ c. licet ep̃s. j. eo. li. vj. ⁊ qđ dicit Inn. ꝙ negata latent nõ procedit hoc ſm eum. quia hec est negatiua coartata. s. si nõ residet per vicarium in ecclesia: imo ita patet sicut affirmatiua. de elec. c. bone el j. vbi de hoc. 17 ¶ † Hec scripta in hac varietate reperio q̃ vt lucidius veritas patefiat in duo mẽbra redigo. Primo excludendo vnũ casum tanq̃ inbubitabilẽ in quẽ omnes conueniunt. s. qñ quis debet per vicariũ deseruire ⁊ nõ deseruit vt talis censeat̃ ipso facto priuatus. Primũ mẽbrũ distinguendũ nunquid non residens per se in ecclesia curata alij nõ annexa: causa legitima cessante sit priuatus ipso facto. Scđm mẽbrũ an primo casu, ⁊ scđo exigat̃ monitio preambula tãq̃ necessaria ad priuationẽ. 18 ¶ † Quo ad primũ tãtorum patrũ reuerentia semper salua puto priuationem ex non residẽtia in eccl'ia curata ipso facto a iure induci. Primo probo per hũc ver. alioquin in fi. positum. nam clausula quantũcunqz odiosa[b] post multa negotia etiã se minime tangentia posita omnia premissa concernit: vt est casus de clausula appellatione remota in fi. posita in. c. inquisitioni. de ap. que quantũcũqz sit odiosa oĩa premissa cõcernit. ad hoc. c. scđo reqris. ⁊ qđ ibi not. de ap. bene facit. c. cũ dilecti. de dona. ſm vnã lec. nã sp̃ale est ibi in donatione: vt clausula onerosa in fi. posita referat̃ tm̃ ad pxima ⁊ nõ ad oĩa p̃cedentia. ergo in alijs dispositionib⁹ secus est cẽsendum. Itẽ ſm aliam lec. huius. c. ideo illa clausula onerosa non refert̃ nisi ad proximã donationẽ: qr alie donatiões p̃misse habebant suã clausulã ⁊ limitationẽ: secus ergo si nõ habuissent vt hic. nã iste. §. qui vero. quo ad sui principium nullam habet clausulã vel determinationẽ: ergo determinatio ⁊ pena in fine posita dz referri ad oĩa: al's iste. §. q vero. q̊ ad sui pn̄cipiũ propter qđ principaliter emanauit superflu⁹ esset ⁊ nihil induceret: ad qđ doctores ⁊ valde miror aduertentiam nõ habuerũt. nã si pena in fi. posita nõ refert̃ ad principiũ de quo puideret huius. §. principiũ cum latius esset prouisum. de hoc in. c. qr nõnulli. ⁊ c. relatũ. s. de cleri. nõ resi. nec hoc est presumẽdũ cũ fuerit edita in cõcilio generali: vt ptz in suprascriptiõe. aliqd ergo noui debet inducere quo ad sui principiũ. hoc etiã colligitur ex mente litere. nam in princi. huius. c. fuit prouisum rectoribus seruitoribus ⁊ ecclesiarũ deputatis de cõgrua portione relinquẽda cõsuetudine nõ obstãte. i. §. q vero. voluit cõsulere cultui diuino: ⁊ ex quo hñt emolumentũ debent ipsi ecclesie deseruire: vt in hoc melius obseruaret̃ duxit penã apponendã. ⁊ hoc etiã videt̃ aperte pbari per tex. ibi libere alij cõferẽda: qr velit vt possit quod dictum est adimplere ⁊c. nã si pena referret̃ tm̃ ad illũ qui debet cõstituere vicariũ in eccl'ia annexa: ista verba nõ possent proprie ad instituendũ in illa adaptari: nã tex. dixit qđ dz cõferri illi q velit ⁊ possit. qđ dictũ est adimplere. ⁊ i vers. nisi forte fuerat dictũ de instituẽdo vicario. sed iste instituẽdus in ista ecclesia annexa nõ tenetur ad cõstitutionem vicarij: sed dz per ipsum deseruire ex quo nõ habet prebendã in qua teneat̃ residere: vt in. §. qui vero. dz ergo referri etiã ad primũ casum vt sit sensus ꝙ ista ecclesia parochialis est conferẽda illi qui velit et possit per seipsum in ea deseruire. sicut dicit tex. in. c. quia nõnulli. ⁊ c. relatũ. de cleri. nõ resi. ad idẽ facit tex. ibi qđ dictũ est ⁊c. nõ enĩ dicit qđ pxime dictum sz indefinite dicit qđ dictum est: ergo refert̃ ad omne id qđ est i isto. §. qr indefinita equipollet vniuersali. xix. dis. si romanorũ. ⁊ no. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. Et hoc etiã est cõsonũ rationi ⁊ fauorabile cultui diuino. nã respondeo ꝙ immunitas clericis concessa propter cultũ diuinũ eoipo desinit ꝙ clerici cultui diuino nõ intendũt: vt in. l. generaliter. C. de epis. ⁊ cler. canonizata. xvj. q. j. cũ ergo ecclesia cõferat̃ pp̃ter officium vt in. c. fi. de rescrip. li. vj. ⁊ periculosum sit non deseruire in ecclesijs parochialibus pp̃ter necessitates subitaneas ratiõabile extitit puidere ⁊ iducere puationẽ ipso facto pp̃ter nõ residentiã in talibus ecclesijs. Et ad iura in cõtrariũ allegata patebit responsio ex infra dicẽdis in sequenti mẽbro: per que etiã corroborabunt̃ hec dicta. 19 ¶ † Scđo discutiẽdum erat an requirit̃ monitio preãbula ad hoc qđ cõmittat̃ pena hui⁹. §. ⁊ quicquid hic senserũt doc. puto sic dicendũ: ꝙ qñqz spe premiorũ inducit̃ qs ad aliqd nõ faciendũ: ⁊ tunc premiũ nõ debetur nisi cum desinit posse illũ adimplere: vt no. gl. i. c. qđ quidã. j. q. j. ⁊ ideo si quis stipulat̃. x. sibi dari si capitoliũ non ascenderit perinde est acsi fuisset stipulatus. x. sibi dari post mortẽ: qr tunc desinit habere facultatẽ ascẽdẽdi. vt est tex. in. §. si qs ita stipulet̃. insti. de verb. obli. Fallit in legatis in quibus ſm leges adhibẽda est cautio mutiana ne inutilia sint legata q̃ cõsistũt in nõ faciẽdo: nec ipleri possit viuẽte legatario puta lego titio cẽtũ si nõ ascẽderit capitoliũ ⁊ de hac cautiõe. ff. de cõdi. ⁊ demõ. l. mutiane. ¶ Qñqz metu pene qs iducitur ad qd faciendũ: ⁊ tũc ad tp̃s in quo fieri debet est determinatũ ⁊ clarũ ꝙ si illo tp̃e actus nõ geritur pena cõmittit̃ etiam nulla monitione p̃cedẽte: qr dies apposita interpellat pro hoĩe: vt in. c. licet canon. de elec. lib. vj. ⁊ in. c. potuit. de loca. Qñqz tẽpus non est dispositioni penali adiectũ: ⁊ tunc dico ꝙ pena ipso facto cõmittit̃ cũ affuit facultas illũ actũ gerendi ⁊ minime fuit gestus etiã nulla admonitione preãbula: vt voluit gl. sing. in. l. j. C. de his qui. vt indig. nã pena apponitur heredi non vindicãti mortẽ defuncti. ⁊ dicit ibi gl. ꝙ eoipso pena cõmittit̃ ꝙ heres habuerit opportunitatẽ vindicandi ⁊ nõ vindicauit. ⁊ de illa glo. facit magnũ festũ Bar. i. l. in cognitione. ff. ad silleia. vbi per illã no. dicit ꝙ pena inflicta pp̃ter nõ factũ incõtinẽti cõmittitur cũ affuit facultas actum faciẽdi ⁊ minime fuit gestus. nã hoc videtur procedere de mente disponentis. Cõtra hoc tñ videt̃ obstare tex. in. l. j. §. magistratib⁹. ff. de magist. conue. vbi dicit tex. ꝙ magistratui imputat̃ si tutorẽ pupillo non dederit: ⁊ tñ tũc tm̃ posset cõuenire cum fuerint admoniti. Sed rñdeo ibi delictũ non est consummatũ nisi precedente admonitiõe: vt colligit̃ ex illo tex. simile est in. c. j. de sup. ne. prela. cũ si. secus qñ pena apponit̃ per verba p̃sentis tẽporis nulla facta mẽtione de admonitiõe. 20 † Et pro predictis induco tex. no. in. c. cupiẽtes. in prin. de elec. lib. vj. qui videtur singularis in hac materia vbi disponit̃ ꝙ electi in prelatos cathedraliũ vel regulariũ ecclesiarũ immediate subiectarum

Sebasti. Sapia.
a ¶ Negatiue. idẽ tenet Car. in cõsil. lvj. incip. dũ reuerẽdus. Io. d ana. in. c. excõicamus. §. cũ moneatur. j. de hereti. Pet. de anc. in cõsil. lxj. ici. p clariori vbi limitat hãc doctrinã put late refert Fel. in. c. ij. j. d magi. ⁊ hanc doctrinaz dicit auream Feli. in. c. j. col. iij. circa fi. s. de cõstit.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Odiosa. Uide Ias. post alios in l. j. C. de lib. p̃te. in l. si idẽ cũ eodem. §. fi. ff. de iur. om. iudi. Pau. de ca. ⁊ Soci. in. l. pe. ff. de reb. dub.

ctarum pape debēt post cōsensum electioni prestitū iter ar-ripere veniendi ad sedē apostolicā eorū electiōes ꝓsecuturi ⁊c.vt ibi.qd si nō fecerit priuenť ipo fctō omni iure qd eis ex electione fuerit acquisitū.⁊ tex.ibi interpretať tunc penā cōmitti cū nō venerint q̄cito potuerint cōmode locorū cō siderata distātia:⁊ hoc habebit arbitrari bonus iudex: vt ibi no.⁊ post istud tp̄s sic a iudice moderatū onus ꝓbandi impedimentū incūbit illud allegāti: vt habeť i.c.cupiētes. ꝙtumcūqȝ pena imponať ꝓpter nō factū.qd est valde no tandū ad hoc ꝙ qn̄ pena imponiť ꝓpter nō factū iudex ex varijs circūstantijs arbitrabiť an habuerit facultatē actū agēdi:⁊ sic an inciderit i penā:⁊ si iudex arbitrabiť oppor-tunitatē fuisse allegāti impedimētū incūbit onus ꝓbādi: ⁊ 21 multū facit ad infra dicēda.† ad idē etiā facit qd not.Spe. in ti.de cita.§.sequiť.ver.qd si nō prefixus.vbi dicit ꝙ cita a tus ad cōparēdū sine termino[a] tenetur cōparere q̄cito cō mode poterit:⁊ si nō cōparuerit poterit mulctari ꝓpter cō b tumaciam[b] hoc dictū cōiter tenet Canoni.i.c.cū parati.de app.lȝ quidā legiste cōtra.vt ibi no.sȝ pro primo dicto be-ne facit.c.cū dilecti.de do.⁊ cōtu.vbi citat⁹ vt cōpareat cer ta die teneť cōparere si nō foret impedit⁹:al's cū ṗmū pōt. facit.c.q̄uis.de offi.ord.li.vj.ibi q̄cito cōmode poterūt ⁊c. Nō.ob.theorica Inn.vcȝ ꝙ nō requirať monitio qn̄ pena apponiť negatiue:q2 nō facta latent ⁊c.q2 delictū occultū nō impedit vires cōstitutionis.nā cōstitutio ecclesie militā tis ligat delictū olno occultū:vt in.c.porro.⁊ in.c.cū nō ab hoīe.de sen.excō.⁊ in cle.j.de here.⁊ ibi glo.sing.quā nescio alibi q̄ ad hoc iducit multa iura. nā quo ad deū oīa patēt. certū est eñ deo an affuerit facultas actū celebrandi.fateor tamen ꝙ q2 hoc est occultū quo ad ecclesiā militantē nō ha bebiť pro ligato:q2 ecclesia militās nō iudicat de occultis: vt in.c.erubescāt.xxxij.di.vj.q.j.si oīa.⁊ no.i ṗall.gl.cle.j.de here.tñ in rei veritate erit ligat⁹:lȝ apd nos sit incertū ⁊ ꝑ hoc bo.tex.in.§.cōditiones.insti.de verb.oblig.vbi tex.no. dicit ꝙ que ꝑ rerū naturā certa sunt obligationē nō morā-tur:lȝ apud nos incerta sint ⁊ sic ex quo cōstitutio loquitur per v̄ba p̄sentis tp̄is ligat ꝯuenientes ipso facto:licet sit oc cultū an ꝯuenerit.Et ex his dico ꝙ theorica Inn.⁊ cōiter doc.hic hȝ locū tm̄ quo ad hoc vt iste habeať quo ad eccle-siam militātē pro ligato seu priuato.nā quia occultū est an ex iusta cā nō resideat ꝑsonaliter vel nō ꝯstituat vicariū: iō ad hoc detegendū fit monitio : sed quo ad veritatē ⁊ quo ad deū nulla reqriť monitio ex quo est canō late sententie. ¶ Et ex his etiā infero qd iudex ex varijs circūstantijs ar bitrabitur illum habuisse facultatē residēdi vel constituen di vicariū:vel ꝙ pena habebiť pro ꝯmissa alio non ꝓbato etiā nulla monitiōe p̄cedēte qd bene ꝓbať in ṗalle.c.cupiē 22 tes.inducēdo vt.s̄.dixi.¶ † Idē etiā dico si posset probari facultatē affuisse:q2 tūc nulla reqreret admonitio.ad hāc opi.facit.c.prudentiā.de offi.deleg.in prin.iuncta glos.vbi diciť ꝙ si causa ꝯmittiť trib⁹ cū clausula ꝙ si oēs interesse nequiuerint duo ꝓcedāt ⁊c.ꝙ si terti⁹ ostēderit se interesse nō posse vl' al's canonice puta ꝑ testes:vt ibi dicit gl.de hoc cōstare poterit : duo procedere poterūt.lȝ tertius non ad-moneať.sufficit eñ ꝙ ꝯstet de impedimēto.⁊ sic clare ꝓba-tur ibi:qd si propter nō factū vel impotētiā resultat certus effect⁹:paria sunt cōstare de nō facto vl' ipotētia ꝑ monitio nē ⁊ rñsionē ⁊ cōstare ꝑ legitimas ꝓbationes. quod est bñ notandū.⁊ in hoc vltimo mēbro.s.quando pena imponi-tur negatiue certo tēpore nō adiecto intelligo ꝓprie istum §.qui v̄o.quo casu:vt.s̄.plene dixi pena cōmittitur eoipso qd habuit facultatē actū celebrādi ⁊ celebrare distulit. Et iō dico qcqd sentiāt hic doct.ꝙ pena isti⁹.§.ꝯmittiť eoipso ꝙ habuit facultatē ꝑ se residēdi i eccl'ia nō annexa ⁊ reside re distulit eoipso qd habuit facultatem cōstituendi vicariū 23 in eccl'ia annexa.⁊ hoc non adimpleuit.¶ † Nec placet qd dicit hic Host. vt.s̄.dixi.ꝙ a tp̄e vacationis' expectabunť sex mēses.alle.de cōcessio.p̄benda.c.ij.qbus elapsis priua-tus est ipso iure.nā illud cap.ij.non loquiť de eo qui hȝ cō-stituere vicariū in eccl'ia annexa : sȝ de collatore:iō pena il-lius capit.non habet locum hic:quia illa pena non debet extendi ad istū casum. sicut in simili no.dicunt domi.de ro ta sua conclusione.ccl.ꝙ istud semestre datū ad cōferendū non extendiť ad debentem instituere presentatū vel deben tem electum cōfirmare:sed in illis casibus dicunť esse agen dum cum superiore debente instituere vel cōfirmare vt ista-tuat sibi terminum ad instituendum seu cōfirmandum.ar gu.c.nullus.de iur.patro.Item hoc dictum Host.videtur esse cōtra mentem hujus.c.nā hic dicit tex.sciat se priuatū autoritate hui⁹.c.⁊ non autoritate illius.dico ergo ꝙ cum ad hoc agendum non statuatur a iure certū tempus teneť eoipso qd habet facultatē faciendi ꝑ supradicta. Nec etiā videť ꝓcedere qd dicit do.Car.vcȝ ꝙ hoc tempus vr̄ adie-ctū vcȝ vt statim cū est assecut⁹ prebendā cui est annexa ec-clesia parochialis faciat in ea deseruire per vicariū.nā hec est nimis amara interpretatio.nā iste vicarius debet cano-nice institui: vt in litera.⁊ debet esse ꝑpetuus : ⁊ ideo debet habere certū tp̄s ad bonū vicariū eligendū: ⁊ nō incontinē ti,dȝ cōpelli ad precipitandū iudiciū : cum habenti presen-tare ꝯferre ⁊ eligere statuatur certum tp̄s: vt in.c.ij.de sup. neg.prela.⁊ in.c.vnō.de iurepa.li.vj.⁊ in.c.ne pro defectu. de ele.⁊ in.c.ij.j.de cōces.preb. Idē dico de debēte residētiā facere per se.durū enim esset dicere ꝙ incōtinenti debeat ꝑ se residentiā facere.Quid eñ si habet domicilium in alia ci-uitate vel in alia parochia nā certe debet habere aliquod tēpus ad cōponendū sarcinulas suas.ar.c.si tibi absenti.de preben.li.vj.⁊.c.gratia.de rescrip.lib.vj.Unde cum hic nō certū statuatur tp̄s ad hec peragenda ⁊ imponať pena ꝓ-pter nō factū dicamus penā cōmitti eoipso qd habuit fa-cultatē faciendi ⁊ nō peregit:ꝑ supradicta:⁊ ideo q2 hoc po test esse occultū an habuerit iustā causam per se non residē-di in ecclesia nō annexa vel nō cōstituēdi vicariū in ecclesia annexa poterit fieri monitio:iuxta theoricā Inno.non q2 monitio sit pars substantifica priuatiōis sed ad hoc vt pa tefiat causa dilationis.⁊ vt sic innotescat superiori an inci-derit in penā: non tñ ꝓpter hoc tollitur quin sit priuat⁹ si sine causa distulit.poterit etiam iudex arbitrari istū habuis se facultatē actum peragēdi:vel hoc poterit per testes pro-bari:vt.s̄.dixi.quib⁹ casibus nulla requiretur admonitio 24 per supradicta. ¶ † Et ex predictis etiam inferť ꝙ cū mo-nitio nō sit pars substātifica ipsi⁹ priuatiōis qd si iste ad-monitus per se resideat vel cōstituat vicarium postq̄ ha-buit facultatē hoc faciendi ⁊ nō fiat sine iusta causa:qd tñ est occultum ꝙ nō poterit sine noua collatione salua cōsciē tia ecclesiā retinere ex quo propter nō factū ipso facto pri-uatus extitit:licet hoc sit occultū quia deū nihil latet:vt in c.tua.de simo.¶ Nūc restat respōdere ad iura in cōtrariuȝ allegata que ꝓpter nō residentiā vidētur exigere monitio-nē ad priuationē.Gl.hic dicit ꝙ sunt correcta.vt.s̄.dixi.sȝ quia hec sol.⁊ respōsio omnib⁹ est odiosa per quā induciť iuriū correctio:cū expediat iura omnibus concordare:vt in c.cū expediat.de ele.li.vj.ad hoc gl.in.c.si.xxix.di.que indu cit illū tex.ꝯtra illos qui in omnibus contrarijs ponunt ta les solutiones.aliud s̄m leges.aliud s̄m canones : vel hoc nouum illud vetus,ideo legēdo anno proximo elapso hoc c.dixi.quod hic.§.potest ꝓcedere qñ quis est in loco benefi-cij:⁊ tamen non vult facere residentiā.nā tunc eius delictū est notoriū ; ideo non oportet ꝙ feratur sentētia priuatiōis vel admoneať:sicut i alijs notorijs seruatur ordo iuris ad hoc.c.qm̄.de fil.presby.⁊ qd no.Inno.in.c.ex p̄te.j.de ver. sig.iura vero ꝯ̄ria procedāt qñ quis est absens a loco bene-ficij.nā q2 tūc pōt legitimo impedimēto detineri dȝ proce-dere seruato ordine iuris.s.p̄cedēte monitione ⁊c.Sȝ post-modū cogitaui ꝙ etiā si esset in loco beneficij posset detine-ri aliquo impedimēto occulto.Item q2 non ipso facto post collationē sibi factā videtur arctari ad residētiam persona lem per supradicta.Ob hoc cogitaui aliā solutionē dando nouū intellectū ad illa iura vcȝ ꝙ quatenus loquunť de nō residēte in ecclesia parochiali procedāt qñ est occultū ꝙ ex iusta cā nō resideat,vnde cū non resideret sit quid priuatū ⁊ potest oriri ex iusta cā.ideo requiriť admonitio vt hoc pa tefiat:nō tñ per hoc tolliť quin quo ad deū sit priuatus si in veritate iusta cā quiescēte nō residet:vt.s̄.dixi.⁊ hūc itel lectū reperio quosdā tacite sensisse:vt succincte refert Inn. in.c.ex tue.s̄.de cler.nō resi.vbi refert quosdā tenere qd etiā sine monitiōe ⁊ superioris autoritate si certū est ꝙ ab eccle sia abest sine causa potest alij cōferre eandē ecclesiā allegāt hoc.c.in hoc.§.qui vero,⁊ sic aperte sentiunt isti monitionē necessariā qñ dubitať an ex iusta cā absit. Et licet hoc di-ctū nō placeat.Host.ibi:tñ mihi placet vt nō violetur hec lex,⁊ vt alia iura remaneāt icorrecta.hoc etiā vr̄ tacite senti re Oldr.in ope cōsiliorū.ccxxx.dū querit vtrū ep̄s solus si-ne capitulo possit monere clericū absentē vt ad residētiam 25 reuertať.⁊ si nō reuertať possit eū priuare sol⁹ † dubium fa cit q2 ep̄s nullā causam audire debet sine suo capitulo in.c. ep̄s nullius.xv.q.vij.de exces.prel.c.j.Ipse vero post multa concludit cōtrariū.⁊ ad cōtraria rñdet ꝙ habent locū vbi solēnitas iudicij requiriť qd hic nō est s̄m eū.quia si super hoc solēnitas iudicij requireret tūc exigeret citatio:eo quia ipsa est principium oīs iudicij.insti.de pe.teme.liti.§.vlt:qd

Zacharias.
a ¶ Sine termino. adde quod no.in apos. ad istū post eū in.c.consuluit. nu.5.in apost. in ver.hora diei p̄fi-xa.s̄.de offi.dele. ⁊ not.aliquid per Feli.i.c.quod ad cōsultationē.col. ij.ver.obstat secū-do.s̄.de re iudic.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Propter ꝯtu-maciā, vide ang. Pau.de cas.⁊ mo-der.in.l.liber hō. §.decē.ff.de verb. obli. Maria. soz. in tit.de dila.arti. xiij.i.vj.q.Andr. sicu.in ꝯs.viij.col. xv.in.i.vo.⁊ i ꝯsi. iij.col.xij.in.ij.vo-lumi.

hic non requirit̃:vnde nõ ꝓprie dicunt ꝙ absens debeat ci
tari ſʒ reqri: vt in.c.ex parte.ꝛ in.c.qualiter.ꝛ i.c.inter qua
tuor.ꝛ.c.pe.ꝛ vlt.de cler.nõ reſi. Nec iura proprie dicunt ꝙ
ſnia priuationis debeat ferri contra abſentem ſʒ magis ꝙ
abſens ſuis beneficijs ſpoliari.al.c.ex pte.ꝛ.c.ex tue.ſ.de
cleri.nõ reſi.ꝛ qd ibi not. Hoſt.ꝛ ſic ſm eum non eſt mirũ ſi
in hoc nõ requiritur cõſenſus capituli:vt not. Inn.in.c.ad
aures.de tẽp.or.nõ enim põt eſſe non notoriũ epo ꝛ canoni
cis ſi eorũ canonic⁹ eſt abſens.c.quãto.de trãſla.p̃la.ꝛ ideo
non dʒ ſuper hoc iudiciũ fieri nec teſtes recipi nec cã in iudi
ciũ deduci.de fil.p̃ſby.qm̃.de iureiu.ad noſtrã.ꝛ ita no. Ol.
vbi.ſ.ex quibus clare liquet ꝙ nõ requirit̃ ſnia priuatiõis
nec citatio: ſʒ quedã reqſitio ſeu monitio que vt.ſ.dixi req
ritur qñ nõ liqueat qd ſine cã abeſt. Nec obeſt.c.ij.ſ.de cle.
nõ reſi.vbi ꝓpter nõ reſidentiã fuit lata ſnia depoſitionis:
qꝛ illud nõ loquit̃ in eccleſia parochiali:ꝛ quatenus loque
retur de tali,illud procedit in cardinali qui ſub diſpoſitiõe
generali nõ cõprehendit̃.vt ibi not.per doc. Nec ob.ſi dica
tur ꝙ priuatio per nõ reſidentiam inducit̃ tm̃ per hũc.§.vt
colligit̃ ex illis verbis autoritate hui⁹ decreti ꝛc.ergo iura
antiqua ſunt correcta:qꝛ hoc nõ ꝓcedit:quia iura antiqua
tm̃ diſponũt ſuper monitione fienda nec clare habebat̃ de
priuatione inducẽda ꝓpter nõ reſidẽtiam qd aperte hic di
ſponit̃.ꝛ admonitio poteſt hodie ꝓcedere in caſibus ſupe
26 rius tactis.† multũ tamẽ huic intellectui ad illa iura obſta
re videt̃ preälleg.c.ex tue.de cle.nõ reſi.vbi dicitur ꝙ cõtra
abſentẽ etiã frauduleñter debet trine citationis edictũ publi
cari ꝛc.ꝛ ſic videt̃ ꝙ etiã vbi abſentie cauſa eſt requirit̃ cita
tio. Sol.dico ꝙ vbi dicit̃ frauduleñter abeſſe:eo quia eſt ab
ſens a beneficio vbi deſeruire tenet̃ quo caſu p̃ſumit̃ fraus
vt ibi no.ꝛ plene per Inn.in.c.ſi.de eo qui mit.in poſ.nõ tñ
ibi conſtabat vere de fraude.nã ſi ſibi vere ꝛ aperte conſta
ret de fraude vt qꝛ ſe abſentauit vt nõ poſſet citari:nulla re
quireret̃ citatio etiã in alijs caſib⁹:vt no. Inn.in.c.ad peti
tionem.de accu.ꝛ probat̃ in.c.qm̃.vt li.non cõteſt. ¶ Et ex
predictis talib⁹ põt elici cõcluſio:qd ex non reſidentia pſo
nali in beneficio curato per ſe principaliter exiſtẽte etiã nul
lo hoĩs miniſterio interueniẽte legitima abſentie cã qeſcẽ
te iuris priuatio reſultat:nec ꝓpter hoc iuriũ antiquoꝝ in
ducit̃ correctio qd eſt cõtra cõem ſniam gl.ꝛ doct. ¶ Et ex
hoc poſſunt plura inferri ſed principaliter inferuntur duo
correlaria. ¶ Primũ correlariũ eſt ꝙ requiſitio ſeu admo
nitio a canonibus reqſita tanꝙ preambula ad ſpoliationem
ꝓpter non reſidentiã in eccleſijs curatis nõ eſt pars ſubſtã
tifica ipſius priuationis:ſed ſolum requirit̃ vbi cã abſentie
nõ eſt no.ꝛ eſt nouus intellectus ad illa iura. ¶ Scdm cor
relariũ ꝙ cõis Inno.ceterorũq; canoniſtarũ theorica inter
penã negatiue ꝛ affirmatiue conceptã diſtinguẽs:vt in pri
mo nõ in ſcdo caſu ad penã cõmittendã exigatur monitio
minime ſit veritate ſuffulta quomin⁹ cõſtitutio liget omne
a occultũ[a] licet quo ad forum cõtẽtioſum nõnunꝙ locũ ſibi
27 vẽdicare queat. ¶ † Sed qro:qꝛ hic innuit̃ in tex.quem poſ
ſe habere duo bñficia eccleſiaſtica curata qñ vnũ eſt anne
xum reliquo:nũquid de iure cõi poſſit qs habere duo bene
ficia curata ꝛ dignitates.de qbus deciſum vr̃ i.c.de multa.
ſ.eo.ꝛ in extraua.d.Io.xxij.q incipit execrabilis. Et vt vi
deãtur motiua ꝛ motores fuit opi.Io.lxx.di.ſanctorũ.qd
de iure cõi nõ põt qs habere duas eccleſias vel prebendas
in eodẽ epiſcopatu vel in diuerſis niſi in caſibus expreſſis a
iure qui notant̃.xxj.q.j.in ſum.ꝛ hoc no.Io.in.d.c.ſancto
rum.ꝛ.xxj.q.j.in ſumma. Caſus ſpeciales enumerat in ſum
ma.vbi.ſ.qui ſunt ſex. Primus eſt vbi eccleſie ſunt tenues.
x.q.iij.vnio. Scds ſi vna dependet ab altera.de eta.ꝛ qua.
eã te. Tertius ſi vnã intitulatã ꝛ aliam cõmendatã.xxj.q.j.
qui plures.ꝛ ibi not.de elec.dudũ.ij.ꝛ.c.nemo deinceps eo.
ti.lib.vj. Quartus ſi epũs diſpẽſat.vt in preälleg.c.ſanctoꝝ.
Quĩtus eſt vbi paucitas hoĩm eſt extra ciuitatẽ.xxj.q.j.c.j.
idẽ ſi intra.nã ex hac cauſa vni bono clerico poſſunt cõfer
ri oĩa beneficia ciuitatis:vt not. Hoſt.in.c.graue.ſ.eod.qd
intelligo ſm Io.de lig.in cle.gratie.de reſcri.niſi reperiant̃
extranei habiles qui ibi intitulẽtur. Sext⁹ ſi vna annectat̃
alteri:vt hic in iſto.§.ꝛ in.c.ſuper eo.j.eo.ti.lib.vj. Huic opi.
videt̃ aſſenſiſſe Ber.j.de cõceſ.p̃ben.literas.ꝛ.ſ.eo.tit.c.qꝛ
in tantũ.ꝛ.c.cũ nõ ignores.ꝛ.c.preterea.ꝛ intelligit Io.plu
ralitatẽ beneficiorũ cum titulo.in ſtipendiũ autẽ habere po
teſt. Inno.aũt in.c.dudũ.el.ij.de elec.ꝛ.c.cũ iã dudũ.ſ.eod.
tenet qd citra curata ꝛ dignitates poteſt qs habere plura
beneficia in diuerſis dioceſib⁹.ꝛ hãc opi.ſequit̃ Io.and.in
c.gratia.de reſcr.lib.vj.ꝛ hoc ſi non requirant reſidentiã de
ſtatuto ꝛ cõſuetudine:ꝛ dicit Inn.nõ eſſe peccatũ talia plu
ra tenere. Goffre.in.c.j.ſ.de cle.nõ reſi.tenet ꝙ quis poteſt
habere plura beneficia qñ alterũ non ſufficit.alle.c.cõquerẽ
te.ſ.eo.ti. Spec.in tit.de leg.§.nunc reſtat.ver.illud recitat
opi.Inn.ꝛ Hoſt.ꝛ ſtat in terminis narrationis nihil deci
dens. Vin.ꝛ in.c.graue.ſ.eo.ꝛ.c.ſuper inordinata.j.eod.di
xit qd de rigore iuris nõ põt quis habere duo beneficia ec
cleſiaſtica dũmodo alterũ ſufficiat:alias põt de eta.ꝛ qual.
eam te.ſi tñ quis ſit neceſſarius diuerſis eccleſijs poteſt ſm
eum recipere tanꝙ benemeritũ ꝛ ſibi aſſignare prebendam
de eta.ꝛ quali.qris.hãc opi.recitat ꝛ ſequitur Hoſt.in ſum.
de preben.§.illud.ver.hoc.ſed breuiter dico ꝙ idẽ Hoſti.in
c.ſuper inordinata.de p̃ben.tenet ꝙ ſine diſpẽſatione nõ po
teſt qs intitulari in duob⁹ collegijs eccleſiaſticis:ꝛ ſi de fa
cto ſit ibi nõ eſt vtrobiq; canonicus ſʒ onerarius tm̃ ad in
ſtar tutoris onerarij:de quo habet̃ de admi.tut.ſi plures.ꝛ
iſto modo rex Francie eſt canonicus ſancti Hylarij pictauie
ꝛ in pluribus alijs eccleſijs.hoc etiã recitat Guil.de mõte
laud.in cle.gratie.de reſcrip.ꝛ recitat Ino.nihil decidens
Io.and.ꝛ Archi.in p̃alle.c.gratie.ſequitur Inno. Rof.in
libellis ſuis.ti.de prebẽ.rub.qñ alicui poſſint plures cõfer
ri prebẽde.idem tenet vna cũ prenominatis doc.ꝙ hoc ap
probat cõſuetudo quã papa ſcit ꝛ tolerat. Paul.de elea.in
cle.gratie.de reſcri.idẽ ſequunt̃ ꝛ Zen.qui iſta recitauit nec
aliud decidunt. ¶ Videnda ſunt motiua hui⁹ opi.q̃ habet
ꝙ de iure cõi poſſunt ſimul haberi plura bñficia nõ digni
tates nec curata que nõ requirunt reſidentiã de conſuetudi
ne vel ſtatuto. Primo inducũt tex.de proc.ex inſinuatiõe.
de reſcri.eam te.de excep.cum eccleſiaſtice.de reſcri.gratia.
lib.vj.in fi.ꝛ in cle.gratie.eo.ti.ꝛ plura alia iura de quib⁹ re
peritur quẽ in talib⁹ habilẽ.ꝛ quia.c.de multa.ſ.eo.loqui
tur de curatis inhibendo ergo in ſimplicibus videtur per
miſſio.xxv.di.qualis.de preſum.nõne.cũ materia ſua.ꝛ hoc
vbi non habens non inheret proprie cõcupiſcentie.ſed ſolũ
intẽdat ad honorẽ dei ꝛ vtilitatẽ eccleſiarũ nec attẽdat ho
norem ſed onus appetat ꝛ laborem adminiſtratiõis: talis
enim vt dicit Innoc.plures habere poteſt diſpenſationes
dũtamen reſidentiã non requirant.vij.q.j.in ſcripturis.ꝛ.c.
qui epiſcopatum.dũmodo perſona ſit bona et induſtrioſa
ꝛ literata que melius ſciret regere decem eccleſias ꝙ alius
vnam naʒ tũc magis prouideretur eccl'ie ꝙ perſone: hic eñ
publica vtilitas prefertur priuate.vij.q.j.ſcias.de poſtul.
prela.c.iij.nec poteſt de ei⁹ promotione dubitari: cui pro la
boribus multis: pro moribus caſtis: pro actibus ſtrenuis.
celſioris loci premium debetur.lxj.diſtin.miramur.pro iſta
parte facit.l.quoties.ff.de actio.ꝛ obl.ꝛ.l.vna.in prin.C.de
rei vxo.act. Itẽ hodie ſpecialiter inhibitum eſt religioſis de
reli.do.c.ſi.eo.tit.cũ ſi.li.vj.de elect.c.conſtitutus.ergo alijs
videtur permiſſum. Item facit.c.literas.de conceſſio.preb.
vbi in vna eccleſia inhibetur:ergo in pluribus permitti vi
detur. Item facit.c.j.de cõſue.lib.vj.a cõtrario. Itẽ faciũt
iura que dicũt in impetratiõe debere fieri mentionẽ de pri
mo:vt in.c.poſtulaſti.ꝛ in.c.cũ adeo.de reſcri.ꝛ in.c.ſi motu
proprio.j.eo.ti.lib.vj. Nec obſt.ſm iſtos qd obijci poſſet de
ꝑplexitate:vt puta qꝛ vna eccleſia mandaret vnũ:alia aliud
ꝛ impoſſibile eſt qd vnus poſſit duobus dominis cõtrarijs
parere.xxv.diſt.c.ij.hoc enim non ob.cum enim in ſecunda
recipitur tacite intelligit̃ ſaluũ ius prime q̃ preferet̃.de cõ
fir.vti.vel inuti.c.ſi.de iureiur.c.tua nos.de reli.do.c.ij.niſi ſe
cunda multum egeret ꝛ ſine incõmodo perſone vel paruo
incommodo illud perficere poſſet ꝛ ꝓuidere.de iure patro.
nullus.vel ſi periculũ eſſet in mora ipſemet autoritate iuris
poſſet mandatũ ſm explere.ff.ad ſilleia.ſi quis in graui.§.
ſi cum omnes.non enim eſt malitijs hominũ indulgendũ.
ff.de rei.vẽd.l.in fundo.de diuor.q̃to. Ad.c.ſanctoꝝ.lxx.di
ſtin.reſpondet qd intelligit̃ ꝙ tm̃ debet in vna eccleſia inti
tulari ꝛ nominari a principio.ſed poſtfacto poteſt habere
plura:que tamẽ non erũt tituli: quia cũ ſit factus clericus
vnius epi ꝛ intitulatus vni eccleſie nõ poterit poſtea alliga
ri alteri:ꝛ ſic debet ad priorem eccleſie titulum ordinari.
¶ Nec ob.qd dicit̃ in.c.ſanctorũ.vbi dicit̃ ad diſpẽſationẽ
epi ꝙ quis non põt fieri prebẽdarius in diuerſis:quia illud
ꝓcedit in illis qui beneficia appetunt nõ ꝓpter deũ vel vti
litatẽ eccleſiarũ:ſed ꝓpter fructus quos cum tali intẽtione
nec de iure cõi:nec diſpẽſatiue tenere poſſunt:ſec⁹ ſi ad deũ
ꝛ vtilitatẽ eccleſiarũ:vt.ſ.dictũ eſt. Hoſt.dicit ꝙ iſte rõnes
ſunt debiles ꝛ poſſet reſponderi remittens ad not.per eũ in
c.j.ſ.eo.ꝛ.c.literas.j.de cõceſ.prebẽ.ꝛ tenet qd dixi ꝙ in ti
tulum nõ poteſt quis habere plures prebẽdas.alleg.c.acu
tius.xxvj.diſt.C.de pac.l.ſi mulier.ff.ad muni.l.municeps.
Apparet ergo hodie grãdis cõtentio antiquorũ ꝛ moder
norum

---

[a] Sebaſti. Sapia.
a ¶ Dẽ occultum. vide Feli.cõmendantem hec i.c.ij.col.ij.ver.quarto limita.j.de magi.vbi limitat doctrinã Inn.nõ ꝓcedere qñ illud qd non eſt factũ non hʒ in ſe aliquã veriſimilẽ rõnẽ excuſationis qꝛ tũc eoipſo ꝙ quis potuit facere ꝛ non fecit incurrit̃ pena abſq; monitione et hoc colligit ex dictis p Abb.hic ꝛ dicit eẽ multum ſubtile,

norum:nec apparet clare a iure decisum nisi dicatꝛ obseruã
tiam scitã ⁊ toleratã a papa ſm opi. Inn.ꝙ fuit etiã Tãc.
⁊ sequa. Jo.de lig.in cle.gratie.dicit in hoc dubio nũꝙ pos
se concipere ꝙ vnꝰ de iure cõi extra casus a iure ep̃ssos pos-
sit habere duos ti.beneficiales ecclesiasticos. Et primo col
ligit casus clare a iure decisos.nã i dignitatibꝰ sup̃mis: vt
episcopalibus ⁊ superioribꝰ est clarũ nisi sit sp̃alis licẽtia pa
pe de excel.p̃la.sicut vnire.de trãsla p̃la.per totũ.vij.q.i.mu
tationes. De dignitatibꝰ inferioribꝰ.vel ꝑsonalibꝰ ⁊ cura
tis ecclesijs etiã clare.ĩ.eo.cũ singula.li.vj.⁊ cle.vna.de sup.
neg.prela. De singularibꝰ ⁊ simplicibus si in vna eccl'ia ẽt
clare qꝛ nõ dꝫ qs habere duos canonicatꝰ ⁊ prebẽdas: vt
in.c.literas.de cõces.p̃ben.⁊ cle.si iusta.ĩ.e.ti.ſm quã aliqui
intelligũt.c.literas. In diuersis ecclesijs ⁊ titulis vniformi
bus pendet dubiũ ſm eũ.⁊ in his dicit se nõ posse cõcipere
ꝙ de stricto iuris rigore possit qs habere duos titulos vni
formes vel difformes.mouetꝛ primo qꝛ ĩstitutio beneficioꝝ
ecclesiasticorũ que cõferuntꝛ in titulũ fundamẽtũ suscepit fi
naliter ꝓpter cultũ diuinũ implicantem diuinorũ ministe-
rium ⁊ deseruiẽtiũ in diuinis ibi vbi instituuntꝛ. licet enim
oẽs ecclesie sint vna ecclesia gñalis.xxiiij.q.j.loquitꝛ.de his
que fi.a p̃la.sine ꝯsensu ca.c.cũ apostolica.tñ ĩdistincte sunt
ecclesie singulares ⁊ earũ administrationes ⁊ infra distin-
ctos limites sit distinctus titulꝰ administratiuꝰ ⁊ celebrati
uus.xvj.q.iij.licet.⁊ inter memoratos.de paro.c.super eo.
⁊ ibi per Inn.suꝑ rub. ¶ Ex quo insurgit ꝙ qlibet titulꝰ
requirit deseruientẽ vbi titulus.⁊ ibidẽ residẽtia probatur
hic de cele.mis.c.j.⁊.xcij.dist.quasi per totũ.sed impossibile
est quẽ simul residere ⁊ residentẽ deseruire in diuersis locis.
est enĩ hoc naturale principiuꝫ phisycorũ.iiij.⁊ demonstratꝛ
ad sensum.⁊ hoc aperte demõstrat tex.canonũ.lxx.dist.san
ctorum.xxj.q.j.c.j.⁊ quasi per totã illã.q.probatꝛ.s̃.eo.ti.qꝛ
intantum vbi loquitꝛ gñaliter.⁊.e.ti.ad hoc.⁊.c.cũ nõ igno
res.⁊.c.p̃terea.que oĩa fundantꝛ suꝑ illo fundamẽto quasi
naturali.⁊ ꝓbatꝛ qꝛ deseruiẽs certo altari viuere de illo de-
bet.s̃.e.cũ secundũ.sic ⁊ viuens de altari seruire debet alta-
ri ꝑ locũ a cõuersis.⁊ vix sufficit vnus deseruiẽtie diuinoꝝ
articulate: vt in.c.quia nõnulli.de cle.nõ resi.probatur hoc
ad instar carnalis matrimonij:a quo ad sp̃ũale lꝫ arguere
de trãsla.prela.inter corporalia.⁊ ibi cõcordãt in quo vnꝰ
vnius ⁊ nõ pluriũ.de diuor.gaudemꝰ.xxvj.di.acutiꝰ.ergo
in sp̃ũali vnus vnius:⁊ multofortius cum astrictus vni hꝫ
solicitudinem plurium ⁊ principalis: vt in.c.omnis.de pe.⁊
re.⁊ de paro.per totũ.de eccl.edi.ad andientiã.quasi per to
tum.et vbi maius periculũ qꝛ de animarũ cura agitur.ar.
de eta.⁊ quali.cũ sit ergo cautius ageudũ.xlij.di.quiscamꝰ
de elec.vbi periculũ.lib.vj. Item cõfirmatur singulis titu-
lis de iure cõi assignantꝛ singuli:⁊ dꝫ de iure cõi numerꝰ eẽ
plenus vbi est distinctio numeralis prebendarũ ⁊ iuriũ ca-
nonicaliũ debet esse numerus plenus iuxta institutionẽ.de
p̃ben.⁊.dicto.c.pro illoꝝ.de cõsti.c.cũ.m.⁊ vbi nõ est distin
ctio numeralis dꝫ esse numerus iuxta facultates ⁊ diuinoꝝ
expedientiũ: vt in.d.c.cũ.m.de consti.⁊ insti.c.j.⁊.ij.de cõst.
prebẽda.ex parte.⁊ ibi no.gl.ergo impossibile est de iure cir
ca idem suppositũ indiuiduale multiplicare titulos eccl'ia-
sticos. Cõfirmatꝛ iure ciuili in titulis tp̃alibus multiplican
tur tituli multiplicatione ministrorũ nec cõcurrit multipli-
catio circa eũdẽ:⁊ debet numerus esse plenꝰ adeo qꝺ in de-
fectu admittuntꝛ spurij: vt numerꝰ plenificetꝛ.ꝓbatꝛ hoc.ff.
de decu.l.j.⁊ si hoc vẽdicat sibi locũ in titulis tp̃alibus: nõ
apparet ratio quare hoc de iure cõi nõ ꝓcedit in spirituali-
bus cũ ibi sit minus periculũ. Confirmatꝛ ex eodẽ a simili.
nã non debet quis de iure cõi in duabꝰ ciuitatibus duobꝰ
fungi honoribꝰ secularibꝰ vbi multitudo repugnat vni.ff.
ad muni.l.libertus.§.p̃scriptio.nec apparet ratio quare de
iure possit hoc in sp̃ũalibus.ꝓpterea dicit tex.ꝙ vnus titu-
lus vniꝰ est.vij.q.j.sicut.⁊ singulis singuli.xiij.q.j.ecclesiãs,
⁊ singuli in singulis.lxxx.di.episcopi.⁊ ꝓbatꝛ tex.in.c.cũ sin
gula.ĩ.eo.ti.li.vj.attẽto principio.cum ꝯcor.ibi no. Confir-
a matur iure ciuili nõ potest[a] quis aggregari pluribus colle-
gijs nõ subordinatis ⁊ mutuo seipsa impediẽtibus in fini-
bus suis.ff.de colle.illi.l.j.§.nõ licet. Dixi non subordina-
tis:nã quis est de corpore cleri diocesis:⁊ de corꝑe vniꝰ ec-
clesie collegiate:qꝛ hec corpora implicant sicut totũ impli-
cat.partẽ de prescrip.cũ non deceat.ff.de excep.rei iudic.l.si
quis cũ totum.⁊.l.ꝙ de tota.ff.de rei vẽ.⁊ regula in toto:de
regu.iur.li.vj. Dixi seipsa impediẽtibus in finibus suis.nã
in duobus singularibus collegijs se cõpatibilibus poterit
quis collocari. nã poterit quis esse de corpore cerdonum ⁊
de corpore battutorũ q se ꝑcutiũt certis festiuitatibꝰ: fines
enim eorũ se cõpatiuntꝛ qꝺ quis singulis diebus operetur
artem suã: ⁊ certis festiuitatibus se verberẽt:sꝫ de corpore
cerdonũ pelliparioꝝ vt ꝙ simul vna die operetꝛ vtrũqꝫ hoc
non cõgruit:sed de iure ciuili inhibitũ ẽst: quãto plus iuri
canonico repugnat quẽ aggregari duobꝰ collegijs quoꝝ
vtrũqꝫ institutũ est propter seruitium diuinorum.cũ impos
sibile sit quẽ in duobꝰ locis deseruire residẽdo qꝺ requirit
29 ius cõe.de cleri.non resi.relatũ.⁊ quasi ꝑ totũ ti.† Cõfirma-
tur:nõ valet impetratio beneficij nisi impetrans mentionẽ
faciat de primo obtẽto q̃tũcunqꝫ minimo.de rescri.si pro-
ponẽte.⁊.c.ad aures.⁊.c.adeo.⁊.ĩ.eo.tit.c.si motu proprio.
lib.vj.⁊ hoc contingit:quia nõ est verisimile qꝺ papa velit
beneficiare beneficiatum: vt in prealle.⁊ hec verisimilitudo
insurgit a iure cõi: cũ multitudo q̃ canonibꝰ inimica vide-
tur sit resecãda:cũ dissolutionis materiã ⁊ vagationis in-
ducit.s̃.eo.qꝛ intantũ.de cler.nõ resid.quia nõnulli.lxx.di-
stinc.sanctorũ.xxj.q.j.c.j.⁊ quasi per totã illã.q. Et confir-
matꝛ quia tex.dicũt beneficiatũ inhabilẽ ad bñficia: vt in.c.
super inordinata.ĩ.e.de insti.c.ij.hec autem inhabilitas nõ
surgit nisi qꝛ ius cõe inhabilitat ergo impossibile est de iure
cõi quem habere plura beneficia. Confirmatur:clericus nõ
debet habere vltra victum cuꝫ vsuarius ⁊ nõ vsufructua-
rius sit ſm Jo.de lig.⁊ hoc ꝓbatꝛ per multa.quicquid sen-
serit glo.in.c.presenti.de offi.or.lib.vj. Et hunc articulũ la-
tius prosecutus fui in repe.c.cum esses.de test.ideo hic non
insisto.hoc p̃misso qꝺ clerici sint tñ vsuarij statim insistuũ
tur.nã eccl'ia cũ fundatꝛ nõ dꝫ de iure cõi ꝺdicari nisi sit suf
ficiens pro ministris:⁊ in hoc variãt canones.aliqui dispo
nunt ꝙ pro duobus ad minus.j.q.ij.placuit.de conse.di.j.
nemo.⁊ cõcordat vtrisqꝫ.c.vt quisqꝫ.s̃.de vi.⁊ ho.cle.⁊ de-
bẽt habere presbyterũ ⁊ dyaconũ.xxiij.di.de presbyter.ali-
bi qꝺ duos p̃sbyteros habere debet.vij.q.j.illud ad minꝰ:
ergo pro duobꝰ debet dos sufficere: ad plus aũt ad libitũ
fundantiũ ⁊ diocesani ⁊ ſm exigẽtiã populi cui ministratꝛ.
⁊ semper statꝛ regule qꝺ iuxta facultates ecclesie instituun
tur ministri.de institu.c.j.⁊.ij.de consti.cũ.m.dꝫ ergo quili-
bet titulus sufficere ad victũ necessariũ ministri.⁊ illud suffi
ciat sibi nec querat multiplicationẽ tituloꝝ:qꝛ tũc q̃rit vi-
ctum alioꝝ ministroꝝ ⁊ minutionẽ cultus diuini:que oĩa
abhorret ius cõe. Cõcludit ergo Jo.de lign.impossibile de
rigore iuris cõis quem intitulari in pluribꝰ beneficijs eccle-
siasticis. Ad iura in ꝯtrariũ allegata dicit nõ esse respõdendũ
cum nullum ius inuenitꝛ qꝺ dispositiue hoc dicat bñ inue-
niuntur iura narrantia qꝺ quis habet plures:sꝫ hoc eueni-
re põt:qꝛ tota die dispensatur ⁊ expedit dispensare ꝓpter
vtilitatẽ vel necessitatẽ ecclesiarum. Ad.c.gratia.de rescri.
li.vj.qꝺ aliqualr̃ videtꝛ facere vbi dicit ꝙ de iure cõi teneri
non possunt ⁊c.quasi innuat aliqua de iure cõi posse tẽne-
ri:respõdet qꝺ aliqua sunt beneficia in qbus ius cõe resistit
aperte priuando primo per adeptionẽ secundi.s̃.eod.c.de
multa. Sunt ⁊ alia in qbus aperte assistit: vt no.xxj.q.j.in
summa. Alia sunt in quibus in genere resistit reprobando
multitudinẽ; alia tenẽtur donec pluralis priuatꝛ:ius enim
non priuat licet illicite detineat.c.ergo gratia.intelligitur
de illis in qbus ius cõe exp̃sse resistit priuãdo:fatetur tamẽ
ꝙ quia omnia bona tp̃alia annexa titulis sp̃ũalibus sunt
deputata ad ministeriũ diuinoꝝ:⁊ sic ad ius publicũ cuius
est gubernator vicarius dei per totũ orbem.xix.q.iij.cũcta
per mundũ.⁊.c.per principalẽ.ille idem vt generalis dispẽ
sator ⁊ erogator oĩm bonorum potest relaxare rigorẽ iuris
cõis: vt vni plura cõmittantur cõtẽplato bono publico et
rõne suadẽte.j.q.vij.tali.⁊.c.exigũt.⁊.§.necessitas.c.hi qui
vel ꝓpria ea cã.⁊.q.⁊ hoc ad instar patrisfa.distribuẽtis in-
a ter familiã tendẽs ad bonũ iconomicum vel cõe.sic ⁊ papa
q est paterfami.vniuersalr̃ ⁊ specialiter ⁊ in spiritualibꝰ an
nexis dꝫ ⁊ potest dispensare cõtemplato bono politico spi-
rituali lꝫ considerẽtur conditiones personarũ.de preben.c.
multa in fine.totum tamẽ debet referri ad cultum diuinuꝫ
alias si nuda voluntate non habita relatione ad bonũ pu-
blicum nõ foret dispensator sed dissipator.de fideli dispẽsa-
tore loquitur tex. Luc.xj.ibi. Quis patas fidelis est dispen
sator quẽ cõstituit dñs super familiã suã ⁊c. Infidelis aũt
dispẽsator est qui nõ habet intuitũ rationis ⁊ boni publi-
ci. Itẽ imprudẽs nõ cõsiderans causas motiuas in bonũ
publicũ directiuas. Ex quo sequitꝛ ꝙ quo ad deũ nõ est tu-
tus is cũ quo sic dispẽsatꝛ alias ⁊ verius dissipatꝛ.de voto.c.
nõ est.⁊ ibi no.in.ij.gl.facit.xj.q.iij.si is qui preest.xxiiij.q.j.
manet.põt ergo papa ſm Jo.de lig.dispẽsare generaliter
vt vnꝰ etiã habeat plura curata ⁊ dignitates quascũqꝫ cõ-
templato semper bono publico ⁊ ipse solus põt ſm eum in

† Sebasti. Sapia.

a ¶ Non põt. vide Ro.in sing.lxxij. inci. an scholaris priuatꝰ.⁊ Feli.in c.cũ olim. col.iiij. s̃.de re iu.⁊ Ab. hoc declarantẽ. ĩ c.p̃terea.in glo.fi. s̃.de cle.non resi.

dignitatibus ⁊ curatis.iuxta no.s̃.c.de multa.⁊ in canone sanctorũ.lxx.dist.in simplicibus autem locorũ diocesani vt vtrobiq; notaṫ licet sint opiniões.nã fuit opi.ꝙ in curatis etiã diocesanus possit ꝓpter vtilitatem ecclesiarũ ⁊ propter prerogatiuã personarũ:⁊ fuit Hosti.⁊ sequacium in.d.c.de multa.fuit opi.Pet.⁊ Ioã.in.d.c.sanctorũ.⁊ dicit Ioã.qd solũ vaga dispensatio est epis prohibita nõ aũt si fiat propter vtilitatẽ ecclesiarum ꝙ si constitutio inhiberet dispẽsationem epõrum propter vtilitatez ecclesiarũ cõstitutio esset onerosa ⁊ remittenda.s̃.de consue.c.j.⁊ fortius est vinculuz dei ꝗ̃ hominis:⁊ tamẽ iuramentũ cuius de⁹ est autor hoc casu seruandũ non est.de his que fiunt a prela.c.j.multominus humana seruãda eẽt de ele.in causis.i fi.de eta.⁊ quali.tuam.de cõces.p̃ben.cũ nostris.⁊ intelligit decre.de multa.vbi fit dispensatio solũ propter prerogatiuã personarũ. Io.de lig.in prealleg.cle.gratie.dicit se non posse concipere hanc opi.imo credit ꝙ solus papa in talibus dispẽset:vt tenet Ber.in c.dudũ.ij.de ele.⁊.c.de multa.vbi idẽ tenet Inno.⁊ Tanc.in.c.dudũ.⁊ Bar.bri.in.c.sanctorũ.lxx.di.⁊ ponit ibi pro indubitato ꝙ nulla dispensatio fit nisi habeat respectũ ad bonum publicum ⁊ ex causa rationabili:vt dictũ est.Et dicit se hanc distinctionẽ non cõcipere an fiat ꝓpter prerogatiuã persone:an ꝓpter vtilitatẽ ecclesie. nã dispẽsatio que fit propter prerogatiuã persone fit ꝓpter bonũ publicũ.⁊.h.d.c.de multa.in fi.ibi : circa literatas ꝑsonas ⁊c. nã plus prodest ecclesie bonus ⁊ literat⁹ ꝗ̃ decem ecclesijs decẽ ministri illiterati:⁊ aliqñ nobilis ⁊ potens:vt in.c.constitutus.de app.nec credit vocari dispẽsationẽ: imo dissipationem que fit in talibus sola carnalitate attẽta:vt in.c.graue.s̃.eo.p̃ferre aũt carnalitatẽ iuri diuino ⁊ publico est preferre carnẽ spiritui.[a] corruptibile perpetuo: priuatũ publico:qd abhorrẽt principia naturalia ⁊ moralia circũscripta lege positiua.⁊ miratur de dicto Pet.Abb.⁊ Host.vcz ꝙ si cõstitutio inhibet epo dispẽsationẽ hoc casu foret cõstitutio onerosa ⁊ abijcienda ⁊c.nã ex hoc dicto istorũ doc.sequereṫ ꝙ omnia q̃ potest papa potest qlibet diocesan⁹ vbi suaderent circũstantie dispositionis.qd absit.arg.de offi.leg.ꝙ trãslationẽ.vbi specialia pape notanṫ.licet eñ bonũ publicum suadeat relaxare in eis rigorẽ nõ dz inferri.ergo ex causa quilibet hoc põt.nã princeps quedã sibi reseruat:⁊ debet propter grauitatẽ ⁊ altitudinẽ rerum.nõ eñ dispẽsator domus taliter economicã dispẽsationẽ cuilibet ministro committit:imo singula singulis limitate retẽtis sibi singularibus ad economiã singulariter reddẽtib⁹:sic ⁊ creator altissimus non oĩa plene transtulit ẜm Io.de lig.in prealle.cle. gratie.cuius dicta pro maiori parte concludunt qñ ecclesia seu beneficiũ requirit residentiã : nihil expresso qñ de cõsuetudine nõ requirunt residentiã:nũquid in talibus quis posset esse pluralis:⁊ nunqd valeat talis ꝯsuetudo seu statutũ. Et ideo vt clarius hec liqueãt articulate prosequar multa mẽbra.¶ Et primo nunqd cõsuetudine cessante possit qs de iure cõi plura beneficia citra curata ⁊ dignitates obtinere.Scdo nunqd de cõsuetudine possit induci vt beneficiat⁹ percipiat fruct⁹ bñficij in absentia.⁊ sic non teneaṫ ad residẽtiã.Tertio hac ꝯsuetudine p̃supposita ꝙ bñficia simplicia nõ exigunt residentiã:nunqd de iure cõi possit qs in eis esse pluralis. Quarto presupposito ꝙ de iure cõi nõ possit: an valeat cõsuetudo ꝙ quis possit talia plura bñficia citra dispensationẽ obtinere. Quinto nunqd per dispensationẽ epõruz possit quis retinere plura beneficia ⁊ qualia. Sexto nunqd sit tutus quo ad deũ ille cũ quo dispẽsaṫ super pluralitate bñficioꝝ vtilitate nõ suadẽte. ¶ [30] †Quo ad primũ tex.in.c.dudum.ij.de ele.videtur velle:ꝙ citra curata et dignitates qs possit plura beneficia obtinere:⁊ hoc a ꝯtrario sensu huius litere dũ dicit ꝙ nullus potest plures ecclesias parochiales obtinere.sed doc.cõiter tenent cõtrarium vcz ꝙ si beneficia requirũt residentiã quis in eis de iure cõi nõ possit esse pluralis.hoc sentiunt in.c.fi.de cler.nõ resi.et in.c. cum iamdudũ.j̃.eo.tit.sentit glo.in.c.gratia.de rescri.li.vj. Glo.tamen ibi post Goff.videtur hoc dictum limitare qñ quelibet ecclesia vel beneficiũ ꝑ se sufficit:si vero per se non sufficeret:tũc videtur de iure cõi qd possit plura obtinere:et pro hoc facit tex.ẜm vnam lec.in predicto.c.gratia.facit.c. eam te.de eta.⁊ qua.videtur etiam tenere gl.in.c.dudũ.de ele.⁊ gl.xxj.q.j.in sum.vbi excipiunt istum casum videlicet quãdo ecclesie sunt tenues a regulis iuris cõis.⁊ doc.videntur sic cum illa limitatione hũc articulũ preterire. Ego puto qd indistincte quis nõ possit talia beneficia plura per se stantia intitulata de iure cõmuni retinere.primo probaṫ in c.sanctorũ.lxx.di.qd.c.loquiṫ indistincte.faciunt etiam rationes superius ad plenũ allegate.nam beneficium ꝗ̃tumcunq; minimum de iure cõmuni requirit residẽtiã : vt in.c. cõquerente.de cle.nõ resid.⁊ no.Inno.in fi.eo.titu.⁊ debet quis per se deseruire ⁊ nõ põt per illũ:vt hic.⁊ in.c.quia nõnulli.⁊ in.c.relatum.s̃.de cleri.non resi.⁊ optime in.c.super inordinata.j̃.e.ti.vt probaṫ qd etiam in minoribus beneficijs debet quis deseruire per se:ſ; quis non potest in pluribus ecclesijs deseruire:nec pluriũ ecclesiarũ curã gerere : vt in.c.clericos.xxj.q.j.ergo ⁊c.Non obst.tenuitas reddituũ: quia aut ex postfacto cõtingit ⁊ debet alteri vniri vel altera isti:vt in.c.vnio.x.q.iij.no.glo.xci.di.clericus victum.⁊ in.c. j.xxj.q.Aut erat a principio.⁊ tũc est sibi imputandũ quare permisit se in tali ecclesia tenui intitulari.⁊ tũc querat qd sibi deest ad victum honesto artificio sicut faciebat apostolus ⁊ de hoc est tex.apertus iuncta glo.in ver.necessitatem. in.c.clericus.ab instanti.xxj.q.j.⁊.not.glo.in prealleg.c.clericus victũ.Non ob.si dicatur qd imo propter paucitatem hominum quis potest plura beneficia retinere: vt prealleg. c.clericus ab instanti.in fi.quia dico illud ꝓcedere ex dispẽsatione:vt satis colligitur ex litera isti⁹ capituli in fi.vel qñ non reperiuntur sacerdotes talia beneficia volẽtes acceptare iuxta no.in.c.graue.s̃.eo. Ad.c.dudum rñdetur qd arg. illius.c.a cõtrario nõ ꝓcedit:vt etiam sentit gl.ibi:qꝛ est cõtra iura:⁊ quia resultat absonus intellect⁹:vt colligitur ex his que superius plenius dixi.Ad.c.eaz te.dic qd tex.ibi nõ loquitur dispositiue : ſ; papa voluit eos clericos priuari si beneficia erant exigua:vt qꝛ forte contingit exiguitas post collationem alterius.vnde dispensatiue videtur permisisse cum hoc reperiatur expresse prohibitum a iure cõmuni vt aperte probatur in prealleg.c.clericus ab instanti.⁊ vrgẽt rationes superius allegate.¶ [31] †Quo ad secũdum vcz nunquid de ꝯsuetudine possit induci vt bñficiat⁹ ꝑcipiat fructus beneficij in absentia:⁊ sic non teneatur ad residentiã. tex.videtur cõmuniter innuere ꝙ sic vt not.in.c.cũ omnes. s̃.de cõsti.⁊ in.c.fi.de cle.nõ resi.⁊ idem tenet gloss.in prealle.c.cum omnes.s̃.de constitutio.⁊.in.c.dudum.ij.de elect. ⁊ in.c.fi.de rescri.li.vj.⁊ communiter docto.in.d.c.dudum. ⁊ in prealle.c.de cle.nõ resi.Hosti.in preal.c.fi.cum omnes. ⁊ in.c.ex parte.j̃.de concess.preben.intelligit hoc verum in parte non in totum quominus.s.portio sufficiens pro vicario debeat relinqui:alias hec cõsuetudo tanꝗ̃ ecclesijs onerosa non valeret. Archidiaco.in.c.sacerdotibus.xxxj.dist. indistincte tenet contrarium dicens:qd cõsuetudo non valet qd habẽs beneficium possit se absentare ⁊ per alium facere deseruiri:cũ talis ꝯsuetudo sit ecclesijs onerosa.Gof.in prealleg.c.cum omnes.dicit opi. Hostien.posse sustineri in prebendis ⁊ in beneficijs nõ curatis;vt in prealleg a.c.cum omnes.in beneficijs curatis:secus cũ continue habeant ibi residere.de elect.c.licet canon.lib.vj.⁊ in.d.c.sacerdotibus. cum simi.⁊ sic potest intelligi qd no.Archid.vij.q.j.qꝛ frater.⁊ idem videṫ tenere Io.de lig.in prealle.c.cum omnes. vbi dicit non valere consuetudinẽ quod quis nõ teneaṫ residere in beneficio nõ annexo.⁊ cum his solent trãsire doctores.¶ Sz aduertendũ est qꝛ reperio duas limitationes circa p̃dicta que mihi valde placẽt.Prima fuit Gof.⁊ Ala. in.c.quia nõnulli.s̃.de cleri.non resi.quorum dictum ponitur hic incidenter.vbi dicit ꝙ quarundam ecclesiarum habebat consuetudo beneficium recipi seruiẽdo per vicarium in aliquibus percipiebat etiam sine vicario absens ex iusta cã in alijs non percipiebat totũ sed partẽ.⁊ has cõsuetudines dicebant seruãdas:saluo qd si ecclesia indigebat saltẽ cogeretur dare vicarium:ad hoc de cle.nõ resi.c.pe.Io.an. hic dicit incidẽter hoc dictũ procedere quãdo subest causa rationabilis.puta qꝛ pauperes sunt canonici nec possũt de vna prebenda congrue sustẽtari : ⁊ sunt tales qui expediũt ecclesijs in consilijs ⁊ alijs necessitatibus:⁊ sic aperte sentit hic non alibi qd ecclesie vtilitate cessante non põt induci cõsuetudo queꝗ̃ posse percipere beneficij fructus in absentia [32] saltem vicario non substituto.¶ †Alia põt elici limitatio ex dictis Inn.in.c.ex tue.de cleri.non resi.vbi dicit etiã qd in ecclesijs residentiã non requirẽtibus cum clericus vagatur potest ad residentiã reuocari : ⁊ sic priuari si non redierit:quia sufficit delictũ vagatiõis ad priuationẽ eius[b].vij. q.j.non oportet epm.⁊.c.seq.⁊ ex hoc sentit Inn.quod nõ valet cõsuetudo de nõ residentia data vocatione ex nõ residentia.Et ex predictis puto in hac materia sic distinguendum cũ queritur nunquid possit cõsuetudine induci vt beneficiatus percipiat fructus beneficij in absentia:quod aut queriṫ de ecclesia curata:[c] ⁊ dicendũ est ꝙ nõ:vt.s̃.⁊ adduco rationẽ per doc.non reductã quia aut habet cõsuetudo

quod

Sebasti. Sapia.
a ¶ Preferre carnez spiritui.Facit ꝙ ꝓe extulit bal. in.l.tutor.§.q̃ tutorib⁹.ff.de excus. tu.ꝙ si papa promouet nepotem suũ in cardinalez caro sibi reuelauit:⁊ nõ spiritus. vide Abb.i.c.venissent.colũ.iiij.s̃. de iudi.

Zacharias.
b ¶ Ad ꝑuationẽ eius.adde.qd notaui in apost.ad istuz in.c.ex parte nu.8.in apost.in ver.tanto tẽpore. s̃.de cle.nõ resi.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Curata. Idez tenet Gemi.in.c. fi.in gl.in ver.fructib⁹.de rescri.in vj. Arch.in.c.sacerdotibus.xxxj. dist.⁊ Felin.in.c. cum oẽs.s̃.de cõsti.vbi late.

quod possit ꝑcipere fructꝰ talis eccl'ie curate etiā nullo vicario instituto ⁊ nō valet:q̄ȝ irrationabilis ⁊ ecclesijs onerosa ⁊ periculū ꝯtinet animarū parochialiū: vt patet ad sensuȝ. Aut habet q̄d possit percipere vicario instituto:⁊ adhuc dicendum est non valere:q̄ȝ etiam est irrationabilis quia in cōmissione cure eligit industria persone cui committit̄ ideo nō est rationabile q̄d ipse alij cōmittat.ad hoc.c.fina.de offi.deleg.⁊.c.is cui.eo.ti.li.vj. Aut queritur de beneficio simplici:⁊ tunc aut habet cōsuetudo q̄d nō teneatur ad residētiā vicario instituto:⁊ dico quod valet.quia hec cōsuetudo nō est ecclesijs multum onerosa: potuit em̄ induci ex causis rationabilibus.ad hoc prealle.c.cū omnes.cum simi. Aut est nullo vicario instituto: ⁊ tūc quicq̄d hic sentiat Jo.an. ⁊ alij doc.in preall.iuribus:puto sequendā opi.Goffredi.⁊ Ala.cū limitatiōe subijciēda. q̄d aut eccl'ia indiget seruitore:vt q̄ȝ omnes canonici se absentant ⁊ pauci beneficiati residēt ⁊ nō valet consuetudo tāq̄ȝ eccl'ijs onerosa: vt in.c.j. de cōsuet. Aut nō indigēt seruitore:vt quia multi sunt beneficiati in ecclesia qui tenētur ad residētiam:⁊ forte pauci obtētu cōsuetudinis se absentāt:⁊ tūc cū hec cōsuetudo nō sit multū onerosa puto eā valere. nā iura gn̄aliter sine hac limitatione vident̄ innuere eaȝ valere. Nec ob.si dicatur ꝙ hec cōsuetudo sit irrationabilis ⁊ onerosa vt q̄s percipiat fructus beneficij:⁊ beneficio nō deseruiat : cū propter cultū diuinū fuerit instituta beneficia:vt.s̄.dictū extitit:quia vt dicit Inno.in.c.fi.s̄.de cle.non resi.cum omnes ecclesie sint vna eccl'ia:vt in.c.ꝗuis.vij.q.j.⁊ in.c.nouatianꝰ.vij.q.j.seruiendo ecclesie generali satis vr̄ seruire altari vt de altari viuere possit dummodo bene expendat ⁊ non thesaurizet.

33 ¶ † Uidemus em̄ dispēsatiue studiorū causa cōcedi vt q̄s possit ꝑcipere fructꝰ eccl'ie.ēt curate in absentia.⁊ l.c.ex eo. de ele.li.vj.⁊ hoc quia studēdo seruit eccl'ie generali que ad sui regimē viris literatis ꝓmaxime videt̄ indigere. sufficit ergo ex quo ꝯsuetudo sic habet ꝙ per clericatum sit clericꝰ in sortē domini ⁊ deditus cōtemplationi:vt in.c.duo sunt gn̄a.xij.q.j.⁊ hoc puto verū nisi bn̄ficiatus vagaretur:quo casu dico consuetudine nō obstāte reuocādum esse per ea

34 que superius dixi. ¶ † Tertio examinandum est nunquid p̄supposito q̄d de iure speciali seu cōsuetudine beneficia nō exigant residētiā:possit quis in eis de iure cōmuni esse pluralis. Inno.in.c.fi.de cle.nō resi.⁊ in.c.cū dudū.s̄.eod.indistincte tenet q̄d sic:dūmodo bn̄ expēdat ⁊ auare nō thesaurizet: Sūt ⁊ alia motiua que superius plene fuerūt relata. Idē sentit glo.in.c.gratia.de rescrip.li.vj. Jo.de lig.vt.s̄. dixi loquitur aliquantulū obscure.dicit enim q̄d de iure cōmuni nō pōt quis plura bn̄ficia obtinere:sȝ apte nō loquitur in casu quo bn̄ficia nō exigūt residentiam de iure sp̄ali. do.Car.in preall.c.cū iamdudum.tenet cum Inno.⁊ dicit quod per consuetudinē quā papa scit ⁊ tolerat detinēs excusatur a peccato . domi.Ant.ibi dicit quod si pluralitas magna ⁊ immēsa canonicatuum ⁊ prebēdarū est ꝓhibita: modica vero pluralitas nō est prohibita nisi quādo requirunt residentiam sine dubio:vt in.c.quia nonnulli.de cleri. non resi.nisi vellet habere vnā intitulatā ⁊ aliam commendatam. de elec.c.dudum.ij.si autem non requirunt residentiam:tunc ambas intitulatas habere nō potest.lxx.di.sanctorum.sed bene posset habere vnam intitulatā:⁊ aliam vt simplex beneficiū.facit.xxxij.dist.si qui vero.⁊.xij.q.j.quia tua. Ego puto sic concludendū quod aut requirunt residētiam:⁊ dicendū est vt.s̄. Aut nō requirūt residētiā de iure speciali:⁊ tunc aut quelibet p̄bēda aut bn̄ficiū sufficit per se:ita quod clericus cōmode ⁊ sine penuria viuere pōt:⁊ nō pōt habere plures. Aut nō sufficit de per se : ⁊ pōt habere vsq̄ȝ ad tantū numerum vt ex eis viuere possit:vt credo q̄d hoc casu plures habere pōt:etiā intitulatas. Huius cōclusionis fundamentū elicio ex tali consideratione:eadem persona plura bn̄ficia prohibetur obtinere ⁊ principal'r ex causis infra scriptis. Primo quia est genus negatiōis ⁊ turpis lucri commodum. Secūdo propter cultum diuinum quia cum omnia beneficia requirāt residentiā:vt.s̄.dictum est, ⁊ eadē persona non pōt duobꝰ seruire. Tertio quia s̄m apostolū quilibet debet esse cōtentus ea vocatione qua a p̄ncipio vocatus est.⁊ nō in alia ecclesia collocari. Quarto q̄ȝ obtinēs plura videtur obtinere ꝓpter lucrum : ⁊ que propter lucrū turpe in spiritualibus rebꝰ efficiunt̄ sunt a deo aliena:he quatuor allegationes apte colligunt̄ ex tex.c.clericꝰ.xxj.q.j. Quinta ratio potest colligi ex.c.quia nōnulli. de cleri.non resi.videlicet q̄d habentes plura beneficia vendicant sibi stipēdia plurimorū : nec est intentionis pape vt cōpetēter prouisus de beneficio obtineat aliud beneficium, et sic occupet locū clericorū pauperum instituendorū in illis beneficijs:vt aperte dicit tex.i.c.ad aures.⁊.c.postulasti.de rescri.⁊.c.cū teneamur.s̄.eo. ¶ Unde sciēdū ꝙ olim tēpore apostolorū omnia bona cōgregationi fidelium collata vēdebant̄:⁊ preciū distribuebatur inter egētes : postmodū videntes summi sacerdotes.i.episcopi leuite ⁊ reliqui fideles plus vtilitatis posse cōferre si bona nō vēderent̄:q̄ȝ de ipsorum fructibꝰ ⁊ redditibꝰ poterat elegātius subueniri tam presentibus q̄ȝ futuris:statuerūt quod bona cōseruarentur ecclesijs:⁊ sic nō posset vllus indigens reperiri vt pleniꝰ habetur.in.c.vidētes.xij.q.j.vnde q̄d vnꝰ habeat plura beneficia est cōtra mentē illius ꝓuisionis ⁊ omniū iuriū in hac materia disponētium.nā habēti dare nihil aliud est q̄ȝ perdere:⁊ qui habentes ex bn̄ficio vnde viuāt aliud beneficiū assequuntur non alimēta sed potius peccata suscipiunt: vt dicit tex.in.c.pastora.⁊.in.c.clericus.j.q.ij. Item ex pluralitate multa mala inducūtur: nā dissolutionis ⁊ vagationis materiam inducit:⁊ periculū cōtinet animarum:vt dicit tex.in.c.quia intantū.s̄.e.quia vt dicit Salomon: Paupertatem ⁊ diuitias ne dederis mihi:ne forte satiatus euomam illud.⁊c. Ex opibꝰ em̄ vt dicit ps̄.procedit iniquitas. Et cōclusioni hec applicando dico q̄d si vnū beneficiū per se sufficit:licet non exigat residentiā non poterit de iure cōi aliud obtinere q̄ȝ lȝ hoc casu cesset vna ꝓhibitionis ratio vcȝ impossibilitas deseruiēdi,nō tn̄ cessant alie q̄ sunt multe:vt patet ex supradictis.ergo debet remanere prohibitio vt in.c.ex tuarū.de auto.⁊ vsu pal. Si vero vnū ꝑ se nō sufficit tunc poterit aliud obtineri etiā sine dispēsatione ⁊ intitulatū q̄ȝ cessant oēs rōnes inducētes ꝓhibitionē.⁊ i hoc casu intelligo.c.gratia.de rescri.li.vj.⁊ cle.gratie.eo.ti.cum iuribus similibus que vident̄ innuere pluralitatē taliū beneficiorū de iure cōi esse cōcessam. Et pro hac cōclusione est glo.sing.in.c.dudū.ij.de elec.super ver.licite.que dicit q̄d habens plura beneficia quorū alteruȝ per se sufficit nō potest sine peccato mortali aliud retinere:quā glo.intelligo in casu s̄.dicto qn̄ beneficiū nō exigit residētiā:alias etiā nō posset de iure cōi aliud obtineri ꝓpter impossibilitatem deseruiendi.vt.s̄.in alijs articulis dixi pleniꝰ.facit etiā gl.sing.l prealle.c.dudū.que est sup ver.vtrāq̄ȝ.prope fin.q̄ aperte dicit quē semper de iure cōi posse intitulari ī diuersis ecclesijs si sunt tenues.⁊ intelligo illā vt.s̄.dixi qn̄ bn̄ficia exigāt residentiā. Ad.c.sanctorū.lxx.di.ꝙ vr̄ titulū in diuersis ecclesijs ꝓhibere.rn̄deo ꝙ habuit respectū ad bn̄ficia per se sufficientia sicut de iure cōi esse debēt.vt in.c.nemo.de cōse.di. j.cū si.nā tunc ꝓpter rōnes p̄dictas nō poterit q̄s duas ecclesias ītitulatas habere.

35 ¶ † Quartū examinādū erat data ꝓhibitione iuris cōis super pluralitate:[a] an sit de cōsuetudine possibile vt possit quis plura bn̄ficia obtinere.doct. vident̄ tacite sentire q̄d sic:in eo q̄d dicūt pluralitatē de iure cōi fore cōcessam vbi beneficia de iure speciali residentiā requirūt:vt dictū fuit super ꝓximo arti.⁊ expresse tȝ gl.fi.in c.super eo.ī.eo.li.vj.⁊ do.Car.in p̄alle.c.cū iamdudū.⁊ idē tenet gl.in.c.dudū.de elec.glo.q̄ est super ver.vtrāq̄ȝ.prope fi.q̄ dicit q̄d ꝓpter ꝯriam consuetudinē quā papa scit ⁊ tolerat derogatū est illi decre.lxx.di.sanctorū.q̄d ꝓhibet intitulari quē ī diuersis ecclesijs.

36 ¶ † Dimissis argumētis q̄ pro hac ꝑte fieri possent cā breuitatis: cōcludo ꝓut de presenti mihi visum est cōcludendū q̄d aut querit̄ de ecclesijs parochialibꝰ:⁊ dicēdū est sine dubio cōsuetudinē nō valere:q̄ȝ talis cōsuetudo periculosa est aīabus:⁊ in talibus cōsuetudo nō excusat.vt in.c.fi.de cōsue.⁊ in.c.nō satis.⁊.c.cū in eccl'ie.de simo.⁊ hoc tenuit Inn.in.c.q̄ȝ nonnulli.de cler. non resi.in ecclesia.⁊ facit q̄d no.Jo.an.in reg.qui cōtra iura.de reg.iur.lib.vj.in mercu.nā talis cōsuetudo est onerosa q̄ priuat eccl'iam iure ⁊ honore suo sine culpa: cū vna ecclesia vnius debeat esse rectoris.vt in.c.cū nō ignores.s̄.eo. cū si.nec est casus de numero illorū q̄bꝰ hoc ꝯtingit: vt no. xxij.di.renouātes.⁊ de cōsti.cognoscētes.de priui.antiqua. ex quo nō est onerosa ergo tolerāda.de cōsuetu.c.j.de cōsti. que in ecclesiarū.de maio.⁊ obe.dilecti. Sc̄da ratio est periculum animarū.nā si in qualibet parochia infirmarent̄ parochiani non posset vnus rector ad vtrunq̄ȝ suffragari cū sacramētis,potissime si parochie sunt remote.⁊ si alter sine cōfessione decederet reus esset anime decedentis.xxvj.q.vj. si presbyter.⁊.c.cognouimus.facit de peniten.⁊ remis.c.vlt. Aut querit̄ de beneficijs simplicibꝰ siue exigant residentiā siue non credo idem scȝ nō valere cōsuetudinem pluribus rationibus.[b] Et prima:quia hec consuetudo ex quo vnum beneficiū per se sufficit:est contra omnia iura:vt.s̄.latiꝰ dictum est:ergo nō valet.de iudi.c.j.de probatio.ad nostrā,

[a] Sebasti. Sapia. ¶ Super pluralitate. Uide Ab.i cōsi.xcvj.inci. Jesus xp̄s.in.ij.vol. vbi dicit ꝙ vȝ cōsuetudo ꝙ q̄s possit habere duo beneficia simplicia i eadem ecclesia:itē q̄d possit habere canonicatuȝ ⁊ dignitatem in eadē ecclesia.

[b] Sebasti.Sapia. ¶ Pl'ibus ratiōbus . vide ad hec Car.flo.in ꝯsi.liij. ici,casus talis est, vbi vult ꝙ nō valeat cōsuetudo ꝙ q̄s h̄eat duas prebēdas vl' duas distributiōes in eadē ecclesia:⁊ idem vult Car. i cle. vt hi qui.§.j. de eta. ⁊ qua.q.xviij.vbi Jo.d imo.col.pe.

de iura.calum.ceterū.de elec.cum causam.de consue.ad nostram.⁊.c.cū venerabilis.⁊ est bo.text.in.c.j.de ꝯsuet.lib.vj. quē tex.multum ad hoc ponderat ibi Archi. Item certum est qd quelibet ecclesia seu beneficium saltem suū debet habere rectorē:vt in.c.cū non ignores.s̃.eo.⁊.vij.q.j.sicut.⁊.c. quia nōnulli.s̃.de cle.non resi.cum multis similibus.et probatu est supra. Item tot.sunt in ecclesia instituēdi quot ex eius fructibus ⁊ redditibꝰ viuere possunt.vt in.c.j.de insti. ⁊.c.cum.M.de cōsti.⁊ de sta.reg.c.vno.lib.vj. Item pluralitas beneficiorū est cōtra statuta sanctorū canonū.lxx.dis. sanctorū.s̃.eo.quia intantū.nec in duobꝰ collegijs qs enumerari dz:vt in.c.ne nimia.de reli.do.etiā si vtrūqz collegiū cōsenserit.de elect.c.cōstitutus.nec potest quis duobꝰ dñis seruire.xxvj.di.acutius.xxj.q.j.c.j.de cler.coniuga.c.diuersis.⁊ singula beneficia singularitatem personarum exigūt. lxxxix.di.singula.cōsuetudo autem de qua loquimur est cōtra omnia ista.⁊ sic est dicenda corruptela.de cōsue.c.cū venerabilis.⁊ diuturnitas tp̄is sine veritate ⁊ rōne est vetustas erroris vt in.c.veritate.viij.di.⁊ quāto diuturnior tanto culpa grauior.de ꝯsue.c.vl.xxxij.q.vij.flagitia. Item hec cōsuetudo non est rationabilis.qr procedit ex ambitione ⁊ inducit vagationis ⁊ ambitionis materiā.⁊ cōtinet periculum animarū:vt in.c.qr intantum.s̃.eo.ergo est imprescriptibilis.⁊ de ꝯsue.c.fi.de simo.c.non satis.⁊.c.cū in ecclesia. ⁊ pro hoc tex.opti.in.c.j.de cōsue.li.vj.vbi reprobat̃ cōsuetudo circa pluralitatē dignitatū personatuū vel officiorum citra dispēsationē sedis apostolice.⁊ quia illa ꝯsuetudo,vt ibi dicit tex.de ambitionis radice ꝓcedit. Et in istis spūalibus ꝯsuetudo habēs originē ex ambitione est imprescriptibilis ad hoc.c.in scripturis.viij.q.j. Insuper subtrahit alimenta pauperibus clericis ibidē cōstituendis contra mentē concilij ⁊ summi pōtificis:vt i.c.ad aures.⁊.c.postulasti.s̃.de rescri.⁊.xij.q.j.vidētes.⁊ est contra oēs rationes superius recitatas. Itē ratio nulla ꝑmittit vt qd pro cōi vtilitate datū esse dignoscitur vsibꝰ alicuius applicet̃:vt dicit tex.in.c.ij. s̃.eo.cū ergo beneficia sint instituta pro custodia diuinorū ⁊ pro vtilitate cōi clericorū ⁊ pauperū:vt in.c.videntes.xij.

37 q.j.nō debebūt ergo plura cedere vtilitati vnius. ¶ † Item publice sanctiones ⁊ illa que ad vtilitatē publicā pertinent prescribi nō possunt.xvj.q.iij.§.pōt.ad fi.facit.xxv.q.j.que ad perpetuā.⁊ in.c.i.s̃.eo.cū ergo sacerdotes peccata populi cōmedant,⁊ suis p̃cibus ea deleant ⁊ cōsumāt.iij.q.j.nulli.xj.q.j.sacerdotibꝰ.j.q.ij.pastor.detractio ergo sacerdotū ledit ius publicū cū q̃to sunt plures tanto melius deleant: cū multitudo facilius exaudiat̃ a deo.de pe.distin.j.defleat ver.amat eñ vt pro vno multi rogēt. Hinc est qd aplī dicebant messem multā operarios paucos:⁊ petebāt dñm rogari vt mitteret operarios in messem.Matth.ix.Luce.x.⁊ xxj.di.in nouo.ergo operariorum diminutio est contra bonū publicū.dicam ergo talem cōsuetudinē non valere que non est rationabilis.vt satis patet ex supradictis. Predicte cōclusioni videt̃ obstare.c.j.de consue.lib.vj.vbi reprobat̃ consuetudo qd quis teneat duos ꝑsonatus vel duas dignitates vel duo officia in eadē ecclesia.ergo a ꝯtrario potest qs obtētu cōsuetudinis tenere duo beneficia simplicia vel vnā dignitatē vel vnū beneficiū simplex:vt aperte videt̃ innuere ibi tex.in fi.fortius ob.c.cū in ecclesia.j̃.eo.ti.li.vj.⁊.c.postulasti.j̃.de cōces.p̄ben.⁊.c.a collatiōe.j̃.de appel.lib.vj.in quibus iuribꝰ patet qd ep̄s pōt habere prebēdā in ecclesia cathedrali p̃textu cōsuetudinis. Sol.quo ad.c.j.rñdeo qd illud si bene ponderet̃ nō facit cōtra sed potius pro. ibi eñ reprobatur cōsuetudo quatenus habebat quē posse plures dignitates ⁊c.sine dispēsatione sedis aposto.obtinere.a cōtrario ergo sensu non colligit̃ quod ex cōsuetudine citra aliquam dispensationē sedis apost. Et sic colligitur a ꝯtrario sensu pretextu ꝯsuetudinis quē posse retinere plura beneficia simplicia cuz dispēsatione inferioris a papa.⁊ hoc casu etiā loquitur finis illius.c.⁊ aperte colligitur ex inspectione illius.⁊ sentit ibi etiam glo.⁊ de hac in seq.arti. Ad.c.cū in ecclesia.⁊.c.postulasti.⁊.c.a collatione.que vidētur magis vrgere:respondeo qd in illis non videtur valere cōsuetudo vt episcopus sit canonicus:sed qd habeat vocē tanq̃ canonicus:⁊ ista sunt diuersa. ⁊ lz Io.an.nullā inter ista faciat differentiā:vt ipse no.in prealle.c.cum in ecclesia.tamē Io. Cal.quē secutus fui in prealle.c.postulasti.tenet ꝯriū apertissime efficacissimis rationibus:prebendam ergo habebat non in titulum sed in beneficiū.⁊ forte fuit inducta illa cōsuetudo:quia redditus episcopatus erant tenues et exiles vnde cum p̄bende sint bona ecclesie cathedralis.vt in.§.fi. xij.q.j.equum ⁊ laudabile est qd episcopꝰ ex illis sibi subueniat.potest etiam dici quod presupposito qd episcopꝰ sit canonicus tamen valebit cōsuetudo ratione predicta.⁊ qr nō est multū ecclesie preiudicialis cum tantū occupet locum vnius ⁊ forte aliqua bona consideratione talis consuetudo fuit inducta:vt quia canonici in ep̄i absentia solebāt dissentire ⁊ rixas facere:sed cōsuetudo de qua loquimur vt quis possit esse pluralis in beneficijs.quorū quodlibet per se sufficit est multū preiudialis:vt aperte colligitur ex rōnibus

38 ⁊ autoritatibus superius recitatis. ¶ † Quintū examinādum:nūquid ex dispēsatione episcoporū quis possit retinere plura beneficia:⁊ qualia. Circa qd videtur distinguēdū qd aut queritur de dignitatibus:personatibꝰ:officijs:vel curatis ecclesijs. Aut querit̃ de simplicibꝰ beneficijs. Primo casu sunt opi.vt.s̃.tetigi referēdo dicta Io.de lig.nam gl.in.c.de multa.s̃.eo.⁊ in.c.literas.j̃.de cōces.prebē.⁊ in.c. dudū.ij.de elec.⁊ cōiter doc.vbi ingrediūtur istā materiam: tenet indistincte qd in dignitatibꝰ personatibus ⁊ curatis solus papa dispēsat:idem tenet glo.in.c.non potest.j̃.eod. ti.li.vj.⁊ in.c.ordinarij.de offi.ord.lib.vj.⁊ in.c.j.de cōsuet. lib.vj.⁊ Bar.bri.in.c.sanctorū.lxx.di.in addi. Idem tenet Inn.⁊ sentit Io.an.in prealle.c.de multa.⁊ cōiter doc.moder.gl.in.c.sanctorū.lxx.dist.⁊ in.c.si quis iam translatus. xxj.q.ij.tenet qd etiam episcopus dispensare possit hodie et qd indiscreta tñ dispēsatio episcopis prohibetur. Ad.c.de multa respōdet multipliciter. Primo qd ibi non dr qd solus papa dispēset sed quod per sedem apostolicam poterit dispēsari:⁊ debet intelligi de gñali autoritate:⁊ dat simile. canon dicit qd ordinationes ep̄orū faciēde sunt autoritate apostolica.lxiiij.dist.ordinationes.et tñ propria autoritate fieri possunt vt ibi no.sz intelligit̃ ille tex.gñali autoritate:vt dicit ibi glo.sic ⁊ alibi dicitur qd quilibet potest ⁊ debet baptizare vel celebrare de licētia episcopi.vt.xvj.q.j.cūctis.⁊ tamen suo iure pōt baptizare.sed ideo dicit hoc quia eius autoritate saltem generali debet fieri dispensatio ⁊ potest dici ẜm illas glo.quod tunc solus papa dispensat cum quis diuersa beneficia in diuersis episcopatibus vult habere propter impugnātiam que ex hoc prouenire potest:quia nemo duobꝰ dominis seruire potest.xxj.q.j.c.j.vel aliter qr in maioribus beneficijs curatis solus papa dispēsat in minoribus etiam episcopus.⁊.h.d.ponderādo finem prealle. c.de multa.ibi maioribus ⁊c.vel aliter aut casus est talis in quo episcopus dispēsare non potest ⁊ solus papa dispensat alias secus ⁊.h.d.faciendo vim in illo verbo cū ratio postulauerit ⁊c.q.d.ẜm illā glo.q̃ non semper dispensatio est fiēda per sedē aposto.sed tunc solum cum ratio postulauerit. Hosti.Pet.⁊ Abb.in prealle.c.de multa.distingunt:quod aut dispēsatio fit ad duo curata propter euidentē vtilitatē ecclesiarum.⁊ adhuc hodie possunt ep̄i dispēsare.aut ꝓpter prerogatiuam meritorum:⁊ tunc solus papa.vt in.d.c.de multa.in fi.tamen fatetur Hosti.q̃ primā opi.seruat curia. ⁊ pro ea faciūt.c.super eo.⁊.c.nō potest.⁊.c.cum sing.j̃.eo. tit.lib.vj.⁊.c.ordinarij.de offi.ord.eo.li. Io.de lig.vt.s̃.dixi hanc distinctionē detestat̃ ratione supradicta.hec sunt scripta patrū iuris canonici in hac materia Et ꝓ veritate huius articuli discutienda,est aduertendū quod hec dissentio oritur principaliter de duobus canonibꝰ.nam.c.sanctorū. dicit dispēsatione ep̄i quē posse p̄esse diuersis ecclesijs.c.vero de multa.superueniēs dicit circa sublimes ⁊ literatas personas que maioribus beneficijs sunt honorande cum ratio postulauerit per sedem aposto.poterit dispensari.hec sunt verba formalia huius tex. Tota ergo difficultas illius articuli iacet in cōsiderādo an.c.sanctorū.sit correctum quo ad hunc articulū per.c.de multa.⁊ quicquid habeat obseruantia romane curie ⁊ cōis opi.credo qd.c.sanctorū.nō sit indistincte correctum prout habet opi.cōtrarias nā.c.sanctorū indistincte permittebat ep̄is dispēsationē.⁊ sic semper vtilitate publica suadēte siue p̄ncipaliter tēderet dispēsatio ad vtilitatē ecclesiarum siue secundario omni casu poterat episcopꝰ dispēsare.c.vero de multa.p̃supposito sine p̃iudicio veritatis quod soli pape reseruaret dispēsationē quod tamen apte non colligitur ex illo tex.vt patet ex supradictis nō tamē indistīcte reseruat pape soli dispēsationē.⁊ sic semꝑ vtilitate publica:sz quādo circa sublimes ⁊ literatas ꝑsonas ratio postulauerit dispēsationem fiendā:vnde cū.c.sanctorum.loquat̃ indistīcte.⁊.c.de multa.loquat̃ limitatiue:presupposito quod veniat correctiue ad.c.sanctorum. corriget tantū in casu expresso:maxime cū expediat iura iuribꝰ concordare:⁊ iurium correctio est pro viribus euitanda.vt in.c.cum expediat.de ele.lib.vj.⁊ nō est nouum q̃ ius antiquum pro parte corrigatur ⁊ pro parte viribus subsistat:

vt in

vt in.c.non debet.de cōsan.⁊ affi.⁊ in.c.exigit.⁊.c.felicis.de censi.li.vj.cum simi. Et pro tanto puto de iuris subtilitate posse dici ꝙ aut dispēsatio imminet fiēda principaliter propter prerogatiuā personarū: secundario tamē ꝓpter bonū publicū spūale vꝫ eccl'ie generalis: vt quia clericus est persona literata vel potēs ⁊ ꝭm eiꝰ qualitates nō pōt commode viuere ex redditibꝰ vnius ecclesie tñ si habebit duas poterit prodesse ecclesie particulari ⁊ generaliter defendendo iura ecclesie cōsulēdo: ⁊ sic pncipaliter fit ob respectū ꝑsone vt habeat redditus pluriū ecclesiarū ⁊ tunc dico procedere.c.de multa.vt solus papa dispenset.⁊ iste est proprius casus illius.c.nā pondero verbū ibi que maioribus sunt beneficijs honorāde ⁊c.⁊ sic loquitur ꝓprie quādo dispēsatio principaliter fit ob honorem ⁊ cōmodum persone.intelligēdo tamen qꝺ secūdario redūdet in bonū publicū spirituale vt.s̃.dixi.alias nō esset dispēsatio sed dissipatio si tm̄ attenderetur vtilitas priuata.vt.s̃.dixi post Ioā.de lig.⁊ dicam latius in seq.articulo.⁊ in hoc casu videt̄ correctū prealleg. c.sanctoꝝ.nā si hoc casu posset etiā eps: nugatoriū fuisset dicere qꝺ poterit per sedē apostolicā cū nullus dubitet qꝺ pa
39 pa possit.⁊ sic dꝫ intelligi de solo papa.†ita dico etiam hoc
40 casu legatū de latere esse exclusum.¶†Aut si dispēsatio[a]
a principaliter est fienda propter vtilitatem ecclesiarū nulla differentia habita an sit persona literata an potēs vel vilis vel illiterata.sꝫ solū ponderato an fiat principaliter ꝓpter vtilitatē ecclesiarū.⁊ hoc casu dicā epo dispēsandi potestatē minime esse adēptam.⁊ sic.c.sanctorū.in hoc non esse correctum: qꝛ cum nullū ius habeat̄ expressum contra.c.sanctorum.nisi.c.de multa.quod ꝓprie loquit̄ vt.s̃.dixi.vꝫ qñ dispensatio fit principaliter ob honorē ⁊ prerogatiuam ꝑsone dicā etiā hodie illud.c.in alijs casibus obtinere firmitatem. forte eñ in aliqua persona multū solicita de diuite qui melius sciret gubernare ⁊ augmētare duas ecclesias ꝙ duo rectores: vel non reperitur aliquis acceptare volens illā ecclesiam nisi curatus alterius ecclesie.nam satis esset absonū dicere hoc casu episcopis esse ademptā potestatem.cū nullibi hoc cauetur expresse.non tamen dico prout dicūt Hostiē.et Pe.⁊ Abb.qꝺ.c.de multa.loquatur quādo dispēsatio fienda non est.vt.s̃.dixi: sed quādo principaliter ob prerogatiuam personarū.secūdario ob bonū publicū spirituale vt.s̃. dictum est.nā in fauorē persone non debet recedi a iure cōmuni.vt in.c.miramur.lxj.di.sed ꝓpter vtilitatem superuenientē ex persona bene receditur a iure cōmuni.vt dicit glo. no.in prealle.c.miramur.⁊ satis ꝓbatur in.c.de multa.s̃.e. fateor tamē qꝺ ille qui dispēsat non debet habere respectū ad personā sed ad vtilitatem cōmunē que sequitur ex persona: dispensatio tñ hoc casu principaliter cōcernit vtilitatem persone.licet dispēsans habeat ⁊ habere debet respectū ad bonum comune. Et huius iuris correctionis causa potuit oriri ex indiscreta dispensatione quā faciebant episcopi: vñ papa ad hoc obuiandū voluit sibi soli reseruare dispēsationem quando venit fiēda principaliter propter prerogatiuā personarum: quia ex dilatione nullum imminet periculū ecclesijs.sed quando venit fiēda principaliter propter prerogatiuā et vtilitatem ecclesiarum voluit ius antiquū remanere incorrectuꝫ: qꝛ ex dilatione potuisset irrogari ecclesijs maximum preiudicium.⁊ hec distinctio est multum equa ⁊ ecclesijs fauēs ⁊ prouidetur per eam fraudibus adhibēdis ⁊ etiam vtilitati ecclesiarum: ⁊ euitatur iteruꝫ correctio inquantū fieri pōt nec alia iura superius allegata aperte faciunt contra hāc conclusionem.sed.c.ordinarij.de offi.ordi. lib.vj.facit aliquantulum cōtra hanc conclusionē in.§.si vero.vbi dicit tex.qꝺ si dubitatio oritur super dispēsatione circa duo curata recurrendū esse ad sedem apostolicam cuius est estimare quē modū sui bñficij esse velit ⁊c.ergo tacite innuit qꝺ solus papa dispēset.alias dixisset recurrendum esse ad eum qui dispēsauit.Sed rñdeo qꝺ papa retulit se ad id qꝺ sepius ⁊ frequētius accidit.iuxta no.in.c.lr̃as.de despō. impuber.nam raro contingit dispēsationē fieri ꝑ epm̄ ⁊ super ea dubitari sed vt plurimū ꝓpter varia rescripta que ab apostolica sede emanāt oritur hec dubitatio.sed in alio ille tex.facit pro: quia in principio dicit epm̄ debere compellere quoslibet detinentes duo curata ad ostendēdum dispensationes quorū autoritate illa possidēt: ⁊ sic non dicit dispēsationes sedis apostolice: sed in genere dicit quarū autoritate ⁊c.sufficit qꝺ ille tex.nō venit dispositiue ad correctionem.c. sanctorū.dꝫ ergo intelligi ⁊ restringi ꝭm alia iura. Aduertēdum tamē qꝛ circa duas personas vel duas dignitates vel prepositruas seu administrationes aut duo officia vel eorū alterū cū reliquo obtinēda in eadē ecclesia etiā cōsuetudine existente eps dispēsare nō pōt: vt in.c.j.de ꝯsue.lib.vj.vbi est expressum. An aūt possit dispēsare circa predicta in diuersis ecclesijs quo ad officia nō curata. Io.mona.ibi dicit qꝺ cōstitutio nō loquit̄ in diuersis ecclesijs.sed Arch.sub dubio forte ibi etiam de diuersis ecclesijs hoc intelligit quo ad dignitates personatꝰ vel officia.⁊ dicit quod in illo.c.j.loquitur de eadē: qꝛ sic de facto occurrit. Io.an.ibi dicit qꝺ illud c.nō procedit in diuersis ecclesijs quo ad officia nō curata.
41 ¶ Scꝺo casu principali scꝫ cum queritur in pluribus simplicibus.glo.cōiter tenet quod epi dispēsatione possit quis obtinere plura simplicia seu curatū seu dignitatē cum simplici.vt no.glo.in.c.lr̃as.de concess.pbē.⁊.c.de multa.s̃.eo.⁊ c.dudū.ij.de ele.⁊ in.c.super eo.j̃.eo.ti.li.vj.⁊ in.c.j.de ꝯsue. eo.li.Et huius opi.fundamentū elicit̄ ex.c.sanctorum.lxx. di.vbi indistincte permittit̄ epo dispēsare etiā circa duo curata.⁊.c.de multa.tm̄ loquitur de curatis ⁊ dignitatibꝰ.in simplicibus ergo vel curato ⁊ simplici remanet antiq̄ dispēsatio prealleg.c.sanctorū.sed Io.an.in.c.lr̃as.aliter ⁊ meliꝰ videtur distinguere.⁊ idem sentit glo.in cle.si.j̃.eo.ti.vꝫ qꝺ aut vult eps dispensare suꝑ pluribus beneficijs simplicibꝰ. vel curato vel dignitate ⁊ simplici bñficio in eadē eccl'ia aut diuersis. Primo casu aut beneficia sunt difformia vt suꝑ dignitate ⁊ prebenda: ⁊ potest argui.c.j.de ꝯsue.li.vj.⁊ quod ibi no.facit.c.cū nostris.de cōces.pbē. Aut sunt vniformia ⁊ suꝑ duabus prebēdis vel canonijs.⁊ nō pōt imo ꝯsuetudo in cōtrariū nō valeret.vt preall.c.lr̃as.⁊ no.in prealle.cle.si.[a] Que aūt sit ratio quare magis in diuersis officijs eiusdē ecclesie ꝙ canonijs possit eps dispēsare dic scꝺm Io.an.⁊ bñ qꝺ si est canonicus pluriū ecclesiarū ex dispensatione semꝑ est reperire in qualibet eccl'ia numerū completum: nec frangitur numerus quia in vnaquaqꝫ ero decimus vel duodecimus vel quartusdecimus ꝭm ordinē receptionis mee.⁊ idē si in ecclesia sunt beneficia de per se ⁊ canonicatus.nā tunc canonicatui nūc officio potero deseruire.sed si mihi canonico detur in eadē ecclesia alia canonia: tunc aut ecclesia non habet numerum aut habet: si nō habet nō ꝓcedit iteratio quia fieret tantūmodo quo ad vocem sicut cum secūdo manumittitur manumissus: baptizatur baptizatꝰ. ordinatur ordinatus.lxviij.di.quod vero.⁊ qꝺ ibi no. Scꝺo casu cum habet numerū per dispēsationem numerus frangitur.nam si essent.xij.canonici et habeo duas prebēdas essent.xj.⁊ sic de singulis nō enim pōt eadē persona bis numerari.patēs est ergo ratio fractiōis numeri. Iteꝫ subtrahitur ecclesie alterius consiliū ⁊ subsidiū.nam ad hoc ex prima canonia tenebatur ⁊ sic per secundā nil additur.vnitas ergo ecclesie ⁊ officiorū prohibet.⁊ diuersitas ecclesiarū ⁊ officioꝝ permittit.Et per hoc nō ob.quod plus sit habere dignitatē ⁊ canoniaꝫ ꝙ duas canonias: quia hoc vltimo casu militat rō prohibitionis.ad hoc qꝺ no. Io.an.in.c.si.de trāslat.prela.
42 ⁊ gl.in prealleg.clemen.si.¶†Tertio casu principali quādo talia bñficia sunt in diuersis ecclesijs.⁊ tūc Io.an.⁊ cōmuniter docto.in preallega.c.literas.⁊ in.c.cū iamdudū.s̃. eo.tenēt qñ eps possit dispensare.sed cōtra hoc aperte facit c.sanctorum.vbi dicit tex.licet enim episcopi dispensatione vnius diuersis preesse possit ecclesijs: canonicus tamē prebēdarius nisi vnius ecclesie in qua conscriptus est: esse nō dꝫ. ⁊ sic apertissime dicit episcopū dispēsare non posse: vt vnꝰ habeat duas prebēdas etiā in duabus ecclesijs.Et ideo videtur sic dicendum: quod aut episcopus vult dispēsare suꝑ duobus beneficijs vel duabus canonijs et potest: aut super duabus prebēdis diuersarum ecclesiarum quarū quelibet per se sufficit ⁊ nō potest.⁊ iste est proprius casus prealleg. c.sanctorum.licet ibi gl.dicat quod etiā super duabus pōt quando sunt in eodē epatu secus si in diuersis.⁊ in hoc vltimo casu videtur intelligere illud.c.quod nō placet: quia est maxima diuinatio ad illū tex. Et primū intellectū ad illud c.videt̄ sentire Inn.in.c.si.de cler.non resid.vbi dicit ꝙ epi dispensatione non potest quis esse canonicus prebēdarius in diuersis ecclesijs.sed canonicus tantum sic: per prealle.c. sanctorum.a contrario vbi dicitur qꝺ nō potest esse canonicus prebēdarius in diuersis ecclesijs.ergo canonicus tantū sic.Et ratio diuersitatis secundū eum quia si haberet duas prebēdas notaretur cupiditas.vt in.c.cum iamdudū.s̃.eo. Item diminuerētur pbende alioꝝ.⁊ nō debet fieri dispensatio cū alterius preiudicio.hoc vltimum intellige quando prebende non sunt diuise: quo casu fieret alijs preiudiciū si dispensaretur cum alio.sed quod habeat canoniā in alia ecclesia est potius oneris quaꝫ cōmodi. Item expedit ecclesie plures habere cōsiliatores: quia integrum est iudicium ⁊c. lxxiij.di.exempla.⁊.c.prudentiā.de offic.deleg. Sed diceres

Sebasti. Sapia.
a ¶ Dispēsatio.aduerte tamē quod dispēsatio iferioris a papa reqrit cām apparentem ad hꝰ vt valeat, vnde si epo cōcessuꝫ est ꝙ possit dispēsare suꝑ pluralitate bñficiorū nō dꝫbet dispēsare nisi ille sit sublimis vl' literatꝰ vt Fel. no.in.c. ad audiētiam.ij.col.vj.⁊ si. oīa autem ista.s̃. de rescript.

quare duo beneficia possunt alicui dispēsatiue cōcedi: z nō sic due prebende. Inn. nō reddit ratione: sed potest dici qd prebēda principaliter conceditur alicui vt inde quis necessaria sibi suscipiat vt dicit tex. xij. q. j. §. fin. vnde si quis habet prebēdā sibi sufficiētem aliam non debet cōsequi. sed beneficium cōsequitur principaliter ꝓpter diuinū cultū. z vt gerat negotia beneficij vnde poterit eius redditus cōuertere in vtilitatē bñficij. z sic nulla hoc casu denotatˀ cupiditas. z hoc puto verū nisi dispēsatio fieret principalr ꝓpter prerogatiuā persone. quo casu dico epm posse dispēsare etiam super duabus prebēdis diuersarū ecclesiarū. argu. in p̄alle. c. de multa. vbi tātū prohibetur circa curata z dignitates. 43 circa sublimes z literatas psonas. ❡ † Sextū erat examinandum an sit tutus quo ad deū ille cū quo dispensatˀ per papā circa pluralitatē beneficiorum vtilitate publica non suadente. Io. de lig. vbi. s̄. dicit qd nō. Sed aduerte: quia ꝓ solutione huius dubij p̄mittendū est quod no. btūs Tho. ij. ij. q. xcvij. arti. vltimo vbi diffiniens dispēsationē dicit qd dispēsatio est cōmensuratio cōmunis ad singula: inde gubernator familie dicitˀ dispensator: quia dispensat singula singulis z laborē z premiū z tali dispensatione indigemus que legē vniuersalē ex causa interdū relaxaret. hoc autē scz communem relaxare spectat ad illum qui potest legem cōmunez edere: vt est papa vel imperator nō ad inferiorē nisi quatenus a lege sibi permittitˀ vt plene legitˀ z no. in. c. at si clerici. de iudi. z. c. dilectus. de temp. ordi. z p Archi. in. c. licet canon. de elec. lib. vj. dispensans aūt dz habere intuituz rationis z boni vniuersi z cause ꝓpter quā dispēsat q̄ causa in bñficijs pōt esse triplex: necessitas: vtilitas: z euidens prerogatiua meritoꝝ: vt in. c. de multa. z. c. exposuisti. s̄. eo. z. j. q. vij. c. dispēsationes. cū duobus seq. quibꝰ cessantibus. vt quia dispēsans nuda voluntate mouetur nō habens intuitū ad aliqd p̄dictorū non meretˀ dici dispensatio sz dissipatio. Requiritur enim in dispēsatione fides et prudentia. vnde Luc. xij. Quis putas fidelis est dispēsator z prudens quem constituit dominus super familiā suā zc. Infidelis autem est dispensator, qui non habet intuitū ad bonum cōmune. Item est imprudēs in non comparādo causas predictas: z ideo dissipator ꝓprie dici potest. ❡ Ex his sequitur solutio questionis in qua distinguendū est inter dispēsationem factam causa cognita vt sit tutus etiaz quo ad deū ille cū quo papa sup pluralitate dispēsauit. aut hoc fecit sine cause cognitione. z nō sit tutus quo ad deū sed quo ad forum ecclesie militantis in quo sepe fallitur z erratˀ: quo casu deus aliter iudicat de hoīe quā ministri dei et iustitie. vt in. c. cū eterni. de re iudic. z. c. a nobis. j. de sent. excō. ad hoc facit quod legitˀ z no. de voto. nō est. xxiiij. q. iiij. si is qui. et 44 xxiiij. q. j. manet. ❡ † Sed cōtra predicta facit quia ꝓhibitio pluralitatis descēdit a lege canonica nō diuina. ego aliud est dicendū in papa: qui potest supra ius [a] dispēsare z illud in totum etiā tollere, quia ipse solutus est legibus: iuxta nota. per Inno. in. c. cū ad monasterium. de sta. reg. vbi expresse tenet quod papa cōtra ius positiuū vt cōtra illud qd nō liceat habere duas curatas: potest nuda voluntate dispēsare: qr eius est tollere cuiꝰ est ꝯcedere: z de factis pape disputare nō licet. xvij. q. iiij. §. qui autem. z idem tenet Inn. in. c. dudum. ij. de elec. facit qd not. in. c. ꝓposuit. de cōcess. prebē. z i. c. j. de cōsti. Sol. dico p̄dicta ꝓcedere quo ad forū militātis ecclesie in quo non licet disputare de factis suis: qr ipse de alijs iudicat. sz a nemine iudicatˀ nisi i casu heresis. vt in c. si papa. xl. di. z. ix. q. iij. alioꝝ. sz quo ad deū non ꝓcedunt. nam ius scriptū fundatū est sup bono cōi. iij. dist. erit autē lex. hoc autē priuata cōsideratione istius vel illius non debet omitti. lxj. di. miramur. de regu. licet. cum si. dispensatio autē per priuatā considerationē illud remittens irrationabilis est cū apud papā non debeat esse acceptio personarū. de iudic. c. nouit. cum concor. sz negari non potest acceptio vniꝰ psone qd alijs cōiter denegatur. Itē si papa est negligens vel remissus z nō attētus circa bonuz publicum grauius punietur a deo. vt in. c. si papa. prealle. z maxime circa bona ecclesiastica que sunt dei. vt in. c. ex eo. de electio. li. vj. Inn. in. c. cum sup de cau. pos. z ꝓprie. facit qd not. xij. q. j. expedit. z in. c. causa. j. de ver. sig. z. j. q. iiij. saluator. xxiiij. q. viij. cōuenior, nam quecunqz ecclesijs offerātur dicuntˀ esse oblata deo. xij. q. ij. res. z. c. videntes. vnde non debet attēta carnalitate z affectiōe speciali de his rebus disponere: sz attēto bono publico spirituali. debet enim esse fidelis z prouidus dispēsator z non infidelis z eius iudiciū debet deum vultu dei ꝓdire. vt in. c. vt nostrū. vt eccl. bñfi. z. c. cū eterni. de sen- 45 ten. z re iudica. ❡ † Sz ꝯ predicta oppo. z videtˀ qd nullo casu licet dispēsare: quia non debet esse acceptio personarū apud papā. vt in. c. nouit. de iudi. z ita dz iudicare magnū vti paruū vt ibi habetˀ. Sol. dic ꝙ nō est acceptio personarum nisi vbi circa inequalia seruatˀ equalitas. sublimia em̄ z scientia cum labore queruntˀ: nō mirū ergo si maiori quesitum labore maius cōfertur premiū. z is gradus ceteros antecellat quē labor prolixior z stipēdia longiora fecerint antelre. vt no. in. c. de multa. s̄. eo. vbi hec ꝓ maiori pte notantur. Ex oībus predictis tales elicio cōclusiones cū correla- 46 rijs. ❡ † Prima cōclusio qd non solum in dignitatibus et curatis: sed etiā in simplicibus iure speciali cessante ꝓhibetur quis esse pluralis. Alia cōclusio licet de iure scripto singula beneficia residentiam exposcant personalē iure tamē speciali permittēte fructus in absentia percipere nullo etiā vicario ibidē substituto minime ꝓhibetur dūmodo graue preiudiciū ecclesie ex hoc non inferatˀ. In curatis tamē nequeunt predicta locū sibi vēdicare. Ex qua infertur correlarium cōsuetudinē nō valere vt per substitutum possit quis in curato deseruire. Ex quo infertur etiam aliud correlariū curatum ꝓpria autoritate nequire in sua cura ad longū tēpus substituere. Alia cōclusio: ꝙꝙ beneficia simplicia iure speciali inducēte residētiam non requirant personalem: nequeunt tamē de iure cōi regulariter plura in eadē accumulari persona z ex illorū quolibet clericꝰ cōmode viuere pōt alias secus. Ex hac infertˀ correlariū: solā residētie causam non esse bñficiorū accumulationē ꝓhibēdi. Alia ꝯclusio: beneficiorū sufficiētia p̄supposita cōsuetudo minime valet vt quis in eis possit esse pluralis: nec etiam data insufficientia si bñficia sunt curata. Alia cōclusio: si dispēsationē p̄ncipaliter suadet bonū publicū spūale: pōt circa duo curata etiā hodie eps dispēsare: secus si principaliter suadet p̄rogatiua personarū. Alia ꝯclusio: lz circa duorū bñficiorū difformiū vel simplicis z curati cumulationē queat in eadē vel diuersis ecclesijs eps dispēsare in eadē tū circa cōformia vel etiā diuersa circa duas p̄bendas nisi p̄ncipaliter suadet prerogatiua psonarū dispēsare nō pōt. Ex qua infertˀ correlariū qr facilius inducitˀ dispēsatio circa beneficioꝝ ꝙ prebēdaꝝ accumulationem. Alia cōclusio. is cum quo sup pluralitate bñficiorū vtilitate tm̄ priuata suadēte etiā p papā dispēsatur quo ad deū tutus minime existit. Ex qua infertˀ correlarium qd nec is quo ad ecclesiā triūphantē tutus existit de intuitu ecclesie quesitis ex indulgētia ex eadem causa cōces- 47 sa testatur. ❡ † Quero certū est qd per adeptionē scdi non curati vacat primū cōsimile ipso facto. vt in. c. de multa. s̄. eo. an eodē modo vacet primū curatū per adeptionē scdi non curati exigentis tū precisam residentiā de iure cōi consuetudine vl statuto. Inn. in. c. j. de cle. nō resi. videtˀ sentire qd sic etiā si primū nō esset curatum ex quo vtrūqz requirit residentiā de iure spāli. nam dicit Inno. ibi differentiā esse inter consuetudinem que est: quod cōtinuam residentiā faciat: z eam que habet quod nō percipiat beneficium nisi resideat: qr fm primam consuetudinē videtˀ ipso facto renūciare prime prebēde recipiendo secundā que similiter residentiā requiret fm aliā aūt cōsuetudinē nō videtˀ renunciare cū hoc nō habeat ꝯsuetudo. ad hoc. c. d multa. s̄. e. in fili. pro quo etiā facit qd no. glo. in clemen. gratie. de rescri. que dicit qd recipiēdo quis etiā beneficium simplex requirens etiam residentiam videtur renūciare gratie super beneficio curato obtinēdo. ex quo nō potest vtrunqz de iure retinere. Io. cal. in preall. c. fi. dicit ꝙ lz ꝓ hoc faciat idētitas rationis. s. incōpassibilitas: per. d. cle. gratie. quidā tamen dicūt quod. c. de multa. nō habet locū in huiusmodi simplicibus. 48 ❡ † Ipse autē Io. Cal. tenet contrariū: qr per idētitatem rationis non extēditur ius etiam penale. de elec. si postꝙ. §. ij. lib. vj. Io. and. in additio. Spec. de cle. non residen. ad fi. dicit qd glo. dicte cle. non est vera: z hoc fuit dictum originale. Old. cōsi. clxv. fm do. Card. in p̄alle. c. fi. vbi etiā dicit hoc vltimū dictū esse verius: qr id qd dicit. d. c. de multa. qd per adeptionem scdi vacet primū: est pena qd debet extēdi propter idētitatem rōnis: de quo remittit ad no. per se. in. c. 49 cū dilectus. de consue. z in. c. per inqsitionē. de ele. ❡ † Pro decisione huiꝰ articuli duo sunt videnda. Primū an primū beneficiū vacet adepto secūdo nō curato ex dispositione. c. de multa. Secūdo p̄supposito qd nō vacet ex dispositione illius. c. an vacet per tacitā renūtiationē ex adeptione scdi. de qua iudicio meo tacite sensit Inn. in prealle. c. fi. z gl. in 50 prealle. cle. grē. ❡ † Circa primū est vidēdū. nūquid p̄alle. c. de multa. cū sit penale debeat extēdi: cum ex sui tenore nō possit aptari questioni nostre cū loquatˀ de beneficijs curatis. z sic est discutiēda illa subtilis z ꝓfunda materia: nunquid

Sebasti. Sapia.

a ❡ Supra ius. Unde dixit bal. in. c. cuz sup. col. j. ꝙ papa est supra ius: contra ius: z extra ius. et scdm Bal. in. c. j. qual. do. ꝓpr. priue. papa est oia z super oia. z fm Hostiē. in. c. cuz venissent. s̄. de iudi. pōt papa equare q̄drata rotūdis: z multa d potestate pape ponit Felin. in c. j. col. iij. s̄. de cōstitutio.

quid constitutio penalis debeat extendi:quam materiā hic prosequi non intendo:q2 necessariā nō existimo de presenti. nam illa videt̃ clarissima verissima ꝛ indubitata snia: quia saltē vbi rō penalis cōstitutionis expressa nō est:vel non est a oīno eadē ratio i casu de quo querit̃ ꝯstitutio penalis[a] extendi nō dꝫ ꝛ sic extēderet proprium casum.vt in.c.pene.de peni.dist.j.de hoc no.plenissime per Jo.an.in regula odia. de reg.iur.lib.vj.in mercu.vbi rñdet ad.c.si postq̄.superi⁹. alleg.glos.est no.in.c.j.de tēpo.ord.li.vj.ꝛ in.c.fidei fauorē. de here.lib.vj.vbi bo.glo.multum no.ad propositū nostrū. vt institu.de actio.§.item mixta.vbi etiam bo.glos.ꝛ in cle. j.de elec.ꝛ in.c.cōstitutionem.iuncto.c.nō solum.de reg.iu. lib.vj.cuꝫ infinitis similibus.per Bal.in.l.si quis seruo.C. de fur.hic eñ non est eadem ratio.nā negari nō potest quin maius periculū immineat ex retentione duarū parochialiū q̄ duorū simpliciū ꝛ residentiā exigentiū vel simplicis ꝛ curati per rationem.s̄.proxi.dictam: merito constitutio penalis disponēs de curatis vt ꝑ adeptionē secūdi vacet primū non extenditur ad simplicia.nam vbi maius periculū vertitur ibi cautius est agendū vt in.c.ibi periculū.de elect.lib. 51 vj. ¶ †Circa scd̄m videlicet an saltem vacet primū ex tacita renūtiatione que inducit̃ ex adeptione secūdi.Inn.vt dixi tenet ꝙ sic.ꝛ alleg.prealle.clemē.gratie.que se fundat tm̄ super tacita renuntiatione.Sed aduertendū quia Inno.in illo.c.si.videt̃ sibi contrarius.nā primo dixerat ꝙ si clerici alicuius ecclesie exigentis residentiā ex statuto eligūt scienter aliquem clericū habentem consimile beneficiū:videntur renūtiare statuto illi super residentia ꝛ hoc quo ad canoniā ꝛ non quo ad prebendā ne hoc vergat in preiudiciū ecclesie. vnde ille beneficiatus erit in secūda ecclesia canonicus sine prebēda:si aūt elegerūt ipsum ignorantes qd̄ aliud obtineret beneficiū nisi ille renuntiauerit primo.possunt illū refutare fm̄ Inno.quod est contrariū eius qd̄.s̄.dixi fm̄ eū.nā hic sentit qd̄ per adeptionē secūdi residētiam exigentis non vacat primū ipso facto.quod etiā residentiā exigebat: sed clerici videntur renūtiasse iuri suo si scienter ipsum elegerūt. Si vero ignoranter et ille nō vult resignare primū possunt illū renuere ꝛ non acceptare in canonicū ꝛ in fi.sue glo.sentit qd̄ iste institutus in scd̄o videtur renūtiare primo ꝓpter incōpassibilitatem:ꝛ ideo eius sententia tanq̄ doct.ꝯtrarū 52 sequenda nō est. ¶ †Et qd̄ nō inducatur tacita renūciatio probat̃ per multa iura.primo per iura antiqua scd̄m q̄ habentibus duo beneficia incōpassibilia dabatur optio retinēdi alterū.vt in.c.referēte.ꝛ.c.preterea.s̄.eo.qd̄ non fuisset si propter incōpassibilitem ꝛ per adoptionem secūdi induceretur tacita renūciatio primi:probatur etiā quia per ius nouum vacaret primū.Item ꝓbat̃ per alia iura superuenientia.ꝛ primo ꝑ.c.nonnulli.de cler.non resi.vbi cauetur quod recipiens beneficiū incōpassibile cuꝫ primo debeat priuari. Scd̄o per sniam qd̄ minime esset si per adeptionem secundi induceretur tacita renunciatio primi.probat̃ etiam et per ius nouū inductū per.c.de multa.s̄.eo.ꝛ extraua.execrabilis.Jo.xxij.vbi hodie disponitur per adeptionem secūdi curati vacet primū ipso facto:nam si induceret̃ tacita renūciatio primi per adeptionē secūdi exigētis residentiam frustra emanassent iura prealle.vcꝫ.c.de multa.ꝛ.c.execrabilis.ꝛ tamen vt in eis ptꝫ est iuris noui inductio.Ad cle.gratie.iuncta glo.que videt̃ obstare duplex potest dari rñsio.Primo quod illa clemen.loquitur de habēte literas ad dignitates seu beneficiū curatū ab ordinario per cui⁹ adeptionē videtur renūciare gratie papali cum non possit vtrūq; retinere. ꝛ hunc intellectū videntur ibi cōmuniter sentire docto.ꝛ sic non esset vera glos.in predicta cle.gratie.que intellexit text. etiam de illo qui cōsequitur beneficiū simplex exposcēs residentiam.sed quia verba illius cle.optime adaptātur etiā ad adispiscentes post gratiam beneficiū simplex.ideo dico quod illa glos.pōt stare:ꝛ quod illa cle.intelligatur de iure ad rem prout loquitur: quo casu per adeptionē secūdi non curati exigētis residentiā inducit̃ tacita renunciatio gratie super beneficio curato. Et est ratio:nā litere impetrate ob beneficia assumunt vigorem ex intentione scribētis.vt in.c. cum causa.ꝛ.c.si.s̄.eo.sꝫ de intentione pape mādantis alicui prouideri de beneficio curato vel dignitate nō existit vt prouideretur illi qui obtinet beneficiū qd̄ requirit precise residentiam.arg.in.c.ad aures.ꝛ.c.postulasti.s̄.de rescrip.et.c. quia nonnulli.ꝛ.c.relatum.s̄.de cle.nō residen.ergo eoipso qd̄ impetrās cōsequitur tale bñficiū ab ordinario tacite videtur renūciare gratie:cū nō possit cōsequi beneficiū ꝛ effectum gratie cōtra intentionē mādātis.ad hoc.c.si pauper. j.eo.ti.lib.vj.ꝛ iste videt̃ esse propri⁹ intellectus cle.grē.ꝛ est multū pulcher,per quē toleratur ibi gl.ꝛ verba tex.nō impropriant̃.nec.c.de multa.extēditur.Et ex his concludo ꝙ per adeptionem scd̄i beneficij residentiā exigentis non inducit̃ ipso iure vacatio primi consimilis vel curati cū inducatur a tacita renunciatio gratie super tali beneficio consequendo. 53 ¶ †Quero certū est quod beneficiū spirituale gratis ꝛ libere est conferendū:an papa[b] recipiēs pecuniā de titulo spūalis bñficij dicat̃ cōmittere simoniā: ꝛ sic inuoluat̃ peccato: ꝛ eam dans possit salua conscientia illud beneficiū retinere hanc qōnem expresse nō reperio per aliquē tactā nisi multū succincte per do.Card.in.c.j.de simo.vbi ex dictis doc.intulit ꝙ papa pōt vēdere titulū beneficij:lꝫ deberet abstinere: q2 est res mali exēpli.ꝛ hoc itulit ex eo quod dicūt ibi aliqui doc.qd̄ titulus de simonia nō habet locū in romana curia[c] sicut nec lex iulia de ambitu locū habet in curia pricipis.ff. ad legē iul.de ambitu.l.vna.ꝓ hoc qd̄ not.lxxxij.di.presby. ꝛ.j.q.vj.c.vl.videtur ergo in romana curia excusare a simonia scientia ꝛ tolerantia pape.arg.de offic.delega.ex parte. ꝛ qd̄ ibi no.ꝛ hoc fatetur Hostiē.verum in his que sunt simoniaca q2 ꝓhibita:secus si prohibita:q2 simoniaca iuxta no.in prealleg.c.ex parte.Alij vero ibi contrarium dicentes quod ex quo cōstitutio promulgata est hoc prohibēs.tenet ꝛ firma est ꝛ oēs ligat.dicit tamen ibi Joā.an.qd̄ nō ligat ꝓmulgantē.C.de legi.l.pnceps.Et ex his sentit ibi.d.Car. qd̄ vendere titulū bñficij nō est simonia quia ꝓhibitū.Ego vero legendo illud.c.tenui contrariū qd̄ corroborabā rationibus ꝛ tex.Et primo inducit̃ talis ratio:ꝑ titulū bñficij cōfertur executio ordinis ꝛ clauium nō tantū bona temporalia.Unde sciēdum ꝙ in ordinatione datur potestas clauiū in habitu sed nō in actu.In institutione vero seu collatione beneficij datur executio illius potestatis.text.est apertus in §.ecce sufficiēter.ꝛ in.c.sequen.xvj.q.j.nō enim quis pōt parochianum alterius soluere vel ligare vel in alteri⁹ ecclesia celebrare sine illius licētia.vt in.c.cunctis.ꝛ qd̄ ibi no.xvj.q. j.ꝛ.ix.q.ij.quasi per totū.ꝛ.xiij.q.j.c.j.de parochia.c.vt dominicis.ꝛ.c.nullus.de pen.ꝛ remis.c.oīs.cum simi.q̄ quidē executio est connexa ipsi ordini seu sacramēto ordinis:ergo vendēdo executionē ordinis videtur vendere ipsum ordinē ꝛ donū dei.ad hoc.j.q.iij.si quis obiecerit.ꝛ.c.si saluator.j.q. iij.in quibus iuribus cauetur quod qui vēdit vnū sine quo alterum nō peruenit neutrum inuenditum relinquit: et sic in vendendo executionē potestatis qui nō prouenit sine ordine:videt̃ vēdere ipsum ordine ꝛ de hoc est gl.sing.in.c.licet.de pe.q̄ est finalis in ordine: q̄ apertissime dicit quod in recipiendo pecunias a vicarijs vt permittat̃ eis celebrare in vicarijs suis vēditur executio ordinis ꝛ per cōsequens ipse ordo:ꝛ ideo hoc est simoniacū.Itē vendēdo ordinis executionem videtur vendere donum dei.hoc enim ꝓuenit ex dono dei ꝛ nō pape.ad hoc.c.verbum.de peni.dist.j.vnde ordinis executio dicitur ordinis perfectio.vt in.c.qui ꝑfectionē. j.q.j.hec autem sunt prohibita vendi quia simoniaca.vnde vēdere ordinē ꝛ ecclesiā seu altare.i.executionē altaris equaliter ꝓhibētur ꝛ vtroq; casu appellatur simoniaca heresis: vt in.c.p̄sbyter.j.q.j.ꝛ ibi:quia altare ꝛ decimas spiritū sanctum emere vel vendere:simoniacā heresim esse fideliū nullus ignorat.Idē dicit tex.in.c.altare.j.q.iij.hoc autem vendere in vtroq; testamēto ꝓhibetur.vt in.c.qui studet.j.q.j, vbi habetur de Giezi et Simone mago qui primo fuerunt autores hui⁹ sceleris,vnde simonia dicitur a simone mago qui primo in nouo testamēto huius sceleris autor extitit in volēdo emere gratiam dei.nam cum apostoli essent hierosolymis:ꝛ per manus impositionē darent spiritum sanctum, Simō magus obtulit pecuniam Petro si daret ei potestatem illam vt ipse suis spiritumsanctum eodem modo cōferret.ꝛ tunc recepit damnationē a Petro inquiēte.Pecunia tua tecum sit in perditione; q2 donum dei ꝛc.ad hoc.j.q.x. petrus.ꝛ.c.qui studet prope finē.In veteri vero testamēto Giezi famulus Helisei ꝓphete voluit vēdere sanitatē Naaman.nā legitur in.iiij.libro Regum:quod cum Naaman princeps militie syrie iussu Helisei septies lotus in iordane mūdatus a lepra recederet:Giezi puer Helisei vidēs ꝙ dominus suus nihil accepisset ab eo.clam secutus est eū dicēs duos filios prophetarū ad Heliseū venisse.ꝛ nō hꝫ qd ante eos ponat.ideo rogabat ex ꝑte Helisei vt aliqd sibi mitteret.Naamā vero misit ei duo talēta ꝛ vestes mutatorias q̄ omnia abscōdit Giezi:ꝛ postmodum ingressus stetit corā domino suo:cui dixit Heliseus:venis Giezi:qui respondit, non iuit seruus tuus quoquam. Heliseus vero dixit nonne cor meum erat presens cum accepisti argentum et vestes vt emas iumēta boues seruos ꝛ ancillas.sꝫ lepra Naa

Sebasti. Sapia.
¶ Penalis.Uide multa per Jas.in l.penul.ff.de ī ius vocā.ꝛ auf.quas actiones.C.de sacrosan.eccle.

Sebasti. Sapia.
¶ An papa.Uide de hac qōne ꝑ Cardi.sancti Sixti in tractatu de potentia pape.q. xlv.ꝛ late ꝑ Feli. in.c.ex parte primo.in princ.s̄.de offic.delega.vbi multa allegat ꝓ ꝛ cōtra.ꝛ per eundem in.c.j.col.j.v̄si.inq̄tum.d.Abb. j.de simo.

Zacharias.
¶ Nō hꝫ locū in curia romana.ad de istum in.c.cuꝫ venisset.num.7.ꝛ ibi posui in apostil.ad eū.in ver. de delicto simonie.vbi etiā Feli. col.j.ver.inq̄tum abbas.vbi dicit hāc esse cōmuneꝫ opin.s̄.de iudi.et aliquid in.c.j.nu. 5.ꝛ ibi etiā posui in addi.in ver.in curia romana.j. de simo.

aman adherebit tibi ꝛ semini tuo ineternum. et egressus est ab eo leprosus: ꝛ Naamã cãdidus factus est vt nix. Et sic Giezi fuit autor hui⁹ sceleris in vendẽdo. vnde proprie emptores omnes sunt appellãdi simoniaci. vẽditores vero gieziatici. a Giezi vt dicit gl. j. q. j. in summa. ꝛ sic patet ex predictis quod vendere que proueniunt a deo est prohibitũ q꞉ simoniacum. ꝛ de se est nequissimũ. ʒ nullus dubitat quod executio ordinis prouenit ex dono dei ergo lex ei⁹ vẽditione etiam papa inuoluitur simonia. Itẽ ecclesiã vẽdre prohibuit ipse de⁹ in figura. ꝛ apertissime habetur in. c. ex multis. j. q. iij. vbi dicit tex. quod calcedoñ. conciliũ vnum ex principalibus simili pena condẽnat eos qui ecclesie beneficium interuẽtu pecunie acquirunt: ꝛ eos qui sacrã manus impositionem per quam spiritussanctus cõfertur mercari dignoscuntur vtroqꝫ casu autoritate inexpugnabili illos a beneficio: istos a sacro ordine iubet expelli: tñ humani generis redemptor omnes emẽtes ꝛ vendentes de templo eijciens cathedras vendentium columbas euertit: numulariorũ es effudit. ex patris autoritate denuncians dicẽs. Nolite facere domum patris mei domuꝫ negotiationis. ꝛ post pusillũ subijcit tex. quod sicut per columbarũ venditores designãtur illi qui sacram manus impositionem vendere conãtur: ꝛ sic per numularios ecclesiastici beneficij vẽditores denotãtur. qui domum dei euangelio teste speluncam latronũ faciunt ꝛc. vide etiã bonum tex. in. c. qui studet. ij. q. j. vbi multipliciter ꝓbatur hoc crimẽ esse prohibitũ vtroqꝫ testamento. ꝛ vid in. c. p̃sbyter. ea causa. ꝛ. q. vbi ꝓbat꞉ ꝙ obtinere be-
54 neficiũ per simoniam est crimen heresis. ❡ † Ex predictis ergo apertissime liquet hoc scꝫ vendere tititulũ bñficij esse a deo ꝓhibitũ. ergo papa non excusatur. xxv. q. j. sunt quidã. ꝛ qd no. in preallẽ. c. ex parte. ꝛ. c. j. de simo. ꝛ ob istaꝫ autoritatẽ ꝓhibet ibi papa etiã pro canonicatu seu p̃benda pecuniam exigi etiã in vtilitatẽ fabrice ecclesie vel pauperũ cõuertendã. ad idem bo. tex. in. c. ex diligenti. de simo. vbi dicit tex. ꝙ prestare homagiũ: ꝛ sic dare aliquid tẽporale ꝓ spirituali bñficio cõtrariũ noscitur diuinis ꝛ humanis legibus. ꝛ hoc ideo dicit ibi glo. quia est cõtra vetus ꝛ nouum testa-
55 mentũ. ❡ † Et p̃dicta puto procedere quãdo executio beneficij vel officij ꝯcernit diuina. vt puta altaris administrationem vel clauiũ executionẽ. secus aũt si ꝯcerneret tantum administrationẽ tẽporalium vt est videre in hospitali: naꝫ tunc nõ puto papam cõmittere simoniã recipiendo qd temporale: q꞉ hoc nõ est vẽdere domum dei. sed id dicitur simoniacum q꞉ prohibitum ab ecclesia: ꝛ in hoc posset ꝓcedere similitudo de lege iul. de ambitu. que nõ habet locũ in Romana curia: vt. s̃. dictũ est. ꝛ hoc ideo q꞉ ipse princeps hoc ꝓhibuit. secus aũt si prohibuisset deus. dico tñ qd vtroqꝫ casu papa dꝫ abstinere: ꝛ male facit si nõ abstinet licet hoc
56 vltimo casu nõ dicat꞉ simoniã ꝓpriã cõmittere. ❡ † Nã papa nõ põt id facere per qd denigrat꞉ [a] seu decoloratur stat⁹ ecclesie. j. q. vij. ꝛ si illa. xxv. q. j. nõ igitur. facit qd not. de iureiuran. c. ꝛ si christus. ꝛ de hoc in Spe. in tit. de leg. §. nunc breuiter. vbi ponit casus in quibus pape ꝓhibitum est dispensare: ꝛ inter ceteros prohibitos cõnumerat supradictũ:
57 ❡ † Vtroqꝫ enĩ casu putat istum qui dedit pecuniã etiã pape nõ esse tutũ quo ad deũ: ꝛ ligari cõstitutione papali super hoc ꝓmulgata: licet ipse papa sua ꝯstitutione nõ liget꞉: nec mirum qd vnum liget꞉ ꝛ alter non. nã hoc cõtingit propter diuersas qualitates personarum: papa enim nõ ligat꞉ quia nemo põt seipsum ligare: quia etiã absoluere seipsum non potest vt in. c. fin. de pe. ꝛ remis. quia discretio personarum debet esse inter agentẽ ꝛ patientem. sunt enim correlatiua que nõ possunt in eadem persona cadere. vt in. c. fi. de insti. ꝛ in. c. debitũ. de biga. ꝛ in. c. per vestras. de iurepatronatus. sed quod subditus nõ ligetur nihil obstat ex quo cõstitutio remanet firma: nec fuit sublata per habentem potestatem illa vice dispẽsandi videmus etiã quod in facto inseꝑabili vnus peccat alter nõ: vnus punit꞉ alter nõ. xxxiij. q. ij. in lectum. ꝛ pone exemplũ cum plures eligũt indignũ. quorum aliqui sciunt aliqui ignorant. de elec. c. cum in cunctis. §. clerici. eod. ti. scriptum ad fi. Item pone cum plures committunt actum ex quo debetur suspẽsio iuris: sed alter est ep̃s qui de iure nullam sententiã suspẽsionis incurrit nisi de ipso expressa mẽtio habeatur. de cle. si cõpromissari⁹. §. huiusmodi. de sen. excom. c. quia periculosum. li. vj. ꝛ hoc vltimum apertissime sentit Io. an. in regula cui licet. in mercuri. li. vj. vbi format questionẽ in similib⁹ terminis videlꝫ Bononieñ. ep̃i. statutũ excõicat ludentes ad azardũ: ludit deinde ep̃s cũ titio: querit꞉ nũquid vterqꝫ ligetur vel neuter: ꝛ tãdem post multa diffinit ep̃m non ligari: sed titium sic. ita in proposito dicam istum dantem pecuniã ligari cõstitutione papali: sed papam nõ. ❡ Ad legem iul. de ambitu. respõde vt dicit Io. an. i p̃all. regula cui lꝫ. in fi. q̃onis: qd illa lex punit ambitũ. i. ambitionẽ ꝛ cupiditatẽ querentis administrationẽ ꝛ pecuniã dãtis populo per quẽ eligitur exprimẽs id nõ habere locũ in vrbe vbi princeps magistratus erat. ꝓbat ergo solũ illa lex ꝙ si statutũ diceret, qui luserit alibi ꝙ̃ in palatio nostro vel cũ alio ꝙ̃ cuꝫ nobis vel familia nostra ꝛc. qd ludens in loco exẽpto vel cũ persona exempta ligatus non esset: ꝛ multa alia q̃ possent in ꝯ̃rium allegari in hac questione: ꝛ ꝙ iste nõ ligetur si papa nõ liga-
58 tur. vide ibi Io. an. ❡ † Ex predictis oĩbus elicit꞉ ꝯclusio ex pecunie datione propter beneficij spiritualis institutionẽ simoniacũ crimẽ oritur: adeo qd etiã papa tali crimine inuoluit꞉ si talis beneficij administratio ꝛ executio clauiũ potestatem cuꝫ altaris administratione cõcernit: alias secus. licet alio crimine inuoluat꞉: dans tamẽ vtroqꝫ casu quo ad deum: ꝛ etiam quo ad ecclesiam militantem tutus minime existit. hec est conclusio noua. Abbas.

1 ☞ Consuetudo semel reprobata an possit iterum induci: vide remissiue.
2 Clerici non debent ad diuina admittere excõicatos: si tamen admiserint non efficiuntur irregulares.
3 Patronus ecclesiasticus hꝫ pinguius ius in ecclesia quam patronus laicus: ꝛ ideo potest exigere rationẽ administrationis temporalium: quod non potest laicus.
4 Ecclesia dicitur ad aliquem pertinere pleno iure: quando episcopus nullum ius episcopale ibi exercet: ꝛ ideo presentatio institutio: et destitutio pertinent ad illum qui eam habet pleno iure.
5 Litere commẽdatitie prelatorum faciunt plenam fidem in his que sunt modici preiudicij. puta quando commendant clericum eorum alteri prelato. 6.
6 Episcopus an debeat examinare clericum sibi per literas commendatitias presentatum.
7 Nominatim expressi in penalibus qui dicantur.
In odiosis non est recedendũ a ꝓprio significato verborũ.
Excõmunicatus si est aliquis cuꝫ suis fautoribus oportet illos declarare anteꝙ̃ sint excommunicati.
Ciuitas si est interdicta: nõ erit interdictus populus illius ciuitatis: ꝛ ideo poterit alibi audire: secus si interdicatur populus.

In lateranensi.

Nõ debent religiosis ecclesias vel decimas a laicis sine diocesanorũ ꝯsensu recipere excõmunicatos vel iterdictos ad diuina admittere in ecclesijs quoqꝫ q̃ ad eos non pleno iure pertinẽt instituere ꝛ destituere. sed presentabunt diocesani ad eas viros idoneos. h. d. vsqꝫ ad finem. Primo ponit tenorẽ cõcilij lateraneñ. Secũdo approbat ꝛ renõuat ibi: nos autem. Tertio addendo declarat ibi: sane. ❡ Casus lralis. Qd dicitur hic habetur. s̃. de priuile. cum et plantare. vsqꝫ ad. §. sane. In quo predicto cõcilio dicit꞉ vt tales presentare procurent in ecclesijs que ad ipsos pleno iure nõ pertinẽt: quos vel cõuersatio illorum notos reddat: vel cõmendat testimo-
1 nium prelatorum. Bernar. ❡ † No. primo qd hic pro maiori parte renouat꞉ quod erat sancitũ in cõcilio lateraneñ. ꝛ forte hac ratione nõ poterat dubitari vtrum propter nõ obseruãtiam esset introducta facultas seu cõsuetudo in cõtrarium. ꝛ vide quod in simili no. in clemẽ. statutum. de ele. vbi gl. not. nunquid consuetudo semel reprobata possit in-
2 duci. tetigi in. c. ij. de probatio. ❡ † Not. secundo ꝙ religiosi nõ possunt admittere ad diuina excõmunicatos vel nominatim interdictos: si tamẽ admittũt de facto nõ ꝑ hoc efficiuntur irregulares. c. j. is qui. de sen. excom. lib. vj. sꝫ incur-
3 runt penam. c. episcoporum. de priuileg. eo. lib. ❡ † No. tertio. qd patroni ecclesiastici habẽt pinguius ius in eccl'ijs pa-
b tronatus quam seculares nõ possunt exigere [b] rationẽ de rebus tẽporalibus: quod laici patroni nõ possunt. ꝛ qualiter sit exigenda hec ratio a rectore ecclesie vide per Innocẽ. in c. cum ꝛ plantare. s̃. de priuile. Et ex hoc ꝛ illo. c. cum ꝛ plãtare. collige rectorem ecclesie non posse ad libitum dispone-
c re de fructib⁹ ecclesie [c] sicut de patrimonio. de his enĩ fructibus ecclesie possunt compelli ad reddẽdum rationem: non tamen multum subtiliter exigẽda est ratio. vt not. in dicto c. cum ꝛ plantare. Ex hoc infero quod cũ pinguius ius habeat episcopus in beneficio quã patronus: quod quemadmodum potest patronus exigere rationẽ: ita ꝛ fortius episcopus. arg. in. c. dilectus. s̃. de offi. lega. laicus vero patronus de his se non intromittit. vt in. c. nouerint. x. questio. j.

Not.

Sebasti. Sapia.

a ❡ Denigrat꞉. vide que copiose accumulat Feli. i. c. si qñ. col. iij. v̾si. ꝑpter illud dictuꝫ. ꝛ col. v. ver. dicta. ꝑ istũ tex. s̃. de rescri. vbi tangit qñ pape obediendũ ꝛ nũqd possit disponere ꝯtra statutum ecclesie.

b ❡ Exigere rõnẽ. Adde ꝙ etiã nõ p̃t ip̃m amouere ꝓpt꞉ dilapidationẽ: sꝫ dꝫ petere vt amoueat꞉ vt laic⁹ vt dicit Fed. ꝯsil. xcv. de q̊ ẽt per eũdem consi. ciiij.

c ❡ De fructib⁹ ecclesie. Adde vidẽdum do. Car. ꝯsi. xcv. vbi an eq̃paretur tutori.

Zacharias.

❡ Adde ꝙno. in apost. ad istũ in. c. rep̃hẽsibilis. nũe. 18. i v̾si. testari. s̃. de ap. Car. in cle. gratie. nu. 12. ꝛ ibi i apo. Celsi. i ver. ꝙ clerici p̃cise. de rescri. ꝛ Phi. frã. i. c. p̃nti. nũe. 10. ꝛ ibi iteruꝫ in apo. eiusdẽ Cel. d offi. ordi. lib. vj.

4 ¶ †No.qd in ecclesiis pertinētibus ad religiosos pleno iure nō fit presentatio rectoris epo sz ipsi instituūt & destituūt intellige qñ ppl's est exēptus.al's rōne cure debet recurri ad epm.de quo in.c.vnico.de capel.mona.lib.vj.Et qñ dicantur ecclesie subiecte alicui pleno iure.dic vt in.c.qm.j.de priuileg.nā pleno iure dicunt qñ eps nullū ius epale ibi exercet sz tota iurisdictio ptinet ad abbatē seu ad aliū prelatū.
5 ¶ †No.q habēs collatione bñficij nō pōt in pplo nō exēpto instituere clericū ignotū[a]. Et no.q testimoniū prelatorum facit plenā probationē[b] sup idoneitate psone instituende:q al's in illis ptib' est ignota. nā cū agat de modico pjudicio lre cōmēdatitie prelatorū faciūt plenā fidē. ad hoc qd no.in.c.innotuit.de ele.vnde pōdera qd tex.nō loquitur de dispōne sed testimonio platorū: testimoniū vero est assertio sine iuramēto.vt in.c.tuā.de coha.cler.& muli. Et qualiter multis modis eccl'ie pñt ptinere ad religiosos:dic plene vt dictū fuit in.c.de monachis.s.eo.
6 ¶ †Sed quero nunqd eps dum fit sibi psentatio ratiōe cure possit examinare clericū sibi presentatū per collatorē bñficij:& itellige vt dixi de eo qui habuit prius collationē:sed solū aditur eps rōne cure ppli sibi subiecti. Inno.hic expresse nō tangit:sed solū dt qd si psntatus est notus dz admitti per epm nisi aliqd pbet cōtra eum.si vero est ignotus nō est admittēdus : nisi pbet bono testimonio: puta per lras platorū vt hic.vel per diuturnā cōuersationē honestā habitā in loco vt dixit Hostiē. qd noti dicunt hi q sunt oriundi in illo loco. Ex his tamen verbis tacite sentit Inn.q ignotus pōt examinari.sed ipse Inn.latius prosequit hanc qōnem in.c.veniēs.de verb.sig. lib.vj.in quadā additione quā pauci habent.sed eā ponunt ad lram Archi.& Jo.and.vbi concludit q eps nō pōt istū examinare.qz examinatio fit per illū qui hz imponere manum puta cōfirmatoriā cōsecratoriā vel ordinatoriā:sed in hoc casu eps non ɔfirmat collationē sed solū recognoscēda est cura animarū ab eo.vñ cura venit accessorie ad collationem factā per istos religiosos seu alios. Jo.de lig.sentit cōtrariū.s.c.proxi.sz iste tex.pōt adduci pro opi.Inn.dū reqrit vt nō presentet.ego puto sic dicendū:q aut queritur de bonitate intrinseca:scz respectu morū:aut de extrinseca & accidentali:vt de scientia & similibus. Primo casu loquit iste tex.nā si alias qs est notus dz presumi idoneus nisi probet contrariū.vt in.c.fi.de psump.nec opz qd amplius examinetur ex quo habuit collationē p habentē potestatē.si autem est ignotus pōt eum examinare:cū alias nō teneat cuz admittere vt hic. Scdo casu puto q eps possit talē examinare:qz respectu cure animarū non potest dici idoneus nisi prius probet:& periculosum est cōmittere inexperto curā[c] aiarum.vt in.c.cū sit.de eta.& qua.pro hoc facit qd legitur & no.in.c.si forte de elec.li.vj. Item cuz eps teneatur reddere rationez de cura vt hic:ergo eps potest eū examinare.& hec pars tutior est.
7 ¶ †Ultimo qro qui dicātur noiatim excōicati vel interdicti.& facit ista qō ad multa.nā sepe in aliqua dispositiōe requiritur vt aliqd fiat noiatim[d]. Inn.dicit hic q si interdicit ciuitas vel castrū:oēs de illo loco dicunt nominatim excōicati vel interdicti.arg.c.cum in partibus.de verb.sign. Idē si interdicuntur expressis noib' pprijs.sec' si excōicatur Petrus cū fautoribus[e] suis: nā fautores non dicūtur noiatim excōicati.sed opz quod prius facta fide fauore denūcient excōicati.nisi notorie cōstaret de fauore:sed cōtra hoc dictum Inno.vide gl.no.& Pau.in cle.j.de vita & ho:cle.in ver.noiatim.pro primo dicto vide glo.in.c.cōstitutus.de sen.excō.li.vj.pro cōcordantia dicerē q vbi agitur de incurrēdo penam ipso iure:nō dr quid fieri noiatim nisi exprimātur noia ppria:qz hoc importat etymologia hui' verbi noiatim.nā in istis odiosis non est recedendū a pprio significatu verborum.vt in.c.statutum.de ele.li.vj.facit qd dixi in.c.tue.de cler.non residē.nisi forte circūstantie sint ita stricte q teneāt ex toto vicem nois pprij.pro hoc.l.ij.ff.de libe.& posth.& isti.de exhere.lib.§.nominatim.& l.quoties. §.si quis nomen.ff.de heredi.instituen.& facit.l.certum.ff.si certum peta.si vero nō agitur de incurrēdo penā ipso facto sufficit quod aliqd noietur per circūstantias licet nō ita strictas.sic intelligit Inn.hic dum ponit exemplū quando interdicitur ciuitas:& intelligit quādo interdicit populus alicuius ciuitatis:nam interdicta ciuitate non est interdictus populus:quia populus posset alibi audire diuina.de quo in.c.si sententia.de senten.excom.lib.vj.

1 ¶ Cleric' absens qui vel quia studet in iure vel theologia j.vel ex alio priuilegio recipit fructus beneficij sui: nō participat de quotidianis distributionibus.4.6.8.
2 Clerici etiam habentes dignitates possunt se absentare ex causa studij.
3 Priuilegiū partim fauorabile:& partim odiosum : restringitur inqtum est odiosum:& alteri preiudicat.
7 Priuilegium concessum a principe : non intelligitur derogare consuetudini loci nisi in eo fiat expressa mentio de consuetudine.
9 Clericus absens causa studij an teneatur relinquere vicariū loco sui.

1 Licet vobis. †Absens in theologie studio fruct' bñficiorū suorū pcipit in absentia sz quotidianas distributiones no:h.d. Uel sic scdm aliū intellectum. Dispensatus sup habēdis fructibus in absentia:quotidianas distributiones non percipit.h.d. Primo ponit priuilegij tenorē. Scdo eius interpretationem.secunda ibi : nolumus. ¶ Casus lralis. Dñs papa mādauit abbati & priori sctē Genouefe:quaten' magistro R.archidiacono Eboraceñ.in sacra pagina studere volenti prouētus suos ecclesiasticos facerēt integre ministrari.dubitatur vtrū deberēt ei facere distributiones que tantū rendētibus cōceduntur. Respōdet papa quod non vult quod ei faciant dari distributiones que tātum residētibus et his qui intersunt horis canonicis exhibentur. Ber.
2 ¶ †No.primo quod etiam habens dignitatem vt archidiacon' potest se trāsferre ad studia literarum & deserere propriā dignitatē.debet tamē habere licentiam superioris quam tenetur sibi impēdere.vt legit & not.in.c.relatū.s.de cleri non residen.& de abbatibus vide per Joā.and.in.c.iij.j.ne cleri.vel mona.vbi idē tenet.
3 ¶ †Secūdo not.quod priuilegium pro parte fauorabile & pro pte odiosum dz restringi quaten' preiudicat alteri vel cultui diuino.nam priuilegiū hic cōcessum super fructibus integre percipiēdis non extendit ad quotidianas distributiones cum habeat naturam separatā ab alijs fructib' ecclesie:& fuerūt introducte in fauorem cultus diuini vt canonici facilius conuenirent ad diuina.vt in clemē.si dominū. de reliquijs & vene.sanctorū.ideo non debent nisi interessentibus diuinis:de quo plene dicendū.vt habetur in.c.vnico. de cle.non residen.lib.vj.
4 ¶ †Opp.cōtra tex.de.c.fi.de magist.vbi patet q de iure cōmuni quilibet studēs vel docēs in theologia percipit fructus in absentia:ergo nō fuit necesse impetrare hoc priuilegiū. Sol.pōt intelligi hoc.c.dupliciter. Primo quod istud mandatum continebat priuilegiū & sic ad contraria dic quod nōdum emanauerat istud.c. Secundo potest intelligi quod istud mandatum pape cōtinebat ius cōmune.forte eñ canonici de facto nolebāt sibi respondere : vel impetrauit iste ad cautelā quia solet plus timeri qd specialr iniungit.j.de hereticis.aduersus.
5 ¶ †An autem studens[f] in iure habeat hoc priuilegiū.dic vt dixi in d.c.tue.s.de cleri non residen.& tex.in.c.cum ex eo.de elect. lib.vj.facit quod sic.nam scientia iuris est necessaria ad regimen ecclesie & totius orbis.vnde assistens in iure addiscēdo vel docendo non solū promouet vtilitatem propriā sed etiā proficit ecclesie vniuersali.& vt dicit tex.in aut.habita.C.ne filius pro patre.loquēdo de scientia iuris quod per scientiā iuris mundus illuminatur:& ad obediēdum deo & eius ministris vita subiectorum informatur.facit.d.c.cū ex eo.& c. super specula.j.de magist.quod no.in.c.j.de consang.& affinita.vbi dicitur quod canonista est pferendus theologo in prelatura in partib' in quibus nō vigent hereses.in illis vero locis theologus[g] prefertur canoniste.nam ad regimen ecclesie sciētia iuris est magis necessaria.
6 ¶ †In gl ibi:respicit consuetudinem ecclesie.hodie hec cōsuetudo est redacta ad ius commune:quia de iure communi distributiones nō debentur nisi interessentibus diuinis officijs.vt dicto.c.vnico.de cler.non residen.lib.vj.
7 ¶ †Sed nota ex gloss.iuncto tex.& dictis doctorum hic quod priuilegium nō preiudicat consuetudini loci nisi de cōsuetudine in eo fiat mentio:quia in dubio non videtur princeps velle tollere consuetudinē loci.sicut hic colligitur in istis distributionibus quotidianis que olim ex consuetudine debebantur solum interessentib' diuinis:& facit.l.secūda.§.si quis a principe.ff.nequid in loco publico.& in.c.primo.de constitu.lib.vj.
8 ¶ †In eadem glossa ibi:habita ratione victus quotidiani.gl.obscure loquitur:sed habuit respectum ad consuetudinem quarundā ecclesiarum collegiatarum in quibus bona sunt in cōmuni:& viuunt communiter ita quod mense communi deputātur certi redditus:aliqui vero diuiduntur inter canonicos studens ergo detracto eo quod debetur communi mēse habebit portionem suam acsi esset presens:imo vt sentiunt ibi doctores.& dixi in.d.c.tue.si vltra prebendas distinctas ca

a ¶ Ignotū. Adde idē eē in habēte iuspatronatus vt dicit Fede.consi.s.alleg.xcv.
Zacharias.
b ¶ Facit plenam pbationem.adde not.in apostil.ad istū in.c.in psntia.nu.5.in apostil.i versi.prelatorū.j.de renuntia.
c ¶ Curā animarū. Adde qd voluit Old.consi.xviij.
d ¶ Noiatim.add qualr qd dicatur fieri nominatim Alexā.cōsil.lxxx. j.lib.
Anto.Francis.
¶ Qñ aliqd dicatur noiatim fieri. dicas q illud dr fieri noiatim qñ ita exprimit qd de eo dubitari nō pōt.l.i.ff.de lib.et posth.& ibi plene p Alexā.& adde quod pmo noiatus psumitur esse maior.ita bal.i.l. pe.C.de ver.sig.p l.j.de albo iscribēdo.& hr i.c.in xpo pr.de cōse.di.ij.et ideo prior noiat' psumit magis dilect' a noiante vt per Bal.i rub.C. si quis omis.cā testa.& add q prio noiatus psumit magis dilectus & dz magis honorari vt p bal.i au.tē.B ampli'.i pe.col.C.de fideicō.
Sebasti.Sapia.
¶ Noiatim.quando qd dicat fieri noiatim.vid Frācis.curtiū.in cōsil.xlviij.col.xiij.cum seq.& in cōsil.xlix.co.xvj.& ibi an dicat fieri noiatim qd exprimit vbis gñalib'.& i specie de excōicatiōe qñ dicat fieri noiati vide glo.in.c.cū & pl itare.in ver.nominatim.j.d pui.
e ¶ Cū fautorib'. Adde qd voluit Ang.consi.cc.
Sebasti.Sapia.
f ¶ Studens.vide abb.in.ɔsi.lxxxix. inci.in ecclia catanensi.& Car.i cle. j.§.sane.i.vj.q.de statu mona.
g ¶ Theolog'.add ro.cōsil.ccxxxiij.

a ℂ Diuidũt. Adde vt p Cal. lz nõ ad ꝓpositũ consi. xxj. de preben.

b ℂ Dimittere vicariũ. Adde an ille q dimittit debeat hr̃e distributiões q̃tidianas. Cald. ꝯs. j. de cle. nõ resi. Sebasti. Sapia.

b ℂ Uicariũ. et ita tz. d. Ab. in. c. tue. s̃. de cler. non resi.

c ℂ Alijs dignitatibus. Adde Cal. cõsil. vj. hoc titu. Anto. Francis.

ℂ Ad id qd̃ hic dr̃ d distributiõibus q̃tidianis an ille debeãtur ei q dimittit vicari⁹ i bñficio siue p̃benda: dicas ꝙ tales distributiões dãtur ꝓ itereſſentia diuinorũ ⁊ iõ illa nõ veniũt appellatiõe fructuũ nec cõputãtur i summa fructuũ bñficij ipetrati. vt per Old. i ꝯs. cxviij. et ꝑ do. de Rot. in deci. sua. cxxxviij. inci. qñ impetrat̃ in no. tñ debẽtur infirmo pro tẽpore sue ĩfirmitatis lz nõ seruiat ecclesie. vt ꝑ Archi. in c. cõsuetudinẽ. de cle. nõ resi. li. vj. et addẽ ꝙ tales distributiões ex cõsuetudine nõ pñt dari itereſſentib⁹ diuinis officijs vna hora tm̃ vl' certas horas ꝓ oib⁹ septẽ horis de quo ꝑ. d. Car. in. cle. ij. in. §. j. in. xvj. xviij. ⁊. xxj. q. ⁊ se. d eta. ⁊ quali. ⁊ dat̃ etiã prelato absenti ex causa ecclie. vt ꝑ eundẽ, ibi in. ix. q.

pitulum habet aliqua bona quorum fructus in fine anni diuidunt[a] inter presentes debet studẽs habere partem suã: quia habet̃ pro presente in fauorẽ studij. Isti eñi redditus nõ sunt cõditionati: sicut distributiones quotidiane: q2 iste distributiones debent̃ nõ solũ p̃sentib⁹ sed intereſſentibus diuinis. ℂ † Et puto ꝙ absens causa studij nõ teneatur dimittere vicariũ[b] loco sui cũ iste text. ⁊. c. super spec. loquũtur indistincte: ⁊ q2 sepe cõtingeret ꝙ detracta portione vicarij nihil sibi remaneret: sz in bñficijs curatis tenetur dimittere vicariũ cũ necessario sit sibi exercenda cura. vt in. c. cũ eo. ꝑ alle. sed in bñficijs simplicibus posset ꝓbabiliter dubitari: sz in collegiatis simpliciter puto primũ dictũ verũ q2 defectus absentis põt suppleri per alios de collegio. nec minus seruit ille ecclesie studẽdo: quã illi officiando. sed in bñficijs distinctis: vt in capellis ⁊ similibus ꝓcedit dubiũ cum ibi non sit qui suppleat defectũ absentis. ⁊ in hoc esset cogitandum. sed pro nunc decido istud dubium.

1 ☞ Capelle possunt annecti ⁊ vniri prebẽdis ecclesie cathedralis quãdo prebende sunt tenues: reseruata tamẽ debita portione capellanis. 4. sed si capella non sufficeret vtriq3 talis vnio non fit. 7. 8.

2 Clericus vel canonicus habens prebendã requirẽtẽ residẽtiam nõ potest habere ecclesiam parochialem: alias secus.

3 Beneficia duo curata non possunt esse penes vnum etiam quod vnum non sit sufficiens. 9.

5 Clericus licet habeat euidentẽ prerogatiuã persone: tñ nõ potest habere plura bñficia etiam annexa. nisi dispẽsatiue.

6 Capelle appellatione venit etiam ecclesia parochialis.

7 Unio qñ fit de vna ecclesia ad aliã: nõ dz status ecclesie vnite alterari sed debet in ea officiari prout ante vnionem.

Eṗs debet subuenire de fructibus sui eṗatus clericis non habentibus vnde possint viuere.

8 Capl'm põt statuere ꝙ pẽsio vnius ecclesie exuberãtis soluat̃ alicui canonico indigẽti: ⁊ eṗs debet ad hoc cõsentire.

10 Capella si annectitur prebẽde: vel ecõtra quis habet curaz animarum vel aliarum rerũ: ille qui erat rector capelle vel canonicus qui habet prebendam.

Exposuisti.

† Propter paupertatẽ prebendarũ ecclesie cathedralis possunt eis annecti capelle: reseruata ipsarũ presbyteris ꝯgrua portiõe. h. d. primo petitio. secũdo ꝓuisio ibi: si euidẽs. ℂ Casus l'ralis. Canonici vesprimeñ. ante cõcilliũ generale. s̃. eo. extirpãde. ꝯsueuerãt hr̃e capellas ad sui sustẽtationẽ: cũ de maiori eccl'ia nõ possent cõmode sustẽtari: sed occasiõe p̃dicti ꝯcilij subtracte fuerũt capelle canonicis illis vnde nõ poterãt de redditib⁹ prebẽdarum suarũ sustẽtari. eṗs significauit hoc dño pape: vñ papa mãdat eṗo si euidẽs necessitas vl' vtilitas exigat: bñ poterit p̃bẽdas ecclesie sue augmẽtare adiungendo capellas in perpetuũ eisdẽ p̃bendis reseruata ꝯgrua portione capellanis. Ber. ℂ No. j. bonũ arg. ex tex. ad intellectum. c. extirpande. §. qui vero. s̃. eo. vt pena ibi posita referat̃ ad primũ casum. nã ꝓpter ꝓuisionẽ illi⁹ cõcilij nõ poterunt canonici habere deinceps ecclesias parochiales. ℂ † Scd̃o no. ar. ꝙ prebende exigunt residentiã ꝑsonalẽ, nã ꝓpter eius residentiam nõ põt canonic⁹ de iure cõi habere ecclesiã parochialem: q2 nõ põt vtriq3 per se deseruire. sz cũ hodie in multis ecclesijs prebẽde nõ exigãt residentiã vr̃ qd̃ licite possit canonic⁹ habere ecclesiã parochialẽ: cui tñ dz ꝑ se deseruire: ex quo nõ est annexa prebẽde. vt. d. §. qui vero. ℂ † Not. iij. arg. ꝙ etiã ꝓpter paupertatẽ bñficij non põt quis habere duo bñficia incõpatibilia puta residentiã exigẽtia. nõ licet canonici hic haberent prebẽdas tenues ⁊ nõ possent sustẽtari tñ nõ fuit eis licitũ hr̃e ecclias parochiales nisi ꝑ viam annexionis vt sequit̃ in l'ra. ℂ † No. iiij. duos casus in qb⁹ licite ecclesia annectit̃ prebende. Primus ꝓpter euidẽtem necessitatẽ: vt puta q2 ꝓpter prebendaruz tenuitatẽ nõ reperiunt̃ q velint acceptare canonicat⁹. Scd̃s casus ꝓpter vtilitatẽ: q2 lz reperiant̃: nõ tamẽ sunt idonei ⁊ cõuenientes ecclesie cathedrali. ⁊ ꝯsidera q2 nihil hic dr̃ de p̃rogatiua ꝑsonarũ. sz tm̃ de necessitate vl' vtilitate ecclesie. ℂ † Ex quo põt inferri qd̃ lz euidẽs prerogatiua ꝑsone suadeat dispẽsationem pluriũ bñficiorum. vt in. c. de multa. in fi. s̃. e. nõ tamẽ dat facultatẽ annectẽdi vnũ bñficiũ alteri: q2 fieret preiudiciũ ipsis beneficijs cũ vnũ veniret accessorie ad reliquũ. ℂ † No. optimũ modũ ⁊ ꝓuisionẽ augmẽtandi reddit⁹ canonicoꝝ vt annectãtur prebẽdis eorũ capelle seu ecclesie parochiales. Et no. qd̃ noĩe capelle venit ecclesia parochialis. cum eñ hoc. c. refert se ad dictũ. c. extirpãde. clare pt3 quod loquit̃ de illis ecclesijs. ℂ † No. ibi reseruata cõgrua ⁊c. qd̃ propter vnionẽ vni⁹ ecclesie ad aliã nõ debet alterari stat⁹ ecclesie vnite: sz dz in tali ecclesia more solito deseruire. hinc est qd̃ doc. hic querũt. Quid si est ecclesia que nõ sufficit vicario ⁊ canonico. Et cõcludunt ꝙ talis ecclesia nõ est annectẽda p̃bẽde: q2 primo est subueniẽdũ seruitio illius ecclesie. scd̃o indulgendũ necessitati canonici: si aũt nõ reperiunt̃ tales ecclie sufficiẽtes dz eṗs subuenire de[c] redditib⁹ suis. qd̃ no. pro hoc facit. xij. q. ij. c. cõcesso. ⁊. c. quatuor. ℂ Sed q̃ro de modo augmẽtandi prebẽdas s̃m dispositionẽ huius. c. Sol. duo intellectus hic assignantur per doc. Primus per viã vnionis: vt si capella vniatur p̃bẽde. ⁊ iste mod⁹ est clarus. ⁊ vide bo. tex. in cle. ij. de rebus eccl. non alie. ℂ † Scd̃s modus vt sine vnione statuatur pẽsio ex redditib⁹ ecclesie vel capelle soluẽda canonico. Et no. ex hoc scd̃o modo qd̃ licite põt eṗs cõsentire seu capl'o cõstituere pẽsionẽ ex redditibus ecclesie abundãtis persoluẽdã singulari canonico. pro hoc facit. c. extirpãde. §. qui vero a cõtrario. nã ibi solũ inhibetur pẽsio in fraudẽ sec⁹ si iusta causa subesset. ad idẽ c. ad audiẽtiam. el. ij. de rescrip. ⁊ credo quod nõ solum posset per hunc modũ ꝓuidere canonicis: sed etiã alijs dignitatibus[c] sed rectoribus multũ indigẽtibus ad hoc. c. j. de rebus eccle. nõ alienã. li. vj. vbi patet qd̃ propter paupertatẽ vnius ecclesie licite potest auferri membrũ ecclesie exuberãtis ⁊ cõferri indigenti. nam vnica est ecclesia habẽs multa membra. xxxiij. q. j. loquitur. ideo debet vnum mẽbrum alteri subuenire: ⁊ hoc no. lz nunq̃ viderim in practica: sz optime põt practicari: ⁊ põt eẽ bona doctrina ⁊ vtilis. ℂ † In gl. super verb. necessitas vel vtilitas ibi: propter necessitatẽ licitum est ⁊c. non intelligas ruditer istam gl. quia esset contra tex. nam hic nõ fuit licitum propter paupertatem habere prebendã ⁊ ecclesiã parochialem ergo multominus non liceat habere duas ecclesias curatas: sed illud. c. vnicũ allega. in glo. loquitur in annexione fiẽda: q2 propter paupertatem duarũ ecclesiarũ nõ valentiũ singulares habere presbyteros possunt inter se vniri ⁊ debẽt. ⁊ idem in prioratibus ⁊ regularibus. nã vbi in vno prioratu nõ possunt stare saltẽ duo regulares debẽt vniri. vt in clemẽ. ne in agro. §. ad hoc. de statu regula. fateor tñ qd̃ si nõ fuit vnio: põt eṗs dispensare vt vn⁹ habeat has duas ecclesias: vt in. c. sanctoꝝ. lxx. dist. licet hodie sit dubium propter. c. de multa. s̃. eo. vbi innuitur quod dispẽsatio in curatis pertinet ad papã: sed dic vt ibi dixi. ℂ † In ea. glo. ibi: ⁊ credo no. gl. vsq3 ad finem ⁊ eius mẽs videtur hic quod si portio seu pensio dũtaxat statuitur canonico ex redditib⁹ ecclesie: tũc presbyter instituendus in capella: est prelatus in capella ⁊ habet curã animarum: sed si capelle annectitur prebenda: tũc p̃sbyter ibi statuendus habet̃ loco vicarij. ⁊ vide Lauren. in clemẽ. vnica. de offi. vicarij. ⁊ Jo. de lig. post eum vbi cõcludunt ꝙ si portio certa dat̃ canonico: tũc vẽdicatio rerum capelle ⁊ cura pertinet ab presbyterum: si vero certa portio dat̃ presbytero: tunc vendicatio rerũ ⁊ iurium capelle pertinet ad canonicum ⁊ cura in habitu: sed in actu pertinet ad presbyterũ ⁊ loquuntur quando capella est annexa prebende. nã vbi non fit annexio: sed solum statuitur pensio: nihil habet agere canonicus in capella. Abbas.

1 ☞ Judex impetratus per literas nullas vel iudex alias incompetens potest pronuntiare se nõ esse iudicem: ⁊ quo ad istam prouinciam habet iurisdictionem ordinariam ⁊ non delegatam ⁊ potest condemnare partem in expensis: tamẽ per istam prouinciam nõ desinit esse iudex: adeo quod causa potest sibi committi. 2.

3 Res laicalis data ecclesie nõ subijcitur amplius oneribus quibus subijciebatur anteq̃ esset tradita ecclesie.

Emptionis priuilegio gaudet res que peruenit ad manus empti.

4 Feudum quod hz ecclesia a domino seculari dicitur feudũ seculare ⁊ habet naturam feudi secularis. 5.

5 Papa potest conferre beneficium iurispatronatus laicorum dum tamen in collatione fiat mentio quod erat iuspatronatus laici: alias collatio esset surreptitia: legatus vero pape hoc non potest.

6 Collatio beneficiorum non potest pertinere ad laicũ ratione prescriptionis: vide rationem.

7 Appellãs iuste si petit se remitti ad iudicem a quo: ⁊ petit grauamen reuocari non condemnatur in expensis: secus si iniuste appellauerit vel friuole.

Dilectus filius.

Licet ecclesia ex donatione laici beneficium conferat tenet illius beneficij impetratio. De hoc mentione nõ habita. In prima ponitur

a ¶ Exceptiones. a adde eunde Ab.con. xxiiij.sed.cons.cclj. b Sebasti. Sapia.

b ¶ Qd executor. vide late p Feli.i c.si.col.vj.v.pma conclusio.s.de pre sump.post Abb. ibi.col.iiij.vsi.nunc venio ad difficile glossam.

c ¶ Condenare.ad de q Fede.consi. xxiiij.dt q fatuu est hic dubitare. Sebasti. Sapia.

d ¶ Ecclesiasticaru. Aid q scribit Fe li.in.c.ecclesia scte marie. col. xxviij. ver.v.qro.s.d con stitut. vbi tangit an res laicorum trāseant cum suo onere in ecclesiaz.

e ¶ Laicoru. Add videndum Lapu alleg. lxxxiij. et xcvj. Fed.consil. lxv.d.Card.con lxv.z.lxix.

ponitur impetrātis querela. In secūda prouisio: ibi:mandamus. ¶ Nota primo quod coram executore ad beneficia potest is cuius interest suas exceptiones[a] pponere .ad hoc.c.accepim⁹.de etate z qualita.plene dixi in.c.fi.de presump. ¶ Not. scdo ibi: interloquendo.qd executor[b] ad beneficia pōt si vult assumere partes iudicis inter partes. et interloqui in cā z pnuntiare se nō esse executorem. ¶ †Ex hoc etiā not.q iudex datus p lras nullas pōt pnuntiare se nō iudicē: qz saltē in illo articulo est iudex z pōt etiā ɔdēnare[c] impetrantē in expensis tex.est multū no.in.cle.j.de rescri.z pōt adduci ille tex.in quolibet iudice incōpetenti vt saltem sit cōpetens in causa dubij cū discutitur an sit iudex: z est hec iurisdictio potius ordinaria q delegata. vide etiā glo.in.c.fi.de rescrip. ¶ †Not.q a iudice pnūtiante se nō iudicē appellat: non extinguit sua iurisdictio.vñ pōt cā remitti ad eundē vt hic contingit.nā vt ptz in antiqua ab isto pnuntiāte fuit appellatū. ¶ †Ultimo not.z tene menti qd si res laici ɔferunt ecclesie assumūt naturā aliaz rerū ecclesiasticarū[d] z gaudere debent priuilegijs rebus ecclesie cōcessis.Et facit hec lra in arg.qd res tradita p laicū eccle non dz amplius subijci gabellis z alijs oneribus q ad libitū dñi temporalis primo imponebātur.facit etiā qd res perueniens ad manus exempti dz gaudere priuilegio exemptionis vide ad hoc tex.cum glo.not.in.c.vnico de iurepa. lib.vj.vbi ptz qd si patronus laicus dat ius suum patronat⁹ eccle censenda est illa ecclesia vt patronus ecclesiasticus nō vt secularis. ¶ †Sed cōtra hoc z cōtra tex.oppo.s.de fo.compe.in.c.ex transmissa.z in.c.verū.vbi ptz qd si ecclesia habeat feudum a laico censet at laicus z nō vt ecclesia: vnde si cōtingit appellari ab aliquo vasallo dz appellari ad dñm superiorē secularē z non ad archiepm vel ad papā.ad idē text.in.c.solite.de maio.z obe. Sol.qñqz res laici ex toto confertur ecclesie ita q incorporatur ipsi ecclesie z tūc hz locū qd predixi. facit.x.q.j.nouerint.qñqz incorporatur ex toto ecclesie:vt in rebus feudalibus in quibus dñium directū remanet apud laicū infeudantē: z tūc hz locum contrariū. vnde debet rōne feudi ille laic⁹ recognosci in dñm: z ita dz intelligi text.in.d.c.solite.z satis hanc dis.in paucis vbis sensit ibi Inn. ¶ †In glo.j.ibi: nō posset cōpelli per papā.ponderā glo.vult eni qd papa nō possit cōferre beneficium patronatus laicorū[e] z alleg.c.cū dilectus.de iurepatro.hoc dictū cōiter impugnat a doct.nam in spiritualibus vel quasi dz quisqz recognoscere papā in superiorē.xvj.dist.in.c.j.z.ij.z pro hoc qz laicus possidet iuspatronatus ex pmissione ecclesie.vt in.c.iij.de iurepatr.z quo ad illud subijcitur ecclesie.vt in.c.quāto.de iud.Nec obstat.c.cum dilectus.loquitur eni in legato et de hoc ibi plenius dicetur.vide tñ glo.no.in cle.ij.de preben.que dicit qd lz papa possit conferre iuspatronatus laici: tñ si nō facit mentionē q iuspatronatus pertinet ad laicū nō valet puisio tanq surreptitia:quia in dubio papa nō intendit velle preiudicare iuripatronatus laicorū.et idē tenēt doct.in.d.c.cū dilectus. qd not.in fi.glo. Cōtra hāc glos.z tex.facit.d.c.cū dilectus.inducendo alio modo.Nā ibi fit differentia vtrū iuspatronatus pertineat ad clericū vt ad clericū.i.rōne ecclesie.an vt ad clericū tanq laicum rōne patrimonij sui.nā qñ pertinet ad clericum vt ad laicū cēsendus est vt laicus. Sol.in casu nostro fuit facta decano rōne ecclesie.z sic pertinebat ad eū vt ad clericū. Et rō diuersitatis est qz qñ pertinet ad clericū vel ad laicū non mutauit ex toto naturā suā cuz possit adhuc redire rōne successionis ad laicos:sed qñ collatio est facta ecclesie:tūc ex toto mutauit naturā suam vt hic.z in.d.c.vnico.de iurepatro.†Sed diceres tu qño potuit pertinere collatio ad regē cōtra.c.massana.z.c.sacrosancta. de elect.nā lz psentatio possit ptinere ad laicū: non tamē collatio.qz per collat.onē transfert ius spirituale: z est qd mere spūale. vt in.c.ij.et qd ibi not. de prebē.lib.vj.Sol.duplex.prima vt intelligatur litera proprie capiendo collationē pro presentatione: et sic videtur glo.intellexisse.Scda pōt intelligi et pprie et tunc stat cōtrarium.sed tūc intellige qd ex priuilegio rex habebat collationē:vel ex prescriptione tanti tēporis de cuius initio non est memoria.nā voluerunt quidā qd rex tali modo multas acquisiuerit collatiōes.sed tu vide plene in.d. c.in nouella per Joan.an.vbi disputat ex prescriptione tanti tpis possit hoc ius cōpetere laico.sed certe de rigore dicendum est q non: qz sine possessione,nō pcedit prescriptio: et laicus est incapax[f] possessionis iuris spūalis in.c.cām.de prescri.z ibi vide plenius. ¶ In glos.fi.in fi.Hoff.tenet quod si appellatio pcessit puidēdū est de pbendis prius vacātib⁹.sec⁹ si collatio fuit facta appellatione nō precedente.Jo.and.dicit recurrendum ad.c.si capitulo.z.c.si soli.de cōces.preben.lib.vj.vbi habet q si scribitur ordinario collatori:z dat executor ad prouidendū in defectū illius: tūc p solam insinuationē executoris affecta est prebēda primo vacatura.idē si scribitur executori ad cōpellēdum: et ille interdicit ordinario collatori ne conferret. naz per hoc adeo afficit prebēda vt nō teneat collatio alteri facta vt in iuribus preall. Et in istis casib⁹ tenēda est prima opi.glo.vt de prebēdis antiquis prouideat.his eni cessantibus puto qd sola appellatio,nō impedit vires collationis: qz a principio nō impedit ptātem cōpetentem parti lz suspendat iurisdictionē iudicis.de quo per Innocē.in.c.quia propter.z in.c.cū inter.de elec.z in.c.ad dissoluendum.de despon.impub. ¶ Ultimo opp.ɔ tex.videtur eni q iste appellans non debuit remitti ad istos iudices qui per prius pcesserunt vt in.c.accepta.de appel. Sol.hoc fuit de consensu ipsius appellatoris. ¶ †Sed doct.hic reuocant in dubium vtrū petēs se remitti ad iudicem a quo debeat condemnari in expensis: z vr primo q sic per.c.interposita.de appel. Cōtrariū tenēt hic docto.dantes bonā limitationē ad.c.interposita.de appe.vt non procedat cū iuste appellans petit reuocari grauamen seu remitti petit ad iudicem a quo:vt hic accidit. In ɔrio eni fuit appellatum friuole.et anteq de iuribus appellationis cōstaret petijt se ad prio rem iudicem remitti quod no. Abbas.

1 ☞ Pueri non possunt habere beneficia requirentia residentiam.4.6.12.

Beneficiati sunt inhabiles ad alia beneficia obtinenda: quia non possunt vtrobiqz residere.2.etiā si vnum per se non sit sufficiens.3.vide.j.de cleric. egrotan.c.ij.nu.6.

4 Canonicus non potest quis esse in ecclesia cathedrali ante.xiiij.an.de quo late.nu.6.7.12.

5 Clericus debet residere per se in beneficio etiam simplici.

7 Abbatissa debet esse in etate.xxx.annorū.abbas vero.xxv.

Tempus.xxv.an.est sufficiens ad obtinendā omnem dignitatem preter episcopalem.2.

8 Qd statuitur in abbatissa nō trahit ad abbates.

Masculinū concipit femininum sed non econtra.

9 Prior conuentualis habens collegium sub se: vel habēs ex consuetudine curam animarum debet esse annorum.xxv.z nō minus: alias potest esse in minori etate:vt hic dicitur.

Presbyter non potest fieri minor.xxv.an.

10 Monachus potest esse minor.xiiij.annorum.

Monasterium est obligatum ad sustentandū monachos.

11 Episcopus non potest esse minor.xxx.annorum.

Super inordinata.

1 †Pueri z alij beneficiati non sunt idonei ad beneficia consequenda. hoc dicit inherendo verbis litere.Et in prima ponitur decisa consultatio.In secunda rationis ratio.In tertia respōsio.secunda ibi:cum aūt.tertia ibi:cōsultationi. ¶ Casus literalis. Querebatur vtrū pueri z beneficiati dicantur idonei ad aliquod beneficium obtinendum: z respondet quod cum pueri z beneficiati non possint seruire in ecclesia non debent dici idonei in eadem.Bernar. ¶ †Nota pri

f ¶ Est icapax.ad de q voluit Old. consi.j.vbi an rex possit cōferre beneficia. Anto.Francis. ¶ An rex possit cōferre bñficia dicas qd rex vngarie z rex anglie ofe runt pbēdas z bñficia ex priuilegio pape:vt p bal.i.l. rescript.in pe.col. in vs.z iō rex anglorū.C.d pci.im per.offer.z quā libertatem habeāt reges in eccl'ijs et quam illis dare possint. vide In. in.c.auditis.i pn. de in inte.rest.nec mir cū reges oēs subsint pape . vt in.c.p venerabilē. qui fil. sint legiti. vbi p Inn. et per Old.in ɔsi.lxxix. inci. cōsueuit dubitari. Sebasti. Sapia.

f ¶ Incapax.q laicus sit incapax iuris spūalis ēt concurrēte pscriptione tāti tpis cuius initij meoria non existet tz Card.in cōsil.lxxxviij.inci. capitulu ciuitatis se.Raph.cu.i ɔsi. lxiij.inci.titius et semproni⁹.et late Fel.i.d.c.cā. col. j.s.de pscri.z i.c. accedētes.eo.tit. And. sicu.in cōsi. xxxv.inci. sapienter scribitur. colū. vij.in.ij.vol. q tñ declarat vt p ale. in ɔsil.vj.in.j.vol. z in cōsil.lxxiij.in iiij.vol.inci.viso.z i disputatiōe sua inci. sigismund⁹. Feli.i.c.dilecto.in pn.s.de testi. vbi pōit qñ laic⁹ possit habere ius cōferendi beneficia.

mo ex ratione rationis vnā regulā generalem qđ is đr idoneus ad beneficiū qui potest et vult in eo deseruire:ꝛ sic requiruntur potestas et voluntas. Et ex hoc ꝛ ex decisa infert qđ ꝓbenda de iure cōi reqrit residentiā.ꝛ pro hoc.c.extirpande.in.§.qui vero.s.eo.vbi notāter colligit qđ residentia debita prebēde ꝓiudicat residentie parochialis ecclie: ꝛ maxime colligit hic ex ver.oporteat. qđ est verbum necessitatis. ¶ †No.ij.ꝙ beneficiatus nō est idoneus ad bñficia consequēda.ꝛ cū hic tex.indistincte loquat de bñficio intelligi debet de quolibet bñficio.ꝛ intellige qñ tale est beneficiuꝫ ex quo potest sustentari:alias aūt si beneficiū nō reqreret residentiā bene puto eū idoneū ad aliud obtinendum.pro quo vide bo.gloss.in.c.dudum.s.de ele. secus si reqrit residētiam: qꝛ tunc est quid sibi imputetur quare illud acceptauit.dꝫ eīn esse cōtētus ea vocatione qua vocatus est: ꝛ querere sibi victū ex industria.xxj.qō.j.c.j.ꝛ.xci.distin. in.c.clericus victū.ꝛ ad predicta vide bonū tex.in.c.is.cui.eod. ti.lib.vj. ¶ †Itē no.ex tex.bo.argumētū ꝛ quasi expꝛessum qđ ante.xiiij.annū nō potest quis institui canonicꝰ in ecclesia cathedrali.nam puer proprie qs dicit a.vij.anno.vsqꝫ ad.xiiij.tunc incipit adolescentia.de quo vide plene per gl.in proemio sex. vbi distinguuntur hoīs etates.ꝛ de hoc.j.plenius dicet. ¶ †No.ibi deseruire in ea ꝛc.tex.apertū qđ quis tenet deseruireª per se etiam in beneficio simplici.nā nullibi dubiū est ꝙ puer beneficiatus possit deseruire beneficio ꝑ aliū: sed hi dicunt impotentes ad seruiēdum: qñ per se seruire nō possunt vt tenentur. ¶ †In glos.j.ibi:sed huic stādum est tanꝗ posteriori videtur glo.hec se referre ad primam opinionē vt hodie ante.xiiij.annū nō reputetur quis idoneus ad beneficia etiā simplicia ob timenda quia est impotens ad seruiēdum propter defectū etatis.sed glo.Jo.an.habet in contrariū in.c.si eo tēpore.de rescrip.lib.vj.que reputat idoneum quēlibet puerum ad beneficiū simplex obtinendū.Et đr puer vt dixi a septimo anno vsqꝫ ad xiiij.et videtur probari opinio sua.in.c.ex eodē.de elec.in.vj.vbi minor.xiiij.annis habuit canonicatum in ecclesia cathedrali.ꝛ dicitur ꝙ interim nō habet vocē in caplo.Et circa hanc materiam scribunt hic aliqua docto. ¶ †Sed plenius expediēdo materiam cum queritur de etate requisitaᵇ ad quēlibet circa beneficium distingue sic.Aut est beneficium regulare:aut seculare. Primo casu si est abbatia:tunc in abbatissa requirit etas.xxx.ann. vt in.c.indēnitatibus.de elec.li.vj.In abbate vero non reperitur tempus expressum.sed cōiter dicimus qđ requiritur tempus.xxv.ann.per.c.cū in cunctis.in.§.inferiora.de here.vbi regulariter ad quālibet dignitatē obtinendam sufficit illud tps. ¶ †Nec statutū in abbatissa dꝫ trahi in abbatē ꝛ vide gl.que hoc tenet in.d.c.indēnitatibus. Ex quo no.ꝙ ꝓuisuꝫ in abbatissa nō trahit ad abbatem qꝛ lꝫ masculinū cōprehendat femininū: nō sic ecōtra.de quo vide bonā glo.in cle.attendētes.de sta.regu.nec est eadē rōᶜ in vtrisqꝫ.nam ꝓpter debilitatem sexus mulieris olim reqrebat qđ esset septuagenaria. ¶ †Si vero est priorat^9: ꝛ tūc si est cōuentualis habens collegiū sub se requiritur tps xxv.ann.argu.in cle.ne in agro.in.c.ceterū.de sta. reg.Si vero nō est cōuentualis.ꝛ tunc si hꝫ curam animarū subdistingue. Aut ex cōsuetudine prior exercet curam per se.ꝛ dꝫ habere.xxv.annos.ꝙꝙ enim hoc non colligatur expresse ex illo text.satis colligitur ex mēte ꝛ rōne aliorū iurium. nā nō pōt quis exercere curam nisi sit presbyter ꝛ nō potest quis esse presbyter nisi sit.xxv.anno.vt in cle.generalē.de eta.ꝛ qualita.ꝛ pro hoc.qꝛ in ecclesia seculari curata requirit illud tps.vt in.d.§.inferiora.Si vero curā nō exercet ꝑ se:tunc videt sufficere tps.xx.ann.vt in.d.§.ceterū. Aut est prioratus sine collegio ꝛ sine cura.ꝛ tunc vr velle Fede.cōsi. xlvij.vt sufficiat tempus.vij.ann. Adduco no.per glo.in.d.c.si eo tpe. Item qꝛ nō pōt dici dignitas ex quo non habet collegiū:ergo est simplex beneficium.sed hoc dictum non puto verū. Aut intellexit de prioratu regulari.ꝛ tunc aperte dictum suū est falsum:qꝛ si non est professus non potest habere prioratum.in.c.nullus.de elect.lib.vj.ꝛ professus esse non pōt ante.xiiij.annum.vt in.c.j.de reg. lib.vj. Aut intellexit de prioratu seculari:ꝛ tūc dictum suū dependet ex alio nunqđ post.vij.annum possit qs habere ecclesiam non curatā: ꝛ credo ꝙ non.vt.j.subijciaꝫ.In scđo principali mēbro dico ego qđ si est prioratus nō habēs collegiū nec curā requirit ad minꝰ tps.xiiij.anno.argo.c.indecorū. de eta.ꝛ qualita.ꝛ in.d.§.ceterū. ¶ †Ex his etiā habes qđ de monachatu.naꝫ requiritur tps.xiiij. anno.vt ꝓdixi.lꝫ Hosti.appellet monachatum beneficium simplex: non tñ proprie videt beneficiū. sed potius est quoddā votū solēnizatū per confessorem vt in.c.vno.de voto.lib.vj.sed forte habuit respectū qꝛ per monachatū quis acquirit ius collegij:ꝛ hꝫ monasteriū obligatū ad alimentādum euꝫ:vnde hoc respectu potest dici ꝙ habet beneficium simplex sicut is qui intrat aliqđ collegiū clericorū seculariū vbi bona sunt cōia.arg.c.qm.s.de vita ꝛ hone.cle.ꝛ hec ꝓcedūt quo ad primū membrum. ¶ †Venio ad scđm cuꝫ beneficiū est seculare:quo casu dic aut est epatus: ꝛ requirit qđ exegerit.xxx.annū.in.c.cum in cunctis.ꝓealle. Aut est dignitas inferior:et tūc requirit qđ attingat.xxv. annum.vt in.d.§.inferiora. Aut est beneficium curatum:ꝛ tunc requiritur eadē etas.vt in.d.§.inferiora.eps tñ dispēsat dūtaxat in ꝑsonatu nō curato:et tunc sufficiat etas.xx.annorum.in alijs non dispensat.vide bon.text.in.c.j.de etate ꝛ quali.lib. vj. †Si vero est beneficium sine cura.ꝛ sit simplex et tunc sunt opi.vt dixi.mihi satis placet opi.Calde.qui voluit qđ si beneficiū sonat in nomen rectorie vt puta qa est ecclesia vel capella per se stans et habēs clericum ad suū regimē:ꝛ tūc ad minus requirit tēpus.xiiij.annorumᵈ.ꝛ de hoc videt casus in.d.c.indecoꝝ.nō cauillādo literam.lꝫ glo.aliter ibi intelligat:naꝫ in hoc beneficio rectorie non dꝫ requiri tps.xxv.annorū.qa cuꝫ hoc caueat specifice in curatis.vt in.d.§.inferiora. videtur aliud dicendum in non cur aris.arg.in.c.nōne.de presum. nec videt sufficere etas.vij.annorū. qꝛ cum habeat regere ecclesiam indecens est vt talis dicat idoneꝰ qui nescit gubernare seipsum.vt in.d.c.indecoꝝ.et ex hoc impugnatur dictū Fede.predictum si intellexit de prioratu singulari ꝛ seculari. Aut non sonat in vocē rectorie:sed est beneficiū in ecclia. ꝛ tūc si requirit maturitatē ꝯsilij: exemplum in canonicatu ecclie cathedralis:ꝛ tūc tenet hic Host.ꝛ Archid.in.d.c.si eo tpe.qđ requiritur etas.xiiij.annorum.nam ante illā etatem nō potest sapienter iura tractare:sicut dicimus in milite volente testari ante illā etatem.l.lꝫ.ff.de testa.mil.gloss.tamen in d.c.si eo tpe.sentit oppositū per.d.c.ex eo.Sed Archi.rñdet ꝙ illud continet dispēsationem. et quia dispensatiue ille fuit promotus in casu illius.c.ante.xiiij.annos.ꝛ vt audio curia seruat hāc opinio. Archidia.ꝛ Hosti.ꝛ iudicio meo videtur text.hic nō improppriādo verbum pueri expositum in text. Si vero nō reqrit maturitatē consilij:ꝛ tūc sufficit etas.vij.annorum ꝛ hoc casu serua no.in.d.c.si eo. ꝛ per glos.hic pone exemplum in prebendis clericalibus.nam in multis ecclesijs sunt beneficia pro clericis minoribus qui tamen non sunt de collegio:sed tamen simpliciter beneficiati: in istis bene potest prouideri istis minoribus: ꝛ per hec habes etatem requisitam ad quodlibet beneficium quod notabis.

1 Prebenda non debet diuidi pro integratione alterius.

2 Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatum.

Falcidia tunc detrahitur de legatis ad pias causas quando est instituta ecclesia heres.

3 Prebēda iniusta ꝛ tenuis quomodo reintegrat.

Cum causam. †Pro vniꝰ prebende integratione alia diuidi non debet.h.d.Communis diuisio. Secunda ibi:

✝ Sebasti. Sapia.

a ¶ Deseruire. In ꝯrium est ꝯsuetudo fm Cardina. ꝛ Inno.in.c.fi.de cle.nō resi.ꝛ Maria.soc.in repet.c. tue.l. viij.q.eo.tit. de cler.nō resid.refert Feli.in.c.dilectus filius.ij.col lū.ij.ver. pria cōclusio.s.de rescri.

b ¶ De etate requisita.adde vidēdū Lap. alle. xxxvj. do.de Rota deci. suis in antiqs.de eta. ꝛ quali. Ro. consi.cccxxv.

c ¶ Nec est eadē rō. Ro.bñ ista verba per que elicitur ꝙ qñ est eadē rō femininum cōcipit masculinum:ꝛ est ipsa veritas.hinc est quod si statutū disponit qđ qs non possit tenere capras in aliq̄ villa non pōt tenere et hircos vt ꝑ Albe.de rof.in.j.parte statutorū.in.q. xiiij.inci. sꝫ qđ si statutū est i villa. ꝑ q̄ facit elegans dictū do.Ant.de but.in.repe.c.fi.in ix.charta. đ ꝯsue. ꝙ qñ rō est vtrobiqꝫ indifferens: tūc etiā femininū ꝯcipit masculinū qđ diligenter notat Aeneas đ fal. Anto.Francis. ¶ An masculinū ꝯcipiat a femi nino dicas reglariter qđ ñ.l. si ita scriptū. i ꝑn.ꝛ ibi ꝑ bar.ff. de leg.ij. ꝛ iō monachi nō veniunt appellatiōe monialiū. de q̄ ꝑ Car.i cle.j.de cōsan.ꝛ affi.ꝛ per Bal.ꝛ Alex.in.l. sꝫ si hac lege.§.liberos.de i ius vocā. et l.l.iura.post bar.ff.de leg.et ꝑ And. barb.i ꝯsi. q̄ incipit spālis. q̄ cōsi. est positū post consil. xlvj. Alex.in. iiij. par-

te ꝯs.ꝛ ꝑ eūdē alexā.in ꝯsi.lxvj.ꝛ in l.seruꝰ.ff.đ leg.iij. de quo vide gl.in stitu.qui dari tu. pos.i.§.fi.ꝛ ꝑ Cy. ꝛ doc.in.l.qcūqꝫ. C.đ seruis fugiti. Quid aūt ecōtra an masculinū cōcipiat femininū. vid do.car.i cle.j. in prin.in.vij.q.đ reg.ꝛ ꝑ alex.i.l.si extraneꝰ.ff.đ ꝯdi. ob cau.ꝛ i.l.ꝙ oꝛ. ff.de ver.obli. ꝛ ꝑ Car.in cle.j.i.ij.q. de sepul.vbi dicit ꝙ masculinū concipit femininū in legibus in constitutionibꝰ pape ꝛ in cōstitutiōe epi qđ tñ est vetum ex quadaꝫ interptatiōe ꝛ nō ex ꝓprio significatu:ꝛ ꝑpt idētitatē rōnis vt ꝑ car.plene in cle. j.i.ij.q.de elec.ꝛ i cle.j.in.v.qō.đ bapti.ꝛ ꝑ bart.i.l.j.i ꝑn.ff.de pec.ꝛ per Jo.de imo.in.l.si ita.de lega.ij.ꝛ ꝑ d.Abb.in.c.significauit.de rescrip. vbi etiā ponit nūqđ i rescriptis masculinū concipiat femininum.

✝ Sebasti. Sapia.

d ¶ Tempus.xiiij. annorum. Idē tꝫ Joā.an.ꝛ Gemi. i.c.si eo tempore. de prebē.lib.vj.et Joā.de imo.hic.

ibi: cõsultationi. ¶ Casus literalis. Quidam canonicus sancte crucis Joannes noie habebat integram prebendã: vnde orta fuit contentio inter ipsum et episcopũ aurelianensem super integratione prebẽde. idẽ Joannes impetrauit cãm cõmitti super hoc vt prebendã ei faceret integrari: dubitauerunt iudices vtrũ aliam prebendã deberẽt scindere pro integratione prebende dicti Joãnes. Cõsultus papa rñdet q nõ fuit intentionis dñi pape q aliqua prebenda de nouo scinderetur propter
2 reintegrationẽ predictã. Ber. ¶ † No. tex. q nõ est fauendũ priuilegia
a to cõtra pariter[a] priuilegiatũ[b]. ¶ Et facit hec lra q priuilegiatus nõ
b vtitur priuilegio suo cõtra pariter priuilegiatũ: de quo p Bar. i auf. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. dico in. c. in presentia. de pbat. Et hec litera facit optime ad. q. Nunqd ecclesia cõstituta heres possit detrahere falcidiã de legatis ad pias causas seu alijs ecclesijs: et vr q sic qz nõ dz ecclesia legataria vti priuilegio sibi cõcesso in preiudiciũ ecclesie que est instituta heres lz gl. videatur dubitasse. xvj. q. iij. põtifices. sz optime facit tex. in ar. in auf. de sanctissi. epi. in fin. §. sz et hoc psenti. et glo. in. d. c. in psentia. in fi. vbi dico. Itẽ allegat iste tex. vulgariter q nõ dz vnũ altare discooperiri vt aliud cooperiat. et facit vt non seruia
3 mus vni amico in preiudicium alteri[9] amici. ¶ † Not. q prebẽda nõ iuste diuisa: nõ potest petere partẽ alij assignatã: sed contra diuidentẽ agitur ad integrationẽ. tenuit ergo diuisio lz fieri nõ debuerit. vide q dixi in. c. maioribus. s. de eo. Et glo. vlti. instat hic qualiter fiat reintegratio seu de quibus bonis doctores etiam sunt varij: sed colligẽdo et veritatem annectendo: dic q potest integrari ex bonis cõibus si super sunt. ar. in. c. cum. m. de constit. Itẽ ex redditibus superexcrescentib[9]: vt ibi. Tertio ex fructibus prebende vacantis dũmodo sufficiat canonico postmodũ ibi instituendo. tex. est in. c. vacante. s. eo. vnde intelligẽd[9] est iste tex. qñ prebẽda nõ esset sufficiẽs ad integrandã vnã et pui dendum congrue canonico instituendo.

1 ☞ Clerici ignobiles vel nõ eminẽtis scientie nõ repelluntur a beneficijs, lz ad ea obtinenda tales admitti non fuerit consuetum.
2 Beneficia ad sedem apostolicam deuoluta: potest cõferre cardinalis legatus in loco vbi vacant: beneficia vero que vacant in curia sol[9] papa confert.
Beneficia quãdo dicantur vacare in curia: vide remissiue.
3 Scientia eminens nõ requitur in beneficijs maxime simplicibus. 8.
Scientia qñ dicatur eminẽs sufficiẽs: vel mediocris. 8.
4 Consuetudo q ignobiles nõ admittantur in canonicos nõ valet: qz apud deum non est acceptio personarũ. nu. 6.
Consuetudo rationabilis valet contra canones: statutum vero non.
Appellatione dignitatis nõ venit epatus in odiosis.
7 Nobilis et plebeius si sunt pares virtutibus quis preferatur.

1 **Venerabilis.** † Clerici ignobiles et nõ eminẽtis scientie propter hoc non debent a prebendis repelli etiã in ecclesia que tales admittere nõ cõsueuit. h. d. vel sic. Defectus nobilitatis vel eminẽtis sciẽtie nõ repellit quem a consecutione prebende etiam in ecclesia que nobiles dũtaxat et viros eminẽtis scientie recipere cõsueuit. In pria ponitur facti narratio. In scda exceptionis repulsio. et cause cõmissio. ibi nos igitur. ¶ Casus literalis. In ecclesia argẽtina quedam pbenda vacauerat tanto tpe q ipsius collatio ad sedem apostolicã fuerat deuoluta. Eps portuẽ. tũc legatus in partibus illis cõtulit illã prebẽdã cuidã clerico. J. nomine: sed capl'm illius ecclesie nõ recipiebat eundẽ: vnde prefatus eps petijt a papa vt suam collationẽ faceret obseruari. Ex aduerso pposuit pcurator capituli: q hoc audito capitulũ allegauit antiquã consuetudinẽ illi[9] ecclesie: q nullũ reciperent in suum cõsortium nisi nobilẽ liberum: et ab vtroq parente illustrẽ: honeste conuersationis et eminẽtis sciẽtie. et nec q hoc fieret ad sedẽ apostolicã fuit appellatũ: maxime cũ illa prebẽda tũc vacaret anteq monitorias literas vel executorias recepissent. Dñs papa considerans q nobilitas generis: nõ facit deo gratũ et idoneũ seruitorẽ sz poti[9] virtutũ et vite honestas et dominus paucos nobiles et potẽtes ad suũ eligit seruitium. sz ignobiles et pauperes cũ nõ sit psonarũ acceptio apud deũ. et vix ad dignitates inuenatur vir eminentis scientie nedum ad prebendas: vnde papa hmõi exceptiones nõ admisit: vnde mãdat q si cõstiterit predictã prebendã vacasse qñ legatus dicto. J. ipsam contulit: illũ faciat recipi
2 ad eandẽ. Ber. ¶ † No. pmo ibi: ad sedẽ apostolicã deuoluta et c. text. opti. q legat[9] cardinalis põt conferre beneficia ad sedẽ apostolicã deuoluta: et hoc clare probat hec litera eam non cauillando. lz aliqui dixerint tenendo oppositum q hic per nullitatem collationis legat[9] hoc petijt gratiose a papa confirmari: sed certe non petijt legatus vt validaret collationem sed vt eam executioni mãdaret: qz propter potẽtiã canonicorũ nõ potuit ipse exequi et de hoc vide bonã gloss. que hoc disputat et finaliter tz in. c. j. de offi. leg. lib. vj. et in cle. si de beneficio. eo. titul. secus dic in beneficijs vacantibus in curia illa em sol[9] papa cõfert vt in. c. ij. j. eod. titu. lib. vj. et dicuntur vacare in curia fm ea q habent
3 in. c. presenti. eo. tit. li. vj. ¶ † Not. q eminẽs scientia[c] nõ requirit neccessario in beneficijs maxime simplicibus. et q dicatur scientia eminẽs vide pulchre per Innoc. in. c. cum i cunctis. de elec. vbi dixit illam dici eminentem que sine reuolutione librorũ dissoluit difficiles questiões. vnde hec in paucis reperitur: et ibi vide per eũ que
4 dicatur mediocris et que sufficiens. ¶ † Not. ij. q non valet statutum quod viget in multis locis alemanie vt ignobiles non admittant in canonicos d ecclesiarum cathedraliũ. nã apud deũ nõ est acceptio personarũ vt hic et in. c. nouit. de iud. nã cũ cõsuetudo cõtra reprobet hic fortius nõ vz statutũ cũ consuetudo cõtra canones sit maioris roboris q statutum hinc est cõsuetudo alias rõnabilis valet contra canones: vt in. c. fi. de cõsue. sed statutum nõ vz vt in. c. q sup his. de maio. et obe. no. Jo. an. in. c. fi. de offi. archi. ratione diuersitatis dixi in. d. c. fi. de cõsue. ¶ No. q duplex est nobilitas: quedã generis et in hac sunt laudãdi parentes. vñ ã ibi. Si nobilis es landa parentes. ad hoc. c. nunq. lvj. distin. Alia ẽ nobilitas virtutũ: et ista est nobilitas animi et preponẽda nobilitati generis. vñ pulchre inquit Cice. in inuectiua cõtra Salustiũ. Sancti[9] est me meis fulgere moribus q maiorũ opinione niti: vt sim posteris meis nobilitatis initiũ et virtutis exemplũ. et cõtra eundẽ dixit. Qd deficit in te incipit in me. quasi volebat inferre q Salustius degenera-
d bat genus suũ sz ipse ppris virtutibus [d] pstabat suis initiũ nobilitatis. Sed tñ vbi cõcurrunt duo vincula: qz qs est nobilis ex virtutibus parentum et virtutib[9] pprijs: et tũc pfecto est magis honorãdus: qz duplex decor fulget in eo: et parentũ: et proprius: lz sit magis cõmẽdandus is qui ex pauperibus parentib[9] ortus virtutibus se dedicauit q is q ex nobili pgenie oriũdus fuit. Ratio qz nobilis habuit exẽplar nobile suorũ et occasionẽ maximam vt esset virtuosus: sz ex pauperibus natus est solũ dei virtute mirabilis. ita aperte vr velle tex. in. d. c.
e nunq[e]. lvj. dist. ¶ Not. q nobiles et potentes non sunt respuendi in ecclesia dei cum ipse xps qui est caput ecclesie quosdã nobiles et potentes ad ipius regimen elegit: vt Bartholomeũ et Paulũ: potentia ergo et nobilitas nõ degenerant in dignitatib[9] ecclesiasticis: nec contrarium probat hec litera sed solum vult q defectus nobilitatis vel potentie nõ
5 repellat. ¶ † No. ibi: vix ad culmina dignitatum: q reperitur culmen dignitatis. et sic videtur q appellatione dignitatis nõ veniũt ista q sunt dignitatum culmina: vñ in statuto odioso faciente mẽ-
f tionẽ de dignitate nõ veniũt epatus[f] qz sunt dignitatum culmen. ita dicit glo. sing. in. c. ij. j. e. tit. libro vj. et satis probat hoc dũ non appellat dignitatem sed dignitatũ culmẽ. Et not. ex illa dictione vix. q reperiunt hoies eminẽtis scientie. lz cum difficulta
6 te. nam lz q vix fit: tñ fit: sed cũ difficultate: vt in. c. per catechismum. de cog. spi. lib. vj. ¶ † In glos. j. ibi: quãtũcunqz sit obtẽta et antiqua no. bñ glo. q consuetudo de qua in tex. est imprescriptibilis intellige respectu defectus nobilitatis et eminentis scientie. et hoc ideo qz hoc est cõtra honestatem ecclesie apud quã principaliter dz cõsiderari vite honestas. facit. c. cũ decorẽ. s. de vi. et ho. cle. ¶ In gl. in ver. liberum ibi: sed hic nõ assumit liberum: sed et põt dici q etiã si assumebat liberũ pprie p eo qui caret libertate nulla orit absurditas: qz papa hic nõ repulit istã exceptionẽ nec illam ex defectu honestatis: tñ intellectus glo. est bonus: qz non allegasset ad hoc cõsuetudinẽ qz de iure cõi nõ est ordinandus. vt. s. de ser. nõ ordi. per totũ. vñ dicũt do. q loquebant isti fm vulgare theutonicorũ: qui in quibusdã locis appellãt liberos eos qui non sunt f alicui dño obnoxij ad aliqd seruitiũ seu debitũ ex-
7 hibẽdũ. facit. s. de ob. ab ratiocina. c. vno. ¶ † In glo. in ver. non multos. no. bene hanc gl. primo q paulus et bartholomeus fuerũt nobiles: alij vero apostoli ignobiles. Et ex hoc infert q oẽs indifferenter sunt vocandi ad regimẽ eccle: dũmodo alias sint sufficientis sciẽtie et honeste vite. Quid autẽ si in nobili et in plebeio cetera sunt paria quis prefe-

a ¶ Pariter priuilegiatum. adde videndum ro. consi. ccclxix.
b ✝ Sebastia. Sapia. ¶ Pariter priuilegatum. qñ priuilegiatus possit vti priuilegio cõtra priuilegiatũ tradit Fel. in. c. in pñtia. colũ. xiiij. versi. sz aduerte diligẽter. s. d pb. post abb. ibi co. x. vsl. et qñ iste articul[9].
c ✝ Sebasti. Sapia. ¶ Emmẽs scia. Que scientia requirat in prelatis. vide pulchre per feli. in. c. si qñ. col. pe. versi. dũ gl. hic dicit. s. de rescrip.
¶ Virtutib[9]. adde illud virtute decet non sanguine niti. et dicit Ro. sing. suis. foli. xix. q nobilis sciẽtia preferẽdus est in successiõibus nobili genere et alia ibi vide de nobilitate. et stãte statuto. de q. s. an eps possit dispensare q ignobilis eligatur vid eñs. f. xiiij. Anton. Francis.
¶ Circa hoc qd dz de nobilitate. dicas q illa nõ cõsiderat ex progenie sz poti[9] ex virtute vt p pau. de ca. in q. cxxviij. et cxxix. vbi alle. illud dictũ iuuenalis tota lz veteres etc. et adde qd nobilitas ingenij et scie prefert nobilitati sanguinis de q p Cyn. i. l. qsqs. C. d postula. Tñ nobilis ẽt dr a sãguine claro iuxta no. i cle. j. in pñ. de sen. exco. ibi tn dicit Car. q nobilitas sola est q animũ virtutib[9] et morib[9] exornat. de q in. c. venerabilis. de preb. et vide ẽt bonũ tex. in. l. ij. et §. sz ampli[9]. et ibi bar. ff. de excu. tu. vbi hr q nobilitas ex snia causat de quo ẽt no. i. l. p uidẽdum. C. de postu. et quõ probatur nobilitas. vid pau. de cast. in cõsili. cxxviij. et seq.
✝ Sebasti. Sapia. ¶ D. c. nunq. illum tex. ad hoc dt singularem. d. and. siculus in cõsil. lvij. inci. preclare scribitur. colũ. viij. in ij. vol. vbi aliqua ad propositum.
¶ Epatus. adde do. Car. consi. v. et quid de abbatijs ibidem.

rendus sit an habeat vel dz haberi respectus ad nobilitatē.vide qd dixi in.c.cōstitutis.el.ij.de app. post,Hosti.z in.c.officij.de elec.¶ Scdo no.ex gl. ibi ad regimē ecclesie q non solum petrus sed oēs apostoli fuerunt electi ad regimen ecclie.vt est hic tex.z vide.xxj.di.in nouo.z.xix.di. i.c.ita domin9. z in fi.gl.nō soluit ɔtrariū.dic q.c.de multa nō dicit defectus nobilitatis debet quem repellere a pmotione:sed q cum nobilibus z literatis dz dispēsari in pluralitate beneficiorū:qz habēt subire plures sumptus.nam ecclesia dz prouidere cuilibet fz eius indigentiam vt plene dixi in.d.c.de multa.

¶ †In glo.in ver.eminentis.in fi.pōdera glos.nā ex ea potest colligere tres qualitates scientie. Et qdam est eminens z ista necessario nō requiritur in aliqua persona z raro contingit. Scda est scientia mediocris. Tertia est sufficiens. Unde mediocris tenet mediū inter eminentē z sufficientē. z dr sufficiens fm qualitatē persone z ipsius officij. dz eniz habere talem scientiam per quā sciat regere et gubernare officiū sibi cōmissum.z vnde per Inn. vbi clarius declarat in.c.cū in cūctis.de ele. Et peccat clericus qui defectā patitur scientie si inopia nō excludit eum a studio literarum.vide per Inn. in.d. c.cum in cunctis.z in.c.j.de sum.triñ.z facit.c.nisi. in fi.de renun.

☞Beneficij appellatione non venit dignitas vel rectoria:nec beneficiū curatū.3.7.nisi non reperiretur aliud beneficium curatum.6.

Rescriptū quo mādatur alicui prouideri de beneficio:nō includit dignitatē vl' rectoriā.2.nisi fuerit dictum de beneficio competenti quo casu intelligitur secundū qualitatem persone.6.

Differentia est an alicui prouideatur in ecclesia: vl' de ecclesia.

Rescriptum principis recipit interpretationez ab intentione sua.

Excōicatio lata a delegato pape vltra contēta in delegatione est ipso iure nulla.

Excommunicatio lata a delegato contra intētionem delegantis:an sit ipso iure nulla.

Excommunicatio lata sine cause cognitione tenet licet sit iniusta.

Sententia lata contra clausulam incertā in rescripto concernentem instructionem circa merita cause:tenet si ab ea non appelletur.

Mandatū non debet esse frustratorium.

Appellatione ciuium an veniant comitatiui: vel econuerso.vide remissiue.

Ciuitatis appellatione veniunt suburbia.

Executor datus ad beneficia potest primum vacaturum sibi reseruare:z collatori ordinario interdicere ne conferat.

Cum olim.

†Rescriptū quo mandat' alicui de beneficio prouideri:rectoriam vel dignitatem non includit.vel sic. Si mandatur prouideri in ecclesia nō pōt de ecclesia prouideri. Prima pars narrat executoris processum: secūda reuocari mādat dicēs quare ibi: cū igitur. ¶ Casus literalis. Dñs papa mandauit priori sctē marie vt gui.diacono autoritate apostolica faceret prouideri in aliqua ecclia ciuitatis vel diocesis Lucane.dictus prior assignauit pfatuz Guil. in rectorem ecclie sancti Petri de vico.in qua per clericos eiusdem ecclesie rector eligi consueuit.z clerici non recipiebant eundem:quare excōicationis vinculo innodauit eosdem.significatū fuit domio pape qui respondēdo dicit cum mādatum apostolicum ad talia se non extendat:nec sit intentio dñi pape de conferenda rectoria vel dignitate cū pro simplici beneficio scribit:mandat quatenus tam institutionem hmōi q excommunicationē non tenere denuntiet. Ber. ¶ †No.j.ibi. in aliqua ecclesia.q si mādatur prouideri in aliqua ecclesia non includitur[a] rectoratus alicuius ecclesie : sed tm̄ dz prouideri de beneficio sito in ecclesia. Ex quo colli ge z tene menti q aliud est prouidere in ecclesia et aliud de ecclesia.z vide bo.gl.q allegat istum tex. in cle.j.ĵ.eo.ti. ¶ †Not.ij.ex principio iuncto fi. q cum mandatur[b] prouideri de beneficio intelligitur de simplici.nā papa in mandato non adiecit qualitatem simplicitatis: sz interpretādo mādatum suum dicit q iussio vr̄ emanasse pro simplici bñficio:z pbatur ratione:nā i literis impetratis ad beneficia debemus facere strictā interpretationem:vt in.ca.q̄uis.de preben.lib.vj. Item maior idoneitas requiritur in curato q in simplici:ideo nisi expresse fiat mentio de cura tanq de mādato generali non venit beneficiū curatū.[c] tex.est nota.in.c.cū in illis.e.ti.z li. ¶ †Itē no.ibi:nostra feratur intentio zc.q mādatū pape recipit vires a sua intētione.semp ergo coniecturāda est mens pncipis ad hoc.c.adeo.z.c.super literis.de rescrip. ¶ †Not.vltimo casum notabilē z qui alibi vt credo nō est ita expressus:q snia excōmunicationis lata a delegato pape vltra cōprehensa in rescripto delegatiōis est ipso iure nulla.[d] Et voluerūt quidā sumere ex isto tex.argu.q snia excōmunicationis lata a delegato ɔ intentionē delegātis ē ipso iure nulla. Uin.tamen in.c.ex insinuatione.de rescrip.dicit q quidā volentes facere nouam sectā:dixerunt q processus delegati aut est iustus aut nullus.si iniustus esset cōtra intētionem delegantis z p cōsequens nullus.arg.huius.c.sed profecto illud dictum nec primū non approbat' cōiter a doc.lz vt refert hic dñs meus dñs Car.multi doct. cōsuluerūt q snia excommunicationis lata a delegato contra intentionem delegātis esset nulla.sz nec sibi nec dño Ant.nec mihi placet hoc dictum.nam de intentione delegantis nō est q feratur excommunicatio sine motione z tamē lata etiā a delegato tz vt no. Innocē.i.c.illud.ĵ.d cle.excom.mini.vide etiam Inno.in.c.p illorū.s.eo. vbi dicit q lz snia excōicationis feratur a delegato sine cause cognitiōe:nihilomin9 tz licet sit iniusta.z generaliter de pcessu executorū iniusto.vide Innocē.in.c.ad aures.de rescrip.vbi tz illū tenere. vide etiā pulchrū dictum Inno.in.c.prudentiam.de offi.delega.vbi plus dicit q si delegat9 fert sniam contra clausulā insertam in rescripto concernentē instructionem circa merita cause:nihilomin9 tz snia:quoniam regula generalis hz q sententia lata contra ius litigatoris valet:vnde opus est appellare.vt in.c.cum inter.de re iud. Ad istum tex.dic q excōmunicatio fuit hic lata excedēdo vires madati.nam non habebat potestatē prouidendi de rectoria seu dignitate:ideo non potuit cogere ad obseruantiā illius qd nō cadebat sub potestate sua.z ad h vltimū no.semp hūc tex. ¶ † Sz quero quid si mandatur puideri in ecclesia de beneficio in ecclesia vbi dirigitur illud mandatū sunt prebende z alia beneficia minora nūqd possit prouideri de prebenda:doctores hic cōiter dicunt q nō:sed si nō essent ibi nisi prebende ne mādatum sit frustratorium poterit puideri de preben.arg.c.abbate.ĵ.de ver.sig.do.Car.dicit q nō videt' esse differentia.vnde etiā poterit in primo casu prouideri de pbenda nihil allegat:sz ego allego z adduco tex.in.c.pro illorum.s.eo.vbi simplr fuit mandatum.vt prouideretur de beneficio z vigore illius mandati fuit puisum de canonicatu z pbenda . sed nihilomin9 mihi plus placēt dicta docto.qz canonica est longe honorabilior q aliud beneficium simplex. vnde canonici dicuntur clerici primi gradus:z alij clerici simpliciter beneficati dicuntur secundi gradus.vt not. Innocen.in.c.sedes. de rescrip.ideo cum in rescripto sit fienda stricta interpretatio debem9 i dubio intelligere de beficio minori.arg.hic z i.c.j.z.ij.de fil.presby.li. vj.z in.c.q̄uis.de preben.li.vj. Nec ob.c.pro illorum. qz ibi fuit mādatum de beneficio cōpetenti.quo casu dicunt hic docto.q competens intelligitur fm qualitatem persone vnde si meretur canonicatum poterit prouideri de eo lz in ecclesia sint alia beneficia:z licet ipsi non allegent . tex.est nota.in.d.c.pro illorum. ¶ †Quid aūt si mandat' prouideri de beneficio prebendali vel alio:nunquid venit beneficiū curatū. quidam cum quibus transit Io.an.tenent q sic:per illam dictionē vel alio:quasi voluerit comprehēdere beneficium curatum sed moderniores tenent oppositum z melius.z contra hanc sniam antiquorū videt' tex.rotundus in.d.c.pro illorum.vbi dicitur q nisi fiat expresse mētio de cura non venit bñficium curatū. Nec ob.dictio alio.nā potius facit pro:quia regulariter dictio alius,facit positionem eiusdem qualitatis cum presentibus.vt not.in.d.ca.sedes. debet ergo intelligi mandatū de beneficio prebendali vel alio.s.simili:sed curatum nō est simile . vt in.d.ca.cum in illis. nam maior idoneitas z maior etas requirunt' in beneficio curato q in alijs simplicibus.vt dixi i.c.super inordinata.s. eodem. ¶ †In gl.j.in fin.nota.gl.z idem not. in.c.accepimus. d eta. z quali.in glo.penul.z vide quod plene dixi i.c.rodulphus.de rescrip. vbi tetigi an z quando comitatiui[e] veniūt appellatione ciuium z econuerso z videtur textus de ciuitate in.c.si ciuitas.de senten.excom.li. vj. vbi etiam habetur nunquid appellatiōe ciuitatis veniant suburbia:et dicitur q sic:quia prouisio faciens mentionem de ciuitate frustraret' effectu suo nisi comprehenderet suburbia:et in hoc est singu.ille text.in quo est materia odiosa quod appellatione ciuitatis non solum venit id quod muris clauditur sed etiam suburbia . Et ex hoc crederem q si statutuz dictaret q in ciuitate non possit exerceri certa ars ad effectū vt ciues sint intenti alijs artibus quod non poterit exerceri in suburbijs quia de facili ciues defraudarent dictam legem eundo ad suburbia.z pro hoc facit ca.super specula.ĵ.de priuileg.vbi interdicitur ne leges legantur parisius vel in locis vicinis. ¶ †In glo.ij.ibi.de conces. preben.quia cunctis.adde.lib.vj.z de materia hui9 gl. vide text.ibi z

an executor

a ¶ Non icludit'.adde Old.ɔsi.cccvj. Sebasti. Sapia.

b ¶ Cū mādat'. vide Fel.i.c. postulasti.col.vj.vsi.circa glo.scdaz.s.de rescri. vbi late qd veniat appellatione beneficij.

c ¶ Curatū. Adde cal.ɔsi. xiiij. h eo. titu.vbi ponit an habēs gratiā ad prebēdam possit obtinere prebēdā sacerdotalem. Aeneas Falco. ¶ Circa hoc qd hic dr an prebēda sacerdotalis debeat' expectāti vl' ɔtineatur in gratia expectatiua. adde do.Card.in cle .ij.in.§.j. in.xj. q.de eta.z qual.z si sit qō de prebēda iter plures vbi debeat iudicium agitari z qualiter vide spec.in tit.de act.z peti.in.§.super.in ver. sz qualiter.z seq.z p eundem in ti.de compe.iudi.adi.i pnc. in.ver.qualr ergo fiet.z adde q prebendarius agens possessorio ad prebendā non tenet' pbare fundū esse pbēde per quē acqsiuit possessionē pbēde.sz solū q illius fundi possessionē apphēdit vt per do.de ro. dec. cclxxx.inc.sz ex pdictis.i not.qd est not.p intelligētia eoz q hñt i.c.ɔsultationib9.de offi. del.z in.c.ex cōqstione.z i.c. cū ad sedē.de resti.spol.

d ¶ Ipso iure nulla. Adde Oldra. consi.lxxxj.

e ¶ Comitatiui. adde q ibi posui, Sebasti.Sapia.

e ¶ Comitatiui. Uide bar.in ɔsil. cxcvj.incipi . ciuitati camerini cuz multis alle.p Feli.i. d.c. rodolph9 in.vij.col.v.quarta ɔclusio.z p Lupo.bologni.in cōmēto theodosiani puilegij.in ver. vel comitatiuos.

an executor possit seruare sibi primam vacaturam vel aliã et iterdicere collatori ordinario ne cõferat. vide hodie tex. in. c. executor. ꝛ in. c. si capitulo. de conces. preben. lib. vj. ꝛ de executore dato ad compellendum. vide bonum textum i. c. si soli. eod. titu. lib. vj. ꝑ quem textum reprehẽditur opinio huius glos. in fi.

De clerico egrotante vel debilitato. Rubrica.

Cõtinuatur ad precedẽtia hoc ordine. Supra visuz est de clericis non residentibus ꝛ de prebendis non cõferẽdis eisdem: sed quia dubitari poterat nũquid eis egrotantibꝰ sint prouentꝰ ecclesie subtrahendi: merito post precedentia subijcit istam rubricam.

1 Clericus licet infirmus percipit fructus sui beneficij. 7. qd intellige si ante infirmitatẽ residebat: alias secus. 6.
2 Canonici possunt statuere sup qualitate ꝛ quãtitate distributionum.
3 Papa non potest priuare clericũ suo beneficio sine causa. Papa non est tolerandus volẽs turbare statum ecclesiasticum sine causa rationabili.
4 Donatio facta a clerico sue cõcubine nõ valet: sicut nec facta a milite seculari.
Clericus nec miles seculi nõ tenentur cedere bonis nec possunt conueniri vltra ꝙ̃ facere possint.
5 Priuilegia concessa militibus seculi: extenduntur ad clericos vbi est eadem ratio: alias secus.
6 Casus superueniens recipit declarationem scd̃m statũ precedentem.
8 Famulus si infirmatur est alendꝰ a domino ꝛ etiã in expẽsis magnis non ratione famulatꝰ saltem quia est diues ꝛ proximus.
Pauper potest intẽtare officium iudicis contra quẽcunqꝫ diuitem: vt sibi subueniat.
Episcopus tenetur subuenire pauperibus.
9 Salariũ non debetur famulo infirmo quando illud salarium sibi debetur ratione sue persone tantum. secus si daẽ contemplatione aliorum.
Potestas si moriẽ: adhuc debetur suis heredibus salariũ.
10 Doctor vl̃ aduocatꝰ q moriunẽ ante eoꝝ exercitiũ finitũ: an debeant habere salariũ totiꝰ temporis vel pro rata.

1 Cum percussio. † Clericꝰ ifirmꝰ integre percipit beneficij sui fructus. h. d. ponit dictũ cuius rationem interserit. ibi: qr. Casus literalis. Quidã sacerdos infirmitate detentꝰ nõ poterat ecclesie deseruire: ꝑpter quod episcopꝰ suus subtrahebat ei cõsueta stipendia sua. sacerdos conquestus est domino pape. mãdat papa illi episcopo ꝙ propter hec cõsueta stipendia sua ei non subtrahat: sed omnia sibi que si sanus esset percipere posset ministrare debeat: ꝛ qr alij exemplo huiusmodi essent deterriti: inueniri forte nõ posset qui vellet ecclesie militare. Ber.

2 † Nota pmo ibi: que consueta sunt ꝙ in distributionibꝰ faciendis attenditur cuiusqꝫ ecclesie cõsuetudo possunt etiã canonici inter se statuere vel cõsuetudinem inducere super qualitate ꝛ quantitate distributionuz a modo distribuẽdi a iure tamen improbato. ꝛ pro hoc bo. gl. in. c. veniẽs. de verbo. sig. lib. vj. ꝛ per Innoc. in. c. cũ cõsuetudinis. s̃. de cõsue.

3 † Not. ij. ibi: exẽplo deterriti ꝙ clerici nõ debẽt inhumaniter tractari: ne alij terreãtur a clericatu. hoc enim videẽ turbare statum ecclesiasticum nedũ presentem: sed etiã futurum. Et potest adduci hec ratio multũ no. in argu. ꝙ clericus[a] nõ dꝫ priuari beneficio suo sine causa: etiã per romanũ ponti. nam si existente infirmitate ꝛ sic impotẽtia seruiẽdi nõ debet subtrahi beneficiũ ne ex hoc turbeẽ statꝰ ecclesie. ergo multo fortiꝰ vbi nulla subest causa rationabilis: papa autem nõ est tollerandus volens turbare statũ ecclesiasticum sine causa rationabili: vt not. dicit Inno. in. c. quãto. de consue. sed de hoc in disputatione diceẽ pleniꝰ.

4 † Nota ibi: militareẽ eccl'ie: ꝙ quilibet clericus dicitur miles dei ꝛ militat in ecclesia. pro hoc text. cum glo. x. q. j. christianus. xxiij. q. viij. reprehensibile. Ex quo infertur ꝙ queadmodũ non valet donatio facta concubine per militem seculi: vt in c. ij. C. de dona. inter virũ ꝛ vxo. ꝛ ita nec donatio facta cõcubine per clericum: cum sit miles celestis ꝛ honorabilior ꝙ̃ secularis miles. xcvj. distin. in. c. duo sunt. ꝛ ita disputando tenuit Rich. malum. ꝛ sequitur Bart. in. l. affectiõis. ff. de dona. ꝛ vide quod not. Joan. andr. i. d. c. de his. j. de sepul. qd bene notabis: pro hoc facit gl. no. que communiter tenetur in. l. miles. ff. de re iud. que vult ꝙ sicut ꝑpter debita miles seculi non tenetur cedere bonis nec potest conueniri vltra quam facere potest: ita nec miles dei. d hoc dicã plene in. c. Odoardus. de solu. ꝛ in. c. ij. de pig. ꝛ vide aliam gl. in simili. in. l. stipendia. C. de excep. rei iudi. que dicit ꝙ sicut stipendia militum[b] non sunt capienda pro executione sentẽtie: sic

5 nec stipẽdia clericorum. † Ex his omnibus conclude notabilem regulam ꝙ priuilegia tributa militibus seculi debent obseruari quo ad milites dei quod intelligo in casibꝰ in quibus subest eadeꝫ ratio. arg. c. generaliter. xvj. q. j. hoc dico quia militi seculari non imputatur ignorãtia iuris cũ habeat vacare armis. l. j. ꝛ quod ibi no. C. de iur. ꝛ fa. igno. ꝛ no. j. q. iiij. in. §. notandum. sed militi dei non ex toto ꝑcetur cum ipse possit intẽdere scientie ꝛ studio literarum. de quo vide quod not. in regula ignorantia. li. vj.

6 † Not. ibi quecũqꝫ ei si sanꝰ esset ꝛc. ꝙ clerico egrotanti nihil est subtrahendum de his que consueuit percipere in sanitate. infirmitas ergo fingit eum residere ꝛ interesse diuinis. ꝛ intellige hoc quãdo infirmitas est causa immediata nõ deseruiendi: nã si prius nõ residebat: infirmitas supueniens non tamen excusat eum vt dicunt hic docto. ꝛ bene latius dixi in. c. ad[a] audientiam. de cleri. non resi. nã casus superueniens recipit declarationem secundum statum precedentem: vt in. c. maiores. j. de baptis.

7 † Not. vltimo ibi: exiguitate. ꝙ de omni distributione prouẽtuũ ecclesie seu qualitercũqꝫ occurrẽtiũ debet infirmus habere portionem quam solitus erat percipere tempore sanitatis quãtuncũqꝫ talis portio sit exigua ꝛ modica. ꝛ hodie clarius prouisuz est in distributiõibus quotidianis vt egroto non denegentur de clerici. non residen. c. vno. lib. vj. Sed contra hũc tex. facit principiũ. c. vbi narratur ꝙ iste canonicus fuit personaliter ad papã ergo non erat morbo detentus. solu. poterat esse talis infirmitas q̃ impediebat deseruire ecclesie nõ autem ambulare: quia forte amiserat officium lingue.

8 † In glo. fi. ibi pascẽdi sunt[b] ꝛc. not. bene glo. ꝙ dominus tenetur pascere famulos suos tempore infirmitatis: sed dubitatur nũquid teneaẽ ad omnes impensas: forte enim eget magna cura ꝛ diuturna ꝛ in medecis est exponẽda magna quãtitas pecunie: de hac. q.[c] vide per Barto. in. l. si cum dotem. §. si autem. ff. so. matri. ꝛ in. l. in rebus. ff. commo. ꝛ concludit ꝙ ad magnas expensas non tenetur. arg. illius legis in rebus. quod intellige ratione famulatꝰ sed alia ratione quia proximus si ille nõ ha[d]beat vnde sibi subueniat potest implorare officium iudicis contra eum vt sibi subueniat si est soluendo et idem potest facere pauper contra quemcunqꝫ diuitem[c] vide textuz cuz glos. not. xlvij. dist. in. c. sicut. facit. c. pasce. lxxxvj. dis. ꝛ maxime episcopi tenentur subuenire pauperibus ꝛ his qui non possunt manibꝰ laborare. lxxxij. di. c. j. xij. q. j. in. c. videntes.

9 † An autem famulo infirmo debeatur salarium: ꝛ cõmuniter tenetur ꝙ non[d]: quia casus contingens in personam illius qui locabat operas suas liberat cõductorem a prestatione mercedis l. si vno. §. idem cum quid. ꝛ quod ibi no. ff. loc. ꝛ not. in. d. l. in rebus. hoc tamen limita quando salariũ debetur alicui ratione persone sue duntaxat. secus autem si datur sibi etiam ex contemplatione aliorum vt datur potestati habet eniꝫ soluere suis iudicibus ꝛ alijs famulis suis. de quorum obligatione nõ liberatur per mortem. vnde cũ heredes defuncti teneanẽ illis soluere ex quo cõducti sunt: ita ꝛ potestas potest petere salarium ab eo qui eum conduxit de quo dicẽdum vt plene no. in. l. diem functo. ff. de offi. assess.

10 † Quid aũt in doctore ꝛ aduocato qui decesserũt non finita conducta seu causa aduocationis: nunquid eoꝝ heres debeat habere salarium totius temporis: an vero teneẽ pro rata seruitij seu temporis: dic vt not. per gl. ꝛ Bar. in. l. j. ff. de var. et extraor. cogni. ꝛ vide aliquas rõnes Barto. in. d. l. diem functo. ꝛ ad materiam vide Inno. in. c. propter sterilitatem. j. de loca.

Sebasti. Sapia.
[a] Qd clericꝰ. Cõtrariã opinio. late firmat Felin. in. c. que in ecclesiaruꝫ. col. 25. ver. recipit. modo hoc ꝰm mẽbrũ. s̃. de constit. quãdo aũt papa nõ sit tollerandꝰ faciẽs ꝯ statutũ ecclesie tangit idem Feli. i. c. si quãdo. colũ. v. s̃. de rescri.
[b] Stipẽdia militum. adde vt per Anchar. consilio ccclxxix.
[c] Diuitem. adde Ro. singu. suis folio. xiij.
Antoni. Francis.
[d] An famulꝰ infirmꝰ debeat hr̃e salariũ ꝑ tꝑe ifirmitatis habeẽ ꝑ bar. ꝛ do. i. l. diem functo. ff. de offic. asse. in cõsi. qd inc. quidam sergiliꝰ. ꝛ c. consuetudinẽ in §. qui vero. de cle. nõ resi. ꝛ vide glo. doct. ꝛ Flori. in. l. arboribꝰ. §. de illo. hic alleg. ꝛ adde ꝙ si factus sanus seruiat dño quatenꝰ seruiuisset non infirmus dꝫ hr̃e salariũ. ad qd vide bald. in. l. fi. ad fi. C. de cõd. inser. ꝛ ibi ideꝫ dicit in stipẽdiario: cuius tñ cõtrariũ simplr̃ tꝫ bar. in. l. ope. ff. de vsufr. le. ꝛ idẽ bar. ꝑ illum tex i. l. si vno. in. §. itẽ cũ quidã. ff. loca. vbi etiã ꝑ alex. ꝛ vide etiã alexã. in. §. si autẽ in seuissimo: hic alleg. ꝛ ad materiã vide Spec. in tit. de loc. in. §. v. versic. hic etiam allega.

1 Presbyter qui caret medietate manus cum duobꝰ digitis missam non potest celebrare: alios vero sacerdotales actus potest exercere.
2 Presbyter infirmus vel debilitatus qui non posset nisi cuz scandalo celebrare: est inhabilis ad celebrãdum.
3 Presbyter qui non potest ascendere ad altare sine baculo: non est permittendus celebrare: alias secus.
4 Presbyter deformis vel debilitatus nõ est irregularis: sed inhabilis ad celebrandum.

Presbyterum. † Presbyter cui medietas palme cum duobꝰ digitis est abscisa missaꝫ nõ celebrat: sꝫ cete.

ris ſacerdotalibꝰ fungi poteſt.h.d.Pꝛimo pꝛohibet z cauſam reddit.Secundo permittit ibi:ipſum.℄Caſus literalis.Quidam ſacerdos amiſerat duos digitos cum medietate palme per quendam pꝛedonē abſciſſos.epiſcopus illiꝰ queſiuit vtrum deberet permitti celebꝛare miſſam.dicit papa ꝙ nō permittat eū celebꝛare:qꝛ nec pꝛopter debilitatē ſecure nec ſine ſcādalo ꝓpter defoꝛmitatē.debet celebꝛare.in alijs ſacerdotalibus officijs permittat eum celebꝛare.Ber.

2 ℄†Nota pꝛimo bonam regulā ad cognoſcendū an z quādo clerico infirmo ſeu debilitato ſit interdicenduz officium ſacerdotale vel ipſius pars.ſufficit enim oīs cauſa que reddit ipſum debilem ad exercendum illud officium vel defoꝛmem.nam tunc:pꝛopter ſcandalum.z pꝛimo caſu ꝓpter debilitatem eſt ſibi interdicendum illud officium in loco quo dicte cauſe ſeu altera earum cōcurrit. 3 ℄†Nota ibi:ꝙ ſola diffoꝛmitas ſufficit z facit pꝛo dicto notabili glo.in.c.ſi qs.l.diſtin.que dicit ꝙ ſi clericꝰ eſt adeo claudus ꝙ nequit aſcēdere ad altare ſine baculo non eſt permittendus celebꝛare ſecus quādo aliter eſſet claudus et vide ad materiam qd legi.z nota.in.c.ij.š.de coꝛpo.vitia. 4 ℄†Ultimo nota.ꝙ diffoꝛmitas vel debilitas non reddit clericum irregularē: ſed tantum reddit impotentem z inhabilem reſpectu illius officij:in quo pꝛedicta concurrunt.℄In gloſſa pꝛima in fine.de quo in regula factum legitime.de regu.iu.lib.vj.z dic ꝙ caſus hic ſuperueniens non facit acſi ab initio actus nōvaluerit ſed ſolum impedit exercitium quatenus viget impedimentum zc.

1 ☞Rectoꝛ eccleſie ſi eſt lepꝛoſus datur ei coadiutoꝛ qui debet habere poꝛtionem de facultatibus eccleſie: z datur per inferioꝛem a papa niſi ſit epiſcopus:nam tunc ſolus papa dat.2.

3 Lepꝛoſo pōt interdici ingreſſus eccleſie:ſi nō pōt ingredi ſine ſcandalo alioꝛum:etiam ſi clericus ſit lepꝛoſus.4.

Scandaluz quo caſu eſt ſufficiens ꝙ quis priuetur iure ſuo vide.ī.pꝛoximo.c.nu.2.

4 Marito lepꝛoſo non eſt ſubtrahenda vxoꝛ:nec econtra ſine eoꝛum conſenſu.

5 Coadiutoꝛ dꝫ viuere de facultatibus eccleſie:ſꝫ qd ſi facultates non ſufficiunt z ipſi vel rectoꝛi:vide nu.6.

6 Parochiani compellunt pꝛouidere neceſſaria eoꝛū ſacerdoti non habenti vnde viuat.

Pꝛelatus poteſt pignoꝛare bona eccleſie pꝛo eius ſuſtentatione ſi non habet vnde viuat.

Coadiutoꝛ non dicitur pꝛopꝛie pꝛelatus.

De rectoꝛibus.

†Si rectoꝛ eccleſie fit lepꝛoſus dādus eſt ei coadiutoꝛ.hoc dicit.Secūda ibi: hoc.℄Caſus literalis.Dicitur in hac decreta.ꝙ lepꝛoſi nō debēt nec poſſunt miniſtrare altari pꝛopter ſcādalū alioꝛū qui ſani ſunt.ſed dandus eſt illis coadiutoꝛ q habeat curā aīarū.z de facultatibus eccleſie habeat poꝛtionē vnde poſſit ſuſtētari.Ber. 2 ℄†No.pꝛimo ꝙ moꝛbus lepꝛe eſt impedimentū ſufficiens vt rectoꝛi ſeu p̄lato detur coadiutoꝛ qui habeat curā animarū.Et no.ꝙ iſte coadiutoꝛ pōt dari per inferioꝛem pape.nam ſpeciale eſt in ipis z pꝛelatis ſuperioꝛibus:vt eis inuitis nō detur coadiutoꝛ niſi per romanum pontificem:vt in.c.vno.eo.ti.lib.vj.Alijs pōt ergo ſuperioꝛ pꝛius coadiutoꝛem deputare arguendo ibi per locum a ſpeciali.z pꝛo hoc tex.in.c.ſeq.z.c.fi. 3 ℄†No.ibi eccleſias ingredi argu.bonū ꝙ lepꝛoſo pōt interdici īgreſſus eccleſie cū nō pōt ingredi ſine ſcādalo alioꝛū.Et ſic not.ꝙ ſcādalūa eſt ſufficiens cauſa ꝙ quis priuetur iure ſuo qd ꝓcedit vbi illud ſine peccato fieri vel omitti poteſt:vt no.in.c.ij.de noui ope.nun. 4 ℄†No.ꝙ clerico pꝛohibetur acceſſus ad eccleſiam ſuā ꝓpter lepꝛā.non ſic cōtingit in cōiugio carnali.nam ſibi non eſt ſubtrahenda vxoꝛ:nec ecōtra maritꝰ vxoꝛi.ī.de coniu.lepꝛo.per totum.Ex quo poteſt colligere arg.ꝙ foꝛtioꝛ eſt obligatio inter maritum z vxoꝛem ꝙ̄ inter pꝛelatum z eccleſiā.ex quo videtur ꝙ vinculum cōiugis carnalis ſit foꝛtius ꝙ̄ cōiugis ſpiritualis. 5 ℄†Ultio no.ꝙ coadiutoꝛb debet viuere de facultatibus eccleſie: z inde recipere cōgruā poꝛtionem. 6 ℄Sed hic inſurgit queſtio notabilis z quotidiana:quid ſi redditibus eccleſie nō ſufficiant coadiutoꝛi z p̄lato egrotanti:gl.fi. tenet ꝙ eſt pꝛouidendū pꝛimo coadiutoꝛi:z pꝛelato infirmo pꝛouidebit epiſcopus.allega.lxxxij.diſtin.in.§.j.z in.c.j.Illa tamen iura hoc nō pꝛobant ſed tm̄ faciūt in argu.in eis enim dicitur ꝙ epiſcopus debet pꝛouidere pauperibus z his qui manibus laboꝛare nō poſſunt.z foꝛte ob hoc Uincen.tenuit hic contrarium.dicēs ꝙ infirmo ſubueniendum eſt in loco.xviij.qō.ij.c, in nullo.ſed illud.c.non loquit in hoc caſu.do.Car.refert ſe conſuluiſſe contra hanc glo.z concludit ꝙ pꝛimo ſubueniēduz eſt pꝛelato infirmo z coadiutoꝛi ſubueniat per epiſcopū vel parochianos.motus:qꝛ pꝛelatus infirmus cenſet deſeruire:vt in.c.j.š.eo.ergo et tanꝙ̄ dignioꝛi ſubueniendum.Itē facit tex.in fi.dum congruam poꝛtionez mādat dari coadiutoꝛi ergo pꝛelato infirmo relinquunt ceteri pꝛouentꝰ:z ſic pꝛelatus infirmus videtur hic potioꝛ.Sꝫ cōtra hanc ſcdam cōſiderationem ſuā et contra hunc tex.adduco tex.c.ſequē.vbi mandatur vt neceſſaria duntaxat dentur infirmo:ergo reliqua ſūt i diſpoſitiōe coadiutoꝛis.Et ex hoc inſurgit aliud dubiū non tantum hic per doctoꝛes:videlicet quis habere debet diſpoſitionem reddituum eccleſie.nā iſte tex.facit ꝙ pꝛelatꝰ infirmus in cōtrariū facit.c.ſeq.Ego ſic diſtinguerem ꝙ aut infirmitas impedit adminiſtrationē in tēpoꝛalibus z in ſpiritualibꝰ:z tunc coadiutoꝛ habet adminiſtratiōem in vtriſqꝫ.z debet dare cōgruam poꝛtionem infirmo z congruam retinere pꝛo ſe.z reliquos fructus conuertere in vtilitatem eccleſie ſeu diſpēſare ſicut tenetur bonꝰ rectoꝛ: z ſic poteſt intelligi tex.ſeq.z facit.c.j.de cleri.nō reſiden.z.c.peruenit.de appell.z quod in materia coadiutoꝛis dicaꝫ in c.fi.Aut infirmitas ſolū reddit impotētē in ſpiritualibꝰ: z tunc officium coadiutoꝛis ſe nō extendat ad tp̄alia:pꝛelatꝰ percipiet omnes redditus dabit cōgruam poꝛtionē coadiutoꝛi:et hoc caſu pꝛocedit iſte tex.naꝫ pōdera ꝙ ſolū dat hic coadiutoꝛ cure animarū. 6 ℄†Quid aūt ſi redditꝰ vtriqꝫ nō ſufficiant: attingendo pꝛincipalem queſtionez ſatis poteſt teneri ex quadā bona equitate vt pꝛelatus infirmꝰ pꝛeferatur z ad pꝛouidēdum coadiutoꝛi compellant pochiani.pꝛo hoc vide bonā gl.in ſimili.de conſue.diſtin.j.in.c.omnis chꝛiſtianus.z.ꝙ no.in.c.de his.ī.de eccleſi.edificā.i quibus iuribus not.ꝙ ſi pꝛeſbyter nō poteſt congrue viuere ex redditibus eccleſie:poſſūt parochiani cōpelli ad ſubueniēdum ſibi qd intelligo quando ſacerdos aliter viuere nō poteſt alios aūt tenetur ꝓpꝛia induſtria victū querere:z imputandum eſt ſibi ꝙ beneficiū exiguū acceptauit.xcj.di.clericus victum.z.c.j.de celebꝛa.miſ.pꝛo hoc facit qd not.doc.in.c.ex pꝛeſentiū.ī.de pig.vbi notabiliter ſentiunt docto.z pꝛincipaliter Io.and.ꝙ etiam res eccleſie poteſt pꝛelatꝰ pignoꝛare ꝓ ſua ſuſtētatiōe ſi aliter viuere nō pōt.facit.c.aurum.xij.q.ij.Et ad deciſionem pꝛincipalē bene facit ratio.c.j.š.eo.ne alij terreant a clericatu vidētes clericos deſeri tempoꝛe infirmitatis.℄In gl.in vēr.curam.hec glo.colligit arg.ꝙ coadiutoꝛ ſit pꝛelatꝰ.Et poteſt elici arg.ꝙ pꝛelatus dicitur:quaſi ante latꝰ.i.alijs pꝛeſuppoſitus:ſed iſte coadiutoꝛ deputatur ad curā aīaruꝫ exercendā:ergo eſt pꝛelatus.Sed glo.fi.in fi.collegit ar.in cōtrarium.z poteſt argumētari hoc modo.coadiutoꝛ habet hic ſolum vnaꝫ poꝛtionem ex redditibus eccleſie:ergo nō eſt pꝛelatus: qꝛ pꝛelatꝰ habet liberam adminiſtrationē omniū reddituum:vt in.c.cū nobis.in fi.š.de electio.veritas eſt ꝙ coadiutoꝛ nō eſt p̄latꝰ:ſed ſolum habet exercitiuꝫ cure: vnde ius pꝛelature et cura in habitu reſidēt penes infirmum:vt ſatis pꝛobat in c.vno.§.fi.eo.titu.lib.vj.Item pꝛobat diuerſitas vocabuloꝛum:nam ſi eſſet pꝛelatus nō diceretur coadiutoꝛ.in lege ſi idem.C.de codi.vbi dicit quod teſtamentū z codicilus nō ſunt idē.alias quare eſſent diuerſa vocabula.z hic nō ſunt alia.

1 ☞Rectoꝛ eccleſie lepꝛoſus remouetur ab officio adminiſtratiōis quo ad exercitium tm̄.4.debet tamē ex redditibꝰ eccleſie ſuſtentari.

2 Pꝛelatus poteſt dici largo modo rectoꝛ eccleſie.

3 Pꝛelatꝰ vel quilibet ſacerdos pōt remoueri ab eccleſia ſua ad bonū publicū:z ob ſcandalū vitandū: quo caſu dꝫ ſibi pꝛouideri de bono cambio.

Tua nos.

1 †Si rectoꝛ eccleſie ſit lepꝛoſus ab adminiſtratiōis officio remouet:ſed de bonis eccleſie ſuſtētatur.ſecūda ibi:dicimꝰ.℄Caſus literalis.quidā ſacerdos diuino iudicio fuit lepꝛa percuſſus,querebatur an pꝛopter hoc deberet remoueri ab officio pꝛelationis.Reſpondet papa ꝙ remoueri debet ab adminiſtratiōe pꝛopter ſcādalum z abominationem populi,ita tamē ꝙ neceſſaria ſm facultates eccleſie ſibi dum vixerit miniſtrētur.Bernardi.℄Nota pꝛimo ibi: diuino iudicio ꝙ quādoqꝫ coꝛpoꝛis infirmitas ſeu moꝛbus pꝛouenit diuino iudicio pꝛopter peccata hominum.ad hoc vide quod no.in.c.cū infirmitas.ī.de penitē.z remiſ.et ibi dixi et in.c.cum percuſſio.vij.qōn.j.

2 ℄†Nota ſecundo ibi:pꝛelatiōis officio:quod rectoꝛ eccleſie parochialis

a ℄Sebaſti. Sapia. ℄Qd ſcādalum. Multos effectus qs operat cā euitādi ſcādali pōit Fel.in.c.nihil cuꝫ ſcādalo.col.j.cum duabꝰ ſeqntib.š.de pꝛeſcriptio.

b ℄Coadiutoꝛ.adde vidēdū de materia coadiutoꝛis ꝑ Old.cōſi.xliiij.z vide do.Car.in conſi.lxx.

Anton.Franciſ.℄Cui debeat dari coadiutoꝛ z qd ſit eiꝰ officiū.vide q̄ hn̄r i.c.j.de cler.egrot.lib.vj.z per Old.in cōſi.xliiij.in pꝛin.z adde ꝙ coadiutoꝛ dꝫ dari iniquo admiſtratoꝛi.vt in.c.generali.de ſup.negli.p̄la.z habet ꝑ gl.in.c.ad aplice.de re iud.li.vj.z vide ſpe.in ti.de inquiſi.in.§.nunc vidēduꝫ.in ver.vl dic tertio.z habet ꝑ d.Abb.in.c.venerabili.de off.dele.z ꝑ quē det coadiutoꝛ ad quoꝛū inſtantiā det z ex q bꝰ cauſis z qd facere poſſit et ad qd teneat.vid plene ꝑ Spec.i tit.de feu.in.§.qm̄ ad fi.z vide Old.ɔſ.xliiij.vbi ēt pōit an coadiutoꝛ datus epo vl alteri habēti ius ɔferēdi poſſit cōferre bn̄ficia z an religioſꝰ poſſit dari coadiutoꝛ.vide do.Car.in cle.j.in.xj.q.de regu.z vide gloſſ.ſumme.vij.q.j.

a sie[a] parochialis potest dici prelatus. ⁊ in hoc tene mēti istū tex. sepe enim hunc ad hoc soleo allegare. est eñ prelatus in foro penitētiali ⁊ intellige ꝙ est prelatus largo sumpto vocabulo: stricto autem nō dicitur prelatus: vt no. Pau. i cle. dudū. de sepul. ⁊ facit quod not. in. c. ij. de iudi. ⁊ ibi dixi. nā proprie habens iurisditionem potest dici ꝑlatus. ⁊ facit qđ
3 habetur in. c. j. š. de eta. ⁊ quali. ¶ † Not. ibi ꝙ pro scādalo ⁊ abominatione ⁊c. ꝙ propter bonum publicū potest quis
b remoueri ab ecclesia sua. licet nulla causa ex culpa sua[b] ꝓuenerit pro hoc qđ no. Innocen. in. c. nisi pridem. de renunt. ⁊ Jo. an. in regula ꝙ ob gratiam. de reg. iur. lib. vj. in mercu. ⁊ hoc notabile est verum ex se vt ex toto possit remoueri ob hāc causam: sed rōne infirmitatis non videtur hoc ꝓcedere vt ex toto remoueatur. arg. hic in fi. ⁊ in ca. precedenti. et de hoc. j. cum glo. ¶ Ultimo nota ꝙ incidens in infirmitatez perpetuam sustentandus est de redditibus ecclesie sue: vñ non debet deseri tempore infirmitatis. Et nota ꝙ alimēta sunt sibi exhibēda iuxta facultates ecclesie. facit. l. cum ali-
4 menta. ff. de alimen. ⁊ ciba. lega. ¶ † In glo. in ver. administrationis ibi: ⁊ dandus est huic coadiutor ⁊ prima opinio videt̄ verior ⁊ communior per. c. š. pxi. qđ loquitur de morbo lepre: ⁊ tamen solū prouidet de coadiutore. Nec ob. iste tex. dum dicit eum remouendum ab administrationis officio: quia debet remoueri quo ad exercitium: sed ius prelature remanebit penes eū: nam per hanc prouisionez prouidetur infirmo ⁊ populo: vt in. c. seq. in fi. Host. tamē distinguebat inter episcopū ⁊ inferiorem prelatuz vt ep̄o detur coadiutor: vt in. c. seq. aliter vero remoueatur. sed Joan. an. ⁊ cōmuniter alij sequentes tenent primū dictū indistincte. nam videmus ꝙ propter morbum lepre nō dissoluitur matrimonium carnale: lʒ nō possit ibi prouideri de coadiutore: multofortius nō debet dissolui spirituale in quo potest ꝓuideri per coadiutorē. Item posset contingere ꝙ saltē diuino miraculo iste liberaretur ab ĩfirmitate: ⁊ si substitutus nō posset remoueri inde remaneret iste priuatus sine culpa sua.
5 ¶ † Conclude ergo nō potest quis administrare sine scandalo populi: potest tñ retinere ius prelature. ⁊ tūc prouidebitur per dationem coadiutoris. quādoqʒ nō potest retinere etiam ius prelature sine scādalo: vt quia est exosus populo propter delictum forte sibi imputatū ⁊ poterit tūc remo-
c ueri: [c] sed dʒ superior sibi prouidere de bono cambio: vt no. dicit Inno. in. c. nisi cum pridem. de renun. ⁊. š. tetigi. ⁊ viđ ad intellectuz huius ca. quod dixi in precedē. Potest tamē ꝯm aliam lectu. gl. colligi ex tex. alia practica vt infirmo cōsentiente alius substituatur in totum: sed superior decernat egrotāti alimēta quādiu vixerit. ⁊ poterit hoc fieri sine peccato cum hoc nō procedat ex pactione inter substitutum ⁊ egrotantem: sed ex dispositione iuris superioris: ⁊ intellige quādo infirmitas est perpetua: de quo dicetur infra in capitulo finali.

1 ☞ Ep̄s si nō potest exercere ep̄ale officium propter morbū incurabilem datur sibi coadiutor. 2.
3 Coadiutor nō poest dari suffraganeo per metropolitanuz: sed solum per papam.
4 Ep̄s electus cōfirmatus ⁊ nondū ꝯsecratus an possit ex toto remoueri per morbum superuenientem.

1 **Ex parte.** † Ep̄o qui propter morbū icurabilem pastorale officiū exercere nō potest: dādus est coadiutor. Sūt due ꝑtes. Secunda ibi: verū. ¶ Casus literalis. Episcopus aurasiēsis graui morbo ⁊ incurabili fere ꝑ quadriēnium laborauit: ita ꝙ officium episcopale exercere nō poterat: propter quod ciues illius terre petebāt ab archiepiscopo arelatē. metropolitano suo instāter vt eis super hoc prouideret: archiepiscopus significauit hoc dño pape qui respōdet ꝙ nō pōt illū ad renūciandum compellere nec addēda est afflictis afflictio: sed est eis potius miserādū: cum ille in officio suo laudabiliter se habuerit. vnde papa volens tā episcopo ꝙ̄ ecclesie prouidere: mādat archiep̄o vt det illi coadiutorem viruz prouidū ⁊ honestū, per quē tam ep̄o ꝙ̄ po-
2 pulo vtiliter cōsulatur. Ber. ¶ † No. j. ibi incurabili morbo. arg. ꝙ nō propter quemlibet morbum dādus est coadiutor. sed debet esse incurabilis. ad hoc. c. vnicū. eo. tit. lib. vj. ⁊ not. in. c. seq. ¶ Not. ij. ibi: principes ⁊c. ꝙ pricipatus terre ⁊ ciues ciuitatis nō possunt ꝓuidere de coadiutore; sʒ possunt supplicare superiori vt superior eis prouideat de prelato. ¶ Item not. ibi: nec possit nec debeat. qđ quedā possumus: que non debemus. quedam vero nō possumus nec debemus: quedam possumus ⁊ debemus. nam multa potest papa que facere nō debet cum iudicari ab alio regulariter
3 nō possit. ad hoc nona. q. iij. c. aliorū. ⁊. c. nemo. ¶ † Not. ꝙ metropolitanꝰ nō potest ꝓuidere suffraganeo de coadiutore. spectat hoc ad solū papā in episcopis ⁊ superioribus: de quo dic vt habetur plene in. c. vno eodem tit. lib. vj. ¶ Ultimo not. ꝙ per dationem coadiutoris prouidebitur populo egrotāti. nam prouidetur populo quia habet exercere officium egrotātis: prouidetur infirmo. tū quia coadiuuat eū in officio suo. tum qr nō remouet̄ a prelatura. ¶ Sed hic dubitatur per doctores: nunquid electus et cōfirmatus nōdum consecratus sit remouendus ex toto propter morbū incurabilem superuenientem. Ant. tenuit hic quod sic: cum iste adhuc non habet plenum ius cum restet consecratiōis a munus a quo remoueri potest per exceptionem: vt in. c. super his. j. de accusatio. sed cōtrarium ipse sentit in. c. fin. de corpo. vitia. motus per. c. cū in cunctis. š. de elec. in. §. sane. vbi patet quod si propter infirmitatem non potest quis ꝓmoueri ad ordinem requisitum non debet a beneficio remoueri. dicit hic Joan. andre. quod forte illud dictum intellexit nō in episcopis: istđ in episcopo. ⁊ videtur placere domino b Ant. et iste remouetur. Ego dubito ꝑ. c. ij. de translatio. ꝑlato. vbi dicitur quod consecratio nō addit ad vinculū cōiugale: vnde ex quo sine culpa promoueri non potest indignum est vt remoueatur: vt in. d. §. hoc sane. secus si culpa sua incidisset in infirmitatem. arg. c. j. de eta. ⁊ qualita.
¶ In glo. ibi pastoralis. Et de hoc vide quod ibi no. glo. ⁊ vide glo. in ver. voluerunt. in. d. c. vno. li. vj. vbi plene habetur de coadiutore episcopi.

1 ☞ Coadiutor quid sit: ⁊ qualis esse debeat: ⁊ vnde dicat̄ ⁊ cuius etatis esse debeat. 3.
2 Coadiutor nō potest esse laicus in spiritualibus: nisi ex permissione pape.
Laicꝰ nō pōt excōmunicare: ⁊ esse cōmissarius in causa spirituali ex permissu pape.
3 Papa an teneatur cōfiteri peccata sua proprio sacerdoti. vide remissiue.
4 Religiosus potest esse coadiutor illi officio cui potest ꝑncipaliter preesse.
Religiosus potest promoueri ad vicariatum alicuius ep̄i.
Coadiutoris officum expirat mortuo naturaliter vl' ciuiliter illo cui in officio coadiuuabat.
5 Coadiutor datur episcopis ⁊ superioribus a solo papa alijs vero ab alijs superioribus.

Consultationibus. Breue est ⁊ nō summatur. ¶ Nota quod in dignitatibus inferioribus prouidēdum est per dationē coadiutorum: ⁊ intellige vbi Archi. haberet multa explicare. nā in qbusdam locis multū adiuuat officiū episcopi: ideo appellatur oculꝰ episcopi. in. c. j. de off. archi. Et vt habeatur ma-
1 teria coadiutoris querā post docto. † ⁊ ꝑmo quid sit coadiutor. Dic quod is qui datur ex causa iure vl' iudicis autoritate ad coadiuuandum officium presidentis. Et dicitur coadiutor a coadiuuando: sicut tutor a tuendo: ⁊ procurator a procurando. ¶ Secūdo querit̄ qualis dʒ esse coadiutor. dic quod debet considerari officium ad quod deputat̄: si enim deputat̄ in temporalibus tm̄: tunc debet esse ꝓuidꝰ ⁊ discretus ita vt temporalia bene sciat regere et gubernare si vero datur in spiritualibꝰ: puta ad curam animaruz: tūc debet habere scientiam per quam sciat populum regere et alias sit discretus ⁊ honestus. Et in summa pōt dici ꝙ habere debet requisita ad illud officiū in quo deputat̄ coadiutor. ideo si datur regi debet esse magnanimus ⁊ potens: ꝓut habet̄ in. c. grandi. de sup. neg. prela. lib. vj. ¶ Tertio q̄ritur cuius etatis esse debeat: cōmuniter ꝯcludit̄ ꝙ debet esse illius etatis q̄ requirit̄ in administratione illius officij. vnde si datur curator debet habere. xxv. annos ⁊ videt̄ expressuz in. c. nemo deinceps. de elec. lib. vj. si datur ep̄o dʒ cōpleuisse. xxx. annū: qr hāc etatē debet habere ep̄s. vt. i. c. cū in cunctis. de elec. dicit tñ Jo. an. de hoc vltimo se dubitare et ita trāsit. Ego dicerem ꝙ aut deputat ep̄o in tēporalibꝰ dūtaxat ⁊ videt̄ sufficere ꝙ habeat. xxv. annos ꝙ illa etas est perfecta quo ad administrationē tēporalē nā in tali etate potest esse tutor ⁊ curator ⁊ procurator. l. fi. ff. de leg. tu. in. c. qui generaliter. de procu. lib. vj. sʒ si deputatur in spiritualibus tūc posset procedere primum dictū vt requirant̄. xxx. an. qr illa etas est multū matura q̄ requiri dʒ in administratione officij ep̄alis cum multa ardua acturus sit. Et aduerte qr si nō ē ep̄s nō poterit exercere pōtificalia: lʒ iurisditionē ep̄alem tantū. si ꝟo al's ep̄s poterit h̄ exercere. ar. c.
2 aquā. de conse. eccle. vel alt. ¶ † Quarto dubitat̄ nunqd

Sebasti. Sapia. ¶ Qđ rector ecclesie. qui dicant̄ proprie ꝑlati tradit Feli. in. c. ij. col. fi. in. gl. fi. š. de iudicijs.

Sebasti. Sapia. ¶ Ex culpa sua. Faciūt no. in. c. ex lr̄is. i gl. ij. j. đ homi. vbi solū scandalum sine culpa facit hr̄i aliquem ꝓ irregulari ⁊ dicit bal. in. l. j. ff. de offi. eius cui man. est iuris. ꝙ ꝓpter euitandū populi scandaluz punit̄ non puniendus.

Zacharias. ¶ Poterit tūc remoueri. adde car. i. c. nisi cū pridez. š. de renū. felin. in c. super eo. moder. i c. ex literis. el. j. j. đ homi. ⁊ Ludo. ro. sing. dccxciiij. incip. M. est ep̄s.

laicꝰ possit deputari coadiutor ⁊ cōiter tenetur ꝙ deputari
a nō pōt illi officio: cui preesse noīe proprio nō pōt [a]: sed officio cuiꝰ est capax poterit coadiutor deputari: vnde pōt esse coadiutor regis vel principis. vt in. d. c. grandi. sed non pōt esse coadiutor clerici in spiritualibꝰ: q: laicus spiritualia administrare nō potest. vt in. c. ij. de re iudi. nec in tp̄alibus: q: nō debet esse laicus generalis administrator ecclesie. lxxxix. dis. indicatū. dixi in. d. c. ij. puto tñ ꝙ papa posset eū deputare coadiutorē etiā in spiritualibus: nā potest dare laico potestatē excōicandi: vt no. gl. xxxij. q. j. verū. i. c. bene quidem. xcvj. dist. ⁊ cōmittere cām spiritualē: vt no. in. d. c. ij. sꝫ ea que competunt soli sacerdoti vt est confectio eucharistie non potest papa cōmittere laico vt no. dicit glo. in. c. peruenit. xcv. dist. quia deus hoc cōmisit solis sacerdotibus: vt in. c. j. i. §. vna. s̄. de sacra vnct. vnde licet papa sit solutꝰ legibꝰ suis nō tamen est solutus lege diuina. xx. q. j. in. c. sunt quedā. ⁊ vide qđ dixi in. c. significasti. de fo. cōpe. vbi tetigi nūqđ papa teneatur cōfiteri peccata sua vt constitutio. c. oīs. de peni. et remis. cum liget. ¶ †3 Quinto queritur nūqđ femina possit deputari masculo vel econtra aut femina femine. Ad primum cōiter tenetur ꝙ nō: tū q: femina nō dꝫ se immiscere cetibꝰ virorum vt in. c. mulieris. de iudi. libr. vj. tū q: istud officium est virile qđ nō cadit in feminā. c. dilectus. de arb. masculus autē nō videtur posse deputari in officio femine propter primam rationē: sed femina femine pōt deputari in officio quo pōt esse ipsa principalis vnde monialis pōt deputari in coadiutricem abbatisse seu priorisse cū possit esse abbatissa seu priorissa. nam hoc casu istud officiū nō est virile cum cadat in muliere. ¶ †4 Dubitatur ⁊ sexto de religioso: nunqđ possit deputari coadiutor. ⁊ cōiter videtur ꝙ pōt deputari officio cui preesse pōt principaliter. ⁊ sic potest esse coadiutor epī abbatis ⁊ rector curati. nec ob. si dicat̄ ꝙ hoc officiū ñ est ꝑpetuū q: mortuo prelato ciuil'r vel naturaliter est extinctū officium suum. ⁊ sic cum non desinat esse claustralis et sub obedientia sui abbatis: non videtur ꝙ possit promoueri cū non habeat velle: sed dependet a voluntate abbatis. xv. q. j. nolo. Jo. andr. hoc non obstāte tenet primū ⁊ cōiter omnes doc. dant simile. nam videmus ꝙ promouētur ad vicariatū alicuius episcopi ꝙ quidē officium est tēporale iuxta no. in cle. ⁊ si principalis. de rescrip. est eñ hoc officium curatū ⁊ ordinarium ad hoc. c. ex frequentibus. j. tit. j. Nec obst. s̄m euꝫ obiectū cōtemplationis. nam tolerantur propter bonuꝫ publicum seu maius bonū. nam officiuꝫ monachale nō est preferēdū necessitati eccl'ie vt dicit. text. xvj. q. j. c. vos. ⁊. c. qui vere. Nec ob. defectus proprie volūtatis: q: suppletur per licētiam sui superioris. ⁊ ad hoc optime facit tex. i. ca. ij. de test. lib. vj. vbi deputat̄ executor testamenti cum licentia sui superioris. illi autē officio cui preesse non potest principaliter. nō potest coadiutor deputari. ¶ †5 Ultimo quero ꝑ quē debet deputari coadiutor: cōmuniter tenetur ꝙ in episcopis ⁊ superioribus deputatio spectat solū ad papā. et hoc est clarū vt patet in. c. vno. prealleg. In alijs citra epm̄ spectat ad eū qui potest prelatum inuitum destituere seu ipsius cessionem admittere. nam quemadmodum solꝰ papa deponit episcopos ⁊ superiores ita ⁊ ipse solus coadiutorem dare potest: secus in alijs cum possit destitui per alios citra papam. Sed no. quia doc. sentiūt ex his verbis ꝙ si collatio beneficij spectat ad prelatum inferiorē episcopo qđ datio coadiutoris pertinebit ad epm̄ quia habens collationem tantū non potest inuitū destituere nec admittere renūtiationē iuxta not. in clemen. vnica. de renū. et intellige nisi beneficium illud pleno iure esset subiectum illi prelato inferiori. nam tunc ille est quasi episcopus respectu illius beneficij: vt in capitu. vnico de ca. no. lib. vj.

a ¶ Non pōt. adde qđ voluit ro. cōsi. cclvij.
Sebasti. Sapia.
a ¶ Non pōt. vide qđ no. bal. in. l. spa rabolani. C. de epi sco. ⁊ cle. vbi dicit ꝙ si ciuis ꝓhibet̄ esse officialis non poterit esse locum tenēs q: nō est capax illius officij vide q̄ not. Jas. in §. fuerat. col. ij. in sti. de act. vbi examinat q̄ñ surrogatum debet sapere naturā eius in cuius locū surrogatur. de quo ēt per doc. in. l. eum. qui §. q̄ iniuriarū. ff. si quis caut. ⁊ alibi sepe.
b ¶ Per superiores. Adde Oldr. consi. cxvij.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Appellatione clericorum. vide Abb. i. c. j. col. iij. s̄. de iura. calū. Feli. in. c. nō dubiū. j. de senten. excō.
d ¶ Nō numerata. adde ꝙ eccl'ia dr̄ numerata ex quo portiōes certe sūt assignate vt dicit Lap. alleg. xiiij.

¶ De institutionibus. Rubrica.

¶ Continuatur ad p̄cedētia. Supra visum est de collatione prebendarum: sed quia parum est cōferre nisi sequatur institutio: ideo subijcitur hec rubri. de institutionibus. vel aliter ⁊ sic. Quia dubitari posset ad queꝫ pertinet collatio seu institutio p̄bendarum ⁊ beneficiorum: ideo post rubricā de prebendis subijcit hanc rubricam.

1 ☞ Clerici quorum numerus non est determinatus in ecclesia debent tot institui quot possunt de redditibus ecclesie sustentari. 2.

3 Clericorum ⁊ ecclesiarum appellatione nō veniūt monachi nec monasteria.

4 Cōmode viuere ⁊ sine penuria viuere differunt inter se.

5 Redditus ecclesie vel prebendarū si augmētatur: an augmententur prebende vel numerus earum.

1 NOn amplius. † Numerus clericoruꝫ dꝫ institui in ecclesijs collegiatis s̄m facultatē ipsaruꝫ. h. d. ¶ †2 Not. primo ꝙ in ecclesijs vbi numerus nō est determinatus succedit quedā iuris determinatio vt tot recipiātur quot possunt sine penuria ex redditibus ecclesie sustētari: ⁊ tene menti istum tex. q: quotidie allegatur ⁊ collige bonaꝫ practicam contra prelatos qui intuitu auaritie nolunt instituere multos monachos vel clericos in ecclesia. naꝫ possunt b compelli per superiores [b] eorū vt tot ponāt quot possunt de redditibus ecclesie sustentari. ⁊ nō tradas obliuioni hoc. et intellige etiā ꝙ habeatur respectus ad alia onera eccl'ie. naꝫ ex reddibus ecclesie non solū clerici sunt pascendi sed etiam ipsa ecclesia est reparanda: ⁊ hospitalitas solita tenēda est in. c. pastoralis. de his que fiunt a prel. ⁊ in. c. de monachis. s̄. de preben. cum si. ¶ †3 No. secūdo arg. ꝙ appellatione c clericorum [c] seu ecclesiarū nō veniunt monachi seu ipsorū monasteria qđ verū est in stricta significatione: alias secus vide glo. in. c. iij. de supplen. negli. prela. ¶ †4 Not. ibi absqꝫ penuria. satis eñ est ꝙ sine penuria ibi esse possunt lꝫ non cōmode. nam sepe pōt quis sine penuria viuere cū. xl. florenis sed non commode. vide ad hoc bonam gl. in. c. j. de sta. reg. lib. vj. in fi. ⁊ hodie ibi determinatur in monasterijs monialium: vt non teneat receptio facta vltra q̄ suppetant facultates monasterij. ¶ Ultimo potes colligere exceptionē ꝓponendam contra impetrantem in ecclesijs nō numeratis: vt q: redditus ecclesie nō sufficit ad tm̄ numeruꝫ supportādum. ⁊ facit. c. fi. de presum. ¶ †5 In glo. j. ibi: a numero cōsueto. Aduerte nam hec glo. ꝓcedit in ecclesia in qua est certus numerus canonicorum: quo casu propter modicuꝫ augmētum non debet alterari numerus: ⁊ dicit Uincen. ꝙ augmentū tenet̄ diuidere in alias prebendas. do. Anto. dicit ꝙ cedit communi mense. Sed tu considera ꝙ quādoqꝫ augmentat̄ redditus p̄bendarū distinctarū: ⁊ tunc augmētū cedit prebende que augmentat̄. iuxta no. in. c. cum. m. de cōsti. quādoqꝫ prebende non sunt distincte: sed oīa bona sunt communia ⁊ in fine anni redditus diuiduntur inter canonicos: ⁊ tunc procedit dictum Uincen. quandoqꝫ vltra p̄bendas distinctas augmētant̄ communia bona capituli: ⁊ ꝓcedit dictum domi. Anto. sed in casu ca. nostri tot sunt ponēdi quot ꝯgrue possunt sustētari. nā iste tex. loquitur in eccled sia non numerata [d] vnde tunc aduertendum qđ vbi redditꝰ multum excrescunt pōt numerus consuetus augmētari. vt in gl. non tñ est fructus ipso iure: vt in. c. fi. de verb. sig. ⁊ dic vt plene no. in. d. c. cum. m.

1 ☞ Laici nō p̄nt in canonicos institui: q: ius spirituale non cadit in laicos: possunt tñ habere prebendas simplices: q: consistunt in temporalitate.

2 Numerus canonicorum a quo debet statui tam in ecclesia curata q̄ non.

Clerici nō possunt facere statuta super arduis sine consensu epī: in negotijs vero tangentibus ipsos clericos possunt.

3 Episcopus nō potest explicare ardua sine consensu capituli: in alijs vero sufficit concilium.

5 Canonicus dꝫ esse subdiaconus: al's nō hꝫ vocē i capitulo.

6 Monachus pōt esse laicus ⁊ interesse singulis tractatibus monasterij vna cum alijs qui sunt clerici.

Laici non possunt esse vel interuenire in electione alicuiꝰ p̄lati etiam de consuetudine: nisi essent laici habitu ⁊ professione prout sunt monachi laici vel conuersi alias secus.

7 Laici non possunt prescribere iura spiritualia nisi sint laici conuersi: q: isti non sunt simpliciter laici.

Conuersi non interueniūt in actibus spiritualibus vbi sunt clerici: in alijs vero sic.

1 IN ecclesia. † Laici in canonicos nō possunt institui. Primo decise narrat factuꝫ. Scđo ꝓnidet. ibi cum laici. ¶ Casus l'ralis. In quadā eccl'ia erat cōiter certus numerꝰ canonicorū tādē vacauerūt ibi q̄dā p̄bende in eadē eccl'ia quidā laici erāt ītitulati. q̄rebat̄ vtrū tales laici deberent ꝯputari in numero clericorū vt numerus reputaretur plenus. R̄ñdet papa ꝙ laici nō debent in clericorum numero cōputari: nec differāt numerū canonicorū adimplere de ꝑsonis idoneis ⁊ tales assumendi sunt per quos in diuinis deo ꝯgrue valeat deseruiri. B. ¶ †2 No. j. ibi: institueremcurastis: ꝙ alius citra papā pōt statuere numerū canonicoruꝫ in ecclesia. Qui aūt hoc facere possit, Inn. hic dicit ꝙ

in ecclesia

in ecclesijs cathedralibus hoc pertinet principaliter ad epz sed in alijs collegiatis inferioribus pertinet ad clericos illi[9] ecclesie. fatetur tñ q̄ si male instituerũt eṗs poterit corrigere z ita transeunt cõiter doct. sed mihi hec dicta nõ placent indistincte: nã cũ statuere numerũ in ecclesia sit dare nouum statutum ipsi ecclesie diceret q̄ ecclesia inferior non potest facere tale statutũ sine cõsensu sui episcopi. nam z ipsemet Inno. alibi voluit q̄ clerici inferiores nõ possunt facere statuta sine cõsensu epi ꝓpter cõionem q̃ est inter epm z ipsas ecclesias: nã eṗs est prelatus saltẽ mediat[9] cuiuslibet ecclesie inferioris sue diocesis: et per eum gubernande sunt ecclesie. x. q. j. i. c. regenda. z. c. nouerint. z hoc voluit no. Inno. in c. requisisti. j. de testa. z. s. de cõsti. z in. c. cũ accessissent. z notabis hoc dictum bene. Crederem tamen hoc dictũ restringendum ad statuta super arduis[a] negotijs. nam super tãgentibus ipsos clericos duntaxat et non statum ecclesie soli clerici etiã ecclesie cathedralis statuere poterunt sine licentia epi: ad hoc bonã gloss. in. c. cõstitutionẽ. in verb. statutũ. de verbo. signi. lib. vj. z per Inno. in. c. cũ consuetudinis. de consue. ¶ † Item in alio non placet dictum Innoc. hic vt solus episcopus possit statuere numerum canonicorũ in ecclesia. nam puto requirendũ consensum seu saltem consiliũ canonicorũ: nam regulariter episcopus nõ statuit sine cõsilio canonicorũ: vt no. Joã. and. i. c. j. ꝺ cõstit. li. vj. facit. xv. q. vij. episcopus nullius. z vide Innocẽ. in. c. nouit. de his q̄ fi. a pla. vbi tradidit regulã menti cõmẽdandã. q̄ ardua[b] non explicat episcopus sine cõsensu canonicorũ: sed in alijs nõ arduis sufficit cõsilium ad predicta. facit in argu. illꝺ. c. nouit. cum ca. quãto. eod. titu. c. pastoralis. de dona. z cle. si vna. ꝺ reb[9] eccle. nõ alienan. gnimo certo casu quãdo vult statuere super iuribus pertinentib[9] ad clericos inferiores debet ipsos clericos saltem vocare vt no. ipsemet Innoc. in c. vestra de locat. ¶ † Not. scꝺo ex tex. q̄ ius canonie nõ cadit in laicũ: lz ergo possit laicus prebẽdari nõ tamẽ potest canonicari: q2 prebẽda cõsistit in tẽporalitate. vt no. in. c. cũ m. de cõsti. dixi in. c. maioribus. s. de prebẽ. Jus vero canonie cõsistit in spiritualitate que non cadit in laicũ: vt i ca. causam. de pscrip. z in. c. massana. de elec. cũ simi. ¶ † No. ibi per ecclesiasticos ordines q̄ in ꝓmouẽdo ad canonicatũ nõ est a iure requisit[9] certus ordo. satis enim est q̄ sit clericus. solum em̃ in iure habemus expressum q̄ si non est subdiaconus nõ potest interesse capitulo[c]. vt i cle. vt hi qui. de eta. z quali. credo tñ q̄ sm indigentiã ecclesie z dispositionez superioris debet postea ꝓmoueri ad ordines maiores. nã ecclesia collegiata indiget ad sui regimẽ pb̃ris diaconis: subdiaconis: z inferioribus ordinib[9]. z ad hos ordines fiet ꝓmotio modo predicto. et propterea credo quod in iure nõ prefigatur cert[9] ordo ipsis canonicis: z propter hoc forte hec litera loquitur generaliter duz dicit per ecclesiasticos ordines congrue deseruiatur. ad hoc quod leg. z no. i. c. queris. de eta. z quali. z ob hanc causam forte in quibusdã ecclesijs sunt prebẽde pb̃rterales: diaconales: z subdiaconales. ad hoc. c. ei cui. et ca. cui. de prebẽ. li. vj. z hec notabis. ¶ † Sz quia supra visum est quod ius canonie nõ cadit in laicum, quid dicendum est iure monachatus? Inno. dicit q̄ tale ius cadit in laico qꝺ nota. potest ergo qs esse verus monachus[d] z laicus. z sic nõ solum laici nõ possunt esse cõuersi sed etiam monachi. nam antiquitus non erant clerici et nihilominus erãt monachi. vt in. l. generaliter. C. de epis. et cleri. et. xvj. q. j. generaliter. et sm illum statũ intelligitur ca. a subdiacono. xciij. dis. Et ex hoc infertur sm Inn. q̄ laici monachi possunt interesse singulis tractatibus[e] monasterij vna cum alijs qui sunt clerici: in electionibus tamen possunt interesse si est cõsuetudo nec ob. ca. massana. z ca. sacrosanc. de elec. vbi dicitur q̄ laici non possunt interesse electioni: idem etiã de cõsuetudine: q2 illud procedit in laicis habitu z professione. sed isti cõuersi nõ possunt dici omnino laici: sunt enim religiose persone. argu. in. c. non dubiũ. de sen. excom. z. xij. q. ij. duo sunt genera. z not. hec glo. † Et no. bene hãc limitationem ad iura q̃ dicunt qꝺ laici non prescribũt iura spiritualia. debet enim intelligi in laicis habitu et professione: nõ in conuersis. z hodie vide pro predictis tex. cum gl. in. c. ex eo. in fine. de elec. lib. vj. z puto vbi esset collegium duntaxat laicorum conuersorum: qꝺ tũc etiã citra cõsuetudinem habent ius eligendi prelatos eorum. vt faciũt isti hospitalarij. z pro hoc. c. cũ olim. s. de arbit. vbi videtur expressum. lz in loco vbi sunt conuersi z clerici: tunc cõuersi non interent actibus spiritualibus p. d. c. ex eo. sed i alijs debent interesse vna cum clericis: per supradicta. Nec obst. cle. vt hi qui. quia procedit in his qui sunt mancipati diui-

nis officijs. scilicet vt quia deseruiunt per ordines ecclesiasticos. illi enim non habent vocem nisi sint subdiaconi. sec[9] in his qui intrant vt sunt conuersi: vt not. sentit glo. quaz not. ꝓ istis monasterijs in quibus aliqui sunt clerici z aliq laici. ¶ In glo. fi. ibi de laicis professione z habitu no. glo. vsq3 ad finem z vult hec glo. q̄ laicus cõuersus ecclesie possit esse canonicus anteq̄ recipiat ordinẽ. contrariũ sentit hic Inno. z videntur hic sequi doc. z certe pro hac opi. cõtraria videtur illa litera vbi dicitur q̄ debet esse talis q̄ deseruiat ꝑ ecclesiasticos ordines zc. ergo oportet q̄ sit ordinat[9] anteq̄ fiat canonicus. z facit hec litera q̄ conuersi nõ ordinati nõ censentur idonei ad seruiendum in ecclesijs in diuinis. Itẽ collige ex hoc z ex litera q̄ canonici tenẽtur residere z seruire ecclesie per ordines ecclesiasticos.

1 Institutio beneficiorũ spectat ad episcopos vel eorum officiales: adeo q̄ clerici propria autoritate vel sine ipsorũ licentia instituí non possunt: ad alios autem nõ spectat nisi de iure speciali. 2. 9. nec valeret consuetudo in cõtrarium. 3. Jus conferendi beneficia est prescriptibile: ius vero instituendi an prescribatur: vide remissiue.

4 Archiepiscopus potest aliquo casu exercere iurisditionẽ in dioecesi sui suffraganei: quando ipse est negligens. 10.

5 Clerici tenentes beneficia sine legitimo titulo possunt ipso facto excommunicari.

6 Excommunicatus a statuto pape vel inferioris a papa potest absolui a proprio episcopo si statuens non reseruauit sibi absolutionem. excõicatus vero ab hoie non potest absolui nisi ab excommunicante vel eius superiore. 2.

7 Vicarius episcopi ex officio suo potest instituere illum qui fuit presentatus: sed conferre beneficia non potest. Presentatus si est idoneus debet institui per superiorem.

8 Jus instituendi transit in capitulum sede vacante: sed non ius conferendi.

10 Archiepiscopus an z quando habeat iurisditionez in subditos suffraganeorum suorum.

11 Cleric[9] hñs bñficiũ sine legitimo titulo: iusto errore ductus nõ tenet̃ ad restõnẽ fructuũ: secus vbi ignorãtia fuit crassa.

1 **Ex frequentibus.** † Institutio beneficiorũ spectat ad episcopos vel eoꝝ officiales. hoc dicit. primo abusio. secũdo refrenatio: ibi vnde. tertio pape confirmatio: ibi nos. ¶ Casus literalis. In archiepiscopatu cãtuariensi quedam praua consuetudo inoleuit q̄ clerici bñficia ecclesiastica recipiebãt sine licẽtia episcoporum vel officialium suorum: nõ considerantes q̄ illud erat cõtra instituta sanctorum patrum z ecclesiasticam honestatẽ: propter quod archiepiscopus volens illam consuetudinẽ penitus extirpare omnes illos qui scienter beneficia taliter detinebãt occupata: vel qui decetero presumpserint occupare excõmunicauit z dominus papa cõfirmauit eandem, mãdans quatenus predicti clerici qui sententiã ipsam incurrerũt nullatenus absoluerẽtur nisi prius satisfecerint.

2 Ver. ¶ † No. j. q̄ istitutio in beneficijs ecclesiasticis ꝑtinet de iure cõmuni ad episcopũ: vt hic z in. c. cũ ex iniũcto. j. de here. z facit contra opi. Jo. an. in. c. q̄q̄. de ele. lib. vj. z in. c. cũ in cunctis. eo. ti. vbi dicit q̄ collatio seu institutio non est proprie iuris epalis: cũ multi habeãt collationẽ seu institutionẽ non epi. nam certe his vides oppositum. z q̄ inferiores qñq3 habeant[f] ꝓcedit de iure speciali. ad hoc. xvj. q. vij. oẽs basilice. ¶ † Itẽ no. q̄ nõ vz ꝯsuetudo vt bñficia ecclesiastica recipiant̃ a nõ epis: sed intelligo istũ tex. qñ superiores legitime nõ prescripserunt. nam ius cõferendi prescribitur per inferiorẽ. ad hoc. c. auditis. z. c. cũ olim. de prescrip. lz dubitetur de institutione quo ad curã populi[g]. nũquid illa possit prescribi. de quo no. in. c. cum satis. de offi. archi. Nec ob. si dicatur q̄ iste tex. loquit̃ de cõsuetudine. dz em̃ intelligi ꝺ pscriptione. iuxta no. in. c. cumana. de ele. dico em̃ q̄ iste tex. solũ reprobat ꝯsuetudinẽ: vt beneficia recipiant̃ a nõ habẽtibus potestatẽ. ¶ † No. vlteri[9] q̄ archiepẽs põt i tota sua prouincia exercere iurisditionẽ tollendo prauam ꝯsuetudinẽ z fulminare excõmunicationẽ in eã seruãtes. qꝺ etiã sentit hic Inn. z nõ tradas obliuioni hoc dictũ qꝺ limitat nota. in. c. pastoralis. de offi. ord. Est em̃ iste casus in q̃ archiepẽs exercet iurisditionẽ in diocesi suffraganeorum suorũ. z vide gl. q̃ hoc sentit. ix. q. iij. in sum. Si ergo eṗs est negligẽs in tollẽdo prauã ꝯsuetudinẽ põt archiepẽs suã iurisditionẽ exercere. ¶ † Itẽ no. superiorẽ posse ꝑ statutũ suũ fulminare excõicationẽ ipso facto cõtra tenẽtes bñficia sine legitimo titulo: z sic potest inferior augere penã iuris in statuto suo. z ꝑ hoc tex. in. c. vt animarũ. de consti. libr. vj. vide gl. in cle.

¶ Arduis. adde an clerici possint statuere sine ꝯsensu epi. abb. ꝯs. vij. Cal. ꝯs. ij. de cõstit. z ibi an possint creare officiũ in ecclesia. z pẽdẽ ꝯs. xiiij. de prebend. Anton. Francis. ¶ Uide que late hñr per scribẽtes maxime per Ant. fic. in. c. cum oẽs. Sebasti. Sapia. ¶ Qꝺ ardua. itẽ lz Bal. in. l. iudices. C. de iudi. cuz allegatis ꝑ fel. in c. fi. §. is aũt. colũ. iiij. ver. vtrũ autez sola. s. de offi. deleg. z in qbus debeat regrere consensum canonicorũ tradit Felin. in c. irrefragabili. in pri. s. de offi. ord. ¶ Interesse capitulo. Adde quod Cald. ꝯsil. xiiij. de cõstit. dicit q̄ non valet statutũ epi q̄ non existens in ordine diaconali nõ possit dare vocem. Sebasti. Sapia. ¶ Monachus. Nunqd autẽ appellatione monachorũ veniant cõuersi. vide Feli. in c. non dubiũ. col. ij. versi. scꝺo no. j. de senten. excom. ¶ Singulis tractatibus. adde Fe de. consi. ccxij. ¶ Qñq3 habeat. Adde qꝺ voluit lapus alleg. xcv. Sebasti. Sapia. ¶ Curã populi. Qꝺ ius istituẽdi possit pscribi z q̃ ad curata bñficia firmat. d. ab. l. d. c. cũ olim. in. vij. no. s. de prescri. sequitur simplr. d. Jo. an. Frã. bal. in tract. prescrip. in prima pte qnte partis principalis. q. xj. col. ij. i fi.

ne romani.de ele.⁊ plene ꝑ Jo.an.in.c.fi.de offi.archipꝛeſ.
6 ¶ Ultimo not.⁊ tenebis ſemper menti:qꝛ nullibi credo ita
foꝛe expꝛeſſum:ꝙ a ſententia excõicationis lata per ſtatu-
tum archiepiſcopi ſeu epiſcopi poteſt pꝛopꝛius eṗs excõica
tum abſoluere pꝛius ſatiſfactione p̄miſſa.vnde nõ eſt neceſ
ſe pꝛo abſolutione ire ad illum qui ſtatutuꝫ edidit.hoc pꝛo-
bat hec litera ſic inducendo.nam ſolus archieṗs hic excõi-
catione͂ pꝛotulit.⁊ tamen papa mãdat omnibus ſuffraga-
neis vt illam non relaxent niſi ſatiſfactione pꝛemiſſa:ergo
poſſunt abſoluere:ꝫ ipſi nõ excõicauerint.ſed eoꝛũ ſuperioꝛ
⁊ hoc tꝫ Jo.an.hic.⁊ in.c.graue.de p̄bẽ.Archi.xvij.diſt.ſu
per ſumma.Nam nõ dꝫ eſſe maioꝛis potẽtie canon inferio
ris q̄ pape:ſed a ſẽtẽtia canonis pape poteſt quilibet eṗs
pꝛopꝛiũ ſubditũ abſoluere ſi papa ſibi nõ reſeruauit abſo-
lutione͂.vt in.c.nuper.de ſen.excõ.ergo foꝛtius idẽ dicẽduꝫ
in ſnĩa canonis inferioꝛis.ſecus dic ĩ ſnĩa lata ab hoie.i.nõ
per viam ſtatuti:quia ab illa nõ abſoluit niſi qui eã tulit vl'
ſuperioꝛ.ad hoc facit.c.paſtoꝛalis.ij.reſponſo.de offi.oꝛd.⁊
c.cum ab eccleſiarũ.e.ti.tenui.in.d.c.graue.⁊ ſic reperio Jo
an.an.hic tenere et ex his notabis duas bonas regulas in
7 materia excõicationis.¶ † In gloſſ.in verbo officialium.
no.glo.iuncto tex.ꝙ vicarius eṗi põt ex officio ſuo inſtitue
re ⁊ alibi nõ ita bene pꝛobaꝛ.cõtra hoc facit.c.fi.de offi.vi.
lib.vj.vbi dꝛ ꝙ niſi ſibi expꝛeſſe cõmittatur nõ põt bñficia
cõferre.Sol.illud.c.loquitur in collatione:iſtud in ĩſtitutio
ne nã ꝫ collatio ⁊ ĩſtitutio ſepe ſumãtur pꝛo eodẽ:tñ in ꝟita
te inter ſe differunt:vt dicã latius in.c.ſeq.nã pꝛopꝛie inſti-
tutio fit de pꝛeſentato per patronũ.⁊ ſic eſt quedã collatio
non libera:quia ex quo pꝛeſentatus eſt idoneus debet inſti
tui per ſuperioꝛe͂.xvj.q.vij.decernimus.ĩ.de iurep.c.nobis.
ſed collatio eſt libera:qñ.ſ.ſine pꝛeſentatione alicuius ſupe-
rioꝛ pꝛouidet alicui de beneficio.iſta eñ cum ſit quedã do-
natio nõ tranſit in vicariuꝫ qꝛ nõ eſt veriſimile ꝙ in genera
li conceſſione tranſeant ea que in ſpecie nõ eſſet quis conceſ-
b ſurus:vt in.d.c.fin.ſed inſtituere eſt neceſſitatis:[b]nec exerce-
tur aliqua liberalitas:merito iſta in generali cõceſſione trã
8 ſit in vicariũ.† Simile videmus ꝙ ius inſtituendi tranſit in
capitulum ſede vacãte.in.c.cum olim.de maio.⁊ obedi.ſed
non ſic ius conferendi.in.c.vnico.ne ſede vac.lib.vj.Et hoc
communiter tenetur.ideo nõ inſiſto.poſſet tñ cauillari lite-
ra vt intelligatur de illis officialibus quibus hoc fuit ſpeci
fice cõmiſſum per hoc relatiuũ qui:qꝺ habet reſtringere ad
pꝛecedentia iuxta no.per Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iuſti.⁊
iur.⁊ per Cal.in.c.fi.de cleri.nõ reſi.¶ In glo.in ver.recipi
unt ibi.de iurepa.cura.dic latius vt ibi dicetur.Ibi de con
ſenſu capituli.melius diceret de ꝯſilio:quia ſic dicit tex.quẽ
9 glo.allegat in.c.nouit.¶ † In ea.gl.in fi.dic vt dixit.ij.ꝙ
regulariter inſtitutio pertinet ad epiſcopũ.ſed de iure ſpãli
in certis beneficijs quandoꝗ pertinet inſtitutio ad inferio
10 vide bo.gl.in.c.q̄q̄.de ele.lib.vj.¶ † In glo.in ver.officio
ibi:legationis:gloſſ.hoc adiecit metu contrarij.ſi oppone-
retur de ca.paſtoꝛalis.de offi.oꝛd.vbi dicitur qꝺ archiepi-
ſcopus niſi in caſibus a iure expꝛeſſis non habet iuriſditio-
nem in ſubditos ſuffraganeoꝛũ ſuoꝛum tamen hic excom-
municauit ſeu excommunicationem pꝛotulit in oẽs de pꝛo
uincia ſua.glo.ſoluit ꝙ fecit tanq̄ legatus:naꝫ archiepiſco
pus Cãtuarieñ.eſt legatus in pꝛouincia ſua ex antiquo pꝛi
uilegio.ſed ꝯtra hoc facit quia tex.ſolum ſe refert ad digni
tatem archiepiſcopale͂.Inn.⁊ alij doc.ponũt alias ſolutio
nes.Et pꝛimo ꝙ hoc potuit facere tanq̄ metropolitanus rõ
ne notoꝛietatis.nam notoꝛia crimina ſubditoꝛuꝫ ſui ſuffra
ganei poteſt archiepiſcopus punire.vt in.c.romana.§.noto
ria.de cenſi.lib.vj.Et no.bñ hunc caſum:quia extendit illũ
tex.nam ibi loquitur quando archiepiſcopus viſitat.tamẽ
doc.cõmuniter hic ſentiunt ꝙ rõne notoꝛietatis delicti po-
teſt in ſua dioceſi exiſtens delinquentes ſua ſnĩa afficere.Se
cunda ſol.ꝙ pꝛopter negligẽtiam ſuffraganeoꝛum in extir-
pando pꝛauam conſuetudinem archiepiſcopus ſuccedit in
iuriſditione.Et not.hunc caſum generalem.vt ſola negligẽ
c tia[c]epiſcopi deferat iuriſditionem in archiepiſcopum.⁊ hoc
tenuit gl.in.d.cap.paſtoꝛalis.aliter tamẽ ibi tenui.Tertia
ſolutio ⁊ notabilioꝛ eſt ꝙ in concernentibus totam pꝛouin-
ciam poteſt archieṗs iuriſditionem exercere etiam in ſubdi
tos ſuffraganeoꝛum,nam hic inoleuerat cõſuetudo in tota
pꝛouincia.vt clerici reciperẽt beneficia ab alijs q̄ ab epiſco-
11 pis.⁊ hoc dictum not.⁊ vide quod.ſ.dixi.¶ † In gl.peñ.
ibi:tales excuſat.Et ex hoc dicto gloſ.iunctis dictis do.po
tes colligere ꝙ habens beneficiũ ſine legitimo iuſto erroꝛe
ductus non tenetur ad reſtitutionem fructuum:ſecus vbi
ignoꝛantia fuit craſſa.⁊ vide quod dixi in.c.dilecto.de pꝛe
12 ben.⁊ in.c.grauis.de reſti.ſpol.¶ † In gl.fi.in fi.vult ergo
gl.quod regulariter non poteſt inferioꝛ abſoluere a ſenten-
tia excommunicatiõis quã papa cõfirmauit quaſi abſolu-
tio ſibi reſeruetur per confirmationem:ſed dic plenius com
pꝛehendendo mentẽ docto.ꝙ aut ſententia cõfirmata fuit
lata ab homine.i.non per viam ſtatuti:⁊ tunc pꝛocedit di-
d ctũ gl.[d]Nam per cõfirmatione͂ aſſequitur vires:ac ſi fuiſſet
lata ab ipſo cõfirmante:qꝛ omnia noſtra facimus ⁊c.vt.ĩ.c.
ſꝫ ſi apoſtolice.de pꝛeben.lib.vj.nam ſi papa tuliſſet ſnĩam
nemo poteſt ab illa obſoluere.argu.in.d.c.paſtoꝛalis.ſꝫ ſi
ſententia fuit lata ꝑ ſtatutum tũc cõfirmatio nõ tollit po-
teſtatem alijs ſuperioꝛibus abſoluendi qꝛ ſtatutum inferio
ris cõfirmatum per papam nõ debet eſſe maioꝛis roboꝛis
q̄ ſtatutum pape:ſed a ſnĩa lata per ſtatutũ pape poſſunt
epiſcopi abſoluere:vt in.c.nuper.ergo foꝛtius a ſnĩa lata ꝑ
ſtatutum confirmatum.quod no.faciunt hr̃e ad intellectũ
huius.c.nuper.

1 ☞ Inſtitui nemo debet vltra facultates eccl'ie:inuitis cle
ricis qui iſto caſu nõ teneñ aliquem recipere ad mandatũ
cuiuſcunqꝫ.2.
2 Legatus non põt venire cõtra ſtatutum pape:maxime in
pꝛeiudicium pꝛiuatarũ perſonarum.
3 Clerici non ſtipendiati non coguntur in eccleſijs ſeruire.
4 Poſſeſſio rei transfertur per inueſtituram que fit de illa re.
5 Electio:pꝛeſentatio:inſtitutio:collatio:inueſtitura:qd ſint
⁊ ad quos pertineant.
6 Pꝛeſentatus ſi eſt idoneus debet inſtitui per ſuperioꝛeꝫ nu
me.7.
8 Ius inſtituendi vel confirmandi trãſit in capitulũ ſede va
cante:ſed non ius libere cõferendi qñ collatio ſpectabat ad
ſolum epiſcopum.
9 Per inueſtituram quando tranſferatur collatio vel cõfir-
matio:vel poſſeſſio.

1 A Uctoꝛitate.† Ultra facultates nõ
c bet qs iſtitui iuitis cle
2 icis eccleſie.h.d.¶ † No.pꝛimo ꝙ in eccleſijs in
quibus numerus canonicoꝛum non eſt determi
natus non tenẽtur canonici aliquem recipere ad mandatũ
cuiuſcũqꝫ vltra q̄ facultates eccleſie ſuppetãt:⁊ videtur ex
verbo ſtatuimus argu.quod legatus etiam cardinalis nõ
poſſit ſupꝛa hoc ius diſponere quoniam non poteſt venire
contra ſtatutũ pape in pꝛeiudiciũ pꝛiuatarũ ꝑſonarũ:ma-
xime nõ exiſtente cauſa rationabili.argu.cle.ne romani.de
elec.facit quod not.glo.in.c.dilecti.ſ̃.eo.⁊ ꝑ glo.in.c.fin.de
3 hereti.li vj.¶ † Nota ſecũdo quod clerici licite viuunt ex
redditibus eccleſie:quia non coguntur eſſe in eccleſijs ſine
ſtipendijs.¶ Ultimo not.ibi:vel inuitis.arg.op.ex text.ꝑ
iſtis qui recipiunꝛ ſine pꝛebendis:de quibus dixi in.c.dile-
4 cti.ſ̃.eodem.¶ † In glo.ij.in fi.nota ex glo.quod ꝑ inueſti
e turam pꝛopꝛie ſumptam transfertur poſſeſſio rei:[e]de qua
fit inueſtitura.nec glo.ſentit contrarium in fi.ſed illa pars
vltima pꝛocedit quãdo inueſtitura ſumitur pꝛo collatione.
et ſic ꝓ iuris trãſlatione ⁊ de hac materia vide ꝑ Dy.in re
gula pꝛima.de regu.iur.li.vj.Ioã.and.poſt Dy.hic dicit
ꝙ ĩſtitutio eſt iuris alicuꝰ beneficij trãſlatio.Inueſtitura
eſt quaſi cõfirmatio ipſiꝰ iuris.Inductio aũt in poſſeſſiõe
eſt executio.Sꝫ ſm hec dicta nõ eẽt differentia inter iſtitu
tionem ⁊ collationem:cum tamen iſta differãt inter ſe vt
5 patet in.c.cũ in illis.de p̄ben.li.vj.† Ideo extẽdendo hãc
materiam latius ⁊ clarius q̄ pꝛoſequãtur doct.aduerten
dum ꝙ in iure habemus multa vocabula.nam pꝛimo repe
ritur electio:pꝛeſentatio:confirmatio:inſtitutio:collatio:et
inueſtitura.Electio pꝛopꝛie eſt quãdo canonici alicuius ec
cleſie eligũt pꝛelatum.⁊ de hac electione habeꝛ.ſ̃.de elect.
in.c.j.⁊ per totum.⁊ quod ius transferatur ex electiõe.vide
gl.not.in.c.quãto.lxiij.di.⁊ plene tetigi in ca.tranſmiſſam.
6 de elec.† Pꝛeſentatio ꝟo[f] pꝛopꝛie ad patronum pertinet:
f vt.ĩ.de iure patro.per totũ nec transfertur aliquod ius ſpi
rituale ex pꝛeſentatione:ſed pꝛeſentatus ſi eſt idoneus de-
bet inſtitui ꝑ ſuperioꝛem.xvj.q.vij.decernimꝰ.Cõfirmatio
vero pꝛopꝛie fit de electione:nam quia ius eſt tranſlatuꝫ ꝑ
electioneꝫ nõ eſt neceſſe quod ſuperioꝛ conferat vel inſtituat
ſed quod tantum confirmet electionem iam factam vt in.c.
7 nihil.ſ̃.de elec.Inſtitutio vero eſt triplex,pꝛopꝛie autẽ ſu-
mitur in iure pꝛo tranſlatione iuris nõ libera a ſuperioꝛe fa
cta quando.ſ.pꝛeſentatus per patronum inſtituitur.nã ibi
transfertur ius plenum cum patronus nullum ius ſpiritua
le tranſtulerit:ſed eſt illa tranſlatio nõ libera qꝛ ſuperioꝛ ve
lit nolit tenetur illud ius cõferre in pꝛeſentatum ex quo eſt
idoneus.⁊ in hoc inſtitutio differt a collatiõe:quia collatio

pꝛopꝛie eſt

a ¶ In.c.graue. adde qꝺ ibi alleg. Fed.cõſ.xvj.⁊ ad de Cald.ꝯſil.xvj. de conſti.

b ¶ Neceſſitatis. Adde qꝺ voluerunt do.de ro.deciſi.cccxcvij. in nouis.de offi.vi.⁊ in quibꝰ ſuccedat capitulũ ſede vacãte vide ꝑ do.Cardi. cõſi.xxxv. Anton.Franciſ. ¶ Adde qꝺ capitulũ ſede vac.ꝯfirmat electũ ſubditũ epõ:vt ĩ.c.cum oli.⁊ ibi ꝑ do.anto.⁊ abb.de ma.⁊ obe.⁊ adꝺ ꝙ ꝫ capitulñ ſede vac.ſolũ hẽat iuriſditione͂ tñ ſtatuta ꝯdita tũc ꝑ ipꝫ capl'ꝫ durãt ꝑpetuo:vt ꝑ pet.anch.in.c.j.ne ſede va.li.vj.et hr̃ ꝑ ale.in.l.fi.ff.de pe.⁊ adde qꝺ põt dare lr̃as dimiſſoꝛias clerico receſſuro:vt in ca.nullus.de tempo.oꝛ.⁊ põt inſtituere p̄ñtatũ in bñficio p̄ronato.c.j.ꝺ cle.egro.lib.vj.nõ tñ põt p̄ſentare vacãte ſede clericum ad bñficiũ patronatũ cuiꝰ pꝛeſentatio pertinet ad eṗm.vt ꝑ ſpec.in tit.ne ſede vac.in j.co.⁊ in ꝟſ.lxxix.et de multis que põt facere capitulum ſede vacã.⁊ q̃ etiam nõ põt viꝺ ꝑ Jo.ber.de ſir.in ſuo reper.in litera c.in ver.capl'm et eṗs poteſt ⁊c.

c ¶ Negligentia. adde vidẽdũ Fede.cõſil.clviij.circa medium.

d ¶ Dictam gloſ. adde Ro.conſil,ccclxviij.

e ¶ Poſſeſſio rei. adde quãdo ꝑ inueſtiturã trãſſeratur poſſeſſio fran.de are.cõſili.xvij. Ro.conſili.ccclij. Oldr.conſi.clvij. ⁊ Sebaſti.Sapia.

f ¶ Pꝛeſentatio vero.Aduerte tñ ꝙ licet pꝛeſentatio ⁊ electio differãt vt hic per abba.tamẽ p̄ſentatio habet vim electiõis

proprie est iuris trāslatio libera:qꝛ habēs collationē beneficiꝫ non tenetur cōferre isti vel illi:sed libere cui vult dummodo sit idoneus:vt in.c.relatū.s̄.de prebē. ¶ † Ideo ius (8) instituendi ⁊ cōfirmandi transit in capitulum sede vacāte: vt in.c.j.de insti.li.vj.⁊ in.c.cū olim.de maior.⁊ obed.sꝫ ius libere cōferendi non transit in capitulum si collatio spectabat ad solū epm:vt in.c.vno.ne sede vacan.li.vj.quandoqꝫ institutio capiť pro collatione libera.ad hoc capi.s̄.proxi. quandoqꝫ vero capitur ꝓ institutione autorizabili que fit quo ad curam populi tantū:vt si collatio beneficiꝫ spectat ad inferiorē ꝓ cura populi non exempti recurritur ad episcopū.vt in.c.vno.de capel.mo.li.vj.qñqꝫ institutio capiť pro inductiōe in possessionem:⁊ ista pertinet ad archidiaconum de iure cōmuni:nam post translatum ius in beneficio archidiachonus habet inducere illū in possessionē corporalē.vt in.c.ad hec.⁊.c.ad nostrū.de of.arch.Quid autē sit collatio:ptꝫ ex p̄dictis.⁊ idem ptꝫ in quo differt ab institutione. † (9) Inuestitura autem qñqꝫ vt dicit gl.sumitur pro institutione corporali:quandoqꝫ ꝓ collatione. Sꝫ aduerte latius quādoqꝫ prius nulla precedente collatione fit inuestitura:qꝛ dicit superior capiēdo forte annulū vel biretum[a] (a) inuestio te de tali beneficio ⁊ tunc talis inuestitura idem est proprie quod collatio:qꝛ satis operatur ex quo transfertur ius in iuestitū.vt no.Jo.an.in.c.ex trāsmissa.de elect. Quādoqꝫ pri⁹ precessit collatio vel institutio seu confirmatio ⁊ subsequitur inuestitura puta per annulū biretum vel quid simile:⁊ tunc si fit in absentia rei de qua inuestitura est:tūc illa inuestitura est quasi cōfirmatio iuris precedētis:⁊ relinquere quasi beneficium in suis manibus.nam videtur superior quātum in eo est illud beneficium inuestitum transferre:vnde poterit apprehēdere possessionem ꝓpria autoritate:sed per hoc nō transfertur possessio corporalis:qꝛ requiritur in apprehensione ipsum corpus:nisi aliud habeat cōsuetudo:iuxta ea que habentur in.c.ij.de cōsu.⁊ per Inno. in.c.in literis.de restitu.spol.sed si fit in p̄sentia beneficij:et nullus ali⁹ est in possessione illius:tunc per inuestiturā trāsferť possessio corporalis.ar.in.l.qꝺ meo.ff.de acqui.possessio.⁊ no.in.d.c.ex trāsmissa.⁊ in.d.c.ij. Et per hoc reducas gl.que videntur contraria ad concordiam.nam quidam dicunt qꝺ per inuestiturā transferť possessio.quidā ꝙ nō.⁊ habes propriū significatū hoꝝ verborū. ¶ In glo.fi.in fi.sed cōtra hanc gl.facit tex.in.c.j.s̄.eo.vbi fuit ꝓhibitū in cōcilio generali ne plures suscipiāt q̄ sustētari possunt ex redditibus ecclesie.Et ideo dicit hic Gof.ꝙ poterūt isti recipere vltra facultatem quando poterunt sustentari saltem parcius viuēdo secus si cogerentur mendicare qꝺ satis placet. ⁊ vide qꝺ dixi in.c.dilect⁹.el.j.s̄.de prebend.vbi tetigi. Nūquid capitulū possit recipere multitudinem vltra numerū prebendarū ⁊ in monialibus.vide qꝺ hodie est decretum in cap.vnico.de statu.reg.lib.vj.⁊ intellige istam glos.⁊ tex.in ecclesia.vbi nō est numerus determinatus canonicorū sed fiunt posititiones de redditibus ſm numerum canonicorū alias vbi esset numerus non habet locum receptio defect⁹ facultatum.quia anteq̄ numerus restringatur debet numerus adimpleri.vt in.c.ij.s̄.eo.

1 ☞ Clerici vnius nationis tm̄ non debent institui in vna ecclesia:sed vndecūqꝫ sint:dum tamen sint alias idonei.

2 Collatio beneficiorum facta preter ius tenet:licet cōferens peccet.

3 Collatio alicuius certi beneficij nō debet semp fieri hominibus certe cognationis:ne illud beneficium videatur eisdē debitum.

4 Beneficium potius est conferendū clericis loci vbi est q̄ extraneis data inter eos pari idoneitate.

1 **Ad decorem.** † Cū in ecclesijs oporteat extraneos īstitui nō debent institui clerici certe originis tantū: sꝫ vndecūqꝫ sint dū tñ sint idonei. Primo ponit excessum patriarche. Secūdo illum corrigi mādat ⁊ nō parēti cōminatur.secūda ibi:quocirca. ¶ Casus literalis. Patriarcha cōstātinopolitanus in ecclesia cōstantina instituebat venetos tantum nō considerās quod qui iustitiam facit acceptus est deo.⁊ beneficia ecclesiastica per successionē possideri nō possunt.vnde mandat papa cuidā legato existenti in partibus illis quatenus moneat eundem patriarchā vt clericos literatos ⁊ idoneos vndecunqꝫ fuerint instituat in ecclesijs p̄dictis: ⁊ precipue in maiori ecclesia:qꝺ si nō fecerit indignū se reddet: ⁊ vt iste legatus cōpellat aliarum nationum clericos ad suam obedientiā venire:nec dissimulet quin significet hoc domino pape:vt ipse hoc intelligat:vtrum sit verum vt ipse patriarcha vt diciť hoc permiserit. Ber. ¶ † (2) Nota.quod collatio beneficiorum non est omnino in mera potestate superioris.nā de ea distribuere debet sicut bon⁹ paterfamilias non habēdo apud se acceptionē personarum: licet ergo valeat collatio aliter facta: superior tamen peccat qui non habet apud se iudicium rationis:facit.c.graue.s̄.de prebē.⁊ sic limita ea que habenť in.c.relatū.s̄.de preben. ¶ No.ij.ibi:maxime in maiori.qꝺ in ecclesia cathedrali debēt institui idoneiores clerici q̄ in alijs. quoniam habent multa ardua explicare cū epis:⁊ faciunt vnum corpus cum eis: vt in.c.nouit.⁊ in.c.q̄to.j.de his que fiunt a prela. (a) ¶ Et nota ꝙ potest appellari ecclesia cathedralis ecclesia maior:vnde lꝫ īter ecclesias nō possit dici maioritas:cū vnica sit ecclesia habēs diuersa membra.xxiiij.q.j.loquitur tamen respectu maioris preeminētie potest vna dici maior. ¶ Not.iij.ꝙ clerici forenses residentes in certa ecclesia vel diocesi tenenť obedire diocesano:nā ratione domicilij sortiūtur forum eius.ad hoc.c.fi.s̄.de foro compe. ¶ Ultimo no.ꝙ deus nō habet homines alicuius natiōis chariores:sed in omni natione qui facit iustitiā (a) est ei acceptus alia vtilia nō possunt colligi ex tex.qꝛ satis est clarus. ¶ In gloss.super versi.hereditario.ibi non facit iure successionis sed contra hoc facit iste tex.nam hic veneti habebāt collationem a patriarcha:⁊ sic nō iure successiōis ⁊ nihilominus hoc reprobatur hic.Sol.instituēdo semper homines certe nationis videť qꝺ illa beneficia sint quodāmodo debita illi nationi.vnde videtur collatio nō libera. † (3) Ex quo infero quod certum beneficiū non debet semper conferri hominibus alicuius cognatiōis:ne tale beneficiū videatur debitū illi cognationi.vnde videtur collatio non libera.⁊ pro hoc bene facit tex.in.c.venerabilē.de ele.li.vj. ¶ In gl.in versi.vndecūqꝫ.ibi:omnes erāt extranei.⁊ hoc ideo qꝛ ecclesia cōstātinopolitana tūc de nouo fuit cōuersa ad fidē.vnde nō erant ibi clerici inde geniti.sed oportebat assumere extraneos. ¶ † (4) In ea.glo.ibi.locus nō ob.no. bene glo.qꝛ extraneus licite potest institui in beneficio dūmodo alias cōstet de sua idoneitate.credo tamen vbi inde geniti essent idonei qꝺ nō debēt postponi ꝓpter extraneos.ꝓ quo vide tex.no.in.c.nullus inuitis.lxj.di. ⁊ q̄ꝙ loquať in episcopis ratio tamen tex.est cōmunis ad alia beneficia.⁊ esset valde honestum ⁊ fructuosum vt quisqꝫ in patria sua beneficiaretur:vt sic vnus non occuparet beneficia vel stipendia alterius nec daretur materia depauperandi beneficia ⁊ inducuntur facilius ad residentiam tales indigene q̄ extranei. Alie glo.sunt faciles.

1 ☞ Ius instituendi potest pertinere ad non episcopum de iure speciali.nu.10.

Possidens pendente iudicio proprietatis est tuendus in possessione sua.

2 Institutio in beneficijs:⁊ custodia beneficiorum vacantiū pertinet ad epm loci de iure communi.nu.10.

3 Cōsuetudo disponēs illud qꝺ ius cōe:vř ei aliqd addere.

4 Episcopus potest cum cōsensu capituli sui concedere iura pertinentia ad dignitatem suam:⁊ ista cōcessio non potest per successorem retractari.

5 Uerba generalia prolata ad cōplacentiam alicuius nō inducunt obligationem seu dispositionem.

Placet:istud verbum importat arbitrium boni viri.

6 Sententia per quā adiudicatur possessio alicui an sit diffinitiua vel interlocutoria.nu.22.

7 Cōfessio emanata cum certa qualitate:potest per aduersarium acceptari relecta dicta qualitate.nu.12.

8 Possessio alicuius rei iuuata vera presumptione sufficit ad repellendum proprietarium illius rei:nisi declaret defectuꝫ tituli presumpti:licet regulariter sola possessio nō possit cōtra proprietarium.

9 Iudex potest ex officio suo cōcedere restitutionem ecclesie: vel minoribus etiam non petentibus.

11 Custodia beneficij vacātis pertinet ad illum qui habet ius illud conferendi vel instituendi.

Prescribens principale videtur prescripsisse suū accessoriū.

13 Concessio an in dubio presumatur realis vel personalis.

14 Iuramentum prestitum per prelatum in alienatione iuriū ecclesie preiudicat sibi sed non ecclesie.

15 Prelatus indebite alienando bona ecclesie sine iuramēto potest ipsemet venire contra dictam alienationem.

16 Prelatus qui dum alienauit in cōtractu iurauit non contrauenire:nec petere resti.in integ.pro ecclesia nihilominus si ecclesia est lesa potest iuramento non obstante petere resti.in integ.nu.18.

quando fit a clerco ratione ecclesie ſm Inno.in.c.cū autem.infra de iurepa.cum multis allegatis per Felin.in.c. cum bertoldus.in.ij. colū. in fi.s̄.de re iudi. Zacharias.

¶ Capiendo forte annulum vel biretum. Adde istū in.c.cū inter.num. 5.et quod ibi notaui in apo.ad eū in ver.q fuerit inuestit⁹.s̄.de renū. Sebasti. Sapia.

¶ Biretū. Idem dicit do. Ant.de but.ꝑ Imo. ꝑ illum text.in.c.literas.j.de conces. preben.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Cu3 venissent. Istū tex. 1 ꝟ. ipso ꝟo. iducit Fel. in c. j. ṡ. de p̄scri. pro dicto quodā Hostiē. vt ibi p eum.
b ¶ Dispositionē. add tñ qd Ang. cōsil. clix. dt ꝙ ex ꝟbis nugatorijs ꝛ modici effectus colligitur mens ꝛ voluntas disponentis. Ber.
Antonius Frā. ¶ Circa hoc ꝙ dicitur de verbis nugatorijs an disponant: Dicas ꝙ ex verbis declarat̄ mēs vt i. l. labeo. ꝛ ibi p bal. ff. de sup. le. tñ verba nugatoria reprobāt̄ neq3 sunt attendenda. vt in cle. exiuit. §. nos igit̄. ꝛ ibi p. d. car. d ꝟ. sig. hr̄ in. §. sane vbi etiā p car. in pe. Greg. imo ꝟba ꝑlata q̄ non credūt̄ debere acceptari nō iducūt ꝑmissionē ꝛ obligati. quia multoties hoīes ꝑmitttūt q̄ si crederēt debere acceptari nō ꝑmitterent. vt est glo. quā cōiter sequuntur do. in. l. j. C. de pact.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Seu dispōnē. Et ad hoc reputat̄ iste tex. singu. ƀm Jas. i. l. ita stipulatus magna. co. iij. ver. iij. pncipal'r aduerte. ff. de ꝟ. obl. ꝛ ibi ad ꝑpositū plura p eum ꝛ per Alex.
Zacharias.
c ¶ Uerbū placet. bar. in. l. thais. §. sororē. ff. de fideicō. li. ꝛ in. l. si sic. k pn. ꝟ. qd de ꝟbo. ff. de le. j. ꝛ in. l. itē si vnus. §. idē pōponius. ꝟ. breuiter predicta. ff. de arb. ꝛ Bal. i. c. j. in fi. per illū text. i ti. de pa. iura. fir. in vsi. feud.
d ¶ Bene no. add alex. cōsil. lxxvij. do. Card. cōsilio. xxxviij. ꝛ. xcij.

Prelatus non pōt sponte a se abdicare titulum prelature: nec per iuramentum se obligare ad non administrandum.
17 Prelatus si cōmittit delictum aduersus dominū priuatur feudo in vita sua post vero reuertitur ad ecclesiam: quādo s. feudum pertinebat ad mensam prelati.
19 Exceptio abiurationis anteq̄ probetur non obstat agenti interdicto vti possidetis.
20 Petitoriū si est intentatum potest iudex tueri reum in possessione si in processu negotij constat sibi reum possidere.
21 Petitoriū ꝛ possessorium si simul intentent̄ vna sententia debēt terminari nisi prius constet iudici de possessione: quo casu primo pronuntiabitur super possessorio.
23 Solennitates iudiciarie necessitate non obseruantur quando litigatur coram papa.
24 Juramentum litis decisorium qd prestatur in supplementum probationis parit actionem ƀm vtrūq3 ius.
25 Juramentū confirmatoriū contractus alias prohibiti vel permissi nullam producit actionem sed agitur vigore contractus ꝛ actione descendente ex eo.
Juramentū appositū super aliquo contractu nō facit mutare forū sed accumulare forum foro: ꝛ est in optione actoris coram quo iudice velit agere.
26 Juramētū obligationis inductoriū positū sup obligatione naturali precedente producit actionē ƀm vtrunq3 ius.
Juramētum extraiudiciale quod fit inter partes nulla inter eas interueniēte obligatione saltem nuda est sufficiens ƀm vtrunq3 ius vt ex eo agatur ad eius obseruantiam.
Usure ꝛ concubinatus sunt prohibite vel prohibiti hodie de iure etiam ciuili.
27 Juramentum potest remitti a parte parti.

Cum venissent.

a † Institutiones et custodie a 1 pñt de iure speciali ad nō episcopum pertinere: ꝛ pēdente lite cū diocesano defendit̄ in possessiōe. h. d. vel sic. Si possidet ius instituendi is ad quem de iure cōmuni nō spectat pendēte iudicio proprietatis in possessione defenditur. Diuiditur in tres partes. In prima ponit̄ allegatio pro archiepiscopo. In secunda allegatio pro archidiacono ibi: inter alia. In tertia iterlocutio ꝛ sub certa forma diffinitiue cōmissio. ibi nos igitur. ¶ Casus literalis. Inter archiepiscopū eboraceñ. ex vna parte. ꝛ Archi. richimunde q̄stio vertebatur super institutionib⁹ personarū ꝛ custodia ecclesiarum vacantiū. Que questio dum deuoluta esset ad sedem apostolicam ex parte archiepiscopi fuit propositū qd institutio personarum ꝛ custodia ecclesiarum vacantiū spectabant ad ipsum in diocesi sua tā de iure communi q̄ de cōsuetudine generali. Uerum quidam antecessores ipsius cōmiserunt quibusdā Archi. richimūdie personaliter tā institutionē q̄ custodiā. vnde petebat ꝑcurator archiepi vt archi. illas dimitteret liberas ꝛ quietas. Ex aduerso respōdebatur qd archieps non personaliter sed realiter perpetuo concessit tam institutionem q̄ custodiā archidia. qui tūc erat de ꝯsensu capituli sui: ꝛ archidiaconus ip̄e fuerat in cōtinua possessione istarū dignitatū ꝛ aliarum libertatū temporibus multorū archiepiscoporū ꝛ archidia. ꝛ ipse archiepiscopus sine qualibet cōditione archidiaconatum ipsum concessit eidem. sed post concessionē dicebat archiepiscopus quod concesserat eidem archidiaconatum exceptis institutione ꝛ custodia ecclesiarum. preterea dicebat archieps ꝙ archi. abiurauerat illas dignitates. Do. papa his ꝛ alijs auditis interlocutus fuit ꝙ archidi. defendendus esset in possessione ipsarum libertatum donec ex parte archiepi probaret̄ quod libertates p̄dicte concesse fuissent archidiachonis personaliter: cū in hoc casu ꝛ tam ante concessionē archidiaconatus q̄ post: ꝛ in ipsa cōcessione archiepiscop⁹ dictas dignitates potuit licite retinere vel donec probatum fuit archidiaconu3 illas abiurasse. sed in isto casu si concessio fuit realis nihil vtilitatis accreuit archiepiscopo: quia papa ad petitionē eboraceñ. ecclesie vel etiā per seipsum archidiaconatui ꝑuidebit. Si ergo alterutrū istorum fuerit legitime probatū silentiū imponatur archidia. super libertatibus illis: ꝛ si neutrū probatum fuerit imponatur silentiū archiepo. Ber. ¶ † Not. j. arg. optimum ex 2 tex. ꝛ quasi expressum qd institutio personarū instituendarum in beneficijs ꝛ custodia beneficiorum vacantium de iure cōmuni pertinent ad episcopum loci. pro hoc. xvj. q. vij. omnes basilice. ꝛ vide gl. in. c. q̄q̄. de elec. lib. vj. ꝛ. c. cū ex in 3 iuncto in fi. j̄. de here. ¶ † Not. ij. ibi de cōsue. ꝛc. qd consuetudo potest cōcurrere cum iure cōmuni ꝛ illud reddere fortius. ꝛ sic cōsuetudo disponens id quod ius cōmune videt̄ aliquid addere: cōcor. c. sopite. j̄. de cēsi. ꝛ facit ad materiam 4 c. j. de cōsti. li. vj. ¶ † Not. iij. episcopum cū consensu sui capituli posse cōcedere inferiori dignitati iura pertinētia ad dignitatē suam. Et no. qd cōcessio semel facta per vnū episcopum cū cōsensu capituli nō potest reuocari per successorem. ¶ No. quarto arg. optimū ex tex. qd archidiaconus de iure 5 cōi nō habet custodiam ecclesiarum vacantiū. ¶ † Itē no. ꝙ verba generalia ꝑlata ad cōplacentiā alicui⁹ non inducūt obligationē seu dispositionē b. ad hoc q̄tidie allegat̄ iste tex. licet em̄ generaliter iste archidiaconus dixerit ꝙ de omnibus redditibus faceret ad placitum suum: nō tamen per hoc fuit obligat⁹ vt illas libertates dimitteret ad votū episcopi. ꝛ facit q2 verbū placet c importat arbitrium boni 6 viri. l. thais. §. sororē. ff. de fideicōm. liberta. ¶ † Nota ibi: nos igit̄ interlocuti fuimus. quod sententia possessionis dicitur interlocutoria. gl. in. c. fi. de iudi. ꝛ in. c. cum ad sedem. de resti. spo. dicit quod est diffinitiua. gl. in. c. consultationibus. ṡ. de offi. deleg. dicit ꝙ est quasi diffinitiua. ¶ Itē nota ibi vel impediret̄ qd licitū est ad redimendum vexationem suam vti verbis generalibus ad cōplacentiā illius de 7 cuius vexatiōe timetur. ¶ † Itē nota quod licet confessio emanet cū certa qualitate: nihilominus potest aduersarius recipere cōfessionem quatenus facit pro se: ꝛ reijcere qualitatem quatenus facit cōtra se. dummodo contra illā qualitatem sit aliqua stricta presumptio. ita notabiliter colligit̄ hic iuncta glo. nam archiepiscopus hic fatebatur confessionem fuisse factā per predecessorem. sed dicebat eam fuisse personalem ꝛ statur confessioni archiepiscopi respectu concessionis. sed quatenus dicit quod fuit personalis incūbit sibi onus probandi: quia ex longeua ꝛ cōtinuata possessiōe archidiaconorū erat presumptio quod esset realis: ꝛ sic presumebatur cōtra qualitatem adiectam cōfessioni archiepiscopi. ꝛ optime facit iste tex. ad not. per Bar. in. l. aurelius. in. §. itē quesiuit. ff. de liber. leg. vbi dicit quod si cōfiteor me occidisse sempronium ad defensionem meam: potest aduersarius capere cōfessionem contra me respectu occisionis et repellere quaten⁹ est pro se respectu defensionis quia p̄sumptio est cōtra occidentem prima fronte cum sit actus a iure damnatus. ꝛ ideo incumbit mihi onus probandi quod ad defensionem feci: ꝛ hoc bene no. d nam regulariter non potest quis recipere partem cōfessionis pro se ꝛ partem reijcere: ex quo cōfessio emanat sub certa qualitate ꝛ cōtinet vnū factū. vt not. in. c. j. de cōfess. lib. vj. ꝛ in. d. §. item quesijt. ꝛ in l. si quidem. de exceptio. dixi in. c. bone. ṡ. de postula. prela.
8 ¶ † Alteri⁹ no. quod possessio contra ius inuenta vera presumptione alicuius tituli: licet clare non constet de qualitate tituli sufficit ad repellendū proprietarium illius iuris nisi clare probet defectū tituli presumpti. ꝛ est in hoc iste tex. nota. limitans multum ca. cum persone. de priuileg. lib. vj. quod sic declaro. nam ius commune hic faciebat cōtra archidiaco. ꝛ pro archiepiscopo erat possessio ꝛ eius titulus presumptus; quia clare nō constabat ꝙ concessio fuisset facta archidiaconatui realiter: sed propter p̄sumptionē que erat pro eo quia constabat de cōcessione p confessionem archiepiscopi: presumebatur quod esset cōfessio rationabilis ex lōgeua ꝛ cōtinuata possessione iuuata hac presumptiōe sufficit ad repellendū archiepiscopum: nisi archiepiscopus probauerit defectum tituli: alias autē regulariter possessio sola nō prodest contra proprietarium in iudicio proprietatis. vt probatur in. c. cum ecclesia sutrina. de causa possess. ꝛ proprietatis. ¶ Not. ibi abiurasse. iuncto fin. vbi per iuramentum vel ratione iuramenti imponitur silentium archidiacono. argumētum optimum ꝙ ex iuramēto potest agi ꝛ excipi cōtra iurantem vt compellatur ad ipsius obseruātiam. Et inducitur hec litera ad questionem nunquid ex iuramēto extraiudiciali detur actio vel officij imploratio. de quo infra latius dicam. ¶ Nota ibi: vel ad petitionem ꝛc. qd ecclesia pōt petere vt vnicuiq3 dignitati inferiori in ea existēti seruetur ius suum integrum etiam si existens in illa dignitate aliquo impedimēto agere non possit ꝛ est in hoc bo. tex. vt nō solum episcopus agere possit pro ecclesijs sibi subiectis: vt in. c. fi. de suc. ab intesta. sed quelibet ecclesia potest agere pro iuribus dignitatum ꝛ beneficiorum suorum ipsa ecclesia: q2 interest ecclie vt mēbra ipsi⁹ in sua integri- 9 tate cōseruent̄. ¶ † Itē no. ibi: vl' p nosmetipsos. ꝛ tene mēti hūc tex. ꝙ superior ex officio suo etiā nō iplorato pōt consulere ecclesijs maxime qñ rectores earū ex aliquo ipedimēto nō pñt agere ꝛ notabiliter facit iste text. qd superior pōt indulgere restitutionē in integrū ecclesie nō petēti. sic etiam in minori in. l. iij. §. hoc aute3 iudicium. ff. de dam. infec. vbi not. per

no.per Bar.⁊ alios ꝙ iudex pōt ex officio cōcedere restitu
tionē in integrū minori:⁊ aliter ex officio suo sibi cōsulere ⁊
hoc rōne publice vtilitatis.sic limita no.per Innoc.in.c.ad
nostrā.de iureiu.⁊.c.quoniā.vt lite nō cōte.¶ In gl.j.ibi si
in plebibus:illud.c.facit ꝙ custodia ecclesiarū vacantium
pertinet ad archidiaconū.⁊ ad hoc.c.gloss.nihil ifra rñdet
sed dūtaxat examinat articulū institutionis in quo videtur
10 habere bonū intellectū sed nō explicat. ¶ †Sed conclude
veritatē sic ꝙ collatoria institutio tituli pertinet de iure cō-
muni ad archiepm : vnde in tota sua diocesi habet inten-
tionē de iure cōmuni fundatā.⁊ vltra iura allega.in gl.vi-
de tex.in.c.cū ex iniuncto.in.fi.de here.vbi dicit tex.qđ tam
institutio ꝙ̄ destitutio de iure cōmuni pertinet ad episcopū.
vnde si in aliqua iuris parte reperit̃ institutionē seu colla-
tionem pertinere ad inferiorem:intellige de iure speciali pu
ta ex priuilegio vel prescriptione. ⁊ sic intellige.c.seq.⁊ vide
bonam gl.in.c.ꝙ̄ꝙ̄.de elect.lib.vj.⁊ qđ no. Jo.an.in regu-
la qđ ob gratiā.de reg.iur.in mercu.⁊ idem dicit in cōfirma
tione electionis facte ad dignitatem inferiorem: habet em̄
episcopus de iure cōmuni ius cōfirmādi: etiam si electio sit
facta de abbate:vide tex.iuncta glo.xix.q.ij.in.c.j.⁊ idē dic
de electionibus episcoporū respectu archiepiscopi.s̃.de ele.
in.c.nihil.⁊ vide qđ legi. ⁊ no.in.c.cupientes.eo.titu.lib.vj.
11 †Et custodiā ecclesiarū vacantiū sequitur ius cōferēdi.vn-
de tene hanc regulam quod qui habet ius instituēdi seu cō
a ferendi,habet custodiā illi⁹ vacātis[a] vt est gl.no.communi
ter approbata in.c.cū vos.de offic.ordi.quā semper nota-
bis.vnde cum de iure communi institutio pertineat ad ar-
chiepm.idē potest dici de custodia. Notabis tamē qđ pre-
scriptio institutionis extendit se ad custodiā q̄r accessoriuz
sequitur principale:vt in regula access.li.vj. ⁊ de hac custo-
dia vide quod plene dixi in ca.bone.de appel.sed institutio
corporalis quatenus est executio institutionis facte de iu-
re cōi pertinet ad archidiaconū:⁊ ita loquunt̃ iure allega.
12 in gl.¶ †In gl.in verbo donec probatum archieps con-
fessus fuit not.bene gl.pro his que dixi super tex.ꝙ cōfessio
cū certa qualitate facta preiudicat cōfitēti respectu substā-
tie cōfessionis.nec potest se fundare super qualitate si cōtra
illam instat presumptio qđ declara vt.s̃.dixi in notabilib⁹.
13 ¶ †In ea.gl.ibi:sed trāsactio.hec differētia inter pactum
⁊ trāsactionē iure nō probatur.Sed not.theoricā gl.que se
quitur in ver.hoc tamen vsq̄ ad fi.cōiecturandū vtrū con-
fessio fuerit realis vel personalis.⁊ vide plene per Bar.in.l.
pater filie.ff.de serui.le. Raro tamē orit̃ de hoc dubitatio,
cum in cōcessione soleat hoc exprimi.habes tamē ex gl.⁊ ex
tex.ꝙ in dubio recurrendū est ad varias coniecturas.⁊ se-
cundū qđ vrgent dicemus eam fuisse realem aut personalē.
14 ¶ †In glo.in verbo abiurasse.ibi tangit rem familiarem.
no.bene hāc solutionē ⁊ sequentem ⁊ non tradas vnquam
obliuioni.nā satis hoc probatur hic iuncto tex.qđ iuramen
tum prestitū per prelatum superiorib⁹ ecclesie valet etiam
b quatenus preiudicat ipsi prelato:sed nō quatenus[b] p̄iudi-
cat ecclesie.nam hec abiuratio istorum iurium facta per ar
chidiaconū preiudicat persone abiurantis:q̄r imponit̃ sibi
silentium:ita ꝙ nō potuit amplius vti his iuribus:sed non
preiudicat dignitati archidiaconatus:q̄r vt dicit tex.ad pe
titionem ecclesie vel ex iudicis officio mero cōsuletur digni-
tati archidiaconatus.⁊ dic quod cōsulet̃ deputādo aliquē
qui nomine dignitatis exerceat hec iura illo archidiacono
15 abiurāte excluso. †Host.tamē ⁊ Abbas aliter hic sentiūt
videntur enim in effectu hāc distinctionē facere:qđ aut pre-
latus indebite alienauit iura ecclesie sine iuramento : ⁊ tūc
potest ipsemet venire contra ⁊ illa iura nomine ecclesie repe
tere:vt in.c.si quis presbyterorum.de rebus ecclesie nō alie
nā.Aut alienauit cum iuramento: ⁊ tunc si in institutione
sua iurauit nō alienare:primum iuramētum preiudicat se-
cundo.vnde potest cōtrauenire non obstan.secūdo iuramē-
to.vt in ca.intellecto.de iureiurand.Aut non iurauit prius
non alienare.⁊ tunc iuramentū stringit eum ad non contra
ueniendum dūmodo possit per alium ecclesie consuli:⁊ hoc
casu intelligunt istum tex.sed si non potest per alium cōsu-
li:tunc poterit cōtrauenire ne iuramentum suum preiudi-
16 cet ecclesie.†Sed certe hec dicta nō sunt vsquequaq̄ vera.
Et primo vide glo.notabi.in contrarium in.c.j.de in inte.
resti.que dicit quod si prelatus in cōtractu iurauit non con
trauenire nec petere restitutionem in integrū: quod nihilo-
minus si est ecclesia lesa potest iuramēto nō obstante petere
restitutionem in integrum.Et no.semper illam glo.proba-
tur ratione.nam antē ꝙ̄ prelatus sit administrator ecclesie
c non potest per suū iuramentum vinculare se[c] et obligare ad
nō administrandam.nam queadmodum nō potest spōte a
se abdicare titulū prelature : vt in.c.qđ in dubijs.⁊.c.vt ve-
niens de renun.l.legatus.ff.de offi.presi.ita non pōt titulo
remanente obligare se ad fideliter non administrandū iura
ecclesie.⁊ per hoc videtur tex.in.c.peruenit.de iureiurā.vbi
s̄m vnam lectu.probatur quod iuramentum non stringit
prelatum quo minus possit repetere bona ecclesie.vnde do.
Anto.hic sequendo mentē glo.facit hāc distinctionem:qđ
aut preiudicium prelati est separabile a preiudicio ecclesie.
⁊ tūc valet iuramentū quatenus preiudicat p̄lato sed si pre-
iudiciū est inseparabile, quia potest p̄iudicare prelato quo
minus etiā preiudicet ecclesie : tunc iuramentū nō est obli-
gatoriū.vnde ad propositū cum iura de quibus hic in tex.
cōcernant quandā honorificentiam ipsius prelati:iuramē
tum preiudicat prelato.sed non dignitati vt dixi: sed si tūc
esset prestitū super re ecclesie corporali:tunc non valeret iu-
ramentū:quia nō potest priuari tali re quominus damnū
17 etiam inferatur ecclesie.†Aduerte nam hoc exemplū ita ge
nerale non placet quando super re corporali potest inferri
p̄iudiciū dūtaxat prelato:vtputa si res pertinebant ad mē
sam suā tm̄.nam valebit abiuratio sua:sed nō fiet p̄iudiciū
dignitati post eius mortem:vide tex.op.in vsi.feudo.colū.
x.de capitulis cōra.c.j.vbi dicitur ꝙ si prelatus habebat
d feudum pertinēs ad mensam suam ⁊ commisit feloniam,[d]
delictum cōtra dominum:tunc aufertur sibi feudum in vi-
ta sua sed preiudiciū non fit dignitati:quia post mortē suā
redibit ad ecclesiam.idem no.in.c.veniens.de transac.nam
si prelatus trāsigit ⁊ leditur in bonis pertinentibus ad mē-
sam suā preiudicat sibi trāsactio in vita sua:sed si nō posset
onera ecclesie sustinere propter diminutionē reddituū:tunc
poterit cōtrauenire noīe ecclesie.ita notabiliter dicit Hosti.
18 in.d.c.veniens.†Ad propositum ergo conclude quod vbi
cūq̄ preiudiciū prelati est separabile a preiudicio ecclesie iu
ramētum per euz prestitū sibi nocebit sed nō ecclesie : secus
vbi preiudicium non est separabile:puta quia omnia bona
sunt cōmunia:⁊ ipse cōtrahendo in illis iurauit in damnū
ecclesie.nam tale iuramentum nō valet.vt in.d.c.peruenit.
cum simi.Et ad predicta vide bo.glo.in cle.vnic.de in inte.
restitu.que dicit nūquid capitulū debeat restitui si ledit̃,et
quid in personis illius.c.¶ In ea.gl.ibi:⁊ nota.tria ⁊c.gl.
hic colligit tria not.in prin.⁊ quartum in fi.glo.¶ Primū
est quod factum prelati nō preiudicat ecclesie:sed hoc non
est notabile:imo iura in hoc sunt clara.vt.xij.questio.ij.si-
ne exceptione.⁊ in.d.c.peruenit.cum multis si. ¶ Secūdū
notabile qđ iuramentū prelati valet in damnū ecclesie.sed
hoc notabile nō colligitur hic:contrarium ideo declara:vt
s̃.dixi.¶ Tertio no.ꝙ ecclesia potest agere sine prelato:et
hoc notabile pōt colligi ex tex.dupliciter.Primo ꝙ ecclesia
eboraceñ.egit super his iurib⁹ excluso archidiacono. Secū
do potest intelligi quod egit cōtra archiepiscopū : ⁊ sic sine
ipso archiepiscopo qui est prelatus ecclesie. Sed quatenus
intelligitur primo modo dixit ideo qđ hic sine archidiaco-
no.q̄r reddidit se indignum per iuramentū intelligit̃ qua-
tenus secundo modo dicendum est ꝙ ex quo lis est inter ca
pitulum ⁊ prelatum non potest intercedere consensus pre-
lati q̄r nunꝙ̄ cōsensisset cōtra se.Et de materia dic vt no.in
19 c.edoceri.de rescr.⁊ in.c.significauit.de appel. ¶ †Ultimo
gl.colligit qđ agenti interdicto vti possidetis nō obst.exce
ptio abiurationis ⁊ ꝑ hoc facit quod interdictū vti posside
tis est possessorium vt in.c.licet.de probati.vnde is obtinet
qui probat se possedisse tempore litis cōtest.vt instit.de in-
terdi.in.§.hodie.ideo exceptio abiuratiōis cū cōcernat ius
proprietatis nō obstat interdicto possessorio quia nihil cō-
mune habet ꝓprietas cū possessione.l.naturaliter.C.nihil
cōmune.ff.de acquir.pos.Et si diceremus contrariū seque-
ret̃ qđ dñs rei possesse ꝓpria autoritate posset turbare qđ
est cōtra.l.si quis.§.vnde vi.⁊.xvj.q.vj.placuit.nam hoc no
tabile nō est verum in se. Sed aduerte quia ex litera posset
colligi cōtrarium.nam hic papa pronunciauit archidiaco
num tuēdum in possessione donec fuerit probatum ipsum
abiurasse ⁊c.ergo exceptio abiuratiōis obstitit archidiaco-
no ⁊ videtur sentire gl.ꝙ hic fuit actū interdicto vti possid.
Sed cōtra hoc facit quod predixi:quia nō debuit admitti
exceptio abiuratiōis.Item quia debuisset papa ferre diffi-
nitiuā super possessorio.nam vbi agitur nudo possessorio fe
renda est diffinitiua.vt in.c.fi.de iudic. ⁊ ibi plene dixi vt in
c.licet.preallegato. Metu huius contrarij ⁊ aliorum que
possent formari Inn.hic ⁊ multi alij doc.multum insistūt
ponēdo varias lec.ad tex.sed breuissime collige quatuor lec.
Prima quod hic fuit actū interdicto vti possidetis ex pa-

a ¶ Uacātis.adde Lap.all.lxxx.circa medium.

b ¶ Sed nō quatenus.adde videndū do.Frā.de are.eius ꝯsi.cxiiij.vbi in facto cōsuluit.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Quaten⁹.quomodo hoc procedat declarat Fel.in.c.ij.col.ij. versi.ad secundū de iuramento.s̃.de iureiur. post abba.ibi.col.ij.versi.venio ad secūdum.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Uinculare se. Uide qđ in simili Fel.no.in.c. si vero.col.iij. Itē dic de iuramento.vbi post ab.tāgit an valeat iuramētū qđ nō erit eps vel monach⁹ vel non acceptabit ꝓmotionē vide are.reprobantē in consilio . cxiiij.in.ij.et iij.colum.
Zacharias.

d ¶ In vita sua.ad de Anch.in.c.verū.de foro cōpe.lib.vj.Car.in cle.j.in.vj.op.de pe.⁊ in cle.ij.§.j.de here.Bald.in.c.j.§.itē si clericus.de cap.conra . in vsi.feu.⁊ Alex.consi.xxiij.vol.j.

te archidiaconi et ad textū dū dicit donec ꝓbatum fuit ⁊c. respondent quidā vt refert Innoc. qd debet intelligi de ꝓbatione fienda in iudicio proprietatis postmodum inchoādo. ⁊ sic nō fuerit admissa ī hoc iudicio possessorio exceptio abiurationis: sed reseruatur in iudicio ꝓprietatis. iste intellectus licet sit verus in se: tamē nō consonat litere: qr dictio donec est continuatiua. Item clarius probatur ꝑ verbū interlocuti fuerimus. qr si fuisset lata diffinitiua fuisset actū tantū possessorio. Item archiepiscopus in principio primo proposuit et dixit quod de iure communi et generali cōsuetudine illa iura pertinebant ad eum: ideo non fuit actū hic in possessorio tantum: quapropter hec lectura non placet. ¶ Secūda lectu. est: qd archiepiscopus hic fuit actor agēdo confessoria vel negatoria super istis iuribus: proponendo. s. quando hec iura pertinebāt ad eum et sic petebat ꝓnuntiari. Archidia. se defendebat et quoniam iudici cōstitit de posses. Archidia. pronuntiauit interloquēdo eū tuendum in possessione donec ⁊c. nam omnia que accidunt post lit. contesta. maxime pertinent ad officium iudicis. l. ediles. §. item sciendum. ff. de edil. edic. ⁊ in. c. significante. de appellatio. et hec lectu. est satis bona. et ꝓ ea facit quod procuratores archiepiscopi primo proposuerunt. et ſm hanc lectu.
20 non colligitur istud vltimum notabile glo. ¶ † Sed no. ex hac lect. quod licet sit actum tantū petitorio nihilominus si in processu negotij cōstat iudici rerū esse in possessione potest ex officio suo pronunciare illū in ea tuendū vsqz ad exi-
21 tum dicte cause. ¶ † Tertia lect. qd hic fuit actū petitorio ⁊ possessorio. vnde obstitit exceptio abiuratiōis respectu ꝓprietatis. Et ſm hūc intellectum not. semper ex isto tex. qd vbi agit simul petitorio ⁊ possessorio[a]. ⁊ primo constat de possessione potest iudex pronūtiare super possessorio dilato iudicio super proprietate. argumē. in. c. cum dilectus. de cōsue. Et hoc singulariter limitat. c. cū dilectus. de causa pos. ⁊ proprie. vbi dicit ꝙ vna sententia debet terminari. nam illud ꝓcedit nisi prius constet de possessorio. Aliud etiam
22 notabis † qd vbi prius pronunciat super possessorio sententia dicitur interlocutoria. ⁊ sic nō est necesse seruare solennitates diffinitiue. nā cum sentētia ferēda super petitorio absorbeat sentētiam super possessorio, vt in. d. c. cum dilectus. non potest dici sententia illa diffinitiua cum nō diffiniat totam causam. ad hoc glo. not. in cle. j. de seque. posses. ⁊ fruc.
23 ¶ † Ultima lec. ꝙ hic partes simpliciter iuerūt ad papā ⁊ nulla actiōe preposita simpliciter preposuerunt pape; ⁊ qr pape prius costitit de posses. super ea pronūtiauit. nam corā papa nō est necesse seruare omnia solennia iudicij: vt no. in. c. vnico. de lit. contest. ⁊ ꝑ hoc habetur clarissime intelle-
24 ctus huius ca. qui solet difficilis reputari. ¶ † Ultimo cōtra ꝑdicta ⁊ cōtra tex. opp. videt enī qd ex alio non debuit admitti archieps adducēdo iuramento archidiaconi: quia hoc iuramētū fuit extraiudiciale: ergo ex eo nō potuit cōpetere actio: vt in. l. si quis ꝓ eo. ff. de fideiu. vbi videtur colligi qd etiā naturalis obligatio nō oritur ex tali iuramēto. nā fideiussor nō potuit ei accedere: ergo naturalis nō fuit orta: cum fideiussor possit accedere naturali obligationi. l. j. ff. de fideius. Solu. vt clare intelligas hanc materiā: maxime tu canonista. sciendū est qd quoddam est iuramentū litis decisoriū qd. s. prestatur in lite in supplementū ꝓbationis: ⁊ ex tali iuramento ſm vtrūqz ius datur actio. l. actori. C. de iu-
25 reiurā. ⁊ l. si duo. ff. eo. ti. ¶ † Quoddā est iuramentū cōfirmatorium quod cōfirmat contractū: al's inhibitum: vt in casu. c. ij. de pac. lib. vj. vel quādo etiā prestatur super cōtractu alias a iure permisso: ⁊ tunc nō agit proprie ex iuramēto sz ex actione ex cōtractu: sed iuramētū operat notabilē effectū: qr inter cetera accumulat forum foro. nam si ꝑstat inter laicos: pōt laicus super illo cōtractu nedū in foro secularī[b]: sed etiā in ecclesiastico ratione iuramenti cōueniri. tex. est no. in. c. cū laicus. de fo. cōpe. lib. vj. vnde iuramentū hoc casu nō mutat forū sed accumulat forū ecclesiasticū foro seculari ita qd est in optiōe actoris corā quo velit agere. Et ex hoc sumas bonā cautelā ꝙ in quolibet cōtractu fa-
26 cias ꝑstari iuramentū. ¶ † Quoddā est iuramētū obligatiōis inductoriū: ⁊ de isto dubitat vtrū ex eo cōpetat actio. nā communis opinio legistarū est qd nō cōpetat actio per dictā. l. si qs ꝓ eo. ibi tū Bar. dicit. secus de iure canonico. ⁊ voluit ꝙ si pactū[c] nō ꝓcessit iuramentū qd ex tali iuramēto extraiudiciali nulla oriat obligatio etiā naturalis. Exēplum, iuro qd pro te faciam certum quid nullo pacto prius precedēte inter nos sic intellexit illā. l. si quis pro eo. secus si precessit pactū nudum. nam si precessit pactum oritur obligatio naturalis: ex qua tamē de iure ciuili nō agitur. l. iuris gentium. ff. de pac. Sed do. Anto. in. c. cum cōtingat. de iureiur. posuit notabile dictū qd satis mihi placet. qd vbi precessit obligatio naturalis tūc ex iuramēto subsequēti datur actio etiā de iure ciui. adducit. l. vt iurisiurandi. in princ. ff. de ope. liber. nam ibi libertus iurauit se prestare operas domino manumissori: ⁊ ex tali iuramēto extraiudicialiter efficaciter fuit obligatus. qd nō contingit ex alio nisi quia ibi precesserat obligatio naturalis. nā libertus ꝓpter beneficiū libertatis receptū obligat domino naturaliter: vt in ca. cū in officijs. de testa. ⁊ in. l. sed ⁊ si. §. scire. de petit. heredi. ergo idem dicendum est vbicūqz precedit obligatio naturalis: puta nedum pactum. ad idem facit. l. j. ff. de constitu. pecu. vbi agit ex cōnstitutione coniuncta obligatione naturali precedente: ergo fortius debet actio cōpetere ex iuramento subsequēti. Ad idē adduco. c. per tuas. ⁊ qd ibi no. de arbi. vbi agitur ex cōpromisso iuratorio. facit. l. penul. C. eo. Si aūt precessit obligatio naturalis: tūc tenet ibi qd dat actio de iure canonico. secus de iure ciuili. Aduerte tū ꝙ Innoc. dicit hic ⁊ in. c. nouit de iudi. ꝙ ex iuramēto extraiudiciali nō competit actio ciuilis. sed tantum agitur officio iudicis ratiōe peccati. ⁊ sic intellexit istū tex. ⁊. c. nouit. Refert alios tenere cōtrarium qd sequitur hic Hostiē. nā cū de iure canonico det actio ex nudo pacto. vt in. c. j. ⁊. ij. de pactis fortius ex iuramēto ⁊ videt sentire Ioā. and. hic. ⁊ in. d. c. j. ⁊ facit xij. q. ij. quicūqz. puto breuiter ꝙ ex tali iuramēto possit agi multis modis de iure canonico. Primo per viam denūtrationis qua peccat nō seruādo iuramētū. ⁊ iste casus est clarus. ⁊ ꝓbatur in. d. ca. nouit. Secundo vt manu regia petatur obseruatio iuramēti. nā anteꝙ actiones essent prodite iure ciuili deus mādauit iuramenta seruari. vt in. c. ⁊ si xps de iureiu. quo presupposito ꝙ specifica actio ciuilis non cōpetat nihilominus a ministro dei pōt peti vt faciat iuramentū seruari. argu. eorū que no. Innocen. in. c. que in ecclesiarum. de cōsti. Tertio poterit agi per viam cuiusdā intimationis. vt intimetur iudici ecclesiastico illum stare in peccato. ⁊ in hac intimatiōe nō est necessaria denūtiatio. iuxta ea que dixi in ca. j. de iure. Quarto puto qd possit agi actione ciuili. i. cōdictione ex le. probo per. l. legitima cōuentio. ff. de pactis. vbi dicit tex. qd ex omni cōuentione a lege approbata pōt agi: sed iuramentū licitū est approbatū nedū canonica lege: sed etiā diuina: ergo ex illa pōt agi. facit. l. ad statuas. ff. de acquir. rerum domi. ⁊ qd no. gl. in. c. si canonici. de offic. ordi. li. vj. Et est tex. vbi agebatur ſm vnū intellectum ex iuramento extraiudiciali. ⁊ credo qd in foro ciuili posset hoc acceptari: vt agatur ex tali iuramēto: quādo imperator submittit se canonibus in cōcernentibus animā vt in autē. de eccle. tit. ⁊ in auf. vt determinatus sit numerus clericorū, sed de iure canonico per rationes predictas pōt agi: ergo ⁊ de iure ciuili. Et per hanc rationē dicimus quod cōcubinatus sit hodie reprobatus de iure ciuili: ⁊ qd vsure sint
27 ꝓhibite: quia imperator in talibus vult sequi canones. † Et aduerte quia licet primaria obligatio ex iuramento acquiritur deo: tamen vbi iuramentum non est turpe: secūdaria obligatio acquiritur parti. probat: qr pars potest remittere tale iuramentum[d]: vt in. c. ij. de sponsa. ⁊ in. c. j. de iureiuran. ergo obligatio erat sibi quesita: quia nemo remittit qd non habet. j. q. vij. in. c. daibertum. ⁊ l. decem. ff. de ver. obli. ⁊ hoc notabis.

1 ☞ Instituere nemo potest seipsum.
2 Prelatus inferior episcopo potest de iure speciali habere institutionē vel collationē prebendarū ⁊ dignitatū ecclesie cathedralis: sed de iure communi non habet.
3 Abbas potest prescribere iura episcopalia.
4 Habens autoritatē conferendi presentandi vel distribuendi non potest sibiipsi conferre: vel seipsum presentare: vel sibi distribuere: sed bene potest inter filios suos. 5.
5 Autoritatem interponere nemo potest in facto proprio.
6 Collator beneficiorum an ⁊ qn possit sibiipsi conferre.
Habens ius conferendi potest beneficium recipere a papa.

1 **Cum ad nostram.** † Is ad quem spectat collatio dignitatū seipsum istituere nō pōt. h. d. Primo ponit dictū. Scdo ipsius rationē. ibi: qr cū ratione. ¶ Casus literalis. Uacante quadā abbatia custos ipsius ecclesie fuit electus in abbatē: sed nihilominus retinebat custodiā: querebatur vtrum de iure illam possit retinere. cum collatio ipsius ad abbatem pertineat. Rūdet ꝙ postꝙ fuit abbas effectus custodiā de iure nō potuit obtinere: qr cū donatio ipsius custodie ⁊ aliarū dignitatū illius ecclesie pertinet ad abbatem ipsum, a seipso eam nō potuit

recipere

Zacharias.
a ¶ Petitorio et possessorio. adde Alex. ā. in. c. incerti. C. de interdi. et Alex. in. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acqr. pos. gl. in. l. cū fundus. in ꝟ. iterdicto. ⁊ ibi no. in apost. in. ꝟ. iure canonū. ff. de vi ⁊ vi ar. et paul. de cast. ꝯsil. cclvij. inci. in causa que vertitur.

Sebasti. Sapia.
b ¶ In foro seculari. vide multa cōgesta ꝑ Feli. in. c. cum sit gnāle. co. ꝟ. ver. in materia iuramēti. s. de fo. compe. vbi tradit qn iuramentum sit fori ecclesiastici tm̄ ⁊ qn mixti fori.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Qd si pactum. Uide doc. Ia. in auf. sacra puberū col. iij. C. si aduer. venditio.
d ¶ Pars pōt remittere tale iuramentū. Tu dic de hoc vt not. ī apo. ad istū post eū in c. dilecto. nu. 21. ī apost. in versi. fauorem iuratium. s. de preben.

recipere cum inter dantem z recipientē debet esse distinctio personarū.ab alio eam nō potuit habere cum alius nō habeat ius cōferendi. ¶ Ber. ¶ † No.j.z tene mēti qd prelatus inferior epō pōt habere institutionem seu collationem oīm dignitatū z prebendarū ecclesie cathedralis: z intellige de iure speciali.puta ex priuilegio vel cōsuetudine.nam de iure cōmuni hoc pertinet ad epm.z scdm aliquos cū cōsensu capituli:de quo in.c.precedēti.z in.c.cum ecclesia vulterana.s.de elec. ¶ † Et no.ex hoc z ex tex.q prelat⁹ etiā regularis vt erat hic abbas pōt habere ius conferendi: qd pcedit hic si intelligat litera qd iste esset abbas regularis.nā qdā intelligūt qd est secularis.nam in qbusdā locis sunt quedā dignitates collegiate que vocant abbatie:s3 in hoc nō refert:qr est ita capax iuris cōferendi prelaturas regulariū sicut seculariū:z quisq3 eorū pōt prescribere iura episcopalia:vt in.c.cum olim.z.c.auditis.de prescript.z in.c.vnico.de cap.mona.li.vj.cū si. ¶ † Not.qd habens ius conferendi nō pōt sibiipsi beneficia conferre.d3 enī esse distinctio inter agentem z patientē.z facit hic litera dum dicit q habens facultatē distribuendi certam quantitatē pecunie nō pōt sibiipsi distribuere. Et ex hoc etiā dicim⁹ qd patron⁹ non potest presentare seipsum in.c.peruenit.de iure pat.potest tamen presentare filiū.[b] vt no.gl.in.c.quia.eo.ti. Et ex illa gl.infertur q habens ius conferendi licet nō possit sibi ipsi cōferre:pōt tñ filio suo alias idoneo z aliis suis cōsanguineis conferre beneficia:nō tñ debet moueri affectu carnalitatis vt in.c.graue.s.de prebē.Non possunt alia vtilia colligi.sed tene menti ista q sunt bona. ¶ † In gl.secunda ibi cū inter canonicos.hoc.c.z precedens faciunt in oppositū:qr in eis qui sustinet vicē duarum personarum:ergo idē videt in casu.c.nostri.sed de hoc dic vt plene dixi.in ca.ex literis.de prob.nō enī pōt quis in facto pprio disponere autorizādo.in cle.ij.de reb.eccle.nō alienā.z esset perniciosum exēplo vt quis posset sibi puidere:de quibus tenet aliis dispensare. ¶ † Et in fi.gl.doc.cōmuniter distinguūt. qd aut collator trāsfert omnimodā potestatē in aliū z tunc potest ab illo recipere beneficiū:qr tūc illi confert iure pprio. Aut transtulit tanq in commissarium suum:z tunc nō valet ab eo beneficium recipere:quia ille representat personam istius collatoris:z qui per alium facit per se facere videtur:vt in regula qui per aliū.in.vj.Sed contra hoc facit:videm⁹ enī q papa dat potestatem suo cōfessori z nihilomin⁹ pōt ab illo absolui[c] z ligari in foro anime.vt no.glo.in.c.ex parte.el.j.al's in.c.sane.el.ij.de offi.dele.z.c.nemo.ix.questione.iij. Sol.puto dicendū q vbi est precise confessor cōmissarius pape:sed est legatus z vicari⁹ dei:nā qlibet sacerdos potest dici in potestate sibi cōmissa vicarius dei:quia deus dedit potestatē apostolis:z per consequens omnibus sacerdotibus successorib⁹.vt in.c.firmiter.§.vna.de sum.trini.z.ij.q.vij.accusatio.in fi.p tex.z gl.xxxiij.q.v.in.c.mulier vnde papa solū subiicit se iurisditiōi illius sacerdotis inquantū homo:z inquantum homo peccator est minor illo.vnde sacerdos iudicat eum cū iure pprio: quemadmodū quādo maior magistrat⁹ subiicit se iudicio minorū vt in.l.receptū.ff.de iuris.om.iud.z.ij.q.vij.nos si incōpetēter.sed in casu questionis nostre cōmissarius in cōferendo nō confert iure proprio sed iure delegantis cum nō habeat aliquid iure pprio vt in.c.sane.de offi.deleg.z in.l.j.ff.de offi.eius cui māda.est iurisdit.Ex hoc infert qd habēs ius conferendi pōt beneficium recipere a papa. Item a legato in partibus:qr illi cōferunt iure proprio.ad hoc.c.si a sede.de preben.lib.vj.z sic intellige tex.hic in fi.dum dicit.sed ab alio.zc.

¶ De conces.preben.z ec.non vacantis. Rubrica.

¶ Continuatur ad precedentia hoc ordine.Supra visum est de prebendis z dignitatibus ac earum institutionibus sed quia sepe prebende z dignitates cōferuntur seu promittuntur anteq vacent.z quandoq3 ipse vacantes non conferuntur sed remanent diu vacantes:merito restabat videre z prouidere tam circa promissiones non vacantium:q circa negligentiam in conferendo vacantia.zc.

1 ☞ Clericus qui scienter facit se institui in beneficiū viuentis est deponendus z patitur alias penas:de quib⁹ in nu.3.super quibus solus papa dispensat.

2 Beneficium viuentis non potest conferri alteri per inferiorem a papa z papa ipse non consueuit facere.

Beneficium non est auferendum alicui sine magna z manifesta causa.

Inferior non potest tellere legē superioris:maxime in preiudicium tertij.

3 Uxor que viuente marito alteri nupsit:non potest eo mortuo illi cui nupserat copulari.

Impetratio facta de beneficio in quo ipse impetrans fuit institut⁹ viuēte primo rectore eiusdē:vel quod violenter occupauerat est surreptitia si de pdictis in ea nō fiat mentio.

4 Sententia lata in causa matrimoniali:nunq trāsit in rem iudicatam.Et quid de lata in causa beneficiali.

Sententia nō dat iustā causam retinendi illi pro quo fuit lata:si scit sententiam esse iniustam.

Sententia dans beneficium alicui sine titulo:potest officio iudicis retractari:z beneficium poterit primo restitui.

5 Sententia licet iniusta transit in rem iud.sed potest retractari:si pars pro qua est lata fatetur eam iniustam.

Presumptio iuris z de iure non admittit probationem in contrarium nisi per confessionem partis de cuius commodo agitur.

Qui in viuorū.

† Faciens se poni in beneficiū viuētis ab ecclesiastica cōmunione repellitur.vel clarius sic. Institutus scienter in beneficium viuentis deponend⁹ est. Et nō diuiditur propter breuitatem. ¶ † No.j.qd beneficiū viuentis non pōt conferri alteri.z hoc indubitatum est si fiat collatio ab inferiore a papa:quia beneficia ecclesiastica secundū antiquā ordinationem sunt perpetua.lvj.distin.satis peruersum.z.s.de cleri.egro.per totū.vnde nō potest inferior disponere contra legem superioris maxime in preiudiciū tertij:vt in cle.ne romani.de electio.z in.c.conquerente.de resti.spo.imo sine magna z manifesta causa nō potest quis priuari suo beneficio.est tex.not.in.c.inuentum.xvj.q.vj.sed papa pōt dubitari.non tamē reperitur qd vnq fecerit sine causa:imo cōtrariū suadet in legibus suis vide tamē qd leg.z not.in.c.si gratiose.de rescrip.li.vj.z dicetur plene in disputatione. ¶ † Not.penā facientis se substitui in beneficium viuentis[d].debet enim repelli a communione ecclesiastica.z dic quod debet deponi vt in.c.in primis.ij.q.j.Item efficit infamis.iij.q.ij.audiuimus.et non potest amplius illud beneficiū obtinere.vnde credo qd solus papa potest cum eo dispēsare.nā vt dicunt hic doct.z bene quemadmodum non potest eam ducere in vxorē[e] cū contraxit viuente marito:vt in.c.fi.de eo qui duxit in matrimo.ita nec consequi vxorem spiritualem cum qua voluit contrahere viuente sponso suo.z quodāmodo illam adulterando.vij.q.j.in.c.sicut.not.etiam Innoc.in.c.post electionem.j.eo.Et ex hoc credo quod si is qui occupauit beneficium viuentis maxime scienter faciēdo se institui:illud demum impetrauit a papa cum vacaret non habita mentione de occupatione preterita:non valet collatio tanq surreptitia:quia si papa sciuisset sibi non contulisset vel saltem nō ita de facili per supradicta.z facit.c.postulasti.de rescriptis.Et per hanc rationem puto idem dicendū in his que de facto occupant seu potentia secularium se intrudunt et postmodum impetrant a papa non facta mentione de intrusione preterita.nam profecto talis collatio seu prouisio surreptitia est per supradicta. ¶ † In glo.in verbo appellandi:ibi sed pone.nota bene hanc particulam glo.vsq3 ad finē.Ex qua collige quod sententia lata in causa matrimonij spiritualis transit in rem iudicatam.vnde nō potest retractari post lapsum decēnij.secus in matrimonio carnali:vt in.c.lator.z in.c.consanguinei.de re iudica.Inno.tamen in.c.cum olim.de do.z cōtuma.z in.c.cum bertoldus.de re iudicata.sentit idem esse in matrimonio carnali quod est in spirituali.sed in.c.ad aures.s.de rescript.sensit contrarium. Sed concludo gl.z dicta docto.plenius explicando:aduerte quia quandoq3 in istis beneficiis sententia est priuatiua.quandoq3 est declaratoria.Primo casu si is cui facta est collatio postea fuit conscius fraudis non potest saltem in foro anime cum bona cōscientia illud beneficium retinere.argu.in.c.fi.de iniur.Si autem non fuit cōscius iniustitie z fraudis z sententia transit mere in rem iudicatam[f] z iuste potuit isti cōferri beneficium adiudicatum per sententiam:nam sentētia lata in matrimonio spirituali trāsit in rem iudicatā quatenus tangit preiudiciū priuatū.ad hoc bonus tex.in.c.cum dilectus.de elec.nam cū posset quis beneficio suo renuntiare.vt.s.de renun.per totum.ita acquiescendo sentētie priuatiue poterit iuri suo preiudicare.z in hoc casu intellige hāc gl.nec est opus spectare possessionē continuatam per.lx.an.prout disputat hic gl.quia non est opus hic

Sebasti. Sapia.

a ¶ Ius cōferendi. Videt tamē obstare tex. put ibi abb. pōderat fm vnum intellectuz in.c.ij.j.de pe.z vi de not.in.l.si consul.ff.de adopt.

b ¶ Presentare filiuz. adde qd idē in facto consului consi.xcvij.

c ¶ Ab illo absolui.adde qd voluit do.car.csil.cxxxj.in.ij.col.

Zacharias.

¶ Adde Anto. de butri.in.c.oīs colū.iij.j.de pe.z re.Hostiē.in sua.sum.eo.titu.§.cui cōfitendū.vsi.cui papa.gl.bo.in.c.sane.z ibi no.iste in.ij.no.s.de offi.deleg.Io.and.in c.significasti.s.de foro.cōpe.et Fel.i.c.ecclesia sancte marie.col.iij.ver.an autē z qualiter.s.de consti.

d ¶ Uiuētis.adde qd voluit Anc.cs.cccxcviij. Old.cs.ccciij.

Sebasti. Sapia.

e ¶ In vxorē.facit ad hec tex.in.c.ij.j.de simo.vbi dr qd oīmode deponat qd verbū oīmode excludit dispēsationē vt not.Abb.Io.de ana.z Arc.in.c.qualiter z quando.ij.j.de accusa.

e ¶ In rem iudicatam. Adde eundem consi.lxij.

a ¶ Retractari.ad de eūdē ꝯſi.ſ.allꝰ. lx.vbi idem dicit. ☞ Sebaſti. Sapia.
b ¶ Cōcedi.Extē de etiā in executo re pape dato ad ꝓuidendū vt not. oēs in.c.ꝑpoſuit. ĩ.eo. Quod autē ſi ſit facta cōmen da.ad tp̄s vtrum tp̄s illō laterañ. cōcilij ĩteritu cur rat,vide glo.in.c. nemo deinceps.ĩ gl.fi.de ele.in.vj. Nunquid autem tp̄s de quo hic ha beat locū in eo q habet conſtituere vicarium in eccle ſia annexū. vide Abba.in.c.extir pāde.in.§.qui ve ro in repe.colū.ix. ſ̄.de preben.
c ¶ Executore pa pe.adde cal.cōſil. xxxiij. de preben.

preſcriptione:qꝛ ſententia priuatiua a qua nō fuit appellatū fecit bñficiū vacare ⁊ per cōſequēs tanꝗ̄ vacans potuit alteri cōferri:ſed ſecus eſt in matrimonio carnali:qꝛ nō pōt quis directe renūtiare matrimonio cum illud ſit indiſſolubile etiā cum conſenſu partium,cum nō dependet a facultate eoꝝ:vt in.c.ſuper eo.ĩ.de eo qui co.conſang.vxo.ſue,⁊.c.debitum.de biga.Secūdo caſu cum ſententia fuit declaratoria:exemplū duobus litigantibus ſuper beneficio iudex ꝓnuntiauit beneficium pertinere ad alium:iniuſte tamē:hoc caſu ſi is ꝓ quo lata eſt ſnīa hꝫ notitiam iniuſtitie nūꝗ̄ poteſt ſalua cōſcientia illud beneficium retinere : quia beneficiū retineri debet ex inſtitutione canonica:vt in regula.j.de reg.iur.in.vj. Sententia vero nō abſtulit ſibi ius ſed tantū declarauit ius ad eum pertinere.l.ſicuti.ff.ſi ſer.ven.⁊ in ca.foꝛus.de ver.ſig.ſed reſpectu illius cōtra quem fuit lata bene trāſit in rem iudicatā vt amplius non audiaꝛ ex quo nō appellauit.ad hoc.d.c.cum dilectꝰ.pōt tñ agere contra obtinentem per viam denuntiationis euangelice dicendo qđ peccat tenendo beneficium ſine ti.vt no.Innocē.in.d.ca.ad aures.⁊ foꝛte retractata hac via ſentētia vel ꝑ iudicis officiū qui pōt inquirere de titulo vt in cap.oꝛdinarij.de offi.oꝛdi.lib.vj.poterit beneficium pꝛimo reſtitui.⁊ idem puto dicendum in rebus pꝛophanis.nam per ſententiā declaratoriam nō aufertur dñium directum. vt not.in.l.iulianus.ff.de cōdi.inde.nec alteri accreſcit ius.†vnde ſingulariter dicit Inno.in.c.qꝛ pleriqꝫ.de immu.eccle.qđ ſi is ꝓ quo lata eſt ſentētia iniuſta ſi poſt trāſitū in rē iudicatā fatetur eam iniuſtā:debet talis ſententia retractari [a] per ſuperioꝛem qꝛ poſſet ꝓcedi per viam denuntiationis euangelice.vt.ſ̄.dixi. nam cōtra preſumptionē iuris ⁊ de iure admittitur pꝛobatio per confeſſionē illius de cuius cōmodo agitur vt in auſ. ſed iā neceſſe.C.de dona.ante nup. ⁊ not.in.c.is qui.de ſpō. Que autē ſit diuerſitas inter pꝛimum caſum ⁊ ſecundū.dic ꝙ in pꝛimo caſu ius nō cauſaꝛ immediate ex ſentētia ſed ex collatione facta poſt ſententiam pꝛiuatam.ſed in ſecundo caſu ſententia fuit cauſa immediata huius iuris.

1 ☞ Beneficia non vacantia non debent concedi vel cōferri.nu.3.intellige vt.ĩ.nu.8.
Beneficia vacātia debent conferri intra ſex menſes : quibꝰ elapſis deuoluiꝛ de ep̄o ad capitulū:⁊ demū ad ꝓximū ſuperioꝛē.nu.7.ep̄atꝰ vero vacantes debēt cōferri intra minꝰ tp̄s.nu.4.vide.ĩ.eo.c.cū noſtris.nu.3. ⁊ in.c.dilectus.nu.1.
2 Beneficiū vacās licet alicui ꝓmittaꝛ:poterit alteri cōferri.
Sponſalia cum vno contracta tolluntur per matrimoniū carnaliter cum alio conſummatum.
5 Caplm pōt cōferre bñficia:excluſo epiſcopo qui ꝑ negligētiā intra tp̄s ſtatutū noluit conferre.intellige.vt.ĩ.nu.8.in fi.qđ tempus an ſit vtile vel continuum.vide nu.11.
6 Negligētia ſupioꝛis pōt aliquo caſu ꝑ inferioꝛē ſuppleri.
10 Pactum de futura ſucceſſione an ⁊ quando valeat ⁊ an firmetur iuramento.
11 Donatio omniū bonoꝝ preſentiū ⁊ futuroꝝ nō valet etiā firmata iuramento bonoꝛum autem preſentium valet.
Tempus vtile vel continuum quod eſt,vide remiſſiue.
12 Ius inſtituēdi preſentatū:vel cōfirmādi electū an tranſeat in aliū ſi ep̄s eſt negligens in inſtituendo vel cōfirmando.
13 Patronus hꝫ ius preſentandi intra ſex menſes intra quos ſi nō preſentauerit : prelatus habens ius inſtituendi vel de iure cōmuni vel ſpeciali poterit conferre.nu.14.⁊ habebit ſex menſes ad conferendum.ĩ.c.quia.nu.8.

Nulla eccleſiaſtica.

Beneficia nōvacantia cōcedi [b] vel pꝛomitti nō debēt : ⁊ cū vacauerint ꝯcedi debēt intra ſex mēſes quibꝰ elapſis de ep̄o ad capitulū ⁊ ecōtra demū ad pꝛoximū ſuperioꝛē deuoluiꝛ collatio.h.d.Et due ſunt partes.ſcđa ibi:cū vero.pꝛima pꝛouidet circa beneficia nō vacantia:⁊ diuidiꝛ in tres. nā pꝛimo ponit ꝓhibitionē.ſcđo eius cauſam,ibi:ne deſiderare.tertio foꝛtificat ibi:cū eñ.ſcđa pars pꝛincipalis pꝛouidet circa beneficia vacātia.⁊ pꝛimo ſtatuit tēpꝰ ad cōferēdū.ſcđo punit negligentiā cōferentiū ibi : ſi aūt. ⁊ quotidie allegaꝛ in pꝛactica maxime in ſcđa parte. ⁊ ideo no.ipſum bene.¶ Caſus literalis. Quidā p̄lati ante cōciliū laterañ. cōferebant eccleſias ſeu beneficia et etiā dignitates anteꝗ̄ vacarēt:⁊ ſic deſiderabant moꝛtē pꝛoximi ſui in cuius locū credebāt ſe ſuccedere:⁊ ideo ſtatuit cōciliū Laterañ.quod decetero nulla eccleſiaſtica beneficia miniſteria vel eccleſie cōcedanꝛ alicui ſeu pꝛomittanꝛ anteꝗ̄ vacēt ne deſiderare quis moꝛtem pꝛoximi videatur in cuiꝰ locum ſe credit ſucceſſurum:cū in legibus gentiliū hoc ſit inhibitū.turpe enim eſt expectatio future ſucceſſionis in eccleſia dei.habeat locū cū enim p̄dicta officia miniſteria vel eccleſie vacare cōtigerit non diu maneant in ſuſpenſo : ſed intra ſex menſes ꝑſonis idoneis cōferantur.ſi hoc ep̄s diſtulerit:per caplꝫ poſtea oꝛdinenꝛ.qđ ſi ad capitulū pertinuerit:⁊ intra dictū tp̄s hoc nō fecerit:ep̄s hoc ſ̄m deū cū ꝯſilio religioſoꝝ exequaꝛ ⁊ ſi oēs fuerint negligētes metropolitanus abſqꝫ alicuius cōtradictione de illis ſ̄m deum diſponat.Berñ. ¶ † No.

1 pꝛimo ꝙ miniſteria beneficia ⁊ eccleſie ponunꝛ hic vt diuerſa.Et pōt dici ꝙ miniſteriū idē eſt ꝙ officiū ſeu dignitas.j.q.j.multi.Beneficiū vero ſumiꝛ hic ſtricte vt differat ab eccleſijs ⁊ foꝛte capiꝛ hic ꝓ beneficijs ſimplicibꝰ q̄ ſunt in eccleſijs.Eccleſie vero tenenꝛ hic ꝓpꝛie.beneficiū tamē largo ſumpto vocabulo cōpꝛehendit in ſe oīa iſta.vt in regula beneficiū.de regur.iur.li.vj.nā beneficiū ſic large ſumptum eſt beniuola actio gaudiū tribuēs capienti.vt in lib.feu.in.c.j.quib.mod.feu.amit. ¶ Not.ij.ꝙ quilibet clericus pōt dici ꝓximus noſter.⁊ dic ꝙ largo mō quiſqꝫ noſtre nature particeps pōt dici pꝛoximꝰ.⁊ ſic etiā infidelis rōne humanita

2 tis pōt dici ꝓximꝰ.de peni.diſ.ij.ꝓximos. ¶ † Not.ibi:anteꝗ̄ vacent a contrario ſenſu.qđ bñficiū vacans pōt ꝓmitti.ſed dicūt doc.⁊ bene per hanc pꝛomiſſionē non afficiunꝛ manus oꝛdinarij quo minus teneat collatio alteri facta ſicut videmus in matrimonio carnali qđ tenet nō ob.ſpōſa

3 libus pꝛius cōtractis cū alijs:vt in.c.ſicut.de ſpō. ¶ † No. qđ ex pꝛomiſſione beneficij vacaturi de facili cauſatur votū captandi moꝛtem pꝛoximi ⁊ ideo quāto ſuperioꝛ eſt ſanctioꝛ tāto facilius debet abſtinere a pꝛomiſſionibꝰ vacatu

4 roꝝ beneficioꝛum. ¶ † Not.in verſi.cum vero.regulā qđ dignitates ⁊ alia beneficia minoꝛa debent cōferri intra ſex

c mēſes,nunquid habeat locum in executoꝛe pape [c]:vide bo. gl.in cle.ſi de beneficio.de pꝛeben.hoc tamen non pꝛocedit in dignitate epiſcopali ⁊ in eccleſia collegiata regulari.daꝛ enim in iſtis minꝰ tempus ad eligendum.vt in.c.ne pꝛo de

5 fectu.ſ̄.de elec.⁊ diceꝛ.ĩ.cum gloſ. ¶ † Not.ꝙ capitulū poteſt habere poteſtatē cōferendi bñficia epiſcopo excluſo et hoc de iure ſpeciali : vt patet in.c.cū ex iniuncto.in fi.de he

6 re.⁊.xvj.qō.vij.omnes baſilice. ¶ † Itē not.caſum in quo inferioꝛ ſupplet negligentiā ſuperioꝛis,nam capitulū ſupplet negligentiā epiſcopi in collatione beneficij. ⁊ vide aliū

7 caſum.ix.q.iij.cū ſimus. ¶ † Ultimo not.qđ poteſtas conferēdi beneficia deuoluitur ad ſuperioꝛē gradatim.pōt eñ beneficiū vacare multo tempoꝛe.nam capitulum habet ſex menſes ſi nō confert deuoluitur poteſtas ad epiſcopū qui etiā habet alios ſex menſes:vt in.c.licet.de ſup.negl.pꝛela. eo negligēte deuoluitur ad metropolitanū qui habet alios ſex mēſes vt hic.⁊ eo non cōferente deuoluitur poteſtas ad patriarchā cui ſubeſt archiep̄s.ſi aūt nō habet ſuperioꝛem tunc deuolueretꝛ ad papā.vt in.c.licet.pꝛeallꝰ.Cōclude ergo quod gradatim fit hec deuolutio.vnde ſi cōtingeret aliquē iſtoꝝ eſſe exemptū:poteſtas ab eo deuoluiꝛ ad papā.quia nō ſuperioꝛ nō poteſt ſupplere negligentiam alterius:vt in

8 d.c.licet. ¶ † Et ex his infertur quod metropolitanus hic ſupplet negligentiā ep̄i ſi ep̄s nō eſt exemptꝰ : alias poteſtas deuolueretur ad papā.⁊ ſic intellige iſtū tex.Nec ob.ſi opponatur de capitulo quod ſupplet negligentiā epiſcopi tamen non eſt ſupꝛa epiſcopum.dico enim ꝙ capitulū ſupplet non ratione ſuperioꝛitatis : ſed pꝛopter cōiōnē que eſt inter epiſcopum ⁊ capitulum:vt in.c.requiſiſti.ſ̄.de teſta.⁊ per hoc iſte tex.reſtringi debet in hac deuolutiōe de epiſcopo ad capitulum ad beneficia que pertinent ad epiſcopū ꝓpꝛio iure.In beneficijs autē deuolutis ad epiſcopum pꝛopter negligentiam vel delictū inferioꝛis pꝛelati non fit deuolutio ad capitulū ſed ad pꝛoximū ſuperioꝛē:quia in iſtis deuolutis nō eſt tanta cōmunio inter capitulū ⁊ epiſcopū ſicut in ſpectātibus iure pꝛopꝛio.ita notāter dicunt docto. in capit.vnico.ne ſede vac.lib.vj.⁊ in.c.ꝗ̄ꝗ̄.de elect.eo.li.et vide per Imo.in cap.cum in cunctis.eo.tit.⁊ hoc notabis.

9 ¶ † In gl.ij.in fi.dic clarꝰ quod receptio in canonicū fuit facta de pꝛeſenti:ſed pꝛomiſſio pꝛebēde vacature ibi appꝛobatur reſpectu canonie.nec cōſequitur ibi pꝛebendam pꝛincipaliter reſpectu pꝛomiſſionis:ſed ex quo erat iam canonicus nō debebat eſſe ſine pꝛebenda.Si autem ſimpliciter ꝓmitteretur canonicatus vacaturus:tunc nō valeret ꝓmiſſio vt hic:⁊ in c.deteſtanda.eo.tit.lib.vj. ¶ In gloſſ.in ver. condemnare.ibi.li.vj.Hoſtien.dicit quod hec litera dū allegat leges gentiliū loquitur de legibus ffoꝛum.de acquiren. poſ.l.hereditatem.⁊ de dona.l.quidam.de verb.obliga.ſtipulatio hoc modo concepta.nam iura que gloſſ.allegat ſunt imperatoꝛum qui non fuerunt gentiles ſed chꝛiſtiani

⁊ in hoc

⁊ in hoc nõ est vis ipsi etiam imperatores hoc prohibuerunt postmodum vt in iurib⁹ allegatis. Et de hoc an ⁊ quãdo valeat pactũ de futura successione. plene not. Bart. ⁊ alij in. d. l. stipulatio. ⁊ in. l. fi. C. de pac. †Et breuiter ꝙ aut sit pactũ de successione legitima cõseruãda: ⁊ valet: vt insti. de leg. agna. suc. in fi. ⁊ hic quia hoc pactum est legi cõsentaneũ. Aut sit pactum ad futurã legitimam successionẽ diminuendam[a]: ⁊ tunc sine iuramẽto nõ valet: vt in. l. pactum. C. de colla. sʒ iuramento firmat̃: vt in. c. ij. de pac. li. vj. Quandoqꝫ fit pactum ad successionem futurã prebendã[b] seu ad tollendum arbitriũ vltime dispositionis ⁊ non valet: quia contra bonos mores: vt in. d. l. stipulatio hoc modo. adeo quod secundũ Bar. non firmatur iuramento. argu. regule nõ est obligatorium. in. vj. Aut fit pactum de certo modo diuidendo[c] acquirẽdo per successionem futuram: ⁊ tunc si fit in genere valet. arg. in. l. iij. ff. ꝓ soc. Si vero fit respectu certe persone: vtputa sup here ditate titij. ⁊ nõ valet nisi consentiatis de cuius hereditate agitur: vt in. d. l. fi. C. de pac. ⁊ hec procedunt regulariter. ¶ † Et inducitur ad questionem. Nunquid possit quis pacisci in vita vt bõa alicui⁹ ad eũ pertineant irreuocabiliter post mortem. ⁊ Dy. tenuit qđ sic: donando omnia bona sua ⁊ interponendo iuramentũ. hoc tamẽ communiter nõ tenetur. Aut enim quis donat alicui presenti hereditatẽ suã ⁊ nõ valet. vt. d. l. postulatio. Aut oĩa bona sua presentia ⁊ futura[d] ⁊ etiam nõ valet ẜm Bar. quia tollit libertatẽ faciendi testamentũ ecclesie tamen[e] põt fieri hec donatio ẜm eum vt ipse no. in. l. fi. preal. posset tamẽ dici quod etiam cuicunqꝫ facta valeat: qꝛ potest esse hereditas sine rebus corporalibus: vt in. l. hereditatis. ff. de verbo. signifi. ⁊ ita tenuerunt multi legiste moderniores. ⁊ aperte ꝓ hac opi. facit ratio Bart. ĩ auẽ. ingressi. de sacrosanc. eccle. Aut donant̃ bona p̃sentia ⁊ valet donatio ẜm oẽs. l. fi. C. de pac. ¶ In gl. in ver. intra sex mẽses. ibi: de ele. c. vlt. dic qđ ibi nõ erãt canonici impediti eligere: qꝛ poterãt petere licẽtiã a superiore. nõ eñ fuit eis interdictũ vt nõ eligerẽt. sed vt nõ eligerẽt sine licẽtia superiorũ: vñ poterãt sibi ꝓuidere petendo licẽtiã ⁊ dic ꝙ tp̃s istud semestre est vtile certo respectu: qꝛ nõ currit tp̃e impedimẽti sed alio respectu est cõtinuũ qꝛ currit in dieb⁹ feriatis. ⁊ qđ tẽp⁹ dicat̃ cõtinuũ: ⁊ qđ vtile: dic vt no. in cle. vnica. de ĩ integ. restitu. ⁊. ff. de diuer. ⁊ temp. prescri. super rub. ¶ In ea gl. ibi. de arbitris. celsus. dic qđ in casu nostro nõ potest mora purgari qꝛ per lapsum huius tp̃is incõtinenti deuoluit̃ potestas ad superiorẽ: vt in iuribus alleg. in glo. sʒ generaliter qñ mora possit purgari[f]: dic vt nota. in regula mora. de reg. iur. in. vj. ⁊. c. potuit. ꝭ. de loca. ¶ In ea. gl. ibi nulla licẽtia a supiore petita. ⁊ hoc dictũ gl. no. ⁊ ꝓ eo facit tex. in. c. post electionẽ. ꝭ. eo. nã ibi tenuisset collatio si deuolutio realiter fuisset facta. ad idẽ ca. bone. el. j. de elect. sentit Inno. in. c. constitut⁹. ꝭ. eo. ¶ † Extra gl. quero de quotidiana questione[g]. Nunquid istud tempus semestre habeat locũ in habẽte instituere presentatũ ꝑ patronũ. do. de rot. deci. ccl. tenẽt qđ nõ. loquitur eñ iste tex. in eo qui habet conferre: ideo non extendit̃ ad habentem instituere. respectu eñ institutionis fiende nõ reperitur tẽpus a iure limitatum: remedium est ergo vt recurratur ad superiorem qui prefiget terminũ debenti instituere. ⁊ si nõ instituit intra terminuʒ ipse supplebit. ad hoc qđ no. in. c. ex parte. ꝭ. eo. ti. Et põt esse rõ huius dicti. nã debens instituere nõ debet habere tp̃s ita prolixum sicut is q habet cõferre cũ institutio fiat de persona presentata. vnde nõ habet superior nisi illũ examinare. al's sequeret̃ ꝙ beneficiũ possit vacare longo tempore. † nã patronus habet sex menses ad presentandum vt in c. vnico. de iurepatro. li. vj. si superior haberet alios sex menses ad institutionem vacaret sic beneficiũ per annum anteq̃ deuolueret̃ potestas ad alium superiorẽ: ⁊ idem puto dicendum in eo qui habet cõfirmare electionẽ[h] vt tempus sibi prefigatur per superiorem si electum differt intra tẽpus debitum confirmare. ¶ † Ultimo hic quero si patronus differt p̃sentare intra tp̃s sibi statutũ ad quẽ deuoluitur potestas: presupposito qđ ius instituẽdi pertineret ad prelatum inferiorẽ ep̃o. nam primo videt̃ qđ ad ep̃m fiat deuolutio: qꝛ iste prelatus inferior habet institutionẽ de iure speciali. qđ quidẽ ius debet restringi ⁊ nõ extendi ad collationem liberam que nunc est fienda propter negligentiam patroni. debet enim fieri deuolutio ad episcopum tanq̃ ad ordinarium. nam res de facili reuertitur ad naturam suam. xxxv. distin. ab exordio. ⁊. l. si vnus. §. pactus ne peteret. in fi. ff. de pact. sed in contrarium est glo. sing. in cle. vnica. de supp. neg. prela. que vult quod habens instituere habet tunc collationem liberam quod satis placet[i]. nam presentatio patroni non trãsfert aliquod ius speciale sed est quoddam initium seu quedam seruitus vt in cap. quod autem. de iurepatro. Ius enim spirituale transfertur ex sola institutione: vnde priuato per negligentiam solum tollitur seruitus illa ⁊ pura dispositio remanet penes debentẽ instituere. quod nota. semper quia subtilis est ista questio ⁊ posset de facto venire.

1 ☞ Beneficia vacantia possunt conferri: licet ille cui erant promissa anteq̃ vacarent appellauerit.

2 Promissio beneficij vacaturi non conualidatur data eius vacatione: quia promissio ab initio fuit nulla.

3 Appellatio minus legitima non impedit libertatem confernedi beneficia.

a ¶ Diminuendam. adde videndã que posui in. l. fi. C. de pac. in aposti. in impressione detortis.

b ¶ Perdẽdã. adde vidẽdũ ol. cõ. cxxxij. d. car. cõ. lxiiij. frã. de are. cõ. xvij.

c ¶ Diuidendo. Adde Anch. consi. cccciiij.

d Anto. Franci. ¶ Et futura. De donatione oĩm bonorũ presentium ⁊ futurorũ: an valeat vide q̃ plene habent̃ per An. imo. Ale. ⁊ alios ĩ. l. stipulatio hoc mõ cõcept. ff. de ver. obli. ⁊ tradit̃ ꝑ bal. ⁊ alios scri. in. l. fi. C. de pact. imo q donat oĩa bona p̃ñtia ⁊ futura põt testari nisi possessionẽ tradiderit ipoꝝ bonorũ. vt no. Bal. in auẽ. sed cũ testator. C. ad. l. fal. et vide Bar. in. l. cũ duob⁹. in. §. idẽ. ff. ꝓ soc. ⁊ adde qđ donãs oĩa bona põt retinere de bonis donatis tñ ꝙ viuat vt est gl. in l. in condẽnatiõe. de re. iu. ⁊ ĩ. l. si qs argentũ. in. §. sed in his oĩbus. et in §. si qs vniuersitatem. C. de doñ. qđ est intelligẽdũ verũ nisi donans sit artifex talis qui possit alimẽta lucrari de quo vide ꝑ bal. in. c. j. in p̃n. de nat. feu. in vsi. feu. vbi etiã dicit ꝙ illa gl. ĩ. d. l ĩ cõdẽnatiõe. est sin.

e ¶ Eccl'ie tñ. adđ eũdẽ cõ. xlix. ⁊. cij.

f ¶ Possit purgari. adde. d. Card. consi. cxlij. Jo. de imo. consil. xxxvj. Frã. de are. cõsil. xcv. Ro. consilio. ccccxxvij.

Sebasti. Sapia.

g ¶ Qõne. de hac qõne vide late ꝑ Hemi. post Joã. and. in. c. p. ⁊. g. §. verũ. de iurepat. lib. vj. ⁊ Ab. in. c. pastoralis. in p̃n. in. j. col. ꝭ. de iure patro.

Sebasti. Sapia.

h ¶ Cõfirmare electionem. Idẽ dicit Abb. in. c. ij. s̃. de elec.

i ¶ Satis placet. adde Lap. alleg. lxvij.

RElatum. † Bñficia vacantia cõferuntur non obstãte appellatione illorũ quib⁹ promissa fuerũt anteq̃ vacarẽt. h. d. secũdũ ibi: consultationi. ¶ Casus literalis. Aliqui recipiebãt ꝓmissiones de ecclesijs nõ vacãtibus: postmodum vacabãt. illi appellabant ne alijs cõferri deberent: querit̃ an tali appellationi sit deferendum. Respon. pa. ꝙ cũ tales ꝓmissiones in concilio Lateranẽ. predicto sint cassate: nunq̃ pretextu talis appellationis dʒ omitti quin ordinentur in eis persone idonee cũ vacauerint. Ber. ¶ † No. j. ꝙ promissio vacaturi beneficij non cõualidat̃ etiã data variatione illius beneficij. nã cum promissio a principio fuerit nulla ex sola vacatiõe subsequenti non conualidatur. argumẽ. in. c. auditis. de elec. ¶ † No. ij. ꝙ appellatio minus legitima non impedit libertatem cõferendi. Et not. ꝙ promittẽs beneficiũ vacaturũ nullo modo obligatur ad obseruãdum obligationem: quia damnata est a iure.

1 ☞ Collatio beneficij facta per collatorẽ: non valet si papa ante sibi rescripsit vt alteri conferret: et ad hoc misit executorem. 2. 7.

3 Executor datus ad dandum alicui canonicatum non potest ei conferre vel prouidere de prebenda vacatura. 8.

4 Inuestitura non transfert in inuestitum possessionem corporalem intellige quando inuestitura fit in absentia rei inuestite. 22.

5 Beneficia vacatura solus papa potest conferre. licet de honestate non debet facere.

6 Papa põt dispensare ꝯ statuta concilij gñalis.

9 Papa in quibus casibus non dispensat.

Bigam⁹ ex dispensatione pape ex causa facta potest promoueri ad sacros ordines.

10 Papa nõ dispẽsat in cõcernentibus fidem. 20.

11 Decime ex dispensatione pape an non soluantur.

12 Papa in totũ põt tollere votum ex cã: alias non. Episcopus vero non põt tollere in totum sed põt ipsum commutare.

Papa potest facere omnia que põt ipse deus claue tñ non errante.

13 Papa sine cã non potest quem absoluere a iuramento neqꝫ se ipsum.

14 Papa non potest dispensare circa vniuersum statum ecclesie: nisi ex aliqua iusta causa.

Papa nõ põt dare ptãtẽ principi seculari vt possit iudicare inter clericos: nisi ex magna causa.

15 Monachus ex dispensatione pape an possit habere proprium.

16 Papa non dispensat in secũdo gradu in linea inequali: sed in linea equali sic.

17 Papa nõ põt iudicari nec ab ĩperatore: nec a toto clero nec populo nisi de sola heresi: quo casu est deponendus non a semetipso: sed ab alio.

18 Papa cõsistẽs in pctõ mortali dʒ moneri ẜm denunciationẽ euangelicã: ⁊ si erit pctñ notoriũ per qđ ecclesia scandalizabit̃ ⁊ monitus nõ destiterit poterit priuari: quia sapit heresim.

19 Pape est obediendum circa omnia illa que precipit nisi contineant peccatum mortale.

20 Papa in oĩbus põt dispensare: preterq̃ in articulis fidei: vel preter ea que sui natura sunt mala.

21 Sententia an tollat: vel tradat dominium illi cõtra quem vel pro quo datur.

PRopofuit. † Si scribitur ei ad quem spectat collatio, dato executore ad prouidẽdũ per p̃sentationẽ literaꝝ collatori factã afficit p̃bẽda ita ꝙ collatio alteri facta non tenet. h. d. ẜm verum ĩtellectuʒ. Et due sunt partes principales. Primo narrat factũ cõtinens gratiam et executoris processum capituli contemptum: ⁊ duplex factum Celestini. Secũdo ponit mandatum

a ¶ Ordinarij. adde videndum Fede. consi. ccxcix. vbi late.

b ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Dispēsare. An papa possit dispēsare ꝯtra ius cōe sine causa tradit Feli. in. c. postulasti. co. xv. ver. quartus casus. s. de rescrip. ꝛ nunquid papa non verus sed quid papa reputatur hoc possit facere vide eundem Fel. in. c. capitulum. col. vlt. s. eo. titu. de rescript.

c ¶ Non tz. Adde quod voluit Ol. consi. cccxix.

☙ Sebasti. Sapia.

d ¶ Cōtra apl'm. Uide Ang. in. l. bene a zenone. C. de quadri. prescr. vbi dicit ꝙ papa nō dispēsat ī his que sunt ꝯ articulos fidei sed bene in his que pertinent ad vniuersalem statum ecclesie quia in his est maior apostolo. refert Feli. in. c. q̄ in ecclesiarū. colū. viij. ꝟ. ꝛ per hanc limitationē. s. de cōsti. vbi plura de potestate pape.

e ¶ Bigamo. add anch. cōsi. cxxvj. et de ptāte pape in dispēsationib⁹ vide per eundē cōsi. ccxl. ꝛ. ccclxxiiij.

f ¶ Epsaūt dispē sat. adde in quib⁹ dispenset eps. do. Cardi. ꝯsil. xxxv. Anto. Francis. ¶ In quibus casibus valeat dispensatio epi. vide spe. in ti. de dispu. in. §. nūc de epoꝝ. vbi plene ponit. ꝛ vide glos. in. c. minus. l. di. et do. car. in clem̄. j. in. §. j. de religio. do. ꝛ adde qd dispēsatio per missa epo pōt ab eo solo fieri sine capitulo vt est gl. in. c. cum ex eo. de elect. lib. vj. neqꝫ pōt eps dispensare cū corrupta vt fit abbatissa: sꝫ solus papa vt p. d. car. in cle. ij. §. statuimus. de statu mona. ꝛ tene menti qd dispensatio facta per epm vel alium inferiorē a papa non valeret nisi in casib⁹ permissis ꝛ causa cognita vt p domi. Ant. post Inno. in. ca. at si clerici. de iudi. ꝛ per eundē Inno. in. c. veniēs. de fil. p̄s. nec pōt eps dispensare cū illegitimo et facere eum habilem ad prebendam ecclesie cathedralis ꝛ notāt domi. de Ro. in decisio. cxxxix. incip. voluerunt domini. in nouis. ꝛ adde etiā ꝙ potestas dispensandi competens epo nō competit ei⁹ vicario. ad qd vide Pau. de ca. in consilio suo. cxvij.

Inno. ꝑmittens ꝓtestationē ꝛ ipsius motiuū. ibi: licet aūt. ¶ Casus literalis. Celestinus papa mandauit preposito ꝛ capl'o cameracensi: vt. T. p̄sbyterū reciperēt in fratrē: ꝛ assignarēt ei prebendam proximo vacaturā que ad donationē suā spectaret in ecclesia sua decano remēsi sup hoc executore cōcesso: sed cū decanus inuenisset eos cōtumaces dictum presbyterum inuestiuit de prebēda primo vacatura in ecclesia cameracēsi pertinēte ad donationē ipsoꝝ. tandem vacauit vna prebenda ꝛ ipsi eā alij assignauerunt. Celestinus hoc intelligens ꝛ volens ratū habere qd ab eodē decano factū fuit cassauit collationē factam a capl'o: ꝛ dictum presbyterum de ipsa per annulū inuestiuit: sed etiam dictus presbyter prebendā illam adhuc quiete habere nō potuit: cū alius eam possideret: accessit ad dn̄m Innoc. ꝛ exposuit ei oīa predicta. dicit ergo Inn. ꝙ licet nō sit intentionis sue inuestituras de vacaturis factas ꝯ canonicum institutū ratas habere qui potest cōtra ius dispensare: tamē cōsyderans qd dictus presbyter nō fuit inuestitus de vacatura sꝫ vacāte per celestinū que post cassationez cōcessionis quā fecit capl'm intelligebatur vacare: mādat papa preposito ꝛ capl'o cameraceñ. qualiter amoto ab eo quolibet detētore dictā p̄bendaz p̄fato presbytero assignare ꝓcurent. B.

¶ † No. j. ꝙ per mādatū fcm̄ ordinario dato executore ad prouidendū ex sola p̄ntatione afficit ptās ordinarij[a] vt collatio alteri facta nō valeret. ꝛ iste est ver⁹ intellect⁹ isti⁹. c. hodie magis approbat in. c. si capitulo. e. ti in. vj. hic tm̄ scriptū fuit capl'o ꝛ fuit datus executor ad prouidendū de prebenda in defectū capituli. vnde ex sola presentatione facta capitulo affecta fuit ptās capituli: ita qd collatio prebende postmodū vacantis alteri facta non tenuit.

3 ¶ † No. ij. ꝙ executor nō pōt ꝓuidere seu inuestire de vacaturo bñficio: lꝫ ergo posset cōferre canonicatū de p̄nti si hoc mandat: nō tamē dꝫ cōferre prebendam nisi prius vacet prebenda. ad idē ca. si capitulo. ꝛ. c. executor. eo. tit.

4 ¶ † Not. qd per inuestiturā nō transfertur possessio corporalis: nam celestinus hic inuestiuit clericum per annulū nec per hoc fuit translata possessio corporalis: imo in fin. mandat capitulo vt prebēdā assignet sibi dando possessionem. ꝛ de hoc vide qd latius dixi in. c. autoritate. s. ti. proxi.

5 ¶ † Not. in versi. lꝫ. qd lꝫ papa possit dare ius ad beneficia vacatura: nō tn̄ debet de honestate. vnde Innoc. hic fatetur se non velle habere ratā inuestituram de vacaturis beneficijs.

6 ¶ † Sꝫ not. ex isto ver. iuncto. c. ij. s. e. qd papa p̄t dispensare[b] cōtra cōciliū. nā. c. ij. fuit editum in cōcilio generali ꝛ nihilominus papa hic dicit quod supra illud ius possit dispensare. ꝓ hoc. c. significasti. s. de elect. vbi dr ꝙ in constitutionibus concilij intelligit autoritas pape sed dic vt ibi plene dixi.

¶ Oppo. cōtra text. videtur eīn contrarius sibi in multis locis. nā p̄io dicit ꝙ executor reperit canonicos contumaces: ꝛ ideo inuestiuit de prebenda vacatura. nam cū non potuerit inuestire de vacatura: vt in ver. licet. nō pōt dici qd canonici fuerint cōtumaces: qꝛ nō potuerūt dare prebendam vacaturam. Itē celestinus dicit qd valebat. factū decani: ꝛ tn̄ Inno. dicit ꝙ nō est sue intētionis habere ratā inuestiturā de vacaturis factā ꝛ nihilomin⁹ mandat illi ꝓ quo fuerat scriptū prebēdā assignari. Itē vr̄ iste tex. cōtra. c. dilectus. el. ij. s. de prebē. vbi collatio alteri facta contra mandatū pape tꝫ nec reuocatur: ꝛ tn̄ celestinus hic reuocauit collationē factā per capitulū.

7 † Solu. ex glos. colligunt plures lec. sed vera ꝛ cōis lec. est qd hic fuit scriptū non solū ordinario sed etiā executori: quo casu per solā presentationē literarum ordinario factā afficit ptās ordinaria vt collatio alteri postea facta non teneat: vt probatur hodie clarissime in. c. si capitulo. merito collatio facta postea per capitulū nō tenuit: ꝛ sic non obst. d. c. dilect⁹. qꝛ ibi fuerat scriptū soli ordinario. quo casu non abdicatur potestas ab ordinario id collatio alteri facta tenet sed qn̄ simul datur executor ad prouidendū in defectū ordinarij incontinenti cum ordinarius non vult parere potestas transfertur ad executorē: ideo collatio alteri facta per ordinariū nō tenet[c]: merito celestin⁹ cassauit illam collationē alteri factam: vnde illa cassatio refertur potius ad factū ꝙ ad ius: qꝛ vt predixi erat nulla ipso iure. vnde licet decanus male fecerit inuestiēdo de vacatura prebenda tn̄ presentatio literarū iam affecerat manus ordinarij. ꝛ in eo qd tex. dicit ꝙ reperit canonicos cōtumaces dic qd fuerūt cōtumaces in recipiēdo illū in canonicū: ꝙꝙ eīn prebēda nō vacās non possit cōferri tn̄ receptio in canonicū debebat fieri de presenti fm̄ mādatum pape. nec celestin⁹ cōtrariat Inno. vel ecōtra. nā celestinus voluit habere factū decani ratū in effectu. Inno. vero reprobauit formā quatenus papa inuestiuit de vacatura sed in effectu approbauit dū exequitur collationē factā p capitulū: ꝛ scdm̄ p̄dicta debēt intelligi varietates q̄ ponunt in gl.

8 ¶ † In gl. iij. ibi: ꝛ male. no. gl. iūcto tex. ꝙ executor dat⁹ p papā ad ꝓuidēdū de vacāte beneficio vel cū vacabit: nō potest cōferre bñficiū nō vacās sed dꝫ pri⁹ spectare vacationē. Et no. ꝙ gl. in fi. dicit qd celestin⁹ fuit motus de facto ꝛ nō de iure. dic meli⁹ vt predixi qd de iure: qꝛ collatio alteri facta nō tenebat nec habuit ratū factum decani in forma: qd ptꝫ ex eo qd ipse inuestiuit de vacāte. nam si voluisset habere ratū factū in forma fuisset cōtentus illa inuestitura decani. ¶ In gl. in ver. assignatis. in fi. dic ꝙ collatio ipso iure fuit facta p capitulū. vnde cassatio celestini refertur hic ad factū. ꝛ ad ca. dilect⁹ respon. vt. s. dixi.

9 ¶ † In gl. in ver. dispensare. not. bene hanc glo. quia notabilis ꝛ multū allegabilis in materia sua attingens multos casus dubios in quibus papa nō dispēsat. ꝛ vide quasi eosdē in Spe. in tit. de leg. super rubric. de dispensa. in. §. nunc breuiter. in vlti. col. Et inquantum glo. in princi. dicit ꝙ dispensat contra apostolum[d]: allegando. c. lector. xxxiiij. di. videtur glo. velle quod cum bigamo[e] potest papa dispēsare vt promoueatur ad ordines: licet apostolus aliud dixerit. Specu. tamē in loco preallegato videt sentire contrariū. sed tu plene vide per l. docto. in. ca. ij. de biga. vbi communiter tenēt primum. ꝛ intelligo qd dispensat ex causa. nam cum apostolus fuerit mot⁹ instinctu spiritussancti nō debet sine causa eius preceptum relaxari. arg. opti. in. c. cōtra. ꝛ. c. sunt quidam. xxv. q. j. ꝛ ita dicerem in casu sequēti in glo.

10 † Et in hoc potest dici capiendo alium casum exceptum a gl.: quod aut apostolus aliquid dixit circa fidem. ꝛ tunc papa nō dispensat in illo. ad hoc vide tex. x. q. iij. in. c. si is qui preest. vbi referuntur verba apostoli dicentis. qd etiā si angelus de celo diceret cōtrarium anathema sit. vnde fortius pape nō est credendum. ꝛ hoc voluit hic glo. ꝛ xv. dis. in. c. sicut. In alijs vero non cōcernentibus fidem potest papa dispensare ex causa: qꝛ ille qui dispensat non tollit legē: sed ex causa in certa persona vel ad tempus remittit ꝛ dispensatio quandoqꝫ necessaria est. l. dist. in. c. domino sancto. ꝛ. c. cū institueretur. nam quandoqꝫ ꝛ ipse deus dispēsauit cum patriarchis qui habuerūt simul plures vxores de quo dicendū: vt leg. ꝛ not. in. c. gaudemus. de diuor. sed sine causa nō puto qd dispensare possit quia non est dispensatio sed dissipatio: vt dixi post beatum Tho. Ioan. and. in. c. de multa. s. de preben. nec esset bona presumptio in papa si vellet dispensare cōtra dicta sanctorum: ꝛ maxime apostoli vt in. d. c. cōtra. ꝛ. c. sunt quidā.

11 † Excipit deinde glo. casum notabilem in solutione decimarum. De hoc qualiter papa dispēset in decimis non dandis dic vt plene not. Hostiē. in. c. nobis. j. de deci. vbi dicetur.

12 † Itē inquātū dicit glo. quod in voto dispēsat: intellige quādo hoc facit ex causa. nam sine causa nō potest tollere obligationem deo per votum acquisitā. vide gloss. not. in. c. non est de voto. Episcopus autē dispensat[f] circa votum: vt in. c. j. ꝛ quod ibi no. de voto. Sed credo quod hic sit differentia inter papam ꝛ episcopum. quia episcopus nō liberat ex toto a voto: sed cō mutat in causaz deo magis acceptā. vt in. d. c. j. sed papa potest ex causa ex toto liberare quemadmodū posset ipse deus quia verisimile est quod deus ex cā dedit potestatem suā inter homines vicario suo: alias non fuisset bonus paterfamilias si dimisisset gregem suum sine pastore qui ex causa posset omnib⁹ consulere. vt in simili dicit Innocen. in cap. quod super his. de voto. vnde vt dicit no. Hostiē. in. c. quāto. de translatio. prelato. cum idem sit dei ꝛ vicarij sui cōfessorium potest papa fere omnia facere que deus potest claue nō errante. Et idem dicit Innocen. de iureiuran. in. c. quāto. nam christus generaliter dixit petro. Quodcūqꝫ ligaueris ꝛc. ꝛ quia dixit quodcūqꝫ nihil excipit in. c. solite. de maio. ꝛ obedien. xxxj. q. j. qd si dormierit.

13 ¶ † Et idē dic circa iuramentū. nam sine causa papa illud nō relaxat. vt no. dixit Innocen. in. capitu. cum inter. de reuo. ꝛ gl. in ca. quanto. de iureiuran. ꝛ sic limita dictum huius gl. Ex quo infertur qd cum papa sine causa non possit aliū absoluere a iuramento fortius nec seipsum. argu. op. in ca. fin. s. titu. proxi.

14 ¶ † Demū glo. excipit vt nō possit papa dispensare cōtra vniuersalē

statum

a statum ecclesie[a] et notabis bñ hũc casum:qz cõprehēdit in se multos casus.et idē tenet gl.in.c.lras.de resti.spo.in ver.dispensare.Sed ↄtra hoc facit.c.nõ dz.de consan.et affi.vbi pena ex toto immutauit vniuersalem statū eccl'ie relaxādo ꝓhibitionē ↄiugii in.v.vi.et.vij.gradibus ↄsanguinitatis et affinitatis.vñ gl.vr̃ dubitasse in.c.q̃ ad ppetuā.xxv.q.i.sed ꝓ nũc põt solui ꝙ aut decolorat̃ status ecclesie ex tali dispēsatiõe seu immutatiõe et tunc papa nõ põt.et sic intellige hāc gl.et ↄsi.et vide bo.text. in.c.et si illa.i.q.vij.qd tenuit Spe.in loco palle.et archi.xxv.q.i.sunt quidam.Ex quo infertur papā nõ posse sine cā dare ptātē alicui pncipi secularí vt possit iudicare inter clericos:maxime cum puilegia clericorũ sint de iure diuino.vt not.xcvi.di.si imperator.et p Inno.in.c.ij de ma. et obe.Aut decoloraẽ status eccl'ie:vt puta qz subest cā mutandi vel dispēsandi et tunc credo ꝙ possit maxime circa vnum casum vel duos.sic intelligo.d.c.nõ dz.et ↄcor.gl.in.d.c.q̃ ad ppetuā.et.c.sunt qdā.Sed qui

15 dam sunt q de hoc dubitauerũt.†Dicit insup hic gl.et non dispēsat vt monachus habeat ꝓpriũ:de hoc plenius et melius vt dicet in.c.cũ ad monasteriũ.de sta.reg.vbi p doc.et p Jo.an.in regula semel duo dedica

16 tum.de reg.iur.lib.vj.in mercu.†Et in fi.gl.intellige ꝙ papa nõ dispensat in secũdo gradu inter ascēdentes et descendētes:sed in collateralib[9] dispēsat in linea equali:non autē in linea nõ equali vtputa vt patruus

b possit ducere neptē[b] in vxorē.sunt em̃ isti in scđo gradu in linea inequali:sed cũ filiis duoꝝ fratrum poterit dispēsare.qz sunt in scđo gradu i linea equali:ita no.in.d.c.lras.vbi vide rõnem.et in.c.gaudemus.ꝑal.et

17 sic declara fi.glos.¶†Extra gl.dicit hic Host.ꝙ papa intantum hz sui

c ipsius ptātem vt ꝓ facto vel dicto nõ possit ab alio accusari[c] vel cõdemnari nisi de heresi.xl.dist.si papa.põt tñ si iacet in pctõ admoneri iuxta regulā euangelicā si peccauerit.etc.tam publice q̃ occulte iuxta qualitatē pcti:qz nõ est exẽptus a regula euāgelica.dicit tñ ꝙ alteri parti illius regule nõ subijcit̃:dũ dicit ꝙ si nõ audiuerit dic ecclesie:qz excepta causa heresis nõ põt iudicari etiā si imperator et totus clerus et popul[9] simul ↄuenīāt.ix.q.iij.nemo.et.c.alioꝝ.vñ quo ad papā exponit ipse illa verba dic ecclesie.i.deo vt ipsum cõuertat vel dic ecclesie triũphāti.i.celesti vt oret ꝓ eo.Ex his dictis Host.not.pulchra dicta.primo dñ sentit ꝙ in facto heresis põt accusari et ab alio ↄdēnari.nā alibi sit disceptatio vtrũ papa ab alio in causa heresis possit condemnari qz quidā vo-

d luerũt ꝙ debeat seipsũ deponere[d] sicut fecit in.c.nũc.xxi.di.sed plus plz hec opi.vt possit ab alio ↄdēnari et deponi in facto fidei. Et hāc opin. expresse tenuit Archi.in.c.fidei fauorē.de here.lib.vj.et facit.ij.q.vij.i.§. itē cũ balaā.ver.itē symmachus.et dicit Archi.in.c.fidei.ꝙ concilium erit iudex ꝓ quo vide gl.in.c.anastasius.xix.dist.et vide aliā glo.sing.in in.c.si duo.lxxix.di.q̃ dicit ꝙ si est dubium apud quē sit papat[9] duo-

18 bus vel plurib[9] ↄtendētib[9] sup eo cõciliũ erit iudex.†Scđo no.ex dicto Host.ꝙ papa existēs in pctõ põt admoneri ſm regulā euangelicam.de qua in.c.nouit.de iudi.lz glo.dubitauerit.ij.q.i.si peccauerit.q̃ dicit ꝙ ex quo nõ põt ab alio iudicari frustratoria est illa denũtiatio.sed tu dic melius q̃ dicat hic Host.ꝙ si pctm̃ papē est publicũ et inde scandalizatur ecclesia tunc tota regula euāgelica hz in eo locũ vt si admonitus nõ vult desistere:dicat̃ toti ecclesie.i.cõcilio et ab eo poterit puniri:qz est suspicio heresis ↄ̃ eum q stat in pctõ publico scādalizans ecclesiā et monitus nõ se vult corrigere.ita dicit gl.fin.quā alle.totus mũd[9] in.c.si papa.xl.di.serua ergo dictum Host.cũ pctm̃ est occultum seu cum ecclesia nõ scādalizat̃.lz vix põt accidere ꝙ ex pctõ publico pape ecclesia nõ scādalizaret.iuxta illud ꝓpheticũ.Si is q est vnctus peccauerit faciet po-

19 pulũ delinquere.i.p malũ exẽplũ.vt in.c.magne.de voto.†Dicit etiam Host.circa subditos pape ꝙ oẽs tenent̃ sibi obedire qcqd pcipiat dũmodo certũ sit ꝙ pceptum non contineat peccatũ mortale.nā in peccato mortali non tenent̃ sibi obedire:sed potius deo qui est verus ponti-

20 fex.xi.q.iij.iulianus.et.c.si dñs.et.c.requisisti.†In ptāte vero dispensan

e di dicit hic Vinc.ꝙ in oibus põt dispensare preter q̃ in articulis fidei[e] ꝙ satis mihi placet.et est dictum valde notabile.et intellige de dispensatione propriesumpta.s.quam facit ex causa rationabili.et vide Innoc. in.c.cum ad monasterium.de statu reg.vbi dicit ꝙ sine causa nõ dispēsat in his q̃ nõ sunt iuris positiui puri.et vide quod dixi in.c.de multa. §.de preben.dicit tamen Hosti.dictum Vincē.verum nisi interueniat peccatum mortale:qz in illo non dispensat intelligendo ꝙ sit peccatum mortale ex.l.diuina et non ex.l.positiua:qz illi nõ subijcitur.et credo ꝙ idem sentit Vincen.et vide glo.in.d.ca.literas.que idem voluit vbi dicit latius in his que sui natura sunt mala:papa dispensare non potest. de iureiur.et si christus.tu vide bo.tex.xl.di.c.i.et ista sufficiāt pro nunc.

21 ¶†In gl.in ver.vacare no gl.qz solet multũ allegari ꝙ per sententiā perdatur dominium.et colligitur ex tex.in eo quod dicit ꝙ per cassationem collationis vacauit pbenda.et sic prouisus perdit omne ius qd habebat in prebenda alias non diceretur vacare:sed glossa est verissima quando sententia est iuris priuatiua sicut fuit ista.Quid autem si esset iuris declaratoria:et an acquiratur dominium illi ꝓ quo fuit lata sententia.Dic de hac questione et precendenti:vt est bo.gloss.insti.de offic. iudi.in fi.per Cy.in.l.i.C.cõia vtriusq̃ iudi.per Bar.in.l.pomponius. ff.de acqui.pos.aliquid per Inno.in.c.cum nostris.i.eo.et per Joā.cal.

22 hic.¶†In glos.fi.ibi.i.collatam.h.d.glo.vt euitaret contrarium.nam ex quo iste fuerat inuestitus per Celestinum de prebenda vacante acq- fuerat omne ius:vnde frustra mādat papa in fi. illi pbendam assignari.sed dic ꝙ refertur ad corporalem possessionem ſm alium intellectum quē glo.subjicit et ille plus placet:qz per inuestituram in absentia factam non transfertur possessio:vt dixi in.c.autoritate.supra titu.pxi.Innoc.ponit hic vtrum executor possit prouidere de beneficio vacanti de iure et non de facto.quod vide qz de facto potest non de iure.

1 ☞Collatio beneficiũ vacātis si nõ sit facta intra sex mēses si trāsit in superiorē.si collator fuit legitime impeditus:qd tps currit a die notitie vacationis.7.8.vide.i.e.c.ex parte.nu.13.

2 Intrusus in beneficio dicitur ille qui sine autoritate illius ad quē spectat collatio:illud tenet.

3 Tēpus pfixum p negligētiā alterius nõ currit impedito:quocunq̃ impedimento iuris vel facti:secus si tps est prefixum in fauorē alterius:quo casu currit ignoranti vel impedito.

Executor testamenti si nõ potuit exequi testamentum intra annum:nihilominus deuoluitur potestas ad episcopum.

4 Collatio beneficiorũ deuoluitur ad solum papam qñ eps nõ potuit conferre qz est suspensus.nisi talis collatio esset cõis episcopo.et capitulo quo casu capitulum conferret.

5 Papa sicut p otest conferre omnia beneficia de mundo:et in collatione beneficiorum ↄcurrere cũ quolibet ordinario:licet non sit honestum ꝙ auferat alijs potestatem.

Papa est ordinarius totius orbis.

6 Saluusconductus datus alicui ad veniendũ ad aliquem locum intelligitur ꝙ possit ibi secure morari et secure redire.

7 Ignorātia ꝓbatur per iuramentum illius q illam allegat.vide.i.c.ex parte.nu.13.

9 Confirmatio in forma communi vel ex certa scientia quando dicatur.

10 Capitulũ qñ habet cõferre bñficia ex negligentia episcopi:an conferret qñ episcopus incipit esse in mora:an post lapsum sex mensium.

11 Restitutio in integrũ ex illa clausula gñali si qua mihi etc.an detur impedito ob suum delictum.13.

12 Suspensus ab officio tantum non potest conferre beneficia.

13 Dānũ qd qs hz culpa sua:quo casu sibi imputat̃. Casus fortuitus imputat̃ illi qui dedit operā rei illicite per quam ille casus venit.

14 Per delictũ clerici cõfiscantur bona sua patrimonialia non autem bona sue ecclesie.

Fiscus reperitur etiam penes ecclesiam.

Bona clerici delinquētis:an applicentur fisco ecclesie romāne an fisco prelati sui.

Bona clericoꝝ decedētiũ ab intestato sine eccl'ia vel consanguineis:veniunt ad prelatum eorum.

Mulcta que imponitur clericis pro delicto:an applicetur mulctanti.vide remissiue.

Q Via diuersitatē.

1 †Semestre ad eligendũ seu ↄferendũ a iure pfixum nõ currit legitime impedito.nec incipit currere nisi a die notitie vacatiõis et est tex.multum allega.et quotidianus.Due sunt partes principales. In prima Archidia.querela.In secunda cause cõmissio ibi:mandamus.Secunda subdiuiditur.Nam primo ponit mandatũ et soluit obstaculum.Secũdo duos casus excipit: ibi nisi.Et secũdum casum tripliciter exponit ibi sic tamen. ¶No.oẽs diuisiones capituli quando

a ¶Statum ecclesie.Adde Ro.cõsi.cccxlv Old.consi.cccxv.

a ☞Sebastia.Sapia.¶Statum ecclesie.Vide Abba.in disputa.sua incip.eps et qdā rector.col.xxi.ver.venio ad tertium membrum.vbi dicit ꝙ in constitutiõe pape p quam alteratur status vniuersalis eccl'ie requirit̃ euidēs causa que non presumitur in tali casu de quo etiam p Fel.in.c.si qñ.col. vi.§.de restitu.

b ¶Neptē.Adde Anch.ↄsi.cclxxiiij.vbi in factocõ suluit.

☞Sebasti.Sapia.

c ¶Ab alio accusari.Vide Calde. Ale.i.c.synoduz. i.col.xvij.distin. Fel.in.c.nõnulli.i pn.col.iiij.§.de rescri.et in.c.ij.versi. xxiij.si papa.col. ij.§.de pscri.Ro. in ↄsi.cccc.xxiij.in cip.quo discutienda.

d ¶Deponere.ad de videndum do. Car.ↄsil.cxlvij.et cl.et ibi qñ sit obediēdũ eius precepto.et late p Ro. eius consi.pe.vbi an papa possit accusari de quib[9] se corrigit eius.fin. fo.xiiij.

Ant.Franciscus. ¶Circa hoc qd hic dicit̃ de papa an possit accusari et de quib[9].dicas ꝙ papa neminem hz supra se nisi cõcilium gñale legitie ↄgregatũ p seipm coram quo põt solũ accusari de his q̃ discolorant statum eccl'ie vel de heresi.vt p glo.in c.si papa.xl.di.et idõ nõ põt etiā ab imperatore iudicari vt i.c.in scripturis.xcvi.dist.nec ab vllo alio cum nõ habeat supiorem.vt in.c.cũcta per mũdũ.et in.c. alioꝝ.ix.qõ.iij.et qd de heresi possit accusari coram ↄsilio hr̃ in.§.heres etiam.xvij.distinct.et in.§.item cum balaam.ij.q. vij.et p Archi.i.c. in fidei fauorē.de here.li.vj.et p do. Cardin.in.c.lz.de elect.in clem.ij.in §.nunciũ.ad fi.de here.vbi dicit qd cũ cõciliũ nõ possit facile congregari posset dānari de heresi p successorem qd etiam voluit do.Car.in.d.c.licet in fi.de elect.

e ¶Preter q̃ in artuclis fidei.Adde an papa possit dispensare qd quis possit saluari sine baptismo aut confessione.Feli.in.c.que in ecclesiaruz. col.vj.secunda conclusio ibi.idem in irregularitate.§.de constitu.

D

non intelligis tex. quia multũ declarant tex. ⁊ non inuanum sunt inuẽte diuisiones. qd bñ not. ¶ Casus literalis. Archiepiscopus eboracẽ. fuit suspẽsus a papa tempore suspensionis sue ⁊ etiam post ea quidam preter autoritatẽ ipsius intruserãt se in ecclesia eboracen. ⁊ aliĳs ecclesiis in quibꝰ collatio beneficiorum ptinet ad ipsum. sup his cõquestus est archieps dño pape. mãdat papa legato apo. se. qui erat in partibus illis: quatenus compe. lat oẽs illos qui acceperant prebẽdas vel ecclesias ⁊ dignitates pertinentes ad collationem archiepiscopi preter autoritatẽ ipsius ad eas resignãdas per sententiam excõmunicatiõis et subtractionez aliorum beneficioꝝ suoꝝ nõ obstante cõfirmatione aliqua a se. apost. in forma cõmuni obtẽta: nisi forte aliqui illas habuissent de speciali mandato apo. se. vel autoritate lateranẽ. ꝯcilĳ: ita tamẽ ꝙ tẽpus suspensiõis intra sex mẽses nullatenꝰ computetur: quia cõciliũ lateranense contra negligentes tantum fuit promulgatum. Itẽ archiepiscopus non potuit vti propria potestate in conferendis beneficĳs. ⁊ sic propria culpa suspẽsus fuisset a potestate conferendi: non tamen ad capitulum propter culpam illa collatio beneficioꝝ erat deuoluta: sed ad ipsum papam donatio pertinebat qui preter culpam aliquam põt conferre pbẽdas tempus etiã quo accessit ad papã ⁊ pmãserit ibidem ⁊ recessit intra sex menses nullatenꝰ cõputetur: ⁊ tempus sex mẽsium cõputetur nõ a tẽpore vacationis prebẽdarum: sꝫ a tẽpore notitie ipsiꝰ archiepi. Bern. ¶ Not. j. ex principio ⁊ tene illud menti ꝙ quemadmodũ hoies sunt difformes in corporibus. ita sunt difformes in animis. ⁊ hoc vult istud principiũ: ex diuersitate corporum sepe sequitur diuersitas animorum, ideo amicitia multum extollit: qꝛ quasi miraculose vnus est animꝰ amicoꝝ in diuersis corporibus. ideo papa assũpsit hic hoc exordium qꝛ erãt opi. in casu ĥ vtrũ epo suspẽso potestas deuolueretur ad capitulũ: ⁊ vtrũ tempus suspensionis: deberet cõputari in semestri prefixo ad conferendũ. ¶ † Not. ĳ. ibi intruserũt ꝙ intrusus[a] in bñficio dicit ille qui obtinet beneficiũ sine autoritate illiꝰ ad quez de iure spectat collatio. ad idẽ. c. ex frequẽtibus. de instit. ⁊ dꝛ intrusus quia nõ itrauit per portaz: sꝫ quasi violenter ibi iniectꝰ. ¶ † Nota. iĳ. qd tẽpus pfixũ in odium neglıgẽtium nõ currit impedito impedimẽto iuris vł facti ⁊ de ĩpedimẽto iuris exemplificat ibi suspensione.[b] de impedimẽto facti exẽplifica ibi tẽpore quo stetit ĩ curia post absolutionem ⁊ tempore reuersiõis ⁊ hoc bene notabis. secus dic ꝙ qñ tẽpus esset prefixum non in odiũ negligentie sꝫ in fauorẽ alterius. istud enim tempus currit etiã ignoranti. pro hoc bo. tex. i. l. genero. ff. de his qui not. infa. vbi tẽpus anni currit etiam mulier. ignoranti mortem mariti. ⁊ vide gloss. no. in. c. statutũ. de preben. lib. vj. ⁊ no. dictum Spe. ĩ ti. de instru. edi. in. §. nunc vero aliqua. versi. itezꝙ si executor. vbi ponit vnuz dictũ singulare ⁊ quotidianum. dicit enim quod si executor testamẽtũ non potuit exequi intra annum: nihilominus reuoluitur potestas ad epm. ar. in. l. nulli. C. de ep. ⁊ cle. ⁊ in. c. nos. ĩ. de testa. nõ reddit rationẽ sed tu redde per predicta. nã illud tẽpus anni non fuit prefixũ in odiũ executoris: sed potius ĩ fauorẽ defũcti ne diu differat ipsiꝰ volũtas. de quo tamen vide quod dixi in repeti. c. cuz esses.[c] de test. ¶ † Not. ꝙ ꝑlato suspenso potestas conferendi beneficium non deuoluitur ad capitulũ nec ad archiepiscopũ: sed ad papã. pro hoc. c. j. ⁊ qd ibi no. de sup. neg. prela. lib. vj. sed tu limita hoc dictum ⁊ istum tex. prout habes tex. in. c. vnico. ne se. vac. lib. vj. ⁊ ibi etiam per glo. nã si donatio als collatio spectaret simul ad episcopũ ⁊ ad capitulũ: suspenso vel excõicato episcopo potest capitulũ conferre ⁊ dic latius vt ibi. ¶ † Not. ibi preter desid am. ꝙ papa etiã cessante negligentia prelatorum potest cõferre beneficia totius orbis: ad id c. ĳ. de preben. lib. vj. põt ergo papa concurrere ĩ collatione beneficioꝝ cuz quolibet ordinario: qꝛ ipse est ordinarius totius orbis. ix. q. iĳ. cuncta per mũdum: sed non est honestum vt auferat aliĳs potestatẽ contra rationem. Grego. in. c. ecce. xcix. di. ⁊ cõtra. c. peruenit. x. q. j. in fi. ¶ † No. ꝙ tẽpus accessus residentie ⁊ reuersionis pro aliquo negotio est pariter priuilegiatum. Ex quo infertur ꝙ si datur alicui saluusconductus[d] veniẽdi ad aliquem locum intelligitur ꝙ tute possit ibi morari ⁊ inde redire qꝛ frustra esset primũ sine reliquis. nam qui vult consequens vult antecedens ⁊ vide Barto. in. l. si cui. ff. ex qui. cau. ma. ¶ † Ultimo not. ꝙ tempꝰ semestre prefixuz ad conferendum non currit a tẽpore vacationis beneficĳ: sed a tẽpore notitie ipsius vacationis. dic tamẽ ꝙ prima fronte presumitur scientia vacationis. Est eñ presumptio contra debentẽ cõferre si distulit vltra sex menses tempore vacationis vt est tex. pulcher in. c. vt nostrum. in. §. porro. ĩ. vt eccle. benefi. hoc tamen limita quãdo beneficium vacauit de iure ⁊ de facto vt qꝛ nemo erat in possessione illius saltem colorate: tũc enim in dubio presumitur notitia vacationis. ita dicunt do. de ro. deci. cclv. dicunt tamen ꝙ si habẽs ius conferẽdi allegat ꝓbabilẽ ignorãtiã stareꝭ iuramẽto suo. arg. eorum que leg. ⁊ no. in. c. pastoralis. de except. ꝙ bene notabis.[e] vide etiam Ioã. and. in. c. ex parte asteñ. ĩ. e. vbi dicit ꝙ in presumẽda scientia vel ignorãtia vacationis debemus ꝯsiderare qualitatem beneficĳ. nã citius presumiꝭ scientia in magno ꝙ̃ in paruo ⁊ in curato ꝙ̃ in simplici. Item distãtia locoꝝ. nã faciliꝰ presumiꝭ sciẽtia in loco vicino ꝙ̃ remoto. arg. c. quanto. de presum. Item moduz vacandi ⁊ formã loci. ⁊ vide tex. cum gl. in cle. vnica. in fin. de cõce. prebẽ. ⁊ qd no. Do. in cle. qꝛ regulares. de sup. neg. prelato. ⁊ ex his potest superior informare motũ animi sui vtrũ presumaꝭ notitia a tempore vacationis vel statim post: non eñ in hoc põt dari certa doctrina. ¶ † Sed queritur quid si patronus negligit presentare intra tẽpus sibi prefixũ. ⁊ sic potestas libere ꝯferẽdi deuoluitur ad eũ qui habet ius instituendi iuxta ea que dixi in. c. ĳ. s̃. eo. nunqd istis qui habẽt libere cõferre dabiꝭ integrum semestre. Et quãdo incipiat currere tale tempus vide per dominos ꝺ rota loco preallega. vbi concludunt quod habebunt semestre. Et pro hoc facit ca. licet. de sup. negli. prela. ⁊ c. ĳ. s̃. eo. ⁊ c. si elec. lib. vj. Tempus autẽ istud curret etiam a die notitie. argu. hic ⁊ sentit aperte Innoc. in. d. c. licet. vbi dicit ꝙ ei ad quem spectat secũdo loco collatio tempꝰ non currit nisi a die notitie: et bene notabis. et idẽ in quolibet superiore ad quẽ gradatim deuoluitur potestas cõferendi. nã cũ hic tempus sit prefixum in odium negligentie non debet currere probabiliter ignoranti. ¶ † In glo. in ver. sub forma cõmuni. no. bene hãc gl. iuncto tex. ⁊ intellige primam partẽ gl. de cõfirmatione facta in forma cõmuni. de qua loquitur iste text. illa enim parũ aut nihil operatur vt hic habes bonum tex. de hoc vide per Bar. in. l. ⁊ qꝛ. ff. de iurisd. om. iu. Quãdoqꝫ fit confirmatio ex certa scientia ⁊ illa habet tres notabiles effectꝰ ⁊ in ea intellige secundã partẽ glo. in ver. verũtamẽ. vsqꝫ ad fi. Et quando dicatur in forma cõmuni. vel ex certa scientia: vide quod dixi in. c. j. et. ĳ. de confirma. vti. scilicet quãdo narratur totũ factum superioris est confirmatio ex certa scientia. si vero narratur in generali est confirmatio in forma cõmuni. † In glo. in ver. tempus ibi. ⁊ hoc qd tempus no. hanc particulam glo. vsqꝫ ad fi. ⁊ facit pro ea. c. fin. de elec. vbi currit tẽpus non volenti eligere sine licentia superioris: qꝛ debet petere licẽtiam als est in mora. Et aduerte in hoc ad tria mẽbra. nã quandoqꝫ bñficia spectãt simul ad collationẽ episcopi ⁊ capituli ⁊ tũc nulla mora spectata potest capitulum episcopo suspenso vel excõicato cõferre. Secunduz mẽbrum quãdo potestas pertinet ad epm sed cum consilio vel consensu capituli: ⁊ tunc eoipso qd eps est in mora petendi absolutionem: capitulum potest cõferre hec duo mẽbra probãtur in. c. vnico. ne se. vacã. lib. vj. Tertium mẽbrũ qñ potestas solũ spectat ad epm: ⁊ tũc lꝫ eps sit in mora: nõ tamen capitulũ potest conferre: sed debet expectare lapsuz sex mẽsium a tempore more: ⁊ in hoc casu intellige hũc tex. ¶ † In glo. in ver. non tamẽ valuit. ibi item ei vbi transfuge. i. ei qui fugit ad hostes non datur beneficium restitutionis in integrũ: licet interim nõ potuerit agere gl. nõ soluit: sed potest dupliciter solui. Primo quod culpa illius fuit causa immediata huius impedimenti: merito sibi imputaꝭ. vt in c. sicut. de testi. ⁊ in. c. fi. de iniurĳs. sed in casu nr̃o nõ culpa sed pena culpe fuit causa immediata huius impedimenti. nam sententia suspensionis fuit pena culpe. vnde nõ debent imputari ea que sequunꝭ ex pena ⁊ in hoc est iste tex. no. sic intellectus. ⁊ vide glo. que hunc intellectum approbat que originaliter fuit Compo. in regula imputari. de regu. iur. lib. vj. Secunda solu. quod illa loquitur de beneficio restitutionis quod est extraordinarium ideo non est ita fauorabile. sed tex. iste loquitur de tempore ordinario ⁊ prefixo in merum odium negligentie. Et in fi. gl. dic ad illud. c. si celebrat. qd ibi loquitur de suspensione minori que contrahitur per participium cum excommunicato. hic vero loquitur in suspensione maiori lata a iure vel ab homine. ¶ † In glo. in ver. a qua in fi. dic quod non est verum ꝙ hoc colligatur ex tex. sed gl. hec dicet propter opi. Io. an. ⁊ Lan. qui dixerunt quod suspensus ab officio tantuz potest conferre beneficia. qꝛ ꝭm eos potestas conferendi pendet a iurisditione ⁊ non ab officio ordinum. sed tu de hoc dic vt plene no. ꝑ glo. et doct. in. c. cum dilectus. de consue. vbi communis opi. est in oppositum. sufficit enim suspensio ab officio. quia ea que sunt iurisditionis sunt annexa officio. de quo dic vt plenius no. in loco prealle. ¶ † In gl. in ver.

fuerit.

[a] ¶ Intrusus. adde qs dicaꝭ itrusus. Cal. cõsil. vĳ. de verb. sig.
Anto. Francis.
¶ Add ꝙ intrusus dꝛ qui iniuste detinet beneficiũ ⁊ teneꝭ ad restitutionẽ fructuũ vt in. c. cũ dilectꝰ. de pur. ca. nã bñficia eccłiastica nõ pñt possideri sine legitima istitutione. vt in regula. j. de re. iu. li. vj. ⁊ si qd facit intrusus nõ valet. vt i. c. oẽ ꝙ. xxv. q. j. ⁊ hr̃ ꝑ Innoc. in. c. nihil. de elec. ⁊ id dicebat Bal. i. l. pe. de pig. act. ꝙ itrusus nũꝙ̃ dꝛ tolerari ĩ bñficio ⁊ quõ ꝯ itrusum formeꝭ libellus qñ cõuenit. vide ꝑ Spe in ti. de elec. in. §. j. in vers. contra intrusum.
Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Intrusus. quot modis qs dicaꝭ intrusus declarat Feli. i. c. I nr̃a. col. vĳ. ver. quot modis. s̃. de rescript. ⁊ in. c. veniẽs. in ꝟ. no. ꝙ intrusus. ĩ. de accusa.

[b] ¶ Suspensione. add tñ ꝙ Ro. cõsil. viĳ. cõsuluit qd ei qui iurauit nõ appellare currat decẽdiuz si nõ appellauit rõne periurĳ.

[c] ¶ c. cũ esses. Add que ibi ponã deo duce.
Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Saluusconductus. vide bal. in l. j. ff. ad. l. iul. ma. ⁊ in. l. vtimur. ff. ꝺ sepul. vio. cũ alle. ꝑ Feli. in. c. ĳ. col. j. s̃. de treug. ⁊ pac.

[e] ¶ Bñ notabis. Adde ꝙ L ap. alleg. ĳ. dicit ꝙ non crediꝭ epo dicẽti vacationez ignorasse: qꝛ teneꝭ visitare ecclias. ⁊ dicit do. Card. cõsi. xcix. ꝙ tpa cõferẽdi bñficia cõputãtur a die sciẽ ⁊ ꝙ̃liter ꝓbeꝭ ignorantia. vide Ro. consi. ccclxxxĳ.

fuerit. in fi. in his contrariis habetur quod omnia que pcedunt ex culpa alicuius sunt sibi imputāda. nā qui dat operā rei illicite tenetur etiam de casu fortuito. in c. tua. et quod ibi no. ĩ. de homi. hoc ɔtrium vario modo hic soluit. Sed vera solu. est illa quā dixi. s. in illa gl. q ea que proueniūt immediate ex culpa imputantur culposo: et ita loquuntur cōtraria. et vide bo. tex. cū gl. in c. vnico. de custo. eucha. et in c. sicut. de testi. ea vero que pueniunt nō immediate ex culpa: sed ex snia seu pena culpe non imputantur: vt hic[a] quoniā nō debet quis duplici pena cōteri: vt in c. at si clerici. de iudi. et in hoc notabis istum tex. nā sententia suspensa fuit hic causa immediata huius impedimenti, non autem culpa pcedens, et regulariter inspici debet causa immediata et non mediata. xxiij. q. v. de occidēdis. vide tex. cū gl. bo. in c. decetero. ĩ. de hom. ¶ † In gl. in ver. preter ibi: item arg. no. sem per hanc glo. et intellige de bonis patrimonialibus. nā bona ecclesie non debent confiscari propter delictum suū. in c. excommunicamus. ĩ. de here. in §. j. et facit regula delictum persone. de reg. iur. lib. vj. Et no. gl. in eo quod ecclesia dicit habere fiscum[b] et not. text. qui vtitur hoc verbo in cle. ij. de here. sed hec gl. nō aperit vtrū fisco ecclesie romane an fisco plati ista bona clerici dānati applicent: sed tex. in d. c. excōmunicam⁹. notabiliter potest adduci q ibi ipso iure cōfiscātur bona clerici debent applicari ecclesie[c] in qua fuit intitulatus. ex quo aliud non exprimitur in sententia vñ queadmodū secundum canones antiquos bona clerici decedētis sine ɔsanguineis ab intestato deuoluunt in ecclesiā vbi fuit intitulat⁹ vt not. in c. j. de succes. ab intesta. et expresse. xij. q. vlti. c. si. ita in casu nostro. Si autem nō habet ecclesiam seu beneficiū tūc puto q eps occupabit p camera sua. ad hoc qd no. Inn. in c. insinuāte. ĩ. qui cle. vel vo. et Fede. consi. xx. et facit quod no. Io. an. in c. cū olim. el. ij. de priui. et idē dicas qñ clericus moritur ab intestato[d] sine ecclesia et sine cōsanguineis. An autem mulcta que imponitur pro delicto ipsi clerico applicet superiori mulctanti. dic vt plene leg. et no. in c. dilectus. de of. ord. et in c. licet. de penis. et in c. j. de homi. li. vj. hodie vero regulariter bona damnatorum nō cōfiscātur nisi in quibusdam casibus. sed veniunt ad succedentes ab intestato vt in auf. bona damnatorum. C. de bonis proscrip. et ista no. bene.

1 ☞ Rescriptum impetratum ad beneficia dicit surreptitiū si nō facit mētionē: qd illud beneficium saltem de facto ab alio tenebatur. 7. 13. et intellige vt. ĩ. nu. 16. vide. 20.

2 Collatio beneficiorum ex negligētia illorū qui habent conferre deuoluitur ad papam.

Collatio beneficiorū deuoluitur de superiore in superiorem ex eorum negligētia et vnusquisq habet sex mēses. vide. s. eo. c. fi. nu. 7. et. s. c. proxi. nu. 8. et. ĩ. e. c. ex parte. nu. 13.

3 Electio si non fit facta ab habentibus ptātem eligendi itra sex menses trāsit potestas eligendi ad proximū superiorē.

4 Eps acceptans aliam dignitatem non priuat episcopatu ipso facto et collatio secunde dignitatis tenet. 7.

Episcopatus non potest deseri nec renuntiari sine expressa licentia pape.

Epatus nō venit appellatiōe dignitatis i materia odiosa.

5 Rescriptū surreptitiū ad beneficia est adeo nullū vt pcess⁹ inde secutus sit nullus. 11.

6 In beneficialibus pōt haberi vera possessio sine iusto titulo licet talis possessio non erit iusta.

7 Eps quo casu pōt habere aliam dignitatem vna cū epatu ex dispensatione pape vel alterius.

8 Beneficium lz sit vacans tantum de facto: puta qr ali⁹ de facto possidet non pōt cōferri anteq remoueatur talis possessor a possessione. 19.

9 Executor datus ad beneficia vt ɔpellat ordinariū vt cōferat non poterat ipse puidere: ordinario nolente conferre.

10 Executor vt immittat aliquē in possessionem non poterit excommunicare contradictores.

Commissarius alicuius ministerij: an possit in eius executione exercere censuram.

11 Rescriptum surreptitiū ad beneficia est ipso iure nullū: ad lites vero est annullandum ope exceptionis.

Sententia lata ex falsis probationibus an valeat: vide remissiue.

12 Rescriptum ad beneficia: nō faciēs mentionē de primo lz inualido vel ope exceptionis vel ipso iure non inualidat.

14 Possessio qñ dicatur habere plurimū iuris: vel plurimum facti vel multum iuris: et multum facti.

15 Propter paupertatē vnius dignitatis potest fieri vnio alterius dignitatis vel beneficij.

17 Intrusus in aliquod beneficiū nō hz ptātem absoluendi.

18 Beneficium vacans siue de iure siue de facto an, et quo casu possit conferri: et a quo.

Beneficium collatum alteri: anteq ille acceptet: non potest alteri conferri.

19 Beneficium vacans de iure. si de facto retinet an possit alteri conferri nō vocato possessore vel quomodo: et nō facta mentione de tali retentione facti.

Possessio non debet alteri conferri non vocato possessore etiam iniusto.

Motus proprius principis tollit omnem surreptionem.

20 Beneficium vni debitum. licet alteri sit collatū: poterit primo conferri non facta metione de secunda collatione quia videtur facta in fraudem.

21 Clausula a moto quolibet illegitimo detentore qd iportet.

22 Collatio beneficij facta psone quocunq respectu inhabili an deuoluatur talis collatio in superiorem.

Homicida potest retinere beneficia si nō priuat: nam ipse non priuatur ipso iure.

Collatio beneficij facta homicide non valet.

23 Impetrans rescriptum ad beneficia non tenetur facere mētionem de euidenti iniusta possessione alterius in dicto bñficio. 16.

Possessio colorata vel non colorata quomodo et que dicat vide. ĩ. c. literas. nu. 5.

24 Possessionis titulum nemo cogitur alteri dicere nisi iudici et hoc intelligo in bñficialib⁹ in qb⁹ exuberat suū officiū.

Eps pōt ex officio suo exigere quo iure teneat duo bñficia incompatibilia: et habeat in aliquo beneficio titulum.

1 Cum nostris. ¶ † Est tex. multū allegabilis et hz materiā quotidianā. et. h. d. in sum. Nō valent litere ad beneficiū impetrate q de alteri⁹ colorata facti possessione nō faciūt mētionem. h. d. sm verū et oēm intellectū. Diuidit. Nā primo ponit gratiā et executionē thesaurario ɔcessam. scdo exceptionē ɔtra illam. tertio processum executoriū. quarto pnūllationē auditoris: quinto pnuntiatiōis ɔfirmationē: scda ibi verum. tertia ibi qd. quarta ibi: auditor. quinta ibi: nō vero. ¶ Casus literalis. Significatū fuit pape qd ppositura lausañ. ecclesie tāto tpe vacauerat qd donatio ipsi⁹ ad se. apo. fuerat deuoluta. vñ mādat papa epo et caplo lausañ. quaten⁹ ppositurā ipsam ɔferāt thesaurario lausañ. qbusdā sup hoc executorib⁹ sibi datis. Uerū prefati eps et canonici literis receptis corā executoribus ppositurā pdictā nō vacare dixerūt: qr lz ille q positus fuerat in epm fuit assumpt⁹: ad ipsam tñ ppositurā post cōsecrationē suā denuo fuerat ab ipsis canonicis electus et eā sicut antea possideat: qd dicti executores dicētes ɔtriū esse iuri cōi ipsam ppositurā de iure vacāte pfato thesaurario assignauerūt. hec oīa pposita et allegata fuerūt corā auditore dato a papa: et alia plura. Auditor de mandato pape decreuit vt qcqd factū fuerat a pdictis executorib⁹ haberet irritū et inane obtētu pdictarū literarū. eo qd per falsi suggestionē fuerāt impetrate et veri suppressionē. cū illa ppositura nō vacaret de facto q̄uis de iure vacaret: qr talis possessio plus hz facti q iuris. et do. pa. sniam illā hz ratā et firmā: et mādat qbusdā vt nisi pfatus eps sufficiēter ostēderit q vel ex indulgētia se. apo. spāli vel ex alia iusta cā et necessaria post ɔsecrationē suā ppositura ɔcessa fuisset eidē ɔpellāt ipm ad resignationē ipsius. deinde moneant et inducāt caplm lausañ. vt thesaurario ɔferri pcurent. Ber. ¶ † Et fuit decisio multū subtilis. Ideo no. pmo q beneficiū pōt tāto tpe vacare vt ei⁹ collatio deuoluat ad papā sm cōstitutionē lateranñ. ɔcilij. et loquit de. c. ij. s. e. in illo tñ nulla fit mētio de papa. Ex quo no. q illd. c. ij. puidēdo de. j. ij. et iij. gradu deuolutiōis: tacite vr prouidisse de oibus gradib⁹ vsq ad papā: vñ qlibet supior gradatim hz sex mēses donec veniat ad papā: vt clare colligit hic et i. c. lz. de sup. neg. pla. iūcto. c. ij. s. e. et hoc bñ no. ¶ † No. ij. q. c. ij. s. e. hz locū nedū in ɔferēte sz in habētib⁹ eligere. et sic electorib⁹ dat semestre tps ad eligēdū post cui⁹ lapsum deuoluitur ptās ad primū superiorē. nam in illo. c. ij. nō fuit mētio facta de electorib⁹: et tñ hic papa in deuolutiōe ptātis fundat se super illo ɔcilio lateranñ. hoc intellige exceptis epatib⁹ et ecclesijs regularib⁹ collegiatis: qr in illis dat min⁹ tps. vt in c. ne p defectu. de elect. ¶ † Nota. iij. q de multa et eius pena. s. de preben. non hz locū in epatibus. vñ si eps acceptat aliā dignitatē nō vacat epatus ipso facto nec collatio scde dignitatis non tz: et hoc ideo qr epatus nō pōt deseri sine speciali licētia pape in c. ij. de trāsla. pla. Itē cū illa pulsio sit odiosa

Sebasti. Sapiā.

a ¶ Ut hic. Uide q p istū text. cum glo. dixit Abb. in c. j. col. iij. s. de prescri. et q ibi tradit Fel. et qd etiā per istum tex. dicit. d. An. vt abbas ibi refert et lati⁹ Fel. in c. cum inter. s. de excep.

Anton. Francisc.

b ¶ An ecclesia habeat fiscū. Dicas q fisc⁹ dicit ipsū cōe non recognoscēs superiorē et in terris ecclesie fisc⁹ est eccl'ia romana vt per Bar. i. l. itē veniūt. §. ait senatus. hic alleg. x. de fisco eccl'ie no. do. car. i cle. ij. in §. j. de here. et vide Bal. in l. eā quā. in. xj. col. C. de fideicō. vbi dixit q fiscus eccl'ie romane est maior imperatore: et q priuilegia habeat fiscus vid Bald. in l. j. C. de her. vel act. vē. hic alleg. et in l. j. C. de priui. fisc. et p spec. in tit. de reo. §. itē si fiscus. et eūdē in ti. de dispu. et alle. in §. iiij. in ver. vel illud speciale. et ad de q materia fisci posita in tit. de iu. fi. nō hz locū in ciuitatibus et recognoscētibus superiorē vt p Bal. in l. aduersus. de fur. et p Alex. in l. ij. ff. de iu. fis. et in l. nō tm. ff. de peti. her. vbi dixit q fiscus est solius vrbis rome nō aliarum ciuitatū et vide etiā Bal. in l. j. in vlt. col. C. de her. insti tuē. vbi dixi quod nullus popul⁹ hz fiscum nisi qui nō recognoscit superiorem.

c ¶ Applicari ecclesie. Adde Ol. consi. xvij.

Sebastiā. Sapiā.

d ¶ Ab intestato. Uide Feli. in c. irrefragabili. §. j. ᵽ. iiij. conclusio. s. de offi. ordi.

ꝛ penalis nō faciens mētionē de epātibus: ſʒ de dignitatibus in gñe nō extēdiť ad epātus: qꝛ epat⁹ in materia odiosa apellatione dignitatū non venit: vt eſt glo.ſing.i.c.ij.de prebē.li.vj.facit.c.qꝛ periculoſuʒ.de ſen.excō.lib.vj.ꝛ.c.dilectus.j.eo. 5 ¶ †No.vlterius ꝛ tenebis ſemꝑ mēti ad hoc iſtū tex.ꝙ litere ſurreptitie impetrate ad bñficiū ſunt adeo ipſo iure nulle vt etiā ꝓceſſus executoris ſit nullus.nec diſtiguitur hic vtrū executores proceſſerint in figura iudicij vel nō ſed ſimpl'r fuit ꝓceſſus iudicatus irritus: lʒ aliq aliter ſenſerint i.c.ad audiētiā.s.de reſcri.vbi de hoc. 6 ¶ †No.ꝙ bñficiū pōt vacare dupliciter videlicet de iure ꝛ de facto. Itē d iure tm̄: ſʒ nō de facto vt qꝛ alius eſt in poſſeſſione colorata illius beneficij. Et ex hoc colligo vnū qd facit ad multa ꝙ i bñficialib⁹ pōt haberi ꝯa poſſeſſio ſine iuſto titulo: vt hic ꝓbať expreſſe ſed talis poſſeſſio non eſt iuſta.ꝛ ſic itellige regulā primaʒ.de reg.iur.li.vj.ꝛ hoc notabiliter facit ad materiam.c.in literis.de reſtit.ſpo.vt ſufficiat ꝓbare ſolā poſſeſſionem ad reſtitutionem obtinēdā. 7 ¶ †No.ꝙ i impetratione certi beneficij vacantis[a] nō ſufficit facere mētionē ſimpliciter ꝙ vacat ſi alius eſt in colorata poſſeſſione facti: qꝛ illud verbum vacare poteſt verificari tam in iure ꝙ̄ i facto ideo in literis beneficialib⁹ que ſunt ambitioſe oportet qd verba narratiua verificētur omni modo quo verificari poſſunt tam in iure ꝙ̄ i facto.qd ſemper no. Itē collige ꝙ ſol⁹ papa diſpenſat vt epūs habeat aliā dignitatē cū epātu.ad hoc.c.de multa.p̄al.ſʒ ex cauſa iuſta ꝛ neceſſaria pōt ſuperior diſpenſare qd tñ intellige.vt.j.dicam in gl.vlt. 8 ¶ †Vltimo no.ibi: ad reſignationē ꝛc.ꝙ anteꝙ̄ cōferatur bñficiū vt vacās debet remoueri poſſeſſor a colorata poſſeſſiōe: ne videatur facta collatio de beneficio nō vacāti.hoc tñ limita vt.j.ſubijciā. 9 ¶ †In gl.ij.in fin.hanc glo.diuide i duas partes in prima proſequitur nunquid executor deputat⁹ ad cōpellendum ordinariū vt prouideat: poſſit ꝓuidere ordinario nolēte conferre. In hac.q.glo.concludit ꝙ nō: ſed ſimpliciter pōt cōpellere.ſecus ſi eſt deputat⁹ executor ad prouidendū in defectū ordinarij.ꝛ hanc opi.glo.tene.licet Hoſti.aliter ſentiat.ſʒ Jo.an.ꝛ cōiter doc.ſequunť dictuʒ glo.ꝛ vide qd dixi in.c.pro illorū.s.de preben.vbi ponit Inno.diſtinctionē inter mandatū vt faciat aſſignari ꝛ mādatum vt compellat. 10 ¶ †In ſecūda parte que incipit i ꝟ.ſed ſi gl.hic querit de queſtione quotidiana. Nūquid deputatus vt mittat aliquē in poſſeſſionē poſſit excōicare contradictores: ꝛ Joā.antiquus gloſſator tenuit[b] ꝙ nō.ſʒ Ber.gloſſator noſter tenuit opinionē Bern.ſeqtur hic Hoſtiē.per illud.c.ex literis.alleg.in glo.ſed Jo.an.remittit ſe ad no.in.c.ſi.de offi.dele.ꝛ ibi tenet primā opi.ſ.Jo.niſi apponatur clauſula cōtradictores ꝛc.ꝛ hec opi.pl⁹ mihi placet ꝛ vide circa hoc quod dixi in.c.pro illorū.prealleg.vbi hāc q̄ſtionē latius tetigi.ꝛ ad.c.ex literis.dic ꝙ ibi fuit mādata executio ſimpliciter: ita ꝙ delegatus trāſtulit in executorem poteſtateʒ ſuā: ſed queſtio noſtra procedit qñ ſimpliciter fuit commiſſum nulluʒ miniſteriū.tene tñ menti gl.naʒ generaliter poteſt adduci ad queſtionē. Nūquid is cui cōmittitur nudū miniſteriū poſſit ꝓ illius executione exercere cenſuram.[c] ¶ †In gl.in ver.falſi ſuggeſtionē.in.fi.hec gl. 11 inculcat diuerſa iura in.q.quam format, nam quedā loquūtur qñ reſcriptū fuit ſurreptitiū ſeu falſuʒ: q̄dā quādo ꝓbationes producte in iudicio fuerūt falſe.ꝛ querere nunquid valeat ſentētia eſt implicare duas q̄ſtiōes ſatis diuerſas. vnde dic ꝙ ſi reſcriptū eſt ſurreptitiū ꝛ ē impetratū ad bñficium eſt ipſo iure nullū nec proceſſus inde ſecutus valet. vt hic.ꝛ no.in.c.ad audientiam.el.ij.s.de reſcrip. Si vero reſcriptū datur ad lites ꝛ tunc nō eſt nulluʒ.ſʒ annullandū ope exceptionis.de quo dic vt plene no.in.c.cū dilecta.et i c.ceterū.de reſcrip.ꝛ.c.ſuper literis.eo.ti. De alia queſtiōe qñ probationes fuerūt falſe nūquid teneat ſentētia.dic vt 12 plene dictū fuit i.c.licet.de proba. ¶ †In gl.in ver.nō vacaret ibi: ſed nō eſt ita.no.bene hanc glo.ſecunde litere impetrate[d] etiā ad beneficiuʒ non inualidantur ex eo ꝙ nō faciunt mentionē de prioribus inualidis: etiā ſi priores non ſint nulle ipſo iure ſed annullāde[e] per exceptionē.ꝛ idē tenet glo.i.c.ex tenore.de reſcrip.ꝛ in.c.ſuggeſtuʒ.de iure pa.ꝛ bene facit tex.in.c.oblate.de app.vide tñ ad limitationeʒ harum gl.quod no.Cal.in.c.noſtra.de reſcrip.ꝛ ibi tetigi. Et ad iſtū tex.dic ꝙ iſte impetrans expreſſe falſum qꝛ dicit ſimpliciter beneficiuʒ vacare qd tamē nō vacabat ſaltē de facto cum epiſcopus illud poſſideret p̄tēſo titulo legitimo ſed litere ſecunde non exprimūt falſum licet taceāt de prioribus.ꝛ glo.iſta eſſet clarior ſi vbi dicit ſic poſſeſſio ꝛc.dice- 13 ret hec poſſeſſio ꝛc. ¶ †In glo.in ver.talis poſſeſſio.i fi.gl.hic loquitur nimis generaliter.ꝛ melius loquitur.j.in gloſſ.penult. Inno.dicit hic qd illa poſſeſſio habet plus facti que poſſidetur ex tali cauſa que poteſt eſſe legitima ſicut i caſu nr̄o.nam poterit epūs obtinere ex ſpeciali gratia apoſtolice ſedis vl' potuit promoueri ex cauſa legitima vel neceſſaria. Et dic clarius ꝙ poſſeſſor dicitur habere plus facti generaliter prout dicetur i glo.ſequēti.ſed quo ad propoſitū noſtrum quo ad inualidandū literas non faciendo mētionē de poſſeſſione alterius: illa poſſeſſio dicitur habere plus facti cui ius nō reſiſtit intantū quin poſſit eſſe legitima.vnde cōſiſtebat hoc i facto: quia probabiliter dubitabatur vtrū cōceſſio eſſet legitima: ꝛ ideo de illa erit fiēda mentio: quia papa de facili nō dat literas contra poſſeſſorē beneficij pretēſo legitimo titulo quominus de tali poſſeſſione faciat mē- 14 tionē. ¶ †In gl.in ver.plus habet.in fi. multa dicēda forent ad explicationem materie hui⁹ gloſ.ſed quia nō multum facit ad materiā tituli nec ad intellectū.c.alleg.me nō extendo.ſed vide glo.quaſi conſimilem,i.l.j.C.de acquirē.poſ. Et dic ꝙ poſſeſſio dicitur habere plurimū iuris: quādo iuris diſpoſitio magis ꝙ̄ factū verſatur in ea.et dic qd in poſſeſſione que acquiritur nobis per ſeruū: parum facti verſatur cum acquiratur nobis ignorātibus et vſucapiendi cōditio: ſed iuris artificio totum procedit: ideo dicitur habere plurimū iuris ſicut in ſimili dicimus illum eſſe fructum naturalem in quo plurimuʒ verſatur natura licet ibi ſit aliqua hominis induſtria.vt dixi i ca.grauis.de reſtitu.ſpo.illa poſſeſſio dicitur habere plurimū facti[f] in quo magis verſatur factuʒ ꝙ̄ ius vt eſt illa quam acquirimus corpore animo noſtro.nam poſſeſſioneʒ acquirebam⁹ anteꝙ̄ emanaret iuris diſpoſitio iuxta illud: Quodcūqʒ calcauerit pes tuus tuum erit. Et vide.j.diſt.ius gētium.ꝛ inſti.de re.diui.§.quod vero.illa vero poſſeſſio habet multuʒ iuris ꝛ multum facti vbi multū operatur ius et multum operatur factū in poſſeſſione que nobis queriť per procuratoreʒ. naʒ vbi verſatur multū ius quia ſine facto noſtro acquiritur nobis poſſeſſio.verſatur etiam factū: quia ex tali poſſeſſione nō vſucapimus niſi a tempore ſcientie: vt in iuribus alleg.in gloſſ. Et in quantum glo. dicit quod hec poſſeſſio habebat plurimuʒ facti ꝛ quaſi nihil de iure.nō bene dicit iudicio meo: quia papa mandat hic inquiri vtrum iſte epiſcopus legitime poſſideret. vnde arbitror qd text.noſter eſt alienus a materia hui⁹ glo.ꝛ qd diciť habere hic plus poſſeſſio.facit qꝛ āteꝙ̄ detegereť vtrū epūs haberet ius hec queſtio cōſiſtebat plus in facto ꝙ̄ i iure qꝛ ius nō iducebat hic nullitatē ipo facto nec ꝓuationē: ex quo d nouo fuit aſſūptus ad illam prepoſiturā.alias glo.ſequēs diceret falſuʒ 15 que tamen communiter approbatur vt cū ea dicā. ¶ †In gloſſ.in ver.iuſta cauſa.vbi paupertas epātus aduerte.qꝛ iura que gloſſ.allegat loquūť in vnione.nam propter paupertateʒ vnius dignitatis poteſt fieri vnio alterius bñficij vel dignitatis.vt i iurib⁹ alleg.in gl.ꝛ in.c.ne ſede vacante.ꝛ.c.ſicut vnire.de exceſſ.pre.ſed nos hic loquimur ceſſante vnione.vnde poterat eſſe legitima cauſa hic.quia forte epūs nō erat in poſſeſſione epātus ſʒ exulabat ad hoc.c.ad ſupplicationem.de renū.ꝛ.vij.q.j.c.paſtoralis.vel forte fruct⁹ hui⁹ prepoſiture fuerant epō collati pro exoneratione debitoruʒ epātus qd fieri poteſt.vt not.i.c.vnico.j.vt eccleſ. 16 benefi.ꝛ.c.ſi propter tua debita.de reſcri.lib.vj. ¶ †In ea glo.ibi: ſed pone quod aliquis. No.hanc particulā gl.vſqʒ ad fineʒ. Ex qua habes quod nō nōis poſſeſſio facti inualidat literas de ea mētionem nō facientes vnde ſi clare conſtat beneficiū vacare non eſt neceſſe quod de tali poſſeſſione facti fiat mētio.ꝛ ſic vt dixi in predicta gl.tex.hic nō loquitur de ea poſſeſſione que habet plurimū facti ꝛ minimū iuris: ſed de ea que pretēditur ex legitima cauſa ꝛ potius cōſiſtit in facto.vtrū ſit legitima: quia ius ſuper ea aperte nō diſponit: ꝛ quod hoc caſu quādo poſſeſſio eſt euidēter iniuſta valeant litere: probo ratiōe naturali. ilud tacitū habet inualidare literas: quo expreſſo papa non dediſſet literas vel nō ita de facili vt in.c.ſuper literis.ꝛ in ca. poſtulaſti.de reſcrip.ſed expreſſo quod poſſeſſio eſt euidenter iniuſta: papa nō ſolum donaſſet imo facilius donaſſet ne noto- 17 rie diu poſſideantur per intruſum. ¶ †Et quia per talem ſolet deperire ſubſtantia eccleſiaruʒ: imminet periculum animabus ſubditorum: cū a tali non poſſint abſolui.xij.q.ij.alienationis.et in capi.dudū.el.ij.de electio. Sed quādo poſſeſſio eſt colorata ideſt pretēſa ex legtimo titulo preſuppoſito quod titulus nō ſit verus papa ita de facili nō dat literas ne videatur cōferre beneficium viuentis: ſed prius mandat inquiri vtrum ille haberet ius: et eo non habente

mandat

Sebaſti. Sapia.

[a] ¶ Bñficij vacātis.vide latiſſime p Feli.i.c.in nr̄a.in.xxxvj.correlario.s.de reſcript.vbi mlt'a accumulat circa hāc materiā ꝛ multa etiaʒ ſcribit do. Andr.ſicu.in.c.cū acceſſiſſent.poſt Bal.ibi.s.de conſti.

[b] ¶ Tenuit.adde videndum Old.conſi.lxxxi.

[c] ¶ Cēſurā. Adde qd voluit ro.cōſi.lix.et.cclij. Cal.ꝯſi.vj.de reſcript. Sebaſti. Sapia.

[d] ¶ Impetrate.vide Iaſ.in.l.j.C.ſi ꝯ ius vel vtil.pu.cum multis accumulatis p Fel.in c.ex tenore.col.ij.ver.de reſcripto.s.de reſcriptis.

[e] ¶ Anullande. Adde.d.Car.cōſil.xxx.et.xl.et.cj.Cald.conſil.xliiij.de reſcript.

[f] ¶ Plurimum facti.adde Old.ꝯſi.cxxxvj.circa finē.

mandet illũ remoueri ⁊ beneficium ſic vacans alteri confer
ri prout mandat hic in fi.c.⁊ in.c.q2 diuerſitatem.ſ.eodẽ.
18 ¶ †Et generaliter cum queritur an ⁊ quando beneficiũ ꝑ
a aliũ poſſeſſum poſſet alteri conferri[a] per ordinariũ vel per
delegatũ pape ſeu legati.diſtinguit hic calde.⁊ poſt eũ do.
Ant.⁊ dic adhuc latius ⁊ clarius ꝙ qñq3 beneficium va
cat de iure ⁊ de facto:q2 null⁹ eſt in poſſeſſiõe.⁊ tunc nõ eſt
dubium ꝙ tã ab ordinario ꝙ̃ ab executore pape põt cõfer
ri:vt hic a contrario.vt in.c.ij.ſ.e. Qñq3 beneficium vacat
de facto:ſed nõ de iure vel ſaltẽ beneficiũ nõ eſt liberum:vt
puta q2 eſt collatũ abſenti ⁊ nondũ acceptauit ⁊ tale bene
ficiũ põt alteri ꝯferri.ꝑ.c.j.⁊.ij.ſ.eo.⁊.c.ſi tibi abſenti.de ꝑ
19 ben.lib.vj. ¶ †Qñq3 vacat de iure ſed nõ de facto.⁊ iſte
eſt ꝓprius caſus noſter in quo diſtingue:q2 aut loquimur i de
legato aut in ordinario.In ordinario aut poſſeſſorio non
eſt colorata aliquo titulo ſed euidẽter iniuſta:⁊ poterit al
teri ꝯferri:etiã nõ vocato poſſeſſore, licet poſſeſſio non de
beat auferri eo nõ vocato.de hoc eſt caſus no.i.c.l3 eps.de
ꝑbẽ.li.vj.facit.c.de multa.ꝑal.Aut poſſeſſio eſt colorata: ⁊
aut loquimur in papa q eſt ordinari⁹ oim:aut i inferiori.Pri
mo caſu ſi ꝯfert ꝓprio motu t3 collatio ſm Cal.q2 motus
b ꝓpri⁹ excludit ſurreptionẽ.vt in.c.ſi motu[b] ꝓprio.de elec.li.
vj.Aut ꝯfert ad inſtantiã ⁊ non tenet impetratio ſeu colla
tio.arg.hic.nã ſicut nõ valẽt litere pape:ita nec collatio fa
cta ꝑ eũ.ar.in.c.cũ olim.de reiudi.vbi ꝓbat ꝙ collatio pa
pe facta ſurreptitia nõ valet. Scdo caſu in ordinario infe
riori diſtinguit Cal.vtrũ ſit ordinari⁹ tpalis: aut legatus
ꝑpetuus:aut ꝑlatus inferior.Primo caſu non t3 collatio
ſm eũ.ar.c.ſi.de off.leg.lib.vj.⁊ cle.ij.de offi.or.hã ſurreptio
cadit in legato ſicut in papa vt ibi:ſed collatio facta ab or
dinario ꝑpetuo t3 ſm eum l3 poſſeſſio ſit colorata . ⁊ videt
hoc ſentire Jo.an.⁊ Hoſt.hic mouent q2 apud ordinariũ
nõ cadit ſurreptio cũ ipſe ꝑſumat ſcire poſſeſſionẽ facti alte
rius.⁊ ſic põt dici ꝙ ꝑ veri taciturnitatẽ fuit habita colla
tio.⁊ ꝓ hac opi.facit gl.no.in.d.c.l3 eps.q dicit ꝙ poſſeſſio
bñficij apud aliũ exiſtẽs nõ impedit collationẽ ipſius ſi in
veritate vacat.ſed do.Ant.ſentit hic opp.tã in primo mem
bro qñ papa ꝯtulit motu ꝓprio ꝙ̃ in hoc vltimo membro
qñ collatio talis bñficij nõ ſolũ inualidatur ex ſurreptiõe:
ſed etiã ex defectu ptãtis.ſicut eñ non valet ſecũda electio
prima colorata nõ caſſata:vt leg.⁊ no.in.c.auditis.⁊.c.ꝯſy
derauim⁹.de elec.ita ⁊ forti⁹ nec collatio valere d3. ad hoc
c.inter dilectos.ĩ.de excep.prela.vbi no.tex.in collatione.fa
cit.c.q2 diuerſitatẽ.ſ.e.⁊.c.iſtud in fi. vbi papa mandat pri
us caſſari colorẽ poſſidẽdi ſeu bñficiũ reſignari ⁊ poſtea cõ
ferri.⁊ hãc opi.etiã añꝙ̃ viderẽ opi.do.Ant.ſemper cã te
nui:⁊ in papa dic ꝙ nõ ꝓcedit ex defectu nullitatis gñaliter
loquẽdo:ſed ex defectu ꝑſumpte volũtatis.nam motus ꝓ
prius ſolũ excludit ſurreptionẽ:nõ aũt firmat grãm cõtra
volũtatẽ ꝑſumptã ꝯcedentis.vt not.dicit Joã.an.in.d.c.ſi
motu ꝓprio.facit qᵭ not.glo.in clemen.ſi romanus.de pre
ben.in propoſito ergo papa in dubio non ꝑſumitur velle
ꝯcedere bñficiũ ab alio colorate poſſeſſum.all.in iuribus ꝑ
alle.vnde licet nulla culpa reperiat ex parte prouiſi motu
ꝓprio:adeſt tñ contraria voluntas preſumpta pape. In
ordinario vero inferiori nullitas cauſat ex defectu ptãtis:
q2 ius nõ vult vt beneficiũ alteri conferat vel ad illud alius
eligat niſi ꝯſtet de volũtate iuris poſſidẽtis ne videat bñ
ficium viuentis alteri collatũ:vt hic ⁊ in.d.c.inter dilectos.
⁊.d.c.auditis.⁊.c.cõſyderauimus.Scdo membro principa
li.ſc3 in delegato pape.aduerte.qñq3 litere ſunt valide ⁊ du
bitat nũqd extẽdat ad bñficiũ ꝑ alium poſſeſſum:qñq3 li
tere ſunt nulle.ſunt eñ valide qñ in gñe ſunt ꝯceſſe non ad
certum bñficium:⁊ tunc tales litere poſſunt mandari exe
cutioni in bñficio per aliũ poſſeſ.Sed debemus diſtingue
re ꝙ aut poſſeſſio nõ eſt colorata ſed euidẽter iniuſta: ⁊ tũc
põt conferri ꝑ executorẽ:q2 nihil obſtat vt voluit Cal.hic ⁊
20 Inn.in.c.propoſuit.ſ.eo.† ⁊ Cõpo.in.c.capitulũ. de reſcri.
vbi plus dicit ꝙ ſi ſecundus executor ꝯtulit tibi beneficiu3
mihi primo impetrãti debitũ:põt executor meus illud bñ
ficium mihi ꝯferre etiã nõ caſſata prius collatiõe tua:quia
tua collatio recẽs videtur facta in fraude3 mei iuris. S3 ſi
poſſeſſio eſſet colorata puta antiquata ⁊ ante impetratio
nẽ mearũ lrãꝝ gñalium:tũc executor meus d3 primo caſſa
re tuum colorẽ poſſidendi puta vocãdo te ⁊ admittendo ꝓ
bationes ſuper defectu tui iuris ⁊ poſtꝙ̃ ꝯſtiterit de iniuſti
tia euidenti tui iuris poterit mihi illud conferre quod bene
notabis.nam facit pro iſtis expectantibus q2 poterunt pe
tere gratias ſuas mandari executori in beneficium ſuum ꝑ
alium poſſeſſum ſi in veritate in eo ius non habet . Si autẽ

c litere ſunt ſpãles[c] puta ad certum bñficium ſicut hic erat
⁊ tunc ſi dicũt bñficiũ vacare de iure:valẽt nõ ob. poſſeſſio
ne facti alterius:vt hic volunt doct.cõiter ⁊ bene quia exꝑſ
ſit verum.nõ enim dixit qᵭ ſimpliciter vacabat ſed de iure
⁊ ideo ſis cautus in impetratione bñficij per alium poſſeſſi
21 vt nõ dicas illud ſimpliciter vacare ſ3 de iure. ¶ †Aut ſim
pliciter litere dicũt beneficiu3 vacare:⁊ tunc ſi eſt appoſita
d clauſula.amoto quolibet illicito detẽtore:[d] que habet in.c.
ꝓpoſuit.ſ.e.⁊ tunc dicit Jo.de deo in ſuis queſtionibus.⁊
ſequitur Jo.an.hic.ꝙ poſſeſſio facti non inualidat literas
q2 ſatis faciũt mentionem de poſſeſſiõe facti ꝑ illã clauſulã.
Sed Lap.de caſtel.⁊ fert Joã.cal.idem dixiſſe.dicit quod
hoc ꝓcedit qñ clauſula ponitur in literis gratioſis.ſecus ſi
in literis executorialib⁹ vel in executiõe gratie:q2 ea que ap
ponunt in executione gratie non firmant gratiam aduer
ſus vitiũ ſurreptiõis qᵭ eſt notabile verbũ.⁊ ego ꝓ illo di
cto allego tex.in cle.j.ĩ.de ꝑbẽ.⁊ no.ſemꝑ hoc dictũ: q2 ho
die hec clauſula cõiter ſolet apponi in fi.reſcripti i executio
ne ipſi⁹ gratie.Si vero non eſt appoſita talis clauſula tũc
litere ſunt ſurreptitie,vt hic.⁊ iſte eſt caſus huius.c . ⁊ eius
rõnem.ſ.dixi.Et ex ꝑdictis potes colligere duos intellect⁹
ad iſtum tex.Primo ꝙ factum executorum fuit hic repro
batum propter ſurreptionem commiſſam in impetratione
literarum:q2 ſimpliciter fuit dictum beneficium vacare et
alter erat in colorata poſſeſſione. Secundus intellectus qᵭ
non valuit collatio q2 non fuit caſſatus primus color poſſi
dẽdi ſeu nõ fuit ꝓnuntiatũ beneficiu3 de iure vacare.⁊ vter
que intellect⁹ eſt verus in ſe.primus magis cõuenit litere ꝓ
pter verba eo ꝙ per falſi ſuggeſtionem ⁊c.que ſunt cauſa
decidendi inductiua.Inn.inſtat ⁊ ex dictis ſuis varij intel
lectus poſſunt colligi:ſed q2 non videntur veri nec vtiles nõ
inſiſto.ſed inter cetera ponit vnum intellectum quod ideo
non valuerũt litere quoniam iſte narrauit beneficium deuo
lutum ad papam propter negligentiam collatoris autori
tate lateranẽ.ꝯcilij qᵭ tamẽ erat falſum qm̃ capitulum non
fuerat hic negligẽs in cõferendo cum aſſumpſerit de nouo
iſtum epm ad ꝑpoſiturã:vñ ꝙ̃ꝙ̃ iſte eps non eſſet habilis
e ad prepoſiturã[e] conſequendã non tamen vacabat ꝑ negli
22 gentiã.†Et circa hoc ponit Inno.notabilem regulam qᵭ
vbicũq3 ius bñficij cadit in perſona ꝓuiſi.licet extrinſecus
perſona ſit inhabilis:impedit effectus lateranẽ.cõcilij: quia
nõ fit deuolutio ad ſuperiorem pretextu negligẽtie:ſed po
tius ꝑtextu delicti:quia cõtulit nõ idoneo:ſecus vbi perſona
ꝓuiſi eſſet incapax.puta infans laicus vel penit⁹ illiterat⁹:
tũc eñ ꝑinde eſt ac ſi collatio non eſſet facta ſecus in primo
caſu qñ ꝑſona eſt capax ponit exẽplũ puta ſi eſt homicida
f illegitimus[f] vel irregularis.⁊ no.hic verba perpetuo ꝙ iſte
ꝑſone ſunt capaces iuris beneficij:l3 collatio facta eis non
teneat.nã ſm eũ homicida iuſte tenet bñficium donec pri
uet:tñ põt iterũ secũ diſpenſari per ſuperiorem.Ex quibus
verbis etiã not.ꝙ homicida nõ eſt priuat⁹ ipſo facto titu
lo bñficij.⁊ q2 Inn.prima frõte videtur ſibi ꝯrius.intellige
eũ ꝙ homicidiũ ſuperueniens ſeu irregularitas non priuat
g que ipſo facto bñficio ſuo:ſed opus eſt ſentẽtia[g] ⁊ pro hoc
bñ facit.c.clericis.ĩ.ne cle.vel mona.⁊.c.ex literis.de exceſ.ꝑ
la.⁊ notabis illa duo iura.S3 ſi homicidium ſeu irregula
ritas preceſſit collationẽ tunc non t3 collatio:q2 facta indi
gno ⁊ inhabili ad executionem officij.vt in.c.ſi.de tẽpo.or
di.⁊ hoc voluit Inn.in.c.conſtitutionẽ.el.ij.ſ.de app.⁊ iſte
intellectus eſt ſatis verus in ſe.tñ cõgruit litere que fundat
23 ſe ſuꝑ ſuggeſtiõe ⁊c.⁊ ꝙ poſſeſſio nõ vacabat ꝺ facto.† S3
nunc q̃ro:quia.ſ.dixi ꝙ beneficium colorate poſſeſſum nõ
debet alteri ꝯferri niſi prius caſſetur ille color poſſidẽdi:ſe
cus vbi poſſeſſio nõ eſt colorata ſed euidenter iniuſta . q̃ro
h ergo qñ dicit colorata[h] ⁊ quando incolorata.Cal.hic iſtat
ſed in effectu cape duas regulas.Prima ꝙ vbicũq3 ꝺfect⁹
eſt in cõferente nec inducitur ꝑuatio ipſo iure per ſniam iu
ris vel hominis:talis poſſeſſio eſt colorata. pro hoc iſte tex.
idẽ eſt vbi iſte defectus fuit in ꝯferente q non habebat po
teſtatẽ:ſed ſuꝑuenit ꝯfirmatio ſuperioris.vt in.d.c.quia di
uerſitatẽ.Scda regula ꝙ vbicũq3 ꝯferens non habebat po
teſtatẽ conferendi:vel ſi habebat priuatio eſt inducta ipſo
facto ab homine vel a iure:talis poſſeſſio dicitur incolorata.
hoc ꝓbat in.c.licet eps.ſ.de preben.lib.vj.⁊ in.c.de multa.
24 ſ.e.ti.Cui autem incũbat onus ꝓbãdi.dic ꝙ ad petitionẽ
partis non tenet poſſeſſor ꝓbare colorẽ poſſeſſionis q2 ne
mo tenetur oſtendere titulum ſue poſſeſſionis ad petitionẽ
partis.ij.q.v.in prin.⁊.l.cogi.C.de peti.heredi.ſ3 ad iudicis
inſtãtiam tenetur poſſeſſor hoc probare:quia in his exube
rat officium iudicis.arg.ij.qõ.j.legum.⁊ in.c.cum dilecti.ſ.

a ¶ Cõferri. adde
d.Car.ꝯſil.lxxiiij.
⁊.xxxiij.Ro.cõſil.
clviij.⁊.ccccxcix.
b ¶ Motu ꝓprio.
adde ꝙ do.Car.
ꝯſi.cxlij.in fi.dicit
ꝙ l3 dicat motu ꝓ
prio.qᵭ tñ ſepe fit
ad inſtãtiã ꝑtis pe
tentis.
Sebaſti. Sapia.
c ¶ Sunt ſpãles.
De hoꝝ veritate
late diſputat Fe
li.in.c.in noſtra.in
xxxvj. correlario.
ſ.de reſcript.⁊ ibi
etiã declarat qñ ẽ
appoſita clauſula
amoto qlz defen
ſore ⁊ pulchre qd
ſit colorata poſſeſ
ſio ⁊ plura ad hãc
materiam.
Zacharias.
d ¶ Amoto quol3
illicito detentore.
adde ꝙ notaui in
apoſ.ad iſtũ . poſt
eum in.c.de clero.
nu.viij.ꝟſi.q̃ro cir
ca.in apo.in ꝟſ.vt
daret poſſeſſionẽ.
⁊ ibi tetigi an poſ
ſit delegatus cum
hac clauſula aliu3
ſubſtituere. ⁊ qua
liter procedit. vbi
etiam Fel.col.iiij.
verſic.ad illud de
cl'a amoto ⁊c.ſ.ꝺ
re iudi.
Sebaſti . Sapia.
e ¶ Prepoſituram
ꝯſequendam . ad
horu3 declaratio
nẽ vide pulchre ꝑ
Imo.ĩ.in.c.ſe.vbi
do.Ant.põderat
illũ tex. ꝯ precedẽ
tem intellectum.
f ¶ Illegitim⁹. ad
de qᵭ voluit Pe.
de anch. ꝯſi.cxvj.
g ¶ Opus eſt ſnia.
Adde qᵭ voluit
Anc.ꝯſi.cclxxiiij.
h ¶ Colorata. Ad
devidendum La
pum.alle.cij.

a ¶Uisus ꝯsensisse. adde qđ voluit Old. cōsil. xviij.
b ¶Nulla. adde R. cōsil. ccxvj.
Sebasti. Sapi.
b ¶Ipso iure nulla. cōtrariū vř ꝓbare de directo tex. in. c. cōsideramus. ŝ. de elec. vbi electio facta nō ſuata forma priuilegiorum ecclesie ꝛ sic itroducta a iure speciali est ipso iure valida.
c ¶Nescio alibi. vide. c. constitutus. el. j. de testib. vbi idē ꝓbaṫ. videqđ no. in. c. cū olim. de re iu. vıđ ſiŀe in. c. ex lr̃is. de in inte. resti. in verbo appellauit ꝛ supplicauit. And. bar.
d ¶Ita consuluit. Adde Ro. consi. cccc xxxiij.
Sebasti. Sapia.
e ¶Super duob⁹ titulis. an qs possit hr̃e varios titulos late tradit Feli. in. c. in nostra. col. ij. vers. titulus multiplicaṫ. ŝ. de rescrip. vbi plura ad hanc materiā. Zacharias.
f ¶Uenit decan⁹. et sic ꝑlatus ecclesie. Adde istū. i. c. capitulum sancte crucis. nu. 3. et qđ ibi notaui i apo. ad eū. in ver. capitulū ŝ. de rescrip.
g ¶Prelatus. ad de Fed. ꝯs. ccxcix.
Sebasti. Sapia.
h ¶Prelatus, vide Imo. tenētem ꝯriū in. c. ex ore. in ij. col. j. de his que fiunt a maio. par. te capituli.

de elec. dummodo superior nō sit visus consensisse[a] in illū iuxta no. per gl. ꝛ Io. an. in regula. j. de reg. iur. li. vj. plene hic per Hostien. in. c. licet heli. de simo. posset tamē superior hoc casu assumere onus ꝓbandi in se defectus tituli: ne ille teneat cū peccato: vt no. i iuribus preall. ꝛ facit quod not. gl. in. c. j. supra eo. ꝛ vbi beneficia essent incōpassibilia pōt superior semper ex officio exigere probationem. vt i. c. ordinarij. de offi. ord. lib. vj. ꝛ ista sufficiant.

1 ☞Beneficium si est collatum alicui potest eius possessio peti non obstante eius abiuratione vel renuntiatione.
Agēti possessorio adipiscēde nō obstat exceptio abiurationis vel renūtiationis. 6. 12.
Benficiū vel dignitas nō vacās nō poterit alteri cōferri.
Conferēs beneficia videtur donare: ꝛ habet illum cui contulit naturaliter obligatum.
3 Collatio inualida propter formā non ſuatā: facit trāsire ius conferendi in proximum superiorē quia videtur collator esse in negligentia.
Beneficiū potest retineri ex diuersis titulis: ꝛ vnū titulū acceptādo alteri nō renūciat. confirmatio vero ex plurib⁹ titulis non potest fieri.
Clericus intrudens se in beneficiū viuentis: vľ faciēs se i illo īstitui aliquo titulo: īperpetuū ē inhabilis ad illud habendum si fuerit sciens vel in supina ignorantia. 11.
7 Collatio facta alteri de vno beneficio presente ꝛ non cōtradicente vero domino an sibi preiudicet: maxime ipse aliū acceptando.
Si clerico habenti vnū beneficium: fuit alterum consimile collatum ꝛ fecit signum crucis collatiōi de ꝑmo suo beneficio alteri per superiorem facte sibi non preiudicabit anteꝙ̄ habeat possessionem secundi.
8 Capituli appellatione an ꝛ quando veniat ꝑlatus. 9.
10 Institutio et collatio confunduntur: adeo quod nō vitiaretur libellus vel rescriptum.
13 Iudex potest repellere exceptiōes partis aduerse quādo calumniose proponit.
Exceptio calumniosa quando presumatur.
14 Possessio non datur illi qui nunꝙ̄ habuit eam: nisi prius ostendat de suo titulo.

1 **Post electionem.** †¶Ubi cōstat bn̄ficiuz collatum ꝑ habentē potestatē: ꝑ exceptionē abiurationis ꝛ renūtiatiōis nō dꝫ possessio retardari. h. d. ſm verū ꝛ no. intellectū: ſꝫ clarius posset sic summari. Cōtra agentē possessorio adipiscēde nō obstat exceptio resignatiōis ꝛ abiuratiōis. ſꝫ iste ītellect⁹ nō facit ad titulū: ꝛ ideo summaṫ secundo ꝙ dignitas nō vacans alteri ꝯferri nō pōt. Et sunt due partes. In prima facti narratio. In scđa ipsius diffinitio. ibi: qm̄. Et quelibet pars subdiuidiṫ vt de se patet. ¶Casus literalis. Magister. H. ꝛ. R. de sancto cadmundo contēdebāt adinuicē de archidiaconatu richimundie ꝑpter hoc accesserūt ad dominū papam in presentia eius ex parte. R. de scō cadmūdo in hunc modum fuit propositum. Uacante archidiaconatu richimundie archiepiscop⁹ eboraceñ. in remotis agēs hoc audito archidiaconatum ipsum contulit magr̃o. H. mādans capitulo eboraceñ. vt eum in archidiaconū reciperet. Sed ipsi mādato ipsi⁹ acquiescere noluerūt: q2 ꝑdecessor noster Inno. inter cetera que decano ꝛ capitulo eboracē. suo priuilegio concessit decernit ordinationē canonicorum seu personarum liberam esse: vt videlicet idonea ꝛ honesta ꝑsona cui archiepiscopus vacantem prebendam vel dignitatem in ecclesia eboraceñ. duceret conferēdā secundū antiquā cōsuetudinē ecclesie presentareṫ decano ꝛ capitulo eboracē. Et si quis contra huiusmodi consuetudinem in ecclesia ipsa esset introductus nec ꝓ persona nec ꝓ canonico haberetur. Et si archieꝑs intra tempus lateranē. concilij secundum formā priuilegij hoc nō faceret tūc liceret decano ꝛ capitulo autoritate apostolica iuxta eius ꝯcilij statuta ꝑdicta conferre. Cum igitur de ipō decano in literis archiepiscopi mētio nō fiebat per quem debebat in capitulo inuestiri ipsius mādato fuit contradictum: et sic collatiōe archiepiscopi reprobata credentes autoritatem conferēdi ad capitulum deuolutam. R. de sancto cadmūdo archidiaconatuꝫ cōtulerūt installantes eundem. Proponebat insuper dictus. R. quod magister. H. renuntiauerat ꝛ abiurauerat collationi archidiaconatus quā sibi fecerat archiepiscopus. ꝛ post illā renūciationē eidē archiepiscopus cōtulit archidiaconatum: vnde dictus. R. taꝫ ratione prime ꝯcessionis ꝙ secunde petebat sibi assigatuꝫ archidiaconatum cōfirmari. His auditis q2 constitit dn̄o pape archidiaconatū predictum magistro. H. per archiepiscopū primo fuisse concessuꝫ ꝛ ꝙ institutio facta de ipō H. non fuisset scḋm iuris ordinēꝫ reprobata archidiaconatus non vacans alteri conferri non potuit predicto. R. qui contra iustitie regulam in locum alterius se prouehi cōsensit super ipso archidiaconatu silentiuꝫ imposuit decernēs vt institutio facta per archiepiscopum de magistro. H. sortiatur effectum ꝛ si postmodū aliquis apparuerit: qui ecōtra aliquid velit proponere super renuntiatione vľ abiuratione vel aliquo ꝑmissorum ordine poterit iudiciario experiri. Bern.

2 ¶†No. j. ibi propria liberalitate: ꝛ ibi donationeꝫ ꝙ collatio dignitatis seu bn̄ficij potest dici donatio et quedam liberalitas: vt si cōferens motu proprio fuit inductus diciṫ vsus propria liberalitate: ꝛ dic ꝙ ē liberalitas in preeligendo personam. quia nō tenetur isti vel illi cōferre. de quo dic vt plene dixi in. c. relatum. ŝ. de ꝑbend. Et ex hoc potest inferri ꝙ recipiens collationem beneficij ē naturaliter obligatus ei qui cōtulit dū ille exercuerit liberalitatem in eum. vt i. c. cum in officijs. de test.
3 ¶†No. ij. ꝙ collatio facta nō ſuata forma speciali a iure īducta est ipso iure nulla[b] ꝛ deuoluitur potestas ad superiorē ex negligētia ac si nunquam fuisset facta. facit. ff. de arbit. in. l. quid tn̄.
4 ¶†No. iij. ꝙ potest quis cōsequi varios titulos suꝑ eodē beneficio ꝛ ratione illorum se defēdere. ꝛ est iste tex. in hoc multum notabilis ꝛ nescio alibi.[c] ꝛ ita consuluit[d] per istum tex. Pau. de leaza. cui videtur obstare. c. vt qs duas. de elec. li. vj. vbi dicitur ꝙ electus nō potest petere confirmationeꝫ ex duabus electionibus: sed oportet ꝙ eligat alterā: q2 impossibile ē ꝙ vtraqꝫ valeat. facit. l. quod in heredē. §. eligere. ff. de tribu. Solu. agēdo et petendo confirmationem nō potest quis se fundare super duobus titulis[e] vt in cōtrario sed se defendendo potest. ꝛ ita intellige istū tex. facit regula nullus pluribus. ꝛ qđ ibi no. de reg. iur. li. vj. ꝛ ex hoc sis cautus vt si dubitas de collatione tua impetres secūdam: q2 per hoc nō inducitur renūtiatio prime. imo poteris vti vtraqꝫ ad defensionem tuaꝫ. ꝛ vide qđ no. Ioā. and. in. c. cum persone. de priuile. lib. vj. super glos. ꝛ sic ponit ibi quedam bona verba ad materiā.
5 ¶†No. iiij. ꝙ nō solum is q propria autoritate intrusit se in beneficiū viuentis est inhabilis ad illud beneficium: sed etiam ille qui aliquo q̄sito titulo fecit se institui. nam vt patet hic iste Roger⁹ habuit collationem a capitulo credens capitulum habere potestatem iure deuoluto; et nihilominus papa imposuit sibi silētium in perpetuum: quia cōtra iustitie regulā in archidiaconatum alterius promoueri se cōsensit: ꝛ ex hoc capite dicit Inno. ꝙ collatio secūdo loco facta per archieꝑm nō valuit presupposito ꝙ alter vellet renūtiasse; q2 inhabilis efficitur in perpetuum ad illud beneficiū. qđ diligēter not. ꝛ testigi in. c. j. ŝ. eod. sed intellige qn̄ iste fuit sciēs vel in supina ignorantia: secus si probabiliter hoc ignorabat. iuxta gl. i c. j. preallega.
6 ¶†Ultimo no. ſm verum intellectū qđ exceptio resignationis vel abiuratiōis nō habet impedire quominus prouisus ante omnia consequatur effectuꝫ collationis sue scꝫ nanciscendo possessionem corporalē. ꝛ hoc intellige quando prouisus nō agit petitorio: sed possessorio adipiscende. pro hoc. c. accedens. el. j. de accusa. ꝛ. j. lati⁹ dicaꝫ.
7 ¶†In glos. j. ibi. electus consensit. Quid autem si expresse non ꝯsensisset: sed fuit presens qn̄ collatio fuit facta alteri: nunquid sibi preiudicet vt non expectato tēpore legitimo possit prouisus consequi possessionem. vide Ioan. an. i regula qui tacet. de reg. iur. lib. vj. in mercuria. vbi disputat questionem de eo cui habenti beneficium curatū fuit alterum consimile collatuꝫ: ꝛ fecit signū crucis in collatiōe sui primi beneficij alteri incontinenti facta per superiorē nunquid sibi preiudicabit vt possit alter consequi possessionem primi beneficij non expectato quod ipse pri⁹ habeat possessionem secundi. et credo quod non preiudicat sibi: videtu.
8 ¶†In gl. in verbo mentio ibi in fi. inaduerte q2 gl. tangit vnum contrariuꝫ qđ fortiter obstat litere: ꝛ clare nō soluit. nam si presentatio ſm formā priuilegij debebat fieri decano ꝛ capitulo: ꝛ litere directe capitulo nō faciebant mētionem de decano: ergo ꝯmissa erat pena posita in priuilegio vt deuolueretur tractu tēporis potestas ad capitulū. gl. hic primo innuit ꝙ appellatione capituli venit decan⁹ ꝛ sic ꝑlatus ecclesie[f] ꝛ solet allegari iste tex. ad hoc. ſꝫ in fi. gl. allegat quedam contraria ꝛ nō soluit. Io. and. ꝛ Host. videṅt velle ꝙ in rescriptis odiosis habeāt locum vltima iura vt appellatione capituli nō veniat prelatus.[g] argu. l. c. nō nulli. ꝛ. c. sedes. de rescrip.
9 ¶†Sed ego fortiter opponaꝫ litere impetrate

impetrate ad beneficia sunt restringēde. vt in. c. q̄uis. de p̄ben. li. vi. ergo hic erat fienda illa stricta interpretatio. Fortius etiā op. de no. per gl. no. in cle. vt hi qui. de eta. ꝛ qua l. que disputando ↄcludit ꝙ large ꝛ improprie appellatione capituli veniat prelatus: proprie aūt nunꝗ venit qđ patet ex diuersitate noīm ꝛ titulorum. nam per se habetur titulus de his que fiunt a prela. ꝛ per se habet titulus de his q̄ fiunt a ma. par. ca. ergo nō debebat hic fieri saltem impropria interpretatio. Sol. primo pōt dici ꝙ ista fuit allegatio partis: nō tamen fuit ꝓbata hic: sed forte fuit reseruata. ſ. in ver. exinde. vel melius ꝛ subtilius dicas ꝙ iste litere nō sunt impetrate ad beneficium ↄsequendum: q꞉ beneficium iam prius erat collatum. s. ad habendum possessionē beneficij. ꝛ hoc non est odiosum nec restringendum: imo fauorabile vt bñficium nō stet sine suo rectore: ergo non debebat fieri stricta interpretatio. Itē puto aliud dicēdum in p̄lato qui habet iurisditionem in collegio vt est eps̄ vel abbas. ꝛ aliđ in istis inferioribus qui nō habēt iurisditionem in illos de collegio vt decanus. nā decanus est ꝓprie pars capituli: nō sic eps̄: cū ius p̄lature sit distinctum a iure capituli. ideo cum hic nō ageret de re odiosa: imo fauorabili scribēdo capitulo satis videbat scriptū decano qui est pars capituli: ꝛ per hanc solutionē pꝫ nunc responsum ad ↄtrariuꝫ. Et habes an ꝛ qñ appellatione capituli[a] venit prelat⁹ maior vel minor: ꝛ tenebis menti illā gl. in. d. cle. vt hi qui. q꞉ valde notabilis est eā alīs laudaui.

10 ¶ † In gl. in ver. institucione not. glos. iuncto tex. ꝛ gl. ideo exponit. i. collatione: q꞉ institutio facta per archiepm̄ fuit ꝓprie collatio. nam institutio proprie sumpta fit ad presentationē patroni. collatio vero fit sine presentatiōe alicuius: vt dixi in. c. autoritate. s̄. de insti. ꝛ no. tex. ꝙ collatio pōt appellari institutio ꝛ nō vitiabitur libellus vel rescriptum ex hoc.

11 ¶ † In glos. in versi. post resignationē. in fi. no. bene hanc gl. nam sentit id quod. s̄. dixi post Inn. ꝙ semel occupans beneficium viuentis non potest demum assumi ad illud sine dispēsatiōe pape. ꝛ vide qđ dixi in. c. i.[b] s̄. e.

12 ¶ † In gl. fin. pro intellectu huius gl. opp. contra tex. videtur enim ꝙ renuntiationis vel abiurationis exceptio dꝫ admitti contra istum honorium autorē. nam ꝑ renuntiatiōem perdit quis ius possidendi ꝛ etiam ꝓprietatis iuxta no. in. c. accepta. de restitu. spo. ꝛ in. c. audita. ꝛ per Inn. in. c. super hoc. de renun. facit. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqui. pos. ergo hec exceptio elidebat ius actoris: ꝛ ꝑ ↄsequens debuit admitti vt in iuribus prealleg. Sol. me'u huius cōtrarij. hec gl. ponit quatuor intellectus. Primus ꝙ hec exceptio fuit ꝓposita coram papa: licet non probata. iste intellectus non est bonus. quia litera innuit qđ non fuit datus isti terminus ad ꝓbandum: nam si fuisset datus nō admitteretur alius ad agendum: iuxta no. in. c. cum dilecti. de elec. ꝛ tamen papa hic in fi. reseruat ius agendi sup renuntiatiōe vel abiuratione.

13 ¶ † Secūdus intellect⁹ est ꝙ erat hic presumptio calumnie cōtra illum excipientem. i. ꝙ causa subterfugij exciperet nō ꝙ in veritate ille renuntiasset vel abiurasset. Et hanc lectu. ponit hic etiam Innocen. ꝛ dicit ex h̄ valde notabiliter ꝙ iudex potest repellere exceptionem aduerse partis si presumit calumniose excipi[c] ꝛ ponit in hoc tria notanda. Aut enim iudex procedit non seruato iuris ordine: ꝛ tunc de facili propter presumptioneꝫ potest exceptionem repellere. facit cle. sepe. verb. significa. Si vero seruatur iuris ordo. ꝛ tunc exceptionem peremptoriam nō debet nisi ex presumptiōe multum vehementi repellere: dilatoriam vero facilius repellere potest: quia nō est tanti p̄iudicij: ꝛ repellendo non debet curare de appellatiōe: quia appellatio nō releuat nisi causa appellādi probetur vera vt in. c. interposita. de appellati. ꝛ hec lectu. satis potest cōuenire huic litere. ꝛ est notāda maxime iuncto dicto Innocē. Et ex ea habes ꝙ si presumptio est malitie cōtra excipientem quod facit animo differendi possessionem aduersarij ꝙ iudex ꝓnuntiet vt prius habeat actor possessionem ꝛ demum agatur super iure excipientis vel per viam actionis. Tertius intellectus quem gloss. ponit quarto loco est vt iste Rogerius fuit repulsus ab hac exceptiōe. quia sua non intererat: cum nullum ius posset sibi competere non ratione institutiōis facte a capitulo: quia fuit facta de non vacanti: nec ratione secundē institutionis facte ab archiepiscopo quia ex quo acceptauit beneficium viuentis nō potuit amplius ad illud assumi. merito sibi imponitur simpliciter silentium ꝛ alijs reseruatur ius agendi super renuntiatione ne alter sine titulo possideret beneficium ꝛ sic intellige fi. gl. ꝛ iste intellectus etiam satis conuenit litere. Quartus intellectus ꝙ hic agebatur possessorio. ꝛ ideo nō obstat talis exceptio vt in. c. ij. de resti. spo. Sed aduerte q꞉ ꝑ illud capi. vr̄ gl. itelligere ꝙ hic ageret possessorio recuperāde qđ nō placet Inn. q꞉ non legit ꝙ iste Honorius habuerit vnꝗ possessionem. Item dic ꝙ ex alio nō ↄpetit litere: q꞉ si fuisset actū recuperande papa ꝓnunciasset istum restituendum: ꝛ hic solū ꝓnuntiauit vt institutio de eo facta sortiret effectum: ꝛ ideo datur alius intellect⁹ ꝙ hic agebatur possessorio adipiscende ꝙ datur ei qui habuit titulū: ꝛ solum agit vt adipiscatur possessionem: ꝛ hoc possessorium est priuilegiatum vt non admittatur exceptio ꝓprietatis defectus anꝗ fiat possessionis traditio: qđ intellige nisi incōtinenti offerretur ꝓbatio vt in. l. ij. §. ibidem. ff. ad exhibēdum. ꝛ vide gl. not. in. c. i. ꝛ. c. literas. de restit. spoliato. ꝛ iste intellectus satis cōuenit sententie pape in eo quod reseruauit ius agendi sup renuntiatiōe. ꝛ de hoc possessorio adipiscende vide qđ plene dixi in. c. accedens. ſ. de accusa. Sed cōtra hoc ob. capi. cuꝫ olim. de causa posses. Solu. dicit Inn. ꝛ bene ꝙ quandoqꝫ cōtra agentem hoc possessorio excipitur de defectu potestatis in conferente vel in eligente ꝛ talis exceptio admittitur. ꝛ sic loquitur ille tex.

14 † nō enim debet alicui possessio dari. quā nunꝗ habuit nisi prius constet de suo titulo legitio. l. fi. C. de edic. diui adria. tollen. vbi autem cōstat de titulo legitimo non debet admitti exceptio extrinseca prius non habita possessione vt hic. ꝛ in dicta. l. fina. ꝛ in dicto ca. accedēs. Et ex his apparet clare multiplex intellectus huius. c. ꝛ iste vltimus videtur magis conuenire literere ꝛ ad predicta debes reducere gloss. que est hic in versi. confirmari. q̄ narrauit intellectum huius capituli. ꝛ concludit quod ageretur petitorio hic. quod mihi non placet. quia non cōgruit sententie pape.

1 Canonico recepto a capitulo: debet per ipsum sibi prouideri ꝗ cito facultas ecclesie obtulerit. 4. 6. 7.

2 Canonicus potest aliquis cōstitui sine prebenda ad tp̄s si non est in alia ecclesia canonicus: imperpetuum quādo alibi est canonicus.

3 Excipere ꝛ non probare ꝛ non excipere paria sunt.

5 Beneficium non habere vel habere ꝛ minus sufficiens paria sunt.

6 Obligatio conditionalis vel in diem: non est sufficiens ad agendum ante diem vel conditionem: nisi talis obligatio a principio esset pura sed in ea subintelligeret tacite dies vel conditio.

Spes ad aliquam rē nō est sufficiēs ad agendū ad ipsam.

7 Canonicus receptus autoritate capituli non habet ius afficiens prebendam vacaturam.

8 Crimen confessatum per viam exceptionis: an possit aliquo modo puniri.

Excipiens non videtur fateri.

9 Utrum quis possit venire contra factum suum proprium.

Allegans turpitudinem suam an ꝛ quo casu audiatur.

10 Confessio in iure probata vel non admissa: potest per cōfessum contra eam veniri.

Cum super questione.

1 ¶ † Recepto in canonicum tenetur capitulum prouidere ꝗ cito facultas se obtulerit. h. d. Et primo ponit rōnem diffinitionis. ꝛ allegationem contra illam: ꝛ duas responsiones ad eam. Secundo diffinit ex rōne cōcludens. ibi sententiando. ¶ Casus literalis. Quidā clericus. C. nomine: questionem habebat cum canonicis triden. super p̄benda ecclesie triden. propter quod partes accesserunt ad papam. proponebat dictus. C. quod canonici triden. eum receperant in canonicum ꝛ in fratrem nulla p̄benda sibi assignata nec mentiōe facta prime vel secunde p̄bende: vnde petebat a domino papa canonicos predictos compelli quatenus p̄bendam eidem assignarent in ecclesia tridentina. Ex aduerso respōdebatur quod nō tenebant ei beneficium assignare cū receptus fuisset contra ↄciliuꝫ lateran. vnde nō debebat ad hoc ↄpelli. Do. papa his auditis: quia cum non extitit probatum ꝙ receptus fuisset contra lateran. ↄciliū licet obiectū nec ipsi canonici videbantur posse hoc opponere cōtra illum. C. qui confitebatur se illum contra lateran. cōci. recepisse sententiādo decerni vt ꝗ cito facultas se obtulerit predicto. C. prebendale beneficiū in triden. ecclesia ↄferat: q꞉ ex quo receptus est in canonicum nō debet carere p̄bēda. Bern.

2 ¶ † Not. ſ. quem posse recipi in canonicum absqꝫ eo quod conferatur prebenda de p̄senti. nō ergo prebenda quem facit canonicum sed iuris collatio facta ab eo qui habet potestatem conferendi: q꞉ inimo

Sebasti. Sapia.

a ¶ Appellatione capituli. Vide feli. in pe. greg. col. iiij. vsi. nec obstat ꝙ appellatiō. capituli.

b ¶ In. c. j. Adde que ibi posui.

c ¶ Calumniose excipi. Adde Alex. consil. lxv. j. libr. et xlj. ij. lib.

Zacharias.

¶ Adde plene. Lāfrā. d ordia. i. c. qm̄ cōtra falsam. §. exceptiōes. nu. viij. versi. itē sciat. s̄. de proba.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Excipi. Vide de hoc late ꝑ Fel. in. c. decetero. col. iiij. s̄. de re iudic. ꝛ in. c. exceptionem. col. v. s̄. de excep. Mode post Ale. ꝛ Pau. de ca. in. l. vbi pactum. C. de transac.

✣ Sebasti. Sapia.
a ¶ Juris effectuz. idē no. Bar. ⁊ aliȷ̈ in. l. lege fundi. ff. de ꝯhē. ēpt. ⁊ ias. post alios. in. l. cū res. in pri. in. xiiȷ̈. no. ff. de lega. j.
b ¶ Sit de futuro. Adde Ludo. ro. consi. cxxxvj.
c ¶ Cōtradicere. Adde originaliter vidēdū Oldr. consi. lxviȷ̈.
Zacharias.
¶ Adde qꝺ diffuse not. Dy. in. l. j. ⁊ ibi in apo. cel. in vꝰ. sine aliq̄ excep. et no. in apo. ad istū. in. c. cū dilectus. nu. xxviȷ̈. in ver. nō puniendum. j. de oꝛ. cog.
d ¶ Suū propꝛiuz. adde Frā. de are. cōsil. cxiȷ̈. Anch. consi. lxxviȷ̈.
Zacharias.
e ¶ Distingue sic post Bar. Adde eūdez in. l. j. col. ȷ̈. vꝰ. q̄ro hic vtrū. C. de ꝯd. ob tur. causam. ⁊ in. l. cū ꝓfitearis. ꝺ reuo. donat. ⁊ ad hoc qꝺ dicit iste qn̄ vtit periculū aīe. adꝺ Jnn. in. c. iȷ̈. loco. in sua glo. in vers. proponebat. lo. ȷ̈. s̄. de p̄sump. Joan. in. c. cōsanguinei. s̄. de re iu. oio. ꝑ Alex. in. l. iusiurādū. §. ꝓcurator. col. v. vꝰ. et ꝑ huiꝰ declaratione. vbi ponit magr̄aliē distin. ff. de iureiur.
✣ Sebasti. Sapia.
e ¶ Distingue: vide late ꝑ Feli. ī. c. tertio loco. colū. iiȷ̈. ver. tertio p̄ncipaliter per istuz text. s̄. de p̄sump. vbi format regulā ⁊ limitat pluribus modis.
✣ Sebasti. Sapia.
f ¶ Debet audiri. Uide Abba. in. c. inter dilectos. j. ꝺ donatio. vbi contra hoc format oppositionē ⁊ soluit vt ibi per euz.

posset esse canonicus ⁊ nunq̄ haberet prebendā si alibi est canonicus ⁊ sufficienter prebendatus: vt dixi post Jnn. in c. cū iamdudū. s̄. de prebē. 3 ¶ † No. ȷ̈. ꝙ paria sunt nō excipere vel excipere ⁊ nō ꝓbare ad hoc solet allegari iste text. nā paria sunt nō apparere vel nō esse quo ad iuris effectū[a] l. duo sunt titȷ̈. ff. de test. tut. ¶ No. iȷ̈. ibi: qui se fatētur ⁊c. ꝙ allegās turpitudinē suā non est de iure audiēdus. qꝺ limita vt latius dicā. j. 4 ¶ † No. ꝙ capitulum recipiēdo quē in canonicum sine prebenda tacita si obligat ad prouidēdum recepto de p̄benda cū facultas se obtulerit. 5 ¶ † Ultimo no. ꝙ canonicus nō debet carere prebēda. ⁊ facit ꝙ prebēde debēt esse sufficientes. nā paria sunt prebendā nō habere vel minus sufficientē. vt in. c. ȷ̈. de transla. prelato. ideo data tenuitate prebēdarum esset prouidendū: vt habetur in. c. exposuisti. s̄. de prebē. ¶ Oppo. cōtra tex. videtur em̄ ꝙ iste receptus non potuerit agere contra capitulū anteq̄ facultas prouidendi se offerret: et quia vbi obligatio est in diem vel sub conditione nō potest agi ante euentū diei vel conditionis extantis. insti. de verb. ob. in. §. ex cōditionali. ⁊ in. c. romana. in. §. caueant. de sen. excō. lib. vj. sed capitulum nō obligatur nisi postq̄ facultas se obtulerit. ei sic ad certum diem vel sub conditione: ergo anteq̄ staret ꝯditio vel dies non poterat agi. So. metu huius contrariȷ̈ dātur tres intellectus ad istū tex. Primus ꝙ iste canonicus egit contra capituluz ꝯditione. l. diffamari. C. de inge. ⁊ ma. q2 capitulum diffamabat eum dicēdo ꝙ erat receptus cōtra statuta cōsiliȷ̈. iste intellectus est verus in se sed nō multuz congruit litere: quia papa non imponit silētium capitulo sed tantum mandat vt illi prouideat cum facultas se obtulerit. Secundus intellectus qꝺ capitulum hic egit contra istum canonicum dicendo ꝙ fuerat cōtra cōsilium lateranēse receptūs. i. quod fuerat sibi promissus canonicatꝰ antequam vacaret sed non probauit. iste intellectus etiaz nō multum cōgruit litere que innuit qꝺ capitulum tenebat locum rei. 6 † Tertius intellectus quod canonicus egit ꝯtra capitulum vt prouideret sibi cū facultas se obtulerit: ⁊ capitulum excepit vt patet in litera. ⁊ iste itellectus plz Hostiē. ⁊ satis videtur conuenire litere ex verbis sententie. vnde tz Hostien. ⁊ satis mihi placet qꝺ receptus in canonicum possit agere contra capitulum vt prouideat sibi cuz facultas se obtulerit. Nec obstant cōtraria ⁊ maxime. l. j. ff. de vsu. q̄ dicit quod tractus futuri temporis non spectat ad iudicē: quia illa iura loquūntur quando obligatio nō est pura de presenti: ideo tunc nō potest agi ante tēpus: quia sola spes est in obligatione: et ex sola spe agi nō p̄ōt. sed vbi obligatio est pura et oꝛta de presenti lz exactio seu solutio vel implementum sit de futuro[b] nihilominus pōt agi de presenti vt fiat condemnatio ⁊ exactio differatur ad tempus debitum: ⁊ de hoc est casus hic. nam eoipso qꝺ qs recipitur in canonicum est oꝛta obligatio contra capitulū vt teneatur sibi prouidere. vt in capi. cum. M. de cōstit. ⁊ c. relatum. s̄. de preben. ⁊ ideo poterat agere iste canonicus de presenti. ⁊ ita in simili voluit Jnn. respondendo ad illā. l. j. ⁊ in. c. in nostra. de sepul. vide bonā glo. in. d. §. caueāt. ⁊ maxie hoc ꝓcedit cum aliq̄ua causa agēdi fuit oꝛta de p̄senti: vt puta q2 plures prebēde vacarunt: ⁊ capitulū nunq̄ curauit isti ꝓuidere. Et ex his habes declaratū hunc intellectuz quē Host. posuit: sed nō declarauit. 7 ¶ † Et vide qꝺ dixi in. c. inter cetera. de prebē. vbi cōclusi quod receptus autoꝛitate capituli nō habet ius afficiens prebendā vacaturaz ⁊ dic vt plene ibi dixi maxime allegādo singulare dictum Jnn. 8 in. c. statuimus. de maio. ⁊ obedien. ¶ † Jn glo. in vers. nō extitit. in fi. no bene fi. gl. nam ex ea potes colligere mirabile dictū ꝙ crimē confessatum per viā exceptionis etiā in iudicio ciuili est puniendū. sed Joan. and. videtur contradicere[c] duabus rationibus. Prima qꝺ exceptionē obȷ̈ciēs non fatetur. vt in. l. non fatetur. ff. de excep. ⁊ in ca. cū venerabilis. eo. tit. Secunda q2 crimen exceptum non debet puniri pena oꝛdinaria cū ad hoc nō agat: ⁊ modus iste agēdi inspiciēdus est: vt in. c. ȷ̈. de oꝛdi. cog. ⁊ optime facit capitulo super his. de accu. d. Ant. dicit gl. saluari posse quādo crimen exceptionis est ꝯnexum ei de quo agitur iuxta no. in. c. i. de excep. ⁊ in. c. j. de censi. Nec obst. primū motiuū quia id quod in ipsa exceptione excipiens bene fatetur licz non fateatur tacite interclusum. iuxta ea que plene dixi in dicto capitulo cum venerabilis. hoc dictum do. Antoniȷ̈ satis mihi placet: si hoc principaliter fuisse crimialiter actū sed cuz hoc ageretur ciuiliter nec aliquod crimē fuit deductum in iudicio principaliter durum est qꝺ excipiēs puniri debeat per id quod habetur in. d. c. super his. vide tamē

quod dixi in. c. ȷ̈. de confes. ⁊ dic vt ibi dixi. notabis tamen semper glo. iuncto do. Anto. et facit quod no. Bar. in. l. ȷ̈. 9 ff. de adult. tamen tene mēti hoc. ¶ † Jn gl. in verb. posse. ibi penitentes. vide quod ibi not. ⁊ in. c. nosti. de elec. ⁊ dic qꝺ nō queritur principaliter vtrum quis possit viuere contra factū suum propꝛiū.[d] nā de hoc dixi in. d. c. nosti. ⁊ no. in. c. si quis presbyteroꝛum. de reb. ecc. nō alie. sz hic solū dicitur qꝺ allegans turpitudinē suā non est audiendus. tex. tamen iste facit in contrariū: quia isti canonici fuerunt auditi ⁊ defecerūt in ꝓbādo: ⁊ sic videtur litera sibi cōtraria dicit egidius quod officio iudicis fuerūt auditi et non propꝛio iure quod no. Sed generaliter cum queritur vtruz allegans turpitudinem suam agēdo vel excipiēdo sit audiēdus: distingue sic post Bar.[e] in. l. iusiurandū. ꝙ ex cōuentione in. §. procurator. ff. de iureiuran. ⁊ aliquid ꝑ doc. hic. ꝙ aut vertitur periculū anime si turpitudo illa non allegatur. ⁊ tunc fauoꝛe anime quis est audiendus: ideo si cōtraxit quis matrimoniū cum consanguinea sua per falsas ꝓbationes: debet postea audiri si allegat hanc turpitudinez ⁊ vult ꝓbare contrarium. ad hoc. c. tertio loco. de presum. ⁊ c. lator. ⁊ c. consanguinei. de re iu. not. gl. c. inter dilectos. de dona. ⁊ potest dici prout dicit Egidius ꝙ audiatur potius officio iudicis q̄ ꝓpꝛio iure. Si vero sumꝰ in alia materia q̄ peccati. ⁊ tunc si allegat quis turpitudinē ad commodum et noīe ecclesie debet audiri.[f] vt in. d. c. si quis presbyteroꝛū. tamē in veritate nō potest dici ꝙ qs allegat turpitudinē propꝛiam. sed potius nomine ecclesie agitur de turpitudine prelatoꝛum vel singuloꝛum. Aut agit qs propꝛio nomine: ⁊ tunc ad sui incōmodum ⁊ damnū pōt turpitudinem propꝛiā allegare. vt in. c. j. ⁊ ȷ̈. de cōfes. Aut allegatur in damnum alterius. ⁊ tunc aut per viaz agēdi fundando ius agendi super turpitudine propꝛia: ⁊ nō dz audiri: q2 ex īpꝛobitate sua nemo debet actionē ꝯsequi. l. itaqz fullo. ff. de fur. ⁊. d. c. inter dilectos. ⁊ est exp̄ssuz in. d. c. ex tenoꝛe. eo. ti. Aut excipiendo seu replicando vel intentionez suā aliter iuuādo: ⁊ sic ꝙ cōtra participē turpitudinis auditur si ipse certat de damno vitādo ⁊ aduersarius de lucro captando vel saltē intēdit euitare solum dānum cōtra participem ⁊ debet audiri. l. de tutela. C. de in iteg. rest. mino. ⁊ qꝺ ibi no. vnde si per collusionē ꝓbaui me maioꝛē ad instantiam tutoꝛis vt ipsum absoluerē a tutela possuz postea allegare hāc turpitudinē ꝯ tutoꝛē q fuit particeps: q2 ego certo de dāno vitādo cū iniuste eum absoluerim: ⁊ ipe fuit particeps huius turpitudinis. Si vero allegās nō certat de damno vitādo imo potius vult inferre damnū alteri. ⁊ tunc regulariter non auditur etiā contra participem. Fallit in casu. l. quisquis. C. ad. l. iul. mai. vbi auditur qs allegando qꝺ cōiurauerit contra principē ad effectuz vt aliȷ̈ puniant. Jtē fallit in casu aut. sed nouo iure. C. ꝺ pe. iudi. qui male iudi. et foꝛte possunt reperiri cōsimiles casus excepti: sed regula est vt nō audiat ad hoc. c. j. j̄. de cōfes. ⁊. xv. q. iiȷ̈. nemini. aut allegat turpitudinē contra non participē ⁊ si turpitudo sua est prius detecta ab alio potest eam allegare. vt. l. decreto. ff. de suspe. tu. vbi ptz ꝙ si tutoꝛ fuerit ꝓnunciatus suspectus ꝑ iudicem pōt allegare tp̄e istā suspitionē ad effectū vt nō teneatur in futurū: 10 † ⁊ facit. c. mulieri. de iureiuran. vbi mulier admittitur cōtra cōfessionē suā ex quo illa cōfessio fuit repꝛobata a iudice. Si vero turpitudo nō fuit ab alio detecta nō auditur eam allegando vt in lege trāsactione finita. ⁊ quod ibi no. C. de trāsa. ⁊ in casu. c. nr̄i. Nec ob. si dicatur ꝙ canonici volebāt hoc dānum vitare. ideo debebant admitti qm̄ ex quo ille erat receptus in canonicū nō erat ecclesie damnosum vt haberet plures ꝯsiliarios. Jtem canonicus certabat hic de dāno vitando ne esset canonia sine prebenda. ⁊ vide qꝺ dicetur. in. c. inter dilectos. ꝑalle. ¶ Jn gl. fi. in fi. vel dic s̄m doct. qꝺ foꝛte in ista eccl̄ia nō erant distributiones q̄tidiane. ⁊ dic ꝙ hoc. c. nō facit in ꝯtrium. q2 non agebatur hic de distributionibꝰ. ideo dicendū de materia vt no. in. c. cum. M. de cōstit. vbi plene dixi ⁊ in. c. dilectus. el. j. s̄. de preben. vbi etiam tetigi.

1 ☞ Clericus prebēdatus si in eadem vel alia ecclesia prebēdam alteram receperit: vacat prima. 4.

Beneficium vacans per receptionē secundi: potest īpetrari etiam tacito quod alius de facto possidet ipsuz. q2 talis possessio est euidenter iniusta. 5.

Clericus pōt habere duas prebendas in diuersis ecclesiȷ̈s ex generali consuetudine in vna ecclesia vero non potest.

Clericus potest habere aliquo casu duo beneficia curata: puta quando vnū est cōnexum dignitati: sed nō sic potest habere duas prebendas intellige in eadem ecclesia.

3 Episcopus non pōt dispensare qđ quis habeat duas prebendas vel duos canonicatus in eadem ecclesia.
Episcopus an possit dispensare super pluribꝰ curatis: vel pluribus simplicibus: vel vno simplici ⁊ alio curato siue in vna siue in diuersis.

1 **Literas.** ¶ † Si habens prebendam in eadē ecclesia recipit dignitatē cum prebenda vel aliam prebendam vacat prima: ⁊ q̄uis a superiore sibi cōfirmetur tamē valet impetratio per alium facta de ipsa etiā tacito de possessione alterius que colorata nō est. hoc dicit ꝯm verum intellectum. Primo ponitur cōsultatio. Secundo respōsio. ibi: cum igitur. Prima subdiuidit̄. nā primo ponit formā mādati pro actore directi. Secundo allegationem actoris ibi: de facto. Tertio defensionem rei ibi. sed propositus. Quarto elicit dubia ex p̄dictis ibi: vnde. ¶ Casus literalis. Significatum fuit domino pape q̄ in ecclesia sancti Uiscardi bremensis quedā prebenda vacauerat tanto tēpore quod ipsiꝰ donatio ꝯm lateranē. conci. ad ipsum fuerat deuoluta. vnde papa mandauit quibusdā quatenus. D. clericū inuestirēt de ipsa. Corā istis executoribus ex parte illiꝰ. D. fuit propositū quod. H. prepositus quondam simplex canonicus ipsiꝰ ecclesie electus est in canonicū maioris ecclesie: postmodū anno elapso electus fuit in prepositū sancti Uiscardi nihilominus retinens priorem prebendam quā in ipsa ecclesia tūc habebat vnde petebat illam prebendā sibi cōferri que iure vacabat: sed prepositus allegauit ecōtra quod esset de consuetudine generali vt vnus in eadem ecclesia plures prebēdas haberet. ⁊ cū archiep̄s bremē. p̄positū ipsum de ꝓpositura in plena synodo inuestiuerit: tam p̄positurā q̄ prebendā ei de canonicorum confirmauit assensu. Judices delegati sup hoc cōsuluerunt papā: qui respondet quod cū dubium vobis videtur vtrū cū aliquis de vna prebēda eligit̄ ad aliā statim prior vacare incipit: an per sententiā debeat abdicare. eidē an ꝓpter cōfirmationē hmōi que superius est expressa prebenda illa dici debeat non vacare. Cū igit̄ si ita est prebenda illa et si non de facto de iure tū vacare noscat̄ mādat papa dicto p̄posito vt illā sine difficultate resignet appel. re. cogi debere quā cū de facto vacauerit clerico memorato conferre ꝓcurēt.

2 Ver. ¶ † Not. j. ex text. q̄ in diuersis ecclesijs pōt qs h̄re plures p̄bēdas saltē ex cōsuetudine generali: sed in eadem ecclesia nō ꝓdest ḡnalis cōsuetudo. ⁊ in hoc tenebis menti istū tex. nā iste prepositꝰ erat primo canonicꝰ ecclesie sancti Uiscardi ⁊ de ea fuit assumptꝰ in canonicū ecclesie maioris ⁊ sic retinuit vtrāq; prebēdam in diuersis ecclesijs. nec vacauit prima per secundā. demū assumptus in prepositū principalioris ecclesie cui p̄positure erat annexa alia p̄benda vt colligit̄ in ver. sed prepositꝰ. lʒ nō dicat̄ in litera: ⁊ ex hoc vacauit prima prebēda ipso facto: nō ob. cōsuetudine generali vt colligit̄ ex s̄nia pape. Et vide hodie pulchrum tex. cū gl. in cle. si. de prebē. vbi habet̄ q̄ in eadē ecclesia nō pōt habere qs duas prebendas etiā si altera sit annexa dignitati. secus est in duobus curatis[a] quando vnū venit ꝑ annexionē vt beneficiū simplex: vt in. c. super eo. de preben. lib. vj. ⁊ sic iura magis abhorrēt vt qs habeat duas p̄bendas in eadē ecclesia: q̄ duo b̄ñficia curata. ⁊ rationē vide ꝑ gl. in. d. cle.

3 ¶ † No. arg. opti. ⁊ quasi expressum q̄ ep̄s nō pōt dispēsare vt qs habeat duas prebendas seu duos canonicatꝰ in eadē ecclesia.

4 ¶ † No. iiij. casuʒ in quo beneficiū simplex vacat ipso facto ꝑ receptionē scđi b̄ñficij qđ restringe ad canonicatꝰ seu prebēdas ī eadē ecclesia.

5 ¶ † Ultimo not. ꝯm vnū intellectū q̄ dispēsatio vel cōfirmatio facta ab

b eo qui nō hʒ potestatē nō facit possessionē esse coloratam. nam hic nō fuit habita mentio in impetratiōe de possessione facti alterius ⁊ nihilominus valuit impetratio cōtra c. s. in. c. cū nostris. s̄. eo. Sed ratio diuersitatis est: q: hec possessio erat euidēter iniusta: q: possessio ista nō erat colorata: sicut in casu. c. cum nostris. Alij tamē dicunt q̄ isti conferetur prebēda vigore secundi mādati ⁊ nō primi: dicētes q̄ primū mādatum fuit surreptitium: sicut in casu. c. cum nostris: hoc tamen nō colligitur ex litera. vnde primus intellectus est subtilior ⁊ limitat dictū. c. cū nostris.

6 ¶ † Sed cōtra hoc ⁊ cōtra tex. opp. nā episcopo solum videtur adēpta potestas dispēsandi: sup pluribus curatis: vt in. c. de multa. s̄. de p̄ben. ergo sup pluribus simplicibus poterit dispēsare. Glos. vlti. hic instat ⁊ finaliter concludit q̄ in pluribꝰ curatis episcopus non dispensat in pluribus vero simplicibus vel in vno curato ⁊ simplici potest dispensare in diuersis ecclesijs: sed in eadē ecclesia glos. dubitat: ⁊ primo dicit quod nō potest: per istum tex. secundo videtur tenere contrarium ⁊ ad istum tex. respondet quod hic archiepiscopꝰ nō dispensauit: sed confirmauit. dispensatio enim nō fit nisi exprimat̄ iuxta no. in. c. ij. de schisma. vnde videtur concludi quod in eadem ecclesia potest episcopus dispensare circa plura simplicia dummō subsit causa dispensandi. Et no. in hoc diligenter istā gl. Jo. and. fatet̄ dictum gl. dummodo illa beneficia sint difformia. nam poterit dispensare

c vt qs habeat dignitatē ⁊ canonicatū in eadē ecclesia[c] ⁊ pro hoc vide bo. text. cum gl. in. c. j. de cōsue. lib. vj. ⁊ vide Fede. cōsi. cxv. vbi tenet quod per dispensationē episcopi pōt in eadē ecclesia quis habere canonicatū ⁊ altare seu beneficiū alicuius capelle in eadem ecclesia. qđ nota. nam quemadmodum pōt in diuersis ecclesijs: ita in eadē ex quo beneficia sunt diuersa. arg. tex. di. sanctorum. Idem dicit Jo. an. in duobus canonicatibus obtinendis vt ep̄s nō possit dispēsare: ⁊ hec notabis q: communiter hoc sequunt̄ docto. ⁊ bene facit l̄ra in arg. ⁊. d. cle. si. de preben. rationem videas in his que plenius dixi in. c. cū iamdudum. prealleg. vbi latius tetigi hāc materiā quam docto. hic: ⁊ plene videas in repe. §. q vero capitulo extirpande. s̄. de preben. vbi tango an ⁊ quādo valeat cōsuetudo super obtinenda pluralitate beneficiorum. ⁊ an ⁊ qñ episcopus potest super ea dispēsare. Et per hoc est expeditus iste tex.

1 ☞ Uacatio prebendarum vel canonicatuum non dat̄ in ecclesijs non numeratis. i. non est certus numerus canonicorū vel prebendarum: ⁊ sic eorum collatio nō trāsit de vno in alium superiorem.

2 Habens ius cōferendi vel instituendi: potest etiam mittere in corporalem possessionem.

3 Capitulum dicitur vbi est maior pars canonicorū: lʒ aliq ↄtra dicant: idem dic de collegio.

4 Ecclesia si nō hʒ tot facultates qđ canonici possint cōmode viuere: nō tenent̄ ipsi canonici etiā ad preces pape aliuʒ recipere: etiā si vnus nollet: secus si facultates suppetunt.

5 Canonici non tenent̄ recipere alium in canonicum supernumerariū: etiam qđ facultates suppetant nisi tantum excreuerint, quod commode possent omnes viuere.

6 Statutum an plus operatur aliquando q̄ consuetudo.

7 Consuetus venire ad molēdinum ad molēdum: vel ad furnum ad coquendm panē per. xl. annos nō per hoc astringitur in futurum ↄtinuare.
Cōsuetudo nō inducit̄ ex actibꝰ qui sunt mere facultatis.

8 Canonicus an possit agere pro iuribus ecclesie sue sine mādato vel eam defendere.

9 Unus de vniuersitate potest opponere vt is qui non est de vniuersitate non immisceat se in actibus vniuersitatis.

10 Consensus p̄stitus alteri ab illo qui nō credebat ptātē ad se pertinere: nō facit actum inde secutum conualidare: nec respectu cōsentientis: quia ignorabat ptātem ad se pertinere: nec respectu illius cui fuit prestitus: q: nō habebat ptātem sed forte potest ratificari ab illo qui habet ptātem. ar. j. ne sede vacan. c. j. in fi. per Abba.

11 Judex potest supplere defectum allegationum partis: iō pōt allegare illud qđ non allegatur per partem: ⁊ ex ipso causam decidere.

12 Abbas ⁊ monachi an possint statuere quod ex redditibꝰ ecclesie quilibet habeat certam portionem pro vestimetis ⁊ alijs necessarijs.

13 Archiepiscopus an presumatur scire vacationem beneficij existentis in diocesi sui suffraganei.
Collatio b̄ñficiorum nō deuoluitur ad superiorem, etiam ad papam si non fuit facta per alium quia ignorauit.
Clausula posita in rescripto ad b̄ñficia valet seu quocūq; modo vacet: vel per alterius cuiuscunq; persone: operatur multum in materia beneficiali.

14 Impetrans a papa beneficium tenetur obseruare statuta ⁊ cōsuetudines ecclesie vel loci vbi impetrauit.

15 Canonici si negligunt eligere alios canonicos: q: suppetūt facultates ecclesie: episcopus eorum statuet eis terminum ad eligendum.

16 Archiepiscopus non habet iurisditionem in diocesi sui suffraganei: nisi in casibus expressis: ⁊ ideo eius negligētiam non supplet.

17 Archiep̄s cōfert qñ suus suffraganeus non vult conferre.
Terminus hominis succedit loco termini iuris. s. in fin.

18 Clericus si est prouisus in ecclesia non numerata, debet sibi prouideri de vacanti beneficio vel prebēda: vel proxime vacaturo.

19 Actus qui debebat explicari sub vna forma: si explicat̄ sub

Zacharias.
a ¶ Curatis. Adde istū plene in. c. clericos. nume. 4. ⁊ qđ ibi posui in apo. ad eū in ꝟ. ꝑ adeptionē scđi. s̄. de cle. nō resi.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Coloratam. vide Roma. in ↄsi. cccclxv. inci. p̄nti. ⁊ Maria. soci. late in repe. rubr. de cā pos. ⁊ ꝓprie. in vj. tracta. art. ix. ⁊ Card. i ↄsi. xxxiiij. ad finem.

c ¶ Eadē ecclesia. Adde videnduʒ Lap. alleg. xxx. ⁊ cxvj. ⁊ per eundē Abb. cōsi. xcvj. et lxxj.

alia corruit.

Sententia continens in se causam nō cōcludentem:est nulla.licet ex causa non expressa posset iustificari.

Sententia potest ferri absq; ꝙ in ea exprimatur causa.

Sentētia lata ex pluribus causis:quarū vna est iusta:alia iniusta est valida propter iustam causam.

1 Ex parte astensis. † concilii̇̄ lateranē.locum nō h̄z vbi non sunt distincte prebende nec certꝰ canonicoꝝ numerus vel clarꝰ sic. In ecclesijs nō numeratis vacatio prebendarum seu canonicatuū possibilis nō est:nec fit ibi deuolutio ad superioꝛem ex negligentia semestri in non prouidēdo ecclesie de ministris.⁊ est casus notabilis.Prima pars ponit facti narrationē. Secunda partium confessionem.ibi:tandem. Tertia sniam: ibi:nos.Quarta gratiā.ibi:qꝛ vero.¶ † No.primo ibi:incoꝛpoꝛalē pos.bo.arg.ꝙ superioꝛ ad quē fit deuolutio collationis pōt nō solū conferre:sed etiam in pos.coꝛpoꝛalē inducere.Et posset argui gn̄aliter ꝙ ad quē spectat istitutio seu collatio pertinet facultas dandi pos.coꝛpoꝛalē.facit ca.de multa.s̄.de prebē.⁊ qꝺ not.Inn.l.c.ij.de resti.spo.¶ † No. scđo ibi:capitulo.ꝙ ibi dꝛ capitulū vbi ē canonicoꝝ[a] minoꝛ ps lʒ aliqui cōtradicāt.vnde syndicus agit noīe capituli et ibi pōt dici ꝙ sit eccl'ia.vt in prin.huiꝰ.c.vide bo. tex.cū gl. in.c.cū inter canonicos.de elec. ¶ Not.tertio ꝙ in ecclesia collegiata qn̄q; nō est certꝰ numerꝰ nec canonicoꝝ nec prebendarū:⁊ ꝙ receptio in canonicos pōt pertinere ad solum capitulū.¶ Itē not.ꝙ vbi nō est certus numerꝰ in ecclesia nō est prefixū a iure certū tempus ad instituēdū ibi canonicos.Qualiter aūt ecclesie sit tūc prouidēdū.j.dicā.¶ † No. ibi:suppetūt facultates.ꝙ vbi non est dare numerū in ecclesia non tenētur canonici recipere etiā ad literas pape vltra q̄ facultates ecclesie suppetāt.vnū tn̄ dicūt hic doc.⁊ bene. ꝙ vnus solꝰ ex eo pōt se hoc casu opponere ⁊ impedire receptionem fiendā:qm̄ talis cōtradictio habet iuris fomētum vt in.c.j.s̄.de insti.⁊ tendit in vtilitatē seu honoꝛē ecclesie qꝛ dedecus est ecclesie ꝙ canonicus mēdicet.xciij.dist.c.diaconi.vnꝰ ergo solus ꝓualet oibus.j.de his que fi.a pre.c.j. sed vbi facultates suppetūt:pōt maioꝛ pars institutionem facere etiā inuita minoꝛi parte:qꝛ hoc est ecclesie vtile ⁊ honoꝛabile.ad hoc.c.qm̄.s̄.de vita ⁊ hone.cle. ¶ † Sed no.ex hoc ⁊ ex fi.c.ibi.fm ꝯsuetutudem qꝺ non solū in receptione plurium debent attendi facultates ecclesie:sed etiam cōsuetudo.⁊ in hoc tenebis menti istum tex.si enim consueuerūt esse.xx.in ecclesia ⁊ facultates sufficiūt pro.xxu.nō astringūtur canononici ad recipiendū aliquē vltra consuetudinē qꝛ diminuerētur eoꝝ redditus soliti.⁊ antiqui.⁊ ita intelligūt do.fi.c. Sʒ ego credo hoc procedere nisi causa rationabilis esset in contrariū:puta quia excreuerunt multū facultates ecclesie:⁊ ecclesia patitur defectū in ministris.nam ꝓpter excrescētiam facultatū etiam numerus statutus ampliatur:iuxta ea que habentur ⁊ no.in.c.fi.de verb.sig.⁊ in c.cū.M.de cōsti.¶ † Ultimo pōt notari ex eodem verbo vnū mirabile dictū ꝙ statutū plus operatur q̄ cōsuetudo. nā statutū numerū facit canonicatuū ibi vacare:vt in.c.dilecto.s̄.de prebē.⁊ secus est in ꝯsuetudine vt hic.nā hic erat consuetudo:vt certus numerus reciperetur:vt hic colligit ex fi.⁊ in prin.dum dicitur qꝺ quatuoꝛ prebende vacabāt. nam putabat illas prebendas vacauisse ꝓpter antiquam consuetudinem qꝛ forte in ecclesia cōsueuerunt esse ab antiquo.xx.canonici ⁊ tunc nō erant nisi.xvj.Sed contra hoc opp.dꝛ.c.fi.de cōsuetu.iuncto.c.quod super his.de maio.⁊ obe.vbi patet qꝺ consuetudo est maioꝛis vis q̄ statutum ⁊ maxime de iure canonico.vt ibi nota.Item cōsuetudo ecclesie est attendenda:vt in.c.cū omnes.de consti. Sol.doct. aperte nō soluūt sed solū dicunt quod consuetudo nō tantum operatur sicut statutū.sed hoc nō est tollere cōtrarium quia possumus soluere dupliciter.Primo quod text.in fin. dum facit mentionem de cōsuetudine non loquitur de consuetudine respectu numeri:sed de cōsuetudine certe portionis percipiēde.Secūdo potest solui:quia licet in ecclesia soliti sunt.xxx.instituí nō tamē ex hoc inducitur ꝯsuetudo restringens libertatem habentis instituere. ¶ † Quia actus mere facultatis non inducit consuetudinem potestatis libere restrictiuam.nam si per.xl.annos cōsueui venire ad molendinum tuum:ad molendum vel etiam ad furnū[b] ad coquendū non inducitur ex hoc consuetudo vt tenear in futurum continuare:iuxta nota.in.l.ij.C.que sit lon.cōsue.⁊ in.c.Joannes.de cleri.cōiug.sic ad ꝓpositū vbi non est numerus in ecclesia relinquitur arbitrio illius ad quē spectat electio:nec videtur suū arbitrium coartare si solitus sbi sit instituere.xx.quia fuit iste actꝰ mere facultatis.⁊ in hoc nota istū textum.sic intellectum pro ecclesijs maxime regularibus vbi monachi communiter instituuntur ad arbitriū abbatis:vt si consueuit instituere certum numerum nō di8 cemus per hoc numerū esse in ecclesia statutū. ¶ † In glo. j.in fi.gl.hic multū vacillat.⁊ dic quod in effectu duo sunt questiones separate que possunt a gl.elici.Prima nūquid canonicus ecclesie pōt agere pro ipsius iuribus sine mandato ecclesie.⁊ de hoc dic vt no.i.c.cū olim.de testi.ꝑ Inn. ⁊ ibi plene dixi.⁊ regulariter nō agit sine mādato:vt i.c.j. de procura.⁊ alijs iuribus allegatis in glo.Secunda q̄stio nunquid saltē posset ecclesiam deferre sine mandato . ⁊ dic etiam vt nota.in .d.capi.cum olim.hic autem nō colligitur dictum glo.nam vt dicunt Joannes an.⁊ Philip.isti tres canonici nō tm̄ defendebant ius ecclesie quantum ius propriū qꝛ nolebāt illos habere pro canonicis ex quo nō erant legitime instituti:⁊ sic agebāt nomine proprio.¶ † Ex quo nota ꝙ vnus solus de vniuersitate pōt se opponere vt is q̄ nō est de vniuersitate nō immisceat se tractatibus vniuersitatis:seu vt nō habeatur tanq̄ vnus de coꝛpoꝛe vniuersitatis.Et in eo quod gl.dicit ꝙ isti tres succubuerunt non bn̄ dicit ꝙ imo obtinuerūt.nā papa ꝓnuntiauit illam institutionem irritā:sʒ postmodū fecit illis gratiam habito respectu ꝙ capitulū affectauerat receptionē illoꝝ.¶ † Et not. ex hoc ⁊ ex tex.qꝛ si potestas de aliquo disponēdi pertinet ad me ⁊ ego credens ad te ꝑtinere consensi vt tu potestatē explicares:actus sic explicatus nō tenet nō ratione tui:qꝛ non habeas potestatem:nec ratione mei qꝛ nō intendebā. nam capitulū non erat hic priuatum potestate instituēdi canonicos sʒ affectauit seu ꝯsensit institutioni facte ꝑ archiepiscopum:nec tamē ex hoc fuit acquisitum ius illis institutis:sʒ opoꝛtuit ꝙ papa faceret eis gratiā ⁊ bene facit in arg.l.is ad quē.ff.de acquirē.here.¶ † In glo.ij.ibi supplet hoc de facto.dic ꝙ imo de iure.nā si iudex perpēdit ꝙ causa est decidibilis certo iure licet illud nō allegeť ꝑ partē nihilominus potest iudex illud allegare ⁊ sentētiā ferre quia boni iudicis est diminuere litem ⁊ eā facere breuioꝛē q̄tum potest.vt in.c.finē.de dolo ⁊ cōtu.⁊ in.c.cū dilectus. de consue.⁊ in.c.cum inter vos.e.titul.Et in hoc nota istū tex.nam ambe partes credebant prebēdam hic vacare:sʒ quia pape constitit qꝺ numerus nō erat ibi determinatꝰ pronuntiauit vacationi locum non esse.⁊ facit.l.j.⁊ qꝺ ibi not.C.vt que desunt aduoc.par.iud.sup.¶ † In gl.ij. ibi: non debent facere poꝛtiones.Nota bene glo.pro opin.Innoc.in.c.dilectus.el.j.s̄.de prebē.vbi dicit qꝺ in ecclesijs regularium nō debent ex redditibus fieri certe poꝛtiones: sʒ contrarium determinat Joā.an.in regula nō est obligatoriū.de regu.iur.li.vj.in mercu.vbi foꝛmat questionē notabilē.Nunquid valeat statutum abbatis vel capituli vt quilibet monachoꝝ habeat.x.ꝓ vestimētis ⁊ alijs sibi necessarijs.vide etiam Inn.in.c.insinuāte.j.qui cle.vel vo.Et no. ex ratione huius glo.ꝙ in ecclesijs regulariū nō ē dare vacationem:quod est verissimum vbi numerus nō est statutꝰ alias secus.¶ In glossa in ver.totum capitulū.in fi.dicit Host.quod gl.ista non procedit quo ad istū tex.qꝛ quo ad partes papa primo determinauit negotiū sʒ ex officio suo postmodum fecit gratiā istis institutis.motus maxime qa capitulum affectauerat prius illoꝝ receptionem. dic tamen quod dictum glosse est verum ⁊ probatur ex superioꝛi parte.c.in ver.tandem.vt dixi.s̄.in gl.ij.¶ † In glo.in ꝟ. suppetūt.in fi.videtur hec gl.velle.in fi.sui ꝙ archiepo seu episcopo ad quē deuoluitur potestas ex negligētia: currat tempus immediate a tempoꝛe deuolutionis.quod tn̄ non est verum:qꝛ quemadmodū primo collatoꝛi non currit semestre nisi a tempoꝛe notitie vacationis.vt in.c.qꝛ diuersitatē.s̄.eo.in fi.ita nec secūdo vel vlterioꝛi collatoꝛi ad quē est deuoluta potestas:vt dixi in capitulo quia diuersitatē. sed foꝛte glossa hic sensit ꝙ debet presumi notitia vacationis.Sed doc.hic instant disputando vtrū archiepiscopus presumať scire vacationem beneficij in diocesi sui suffraganei.⁊ tandem concludunt attendendū esse locoꝝ distantiam famam loci:qualitatem beneficioꝝ ⁊ modum vacationis.quod nota ⁊ hoc declara vt dixi in.d.c.qꝛ diuersitatem.Et ex hoc inferunt docto.quod cōtra impetrantem a papa propter deuolutionem autoꝛitate cōcilij lateranēsis potest archiepiscopus se opponere ⁊ allegare ignoꝛantiā quo casu potestas nō est deuoluta ad papam: ⁊ ideo sume bonā cautelā vt adijciať in gratia pape illa clausula cōsueta seu quocūq; mō vacet[c] vel per alterius cuiuscūq; ꝑsone

et est vtil:

Zacharias.

[a] ¶ Canonicoꝝ. Adde Car.in clemē.j.q.x.de reg.⁊ trā.ad religio. Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Ad furnū. Uide de hoc arti.late ꝑ Jas.in rep.l. quominus.colū.viij.ꝟ.tertio principaliter.ff.de flumi.et Jas.de sctō Geoꝛ.in sua inuestitura feudali.in ꝟbo ⁊ cū molēdinis.co.ij.post mediū.Moder.in.c. significante.s̄.de appella.

Zacharias.

[c] ¶ Modo vacet. Adꝺ ꝙ q̄uis ista sit vtilis cautela nihilominus habet locū in casibꝰ in quibus a iure mentio specialis desiderať:vt not. Pe.de an.⁊ philip.fran.in cap.ij. post Gem.de prebē.lib.vj.⁊ idem Phi.frāc.in.c.ad hoc.s̄.de appel.

et est vtile semper hāc clausulam apponere vt euiteť dispo-
14 sitio.c.susceptum.de rescrip.lib.vj. ¶ † In gloss.fin.ibi:sm consuetudinem ecclesie no.gloss.quod impetrans gratiã a papa nihilominus tenetur seruare consuetudinem ecclesie. Ex quo inferunt docto.ꝙ si consuetudo est ecclesie vt quilibet canonicus iuret seruare statuta ecclesie:tenetur talis impetrans sic iurare.ꝛ pro hoc vide bonum tex.in.c.fi.de cõsue.lib.vj.vbi papa.vult seruare cõsuetudinē ecclesie cõtra
15 impetrãtes a papa.ad idem,capi.j.de consti.eo.li. ¶ † In ea.gl.ibi:ꝛ ita licet.no.hanc particulam vsq; ad finē. Sed quero pro declaratione gl.ꝛ tex.si certus numerus non est in ecclesia:ꝛ canonici sunt negligentes in statuēdo canonicos sm facultates ꝛ cõsuetudines ecclesie qualiter prouidebitur ecclesie ex quo ibi nõ fit deuolutio potestatis ad superiorem. Sol.dicunt hic cõmuniter doct.quod superior immediat⁹ sit atuce terminũ ei ad quem spectat institutio:vt j.illum prouideat ecclesie sm consuetudinē.quod si non fecerit ipse superior ex officio ꝓuidebit pro hoc ca.si capitulo.in fi.eo.tit.lib.vj.facit.c.irrefragabilis.§.omnes.de offi.ordi.ꝛ.c.ceterũ.de iudicijs.qđ semper nota.nam per hunc modum posset episcopus supplere negligentiã abbatis si non instituit monachos in monasterio sm facultates ꝛ antiquã cõsuetudinem.iste enim terminus hominis succedet loco termini iuris iuxta not.per Innoc.in.c.ex ratione de appel.Sed aduerte quod istud dictũ docto.verum est vbi
16 receptio seu institutio pertinet ad inferiorem epõ. ¶ † Sed dubium est quid si institutio pertinet ad episcopũ:nũquid archiepiscopus possit eodem modo supplere negligentiaʒ episcopi.hec questio est magis difficilis ꝙ questio doc.ideo quia archiepiscopus regulariter non habet iurisditionem in diocesi sui suffraganei nisi in casib⁹ a iure expressis:vt in c.pastoralis.de offi.ord.sed iste casus nõ est expressus in iure:vnde fatendum esset ꝙ archieps non posset compellere episcopum negligentē vt instituat.arg c.nullus.de iure pa-
17 tro. ¶ † Sed dubiũ est nunquid illo nolente ipse succedat. ꝛ si tenemus opi.ꝙ archiepiscopus suppleat negligentiaʒ episcopi.iste casus est clarus:sed tenendo cõtrariã opi.quã plene examinaui in.d.c.pastoralis.ꝛ in repe.c.si quis contra clericum.de fo.compe.est magna dubitatio sed nihilomin⁹ teneo ꝙ archiepiscop⁹ potest quia termin⁹ hominis succedit loco termini iuris vt prediximus.sed si esset termin⁹ iuris hec deuolutio fieret ad archiepiscopũ.c.ij.s.eod. ergo in casu isto cũ terminus fuit prefixus episcopo ab archepi-
18 scopo ꝛ hec not. ¶ † Sed est questio not.vtrũ in ista ecclesia nõ numerata possit prouidere impetranti vt prouideatur sibi de vacãti vel primo vacaturo:maxime si adijcitur clausula nõ ob.nume.de hac questione vide plene per glo. not.in.c.si.j.eo.titu.lib.vj.que concludit quod sic:quia illa verba de vacante ꝛc.fuerunt apposita fauore impetrantis.
19 ¶ † Sed contra hoc ꝛ contra tex.oppo.nam ex quo episcopus poterat ꝓuidere modo predicto debuit tenere institutio sua:qꝛ si nõ valet quod ago ꝛc.vt in cle.j.de despon.impub.lib.vj.Solu.Hosti.ꝛ communiter doct.videntur velle quod vbi quis certo iure potest actum explicare:si moueť alio iure quo nõ potest:actus corruit.Et ex hoc colligunt hic doct.cõmuniter arg.ꝙ si iudex fert sententiã exprimen-
a do causam non concludentē[a] illa sentētia est nulla licet ex causa nõ expressa possit iustificari.pro hoc vide Bar.in.l.si is ad quem.ff.de acqui.here.ꝛ bene facit ibi tex.in arg.ꝛ ꝑ eundem in simili.in.l.ij.ff.de iudi.ꝛ ideo cautum est non exprimere causam in sententia.ꝛ si vis exprimere ad decorem
b tuum conseruandũ saltem adijcias dictionē maxime:[b] vt ex pluribus causis ꝛ maxime ꝛc.nã tunc videris mot⁹ non solũ ex causis expressis sed ex alijs tacitis.nam cũ quis exprimit plures causas in sententia quarũ vna facit:alia nõ: sententia sustinetur propter causam vrgētem expressam:vt est tex.no.in.c.per tuas.j.qui fil.sint legi.ꝛ vide sing.dictũ Innocen.in.c.in presentia.de renun.vbi dicit quod si iudex expressit duas causas vnam contra ius commune aliã contra ius litigatoris tenet sentētia ratione isti⁹ vltime cause. quod semper notabis.fortius ergo sustinenda est sentētia si alia causa est iusta. ꝛ licet dictum Hosti.ꝛ docto.sit verũ in se tamen non probatur per istum tex.etiam per viã arg. iudicio meo:qꝛ episcopus non habebat hic tempore institutionis aliquã causam legitimam instituendi de presenti quia debuissent pri⁹ prefigere terminum capitulo ad institutionē faciendam sm cõsuetudinem ante cuius ꝑfixionē potestas non erat ad eum deuoluta.ꝛ hoc not.perpetuo ꝛ tene semper menti.

1 ☞ Habens potestatē conferendi non potest alteri concedere potestatem conferendi primum beneficium quod vacabit:secus si beneficium vacet.§.vbi plene.
2 Prebenda non habet in se onus sacerdotij annexum de iure communi.
3 Legatus non habet potestatem confirmandi collationeʒ factam de prebenda vacatura.
Legatus non potest contra concilium disponere.
4 Collatio beneficij facta ꝯtra inhibitionem pape an ꝛ quo casu valeat.
5 Episcopus non põt delegare vicario suo resignationē nec collationem certi beneficij vacaturi.

1 Constitutus. ¶ † Habēs ꝑtãtem ꝯferendi non potest de iure alteri tradere potestatem conferendi primum beneficium qđ vacabit.hoc dicit. Primo ponitur gratie petitio. In secunda exauditio ipsius ibi: quo circa. In tertia future fraudis prouisio:ibi, quia vero. ¶ Nota primo ibi:sacerdotalem quod quedam prebende sunt sacerdotales:ꝛ possunt dici sacerdotales: qꝛ forte sm statutum loci sacerdotes tãtum ad illas promoueri debēt ꝛ habēt onus sacerdotale annexum vt assumpti ad illas te-
2 neanť promoueri ad sacerdotium. † Ex quo infero quod de iure cõi prebenda nõ habet onus sacerdotij annexum: al's non dicerentur quedam sacerdotales sed omnes: ꝛ vide quod dixi in.c.ij.s.de institu.ꝛ quod legi.ꝛ not. in clemen. vt hi qui.de etate ꝛ qualitate ꝛ in capitulo cui de non sacer-
3 dotali.de preben.li.vj. ¶ † Nota secundo argu.quod legatus non potest confirmare donationem factã de prima vacatura ꝯferenda.nam papa hic in fi.generaliter prohibet.
c Item quemadmodũ legatus[c] directe non potest ꝯtra concilium disponere:vt legitur ꝛ not.in.c.dilectus.el.j.de ꝑbē. ita nec indirecte cedēdo vel ꝯfirmãdo huiusmodi gratiã. ¶ No.vltimo ibi:fraudē adhibere quod vno ꝓhibito intelligitur ꝓhibitum omne id per quod etiam indirecte peruenitur ad illud:ad hoc regula.cum quid vna via.de regul. iur.li.vj.ꝛ.c.tue.de procu. ¶ Sed quere qualiter hec ꝓmissio seu donatio venit in fraudem lateranẽ.ꝯcilij.Solu. nam volēs vni promittere bñficium vacaturum:donaret amico suo potestatem ꝯferendi primũ beneficium ꝛ ille esset quodammodo tutus indirecte ex concessione in personam amici sui:ꝛ sic desideraret mortem proximi sui vt posset habere effectum promissio sibi facta. ¶ In gl.j.ibi:de elec. cum in cunctis.hec questio ꝛ due immediate sequētes hodie deciduntť in.c.sit cõpromissarius.de electio.lib.vj.ꝛ approbať
4 ibi decisio huius gl. ¶ † In ead.gl.ibi:sed pone: gl.hic format questionem propter approbationem ꝛ inhibitionem pape nunquid valeat collatio episcopi alteri facta contra hanc inhibitionē pape:ꝛ tenet quod sic per.c.dilectus. nisi esset apposita clausula decreti.ꝛ idem tenet Hosti.Ioã.andreas teneat contrarium.nam videmus quod sola inhibitio executoris dati ad compellendum impedit collationeʒ ordinarij:vt in.c.si soli.eo.tit.lib.vj.ergo fortius hoc operabitur inhibitio pape.preterea ex quo papa ꝯfirmauit illaʒ donatiõem isti factam:potestas conferendi primum vacaturum nõ spectat ad episcopum sed ad ordinarium. Nec ob.capi.dilectus.per quod mouetur gl.quia aliud est mandare ordinario ne alteri ꝯferat:quo casu teneret collatio alteri facta:vt ibi.aliud est inhibere simpliciter ne ꝯferat quo casu nõ valet collatio cõtra inhibitionem factam:vt in iuribus preallegatis.ꝛ rõ diuersitatis est:quia hoc vltimo casu per inhibitionem auferetur potestas cõferendi sed in primo casu solum intendit obligare ordinariũ personaliter ad conferendam.Et nota bene hoc dictum:ex quo potes colligere vnam doctrinam qđ factum ab ordinario cõtra inhibitionem pape,est ipso iure nullum. pro quo facit dictum Inn.in capitulo finali.de accusatio.ꝛ in cap.ľ oraynaldus.
5 de testamē.ꝛ vide quod plene dixi in.d.c.dilectus. ¶ † In gl.ij.ibi:in genere potesta.nota glo.quod epũs non potest in
d specie etiã delegare potestatem conferendi sed in genere[d] sic:sed tu dic latius quod aut vult delegare seu donare potestatē cõferendi certum beneficium vacans ꝛ potest qꝛ tũc cessat fraus lateranẽ.concilij ꝛ videtur approbari hic in isto tex.vbi solum prohibetur collatio donatiõis ꝑmi beneficij vacaturi ne fiat in fraudem cõcilij.donatio ergo collatiõis beneficij vacãtis valet.qđ sentit hic Ioãnes andreas super textu:ꝛ in glossa.in capitulo.deliberatiõe.in.§.inhibemus.de officio legati.lib.vj.Aut vult delegare potestatem cõferendi beneficium vacaturum in specie:puta vt cõferat vnum ꝛ nõ potest rõne predicta:vt hic.In genere vero delegando potestatem suam omnimodam potest dummodo

Zacharias.
a ¶ Nõ ꝯcludentē. Adde istũ in.c.inter ceteras.nu.9. et qđ ibi dixi plene in apostil. post alios.in.§.falsam cam.de ꝓscrip.ꝛ j c.ꝑ tuas.nu.5.vbi etiã posui in apo. ad eũ in versi. exprimit falsum.j.q fil.sint legi.
Sebastia.Sapia
b ¶ Maxime. De veritate huius dicti vide Feli.in.c. sicut.s.de re iudi. vbi pulchre ꝑ Feli.in.c.j.i.ij.falle̅tia.s.de re iudi.
Sebasti. Sapiã.
c ¶ Legatus.vide ad hec Feli.in.c.j. col.j.§.legat⁹ non committit.s.de rescri.ꝛ in.c.at si clerici.§.d adulterijs in vers.qnto limita.col.iiij.s.de iudi.ꝛ in.c.nõnulli.i ꝑn.col.iiij.§.sic.rõ hui⁹ dici.j.s.de rescr.vbi idē firmat ꝙ legat⁹ pape nõ dispēsat ꝯ ꝯciliũ.
d ¶ In genere sic. Adde Old.consi. lxxvij.

hoc delegetur suo vicario generali duntaxat,nā alteri nō potest conferri,argu.opti.in dicto.§.inhibemus.vbi patet qđ etiam legatus nō potest nec in genere nec in specie dare potestatem recipiendi resignationem beneficiorū:ꝛ illa sic vacantia cōferendi:sed vicario suo potest.argumentū in cap,fi.de offi.vica.lib.vj.ꝛ.c.ex frequētibus.ŝ.de insti.ita nota.in dicto.§.inhibemus.ꝛ,c.statutū.de prebē.lib.vj,Et vide questionem quaꝫ ponunt domini de rota decisi.ccclxxxiij.vbi querūt:nunquid episcopꝰ possit dare vicario suo potestatem recipiendi resignationem certi beneficij:ꝛ illud cōferendi.ꝛ concludunt quod nō:vt hicꝛ in.d.§.inhibemꝰ.et sic nota restrictionem.ad.d.c.fin.de offi.vica.ꝛ extensioneꝫ ad.d.§.inhibemus.Jo.and.hic recitat quod cuidam scholari suo affectanti concedere suo vicario potestatē conferēdi primum beneficium vacaturum consuluit vt per literas suas daret vicario suo potestatē generalem conferendi beneficium sed per secūdas literas inhiberet ne procederet ad secundā collationem anteꝗ̄ insinuaret sibi primam collationem ꝛ expectaret secūdum respōsiuum an vellet habere ratum:quod cōsilium nō est ꝓm animā:vt dicit dominus Anto.ꝛ bene:qꝛ est in fraudē huius cōstitutionis.ꝛ credo quod posset attentari quia non valeret illa translatio potestatis cū habito respectu ad secundas literas inhibitorias non videtur delegata potestas generalis.ꝛ qꝛ vno ꝓhibito cēsentur oīa ꝓhibita per que peruenitur ad illud vt hicꝛ in.l.oratio.ff.de sponsa.Non ob.predictis.c.cum dilectꝰ,de iurepatro.quod glo.alleg.hic in contrarium.nam loquitur hic in legato ꝛ in facultate reseruandi beneficium collationi sue ꝛ licet illud concedatur legato nō tñ epō:qꝛ legatus hꝫ maiorē potestatem:de quo dicendū.vl.in.d.c.no,

1 ☞ Episcopatus nō venit appellatiōe dignitatis in odiosis:secus in fauorabilibus.
Dispēsatus vt possit promoueri ad dignitates:nō poterit promoueri ad episcopatum.quia
Dispensatio est quid odiosum.item
Dispensatus vt possit esse epūs:non poterit ꝓmoueri ad archiepiscopatum:ꝛ sic de maioribus.
Papa non dispensat cōmuniter ꝙ inhabilis possit esse cardinalis:sed potest si vult.
2 Habentes ius eligendi si nō eligūt intra sex mēses vel tres hodie transfertur ius eligendi in proximum superiorem.
3 Electio ꝛ confirmatio potest fieri aliquo casu vnico actu.
4 Constitutio dudum certo modo intellecta non debet de nouo aliter intelligi.

a ¶ [illegible]. ad de Roma. consil. cccxxxviij.
☞ Sebasti. Sapia,
a ¶ Ad episcopatus.vide Gemi. declarātem in ca.auaritie.col.ij.vſ.q̄ro.an iste tex.de elec.in.vj.cū allegatis p Fe.in ru,ŝ.de maio.ꝛ obe.col.v.vſ.sequet̃ ēt ꝛ ibi q̄ maior etiā dignitas an epī an cardinalis:et nunqđ ēt in materia restrigibili appellatione dignitatis veniat cardinalatus.
Zacharias.
b ¶ Fit deuolutio ad superiorē.adđ qđ no.in apos.ad istū in.c.cū in cūctis.§.clerici.1 vſ.electione fienda.nu.1.ꝛ.§.fi.i apo.in vſ.ad metropolitanū.ŝ.de elect.

Dilectus filius.

Lateraū.concilium de beneficijs vltra sex menses vacantibus ad episcopatꝰ non extēdit. Primo petitio.Scđo repulsio.ibi:nos. ¶ Casus literalis.Magister.U.canonicus cuiusdā ecclie cathedralis accessit ad papā referendo sibi qđ epō suo viā vniuerse carnis ingresso:archiepūs sancte Seuerine credēs ꝙ per negligentiam canonicorum qui nō elegerāt intra sex mēses ad ipsuꝫ esset eligendi autoritas deuoluta:dictū.U.elegit in epm ꝛ ipsius electionē instāter petijt ꝯfirmari.Papa videns qđ canon latera.concil.cōtra negligētes editus ad episcopatus ꝛ archiepiscopatus nō soleat extēdi:sꝫ ad personatus alios ꝛ minora beneficia:electiōem huius exigente iustitia cassauit.Ber. ¶ †No.primo ex isto tex.iūcto c.ŝ.eo.vnum dictum no.ꝛ semper menti tenendum qđ cōstitutio disponēs de dignitatibꝰ ministris ꝛ ecclesiasticis beneficijs non extēditur ad episcopatus a ꝛ superiores dignitates.nam.c.ij.prealle.disponebat generaliter de omnibꝰ p̄dictis:ꝛ tamen nō comprehēdit episcopatus vt hic.Et ratio decidendi potest esse qꝛ episcopatus non est simplex dignitas sed culmē dignitatum:vt in cap.pen.de preben.ꝛ vide glo.nota.in.c.ij.eo.ti.li.vj.ꝛ puto hoc procedere in odiosis dūtaxat:secus in fauorabilibus:quia in eis appellatiōe dignitatis veniet omnis dignitas ecclesiastica.ad hoc.c.ij.de iud.ꝛ regula.j.ꝛ qđ ibi nota.de reg.iur.li.vj.Et per hoc dicunt doct.ꝙ si dispensatur cū inhabili vt possit promoueri ad dignitatem nō intelligitur vt possit ꝓmoueri ad episcopatum:qꝛ dispēsationes sunt odiose:ideo restringēde in.c,qđ dilectio.de cōsan.ꝛ affi.ꝛ in.c.j.ꝛ,ij.de fil.presb.li.vj.Itē ꝓm eos si dispensatur vt possit promoueri vel exercere ecclesiastica ꝛ omnia spūalia.nā in generali ꝯcessione nō veniūt ea que quis non esset verosimiliter in specie cōcessurus:vt in.c.fi.de offi.vica.lib.vj.ꝛ que speciali nota sunt digna nisi specialiter exprimātur videntur omissa:vt in.c.ꝗ̄uis.de preben.li.vj.Idē dicunt si dispēsatur vt possit promoueri ad epatū vt fiat restrictio ita vt non extēdatur ad archiepatū ad hoc.c.nos consuetudinē.xij.dist.Et idem dicereꝫ si fuit dispensatum respectu archiepiscopatus:vt nō intelligatur dispēsatū in patriarchatu:ꝛ sic deinceps.vnde papa volēs facere gratiā vberioreꝫ dispensat vt possit promoueri vsqꝫ ad cardinalatū exclusiue:ad cardinalatū autē cōmuniter nō dispensat:potest tamē si vult vt in.c.proposuit.ŝ.eodē.
2 ¶ †No.etiā ꝙ.c.ij.ŝ.eo.in.§.j.habet locū nedum in collatione sed etiā in electione:vt si canonici vel habētes ius eligendi nō eligunt intra sex menses potestas deuoluitur ad superiorem.Et sic no.duo.Primo qđ ad eligendū dantur sex menses sicut ad conferendū:ꝛ fit deuolutio ad superiorem b per negligentiā in iure eligendi:sicut in iure conferendi.nā in isto tex.prouidebatur per viam electionis ꝛ papa reprobat respectu epatus tātum.ꝛ declarat qđ illđ.c.habet locum in dignitatibus inferioribus.hodie vero habemꝰ casum in.c.ne pro defectu.de elec.lib.vj.vbi statuitur quod in ecclesijs cathedralibus ꝛ regularibus collegiatis fit electio intra tres menses alias deuoluitur potestas ad proximuꝫ superiorē.ꝛ sic hodie archiepiscopus succedit ꝓpter negligētiā canonicorū in iure eligendi:secus in causa delicti.de quo dic vt habetur in.c.ꝗ̄ꝗ̄.de elec.lib.vj.
3 ¶ †Not.ibi elegit ꝙ superior ad quem deuoluit̃ potestas per negligentiā canonicoruꝫ potest procedere per viā electionis vnde iure deuoluto potest eligere ꝛ iure proprio metropolitico cōfirmare.posset etiam se expedire per vnicū actum prouidēdo vni de episcopatu:ꝛ talis prouisio haberet vim electionis ꝛ cōfirmationis.de quo tamē dic vt plene nota.in.d.c.ne ꝓ defectu.ꝛ in.c.vt circa.de elec.li.vj.
4 ¶ †Ultimo no.ibi non solet extēdi in eo quod papa fundat se in intellectu illius.c.super cōsuetudine.quod vbi constitutio est dudum certo modo intellecta non debet de nouo aliter intelligi:qꝛ minime sunt mutanda.l.minime.ff.de legi.nam consuetudo est optima legum interpres in ca.cū dilecti.de consuet. ¶ In glo.fi.in fi.idē in omnibus regularibꝰ ecclesijs si sunt collegiate,nā.c.ne pro defectu.nō restrigit se ad abbatissas sed generaliter loquitur de regularibus omnibus collegiatis:cū per mortē prelatorū ecclesie remanent viduate. Et facit ille tex.dum vtitur illo verbo viduate:quod alij prelati inferiores episcopis dicuntur sponsi ecclesiarum suarū sed restringe ad dignitates de quibus loquitur ille tex.dum vtitur illo verbo viduate.ꝛc.

1 ☞ Promissio beneficij vacaturi non valet:etiam si est interposita scriptura.2.vel sit interpositum iuramentum.
2 Scriptura regulariter non validat actum nullum.
3 Iuramentum prestitum contra legem emanantem principaliter in fauorem publicum non tenet.

Extenore.

1 †Nō valet promissio beneficij vacaturi.hoc dicit.Cōmunis diuisio.Secunda ibi:nos.
2 ¶ †Nota primo qđ ꝓmissio bñficij vacaturi non cōfirmat̃ etiaꝫ in interpositione scripture.Et hoc vltimū potuit esse causa dubitandi hic.nam per alia iura satis erat prouisum sup nullitate huius promissionis sed ratio decidendi fuit quia scriptura regulariter non validat actū nullum:dixi regulariter:qꝛ in quibusdam casibus secus contingit.ꝛ vide glos.singularē in ca.j.de cēsi.lib.vj.que colligit multos casus in quibus de substantia actus requiritur scriptura.
5 ¶ †Sed queritur nūquid talis promissio validetur iuramēto.Joannes andreas quod non qꝛ est cōtra bonos mores.vñ sicut non valet promissio de futura successione nec cōfirmat̃ iuramento:vt legitur ꝛ nota.in.l.stipulatio hoc modo cōcepta.de verbo.obligatio.ita nec talis ꝓmissio.Itē dic quod iuramentum prestitum contra legem emanantē principaliter in fauorē publicū nō tenet:vt in.c.si diligenti.de foro competen.ꝛ talis est prouisio.c.ij.ŝ.eo.Ultimo scias quod docto.hic instant in assignādo diuersitatem inter hoc.ꝛ.c.sequens.nam ibi tenet promissio facta de prouidēdo dum facultas se obtulerit.ꝛ dicit Hostiēsis qđ hic specifice fuit promissum primum beneficium vacaturū:sed in hoc non oportet hodie instare per.c.ij.eo.tit.li.vj.vbi prohibet̃ omnis promissio per quā directe vel indirecte posset dari via ad vacatura beneficia. ¶ In gl.ij.ibi periculuꝫ anime.no.gloss.ꝛ de hoc articulo dic vt latius dixi in.c.cū super.ŝ.eo.vbi plene ꝛ bene de hoc ꝛc.

1 ☞ Beneficium vacaturum nullo modo potest hodie cōferri saltem de iure canonico.3.
2 Non obseruās ꝓmissionē nullā est obligatus ad interesse.
4 Interesse cadit etiam super spiritualibus.
In obligationibus facti succedit obligatio ad interesse etiam de iure cano.

1 Accedens. ¶ †Obligat prelat⁹ qui promittit ꝓuidere cū poterit.h.d. Prima pars factū narrat. Scđa approbat.ibi:nos. Et hodie ꝓpter abusiones prelatorum qui in fraudem cōcilij lateranēsis ꝓmittebāt beneficia cum facultas se obtulerit:est correctū ꝑ hoc.c.per.c.ij eo.titu.lib.vj.nā nullo modo hodie valet promissio siue fiat

2 de vacatura:siue in genere cū facultas se obtulerit. ¶ †Sz quero quid si isti qui promiserunt nō seruauerunt promissionē:dicit Host.ꝙ potuisset agi ad interesse.insti.de vb. obliga.in fi.nā fm canones ex nudo pacto daꝛ actio in.c.j.

3 de pac. ¶ Nota vltimo ꝙ ex nuda promissione quaz facit etiam prelat⁹ subdito suo inducitur obligatio de iure canonico vt sic posset agi ad interesse ex nō implemento de quo

4 tamen dic vt plene dixi.c.j.de pactis. ¶ †Et no.quod i beneficijs potest pretendi interesse estimabile. quod intellige prout not.in.c.coram.de offic.deleg.nam beneficium estimari non potest tanꝙ spirituale:sed estimabitur quantuz sua interest quod illa permissio nō habuerit effectū. Et no. ex hoc dicto Hostien.bo.arg.quod etiam de iure canonico quis non cogitur precise ad factuz promissum:sed succedit obligatio ad interesse.de quo in.c.j.sed hic posset dici ꝙ hic nō erat obligatio facti sed dandi quia ꝓmiserunt prouidere de beneficio.vnde gl.in c.ex his.xxiij.q.vj.dicit ꝙ ep̄s dicitur dare prebendā.nam dare est accipientis facere.instit. de act.§.sic itaqꝫ.⁊ sic videtur quod non solū ad interesse sz etiam ad prouidendum potuissent isti cōpelli. De materia in.l.vbi.⁊ in.l.stipulationes non diuiduntur.ff.de verb.ob. ⁊ in.l.si quis ab alio.ff.de iudi.⁊c.

1 ☞ Collatio beneficij vacantis si non fiat intra tēpus statutum transit de capitulo ad eius prelatum:nisi talis collatio pertineret ad capitulum ⁊ p̄latum simul vt prelatum non vt canonicū.4.vide nu.10.vbi ponitꝛ rō diuersitatis.

2 Collatio beneficioruz potest cōpetere soli capitulo:vel soli prelato:vel vtriqꝫ simul vel inferiori prelato.

3 Collatio beneficiorū potest dici donatio aliquo respectu.

4 Unus potest agere vices pluriū personarū:⁊ alio iure tractatur quando representat vnū:⁊ alio quando representat aliam.

Donatio facta ambasiatoribus:an cedat lucro ipsorū:vel illorum qui eos miserunt.

5 Donatio facta vni ex socijs occasione societatis cedit ipsi soli:⁊ non communiter.

Damnum quod patitur vnus ex socijs occasione societatis:imputatur sibi.

6 Collatio beneficiorum:propter negligentiā non conferentis:nō deuoluitur ad superiorem:quādo superior procurauit ipsam negligentiam.15.

7 Procurans vel affectus aliquod delictum ex quo ipse potest cōsequi aliquod lucrum:priuatur omni eius cōmodo.

Occidens bannitum nō gaudet priuilegio statuti qñ ipse dolose procurauit bannum.

8 Prelatus vbicūqꝫ stat in aliquo collegio nō vt prelatus: sed tanꝙ vnus de collegio:nō debet tenere caput ipsi⁹ collegij licet dignitas sua sit excellentior ⁊ vox sua nō ꝑualet alij licet sit ponderosior.4.

Rector studij ꝑcedit episcopos scholares:lz sint digniores q: non sunt ibi tanꝙ episcopi sed tanꝙ scholares.

9 Doctoratus a papa precedit alios licet antedoctoratos.

11 Appellari de capitulo ad ep̄m:licet episcopus interuenerit in capitulo tanꝙ canonicus sed si interuenisset tanꝙ prelatus non appellatur ad eum.

Episcopus an possit esse canonicus in illa ecclesia in qua ipse est episcopus.

Duo correlatiua non possunt esse in eadem persona.

13 Presumptio fortior ⁊ maior tollit aliam.

14 Episcopus quando habet aliquid expedire cū cōsensu vel consilio capituli debet habere maiorē partē capituli: alias nil agit.

Capitulum vel collegium consistit in maiori parte ipsorū.

1 Postulastis. †Si ad capitulū ⁊ prelatū vt prelatum potestas conferendi pertinet de vno ad alterū lapsu temporis non trāsit.secus si prelatus intersit vt canonicus quia tūc de capitulo trāsit ad prelatum:nisi dolum cōmittat:⁊ est text.multum alle. Et in primo ponitur cōsultatio. In secunda responsio ibi:ad quod.a quo vnuz casum excipit ibi:nisi quam determinat ibi:⁊ in hoc. ¶ Casus literalis. In quadā achiepiscopali ecclesia collatio prebendarum siue beneficiorū pertinet communiter ad archiepiscopum ⁊ capitulum.querebatur si intra sex mēses p̄bēdam vacantem neglexerint ordinare:vtrum collatio ipsi⁹ a p̄bende penes archiepiscopum remaneat. Respondet papa ꝙ si capitulum ⁊ archiep̄s intra p̄dictum tempus circa hoc fuerint negligentes nec ab archiepiscopo ad capitulum nec a capitulo ad archiep̄m deuoluitꝛ potestas confe- a rendi:sed ad superiorem fm laterañ.concilium transit collatio:nisi forte archiep̄s non tanꝙ prelatus sed tanꝙ canonicus cum capitulo ius habebat.⁊ in eo casu si archiep̄s dolose impedierit collationem:dolus ei prodesse nō debet. b

2 Ber. ¶ †Not.primo ꝙ quādoqꝫ p̄bendarum collatio spectat ad episcopum ⁊ capitulum simul:quandoqꝫ ad solum capitulum.vt in.c.ex parte.s̄.eod.quandoqꝫ ad solum ep̄z. vt in.c.ex frequentibus.de insti.quandoqꝫ ad inferiorem p̄latum.vt in.c.fi.eo.ti.⁊ in hoc spectanda est consuetudo cuiusqꝫ ecclesie.quid autē sit de iure cōi dic vt plene dixi in.c.

3 cum ecclesia vulterana.de electio. ¶ †No.ibi donatio preben.ꝙ p̄bendarum collatio pōt dici donatio:⁊ pluries repetitꝛ hic hoc verbum.⁊ hoc cōtingit propter liberalitatez quandā qua vtitur prelatus in preeligendo personam,vt dixi.in.c.relatū.s̄.de preben.⁊ in.c.post electionem.s̄.eodē. ¶ No.ꝙ etiam in eligendis canonicis seu prebendis cōferendis datur tempus semestre ⁊ sic cōcilium laterañ.vendicat sibi locum etiam in electionibus canonicorū:quod not.

4 ¶ †No.hic ⁊ tene mēti ꝙ vbi actus explicandus est ꝑ prelatum ⁊ capitulum:vnus nō supplet negligentiam alteri⁹ si tp̄s vtriqꝫ ad actū explicandum est lapsum:⁊ hoc qñ p̄latus debebat interesse capitulo vt prelatus:secus si vt canonicus. Ex quo nota qđ quis potest gerere vices pluriuz ꝑsonarū:⁊ quandoqꝫ representare in collegio certam personā puta canonicum:quandoqꝫ representare aliam personam . scz episcopum:⁊ alio iure tractatur cum representat vnam personam:alio cum representat aliam. Et facit hoc ad questionem quotidianā. Nūquid id quod donatum est

a ambasiatoribus cedat eorum lucro[a] an vero mittentiū . nā videtur quod mittentium:q: ambasiatores nō representāt in actu ambasiate ꝑsonas priuatas sed ipsum dominum mittentē:vnde honorantur tāquam dominus mittens.argumen.xciij.distinctione in capitulo fi.⁊ argumē. hic.nā si ep̄s interest capitulo vt canonicus fit postmodum deuolu

5 tio ad eum:vt ad p̄latum in casu negligentie. †Alij vero tenuerunt contrarium:sc; quod donationes cedant ambasiatoribus licet occasione ambasiate illa fuerint eis presentata.arg.opt.in.l.sociū qui.in.§.j.ff.pro socio.vbi tex. valde nota.fm cōem lec.dicit quod si donatur socio occasione societatis ex quo tamen donatur persone ⁊ non societati: cedit ipsi soli donatario ⁊ non societati: ⁊ nimirum quia idez est in damno.nam si socius ex societate occasiōe societatis tantum dānum passus est:sibi imputatur ⁊ non societati: vt est tex.not.in eadem.l.in princi. In hac questione fuerūt opiniones varie.vt not.in.l.si vero.in.§.item qcquid. ff. solut.mat.⁊ in.l.qui ꝓprio.in.§.ꝓcurator.ff.de procurator. ⁊ ibi ponunꝛ due opiniones quas Calde.dicit hic coniungēdas:vt primo cōsyderemus an ambasiatores essent prius noti ⁊ familiares ei ad quē missi sunt ⁊ tunc cedūt eis. Aut erant ignoti ⁊ tūc inspicienda est qualitas donorum.nam quedam presumptiue magis conueniunt mittenti ꝙ ipsis: vt puta si daretur vnus leo.quedam conueniūt poti⁹ ipsis ambasiatoribus:puta si darenꝛ eis congruentes vestes et fm hanc qualitatē fienda est interp̄tatio: Bartol. tamē in c d.§.item quicquid.simpliciter tenet quod cedunt ambasiatoribus per.d.l.socium qui. Sed aduertendum quod illa lex p̄supponit quod donatio facta est ipsi socio. vnde satis mihi placet ꝙ in casu dubij sit aduertēda qualitas donoꝝ. Et ad istuz tex.potest respōderi ꝙ episcopus intererat hic vt canonicus:sed ambasiator licet representet ꝑsonā domini mittentis nihilominus ꝯsiderari potest vt persona priua

6 ta in donis sibi conferendis.⁊ hec nota. ¶ †Ultimo nota ex isto tex.ibi cum dolose ⁊c.quod ex negligentia inferiorū nō deuoluitur ad superiorem potestas.quādo superior dolose procurauit illam negligētiam:quia nō debet dolus sibi prodesse nec reportare commodum ex dolo suo:vt in ca.

7 sedes.de rescri. ¶ †Et facit not.iste tex.ad questionē quod si in certo delicto per aliquē commisso bona debenꝛ ad certam ꝑsonā peruenire:ꝙ si illa persona dolose procurauit il

b lius delictum:non debet in casu delicti consequi bona[b]. Sz etiam videretur dicendum in simili questiōe quod si ex sta

c tuto[c] liceat occidere impune bānitum:ꝙ dolose procurās bannū alterius vt ipsum possit occidere non gaudeat priuilegio impunitatis.⁊ idem videtur dicendum in similib⁹.

¶ Lucro eoruz. Adde videnduz Bald.consi.lviij. Sebastia.Sapia.

¶ Eorum lucro. Uide Old.in ꝯsi. cxxix.⁊ in consil. xlviij.in fi.

¶ Cōsequi bona. Adde Ro.cōsil. cclxiij. And.sicu. consi.xxviij.

Zacharias.

¶ Adde ꝙ etiaz affectās dignitatē vel officiū ex q̊ ꝯsequitꝛ ꝑuilegiuz no gaudēt illo priuilegio vt not.Ro. sing.suo.cccccxcj. incip.tu habes ꝙ ꝗuis absentes. et Jaco.de b.in.ꝑ.pro curatores.nu.1.⁊ ibi plene.in apos. Cela in versi. ipsi aūt absentes.C.de excu.mu.lib.x. Anton. Francis.

¶ Tu adđ quod ambitio est causa oīm delictorum ⁊ euitāda vt peccatū mortale: vt per d.Card.in cle.j.in iij.⁊.iiij.not. de regu.⁊ iđ dr ꝙ est reprobāda:vt ꝑ eūdē Car in cle.fi de elec.vbi dicit hoc maxime verū esse in assequendis beneficijs ecclesiasticis:vt.viij.q.ij.ca. in scripturis.⁊ ēt in alijs officijs reprobatꝛ adeo ꝙ si qs ꝑ ambitionem officiū cōsequeretꝛ vt priuilegiuz qđ ratione officij vel bñficij deberet habere debeat illo carere:vt ꝑ Bal.in l.si quocūqꝫ.C.de epi.⁊ cle.⁊ habetꝛ in.c.nullus.j.q.j. Sebasti. Sapia.

¶ Ex statuto casus in quibus nō hꝫ locū statutum ꝙ bānitus impune possit occidi: ponit Feli.⁊ deci. in.c.que i ecclesiaruz.s̄.de ꝯsti.vbi tamē non ponūt hunc casum.

8 questionibus.¶†Sed quero pꝛo declaratione litere quali ter cognoscetur vtrũ pꝛelatus intersit capitulo tanq̃ cano nicꝰ an tanq̃ pꝛelatꝰ:dic pꝛimo recurrendũ ad statutũ ec clesie si quod est.Secũdo ad cõmunẽ cõsuetudinẽ ꝛ repꝛe sentationẽ loci.l.labeo.ff.de suppellec.leg.ꝛ in.c.ex literis.ĩ. de spõsa.in dubio recurrẽdũ est ad alias ꝯiecturas inferio res.nã si eps̃ in capitulo tenet pꝛimũ locũ videtur ꝙ intersit vt pꝛelatus:qꝛ ipse est caput ꝛ canonici mẽbꝛa:vt in ca.no uit.ꝛ.c.quãto.de his que fi.a pꝛela.Si vero sedet in secũdo loco post eum qui solet pꝛeesse in capitulo puta post Archi diaconũ pꝛepositũ vel canonicũ antiquioꝛẽ ẜm varias con suetudines locoꝛũ:tũc videt̃ interesse vt canonicus.ita dicit glo.no.in.c.a collatione.de appel.lib.vj.quam gl.semꝑ te nebis menti.Ex qua infero qꝺ vbicũqꝫ pꝛelatus interest in aliquo collegio non vt pꝛelatus illiꝰ collegij:sed vt singu laris de collegio nõ dꝫ tenere caput illius collegij:lꝫ ꝑsona sua seu dignitas sit in se honoꝛabilis q̃ dignitas p̃sidẽtis in illo collegio:quia non stat ibi tanq̃ ꝯstitutꝰ in sua digni tate sꝫ tanquã singularis de collegio.debet tamen hono rari ratione sue dignitatis pꝛecellẽtis:vt saltẽ habeat ibi se cundum locum post pꝛesidentem:sicut dicimꝰ in episcopo quando est in capitulo vt canonicus.ꝛ ideo videmꝰ in pꝛa ctica quod si episcopi sunt in studio vt scholares stãt ĩ vni uersitate post rectoꝛem:licet ipsi in se sint honoꝛabilioꝛes q̃ rectoꝛ:sed tunc non stant vt episcopi sed vt scholarẽs:sꝫ in
9 ter scholares post rectoꝛẽ debẽt pꝛehonoꝛari. ¶†Ar.in.c. ꝑ tuas.de maio.ꝛ obe.ꝛ qꝺ ibi no.vbi tex.bonus vult ꝙ in ter homines eiusdẽ oꝛdinis pꝛeferatur ille qui fuit oꝛdina
a tus a pãpa:ᵃ lꝫ fuerit postea oꝛdinatꝰ:sic potest dici in mi
10 litibꝰ seculi ꝛ huiusmodi.¶†Scꝺo hic q̃ro de rõne diuer sitatis quare hic episcopꝰ supplet negligẽtiã capituli quã do debebat interesse vt canonicus ꝛ nõ fit quãdo debuit in teresse vt pꝛelatus.Sol.in pꝛimo casu episcopꝰ nõ supplet negligentiã pꝛopꝛiam sed capituli:ꝛ supplet tanquã pꝛela tus ꝛ non tanq̃ canonicus.nam tanq̃ pꝛelatus non fuit nẽ gligens qꝛ non poterat ipse solus vt pꝛelatus actum expe dire cũ vt canonicꝰ habebat interesse:sꝫ vbi debuit interesse vt pꝛelatus tunc fuit negligẽs tanq̃ pꝛelatus:ideo nõ sup plet negligentiã pꝛopꝛiam:ꝛ opoꝛtet vt puniatur de negli
11 gentia sua.¶†Et ex his infertur quod si episcopus vt ca nonicꝰ eligit aliquẽ in canonicũ potest ipse tanq̃ pꝛelatus illum examinare ꝛ cõfirmare:nisi cõfirmatio pertineat ad superioꝛẽ:ꝛ ex hac ratiõe emanauit hodie tex.no.et singu. in dicto.c.ad collationeꝫ.vbi dicit qꝺ si contingit appellari a pꝛouisione capituli pot appellari ad episcopum licet epi scopus iterfuit capitulo vt canonicus:secus si interfuit vt pꝛelatus.ad idem in simili vide bonũ tex.in.l.j.in.§.solent. ff.quãdo appel.sit.vbi ab oꝛdine decurionũ appellatur ad pꝛesidem.licet pꝛeses interfuit in cõsilio tanquam vnus de decurionibus.ꝛ hec no.quia seruiũt ad multas questiões.
12 ¶†In gl.ĩj.in fi.tene fi.glo.qꝛ pꝛecedentia inuoluunt itel
b lectum.dic ergo quod de iure cõmuniᵇ episcopus non po test esse canonicus nec interesse capitulo vt canonicꝰ: quia iura p̄lati ꝛ capituli sunt distincta:vt ptꝫ.ĩ.ex diuersitate ti tuloꝛum:vnde glo.not.in clement.vt hi qui de eta.ꝛ quali. dicit qꝺ impꝛopꝛie appellatiõe capituli venit pꝛelatus.sed iste tex.loquitur de consuetudine quoꝛundam locoꝛum ẜm quam quicunqꝫ est episcopus potest interesse in capitulo vt canonicus:ꝛ foꝛte fuit inducta cõsuetudo vt negotia capi tularia honestius ꝛ vtilius pꝛocederẽt ꝑpter sapientiam et pꝛudentiã pꝛelati.ergo hoc ius est annexũ episcopatui ex consuetudine loci.Et per hoc tolluntur omnia cõtraria su pꝛa foꝛmata in glo.Sed multi doctoꝛes ꝛ maxime moder ni disputãt vtrũ hoc casu pꝛelatꝰ sit vere canonicꝰ an vero intersit tanquã canonicus.hec gl.sentit quod sit canonicꝰ. Hostien.cõtra.Joan.Calde.late disputat hanc opinioneꝫ Hostien.sequendo ꝛ dicit esse impossibile vt quis sit canoni cus ꝛ episcopus:qꝛ duo coꝛrelatiua nõ possunt cadere in eo dẽ subiecto.naꝫ subiectio ꝛ pꝛelatura sunt coꝛrelatiua:que vt dixi nõ cadunt in eadem persona:vt in capitulo fina.de institutio.al's sequeretur absurdũ quod episcopꝰ posset ex communicare seipsum tãquam capitulum.Itẽ excõmuni catis canonicis esset excõmunicatus episcopus. cõtra.c.qꝛ periculosum.de sent.excom.lib.vj.Joã.an.non curauit de hac differentia vtrũ intersit vt canonicus vel vt sit canoni cus.de quo vide per eũ in c.pe.de appella lib.vj.ꝛ in.c.vni co.ne sede vacãte.eodem li.Sed Jo.de lig.dicit hoc possi bile vt qs sit canonicꝰ ꝛ episcopus:qꝛ nõ sunt coꝛrelatiua cũ multi sint canonici sine episcopo:ꝛ non multum curo in hoc instare:qꝛ hoc indagare est potius subtilitatis q̃ vtili tatis.Congruentius est dicendũ quod sit vt canonicus ꝛ etiam tenendo aliam opinionem dico quod ille absurdita tes nõ sequũtur:qꝛ causa impediẽs vt pꝛelatura est potioꝛ
13 quã causa permittens vt canonicus.¶†Et vbi cõcurrũt duo cõtraria foꝛtius pꝛeualet:sicut dicimus in duabꝰ pꝛe sumptionibus fere cõtrarijs:quia foꝛtioꝛ elidit aliam in.c.
14 literas.de pꝛesumptio. ¶†Queritur hic etiaꝫ de qõ.not.
c qualẽ vocem habeat episcopus cum interestᶜ.ꝛ dicit Ho stien.quod si interest vt canonicꝰ habet vocẽ sicut quilibet canonicus:nec vox sua pꝛeualet:licet sit ponderosioꝛ rõne dignitatis sue.ad hoc.c.dudũ.el.j.de electio.Et nota bene hoc:qꝛ licet in pꝛima collatione sit aliqs p̄latus: puta epi scopus tanquã vnus de collegio.Exemplum in vniuersita te scholarium nihilominus vox sua est põderosioꝛ ratione dignitatis:vt in.d.c.dudum.ex quo not.quod nõ omnino est ibi vt singularis de collegio.Si vero interest vt episcopꝰ tunc Hostien.fuit in mirabili opinione ꝙ tantã vocem ha beret ipse solus quantã totum capitulum:ita quod si epi scopus habet secũ saltem vnũ canonicũ pꝛeualet quicquid ipse facit restringit tamen hoc ad ea que pertinẽt ad ep̃m cum consilio capituli seu consensu.secus ẜm euꝫ in his que pertinent ad episcopum ꝛ capitulum licet simul:ꝛ quicq̃d ipse dicat cõmuniter tenet̃ oppositũ.ꝛ dic ꝙ vbi episcopꝰ debet habere cõsensum vel consilium capituli opoꝛtet ad hoc vt actus teneat quod habuerit saltem maioꝛẽ partem capituli:ꝛ foꝛtius habet locuꝫ vbi actus pertinet simul ad episcopum ꝛ capitulum.ꝛ hoc ꝓbatur in ca.tua.ꝛ.c.ea no scitur.ĩ.de his que fiunt a pꝛela.facit.c.j.ne sede vacã.li.vj. ꝓbatur ratione.non est capitulũ vbi est minoꝛ pars . vt in tex.ꝛ glo.in.c.cum inter canonicos.de elec.ꝛ.c.cũ in eccle sia.el.j.eo.tit.si ergo episcopus debet habere cõsensum vel consiliũ capituli:vel actus pertinet simul ad episcopum et capitulũ:nõ potest dici quod episcopus habuerit capitu lum nisi saltem habuerit secum maioꝛem partẽ.hoc tenet Jo.an.in.c.penul.de appel.li.vj.ꝛ Fede.de senis in suis cõ silijs ꝛ sequunt̃ Moder.cõiter hic:ꝛ hec est ipsa veritas. Ex quo infertur qꝺ si episcopus interest capitulo vt p̄latus ꝛ canonici sunt .xx.nõ sufficit ꝙ habeat secuꝫ.x.quia nõ ha beret maioꝛẽ partẽ capituli.secus si ipse interesset vt cano nicus:qꝛ tũc ipse computatur in numero vt canonicus . et si essent.xj.ꝛ hoc no.ꝛ illud quod dixi in episcopo intellige
15 de quolibet collegio.¶†In glo.fi.in fin.Joã.and.cõcoꝛ dando opin.dicit ꝙ aut ꝑpter dolũ episcopi canonici non elegerunt nec eligere potuerunt:eo qꝺ eos malitiose excom municauit vel pꝛocurauit eoꝛum absentiã:ꝛ tũc pꝛocedat pꝛima opinio vt ius remaneat penes capitulũ ꝛ iste intelle ctus est clarus:quia impedito nõ currit istud tempus.§.eo quia diuersitatem.Si vero canonici potuerunt eligere sed non elegerunt ꝑpter dolum episcopi:tũc pꝛocedat opinio glo.vt potestas nõ deuoluatur ad episcopum:nec remanet penes capitulum licet deuoluatur ad superioꝛẽ:quod puto verum nisi capitulũ pꝛobabiliter excuset dolum episcopi.
d nã tunc saltem hoc tempus sibi restitueretur.ᵈarg.in.c.ex li teris.de in integ.resti.et.ff.ex qui.cau.maio.per totũ.cũ hoc casu dolosus nõ sit soluẽdo.ꝛ sic nõ potest haberi regressus contra dolosum ad interesse:vt in iuribus alle.in glossa hic non sunt alia.

1 ☞Patronus non potest pꝛomittere se pꝛesentaturũ ali quem ad beneficium vacaturum,nec potest dare alij pote statem pꝛesentandi anteq̃ vacet.6.
2 Iuspatronatus ꝛ ius pꝛesentãdi potest esse penes feminã constitutam in dignitate:vel non constitutam.7.9.in fi.
3 Patronus nõ habet ius pꝛesentandi pꝛelatum in ecclesia collegiata:sed habet ius pꝛesentãdi ad pꝛebẽdas que sunt in ipsa ecclesia collegiata.
4 Appellatione beneficioꝛũ in materia stricta cõpꝛehendun tur tm̃ beneficia simplicia ꝛ non curata vel dignitates.
5 Patronus pꝛesentando dicitur donare.
6 Patronus potest dare generalem potestatem pꝛesentãdi cui vult.
8 Iuspatronatus an transeat in maritũ:quando mulier de dit in dotem rem vbi est iuspatronatus.
Quis p̄feratur:an pꝛesentatus a marito:an ab vxoꝛe circa iuspatronatus quod est in dote.
9 Pꝛesentatus a pupillo pꝛefertur pꝛesentato a tutoꝛe.

1 **Cum dilecta.** †Directa vel indi recta ꝓmissio facta patrono de bñficio vacaturo nõ tenet:vel clariꝰ sic.Sicut non potest patronꝰ pꝛomittere se pꝛe sentaturũ aliquem ad beneficium vacaturum:ita nec dare potestatem

Zacharias.
a ¶A papa.adde de vtroqꝫ Fel.in rubꝛ.de maio.et obed.col.ij.nu.5. ꝟ.miles imperia lis ꝛ qꝺ ibi not.in apo.ad eum.
Sebasti.Sapia.
b ¶De iure cõi.vi de Fel.l.c.tertio. in p̃n.c.§.de ꝓba. vbi vult ꝙ episco pus possit esse ca nonicus in eadeꝫ ecclesia qñ ex sta tuto vel cõsuetu dine canonicatꝰ annectit̃ dignita ti ep̃ali.et ibi an qñ eps̃ est iter ca nonicos debeat sedere vt canoni cus.
c ¶Cum interest. Adde qꝺ voluit Ro.consi.xcix.et idem Abb.cõsil. lvij.qui in eodem facto ꝯsuluerunt.
d ¶Restitueretur. Adde qꝺ voluit Ro.cõsil.clxxiiij.

Zacharias.
a ¶ Pōt hr̄e ius patronat⁹. Addē Car.i cle.ij.de iurepa. Jac.rebuf.i rubri.C.ꝺ iure fis. nu.4.ꝛ ibi i apo. celsi.ad eū in ver. cōcessa.vbi alleg. ad hoc istū libꝛ.x. Sebastia.Sapia.
b ¶ Bn̄ficiū. vide latissime p Feli.in c.postulasti. colū. vj.ver.circa gl. se cūdā.s. de rescri.
c ¶ Oēm dignitatē. Addē quid ap pellatione benefi cij cōpꝛehēdatur. Lap. alle.lxxxiij. Ant. Francisc⁹. ¶ Utrū appella tione bn̄ficij. com pꝛehendat pꝛebē da.dicasꝗ sic lar go mō ꝭm roma. in consi.cclvij.et do.Car.in cle.j.i pn.in pe.q.de pe. ꝛ p eūdē in cle.iij. de cā pos.ꝛ ppꝛi. ꝛ in clem.j.de seq. poss.ꝛ fruc.in.vij. no.itē cōpꝛehēditur dignitas et maioꝛa bn̄ficia vt i.c.j.de renū. i.vj. ꝛ vide Car.i cle. j.i fi.de cōces.pbē. ꝛ vide ro.in cōsi. cccclvij.compꝛhen dit etiā vicaria p petua in ecclesia parochiali.vt per Lap.i trac.de p mut.bn̄fi . q.xiiij. nō em̄ cōphendū tur hospitalia in lr̄is gratiosis nisi illꝺ exp̄sse dicat: ꝺ q̊ vide p Rom̄.in ꝯsi.ccccxxij. ꝛ viꝺ car.i cle.fi.in. xiij. q.de pcur.ꝛ eūdē in cle.ij.de p̄ben. vbi ponit an ap pellatione benefi cij cōpꝛehēdatur fabꝛica ꝛ ei⁹ redditus.
d ¶ Mihi placet. Adde ꝗ Cal ꝯs. j.de iurepa.ita cō suluit.de quo etiā p eū.cōsil.v. sensit Fede.consi.xcv.
e ¶ Pn̄tare. adde Bal.cōsi.j.v.li.et ibi viꝺ an ius pa tronat⁹ trāseat i maritum cū vni uersitate. Anto.Francis. ¶ An ius patro natus transeat in maritū. vide car. in cle.ij.i.vj.q . de iure pat.vbi dicit

potestatē ꝑsentandi anteꝗ̄ beneficiū vacet.pꝛimo narrat dictū quod secundo irritat ꝛ fieri pꝛohibet.ibi: mandamus. ¶ Casus literalis. Comitissa flandreñ habet iuspatronatus in quibusdā ecclesijs in quibus habet pꝛesentationem. quasdā pꝛomissiones fecit de non vacātibus beneficijs ꝛ donationes illoꝛū beneficioꝛū posuit in manibus quoꝛūdā vt cōferrent illa cū vacauerint. peruenit hoc ad notitiā dn̄i pape vnde mandat quibusdā quatenus hmōi donatiōes denuntient irritas et inanes: pꝛecipiēdo illi comitisse ne decetero similia attentare pꝛesumat. Bar. ¶ † No.j.qꝺ mulier
2 in dignitate constituta potest habere iuspatronatus[a] ꝛ per consequens ius pꝛesentandi.qꝺ bn̄ not.
3 Quid autē in priuata ꝑsona.j.subijciā. ¶ † Not. secūdo ꝗ lꝫ in ecclesia collegiata patronus nō habeat ius pꝛesentādi p̄latū qꝛ electio dꝫ ꝑtinere ad collegium vt in.c.nobis.de iurepat. habet tamen potestatē ꝑsentandi ad pꝛebendas que sunt in eadem ecclesia ex quo est patronus etiā pꝛebendarum.qꝺ bene not.ꝛ cōiter per istū tex.tenent doc. hic.nā hic erant beneficia in ecclesia collegiata: vt
4 patet ibi in beneficijs ecclesiarū. ¶ † Ex quo etiaꝫ no.ꝗ pꝛopꝛie aliud est beneficiū aliud est ecclesia: licet largo sumpto vocabulo beneficiū[b] compꝛehēdat etiā oēm dignitatē[c]: vt in regula beneficiuꝫ. de reg.iur.lib.vj.tn̄ ꝑpꝛie ꝛ in stricta materia appellatione beneficij intelligit̄ de beneficio simplici qꝺ est in ecclesia nō de rectoꝛia que est in ipsa ecclesia: vt in.c.fina.de pꝛeben.vbi si mādatur ꝑuideri de beneficio non compꝛehendit̄ ecclesia: vide
5 bonū tex.in.d.reg.bn̄ficiū. ¶ † Not.tertio ibi: donatiōes.ꝗ pꝛesentatio patroni pōt dici donatio. nam hic non loquitur de collatione: qꝛ illa non cadit in patronū maxime laicū: vt in.c.fin.de iurepatrona.ideo debet intelligi de pꝛesentatiōe.sed dicit donatio: qꝛ pꝛesentatus si est idoneus debet consequi oīno beneficiū.xvj.q.vj.decernim⁹. ¶ Ulti
6 mo not.† ꝗ sicut collatoꝛ non pōt pꝛomittere beneficiū vacaturū: ita nec dare in specie alicui potestatē cōferēdi anteꝗ̄ vacet: vt in.c.cōstitutus.ꝛ.c. ij.s.eo.sic ꝛ patronus non pōt pꝛomittere pꝛesentationē alicui nec dare in specie alicui potestatem ꝑsentādi cū vacabit: qꝛ ea ratio que est in collatione militat in pꝛesentatione. nam sperans se ꝑsentandum desideraret moꝛtē ꝑximi: vt si posset dari potestas pꝛesentādi ꝑcuraretur fraus: qꝛ daret̄ amico hec potestas ꝑsentādi: et sic indirecte fieret pꝛomissio vacaturi.ꝛ hec fuit ratio decidendi hic. Dicunt tamen doc.ꝛ bene ꝗ in genere potest dari hec potestas pꝛesentandi maxime ꝭm Jo.an. qn̄ subest causa: vt quia patronus vult se absentare i longā peregrinationē: ꝛ maxime vitatur suspicio vbi constituit illum generalem ꝑcuratoꝛē oīm bonoꝛum.ꝛ pondera bene qꝛ doct.per illā dictionem maxime: qꝛ abundat: sentiunt ꝗ patronus potest vni dare potestatem pꝛesentādi in genere: licet in episcopo dicam⁹ vt soli vicario generali hoc possit committere: vt dixi in.c.constitutus.s.eo. Sed ratio diuersitatis pōt esse hec: qꝛ patronus maxime laicus non habet vicariū ideo opoꝛtet ꝗ possit sibi consulere per constitutionem sui pꝛocuratoris cum illud officiū sit valde necessariū humano
7 vsui: vt in.l.j.ff.de pꝛocur. ¶ † Sed quero: qꝛ text. hic solum ꝑbat de muliere constituta in dignitate vt possit habere ius pꝛesentādi: qd dicendum in priuata muliere? non recolo me legisse. hoc in alio tex.sed dn̄i de rot.in quadā eoꝛū decisi.sentiunt ꝗ idem: ꝛ satis mihi placet:[d] qꝛ iura nōn distinguūt: sed edificatoꝛi dant iuspatronatus.xvj.q.vij.c. filijs.ꝛ masculinum compꝛehendit in se femininū in l.si ita.ij.de le.ij.ꝛ in.c.si quis suadente.xvij.q. iiij.
8 iuncto.c.mulieres.de sen.excom. ¶ † Et foꝛmaui ibi questionē. Nūquid si mulier dedit i dotē villaꝫ in qua erat ius patronatus: vtrum maritus possit pꝛesentare:[e] ꝛ pꝛesupposito quod possit: si vxoꝛ pꝛesentat alium quis sit pꝛeferendus? ꝛ videt̄ pꝛimo ꝗ debet pꝛeferri pꝛesentatus per maritum: qꝛ fructus rei dotalis cedit marito ꝑpter onera matrimonialia: vt in.c.per vestras.de do.post diuoꝛ.

restitu. ꝛ in.c.salubꝛiter.de vsur.sed pꝛesentatio est quasi quidā fructus iuris pꝛesentādi: vt no. Inn. in.c.constitutionibus.de iurepa.ꝛ in.c.cum in ecclesia.de cau.pos.ergo ꝛc.ius autem patronatus trāsit cū vniuersitate.vt in.c.ex literis. de iurepat. vn̄ sicut maritus efficit̄ dn̄s rei dotalis constante matrimonio.vt in.l.doce ancillam.C.de rei vendi. ita ꝛ huius iuris quod transit cū villa. Sed in ꝯtrarium
f facit qꝛ vxoꝛ[f] est dn̄a vera huius iuris ꝛ queadmodum iuspatronatus seu pꝛesentādi non trāsit cum vniuersitate in creditoꝛem: vt est tex.in.c.cū bartoldus.de re iudi.ita nec transire debet in maritum ꝛ foꝛte hec opin.verioꝛ ꝛ subtilioꝛ.nam si diligēter velimus considerare fructus rei dotalis cedit marito pꝛopter cōmoditatem qꝛ hꝫ suppoꝛtare onera matrimonij.sed ex pꝛesentatione nullū fructū re ipsa estimabilem cōsequit̄ maritus: sed est quidaꝫ honoꝛ ergo debet manere penes vxoꝛem. ꝛ hanc opinionē secutus est collectoꝛ decisionum. dominus Ant.hic somniauit.sed opi.videtur mihi ele
9 gantioꝛ. ¶ † Et facit dictum Joan. an. in.d. c.ex eo.de elec.lib.vj.vbi tractauit illam pulchꝛam questionem. Quid si pupillus habet habet ius pꝛesentādi: ꝛ tutoꝛ pꝛesentat vnū ꝛ ipse pꝛesentat aliū foꝛ
g te idoneioꝛem: quis sit pꝛeferendus.[g] ꝛ videtur cōcludere quod pꝛesentatus a pupillo si est maioꝛ septem annis est idoneioꝛ pꝛesentato a tutoꝛe quia pupillus est dominus huius iuris: ꝛ quemadmodum potest contrahere sponsalia: ita ꝛ pꝛesentationem habere.aliud tamen in hoc vltimo videt̄ sentire Fede.consi.xliij. Et ex hac decisione infero ad pꝛimū quesitū.quod si pupillus maioꝛ septennio pōt pꝛesentare: ergo foꝛtius mulier cum non possit dici actus virilis.facit.c.dilecta.de excessi.ꝑla.ꝛ hoc nota bene ꝛc.

h ¶ Ne sede vacante[h] aliquid innouetur. Rubꝛi.

¶ Continuat̄ hec rubꝛica ad pꝛecedētia hoc oꝛdine. Supꝛa visum est de institutionibus ꝛ collationibus beneficioꝛum: quia posset dubitari nūquid sede vacante capitulum succedat in ipsoꝛum collatione merito hinc sumpta occasione ꝯpilatoꝛ posuit hic rubꝛicā gn̄alem: ne sede vacante. Et pondera qꝛ rubꝛica loquit̄ negatiue ꝛ ponit oꝛationē perfectā: ꝛ ex ea potest argui ꝗ nihil potest innouari sede vacante in pꝛeiudicium ipsius sedis nisi iure expꝛesse caueatur.valet enim argumentum a rubꝛo: iuxta ea que no.s.in pꝛoemio.ꝛ.C.etiā ob chirogra.pec.super rubꝛica ꝛ in.l.j.eo.ti.

1 ☞ Episcopus potest esse quis duarum ecclesiarum cathedralium ex permissu pape.eas vniēdo vel non.
Monasterium potest erigi in ecclesia cathedrali si papa mandat.
2 Monasteria tenentur ad eleemosynas faciendas ꝛ ad hospitalitatem tenendam: ꝛ ad religionem seruandam.
3 Unio ecclesiarū potest dissolui: si pꝛocedente tempoꝛe appareat damnosa.
4 Capitulum succedit sede vacante in iurisditionalibus.j.c.pꝛi.nu.3.4.sed non in iuribus episcopalibus.etiam ea defendendo.
5 Uicarius perdit officium suum moꝛtuo episcopo. Officiū: dignitas: siue iurisditio an expirent moꝛtuo illo a quo ista habentur.
Abbas si est suspensus deuoluitur eius potestas ad capitulum.
6 Unio quibus modis fiat de vna ecclesia ad aliaꝫ. ꝛ quid resultat.ꝛ quomodo faciunt in electiōe pꝛelati.
Electio pꝛelati non potest fieri per soꝛtem.
7 Ecclesia vacante an ꝛ que bona possint alienari: siue vacet episcopatus: siue alia inferioꝛ ecclesia.
Archiepiscopus non dat visitatoꝛem ecclesie episcopali vacanti nisi pꝛopter negligentiā capituli.
8 Contractus initus per capitulum de rebus ecclesie vel episcopatus sede vacante an valeat.
Actus gestus a non habente potestatem: est ipso facto nullus potest tamen ratificari postea.

ꝗ tale ius. patronatus trāsit cum dote sibi data vniuersalis hereditatis. ꝛ de materia qūo ꝛ qualr̄ transeat cū vniuersitate boноꝛū: habet̄ late in.c.ex lr̄is de iurepa.ꝛ vide do. de rot.decisi.cccclxxx.inci.fuit dubitatum in nouis. vbi dicunt ꝗ pōt trāsire ad locū religiosum ꝛ in ip̄m alienari sine vniuersitate bonoꝛū de licētia epi. glo. tn̄ tenuit ꝯtrariū in c.consultationib⁹ de donat.sed vide tex.in.c.j.in pꝛinc. de iurepat. in.vj. vbi p. Hemi.q dicit ꝗ valet donatio iuris patronatus facta loco ecclesiastico etiam si ne consensu ep̄i lꝫ non pꝛeiudicet talis dōatio iuri episcopali.
Sebastia. Sapi.
f ¶ Quia vxoꝛ.qꝺ mulier sit capax iuris patronat⁹.no. Abb.in.c.ex literis.p illū tex.j. de iurepa. Fed.de senis in consi.cvj.refert.d.abb.in.c.cū seculū.j.ꝺ iurepa.
g ¶ Pꝛeferendus. Adde pet.de ancha. consil. ccclvj.
Sebasti . Sapia.
h ¶ Sede vacāte. Quibus modis dicitur sedes vacare not. Felin.remissiue in.c.j.in.j. colū.s.de ꝑscript.

Nouit. Vacante sede status ius mutari non debet. h.d. In pma ponitur petitio: cũ facti narratione. In secunda petitionis repulsio cũ quadaz ptestatione. secunda ibi: attendentes. ¶ Not. j. papam posse exigere monasteria in ecclesiam cathedralem ac vnire duas cathedrales episcopales; vt idẽ sit eps vtriusq3. facit. c. sicut vnire. de excessi. plato. z. xvj. q. j. c. z temporis qualitas. Item cessante vnione potest ex causa quẽ facere epm duarũ ecclesiarum vt est text. not. in. c. relatio. xxj. q. j. ¶ Not. ij. q̃ q̃q̃ monasteriũ erigat in ecclesiã cathedralẽ nihilominus seruãda est ibi religio ex quo remanẽt ibi religiosi z tenentur ad eleemosynas z hospitalitatem tenendam. Ex quo not. q monasteria ordinantur ad hec tria. ¶ † Not. q vnio ex causa facta potest dissolui si pcedẽte tempore est ecclesie vnite multũ dãnosa. Nota ibi: batoniẽ. ecclesie q nomine ecclesie q̃nq3 comprehenditur solum capitulum sine episcopo. nã hic decesserat episcopus z nihilominus fiebat petitio nomine ecclesie. facit. c. relatũ. el ij. de test. s. c. cũ in ptibus. de vb. sig. ¶ No. q petitioni principum z prelatorum nõ est annuẽdum cum equitatem non fouẽt. Et not. q rex nominatur hic ante episcopos: facit ad materiam. c. solite. de maio. z obedien. ¶ Not. in ver. attendentes. q vacante sede non est qui tueatur ius episcopale. licet ergo capitulum succederet in iurisditionibus: vt in. c. cum olim. z. c. his qui. de maio. z obed. non tamẽ succedit in potestate deducẽdi iura epi in iudicium etiam defendendo. ¶ † Ultimo not. in fin. q vacãte monasterio prior claustralis gerit vices abbatis. z dicit Host. q in hoc fuit indulgẽtia: q2 ex prioratus officio non habet tãtam potestatem z sic transeunt cõiter doc. sed vide Lau. in cle. ij. de rescrip. z in cle. q2 regulares. de sup. negli. prela. vbi dicit q per mortẽ abbatis[a] nõ expirat officiũ prioris claustralis. z facit iste tex. in argu. sed ego dubito vtrũ hoc dictum sit verũ. nã quẽadmodũ per mortem episcopi expirat officium vicarij: vt nota. gl. in cle. si. de pcur. ita videt q mortuo abbate expirat officiũ prioris claustralis. distinguerẽ tamẽ q aut prior fuit electus a toto cõuẽtu: z tũc nõ expirat. arg. c. ij. de sta. reg. z in hoc casu posset intelligi iste tex. z tũc forte nulla esset indulgẽtia. Aut prior fuit positus per superiorẽ tm̃. z tũc per mortem cõstituentis posset dici officium expirare. arg. ex no. in. d. cle. si. z facit clemen. ne in agro. in. §. abbate. de sta. reg. z qd ibi not. Pau. vbi patet q abbate suspenso deuoluit potestas ad caplm. z vide Inno. in. c. cũ dilectus. de cõsue. in princ. vbi videt idem sentire. dicam latius in. c. fin. j. de statu. regu. ¶ † In glo. ij. in fin. no. hanc glo. z similẽ glo. habes in decretis. xvj. q. j. c. z temporis qualitas. Hostien. dicit q qnq3 modis põt fieri vnio.[b] Primo cũ ecclesie vniunt quo ad spiritualia tm̃: sicut consueuit fieri in aliqubus monasterijs in quibus celebrantur exequie mortuor3 vtriusq3. Secundo fit vnio per viã subiectionis: cum vna ecclesia subijcit alteri. z hoc casu ecclesia subiecta remanet sub iurisditione illius sub quo primo erat cõstituta; nisi aliud fuerit expressum in ipsa vnione: vt est tex. in c. q2 monasterium. de reli. do. Tertio fit vnio quo ad prelatum duntaxat: vt idem sit prelatus vtriusq3 ecclesie. z hoc casu dicit quod in electione fiẽda debent hec duo collegia adinuicez deferre. argu. in. c. pastoralis. de rescript. z si non conueniunt alternis vicibus eligent sibi prelatũ. ar. in clem̃. ij. de iurepatr. z si non concordant in prima electiõe fiẽda stabitur verbis vnionis: vt primo nominata habeant primam electionem. vel ponam sortem. Nec obstat. c. si de sortileg. q2 loquitur de elec. fienda quod non debet fieri per sortem: sed hic loquitur de loco tm̃ vbi debet fieri electio. ego puto q licet hec possint seruari: non tamen sunt de necessitate sed de mero iure debent conuenire hec duo corpora ad electionez communis prelati: q2 quod omnes tãgit ab omnibus debet approbari[c]; vt in c. ad hec. de offi. archid. z bene facit illa clemen. ij.

Nec obstat. c. pastoralis. q2 ibi erat impossibile vt impetrati p vtranq3 partem essent iudices: sed hic vtrũq3 collegiũ de iure habet electionem vt in. c. j. de elec. fateor tamẽ q si de facili nõ possunt cõuenire: poterũt alternis vicibus eligere: vide simile in hac vniuersitate scholarium. nã collegium iuristarum z collegium artistarum sunt vnita respectu rectoris: q2 vnum z eundẽ rectorẽ obtinent: z in electione rectoris omnes cõueniunt simul: z ita est dicendum quãdo duo collegia vniuntur quo ad identitatem prelati duntaxat: sed si disceptaretur de loco posset seruari qd dicit Host. qd per sortẽ vel alternis vicibus: vel per delationem conueniant. Fit deniq3 z quarto vnio: cum due ecclesie vniuntur simul: et tunc serua quod dicitur in gl. z aduertas vtrum vna vni: altera alteri: an ambe simul. nam primo casu nihil acedit ecclesie vnite: s3 ista ecclesia que vnitur assumit priuilegium ecclesie cui vnitur; sed quãdo simul vniuntur tũc communicant sibi potiora priuilegia. ita in simili voluit Bar. in. l. j. ff. de lega. j. Ultimo ecclesia vnitur alteri cum eligitur in cathedralem quod solum papa facere potest: vt in. c. quod trãslationem. de offi. leg. z in. c. sicut vnire. z tũc erit idẽ tẽpus vtriusq3 si vnitur ecclesie cathedrali. Si autẽ vnitur ecclesia inferior ecclesie cathedrali nec expresse eligitur in cathedralem: tunc ista inferior remanet in suo statu: z sedes est apud primã duntaxat. ad hoc. d. c. quia. ¶ In gl. in vers. sede vacante. no. bene hanc glo. z vt clare intelligas materiã elicio tres questiones. Prima nũquid bona ecclesie vacantis cathedralis. vel inferioris possint alienari. Secunda nunquid valeat cõtractus initus per capitulum de rebus ecclesie vel episcopatus sede vacãte. Tertia questio nunquid valeat iudiciũ agitatum contra ecclesiam vacãtez. ¶ † Circa primum Hugutio z Bar. glo. fecerunt in contraria opinione vt vides in glo. Innoc. hic istat z intricate in diuersis glo. suis: sed in effectu videtur velle quod regulariter non potest fieri alienatio. Fallit in duobus casibus. Primo si magna vrget necessitas.[d] Secũdo si ecclesia diu est vacatura: z non posset commode expectari creatio prelati; in quibus casibus dicit Innoc. quod dabitur curator bonis: z per illum fiet alienatio. ad hoc. l. j. z. ij. ff. de cura. bo. dan. Itẽ poterit dari visitator ecclesie vacãti. Et dicit quod archieps est visitator ecclesie episcopalis suffraganei: z episcopus ẽ visitator quo ad ecclesias subiectas. z cũ hac opinione videtur hic sentire dominus Anto. ego aũt hec dicta nõ admitterem indistincte: z videtur tex. in contrarium. in. c. si. de supplen. negli. prelato. lib. vj. vbi patet q archiepiscopus nõ dat visitatorem ecclesie episcopali vacãti nisi quando capitulum est negligens in administratione; vnde non reperitur iure cautum qd archiepiscopus possit interponere autoritatem in alienatione rei episcopatus vacantis; z vide bonam glo. in contrariũ. in. cle. ij. de rebus eccle. non alie. vnde dicerez sic: quod aut agitur de alienatione rei episcopatus: aut rei ecclesie inferioris. Primo casu si sunt bona que seruando seruari non possunt: tunc is qui habet onus seruandi sicut economus vel capitulu3 potest alienare etiam sine alterius autoritate: sicut dicimus in tutore. vt in. l. lex que tutores. C. de admi. tut. z in. l. tutor qui repertorium. ff. eodez. ea vero que seruari possunt; alienari nõ debẽt: neq3 possunt sine licentia pape duntaxat. argumentum opti. hic. nam si iudicium cuius exitus est dubius non põt agitari cõtra ecclesiam vacantem: fortius non potest fieri alienatio que re ipsa videtur damnosa ipsi ecclesie. non enim habet ecclesia tunc defensorem vt hic pz. pro hoc facit. c. j. de rebus ecclesie non ali. li. vj. nã si bona ecclesie inferioris nõ alienantur etiam per episcopum nisi prius detur curator seu administrator ecclesie vacanti. nec bona episcopatus nisi prius detur sibi visitator seu administrator: sed talem administratorem dare soli pape cõuenit: vt in. d. c. si. de sup. ne. prela. facit. c. is q. de elec. lib. vj. quinimo vult ibi text. quod si administrator seu visitator deputatus generaliter per papaz nõ potest alienare bona immobilia fortius non potuit hoc capitulum etiam data autoritate archiepiscopi. vnde crederem: vt dixi recurrendũ ad papã vt ipse interponat autoritatẽ per se vel per alium. Si agitur de alienatiõe rei ecclesie inferioris: tunc serua quod dixi. nam casus est expressus in dicto. c. j. vt non possit fieri per episcopu3 nisi prius deputetur administrator per ecclesiam inferiorem: quod limita sm id quod leg. z no. in cle. ij. de reb. eccle. nõ alienan. z per hoc fit prima questio expedita. ¶ † In secũda. q. nũquid valeat contractus.[e] conclude breuiter quod aut contractus est initus cũ dãno ecclesie z non valet: nec de presenti nec in futurũ. Aut concernit vtilitatem ecclesie: vel est dubium z tunc est in optione episcopi: vtrum velit illum contractum habere ratum: nec est in pendenti: vt dicit hic Hostien. per illud. cap. si qua de rebus. xij. q. ij. vbi bon. tex. z vide circa hoc qd no. Calde. in. c. si quis presbyterorum. de rebus ecclesie nõ alienan. z intellige de contractu non permisso capitulo. nam tunc cum deficiat potestas in capitulo debemus dicere quod ex defectu potestatis corruit contractus ipso facto: sed in fauorez ecclesie est indultum vt episcopus nouiter creatus possit illum contractum habere ratum. etiã si sit alienationis. vt est tex. menti tenẽdus in dicto. c. si qua de rebus. z in hoc nota istam gl. ¶ In tertia questione nunquid valeat iudicium agitatum super rebus ecclesie vacantis. Gloss. hic dicit quod nõ s3 dic latius: vt dicetur in. c. si. j. eo. vbi ponitur materia. Et vide quod dicit ipsemet in. c. edoceri. s. de rescript.

☞ Capitulum non confert beneficia spectantia ad collationem solius prelat

---

† Sebasti. Sapia.

a ¶ Abbatis. Limita hoc z declara vt p abb. in. c. iij. in. iij. not. j. de precarijs: vbi dicit nõ pcedere qñ qs 9cessisset prioratũ ad beneplacitũ: vt ibi p eum.

b ¶ Unio. Adde de causis reqsitis in vnione vidẽdũ p Old. cõsi. cclxj.

† Sebasti. Sapia.

b ¶ Unio. vide oldra. i cõsil. ccxxiij. inci. factũ tale est dñs clemẽs. cum allegatis p Feli. i c. trãslato. col. iij. vb. limita ista. s. d 9sti. z ibi ponit remissiue qũo cognoscat pncipale bñficiũ ex duobus vnitis.

c ¶ Approbari. Adde Fede. consi. xxix. Anto. Francisc. ¶ Dicas q illd cõsiliũ est. cclxj. et incipit in vnione requirit. vbi dicit q vnio ecclesiarũ debet fieri ex euidenti causa vtilitatis: vel necessitatis. Et add quod vnio ecclesiarũ ptinet ad diocesanum: vt in. c. sicut vnire. de exce. pla. s3 vnio episcopatus ptinet ad papã: vt ibi: z habet in cle. fin. z ibi per Car. in prin. d re. eccl. nõ ali. z quot modis fiat vnio. vide per Innoc. in. c. j. in princ. ne sede vacante.

d ¶ Urget necessitas. Adde qd voluit Roma. cõsil. xxxvj.

e ¶ Cõtractus. Adde videndũ Fed. 9si. xxx. vbi ponit q põt capitulũ sede vacãte. de quo etiã per doc. Car. consi. xxxv.

prelati sede vacante: etiam magno tempore: nisi beneficia sint devoluta ad episcopum per negligentiam vel delictuz inferioris: quo casu confert capitulum.3.

2 Collatio bñficij facta per non habentem potestatem confe rendi: non prebet iustam causam possidendi: et sic non est opus vt de ea fiat mentio in literis ad beneficia.

4 Capitulum beneficia que non potest conferre sede vacãte potest illa commendare: donec aliter fuerit provisum.

5 Sede vacante an possit capitulum recipere resignationes beneficiorum spectantium tm̃ ad collationem episcopi.

6 Capitulum sede vacante potest presentatum instituere, et electum confirmare.

Capitulum succedit sede vacante in illis que sunt iurisdi tionis necessarie.34.

7 Capitulum potest absoluere excommunicatum ab episco po mortuo.

1 **Illa devotionis.** †Capitulum sede vacante non confert prebēdas spectãtes ad collationem prelati. Vel latius et clarius sic. Bñficia spectã tia ad collationem prelati duntaxat non possunt conferri per capitulum sede vacante. Primo decise narrat factum. Secundo diffinit. Tertio soluens obstaculuz probat devo lutioni locum nõ fuisse. Secũda ibi: ecclesiam. Tertia ibi nõ obstante. ¶ Casus literalis. Collatio prebendarum in ec clesia sancti Leucini pertinet ad episcopum loci. vacante se de episcopali, vacauit quedam prebenda in dicta ecclesia sancti Leucini: capitulum illius ecclesie credens collationē prebendarum vacante sede devolutam ad ipsum: prebēdã illam vacantem contulit cuidam clerico. postmodũ archie piscopus capuan⁹ de mãdato domini pape investiuit ma gistrum. R. de illa prebenda: cui papa illam prebendã con tulerat. et ita orta fuit discordia inter magistrum. R. et illũ cui capitulum prebendã illam contulerat. vnde questio su per hoc delata fuit ad sedem apostolicam. papa auditis ra tionibus vtriusqz partis confirmauit prebēdam illã dicto magistro. R. non obstante concessione per capitulũ alij fa cta vel cõfirmatione in forma communi obtenta: quoniaz nullo iure cauetur qd vacãte sede capitulum fungatur vice episcopi in beneficijs cõferēdis: nec in eo casu potest dici qd potestas conferendi beneficia vel prebendas per superioris negligentiã ad capitulũ sit devoluta cum nullus sit supe rior qui de iure vel de facto possit prebēdas conferre. Ber.

2 a ¶ †No.j.ꝙ collatio facta per nõ habentē potestatem[a] cõ ferendi non imprimit iustum colorē possidendi etiã si fuisset secuta confirmatio pape in forma communi. nam hic fuit facta collatio seu provisio per papam non habita mētione de possessione alterius: tamē in contrarium posset allegari. c. quia diversitatem. §. titu. proxi. Et ad istum tex. potest re sponderi qd provisus per capitulũ non possidebat. Et de materia dic vt plene dixi in. c. cum nostris. et. c. literas. §. tit. proxi. primum dictũ multum mihi placet. ¶ No.ij. ibi: cuz nusꝗ inveniatur qd capitulum non succedit in iure epi ni si in casibus in iure expressis et facit qd in casib⁹ dubijs po

3 b tius iudicemus contra capitulum. ¶ †Vlti.no. qd vacãte sede[b] etiam magno tempore non potest capitulum conferre beneficia spectãtia ad collationē episcopi. Est ergo recurrē dum tunc ad papam scdm Hostiē. quod satis placet. nam capitulum vel archiepiscopus non succedit nisi in casu negli gentie vel quando episcopus delinquit in conferēdo indi gno. iuxta ea que habentur in. c. ij. §. tit. proxi. et in. c. cum in cunctis. de elect. ergo recurrendũ ad papam: qui generalis est ordinarius totius orbis. ix. q. iij. cuncta per mundum. et in. c. ij. de prebē. lib. vj. Sed limita hunc tex. fm nota. opi. q no. per Ioã. an. in. c. quanꝙ. de elec. lib. vj. vbi dicit hoc p cedere in beneficijs ad episcopum spectantibus proprio iu re secus in beneficijs devolutis ad epm̃ propter negligen tiam vel delictum inferioris: quia illa possunt conferri per capitulum sede vacante. quod semper no. Et redditur ibi ratio. nam illa devolutio pertinet ad iurisditionem episco palem: vnde ratione iurisditionis episcopalis deferuntur sed in iurisditione episcopali non succedit capitulum. Itez posset allegari alia ratio. nam capitulũ non succedit in col latione beneficiorum: quia collatio computatur inter fructus ecclesie. videtur etiam quidam fructus ratione honorificen tie: et quia ibi gratia exercetur. vt dicit gl. no. in. c. cuz olim. de maio. et obediē. sed hoc nõ potest dici in beneficijs devo lutis: nam devolutio nõ fit ad episcopum favore sui: sed fa vore beneficij: ergo non dz spectari novus successor. et hec ratio multum mihi videtur stringere et magis ꝙ pma. alle.

per Io. an. et facit bonus tex. cum glo. in. c. statutũ. de pre

4 ben. li. vj. †Item adde aliam bonã limitationē: vbicunqz enim capitulũ non potest conferre potest tamen illa benefi

c cia[c] cõmendare donec aliter fuerit provisum per superiorē. vt tenet Io. and. in. c. vnico. ne sede vacan. li. vj. et Vincē. hic. qui tamē videtur hoc limitare cum beneficium habet

d onus annexum. alle. c. significatũ. de preben. Ego dicerem[d] ꝙ is q habet custodiam ecclesie vacãtis potest ponere ad ministratorem non solum respectu onerum: sed etiã respe ctu rerum gubernandarum. facit. c. bone. de app. et. c. fin. de statu reg. vbi episcopus dat economum monasterio vacã ti: cui tñ de prelato providere non potest. ita dico in propo sito in casibus in quibus custodia spectat ad episcopũ: pu ta quia ad eum spectat collatio poterit capitulum ponere economum seu ecclesiam commendare alicui gubernandã donec fuerit provisum de pastore. hoc no. Nam capitulum regulariter succedit in oibus que sunt iurisditionis necessa rie. iuxta no. per gloss. in clemen. j. de hereti. et in. c. vnico. de maio. et obe. lib. vj. Tertio limita hunc tex. per. c. vnicũ. eod. tit. lib. vj. nam vbi collatio pertinet ad episcopum et ad ca

e pitulũ simul[e] capitulum sede vacante potest conferre: et dixi

5 vt latius ibi habetur. †Nunquid autē capitulum põt reci pere resignationem beneficiorum spectãtium ad collatio nem episcopi sede vacante. vide plene per do. de Rota deci

6 sione. ccc j. ¶ †Sed oppo. cõtra predicta et contra text. de. c. cũ olim. §. alle. et in. c. j. de insti. lib. vj. vbi capitulum confir mat electiones et instituit psitatos sede vacante. glo. hic in stat: vera sol. est ꝙ iura voluerũt dare capitulo sede vacãte potestatē cõnfirmandi et instituendi sed nõ conferēdi. Ra tio diversitatis: qz collatio est quedã donatio: vnde colla tor vtitur gratia: vt hic. et sic est quidã fructus ratione ho norificentie quã exercet prelatus in conferendo: sed confir matio vel institutio nõ est donatio imo necessaria et debita si electus et presentat⁹ est idoneus. vt in. c. postꝙ. de elect. et xvj. q. vij. decernim⁹. vnde confirmatio et institutio sunt iu risdictionis necessarie: et ideo capitulũ succedit in istis: sed non in cõferendo: quia magis preiudicium fieret episcopo futuro. nam sicut nõ succedit in fructibus episcopatus: ita nec in ista honorificētia que est quidam fructus iuris cõfe

7 rendi. ¶ †An autē succedat capitulum in potestate absol uendi excommunicatum ab episcopo mortuo. gl. disputat sed hodie est decisum. in. d. c. vnico. de maio. et obe. li. vj. et di citur ꝙ sic. Et vide plene de materia quod dixi in. d. c. cum olim. de maio. et obe. vbi dedi multas remissiones in qbus succedit capitulum loco episcopi mortui.

1 Iudicium agitatum super rebus ecclesie vacantis nõ tenet. §. c. j. in fi. et. j. per totum. maxime nume. 5.

2 Possessorium intentatur non solum si desinit quis posside re sed etiam si possidet sed non libere.

Possessorium datur pro iuribus incorporalibus.

3 Iudiciũ non solum non potest intentari sede vacante con tra ecclesiã sed etiam intentatum non põt continuari: siue ecclesia sit actrix siue rea nisi periculum sit in testibus habē dis per mortem vel alio modo. 4.

4 Capitulum potest agere sede vacante in bonis pertinenti bus ad ipsum capitulum duntaxat.

Capitulum non potest agere in bonis disiunctis sine con sensu episcopi si causa est gravis.

1 **Constitutis.** †Sede vacante iudi ciũ habitũ ↄtra eccle siam nõ tenet. Primo narrat factuz: super quo attestationes fuerunt recepte. Secũdo illas re probat dicēs quare. ibi: nos. ¶ Casus literalis. Inter epi scopũ burgeñ. et ecclesiã sancte Marie de castro sorit. que dam questio vertebatur. procurator ecclesie sancte Marie petebat ab episcopo burgeñ. restitutionē super libertate li bere sibi eligēdi prelatũ in dicta ecclesia: et sup terris ipsius ecclesie et rebus alijs quib⁹ ecclesia fuerat spoliata. lite ergo contesta. coram Innocen. et postmodum factis positioni bus et respõsionibus siue confessionibus coram delegatis iudicibus et receptis quibusdã testibus: causa iterum dela ta est ad sedē apostolicam. Papa examinato processu de positiones testiũ vacante burgeñ. ecclesia. et carente legiti mo defensore q̃ recepte fuerant reprobauit. Ber. ¶ †No

2 ta ex tex. ibi: super libertate quod potest agi possessorio ne dũ super quasi possessione eligendi: vt in. c. cum ecclesia. de cau. poss. et proprie. sed super libertate eligēdi: vnde si eccle sia est in possessione sed nõ libere possidet: vt quia alius mo lestat põt agi super hac libertate. vide textum in. c. pisanis. de restit. spolia. Ex hoc et ex tex. no. quod super iuribus in

Zacharias.

a ¶ Potestatē. Li mitabis forte vt nõ procedat si sit facta p excõicatũ clam toleratũ: vt per Innoc. in. c. si vere. in glo. sua. in vers. circa tpalia. j. de sen. excõ. et in. c. j. in gl. sua mag. in versic. veritas. j. de schism. qd est verum etiã si sit facta scienti excõi cationē qz valet sz dz privari tunc is cui facta est: sz Io. cald. in tract. suo. q. dñicalium. q. j. ꝟ. excõicatus. inci. cõis opi.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Vacante sede. vide Gemi. in. c. presbyteri. colũ. ij. xxiij. dist. cũ alle. per Feli. in. c. cum olim. co. ij. ꝟ sic. in quãtũ. Abb. §. de maio. et obe. et ibi do. Abb. Ariũ di cit eius quod di cit hic paulo. j.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Illa beneficia. Vide Fed. i trac. de reru permu. q. xxxvj. cũ alle. per Feli. in. d. c. cum olim. col. pe. ꝟ. ad vndecimã qõnez.

d ¶ Ego dicerem. Adde videndũz Ro. cõsil. cccccvj. Zacharias.

e ¶ Capl'm simul. Adde istũ i. c. cuz vos. nu. 2. et ibi di xi in apost. ad eũ. in ver. ↄferēdi. §. de offi. ordi. et i. c. verũ. nu. 11. vbi et dixi in apost. i ꝟ. ptinētia ad epm §. de fo. competē.

✠ Sebasti. Sapia.

a ¶ De nouo institui. Uide feli.formantē reg. qđ vacāte sede non agitaŕ cā ecclesie cathedralis cū pluribꝰ ampliationibus.in.c. edoceri. col.v.ꝟ.vacāte sede.s̄.de rescri.vbi plene examinaŕ hec materia.

b ¶ Grauis. Adde Lap.alle.xlix. et ibi vide q̄ cause dicunŕ ardue.adde istā in.c.cām q̄. et ibi Feli.plene col. iij.s̄.de ele.⁊ in.c. cum omnes.s̄.de constitu.

Anto.Fran.

¶ Dicas ꝙ grauitas cause ꝯsideraŕ ex q̄litate ꝑsonarū:q₂ in ꝑsona vili et rustica ac paupe cā đ₂ grauis etiam si sit minima vniꝰ ꝑcelli. vt dixit gl.in.l.illicitas. in.§.ꝟitas. ff.de off.presi.⁊ vide q̄ habentur in aut. nisi q̄ plene not. ꝑ breuiores. C.de sent.ex peri. rec.⁊ doc.in.l.admonēdi.ff.de iure iur.⁊ in.c.fi. eo.ti. vbi ponunt an et qñ rōne grauitatis cause possit deferri iuramētū in supplemētū ꝓbationis.⁊ vide roma. in.l.si ꝯstāte, i ꝑn.ff.sol.ma.vbi ponit an ⁊ quādo grauitas cause repellat testē a testimonio aut saltē reddat eius dictum suspectū et qñ rōne grauitatis cause minuaŕ fides ipsiꝰ testis.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Et ꝑmutationem. Uide.d. Iaso.in.l.fi.i.iij.not, ff.de cōdi.ob cau. vbi tāgit qñ sub verbo vēditio cōꝑhēdiŕ ꝑmutatio ⁊ ꝙ qñ fit mentio pretij cēseaŕ vēditio. tenet Bal.ꝑ glo.ibi vbi inducit ad statutū.i.l. cū dotē.C.de iure doti.⁊ Ia.in.l.ij. i fi.ꝑn.ff.si cer.pe.

d ¶ Tolli cōsuetudine. Adde vidēdum Cal.cōsi.iij. hoc eo.titu.

3 corporal.bus potest agi possessorio. ¶ † Nota qđ sede vacāte nedū iudicium nō potest de nouo institui:[a] sed etiam institutum continuari non potest.debet ergo supersederi ⁊ expectari substitutio pontificis:⁊ hoc procedit non solum cū ec4 clesia est actrix sed etiam si est rea. ¶ † Sed quero nunquid hoc sit,verum indistincte. Inn.hic excipit casum cum testes sint senes ⁊ valitudinarij:seu cum timetur de eorū absentia diuturna:tunc enim non possunt recipi sede vacāte:iuxta ea que habētur in.c.quoniam.in prin.s̄.vt li.nō contesta. Hosti.etiam excipit alium casum scilicet cum litigatur super bonis capituli duntaxat.nam in illis potest capitulum agere ⁊ conueniri nō obstante vacatione sedis.ad hoc quod no.in c.edoceri.de rescrip. Et not. bene hoc dictum:nam licet al's in bonis distinctis non possit agere capitulum sine cōsensu b episcopi si causa est grauis[b].iuxta nota.in.c.edoceri.⁊ in capi.j.de procu.⁊ in.c.causam.de iudi.tamē si sedes vacat:puto qđ cā poterit agitari ex quo pertinet ad capitulum duntaxat.nec potest haberi episcopi consilium vel cōsensus.pro hoc.c.vnicum.eo.tit.lib.vj.⁊ hoc puto valde limitare not.in iuribus prealle.vide etiam de hac materia Innocē.in.c.j.s̄. eod.vbi firmat reg.huius.c.procedere in bonis episcopatus ⁊ eiꝰ iuribus: sed in bonis seu iuribus inferioris ecclesie variat.nam primo videtur velle qđ capitulum possit cōstituere actorem vel syndicū ad agendū.argu.in.l.j.§.ij.⁊ in.l.sicuti. ff.quod cuiusqꝫ vniuer.nomi.⁊ sic nō caret ecclesia legitimo defensore.⁊ ita videtur firmare in capitulo cum dilecti.de cōsue.in prin.sed postmodū videtur sentire contrarium in.d.c. j.dicens qđ vbi bona pertinent ad prelatū tm̄: vel ad p̄latū ⁊ capitulum:non potest capitulum ea bona in iudicium deducere:quia administratio pertinet ad prelatum.vt in.d.c. edoceri.dicit tamen qđ si vacatio esset diuturna:posset ꝓuideri per dationem curatoris.vt in.l.j.⁊.ij.ff.de cura.bo.dan. ⁊ dabitur visitator ecclesie vacanti.lxj.dist.obitum.⁊ cessante alio visitatore dicit qđ episcopus est a iure visitator in omnibus ecclesijs inferioribus sue diocesis.⁊ pro hoc facit text. in.c.fi.de suc.ab intesta.vbi episcopus agit ꝓ ecclesia vicina. Fallit hoc scđm eum in quibusdam iuribus que melius tractantur sede vacante vt cum agitur de iure eligendi.vt in.c. cum dilectus.de consue.vel de retentione fructuū ecclesie vacantis.vt in.c.vnico.vt eccle.benefi.vel de diuisione ꝓbēde 5 vt in.c.vacante.de ꝓben.⁊ sic de simi. ¶ † Et ex his potes sic distinguere cum queritur nunquid possit iudicium agitari sede vacante:quod aut agitur de bonis ecclesie cathedralis aut de bonis ecclesie inferioris. Primo casu aut de bonis ecclesie:⁊ potest agi:aut de bonis prelati aut communibus:et agi nō potest.⁊ vide circa hoc quod legitur ⁊ not.in cle.fi.de procu.⁊ puto qđ solus papa possit dare curatorē huiusmodi bonis ecclesie cathedralis quo ad effectum agendi.arg.in.c. is cui.de ele.lib.vj.in.c.pastoralis.de offi.ord. Secūdo casu aut ecclesia nō est collegiata:aut sic.primo casu poterit ep̄s agere ⁊ defendere:maxime cū vacatio est diuturna.vt in.d. c.fi. Si ꝟo eccl'ia est collegiata:tunc puto congruentius agi per capitulum autoritate episcopi:⁊ hoc cum necessitas vel cum vacatio est diuturna:al's deberet expectari prelatus, vt in.c.ne pro defectu.de elec.⁊ quia defensio iurium ꝑmo loco spectat ad prelatum collegij. vt in.d.c.edoceri. Fallit in casibus specialibus, de quibus.s̄.dixi.

¶ De his que fiunt a prelato sine cōsensu capituli. Rub.

¶ Continuatur ad precedentia hoc modo. Supra visum est de institutionibus ac collationibus bn̄ficiorū:verum q₂ dubitari posset vtrū episcopus posset instituere vel conferre sine consensu capituli:ideo sumpta occasione posuit cōpilator rubricam generalē de his q̄ fiūt a prelato sine consensu capituli. Uel possumus cōtinuare secundo modo ad rubricam precedentē. Supra visuꝫ est qđ sede vacāte nihil debet attētari per capitulum:sed q₂ poterat dubitari nunquid sede repleta possit p̄latus disponere de rebus ecclesie sine capitulo.ideo subijcitur hec rubrica.

1 ☞ Alienatio rei ecclesiastice non valet sine approbatione capituli.

2 Uenditio an contineat sub se alios contractus per quos transfertur dominium.

3 Consensus expressus capituli ⁊ eius subscriptio requiritur in alienatione rerum ecclesiasticarum.⁊ nu.4.5.

Consensus capituli,vel consilium in quibus casibus requiratur siue tacite siue expresse.

4 Scriptura regulariter non requiritur in aliquo casu nisi in iure expresse caueatur.

Solennitas requisita in alienatione rei ecclesiastice:an possit tolli per consuetudinem.

5 In alienatione rerum ecclesiasticarum qui canonici vel clerici debent consentire:absentes vero,non vocantur.

Consensus differt a consilio.

6 Alienatio rei ecclesiastice facta a solo episcopo potest post ea per capitulū ratificari.bene facit qđ dicitur.j.proxi.ca. numero.8.

7 Capitulum alicuius ecclesie cathedralis si nō reperiaŕ: tūc eius loco succedunt alij honesti clerici que habet interuenire in alienationibus rerum dicte ecclesie.

8 Alienatio rei parue alicuius ecclesie potest fieri absqꝫ expresso consensu capituli.vide.j.proxi.nu.3.⁊.6.

1 **IRrita erit.** † Non tenet alienatio rei ecclesiastice absqꝫ ap2 probatione capituli.h.d. Non diuidiŕ. ¶ † No.j.tres cōtractus inhibitos prelato absqꝫ cōsensu ⁊ subscriptiōe canonicorum:vt donatio:venditio:⁊ permutatio. Et no.ex hoc ⁊ ex text.quod verbum vēditio non c comprehendit in se donationem neqꝫ ꝑmutationem.[c] In contrarium est text.in.l.statuliberi.ff.de statulibe.vbi dicit quod verbum emptio:seu venditio:cōprehendit in se omnē contractum per quem transfertur dominium.ad idē tex.in l.voluntas.C.de fideicommis. In contrarium ⁊ pro primo dicto facit.l.j.de re.decu.de decre.non alie.lib.x. Et dic qđ vbicunqꝫ fit commemoratio pretij verbum venditio verificatur tantum in venditione vulgari sumpta:quando scilicet interuenit precium:vt est tex.in.d.l.j.vnde prohibitus vendere sine certa solennitate ne decipiatur in precio: pōt donare sine aliqua solēnitate:vt est text.in.d.l.j.sed vbi nō fit commemoratio precij:tunc verbum venditio capiŕ largo modo.nisi forte essemus in materia odiosa: sed propter communem vsum loquendi qui regulariter debet attendi etiam contra proprium significatuꝫ vocabuli:vt in.l.librorum.in.§.quod tamen cassius.de lega.iij.⁊ in.l.labeo.ff.de sup.lega.⁊ in.c.ex literis.de sponsa.capietur verbum venditio pro specie distincta ab alijs cōtractibꝰ.⁊ ita capitur hic. 3 ¶ † Nota secundo ibi:absqꝫ collaudatione:vnuꝫ casum in quo requiritur consensus capituli:nec sufficit cōsilium: scilicet cū agitur de alienatione rei ecclesiastice.ad idem.xij.qō. ij.in.c.sine exceptione. Et regulariter in quibus casibꝰ reqritur consensus capituli:⁊ in quibus sufficit consiliū dicam in.c.nouit.j.eo. Et per hoc ꝟbū collaudatione:đt Egidius quod requiritur consensus expressus.⁊ verum dicit q₂ vbi agitur de alienatione perpetua requiritur cōsensus expressus capituli:non autem tacitus:vt est tex.iuncta glos.in.c. j.de reb.eccle.nō alienan.lib.vj. An autem ⁊ quando suffi4 cit tacitus dicam latius in.c.se. ¶ † Nota ibi: subscriptione quod in alienatione rei ecclesiastice requiritur nedum ꝯsensus canonicorum:sed etiam ipsorum subscriptio.⁊ facit hic Inn.vnam regulam qđ nūqꝫ requiritur subscriptio:nisi in casibus in iure expressis.qđ no.⁊ ꝓ hoc dicto adduco rōnē. nam regulariter in qualibet dispositione sufficit cōsensus: nec requiritur scriptura.l.pactum.C.de pac.vide glos.in.c. j.de censi.lib.vj.ergo nisi specifice iure caueatur vt fiat subscriptio non est illa necessaria.⁊ hodie in pluribus locis nō seruatur quod hic dicitur de subscriptione ⁊ satis posset dubitari nunquid cōsuetudine possit tolli.nam esset intrare ild lam questionem nunquid solēnitas requisita in alienatiōe rei eccle.possit tolli cōsuetudine.[d] nā pleriqꝫ tenuerūt quod non.de hoc dicetur in.c.nulli.de rebus eccle.non alienan. 5 ¶ Nota ibi:clericorū.qđ in alienatione debent clerici ꝯsentire ⁊ se subscribere. Sed queritur de quibꝰ clericis loquitur iste tex.dic colligendo dicta doctorum.qđ aut agiŕ de alie. rei eccle.cathedralis aut inferioris.ꝑmo casu intelligitur de canonicis cathedralis ecclesie.non autē intelligas de alijs clericis ecclesie q non sunt de capitulo.ad hoc.c.j.de re.eccl. non alie.lib.vj. Et sufficit ſm doc.consensus ep̄i ⁊ clericoꝝ absqꝫ cōsensu pape vel archiep̄i.hoc intellige nisi prelatus iurauerit non alienare romano pontifice inconsulto: secus si iurauerit non alienare sine licentia pape:⁊ pro hoc dicto vide quod dicam in.c.fi.de eccle.edifi.nec requiriŕ cōsensus canonicorum absentium.solum enim vocantur presentes x.q.ij.hoc ius. Et sic nota istum casum in quo absentes nō vocantur:licet agatur de alienatione rei.⁊ vide glo.in.c.ij. de testibus.li.vj.que ponit solum tres casus in quibꝰ absentes sunt vocādi sed vide qđ dixi in.c.j.de his q̄ fiūt a maio. par.cap.vbi latius hoc attingam. Cōclusio ergo est in hoc primo mēbro qđ in alienatione rei cathedralis sufficit consensus ep̄i ⁊ capitulum cū subscriptione tm̄ ipsorum cano

nicorum ⁊

nicorum ꝛ tractatu precedente: ꝛ de hoc tractatu dicet̃ in c. tua. de re. eccle. non alie. Secũdo mẽbro: scꝫ in bonis ecclesie inferioris. dicit hic Inno. qḋ non requiritur subscriptio canonicorum ecclesie cathedralis: sed sufficit consensus clericorum ecclesie inferioris cuius res alienatur ꝛ requirit̃ cõsensus ꝛ subscriptio. ad hoc. xij. q. ij. placuit. do. Anto. dicit alios tenere sufficere hoc casu consilium canonicorum ecclesie cathedralis. ꝛ sic simpliciter transit. ꝛ dicit qḋ Inn. hãc opinionem tenuit in. c. nouit. j. eo. ꝛ sic fuit sibi contrarius: quia hic requirit consensum: ꝛ ibi consilium. ꝛ longa est differentia inter consilium ꝛ consensum vt in. c. cum in veteri. de elec. ꝛ in ca. cuꝫ olim. de arbitris. Sed aduerte vltra doc. nam reperio Feder. cõsil. xxxvij. tenere qḋ non reqrit̃ hoc casu consensus vel consilium ecclesie cathedralis: sed sufficit consensus seu autoritas episcopi: sed contra eum videt̃ tex. in. d. c. j. de reb. eccle. nõ alie. lib. vj. ad quod ipse specifice non respondit: et multum facit. c. cũ apostolica. j. eo. vbi videtur probari quod etiam si ecclesia inferior sit collegiata requiritur consensus ecclesie cathedralis extra casum specialem ibi positum. vnde dicerem sic. qḋ aut eps aut autor in alienatione rei ecclesie inferioris: ꝛ tunc requiritur cõsensus capituli sui. ꝛ sic potest generaliter intelligi iste tex. ꝛ ita loquitur tex. in. d. c. j. ꝛ vide ibi: glo. in ver. tenues. Sed qñ episcopus non est autor sed rector ecclesie inferioris ꝛ tunc si non habet collegium sufficit qḋ rector alienet cum autoritate episcopi[a] nec etiam exigitur decretum. si autẽ habet collegium requiritur consensus collegij ꝛ subscriptio cũ autoritate solius episcopi. hoc videtur probari. xij. q. ij. abbatibus. ꝛ. c. placuit. ꝛ. xvij. q. iij. in venditionibus: et vide tex. iuncta glo. in clemẽ. j. de rebus eccle. non alienan. Et ratio diuersitatis potest esse quia vbi episcopus est autor videtur solus ꝛ singularis[b] in alienatione rerum merito debet habere consensum capituli sui. ne per eum dissipentur bona ecclesie inferioris: sed in alio casu alienatio nõ procedit ab eo: sed ab ecclesia inferiori: quare sufficit autoritas sua simpliciter vtile tamen esset requirere consilium capituli sui: vt in c. nouit. j. eod. ¶ †Sed quero nunquid alienatio facta per solum episcopum: sit omnino irrita ita vt non possit ratificari per ecclesiam. Hosti. ꝛ communiter doc. dicunt qḋ capitulũ poterit approbare ꝛ hoc procedit fauore ecclesie. vnde contractus claudicat. Simile in eo qui emit a pupillo sine autoritate tutoris. nam ipse obligatur pupillo: sed pupillꝰ sibi non obligatur: vt in. l. iulianus. §. si quis a pupillo. ff. de act. empt. Et nota hec dicta. ꝛ iunge cum no. in. c. i. ṡ. ne sede vacã. sicut enĩ potest prelatus habere ratam alienationẽ factam a capitulo sede vacante. xij. q. ij. si qua de rebus. ita ꝛ capitulũ potest habere ratam alienationem factam a solo prelato. ꝛ hoc ꝑcedit in dubio in alienatione temporali. sed in perpetua est maius dubium: cum ibi debeat procedere tractatus: vt in. c. tua. j. eo. ꝛ sentit Hostien. in. c. iij. j. eo. vt possit haberi rata per capitulum: ꝛ hic sentit contrarium sed tene primum dictum. nam in ratificatione potest haberi tractatus. ꝛ hoc vt dixi ꝑcedit fauore ecclesie ar. in. d. §. si quis. ꝛ i. d. c. si qua. ¶ †Ultimo queritur quid si eps nõ habet capitulum: q̄ propter guerras ecclesia est destructa. dicunt doctores qḋ loco canonicorum habebit alios clericos honestos. ar. lxv. dist. si forte. ꝛ in. l. vbi absunt. ff. de tuto. et curato. datis ab his. vide bo. tex. xvij. q. iiij. in. c. nullus res. ꝛ not. hoc dictum ꝛ est vtile istud seruare in alienatiõe fienda etiam per prelatum ecclesie inferioris. ¶ †In glos. ij. in fi. no. glo. qḋ in alienatione rei parue non requiritur cõsensus capituli: sed vide doc. in. c. seq. vbi sentiunt qḋ nõ requiritur expressus consensus: sed tacitus[c] bene requiritur. arg. in. c. seq. et est bona limitatio. ꝛ facit tex. in. c. seq. ſm vnum intellectum. Et vide alios casus leues hic exceptos ꝑ doctores ꝛc.

1 ☞ Taciturnitas capituli habetur pro consensu in alienatione ad tempus que fit de ecclesiastica. 36.
2 Decime possunt remitti.
3 Alienatio in perpetuum dicitur illa etiaꝫ que durat donec ille in quem fuit facta viuit. 6.
4 Abbatissa habet liberam administrationem sui monasterij: non obstante sexu femineo.
5 Venditio secũdo facta de eadem re an preiudicet priori qñ persona ecclesiastica vendit.
7 Alienatio rei ecclesiastice potest fieri a solo prelato durãte eius vita tantum quãdo illa res erat distincta a bonis capituli vel quãdo alienat ex causa pietatis alicui indigenti.
8 Alienatio rei ecclesiastice facta inconsulto capitulo censet̃ ab ipso ratificata nisi ꝯdixerit intra certum tp̃s a die scie.

Electio facta de aliquo cõtemptis aliquibus confirmatur si intra certum tempus contempti non contradicunt.
9 Collationi beneficij videtur capitulum consentire si fuit facta eo presente ꝛ non ꝯdicente: ꝛ sic tacens videt̃ ꝯsentire.
Donatio rei communis valet facta presente ꝛ non cõtradicente illo qui habet in illam partem.
Collegiatus existens in collegio vel concilio tenetur cõtradicere his que aguntur ibi si nolunt consentire: alias habebitur pro consentiente ꝛ quo ad peccatum ꝛ quo ad penaꝫ si aliqua ibi male agerẽtur.
Tacens habetur pro consentiente vel contradicente quatenus tendit in eius preiudicium si tacuit in his in quibus de necessitate officij tenebatur loqui.
Collatio beneficij facta absente capitulo an censeatur confirmata ab eo si non contrauenerit intra certum tempus.
10 Prescribi non potest res empta a solo prelato si creditur ipsum solum posse vendere: secus si credatur qḋ alie solennitates interuenerint.
Errans in iure prescribit.

1 Continebatur. †In temporali alienatione quã facit prelatus: taciturnitas capituli habet̃ ꝓ cõsensu. In prima ponitur decisa ꝯsultatio. In secunda distinguens responsio ibi: cõsultationi. ¶ Casus literalis. †Quedam abbatissa fecit quãdam donationem cuiusdaꝫ decime cuidã nomine. H. postea vero aliquanto tp̃e elapso eandem decimam concessit eidem: querebatur q̃ concessio preualeret. Rñdet papa qḋ concessio decime prius facta si conuentu sciente ꝛ non contradicente facta est tenet ꝛ valet: sed si ignorante cõuentu decimã predicto. H. prius concessit ꝛ postea de cõsensu capituli eandem decimam dedit ei secũda donatio debet preualere ꝛ preiudicare priori. Ber. ¶ † Nota primo ſm communem intellectũ capituli qḋ cõcessio rei ecclesiastice facta per prelatum ad vitaꝫ recipientis tenet sine solẽnitatibus requisitis in alienatiõe perpetua. nam vt hic patet nõ fuit hic requisitus tractatꝰ nec habitus consensus expressus nec interuenit autoritas superioris. ꝛ sic videtur iste tex. mirabilis cõtra. xij. q. ij. §. perpetua. ꝛ. c. nulli. de reb. eccle. non alienan. Naꝫ id quod datur ad vitam alicuius põt dici perpetuuꝫ quo ad hoc vt seruetur solennitas requisita in alienatione perpetua. sꝫ vide Federi. cõsi. li. vbi videtur intelligere istũ tex. in cessione rei modice. secus dicendũ si res est magna: tunc enĩ interuenire debent solennitates requisite in alienatiõe perpetua vt in. d. §. perpetua. iuncta gloss. ꝛ vide Ioã. and. in additio. Spec. in titu. de reb. eccle. non alie. super rubr. in fi. vbi idem videtur sentire. et hoc nota. ¶ †Secundo collige qḋ abbatissa habet liberam administrationẽ sui monasterij sicut abbas. ꝛ q̄ ad validitateꝫ concessionis fiende per eaꝫ debet interuenire consensus capituli sui. Ex quo collige ꝙ per abbatissaꝫ ꝛ moniales nõ obstãte sexu femineo disponetur res monasterij. ¶ † Oppo. contra tex. videt̃ qḋ concessio secunda semper debet preiudicare priori si fuit deuentum ad traditionem rei vt in. l. quoties. C. de rei vendi. vbi dicit text. qḋ si primo vendidi rẽ vni ꝛ nõ tradidi: secundo vendidi alteri ꝛ tradidi: qḋ secundus est potior. Sol. hic dicit Hosti. post Inn. qḋ illa lex non habet locũ in personis ecclesiasticis q̄ non debent adhibere fraudem in suis contractibus[d]: vt in c. per tuas. de donationibus. Sed laici quasi naturaliter se adinuicem decipiũt. l. in cause. §. ij. ff. de mino. Item cõsensus spiritualis fortior est ꝙ corporalis. ideo difficilius rumpitur. vt in. c. ij. de trãsla. prela. sed hoc dictum videtur multum singulare si esset verum: sed non placet[e] cõiter modernioribus. q̄ dispositio illius legis non reperitur correcta ꝑ aliquem canonem: ideo non debet corrigi per gl. magi. Sꝫ posset saluari illud dictum in concessione rerum spiritualiũ. nam in illis ex sola cõcessione transfertur ius in re ꝛ est tex. not. in. c. si tibi absenti. de preben. lib. vj. ꝛ facit. c. fi. de sponsa duo. ꝛ quod dixi post Inno. in. c. inter cetera. de preben. Posset etiam saluari cum ecclesia vendiderit ecclesie: vt ex sola concessione sit translatũ dominiũ in ecclesiã. argu. in. l. fina. C. de sac. san. eccle. ꝛ sic non proderit secũda cõcessio cũ translatione. illa tamen lex nõ loquitur qñ ecclesia ꝯtraxit contra ecclesiã. vnde esset disceptandũ vtrum priuilegiũ illius legis habeat locũ in dispositione ecclesie aduersus ecclesiã. ꝛ satis etiã posset teneri ꝙ sic: ꝛ faciũt not. ꝑ Bart. in aut. quas actiones. C. de sac. san. eccl. vbi disputat an priuilegiatus vtat̃ priuilegio ꝯ pariter priuilegiatũ. ¶ †In gl. i. ibi: arg. cõtra. ṡ. c. proxi. ꝛ facit ille tex. in cõtrariũ: q̄ ibi ad validitatẽ cõcessionis requirit collaudatio capituli: ꝛ sic cõs

a ¶ Epi. adde Ro. cõsi. xxxvj. ṡ. alle. ☙ Sebasti. Sapia.
a ¶ Autoritate epi. An exigat̃ decretũ epi i alienatiõe rei ecclesie inferioris: tãgit Abb. in c. nulli. j. de rebus eccle. non alienã.
b ¶ Solus ꝛ singularis. adde quod Old. cõsi. cclxij. dicit si sit vnio ꝑ epꝫ caplo ꝙ capli cõsensus nõ sufficit nec metropolitani: q̄ nõ est de casibꝰ reseruatis metropolitano q̄ ad subditos suffraganei sed requiritur consensus pape.
c ¶ Sed tacitus. Adde videndum Calde. cõs. iij. hoc ti. ṡ. etiam allega. Zacharias.
¶ Adde Alerã. omnino cõs. lxxx. col. v. vol. iiij. ☙ Sebasti. Sapia.
d ¶ In suis ꝯctibꝰ. Hoc dictũ est incognitũ Legistis ſm Ro. in auf. similiter. in. xij. speciali. pie cause iter ꝯctꝰ. C. ad le. falci. sed reprobatur cõiter vt per do. Ias. in. d. l. q̃ties. in. vij. limitatiõe. C. de rei vendi.
e ¶ Nõ placet. Adde qḋ Rom. cõsil. cccxvij. dicit Io. and. hic in nouel. tenere qḋ lex quoties. nõ habet locum in ecclesia. et ipse ibi tenet qḋ nec etiam habet locuꝫ in principe.

sensus expressus: vt ibi dixi. Item subscriptio cuius cōtra
rium innuit hic. nā hic sufficit scientia capituli sine contra
dictione. Et glo. optime soluit ꝛ solutionē eius semp nota
vt in ꝯcessione fiēda in ppetuū requirūt solēnitates a iure que
site vt subscriptio ꝛ consensus expressus: secus in concessio
ne facta ad tps. ꝛ vide gloss. con simile m in. c. i. de re. eccle.
non alie. lib. vj. in ver. ppetuus. Innocen. ꝛ Hosti. pmo po
nunt hanc lec. glo. deinde ponunt aliam dicentes tex. pos
se pcedere in decima modici valoris: alias aut fuisset neces=
sarius consensus superioris. xvij. q. iiij. in venditionibus. q
hic nō interuenit. pondera bñ hanc secundum intellectum.
a Ex quo habes primo quod vbi fieret concessio[a] magne rei
etiam ad tempus debet interuenire ꝯsensus capituli expꝛs=
sus. quod voluit Io. an. in addi. Specu. vbi. s. ꝛ potest in=
telligi tex. quando fit concessio ad tempus non modicū: pu
ta ad vitā alicuius: nam tunc equiparat perpetue aliena=
tioni quo ad solennitatē seruandam: vt. s. dixi. Item not.
ex hoc intellectu qꝺ in cōcessione rei modice ad vitā alicu=
ius nō est necessarius cōsensus epi: sed sufficit voluntas pre
lati ꝛ capituli: secus in concessione rei non modice. ꝛ facit
7 c. terrulas. xij. q. ij. ¶ † Limita omnia pdicta. primo qꝺ vbi
cunqꝫ bona prelati sunt distincta a bonis capituli: tūc suf=
ficit sola cōcessio plati vsqꝫ ad vitā ipsius prelati: qꝛ solum
agitur de preiudicio suo, vt tenet Fede. consi. iiij. vbi latius
vide. ꝛ Hosti. in sum. in. §. si. per doc, in. c. veniens. de trāsac.
ꝛ quod ibi dixi. Secundo limita per tex. iuncta glo. no. xvi.
q. j. possessiones. vbi colligitur qꝺ causa pietatis potest sol⁹
prelatus concedere alicui indigenti vnam possessionem ad
vitam suam. ꝛ vide Archi. in. c. j. de re. eccle. nō alie. palle. ꝛ
8 hec no. qꝛ quotidiana. ¶ † In glo. in ver. post multuꝫ. ibi:
quod non credo. Vult ergo glo. qꝺ lꝫ concessio secūda sit fa
cta post magnū interuallum: non tamen habēt robur. ꝛ sic
vult qꝺ in litera suppleatur maxime; dum ponderat ꝙ nō
post multū temporis ꝛc. ꝛ idem Inn. hic qui ad literā sup=
plet maxime qñ vellet ꝙ ex q pma ꝯcessio fuit facta ignorā
te vel contradicente capitulo non conualidat per lapsum
magni temporis. Host. tenet ꝯtrium: ꝛ colligit per argumē=
tum a ꝯtrio: qꝺ si capitulum a tempore scientie non contra=
dicit intra sex menses videtur cōsentire. arg. c. ij. s. de cōces.
preben. ꝛ videt Host. intelligere tex. quando decima conce
debatur in titulum beneficij. sed Io. an. dicit dictuꝫ Host.
non procedere hodie in electionibus. nam si contempti nō
cōtradicūt intra edictū quod hodie ponitur de quo in. c. si.
de elec. li. vj. non possunt amplius cōtradicere: ꝛ sic non da
tur hodie semestre ad ꝯtradicendū. sed dictum Host. posset
procedere fm eū in collatione: quia in illis non ponit edi=
ctum. vt no. in. d. c. fi. ¶ Plura sunt notāda ex dictis Hos.
ꝛ Io. an. primo qꝺ cōtēptus in actu collationis potest cō=
tradicere intra sex menses a tempore scientie. ꝛ sic intra tē=
pus quod datur ad cōferendū. Contemptus vo in electio=
b ne debet cōtradicere intra edictum[b] quod ponitur pro cō=
firmatione fienda: als non auditur nisi in casu. c. fi. q ma.
accu, pos. ꝛ egregie limitāt ꝛ dant intellectum ad. c. qꝺ sicut
de elec. vbi dicitur simpliciter cōtemptū posse prosequi nisi
9 iniuriā suam: ꝛ nō apponitur tempus. † Ego dicerē ꝙ aut
tex. iste intelligitur in cōcessione que fit loco collationis be=
neficij: aut in concessione alterius rei alicui facta tanꝙ bñ=
merito. Primo casu si prelatus contulit beneficium presen
te capitulo ꝛ non cōtradicente: videtur incontinenti ꝯsen=
tire nec dabitur tempus ad contradicendū. hoc apertissime
vult prin. huius. c. ꝛ sic habes casum in quo tacens habet
pro consentiente lꝫ nō agatur de re ꝯcupiscibili: sed potius
preiudiciabili. Cōtrariū no, per Inn. in. c. in genesi. de elec.
ꝛ per glo, in reg. is qui tacet. de reg. iur. in. vj. d. l. filius. §. in
uitus, ff. de procu. fm dic hoc procedere propter nimiā cō=
iunctionem que est inter prelatum ꝛ collegiū. ad hoc text.
c no. in. l. si seruus cōis.[c] in si. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. vbi si
pater donat filio rem cōmunē sibi ꝛ fratri: fratre presente ꝛ
non contradicente valet concessio. ꝛ est no. l. ad confirma=
tionē intellectus huius. c. Item potest allegari dictū Inn.
in. c. j. de his q fiunt a maio. par. capi, vbi dicit ꝙ existētes
in vniuersitate debent ꝯtradicere his que agūtur si nolūt
d consentire: als habetur pro cōsentiētibus:[d] ꝛ quo ad pecca
tum ꝛ quo ad penam si aliqua ibi male ageretur, ꝛ probo
illud dictū Inn, hac ratione. Quisquis de vniuersitate de
bet votum suum exprimere in cōcernētibus factū vniuersi
tatis ex debito officij: ar. in. c. j, de his que fiūt a ma. par. ca.
Is autem qui tenetur loqui ꝛ tacet habetur pro cōsentiēte
vel contradicente quatenus tendit in eius preiudiciū. l. de
etate. §. qui tacuit. ff. de interro. act. ꝛ in. c. si post prestitū. de

confes. lib. vj. ita dicendū in proposito. Si vo cōcessio fit per
prelatum absente capitulo: tunc pōt sustineri dictū Hosti.
ꝛ Ioā. an. in isto casu proprie loquuntur vt non habeatur
capitulum pro cōsentiente. incontinenti cum scit ꝛ non cō=
tradicit. Si vero agitur de ꝯcessione non in titulum benefi
cij tūc est dubiū: quia a iure non prefigitur tēpus ad actuꝫ
exercendum: ꝛ sic videtur qꝺ perpetuo possint cotradicere.
si capitulo absente fuit facta ꝯcessio. ꝛ hoc casu posset salua
ri dictū glo. ꝛ Inn. Sed si cōcessio esset facta presente capi=
10 tulo: dicēdū est vt primo mēbro. s. ꝛ hoc no. ¶ † In. fi. gl.
no. qꝺ titulus habit⁹ a solo plato nō prestat casum prescri
bendi. ꝛ intellige qñ solus prelatus vendidit seu alienauit.
sed glo. cōtrariam habes in. c. de quarta. de prescrip. sed in=
tellige istā glo. qñ recipiens errauit in iure: quia credidit so=
lum prelatum posse alienare: nam error iuris impedit vsu=
capionem. vt legi. ꝛ no. in. c. apostolice. de dona. ꝛ in. l. nūꝙ.
ff. de vsuca. illam glo. intellige qñ errauit in facto: qꝛ credi=
dit capitulum consensisse: ꝛ alias solennitates debitas in=
e teruenisse. ꝛ tene menti[e] has duas glo. sic intellectas ꝛc.

1 Alienatio ad tempus facta sine cōsensu capituli potest per ipsum ratificari.
2 Alienatio ad tempus non potest fieri a solo prelato capitulo contradicente.
3 Alienatio rei ecclesiastice facta sine capitulo: siue fiat ad tempus: siue in perpetuum potest a capitulo ratificari: seruatis his que ab initio requirebātur.
4 Consensus capituli non est semper necessarius in negotijs ecclesiasticis explicandis: sed in his que sunt communia inter prelatum ꝛ capitulum.
Consensus ꝛ consilium differunt inter se.
5 Consensus alicuius si requiritur in aliquo actu an debeat precedere vel incontinenti sequi.
Consilium si requiritur in aliquo actu non potest fieri act⁹ ille nisi precedente consilio ꝛ habito responso.
6 Ratihabitio an ꝛ qñ cōfirmet actus pcedētes vel delicta
7 Sententia lata ab illustri persona potest per alium legi.

1 **Cum vos.** † Alienatio tēporalis fa=
cta sine cōsensu capituli p
ratificationē eius roborat. Primo ponit dictū.
Scdo exceptio. ibi: nisi. ¶ Casus literalis. Eps
Vigorensis sine consensu capituli sui concessit quandā ec=
clesiam quibusdam religiosis: successor illius donationem
illam reuocare volebat: queritur an possit. Rñdet papa qꝺ
donatio illa de rigore iuris non valet quaꝫ fecit antecessor
illius capitulo suo reclamante nisi capitulum eam postmo
2 dum ratam habuisset. Ber. ¶ † Not. j. qꝺ concessio etiam
ad tēpus non potest fieri p prelatum reclamante capitulo.
3 ꝛ intellige prout dicitur in. c. precedēti. ¶ † No. ij. ibi: ratā.
qꝺ consensus capituli potest interuenire post factum ꝛ va=
lidare factum nullum. Sed contra hoc facit. Nam in alie=
natione debet pcedere tractat⁹. vt in. c. j. s. eo. ꝛ. c. j. de reb⁹
eccle. non alie. li. vj. Item subscriptio ꝛ expressus cōsensus.
vt. s. in. c. j. Sol. dicūt doc. qꝺ predicta iura possunt intelli=
gi in cōcessione ad tempus facta. nam in alienatiōe ppetua
non videtur ꝙ habeat locum ratihabitio propter necessita
tem precedentis tractatus. ꝛ fuit hoc vltimū dictū Innoc.
ꝛ sic videtur sentire cōtra ea que dixi. s. e. c. j. sed dic melius
vt ibi dictū fuit. nam fauore ecclesie poterit talis concessio
4 ratificari seruatis tūc seruādis. ¶ † In gl. j. ibi: necessarius
est consensus vniuersitatis. caue quia gl. loquitur nimis ge
neraliter dum dicit qꝺ in omnibus negotijs ecclesie necessa
rijs est necessarius consensus capituli. nam nimis generali
ter loquitur. ꝛ cōtra tex. c. sequē. ꝛ. c. quanto. vbi solū regu=
lariter requiritur consilium capituli ꝛ non consensus. ꝛ ma
gna est differentia inter cōsilium ꝛ consensum: vt dixi in. c.
j. s. eo. vnde in multis casibus hic enumeratis in glo. soluꝫ
requirit cōsilium: vt in eis videre poteris. Et quādo requi
ratur consensus: dicaꝫ in. c. seq. Sed Goffre. quē approbāt
hic doc. ponit vnam regulam not. qꝺ in cōmuniter tangē=
tibus episcopum ꝛ capitulum requiritur consensus capitu
5 li. facit. c. accedentes. de prescrip. quod no. ¶ † In gl. fi. ibi.
§. tutor. ibi: autoritas tutoris nō pꝫ interuenire ex postfa=
f cto[f] ad cōualidandū contractum minoris nisi incontinēti
intercederet: ergo cōsensus capituli nō potuit hic interueni
re post factum ad conualidandū concessionē episcopi. Sl.
non sol. sed vide per Inn. in. c. cū consuetudinis. s. de ꝯsue.
per Bar. in. l. si qs mihi bona. in. §. iussum. ff. de acq. here. et
aliquid per doc. hic. Et cōclude qꝺ qñqꝫ in actu requiritur
iussus alicuius ꝛ tunc dꝫ precedere. vt in. d. §. iussuꝫ. Qñqꝫ
g requiritur autoritas.[g] id est consensus autorizabilis: ꝛ tūc
debet

Sebasti. Sapia.
a ¶ Concessio. Faciunt not. per do. Iaso. in. l. iij. col. xxviij. versi. qrto quero. C. d iu. emphi. ꝛ in. l. manumissiones. colū. ij. ff. de iusti. ꝛ iu.
b ¶ Edictū. Adde qꝺ voluit Oldra. consi. iiij.
c ¶ In. l. si seruus cōis. Adde quod voluit Oldr. cōsi. clix. vbi in medio ij. col. alle. hanc. l.
d ¶ Consentiētib⁹. Adde Pe. de ancha. consili. clvij.
Zacharias.
¶ Adde istuꝫ in c. dilecta. nu. 13. et qꝺ ibi no. in apo. ad ipsum. in vers. non prodest. s. de preben. ꝛ digni.
e ¶ Et tene menti. Adꝺ vidēdū do. Car. consil. cxviij. in. iij. col. simplr.
f ¶ Ex post facto. Adde qꝺ voluit Roma. ꝯsi. liij. de differētia inter cōsensuꝫ ꝛ autoritatem. ꝛ vide Alex. consil. cv. j. lib.
Sebasti. Sapia.
g ¶ Autoritas. vide pulchre p bal, in. l. j. col. antepe. cū seq. C. qui admit. ꝛ per Ias. in l. vniuersa. col. pe. ꝛ vlti. C. de preci. impe. offeren.

debet interuenire in ipso actu fm qd verbum sonat vel modicum ante seu immediate post: vt in.d.§.iussum.⁊ in.§.tutor.prealle. Qñqꝫ requiritur licentia: ⁊ illa debet pcedere vt in.c.licet.de reg.iur. Qñqꝫ consilium: ⁊ debet requiri ante ⁊ expectari responsum: vt in.c.cum in veteri.de ele. Quãdoqꝫ requiritur consensus: vt in casu nostro: ⁊ tunc si de solennitate actus requiritur vt interueniat certo tpe: nõ põt interuenire post: vt in.c.auditis.iuncto.c.quia propter.de elec. Aut non requiritur pro solennitate certo tempore: sed simpliciter ad actus validitatē: ⁊ tũc aut actus tꝫ ⁊ potest contemptus consentire quandoqꝫ: vnde canonicus cõtemptus in electione potest consentire post factũ. vt in.c.sicut. de elec. Aut actus non tenuit: ⁊ tunc põt interuenire post factum: sed tunc validat actum vt ex nunc, non vt extunc. ⁊ iste est casus.c.nostri. nam concessio facta per prelatuꝫ reclamante capitulo est nulla: si capitulum tractu tẽporis cõsentit valebit concessio vt ex nunc nõ a tempore prime concessionis. ⁊ fm hoc intelligas no. per Inn.in.d.c.cum cõsuetudinis. vide bonam gl.in reg.non firmatur.⁊ in reg.ratũ. de reg.iur.lib.vj. ¶ † In ea.gloss.ibi: itẽ arguo qd ea q̃ ab initio ⁊c. Hec glo. vsqꝫ ad fi. psequitur viam brocardicam ⁊ nõ bene explicat. sed vide clarius an ⁊ quando ratihabitione possit confirmari actus pcedens: [a] ⁊ an habeat locũ in delictis. ⁊ in.c.cum quis.de senten.excõ.li.vj. vbi tex. pulcher. ⁊ per glo.in reg.ratihabitio.⁊ in reg.ratum.de reg.iu. lib.vj. ⁊ quod no.in.l.j.C. vbi de crimi.agi opor.⁊.x.q.ij.c.j. ⁊ no. dictum Inn.in.c.prudentia.de offi.dele. ¶ † In ea. glo.ibi: illustris psona. Referas hoc soluꝫ ad id qd dicit de snia: nam illustris persona potest pronuntiare sententiam per alium. vt in.c.fi.de iudi.lib.vj. non autem referas ad testamentum. vt in.l.iubemus.C.de test.⁊ in.l.quoties.in.§. si quis nomen.ff.de here.insti.⁊ hoc tene menti.

1 ☞ Prelatus non debet sine consilio capituli neqꝫ instituere neqꝫ alia negotia ecclesie tractare.⁊ nu.4.⁊.5.
2 Si quis: vel si qua: sub istis relatiuis nõ comprehendit̃ vniuersitas vel collegium in odiosis: in fauorabilibus sic.
Uniuersitas vel collegium dicitur quoddaꝫ corpus fictũ ⁊ representatum.
3 Cardinales dicuntur fratres pape: ⁊ canonici fratres epi.
5 Consuetudo qd prelatus possit exercere iurisditionalia sine consilio capituli valet.
6 Prelatus potest exercere minora negotia sine consensu capituli: maiora vero non.
Prelatus non tenetur etiam in arduis requirere cõsensuꝫ capituli subsistente causa rationabili.
7 Consensus vel consilium capituli in quibus casibus requiritur dum expediuntur negotia ecclesie.
Prelatus solus potest requirere beneficiatum vt resideat alias ipsum priuare.
In notorijs prelatus non requirit consensum capituli.
8 Uerba preteriti temporis inducunt actum fieri ipso iure.

1 Nouit. † Prelatus sine cõsilio capituli instituere vl' destituere: vel alia negocia ecclesie tractare non dꝫ. h.d. cum seq. Et tres sunt partes. In prima ponitur exordiũ: in quo ratio ⁊ dictum in genere. In secunda factum. ibi: innotuit. Tertio phibet. ⁊ cassat. ibi: ideoqꝫ. ¶ Casus literalis. Patriacha Hierosolymitanus sine consilio fratruꝫ suorum: abbates abbatissas: ⁊ alias ecclesiasticas personas instituebat ⁊ destituebat: puenit hoc ad notitiã pape: vnde papa super hoc scribit ipsi patriarche dicẽs q cum ipse ⁊ fratres sui sint vnum corpus ita qd ipse caput non dꝫ vti consilio aliorum omissis suis membris in negotijs ecclesie sue cuꝫ illud sit contra statuta sanctorum patrum: vnde precipit ei vt decetero illud nõ faciat: ⁊ tales institutiões ⁊ destitutiones decernit carere robore firmitatis. Ber. ¶ † No. q plaꝫ
2 tus ⁊ canonici sunt vnum corpus: [b] ⁊ est vnum corpꝰ fictuꝫ ⁊ representatum in singulis de corpore. Et ex hoc videt̃ arguendũ qd si dispositio est cõcepta p verbũ si qs vel si qua fecerit: videt̃ qd vniuersitas cõprehẽdatur: cũ sit quoddaꝫ corpus fictum: vt hic. ⁊ hoc verũ in non odiosis: sed in his in quibus est fienda stricta interpretatio non comprehenditur vniuersitas: qꝛ non est verum corpus [c] sed fictum ⁊ dispositum. in casu vero non habet locuꝫ in casu ficto in istis odiosis: ideo oportet qd specifice fiat mentio de vniuersitate seu de corpore ficto. de q̃ bonus tex.in.c.graue.s̃.de pbẽ. in ver.⁊ hoc ipm.in.l.iij.in.§.hec autẽ verba.ff.de neg.gest.
3 ¶ † No.ij. qd canonici dicunt̃ fratres episcopi: sicut cardinales fratres pape. vt in.c.j.de offi.leg.li.vj.⁊ vide glo.xcv. dist. esto subiectus.⁊ in.c.quã graue.de crimi.fal. que dicũt quod omnes clerici possunt dici fratres epi: ⁊ qd episcopus eis scribens nõ debet appellare eos filios sed fratres vel socios: ipsi tamen scribentes epo debent eum honorare ⁊ appellare patrem. ⁊ vide bonũ tex.j.de exces.prela.in.c.graue. vbi reprehenditur archi. qui negauit episcopum esse dñm
4 suum. sed dic de hoc vt ibi no. ¶ † No. ibi: consilio ⁊c. vnaꝫ bonam regu. qd in negotijs ecclesie tenetur episcopus requirere consilium capituli. ⁊ nota qd non dicit consensum qd est contra glo.c.preceden. ¶ Item no. qd institutiones et destitutiones pertinent ad episcopum sed cum consilio capituli. de quo vide quod plene not.in.c.cũ ecclesia vulterata.de ele. ¶ † Ulti.no. q gesta per epm sine consilio capitu
5 li sunt nulla. [d] ⁊ hodie vide pulchrũ ⁊ sing.tex.in.c.ij.de consue.lib.vj. vbi deciditur valere cõsuetudinẽ per quã episcopus solus iurisdictionalia exercet: ⁊ similia sine consensu capituli. valet ergo consuetudo contra istum tex. Quedã tamen sunt imprescriptibilia. vt no.in cle.fin.de reb.eccle.non alie. In contrarium facit iste tex. duꝫ dicit hoc esse honestati contrarium: nã non valet consuetudo contra honestatẽ. vt in.c.cum decorẽ.de vita ⁊ hone.cleri. Posset dici quod si est cõsuetudo vt solus prelatus exerceat valet. vt in.d.c.iij. ⁊.j.eo.tit.c.ea noscitur. sed si cõsuetudo habeat vt requirat consilium aliorũ canonicis spretis. tunc forte non valet cõ
6 suetudo. arg. hic. sed vide quod not.in.c.ea noscit̃. ¶ † Sꝫ quero nunquid indifferẽter teneantur prelati requirere cõsilium capituli sui? So. ex dictis doc. possumus elicere duos casus exceptos. ¶ Dicunt enĩ primo qd institutiões in minoribus beneficijs possunt fieri p episcopũ solum. Ex hoc ego elicerem vnum casum generalem: ⁊ posset fieri quasi regula vt minora negotia possit prelatus explicare sine cõsilio capituli. facit quod no. Inn.in.c.fi.de maio.⁊ obe.⁊.l.ij. C.de iura.calũ. nã rectores cuiusqꝫ collegij ex officio iniuncto explicant hec minora. vt in.d.l.ij.⁊ facit.c.edoceri.de rescrip. Secũdo dicunt qd si prelatus vult pcedere contra cõsanguineum seu amicũ collegij: potest pcedere nõ requisito consilio ne forte illi reuelarent: quia nemo carnem suam odio habuit.xiij.q.ij.non estimemus. Ex hoc colligo aliuꝫ casum generalem qd existẽte causa rationabili quã bonus vir arbitrabitur nõ tenetur prelatus etiam in arduis requi
7 rere consilium capituli. ¶ † Ulterius queritur in quibꝰ casibus requiritur cõsensus capituli: cum multa iura requirunt consensum? Sol. vt colligit̃ ex dictis doc.hic.⁊ Arch.xxiij. dist.c.si episcopus.⁊ Goffr.s̃.c.proxi. qd in alienatione rei ecclesie cathedralis requiritur cõsensus nec sufficit consiliũ: ⁊ hoc propter grauitatem preiudicij: et quia interest capituli ne ecclesia veniat ad deteriorem exituꝫ: ⁊ vt pauperes ⁊ alij indigẽtes possint sustentari. vt in.c.j.s̃.eo.xij.q.ij. sine exceptione. secus dicit Inn. in alienatione rei ecclesie inferioris: qꝛ tunc sufficit consilium. cuius contrariuꝫ tenuit in c.j.s̃.eod. sed tu dic latius vt ibi dixi. Secundo ex rõne huius casus excepti collige alium casuꝫ: qd in omnibꝰ alijs casibus concernentibus preiudicium ecclesie requiritur consensus capituli. Tertio in spectantibus ad episcopum ⁊ capitulum communiter: vt dixi.s̃.c.proxi. Itẽ in concernentibus interesse capituli. ar.in.c.ad hec.de offi.ordi. regulariter ergo sufficit cõsiliũ. Et adde ad predicta qd no. Oldr. consi.ccxx. vbi cõcludit prelatum solũ posse requirere bñficiatum absentem ad faciendum residẽtiam ⁊ spoliare eum si non venit monitus: quia in hoc casu non requiritur iudicium vide proprie non fit citatio: sed requisitio: nec fert̃ sententia priuatiua: sed potius fit spoliatio: vnde est quedam iuris executio: cum hec non possunt esse non notoria. vt dixi in.c.ex parte.⁊.c.ex tue.de cleri.non resideꝫ. Ex his colligo hanc reg. qd in notorijs non est necesse requirere cõsiliũ ca
8 pituli. qd no. ¶ † In glo.fi.in fi. Idem quod glo.tꝫ Gof. Hosti. contra: vnde dicit constitutiões esse irritandas ⁊ nõ irritas ipso iure. sed primum dictum placet Joã.an. ⁊ videtur verius per tex. ibi: carere decernimus ⁊c. nam pena nullitatis apponitur ibi per verbuꝫ presentis temporis: [f] ⁊ sic non requiritur sententia. vt no.in.c.quisquis.s̃.de ele.⁊ dixi plene in.c.si diligenti.de for.competen.⁊ facit.c.fi.de ele. lib.vj.⁊ no.in hac glo. iuncto tex.⁊ vide quod dicam.in.c. cum olim.de arbi.

1 ☞ Prelatus non debet pertractare negotia ecclesie cũ consensu extraneorum sed capituli.⁊ nu.2.
3 Prelatus quando habet aliquid facere cum consensu capituli debet habere maiorem partem.
4 Statuta episcopi non valent sine consensu capituli: sufficit tamen consilium capituli sine consensu expresso.
5 Consensus si nõ prestatur ab illo q debebat prestare sup

Sebasti. Sapia.
a ¶ Actus pcedẽs. Uide bar.i.l. obseruare. ff.de offi. procõ.⁊ lega. vbi ponit breuem doctrinã qñ ratihabitio retrotrahat̃ ⁊ ratificet actum precedentem.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Unum corpus. Uide Imol.in.l. mortuo. i fi. ff.de fideius. cũ multis cõgestis per Feli. in.c.eam te.col.xj. ver. secũda declaratio.s̃.de rescrip. vide etiã do. Ias. i.l.si quis maior. col.ij.C.de trãsac. vbi tangit an dispositio loquẽs p dictionẽ si qs cõprehẽdat vniuersitatem.
c ¶ Uerum corpꝰ. Adde Roma.cõsilio.cccc.
d ¶ Sũt nulla. addevidendũ Ale. consi.cvj.ij.lib.
e ¶ Cõtra istũ text. Adde Oldr.cõsi. ccij. vbi dicit qd snia epi infamiaꝫ irrogãs nõ valet sine ꝯsilio vel assensu capli sui: lꝫ consuetudo in cõtrarium sit pscriptibilis.
Zacharias.
f ¶ Per verbũ presentis tpis. Add istum in.c.vnico. nu.3.⁊ ibi not.in apos.ad ipm post alios in versi. colligit̃.j.de sagit. et in.c.in quibusdaꝫ nu.7.⁊ ibi etiã posui in apo.in vers. verbũ futuri temporis.j.de penis ⁊ Philip.Franc. in.c.j.nu.5.⁊ ibi i apo. Celsi.in vers. verbũ ipo iure.de vita ⁊ hone.cle.li.vj.

Zacharias.
a ¶ Est falsuz. Add de bal. ꝯsil. ccxiiij. in. ij. dubio. volu. iij. Fede. de se. cōs. ccliij. ꝛ cōsi. cclxxvj. ꝛ Car. Man dago. in suo trac. de elec. parte. ij. cō sil. lit. in gl. i versi. tales. ꝛ in addi. ad eum.
Sebastia. Sapi.
b ¶ Super deposi tis. Uide Pe. de anc. in. c. canonū statuta. in. xviij. charta. ver. ꝛ pro pter hoc. §. de cō sti. Bal. in. l. fi. C. qui bo. ce. poss. et Io. de imol. in. c. j. §. de syndi.
c ¶ Noia singulo rum. Adde alex. cōsi. j. iiij. lib.
Zacharias.
¶ Adde Iac. re buf. in. l. obserua re. num. 2. ꝛ ibi in apo. Celsi ad euz in ver. p̄sentis. C. de decu. li. x. in. l. si que. nu. 6. versi. vltimo. Spec. C. de ven. re. ciui. li. xi.

pletur per alium si ille irrationabiliter non prestabat.
6 Episcopus non potest corrigere subditum sine consilio capituli: valet tamen consuetudo in contrarium.
7 Absentium nomina non debent describi in contractu facto per aliquam vniuersitatem: alias faciens scribi punit de falso.
Paria sunt exprimere nomina propria vel per per indubitatas circumscriptiones.
Uniuersitas vel collegium quando constituit syndicū vel procuratorem: quo casu debent describi nomina omnium de vniuersitate.
Notario asserenti hoc esse factum nomine vniuersitatis: an credatur.
8 Notarius scribens instrumentum falsum quo casu puniatur pena falsi.

Quando. Summatuz est. §. c. pxi. Diuiditur. Nam primo p̄hibet. Secundo p̄cipit. ibi: absentiuz. ¶ Casus literalis. 1 † Dictus archiepiscopus omissis fratribus suis in cōfirmationibus: ꝛ cōcessionibus: ꝛ alijs negotijs ecclesie vtebat ꝯsilio alioꝝ. mādat papa eidē ꝙ decetero hoc non faciat: sed de cōsilio fratrum suorū: vel maioris vel sanioris partis eadē pertractet ꝛ disponat. preterea idē archiep̄s in priuilegijs ꝛ alijs instrumētis nomina absentiuz fratrum inscribi faciebat. precipit papa quod hoc nō fiat: quia talia irrita sunt: ꝛ questionem falsi poterit merito formidare. Bernar. ¶ 2 † Nota primo ibi: in concessionibus ꝛ confirmationibus ꝛc. quod tam in collationibus ꝙ in electionem confirmationibus debet episcopus requirere cōsilium capituli. Et nota ex hoc quod confirmatio electionū seu libera collatio pertinet principaliter ad episcopuz licet debeat habere consilium capituli. quod intellige in dubio in beneficijs ꝛ dignitatibus sitis extra ecclesiā cathedralē. In beneficijs vero ecclesie cathedralis dic vt plene notat in. c. cum ecclesia. de electione. ¶ 3 † Nota ibi vel sanioris partis. qd in spectantibus ad episcopum cum consilio capituli nō sufficit habere consilium vnius canonici: sed oportet qd interueniat totius capituli ꝯsiliū vel maioris partis. et faciat cōtra Hostiē. in. c. postulastis. de concessio. prebende. licet ipsa nitatur respondere ad istum textū: sed minus bene. ¶ 4 † Nota ibi: statuenda quod statutum episcopi sine cōsensu capituli non valet. Et nota bene quod in statutis cōdendis per episcopum necessario non requiritur tantū cōsensus capituli: sed sufficit consilium. 5 † Quid autem si capitulum non vult prestare consilium: imo dissentit. vide Archidiaco. ꝛ Io. and. in capitulo primo de constit. libro sexto. vbi concludit statuta valere si per capitulum nil rationabile opponitur. ꝛ hoc est mihi indubitabile: quia cuz requiratur consilium ꝛ non consensus satisfactum est iuri ex sola petitione ꝛ expectatione responsi cū nō teneatur consilium sequi. vt in. c. cuz in veteri. de electione. ꝛ in. c. cū oliz. de arbi. ꝛ ibi bonus tex. in fi. ¶ 6 † Nota ibi: errata corrigas, quod etiam corrigere subditos non potest episcopus sine consilio capituli. valet tamen consuetudo in contrarium vt in. c. iij. de consuetudi. lib. vj. ¶ 7 † Ultimo nota qd si nomina canonicorum absentium scribuntur in instrumento tale instrumentum est falsum[a] ꝛ faciens scribi potest puniri de falso. Sed cadit hic notabilis questio vtrum nomina illorum de vniuersitate debent describi in instrumento cōfecto sup depositis[b] ab vniuersitate ipsa. ꝛ videt hic textus a contrario qd sic: nam si absentium nomina nō debēt describi, ergo nomina presentium sic. ꝛ hāc opinionem tenuit hic Petrus. Quidam Moderniores contra. nam sufficit denotare canonicos per nomen collectiuuz. nā paria sunt exprimere p nomina propria: vel per circumlocutiones indubitatas. ad hoc. §. nominatim. inst. de exhere. lib. ꝛ quod dixi in. c. in lateranensi. de preben. Item in multis iuribus videmus qd sententia componitur in persona capituli seu vniuersitatis nominibus nō expressis. ad hoc. c. lz. de proba. ꝛ. c. capitulum sancte crucis. de restri. ergo satis est dicere qd ep̄s cum capitulo ꝛc. Sed aduerte quia in hoc multe sunt variationes presertim cum agitatur questio in cōstitutione syndici seu procuratoris. Bar. hanc questionez tetigit in. l. j. ff. de albo scri. vbi cōcludit qd si cōstituit syndicus ad vendendum debent exprimi nomina singulorū de vniuersitate. ꝛ videtur tex. in. l. fi. C. de vendi. rerum ad ciuita. perti. lib. x. nam videtur ille tex. velle requirere subscriptionem. ꝛ idem in. c. j. §. eo. vbi bonus tex. Si vero cōstituitur ad alia negotia: tunc dicit quod in collegijs magnis ꝛ in cōsilio vnius populi nō est necesse exprimere nomina. argumen. in. c. fi. de procur. Sed si collegium est paruum puta prioris alicuius ciuitatis vel canonicorū seu monachorum: ꝛ tunc exprimuntur nomina. ad hoc facit iste textus: sed Bal. in. l. j. ff. de magi. ꝯue. dicit quosdā tenere vt semp debeant exprimi nomina singulorum[c] quod videt sibi tutius: quia cum tabellio sit quidam testis: vt. l. domitius labeo. ff. de testamen. facit. c. cum ioannes. de fide instr. debet notarius deponere per verba facti ꝛ non iuris. nam si notarius diceret capitulū vel maior pars hoc fecit. potius videtur iudex ꝙ testis: quia sensu corporeo nō potest notarius comprehendere quod illi presentes faciant totū capitulū vel maiorem partem: quia forte aliqui sunt excommunicati vel nō sunt in sacris vel sunt absentes a loco vnde debēt vocari: ꝛ ideo vt appareat an fuerit totū capitulū vel maior pars debēt exprimi nomina eorum q interfuerūt. Sed aduerte qr nunꝙ possunt concipere casuz in quo notarius non habeat in hoc negotio deponere iudicio intellectus. nā si diceret titius ꝛ petrus fecerunt hoc ꝛc. nō sequeretur qd capitulum fecerit: oportet ergo quod submittat illos facere totū vel maiorē partem capituli: ꝛ in hoc deponit iudicio intellectus: ꝛ cū aliter non possit explicare capitulū nisi iudicio intellectus presumendum est quod notarius diligēter exercuerit officium suum. vnde Feder. de senis. consilio ccvij. dicit quod si in instrumento dicitur talis abbas cum talibus sex monachis facientibus totum capitulum sic et sic fecerunt quod prima fronte presumendum est ibi interfuisse totum capitulum etiam si probetur quod per annuz ante erant ibi plures monachi ꝛ pro hoc facit. c. sequēs. vbi presumitur pro prelato quod habuerit consensuz capituli: asserenti ergo contrarium incumbit onus probandi. vnde concluderem quod exceptis casibus a iure expressis nō est necesse exprimere nomina singuloruz licet sit vtile. ꝛ ad istū tex. dic qd hic non percipitur vt non exprimantur nomina presentium sed vt non exprimantur nomina absentium. ꝛ bene facit illud. c. fi. de procura. ꝛ vide quod no. Specu. in titu. de syndi. §. j. ¶ 8 † In glo. fina. ibi: de crimine falsi tenetur. intellige hanc glossam ꝛ text. s̄m ea que legum. ꝛ notā. maxime per Bar. in. l. si quis obrepserit. ff. de fal. nam si notarius nō fuit conscius falsi sed scripsit s̄m ꝙ partes dicebant: tunc instrumentum non est falsuz neqꝫ partes accusari possunt de falso sed de obreptione: puniuntur tamē pena falsi, vt ibi. nam instantia instrumenti fundat sup ipso notorio. facit. c. cum ioannes. prealleg. ¶ In eadē glo. ibi: non oportet testem scire. hoc intellige nisi in instrumēto dicatur quod in presentia testium ꝛc. Et an ꝛ quando testis faciat sibi preiudicium vel aduocatus. vide quod dixi in. c. ex literis. de transact.

1 ☞ Ecclesia collegiata si habet presentandi ius prelatus presentabit cum consensu saltem maioris partis capituli.
2 Archiepiscopus habet iurisditionez in concernentibus facta prouincie.
3 Habens ius p̄sentādi potest presentare clericum p literas.
Clericus presentandus debet se personaliter exhibere nisi sit multum notus illi cui debet fieri presentatio.
Beneficium potest conferri absenti quando superior habet notas eius qualitates.
4 Presentatio que pertinet ad collegiuz non potest fieri per solum prelatum sine consensu collegij vel capituli.
Abbas solus potest creare monachos absqꝫ cōuentu.
Abbas solus potest dare licentiaz monacho volenti trāsire ad arctiorem regulam.
Abbas solus potest facere ea que pertinent ad cultum diuinum ꝛ ad vtilitatem ecclesie.
5 Maior vel sanior pars collegij requiritur in explicandis negotijs pertinentibus ad collegium.
6 Prelatus potest prescribere contra capitulum. s. vt solus possit exercere pertinentia ad capitulum: ꝛ econtra capitulum prescribit contra prelatum.
7 Litere solius prelati an faciant fidem.
8 Consensus tacitus collegij sufficit in pertinentibus ad prelatum ꝛ collegium.
Alienatio in perpetuum rei ecclesiastice nō potest fieri sine expresso consensu capituli: alias secus.
9 Consensus capituli an presumatur interuenisse in alienatione rei ecclesiastice: vel in constitutione procuratoris facta per prelatū: ꝛ quis habet probare ꝯsensuz interuenisse.
Solennitas extrinseca: an presumatur.
In factis antiquis presumuntur omnia solenniter acta. vide. j. proxi. c. nu. 12.

Ea noscitur

EA noscitur. †Si ecclesia collegiata habet presentationem presentabit prelat⁹ de consensu capituli vel maioris partis nisi de cõsuetudine vel priuilegio competat soli prelato. Et prima pars factum narrat. Secũda pars rñdet. ibi: respondemus. ¶ Casus literalis. Abbates ⁊ cõuentus hñt ius presentandi in ecclesiis: cõtingit aliqñ quod ipsi abbates presentant personas idoneas episcopis diocesis ad ecclesias illas vacantes: ⁊ eis receptis per episcopũ: monachi aliquãdo ante presentationem: aliquando post contradicũt. queritur an talis institutio valeat. ⁊ respondet papa qđ qñ prelati faciunt huiusmodi presentationes: intelligendum est ꝙ fiant de consensu fratrum suorũ sine quo nõ valent: ⁊ ideo si cõstiterit qđ cõsensus fratrũ vel maioris ꝑtis non interuenerit: tales institutiones debent cassari nisi ex antiqua et approbata consuetudine vel ex aliqua speciali concessiõe abbates ipsi probauerint qđ consensus monachorum in talibus collationibus nõ sit requirendus. Ber. ¶ †No. ibi: in ꝓuincia tua archiepiscopũ habere iurisdictionem in concernentibus facta prouincie. hoc tñ ex toto nõ cõprobatur hic sed vide quod dixi in. c. iij. š. de insti. ¶ †No. ibi: aut ꝑ literas.ᵃ qđ habens ius ꝑsentandi potest presentare clericũ per literas. nam per eas constituitur procurator. vt in cle. j. de proc. clericus tamẽ presentandus dꝫ esse presens: quia non dicitur presentari nisi exhibeat se sensibus corporis illius cui fit ꝑsentatio. de quo vide bonã glo. in cle. dudum. de sepul. super ver. presentare. quod puto verum: nisi presentãdus sit notus: nã quemadmodum beneficium potest conferri absenti: vt in. c. accedens. de preben. ⁊ in. c. si tibi absenti. eo. ti. lib. vj. ita ⁊ ꝑsentari potest ex quo superior habet illius ꝑsone qualitates notas. ⁊ hoc no. quia sepe accidit. ¶ †No. qđ in ꝑsentationibus ꝑtinentib⁹ ad collegium dꝫ ꝑlatus habere consensum capitulIᵇ ⁊ per hunc tex. dicit glo. ⁊ cõmuniter scribentes in. c. fi. de regu. lib. vj. qđ creatio monachorum de iure communi pertinet simul ad abbatem ⁊ conuentum: lꝫ ex cõsuetudine possit ꝯpetere abbati soli. vt ibi sed ego nõ video quomodo hoc probetur per istum tex. nam solum hic dicitur qđ si presentatio spectat ad collegium solus prelatus non presentat: ita qđ presupponitur ꝑsentationem pertinuisse ad collegium. sed qđ creatio monachorũ spectat ad collegium non memini legisse: imo in contrarium videtur tex. sing. in materia in. c. nulla. xviij. q. ij. vbi dicitur qđ ea que pertinẽt ad cultũ diuinũ vel ad vtilitates monasterij disponũtur per abbatẽ. ⁊ subijcit iste tex. qđ tota potestas monasterij ẽ penes abbatẽ. facit qđ no. Inn. in. c. porrectũ. de regu. bene facit in. c. licet. j. eo. ti. vbi religiosus volens exire de monasterio causa arctioris regule petit licentiã a solo prelato ⁊ facit. c. si religiosus. de elec. lib. vj. ¶ †No. ibi: vel maioris vel sanioris partis. bonum tex. probantem qđ in pertinentibus ad prelatum ⁊ collegium oportet qđ ꝑlatus in explicatione actus habeat saltem maiorẽ vel saniorem partẽ collegij. ¶ †Ulti. not. qđ prelatus etiam regularis potest prescribere contra capitulum suum vt ipsa exerceat pertinentia ad collegiũ: sic ⁊ capitulum quandoqꝫ prescribit cõtra prelatum. vt in c. irrefragabili. §. excessus. de offi. ordi. ⁊ tene menti hoc sing. ¶ †In gl. j. in fi. Intellige quãdo contradictio fit ab extraneis: ⁊ litere habeant sigillum autenticum: nam tunc standum est literis sigillatis. vt in. c. tertio loco. de ꝓba. ⁊ in cle. j. de procu. si autem conuentus cõtradiceret nõ video quod litere solius ꝑlati faciant fidem. vt dicã. j. in glos. iij. ¶ In glos. ij. in fi. Not. bene glo. qđ in pertinentibus ad prelatum ⁊ collegiũ sufficit tacitus cõsensus collegij: ex quo non agitur de alienatione perpetua. ⁊ pondera glo. nam sufficit sola scientia conuentusᶜ sine cõtradictione. ⁊ licet Io. an. hic dicat capitulum posse contradicere intra sex menses a tempore scientie ꝑ ea q̃ fuerunt not. in. d. c. ij. š. eo. tamen dic illud procedere quando a principio capitulum reclamauit vel ignorauit: secus si a principio sciuit ⁊ non contradixit. naꝫ videtur cõsensisse. vt ibi clare probatum. ⁊ hoc facit ad multa. ¶ †In gl. iij. No. sing. hãc glo. que videtur intelligere hunc tex. qđ in dubio gestis seu ĩ gerendis a prelato interuenerit consensus capituli. licet possit probari ꝯtrariũ text. tamen aperte hoc non dicit. nam potest intelligi qđ in spectantib⁹ ad collegium debeat prelatus procedere cum consensu collegij. ⁊ tunc nõ colligeretur dictum glo. sed multi tenuerunt hanc glo. ⁊ tenuit Feder. cõsi. ccvij. ⁊ Cõpostel. in. c. cũ dilectus. de consue. vbi dicit qđ si ꝑtes nõ referunt questionem an consensus capituli interuenerit presumitur interuenisse.ᵈ ⁊ alle. hunc tex. secus dicit si referunt questionem. ⁊ aduerte quia ista est difficillima questio. nam est querere an solennitas extrinseca presumatur. nam consensus capituli est quid extrinsecum ad ꝑlatũ ⁊ iura vidẽtur velle qđ solẽnitas extrinseca nõ presumatur. vt in. l. quecunqꝫ. §. fi. ff. de publi. vbi dicit tex. qđ in contractu minoris non ꝑsumitur tutoris autoritas interesse: nisi probetur. ad idem tex. ⁊ Bart. in l. sciendum. ff. de ver. obli. Inn. ⁊ Egi. quos videtur sequi Io. and. dicunt qđ aut fit contradictio ante inuestituram: ⁊ abbas habet ꝓbare consensum capituli: aut post inuestituram: ⁊ presumitur cõsensus nisi probetur contrarium: ⁊ idem dicunt quando opponitur contra procuratorem cõstitutũ ab abbate qđ non interueniat cõsensus conuentus. nam ante sententiam dicunt qđ onus probandi incũbit procuratori: secus post sententiam: ⁊ in hoc multum instant. do. Ant. distinguit latius. Aut enim ſm eum in instrumento dicit qđ cõuentus consenserit ⁊ tunc statur instrumento nisi probetur contrarium. vt in. l. j. ⁊ quod ibi no. C. de fide instr. ⁊ iu. haste fisca. lib. x. ⁊ bonus text. in. c. tertio loco. de proba. Si vero in instrumento solum fit mẽtio de prelato: ⁊ non negatur consensus capituli presumitur. vt dicit Compostel. Si vero negatur aut sumus in actibus in quibus sufficit tacitus cõsensus ⁊ presumitur. arg. hic si vero requiritur exꝑssus ⁊ tũc dt quod in actibus in quibus est dare quasi possessionem presumendum est pro possessore si stat tanꝙ̃ reus. adducit in argu. c. cum venissent. de instit. tñ si stat tanꝙ̃ actor non ꝑsumitur pro consensu: nisi possessio sit antiqua. facit quod no. in capi. illud. de presum. In aliis vero actibus dicit qđ nõ presumitur pro cõsensu: nisi forte factum sit antiquũ. iuxta no. in. c. innotuit. de eo qui fur. ordi. rece. per Inn. sed certe hec dicta sunt obscura ⁊ non credo vsquequaqꝫ vera. nã vide tex. in contrarium in. c. j. š. eo. vbi reqrit prescriptio: vt clare ꝓbetur cõsensus. vt dicit gl. in. c. ij. eo. titu. ad idem tex. no. in. c. j. de re. eccl. nõ alienã. lib. vj. vbi in alienatione facta per prelatum ⁊ capitulum non presumitur qđ tractat⁹ intercesserit: fortius ergo non debet presumi expressus consensus. Item non facit differentiam an cõtradicatur a conuentu vel ab extraneo: vñ breuiter dicerem. qđ aut conuentus cõtradicit allegando qđ nunꝙ̃ consenserit: ⁊ tunc in dubio puto qđ onus probandi incumbit prelato: vt senserunt doc. ãtiqui hic dummodo contradicãt debito tempore. iuxta ea que dixi in. c. ij. š. eo. ⁊ ridiculum esset dicere contrarium. nam semper prelatus diceret. c. consensisse. ⁊ difficillimũ esset probare contrarium. argu. c. quoniam contra. de ꝓbatio. ⁊. vj. q. ij. si tantum. ⁊. c. placuit. Si vero contradicatur ab extraneo ⁊ tunc si ante executiõeꝫ actus: credo quod onus probãdi incũbit abbati: etiam si sit actus in quo sufficit tacitus cõsensus: quia non debet abbas vagari cum iactura illius cuius interest: nam actus de se esset nullus si nõ interuenisset cõsensus ergo is cuius interest potest instare vt doceatur de consensu. arg. c. causa. de iudi. et eius quod not. glo. in. c. j. de elec. lib. vj. facit. l. pretor edixit. ff. de iureiuran. Sed si nõ opponitur: presumitur consensus tacitus. et sic potest intelligi iste text. cum gloss. sed vbi requiritur consensus expressus: nũꝙ̃ ego presumerem ꝓ consensu: quia est solennitas extrinseca que nunquam presumitur: vt in iuribus prealle. alˀs iura frustra requisiuissent scripturam in quibusdam casibus. vt in. c. j. š. eod. cuꝫ simi. ⁊ per hoc obuiatur multis fraudib⁹ que in hoc possent euenire.

1 ☞ Laicus potest decimas quas habet in feudum ab vna ecclesia alteri donare cum consensu solius diocesani. ⁊ nu. 7.
2 Compromissum de rebus ecclesiasticis: potest fieri in clericos non autem in laicos.
3 Decime male detinentur a laicis licet habeant in feudum ab ecclesia: tamen non incurrunt peccatum.
4 Autoritates sanctorum possunt licite allegari in defectum canonum.
5 Alienatio rei ecclesiastice ad hoc vt teneat q̃ requiruntur. ⁊ vide. j. c. proxi. in. iiij. nota.
6 Alienatio rei ecclesiastice requirit maiorem solẽnitatem ꝙ̃ eiusdem reuocatio siue acquisitio.
8 Argumentum a contrario sensu an habeat locũ in statutis ⁊ in contractibus.
Contrarius sensus dicitur subauditus ⁊ extraneus non autem expressus.
Argumentum a contrario sensu nõ habet locũ in statuto quo cauetur vt debeat plane intelligi ⁊ nil subaudiatur.
9 Alienatio rei ecclesie inferioris an requirat consensuꝫ capituli ecclesie cathedralis.
10 Feudatarius nõ potest alienare feudum irrequisito domino directo: sed potest alteri dare in feudum eo irrequisito.
Feudũ rei ecclesiastice quod est penes laicũ põt per ipsum alienari in alienã ecclesiã irreqsita priꝰ

a ¶ Aut per lr̃as. Adde Cap. alle. lxxv.

b ¶ Consensum capituli. Adde qđ do. de Rota deci. cccxxxvij. in antiqs. dicũt qđ ꝑsentatus ab abbate ⁊ institutus ab epo ꝑsumit̃ ꝑsentat⁹ cũ consensu capl̃i. Sebasti. Sapia.

c ¶ Cõuent⁹. Uide do. Io. baptis. de san. seueri. in repe. l. oẽs ppl̃i. charta viij. ff. de iust. ⁊ iu. cũ multis alle. per Feli. in. c. j. co. j. š. de ma. ⁊ obe. ⁊ ibi scribit qđ si ageretur de alienatiõe rei ecclesie nõ sufficeret taciturnitas: vt ibi per eũ.

d ¶ Interuenisse. adde an ꝑsumat̃ ꝙ ꝯsensus capituli ĩteruenerit. do. Card. cõsil. cxviij. Alex. ꝯsi. j. iiij. lib. Fed. cõsi. ccxlix. et cui incũbat onus ꝓbãdi solẽnitatẽ. per do. Card. cõs. cxxxix. ⁊ an presumat̃ ꝙ ꝯsensus capituli interuenerit. vid do. d Ro. deci. ccccl xxj. i nouis. de prescripti. Anto. Franc. ¶ Circa h̃ qđ dr de solennitate qs debeat illã ꝓbare ĩteruenire ĩ actu: dicas ꝙ̃ in dubio ꝑsumit̃ ĩteruenisse adeo ꝙ dicẽs illã nõ interuenisse dꝫ illud ꝓbare: quia habet iuris ꝑsumptionẽ ꝯ se: maxime si ꝯcurrat diuturnitas tꝑis nisi solẽnitas esset extrĩseca: vt ꝑ Bar. ⁊ do. in. l. sciendũ. in. ij. op. ff. de vb. obli. ⁊ per eũdem. bar. in. l. quecũqꝫ. §. iterdũ. ff. de publi. ⁊ in. l. j. C. d cõtrahẽ. ⁊ cõmit. stipula. ⁊ in. l. iurisgẽtiũ. §. ꝙ fere. ff. de pac. ⁊ ꝑ spec. in tit. de ꝓba. in. §. j. i vb. sequit̃. i. §. iij. in vers. tertio ꝑ instrumẽtũ. ⁊ Bar. ⁊ Ang. in. l. qui in aliena. in. §. j. ff. de acq. her. ⁊ in. l. gerit. in fi. eo. titu. et per Io. and. in. c. Alberic⁹. de testi.

a ¶ Non potest. Adde Fede. consi. xciiij.

b ¶ Tractatus. Adde Jo. de imo. consi. xv. et adde quod voluit Fede. consil. ccxlix.

c ¶ Contrario sensu. Adde an argumentū a cōtrario sensu sit validuz in statutis. Paul. de ca. ꝯsi. cccxxxvj. i. j. īpressis. an sit ex mēte. l. ꝑ Frā. de are. ꝯsi. xliiij. et quādo sumpsit ꝑ Jo. de imo. consi. lvij. Roma. cōsil. cccxcij. et consi. xj. et consil. xv. et ibi quid in sentētijs, et per eundē quid in rescriptis et cōuentionibus. ꝯsi. cccxcix. de quo ēt per alex. ꝯsil. xlvj. Anto. Franc. ¶ De isto argumento a cōtrario sensu: vide Alex. post glo. et Bart. in. l. ij. in. §. huius rei. in. v. notabili. de offi. ei⁹ cui mā da. est iurisdi. et vi de Bal. in. l. conuenticulam. in. j. oppo. C. de episc. et cleri. vbi dicit qd habet locum taz in legib⁹ ꝙ in statutis nisi argumē tum a ꝯrio sensu sumptū esset contra casum alteri⁹ statuti vel etiā legis cōmunis: ſm Bal. in. l. si quis. in. ij. col. C. de fur. ad quē vide glos. in cap. cupientes §. quod si per viginti. in ver. commode. de elec. lib. vj. et aliam glo. in c. j. in ver. permittimus. de etate et quali. eo. lib. et vide nota. per dñm Paul. de castr. in aut. diacōissa. C. de episc. et cleri. et per Alex. plene i l. omnes populi. in penu. col. de iusti. et iur. et in aut. ex testamēto. C. ꝺ colla. et glo. reputatā sing. in cle. j. i. §. j. in. xxj. qō. et ibi etiā ꝑ do. car. ꝺ sen. excō. vbi dꝛ non habere locuz qñ reperitur ꝯrū ī iure dispositū. et vidē Bal. in. l. cū patrē. C. ꝺ cōdi. in ser. vbi dt nō hr̄e locū qñ statutum vetaret iterꝑtatio nē. ꝺ q ꝑ Pau. de cast. in ꝯsi. ccxliiij.

ma a qua ipse habet.

11 Decime no possunt hodie dari in feudū laicis.

Constitutio non ligat actus ante factos lz habeant tractus successiuos.

12 Habens intentionem fundataz transfert onus probandi in aduersarium.

Laicus non acquirit titulū rei ecclesiastice etiaz qd eam detinuerit tanto tempore de quo nō extat memoria in contrarium.

13 Clerici appellatione quādoqz intelligitur de capitulo ecclesie cathedralis.

Alienatio rei inferioris ecclesie potest fieri episcopo prestante autoritatem: ipse autem non alienat nisi pro necessitate maioris ecclesie.

14 Appellatione episcopi non venit capitulum.

Eps quod habet de iure speciali pōt sine cōsilio vel consensu capituli explicare vel exercere.

Cum apostolica.

Tenet donatio quam de solius diocesani consensu facit laicus ecclesie de decimis: quas ab alia ecclesia habet in feudū ab antiquo: id est ante Lateranense conciliū. Due sunt partes principales. Prima cōsultatio. Secunda responsio. ibi: totaliter respōdemus. Prima subdiuiditur. Nā primo ponit partium compromissum. Secūdo vnius partis allegationem. ibi: dicit monachi. Tertio allegationez alterius partis. ibi: econtrario. Quarto consultationem arbitrorū: ibi: quia. Secunda pars pncipalis subdiuiditur. Nam primo respondet consultationi. Secundo soluit et corroborat contraria. ibi: autoritates. Tertio responsionem corroborat. ibi: nam. Quarto solutionem limitat ibi: hoc autez. ¶ Casus literalis. Inter capitulum sancti Stephani ex vna parte: et monachos de Platea ex altera: questio vertebatur super quadaz decima. compromiserunt partes super questione illa in quosdam arbitros coram quibus proponebant monachi donationem ipsius decime sibi factam fuisse a quodam milite de consensu Bituricensis archiepiscopi diocesis ipsius et confirmatam fuisse: et ad cōfirmandam concessionem suam inducebant autoritatē Hieronymi dicentis. si aliquādo fuerint a laicis que diuini iuris esse noscūtur male detētā: et in vsum transierint monachorum epo loci prebente consensum: constabūt eis omnia perpetua firmitate subnixa. econtrario pars altera respondebat qd cōsensus epi sine cōsensu capituli non sufficiebat. et ad hoc inducebat autoritatem Leonis pape dicētis quod episcopus de rebus ecclesie donare: aut commutare aut vendere nō audeat: nisi forte aliquid horuz faciat vt meliora prospiciat: et de consensu capituli id faciat qd sit in dubiū ecclesie profuturuz. Dubitauerunt isti arbitri quādo decima tenet a laico si conferatur ecclesie vtrum sufficiat ꝯsensus episcopi sine clericorum cōsensu: papa respōdet quod monēdus est laicus qui decimā tz vt illam restituat illi ecclesie ad quaz spectat: quod si noluerit: et de consensu episcopi alteri ecclesie cōsenserit valebit donatio et autoritates ꝑdicte lz sint diuerse nō tñ aduerse: qꝛ aliꝺ ē alienare ꝙ ab ecclesie possidet: in quo casu intelligit autoritas Leonis: et tūc nō sufficit consensus episcopi sine consensu capituli: et aliud est ad ecclesiam reuocare quod a laico detinetur: in quo casu intelligitur autoritas Hieronymi. et tunc sufficit consensus episcopi: quia per vtranqz autoritatem vtilitati ecclesie ꝓuidetur: et hoc probatur per concilium latenañ. sumpto argumen. a cōtrario sensu. In quo prohibetur ne aliqua religiosa persona ecclesias et decimas de manibus recipiat laicorum sine consensu episcoporū ꝑ quod indirecte datur intelligi quod sufficit consensus episcopi: vt licitum sit ecclesie decimas recipere de manu laicorum. hoc quod dictum est de illis decimis debet intelligi que laicis in feudum perpetuo sunt concesse.

2 Berna. ¶ † Not. primo ibi compromisissent &c. quod super decimis et sic super iure spirituali potest fieri per compromissum in arbitros. non tamen in laicos, sed clericos. ad hoc. c. contingit. et c. per tuas. de arbit. transactio tamē interuenire nō potest[a]: sed compositio amicabilis sic.

3 vt in. c. ij. de transactio. ¶ † Nota secundo. ibi: male detenta iuncto fi. capitu. quod licet decima fuerit laicis concessa in feudum: nihilomin⁹ dicitur ab eis male detineri: et est ratio. nam decime debentur clericis propter officium diuinum vt in. c. tua. infra de deci. sed cum laici diuina nō exerceāt: male et sine causa detinentur ab eis. possident tamē sine peccato post quam habuerunt titulum ab ecclesia. sed concessio facta fuit propter necessitatem eo tempore quo ecclesia opprimebatur ab in

4 fidelibus. de quo vide not. in. c. quamuis. de deci. ¶ † No. tertio ibi autoritate Hieronymi quod autoritas sanctorū potest allegari in decisionibus causarum. nam Hierony. non fuit papa: et sic non habuit ptātē legis condende: et nihilominus eius autoritas hic allegatur: nec a papa spernitur: sed ad debitum intellectum confertur. et sume pro regula quod vbi deficit autoritas canonum licite recurrimus ad autoritates sanctorum. vide bonum text. glo. xx. distinctio. et in. c. j. et c. fi. vide In

5 nocen. in. c. ne innitaris. de consti. ¶ † Nota in ver. econtrario. quarto requisita ad hoc vt teneat alienatio rei ecclesie. Primo debet interuenire tractatus[b] inter prelatuz et capitulum. ¶ Secundo dz interuenire consensus nedum prelati: sed etiam capituli. Tertio quod fiat ꝓ vtilitate ecclesie. Quarto requiritur subscriptio et hoc vltimū non ponitur

6 hic: sed in. c. seq. et in. c. j. s̄. eo. ¶ † Nota quod non est seruanda tāta solennitas in reuocatione seu acquisitione. quemadmodum in ipsa alie

7 natione facit ad questionē quā tangam in. c. sequen. ¶ † Nota hic regulam quod ecclesiastica possessa a laicis titulo legitimo possunt conferri alteri ecclesie ꝙ ei ad quā pertinent interueniente consensu solius

8 episcopi. ¶ † Nota ibi: indirecte datur intelligi. quod argumen. a contrario sensu[c] est validum in iure. vnde papa hic arguit inducendo sensum contrarium. et pondera illud verbum indirecte. Ex quo potes colligere quod consensus contrarius est subauditus et interpretatus non autem expressus. Facit ad qōnem quod si statuto[d] cauetur vt statuta loci debeāt intelligi plane absqz subauditione et extraneo intellectu: ꝙ tunc vacat argumē. a contrario sensu de quo vide quod notat Bal. in l. conuenticulam. C. de episco. et cleri. et Barto. in. l. omnes populi. ff. de iusti. et iure. vbi format questionem. Nunquid in statuto habeat locuz argumentum a contrario sensu. Et dicitur quod nō: si expressus resultat intellectus contra ius commune. quia statutum nō corrigit ius cōmune nisi in casu expresso. sed Bal. in dicta lege conuenticulam. videt sentire contra: vnde dicit fuisse disputatum et determinatum per Cyn. quod si statuto cauetur quod femina succedat patri masculis non extantibus qd extantibus masculis[e] a cōtrario excluditur femina a successione. et idem dicit tenuisse Dyn. per. l. cum inter. §. inter socerum. ff. de pac. dota. et reputo in materia illam valde nota. in eo quod probat quod etiam in contractibus habet locum argumentum a cōtrario. nā contrarius sensus venit ex tacita mente disponentium: et id quod tacite agitur debet pro expresso quo ad iuris effectum. l. cum quid. ff. si cer. peta. facit. c. ex parte. j. spon. quod bene no. Et de hoc argumen. a contrario sensu an et quando procedat. vide no. per Joā. an. et alios in ca. publicato. s̄. de ele. et in iuribus. s̄. alleg. et vide ca. a nobis. de senten. ex commu. De isto contrario sensu vide bo. tex. in ca. j. de eta. et quali. lib.

9 vj. in glo. ij. et in ca. significasti. de foro competen. in gloss. ¶ † Ultimo arguo per istuz tex. quod etiā in alienatione rei ecclesie inferioris quāquam collegiate dz interuenire cōsensus capituli ecclesie cathedralis. Et est ad hoc iste tex. optimus. nam hic non agebatur de alienatione rei ecclesie cathedralis. sed sancti Stephani q̄ erat collegiata inferior: nihilominus allegabat illud capi. Leonis. xij. qō. ij. sine exceptiōe. vbi requiritur cōsensus capituli nec papa hic dicit quod illa autoritas nō habet locum in alienatione rei ecclesie inferioris: sed dicit procedere qñ alienatur res q̄ possidetur ab ecclesia. et sic expresse approbat vt ille canon habeat locum in ecclesijs inferioribus. sed tu restringe vt dixi in

10 capitulo primo. s̄. eodem. ¶ † Oppo. contra tex. videtur enim qd cuz iste laicus haberet has decimas in feudum quod potuit eas transferre sine consensu ecclesie sancti Stephani ad quam pertinebant. quia non licet vasallo alienare feudum irrequisito domino. alˀs cadit a iure feudi. vt in capitulo imperialem. in libro feudorum de prohibita feudi alienatio. et legi. et no. in. c. que in ecclesiarū. de cōsti. Doc. vario modo respondēt et iudicio meo nō bene satisfit tex. Ego puto tex. posse intelligi duobus modis. Primo ꝙ laic⁹ vasallus donabat alteri ecclesie etiā in feudum

d Sebasti. Sapia. ¶ Qd si statuto. Uide Fel. in ru. de decre. co. v. ꝟ. scꝺo amplia. vbi declarat quō itelligat ꝑdictū statutū. ꝺ quo ēt ꝑ eūdē in. c. trāslato. co. ij. et. iij. s̄. de ꝯsti. et do. Frā. cur. ī ꝯsi. ici. ticinēs. colū. vij.

e Sebasti. Sapia. ¶ Masculis. Uide Alex. i. l. si cū dotē. ī pn. ff. sol. ma. Moder. post Bar. in. l. seruo legato. §. si testator. ff. de legi. j. Aret. in. l. que testamento. §. mulier. ff. de testa.

a in feudum[a] vñ non desinebat ipse esse vasallus ecclesie sancti Stephani:sed prelatꝰ ecclesie donatarie efficiebaẗ suus vasallus.z hoc non est prohibitum a iure:qꝛ nõ est proprie alienatio.nõ enim ꝯditionẽ dñi facit deteriorẽ cum acquirat sibi nouũ vasallũ licet immediatũ.vt not.in.d.c.que in ecclesiarũ.z vr̃ expressum in libro feu.in titu.de cap.conra.c.j.Sed tunc obs.ꝯtrium quare hic requirebatur consensus epi.dico quod est spãle in istis spiritualibus.nam vt citius redeant ad ecclesiã:fuit statutum vt nõ possint isti laici vasalli decimas in alios trãsferre maxime laicos.vt in.c.prohibemus.j.de deci.Secũdo potest intelligi quod vasallꝰ iste laicꝰ desinebat esse vasallus ex translatione in aliena ecclesia:z hoc fuit admissum fauore eccl'ie vniuersalis:vt faciliꝰ ista spiritualia eriperentur a manibꝰ laicorũ.nam melius est z honestiꝰ ꝙ alia ecclesia possideat ꝙ̃ ꝙ stet in manibꝰ laicorum:presertim cum omnes ecclesie sint vna ecclesia et membra ecclesie vniuersalis.xxiiij.q.j.loquiẗ.z.c.pudenda.z.j.q.vij.nouatianus.z in.c.j.de sum.trini.in.§.vna ꝟo est.

11 ¶ †Ultimo hic queriẗ de quibus decimis habet locuz vel loquitur iste tex.cum loquitur in fi.generaliter.nam videẗ ob.c.quãuis.j.de deci.vbi dicitur qð decime nõ possunt laicis concedi etiam in feudum.Sol.intellige text.cõmuniter de decimis cõcessis añ illud conciliũ Lateraneñ.nam olim vt ecclesia haberet auxiliũ a Christianis dispẽsatiue ꝯcessit vt laicis possint decime infeudari:sed postmodũ illud fuit

b reuocatum vt deinceps non concederenẗ[b].concesse tamen remanserunt penes vasallos.vñ etiam hodie laici sine peccato possident decimas quas habuerunt ab antiquo añ illud cõcilium.sed fuit habitum illud concilium prohibitiuũ vt hic refert Jo.an.anno.M.lxxix.de quo tñ recurrenduz ad chronicã Martinianã:z factuz fuit tempore Alexãdri

12 tertij q vt ipse refert fuit Senensis.¶ †Sed pulcherrimũ

c dubium[c] z quotidianũ:quid si nõ potest probari ꝙ decime fuerũt concesse ante illud conciliũ: puta quia probationes non extant propter longinquitatẽ tẽporis:sed laicus possedit tanto tẽpore qð de initio non est memoria: nunquid ecclesia possit vẽdicare istas decimas.z videtur ꝙ sic:quia habet intẽtionẽ fundatã de iure cõmuni.j.de dec.per totũ. ergo nisi probeẗ titulus ex aduerso debet obtinere. in.d.c. ad decimas.de resti.spo.lib.vj.z in.c.cum ecclesia.de causa posses.z proprie.Nec ob.prescriptio:quia laicus nõ potest prescribere decimas cũ eas possidere nõ possit.vt in.c.causam.de prescr.z hãc opi.post multa tenuit hic Host.z Jo.mona.z Arch.in.c.ij.de decimis.li.vj.Jo.an.tenet ꝯtriam opi.duobus tamẽ cõcurrentibus.Primo ꝙ iste laicus possederit decimas tãto tempore tanꝙ̃ vasallus:z ꝙ sit fama ꝙ eas habuerit añ conciliũ.Et cum hac opi.transeunt hic vt plurimũ doct.sequẽ.z satis est opi.equa:qꝛ al's propter difficultatẽ probandi sepe laicus priuaretur iure suo.Not.tamẽ bene ꝙ simplex detentio etiam per tempus de cuius initio non existit memoria nõ hꝫ vim tituli quo ad laicos. de quo vide plene per Jo.an.in simili questione in.c.iij.de

13 preb.lib.vj.¶ †In glo.in ver.cleri.not.ex glo.ꝙ appellatione clerici intelligiẗ quãdoqꝫ capitulũ duntaxat ecclesie cathedralis,sic in simili appellatione ecclesie.vt in.c.cũ clerici.de verbo.signifi.¶ Nota.ij.ex glo.ꝙ in alienatione rei inferioris episcopus prestat regulariter autoritatẽ non autem alienat ipse.quod ego intelligo nisi eps pro necessitate ecclesie vellet rem ecclesie inferioris alienare:vt probaẗ in c.j.de reb.eccl.non alienan.lib.vj.z facit iste tex.in arg.cum allegaẗ autoritas Leonis in ista alienatione rei inferioris.

14 ¶ †In glo.in ver.consensus:ibi requisisti.sed vt dicit Jo.and.ibi etiam probaẗ contrarium:z ideo hoc decernendũ est ex circũstantijs.z not.ex isto tex.in materia indifferenti appellatione episcopi intelligimꝰ de solo episcopo. ex quo põt argui ꝙ si potestas doctorãdi ex priuilegio datur episcopo:nõ intelligitur ꝙ habeat consensum vel consiliũ capituli.quod nota.

1 ☞Episcopus non potest concedere sine consensu capituli ecclesiam vacantem alteri ecclesie:etiam habenti iuspatronatus in ea.

2 Electus z consecratus non dicitur episcopus.
Electus solus non potest disponere de rebus ecclesie etiaz consentiente capitulo.
Prouisio pape facta alicui de aliqua dignitate habet vim electionis.

3 Archidiaconus debet eligi aliquis de capitulo:valet tamẽ consuetudo in contrarium.

4 Quãdo vna ecclesia vnitur cũ alia debẽt interuenire solennitates requisite in alijs alienationibus: nam ista dicunẗ alienatio z imperpetuum.

5 Episcopus solus an possit ad tempus alienare vel concedere aliquam ecclesiam in titulum: vel cõcedere temporaliter fructus ecclesie.

6 Tractatus est quedam discussio vel indagatio circa rem in futurum disponendam.
Statutum puniens facientes tractatum: habet locum lꝫ tractatus ille non peruenerit ad effectum.

7 Bona mobilia que seruari possunt equiparanẗ bonis immobilibus quo ad solennitatem alienationis.

8 Alienatio rei ecclesiastice ad hoc vt valeat requirit duo vt adhibeanẗ solennitates.z vt fiat in casu licito:al's est ipso iure nulla.
Ecclesia restituitur si est enormiter lesa aduersus alienationem quam fecit etiam cum solennitatibus requisitis z in casu licito.

9 Prelatus an possit solus repudiare legatuz ecclesie factũ.
Pupillus nõ potest repudiare solus legatum sibi factum.
Prelatus potest preiudicare ecclesie in acquirendis.
Prelatus si sine iusta causa non acquisiuit ecclesie tenetur de suo satisfacere.

1 **Tua nuper.** †Nõ põt eps sine ꝯsensu capituli ꝯcedere ecclesias alijs ecclesijs:etiã si habeat iuspatronatꝰ in ecclesijs cõcessis.Cõmunis diuisio.secunda ibi: alterius.¶ Casus Ihalis.Quesiuit archidiaconus metensis vtrum episcopꝰ siue electus de cõsensu archidiaconi tãtum.sine cõsensu capituli possit ꝯferre vacantẽ ecclesiã baptismalẽ alicui monasterio vel alteri eccl'ie que habeat ius patronatus in illa ecclesia vacante.Rñdetur quod nõ potest autoritate Leonis pape:qꝛ cõcessiones ecclesiarũ vacãtium perpetuas non est dubiuz ad alienationes pertinere

2 Ber.¶ †No.j.ibi epo.vel electo[d] ꝙ electꝰ in epm z ꝯsecra-

d tus non põt dici eps:[e] qꝛ solũ assumit nomen epi in confir-

e matiõe:vt.s̃.de auẗ.z vsu pal.in.c.nisi.z in.c.qð sicut.ð ele. Et no.qð electꝰ z cõfirmatus appellaẗ electꝰ.nã hic loquitur tex.de ꝯfirmato.qꝛ solũ electus nõ põt disponere de rebus ecclesie etiã de ꝯsensu capituli:vt in.c.nosti.de elec.z in c.auaritie.eo.ti.li.vj.z idẽ dic hodie in istis prouisis per papam.nã prouisio pape habet vim electionis z prouisionis ad hoc qð no.in.c.cũ olim.de causa poss.z proprie.Ex quo no.qð prouisus per papã de epatu debet ante ꝯsecrationẽ vocari electus.nunqd aũt possit dici põtifex.vide gl.in cle.

3 j.de bap.¶ †Not.ij.ibi:assumaẗ de ipsa ꝙ archidiaconus debet eligi de capitulo ecclesie cathedralis:sed Host.z bñ intelligit tex.de ꝯsuetudine al's posset eligi vndecũqꝫ.ad hoc quod not.in.c.cuz inter canonicos.de elec.z no.bñ hũc tex. ꝟm istũ intellectum qð põt induci ꝯsuetudo qð archidiaconus solũ eligaẗ de capitulo ecclesie cathedralis. facit in simili.c.abbatem.j.de verb.sig.z.c.cũ dilectus.de ꝯsuetu.vel forte vt dicit Host.hic erat ꝯsuetudo vt archidiaconꝰ deberet esse canonicus.z vide latiꝰ hic per Host.¶ Not.ibi cenobijs ꝙ monasterium põt appellari cenobium.z dr a cenõ grece qð est latine cõmune:qꝛ religiosi ibi cõmuniter viuunt:vñ sc'dm etymologiam vocabuli potest dici cenobiũ ois locus in quo cõmuniter plures viuunt:sic etiam appellatur ꝯuentus qꝛ ibidem cõueniunt.vt in.c.j.xv.distinctio.¶ Nota ibi:tractatu.qð in alienatione rei ecclesiastice nõ requiruntẗ tres tractatus.vt pleriqꝫ obseruant: sed sufficit vnicus solennis z diligens qð hoc tenent cõmuniter doct. z vide tex.cum gl.in.c.j.de reb.eccle.non alie.li.vj.z de hoc tractatu z eius forma vide in Spe.de locato.§.sequiẗ.ver.

4 z scias.¶ †Nota ꝙ eccl'ia dr alienari cũ ꝯcediẗ alteri ecclesie in perpetuũ.nam quasi capite diminuiẗ cũ nõ gaudeat proprio rectore:sed alteri subijciẗ.z in hac alienatione seu ꝯcessione requirũtur solennitates requisite in alienatione

5 cuiusqꝫ rei ecclesiastice.¶ †Nota ibi:perpetuas ꝙ cessio ecclesie ad tempus nõ pertinet ad alienationem videtur tex. a ꝯtrio ꝙ ꝯcessionem temporalem de rebus ecclesie potest solus episcopus facere.Et doctores hic expresse tenent quod donationem fructuum temporalez potest episcopus facere sine consensu capituli.non obst.xij. questi.j.c.episcopus.qꝛ ibi fraudabat ecclesiã nec ob.c.ea noscitur.s̃. eo.quia ibi loquiẗ in ꝯcessione rerũ spiritualiũ vbi exigitur maior examinatio ita dicunt cõmuniter docto.hic quod dictum nõ est indistincte verũ.nam videtur ꝯ.c.nouit.z.c.quanto.s̃.eod. vbi episcopus sine ꝯsensu capituli ꝯcedit ecclesiam ad tempus:ideo dic quod iste tex.probat solum qð ꝯcessionẽ temporalẽ de ecclesia potest facere solus prelatus maxime de ecclesia minori vt dixi in ca.nouit.vnde si confert ecclesiaz

a ¶ Etiã in feudũ. Adde qð voluit Cal.ꝯsil.ij.ð loca. z anc.ꝯsi.clxiij.cũ duobus seq.

b ¶ Nõ ꝯcederenẗ. adð an si decime antiquitus ꝯcesse redeũt ad eccl'iam eps possit de nouo illas ifeudare. Cal.ꝯsi.ij.de ðci.

Sebastia. Sapi.

c ¶ Dubiũ. Uide late ꝑ Feli.ð hac qst.in.c.cãm.colũ.j.versi.limita dupliciter.s̃.de prescri.raph.comen. in ꝯsi.lxxxiij.inci. Qꝛ cã decimalis, circa finẽ.z late ꝑ Alex.i ꝯsi.vj.ici, viso themate z dubijs.circa fin.in.j.vol.z And.sicu.i ꝯsi.xxxv.incip.sapiẽter scribiẗ.cõsiũ.ij.in.ij.volu.z Rap.comi.in ꝯsi.lxiiij.inci.titius et sempronius.

Sebastia. Sapi.

d ¶ Uel electio.mẗta ad hoc ꝯgerit Feli.in.c.eam te.col.j.ver.ante ꝯsecrationẽ.s̃.de rescrip.

Anto.Fran.

e ¶ Dici eps.eps electus non cõfirmatus nõ potest administrare bona vt in.c.qualr. cũ gl.in.c.cum in cunctis.z in.c.nosti.z in.c.nihil.de ele. z i.c.auaritie. eo.titu.lib.vj.z in c.cũ iamdudũ.de prebẽ.z vide Jo. and.in addi. spe. in tit.de ele.in.§.j.in ver.ꝯsequenter:qð tñ itellige verum nisi sit electus i cõcordia z sit valde longinquus a curia romana puta extra Italiã.vt ꝑ gl.in d.c.nihil.z ꝑ glo. in.c.verum.de foro.cõpe.z vide oldra.in ꝯsil.ix.põt tñ alienare res tẽpore ꝑituras.vt ꝑ glo.in.d.c.qualiter.z i.d.c.nosti. Confirmatꝰ autẽ hꝫ plenã administrationem et ius cõiugale cũ ecclesia.c.inter corpalia.de trãsla.pre-

la.⁊ q̄ poſſit facere ꝯfirmat⁹ lꝫ nō ꝯſecratus ⁊ qd ēt cōſecratus vltra gl.in.c.trāſmiſſa. hic all'.vid q̄ hn̄r in.c.ſi.ix.q.ij.⁊ in c.de ſyracuſane. 6 xxxvij.diſt.⁊ do. Car.i cle.ſi.i.j.q. de fo.compe.
Sebaſti. Sapia.
a ¶ Notabilis.qō. vid alex.⁊ Iaſ.in allega.ff.de leg.j. Ab.i.c.j.ſ̄.de do lo ⁊ ꝯtu.bal.i.l.j.i 7 x.q.C.q admitti.i l.is q heres.§.fin. ff.de acq.he.i.l.ſi. C.de repu.here.⁊ Fede.de ſe.in ꝯſi. 8 ix.⁊ Ange.in ꝯſi. lxxx.⁊ in ꝯſi.xci.
b ¶ Cōtrariū ꝯſuluit.Add qd idē lꝫ Ro.ꝯſi.lxxxiij. de quo Lap.alle. xxvi.Ancha.ꝯſi. cxxxv.
c ¶ Eccleſie parochiali.add qd voluit Lapus alle. lviij.⁊ xlij.calder. ꝯſil.ij.de deci.do. car.ꝯſil.lxxxviij.
Sebaſti. Sapia.
d ¶ Imagini.vide Fel.late i.d.c.dilect⁹.col.j.de offi. oꝛdi.troylū maluitium.in tracta. oblationum.i pe. queſtio.⁊ Mari. Soci. in tract.de oblatio.in.xiij.libello.
Anto.Franciſ.
e ¶ Depicte.adde qd voluit allega. Flo.in.l.ſtatue.et adde ꝙ oblatiōes facte in miſſa epi vel archiepi celebrātis in eccleſia 9 etiā exempta de- a bētur ipſi epō.vt per car.in clem.ij. in fin.de priuile.⁊ quid ꝯtineatᷓ appellatione oblationū.vide Inn. in.c.cum inter.de ver.ſig.⁊ adde ꝙ tales oblationes facte eccl'ie vel al- b tari non poſſunt capi a laicis.vt in c.ſanctoꝛuꝫ.x.q.j. nec etiam per eos conſeruari niſi de licentia pape vel epiſcopi.vt in.c. per laicos.⁊ in.c. ſi.ead cauſa ⁊.q. Add tn̄ ꝙ ſi imago chꝛiſti ⁊ ſctōꝝ pꝛ̄ijciatᷓ in terra ē pena arbitraria: vt i.c.cū canonici

in titulum non eſt neceſſe ſeruare ſolennitatē requiſitam in alienatione:ſecus ſi cōcedit alteri eccleſie in pꝛopꝛietateꝫ.⁊ hoc ſolū ꝓbat iſte tex.ſed circa cōceſſionē fructuū dic meli⁹ vt dixi in.c.ij.ſ̄.eo.Ad.c.ea noſcitᷓ.qd videtᷓ cōtra.c.nouit. dic ꝙ loquitᷓ qn̄ pn̄tatio ſeu collatio pertinet ad collegiū. tunc enim nō pōt ſolus p̄latus ꝯcedere eccleſiā etiaꝫ in tit. ſine ꝯſenſu collegij.ſed.c.nouit.loquitᷓ in collatione beneficioꝛū q̄ de jure ꝑtinent ad epm̄.¶ † In gl.in ꝟſi.tractatu. ibi:dicat qd ſibi videtᷓ.no.gl.iuncto tex.pꝛo ſignificato huius verbi tractatus.nō enim requirit deliberatū cōſenſum: ſꝫ quādā diſcuſſionē ⁊ indaginē circa rē diſponēdā in futurum.vn̄ tex.ponit tractatū ꝯſenſum vt diuerſa.naꝫ pꝛimo fit diſcuſſio vtrū magis expediat alienare vnā rē ꝙ alterā vel vtrū poſſit ſubueniri eccleſie ſine alienatione.⁊ poſt tractatū ꝑuenitᷓ ad ipſam alienationē in qua p̄ſtatᷓ ꝯſenſus. qd no.pꝛo ſtatutis puniētib⁹ faciētes tractatū ſuꝑ aliqua re.dn̄r enim tractaſſe lꝫ delictū nō perfecerint.¶ † In ea. glo.ibi:⁊ hoc de immobilibus no.glo.vſqꝫ ad fin.ꝙ bona immobilia ⁊ mobilia pꝛecioſa que ſeruari pn̄t equiparantur quo ad ſolēnitatem adhibendā ad eoꝛū alienationem. ⁊ vide gl.in.c.j.de rebus eccle.nō alie.lib.vj.⁊ in.c.is cui.de elec.lib.vj.¶ † Sed extra glo.queritᷓ quid ſi alienatio fiat in caſu nō licito pꝛecedit tn̄ tractatus ⁊ cōſenſus capituli ⁊ ſeruatᷓ ſolēnitas.dicit Hoſti.ꝙ alienatio eſt irrita.pꝛo hoc tex.ibi:irrita erit ⁊c.vnde nō eſt opus petere reſtitutionem in integrū quia ſubuenitur eccleſie ipſo jure:ſecus dicit vbi alienatio tenet.nam tunc ſi eccleſia leditᷓ opus eſt petere reſtitu.in integrum.vt in.c.j.de integ.reſti.Quidam alij voluerunt vt alienatio ſemper teneat dummodo obſeruetᷓ ſolēnitas de qua hic.⁊ in.d.c.ſine exceptione.xij.q.ij.quaſi velit vt verbum irrita referatur ad ſolēnitatē omiſſam.ſed tu tene qd ad hoc vt teneat alienatio rei eccleſie neceſſario reqrūtur duo.Pꝛimo vt ſeruetur ſolēnitas de qua hic.⁊ in.d. c.ſine exceptiōe.nec eſt op⁹ ſeruare ſolēnitatē introductā a iure ciuili:de qua in autᷓ.hoc ius poꝛrectum.C.de ſacroſan. eccle.canonizata.x.q.ij.hoc ius poꝛrectū.quia vt not.dicūt Innocen.⁊ glo.in.c.j.de reb.eccle.nō alie.libꝛo.vj.non potuit ius ciuile adijcere ſolēnitatem ad ius canonicum ideo ꝯcluditᷓ ibi:ꝙ nō eſt neceſſariū decretū iudicis:ſufficit ergo ſolēnitas requiſita a canonib⁹ de qua hic.⁊ in.d.c.ſine exceptione.⁊ ſi hic ſolēnitas nō obſeruatᷓ coꝛruit ipſo facto alienatio.vt eſt hic tex.⁊ i.d.c.j.⁊ in.d.c.ſine exceptione.Secūdo requiritur vt fiat in caſu licito:al's nō tenet.tex.eſt bo. in.d.clemen.j.de reb.eccle.nō alie.facit text.in.d.capitu.j.⁊ in.c.que in eccleſiarū.de conſti.inducēdo pꝛout ibi dixi habes gl.oꝛdinariam.in.c.j.de in integrum reſtitu.licet gloſſ. Ioā.an.ſenſerit ꝯtrium in dicto.c.ſine exceptione.⁊ in ſumma.ſed Cald.tenet pꝛimū in dicto.c.j.⁊ ſequuntur communiter doctoꝛ.⁊ pꝛobatur in iuribus pꝛeallegat.Qui autem ſint caſus liciti in quib⁹ poteſt fieri alienatio.vide bonam gl.xij.q.ij.in ſumma.Si autē alienatio fit in caſu licito:puta pꝛo debito eccleſie ⁊ ſeruatᷓ ſolennitas quia pꝛeceſſit tractatus ſi eccleſia enoꝛmiter leditur in contractu pōt petere in integrū reſtitutionē.vt in.d.c.ad noſtrā.ſ̄.de reb.eccl.nō alie.⁊ in.c.j.⁊.ij.de in integrum reſtitu.libꝛ.vj.¶ † Ultimo ſcias ꝙ hic cadit no.q.ª vtrū ſolus pꝛelatus poſſit repudiare legatū factum eccleſie maxime de rebus immobilibus. ⁊ videtur ꝙ nō.quia incontinenti etiam eccleſie ignoꝛanti fuit acquiſitū dominium rei legate.l.cum pater.§.ſurdo.ff. de leg.ij.l.a titio.ff.de fur.ergo pꝛelatus non pōt alienare: qꝛ alienaret rem requiſitam eccleſie.⁊ de hoc videtur caſus multū notabi.in ſimili in.l.magis.§.fund⁹.ff.de rebus eoꝛum vbi dicit tex.ꝙ pupillus non pōt repudiare fundum ſibi legatū cum non poſſit alienare rem ſuam.videtur ergo qd ex repudiatione ſequatur alienatio.ſed hoc non obſtante cōtrarium cōſuluit ᵇ Federi.cōſil.ix.mouetur pꝛincipaliter qꝛ dominium non eſt acquiſitum eccleſie ante acceptionem legati.vn̄ repudiando potius nō acquirit ꝙ̄ alienat. ſed in non acquirendo nō requiritᷓ ſolennitas.pꝛo hoc facit.c.ſ̄.pꝛoxi.vbi ſolēnitas requiritur cum alienetᷓ res que poſſidetᷓ ab eccleſia ⁊ nō eſt par eademqꝫ ratio nō lucra capere ⁊ queſita perdere.l.ſi ſpōſus.in.§.ſi maritus.ff.de do. inter virū ⁊ vxo.ſed ad.§.fundus.qui multum vꝛget ſpecifice nō rn̄det:ſed tenendo cōcluſionem ſuam que ſatis pōt ſuſtentari.poteſt dici quod loquitᷓ in pupillo qui non habuit adminiſtrationem reꝝ ſuarum.ſecus in pꝛelato vnde quēadmodum tutoꝛ tenetur ſi potuit acquirere pupillo ⁊ nō acquiſiuit.l.qcquid.C.de arbi.tute.ita pꝛelatus:vt eſt bo.tex.cum gl.xij.q.iij.in.c.ij.⁊ pꝛo hoc allego pꝛimo gloſ. xvj.q.vj.in fi.que dicit quod in acquirendis pꝛelatus pōt facere conditionem eccleſie deterioꝛem.idem dicit Innocē. in.c.ij.de dona.ad idē.c.quoniam.de deci.vbi ſolus pꝛelatus donat decimas noualiū que oꝛiuntᷓ intra dioceſim ſuā ex quo nō ſunt acquiſite certe eccleſie:ſed vt dixi ſi pꝛelat⁹ ſine cauſa repudiauit poteſt compelli vt ſatiſfaciat eccleſie de ſuo.poſſet tn̄ in ꝯtrm̄ adduci.l.q actionē habet.ff.de reg. iur.vbi dicit tex.ꝙ habēs actionem ad rem videtur habere ipſam rem:ergo ſicut pꝛelatus non poteſt alienare ſolus rem ita nec ipſam actionē:ſed poteſt reſponderi per capitulum pꝛecedens:fateoꝛ tamen ꝙ caſus dubius eſt.Et notabis bene ⁊ tene menti.

1 Eps non pōt parochiales eccleſias vel earum obuentiones etiam cum cōſenſu patroni conferre alicui monaſterio ſine conſenſu pape vel capituli ſui.

2 Decime ⁊ oēs obuētiones ſpirituales que fiunt intra eccleſiā parochialē cedunt pꝛeſbytero parochiano:etiā ſi fiant alicui imagini vel capelle exiſtenti intra parochiam.

Oblationes facte in aliqua eccleſia cenſentur facte contēplatione eccleſie:⁊ non celebꝛantis in ea.

Relictum factū epiſcopo ab extraneo videtur factum contemplatione eccleſie.

3 Eps pōt cum cōſenſu capituli imponere penſionē eccleſie abundanti:ad ſuſtentationem eccleſie indigentis.

Altare vnum diſcooperire vt aliud cooperiatur non eſt licitum.

4 Eps an poſſit dare alicui eccleſie quinquageſimam vel cēteſimam ſine conſenſu ſui capituli.6.

Epiſcopus quando vult de nouo conſtituere aliquam eccleſiam vel refoꝛmare in nouam regulam debet habere cōſenſum capituli.

Eps eccleſiam conſtructam cum conſenſu capituli poteſt illam dotare ſine eius conſenſu.

5 Alienatio rei eccleſiaſtice que debet fieri ex neceſſitate iuris non requirit illas ſolēnitates que requiruntur in alia alienatione.

1 PAſtoꝛalis. † Epiſcop⁹ parochiales eccleſias vel obuētiones ipſarū etiam de conſenſu patroni ſine conſenſu capituli ſui monaſterio cōferre non poteſt.Cōmunis diuiſio.ſecunda ibi:ad qd.¶ Caſus literalis.Eps Helien.fecit talem queſtioneꝫ do.pa.autoꝛitate Dyoniſij parochie fuerunt limitate ⁊ diſtincte vt pꝛouētus cuiuſlibet parochie in vſus cederēt miniſtroꝛum:queſiuit vtrū liceat epiſcopo ſine autoꝛitate pape vel ſine cōſenſu capituli ꝯferre viris religioſis obuētiones alicuius parochialis eccleſie reſeruata ſuſtentatione vicarij. Secundo vero fecit aliam queſtionem.Cum Lateranē.cōcilium pꝛohibet nouam pēſionem imponi eccleſijs vel vetereꝫ augeri: queſiuit epiſcopus vtrū epiſcopus poſſit religioſis locis totam eccleſiam vel de nouo cōferre vel aliquam poꝛtionem de conſenſu patroni.Ad hoc reſpōdet papa ꝙ epiſcopus nec pꝛimum nec ſecundū facere poteſt ſine licentia pape pꝛeter capituli ſui voluntatē:ſalua cōſtitutione canonica que dicit ꝙ epiſcopus pōt conferre pijs locis quinquageſimam poꝛtionem.Bernar.¶ Nota pꝛimo qd diuiſio parochiarum fuit facta autoꝛitate Dyoniſij pape vn̄ pꝛ̄mo parochie nō erāt diſtincte ſed ſacerdotes ſimul regebant populum.⁊ de hac diuiſione vide tex.xiij.queſtiōe.j.c.j.⁊ ita in pꝛimitiua eccleſia erat in epiſcopatib⁹.de quo vide quod no.in.c.cum cauſam.de pꝛobationibus:⁊ per Inno.in.c.conſtitutis.de 2 appellatio.⁊ vide tex.ix.diſt.c.j.¶ † Nota ſecundo ⁊ tene menti tex.ꝙ eccleſia parochialis fundat intentionē ſuam de iure cōmuni ſuper omnibus obuentionibus ſpiritualibus cōtingētibus intra parochiam ſuam:vt patet ibi:ſingularium parochialium pꝛouentus ⁊c.ex quo infert Hoſtiē.⁊ bene ꝙ omnes decime ⁊ oblationes que fiunt de parochia cedūt eccl'ie parochiali ex quo infero ego ꝙ ſi capella eſſet intra parochiā alicuius eccleſie oblationes ibi facte c non cedūt capelle ſed eccleſie parochiali ᶜ.adduco text.per locum a ſpāli.in.c.ad audientiam.el.j.ſ̄.de eccleſijs edificā. d Infert etiā dominus Antonius ꝙ ſi fit oblatio imagini ᵈ e depicte ᵉ in muro alicuius parochie ꝙ tales oblationes cedūt eccleſie parochiali.⁊ nota.ſ̄.ſub rubꝛica de parochia.⁊ ita ſepe in factum interrogatus reſpondi.⁊ vt dixi bene facit textus in.d.cap.ad audientiam.⁊ quod ibi dicam.nam ſi oblatiōes facte capelle ſeu altari cedūt eccleſie parochiali ⁊ nō p̄ſbytero capelle foꝛti⁹ oblationes facte imagini q̄ eſt depicta in muro pꝛiuato.nam laicus nō eſt capax hoꝛū iurū ſpiritualium nec fiunt domui pꝛiuate ſed ob reuerentiā dei ad cultum diuinū.Adminiſtrationē autem hoꝛum

ſpiritualium

spiritualiū habet p̄sbyter parochie intra parochiā suā; vt hic.⁊ in.d.c.ad audientiā.quod bene no.q: quotidie de facto accidit:⁊ per hoc etiā dici pōt ꝙ si celebranti intra ecclesiā alteri⁹ fiūt oblationes ꝙ tales oblationes cedunt rectori ecclesie ⁊ nō celebrāti.pro hoc facit.c.regnsti.j.de test. vbi relictū factū epō ab extraneo vr̄ factū cōteplatione ecclesie:ita oblatiōes facte celebrāti videnť facte intuitu ecclesie.nā oblationes faciūt parochiani ꝑpter onera sacramētorum.de cōse.dist.j.ois Christianus.cū gl.⁊ vide qđ no.j. de paro.sup rub.

3 ¶†No.vlteri⁹ ⁊ tene mēti istū tex.ꝙ eps cū ꝯsensu capli sui pōt imponere pēsionē ecclesie abūdanti soluēdā ad sustentandā vitā religiosoꝝ.⁊ sic habes ꝙ non solū papa sed ēt eps pōt imponere pēsionē ecclesie.⁊ intellige qñ detracta pensione ecclesia pōt cōgrue viuere:al's aūt non hꝫ discooperire vnū altare vt aliud cooperiať.vt in.c. cū causam.de pben.⁊ vide qđ dixi in.c.extirpāde.in fi.eo.ti. vbi bo.tex.

4 ¶†In gl.in ꝓ.cōstitutione.in fin.ꝯclusio ergo gl.est:licet multū videať dubitasse,qđ quinquagesimā seu cētesimā eps pōt ꝯferre absqꝫ cōsensu capituli sui:⁊ intellige in casu.c.apostolice.j.de dona.nam si vult monasteriū cōstruere de nouo vel ecclesiā secularē facere religiosā permittiť ei a iure vt possit pro dote donare quinquagesimā partē suoꝝ redditū.Si ꝓo ecclesiā aū cōstructā vult magnificare ꝓ suis sepulturis:tūc pōt donare cētesimā portionem.⁊ hec litera facit pro opi.gl.nam exceptio debet esse de regula.vt no.sup rub.de reg.iu.lib.vj.vnde cū papa faciat hic regulā vt eps nō possit quinquagesimā donare de reb⁹ ecclesie sine volūtate capituli sui ⁊ excipiat donationē isti⁹ ꝙnquagesime vel cētesime.ergo hec donatio pōt fieri sine cōsensu ipsius capituli.⁊ hanc opi.tenuit Goffre.hic.⁊ in summa eo.§.fi.ne quis decipiať autoritate iuris.xxvj.q.iij. q peccat.Pet.⁊ Abb.pro ꝯcordia opin.⁊ iuriū de qbus in gl.distinguūt:ꝙ aut eps vult de nouo ꝯstruere ecclesiā vel eam reformare [a] monasticis regulis ⁊ dꝫ hr̄e cōsensum capituli.pro hoc vr̄ tex.xij.q.ij.in.c.si eps.Aut ecclesiam iam ꝯstructā per se vult dotare ⁊ tunc pōt sine consensu capituli.⁊ ita loquiť hic in.c.bone rei.nā hoc casu eps est obligatus ex quo ecclesiā ꝯstruxit.vt in.c.qđ sicut.j.de eccle.edifi. ⁊ intellige quādo eps cōstruxit prius cum consensu capituli:q: tunc obligatio est orta respectu vtriusqꝫ.hec opi.placet Jo.an.⁊ cōmuniter doc.seq.Et ratio huius distinctionis est:q: in hoc vltimo casu alienatio est necessaria.iō non est necesse seruare aliā solennitatē:sed in primo casu alienatio est voluntaria cum nō sit adhuc orta aliqua obligatio.

5 ¶†Et ex hoc collige ꝙ vbi iminet alienatio ex necessitate iuris nō est seruanda solennitas:secus vbi est volūtaria licet immineat propter necessitatem hoim.nam hic loquiť tex.de alienatione propter necessitatē religiosoꝝ:sed q: est voluntaria quo ad episcopū requiritur cōsensus capituli.

6 ¶†Sed dubitatur extra gl.nunquid episcopus posset donare istam cētesimā vel quinquagesimam de reb⁹ ecclesie inferioris:⁊ maxime quādo vult magnificare ecclesias pro sepulturis suis.tenet hic Inn.ꝙ non:quia iura loquūtur de redditib⁹ episcopi.vt in.d.c.bone.⁊.d.c.apostolice.Pet. cōsuluit ꝯtrarium in Auinione:vt refert Abbas in qōne facti.Sed dicit Egi.ꝙ hoc videť sibi extraneum.Iste tex. optime facit pro opi.Pe.naꝫ hic querebatur de alienatione rei inferioris eccl'e ⁊ papa excipit casum donationis quinquagesime:ergo illam pōt facere sine consensu capituli sui: sed quia iura de hac materia loquentia semper faciūt mentionem de redditibus episcopi nō extendentur iura illa per hanc generalitatem ⁊ exceptio hic posita intelligiť generaliter:vt illam donationē de redditibus suis possit facere sine consensu sui capituli ⁊c.

1 ☞Archiepiscopus quādo facit concilium prouincialede bet admittere capitula cathedralium ecclesiarum.4.non vt iudicent:sed vt assideant.2.

2 Episcopi compelluntur venire ad talia cōcilia prouincialia:capitula vero ecclesiarum cathedraliū inuitantur:non autem compelluntur.

3 Cōparere quando aliquis ex aliqua necessitate non potest personaliter in cōcilia:pōt comparere per procuratorem.

5 Laicus quando interesse possit concilio generali quod facit archiepiscopus.

1 **E**T si membra. †Ad concilia prouincialia vocari debēt ⁊ admitti cathedraliū ecclesiarum capitula. Prima pars ponit querelā:secunda ꝓuidet ibi: visum. ¶ Casus literalis. Statutū fuit in cōcilio generali qđ habetur.j.de accu.sicut olī.ꝙ metropolitani in singulis annis debent prouinciale ꝯcilium celebrare. Archiepiscop⁹ senoneñ.⁊ suffraganei eius ad cōciliū illud non recipiebant procuratores ⁊ nuncios cathedraliū ecclesiaruꝫ: vñ capitula cathedraliū ecclesiarū senoneñ.prouincie deposuerunt super hoc coram dn̄o papa questionem.Scribit papa archiepiscopo ⁊ suffraganeis eius dicens quod capitula predicta ad huiusmodi cōcilia debeant inuitari.⁊ eoꝝ nuncij ad tractatū admitti.⁊ precipue super his que contingunt ipsa capitula.Et ratio est:q: cum archiepiscopus ⁊ episcop⁹ sint vnū corpus cum capitulis suis:⁊ ipsi caput sine membris suis talia vel alia non debent facere. Bern.

2 ¶†Nota primo qđ clerici inferiores [b] necessario non vocātur ad concilium prouinciale.nam hic statuitur speciale in capitulis ecclesiarum cathedralum quinimo Innocē. multum vacillat in.c.graue.de prebē.nunquid de necessitate ista capitula sint vocāda ad conciliū prouinciale.sed ego tenui qđ sic:⁊ allegaui hunc tex.qui optime probat vt patet ꝑ verbū debeant qđ regulariter est necessitatiuū vt dicit gl.nota.in clemen.attendentes.de statu.regu.sed pondera bene istū tex.qui nō pōderatur in hoc ab aliquo qđ ista capitula solum admittuntur ad tractatum non dicit ad iudicanduꝫ vel ad decidendū:vnde puto ꝙ soli episcopi in hoc cōcilio sint iudices:imo dubitatur de suffraganeis vt sint potius assessores:⁊ archiepiscopus solus iudex de quo dic vt no.Inn.in.c.graue.⁊ ibi dixi.Et nō sine ministerio.tex. dicit hic ꝙ debent inuitari.nam si necessario ꝯcurrerēt ad disponēdū nō solū inuitarenť:sed cōpellerētur ad veniendū.sicut cōpellunť epi:vt probať in.c.si eps.⁊.cap.placuit. xviij.dist.⁊ no.istā cōsyderationem:q: valet multum ad ꝑscrutandū nunquid clerici existentes in ꝯcilio generali admittanť solū ad tractatū an admittanť ad decidēdū ⁊ debeāt cōpelli ad veniendū.

3 ¶†Not.ibi: procuratores eorū: ꝙ capitula pn̄t cōparere in cōcilio per procuratores.⁊ hoc ideo:q: de facili nō pn̄t ꝑ se cōparere.alij vero qui necessario debēt interesse ⁊ nō detinenť aliquo impedimēto debēt cōparere ꝑsonaliter ⁊ non per procuratores nisi in casu necessitatis:vt ꝓbať.in.d.c.si eps.⁊.c.placuit.⁊ sic no.ꝙ ex cā pōt quis cōparere in concilio per procuratorem.⁊ probať in.c.ad ap'lice.de re iudi.lib.vj.⁊ q debeant interesse in isto ꝯcilio ꝓuinciali.⁊ qui in synodo ep̄ali:vide per Inn.in.d. c.graue.

4 ¶†No.vltimo ibi maxime.ꝙ etiā in negotijs nō ꝯtingentibus capitula debēt admitti ad tractatū concilij.

5 ¶†Et no.semper gl.fin.hic q: ponit tres casus in quibus laicus admittitur ad cōcilia ḡnalia.[c] Primus casus si specialiter inuitetur.⁊ sic intellige glo.in.c.adrian⁹.⁊ no.bñ ꝙ ex hoc poteris soluere cōtrarium multorum iurium in quibus legiť laicum fuisse admissum ad cōcilium vt intelligatur ꝙ specialiter fuerint inuitati nō de necessitate.Secundus casus si tractať causa fidei.Tertius si tractatur de cā matrimoniali:q: matrimonium tāgit eos.Et ex hoc vltimo casu potes eligere regulā generalem ꝙ vbicunqꝫ in cōcilio tractarenť negotia tangentia ipsos laicos poterunt laici interesse cōcilio.Sed aduerte:q: Jo.an.multū restringit hoc dictū.dicit enim ꝙ in istis casib⁹ exceptis laici admittunť vt audiant nō vt iudicent vel doceant.ar.lxij.dis. docēd⁹.Itē tꝫ ꝙ in istis casib⁹ nō sit necesse vocare laicos cū pn̄t statuta cōcilijs eis intimari in ꝑdicationibus: ⁊ dicit ꝙ qñ tractanť negotia ecclesie vel correctiōes clericoꝝ debēt laici excludi.ar.in.c.massana.de elec.⁊ in extrauagā. Bonifacij.viij.nō dꝫ que verba semper no.in practica.⁊ quātū dicit Jo.an.ꝙ debēt admitti vt audiāt [d] credo ꝙ ad mittantur vt consulant ⁊ vt materiā tractent maxime qñ sunt periti.hoc vr̄ probari.xxxj.q.vj.c.ad sedē.vbi papa vocauit iuristas laicos ⁊ canonistas ad defensionem iurium super illo puncto non tm̄ vt audirent:sed vt cōsulerent. ad idem tex.pulcher in.c.ad apostolice.de re iud.lib.vj.vbi papa pollicebatur se vocaturū ad conciliū reges ⁊ principes seculares ⁊ ecclesiasticas personas vt cum ꝯsilio cōcilij disponeret.vocat ergo laicos vt cōsulant nec pro nunc vlterius me extendo:dicetur plenius in disputatione.

¶ De his que fiunt a maiori parte capituli. Rub.

¶Continuať ad ꝑcedētia hoc ordine.Supra visuꝫ est de his q̄ fiunt a plato ⁊ capitulo:sed q: qdā pertinēt ad capitulū tm̄ in quibus peragēdis sepe discordāt ⁊ dubitari pōt qd iuris:merito subijcit hec rub.Et no.ex hac cōtinuatione ⁊ diuersitate tituloꝝ.ꝙ appellatiōe capituli[e] non ꝑprie comprehendiť prelatus.de quo vide qđ plenius dixi in.c. post electionem.de concef.prebē.merito sequitur nigrum.

de of.or.i fi.⁊ tene mēti ꝙ tales sanctoꝝ imagines representāt ipsos sanctos ⁊ ꝑpter illos sunt venerāde nō adorāde:vt i.c.ꝑlatū.de ꝯse.di.iij. ⁊ i.c.venerabilis. de ꝯse.di.ij.⁊ vide Do.Car.in cle.j.in §.excellentissimo. de reliqui.⁊ vene. san.⁊ quāuis imagines psit hr̄i in domo priuata ob deuotionē nō tn̄ pōt ibi celebrari sine licentia pape vel diocesani.vt in.c.quicunqꝫ.de conse.dist.j.

a ¶ Reformare. adde Cal.consil. xij.de reb.ecc.non alie.

b ¶Inferiores.ad de Fed.ꝯsilio.lxxviij.⁊ ibi qui dicūtur inferiores. Anto.Franc.

c ¶Gn̄alia.circa ꝟ qđ dr̄ de ꝯcilio gn̄ali dicas ꝑmo ꝙ illud nō pōt cōgregari nisi ꝑ papā vel d ei⁹ mādato:vt ꝑ bal.i tra. schisma.i.xv.col. ⁊ illi soli pt̄ se trapa subijcere vt in c.si incompetēter. ij.q.vij.⁊ adde qđ laici quoties ipsi pape cōgreganti ꝯciliū vr̄ possent vocari ad illud ꝓ negotijs peragendis in ꝯcilio.ꝓ arbitrio ipsi⁹ pape ⁊ ꝯcilij ꝯgregati vt plene tradiť in d.trac.⁊ adde qđ ipm̄ ꝯciliū gn̄ale cui papa ꝑest nō pōt recusari.ꝓ suspecto vt in.c.cuncta per mūdū.ix. q.iij.⁊ in.c.lꝫ ex suscepto.de fo.compe.⁊ ꝑ glo.in.c.in singulis.d sta.mona.ꝑ Phi.franc. in ca.postremo.in viij.q.de ap.

d ¶Ut audiāt.ad de vt ꝑ Cal.cōsil. vj.de consti. Sebasti. Sapia.

e ¶ Appellatione capituli.vid Fel. in proe.gregoriano.col.iij.ꝟsi.nec obstat.⁊ in.c.dilecti.§.de maior.et obedien. post do. Abb.ibidem.

1 Maior pars capituli vel collegij quod facit non impedit a minori parte nisi aliqd rationabile alleget ⁊ ꝓbet. 5.

2 Appellare non pōt sine causa minor pars ab illo qđ fuit ordinatum a maiori parte capituli. ⁊ nu. 6.

3 Maior ⁊ sanior pars copulatiue requiritur in negotijs ecclesie explicandis. 11.

4 Quod cōmittitur voluntati libere vel proprie alicuius: intelligitur de voluntate non regulata aliqua ratione: hinc est quod non posset peti reductio ad bonum virum.

7 Consuetudo iurata vel statutum per singulos de vniuersitate potest non obstante iuramento tolli ab omnibus de ipsa vniuersitate.

Iuramentum quod prestatur a singulis ligat ipsos singulariter contrauenientes: non autem collegialiter.

Princeps si tollit statutum quod ignorat forte iuratum non censetur tollere iuramentum.

Accessorium remanet aliquando sublato principali.

8 Consuetudo vel constitutio capituli etiam iurata disponens ꝙ omnes de capitulo vel saltem due partes debeant consentire ⁊ aliter actus non teneat: non valet.

9 Iuramentum tendens contra vtilitatem ecclesie non est seruandum: imo dicitur potius periurium.

10 Iuramentum temerarium quos effectus producat. 17.

11 Potestas vniuersitatis remanet penes non delinquentes licet numero pauciores.

12 Minor pars quando contradicit maiori parti habet causam contradictionis probare coram superiore ipsorum nō autem coram ipsa maiori parte.

13 Contradicens actibus qui geruntur in vniuersitate: quibus casibus teneatur appellare: ⁊ quos effectus operet talis appellatio.

Consentire quoties aliquis non vult in aliquo actu gerendo per vniuersitatem: debet expresse cōtradicere; al's habebitur pro consentiente quo ad peccatum.

14 Capitulum non pōt statuere sine consensu epī: nisi statutū concernat facta ipsius capituli tantum.

15 Absentes nō sunt vocandi qn̄ ipsorū vniuersitas facit statutum nisi statutum concerneret negotia multum ardua.

Contra absentes presentes non possunt aliquid statuere.

Absentes quibus casibus sunt vocandi.

16 In negotijs vniuersitatis debent esse ad minus presentes due partes ipsius; ⁊ illarum duarum partium consentire vel dissentire maior pars.

Contemptus vnius non vocati retractat oīa gesta in vniuersitate. nam plus obest contemptus vnius q̄ contradictio multorum.

1 **Cum in cunctis.** † Ordinatio maioris ptis capl'i p ꝯdictionē ⁊ appellationē minoris ptis nil rōnabile opponētis impediri nō dꝫ, h. d. Uel clari⁹ sic. In vniuersitatibus eccl'iasticis ꝑualet regulariter qđ fit a maiori pte nisi minor pars rōnabil'r ꝯdicat. Et primo ponit factū reprehēsibile. Scđo ꝓuidet per statutū. ibi: quo circa. ¶ Casus l'ralis. In qbusdā eccl'ijs minor pars clericoꝝ nō s'm rōnē sed ꝓpria volūtate poti⁹ impediebat ecclesiasticā ordinationē qđ nimis graue ⁊ dignū erat rep̄hensione cū ordinationibus ecclesiarum semꝑ debeat preualere qđ a maiori ⁊ saniori parte capituli fuerit ordinatū. Ideoqꝫ statuit cōciliū Lateraneū. vt nisi a paucioribus ⁊ inferioribus aliquid rōnabiliter obiectū fuerit ⁊ ostēsum 2 † app. re. preualet ⁊ suū cōsequat' effectū qđ a maiori parte capituli fuerit ordinatum. Nō obstante si aliquis dicat se iuramēto astrictū ad obseruādā ecclesie sue cōsuetudinē: q2 nō sunt dicēda iuramēta sed potius ꝑiuria siue temeraria iuramēta que in damnum ecclesie ⁊ cōtra sanctorū patruꝫ veniunt instituta. Et si aliquis cōsuetudines que nec rōne iuuant' nec canonicis ꝯsonāt institutis iurare p̄sumpsit a perceptione dn̄ici corporis donec pn̄iam egerit sit penitus alien⁹. Ber. ¶ † No. j. ibi: plurib⁹ ⁊ sanioribus q̄ ꝟba 3 iterū in tex. repetunt' qđ duo requirunt' ad hoc vt valeat gestū in capitulo. Primo ꝙ maior pars decreuit. Secūdo ꝙ illa a maior pars sit sanior[a] scꝫ respectu cōcilij ⁊ materie subiecte de quo vide qđ no. in. c. eccl'ia. el. ij. de ele. ¶ No. ibi: fratrib⁹ ꝙ canonici ⁊ oēs collegiati possunt dici fratres: ⁊ olim oēs Christiani appellabantur fratres; q2 propter lauacruꝫ regenerationis; scꝫ baptismatis omnes habent vnum patrē scꝫ deum. sunt ergo fratres in Christo, xj. q. iij, ad mēsam. ⁊ vsqꝫ ad tp̄s ꝯcilij Niceni oēs q sunt christiani appellabāt' fratres vel discipuli. ab illo cōcilio citra dicti sunt christiani: vt est tex. cū glo. in. c. ij. xxiij. dist. ⁊ legit' ⁊ not. in actibus 4 apostolorū. ¶ † Tertio no. ibi: nō tā de rōne q̄ de propria volūtate, ⁊c. significatū horum verborum cōmitto hoc propriе voluntati. b denotāt enim propriā voluntatē[b] absolutā ⁊ liberā non regulatam ratione: ideo non posset peti reductio ad arbitriū boni viri. Et facit pro statuto scholarium quo cauet' quod rector in examine nō teneatur aliquid soluere collegio nisi prout ꝓcesserit de sua ꝓpria volūtate. facit tex. in. l. fideicōmissa. §. quāq̄, de leg. iij. ⁊ qđ no. Bar. in 5 extrauagā. ad reprimendum. ¶ † Nota ibi: obiectum fuerit ⁊ ostensum ꝙ ad impediendam ordinationem maioris partis non sufficit aliqd rationabile opponere: sed oportet ꝙ obiectū ostendatur ⁊ probet': ⁊ ex hoc not. a cōtrario qđ nō semper valet ordinatio maioris partis: nā vnus solus posset rōne mot⁹ impedire ordinationē toti⁹ vniuersitatis: ⁊ appellare potest si opus est per superiorē illā ordinatio6 nē retractari facere: ad hoc, xxxj. di. l. c. nicena. ¶ † No. ibi: appellatione remota. qđ sola appellatiōe īterposita in vniuersitate ꝑ minorē partē nō impediat rōne maioris partis valet tn̄ appellatio in effectu si est rōnabilis: q2 ꝓbata ratione appellādi cassabit' dispositum per maiorem partem. 7 ¶ † Nota ibi: eccl'ie sue ꝯsuetudinē ⁊c. qđ canonici seu vnic uersitas pn̄t ex cā tollere ꝯsuetudinē ecclesie[c] etiā iuratam: ⁊ in hoc tene menti istum tex. ⁊ vide glo. not. in. c. in his. xj. distinctio. ⁊ ideꝫ dicit. Io. an. hic in statuto vt iuramētum quo singulares firmāt statuta collegij vigeat dūtaxat remanētibus statutis. sed eis sublatis per vniuersitatē tollitur iuramētum quasi iuramentū liget singulos singulariter ꝯtrauenientes: secus aūt si ꝯueniūt collegialiter tollēdo statuta. ⁊ hoc ꝟbū. not. ⁊ vide qđ plene dixi in. c. dilecto. s̄. de preb. vide tn̄ in hoc glo. valde no. in. c. cū non deceat. de elec. li. vj. que dicit ꝙ si superior tollit statutū vniuersitatis iuratū nō faciēdo mentionem de iuramēto tenētur nihilomin⁹ illi de vniuersitate ad obseruātiam iuramenti: ex quo iuramentum est tale qđ potest seruari sine peccato: vtputa concernens cōmodum singulorū. ⁊ hoc ideo quia in dubio non est presumendum superiorem voluisse tollere iuramentū ⁊ est vnum dictum satis mirabile vt statuto sublato remaneret iuramentū ei accessoriū. sed vide motiua pre8 dicta in glo. ¶ † Ulterius no. ex eo verbo s'm cōmuneꝫ intellectū ꝙ non valet cōsuetudo capituli etiam iurata dispod nens vt omnes de capitulo debeāt cōcordare[d] ⁊ quod aliter non valeat actus. nam talis cōsuetudo est cōtra vtilitates ecclesiarum: cum hoies sint faciles ad discordiam. viij. q. j. nec nouum. vnde sepe impedirētur vtilitates ecclesie si dispositū a maiori parte non haberet effeccum. Et ex hoc infero qđ in vniuersitatibus ecclesiasticis non valet statutum nec cōsuetudo vt due partes ad minus debeāt cōcordare: semper preualere debet dispositū a maiori parte dummodo illa pars sit sanior. ꝓ hoc facit. c. licet. in fi. s̄. de elec. 9 ⁊ vide tex. ⁊ gl. in. c. sicut. eodē titu. lib. vj. ¶ † Nota ibi: sed potius periuria censentur: vnā regulam in materia iuramēti qđ omne iuramentum tendens contra vtilitateꝫ ecclesie nō ligat sed potius cēsetur periurium. Et facit pro his rectorib⁹ secularibus qui iurant seruare statuta ciuitatis in quibus sunt aliqua cōtra libertatem ecclesiasticam ⁊ vtilitatem ⁊ vide bo. tex. in. c. j. de iureiu. lib. vj. Et facit iste tex. qđ iuramentum prelati tēdens in damnū ecclesie nō ligat etiam si per alium posset consuli ecclesie. de quo vide quod e dixi in. c. cū venissent[e]. de insti. ⁊ facit. c. peruenit. de iureiu. 10 ¶ † No. in fi. litere ꝙ temere iurās peccat mortal'r: ⁊ debet inde agere penitentiam. de qua penitentia vide tex. cū glo. xxij. q. iiij. c. qui sacramēta. ⁊ vide de effectu huius iuramenti temerarij. quod no. gl. in capitulo florētinum. lxxxv. dist. 11 ¶ In gl. in verb. rationabiliter. ibi: sed maior pars est illa. ⁊ videtur gl. velle ꝙ sanior pars sit maior. quod est contra istū tex. qui requirit maiorem ⁊ saniorem parteꝫ. vt in. c. q2 propter. de electio. dic ergo ꝙ lꝫ minor pars possit ex ratione impedire decretum maioris partis: non tamen pōt aliquid disponere nomine totius vniuersitatis nisi maior ꝑs esset priuata propter delictū suum: quia tunc potestas tof tius vniuersitatis residet in nō delinquētib⁹[f]; vt in capitulo bone. ⁊ in. c. cum nobis. eodem titulo. cum similibus. ⁊. c. 12 gratum. de postula. prelatorum. ¶ † In glo. in versi. ostensum. ibi. coram superiore. no. bene gl. ꝙ minor pars contradicens non tenetur probare coram maiori parte rōneꝫ sue ꝯtradictionis. qđ expresse volūt doc. tum quia maior pars non est iudex: tum q2 est suspecta minori parti cōtradicēti. adeat' ergo superior ipsius corporis seu vniuersitatis: vel 13 eligant' arbitri. arg. c. scđo requiris. de appel. ¶ † Et cadit

hec questio

Zacharias.

a ¶ Qđ illa maior pars sit sanior, ad de Iaco. rebuf. in l. exactores, nu. 2. ⁊ ibi in apost. cel. in ꝟsicu. maioris, partis. C. de susce. ⁊ archa. lib. x. eundem in. l. nominationē. nu. 4. de deci. eo. lib. ⁊ Anto. cors. singu. suis in ꝟbo. vniuersitas. incip. qđ fit a maiori parte.

b ¶ Uolūtatē. adde hic que posui in apostil. in rub. de arbi. edita per Lud. ro.

Sebastia. Sapi.

b ¶ Propriā volūtatē, vide Bar. ⁊ Moder. in. l. centesimis, §. fi. ff. de ꝟb. obl. cū multis accumulatis per do. Feli. in. c. canonum statuta. col. xviij. ꝟs. ⁊ si dicat' cōmittim⁹ volūtati tue. s̄. de ꝯsti.

Sebastia. Sapi.

c ¶ Consuetudinē eccl'ie. vide Alex. in cōsil. xviij. inci. visis capl'is. col. i. in. ij. vol. ⁊ in cōsi. xvj. inci. ponderatis narratis, colū. ij. in. iij. vo. Fel. in c. cum accessissent. col. vij. in glo. ij. s̄. de ꝯsti. vbi ponūt ꝙ statuentes pn̄t reuocare statutuꝫ iuratum.

d ¶ Cōcordare. adde Old. cōsi. cclix.

e ¶ Cū venissent. adde q̄ ibi posui.

f ¶ In non delinquentibus. adde quod pulchre voluit rom. peñ. col. consi. cccl[?]j.

hec questio hic tractata per doct. Nũquid ꝯdicẽs teneatur appellare. vel nũquid nolens consentire gestis per maiorez partem teneatur ꝯtradicere. Inno. multa dicit ꝛ in effectu ponit regulã ꝙ nõ teneť quis appellare: sed satis est cõtradicere: siue tracteť de ꝑiudicio suo siue tertiĩ: siue ipsius vniuersitatis. nã cũ vniuersitas procedit extraiudicialiter non transeũt hmõi gesta in rem iudi. vñ potest quis ex cõtradictione sola prosequi corã superiore vt gestum minus rõnabiliter per maiorẽ partem retractetur. arg. c. concertationi. de app. lib. vj. Aduertendũ tñ ꝙ si quis non vult cõsentire debet exꝑsse ꝯtradicere: al's inuoluiť pena ꝛ peccato sicut expresse cõsentientes. ſm Inno. qḋ est singulariter no. Ex
a hoc tñ habes ꝙ etiã in male gestis tacens[a] in vniuersitate habeť pro ꝯsentiẽte cum ex officio suo teneatur ꝯsulere. ad hoc. l. de etate. §. qui tacuit. ff. de interroga. actio. ꝛ vide qḋ dixi in. c. ij. s̃. tit. proxi. super vlti. glo. potest tñ minor pars appellare si vult: ꝛ appellatio operabiť multos effect⁹. de quibus plene dixi in. c. bone. s̃. de app. ꝛ inter ceteros operabiť ꝙ inferior a iudice ad quem est appellatũ nõ poterit de illo negotio cognoscere. arg. in. c. vt nostrũ. de app. excipit Inn. vnum casum in quo tenetur nolens cõsentire appellare scꝫ qñ eligitur per vniuersitatem ad officium publicum autoritate ꝛ vtilitate: al's habetur pro consentiente si est suppositus illi vniuersitati. vt in. l. nominationes. ꝛ in. l. hi qui. C. de app. ꝛ vide rõnem diuersitatis plene per Cyn.
14 in. d. l. hi q. ¶ † In glo. in ver. constitutum. not. ex hac gl. iuncto tex. ꝙ capitulum potest sine prelato facere statutuz intellige vt salueť glo. quando per statutũ nõ mutať status ecclesie: sed cõcernit duntaxat facta ipsius capituli: al's nõ valet statutũ sine cõsensu prelati. vide text. ꝛ ibi plene ꝑ Inno. in. c. cum consuetudinis. de consuetu. ꝛ vide bonaz glo. in. c. ij. de verb. signifi. lib. vj. ꝛ dic ꝙ etiam vniuersitas inferior non põt facere statutũ in arduis sine consensu epi propter coniunctionẽ que est inter episcopũ ꝛ ecclesiã inferiorem. ita no. voluit Inn. in. c. requisisti. in fi. de test. ꝛ in. c.
15 cum accessissent. de cõstit. ¶ † Nota secundo ꝙ in editione statuti fiendi per vniuersitatẽ omnes debent esse presentes ita per aliquos solet allegari ista glo. ꝛ mordetur ſm hunc intellectum a plerisqꝫ: quia iure nõ probatur ista specialitas
b cũ absentes nõ sint vocandi[b]: vt no: glo. in. c. ij. de testi. lib. vj. que ponit tres casus spãles in quibus absentes sunt vocandi. sed not. ꝙ ista gl. nõ loquitur ita generaliter sicut solet allegari: sed restringit se quando statutũ cõcernit preiudicium absentium: ꝛ in hoc bene not. gl. ꝙ in preiudiciuz absentiũ non possunt pñtes aliquid statuere: licet due partes sint presentes ad hoc. c. cum omnes. de cõstit. põt tamẽ saluari primus generalis intellectus gl. quando statutum cõcernit negotia multũ ardua: nam queadmodũ vocanť in illis tribus casib⁹ exceptis propter grauitatẽ preiudicij ita dicendũ in omnib⁹ casibus cõsimilibus ꝛ grauioribus: nã cum illi tres excepti casus non sunt odiosi: sed fauorabiles debẽt extẽdi ex idẽtitate rationis. pro hoc vide. tex. not. in. c. cum dilecta. de confir. vti. vbi casus exceptus a regula extenditur ad alium casum habẽtem idẽtitatem rationis. Et idem voluit gl. no. iuris ciuilis in. l. j. C. de condi. indeb. ꝛ hoc est semꝑ no. pro extensione illius glosse. c. ij. vt facias regulã no. ꝙ in casibus multũ arduis debẽt vocari absentes. qḋ sentit Inno. in. c. ij. de noui ope. nuntia. ꝛ do. Ant. hic. Sed no. istum tex. ꝛ illam glo. qui non solet ad hoc alle
16 gari. ¶ † Tertio no. ex hac gl. ꝙ regulariter i negotijs vniuersitatis ad minus debẽt esse presentes due partes. Circa quod instant hic doc. nam aliqui antiqui requirunt solum maiorem partem per istum tex. ꝛ per. l. qḋ maior. ff. ad munici. sed Jo. and. inheret gl. ꝛ dicit ꝙ nõ vocandi non computantur in numero duarũ partium. de quo vide in clem. qḋ circa. de elec. dic clarius ꝛ latius ꝙ ad validitatẽ actus ad minus due partes vocãdorũ debẽt esse presentes: ita intelligi debet. l. nulli. ꝛ. l. plane. ff. qḋ cuiusqꝫ vni. no. ꝛ ex illis duabus partibus opꝫ necessario maiorẽ partẽ consentire: ita itellige istũ tex. ꝛ. d. l. qḋ maior. ex quo no. nõ esse necesse ad validitatem actus qḋ maior pars hoĩm de vniuersitate ꝯsentiat sꝫ sufficit maior pars hoꝝ q sunt in vniuersitate dũmodo ꝑsentes cõstituant duas partes. nam due partes representãt totam vniuersitatem: vt in dictis iuribus. ꝛ in l. iij. C. de decre. ab ordi. faciẽ. Dico tamen qḋ si aliquis de vniuersitate fuerit contemptus potest prosequendo cõtemptum facere actum retractari: quia plus obest cõtemptus vnius ꝙ̃ cõtradictio multorum. in. c. quod sicut. ꝛ. c. bone. de elec. ꝛ vide circa hoc quod dixi plene in. c. cuz nobis. ꝛ in c. in causis. de electio. ¶ In gl. fi. ibi: restringenda sunt ad

17 hoc vide tex. in. c. j. de iureiu. lib. vj. ¶ † Et in fin. gl. not. qḋ temere iurãtes sunt periuri. sed dic qḋ improprie sunt periuri: vnde propter hoc non priuãtur beneficijs: ꝛ vide de his vltimis vbi. s̃. remis.

1 ☞ Interdicere ecclesiam. nõ spectat ad canonicos: sed ad episcopum cum capitulo. 3. 7.
2 Vox vnius ex collegiatis potest esse potentior vel ponderosior ratione maioris sciẽtie: vel dignitatis: vel temporis receptionis.
Canonici siue collegia dicuntur maiores vel minimi respectu scientie vel dignitatis: vel temporis receptionis.
3 Capitulum non habet iurisditionem in singulares canonicos nisi prescripserit.
Capitulum debet congregari ab antiquiore canonico.
Eṗs habet totam iurisditionem quã explicare debet quandoqꝫ cum consilio quandoqꝫ cum consensu capituli.
Papa habet cardinales coadiutores: sine quibus nõ explicat ardua vel non condit legem vniuersalem super statu orbis licet penes ipsum sit commoda iurisditio.
4 Delictũ vnius non debet alteri nocere intellige vt. j. nu. 9.
5 Delictum non debet iudicari nec seuerius nec mitius ꝙ̃ eius qualitas exposcat.
6 Pronomen meus: tuus: denotant dñium licet large sumẽdo denotant ius quod quis habet in re.
Presbyter parochialis habet iurisditionẽ in parochianos in foro penitentie: non autem foro contentioso.
Presbyter parochialis non põt neqꝫ excõicare parochianos iure proprio: nec ecclesiam suam interdicere.
Presbyter parochialis põt ex cã cessare a diuinis: si parochianus nõ soluit decimas: vel alias oblationes solitas.
Ius excõicandi non potest prescribi a nõ habente aliquã iurisditionem vel prerogatiuam: prout est capitulum: prepositus vel archidiaconus.
8 Ecclesia quo casu potest interdici pro delicto vnius: nam regulariter non potest.
10 Interdictum latum cõtra aliquam ecclesiam ab habente ptatem interdicendi an debeat obseruari ab epõ loci.

1 Quesiuit. ¶ † Canonic⁹ nõ interdicit ecclesiã: sed hoc facere dꝫ episcopus cũ capitulo. hoc dicit. ꝛ secunda pars ibi fraternitati. ¶ Casus literalis. in ecclesia claromontaneñ. obseruabatur vt si aliquis parochianus pẽsionẽ debitã ecclesie nõ solueret: vt clericus aliquis delinqueret aliquis de canonicis etiam minimus interdicebat ecclesiam sine cõsensu capituli ꝛ aliorum canonicoruz: quesiuit episcopus an hoc fieri deberet. Respondet papa qḋ interdictum in aliqua ecclesia positum sine consensu episcopi ꝛ fratrum suorũ per aliquem de canonicis obseruari non debet nec sustineri vt ab alijs obserueť sed si aliqs deliquerit ipse puniatur. quia peccata suos autores tenere debẽt: nec debet vlteri⁹ protrahi pena ꝙ̃ delictum fuerit in commit
2 tente repertum. Bernard. ¶ † Nota primo ibi: ex canonicis etiam minimus. ꝙ canonicorũ quidam dicuntur minimi ꝛ per cõsequẽs quidam maiores seu maximi. ꝛ possunt dici minimi respectu defectus scientie vel respectu dignitatis vel respectu ordinis seu tẽporis receptionis. ꝛ hoc facit pro no. in. c. ecclesia. el. ij. s̃. de elec. Nam licet oẽs sint canonici tamẽ ex predictis vox vnius est potentior ꝛ pondero
3 sior: vt in. c. dudum. el. j. de ele. ¶ † Nota scdo quod particulares canonici ꝛ etiã totum capitulum non possunt sine epõ subijcere ecclesiã interdicto: nec etiã inducere cessationem a diuinis: nisi aliud habeat ꝯsuetudo respectu capituli: vt in. c. si canonici. de offi. ordi. lib. vj. ꝛ in. c. irrefragabili. in. §. excessus. s̃. eo. ti. nam capitulũ ex eo ꝙ non habet iurisditionẽ in singulares canonicos licite potest illam prescribere: vt in. d. §. excessus. ꝛ vide no. dictum Innocẽ. in. c. j. de maio. ꝛ obe. vbi tamen non põt mulctare non venientes: licet reddat eos ꝯtumaces dicit ꝙ lꝫ antiquior canonic⁹ ha
c beat cõgregare capitulũ[c] respectu vocis dande. quod not. tota ergo iurisditio est in epõ. explicatur tamen cũ capitulo qñqꝫ habito ꝯsilio: quandoqꝫ cõsensu iuxta ea que dixi in. c. innotuit. s̃. ti. proxi. Idẽ dicim⁹ in cardinalibus vt iurisditio sit penes papã. sed cardinales dicunt assistere pape ꝛ coadiutores in officio nec ardua explicat papa sine cardinalibus. pro quo vide tex. in. c. per venerabilez. qui fi. sint legi. ꝛ in. c. fundamẽta. de ele. li. vj. vide Jo. mo. i. c. sup
d eo. de here. li. vj. ꝛ quod no. Arch. post Lau. xv. qõ. j. sunt qdam. vbi ponit mirabile dictum ꝙ papa[d] non põt condere legẽ vniuersalem sine cardinalibus sup statu orbis: sed
4 vide quod plene dixi in iuribus preallē. ¶ † Nota ibi cum

Sebastia. Sapi.
a ¶ Tacens. Hoc dictũ sequitur. d. Abb. in. c. ij. j. de loca. ꝛ. c. dilectus. ij. j. de simo. ꝛ i. c. ij. s̃. tit. pxi. ꝛ dõ. Alex. in. l. que dotis. ff. sol. mat.
b ¶ Nõ sint vocãdi. Adde vidẽdũ Cal. consil. iiij. hic e. ti. vbi dꝫ discrepare a dictis Abbatis hic.
Zacharias.
¶ Adḋ Ja. reb. in. l. fi. nu. 2. ꝛ ibi i apo. celsi. ad eũ in vers. absentes. C. de li. x.
c ¶ Capitulũ. adde quis debeat congregare capl'm. d. Car. consi. cl.
Sebastia. Sapi.
d ¶ Qr papa. Vide Feli. in rub. de cõstitutio. colũ. j. Jas. in. l. plꝫ. C. de sa. san. ec. ꝛ latius posui supra. i pluribus locis.

peccatā suos autores ⁊c.nā quotidie allegaẗ:⁊ ī effectu ponit regulā ꝙ pro delicto vnius nō debet regulariter alius puniri.de quo tñ vide gl.no.i.q.iiij.in summa.⁊.xxiij.q.iij. 5 in summa. ℭ †Ultimo no.aliā regulā in fi.litere ꝙ delictū nō est seuerius iudicādū ꝙ̄ exposcat criminis qualitas. dic ꝙ nec etiā remissius.xxiiij.q.i.non afferamus.⁊ bo.tex.in.l. respiciendū.ff.de pe. ℭ Ulterius pōt notari ꝙ superior nō debet pati vt gestum a nō iudice obseruetur per subditos suos.ad hoc qd legiẗ ⁊ no.maxime per Inno.in.c.olim.el 6 iij.de rest.spolia. ℭ †In gl.i.ibi:id est tue iurisditioni subiect ā.gl.hanc expositionem forte facit metu cōtrarij:q2 ecclesia nō dicitur esse in dominio alicuius:quēadmoduz cetere res sacre vel religiose.l.intātū.ff.de rerū diui.⁊.s̄.de p̄ben.c.ratio.⁊ istud pronomen tuum:denotat dn̄ium.viij.di.quo iure,⁊.l.quintus.ff.de aur.⁊ arg.leg.voluit ergo gl. ꝙ ecclesia non diciẗ esse prelati licet sit subiecta iurisditioni prelati:sed dic ꝙ licet expositio glo.procedat capiēdo stricte illud pronomen tuum[a]:tamē large pōt prelatus dicere ecclesiam esse ratione iuris qd habet in ea.vt est tex.in ca.si tibi absenti.de preben.lib.vj.facit.l.qui tabernas.de ꝯhen.empt.facit qd no.Inno.in.c.examinata.de iudi.no.tamē gl.proprio modo loquendi.tamen sustinetur libell⁹ ⁊ que 7 libet scriptura in qua p̄lat⁹ asserit ecclesiā esse suā. ℭ †In ea.gl.ibi:habet episcopale.vult ergo gl.ꝙ canonicus pōt quandoq3 habere ius episcopale in ecclesia.sed nō declarat seipsa3: intelligit qñ canonicus[b] habet ecclesiā parochialem annexā prebende;tunc enim cū habeat parochianos subditos potest ex causa ecclesiam subijcere interdicto.na3 hoc pertinet ad curā.alle,ca.dudū,el.ij,de electio.⁊ ita cum hoc dicto trāseunt doc.sed non credo ꝙ proprie capiendo interdictū presbyter parochialis possit subijcere ecclesiam interdicto:quia hoc est iurisditionis:⁊ l3 rector ecclesie habeat iurisditionē in foro penitentie:non tñ in foro contentioso:sed forte gl.vult sequi opi,quorūdā qui tenuerūt in.c. si sacerdos,de offi,or.ꝙ rector parochie pōt excōicare parochianos,⁊ sic pari rōne interdicere ecclesiā.Ego non puto aliqd istorū dictorū verum,⁊ vide qd dixi in.d.c.si sacerdos.⁊ plene in repe.c,si quis cōtra clericū.de fo.cōpe.credo tamen ꝙ ex causa posset cessare a diuinis.puta si parochianus non vellet sibi soluere decimas[c] seu oblationes al's debitas.vide quod no.de conse.dist.j.omnis christianus.⁊,c. ex parte,de resti.spo,Secūdo potest gl.intelligi ꝙ canonicus pōt habere ius episcopale scilicet rōne prescriptionis. dicit tamē Inn.ꝙ licet ꝯsuetudo vel prescriptio possit dare canonico iurisditionem ⁊ per cōsequens potestatem interdicēdi ecclesiam:vt in.c.cum cōtingat.de foro cōpe.non tamen pōt sine iurisditione dare potestatē canonico interdicendi ecclesiā:cū quis sine iurisditione non habeat subditos irrationabile esset ꝙ posset ecclesiam subijcere interdicto qd no.quia idē est dicendū in potestate excommunicādi vt sine iurisditione nō possit prescribi potestas excōmunicandi vel sine aliqua prerogatiua in alios:sed habēs dignitatez vel prerogatiuā in aliquos vt est capitulū:archidiaconus:vel prepositus:bñ pōt prescribere ptātem excōmunicādi[d],vt no.in.d.c.cum ꝯtingat,⁊ vide,Io.and.in.c. 8 auaritie,de elec.li.vj.i nouel. ℭ †Et in fi.gl.aduerte q2 gl. videẗ sibi cōtradicere.nā in prima parte sentit ꝙ pro delicto vnius possit ecclesia subijci interdicto.sed in scd̄a parte sentit cōtrarīū nisi delinquēs sit dn̄s terre.Et credo ꝙ gl. voluit hic cōtradicere opin.Lau.qui tenuit primā partē.⁊ quā̄ꝙ doc.transeant:tñ iste tex.pōt adduci pro ⁊ cōtra.nā quatenus litera improbat interdictum positum sine ꝯsensu episcopi ⁊ capituli videẗ approbare ꝙ si interuenisset cōsensus istorū interdictum tenuisset:licet pro delicto vnius tantū.Sed in ver.sed ⁊ si quis.sentit contrarium du3 dicit peccata debere tenere suos autores.puto ꝙ ꝓ graui delicto de quo nō potest leuiter haberi satisfactio potest ecclesia subijci interdicto vt superior inducaẗ ad iustitiā faciendam,ad hoc.c.ex parte.el.j.de verbo.signifi.⁊.c.dilectus, de appel.⁊,c.si canonici.prealleg.honestius tñ esset potius cessare a diuinis ꝙ̄ ponere interdictu3 scilicet pro leui causa vel quando potest haberi alia via satisfactio : procedat 9 vltimum dictum glo. ℭ †In gloss.in verb.deliquerit,ibi: in pena spirituali.hoc nō est indistincte verum:sed proceditur quo ad penam eternā : de qua intelligiẗ illa autoritas euangelica.Filius nō portabit iniquitatez patris ⁊c,⁊ idē in excōmunicatione.nam non fertur nisi propter cōtumaciam propriam:quia excommunicatio separat a deo:vnde nisi quis separet se a deo propter proprium peccatum non potest separari ab alio etiā a papa:vt in capi.cum eterni.

a ℭ Pronomē tuū. Adde Fede.cōsi. cclxxix.
Zacharias.
ℭ Adđ istū in.c. pro illor.nu.2.⁊ quod ibi posui in aposti.ad eum.in ver. pōt cōpetere dn̄ium.s̄.de p̄bē.
Sebasti. Sapia.
b ℭ Qñ canonic⁹. Qd canonic⁹ possit esse ep̄s qñ canonicat⁹ annectitur dignitati ep̄ali:tenet Feli.in.c. ex literis.in prin. s̄.de proba.
c ℭ Soluere decimas.adde qd voluit Lap.allega. lxviij.in pe.colū.
d ℭ Ptātem excōicādi. Adđ do.de Rot.deci.cccxvj. de rescr.in nouis vbi late de hoc.
Zacharias.
ℭ Adde qd not. in apostil.ad istū in lec.Ant.de bu, in.c.Archidiaconus.in apostil.in ꝟ.ptās excōicādi, s̄.de off.c.archid.
e ℭ Extraneo.adde do.de Ro.deci.ccxl.de rescript. antiquis.
Sebasti. Sapia.
f ℭ Qd pr̄. Uide Abb. in.c.fi.s̄.de instit.vbi dicit ꝙ hn̄s ius cōferēdi pōt filio suo al's idoneo cōferre.et subijcit ꝙ non d3 affectu carnalitatis moueri.

de re iud.lib.vj.⁊ in.c.a nobis.de senten.excom.sed in interdicto licet sit pena spiritualis quādoq3 punitur vnus pro alio.vt in.c.non est.de spōsa.Et est ratio quia illa pena nō afficit animam:sed tantum priuat corpus.de quo vide gl. 10 quā superius alleg. ℭ †Hic etiam doc.querunt.Nunquid episcopus teneatur seruare interdictum latum ab habente al's potestatem.Et in effectu dicunt ꝙ sic:si est sp̄ale id est respectu certe ecclesie.pro hoc tex.in.c.dilectus.de appel.et vide ad hoc latius per Io.and.in.c.fi.de senten.excō.libr. vj.in generali secus propter.c.qd nonnullis.de priuile.vbi ponitur speciale priuilegium episcoporum respectu interdicti generalis.⁊ de generali interdicto intelligit Ioan.an. in.c.fi.de senten.excom.li.vj.quod no.⁊ in hoc dic plenius vt ibi no.

1 ☞ Ordinamenta ecclesie non potest ille cuius interest impedire.
2 Pater pro filio ⁊ etiam quilibet extraneus pro alio potest impetrare literas ad beneficia.
Habens ius presentādi pōt presentare filium al's idoneū.
3 Cōsuetudo vt electores eligant vnū certum non valet:papa vero potest hoc facere vt eligatur vnus certus.
4 Inuestitura beneficij potest fieri per annuli immissionem.
5 Renūtiare quis videtur iuri quod habet in aliqua dignitate qñ exhibet reuerentiam alicui in eadem intruso tanꝙ̄ legitime constituto.8.9.
6 Appellatione non potest repelli ille cuius non interest.
7 Possessio quo casu acquiritur sine actu corporali . vide remissiue.
9 Reuerentia seu obediētia prestita alicui intruso in aliqua dignitate:non facit illum legitime esse in dicta dignitate.
Clericus nō pōt renuntiare beneficio suo neq3 tacite neq3 expresse sine licentia sui superioris.11.
Limitatio ad.c.admonet.de renuntia.
Renuntiatio primi beneficij inducitur per acceptationem secundi:potest tamen superior ipsum reuocare ad primum beneficium.
Renūtiatio beneficij tacite facta potest tacite per superiorem acceptari.

Ex ore sedentis.

1 †Cōmunis ordinatio ecclesie per cōtradictionem ⁊ appellationem eius cuius nō interest impediri nō debet.h.d.quo ad tit.in prima parte ponitur factu3.in secunda decisio.ibi:quia vero. ℭ Casus literalis.Pater cuiusdā canonici Augustē.B. nomine accedēs ad dn̄m papam impetrauit ab eo literas ad decanū ⁊ capitulū Augusteñ.qbus decano ⁊ capitulo mandabatur vt dictū.B.filium suum intra spatium vni⁹ mēsis eligerent ⁊ assumerēt in prepositum ⁊ in signū inuestiture sibi annulum aureu3 destinauit executoribus super hoc deputatis:executores capitulū monuerūt vt mādatu3 apostolicū adimpleret.capl'm licet literas recepisset audito ꝙ cū.E.quoniā prepositus ipsor̄ esset electus ⁊ confirmatus in episcopū Brixieñ.intra terminum in quo debebant executoribus rñdere.H.tunc eorum decanū in prepositum elegerūt cui dictus.B.reuerentiā exhibuit tanꝙ̄ preposito tandē ille.H.mortu⁹ fuit.eo mortuo capitulū statim elegit in prepositū istū cui papa scribit dicto.B.appellāte prius ne ad aliquam electionem procederēt cum ad ipsum dicta prepositura spectaret:⁊ sic orta fuit ꝯtrouersia inter ipsum B.⁊ istum prepositū.delata fuit causa ad Celestinū papā corā quo plura obiecta fuerunt contra istum.B.ita ꝙ Celestin⁹ cassauit inuestiturā de ipso.B.ad vltimū delata est iterū causa ista ad do.papam Inno.coram quo ista ⁊ alia allegata fuerūt.Papa vero ita super hoc duxit statuēdū: q2 constitit ei ꝙ prefatus.B.non fuit inuestitus de dicta prepositura quāuis mandatum fuisset vt de ea inuestireẗ: ⁊ si etiā inuestit⁹ fuisset illa inuestitura cassata fuit ꝑ Celestinū:⁊ si etiā cassata nō fuisset tñ per hoc ꝙ dicto.H.reuerentiā exhibuit tanꝙ̄ preposito iuri suo renuntiasse videẗ. papa considerans qd ipse.B.appellare non poterat vt ꝑ appel.ipsi⁹ ordinationē ecclesie impediret ⁊ intelligens ꝙ a maiori parte capituli electus fuit iste in prepositū electionē autoritate apostolica cōfirmauit prefato.B.super prepositura silentiū imponens.Bernar. ℭ †Nota primo ibi: 2 pater eiusdem.qd pater potest pro filio impetrare literas ad bn̄ficium sine mādato.⁊ idem dic in quolibet extraneo[e] vt in gl.no,in.c.ad aures.⁊.c.nonnulli.de rescript.sic dicimus ꝙ pater[f] habens ius patronatus in ecclesia pōt presentare filium alias idoneum:vt dicit glo.not.que communiter tenetur:vt ibi ꝑ Inno.in.c.quia clerici,de iurepatro.

Secundo

3 ¶ ¶ † Secūdo no.ibi:spatiū mēsis.ꝙ ex mādato pape potest tempus ad eligēdū prefixū arctari:ꝛ ptās restringi ad electionē vnius tm̄.vnde potest papa ꝙ non valet efficere cōsuetudo:nā nō pōt induci cōsuetudo vt electores eligāt certum:qꝛ tollitur libertas eligendi.vt in cap.cum terra.de elec.ꝛ tn̄ mandatum pape valet nec minus dicitur electio.

4 ¶ † Tertio not.pro ꝯsuetudine q̄ seruat̄ in inuestitura beneficij : pōt em̄ fieri per immissionē annuli[a] : ꝛ forte ob hoc emanauit ꝯsuetudo vt in doctoratu detur annul⁹ nouello doctori in signum scꝫ inuestiture scie:ꝛ solet allegari in sermonibus.hic tn̄ nō fuit datus annul⁹:sed missus.forte em̄

5 erat tūc cōsuetudo vt mitteret̄ ꝓ inuestiēdo. ¶ † Quarto no.ibi:reuerentiā exhibuit.ꝛ tene menti semper istū text.qꝛ est valde singularis ꝙ si pretēdēs hr̄e ius in aliqua dignitate vel offō exhibet reuerētiā intruso tanꝙ legitime cōstituto in illa dignitate vel officio:videt̄ tacite renūtiare iuri suo:ꝛ iō cauti ꝓcuratores in libello:ꝛ alijs scripturis nūꝙ

6 dicūt illū esse p̄latū:sed ꝙ asserit se p̄latū. ¶ † Ultimo no.ꝙ non valet eius appellatio cuius nō interest.concor.c.cum

7 inter.de elec.ꝛ.ii.q.vi.nō solent.vbi de hoc. ¶ † In gl.sup ver.ꝛ si mandatū.ibi:nō efficit̄ quis possessor.dic ꝙ hic nō interuenit inuestitura.vt patet i litera.Et an ꝛ quādo sine actu corporali acqrat̄ possessio.ibi dixi.ꝛ in autoritate.de

8 insti.ꝛ ꝑ Io.and.in.c.trāsmissum.de elec. ¶ † Et in fi.glo. aduerte:qꝛ hic est fortior casus q̄ in.c.dilectus.quia papa dedit hic executorem.vn̄ de materia dic vt in.c.si soli.ꝛ.c.si capitulo.de cōces.preben.lib.vi.ꝛ presupposito ꝙ prepositura fuisset affecta pro isto beneficio nihilominus renūtiauit ipse iuri suo exhibēdo reuerentiā aduersario tanꝙ pre-

9 posito. ¶ † In gl.penul.ibi:herennius.§.vlt.Glo.pro cōtrarijs allegat illā.l.ꝛ.c.dilecto.de prebē.que parū faciunt. nā in.l.herēnius.solum dicitur ꝙ perceptio salarij nō facit quē decurionē:sed electio legitima.Sed tu dic ꝙ reuerētia exhibita intruso nō facit illum prelatū:sed pōderatur quo ad excludēdum istum beneficiatū.c.dilecto.etiam non obs. qꝛ non poterat expresse ibi episcopus cōsentire vt duo ha-

10 berent vnam prebendā:ita nec tacite. ¶ † In eadē glo.ibi licet expresse nō valeret.Nota mirabilem gl.ꝙ potest quis tacite renuntiare bn̄ficio suo sine licentia superioris:nō autem expresse:sed hoc dictum salua reuerentia gloss.non est verum:quia regulariter plus operatur cōsensus expressus q̄ tacitus:cū ille sit fortior.vt in regula is qui tacet.libr.vi. ꝛ no.in.c.dilecti.de foro cōpe.ꝛ pro hoc quod no.Do.in.c. de multa.de preben.vbi dicunt ꝙ licet tacite inducatur renuntiatio primi beneficij per acceptationem secundi tamē superior primi pōt reuocare illum ad primum beneficium: quia non potuit sine ꝯsensu suo remittere beneficium.Ad istum tex.dicūt quidam ꝙ loquitur de iure ad rem cui potest renuntiari sine consensu superioris.Hec sol.est vera in se:ꝛ probatur in clemē.gratie.de rescr.sed non est bona ad istum tex.quia tex.hic dicit ꝙ etiā si fuisset inuestitus : ꝛ sic habuisset ius in re:tamē illi iuri renuntiauit exhibendo illi reuerētiam.ꝛ ideo potest solui contrarium aliter.ꝙ quēadmodū sufficit tacitus consensus renūtiantis : vt hic.quod est notabile.ita sufficit tacitus cōsensus superioris in acceptando renuntiationē.vnde ex quo superior non contradixit videt̄ tacite acceptasse.ꝛ sic potest intelligi iste text.ꝛ in hoc ponit dictū notabile iste tex.ꝛ limita illud.c.admo-

11 net.ꝛ in.c.quod in dubijs.de renunt. ¶ † Sed cōtra istum tex.opp.nam per electionem ꝛ confirmationem ad episcopatum nō vacauit prepositura.vt in ca.cum in cunctis.de elec.ergo alio respectu non valuit electio.Solu.dicit Host. ꝙ forte ille electus renūtiauit preposituretantū.Nunquid autem sufficiat eius cōsensus sine renuntiatione.dicit ꝙ si ꝯsensit collatori valet:quia videtur tacite renuntiasse.ꝛ sic potest intelligi secundum eum.c.quia beneficium.de reg.libro sexto.sed si cōsensit solum electoribus nō valet electio: quia nō potest renuntiare beneficio in manibus electorum dūtaxat sed requiritur cōsensus superioris qui habet confirmare:vt in dicto.c.admonet.Ego dicerem quo ad casum huius.c.sufficere quod fiat in manibus electorum:qꝛ in fauorem electi duntaxat est introductum vt non vacent bn̄ficia sua ante consecrationem.vt in.c.cū in cunctis.de elec. huic autem fauori potest renuntiari.argumē.in.c.ad apostolicam.de regula.

1 Prelatus cum maiori parte capituli potest statuere vt quilibet teneatur contribuere pro necessarijs impensis ecclesie etiam aliquibus contradicentibus.2.

3 Scholaris pauper potest sustentari de communibus redditibus alicuius ecclesie.

4 Maior pars non potest disponere super rebus spectantib⁹ ad oēs vt singulos:si illi non habent iure proprio : ꝛ illud quod disponitur est distribuendum in pios vsus alias secus.5.7.

6 Uniuersitas vbicunqꝫ est obligata nec habet vnde satisfaciat potest singulis de vniuersitate imponi collecta vt habeat vnde soluat.7.

7 Collecta an imponatur secundum quantitatem patrimonij an pro capite.

Ep̄s potest cōpellere canonicos ad distribuendos superfluos redditus ad necessariam fabricam ecclesie.

b 1 **Ex parte.** [b] ¶ Prelatus cū maiori parte capituli cōtradicēte minori statuere potest ꝙ ad necessariā reparationem fabrice quilibet canonicus cōferre teneatur.h.d. Cōmunis diuisio.secunda ibi statuimus. ¶ Casus lrālis. Archiep̄s Rothomagē.ecclesie:cū fabrica eccl'ie sue restauratione indigeret habuit tractatū cū fratribus suis vt qlibet eorū cū ipso archiep̄o aliquam portionē reddituū suorū tam pio ꝛ necessario operi deputaret:qđ ipsi facere noluerunt:vn̄ ipse significauit hoc dn̄o pape.sup hoc statuit papa vt si aliqui ꝯtradixerint statutis ipsius archiepiscopi ꝛ maioris partis capituli sanioris obtineat sn̄ia plurimorum.Ber. ¶ Nota primo ibi:tractatū ꝙ ad esse tractatus necessario nō ꝯcurrit consensus deliberatus ꝛ facit pro his q̄ dixi in.c.tua.s̄.ti.i.hic enim ep̄s ꝛ canonici habuerūt

2 tractatū de hac re.non tn̄ aliquid deliberauerunt. ¶ † Secundo nota ꝙ ad opus piū pōt ep̄s cū maiori parte capituli obligare certam partem reddituum canonicorum: licet pars minor cōtradicat.Et facit tex.iste in argu.vt episcopus maior pars capituli possit statuere vt qsqꝫ debeat conferre ad subuentionē scholaris pauperis docilis existentis

3 in studio.facit etiā in arg.c.super spe.i̅.de magi. ¶ † Tertio nota ibi:maioris ꝛ sanioris ꝛc.qđ non sufficit ad validitatem statuti qđ ep̄s habeat secum aliquos ex canonicis: sed debet ad minus secū habere maiorem partem ꝛ sanio-

4 rē. ¶ † Nota quarto tex.valde no.ꝛ quasi singularē in materia sua qđ super redditibus pertinētibus ad canonicos vt ad singulos valet statutū a maiori pte.ꝯtra hoc opponit.de.l.per fundū.ff.de serui.rusti.predio.Item de regula in re cōi.de reg.iur.lib.vi.vbi patet qđ in re etiam communi plurib⁹ vt singularis vnus sol⁹ pōt impedire dispositionem maioris partis circa ipsam rem:nā vt dicitur in.l.per fundū.ff.de ser.rust.pred.si tu ꝛ ego habemus fundum cōmunem:non potes cōstituere alicui seruitutē in fundo nisi ego cōsentiam:nec sufficit maior pars si plures essemus domini:forti⁹ ergo in casu huius.c.nō debuit sufficere maior pars:cum redditus canonicorum essent separati ꝛ quilibet singulariter cognosceret fructus suos.Sol.metu ꝯtrarij vt arbitror dixit Uinc.qđ hoc processit ex approbatione pape:alias procederet cōtrariū:sed secundum hanc opi. Uinc.de nihilo seruiret,hodie hec decre.vnde frustra fuisset posita in hoc volumine contra id qđ habetur.s̄.in proemio.In hoc Inn.dat aliam solutionem valde not.dicēs cōtrarium procedere quādo redditus pertinerēt etiam ad singulos iure proprio:sed hic pertinebāt iure eccl'ie.nā redditus canonici sunt ecclesie:lꝫ deputētur singulariter ꝓ eorū sustentatione.Et ex hoc dicto habes plura not. ¶ Primo nota qđ regula cōmunis qua cauetur quod dispositum a minori parte vniuersitatis debet preualere:habet locum nō solū quando maior pars disponit de bonis collegij : vt in.c.i.s̄.eo.ti.sed etiam cum disponit de bonis spectātibus ad singulos iure tamen collegij.iste tamen tex.loquitur cū decretum sit pro opere pio ꝛ necessario.vnde crederem ꝙ si hoc vltimo casu vellet maior pars disponere cessante necessitate vel vtilitate collegij seu pia ꝛ necessaria causa:qđ maior pars nō posset disponere in preiudiciū minoris partis pro quo vide gl.nota.in cap.cum omnes.de constitutio.in glo.i.in fin.ꝛ qđ not.Io.an.in regula quod omnes tangit lib.vi.in mercu.vnde dicerem qđ maior pars collegij non posset facere gratiam alicui cōtradicente minori parte de redditibus qui proueniūt ad singulos iure collegij vt optime facit iste textus dū fundat se super causa pia ꝛ necessaria.quod bene no.quia multi transeunt simpliciter cum regula generali qđ maior pars facit.sed illa regula vt predi-

5 xi hꝫ locum in casu predicto. ¶ † Scđo nota ex dictis Inno.qđ maior ꝑs vniuersitatis nō pōt obligare bona spectātia ad maiorem partem etiam pro opere pio ꝛ necessario ex quo bona illa ꝑtinent ad illos iure proprio ꝛ nō iure collegij.Rō manifesta est:qꝛ maior pars collegij nō habet

Zacharias.

a ¶ Permissionem annuli. adde qđ notaui in apo.ad istū in.c.cū inter nu.5.i apo.in ꝟs. fuerat inuestitus s̄.de renun. Ant.Fran.

¶ Inuestitura. qbus ꝟbis fiat ꝛ quā forma ꝛ quibus modis vide per gl.ꝛ bal.in.c. i.in.§.si.per quos fiat inuesti.ꝛ in.c. i.quid sit inuesti. in vsi.feu.ꝛ adde qđ facta ꝑ annulum de re vēdita vel donata opat̄ licentiā occupandi ipsam rē ꝓpria autoritate vt per Inno.i.c.ij.de re ꝯsue.ꝛ tenet bal. in.l.i.§.fi.C.de re. ꝑmu.ꝛ in rubr.C. de ꝯtrah.emp.in xvij.q.ꝛ vide alexā.in.l.iij.ꝛ in.l.si ex stipulatione.ff. de acqr.pos.ꝛ hr̄ in.c.per tuas.de dona.ꝛ ꝑ Io.an. in.c.commissa.de elec.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Ex parte.vid quid per istū text. pulchre cōsulunt Cal.in cōsil.vi.in ti.de his que fiūt a prela.refert Feli.in.c.cū dilecta. in penult.colū.s̄. de rescrip.

a ¶ Tota vniuersitas. Adde qđ voluit Cal.consi. iiij.hoc tit.⁊ quis possit imponere collectā an imponatur habito respectu ad bona vel ad personas. vide Alex.consil. lxviij.ij.lib. Ber. Anto.Fran.

b ¶ Collectā circa hoc qđ dr de collecta.dicas ꝙ dꝫ imponi ſm facultates patrimonij cuiuſcūqꝫ nō aūt equalr: qꝛ dꝫ pl⁹ ſoluere diues quā paup.vt p bal.⁊ Imo.in.l. coheredi.in.§.coheres. ff.de vul.⁊ pu.⁊ p bar.poſt gl.in vſ. inopes.in.l.j.C.đ apo.pu,li.x.⁊ in.l. ne qđ.in.iij.col.ff. de incē.rui.⁊nau, ⁊ in.l.p bieniū.C. de immu.ne.ꝯce. li.x.⁊ in.l.idictiones.C.de anno.⁊ tri. eo. lib.⁊ vide bal.i.l.etiā.in pe. colū.C.de exe.rei iudic.vbi dicit ꝙ paup nō teneť ad collectā qñ dictiz victū ꝗritat.⁊ dicit etiā ꝙ dꝫ eſtimū diminui dimiputis facultatib⁹ ⁊ ex qb⁹ cauſis ⁊ qualr imponať, vide q̄ habenť in l. nulli.ff.qđ cuiuſqꝫ vniuer.no. vbi per Bal.Ange.⁊ Fede.

Sebaſti. Sapia.

c ¶ Seđm Abb, vide Abb.in.c,cū olim.col.pe.S.de cā poſſ.⁊ ꝓprie.⁊ an ex clandeſtino fcō oriať ſiniſtra ſuſpicio.viđ Ab. diſtinguētē in.c. ſane.j.đ cele.miſ. Feli.in.c.cū qdā. colū.iij. ver.ſexta declaratio.S.đ iurem.⁊ Iaſ.in.§. ſeqnēs.j.ex maleſ.ins,colū.iij.inſtitu,de actio.vbi late qñ qs magis delinquat an ſi facit actum claz an vero palam.

Sebaſti, Sapia.

d ¶ Occaſio.Vide moder.in rub, C. qui amit. ⁊ ibi And.ſicu.ī repet. colū.v.⁊ Felin.in d.c, ſolite.col.y.S. de maio,⁊ obe.

iuriſditionē in minorem partē:⁊ ideo nō pōt per ſtatutum ſuū obligare pſonas minoris partis vel eorū patrimoniū. vide Inn.qui hoc apertius voluit in.c.ex parte.S.de ꝯſue. ⁊ gl.iuris ciuilis.in.l.ij.C.que ſit longa cōſuetudo.aliud eſt quando maior pars diſponit ſuper bonis collegij:quia cū maior pars cēſeať tota vniuerſitas[a] vt.S.videť diſpoſuiſſe de reb⁹ proprijs cū bona collegij ſint ꝓpria ipſi⁹ corporis ficti ⁊ nō ſingulorū de collegio.xij.queſ.ij.qui manumittiť. 6 ¶ † Dicēdū tñ ꝙ vbi obligata eſſet vniuerſitas ⁊ non hꝫ vñ ſatiſfiat de bonis cōibus:quia tunc poſſet ſingulis imponere collectam[b] ⁊ ad hoc poſſunt cogi per ſuperiorem vt habeāt vñ ſoluāt.ſic intellige gl.in.l.j.ff.qđ cuiuſqꝫ vni,no. 7 ¶ † Et de mō imponēdi collectā ſingulis vtrū dꝫ imponi ſm quantitatē patrimonij an pro capite.i.vt quiſqꝫ equaliter cōtribuat nō habito reſpectu ad vires patrimonij.vide qđ no. Inn.in.c.graue.de ſen.excō.lati⁹ p Bar.in.l.iiij. §.actor.ff.de re iud.d.An,referēdo pri⁹ alleg.dictū Inno. đt ꝙ maior pars potuit hoc diſponere muita minori ꝑte qꝛ ad vſum deſtinatū diſponebat ſeu deputabat illas portiones ſingulorū reddituū.nā cū bona canonicorū ſint deſtinata ad fabricā eccleſie in defectū non fuit neceſſe vt cōcurreret cōſenſus ſingulorū.⁊ pro hoc facit tex.in.l.ſabin⁹. ff.cōi diuid.⁊ quod no.gl.in.c.cum oēs,de conſti.Aduerte quia hoc dictum nimis reſtringit hūc tex.nam ſequeretur ꝙ ad aliū vſum pium nō ꝓcederet diſpoſitio maioris partis ſuper iurib⁹ ſeu redditib⁹ ſpectātibus ad ſingulos iure collegij.Item cōtra hoc dictum facit quia debuiſſet ſufficere diſpoſitio ſolius epī.Item cōtraria loquunť in re cōi: ſꝫ nos hic loquimur in redditibus ſingularib⁹ ⁊ intelligerez iſtum tex.qñ canonici vltra cōmoditatē eorū non poſſunt cōferre ad fabricā niſi parce viuendo.nā ſi aliquid ſupereſt vltra eorū cōmoditatē credo ꝙ ſolus epš poſſit eos cōpellere ad deputandū ſuperflua ad fabricam neceſſariā.p.c.de his,⁊ qđ ibi no.de eccl.edi.⁊ p doc.in.c.j.eo.ti.⁊ vide Ioā. an.in.c.ſi ꝓpter tua debita.de reſcr.li.vj.⁊ tex.xvi.q.j.ſi monachus.qꝛ in obligatione iuris nō eſt neceſſe habere conſenſum obligantis:qꝛ in neceſſitatibus nemo liberalis exiſtit.vt in.l.rem legatam.ff.de adimen.leg.

¶ Ut eccle.benefi,ſine diminutione conferanť. Rubr.

¶ Supra viſum eſt de collationibus bñficiorū fiendis taz a prelato cum conſenſu capituli:ꝙ ab ipſo capitulo tantū. veruntamen qꝛ beneficia ipſa debent conferri ſine diminutione merito ſubijcitur iſta rubrica.

1 Collatio beneficij licet ſit facta occulte:eſt ſuſpecta: tñ ſi eſt legitime facta valet.7.18.
2 Papa nō poteſt diſponere id quod deus non diſponeret.
3 Accuſator vbi non eſt quis non poteſt damnari.vide plene licet remiſſiue.nu.16.
4 Teſtium depoſitiones nō valēt:ſi tela iudicij nō preceſſit.
5 Actor ſi nō probat nō compellitur reus aliquid probare.
6 Iudex a quo non poteſt eſſe teſtis corā iudice ad quem ſuper rectitudine proceſſus.
8 Collatio palam facta inducit preſumptionē pro idoneitate perſone:⁊ aſſerenti ꝯtrium incumbit onus probandi.
9 Collatio bñficij ſi non fiat intra tempus prefixum poteſt immediate fieri ab illo ad quem ſit deuolutio.
10 Cauſa ⁊ occaſio quomodo differant.
11 Plenitudo poteſtatis pape eſt ſupra omne debitum papalis dignitatis.
12 Papa non ligatur ſuis legibus nec predeceſſorū ſuorum.
Reſpondens contraria eſt ſuſpectus falſitate.
13 Collatio bñficiorū nō debet fieri per prelatū:ex ratione cōſanguinitatis vel amicitie:nam eſt ſimonia:ſi ceſſante amicitia vel conſanguinitate non eſſet facta.9.
14 Conferens beneficiū nō debet facere pactum de lucrando partem fructuum dicti beneficij: qꝛ cōmitteret ſimoniam.
15 Epš poteſt deputare fructus beneficij vacantis in aliquē laudabilem vſum eccleſie pro iuſta ⁊ neceſſaria cauſa.20.
17 Reo aliquando incumbit onus probādi ratione alicuius eminentis preſumptionis que eſt contra eum.
Actor regulariter debet probare etiam ſi reus aſſumpſerit in ſe onus probandi.
18 Electio clandeſtine facta an ſit nulla.
Clericus non priuatur beneficio propter non reſidentiam niſi precedat monitio.
Diſpoſitio.c.quia propter.de elec.ſolum habet locū in eccleſijs cathedralibus ⁊ regularibus collegiatis.
20 Fructus beneficij vacantis poſſunt deputari per epiſcopū cum capitulo in ſoluendis debitis que epiſcopus cōtraxit nomine eccleſie:ſecus noie ſuo:quia eccleſia tunc non tenetur.Epiſcopus an poſſit deputare fructus beneficij vacantis in quo habet iuſpatronatus in neceſſarios vſus irrequiſito patrono.
Epš an poſſit vnire menſe ſue vel capitulo ſuo vel alijs prebendis aliquam eccleſiam.
Autorizare quo caſu quis poteſt in facto proprio.
Alienatio rei eccleſiaſtice poteſt dici perpetua ſi finito vno tempore renouatur eidem.
Tutor poteſt emere rem pupilli ipſo autore dūmodo emat palam vel interponat tertiā perſonam ad emendum ⁊ ipſe autorizet ⁊ idem poſſet facere epš cum eccleſia ſua.
Limitatio in clemen.ij.de reb.ec.non ali.

1 **VT noſtrum.** ¶ † Rubrū ſufficit ꝑ ſummario. Uel ſumma ſic ſm Abb.[c] Occulta collatio bñficij lꝫ ſit ſuſpecta:bñ valet: dūmodo alš legitime facta probetur.h.d. ⁊ eſt caſus nota.non tñ facit ad tit.nec omnes indiſtincte hoc tenēt:ſed maior pars cōcludit cū hoc ſummario.vt.j.diceť.Diuidiť in quatuor partes.Primo aſſignat papa cauſam ſue reſpōſionis.Secundo ibi: cum eniz proceſſus papalis excuſatio ⁊ ad obiecta reſponſio.Tertio archiepiſcopi incōuincibilis reprehēſio.ibi:oibus. Quarto caute ⁊ neceſſarie inſtructionis prouiſio. ibi vñ credimus. Et pone caſum in terminis:vt in gl.i.ſuper verbo noſtruz. 2 ¶ † Nota primo ex principio ꝙ iudicium hominis dꝫ ad ſui iuſtitiā eſſe conforme iudicio diuino.vnde etiam papa non pōt diſponere id qđ de⁹ nō diſponeret.⁊ pro hoc vide 3 tex.in.c.a nobis.ij.j.de ſent.excommu. ¶ † Secundo no.regulā ꝙ ſine accuſatore quis non debet dānari.vnde Ioā. 4 and.xviij.c.Mulier quis te accuſat ⁊c. ¶ † Tertio nota ꝙ depoſitiones teſtium nō valent ſi tela iudicij non preceſſit. 5 ¶ † Nota quarto ꝙ actore nō probante reus compellitur 6 aliquid ꝓbare.⁊ ſic facit ꝙ etiā iurare nō teneť. ¶ † Nota quinto ī eo qđ papa ſe excuſat ꝙ ignominia iudicis eſt nō ſeruare debitum ordinem proceſſus iudicialis.Et facit hec litera in arg.ꝙ iudex non poſſit eſſe teſtis coram iudice ad quem ſi dubitatur de rectitudine proceſſus: qꝛ ſemper deponeret pro ordine obſeruato vt euitaret verecundiā ſuaz. 7 ¶ † Nota ſexto in ver.porro.ꝙ collatio bñficij occulta eſt ſuſpecta.Ex quo clare infertur ꝙ nō eſt nulla: alš fruſtra hoc papa mādaſſet probari quod modo canonico ⁊c.quia cū teſtes faterentur ꝙ collatio eſſet occulta potuiſſet papa immediate cōferre alteri ſi collatio nō tenuiſſet propter clādeſtinationē. 8 ¶ † Nota ſeptimo ꝙ vbi collatio eſt facta palam preſumiť pro idoneitate perſone:⁊ aſſerenti contrariū 9 incumbit onus probādi. ¶ † Nota octauo bonum tex.qđ lapſo tēpore prefixo ad conferendum beneficiū poteſtatis ad quē ſit deuolutio immediate conferre nec tenetur requirere primū collatorem.⁊ computatur tempus a die vaca 10 tionis bñficij. ¶ † Nota nono ibi:cauſam ⁊ occaſionē differētie inter hec duo aliud ergo cauſa aliud occaſio.Et aduerte quia occaſio[d] aliquādo capitur in malam partez ſcꝫ pro excuſatione friuola:vt probať in ca.ſolite.de maior.⁊ obediē.quandoqꝫ capitur in bonam partem: vt hic.⁊ credo ꝙ capiať hic pro cauſa impulſiua:⁊ cauſa capiatur pro 11 cauſa finali:quia papa non allegaſſet cōtra ſe. ¶ † No.decimo ibi:non tam ex plenitudine poteſtatis ⁊c.qđ plenitudo poteſtatis pape eſt ſupra debitū officij papalis. ⁊ videtur in hoc iſta litera mirabilis. ſed pōt intelligi de debito officio ſcꝫ legibus humanis ordinatio.⁊ diciť debitum qꝛ iuſtum ⁊ honeſtū eſt principi ſeruare legem ſuam. vt.l. digna vox.C.de leg.⁊.c.iuſtū.ix.diſtin.ſed ex plenitudine poteſtatis non tenetur illas leges ſeruare: qꝛ princeps eſt ſolutus legibus ſuis ⁊ etiam predeceſſoruz.vt in.c.innotuit. de electio.⁊.c.ſignificaſti.eodem tit.⁊.c. propoſuit.de conceſ.prebē.⁊.l.princeps.ff.de leg.Et no.papam habere plenitudinē poteſtatis.ſi plenitudinem:ergo nullus ſupra eū. ad hoc.c.licet.in fine.S.de electi.⁊ vide quod dixi in.c.pro 12 poſuit.ꝑalle,⁊.c.ſignificaſti. ¶ † Nota vndecimo ex verbo omnibus.quod reſpōdens contraria eſt ſuſpectus de falſi 13 tate. ¶ † Nota duodecimo ꝙ prelatus peccat conferendo beneficia ex affectione carnali ſcilicet ratione conſanguini 14 tatis vel amicitie. ¶ † Nota decimotertio regulam principalem huius textus ꝙ cōferens beneficium non debet ſibi retinere redditus nec aliquaz portionem ex redditibus ⁊,ſi facit pactum de hoc cum eo cui beneficium cōfert commit 15 tit ſimoniā. ¶ † Nota decimoquarto ibi pro iuſta cauſa ⁊

neceſſaria

necessaria. tex. no. z quotidie alle. q eps pot p iusta causa z necessaria statuer vt reddit⁹ bñficij vacantis deputenē ad certū z laudabilem vsum. ita statutū preiudicabit ad tempus nouiter institutē do. pro hoc facit. c. pe. j. de verb. sig. z. c. si pp̄ter tua debit. de rescrip. li. vj. An autē possit retinere fructus pro debitis suis. dicā cū gl. ñ. alia vtilia nō possunt

16 colligi ex isto tex. ❡ † In gl. sup ver. sine accusatore. no. ex gl. regulam z plures casus exceptos: z vide quasi consimilē gl. in decre. ij. q. j. de manifesta. alios ponit Spec. in ti. de inquisi. §. qñ aūt. in prin. z de materia p Bart. in. l. ij. §. si publico. ff. de adul. vbi satis elegāter tractatur an z qñ iudex possit pcedere ex officio sine accusatore. ego dixi plene tā re spectu iuris ciuilis q respectu iuris canonici in. c. qualiter z qñ. el. ij. de accusa. vbi vide omnino q plenissime scripsi i ista

17 materia. ❡ † In gl. super ver. actore non probante. in fi. no gl. z maxime no. primū casum exceptū qui probat hic in litera q rōne psumptiōis imminētis contra reum transfunditur in eū onus probādi: nā in casu nostro erat psumptio cōtra archiepm ex multis coniecturis: vt dr in litera: ideo habuit necesse pbare q cācellariū cōtulisset persone idonee modo canonico z tpōre cōpetenti. cessante vero presumptione impugnanti collatiōne incūbit onus probandi. z vide gl. con similem in. c. actor. alleg. in gl. z dic regulam istā pcedere et

a si reus vltro subijt onus probandi^a nam si actor nō probat debet absolui etiā si ipse deficiat in probādo qz nō pdit priuilegiū rei, licet assumpserit in se onus probandi. non enim pōt ferri snīa p actore q nihil pbauit. vt in. c. circa. ff. de probatio. Et si diceres qd pdest reo pbare intentionē suam ex quo venit absoluendus actore nō pbante. Rñdeo q pdest vt pro reo pnunciet: vnde nō solum absoluetur sed etiā p nuntiabitur dñium pertinere ad eū z vbi agebat realiter. z sic de similibus. Itē vt clari⁹ ostendat innocentiā suam. z no.

18 hāc limitationē ad illā regulā. ❡ † In gl. in verb. occulta. ibi tamē si ille zc. no. gl. z tenebis eā menti q lz electio clandestine facta sit nulla. vt in. c. qz pp̄ter. de electi. secus tamē est in collatiōe. Archid. tñ in. c. si tibi absenti. de preb. li. vj. videtur tenere ḡriū. s. q collatio sit nulla. z dicit Innoc. tenere hoc. sed vt dicit Jo. an. hic z bñ hoc nō dicit Inn. sed solū dicit q si occultatio nō pōt esse sine magna negligētia prouisi debet sibi auferri beneficium quasi sentiat q propter negligentiā ipsius in non gerendo se pro rectore z non officiādo ecclesiā possit priuari. sed nec istud dictū plz doct. hic. qz iure nō probat. ideo talis pena nō est imponēda. facit de pen. dist. j. pene. z qd not. gl. in. c. fi. j. de iure patro. facit. c. ex parte. s. de cleri. nō residen. vbi ex nō residentia non priuat qs nisi pcedebat admonitio. z credo q hic sit casus p vtroqz dicto. nā in ver. porro. dicit q ista collatio seu donatio occulta nō carebat suspicione: z sicnō erat nulla. naz cū testes archiepi dixissent q eps voluit collationē esse secretā si clādestinitas suffecisset ad nullitatē act⁹ papa immediate pronūtiasset collationē nullā. nec oportuisset pcedere ad vlteriora vt fecit. Item si suffecisset ad collationē ipsius cessasset immediate ex quo testes deposuerūt de clādestinitate: sed ex eo q papa mādat vt probet archieps q tpōre cō peteti contulit zc. videtur velle sustinere collationem: alias frustra admitterenē pbationes quarū nullus sequeret effectus. vt in. c. cū cōtingat. de offi. dele. Et credo q inquantū gl. facit differentiā inter collationē z electionē q pcedat dictum gl. in electione in qua est seruanda forma. c. qz pp̄ter. nō autem in alijs: qz cū publicatio fit de forma illius. c. nō dicemus aliam collationem corruere vbi nō subest defect⁹ forme: Illud eñ. c. qz pp̄ter. tñ pcedit in ecclesijs cathedralib⁹ z regularib⁹ collegiatis: nō autē in alijs: vñ sufficiunt in illis simplices cōsensus canonicorū: nec debemus inducere penā nullitatis ex quo nō est iure expressum: nec extēdere constitutionē penalē. nā penalis est illa constitutio inquātū inducit penam retractionis. iuxta no. per glo. in. c. decet. de immu. eccle. li. vj. z plenius dicā an z qñ retractio actus sit

19 pena. in. c. cognoscentes. de cōsti. ❡ † In gl. sup ver. carnalitatem ibi: simoniā cōmittere. no. gl. q conferens beneficiū

b spūale cōsanguineo^b vel amico. al's non concessurus cessante ḡsanguinitate vel amicitia cōmittit simoniā. Tu dic vt pleni⁹ nota. in. c. tua. de eta. z quali. j. q. j. si qs neqz. z. c. sunt

20 nōnulli. ❡ † In gl. sup verb. ḡstituat. in fi. no. semper hanc gl. qd eps cū capl'o suo pōt statuendo retinere ad tempus fructus beneficiorū vacātium in sua diocesi p exoneratiōe suorz debitorū. z intellige de debitis ḡtractis noie eccl'ie: nā si ḡtraxisset priuato noie nō tenet eccl'ia: vt in. c. j. de solut. z opi. huius gl. tenet etiā Innoc. qui multū late psequit hic istū articulū ponēdo latā potestatem epōrum circa bñficia

c subiecta. nam ex cā illa vnit z diuidit^c vt in. c. sicut vnire. de exces. pre. la. z. c. ad audientiā. de eccle. edifi. z. c. vacāte. s. de prebē. Itē supprimit dignitatē: vt no. in. c. cū accessissent. de

d cōsti. re vnius eccl'ie donata alteri^d vt in. c. j. de reb. eccle. nō alie. li. vj. no. in. c. ḡstitut⁹. j. de reli. do. sic poterit fructus beneficij vacātis seruare ex cā pro vtilitate ipsius ecclesie: vel pro vsib⁹ suis ex quo indiget z vř Inno. velle q hāc alienationē z similē pōt eps facere etiā si beneficiū sit ius patronat⁹ laicorū. arg. x. q. j. nouerint. z. c. regēda. fateř tñ quod de honestate dz in alienatiōe requirere cōsensū patronorz. z patroni tñ⁹ poterunt extra causam cōtradicere. vt. xvj. q. ij filius vel nepotibus. Et no. hoc vltimū dictū q in alienatione eccl'ie patronate de honestate z non de necessitate requirit cōsensus patronorū z satis plz per. d. c. nouerint. sed qz patron⁹ pōt ḡdicere vbi sine iusta causa fieret alienatio: vt in. d. c. filijs. vtile est ad litigia euitāda habere cōsensum ipsorum patronorū. Sed quo ad principale dictum glo. et Inno. aduerte qz videtur obstare multū cle. ij. de reb eccle. nō alie. vbi dicit epm nō posse vnire mense sue vel capitulo aliquā eccl'iam lz possit vnire singularibus prebendis. vt in. c. exposuisti. de preb. Nō qz vniēdo mēse sue vl' capitulo autorizaret in facto pprio qd nō lz. vt. l. j. z. l. pupill⁹. ff. de auto. tu. z lz Jo. an. aperte non firmet hanc opi. contrariā tñ videtur magis in istā partem inclinare: z clarius hanc opi. cōtrariam sentit in. c. si pp̄ter tua debi'a. de rescri. libro. vj. Nec ob. si dicat cle. preal. loqui in perpetua concessione. hic vero ad tēpus: qz duplex est causa prohibitionis: vna perpetue alienatiōis: altera ne autorizet in facto pprio. vnde in cōcessiōe tēporali lz cesset prima cā nō cessat secūda: sufficit ergo alterā causam subesse: vt insti. de nup. §. affinitatis. z si diceremⁿ ḡriū posset eps facere fraudem: qz renouaret confessionē in fine quinquennij z sic indirecte faceret eā perpetuam. z satis mihi plz hoc dictum ḡrium. sed difficile est rñdere ad istum tex. pōt tamē intelligi qñ eps cōstituit hoc nō pro vtilitate sue mense vel capituli: sed pro vtilitate ecclesie cathedralis: puta si fabrica eccl'ie cathedralis nō sufficit nec canonici cū epo sunt potentes ad restaurationē fabrice poterit tunc cōstituere cū capitulo vt fructus beneficiorū vacantium cedant fabrice ad certū tps. z hoc voluit Joā. an. in. d. c. si pp̄ter. z bñ facit. d. c. j. de reb. eccl. nō alie. li. vj. Contra hoc tñ facit iste tex. vbi eps reseruauit vsibus suis: sed pōt dici q papa in ver. si vero. nō refert se ad factū illius epi sed dat regulā ḡnalem an z qñ possit eps retinere fruct⁹ eccl'ie vacātis. z dicit q pro iusta z necessaria cā hoc pōt: sed nō est iusta vt retineat pro vtilitate propria ne autorizet in facto suo. Nec ob. c. pe. de verb. sig. q glo. alle. pro se. nā ibi eps impetrauit hoc priuilegiū a papa: ergo per se nō poterat: qz frustra precib⁹ impetratur zc. C. de thesau. l. j. li. x. z not. in. c. j. s. de rescrip. z lz causa in se sit iusta: tamē obstat quod dixi ne autorizet in facto pprio: sed multū me mouet in ḡrium. d. l. pupillus. §. pe. vbi dicit multum singulariter tutorē posse emere rē pupilli ipso autore dñmō hoc faciat palā: vel interponere tertiā personā ad emendū z ipse prestare autoritatē. z vtrūqz modū approbat ibi Bar. qd videř cōtra. d. cle. fi. z dicta Joā. andr. sed posset dici q illa cle. pcedit in collatiōe seu in donatione gratuita. nā ibi est semper suspicio: sed in ḡctu nō gratuito vt vēditio que palam explicař cessat suspicio cōtra tutorem. z pro hoc facit l. j. z. d. l. pupillus. in prin. vbi patet quod pupillus nō pōt obligari tutori ipso autore: quia vt dixi factū est gratuitū. Et ex illa lege potes capere bonā limitationē ad dictā cle. ij. vt prelatus possit emere nomine proprio rē ecclesie inferioris z autorizare in facto proprio qd notabis. Abbas.

❡ De rebus ecclesie alienandis vel non. Rubrica.

❡ Continuatur ad precedentia hoc ordine. Supra visum est de rebus spiritualibus clericorū. s. de prebendis et beneficijs. merito restat videre de rebus temporalibus eorundē quas interdum clerici alienāt. Et quia dubitari potest nūquid teneat alienatio, merito subijcitur hec rubr. de reb. ecc. c nō alie. Uel sic. Supra visum est de collatione prebendarū z beneficiorum: sed qz prebēdati z beneficiati interdū alienant bona prebendarum z beneficiorum: z ideo subijcitur d hec rubrica. Nico. Abbas.

1 Prelatus non potest res vnius ecclesie alteri dare: nec adinuicem permutare sine ipsarum cōsensu. 2. 4. cū causa tamen potest facere. 5.

2 Eps habet plenam potestatē in ecclesijs sibi subiectis.

Zacharias.

❡ Etiam si reus vltro subijt onus probandi. Adde Car. in cle. j. vt li. pen. bo. gl. in ver. captio. z Bar. in l. circa. ff. de pba. z tex. gl. z doc. in c. fi. in ver. pbatione. z in. c. mulieri. i vers. absolute. s. de iureiur. Imol. z doct. in. c. in presentia. s. de pbat. Alex. in. l. si neqz reus. ff. de iureiu. z Rotā. dci. clxiij. inci. reus. in no. Anto. Francu.

❡ Tu dicas qd actor regul'r incūbit on⁹ pbandi. l. ij. z. l. ab ea pte. ff. de pb. z i. l. actor. C. eo. imo re⁹ actore nō pbāte etiaz si nihil prestiterit neqz ipse pbauerit dz absolui. vt i l. qui accusare. C. de eden. sed si ipe re⁹ se astringit ad probandum id qd pbare nō tenetur imputař ei d quo plene per Alexā. post Bart. z Angel. in. d. l. q accusare. C. de eden.

Sebasti. Sapia.

❡ Cōsanguineo. Addo q papa peccat mortaliter si det res ecclesiasticas cōsanguineis suis vt eos diuites faciat p alijs vt p Fel. in. c. que in ecclesiarū. colū. xvj. ꝟ. z quouis respectu. s. de cōsti.

❡ Et diuidit. ad de qd voluit Lapus alle. lxviij. i fi.

❡ Donat alteri. Add do. Car. cō si vij. Cal. ḡsil. iij. de re. eccle. z vide Ro. consil. lxxvij.

3 Abbas habet iura epiſcopalia in eccleſijs ſibi pleno iure ſubiectis.
Iura epiſcopalia poſſunt acquiri per inferioꝛem pꝛelatũ: foꝛte per pꝛeſcriptionem.
Pꝛelatus inferioꝛ ep̃o nõ hꝫ ius autoꝛizandi in alienationibus rerum eccleſiaſticarum.
4 Permutare non poſſunt inter ſe canonici domos ſibi aſſignatas ſine licentia ſuperioꝛis.
5 Ep̃s ſi edificauit aliquam nouã eccleſiam poteſt illam notare de ſuperabundantibus fructibus alterius dum modo pꝛecedant ſolennitates.
Eccleſia tenet̃ de ſuis fructibus ſuperabundantibus ſupplere laicis indigentibus ꝛ alteri eccleſie indigenti.

1 **Non licet.** † Bꝛeue eſt ꝛ ꝑ alia verba põt ſic ſummari. ¶ Nõ põt pꝛelat⁹ res vnius eccleſie alteri dare nec inuicẽ res illas cõmutare ſine ambarũ cõſenſu.h.d. ¶ † No.j.ꝙ licet ep̃s 2 habeat plenã poteſtatẽ in eccleſijs ſibi ſubiectis.x.q.j.per totũ.nõ tamẽ põt pꝛo libito rem eccleſie ſibi ſubiecte alienare etiam donando alteri eccleſie ſubiecte: ꝛ hoc in dubio ſine cauſa. Quid aũt ſi cauſa ſubſit dicã cuꝫ gl.j. ¶ † Not.ibi:vel abbati.ꝙ abbas põt interponere au- 3 toꝛitatem alienationi rei eccleſie ſibi ſubiecte.ꝛ intellige qñ abbas habet in illa eccleſia ius ep̃ale: vt qꝛ eccleſia eſt ſibi pleno iure ſubiecta.nã tũc oĩa iura epiſcopalia que ſunt iuriſditionis poteſt vt epiſcopus exercere.vide gl.no.in.cle.j.eo.ti.per Innocen.in.c.ij.de tranſac.ꝛ quod dixi in.c.ſignificaſti.de foꝛo compe.alias autem non poteſt pꝛelat⁹ inferioꝛ ep̃o autoꝛizare in facto alienationis:eſt enim hoc ius ep̃ale[a].xij.q.ij.placuit.ꝛ.c.abbatibus.xvij.q.iiij.in venditionib⁹.ꝛ ſic collige ꝙ iſta iura ep̃alia ſunt queſibilia per inferioꝛẽ ꝑlatoꝛũ.pꝛo hoc.c.j.de capel.mona.li.vj.ꝛ.c.cũ olim.ꝛ 4 c.auditis.de pꝛeſcrip. ¶ † Ultimo no.ꝙ eccleſie nõ poſſunt res ſuas adinuicẽ cõmutare ſine licentia ſuperioꝛis:nec ſuperioꝛ ſine licẽtia ipſarum[b] eccleſiarum.et arguit Uincen. canonicos nõ poſſe commutare domos ſibi aſſignatas: vt canonici ſine licẽtia ſuperioꝛis.de quo tamen dic vt latius 5 dicam in.c.queſitũ.de rerum permut. ¶ † In gloſſ.j.ibi ex cauſa[c] tamẽ poſſet.no.bene glo. ꝛ communiter tenetur hec pꝛima opi.vnde dicunt Inno.ꝛ Hoſtiẽ.ꝙ ſi iuſta eſt cauſa vt qꝛ ep̃s edificauit nouam eccleſiam poteſt dare iura matris eccleſie nouiter edificate[d] quatenus ſibi aſſignet certaꝫ partem parochie ipſius.de quo.in.c.ad audiẽtiam.alleg.in gl.ꝛ vide tex.expꝛeſſum in.d.c.j.eo.tit.libꝛ.vj.vbi ep̃s cũ capitulo decimas vnius eccleſie ꝯtulit archidiaconatui ĩdigẽti ꝛ illa donatio fuit reuocata nõ ex defectu poteſtatis:ſed qꝛ nõ ꝓceſſit tractat⁹:nec fuit dat⁹ defenſoꝛ eccleſie cũ vacaret:nec ꝯſtabat de neceſſaria cauſa.ſi ergo ſubſit cauſa.ꝛ ſeruatur ſolẽnitas debita,de qua.xij.qõ.ij.ſine exceptione.ꝛ in d.c.tenebit donatio.ꝛ vide quod no. Innoc.ſ.c.pꝛoxi.ꝛ in gl.in.c.ꝯſtitutus.de religio.domi. ꝛ nimirum.nam eccleſie particulares ſunt mẽbꝛa vnius eccleſie vniuerſalis:xxiiij.q.j.loquitur.vnde debẽt adinuicem ſibi ſubuenire:ſicut membꝛa vnius coꝛpoꝛis.nã ꝛ ſic laicis indigentib⁹ tenent̃ clerici ſubuenire de bonis eccleſie quaten⁹ illius facultates ſuppetant.xvj.q.j.c.ſi.lxxxvij.diſtin.c.j.ꝛ vide tex.in.c.vidẽtes.xij.q.j.foꝛtius tenentur ſubuenire eccleſijs indigentibus:et intellige quando aliquid ſupereſt vltra neceſſaria,quia pꝛimo ſubueniẽdum eſt miniſtris ꝓpꝛijs ꝛ neceſſarijs vſibus ipſius eccleſie.vt in.c.paſtoꝛalis.de his que fiũt a pꝛela.ꝛ.c.de his.de eccle.edifi. Abbas.

1 ☞ Pꝛinceps ſecularis nõ põt donare bona eccleſie: ꝛ accipientes hmõi donationem excommunicãtur:ꝛ ſi qua bona habet legitime ab eccleſia perdit.2.5.
2 Eccleſia recognoſcit pꝛincipes ſeculares in tempoꝛalibus ꝛ ratione feudi.
3 Eccleſia non ſolum debet ſubuenire clericis indigentibus ſed etiam laicis.
4 Inuadens rem alterius ex titulo euidenter inualido: dicitur illam rem rapere.
5 Pꝛinceps.ſ.imperatoꝛ ſi donauit rem alterius ignoꝛanter non põt moleſtari poſt quadriẽniũ:ante ſic ad eſtimationem:donatarius vero nunꝙ̃.
6 Imperatoꝛ põt rem quã hꝫ cõmunẽ cum pꝛiuato diſponere ad libitum ſuum:ꝛ pꝛiuato de pꝛecio ſatiſfacere.

1 **Qui res.** † Pꝛincipes ſeculares res eccleſie donare nõ poſſunt et qui ab eis recipiũt excõicantur: ꝛ perdunt omnia q̃ ab eccleſia alias legitime obtinebãt.h.d.ſm vnum intellectũ qui ſatis placet. ¶ Caſus literalis. Olim quidã petebãt a regibus res eccleſie:ẽt obtinebant aliquando:qꝛ iſtud iniquum erat ſtatuit concilium Lugduñ.ꝙ illa q̃ ita tradũtur irrita habeantur:ꝛ a communione eccleſie cui fa- 2 cultatem auferre cupiũt:excludãtur Ver. ¶ † Not.pꝛimo ꝙ pꝛincipes ſeculares nõ habent iuriſdictionẽ nec poteſtatẽ in reb⁹ tẽpoꝛalibus eccleſiarũ:ꝛ ſic licet habeant iuriſditionem in rebus tẽpoꝛalibus poſſeſſis a laicis: vt.l.bene a zenone.C.de quadriẽ.pꝛeſcrip.ꝛ.c.quo iure.viij.diſt.in rebus tamẽ eccleſiaſticis cenſentur pꝛiuate perſone.ad hoc.x.q.j.nouerint.ꝛ.xvj.q.j.c.ſimiliter.hoc intellige verum niſi eſſent bona feudalia que habẽt oꝛiginẽ a laico,nã tunc laicus ꝛ imperatoꝛ debẽt recognoſci in ſupeꝛioꝛes ratione feudi: vt in.c.verum.ſ.de foꝛo compe.ſic intelige tex.ꝛ Inn.in.c.ſolite.de maio.ꝛ obe.vbi dicit̃ ꝙ in tempoꝛalibus debẽt cleri- 3 ci imperatoꝛi obedire. ¶ † Secundo not.ibi:egentium ſubſtãtiam iuncto pꝛincipio ꝙ bona eccleſiarum ſunt deputata pꝛincipaliter pꝛo indigẽtibus non ſolum clericis.ſed etiã laicis.xij.q.j.videntes.tñ clerici debent pꝛincipaliter mini- 4 ſtrare.alleg.c.paſtoꝛalis.de his q̃ fiũt a pꝛela. ¶ † Not.iij.ibi:rapiunt.ꝙ inuadens rem alterius ex titulo aperte inualido dicet̃ illã rẽ rapere:qꝛ pꝛo nõdato habet̃ qd ab illo datur qui de iure dare nõ põt.c.quod aũt.de iure pat.ꝛ.c.dai- 5 bertũ.j.q.vij.ꝛ vide qd no.xij.q.j.c.nõ licet pape. ¶ † Not.quarto ibi:irrita habeãtur que obtinent ſecundum intellectuꝫ qui videt̃ placere multis doct.ꝙ omnia habita ab his qui obtinẽt res eccleſie a pꝛincipibus ſecularibus: lꝫ alias titulo legitimo debẽt redire ad eccleſiam cum in penam eorum caſſetur hic talis titulus.ſm vero alium intellectũ qui placet Inno.debet intelligi tex.de his que obtinẽtur nunc ab ipſis pꝛincipib⁹:ſed pꝛima lect.eſt no.ꝛ facit finis.c.ꝛ.c.ij.de foꝛo cõpe. ¶ No.vltimo ꝙ ledens vnam eccleſiã videtur ledere oẽs:qꝛ omnes eccleſie particulares ſunt membꝛa eccleſie vniuerſalis: vnde ſicut dicimus in ſimili ꝙ qui aurẽ hominis tetigit totum tetigiſſe videtur.de peni.di.j.vulgaris.ita ꝛ tãgens vnam eccleſiam particularem que eſt mẽbꝛum eccleſie vniuerſalis videtur ledere eccleſiam vniuerſa- 6 lem.ideo pꝛiuatur talis cõione eccleſie vniuerſalis. ¶ † In gl.ſuper verbo irrita.in ſi.No.glo.ꝛ idem no.glo.in.c.quecunqꝫ.xij.q.ij.Et aduerte qꝛ illa l.bene a zenone[e] poteſt adduci in cõtrarium duobus modis.Nam pꝛimo ibi diſponitur ꝙ ſi imperatoꝛ donauit rem alterius donatio eſt firma nec agi poteſt cõtra donatarium ſed contra fiſcum ad eſtimationẽ.Item ſi nõ agit̃ contra fiſcum intra quadriẽniũ nõ põt amplius agi:ꝛ ſic inducit̃ pꝛeſcriptio quadriennalis in reb⁹ immobilibus: ꝛ ſic eſt caſus multũ ſpecialis in pꝛerogatiuam imperatoꝛis.ꝛ ſic videtur ꝙ ſi imperatoꝛ donauit rem eccleſie:vel aliquis rex qui habet iura imperatoris quod teneat talis donatio:lꝫ poteſt agi cõtra fiſcum ad eſtimationẽ.ſed gl.dicit ꝛ bene ꝙ illa lex non pꝛocedit ſcdꝫ canones.ꝛ dic ſm canones.i.in pꝛeiudicium eccleſiarum:ꝙ ſatis pꝫ:qꝛ imperatoꝛ nõ potuit legem condere in pꝛeiudicium eccleſiarum ꝛ rerũ ſibi nõ ſubiectarũ:vt in.c.que in eccleſiarum.de cõſtitu.ꝛ in.c.apoſtolice.ſ.de decimis.Sed aduerte qꝛ inter laicos illa lex ꝓcedit quãdo imperatoꝛ donauit ignoꝛanter rem alterius:ſecus ſi ſcienter.nam tunc non valeret donatio cum tũc imperatoꝛ nõ poſſit ſine cauſa aliquem pꝛiuare iure ſuo:vt in cle.paſtoꝛalis.de re iudic.no.in l.finali.C.ſi cõtra ius vel vti.publi.ꝛ.l.pꝛecibus.C.de pꝛeci.impera.offer.Itẽ ſpeciale eſt in pꝛincipe vt ſi habet rẽ communem cum pꝛiuato poſſit tũc de illa in totum diſponere ꝛ ſatiſfacere pꝛiuato de eſtimatione:ergo ſecus vbi nõ datur illa cõmunitas.ꝛ ſic dicit gloſſ.not.in.l.ij.C.de cõ.re.alie.ꝛ in.l.j.C.de alie.re.fiſca.cum pꝛi.lib.x.ꝛ nota illas gl.pꝛo intellectu illius.l.bene a zenone.vide tamen not.pꝛiuilegium pꝛincipis in rebus eccleſie in.c.pꝛimo.ſ.de reruꝫ permu.vbi dicetur. Abbas.

1 ☞ Conſtitutio edita in cõcilio generali:an edatur ſub nomine pape an ſub nomine ipſius concilij.
Concilium generale habet iuriſditionem,non autem ſolus papa.
2 Pꝛelatus qui acquiſiuit ex induſtria ſua aliqua bona eccleſie põt liberius diſponere de bonis ipſius eccleſie quam alius qui nihil acquiſiuit.
3 Pꝛelati poſſunt exigere ſeruitia a ſubditis que conſueuerunt pꝛeſtari dominis tempoꝛalibus.
4 Pꝛelatus poteſt remunerare de bonis eccleſie illos qui ſe exhibuerunt pꝛo ſeruitijs eccleſie.
5 Alienatio rei etiã mobilis non põt fieri per pꝛelatum ſine conſenſu ſuperioꝛis:ꝛ non adhibita ſolennitate requiſita.

Conſenſus

a ¶ Ius epiſcopale. Adde Cal.ꝯſi.viij.hoc ti.
b ¶ Licentia ipſarum. Adde Cal.cõſi.iiij.hoc.ti.
c ¶ Ex cã. Adde Cal.ꝯſi.vj.de pꝛeben.ꝛ vide contra dicta Abb.in cõcluſionib⁹ do.berengardi de biſigneto poſt deciſi. Ro.hoc ti.cõcluſione.ij.ꝛ.iij.
d ¶ Nouiter edificare. Adde Lap.alle.lxviij.d. Car.conſi.viij.ꝛ.xxj.
e ¶ Bene a zenone.adde de intellectu.d.l. videdũ. Alex.conſil.cxvj. Sebaſti. Sapia.
e ¶ Illa.l.bene a zenone. Uide Feli.in.c.que in eccleſiaꝝ.co.xiiij.verſi.ſcdm ꝓo mẽbꝛuꝫ.ſ.de cõſti.vbi ponit quinqꝫ limitatiões ad.d.l.bene a zenone.et facit mentionẽ de hac glo.in.iiij.limitatione.ꝛ illaꝫ dicit eſſe ſingularem.ꝛ circa.d.l.bñ a zenone.vide multa ꝑ do. Iacobũ de ſctõ Geoꝛ.in ſua inueſti.feudali.in verbo pꝛinceps,col.iiij.

Consensus. Rector ecclesie q dat ecclesie rē duple estimationis seruos ecclesie manumittere potest: ipse tñ manumissus & eius posteri erūt sub patrocinio ecclesie.h.d. Et lz sic communiter sumetur nō tñ placet id qd dicit̃ de estimatione: vt.j.dicā cū gl. Primo ponit dictum cum quadā determinatione.ibi ita. ¶ Casus literalis. Querebat̃ vtrū sacerdotes possent aliquos de familia ecclesie manumittere. Ad hoc respondet̃ ex cōcilio toletano ꝙ sacerdotes qui bona sua relinquūt ecclesiis: aut nihil habētes aliqua pdia vel familias ecclesiis suis acquirūt pñt aliquos de familia eiusdē eccl'ie manumittere iuxta rei collate modū quē antiqui canones decreuerūt.ita tñ ꝙ cum peculio & posteritate sua maneāt in seruitio ecclesie vtilitatē eccl'ie fm qd poterūt prosequentes. Ber. ¶ No.j.ibi totius capl'i iuncta suprascriptione.ꝙ concilium gñale pōt appellari capl'm. Et sic no.ꝙ quelibet vniuersitas potest dici capl'm: & dei intellectu multiplici hui⁹ vbi capl'm: vide p docto.in.c. capitulū.de rescri. ¶ † No.ij.ibi: diffiniuit.ꝙ cōciliū gñale pōt diffinire & constitutionem edere: ex quo infero ꝙ constitutio edita in concilio generali necessario nō ꝯcipit̃ in personā pape: sed potius in personam cōcilij.& vide tex.cōcor.in.c.j.j.de spō.& multa alia iura pñt ad hoc alleg. sed dico iudiciū meū in.d.c.j.de despōsa.an qñ ꝯstitutio edita in ꝯcilio debeat edi sub noīe pape: an vero sub noīe toti⁹ ꝯcilij. Et ex his iurib⁹ arguo ꝙ conciliū gñale habeat iurisditionē & nō solus papa.nam si cōcilium nō haberet iurisditionē nō posset diffinire nec statuere.l.fin.ff.de iurisdi.om.iud.&.c.ij.de cōstit.lib.vj. ¶ † No.iij.ꝙ prelatus acquirens bona ecclesie pōt liberius disponere de reb⁹ ipsius ecclesie ꝙ̄ alius prelatus q nihil acquisiuit.hic eñ dat̃ facultas manumittēdi aliquos ex seruis ecclesie. Est tñ in hoc duplex intellect⁹.nā Inno.intellexit de acquisitis per prelatos intuitu tñ ecclesie. Ho.& quidam alij intellexerūt de acquisitis intuitu persone vt ex industria sua.& est maxima differentia inter istos intellectus.nā si acquisiuit intuitu eccl'ie.nō poterit disponere seu manumittere fm intellectum Host.secus fm intellectū Inno. mihi placet ꝙ si fuit industriosus in acquirēdo: lz ex bonis ecclesie acquisiuerit: nihilominus in premiū habebit priuilegium huius.c.sed intellectus Hostien.vr̃ magis cōgruere canoni antiquo.xij.q.ij.eps qui mancipium. ¶ Not.iiij.ꝙ libertus eccl'ie & oēs sui posteri tenent̃ seruire ecclesie: nō tamen tanꝙ̄ serui. ¶ † Et no.ibi: vtilitates iniunctas.ꝙ prelati ecclesiarū possunt exigere a subditis in temporalib⁹ seruitia cōsueta prestari dominis temporalibus. ¶ † In glo.j.ibi: benemeritos.posses ex hoc.&.c.si quos.allega.i gl.notare ꝙ p̄latus licite remunerat[a] de bonis eccl'ie eos q exhibuerūt se obsequiales eccl'ie.ad qd.c.cū redēptor.& c.quicūqꝫ.xij.q.ij. Et in fi.gl.not.gl.ꝙ in hac manumissione requiritur cōsensus superioris.qd ꝓcedit fm Inno.& Hostiē.tā in manumissione de qua tex.loquitur quam de illa de qua gloss.s.de seruis benemeritis. † Ex quo infert̃ ꝙ rē etiam mobilē nō pōt prelatus alienare sine cōsensu superioris.& dic ꝙ requirit̃ solēnitas requisita in reb⁹ immobilibus quod intellige: vt no.gl.in.c.tua.de is q̄ fiunt a prela.in versicu.tractatum. ¶ In gl.ij.ibi eps q mācipiū.sed aduerte lz doc.simpl'r transeant cum glo.nā illud.c.loquit̃ qñ prelatus vult manumittere non retento patronatu apud ecclesiam.nā tūc q2 ecclesia perdit dñium serui & ius patronatus in libero.ideo fuit statutum vt ecclesie daret̃ res duple estimatiōis.sed tex.noster loquit̃ qñ manumissus cū sobole sua debet esse in patrocinio eccl'ie.& sic nō videt̃ ꝙ hoc casu debeat dari res duple estimationis.sufficere eñ dz ꝙ tantum det.facit.c.sequens a ꝯrio.& qd no. in.c.j.j.de rerū permu. ¶ † In gl.pen.in fi.& no.conclusionem gl.q̄ ponit vnam spālitatem in posteritate seu sobole libertorum eccl'ie.& vide plenius per glo.in.c.liberti.& in.c.de libertis.xij.q.ij.aliam spālitatem collige super gl.sequentē. ¶ In glo.fi.in fi.vult ergo hec glo.libertum nō teneri eccl'ie ad prestādū operas obsequiales eccl'ie nisi fuerint retente tpe manumissiōis.hoc ꝓcedit in liberto laicoꝝ.& de multiplici opera libertorum vide qd no.in.l.si non sortem.§.libertus.ff.de condi.inde.sz in libertis ecclesie vr̃ spāle vt debeant prestare operas iuxta possibilitatem.de quo vide tex.cum glo.in.c.libertus.xij.q.ij. Posset & addi tertiū spāle.nam facilius redigunt̃ ad seruitutē liberti ecclesie,ꝙ̄ priuate persone vt colligitur ex iuribus superius alleg.& in decre.vbi vide.

1 ☞ Successor in dignitate pōt reuocare male alienata per predecessorē suum contra quem non posset opponi defectus dominij.
Dominium difficilimum est probare.
2 Emens vel alio modo accipiens rem ecclesie vltra modos a iure approbatos nullum ius sibi acquirit.
Alienata dicuntur etiam illa que quo ad possessionem tñ sunt penes alium: licet proprius quo ad dominium.
3 Rescripta ad lites sunt latissime interpretanda: qñ agitur de vi cōprehensiua: secus si agitur de vi extensiua.

Episcopi. Si prelatus nil de suo dans eccl'ie seruū ecclesie manumittit: nō tenet manumissio.h.d. Primo ponit̃ prohibitio. Scd͠o ratio. Tertio reuocatio.scd͠a ibi: impiū.tertia ibi: tales. ¶ Casus literalis. In c.isto dicitur contrariū eius qd dicitur in precedenti videlicet ꝙ episcopi qui nihil de suo conferunt ecclesie libertatem seruis ecclesie dare non possunt: q2 iniquū est vt qui res suas ecclesie non contulit dānū inferat ecclesie: et successor illi⁹ qui hoc fecerit illos ad ius ecclesie reuocabit. Ber. ¶ Not.primo ibi: nihil ex proprio &c.ꝙ eps licite possidet propriū nec tenetur illud cōferre ecclesie si nō vult.ad idē.c.s̄.xxi.& c.eps qui mancipium.xij.q.ij. ¶ † Secundo no.ꝙ successor in dignitate[b] potest reuocare male alienata per predecessorem. Et not.ibi: absqꝫ aliqua oppositione.ꝙ cōtra p̄latū reuocantē male alienata non pōt aliquid opponi.& sic videt̃ ꝙ non obstat exceptio defectus dñij & sufficit probare illam rē fuisse in bonis ecclesie & male alienatā per prelatū & in pratica esset pulchrū dictum valde.nam difficilimum est probare dñium.vt in.c.sepe.de restitu. spoli.& vide tex.pulchrū in.l.iubemus.la.ij.C.de sacrosan.eccle.qui vult ꝙ nullum penitus ius acquiratur ei qui vltra modos a iure approbatos recipit rem ecclesie. ¶ † Not.tertio ibi ad ius ecclesie reuocabit ꝙ indebite alienatū lz dñium nō transiuerit: nihilominus dꝫ reuocari ad ius ecclesie.& sic facit ad qōnem quam ponit hic Innocen. Papa commisit cuidā delegato vt ea q̄ reperiret alienata de bonis talis ecclesie deberet in ius & ꝓprietatem ecclesie reuocare: nūquid talis delegatus haberet iuririsditionē super rebus inuasis & in alijs male detētis: & in quibus possessio tantū transiuit in alios. Et videt̃ primo ꝙ non: q2 nō dꝫ quid alienatum nisi qñ trāsiuit dñium.l.j.C.de fun.do.& in l.alienationis verbo.de verbo.sig. Contrarium finaliter cōcludit hic Inn.& doc.cōiter.[c] naz duplex ius habemus in re nostra, vcz ius proprietatis et possessionis.vnde lz non sit facta alienatio quo ad proprietatem est tamē alienata possessio. Itē largo mō res dꝫ alienata cum recedit a libera facultate: iuxta illud psal. Alienati sunt peccatores. Itē verbū alienatio non semꝑ stat stricto modo: vt patet in.c.nulli.j.eod. ¶ † Et rescripta debēt latissime interpretari.l.solem⁹.ff.de iudic.&.c.cū ecclesiarum.de cau.pos.& proprieta.ita dicit Inn. Et nota perpetuo hoc vltimū dictū: q2 videt̃ extraneum ꝙ rescripta ad lites sunt latissime[d] interpretanda: cū p̄iudicēt iurisditioni ordinarie.& videtur contra c.sedes.de rescrip.&.c.ad hoc.eo.tit.& iura allega. per Inno.nō loquunt̃ de rescriptis: sed dicūt solū ꝙ in iudicio sed in libello est fienda largissima interpretatio q2 oīa veniūt in iudiciū. Sed si vis saluare hoc dictū Inno.posset dici ꝙ vbi agit̃ de vi cōprehensiua rescripti ꝓcedet dictū suum: quia rescriptum est modici preiudicij cum cōcedatur tantum exercitium actionis competentis coram delegato: & hoc nisi committatur aliqua fraus et hoc casu loquitur.c.sedes.sed si agitur de vi extensiua tunc secus non debet strictissime interpretari.vt in c.si.&.c.rodulphus.de rescrip.

1 ☞ Alienationis verbo quid contineatur.4.13.
2 Immobilium appellatione venit res mobilis destinata pro immobili.
3 Prelatus potest obligare bona ecclesie pro obseruatione contractus: nō tamen potest in specie alienare.
4 Alienare quis dicitur etiam quando quis trāsfert vtile dominium.
Emphyteosis dicitur perpetua etiam data ad annos.xxx.
5 Alienatio rei eccl'iastice quibus casibus ꝑmittat̃.
6 Cōsuetudo an possit minuere vel augere solennitates requisitas in alienatione rerum ecclesie.
Solennitates in alienatione rei ecclesiastice.
7 Alienatio rei ecclesiastice facta nō seruata forma est ipso iure nulla.vide.j.c.proximo.in.v.nota.
8 Bona que seruando seruari non possunt: possunt per solum prelatum alienari.
Bona mobilia q̄ seruari pñt equiparant̃ immobilibus: quo ad solennitatem alienationis.
9 Iura & actiones an veniant appellatione mobilium vel immobilium.
Actiones non circunscribuntur loco.
10 Seruitutes an veniant appellatione rerum mobilium vel immobilium.
Annui redditus veniunt appellatione rerum immobilium.

[a] ¶ Remunerat. Adde Alex.ꝯsil. cj.j.lib.& vide Oldra.cōs.cclxxviij.
[b] ¶ Successor.i dignitate. Add͠o bald͠u.in.l.q̄cūqꝫ.§.scias tñ.co.ij.C.de bo.q̄ libe.& in.c.j.col.j.versi.& adde qd no.in ti.q suc.tene.feu.confir.et Arch.c.decessor.xxv.q.ij.
[c] ¶ Docto.cōiter. adde Lap.all.ij.
[d] ¶ Latissime.adde qd Ro.consil.cccxliij.sequitur hāc opi.sz ꝯrium tz consi.cccxxxiij. Sebasti.Sapia.
[d] ¶ Latissime.de hac materia.vide latissime p Fel.in c.cām q̄.col.v.vs.interp̄tatio rescripti.s̄.de rescript. d.Ias.i.l.si.co.xj.versic.circa rescriptum.ff.de cōstit.princi.

11 Pecunia connumeratur inter res mobiles: et potest alienari per solum prelatum.
12 Pignus ab hypotheca in quo differat.
13 Locatio ad longum tempus dicitur alienatio.
14 Solennitas que requiritur in alienatione rei ecclesiastice requitur in alienatione aliorum locorum piorum.
Ecclesia et cetera loca pia restituuntur si reperiantur lesa.

NULLI. Res ecclesie alienari nō debent. h.d. Primo ponitur alienationis ꝓhibitio. Secūdo quid sit alienatio. Tertio pene impositio. secunda ibi alienatiōis. tertia ibi: vnde. ¶ Casus literalis. Quia prelati et clerici ecclesiarum indifferenter obligabant res ecclesie mobiles et immobiles: propter ꝙ damna multa proueniebāt ecclesijs; instituit concilium quod decetero nullus debet alienare rem immobilem ecclesie sue siue agrum siue rusticum mancipium nec pignori obligare. ¶ † Et alienationis verbum[a] cōtinet cōductionē: permutationem: donationem: venditionem: et emphiteoticum cōtractum perpetuū: et ideo omnes sacerdotes abstineant ab huiusmodi alienatione. ꝙ si non fecerint penas constitutas leoninas poterunt formidare. Ber. ¶ No. primo regulam negatiuā in alienatione rei ecclesiastice regulariter: ergo bona ecclesie non possunt alienari. fallit in quibusdam casibus, de quibus vide gloss. xij. qō. ij. in summa. ¶ Not. secundo ꝙ seruus rusticus computatur inter bona immobilia et dicitur rusticus ille qui est deputatus predio: nam videt inherere predio qđ cum sit res immobilis communicat naturam[b] suā seruo deputato ad eius culturam. pro hoc qđ not. in auf. eo. tit. §. secundo. et in l. iij. ff. de diuer. et tēp. prescrip. ¶ † No. ibi speciales hypothece ꝙ prelatus non potest specialiter obligare rem vnam ecclesie. in genere vero potest obligare etiā sine licentia episcopi: vt hic a cōtrario. et tenent doct. ꝙ nō. Et ex hoc potest dicere ꝙ prelat⁹ cōtrahēdo[c] pōt gñaliter pro obseruantia contractus obligare bona ecclesie sine licentia epi. et in hoc tene mēti istum tex. a cōtrario. ¶ † No. ꝙ verbum alienationis in materia ecclesiastica capitur largissime.[d] vñ comprehendit cōtractū per quē transfertur vtile dominium tantum. Et no. ꝙ perpetua emphiteosis est regulariter prohibita in rebus ecclesie. et dicitur perpetua[e] etiā si sit ad. xxx. annos de quo vide bonum tex. x. q. ij. hoc ius. ver. perpetua. et in auf. perpetua. C. de sacrosan. eccle. et vide per Specu. in tit. de locat. §. nunc aliqua. ¶ In gloss. j. in fi. hec glo. excipit a regula posita in tex. casuz vtilitatis ecclesie dummodo seruetur forma. auf. hoc ius porrectum. canonizata. x. q. ij. hoc ius. ¶ † Aduerte ad duo. Primo inquantum glo. excipit vnum casum dumtaxat. nam melius exciperet quatuor: qr quatuor sunt casus principales ad quos omnes alij sunt reducibiles in quibus res ecclesie licite alienātur. Primus est necessitatis vt si debita vrgēt ecclesiam: nec pōt de fructibus satisfacere. Secund⁹ casus vtilitatis. nam potest alienare rez vt habeat aliam meliorem. vt in. c. vt super §. j. ī. e. et in. d. auf. hoc ius porrectum. et ibi probant isti duo casus. Tertius est pietatis cā pro redimendis captiuis: de quo dic vt legitur et not. xij. q. ij. aurum. et. c. sanctorum. et. c. sicut. Quartus casus est incōmoditatis causa, vt qr res alienanda est magis damnosa ecclesie ꝙ̄ vtilis. facit. xij. q. ij. terrulas. et plene de materia per gloss. ea. causa et questione in summa. ¶ † Ad secundum inquantum gloss. dicit obseruandum fore solēnitatē auf. hoc ius porrectū.[f] dicit Hof. ꝙ difficile est seruare illam solēnitatē ꝟm consuetudinē introductā: et ꝟm aliquos refert Innocē. satis esse obseruare consuetudinem illius ecclesie de cuius rei alienatione agitur. hoc tamē nō placet Hostien. nam dicit esse contra. c. j. ī. eod. tit. lib. vj. Joā. and. dicit se credere ꝙ consuetudo non possit adimere[g] solennitatem. c. sine exceptione. xij. q. ij. pro hoc dictum. c. causam. de re iudic. et. c. j. de consuetudi. sed bene potest adimere solennitatem introductam per auf. hoc ius porrectum. et in hoc posset procedere prima opi. Itē dicit ꝙ consuetudo pōt augere solennitatē introductam per. d. c. sine exceptione. adducit no. in. c. qđ super his. de consan. et affi. et cum hac opi. Jo. and. transeunt cōmuniter hic scribentes. Et no. istud dictū ꝙ consuetudo non vz cōtra solennitatem. c. sine exceptione. et quia loquit indistincte pōt inferri ꝙ subscriptio eorum qui sunt de collegio non potest tolli per consuetudinem: qr ponitur in dicto. c. sine exceptione. Item dū dicit de solennitate auf. hoc ius. dic melius ꝙ non est necessaria consuetudo ad illam tollendam: qr ius ciuile non potuit introducere solennitatez in alienatione rei ecclesiastice: qr prouisum est per ius canonicū. ita vult Innocen. in. c. j. ī. eo. tit. lib. vj. et Jo. and. sequitur ibi in nouella. ideo cōcludo ꝙ si consuetudo contraria. c. sine exceptione sit grauosa ecclesie non tenet. vt in. c. j. de contum. et in. d. c. cum causam. sufficit ergo solennitatem illaz obseruare. debet ergo precedere tractatus. Itez debet interuenire autoritas superioris consensus capituli et subscriptio clericorum. Et vide quod lati⁹ dixi in. c. j. de his que fiūt a prela. nec requiritur decretum iudicis: sed sufficit cause cognitio. sed si nō interueniret cause cognitio non teneret alienatio. nam ad hoc requiritur tractatus. ita notabiliter dicit Innocen. in. c. vnico. s. titu. proxi. in fin. et vide Fed. consi. ccxxxvij. non tamen de necessitate requiritur vt premittatur cause cognitio[h] vtrum expediat magis alienare vnam rez ꝙ̄ aliam. ita not. dicit ipse consi. ccxliij. satis enim est ꝙ subest causa alienandi: et quod super legitimitate cause precessit cognitio: et sic seruata forma. c. sine exceptione. vel alia solennitate inducta per consuetudinē modo predicto. † Et cōcludo ꝙ nisi alienatio fiat seruata illa forma et in casu a iure concesso est nulla. de defectu forme est clarum. nam illa semper inducit nullitatem actus[i]: quia forma dat esse rei. probatur in. c. tua. de his que fiunt a prela. et. d. c. sine exceptione. de defectu casus liciti probatur hic. nā prohibetur alienatio rei ecclesie a iure: ergo alienatio est nulla si non fit in casu concesso. l. non dubium. C. de legibus. et in regula illa que cōtra ius. de regu. iur. lib. vj. Item probatur expresse in cle. j. eod. tit. et in. c. que in ecclesiarum. de constit. et vide quod plene dixi in. c. j. de in integ. re. lib. vj. vbi bo. glo. et Cal. hoc tenet: licet aliud censerit glo. xij. qō. ij. in summa. et. c. sine exceptione. vbi enim volunt tenere alienationem seruata forma: licet non fiat in casu licito sed primum dictum verius. ¶ † In gl. ij. ibi: que seruando seruari non possunt: not. gloss. ꝙ solus prelatus alienat bona mobilia[k] que commode seruari non possunt: vt sunt vestes que quotidie magis veterascūt. item fructus et similia. Ea vero que commode seruari possunt non alienātur sine solennitate. nam res immobilis et mobilis preciosa equiparantur quo ad difficultatē alienationis. l. lex que. C. de admini. tut. glo. in. c. tua. de his que fiunt a prelatis. ¶ † Sed est dubium de actione. Nunquid in alienatione seu iurium cessione debent seruari solennitates. et est querere. Nunquid cōputent inter immobilia vel mobilia.[l] Et potest sic cōcludi ꝙ ꝟm ꝓpriū significatū vocabuli actio seu nomina debitorū nō sunt mobilia: nec immobilia: sed faciunt tertiā speciem de per se. nā mobilium et immobiliū appellatio cadit in his que certo loco concludunt: nam immobile dicit illud qđ nō pōt a loco moueri. mobile vero qđ ꝟm naturaz suam aptum est moueri. vt legitur et not. in. l. mouentiū. ff. de verb. si. Actiōes ergo[m] cū sint quid incorporale nō cōcludunt certo loco; et sic non possunt dici mobilia vel īmobilia: ideo iurisconsultus ponit actionē seu nomina debitorū vt tertiā speciē. probat in. l. a diuo pio. §. in vēditione. ff. de re iud. et ideo in testamētis appellatione bonorum mobilium vel immobilium nō veniūt nomina debitorꝝ qr debemus capere verba proprie. l. q heredi. ff. de condi. et demon. vnde consuluit Oldr. et ego cōsului alias quod si princeps reliquit bona sua mobilia distribuenda in pios vsus nunꝙ̄ veniunt pene

adhuc

Anto. Francis.

a ¶ Quid appellatione alienatiōis cōtineat, dicas ꝙ venit ois actus p quē dñium transfert. et venit etiaz alienatio q̄ fit testādo vt p Bar. ī auf. neqz. i. ij. col. C. cōmu. de leg. et gñalr que veniāt appellatione alienatiōis. vide plene per Jo. ber. de fir. in suo reper. in lr̃a. A. ī ꝟ. alienatiōis appellatione venit ēt transactio.

b ¶ Cōicat naturā. adde ꝙ voluit Ro. cōsil. clxxxix. vbi tz ꝙ pecunia pupillaris deposita ad emptionē ꝓdiorꝝ vel ad honestā partez lucri non pōt absqz decreto alienari tanꝙ̄ immobilis.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Prelat⁹ ꝯhendo. Idez dicit. d. Abb. i. c. j. et. ij. ī. đ ꝓcarijs. vide bar. in. l. in quorū. ff. đ pig. vbi tāgit an ꝓhibita alienari possint pignorari de quo ēt p Jas. ī l. fi. col. xxiij. C. de iure emphiteo.

d ¶ Largissime. Adđ qd in statutis. domi. Cardi. consi. xv.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Et dr ꝑpetua. Uide. d. Jas. in. l. manumissiones. col. ij. ff. de iusti. et iur. vbi dicit ꝙ ꝓhibita alienatiōe ꝓhibetur alienatio vltra nouēniū imo etiā in nouēniū qñ adyciatur pactum de renouando de nouennio in nouenniuz qđ dicit esse notā dū ꝓpter ꝑlatos q non pñt alienare res immobiles ecclie sine solennitate hui⁹. c. vt ibi per eum.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Auf. hoc ius porrectū. An solēnitas auf. hoc ius porrectum sit recepta ab ecclesia, vide Feli. in. c. cuz causa. s. de re iu. vbi multa ad hāc materiam.

Sebasti. Sapia.

g ¶ Adimere. adde Calde. cōsi. iij. de his que fiunt a ꝑlatis sine cōsensu capituli.

Sebasti. Sapia.

h ¶ Cause cognitio. Uide Federi. ī cōsi. cclxij. et laurē. de rodul. in repe. c. sine exceptione. in. x. q. ꝑncipali. xij. q. ij. Pet. de anch. et Imol. in c. vt sup. ī. eo. col. iiij.

Sebasti. Sapia.

i ¶ Nullitatē act⁹. vide ad hoc multa p Fel. in. c. q̄ in ecclesiarū. col. j. s. de constitu.

Sebasti. Sapia.

k ¶ Bona mobilia. An solus ꝑlatus possit alienare bona mobilia vide Laur. de rodul. in. d. repet. c. sine exceptiōe. qō. xxvij. xij. q. ij.

l ¶ Uel mobilia. adde Roma. ꝯsi. cccccx. Bar. cōsil. lxvij. do. Car. consi. lxxij.

Sebasti. Sapia.

m ¶ Actiōes ergo. Uide remissiue p Fel. i. c. oēs. co. vj. ꝑma di. cū multis allegatis per Ja. in. l. a diuo pio. §. in venditione. col. j. et. ij. ff. de re iud. vbi dicit se consuluisse in ardua q̄stio. vt ibi per euz. vide Capra in ꝯs. ix. in. ij. dubio. et ī ꝯsil. xxvij. ad fi. et ī ꝯs. lxvij. co. iij. Soci. ī ꝯs. l. et in consi. lxix. in. j. parte. et Aret. in cōsil. liiij. colum. iiij.

adhuc nõ exacte.tamen vbi oportet necessario vt actiones trahantur ad bona mobilia vel immobilia vtputa:quia dispositio volens comprehendere totum patrimonium illius hominis fecit mẽtionem dumtaxat de mobilibus ꝛ immobilibꝰ.hoc enim casu ista tertia species assumit naturã alteriꝰ extremorum:ꝛ hoc casu est seruanda opin.glos.in auẽ.eod.titu.§.j que dicit ꝙ si actiones dantur ad res mobiles computantur inter mobilia et si ad res immobiles coputantur inter immobilia.et hoc in effectu vult Bar.in.l.potest pupillus.ff.de autori.tut.ꝛ ex his potest inferri.nunquid prelatus solus possit cedere actionem competentem ecclesie

10 seu illam vendere.❡†Quid autem in seruitutibꝰ seu aliis iuribus incorporalibus que non possent proprie aut dici mobilia vel immobilia: sicut dixi in actionibus vide glos.ij.eo.titu.li.vj.que dicit ꝙ computãtur inter immobilia.ꝛ pro hoc facit text. in clemen.exiui de paradiso.§.cunqꝫ annui redditus.de verbo.sig.que dicit ꝙ annui redditus computãtur inter immobilia[a].sed tu distingue prout supra dixi in actione. nam puto ꝙ vbi necessario non comprehenduntur sub appellatione mobiliũ vel immobilium quod non veniunt appellatione mobilium vel immobilium:sed vbi opꝫ ꝙ includãtur vt quia de toto patrimonio disponitur tũc serua quod proxime dictuꝫ est.

11 ❡†De pecunia etiã dubitatur nunquid computetur inter ea que seruãdo seruari possunt.Et dicendum quod non:[b]quia pecunia retenta nil operatur.c.eiiciens.lxxxviij.distinctio.et no.in.l.j.§.fuit quesitum.ff.ad trebelli. facit tex.in.l.cum plures.in fin.ff.de admini.tuto. nam solus tutor potest imo debet collocare pecuniam pupilli scilicet emendo vel mercando ꝙ non posset si computaretur inter ea que seruãdo seruari possunt.vt.d.l.lex que tutores.Ex quo infero solum prelatum posse disponere de pecunia ecclesie sicut de fructibus vt in clementi.j.eod.ti.ꝛ hoc no.

12 ❡†In glo.super verbo hypothece in fi.gl.in decretis.lxxx.distin.c.j.dixit ꝙ non est differentia nisi in nomine inter pignus ꝛ hypothecam[c]ꝛ ita dicit tex.in.l.res.§.inter pignus.de pigno.glo.tamẽ ibi variat.Et vide glo.plenam in.§.inter pignus. alleg.in glo.aliqui dicunt quod hypotheca dicitur quando non fit traditio sed cum retinetur siue sit res mobilis siue non pignus quando traditur.

13 ❡†In glo.penul.ibi largissime accipitur.no.gl. pro statutis et aliis dispositionibus facientibus mentionem de alienatione.nam in materia dolosa capiemus stricte:ꝛ sic solum venit contractus per quem transfertur dominium sed in materia larga ꝛ fauorabili capiemus largissime prout hic capitur.ꝛ idẽ videtur dicẽdum in testamento ꝛ pacto de quo tamen dic vt legitur ꝛ no.in.l.fi.C.de rebus eccle.nõ alienã.Et vtrum prohibitus alienare alienum possit locare ad magnũ tempus. Dic quod non:[d]vt est tex.cum glos.in clemen.j.eo.titu.et dic vt ibi.❡In glo.fina.ibi:iubemus nota glos.nam sentit hic ꝙ papa hic comminatur penam illius l.nam ibi imperator recipientem res ecclesie nõ debito modo multipliciter punit et priuat precio et imponit penã etiam notariis scribentibus instrumentum ꝛ multis aliis personis ꝛ placet Hosti.vt intelligatur de illa.l.neqꝫ placet sibi.vt tex.intelligatur de aliquo canone.ꝛ dispositio illius legis q̃ erat localis fuit prorogata per imperatorem successorem ad omnes ecclesias et alia loca pia.vt in auẽ.eod.titu.§.quia vero leonis.ꝛ habetur in effectu auẽ.illa canonizata.x.q.ij.hoc ius porrectum.

14 ❡†Et not.semper hoc dictum ꝙ in solennitate obseruanda in alienatione rei.equiparantur ecclesie ꝛ alia loca pia.[e]nam vt dicit Hostiẽ.papa voluit approbare illas constitutiones ꝛ leges. ꝑ hoc dicto vide in simili qđ not. Joan.and.in.c.ij.de in integrum restitu.libro.vj.vbi dicit ꝙ quemadmodũ ecclesia restituitur in integrum ratione lesionis ita ꝛ alia loca pia.ita dicamus in casu nostro.nam a iure ista reperiuntur equiparata[f] hoc probatur in.c.requisisti.§.secus autem.de testam in.facit.c. de xenodochiis.j.de religio.domi.cum.c.sequenti.

et tene hoc semper menti.dicit Joan.and.ꝙ non esset peccatum tenere ꝙ tex.iste etiam intelligatur de.c.monemus.alleg.in gloss.dicit tamen ꝙ primum dictum est solennius:quia secundum nullã vtilitatem importat. Abbas.

1 ☞ Ementes indebite res ecclesiasticas tenentur res restituere cũ fructibus: si repetentur et perdunt omnes meliorationes quas fecerunt.6.13.
Alienantes res ecclesiasticas indebite tenentur sub pena excommunicationis restituere.2.
Alienationi rei ecclesiastice indebite facte quilibꝫ clericus põt cõtrauenire etiam sine mandato.6.et etiam alie persone de quibus.j.nu.9.
3 Excommunicatus dicitur traditus sathane.
Excommunicatio parum vel nihil operatur quo ad ecclesiam triumphantem.
4 Prelatus male alienans bona ecclesie potest petere ipsam alienationem reuocari.12.
5 Contractus nullus potest de nouo peti annullari quatenus de facto processit.ꝛ sustinetur libellus quo petitur talis alienatio.
7 Juramentum contra vtilitatem ecclesie non ligat iurantem.
Juramentũ non ligat iurantem ad iniquitatem.
Juramẽtum nõ ligat administratorẽ ecclesie quo minus petat restitutionem in integrum.
8 Parochiani tenentur in defectum ecclesie ad refectionem de proprio patrimonio.
10 Interesse si soluitur ab vno ceteri liberantur:non autem sic in pena ad quam omnes insolidum tenentur.
Pena non vitatur per satisfactionem rei.
Prelatus male alienãs bona ecclesie deponitur.
11 Emens rem ecclesie vel possidens si ex bona fide: habet beneficium cedendarum contra vendentem.13.
12 Ecclesia non tenetur de euictione.
13 Ecclesia non lucratur cum aliena iactura.

1 **Si quis.** †Alienatio de rebus ecclesie facta non tenet ꝛ alienatores nisi rem restituant excommunicantur: ꝛ quilibet clericus potest contradicere:ꝛ rem cum fructibus repetere.hoc dicit.ꝛ est text.ꝛ quotidie allegatur.secunda ibi: qđ si.tertia ibi:sed etiam.❡Casus literalis. Qꝛ prelati ecclesiarum frequenter alienabant bona ecclesie:ꝛ alii subscribebãt in dãnũ ecclesie:statuit Symachus papa ꝙ si aliquis presbyterorum diaconorum seu aduocatorum subscripserit alicui alienanti predium ecclesie excommunicetur:nisi forte alienator et qui accepit per restitutionem sibi celeriter prospexerunt ꝙ si non fecerint instrumentum inde confectum non valebit preter penã quaꝫ propter hoc sustinebit: et licitum erit quibuslibet ecclesiasticis personis contradicere ꝛ male alienata repetere cum fructibus. Bernar. ❡Not.primo ꝙ non solum alienatores:sed etiam subscribẽtes se indebite alienationi rei ecclesiastice grauiter peccant.et vide bonum tex.in.l.iubemus.la.ij.C. de sacrosan.eccle.

2 ❡†Secundo not.vnum modũ coercendi emptorem seu donatorem rei ecclesiastice in casu a iure non concesso.nam potest compelli per excommunicationem seu anathema ad restitutionem.et anathema est excommunicatio cum solennitate.de qua.xj.questio.iij.debet.de significato seu etymologia huius verbi dic vt notatur in.c.cũ non ab homine.ẽ.de iudic.

3 ❡†Tertio not.ꝙ excommunicatio percutit animam et vide text.cum glo.in.c.audi deniqꝫ.xj.q.iij.nam excommunicatꝰ dicitur tradi sathane quia per eam habet diabolus maiorem potestatẽ super excommunicato.ꝛ dicit Inno.hic:ꝙ nõ solum excõicatio priuat a communione hoim ꝛ sacramentorũ sed etiam per eam deus separat aĩam a gratia ꝛ custodia sua.et not. istũ tex.pro limitatione glo.xxiiij.qõ.j.quodcũqꝫ. que dicit ꝙ excõicatio parũ vel nil operatur quo ad ecclesiã triumphantẽ.ꝛ vide per Hostien.in.c. ita quorũdam.de iude.vbi dixi limitando multipliciter illam glo.

4 ❡†Quarto no.ibi alienator.ꝙ prelatus male alienãs rẽ ecclie põt illam repetere

Zacharias.

[a] ❡Annui redditus cõputantur inter imobilia.Adde Bal.in.l.j.in.j.col.in.ij.not.C.de suffra.per.l.iubemus.ꝛ ibi Bal.ꝛ doc.col.j.ver.scđo dico.C.de sa.san.eccle.ꝛ per.§.vult em̃.in auẽ.de non alie.Alex.i.l.mouentiũ.de vb.sig.ꝛ pbatur sing.i cle.exiui.§.cũqꝫ.eo.titu.de verbo.sig.ꝛ Fede.de señ.cõsi.clxxv.
Anton.Francis.
❡Dicas circa hoc ꝙ annui redditꝰ cõputantur iter immobilia qñ sunt certi prout declarat do.Car.in clemẽ.exiui.hoc alleg.in.§.licet.vel quãdo debentur ad lõgum tp̃s:qꝛ tũc in eorũ alienatione requiritur ea solẽnitas q̃ requiritur i alienatiõe rerũ imobiliũ vt ꝑ Bart.in.l.fi.in.j.col.C.de vẽdi.rex ciui.li.vj.adde tñ ꝙ annuꝰ redditꝰ religiosis ẽt incapacibus potest legari ꝑ vino ad sacrificia vel ꝑ hostiis non aũt ꝑ victu ꝑpetuo: sꝫ tm̃ ꝑ modico tp̃e vt ꝑ Federi.de se.in cõsi.suo.xij.ꝛ no.in.l.in quorum.ff.de pign.

[b] ❡Qđ nõ.Adde que supra posui secundo nota.

[c] ❡Et hypothecã.Adde an statutũ loquẽs in pignore habeat locũ in hypotheca.Frãcis.de are.ꝯsi.xix.ꝛ.cxxv.

[d] ❡Dic ꝙ non.adde do.Card.cõsi.xcv.vbi cõcludit ꝙ locatio ad nouem annos dꝛ ad modicum tẽpus.
Sebasti.Sapia.

[e] ❡Loca pia.An in alienatione hospitalis requiratur illa solennitas q̃ requiritur in rebus ecclesie,vide latissime ꝑ Feli.in.c.de quarta.colũ.ij.ẽ.de prescriptio.

[f] ❡Equiparata.adde Alex.cõsi.j.iiij.lib.Ro.consil.ccccxj.vj.li.Alex.consi.iiij.j.lib.
Anto.Francis.
❡Circa hoc de locatione ad trieñiũ an dicatur longũ tp̃s.vide Ange.ꝛ Inno.in.l.si filio.in.§.fi.ff.soluto ma.ꝛ Alexan.in.l.j.i.§.qđ autẽ.ff.de super.vbi dicit ꝙ talis locatio non est ad longuꝫ tp̃s nisi fieret de nouennio in nouẽnium:vt ꝑ Alex.plene in concilio.lxviij.in.j.ꝑte ꝯsi.

a ¶ Quinto no.ibi:q̃uis ab initio rc.q alienatio[a]
rei ecclesie est ipso iure nulla.z cum tex.nõ facit mẽ
tionem de defectu forme: põt argui q si alienatio
fit in casu nõ ꝯcesso est ipso iure nulla. Et hoc pro
bat quasi apertissime iste tex.nam hic obseruaba-
tur forma iuramẽti.arg.eius qd dr de subscriptio
ne.z sic facit iste tex.q ꝑ his que dixi in.c.preced.
5 ¶ †Sexto not.q ꝯctus nullus põt de nouo an-
nullari.z refert hec annullatio seu cessatio ad fa-
ctuz vt cassef quatenus de facto processit.z sic po
test saluari libellus a ꝯrietate si prelatus in libello
b dixit ꝯctũ nullũ:z petijt illum cassari[b].facit.c.acce
6 dens.el.j.š.vt lite non cõte.cũ gl.sua. ¶ †Ultimo
no.casuz in quo clericus agit pro ecclesia sine man
dato.s.repetendo bona male alienata.z no.q reci
piens indebite nõ facit fructus suos:sed tenef eos
restituere ad hoc.d.l.iubemus.vbi dr q nil' potest
repetere vnde perdit omnem meliorationem quaz
ibi fecit z vide in.d.auf.hoc ius porrectum.z vide
xxij.q.ij.non liceat. ¶ In gl.sup verbo subscripse
rit.not.glo.z vide qd legitur z not.in.c.inter dile-
ctos.de fide instru.z.c.ex literis.de transla. ¶ In
glo.super verb.iratus.in fi.not.glos.pro intellectu
aliorum iurium z scripturarnm in quibus sepe dr
qd deus accẽdif furore vel penitentiã agit vel qd
simile.z vide bo.gloss.in.c.incõmutabilis.hic alle.
que disputat z ponit veritatẽ an deus mutet opi-
7 nionez suã.z notabis illã gl. ¶ †In gl.sup verbo
alienator.in fi.dic melius q iuramentum tendens
cõtra vtilitatẽ ecclesiasticam nullo mõ ligat iuran
tem.nã potius est periuriũ q̃ iuramentum etiam si
per alliũ possit idemnitati ecclesie consu.vt est text.
apertus in.c.j.š.de his q̃ fiunt a maio.par.cap.et
c.peruenit.de iureiur.nã iuramentũ non vinculat
iurantẽ ad iniquitatẽ.vt.c.q̃to.de iureiur.imo qd
c plus est non ligat[c] administratorem ecclesie quo-
minus non posset petere restitutionem in integ.de
quo vide bo.gloss.in.c.j.de in integ.resti.lib.vj. Et
ad.c.cum venissent.de quo gloss.opponit dic vt ibi
latius dicã.nã iuramentũ p̃iudicat quatenus con
8 cernebat honorẽ z p̃iudiciũ prelati. ¶ †In glo.in
ver.ecclesiasticis.ibi parochianis.no.glo.z intelli-
git Lau.z cõiter doc.sequunf vt procedat etiã in
parochianis laicis:nõ enim accusant hoc casu cle-
ricũ seu p̃latũ:sed repetũt male alienata. z hoc sa-
tis mihi placet.nam interest parochianorum ne ec
clesia deducaf ad inopiã.nã tenẽtur in defectuz ec
clesie ad refectionẽ ipsius de proprio patrimonio.
vt not.in.c.j.z.c.de his.j.de eccle.edi.z in fin.gloss.
9 †Philip.quem sequuntur communiter docto.tz
quãlibet personam ecclesiasticã admittendã.nam
tex.iste loquif gñaliter.qd placet vt pz ibi in text,
quibuscũqz ecclesiasticis personis rc.vt in.c.cũ nõ
liceat.xij.q.ij.nõ tamen agent isti extranei inuitis
clericis ecclesie qd intelligo si ipsi volũt agere.nam
eis negligentibus admitterentur extranei versatur
eñi in hac alienatione illicita ius publicũ.j.distin.
ius publicũ.z vide qd not.Inno.in.c.cuz olim.de
10 testi.vbi de hoc. ¶ †In glo.fi.ibi:aliter liberaref:
hoc intellige verũ respectu interesse: z sic loquunf
iura alleg.in gloss.non autem respectu pene,alias
delictũ alterius remaneret impunituz:q nõ debet
esse.vt in.c.monemus.xij.q.ij.si ergo ecclia recupe-
rauit rem ab emptore potest nihilominus agere ꝯ
prelatũ male alienãtem nõ ad interesse: sed vt pu-
niaf de delicto suo.z est pena depositionis.vt.d.c.
monemus.que pena non euitaf per satisfactionez
ecclesie:de quo plene vide per glos.in.c.qd sicut.de
11 elec.in fi. ¶ †In ea.glo.ibi:cũ cõueniatur de deli-
cto.no.glo.z sentit a cõtrario qd si emptor vel pos
sessor eccl'ie esset in bona fide qd tunc posset petere
cessionẽ actiõis qd exp̃ssius tenent doctor.hic qui
etiã dicũt qd lz ecclesia nõ teneaf cedere in termi-
12 nis glo.tñ dicunt si cesserit valet cessio. ¶ †In ea.
glo.ibi:replicauit. qd rẽ ecclie repetat: quasi velit
dicere glo.q prelatus agit in repetitione noie ec-
clesie:que nõ tenef de euictiõe. z habes hic casum
in quo audif quis alegãs turpitudinẽ suã agen-
do noie alterius:de quo dic:vt dixi in.c.cum sup.de
13 cõces.prebẽ.z vide hic per Calde. ¶ †In ea.gloss,
ibi:z si nihil habet prelatus.aduerte.nã videtur hec
glo.velle q emptor recuperat preciũ a prelato ma-
d le alienãte.[d] in hoc varie sunt opiniones de quibus
hic per doct.z in.c.ad audientiã.j.eo. z per docto.
legistas in.l.iubemus.z plene in auf.qui res.C.de
sa.san.eccle.z maxime per Cy. z Bal. z per Ioã.
de lig.in cle.j.eod.titu.satis plz q si emptor fuit in
mala fide nõ agat ad preciũ ẽt ꝯ prelatũ.per text.
in.l.iubemus . prealle.nã ibi in penã perdit preciũ
z omnem vtilitatem.z applicatur ecclie nisi ꝑspe-
xerit sibi in ꝯctu de euictiõe:qr tunc agit ꝯtra ma-
le alienantẽ.l.si fundũ.C.de euic.not.glo.in.d.c.ad
audientiã.j.eod.z.l.quemadmodum.C.de agric.z
censi.li.xj.in sili qõne.Si vero fuit in bona fide re-
petit precium a male alienãte:non aũt ab ecclesia:
nisi in defectũ:puta qr si prelatus non est soluendo
agit ꝯ eccliam quatenus est effecta locupletior ex
illo p̃cio.arg.c.j.j.de deposito.qd senserunt Cy.z
Bal.in auf.p̃alle. z hanc opi.sensit Io.an.in.d.c.
ad audientiam.vt distinguamus inter emptorem
bonefidei z malefid. z gloss.in.c.vulterane.xij.q.ij.

1 ☞ Sterilis fundus ecclesie potest dari in emphi-
teosim vt reducatur ad culturam.2.
3 Prelatus obligatur naturaliter ex eius simplici
consensu.
4 Prelatus debet contrahere cum illo de rebus ec-
clesie a quo recipit maiorem vtilitatem.
5 Sterilis fundus reductus ad culturaz non potest
dari in emphiteosim:nisi illi qui ipsum meliorauit
vel eius heredibus.

1 A Daures. †Tertia ecclie nõ fertilis dari potest
in emphiteosim ei cuius studio reduci-
tur ad culturam.h.d.z ponit casum li-
teralẽ.Io.an.in eo qui cõfisus de prelato nulla in-
teruenĩẽte scriptura recipit syluã ab ecclesia redu-
cendã ad culturã.z qd ea reducta ꝯcederef sibi in
emphyteosim : postmodũ p̃latus dubitauit ex quo
res nunc erat culta an possit dari in emphiteosim
2 Et rñdef vt lr̃a. ¶ †Not.j.vnũ casum in quo res
e ecclesie[e] licite ꝯceduntur in emphiteosim.s.qñ sunt
steriles.Quid autez si essent preciose z culte dic vt
plene no.per Spe.in ti.de loca.§.nunc aliqua.vsi.
vij.per Io.an. z Arch.in.c.ij.j.eo.ti.lib.vj.vt dixi
3 plene in.c.in p̃ñtia.de ꝑba. ¶ †Scdo no.prelatũ
obligari naturaliter ex simplici consensu. de quo
4 in.c.quicũqz suffragio.xij.q.ij. ¶ †Ultimo not.q
cõtractus de rebus ecclesie nõ est validus: saltem
in effectu si potuisset habere ab alijs maiorem vti-
litatẽ:dz eñ prelatus ꝯhere cũ illo cum quo maio
rem vtilitatem habere põt. ¶ In glo.fi.in fin.no.
glo.z vide bo.tex.z ibi not.in.c.cũ dilecti.de empt.
5 z vend. ¶ †Sed extra glo.querif.Nũquid iste ter
re potuissent dari alijs in emphiteosim:dic q non
nisi in casu alias concesso z seruata solennitate iu-
ris quia nõ sunt amplius sylue sed terre arabiles.
sed extirpantibus z suis heredibus possunt conce-
f di propter promissionem[f] eis factam z labores et
sumptus quibus fraudari non debent.

1 ☞ Iurans alienare nolle bona ecclesie,non potest
alienare illa de quibus dubitat an sint ecclesie.
2 Possessiones minus vtiles ecclesie possunt de con-
sensu capituli permutari vel alienari.3.vel vendi:
ex precio vtiliores emere.4.
5 In alienatione rei ecclesiastice non solum requirif
consilium sed consensus capituli.
6 Transactio siue cõpositio nõ admittitur super de-
cimis futuris:super preteritis sic.
7 Uẽdere tenef totũ p̃rimoniũ z in egestate viuere
q nõ habet vñ satisfaciat etiam de iure canonico.
8 Prelatus promotus per papam vel eius mãdato iu
rat non alienare ipso inconsulto:quid autem ope-
retur tale iuramentum.vide remissiue.16.
9 Que bona dicanf esse de mẽsa epi vel capli.12.13.
10 Prelatus presumif applicasse mense capli si reti-
nuit per annũ bona que reuersa sunt ad ecclesiam
ex aliquo casu feudatarij vel emphiteote.13.
Iuramentum de nõ alienando bona ecclesie non
extenditur ad bona que tempore iuramenti non
sunt de mensa capituli.

Bona eccle-

☙ Sebasti. Sapia.
a ¶ Alienatio.vi-
de Abba.in.c.si.
in.j.colũ.j.ne p̃la.
vi.suas.et Felin.
late in.c.que in ec
clesiarũ. colũ.j.š.
de consti.
b ¶ Cessari. adde
an ꝑcedat libellus
in quo qs dicit te
stamẽtum rescin-
dẽdum z petit il-
lud declarari nul
lum Ange.consi.
xxxvj.
☙ Sebasti. Sapia.
c ¶ Nõ ligat.vide
Fel.in.c.ij.vsi. ad
scdm de iuramen
to.j.de iuramen.
vbi tãgit an iura
mẽtũ prelati obli
get in preiudiciũ
ecclesie.

d ¶ Male alienan
te.Adde Alexã.
ꝯsi.iiij.j.libr.Frã.
de are.cõsi.cxiiij.
☙ Sebasti. Sapia.
e ¶ Res ecclie.vi-
de multa ad ꝑpo
situm p.d.Ias.in
c.j.co.viij.qui feu.
da.pos.in vsi.feu.
vbi tradit qñ pre
latus possit infeu
dare res ecclie z i
ter alia dicit q p̃t
qñ res est parua:
vel sterilis.
f ¶ Propter pro-
missionez.Adde.
Roma.cõsil.xxij.
z.ccxix.Pe.d an-
cha.ꝯsil.xl.z.ccci.

11 Bona ecclesie data in emphiteosim vel in feudũ presumunť ab initio adhoc destinata: ⁊ ideo nil noui facit prelat⁹ qui iteruʒ illa bona reuersa ad ecclesiam concedit in feudum vel emphiteosim.
14 In alienatione rerum ecclesie modici valoris sufficit tacitus cõsensus capituli.
15 Juramentũ de nõ alienando an extendať vt non possit alienare in vtilitatem ecclesie vel rem modici valoris.18.
Juramentũ simpliciter prestitũ intelligiť scdm materiam subiectam.
Juramentum est stricti iuris.
Necessitas ⁊ vtilitas equiparantur in iure.
16 Jurans non alienare inconsulto papa vel sine licentia superioris non poterit etiam licitam alienationem facere.17.
17 Licentia superioris si dʒ adhiberi in aliquo casu est petenda etiam ꝙ ille actus sit licitus: q2 superior censeť sibi reseruasse cognitionẽ: an casus sit licitus aut non.
18 Prelatus quo casu potest dare in emphiteosim rem ecclesiasticam vel eam alienare consanguineo suo.
Alienatio si est permissa alicui administratori non potest ille in suum consanguineum alienare.
19 Consanguineis debemus potius subuenire ꝙ̃ extraneis.

1 VT super. †Qui iurauit nõ alienare ea que sunt de mẽsa ea de quib⁹ dubitať an sint de mẽ
2 sa alienare nõ dʒ.h.d.vel sic.†Jurãs nõ alienare bona ecclesie nõ potest alienare ea q̃ sunt de mensa vel de ea de quibus dubitatur an sint de mẽsa.h.d.vsqʒ ad.§.possessiões. ⁊ ille.§.hoc dicit.
3 ¶†Possessiones ecclesie min⁹ vtiles pro vtilioribus de cõsensu capli põt eps permutare vel alienare.h.d.Duo sunt dicta.scdm in.§.possessiões. ¶Casus literalis.Archieps rauen.accepit quasdã possessiones siue redditus a rege: aut ẽt aliũde ex certis locis in recõpẽsationeʒ decimarũ subtractarum: ⁊ redditus illos siue possessiões retinuit ad vsum suum quousqʒ diẽ clausit extremũ.quesiuit successor illi⁹ vtrũ redditus illi siue possessiones intelligantť ad mẽsam archiepi pertinere. Jtẽ cum ipse archieps teneatur iuramẽto fidelitatis qd fecit apostolice sedi non alienare de nouo quesiuit vtrũ de redditibus illis posset fieri ꝯtus cuiuslibet alienatiõis.Rñdet papa ꝙ siue intelligať de mensa archiepi: siue nõ: nõ debeant alienari: concedit tñ papa archiepo vt ipse de consilio ⁊ assensu fratrũ suorũ vel maioris partis possit alienare possessiões ecclesie sue minus vtiles vel cõmutare pro aliis vtilioribus habendis. Ber. ¶Not.primo arg.ex tex.ꝙ quedã bona ecclie dicũtur de mensa quedã vero nõ.q̃ aũt sunt illa: dicã.j.lati⁹. ¶Scdo no.vnum casum li
4 citum in quo res ecclie possunt alienari.s.pro aliis vtilioribus.†Et no. qd tex.dicit alienandi seu commutandi ⁊c.nam ex hac litera infero qd si prelatus nõ reperit bonum cambiũ põt rẽ vendere ⁊ preciũ conuertere in rem vtiliorẽ: nõ ergo est necesse vt quidã arbitranť vt fiat cambiũ seu permutatio: sed directe põt fieri vẽditio: nã preciũ succedit loco rei
5 dʒ tamẽ postmodũ conuerti in res vtiliores. ¶†Tertio not.ibi consilio ⁊ assensu qd in alienatione rei ecclesie cathedralis nõ sufficit cõsiliũ capituli: sed requiriť etiã cõsensus: vide qd plene dixi in.d.c.j.§.de his
6 q̃ fiũt a prela. ¶†Jn gl.j.in fi.no.gl.ꝙ sup decimis futuris nõ admit
7 titur cõpositio sed sup pteritis sic.†Quid aũt si obligatus ad decimas
8 preteritas[a] nõ habet vnde satisfaciat nisi vendat totũ patrimoniũ nũquid teneatur vẽdere ⁊ in egestate viuere.vide gl.xvj.q.ij.quicunqʒ.que ꝯcludit ꝙ sic: sed ecclia dʒ sibi misereri.⁊ vide pro dicta gl.tex.in.c.oẽs. eadem causa ⁊ qõne.⁊ ad materiã vide qd legiť ⁊ no.in.c.ex multipli
8 ci.⁊.c.cũ hoies.j.de decimis. ¶†Jn glo.in ver.sacramento ibi: immediate subest hodie seruatur de cõsuetudine ꝙ quilibet prelat⁹ promot⁹ per papam seu eius mãdato cõsecratus iurat sibi nõ alienare eo inconsulto.de quo iuramento ⁊ eius effectu no.in.c.fi.de eccle.edifi.⁊ dicã ali
9 quid.j. ¶†Jn gl.sup ver.intelliganť.querit ꝙ̃tũ tps requiriť ad hoc vt bona dicanť de mensa.Glo.nõ requiritur ꝙ̃titas tẽporis ad hoc vt bona dicanť de mensa.⁊ non instando in verbis gl.colligẽdo dicta Jnno.ac latius ⁊ clarius prosequẽdo dic sic: cũ queriť que bona dicantur de mensa ecclie vel prelati: quedã eñ sunt bona in quib⁹ ecclia hʒ soluʒ directũ dñium: vtile vero pertinet ad aliũ: exemplũ in feudalib⁹ ac emphiteoticis: ⁊ ista nõ dicunť de mensa.cum vtilitas pertineat ad alium de quo vide bon.glo.in cle.j.de exces.prela.super verbo ad mẽsam.que optime explicat qñ etiã ecclesia dicať de mẽsa prelati: ⁊ tenebis illã gl.
10 menti. ¶†Sed aduertẽdũ: q2 ista bona qñqʒ redeũt ad eccliam pleno iure: puta q2 finitũ est tps cõcessionis vel ppter defectum heredum vasalli vel emphiteote: vel ppter delictum eorũ.vt in.c.potuit.de loca.⁊ in.c.ij.j.de feu.Et dubitať nũc vtrum applicenť mense: vt sic nõ possint iterum cõcedi quẽadmodũ nec alia bona mense.Et dicendum est qd si prelatus applicuit ea mense ⁊ hoc constat: ⁊ tunc non possunt amplius cõcedi nisi in casibus a iure expressis.Jn dubio vero debemus cõsiderare quãto tempore prelatus tenuit illa bona ad manus suas: ⁊ in hoc casu posset saluari cõsideratio glo.⁊ sume nota.dictũ Archidia.in.c.j. xxxij.q.viij.vbi dicit ꝙ si prelatus tenuit per annũ: videť applicasse illa
b bona mense[b]: ex quo nõ constat de cõtrario per coniecturas argumen. illius capli: alias autẽ si nõ habuit animũ applicãdi mẽse põt concedere de nouo alteri nõ obstante iuramento de non alienãdo: q2 iuramentum non extenditur ad bona que non sunt de mẽsa p hoc tex.in.c.ij.de feudis. ⁊ hic vbi considerať an ista bona essent de mensa vel non que prelatus habuit ad manus suas.⁊ tacite innuit ꝙ si non essent de mensa iuramentum de non alienando non
11 obligaret. ¶†Et est ratio fm Jnno.q2 ab initio videtur ordinatum vt illa bona cõcederẽtur in feudum vel emphiteosim: vnde nil noui facit nũc prelatus iterum concedendo.⁊ pro hoc eleganter sentit Federi.consilio.clxxiiij.ꝙ in hac secunda cõcessione non requiritur consensus superioris.quod est valde not.facit.c.potuit preалleg.vbi solus prelatus potest parcere emphiteote ipsum non expellen
c do[c] propter pensionem nõ solutam.eodem modo potest cõcedere alteri. Ego crederem ꝙ vbi prima causa concessionis duraret de presenti ꝙ habeant locum predicta. sed vbi cessaret illa prima causa concessionis tunc putareʒ ꝙ eoipso quod redeunt ad ecclesiam efficiuntur de mensa: ⁊ assumunt sibi naturam ⁊ qualitatem aliarum reruʒ ecclesie.Exẽplum.res inculta fuit tradita in emphiteosim hoc respectu vt reduceretur ad culturam: alias ecclesia non cõcessisset tractu temporis.illa res optime culta reuersa est ad ecclesiaʒ ex aliqua causa allegatarum: non video ꝙ iterum licite possit concedi sine solennitate debita ⁊ sine causa.nã cessat causa prime concessionis: ⁊ militat nunc argumen.a ratione cessante.vt in.c.cum cessante.de appella.⁊ cessat ratio Jnnocen.Sed vbi causa perseueraret procederet primum dictum.exẽplum, ecclesia habebat castrũ qd forte propter custodiam et alia est magis dãnosum ꝙ̃ vtile, deliberauit semel cum solennitate debita dare in feudum si tractu tẽporis redeat ad ecclesiam: põt ecclesia iterum alij de nouo concedere sine solennitate non obstante iuramento de non alienando: quia ista non est noua alienatio: sed quedam executio ordinationis antique.facit.c.consuluit.j.de iudeis.et.c.recolentes.de statu regu.Et not.hanc limitationẽ que non solet a doctoribus tradi: sed mihi videtur verissima et rationabilis.Quedam vero sunt bona quorum proprietas ⁊ vtilitas pertinet ad ecclesiam et longissimis temporibus fuerunt in bonis ecclesie et ista in dubio dicuntur de mensa: q2 deseruiunt necessitatib⁹ mense ⁊ vtilitatibus ecclesie: ⁊ aliorum indigentiũ xij.questio.j.vidẽtes.⁊ ad ista bona indubie exten
12 ditur iuramentum de non alienando.† Quedam bona nouiter acquisita ecclesie puta ex donatione et de istis dubitatur an sint de mensa. Jnnoc.sentit ꝙ sic: ⁊ mihi satis placet.Ex quo enim sunt data ecclesie ad vtilitatem ipsius: ergo debẽt dici de mensa: nec apparet ratio quare alia bona et non ista dicantur de mensa: sed potius dicendum contrarium: ne vna ⁊ eadem res diuerso iure censeať de decimis.c.cũ in diocesi. ⁊ facit.c.recolentes.xij. qõ.ij.Et sic habes clare que bona dicantur de mẽsa: ⁊ ad que bona extenditur iuramentum de non
13 alienando. ¶†Jn glo.super verb.siue non.no.gl. ꝙ in dubio possessiones que deseruiũt vtilitatibus ecclesie et reperiuntur in manibus prelati prima fronte presumuntur de mensa ergo contrarium dicenti incũbit onus pbãdi: sʒ intellige istã glos.fm predicta. ⁊ fm preallegatũ dictum Archidiaco.
14 ¶†Jn gl.in vers.assensu.in fi.vide qd dixi in.c.ij. de his que fiunt a prela.vbi docto.sentiunt ꝙ lʒ in istis rebus modicis non requiratur consensus capituli expressus, dʒ tamen interuenire saltem taci
15 tus: ⁊ sic limita istam glos. ¶†Sed oppon.contra gl.⁊ cõtra tex.nã ex quo iurauit iste archieps non alienare non videtur ꝙ etiam vtilitatis causa possit alienationem aliquam facere iuxta no.in.c. fin.de eccle.edi.⁊ in.c.ij.j.de senten.excom.Soluti. Jnnocẽ.intelligit ꝙ de spãli cõcessione vel grã iste archieps alienauit.⁊ pro hoc tex.in fin.ibi cõcedimus facultatem.Goffre.vero exponit text.concedimus: id est cõcessum esse ostendimus.simile.xiij. dist.nerui testiculorũ.⁊ sic sentit contrarium intel
d lectũ.Ego dicerem[d] ꝙ aut res est modica seu modice vtilitatis: ⁊ tunc non includiť sub iuramento de nõ alienando: q2 non est verisimile qd superior

a ¶Preteritas.ad de qd dicunt do. de Ro.decis.xxv. de decimis.

b ¶Bona mense. adde.d.Car.cõsi. cxij.in pnc.⁊ vide Cal.ꝯsi.xj.de feu. melius p do.Car. consi.xxxiiij. Anto.Francis.
¶Que dicantur esse de mensa aut applicata mẽse p̃lati.vide Jnn.in c.vt sup.de re.ecc. non alie.vbi p.d. Car.plene.

c ¶Non expellendo. Adde Alex. ꝯsil.lxxix.j.li.ant. de bu.cõsi.xxij. Sebasti. Sapia.

d ¶Ego dicerem. Uide Ange.in.l. non est nouum.in j.col.ff.de leg.vbi dicit ꝙ eps qui iurauit nõ alienare vel infeudare res ecclesie incõsulto papa põt tñ infeudare cõsueta infeudari incõsulto papa.

a ℭ Istis modicis. Adde quid operetur modicitas rei late Cep.in.l.j.ff. de edil.edic.z Alex.consi.ciiij.
b ℭ Inconsulto papa. Adde Cald.cōsi.vij.hoc titu.
c ℭ Simpliciter. Adde Lap.alleg.xxxj.
d ℭ Necessitas z vtilitas. Adde Old.consi.xcvij.
Sebasti. Sapia.
e ℭ Sed queritur. Vide Bal.in.c.j. in prin.in vlti.col. C.si de inuest.inter domi.et agna.lis oria.in vsi.feudo. vbi dicit ex gloss. ibi colligi q̄ de iure nō lz p̄latis infeudare rem ecclesie consanguineis sz de cōsuetudine seruatur ɔtrariuz tn̄ tenet qd etiam de iure lz dūmō agnati sint idōei refert Iason vbi late examiat hūc articulum. in.c.j. col.v.vers.quinto vltra eos.q feu.dare possunt. Zacharias.
f ℭ Cōsanguineo suo. Adde archi. in.c.cuz nō liceat. xij.q.ij. Bal.in.l. cū multa.circa finem.C.de bo.q̄ liberis. vbi dt qd papa non pōt infeudare res ecclesie Romane sine consensu cardinaliuz de quo etiā p istū in.c.cuz venissent. colū.iij.s̄.de iud.vbi dicit q̄ si papa est nimis pfusus in infeudando terras ecclesie suis ɔsanguineis z est icorrigibilis pōt deponi. Ioan.de lig.in.c.episcopus.s̄. de preben.z Fel.in.c.ad audientiam.circa pnc.post Panormi.etiam in prin. de prescrip. Anto.Francis. ℭ Circa hoc an papa possit infeudare bona ecclie sine ɔsensu cardinaliū dicas q hoc videnda esse q̄ habentur z not.in.c.ad audientiam.de prescrip. z per Archidi.xij.q.ij.nō liceat.vbi dicit q̄ non potest solus hoc facere:de quo etiam per Io.an. post Ioā.mona.in.c.super eo.de here.lib.vj. z vide etiam do. Pau.de cast.in.l.j.ff.de leg.vbi dixit q̄ papa potest facere negotia ponderosa ēt sine consensu cardinalium. Intellige tamen saluo sedis apostolice iudicio q̄ papa potest infeudare castra ecclesie non tamē magnas ciuitates absq3 consensu dn̄orum cardinalium.vt per Bal.in.l.pe.C.de bo.que lib.z per Archi.in.c.cuz redemptor.ij.q.ij.z adde q̄ papa pōt ex causa necessitatis etiam vendere res ecclesie romane non tn̄ ad ditandū suos consanguineos.vt per Bal.in.d.l.pen.C.de bonis q̄ lib. z plene tradit per do.Ant.z Car.in.c.ad audientiam.de prescrip.
g Sebasti.Sapia. ℭ Cōtrariū. Hoc dictū z ex pluribꝰ cōfirmat do. Ias.in.d.c.j.col.viij.ver.quarto vltra alios limita.qui feu.da.possunt.
h Sebasti.Sapia. ℭ Locatio. Allegat Ias.in.l.manumissiones.col. ij.ff.de iusti.z iure.vt retuli paulo supra in.c.nulli.hoc titu.
i ℭ Locare.adde Fra.de are.ɔsi.cxj.z.lv.Ang.ɔs.ccxliiij.Alex.ɔsi.j.iiij.li.

voluerit illū illaqueare in istis modicis[a] cum ista modica sunt exempta ab omni solennitate iuris dispositionis: vt in.c.terrulas.xij.q.ij.iuramentū ergo simpliciter prestitum dz intelligi fm materiaz subiectam.ad hoc qd not.Innoc.in.c.per tuas.de arbi. Item iuramētum est stricti iuris:ideo dz restringi.arg.c.pe.de iureiu. z hoc notabis semper. nam reperio Fed.idem sensisse consi.suo.cciiij.nā hodie prelati cōiter iurāt nō alienare incōsulto papa:z sic debet intelligi iste tex.q2 nō obstante iuramento poterit iste hāc alienationē facere et sic procedit expositio Goffr. Aut res non est modica: et tunc distingue formam iurandi: aut iurauit non alienare simplr: aut non alienare inconsulto papa[b] aut non alienare simplr:aut non alienare sine licentia superioris. Si vero iurauit simpliciter[c] et tunc puto q̄ in casu vtilitatis ecclesie poterit alienare.nam video q̄ in casu necessitatis ecclesie hoc iuramentum non astringit: vt in.c.fina.de ecclesi. edi.ergo nec in casu vtilitatis:quia necessitas z vtilitas[d] equiparantur a iure.vt not.xij.questio.ij.in summa.z no.Inno.in.c.cum omnes.de constitut. Refertur ergo illud iuramentum ad alienationez illicitam:vt sic metu iuramenti prelatus abstineat facilius ab alienatiōe illicita.z pro hoc facit quod predixi.nam regulariter a iure prohibetur alienatio.vt in.c.si quis. z in.c.nulli.s̄.eod.z iuramentū est stricti iuris.debet ergo intelligi fm iuris dispositionē vt nō alienet.s.illicite put iura disponunt z sic secūdo modo intelligerē tex.istum intelligendo q̄ possessiones iste erāt minus vtiles comparatione aliarum.

16 † Si vero fuerit iuratum fm secundaz formā.tunc tene opi.Inn.q̄ de gratia fuit hoc isti concessum.nam nō pōt fieri alienatio etiam licita inconsulto papa.hoc enim importāt illa verba in c.aduersus.j.de immu.eccl.vt colligitur in.c.vlt.j. de eccl.edi. Item necesse est vt verba intelligantur de alienatione alias licita: nam inconsulto papa non faceret illicitū.z ita volunt cōiter doct.in.d.c. fi.

17 † Si vero fuerit iuratū fm tertiam formā.s.non alienare sine licētia zc.idem dicendū vt.s̄.proxime dixi.nam non pōt intelligi de alienatione illicita: q2 illa non fit etiam cum licentia superioris.z de significato huius verbi licētia est vt debeat peti primo etiaz in casu licito:quasi superior reseruet in se cognitionem vtrum casus sit licitus.pro hoc text. in fi.c.lz.de reg. z hoc bene nota.q2 nō declarat p alios.z sic intellige fm hanc distinctionem ea que dixi in.c.j.s̄.de his que fiunt a prela.z no.p doc.in d.c.fin.de eccle.edificā.

18 ℭ † Sed queritur[e] de questione no. Nunquid prelatus possit consanguineo suo[f] cōcedere rem ecclesie in emphiteosim: vel secū cōtrahere alienationem rei ecclesiastice. text.videtur no.in auf.quibuscūq3 modis.C.de sacr.sanct. eccle. vbi dicitur q̄ quibuscunq3 modis alienatio rei ecclesiastice facta permittatur:nō tamen lz economo vel eius cōsanguineis rem ecclesie accipere. Et faciunt ibi legiste festuz de illo tex.adducētes q̄ vbi administratori permittitur alienatio nō pōt illā facere in personā consanguinei: q2 est suspicio lesionis pter consanguinitatē.z est illa auf.canonizata.x.q.ij. hec vsus prestatio.in ver.qbuscūq3 modis.tn̄ doc.ibi: z maxime Bal. z Bar.dicūt q̄ rē solitā cōcedi in emphiteosim seu in feudū pōt prelatꝰ cōcedere suo consanguineo q2 cessat hoc casu presumptio fraudis et lesionis:cū aperta sit via huius alienationis:nisi fm Bal.vellet cōcedere consanguineo potētissimo:sentit etiā Bar.post Ias.q̄ modicam rez pōt cōsanguineo cōcedere.z sic transeunt legiste cōiter ibi. Sed reperio Fede.de sen̄.cōsi.prealle.vbi videtur sentire ɔtrium[g] format enim istam questionē. Nūqd p̄latus q iurauit nō alienare sine licētia supioris:possit consanguineo suo concedere in emphiteosim rem valoris vnius floreni cum dimidio z redditus quinq3 solidorum.nā expediebat pter vicinitatem cōsanguineo habere illā petiam terre. Et determinat finaliter q̄ sic:q2 nō obstat iuramentū in istis minimis.vt.s̄.dixi. Nec etiaz obstat cōsanguinitas:q2 rōne fraudis fuit inducta illa phibitio:sz hic presupponit omnē fraudē cessare. Itē auf.illa qbuscūq3 modis.loquit in alio casu fm eū z nō dicit in quo.vn̄ nō placet hec rn̄sio:q2 tex.ibi dicit quibuscūq3 modis zc.dat aliā solu.q̄ solēnitas auf.non vsq3quaq3 seruat in alienatione rei eccl'iastice.vt no.in.c.j.eo.tit.lib.vj. Et not.hoc dictū facit ad id qd dixi.in.c.nulli.s̄.eo.

9 ℭ † Item cessante fraude melius est ɔhere cū cōsanguineis.q̄ cum extraneis.nā prius debemus subuenire consanguineis q̄ extraneis.lxxxvj.dist.nō satis.facit qd no.glo. xxxj.di.c.omnino.z.c.j.s̄.de coha.cle. Sed cōtra hoc facit:q2 nō est illa solennitas:sed phibitio certarū personarū pter lesionē ecclesie euitandam:sed hoc nō obstāte puto dictū legistarū nō pcedere in prelato ecclesie.nam reperio tex.valde sing.xij.q.ij.in.c.si qs qualibet.iūcto.§.prece.vbi dicit q̄ rector cuiuscunq3 eccl'ie pōt vnā rē de eccl'ia auferre dummodo de suo tautūdē eccl'ie cōferat:z sic hz priuilegiū vt res ecclesie possit alienare sine vtilitate eccl'ie.satis em̄ est q̄ eccl'ia nō deterioret.simile priuilegiū hz princeps.vt in.c.j.j.de rerū permu.fm vnum intellectum. z videtur tex.in.d.c.si quis innuere.qd etiam in fauorem consanguineorum pōt prelatus hoc facere:vt etiaz sentit ibi Archidia.z facit quod no.Archidia.x.q.ij.precarie.vbi dicit q̄ sicut extraneis ita consanguineis pōt prelatꝰ bn̄ficia ecclesiastica cōcedere.facit qd dixi in.c.dilectꝰ. s̄.de prebēdis. Et ad auf.quibuscunq3 modis dico qd loquitur in economo qui nō habet priuilegium sicut prelatus nec tantum iuris in bonis eccl'ie.iuxta not.per gl.v.q.iij.c.fi. Item economus est magis suspectus q̄ prelatus:quia prelatꝰ est proprꝰ sponsus ecclesie nō sic economus:z per hoc cōcluderem qd prelatus potest contrahere cum consanguineis de rebus ecclesie sicut cum extraneis:lz economus nō possit nisi vt predixi. Et nota etiam ista:quia non declaratur per doc.

1 Canonicus non potest in perpetuum locare predium ecclesie.i.sui beneficij.2.
2 Locatio facta ad certum tempus per canonicum vel vsufructuarium expirat eis mortuis.
3 Prohibitus alienare non potest in perpetuum locare.
Locatio ad maximum tempus transfert dominium vtile.
4 Alienatio rei ecclesie male facta potest reuocari etiam precio non oblato:z non tenet etiam in vita alienantis.
5 Prelatus non tenetur de euictione si vendit rem ecclesie nisi contrahēs secum expresse stipuletur ipsum teneri de euictione.

1 **Ad audientiam.** † Canonicus p̄dium ecclesie perpetuo locare nō potest.h.d. Cōis diuisio.scda ibi:iōq3. ℭ Casus lr̄alis. Quidam de canonicis exon̄.ecclesie quedā predia ipsius ecclesie alijs fratribus incōsultis locauerunt in perpetuū in damnum ecclesie. peruenit hoc ad notitiam pape.vn̄ mādat exon̄.epō quatenus si est ita locationes illas studeat reuocare.si vero nō possunt reuocari nisi pecunia īde recepta restituat:ap.re.cōpellat locatores ad pecunias restituēdas cōductoribus. Ber.

2 ℭ † No.primo q̄ canonicus nō potest in perpetuū locare predium prebende sue. Iste em̄ tex.intelligi pōt in predijs assignatis canonicis p p̄bendis.nā p̄bēde sunt ecclesie z ex causa bona ecclesie fuerūt diuisa in p̄bēdas.vide tex.xij.q.j.§.fi. z.c.seq.quinimo dicendum est q̄ vltra tp̄s vite sue nō potest canonicus locare suam p̄bendā.vn̄ si locauit ad certū tp̄s z morit ante locationem finitam expirat locatio nisi interueniat autoritas superioris vt dixi in.c.fin.ne prela.vices su.z probat in simili in.l.si domus.ff.loca.vbi locatio facta per vsufructuarium expirat eo mortuo.

3 ℭ † Secundo no.bonum argumē.q̄ locatio[h] in perpetuū largo modo dicitur alienatio.vnde prohibitꝰ alienare nō pōt in perpetuum locare[i].pro hac gl.in.cle.j.eod.tit.licet aliud dixerit Accur.in.l.codicillis.§.institutio.ff.de leg.ij.iste tex.multum bene probat hoc arguēdo ex situatione rubrice.nam si ista locatio in perpetuum non censeretur alienatio non poneretur hoc.c.sub isto titu.sed in tit.de locato.ita in simili arguit glo.in.c.si super gratia.de offic.delega.lib.vj.z in.c.bone.de confirmatio.vti.z.c.tibi qui.de rescrip.lib.vj.et no.hunc modum arguendi. Item facit.c.nulli.s̄.eo.vbi perpetua emphiteosis largo modo dicitur alienatio.ergo z perpetua locatio.argu. insti.locati.§.adeo.nam ex contractu locationis ad maximum tempus transfertur dominium vtile sicut in cōtractu emphiteotico.nota.in ca.

propter

4 propter. de loc. ¶ † Item no. epm posse reuocare res ecclesie male alienatas etiã pretio nõ oblato. Et nota quod conces- sio facta in perpetuum vel ad maximum tempus sine solẽni tate debita non debet seruari etiam in vita prelati male alie- nantis: ne saltem de facto preiudicetur ecclesie. facit. c. perue- nit. s. de arbit. vbi bo. tex. ¶ In glo. fi. no. hanc gl. ⁊ idẽ sen- tit Inn. ⁊ Io. in. ca. vulterane. xij. q. ij. lꝫ aliud senserit in. §. q vero. alleg. in glo. sed Io. and. sequitur istã glo. tu vide quod latius dixi in. c. si quis. s. eod. ⁊ ibi dedit plures remissiones.

5 ¶ † Et no. cautelam ex glo. vt contrahens cum prelato sem per stipuletur de euictione vt saltem re euicta habeat regres- sum contra prelatum. Et in fin. gl. dic qd in illo. §. fi. nõ erat omnino emptor malefidei possessor. ⁊ dic plenius vt ibi legit ⁊ notatur.

1 ☞ Alienatio rei spectantis ad mẽsam epi vel capituli: non potest regulariter per prelatum fieri. 2.

3 Episcopus an possit dare capitulo rem destinatã mense ipsius capituli vel contra.

Autorizare nemo potest in facto proprio.

Prelatus an possit emere rem ab ecclesia.

4 Papa mandans prouideri alicui de beneficio ecclesiastico non intelligitur de beneficio solito gubernari per regulares.

Papa in dubio non presumitur velle derogare consuetudi- ni loci.

5 Habens potestatem conferendi debet conferre illis qui soli- ti sunt ad talia beneficia promoueri.

1 m Possessiones. ¶ † Breue ẽ nec po- test breuius summari. ¶ Casus literalis. Quesiuit archieps iste: vtrum possit alienare possessiones ad mensam suam vel capituli pertinẽtes: Respondetur ꝙ non. Itẽ quesiuit vtrũ posset ecclesias in quibus monachus ministrare cõsueuit cõ- 2 cedere clericis vel laicis: ⁊ respõdetur ꝙ non. Ber. ¶ † Not. primo regulam ꝙ possessiones spectantes ad mensam prela ti vel capituli prelatus alienare nõ potest intellige nisi in ca- sibus a iure expressis: de quibus dixi in. c. nulli. s. eo. Et not. a contrario quod possessiones que non sunt de mensa possunt ꝑ prelatum alienari: quod intellige vt dixi in ca. vt super. s. 3 eo. ¶ † Sed querit nunquid episcopus possit donare vel vẽ a dere rem mense sue capitulo suo[a] ⁊ quid econtra. Et videtur primo ꝙ non: quia aut episcopus aut capitulũ autorizaret in facto proprio cõtra cle. ij. eo. ti. Host. ⁊ Io. andr. post eũ po- nunt questionem in. c. nouit. s. de his que fiunt a prelatis. ⁊ concludit ibi Hosti. ꝙ sic. quia non est proprie alienatio cuꝫ non exeat dominium ecclesie. argu. in. l. volũtas. C. de fidei- com. ⁊ eorum que legun. ⁊ no. in. c. cum apostolica. s. de his que fiunt a prela. glos. in. d. clemen. secunda recitat opinio. et aperte non probat. sed Fede. approbat consil. cvj. ⁊ Io. an. i regula qui tacet. li. vj. in mercuria. dicit tamen ibi Ioan. an. quod ab ecclesia inferiori non potest episcopus emere: quia ibi haberet autorizare. xij. q. ij. placuit. ⁊ c. abbatibus. ⁊ in facto proprio autorizare non potest: vt in. d. clemẽ. ij. Sꝫ ego dubito an hoc dictum sit verum per. l. pupillus. §. penult. ff. b de auto. tuto. vbi dicitur quod tutor põt palam emere[b] a pu pillo: quia cessat omnis suspicio. si quis vellet esse magis cau- tus posset facere vt episcopus prius generaliter interponat decretum pronuntiando rem ipsius ecclesie posse alienari et dare licentiam alienandi: postea vero poterit ipse palam si- cut quilibet alius emere: in hoc tamen est cogitandũ. ¶ In gloss. prima ibi: tertiarum. i. tertiam partem de rebus paro- chialis ecclesie olim debitam episcopo: hodie vero episcopus non capit istam tertiam. de quo dic vt habetur. x. q. iij. c. j. ⁊ ij. ⁊ dicã plene ⁊ generaliter quid episcopus possit petere ab 4 ecclesijs inferioribus in. c. requisisti. j. de testa. ¶ † In gl. se- cunda. in fine. Et inducitur iste tex. cum glo. ad questionem. ¶ Nunquid si mandatur prouideri clerico seculari de bene- ficio ecclesiastico possit sibi prouideri de beneficio solito gu- bernari per regulares: dicendum est quod non: quia manda- tum pape debet intelligi salua cõsuetudine ecclesie quam in dubio papa non videtur velle violare: vt in ca. fin. de consue. lib. vj. ⁊ in. c. cum in ecclesia. de preben. eo. lib. Et vide ad istã 5 questionem. c. cum de beneficio. eod. titu. ⁊ lib. ¶ † Item in- ducebant docto. hic text. ad questionem. Nunquid superior ad quem est deuoluta potestas prouidendi propter negligẽ- tiam prelati regularis possit ecclesijs regularibus prouidere de secularibus. Et hodie hec questio est decisa in cle. quia regu- lares. de supplen. negligent. prelato. vbi dicitur quod non et est ille text. no. quod succedens in locum negligentis debeat prouidere illius personis quibus tenebatur prouidere ipse c negligens[c] ⁊ hoc põt allegari generaliter vt potestas non sit maior penes eum qui successit ꝙ penes primũ qui neglexit. ⁊ facit ad multa ⁊c.

1 ☞ Ecclesia restituitur si reperit se enormiter lesam propter alienationem quam etiã cũ solẽnitate fecit debet tamen resti tuere precium si qua sunt facta melioramenta. 4.

2 Ecclesia restituitur in integrum in foro suo aduersus laicum vel vbicunqꝫ vtitur aliquo priuilegio. 6.

3 Alienatio rei ecclesiastice permittit ob vrgẽtia debita eccle- sie: quibus ipsa non põt satisfacere.

4 Restitutus in integ. dꝫ habere rem cum fructibus nisi suus aduersarius fecisset necessarias impensas in re. 8.

5 Multi verificantur in duobus plures vero non.

7 Alienatio rei ecclesiastice rite ⁊ recte facta tenet licet ecclesia ledatur ⁊ ideo restituitur.

Alienatio rei eccl'iastice ad hoc vt valeat requirunt duo copu latiue: vt in ea interueniant solẽnitates debite: ⁊ fiat in casu.

9 Error iuris vel facti quo casu excuset ementẽ vel alio modo possidentem a perceptione fructuum.

d 1 Ad nostram. [d] ¶ † Legit duobus modis ſm lecturã bre- uiorem. h. d. in summa. Restituitur ecclesia cõtra alienationem per quam enormiter fuit lesa. h. d. primo ponitur petitio. secundo cause cõmissio. ibi quocirca. ¶ Casus literalis. Monasteriũ tusieñ. grauatum est onere maximo debitorũ: propter qd abbas ⁊ conuentus eiusdẽ ta li necessitate ducti quandam villam suam concesserũt in feu dum cuidam laico tali cõditione apposita: quod idẽ laicus solueret. lxxx. libras pro quibus ipsa villa erat obligata: qd ipse nõ distulit effectui mancipare. videntes monachi ꝙ mo- nasteriũ ex tali cõtractu enormiter esset lesum supplicauerũt hu- militer do pa. vt feudũ ipm ad monasteriũ faceret reuocari: cũ idem laicus primo anno de redditibus ipsius feudi vltra summam percepit quã persoluit: ⁊ postmodum etiã per plu- res annos percepit fructus eius. vnde mãdat papa quibusdã quatenus si predictum monasteriũ ꝓpter hoc enorme dispẽ- dium interuenerint incurrisse appellatione postposita com- pellant dictũ laicũ: vt predictũ feudũ liberũ ⁊ quietũ dimit- tat monasterio predicto: recepta prius pecunia a monachis quam pro vtilitate monasterij pro dicto feudo dicitur expẽ disse cum fructus percepti debeant sibi sufficere pro labore. 2 Ber. ¶ † Not. primo ſm lecturã quã premisi quod ecclesia in petitione restitutionis in integrũ super rebus ecclesiasticis potest habere recursum ad iudicem ecclesiasticum etiam con tra laicum. ⁊ sic est iste casus in quo actor non sequitur foruꝫ rei imo trahit reum ad forum suum. ⁊ vide Innoc. in. c. cum sit generale. de foro compe. vbi singulariter vult ꝙ in quali- bet peti. resti. in integr. põt ecclesia habere recursum ad iudi- cem ecclesiasticum ⁊ idem dicit vbicunqꝫ ecclesia iuuatur ali quo priuilegio ⁊ maxime hoc procedit ea attenta ratione: quia presupponitur quedam deceptio saltem re ipsa. vnde largo modo põt dici quoddã sacrilegium qd pertinet ad forum ec clie: vt in. d. c. cũ sit gñale. ⁊ facit ad materiã. c. j. s. de in inte- grum resti. vbi bene etiam probatur ⁊ tene menti hoc dictũ 3 in practica. ¶ † Scdo no. ꝙ ꝓpter vrgens debitũ cui nõ va- let ecclesia de fructibus satisfacere põt fieri alienatio ecclesia stice rei ⁊ nota quod etiam in feudum occasione debiti pos- sunt concedi res ecclie. hodie vero omnes prelati cõmuniter iurant non infeudare de nouo romano pontifice inconsulto. 4 c. ij. j. de feudis. ¶ † Tertio no. ꝙ data restitutione in integ. non debet laicus qui contraxit cuꝫ ecclesia fraudari de sum e ptibus ⁊ laboribus[e] quos fecit in re in qua cõceditur restitu- tio sed ratione sumptus ⁊ laborum possunt dimitti fructus quos alias tenetur restituere: vt. l. qd si minor. §. restitutio. ff. de mi. ⁊ per illum text. dicendum esset quod si iste laicus non exposuit labores: puta in extirpando terras incultas vel nõ fecisset sumptus pro fructibus colligendis: tunc debuisset omnes fructus cum re restituere. nam alias non esset restitu tio in integrum quia perderet fructus medio tempore perce ptos: vt in. d. §. restitutio. ⁊ de hoc infra aliqua dicam cũ gl. fi. ¶ In glos. j. in fi. ⁊ hoc vltimum probatur in. c. j. ⁊ ij. de in 5 integ. resti. li. vj. ⁊ in cle. vnica. eo. ti. ¶ † Et no. ex glo. ꝙ duo dicuntur multi: quod facit pro statuto. vide tex. in. c. christia f num. xxxiiij. di. vbi colligitur quod licet duo dicant multi:[f] non tamen plures. Host. dicit se habere notitiã huius facti de quo in text. nam lapsum erat nedum quadriennium sed decenniũ a tempore cõtractus. ⁊ dicit qd ecclesia fuit hic au- dita iure cõi ⁊ nõ restitutionis beneficio quia contractus erat nullus ex defectu solennitatis. quia interuenerat consensus diocesani. hec lec. satis est vera in se. ⁊ vide glo. in cle. j. eo. tit. que vult prelatum etiam ecclesie collegiate non posse etiam

a ¶ Capitulo suo. Adde qd voluit Oldr. cõsi. cclxij. d. Cardi. cõsi. cxxxj. do. dero. decisio. dccclix. hoc titulo in antiquis.

b ¶ Palaꝫ emere. adde an. cõs. clxx. Zacharias.

¶ Add ꝙ voluit allegare ro. sing. cccclxxviij. lci. po- ne ꝙ arbitriũ da- tuꝫ sit. de qua per Fel. i. c. cũ accessis- sent. co. viij. in pn. s. de consti.

c ¶ Ipe negligẽs. Adde Ro. sing. suis. fol. xiiij. Sebasti. Sapia.

d ¶ Ad nostrã. vid ꝙ ꝑ istũ tex. notã- ter dicit Host. i. c. salubrit. j. de vsu. ⁊ in summa illius ti tuli. §. an in aliq. ⁊ Io. an. in. c. cõq stus. j. e. ti. de vsu.

e ¶ Et laboribus. Adde qd voluit Anch. cõsil. cxxj. Sebasti. Sapia.

f ¶ Multi. Vide Ang. i. §. et qd se- pe. in auf. de triẽ. ⁊ sem. vbi vult ꝙ illa dictio multi i- portat vltra duo. vide Ang. de are. in. §. fi. inst. de iure ꝑsona. ⁊ late geor nattã in repe. cle. sepe. in pnci. in. j. ⁊ ij. col. de verb. sig. Ias. in. l. j. C. de fi deicõ. Alexã. in. l. lꝫ imperator. ff. de leg. j.

locare ad tps nō modicū sine cōsensu superioris. et facit q2. c. nulli. §. eo. dicit esse alienationē vbi transfertur vtile dñium sed prelatus inferior nō pōt alienare sine cōsensu superioris. xvij. q. iiij. in vēditionib⁹. xij. q. ij. abbatibus. sed nō congruit hec lec. huic tex. vbi papa fundat se super enormi dispendio. Nam si 3ctus nō tenuisset mandasset pure illā villā restituen dam monasterio. Item fz lec. Host. quasi de nihilo seruiret iste tex. vñ pōt teneri alia lect. ꝙ hic fuit petitum beneficium restōnis ⁊c. ⁊ sic alias contract⁹ valebat. Nec ob. si dicat ꝙ quadriennium esset lapsum: q2 etiam hoc presupposito ex cer tis causis etiam auditur ecclesia post illud tēpus:ª puta pro pter grauissimū preiudiciū: vel qñ vixit ille prelatus q male alienauit: vel quid simile. de hoc est text. no. iuncta gl. in d. c. j. de in integr. resti. li. vj. ⁊ tene mēti illū tex. cū gl. ¶ † No. tū ex lec. Hosti. ꝙ quando ecclesia petit vnā rē sibi restitui rōne nullitatis contractus pōt habere recursum etiam contra lai cum ad iudicē ecclesiasticum. ¶ † In glo. ij. super verb. enor me. ibi: ex quo consensus capituli ⁊c. meli⁹ diceret ex quo so lennitates debite interuenerūt. ⁊ alienatio fuit facta in casu licito. nam his duobus concurrentibus tenet 3tractus licet ecclesia sit lesa. Et no. hanc glos. q2 aperte sentit quod ad vti litatem alienationis non sufficit ꝙ solennitas fuerit seruata sed oportet ꝙ in casu licito fuerit facta. ⁊ vide quod plene di xi in. c. nulli. §. eo. ¶ † In glo. fi. ibi: item quia bona fide per cipit melior est ratio precedens. s. ꝙ pro laboribus ⁊ sumpti bus quos passus est habuit iste fructus. nā ista ratio glo. nō procedit. nam ista restitutio in integ. reducit omnia in statuz pristinum nec habet respectus ad bonaz fidē: vt patet in. d. §. restitutio. ⁊ in hac materia sic concluderem aut contract⁹ tenuit: aut non. primo casu rescisso cōtractu per restitutionē in integrum etiam fructus debēt restitui:ᵇ sed satisfaciendu3 est cōtrahenti de sumptibus ⁊ laboribus quos pertulit. vñ credo ꝙ ecclesia potuisset hic petere omnes fructus ⁊ satisfa cere isti de sumptibus ⁊ laboribus: sed papa vt quidam di cunt fecit istam prouisionē de qua in tex. ex officio suo vt eui taretur magnus circuitus. hoc etiam sentit gloss. in sequenti questione vbi dicit ꝙ iste laicus potuisset petere mercedē la boris si voluisset restituere fructus. finge enim quod laicus iste expenderit mille ⁊ nō recipit ex fructib⁹ nisi cētū: iniquu3 esse dicere ꝙ fructibus debeat esse contentus. nam sicut eccle sia restituitur in statum pristinum. ita ⁊ secum cōtrahentes. Et not. qđ habetur respectus etiam ad laborem proprium puta quia erat rusticus: et personaliter extirpauit terras. ¶ † Secundo casu vbi contractus non tenuit aut cōtrahēs errauit in iure. ⁊ tunc dico ꝙ tenetur restituere omnes fruct⁹ quia error iuris non excusat ᶜ etiam in perceptione fructuum qñ ius aperte resistit: vt. l. iubemus. la. ij. C. de sac. san. eccle. l. queādmodum. C. de agri. ⁊ cen. li. xj. no. Bart. in. l. sed ⁊ si. §. scire. ff. de peti. he. secus vbi si possideret iure nō resistente nec assistente. nā tunc error iuris excusat quo ad restitutionē fru ctuum. d. §. scire. ⁊ hoc casu intellige Dy. in regula possessor. de reg. iur. lib. vj. Si aūt errabat in facto: q2 credebat solēni tates interuenisse tūc lucratur fructus ex bona fide. ⁊ hoc ca su procedit. gl. quod tñ intellige fm materiā quam dixi in. c. grauis. de restitu. spo. Abbas.

☞ Alienatio indebita rei ecclesiastice non tenet: licet sit ap probata per constitutionem laicorum.

2 Statuentes contra ecclesiasticam libertatem sunt ipso facto excommunicati.

3 Statutū laicorum licet nō sit contra libertatē ecclesie adhuc non ligat clericos.

4 Laici non possunt disponere etiā super rebus temporalibus ecclesie: nec super spiritualibus ⁊ annexis. 5.

6 Laici possunt statuere in ampliandis vel restringēdis pom pis exequialibus: dūmodo non concernāt animas defuncto rum: puta ꝙ non celebrentur nisi tot misse. quo casu credo ꝙ non possunt statuere.

7 Feudū laici potest donari ecclesie: dummodo ecclesia possit explicare honeste id ad quod laicus tenebatur.

1 **Cum laicis.** † Alienationes de feu dis vel alijs reb⁹ ecclesie nō tenent etiā si per cōstitutionē laicorum appro bentur. hoc dicit. vel aliter ⁊ sic. Alienatio rei ec clesiastice facta sine legitimo ecclesiasticarū personarū assen su non tenet licet approbetur per cōstitutionē laicorum hoc dicit. Cōis diuisio. scđa ibi: volentes. ¶ Casus literalis. Lai ci quantūcūq3 religiosi sint non habent aliquā potentiā dis ponēdi de rebus ecclesie: sed ipsi in cōtrariū faciant ⁊ immu nitatē ecclesiastice libertatis impugnant suis constitutioni bus imo potius destitutionibus vsurpando iurisditionem ecclesie ⁊ etiā de spiritualibus illicite presumēdo. Volēs igit consilium hmōi grauaminibus obuiare omnes constitutio nes ⁊ oīa alia que faciunt in p̄iudiciū ecclesiarū decernit con cilium penitus non tenere ⁊ presumptores hmōi per censurā eccle. cōpellēdos. Ber. ¶ † Primo no. ibi: refrigescere chari tatē. qđ statuta emanantia contra libertatem ecclesiasticam seu cōtra iura ecclesie pcedunt ex remissione charitatis. nā si haberent charitatē ad ecclesiam talia statuta non conderēt ⁊ hodie isti tales sunt excōicati ipso facto. de quo vide qđ le git in. c. nouerit. ⁊ ca. grauē. de sentē. excōmu. ⁊ in auf. cassa. C. de sacrosan. eccle. ¶ Scđo not. qđ statuta contra priuile gia tributa ecclesie per principes ecclesiasticos vel seculares dicunt esse 3tra libertatē ecclesiasticā. de q̄ in dictis iuribus. ¶ † Tertio not. qđ cōstitutio edita super iurisditione aliena potius dicit destitutio quia non statuit: sed destituit. ⁊ facit prima frōte cōtra opi. Bar. in. l. cūctos populos. C. de sum. tri. vbi vult qđ statutū laico. si generaliter loquens debet ser uari etiā quo ad clericos ex quo nō est contra libertatē eccle siasticā. nam tex. iste facit in oppositū: quia statutū cōmensu ratur a iurisditione statuentis: sed circa clericos nulla iuris ditio tribuit laicis: ergo illorum statutum non porrigit ad clericos. et melius probatur in ca. ecclesia sancte Marie. de 3sti. fm casum quē ponit ibi gl. fm quē est casus ad literā cō tra. Bart. ¶ † Quarto no. ꝙ laici nō possunt disponere etiā super rebus tēporalibus ecclesiarum. sicut ergo persone cle ricorum sunt exempte a iurisditione laicorum: ita ⁊ eorū bo na. ¶ † Quinto not. ibi: sed etiā de mortuarijs: ꝙ laiciᵈ non possunt statuere sup mortuarijs: q2 ista sunt annexa iuri spi rituali: ⁊ sic nec super spūalibus mere nec super annexis laici disponere possunt. nam de annexis idē est iudicium: vt in. c. translato. de 3sti. ⁊ cap. q̄to. de iudi. ⁊ de mortuarijs ponunt exemplū doct. qñ laici statuūt ne vltra certā q̄titatē offerat vel vt non valeant relicta sine solēnitate legali contra. c. cum esses. ⁊. c. relatum. de test. ¶ † Et facit notanter hec litera ad questionem. Nunquid valeāt statuta laicorū vt vltra certos cereos non deferantur cū funere: vel ꝙ filij dūtaxat debeant vestiri de nigro. ⁊ ꝙ cert⁹ ⁊ determinatus numerus clericorꝫ duntaxat intersit exequijs ⁊ quid simile. Et videt primo qđ non per istū tex. dū generaliter ꝓhibet statuta laicorum sup mortuarijs: nam ista; vident annexa iuri spirituali. In 3tra riumᵉ facit: q2 pompe exequiarum sunt potius consolatiōes viuorū q̄ suffragia mortuorum: nec ecclesia approbat: vt in c. anime defunctorum. ⁊ in. c. quam preposterū. xiij. q. ij. dice rem ꝙ circa concernentia cultum diuinum ⁊ refrigerium ani me defuncti nō valeāt statuta laicorum: q2 illa proprie sunt annexa iuri spirituali: ⁊ ita generaliter intelligo istum text. sed circa concernentia pompas mundanas valeant statuta. ⁊ credo specifice ꝙ valeat statutū illud de pannis nigris pas sim non vtendis: q2 de mortuis nō est multū dolendum fm fidem christianam. tum preter spem future vite: tum vt viui acquiescant dispositioni diuine: vt dicit textus in. d. c. q̄ pre posterum. no. ⁊ tene menti istā distinctionem de mortuarijs ex quo alibi non reperitur tex. ¶ In glo. ij. in fin. dic ꝙ illud c. non facit contrariū: nam solum prohibet laicos disponere de rebus eccl. sed priuilegia istis rebus dotalib⁹ bñ possunt conferri: puta quo ad temporalia. pone exemplum in. c. audi tis. de rescript. † Et tractant hic doct. nunquid feudum laici possit donari ecclesie.ᶠ Et conclusio est quod sic: dummodo feudum habeat tale onus annexum ꝙ honeste possit expli cari per ecclesiam: alias secus. de hoc latius tractatur in. c. in presentia. de proba. ⁊ dic vt ibi.

¶ De precarijs. Rubrica.

¶ Supra visum est de contractibus per quos transfertur dominium: restabat merito videre de cōtractibus per quos transfertur vtilitas rei duntaxat. vel sic Quia precarie sunt quedā species alienationis: ideo post titulum precedentem subijcitur hic titu. Abbas.

1 ☞ Precarium in neutro genere non conceditur ad certum ⁊ determinatum tempus etiam si pactum interuenerit s3 p̄ caria in feminino sic.

2 Contractus censetur initus fm cōsuetudinē loci: ⁊ ꝙ h3 con suetudo videtur appositum in contractu.

3 Precaria in feminino genere quid sit ⁊ quomodo fiat.

4 Alienatio alicuius predij ecclesiastici potest fieri in laicum vel clericum benemeritum de ecclesia ad eorum vitā tantu3.

5 Renouatio rei emphiteotice de generatione in generationes vel de tempore in tempus fit ne longinquitate temporis ali quis dicat rem esse propriam.

Precarie

---

a ¶ Post illud tē pus. adde ro. 3sil. xlvij. ⁊ cxxiij.

b ¶ Debent resti tui. Adde qđ vo luit Anc. 3s. cxxj. Zacharias.

c ¶ Nō excusat. ad de fel. in. c. d. q̄rta. col. ix. in prin. §. d ꝑscrip. Car. alexā. in. c. j. col. ix. in ti. quo tēpore miles inuesti. ꝑ Angel. cōsi. clxxxviij. inci. viso themate. ⁊ ro ma. 3si. cxxv. inci. ⁊ ad predicta. Sebasti. Sapia.

d ¶ Qđ laici. vide Abba. in consilio xxvj. inci. quidam officiales. vbi alle gat hūc tex. in pri mo volu.

e ¶ In contrariū. Adde ꝙ ro. sing. suis fo. xij. dicit ꝙ consultus a dom. Card. sancti mar celli super hoc vo lebat cōsulere plu ribus rationibus qđ statutū nō va lebat. Zacharias. ¶ Adde qđ vo luit allegare Ro. singu. cclviij. incip. reuerēd⁹ dñs car dinalis. de quo ꝑ fel. i. c. ecclesia san cte marie. co. xxx iiij. §. de 3stituti.

f ¶ Donari eccle sie. Add Ro. 3sil. clxv.

Precarie. ¶ Breue ē nec pt breuiꝰ summari. ¶ Not. 1. ꝙ de rebꝰ ecclesiasticis possunt fieri pcarie: ꝛ sic ad preces quorūdā possunt cōcedi res ecclesie. ¶ † Scdo no. ꝙ pcaria in feminino genere differt a pcario neutri generis nam precarium neutri generis nō conceditur ad tps determinatum: nec etiam pactum obligat: concedētē quominus ad libitum reuocari possit: vt in. c. fi. j. eo. ꝛ. l. cum precario. ff. e. sed precaria feminini generis conceditur ad certū tempus secundum quod partes conueniunt: nec potest ante tēpus cōuentum reuocari vt hic: ꝛ clarius in. c. fi. j. e. ꝛ iste cōtractus precarie est incognitus iure ciuili. Nā ius ciuile solum facit mentionem de precario ꝛ non de precaria. Et pōt multis modis precaria constitui: vt statim dicetur cum gl. ¶ Tertio no. ibi: antiquā cōsuetudinē. quod renouatio precaria seu precariarū potius procedit ex cōsuetudine loci ꝙ iuris dispositione. nam secundum ius nō est necesse renouare. vt videtur text. x. questio. ij. precarie. vnde intelligit hic Abbas vt renouatio fiat vbi hoc hꝫ cōsuetudo. Hosti. intelligit tex. de generali cōsuetudine orbis approbata per canonem: quasi velit dicere ꝙ hodie per totū orbem dꝫ fieri ista renouatio: ista tñ litera videtur se restringere ad cōsuetudinē ꝛ sic ad locum vbi ꝯsuetudo viget. ¶ † Et no. ꝙ cōtractus censetur initus fm cōsuetudinem loci quod melius probatur in. l. quod si nolit. §. qui assidua. ff. de edi. edict. vñ notanter dicit Bar. in. l. nemo est qui nesciat. ff. de duobus reis. ꝙ si in studio est cōsuetudo ꝙ doctor[a] possit ex causa legere per substitutum: licet hoc non fuerit deductum in contractu: nihilominus poterit substituere: qꝛ qd habet cōsuetudo videtur appositum in contractu: quod nota[b] qꝛ facit ad multa. In gl. j. in fi. hec glo. primo prosequit qd sit pcarium in neutro genere ꝛ prosequere materiā eius vt legitur ꝛ notatur in. c. vlt. j. eod. ¶ † Secundo prosequitur quid sit precaria in feminino genere. Et ponit precarie seu precariarum tres species nā qñqꝫ capit pro contractu inito ad preces aliquorū vsqꝫ ad quinquennium: hoc tamen nō videtur simpliciter bene dictum: nam nō est de substantia vt fiat ad quinquennium. nam potest in perpetuū vel ad vitā accipiētis: vel aliud tps magnuꝫ vel modicum fieri sed renouatio sit de quinquennio in quinquēnium vt clare innuit iste tex. dum dicit renouentur. nam si nō fierēt nisi vsqꝫ ad quinquēnium esset opus noua concessione ꝛ nō renouatione. fit aūt renouatio ne lōgitudine temporis pereat memoria ꝯctus. xij. q. ij. longinquitate. dic ergo clarius ꝙ dicat gl. ꝙ precaria seu precarie in plurali numero non differūt: vt not. gl. fi. in ca. fi. j. eo. ꝛ sentiunt cōmuniter hic doct. preter Host. sed primum verius: nec differunt precarie multum ab alijs cōtractibus iure ciuili inuentis. ob hoc forte ius ciuile non fecit mentionem de contractu isto. Quādoqꝫ enim precaria non fit omnino gratis: sed ad certum tempus secunduꝫ qd inter partes extitit conuentum ꝛ datur aliquid annuatim. ꝛ ponit exemplū Abbas quādo laicus super solo ecclesie facit aliquod edificiū lignorum vel aliquid simile ꝛ in recōpēsationem soluit ecclesie decimam annuatim: ꝛ iste cōtractꝰ est similis emphiteotico: sed differt tm̄ in tēpore renouationis. Item fit vel dicitur precaria qñ mouetur ecclesia principaliter ad preces alterius. sed vt dixi alio respectu: ꝛ quo ad substātiam eius potest dici cōtractus emphiteoticus ex quo fit in perpetuum vel ad magnū tempus. quandoqꝫ fit precaria vt habetur. x. q. ij. precarie. ꝛ est tex. ille no. cuiꝰ natura est vt dans ꝓprietatem certā ecclesie possit capere ab ecclesia triplum vtendo tempore vite sue. ꝛ si vult vti in vita re quam tradit ecclesie: tunc capit ꝛ ecclesia solum duplū ꝛ tunc precaria est quedam prestatio vsusfructus in cōpensationem proprietatis que datur ecclesie. ¶ † Quādoqꝫ ꝛ tertio de rebꝰ ecclesie fit precaria omnino gratis vt quādo dat laico vel clerico benemerito aliqua possessio ecclie vtendo in vita sua. vt in. c. clerici. xvj. q. iij. ꝛ in. c. possessiones. ea. causa. q. j. ꝛ tunc est donatio vsufru. ꝛ differt ab vsufructu in tpe renouationis. Item dicitur precaria: quia donatur ad pces dūtaxat alterius: vt colligitur ex ethymologia vocabuli: ꝛ sic vt vides parū differt iste cōtractus in substātia ab alijs supradictis. ꝛ vide ad hoc bo. gl. in. d. ca. precaria. ¶ † In glo. fi. in fine. ꝛ huic contrario stat Hostien. ꝛ ꝯmuniter doct. nam hec renouatio est introducta in fauorē ecclesie ne longinquitate temporis accipiens vel eius heres dicat rem esse propriam ꝛ nō ecclesie. vnde sicut nō petens inuestituram a nouo domino cadit a iure suo ita ꝛ iste q non petit renouationem elapso quinquennio: vt in. c. longinquitate. ꝛ quod ibi no. allegat in glo.

Nicolaus Abbas.

1. ☞ Precaria indebite facta per predecessorē reuocatur per successorem.
2. Successor non obligatur ex contractu male gesto per predecessorem quinimo debet ipsum reuocare.
3. Cōtractus initus nomine ecclesie pōt firmari ex pene appositione.
   Procurator datus ad pacem faciendā potest imponere penam ꝛ obligare principalem pro obseruatione eorū que geruntur.
   In cōtractu inito nomine ecclesie possunt generaliter eius bona obligari pro eius obseruatione.
4. Contractus si non tenet an valet appositio pene.
5. Procurator ecclesie vel fisci: quo casu pōt apponere penaꝫ in contractu inito cum ecclesia vel fisco.
   Filius ꝛ ecclesia equiparantur.
6. Prelatus vendendo rē ecclesiasticam: nō pōt facere vel habere fidem de precio: idem in procuratore fisci: confessioneꝫ vero de precio recepto possunt facere.

De precariis. † Reuocat successor pcariā per pdecessorem irrationabiliter factā. h. d. ¶ Primo premittit factū. ¶ Secūdo prouidet ibi: precipimꝰ ¶ Casus literalis. Quidā prelati ecclesiarum faciebāt precarias in dānum ecclesiarū obligando se ꝛ suos successores sub certa pena. statuit consiliū carthaginiense vt nullus successor sit obligatꝰ pena sui añcessoris sꝫ si añcessor res ecclesie irrationabiliter distraxit ad ius ecclesie debeat reuocare. Ber. ¶ † Not. primo ꝙ contractus irrationabiliter factus per prelatum nō obligat successorē: quinimo successor potest ꝛ debet cōtrauenire. ¶ † Secundo nota. argumētuꝫ pro ꝛ contra an rector ecclesie possit contractum initum nomine ecclesie vallare pene appositione. Et videt iste tex. magis innuere ꝙ sic dummodo cōtractus fuerit rationabilis ꝛ pro hoc facit tex. in. c. dilecti. in fi. s. de arbi. quod est notā. ꝓ administratoribus vel ambasiatoribus datis simpliciter ad pacem componendam: vt licet nō habeāt expressum mandatum ad penam imponendam nihilominus poterūt apponere penam, ꝛ obligare constituentem pro obseruātia eius quod gerunt[c] pro quo bene facit tex. in. l. bene a zenone C. de quadrien. prescri. ꝛ in. l. si procurator. ff de iure fisci. nā in iure nō datur specifica potestas prelato apponēdi. penā in contractu nihilominus eā apponere potest ꝛ obligare se ꝛ successores suos. quod bene no. ꝛ adde quod dixi in. c. nulli. s. titu. proxi. vbi dixi quod rector ecclesie potest sine cōsensu superioris generaliter obligare bōa ecclesie pro obseruātia alicuius contractus nam ibi solū prohibetur specialis hypotheca. ¶ † In gl. secundo not. primo ex hac gl. iūcto tex. quod vbi contractus[d] non tenet tollitur appositio pene hoc restringe quando contractus est contra ius alias autē si preter ius tenet appositio. licet ꝯtractus sit nullꝰ. ad hoc c. dilecti. ꝛ. c. per tuas. de arbi. de quo vide plenius per glos. in regula accessorum lib. vj. ꝛ per Accur. in. c. pacta que cōtra, C. de pactis. in fi. ꝛ vide bonum text. cum gl. in. c. significantibus. s. de offi. delega. ¶ † Secundo not. ex glos. quod pene adiectio facta in cōtractu per prelatū tenet ꝛ obligat ecclesiam ꝛ successorē: ꝛ contractus est rationabilis. Sꝫ cōtra hoc oppo. gloss. de. d. l. si procurator. vbi tex. not. dicit ꝙ si procurator cesaris vendidit rē fiscalem ꝛ pro euictiōe promisit duplum vel triplum: nō tenetur imperator re euicta: nisi ad simplū: ꝛ sic videtur quod pena apposita per administratorem ecclesie que equiparatur fisco[e] nō debet obligare ecclesiā. Sed communiter solu. vt not. hic in dicta. l. quod illud procedit in pena apposita preter naturā contractus: secus enim quādo pro obseruātia contractus pena ꝓmittitur. ꝛ pro hoc dicta. l. bene a zenone. que facit mentionē de obligatiōe euictionis vel alia. ¶ † Et nota vnum notabile dictum Bart. qui per illum tex. arguit ꝙ prelatus ecclesie nō pōt habere fidē de precio[f] rei vēdite. nam ibi in fisco ponitur singulare priuilegiū: vt res eius non efficiatur emptoris nisi soluto precio. ꝛ gloss. ex hoc ibi arguit ꝙ non potest procurator habere fidem de precio: idem ergo dicenduꝫ de ecclesia que equiparat fisco. iuxta no. in. c. j. de in integ. resti. ꝛ in. c. fi. de iudi. secus in confessiōe: vt si prelatus confitet se habuisse precium per tex. in. l. ij. C. de quadri. prescrip. ꝛ hoc nota pro prelatis ecclesiarum. Abbas.

1. ☞ Precarium extinguitur ad voluntatem concedētis. vel ei succedentis: etiam si sit appositū contrarium pactum.

Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Qd doctor. vide ad corroborationē multa cōgesta p Feli. in. c. cū in ferrarieñ. col. ij. s. de cōst. p Jas. i l. certi cōdictio. §. si nūmos. ff. si cer. p. ꝛ i. l. vt liberis. C. d colla. ꝛ p an. siculū in cōsil. xiij. in. ij. volu.

[b] ¶ Qd not. adde Alex. cōsil. cciij. ij. li. vbi ponit an cōductꝰ ad aliqd officiū debeat habere salariū ꝯsuetū. Anto. Franci.

¶ Circa hoc qñ nullū est ꝯstitutū salariuꝫ electo ad officiū vel ad aliqd seruitiū pstandū debeat ille sic electꝰ habere aliqd salarium. vide Bart. in. l. j. i. §. illud qꝫ ad fin. ff. de var. ꝛ extra. cogn. vbi dicit ꝙ dꝫ prestari salariū sꝫ cōsuetudinē ꝛ conditionem seruiētis ꝛ officiū exercentis.

[c] ¶ Qd gerūt. ad d Ro. consi. xxiiij. et vide Ancha. ꝯsil. lxxiiij.

Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Ubi ꝯctus. vide multa p Jas. i l. non dubiū. colū. iij. C. de leg. ꝛ per scribētes i. l. stipulatio ista. §. alteri ff. de v. ob. ꝛ i. §. alteri. insti. de inuti. stipu.

Zacharias.

[e] ¶ Que eqparat fisc. adde Jac. rebuf. plene ponētē an ꝛ qñ ꝛ i qbꝰ fiscꝰ minor ꝛ ecclia eqparant. in rub. C. d iu. fis. n. 2. v. si. i glo. vl' iperij. ꝛ. n. 5. v. secūdo mō. ꝛ ibi in apo. cel. x.

¶ Fidē de ptio. Ad d an idē sit in executore. Frā. de are. ꝯsi. iiij. ꝛ de p̄lato per Ang. cōsi. xliiij.

Zacharias.

[f] ¶ Ad d ꝙ vo. Ludo. rom. sing. suo dcxxiiij. incip. ꝯstituo procuratoreꝫ meum.

2 Precarium tacite reuocat morte illius cui fuit concessuz: z alienatione ipsius rei.5,6.

4 Pactum vel consuetudo contra naturā contract⁹ nō vz nisi per appositionē pacti ille contractus transeat in vim alterius contractus.

Consuetudo qđ a vicario epi appelletur ad epm nō valet.

Donatio causa mor. in qua est positum pactū de nō reuocando transit in vim donationis inter viuos.

6 Precarium lz reuocet ad libitū cōcedentis:tñ eius morte non reuocatur.

Volūtas nō finitur morte:z qs presumit perdurare in illa voluntate in qua moritur.

Beneplacitum finitur morte.

7 Habens rem precario dicitur possidere.

8 Dominium nō transfert in emptorem:nisi constituit se ei⁹ nomine possidere:quo casu per constitutum transfertur dominium.

9 Per cōstitutū nō solum transfert possessio quā hz per se cōstituens:sed quā habet per colonum vel alium.

10 Cōmodatum conceditur ad certum vsum z tpˢ z añ finitū vsum vel tempus nō reuocat:precarium vero ad libitū. vide hic rationem differentie.

11 Precarium pōt concedi ad certū tpˢ tamen ante illud finitum potest reuocari.13.

Mutuum factum sine temporis prefinitione non pōt incōtinenti reuocari.13.

12 Cōmodatū non fit ad incertū generalē z indefinitū vsum.

13 Precarium concessum ad certum vsuz si ante reuocet:pōt agi cōtra reuocātem actione de dolo:si ex hoc ille patiatur damnum.

Inuitatus ab aliquo si postea repellatur: pōt agere cōtra inuitantem actione de dolo.

14 Cōmodatarius tenet ēt de leuissima culpa:qui vero hz precario tenetur tm̄ de lata. vide rationem differentie.

1 PRecarium. †Breue est.sed pōt sic summari. Cōcessio precarij extinguitur volūtate cōcedentis aut ei succedentis:precarie autem concessio nō:scđa pars ibi:porro. 2 ¶†Casus literalis. Rogasti me vt rem meā cōcederem tibi ad vtendum. Ego precibus tuis cōcessi tibi rē illam precario. volui postea reuocare illud precarium tu nolebas mihi restituere. Queritur vtrū ego possim reuocare. Respōdet papa ꝙ precarium vtēdum cōceditur ꝙdiu patitur qui concessit. Item soluitur precariuz mortuo illo cui concessum fuit. sed nō soluitur mortuo illo qui cōcessit. Itē soluitur precarium. si ille qui concessit precarium alienauerit:quia per talē cōuentionem res alienas inuito dño possidere non licet. Scđo dicitur, precarie que aliquando fiūt de possessionibus ecclesiarum non debent reuocari ad volūtatem concedentium. Ber. 3 ¶†Not. primo ꝙ de natura pcarij est vt duret ad voluntatē concedentis:nec valet pactū in contrariū appositum per text. ibi:nam inuito dño zc. scđm vnum intellectum. z clarius habet in.l.cum precario.ff.eo. 4 ¶†Ex quo sumitur arg. ꝙ pactum appositū cōtra naturam contractus non valet:per hoc arguit glo.not.in.c.ij.de cōsue.lib.vj. ꝙ consuetudo cōtra naturā contractus nō valet:sicut nec pactum. ideo non pōt induci cōsuetudo vt appelletur de vicario epi ad epm:qr censetur eadez persona:z de natura appellationis est vt fiat de minori ad maiorē.ij. q.vj. anteriorum. qđ no. hoc tamē alibi limitat singulariter nisi propter pactū appositum possit transire in naturā alterius contractus. in.l. vbi donatur, ff. de dona.cau.mor. nam de natura donatiōis causa mortis est vt possit reuocari:vt no.in.c.fi.de don. Si aūt apponitur pactū vt nō possit reuocari 5 trāsit in donationē inter viuos. vt in.d.l. vbi. ¶†Not. ꝙ per mortem illius cui fuit concessum precarium extinguitur ipso facto precarium. Ex quo infertur ꝙ concessio precarij simpliciter facta censetur personalis. ideo extinguit cum persona z non transit in heredē:vt in regula priuilegiū personale. de reg.iur.lib.vj. 6 ¶†No. ꝙ licet precarium reuocet ad libitū cōcedentis:non tamē reuocatur per mortē ipsius. 8 Ex quo notabiliter collige ꝙ vbi actus[a] validitas depēdet a voluntate alterius nō reuocat per ipsi⁹ mortē:nā p̄sumit quis durare in eadem volūtate in qua decedit. ca. maiores. de bapt. Ex quo īfero ꝙ lz prior claustralis possit reuocari de monasterio ad libitum abbatis:vt in.c. cum ad monasterium. de stat. reg. non tamen reuocatur per mortem ipsius abbatis. pro hoc.c.j. in fi. ne sede vacan.š.eo. z qđ ibi dixi secus vbi quis concessisset vsq3 ad beneplacitum suum.[b] nā3 tunc per mortez reuocat ipso facto. nā beneplacitū expirat per mortem. tex. est no.in.c. si gratiose. de rescri. libr.vj. hanc tamen materiā prosequere:vt no. Bar.in.l. centesimis.ff. de verb.obli. z ibi no. declarat multū intellectus.c. si gratiose. 7 ¶†No. regulam generalē. ꝙ nō licet rē alienā inuito dño possidere:z per illud verbū possidere no. ꝙ habēs rem precario dicitur possidere:sed intellige vt in glo. ¶No. vltimo apertam differētiam inter precariū neutri generis z p̄caria in feminino gñe. nam precaria nō pōt reuocari ad libitū cōcedentis. nam est quidā contractus vel donatio vsusfruct⁹ vel remuneratio proprietatis collate. vel quasi emphiteoticus cōtractus prout diuerse sunt species precarie: put dixi in ca.j.š.eo. vnde contractus qui a principio sunt volūtarij ex postfacto sunt necessitatis vt hic. z in.c. seq. z.l. sicut.C. de 8 actio. z obli. ¶†Sed opp. contra tex. in eo qđ dicit ꝙ si cōcedens precariū alienauit rē cōcessam pōt emptor reuocare concessionē:quia non lz inuito dño rem possidere:innuit ergo tex. ꝙ emptor sit effectus dñs re existente penes euz qui rogauit:sed contra hoc facit ꝙ ex sola venditione non trāsfertur dñium sed requirit traditio legitima.l. traditionib⁹. C. de pac. z in regula qui prior est tempore. de reg.iur.lib. vj. ergo emptor non est effectus dñs:z sic ratio tex. non pcedit. Sol. Jo.an. post Host. ꝙ forte venditor cōstituit se possidere nomine emptoris. nam per titulum cōstituti trāsfert dñium.l. quedā mulier.ff. de rei vendi. z bo.tex.in.l. certe.ff. de preca. facit.l. qđ meo.ff. de acqui.pos. vel forte fuit trāslata possessio altero de duobus modis q notātur in.c.ij. de cō 9 sue. ¶†No. bene ex prima so. ꝙ cōstituēs se possidere nomine alterius trāsfert possessionē in illum non solum qñ per se possidebat sed etiam cū possidet per aliū:puta p colonū:vel 10 per eū qui rogauit vt haberet precarium. ¶†In glo.j. ibi: non reuocatur intēpestiue. gl. non ponit specialē differētiam inter precariū z cōmodatum:vñ dic vt plene p Cy.in.l.ij.C. cōmo. per Bar.in.l. in cōmo.§. sicut.ff. cōmo. z per Jo.an. j.e.ca. seq. z breuiter dic ꝙ in cōmodato vsus dz esse cert⁹:z tempus saltē tacite. vñ nō est cōmodatum vbi alterū istorū deficit:sz precarium:si ergo rogasti vt prestarem tibi librū vt faceres transcribi illud est cōmodatū:qr habes vsum certum z tempus tacite appositum. nam intelligit inquātum potest cōmode trāscribi. argu.in.l. interdum. z.l. continuus. de verb.obli. Et ex hoc pōt instrui in actione vel in libello formādo an in reuocatione debes te fundare super cōmodato an super precario:z an concedens potest ad libitū reuocare:nā cōmodatū non reuocatur ante vsum cōpletū:vt in.c. seq. z in isto tex. sed precariū sic. z ideo est necesse cognoscere an precariū sit vel commodatum. Sz difficile est iudicio meo dicere rationez diuersitatis quare precariū reuocat ad libitum concedētis z nō cōmodatum. bar.in illa.l. in cōmodato z sentiunt aliqui doctores hic. dicētes ꝙ qr precariuz nō fit ad certum vsum si non posset reuocari ad libitū:proprietas esset inutilis penes dñm sed cōmodatū fit ad certū vsum z ad certū tpˢ:post ergo vsum cōpletū pōt dñs reuo 11 care:z redit vtilitas ad proprietatē. ¶†Sed hec ratio iudicio meo potest cauillari:nam precarium quandoq3 cōceditur ad certū tempus:vt in.l. in rebus. in fi.ff.e. z nihilominus potest dominus reuocare ante tempus conuentum:vt hic secundū vnā lecturā. z in.d.l. cū precario. ecce ergo ꝙ in hoc casu cessat ratio Bar. z aliorum:qr proprietas non est inutilis apud dñm cum possit reuocari post tempus cōuētum. Item facit in contrarium quod no. Bar.in.l. si penā. ff. de verb.obli. vbi dicit ꝙ mutuum factum sine temporis prefinitione non potest incontinenti reuocari. arg.c. seq. sed debet expectari per aliquod interuallū arbitrio iudicis moderandū. sic potest dici in precario. nam licet sit concessum sine certo vsu vel certo tempore:nihilominus potest differri cōcessio beneficij ad certum tempus iudicis arbitrio moderandum non ergo videtur quod ratio Bar. z aliorū necessario cōcludat rationem diuersitatis inter precarium z cōmodatum z male video rationē vrgentem:sz potest superficialiter dici quod de natura cōmodati[c] est vt fiat ad certuz vsum. vnde videtur quod nimium frauderetur is qui accipit cōmodatum si ante vsum cōpletū possit reuocari:qr sic beneficiū posset retorqueri in maximū preiudiciū. Pone exemplum cōmodasti mihi equū vt irem ad sanctū Jacobū feci multa preparamēta que sunt mihi inutilia reuocato cōmodato. sed secus in precario:qr regulariter nō datur ad certū vsum vel si datur nō est certum tpˢ appositum tacitū vel expressum:quia alias esset cōmodatum. vnde hoc casu nō tractat de tanto p̄iudicio tuo:ideo videtur hec liberalitas dependere a mera facultate concedentis. nam si nō cōceditur

ad certum

↪Sebasti.Sapia.

a ¶Qđ vni actus. Contrarium probat tex. in.l.iiij.ff. loca. vide alex.ī.l. centesimis.§. fi.ff. de v.obl. bal.in.l. si i diē.ff. de cōdi. z demō. vide etiā Abb. in.c. vex. in vl.no.š. de fo.cōpe.

Zacharias.

b ¶Ad bñplacitū suum. Adde bar. in.l. iurisperitos. ff. de excu.tu. z i.l. cētesimis.ff. de v.bo.obli. Gem.in c.sz dlegatū.d of. dele.li.vj. z in.c. si gratiose. de rescri. eod.li. Card. post glo.in cle.ij.eo.tit. z in simili Ja.rebuf.in.l. curiales. nu.j. z ibi in apo. Celsi. in ver. perpetuam.C. de decurio.lib.x.

↪Sebasti.Sapia.

c ¶De natura cōmodati. Hoc dictū multū cōmendat do. Alexan. z Moder. in di.l. si penā.ff. de v.obli. z Moder. in.l.ij. in pn.ff. si cer.pet.

ad certum vsum non irrogat preiudicium:si ad certuz vsum ꝛ tempus
non est appositum saltē tacite tunc cōcludit ratio Bar.nā si nō posset
reuocari proprietas esset inutilis penes me.Et pōt dicit attingēdo aliā
solutionem clariorem ꝙ cōmodatum pro prie fit ad certū ꝛ prefinitum
vsum ꝛ omnis vsus certus ꝛ prefinitus hꝫ in se tacite tempus annexuz:
vt puta cōcessi tibi librum vt corrigeres vnam glossam ꝛ propter hoc
vt arbitror iura canonica ꝛ ciuilia tractantia de commodato non fece-
runt mentionem de tempore:vt in.c.seq.ꝛ.l.ij.C.cōmoda.sed solummo
do dicunt ꝙ ante vsum cōpletū non pōt reuocari.ideo dico ꝙ supflue
Jo.an.Bar.ꝛ Cy.volentes addere ad gloss.dicunt ꝙ non solum vsus
sed tempus tacitū vel expressum distingunt cōmodatū a precario:sꝫ vt
12 dixi hec additio nō est necessaria.☙ †Et ideo gl.i.l.cōmodato.§.sicut.
ff.cōmo.non sine mynisterio dicit ꝙ cōmodatū non est sine prefinitione
certi vsus:ꝛ sic loquitur de vsu prefinito ꝛ certo qui semper habet anne
xum tp̄s tacite.eodem modo sine suppletione pōt intelligi gl.c.seq.que
dicit ꝙ cōmodatum est alicuius rei ad aliquem specialez vsum ꝛc.q.d.
nō sufficeret ꝙ vsus sit gn̄alis ꝛ indefinitus:puta concedo tibi librū vt
studeas.nō enim hec concessio habet vsum prefinitū ꝛ specialē: qꝛ pos-
ses vti toto tēpore vite tue.Et hec est ratio:qꝛ ꝯmodatum nō pōt reuo
cari ante vsum suū completum: qꝛ semper deciperetur ex beneficio qui
cōmodatum recipit:pone concessi tibi librum ad trāscribendum postꝙ̄
fecisti transcribi medietatē volo reuocare:certe si admittitur reuocatio
beneficium erit damnosum tibi: quia frustra fecisses illam impensam
cum medietas libri sit tibi inutilis ꝛ forte non posses alio tempore ha-
bere eundem scriptorem:ꝛ idem dic in fine.Sꝫ in precario hec ratio nō
militat:quia nō fit ad certum vsum prefinitum:quia alias esset commo
datum:ideo etiam licet domino reuocare rem suaꝫ ad placitū: quia nō
decipit te in aliquo.Et si diceres quando precarium conceditur ad cer
tum tempus potest reuocari ante tempus. Respondeo presupponēdo
ꝙ precarium possit ad tempus concedi:vt apertissime probat tex.in.d.
l.in rebus.in fi.ff.eod.sed non obstante temporis adiectione potest do-
minus reuocare ea ratione quam reddit iurisconsultus in.d.l.cum pre-
cario.text.tamen videtur hic ꝙ non licet inuito domino rem alienam
possidere:nec conuentio in contrarium est honesta: ideo rejicitur.nam
in re sua quilibet est legitimꝰ moderator ꝛ arbiter.c.de his.ī.de sepul.l.
in re mandata.C.mandati.nec potest quis prefigere legem a qua nō li-
cet recedere.l.si quis in prin.ff.de leg.iij.nec potest ille conqueri de vio-
latione beneficij:quia ex quo precarium non fuit factum ad certū vsum
13 non est honestum vt sine causa me inuito possideas rem meā.†putarē
tamen ꝙ si concedens velit sine causa reuocare precarium illud cū ma-
ximo damno alterius obstaret sibi exceptio doli: quia nō potest nega-
ri quin precarium sit beneficium.Est enim beniuola actio ꝛc.vnde non
debet dolose versari in beneficio concesso . sicut dicimus in eo q inuita-
uit viatorem ꝛ ipsum detinuit sed postmodū penituit: nam potest agi
a contra eum actione de dolo[a]:quia cum damno alterius penituit de be
neficio:vt no.Jo.and s.in proe.ꝛ sic potest saluari opini. Bart.in.d.l.
si penam.ꝛ applicari ad terminos nostros.Nec ob.iura generaliter di-
centia precarium posse reuocari ad libitum concedentis:quia debēt in-
telligi sane ꝛ sine captione alterius cum aliquo temporis internallo.ar
14 gu.in.l.quod dicimus.ꝛ.l.ratum.ff.de solutio.☙ †In gl.pen.in fi.no.
aliā differentiam inter commodatum ꝛ precariū:nam in precario venit
solus dolus ꝛ lata culpa que equiparatur dolo:sed non venit leuis ac
leuissima culpa:secus in cōmodato quod fit gratia recipientis tantuꝫ:
nam ibi venit leuissima culpa:vt in.c.sequen.Ratio diuersitatis reddi-
tur in.l.quesitum.§.illud.ff.eodem.ꝛ in.l.contractus.de regul.iur.nam
precarium semper dependet a mera liberalite:quia dominus potest re-
uocare qn̄cūqꝫ:sed cōmodatum nō pōt reuocari ante vsum completū:
ideo magis grauatur commodatarius ad custodiā ꝙ̄ ille qui rogauit
vt possideret precario.

☙ De commodato. Rubrica.

☙ Supra visum est de contractu qui fit gratia recipientis tantum:me
rito subijcitur rubrica de contractu sibi simili . nam communiter com-
modatum fit gratia recipientis tm̄:licet qn̄qꝫ fiat gratia ꝯcedentis vel
vtriusqꝫ:vt dicetur cum gl.j.aliter potest continuari sed non curo:quia
non est vtile. Abbas.

1 ☞ Commodatarius tenetur etiam de leuissima culpa:qn̄ commoda-
tum est gratia sui tantum de casu vero non tenetur regulariter.5.nisi in
casibus de quibus nu.6.
2 Gratia quibus modis accipiatur in iure:ꝛ quibus modis sumatur.
3 Dictio etiam includit.
4 Culpa leuissima venit in omni contractu qui celebratur gratia vniꝰ tā
tum:secus si celebratur gratia vtriusqꝫ:vel commodantis tantum.12.
6 Pactū cōtra accidētalia contractus vꝫ:contra substantialia vero non.
7 Cōmodatarius si non potuit vti re cōmodata intra tp̄s prefixū nō sua
culpa non poterit cōmodantē cogere ad iterum cōmodandum.
8 Debitor licet remiserit pecuniam sibi mutuatā creditori suo non libe-
ratur si dicta pecunia perdatur casu fortuito.
9 Cōmodatum si fiat ad certum ꝛ specialē vsuꝫ:ha
bet in se tacite tempus annexum.
10 Precarium constituitur per ista verba commodo
tibi hanc rem ad talem vsum precario.
Pactum appositum contra naturam contractus
possibile est quod faciat ipsum transire in vim al-
terius contractus.
11 Pupillus obligatur ex commodato si est effectus
locupletior.
13 Culpa in genere ꝛ quelibet eius species: ꝛ dolus
quid sint.
Casus fortuiti sunt illi qui non possunt preuideri.
ꝛ nu.15.
Dolus non potest probari nisi per coniecturas.
14 Commodatum qđ fit gratia cōmodantis tantuꝫ
vel vtriusqꝫ quomodo fiat.
16 Furtū quo casu cōnumeret̃ inter casus fortuitos.
17 Commodatum si perdatur quando remittit̃ pu-
ta famulus per quem remittebatur aufugit:cuius
periculo perdatur.
18 Casus fortuiti si aliqui fuerunt nominati dum su-
scipiunt̃ a contrahentibus:ꝛ postea sequetur clau
sula generalis:puta ꝛ de oībꝰ alijs:veniunt etiam
alij:dummodo non sint maiores expressis.
Casus requirentes speciale mandatum veniūt ex-
pressis aliquibus:ꝛ postea secuta clausula gn̄ali.
Clausula generalis in odiosis non comprehendit
maiora expressis:sed in fauorabilibus sic.
19 Renūtiatio generalis non cōfirmat̃ iuramento qꝛ
respectu non expressorum non cadit consensus.
Juramentum non obligat vltra consensum.
20 Cōmodatum perditum apud commodatariuꝫ si
eodem modo non erat periturum apud cōmodan
tem:cuius periculo pereat.
21 Interesse ꝙ variatur variato tempore quomodo
estimatur.
22 Locans vel vendens rem vitiosam etiam ignoran
ter tenetur non solum ad restitutionem precij:sꝫ ad
interesse.
23 Estimatio equi dati ad vecturam nō facit transi-
re in conducentem periturū casus fortuiti:sed ope
ratur alium effectū de quo hic.
Estimatio in casu in quo facit emptionem: facit
transire periculum casus fortuiti.
24 Dispositio.§.nunc videndū in.l.si vt certo.ff.com-
modati.loquitur quando recipiens expresse promi
sit se prestaturum estimationem.

1 Cum gratia. †Po-
test sic
summari.Commodatarius gra-
tia sui tenet̃ etiā de leuissima cul-
pa:non de casu nisi in tribus casi-
bus hic positis.hoc primo.Com-
modatū an̄ vsuꝫ completū non reuocat̃.hoc scđo.
Et habet duo dicta.Scđm ibi contra. Primum
subdiuiditur.Nā primo ponit vnū dictum.Scđo
aliud a quo tres casus excipit ibi:licet.Scđm sub-
diuidit̃.Nam primo dictum.Scđo ponit rōnem
ibi.eū non decipi.ꝛ est.c.Gregorius. ☙ Casus li-
teralis.Commodaui tibi equū meum vel etiā rem
aliquam.res ista apud te deteriorata est:quereba
tur vtrum tenearis mihi.Super hoc respondet pa
pa,cum aliquis recipit commodatum gratia sui
tantum propter propriā vtilitatē procurandā:te-
netur non solū de culpa lata ꝛ leui sed etiam de le
uissima:verumtamen de casu fortuito nō tenetur:
nisi per culpā suam casus ille acciderit:vel nisi pa-
ctū interuenerit ꝙ de pacto vel casu certo ꝛ expsso
in pacto tenetur:vel nisi fuerit in mora in restituen
do cōmodatū.Scđo querebatur vtrum cōmoda-
tum possit repeti ante vsum expletum ad quē fuit
res commodata:ꝛ dicitur ꝙ contra illum qui rem
cōmodatam accepit:commodati agi non pōt an̄
vsum completum.Quia decipi nos beneficio non
oportet sed iuuari:quod esset si ante finitum vsum
2 commodatum reuocaret.Ber.☙ †No.ex princi-
pio ꝙ gratia quandoqꝫ recipitur seu sumitur pro
cōtemplatiōe seu intuitu:ꝛ ita sumitur in isto tex.
dum dicit.cum gratia sui ꝛc.id est contemplatiōe
sui . Quandoque gratia sumitur pro concessione

Zacharias.
a ☙ Actione đ do-
lo.Adde Alexā.
in.l.j.ff.eod.ꝛ in.l.
si penā.per istū.al
lega . Jo.an.s.in
proe . Et vtrū de-
beat mitti ad il-
los hora prādij.
Calderinꝰ fert cō
suluisse vxorē suā
que rn̄dit ad forē
ses ꝛ mulieres de-
bere mitti qꝛ se li-
benter nō igerūt.
item ad graues ꝑ
sonas. alijs autez
non:vt refert Ni-
co.boe.in suo tra.
consue . Butri. in
titu.de iu.om.iu.
§.ij.in apost.in ꝟ.
nūꝗ. circa mediū
versi. ꝛ si quis di
ceret.

a Anto.fra. ❡Implicat. De significato huius dictiõis ẽt. vide not. per Bar. in. l. si terti⁹, in. §. officiũ. ff. de aq̃ plu. arc. ⁊ in. l. ẽt. C. si tutor vel curator inter. ⁊ in. l. ẽt. C. de fur. ⁊ vide in. c. accusatus. in. §. q̃onibus. de here. lib. vj. ⁊ in. c. cum in illis §. illis vero. de p̃b. eo. lib. ⁊ in cle. dispendiosam. in fi. de iud. ⁊ vide q̃ habent in. c. cũ oẽs. in ꝟ. statuerũt ẽt. de ꝯsti. ⁊ ꝑ Bar. i. l. j. C. qui admit. ad bono. possess. ⁊ vide que habẽtur in cle. dispẽdiosam. de iud. in quib⁹ oĩbus locis dr̃ ꝙ regulariter stat implicatiue: tñ q̃nq₃ ponit̃ ꝓ tanꝙ: vt in. l. fi. in. §. ij. ff. ad velle. q̃nq₃ ẽt stat affirmatiue: ⁊ idem significat ꝓ certe, vt habet̃ ĩ euãgelio Matth. xj. capitulo dum dicit̃ ꝓphetã ẽt ⁊ plusꝙ prophetã: ⁊ in euangelio Joan. xj. capitulo vbi dicitur: etiã tu dñe scis q2 amo te. et vide ẽt q̃ habent̃ in. l. quicunq₃. in §. si quis ita. ⁊ ibi per Bar. ff. de ꝟbo. obli.

✠ Sebasti. Sapia.

b ❡De casu. q̃uo auté intelligat̃ ꝙ q̃s teneat̃ de casu fortuito: declarat text. in. l. fistulas. §. fi. ff. d ꝯhẽ. emp. vt non veniat sub tali ꝓmissione casus insolitus de q̃ late ꝑ Fel. in. c. sedes. col. ij. s. de rescrip. Jas. in. l. sed ⁊ si q̃s. §. quesitũ. ff. si q̃s cautioni.

✠ Sebasti. Sapia.

c ❡De substantia precarij. aduerte ꝙ ad hoc vt sit p̃carium est necesse ꝙ vsus sit indeterminatus saltẽ respectu temporis, ⁊ idõ oportet ꝙ aut tẽpus sit indeterminatum si vsus est determinat⁹: aut vsus indeterminatus si tempus est determinatũ. ita vult Bart. in. l. si vt certo. §. sicut. ff. cõmo. vbi dicit ꝙ differt a cõmodato in quo oportet qđ vsus sit determinat⁹ etiã respectu tẽporis saltez tacite. idez voluit in. l. j. ff. de preca. ⁊ i. l. aqlius regul⁹. ff. de dona. ⁊ volunt Moder. in. l. ij. in prin. ff. si cer. pe.

alicuius beneficij seu iuris ad obtinendum beneficiũ. c. gratia. de rescrip. lib. vj. in cle. gratie. eo. titu. Q̃nq₃ sumitur pro dono spiritussancti. j. qõ. j. gratia. Et scđm theologos duplex est gratia: scilicet gratia gratis data: ⁊ gratia gratum faciẽs. Gr̃a gratis data est illa que ꝓcedit ex mera gratitudine. id est ex liberalitate dei: q̃ preparat hominẽ ad faciendum ea per q̃ ꝑuenit ad gratiã gratuz faciẽtem vnde sermo sciẽtie ⁊ sermo sapientie sunt gratie gratis date. Charitas vero est gratia gratum faciẽs: q2 per eã facimus ea que sunt deo accepta: ⁊ sic faciunt nos deo gratos. de quo in. ij. sentẽtiarum. distin. iij. sic intellige gloss. in cle. j. de magis.

❡†No. ij. ibi: de leuissima ⁊c. ꝙ dictio etiã de natura sua implicat:[a] nam hic includit latam ⁊ leuẽ culpã. ad idẽ. c. cum omnes. de consti. ❡†Not. iij. vnam regulã in materia cõtractuum. nam vbi cõtractus fit gratia vnius tantum venit culpa etiaz leuissima. vnde nõ est speciale qđ hic dicitur in cõmodato. l. contractus. ff. de reg. iur. ⁊ qđ ibi nota. fallit in p̃cario: vt dixi in. c. precedẽti. ❡†No. aliã regulam ꝙ casus fortuitus regulariter non imputatur: sed res perit dño etiam in contractu qui fit gratia alterius tantũ. ❡†No. tres casus in quib⁹ casus fortuitus imputatur commodatario. Primus si culpa precessit: vt puta ꝯmodaui tibi equũ vt ires ad certũ locũ ⁊ tu iuisti ad alium locũ ⁊ incidisti in latrones: certe imputatur tibi ⁊ non dño vt hic. ⁊ in. l. si vt certo. ff. eo. Scđs casus vbi pactũ intercessit: vt commodatarius teneatur de casu[b] ⁊ ex hoc not. generaliter ꝙ valeat pactum appositũ contra accidẽtalia contractus ⁊ ꝙ pactum in hoc vincit legem: vt in. l. j. §. si conuenerit. ff. depositi. et in regula contractus ex conuentione lib. vj. secus vbi pactum esset contra substantialia contractus: vt dixi in. c. precedenti. ⁊ ad materiam vide qđ no. in. l. pacta conuenta. ff. de contrahen. empt. Terti⁹ casus quãdo precessit mora: vt puta non restituisti commodatũ tẽpore debito: perdidisti postea per casum fortuitum: certe imputatur tibi. ❡Not. ibi post vsum completũ: ꝙ cõmodatũ fit ad certum ⁊ determinatum vsum: nec fit mentio de tẽpore. facit ad id qđ dixi in. c. precedenti. ❡Not. ibi. beneficio, qđ cõmodatum est beneficium, cõfert ergo tibi beneficiũ qui rem suam tibi commodat nã bñficium est quedã actio beniuola gaudium tribuens capienti: vt in. c. j. ex quib. cau. feud. amit. in li. feu. ⁊ sic capitur hic beneficium largo modo. ❡Ultimo no. illud generale quod beneficia nõ sunt retorquenda in dispendium. ❡†Sed primo hic queritur qđ si cõmodatarius non potuit sine culpa sua re commodata vti intra tp̃s tacite prefixum nũqđ inuito dño possit vti alio tp̃e. ⁊ videtur ꝙ sic: quia casus fortuitus non debet sibi imputari: vt hic. cõtrarium tenet Bart. in. l. in commodato. §. sicut. ff. eo. nam cum dñs certat de damno vitando ne careat re sua tãto tempore commodatarius vero de lucro captando; debet sibi casus potius imputari ꝙ domino. ad hoc. l. si vno. §. item cum quis. ff. loca. Nec ob. iste text. q2 loquitur de casu perimente rem commodatam. naz res regulariter perit dño. ❡†Sed contra oppo. de. c. significante. j̃. de pig. vbi patet ꝙ debitor remisit mutuum per diligẽtẽ nuntium: ⁊ tñ casus fortuitus imputatur mittẽti vel debitori: q2 tenetur de alia pecunia satisfacere. Solu. contrarium loquitur in mutuo: nos vero loquimur in commodato. ⁊ eadez est ratio decidẽdi in vtroque: nam pecunia remissa creditori non efficitur eius ante traditionẽ sed remanet in dñio debitoris: ideo casus imputatur dño: perit enĩ res debitori ⁊ non creditori. nam debitor est obligatus in ꝯgñe: ⁊ genus perire non põt. l. incẽdium. C. si cer. pe. ⁊. l. in rõe. ad le. fal. res vero commodata remanet in dñio commodantis: ideo perit dño ⁊ nõ cõmodatario: vt hic. ⁊ in. l. argentũ. ff. e. ❡†In gl. ibi: ad aliquem spẽalem vsum. Jo. an. supplet ad certũ tp̃s tacitũ vel exp̃ssum. ⁊ idem Cy. in. l. ij. C. eo. ⁊ Barto. in. l. in commodato. §. sicut. ff. eo. s₃ dic melius vt dixi in. c. precedẽti. nam vsus specialis semꝑ habet tẽpus annexum ⁊ nõ sine ministerio. glos. in diffinitione non fecit mentionem de tempore ad substantiam commodati. ❡†In ea glossa. ibi: precarium enĩ ⁊ cõcedit̃ sine p̃finitiõe ⁊c. No. hãc particulam gl. nã ꝑ illã dictionẽ q̃nq₃. infero ꝙ nõ est de substantia precarij[c] vt fiat sine prefinitiõe certi vsus. potest ergo cõcedi ad certũ vsum sed tũc quomodo discernatur a cõmodato: dic ꝙ ꝑ verbũ p̃cario puta quia dixi commodo tibi librum transcribendum precario. nam vbi nõ apparet de mente nõ est a ꝟbis recedẽdum. l. non aliter. ff. de leg. iij. ⁊ in. c. fi. de verbo. sig. sensit Cyn. l₃ non aperte in. l. ij. C. eo. Probo clarius. vbicũq₃ apponitur pactũ cõtra naturam cõtractus tunc si est possibile facit transire illum contractum in aliam speciẽ vt in. l. vbi ita donatur. ff. de dona. cau. mor. ⁊ dixi in ca. precedẽti. sed illa adiectio ꝙ p̃cario cõcedit̃ est cõtra naturã cõmodati. ergo facit trãsire in precariũ quia non repugnat precario: vt dixi ꝙ fiat ad certũ vsum. Nec ob. si fuit dictũ cõmodo: quia verbũ cõmodo potest referri ad precarium. nam ad cõmoduz recipiẽtis constituit̃ precariuz: nec est curãdũ de verbis expressis in cõtractu: sed potius recurrendum ad substãtialia materie subiecte: vt est text. in. l. si vno. ff. loca. ❡†Et in fi. glos. An autẽ pupillus obligetur ex commodato: ita vt ꝯ eum possit vtiliter agi. dic qđ sic: quaten⁹ est effectus locupletior. de quo dic vt legi. ⁊ no. in. l. sed mihi. ff. eo. ⁊ semꝑ tene menti istam glo. quã no. ❡†In glo. ij. ibi: prestat dolum ⁊ latam culpã: imo ⁊ leuem ex quo contractus fit gratia vtriusq₃: vt no. glo. in. §. interdum. alle. per. l. in rebus. eo. titu. hanc etiam tenet gl. insti. quibus mo. re cõtrahi. obl. §. item is cui. Dic ergo ꝙ in commodato regulariter ⁊ in alio cõtractu qui fit gratia recipientis tantum tenetur recipiẽs de dolo lata leui ⁊ leuissima: vt hic. In cõtractu vero qui fit gratia vtriusq₃ puta nõ recipit tãtum beneficium non tenetur de leuissima. Si vero fit gratia commodantis tantum tũc solum tenetur de dolo ⁊ lata culpa que equiparantur dolo: quia nõ est sibi beneficium. ideo non astringitur tãtum ad custodiam. ⁊ idem est in deposito: vt in. l. quod nerua. in. l. j. ff. deposi. ⁊ no. j̃. ti. prox. c. ij. ❡†S₃ pro intellectu terminorũ queritur quid sit culpa[d] in genere. ⁊ quot sunt species culpe: ⁊ quid sit quelibet culpa de per se. Joan. andr. aliquid hic posuit: s₃ longe plenius ⁊ subtilius posuit Bar. in. d. l. qđ nerua. vbi videre poteris ad plenum de materia. Sed breuiter pro intellectu. glo. dicendum ꝙ culpa in genere est deuiatio ab eo qđ bonum est: ⁊ per hominum diligentiam preuideri poterat. ⁊ hoc vltimum additur ad differẽtiam casus fortuiti qui nõ potest preuideri. vt in. c. Joãnes. de ho. Ad scđm glo. cõiter ponunt tres spẽs culpe, vt lata leuis ⁊ leuissima. Bart. vero facit quinq₃: dicit enim ꝙ est culpa latissima: latior: lata: leuis: ⁊ leuissima: ⁊ culpam latissimam appellat dolũ. ⁊ verum latiorem dolũ p̃sumptum. nam is qui est in dolo est in culpa: qđ dicit notãdum pro his qui ꝓmittunt seruare aliquẽ indẽnem[e] de culpa alicuius famuli. si enim famul⁹ cõmisit furtũ ⁊ recessit tenetur promissor: q2 licet dolose cõmisit furtũ nihilominus ex culpa ꝓcessit. facit. c. sacro. de sen. excõi. dum dicit cum nõ sit leuis culpa ⁊c. ⁊ loquit̃ etiam quãdo iudex dolose excõmunicauit aliquem sine monitione. Uenio ad tertiũ. s. que sint species culpe de per se. Quo ad primum. s. culpam latissimam dicit quod diffinit̃ vt dolus verus. Est enim dolus machinatio seu circũuentio ad decipiendum seu fallendum aliũ manifeste adhibita. ita diffinit iurisconsultus in. l. j. ff. de dolo. vide gloss. in regula scienti. lib. vj. culpa latior est fallax circumuentio ad recipiẽdum aliquem presumptiue adhibita: ⁊ licet dolus non possit probari nisi per coniecturas: vt habetur in glo. c. ij. de renun. lib. vj. ⁊ in. l. dolum. C. de dolo. tamẽ quãdo signa sunt manifesta dicimus dolum verum. quãdo nõ patent dicimus dolum presumptũ. lata ꝟo culpa multipliciter diffinitur: sed Bart. diffinit ꝙ est deuiatio incircũspecta ab ea diligentia quã habẽt cõiter homines illius conditionis ⁊ professionis. vnde dicim⁹ vulgariter ꝙ ignorare illud qđ communiter homines sciunt est lata culpa. ad hoc. l. late culpe. ff. de ꝟb. fig. Et dicit in diffinitione predicta incircũspecta vt differat a dolo: quia si seriose deuiaret ab illa diligentia esset in dolo: sed hic ponitur deuiatio incircũspecta. i. inconsiderata: q2 nõ considerauit id quod cõiter homines sue professionis ⁊ ꝯditionis considerassent: puta cõmodaui tibi librum quẽ tu inconsiderate dimisisti in bancho ante domũ: ⁊ inde fuit subtractus. nam certe fuisti in lata culpa. q2 cõiter hoĩes tue conditiõis non fecissent. Leuis ꝟo culpa est deuiatio incircũspecta ab ea diligẽtia quã habent hoĩes diligẽtes nõ dico cõiter sed diligẽtes vt differat a lata culpa. Leuissima culpa est deuiatio incircũspecta ab ea diligentia quã habẽt cõiter diligẽtiores ⁊ diligẽtissimi hoĩes. vñ si diligẽtissimus sciuisset precauere ⁊ tu nõ precauisti es in culpa leuissima. ⁊ hec sufficiunt pro intellectu terminorũ. Judex ergo circũscriptus habebit arbitrari ex circunstantijs ⁊ coniecturis in qua culpa tu fuisti: ⁊ qñ diligẽs vel diligẽtissimus sciuisset precauere. ❡†Et in eo qđ gl. dicit commodatum

d ❡Quid sit culpa. Adde Roma. consi. ccccxxvj. ⁊ ibi quid dolus ⁊ qđ leuis culpa.

e ✠ Sebast. Sapia. ❡Indẽnem. Uide Ang. are. in. §. p̃te rea quasdaz, col. vij. in glo. in verbo. de dolo malo. insti. de actio.

datū qn̄qꝫ fieri gratia cōmodantis tm̄:pone exemplum in eo qui spōse sue cōmodauit aliqua ornamēta vt ob honorē suū veniret ornatior ad aliquod festum. Inquātū dicit de cōmodato qđ fit gratia vtriusqꝫ pone exemplū qn̄ inuitasti amicū cōem ꝛ ob honorē tuū ꝛ meū cōmodaui tibi vasa argentea vel qđ simile.ꝛ distinctio glo.in commodato ꝑcedit regulariter in alijs ꝯctibus:vt le.ꝛ no.in.l.ꝯctus.preal. ¶†In ea.glo. ibi casus vero fortuiti ꝛ speciales:potest casus fortuitus diffiniri sic:est inopinate rei euentus qui prouideri non potest:vbi ergo diligentissim⁹ preuidisset non est casus fortuitus:vt in.d.c.Joannes.pone exemplū, domus minabatur ruinam demum corruit:ꝛ interfecit equum tibi cōmodatum:certe nō potest dici casus fortuitus:qꝛ diligentissimus reparasset domū vel ibi nō habitasset : si aūt domus non minabat̄ ruinā sꝫ impetu tēpestatis valide corruit:nō est tibi imputādū. ¶†Et ista faciunt ad questionē. Nunquid furtū cōputet̄ inter casus fortuitos[a]:gl. iuris ciuilis reperiuntur contrarie:sed communiter tenet̄:ꝙ aut per violentiā fuit res sibi subtracta ꝛ est casus fortuitus:intellige in bono sensu qn̄ nō fuisti in aliqua culpa:puta : qꝛ non transibas per loca periculosa .arg.in.l.non est verisimile.ff.qđ me.cau. Si aūt cōmittitur furtum clādestine:ꝛ tūc si ab ea persona a qua ēt diligētissimus nō precauisset puta ab vxore vel filio.ꝛ est casus fortuitus:secus autem si ab ea ꝑsona a qua diligentissimus precauisset.puta a famulo.ad hoc qđ le.ꝛ not.in l.que fortuitis.C.de pig.act. ¶†In ead.gl.ibi per non idoneam ꝑsonam aduerte:qꝛ ad cōsiderandam idoneitatē persone cū qua mittitur seu remittitur commodatū debemus cōsiderare qualitatem rei destinate ꝛ tempus ꝛ loca:ꝛ consimiles circunstantias. Item considerare debes vtrū famulus sit destinatus a cōmodante:an vero electus a cōmodatario.ꝛ de his similibus per Bart.in.l.eū qui.ff.eo.ꝛ in.c.significante.de pig. ¶†In ea.gl.ibi:enumerent̄ specialiter.bene no.glo.vult em̄ ꝙ etiam in ꝯctibus nō tenetur quis ex generali pacto:sed opꝫ ꝙ casus fortuiti specialiter enumerent̄.de quo sunt opi.vt no.in.§.quesitum.all̄. in gl.ꝛ hic per Joā.and.nā alij tenent contrariū dicentes ꝙ.§.q̄situm. loquitur in iudicio:puta qn̄ aliquis promisit se sistere in iudicio sub certa pena ꝛ voluit ꝙ casus fortuitus sibi imputet̄.vn̄ secus dicūt in contractibus:qꝛ in eis iura loquuntur indistincte.vt hic.ꝛ in.l.j.§.si conueniat.ff.deposi.cōiter tenet̄ tertia opin.quam tenet ibi Accur.ꝛ sequitur Jo.an.hic ꝙ aut nullus casus fuit expressus.ꝛ nō valet generalis obligatio eadem ratione qua in iudicijs ne quis sub inuolucro verborū renuntiaret ei iuri cui non esset in specie renuntiaturus. ar.in.c.si. de offic. vica.lib.vj.ꝛ satis mihi placet hoc:quia ille text.non fundat se in iudicio:sed iurisconsultus fuit interrogatus de facto in illo casu tunc cōtingenti. Item in iudicijs quasi contrahitur.l.iij.ff.de peculio. Si vero aliqui casus fortuiti spāliter fuerūt enumerati ꝛ secuta fuit clausula generalis:puta de omnibus alijs ꝛc.tunc tenet̄ etiā in nō expressis[b] optime facit.cap.qui ad agendum.de procu.lib.vj.vbi patet quod casus requirentes spāle mādatum veniūt expressis aliquibus ꝛ secuta clausula generali. Bart.in.d.§.quesitum.videtur velle ꝙ sub illa clausula generali veniunt casus cōsimiles expressis nō autem maiores:quod satis placet:qꝛ in odiosis clausula generalis non comprehendit maiora expressis[c]:vt est tex.in cle.nō potest.de procurato.secus in non odiosis : vt in constitutione procuratoris in qua expressis aliquibus requirētib⁹ speciale mandatum.ꝛ subiecta clausula generali veniūt maiores casus expressis.vt no. Innocen.in.c.sedes.de rescri.nisi esset casus odiosus ꝛ penalis ipsi domino quod declara f̄m text.ꝛ glo.in.d.clemen.non potest

19 ¶†Nunquid autē renūtiatio generalis firmetur iuramento[d] vel saltē iuramentū sit obligatorium. Joan.andr.dicit ꝙ non:quia renuntiatio generalis non valet ex defectu consensus:qꝛ non videtur ꝙ ille senserit de casibus non expressis:sed iuramentum non obligat vltra cōsensuꝫ. facit.c.pen.ꝛ.c.quintauallis.ꝛ ca.veniens.de iureiuran.ꝛ est bonum dictum.ꝛ no. Sed ego credo ꝙ saltem in foro penitentiali obligat̄ salteꝫ

20 f̄m consensum suum.arg.eorum que no.in.c.tua.de sponsa. ¶†In eadem glo.ibi:eodem modo peritura.nota bene glo.quam sequuntur hic communiter doc.ꝛ facit pro ea ratio quam ponit glos.ij.j.titu.ꝑxi.ca. bona fides:quia forte nō perijsset apud dominū quia distraxisset ante

21 casum fortuituꝫ:vnde imputatur tibi si fuisti in mora. ¶†Et in fi.gl. qualiter autē estimabitur istud interesse si valor rei est variatus in tempore.vide qđ no. Joan.an.hic ꝛ plenius per bar.in.l.sed mihi.§.in hac

22 actione.ff.eodem. ¶†In glo.in verbo.post vsum:ibi:ignorans tamē excusatur ꝛc.secus dicunt doct.in locato tenet̄ enim locator[e] ad interesse etiā si ignoranter locauit vas vitiosum.in.l.sed ꝛ he.§.j.ff.loca .ꝛ idē in venditione.vn̄ si vendidisti vas vitiosum intellige vitio occulto teneris ad interesse nō solum respectu precij:sed etiam respectu damni inde secuti:vt est tex.in.l.tenetur.§.sed si vas.ff.de act.empti.lꝫ tex.videatur in contrarium in.l.iulianus.ff.eo.sed dic prout notatur in.d.l.tenetur.

23 ¶†Ultimo pōt hic queri.nunquid sit dare alium casum in quo quis teneatur de casu fortuito. Joā.and.hic ponit.vide latius gl.ꝛ Bar.in l.si vt certo.§.nunc videndū.ff.eodem. Et multum valet ista questio hodie pro istis qui locant equos:nam quidā voluerunt ꝙ si res cōceditur estimata trāsit etiam casus fortuitus in cōmodatarium. Si vero est talis cōtractus in quo non veniebat nisi leuis culpa vt in locato:tūc estimatio facit vt teneatur cōductor de leuissima culpa:pro quo facit tex. in.d.§.nūc videndum.ꝑ hoc facit text.in.l.cū duobus.§.damna.ff.pro socio.ꝛ hanc opi.quo ad propositum nostrum tenet Bartol.post gloss.in. d.§. nūc videndū. Joā.an.hic distinguit ꝙ in ꝯctibus de quoruꝫ natura est vt transeat eoruꝫ dn̄ium seu vt estimatio operetur venditionem:ꝛ tunc transit periculum casus fortuiti.ꝑ hoc text.in.l. quoties. C.de iure dotium.ꝛ bonus tex.in.l.plerūqꝫ.ff.eod. exemplum in fundo estimato dato in dotē. In cōtractibus vero in quibus eorum natura estimatio non facit venditionē:vt in cōmodato ꝛ locato nō facit estimatio recipientem magis teneri q̄ exposcat natura ꝯctus.sed operabitur tunc estimatio vt sciatur verꝫ preciū rei in casu quo res perderetur vel deterioraretur.et plus placet hec opinio.mihi q̄ Bar.ꝛ Accur.multū me vrget ad hanc sententiam id qđ dixi in gl.precedenti. nā pactum generale non obligat ad casus fortuitos:lꝫ expresse dixerit qđ volebat tenere de casibus fortuitis: tuꝫ qꝛ non videtur cogitasse omnes casus:tum ne sub inuolucro ꝛ generalitate verborum quis decipiatur. forti⁹ ergo quādo estimatio rei fuit simpliciter facta.satis est eniꝫ quod estmatio potuit operari effectū predictum.s.releuandi dn̄m ab onere probādi verum precium. Secūdo moueor per regulam generalem:contra euꝫ fit interpretatio qui potuit legem apertius dicere:vt in regula contra eum.de regu.iur.lib.vj.ꝛ in.l.quicquid astringende de ver. obliga.solum restat respōdere ad text.§.nunc videndum.qui loquitur in commodato ad quem nō respondet Joan.and.sed ego dico quod loquitur qn̄ recipiens expresse promisit se prestaturum estimationem.ꝛ ita aperte loquitur ille.§.in fin.secus autem qn̄ estimatio fuit simpliciter facta : idē dicas qn̄ recipiens promisit alternatiue rem vel estimationē ꝑ dictā.l. Abbas.plerūqꝫ.ff.đ iure dotiū. hec no.in practica. Abbas.

¶De deposito. Rubrica.

¶Supra visum est de contractu qui fit gratia recipientis tm̄ : merito nunc subijcitur de contractu qui fit gratia concedentis tātum.vel sic, Supra visum est de commodato ꝛ nunc subijcitur de deposito. Abbas.

1 ☞Ecclesia non tenetur ex deposito facto clerico ipsius ecclesie:nisi in eius vtilitatem ecclesie conuersum fuerit.4.

2 Depositarius si vtit̄ deposito contra voluntateꝫ domini vel denegat illud restituere : est infamis ꝛ committit furtum.

Si aliquis vtitur pignore qđ eum penes est cōtra voluntatem domini committit furtum.

Usurā committit ille q̄ vtitur re alterius per queꝫ vsum recipit aliquam commoditatē estimabilem.

Doctor cōmittit vsuram mutuādo pecuniā scholari vt intret secū alias nō intraturo:quando.s.ex hoc illi doctori augmentatur salarium.

3 Ecclesia tenetur ex deposito apud eam facto.

5 Libellus qui necessario non concludit cōtra reum debet incontinenti per iudicem reijci.

6 Clericus pōt torqueri si contra eum procedāt sufficientia indicia etiam ꝙ non sit infamatus.

Torqueri potest aliquis si habet vnum bonuꝫ testem contra se.

Infamia non semper est sufficiens indiciū ad torturam.

a ¶Casus fortuitos. Adde Ro.consi.cccc.xiij.

a ☩Sebasti.Sapia. ¶Casus fortuitos. Uide Jas.in.l.si quis ex argētarijs.§.ꝑtor ait.col.penul.ff.de eden.vbi dicit ꝙ in furto ꝛ in incendio presumitur leuissima culpa vt ibi late per eum.

b ¶In non expressis. Adde late Alex.consi.iij.j.lib.

c ¶Maiora expꝛssis.no. pulchrum casum i q̄ ꝯsuluit summus iurisconsultus.do.me⁹.d. U in. đ pusio vulgariter dict⁹ delfresio.vcꝫ,quidaꝫ emit gabellas et sumpsit i se casus fortuitos. accidit ꝙ post illi⁹ loci ꝑ quē transibant diuerse persone cecidit vi fluīs : adeo qđ ex gabella nil poterat lucrari : ꝯsulunt p̄fatus.d. me⁹ pro dicto gabellario ꝛ h̄ fuit in ciuitate interāne. ꝯferūt dicta ꝑ moder.ꝛ per se. in l.si ex toto.i ꝑn.ff. de le.j.ꝛ ꝑ.d. alex. in.l.ꝑcia rex.in fi. ff.ad le.fal.in fili. Jas.in.l.j . xxviij. co.ad fi.C.de iure emphi.
Anto.Francis.
¶Ad hoc qđ dr de clausula gn̄ali dicas ꝙ illa cōp̄hendit ēt personas cōstitutas in dignitate ꝛ ēt ꝑn cipē vt no.d.car. in cle.j.de iudic.ꝛ adde ꝙ generalis clausula sequens post q̄dā specificata restringitur ad illa sola:vt ꝑ bal. in.l.pactū.in.xiiij. q.C.de colla.ꝛ ꝑ Bart.in.l.si seru⁹ cōmunis.la.j.ff.đ stipu.ser.ꝛ in.l.legatorꝫ.i.§.fi.ff. de le.ij.ꝛ in.l.titia . in §.lucius.el.ij.ꝛ in l.meuius.in.§.euꝫ qui.e.ti.ꝛ i.l.libertis quos . in prin. ff.de ali.leg.ꝛ restringit̄ etiā ad similia expressis f̄ꝫ do.car. in cle.ij.in xv.q.de ꝑcu.ꝛ habet̄ i.l.stipulationes commodissime.de verb.obl.ꝛ vide plene ꝑ alex. in consi. cxvij.i.j. parte.cōsi.ꝛ adde ꝙ cl'a generalis non sufficit etiam post casus spāles enumeratos in his q̄ requirūt spāle mandatū:vt no.d.Car.in preal.cle. ij.de ꝑcu.vbi late disputat qđ operet̄ gn̄alis clausula apposita in mādato.iij.de quo pernouit.in.c.sedes apostolica.de rescri.

d ¶Firmetur iuramento. Adde Alex.consi.xxxij.ij.lib.

e ☩Sebasti.Sapia. ¶Locator. Uide Bar.in.l.vni.col.viij.℣.quoddā est interesse extrinsecum.C.de sen.que pro eo qđ interest.

7 Clericus quādo ⁊ quibus casibus carcerari possit.
8 Prelatus an possit transigere vel liti, cause, et exce ptioni competenti ecclesie renunciare.
9 Contrahens cū ecclesia ad hoc vt possit agere cō tra eam non hʒ probare pecuniam versam in vtili tatē ecclesie nisi in mutuo in casu in quo pro eius restōne oporteret distrahere immobilia ecclesie.
10 Ecclesia qñ teneatur de deposito ⁊ qñ cēseatur fa ctum depositum apud eam.
Ecclesia qñ teneatur ex delicto prelati vel capitu li. vide remissiue.

Grauis. †¶ Ex deposito facto apud clericum ecclesie non obligatur ecclesia: nisi in eius vtilitatē sit versuʒ. Primo ponitur decisa narratio. Secundo ecclesie absolutio. Tertio deponētis istructio. Quarto iudicis preceptū. Quinto cōpositionis psuasio. scđa ibi: cuʒ eñ. tertia ibi: quocirca. quarta ibi: nā. qnta ibi: si autem. ¶ Casus literalis. Eps londoñ. quādaʒ summaʒ pecunie deposuit penes quēdā canonicum cuiusdaʒ eccl'ie noīe Belial. qui sepe interpellatus fuit vt depositum restitueret: sʒ illud facere denegauit: sed pecuniā illam surripuit ⁊ asportauit. vñ eps cō q̄stus fuit domino pape de ecclesia illius Belial. Dñs papa rñdet, cum enim nō cōstat ꝙ illa pecunia quam Belial furatus est in vtilitatem ecclesie sit conuersa: nō potest canonicis illius ecclesie pcipere vt pecuniam illā reddant cū non fuerit deposita penes ecclesiam: sed penes illū Belial. Unde suadet epo vt actionē suam dirigat contra illū furem: ⁊ mādat papa quibusdam vt illū Belial ponant in vinculis vt sic dictam pecuniam restituat. In fine dicit ꝙ si eps poterit amicabiliter conuenire de redditibus illius cū canonicis illius ecclesie papa ratum habebit. Ber. ¶ † Not. j. ꝙ vtens deposito ꝯ voluntatem deponētis seu depositum denegans ꝯmittit furtum[a] ⁊ condēnatus efficitur infamis: primū pbat̃ hic ⁊ in. l. q furtum. ff. de cōdi. fur. secundū probat̃ ⁊. l. qui depositum. C. e. nā idem est in pignore: qꝛ eo vtens cōtra voluntatem dñi ꝯmittit furtum: ⁊ ad hoc pauci ⁊ minus bene animaduertunt. l. si pignore. ff. de fur. ⁊ ex voluntate domini pacto precedēte tpe mutui eo vtitur nō committit furtū: sed vsurā, si commoditas quam percipit ex vsu pignoris est estimabilis. j. de vsur. c. j. ⁊ c. cum ꝯ. de pig. vide per Cal. in. c. nauiganti. j. de vsur. vbi inter cetera ponit q̄onem notabilem. Nunquid doctor[b] ex mutuo qđ facit scholari committit vsuram si cōtemplatione mutui intrat secuʒ al's non intraturus[c] ⁊ concludit ꝙ sic: si ex tali introitu aliquam vtilitatem estimabileʒ percipit doctor: puta qꝛ propter augmentationē fame augmentatur sibi salariū vel lucrū aliunde percipit. et idem dico in cōsimilibus q̄onibus. sic intellige gl. iuris ciuilis. in. l. ij. ff. de calū. ⁊ in. l. j. ff. de offic. pref. vrb. ¶ †. No. ij. ꝙ depositū licite fieri pōt apđ ecclesiaʒ. ⁊ no. bene hūc tex. habes eñ casum satis not. ꝙ ecclesia tenet̃ ex deposito apud eam facto. ¶ † Tertio no. ꝙ ex ꝯctu inito cum particulari đ ecclesia: puta canonico vel capellano, non tenetur ecclesia nisi quatenꝰ versum est in vtilitatē ipsius. Et in hoc vltimo not. istum text. a contrario ꝙ ex facto particularis persone potest conueniri ecclesia quatenus vtilitas ipsius concernit ecclesiam. ¶ Not. ibi loculos hʒ ꝙ qñqʒ continens ponitur pro cōtento. ⁊ ideo sensus litere est ꝙ ille qui asportauit depositum erat soluendo: nā dicit̃ loculus a paruo loco apto ad custodiendū pecuniam. ⁊ similem tex. habes. xiij. q. j. habebat. ¶ † Not. ꝙ vbi libellus necessario non concludit ꝯ reū dʒ incontinēti per iudicem reijci. ad hoc qđ not. Inno. in. c. j. de offi. vica. ⁊. xj. q. j. christianus. † No. vlterius quod in casu ciuili habente delictum annexum pōt etiaʒ clericus carcerari et etiā in torture subijci: et vinculis alligari. dicit tamen hic Abba. qđ hic iste erat infamatus pro hoc tex. ibi vt audiuimus. vnde dicit ꝙ nunq̄ reperit ꝙ clericus sit torquendus[d] nisi infamatus ⁊ est no. ⁊ singulare verbum: sed ego dubito[e] nunqđ sit verū nam iste text. hoc non probat. nam lʒ papa audiuerit non sequitur ꝙ ꝓpter hoc sit infamis. vnde puto ꝙ quemadmodum cōtra laicū sufficit vnus bonus testis ad torturam: vt est gl. not. in. l. ij. C. ad le. iu. maiest. ita et contra clericum. nec est verum ꝙ infamia semper sufficiat ad torturam. sed dʒ distingui: vt no. Bart. in. l. de minore. §. tormenta. ff. đ questi. vbi plus operatur qñqʒ vnus testis de veritate q̄ fama. facit qđ dixi in. cap. veniens, de testi. el. pmo. Et regulariter an ⁊ quādo clericus torqueri potest: dic vt no. in regula cum in cōtemplatione. de reg. iur. ¶ † Itē not. ꝙ clericus carcerari potest nō solum cū agit̃ de crimine criminaliter. vt in. c. si clericus. de sen. exc. lib. vj. sed etiā cum agitur de crimine ciuiliter. Et facit ad questioneʒ. Quidam clericus gessit administrationem cuiusdam laici et male reddidit rationem nūquid pōt carcerari donec satisfecerit. Et videt̃ primo quod sic. ar. hic in. c. j. j. ne cle. vel mona. Cōtrariū tenet hic Host. dicit enim quod nō auderet hoc facere sine exp̄ssa licentia pape: que in casu nostro interuenit quasi velit dicere quod etiam in casu huius. c. non potuisset iste clericus carcerari nisi interuenisset autoritas pape. ego non sto huic dicto simpliciter sed dicerē aut recusat satisfacere vel dubitatur de fuga[f]: ⁊ potest detineri: quia priuilegium tributum clerico per canonem si quis suadēte. xvij. q. iiij. solum operatur propter temerariam manuum iniectionem in clericum: vt ptʒ ex tenore ipsius. non aūt qñ fit per iudicem ex iusta causa: et vide circa hec que dixi in. c. cum non ab hoīe. de iudi. Aut est impotens ad satisfaciēdum ⁊ nō debet carcerari nec excōmunicari nec ad cedendū bonis compelli[g]. argu. c. odoardus. de solu. ⁊ vide que dicam ibi. ⁊. c. ij. de pigno. ⁊ cum hac distinctione intellige dictum Ioan. an. in. d. c. si clericus. ¶ † Ultimo cōtra istum tex. in fi. facit text. in. l. i summa. ff. de condi. inde. ⁊ qđ no. in. c. super eo. de transact. nam ex quo liquebat ecclesiam non teneri ad restitutionem depositi nō debuit valere transactio tā q̄ super re cauillosa. nā transactio debet fieri de re dubia ⁊ lite incerta: vt in preal. iuribus nota. Innoc. in hoc multū instat: ⁊ inter cetera ponit duas solutiones. Prima ꝙ cōpositio sumebat hic vigorem ex spāli permissione pape. alias non posset p̄latus renuntiare exceptioni competenti eccl'ie: nec transigere euidenter[h] in dānum eccl'ie. ad hoc. l. p̄ces. C. de transac. ⁊. l. contra iuris ciuilis regulas. ff. de pac. Et no. bene hoc dictum: ex quo puto inferendū prelatū nō posse cedere liti ⁊ cause: ex quo nō subest causa euidens nec etiā puto sufficere cāʒ euidentē nisi interueniat solennitas debita si actio competebat ad reʒ immobilē: iuxta ea que dixi in c. nulli. de reb. eccle. non alie. Secunda solut. quod episcopus dicebat ecclesiam concessisse deposito vel pecuniam cōuersam in vtilitatē ipsius: licet de presenti non constaret: vñ ꝓpter dubium litis euētū toleratur compositio: ⁊ vtraque solutio bona. ¶ † In gloss. in fin. inducitur iste text. cum gloss. ad q̄onem. Nunquid contrahens cū ecclesia teneatur probare pecuniam versam in vtilitatem ipsius ad hoc vt efficaciter possit exactionem exercere cōtra ecclesiam, ⁊ pmo dicit Innocen. ꝙ speciale est in cōtractibus qui fiunt gratia concedētis tantū vt in deposito ⁊c. Irem speciale est in cā mutui: vt in auten. hoc ius porrectum. alleg. in glos. alias nō est necesse probare versum. postmoduʒ dicit quod solummodo est speciale in causa mutui: in alijs vero contractibus initis cum ecclesia hoc non est necesse: qꝛ non reperitur iure cautum nisi in mutuo: si ergo venderem ecclesie: vel emo ab ecclesia: vel cōmodatum concedo: potero agere contra ecclesiaʒ: licet non probem versum in vtilitatem ipsius: et est notabile dictum: ⁊ quotidie allegatum. Ratio specialitatis in mutuo est: quia prelati sunt prōpti ad recipiēdum mutuum: ⁊ feneratores promptiores ad mutuandum: vnde si indifferēter teneretur ecclesia tunc de facili bona ecclesie alienarentur: fuit ergo merito his casibus obuiandum: nam et idem videtur dispositum in ciuitate. in. l. ciuitas. ff. si cer. pet.

a ¶ Cōmittit furtum. adde Io. de Imo. consi. ij.
Sebasti. Sapia.

a ¶ Committit furtum. Ita fuisse iudicatū refert Ualerius. li. viij. capite de iudicijs. i eo cui eq vsus est cōmodatus vsqꝫ ad aritiā: ⁊ vlterior eiꝰ municipij cliuo vectus esset de quo est tex. i. §. furtum. in fi. insti. de obligat. q̄ ex deli. nascun.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Nūqd doctor. Uide Cardi. in re pe. c. fi. in. v. q. j. de vsu. cū allegatis p Fel. i rub. đ mag. vbi ꝯcludit ꝙ nō cōmittat vsuram doctor mutuans pecuniā scholaribꝰ. Anto. Frans.

c ¶ Non intraturus. Circa hoc ꝙ dꝛ de doctore mutuante pecuniam seculari vt secum intret an committat vsuram. Dicas ꝙ Cyn. in. l. si seruus. in. §. aufidius. ff. de leg. j. tenuit ꝙ vsurā committat: sʒ bal. ibi vr̄ tenere ꝯriū puto dicēdū ꝙ si mutuat scholari al'r non itraturo siue ducat in pactū ꝙ intret siue nō cōmittit vsurā. saltē mētalē iuxta not. in. c. consuluit de vsur. ⁊ iuxta autoritateʒ euāgelicaʒ mutuū dantes nihil ide sperantes. sola eñ voluntate ⁊ spe ꝯmittit̃ vsura. sʒ si mutuaret scholari q secū intrat aut omnino itraturo nō putareʒ cōmitti vsurā sed potius datuʒ esse remunerationis gr̄a. per ea q̄ habentur ⁊ no. super glos. ij. in. c. ex pte. N. de of. dele.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Sit torquēdꝰ. Uide ad hec feli. in. c. olim ꝯ. de rescrip. co. ii. ver. excipe tres casus.

e ¶ Ex dubito. addendum do. Car. consi. lv.
Zecharias

f ¶ Dubitat̃ de fuga. Adde Lāfrā. đ de orna. i. c. qñ. cō tra falsaʒ. §. recusatiōes. li. iij. ⁊ qđ ibi no. i apo. celsi. in vers. qꝛ forēsis. ꝯ. de pba.
Zacharias.

g ¶ Nec ad cedēdū bonis cōpelli. tu dic ꝙ imo vt tex. est figu. in auf. vt deter. nu. 151. §. in uestigātes. ad finem fm Lud. ro. sin. suo. cccclix. inci. q̄ro an ecclesia vbi dicit frustra dubitare canonistas i. c. odoardus. an clericꝰ possit cogi cedere bonis cuʒ ecclesia cogatur.
Antonius Fran.

¶ Circa hoc qđ dꝛ ꝙ clericꝰ q fʒ dispōnem. c. odoardꝰ. de sol. nō tenetur vltra q̄ facere possit: possit cōpelli ad cedendum bonis: quis iste dicat ꝙ sic arguēdo de ecclesia ad clericū nō puto esse verū ꝙ possit cogi sed bene pōt cedere si vult. ⁊ ita loquit̃ tex. all'. hic p istū ⁊ Ro. i fin. alleg. Et ađ qđ cessio bonorum si sit facta a clerico vel a scholari non pōt clerico post talem cessionē auferri breuiarium nec scholari libri empti post cessionē. ita Bal. no. in l. j. C. q bo. ce. pos. ⁊ vide Bart. in. l. fi. eo. ti. q đt ꝙ cessio bonoꝝ pōt fieri a debitore: ēt si possit habere đbitor iducias a creditore. Dicas tñ ꝙ talis cessio bonorū non fit a debitore q dolo est ꝯsatus cū creditore vt plene per pau. de ca. in ꝯsi. suo. xlix.

h ¶ Euidēter. ađ qđ vult ro. ꝯsil. l.

ff.si cer.pet.Et videtur hic Inno.fm vnaz opin .elegātissime hoc dictum restringere.dicit eñ ꝙ etiā in mutuo nō est necesse ꝓbare versū nisi qñ pro satisfactione oporteret peruenire ad distractionē reruz immobiliuz:quasi secus si posset satisfare de fructibꝰ pro hoc adducit text.xij.q.ij.in.c. hoc ius porrectū in versi.ꝛis creditor vbi apponitur dicto hec quasi versum debet ꝓbari ꝑ creditorē in illo casu vbi oportet distrahere bona imobilia pro satisfactiōe vel mobilia preciosa ꝛ dixi est dictū singulare. ꝛ in corpore vnde sumit.illa auč. canonizata per Gratianū nō est illa dictio hec:saltē i omnibꝰ libris vł cōiter et potest allegāri vna ratio pro hoc dicto Innoc.nā prlatus habet liberā administrationem fructuuz:vt in.c.cum nobis.d elec.ꝛ in.c.is cui eo.tit.lib.vj.vnde quēadmodū potest fructꝰ detrahere de nouo cōtrahēdo:ita debet posse ipos distrahere pro cōtractibus initis.Itē in fructibꝰ agitur de ꝑiudicio ipsius qꝛ ex eis viuere debet.hanc tamē materiam i qua varie sunt opiniōes inter canonistas ꝛ legistas late expediā in.c. qd quibusdā de fidei.vbi melius cadit.ꝛ ad istū tex.dic quod ideo eat necesse ꝓbare versū.qꝛ pecunia non fuit commendata siue deposita ecclesie sꝫ particulari.secꝰ ergo a cōtrario sēsu si fuisset ꝯmēdata ecclesie.ꝛ de hoc aliqd infra dicā.

10 ¶ In glo.ij.no.finē glo.quod depositum dicitur factum apudecclesiā qñ fit i presētia prelati ꝛ capituli.nam prelatus et capitulū representant ecclesiam.vt in.c.requisisti.de test.iuncto.c.scire.vij.q.j.sed Ioan.and.distiguit an dpositū sit factū apud sacristā dputatū ad custodiā vasorum ecclesie:an apud deputatū ad custodiā depositorū nam in quibusdā ecceslijs deputatur vnus specialiter ad custodiam depositorū quēadmodū est videre in notabili hospitali sancte marie huius ciuitatis senēsis.nam multi trāseūtes ꝛ peregrini multa etiā preciosa deponunt ꝛ fidelissime etiā post multum tempus fit restitutio:quasi ex hac distictiōe sentiat Ioā.and.ꝙ si depositū sit apud custodē vasoruz non dicitur factuz ecclesie:sed oportet ꝙ interueniat presētia prelati ꝛ capituli:vt in gl.sꝫ in alio casu nō requirit eorū presentia:satis est qd a pricipio illum deputauit ad deposita recipienda. ꝛ no.bñ qꝛ sentit Io and. ꝛ etiam glo.ecclesiā obligari ex tali contractu inito gratia deponentis tātū:sed Inno.dicit ꝙ cū fiat in ꝑsentia prelati ꝛ capituli non tenetur etiā ecclesia nisi aliqd lucrum ecclesie sit inde secutū.allega.l.lꝫ.in.§.si filius.ff.de pecul.ꝛ nihil vltra dicit.ꝛ miror qd doctores nō pōderan: hoc dictū qd mihi vř satis notandum:nā qñ ecclesia recipit aliquod lucrum pōt dici contractus initꝰ gratia vtriusqꝫ merito ecclesia obligari debet:sicut ꝛ i alijs contractibus:sed qñ fit gratia deponentis tm̄.tūc nō occurit mihi rō quare ecclesia dꝫ teneri.saltē cū sit ꝑueniēdū ad distractionē rerꝫ imobiliu vel mobiliū ꝑciosarū ex cōtractu ꝑlati ꝛ capituli nō initi ad vtilitate eccľe ꝯtra capitulū fine exceptiōe. xij. q.ij.ꝛ rationē.l.ꝑses.C.de transa.Et ad istū tex.pōt rñderi ꝙ nō eccľia sed canonici hic compellebāť ꝛ poterāt ꝯpelli ex redditibꝰ eorū .ar.in fine litere.ꝛ regulariter an ꝛ quando ex delicto pre ati ꝛ capituli teneať ecclesia dico plenissime in.c.j.de dolo ꝛ cōt.ꝛ not. hoc qꝛ doc.simpliciť trāseūt cum illa prima conclusione.

1 ☞ Depositarius qñ teneať restituere res depositas deperditas siue dolo:siue culpa:siue casu.nu.2.3.4.
Compēsatio nō admittiť in deposito.6.10.vbi late.
2 Depositarius non presumitur in dolo si nō valēs saluare oēs res saluauit suas etiaz viliores ꝛ destituit depositas preciosiores.
Dolus nō pōt probari nisi ex ꝑsūptionibus ꝛ ꝯiecturis.
3 Depositariꝰ regulariť nō teneť de culpa:nisi spōte obtulerit se deposito:vel aliquid receperit pro eo.
5 Depositū et alij cōtractus pendentes ex voluntate vnius possunt qñcūqꝫ dissolui.1.
7 Depositarius quo casu debet hr̄e tantā vł maiorē dilgētiam in rebus depositis ꝙ̄ in suis.
8 Depositarius vł cōmodatarius asserētes res ꝯpositas ꝛ cōmodatas amisisse:an ꝛ quo casu habēt probare quomodo perdiderunt.
9 Depositarius vel commodatarius allegātes ꝛ probātes amissionē rei:ex aduerso allegatur dolus vł culpa:qs habet probare.
10 In compēsationibus quantū tempus datur ad liquidādum debitum.
11 Compēsatio fit ipso iure ad euitādā penam debentis soluere vel vsuras.
Emphiteota si non soluit canonē intra biennium non cadit a iure suo si ille cui dbebat fieri solutio erat dbitor emphiteote.
12 Compensatio admittiť iostbus rebꝰ que i suo genere recipiunt functionē.i.qd vna ex toto fungitur vice alterius.
Compensatio de specie ad quātitatē non fit.
Compensatio est debiti ꝛ crediti inter se contributio.
Compensatio habet locum in commodato.
Compensatio indirecta an habeat locum vbi directa locū habere non potest.
Compensatio indirecta est retinere rez debitoris ꝑ debito donec fuerit sibi satisfactū.intellige rem que ꝑuenit ad manus creditoris.

1 Bona fides. ¶ P ꝛlo dicit ad qd teneť depositariꝰ.Scdo qūo ꝛpetať dpositū.scdꝫ dictū ibi sane.nō pōt aliť sūmari ꝓpter multitudia nē dictorū. ¶ Casus literalis.Deposui penes te res meas:res ille amisse sunt de rebꝰ tuis nihil amisisti.qriť an tenearis mihi ad restituēdas actiōe depositi.Respōdeť ꝛ res tue salue sunt ꝛ res depositas amisisti ĕ ipo ꝑsumiť ꝙ bona fides abest circa res dpositas: ꝛ ita dolꝰ affuit:ꝛ ideo teneris ad restituēdum depositū.De culpa aūt teneris si te ipsuz deposito obtulisti vł si aliqd recepisti ꝓ custodia:sꝫ de casu fortuito nō teneris nisi pactū interuenerit:vł nisi culpa vel mora ꝑcesserit casū. Scdo qriť vtrū dpositori liceat reuocare depositū qūdoqꝫ voluerit:ꝛ respōdeť qd sic.Sꝫ si depositus opponeret ꝯpēsationē:vł in totū vł i partē cōpēsatio nō est admittēda: nec ꝯctus q ex bona fide oriť ad ꝑfidiam referatur:sed in alijs cōtractibꝰ bene admititur ꝯpēsatio si causa ex qua cōpēsatio postulatur liquida sit ꝛ facilē exitum credatur habere.Ber.

2 ¶ † Not. primo qd si depositarius[a] dicit ꝑdidisse res depositas rebus suis saluis existentibꝰ ꝑsumitur in dolo.ꝛ idē videť dicēdū si probat perditionē depositi: oportet ergo qd probet casuz fortuitū.vel per alias ꝑsumptiones vel cōiecturas excludat dolum presumptū.Exemplum,iminēte incendio depositarius non valens seruare res depositas preelegit seruare res suas que erāt preciosiores.nā nō tenetur res depositas viliores ꝑferre suis ꝑciosioribus/maxime cū teneať magis se diligere quē alium. xxiij.q.v.si non licet.ꝛ.c.nō satis.lxxxvj.di.hoc eniz casu vł simili non presumitur dolus. ¶ Sed dubiū est[b] qd si res deposite erāt ꝑciosiores ꝛ nō valēs subuenire vtrisqꝫ ꝑelegit suas viliores.dicūt quidā qd ꝑsumiť dolus qd ego credere nō possum . vā vt predixi.primo quis teneť subuenire sibi:demū ꝓximo.vnde sicut diximꝰ respectu peccati qd non tenetur quis icurrere peccatū etiā veniale vt ꝓximus euitet maius peccatū mortale: quia nō tenetur aiam suam impēdere commodis alienis:vt plene disputat gloss. xiiij.dis.in sūma.seu.c.qd ait Loth.ita nō tenetur pati interitū rei vt saluet res preciosiores proximi in hoc tamen puto non posse dari certā doctrinam:ex varijs nanqꝫ cōiecturis iudex presumit dolum abesse vł adesse .Quid eñ si saluauit res vilissimas ꝛ dimisit res positas valde ꝑciosas:ex qualitate ergo personarū ꝛ rerū iudex ꝑsumet dolū qui non potest nisi ex coniecturis probari.l.dolum.C.de dolo ꝛ in.c.ij.de renun.lib.vj.

3 ¶ † No.ij.i verbo de culpa ꝙ culpa regulariter non iputať depositario . nā cum fiat depositū gratia deponētis tm̄:nō debet depositarius accurate arctari ad custodiā rei. solum eñ tenetur de dolo :itē de lata culpa que est dolus.presumptꝰ.vt i.l.qd nerua.ff.e.[c] ꝛ in.l.magna negligētia.ff.de verb.sig.vbi bo.tex. Fallit i quibusdā casibus. Primo cū de positarius obtulit se deposito :tunc tenetur de culpa leui ꝛ leuissima:cū videať depositū factū gratia depositarij.ad hoc.l.si quis.ff.si certū peta.licet quidā voluerūt hoc casu venire etiā casum fortuitum vt sentit glo.in.l.j.§.sepe.ff.eo.per predictā.l.si qs.sed cōmuniter teneť oppositū.vt sentit hic gl.ij.ꝛ latius Bar.i l.qd nerua. Secūdus casus cū depositarius aliqd recipit ꝑ custodia.hoc tm̄ casu cōmuniter teneť:vt veniat leuis ꝛ nō leuissia culpa:qꝛ cōtractꝰ iste fit gr̄a vtriusqꝫ ad hoc.l. cōtractus.ꝛ ibi no. ꝛ.de re.iur.et facit qd dixi i cōmodato in.c.j.ĕ.ti.prox. venit ergo culpa in deposito sicut i commodato.

4 ¶ † No.in verbo.pacto.ꝙ casus fortuitꝰ non iputatur depositario:nisi ꝑcesserit mora in restituendo depositū: vel culpa vel pactū: ꝛ sic not.quod per pactū quis renunciat accidētalibus contractus.

5 ¶ † Not,ex scda parte quod cōtractus depēdens a volūtate vnius duntaxat pōt dissolui quādocūqꝫ: vnde nō imitatur depositum naturam aliorum cōtractum:quia a principio regulariter[c] volūtarij sunt

+ Sebasti.Sapia ¶ Qd si dpositarius. vld.d. Christo.por.i §. itē. is cui. cir.si. insti.q. mo.re ꝯtra. obli. ꝛ vide bald.in.l.q fortuiti.als in.l.ꝑ gnꝰ:C. de pig.ac vbi ponit.q.de eo cui ꝯmodaueraz bouē habēti aliū ꝛ ille remisit suū intra portas castri alium dimisit exire ꝛ illi latrones abduxerunt an teneať.quā .q. reliquit indecisam: sed illam decidit Alexā.in.l.etiā.§. j.ff.so.ma.

+ Sebasti .Sapia. ¶ Dubiū est.Vide Sal.distenguētē in. l.si vt certo. §.nūc vidēdum. colo.iij.ff.cōmo.ꝛ ibi tacite destruit fūdamētū.Abb. hic dux dicit qd prio qs teneť subuenire sibi dmū ꝓximo. qa istud est verꝫ scdꝫ Sal. qñ charitas ē ordiata sec9 qñ est i ordiata vt qa tacite de nr̄a actus agitur cōtrariū. ꝛ ad hoc est bōa gl.in.§. necesse in ꝟbo debet. xlviij di.ꝛ dixi latius rep .l. qd nerua ff.deposi.

¶ Regulr̄ non iputať. Adde.d. Card.cōsi. xcv.ꝛ qūo non teneať dpositariꝰ ad restitutionē depositi ꝑ Alex. cōsi. cxliij.ij.lib.

a ¶ Cõpensatio.adde qȝ Bal.consi. cccxxxij.in fi.dicit qȝ hoc priuilegiũ non hȝ locũ in deposito cõfessionato:sed naturali.
Zacharias.
¶ Addo bal. post gloss.in ver possessionē.in.l.fi.in.ij.no.ibi bar.ɀ doct.C.de cõpē.ɀ in.l.fi qs.C.e.de dpos.ɀ Pau.de ca.cõsi lij.inci.viso pũcto ɀc.

b ¶ Hoc pbare.adde Alex.cõsi.clv.secundo libro.
Sebastia.Sapia.

c ¶ Tunc tenetur. Uidetur tñ quod si depositarius vl' cõmodatari⁹ fuerit bone conditionis ɀ fame statur suo iuramento vt sentit Bal.l.l.j.circa fi.C.loca.ɀ Pe.de vbal.in tracta.de duo.fra.i.viij.parte pncipa.q.xiij.
Zacharias.

d ¶ Ad euitãdũ penaȝ.adde spec.in ti.de loca.§.lxxix.ɀ ibi in apo.Bal.in versi.emphiteota nõ cadit.eundē Bal.in sua marg.in ver.emphiteota.versi.j.ɀ Abb.anti.c.bõa fides.de postu.

ex post facto necessitatis.c.potuit de loca.l.sicut.C.de ac.ɀ obliga. 6 ¶ †No.ij.regulam ɀ casum exceptum.nam regulariter admittitur compensatio[a] fallit in deposito ɀ fuit hoc priuilegium inductuȝ ne in fraudem allegaretur compensatio causa differendi restõnem depositi:et sic contract⁹ depositi qui multũ innititur bonefidei redundaret in perfidiam. 7 ¶ †In glo.j.ibi:qȝ non minorem diligentiam caute hic loquitur gl. fm doc.ɀ bene.non eñ dicit ꝙ tantam diligentiam debet adhibere in depositis quantam in suis.sed non minorem.nam quandoqȝ tenetur adhibere maiorem diligentiam in depositis.vnde si in rebus suis est diligens vel diligentissimus tñ e sufficit qȝ tantam diligētiam adhibeat in depositis.si vero in re sua est minus diligens debet habere maiorē diligentiã in depositis nã in rebus proprijs negligentia est culpanda: in alienis vero est arcenda et punienda.l.si constante.§.si maritus.ff.sol.mat.ɀ distingue istam glo.dum dicit qȝ presumptio ista de qua in principio sufficit ad condemnationeȝ fm ea que dixi in primo not. 8 ¶ †Sed hic quero de qõne necessaria ad intellectuȝ materie si depositarius vel ꝯmodatarius allegat rem perdidisse vtrũ teneať hoc probare[b]: ɀ qualiter probet cum qñqȝ interit⁹ rei accidit clandestine:de hac questione per Cyn.in.l.si creditor.C.de pig.act.pleni⁹ per Bar.in.l.si quis ex argentarijs.in.§.nam et.ff.de eden. et cõcludo qȝ aut non potest probare reȝ peruenisse ad istum:ɀ tunc statur pacto suo saltem cuȝ iuramēto.ad hoc.l.preto.ff.eo.aut probať reȝ peruenisse ad istum.et tũc aut tenebatur exhibere rem ex officio iudicis:ɀ statur iuramento suo,ꝙ illaȝ rem nõ possidet.l.fina.C.de fi.instru.qȝ tñ limita fm glo.not.in.l.nõ ignorabit.C.ad exhibē.Si vero tenebať exhibere iure actionis vt in cõmodato deposito ɀ similibus:ɀ tũc teneť[c] dicens perdidisse hoc probare alś cõdemnabiť:vt in.d.l.creditor.et vide bo.tex.cum glo.insti.qui.mo.re cõtrahi.obli.in fi.Qualiter autē pbabit cõclude qȝ quidã sunt casus apertissimi:vt incendiũ:vis hostium:tēpestas.ɀ tũc tenetur aperte probare vt i iurib⁹ prealle.Quidã sunt casus occulti:vt latrocinium de nocte cõmissum vel disrobatio in cãpis: ɀ tunc sufficit probare per ꝯiecturas habito respectu ad qualitatē persone ɀ temporis ɀ similium:vt puta inuenit quis ostiũ statiõs sue apertum ɀ fractum vbi erant res deposite:vel intrauit locum periculosuȝ equester redit pedester ɀ dicit per larrones se fuisse disrobatum ɀ sic dicendum in fi.pro hoc bo.tex.in.l.nõ oēs.§.a barbaris.ff.de re mili. 9 ¶ †Quid aũt si probetur amissio re: sed ex aduerso allegať dolus vel culpa:cui incumbit onus probandi.Conclusio est Bar.qȝ quidã sunt casus qui de facili non accidunt sine culpa vt incēdium in domo propria vl' furtuȝ.in istis est necesse probare casum fortuitũ:quia prima frõte presumitur cõtra allegãtem.¶ Quidã sunt casus qui vt plurimũ accidunt sine culpa vt vis hostiũ:in istis psumitur culpa abesse:ɀ ideo alleganti incumbit onus probandi.
10 ¶ †In fi.glo.ibi:intra duos menses.Alij vero dixerũt hoc esse arbitrariũ cũ iura nõ aperte prefigant terminũ.ɀ ille.§.qui cõpensationē.alleg.in glo.loquiť in fisco.Cyn.in.l.fi.C.e.sic distinguit qȝ aut cõstat de debito actoris per ꝯfectionem rei volentis ꝯpēsare:aut per pbibitionē ipsius actoris.Primo casu dȝ admitti exceptio cõpēsationis:lȝ ita de facili nõ posset liquidari debitũ cumpēsandũ.nam cũ actor releueť in vno.s.propter confessionem rei patienter ferat si grauatur in alio.d.l.fi.ɀ.l.eũ qui.ff.de iureiur.Scdo casu qñ constat p pbationes actoris aut debitũ põt liquidari incõtinenti:ɀ admittitur exceptio cõpensationis:aut nõ potest incõtinenti:ɀ tunc si cõpensatio petiť in ea re in qua nõ competit actio:vt quia est debitũ naturale tñ.ɀ tũc admittiť ne res pereat;nã multa sunt spãtia qñ timeť de interitu.rei:vt in.l.j.ff.de fer.et in.c.fi.eo.titu.Si vero competit actio pro illo debito nõ admittit exceptio compensationis ex quo incõtinēti liquidare nõ potest:sed Bar.in.d.§.qui compēsationē.dat regulã qȝ intra illud tps dȝ liquidari debitũ cõpensandũ qȝ datur cõdemnato pro executione snie:ɀ sic intelligit illũ tex.nam duo mēses daať cõpensanti cõtra fiscũ ad liquidandum debitum suũ:qȝ intra duos mēses dȝ snia mandari executioni.de quo dicēdũ:vt in.l.in fraudem.ff.de iu.fis.In rebus vero priuatorũ in actione personali dabunť quatuor mēses ad liquidandum debitũ:qȝ quadrimestre tps datur regulariter cõdēnato in actiõe personali:vt in.c.quo ad cõsultationē.de re iud.ɀ in.l.ij.ɀ.iij.ff.eod.nam ille qui cõpensat diciť soluere.l.amplius.ff.rē ra.ha.ɀ est hec opi.satis exquisita:sed credere eã limitandam fm primum membrum distinctionis.Cyn.nã si constat per solã confessionem rei.tunc non dať tps ad soluendum nisi decē dierũ:vt no.in.l.si debitor.ff.de iud.ɀ in.c.dudum.el.ij.de elec.durum esset dicere qȝ intra decē dies de

11 beret reus probare debitũ suum.¶ †Et no.ex hoc text.qȝ exceptio cõpēsationis est pponēda ab hoie:non ergo fit cõpensatio ipso iure nisi quo ad euitandã penã[d] debētis soluere vel cursum vsurarũ:vt est tex.no.iuncta glo.in.l.si cõstat.C.e.ɀ per hoc soluiť ibi no.q.p.d.oc.pone ꝙ emphiteota nõ soluit canonē per bienniũ.dñs dicit euȝ cecidisse a iure suo:ille allegat qȝ dñs tenebatur sibi in tanta vel maiori quãtitate:queritur nunqd incidat in penam:dicitur qȝ nõ quod
12 not.¶ †In ea gl.ibi in pecunia ɀ pondere.dic clarius qȝ cõpensatio admittitur in oibus saltē que in suo gñe recipiunt functionē.i.qȝ vna res ex toto põt fungi vice alteri⁹.ɀ ista cõiter ꝯsistũt in põdere ɀ numero ɀ mēsura.In his võ q̃ in se nõ recipiũt functionē cessat cõpēsatio.exēplũ.si tu teneris mihi in quiquaginta:ɀ ego tibi in equo:nõ admittiť cõpēsatio:qȝ satis plus põt esse interesse ɀ affectio quaȝ habeo ad equum ꝙ illa quam habeo ad pecuniã.secus auteȝ est qñ nullum possum pretendere interesse:vt puta tu mutuasti mihi pecuniã:ɀ ego tibi:vel quid simile.est autē cõpensatio debiti ɀ crediti inter se cõtributio.an autē in cõmodato habeat locũ exceptio cõpensationis ɀ videť ꝙ non per.l.p textu.C.cõmo.sed cõtrariũ cõiter ibi teneť pro quo iste tex.q ponit spãlitateȝ in deposito.ergo secus in commodato:qȝ exceptio firmat regulã in alijs.xxxij.q.vij.dñs.ɀ vid ibi bonã distinctionē per Cy.vtrũ admittatur indirecta cõpēsatio:vbi nõ hȝ locũ directa:vt puta si res tua peruenit ad me possum illã retinere.p debito meo donec mihi satisfecerit:vide ibi plene.ɀ in.l.si non sortem.in §.si centũ.ff.de ꝯdi.
13 inde.¶ †In fi.glo.intellige hoc procedere in penis ꝯcernētibus vtilitatē partiũ:secus si cõcernerent vtilitatē publicã vel fisci:qȝ quodlibet delictuȝ est puniendũ.l.ij.§.si publico.ff.de adul.ɀ per Inno.in.c.pe.ɀ vlti.eo.ti.

¶ De emptione ɀ venditione. Rubrica.

¶ Supra visum est de ꝯctibus in quibus rei ꝯmoditas vl' simplex custodia in aliaȝ trãsfertur:restat merito videre de alijs ꝯctibus in quibus transfertur dñium et etiã possessio.§.venditor erat dñs:vel vsucapiēdi cõditio si alius erat dominus ideo subijcitur rubrica de emptione ɀ venditione.ɀ vnde habuerunt ortum isti ꝯctus emptionis ɀ vēditionis.no.tex.in.l.j.de contrahen.emp.ɀc.

1 ☞ Uendere non lȝ carius res trãseuntibus ɀ ēt habitãtibus in loco quaȝ in mercato:ɀ hec spectãt ad epm loci.5.9.
3 Ecclesia non debet vēdere rē plusꝙ valeat cõiter nisi emēs scienter plus dederit.
3 Res tantum valet quantum cõiter vendi potest.
4 Uictualia exponens ad vēdendum:cogitur pro iusto pcio vendere.6.
5 Eps habet iurisditionem inter laicos vbi vertiť pia causa.
6 Uēdere quis cogitur:siue exposuit venales:siue nõ:tempore tñ caristie res ad vitam hominum necessarias.
Locare quis tenetur domos scholaribus.
Caristie tempore omnia sunt cõmunia:ɀ licitum est tũc impune furari ob necessitatem.
7 Pauperes licet non habeant actionem ꝯtra diuites ad victualia cõmunicanda possunt tamen implorare officium iudicis vt eos compellat ad communicandum.
8 Ad eleemosynam faciendam compelluť taȝ clerici ꝙ laici facultates habentes vbi subest maxima necessitas.
Eleemosyna est de precepto tempore necessitatis.
Episcop⁹ habet i aliquibus casib⁹ iurisditionē i laicos maxime negligente iudice seculari:ɀ notorijs.

1 Placuit. †Cogit episcop⁹ ne cari⁹ vendatur transeuntib⁹ ꝙ in mercato venderetur.¶ Not.j.qȝ clerici maxime curati dbēt esse hospitales id est eleemosynarij ɀ recipere peregrinos trãseũtes iuxta facultatē beneficij.nam primo dbent prouidere sibi ɀ necessitatibus ecclesie.c.pastoralis.de his
2 que fiunt a prela.ɀ.c.j.ɀ.c.d his.de eccle.edificã.¶ †No.ij.ꝙ nõ debet quis vendere carnes plusquam valeãt.ɀ facit hoc in argu.quod ecclesia si vult vendere rem suam:ɀ reperit aliquid plusꝙ valeat communiter:nõ debet illud vltra recipere:et hoc tenet glo.no.x.q.ij.hoc ius.ɀ sequitur Hostien.hic sed Lau.contra.sed primũ dictum mihi placet:vbi ex ignorantia quis vult prestare vltra debiti valorem.nam ecclesia nõ debet adhibere fraudem in contractu:vt i.c.p tuas de donatio.secus videtur si sciens verum precium offert aliquid vltra:nam tunc nulla est deceptio.argu.regule.scienti.

de regulis

a ⁓Sebasti.Sapia. ¶Citra dimidiã. Quando liceat contrahentibus se decipere late tangit Are.in.c.cum causa.col.pe.z vlti.š.de testi.

b ¶Et adde qđ si qs in foro plꝰ debito offerret vt alij plus p̄cio emant vel promittũt plus debito in detrimentũ alterius tenetur crimine stellionatus. vt est tex.quem ibi Bart.not.in.l.iij.§.itẽ si qs.ff.de cri.stel.et Ang.de are.inst. de dona.in fi.

¶Adđ Ro.sin. suis.fo.xvi.

⁓Sebasti. Sapia.

c ¶Iustũ preciuz. vidꝫ Feli.in.c.que in ecclesiarũ.colñ. ix.et.x. versic.prima đclaratio.š.đ consti.

d ¶Puta scholaris posuit librum suuz penes bidelluz:isto casu cogi nõ põt.idẽ Pet. Cy.z bald.in.đ.l. j.C.đ epis.audi.et multũ no.Alb.đ ros.in.l.nõ enim. ff.re. amo.vbi reprehendit glo.ibi tenentem contrariuz z dicit quod dꝫ aliter intelligi quã tamẽ glo. Dy.et Bart.ibi ad hoc exp̄sse notãt z sequũt.et sic ẽ ibi specialis casus fꝫ eos in quo nõ est locus penitẽtie sicut et in si. ꝓpter expositionẽ rei venalis. in cõtractu innoĩato nõ est locus penitẽtie.tex.est fm Bart. et omnes ibi valde sing. in l.i.C.de reruz per mu.cũ cõcor.traditis per do. Alexã.i.l.si pecunias. in prin.ff.de condi.inde. et si hoc esset verum esset valde no.sed puto primam opi.veriorem.

de regulis iur. lib.vj. z sic reducas ad concordiam has opi.contrarias:vide Cal.in.c.naviganti. de vsur.vbi dicit peccare contrahentem qui aliũ decipit in p̄cio lꝫ citra dimidiã[a] iusti precij:hinc forte dicit canon difficile esse inter emẽtem z vendentem non interuenire peccatũ.de peni.dist.v.qualitas.lxxxviij.dis.eijciens.et hoc no. 3 ¶†Nota.iij.ꝙ tantum valet res quantum cõiter vẽdi potest.de quo in.l.precia rerum.ff.ad leg.falc.z.š.de testib. c.cum causam.el.ij. 4 ¶†Item nota et tene mẽti ꝙ exponens victualia[b] venalia cõpellitur vendere pro iusto precio.facit.l.j.C.de episco.audien. et.ff. de offi.prefe.vrb.l.j.§.cura carnis. 5 ¶†Item not. casum notã.z generalem in quo episcopus habet iurisditionẽ in laicos videlicet vbi versatur causa pietatis.nam causa pia est vt peregrini et transeũtes humaniter tractentur. 6 ¶†Sed oppo.contra hoc z contra text.z videtur qđ nec episcopus nec iudex secularis possit quem compellere ad vendendum rem suam:nec ad imponendum precium rei vt.l.inuitum.z in.l.dudum. de contrahen.empti. imo nec iudeis infligi potest hoc onus.vt.l. nemo externus.C.de iudeis.Sol.varie circa hoc hic scribunt docto.et in.đ.l.j.C.de episcop.audien.et per Barto.in.l.annonam.ff.de extraordi.cri. ¶Sed ponendo veriorem opinionem z communiorem distingue sic.qđ aut quis exposuit rem suam venalem aut non.primo casu in his que sunt necessaria ad vitam hominis potest superior statuere iustuz precium.[c]nam interest superioris prouidere necessitatibus subiectorum et reipublice:et in istis debet intelligi text.et iura similia.Ex quo infert barto.in dicta.l.j.quod cum vita hominis non possit induci sine vestimentis z sine hospitio:quod etiã in domibus aptis ad locandum et in pannis possit statui certum precium.et ita iamdudum actum fuit padue in domibus conducendis per scholares.nã quelibet domus apta fuit descripta in certo loco et estimata pensio annualis:in alijs ṽo q̄ non sunt necessaria[d] ad vitam hominis habẽt locum contraria:vt non compellantur vendere certo precio:sed quisqꝫ in re sua sit moderator et arbiter.vt in.l.in re mandata.C.mandati.z in dicto capit.dudum.facit.c.de his.de sepulturis. ¶Secundo casu principali:scilicet cum quis rem suam non exponit venalem:aut nulla subest necessitas z non compellitur quis vendere:vt in.đ.l.inuitũ. aut subest necessitas: z possunt exuberantes compelli ad vendendũ iusto precio ea q̄ sunt necessaria ad vitã hoĩs:z sic seruaṫ tpe caristie:[e] probatur ratione.nam tpe necessitatis oĩa victualia debent esse cõia.vnde excusaṫ quis a furto si necessitate maxima imminente capit alienũ: vt legitur et not.in.c.si quis propter necessitatẽ.de furtis.de consecra.dist.v.discipulos. 7 ¶†Et vide tex.no.cũ glos.in.c.sicut.xlvij.dist.in.vbi concluditur ꝙ lꝫ indigentibus nõ competat actio contra diuites ad victualia cõmunicanda possunt implorare officium superiorũ:vt eos compellant.nã cum peccet nõ largiendo fortius peccatꝰ vendere nolendo et hoc diligenter no. 8 ¶†In glo.j.iuncto tex. in ea allega.qđ põt quis cõpelli per excõicationẽ vt sit hospitalis.i.charitatiuus z eleemosynarius ad recipiendos peregrinos in domo.Inn.videtur sentire contrariũ nisi peccatũ sit notorium z multuz lente in hoc transeũt doc.ego distinguerem ꝙ aut loquiṫ in clerico beneficiato aut laico. ¶Primo casu põt compelli z fieri cõpulsio: vt iuxta facultates sit charitatiuus.z aliter nõ faciens peccat: qꝛ ad opus pietatis sunt principaliter instituta beneficia.xij.q.j.videntes.z.xvj.q.j.c.fi. z in.c. de monachis.de prebẽ. ¶Scđo casu cum queritur de laicis dico ꝙ vbi est maxima necessitas ex ꝑte ꝓximi laicus peccat sibi nõ subueniendo.z sic posset compelli ad subuentionem per excõicationeꝫ lxxxvj.dist.pasce.lxxxiij.dist.c.j.z.ij.z hoc casu eleemosyna est in p̄cepto[f].đ.c.sicut.z no.i.c.inter opera.de spõ.aĺs autem vbi nõ vrget talis necessitas cessat cõpulsio.z eleemosyna est de genere bonorum z c.nõ aũt in precio:vt in iuribus allegatis.š. 9 ¶†In glo.ij.in fine.vel scđm Hostien.loquitur iste tex.fm antiqua tempora fm que oẽs cause laicorum poterant deferri ad ecclesiam.c.per venerabilem.qui filij sint leg.z no.in.c.nouit.de iudi.sed Hostien.tenet ꝙ etiam hodie ep̄s habet in hoc iurisditionẽ:nec valet consuetudo in contrarium tanquã impediens correctionem peccati. z dicit Abbas magistrum suum consuluisse in facto per istum tex.ꝙ ep̄s poterat punire illos qui committebant farinã fabarũ cere venali[g] vel aliquã aliam

e ¶Tempore caristie potest quis cõpelli ad vendẽdum z ideo nobilis habens annonaꝫ potest tali tempore compelli inuitus vẽdere et viliori precio:vt per Bar.in.l.annona.ff.de extraordi.crimi.z i.l.prima.§. cura carnis.ff.de off.p̄fe.vrb.Bal.in dicta.l.j.C.de episco.audiẽ.Ex p̄dictis collige regulam cum duabus fallentijs.regula est qđ nemo compelliṫ vendere.l.nec emere.cum simili.C.de iure deliberan.fallit primo vt nunc dixi tẽpore caristie.Secũdo fallit vt.š.ꝓxime notaui vbicũqꝫ quis exposuit rem venalem cogitur inuitus vẽdere z iusto precio taxato arbitrio iudicis.ita glo.dicit z Bar.in dicta.l.non enim. quamuis contrarium teneant Pet.Cyn.z Bal.vt.š.proxi.not.et puto verius. alias fallentias ad predictam regulam vide per gl.z plenius p Gui. et Alber.in.dicta.l.nec emere.quasdã alias enumerat nescio quo spiritu.Bar.in.l.fin.C.de fideicommis.liber.Bald.z Ang.in.l.si pendente.§.si cloacarij.ff.de vsufr.per illũ.z per multas alias concordan. alĺ. do.Alex.in.l.nec emere.vltra fallentias que ponuntur in predictis locis adde quod predicta regula fallit in casu multũ eleganti in.l.ij.ff.de nũdi.vbi iurisconsultus opportune adducit autoritatẽ p̄latiõis.Quarto fallit in casu.l.quod si locus.§.fina.cum gl.ff.quemadmodum seruit. amit.Quinto fallit in casu valde singula.l.si fundũ.ff.manda,quẽ barto.ibi reputat sing.z dicit se de facto practicasse in palatio syndicatus. cum etiaꝫ pro sing.alleg.Bald.in.l.prima.C.si seruus ex.Sexto fallit fauore religionis:quando testator mandat construi ecclesiã in certo loco qui sit sibi cõmunis cum alio.nam cogitur socius inuitus partẽ suaꝫ vendere:vt ecclesia construatur.l.si.§.j.quam ad hoc ibi no.Bar.C.de com.ser.ma.facit bene.l.si quis sepul.in princ. vbi similis casus.ff.de relig.Septimo fallit vbicunqꝫ statuto caueretur quod quis inuitꝰ cogatur vẽdere rem suam:naꝫ valeret tale statutũ dummodo sit generale z non speciale contra certam personam.ita no.Bar.in.l.vẽditor.§.si cõstat.per illum tex.ff.cõmu.predio.z in.c.anthiochensium.per illũ text. ff.de priui.credi.Ioan.an.in rubr.de execu.sentẽ.ad fi.z est bonus tex. in.l.si in emptione.§.omnium.de cõtrahen.emp. hic alibi pulchre determinat Barto.in.l.ij.per illum tex.in versicu.ab eodem.C.de defen.cium. lib.xj. valere statutum.z illud statutum est in ciuitate ferrarie ꝙ habẽs reꝫ paruã apud cõsimia habẽtis magnã cõpellaṫ vendere p̄cio moderãdo arbitrio iudicis. et vide dñm Alex. in additio. eo modo an ciuis inuitus cogatur locare domũ scholari. Et nũquid cogatur relocare illaꝫ quã anno transacto habuit inuitꝰ z dato ꝙ hoc priuilegium competat scholaribꝰ an cõpetat doctoribus legẽtibus. z nunquid ciues teneãtur locare domos suãs scholaribꝰ qñ aliter nõ possunt habitare in ciuitate. has q̄stiones ponunt modẽ ni: precipue Imol. post bal.z Ang.ibi in l.j.ad fi.ff.sol.ma. post Io.and. ibi per eos alle.Et vide do.Alexan.in l.ij.in pn. in vlti. col.ff.so.mat.vbi dicit ꝙ cogiṫ qs vendere fundum vbi erigãtur furce pro executione iustitie. Ultimo adde aliuꝫ casuꝫ in quo dominus cogitur alienare:seu alienationem ratã habere in.§.fin.in auf.vt cum de appel.cog.vbi ille qui nõ est dñs potest tamẽ alienare rem dñi etiã sine mãdato z dñs cogitur habere ratum.l.pro redimendo eum de captiuitate.z ibi glo.in verbo debetis.cõputat hoc pro vno mirabili ex quinqꝫ mirabilibꝰ que notat ex illo tex.Quid sit ecõtra an quis possit ꝓhiberi vendere.vide per Ang.de are.insti.de dona.ad fi.Ant. Frã.

¶An z quãdo quis cogatur vendere inuitus. dicas ꝙ quis cogitur vendere consorti vel coniuncto potius q̄ extraneo qñ est oĩno vẽditurus iusto tñ p̄cio etiã si alias vellet sibi offerre plus iusto p̄cio. ita bal. no.in.l.ad offiñ.C.cõi diui.z in.l.dudũ.C.de rescin.vẽdi. vbi dicũt ꝙ si extraneus vellet dare iustũ preciũ absqꝫ dolo ꝙ teneṫ consors vel cõiunctus illud idẽ dare.de quo etiã p Ro.in.l.j.in.ij.col.ff.de in ius vo. vt eãt.z p Alex.in.l.q Rome.in.§.coheredes.ff.de ver.ob.z adde ꝙ qs cogiṫ vendere ecclesie vel fisco qñ eorũ interest vt per Flo.post Guil.đ cu.in.l.si quis sepulchrũ.ff.de reli.z sum.fune.z in.l.ij.in.§.locus.eo.ti. et p Guil.de cu.i.l.decernimus.C.de epi.z cle.z per Io.de lig.in.c. ad apostolice.de dona.z vide tex.no.in.c.j.de rerũ permu.z ibi p do.Abb. z vide bar. in.l.iulianus.in.§.idẽ celsus.ff.de actio.em.z Bal.in.l.serui electione.in.§.j.ff.de leg.j.z eundẽ in.l.j.in.ij.oppo.C.de peri.z cõmo. rei ven.z per Alex.in.l.annonam.ff.de extraor.crimi.

f ⁓Sebastia.Sapia. ¶In precepto.Vide late Cardi.Alex.in.c.non satis.lxxxvj.dist.z Fel.in.c.j.š.de offi.iudi.

g ¶Cere venali.Adde An.singu.suis.fo.xv.

g ⁓Sebastia.Sapia. ¶Cere venali.Hoc dictũ dicit sing.Rom. in singu.cccccxxviij.ici.fui interrogatꝰ.Aduerte tñ ꝙ nõ peccant aromatarij qui miscent ceram corruptã cũ incorrupta vt tꝫ Ange. in.l.j.C.de condi.in publi.hor.lib.x.vbi Bar.not.ꝙ non peccat qui miscet frumẽtum vetus cum nouo.vide Deci.in.c.tertio lo.col.ij.š.de proba.

indebitam misturam.ꝛ hoc credo verissimum nō solum ratione huius.c.sed qꝛ de quolibet crimine notorio vbi deprehendit negligētia iudicis secularis:iudex ecclesiasticus habet iurisditionem in laico ꝛ maxime qꝛ in tali crimine notorio comprehenditur negligētia iudicis secularis. vt in.d. c.nouit.de iudi.ꝛ quod ibi dixi.ꝛ plus dico vltra docto.hic qđ nedum respectu transeuntium ꝛ peregrinorum habet eṗs iurisditionem in casu huius.c.sed etiā respectu habitantiū in loco.naz versatur in hoc cā pia vt pauperes nō vexent̄ nec cōpellantur emere necessaria vltra debitum. et hoc videtur approbari etiā ꝑ ius ciuile:vt est text.ſm vnam lectur.quam sequitur ibi Bald.in.l.j.C. de epi.audien.qđ no.quare concludo ꝙ episcop⁹ poterit ꝯpescere istos q exponunt venalia victualia vt non vendant vltra iustuz precium ꝛ fraudatores compellere.

1 ¶ Pnīa imposita peccanti ꝑ canonem pōt per sacerdotem determinari.

2 Delinquens non potest puniri dupliciter de eodem delicto sed bene punit̄ in foro anime et in foro iudiciali.

3 Fraudans mensuras ꝛ pondera:qua pena venit puniendus.

VT mēsure. Fraudans mēsuras et pondera.xxx.diebus in pane et aqua penitere debet. ¶ No.primo penitētiam imponendam in foro anime fraudanti pōdera ꝛ iustas mēsuras.Et est iste vnus de.xlvj. canonibus penitētialibus.nam.lxvj.vel liij.sunt canones imponentes certā penam in foro anime quos vide collectos ꝑ Hosti.in sum.in tit.de pe. ¶ †1 Non tñ sacerdos tenet̄ precise penitentiā canonis imponere sed pōt eam ex causa mutare ꝛ dimittere.naz oēs penitentie hodie sunt arbitrarie.vt in.c.deus qui.de peni.ꝛ remis.ꝛ in.c.mensuram.de peñ.dist.j.sed nō debet sacerdos de facili recedere a penitētia per canonem determinata.vt not. in iuribus prealle.ꝛ sic limita ꝛ restringe dictū Joā.an.hic q videtur velle qđ hodie isti canones de nihilo seruiant qđ nō est verū vt hic doc.dicūt.vide glos.in c.sunt plures.de pe.dist.iij. ¶ †2 In glo.ij.in fi.no. glos.qđ pro eōdē peccato qs punit̄ dupliciter [a] vt in foro anime,iudiciali: pnīa ergo in foro anime imposita non impedit penitentiam imponendaz in foro iudiciali:nec econtra.Et no.bene:quia facit ad ea que dixi in.c.de his.[b] de accu.pro hoc facit diuersus finis.nam in foro anime imponit̄ penitentia:qꝛ lesit deuz in foro iudiciali. imponitur pena:qꝛ lesit rem publicam.vr̄ tñ qđ si sufficiēter fuerit punitus in iudicio non debet amplius puniri in foro anime:per tex.in.c.ꝙuis.xxiij.q.v.vbi dicitur qđ si sufficienter fuerit qs punitus per iudicē.puta decapitatus nō punietur amplius pro illo delicto:sed vide ad materiam que dixi in.c.de his.s̄.alle. ¶ †3 No.ex glo,fi. ꝙ fraudans pōdera vel mensuras punit̄ pena.l.cor.de fal.ꝛ pena illi⁹ l.est bonoꝝ publicatio cum deportatione.l.j.ff.de fal.Sed aduerte qꝛ tex.in,l.pe.ff.eo.non imponit tantā penā fraudanti mensuras ꝛ pondera ꝛ dic ꝙ pōt puniri in duplam,Itē relegari in insulam: ꝛ aliam penā videtur ponere in.l.annonam ff.de extraor.cri.nam iurislator ibi aliam videt̄ ponere fraudanti mensuras ꝛ aliā fraudāti pondera:sed non video bonam rationē diuersitatis:sed credo posse dici ꝙ cū iura varie hec crimina puniūt potest iudex imponere penaz quā vult de exp̄ssis in iure.arg.in.l.quoties.ff.de act,ꝛ obli.ꝛ in.c.qm̄. in fi.vt lit.nō contest.pōt etiā ex cā illā penā mitigare etiā si sit pena statuti munici.l.qd ergo.§.pena gra[illegible]ior.ff.de his q no.infa.ꝛ ibi per Bar.qđ no.

1 ¶ Venditio facta vltra dimidiam iusti precij tenet:sed pōt agi vel vt preciū suppleat̄:vel vt restituat[illegible]:sed si precise ad vnum fuerit actum actor succumbit.2.4.9.

3 Exceptio ineptitudinis libelli quo casu potest opponi post sniam.

4 Libellus quotiescunqꝫ est ineptus:qꝛ non concludat ius agendi totus processus ꝛ sententia sunt nulla.

Judex appellationis quando sententia est nulla:quia fundata super nullo processu habet tantum pronūtiare sententiam nullam:sed si sententia licet nulla vel iniqua sit formata super processu valido:ipse haberet formare sententiam.

5 Remedium extraordinarium cessat quando cōpetit ordinarium: nisi extraordinarium sit pinguius.

6 Dolus dans causam contractui bonefidei annullat ipsum ipso iure: sed non ita in contractibus stricti iuris.

Contractus factus metu valet:licet possit rescindi.

7 Dolus inducens aliquē ad actū spiritualem:actus nō annullatur:licz dolus interuenerit.

Monachus factus dolo:ꝛ matrimonium cōtractū dolo nō vitiatur.

8 Contractus si est nullus ratione doli:tamen deceptus potest stare illi contractui si vult ad petitionem autē dolosi non rescinditur nisi contractus sit a iure prohibitus.

10 Venditio si est facta vltra dimidiam iusti precij:etiā quod res sit perempta potest agi ad suppletionem iusti precij:etiam quod perierit res apud venditorem.

Alternatiue quando debentur due res vna perempta:alia remanet in obligatione.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Duplr̄. qñ qs puniri possit dupliciter. vide late bal.i.l. cūctos populos.C.de sum. tri.ꝛ fi.ca.ꝛ ibi bon⁹ tex. ꝙ qs pōt puniri ꝑ eodē delicto in foro iudiciali ꝛ in foro aīe.

b ¶ In capitulo de his. adde q̄ ibi ponam [illegible] dixe.

c ¶ Hoc casu non reformat̄ snīa: sꝫ pronūciatur nulla qđ procedit qñ ꝓcess⁹ ex toto est nullus. Bal.pulchre i.l.ij.C. de resci.ven. Bal. in l.j.C.vt q̄ desunt ad.alex.ꝛ imo.in l.fi.ff.qđ cūco.vbi alleg.dictuz bal. in.d.l.ij.in.xiij.co, Alex.pulchre. in cō.l.xxj.in.ij.parte.ang.de are.i.l, j.§.libelli.in.x.co, ff.de appella.

1 **CUm dilecti.** †Cum res venditur minus dimidia iusti pcij in arbitrio emptoris est vtrum rem restituat recuperato precio:vel iustum pciuz suppleat.vel aliter et sic tenet venditio licet venditor sit deceptus vltra dimidiam iusti precij:potest tamen venditor agere vt restituatur res vel iustum precium suppleatur ꝛ si alterum precise petit succumbit.hoc dicit. Primo ponit factum.Secundo diffinit.secunda ibi qꝛ vero. ¶ Casus literalis.Abbas et monachi cariloci emerūt quandā syluam q̄ nigra vallis appellatur a quibusdam canonicis beluacē. ignorante caplo beluaceñ.pro.x.libris que tunc valebat.xl. marchas ad petitionē capituli beluaceñ.causa fuit cōmissa sup hoc epo morinē.ꝛ decano remeñ cum clausula vt si vterqꝫ interesse nō posset alter in eodē negocio procedere nō differret.ꝛ sic eṗs cause interesse nō potuit. decanus in causa processit: et qꝛ constitit ei qđ predicti fratres predictam syluam minus dimidia iusti precij comparassent pronūciauit dictam venditionem nō tenere:ꝛ syluā illam adiudicauit canonicis beluaceñ.etiam eos in possessionē ipsius sylue induxit.causa ista ꝑ appellationē ad se.apo.est delata.do.pa.auditis allegationibus vtriusqꝫ ꝑtis snīam prioris iudicis cassauit tanq̄ iuri contrariā:ꝛ precepit syluā predictā monachis esse restituendā:quia cū res minus dimidia iusti precij cōparat̄ in arbitrio emptoris est an velit cōtractū rescindere an iustum precium supplere salua questione canonici beluaceñ. super deceptione precij vel consensu capituli in venditione nō habito:seu alia causa rationabili quam canonici cōtra monachos duxerint proponēdam.Ber. ¶ †2 No.j.cōtractum vēditionis rei eccle non esse ipso iure nullum ex deceptione etiam magna vel enormi interueniēte precio vt hic aperte probat̄. ¶ Scđo no.vnū remediū cōpetens vnicuiqꝫ nedū ecclesie sed priuato ꝯtus rescissiuū scilicet qñ quis decipit̄ in precio vltra dimidiā iusti precij.qđ procedit tam ex parte emptoris ꝙ venditoris.In emptore pone exēplū:valebat res.x.ꝛ emit vltra.xx.In vēditore exemplum cū res valeret.x.vēdidit pro quatuor.nā iustū precium sunt decez:dimidia pars est quinqꝫ:ꝛ iste reperit̄ deceptus vltra dimidiam: puta quia vendidit pro quatuor.si vero deceptio nō esset vltra dimidiā puta qꝛ vendidit pro quinqꝫ rem valentē.x. non competit remedium rescindendi contractū:vsqꝫ ad dimidiā iura tolerāt deceptionem.l.in cause.ff.de mino.l.ij.C.de rescin.ven. ¶ †3 Not.iij.qđ ineptitudo libelli pōt opponi etiā post sentētiā ꝛ in hoc videt̄ iste tex.no.quod intelligo quādo talis est ineptitudo libelli que nō concludit ius agēdi nec super ea sentētia recte firmari potest:secus aūt quādo libellus esset ineptus ex nimia generalitate ad hoc qđ leg.ꝛ no.in.c.abbate sane.de re iudi.lib.vj. ¶ †4 No.qđ in cā appellationis [c] vel iudicio nullitatis superior iudex non reformat sententiam inferioris.sed simplr̄ eam ꝓnūciat nullā cōstito de nullitate.hic eñ papa aditus per viā appellationis vel nullitatis simplr̄ pronūciauit sniam nullaz:nec reformauit illam dando emptori arbitrium supplendi iustū preciū vel rē restituere: quod vr̄ esse contra ea que dixi in.c.cum Joannes.de fide instru.ꝛ per Bal.in.l.si expressim.ff.de appella.sed dic istum tex.ꝓcedere quando processus ex toto est nullus sicut hic erat propter ineptitudinē libelli dum petebat̄ ad alterū precise ex duobus alternatiue obligatis:secus vbi processus valuisset ꝛ sententia fuisset tantum nulla vel iniusta: qđ bñ no.Ex quo infero qđ si isti actores petijssent rem restitui vel iustū p̄cium suppleri:ꝛ iudex condemnasset precise ad restitutionem rei: superior in iudicio appellationis vel nullitatis reformasset sententiam dedo emptori faculatem:prout petebatur in libello. ¶ In glos.j.in fine sed quare papa non pronuntiauit contractum nullū ex defectu cōsensus capituli.Solu.non fuit ad hoc actum nec fuit hic probatū:sꝫ simpliciter in libello allegatum.ꝛ pro hoc declaratur glo.que est in verbo reddenda. ¶ In gl.in ver.qō.in fine.sed queritur quid poterat petere canonici de nouo.Solutio.poterant petere restitutionez in integrum

preter[ea]

pretextu enormis lesionis: vt in c. ad nostrā. de reb. eccle. nō alie. & pu to q̄d licet competat remediū de iure cōmuni: quādo interuenit dece ptio vltra dimidiā iusti precij. nihilominus poterit ecclesia vel minor

5 petere resti. in inte. ¶ † Nec obst. si dicatur quod vbi competit ordina rium remedium cessat extraordinariū. l. in cause. ff. de mi. q̄a illud pro cedit nisi pinguius succurratur per remedium extraordinarium iuxta no. in. c. ex parte. ū. de rescrip. & in. c. j. de in inte. resti. lib. vj. in hoc autē casu pinguius subuenitur per remedium restitutiōis: quia rescinderet simpliciter cōtractus. Item satis est probare enormē lesionem absq; eo quod probaret deceptio vltra dimidiam iusti precij. Itē possunt canonici agere de dolo. si dolus interuenit. Itē allegare nullitates ex de fectu forme: hos ergo & similes modos agendi recitat iste tex. in fi.

6 ¶ † In glo. fin. in fi. ibi nō tenet contractus. Not. bene. gl. in eo quod ponit differentiam inter contractū bone fidei & stricti iuris: vt si dol⁹

a dedit causā contractui bonefidei sit ipso iure cōtractus nullus[a] sec⁹ si dedit causam cōtractui stricti iuris: et qui dicātur contractus bōe fidei & stricti iuris: & quare sic dicantur: cum in quolibet cōtractu requi ratur bona fides. vide bonā gl. in. c. cum venerabilis. de exceptio. Sz Petrus de bella ptica tenet contrarium reprobando gloss. iuris ciui lis que tenet idem quod ista in. l. ij. C. de rescin. vend. & in. l. elegāter. ff. de do. dicit enim quod dolus nunq̄ annullat cōtractū ipso facto siue sit bonefidei: siue stricti iuris: mouet inter cetera quia ex quo cōtract⁹ habet substātialia sua: puta consensum contrahentium & precium: de bet tenere. l. dolum. C. de inut. stipu. & l. si quis cū aliter. ff. de verb. obli. nec est verum dicere q̄d dolus hoc casu impediat cōsensum. quia si hoc esset verum nō valeret contractus etiam stricti iuris cuius contrariū est expressum in iuribus preallega. nam dolus nō interuenit hic in cō tractu: sed in causa cōtractus: quia pretendit vendere: licet fuerit dece ptus in causa propter quā fuit inductus ad vēdendum. ad idē alle gatur. l. metus. §. volenti. ff. q̄ metus causa. vbi tenet cōtractus initus per metum. licet veniat rescindēdus per actionē quod metus cau. vt leg. & nota. in. c. abbas. quod metus causa. Item hec differētia fm eum iure nō probatur: & cum hac opin. Pe. transiuit Ioan. andre. hic. Sz Barto. i. d. l. eleganter. sustinet gl. et monetur multis motiuis. Inter

b cetera adducit q̄d dolus[b] dās causā cōtractui manumissiōis reddit illum contractum ipso iure nullū: vt in illa. l. eleganter. si ergo cōtractū ita fauorabilē annullat: multo fortius cōtractū min⁹ fauorabilē. Nō ob. d. l. metum. q̄ ibi nō fuit q̄s ita deceptus in contractu nec in causa cōtractus: sed volens euitare metum rem vendidit: nā coacta volūtas volūtas est. xv. q. j. merito. sed in casu nostro dolus excludit ōsensum in causa contratus: q̄ agebat iste vendere ex illa causa q̄ erat falsa. & si diceret quare nō sic annullat cōtractū stricti iuris. Respōdet quia cō tractus stricti iuris iudicat strictè: cōtractus vero bonefidei iudicat fm maximā equitatē: & multa veniūt de quibus expresse nō fuit actū.

7 vt no. in. d. c. cum venerabilis. et hanc opi. tene †. Sed excipe casum quā do dolus interuenit in spiritualib⁹. nā talis dolus nō annullat actū neq; pōt excipi quando fuit inductus ad bonū: quia nō pōt pprie di

c ci dolus: exemplum dolo te induxi ad intrandū religionē[c] tenet ingres sus: adhoc q̄d leg. & no. in. c. cū dilectus. q̄d me. cau. Itē vide no. gl. ff. de ritu nup. l. a. diuo pio. que vult etiā hanc regulā fallere in matrimo

d nio. vt si dolo[d] te induxi ad matrimoniū cōtrahēdū: quod potest esse

8 ratiōe predicta fauore spiritualiū. ¶ † Itē cape aliā limitationē: lz cōtractus ratione doli sit nullus: tn̄ deceptus potest si vult stare illi cō tractui: ne dolus prosit doloso: nā nullitas cāsatur in fauorem dolū passi & nō inferentis: q̄a iura subueniunt deceptis & nō decipiētibus. cum vniuersorum. de rerum permu. q̄d intellige nisi cōtractus sit a le

9 ge phibit⁹. vt in. d. l. a diuo pio. vbi glo. no. ¶ † Sed oppo. cōtra tex. extra glo. & videt q̄ ista sentētia debuit tenere per. l. miles. §. decē. de re iud. vbi patet q̄d cōtra dn̄m serui qui damnū intulit possum agere. & pcise petere restitutionem dāni: & sic pōt dn̄s simpliciter cōdenari: sed dn̄s habet ptātem resartiēdi damnū vel dādi seruū pro noxa. l. p dā no. ita dicemus in proposito: lz simpliciter petatur restitutio rei vēdi te debet nihilominus tenere libell⁹ et sn̄ia inde lata: sed actor hz facul tatē supplēdi iustū pciū: ergo sivult ista sn̄ia nō debuit pnūciari nulla Sol. cōtrariū procederet & cōcluderet si teneremus opi. quorūdā qui tenuerūt rem restitui solū esse in obligatione & suppletionē iusti pcij in facultate: sed cōtrariū est verūt tātis colligit hic. & in. d. l. ij. vtrūq; em est in obligatione alternatiue: tn̄ ideo nō potuit alterū ex alternatiuis precise peti: nec ad alterum fiet cōdēnatio: q̄d esset petere plus causa: vt in. c. vno. de plus petitio. sed in. d. l. miles. resartio dāni erat solū in obli gatione: traditio vero serui p noxa erat i facultate: ideo potuit alteru

10 precise petere. Et hāc opi. tenet Io. an. hic & cōiter docto. nostri. †. Ex

e quo infert nota. dictū[e] q̄d etiā re vendita perēpta pōt agi: vt suppleat iustū precium: quod non esset si suppletio pcij esset in facultate & nō in obligatione. pro hoc facit q̄n duo alternatiue sunt i obligatiōe vno pempto remanet aliud in obligatiōe. l. plerūq;. ff. de iure dotiū. & l. sti chū. ff. de verbo. obl. Et ex hoc posset sequi vnū satis absurdū: q̄ si res vendita adhuc existēs penes vēditorē periret casu: cū pereat emptori et nō venditori iuxta ea que habent in. l. necessario. ff. de peric. & cōmo. rei vendi. q̄ pōt agi ad supplemētum iusti precij. ex quo vtrunq; est in

a ¶ Nullus. Adde Rapha. ful. cōsi. lxxx. & cōsi. cxc. Raph. come. ōs. clvj.

b ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Q̄d dolus. Q̄n hec opi. q̄ dolus dās cām cō tractui annullet ōctū intelligat: vide Ias. in. l. trāsactiōe. circa. fi. C. de transac. vbi dicit pcedere q̄ dolum passus ita vellet: al's secus.

c Zacharias. ¶ Dolo te induxi ad intrandū religionē. adde Car. in cle. j. §. abbatis. de ex cess. prelat. & Spe. in tit. de adul. ℣ si. sed opponitur.

obligatiōe alternatiue: q̄d bn̄ no. Et possent mu ta hic dici. sed hec sufficiant.

1 ¶ Maritus habens alia bona per que potest esse consultum vxori potest vendere rem vxoris & d emptor qui talem rem possidet longo tpe non po test ab ipsa molestari.

2 Res propter nuptias donata vxori a marito nō pōt ab eo alienari etiā vxore cōsentiēte: nisi inter ueniat scd̄s cōsensus vxoris post bienniū. 4.

Itē q̄ vir habuerit facultates vt indēnitati vxo ris possit consuli.

3 In pscriptione. xxx. an. non est necesse allegare ti tulum: tam de iure ciuili q̄ canon. nisi prescriptio esset contra ius.

In materia pscriptionum nulla est dr̄ia inter ius canonicū & ciuile nisi q̄ de iure canonico non pce dit prescriptio cum mala fide.

5 Prescriptio non currit in rebus dotalibus cōstan te matrimonio. 9.

6 Donatio propter nuptias solu. matri. reuertitur ad heredes viri: sicut dos reuertitur ad heredes mulieris.

Iudex potest dicidere causam ex rōne nō allega ta per partes.

7 Solēnitas extrinseca presumitur ex lapsu longi tē poris. nu. 10.

8 Patientia nō operat tacitum cōsensum q̄n q̄s nō pōt actum contradicēdo impedire.

Princeps non intendit inducere ius nouū q̄n rn̄ det ad consultationem.

9 Bonafides non presumitur q̄n quis facit actum contra ius.

In donatione pptr nuptias non agit mulier nisi sol. mat. vel viro vergente ad inopiam. 5.

Donatio propter nuptias ad quid fuit inuēta. et in quāta quantitate continuatur.

10 Tacens non habetur pro consentiente in re mul tum onerosa.

1 **Peruenit.** † Si vir hēat alia bona vn̄ vxori pos sit sibi consulere & consentiēte vxore rem propter nuptias donatam vxori vēdi derit emptorem qui spatio. xxx. annorū rem posse dit non potest vxor inquietare super ea: maxime si precium fuit conuersum in communem vsum vi ri et vxoris. hoc dicit secūdum intellectum quem. j. tenebo. & est casus not. limitans ius ciuile. sed scd̄s Io. and. non oportet adijcere maxime: sed omnia illa tria necessario requiruntur. communis diuisio secunda ibi: quia igitur. ¶ Casus literalis. Qui dam miles. B. nomine quādam domum assigna uit vxori sue in donationem propter nuptias: post modum de consensu vxoris sue vendidit domū illā cuidam mulieri. b. noīe pro certa q̄titate pecunie. Prenominato pro milite defuncto relicta illius cōtrauenire presumens: allegat q̄ domus illa sibi donationis propter nuptias titulo assignata non potuit alienari: q̄uis ipsa consenserit: predicta. b. rn̄debat. q̄m. xxx. an. constante illorū matrimono bona fide & iusto titulo domum illam quiete pos sedit. & in cōmunes vsus precium dom⁹ est cōuer sum. & tpe venditiōis tn̄ habebat in bona marit⁹ ill⁹ mulieris q̄ sibi cōsulere poterat. Iudex g̃ de hoc cognoscebat consuluit pa. quid iuris esset et

¶ Not. diligenter q̄ mr̄imoniū cō tractū p dolum vz tenet. Et idē di cit gl. & panor. i. d. c. cū dilect⁹. in vl. co. post me. vbi li mitat nisi tantus dol⁹ interuenisset q̄ remouisset ōsen sum ab actu & illā gl. in. d. c. cum di lectus. multū not. Imo. ibi. in vl. co lum. in prin. bene facit q̄d dicit bal. i. l. archimedoram i vlt. colū. C. vt in pos. leg. Anto. Francisc. ¶ Circa h̄ q̄d h̄ dicit de dolo an vitiat ōctum mr̄i monij vl' igressum religionis dicas q̄d reguł' dolus dās cā ōtractui reddit ōctū ipso iure nullum. l. ele gāter. ff. de do. l. si dolo. C. d̄ resci vē. q̄d intellige v rū i ōctib⁹ bōe fi dei sed i alijs non vitiat ipo iure sz ope exceptiōis. l. dolo. & ibi p bal. C. de inu. stipu. & tenet gl. i. d. l. ele gāter. intellige h̄ tamen verum nisi p̄s lesa vellet sta re contractui vt p B. i. l. i. iulianus in. §. si quis collu dēte. ff. de act. em pti. & habetur per bart. in. l. i. cause. la. ij. ff. de mino. p glo. in. l. iurisgen tiū. in. §. prorait. ff. de pac. & adde q̄ dol⁹ vitiat con tractū dotis ipo iure lz non vitiet ōctum mr̄imonij: sicut dixit bal. i. l. cū archimedorā. hic alle. & Ioan. de imol. in. l. i. cū dotē. §. si mulier ff. solu. mat. & ale.

in. d. l. eleganter. si tn̄ dolus interueniens in mr̄imonio excluderet ōsen sum sicut et iste dicit absq; dubio vitiaret ipsum matrimoniū in quo re quirit nō solū consensus lz liber cō sensus. vt in c. tue. de spō. & eodēmō dico de ingressu religionis facto p dolū vt ille nō teneat imo ingressus religionis factus ob reuerētiā paternā nō valet vt p Io. de imo. i. l. si cum dotem. in. §. eo autem tempore. ff. sol. ma t.

e ✠ Sebast. Sapia. ¶ Notabile dictum. hoc dictū extollit & fatet se alibi non vidisse Franc. Cremē. in sing. lxxxiiij. inc. volo te docere. & subijcit q̄ hoc dictum est mēti tenendum quia valebit tibi ad centum ducatos

respõdetur si predicta vera sunt dicta. B. sup do- mo predicta non debet vlterius fatigari. Bernar.

2 ¶ † No. j. q res donata vxori a viro propter nu- ptias non potest alienari per maritũ etiam cõsen tiente vxore. vt in auf. siue a me. C. ad velleianum. nisi duobus interuenientibus. Primo q vxor cõ- sentiat post bientũ secunda vice. Item qd tantum sit in viri facultatibus vt indemnitati vxoris pos sit consuli. z requirit vt facultas sit in bonis mariti non solum tẽpore contractus vt quidam dixerunt ed etiaz tempore quo vxor agit seu agere potest vt no. in. d. auf. siue a me. z hoc cõiter p docto. al's non esset sufficienter consultuz vxori. z hec fuit du- bitandi ratio quia non interuenit secundus ɔsen sus hic post biẽnium. et ideo est difficile videre ra- tionem decidendi in contrarium: de qua dicetur

3 cum glos. ¶ † Nota secundo ibi: quod iusto: quod in prescriptione. xxx. anno. allegatur titulus. et di- cit Hoff. hoc nõ esse necessariũ de iure ciuili. vt. C. de prescrip. xxx. vel. xl. anno z. quasi per totuz. sed q causa erat hic in foro ecclesiastico. ideo hic fuit allegatus titulus. hec ratio nõ est indistincte ve- ra quia etiam de iure canonico non requiritur ti- tulus nisi quãdo prescriptio est contra ius. vt in c. j. de prescript. lib. vj. quo casu puto idem esse de iure ciuili: nam possessio contra ius presumitur esse iniusta. z possessor presumitur in malafide. l. quem admodum. C. de agrico. z censi. lib. xj. z sic non ha habet locũ prescriptio. x. ann. nec est aliqua differẽ tia in prescriptione inter ius canonicum et ciuile nisi in prescriptione cum malafide[a] que non currit secundum ius canonicum et in hoc statur iuri ca-

4 nonico. c. fina. de prescrip. ¶ † In glos. j. hec glos. facit forte oppositionem contra tex. videtur qd ea que allegantur in tex. pro parte emptricis non ha bet excludere vxorem. Non enim obstat prima al legatio quod vxor consenserit alienationi q talis consensus non prodest. vt est tex. in auf. siue a me. C. ad velleianuz. et apertius ĩ corpore vnde sumit in auf. vt imo ante nup. do. colum. v. nisi post bien nium a tempore primi consensus iterum mulier cõ sentiat. et sit tantum in bonis viri vnde possit vxo ri consuli loco illius rei alienate: sed hic non appa

5 ret secundum consensum interuenisse. ¶ † Secun da allegatio nõ prodest videlicet quod fluxerat tẽ pus. xxx. ann. quia constante matrimonio[b] nõ cur rit prescriptio in rebus dotalibus. cuz mulier age re non possit nisi post solutum matrimonium vel postq incipit vir male vti rebus suis. l. in rebus. C. de iure dotiuz. Tertia allegatio quod in cõmu nes vsus erit precisum: conuersum non concludit saltem pro ea parte que fuit versa in vtilitatẽ ma- riti: cum ergo non sufficiant iste allegatiões sepa rate non debent sufficere simul vnite: quia ex sepa ratis et diuersis speciebus non concluditur sicut dicimus in simili quod probationes minus potẽ tes que sunt diuerse specie nõ cõiunguntur ad fa ciendũ vnã probationẽ plene. vt not. in. c. fin. de iu reiur. z dixi in. c. cum causam. de probat. z p Bar to. in. l. admonẽdi. ff. de iureiur. hinc dicimus qd duo im perfecta nõ faciũt vnũ perfectũ. xxiij. dist. quorũdã. glo. ponit duas sol. z p cõsequens duas

6 lec. ad tex. ¶ † Prima qd vxor non debebat hic lucrari donationẽ ppter nuptias: sed erat locus dispositioni iuris communis vt soluto matrimo nio donatio rediret ad hr̃des mariti: sicut et dos ad heredes vxoris. c. j. z. ij. de dote post diuor. resti tuen. z sic non intererat mulieris nunc agere pro re donata ppter nuptias. hec solutio non hz scru- pulũ secnõ conuenit litere. frustra eñ allegarent rationes hic posite. Sed Abbas cui plz hec lectu ra no. ex tex. iudicem posse moueri ad decidenduz ex ratione non allegata per partem quasi velit di- cere quod papa non fuit motus principaliter pro pter allegationem de qua in tex. sed propter ra- tionem quã dixi. Nota hoc dictum et licet sit ve- rum in se: non tamen iudicio me ɔgruit litere in eo quod papa in decidendo habuit respecum ad contenta in tex. vt patet ibi: si vera sunt que premi

7 simus. ¶ † Secũda solutio glo. est q vxor ex spe ciali pacto debeat lucrari donationem: et põderatur cursus tanti tẽ poris non ad prescriptionez complendam: sed ad presumendum ɔsen sum mulieris secundo interuenisse post bienniũ ex mora tãti tẽporis: z hoc dictũ qd cõmuniter non valet reprobari est valde singulare: et miro modo limitat prealleg. auf. siue a me. z facit generaliter vt ex cursu magni tẽporis presumat solẽnitas extrĩseca. z l hoc est semp mẽ

8 ti tenenda hec glo. ¶ † Sed circa hanc solutionez multũ dubito vl- tra alios. cuz enim cõstante matrimonio nõ possit agere mulier. vt. s. dixi. z. j. clarius. et sic cõtradictio sua nõ pdest: ergo patiẽtia nõ ope ratur tacitum consensum. nam eius est nolle cui⁹ est velle: sed vxor con stante matrimonio nõ potest contradicere: quia nõ potest agere ergo tacẽdo nõ videtur acquiescere. Hosti. hic nitit probare quod queli bet ratio hic alleg. de p se sufficiat: sed pcedit cũ suppletione z diuina tione et extortione litere. ideo dicta sua cõiter ĩ hoc nõ recipiũtur. Jo. and. forte habendo respectũ ad tex. preallega. ibi: si vera sunt zc. dicit posse dici qd iste text. ponit casum specialẽ cõcurrentibus oibus istis tribus de quib⁹ in tex. simile quod no. secundum euz supra de officio de leg. c. consultationibus. z sic auf. siue a me. reciperet hãc nouã limi tationem istis tribus concurrentibus. Sed certe hoc dictũ nõ placet quia Pa. non intendit hic inducere ius nouũ: quod patet ex eo: q re spõdet ad consultationem vt not. in gl. in. c. consultationi. de tempo. ordi. z i. c. ex tua. de fil. presbyte. nec inter laicos ad diminutionẽ iuris mulieris Pa. de facili induxisset ius nouũ. dom̃. Anto. hic dicit quod cursus tanti tẽporis potest hic ponderari dupliciter. Primo ad psu

9 menduz secũdum cõsensum vt dicit glossa. † Secundo ad complen- dum prescriptionem. licet enim prescriptio secundum eũ nõ currat in rebus dotalibus cõstante matrimonio: secus in rebus donatis ppter nuptias: quia illarum rerũ etiaz cõstante matrimonio vxor est domi na: et si hoc dictum esset veruz reputarem valde singulare: sed non cre do quod procedat. Sed cõtra hanc rationez facit primo: quia prescri ptio saltẽ de iure canonico. secundũ quod hic tractabat iusta causa nõ currit cũ mala fide. ca. fina. de prescriptio. sed ista emptrix sciebat istam domũ esse donataz vxori propter nuptias: quod patet ex eo q allegabat mulierem consensisse. ergo nõ poterat prescri. procedere cuz esset contra ius et nõ interuenisset secundus consensus mulieris. z qui contra iura mercatur. bonaz fidem nõ presumitur habere. vt in regu la qui contra. libro. vj. Item contra dictuz dominũ Anto. reperio gl. nota. ad literaz in autẽti. vt immobilia ante nuptias dona. cõtra. col. v. in versicu. in rẽ. que aperte vult quod etiã super rebus donatis pro pter nuptias nõ agit mulier nisi soluto matrimonio vel a tẽpore quo maritus incipit vergere ad inopiã: sicut dicimus in rebus dotalibus. Et quanquam illa g'o. aperto iure nõ probatur. ego tamen probo p rationẽ: donatio que fit vxori a viro nõ operat vt vxor ea re sibi dona ta debeat vti frui quemamodũ maritus vtitur re dotali nam ex con trario marit⁹ nõ habet priuilegiũ in fructibus rei donalis lucrãdis p pter onera matrimonij: q vxor haberet tãtundẽ de bonis marit: cũ fiat cõiter donatio in tãta quãtitate quanta est dos. ita dicit. gl. fi. in auf. de nõ eligen. scdo nuben. in ver. percepit. quã semper not. q credo qd nõ sit tex. qui hoc dicat. operat ergo illa donatio principaliter vt cautius sit cõsultũ vxori sup rebus dotalibus. Naz lz oia bona mari- ti sint tacite obligata vxori pro dote: ista tñ sic donata specialib⁹ z stri ctius: vñ in alienatiõe alterius rei mariti sufficit vnic⁹ cõsensus ipsius mulieris. l. etiã. C. ad velle. sed in istis rebus donatis requiritur secun dus cõsensus mulieris post bienniũ: vt in. d. auf. siue a me. cuz ergo cõ stãte matrimonio vxor nõ possit vti frui rebus sic donatis. ergo nec pro illis agere potest sicut nec pro rebus dotalib⁹. cũ ergo iudicent in hoc a pari res donate propter nuptias z res dotales: debem⁹ dice re prescriptionem non currere cõstante matrimonio pariter in vtrisqz qd est aperte cõtra do. Anto. z pondera quia gl. ista hoc sentit dũ di-

10 cit prescriptionem nõ prodesse cõstante matrimonio. ¶ † Ex quib⁹ omnib⁹ videtur quod intellect⁹ huius. c. sit difficilimus propter iura contraria: sed pro nunc possumus dicere quod presumatur tacit⁹ cõ- sensus ex cursu tãti temporis nõ solum constante matrimonio: sed eo dissoluto. quod tamẽ ĩ veritate ex toto nõ procedit quia litera aperte dicit quod illud tẽpus. xx. anno. fluxerat cõstãte matrimonio. sed pri ma lec. glo. posset teneri absqz scrupulo. et cogita q secũda lec. gl. nõ potest ex alio sustineri: nã tex. in auf. vt immobilia preal. requirit secũ duz consensum post biennium: et mulier interim poterit mature cogi tare: z sic cautior venire ad secũdum cõsensum: que quidem ratio om nino cessat muliere tacẽte. Itẽ vbi agitur de re onerosa[c] tacens nõ ha betur pro consentiente: imo pro cõtradicente. l. filiusfamilias. §. inuit⁹. ff. de procura. z not. per Inno. in. c. in genesi. de elec. per glo. in regula is qui tacet. lib. vj. Abbas.

1 Fructus rei pignorate computantur in sortem principalem.

Vẽditio facta cũ pacto de retrouendendo intra certum tps modico precio constitutio presumitur pignus potius q venditio.

2 Constitutio penalis ligat nõ solum venientez contra verba ipsius: sz etiam contra mentem.

3 Usurarij sunt illi qui vendunt rem ad credentiam maiori pcio q si in ont[illegible] recipere[n]t precium: z eorum testamentum est nullum.

Zacharias.

a ¶ Cuz mala fide. tu dic qd hodie oia iura ciuilia dis ponẽtia pscriptio nem cum mala fi- de currere. vt. l. om nes. z. l. sicut. de p scrip. xxx. vl. xl. an sunt de iure cano- nico correcta put tenet glo. Innoc. Anto. Imo. iste z alij. doct. i. c. fi. de prescrip. Guil. de cu. in. l. sigs actio nes. num e. 2. z ib in apost. Cel. i nr̃. requirit bona fi- des. C. de ser. z aq. Ang. z Imo. in. l. sequit. §. si viaz. ff. de vsuc. bal. in. l. q bus dieb⁹. §. dñs. ff. d cõdi. z demõ. gl. in regula pos- sessor. lib. vj. z alex. cõsi. clxxxviij. inci. viso titulo qõnis. colũ. xj. vers. venio ad. v. dubiũ. vo. ij. al's est cõs. fm ma iorem. nume. ɔsil. cccxxx. z cõsi. xxx iiij. inci. viso proces su cause. colũ. j. vo lumine. iij.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Cõstãte matri monio. q ɔ mulie rẽ nõ currat pscri ptio nisi solu. mat. vel quãdo vir ici- pit vergere ad ino piã decla. bal. i no uel. in tracta. d do te in. vij. parte. eo. tj. et. v. z Rapha. com. in cõsi. xcij. in ci. viso i suprascri- pto casu.

Zacharias.

c ¶ Vere onerosa. adde quod no. in apostil. ad istuz in c. dilecto. nu. 3. in psi. taciturnitas nõ prodest. s. d pbẽ

4 Pactum de retrouēdendo cū modicitate precij an faciat presumi cō- tractum feneratitium.nu.8.9.10.11.₇.12.

5 Contractus simulatus non firmatur iuramento.

6 Heres debitoris potest allegare contractū sui autoris esse feneratitiū licet autor suus tacuerit.

7 Usurarius conuincitur per solas probationes vrgentes.

8 Emptor cū pacto de retrouendendo interueniente iusto precio lucrat fructus donec retrouendat tam de iure canoni.q̄ ciuili.

1 AD nostram. †Fact⁹ emptor qui verus est creditor cogitur restituere rem ꝑitate pignoratam:sed ficte venditam:si satisfactū est sibi de forte fructibus computatis:ita cōiter summat:sed hec summatio est de indubio:ideo summo i uxta literā.notabilius sic.Si in venditione apponitur pactum de recuperanda re post certum tēpus modico constituto precio presumitur pignus ₇ non vēditio.₇ est casus singularis.Prima pars narrat factū.scda .dat iudicem ibi.qa igitur.¶ Casus literalis.Quidā laicus.R.noie quādam quantitatē pecunie mutuo accepit a quodā vsurario.M.noie,credito ₇ ille ne posset ꝑ canonē contra vsurarios editū in posterum conueniri recepit ab illo domos quasdam et oliuas titulo emptionis cum i veritate contractus vsurarius esset.Quod pt₃ ex eo qd est i instrumēto vēditionis expressum vt quādocūq₃ a septēnio vsq₃ ad nouēniū debitor solueret creditori sexaginta vncias tarenorū.que vix dimidiā iusti ꝑcij cōtingebāt: :creditor domos ₇ oliuas restitueret debitori consultus papa an creditor cōpelli debeat ad restituēdas domos ₇ oliuas.Rūdet papa qa fraus ₇ dolus alicui patrocinari nō d₃.Mādat quatenus non obstāte vēditionis instrumēto cōfecto in fraudē canonis ꝓmulgato cōtra vsurarios app. remo. compellat dictū creditorē per penā in cōsilio lateranē.statutā cōtra vsurarios ad restituēdas domos ₇ oliuas ei cui de iure debent restitui.Ber.

2 ¶ †No.j.ibi:ne per canonē.iūcto fi.ibi:ꝑ penā in lateranē. concilio ₇c. qd cōstitutio penalis habet locū nō solū contra directe venientē contra iuris dispositionē:sed etiā cōtra ficte et indirecte venientem:vnde pena statuta cōtra vsurarios procedit contra fictos emptores qui in veritate sunt vsurarij.facit.l.nō dubiū.C.de leg.₇ regula fin. de re.iur.li.vj.vbi d₂ q̄ is cōmittit in legē q verba legis amplectens cōtra legis nititur volūtatem.

3 ¶ †Ex hoc et multis alijs cōsului pridie in notabili articulo ₇ nouo:an testm̄ istorū qui vendunt rem cari⁹ propter solutionē precij dilatā sit ipso iure nullū ꝑ dispositionē.c.q̄q̄.de vsur.lib.vj.ꝑsuponēdo qd hoc sit publicū ₇ indubitatum:vt puta qa easdē merces precio incontinenti soluto vēdit pro certo ꝑcio:sed cū vēdit ad credentiā easdē merces vēdit pro maiori precio[a] ₇ cōsuluit q̄ testamentū esset nullū:quia tales essent vsurarij vt est tex.in.c.nauigāti de vsur.₇ publici sunt ex quo publice exercēt:vt patet in libris eorūdē quod bene no.

4 ¶ †No.ij.ar. opti.quod pactum de retrouendēdo cum modicitate precij:facit presumi contractū feneratitium.iste tamen tex. ex toto hoc non probat sed optime facit in ar.j.tamen dicam lati⁹ an hoc sit verum.¶ No.qd instrumētū non iudicatur ab eo quod est scriptum sed ab eo quod est actū inter partes:na₃ plus valet quod in veritate agitur q̄ quod simulate cōcipitur.C.plus val.quod agitur ꝑ totū.₇.j.qui fi.sint legi.per tuas.

5 ¶ †Et vide hoc cōtractu simulato glo. fina.in.l.iij.C.plus va.quod agi.que dicit quod non firmat iuramento:nec obligat iurātē ad obseruatione:quia simulate videt oppositū.

6 ¶ †Ultimo no.quod heres debitoris potest allegare contractū factū per defunctum esse feneratitiū.₇ probare per presumptiones licet defunctus tacuerit i vita.Et no.quod dicit patere id de quo ꝯstat ꝑ presumptiōes.ꝑ hoc.bo.tex.in.l.licet.ff.de leg.j.vbi dicit q̄ potest dici euidens.₇ facit ad statuta.

7 ¶ †In glo.in ver.pt₃.i.ꝑsumit.No.ex hac gl. b iuncto text.quod vsurarius[b] conuincit per solas ꝑsumptiones vrgentes.₇ vide ad idē bonū tex.in.c.cum in diocesi.j.de vsur.sed ex hac glos. ₇ se.non colligitur clare ex quibus papa colligit hic presumptionē cōtra illum cōtractum in forma emptiōis scriptū.₇ doc.hic sparsim ₇ vario modo loquūtur ₇ aliquid ponūt in.c.illo vos.j.de pign.Et qa materia quotidiana est,expediam intellectum huius.c.₇.c.illo vos.₇ quorūdam aliorum iurium enumerādo quinq₃ casus.

8 ¶ †Primus casus est cū vēditio fit iusto precio ₇ solum apponitur pactū de retrouendendo quo casu dic contractum nō presumi vsurarium nec pignoratitiū: et emptor lucratur fructus donec retrouēdatur:nec computabit in restitutiōe fructus in sortem,vt est tex.in.l.ij.C.de pac.inter emp.et ven. et quod procedat illa lex de iure canonico aperte vult ista gl.₇ clarius Archi.xiiij.q.iij.c.plerique.₇ facit iste tex.qui nō solum pōderat pactū de retrouendendo.sed quod non liceat recuperare quandocunq₃.Itē hic interuenerat modicitas precij.vt.j.clarius dicā:illud ergo solū non sufficit ad presumendum contractum feneratitium:sed si contrahētes alid egerint tenētur de eis satisfacere.

9 ¶ †Secūdus casus magis du c bitabilis,est quādo interuenit pactum de retrouendendo[c] pro modico precio.nunquid ex istis duobus debet presumi contractus feneratiti⁹ ₇ iste est casus magis dubitabilis.Dy.post Jac.de are.in.l.iij.C.plus val.quod agi.tenet quod non:etiam si concurrat tertiū quod emptor sit vsurarius nitit respondere ad istud.c.₇.c.illo vos.sed respōsum non placet Joā.an.in.d.c. illo vos.nec aliter declarat:sed ista glossa iūcta glossa. sequenti videtur velle qd hec duo sufficiant ₇ apertius tenet glos. quam semper not.in.c.conquestus.de vsuris.₇ Archid.in dicto ca. plerique. sentit do.Anto.in dicto.c.illo vos. hoc tamen expresse nō probatur iure: quia in hoc capitulo fuit presumptio magis vrgens.quia fuit appositum pactum de retrouēdendo a septennio vsq₃ ad nouennium ₇ sic non licebat recuperare rem venditam quādocunq₃:sed volebat interim lucrari fructus causa vsure.dictum tamen in se videtur verū ₇ notabile.quia ex modicitate precij presumitur qualitas contractus vt est glo.not.in.l.j.ff. de superficiebus.et per Barto.in .l.cotem .§.qui maximos.de publi.₇ facit tex.in.l.cum hi.§.modus.ff. de transactio.nam nemo presumitur iactare suū.c.super hoc.de renuncia.₇ in.l.cū de indebito.ff.de proba.puto tamen quod nō sufficiat quelibet iniustitia precij:sed debet esse precium valde tenue respectu valoris rei duplici respectu.Primo quia contrahentes solēt se decipere in precio.Secundo q₂ res min⁹ valet propter illud onus retrouēdēdi in venditione appositum.argumen.in.l.fundi partem.ff.de ꝯtrahen.emptio. ₇ maxime hoc procederet si emptor esset vsurarius.Et not.hunc casum:q quotidie accidit.et habes notabiles autoritates.

10 ¶ †Tertius casus est quando fit pactum d de retrouendendo[d] certo termino elapso pro modico precio.₇ talis contractus presumitur feneratitius.₇ iste est proprie casus huius.c.nam presumptio est quod interim voluerit fict⁹ emptor lucrari fructus.

11 ¶ †Quartus casus quādo fuit appositū pactū de retrouendendo in cariori precio ₇ q̄ fructus cōputarētur in sortem ₇ illē ꝯctus presumitur feneratiti⁹:₇ iste est proprius casus.c.illo vos.₇ oritur hec presumptio ex pacto apposito cōtra naturam ꝯctus.nā si erat vera venditio debebat emptor lucrari fructus:illd em̄ pactū cōgruit magis nature ꝯctus pignoratitij.₇ illud quo dyaluit vltra primū preciū presumitur extortū causa vsure.

12 ¶ †Quintus et vltimus casus est qn̄ quis petebat mutuū offerendo rem suā ₇ hypothecam ₇ alter dicit nolo mutuare sed emere : et sic secut⁹ fuit ꝯctus emptionis.quo casu dicit Hosti. qd ex hoc loco nostri vsurarij moderni conuincunt.S₃ videtur velle Hosti.ex illis ꝟbis q̄ oportet quod emptor sit vsurari⁹ alś autē ego nō video vt illa prima requisitio ꝑ se sufficiat.na₃ sepe quis vellet recipere mutuū et non reperit mutuantē.sed facilius reperit emptorem rei qua₃ vult obligare:sed posset ꝓcedere illud dictū qn̄ venditio fuit secuta pro illa pecunia quā petebat mutuo.nam tunc modicitas precij cu₃ presumpta voluntate q̄ colligit ex prima requisitione presumit quod ꝯctus sit vere pignoratitius qd in dubio procederet qn̄ cum hoc fuit appositum pactum de retrouendendo ₇ per hec habes multa iura declarata ₇ responsionem ad contraria formata in sequenti gloss.nam sola modicitas precij non est sufficiens argu.dolī. sed oportet qd concurrant alie presumptiones de quibus.s.

1 Emens vltra dimidiam iusti precij vł h₃ supplere residuum:vel rem restituere recepto precio.

2 Libellus alternatiuus ₇ incertus tunc valet quādo incertitudo non reddit rem dubiā alias regulariter non procedit.

3 Uēditor deceptus etiā in minimo vltra dimidia₃ iusti precij:habet priuilegium de quo hic.

c ¶ Qn̄ cōcurrūt due ꝯiecture v₃ modicitas ꝑcij ₇ pactū de retrouē. ꝑsumit ꝯct⁹ feneratitius.Et add Jo.de imo.post d.ant.de bu.in.c. illo vos.de pign. paul.d cast.oīno in ꝯs.cxxxiij.inci. i xpi nomie amē visa peti .ꝑdicta ₇ tenet do.ale.de imo.i ꝯsi. xlvj.in iij.parte.ꝑ.d.bar. de cep. i trac.licē ciati.vbi ample.i versi.vj.

¶ Add ro.cons. cij.Fran.de aret cōsil.lxxv.et.xcij. Pet.de anc.consil.cclviij.

d ¶ Fallit in rusticis:q₂ si rustic⁹ emat cū pacto de retrouēdēdo nō pōt ex h dici contractus vsurari⁹ secundū Rapha. Fulg.in.l.si quis id qd.ff.de iuris. om.iu.qd multū nota ad practicam.

Antonius Frā.

¶ An pactū de retrouēdēdo faciat ꝑsumi ꝯctu₃ vsurarium et qn̄ plene tradit i.c.illo vos.de pign.₇ in.c.ad nostrā.d emp.₇ vēd. ₇ per do.Car.in clem. j.i.§.fi.in.x.q. de vsur.₇ habet per gl.₇ do.Abb.in c.ꝯquest⁹.d vsur. ₇ ꝑ.Alexā.in cōsi.xc.in quarta ꝑte.cōsi.quādo autē ē factū cū rustico nō sagace quē iuris ignorantia excusat nō d₂ esse vsurariū:₇ tenuit Rapha. Ful.i.l. cū allegas.C.de vsuris.

¶ Add qd illud vr. verū intelligēdū nisi sit rustic⁹ sagax ꝑ ea q̄ no. i.l.si certis ānis. C.de pac.₇ i.l.cū de in rem ꝟso.de vsuris.

a Sebasti. Sapia. ¶ Maiori pretio. An sit licitū vēdere cariori precio ad credentiam latissime tangit Deci.in cosi.cxj.per totum. ₇ ibi an contractus sit vsurarius.

b Sebasti.Sapia. ¶ Qd vsurarius. Idē dicit Bal.in.l.cū proponebatur. per illū tex.in ver.manifestam voluntatē.ff.de leg.ij.

d Sebasti.Sapia.¶ Retrouendendo.Uid Bartho.vero.in tra.de simul.ꝯtrac.in.vj.casu prin.vbi vult q̄ ad hoc qd ꝯctus sit vsurarius tria requirunt;pactū de retrouēdendo:modicitas ꝑcij ₇ q̄ ēptor sit solitus fenerari:sed q̄ duo sufficiāt cōsuluit Alex.in ꝯsi.xlvj.inci.circa ꝑsentis ꝯsilij materiā in.j.dubio.in iij.vol.An.ficu.in ꝯsi.lj.inci.scripsit sapientie fons.colū.j.cū seq.in.j.vol.hic aūt distinguit vt per eum.

a ¶ Ualorem. Adde que requirantur ad rescindendum contractu rone nō iusti pcij: et que dicatur dimidia iusti pcij. Alex. consi. cxiiij. iij. lib. Ant. Fran. ¶ Qd dicatur esse iustū preciū. Dicas qd qñ lis est de pacto iusto inter emētem et vendentem illud est in arbitrio iudicis fm Bart. in. l. nō dubium. in. §. fi. ff. de le. iij in vlti. co. C. de pig. et habetur per Bal. in. l. p diuersas. in xij. qō. C. mand. et q iustū preciū dz estimari p iudicez vide textū in. l. sed equa. et ibi p bar. ad fi. ff. de leg. i. et bar. in. l. si fund᷑. in. §. pōt. ff. d pig. vbi dixit quod iudex cogit ptes ad eligenduz estimatores vl quod ipsemet eligat et h vez quando cōtentio est iter ptes alias iustū precium dicitur qd cōiter reperit ab oib᷑ volētib᷑ emere non ab vno vl duob᷑ tm. vt est glo. in. l. ij. de resci. vēd. in versi. iudicis. et hr per Alex. post ange. et Rap. in. l. q rome. i. §. cohere des. ff. de ver. obl.

↪ Sebasti. Sapia.

b ¶ Qd suff. cit. h in tātuz procedit quod etiā si non eēt deceptio vltra dimidiā nisi i vno nūmo: habet locū quod hic dicitur secūdū bald. in. l. ij. qō. xij. C. de rescin. et in. c. cum causa. §. de testi. et tenet Fabr. d mō te in tra. de em. et vē. i. viij. pn. q. co. iij. vsi. l. agit qro.

c ¶ Plus valebat. Add An. de bu. consi. xlvj. bal. cō. iiij. v. lib.

↪ Sebasti. Sapia.

e ¶ Ualebat. Uid Bal. in cōsil. iij. in ci. casus talis est in tertia pte vbi ponit duplicē causam ad faciē duz q illa vba sequitur plus etc. excludant remediū. d. l. ij. et vnaz ponit Ange. aret. in. §. actionū. co. ix. instit. de actio. alteram Felinus i. c. si cautio. col. xiij. ver. fallit vlti. s. d fid. instr. dixi late in repe. d. l. ij. C. d rescin. vē.

d ¶ Pro qua opi. Barto. facit glo. in. l. actor. ff. rē ratam haberi. et idē tenuit Bal. et Ange. in dicta. l. pma et Bal. in. l. trāsa.

4 Uendens vltra dimidiaz iusti pcij an et qñ illud qd plus valet censetur donare emptori.

5 Procurator hñs gñale mādatū ad vēdēdū si fuit deceptus an dñs possit cōtrauenire.

6 Deceptus vltra dimidiam iusti pcij potest venire cōtra etiam si in tali venditione interuenerit decretum iudicis.

Minor restituit aduersus alienationē: licet interuenerit decretum iudicis et autoritas tutoris.

7 Transactio facta vltra dimidiam: potest rescindi idem ois ctus bonefidei. et contractus emphiteoticus, 8.

9 Deceptus vltra dimidiā iusti pcij pōt agere remedio istius. c. vsqz ad. xxx. an.

Restitutio in integrū et oē remediū extraordinarium cōpetit vsqz ad quadriēnium.

10 Prescriptio contra ecclesiam regulariter est anno. xl. tamē si ipsa agat aliqua ex actionibus que finiuntur aliquo minori spatio: finito illo spatio non aget.

11 Minor si iurauit de nō cōtrauueniendo: licet non possit restitui: tamen pōt si fuit deceptus vltra dimidiam vti beneficio istius. c.

Renūtians fauori suo cū iuramēto: nō opz q certioretur ad quid competat talis fauor.

12 Notario asserenti in instrumento aliqd se fecisse: non credit ei: nā credit notario in eo qd est gestū coram eo nō ad id quod ipse gessit.

13 Ignorantia iuris diuini vel naturalis neminem excusat.

Minor ex aliquo ctu iurato per se facto si senserit se enormiter lesum potest petere absolutionem a iuramento.

Uenditor vltra dimidiā iusti precij deceptus etiā si dixerit donās id qd plus valet etiam in magna quātitate et iurauerit: pōt rōne enormissime lesionis petere absolutionē a iuramento siue fuerit minor siue maior.

Minor semper presumitur deceptus.

Absolutio a iuramento pōt peti in omni casu in quo quis fuit deceptus.

Cum causa. Summa vt i. c. dilecti. s. eod. et est pars ca. cum cām. s. de te. ¶ Casus literalis. † Monachi sancti Martini de mōte vendiderūt quedā cassamēta. s. et. r. ciuib᷑ vituberñ. in qua vēditiōe dicebāt mōachi qd monasteriū deceptū erat vltra dimidiā iusti pcij causa super hoc delata est ad papā. Quia cōstitit dño pape monasterium deceptū fuisse in illa vēditione vltra dimidiam iusti precij sentētiādo decernit vt pdicti ciues aut recepto pcio restituant possessiones aut suppleant quātū cōstiterit iusto precio defuisse tpe vēditionis. Ber. ¶ † No. i. casum in quo procedit libellus incertus et alternatiuus nam sufficit in libello pponere q res valebat longe plus et qd vēditor fuit deceptus vltra dimidiā iusti precij. nec est op᷑ aliter determinare deceptionem. et satis est cōcludere alternatiue: vt p. to rem restitui vel iustū precium suppleri: hoc ideo: qz incertitudo nō reddit rem dubiaz: sed habetur pro certo in isto casu: als autē regulariter non pcedit libellus alternatiuus: vt not. in. c. constitutus. de in integ. resti. et de bello formando in hac materia et de modo brobādi certū valorē a rei. vide per Bar. in. l. ij. de resci. vē. et qd no. in. c. cū cām. palle. ¶ † Scdo no. qd sufficit b quātūcunqz modica deceptio vltra dimidiā iusti pcij ad hoc vt ctus veniat emēdandus. ¶ Quare aūt regrat deceptio vltra dimidiā. dic qd ex eo: qz vbi vitiū est potētius q ratio fauens ctui actus denoiat a potentiori, arg. in. l. querit. ff. de sta. ho. vnde ct᷑ iste videtur vitiosus ex tanta deceptione: sz vbi rō fauēs ctra ctui est potentior qz pciū est maius q deceptio vel

C. de trans. et etiam tenuit Ange. in cō. cxxxviij. incip. sir vxori. idem Ange. in repe. l. sciendum. ff. de verb. obl. Et adde q do. Alex. de imo. in addi. ad Bart. in. d. l. j. C. et e pred. cu. etiam opp. contra istam limit. de. l. si quidem. C. de pdijs minor. et soluit vt ibi p eum. Itez adde quod etiam contra Bar. tenet Bal. sibi contrarius in. l. ij. C. de rescin. ven. in lec. ii in re. in ver. super cta. et imo. in. l. pcia rerum. ff. ad legē fal. Et ibi vid plene do. Alex. de imo. in iiij. et v. colū. et in l. pacta nouissi. C. d pac. et Imo. et Rom. in. l. si qs cū alit. ff. de verbo. obl. Et idem Bart. sibi cōtrarius. in. l. j. C. de p scrip. xxx. annoz vbi tenuit cōtrariā sententiam: nā in vēditione que fit p subhasta. requirit decretū iudicis. et tū vult ibi bar. rescindi talez venditionē remedio. d. l. ij. Quis in hoc vltimo ctrariū tenuerit ang. in rep. l. sciēdum. ff. de ver. ob. allegās. d. l. j. h dictū An. non est tenēdū et allego ctra ipm casū ad literā. in. l. si qs. C. de resc. vē. vbi dixit tex. fin. ne sub hastatiōis noie publice relinquatur occasio fraudib᷑. Itē adduco. nā ad h vt venditio rei ecclesiastice valeat regrit saltem de iure ciuili qd iteruenaiat subhastatio. aut. h ius. C. de sac. san. eccl. et sic si esset verū dictū Ang. d. l. ij. C. de rescin. vē. nō haberet locū in re eccle. qd est cōtra istū tex. et i. c. cum dilecti. s. eo. cū si. Itē adde qd aliā pulchrā limitationem ad. d. l. ij. posuit Bal. in. l. j. in ij. col. qua. do. pro prie. pue. vbi voluit singlr qd si res q valebat centū sit vēdita p. x. cū pacto qd si in paschate dcā. x. ñ soluerē quod ad impleat iustū precū qd hoc casu nō haberet locuz remediū. d. l. ij. eo qz sufficit puisio cōtrahētiū. Sed cōtra hoc sing. dictū Bal. facit qd voluit glo. no. ordiñ. et approbata

4 saltez equiualēs tunc contract᷑ sustinet. ¶ † Sed op. contra tex: nam quisqz psumit scire valorē sue rei. l. quisqs. C. de rescin. ven. ergo vendendo p minori precio videt voluisse donare id qd erat plus. argu. i. l. cāpanus. ff. de ope. lib. et in. c. fi. j. de so. ergo talis cōtractus non dz rescindi pretextu deceptionis per tex. no. in. l. cum donationis. ff. de contrahē. emp. vbi dicitur q si donationis causa quis vendidit pro modico precio nō audit volēs venire contra volūtatē. So. conclude vt colligit et not. in. d. l. ij. et. l. si qs cū aliter. de vb. ob. p Bart. Aut vero qs sciebat valorē rei et vēdidit p minori precio et nō audit volēs cōuenire. Aut ignorabat vel sum᷑ in dubio: et audit eoipso qd est decept᷑ vltra dimidiā. Nec ob. qd ius psumat eū scire: quia illa psumptio qd quis nō psumat iactare suū: et qd in dubio nō est psumēda donatio: cōfundit illā primā psumptionē. et psumit qd ignorāter fecit. nam fortior psumptio elidit min᷑ fortē: vt in. c. literas. de psump. et licet iste vēditor fuit in culpa igorando preciū rei sue: emptor tū ita enormiter eū decipiendo presumit in dolo fuisse: vel saltem interuenit dolus re ipsa et dolus ex proposito in re ipsa: et hec equiparant: vt in. d. l. si qs cū aliter. dol᷑ autē preponderat culpe. ff. ad. l. aql. l. itē si obstetrix. sed si vēditor dixisset in contractu se donare qd plus

c valeba c tunc videt qd nō posset cōuenire p. d. l. cū donationis. qd tamē nō placet Bart. in. d. l. j. et. l. si quis cū aliter. arbitrat enim qd illa vba gñalia debeant restringi ad modicam quantitatē p. l. hec actio. ff. de ver. obl. nisi fiat mētio qd donabat qd pl᷑ valebat siue in parua siue in magna quantitate etc. quod satis placet. et ex hoc sume cautelā in vēditione fienda vt venditor adijciat illa verba in fi. contractus scilicet dono quod est plus siue sit magnum siue paruum. ¶ Secundo opp. videtur sufficere minor deceptio citra dimidiaz iusti precij. arg. in. l. si libertus. ff. de oper. liber. naz si arbitrator qui est cōpositor inter partes ledit nimium aliam partē potest peti reductio ad arbitriū boni viri: vt in. c. veniens. et in. c. quintauallis. de iureiuran. et in. l. si societatem. §. arbitratorum. ff. pro socio. Sol. lex illa loquitur in deceptiōe quā quis passus est per imprudentiā alterius: sed hic quando per imprudentiā suam. ideo minus est isti sub

5 ueniendum. ¶ † Sed Bar. sub dubio forte in. d. §. arbitrorū. dicit quod si procurator habebat generale mādatum ad vendendum et fuit deceptus in septima parte totius audietur domin᷑ volens cōtrauenire si procurator non est soluendo: et esset singulare dictum: si contineret in se veritatē. Sed dubito an sit verum: nam procurator representat personā dñi: et imputandum est domino si talem negligentem elegit: et pro hoc bo. tex. in. l. cū mandato in fi. ff. de mino. nam ibi est speciale in minori: vt audiatur per beneficium restitutionis in integrum propter negligentiā procuratoris: si procurator nō est soluēdo ergo secus in maiori: aliud autez est in arbitratore. naz ille eligitur tanq̄ boñus vir. ideo si facit cōtra potest peti reductio ad

6 arbitrium boni viri. ¶ † Et vide aliam singularē

d limitationē Bar. d in. l. j. C. de predijs curia. lib. x. vbi dicit q si in cōtractu interuenit decretum iudicis nō audit pars pretextu lesionis: quasi decretū iudicis excludat omnē presumptionē fraudis. Sed nō puto hoc vez. qz licet sit psumptio qd nō interuenit deceptio. nō tñ est sufficiēs ad repellendum pbationē in cōtrariū. nam vidim᷑ in minore q vendidit cū decreto iudicis et autoritate tutoris. qd auditur petens beneficiuz restitutionis. vt in. l. j. et. ij. et. l. magisputo. §. penulti. ff. de rebus eorum. ad idē. c. j. de rebus eccle. nō alie. li. vj. ¶ In glo. j. tene opi. glo. nā fm aliā opi. nō esset reperire casum deceptionis in venditore. nam res valeret decem

per omnes ibi.C. de iure emphit.in ꝟſ.repellere. circa mediuz vbi voluit no.qꝺ ꝓuiſio hominis nõ facit ceſſare ꝓuiſionez.l.q̃ fit ꝺ iure cõi vl' ordinario. ſed remediũ.d.l.ij.eſt ꝓuiſio iuris cõis z generalis z nõ ſpecialis ſm bar.ibi. i.d.l.j.i.j.col.ergo zc.z dicit do.Iaſ. de may. iꝺ vlti.in d.l.ij.ſuper.d.glo. in.xxiiij.col.
✣Sebaſti. Sapia.
a ¶In.l.ſi quis cũ aliter .Uide Iaſ. ibi latiſſime co.vi. z Alexan.in cõſi. lxxxix.colũ.iij.ꝟſi. ſcꝺo rñ.et in.ij.vo lu.z do.Franciſcũ curtiũ in ꝯſi.lxvj. col.peñ.vbi.dicit cõem opi.eſſe ꝙ in tranſactiõe nõ habet locũ remediuz d.l.ij.vt latius ibi
b ¶Remediũ.huius.c.z.l.adde videndũ Alexã.ꝯſ. xliij.j.lib.et conſil. lxxxix.ij.lib.
c ¶No.bñ.ꝙ in.oi bus ꝓſcrip.annalibus.vt ſunt regulariter oẽs actiones pretorie:item actio de dolo,itez quãto minoris eodez modo inꝓſcriptionibꝰ ſemeſtribus vt eſt redhibitoria in omnibus iſtis ita ꝓſcribitur ↄtra eccleſiã ſicut cõtra priuatũ qꝺ not.in canoni.et adde ꝙ idẽ expreſ. ſe;tenet glo.in auf actiões.in ꝟſi.du rãtibus .Io.fab. ibi z expreſſe dicit tex.in auf.hec cõſtitutio inouat cõ ſtit.in.§.ſʒ hoc de triẽnio.z glo.not. in ver.annorũ.in §.ꝑ tꝑalibꝰ.in au ten.de eccle. titu,
¶Adde qꝺ Io. de imo.cõſi.xxx.ſequif opi.tertiam.
✣ Sebaſtia .Sapi.
d ¶Minorẽ nõ excludit.Uide and. ſicul.in cõſi .liij.in cipiẽ ꝑclare ſcripſit.col.iij.z col.x. in.ij.vol.z in cõſi. lv.incipi.pclare ſcribif.in fi.e.vol. fab. z de mõte in tracta.de empt .z ven.in.vij.q.prin

decem oportet ꝙ daret pro nihilo vel pro minori qꝺ non eſſet poſſibile:nam emptio eſſet ſine pcio. 7 inſti.eo.§.preciũ.¶†In gloſ.fina.ibi ſecus eſt in trãſactione.z hoc tenet Uincẽ.Tan.z Io.z aliq legiſte in.l.lucius.ff.ad trebel.ſed gl .hic.z Bart. a in.l.ſecũda prealleg.z in.l.ſi qs cũ aliter .ᵃtenent contrariũ.dicunt tñ ꝙ in conſideranda deceptione vltra dimidiã iuſti precij nõ debemus cõſiderare verũ valorẽ rei petite ſicut fit in alijs contractibus ſed dubiũ euentũ litis.ita reſpõdet ad.d.l. lucius.Bal.tñ in.d.l.ij.ſecutus fuit hãc opi.gloſ. dicens ꝙ in actu liberatorio vt eſt tranſactio non b habet locum remedium huius.c.z.l.ᵇ.ij.ar.in.l.ſi inter.ff.de pac.Itez qz nõ ꝺ lesus is qui remittit contractum incertum in conditionis euentum nã forte iſte ſuccubuiſſet . Sed mihi plus placet prima opi.nam ſatis eſt hunc eſſe deceptum vltra dimidiam habito reſpectu ad dubium euentũ litis. Item is qui eſt ita enormiter deceptus:non videt habuiſſe animum deliberãdi .ar.in.l.tres fratres. ff.de pac.Item ex parte rei conuenti nõ procederet opi.Bal.qz reᵘ deceptus nõ liberat actorẽ:ſed 8 ab eo liberat.¶†Sed eſt dubiũ an habeat locum diſpoſitio huius.c.in alijs cõtractibus .Io.an.in c.cum dilecti .ſ.eo.facit ſolũ ibi mentionẽ de permutatio locatio.et dicit ꝙ idẽ eſt in eis.quia nõ multũ diſtãt a venditione. ſed Bal.z Bart.in.d. l.ij.tenent generaliter idem eſſe in omnibus alijs cõtractibus bonefidei.nam verbũ vẽditio largo modo ſumendo comprehẽdit oẽm contractũ per quẽ transfertur dñium.l.ſtatuliber.ff.de ſtatu.lib. idem dicunt eſſe in contractu emphiteotico.z vide ibi quid in contractibus ſtricti iuris.¶†In ead. 9 gloſ.ibi agatur cõditione ex eo contractu et hanc opi.iij.ſequitur glo.in.d.l.ij.C.de reſcind.vendi.et ſequñtur.Bar.z Bal.tamẽ tenẽdo primã opi.ꝙ agatur officio iudicis nõ procedit dictum gloſ.vt debeat agi intra quadriẽnium.quia illud tempus cõpetit dũtaxat cũ petitur reſti.in integ.z ſic pro officio extraordinario.ſed ſecus eſt qñ imploratur officium loco actionis.nam cũ habeat viã paratã a iure cõmuni durat tanto tẽpore ſicut actio perſonalis in cuius loco ſuccedit:et ſic durabit p .xxx. annos . ad hoc.l.ſicut.C.de preſcrip.xxx.anno .qꝺ not.in .c.ij.de offi.iudi.ſiue ergo cõpetat officium iud.ſiue cõdictio ex legẽ ſiue actio ex eo contractu 10 poterit agere deceptus vſqz ad.xxx.annos . † Et nota bene referendo glo.ad tex.quod licet regula riter contra eccleſiam non currat preſcriptio niſi xl.anno.vt in.c.de quarta.de preſcri.tamẽ in iſtis actionibus perſonalibus non datur tm tẽpus:ſed finiunt vitã ſm diſpoſitionẽ iuris ciuilis a quo cũ limitantione illa inuente ſunt .z idem dic de alijs c actionibusᶜ quarũ alique clauduntur ſemeſtri:vel anno vel biennio:vt in actione quanto minoris z in redhibitoria z in actione de dolo:z in actionibus pretorijs z ſimili.z hec no.pro limitatione fe 11 re totius titu.de preſcript.¶†In ea.gloſ.ibi ſed quid dices.no.hanc particulam vſqz ad finẽ:quia quotidie eſt in practica z vult glo.in effectu quod in minori iuramẽtũ de nõ contraueniendo operetur ſolũ reſpectu beneficij etatis:quia nõ poterit petere reſtitutionem in.integrum.ſed non excludit minorẽ a beneficio iſtius capituli quod cõpetit cuilibet maiori qz iuramentum ſolum repreſentat eum maiorẽ.et hanc opi.tenet Hoſti.in.c. cum cõtingat.de iureiurã.Sed Pe.de bella per. vt not.in.d.l.ij.tenuit minorẽ excludi ab omni beneficio:q uia ex quo cõfuſe z generali ſermone iurarat.fecit ſibi preiudicium reſpectu cuiuſlibet beneficij.nam qui totum dicit nihil excludit.xix.diſ. ſi romanorũ.Io.an.hic refert terioſe ꝯſiliũ Dy. d de facto cõſuluit minorẽ nõ excludiᵈetiam a beneficio etatis:niſi prius fuerit certioratus de bñficio ſibi a iure comp.mouet inter cetera:qz iuri quod ignorat nemo renunciare preſumitur.ad hoc.l.legitima.ff.de pe.here.z minor preſumitur ignorare ius.l.cũ de indebito.ff.de ꝓba.no.j.q.iiij.§.notandum.Itẽ dicit ꝙ videmus in muliere renũtiãte bñficio velleiani.nã ſi nõ fuerit certiorata nõ ꝑ

iudicat ſibi renũciatio.vt eſt glo.no.in.l.ſi.§.pe.ff. 12 ad velle.†.Cõcludit ergo tã in muliere ꝙ in minore ꝙ iuramẽtuz nõ operat excluſionẽ bñficij eorũ ſʒ pinde e:t acſi ↄtriſſet ãne iuramẽto . z cum hac opi.Dy.trãſit ꝺ Io.an.z reperio Fede.ꝯſ.ccxcix. e idẽ ↄſuluiſſe:z plus ᵉdicit etiã ꝙ ſi in inſtro dicat ꝙ minor fuit certoriatus a notario:nõ p ꝺ inſtrumentũ facit fidẽ de certioratiõe.qz credit notario in his q̃ geſta ſunt corã eo:ſʒ nõ fcã a ſe:vt in.l.omni bᵒ.C.de te.t.qꝺ dictũ valꝺ no.vide tñ qꝺ no.Inn. in.c.qm̃.de ꝓb.nã practica cõis eſt in contrarium qz ſemꝑ notarius atteſtat de certioratione facta a ſe.hanc opi.premiſſam ſentit Cy .in.d.l.ij.§.iij.ſed Bart.in.d.l.ij.z clarius in.l.ſciendũ.ff.de ver.ob. tenet ↄtrariũ.vt non requirat aliqua certioratio: qz ſaltẽ ſcit in genere ſibi ius ↄpetere ↄtrauenĩẽdi alias nõ iuraſſet.z dicit ſe ita cõſul uiſſe.z ꝙ multi canoniſte tunc idem ſenſerũt.z vide Arch.in.c.ij. de pactis li.vj.vbi idẽ tʒ.z facit ille tex qui nullam mentiorẽ facit de certioratione.ad idẽ auf.ſacramenta puberũ.C.ſi aduer.vẽ.idẽ videt ſentire.collecta.in.c.j.de pac.do.Ant.dicit ꝙ in dubio preſumenda eſt certioratio : qz nõ eſt ꝟiſimile aliquem venire ad actũ iuramẽti ſine certioratione:ſed vbi conſtaret eã non interceſſiſſe:tene illã opi.Cy.qz ignorãs nõ conſentit.z ꝓ hac opi.facit dictũ Io. an.in.c.vno.ꝺ ꝯmo.vbi dicit ꝙ licet qs ſe obliget f de omnibᵒ caſibᵒ ᶠfortuitis : no tñ obligat de omnibᵒ.mihi plᵒ placet opi.ↄtraria.nã vt dt Archi. iura in nulla parte requirũt hanc certiorationem z ſatis eſt ꝙ in genere voluit a ſe abdicare omnes 13 facultatẽ cotrauenĩẽdi ¶†Itẽ iuramẽtum eſt de iure diuino z innititur iuri naturali:cuiᵒ ignorantia neminem excuſat.xxxviij.diſtin.ſi iuxta apoſto lum.z.l.ij.C.de in ius voc.ſi tñ minor eſſet enormiter leſus poſſet petere abſolutionem iuramenti. arg.opti.in.c.cuz cõtingat.de iureiurã.z in.c.ij.de pac.lib.vj.z idem refert.do Anto.in.d.c.cum con tingat.ſe conſuluiſſe.Item ſm eũ ſi interuenirent ꝟba magis ſpecifice.vt qz dixit minor ſe velle do nare totũ quod plus valet etiam in quãtitate magna.qz in minori preſumitur deceptio.arg.in.l.ſi quis cum ſciret.ff.pro emp.z idẽ crederẽ dicendum in maiore vt poſſit petere abſolutionẽ a iuramẽto ratione enormiſſime leſionis intelligendo.ꝙ non donauerit ꝙ plus valebat:qz nõ preſumit cõſenſiſſe in tãta deceptione.Itẽ iuramẽtũ vr̃ illicitum ex parte recipientis cuz interuenerit ex parte ſua dolus ex propoſito vel re ipa:quo caſu ↄpetit abſolutio a iuramẽto iuxta not.in.c.j.z.c.debitores. de iureiur.z hec no.quia quotidiana.

1 ☞ Uenditor tenetur reglr̃ de euictione : niſi in quibuſdam caſibus in iure expreſſis.
2 Emptor moleſtatus in re empta debet denũciare iudicium venditori anteꝙ iudicium finiat:al's nõ aget de euictione z non ſufficit ſimplex denunciatio:ſed vt veniat ad ſe defendendum.ʒ.
4 Eccleſia ligat legibusᵒciuilibᵒ loquẽtibᵒ de euict.
5 Uenditor non tenetur de euictione ſi non fuit ſibi iudicium denunciatum:vel ſi emptor ex cõtumacia fuit cõdẽnatus vel ſi emptor fuit proter iniuriam condemnatus.
7 Uẽditor nõ tenet de euictione:ſi emptor extraiudicialiter de facto perdit rẽ ſecus ſi iudicaliter lʒ de facto dũmodo renũciauerit venditori.
Defenſio pmiſſa de iure z de facto:intelligit ſi de facto moueat qꝺ in iudicio.ſecus extra iudicium.
8 Clericus venditor tenetur defendere rem venditam laico in foro ſeculari.
9 Uenditor certus de lite mota ↄ emptorẽ ſuper re vendita adhuc dʒ per emptorem denunciari.
Certus an et quando debeat denunciari.
10 Donator an z quo caſu teneatur de euictione.
11 Uenditor denũciatus ab emptore ſuper lite mota in re empta tenetur ad omnes expenſas:ſiue emptor obtinuerit:ſiue non.

1 Si venditori. ¶† Euicta re tenetur vẽditor ꝺ euictiõe niſi i caſibᵒ ꝺ expſſis : vel aliter ſic z ponit tres caſus in

cipali.colũ . vj.vbi tenent qꝺ requirit certioratio :ſed contrariũ tenet Alex. in ꝯſi.xlij .col.iiij. in.j.vol.z in cõſil. cxx vij.icipiẽ.viſo proceſſu.in.ij.vol.
e ¶Iſtꝺ dcm̃ etiã refert z cõfirmat ratiõe ipſemet panor.in.c.cum cauſam.in.iiij.colum. circa med.
¶Adde etiã an iuramẽtum tollat remediũ.l.ij.alex. cõſil.ccv .j. lib.et xcix.libr. Ant.de bu.ꝯſi.ſ.alle.xlvj. et an requirat certioratio i minore per Alex.ꝯſi.liiij. Anto.Fran.
¶An iuramẽtũ tollat remediuz .l. ij.de quo ꝺ dicas quod ſi icertũ eſt ſpecifice ſuper illo remedio credo ꝙ tollat quia ex quo iuramentum põt ſeruari abſqʒ interitu ſalutis eterne illꝺ debet ſeruari c.ꝺbitores.z.c. cũ contingat.de iure iurã. ſed ſi non eſſet iuratuz ſpecifice ſuper illius.l.remedio:ſed ſolũ ſuper contractu. nõ putarem quod tale iuramentũ ſe extenderet ad remedium illius.l.quia non preſumit qs remittere qꝺ ſuuz eſt z illud velle iactare.vt in.l.cũ de indebito.ff.ꝺ probatio.
f ¶Omnibus caſibus.Adde Alex. ꝯſi.xj.vbi late.j.li.

a ¶ Intimare. adde Jo. de ana. in 3si. xxxj. vbi ponit an teneat ostēdere instrumentum venditioni s. et vide eundem consi. xxxviij.

b ¶ Iniuriam. Adde Ange. consil. clxxvij. et ibi vide an venditor possit renunciare denuntiationi.

Anto. franci. ¶ An venditor possit renuntiare denūtiationi faciende emptori d lite mota seu mouenda: puto quod sic et de forma illa faciēdi et an p procuratorē vel quomodo fiat. vide bar. in l. absentes. C. de pc. et adde quod venditor ēt sciens, litē motā emptori dz regri ad defendendū alias nō tenet de euictiōe vt per Bar. et alexā. in l. non solū. §. morte vbi etiā p ro. ff. de no. ope. nun. et per Sali. l. l. j. C. de pericu. et commo. rei vendi.

c ¶ Qñ clericus est noiatus in iudicio an possit peruertere iudicium, et vide per Ange. de are. institu. d excep. in pn. in. xvj. col. vsi. ex his. Bal.

Sebastia. Sapia.

d ¶ Ipsi emptori. an cleric⁹ vēditor qui tenetur de euictione nominat⁹ i iudicio possit declinare forum. vid Abb. in c. quoniā columna secunda d. vt lite nō cōte.

Sebastia. Sapia.

e ¶ Denūciatio. vide Barto. in l. nō solum. §. morte. colum. fi. vbi moder. late. ff. de ope. no. nuncia.

f ¶ Limita nisi emptor et venditor in e. iudicio simul essent cōuenti ab eo qui rem euicit, qa absqz alia denunciatiōe poterit emptor superat⁹ agere contra venditorem de euictione, vt est glossa reputata singu. in verbo possit. in l. si dictū. §. si presente. ff. de euictiōe. secū dum Baldum. in l. si libera. in prin. C. de sentē. et inter locu. omni. iudicū. et in l. fi. C. de vsu. rei iudic. Item ad de quod Fulg. in l. si ideo in prin. ff. de euic. dicit se de facto consuluisse qd si oino res fuisset euicta etiaz sivē ditor iuisset ad defendendū tunc absqz vlla denuntiatione poterit emptor habere regressum de euictione 3tra vēditorē per no. per glo. pe. in l. si cum qd. C. de euic. et dicit esse de mente glo. in d. l. emptor. C. de euict. do. Alex. in l. ij. §. volūtate. ff. so. ma. in vij. col. dicit sibi videri q glo. in d. l. emptor. contrariū sentiat et qd contrarium etiam dicit Bald. in l.

quibus re euictā nō tenet vēditor emptori de euictione: et est Gregorij. ¶ Casus literalis. Aliqs vendidit rē suā titio: mouet titio qstio de re illa si bi vēdita. dicit hic q si titius nō denūciauerit vēditori iudicio instituto 3 ipm vt rē sibi vēditā defendat: vel si titi⁹ cōtumaciter se absentauerit tpe snie vel p iniuriā snia iudicis lata fuerit 3tra ipm 3 suū vēditorē de euictiōe agere nō valebit. Ber.

2 ¶ † Not. j. ibi post istitutū iudiciū qd denuntiatio necessario nō est fiēda vēditori in principio iudicij: sed satis est qd fiat post istitutū iudicium et sic post lit. cōtest. d e hoc. j. latius dicā cū gl. ¶ † No.

3 ij. quid dz emptor denūtiare vēditori: nō em sufficit simpliciter sibi intimare[a] litē inceptā cōtra eū

a sed vt veniat ad defendēdū eū. ¶ † N. iij. q iura

4 ciuilia loquētia de euictione seruātur in foro ecclesiastico et sic vr̄ q si ecclesia emerit et nō denūtiauerit vēditori: nō hz regressum de euic. ¶ † Ultimo

5 no. regulā hic tacite positā cū trib⁹ casib⁹ expressis. Regula est vt emptor habeat regressuz d euictione cōtra venditorē: qr tenebatur vēditor rem tradere cū effectu. l. exempto. ff. de act. empti. Ratio prime exceptionis est: qr venditor sciuisset melius rem venditā defendere cū magis sit certus et instructus de iure suo: vnde presumitur q emptor perdidit causam non pter nullum ius: sed pter ignorātiā iuris competētis vēditori: nam emptor pōt vti iure vēditoris. l. emptor. C. de euic. Ratio scđe exceptionis est: qr data cōtumacia emptoris sentētia videt lata 3tra eū nō pter defectū iuris sed pter negligētiā suā et delictū: ideo imputari sibi debet non venditori. Ratio tertie exceptiōis est: qr iniuria facta emptori reputat quidā casus fortuitus qui nō imputatur creditori imo statim post factam emptionē res vēdita perit emptori. l. necessario. ff. de pericu. et cōmo. rei vendi. ¶ † Sz

9 dubium est: quid si snia fuit lata per iniuriam[b] iu

b dicis sine culpa emptoris. Doc. instant sed dic q idē. ad hoc. l. si per imprudentiā. ff. de euic. nā vbi ptz imprudentia seu error iudicis nocet emptori. ergo et iniuria sine culpa ipsi⁹ emptoris, et hoc tz Barto. in l. exceptione. ff. de fideius. secus dicit in snia lata cōtra fideiussorem per iniuriam iudicis sine culpa fideiussoris. Ratio diuersitatis: qr in causa euictionis res pertinet principaliter ad emptorem: vt. d. l. necessario. merito omne periculum imputatur sibi emptori: sed in alio casu negotiuz pertinet principaliter ad dñz et nō ad fideiussorē ideo iniuria illata sine culpa fideiussoris imputatur domino et nō fideiussori: secus si culpa sua. qd

7 no. ¶ † Sed dubiū est: quid si emptor molestatur de facto ita q non in iudicium sed extra iudicium perdit rem. nūquid habeat regressum de euictione. et dic q non vt est text. in fin. C. de actio. empti. Sed hodie dubitat pter verba que apponit notarius q venditor se obligat ad defendendum de iure et de facto. et credo q idem vt intelligatur de facto. scz si lis mouetur de facto: et nō de iure: non autem debet intelligi de violentia extraiudiciali quia illa non venit fm naturaz cōtractus. de quo dic vt not. in. d. l. fi. et per Bar. in l. stipulatio ista. ff. de ver. oblig. ¶ † Sed est dubiū notabile. nū-

8 quid clericus[c] venditor teneatur defendere rē ven-

c ditā laico in foro seculari, et vide glo. not. in. c. clericuz nullus. xj. q. j. que bene intellecta tenet quod sic. probatur rōne: iudicium est instructum contra emptorem tanq possessorē sed vēditor venit solū

emptorē. in prin. ff. de actio. emp. post gloss. ibi. Tertio adde vnā sing. limitationē vez nisi vēditor in instro vēditiōis iurasse venire ad defendendum emptorē in cā euictiōis: qm tūc si sciat litē motā nō regrit alia denūciatio, pbo per illud qd in si. decidit ioan. an. d. Ant. et imo. i. c. breui. de iureiu. vbi dicūt q si vasallus vel ali⁹ pmisit defendere ecclesiam et ita iurauit, si postea talis iurās sciat necessitatem iminere ecclie nō requirit alia interpellatio ad hoc al legant dictuz spe cu. in tit. de aduoca. §. j. vsi. qd si is qui iurauit. mouetur Specu. simpliciter propter stimulū iuramenti. nec aliud alleg. sz si de feud. fue. contro etiā tex. in. c. j. in v. requisitis. de no. for. fi. p que iura dico quod hec opi. sua sine dubio pcedit in vasallo iurante dominuz dfendere vel iurāte fidelitatez. Sed inquantum idem cōcludunt in ceteris taliter iuranti bus: dico q in cōtrariū facit: qr de natura 3ct⁹ emp. et ven. est qd requiratur hmōi denūciatio etiaz scieti. Sed iuramētū dz intelligi fm naturam 3ct⁹ sup quo interponit. l. si. C. de nō nu. pecu. ergo et c. tū qr docto vtunt illo vbo vasallus vl' ali⁹: multū cōsidedū est de eorū autoritate in iudicādo et cōsulēdo: p qb⁹ optime facit: nā plus et mirabili⁹ dixit Bal. i. l. emptor. C. d eui cti. si bū pōderet quod eti ā si iuramentū nō interuenit: sz vēditor certus sit qd emptor desideret ab eo defendi i causa 3 eū mota nō requirit alia dnūciatio mouetur solum quia emptor nō vr̄ tūc de seipso cōfidere 3uis h rō nō concludat et sic debilis. tū puto dictuz bar verū et ex no. p cy. in l. i minor cōcor. C. i q. cau. ¶ Adde an vēditori scieti litē motā sit denūciāduz.

ad assistendū emptori et defendendū eum. vt in. l. j. C. vbi in rem actio. vnde iudiciuz institutū cōtra emptorē trāsfertur in vēditorē. vt. l. venditor. ff. de iudi. nō ergo dicit hoc casu cleric⁹ conueniri corā seculari. qr soluz prestat autoritatē et defensionem

d ipsi emptori[d]. et hoc voluit glo. in. d. c. clericū. sec⁹ dic vbi laic⁹ possessor noie clerici noiat clericū in iudicio: qr tūc cleric⁹ declinat iudicium seculare et aduocat eum ad forum suū: qr hoc casu verus est reus dñs. et iudiciū est instituendū 3tra eū. ad hoc qd leg. et not. in. c. qm. in. §. q si super rebus. vt lit. nō 3test. et vide Spec. in ti. de scdo decreto. in. §. re

9 stat. ver. quid si dñs est clericus. ¶ † In glo. j. ibi: dz ei denūtiare. sed dubiū est nunquid tenetur denunciare vendītori scienti litē motā esse. et gl. in. l. emptor. C. dē euic. dixit tutū esse vt fiat. sed Spec. eo. ti. in fi. dixit hoc esse necessarium. Jo. and. apte non eligit. sed repetit dicta Dy. in regu. eū q. li. vj. vbi vide. sed tu tene notabilē theoricā Bar. in. d. l. nuntiasse. ff. de adult. vbi dicit qd qūqz denun-

e ciatio[e] requirit ad simplicem scietiam habēdam et tūc nō oportet q fiat scienti. et habet locū regula eum qui cert⁹. et. l. j. ff. de act. emp. qūqz fit denūciatio ad aliquid faciēdū: et tūc nō sufficit sola sciētia. vt. d. l. denunciasse. In proposito autem cū denunciatio ista fiat non solū ad simplicē scientiam sed vt venditor veniat ad defendendū emptorē:

f necessario requiritur denunciatio[f]. nam forte emptor confisus de sua prudentia non curat vocare venditorem, nec tenetur venditor ire. et hoc nota pro alijs iuribus que requirunt denūciationem. et tene menti istam theoricam que est quotidiana.

10 ¶ † Extra glos. querit nunquid donator teneat de euictione si res fuit euicta a donatario. de quo vidē qd leg. et no. in. l. ij. C. de euic. et in. l. aristo. ff. de dona. Et cōclusio Cy. et alior hec est. q aut donator solēni promissione pmisit de euictione et tenet. tex. est in. d. l. ij. aut nō promisit: et tūc aut donatio incepit a promissiōe vt qr pmo. promisit et postea donauit aut incepit a traditione. i. qr simul donauit et promisit. Primo casu olim nō tenebat nisi pmissio fuisset solennis puta stipulatione interueniente: sed hodie secus per. l. si quis argentum. C. de don. Scđo casu scilicet cum incepit donatio et traditione: aut vult agere ad particulare interesse puta ad sumptus factos occasione illius donationis. Et distingue vtrū donator fuerit in dolo vel non: nā primo casu tenetur: scđo non. vt in. d. l. aristo. ad totale vo interesse rei dōate agere nō pōt.

11 vt in. d. l. ij. ¶ † Ultimo hic queritur nūquid venditor tenetur facere expēsas oēs in lite mota contra emptorē: et nūquid possit ex post facto emptor repetere expensas a vēditore: et qd si nō succubuit sed obtinuit. de hac. q. le. et not. in. l. j. C. de eui. et in l. venditores. ff. de ver. ob. et vtrobiqz p Bart. plene qui non obstante decisione glossaz 3cludit oēs expēsas fiēdas p vēditorē: et qd potest emptor si eas fecit repetere post factum siue obtinuerit in causa siue succubuerit: que snia mihi placet. cuz tenetur vēditor defendere emptorē. si ergo non defendit tenet ob rē nō defensam. l. cū querit. ff. de iudi. sol. et hoc intellige qn emptor denūciauit venditori vt eū defendat alias sibi imputatur. nam hoc casu non agit de euicti one etiam respectu rei principalis vt hic. fortius nec respectu sumptus.

¶ De locato et conducto. Rubrica.

Ant de but. cōsi. lxvij. Alex. cōsi. lxvij. ij. li. et an regrat sentētia vel executio ad hoc vt possit agi contra venditorē per eundem. consi. iiij. ij. libr. Anto. Frac. ¶ An venditor sciens litē motam emptori debeat ab eo certiorari vide Bal. in l. si cum qd. C. de euict. vbi tenet qd sic et eū. dezin c. j. in. j. col. in ti. si vasa. ab alio. de titu. inter. et vide spec. in tit. de empt. et vend. n. §. fi. versi. fina. et ibi per Bald. in Addi.

Sebasti. Sapia.
a ¶ De magistris. Uide late p Fel. i proe. Gregoria. co. j. ver. in tex. ibi doctoribus.
b ¶ Cõcessũ scholaribus. Adde q de puilegio cõcesso militi gaudet eius medicus ⁊ p hoc Oldr. consil. xi. cõsuluit q priuilegiũ concessum pauperibus extẽditur ad eorũ seruitores.
Antoni. Francis.
¶ Utrum priuilegia cõcessa extẽdãtur ad seruitores. dicas q priuilegia concessa clericis extẽduntur ad familiã perpetuã eorũ nõ ad seruitores cõductos ⁊ famulos. ita Archi. not. in. c. ũ. xi. q. j. ⁊ vide Federi. de se. in cõsil. cvj. ⁊ hr p. d. Cardi. in cle. j. § j. xj. q. seq. nota de excess. pla. et vide bart. oino in l. ij. C. d epis. ⁊ cle. vbi dicit q nõ extẽditur post mortem clerici. ⁊ vide text. i. c. eos. xxxij. dist. vbi vr extẽdi etiam ad vxorem clerici in locis vbi hñt vxores. d quo etiã vide per Jo. an. in. c. j. de cleri. giu. ⁊ adde q priuilegia collegiatorũ nõ extendũtur ad famĩos. col legij. ita not. Angel. in. l. titius. in § fina. ff. de excul. tut. ⁊ adde q priuilegiũ mariti extẽditur etiam ad vxorẽ mortuo marito donec secundo nupserit. l. feminę. et ibi p bar. ff. de sena. qd etiã voluit Cy. in. l. ij. C. de epi. ⁊ cleri. ⁊ adde q puilegiũ cõcessum doctori extẽdit ad vxorẽ ⁊ filios. l. fi. ⁊ ibi p bar. C. de profe. ⁊ medi. li. x. et adde quod priuilegium scolaris non extenditur ad eius famulos. ita bal. in auf. habita. in v. no. C. ne fil. pro pat. ⁊ in. l. iij. C. d epi. ⁊ cleri. ⁊ adde etiam qd priuilegiũ patris nõ extẽditur ad filium

¶ Continuatur ad precedentia hoc ordine: supra visum est ⁊c. sed qr locatio hz magnã similitudinẽ ⁊ vicinitatem cũ vẽditione adeo q in quibusdã casibus probabiliter dubitat. an sit locatio vł emptio vt. l. j. ff. eo. merito post rubri. prece. subijcitur ista. ⁊ modũ clare discernendi cõtractũ locatiõis a vẽditione. vide per Bart. in. l. cotẽ. §. qui maximos. ff. de publica. ⁊ in. l. cum plures. ff. loca.

1 Doctores vel scholares conducentes domos alijs doctoribus vel scholaribus locatas ante finitũ tps eorũ sine eoꝝ consensu sunt excõicati. 10.
2 Legatus potest edere statuta in legatione sua preter iur. cõmu. dispositionem: que durãt etiã finito tempore legationis.
3 Successor in dignitate nõ confirmat cõstitutiones predecessoris: sed ratificat ⁊ innouat: ⁊ quia cõfirmare spectat ad superiorem.
4 Successor in dignitate potest tollere statuta predecessoris.
5 Doctorum et magistrorum appellatione non veniunt scholares.
Magistrorũ appellatione veniunt doctores cuiuscũqz facultatis.
6 Scholarium appellatione an veniunt doctores.
7 Constitutio penalis edita in fauorem vnius non ligat contra facientem cum cõsensu illius in cuius fauorem est edita.
8 Scholares presumunt ignorare statuta loci cuꝫ principaliter vacãt studio.
9 Priuilegiũ cõcessum scholaribus: cẽsetur etiã concessum eorum famulis ⁊ cum eis habitantibus.
10 Statutum põt esse fauorabile ⁊ odiosum respectu fauoris extendit: respectu vo odij restringitur.
11 Excõicatus non est ipso facto ille qui fecit aliquid cõtra cõstitutionẽ q precipit aliquid non fieri sub pena excõicationis: sed venit excõicãdus.
12 Uniuersitas scholariũ iudicatur ecclesiastica vel secularis: fm qd in ea est maior pars scholarium clericorum q laicorum: vel econtra.
13 Pena imposita vni ex correlatiuis: an extendatur ad aliud.
14 Constitutio vel statutũ ex idẽtitate rationis extẽditur sed non pena ipsorum: quia pena non debet excedere casum proprium.
Participãs cum aliquo q in actu participatiõis incurrit excommunicationem non est excõicatus.

Ex rescripto.

† Excõmunicati sunt magistri ⁊ scholares Bononie. q ante tps cõductionis cõducunt hospicia alioꝝ magistrorum vel scholarium sine eoꝝ cõsensu. Et pmo ponit decisa relatio legati. scdo constitutio quã cõfirmat ibi cõstitutione. tertio publicari mandat. ibi: statuentes. ¶ † No. j. ex isto tex. q legat potest iusta de causa ⁊ pro bono pacis edere statuta intra limites sue legationis preter iuris cõis dispositionẽ: quod quidẽ statutũ etiaꝫ durat post legationem finitã: ad hoc. c. fi. de offi. lega. vbi bo. tex. ¶ † No. ij. ibi: cõfirmatã ⁊c. quod successor qñqz cõfirmat cõstitutiones ⁊ gesta pdecessoris: nõ est tamẽ pprie confirmatio: vt dicit Hostie. ⁊ bene qr cõfirmare est superioris: ⁊ par in parẽ nõ habet imperium: vt in. c. innotuit de elec. nam est potius qdam ratificatio ⁊ innouatio. † Et ex hoc ⁊ ex tex. collige ar. q successor põt reuocare statutũ predecessoris: alś frustra põderaret ista cõfirmatio ⁊ p hoc ratio quã dixi qr par in parem. ⁊c. ¶ † No. ibi magistrorum ⁊c. q appellatiõe magistrorũ veniũt omnes doc. cuiuscunqz qualitatis: ⁊ est cõis vsus loquẽdi vltramõtanorũ. ac romani pontifices quẽ libet doc. i suis literis appellãt magistrum. vide tñ glo. in cle. ij. de magist. que dicit q apud Italiam obtinuit vsus vt promoti in iure appellentur doctores: in alijs vero facultatibus vocentur magistri: ⁊ oẽs tñ qui presunt exercitio alicuius disciplinę põt fm etymologiã vocabuli appellari magistri. vt in. l. quibus precipue. ff. de vbo. sig. dicit ẽt a magistrãdo sicut doctor a docẽdo. vide tex. ð. in proe. huius cõpilationis: vbi papa oẽs appellat doctores forte habuit respectũ ad cõmunẽ vsum bononieñ. quibus scribit: ⁊ faciũt hec ad statuta
a facientia mẽ ionem de magistris [a] doctoribus vt
6 non veniãt scholares. ¶ † Et not. ex eisdẽ verbis q appellatione scholariũ non veniũt magistri: in larga tñ significatiõe aliud est dicẽdũ. nã possunt dici scholares inquãtũ frequẽtãt scholas ⁊ vacãt exercitio scholastico ⁊ hoc vide per Moder. ð. in
7 proe. ¶ No. iij: vel inqu. iiij. q vbi † cõstitutio penalis editur in fauorem vnius non incidit contra faciens in penam: si ille in cuius fauorem agitur cõsensit. ⁊ facit tex. iste in argu. illi⁹ questionis: q si eps precepit sub excõicatiõe debitori vt soluat creditori intra certũ tempus: vt non incidat in excõicationẽ debitor si nõ soluat creditore pzogãte terminum. de quo vide qd no. in. c. preterea. el. ij. de
8 appel. ¶ † Not. in verbo statuentes bonũ arg. q scholares presumuntur ignorare cõstitutiones legatorũ ⁊ episcoporum cuꝫ nõ habeãt ibi domicilium ⁊ principaliter vacent studio. ¶ In gloss. ij. in fi. hosti. tenuit opi. Lau. dicit tamẽ de meretrice q inuoluitur in excõicationem si communicat scholari hoc crimine dãnato: iuxta. c. si cõcubine. j. de sen. excõ. ⁊ intellige qñ cõmunicãt non habitãdo secum dũtaxat: sed in delicto isto puta conducẽdo hospitium alterius scholaris pro eo: sed Jo. ⁊ Hof. sequuntur opi. contrariã quam ponit et se
c quitur Bar. ⁊ hec opi. videtur verior: qr cũm constitutio cõtineat penaꝫ ipso iure: verba nõ debẽt extendi contra proprium significatum vocabuli: imo potius restringi: ⁊ maxime qr est cõtra vnum communem vsum loquẽdi vt scriptores ⁊ alij veniant appellatione scholarium. ad hoc. c. statutũ. ⁊. c. si compromissarius. de elect. li. vj. ⁊ facit quod
9 dicam in seq. ¶ † Not. tamen gl. in alio quod existens in studio cum scholaribus gaudet eodẽ priuilegio. ⁊ sic videtur q beneficium cõcessum scho
b laribus [b] extẽdatur ad morãtes in studio cum eis qr largo sumpto vocabulo possunt dici scholares. de quo vide quod not. in auf. habita. C. ne fil.
10 pro patre. ¶ † Sed h querit Jo. an. nunquid dispositio huius text. habeat locũ in alijs studijs recitat Inno. ⁊ Hosti. ⁊ alios fuisse varios. Hostiẽ. tenuit q sic: ex quo papa hãc cõstitutionem localem approbauit ⁊ confirmauit. naꝫ omnia nostra facimus ⁊c. vt in. c. si apostolice. de preben. libr. vj. ⁊ maxime hodie cũ sit redacta ad ius cõe. argu. c. fi. de clande. despon. Sed Innoc. ⁊ alij tenuerunt contrarium. quod placet Jo. an. nã licet materia hui⁹ cõstitutionis sit fauorabilis: vt euitent scandala: ⁊ pax seruet inter studẽtes tamẽ inquãtum imponit penam est odiosa ⁊ sic restringenda. põdera hãc rationem Jo. an. naꝫ sentit aperte quod constitutio que emanauit principaliter in fauorẽ si continet penam debet restringi: cuius contrariũ ipse tenet aperte in. c. sciant. in. c. fin. de ele. libro. vj. ⁊ p illis glo. facit text. ⁊ cõis theorica ibi legistarũ in. l. qui exceptionem. ff. de condi. indebi. vbi not. q si constitutio partim est fauorabilis ⁊ partiꝫ odiosa debet attendi ⁊ iudicari secũdũ principalẽ intẽtionẽ disponẽtis: vt si intendebat prebere fauorem sit fauorabilis: si odiũ sit odiosa: sed potest dici q quatenus continet fauorem debet extendi: quatenus cõtinet odiuꝫ debet restringi. ⁊ fuit opi. Bal.
c in diuersis [c] locis vbi tractat hãc materiã ⁊ Jo. fuit sibi valde cõtrarius in materia extensionum. aliud eñ sensit in gloss. aliud in disputatione que
11 habetur in regula odia ⁊c. ¶ † In glo. in ver. sub excõicatione. ibi: late sentẽtie: glo. forte habuit respectũ ad verba constitutionis legati. vbi autem simpliciter apponerentur illa verba pcipim⁹ sub excõicatione cõtrafacientes nõ sunt eo facto excõicati: sed veniunt excõicãdi. est enim quedam comminatio nisi aliud appareat excõiecturis. ⁊ ita cõcludit glos. no. que cõiter tenetur in. c. vnico. de sagit. ⁊ in. c. sicut. el. ij. de simo. ⁊ in. c. ij. de ma. con
12 tracto contra interdi. eccle. ¶ † In ea. gloss. ibi: ꝫ quare. not. gl. vsqz ad fi. ex qua pmo collige quod
d vniuersitas [d] scholarium dicitur ecclesiastica vel

exercentem artes viles lꝫ alias cõprehendat filiũ vt est text. in. l. sena tozis filiũ. ð ritu nup. ⁊ hr p bal. in. l. maximum vitium. C. de li. pte. ⁊ qñ priuilegium psonale pfit alteri vide Bal. in. l. si infanti. l. iij. oppo. de iure deli. et p spec. in. tit. de instru. edi. in. §. nũc autẽ videndum. in ver. item qd fuit cõcessum persone.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Scholaribus. Uide Gemi. i. c. licet. §. cũ cõcedit. de priui. in. vj. bal. i. l. j. C. d vxo. mil. Alexã. in. l. lecta. in gloss. in verbo in domo. ff. si cer. peta.
c ¶ Ut in. l. ij. p doctri. gl. no. ibi. C. de in ius voc. vbi ex illa doctrina infert ad. ij. notabiles cõclusiones vt ibi per eum. ⁊ do. Alex. de imo. cũ concor. ibi per eũ traditis.
¶ Adde qñ statutũ dicat fauorabile vł odiosuꝫ Jo. de ana. cõsi. lxix.
d ¶ De hoc no. p Bal. maxime remissiue in. l. preci pim⁹. §. pe. C. de ap. ⁊ vide que ibi posui post Bar.
Eneas falco.
Zacharias.
¶ Et h facit ad qõnẽ vtrũ rector studij debeat esse clericus. Bal. in auf. habita colũ. pe. v. scdo qro. C. ne fil. p pat. ⁊ qd fic. idẽ. tꝫ bar. i. l. cũ senatus. in pe. q. ff. de re. dub. ⁊ in. l. fi. col. iij. v. ꝫ circa h dubitat de colle. illi. vbi ẽt dicit q si fiat laicus nõ tenentur clerici ei iurare obedientiã. Arg. tñ. in. d. l. fin. dicit q põt esse laicus si maior ps scholariũ sunt legiste ⁊ laici. de quo p Alex. ibi.

⁂Sebaſti. Sapia.
a ¶ Suppoſitoꝝ. a
Uide Jaſ.i.l. im
periū.col.iiij.ff. de
iuriſdic.om.iudi.
⁂Sebaſti. Sapia.
b ¶ Qd pena.vide
late p Feli.in pe.
Greg.col.ij.vſ.ex
quo dicit h Abb.
c ¶ In penalibus
diſpoſituꝫ in vno
ex coꝛrelatiuis nō
extenditur ad reli
quum reſpectu pe
ne etiā quādo vni
formis rō militat:
cōtrarium firma
uit ipſemet Pa-
noꝛ.ſibi ꝯꝛiꝰ.ſ.in
pꝛoe.decreta. vbi
ad hoc alleg.bar.
i auſ. q ſemel. C.
quō ⁊ quando iu.
Idē tꝫ Panoꝛ.in
c.qꝛ clerici. de iu-
repat.vbi dicit il-
lam eſſe cōeꝫ opi.
bar.⁊ legiſtaꝝ. ⁊
ideꝫ Panoꝛ.in.c.
fi.in.iij. colū.de re
ſcrip.firmat etiaꝫ
Be.i.c.j. de tem.
oꝛd.in.iiij. colū.in
ū. fallē. vbi ad h
ſpecialiter alleg.
bar.in.l.libelloꝝ.
p illū tex.ff. ꝺ his
qui no.infa.tenen
tē qꝺ ex idētitate
rōnis ſtatutuꝫ pe
nale loquens de
vxoꝛe extēdiꝫ ad
maritū ⁊ econtra
⁊ ita tenenduꝫ eſt
ꝗuis foꝛte videbi
tur tibi dura deci
ſio. ⁊ ꝯꝛium tenue
rit hic Panoꝛ.
¶ Adde Ludo.
ro.ꝯſ.cxx.⁊.cxxix.
⁊ vide.ſ.i pꝛoe. p
Feli.late.
Anto.Franciſ.
¶ Circa hoc qꝺ
dꝛ de coꝛrelatiuis
dicas ꝙ eoꝝ eadē
eſt natura, vt per
bal.in auſ. ex cā.
in.xiij.col.C. de li
be.pte.⁊ in.l.fi.C.
de ſacroſan.eccle.
⁊ in rubꝛ.C. de re
bus eccle.l.ij. col.
⁊ per bart.in fine
in pnci.C. de idi.
vidui tollē. ⁊ in.l.
ſi ab eo.C.de leg.
hered. vbi dꝛ ꝙ ſi
vnuꝫ eſt pmiſſum
vel ꝓhibitū etiaꝫ
alterū vꝛ eſſe ꝓhi-
bitū vl' permiſſuꝫ.
et iſtud procedit
etiā in penalibus
vt eſt text.in.l.j.et
ibi per bart.C. de
cupꝛe.lib.xj. ⁊ hec
regula habet locū
etiā i coꝛrectoꝛijs

ſecularis ſm qualitatē maioꝛis partis ſuppoſito
ruꝫ [a] naꝫ ſi ſcholares pro maioꝛi parte ſunt clerici
iudicatur eccleſiaſtica.⁊ eſt ſub iuriſditiōe iudicis
eccleſiaſtici:ſi pꝛo maioꝛi parte ſunt laici ſubſunt
iuriſditioni iudicis laici.argu.c.quod in dubijs.j.
de cōſecra.eccle.vel alta.⁊ hoc idem voluit Bart.
in.l.fi.ff.de colleg.illici. Et pōdera gl.relatam ad
tex.qꝛ vꝛ velle ꝙ ſinguli iudicenꝫ ſm diſpoſitionē
ipſius coꝛpoꝛis vniuerſitatis.nā iſta ꝯſtitutio con
cernit ſingulos ⁊ nō vniuerſitatē:⁊ tñ vult gloſſ.ꝙ
omnes ⁊ ſinguli etiam laici compꝛehenduntur ex
quo pꝛo maioꝛi parte ſunt clerici:qꝺ eſt dictuꝫ ſin
13 gulare ſi eſt verū. ¶ † Secundo ex glo.collige qꝺ
b pena [b] appoſita in vno ex coꝛrelatiuis non exten-
diꝫ ad reliquū.nam locatoꝛ ⁊ conductoꝛ ſunt coꝛ-
relatiua:⁊ tamen vult glo.ꝙ pena appoſita con-
ductoꝛibus nō extēdatur ad locatoꝛes. ſed quidā
tenuerunt oppoſitum per hanc rationē: naꝫ bart.
voluit in. duplici loco cōtrariū:vt i.l.fi.ff.de acce.
⁊.in.l.vltima.C.de indic.vidui.Sed contra illud
dictum Bar.⁊ pꝛo iſta glo.vide aliam glo.no.iun
cto tex.in cle.vnica.de conſang.⁊ aff. vbi apponit
penam contrahenti matrimonium cū moniali et
eadem pena replicatur in ipſa moniali: quaſi pe-
na appoſita in maſculo:nō extendatur ad ipſam
feminam cōtrahētem:⁊ vide gl.in vſ.contrahen-
tes.Sed conclude ꝙ aut nō eſt eadem ratio in al
tero ex coꝛrelatiuis ⁊ non debet eadem pena exten
di:vt patet ex no.in.c.ſuper eo.de vſur.nam pena
apponitur danti ad vſurā que non intelligitur re
petita in accipiēte: quia nō eſt eadem ratio vt ibi
no. ſic voluit Bar.in dicta.l.vlti.de indi. vidui.lꝫ
ſimpliciter fuit locutus.in.l.fi.de accepti.vnde ad
caſum noſtrum dicerem ꝙ non eſt eadem ratio in
locatoꝛe:que eſt in ꝯductoꝛe: qꝛ ſcholares inter ſe
debent humanius ſe habere:⁊ certant ipſi de lu-
cro captando:⁊ quandoqꝫ cōducūt ante tempus
hoſpitiū in alterius odium:ſed locatoꝛ certat de
damno vitādo.qꝛ vult locare rem ſuam in tēpo
re legitimo:nec facit in odium:nec ita aſtringitur
ſicut ſcholares inter ſe.ſic intelligo opi.illoꝝ qui
voluerunt dicere iſtam decre.extendi ad locato-
res propter theoꝛicā Bart.Aut eſt eadem ratio
vt puta vt frumentum nō extrahatur de ciuitate
imponitur pena vendenti frumentum foꝛeñ.nun-
quid pena intelligatur in emptoꝛe repetita.⁊ eſt
dubium ſatis pꝛobabile.ſed crederem ꝙ extenda
tur diſpoſitio ſtatuti,ſed non pena [c]. † ſicut in ſimi
14 li dixit ſingulariter Jo.and in.c. diſpēdia:de re
ſcrip.lib.vj.vbi dixit ꝙ ex identitate rationis de-
bet extendi conſtitutio:ſed non pena conſtitutiōis
⁊ ſic contra faciens inuoluitur peccato ſed non pe
na conſtitutionis.⁊ facit de penitē.diſt.j.pene.vbi
text.dicit qꝺ pena non debet excedere caſum pro-
pꝛium.dixit tamē Hoſti.ꝙ locatoꝛes incidunt in
excommunicationem ex alio reſpectu ꝙ commu-
nicant criminoſo in crimine damnato. vt in.d.c.ſi
concubine.ſed hoc dictū Hoſtiē. non vſquequaqꝫ
eſt verū.nam cōicans in ipſo actu per quē quis in
currit in excōicationē nō inuoluiꝫ in excōicatione
qꝛ adhuc alius nō eſt excōicatus. ſꝫ opoꝛtet quod
actus pꝛius perficiatur: ⁊ tunc communicās illi i
crimine damnato inuoluitur eadē excommunica-
tione.⁊ ſic dꝫ intelligi.c.ſi concubine. ita cōiter te-
netur in.c.cōtingit.de ſen.excō.⁊ per Joan.an.i re
gula.cui licet.de reg.iur.lib.vj.in mercu.vide gloſ.
in dicta cle.j.in ver.moniales. ſꝫ poſſet ſaluari di-
ctum Hoſt.quādo locatoꝛ peruenit ad actū loca-
tionis:qꝛ excōicatio hic intelligitur pꝛo ſolo ꝯtra-
ctu de ꝯducendo: vt patet ibi hoſpitem conueni
re:qꝛ exponitur id eſt cū ipſo tractare de cōducen
do. In glo.fi.in fi.de hoc vide qꝺ dixi in.c.ij.de cō
ſtitu.⁊ poteſt teneri qꝺ.ſ.dixi in quodaꝫ notabili
reſpectu ipſoꝝ ſcholariū. ¶ Sed oppo. ⁊ videtur
ꝙ hec conſtitutio ſit multum damnoſa: vt debeat
quis expectare conductā finitā: cū foꝛte cōductoꝛ
tunc nō reperiret hoſpitium: nec locatoꝛ ad locā-
dum.Jo.an.propter hanc abſurditatē dicit text.
debere intelligi de tempoꝛe conductionis fiende
nō autē conductionis iam facte hebens reſpectū

ad ſtatuta quoꝛūdam locoꝛum quibus caueꝫ vt in
certo tempoꝛe puta per duos menſes ante finē cō
ductionis domus locetur:⁊ inquilinꝰ debet pāde
re animuꝫ ſuum:ſed hoc mihi non placet qꝛ conſti
tutio generalis non debet reſtringi ꝓpter conſti-
tutionem municipalē q̄ eſt tēpoꝛalis. Iteꝫ fruſtra
exigereꝫ hic conſenſus inquilini.Nec obſt.abſurdi
tas: quia locatoꝛ pt alteri ꝙ ſcolari locare. Item
poteſt habere cōſenſum inquilini: ſed credo ꝙ ſu-
per hoc.c.emanauit illud ſtatutum quod eſt bo-
noñ.de conducendis domibus in certo tēpoꝛe ⁊c.

1 ☞ Prouentus decimarum poteſt locari per per-
ſonas eccleſiaſticas:ſi ꝯditio eccleſie ſit melioꝛ nō
obſtāte ſtatuto dioceſani aliter diſponente. 3.4.
2 Epicopus non poteſt ſtatuere in pꝛeiudicium ec-
cleſiarum inferioꝛum aliqua cauſa non vꝛgente.6.
4 Libere quando aliquid poſſit fieri non requiri
tur conſenſus alterius.
5 Alienatio ſi eſt pꝛohibita: an cenſeatur pꝛohibi-
ta locatio ad longum tempus.
Epiſcopus poteſt ſtatuere in dioceſi ſua: niſi tan-
gat iura alioꝛum: in quoꝛum pꝛeiudiciuꝫ ſtatuere
nō pōt niſi eis conſentientibus tacite vel expꝛeſſe.
Tacentes habentur pꝛo conſentientibus qñ ſunt
vocati ad hoc vt cōſentiant vel contradicant.

1 Veſtra. ¶ † Perſone eccl'iaſti
ce locare poſſunt pꝛouen
tus decimarū his cuꝫ quibus conditio
eccleſie ſit melioꝛ ſtatuto dioceſani con-
trario non obſtante: ⁊ eadem ratione de alijs re-
bus eccleſie. Pꝛimo ponitur deciſa monachoꝛuꝫ
querela. Secundo pꝛouidet cum determinatione
ibi:dioceſanoꝛum. ¶ Caſus literalis. Quidam
epiſcopi ſtatuerunt qꝺ nullus deberet locare fru-
ctus decimarū ſuarum ad firmā: niſi parochiali
bus pꝛeſbyteris: pꝛopter iſtud ſtatutum eccleſie
non modicum ledebantur.vnde monachi iſti peti
uerunt a domino papa ſuper hoc ſibi pꝛouideri.
ſcribit papa monachis illis quod non obſtante
contrario ſtatuto epiſcopoꝛum poſſint locari fru-
ctus decimarum ſuarum perſonis illis cum qui-
bus conditionem eccleſie poterunt facere melioꝛē:
ita tameꝫ quod iſta locatio nō extendatur ad feu
2 dum vel alienationem. Berñ. ¶ † Not.pꝛimo ex
d tex.iuncta glo.j.quod epiſcopus [d] non poteſt face-
re ſtatutum in pꝛeiudicium iuris inferioꝛum eccle-
ſiarum:quod bene no.quod intellige cauſa maxi
ma non vꝛgēte.ad hoc qꝺ no.in.c.conſtitutus de
religio.domi..⁊ in. c.j.de rebus eccl.nō alie.lib.vj.
¶ Not. ſecundo ꝙ res conceditur ad firmā cum
conceditur ad annuum cenſum:ſeu locatur.⁊ eſt
3 vulgare angelicoꝛuꝫ. ¶ † Not.quod fructus deci
marum poſſunt locari ſeu cōcedi ad annuum cen
4 ſum etiam laicis. ¶ † Not.ibi:libera.quod benefi
ciatus poteſt locare redditus eccleſie ſue ſine licē
tia ſuperioꝛis.Et credo quod per illud verbum li
bere: ꝙ nō valeat ſtatutum epiſcopi in cōtrariū:
nam de ſignificatione huius verbi libere eſt: vt
non exigatur conſenſus alterius:vt in.c. de multa
de pꝛeben. ⁊ in.c.licet epiſcopus.eod.titu.lib.vj.et
intellige de locatione facta ad non magnum tem f
pus:puta pꝛo nouem annis.ad hoc vide text. cuꝫ
5 glo.in.cle.j.de reb. eccle.non alie. ¶ † Not.vltimo
e arg.ꝙ pꝛohibita allienatione [e] videtur pꝛohibita
locatio ad maximum tempus.ſꝫ Accur.aliud ſen
tit in.l.codicillis.§. inſtitutio.ff. de leg. ij. ſed vide
6 bo.gl.in dicta cle.j. ¶ † Sed cōtra hoc oppo. ⁊ cō
tra tex.nam epiſcopus habet poteſtatem cōden-
di ſtatuta in dioceſi ſua:vt in.c.ij.de cōſti.libꝛ.vj.
plene not.Jo. an.in.c.ſi.de offi. archi. ergo.iſtud
ſtatutuꝫ debet valere.Gloſſ.j.tacite ſentit contra-
rium ſed clarius Inno. ſoluendo dicit qꝺ in ſpe-
ctātibus ad iuriſditionē ſuam pōt epſ facere ſta
tutuꝫ:qꝛ nemini facit iniuriam:ſed quatenus vult
tāgere iura alioꝝ in eoꝛum pꝛeiudicium non pōt
f et ita notabiliter loquiꝫ iſte tex.ſed opoꝛtet [f] ꝙ illi
de quoꝛum pꝛeiudicio agitur conſentiant ſm eū:
vel ſaltem ſint pꝛeſentes.dicit Jo.an.quod ex his
verbis Inno.ſentit taciturnitatē habendā ꝓ con
ſenſu.quod tamē nō videꝫ ꝓcedere in re oneroſa:
vt not. Inno.

vt per bart.in. d.
l.fin.C.de impi.vi
dui.vt per gloſſ.⁊
Bar.in.l.ſi quid
ſeruo. C. de fur.
vide Gemi.in.c.j.
de tēp.oꝛdi.lib.vj.
⁂Sebaſti. Sapia.
d ¶ Qꝺ epſ.de po
teſtate epi inſtitu
endo vide Feli.in
c.quod ſuper his.
col.iij.ſ.de maio.
⁊ obe.⁊ ibi an poſ-
ſit ſtatuere cōtra
canones vel con-
tra leges ciuiles.
e ¶ Pꝛohibita a-
lienatione vꝛ pꝛo
hibita locatio ad
tpſ maximū.adꝺ
eūdē Panoꝛ. i.c.
ad audientiā.vbi
not.p illū tex.⁊.c.
nulli.eod.tit.ſ.de
re.eccle. nō alie. ⁊
Ful.i.l. manumiſ
ſiones.ff.ꝺ iuſti.⁊
iur. ⁊ ita tenēt do
cto.repꝛobata ibi
illa glo.in.d.l.co-
dicillis.§. inſtitu-
to.⁊ ita tenēt glo.
⁊ docto.i.d.cle.j.
⁊ eſt bona gl.quā
no. tu canoniſta
⁊ legiſta.⁊ not.eā
Ang.⁊ imol.in.l.
ſi domus.§.ſi.ff.ꝺ
leg.j.facit qꝺ not.
gl.⁊ Bar.in l.j.§.
ꝙ aūt.ff.de ſuper.
¶ An pꝛohibitꝰ
alienare poſſit ad
longū tpſ locare,
vide.d.Car.conſ.
xcij.alexā.ꝯſ.ciiij.
iij.li.⁊ an locatio
facta vltra tpſ p
miſſum valeat ſal
tem in tempoꝛe p
miſſo. vide Lap.
alleg.xxx.
Zacharis.
¶ Adꝺ qꝺ nota
ui in apo.ad iſtuꝫ
poſt eū in.c.ad au
diētiā.nu.j.⁊ i vſ.
locare. ſ. de rebꝰ
eccle.nō alienan.
¶ Plus dicunt
d. Ant.⁊ Imo.h
qꝺ qñ ſubeſſet iu-
ſta cā pōt epſ cuꝫ
conſenſu ſui capli
tm̄ ſtatuere in pꝛe
iudicium plātoꝝ
inferioꝝ vel eccle
ſiarū ſubditaruꝫ
etiā illis nō cōſen
tientibus p illud
qꝺ hꝛ in.c.fina.de
his q̄ ſi. a maio.
parte ca.⁊ p no.p
Innoc.⁊ Jo.an.
in .c. in noſtra.de
iniu.⁊ i.c.quod in
eccleſiarū de con-
ſti.faciūt not. per
gl.in.c. cōſtituti

de relig.do.ꝛ hoc cõfirmo per illud qđ volũt ipsi do. ant.ꝛ Jmol.ꝛ aliĳ cano.in.c.fi.ꝑ illũ text.de trãsac.vbi volunt ꝙ quis le gat⁹ de latere nõ possit cõmittere. cãm cognoscẽdã summarie simpl'r ꝛđ plano sine stre pitu ꝛ figura iudi ciĳ.qꝛ eẽt ꝯtra ius vt est glo.in.c.fi.i fi.gl.ma.de here. libꝛ.vj.quam ipse Jmo.dicit eẽ sin. in.đ.l.nemo põt. ff.đ lega.j.Sꝫ est sil'is gl.in ℣.man damus.i cle.sepe. de ver.sig.plene ꝑ spe.in ti.de leg.§. sup.℣.ſꝫnunqđ le gatis.ꝫ bal.in.l.ne ꝗcq̃.§.fin.ff.đ of fi.pcõ.ꝛ.d.Ant. in.c.dilecti.đ iud. vbi subtiliter põ derat esse de hoc tex.tñ ex euidenti et accessaria cã tã gente statũ cause posset cõmittere qđ summarie ꝓce datꝛ ꝛc.ꝼm.d.ant. et Jmol.in illo.c. fi.ꝑ illũ text.et seq turdo.Alex.i lo cis ꝑalleg.

¶ Adde an epš posit sine caplo statuere eundẽ ab batꝛ in.c.cõsuetu dins.š.đ cõsue.et ibi ꝑ noui.et ꝙ ex cã possit epš ꝯtra ius tatuere. vide Ro.ꝯsil.cccxv. Anto. Francis.

¶ An epš sine ca pitulo posset ali qđ statuere ꝯ ius dicas ꝙ epš de bet seruare cano nes non aũt viola re.vt in cle.de eta. ꝛ qli.ꝛ hꝛ i.c.cũ sci m⁹.xj.q.iĳ.ꝛ vide car.i cle.j.i.viĳ.q. đ eta.ꝛ qli.vbi đt ꝙ si violat semel tñ epš non depo nitur: sed si plu ries violat bñ dꝫ deponi.vt ꝑ Car. ibi in.ix.qõ.ꝛ qño puniatur qñ vio lat canones.vide glo.in.c.generali. de elec.lib.vj.

¶ Differentia in ter inquilinũ ꝛ co lonũ.Et adđ tex. ꝛ ibi Cy.in.l.si ꝑ dium.C.de predi. mi.ꝛ gl.in ℣.colo ni.i.§.itẽ Iuliana. instit.de acti. que

vt no.Jnno.in.c.i.genesi.de elec.ꝛ sic sentit Joã. and.ꝙ in casu istius.c.taciturnitas istoꝛũ inferio rum non debet haberi pro cõsensu. Sed saluãdo Jnno.dico ꝙ ex quo isti vocãtur vt cõsentiant vł cõtradicant ꝛ tacẽt habẽtur pro consentientibus. iuxta no.dictũ Jnno.in.c.j.đ his que fi.a ma.par. ca.ꝛ facit.l.de etate.§.qui tacuit.ff.de interro.ac.ꝛ ca fi.post prestitũ.de ꝯfes.lib.vj.ꝛ vide Jnn.i.d.c. fi.de offi.leg.vbi in legato dicit idem ꝙ in epõ hic ꝛ sequitur Fede.cõsi.xvj.Abb.

1 Propter sterilitatem grauem sine culpa colo ni contingentem remittitur ei pensio:nisi possit fie ri compensatio cum vbertate precedẽtis vel seq̃n tis anni.3.

2 Locatoꝛ potest inquilinum repellere de domo an te finitum tp̃s conductionis:si peruenerit ipsi ali qua necessitas vel inquilin⁹ male versetur:vel pẽ sionem non soluat.6.10.

3 Venditione perfecta etiam ante traditam posses sionem emptoꝛi periculũ rei spectat ad ipsum.

Propter sterilitatem nõ fit remissio in contractu emphiteotecario.

4 Pensio rei cõducte est soluẽda in fine anni.10.18.

5 Conductoꝛ non tenetur soluere maioꝛeꝫ pẽsioneꝫ siue mercedem propter vbertatem fructuuꝫ. vide j.nu.29.vbi late.

7 Conductoꝛ potest ex causa etiam ante tempus fi nitum domum conductam dimittere.

8 Propter pestem superueniẽtem potest cõductoꝛ dimittere domum.

Pestis est legitima causa non comparendi in iu dicio ꝛ se absentandi.

9 Suspectus de fuga nõ põt iurari ille qui qñ cum eo cõtrahebatur inceperat male vti substãtia sua.

10 Fides non seruatur non seruanti.

11 Cõductoꝛ ad modicũ tẽpus si expellatur: nullũ habet interdictũ qꝛ ipse nullaꝫ habet possessionẽ.

Possessoꝛium recuperande non datur expulso a simplici detentatione.

12 Sterilitas nõ cõsyderatur ex hoc quod nõ fuerit recollectum semen:sed si aliter fuit sterilitas in nõ recolligendo fructus consuetos.

Sterilitas magna vel parua quãdo dicatur.

13 Emens fructus futuros non tenetur ad precium si fructus non nascuntur.

Fructus dicuntur deductis expensis.

14 Propter sterilitatem an fiat remissio colono par tiario:vel illi qui colit mercede ꝯstituta in aliqua specie puta receptis pluribus salmis grani.

15 Locationis appellatiõe nõ venit locatio cõstitu ta in pecunia in materia stricta.

16 Locatoꝛ expellens conductoꝛem peruerse habitã tem in domo ante finitum tempus an remittet si bi pensioneꝫ pro rata tempoꝛis.

17 Longum tempus dicitur decem annoꝛum ꝛ nõ minus.

19 Obligans se ad faciendum aliquod opus ꝑ certa mercede: quo tempoꝛe potest petere illam merce dem.

1 PRopter. ¶ † Propter sterilitatẽ grauem cõdu ctoꝛum sine culpa sua contingentem re mittitur pensio pro rata nisi possit cum vbertate precedentis vel sequẽtis tempoꝛis com pensari.hoc pmo vsqꝫ ad.§.verum.vbi ponuntur quatuoꝛ casus in quibus inqlinus potest ante tẽ pus conductionis finite licite expelli.et duo sunt dicta que patent in text. ¶ Casus literalis. Ecce locaui alicui prediũ meũ pro certa pẽsione annua tim reddenda:sterilitas magna cõtingit ꝛ sic ma gnum dãnum dedit ꝯductoꝛi sine culpa sua.vitio tñ ipsius rei seu casu foꝛtuito. Queritur vtrũ co lonus totã teneatꝛ soluere pensionẽ.Respõ.papa ꝙ pensio remittenda est ꝑ rata nisi sterilitas pos sit cõpẽsari cũ vbertate precedentis vel sequentis 2 anni. ¶ † Scđo queritꝛ vtrũ locatoꝛ possit expelle re inquilinũ de domo inuitum. respondetur si mo do immineat necessitas que nõ imminebat tẽpo re locationis:locatoꝛ inuito inquilino poterit do muꝫ inhabitare ꝛ inquilinuꝫ expellere:vel si refe ctione indiget que nõ imminebat tp̃e locatiõis re missa sibi pẽsione ꝑ residuo tẽpoꝛe.Jtẽ si inquili nus ꝑuerse moꝛatꝛ ibidem inde põt amoueri vel si non soluit canonẽ per bienniũ:nec sibi celeri satis 3 factione prouidit põt expelli. ¶ † Not.j.ꝙ sterili tas cõtingẽs sine culpa coloni inducit in ꝯtractu locationis remissionẽ pensionis ꝑ rata.sec⁹ in cõ tractu vẽditionis.nam venditione perfecta peri culum rei vendite pertinet solum ad emptoꝛẽ nec est fienda aliqua remissio etiam si nunq̃ possessoꝛ fuisset tradita emptoꝛi ex quo non deficit per ven ditoꝛem quominus emptoꝛ eam fuisset apprehen sus:vt.l.necessario.ff.de peri.ꝛ commo.rei vendi. Jtem aliud in contractu emphiteoticario: quia ꝼm communem sententiam non fit ibi remissio ꝑ pter sterilitatem:vt no.infra cap.proxi. vbi dicã. ¶ Not. secundo quod vbertas precedentis vel subsequentis anni compensatur cum sterilitate vt sic nulla remissio fiat:ꝛ videtur text.innuere qđ cũ vbertate interpollati anni non sit fienda ꝯpen satio:ꝙ tenuerunt quidam: sed cõmuniter oppo sitũ tenetur.satis enim est qđ durante conductiõe ante vel postea cõtingat vbertas:quia eadem est ratio in vtroqꝫ.ꝛ pro hoc.l.si vno. ff.eodem titul. 4 ¶ † Nota tertio argumen.ex text.quod pensio est soluenda in cõtractu locationis in fine tempoꝛis. hoc colligitur multũ caute ex tex.ex eo qđ dicit de remissione fienda propter sterilitateꝫ. nam sterili tas patet i fine anni.ꝛ textus loquitur de remissio ne ꝛ non de restitutione: vnde si pensio fuisset in principio soluta dixisset tex. qđ est fienda restitu 5 tio ꝑ rata de quo infra latius dicã. ¶ † Quarto colligitur aliud argumẽ.ꝙ propter vbertateꝫ fru ctuum non tenetur colonus soluere maioꝛem pen sionem seu mercedem.nam si teneretꝛ augmenta re non fieret compensatio cum sterilitate precedẽ ti sed maioꝛ solutio iure vbertatis,et de hoc etiam infra dicam. ¶ Nota in.§.verum.quod inquili a nus dicitur conductoꝛ rei vrbane: colonus vero 6 rei rustice. ¶ † Jtem notã quod ex causa necessa ria supueniendi potest dominus licẽtiare iqlinum ante temp⁹ cõductionis finite. ¶ No.duo exem pla huius necessitatis. Primo quando dom⁹ in diget refectione.Secundo quando ipse dominus b vult in ea habitare ex necessitate[b] superuenienti. ꝛ intelligitur qñ sue necessitati aliter prouideri nõ potest:vt not.in.l.edẽ.C.eodem.Jtem probat iste textus in versiculo si necessitas: nam non dicere tur dominus necessitatus si aliter commode pos set sibi prouideri.nam necessitas non subĳcitur le gi:vt in.c.quanto.de consue. ¶ Et ex hoc no. sin gu.contractum dissolui propter necessitatem seu causam superuenientem altero etiaꝫ inuito.quod est contra regulam traditaꝫ in.l.sicut.C.de act.et obliga.vbi dicitur ꝙ cõtractus a principio est vo 7 luntarius:ex post facto est necessarius. ¶ † Quid autem ecõtra:nunquid possit inquilinus ex causa dimittere domum inuito domino. Joan.and.qđ c sic.[c] ad hoc.l.j.ff.de migrando.ꝛ vide gloss.que ħ 8 tenet in lege si in lege.ff.loca. ¶ † Sꝫ est dubium d nunquid propter pestem[d] superuenientẽ possit in quilinus dimittere domum cõductam:ꝛ certe sic facit iste text.nam si propter necessitatem superue nientem potest dominus expellere inquilinuꝫ ita ꝛ inquilin⁹ domum dimittere.nam magna neces sitas videtur timoꝛ moꝛtis. ad hoc lege de etate. ff.ad treb.vbi voluit Barto.quod est licita causa e non cõparendi in iudicio[e] ꝛ ꝑ cõsequens se absen tãdi ꝛ optime facit tex.in.l.habitatoꝛes.ff.e.i pra ctica tñ vix potest obtineri.ꝛ tñ quod dixi est satis 9 rationabile. ¶ † Not.ibi:nõ imminebat.qđ ne cessitas excusat qñ non imminebat tẽpoꝛe locatio nis ꝛ facit iste tex.ꝙ ꝯhẽs cũ hoĩe parũ diuite:vel qui labitur in facultatib⁹ seu male vtitꝛ substãtia sua non potest postmodũ facere capi eũ tanq̃ su spectum de fuga cum conditio illius esset sibi sa tis nota tp̃e cõtractus.ad hoc.l.ait ꝑtoꝛ.§.si debi toꝛẽ ꝛ qđ ibi legitꝛ ꝛ nota.ff.de his q̃ in frau.cre.et 10 l.creditoꝛ.ff.de priui.cre. ¶ † No.vltimo ꝙ ex nõ solutione pẽsionis nõ põt inqlinus expelli nisi de

rectius dixisset si vsa fuisset verbis Cy.in.đ.l.ꝑdiuꝫ. vel istius ħ.ꝛ glo. in.l.diffinim⁹. C. de agri.li.xj. ꝛ gl. in.l.fi.C.de acqui ren.pos.

¶ Et adđ ꝙ hoc nõ hꝫ locum in re data in ẽphiteo. ita sin.tꝫ Jo. an. in addi.spec.in.§. nũc aliqua.in ℣si. quarto.in eod.ti. ꝛ refert ꝛ seqtꝛ.d. Jas.de mai.in.l.j in.xj.colũ.in ℣.vl trascribẽtes.C.de iure emphi.

¶ Adde ꝙ si ex pellitꝛ ob refectio nem ꝙ refectione finita põt petere se immitti in recõ ducta vt dicit ro. sin.suis.fo.vj.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Ex necessitate. Vide Ro.i sing. cccxiĳ. ici.sic ha bes legista.ꝛ Jas. i.l.ĳ.colũ.xxix. ℣. quarto ꝛ vlti.C.đ iure emphi.

c ¶ Qđ sic. Adde vidẽdum Lu.ro. consil. cccclxxxiĳ.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Propter pe stẽ.Vide pulchꝛe ꝑ do.Joã.bapti. de sancto seueri no.in rẽpet.l.dieꝫ functo.in.iiĳ.qõ. ff.de offi.asses.

Zacharias.

e ¶ Jn iudicio.ad de glos.oꝛdi.in.c. cõis causa.in glo. in ℣.moꝛari.xxiĳ. dist.gl. in.c.si ℣o. š.đ iureiurã.bal. in.c.ex parte.š.de appel. ꝛ in.l.ĳ.§. qđ diximus. ff.si quis cau.Bar.in l.fin.alias est.l.de etate.ff.ad trebel. Sali.in.l.cũ a ma tribus.qui pe.tu to.ꝛ omnino per istũ.c.cum dilecti. name.xxiĳ.ꝛ ibi i apost.j.de dolo.ꝛ contuma.

a ¶Sed Ang.in.§.scire.i auk.de nō alie.col.ij.decidit ꝙ cesset triennio soluere:sicut emphiteota.⁊ idē voluit hic canoni.d.Ant.⁊ Imo.i.xxiiij.col.⁊ raph.fulg.in.auk.qui rē.C.de sacrosan.eccle.⁊ est de mēte Bar.i l.vecti.§.j.ff.de pub.sʒ aduerte qꝛ nō vr̄ bona similitudo inter cōductorē ad logū tp̄s ⁊ emphiteotā.nā in emphiteo.tractatur de grauiori p̄iudicio qꝛ hʒ ius in rez illud est perpetuū nimirū si statuitur trienniū ad eū expellēdū.Sʒ qui cōduxit ad lōgum tp̄s puta ad decenniū hʒ bene ius in re sed illud ē tp̄ale:⁊ ideo nō tractatur de tāto preiudicio sicut i emphi.ergo vr̄ ꝙ nō reqrat̄ tm̄ tp̄s ita sub dubio tm̄ forte tʒ idē Jo.de imol.in.d.§.j.i.l.vectiga.⁊ facit vltra euʒ:qꝛ emphiteota:si expellit̄ ꝑdit melioramēta:ꝙ nō est in conductore ad longū tēpus:vt no.i.c.fin.iuxta.iij.co.in gl.in ℣.qd aūt in colono ⁊c.Et h̄ cōcludit etiā in conductore in perpetuum:ꝙ nō facit ratio Imo.
¶An cōductor ad longū tp̄s possit expelli si nō soluit pēsionē ꝑ triēniuʒ ⁊ an propter sterilitatem petat sibi fieri remissionē.Dicas ꝙ ꝯductor i qnquen.nō hʒ ius in re et cōparat̄ fructuario ita bald.in.l.si filio.in.§.fin.in.j.col.ff.sol.ma.⁊ h̄r in.l.codicillis.§.in substituto.de le.ij.sʒ conductor ad decēniū bn̄ dr esse cōnductor ad lōgū tp̄s ⁊ dr habere ius in re de quo etiā ꝑ bar.in l.iurisperitos.i p̄n ci.ff.de excu.tuto.⁊ adō ꝙ ꝯductor simpl'r nō hʒ ius in re lʒ habeat rē sibi hypothecatā vt ꝑ Bart.in.l.vectigalia.in.§.fin.ff.de publi.nisi sit cōductor ad lōgū tp̄s fm̄ Bart.in d.l.iurisperitos.⁊ per alexan.in.l.ij.in.§.si ego.de ope.no.nū.⁊ Spec.in ti.de ꝓprie.in.§.j.in ver.est ⁊ alia.

stiterit a solutione per biēniū cōtra qđ videt̄ text.in.d.l.eadem.vbi a ꝯtrario colligitur ꝙ si non soluit pensionē potest expelli.Sed cōclude aut locatio fuit facta ad longū tempus:aut ad modicum.Primo casu aut constituta fuit vna pensio ꝓ toto tp̄e:⁊ potest expelli si nō soluit in tp̄e conuento:qꝛ si non seruat legeʒ cōtractus nō est seruāda fides.arg.in.l.iulianus.§.offerri.ff.de actio.emp.⁊ ven.⁊ ꝓcedit hoc casu tex.in.d.l.edem.Aut pensio est cōstituta singulis annis:⁊ habet locū iste text.qđ ꝓcedit etiā si fuit actū inter cōtrahētes vt nō possit expelli durāte tēpore.nā dʒ intelligi eo soluente pensionē:vt est tex.in.l.quero.§.inter locatorē.ff.eo.Ex quo collige ꝙ in hoc casu nō est differentia inter ius ciuile ⁊ ius canonicū.nam fʒ.vtrūqʒ ius requiritur bienniū.secus in ꝯctu emphiteotico:vt dicet in.c.seq.Scđo mēbro principali qn̄ locatio fuit facta ad modicū tp̄s:nō est necesse expectare biēniū.sʒ si non soluit pēsionē tp̄e debito potest expelli etiā ꝓpria autoritate dn̄i.argu.in.d.l.edem.
11 ¶†Et ratio diuersitatis est inter hūc casuʒ ⁊ p̄cedētem:qꝛ hoc casu non habet inqlinus ius imo nec possessionē.vnde si expellitur non cōpetit sibi aliquod interdictū cōtra dn̄m.ad hoc.l.colonus.ff.de vi ⁊ vi arma.sed in precedēti casu colonꝰ possidet ⁊ hʒ pinguius ius.ad hoc.l.ij.ff.si ager vect.ideo non potest sic repente expelli:sed expectatur ꝑ biēniū:[a] potest tm̄ dominꝰ agere actiōe locati ad
12 recipiendū pensionē tēpore debito.¶†In glo.j.ibi:vt fructus etiā seminis.hec opi.est magis rigida.vnde cōiter non tenetur vt necessario exigatur tanta sterilitas:vt fructus seminis non potuerūt recolligi:⁊ iudicio meo aperte confundit̄ per istum tex.nā hoc casu nō fieret remissio pensionis ꝓ rata sed in totū.ex quo nihil recolligit.naʒ verbū ꝓ rata denotat particulare dānū ⁊ nō cōsumptionē in totum.¶Scđa opi.extra glos.est vt stet̄ opi.vulgari quando dicatur magna sterilitas.[b] bar.in.l.cū de lanionis.§.asinā.ff.de fund.instru.⁊ ex his q̄ notā.in.c.ex literis.de spon.⁊ satis pōt hec opi.sustentari:ex quo lex nō determinat.¶Tertia opi.qđ si vltra dimidiam iusti precij est lesus cōductor:fit remissio ꝓ rata:hāc opi.tenuit Cy.in.l.lʒ.C.eo.⁊ expressiꝰ ibi Bart.nā cū sit ꝯctus bonefidei bona fides non patitur cōductorē debere sine culpa
13 sustinere tm̄ dānū†sʒ Barto.i.l.si merces.in.§.vis maior.posuit aliā opi.dicēs tunc esse magnā sterilitatē ob quā est faciēda remissio qn̄ deductis sumptibus nihil percipit colonus:mouetur hac consideratione cōductor ⁊ vr̄ tacite emere fructus futuros sub quadā ꝯditione si nascētur:sʒ emptor fructuū futurorū nō tenetur ad preciuʒ si fructus nō nascuntur.l.si debitor.ff.de ꝯhē.emp.ergo nec iste cōductor nec dicitur fructꝰ nisi qđ superest deductis expensis.l.fructus.sol.ma.sʒ certe hec opi.mihi placet:⁊ aperte vr̄ confundi per istum tex.dū dt ꝙ ꝓ rata dāni est fienda remissio.sʒ si preter sumptus nihil colligit nō pōt haberi consyderatio ad ratā dāni.Itē si equiparetur venditioni ⁊ videatur facta locatio sub certa conditione nihil deberet solui si nihil recolligitur:arg.in.d.l.si debitor.cuius cōtrarium innuit iste tex.dum dicit:pro rata ⁊ ideo alia opi.Bart.est melior quā ponit in.d.l.licet.⁊ Joan.andr.videtur fouere illam opi.dum

ponit exemplum in eo qui ꝓ tribus sextarijs terre erat solitus recolligere quindecim.⁊ soluebat domino tres aureos.si colligit tantum decem soluit duos aureos.sed si anno sequenti recolligit triginta fit compensatio:⁊ hoc mihi placet vt magnū cōmodū dicat̄ qn̄ vir recolligit
14 tertiā partē soluti.¶†In ea.gl.ibi:⁊ nō de partiario.⁊ ē ratio:qꝛ colo-
c nus partiarius qui dicit̄ mediariꝰ [c] est quasi socius lucri.vn̄ lucra ⁊ dāna sunt eis cōia.⁊ ita aperte dt tex.in.§.vis maior.Unde scias ꝙ qn̄qʒ colonus colit percipiendo certam quotā.puta tertiā parteʒ vel medietatem ⁊ iste ꝓprie non dicitur cōductor:sed potius accedit ad naturā societatis.vnde iura loquētia de societate dissoluēda habēt locū in isto ita no.Bar.in.d.§.vis maior.qđ est bene no.vt per mortē alterius dissoluatur hec societas:nec trāsit in heredē.l.iiij.⁊ i.l.nemo pōt.ff.pro so.Qn̄qʒ colonus colit certa mercede cōstituta in pecunia ⁊ iste dicit̄ ꝓprie conductor.⁊ cōtrahitur vera locatio.l.si merces.ff.eo.⁊ hʒ locū iste tex.Qn̄qʒ colit mercede constituta nō in pecunia sed in alia specie:puta ꝓ modo frumēti.⁊ ꝓprie non contrahitur hic locatio:sed est quidā cōtractus innominatus.vnde nō est locatio ꝓprie nisi interueniat pecunia numerata:sed est quasi locatio.ita notāter voluit gl.in.l.si olei.C.eo.⁊ videtur text.in.l.j.§.si quis.ff.depo.⁊ aperte tenuit Bar.in.d.§.vis maior.sed quo ad casum nostrū iudicabitur vt locatio propter vicinitatem.⁊ similitudinē.⁊ hoc not.voluit gl.ista dum dicit dādo certas
15 corbes.qđ bene no.¶†Et ex hoc infero ad aliud dictū not.qđ in materia stricta appellatiōe locatiōis nō veniat iste cōtractus:qꝛ debemꝰ verba proprie capere.l.iij.§.hec.verba.ff.de neg.gest.⁊ in.c.in nostra.de
16 iniur.¶†In gl.in ver.peruerse.in fi.hoc ꝓcedit fm̄ Jo.and.et bene.qn̄ ꝑuerse versatur damnū dādo:vt si tenet porcos in solario vel aliter dānificet domuʒ.nā tunc ageret ad dānū sed remissio fit pro residuo tēporis:sʒ si peruerse se haberet in domo sine dāno:puta tenēdo ꝓstibulum vel ludū:vl' exercēdo vsuram tūc potest repelli nō remissa sibi pensione ꝓ rata qꝛ dn̄s nō dʒ sentire hoc dānuʒ ex culpa inquilini:al's nō:qꝛ non potest expellere an̄ tp̄s.argu.hic ꝙ dixi.s̄.eod.i nostra.⁊ no.in
17 Spe.eo.ti.§.postꝙ.℣.sed nūquid.¶†In gl.in ℣.canonē.ibi:vel etiā minus.hoc nō ꝓcedit qꝛ si cōductio est facta ad longū tp̄s pōt expeli non expectato biēnio.vt.s̄.dixi.⁊ longū tp̄s dicitur.x.annoꝝ.et nō mi-
18 nus:vt no.in cle.j.de re.ecc.nō alie.⁊ in.d.l.de quibus.ff.de le.¶†Sʒ
d queritur quo tēpore [d] est soluenda pensio ꝓ re locata.cōiter dicit̄ hic et in.l.edē.preal.vbi bona gloss.ꝙ aut fuit cōuētū de tēpore ⁊ stādum est cōuentioni:aut nihil fuit dictum ⁊ consyderatur mos ⁊ consuetudo loci seu lex municipalis.arg.in.l.ij.C.de iure emphi.si vero non apparet de cōsuetudine fit solutio in fi.anni.argu.hic et in.l.semꝑ in stipulatōibus.ff.de reg.iur.¶†Sed dubium est quid in alio contractu vbi quis
19 obligauit se ad certum quid faciendum pro certa mercede:nūquid solutio mercedis sit differenda in fine:ex quo nihil aperte fuit conuentū.de quo hic ꝑ Inn.⁊ clarius per glo.⁊ Bar.in.d.l.edem.⁊ conclud.ꝙ inspicienda est causa quare donatur merces.nam si donatur pro sumptibus.debet fieri solutio in pricip.quia videtur hoc tacite actum.si autem soluitur pro labore seu ꝓ remuneratione debet cōsyderarri qualitas persone.tunc si obligauit se pro mille edificare palatium vel campanile vel quid simile:tunc verisimile est quod senserit vt successiue habeat certam partem pecunie si nō posset aliter commode sustentare se:vbi autem cessaret hec consyderatio vl' similis est fienda solu.i fi.argu.in.d.l.semper in stipulationibus.⁊ vide ad materiaʒ quod no bar.
20 in.l.j.ff.de var.⁊ extraordi.cog.¶†Sed quero:nūquid debeat augmētari pensio propter vbertatem sicut fit remissio ⁊ diminutio propter sterilitatem.Conclude ex not.hic.et in dicto.§.vis maior qđ aut vbertas contingit:quia fructus multum valent vltra solitum:et nō debet fieri augmētatio vel diminutio propter vtilitatem precij.quia cōtractus recipit substantiam suam:⁊ cōditio tacita est purificata collectis fructibus.Aut vbertas contingit propter industriam coloni:⁊ nō debet augmentari:ne sua diligentia sibi sit damnosa.argu.in lege finali C.de alluuio.Aut cōtingit ꝓpter bonitatem rei:et etiā non fit augmētatio:quia dominus locauit bonitatem rei meliori precio quo potuit.Aut contingit casu fortuito:puta locaui molendinum ex quo conductor solebat percipere quinquaginta.nunc autē quia alia molendina sunt ruinata:vel quid simile:recipit centū:hoc casu fienda est augmentatio pensionis pro rata:nam sic propter casum fortuitum contingentem fit remissio:vt hic.ita debet fieri augmētatio propter vbertatē contingentem casu fortuito:quia contrariorum eadem est dispositio.xxxij.distinctio.hospitiolum.l.j.ff.de his q sunt sui vel alie.iur.Et not.gloss.in verbo:vicio.vbi ⁊ si nihil percipit nihil soluat quia ante bene contradicit in glossa prima dum dicit:si non potest percipere semen ⁊c.⁊ multa possent hic tractari que sparsim in diuersis locis ponuntur per legistas.

b ¶Sterilitas.Adde videndū ꝯsi.clxxix.iij.li.⁊ qn̄ ꝓpter sterilitatē fiēdā fit remissio cōductori.vide etiā Fran.de are.ꝯsi.lij.⁊.xlij.ꝑ Alex.ꝯsil.xcij.ꝑ Joā.de ana.ꝯsi.lxxiiij.Ful.ꝯsi.vj.Lud.ro.ccclxix.d.Car.cōsi.xcij.

c ¶Colonus partiarius dicit̄ mediarius.Adde an colonꝰ partiarius dicatur socius.Ludo.de ro.consi.xlix.

d ~Sebastia.Sapia.¶Quo tp̄e.Uide Bar.i.l.si seruus cōis meuij.§.fi.ff.de stipul.seruo.vbi concludit ꝙ obligatio committitur in principio anni.sed executio non potest fieri nisi in fine anni.

1 ☞Emphiteota ecclesie non potest vendere melioramenta que fecit in re:nisi seruata solemnitate de qua hic etiā contra faciens vel nō soluens canonem:priuatur iure suo:nisi celeriter moram purgauerit etiā interpellatus.2.6.12.

3 Emphiteota potest exponere ius suum venale sine consensu domini nō tamen potest vendere.

4 Tempus si est datū ad aliquid faciendū vel declarandū: si fuerit illud factum seu declaratū intra tēpus datum: cessat prefixio temporis.
5 Quo ad morā ꝯtrahendā dies interpellat ꝓ homine qñ dies imponitur ad aliquid faciendum.
6 Mora pōt incontinēti purgari in dispōne penalis: si ipo iure post lapsū tpis nō ꝯmittit: alias secus.
7 In contractu emphiteotico non requiritur scriptura fm cōmunem vsum.
8 Emphiteota pōt ius qđ hꝫ in re alteri donare. Fiscus ꝛ ecclesia equiparātur in priuilegijs alteri concessis vel rei legate.
9 Uenditio lꝫ cōprehendat oēm speciem alienationis. vt. ē. in. c. j. de re. eccles. nō alie. tñ quando vēditio ꝓhibetur facta cōmemoratiōe precij, non intelligitur de alia specie alienationis.
10 Emphiteota ꝑuati nō pōt ius qđ hꝫ in re alienare in ecclesia tanꝙ̄ i potētiorē: lꝫ si legauerit ecclesie consequitur tantum precium illius iuris. Jus emphiteoticū no pōt alienari in potētiores.
11 Clausula rato manente pacto: solum operatur respectu seruantis contractum.
12 Statim: celeriter ꝛ similia relinquuntur arbitrio iudicis.
13 Emphiteota vēdēs irreqsito domino: vel cessans a solutione canonis: an possit propria autoritate expelli a dominio. Emphiteota non soluens canonem: vel alienās irreqsito dño ꝑdit oēs melioratiōes quas fecit.
14 Rector ecclesie solus hꝫ tantā potestatē respectu alienationis vel alterius ꝯct⁹: quantā hꝫ prelat⁹ ecclesie collegiate cum capitulo. Dñs rei in emphiteosim date: si recipit precium ab emphiteota q cessauit soluere debito tempore: an censeatur ipsum in re reintegrare.
15 Prelatus solus potest reintegrare in emphiteotam qui cessauit soluere canonē: qꝛ nō in acquirendo solus potest ecclesie preiudicare.
16 Emphiteota tenetur soluere integrum canonē: licet patiatur dānū in re emphiteoticaria: nisi tota res pereat: quo casu cessabit a solutione canonis.
17 Emphiteota nō liberatur a solutiōe canonis propter sterilitatem licet maximam.
18 Emphiteota tenetur soluere pensionem: lꝫ ꝓpter guerram fundus emphiteoticarius nō possit coli: nisi cessaret ois spes recuperandi fundum.

Potuit.[a] † Emphiteota eccl'e meliorationes suas vēdere non pōt nisi seruatis his de quibus hic. ꝛ si ꝯtrafecerit vel canonē per bienniū nō soluerit nec morā postea celeriter purgauerit iuste pōt expelli. Et primo ponit requisita vt ius emphiteoticū possit vēdi. Secundo contra facientes punit: ibi emphiteota. Tertio soluit obstaculū. ibi: non obstāte. ❡ Casus literalis. Ecclesia dedit rē aliquā alicui in ēphiteosim. iste emphiteota meliorauit rem illā. Querit vtrū possit vēdere suas meliorationes. Respondet ꝙ emphiteota debet ꝑmo reqrere ecclesiā si velit emere ius suū. ꝛ dꝫ denūtiare illi quātū pōt habere ab alijs ꝛ si dixerit se nolle emere tunc potest ius suū vēdere: vel si nihil dixerit dꝫ expectare ecclesiā ꝑ duos menses quibus elapsis poterit emphiteota vendere alijs suas melioratiōes que ab huius emptione nō ꝓhibētur. ꝛ si ꝯfecerit vel per biēniū in solutione pensionis cessauerit licite pōt expelli: nisi celeriter post biēniū satisfecerit nō obstāte ꝙ ei non fuit denuntiatū qꝛ temp⁹ in hoc casu ipsum interpellat. Ber. ❡ † No. primo multa reqsita ad hoc vt emphiteota possit vendere ius sibi competens ꝛ meliorationes suas. Nam primo requirit dñs emphiteote si velit emere. Secundo vt denunciet preciū sibi ab alijs oblatū[b]. Tertio ꝙ illud sit verum preciū nō aūt fictū ꝛ simulatū: vt in. l. fi. C. eo. Quarto ꝓ si non dixerit se velle emere: expectet ꝑ spatiū duoꝝ mensiū. Quīto ꝙ vēdat personis nō ꝓhibitis. Sexto ꝙ nō vendat rē ipsam sed dominiū vtile sibi cōpetēs: ꝛ meliorationes quas fecit in illa re. Septimo reqrit vt prius nō ceciderit a iure suo puta differēdo solutionem vltra biēniū.

3 ❡ † Et ex dictis ꝛ ex tex. not. ar. qđ sine consensu dñi pōt emphiteota ius suū exponere venale. nā si princip requirat dominium nō posset exponere venale: non valeret sibi denuntiare precium qđ ab alijs offertur.
4 ❡ † No. ꝙ si datur alicui terminus ad declarandū volūtatē suam si ante elapsum terminum expresse declarat cessat prefixio termini. ad hoc. c. ab eo. de appel lib. vi. ꝛ hoc qꝛ cessat ratio ꝑfixionis termini: ex quo infert ꝙ cessante cā termini cessat ipse terminus. ad hoc. l. fi. ff. ad leg. falci. ❡ Item no. ꝙ ius emphiteoticū ꝓhibetur vēdi quibusdā personis. non tamē iure est expressum que sint ille persone sed attēditur ius municipale vel pactū appositū in ipso cōtractu: vt innuit tex. in. l. fi. prealleg. ꝛ dic vt. j. dicetur cū gloss.
5 ❡ † Item not. ꝙ vbi dies imponit ad aliquid faciēdum nō est opus interpellatione ad morā ꝯtrahendam sꝫ lapsus termini constituit illū in mora: qꝛ dies statuta interpellat ꝓ homine. cōcor. l. magnā. C. de ꝯhen. ꝛ cōmit. stipulatio. ꝛ ad hoc allegatur quotidie iste tex.
6 ❡ † No. vlti. ꝙ mora potest purgari[d] etiā in dispositione penali: sꝫ posset dici ꝙ hec pena nō cōmittitur ipso facto: sed relinquitur voluntati dñi: vtrum velit ex hoc repellere emphiteotam: non autem ex nō solūtione dissoluitur emphitosis ipso facto: vt patet ibi: iuste potuisset expelli. quod sentit hic Inno. vbi aūt quis incideret in penam ipso facto non posset regulariter sibi cōsulere etiā celeriter. ꝓ hoc vide bo text. in. c. licet. de supplenda neg'igentia prelatorū. vbi pꝫ. ꝙ si habens collationē bñficij nō cōfert intra semestre: nō pōt postea cōferre: etiā si incontinēti vellet prouidere: qꝛ ius est alteri qsitū ꝛ de hac materia an quando mora possit purgari. vide qđ no in regula mora de regulis iuris. in. vi. plene per legistas in. lege si insulam. ff. de verb obliga. ❡ In glo. j. in fi. not. primo ex glos. quod decretalis debet tractare materiam competētem rubro: alias nō esset congrue situata. ❡ Secundo nota ex glo. quod in cōtractu emphiteotico debet aliquid dari in principio. dicunt tamen communiter doctor. hoc non esse necessarium. ad hoc quod habetur in autē. de aliena. ꝛ emphiteo. circa princi. ꝛ per Cy. ꝛ alios in. l. j. C. de iure emphiteo.
7 ❡ † Extra glo. assignātur multe alie differentie inter contractum istum ꝛ contractum locationis seu emptionis et venditionis. quas vide in Specu. eo. tit. §. nunc aliqua. post princip. ꝛ ibi tractatur vnde habuit origines ille contractus ꝛ naturam illius. et ponit ibi Specu. vltra centum ꝛ sexaginta questiones de materia huius contractus: ꝛ inter ceteras differentias. dicunt aliqui quod in isto contractu requiritur scriptura per legem primam. C. de iure emphiteo. quod sentit ibi gl. ꝛ expresse hic Jo. an. sed Bar. ibi dicit hoc non esse necessarium: qꝛ consuetudo habet oppositum. hoc etiam sequitur hic do. Anto. ꝛ vide casus in quibus requiritur scriptura in glo. in no. in. c. j. de censi. lib. vi. ꝛ est ꝓprie emphiteosis contractus per quem transfertur dominium in emphiteotā retēto dñio directo apud ipsum dominū: ꝛ aliquid soluitur singulis annis ipsi dño. l. j. ff. si ager vecti. ꝛ est emphiteosis nomē grecum. ꝛ latine idem est qđ melioratio: et sic dicetur quod emphiteota recipit rem meliorandam. hic dicitur in tex. eum vendere posse melioratiōes suas ꝛ ius emphiteoticum sibi competens.
❡ In glo. in ver. alijs vendere in fi. no. gloss. nam Anto. ꝛ quidam tenuerunt contrarium. sed Cy. in d. l. fi. ꝛ Jo. an. hic sequuntur hanc vltimam opi. glo. ꝛ mouetur Jo. and. hac ratione. nam vēditor habet solum ad preciū affectionem vnde satis est sibi ꝙ precium cōsequatur a dño: ꝛ ideo cū nullū interesse possit pretendere. arg in. l. nūmis. ff. de in litē iuran. voluit ius vt potius vendat domino ꝙ̄ extraneo. sed in donatione donator habuit respectum ad personam. nam forte vult donare vni propter merita sua vel vt illum sibi obliget: que ratio cessat in domino qꝛ non habet illam affectionem: sed Barto in. d. l. fi. tenuit contrarium: dicit enim ꝙ licet emphiteota fisci seu reipublice possit do-

---

✠ Sebasti. Sapia.
a ❡ Potuit. Extēde hāc decretalē vt ꝑ Abb. in. c. j. j. d cēsi. ꝛ ad hāc materiā vid qsti. quā pōit. d. Jas. in. l. si idē cū eodē in ꝑn. col. iij. ff. de iurisdic. om. iudi.
b ❡ Oblatū. adde vidēdū ꝙ voluit Old. cōsi. xxxiiij. Zacharias.
c ❡ Exponere venale. imo ꝛ vēdere eo non requisito: dūmodo adhibeatur ꝯctui clā saluo iure dñi vt per Bal. in. c. j. §. donare. in vlti. col. in ti. qualiter olim feu pōt ali. ꝛ in addi. spec. in titu. de loca. ver. nunqd. ꝛ in tit. d pace ꝯstā. §. libellarie. col. xxv. Feli. l. c. que in ecclesiarū. colū. xxx. ē. de cōsti. ꝛ Lud. ro. sing. cccclxxj. inci. emphiteota nō pōt alienare. ꝛ sin. xxij. inci. tu habes ꝙ si vasallus. Anto. Frāc.
❡ Ad hoc qđ dr de emphiteota alienāte irrequisito dño vid Jaco. alua. in. c. j. de phi. feu. alie. per Fed. vbi dicit qđ p̄ talis alienatio si fiat saluo iure dñi: qđ intelligo verū nisi fiat traditio: qꝛ tūc non sufficit apponere illam clausulam saluo iure dñi nisi addat alia clā ꝛ aliter non: nec alio mō. ita bal. in. c. j. in. §. fi. in. j. colū. q fuit prima cau. be. amit. ꝛ vi de bal i. c. j. i. §. h quoqꝫ. in pe. col. in ti. de suc. feu. ꝛ vide Pau. de ca. in cōsil. cxxxvj. ꝛ Flo. i. l. tria onera §. fi. ff. d ser. rusti. predi. vbi dicit ꝙ potest vēdere domino. irrequisito. si accepit eā ꝓ se vel alio cuicunqꝫ velit eam cōcedere. ꝛ de materia vide ꝑ nouil. in. l. eā. C. de iure emphi. Adde tamē qđ lꝫ regulariter nō possit vēdere potest tamē exponere rē venalē vt

---

per do. Abb. post do. Anto. in. c. potuit de loca.
d ❡ Emphiteota pōt purgare moram. Add ꝙ cautela est vt nō possit purgare morā fm do. Bar. cep. in cautela cxxxiij. qđ dñs statim elapso biēnio vel triēnio protestetur ēt absente emphiteota ꝙ non intendit ipsum habere amplius ꝓ colonario quia tūc nō pōt amplius purgare morā nisi celeri satisfactione alias non facta ꝓ test. ꝛ one bñ poterit purgare morā ꝛ ita dicit se intelligere hoc. c.
❡ Adde qñ possit mora purgari per emphiteotā: ꝛ an tacite ꝯct⁹ reqrat scripturā. Lu. ro. cōs. ciij. de primo vide Fulgo. consi. vj. Anto. Francis.
❡ An emphiteota possit purgare moram vltra ea q habētur in cano. hic alleg. vide. d. abb. in. c. potuit. de loca. vbi dicit quod potest purgare intra modicū tēpus puta intra mensem vel. x. dies vel intra modicū tps fm ꝯsuetudinē loci vt per Bal. in auf. q rē. C. de sacrosan. eccle. qđ tñ intellige verū nisi sup solutione faciēda fuisset interpositum iuramentū: qꝛ tale iuramētū impediret more purgationē fm Baldū in. d. auf. qui rem. qđ etiā voluit Feli. in. l. ij. C. d iure emphiteo.
✠ Sebasti. Sapia.
d ❡ Purgari. Uide Jas. i. l. ij. in. v. no. colū. iiij. C. de iure emphiteo.

nare non tamē emphiteota priuatiꝰ: quia fiscus pōt ius suū peterea quacunqȝ persona ꝛ sic loquitur.l.prealleg.in glo.sed priuata persona non posset petere pensionem a donatario cum non contraxeritˈcum eo,sed habet necesse agere,rei vēdicatione. Aduerte quia tenēdo hanc opi. Bart.posset dici quod emphiteota ecclesie posset aliꝗ donare: quia ecclesia comparatur fisco in priuilegijs suis iuxta not.in.c.j.de in integ.restitu.ꝛ in.l.fina.C.de sacrosan.eccle.sed posset actētari generaliter quod opi.huius glos.sit verior saltem quando fit cū consensu dn̄i seu cum donatur saluo iure domini:nā res trāsit cū onere suo.ad hoc.l.vect.ff.de pig.ꝛ.c.ex literis.j.de pig.ꝛ vide de materia per Spec. in d.§.nūc aliqua.℣.cvij.vbi refert opin.quod emphiteota ecclesie non potest alteri donare qꝛ nō potest alienare rem ecclesie sine solennitate.Sed hec opi.reprobatur.hic per Jo.and.quia non alienat hoc casu ius ecclesie.Sed ius competens emphiteote.

9 ¶ † Et adduco ꝓ prima ꝯclusione hāc rationem: vbicūqȝ probetur vēditio facta commemoratione precij non intelligitur de alia specie alienationis vt probatur in.l.fi.C.de pred.curia.lib.x.sȝ in isto tex.ꝛ in.l.final.eo.ti.fit commemoratio p̄cij,ergo debet intelligi de venditione stricte sumpta ꝛ per hoc infertur qꝺ possit alteri legare vel cuȝ alia re ꝑmutare.

10 ¶ † In glos.in ver.prohibētur in fi.no.glo.qꝺ ecclesia censetur ꝓhibita ab emptione rei emphiteoticarie priuati q̄si sit longe potentior q̄ sit priuata persona.vnde deterioraretur conditio dn̄i si fieret alienatio in ecclesiam.ꝛ dicūt quidam ꝙ si res emphiteoticaria priuati donatur vel legatur eccl'ie:sol̄ū debet inde recipere precium ꝛ non tenere cū preiudicio dn̄i ꝛ ꝓ hac ratione dicit Host.ꝙ ecclesia deberet excipere personas seculares a consecutione sue emphiteosis sicut persone seculares excipiūt ecclesiam:tn̄ in hoc non perseuerat.sed concludit ꝙ ille persone censentur ꝓhibite.ex quibus conditio dn̄i posset deteriorari:vt qꝛ sunt lōge potentiores illo cuȝ quo ecclesia ꝯtraxit vel lōge pauperiores:ꝛ sic etiā femina censetur ꝓhibita.ꝛ vide qꝺ habetur.C.loca.l.curiales.ꝛ.l.milites.ꝛ in.x.col̄a.de feu.alie.vbi vide.

11 ¶ † In glo.in ver.biēnio.no.bene hanc glo.qꝛ hec clausula rato manēte pacto frequētatur hodie in multis ꝯtribus ꝛ solum operat̄ respectu seruantis ꝯtū:non em̄ pōt se fundare ex cōtractu qui venit cōtra illū.ar.in regu.ex eo.de reg.iur.lib.vj.ꝛ idē ē ꝙ ista gl.tenēt Cy.ꝛ gl.in.d.l.ij.ꝛ cōiter sequūtur doc.ꝛ sic intelige no.in c.dilecti.de arbit.

12 ¶ † In glo.in ver.celeri.in fine.Inno.dicit ꝙ celeriter dicitur satisfacere si exactꝰ in iudicio vel extra soluit sine prefixione termini ꝛ multo celerius si nullam expectat interpellationem:sed sponte soluit.Hosti.consuluit vt nō expectetur requisitio.ꝛ mihi multum placet opi.huius glo.nā illa verba posita in tex.ibi:sibi cōsulere studuisset denotāt vt sine aliqua requisitione ip̄emet sibi celeriter cōsulat.ꝛ ideo bonus iudex arbitrabitur qn̄ dicitur celeriter sibi ꝓuidisse post bienniū dicitur em̄ modicum tēpꝰ.vt dicitur in gloss.ꝛ vide i.l.si ita quis.§.si iactura.ff.de ver.obli.vbi text.dicit statim ꝛ ibi dicitur ꝙ cōiter iudicis arbitrio relinquitur.ꝛ vide qꝛ ille est opti.tex.in materia.

13 ¶ † In glo.in ver.potuisset.ibi:sine autoritate iudicis.iunge hic finē glos.vbi dicit ꝙ licet dn̄s possit propria autoritate expellere emphiteotam[b] eo casu quo non soluit per biēniū:nō tn̄ hoc pōt si vēdidit eo irrequisito tūc sic etiā dȝ adiri iudex ꝛ ꝓ hoc facit qꝛ ex sola venditione non vr̄ emphiteota incidere in penā: sed secuta traditiōe s̄m quosdaȝ ꝛ ideo cū non posset rem tradere nō posset expelli ꝓpria autoritate dn̄i ꝛ si in aliū trāstulit non debet expellere extraneum autoritate propria.argu.in.l.in singulis.ff.de reg.iur.ꝛ in.l.colonus.ff.de vi et vi ar.ꝛ ita loquitur Accur.sicut ista glo.in.d.l.fina.sed Cy.post Accur.ibi dicit hoc verum esse in emphiteota.sed in colono potest admitti:qꝛ colonus non hȝ ius in re.merito pōt expelli propria autoritate si non soluit debito tepore:vt in.c.prece.sed emphiteota hȝ ius in re:vt in.l.j.ff.si ager vecti.ꝛ hoc hodie non debet ꝓpria autoritate expelli.facit qꝺ in simili no.in.l.creditores.C.de pig.ꝛ hec opi.tutior est:maxime ꝓpter scādala que inde seq possent.Nūquid autē hoc casu emphiteota ꝑdit meliorationes suas.Dicas ꝙ sic.x.q.ij.hoc ius.ver.qui rem.ꝛ in.l.ij.C.eod.

14 ¶ In ea.ibi:ꝛ si vnꝰ sit sacerdos.not.gloss.sing.in eo ꝙ innuit † ꝙ respectu locationis siue alienationis vel alterius ꝯctꝰ tantam potestatem hȝ rector capelle solus quātam hȝ prelatus ecclesie collegiate cū collegio:sed quo ad principalem q̄ōnē huius gl.cōclude latius capiendo no.hic.et in.d.l.fi.qꝺ aut dn̄s primo expulit et postea petit pēsionem preteriti tp̄is.ꝛ pōt:qꝛ tenetur emphiteota soluere pro preterito tp̄e:vt in.d.vrsi.qui rem.Aut prius recepit pēsionē ꝛ postea vult expellere:ꝛ tunc si recepit pēsionē ꝓ tp̄e post morā contractā nō pōt expellere.qꝛ videtur renūtiasse iuri suo per actū contrariū.ar.in.c.solicitudinem de ap.Aut recipit pēsionē ꝓ preterito tp̄e ꝛ si cū ꝓtestatione saluū sit ius suū in expellēdo:et pōt expellere:qꝛ nulla ꝯrietas hic resultat.cū possit vtrūqȝ hoc facere.vt ēt.s̄.dixi.Aut nō fuit protestatus:sed simpl'r recepit pēsionē p̄teriti tēporis ꝛ hic sunt opi.quidā tenuerunt ꝙ non possit expellere quasi voluit dn̄s pati illū morā suā purgare:vt dicit ista glo.ꝛ idem tȝ Cy.in.d.l.ij.Alij.contra qꝛ non est iste actus ꝯrius intētioni sue.ꝛ hāc opi.credo veriorē de subtilitate iuris qꝛ in dubio non presumitur quis velle renuntiare iuri suo.vt in.c.super hoc.de renūtia.ꝛ.l.cū de indebito.ff.de prob.ex quo ergo receptio pēsionis necessario nō infert dn̄m voluisse approbare emphiteotam:non debemus presumere hoc in preiudicium dn̄i.sic in simili dicit gl.si trado tibi pecuniā dicendo tolle:non p̄sumitur simpliciter donatio sȝ potius mutuū vel depositum nisi aliud suaserit qualitas persone vt dicit gl.fin.in.l.cum quid.ff.si cert.pet.ita in ꝓposito non dȝ presumi ꝙ dn̄s voluerit approbare emphiteutā:sȝ potiꝰ capere pecuniā sibi debitam.facit qꝺ in simili habetur in.c.cū.M.de cōsti.ꝛ qꝺ no.glo.insti.si quadru.pau.fe.di.in fi.ꝛ inno.in.c.fi.de col.dete.ꝛ respectu ecclesie non videtur glo.verū dicere qꝛ nō videt̄ in hoc differētiā inter eclesiā ꝛ p̄uatum.

15 ¶ † Unde solus prelatus in hoc pōt preiudicare ecclesie:qꝛ non tractamus hic de alienando sȝ de non acquirendo.nā vt.s̄.dixi emphiteota nō cadit ipso facto a iure suo:sȝ pōt repelli.vnde si p̄latus recipit pēsionem pro futuro tēpore nō dicit̄ alienare:sed ecclesie nō dȝ acquirere:ꝛ in non acquirendo solus p̄latus pōt conditionē ecclesie facere deteriorē.vide bo.gl.xv.q.j.§.vltimo.sentit Inn.in.c.ij.de doua.ꝛ in.c.quoniam.de deci.in ea.glo.ibi clade vel casmate perierit ꝛc.no.gl.vsqȝ ad fin.clades ꝓprie est pestis vel interemptio ꝑ gladiuȝ.sed hic ponit̄ ꝓ quadā inter ēptione:casmate ℣o ponitur ꝑ terremotu seu fractiōe.

16 ¶ Ex ista glo.habes duas cōclusiones notabiles primā qꝺ propter damnum rei emphiteoticarie non liberatur emphiteota a pēsione nec a parte pēsionis nisi tota res perierit.ar.in.l.j.C.e.hec opi.est cōmunior lȝ aliqui tenuerint primā partē glo.Et est ratio qꝛ emphiteota soluit pēsionem in recognitionem dominij directi quod remansit penes dominū:ideo quādiu durat substātia semper subest causa soluēdi pēsionē.Barto.in.d.l.j.dicit hoc intelligere qn̄ emphiteota potuit tātum recolligere qꝺ pōt soluere pensioneȝ sed hoc dictū nullo iure ꝓbat̄:nec puto verum.nā s̄c̄om hoc nō esset differentia inter emphiteotā ꝛ colonū.ꝛ vide in Spec.in.d.§.nunc aliqua.℣.cxvij.

17 ¶ † Sc̄da cōclusio est ꝙ ꝓpter sterilitatē cōtingētem in fructibus quantucunqȝ maximam non fit remissio emphiteote ꝓpter damnuȝ lȝ aliud fit in colono:vt in.c.s̄.ꝓxime.sed emphiteota soluit in recognitionē dominij vt.s̄.dixi.Et rō diuersitatis qꝛ colonus vr̄ cōduxisse sub quadā tacita cōditione fructuū futurorū:ꝛ ideo deficiētibus fructibus fit remissio ꝓ rata:vt latiꝰ dixi.s̄.c.ꝓximo.sȝ emphiteota soluit in recognitionē dn̄ij.vt.s̄.dixi.ꝛ ꝓpter hoc emphiteota solet longe minus soluere q̄ colonus.x.q.ij.hoc ius.vnde ad

vtrūqȝ

---

a ¶ Priuati.adde videndum eundē ꝯsi.lxxiiij.j.li.ꝛ an possit vēdere cōsi.iij q.vj.Ful.ꝯs.xj.

¶ Emphiteota nō soluēdo ꝑ hoc nō cadit ip̄o iure sed pōt expelli.et ideo tertiꝰ nō posset opponere tu nō soluisti:ergo cecidisti cū ip̄o iure nō cadit.text.est h̄ vbi emphiteota pōt purgare morā:ꝙ non posset si ip̄o iure caderet ꝑ istū text.ꝛ.s̄.e.c.ꝓxi.ꝛ vlti.co.ꝛ tex.in ver.volentibus in §.scire.ꝛ in auf.de nō alie.ꝛ in.ij.i ℣.volēti.ꝛ in ℣.si voluerit.ꝛ ibi Bart.ꝛ bal.ꝛ oēs notāt.C.de iure emphi.ꝺ q̊ videas ibi plene ꝛ copiose ꝑ.do.Iaso.de mai.vbi multa alia allegat ad hoc in.v.not.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Expellere emphiteotaȝ.Uide Are.in.l.claȝ possidere.§.q ad nundinas.colū.x.ff.ꝺ acqr.pos.ꝛ in ꝯsi.xxj.inci.diligēter ꝛ mature.circa fi.Alex.in ꝯsi.cxxxj.in cā ꝛ lite vertente.col.vlt.i.iiij.vo.

¶ Et ibi vide per Bal.ꝛ oēs ꝛ p̄ser tim per.d.Ias.de main.in.vij.nota.qd autē in colono ꝛ in quilino priuati:nūqd si cessant soluere ꝛ ꝑ hoc expellant̄ ꝑdant meliorementa dic ꝙ nō.tex.habes val de no.i.l.colonus ff.e.in p̄n.ꝛ ibi gl.Bart.ꝛ alij.ꝛ in.l.dominus.§.j.ꝛ ibi Bar.no.ff.eo.ꝛ ratio diuersitatis inter emphiteotā ecclesie vel p̄uati ex vna p̄te ꝛ colonuȝ seu iq̄linū ex alia.Bart.in.d.l.colonus.in fine p̄nc.assignat rōnem vnā breuibꝰ verbis qꝺ emphiteota modicā pensionē soluit quā rōnem declarat s̄ȝ pau.de ca.ibi ex qua inferebat.d.Ias.ꝺ mai.p̄ceptor meꝰ dn̄i legeret.l.qreȝ.C.de sac.san.ecc.qꝺ idē esset in cōductore ad lōgū tēpus vel i perpetuū ꝙ si expellat̄ nō ꝑdat meliorāmēta:qꝛ illa rō Bart.ꝛ Pau.q̄ est i emphiteota ꝑdēdi melioramēta cessat in istis.

Anto.Francis.

¶ Circa h̄ an emphiteota non soluēs canonē intra tp̄s debitū nec aliter purgās morā ꝛ ꝓpter h̄ cadat a iure suo vt ili,possit nichilominꝰ petere meliorāmēta q̄ facta sunt in fundo emphiteotico vide Bar.in.l.emptor.ff.de rei vendi.ꝛ in.l.j.de supfi.et habetur per glo.ꝛ doc.in dicta auf.qui rem.de sacrosan.eccl.ꝛ per Bar.in.l.colonꝰ.in p̄nc.ff.loca.vbi dt ꝙ repetit vtiles expēsas factas quando emphiteosis finit̄ ob canonē nō solutū.ꝛ hoc sine dubio ꝑ archi.i colono.in emphiteota aūt ē maius dubium.ꝛ dicitur quod emphiteota non repetit melioramenta siue sit ēphiteota ecclesie siue priuati,maxime quādo in instrumēto est apposita clausula ad melioranduȝ:alias secus vt per Bal.in.l.j.C.de iure emph.ꝛ in.l.ij.C.de rei ven.ꝛ per paul.de cast.in consil.cxxxvij.

vtranqꝫ conclusionem solent dari: versus. Si res perit tota: liberabit
18 emphiteota. Sed si ꝑ parte nulla liberabitur arte. ¶ † Et faciunt hec
a ad questionem[a] nota, ꝛ quotidianã fundus datus in emphiteosim nõ potest coli propter guerram: nũquid teneat̃ emphiteota soluere hoc tẽpore pensionem: cõis opinio legistarum in. d. l. j. est quod non: qꝛ ius equiparat fundum inundatum esse vel captum ab hostibus: vt in. l. cũ vnus. ff. de bo. autori. iudi. possiden. sed fundus inundat⁹ est deperditus. l. iij. ff. de acqui. pos. ergo ꝛ captus ab hostibus. Contrarium i. q. facti ɔsuluit do. meus Cardina. padue. ꝛ idem postea collegium totũ paduanum principaliter motũ per. l. primam in fi. C. eo. requiritur enim vt substantia ipsius rei penitus ledatur quod non cõtingit quando nõ potest coli propter timorẽ hostium. nam reperiret eo tempore emptorem. ꝛ sic in recognitionem dominij debet soluere canonẽ maxime cum guerra sit tẽporalis. ꝛ hãc opi. puto veriorẽ nisi fundus esset ex toto captus ab hostib⁹ nec esset spes de recuperatione ꝛ hoc casu arbitror posse procedere opi. contrariam. ꝛ hoc not. bene.

¶ De rerum permutatione. Rubrica.

¶ Supra visum est de emptione ꝛ venditione. Item de quodã ɔtractu emptiõi vicino vt de locato: merito subijcit alium ɔctum emptioni ꝓximũ vt est permutatio. ꝛ hoc nomẽ ꝑmutationis est multũ gñale. nã conuenit omnibus rebus q̃ inter hominum manus versantur: ꝛ ꝓpter hoc nõ hꝫ nomen speciale: sed remãsit in suo genere: qꝛ plura sunt negotia seu res ꝙ̃ vocabula. l. natura. ff. de prescrip. ver.

1 ☞ Permutatio inter rem principis ꝛ ecclesie licita est: dummodo ecclesia recipiat rem meliorem vel equalem. 2. etiam prelato contradicente qui ad hoc potest cogi. 4.
2 Princeps quis proprie dicatur: vide remissiue.
3 Imperator nil hꝫ facere in bonis etiã temporalibus ipsius ecclesie.
5 Permutatio intra rem ecclesie ꝛ rem alterius ecclesie valet etiam data equalitate rei, ꝛ ratio potest esse qꝛ priuilegiatus non vtitur ꝛc.

b 1 **SI princeps.** [b] ¶ † Princeps potest rem ecclesie immobilem permutatione acquirere data re meliori vel equali. ꝛ in hoc quod dicit equali est casus notabi. Primo qõ. Scda solutio. ibi liceat. ¶ Casus lr̃alis. Quesitũ fuit in ɔcilio vtrũ eccl'ia posset rẽ immobilẽ ꝑmutare cũ principe. statuit cõciliũ ꝙ princeps voluerit ꝑmutare rẽ imobilẽ cũ sanctis locis ꝛ ab eis rẽ aliam immobilẽ accipere: ꝛ de cõi voluntate permutationem facere hoc licitũ sit dũmodo cã rationabilis hoc exposcat. ꝛ res quã princeps prestiterit maior fuerit vel saltẽ equalis. ꝛ sup hac ꝑmutatione princi-
2 pis pragmatica sanctio promulgetur Ber. † ¶ No. j. vnũ casum nota. ſm cõem intellectũ in quo fit permutatio cũ ecclesia cessante necessitate vel vtilitate ipsius. satis enim est quod ecclesia nõ deterioraẗ, ꝛ hoc est inductũ in fauorem principis ꝛ intelligũt doc. de principe imperatore qui ecclesiam muniuit multis priuilegijs, ideo non fuit magnum hanc compensationẽ ei tribuere: vide glo. in cle. vnica. de baptis. que tractat
3 quis ꝓprie dicat̃ princeps. ¶ † No. ij. ꝙ imperator non põt disponere de rebus ecclesie etiã temporalibus. vnde permutationem contrahere
4 nõ potest sine voluntate ecclesie. ¶ † In gl. in ver. rationabilis. ibi: vtilitas ecclesiarum. vult glo. quod sine vtilitate ecclesie nõ debet fieri hec permutatio sed docto. communiter contra: imo videtur gl. contra tex. qui nõ requirit vtilitatẽ ecclesie: sed fundat̃ super fauore principis: ꝛ solum requirit equalitatẽ rei: cum qua fit ꝑmutatio rei. Et ad tex. qui nõ requirit rationabilitatẽ cause: respondet̃ ꝙ potest intelligi de causa ex qua mouetur princeps ad permutandũ: puta ꝙ ecclesia habet prediũ prope palatium principis ꝙ est sibi necessariũ ad palatiũ ampliandũ vel quid simile. ꝛ plus dicunt hic doc. ꝙ si prelatus non vult consentire huic permutationi potest cõpelli ꝑ superiorẽ. argu. c. nullus. de iure
5 pa. ¶ † Aduerte qꝛ simile priuilegium habet quilibet rector cuiuslibet ecclesie: ꝙ potest permutare cum ecclesia data equalitate ipsius rei vt est casus not. xij. q. ij. in. c. si quis qualibet. cum. §. precedenti. regulariter autem procedit dictum gl. ¶ In glos. fin. in fi. vel pragmatica sanctio ponitur hic pro quadam annotatione seu significatione quã facit princeps super permutatione. ꝛ requiritur hoc nõ ad substantiam permutationis: sed potius ad excusationem ecclesie si diceretur sibi quod distraxerit rem ecclesiasticam.

1 ☞ Permutatio facta de re ecclesiastica non seruata solennitate potest reuocari.
2 Permutatio inconsulte facta dicitur illa q̃ nõ fuit facta in casu licito.

1 **VT cõmutationes.** ¶ † Breue est ꝛ põt sic summari q̊ ad mẽtem. Permutatio rerum ecclesiasticarum facta in casu non concesso: seu non seruata solennitate iuris est reuocanda per
2 successorem. ¶ † Nota ibi: inconsulte facta quod permutatio facta consulte non potest reuocari per successorem. idem in quolibet alio contractu inito super rebus ecclesie. c. ij. s̃. de preca. Et dicit̃ permutatio facta
c inconsulte q̃ non fuit facta in casu licito: ꝛ qui sunt casus[c] liciti, no. xij. q. ij. in summa. ꝛ habuistis duos casus. s̃. c. proxi. idem si nõ seruatur solennitas iuris, xij. q. ij. sine exceptione, ꝛ in. c. j. de rebus ecclesie non alie. lib. vj.

MAncipia. Breue est ꝛ tolle ꝑ n. c. pro summario qd autem sequitur hic ꝛ in. c. seq. est eius expositio. ꝛ dic sic. Mancipia ecclesie non debẽt permutari nisi ad libertatem vel nisi sint fugitiua. h. d. cum seq. ¶ Casus literalis. Quesitum fuit in concilio isto vtrum mancipia ecclesiarum possint permutari cum mancipijs laicorum: statuit concilium quod mancipia ecclesiastica permutari non debeant nisi ad libertatem: ita videlicet quod mancipia que dant̃ pro mancipio ecclesie permaneant in seruitute ecclesie: ꝛ mancipium ecclesie in libertate perpetua maneat: quia quod semel deo dedicatuꝫ fuit ad humanos vsus redire non debet. Bernard. ¶ Nota primo quod licitum est ecclesie possidere seruos. nam text. ille intelligitur de mancipijs christianis non autem saracenis ſm Vincen. ꝛ forte motus Vincẽ. ea. ratione de qua in fine litere. tex. tamen iste loquitur indistincte ad idem. xij. qõ. ij. cum redemptor. ꝛ. c. ecclesiasticus. ¶ Nota secundo quod seruus ecclesie dicitur homo ecclesiasticus: ꝛ vide. xij. q. ij. ecclesiarum seruos. ¶ Itẽ nota quod deputatus seruitio ecclesie non dicitur deputatus ad humanos vsus sed diuinos. ¶ Vltimo nota vnũ casum in quo permittitur alienatio seruorum ecclesie. quando scilicet alienãtur vt consequantur libertatem. de quo dic vt in. c. episcopum qui mancipium. xij. q. ij. ꝛ dixi in capitulo. iij. de rebus eccle. non alieñ. ¶ In gloss. fin. in fi, ꝛ dic i principe scilicet in papa. nam de eo loquitur capitulũ ecclesiasticis, allegat in gloss. ꝛ vltima solu. communiter tenetur. ex qua habens prelatum citra papam non posse donare seruum ecclesie etiaꝫ ex causa renuntiationis alicuius seruitij: lꝫ secus sit in alijs nobilibus, c. ceterum. de dona. Inno. dicit hoc. c. loqui de honestate ꝛ non de necessitate. quod non videtur ꝓcedere. ꝑ. c. seq. vbi dicitur hoc esse iniustũ ꝛ impium. ergo non solũ est hoc honestum sed necessarium.

1 ☞ Donatio facta ecclesie: presumitur in dubio facta pro remedio anime. naꝫ omnis donatio facta ecclesie dicitur causa pia.
2 Argumentum ab absurdo validum est in iure.
3 Venditor alicuius animalis lꝫ expresserit se nolle teneri de aliquo vitio quorũ multa expressit: postea si apparebit aliquod vitiũ qd in specie nõ fuit expressuꝫ: ipse tenetur redhibitoria vel etiam si expresserit in specie: ꝛ postea in genere dixit multa alia que non habebat. 4.
5 Venditio facta de equo: rescinditur si intra triduuꝫ equus moriatur ꝛ reperiatur cor habere maciduꝫ ꝛ idem de alijs animalibus.
6 Morbus superueniens alicui animali empto an presumatur antiquus vel nouus.
Actio redhibitoria ꝛ quanto minoris: an ꝛ q̇bus casibus competant ꝛ ad quid. vide. s̃. in glo. s̃.

c **INiustum.** Breue est ꝛ summatuꝫ fuit. s̃. ca. proxi. ¶ Casus literalis. Idem dicit̃ in. c. isto ꝙ in primo scꝫ ꝙ mancipia q̃ fideles deo ꝛ sanctis ecclesijs pro remedio animarum suarum cõtulerũt occasione alicuius cõmutationis in seruitutẽ seculariũ iterũ nõ redigãtur qꝛ vt canõ dicit serui fugitiui solũmodo distrahi possunt ꝛ ideo rectores ecclesiarũ summopere caueant ne eleemosyna vnius peccatũ alterius fiat nec ad humanos vsus seruus ecclesie redire dƀet.
1 Ber. ¶ † No. j. ꝙ collatũ ecclesie dr̃ cõsecratũ deo ꝛ sanctis eius. ¶ Et no. ꝙ in dubio donatũ ecclesie presumitur donatũ ꝓ remedio anime: ꝛ oĩs donatio facta eccl'ie dicit̃ cã pia ꝑsumptiue. ad hoc c. requisisti. de testa. ¶ No. ibi: tantũmõ ꝑmitti cõtra opi. Inno. de qua in. c. prece. nam ecclesia non permittit seruos ecclesiarum distrahi nisi sint fu-
2 gitiui. ¶ † No. ibi distrahi ꝙ nõ solũ ꝑmutari: sed etiam vendi non debent nisi eripiantur in libertatem: vt in. c. prece. ¶ Nota qd eleemosyna vnius quandoqꝫ occasionaliter est peccatum alterius: ꝛ

M3

† Sebasti. Sapia.
a ¶ Ad questionẽ. Hanc qõ. ponit Raph. Comẽ. in l. interdũ. §. qd ex naufragio. ff. de acq. poss. Per. de anc. in ɔs. lxxxvij. inci. ꝑmissa facti serie. Ias. i. l. i. col. xxi. vĩs. extra gl. q̃rũt doc. C. de iure emphi.
b ¶ Si princeps. Dicit hic. d. bart. de bel. ꝙ pluries allegauit istũ tex. ꝓ singulari ſm intellectuꝫ Io. an. hic sed qd postea reperit ꝙ ad ideꝫ est tex. i aut. sed ꝛ ꝑmutare. C. de sac. san. eccle. canonizata. x. q. ij. b[illegible] porrectũ in vĩ. sed ꝛ ꝑmutare, quem vĩ. alleg. etiã glossella. ij. hic.
c ¶ Casus, quib⁹ res ecclesie licite alienari possunt.

a ¶ Minoris. Adde ꝙ est etiā actio quāto minoris ci 2 uilis q̄ cōpetit nō qñ qs emit equū vl' aīal morbosū sed qñ emit librū vl' vestē habēs vitiū latens. text. est in. l. quoties. ff. de edi. edic. ⁊ p Ange. de are. in. §. pretorū. insti. de iure natur. ⁊ adde hic pulcherrime que scribit. d. Abb. in disputatione sua incip. stante statuto in fi.

b ¶ Intra annū. Adde ꝙ hoc ꝓcedit etiā ꝯ eccl'iā: q₂ in istis actionibus ⁊ silibus pretorijs vt actio de dolo ꝓscribit contra ecclesiam sicut ꝯ priuatū. ita di- a cit idē Panor. in c. cū cā. in. iij. co. s̄. de emp. ⁊ vē. ⁊ ibi b notaui. ⁊ dicit esse no. pro intellectu toti⁹ tituli de presēti. sed magis ꝓ extēsiōe. c. d quar 3 ta. de ꝓscript. ⁊ sic autē. quas actio- c nes. C. de sac. san. eccle. poterat etiā notari ad hoc vē ad declarationē ⁊ extēsione. d. l. ij. C. de edil. ac. cum simil.

c ¶ Equum. adde ꝯ eundē Panor. in. c. cū cōtingat. in antep. col. s̄. de iureiur. ⁊. d. Christof. por. instit. de suspe. tu. in vl. co. vbi allegāt etiam gl. in. l. ea que cō- 4 mēdādi. ff. de contrah. emp. vbi dixit ꝙ venditor eq q dixit equū non ascēdere arborem q₂ nō ascendebat pōtē vel portū nihilomin⁹ tenet. ⁊ Ang. de are. in. §. pretorū. instit. de iu. nat. gē. ⁊ ciui.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Equū. De hac q. vide Abb. in. c. cū cōtingat. char. pe. ꝟ. non⁹ casus. s̄. de iureiu. Ang. in. l. si qs cum ali- 5 ter. ff. de ver. obli. And. sicu. in. c. cū dilecti. s̄. de emp. ⁊ vē. ⁊ in cōsi. lvj. inci. sapiēter scribit. in. iij. colū. in d ij. volu.

hoc verificatur quotidie in diripientibus bona ecclesiastica, nā largitores illarū rerū fecerunt illam eleemosynā sed subtrahentes cōmittunt peccatū. ¶ † No. ibi: ⁊ est absurdum. ꝙ valeat arg. ab absurdo ꝫ autoritas non allegetur. c. ex ore. de priuile. ¶ Ultimo no. in fin. qđ honorabilius est esse sub eccl'ia ⁊ ei seruire ꝙ̄ subesse tpali dn̄o: q₂ in primo casu seruitur deo cui seruire regnare est. facit. liiij. di. multos. ¶ In gl. j. ibi: dum est in fuga ⁊c. ⁊ est ratio quā ponit glo. in. c. fugitiui. xij. q. ij. nā fuga est quedam species libertatis. l. ꝙ si nolit. ff. de edi. edic. ⁊ in. l. quid sit fugitiuus. eo. ti. ideo sub conditione pōt vendi si fuerit reuersus. Dicit tñ Hosti. ꝙ forte speciale est in seruo ecclesie vt non obstante ꝙ sit in fuga pōt vēdi. argu. hic in. d. c. fugitiui. Prima tñ opi. plus placet: ne p verba generalia recedam⁹ a terminis iuris. Et no. gl. in eo qđ dicit ꝙ si venditur seruus fugitiuus debet patefieri vitium emptori: ne postea fiat redhibitio. Et pro intellectu termini minorū ⁊ glos. scias ꝙ si vēdit animal seu alia res patiēs defectū latēte cōpetūt emptori due actiones. Una que appellatur redhibitoria. de qua in glos. ⁊ ista cōpetit qñ emptor nō fuisset empturus si sciuisset illud vitium vel defectū. ⁊ p hāc actionem ex toto recedit a ꝯtu vnde fit redhibitio quasi reditio: q₂ res ⁊ pretiū redeūt in priorem statū. l. redhibere. ff. de edil. edic. ad idē. l. si heres. ff. de excep. rei iudi. Alia actio appellatur quāto minoris [a]. ⁊ ista cōpetit emptori empturo ꝫ sciuisset vitium. sed datur vt fiat restitutio partis pcij quāto min⁹ fuisset empturus si vitiū sciuisset ⁊ ista actio cōpetit intra annum [b] vtilē. Alia actio competit intra semestre. l. ij. C. de edi. ac. ⁊ dicuntur iste actiōes edilitie: q₂ fuerūt edite ab edilib⁹. i. ab illis officialibus romanis qui erāt sup rebus edilib⁹. ⁊ statuerunt ne res morbose venderentur ⁊ finaliter ediderunt illas duas actiones. ¶ † Sed q̄ro de. q. no. ⁊ quotidiana. que dicit. pone ꝙ vēditor emptori vēdebat equum [c] cum suis super ossis ⁊ manganis ⁊ suis vitijs nec volebat de aliquo teneri. facta venditione intra modicū tp̄s reperitur ꝙ equus dolebat in spatula: quē dolorē nō ostēdebat tp̄e venditionis: q₂ erat calefactus an teneatur ⁊ videtur ꝙ nō: ex quo pactū fuit appositū vt non teneretur de aliquo vitio. arg. c. j. de cōmo. Cōtrariū sentit Spec. ⁊ clarius Io. an. sentit ibi in addi. in tit. de emp. ⁊ vend. §. nunc videndum. ver. quid si venditor. per tex. nota. in. l. tenetur. in fi. ⁊. l. quero. de acti. emp. Et est alia ratio. q₂ venditor vr̄ fuisse in dolo non exprimendo illud vitiū in speciali. nam in generali sermone non presumitur quis velle renuntiare ei iuri cui in specie renuntiasset. argumē. in. l. sed ⁊ si quis. §. quesitum. ff. si quis. cau. ⁊ in regula in generali. de reg. iur. li. vj. ⁊ no. in. c. vnico. de commo. ¶ † Similis questio ponitur p Io. an. in eo. §. vers. quid si venditor. vbi dicit ꝙ etiam si venditor expressit vitium latens tamen expressit alia vitia q̄ equus non patiebatur. vel subiūgit clausulā generalē. puta equus dolebat in spatula quando nō erat calefactus. nūc vero dixit vēdo tibi equū ꝓ calcitroso ⁊ dolente in spatula ⁊ patiente omne vitiū. nihilominus coludunt ꝙ predicte actiones competāt contra venditorē: q₂ presumptio est ꝙ maliciose hoc diceret immiscendo cum alijs erroribus quos equ⁹ nō patiebatur tūc tēporis. vnde emptor verosimiliter potuit considerare ꝙ nō dolebat in spatula quēadmodum ⁊ alia vitia expressa no patiebatur. ad hoc iura ⁊ rationes. s̄. alleg. debet ergo venditor patefacere vitiū specialitatis: ita qđ non transeat sub inuolucro verborum. quod not. q₂ practicatur quotidie in venditoribus equorum. Et vide aliā q̄ōnē Io. an. eo. ti. §. sciendū. versi. sed no. vbi dicit post alios † ꝙ si equus venditus moritur intra triduum ⁊ reperitur habere cor marcidum ꝙ presumendū est illū morbum habuisse tempore venditionis. ⁊ hoc presumitur propter breuitatē temporis. argu. in. l. si venditori. ff. de priuileg. credi. vide gl. in simili in. c. si qua femina. l. di. ⁊ in. c. ij. de cle. percus. ⁊. l. j. C. de emen. ser. quidam [d] tamen contra: q₂ interitu speciei debet liberari venditor sed nō ꝓcedit q₂ emptor debebat restituere equum dato vitio: ideo si perit in manibus suis liberatur interitu speciei. argu. in. l. quo te. ff. si cer. pet. ⁊ pōt petere precium quemadmodum potuisset defecto morbo ante mortē. ¶ † No. ex hoc ꝙ actio redhibitoria competebat etiam post interitū rei in manibus emptoris ex quo moritur ex primo morbo latenti vere vel presumptiue. ⁊ idem no. Cy. in. l. j. de edilit. ac. qñ morbus nascitur post emptionem in breui tp̄e: vt propter breuitatem tēporis presumatur morbus antiquus. vñ secus esset vbi morb⁹ esset nouus. l. iij. C. eo. Et generaliter cū queritur qualiter sit agendum cum res vendita reperitur morbosa seu vitiosa. distingue post Cyn. in dicta l. j. Aut enim morbus erat notus tā emptori quā venditori: ⁊ non cōpetit aliquod remediū: q₂ scienti non fit iniuria neq₃ dolus. l. prima. §. si intelligatur. ff. de edil. edi. ⁊ in. l. pacisci. ff. de pac. ⁊ in regula scienti. li. vj. Aut vterq₃ ignorauit ⁊ cōpetit actio q̄to minoris precij: non autē ad totū dānū: vt in d. l. tenetur. Vel etiam redhibitoria si nullo modo emisset patefacto vicio. d. l. si is. Aut sciebat alter tantū: ⁊ si emptor est sibi imputandū ratione predicta: ⁊ si vēditor tenetur ad omne interesse qđ inde passus est emptor non solum ad precium: vt in l. iulianus. in prin. ff. de act. empt. nisi interuenisset pactum quod non teneretur. d. l. pacisci. qđ intellige fm predictas limitatiōes. ¶ Ultimo scias quod vitium dicitur patens qñ quilibet aspiciens potuit perpendere. sed dubium est quid si emptor fuit minus diligens ⁊ non bene ꝓspexit. dicit not. Cy. ꝙ nihilominus tenetur venditor: quia licet emptor sit in quadam culpa seu negligentia: tūc venditor fuit in dolo: quia non dixit patefecit vitiū parū diligenti: ⁊ dolus preponderat culpe. l. item si obsteterit. ff. ad. l. aquil. quod not.

1 ☞ Permutatio beneficiorum ⁊ dignitatum non est licita neq₃ prebendarum etiam simplicium. 2. ⁊ soli episcopo vel habenti iura episcopalia datur facultas permutandi personas de beneficio ad beneficiū. 4. ⁊ hoc propter vtilitatē bn̄ficiorū. 5. 6. 10.

3 Simonia cōmittitur nō solū in spiritualibus: ꝫ etiā annexis spiritualitati.

6 Permutatio beneficiorum quo casu solet fieri ex iusta ⁊ necessaria causa etiam inuito beneficiato. 7. 10.

8 Ep̄s pōt priuari episcopatu ꝓpter aliquod scandalum imminens: licet non proueniat ex defectu suo debet tñ ipse de bono cambio suppleri.

9 Permutatio beneficiorum licet possit ad aliū q̄ ad ep̄m spectare tamen non potest fieri sine cōsensu ep̄i: ille vero ad quem spectat habet eligere: episcopus vero consentire.

Permutatio vera beneficiorum cōtinet in se quandam renuntiationem.

1 **Quesitum.** ¶ † Prebende pacto precedente permutari non possunt: ep̄s tñ potest de loco ad locum permutare personas. primo q̄o. Secundo solutio. ibi: generaliter. ⁊ ibi duo dicta. scđm ibi: si autem. ¶ Casus literalis. In cōcilio turoñ. statutū fuit ꝙ cōmutatio dignitatū fieri non deberet. Quesitū fuit a papa vtrum cōmutatio prebendarū fieri possit cū hoc in concilio turoñ. nō fuerit ꝓhibitū: vnde videbatur ꝑmissum. Respondet papa generaliter: verū est qđ cōmutatio prebendarū fieri non pōt precipue aliqua pactione ꝑmissa q̄ in spiritualib⁹ vel spiritualibus annexis simoniacā ꝯtinet prauitatē. Si vero ep̄s causam viderit necessariā poterit de loco ad locū trāsferre ꝑsonas vt q vni loco minus sunt vtiles:
2 alibi se valeant vtilius exercere. Bern. ¶ † No. j. e regulā ꝙ bn̄ficia ecclesiastica q̄ possidentur in titulum no possunt permutari ex sola autoritate ipsorum possidentium etiā si sint prebende simplices.
3 ¶ † No. ij. ꝙ simonia cōmittitur nedū in pure spiritualibus sed in annexis. facit. c. ꝓterea. de transac.
4 ¶ † Tertio no. vnum casum reseruatū soli ep̄o. s. e interponendi autoritatem permutationi beneficiorum

d ¶ Quidam. Ut Ang. in. l. si qs cū aliter. ff. de ꝟ. ob. ⁊ si qs diceret ange. ⁊ isti quidē insipide locuti fuerūt: q₂ ipse vēditor nō erat debitor ipsi⁹ emptoris speciei ꝫ tenebatur ad quātitatē q̄ est ad precū ipsius equi vēditi mortui: ergo fundamētū ang. nihil ꝓbat. Sed noluerūt h̄ dicere sed voluerūt dicere, ꝙ si venditor eq non erat debitor nisi ipsius speciei certe hoc est eq q mortu⁹ est sine mora ⁊ culpa ipsius vēditoris. ergo ipse vēditor debuit liberari cū periculū rei vendite statim perfecta vēditione trāseat in ipsum emptorē. §. cū āt emptio. insti. de em. ⁊ ven. Sed Io. and. bene locut⁹ fuit: vt dicit hic iste.

e ¶ Soli ep̄o. adde Cald. ꝯsi. vij. hoc tit. do. de ro. deci. cccxj. in nouis. hoc ti. ⁊ ibi vide an capitulū sede vacāte possit resignationem accipere.

ciorum.nulli enim inferiori citra epm hoc compe tit ꝙ voluit hic Inno.⁊ communiter sequentes:⁊ idem gl.in cle.vnica.eo.ti.⁊ probatur hoc in tex. in eo ꝙ generaliter prohibetur beneficiorum per mutatio ⁊ soli epo datur facultas permutandi p sonas de beneficio ad beneficiuз.idē tñ intelligas de inferiori prelato habēte ius epale in beneficijs permutandis.nam talis exercet omnia iura epi scopalia que sunt iurisditionis:vt no.glo.in.c.j.de reb.eccle.nō alie.Inno.in.c.ij.de transac.dixi in.c. significasti.de foro cōpet.¶ † Ultimo no.ibi: mi nus sunt vtiles.quod permutatio fit aliquādo ex maiori vtilitate:vñ lз quilibet beneficiatus sit vti lis beneficio suo:tamē si est vtilior in alio potest ex hoc fieri permutatio.⁊ clarius probatur in fin.dū dicit vtilius exercere ⁊c.nam ponderandū est ver bum vtilius.nā cum sit cōparatiuum presupponit suum positiuum.s.ꝙ vtiliter prius se exercebat: lз vtilius speret se exercitaturū forte ad hoc.l.vbi au tem.ff.de ver.obliga.¶ † Et ad hec adducunt ad questionē:nunqd permutatio beneficiorū sit per missa ex expediētia personarū dūtaxat an vero ex sola necessitate ecclesie.tex.iste potest adduci pro ⁊ contra in eo ꝙ permittit ex causa necessaria.Secū do in fi.in eo quod ponderat maiorē vtilitatem:lз cōiter ɔcludit ꝙ cā necessaria vł vtilitas ipsius ec clesie est causa sufficiens:vt hic et no.in.c.nisi cum pridē.de renū.in.vij.q.j.scias.⁊.c.eps.de loca.expe dientia aūt personarū etiam sufficit:sed cōiter cō sideratur in minoribus beneficijs:sed in maiorib᷒ etiam ob hanc causam sepe fiat:vt in cap.ad sup plicationem.de renun.⁊.lxxiij.disti. quorundam pone exemplū.rector vnius beneficij non pōt mul tū proficere ibi:qꝛ aer illius loci nō est sibi sanus: vel nō tute viuit propter inimicitias priuatas:cer te licite permutat cum alio qui vtiliter in hoc bñfi cio residere potest:vt in iuribus preallег.¶ † Sed queritur nunqd eps[a] potest permutare etiam be neficiato inuito.Jo.and.ponit hic vnum solū ver bum in quo sentit ꝙ non:naз super verbo psonas supplet volentes:tñ nihil allegat.Sed contra euз facit iste tex.inquantum dat epo facultatem trās ferendi personas de loco ad locū:⁊ nullam mētio nem facit de consensu partium.¶ † Ad idem no bile dictū Inno.in.c.nisi.de renunti.vbi dicit ꝙ si scandalum imminet ecclesie ppter persecutionem prelati potest talis prelatus licite priuari per supe riorem[b] lз ipse nō sit in culpa huius persecutionis ⁊ scandali:sed ppter bonum publicum toleranda est talis priuatio[c] dato tñ illi bono cambio:⁊ trāsit hic Jo.andr.cum illo dicto.⁊ vide latius de hoc p Feli.in tracta.pmutationis.qō.xxv.⁊ ibi conclu dit hoc posse fieri ex causa necessaria: quod satis placet:si aliter non potest ecclesie cōsuli saltē p da tionē coadiutoris.⁊ facit qđ no.doc.in.c.fi.de po stu.prela.si tñ posset prouideri per dationē coadiu toris:non puto ꝙ inuitus possit transferri:sicut di cimus de infirmo q nō priuat:lз sit ipotēs ad ad ministrandū:sed dat sibi coadiutor.š.de cle.egro. per totum.¶ † Sз dubiū est qđ si collatio benefi ciorū pmutandorū spectat ad aliū ꝙ̄ ad epm.Sol. dicit Jo.ꝙ tūc eps pmutabit cū cōsensu illorū.vñ autoritas permutationi adhibēda ptinet ad epз: lз habentes eligere vel cōferre debent consentire[d]. nam cum in pmutatione interueniat renūtiatio: iuxta ea que habent ⁊ no.in.c.vnico.š.eo.ti.lib.vj. ⁊ in.c.si ppter.de rescri.e.lib.ergo oportet necessa rio ꝙ consentiant illi qui habent eligere vł ɔferre. vide gl.in.d.cle.vnica.Quid aūt si nolunt consen tire ⁊ permutatio est necessaria ecclesie.vide Fede. in.d.tract.q.xxiiij.vbi ɔcludit ꝙ poterūt inutiles priuari:⁊ p nouam electionem seu collationem p uidebitur de dignis velint nolint eligentes vel ha bentes conferre beneficia.Et hec.cc. huius rubri ce ponūt pauca.⁊ ita oportet ea dotare questioni bus que cōiter veniunt in hac materia.¶ † Sed quero:nunquid ipsi beneficiati possint tractare in ter se de pmutatione fiēda.Hosti.cū quo trāsit hic Joā.an.videt sentire ꝙ non.dicit enī ꝙ pmutatio debet compleri seu pcedere ex autoritate episcopi: sed dat remedium habenti causam permutandi vt conferat se ad epm ⁊ narret causam pmutatio nis supplicando vt dignetur sibi prouidere in ali quo loco.posset etiā fm eū dicere ꝙ meū beneficiū competeret bene tali persone.⁊ suū mihi:non antē debet de hoc tractare cum alio beneficiato.Et ad uerte qꝛ hec opin.est multū periculosa.nam pauci sunt qui in prius adinuicē non habeāt tractatū.et p opi.Host.vide gl.ord.in.c.cū vniuersorū.š.eo.li cet contrariū sentit ibi Jo.an.post Gof.⁊ clarius in.c.vnico.š.eo.ti.lib.vj.⁊ gl.in.d.cle.vnica.eo.tit. ⁊ facit ibi tex.in verbo volentibus.in.d.c.vnico.⁊ hec opi.vř verior vt possint habere tractatum nō autem concludere permutationem:sed se suppone re dispositioni superioris:⁊ vide hic Innocen.qui sentit ꝙ pbende eiusdē ecclesie ⁊ eiusdē qualitatis possunt permutari sine autoritate supioris.ꝙ non videt placere Host.nec Jo.de lig.š.e.c.fin.nam li cet prebenda ɔsistat in spiritualitate tñ qꝛ inheret canonie non debet permutari sine licentia superio ris.⁊ hec opi.videtur verior per istū tex.q generali ter prohibet pmutationem prebendarum.

1 ℟ Ecclesie que habentur iure proprietatis pos sunt adinuicem permutari:⁊ earum possessiones: ⁊ pro minus valentibus preciū suppleri.2.3.

4 Permutatio an dicatur si ab vtraqз parte inter uenit species tamen ex vna interuenit etiam certa quantitas.

5 Beneficia possessa iure proprietatis vel in titulū qua autoritate possunt permutari.

6 Iura spiritualia an ⁊ quo casu transeant cū vni uersitate:si ipsa vniuersitas alienetur in qua con tinebantur dicta iura spiritualia.

Generalitas debet transferri ad similia.

1 AD questiones.

† Ecclesie iure pprietatis possunt adinuicem per mutari ⁊ possessiones earū etiam per mutari possunt ⁊ pro minus valentibus precium suppleri.Communis diuisio.secunda ibi: respon demus.¶ Casus literalis.Due conuentuales ec clesie constitute erant in diocesi isti᷒ episcopi vtra que illarum habebat ecclesiā parochialē cū posses sionibus suis:vtraqз parochialis ecclesia magis erat vicina alteri ꝙ̄ illi cui erat subiecta.Iste cōuē tuales ecclesie volebant adinuicem pmutare illas parochiales ecclesias:sз altera parochialis pluri bus possessionibus abundabat ⁊ ideo conuentua lis ecclesia cui suberat postulabat sibi adijci certā pecunie quantitatem:vt sic cōtractus permutatio nis possit ad equalitatem perduci: querebatur a dño papa vtrum licite fieri possit.Respondet pa pa ꝙ ɔtractus fiat de parochialibus ecclesijs per se.⁊ alius contractus de possessionibus fiat per se:⁊ et si ratione possessionum vna ecclesia prefertur alteri ab alia certa sibi pecunie quantitas adijciatur:ita quod cōtractus sibi inuicem nullaten᷒ misceant. Ber.¶ † No.j.ꝙ nō solū possunt permutari bene ficia que possidentur in titulum: vt in.c.prece.sed etiam ea que habentur iure proprietatis.vt hic et in.c.venerabilis.de exceptio.⁊ dicit hic Hostien.⁊ quasi est commune dictum doct.quod qualecūqз ⁊ quātūcūqз ius habeat quis in ecclesia pōt illud cum alio iure pmutare.nā eadē debet esse ratio de toto ad partem que est de parte ad totum:vt in.c. pastoralis.§.idem cum totum.de offi.deleg.l. que de tota.ff.de rei vēdic.quod not.Et ex hoc potes sumere vnam conclusionem generalem quod be neficia ⁊ iura q̄ habētur in eis qualitercunqз sint possunt cū autoritate superioris pmutari.¶ No. vlterius ꝙ nedum vnū pdiū ecclesie cum alio po test permutari:sed etiā oēs possessiones ecclesie si mul ⁊ semel.¶ Tertio no.ꝙ pmutatio ecclesiarū que fit iure proprietatis nō fundatur in personis rectorum,seu vicariorū illarū ecclesiarū:sed in per sonis illorū q habent illas ecclesias sibi subiectas: qꝛ ius eorū pmutat ⁊ non ius vicariorū.¶ † Itē not.ꝙ ecclia pinguior non potest pmutari cum ec clesia tenui[e] vel minus pingui interueniente pecu nia simpliciter ex ea parte:quia videretur pecunia

---

a ¶ Eps.An eps possit compellere clericos ad pmu tationē bñficiorū stante necessitate ⁊ ɔcluditꝙ sic:ea dem sniam tз gl. ⁊ ibi apte Archi. in.c.eps.de locat. vij.q.j.⁊ vide.š.d prebē.in.c. auari tie.i ɔtrariū tñ facit tex.i.c.j.de reb.ec cle.⁊ ibi no.Ant. post eū.⁊.d.An. in.c.vlt.de postu. pla.in vi.col.⁊ vi de oino quod no. post gl.in.d.capi. eps.de loca.

¶ Adde Cal.ɔs. j.hoc ti.⁊ vide ibi qre pmutatio bñ ficiorū fuit iuēta. Anto.Francis.

¶ An pmutatio beneficiorū possit fieri p subditos ⁊ ad id ɔpelli ex cā vtilitatis ⁊ forsan commodioris cu re aūt alterius cō moditatis ipsarū ecclesiarū pmutā darū non cā vtili tatis personaruз. vide Car.in cle.j. in.iiij.q.de rerū p mu.⁊ debet hec p mutatio fieri au toritate epi vel al teri᷒ supioris ha bentis potestateз cōferēdi vt p car. i.d.cle.j.in.q.viij. ⁊ in qō.x.et.xv.et xvj. vbi etiā dicit do.Card. ꝙ talis pmutatio benefi ciorū ipedit opta tionē q forsan fie ri posset in cōsue tudinē de qua in c.ij.de cōsue.li.vj. ⁊ adde ꝙ bñficiū patronatum non potest permutari sine ɔsensu patro ni ipsa tñ muta tio si fiat valet:sз venit annullāda: vt p do.de rot.de cisi.cccx.inci. per mutatio in nouis ⁊ adde ꝙ si pmu tatio fieret de bñ ficijs existētibus in diuersis dioce sibus dз in tali p mutatione inter uenire consensus vtriusqз episcopi vt per Car. in.d. cle.j.in.ix.q.de re rum permuta.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Per superiorē. vide Fel.i.c.nihil cū scandalo.col.j.

xvj.decimo ppter scādalū.š.de psc. Zacharias.

c ¶ Priuatio.add moder.in.c.ex lite ris.el.j.j.d homi. ⁊ Lud.roma.sin gu.suo.dccxciij.in cip.an eps ⁊ vtrū idē sit iuris in pa pa.not. imo.post Car.in.c.nisi cum pridē.col.vj.š.de renun.ꝙ non.no. Car.cōsil.xcviij.

d ¶ Cōsentire.add Calde.consi.ij.et iiij.hoc tit.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Cōsentire.add ꝙ si fiat pmuta tio de bñficio pa tronato cū alio si eps pstiterit au toritatē vз etiam nō vocato patro no.vt p rot.in tit. d re.pmu.decisio. v.in nouis.qđ de clarā vt p Feli.in c.cū bertold᷒.col. vj.§.limita qum to.š.de re iudi.

e ¶ Tenui. Adde quod voluit Cal. consil.vij.hoc tit.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Tenui. Uide Abba.in.c.j.š.de cle.non resid.vbi dicit quod talis p mutatio presumi tur fraudulēta vł simoniaca:ꝙ etiā no.Felin.in.c.qa plerumque.in pnci. š.de psumpt.post Abb.ibi.

✠ Sebasti. Sapia.

a ¶ Permutatio. Uide Bar.in.l.j.ff.de re.pmuta. et Alber.de rosa. et Bal.in.l. querit.ff.de statu homi. vbi inducunt ista ad qōnem de emphiteota.q pōt ꝑmutare inuito domino sed non vēdere.qđ si permutauerit sup addita pecunia an sit venditio:z siſr an de tali ꝯctu i quo interuenerit spēs z quātitas ex vna parte sit soluenda gabella stāte statuto ꝙ de ꝯctu ꝑmutationis solui debeat.

b ¶ Accessorie.ad de rō.cōsil.ccclix. Zacharias.

¶ Adde ꝙ imo videt ꝙ nō veniant accessorie.q̄a res sacra rei prophane nō accedit vt no.in.l.q2 pinde.§.j.ff.ad treb. de quo tñ dic vt notaui in apo.ad istū in.c.querelā. nu.iiij.in apostil in ver. vt in iurepatronatus.j.de simo.Bal.ꝯsil.iiij. volu.v.Ro.cōsil. ccclxxij.z singul. lvj.inci.si vendo. Zacharias.

c ¶ Propria autoritate permutāt. limitabis dūz vñ iste sentire permutationē sine superioris autoritate factam esse nullā nisi fiat de duab⁹ ꝑbēdis in eadē ecclesia inter duos canonicos vt per Cardin.in cle.j.in iij.op.eo.tit.z Inno.in.c. quesituz. ŝ.eo.ti.

✠ Sebasti.Sapia.

d ¶ Quia cōmēdatarij.Adde ꝙ dicit Abb.in.c.quę relā.in princ.ŝ.de elec.z cōmendatarij dñt tenere ecclesias cōmendatas in pori statu, refert Feli.i.c.audītis. col.iij.ŝ. de prescrip.

e ¶ Expectātibus. De quo p Fede. in trac. suo pmutatiōis beneficio.z rū.q.xxij.z p Do. in.c.vni.o.de rerū permu.lib.vj.

data pro redditibus spiritualibus vel pro re spirituali obtinenda:sed eo casu debet seruari cautela quā tradit iste tex.vt pecunia suppleatur non propter redditus spirituales: sed propter ampliores redditus tpales alterius ecclesie. ¶ Ultimo nota ꝙ tales contractus non debent adinuicem cōmisceri:quia pōt intelligi dupliciter. Primo ꝙ contractus sint separati quo ad animū z quo ad verba:vt p se pmutant̄ eccl'ie sine possessionib⁹. z per se possessiones sine ecclesijs addita certa quātitate pecunie vt veniatur ad equalitatem permutationis:z iste intellectus est tutior.Secundus intellectus ꝙ cōtractus sint separati quo ad animum vt pecunia detur nō in cōpensatione rerum spiritualiū sed temporaliū. ¶ †Et ex his infertur ad vtilē questionem:nunquid dicatur permutatio[a] qñ ex vna parte interuenit species.z ex alia interuenit species cum certa quantitate pecunie:nam videt̄ primo ꝙ non sit permutatio sed potius emptio ex quo interuenit preciū consistens in quantitate.l.j.ff.eo.z in.l.j.ff.de contrahen.emp. In contrarium facit q2 ex vtraqꝫ parte interuenit species:ergo est permutatio:vt in.d.l.j.de rer.permu. z in.l.j.ff.de ꝯhen.emp.z iste tex.est multū nota. in materia.et facit vt dicat̄ permutatio:tū q2 tex. expsse appellat istā permutationem licet ex alia parte interuenerit species cū quātitate:tum q2 istud.c.est positū sub rub2.de rerū permu.ergo magis participat de permutatione quam de emptione. similem modū argumentandi ponit gloss.in.c.potuit.ŝ.titu.pxi. Uarij in hac qōne varia dixerunt:sed concludēdo dic primo inspiciendū animū contrahentiū. si eni principaliter intendunt pmutare erit pmutatio. lȝ pecunia accessorie accedat vt perueniatur ad rei equalitatē z ita iste tex.debet intelligi.facit.l.semper in stipulationibus.de reg.iur.z hanc opin.tenuit Io.an.hic z Bar.in.l.aristo.ff.de dona. vbi ad hoc alleg.istum tex.Si aūt nō apparet de animo ꝯhentium recurre ad coniecturas.si enim preciū maius sit ꝙ res data presumendū est ꝙ sit emptio.si aūt res sit maioris pcij ꝙ sit i pecunia: erit pmutatio.ar.c.ꝙ in dubijs.de cōsec.eccle.vel alta. facit regula inspicimus in obscuris.li.vj.Faciunt ad questionē papa cōmisit cuidā abbati vt possit vendere de possessionibus monasterij vsqꝫ ad certam quātitatē pecunie:abbas vendit recepta certa pecunia z certa petia terre:dicebat̄ ꝙ nihil egerat q2 ista erat pmutatio ex quo recepit certam petiā terre:z ipse nō habuit potestatē pmutandi sed vendēdi.Contrarium est dicendū per supradicta q2 interuentio speciei que accessorie venit:nō alterat naturam venditionis:sicut interuentio pecunie nō alterat naturam accessorie permutationis facit etiā pro statutis que exigunt gabellā ꝓ contractu emptionis. ¶ †In glo.ij.ibi:autoritate superioris.aduerte q2 alio respectu non interuenit autoritas superioris qñ permutant̄ beneficia possessa iure proprietatis ꝙ qñ sunt possessa alia via scȝ in titulum.nam in primo casu autoritas exigitur propter alienationem iuris ecclesie que interuenit in permutatione.nam regulariter iura ecclesie non alienantur sine autoritate superioris vt in c.nulli.de reb.ecclesi.non alie.z in.c. sine exceptione.xij.q.ij.In secundo casu interuenit autoritas: q2 beneficiū non pōt obtineri sine titulo.regula.j.de reg.iur.lib.vj.Itē vt purgetur omne vitium simonie ꝙ presumi posset.c.quesitum.ŝ.eo.z.c.nisi. de prebē.dico tamē qđ in primo casu possunt partes pacisci de permutatiōe ecclesiarum: z requirit̄ consensus superioris:duntaxat in expletiōe act⁹: z ideo iste textus non facit mentionem de consensu episcopi:sicut in.c.prece.sed dūtaxat de volūtate volentium permutare ex quo colligitur differentia inter casum huius.c.z precedentis. quod not. ¶ †In glo.fi.ibi:accessorie ad villas.no. bene gl. quod iura spiritualia habita in aliqua vniuersitate tēporali:vt in villa transeūt accessorie[b] cum ipsa vniuersitate temporali:z sic videtur ꝙ si vēdo villam transfero ius spirituale quod habeo in villa. Sed contrarium tenuit Innoc.in ca.ex literis.de

iurepatro.vbi dicit quod licet iuspatro.transeat cum vniuersitate temporali:q2 non est purum spirituale sed participat de temporalitate:vt no.glo.in.c.pie menti.xvj.q.vij.ius tñ mere spirituale vt ecclesia vł ius decimandi nō transit cum villa etiā si diceret̄ dono tibi villā z omnia iura que habeo in ea q2 he generalitates debent referri ad consimilia. Et q2 spiritualia tanꝙ digniora nō accedūt tpalibus sed ecōtra Host. hic distinguit ꝙ aut alienatio fit in psonā ecclesiasticā z ꝓcedit ista gl. aut in secularē z ꝓcedit opi.Inno.sed ista distinctio nō satisfacit motiuis superius alle.Si ꝟo spiritualia nō transeunt:q2 tanꝙ digniora nō accedunt temporalibus:eadem ratio est quando alienatio fit in personā ecclesiasticam:sed dic de hoc vt plenius dicet̄.in.d.c.ex literis.

1 ✠ Permutans dignitatē vel beneficia sine autoritate superioris perdit illa.

2 Permutatio omnium dignitatum vel beneficiorū est licita dum tamē fiat cum autoritate superioris.3.4.

Episcopatus non potest permutari sine consensu pape:sine quo episcopus non potest dimittere suum episcopatum.

3 Habentes beneficium in commendam non dicuntur habere beneficiū suum.

5 Confessus habetur pro condemnato in causa ciuili:nec est necesse contra eum ferre sententiam:sed secus est in causa criminali:vbi in confessum fertur sententia.

6 Clerici in beneficijs suis equiparantur vsuarijs.

1 c **Cum olim.** †Bñficia sua perdunt q ea ꝓpria ꝑmutant autoritate.[c] In prima parte narrat ꝓcessum.In secunda diffinit ibi:cum igit̄. ¶ Casus talis.Magister.F.archidiaconus.z.B.prepositus ad inuicē suas dignitates permutauerūt ꝓpria temeritate.orta fuit postmodū super ipsa permutatiōe qō inter eos ꝓpter qđ partes accesserunt ad papā.In cui⁹ presentia magister.F.spōte fuit ꝯfessus d pmutatiōe: ȝ B.ꝑpositus eā inficiebat̄ oino dicens ꝙ ipse prepositurā suā sine qualibet cōditione resignauit z post resignationem pdicti magistri archidiaconatū fuerat assecutus.Papa auditis hincinde ꝓpositis: cōstituit ꝙ dictus.B.pmutationi cōsensit:z predictus magister publice fuit errorē suū confessus:vnde vtrunqꝫ sua dignitate per sniam diffinitiuā

2 priuauit.Ber. ¶ †No.j.quod dignitates diuerse speciei seu qualitatis possunt adinuicem permutari.dū tamē permutatio expleat̄ ex dispositione superioris.Et cape in hac materia hāc conclusionē qđ oēs dignitates atqꝫ beneficia minora possunt ad inuicem permutari:dum tamē superioris interueniat consensus.arg.hic z in.c.quesi.tum.ŝ.eo.z in cle. vnica.eo.ti.z in.c.j.j.eo.lib.vj.z in.c.sciās.z.c.eps.de loca.vij.qō.j.vnde epi possunt permutare epatum:sed requirit̄ cōsensus pape:quia sine cōsensu pape nō potest eps aliquo modo dimittere epatum.c.inter corporalia.de transla.prela.z in.c.lȝ.de regula.abbates vero z alij prelati inferiores permutant cum autoritate superioris immediate.Idē dicendū in religiosis habentibus beneficia manualia.nam anteꝙ priuent̄ hñt ius in beneficijs.z possunt esse perpetui si non remouent̄.iuxta nota.in cle.z si principalis.de rescrip.z hanc conclusionem in oibus predictis

3 tenet Fede.in contractu permutatiōis. ¶ †Sed dubitat̄ de beneficijs cōmēdatis:nunquid possint adinuicē permutari:z maxime vertit̄ dubium qñ commenda est temporalis:vt in casu.c.nemo. de elect. lib.vj.

d Fed.in dicto tractatu concludit ꝙ sic:q2 cōmendatarij[d] habent titulū canonicū in beneficijs cōmendatis:vt no.gl.in.d.c.nemo.Sed dubito an hoc dictū sit verum:q2 solum hab entes ius in beneficijs possunt ꝑmutare:vnde.c.j.z cle.vnica.eo.ti.dicunt clericos posse beneficia sua ꝑmutare:z no.illud verbum sua.cōmendatarij autem non possunt dicere illa bñficia esse sua:facit.l.vnica.ff.de rerum permu.q dicit pmutationem nō cōtrahi si ex vna parte dat̄ res aliena.questio est satis dubia:ȝ concluderem ꝙ interueniente autoritate illius q cōmēdauit poterit fie

4 ri permutatio:secus puto cū autoritate alterius. ¶ †Item dubitatur

e de expectantibus[e] autoritate apostolica:nunquid possint iura sua ad inuicē pmutare.conclude ꝙ non.q2 gratie sunt personales z non excedunt casum expressum:z per consequens nec personam cui conceduntur vt in.c.cui de preben.libro.vj.Item faciunt dicta iura que permittunt beneficia permutari.sed isti expectantes non dicuntur habere adhuc beneficia licet habeant ius ad beneficia consequenda. ¶ Ultimo hic quero quare fuerunt isti priuati beneficijs eorum.ex dictis Ioā.andr. potest intelligi duplex intellectus. Primus ꝙ ideo q2 tractauerūt de permutatione ipsorum beneficiorum:z sic tex.ibi dicit commutassent posset exponi.i.de cōmutādo tractassent.Uel fm eum potest secundo intelligi proprie ꝙ commutauerūt illa beneficia sicut ꝯmutassent alias res pphanas sine autoritate alicuius superioris. iste secūdus intellectus doc.est clarissimus.z ratio decidendi z priuandi fuit ambitio z vacatio que interuenit in permutatione.nā vterqꝫ ingessit se sponte bñficio alterius sed non videtur indistincte verus iste intellectus vt aliqui sint ita supini z ignorātes ꝙ credant posse pmutare dignitates z bñficia propria autoritate.z maxime facit q2 si hoc fuisset verum nō poterat esse non notorium.arg.c.ꝗto.de transla.prela.vnde posset intelligi iste text.ꝙ isti inter se tractarunt z concluserunt contractum pmutationis certis pactis appositis vt fieri solet:z postmodū contulerunt

se ad su

se ad superiorem:sed non profuit autoritas superioris propter vitium precedens:nam pactio in talibus inducit simoniam ꝛ maxime vitium ambitionis:vt in.d.c.quesitū.ꝛ ex hoc datur tertius intellectus notab. ꝛ sing.pro quo intellectu facit ista litera dum iste.B.pponeret preposituram sine conditione qualibet resignasse:ꝛ quod post resignationē illius magistri fuerat assecutus archidiaconatum:sed fuit conuictus de contrario quod imo prestiterat consensum permutatiōi.ꝛ pōdera verbum consensum.q.d.quod primo cōclusit permutationē cum illo magistro ꝫ postmodū resignasset:sed illa resignatio fuit facta cum pactio ne precedenti ꝛ sic simoniaca.ꝛ cum hoc limita primam lec.non tamen sufficit solus tractatus:vt dixi in.d.c.quesitum.sed si vltra tractatū ꝑuenerunt ad consensum:tunc habet locū qd hic dicit ꝛ hec lec.videtur magis verosimilis.❡†In gl.fin.ibi:alique sunt in pronuntiādo:non tamen necessario.nam in ciuili nō est necesse ferre sententiā:ꝫ possit ferri:q2 confessus in iure pro cōdēnato habetur.l.j.C.de confes.ꝛ vide qd no.in.c.fi.eo.titu.sed in causa criminali requiritur sententia.l.si confessus.ff.de custo.reo.de quo tamē dic vt no.in iuribus prealle. ❡In fi. gl.vel dic ꝙ vera rō prohibitiōis est hec quod beneficia ecclesiastica nō possunt haberi sine canonica institutione:vt in reg.j.de reg.iur.lib.vj. que in permutatione autoritate propria facta non interuenit.Itē notatur quedā ambitio ꝛ ingestio:q2 vnus ingerit se in beneficio alterius cōtra.c.fin.de institutio.de elec.c.qualiter.ꝛ.c.per vestras.de iurepatro. ❡†No.vltimo gl.in eo qd dicit ꝙ clerici equiparantur vsurariis.de q̄ vide glo.in.c.presenti.de offi.ordi.li.vj.ꝛ plene per Jo.de lig.in cle.gratie.de rescrip.ꝛ per Archi.in.c.statutum.eo.ti.lib.vj.ꝛ plene dixi in repetitione.c.cum esses.de testa.

1 ☞ In permutatiōe prebendarum si fuit impletum ab vna parte:ab alia non:potest ille qui impleuit rem ipsam concessum repetere.
2 Permutatio prebendarū ꝫ sit prohibita:tamen tractatus habitus de permutādo nō ꝓhibet.nā tractatꝰ nō cōcludit deliberatū ꝯsensum.6.
3 Deceptis ꝛ non decipientibus iura subueniunt.
4 Permutatio beneficiorū facta ꝓcedēte aliquo pacto sapit simoniā.5.
5 Renuntiatio beneficij facta vt conferatur alicui ex consanguineis paciscentium tanquam simoniaca non valet.
Collatio beneficiorum simoniaca non valet.
7 Permutatio beneficiorū ex sola expediētia ꝛ vtilitate ꝑsonaꝝ pōt fieri.
8 Clericus qui resignauit beneficiū in manu superioris ex causa permutationis fiende cum tertio:si ille tertius noluit postea resignare:vel quia mortuus est ille qui resignauit,restituendus est ad beneficium suum cū noua tamen prouisione.j.

1 **Cum vniuersorum.** †Dicit Jo.an.qd gratiā ꝯtinet.ꝛ potest summari fm eum in ea parte q̄ ꝯtinet ius hoc mō.Clerici ꝑ se sua beneficia non ꝑmutant.vel dic latius ꝛ sic.Si permutatio bñficiorū completa est ex vna parte ꝛ per alterā stat quominꝰ impleatur restituitur pars ad suum beneficium ꝛ fm hoc continet ius. In prima parte pape narratio.In secunda gratiosa prouisio. ibi:cū igit.❡Casus literalis.B.canonicꝰ sancti Joānis.ꝛ.L.clericꝰ ceperūt inter se tractare de ꝑmutatiōe ꝓbendarū suarū:quā permutationē credebant sibi expedire.B.canonictis prebēdam resignauit illi.L.dictus L.contulit eā cōsanguineo suo sed suā prebēdam sicut promisit noluit resignare.ꝛ sic dictus.B.spe sua frustratus remansit.super hoc coram leodiceñ.episcopo fuit diutius litigatū:tandē dictus.L.appellauit ad papā:sed dictus.B.ad sedē apostolicā accessit:victus vero .L.nec iuit nec misit:dictus.B.ꝑdicta exposuit dño pape.vnde sup h̄ scribit papa quibusdā dicens.Cum ergo deceptis ꝛ non decipientibus iura subueniāt ꝙuis ipsi nō possent de iure beneficia ecclesiastica ꝑmutare vt simplicitati venia tribuat.Mandat quatenus si cōstiterit prefatum.B. taliter fuisse deceptum,cōsanguineus illius vel alius illicitus detentator amoueat:ꝛ eā restitui faciāt dicto.B.Ber.❡†No.ibi tractare ce-
2 pissent argu.pro ꝛ cōtra.nunquid tractatus permutationis beneficiorū possunt fieri inter ipsos beneficiatos anteꝙ adeant superiorem.ꝛ primo facit litera qd non:nā papa voluit istis dare veniam:quia venia ꝓsupponit culpam:vt in.c.nerui.xiij.di.In contrarium faciunt q2 papa hic nō dānat tractatū:ꝫ dicit ꝙ nō possunt per se permutare:ergo tacite innuit ꝙ tractare possunt.tractatus eñ non concludit deliberatum cōsensum ca.tua.de his que fiunt a prela.ꝛ melius in.c.fi.de his que fi. a maio.par.ca.ꝛ hoc vltimum videtur verius.ꝛ no.hanc literā sic intellectam.ꝛ vide que dixi in.c.quesitum.§.eo.❡Et no.aliud ar.ex litera quod clerici dicuntur permutare quando,inter se deliberant de permutando:ꝫ postea vadant ad superiorem.nā hec prebenda fuit assignata:ꝛ postea collata consanguineo.permutāt enim quantum in eis est:
3 ꝛ in hoc fuit datā venia isti clerico.❡†Ultimo not.indulgendum simplicitati rusticorum ꝛ quod decipientibus non est subueniendum:sed
4 deceptis sic.❡†Oppo.cōtra literā:ex quo enim illa prebēda vacabat licite fuit collata cōsanguineo illius:ergo postea nō licuit illam sibi auferri vt in regula factum legitime.de regu.iur.li.vj.Sol.dicit Innoc.ꝛ alij post eum quod renuntiatio non tenuit:quia simoniace facta:scꝫ vt conferatur cōsanguineo alterius:nec etiam tenuit collatio:vt q2 simoniaca.arg.j.eo.c.fin.ꝛ.j.q.j.ordinationes:vel q2 superior:si erat inscius illius pacti non intendebat isti ius conferre.Item in odium deceptoris ne reportaret commodum de a suo dolo:papa voluit istum ad prebendam suam
5 restitui.❡†No.ex predictis ꝛ tene menti ꝙ renuntiatio facta simoniace nō tenet:ꝛ dicitur simoniaca quando fit principaliter ea intentione ꝛ pacto vt conferatur consanguineo suo vel cōsanguineo paciscentis secū:vt est tex.cum glossa in.c.ex parte. el.j.§.de offi.delega.ꝛ in.d.c.ordinationes.No.qd collatio simoniace facta est nulla:ꝛ sic potest im-
6 petrari beneficium tanꙗ vacans. ❡†In glossa j.not.glo.quia nescio alibi ꝙ tractatus permutādi est prohibitus inter beneficiatos.Hof.tenet contrariū ꝛ hoc puto verū per ea.q.§.dixi.Et iste tex. potius est in cōtrarium.q2 papa non damnat hic tractatum sed cōsensum deliberatum in permutā-
7 do.❡†In glo.ij.no.glos.iuncto text. ꝙ potest fieri permutatio bñficiorū ex sola expediētia ꝛ vtilitate personarum.nā.c.ad questiones.§.eod.ꝙ videtur hoc probare:non loquitur in beneficijs possessis in titulum sed iure proprietatis.hoc autem ꝛc. loquitur in titulis beneficiorum.ꝛ vide quod dixi in.d.c.quesitum. ❡In glos.in verbo simplicitati.in fi.ꝛ sic vult hec glo.ꝙ hoc.c.in hac restitutione contineat gratiam cum de stricto iure debuisset iste priuari:vt in.d.c.preceden.ꝛ idem Innocen.ꝛ Joan.and.ꝛ huic gratie causam dedit ne alius reportaret cōmodum de sua malitia:ꝛ q2 simplicitate ductus renuntiauit.quidam volunt dicere ꝙ debeat intelligi ꝙ cōtineat ius:q2 permutatio nō potest dici ex parte vnius tm̄.hic alter nō resignauit ꝛ permutatio fuit incōpleta ꝛ sic sumus extra casum.c.precedentis.sed in contrariū facit delictū simonie ꝛ ambitionis quod ille cōmisit resignando beneficium suum vt cōferatur cōsanguineo alterius.Itē consensus prestitus in permutatione fiēda productus ad actum resignatiōis:ꝛ ob hoc
8 papa dixit veniā simplicitati reddendā.❡†Naꝫ si legitime omnia fuissent acta:de iure potuisset iste redire ad suū beneficiū:ex quo alius nolebat renū-
b tiare ꝛ vide hic qd nota.Fede.consil.xlj. vbi format questionem de eo q resignauit in manibus superioris ex causa permutationis fienda cū tertio: qui quidē tertius noluit postea resignare vel morte preuentus est.ꝛ concludit hūc restituendum de iure ad beneficium suum:non tamen redhibuit sine noua prouisione q2 beneficium vere vacauit ex hac resignatione:vt nota.in.c.si propter.de rescri. lib.vj.ꝛ in.c.vnico.j.eo.titu.lib.vj.contineret ergo ius si nullum precessisset pactum in paciscendo et resignando.

1 ☞ Permutatio de spiritualibus ad temporalia est prohibita.
2 Cōmissio vel delegatio cause si est facta alicui sub nomine dignitatis residenti in aliquo loco:ille cōmissarius vel delegatus potest de causa cognoscere in loco residentie.
Commissio cause facta alicui sub nomine dignitatis non expresso loco vbi residet:debet cōmissarius in loco vbi habet dictam dignitatem cognoscere.
3 Arbitrium ꝛ omne quod habet in se vitium simonie est ipso iure nullum.
Dictio ex eo:denotat causam immediatā:dictio ob id,c enotat causam mediatam ꝛ remotam.
4 Jus decimandi est quid spirituale:nec potest concedi in perpetuum sed ad tempus sic ex ratione de qua hic.
Decime sunt de iure diuino:quia deus ipsas sibi reseruauit in signū vniuersalis domînij.
5 Si fuerit datus fundus vni ecclesie vt ipsa aleret dantem in vita sua:ꝫ ille fundus casmate perierit adhuc ecclesia tenetur ad alendum.

1 **Exhibita.** ❡†Spirituale cum temporali permutari non potest.In prima facti narratio. In secunda diff.nitionis comissio.ibi: quocirca.❡Casus literalis.Inter abbatem ꝛ cōuentum sancti Martini de pannonia ex vna parte:ꝛ prepositum albanensem ex altera:super quibusdam decimis questio vertebatur.causa super

b ❡Simplicitati. Facit ad id quod pulchre no.Ang. i.§.ꝛ ꝫ.ā aut.d testi.in.iij.col.ꝙ rusticus deponens falsū testimoniū non dꝫ puniri de falso nisi appareat qd ex malignitate falsum depō suisset q2 ꝓsumit potius ex simplicitate dixisse:ꝛ ꝓpterea dꝫ iudex aduertere.de quo ꝑ Jo.and.in.c.cū Jos.de fi.instru. Anto.Francis.
❡Adde hoc qd dicit hic de rustico deponente falsū an ꝓsumat ex dolo vel ex simplicitate.vide ang.i aut.de testi.i.§.et ꝫ.in.ij.col.vbi dicit ꝙ nō punit de falso.qd intellige verū qñ per errorē deposuisset:al's secꝰ:vid vltra doctrinā Jo.an.hic alle.Bal.in.l.scriptura.in vlti.col. C.de fi.instrumē. vbi dicit qd rusticis ꝛ feminis ꝯtātibus sibi in testimoniis nō parcitur.nō eñ excusatur rusticus a ꝓ dolo ꝫ excuset a dolo ꝓsupto: vt ꝑ bal.not.post gl. in.l.cū allegas. in iiij.op.C.de vsur. ꝛ vide bal.i ru.C. de rerū pmu.i ꝓs. itē quare.vbi dicit qd rusticꝰ ꝓsumit se obligare ex q̄dā simplicitate et si obligeꝫ ꝑ iuramētū a qtāꝙ captioso dꝫ ꝑ epꝫ facile absolui ꝙ magis forsan ꝓcedit i rustico nō sagace vt ꝑ gl.ꝛ bart.i l.si qs in tantā.in iij.colū.C.vñ vi.ꝛ ibi ex ꝑ bal.i.j.co. ꝛ ꝑ alex.in.l.iuste. ff.de acquir.pos. Sebastia.Sapi.
a ❡Simplicitati. In qbꝰ rustici excusent.tradit bal. in.l.qcunqꝫ.ꝟ.xij. nota.C.de ser.fugi.Deci.in.c.sup lris.col.iij.in gl.in ꝓs.simplicitatē.§. de rescr.ꝛ Jas.i.l. iuris.C.q admit.
b ❡Et vide.ꝛ add d.Ant.de bu.i.c. proxi.preceden.

z quod no.idem Fede.in trac.permutationis benefi.q.x.z qd no.do.in c.j.de rerũ permut.in.vj.ver.quid si ex permutantibus.

a ¶ Nescio alibi. Adde Old.consi.cclxxxiij.vbi etiam dicit quod papa committendo causam monacho videtur secum dispensare.

Anto.Francis. ¶ An monacho possit cã committi.vide Spe.in tit.de deleg.in.§.viij.v. nunqd ergo monacho.z ibi p bal dũ.i addi.i v.simplici monacho.et vide glos.in.c.cuz olim.de priui.z vide car.in cle.pe.in xviij.q.de rescrip. vbi ɔcludit ꝙ sic qñ papa ex certa scientia cõmittit: q2 tũc vr̃ secũ dispẽsare z derogare dispositioni.c. statutũ.de rescri. in.vj.z car.in cle. ij.de pcur.dixi qd monachus delegatus pape põt subdelegare.z vide Car.in cle.ij.in xvj.q.de rescrip.

b ¶ Dictio ex eo.z idẽ not.ipe Abb. panor.in.c.iter dilectos.p illũ text.i iij.col.post medi. s.de fi.instru.vbi oĩno vid post ipz per me addita.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Laicus.an laicus possit se liberare a solutiõe decimaruz.latissime tradit Felin.in.c. cãm q.in princ.s. de rescrip. Bart. vero.i tract.serui. vrba.predi.c.ix.

d ¶ Insinuatiõe. Adde ꝙ dispositio huius decretalis non extendit ad colonias rusticoꝝ fm Rayn.in sum.de deci.vltra medi.vers.de fundo dico.

Sebastia. Sapi.

e ¶ Vasallus.Vide Feli.in.c.que i ecclesiaꝝ.col.xxv. v.in ea.gl.ibi.l.interdũ.s.de cõstit.

f ¶ Determinatũ. Adde ꝙ vasall9 possit feudo renũtiare.d.Car.cõsil. cxxiij. Ro.consil. clxxvij.

g ¶ Communior. Adde Ro.sing. suis.fol.xj.

Sebastia. Sapi.

g ¶ Cõior.vid Jo. and.post Hostiẽ. in ca.j.s.de vsur. z ibi an dispositio istius tex.habeat locum in emphiteota.

hoc cõmissa fuit cuidã capellano dñi pape in vngaria cõmorãti tandem super questione illa compromissum fuit vtrinq3 in dictum capellanum et magistrum.M.tanꝙ in arbitros qui taliter arbitrati fuerunt:quod si dictus prepositus obtinere posset a rege Vngarie decem milia solidorum regalium concedi monasterio pdicto:monachi cessarent a petitione decimarum.monachi dubitãtes forsitan an talis permutatio valeret significauerunt hoc domino Pape:vnde mandauit quibusdam quatenus si constiterit de premissis tale arbitrium decernant irritum z inane:z quicquid secutum est ex eo vel ob id:cũ permutatio de spiritualibus ad temporalia sit inhabita.Bern. ¶ †No. 1 j.ex textu nostro plura.Et primo ibi tunc in Vngaria commorantem: pro literis apostolicis que impetrantur a residentibus in studio: z decre.ca. nonnulli.de rescrip.precessit istam vt patet: quia ista fuit Gregorij noni actoris huius compilationis:z illa fuit predecessoris.sic colligit Joã. andr. hic:sed non declarat se ad quam vtilitatẽ hoc colligit.sed dic ꝙ Joan.and.voluit hoc singulariter ꝙ vbi cõmissio fit per papam alicui expresso nomine sue dignitatis faciendo mentionem quod residet in alio loco:tunc potest commissarius cognoscere in loco residentie:quemadmodum contingit hic in eo quod cognouit iste in Vngaria:licet non esset Vngarus:sed fuerit facta mentio de residentia in Vngaria.secus vbi non fieret mentio de residentia:q2 tũc cõmissio videt̃ facta in loco dignitatis expresse nec extra illam diocesim posset cognoscere de illa causa:vt in.c.statutum.§.in nullo. de rescri.li.vj.pone exemplũ.episcopus Grossetanus residet senis.committitur sibi causa nõ facta mentione de residentia non poterit cognoscere extra diocesim Grossetanensem:q2 in dubio non videtur deputatus extra locum sue diocesis vel dignitatis:secus si fecit mentionem de sua residentia z no.perpetuo q2 nescio alibi[a] ¶ Not.secundo 2 ꝙ arbitrium videtur quidam ɔtractus vt in auf. vt dif.iudi.vnde queadmodũ nõ potest per viam contractus dari temporale pro spirituali.ita nec per viam arbitrij: vt hic. vnde papa appellat hic permutationem; licet hoc processisset ex dispositione arbitrorum. ¶ †Vltimo nota.ꝙ arbitrium 3 continens in se vitium simonie ipso iure est nullũ. z pondera quod omne quod procedit ex eo vel ob id est irritum.z dictio ex eo[b] denotat causam propinquam immediatam.dictio vero ob id:denotat causam mediatam z remotam:quod nota pro statutis.z vide in.l.liberorum.ff.de verbo.signi. z ibi per Bar. ¶ †In glo.fi.in fi.not.gloss.z ratio decidendi est quod ius decimãdi est spirituale: ideo 4 non recipit estimationem: z per consequens non potest commutari cum temporali. Item deus reseruauit sibi decimas in signum vniuersalis dominij.c.tuã.de deci.nõ potest ergo laicus[c] vel alius se eximere ab hac recognitione. dicit tamẽ Bart. brix.in dominicali.q.xlix.quod ad tempus puta decennium valeret istud pactum etiam si res tradita ecclesie casmate periret. sed tu dic quod toleratur pactum quia videtur initum potius super fructibus quam sup iure decimandi.nam videm9 quod pro fructibus preteritis potest dari aliquid temporale.c.vt super.de reb. ecclesiasti. non alien. hinc est quod locari possunt.cap.vestra.de locato. q2 fructus sunt quid temporale.sed quando fit pactum in perpetuum tunc videtur initum super iure decimãdi quod est spirituale:ideo fieri non potest vt hic:z in.c.omnes decime.xvj.q.vij.† Et fa- 5 cit quod dixi si res data pro decimis perit casmate ad.q.quidam non multum abundans alicui loco pio certũ fundum dedit cum pacto vt aleretur a loco pio toto tẽpore vite sue,deinũ fundus perit casmate:nunquid debeat habere alimẽta.z dic quod sic:q2 proprietas transiuit in locum pium z sic dãnũ cessit sibi z non aliter. z expresse hic concludit Cy.in.l.ij.C.de iure emphi.

¶ De feudis. Rubrica.

¶ Supra visum est de quibusdam contractibus quibus rerum dominia transferuntur:sed quia per infeudationẽ transfertur vtile in vasallũ directo remanente apud dominum:z sic est species cuiusdã alienationis.idcirco post rubricas precedentes.subijciatur ista zc.

1 Feudum si fuerit datũ in pignus dño directo nõ computantur fructus in sortem siue dñs fuerit laicus siue ecclesiast.s.

2 Mutuũ potest inire ecclesia z pro eo pignus capere etiam cessante vtilitate ecclesie:dũmodo insit necessitas illius qui exigit mutuum.

3 Vasallus ecclesie tenet̃ reddere fidelitatem z ecclesie z eius prelato.

4 Vasallus z emphiteota z similes nõ possunt feudo vl' emphiteosi renũtiare vt se liberent a seruitio sine expressa licentia dominorum.

d 1 Insinuatione.[d] †Si dñs a vasallo recepit feudum in pign9 abstinendo ab eius seruitio non tenet̃ ɔputare fructus in sortẽ.h.d.fm cõem intellectũ z est casus singularis qui alibi nõ legitur. Primo dictũ. Secundo limitatio.ibi: ita vz. ¶ Casus literalis.Eps mariensis recipit in pignus quasdã possessiones ab.M.pro quadam pecunie quãtitate qua mutuauit eidem quas dictus.M.ab ecclesia marieñ.tenebat in feudũ queritur vtrum eps licite possit retinere gangeriam predictã fructibus non computatis in sortẽ quãdiu sortem restituerit totam. Respondet papa vt litera.Berñ. ¶ No.j.quod pignus potest consistere in re propria eius cuius dominium vtile ad alium pertinet z constituet̃ ius pignoris respectu illius vtilis dominij qd non est propriũ ipsius domini 2 sed vasalli. ¶ †No.ij.quod ecclesia potest cõtrahere pign9.seu inire cõtractum pignoris comprestando eius pecuniam.quod quidam asserũt si hoc redundat in vtilitatẽ ecclesie quasi cessante vtilitate nõ debet hũc contractum inire.xij.q.ij.sine exceptione ꝙ non admitto vbi debitum cõtrahitur propter necessitatem debitoris:q2 fortius ecclesia quam laici tenẽtur subuenire indigentibus.argu.xij.q.ij.in.c.sicut oĩno.z.xvj.q. j.in.c.fin.z in euange. Mutuum dantes nil inde sperantes.z in.c.cõsu 3 luit.s.de vsur. ¶ †Tertio no.ibi:tibi z ecclesie tue. ꝙ vasallus ecclesie cathedralis tenet̃ ad fidelitatẽ z ad seruitiũ non solum ecclesie sed ipi plato.facit.c.cũ tibi.de ver.signi. ¶ Et not.ꝙ ecclesia potest dici prelata z hoc ratione iuris qd habet in ea: vt pz ibi ecclesie tue.ad idẽ.c.si absenti.de preben.li.vi.non est ergo prelatus simplex pcurator.z vid bo. glo.v.q.iij.c.fi. ¶ Vltimo no.ibi a seruitio.ꝙ vasallus debet dño seruitiũ ratione feudi.z quale sit istud seruitiũ. Dic primo inspiciendum ꝙ fuit conuentũ in cõcessione feudi.Scdo recurre ad bo.tex.xxij.q.v.in.c. 4 de forma.cũ ibi notatis. †An autẽ possit vasallus[e] renuntiare feudo z e se liberare ab hoc seruitio concludo ꝙ non inuito do.arg.opti.in.l.imperator.de leg.ij.z in.l.sicut.C.de actio.z obligatio.facit.c. de preca.s. de preca.nam isti contractus fiunt gratia vtriusq3: ideo non possunt dissolui nisi vtriusq3 interueniẽte consensu:z ita al's fuit de facto deter f minatũ[f].idẽ dic in cõtractu emphiteotico seu liuellario cõsimili ratiõe. 5 ¶ †In glo.ij.ibi:vt res illa citius pueniat ad ecclesiã.sentit gl.per hec verba ꝙ speciale inducit̃ p istũ tex.in fauorem ecclesie:z sic nõ pcederet in laico recipiente feudũ in pignus a vasallo.z hanc lectu. senserũt alij extra glo.vt ponit hic Abb.dicens ꝙ in odium feudorũ que cõstituũt̃ gratis ex reb9 ecclesie seu cũ modico seruitio fuit hoc inductum vt sic citius ipsa bona feudalia redirent ad ecclesiam.sed hec lect. nõ est bona nec tuta:q2 si feudũ fuit legitime concessum nõ debet cõmitti prauitas vsurarũ vt ecclesia citi9 recuperet illa bona.nam pro vita alteri9 nõ est vsura cõmittẽda:vt in.c.super eo.de vsur.ergo multo min9 pro recuperandis bonis legitime cõcessis. Alij intelligũt.z est scda lectura in rusticis q colũt possessiones ecclesie impenso tãto seruitio ꝙ fruct9 in nullo vel parũ excedũt:sed hec lec.diuinat:z maxime q2 tex.iste facit mentionem de seruitio:nec distinguit quale sit. Tertia lec. ꝙ pcedit quando hoc fuit cõuentum inter eos a principio:que etiam non est bona:q2 non valet cõuentio vt vsura soluat̃:vt.c.debitores.de iureiur. Quarta lec.fm Phi.ꝙ in fauorẽ ecclesie fuit hoc interdictum :ꝙ nõ placet duplici rõne. Primo q2 tex.dicit declaram9:z sic non ponit ius nouũ. Itẽ q2 forti9 ecclesia abstinere debet a contractu vsurarum ꝙ alij. maxime pter bonũ exemplũ. Quintã lec.ponit Hosti. intelligẽdo generaliter ꝙ hoc pcedit ex natura feudi.nã cũ dñium directe remãserit penes dominũ si vtile reuertit̃ ad eũ ex volũtate vasalli pignorantis cõsolidat̃ ipsum dominiũ vtile cum ipsa proprietate:vnde non dicitur percipere fructus ex aliena re sed ex ppria.nã vasallus interim liberat̃ ab obligatione qua domino tenet̃:dissoluitur ergo interim seu suspenditur obligatione inter eos cõtracta.Et ratio hec facit vt sit in laico:z hec lec.est g cõmunior[g].nã alie aut diuinãt aut impropriãt tex.sic etiã diuinat alia lec.quã senserũt quidã p.c.j.de vsur.in fi.dicẽtes ꝙ loquitur in feudo iniuste detento:sed vt dixi ex litera hoc colligi nõ põt lz lectura in se sit vera p illud.c.j. ¶ In fi.glo.hoc intellige dño cõtradicẽte.nã fm Hosti.si

dominus

a ¶ Ex parte. Iste tex. in suo prio dicto limitat notã ter & signanter p i tũ in.c. cũ super. in.iij. colũ. s. de re. eccl. nõ ali. itẽ istũ tex. vide mirabiliter limitatũ in rescripto auditorũ. in vsi. feu. in. v. q. idẽ vult gl. Io. in c. achatius. xxiiij. questione. j.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Qd iuramẽtũ. Idem tenet ang. i. l. nõ est nouũ. i. j. col. ff. de legi. & ab bas in. c. p tuas. p illũ tex. j. de do. re fe t & seqt. d. Ias. in. c. j. col. iiij. v. redeundo ad notabile. qui feu. dare pos. in vsi feu.

c ¶ Feudataria. Adde cal. cõsi. xj. hoc tit.

d ¶ In dotẽ. adde do. Car. ↄsi. lxiiij. & xcij. ro. ↄs. cccclvij. & an possit dari in solutũ ppter debitũ vasalli per Are. cõsi. iij. & ibi an possit pignorari. de quo p alexan. ↄsi. ij. iiij. libr. j. Anto. Fran.
¶ An feudũ possit dari in dotem vid Spec. in ti. de loca. in. §. nũc aliqua. in ver. cxcij. & vide bal. in. c. j. i §. qualr olim feu. po. alie. in vsi. feu. & in. c. j. qñ mari. succe. in feu. & i. c. j. de phi. feu. alie. p Fed. vbi ↄcluditur qnõ. & quo ẽt p bar. & Imo. i. l. vsufru. ff. so. mat. põt tñ p dote obligari fm Bal. in c. j. in. §. rursus. de con. inuesti. & vide ẽt bal. in. c. j. in. §. donare. qualiter olim feu. pot. ali. vbi ponit an possit obligari p donatione ppter nuptias nec põt pignorari. vt in. c. j. in. §. quis. de m. ue. de re alie. fac. & vide Io. an. in addi. spe. in ti. de loca. in ver. etc.
Sebasti. Sapia.

d ¶ In dotẽ. De hoc art. vid multa allegata p Fe. in. c. q i ecclesiarũ. cc. iij. vel in ea gl. &. t c ci fu. mod. in

dominus recipit interim seruitium tacite vi detur renuntiare huic iuri nisi protestet. arg. l. ij. C. de iure do. impe. & in. c. cum. M. de consti.
Iuramentum de non infeudando non obstat quin aliquo casu possit res infeudari. 3.
Feudũ personale reuertitur ad dominum directũ mortuo vasallo vel si acceperit pro se & filijs & moriatur sine filijs masculis: femina vero non succedit nisi expresse dicatur.
Iuramentum de non infeudando roma. ponti. inconsulto: cõprehendit res quarũ ecclesia hz vtrũqz dñium: non autẽ res infeudatas vel emphiteoticarias: si aliquo casu vel tempore reuertantur.
Vasallus alienans feudũ ipso facto tale feudũ reuertitur ad dominũ etiam qd acquisiuerit pro se et filijs. 5. intellige. vt. j. nu. 6. 7.
Feudũ potest dari in dotẽ in vita feudatarij.
Vasallus potest alienare feudũ qd habet in perpetuum: sed non feudũ temporale.
Vasallus perdit illam partem feudi quam alienauit, licet maiorem.
Alienatione prohibita censetur prohibita datio in pignus.
Ius accrescendi non habet locum in feudis neqz in emphiteosi nisi expresse fuerit dictum.
Feudũ acquisitum pro se & filijs an perdat ppter delictum patris: etiã respectu filiorum.
Delictum vnius an & quando noceat alijs.
Feudũ an veniat in publicatione bonorũ: vel remaneat penes descendentes vel consanguineos illius cuius bona sunt publicata.
Iuspatronatus an publicetur, publicatis bonis alicuius delinquentis.
Iudex secularis an possit priuare laicum iurepatronatus ecclesie.
Vasallus alienans irrequisito dño adiecta clausula saluo iure domini adhuc perdit feudum.
Liber feudorum est approbatus.

Ex parte. [a] ¶ † Ponit tres casus in qbus non obstante iuramento de nõ infeudãdo põt eps antiquũ feudũ ad ecclesiam reuersum nouo vasallo cõcedere: & est casus not. interptans iuramẽtũ de nõ alienando. cõis diuisio. scda ibi: in primo. ¶ Casus lralis. Archieps Mediolañ. fecit tres qõnes dño pape. vasallus ecclie decessit: feudũ qd ab ecclesia tenebat deuolutũ est ad ipsum: quesiuit vtrum feudũ illud liceat alij dare non obstante iuramento quo tenet nõ infeudare de nouo Roma. ponti. incõsulto. Secũdo qsiuit ecce vasallus alienauit feudũ qd ab ecclesia tenebat sine licentia domini: & sic amisit feudũ vtrum possit filium illius vel cõsanguineũ vel cõsortẽ eiusdẽ feudi inuestire de illo. Tertia questio talis est. vasallus ecclesie alienauit feudum quod ab ecclesia tenebat: ecclesia nõ põt feudũ illud de facili recuperare: qsiuit vtrũ feudum illud possit alicui concedere qui & illud recuperet & ab ecclesia recognoscat. Ad quamlibet questionum respondet qd licite feudum illud cõcedi põt. Ber. ¶ † Not. j. qd per mortem vasalli feudũ reuertit ad dñm: quod intellige quando feudũ fuit personale vel quando fuit concessum sibi & filijs & morit nõ relictis filijs masculis. nã femina nisi expresse sit dictũ non succedit in feudũ. vt. x. col. de succes. feu. c. i. ¶ † Not. secũdo & tene mẽti qd iuramẽtũ[b] prestitũ a prelato de nõ alienando Roma. pontifice inconsulto. refertur dũtaxat ad res que sunt de mensa ecclesie. i. ad eas res quarũ dñium directũ & vtile est penes ecclesiã: non aũt ad bona feudataria[c] vel emphiteotica. nam si ista bona reuertant ad ecclesiã põt prelatus de nouo alicui concedere non obstante iuramẽto de nõ alienãdo qz nõ videt noua alienatio ex quo a principio fuit sancitũ vt illa bona darent in emphiteosim vel feudũ & tota die allegat iste tex. vide qd dixi in. c. vt super. de reb. eccles. non alie. & hoc iuramentũ cõiter hodie prestãt epi & abbates romano pontifici. & vide quod not. ca. fina. de eccle. edific. ¶ † Not. tertio qd vasallo alienante feudum redit feudũ ipso facto ad dñm. cadit ergo vasallus ipso facto a iure suo. vñ nõ requirit alia sententia. probat hoc tex. ibi: dum pmittit episcopo alteri illud feudũ concedere sine noua priuatione: qd clarius sentiũt doc. hic. ¶ † Item nota qd priuato vasallo propter delictum suum non inhabilitat filium vel consanguineum suum ad illud feudum cõsequendum. Et facit iste tex. optime in arg. qd delictũ patris nocet filio in feudo perdendo. vñ hic est opus in filio noua cõcessione: sed de hoc infra latius dicam. ¶ No. vltimum casum in quo licet cedere iura sua potentiori. nam eccl'a non valens per se recuperare feudum in manibus potentum: potest concedere alteri potẽtiori vt ipse recuperet & ipse habeat in feudum. Et inducitur hoc ad questionẽ nunquid de rebus non feudalibus sic inuasis ab aliquo vt per prelatum recuperari non possint ecclesia possit concedere feudum maxime si iurauit non alienare. Ioannes and. consuluit quod non. nam si diceretur oppositum de facili posset committi fraus quia prelatus volens consanguineo vel amico rem in feudum ↄcedere pmitteret rẽ illã inuadi ab aliquo potenti vt sic postea occasione sumpta possit infeudare vt illam recuperet & fraudibus via aperienda non est. c. quanto. de diuort. procedit ergo questio tertia huius capit. in rebus feudalibus tñ. ¶ † In glo. j. in fi. no. glo. in eo qd dicit feudum posse dari in dotem[d] in vita feudatarij. & vide circa hoc no. in. c. que in ecclesiarũ. de cõstitu. Et inquãtum gl. dicit generaliter feudũ alienari non posse. dicit Hosti. hoc verũ in feudo temporali: secus in feudo perpetuo: qz illud põt alienari & pro mortuario ecclesie donari. c. fina. de rebus eccle. non alie. vide per eum in summa. de immu. eccle. §. inquantũ. ver. sed nec. & not. hoc dictum quia non reperio ab aliquo hoc reprobatum. ¶ † In glo. ij. ibi: perdit feudum. dicit Ioã. and. & bene qd solum perdit illam partem quam alienat sz alienauerit maiorem partem feudi. x. coll. de prohibita feudi alienatione. §. imperialem. & in titulo. de vasal. qui contra consti. loth. c. j. & no. glo. inqtum dicit qd nõ potest vasallus feudum pignori dare facit pro hoc qz res que prohibet alienari non potest regulariter pignorari. l. fi. C. de reb. eccles. non alienan. p Bar. in. l. in quorum. ff. de pign. qz per constitutionẽ pignoris de facili puenit ad distractionem rei. l. ij. C. de iure do. impe. ideo prohibita alienatione phibet pignus: sicut prohibito matrimonio prohibent sponsalia per q puenit ad matrimoniũ. l. oratio. ff. de sponsa. ¶ † In glo. in ver. consortem. ibi: iure accrescendi. pondera glos. vult ergo glo. qd in iure feudali habeat locũ ius accrescendi[e] vt si feudum pariter conceditur duobus: si ius extinguitur in aliquo casu in personã vnius nõ reuertatur ad dominum: sed accrescat alteri socio: eadem ratione si hoc esset verum: idem diceremus in iure emphiteotico: sed hoc cõiter non tenet nisi fuisset expressũz in cõcessione feudi: vt in. x. colla. c. j. ver. quid etiam. & vide p Bart. ff. de ver. obl. in. l. si mihi. vbi generaliter tractat an & qñ in contractibus habeat locum ius accrescendi: & regula est qd non habet locum vt ibi: & in spec. de loc. §. nunc aliqua vel nono. & ad istum text. dico qd potius facit in oppositum. nam hic non querebatur vtrum dominus deberet inuestire consortem: sed vtrum posset qz delictũ vnius videbat nocere reliquo: sed contrarium hic deciditur. vnde pondera qd in solutione huius questionis text. non facit mentionẽ de consorte. sed solum dicit qd potest inuestire filiũz vel consanguineum alienantis. ¶ † In gloss. fi. in fi. de hac. q. nunqd ob delictum patris[f] filius pdat feudũ si tale fuit delictum ppter qd pater perdiderat feudum. Dicit Gof. standum consuetudinibus locorũ & constitutionibus feudorum. Dy. in regula non debet. de reg. iuris. libro. vj. dicit quod aut feudum paternum primo habet originem in personam patris. & filius priuatur iure feudi: aut est a genere vlteriori & tunc secus: & cum hac opi. trãsit hic Io. an. & do. Ant. & vide plene per Bar. in l. eam. ff. de inter dic. & releg. & in. l. iuriurandi. §. si liber. ff. de ope. l. b. vbi in effectu i. c. distinguit: qd

aut. res q. C. commu. de leg.

e ¶ Ius accrescendi. adde Alex. cõsi. xxx. i. li. & ↄs. cij.
¶ Et eo casu q filius põt priuari si dñs nunqͣ aliqd dicit prĩ filio postea nõ poterit obijcere feloniam vt dicit glo. fin. in. l. fi. C. de re. do. sz si dñs nunqͣ obiecit feloniã vasallo nũqd heres eius poterit obijcere: dicendũ qd nõ. gl. est in. l. omo. C. de inof. te. & idẽ dicit d. Ant. post gl. et doc. in. c. fi. i fi. j. de do. & qõnẽ hic positã. vide per glos. & Bal. i. c. j. q fue. cã bñfi. amit. bal. in. c. j. si de inuest. fue. lis inter do. et va. & vide Bal. in l. j. C. p quas pso. glo. in. l. cũ a socero. C. de iur. do. et vide omo gl. & d. Bñdi. i. l. adoptiuũ. in fi. C. d i ius vo. post gl. Bar. & Ange. in. l. fi. C. de li. cã. & in. l. presbyteri. C. de epis. & cle. & in. l. i. C. de bo. li. & in. l. ij. C. d li. & eorum li. & in l. qui se patris. in. viij. colũ. cum seq. C. vnde libe.
Sebastia. Sapi.

f ¶ Ob delictũ patris. Vide ad hec Alex. in ↄsi. x. col. iiij. in. iij. volu. vbi dicit qd si vasallus fuit priuatus feudo ppter ingratitudinem deuoluitur feudũ ad dñz in preiudiciũ successorum vasalli.

a ¶ Saluo iure. ad de alex. ꝯſi.iiij.i.li. Sebaſti. Sapia.

a ¶ Saluo iure. vide bal. in ca.iij .§. fi.colū.vlti. q̄ fuit pꝛima cauſa benefic.amit. ⁊ Ro.in fin.ccccxij.incipi. tu habes ꝙ vaſallus. Jaſ.in.l.fi.colū.pe.C.de iu. emphi.⁊ in.l.non ſolū.§.moꝛte.col.antepe.ff.de ope.no.nun.⁊ Feli.in.c.q̄ in eccleſiarū.colū. xxx.š.de conſti.

b ¶ Jo.an.Et adde do.Anto.hic. iij.col.verſic.extra gl.quero. ⁊ quod de extrauagāti facta in pace cōſtātie.vide oīno bal. in.d.extrauag.in ver.hec ſunt noīa in vlti.col.vbi alle.Joā.an.hic qd de regulis cācellarie: vide in reptoꝛio auditoꝝ. i ℣ſ. ſecus.in.j.q.et an liber decretoꝛum ſit neceſſario obſeruandus tanq̄ ꝯſtitutio papalis vide hic p.d. ant. in vlti.col.⁊ p ipſʒ Panoꝛ.q tʒquod nō in.c.rex pacificus.in.c.co.i proe. greg .⁊ de hoc vide p Do .i.c.his. el.ij.verſ.itē no.ex iſto dicto.l.diſt.et oīno p eūdē Do. in.c.qs neſciat.ix. diſt.⁊ qd de ꝯcluſionibꝰ.do.de ro. an ſint appꝛobate: vide p Do.in c.duobꝰ.de reſcri. in.vj.qd ille nō faciunt ius. lʒ ſic deciſe ſint in rota.et tenet Do.in.c.neque.ix.diſt.

c ¶ Et nihil. Uide oīno de libꝛis hipocratis Ariſtotelis vel alioꝝ gētiliū late in reptorio auditoꝝ.in ℣. ſcriptura. in vlti. q.⁊ p bal,in.l.i.in vj.col.⁊ ibi docto. ff.ſol. mat, ⁊ vide in eodē reptoꝛio, in ℣.lex.in.q.inci, lex.lʒ ſit canonizata.vbi ponit de libꝛo decretoꝛum;⁊ de magro ſniarū, ⁊ de lib.q nūc appellaꝝ pontificale. et qd de iſto libꝛo pontificali et qd de arboꝛe cō

aut pater cōmiſit delictum pꝛopter quod directe venit pꝛiuandus feudo vt qꝛ alienauit feudum vl' cōmiſit delictū cōtra tenoꝛē iuramenti:⁊ tunc nocet filio etiam ſi proceſſit a genere vlterioꝛi:arg. in l.j.ff.ſi qs ali.teſta.pꝛohi.⁊ in.l.cum ratio.ff.de bo. pꝛoſcript.vbi ptʒ quod delictū vnius nocet omnibus pꝛoximioꝛibus qui ſunt inferioꝛis gradꝰ:vñ ſi quis interfecit conſanguineum cui debet ſuccedere ab inteſtato fiſcus occupat hereditatem nec veniunt alij conſanguinei qui ſunt inferioꝛes in gradu:vt in.d.l.cū ratio.⁊ qd ibi no.Si autem nō eſt tale dictū ꝓpter quod dominus directe pꝛiuatur feudo ſed per quādā conſequentiā : puta quia eſt dānatus ob aliquod maleficiū ita qd bona veniunt publicanda:⁊ tunc pꝛocedit diſtinctio Dy. nam ſi feudum eſt paternū nocet filio ſecus ſi a genere vlterioꝛi.⁊ pꝛo hoc optime facit tex.in.d.l.cuʒ ratio.ff.de interdi.⁊ releg.⁊ not . qꝛ eadem queſtio pōt foꝛmari in iurepatronatus nunqd publicatis omnibus bonis perdant filij iuſpatronatus quod deſcendit a ſuis antiquioꝛibus:vide gloſſ.no. xvj. q.vij.filijs vel nepotibꝰ que tractat:nūquid iudex ſecularis poſſit pꝛiuare laicum iurepatronatus eccleſie ⁊ nunquid veniat cum vniuerſali publicatione bonoꝝ:vide etiam bo.glo.in.c.ſatis peruerſum.lvj.diſt.que dicit ꝙ lʒ pater cōmiſerit crimen leſe maieſtatis ex quo filij efficiunꝭ īfames.l.ſi qs. C.ad.l.iul.maieſt.⁊.vj.q.j.ſi quis cum militibꝰ.filij tū clerici nō incidunt in infamiā:⁊ p ꝯſequēs non debent perdere bona qd not. ¶ †Ultimo hic qro de qōne quotidiana.pone vaſallus alienauit feudum irrequiſito dño ſed appoſuit clauſulam ſaluo iure[a] domini:nunquid ſit locus huic capitu.vt nihilominus perdat feudum.de hoc p Bal.x.col.q̄ ſit cā bñficij amit.c.j.vbi concludit ꝙ ſic:qꝛ factuʒ ſubſequēs eſt ꝯtrium pꝛoteſtationi.c.eā te. de iureiur.⁊ quod ibi not. ſecus dicit ſi adieciſſet hec verba ꝙ aliter vel alio mō alienare non intendit . qd not.operantur ergo hec verba ꝙ dño ꝯdicente nō videatur facta alienatio. ¶ †Ex oībus predictis in gl.inferꝭ ad qōnē:nūqd liber feudoꝝ ſit appꝛobatus quā qōnem multum late ꝓſequiꝭ hic Joā. an[b].⁊ pꝛocedit queſtio in cōſtitutionibus nō editis ab imperatoꝛe.nā ibi ſunt quedam ꝯſtitutiōes de quibus clare ptʒ ꝙ emanarunt ab imperatoꝛibus ⁊ qd nō ſit appꝛobatus:ptʒ qꝛ nō legiꝭ ꝙ imperatoꝛ illas ꝯſtitutiones ediderit vel ꝙ mandauerit in volumine interſeri:ſicut dicimus de libꝛo decreti:vt no.in.c.ij.de reſcrip.In contrariū facit qꝛ ille conſtitutiones allegantur p gl. vtriuſqꝫ iuris leguntꝭ in ſtudijs ſolenniſſimis; ⁊ continent in ſe rationem.⁊ lex eſt quicquid in ratione conſiſtit. j.diſt.conſuetudo.⁊ nihil[c] alleg.Joan.and.ſed ꝓlixe allegat pꝛo ⁊ contra.tenerem hanc partem vltimam per no.p Bar.in.l.j.ff.ſi certū peta.vbi tractat an libꝛi Galeni ⁊ Hipocratis ſint appꝛobati ⁊ cōcludit ꝙ ex quo leguntꝭ communiter in ſtudijs ⁊ ab olim eoꝛum dicta fuerunt recepta ſic dicam in conſtitutionibus feudoꝛum.

¶ De pignoꝛibus ⁊ alijs cautionibus. Rubꝛi.

¶ Supꝛa viſum eſt de quibuſdā ſpeciebus alienationis:videndū reſtat de obligationibus realibus ideo ſubijciꝭ rubꝛica de pignoꝛibꝰ. ⁊ aduerte quia rubꝛica dicit in plurali ⁊ alijs cautionibꝰ: qꝛ multiplex eſt cautio vltra pignoꝛatitiā quedā ſimplex vt nuda ꝓmiſſio.quedā iuratoꝛia vt ꝓmiſſio cum iuramēto.quedā fideiuſſoꝛia,⁊ de his ⁊ ſimilibus in.c.p tuas.de dote poſt diuoꝛ.reſti.⁊.c.fi,j.eo.appellatiōe tamen cautionis in dubio intelligimus de nuda ⁊ ſimplici.l.ſancimus.C,de ver,ſigni.

1 ☞ Pignoꝛari nō debent res eccleſie niſi ex aliqua iuſta ⁊ rationabili cauſa : quo caſu poſſunt etiam laico pignoꝛari.ʒ.

2 Appellatione pꝛeſbyteroꝛum veniunt clerici inferioꝛis oꝛdinis.

4 Que res eccleſie poſſunt pignoꝛari cum ſolennitate ⁊ que ſine ſolennitate.

In generali obligatione non veniunt ea que ſpecialiter quis non fuiſſet obligaturus.

Alienatione pꝛohibita pꝛohibetur etiam ⁊ pignoꝛis datio.

5 Uenditio rei eccleſiaſtice an permittatur pꝛo ſoluendo condēnationeʒ ſui parochialis qui aliter ſoluere non poteſt.

6 Uenditio rei eccleſiaſtice eſt ꝑmiſſa ne hoīes moꝛianꝭ fame al's non tenetur eccleſia ſubuenire niſi inquantum patiuntur eius facultates.

1 Nullus. ¶ †Res eccleſie pignoꝛari nō debent niſi ex neceſſitate ⁊ rationabili cā. h.d. vel ſic.Uaſa eccleſie ⁊ alia deputata ad cultū diuinuʒ niſi ex iuſtiſſima neceſſitate pignoꝛari non debent.h.d. ¶ Caſus literalis.iſta duo.cc.per ſe patent . ¶ Ber.

2 ¶ †No.pꝛimo ibi:pꝛeſbyter.ꝙ appellatione pſbyteri veniunt qñqꝫ clerici inferioꝛis oꝛdinis.c.ij.de coha.cleri.nā hec ꝓhibitio nō ſolū concernit ſacerdotes:ſed oēs clericos habentes adminiſtrationē eccleſie.

3 ¶ †Not.ſcdo ꝙ vaſa ſacra eccleſie poſſunt pignoꝛari ex maxia neceſſitate:nedū ergo cōflata vendi poſſunt.vt.x.q.ij.hoc ius.ſʒ ēt integra pignoꝛari etiā laico:vt pꝛobaꝭ a contrario ſenſu. ¶ In gl.j. ibi non bñdicūtur libꝛi:hoc verū excepto miſſali quod benedicitꝭ:vt patet in pontificali.

4 ¶ †In fi.gloſ.vel ꝙ nō ſit differentia inter res de qbus in tex.⁊ alias res eccleſie:ſed pōt dici quod differentia eſt in hoc:qꝛ ſine ſtricta neceſſitate nō debent res pignoꝛari:cū ſint deputate ad cultum diuinum ſed alie res poſſunt obligari ⁊ vendi ex ſola vtilitate: vt xij.q.ij.ſine exceptione.vide tex.opti.in.c.nulli.de reb.eccle.non alie.vbi colligitur a contrario quod bona eccleſie poſſunt generaliter obligari pꝛo obſeruantia alicuius ꝯtractus etiam ſine licentia epiſcopi ⁊ credo ꝙ in generali obligatione bonoꝛum non veniūt iſta.de quibus in text. arg.opti.in.l.j.C.que res pig.obli.poſ.vbi ptʒ ꝙ in generali obligatione bonoꝛū non veniunt ea que res ſpecialiter quis non fuiſſet obligaturus:ſpecialem vero obligationem de rebus eccleſie nō poteſt pꝛeſbyter facere ſine ſolēnitate requiſita in alienatione:vt ibi pꝛobat qd not.Ex quo infero qd etiā rem mobilem pꝛecioſam non pōt ſacerdos pignoꝛare ſeu pꝛelatus ſine ſolennitate requiſita in alienatione:vt ibi pꝛobatur qd no.⁊ pꝛo hoc facit qꝛ res pꝛohibita alienari nō poteſt pignoꝛari qꝛ de facili ꝑueniꝭ ad diſtractionē debitoꝛe differente ſolutionem:vt in.l. ij.§.cum rem.ff.que res pig.obl.poſ.⁊ per Bar.in.l.in quoꝛū.ff. de pig.

5 ¶ †In glo.ij.ibi:ſi parochiani illius eccleſie caperentꝭ.No.gl.ꝙ pꝛo redimendis parochianis captis ab infidelibus poteſt eccleſia vendere bona ſua etiam ſacra:⁊ intelligo qñ alio mō nō poſſunt redimi.Quid autē ſi detinenꝭ in carceribꝰ autoꝛitate iudicis nec valent ſoluere cōdēnationē nunquid habeat locū dictum glo.vide qd no.gl.in.c.ſicut omnino.alleg.in glo.⁊ in.c.aurū.ea.cauſa ⁊.q.⁊ cū eadem reſtrictione intelligas ſequens dictū gl.⁊ pꝛo alendis pauperibus poſſunt diſtrahi ⁊ alienari res eccleſie qñ aliter ſuſtentari non poſſunt ita ꝙ fame perirēt niſi eccleſia eis ſubueniret tali modo ſicut ſepe cōtingit tēpoꝛe guerre.ſi vero non eſt tāta neceſſitas nō tenenꝭ eccleſie nec hoſpitale ſubuenire vltra q̄ facere poſſunt de redditibus pꝛopꝛijs.vñ tot ſunt recipiēdi in hoſpitali quot viuere poſſunt ex redditibus.vt legi.⁊ no.in clem.qꝛ ꝯtingit.de relig.domi.facit.xij.q.j.in.c.videntes.In fi.glo.ſentit gl.ꝙ de iure ciuili iſta non poſſunt pignoꝛari:ſecus de iure canonico qd nō placet Hoſti.qꝛ etiam de iure ciuili poſſunt vendi ex neceſſitate vrgenti. dicta auſ.hoc ius.vel ſolue foꝛmalius ꝙ nō poſſunt iſta pignoꝛari vt ius pignoꝛum conſtituaꝭ in eis ſicut in rebus pꝛophanis.⁊ ſic pꝛocedunt iura ciuilia ſed vt detineanꝭ donec ſatiſfiat de debito poſſunt pignoꝛari. ⁊ ita loquitur iſte text.⁊ ſic non intelligit gl.in.d.auſ.hoc ius.x.queſtione.ij.iſtum textum.

1 ☞ Debitoꝛ ſi habet vnde ſoluat non poteſt carcerari: ſed debet fieri executio in bonis ſuis.

Beneficio ceſſionis bonoꝛū non poteſt renuntiari etiam per iuramētū.

In obligationibus facti non ſuccedit obligatio ad intereſſe quando eſt electa induſtria perſone.

3 Carcerari an ⁊ quando poſſit liber homo pꝛo debito vel crimine tam pꝛiuato q̄ autoꝛitate iudicis.

4 Debitoꝛ ſuſpectus de fuga poteſt capi etiam ꝙ non venerit dies ſolutionis vt caueat creditoꝛi.

Lator. Breue eſt ⁊ poteſt per alia verba ſic ſummari. Liber homo nō pōt pignoꝛari.vel ſic. liber hō pꝛo debito detineri nō dʒ etiam ſi nō habet vnde ſatiſfaciat ¶ No.j.ꝙ in libero hoīe nō pōt conſtitui ius pignoꝛis : ⁊ ſi quis de facto reciperet hoīem in pignus perdit debitum ⁊ alimētoꝛuʒ quātitatē teneꝭ ſoluere ac etiam relegaꝭ in auſ.vt nulli iudi.in.§.quia.

1 ¶ †No.ij.a contrario ſenſu qd ſi debitoꝛ hʒ in facultatibus vnde poſſit ſoluere non dʒ incarcerari:ſed dʒ iudex executionem facere in bonis ſuis pꝛo hoc.nam vidimus qd pꝛo debito non extenditur manus pꝛimo ad bona immobilia.ſed pꝛimo ad mobilia.ſecundo ad immobilia. tertio ad noīa debitoꝛū,vt.l.a diuo pio.ff.de iudi,ergo multo foꝛtiꝰ nō debēt pꝛius extēdi manus ad capturā perſone.pꝛo hoc tex.bonus cum gl.in.l.iij.§.tutoꝛes.ff.de ſuſpec.tuto.⁊ ibi per Bar.licet ſtatuta municipalia in multis locis aliter ꝓuideant.

2 ¶ †Et maxime verſaꝭ dubium nunquid debitoꝛ poſſit ſe obligare ad carceres renuntiando beneficio

ceſſionis

cessionis de quo vide per Specu. in titu. de renun. ⁊ conclu. §. j. ver. item est beneficium. vbi tenet qđ non licet alij contra: ad primam partem sequitur Barto. in. l. alia. §. eleganter. ff. soluto matri. nam hoc pactum[a] videtur contra bonos mores ⁊ inducere quandam seruitutem. Ex quo posset inferri quod etiam iuramentum non obligaret hoc casu arg. in regu. nõ est obligatorium. lib. vj. licet in casu iuramenti. Federicus contrarium tenuit consi. lviij. motus per illa iura generalia. de iureiurã. ca. cum contingat. ⁊. c. debitores. ⁊ capi. ij. de pactis. libro. vj. nisi paupertas esset euidens tempore contractus scđm eum: sed prima pars videtur verior ⁊ equior. de quo tamen dicendũ vt no. in. d. c. cum contingat. ⁊ tenet Specul. in. d. loco scriptorem suspectum de fuga qui obligauit se ad scribẽdum certum librum posse capi: ⁊ in compedibus[b] seu carcere recludi: ⁊ sic cogat̃ istud perficere quod promisit ⁊ intellige quod hoc procedat etiã si nõ renuntiasset beneficio cessionis: quasi videatur electa industria persone vt non succedat obligatio ad interesse: idem tenet Cyn. in. l. j. C. qui bon. ced. poss. ⁊ gloss. iuris ciuilis dicit hoc tenendum in fauorem publice vtilitatis in. l. stipulatio. §. si autẽ. ff. de no. oper. nuntia. sed Bartolus illud sentit in d. l. stipulatio. vt succedat obligatio ad interesse ꝑ iura generalia que volunt quod in obligationib⁹ facti succedat obligatio ad interesse quia est quedam species seruitutis quod homo liber precise cõpellatur ad factum. l. si quis ab alio. ff. de re iudicata. vt. l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verborum obligationibus. ⁊ ibi plenissime not. an[c] ⁊ quando quis posset precise compelli ad factum. et dicit Cyn⁹. in. d. l. j. mirandum fuit quod primus scriptor non cancellauit illam glos. que erat cõtra scriptores. ¶ In glo. j. ibi. l. vltima. vbi dicitur qđ si captus ab hostibus redimitur cogitur per quinquennium seruire aut pretium soluere ⁊ interim tanq̃ pro pignore detinetur ⁊ interim relegari potest. vt in. l. senatus. §. vltimo. alle. in gloss. ⁊ est casus nota. in quo liber homo relegatur. ¶ In fine gloss. cum hac restrictione glo. intellige tex. vt non detineatur homo liber ꝓ debito sed cedit bonis. ¶ † 3 Et generaliter cum queritur an homo liber capi possit ⁊ carcerari:[d] aliquos casus ponit hic Joan. and. sed tu distingue post Barto. in. l. cum eo. ff. ad leg. iuliã. pec. aliquibus additis quod aut queritur: nunquid possit capi a priuato aut autoritate iudicis. primo casu regulariter capi non potest. l. non est singulis. ff. de regu. iur. Fallit si suus debitor fugeret ⁊ non haberet in illo loco vñ posset sibi satisfacere. vt in. l. ait pretor. §. si debitorem. ff. de his que in frau. credi. ⁊ ibi etiam nota. voluit Joan. andr. hic an idem procedat in clerico debitore. vt sic possit capi sine metu excommunicationis, dic vt dixi in ca. cum non ab homine. de iudi. Secundo fallit in crimine, nam deprehensum in crimine possum capere non vt detineam nisi per spatium a lege prefinitum: sed vt ducam ad iudicem. de quo in. l. nullus. C. de iude. ⁊ in lege vnica. C. de rapto. virgi. ⁊ in lege si quis in seruitute. ff. de furtis. aliqui tamen restringunt ad crimina in quibus venit imponenda pena corporalis quod satis est equum. ¶ Secundo membro principali dic quod pro crimine potest iudex regulariter facere quem capi etiam si sit clericus, vt in capi. fame. de senten. excommu. ⁊ in cap. si clericus, eo. tit. l. b. vj. not. in. l. pleriq̃. ff. de in ius vocan. Pro debito vero dic qđ aut est debitum fiscale ⁊ potest facere aliquem capi: vt. d. l. cum eo. non tamen vt detineat̃ in carcere nisi perseueret in contumacia. l. nemo. C. de exact. trib. lib. x. Pro debito vero priuato sub distingue: aut quis promisit se sistere in iudicio ⁊ ita fuit a principio: sed postea desistit ⁊ potest capi. l. consentaneũ. ⁊ qđ ibi not. C. quõ ⁊ quãdo iud. dico in ca. prout. de do. ⁊ contu. aut nunq̃ cõparuit in iudicio: ⁊ tunc iudex non cogitur eum capere: sed si vult potest ⁊ debet eum citare realiter non vt detrudat eum in carcerem: sed vt compareat coram eo: non tamen debet eum trahere per vim de domo: q2 in casu ciuili non debet quis de domo capi. q2 domus propria dz vnicuiq̃ esse tutissimum refugium. vt in. d. l. plerique. ⁊. l. nemo. ff. de reg. iu. Conclude ergo ꝙ regulariter pro debito ciuili non debet quis capi ⁊ carcerari nisi prius condẽnetur ⁊ nolit cedere bonis. vt in. l. j. C. q. bo. cede. poss. ⁊ puto ꝙ licet quis sit cõdemnatus pro delicto non debet iudex eum incõtinenti inuinculare sed primo executionẽ in bonis facere. vt in. d. l. a diuo pio. Fallit quando est suspectus de fuga. Et dubitatur vtrum bona sua sint sufficientia: vt 4 legitur ⁊ not. in. d. §. tutores. ¶ † Fallit etiã quando nondum venit dies solutionis ⁊ debitor est suspectus de fuga[e] tunc potest carcerari vt faciat tutum creditorẽ puta prestando fideiussores vel pignora: quod voluit hic Joã. and. ⁊ facit tex. in. l. si fideiussor. ff. qui satisda. cogan. ⁊ in. l. in bone fidei. ff. de iudic. et intellige quãdo suspicio fuge accideret post contractũ debitũ: secus si erat tẽpore contractus. nã tunc de se cõqueratur vt no. per Bar. in. d. §. si debitorem. ⁊ dixit in. c. propter. s̃. de loca.

1. ☞ Rector ecclesie si pro facto proprio obligauit rem ipsius ecclesie tenetur eius heres redimere. 3. intellige tamen vt infra. nu. 4. 6.
2. Clericus secularis licet habeat patrimoniũ in quo succedit eius filius legitimus potest etiam licite tenere ecclesiam.
3. Heres tenetur pro mala administratione rectoris ecclesie. 8.
   Rector ecclesie si passus est rẽ ecclesie prescribi: tenetur de suo proprio satisfacere. idem si potuit acquirere ⁊ non quesiuit: ⁊ idem est de tutore.
5. Successor in beneficio tenet̃ soluere debita que cõtraxit p̃decessor pro necessitate ecclesie vel sue persone: maxime infirme.
6. Clericus bñficiatus si habuit patrimoniũ an ad debita per ipsum contracta pro sua sustentatione tenetur successor in beneficio vel eius heres.
7. Res aliena si pignoretur ignorante domino potest ab ipso vẽdicari: etiã non satisfacto creditori.

1 **Ex presentium.** † Si rector ecclesie pro facto proprio rẽ ecclesie obligauit cogitur eius heres rem redimere et ecclesie restituere. primo factum. scđo dat iudices. ibi: vnde. ¶ Casus literalis. Sacerdos ecclesie de officiosa pro sua propria necessitate obligauit calicem argenteum ⁊ medietatẽ vnius breuiarij eiusdem ecclesie: ⁊ morte preuentus eã non recuperauit. filius illius defuncti requisitus ꝑ successorem vt res quas pater obligauerat recolligeret: facere noluit. vnde sacerdos conquestus est domino pape. vnde mandat episcopo exoneñ. quatenus si verum est quod asseritur filium illius qui successit eidem compellat vt res predictas recolligat ⁊ ecclesie restituat supradicte quia idignũ est vt res eius 2 taliter debeant deperire. Ber. ¶ † Nota primo qđ clericus secularis licite tenet ecclesiam ⁊ i patrimonium ⁊ in patrimonium succedit eius filius intellige legitimus. de quo in ca. j. de suc. ab intestato. ¶ Not. scđo rectorez ecclesie non posse pignorare 3 bona ecclesie pro vtilitate propria. ¶ † No. tertio ꝙ heredes clerici compelluntur reddere ecclesiam olim defuncti indemnem: ⁊ sic tenetur heres[f] pro mala administratione rectoris. vide glos. no. xvj. q. iij. c. placuit. el. ij. que dicit ꝙ si rector ob negli-

---

sanguinitatis ⁊ affinitatis an sint autentice: vide per gl. in ver. pontificalis. in cle. j. de iureiu. quid de constitutionibus seu legibus lõgobardorum de quibus multoties in iure dicit se vidisse do. Bar. de bellen. ⁊ hoc qđ vidit eas venales Bononie q̃ fuerũt do. Jo. de ana. an sint approbate. vide ꝑ do. Anto. post Inno. in. c. Raynutius. in. iij. colũ. j. de testa. qd de dictis sanctorum patrũ de scriptura noui vel veteris testa. vide glo. xx. dis. de libellis. ⁊ ꝙ no. d. abb. Panor. in. c. qualr. el. ij. de accu. circa p̃ncipiũ. Quid de dictis ꝓphetarũ an eis sit standuz. dic ꝙ sic s̃m gl. in ꝟ. abnoctare. in. l. illud. ff. de offi. presi.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Nã hoc pactũ cõtrariũ sentit Feli. in c. ex rescripto. colũ. ij. ꝟsi. sz cõ hanc fallẽtiã. ⁊ ver. fallit quarto. s̃. de iureiu. ⁊ Matth. in no. cix. inci. no. casum quotidianũ. ⁊ Alex. ⁊ Jas. i. l. pleriq̃. ff. de ius voc. vbi plura qñ quis põt personaliter capi.

b ¶ Et dicit Bal. in. l. quisq̃s. j. C. de epi. ⁊ cle. qđ veruz est ꝙ põt poni in cõpedib⁹ nisi ipse scriptor venisset i dignitate ita qđ nõ diceret eũ scribere. dat̃ exẽplũ i quodã scriptore q Bononie effect⁹ est rector medicorũ. ⁊ ꝙ scriptor q renuit scribere opus inceptũ possit retineri i cõpedib⁹. tz etiã Bal. in. §. fi. isti. de act. qd aũt i scriptore q ꝓmisit scribere librũ postea ingredit̃ religionẽ. vid Inn. i. c. j. de obli. ad ratioci. ⁊ glo. i c. ꝓterea. lij. dist. ⁊ d. Ant. hic. ⁊ adđ ꝓ scriptoribus ꝙ scriptor põt retinere q̃ternos si dñs nõ soluit ei ꝓ suo labore s̃m gl. vulgarẽ in. l. si nõ sortẽ. §. si certũ. ff. de condi. inde. de quo vide etiã que de notario scribit bar. i. l. argẽtariu. in princ. ff. de edẽ. Anto. Franci.

¶ An scriptor possit cõpelli p̃cise ad scribendum et ob id detineri in carcerib⁹. vide gl. Bart. ꝙ sic i. l. stipulatio. in. §. siue autẽ. ff. de ope. no. nũ. ꝙ etiam voluit Spec. in ti. de renũ. in ver. itẽ est beneficiũ. ꝙ tñ intellige verũ nisi in scriptore qui promisit scribere fabulas bocatij qui nõ põt detineri in compedibus iuxta doctrinã Bal. in. l. nec patron⁹. in. iiij. opp. C. de ope. li. De eo autẽ scriptore, q fuit effect⁹ rector studij qui ꝓpter publicã vtilitatẽ nõ potest in carceribus detineri. vide ꝑ Alex. in l. stipulatiões nõ diuidunt̃. in ante pe. col. ff. de ꝟ. ob. ⁊ an possit ꝓ mercede retinere l. brũ vide ẽt Bal. in. l. fi. C. cõ. ⁊ vid bal. ⁊ bar. in. l. si nõ in causa. i fi. C. in q. cau. pi. ta. cõhi.

c ¶ De quo etiam vide plene ꝑ abb. in. c. cũ. p. de fi. instru. ⁊ ꝑ. d. Ant. i c. ꝑ tuas. de arbi. i. vij. col. ⁊ adđ qđ in obligatiõe i vlti. volũtatib⁹ p̃cise qs cõpellit̃ ad factũ. text. est no. i l. fideicõmissa. §. fi. de leg. iij.

d ¶ Et carcerari. Adde videndũ ꝑ noui. in. l. alia. §. eleganter. ff. soluto matri.

Zacharias.

e ¶ Suspectus de fuga. adde h̃ esse verum si suspicio sit de nouo ⁊ post cõtractũ debitum exorta vt plene ꝑ celsum in apo. ad Lanfrã. de oria. i c. qm̃ cõtra falsam §. recusatiõis. nume. 3. versi. ex qua colligitur in apo. ma. in ver. q2 forẽsis. de proba.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Tenet̃ heres. Itẽ cõcludit Fel. in. c. accepimus. col. iij. versi. tertia declaratio. de fid. instru. And. sicu. in. c. vt super. s̃. de re. eccle. nõ alie. et Cardi. in cle. ij. in princi. in. ij. no. de re. do.

gentiā suam passus est rem ecclesie prescribi teneť de ꝓprio patrimonio satisfacere ecclesie ꝙ singulariter not. nā per istū text. dico ꝙ heres suus pōt cōpelli ad satisfaciendū. idem dic vbi potuit aliqd acquirere eclesie ꝛ neglexit. vide tex. bonū cū gloss. xvi. q. iiij. capi. j. ad instar tutoris q in hoc tenetur. vt. l. quicqd. C. arbi. tu. ¶ 4 † Sed ꝯ predicta ꝛ contra text. op. nā debet [a] sacerdos de redditibus eccl'ie viuere. c. cum fm apostolum. de prebē. ꝛ facit dictū Inn. in. c. eps. de pben. vbi dicit ꝙ beneficiat⁹ habens patrimoniū teneť viuere de patrimonio sed pōt cum bona cōscientia viuere de bonis ecclesie. Et idē Jo. de li. in cle. gratie. de rescri. cum ergo sacerdos gratia illius pignorauerit hec bona pro sua necessitate: non debet compelli heres ad redimendū sed successor in beneficio. So. Jo. an. metu huius ꝯrij vt arbitror dicit tex. istū intelligēdum qñ debitū ꝯxit nō pro sua sustētatione sed pro necessitate patrimonij sui cōseruandi: puta ꝙ dom⁹ sua ꝓpria minabať ruinā: vel vinea sua erat inculta ꝛ cū hoc dicto transeunt cōiter doct. ¶ 5 † Et ex hoc potes notare singulariter qđ si beneficiatus tpe infirmitatis sue ꝯxit multa debita pro sua necessitate corporali teneť successor in beneficio illa debita soluere ꝛ sic extēdo. c. j. de sol. vbi dicit text. qđ successor in beneficio teneť debita pdecessoris soluere pro necessitate ecclesie ꝯcta. idē dic per supradicta si ꝓ necessitate ꝓprie psone. ¶ 6 † Secūdo not. ex hoc dicto seu ex tex. sic intellecto ꝙ res ecclesie possunt pignorari vel obligari pro sustentatione rectoris. Sed aduerte q2 Jo. an. sentit vnū ampliando dictū suū ad text. q2 licet beneficiatus habeat patrimonialia: tñ debita contracta pro sua sustētatione incūbunt ecclesie ꝛ nō heredi. qđ dubito an sit verum. Et ideo dices sic: ꝙ aut ecclesia erat impotēs ad sustentandū rectorē aut potens. Primo casu si impotentia fuit a pncipio tempore quo acceptauit ecclesiā: dico in dubio qđ debita incumbunt sibi ꝛ heredi ꝛ non ecclesie q2 est qđ sibi imputeť quare acceptauit ecclesiam minus potentem: nā hoc casu teneť viuere ex industria. ꝛ sic fortius ex patrimonio non aūt vendere bona ecclesie vel pignorare seu obligare. tex. est not. cū glos. xxj. q. j. c. j. facit. c. clericus victuz. xcj. di. si vero ecclesia ex post facto facta est impotens adhuc dicerē idē vt nō debeāt bona ecclesie vendi vel pignorari pro sustētatione sacerdotis sed dz agere sacerdos contra parochianos vt prestent sibi necessaria ex quo eis seruit in diuinis: ꝛ est cā licita subtrahendi parochianis diuina. vide bo glos. de conse. di. j. c. ois christianus. Secundo casu qñ ecclesia est potens: ꝛ tūc fateor ꝙ si sacerdos non hz ad presens vnde se sustentet ꝛ ꝯhat debita sub spe soluēdi de fructibus percipiendis: sed morte preuētus nō pōt hoc facere: tūc satis equū est vt successor teneať ꝛ hoc casu ꝓcedit dictū Joan. an. ꝛ hec no. q2 nō sunt discussa per alios. ¶ 7 † In gl. j. in fi. ex gl. collige tres solut. ꝛ quelibet est bona sed vltima notabilior et potest procedere in quolibet priuato si res sua eo ignorante pignorareť. nā pōt vendicare rem suā a creditore etiā non soluto debito: q2 sine ipsius consensu ius pignoris non potuit constitui in aliena re. C. si alie. res pig. d. a. sit. quasi per totum. ff. de pi. act. quasi per totū. ꝛ vide glos. de presump. c. nē ne. ꝛ qđ ibi dixi. ¶ Sed extra gl. dantur due solutiones. Et primo dixit Gof. ꝙ talis creditor ignorabat has res esse ecclesie. alle. l. ꝛ l. beri. ff. de ꝯtrahē. emp. cum duabus seq. ꝛ ꝓpter hoc videť velle qđ ignorātia creditoris faciat vt ius pignoris constituatur in aliena re in preiudicium domini: qđ non est verū: vt in iurib⁹ preallega. ꝛ in. l. inciuilē. C. de fur. nā ibi patet ꝙ dñs potest vendicare rem suam vēditam a fure precio non oblato. Nō ob. l. ꝛ liberi. quia ibi pōderatur ignorātia ad effectū agendi de euictione contra vendentē rem sacrā seu alienā non vt habeat ius retentionis contra dñm. Secūdo soluit Inno. ꝙ res fuerāt pignorate noie ecclesie ꝛ seruata solēnitate debita sed non cōstabat pecuniā couersam i vtilitatē dñi. Et ex hoc vr velle Inno. ꝙ creditor habeat hoc casu ius retentionis

Sebasti. Sapia. a ¶ Nā dz. Idem firmat Feliñ. i. c. postulasti. co. viij. ver. qño cleric⁹. š. de rescrip. ꝛ ibi in qs vsus possint distribui bona ecclesiarum.

Sebasti. Sapia. b ¶ Prelat⁹ ecclesie. vide Feli. in. c. cū deputati. colū. pe. ꝟ. qñ prelatus equipareť. š. đ iu dic. vbi ponit qñ equipareť tutori.

Sebasti. Sapia. c ¶ Presumendū. vide glo. no. i. l. cū allegas. C. đ vsu. q vult ꝙ nō solū ex q̄litate psone p sumiť ꝯctus vsurari⁹ sed ꝙ ēt presumptio ꝙ ꝯctus sit vsurari⁹ tollať ex qualitate psone vñ p illā gl. dixit ibi Fulgo. ꝙ si rustic⁹ emat cum pacto de retrouēdēdo non cēsebiť cōtractus vsurarius ꝙ dictū multum commendat do. Jas. in. l. si qs id qđ. col. vij. ꝟsic. v. no. ff. de iurisd. om. iudi.

d ¶ Et probať cōtra ipsum p testes singulares de diuersis actionibus deponentes: puta vnus dicit ꝙ mutuauit super libro alter sup corrigia alias super veste. ita bal. in. l. j. C. de test. ꝛ in. l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. peta.

donec sibi fuerit satisfactū licet non habeat actionē cōtra ecclesiā. Sed contra hoc facit: q2 tenēdo opin. vt sit necesse probare versum iuxta ea que dicā in. c. qđ quibusdā. j. titu. proxi. sicut non cōpetit actio cōtra ecclesiā: ita nec ius retinendi rem ecclesie. de hoc plenissime dicā in. d. c. qđ quibusdā. tene ergo solutiones glo. que sunt tutiores. ¶ In glo. fi. no. duo ex hac glo. primo ꝙ prelatus ecclesie [b] cōparatur curatori: alibi dicitur ꝙ ꝓcuratori. vt. j. de dona. c. ij. sed dic ꝙ proprie non cōparať curatori nec procuratori quia habet longe pinguius ius in rebus ecclesie ꝙ procurator in rebus dñi vel curator in rebus pupilli. Itē curatio vł procuratio est onus: sed prelatura est honor ꝛ dignitas de quo vide gl. no. v. q. iij. c. fi. sed procedit dicta equiparatio quo ad impotētiā distrahendi bona ecclesie. ¶ 8 † Secundo no. extra gl. ꝙ heres prelati tenetur ex facto prelati sicut heres curatoris qui teneť ex dolo ꝛ lata culpa curatoris: ex leui vero non tenetur. vt in. l. fin. ff. de fidei. ꝛ here. cū hoc voluit etiam Innocen. hic ipse tamen prelatus tenetur facilius de quo vide glo. š. de offi. Archi. in. c. ea que in ver. reatu.

1 Contractus emptionis presumitur vsurarius si fuit appositum pactū de retrouēdēdo soluta maiori q̄titate ꝙ fuerit empta licet fructus medij temporis computentur in sortem.
2 Resolutio contractus potest conferri in voluntatem vnius ex cōtrahētibus substantialia vero contractus non possunt conferri in voluntatem partium.
3 Heres defuncti potest allegare contractum simulatum licet defunctus tempore vite sue tacuerit.
4 Usurarius probatur ex coniecturis ꝛ nudis presumptionibus.
Facilius presumitur contractum simulatum contra vsurarium ꝙ contra alium. 5.
5 Usurarius contractus quādo presumitur ex eo ꝙ emptor rem p se emptam statim locauit venditori constituta certa pensione.
6 Iuramentum receptum ab vsurario inducit magnam presumptionez contra eum.
Uenditio si aliquo casu resoluatur puta per pactum aditionis in diez vel alio modo an fructus medio tempore percepti sint emptoris vel vēditoris.
Pactū de lucrandis fructibus positum in cōtractu emptionis reddit ipsum suspectum: quia natura talis contractus est lucrari fructus.

1 Ilo vos. † Si vsurarius emit rem ex pacto ꝙ eam post tēpus restituat vēditori recipiendo aliquid vltra sortē: fructibus tñ in ea cōputatis iudicať cōtractus feneratitius. Cōis diuisio. Scđa ibi respondemus. ¶ Casus literalis. Henricus ꝛ. B. eius frater filij. G. de cosa receperunt. xxiij. libras mutuo a quadā muliere. G. noie ꝛ ab heredibus suis filia Theobaldi pro quadā pecunia obligauerūt ei quasdā terras ipsorum sed cū dicta mulier terras illas restituere nollet impetrauerūt literas cōtra ipsam ad quosdā iudices coram quibus petebāt terras illas sibi restitui: ex aduerso respondebatur ex parte mulieris ꝙ terras illas non tenebatur restituere cum pignori obligate non essent sed pure vendite: sicut in instrumēto inde confecto cōtineť. H. pro se ꝛ fratre suo dicebat terras illas nō esse vēditas sed pignori obligatas q2 in instrumēto venditionis talis erat adiecta ꝯditio vt si a tpe ꝯctus vsqz ad duos proximos annos prefato. T. patri ipsius mulieris emptio displiceret G. pater. H. abinde vsqz ad vnum annū solueret. xxvj. libras fructib⁹ perceptis in ipsis cōputatis. Iudices dubitauerunt: vtrum pura ꝛ absoluta esset venditio: an cōtractus pignoratitius iudicari deberet. consultus papa respōdit vt in litera. Ber. ¶ No. j. ibi sciētie donum. quod sciētia in donū dei: ꝛ idē verbū ponit tex. in. c. qualiter ꝛ quādo. de elec. vide pulchrū tex. Hierony. xvj. q. j. reuertimini. ¶ 2 † Not. ij. ꝙ resolutio cōtractus pōt cōferri in voluntatē emptoris: lz ergo substātialia contractus non possint ab initio cōferri in voluntatē alterius cōtrahētiū vt in. l. hec vēditio. ff. de cōtrahē. emp. resolutio tñ pōt cōferri in personam emptoris: vt hic. ꝛ in. l. si nolit. in fi. ff. de edi. edi. ꝛ in persona venditoris. vt in. c. ad nostram. de emp. ꝛ ven. vt in. l. ij. C. de pac. con. inter empt. ¶ Not. iij. ꝙ venditio que venit resoluenda in euentum cōditionis adiecte pōt dici pura. est enim pura de presenti ad differentiā venditionis conditionalis. ¶ Nota. iiij. ꝙ in cognoscenda specie alicuius contractus magis debent attendi pacta apposita in eo ꝙ nuda verba ipsius cōtractus vnde licet hec verba innuerēt contractum esse venditionis ꝛ emptiōis. tamen ꝓpter pacta apposita conueniētia magis pignori iudicatur contractus pignoratitius. ꝙ nota. ad idem text. in. l. si vno. ff. loca. ¶ 3 † Not. v. quod facultas allegandi cōtractum simulatū transit in heredem: licet defunctus tacuerit tēpore vite sue. Ad idē. c. ad nostram de emptio. ꝛ venditio. ¶ 4 † Not. vj. presumendū [c] contra aliquem ex eo quod facere consueuit: ꝛ qđ facilius presumitur contractū simulatum contra vsurariū [d] ꝙ contra alium. Item ꝙ ex coniecturis ꝛ nudis presumptionibus iudicatur contra vsurarium. vide text. cum gl. in. c. cū in diocesi. de vsuris. ¶ 5 † Sz hic quero de notabili qō. multū quotidiana. quidā vsurarius emit quādā rē prout dicebať in instrumēto immediate illam locauit vēditori. ita ꝙ vēditor remansit in possessione rei vēdite: ꝯstituta certa pēsione ipi emptori: nūqd ex hoc debeat presumi cōtractus vsurarius. Jaco. de are. disputauit ꝛ nō soluit: q2 q̄stio

pendebat

a ¶ Ubi ꝯtus est aliqualiter suspectus iuramētū super eo interpositū magis aggrauat suspicionē.d.c.super hoc.cū gl.ᷓ ibi.d.Anto.de renū. hic alle.per istū facit gl.fin.in.l.iij.C.plus va.qꝺ agi.q̄ vult qꝺ iuramētum interpositū super ꝯtu simulato non fortificat ꝯtum sed censet simulatus. Ad idē facit gl.pulchra in.l.vij.ff.de condi.insti.q̄ dicit qꝺ cle insolite magis reddūt ꝯtum suspectum: clausule autē efficaces apposite ad maiorē firmitatē ᷓ cautelā bene valent:sic dꝫ intelligi gl.i.l. nō eo.C.de eui. et de hac simulatione ponūt Cano. hic plene.ᷓ i.c.cōquestus.de vsur. vbi gl.i.c.ad nr̄aꝫ de iureiur.ᷓ bar. i c.j.de feu.da.i vi. le.cō.ᷓ aliqd in.l. illud.C.de sa.san. eccl.itē qualr̄ pro a bet ꝯtus simulatus.vide Bal. in l.multū.m.i.et.ij. 6 co.C.si qs alte.vl̄ si.Ang.ᷓ Imo.i l.si qs cū aliter.ff. de vbo.obl.bar.ᷓ Ang.i.l.itē q̄.ff. de pac.ᷓ Imo.in l.qties.§.sꝫ cū pri¬mū.ff.de here.isti. vide bal.distiguē tē in.l.pacta nouissima.C.de pac. ᷓ eadē distinctione vtit̄ idē Bar. i.l.titia.§.idē rn̄der.ff.de vbo.obli. Et vide plene per eūdē bar.in.l.post ꝯtum.ff.de don. Bar.ᷓ Ang.i.d. l.sicut.§.superuacuū.ff.q.mo.pig. vel hyp.sol.b alle.p istū quos pulchre limitat bar.i l.j.C.de don.ante nupt.vide Bal.i l.ij.C.ad velle.i.l. rogasti.§.si tibi.ff. si cer.pet.ᷓ in.d.l. iij.C.plus va.ꝙ a git.ᷓ not.ꝙ ille q allegat ꝯtum simulatum dꝫ semper exprimere cāꝫ simulationis.ita bar.i suo cosi.ici. petr⁹ nicole.bal. in.l.ab anastasio. C.mā.ᷓ in.l.j.C. si ser.exte.

¶ Adde Pe.de anc.cōsil.cclviij. Ro.cōsil.cccviij. Alex.cōsil.xlvj.ᷓ cxv.in.lib.

b ¶ Dic ꝙ regulariter bona vxoris nō sunt obligata pro debito mariti.fallit in vxore 1 primipili: vt hic. ᷓ ex tex.in.i.c.ex 2 parte.de consuet. 3

pendebat de facto do.Pe.de anc.tenebat ꝯtum esse vsurariū per.l.sicut.§.superuacuuꝫ.ff.qb.mod.pi.vel hypo.sol.Sed aduerte latius.nam siue talis ꝯtus fiat ab vsurario siue nō presumit̄ simulatus in p̄iudiciū tertij creditoris ex quo vēditor remansit in possessione rei vēdite.sed ille qui vendidit non potest ex illo solo dicere ꝯtū simulatū.vt leg.ᷓ no.in.d.§.superuacuū.Itē vt dicit ibi Bar. si probaret̄ solutio pensionis non iudicaret̄ simulatus etiā in fauorē tertij:sed in casu nostro vbi cōcurrāt illa duo ꝙ emptor erat vsurari⁹ ᷓ qꝺ vēditor sub velamine locationis remansit in possessione rei vendite.satis est presumendū ꝯtum esse feneratitiū:vnde illa pēsio vr̄ constituta pro mercede pecunie.nā de facili p̄sumendū est ꝯ̄ vsurarios qui ineunt tales ꝯtus fictitios ᷓ simulatos:maxime si interuenisset iuramentū.nā vt dicit hic doc. iuramētū a receptū ab vsurario facit magnā p̄sumptionē ꝯ̄ eum.arg.c.sup hoc.de renun.sed vbi emptor nō est vsurari⁹ distingue.vt.s̄.dixi.ᷓ hoc no. ¶ †In gl.in vers.fructus percepti.aduerte q̄ ista gl.hic expresse dicit qꝺ emptor in casu hui⁹.c.faciebat fruct⁹ suos:nec tenebat̄ restituere si ꝯtus nō fuisset simulat⁹.vnde illud pactū de computando fruct⁹ in sortē erat ꝯ̄ naturā cōtractus emptiōis.sꝫ glos.pe.tꝫ ꝯ̄rium dicēs ꝙ ex natura ꝯtus emptor tenet̄ restituere fructus in cā resolutionis ꝯtus. Jo.an.pro cōcordia dicit ꝙ qn̄qꝫ apponit̄ pactū de resoluenda vēditione si alius emptor attulerit meliorē cōditionē:ᷓ tunc existente cōditiōe tenet̄ emptor restituere fructus etiā medio tēpore perceptos.ᷓ hoc casu dꝫ intelligi gl.pe.Qn̄qꝫ apponit̄ pactum de resoluēda vēditione si vēditio displicebit venditori:ᷓ tunc emptor non tenet̄ restituere fructus medio tp̄e perceptos.ᷓ hoc casu loquitur glo.ᷓ iura alle.in glo.Ratio diuersitatis fm̄ eum q̄ primo casu cōditio fuit apposita in fauorē venditoris nec erat in optione sua soluere ꝯtum:sed in secundo casu est qꝺ sibi imputetur quare prius nō displicuit.sed aduerte q̄ lꝫ hec dicta sint vera in se nō tamen cōueniunt ad text.nostrū.ᷓ meo iudicio nec gl.nec doc.ponderarūt tex.hic eñ venditio nō veniebat resoluenda ad placitū venditoris imo emptoris ᷓ sic sumus extra iura alleg.in glos. nā facio magnā vim in fructibus restituēdis vtrū facultas resoluendi ꝯtum cōferat̄ in voluntateꝫ vēditoris an emptoris.naꝫ in primo casu fructus non subiacent restitutioni sed eos lucrat̄ emptor per rationē p̄dictā.ᷓ de hoc est casus apert⁹ in.d. l.ij.sed scd̄o casu dico ꝙ fructus veniūt restituendi per.l.qꝺ si nolit.in fi.coniuncta.l.cū aūt.§.pe.ff.de edi.edi.ᷓ tn̄ eadē ratio est in emptore.est eñ quod sibi imputet̄ quare prius non dixit emptionē sibi displicere.Et per hoc infero ꝯ̄ cōe dictum doct.ꝙ pactū hic appositū de fructibus cōputādis in sortem nō fuit ꝯ̄ naturam ꝯtus emptionis:imo fm̄ eius naturā lꝫ papa cōiunxit illā p̄sumptioneꝫ vt deberet vltra preciū aliqd solui cum illo pacto de fructibus cōputādis in sortē.vnde pactū de cōputandis fructib⁹ de per se nō sufficeret ad p̄sumendum ꝯtum esse feneratitium:lꝫ aliud senserit do. Anto.lꝫ forte aliud posset dici.in casu dicte.l.ij.q̄ ibi ex natura ꝯtus fructus efficiuntur emptoris. Et ꝙꝙ aliqui velint addere tertium.s.ꝙ emptor erat vsurarius exponendo dictionē presertim pro tantū cōiter tn̄ tenet oppositū:q̄ de natura hui⁹ dictionis presertim e.t vt exponat pro maxime.vt in.c.qm̄.vt lit.non contest.sed difficile est iudicare contractū esse feneratitiū ex eo solo ꝙ aliquid debebat prestari vltra precium.

¶ Pro dote sibi restituenda mulier agit contra quēcunqꝫ bona mariti possidentem.

Delictum mariti non nocet vxori in dote sua.

Actio hypothecaria copetens in bonis alicuius

Et eodem modo econtra credo nō esse obligata bona mariti pro debito vxoris nisi q̄tū adduxit.Sed hoc fallit qn̄ mulier trāsit ad scd̄a vota non assignato alio tutore filijs suis q̄ tūc bona mariti obligātur vt est tex.in.l.si vir.C.in qui.cau.pi.ta.Ghi.ᷓ gl.i.c.ex parte.ī.ᷓ e app.ᷓ an propter delictū vxoris possit dos publicari in preiudicium mariti.vide Albe.in.iij.parte statu.q.iiij.et.v.et ibi in.vj.q.examinat an p̄pter delictuꝫ mariti possit dos publicari. Anto.Franci.

¶ An ᷓ qn̄ dos possit p̄pter delictū vxoris vel mariti publicari vid glos.ᷓ Bart.in.l. quinqꝫ legib⁹.ff. de bo.dā.ᷓ glo.in l.j.C.de bo.li.vbi cōcluditur ꝙ non cōstāte matrimonio q̄ dꝫ deseruire oneríb⁹ matrimonij.vt in.l.pro oneríb⁹.ff.de iur. do.ᷓ vide Ro.i.l. de die.i.§.q mulierē.ff.q satisd.cog. vbi ponit aliqs casus in quib⁹ potest publicari vt ibi per eum.

transit cum translatione bonorum in tertium facta etiam cum autoritate iudicis.

4 Agens hypothecaria excluditur si sibi offeratur debitum cuius vigore habet hypothecam.

5 Libellus nō cōtinens in se actionem sed officium iudicis valet.

6 Exilium mariti est iniusta causa vt vxor repetat dotem.

7 Uerba sn̄ie impropriant̄ ad eius saluationem.

8 Mulier an preferatur in dote repetenda creditoribus habentibus expressam.

9 Mulier an habeat obligata bona mariti respectu dona.propter nuptias:ᷓ an in ea preferatur ante rioribus creditorib⁹ ᷓ quid i bonis paraphernalibus.s.10.

11 Bona prelatorū tutorum conductorū vectigaliū sunt tacite hypothecata pro mala ipsorum administratione sed ecclesie minoribus ᷓ fisco.

Ecclesia:minor ᷓ fiscus equiparantur.

12 Bona clericorū an gaudeāt priuilegijs ecclesiarū.

1 **Ex literis.** † Mulier agit pro dote cōtra quēlibet detinentē bona mariti.h.d. In prima cōsultatio.In scd̄a rn̄sio ibi:mādam⁹.

¶ Casus literalis.Quidā spoliauit quēdā mercatorem ᷓ vulnerauit eum grauiter:ᷓ sic aufugit de terra:iustitiari⁹ regis cepit fratrē ᷓ vxorē illi⁹ malefactoris ᷓ de mādato ipsius bona oia illi⁹ delinquētis distracta fuerūt.ᷓ pecunia soluta fuit mercatori qui spoliatus fuerat ᷓ vulneratus a marito illius mulieris.Sed quedā possessiones minute remāserūt quas frater illius malefactoris retinuit de mandato iustitiarij soluta pro eis pecunia predicto mercatori:q̄ emptor alius non inueniebatur propter possessionum minutias.vnde cū mulier illa dote sua propter maleficiū viri fuerit spoliata impetrauit literas ad iudicem cōtra fratrem mariti q quedā bona mariti possidebat corā quo petebat dotem suam sibi restitui:vel saltē mitti in possessionē bonorū mariti q̄ ille possidebat. Ipse respōdebat ꝙ bona illa retinuerat de mādato iustitiarij soluta pro eis pecunia mercatori prout est superius declaratū.ᷓ hec oia p̄bauit corā iudice: dubitabat iudex qd iuris esset.ᷓ papa consultus 2 rn̄det vt in litera. Ber. ¶ †Not.j.ꝙ p̄pter maleficiū mariti non dꝫ vxor capi nec dote priuari etiāꝫ b vt satisfiat leso p maritum.b ad hoc.C.ne vxor pro mari.quasi per totum.Fallit in casu.l.scire.C.qui. mo.pig.ta.Ghi.vcꝫ in vxore primipilarij.nā etiam dos mulieris pōt capi ex quo maritus deliquit in 3 officio illo primipilatus. ¶ Not.ij.ꝙ hypotheca cōpetens in bonis alicuius trāsit cū translatione bonorū in tertiū etiā si illa bona vendant̄ ex iudi-4 cis mādato. ¶ †Not.iij.practicā formādi libellū pro dote ex parte mulieris cum agit pro sua dote cōtra possidentem bona mariti sibi pro dote tacite obligata.nā pōt formare libelluꝫ alternatiuū: vcꝫ petendo illa bona sibi tradi tanꝙ obligata: vel ꝙ possessor debeat sibi satisfacere pro dote.ᷓ credo ꝙ sufficiat petere primum tantum.ex quo agit hypothecaria actione sed scd̄m nō est in obligatione sꝫ in facultate possessoris: q̄ qlibet tertius possessor cōuentus ab eo q̄ hꝫ hypothecariā pōt illū excludere offerendo sibi debitum suuꝫ.l.qui pignori.ff. qui.mo.pig.vel hypo.solu vnde ad exuberantem cautelā voluit iste in libello deducere illam parteꝫ alternatiue que erat in facultate. Ex hoc ᷓ ex tex. c infero ꝙ quando vnū est in obligatione c aliud in facultate soluendi nō vitiatur libellus si ambo deducuntur alternatiue in libello vt videtur hic tex. 5 bonus iudicio meo. ¶ †No.iiij.ibi ex officio quod lꝫ certa actio competat actori que clare colligitur ex narratis in libello: nihilominus non vitiatur d libellus d si in conclusione petit ex iudicis officio

c + Sebasti.Sapia.

¶ In obligatione.Faciunt no.p Bar.in.l.j.col.ij. ᷓ.iij.ff.de ac.emp. ᷓ in.l.stipulationes nō diuidunt̄ col.antepen.vers. nono restat.ff.de ver.obli.

d ¶ Et idē tꝫ hic Inn.ᷓ do.Ant. in.c.examinata.d iud.i.xv.col.ᷓ ibi dē per do.Bart. de bellenzinis.

¶ Adde Cal.cō si.j.de libelli oblatio.

sibi ſubueniri.⁊ dꝫ tunc intelligi de officio iudicis mercenario.i.actioni debite deſeruienti. ¶ 6 †No. quinto vlterius ꝙ conſtāte matrimonio pōt mulier agere ad reſtitutionē dotis:ex quo vir incipit male vti ſubſtantia ſua.⁊ dr male vti ⁊ male verſari ex quo exulat a patria ꝑpter maleficium ꝓpriū ⁊ maxime cū peruenit ad diſtractionē bonoꝛū.facit.c.per veſtras.de dote poſt diuoꝛ.reſt. ⁊ videtur tex.no.in.l.vbi.C.de iure do.ꝙ non ſolum dotē ſꝫ etiā donationem ꝑpter nuptias poſſit petere:licet ſint opi.⁊ multū facit ille tex.iūcta gloſ.ſup ver.ad ſuſtentationē.nam videt ꝙ bona dotalia ⁊ donatio ꝑpter nuptias debeant ꝑcipue deſeruire oneribus matrimonij de quo remitto ad no.in.l.ſi conſtante.ff.ſol.mat.⁊ ī.d.c.ꝑ veſtras. ¶ No.ibi tacite obligata.ꝙ oīa bona[a] mariti tacite obligant vxori legis bñficio ꝑ dote reſtituenda:an aūt idem ſit quo ad donationē ꝑpter nuptias:vel quo ad bona paraphernalia:dicā.ī.cū gl. ¶ Vlti.no. mirabilē modū ſentētiandi in actiōe hypothecaria.nā condēnat hic tertius poſſeſſoꝛ ad reſtitutionē debit:,quatenus poſſidet de bonis debitoꝛis pꝛincipalis qđ vr̄ iure ſuſtētari non poſſe:qꝛ vt ſupꝛa dixi:rē reſtitui eſt tm̄ in obligatione ergo non poterat cōdēnari ad reſtitutionē dotis ſꝫ ſolum ad reſtitutionē bonoꝛū obligatoꝛū.ſed pōt dici ꝙ papa hic habuit reſpectū ad libellū mulieris continentē id qđ erat in obligatione ⁊ in facultate. ⁊ dꝫ intelligi ſententia large:ſcꝫ vt ſatiſfaciat de dote dimittēdo bona vel ſoluendo debitum. 7 †Ex quo nota.ꝙ verba ſentētie debēt multum late intelligi vt ipſa ſnīa[b] ſaluet ſicut dicim⁹ in libello.vt leg.⁊ not.i.c.cōſtitut⁹.de reli.do.facit.c.abbate.de verb.ſig.⁊.l.cōtinuus.de ver.obl.⁊.l.ſi qs intentiōe.ff.de iudi. ¶ 8 †In gl.iij.in fi.⁊ gloſſ.in effectu attingit duo. Pꝛimo nūqd mulier pꝛeferat in dote cōſequēda creditoꝛib⁹ mariti anterioꝛib⁹ i obligationē .ſcđo nūqd idē ſit quo ad donationē ꝑpter nuptias ſibi factā a marito.Reſpectu pꝛimi ꝯcludit qđ ꝑfert pꝛioꝛib⁹ habētib⁹ actionē pſonalē vel hypothecā tacitā.id eſt bñficio legis inductā.anterioꝛib⁹ aūt habētib⁹ expꝛſſam nō ꝑfertur.⁊ hec fuit opi.Bul. quam etiam ſequit Accur.in.l.aſſiduis.C.qui potio.in pig.ha.⁊ Dy.in.§.actionem.inſti.de acti.⁊ Innocen.hic cōtrariam opi.tenet Mar.vt no.in d.l.aſſiduis.quā ſequūtur Jac.de are.Pet.Guil. de ſuza.⁊ Cy.Bar.autem dicit quod conſuetudo eſt pꝛo opi.glo.⁊ malū eſſet ſententiare contrariū. arg.in.l.minime.ff.de leg.⁊ licet multa allegentur pꝛo ⁊ contra.tamen contra opi.huius gloſſ. multum facit.d.l.aſſiduis.que loqtur indiſtincte pꝛeferendo mulierem omnibus creditoꝛibus anterioribus habentibus hypothecam.ergo debet intelligi generaliter:ſiue habeant expꝛeſſam ſiue tacitam;quia qui totum dicit: nihil excludit.xxix.diſtin.c.ſi romanoꝛum.Item eſt aliud multum foꝛte argu.ſi vinco vincentem te:ergo debeo vincere te.in.c.autoꝛitate.de conceſ.pꝛeben.lib.vj . ⁊ facit c.dilectus.de offi.leg.ſed is qui mutuauit pꝛo refectione rei pꝛefertur anterioꝛibus habentibus expꝛeſſam.vt in.l.interdum.ff.qui potio.in pign.ha. ⁊ iſte vincit a muliere:qꝛ mulier pꝛefertur ſibi: vt in aut.ſignata.ſuper.d.c.aſſiduis.ergo mulier debet vincere ⁊ pꝛeferri omnibus creditoꝛibus habentibus expꝛeſſam hypothecam.Pꝛo contraria opi.quam fouet iſta gloſ.facit equiparatio fiſci et mulieris;vt dicitur in ea.ſecunda quia lex non defert vni beneficiū cum diminutiōe iuris alterius. l.ij.§.ſi quis a pꝛincipe.ff.ne quid in loco publico. ⁊ bo.tex.in.c.ex tenoꝛe.de fo.competē . vbi dicitur ꝙ licet viduis ſimus in iuſtitia debitoꝛes:non tamen alijs facere debemus iniuſtitiam:ſed intelligēdo.l.illam aſſiduis. generaliter diminueretur ius habentium hypothecam anterioꝛem expꝛeſſam ⁊ ſic diceres idem eſſe in tacita.reſpondetur quod tacita inducitur a lege vnde potuit lex reſtringendo pꝛiuilegium ſuum pꝛeferre pꝛiuilegio mulieris.ſecus in expꝛeſſa que habet facto ipſius contrahentium ⁊ quicquid ſit paſſus ſatis dubius eſt ⁊ doctoꝛes variant ſententiam:⁊ multum facit iudicio meo text. in.d.l.vbi.dū ſpecifice facit mentionē de poſterioꝛibus creditoꝛibus:ſed ſeruarem in pꝛactica pꝛimo illam opin.pꝛo qua eſt loci conſuetudo.vt in.l.ſi de interpꝛetatione.ff.de legi.⁊ in.c. cū dilectus.de cōſuetu.nam conſuetudo interpꝛetatur legem dubiam:ſed ceſſante conſuetudine fauerem mulieribus:qꝛ in facto dubio potioꝛ eſt cauſa dotis.vt in.c.ſi.de re iudi. ⁊ not. in.c.ex literis. de pꝛoba. ¶ 9 †Quo ad ſecūdū.ſ.reſpectu donationis concludo poſt Inno.hic quod aut mulier debet lucrari donationem pꝛopter nuptias ⁊ eo reſpectu agit pꝛo donatione:⁊ tunc licet bona mariti ſint tacite ſibi hypothecata pꝛo illa donatione: vt eſt tex.in.d.l.vbi pꝛealleg.nō tñ hꝫ vxoꝛ pꝛiuilegiū vt pꝛeferat anterioꝛibus creditoꝛibus qꝛ hoc non eſt iure cautū:nec donatio ꝑpter nuptias eſt ita fauoꝛabilis ſicut dos:quia dos eſt quaſi patrimoniū mulieris.l.iij.ff.de mino.⁊ ſi remaneret indotata,fieret pꝛeiudiciū reipublice:ꝑ ea que legū.⁊ no.in.l.j.ff.ſolu.ma.que ratio ceſſat in donatione, Aut mulier agit ad donationem nō vt eam lucretur.ſed tanꝙ ſibi ſpecialiter obligatam pꝛo dote. ⁊ tunc habet pꝛiuilegium dotis : qꝛ hoc caſu agit potius pꝛo dote ꝙ̄ pꝛo donatione. ¶ In glo.pe. ibi:etiam paraphernalia:⁊ dic paraphernalia id eſt bona q̄ mulier habet pꝛeter dotem:⁊ dicitur a para quod eſt iuxta ⁊ pherne quod eſt dos quaſi iuxta dotē:nā ſepe mulier habet aliqua bona vl- 10 tra dotem. ¶ †Et in his gloſ.querit vtrum bona mariti ſint obligata vxoꝛi:⁊ reperitur hec gloſſa varia.nam aliqui libꝛi habent quod non : aliqui quod ſic:⁊ vtraqꝫ litera poteſt eſſe vera per diſtinctionem.Aut enim maritus habet adminiſtrationem illoꝛum bonoꝛum:⁊ ſunt tacite obligata: vt l.ſi.hic alleg.Aut vxoꝛ retinet illa bona penes ſe 11 ⁊ ceſſat illa obligatio. ¶ †Secundo pꝛincipaliter not.ex gloſ.quod bona pꝛelati ſunt tacite obligata eccleſie pꝛo mala adminiſtratione . ⁊ ſic poteſt agere eccleſia contra tertium poſſeſſoꝛē: ſicut agit hic mulier pꝛo dote:⁊ non tradas obliuioni hanc gloſſam.nam licet non habeamus text.expꝛeſſum tamen militat argumen.a paritate rationis.nam eccleſia equiparat minoꝛi.vt in.c.j.de in integruꝫ reſtitu.ergo ſicut bona tutoꝛis tacite ſunt obligata pupillo vt in iuribus pꝛeallega.in gloſſ.⁊ i.l. finali. C . de legiti.tutela . ita ⁊ bona pꝛelati eccleſie.Item videmus in fiſco quod bona conductoꝛum vectigalium ſunt tacite obligata fiſco.l.ſemper.§.diuus.de iure immunitatis ergo ⁊ bona pꝛelati : qui quaſi contrahit cum eccleſia acceptando pꝛelaturam . vt in capitulo niſi . de renuntiatione.ſed inquantum gloſ.dicit quod ob iſtum reſpectum bona clericoꝛum gaudent eodem pꝛiuilegio cum bonis eccleſie:non bene dicit quia ſequeretur[c] quod bona eoꝛum qui non habent beneficia non gauderēt illo pꝛiuilegio quod eſt falſum.

a ¶ An hoc pꝛocedat in bonis mariti minoꝛis vide ꝑ Bart. in.l.itē qꝛ. ff.de pac.in ſi.pꝛin .⁊ an hoc pꝛocedat in bonis ſpōſi vt ſponſa habeat tacitā hypothecam in bonis ſponſi pꝛo dote data quemadmodū vxoꝛ in bonis mariti.vide omnino Bar.in.l.ij.§.ſi.ff.de pꝛiuileg.credit. Anto.Franci. ¶ An tacita hypotheca competat mulieri heretice vel iudee ī bonis mariti :dicas ꝙ mulieri heretice non cōpetit ſꝫ mulieri iudee ſic : qꝛ inter iudeos eſt matrimoniū lꝫ nō ratū vt plene traditur in.c.gaudem⁹. ⁊ i c.de infidelib⁹.de diuoꝛ . ⁊ ibi plene per apoſt.

b ¶ Adđ tamē ꝙ hoc pꝛiuilegium nō hꝫ vxoꝛ heretica.text.eſt in aut. idē pꝛiuilegiū .C. de he.⁊ no.d.ant. ⁊ Abb. panoꝛ.in c.gaudem⁹. de diuoꝛ.circa ſi.vbi dicūt ſi abiurās hereſim redit ad fidē recuperat pꝛiuilegiuꝫ in bonis mariti in dote cōfeſſata tm̄ niſi qñ bona nō ſufficiūt ceteris creditoꝛibus ſꝫ bal.i.c.cōtingit.i ſi.iiij.colū. de do.⁊ ꝯtu.q ad hoc dicit eſſe glo. ſing.in.l.aſſiduis, C.q potio.in pig. ha.iudea aūt i bonis mariti iudei hꝫ pꝛiuilegiū dotis.ita ſing . dicit do. Anto.in.d.c. gaudemus.in vl. col. ⁊ ꝙ ibi latiſſime ſcripſit.d.bartho. de belēzinis. Et adde ꝙ i ꝯctibus in quib⁹ acqrit hypotheca pꝛiuilegiata ſi pena fuerit appoſita ſuper illo contractu habēte hypothecam pꝛiuilegiatā exactio illi⁹ pene nō hꝫ idē pꝛiuilegiū qđ hꝫ ipſe contractus pꝛincipalis.ita notā.determinat pau.de ca. in.l.io. ꝑ illū text. ff. de cōpen.ꝙ tenemēti.qꝛ eſt bona limitatio ad totū tit .ff. de pꝛi. cre. Itē iuſt⁹ poſſeſſoꝛ bonoꝛū mariti ꝯ mulierē dotē a marito repetentem habet ius offerendi pꝛeciuꝫ dotis. textus eſt ī l.mulier.ff.qui pot.in pig.ha.qđ limita ſin. vt per Bal. in .c.contingit. in.iiij.col.de do.⁊ contu.⁊ vtrū mercatoꝛ q vēdidit merces alij mercatoꝛi q arripuit fugam nō ſoluto pꝛecio ⁊ ari relictis mercibus ⁊ parat⁹ pꝛeferri debeat in mercibus quas ipſe vēdiderit.vide per Jmol. Bal. ⁊ Ang.in.l.ſi cuꝫ dotem.§.ſi.ff.ſol.matri.⁊ per Ang.in.l.qđ quis.ff.de pꝛiui.credi.⁊ elegantiſſime per Paul.de ca.in.l.ꝓcuratoꝛis.§.ſi plures. vbi eſt tex.ad hoc valde ſing.ff.de trib.⁊ vide ad hoc oīno Pau.de ca. in.l.ſi hominem.§.quoties.ff. depo.⁊ in.l.licet .C.qui po.in pi.ha.et in l.is qui alias.l.is cui.ff.de act.⁊ obli.vbi tenent quod non pꝛeferat .Sꝫ cōtrarium tenet Bald.in.l.pꝛo debito. C.de bo.au.iudi.poſſ. vbi vide oīno. ⁊ vide etiaꝫ oīno Bal.i.l.vbi adhuc.in.vij. col. ver.lꝫ ſtatim quero.C.de iure dot. vide oīno bo.tex. in.l.ſi venter.§.in bonis.ff.de pꝛiui. cre.⁊ text.in.d.l.ſi hominē.§.toties. quā gl.voluit allegare.Itē adde ꝙ in hypotheca bonoꝛū nō ſolum q pꝛioꝛ eſt tꝑe potioꝛ eſt in iure ī bonis pñtib⁹ : ſꝫ ēt ī futuris ad hoc eſt text.ſing.in.l.hac edictali .§. his illud.qđ not.Bar. in vlti.colū. C. de ſecund.nupt.⁊ de eo exclamat. Itē ſecūdus creditoꝛ habēs ſpecialem hypothecam in aliqua parte bonoꝛuꝫ ꝑfertur in illa ſpecie pꝛioꝛi creditoꝛi habenti anterioꝛem hypothecam generalē bonoꝛū ⁊ ſpecialem in alia re ab illa q̄ ſpāliter eſt obligata ſcđo creditoꝛi dummodo pꝛioꝛi creditoꝛi integre ſatiſfiat in illa re que eſt ſibi hypothecata . textus eſt nota.in.l.ij.de pi. qđ itelligit ibi gl.verū de equitate.ſed de rigoꝛe relquit fruct⁹ fundi.tex.eſt in.l.pꝛedijs.in pꝛinc.ff.in qui cau.pi.ta.contrahi . eodem mō fructus pignoꝛū ſunt tacite obligati creditoꝛi.tex.eſt not.in.l.ꝙuis. C. in quib. cau. pig. ta.contrahi. Anto.Franciſ. ¶ In qb⁹ caſib⁹ ꝯpetat tacita hypotheca ⁊ in quibus nō:potes videre plene ⁊ ad ſaturitatē per Joā. ber.de ſir.ī ſuo repert. in litera. J. in ver. hypotheca.⁊ i ꝟbo hypothecaria vbi vide per diſcurſum.

c ✠ Sebaſti.Sapia. ¶ Quia ſequeretur.Hanc rationem etiam repꝛobat Card.⁊ Jmo.in.c.ſi.ſ.de vita ⁊ hone.cler.do.Ant.Jmo.⁊ Abb. in.c.epiſcopus.ſ.de pꝛeben.⁊ quando bona clericoꝛum gaudeant pꝛiuilegio eccleſie late tradidit Feli.in.c.eccleſia ſancte Marie , colū.v.ſ. de conſtitutioni.

12 cum iura loquant̄ indistincte.c.si clericus laicū.de fo.compe. ¶ †Nec est verū indistincte qd bona clericorū gaudeāt in oibus priuilegio ecclesiarū.imo vt alias dixi fienda est regula in oppositū qd solū in illis casibus gaudent priuilegio ecclesiarum qui sunt in iure expressi:vide ad h bo.glo.xvj.q.iij.c.j.ꝛ in.c.quanq̄.de censi.lib.vj.

1 ☞ Fructus rei pignori date computantur in sortem non solum percepti sed qui percipi potuissent.9.

2 Instrumentū non vitiatur si dicat Aeneas filius Mariani:ꝛ nō fuit apposita dictio quondā:ꝛ cū marianus sit defunctus idem si esset posita dictio quondam:ꝛ pater non esset mortuus.3.

3 Dictio quondā:ꝛ dictio olim possunt notare ꝛ presens ꝛ futurū tp̄s.

4 Pignus pōt alteri pignorari sed non in maiori q̄titate q̄ creditor habeat ipsum.5.Itē non potest pignorare vltra tertiam vicem.6.

7 Actio personalis non transit in singularem successorem.

Actio pignoratitia est in rem scripta ꝛ transit in singularē successorē.

8 Pignus si fuerit pignoratū alteri ꝛ ille alter pignorauerit vni tertio:ꝛ ille tertius discessit cū re quod remediū dabitur pignoranti.

10 Domus si est data in pignus ꝛ ipsam habitauerit creditor quomō et qualem pensionem cōputabit in sortē.vide.i. c.pri.vbi pensio domus computatur in sortem.in vlti.no.

11 Pignus si deterioretur tenetur creditor de re cōmodata vel locata deteriorata:aliter statuitur.

1 **Cum contra.** †Si creditor vel is q ab eo cām hꝫ,tot fruct⁹ pcipit ex pignore q̄ satisfactū est sorti dꝫ pignus restitui debitori.Primo ponitur factū.scdo diffinitio ibi:nos. ¶ Casus talis. Quidā noīe Laurentius quandā pecunie q̄titatem recepit a quodā creditore:pro qua pecunia obligauit ei quasdā possessiones:tēpore procedente mortuus est creditor ille.heredes creditoris illius possessiones illas obligauerunt.B.ciui anagmeñ.Mortuo postmodū Laurētio debitore.R.de monte fortino filius illi⁹ in presentia domi.pa.mouet questionem super possessionibus predictis contra dictū.B.ciuē anagmensem dicēs q̄ de fructibus illarū possessionū tm̄ fuerat pceptū:tū ab ipso.B.tum ab alijs quibus possessiones ille fuerant obligate q̄ fructus illi sorti poterāt adequari.vnde petebat illas possessiones sibi restitui. Ad h probandum suas probationes induxit.d.pa.ꝯsiderans q̄ in talib⁹ fructus percepti debeant cōputari in sortē:ꝛ si qui vltra sortē percepti sint restitui.videns etiā q̄ fructus illarū possessionū extenuassent ꝛ annullassent totū debitū decreuit possessiones illas restituendas dicto. P.et 2 in corporalē possessionē illarum ipsum fecit induci.Ber. ¶ †Not.ibi: quōdā pater tuus pro cōi vsu loquēdi quasi denominat̄ pater alicui⁹ qui iā defunctus est.ꝛ fit q̄stio qd si in instrumento dicitur titius filius semproniȷ:ꝛ sempronius est mortuus:nūquid valet instrumentū cū nō sit apposita dictio quōdā vel similis que hꝫ tollere illā qualitatem de presenti ꝛ ponere in preterito.Spe.in ti.de instru.edi.§.restat.ad fi. tenet instrumentū non vitiari.[a] ꝛ idē Io.an.hic.qd not.facit qd no.In no.in.c.fraternitatis.de here. 3 ¶ †Quid autē si pater viuit ꝛ apponit̄ dictio quondā.dic q̄ etiā non vitiatur instrumētū.q2 hec dictio:et dictio olim[b] designāt etiā tp̄s presens ꝛ tp̄s futurū vt no.in.c.cum olim. 4 de offi.dele.ꝛ dic vt ibi. ¶ †No.ij.q̄ creditor pōt rē sibi pignoratam alteri pignorare[c] vt habet̄ clarius.C.si pignus pigno.da.sit.per totū idē 5 est in herede creditoris vt hic. ¶ †Tertio not.q̄ resoluto iure actoris resoluit̄ ipso facto ius successoris.[d] cōcordat.l.vectigali.ff.de pig.ꝛ colligitur hoc ex tex.q2 si fruct⁹ pcepti a pmo creditore extinguūt debitū principale vna cū fructibus perceptis a scdo,tenet̄ scds restituere rem pignoratā lꝫ suū integrum debitū nō percepit.satis est q̄ debitū principale sit sublatum:non tn̄ pōt primus creditor in maiori quantitate pignus obligare q̄ sibi obligatum fuerit. ¶ Not.q̄ creditor licite vendit fructus quos pcipit a re pignorata:sed preciū accedit in solutionē sortis:ꝛ no.hoc casu fit cōpēsatio ipso iure. ¶ Ultimo no.hic tex.opti. q̄ debitor pōt agere contra creditorē p pignore:lꝫ secum nō contraxerit.

6 ¶ †Sed cōtra hoc fortiter opp.nā actio personalis q̄ oritur ex mutuo nō trāsit cōtra singularē successorē.cū ergo debitor no contrahit cū secūdo nō videt̄ q̄ possit agere contra eū.sed poti⁹ cōtra primū. ꝛ prim⁹ cōtra scdm:vt videt̄ tex.in.l.petēt.ff.de pig.act.ꝛ credo q̄ ob hoc doc. hic variāt in cōiecturādo actionē intentatā cōtra illū creditorē.nā alii qui dicūt q̄ agit rei vendicatione q̄ cōpetit dn̄o cōtra quēlibet possessorem:sed certe hoc non colligitur ex litera nec apparet q̄ se probauerit dn̄m q̄ est necessariū agenti rei vendicatione.Alij dicunt q̄ fuit actuꝫ iudicis officio:vt sentit Host.potest adduci bonus text.in.l.ij.C.si pig.da.sit.Alij q̄ egit pignoratitia actione:sed non placet Innocē. quia actio personalis non transit in tertium:sed ego aliter dicerē.dico enim q̄ vbi interuenit pignus oritur duplex actio.nam potest creditor agere hypothecaria que est actio realis.Itē agere personali.pro hoc.l.creditor qui non idoneum pignus.ff.si cer.pe.ita dico ex parte debitoris, nam pignoratitia actio licet sit personalis nihilominus est scripta in rem.ideo pignoratitia saltem vtilis potest cōpetere contra creditorem arg.eorū que not.in.c.ex parte.B.de fo.cōpe.sic nos dicimus in secundo creditore.qui agit vtili contra primum debitorem cū quo non contraxit vt in.l.ij.C.si pig.pigno.dat.sit.Conclude ergo qd aut datur vti-

7 lis pignoratitia aut officium iudicis. ¶ †Sed est questio notabilis in materia vtrum secundus creditor possit pignorare pignus tertio ꝛ sic in infinitum.vide Specula.eo.ti.§.j.ver. sed cum pignus. vbi dicit q̄ nō pōt pignorare vltra tertiam[e] vicem vt infinitas euitetur.argu.c.cū multis.de rescript. lib.vj.not.hoc dictū:q2 singulariter limitat totum 8 titulū.C.si pignus pigno.dat.sit. ¶ †Est ꝛ aliud dubiuꝫ quid si pignoraui tibi rem et tu pignorasti petro:petrus pignorauit vel vendidit alteri,qui forte absentauit se cū re:qd remedium dabit̄ primo debitori ad consequēdum pignus ex quo res non potest haberi ꝛ ille qui vendidit non est presens.vide Spe.in dicto loco. ver.sed queritur vbi nō dicit q̄ potest agi contra primū sed primus liberatur cedendo actionem cōtra scdm quia cū legitime pignorauit rem alteri liberatur:ex quo ipe desinit sine dolo possidere ꝛ idem dic in secundo 9 respectu tertij qd bene no. ¶ †In glos.j.in fi.not. glo.singu.maxime pro limitatione eorū que no.in c.grauis.de resti.spo.vult enim hic gloss.ꝛ bene q̄ creditor tenetur ad fructus non solum quos percepit de re pignorata:sed etiā ad eos qui potuerunt percipi:ꝛ ex negligentia sua nō fuerunt percepti. Hosti.in sum.eo.tit.§.quando efficaciter.versi.sed nunquid.videtur sentire oppositum vt solū teneatur ad pceptos.ꝛ licet Io.an.simpliciter transeat hic.tn̄ in.c.j.ꝛ.ij.j.de vsu.tenet cū ista glo.ꝛ pro eo 10 est casus.in.l.ij.C.de pig.acti. ¶ †Et ad materiaꝫ glo.adde cōformē questionem[f] quā posuit Specu. eod.titu.§.j.versic,quid si obligasti mihi. vbi dicit pignorasti domum quā ego inhabitaui.an tenear ad pensiones quas tu percepisses:an ad eas quas ego soluissem si fuissem conducturus.ꝛ inclinat in partem vt solum tenear ad alias quas ego prestitissem per.l.in summa.§.in frumento.ff.de condictio.indebi.sed sua distinctio mihi ex toto non placet per dictum huius gloss.ꝛ per.d.l.ij.vnde distingue quod aut simpliciter domus fuit pignorata: ꝛ tunc tenetur ad pensionem que communiter potuisset percipi a quocunqꝫ alio.aut fuit actum vt inhabitaret domum: ꝛ tunc forte procederet dictum Specula. quod tamen in hoc casu est satis durum per predicta.Nec obstat ille.§. in frumento quia loquitur quando indebite per errorem habitatio fuit tradita.nam tunc non obligatur recipiens nisi inquantum effectus est locupletior. vt ibi notabiliter probatur quod nota pro similibus questionibus.sed in casu nostro loquitur in contractu qui fit gratia vtriusque in quo tenetur creditor prestare diligentiam in fructibus seu redditibus recolligendis in rebus pignoratitijs:ꝛ nota quia faciunt ad multa. 11 ¶ †In gloss.fin.intellige si.glo.quando res cōmodata effecta est deterior ex culpa cōmodatarij:secus si sine culpa sua quia videtur dominus consensisse ex quo ad certū vsum commodauit.l.si mihi allega. in gloss.idem dicendum in re locata ꝛ fortius:sed in re pignorata aliud dicendum: q2 non potest sine culpa mea ex vsu effici deterior.nā cōmitto furtum vtendo re pignorata.l.si pignori.ff.de fur. nisi verisimiliter crederem dominum permissurum.vt not.in.c.dudum.de ele.ꝛ institu.de obliga.que ex deli.nascū. in.§.placuit.

1 ☞ Pactum legis commissorie non habet locum in pignore intellige vt.j.nu.6.

Pignorans sub pacto legis commissorie iurato si iuste impeditus intra tempus noluit potuit post tempus redimere.

2 Fructus rei pignorate ad hoc vt creditor cogat̄ computare in sortem aditur etiam a laicis iudex ecclesiasticus:quia non cōputaret fructus in sortē sapit vsurum.

Iuramentum an ligauerit iuramentum spectat ad iudicem ecclesiasticum.

Iuramenti dubij interpretatio non spectat ad secularem:sed ad ecclesiasticum iudicem.

3 Impedimentum iustum ꝛ impossibilitas impedit commissionem pene ꝛ transgressionem iuramenti.

a ¶ Et idem dicit bar.i.l.isulā.ff.de acq.re.do.ꝛ paul.de ca.post bar.i.l.eius q in puincia ff.si cer.peta.in.j.char.post gl.i v̄si.defuncti.ꝛ bn̄ facit tex.cū gl.in v̄s.vxore.in.l.diuortio.in princi.ff.de neg.gest. ¶ Et p eundem Pau.in c.j.j.de cle.excōmuni.mini. Anto.Francis.

c ¶ Pignorare in precedēti.col.nu.ȝ.Circa dictioneꝫ quōdā dicas q̄ si nō apponit̄ in instris:dꝫ subandiri p eoꝝ validitate:vide gl.i v̄.defuncti.ꝛ ibi p ale.post bar.i.l.ei⁹ q.i.j.col.ff.si cer.pet.ꝛ Bal.i auf.hoc ampli⁹.in vlt.col.C.d fideic.ꝛ spec.i ti.de instr.edi.i.c.restat.i v̄s.pe.ꝛ in §.viij.i v̄.qdsi ita. Et adď q̄ dictio quōdā intelligit̄ de p̄sen.ꝛ de futuro vt p.d.Car.in cle.j.§.j.de iureiu.ꝛ adď q̄ tale v̄bū positū i instrō: vt si dicat̄ filius quōdā titij: nō vitiat̄ instrm̄ si titi⁹ viuit vt p Barto.ꝛ alex.in.l.j.§.j.ff.d no.ope.nun. Sebasti. Sapia.

d ¶ Successoris. ad hāc regulā vide pulchram doctrinā Bar.i.l.in diē.ff.de aq.plu.arcen.

e ¶ Adde.d.ant.hic.ꝛ Ro.in.l.quiuas.§.si.ff.de dā.infec.vbi alleg.p sing.istud dictuꝫ Spe.ꝛ facit ad ea q̄ addidi in.c.sua nobis.d appella. Sebasti. Sapia.

f ¶ Conformē qōnem. Uide Bal.in auf.ei q iurat.char.vlt.C.de bo.au.iudi.pos.Are.in.l.diuortio.§.ob donationem.ff.solu.matri.

a ✠ Sebast. Sapia. ¶ Qd impossibilitas. vide Alex. ꝛ Mod. in .l.fin. ff.qui satis.cog. Ange.are.in.§.que.col.iij.cum seq.insti.de excep.

b ¶ In excōicatione. Adde videndum Old.consi.cclxxvij.

c ¶ Pro hoc facit.l.si tibi habitationem.ff.loca.cōiuncta.l.ij. in princi. eo.tit.pro hoc etiam facit tex.in.l.precij cā.C.de rescin.ven.cōiuncto.§. precium.instit. de emp. ꝛ ven.aliqñ tñ ecōtra pactum q valet a pncipio non valet ex post facto.text.est in.l. quoties.i pn.ff.so luto matri.ꝛ dicit Bal.in.l.ex vēditione.C.de pa.q licet estimatio dotis ab initio facta facit emptionē tñ secꝰ.si fiat ex interuallo. Jmo.i.c.cū ꝯtigat.i.ix.char. de iureiu.itē adde qd lꝫ pactū.l.commissorie factū cuꝫ creditore non valeat.vꝫ tñ si fiat cū fideiussore debitoris p ipm debitorē ad hoc est casus i.l.fi.in fi.pnc. ff.de ꝯhen.empt. item valet si sit factū cum ipso creditore non in viꝫ solutionis p obligationē sed in viꝫ venditionis pro iusto precio facte ꝛ censebitur venditio sub cōditiōe facta. ad hoc tex. no.in.l.si fundus. §.fi.ff.de pigno.et vide Paulum de cast.in.l.titius cū credidisset. ad finem.ff. de pigno. actio.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ De cōtrahen. empti. Uide corneum Perusi. in cōsi.cxiij.incip.viso copioso.colū.ij. in.j.volu.

✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Ubicūqꝫ. Ex his colligitur no. cautela p feneratoribꝰ vt no.ang. in.l. si fundꝰ.§. fi. ff.de pig.ꝛ Bart. vero.in.cau.xxiij. pnci.debes scire.

e ¶ De hoc vid.p bal. in.l. acceptā. C.de vsur.in.xij.ꝛ xiij.qō.ꝛ.xv.ꝛ qd debitor teneatur portare ad creditorē ꝛ ad eum perferre. tenet archi. in .c. si peccauerit in.ij.ꝛ in fi.iij.col. ij.qō.j. ꝛ facit ad hoc quod not.gl. ver.horrea.i.c. reuertimini.xvj.qō. j.ꝛ ibi not. ne ista qō.in terminis.

Excommunicatus nō est ille qui ex necessitate nō adimplet illud ad quod tenebatur sub pena excōmunicationis.

4 Juramentū positū in casu a lege phibito obligat iurantē:si phibitio legis manauit in odium alicuius ꝛ in fauorem iurantis:non tamē tale iuramentum firmat contractum.

5 Detentio in carceribus excusat captum a commissione pene.

7 Pactum legis commissorie quare regulariter improbatur in pignore:sed nō in cōtractu emptiōis.

8 Famulus per quē remittitur species vel quantitas commodata vel mutuata:si cum dictis rebus discedat cuius periculo cedit.

Famulus missus ad recipiendum mutuum: si cū quantitate sibi data discesserit periculum est mittentis.

9 Debitor an teneatur ire ad domum creditoris p debito soluendo:an econtra.

10 Emphiteota pro canone soluēdo debet ire ad domum domini si vterqꝫ est eiusdē fori alias secus.

Significante. † Si is qui sub pacto legis ꝯmissorie pignorauit rem suam ꝛ iurauit non contrauenire.iuste impeditus.si intra diem statutum nō redimit: post diem redimere poterit. Et primo ponitur qrela. Secundo datio iudicij ibi:cuꝫ igit. Et pro intellectu scias qd pactum legis cōmissorie fuit inuentū ad dissoluendū contractū emptionis ꝛ venditionis ꝛ pone exemplum prout dicit in gl.ij. ¶ Casus literalis. Quidā ciuis Pisanus. R. nōie accepit mutuo.ccl. lib.a.B. ciue Pisano:pro qua pecunia obligauit quandā domū: ꝛ pmisit ei prestito iuramento q nisi domum ipsam recolligeret termino constituto vlterius creditorē super ea non molestaret: sed dictus. R. intra tēpus statutū per certū ꝛ fidelē nuntium prout ei videbatur pecuniam numeratā creditori remisit:sed nūtius ille perfide agens pecuniam illā sicut iniunctum fuerat nō persoluit:ꝛ postmodū idē. R. ab imperatore detētus creditori satisfacere nō potuit vt debebat:sed postmodum ab imperatore liberatꝰ pecuniā soluere voluit creditori:ꝛ ipse eā recipere noluit: qꝛ nō fuerat in termino psoluta:vñ dictꝰ. R. significauit do.pape super quo scribit quibusdā dicens. Cū ergo pactū legis cōmissorie sit in pignoribꝰ improbatū:ꝛ pfatꝰ. R. qtum in eo fuit iuramentū seruauit cū per eū quē certū nuntium esse credebat pecuniam remiserit in termino ꝯstituto sꝫ in captione detentus satisfacere nō potuit creditori. Mādat papa quatenus si est ita predictū creditorē ecclesiastica censura compellāt vt sorte sua contentus pēsionibus illius domus cōputatis in eā, domū pfato restituat debitori.pacto tali vel iuramēto nequaq obstāte. Ber.

¶ † No.j.q iudex ecclesiasticus pōt adiri inter laicos quo ad hoc vt fructus seu redditus rei pignorate restituant.vel in sortē cōputent:idē vel interpretet iuramentū an ligauerit iurantē vel ne. Ratio primi est:qꝛ nolle restituere fructꝰ vel redditus est vsura.vt in.c.j.ꝛ.ij.j.de vsuris. ꝛ ratione vsure ecclesiasticus est iudex cōpetēs.de vsur. per totuꝫ. Rō secundi est clara per.c.venerabilē. de elec.et.c. nouit.de iudi.nā iudex secularis nō potest interpretari iuramentū dubiū:vt in iuribꝰ preall. lꝫ possit cōpellere ad obseruantiam liciti iuramenti.c.lꝫ.de iureiu.lib.vj.vbi bo.text. ¶ † No.ij.qd impossibilitas[a] vel isto impedimentum impedit commissionem pene ꝛ transgressionē iuramenti.nō ergo incidit in periurium qui iuramentū nōn obseruat qñ non potest.qd bene no.pro istis qui iurāt aliquid facere vel soluere:q ex necessitate adimplere non possunt.nā deus non vult quē obligari ad impossibile. Ratio rationis est quia non est peccatum nisi sit volūtarium.xv.q.i.in prin.sed vbi impossibilitas cessat,ibi cessat volūtas. Et facit hic litera ꝛ predicta in argumē.opti.q si iudex pcepit sub pena excōicationis subdito vt aliquid faciat:si ex necessitate adimplere non potest vt non incidat in excōicationē.nā in dubio nō est psumendum qd iudex voluerit illum obligare ad impossibile.quidā tamē

b dicunt aliud in excōmunicatione.[b] vide Jnno.in.c.P.ꝛ.B.de offi.dele

4 ga.ꝛ glo.in.c.ij.de testi.cogen.ꝛ ibi tetigi. ¶ † Not.iij.vnā bonā regulā ex tex.q iuramentū pstitū in casu a lege phibito obligat iurantē si phibitio legis emanauit in odiū alicuius:ꝛ in fauorem iurātis. Ratio:qꝛ potest iuramentū obseruari sine peccato iurantis.istud enī iuramentuꝫ de quo hic obligat iurantē.vt satis colligitur ex tex.ꝛ expresse tꝫ Jnn. sed non credo qd firmet contractū:quia papa hic simpliciter damnat factū de per se:ꝛ iuramentū interpretatur de per se sꝫ de materia remitto ad plene no.in.c.cū contingat.de iureiu.ꝛ per Bar.in.l. si qs pro eo.

5 ff.de fideiu. ¶ † Itē no.q detētio in carceribus excusat captū a pene cōmissioe in eo q nō adimpleuit qd facere tenebat. ¶ Ultimo no.qd pēsiones domꝰ pignorate debēt cōputari in sortē:ꝛ cū tex.hic nō aperiat intellige indistincte siue creditor inhabitauerit domum siue alius circa

6 qd vide quod dixi in.c.precedēti. ¶ † In gl.in ver.commissorie.in fin.h sunt duo vidēda pro declaratione tex.ꝛ gl.primo an ꝛ quādo pactū legis cōmissorie reprobet in pignoribꝰ.scdo quare admittit in ꝯctu emptionis ꝛ reprobat in contractu pignoris. Quo ad primum distingue post Bar.in.l.quamuis.ff.de solu.ꝛ habetur per Cy.in.l.fin.C.de pac.pig.ꝛ aliquid per Jo.and.hic. Aut enim fit pactum vt sorte nō soluta intra certum tempus res pignorata vendat seu vendita sit iusto ptio:ꝛ valet pactū:qꝛ non decipit hic debitor in precio:sed bonꝰ vir.s. iudex arbitrabit iustū pretiū.ad hoc.l.fin.C.de iur.do.impe. Aut fuit dictum vt res pignorata esset vendita vel data in solutione pro debito ꝛ incōtinenti fuit appositum hoc pactum vel ex interuallo. si incōtinenti non valet pactum cū creditore:vt hic.ꝛ per totum titulū.C. de pac.pig.sed

c cum fideiussore vel extraneo valet pactū.l.fi.ff.de contrahen.emp.[c] Si vero interueniat pactū ex interuallo valet quo ad retentionē non quo ad actionem.l.ij.C.de pac.pig.fm vnam lec.que cōiter tenetur qꝛ non videtur necessitate ductus hoc pactū facere. Aut fuit dictū vt no soluto pcio res esset empta:vel qd daret in solutū sꝫ non fuit adiectū pro debito:ꝛ valet:ꝛ debet intelligi vt habeat iusto precio:vt est arg.in.l.si in

d fraudē.ff.e.ꝛ idē est vbicūqꝫ[d] mutarent verba. debemus enī habere respectū potius ad effectū.nā hic interuenit pactū non vt res esset empta vel data in solutū.sed vt non molestaret creditorē super re pignorata ꝛ tñ nō valuit:qꝛ in effectu idē cōtinebat q vēditio:ꝛ hoc quo ad primū.

7 ¶ † Quo ad scdm quare reprobat in pignoribus:due rationes cōiter reddunt. Primo qꝛ obligatio pignoris solet fieri pro minori lōge qtitate q res valeat.vnde si valeret illud pactū multu deciperet debitor q cupiditate habendi mutuū de facili iniret omne pactū vñ voluit lex in hoc pspicere vtilitatibus subiectorū:q ratio cessat in ꝯctu emptionis, nam coiter res vēditur pro iusto precio.nā si contractus dissoluitur nō decipiuntur contrahentes. Aliā ratio est:nā si valeret hoc pactū creditor vix aut nunq mutaret sine isto pacto:qd profecto continet in se crimen vsurarū:qꝛ mutuās non dꝫ ponere spem in lucro cōsequēdo.c.consuluit.j.de vsu.sed in tali pacto creditor haberet spē cōsequendi illud lucrum:qꝛ haberet rem elapso termino pro iniusto pretio ꝛ hec est bona ꝛ efficax ratio:ꝛ persatur in predictis odium creditorū:salus animarū et fauor subiectorū:que omnia cessant in ꝯctu emptionis ꝛ per hoc est cla

8 rus intellectus huius.c.qd no. ¶ † In gl.in ver.certū not:gloss.iuncto tex.qd malitia nuntij nō nocet domino mittēti:sed in ꝯtrariū facit iste tex.alio respectu.nam pecunia apportata per nuntium perijt mittenti. nam tenetur de nouo soluere debitum.vt in fi.c. Sed in contrarium facit.l.argētum.ff.cōmo.vbi dicitur qd si argentum mihi commodatum remisi per nuntiū qui reputatur fidelis perijt domino.ꝛ non remittenti. Solu.qñqꝫ species debita remittitur per nuntium qui reputabatur fidelis,quādoqꝫ quātitas. Primo casu ptinet periculū ad dominum ꝛ nō ad remittēte.quia casus fortuitus imputatur domino ex quo culpa nō pcessit.vt in.c.vnico.de cōmo. Scdo casu pertinet periculum ad mittētē.ratio:qꝛ eo ipso qd mutuat mihi pecuniā dominiū trāsit in me.l.ij. ff.si certum pet.vnde si perdatur anteq perueniat ad manus creditoris perijt ipsi debitori quia adhuc est dominus:ꝛ ita loquit iste text.vnde potes facere regulam.quod periculum interitus rei pertinet semper ad dominū.ideo si creditor misisset certū nuntiū ad recipiēdū pecuniam mutuatam:periculum non pertinet ad ipsum creditorem ꝛ essemus extra casuꝫ huius.c.qꝛ incōtinenti qd tradidi nuntio tuo ad hoc destinato dominium pecunie pertinet ad te.arg.in.l.quod mihi donatū. ff.de dona.ꝛ de isto nuntio vide in glo.c.psbyteri.xcv.di.plenius per Bart. in.l.eum qui.ff.commodati.ꝛ hoc fuit de mente doc.ibi:sed infidelitas nuntij excusat hic mittentē ratione iuramenti vt non incideret in periurium vel penam. Et in fine glo.dic qd in contrarijs fuit quis in culpa in mittendo nuntium non idoneū.sed iste tex.loquitur quando nūtius

9 communiter reputabatur idoneus.† Sed extra gl.queritur nunquid

e debitor[e] teneatur ire ad domū creditoris pro debito soluendo:an econtra creditor ad domum debitoris. Jnnoc.per istum text:arguit quod debitor tenetur ire vel mittere ad domū creditoris.nam hic pōderatur quod detentus

vide late p Bal. Ang. z Jmo.in.l.cum filius.§.fi.ff.de ver.ob.gl.bar.z Bal.in.l.item illa.de consti.pecu.Bal. in.l.fi.C.de condi.inser.z aliqd per eundem in.l.vsuras.C.de sol.z Spec.in ti.de emp.z ven.§.j.in fi.qd aũt in debitore alimẽtorũ.vide pul.Bal.in.l.j.de ali.z ci.le.z gl.Ang. in.l.cum hi.§.vlt.z.§.in causa.ff.de transa.Pet.de anc.z Jmo.in.c.indicãte.de test. qd aũt de colono vel emphiteota vel a liis prestantib⁹ cẽsum an teneãtur portare p Bal.in d.l.acceptã.in.xij. q.z adde q̃ si res quã portat debitor ad domũ creditoris peat.periculo creditoris pe 19 rit ẽm gl.sing.i.l. a cũ hi.§.cause.vsi. fi.super eorũ.ff.de trãsa.de quo vide plenius per Bal. in.l.fi.is cui rẽ.C. de fur.

Anto.Francis.

¶ In q̃ loco debeat fieri solutio qñ qs est obligatus ad soluẽdũ. Dicas q̃ obligatus soluere certo loco nõ liberatur soluẽs alibi inuito creditore:sed obligat⁹ soluer vbiq; dz soluere in loco idoneo vt p glo.z doc.i.l.q.certo.ff. de condi.indebi.et ille q est obligat⁹ soluere q̃ñcũq; a 1 se petat nõ icidit in penã si petatur extra iudiciũ.ita 2 no.bal.in.l.ab eo. C.qũo z q̃ñ iud.z adde q̃ si tenetur 3 soluere certo loco vel certo termino excusatur pp̃ tren 4 gam siue propter guerrã.ita bal. in c.j.in.§.vasalli.de pa.ꝯ.tã.i vsi.feu. z adde qd in dubio solutio dz fieri in loco p̃missio 6 nis vt p Bar.i.l. qd si ephe .ff.de 7 eo qd cer.loc.z vide gl.in.l.pe.eod. 1 ti.z hr per Bart. in.l.item illa.ff.de consti.pecu.

✠ Sebasti. Sapia.

a ¶ Qd si emphiteota.vide Ang. aret.in.§.p̃terea. quasdam.insti.de act.cũ multis allegatis p do. Jasõ i d.l.ij.i.xxxvij.qõ. C.de iure emphi.

✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Qualẽ cautione.vide de cautione p̃standa p vsufructuariũ latissime per Mod,pa‑

quod detentus debitor non potuit intra terminũ satisfacere:z q̃ misit nuntiũ ad creditorem. sed tu vide latius gl.z Bar.in.l.item.ff.de consti.pec.Et distingue post euz:aut solutio debet fieri respectu alicuius rei pro aliqua re:aut non.Primo casu si creditor z debitor sunt eiusdẽ fori: dz idez debitor ire ad domũ creditoris:sed si sunt diuersi fori non tenet ire ad domũ creditoris: sz satis est qd dicat q̃ in domo sua parat⁹ sit satisfacere si qs esset qui reciperet.z hoc notabiliter voluit tex.cum glos.in d.l.itez.¶ † Et ex hoc infertur qd si emphiteota[a] non est de foro dñi non tenet pro canone soluẽdo perquirere dñm:secus vbi essent eiusdem fori:z sic intellige.c.potuit.de loc.arg.l.ij.C.de iu.emphite. Et no.q est optima glo.ad illa iura q̃ dicunt simpliciter penã cõmitti ex non solutione.Si vero solutio est fienda nõ respectu alicuius rei:z tũc si respicit cõmodũ persone dz adire ipsum creditorez.l. qd autẽ.ff.de ope.li.si vero respicit cõmodum bursale:aut volo mihi ex solutione aliquid acquirere z tunc debeo ire ad domũ creditoris. bo.text.in.l. cũ quidã.C.de condi.inser.si enim alicui relinquit libertas q̃ soluerit heredi centũ:tenetur ire si vult consequi libertatẽ ad domũ heredis.Aut volo vitare morã vel penã z distingue.vt.s.in primo mẽbro.q̃ aut sunt eiusdem fori zc.aut volo purgare mora cõmissam:z debeo adire ipsum creditorem. pro hoc.l.pe.ff.de condi.inde.z.d.l. cum quidam. Et aduerte q in casibus i quibus dixi q̃ tenetur adire domum alterius intelligas q̃ debet querere creditorẽ apud vicinos z notos z in locis in quib⁹ est solitus conuersari: nõ aũt tenetur querere per loca clandestina.ij.q.vj.biduũ.quod voluit Bar. in.d.l.item illa.

☞ Usufructuarius tenetur de immobilibus cauere quod vtetur salua rerum substantia: de mobilibus reddere estimationem.

Usufructus non extinguitur: si vsufructuarius ingrediatur religionem:intelligo de religione que potest habere proprium.

Cautio que prestat ab vsufructuario: qualis esse debet maxime de rebus mobilibus que vsu veterascunt vt sunt vegetes serui zc.

Testator pot remittere falcidiã:sed non cautionẽ vsufructuario de vtendo arbitrio boni viri.

Clerici in fructibus beneficiorum suorũ equiparantur vsurariis:non autem vsufructuariis:qui possunt ad libitum disponere de fructibus.

Clerici an possint donare fructus beneficiorum suorum.

Usufructuarius si non potest cauere quomodo subuenietur heredi.

Usufructuarius qui non cadit a principio an fructus illo tempore perceptos faciat suos.

Um constet. † Pertinet ad secundam partẽ rubrice.z.h.d.Usufructuarius cauet q̃ fruet rebus immobilibus salua ipsarum substantia z pecuniã z estimationẽ mobiliũ que cõsumunt vsu finito vsufructu restituet.¶ Primo qõ.Scdo mãdatũ. ibi mãdamus. Scda pars continet duo dicta.scdm ibi:pecuniã. ¶ Casus literalis. Quidam fecit testm̃ z in testõ illo reliquit p̃prietatem bonorũ suorũ marie vxori.Et vsumfructus vero. J.matri sue vxori ogerij. Maria proprietaria mortuo testatore petebat ab J.vxore ogerij p̃stari sibi idoneã cautionẽ q̃ ipsa vteret salua rerũ substãtia:in rebus mobilibus ad arbitriũ boni viri.Mãdat papa quibusdã quatenus cõpellant ipsam per censurã eccle. ad cautionem prestandã idoneã:q̃ ipsa vtat z fruat rebus immobilib⁹ ad arbitriũ boni viri q̃ vsu nõ consumunt.pecuniam vero si quã habuit vel habebit z estimatione aliorũ bonorũ que vsu cõsumunt z

pienses in repe.l.titia cum testamẽto.§.titia.char.xiij.ff.de lega.ij. z ibi an possit remitti a testatore.

c ¶ An cautio possit remitti zc.vide per gl.in.§.constituit.in versi.satisdat.insti.de vsufru.z gl.Bart. in.l.pactũ.ff.de pac.z vtrũ testator possit remittere cautionẽ quã prestat heres institutus sub ꝯditione q̃ fuit missus i possessionẽ per bo.pos.ẽm tab.quã cautionẽ p̃stat substituto d ꝯseruãdis bonis hrditariis iuxta l.inter oẽs.ff.q sa tisd.cog.dic q̃ sic ẽm gl.i.l.scire. C. vt in pos.le.Sz tu scias cautelaz per quã testator poterit vsufructuario remittere cautionẽ.s.vt testõr grauet suos hr̃des vt alter eorũ alteri p vsufructuario fideiubeat. ista cautela tradit per iuriscõsultũ. Jtẽ an vsufructuari⁹ faciat fruct⁹ suos si p̃stita cautione vide oino p Bart. post glo.i.l.vxori. j.ff.de vsufr.leg.z an sup hoc valet cõsuetudo vel pactũ. vide p Bal. in.c.fi.i.vj.col.vs. sz nũqd valeat cõsuetudo.de cõsue. ¶ Adde Fulgo. consi.lxxxiv.

Anto.Francis.

¶ Dicas q̃ vsufructuarius dz cauere de vtendo et fruendo arbitrio boni viri . vt i.l.j. C.de vsuf.z in.ti. vsuff.quẽad.ca.z vide Spe.i ti.de dignĩ.§.sequit vide rei i.§.porro.z adde q̃ vsufructuarius veniẽs ꝯ cautionez prestitã vr̃ nõ cauisse: vt per bal.in auf.cui relictũ.i.vj.col.C.de idi.vi.z an faciat fruct⁹ suos si non cauet vid bal .i.l. vsufructu cõstituto.i.j.col.C.d vsufru.z vide bar.ibi dẽ qui dicit qd si est i mala fide nõ facit fruct⁹ suos. sec⁹ si nõ cauet p pter impotentiã.

in hereditate inuẽta fuerint post mortẽ ipsius restituat dicte marie vel heredib⁹ ei⁹.Ber.¶ Not. j.q̃ in bonis alicuius põt vnus succedere in proprietate z alius in vsufructu.¶ Not.ij.q̃ vsufructus finitur morte vsufructuarij:z tenetur vsufructuarius restituere illa bona in morte proprietario.¶ † Ex hoc infertur ad questionem nunquid per ingressum religionis extinguatur vsufructus cum fingatur ingrediẽs mortuus ciuiliter.xvj.q. j.placuit.el.ij.quidã tenuerit q̃ sic.sed communiter tenetur oppositũ:vt monasteriũ habeat vsumfructum in vita ingredientis.de quo vide glo.xix. q.vlti.si qua mulier.de quo per doc.in cap.in presentia.de proba.facit qd not.in.l.deo nobis.C.de episco.z cler.z auf.i ngressi.C.de sacrosanc.eccle.et in.d.auf.si qua.eod.titu.¶ † Not.iij.qualem cautionem[b] tenetur p̃stare vsufructuarius.z dic plenius q̃ tex.vt colligitur ibi ex.l.j.ff.vsufruc.quẽadmo.caue.z vt colligitur hic ex gloss.in ver. immobilibus.debet enĩ cauere dupliciter. Primo quod vtetur rebus que vsu cõsumunt arbitrio boni viri salua rerũ substantia:id est sicut quilibet bonus vir vtitur z fruitur re propria. Secundo quod finito vsufructu debeat restituere p̃prietario id qd superest:in rebus vero que vsu consumuntur dz p̃stare cautionẽ de eis exhibendis in eadez qualitate:vel si vult cõsumere q̃ prestabit estimationem illorũ bonorum.Et aduerte q iudicio meo autor fuit hic diminutus.de quo multũ miror in persona Gregorij. noni qui fuit subtilissimus legista. nam solum cõplectitur bona immobilia q̃ vsu nõ consumunt:z bona mobilia q̃ vsu consumunt.nihil aũt dicit de bonis mobilibus q̃ vsu non consumunt:sed minuunt vt vegetes serui z similia que ex vsu veterascũt z minuunt.nõ aũt ipso facto cõsumunt:quẽadmodũ z consumitur pecunia:vinũ frumentũ,oleũ,z similia.Fede.de senis dubitauit de ista tertia specie bonorũ.z vt refert cõsi.xlvj.cõsuluit dñm Joãnẽ palliacẽsem ciuẽ senensem: sed ex responsione sua vix pot colligi certuz rñsum de quo non minus miror.Ego dicerem saluo meliori iudicio de hoc quasi esse casum in.d.l.j.ff.vsufr. quẽadmodũ caue.si recte ponderat litera in principio.naz ibi dicit q̃ vsufructuarius dz cauere de vtẽdo z fruẽdo zc.z de restituendo qd supererit finito vsufructu.z subijcitur in tex.q̃ illa stipulatio habebit locuz tã in rebus mobilibus q̃ solũ:id est imobilibus.vnde ꝯiungendo verbũ mobilibus cũ qualitate cautionis precedentis:q p̃mittit restituere qd supererit finito vsufructu.satis colligitur q̃ idẽ iudiciũ est de rebus immobilibus z de mobilibus q̃ vsu nõ cõsumunt sed minuunt . vnde iste tex.in fin.facit specialem mentionem de pecunia:q vsu illa consumunt.z pro hoc facit.l.j.ff. de vsufr. earum rerum que vsu consumũ.vbi iste due qualitates bonorũ ponuntur vt diuersa scilicet bona q̃ vsu consumunt:z bona que vsu minuunt:vñ iura que volunt vt estimatio prestetur loquuntur in rebus que vsu cõsumunt:vt hic.z in .l. n tibi oleũ. ff.de vsufruc.earum rerum que vsu consumuntur ergo non debent extendi ad bona que vsu nõ consumuntur.nam esset magnũ preiudicium ipsi vsufructuario.Ad idem adduco bonum simile.nam si commodantur res que vsu minuũtur damnum pertinet ad dominũ z non ad comodatariũ . vt.l. eum qui.ff.commodati.Fortius hoc dicendum in vsufructuario qui naturaliter possidet vt damnũ inde cõtingens sine culpa sua cedat proprietario 4 z non sibi z hoc bene nota.¶ † In gloss.in verbo idoneam.in fine.sed contra hoc facit. nam falcidia continet fauorem heredis. z tamen potest remitti a testatore:vt in auf.sed cum testator .C. ad l.falci.Cyn.tractans hunc articulum post Pe.in l.j.alleg.in glos.concludit qd cautio[c] prestanda in

a Zacharias. ¶ Donare possunt. Adde istũ in.c.reprehensibilis,nu.18, & quod ibi no.in apo.ad eum.in ver.testari.§.de appel.

b ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Media via .vide do. Iason.in.l.j.in vlt.col. in v.fallen.ff.qui satisd.cog.Ro.in cõsi.ccccxxix.inci.circa primũ.in vltimo dubio.& Io.fab.insti.de vsufr.in prin.circa fi.

c ¶ Adde oĩno ꝓ intellectu istius titu.maxime in delictis quod multũ late scribit do. Mari.in.c.qualr & quãdo .i.xxj.q.i ix.q.prim. de accusa.adde etiã .xxiij. q.v.c.cum homo. vbi est glo, singu. & perpetuo menti tenenda ꝙ fideiussor potest interuenire in causa capitali. Sed in contrarium vide glo. ij.qõ.vj.arguta. Sed põt forte respõderi ꝙ loquit in causa criminali non de capitali & de hoc vide per bal,in extrauagãti,de pace constãti,in verbo dãna. in fine. vbi dicit qđ lʒ nõ possit interuenire fideiussor quando agit de pena corporali & allega.not. in d.c. cũ homo. tamen dicit ꝙ valebit cõsuetudo vt possit interuenire fideiussor i causa corporali. & adde Bar.in.l.si a reo. §.fin.ff.de fideius. vbi dicit ꝙ ꝓ delictis nõ põt interuenire fideiussor: & istud dicit multoties practicari i tuscia: q̃ nobiles dicunt massarijs vt non denuntiẽt maleficia:quiã super pena que veniret imponenda massarijs se volunt obligare ad cõseruãdos eos indẽnes & sup h̃ vide omnino Pet. de anc. super hac rubr. & adde oĩno qđ illã gloss. in.d. c.cũ homo. mirabiliter alle. Bal. in.l.neqʒ.C.ne fil. pro pa.de quo vide oĩno ꝑ bar. i.l. si qs reũ.circa prĩci.ff.de cust.& exh, reo.tex.& ibi bart. i.l.eos.§.sup his. C.de ap.sʒ ib. vide Bal.circa fi.qui aliter videt loqui.item vide Archi.in.c,quisqʒ.ij.q. viij.vbi dicit ꝙ accusatus debet prestare fideiussorem de iudicio sisti. et accusatorum fideiussorem de accusatione prosequẽda:nisi sit maximuʒ crimẽ:puta capitale:q̃ tale nõ cõmittitur fideiussori:sed interim accusator & accusatus separatim detinentur in carceribus:& ita dicit notare Roffre.in libellis suis iuris canonici in rub.qualiter citatio. Itẽ vide Archi.in,c.in memoriam,circa prin,xix.di.vbi dicit ꝙ suspectus de crimine detrudit in carcerẽ nisi cautio ideonei fideiussoris detur ab eo. dicit tñ quod qñqʒ quis ꝓpter sceleris magnitudinẽ nõ cõmittitur fideiussorib᷑.vt.l.vnus.ff.de custo.reo.pro quo alle.l.minime.C.de app.iteʒ quãdo quis est condẽnatus hoc modo si nõ soluerit centũ intra.x.dies amputet sibi caput.vl' hoc modo si soluere non poterit centũ ĩtra.x. dies amputet sibi caput,an liberetur satisdãdo vel dãdo fideiussorẽ: vide omnino per Paul. de ca. in.l. p.omissor.§.fi .ff. de cõst,pec,& bar. in.l.itẽ liberat. §. fi.ff.q.mo.pig.vel hyp.so.illaʒ gl.in d.c,cũ hõ, allegat ꝓ sin,bal,i,c.ex rescripto.i vl.col,de iureiu. Sed vide oĩno Sal.late i.l. ad cõmẽtariẽsem. C.de cust,reo.do. i.d,c,si clericus,in pñ.vl.col,de sent. excõ,li.vj ,& adde h̃ do.i.c. iusgẽtiũ. in fi,j,di. vbi dicit ꝙ fideiubens pro reo mortis si non exhibet nõ punit pena mortis sʒ punit pecunialiter vel aliter ad arbitriũ iudicis si reuʒ dolo nõ exhibuit. & alle.gl.in.d.c.cũ homo.xxiij.qõ.v. Anto.Francis, ¶ An i cã criminali possit interuenire fideiussor.vide pau.de ca.i.l.si qs ꝓcu.i fi.pri .ff. de ꝓcu.& maxime qñ nõ venit ĩponenda pena mortis sʒ forsã alia pena ꝓ vulnere:& ꝑ Flor.in.l.ait lex.i pri.& i.l. si vulnerat᷑.ff.ad,l.aql.et vide alex.post ro. & bal.in.l.fideiussor.§. in fideiussore.ff.qui satisd.cogã,& vide ꝑ Spe. in tit.de fideiusso. ver,v.& in ver.sed pone. & adde ꝙ fideiussor non põt se obligare ad penã corporalẽ;vt ꝑ Pet . de anc.i ru. de fideiu,& ꝑ bal. in.l.j ,C. ne fi,do. den.& in.l.pe.C.de pac.& i.l.quoties. de no.& illa nõ est ratio q̃ nemo est dñs membrorũ suorum.vt in.l.liber homo.ff.ad.l.aquil.fideiussio autẽ de repetẽdo bene potest prestari etiaʒ si vulneratus forsan moreret qui tñ obligat se ad penã pecu,casu quo non posset representare:vt ꝑ Bal. post Iac.de bel.in.l.sanci.C.de fideius.

rebus que vsu consumunt, remitti põt a testatore. sed prestãda in rebus immobilibus seu q̃ vsu non consumunt nõ põt remitti a testatore:& in istis rebus intellige istã glos. Ratio diuersitatis est q̃ in rebus q̃ vsu nõ cõsumunt si valeret remissio cautionis daret materia delinquendi,q̃ non curaret vti vt bonus vir sed in alijs cessat ista ratio cuʒ teneatur solũ restituere merã estimationẽ & sic continet merũ fauorẽ testatoris & proprietarij. & est distinctio satis equa. ¶ † In glo.in ver.fruat,no.bene hãc glo. ꝙ clerici in fructibus beneficiorum cõparãt vsuarijs & nõ vsufructuarijs . nã ,vsufructuarius põt ad libitũ disponere,de fructibus;& potest de eis donare:testari:& similia facere.sed vsuarius habet solum id qđ ꝓbabili rõne consumit. Et idẽ qđ ista glo.tenet gl.in.c.cũ olim.de re.permu,& in c.fin,de pe.cle.& c.quia.not.de test.& c.res.xij.qõ.i. gl.tñ in,c.duo sunt genera.ea.cau.& qõ.dicit quod clerici sunt dñi fructuum . sed intellige ꝙ sunt dñi in bene administrãdo & dispẽsando. nã etiam probabiliter donare possunt[a] etiã si sunt prelati regulares:vt est tex.in.c.ceterũ,de dona.sed nõ debent dissipare vel improbabiliter dispẽsare.gl.tñ quam allegat totus mũdus distinxit . prout habet in.c. presenti.de offici.ordi.lib.vj.dic vt ibi:sed ego plenissime dixi in repe.c.cum esses. de testa. vbi tetigi hunc articulũ & multos alios ad materiã.& aliqui tangunt in.c.peruenit.j.titu.pxi. ¶ In gl.in verbo immobilibus ibi;cum certum est proprietatem redire &c.pone exẽplum.legatus est pure vsufructus.proprietas aũt ad certũ diem.hoc casu nõ est prestanda cautio:vt in.§.plene alleg.in gl. ¶ In glo.in versi.pecunias.in fin.supple.& non minima. nam maxima capitis diminutio est cum perdit qs ciuitatem & libertatem. Media cum perdit quis ciuitatem & non libertatem.puta quia est deportatus. Minima est cum mutat statum.quia transit in potestatem alterius:non tamen perdit nec ciuitatem nec libertatem.de quo dicẽdum:vt instit.de capi.dimi. ¶ † In glo.fi.glo.ista non firmat pedẽ sed solum recitat opinio. contrarias.& opi.primã tenuit Pet.secũdam vero tenuit Accur.in.l.vsusfructus.C.de vsufru. Alij dicunt ꝙ debet vsufructus sequestrari.arg.in.l.litibus.C.de agri.& censi, lib.xj. Hosti.dicit qđ prima opi.est cõior sed secunda iustior.& posset teneri media via[b] scđm eum vt admittatur cautio iuratoria:[a] sed si non vtetur sicut bonus vir abdicabit ab eo vsufructus. Bartol.in.d.l.vsufructus.dicit quod aut vsufructuarius est suspectus:& non sufficit iuratoria aut non est suspect᷑ & admittitur:& hec distinctio mihi placet,habet enim maximam equitatem.argu.in.l.si fideiussor.ff.si quis cau.& in.c.per vestras.j.de do. post diuor.resti.vbi bonus text.in simili.& in autẽ. generaliter.C.de episc.& cleri. ¶ † Sed extra glos. quero de questione quotidiana pone quod vsufructuarius nõ cauit a principio sed recepit fructus: nunquid fecit illos suos an teneatur illos restituere tanq̃ indebite perceptos.gloss.iuris ciui.reperiuntur contrarie.nam in.l.si cuius.ff.de vsufruc.tenet quod non facit fructus suos . sed in.l.vxori.ff. de vsufruc.leg.tenet contrariũ. Docto.in.d.l.vsusfructus.& hic cõiter distinguunt qđ aut bona fide recipit fructus puta quia non fuit exacta cautio nec malitiose distulit prestare:& tunc habet locum gloss.in.l.vxori. Aut exactus non prestitit cautionem vel fuit in mala fide:quia malitiose non prestitit cautionẽ cum sciret se obligatum : & procedit gloss.in.l.si cuius,pro hoc facit.l.sed & si.in.§. scire. ff.de peti.here.vbi errãs in iure facit fructus suos. & hec distinctio est satis equa.

c ## ¶ De fideiussoribus,[c] Rubrica.

1 ☞ Fideiussor non põt interuenire in causa criminali:vbi veniret imponenda pena corporalis. Fideiussor non potest se obligare ex contractu ad penam capitalem.

¶ Supra visum est de rebus que pro debitis pignori obligantur:restat videre de fideiussoribus qui pro alienis debitis intercedunt. Et est aduertendum quod hic solum ponitur in rubrica. de fideiuss.sed in digesto &.C.& auten.ponitur etiaʒ de mandatoribus.mandator autem interuenit ã pñcipio:fideiussor potest accedere ante factuʒ & post: vt hic.& in.d.aut. Itẽ scias ꝙ fideiussor põt accedere obligationi:siue sit naturalis tantum siue sit ciuilis tantum:siue ciuilis & naturalis.vt.ff.co.l.j. 1 An † autem in causa criminali[d] possit interuenire fideiussor , dic ꝙ sic vbi crimen non est magnum: ita ꝙ non venit imponẽda pena corporalis:alias secus.sic intellige,c.si clericos.de sen.excom.lib,vj, & tex.in.l.diu᷑ . iũcta.l.si qs.ff.de cust.& exhi, reo,& vide bo.text,in.c.cũ homo,xxiij.q.v.vbi tractatur quid si reus fuit fideiussoribus traditus postea fugam cepit:nũquid fideiussores debeant decapitari presupposito qđ reus conuictus veniret decapitandus:& de hac materia dic vt not. Cyn,in.l.ad commentariensem.C.de custod.& exhi.reo,& bart. in,d.l.si quis reum.& conclusio est qđ non . q̃ non potest quis ex contractu ad capitalẽ penã se obligare:q̃ nemo est dñs membrorũ suorum. xxiij.q. v.in.c,si non licet.& in.l.liber homo.ff. ad.l. aquil. sed distinguitur vtrũ fideiussores fuerunt in dolo: & tunc pena erat arbitraria si extra dolũ punietur pena pecuniaria ad quam obligauerunt se & si nõ fuit expressa q̃titas iudex arbitrabit . de materia dic vt in locis preallegatis.

1 ☞ Dictio in,aliquando stat augmentatiue : aliquando priuatiue.
2 Clericus in casu quo potest fideiubere;tenetur satisfacere de patrimonio suo vel de redditibus beneficij deputatis ad vsum suum:de alijs non.
3 Clericus & si generaliter non posset pro laicis fideiubere:tñ põt pro laico multũ indigenti.4. Clerici sunt magis obligati ad subueniendum indigentibus q̃ laici.
4 Clericus licet non possit procurare vel aduocare generaliter & pro omnibus;potest tamẽ vnum negotium exercere.
5 Clericus potest esse fideiussor pro laico in cõtractu tamen non potest de iudicio sisti.
6 Obligatus ad dandum fideiussorẽ:non liberatur dando clericum.

CLericus. Breue ẽ & nõ potest breui᷑ summari, Pro intellectu hui᷑ capituli . Primo opponit cõ primaʒ partẽ de capitulo seq.& ca, constitut᷑.vbi cleric᷑ obligat ex fideiussione. 1 Dat gl.duas solutiões. † Pria qđ tex.iste ꝓhibet frequentiam duntaxat:vnde dictio in, po-

d ✠ Seba.Sapia. ¶ In casu criminali,vide Felin,in.c.pastoralis,§.q̃ vero, in prin,§.de offi,deleg,

nitur

¶Sed tu ɔtra hoc vide gl.in ver.ꝓbandi.in.l.de die.§.fi.ff.q satis.Itē clericus nō est idoneus fideiussor laici de iudicio sisti.ſm gl.no.in.l.j.ff.q satis.cog. Sed in alijs fideiussionibus ēt inter laicos bñ est fideiussor idoneus ſm Bar.no.in.l.iij.circa fi.C.de fideiusso.

Ant.Francisc.¶Circa hoc quod dꝛ de clerico an possit esse fideiussor de iudicio sisti vel de repñtando laicū corā iudice laico vid Car.in cle.j.i.viij.q.de cēsi.et add ꝙ fideiussio de iudicio sisti ꝓstita coraꝫ iudice incōpetēti non vꝫ vt per Alex.post bal.i.l.ij.i.§.si qs. ff.q satisd.cog.et adde ꝙ fideiussor de iudicio sisti dꝫ possidere imobilia.vt no.i auk. de exhi.reis.i.§.sancim⁹.ꝛ videꝑ alexan.post Bar. in l.possessor.ff.q satis.coꝫ. Sebasti. Sapia.

¶Itē vide.Alex abb.i.c.i nr̄a.s.d ꝓcur.ꝛ Imo.i.c.accedēs.s.de ꝓb. Zacharias.

¶Si vnū negotiū vult exercere. adde qd istud est sing.dictū Inn.i c.j.ī.de obl.ad rōci. qd ꝓ fin.refert ꝛ sequit Ro.sin.cclxxiij.incipiē.tu scis.idē Inn.i.c.sꝫ nec.ī.ne cle.vel mo.ꝑ Fel.ꝛ mo.i c.cū.I.ꝛ A.vbi multa ꝑ Feli.col.fi.s.de re iud.ꝛ in c.cū essent.ī.de fimo.ꝛ Fede.de se.ɔs.clxiij.ꝛ cclxx.incip.ꝙ clericus.

¶Text.est in.l.si fideiussor seu mādator.ꝛ ibi gl.C.de fideius.qd limitat eē verū nisi ipa executio oriat ex snia:cū a prin.qlibet erat obligat⁹ insolidū.ita sing.no.Bar.in.l.paulus.ij.in fi ꝑ illum tex.ff.de re iud.et in.l.duobus.circa med.ver.quarto q̄ro.ff.de duo.re.ꝛ plura de isto beneficio diuisionis vide ꝑ Spe.i ti.de renū.ꝛ ɔclu.§.j.circa medi.et adde qd istud beneficiū diuisionis nō solū competit pluribus obligatis ex dispositiōe hominis sed ēt si sint obligati ex dispositione legis put sunt tutores vel administrato

nit̃ hic augmētatiue seu frequentatiue:ꝛ ē sensus inseruiēs.i.valde seruiens.simile in.d.l.gall⁹.§.ille casus indifficilis.ff.de libe.ꝛ posthu.nā ibi ponit̃ indifficilis.i.valde difficilis.Qñdoqꝫ dictio ī stat priuatiue:vt in.c.ad nr̄am.de ɔsue.ꝛ hoc no.pro significato hui⁹ dictionis:qñqꝫ ɔponit̃ cum alia dictione.Scda solu.est qd clericus non dꝫ fideiubere:si tñ ɔtrariuꝫ fecerit obligat̃ vt in ɔtrarijs ꝛ hec solutio est bona in se.†dicit tñ Host.ꝙ solum tenetur de patrimonio vel de redditibus beneficij sui quos facit quos quasi i ꝑiudiciū ecclesie nō valet fideiussio.de quo lati⁹ dicā.in.c.se.¶†Tertio soluunt alij qd non dꝫ fideiubere ꝑ laico sꝫ ꝑ clerico sic:vt in ɔrijs.hoc dictū mihi nō plꝫ indistincte:bene crederet̃ ꝙ vbi laic⁹ magna necessitate ducitur pōt licite clericus fideiubere ꝑ eo:qꝛ est magnum pietatis opus subuenire proximo indigēti ꝛ hoc maxime ꝑtinet ad clericos q magis sunt obligati ad subueniendū indigentibus.xvj.q.j.c.qm̄ qcqd.ꝛ.xij.q.j.c.videntes.¶†Item vide⁵ꝛ tene menti notabile dictuꝫ Inn.in.c.vnico.de ob.ad ratio.ꝛ sequit̃ Arch.in.c.ꝑuenit.lxxxvj.di.vbi dicit ꝙ iura dicentia clericum non debere suscipere aliquā ꝓcurationem vel aduocationem vel similia:puta fideiussionē debēt itelligi qñ clericus gñaliter vult hoc officiū assumere.secus si vnū negotiū vult exercere^c.ita dicendum in ꝓposito:non arbitrarer peccatū sed poti⁹ meritum si clericus qñqꝫ fideiuberet ꝑ laico indigenti:sꝫ nō dꝫ se indifferenter imiscere hmōi fideiussionbus sicut forte faciebant quidā qui dederunt cām huic ɔstitutiōi.†Itē scias quod lꝫ clericus sit idone⁹ fideiussor in contractu:non tñ est idoneus de iudicio sisti:qꝛ dꝫ esse fideiussor eiusdē fori cuius est ꝑncipalis vel renuntiare foro suo vt in.l.j ff.si qs in ius voc.quod clericus facere non pōt.c.significasti.de fo.ɔpe.ideo dicit Bar.in.l.ij.ff.e.ti.ꝙ obligatus ad dandum fideiussorē de iudicio sisti nō releuat̃ dando clericū ratione predicta. Quaro principaliter aliꝗ intelligūt hunc tex.qñ clericus alteri⁹ ecclie collegiate vult fideiubere.vltra summam cōi prouidētia cōstitutam prout habetur in c.qd quibusdā.ī.eo.ꝛ q̄libet lectura potest saluari cum distinctiōibus ꝑcedentibus.¶Scdo principaliter quero vñ dꝫ abijci cleric⁹ ɔfaciendo cum text.hic simpliciter dicat abijciatur,tres dantur intellectus.Primus ꝙ dꝫ abijci clericus ab ecclesia.Secund⁹ ꝙ a clero ꝛ hoc ꝑcedente trina monitiōe ſm Hosti.Terti⁹ ꝙ debet abijci ꝛ repelli a fideiussione.id est ꝙ non debet recipi in fideiussorē.†Ex hoc vltimo intellectu arbitror posse colligi hanc practicam ꝙ si obligatus ex ɔctu ad dādum fideiussorē vel ex statuto producat clericum possit aduersarius licite recusare ꝛ nō recipere clericum in fideiussorem.qd bene not.

1 Clericus indistincte potest fideiudere pro clerico.

2 Fideiussor qui soluit illud ꝑ quo fideiusserat habet regressum cōtra principalem etiam non cessis sibi actionibus de omnibus dānis ꝛ interesse.

3 Debitor non debet incontinenti detrudi in carceribus:sed agitur primo cōtra eum vt satisfaciat de bonis suis.

4 Clericus conuictus de periurio:priuatur beneficio si principaliter fuit actum ad trāsgressionem iuramenti alias secus:lꝫ in consequentiam detegatur periurium.13.

5 Fideiussores plures insolidum diuidunt debitū inter eos si sunt presentes ꝛ soluēdo ꝛ hoc postulauerint ante lit.conte.

6 Fideiussor non cogitur soluere principali debitore indiscusso.etiam ꝙ ɔstituerit se principalē debitorem:nisi specialiter renuntiet beneficio auk.ꝑsente.C.de fideiusso.

res.tex.est in.l.si plures.ij.rñ.ꝛ ibi Bar.ff.de admini.tuto.adde ꝙ quādo certū est principalem nō posse cōueniri ficte:qꝛ est tut⁹ ꝑuilegio tunc potest cōueniri fideiussor:nec hꝫ locū bñficium excussiōis.Ita format Bar.in.l.iij.§.si is pro quo.in fin.ff.qd quisqꝫ iur.Itē add ꝙ qñ vn⁹ ex pluribus fideiussoribus conuenitur insolidū non solum sibi cedēda est actio cōtra principalē insolidū:sed etiaꝫ ɔtra fideiussores pro rata.ad hoc est glo.fin.in l.vnde querit̃.§.fi.in ver.rōne.circa fin.et quod ibi not.Pau.de cast.circa fi.ff.cōmod.Item adde ꝙ qñ sunt plures administratores potētes obligari in solidū quorum vn⁹ quitantum administrauit cōueniatur pōt opponere de beneficio ordinis.i.ꝙ prius conueniat̃ ille qui administrauit.text.est not.in.l.fi.ff.de admi.tuto.Item tu habes ꝙ in generali obligatione bonorū veniūt noīa debitorū:vt in.l.iij.ꝛ ibi glo.et docto.C.de here.ac.an si illa nomina debitorꝫ cōtra haut̃ ꝑ illa obligatione generali possint opponere de beneficio discussiōis:videlicet ꝙ prius discutiatur debitor principalis qui se obligauit in bonis qlitercūqꝫ.dic ꝙ nō ſm bart.ꝛ Paul.de ca.in.l.si conuenerit.ij.in princi.ff.de pigno.act.et Cyn.in.l.iij.C.de here.act Itemad intelligentiam dicte auk.presente.C.de fideius.vide omnino quedam pul.q̄ scribit bal.in.l.j.C.de ɔue.fi.debi.li.x.in.iiij.et v.col.Item adde ꝙ beneficiuꝫ auk.presente non habet locum quando creditor q alias erat debitor fideiussoris vellet vti exceptione cōpensationis contra fideiussorem:quia tūc fideiussor non hꝫ beneficium excussionis.ita fin.dicit Bal.in.l.exceptionem.circa prin.C.de euic.ꝙ tene menti pro limitatione dicte auk.presente.Et adde ꝙ si ex duo

7 Fideiussor qui soluit id pro quo fideiusserat habet beneficium cedendarum actionum.aliter denegare potest solutionem.

8 Quis prius conueniatur debitor principalis an fideiussor.

Fideiussor quando conueniatur ante debitorem principalem.

Fideiussor ꝛ ꝑncipalis si sunt absentes:quo remedio subuenitur sibi creditori.

9 Absens ꝛ presens quis dicatur.

10 Fideiussor si pro debito pro quo fideiussit soluerit vsuras:an respectu vsurarum habeat principaleꝫ obligatum.

11 Executio cōtra doctores non potest fieri in eorum salarijs:ꝛ idem contra milites.

12 Clericus qño possit obligare fructus beneficij sui tam ꝑ sustentatione ecclesie ꝛ persone sue:vel pro alijs debitis per se contractis.

14 Crimen incidenter probatum an possit puniri.

Papa non arctatur seruare formam iuris.

Peruenit. Compellit̃ cleric⁹ seruare fideiussoreꝫ indemnē ꝑ assignationē redditū suorū:ꝛ si intelligeret̃ tex.de redditib⁹ bñficiorū vt est cōmunis do.intellect⁹ esset hic casus no.ꝛ valde singu.probans quod ex redditibus beneficiorum potest satisfieri creditoribus clericorū.de quo.ī.dicam latius.In prima impetrantis cōquestio.In secunda cause commisso.ibi:ne igitur.¶Casus literalis.Quidam clerici C.ꝛ.F.anglici receperunt quandam quantitatem pecunie mutuo a quibusdam mercatoribus Bonoñ.quidaꝫ cleric⁹.R.nomine fideiussit pro dictis clericis apd mercatores:vnus per fidem suam ꝛ aliter ꝑ iuramentum ꝑmisit ad terminum ɔstitutū soluere pecuniā.Sed illis pecuniam nō soluentibus dictus R.clericus coactus est satisfacere creditoribus de eadem vnde cōquestus fuit dño pa.scribit pa.epo elieñ.ꝛ Arch.noruiceñ.dioce.Ne igit̃ dict⁹.R.dispendiū patiat̃,vñ dꝫ premiū obtinere:mandauit pa.bonoñ.epo vt in litera.Ber.¶†No.j.clericum licite fideiubere pro clerico.nā hic pa.dicit ꝙ ille fideiussor debeat ex hoc consequi ꝑmiū nō dānum:ergo actum meritoriū exercet fideiussor etiā si est clericus sed in laicis dic vt dixi in.c.ꝑce.¶†Secūdo no.ꝙ fideiussor qui soluit pro debitore ꝑncipali pōt agere ɔtra principalem sine cessione actiōis fienda a creditore vt sibi satisfaciat de pecunia soluta ꝛ de oibus damnis ꝛ interesse que rōne fideiussionis pertulit.¶†Tertio not.ꝙ primo agendum est ɔtra debitorem vt satisfaciat de bonis suis nō aūt dꝫ incontinenti detrudi in carceribus:et maxime hoc procedit i clerico qui vt vides hic nō carceratur pro debito:etiam si non pōt satisfacere incontinenti sed sui redditus assignātur creditori detinendi ꝑ euꝫ vsqꝫ ad satisfactionē.¶Et no.ex hoc vltimo ꝛ ex tex.bonam practicā ꝓcedendi cōtra clericos debitores vt redditus assignentur creditori.vide ad ꝑdicta qd dixi.i.c.ij.de pi.¶†Vltimo not.ꝙ qñ pricipaliter nō agitur ad puniēduꝫ délictum periurij nō dꝫ clericus pro eo deponi vel priuari beneficio:sed pena extraordinaria afficivr suspendendo ab officio vel beneficio vel quid simile:secus dic vt principaliter ageret̃ de trāsgressione iuramenti quia tunc dꝫ clericus cōuictus priuari beneficio.ca.querelam.de iureiur.ꝛ vide quod ibi dixi.¶†In glo.j.in fi.pro declaratione glo.ꝛ materie scias qd tria sunt beneficia seu priuilegia fideiussoris.primum est beneficium diuisionis quia si plures fideiusserunt insolidum diuiditur debitum inter eos si oēs sunt ꝑsentes ꝛ soluēdo:ꝛ hoc postulant añ lit.cōtesta.⁵vt.ff.de fideiusso.inter fideiussores.ꝛ in.l.si dubitat.ꝛ istud beneficium diui adria.de quo gl.facit mentionē ꝛ habet̃ in effectu

6 insti.e.§.sed si plures.† Scd'z bñficium est ꝙ pn̄te debitore pncipali ⁊ īdiscusso nō cōueniat fideiussor vt in auf.pn̄te.alle.in glo.⁊ vide glo.in corpore vn̄ sumit in auf.de fideius.q̄ vult ꝙ etiā si fideiussor in fideiubēdo cōstituit se principalē ᵇ pagatorem seu debitorē ꝓut hodie plerīqꝫ faciunt succedit nihilomin⁹ beneficium illius auf. nisi ille beneficio renuntiauit.† 7 Tertium beneficium est cedendarū actionum.pōt em̄ petere a creditore vt cedat sibi actiones suas ⁊ aliter denegabit sibi solutionē debiti.vt.l.modestinus.ff.de sol.⁊ in.l.fideiussorib⁹.ff.de fideius.† 8 Et gn̄aliter cū q̄rit de ordine cōueniendi debitorē principalē vel fideiussorē est distinguēdū qȝ aut ambo sunt p̄sentes: aut absentes: aut vnus presens ⁊ alter absens. Primo casu debitor est primo cōueniēdus nisi fideiussor renūtiauerit beneficio illius auf. vel nisi sit nō soluēdo:⁊ si notorie cōstat de īpotētia debitoris non est necesse vt pri⁹ discutiat: sed pōt iudiciū īchoari in persona fideiussoris. Itez si debitor non posset cōueniri:vt not.in.d.auf.p̄sente. Scd'o casu qn̄ ambo sunt absentes: tunc si fideiussor est vicinior pōt conueniri.q2 reputat p̄sens respectu remotioris:vt not.in dicta auf.si autē fideiussor est remotior:vel distant equali distantia dicendū est vt.s. dixi qn̄ ambo sunt presentes. In tertio casu si est absens fideiussor:non est dubiū ꝙ a debitore presenti primo inchoandū est. si vero econtra pōt in 9 choari a fideiussore: vt.d.auf.pn̄te.† Sz dubium est qn̄ quis in hoc dicat p̄sens.⁊ gl.in.d.auf. de fideius.ponit multa significata huius verbi p̄sens. sed quo ad propositū dicit ꝙ si est in eodē territorio d2 eē presens.sed Bart.in.l.duobus.ff.de duo. reis. intelligit de territorio eiusdem ciuitatis non ꝓuincie.vn̄ si multe ciuitates essent sub eodē preside vt prius erāt: satis est qȝ debitor non est in territorio eiusdē ciuitatis: quia nō tenet creditor ita remote sequi debitorē. ¶ In glos.ij.ibi:lex aufert vbi libertus cui patron⁹ legatū fecerat post mortem patroni eū patronū detulit ꝙ fuerat negōciator illicite mercis ⁊ ꝑ illā delationez consequitur libertatē a fisco tn̄ ex alio capite ꝓuat legato tāq̄ indignus. ⁊ est casus ꝙ pro eodē facto quis cōsequitur premiū ⁊ dānum.⁊ de hoc dicendū.vt not.

bus depositariis prius conueniatur:ille qui non cōmisit dolū pōt opponere ꝙ discutiat prius alter depositari⁹ q cōmisit dolū ſm Paul.de ca.in.l.i.§.apud duos.ff.depo. Tu dicas ꝙ auf.p̄sente.nō hȝ locū in cāpsore fideiubente:q2 ipse nō hȝ bñficium excussionis vcȝ vt prius excutiat principalis.tex.est et gl.in auf.ď fideius.§.argētarioꝝ.et ibi Ang. in fi.i.col. Et idez dicit bal.i allegā do tex.illū.i.l.frustra.C.ď non nu. pecu.dicēs h' esse spāle in campsoribus.⁊ ibi etiaz dicit ꝙ campsores fideiubentes non possunt opponere excep. non nu. pe. Itē adde ꝙ si fideiussor qui pro misit factuz et curaz ⁊ iurauit:non hȝ bñficiuz excussionis ita dicit Bal.ꝑ illū tex.in c.ex rescripto. in ij.colū.de iureiur. Et scias ꝙ fideiussor q promisit indēnitatē ēt ſm iura antiqua nō poterit cōueniri nisi discusso principali:q2 ꝟba ita sonāt.ita dicit bar.in l.q̄ro.in prin.ff.loca. Itez adde hic ꝙ in casibus quibus fideiussor non pōt vti beneficio excussiōis vt qn̄ debitor principalis est absens:⁊ multis aliis casibus de quib⁹ in.d.auf.pn̄te.si fideiussor doceat principalē debitorē emolumentū negotii esse cōsecutū dicere poterit:excutias principalem debitorē sumptibus meis.facta hac oblatione tenebitur creditor prius excutere principalē debitorē anq̄ excutiat fideiussorē.ita not. ꝓbat tex.⁊ ibi Bar.⁊ latius ibi Pau.de ca.in.l.vn̄ q̄rit in princ.ff.commo.⁊ late idē decidit ex his q̄.no.in.l.i duobus.post me.ver.q̄ro.pone ad bñficiū ex correis.⁊ in.l.i.in.xviij.col.ꝟ.prio.al's scd'o q̄ro.C.de duo. reis.ꝓ hoc bo.tex.in.l.cū in plures.§.vestimēta.ff.loca.facit tex.in.l.si vt certo.§.nunc vidēdū.el.ij.ver.plane.ff.commo.⁊ facit ad hoc quod no. Guil.de cu.in.d.l.i. Itē adde ꝙ qn̄ certū est ꝙ creditor nō pōt cōsequi aliquid de debito a debitore principali fideiussor nō hȝ bñficium excussiōis predicte auf. pn̄te.vt determinat Ang.ibi:glo.in.l.nisi hoc actū. ff.de pac.⁊ Bart.in.l.marcellus.circa fi.ff.de fideius.⁊.l.decē.circa pri. ff.de verb.obli.⁊ in.l.iij.§.si is pro quo.ff.ꝙ qsꝫ iur. Et an tūc sit necesse iudicē ꝓnuntiare discussionez esse factā.vide ꝑ Bal.in.d.auf.presente. circa med.⁊ ꝑ Bar.in.d.l.decē.circa prin. Et si pronuntiet an sit necesse fideiussorē citari.dic ꝙ sufficit eos citari ꝑ turbā ſȝ Bar.in.d.l.decem. Et ꝙ exceptio excussionis nō possit opponi ꝑ fideiussorem qȝ notoriuz est non esse soluēdo format gl.⁊ Bar.in.l.fi.in prin.ff.si cert.peta.⁊ Ange.in auf.de fideius.in prin.col.i.quod est verū non solū si sit notorium principalē non esse soluendo:sed etiam si notoriū sit principalem faciliter cōueniri non posse vt q2 principalis sit aliquis tyrann⁹ vel aliqs dominus magnus potēs ita elegāter determinat Bar.in.l.fi. circa pn.ff. si cer.pe.⁊ sequit ibi Pau.de ca.ꝓ quo alle.Bar.l.l.ij.in prin.ff.q satis. cog.qȝ est bene notandū pro istis nobilibus qui in ciuitate nostra dant fideiussores non renuntiantes beneficio auf.presente.q2 poterunt cōueniri tales fideiussores non obstāte exceptione discussiōis:⁊ dicit Bart. etiā in.d.l.fin.ꝙ si bona principalis deuenerūt ad fiscū fideiussor potest cōueniri non discusso prius fisco sȝ cōtrariū in hoc tȝ ibi Pau. de ca.sȝ qd si ante lit.cōte.fideiussor opponit exceptionē discussionis ⁊ iudex ea al's non reiecta nec admissa ꝓcedit ad vlteriora an processus sit nullus vel non appellāte fideiussore q excepera t.vide multū elegāter ꝑ Paul. de ca.super h' distinguentē in.l.fi.circa me.ff.si cert.pe.vbi dicit se super hoc cōsuluisse in ardua q̄ōne ꝑ vnā no.doctrinā quā tradidit Ioan.andre.in.c.inter monasteriū.s̄.de re iudi.ex predicta doctrina Bar.in.d. l.fi.duz dicit de eo quē cōstat notorie nō esse idoneum facilitate cōueniēdi iuncta gl.in.d.l.ij.in prin.ff.q satis.cog.qui dicit ꝙ cleric⁹ vl' scholaris nō est idoneus facilitate cōueniēdi.⁊ idē Bar.ibi dicit de aduocato multū cauillosō in foro. No.ꝙ fideiussor intercedens pro eo quem notorie cōstat esse clericū vel aduocatum multum cauillosum poterit conueniri non excusso principali qȝ tene menti:q2 est multū nouū.⁊ idem erit in fideiubente pro ecclesia:q2 ecclesia non d2 idonea facilitate conueniēdi vt no.gl.in ver.prohibetur.⁊ doc.in.c.potuit.de loc.⁊ cū eo quod dixi.s̄.discussionē non esse faciendā qn̄ certū est debitorē non esse soluendo concor.Ang.in.l.exitus.ff.de acquiren.pos.⁊ in auf.hoc si debitor.i ij.col.C.de pig. Et de eo qȝ.s̄.dixi.s.an sit necesse pronuntiare discussionē esse facta.vide oīno ꝑ bar.⁊ Ang.in.d.l.exitus.⁊ ꝑ Ang.i dicta auf. hoc si debitor.in.i.colū. Et circa id qȝ.s̄.dixi an sit necesse citare fideiussores.vide oīno Ang.in.d.auf.hoc si debitor.in fi.ij.co.vbi tn̄ loquitur de citatione possessoris pignoris qn̄ fit discussio cōtra debitorē. Itē de forma ⁊ practica discussionis quō iudex habeat remittere ⁊ an credi debeat nuntius si dicāt discussione facta se nihil reperisse in bonis. vide oīno ꝑ Ang.in auf.hoc si debitor.circa med. Item ꝙ stādum est dicto de discussione firmat Ange.in dicta autē. de fideius.§.i. in princi. iij.col. ⁊ ibi in eadez col.ponit ange. an ꝓcessus sit ipso iure nullus: si fiat actus cōtra fideiussorē prius q̄ cōueniret pncipalis nō opposita exceptione discussionis. Item add' ꝙ si creditor ageret cōtra fideiussorē nō discusso principali: et post lit.cōte. ꝑt opponi exceptio discussiōis ob quaz creditor variat ⁊ discutit principalē quē reperit nō soluendo certe fideiussor ex illomet ꝓcessu prius contra se īchoato poterit cōdēnari.ita determinat Paul.de ca.i.l.si rē alie.§.fi. ꝑ illū tex.ff.de pig.ac. Itē ꝓ eo qȝ dixi fideiussorē posse conueniri absqꝫ discussiōe qn̄ clarū est principalē nō esse absoluēdo.vide gl.⁊ Bart.in.l.nisi hoc actū. ff.de pac. Itē de predicta adde ꝙ vbicūqꝫ de equitate ꝓcedit ꝓut est in causis mercatorū ſm Bart.in.l.si fideius.§.quedā.ff.man.⁊ in vltimis voluntatib⁹ fideiussor non pōt opponere exceptionē discussionis scd'm d.auf.p̄sente.nec hȝ beneficiū diuisionis cōpetens ex epistola diui adr. ꝙ iste exceptiones sunt inuente ad rigorē iuris conseruandū. ita sing. colligit ex dictis Bar.in repe.l.i.in fi.ff.de cōdi.inde. sed cōtrarium tȝ Bal.in.l.fi.§.sȝ ⁊ si qs.in. iiij.co.ver.fuit q̄sitū.C.cō.de le.ꝑ qua opin. vide Bar.in extraua. ad reprim. in ver.videbit.in fi.ver. Sed pro prima vide Bal.in.l.manc.C.de euic.q̄ opi.in rei veritate est vera.sed dictum Bal.in.d.l.fi.s̄.sed ⁊ si quis.C.cō.de leg.ꝓcedit in tertio possessore pignoris q etiā hȝ beneficiū excussionis etiā vbi procedit de equitate:⁊ ita proprie loquit ibi Bald pro quo est tex.apert⁹ in.l.moschis.in prin.in ver.equū.ff.de iu fis.in qua est maior ratio discussionis quā in fideiussore. Et ꝑ Bar.in.l.i.ff.de cōdi.inde.alle.etiā do.Ant.in.c.fi.in principi.i.colū.de solu.vbi etiam tenet ꝙ fideiussor tutus per auf.presente.si soluit non potest petere vt tȝ Barto.in.d.l.i.in fi. Itē exceptio discussionis q̄ cōpetit fideiussori nō est dilatoria ſm Bal.in auf.p̄sente.ante mediū.C.de fideius.de exceptione autem discussionis competit fideiussori an sit dilatoria vel poterit opponi.post lit.contest.vide oīno per Bart.in.l.ꝙ si dubitatur.in princi.ff.de fideius.⁊ glos.in.§.si plures. in ver.persona.insti.de fideiusso.⁊ tex.⁊ glo.⁊ Ange.in.d.l.si fideiussor.et de predicta questio.vcȝ an exceptio discussionis que cōpetit fideiussori sit dilatoria.vide ꝑ glo.fi.⁊ ibi Bart.in.l.iij.ff.de exce. Itē adde quod ille qui pro aliquo promisit indēnitatem potest prius conueniri principalis etiam hodie non obstante dispositione auten.presente.ſm Bart. in.l.quero.in principio.ff.locati.

¶ Adde huic apostille Ioā.de ana.cōsi.lx.Ro.cōsi.xciij.⁊.ccxi.⁊.ccxli. Pet.de ancha.consi.ccxcv.⁊.cccxviii.

a Sebasti.Spia. ¶ Scd'z beneficiū. Qn̄ cesset illud beneficiū.d.auf. presente.vide Ias.post alios insti.de actio.§.itē si qs in fraudē.⁊ i.l.fi. in prin.ff.si cer.pe.⁊.d.Francis.cur.in consi.vi.inci.primo aspectu. in.i. col.vbi ponit plures casus in quibus cessat predictū beneficium.

b Zacharias. ¶ Constituit se principalem pagatorem. Adde bon.text. in.l.si testamento.§.quesitum,⁊ qȝ ibi no.in apostil.in eo. ver.ff.ď fideius. Bar.in.l.sicut.⁊ ibi. Alexā.eo.titu.⁊ hoc etiam limitabis nisi fideiusserit cum iuramento:quia tunc pōt conueniri ante principalem debitorem.vt per Alexā.i.l.marcellus.circa fi.prealleg.ti.de fideius.⁊ in.l. si fideiussor.⁊ ibi Bar.ff.de pac.Bal.in rub.C.de fideius.⁊ in auf.presente.⁊ ibi Cy.eo.titu.

Anto.Francis ¶ An fideiussor qui se cum iuramēto obligauit possit conueniri non facta excussione contra principalem.dicas quod non q2 iuramentum licet validet ⁊ corroboret contractū ⁊ actum sup quo interponitur nō tamen tollit iuranti priuilegium vt nō conueniatur non excusso principali de quo in auten.presen.C.de fideius.hic allegat.bene tamen addit robur ⁊ vinculum actui qui fit vt in.c.cum contingat.⁊ in c.super eo.⁊ in.c.debitores.de iureiurā.⁊ in auten.sacramenta pub.C. si aduer.vendi.

bi in gl.vlt.nam alio respectu est indignus: z alio respectu meretur premium.nã respectu patroni est indignus legato:respectu fisci ꝯsequit̃ pmiũ:sed tex.dꝫ intelligi eodẽ respectu. ¶ † In gl.in verbo seruent indẽnem.in fi.gl.aperte nõ cõcludit ꝙ qd iuris in hac qõne. Hoff.dicit ꝙ lꝫ is qui iurauit possit petere absolutionẽ tñ non tenet̃.qꝛ lꝫ fideiussoꝛ teneatur excipere vt in iuribus alleg.in gl.nõ tñ tenet̃ agere:vide latius Ioan.an.regula dãnum.de reg.iur.lib.vj.in mercu. Excipio aliquos casus indubitabiles.si enim fideiussoꝛ obligauit se simpliciter ad debitum:imputãdũ est sibi si soluit vsuras:qꝛ de illis non fideiussit.l.centũ capue.ff.de eo qꝺ certo loco.nisi soluisset vsuras vt interesse:de quo tñ dicendum est.vt no.in.c.pxi.z in.d.l.centũ. Secundus casus qñ iurauit etiam soluere vsuras tunc cõiter tenet̃ qꝺ possit repetere.qꝛ nõ tenetur agere vt dixi:nec poterat excipere vigoꝛe iuramenti. Tertius casus dubitabilis est qñ promisit de debito z pꝛo vsuris sine iuramẽto z hoc casu dicendũ ꝙ si non est sibi imputandũ quare soluit hꝫ regressum cõtra principalẽ alias secus:de quo dicendum vt latius habetur in.d.regl̃a.

11 ¶ † In gloss.in verbo de redditibus ibi stipẽdia.hoc verum in defectũ aliarum rerum vt dꝛ in illa stipendia.z facit qꝺ in cãm iudicati nõ pñt subtrahi stipendia seu salaria armigeroꝛũ z doctoꝛũ si habẽt alias vñ

12 satisfaciant.z idẽ vult gl.hic in stipendijs clericoꝛum. † Et no.gl.qꝺ clericus nõ potest obligare redditus futuros sui beneficij:qꝺ intelligo [a] nisi contraheret pꝛo vtilitate ecclesie.ar.c.nulli.z qꝺ ibi dixi. de reb.eccle.non alie.z videtur hic glo.intelligere tex.de redditibus beneficij quod clarius tenet Host.dicit etiam ꝙ clericus tenetur satisfacere suis creditoꝛib⁹ de fructibus beneficij quos facit suos:secus in fructibus qui veniunt cõuertendi in vtilitatem ecclesie z quotidie hoc dictum allegat̃ z practicatur.cũ quo transit etiã Io.an.hic z communiter scribẽtes. z tenet Spec.in tit.de sen excõ.in.§.sequitur.versi.sed quid si debitoꝛ.dicit tñ hoc ꝓcedere in defectũ bonoꝛũ patrimonialiũ. Item collec.in.c.odoardus.de sol.dicens se vidisse in curia seruari ꝙ clericus fuit admissus cedens fructibus beneficij sui vt satisfaceret creditoꝛibus suis. z idẽ.d. Antonius in.c.olim.ij.de restit.spolia.vbi dicit esse casum. sed archid. in.c.statutum.de rescrip.li.vj.tenet contrarium dicens ꝙ nunꝙ de redditibus beneficij est satisfaciendum creditoꝛibus clerici. Ego latius dixi.c.cũ esses.de testa.in repetitiõe.z pertranseundo breuiter dicerem qꝺ aut clericus cõtraxit debitum pꝛo sua sustentatione.z procedit communis opi.doc.arg.eoꝛũ que dixi in.c.pꝛesentium.s̃.titu.pꝛoxi. nam ecclesia in effectu tenet̃ ad ea debita vt ibi dixi.z ita intelligo.d.c.olim.quod in veritate sic loquit̃.licet do.Ant.intellexerit generaliter. nam ibi ille eps fuerat spoliat⁹ epatu suo.vnde pꝛo sustentatiõe ꝑsone ꝯtraxit illa debita de quo ibi. Aut contraxit pꝛo patrimonio suo conseruando vel fortificando seu aliter ꝙ pꝛo sustentatione sua vel vtilitate ecclesie.z credo firmiter qꝺ de rigoꝛe iuris inspecto statu beneficioꝛum z deputatione nõ debet aliquo modo de redditibus bñficij satisfieri creditoꝛibus qm̃ de redditibus id solũ est clericoꝛum qꝺ probabili ratione ꝯsumunt vt dixi in.c.fi.s̃.titu.pꝛoxi.z ibi dedi multas ꝯcoꝛdãtias.ergo nõ debẽt appꝛehendi fructus cũ sunt conuertendi in cãm piam pꝛo vtilitate clerici.sed cõmunis opi.inualuit:qꝛ hodie clerici appꝛopꝛiant sibi oẽs redditus z disponunt ad libitũ:vnde visum fuit curie z alijs iudicibus ꝙ melius esset vt darent suis creditoꝛibus ꝙ̃ vt disperdant aliam cãm sꝫ vt dixi si facerent non deberent extendi manus ad reddit⁹ beneficioꝝ vide tex.in ar.opti.in.d.c.videntes.xij.q.j.z in.c.vlt.cum pꝛecedenti.ea.causa z.q. Et ad istũ tex.dic ꝙ dꝫ intelligi de redditibus pꝛopꝛijs patrimonialibus vt exponit glo.in similibus terminis.in capi.de multa.de pꝛeben.in verbo de suis pꝛouentibus.vel fuit specialis pꝛouisio pape per rationem ꝓdictã. ¶ In gl.fi ibi,ꝯm canones.dic idem ꝯm leges quo ad casum huius.c.veniunt isti contra pꝛomissionem iuratã ergo ꝑiuri sunt z infames non solum infamia canonica sed ciuili,l.si qs maioꝛ.C.de transact.vide quod plene dixi in.c.testimonij.de test.

13 ¶ † In ea.gl.ibi,cõtra edem pꝛomissam.z no.glo.ex quo est inferendum ꝙ sicut cleric⁹ potest bñficio pꝛiuari qꝛ venit cõtra iuramentum,vt in. c. q̃relam.de iureiur.ita si veniret contra fidem pꝛestitam.sed hoc dictũ nõ pꝛobat̃ hic in tex.qꝛ loquit̃ copulatiue z non alternatiue.de materia vide qꝺ plene dixi in.c.ad aures.qꝺ me.cã.

14 ¶ † In glo.fi.Inn,ponit hic notabile dictum lꝫ aperte iure non pꝛobetur,dicit em̃ ꝙ si pꝛobatur crimen cõtra aliquem:eo assumente defensionẽ:potest puniri per iudicem: licet ad hoc non ageretur,secus si non assumpsit defensionem vt est videre in teste.ad hoc.c.ij.de oꝛd.cog.sed hoc dicũ Inn.oꝛiginaliter videtur fuisse glossatoꝛis.iij.q.v.in,c,cõstituimus.z de hoc an z quando crimen incidenter pꝛobatuꝫ sit puniendum.dic vt plene dixi in.c.ij.de oꝛdi.cog.z satis potest iste tex.pꝛocedere in papa qui non arctatur ad sequendam foꝛmam iuris.

1 ☞ Fideiussoꝛ qui molestat̃ a creditoꝛibus põt per ecclesiasticam districtionem cõpellere pꝛincipalem:vt ipsum absoluat.

2 Fideiussoꝛ põt molestare pꝛincipalem vt eum liberet etiam ante tp̃s:si ipse molestatur a creditoꝛibus.

3 Fideiussoꝛius cõtractus non liberatur tempoꝛe ante satisfactionem nisi sit iudicio sisti.

4 Iuramentum calumnie non potest per consuetudinem tolli.

6 Testes quando sunt extra pꝛouinciam non debent cogi ad veniendũ ꝑsonaliter:sed debet scribi ad iudicẽ loci vt ipsos examinet z attestatiões clausas remittat rescribẽdo quanta fides sit eis adhibenda.

Iudex debet facere scribi in actis qñ examinat testes si ꝑpẽdit eos vacillare vel cũ trepidatione loqui:z si habet eos suspectos.

6 Iudex delegatus pape:deputatus in certo loco põt ex vrgẽtissima causa vnum articulũ cause extra locum subdelegare.

7 Fideiussoꝛ an teneatur si debitũ est augmentatũ ex moꝛa pꝛincipalis.

8 Testes vbicunqꝫ sunt in parte lõginqua z malitiose pars negat ipsos aliquid scire:iudex potest partem compellere vt per se vel alium vadat ad videndum iuramenta ipsoꝛum testium vel ꝙ fiat depositio pecunie pꝛo expensis testium.

9 Iudex qñ malitiose videt partes exceptiões opponere potest ipsas non admittere.

10 Testes in causa criminali etiam existentes extra pꝛouinciam debent remitti ad iudicem cause.

11 Fideiussoꝛ qui fideiussit ꝓ eo qui erat obligatus ad certum tempus an teneat pꝛoꝛogato tempoꝛe pꝛincipali.

1 **Constitutus.** † Per districtionẽ ecclesiasticã cõpellitur debitoꝛ a fideiussione absoluere fideiussoꝛẽ q a creditoꝛibus molestatur.cõis diuisio.secũda ibi, iõqꝫ. ¶ Casus literalis. Cancellarius archiepi cãtuarieñ.quãdã quãtitatẽ pecunie a creditoꝛibus bononie accepit pꝛo qua pecunia magister Simon fideiussit.qꝛ cãcellari⁹ pecuniã nõ soluebat: molestias plures dictus magister a creditoꝛibus sustinebat z debitũ fuit augmentatum vnde dict⁹ magister ꝯquestus fuit dño pape vnde mandat archiepõ cantuarien.quatenus si legitime sibi de hmõi assertione cõstiterit pꝛefatum cancellarium moneat z compellat ecclesiastica censura vt ꝓdictum magistrum ab intercessione z obligatione absoluat:z si debitum vel accessiones foꝛte negauerit iuramẽtum calũnie subire cogat̃ nõ obstãte ꝯtraria consuetudine:z qꝛ difficile foꝛet dicto magistro testes suos in Angliã ducere:ideoqꝫ mandat archiepõ vt literis suis significet iudicib⁹ bononiẽ.vt testes quos idẽ magister inducere voluerit vice ipsius recipiant z examinent diligenter z depositiones sibi transmittant sub sigillis illoꝛuꝫ inclusas significãtes quãta fides testib⁹ z instrumẽtis possit hr̃i satisdatione idonea a cãcellario ipso accepta vt ad testes audiẽdos vadat vel mittat, Ber.

2 ¶ † No.j,qꝺ fideiussoꝛ põt añꝙ soluat agere ꝯtra reum pꝛincipalem vt eũ liberet a fideiussione si venit tp̃s [b] solutionis faciẽde z ipse molestatur a creditoꝛib⁹:nam vbicũqꝫ reus diu differt solutionẽ põt fideiussoꝛ instare vt liberet̃; de quo plenius habetur in.c.fi.j.eo.

3 ¶ † Et ex hoc z ex text.colligo ꝙ fideiussoꝛius cõtractus nõ liberat̃ tp̃e sed opꝫ instare vt liberet̃:lꝫ sec⁹ sit in fideiussoꝛe de iudicio sisti,pꝛobatur in.l.pe,C.e.z facit l.cũ apud,ff.iud,sol.

4 ¶ † Not.ij.ꝙ nõ vꝫ cõsuetudo vt omittat̃ iuramẽtũ calũnie.

5 ¶ † Not.iij.qꝺ vbi testes sunt extra ꝓuinciã non debẽt arctari ad veniẽdũ ꝑsonaliter:sed iudex cause dꝫ scribere iudici testiũ:vt eos examinet z attestatiões clausas remittat z rescribẽdo quãta sit fides adhibenda testib⁹.Et no.bñ hoc vltimũ:qꝛ nõ legit̃ ita clare alibi:sed faciunt dicta Inno.in.c.qm̃.de pꝛobat. vbi dicit qꝺ si examinatoꝛ testiũ ꝑpendit eos vacillare vel cũ trepidatione loqui vel aliter hꝫ eos suspectos:vtile est vt hoc scribat in actis.sed quãdo examinatoꝛ non hꝫ ipse iudicare sed alius,put hic erat dꝫ examinatoꝛ olno hoc scribere. z vide ꝑ Inn.in.d.c.qm̃.vtruꝫ ex interuallo possit iudex

6 scribere in actis vacillationẽ testiuꝫ. ¶ † Ultimo põt adduci iste tex.in argumẽtum multũ notabile qꝺ iudex delegat⁹ pape deputatus in certo loco põt ex cã delegare certũ articulum cause extra locũ in quo fuit deputatus.qꝺ vr̃ pꝛia fronte cõtra.c.statutum.in.§.in nullo.de rescr.lib.vj.vbi dꝛ ꝙ delegatus pape non põt nec per se nec per aliũ

[a] ¶ Utrũ fructus bñficioꝛũ possint assignari creditoꝛi i cã iudicati. de hoc vide ꝑ.d. Ant. hic.i.ij.col. z ꝑ eũdẽ in.c. repꝛehẽsibilis.ĩ.j.co.de ap. Et de hoc vid gl. z bar.i.d.l. stipendia.C.de exce.rei iudi,quem sequit̃ ibi Imo.in.c.j. in fi.iiij.colũ.de cleri. egro. vbi dicunt. ꝙ sic. Ant.Fran. ¶ Qꝺ ãt hic dicitur de fructib⁹ bñficij vt possint assignari creditoꝛi in cã iudicati dicas illꝺ foꝛsan eẽ veꝝ z ꝓcedere vbicũqꝫ fructus essent supabũdantes vltra necessaria clerici z esset cõdẽnatus cleric⁹ ob cãm cõcernentẽ vtilitatẽ ecclesie alias non crederẽ ꝙ hic dicitur esse veꝝ qꝛ debẽt fruct⁹ bñficioꝛũ dseruire ipsi clerico vt habeat cãꝫ deseruiendi ecclesie in diuinis vt.c. cũ ꝯm apostoluꝫ. de pꝛebẽ. imo fructus beneficij non possunt dari in tenutã actoꝛi ꝓpter ꝯtumaciã clerici. vt ꝑ archi. Host. z Io.an.in.c.j.de eo q mit.in po.lib. vj nec pñt sequestrari ĩ eo ꝯtumaci in cã beneficiali vt ꝑ Io.an.i.d.c. j.i nouel. imo fructus ecclesie non pñt obligari vt est gl.j.q.iij.altare. et ꝑ Spe.in ti.de here.in pꝛinc.vbi dicit quod fructus bñficij nõ pñt per ꝓlatum alienari ita vt ipse non habeat vnde viuat.

[b] ¶ Si venit tp̃s. Adde ꝙ etiã ante tp̃s ex cã põt petere se liberari de q̊ ꝑ Ro. sing.suis fol.xj.z ꝯsi.ccclix

a ¶ Augmentum. Adde Lu.Ro.cõsi.ccccvij.z latius p Jo.and.hoc titu.in addi.ad Specu.

b ¶ Nota diligenter remedia qñ quis petit dilationẽ ad producendũ testes quod dicit esse in partibus remotis si iudex dubitaret aut suspicaretur q iste peteret dilationẽ aio calũniãdi. Et adde aliud remediũ. q3 iudex põt sibi facere pceptũ penale q nisi reperiatᷣ vex q p tales testes possit pbare incidat in talem multã z eam in effectu põt ipone re: ita concludit Pet.de ancha.z Jmol.hic multũ exclamãs ad practicã z.d.Alex.z alij nouis.in.l.j.in pn.ff.si qs ius dicẽ.non obtẽ.

extra locũ in quo est deputat⁹.cognoscere: sed põt dici qd primũ dictũ procedit qñ ɔmissio extra locũ est quasi necessaria sicut ɔtingebat hic q3 testes erant multũ distãtes. z notabilis limitatio.ad.d.§.in nullo.si qs tñ vellet hoc negare posset dicere qd hic cantuarieñ.eps nõ cõstituitᷣ delegatus sed cũ esset ordinarius cõtra suũ cãcellariũ excitatur potius iurisditio sua.c.l3.z.c.pe.de offi.ordi.nam hic papa nõ mãdat vt cognoscat vice pape: s3 simpliciter vt exequatur iustitiã: nec dat formam contra ius cõe.primũ tñ dictũ est valde equu3 z forte veru3. ¶ 7 † Jn gl.ij.ibi: fideiusserit in oẽm causam vult dicere qd aut fideiussor simpliciter obligauit se pro debito: z non tenetur si debitũ est augmentatum[a] ex mora rei pncipalis nisi fideiussisset in oi causa.s.ex debito principali prouueniente: z de hac materia plene no.in.l.centũ capue.ff.de eo qd certo loco.z in.l.qro.ff.loca.z in.l.mora.ff.de ver.ob. z inquantũ glo.in fi.dicit aliud esse s3 canones nõ intelligit reprobare distinctionem supra factam: sed restringit se ad vsuras q̃ sm canones nõ debentur.z ideo fideiussor non obligatᷣ: s3 de hoc dic vt supra dixi in.c.pxi.z si vsure repeterentᷣ a creditore vt interesse: tũc pñt peti etiã sm canones: vt no. in.c.cõquestus.de vsu.vbi plenius dixi. ¶ Jn gl. in.ver.legi.dic hodie de isto iuramẽto calũnie: vt hᷣ in.c.j.de iuramento calũnie.lib.vj.z in.c.cetex. eo.ti. ¶ 8 Jn glo.in verbo satisdationẽ ibi: vl'forte hec fuit additio a tpe Jnn.z cõiter do. approbãt z sm hunc intellectũ ponit iste tex.casum singularem qui non est alibi qd si presumptio est cõtra negantem ita q sit opus habere testes multum distantes d3 negans compelli ad eũdum per se vl'p alium añ videndum iurare testes aduersarij sui vt sic tedio affect⁹ desinat a negatiõe illicita. z hodie prouidetᷣ aliter sm quosdã p.c.statutu3.in fin. de rescrip.li.vj.ibi glos.dicit q hodie prouidetᷣ vt fiat depositio pecunie pro expensis testiũ.sed ego dico qd ista remedia sunt diuersa.nam vbi est presumptio cõtra negantẽ h3 locũ remediũ huius.c. sed si est psumptio cõtra volentẽ pducere testes d longinquis[b] partibus qd hoc facit causa vexandi testes vel differendi negotiũ h3 locũ tũc remedium 9 illius.c. † Et est tertiũ remedium q si iudex verisimiliter presumpsit ptes malitiose opponere dilatoriam vel peremptoriã non admittat exceptionem nec curet de appellatione: z de hoc remedio vide no.dictũ Jnn.in.c.post electionem prope fi.de cõ 10 ces.pbẽ.z p Jo.an.in.c.sup eo.de app.el.j. ¶ † Jn gl.in verbo transmittẽs.in fi.no.hanc glos.q̃ relata ad tex.notabiliter sentit q in cã criminali[c] non d3 fieri cõmissio receptionis testiu3 ẽt si testes sint extra puinciã. Ex quo infertᷣ q in cã criminali testes debent remitti ad iudicẽ cause: etiã si sint extra prouinciam: z sic d3 limitari.l.si qñ.C.de testi. que dicit q extra prouinciam propriam testes vocandi non sunt: z vide aliã glo.q̃ idẽ sentit in.c.testes.iij.q.ix.contrariũ tenet Jo.an.post Joã.mo. in.c.romana.§.cõtrahentes.de fõ.cõpe.lib.vj.sed vide qd plene dico in.c.cũ causam.de test.z pmu3 11 dictũ mihi pl3. ¶ † Extra glo.q̃ro reus erat obligatus ad soluendũ debitum intra certũ tps dato fideiussore: demũ creditor prolongauit terminum debitori: nunqd fideiussor remanet obligatus.[d] et vrᷣ q non per.l.item queritur.§.qui impleto.ff.loc. vbi tex.dicit q si locaui domũ ad annũ dato fideiussore: si conduco postmodũ tacite ad aliud tps fideiussor non est obligatus nisi de nouo promittat. Hos.z cõmuniter doct.hic distinguunt q aut fideiussor[e] obligauit se ad tps: puta ad annum: et

Sebasti.Sapia.

c ¶ Jn cã criminali.vide bal.z Sali.in.l.apud eloquẽtissimũ.C.de fideinstr.cũ multis allegatis per Feli.in.c.cũ cãm col.xv.versi.pria ɔclusio.d.de test. post Abb.ibi: col.ij.ix.versi.quero an iudex.

d ¶ Et ad hoc vide bo.tex.in.l.labeo.ff.de arb.z d hoc vide p archi. in.c.te qdez.xj.q. ibi distinguit an fideiussor simpliciter fideiusserit: z erit obligatus etiã in tpe prorogato: aut fideiussit vsq3 ad certu3 tps: z tunc secus: z ita dicit tenuisse Hoff.in hoc.c.cõstitutus.z ita etiam distinguũt in effectu isti hic.z Bal.in lec.antiqua.Ang.z Pau.de cs.d. Alex.in.l.si vnus.in pn.p illũ tex.ff.de pac.vbi dicũt esse vtile p fideiussoribus q se obligant p castellanis cõstitutis ad certũ tps.nã l3 castellani vltra starent tñ fideiussores non tenentᷣ.z istud de castellanis limitat Bart.fin.post Dy.in.l.lucius.§.paulus.p illũ tex.ff.de admini.tut.vbi dicit Bart.qd illa questio fuit alias verone de facto z alias Florentie. z ita t3 bal.i.l.si cũ hermes.C.locati. Jtẽ adde q illud qd papa hic expressit firmant Jo.an.z do.Ant.de bu.z Jo.pe.de ferra.Papiẽsis in sua practica in libello contra plures reos debendi.in vlti.colũ.z vide p Alber.in scda pte statuto.qõ.cxlv.z do. de rot.in nouis deci.xc.z vide tex.in.l.legẽ.in fi.z in.d.l.si cũ hermes.C.loca.z in.l.item qritᷣ.ff.eo.z ad hoc facit quod notat glo.in.l.ij.C.de procur.vbi dicit q ille q fuit datus fideiussor de iudicato soluendo in causa principali non intelligitur datus in causa appellationis.facit etiam tex.in.l.non a iudice.in fin.ff. de iudi.vbi est tex.sm vnam lecturam gl.quia si ceperam agere cõtra te z dederim fideiussore3 de iudicato soluendo: si ago ex alia non intelligatur repetitus fideiussor. S3 hec parũ faciunt: magis facit vrgentissima ratio: nam nos habemus regulam z multũ nota tu canonista q siue nouatio fiat ipso iure siue ope exceptionis quantum ad principale3 debitorem: z in persona ipsius semper liberatur fideiussor.tex.est no.dignus z multum signãdus.in.l.vbicunq3.in princi.ff.eo.sed ego habeo q per prorogationem termini factam per creditorem debitori: q3 continet minus tempore q̃ prima.non potest dici facta nouatio ipso iure sed bene est facta ope exceptionis nisi expresse esset actum. ita determinat bar. in.l.valerianus.que est penul.in vlti.colum.in penul. questione.ff.de pretor.stipula.si ergo fit nouatio ope exceptionis: ergo fideiussor est liberatus. Contrarium q imo per prorogationem termini factã debitori absente fideiussore fideiussor non intelligatur liberatus: tenet hic Pet.de anchara.z Jmo.quia.l.si cum hermes.z.l.item quia.§.qui impleto.ff.loca.z.l.labeo.ff.de arbi.alleg. hic per docto. nihil faciunt in proposito: quia loquuntur quando erat dies finiende obligationis quia si ille dies prorogetur si fideiussor non tenebitur vltra: quia adueniente illo die fideiussor liberatur. si ergo creditor vult ei preiudicare non potest sine facto suo: sed nos loquimur in die assignato ad soluendum quo elapso neuter est liberatus: imo vterq3 constituitur in mora: quia mora principalis nocet fideiussori.l.mora.ff.de verborum obligatio.ideo si prorogetur ille terminus solutionis: quia hoc est in fauorem fideiussoris ne committatur mora non videtur q vllo modo per talem moram fideiussor liberetur: alias inducta ad vnũ effectum operarentur alium contra regulam.l.legata inutiliter.ff.de adimẽ.leg. Jtem pro hac parte contra cõem stringere videtur quia actus agentium non dbent operari vltra voluntatem z intentionem eoru3.l.non omnis. in principio.ff.si certum petatur. quando creditor pgat terminu3 ad soluendũ non facit ea intẽtione vt liberet fideiussorem ergo istum effectum operari non debet.his ergo hincinde consyderatis veritas videtᷣ esse ista qd si creditor simpliciter pgat terminum debitori sine aliqua noua stipulatione: tunc nõ fit nouatio nec ipso iure nec ope exceptionis: quia tunc non contrahitur noua obligatio q̃ contineat min⁹ tempore p quam prima nouetur.z ideo simpliciter prorogando nõ erit liberatus.et ratio est q3 non est tũc causata noua obligatio ɔtinens min⁹ tempore per quam nouetur precedens: z isto casu fideiussor nõ est liberatus.z sic per prorogationem termini factam simpliciter debitori fideiussor non liberatur.ita declarat Bald.in.l.tam mandatori.C.de non numerata pecunia.dicẽs ita tenere Jnnoc.in cap.preterea.de appellatio.si autem prorogatio termini esset facta mediante noua stipulatiõe: puta ego debitori prorogo terminum per stipulationem. Et debitor p mittit per stipulationem z tunc cõtrahitur noua obligatio que quamuis contineat minus q̃ prima z sic non posset inducere nouatione3 ipso iure nisi expresse sit actum tamen inducit ope exceptio.et in istis terminis loquitur Barto.in dicta lege valerianus.z tunc fideiussor debet esse liberatus.quod tamen intellige nisi creditori in ista secunda stipulatione.expresse reseruasset ius fideiussoris quod potest secũdum Barto.in.l.si quis aliam.post princ.ff.de nouatio. Et licet sic putem tenendum: tamen communiter magis cõcluditur vt hic per istum cum concordantiis supra allegatis. Jtem adde quod prorogatio temporis facta a testatore non intelligitur facta cũ prima qualitate: vt si in primo debebantur vsure ex pecunia modo non dabuntur prorogato tempore a testatore.ita dicit Paulus de cast.in.l.lecta.in.ij.charta.ff.si certu3 petatur.ad hoc dices esse glo.ordinariam.in.l. non solum.§.j.ff.de lib. lega. Jtem pro opin.quod fideiussor non teneatur in obligatione prorogata bene facit tex.in.l.solutum.§.nouata.ff.de pigno.acti.est bene verum quod ibi est maior ratio in nouatione quam in prorogatione. item ad predicta vide omnino Bal.in.l.acceptam.in.vij.colum. C.de vsuris: z dominum Antonium in.c.j.in penulti.colum.de officio delega.z optime facit quod de obligatione pignoru no.glo.magna.in fine in.l.si societatem.§.arbitrorum.ff.pro socio.allega.l.iij.in principio.ff. iudica.sol.

Anto.Francis. ¶ An fideiussor datus in causa principali videatᷣ datus etiã in causa appellationis.dicas qd fideiussor tenetur ad id ad qd tenetur principalis z non ad plus.vt p Bar.in.l.j.C.de mune.z hono. li.x.z ad hoc statuit quia fideiussor datus in compromisso non tenetur ad id qd augetᷣ in causa reductionis: sed tãtum pro eo qd cõtinet principale laudum arbitri.vt est notabilis gl.in.l.pposita.ff.p socio.et habetur per Bald.in.l.fi.in.x.q.C.de contra.emp.z per Alexan. in.l.cu3 apud.ff.iudi.sol.

e Sebasti.Sapia. ¶ Fideiussor. An fideiussor ad tempus teneatur ad tempus prorogatum vide Feli.in.c.de causis.colum.ij.versi.limita tertio.§.de offi.delega.

non tenetur post tp̄s.qn̄qz obligatio sit pura:sz solutio differt̄ ad certū tp̄s:z tunc remanet fideiussor obligatus etiam in termino ꝓrogāte eo ignorāte.ratio.nā nulla facta prorogatione tp̄is tenetur fideiuss. post tp̄s:sicut z reus principalis.ar.c.cum dilecti.de dolo z contu.z in.l.celsus.ff.de arbi.hoc satis mihi placet zc.

1 ☞ Mutuum acceptum per religiosum si non sit versum in vtilitatem ecclesie non tenetur ecclesia.

Clericus fideiubens sine licentia prelati z maioris partis capituli non obligat ecclesiam.

2 Statutum loquens de quibuisdam religiosis non extenditur ad alios nisi extensio fiat per superiorem.

3 Religiosus qui est in studio non obligat monasterium nisi in his que contrahit ob studij necessitatē:in alijs non est respectus peculij si quod habet.

4 Creditor qui mutuauit pecuniā rectori alicuius ecclesie:ad hoc vt possit istam pecuniam repetere, ab ecclesia an sit necesse ipsam probare fuisse versam in vtilitatem ipsius ecclesie.

5 Alienatione prohibita:censet̄ prohibita datio pignoris: qr ꝑ dationē in pignus subuenitur ad distractionem.

Id quod prohibetur directe censetur etiam prohibitum indirecte.

6 Delictum prelati z capituli nocet ecclesie.

7 Successor non tenetur ad debita contracta per predecessorem nisi ꝓbētur versa in vtilitatem ecclesie.

8 Quando agitur actione de in rem verso.an sit necesse ꝙ duret versum tempore quo agitur.

9 Contrahens cum ecclesia:vel eis mutuans:habet obligatam ecclesiā: si probauerit versum esse in eius vtilitatem:ita ꝙ verisimiliter fecisset de proprio si potuisset:alias secus:puta qn̄ est expensum in pompas vel picturas.

Ecclesia est obligata creditoribus inquantum est meliorata:licet plus fuerit expensum.

10 Monachus dicitur habere peculiū:quando aliquid tenet abbate sciēte z patiente.

11 Clericus tenetur fideiubere ꝓ laico multum indigenti:inter se vero possunt indistincte.

12 Actio negotiorum gestorum non competit quādo quis gerit negotia inuiti.

1 **Quod quibusdam.** †Si sine licētia prelati z maioris ptis capituli religiosus fideiusserit:vel mutuū acceperit non tenet̄ ecclesia:z ipse recipiens punitur nisi mutuū sit versum ī vtilitatem ecclesie.Primo ponit̄ dictū.Scd̄o exceptio.ibi nisi . Tertio pena ibi:z si.¶ Casus literalis.Quibusdam religiosis fuit prohibitum ne fideiubeant pro aliquo sine licentia sui abbatis z conuentus vel maioris partis.hāc prohibitionem extendit concilium generale ad oēs religiosos.z prohibet ne aliquis pecuniam mutuo accipiat vltra summā a capitulo cōstitutam:alioquin nō teneatur ꝯuent⁹ pro talibus rn̄dere nisi pecunia illa in vtilitatē monasterij sit cōuersa:z de hoc legitime cō
2 stet.z q̄ ꝯ hoc fecerit grauiori discipline subijciat̄. Ber.¶ †No.j.ꝙ statutum cōcernēs aliquos religiosos non extendit̄ ipso facto ad alios religiosos:sed opz vt extēsio fiat ꝑ superiorē.vide tex.cū gl.no.in.c.ꝯstitu
3 tionē.de re.iur.lib.vj.z ibi etiā gl.¶ †Scd̄o no.ꝙ religiosus non potest fideiubere sine licentia sui p̄lati.Ex quo infero ꝙ lz religiosus sit in studio cū licentia sui prelati:nō tn̄ pōt pro alio fideiubere z si ꝯtrafecerit non obligatur ecclesia.z credo etiā ꝙ peculiū sibi concessum causa studij non obligat̄:qr hec fideiussio sit extra cām propter quā ꝯcessum est peculium:sicut dicimus in seruo fideiubēte extra cām peculij:vt in.l.iij. ff.de pecu.z vide qd̄ no.doc.in.c.ij.ne cleri.vel mona.lib.vj.secus si recepit mutuum causa studij:qr tunc obligaret monasterium de quo dicē
4 dum:vt no.in.d.c.ij.z ꝑ Archi.z Jo.an.ibi.¶ †Tertio nota qd̄ ex cō
a tractu inito cū particulari de ecclesia:nō obligat̄ ecclesia[a] nisi quaten⁹ pecunia esset versa in vtilitatem ecclesie.Ex hoc nota.z ex text. quod ex actu gesto cū particulari non habente mandatū ab ecclesia tenetur ecclesia inquantum versum est in vtilitatem eius.z de hoc.j. Sed contra predicta oppo.,z vr̄ ꝙ ecclesia nunꝙ obligetur ex quo recipiēs mutuuz non habebat mandatum ab ecclesia.ad hoc.c.j.de procura.z.c.j.de depo.Sol.gl.hic.z do.vario modo loquunt̄ in hoc passu:z generaliter ꝑsequuntur:nunquid mutuās ecclesie vel particulari de ecclesia : teneatur in repetitione pecunie ꝓbare pecuniam mutuatam fuisse versam in vtilitatem ecclesie.Sed quia vario modo loquunt̄ doc.ideo non insistā in eorum verbis sed ponam vnam distinctionem quam nouissime concepi . aut enim ꝓpter restitutionē mutui oportet distrahere bona immobilia vel mobilia preciosa ecclesie:z est necesse probare versionē etiā si pecunia fuisset mutuata prelato z capitulo.z ꝓbo ꝑ auf.hoc ius porrectū.x.q.ij.intelligendo prout intellexit Innocē.z hn̄.in.c.j.s̄.deposi. vbi dixi:z probatur hoc ratione,nam si directe nō pn̄t prelatus z capitulum alienare talia bona sine euidenti necessitate vel vtilitate. xij. q.ij. c.sine exceptione.sic nec indirecte recipiēdo mutuū occasiōe cui⁹ oporteat peruenire ad distractionē bonorum.argu.in reg.cum qd vna via.
5 de reg.iur.lib.vj.† Adde idē qd̄ no. Bart.in simili in.l.quorū.ff.de pig. vbi dicit.ꝙ si res prohibetur alienari ꝓhibetur pignorari:quia per pignorationem peruenit̄ ad distractionē.c.nulli.de reb.ecc.nō alie.l.fi.C.de reb.ali.non alie.ad idē regu.cū quid vna via. de reg.iur.li.vj.z sic restringe dicta Bart.in.l.ciuitas.ff.si cert.peta.vbi sentit quod si mutuū est factū presente prelato z capitulo non est necesse ꝓbare versum sicut si fieret mutuū ciuitati pn̄te cōcilio populi.sed dico qd̄ nō est bonum simile:qr ꝯciliū populi hz liberam facultatē distrahendi bona ciuitatis:sz nō sic prelatus z capitulū.c.sine exceptione.prealle.z hoc casu credo qd̄ sit necesse vere probare quod ecclesia tunc tēporis indigebat:prout quidā volunt:vt notāt aliqui in auf.hoc ius porrectū.C.de sacrosan.eccle.z Guil.de cug.z refert Jo.an.hic:nā iura in hoc exigunt verā versionez z non presumptiuā:vt in dicta auf. hoc ius. Aut potest satisfieri de redditib⁹ ecclesie absqz distractione rerum.z tunc si mutuū est factū prelato et capitulo non est necesse probare versionē.de hoc est casus hic si bene ponderatur.nam si non exigitur ꝓbatio versiōis qn̄ mutuū fuit receptū cū cōsensu p̄lati z capituli:ergo fortius non exigit̄ qn̄ mutuum est factum ecclesie presentibus prelato z capitulo:z hoc casu pōt procedere dictum Bar. in.l.ciuitas.prealle.qd̄ est ratione.Nam prelatus z capitulum habēt liberam administrationē fructuum:ergo ex fructibus satisfaciēdū est creditori lz versum nō ꝓbetur. hoc videtur probare argumentatiue text.in.c.j.de deposi.vbi versuz exigit̄ qn̄ ꝯctus fuit initus cum particulari:non cuz
6 tota ecclesia.† Ad idez cōis theorica do.que habet qd̄ delictum prelati z capituli nocet ecclesie: vt no.in.c.ij.de ordi.cogni.z in regula delictū. de reg.iur.lib.vj.z in.l.iubemus nullam nauez.C.de sacrosan.eccle.aut mutuū fuit receptum a solo p̄lato.z est maius dubiū:sed crederē ꝙ in vita prelati nō est necesse creditori probare versionem.argum.hic:nam hoc solum exigitur qn̄ particularis de eccl'ia recepit mutuū sine licētia abbatis.in abbate ergo non est necesse probare versionē.pro hoc qr prelatus hz liberam administrationē fructuū z oīa administrat excepta alienatiōe imobiliū.c.is cui.de ele.li.vj.z in.c.cū nobis.in fi. de ele. facit qd̄ not.Ho.in.c.veniens.de trans.Nec ob.d. l.ciuitas.qr loquitur in administratore ciuitatis qui nō habet tantā potestatē in rebus ciuitatis sicut p̄latus in rebus ecclesie.ad hoc qd̄ no.gl. v. q.iij.in.c.fi.z.xij.q.j.in.c.duo sunt genera.sed post mortē p̄lati puto ecclesiā non teneri nisi probetur versum.qr non potuit vltra tp̄s vite sue ecclesiam obligare:nisi ex necessitate vel vtilitate eccl'ie . ad hoc ꝓbandū est necesse probare versionē : ad hoc faciunt not.in.c.fi.ne prel.vices su.z.c.ex p̄sentiuz de pign.z ꝑ Host.in.d.c.veniēs.z facit quod no.
7 in.c.j.de solu.† Et per hanc opi.vide Inno.j̄. tit. proxi.c.j.vbi de hoc aperte sentit.nā dicit ibi successorem non teneri ad debita contracta per predecessorē nisi probentur illa versa esse in vtilitatez ecclesie.sed Host.tz ibi hoc nō esse necessarium qr litera ibi exigit solum quod ꝓ necessitate ecclesie fuerint contracta.ergo satis est probare qd̄ tunc imminebat ecclesie necessitas recipiēdi mutuum z profecto ille tex.multum facit pro hac opin.que mihi videtur equior.nam vt dicit Guil.de cu.durum est qd̄ mutuans prelato volenti ire ad curiā pro necessitate ecclesie debeat esse solicitus qd̄ pecunia expendatur ꝓ necessitate ecclesie:vel si mutuat ꝓ agris colendis dz ire vel mittere testes ad villam ad videndum versionē.z hec opi.satis pla
b cet in p̄lato.[b] z facit iste tex.ꝑ locū a sp̄ali dum solum exigit probationē versionis in particulari de ecclesia.z illa auf.hoc ius porrectum.potest intelligi vt.s̄.dixi qn̄ peruenit̄ ad distractionem rez z ad.d.l.ciuitas.s̄.fuit rn̄sum nec habemus alia iura que exigunt probationem versionis.Quādoqz mutuū fuit factū particulari de ecclesia puta monacho vel canonico.z tūc si infra summam taxatam ab ecclesia non est necesse ꝓbare versionem: quia mutuum videtur factum ecclesie:vt hic pro.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Non obligat̄ ecclesia. vid Bal. in auf. h̄ ius porrectum.col.iiij. C. de sac.san.ecc.vbi dicit ꝙ eccl'ia semper hz hmōi exceptionē ꝙ pecunia nō est versa in vtilitatē suā z creditor agēs hz ꝓbare fallit tn̄ vt ꝑ abb. in fi.huius decretalis.

b ¶ In p̄lato. Adde. d. Car. ꝯs.cxxxiiij.z.xcv.z.lxxj. z ibi qd de monachis nigris Cald. consi.j.de solutio.

bat: si vero nulla summa est taxata in ecclesia vel fuit receptũ vltra summã: tunc est necesse probare versionem ad hoc vt teneat ecclesia vt ex tex. hic.

8 ¶ † Sed aduerte quia quidã exigunt vt hoc casu duret versum tpe actionis. Sed qñ mutuum fuit receptum precedentibus casibus non requiratur vtilitas perpetua: sed sufficit temporalis. et hoc videtur velle Inn. ⁊ Hosti. ⁊ intelligerem dictum eorum quando non expediebat ecclesie facere illuz sumptum temporalẽ. Si aũt ecclesia tenebatur de suo facere illum sumptũ nihilominus quãtũcũqz non duret versio: in dubio credo ecclesiã teneri: qꝛ ecclesia dicitur facto locupletior sicut in simili dicitur in pupillo. ff. de solu. in. l. pupillo. pone exemplum: particularis de ecclesia recepit mutuum qꝺ conuertit in necessaria alimenta ministrorũ ecclesie. nam lꝫ non duret hec vtilitas nihilominus ecclesia est locupletior: qꝛ si non habuisset pecuniam

9 mutuatã expendisset de suo. ¶ † Item vltra alios limito istum text. qꝛ teneť ecclesia probata versione: quando vtile est ecclesie illã versionez fuisse factam: ita qꝺ verisimiliter fecisset de proprio: alias secus. Pone exemplum. particularis recepit mutuũ ⁊ fecit fieri nobile edificiũ in loco nõ expedienti: ita ꝙ graue esset ecclesie ⁊ damnosum illũ sumptum fecisse vel approbare. nam hoc casu credo ecclesiam nõ teneri: per id quod in simili habetur in l. fundo. ff. de rei vendi. nam non potest dici qꝺ pecunia sit versa in vtilitatez ecclesie si non expediebat ecclesie in illũ vsum conuertere. Item per eandem. l. puto ꝙ ecclesia teneť solũ restituere quantum est meliorata: licet plus fuerit expensum et si plus fuerit meliorata ꝙ̃ expensum: solum tenetur ad expẽsum: satis probať in simili in. d. l. in fundo ratio qꝛ ecclesia hoc casu non tenetur ex contractu ex quo non dedit mandatum sꝫ actione de in rem verso: ergo solũ tenetur ad id in quo ẽst meliorata ⁊ hec procedunt vbi particularis nõ habebat aliquã administrationem saltem peculij: alias autez tenetur ipse superior inquantũ patiť peculium seu administrationẽ inferioris. ita no. dicit Innoc. in c. cũ olim. el. ij. de priui. in ꝯctibus factis ꝑ mona-

10 chum sine licentia abbatis. † Et potest dici pecu-

a lium in monacho[a] quicquid detinet abbate sciente ⁊ patiente: sicut dicimus in seruo. vt. in. l. quam tuberonis. ff. de pecu. Et no. bene hoc dictuz vt religiosi non dicantur ex hoc habere ꝓpriũ nec peccent si aliqua detinent abbate sciente ⁊ nõ contradicente. vnde sola patientia sufficit vt dicatur peculiũ sibi constitutũ. ⁊ not. Inno. ibi ad aliud. naz ex multis que ibi ponit aperte sentit idem iudicandum de religiosis respectu acquirendi vel obligãdi ecclesias: qꝺ in seruis respectu dominorũ suorũ qꝺ etiaz approbat Bar. in. l. si cõmunis seruus. ff. de stipu. seruo. ita ꝙ totus ille titul[9] de stipulatione seruorum potest applicari ad religiosos. ⁊ idez sentit Innocen. hic in fi. qui dicit idem forte posse dici de clerico. scilicet particulari quod not. ¶ Et quia tex. iste facit mentionez de summa taxata de communi prouidentia: quero quid intendebat hic iste text. Solutio potest intelligi dupliciter. Primo in habentibus aliquã administrationem in monasterio. Secundo in particularibus nullaz administrationem habentibus: et habetur respectus ad consuetudinem quorundaz religiosorum qui prefigunt certam summam: intra quam isti possunt mutuum recipere pro vtilitate ecclesie: vel pro necessitate propria; quando proficiscuntur extra monasterium ⁊ per hoc habes istam materiã satis claram. vnde gloss. Innoc. non prosequor qꝛ

11 non facit multum ad titulum. ¶ † In glo. fideiubeat. no. bene hanc gloss. que notabiliter limitat. c. j. ĩ. eo. vt cleric[9] possit ⁊ teneat fideiubere ꝓ laico in casu necessitatis. et est ratio apertissima: quia in tali casu tenetur clericus pre ceteris eleemosynã facere. xvj. q. j. quoniam multo fortius fideiubere. hoc tñ nõ intelligas in simplici monacho: quia nõ potest sine licẽtia superioris hoc facere obligãdo monasterium. nam se obligare non potest cum

b nihil habeat: eleemosynam[b] tũ competentem face

Zacharias.

a ¶ Pôt dici peculiũ in monacho. facit hoc ad id qꝺ dixi in apost. ad istũ post alios in c. ex parte. nu. 7. l apost. in ver. que dicit ꝙ sic. j. de accusa. vbi dixi monachuz studentẽ habentem administrationez de licẽtia abbatis posse facere eleemosynam.

Anton. Francis.

¶ An monach[9] possit habere peculiuz de licentia abbatis. Dicas ꝙ monachus quicquid acquirit etiaz ex operibus suis acquirit monasterio et lõge magis si acquireret ex re monasterij vt per Bart. in. l. si communis seru[9]. et in l. j. in. §. pe. et in. l. si seruus testamẽto. ff. de stip. ser. et per Ang. rom. et Pau. de cast. in. l. j. §. item acquirimus. ff. de acqui. pos. ⁊ ꝑ Alexã. in l. cui fundus. i. §. j. ff. si cer. pet. imo nec papa dispensat super habẽda proprietate vt in c. cũ ad monasterium. ⁊ ibi glo. de sta. mona. Et adde ꝙ monachus etiaz accedẽs ad curiam de licẽtia abbatis acquirit monasterio i quo fecit professionez ẽt si ex post transiret ad aliud monasteriũ vt ꝑ car. in cle. j. in. §. quia vero. i. x. q. de sta. mona.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Peculiũ. Nunquid aũt abbas pos

re potest si remotus eẽt a superiore. vide glo. in cle. scđa. de vita ⁊ hone. clerico. Et etiam not. scđo qꝺ clerici licite fideiubent inter se qꝺ dixi in. c. ij. ĩ. eo.

12 ¶ † In gl. in verbo in vtilitatẽ. ibi: sed ageť actione de in rẽ verso. puto etiam quod pôt agi actione negotiorum gesto. si mutuãs habuerit respectum ad ecclesiam ⁊ non ad personã subiectam cui mutuum cõcessit. arg. opti. in. l. si pupilli. ff. de negot. gest. Et si diceres actionem istã nõ cõpetere: quia cõtra volũtatem ecclesie videtur mutuũ factum si vltra formam constitutã aliquid fuit receptum

b hoc contrarium facit vacillare Inn. per. l. fi. C. de neg. gest. vbi tex. not. dicit cessare illam actionem quando quis gessit negotiũ alterius eo inuito. ⁊ si dicit Inno. qꝺ hic agitur actione de in rem verso ⁊ ideo oportet qꝺ duret versum quia alias nõ competit illa actio. sed certe hoc dictum non est verum quia si presupponeremus qꝺ ecclesia contradicente fuisset factum istud mutuũ cessaret actio de in

c rem verso. quia non debes te ingerere negotijs meis me inuito. l. si pro te. ff. manda. Et qꝺ not. Bart. in. d. l. fin. vnde dico aliter quod ecclesia statuendo certam summã non videtur contradicere vltra summam, si illud conuertitur in vtilitatẽ ecclesie: ⁊ appareat de versione quia in dubio non videtur quis velle prohibere propriam vtilitatem: vt no. in regula qui tacet. de regu. iur. lib. vj. Item dico ꝙ posset agi actiõe nego. gest. intelligendo: vt ĩ. dixi. Et nota vltimo fi. huius glo. ex qua habes iuncto text. qꝺ non semper tenetur creditor ecclesie probare versionem.

1 ☞ Fideiussor obligatus ex contractu non liberatur si debitor differat solutionem vel si creditor nõ petat: nisi sit obligatus de iudicio sisti: nam tunc liberatur tempore.

2 Fideiussor in aliquibus casib[9] potest agere anteꝙ̃ soluat pro debitore vt liberetur ab eo.

3 Fideiussor si denuntiauit creditori vt ageret contra debitorem incipientem male vti substãtia sua an teneatur creditor ad sui petitionem agere alĩs ꝙ liberetur fideiussor.

4 Fideiussor qui hꝫ proficisci in longinquas partes vel ad studium potest petere vt liberetur a debitore.

Fideiussor an possit agere vt liberetur a debitore si inter ipsos superuenit inimicitia.

5 Diu, ista dictio quomodo sumatur.

c **Cum pro quo.** [c] Ponit tres casus in quibus fideiussor contra debitorẽ agit antequã soluat vt a fideiussione liberetur. h. d. ⁊ est Grego. ¶ Casus literalis. Queriť a dño papa vtrum ille qui se obligauit ꝓ alio fideiussorio nomine possit agere cõtra principalem debitorem vt eum liberet ab obligatione. Respondet papa qꝺ si debitor diu cessauit in solutiõe debiti: vel si dissipare icipit bona sua: aut si condemnatus fuisti: recte agere poteris contra ipsum vt te liberet a fideiussione ⁊ sic in tribus casibus potest fideiussor agere anteꝙ̃ soluat. Bern.

1 ¶ † Not. i. qꝺ fideiussor receptus in cõtractu non

d liberabitur: lꝫ debitor diu distulerit solutionem debiti: vel lꝫ creditor non conuenerit debitorem: sed oportet instare corã iudice vt absoluatur. Et hoc cõiter tenetur: lꝫ quidã contra per. l. pe. C. eo. sed illa lex cõiter intelligitur in fideiussore de iudi-

2 cio sisti ⁊ liberať tpe vt ibi dicitur. ¶ † Not. ij. qꝺ fideiussor nõ teneť prius soluere ꝙ̃ agere contra debitorẽ vt liberet. ¶ Tertio nota aliquid innouandum contra eum qui sua bona dissipare cepe-

3 rit: ⁊ vide qꝺ dixi in. c. ij. de pig. ¶ † Sed hic quero pone quod fideiussor denũtiauit creditori vt age-

d ret cõtra debitorez: [d] qꝛ forte dissipabat bona sua ⁊ aliter teneri nolebat, nunquid teneatur creditor ad instãtiã fideiussoris agere cõtra debitorẽ. doct. hic cõmũniter tenent qꝺ non per. l. si fideiussor. ff. eod. ⁊ videtur ibi expressuz nisi fideiussor esset acceptus in eo ꝙ non posset exigi a debitore principali: nam tunc tenetur agere ad denũciationem fideiussoris. ar. in. l. si fideiussores. ff. eo. ⁊ hoc ẽt tenent legiste

sit pati ꝙ monachi habeant certos redditus v. ꝺ gl. ⁊ do. in. l. luci[9]. §. tres. ff. ad treb. coꝛse. in reuertorio suo ad Abb. in verbo abbas. col. penul.

Sebasti. Sapia.

¶ Eleemosynã. Aduerte tamẽ ꝙ imo ẽt abbas nõ pôt facere eleemosynaz inuitis monachis vt ꝑ Car. post glo. in cle. ij. de censi.

¶ Qꝺ dicit iste tex. in fideiussore pro euictione qui diu stetit in obligatione nõ hꝫ locuz in fideiussore pro euictione qui diu stetit in obligatiõe re nondũ euicta ẜm Imol. post bal. in. l. facere posse. in fi. ff. solu. mat. ⁊ idẽ dicit Bal. post Ja. de are. ⁊ Cy. in. l. lucius. ff. mandati. Item an fideiussor ꝑ instrũm guarẽtigie possit statim agere ꝯ principalez ac si esset cõdẽnat[9] Bald. tꝫ ꝙ sic. in. d. l. lucius. in fi. ⁊ idẽ tꝫ Bart. in. l. fideiussor ꝓ vẽditore. ff. de fideiuſ. sed contrarium ibi tꝫ ange. de quo ẽt vide ꝑ Imo. Item ad de qꝺ dispositio huius decre. ⁊. d. l. lucius. non hꝫ locuz in fideiussore iudicij qꝛ iste statim potest agere cũ cõmissa est obligatio. tex. est ẜꝫ Bal. ibi in. l. mãdato meo. §. si iudicio. ff. mãdat.

Sebasti. Sapia.

¶ Contra debitorẽ. vide. d. Frã. cur. in cõsi vj. incip. prio aspectu. col. ij. ⁊ Jas. in. §. item si qs in fraudẽ. inst. ꝺ actio.

a ¶ Et idem dicit Spe. in ti. de iudi. §. spalia. ver. quid si fideiussor. p tex. in. l. filiussa. de procu. z in. l. licet in fi. ff. de arbi.

b ¶ Uide gl. de hac dictione diu. in. c. fi eps. iij. q. ij. z. c. electa. lxij. di. z. c. j. xx. q. ij. de verbo diutius. vide gl. in. c. j. de diu. lep. z φ dicat eẽ i arbitrio iudicis φtum tps dicat diu tz gl. magna in. l. lucius. ff. mand. z in. l. j. p ea. C. eo. in gl. magna que pprie loquitur in materia huius decreta. Anton. Francis. ¶ Dicas qd dictio diu: importat tps decennale. l. possideri. §. si servus. ff. de acq. pos. l. sicut. in. §. aristo. ff. quis z a quo. et gl. instit. de iure nat. §. ex non scripto. qñqz tñ poni tur p anno. l. j. §. q bus. de suc. edi. qñ que ponit p quatuor annis. vt in l. quamuis. C. de vsu. qñqz p bien nio. vt in. l. cũ dñi. ff. loca. z vide glo. in. c. j. xx. q. j. et io dicim⁹ φ est in arbitrio iudicis vt p Cyn. z Bal. post gloss. in. l. j. C. vbi cau. sta. z p Bal. in. l. si pro eo. in. x. q. C. mã. z in. l. cuz res. in. ij. col. de pi bat.

c ¶ Uid bal. in. c. j. q succes. vbi plurã bona scribit ad tex. huius decre. z aliqd in. l. j. in pn. ci. ff. de cõst. pñn. Itẽ vide φ si pla tus q promisit ali cui aliqd pro opera in ecclesiã impẽsa moriatur ei⁹ successor tenetur soluere promissuz ita dicit Arch. in c. sunt nonnulli. j. q. j. z vide Archi. in. c. decessorum. xxv. q. ij. vbi dicit φ pzelatus tenet obseruare beneficium pdecessoris sec⁹ si esset maleficium. Et vide φ not. Spe. in tit. de loc. §. finitur. in fi. vbi dicit φ delegatus successor tenetur remunerare beneficia z seruitores sui pdecessoris quos predecessor non remunerauit. Et vide plene oĩno qd not. Bal. in. l. ptor ait. in. ij. col. ff. de eden. in apo. vbi plene examinat qñ factũ pdecessoris obliget prelatum successorẽ. Et de hoc plene no. in. c. querelã. ne prela. vi. su. z vi de gl. in. c. eps ante damnati. xj. q. iij. Et de isto articulo an successor i bñficio teneatur soluere debita sui pdecessoris. vide per Imo. in. l. si filius. §. si vir in quinquennium. circa fi. ff. sol. mat. z vide qd no. Pau. de castr. in. l. ex contractu. ff. de re iudi. Item an platus succedens in beneficio dicatur successor vniuersalis vel particularis. vide per do. Anto. in capi. cura. in. iij. col. de iurepa. z per do. Abb. in. c. quia in recollectis. ẽ. de iudi. Item an princeps teneatur stare contractui suorum predecessorum: vide Bal. in. l. digna vox. de legi. Item adde hic Bald. in. l. ij. C. de lib. prete. Item adde omnino hic que plene notauit. d. Bar. de bellẽ. in. d. c. querelam. ne prel. vic. suas.

legiste in. d. l. si fideiussores. Sed aduerte qr hodie hoc dictũ doc. hic non videtur procedere: qr cuz p auk. e. tit. fideiussor nõ possit cõueniri nisi in eo qd exigi nõ potest a debitore pncipali: eadẽ est rõ in fideiussore accepto simpliciter: qd olim erat in fide iussore accepto in eo quod a reo exigi non posset. nisi fideiussor renuntiasset beneficio autentice eo casu tene dictum doc. qd no. z ratio differentie no. in. d. l. si fideiussor. z sunt quotidiana omnia ista. 4 ¶ † In gl. j. ibi: ab initio conuenit. arg. em Unc. ex text. qd si fideiussor vellet ire ad studiũ: vel ex aliqua cã ad lõginquas ptes proficisci: posset agere vt liberetur a fideiussione. [a] argu. l. aut longa. ff. de pcura. z vide in Specu. in titu. de iud. §. iij. versicu. sed quid si fideiussor. vbi tractat quid si inimicitia interuenit nunquid possit fideiussor agere vt libe- 5 retur. ¶ † In fi. gloss. nota. glos. z idem tenet glo. in. l. lucius. ff. manda. z cum hoc dicto videtur transire Ioan. and. nam alij aliter exponũt istã dictionem diu. [b] maxime Host. qui dicit diu cessare qñ venit dies solutionis faciende z fideiussor molestatur a creditore. vt in. c. cõstitutus. ẽ. e. Sed tu tene vt hoc sit arbitrarium z arbitrabit iudex ex temporis cursu z personarum effectu z ex aliis que inter contrahentes acta sunt. nam magis teneor p amico intrinseco φ pro alio non ita coniuncto. et ita de similibus.

¶ De solutionibus. Rubrica.

¶ Supra visum est de obligatiõib⁹ q̃ tollunt ex solutiõibus. nam solutiõe eius qd debet oĩs tollit obligatio. insti. q. mo. tol. obli. in pn. merito post rubricam pcedentem subijcit ista de solutionibus.

1 Successor in bñficio tenet soluere debita predecessoris pro necessitate ecclesie contracta: z ideo requiritur probatio versiõis in ecclesie vtilitatem. 2.
3 Filius in dubio non presumitur heres patris.
4 Heres non conficiens inuentarium: non tenet in foro anime vltra vires hereditarias.
5 Confitenti sacerdoti creditur omne quod dicit respiciens animam suam.
Filius heres patris: si non conficit inuentarium non tenetur satisfacere creditoribus de legitima sua.
6 Ecclesia heres instituta non tenetur vltra vires hereditarias si nõ confecit inuentarium.

AD hoc. † Successor in beneficio tenet soluere debita pdecessoris pro necessitate eccle ꝯcta. h. d. ¶ Nota. i. similitudinẽ inter heredem z successorẽ in bñficio: z est similitudo in quibusdã nõ aũt in oĩbus. nã quemadmodum heres succedit invniuersũ ius defuncti. l. hereditas. de petitio. heredi. ita z prelatus succedit in vniuer getur ex actu facto p pdecessorẽ: vide que habenk p Bald. in. c. j. in tit. qd iu. fit si fi. fue. inue. de feu. z vide q plene habent in. c. querelã. ne pla. vic. suas. z habet in. l. si filius. in. §. si. vbi per Bar. Pau. z Ale. C. loc. z in. l. j. C. de fruct. z li. expen. z solet fieri differentia inter successorẽ vniuersalem z singularem vt in iuribus predictis.

sum ius ecclesie: z sic ecclesia dicit quid vniuersuz de quo vide gl. in. c. cum ad sedẽ. de resti. spo. Itez comparatur quo ad sustinẽduz onera ꝯtracta vel predecessores: sed in multis differũt: qr heres cau sat ius a defuncto successor in beneficio ius consequitur non a defuncto sed a superiore a quo habuit institutionem. Item heres tenetur soluere omnia debita defuncti qualitercunque contracta: vt nota. in. c. j. de testa. sed successor in beneficio nõ tenetur nisi ad illa que sunt contracta pro necessita- 2 te ecclesie. † Et nota ex hoc z ex text. φ in debito ꝯtracto in prelatum obligatur ecclesia etiam post mortem contrahentis dummodo probetur quod pro necessitate ecclesie debitum fuit cõtractum: et c pondera bene text. quia non exigit probationem versionis in vtilitatem ecclesie: sed solum requirit φ pro necessitate ecclesie debitum fuit contractuz. sufficit ergo fm Hostien. probare casum necessitatis: licet aliud senserit hic Innocen. qui exigit vt probetur versio. Sed dictum Hostien. plus mihi placet per ea que dixi in. c. quod quibusdam. supra tit. proxi. z tene menti hunc tex. semp sic intellectum. z extende per ea que dixi in. d. capitu. ex psentium. supra de pigno. nam si prelatus contraxit debita pro sua sustentatione tenetur successor: quia pro necessitate ecclesie videtur contraxisse: cũ ecclesia tenetur illum alimentare: vt ibi dixi. z not. j. eodem. c. proxi. z ita pluries in facto respondi in istis maxime in rectoribus ecclesie qui in infirmitate sua multa debita contrahunt: ex qua decedunt. nam successor tenetur soluere. ¶ In gloss. j. hoc ideo dicit glo. quia hodie filius potest abstinere ab hereditate paterna: nec in hoc tenet adire pretorem: sed sufficit quod se non immisceat here- 3 ditati paterne: vt in. l. impuberibus. z. l. ei qui. ff. de acquirend. heredita. ¶ † Sed est questio quotidiana: nunquid in dubio presumatur filius heres vt sic intentio creditoris sit fundata contra filium: nisi probet quod abstinuerit ab hereditate paterna. tex. iste facit φ sic. nam innuit filiuz simpliciter teneri zc. Sed contrarium communiter tenetur: vt nota. per gloss. z Bartol. in. l. necessariis. ff. de ac- 4 quir. heredi. z dicendum latius: vt ibi not. ¶ † In gloss. secunda ibi: omnia si non fecerit inuentariũ: nungd in hoc procederet in foro anime: vt heres non conficiens inuentarium teneatur vltra vires d hereditarias. [d] dic φ non, vt in. c. φφ. [e] de vsuris. e lib. vj. nam ius ciuile illud inducẽs fundauit se super presumptiõe φ heres bona hereditaria occultauerit. que presumptio cessat in foro anime. cum de omnibus credatur cõfitenti. c. significasti. de ho 5 mici. ¶ † Item dubitatur de filio herede: nungd in foro iudiciali si non fecerit inuentarium: an teneatur de legitima sua satisfacere creditoribus: vide gloss. in auten. sed cum testator. C. ad. l. falcid. z in auten. hoc amplius. C. de fideicom. z in vtroqz 6 loco glo. tenet φ non. ¶ † Item est questio notabilis hereditarias. de quo vide per Ang. in. l. j. ff. si cuf plusφ per. l. fal. z Imo. omnino in rubrica. ff. de acquirenda hereditate. Et adde quod heres vsurarũ non tenetur vltra vires hereditarias: etiã si non confecit inuentarium fm Pe. de ancha. consi. cccxcv. de quo vide omnino per Abb. in. c. tua. de vsuris. z quod ibi late nota. domi. Bart. de bellen. Et quod heres de iure canonico non teneatur non conficiens inuẽtarium vltra vires hereditarias: vide do. Anto. in cap. debitores. in fi. de iureiuran. de quo in foro contentioso z in foro conscientie: vide omnino per domi. Abb. plene in. c. tua. in vj. col. de vsu. z in. c. in literis. de rap. z quid in foro contentioso: plenissime z melius quam alibi de hoc ponit Ro. i auk. similiter. C. ad. l. fal.

Sebasti. Sapia. ¶ Hereditarias. Uide ana. in ca. i firis. in. viij. colũ. j. de rapro. Feli. in c. j. colũ. xiij. ẽ. de constitu. vbi dicit hoc pbari per gl. in. c. fraternitatis xij. q. ij. z ibi illam glo. exornat vide etiã Ias. in. §. sed iste. col. añpe. isti. de actio. ¶ Et ita tenet ibi Ioã. an. vbi elegã ter disputat z vide Barto. in. l. filium quem habẽtem. C. famil. herci. z in repe. l. j. C. de sacrosan. eccle. in. xvij. col. versic. tertio quero. Hostien. in summa. de testi. §. j. versic. qd si nõ confecit. domi. Anto. in. c. qr plerigz. de immu. eccle. De clerico nouiter instituto vtrum teneatur si non fecerit inuentarium: vide bar. in dicta repe. d. l. j. z Ancha. in repe. c. canonicũ. de constituti. in. xxij. columna. versi. ex istis cõclude. z ad de Bal. in. l. cum a matre. in fi. C. d rei vẽdi. vbi dicit φ inuentariũ non fit de iure canonico. z alleg. Ioan. an. in. d. ca. quaφ. de vsuris. lib. vj. Item adde hic Ray. in sum. titu. de here. inquantum tenea ntur p parentibus satisfacere quem vidi originalr vbi tenet φ heres non conficiens inuentarium in foro cõscientie non tenetur vltra vires hereditarias.

Anto. Franci. ¶ An z quãdo successor vniuersalis vel singularis obli

Anto Francisc. ¶ An non conficiens inuentarium teneatur vltra vires hereditarias in foro conscientie. Dicas qd in foro iudiciali z contẽtioso absqz dubio tenetur; vt in. l. fina. C. de iure deliberã. vtrum autem possit remitti per testatorem heredi: vide Pau. de cast. in consi. clxxxix.

in foro autem conscientie puto illud nō facientem nō teneri dūmodo sine fraude fiat: vt plene ꝑ do. Abb. i. c. cū esses. de testa. fiscus aūt nō tenet facere inuentariū: vt ꝑ Bart. l. l. i. in. §. an bona. ff. de iure fis. addo tū ꝙ inuentarij omissio facta in herede facit eū ꝓsumi adire hereditatē lucrosam: vt in. l. filiū quem habentē. z ibi per Bal. C. famil. ercis. z de materia vid. l. autē. de here. z fal. §. si ꝑo nō fecerit. z per Pau. d. ca. in cōsil. xx. z. cxij. z vide q̄ habent ꝑ Bar. z ang. in l. j. i. §. si heres. ff. si cui plusq̄ per l. falci.

datio. ff. si cer. pe. z prelato ꝓhibet alienatio rerū ecclesie nisi cum solennitatibus a iure requisitis iuxta ea que habent in tit. de re. eccle. non alie. et in. c. sine exceptione. xij. q. ij.

¶ Adde an ecclesia nō cōficiēs inuentarium teneatur vltra vires hereditarias. Abb. consi. clxxiij. ij. lib.

a ¶ In repe. l. iiij. q. iiij. partis pnc. vbi distinguit ꝙ si persona ecclesiastica sit instituta cōtēplatione religionis nunq̄ teneat vltra vires hereditarias dato qd non fecerit inuentarium alīs secus: sʒ cōis sententia est: qd imo ecclesia teneatur si nō cōfecerit inuentarium: sicut z miles hodie ꝑ §. fi. i auf. de her. z fal. iūcta glo. in l. miles. in princ. ff. de re iud. sʒ habent rest. in inte. sicut z principalis. ita tenēt do. Car. z Imo. hic glo. z cano. in. d. c. j. de tes. Ang. z do. Alex. imol. in l. fi. in. §. fi. vbi late per eū. C. de iure deli. z plene ꝑ Lud. ro. in rubr. de acqui. here. et ꝙ fisc⁹ non teneatur conficere iuētariū prout tʒ hic iste. adde hoc esse verū siue occupet bona vacātia defuncti q aliū heredem non habeat fm gl. in. l. ex facto. §. fi. ff. ad tre. siue capiat bona ex delicto alicui⁹ nunq̄ tenebit vltra vires hereditarias fm doc. in d. l. fi. z ista est cōmunis sñia: quāuis in contrariū faciat text. in. §. pe. i auf. de here. z fal. dum ibi tex. dicit ꝙ illa constitutio de non conficientibus iuuentarium vt non teneātur insolidū habeat locū in oī persona: z postea subdit cōmunem nāq oibus hominibus zc. nā appellatione hominis cuʒ illa vniuersitate omnibus etiā venit fiscus: est glo. ordi. in ver. vsurarū in. l. eos. circa medium. iuncto tex. ver. hoīes. C. de vsu. quaʒ ibi ad hoc ponderat z multū not. Bald. in. ij. col. in ver. tertio. not. facit etiam gl. in ver. pertinet. in. l. j. C. de peti. here.

bilis in ecclesia an teneatur vltra vires hereditarias[a] si nō cōfecit inuentariū. gl. in. c. j. de test. sentit ꝙ sic. Bal. ꝯ in. l. fi. C. de iure delib. z expressius Bar. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. nā fiscus non tenetur: vt no. in. d. l. fi. ergo nec ecclesia. hereditas em̄ delata ecclesie intelligitur delata inquantum non est onerosa ne indirecte alienentur bona ecclesie. facit quod legitur z notatur in auten. sicut. C. de sacrosan. eccle.

1 Prelatus qui obligauit ecclesiam pro debitis alienis ipso facto est suspensus ab administratione temporalium z spiritualium. et ecclesia non tenetur. z.

2 Prelatus potest obligare ecclesiam pro sua sustentatione.

3 Sigillum an probet procurationem.

4 Actus gestus contra legem penalem an sit null⁹ z pena comittatur.

5 Suspensio quam incurrunt prelati vel alij ipso facto vel excōmunicatio canonis an z quo casu possit per inferiorem a papa tolli.

Pena simpliciter posita pro aliquo delicto censetur perpetua.

6 Literis alicuius adhibetur fides in ꝑiudiciū suū.

7 Ista verba nouerit se suspensum zc. intelliguntur ipso iure

8 Suspensus ab administratione temporaliū z spiritualium si celebrat nō incurrit irregularitatem.

9 Prelatus qui mutuat pecuniā ipsi⁹ ecclesie alijs non dicitur res ecclesie male administrare.

SI quorundam.

1 † Si prelatus obligat ecclesiam pro alienis debitis est suspensus facto ab administratione spiritualium z temporalium. z ecclesia non tenetur. Tria facit. Primo prohibet. Secundo decernit. Tertio penam imponit. secūda ibi decernētes. tertia ibi: si quis. ¶ Casus literalis. quidam ꝑlati ecclesiarū obligabāt ecclesiā suā pro debitis alienis concedebant etiam literas vel sigilla vt pecuniaʒ reciperent cū sigillis ipsorū prelatorū qd significatum est dño pape: ideo ꝑcipit ꝙ decetero ista non fiant decernens ecclesias non teneri si secus fuerit attentatū ad solutionē taliū debitorū z si aliquis prelatus cōtra hoc venire ꝓsumpserit ab administratione spiritualium z tēporaliū nouerit se suspēsum. Ber. ¶ No. i. ꝙ ecclesia dicit cōmissa prelato z ex illo verbo generali cōmissa zc. arguūt doct. dispositionē hui⁹. c. locū habere siue ecclesia sit cōmissa alicui prelato: siue sit cōmēdata: siue sit concessa alicui in administrationē. naʒ oibus istis modis ecclesia dr cōmissa. idem dicunt in eo q se intrusit in ecclesia: qr nō debet esse melioris conditionis quā ille qui obtinuit ecclesiam legitimo mō: vt in c. cū qui. de ꝑbē. lib. vj. ¶ † 2 Secūdo nota qd pena huius. c. habet locum in eo qui grauat ecclesiam pro alienis debitis. Ex quo infertur qd siue prelatus fideiubeat pro alio: siue recipiat mutuuʒ siue alienā obligationē in se: semper incurrat penā huius. c. idē si recipit mutuū pro facto suo obligando ecclesiā: nisi receperit pro sua sustētatione scdʒ doc. nam tunc non obligat ꝓ alienis debitis[b] sed proprijs ipsius ecclesie. ¶ Not. hoc vltimo: qr sepe ecclesiarū rectores in hāc penā incidūt. ¶ † 3 Nota. iij. ibi: sigilla. arg. ꝙ sigillū probat procurationem[c] fm Uin. nā hic vr ꝙ cū sigillo possit ecclesia obligari sed Hosti. tʒ cōtrariū. sed oportet ꝙ aliter probet procuratio. z istud verius. nisi sigillū deputatum sit ad ꝓcurationem cōstituēdā. facit qd legi. z not. in. c significauit. de appel. z loquitur iste text. forte de sigillo īpresso in charta non scripta cum dat facultas alteri scribendi quicquid vult. vel cū dat simpliciter sigillū vt cum eo sigilletur debitū soluendū noīe ecclesie. hoc tamen transit sine vitio falsitatis fm Hosti. ¶ † 4 Itē no. casum in quo act⁹ est nullus z pena cōmittit. facit ad materiā quaʒ tetigi in. c. fi. de postu. prela. nunqd actus gest⁹ cōtra legē penaleʒ sit nullus. ¶ † 5 Ultio no. ꝙ qñq[d] in penam infligit suspensio ipso facto sine tpis prefinitione. sed tractabat hic Inno. nunqd inferior a papa possit tollere istam suspensionē. z tʒ qd sic ex quo papa non reseruauit sibi absolutionem: sicut dicimus in excōicatione a canone lata vt in. c. nuper. de sen. ex. li. vj. z cū hac opi. transeūt doc. tu vide gl. in. c. cupiētes. §. ceterū. de elec. li. vj q̄ tʒ contrarium. aliā vide in clem. j. de here. q̄ aliter dixit distinguendo vtrum suspēsio sit lata ad tps. z tūc inferior non possit an simpliciter z tunc possit. Ego in. c. tam literis. de testi. distingo: aut suspensio est lata ꝑpter cōtumaciā. z hʒ locū dispositio concepta i excōicatione: z quia eadē est ratio i vtraqʒ ar. in. c. ex literis. de consti. z qd not. Inno. in. c. j. de exces. ꝑlat. Aut propter delictū vt hic erat: z tunc non puto ꝙ inferior a papa possit illā tollere nisi in casibus in quibus possit dispensare: ratio: qr pena simpliciter apposita ꝑpter delictuʒ intelligitur perpetua:[e] vt in. l. seruus. C. de pe. z no. Inno. i. d. c. ex literis. Sed inferior non pōt tollere penā impositam per superiorē. ij. q. iij. §. notandum nisi vt dixi velit dispensare in casibus sibi cōcessis. Et ratio diuersitatis inter excōicationē z aliam penam pōt sumi ex notatis in. d. c. cupiētes. ¶ † 6 In glo. prima ibi: de proba. quoniā cōtra. z ibi plene tractatur an z quando litere prelatorū faciant fideʒ: sed respectu isti⁹. c. dic quod prelatus hic scribebat sup facto proprio: ideo fides adhibebatur in ꝑiudiciuʒ suū: sed ex alio nō tenetur ecclesia: quia prelatus non pōt capitulum obligare cessāte necessitate vel vtilitate ecclesie: s̄. c. pxi. ¶ † 7 In glossa fi. ibi ipso iure. nota glo. pro itellectu istorū verborum nouerit se suspensuʒ: seu excōicatum zc. ꝙ per illa verba pena infligitur ipso facto. pro hoc quia sunt verba presentis temporis. ergo non requirit sententia de quo vide glo. in regula in penis. de regu. iur. lib. vj. ¶ † 8 Sed dubitatur nūquid suspensus casu huius. c. incurrat irregularitatem celebrando. Hosti. tenuit ꝙ sic per. c. j. de re iudi. li. vj. contrarium tenuit hic Io. and. quia non est suspēsus ab officio. i. ab ordine. sed ab administratione ecclesie tam[f] in spiritualibus q̄ in temporalibus z hoc videtur verius: maxime quia in penis debet fieri stricta interpretatio. facit. c. is qui. de sen. ex.

b ¶ Que dicantur debita aliena: vide Inno. in. c. pastoralis. de preb. z quod ibi no.

c ¶ De hoc vide Imo. in. c. j. de ꝓcura.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Qñq Quō h procedat vide do. Ia. post alios. in l. non dubiū. C. de legi. co. iij.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Perpetua. quomōdo hoc procedat. declarat barto. in. l. siqs adulterium. §. j. ff. de adulte.

f ¶ Et adde hic ꝙ scribit Inno. in. c. cuʒ medicinalis. in glos. sua. de senten. excō. lib. vj. De suspēsō ab offō z beneficio si celebrat durante suspensione an sit irregularis vide per Io. and. post archi. in c. quia sepe. in ver. suspensi. de ele. lib. vj. z vide omnino Ioan. an. in nouel. in. c. cum in veteri. de re iudica. in. vj. De suspenso a pōtificalibus vl' a collatiōe sacramentorum an si celebrat vel conferat sacra efficiatur irregularis. vide late per Do. in. d. c. cū medicinalis. §. j. de quo vide ꝑ Ioan. Cal. in tracta. de ecclesiastico interdicto. in scdo membro. in. xxv. z. xxvj. q. z ꝑ Do. in. c. non nulli fas. xix. dist. Et adde quod eps suspensus ab omni gradu sacerdotali intelligitur esse suspensus a pontificalibus vt dixit Do. per doc. in. c. q semel. ante medium. l. dist.

Anto. Francis. ¶ Dicas ꝙ prelatus hʒ legitimam administrationem bonorum ipsius ecclesie: vt Spe. in ti. de act. in ver. item qd excedit. z vide gl. in. c. is cui. de elec. Imo. dixit hic i. c. cū venerabilis. de excep. ꝙ hʒ liberam administrationeʒ. potest tū forsan dici ꝙ nō possit mutuare: qr in mutuo transfert dominium vt in. l. ij. in. §. appellato. z in. §. mutui.

Anton. Francis. ¶ Circa istam materiā suspensionis dicas prio ꝙ suspēsus ab officio intelligitur suspensus a diuino officio: vt per Cardinalē in cle. j. in. §. j. in. viij. qō. de rebus. eccle. non alie. nisi expresse dicatur ab officio administrationis. z ibi etiam dicit ꝙ suspensus ab officio intelligitur etiam suspensus a beneficio: ad quod vide gloss. z Card. in cle. cupientes. de pe. z in cle. j. in. §. pe. de reb. eccle. nō alien. z adde ꝙ suspensus a beneficio ingerens se diuinis efficitur irregularis: vt in. c. is cui. de sen. excō. in vj. z vide Car. in cle. ij. in fi. prin. de eta. z quali. z in cle. j. in. §. pe. de priuile. z vide Phi. fran. in. c. reprehensibilis. in. j. col. de ad. Quid autē de suspenso a pontificalibus. vide Bal. in marg sup Inno. in ver. suspensus. in ver. j. vbi dicit ꝙ non efficitur irregularis immiscens se diuinis. ille qui est suspensus a pontificalibus tantum.

a ¶ Prelatus. Et vide Archi.xij.q.ij.c.j. vbi tenet ꝙ prelatus nō potest mutuare pecuniam ecclesie.

b ¶ Odoardus. Materiam huius decre. elegātissime z melius ꝙ alibi examinat Bal.in.§.fi.insti.de act.z vide in repe.auditorū.in versi.debitor.in.ij.z.iij.qō.z adde ꝙ debitor qui alienauit bona in fraudem creditoruz nō gaudet priuilegio cessionis bonoz.text.ē s̄m.j.lect.gl.quā sequit Bar.z ange.ibi in.l.fina.ff.que in frau.cred. quam all'.z dicit non esse alibi ange.i.l.j.C.qui bo.ced.pos.z de illo q alienauit i fraudem.vide Bar.i d.l.fi.z bal.i.§.fi.insti.de act.z ang.in auf.de fideius.§.fi.in fi. Et adō qō per illū tex.in d.l.fi.que in frau.credi.z similiter alle.z dicit nō eē alibi ange.in.l.is q bonis.ff.de ces.bono.vbi dicit ꝙ ille qui ꝯhit debita spe cessiōis bonorū non gaudet hoc priuilegio id est nō pōt cedere bonis.z ita dicit tenere Dy.i reg.peccatū.de re.iu.lib.vj.pro quo facit text.in.c.fi.j.ō immu.eccle.z qō possit fieri cessio bonorū per nūtiū vl'epistolā.ē tex.in.l.fi.ff.ō ces.bo.z ideo adde ꝙ in cessione bonoruz nō est necessario seruāda solēnitas vt cum partibus posterioribus p̄cutiaf lapis publicus:ideo cessio vt dixi pōt fieri p nuntium vel epistolā.ita dicit angel.in.l.omni cessione per illū tex.C.qui bo.ce.pos. Item adde hic ꝙ lz ille qui cessit bonis nō possit conueniri nisi inquantum facere potest in foro contentioso.vt l.iiij.z.vj.q bo.cede.pos.insolidum potest conueniri z tenetur insolidū in foro ꝯsciētie.ita no.determinat post glo.z doc.alios Goffre.z Joā.an.in.c.cū tu.de vsu.ꝙ erit vtile in foro cōsciētie:quia si de eo modico ꝙ habet debitor me⁹ qui cessit bonis in quo de iure positiuo nihil potest facere si aliquid ad me peruenit illud licite in foro consciētie potero retinere:ꝙ tene menti:quia est valde pulchrū ad intellectū huius decre. Sed forte illa doctrina in.d.c.cum tu.non est vera. Primo qr cum lex ciuilis non nutriens peccatū,al's statuit fundādo se super veritate non super presumptione:videf ꝙ dispositio illa legis positiue sit seruāda in foro cōscientie:s̄z ea que tradit Bal.in.l.cū quis.in.x.col.C.de iu.z fac.igno.z Arch.in regu.possessor.in.vj. Secūdo quia etiam in foro cōscientie debet quis p̄uidere in summa necessitate ꝯstituto.vt est tex.in.c.pasce.lxxxvj.di.z in.l.necare.ff.de li.agno.z bene facit text.in.c.sicut hi.xlvij.di.z i.c.satis.lxxxvj.di.ergo multo fortius debet ei relinquere id qō est debitori necessarium ad sustētationē vite.arg.in.c.j.de natis ex libero ventre. An autem quis possit renuntiare cessioni bonoz:videas p do.Anto.in.c.ex rescripto.de iureiur. Et an valeat iuramentum de nō cedendo bonis.vide eundem plene in repeti.c.cum contingat.de iureiur.z Bal.in.§.fi.insti.de act.z hic per do. Anto.in.v.col.

c ¶ Nisi actori. Et ita tenet Paul.de cast.in.l.fi.ff.de in ius vocā.ad qō vide Ang.in.l.si quando.§.heres.ff.de lega.j.z in.l.insulam.in fi.ff.de ver.obli.z Inno.in.l.ita stipulatus.in.xvij.col.eo.tit. Bal.in.l.commissorie.C.de pa.inter emp.z vend.z bene facit.l.cum duobus.§.idem respondet socius.z ibi Bald.sing.ff.pro socio.z vide Arch.in.d.c.si res.xliij.qō.vj.vbi dicit ꝙ quando agitur criminaliter ista cōmutatio in penam corporalem fiet etiā inuito actore.secus si ageretur ad interesse vel ad penā interesse z vide do. Anto.in ca.de causis de offic.deleg.z in.c.nisi sp̄alis.de offi.lega.ꝙ non possit commutari inuito actore quando pena venit applicāda parti:s̄z Bal.in.l.fi.ff.de in ius vo.per illum text.z in.l.quod si maior.§.si seruus.ff.de mino.z ad hāc materiā vide etiā text.z glo.in.c.ad liberandā in fi.de iud.z ad hoc Ange.in.l.si quis id quod.ff.de iurisd.oim iud.vbi dicit ꝙ est bona cautela qn̄ quis vult liberare debitorem a carcere vt faciat eum luere in corpus. Utrum autē iudex qui cōuenitur quia fecit litem suam si non sit soluēdo luere debeat in corpore: dicendum ꝙ nō nisi cōmisit dolū s̄z bal.in rub.C.de pena iud.qui male iu. Item adde ꝙ ista doctrina qui non potest luere in ere luat i corpore,nō habet locū in mulcta qr tunc debet fieri diminutio vl' moderatio.text.ē in.l.illicitas.§.fin.ff.de offic.presi. et ibi per illum text. dicit Bar.in fine ꝙ regl'a h̄ tradita scilicet qui non potest soluere zc. non habet locum quādo pro delicto debebit imponi pena pecuniaria extraordinaria:sed tm̄ quādo imponitur ordinaria. Item adde hic qō no. Ange.in.l.is cui bonis.ff.de ces.bono.z vide omnino Bar.in.l.j.§.generaliter.ff.de penis. Item vide omnino quod no.bar.in.l.imperium in vlt.col.ff.de iurisdi.omnium iud. Et cum hoc dicto Bart.in.d.§.generaliter.dum loquitur de vilibus personis.cōcordat Salic.in.l.z si senior.in.iij.col.C.de infa. Item de ista materia vide per Cyn.in.l.si non conuitij.in.xv.z.xvj.q.C.de iniur.z Bal.sin.in.l.ꝗcunqꝫ.in.ij.z.iij.colū.C.de ser.fugi.

Antonius Fran. ¶ An cedens bonis in foro cōscientie teneatur satisfacere creditori absqꝫ dubio:puto ꝙ non:nisi forsan cessio fuisset fraudulenter facta:quia cessio bonorum non fuit adinuenta ne quis detineretur in carceribus etiam nō habens vnde redderet creditoribus.vt in titu.qui bonis cedere possunt.z no.in.c.odoardus.de solu. si enim presupponimus ꝙ nihil habeat nisi tantum quantum viuere potest: iuxta ea que habentur in.l.viro atqꝫ vxori.ff.solu.matrimo.frustra querendū est an teneatur in foro conscientie:nisi forsan p̄uenisset ad pinguiorem fortunam.quia tūc ego crederem eum teneri.z ideo relinquo super hoc cogitandum.

d ¶ Commutatio pene. Ad materiam vide no.per gl.in.c.studeat.in gl.fi.l.distin.z Bal.in c.que in ecclesiarum.de consti.qui limitat hanc materiam vide dominum Jaco.butriga.in fine.in.l.ij.in prin.ff.ex quib⁹ causis in pos.eatur.

¶† Et in fi.glos.Joan.and.hic q̄rit nunquid prelatus[a] mutuans pecuniā ecclesie incidat in istam penam:z format questionē:cuz ecclesia habet pecuniā superfluam. Et tenet ꝙ non quia cum ecclesia teneaf facere eleemosynam indigentibus.xvj.q.j.quoniā.ita z pecuniā mutuare z no.singu.hoc dictū.quia facit pro his que dixi in.c.ij.de fideius.non ergo potest redargui prelatus si mutuat indigentibus pecuniam ecclesie.s̄z intellige vt dixi quando ecclesia abundat. (9 cōmu.lib.vj.)

1 Debitor qui non est soluendo:si excommunicatur liberatur ab excōmunicatione cum cautione de satisfaciendo cuz peruenerit ad pinguiorem fortunam.z nu.10.

2 Contumax potest excōmunicari pro debito ciuili etiam si fuerit clericus.

3 Clericus pro debito non debet carcerari.

4 Excōicatus iniuste nō absoluitur:sed relaxatur. Expense indebite facte in lite non debent refici.

5 Debitor qui nō est soluendo:an z quo casu possit lui in corpus.

6 Archidiaconus de iure non potest excōicare.

7 Cessio bonorum nō debet fieri nō liquidato prius debito. Impotentia debitoris qui non potest soluere nō impedit quin iudex debeat ipsum cōdemnare sed impedit executionem condemnationis.

8 Cedēti bonis non sunt auferendi pāni de dorso. Clericus nō teneſ cedere bonis: debet bn̄ soluere debita sua deducto ne egeat. Miles seculi non potest conueniri nisi inquantum facere potest deducto ne egeat:nec debet cedere bonis.

9 Excommunicatio notorie iniusta an sit nulla. Excōmunicatio non debet ferri contra debitorez notorie existentem non soluendo. Sententia notorie iniusta vel lata post appellationem non est ipso iure nulla.

10 Clericus cōuent⁹ ex maleficio exigitur non habita rōne ne egeat:z idem credo in alijs priuilegiatis:vt in milite:z ceteris.

Odoardus.

[b] ¶† Debitor qui non est soluendo excōicatus quia non soluit absoluitur cū cautione de soluendo cum ad pinguiorez fortunā peruenerit.vel notabilius et sic. Clericus non habēs vnde satisfaciat,suis creditoribus nō debet excōmunicari nec aliter molestari:prestabit tn̄ cautionem saltem iuratoriaz de soluendo cum venerit ad pinguiorē fortunā:z est casus sing.iudicio meo cum nullā faciat iste tex.mentionem de cessione bonorū.l3 gl.z doc.aliter sentiāt.z diuidit in duas partes. Nam primo ponit querelā impetrātis. Scdō dat iudices.ibi:mādamus. ¶ Casus literalis. Odoardus clericus obligatus erat.P.clerico.z.D.laico.z quibusdam alijs in quadam quātitate pecunie:ipsi conuenerunt ipsum Odoardum coram officiali Archidiaconi Remensis:ipse Odoardus coram eodem ꝯfessus fuit debita illa:sed propter inopiaz soluere non valebat officialis nihilominus excōmunicauit eūdem:quare ꝯquestus fuit dn̄o pape mādat papa quibusdam ꝙ si ꝯstiterit quod idē Odoardus non possit soluere debita predicta in totum vel in partem sn̄iam ipsam debeant relaxare sine aliqua difficultate.recepta pri⁹ ab ipso idonea cautione ꝙ si ad meliorem statum p̄uenerit debita ipsa p̄soluat. Ber.

2 ¶† No.j.ꝙ p̄ debito ciuili potest clericus excōicari si contumaciter

3 resistit p̄cepto iudicis de satisfaciēdo. ¶† Secūdo not.arg.opti.ꝙ pro debito clericus nō debet carcerari.z vide Jo.an.in.c.si clericus.de senten.excōi.li.vj.in nouel.qui hoc sentit.z facit quod.j.dicam. ¶ Not.iij.ꝙ impotētia soluēdi reddit effectū obligationis inanem z frustratorium de p̄senti:sed non tollit substātiā solutiōis.sed differ-

4 tur solutio in tempus potentie. ¶† No.iiij.ibi.relaxetis.z ibi sine difficultate.quod a sentētia excōmunicationis iniusta non fit absolutio: sed relaxatio sine alia difficultate:vnde nō teneñ soluere expēsas.z satis est ꝙ iudex superior relaxet.ad hoc.c.sacro.de senten.excō.vide Joā.an.in.c.

5 veniens.de testa. ¶† Oppo.contra text.videtur enim ꝙ data impotentia soluendi debeat fieri cōmutatio in penam corporalem.ſ.fi.de dolo z contuma.z in.l.fi.ff.de in ius vocā.z.xiiij.q.vj.si res. Sol.dicit Joā.and.ꝙ quandoqꝫ quis conuenif ad interesse z nō fit ꝯmutatio in penam corporalem siue agatur ex contractu: siue ex quasi delicto:sed differtur donec debitor peruenerit ad pinguiorem fortunā:vt hic.z in.c.olim.el.ij.de restit.spolia.z in.l.nam is.ff.de dolo. Aut ꝯuenitur qs ad interesse z ad penam:z tunc si pena est applicanda parti z in furto non debet fieri commutatio quatenus est pena:nisi actore[c] ꝯsentiente.ar.xij.qōne.ij.fraternitatis.si vero pena venit applicanda fisco z agitur ad vindictam:tunc habet locum contrarium:vt etiam inuito accusatore possit fieri cōmutatio pene[d] pecuniarie in penā corporalem.z vide quod not.Hosti.in.c.si.de rescri.

a ✠ Sebastia. Sapia. ¶ Qđ aliȷ̃. Uide Deci.in ru.š.de offi.dele.col.ij. in fi.ex cuius verbis resultat limitatio ad dicta Abb.hic.

b ¶ In carceribus. Adeo ꝙ etiã si statutũ diceret ꝙ instrumẽta guarentigiata mandenť executioni per carceratione debitoꝛ: ⁊ omni modo quo placuerit creditoꝛi:t ñ debitoꝛ ne carcereť potest e dere bonis.fm bal.in.l.j.C.qbo.cede.pos.quem refert ⁊ seqť Anch.in repe.c.canonũ.l.vj.ꝑncipali.qñsito.in.pñr.col.illiꝰ quesiti.vers.pone exemplũ cũ statutũ dicit.de ꝯstit.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Oĩa bona.viđ not.per bar.i.l.in his rebꝰ.§.seruus vxoꝛis.ff.sol.ma.

d ¶ Uide glos.Et vide gl.in.l.pe.ff.de ces.bo.vbi dicit ꝙ cedẽs bonis oĩa debʒ dimittere:etiã ita vt vnũ denariũ non retineat.vide etiã qđ no.glo.in.l.fi.C.qbo.ce.pos.ꝑ bart.i.l.diuꝰ.in.ꝑnc.ff.de bo.dã.⁊ elegãter ⁊ meliꝰ quã alibi per Bal.inst.đ acti.§.fi.i pe.col.

✠ Sebasti. Sapia.

e ¶ In milite dei viđ oĩno Mathe.si.l no.lxj.ici.not.ꝙ clerici.vbi tʒ ꝙ clerici nõ gaudẽt ꝑuilegio ne cõueniant nisi iquãtũ facere pñt deducto ne egeãt de q̊ vide do.Ias.in.l.quãuis.co.iij.C.đ iu.⁊ fac.igno.

f ¶ In.d.l.miles. De hoc vide per dñi.in.c.si ꝓpter tua debita.circa pñn.de rescri.vbi idẽ dixit.⁊ ad hoc alle.l.stipẽdia.C.de exe.rei iudic.similiter dicas qđ ecclesia nõ pt aliquẽ cõuenire nisi inquantuʒ facere potest.ad hoc est gl.fin.in.c.qcũqʒ el.j.xvj.qõ.vij.et facit.c.qm̃ qcqđ.xvj.q.j.⁊.c.non satis.lxxxvj.di.⁊ ita dictat equitas ꝙ ecclesia nolit miseriam alicuius.

✠ Sebasti. Sapia.

g ¶ Qđ semp. De veritate huius articuli:vide Fel.in c.inter ceteras.š.de re iudi.

¶ In glo.j.ibi:cui ep̃s.istud est minus gñale.Nã ex hoc sequeretur ꝙ aliꝫ qbus ep̃s nõ committit vices suas nõ dicerentur officiales qđ est falsum. quia quisqʒ habens officium põt dici officialis:⁊ dicitur ab officio officis quod idẽ est quod noceo noces:vt in.c.nihil.de elect. ¶ † Sed hic poniť ꝑ cõtrarium:quia officialis non nocet:imo prodest exercendo iustitiã:sed criminosis videť ꝙ noceat vt in.c.nõ est crudelis.xxiij.q.v. Item no.glo.contra istũ text.nã iste erat officialis archidiaconi.et de iure speciali habet archidiaconus ibi iurisditionem. Nam de iure cõi archidiaconus non potest excõicare.c.ad hoc.de offi.archi.sed ex quo qs habet iurisditionẽ ecclesiasticã potest excõicare. c.cũ ab ecclesiarum prelatis.de officio oꝛdi.⁊ ca.j. de sen.excõ.lib.vj. ¶ † In glo.ij.ibi audiri non debet. Alia litera est sine negatiua nõ:⁊ tũc resultat cõtrarius intellectus.⁊ variať gl.quia tex.l.quam alle.reperiť varius:sed cõiter teneť vt non possit cedere bonis anteꝙ̃ condẽnetur vel cõfiteatur debitum:⁊ ratio est quia periculosum esset creditoꝛi si admittereť cessio per prius.nã forte tp̃e quo debitoꝛ perueniret ad pinguioꝛẽ foꝛtunã non posset creditoꝛ probare debitum ꝓpter moꝛtẽ vel absentiam testiũ:⁊ ideo debet primo liquidari debitum ⁊ postmodum cedat bonis si vult:⁊ ex hoc argue ꝙ exceptio impotẽtie nõ differt processum iudicis nec condẽnationẽ sed duntaxat exactionẽ.quod plenius dixi in.d.c.olim ⁊ sentit gl.hic qđ iste clericus cessit vel cedere volebat bonis. Et glo.vltima hoc clarius sentit:⁊ etiã doct.hic. † Et prodest hec cessio:vt non detineatur in carceribus.[b] vt in l.j.C.qui bo.cede.possunt.sed per istam cessionem oĩa bona[c] possunt sibi auferri:ita vt dubiteť nunquid pãni de doꝛso sibi auferantur:⁊ cõiter teneť ꝙ non:qꝛ nõ auferunť damnatis ad vltimum suppliciũ.l.diuus.ff.de cus.reo.sed in clerico hoc nullo iure probatur imo potius probatur oppositũ. nã si iste cessisset bonis nõ fuisset excõicatus. Item hoc narrasset papa ad magis grauandũ ꝓcessum iudicis. Item si papa intendisset hoc qđ iste deberet cedere.quẽadmodũ mandauit vt prius reciperetur cautio:ita mãdasset vt prius admittereť cessio bonoꝛum.c.ad audientiam.de deci. Iteʒ facit tex.c.ꝑuenit.š.de fideius.nam ibi clericus nõ cessit bonis.sed solũ redditꝰ fuerunt assignati creditoꝛibus detinendi vsqʒ ad satisfactionẽ debitoꝛum.ad idem tex.c.olim.preallega.vbi expectatus fuit ille ep̃s donec posset soluere:nullũ ergo ius est qđ clericis imponat necessitatẽ bonis cedendi:imo iura preallegata videntur probare oppositum.vide glo.[d] not.in.c.studeat.l.dist.que dicit a clerico debitoꝛe non esse omnia extoꝛquẽda:sed debet relinqui vnde viuere possit.qđ not.perpetuo.nam videmus ꝙ miles seculi nõ cogitur cedere bonis: nec cõueniť nisi inquantũ facere possit deducto eo ne egeat.l. miles.ff.de re iudi.vnde idẽ ⁊ foꝛtius dicenduʒ est in milite dei:[e] quod voluit glo.in.d.l.miles.[f] ⁊ ibi Barto.nam videmus etiam ꝙ multe ꝑsone sunt persone priuilegiate nec conueniantur vltra quã facere possint:vt maritus,socer,patronus ⁊ similes. l.sunt qui.cum duabus sequẽ.ff.de re iudi.foꝛtius hoc dicendum est in clerico.vide tex.xxiij.q.viij.in c.reprehẽsibile.⁊ in.c.xp̃ianis.xj.q.j. ¶ † In gloss. que est in verbo non valentẽ:que est tertia.in fine no.si.glo.in eo quod discutit:nunquid excõmunicatio lata contra notoꝛie non valentem soluere teneat vel sit nulla:⁊ potest gñaliter induci ad questionem:nũquid notoꝛia iniustitia reddat excommunicationem nullam.⁊ arg.glo.pro ⁊ contra:et tandẽ videtur velle qđ tutius sit tenere eam validam:licet iniustam.do.Anto.videtur velle qđ si notoꝛie constaret debitoꝛeʒ esse non soluẽdo quod excõicatio sit nulla:alias secus.⁊ sic sentit ꝙ notoꝛia iniustitia reddat eam nullaʒ.sʒ aduerte quia in aliȷ̃s sententiȷ̃s ab excõicatione hoc posset admitti.vt est not.dictũ Inno.in.c.fraternitatis.de frigi.⁊ malefi.facit tex.in.c.inter cetera.de re iu.⁊ vide quod ibi dixi:sed in excõicatione est magis dubiũ.⁊ videtur Archi.tenere.in.c. venerabilibus.de senten.excõ.li.vj.quod semper[g] excõicatio teneat:ex quo erroꝛ non est expressus in sententia:ad.c.per tuas.de sen.excõi.vbi tex.ponit exẽplũ nullitatis qñ est expressus erroꝛ in sententia vel quando fuit lata post appellationem.ad id quod legi.⁊ not.in.c.romana.§.in vniuersitatẽ.de senten.excõ.lib.vj.vbi dicitur ꝙ tutius est tenere qđ ligat licet sit iniusta:sed de rigoꝛe ⁊ subtilitate iuris aliaʒ partem putarẽ verioꝛem.nã vbi notoꝛietas:ibi est presumptio pro sententia:vnde non apparet rõ quare ecclesia velit aliquem iniuste ligare cum apud deũ ligatus non sit:vt in c.j.de re iudi.li.vj. ¶ In gloss.fi.ibi.⁊ ita patet.hec gl.manifeste sentit ꝙ iste Odoardus cessit bonis:⁊ quod profuit cessio vt euitaret carceres.sed certe:vt.š.dixi.hic colligitur totum oppositũ qꝛ nec carceratꝰ fuit:licet debitũ fatereť:nec cessit bonis:nec cedere paratus erat:⁊ ideo dic glo.procedere in personis nõ priuilegiatis:tenementi glo.quia doc.cõmuniter a parte non reprobant. † imo Fede.ꝯs. clxxxviij.videtur hoc sentire vbi tractat:nũquid exceptio excõicatiõis impediat cessionem bonoꝛum:⁊ loquitur de clerico:⁊ concludit ꝙ non quia per cessionem liberatur ab excõicatione:sed do. Pe.de ancha.tenebat quod.š.dixi clericum nõ arctari ad cedendũ.⁊ hoc intelligo verum vt clericus cõueniať inquantũ facere potest:⁊ non vltra quãdo cõuenitur ex cõtractu:secus si ex maleficio vel quasi:nã tũc nõ habebitur ratio ne egeat:vt not.sentit ista gl.⁊ apertius vide in.c.olim.el.ij.de restitu.spolia. ¶ In ea.glo.ibi:de redditibꝰ ecclesie. No.glo.quia aperte declarat animũ suum ꝓ intellect.c.peruenit.vt intelligatur de redditibus beneficioꝛum:sed tu dic vt ibi dixi:⁊ ad istuʒ tex.potest dici quod non facit pro nec contra:quia non apparet ꝙ iste clericus esset beneficiatus.

Abbas.

1 ☞ Indebitum si quis soluerit ad hoc vt repetat habet hoc probare.⁊ numero.2.

3 Reus conuictus in vna exceptione potest transire ad aliam etiam contrariam.

Inquisitus respondẽdo se non fecisse:si postea conuincatur quod fecit potest dicere se fecisse:quia licuit sibi.

4 Debitum naturale tantum vel ciuile tantum:vel naturale ⁊ ciuile,qđ sint.⁊.nu.5.7.⁊.8.

Exceptionum alia tempoꝛalis:alia perpetua:alia odiosa:alia fauoꝛabilis.⁊ de pluribus speciebus vide in discursu.

6 Debitum ex testamento non solenni dicitur debitũ naturaliter.

7 Exceptio velleiani est fauoꝛabilis:exceptio macedoniani est odiosa:et vtraqʒ est perpetua.

Filiusfamilias recipiẽdo mutuum est ciuiliter ⁊ naturaliter obligatus. ⁊ idem in femina fideiubente:tamen habet exceptiones perpetuas.

10 Sententia iniusta postꝙ̃ transiuit in reʒ iudicatam potest mãdari executioni:⁊ opponenti obstabit exceptio rei iudicate.

11 Heres qui soluit legata integra nõ potest repetere si credebat quod nõ detraheretur falcidia:si vero soluit qꝛ credebat hereditatẽ sufficere:⁊ nõ sufficit potest repetere.

12 Naturale debitum tantum si soluatur ex probabili erroꝛe facti potest tanꝙ̃ indebitum repeti.

Erroꝛ iuris excusat minoꝛes:feminas:⁊ milites et similes personas.

13 Indebita repetitio quo casu competat respectu obligationis antidoralis.

14 Soluens debitum ciuiliter tm̃:quocũqʒ erroꝛe soluat potest repetere.

15 Soluens indebitum scienter non repetit:quia videtur donare.

16 Soluens debitum naturaliter ⁊ ciuiliter sed per exceptionem indebitũ an ⁊ quo casu possit repetere.

17 Indebite absolutus a iudice si soluat an repetat.

18 Debitoꝛ ciuiliter tantum post biennium an habeat aliquud remediũ.

19 Exceptio non numerate pecunie non competit ecclesie nec eius personis post lapsum bienniȷ̃.

20 Lex imperialis fauens ecclesie ipso facto videtur approbata ab ecclesia nisi contradicat:si vero est damnosa ecclesiȷ̃s videtur reprobata:nisi expresse approbetur.

Statutum factum vel constitutio ab inferioꝛe ab impetratoꝛe siue contineat damnum siue fauoꝛem ecclesie non censetur approbata nisi expresse approbetur.

Ecclesia si vult vti priuilegio legali debet vti cum moderationibꝰ inductis ab ipsa lege licet sint damnose ecclesie.

1 IS qui. † Cõquerens se indebite soluisse hoc ꝓbare debet nisi in casu hic posito. Primo dictum. Secũdo exceptio.ibi nisi. ¶ Casus literalis. Aliquis credens se teneri alicui creditoꝛi soluit ei pecuniam:videns postea ꝙ ei non tenebatur quia plene satisfecerat ei,repetebat pecuniã indebite solutam.queritur quis debeat probare quod indebita fuerit illa pecunia.rñdetur ꝙ ille qui dicit ꝙ indebite est soluta debet hoc probare nisi ille negaret solutionẽ sibi factã.tũc si probeť solutioneʒ sibi factam:ipse qui cõuinciť debet ꝓbare qđ pecuniã debitã recepisset. Ber.

¶ No.j.ꝙ

a ¶Soluens. Vide qd̄ scribit do. Anto. in c. item cum quis. in .j. colum. de resti. spo. Et adde ꝙ illud qd̄ dicitur ꝙ soluens scienter indebitū videtur donare. vt .l. cuius per errorē. ff. de regu. iur. est verum si recipiēs solutionē sciebat illum sciēter indebitum soluere. secus vero si credebat illum per errorem indebitum soluere quia tunc non dicitur soluens donasse. ita no. determinat Ang. in .l. filius. C. de fur. per tex. in .l. si ego. ff. si cer. pet. qd̄ dictuȝ refert et sequitur Paul. de ca. in d. l. si ego. circa med. Et casus in q̄bus si est indebitū solutū nō pōt repeti per cōdictionēȝ idebiti enumerat glo. mag. in .l. j. C. de condi. inde.

b ¶De mendacio. Negans solutuȝ b perdit beneficiuȝ vide hic per dn̄m Anto. ꝛ adde ꝙ reus negās se possidere cōtra queȝ agit reivēdicatione efficit̄ d̄ possessore petitor q̄ ab eo aufertur res et dat̄ actori. tex. est in .l. fi. ff. de rei vēdi. ꝛ hoc idē apd̄ nos Canonistas. dicit gl. in ver. respōnsionib⁹. in ca. cū causam. de iur. calū. qd̄ est veruȝ non solū si ille negauerit possessionem: sed etiā si ne d gauerit qualitatē possessionis: puta dicebā te possidere ti. pro dona. tu dicis te possidere a titio. istd̄ dicit sing. Bal. in .l. cogi. C. de pet. here. Sȝ cōtrariū dicit Bal. in c. j. §. item si vasall⁹. d̄ ɔtro. inuesti. ꝛ vide Bal. in .l. fi. C. quōr qn̄ iudex. in ij. col. versi. sed nunquid. de feu. vbi dicit ꝙ si vasallus negauit se habere rem in feudo a domino ꝙ si ad hoc vincatur perdit feudum. ꝛ idem tenet do. Ant. post Inn. in c. ceterum. in v. col. de iudi. Item vide Lap. all̄. lxiiij. Et vide tres limitationes ad illam .l. fi. ff. de rei vendi. quas ponit do. Anto. in c. cum causam. in penul. col. versi. quero aliquid. de iura. calū. Item lȝ regulariter pena negantis debitum in iudicio sit condemnatio expensarū vt in c. calūniam. de penis. tamen si nō fuit debitor prius monitus extraiudicialiter. fm̄ .l. quidā iberus. ff. de serui. lȝ modo in iudicio neget non cōdēnabitur in expensis. hoc fuit singu. dictum Guil. de cu. in .l. edita. C. de edē. ꝛ idem dicit do. Anto. in c. j. in xiiij. colū. de libel. obla. Item adde ꝙ debitor negans debitum amittit beneficium cessionis bonorū. tex. est no. in .l. penul. de ces. bono. ꝛ vide Bal. in addi. Specu. in titu. de exce. vbi dicit: ꝙ si debitor negauerit scripturam esse de manu propria. si postea conuincat̄ ꝙ sit de manu propria non potest obijcere aliquaȝ exceptionē ꝙ non sit debitor pro quo est tex. in auf. ɔtra qui propriam. C. de non nu. pec. Item adde ꝙ si fideiussor neget se fideiussorē amittit beneficiū diui adriani: scȝ diuisionis. tex. est ꝛ quod ibi not. Bart. in .l. si dubitetur. §. ita demum. ff. de fideius. ꝛ vide glo. xiij. q. ij. in sum. in fin. ꝛ in reg. nullus pluribus. lib. vj. que ponit multos casus in quibus quis priuatur priuilegio propter mēdaciū suum vel negarionē. Item adde ꝙ lȝ socius de iure habeat priuilegiū ne cōueniatur a socio nisi inquantum facere potest. vt in §. item si de dote. insti. de act. tamē si negaret se socium perdit hoc beneficium. tex. est in .l. sed hoc ita. §. j. ff. de re iudi. et vnus in .l. fi. §. fi. ff. pro socio. Adde gl. no. in .l. duobus in ver. pignorat̄ ff. de exce. rei iudic. que dicit ꝙ si petebas a me centum ex mutuo: ꝛ ego negaui mutuum: si probas mutuum potero postea obijcere exceptionē pacti de non petendo. Item adde hic penā mēdacij: quam ponit text. ꝛ glo. in .l. j. C. ad macedo. ꝛ in .l. qui cum se patrem. ff. de re iudic. Item aliam penam negantis ponit tex. in .l. ij. §. j. ff. si ex noxa. cau. aga. Item de pena negantis: vide casum valde no. fm̄ vnam lect. quam ponit ibi Bar. post gl. in .l. fi. C. de fideicō. ꝛ insti. de fideicō. here. §. fi. An autem quis accusat⁹ negādo peccet mortaliter si negat veritatem per quam cōdemnaret̄ si cōfiteret̄ late ponit beat⁹ Tho. in ij. ij. qd̄. lxix. artic. j: vbi ɔcludit ꝙ sic. ꝛ vide etiam eūdē in ead. qd̄. artic. ij. Et de pena negātis: vide text. in .l. de etate. §. fi. cum esset. de interrog. actione.

Anton. Francisc.

¶An negās debitū puniatur in expēsis: dicas ꝙ sic vt iste dicit. et nihilomin⁹ tenet̄ ad debitum. vt p Bal. i .l. j. C. d̄ fur. ꝛ no. glo. in proemio insti. Et adde ꝙ negās ppriam scripturā pōt precise ɔpelli ad scribendum vt possit fieri computatio lr̄arum. tex. est singula. fm̄ Ang. in auf. de instr. cau. ꝛ fide. in prin. col. vj.

Anton. Francisc.

¶Adde ꝙ negās delictū absq̄ȝ dubio dicit mendaciū ꝛ mentit̄ ꝙ semper presumit̄ dolose factum. si negās ex eo sentit commodū. vt est text. in .l. eleganter in §. idem pomponius. ꝛ ibi Bart. ff. de dona. nec debet quis mentiri etiam simplici verbo: fm̄ Bal. in .l. j. ꝛ in ij. col. ff. de fideius. ꝛ mendaciū absq̄ȝ dubio est peccatum mortale. vt in c. quisquis. xj. q. iij ꝛ in c. j de crimi. fal. ꝛ est gl. in c. q̄ pleriq̄ȝ. de offi. ord. lib. vj. permittitur tamen quandoq̄ȝ mendacium etiam cum salute anime: puta si quis persuaderet etiam cum mendacio alteri monachatum. vt est gl. in c. j. xxij. q. ij. ꝛ ideo talis negās dicit̄ mortaliter peccare. adde tamen ꝙ negās delictum gaudet beneficio pacis de eo facte. fm̄ Bal. in .l. j. in v. col. de constitu.

¶Not. j. ꝙ soluēs[a] alicui pecuniā presumit̄ ex causa debita soluisse: quia nemo presumitur iactare suum. vt in .l. cum de indebito. ff. de proba. ꝛ in c. super hoc. de renun. vnde licet a principio quis non presumat̄ obligatus: sed asserēti debitū incūbit onus probandi. vt in c. actor quod asseuerat. vj. q. vlt. ꝛ in .l. j. C. de proba. tamē post solutionēȝ factā presumit̄ pro debita per rōnem predictam. Ego limitarē hoc dictū et tex. quando solutio pecunie fuit facta aliqua cā pretensa: sed vbi simpliciter fuisset facta solutio: tunc p̄sumeretur potius mutuum vel depositum: nisi qualitas personarū aliud suadeat. vt est not. gl. in .l. cum quid. ff. si cer. peta. puta si simpliciter dixi: tolle hanc pecuniaȝ. ¶No. ꝙ contra mendacem est de facili presumēdum: nam conuictus hic de mendacio:[b] quia negauit sibi solutionem factam: tenetur postea probare pecuniam debitam si allegat eam debitam. ¶Et ex hoc ꝛ ex tex. no. ꝙ reus cōuictus in vna exceptione potest transire ad aliam etiam ɔrariaȝ. nam primo iste negauit solutionem sibi factam: ꝛ conuictus de solutione potest allegare ꝙ debite recepit pecuniam: sed tenetur probare debitum: ꝛ facit ad questionē quotidianā: quidam accusatur de homicidio: negat a principio: demum conuictus allegat ad sui defensionem occidisse. dubitat̄ nunquid debeat admitti ad probandum cū sit cōuictus de mendacio. ꝛ facit iste tex. ꝙ sic[c] inducendo vt. s. Item facit regu. nullus plurib⁹. de regu. iu. lib. vj. ꝛ vide hanc. qd̄. ibi plenius in mer. ¶In glo. j. Hec glo. cōtinet materiā satis difficilem ꝛ legalē: ꝛ est quasi tracta ex viscerib⁹ gl. iuris ciuilis. vt .l. cum quis. C. de iu. ꝛ fa. igno. ꝛ ibi per doc. plene discutitur hec materia. Et vt clare intelligas est sciendū ꝙ quoddā est debitū naturale[d] tm̄: quoddam ciuile tm̄: quoddam ciuile et naturale: contra qd̄ nulla cōpetit exceptio. quoddam est naturale ꝛ ciuile contra qd̄ competit exceptio. quādoq̄ȝ tamē hec exceptio est temporalis: quandoq̄ȝ perpetua: quandoq̄ȝ dubitatur an sit temporalis vel perpetua. Item quedā est perpetua fauorabilis: quedam odiosa. Itē quedā exceptio est inducta ad rigorē iuris seruandum. ꝛ sub istis terminis sic in vnā redactis cōcluditur tota materia huius glos. ¶Debitū naturale tm̄ est illud qd̄ de iure gentiū iducitur sine aliq̄ approbatione iuris positiui. vt est text. in .l. cum amplius. in §. is natura. ff. de regu. iur. ꝛ in .l. stichum. §. naturalis. ff. de sol. ꝛ hec obligatio naturalis est duplex. quedā que oritur ex consensu vt in obligatione orta ex pacto nudo. ꝛ hoc intellige de iure ciuili fm̄ qd̄ nō dat̄ actio ex nudo pacto: sed ɔpetit exceptio rōne naturalis obligatiōis: vt in .l. iurisgētium. §. sed cū nulla. ff. de pac. sed de iure canonico. dic vt no. in c. j. de pactis. ¶Et ponunt alij aliud exēplū vcȝ in eo qd̄ relinqtur i testō min⁹ solenni. nā ibi est cōsensus defuncti: sȝ nō est approbatus p ius ciuile sine solēnitate debita. alij tn̄ negant hoc exēplum: sed cōiter tenēt primū. Et dicēdū vt no. in d. l. cū qs. Scd̄o principaliter obligatio naturalis orit̄ sine exp̄sso ɔsensu ex quibusdā meris motibus nature fm̄ quam qs obligat̄ naturalr̄ ad bn̄faciēdū bn̄faciēti. vt in .l. cum in officijs. de testa. ꝛ in .l. sȝ ꝛ si. §. cōsuluit. ff. de pet. hereditā. ¶Debitum ciuile tm̄ est illud qd̄ inducitur ex dispositiōe iuris ciuilis tm̄ sine aliqua obligatione naturali. exēpluȝ ponit̄ in debito per chirographum factum spe future numeratiōis[e]. nā post biēniū nō pōt opponi exceptio nō numerate pecunie. l. in ɔtribus. C. de nō nu. pecu. post ergo biēniū obligatur debitor ciuiliter, sȝ nō naturaliter, q̄ nūq̄ȝ pure ɔsensit: sȝ spe future numerationis q̄ nō fuit secuta. quidā tn̄ negauerūt hoc exēplū dicētes qd̄ post biēniū est orta obligatio naturalis: q̄ pōt exigi pecunia. Sed cōiter tenetur exēplū q̄ lȝ p̄sumat̄ obligatio naturalis ex p̄sumpta numeratiōe. tamen in veritate obligatio naturalis nūquam affuit: nā qd̄ est certuȝ nature est certū legi: vt in .l. si pater. ff. de sol. ¶Debitum naturale ꝛ ciuile est vbi ɔcurrit cōsensus in obligādo: ꝛ approbat̄ obligatio a iure positiuo. ꝛ rōne illius approbationis dicet̄ debitū esse ciuile: nam olim anteq̄ȝ esset ius positiuum nō erat nisi debitū naturale: ꝛ reddebat̄ ius manu regia. l. ij. ff. de ori. iur. postea supuenit ius ciuile: ꝛ quosdaȝ ɔtus approbauit: q̄busdā vero ɔtibus resistit vn̄ actus naturalis approbat⁹ a iure ciuili habet hodie effectū vt in iudicio mandet̄ executioni: ꝛ si nulla exceptio cōpetit: tunc nō est dubitādum de tali debito. ¶Qn̄q̄ȝ ꝛ quarto debitū causat̄ naturali ꝛ ciuili modo fm̄ qd̄ p̄dixi: sed aliqua exceptio cōpetit qn̄q̄ȝ tp̄alis. exēplū: promisi tibi ali

b ¶Sebastia. Sapia. ¶De mendacio. de pena conuicti de mendacio multa bona ꝛ quotidiana ponit do. Ias. in §. omniū. col. xviij. instit. de act. ꝛ multa etiam ponit in .l. quod te. col. x. versic. nunquid debitor. ff. si certum petatur. Ang. areti. in §. j. colum. xiiij. ver. capio quartum. insti. de exceptioni.

c ¶Qd̄ hic. Cū hoc dicto concor. d. Ant. hic. ꝛ Bar. in auf. contra q̄ propriam. C. de non nu. pe. ꝛ idem dicit Bal. in c. j. §. item si vasallus. in vl. col. de controuer. inuesti. ꝛ fuit originale dictū Ia. de are. in d. auf. contra qui propriam. quem sequit̄ ibi Cy. ꝛ Sali. pro quo dicto all̄. in .l. electio. §. ne. heredi. ff. de noxal. ꝛ facit ad questionē quod no. bal. in d. auf. contra qui propriam. in vlt. col. ꝛ de ista questione vide in termininis p Bal. in .l. laicus. ff. de acqui. re. domi.

d Sebasti. Sapi. ¶Naturale vide Ias. in .l. ex hoc iure. col. ix. ver. in ea. glo. ibi: ꝛ obligatio. ff. de iusti. ꝛ iu. vbi ponit de multiplici obligatione: vt ibi per eum.

e ¶Future numerationis. Et de hoc vide omnino Pau. de cast in .l. qui pecuniam. ff. si cer. pet. vbi tenet ꝙ si fit concessio per stipulationē ex ea ante biēnium nō oritur naturalis neq̄ȝ ciuilis obligatio: sed post biennium sola ciuilis efficax ad agendum.

a ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Indebite solutum. Vide latissime per Ias. post alios in. l. j. col. iiij. cum pluribus seq. ff. de condi. inde. vbi plene examinatur hec materia.

b ¶ Repetitio. Ut clare habeas, que referunt hic per istum fac. reg. quā facit. d. glo. in. l. ex hoc iure. ꝙ sola obligatio ad antidora cum sit valde debilis nō impedit quin possit repeti illd qd est solutum in quo nō erat alia obligatio nisi ista antidoralis. ista regula fallit primo, qñ talis obligatio antidoralis esset redacta ad iuris necessitatē. d. §. libertus. ſm vnaꝫ lect. glo. Secundo fallit quādo obligatio ad antidora ꝯtrahit respectu certi facti: vt in liberto quādo manumittit propter hāc manumissionē cōtrahit certa spēs obligatiōis antidoralꝫ ad seruitia: seu opas patroni ⁊ tunc si tales operas soluit credēs se efficaciter obligatū non repetit. ita loquit d. §. libertus. ſm quod declarat ibi bar. l. fi. ij. co. Tertio fallit qñ illud idē in idiuiduo vl ī genere ppter ꝙ cōtracta est obligatio antidoralis soluitur; tunc impeditur repetitio iste est proprie casus. d. l. si testamēto. in. §. j. in versi. ppterea ꝙ credi a tor qui nō reperitur alibi. ſm bar. Imolam ⁊ alios ibi. ⁊ Ang. in. d. l. ex hoc iure. añ fi. sꝫ. d. Ias. de mai. ī. d. l. ex hoc iure. pōderabat similē text. me audiēte ī l. ij. circa fi. C. si aduer. dona. vbi ī illa re ī qua erat cōtracta obligatio antidoralis impeditur restitutio. Quarto fallit qñ scienter soluit animo liberādi ab illa obligatione antidorali: tūc impedit repetitio: ita potest itelligi tex. in. d. l. si testamento. §. j. secus quando ignorāter vel per errorē. ita pprie loquit glo. in d. l. ex hoc iure.

c ¶ Per bienniū. Adde ꝙ lꝫ de iure ciuili ista exceptio non possit opponi vltra bienniū: tñ poterit implorari officium iudicis. ita sing. dixit bal. in. l. illicitas. in princ. ff. de offi. psi. ⁊ adde hic ange. in cōsi. ccxxvij. qd inci. qꝛ omne datum optimū. in fi. iij co. vbi dicit ꝙ ecclesia pōt perpetuo opponere exceptionē nō numerate pecunie. ⁊ idē vr̄ cōcludere Bal. in auf. hoc ius porrectum. in fi. iij. col. vbi dicit ꝙ ecclesia pōt ppetuo oppōere exceptionē non nume. pecu. Anto. Franc. ¶ An ecclia possit opponere exceptionē nō nume. pec. perpetuo dicas ꝙ vr̄ qd illa possit opponi, put iste dicit qꝛ sicut exceptio non nu. dotis fauore dotis pōt opponi intra decem annos quāto magis dꝫ posse opponi p ecclesiā. Et adde ꝙ dato ꝙ vetante lege nō posset opponi nisi itra biēniū tñ daret ecclesie officiū iudicis ad petēdū pecuniā nō numeratā qꝛ quotiescūqꝫ lege phibēte nō potest opponi exceptio tñ datur officiū iudicis, put no. voluit bar. i. l. j. i. §. deniqꝫ. ff. qd vi aut clā. ⁊ illud dictū exclamat. d. Abb. ⁊ reliqui sequunt q dicūt illud esse valde no. in. c. ex parte tua. de offi. dele. circa finem.

✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Exceptio doli. Hoc remediū ponit And. sicu. i cō si. vij. col. xiiij. i. ij. volu.

quid solēniter ad certum diem; ante aduentū diei competit exceptio contra hoc debitū: quandoqꝫ exceptio est perpetua.

9 † Exemplum in velleiano, nam mulier habet priuilegium vt efficaciter non teneatur ex intercessione pro alienis debitis si de facto fideiussit obligatur naturaliter ⁊ ciuiliter: sꝫ perpetuo competit exceptio ex beneficio sibi indulto: ⁊ hec exceptio est fauorabilis: quia ī fauorem mulierum principaliter inducta. Quedā est exceptio perpetua ⁊ odiosa. exemplum in macedoniano; naꝫ ex mutuo obligatur filiusfamilias naturaliter ⁊ ciuiliter: sed ex dispositione legis hꝫ perpetuam exceptionem cōtra creditorem: ⁊ hec exceptio fuit inducta in odium creditorum: non autem principaliter in fauorē filiorumfamilias.

10 ¶ † Quedam est exceptio inducta ad iuris rigorem seruandum: vt illa que oritur ex sententia iniusta post transitum in rem iudicatā: nam si mihi eras obligatus in centuꝫ: ⁊ iudex iniuste declarauit te mihi obligatuꝫ non fore non tollit per hoc obligatio: quia iudex declarat ⁊ non disponit. vt in. l. ex diuerso. ff. de rei vendi. plene legitur ⁊ not. in. l. iulianus. ff. de cond. inde. dixi in. c. proposuit. ⁊ in. c. cum nostris. de conces. proben. sed tñ competit exceptio ex sententia: ⁊ procedit hoc exemplum in casu quo sententia non tollit aliquā obligationē; vt puta quia est declaratoria; nam qñqꝫ sententia tollit obligationem: vt puta quando est priuatiua seu dispositiua: nā iudex ex causa qñqꝫ liberat quem ab obligatione alterius. ad hoc. xv. q. vj. in ca. nos sanctorum. ⁊ plene not. in. d. l. cum quis. ⁊ in hoc casu istud exemplum nō caderet in hac parte sed potius sub specie indebiti naturalis ⁊ ciuilis; vel ciuilis tantū ſm ꝙ sententia operatur. Quandoqꝫ ⁊ vltimo dubitat an exceptio sit perpetua: an temporalis. exemplum cum promisi tibi dare decem cum imperator venerit in Italiā. nā si nunꝙ venerit: exceptio perpetua cōpetit cōtra te: si venerit vsqꝫ ad annum: exceptio esset temporalis. de presenti ergo dubitat an exceptio sit perpetua an temporalis.

11 ¶ † His terminis nunc breuiter declaratis venio ad principale propositum glo. an ⁊ qñ indebite solutum[a] possit repeti. ⁊ sequēdo ordinē glo. distingue ꝙ aut fuit debitum naturale tm̄ sed ciuiliter indebitū. tunc glo. distinguit ꝙ aut errore iuris fuit facta solutio ⁊ non cōpetit repetitio: aut errore facti ⁊ pōt repeti. exemplū: heres volēs retinere falcidiā soluit legata integra credens se teneri: certe nō pōt repetere quia errauit in iure. Si aūt credebat hereditatē esse sufficientē: tunc repetit: quia errauit in facto: vnde error iuris non excusat vbi debitū naturale pcessit: secus in errore facti. vt i. l. error. C. ad. l. fal. ⁊ intellige qñ error facti fuit probabilis: nam improbabilis nō excusat. vt in. c. ad apostolice. ī. de cle. excōi. mini. ⁊ in. c. ij. de cōsti. lib. vj.

12 ¶ † Et ex his potest colligi vna cōclusio ꝙ error facti probabilis excusat etiam vbi processit debitum naturale tm̄: secus in errore iuris: vltimaꝫ tñ partem conclusionis dic procedere in maiori ⁊ in personis non priuilegiatis: nam minor mulier: ⁊ miles: ⁊ similes persone que excusant ab ignorātia iuris soluendo per errorem possunt repetere. argu. in. d. l. cum de indebito. ⁊ licet aliqui contra: quia subest debitum naturale. primū tamen communiter tenetur ex quo predicte persone communiter exusantur ab ignorantia iuris.

13 ¶ † Et pdicta procedūt in naturali obligatione stricte sumpta: vt in illa que oritur ex pacto simplici: sed in obligatione naturali magis lata: vt est illa qua naturaliter inducimur ad bene faciendum bñfacienti est dubiū nunquid competat repetitio, naꝫ glos. not. in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. ⁊ iu. videt velle ꝙ regulariter cōpetat repetitio[b] sed quādoqꝫ secus: per. l. si non sortem. §. libertus. ff. de condi. indebi. vbi libert⁹ prestans operas suas indebitas nō repetit; quia naturaliter obligatur ad operas obsequiales. sed dic de hoc plene per Barto. in. l. si ex testamento. ff. de fideiusso. vbi in effectu ꝯcludit ꝙ vbi talis obligatio naturalis ē redacta ad necessitatem prestationis per ius ciuile: tunc non competit repetitio: ⁊ hoc casu loquitur. d. §. libertus. aut non subest talis necessitas: ⁊ si soluit tantundē non potest repeti. vt in. d. l. si testamēto. §. j. si vero aliud soluitur: tunc non pōt fieri repetitio: quia nullo iure cauetur ꝙ hoc casu non possit repeti. ⁊ sic procedit glo. in. d. l. ex hoc iure. qd nota.

14 ¶ † Quādoqꝫ ⁊ secundo soluitur indebitum naturaliter sed ciuiliter debitū: ⁊ tūc ſm glos. potest repeti: ⁊ dic quacūqꝫ ignorātia fuit facta solutio siue per erroreꝫ facti: siue iuris: quia ego certo de dāno vitando: ⁊ tu de lucro captādo. pro hoc. d. l. si non sorteꝫ. §. indebitū.

15 ¶ † Quandoqꝫ ⁊ tertio soluitur indebitum vtroqꝫ iure: quia nō erā obligatus nec naturaliter nec ciuiliter: et tunc potest repeti quacunqꝫ ignorantia soluerim. secus si sciēter soluissem: qꝛ tunc videor donasse. vt in. l. cuius per errorē. ff. de regu. iur. fallit in solutione vsurarum. nā illas possum repetere. vt in. c. debitores. de iureiur. ⁊. ī. de vsur. quasi per totū.

16 ¶ † Quandoqꝫ ⁊ quarto soluitur indebitum per exceptionē vt quia bene est in se debitum sꝫ exceptio competit. vt. s̄. dixi. ⁊ tunc si exceptio est temporalis non potest repeti regulariter. si vero est ppetua et fauorabilis potest repeti: vt in iuribus alleg. in glo. si vero est odiosa dicit glo. ꝙ non potest repeti siue ignorantia iuris siue facti: sed de hoc dic meli⁹ vt legit ⁊ no. in. l. fi. ff. ad macedo. nam si probabili errore fuisset facta solutio competit repetitio.

17 ¶ † Qñqꝫ ⁊ vlt. exceptio est inducta ad iuris vigorem seruandū: ⁊ tunc dicit glo. ꝙ si scienter qs soluit non repetitur. q. d. secus si ignoranter: et ex hoc videtur gl. velle ꝙ si iniuste absolut⁹ per sententiam soluit verum debitum non potest repetere: si scienter soluerit: secus si ignorāter: sed hoc dicerem indistincte nō esse bene dictum: nam eo casu quo sententia nō tollit obligationem naturalē nō cōpetit repetitio etiam si solutio est facta per ignorātiā iuris: vt. s̄. dixi in primo membro. Itē nō est verum ꝙ sententia semper tollat obligationem etiā ciuilem. nam quādoqꝫ tollit vtrāqꝫ obligationem vt quando est dispositiua: ⁊ tūc idē dicendum ꝙ eo casu quo soluitur indebitū vtroqꝫ iure quandoqꝫ tollit obligationē ciuilē tm̄: ⁊ tunc idem dicendum: ꝙ quādo soluitur indebitum ciuiliter tm̄. ⁊ idem in similibus: ⁊ quādo sententia operetur hos effectus: dic vt no. in. d. c. proposuit. ⁊. c. cū nostris. ⁊. l. iulianus. ff. de condi. indeb. ⁊ in l. cum quis. prealle.

18 ¶ † Sed vltra pdicta quero primo qd si debitor facit apodissam seu chirographum de pecunia numerata quam in veritate nō accepit: sed spe future numerationis simpliciter fuit cōfessus se recepisse nec intra bienniū proposuit exceptionē non numerate pecunie: nunquid post lapsum bienniij habeat iste debitor aliqd remedium: ⁊ videtur ꝙ non: per. d. l. in contractib⁹, vbi dicitur ꝙ si debitor tacuit per biennium non habet remediū quominus soluat. Host. hic multa scripsit. sed in effectu vult ꝙ quatuor remedia competant a principio debitori. ¶ Primum est exceptio non numerate pecunie. ⁊ hec durat per biennium[c] a tempore cōfessionis. ⁊ transfert onus probandi in creditoreꝫ ꝙ pecunia fuit numerata ⁊ est exceptio magni effectus ⁊ fuit inducta: quia debitor anxietate consequendi mutuum de facili scribit ad petitioneꝫ creditoris se recepisse: quod in veritate non receperat. ¶ Secūdū remedium est exceptio doli[d] ⁊ hec non tollitur tēpore: quia semper

a ¶Post biennium. Vide per do. Anto. in. c. qꝛ plerių. de immu. ecclesi.

b ✠Sebasti. Sapia. ¶Qđ non. Hāc opi. sequitur Ange. in consi. clvj. inci. videtur prima fronte. vide do. Ias. in. l. ciuitas. co. vj. ff. si cer. peta. ꝛ in. l. qui pecuniā in. iij. col. eod. titu. ꝛ Fel. in. c. si cautio. col. xix. ꝟsic. secunda regula est. s. de fi. instru. in. j. ampliatione illius regule.
Zacharias.

semper dolose petit creditor: ex quo pecunia non est numerata. argu. in. l. ij. ff. de do. excep. sed onus probandi ꝙ nō fuit numerata incūbit ipsi debitori: qꝛ confessio facit fidem cōtra eum: per. c. per tuas. de proba. ꝛ per. l. generaliter. C. de nō num. pecu. hoc tenent cōmuniter Legiste in l. si ex cautione. C. eod. ti. ¶Tertiū remedium est: exceptio in factum. ꝛ idem dicendum quod in precedenti. Quartum remedium est: condictio ob causam: quia obligauit se ob causam: ꝛ causa nō fuit secuta: ꝛ hec exceptio cum sit personalis durat triginta annis. l. sicut. ff. de p̄scri xxx. annorum. sed oportet ꝙ debitor probet pecuniam non solutam: vnde tātum in primo remedio releuatur debitor ab onere ꝓbandi. ¶Sꝫ est notabile dubium † quid (19) in ecclesia ꝛ clericis respectu eorum patrimonij: nunquid post bienniū[a] priuentur exceptione nō numerate pecunie? Host. instat multum. ꝛ tandē concludit ꝙ nō:[b] quia. l. in contractibus inducēs prescriptionem biennalē non potuit preiudicare ecclesijs: nec personis ecclesiasticis que gaudent eodem priuilegio cum ecclesia. Et primo inducit in argu. l. fi. C. in qui. cau. in inte. restitu. non est necess. in fi. vbi patet ꝙ prescriptio temporalis non currit pupillo fortius nec ecclesie. Item quia contra ecclesiā non sufficit probare mutuū etiam vere factū: nisi probet versum in vtilitatem ipsius. vt in. c. quod quibusdam. de fideius. † Et tradit in (20) hoc Host. tres regulas notabiles. Primo lex imperialis fauēs ecclesijs ꝛ clericis ip̄o facto approbata est per ecclesiam nisi expresse reprobet. arg. x. disti. c. si in adiutorium. Secunda regula est lex imperialis damnosa clericis ꝛ eclesijs: non valet in preiudiciū ipsorꝫ nisi expresse approbetur per ecclesiam. Tertia regula est statuta laicorꝫ inferiorum ab imperatore, siue faueant: siue damnūꝫ inferāt ecclesie non valent[c] in preiudicium vel fauorē ecclesie nisi expresse approbent per ecclesiaꝫ. per. c. ecclesia sancte Marie. de constitu. ꝛ cū his dictis Host. trāsit hic Ioā. and. sed Moder. quo ad primū dictum sentiunt oppositū: ꝛ melius iudicio meo: nam lex in ꝯctib⁹ affert priuilegiū debitoribus: vnde ante illam legem incūbebat debitori onus probandi non esse numeratā pecuniaꝫ. Ecclesia ergo vel clerici si volunt vti illo priuilegio legali debent recipere cum moderationibus suis vt intra bienniū non vltra: vnde illa lex non est dānosa sed fauorabilis: nec inducit prescriptionem contra bona ecclesiastica: imo dedit remediū tempore limitatio. Nec obstat ꝙ dicit de ꝟsione: quia non indistincte est necesse probare versum: iuxta ea que dixi in. d. ca. quod quibusdam. Concłude ergo ꝙ tā ecclesia ꝙ̄ clerici nō possunt post biēnium proponere exceptionem non numerate pecunie stantibus regulis disponentibus super probatione versi in statu suo.

c ¶Nō valēt. Ad de Feli. in. c. ecclesia sancte Marie colum. xij. glo. s. de cōstitu. Ludo. romañ. singu. suo ccccxlij. inci. capitulum ecclesie sancte marie. ꝛ mat. mathesi. sing. cxj. incip. nota vnam lucrosam.

d ¶Gratuitis. ita cōtinuat Hostiē. hic in sum. sua. et sequunt alij. Sꝫ ista cōtinuatio videtur falsa: qꝛ donatio non est proprie ꝯctus. tex. est in. l. labeo. ij. §. cō tractuꝫ. ff. đ ver. signi. Secūdo videtur ꝙ ista rub. debeat p̄poni p̄cedētibus tanꝙ̄ dignior. tertio ista ꝯtinuatio non videt bona. quia in precedētibus tractatur etiā đ ꝯctibus gratuitis. vt in tit. de p̄ca. commoda. ꝛ đfeu. qui sūt ꝯctus gratuiti: vt ibi habet. vñ dic sic in p̄cedentibus dictū fuit de ꝯctib⁹ seu titulis gratuitis quib⁹ mediātib⁹ res totaliter nō alienantur: sicut est collatio beneficij. ꝯct⁹ precarij: ꝯct⁹ cōmoda. depo. locationis: ꝛ feudi. visum etiaꝫ fuit de ꝯtractib⁹ nō gratuitis qbus res i totū alienantur sicut est ꝯctus permutatiōis: ꝯctus emptionis. visum etiam fuit in superiorib⁹ titulis de quibusdā ꝯtractibus corroborātibus: seu firmātibus: vel acedentibus ad corroborationem supprascriptorū contractuū: sicut in titu. de pigno. ꝛ fideius. ac etiā visum fuit de modo implēdi ꝛ se liberādi ab obligatione cōtractus. vt in ti. proxi. prece. de solu. nūc congruenti ordine autor subiecit de cōtractibus gratuitis quib⁹ mediātibus res totaliter alienat: nec etiaꝫ quomodo dictus cōtractus rescindat ꝛ solatur. Et ista vr̄ melior cōtinuatio. ex continuatiōe tñ istius ꝛ sequaciū hic infero ꝙ donatio đr ꝯtus. quod etiam tenuit Bal. in. l. qui donationis. C. quod me. cau. per illum tex. ꝛ in. l. contractus. C. de fide instru. ꝛ Bal. in. l. fi. C. de litig. quod verum intellige: ꝛ in proprio significatu huius verbi contractus: vt tunc donatio dicat contractus: secus si ꝯsyderamus propriū significatū: qꝛ tunc appellatione cōtractus proprie sumpti nō venit ipsa donatio. gl. est ꝛ ibi Sali. in. d. l. cōtractus. ꝛ go. insti. de oblig. in ver. ex contractu. quam no. ibi Ange. de are. ꝛ alle. concor. glos. ꝛ adde gl. in. c. fi. s. de fo. cōpe. cum simi. Bal. in auť. sacramenta. C. si aduer. ven.

e ¶Quedam liberalitas. Hanc diffinitionem effectualiter tenet Azo. summa. C. eodem.

Anto. Fran. ¶An donatio sit ꝯctus: vide Pau. de cast. in consil. c. et Bal. in. l. fi. C. de litig. vbi dicunt ꝙ dicit contractus: ꝛ ex eo inferūt ad statutum de gabella soluenda pro contractu: qꝛ illa debet solui etiam pro donatione. pro quo vide etiam Bal. post gl. in. l. fin. in. §. si quis. C. de p̄scrip. xxx. anno. ꝛ vide Bal. ꝛ Bar. in. l. si donationis. C. quod me.

¶De donationibus. Rubrica.

1 ☞Donatio quid sit.
Donatio rei illicite non valet.
2 Donatio rei facta illi cui ciuiliter tm̄ erat debita dicitur donatio.
Donatio rei facta illi cui naturaliter tm̄ erat debita nō đr ꝓprie donatio: nec reqrit īsinuationē.
3 Donatio cā remuneratiōis facta nō dicit ꝓprie donatio nec requirit qđ insinuetur.
4 Donatio inter virū ꝛ vxorē facta non valet: nisi precesserit inter eos aliqua obligatio naturalis.

d ¶Supra visum est de ꝯctibus nō gratuitis:[d] restabat videre de ꝯctibus gratuitis: merito autor (1) subicit rub. de dona. † Et q̄rit hic Io. and. quid (e) sit donatio: ꝛ p̄mo dicit ꝙ est quedā liberalitas[e] q̄ nullo iure cogēte ꝯcedit. vel scđꝫ Host. est rei licite nullo iure cogēte mera liberalitate facta col (2) latio. declara. † Dicit rei licite: qꝛ in re illicita ꝛ inhonesta non ꝯtrahitur donatio sicut nec vēditio. vt in. l. quod sepe. §. venenū. ff. de ꝯhē. empt. ꝛ not. hoc. Ex quo potes colligere ꝙ si ꝓmitto tibi donare rem illicitā non possum compelli ad donandū. Dicit in diffinitiōe nullo iure cogēte ꝛc. quia si p̄cessit obligatio ciuilis tm̄ non impedit donationis effectū: qꝛ illa non est sufficiens ad agendū nec redimēdū: vñ si dono tibi illā rem ad quam sum obligat⁹ ciuiliter tm̄: non impedit donationis effectus: secus dicit Io. an. in obligatiōe naturali que causat ex nudo pacto: secus in illa gñali obligatione vt bene facienti benefaciam⁹: qꝛ illa non impedit donationis effectū. ꝛ idem tenet ꝑ gl. no. in. l. donari. ff. de regu. iuris. ꝛ in. l. sed ꝛ si. §. (h) cōsuluit. ff. de peti. here. ꝛ hec multum prosunt ad insinuationē faciēdā. Item prosunt in eo qui prohibet donare. nam si p̄cessit obligatio naturalis prima non dicitur donatio: secus in secūda. ꝛ ita (3) videt Bar. transire in l. j. ff. de dona. † Sed tu aduerte quia idem Bar. in proe. ffoꝝ. dicit notabile verbum iudicio meo ꝙ donatio q̄ fit causa remunerationis, non est vera donatio ꝛ hoc mihi plus plꝫ. nam est potius quedā permutatio seu cōpensatio seruitij recepti. hoc probo per. l. j post princ. (f) ff. de do. vbi đr ꝙ illa est propria[f] donatio ad quā donator mouet nulla alia p̄cedente causa nisi vt exerceat magnificētiam ꝛ liberalitatē quandā. ꝛ bene no. sed ille qui est obligat⁹ ad antidora non donat solū vt exerceat liberalitatē: sed potius vt soluat debitū nature ꝛ remuneret eū qui sibi seruiuit. pro hoc bonus text. in. l. aquilius. de dona. vbi đr ꝙ si qs donat magistro suo: illa nō est vera donatio: quia poti⁹ voluit remunerare officium ꝛ (4) obsequiū magistri. ad idem. l. si pater. ff. e. tit. † Et (g) ex p̄dictis pōt iferri ꝙ iter ꝯiuges[g] ꝓhibetur ꝟa donatio: qñ. s. nulla p̄cessit inter eos obligatio na (h) turalis: sꝫ si p̄cecessit obligatio[h] vr̄ tenere dōatio:

cau. imo si icipiat a traditione dicit esse contractus nominatus. vt in. l. aristo. ff. de do. et habetur ꝑ Bart. in. l. iurisgētium. i p̄ j. ff. de pa. ꝛ viđ Bald. in rub. C. de re ꝑmu. vbi plene examinat.

f ¶Est ꝓpria. Et adde hic eundem Panorm. in. c. per tuas. in ea. glo j. ꝛ ꝙ non sit proprie donatio. tenet do. Alexā. de imol. in ꝯsi. ccxxvij. incip. nec arguendi, sumus ꝛ ita est tenēdum.
✠Sebasti. Sapia.

g ¶Inter ꝯiuges. Vide de veritate dñm Iaso. in. l. si pater puelle. vbi Bal. ꝛ Sal. C. de inoff. testa. ꝛ Ias. i. l. ex hoc iure. col. xj. ꝟsi. tertius effectus est. ff. de iustitia ꝛ iure.

h ¶Obligatio. facit qđ voluit Ange. in ꝯsi. clxxix. in iij. p̄ncipali quesito. vbi ꝯcludit ꝙ in mutua dōatione non requiritur insinuatio: qa leges loquentes de donatione intelligēde sunt de mera dōatione: quia verba simpliciter prolata semꝑ debent intelligi s̄m proprium significatū. l. is qui nauem. ff. de exer. habetur in. c. fin. j. de ver. sign. ꝛ illa dicitur proprie dōatio que nullo iure vel causa fit: ꝛ sequitur do. Alexā. in consil. xx in. iij. parte. hinc est ꝙ ꝙ̄uis donatio simplex que expedit summam quingentorum aureorum facta insinuatione: nihil valeat. l. sancimus. C. eod. ꝛ l. modestinus. vbi Bart. ꝛ alij. ff. eo. ꝛ Bald. in. l. illud. C. de sacrosanc. eccle. tamen si esset donatio remuneratoria non egeret insinuatione. l. aquilius. vbi Barto. ꝛ alij. ff. eo. probatur in. l. fi. iuncta glos. parua. ibi C. de iure dotiū. quaꝫ ad hoc ibi no. Ang. ꝛ Bal. in. l. ij. ad fi. C. ne lice. poten. ꝛ in. l. si cum mihi. ff. de dona. ꝛ in. l. iij. C. qui bo. cede. pos. ꝛ in. l. ꝛ si mortis. in princi. post Guiliel. de cu. C. ad legem falcidiam. ꝛ in. l. fin. in reportatis antiquis. ff. de exerci. ꝛ firmat Oldra. laud. in consi. ccxix. incipien. ad habendam aliqualem notitiam. ꝛ in consi. v. incipiente: iustius dedit duobus coniugibus. ꝛ do. Alexander. in consi. clvij. in. ij. colum. ꝛ Ioan. de Imola. vbi limitat duobus modis quem omnino videas in. l. aquilius.

Antonius Fran. ¶An donatio remuneratoria reqrit insinuationem vltra hic alleg. vide Barto. in. l. si pater. in. §. fi. ff. de dona. ꝛ Bal. in. l. illud. C. de sacrosanc. ecclesijs. ꝛ in addit. Specula. in titulo de dona. in versicu. in eo quod. vbi dicūt: quod non requirit insinuationem si mari

ta erāt obligatoria: ꝭm Gui. de cu. in l. si tibi. ff. si cer. peta. ⁊ habet per Bal. in l. si donatione. in .ij. co. C. de colla. ⁊ vide omnino Alexā. in l. iurisgentiū. §. quinimo. ff. de pac. post Bart. ibi. ⁊ in prealle. l. si donatiōe. ⁊ ꝓpterea dicit ꝙ si a marito cōstante matrimonio. ⁊ dicatur ꝙ sit ꝓpter merita habita ab vxore talis donatio requireret insinuationē: q̄ illa merita nō essent obligatoria a facta cōstāte matrimonio: q̄ maritus ⁊ vxor tenētur pati mutuū infortuniū: quia etiā si talia merita ꝓbarent debe rēt oīno insinuari: per ea que habent in l. si cū do tem. §. sin autē in seuissimo. ff. solu. matr. ⁊ in l. qd in vxorē. C. de neg. gestis.

a ¶ Donatio. text. est in l. qd autem. §. si vir. ff. ď dona. īter vir. ⁊ vxo. per quā l. ita dicit idē ab. Panor. i ru. j. de testa ⁊ vid ꝙ per illam l. dicit Bar. in l. si volūtate. de dot. pro mis. ꝙ si rustic⁹ acciperet nobilē in vxorē ⁊ in instrumēto cōfiteret se recepisse maiorē quātitatē quā in veritate receperit ꝙ obligaret efficaciter nec posset opponere except. nō numera. dotis q̄ cēseretur donatio remūeratoria que valet cōstāte matrimonio. ⁊ dicit ꝙ est suū nouū dictū: ⁊ ꝙ ꝯsuetudo obseruat. idē tz bar. vbi reassumit istd dictū in l. si diuortio. ⁊ i l. si ita stipulat⁹ te si sti. i si. ff. ď ꝟb. ob. bal. in l. ū. §. si. ff. si cer. pe. vbi subdit ꝙ idē esset si vn⁹ senex acciperet iuuenculā in vxorē. ⁊ idē Bal. in l. f. i si. C. de dona. an nup. ⁊ in l. penul. §. mulier. ff. solu. mat. Ange. in l. j. ff. eo. ⁊ in cōsi. v. ⁊ Imo. in rub. eiusdem ti. solu. mat. qd istud reprehēdit Ludo. roma. in d. l. si diuortio. Circa tamē dictum principale ꝙ donatio inter virū ⁊ vxorē valeat ꝓpter merita p̄cedentia videt obseruare tex. in l. q̄ iam nupte. ff. de do. iter vi. ⁊ vxo. ⁊ est illatio do. abb. Panor. hic notāda ꝓ notabili effectu obligatiōis antidoralis.

b ¶ Prelatus. Adde hic qd not. do. Anto. hic in .j. not. l. c. petitio. in .ij. col. post Inn. de ꝓcu. ⁊ ibidem late per do. Bartho. de bellē. itē adde hic Archi. in c. quia episcopi. in si. q. iij. vbi querit an ep̄s agens ꝓ iure ecclesie quādo res est certa possit aduersario deferre iuramentū: arguit ꝙ non: quia non prelatus dicitur ꝓcurator: vt hic. sed ꝓcurator nō pōt reg[illegible] deferre tale iuramentū. c. qui ad agend[illegible]. de ꝓcur. in si. li. ⁊. vj. contrariū not. ibi decidit videlꝫ ꝙ imo poterit deferre: ⁊ ita dicit tenere Goffre. in sum. de iureiur. §. potest. de quo etiam dixi notare Goffr. in

quia vt dixi: illa non est vera donatio.[a] ⁊ hec faciunt ad multa.

1 ☞ Promittens aliquid donare illud tanꝙ debitum tenetur adimplere.

2 Donare est actus nobilitatis.

PRudētes. Pōt intelligi duob⁹ modis. ⁊ ꝭm primū itellectū. h. d. Liberalis i donādo existimat se debere qd donat. Uel sic ꝭm aliū intellectū. † Promittens aliquid donare illd tanꝙ debitū adimplere tenet. ¶ Not. j. ꝙ † liberalis pōt dici nobilis: q̄ exercet actū nobilitatis. nā nobilium est propriū donare. ad hoc qd not. in c. grandi. de sup. neg. prela. li. vj. vñ pōt text. intelligi in nobilib⁹ gñe: aūt morib⁹: aut animo. vide not. dictum Cyn. in l. ꝓuiderdum. C. de posthu. vbi dicit ꝙ nobilis moribus est p̄feredus nobili genere tm̄: quia ille nobilitatē exquirit a se: alius vero pollet nobilitate suorum: sed si qs esset nobilis moribus ⁊ genere. tunc est preferēdus ei qui nobilis est moribus tm̄: q̄ duplex decus fulget in eo ⁊ propriū ⁊ suorū. ⁊ pro hoc dicto Cy. vidē bonum tex. in c. nunꝙ. de vi. erubescamus. lvj. di. ¶ No. ij. ꝙ liberalitas que in donando cōmendatur: dicit quedam beatitudo in donatore. vñ Christus beatius est dare ꝙ accipere. vt in c. cum marthe. de cele. miss. sed intellige vt meram liberalitatē quis exerceat: ⁊ non prodigalitatem. vñ vt ait Tullius. habēda est cura rei familiaris quā quidem dilabi sinere flagitiosum est: sed ita tamen vt liberalitatis ⁊ auaritie absit suspicio. et vide quod not. in c. ex parte. de consue. vbi habet quid sit auarus: ⁊ quid prodigus. ¶ Not. iij. ibi: in beneficijs. ꝙ donatio seu seruitiū dicitur bñficium. est enim beneficium beniuola actio gaudiū tribuēs capiēti. vt in li. feu. qui. mo. feu. amit. c. j. ¶ Sed quero de intellectu hui⁹ c. Sol. Host. ponit exemplū in his qui faciunt eleemosynam pauperibus: vel imꝑatore donando ecclesie vbi nulla debet esse mensura. vt in auf. de nō alienā. in §. minus. sed ista exempla sunt nimis stricta: sed capiendo mentem scribentiū. dico ꝙ iste text. posset intelligi de quolibet donatore. ⁊ duplex pōt esse intellectus. Primus in eo qui iam donauit ⁊ tradidit qui tanꝙ liberalis debet crescere in beneficijs suis: quēadmodum Christus multiplicat in nos bñficia: ita debet facere quilibet nobilis moribus ⁊ genere: non enim debet esse contentus vno beneficio tm̄: sed multiplicare sua beneficia: maxime in beniuolis ⁊ subiectis. ⁊ tūc text. ibi: ꝙ sponte tribuit. stat proprie. ⁊ text. ibi: creuerit. intellige scꝫ beneficia multiplicando. Secūdo potest intelligi in eo qui promisit donare ⁊ penitentia duct⁹ non vult adimplere. ⁊ tūc text. ibi: ꝙ spōte tribuit expone: id est tribuere promisit. ⁊ text. ibi: creuerit expone per bonā voluntatē: quia debet esse hilaris in adimplēdo ⁊ existimare se debitorē ex quo ꝓmisit. ⁊ ꝭm primū intellectū dꝫ quis existimare se debitorē in donādo quasi donatio sit debita ex nobilitate. glo. sunt faciles: sed tene eas menti.

sum. de iureiurā. §. quis possit deferre. ver. in rebus que. Item adde hic Inn. in c. si cōstiterit. de accu. vbi dicit ꝙ etiam cōmendatarius in sua cōmēda habet liberiorē administrationē ꝙ procurator. adde Bal. in l. si. C. de tēpo. appel. vbi dicit ꝙ prelatus tenet mediū inter dominū et simplicē procuratorē. An autē prelatus dicatur habere liberā administrationē: dicit ꝙ sic. tex. est i. c. relatio. xxi. q. j. ⁊ in c. cū nobis oliꝫ. in si. de elect. de quo tñ vide plene per do. Ant. in c. cū contingat. de trās. acti. ⁊ ꝙ ibi plene not. do. Bart. de bellē. ⁊ per glo. in ca. q̄ episcopi. v. q. iij. de visitatore autē an habeat liberā. vide glos. in c. j. viij. q. j. de economo an habeat liberā: est tex. in c. illud. xij. q. ij. Et adde ꝙ statur iuramēto prelati sup administratione bonorū ecclesie. vt per gl. in c. qualiter ⁊ quādo de acc. qd intelligitur nisi probet ꝯtrariū. quia ipse dilapidauit ꝑ text. in capi. licet heli. de simo. arg. eius qd in simili notat Io. an. in c. quia propter. ď elect. et in c. statutū. §. cū ꝓ. de rescri. li. vj. Anto. Francis. ¶ Circa hoc an stet iuramēto prelati ď administratis: per eū dicas primo ꝙ prelat⁹ legitime administrat bona p̄latu re ⁊ ad illa pertinētia: vt per spec. in titu. de acti. ab vni. in versi. item qd excedit. ⁊ vide tex. cum glo. in c. is cui. de electio. ⁊ glo. in c. si. v. q. iij. ⁊ habet per Innocēt. in c. ex tua. circa si. ď cleri. nō resid. imo dꝫ esse paratus reddere rationē cuicunqꝫ petenti: vt ꝑ spec. in ꝓe. operis sui. circa pri. ⁊ qualiter reddere ďbeat vide ꝑ do. Card. in cle. quia cōtingit. in §. illi. de eli. domi. ⁊ adde ꝙ ad instar tutoris in ratione reddenda debet stari dicto suo circa expensas minutas q̄ dietim fiunt: nec ita facile probari possunt etiam si fuisset sibi remissa redditio rationum per testatorem: vel alio modo quia non videtur esse sibi remissus dolus. ad quod vide Bart. in l. dominus. in §. seruo. de penu lega. in simili materia. ⁊ vide Alex. in consi. l. iiij. in .ij. parte cōsil. ⁊ circa hanc rationem reddendam per prelatum habetur per do. de Rota in decisione. cccclxix. in nouis.

c ✠ Sebasti. Sapia. ¶ In omittendo. Qd prelatus qui patitur contra ecclesiā currere prescriptionē teneat. firmat Abb. in c. j. de do. ⁊ contu. ⁊ in c. j. ā. de in inte. resti. ⁊ do. Andre. siu. in c. vt sup. de reb. eccle. non alienan. ⁊ Car. in cle. ij. in prin. in v. not. ⁊. de reli. domi.

1 ☞ Donatio facta a prelato inconsulto capitulo non valet in damnum ecclesie.

2 Prelatus non dicitur dominus rerum ecclesiasticarum: sed administrator: ⁊ habet largiores habenas ꝙ procurator.

3 Successor in dignitate potest reuocare male alienata per predecessorem suum.

4 Prelatus qui ex sui negligentia patitur rem ecclesie prescribi: tenetur de suo ad interesse inquantum ecclesia est damnificata.

Donatio facta de reb⁹ ecclesie ad hoc vt teneat requiruntur copulatiue duo: primo vt fiat in casu licito. secundo ꝙ fiat cum debita solennitate.

Donatio rei ecclesie que est valida pōt retractari per ecclesiam per restitutionem in integrum: si sentit se enormiter lesam.

FRaternitatē. † Nō valet donatio quā facit p̄lat⁹ incōsulto capitulo ⁊ in damnum ecclesie. Tres sunt partes. In prima ponitur exordium. In secūdo narratio. ibi: accepimus. In tertia conclusio. ibi: vñ. ¶ Casus literalis. Episcopus Parisieñ. predecessor istius graues fecit donatiōes de rebus episcopatus in detrimentum ecclesie inconsultis canonicis suis. petebat iste successor a papa vt posset eas reuocare. rescribit ei papa dicēs ꝙ episcopus ⁊ quilibet prelatus ecclesie procurator est et nō dominus: ⁊ ideo conditionem ecclesie meliorē facere pōt: deteriorem vero facere nō debet: vnde donationes ille de iure non tenēt: quare indulget vt donationes illas tam a clericis ꝙ a laicis debeat reuocare. B. ¶ Not. j. ibi: cū ep̄s ⁊ quilibet prelatus ⁊c. ꝙ non solum ep̄s dicitur p̄latus: sed plerīqꝫ alij citra eum. vt. c. i. de eta. ⁊ qualita. ⁊ qs proprie dicatur prelatus. dixi in c. ū. de iure. ⁊ facit etiam tex. cum glo. in c. cum ab ecclesiarum prelatis. de offi. ordi. ¶ † No. ꝙ nullus p̄latus[b] dicitur dominus ecclesiasticarū rerum: sed potius ꝓcurator ⁊ administrator. ⁊ ad hoc quotidie allegatur iste tex. dic tamē ꝙ proprie p̄latus non est ꝓcurator. nam prelatus dicitur habere dignitatem: ⁊ pōt latius ⁊ liberius disponere de reb⁹ ecclesie ꝙ procurator. de quo vide bonā gl. v. q. iij. in c. si. ⁊ xū. q. j. duo sunt genera. ⁊ in c. presenti. de offic. ordi. lib. vj. sed dicitur ꝓcurator in eo qd habet procurare vtilitatē ecclesie: non autem disponit ad libitum vt domin⁹. ¶ † Nota ꝙ successor potest ⁊ debet reuocare male alienata per predecessorē: de quo in c. si quis presbyterorū. de rebus eccle. non alienā. ¶ † In glo. in ver. nō debet ibi: in omittēdo.[c] Et pone exemplum in prelato qui patitur prescriptionē currere contra ecclesiā: sed dic ꝙ proprie non currit prescriptio ex facto prelati: sed ex iuris dispositione: licet cōcurrat negligentia prelati. ⁊ vide glo. sing. in c. placuit. alle. in glo. que vult ꝙ contra p̄latū patientem prescriptionem in reb⁹ ecclesie potest agi ad interesse inquantū ecclesia est dānificata ex negligētia sua. ⁊ dic de ista materia vt plene dixi. l. c. j. ď do. ⁊ cōtu. vbi plene tractaui an ⁊ qñ factū p̄lati noceat ecclesie.

¶ In si. gloss.

¶ In fi.gl. Pondera bñ glo. nam aperte ſentit prelatum nō poſſe etiā modica donare niſi cōcurrat cōſuetudo. ⁊ ita videtur intelligere.c.ſ.proxi.dic latius vt ibi dicā: aliud tñ. videtur ſentire glo.ſeq.in priu.⁊ facit iſte text. a ꝯrio ſenſu. nā hic pōderaꝝ ꝙ donationes erant graues. a cōtrario ergo non graues toleranꝝ: nec fit hic mentio de cōſuetudine. ¶ In glo. in ver. graues. in fi. Gl. aperte nō eligit quid iuris quo ad propoſitū. ſed cōclude ꝙ ſi ꝯſtat qua donatiōe grauetꝝ eccleſia: vt puta q2 multe facte ſunt ſeparatim: tūc reuocabitur ſolū illa per quam eccleſia grauetꝝ: idē dic vbi fuiſſet vna donatio ſeparabilis reſpectu rerū vt ſolū reuocetur id ꝙ eſt vltra legitimum modū. vt in.l. ſancimꝰ. C. de dona. in.c. ſi quos. de ſeruis.xij.qō.ij. Si ꝟo nō pōt cōmode fieri ſeparatio: puta quia donauit aliquā rez indiuiſibilē: ⁊ tūc reuocatio fit in totū. ⁊ ſic poteſt itelligi iſte tex. ⁊ facit qđ in ſimili dixi in.c. dilectus. el.j. de prebē. ¶ † In gl. in ver. inconſultus. i fi. Jo. an. poſt Goffre. dicit ꝙ ſi capitulū cōſenſit tenet donatio: ſꝫ cōcediꝝ reſtitutio in integrū. vt in.c.j. de in inte. reſti. Aut nō cōſenſit capitulū: ⁊ tūc donatio eſt ipſo iure nulla. hec diſtinctio nō videꝝ vſqꝫ quaqꝫ vera: q2 ad hoc vt teneat alienatio de rebus eccleſie duo neceſſaria requirunꝝ. Primo ꝙ ſeruetur ſolēnitas debita: de qua in.d.c. ſine exceptiōe.xij.q.xij. Secundo vt fiat in caſu licito: vt in cle.ij. de re. eccle. nō alie. no. glo. in.d.c.j. de in integ. reſti. ⁊ ſequiꝝ ibi Joā. and. ſi ergo iſta donatio fuit facta in caſu illicito eſt ipſo iure nulla quātūcūqꝫ capitulū cōſenſerit: ſecus dic ſi fuerit facta in caſu licito: puta ſi p̄latꝰ cauſa pietatis donauit rē ecclie cū cōſenſu capituli: nā tūc ſi donatio eſt grauoſa multū eccleſie reuocabiꝝ per in integrum reſtitutionē. ſecus vbi caſus non erat licitꝰ: puta q2 donauit diuiti ſeu in caſu a iure nō ꝯceſſo. ⁊ caſus cōceſſos a iure vide.xij. in glo. ſumme.

1 ☞ Donatio facta a ſolo p̄lato de rebꝰ eccleſie: an valuerit attenditur quantitas rei ⁊ loci conſuetudo.
2 Abbas ⁊ qlibet p̄latus regularis habet facultatem donādi aliquā rē ꝓpter liberā adminiſtrationē quam habet.
3 Donatio facta ꝑ p̄latū alicui ſuo amico vel conſanguineo valet ſi eſt conſuetudo ꝙ poſſit facere.
Cōſuetudo ꝙ poſſint donari immobilia vel mobilia p̄cioſa ipſius eccleſie non valet.
4 Abbas vel prelatus quo caſu poſſint donare res modicas ceſſante conſuetudine: ⁊ ſine conſenſu capituli.
Prelatus poteſt indiſtincte donare fructꝰ beneficij: quos facit ſuos: reſiduū vero non niſi interueniat requiſita.
Tutor poteſt donare inquantum expedit pupillo.

a 1 CEterum. a † Prelatus modicā rē eccleſie donare pōt vbi hoc hꝫ cōſuetudo. Ita cōiter ſummatur: ſꝫ ſummatio hec multū reſtringit literā. vñ inherēdo lr̄e pōt ſic ſummari. In cōſyderādo an valeat donatio facta ꝑ p̄latū dꝫ attēdi quātitas rei donate ⁊ loci ꝯſuetudo. h.d. ¶ Caſus literalis. abbas fecit donationem cum priore et quibuſdā de conuentu vel ſolus abbas: poſtea cōuentꝰ ꝑs reclamat ⁊ contradicit: queriꝝ qd iuris ſit: rñdetur ꝙ quātitas rei donate ⁊ conſuetudo loci debet cōſyderari in tali donatiōe: ita tñ ꝙ cōſuetudo non ſit contra canones; ⁊ in hoc donū ratū dꝫ vel irritū iudicari. Ber. ¶ † No.j. ꝙ prelatus etiam regularis poteſt aliqua donare de rebꝰ eccleſie: ⁊ hoc ratione adminiſtratiōis libere quā habet in rebꝰ eccleſie: nam quēadmodū tutor non habet proprietatez in rebus pupilli: ⁊ tamē aliqua donare poteſt: iuxta illud qđ habetur in.l. cum plures. ff. de admi. tuto. ita ⁊ prelatus. ad idem pulcher tex. in.l. filius. de dona. vbi dicitur ꝙ ſi filius habet liberam adminiſtrationē peculij pōt aliqua donare attēta tñ qualitate filij: ita pōt dici in p̄lato. habet enim liberā adminiſtrationē in rebus eccleſie. vt in cap. nobis. de ele. in fi. ⁊ in.c. is cui. eo. ti. lib. vj. ⁊ faciūt hec vt ceſſante conſuetudine poſſit aliqua donare. de quibꝰ dic vt ſtatim dicetur cū gl. ¶ † In gl. fi. no. ex gl. duos intellectus ad iſtū tex. Primꝰ vt intelligatur in erogatione faciēda in pauperes ⁊ ponūt exēplū doc. in cōſuetudine quorūdā locorū ſm quā prelatꝰ dat puelle pauperi maritāde.xx. vel.xxx. vel nobili pauperi. ⁊ iſte intellectꝰ lꝫ ſit verus in ſe: nō tamē videꝝ cōuenire litere: quia nō eſſet tūc neceſſaria cōſuetudo q2 eleemoſynā dꝫ facere p̄latꝰ de rebꝰ ecclie.xvj. qō.j.c. quoniam. ideo daꝝ ſecūdus intellectꝰ vt intelligaꝝ de vera donatiōe quam facit p̄latus alicui nō pauperi: puta amico vel ꝯſanguineo: tūc etiā valet donatio b ſi cōcurrit cōſuetudo. ⁊ intelligunt doc. in rebus non immobilibꝰ neqꝫ mobilibꝰ precioſis. vnde in his nō valet cōſuetudo tanqꝫ dānoſa ecclie: vt in tex. ¶ Sed dubium eſt † nūqđ rem modicā poſſit p̄latus donare ſine cōſuetudine: do. Ant. hic dicit ꝙ aut vult aliqua donare de redditibꝰ ecclie: ⁊ pōt donare illos quos facit ſuos etiam ſine cōſenſu capituli. ⁊ pro hoc qđ no. in.c. preſenti. de offi. ordi. lib. vj. Aut vult donare aliam rē mobilem eccleſie: ⁊ tunc ſi eſt minima non reqriꝝ ꝯſuetudo nec cōſenſus capituli. ſi ꝟo non eſt minima oportet ꝙ ꝯcurrat ꝯſuetudo: ⁊ ſi enormiter lediꝝ eccleſia nō valet ꝯſuetudo. et ex his videtur ſentire ꝙ requiriꝝ conſuetudo: vbi res nō eſt minima. ſed ꝯtrariū ſentit glo. in.c. p̄cedēti vbi dixi pro ⁊ cōtra allegari poſſunt.c. ad hec. ⁊.c. relatū.ij. de teſtamē. Sꝫ ſatis ego c crederē ꝙ ceſſante ꝯſuetudine nihil dōare poſſit abſqꝫ cauſa rationabili: ſꝫ cum cauſa rationabili. ſic puta q2 recepit ſeruitiū ab illo ⁊ vult eum remunerare: vel quid ſimile. ⁊ ſic loquunꝝ iura ſuperius alle. facit.d.c. relatum. vbi etiaz ponderaꝝ ꝯſuetudo. Nec obſt. qđ.ſ. dixi de tutore in.c. p̄ce. quia tutor donat quātum expedit pupillo: ⁊ nō aliter: ita ⁊ prelatus ſi expediret ecclie. nā vt eccleſia habeat amicos ꝓ ſua defenſione licite poſſunꝝ aliqua leuia fieri. arg. in.d.l. ſi plures. ff. de admi. tut. ⁊ an p̄latꝰ faciat redditus ſuos: dic vt dixi ſeu remiſi in.c. fi. de pigno.

1 ☞ Eccleſia nō vacās non pōt cōcedi in bñficium: ſed in proprietatē ſic: puta ſi ꝯceditur alicui monaſterio ſine p̄iudicio tñ rectoris: qui eam tenet dum viuit. ⁊ nu.2.
2 Eccleſia non vacans poteſt vniri cum alia etiā rectore nō vocato.
3 Eccleſia non vacans vel beneficium quare non pōt cōcedi in titulum. ſed in proprietatem ſic.
4 Juſpatronatus poteſt donari a patrono vni loco religioſo ſine licentia prelati.
Ep̄s an poſſit vnire vnam eccleſiam cuius collatio ꝑtinet ad inferiorem prelatum alteri eccleſie.
Ep̄s poteſt vnire eccleſiā ſibi ſubiectam: lꝫ eius collatio ꝑ eius negligētiam ſit deuoluta ad papā: nam alio iure eſt deuoluta ⁊ alio iure vnita.

COnſultationibus.

1 Ecclia nō vacās in bñficiū ꝯcedi nō pōt: ſꝫ in ꝓprietatē ſic. de autoritate tñ epiſcopi ⁊ ſine p̄iudicio p̄lati. ¶ Caſus literalis. Aliqs patronus vel prelatus ꝯceſſit eccleſiā alicui clerico viuente rectore illius eccleſie. qriꝝ an talis c ꝯceſſio valeat: ⁊ reſpōdeꝝ ꝙ nullius eſt momenti. ſi aūt ꝯceſſio fit religioſis locis ab ep̄o vel ipſiꝰ autoritate tenet. ſed perſona que eccleſiā tenet ſine ꝯſenſu ipſiꝰ in vita ſua remoueri nō dꝫ. Bern. ¶ † Not.j. ꝙ beneficiū nō vacās nō pōt ꝯcedi ſingulari pſone: ſꝫ alteri ecclie ſic, ſine tñ preiudicio rectoris ⁊ hodie eſt tex. in cle.ij. de re. eccl. non alienan. vbi dicitur ꝙ vnus prelatus poteſt vnicam eccleſiam etiam non vacantem alteri vnire rectore non vocato: nā illi non fit in ſua vita preiudicium. ¶ † Sed quero de rōne diuerſitatis quare eccleſie poteſt fieri conceſſio: ⁊ nō ſingulari perſone. doc. reddunt rationem: quia ſingularis perſona deſideraret mortē proximi in cuius locum ſperaret ſe ſucceſſurum. vt in ca.ij. de conceſ. preben. que ratio in collegio ceſſat: q2 cum collegium non habet animam non poteſt deſiderare mortem proximi: nec ſinguli de collegio deſiderāt: q2 quod eſt collegij non eſt ſingulorum.xij.q.ij. qui manumittiꝝ. vel redde aliā rationem meliorem. cōceſſio que fit ſingulari perſone fit in titulum qui quidem titulus cum ſit penes rectorem viuentem non poteſt transferri in alium: quia ſicut duo non poſſunt habere vnam vxorem carnalē: ita nec ſpiritualem. vnde non ignores. de p̄ben. ſed quando cōceſſio fit alteri eccleſie ſeu collegio: tunc fit iure proprietatis vnde nō transfertur titulus qui eſt penes viuētem ſꝫ ius proprietatis quod eſt penes cōcedētem: vel aliud ius in eccleſia ſeparatum a titulo prelati viuentis: quia vtrūqꝫ non poteſt cōiungi. ⁊ inquantum tex. dicit ꝙ ſi alius poſſidet eccleſiam nōn poteſt alteri conferre: intellige quando alius poſſidet cum titulo ſaltem colorato. ſm ea que dixi in.c. cum noſtris. de conce. preben. ſecus vbi conceſſio eſſet euidenter iniuſta. nam tunc non impedit collationē ſingulari perſone fiēdam. vt legitur ⁊ not. in.c. licet epiſcopus. de prebendis. libr. vj. ¶ † In gl. in ver. eius autoritate. Uult ergo gl. ꝙ ſine autoritate epiſcopi patronus poteſt donare loco religioſo iuſpatronatꝰ. ſꝫ non eccleſiam in qua habet iuſpatronatus. ⁊ bene loquitur quod tenent doctores in.c.j. de iurepatronatus. libro ſexto. ⁊ vide quod dicam in.c. illud. allega. in gloſſ. ⁊ intellige quod epiſcopꝰ poteſt donare loco religioſo ſi ipſe habet collationē

a ¶ Ceterū. vid. d. Ant i.c. veniens. in vlt. ꝟ. huic obuiat. de p̄ſcr. bal. in c fi. in.v. col. ꝟ. qro nūqd. d ꝯſue. ſebaſti. Sapia.

b ¶ Donatio. idez firmat preceptor meꝰ. d. Rochus curtiꝰ i repe. c. fi. col. lxxx. ꝟ. limita mō dictā concluſionē. ſ. d ꝯſue. et ꝙ p̄latꝰ poſſit inferre modicū p̄iudiciū ecclie: ⁊ ſe. in.c. veniēs. col. fi. ꝟſ. dū dicit abba. pulch. ſ. de p̄ſcriptione.

c ¶ Sed ſatis ego: vide oino hic do. Car. ⁊ quod not. Anto. ſ. e.c. pri. ⁊ tex. i.l. ſi fundꝰ. ff. de re. eo. ⁊ ꝙ dicaꝝ minimū: vid h̄ ꝑ. do. Anton. vbi dicit ꝙ ſtaꝝ ꝯſuetudini qđ dicatur minimū. ⁊ vid gl. xij.q.ij. terrulas. ⁊ Arch. ibi. Anto. Fran. ¶ Qđ dicaꝝ minimū: dicas hoc ꝯſyderari ex qualitate rei. vt in.l. ſcio. ⁊ ibi ꝑ Bar. ff. de i inte. reſtit. ⁊ habeꝝ ꝑ gl. ⁊ doc. i.l. res bōa. d ꝯhē. empt. ⁊ vid ēt gl. i l.ij ff. qđ cū eo. cōſyderari ēt dꝫ q̄litas pſone q2 vt dixit gl. in.l. illicitas in.§. veritas. ff. de offi. poſ. porcellus ruſtici dr̄ cēqdma gnū q2 dr̄ eſſe eius oculus. ⁊ alibi dicitur i.l. cum opꝫ. in.§. cuꝫ autem. ⁊ ibi ꝑ Bal. C. d bo. q̄ lib. ꝙ tertia ꝑs qñqꝫ dr̄ minima ⁊ quandoqꝫ non.

✣ Sebasti. Sapia.
a ¶ Jus ꝯferendi. aduerte tamē ꝙ vnio bñficij facta de bñficio reseruato:nō facta mētione reseruationis est nulla vt.ꝑ Fel.in.c.postulasti.col.vi.ꝟsi.pōt inferri ad dubiū.§.de rescrip.
b ¶ Remunerationem.Not.vnū effectū obligatiōis antidoralis:ꝛ vide etiā.ī.in.j.glo. ꝛ duos alios no.in rub.§.eo. ꝛ ad hoc facit ꝙ generali⁹ dicit Bart. in proe.ffozum.in vlt.col.C.de sacrosan.eccle. ꝛ ibi.d. ꝙ q̄ñ debet res ꝓhibita alienari pōt tñ alienari pro remunerādis seruitijs vel obligatione ad antidora.
✣ Sebasti. Sapia.
c ¶ Prohibitus. Uide multa per Alex.ꝛ Moder. in.l.j.§.si qs edificium.ff.de oper.no.nū.ꝛ per Jas. in.l.ius ciuile.co.ij.ver.tertio principaliter.ff.de iustitia ꝛ iure.
✣ Sebasti. Sapia.
d ¶ Ecclesia.Jllaz glo.dicit sing.ad istud ꝓpositū do. Jac.in.l.quoties col.vi.in.vj.limita.C.de rei vēd.ꝛ ibi aliqua ad ꝓpositum.
e ¶ Uendidi tibi. de hac.q.vid hic Per.de ancha.et Jmo.ꝛ Paul.de leaza.i cōmēto.c.si vēditoz.i vl.co. de empt.ꝛ vēdi.ꝑ bal.i rub.de ꝯhē.empt.in.xij.q̄.in vlt.co.ꝛ Sal.in.l.ij.in eo.ti.ꝛ adde q̄ habētur in.l.ij.in pri.ꝛ j.l.iulianus.§.si titi⁹.ff.de ac.empt.ꝛ quod ibi Bar.ꝛ Paul.de cast.in.l.si seruuz.§.j.co.titu.
✣ Sebasti. Sapia.
e ¶ Uēdidi tibi. vide multa p̄.p.d. Jas.i l.cūctos populos.in.j.col.in lec.paduana.C. de sum.tri.ꝛ fi.ca.
f ¶ Consi.xxvj.alexādri.vbi loquit̄ i legato vel donatiōe:ſm Jmo.h.

beneficij:secus autem ecclesia pertineret ad alium prelatū: quia tūc requirit̄ eius assensus:ſm doc.qd not.Ex quo etiā habes ꝙ sicut directe concedēdo illā ecclesiā alteri in ꝓprietatem nō potest eps preiudicare inferiori p̄lato habēti collationem:ita nec indirecte.ꝛ pōt induci hoc dictum ad questionem:pone ꝙ ecclesia de iure speciali pertinet ad collationem p̄lati inferioris:nūquid episcopus possit illam alterij ecclesie vnire:ꝛ videtur primo ꝙ sic:qꝛ vnio nō concernit titulū:sed ꝓprietatem.vnde lꝫ ius cōferendi[a] nō pertineat ad epm pertinet tamen ius disponendi de ꝓprietate ꝛ reb⁹ bñficij:qd nō firmo.sed remitto ad not.in ca.sicut vnire.de exces.p̄la.vbi ponitur ꝑ Moder.qō.notabilis ꝛ quotidiana:an eps possit vnire ecclesiā sibi subiectā cuius collatio ꝑ suam negligētiā deuoluta est ad papam:ꝛ cōiter tenēt ibi Moder.ꝙ sic:qꝛ alio iure est deuoluta:alio iure vnita.nā deuolutio cōcernit titulū:sed vnio cōcernit ꝓprietatē.ꝛ est notabile dictū.ꝛ facit id quod dixi.§.sed remitto ad pleni⁹ no.in.d.c.sicut.

1 ☞ Juramentū de nō infeudādo de nouo non extenditur qñ prelat⁹ vult itegrare vasallū in mēsura deceptū.ꝛ nu.3.
2 Alienatio seu infeudatio rerū ecclesiasticarum est licita ꝓpter numerationem,
Successor in dignitate tenet̄ satisfacere ꝛ soluere debita:q̄ ob necessitatem suam contraxit predecessor.
3 Prohibitus edificare nō censetur prohibitus edificium reintegrare.
4 Emptori decepto vltra dimidiā rei nō dico precij:quomodo subuenietur.
5 Fraus a nemine dꝫ adhiberi in ꝯctib⁹ maxime ab ecclesia.
Ecclesia quando aliquid vendit nō debet recipere precium oblatum vltra valorem rei.
6 Donatio remuneratoria non videtur pura donatio.
Prohibitus donare nō censetur ꝓhibitus donare animo remunerandi.
7 Jn vēditione alicuius predij:si fuit datus termin⁹ ad mēsurādū ꝛ ad mensuratū denuntiandum vel ad mensurādū tm̄:vel de hoc nihil fuit dictū vel ad mensurandū absq̄ prefixione termini:an ꝛ quo casu ꝛ quāto tp̄e possit emptor q̄ reperit se deceptū in re debita a vēditore:agere contra eū.
8 Actiōes personales non prescribuntur cum mala fide spatio trigīta annorum.
9 Uendēs predium expressis ꝯfinibus ꝛ mēsura si reperiat̄ p̄diū in maiori quantitate an possit illud plus repetere idē in emente si repererit in maiori quantitate.
10 Jnuestitura que fit in presentia rei;habet instar traditionis ꝛ per ipsam trāsfertur possessio.

Ertuas. †Non obst.iuramēto de nō infeudando de nouo:p̄lat⁹ integrare pōt feudū si apparet vasallū in mēsura deceptū.h.d.Cōis diuisio. Secūda ibi:nos igit̄. ¶ Casus literalis.Quidam nobiles Florētini tēpore schismatis tenuerūt episcopum Florentinum in domo sua idem episcopus sedata schismatis tēpestate de mādato alexandri pap. dedit in feudū predictis nobilib⁹ quatuor modios terre:ꝛ successor ipsius prout est moris de certo feudo p̄dictos nobiles inuestiuit;sed cum ꝛ ipsi terrā illam mēsurari fecissent nō inuenerunt nisi duos modios;vnde petebant feudū illud sibi reintegrari.dubitabat eps an hoc posset cum nō essent in possessione illius ne de nouo videretur conferre.consultus papa rñdet ꝙ ecclesia in actib⁹ suis nō debet fraudem adhibere vel dolū:vnde secure poterit feudum integrare:cum terra quatuor modiorū illis fuerit assignata.Der. ¶ No.j.ꝙ imminēte ꝑiculo corporali licite potest p̄latus se occultare deserēdo ecclesiā ꝛ clerū nō ergo tenetur se exponere morti seu alteri periculo corporali.nam si iste eps in hoc deliquisset non fuissent illi nobiles qui eum occultauerūt remunerati.ꝛ p̄dicta itelligo ꝓcedere qñ soluꝫ queritur persona p̄lati;si autem quereret̄ tota ecclesia nūq̄ p̄latus licite posset deserere eā seipsum occultādo:vnde plene per Jnno.in.c.nisi cū pridē.de renū. ¶ †Nota vnā licitā cām alienādi seu infeudādi bona ecclesie.s.ꝑ remunerationē[b] seruitiorū impēsorū nedū ecclesie:sꝫ p̄lato ipsius ecclesie:qd itelligo qñ contēplatiōe ecclie.ꝛ facit iste tex.multum sing.pro his que dixi in.c.ex p̄ntium.de pig.ꝛ in.c.j.de sol.scꝫ ꝙ debita ꝯtra pro sustentatiōe p̄lati sunt soluēdo ꝑ successorē in bñficio:qꝛ videntur ꝯtra ꝓpter necessitatē seu vtilitatē ecclie.nā vides hic ꝙ ꝓpter seruitia impensa p̄sone p̄lati ad ipsius ꝯseruationē alienant̄ de nouo bona īmobilia ipsius ecclie fortius soluēda sunt debita maxie de redditibus ecclesie ꝯuersa in sustentationē prelati ecclesie:q̄ ita

mita vt dixi in.d.c.presentiū. ¶ No.ꝙ iurās nō infeudare de nouo inconsulto romano pontifice:non potest feudū cōcedere etiam subsistēte causa legitima.nam hic pri⁹ episcopus īfeudauit de mādato pape:licet subesset legitima causa infeudādi de quo tetigi in.c.vt sup.de reb.eccle.nō alienan. ¶ †Not.quod prohibit⁹ aliquid concedere vel fabricare non videt̄ prohibitus[c] concessum dudum reintegrare vel reficere opus iam constructuꝫ quod ruinam minat̄. ad hoc.c.consuluit.ī.de iude. ¶ †No.ꝛ tene mēti quod deceptus in quantitate rei ꝛ etiā citra dimidiam rei debitaꝫ potest agere iure communi ad supplementū:secus si deceptio vltra dimidiam iusti precij interueniret in aliquo contractu:quia tunc iure cōmuni non datur remediū vt in.c.cum dilecti.ꝛ.c.pe.de emptio.ꝛ vēdi.ꝛ in.l.ij.C.de rescindē.vendi.ꝛ potest esse ratio diuersitatis:quia deceptio in quātitate rei non est ita perpendibilis sicut deceptio in valore vnde dolus re ipa vel ex proposito adhibitus in p̄mo casu magis operatur q̄ in scdo.ꝛ de hoc aliquid cū gl. ¶ †Not. quod ecclesia nō debet in suis actibus fraudem adhibere. ad hoc quotidie allegatur hoc.c.nō tamē arbitreris quod persone priuate licite possunt fraudem adhibere:qꝛ bona fides exigitur in omni contractu.vt in.l.bonam fidē.C.de actio.ꝛ obli.ecclesia tamē debet per maxime in suis actib⁹ puritatem adhibere.facit quod in simili habetur in clemē. cū illusio.de renun.ꝛ per hunc text.dicit glo.not.x.q.ij.hoc ius.quod ecclesia[d] debet recipere preciū oblatum vltra iustum valorem rei vendite. ¶ †Jn glo.j.in fi.ꝛ vide bo.tex. cum glo.xij.q.ij.quicūq̄ suffragio.ꝛ facit iste tex.quod concessio renuntiatiua nō videatur pura donatio:ꝛ quod prohibitus donare nō videtur prohibitus pro seruitio remunerando aliquam rem donare.nā res ecclesie prohibentur donari seu infeudari:vt in.c.ij.de feu.ꝛ.c.nulli.de reb.ec.nō aliena.ꝛ tamē hic infeudantur propter seruitia ecclesie impensa.facit ad ea que dixi.§.e.super rub. ¶ †Jn gl.in ꝟb. inuenerūt.no.gl.ꝛ ex dictis docto.hic sunt aduertendi quatuor casus.Primus quādo terminus fuit prefixus ad mēsurandū ꝛ ad denuntiandū sibi:ꝛ inquantum lesio seu deceptio cōtigisset.ꝛ tunc intra terminum oportet quod fiat mensuratio ꝛ denuntiatio.vnde post terminū non audiet̄ deceptus:vt in.l.qui fundum.alleg.in glo.Secūdus casus quando fuit promissus terminus solum ad mensurandū. ꝛ tunc satis est quod in termino res mensuretur ad hoc vt possit agi post terminū:qꝛ satisfactū fuit in termino. Tertius casus quando fuit actū vt res mensuretur.sed nō fuit adiecta certa dies.ꝛ tūc expectantur.x.dies arg.opti.in.l. qd si nolit.§.penu.ff.de edil.edi.Quart⁹ casus quādo nihil fuit dictum de mensuratione;ꝛ tunc pōt deceptus agere vsq̄ ad.xxx.an.qꝛ tanto tēpore durant actiones personales.l.sicut.C.de p̄scrip.xxx.an.ꝛ dicit Hosti. quod de iure canonico poterit semꝑ agi ꝓpter malam fidem decipiētis.vt in.c.fi.de prescri. ¶ †Et not.fin.hoc dictum quod in actionibus personalibus nō currit prescriptio cum mala fide debitorū cōtra dictum barto.in.l.sequitur.§.si viā.ff. de vsuca.ꝛ vide motiua pro ꝛ cōtra ꝑ ea que dixi in.d.c.fi. ꝛ intellige hoc dictū Hosti.quādo intercessisset deceptio ex proposito secus si re ipsa:quia tunc nō est in aliqua mala fide ꝛ in hoc casu non parificant̄ deceptio ex ꝓposito ꝛ re ipsa lꝫ in multis casib⁹ secus sit:ꝛ sic procedit text.in.d.l.si quis cū aliter.ff.de verb.obli.ꝛ hec sunt notabilia non solum in terminis.c.sed in quibuscūq̄ reb⁹ seu cōtractibus in quib⁹ alter contrahentium decipitur in quantitate rei.
9 ¶ †Et circa predicta pōt applicari questio notabilis pone quod vēdidi tibi[e] fundū expressis confinibus ꝛ declarata mensura terre:vt puta dixi quod erat duorum modiorū nunquid si reperit̄ in maiori quātitate:illud quod est pl⁹ cedat venditori,vel emptori.ꝛ in hac.q.cōsuluit Old.ꝛ habetur cōsi.xxxij.[f] ꝛ inter cetera dixit in conclusione ꝙ qñ loquens vtitur terminis denotātib⁹ certū numerū seu certā mensuram.ꝛ tunc non venit qd est plus sicut ecotra deceptus in numero.vel mensura agit ad supplementū vt hic: Quandoq̄ vtitur quis terminis denotantibus speciē seu certum corpus:lꝫ adijciat certū numerum vel mensuram. et tunc id qd est plus cedit emptori quia mensura vel numerus hoc casu videtur adiectus causa demonstratiōis:ꝛ falsa demōstratio nō vitiat.vt.l.falsa demōstratio.ff.de cōdi.ꝛ demō.exemplum.vēdo tibi talem funduꝫ sic cōfinatū qui est triuꝫ modiorum.exemplum primi casus potest itelligi in isto tex.vt si dixi.vēdo tibi terram quatuor modiorū
10 in talibus cōfinib⁹ ꝛc.ꝛ hoc no. ¶ †Jn gl.in ver.possessionem.Not.gl.quia quotidie alle.iūcto tex.sed vt dicunt doc.

ꝛ bene.iste

a Zacharias. ¶ Per inuestiturā transfert possessio. Adde istum in.c.cū inter.nu.5.z qd ibi posui i apo.ad ipsum.i ver.fuerat iuestit⁹.de renū.

b ~Sebastia. Sapia. ¶ Cuz dilecti. vide ad materiam multa per Feli. in.c.causam.col.v.de re scrip.

c ¶ Et est casus. Iste tex. allegat ꝙ relatio cause debeat fieri ad ꝓxima tm̄ nō ad p̄cedentia oīa. sed in ꝯriū est tex.in.l.fi.ff.de re.du.ideo ibi vide Bart.z magistralem doctrinā quaz sup hoc tradit Bar.post gl. in.l.si idē cū eo.§.fi.ff.de iur.om.iu. Istam qōnez assignat etiā Alb.de ro.post antiquos per eū ibi relatos. in.l.fi.ff.de consti. princi.in.v.colū.

d ¶ Diuersitatis. Ista ēt ponit idē Panor.in cōsil.j.in.iiij.col.z in ꝯsi.xcix.inci.in causa z qōne.q̄ in p̄ntia vertit.in.iij.col.et in.c.sup eo.in p̄n. per illum tex.d.d offic.deleg.z qd i preiudiciū iuriuz tertij debeāt bn̄ficia strictissime interp̄tari.vide bo. tex.in.c.ex tuarū. de auf.z vsu pa.z idē dicit Io.an.i c.cū olim.de ver. fig.z vide Bal.i l.j.ff.de ꝯsti.prin. vbi dicit ꝙ si p̄nceps aliquid dat vel ꝯfirmat semꝑ debet intelligi saluo iure alterius.z ad hoc vide oīno eundē Bal.in ti. de pace cōstan.in xxxj.col.sup ver. possideāt.vbi ponit pulchra ꝟba ad ꝓpositū.z vid etiā Bal.in.c.j.§. fi.quid sit inuesti. et in.d.l.fi.vbi dicit ꝙ princeps concedēdo beneficiū nō vult cooperire vnū altare vt aliud discooperiat.l.assiduis.C.qui po.i pig.ha.facit etiā tex.no.in.c.quāuis.de rescrip.in.vj.vide Bar.z doc.in.l.gallus.§.z qd si tm̄.ff.de libe.z posth. Et ista sunt notāda ad practicā: maxime ꝑ concessionib⁹ aquarū quas quotidie faciūt p̄cipes q2 debēt intelligi saluo iure z p̄iudicio alteri⁹.l.labeo.§.j.ff.familie hercisc. Et adō p̄dicta ꝓcedere etiā si beneficiū cōcedatur pupillo vel minori: tn̄ ad huc intelligit saluo iure tertij z sine preiudicio tertij.tex.ē ad hoc no.in.l.puberi.ff.de admi.tu.ꝑ quē ita dicit in terminis. Bar.in.l.idēqz.in prin.ff.q potio. in pigno.ha. Et ideo dicūt fortius Compo.z Io.an.in.c.causam q̄.de rescrip.z tene bene menti: quia est bonū dictum ꝙ si papa cōferat alicui beneficium ecclesiasticū cum clausula nō obstāte collatione alteri facta intelligitur de collatione inualida alteri primo facta. Sz si esset valida nō intelligeret sibi derogatū.z sequit do. Alex.de imo.i ꝯs.cclxviij.ici. viso titulo qōnis.in.ij.col.intellige predicta nisi princeps expresse diceret nō obstante dāno vel preiudicio tertij.d.l.ij.§.si quis a principe.hic alleg.per istum.qd vltimuz intelligi debet z nunꝙ obliuiscaris quādo esset paruū preiudiciū: secus esset magnū preiudiciū tertij: quāuis princeps expresse diceret se concedere cum preiudicio tertij.gl.est valde not. in.l.sed cum heredem.in glo.fi.ff.ad treb.quaz ibi nullus ad hoc pōderat.facit gl.in.l.seruitutes.§.publico.super ver.in cōmo.ff.de serui.z ita expresse no.do.Cardi.flo.in.c.mandatum.in.vij.no.per illum textū.de rescrip.z do.Bar.veronē.in tract.seruitu.rusti.in titu.de aqueduc. vbi etiam dicit quod sufficit clausula generalis etiam cum p̄iudicio tertij: licet nominatiz non exprimatur ille tertius: que diligēter no. sunt quia tota die occurrunt ad allegādū.z ista sic recollegi sub do.Ias.de may. dum legeret dictā.l.fi.z predicta induco ad qōnem no t.z quotidianaz que hic posset cōtingere de facto. pone ꝙ illustris p̄nceps noster vel cōmunitas aliqua imponit aliquā collectā seu onus cōitati sibi subiecte de soluendo decez milia distribuendo inter hoīes per es et librā. deinde princeps facit exēptos aliquos ne teneant cōtribuere ad istā collectā seu onera: an exeptio preiudicabit ipsi principi an alijs de cōmunitate: ita qd cōitas teneatur integram collectam soluere etiā pro illis exēptis. Bar.in.l.ab oibus i princi.ff.de lega.no.ex illo tex.ꝙ si comitatēses teneātur soluere salariūn potestati z exempta fuerit quedā villa tamen relique tenentur totum soluere z ꝓ illis exēptis per illū text. post Iac.de are. z Ange.z Pe.de ancha.in clemen. presenti.de censi. tamen in contrariū faciunt predicta: q2 beneficia z priuilegia sunt cōtra ipsum p̄ncipē interpretāda fm doctrinā Innoc. hic.z ita determinat Spec.in titu. de censi.§.primo. versic.quid si aliqua ꝯmunitas.z dicit Pau.de ca. in.l.auus.ff.d pactis.qd istam partez vidit obseruari: quia priuilegia et beneficia sunt vt dixi cōtra ipm interpretanda: et istam vltimā opini.tenet Guillier. Ray.Alberi.z Ange.in.l.si vn⁹.§.item si pactus.ff.de pactis.et Bal. z Ludo.ro.in.d.l.pactus.in.§.sed z si generalis.z Bal.in.l.autem.i vlt. colum.de exceptio.rei iudi.z Io.an.in.c.peruenit.z ibi alij post eum de immunitate eccle. Idem tenet late Abbas noster Panor. in.c.accedētes.de prescrip. Ludo.roma.in.l.iiij.in princi.de regu.iur.do. Alexan. in consi.cccxix.incipien.in occurrenti casu.in penul.colum. Sz tenēda est concordia fm dominum meū do.Iaso.in.d.l.auus.quaz tradit nobis Imo.in.d.l.ab omnibus.quod aut collecta debebat solui ipsi principi qui aliquē fecit exemptum.z tunc preiudicat principi et non communitati: quia exemptio principis non debet redundare in damnum tertij: et sic communitatis: sed in suum.d.§.si qs a principe. aut ista collecta non erat prestanda principi sed tertio vt in exemplo Bart.in.d. l.ab omnibus.quod.s.retuli.et tūc vno exempto communitas ad totum teneatur.

Antonius Francis. ¶ De beneficio principis an intelligatur cū preiudicio alterius. Dicas quod tale beneficium late est interpretandum contra ipsum principem. vt in.l.beneficium.de consti.princi.z habetur in.l.nec auus.z ibi per Bal.C.de emanci.libe.z per Inn.in.c.cuz dilectus.de consue.z per Barto.in.l.ij.C.de bo.vacan.lib.x.z in.l.quādo. C.de inoff.testa. Sed quo ad preiudicium tertij dicas ꝙ nunꝙ sic princeps vellet tertio preiudicare neqz sibi auferre ius suū nisi forsā rescriberet cum clausula ex certa scientia z motu proprio. vt habet in.l.quoties.C.de preci.impe.offe.z in.l.fi.C.si cōtra ius vel vtili.publi.z vide que habentur in.c.ex parte tua.d offi.deleg. vbi aliquid ꝑ do.Abb.et plene per do.Andr.barba.

z bene iste text. potius probat ꝯrium. nam solum probat ꝙ nō erant isti nobiles in possessione terre duorū modiorū que deficiebāt in possessiōe: ergo terre alioz duorū mediorū de qua fuerūt inuestiti consistebat in possessione: z sic potius probat ꝙ ꝑ inuestituram trāsfertur possessio[a]: sed intellige qn̄ inuestitura fit i presentia rei de qua inuestit: quia tunc habet instar traditionis.l.qd meo.ff.de acq. posses.sec⁹ si i absentia rei.z de hoc dic vt plene no. in.c.ij.de consue.z.c.transmissam.de elec. aliquid tetigi in.c.autoritate.de insti.

1 ☞ In donationibus fit latissima interpretatio. Clausula onerosa posita post plures donationes respicit tantū proximā donationem.6.

2 Probatio per instrumenta dicitur euidens. Euidēter dicitur fieri quod fit per verisimiles coniecturas.

Mens ꝯhentium colligit ex tenore z serie instrumenti z in omnibus dispositiōibus dubijs recurritur ad mentem disponentium.3.

4 Interpretatio plena fit in ꝯctibus: in testamētis plenior: in beneficijs plenissima.

5 Beneficia licet latissime interpretētur: tn̄ est verū quando cōcernunt preiudiciū solius concedentis z non alterius. item qn̄ non deuiant a dispositione iuris communis.

6 Dispositio dicitur odiosa z stricti iuris: q2 deuiat a dispositione iuris.

7. Clausula etiam onerosa in fine posita: respicit oīa precedentia nisi ipsi haberent suas determinatas clausulas excepto in beneficialibus.i qbus respicit tantum casum proximum.

Cum dilecti. [b] ¶ † In donatioib⁹ plenissima fit interpretatio z ob hoc clausula onerosa post multas donationes apposita proximā donationem tātū respicit. h.d. et est casus [c] singularis fm istum intellectū sed fm alium intellectum summa sic. Clausula onerosa post duas vel plures donationes posita proximā tm̄ respicit non superiorem que hz suā clausulam. h.d.z hec lect. etiā no. sed non tm̄ sicut prima. nec est speciale in donatione: sed idem est in qualibet clausula apposita in fine cuiuscūqz dispositionis vt.j.clarius videbitur. In prima ponit iudicū decisa consultatio. In scda pape rn̄sio. ibi: mandamus. ¶ Casus literalis. Quidam nobilis contulit quasdā terras pure z simpliciter sine aliqua donatione pro remedio anime sue in eleemosynā monasterio de melios. Item aliā terrā dedit eidē monasterio sub cōditione pēsionis: vt si forte pensio debita non solueretur redigere posset terraz illam in forestā. Alanus dicti nobilis filius donatiōes illas volebat per violentiam redigere in forestaz. super hoc fuit causa commissa iudicibus. Iudices examinato negotio dubitauerunt pro qua parte deberent ferre sniam: remiserunt causam instructam cum instrumento donationis ad papā. Et

2 rn̄detur vt in litera. Bern. ¶ † No. primo ibi: cuz ex tenore instrumenti euidenter zc. ꝙ probatio facta per instrumentum dicitur euidēs: z sic vbi requiritur probatio euidens nō requiruntur necessario testes: sed sufficit instrumentum. pro quo facit qd no. Innoc.z Hosti.in.c.ij.de cōfir.vti.z in.c.ex insinuatiōe.de appella.z vide tex.no.in.l.licet.de lega.j. vbi patet ꝙ probatio etiam coniecturalis dicitur euidens: z si bene ponderatur iste text. hoc idem probat. nam in instrumēto isto non dicebat aperte prout papa hoc decidit: sed ex coniecturis papa dicit hoc euidenter apparere ex serie instrumenti quod bene no. non solū ergo instrumentuz aperte loquēs inducit euidētem probationez: sed etiam ex cōiecturis. ex tenore instrumēti colligit

3 mens disponētis. ¶ † Nota.ij. ex hoc z ex text. ibi. mens z intentio. ꝙ in dispositionibus dubijs etiā in donatione debem⁹ primo recurrere ad cōiecturandam mētem disponentis. non ergo fauore donationis debemus ampliare materiā contra mentem donationis. facit.l.semper in stipulatiōibus. ff.de regu.iur.z regula in obscuris.li.vj. ¶ Nota tertio ꝙ laicus in donatione quā facit ecclesie pōt apponere pactum de soluendo certaz pensionem heredibus vel qd res donata incidat in cōmissum si pacta nō obseruent. facit qd legit z no.i.c.verū.

4 de cōditio.appo. ¶ † No. quarto tex.i fi. qui quotidie allegatur ꝙ in ꝯctibus nō fit stricta iterpretatio sed plena non tamē plenior nec plenissima: in vltimis vero volūtatibus fit plenior z non plenissima. in donationibus vel beneficio fit nō solū plena z plenior sed plenissima. Ex quo no. ꝙ legatum nō per omnia sortitur naturaz donationis: licet lex ciuilis dicat ꝙ legatum est quedam donatio a testatore facta: nā vt vides hic non fit ita largissima interpretatio in legato sicut in donatiōe

d pure facta. qd bene no.z est ratio diuersitatis[d] fm doc. inter omnes istos tres casus: nam cōtractus

a ✣ Sebasti. Sapia. ¶ Enorme ꝑiudiciū. vide Feli. in. c. causam. col. ix. ē. de rescrip. Deci. in. c. q̄ in ecclesiarū. col. vij. ꝛ col. xij. ver. quarta decla ratio. ē. de consti. ꝛ Abb. in consi. j. in. iiij. col. in. j. volu. ꝛ in consi. xcix. in cip. in causa. in. iij. col. eo. vol. Jas. in. l. fi. circa prin. C. si ꝯtra ius vel vti lita. publicam. ꝛ in. l. quoties. in. ij. col. C. de rei vendica. Alexā. in consi. xxxv. in. iiij. volu mine.

✣ Sebasti. Sapia.

b ¶ Factis. Istud dictū sequit᷑ alex. in cōsil. xlviij. inci. super hesitatione de qua queritis. col. v. ꝛ colū. vij. in j. vol. ꝛ Jas. in. l. j. col. ij. vers. quinto limita. C. de libe. preteri.

c ¶ Uerbū concedo. Uide de hoc verbo ꝯcedo. per eundē do. Abba. Panor. in. c. cum venerabilis. in. ij. col. ante fi. cum cō cordā. ibi additis ē. de excep. Anto. Fran. ¶ De hoc verbo concedo. dicas ꝙ in dubio intelligi tur. i. dono nisi ap pareat aliqua cā ex qua concedat᷑. l. vxori. in. §. fin. et ibi per Bar. ff. de leg. iij. ꝛ plene per Alexā. in. l. cū qd in fine. iij. colū. ff. si cert. peta. ꝛ in. l. si pecuniam. l. ix. co. ff. de cōdi. ob. cau. ꝛ in. l. sed si me pu tem. in. §. j. de con di. indebi. ꝛ in. l. a ctio. de ver. obli. ꝛ ideo dicit Ale. ibi qd si peto a te equuz commoda tū: ꝛ tu dicas con cedo tibi equum intelligit᷑ in cōmo dato per tex. in. c. pastoralis. de do na. et eodē modo si ego ꝯcedo tibi vsum pecunie vi deor tibi illā mu tuo concedere. l. in vēdētis. ꝛ ibi per Bal. in. v. oppo. C. de ꝯhen. emp. ꝛ glos. in. c. j. de vsu. in. vi. que dicit qd verbum ꝯcedo est generale. ꝛ ideo ꝑ cedente titulo ha bili ad translatio nem dominij im portat translatio nem dominij: vt dixit Bald. in c. j. §. si titius. in vers. ꝛ not. ꝙ per ver. si de feu. fue. contro. vide. d. Abbatē. in. c. pastoralis. de dona. vbi dicit ꝙ ꝯcedens videt᷑ cōcedere ius qd habet in re qd etiā voluit Bal. monu mēta. C. de leg. ꝛ vide Flo. in. l. ꝑculus. ff. de vsufru. vbi dixit ꝙ ꝯcedens vsumfructum castri videtur ꝯcedere eius dominium.

c ✣ Sebasti. Sapia. ¶ Concedo. Circa hoc verbū cōcedo. vide. d. Jas. in. l. j. col. ij. ff. de consti. princi.

inducit obligationē ex vtraqꝫ parte. vt in. l. labeo la. ij. ff. de ver. signi. ideo debet seruari equalitas. vnde nō debet fieri stricta interpretatio in fauo rem vnius ꝛ in odiū alterius nec nimis larga sed plena. Scdo casu scꝫ in legato res deponit᷑ in fa uorem legatarij tm̄: vnde est quasi quoddā bn̄fici um: ideo fit interpretatio largior q̄ in contractu. donatio vero exercetur pro quadā liberalitate ꝛ munificētia. vt. l. j. ff. de dona. ideo presumendum est quod sicut fuit largus in donādo: ita ītellexit verba sua plenissime. nam potuit iste restringere dispositionē. si voluisset: sed testator quādoqꝫ im peditus cogitatiōe mortis nō valet oīa subtiliter deliberare. 5 ¶ † Et vltimo scias ꝙ sm no. dictum Inn. id quod dicitur in bn̄ficijs est fiēda plenissi ma interꝑtatio: dꝫ intelligi quando alteri non fit enorme ꝑiudicium[a]: sꝫ agitur solum de ꝑiudicio cōcedentis vn̄ in ꝑiudicium tertij nō habet locuz illa plenissima īterꝑtatio. Et pro hoc adduco tex. in. l. secunda. §. si quis a principe. ff. ne quid in lo co publico. ꝛ. c. cum dilectus. de ꝯsue. Itē do aliā limitationē vt procedat in bn̄ficijs nō deuiātib᷒ a iure communi. nam omnis recessus a iure com muni est odiosus. ideo dicimus qd dispensatiōes sunt stricti iuris. vt in capitulo quod dilectio. de cōsangui. ꝛ affi. ꝛ in. c. ꝑmo. ꝛ. ij. de fil. ꝑsb. lib. vj. ꝛ vide bonam gloss. in. c. ordinarij. de of. ordi. libro vj. ꝛ ad materiam vide qd dixi in. c. olim. ē ꝟboꝝ signifi. 6 ¶ † In gl. in verbo ad superiorē. ibi: vna pure ꝛ sine antiqua ꝯditione. ꝛ ex his verbis col ligitur primus intellectus scdm quem primo loco summ auit vt intelligamus quod donatiōes supio res erant pure facte sine aliquo onere ꝛ determi natiōe: sꝫ vltima donatio in fine instrumēti posi ta habebat onus pensiōis: ꝛ suam certam deter minationē annexā: vn̄ clausula onerosa i fine po sita in dubio refert᷑ ad vltimam donationē dun taxat q̄ habebat determinationē ꝛ onus annexū q: non est verisimile ꝙ donator voluerit onerare priores donatiōes ita libere factas sm hūc itelle ctum quā sequitur Inn. pone sic casum. Dona tor vsus est his verbis. dono monasterio funduz titianum. itē fundū semproniani. ꝛ volo quod ex eo soluat monasteriū quinqꝫ mihi ꝛ heredi meo: ꝛ ꝙ possim ibi habere vsum venādi: vel forte dixit ꝙ si nō solueret quinqꝫ solidos cōpeteret sibi fa cultas reducēdi locum in forestā. ꝛ de hac vltima clausula onerosa erat dubium sꝫ deciditur modo predicto ꝑ regulam superiorē. 7 † Et ex his habes notabilem limitationē ad iura que voluit ꝙ clau sula in fine posita etiā onerosa respicit omnia ꝑ cedentia etiam si sint diuersa negotia: vt patet in c. inquisitioni. de appel. illud em̄ non procedit in plurib᷒ donationibus in eodem instrumento fa ctis[b]. Aduertendum tamen ꝙ hec litera loquit᷑ qn̄ vltima donatio habebat onus annexū ꝛ quā dā determinationē incertā. nam hec reddit conie cturam. ꝙ clausula onerosa referat᷑ solum ad vl timā donationē oneratā. Si ꝟo omnes donatio nes essent pure facte nō video tunc rōnem quare magis clausula debeat referri ad ꝑcedentē q̄ ad supiores. ꝛ sic limitarem hunc intellectum gloss. ꝛ summariū primo dictū. facit qd in simili no. Bar. in. l. talis scriptura. ff. de leg. j. ꝛ ꝙ dixi in. c. secūdo requiris. de appel. Secūdus intellectus colligitur ex dictis Hosti. qui intellexit tex. ꝙ in prima dōa tiōe fuit dictū vt illa esset libera ꝛ immunis a ve xatione seculari: vnde non est verisimile ꝙ clausula onerosa in fine posi ta deberet referri ad illā donationem: q: quodāmodo donator fuisset sibi ꝯrius qd non est verisimile. arg. l. nam ad ea. ff. de condit. ꝛ demō. et iste intellectus est verissimus. ꝛ sentit Spec. in tit. de instru. edi. §. nūc au tem. ver. item accipe. Et potes ex hoc intellectu sumere vnam conclusio nem ꝙ vbi plura negotia inferuntur in eadem dispositione quorū aliq̄ habent suas determinatas clausulas: tunc clausula in fine posita non refertur ad negotia iam qualificata. pro hoc quod not. in. d. l. talis scri ptura. hec no.

1 ☞ Ep̄s qui de consensu capituli concessit ecclesiam alicui loco pio: ex qua ipse ep̄s percipiebat certos fructus censetur illos donasse: sed qd si ipse nihil percipiebat. vide nu. 8.

2 Ep̄s si cōcessit alicui monasterio ecclesiam de consensu patroni censet᷑ patronus donasse iuspatronatus.

3 Cōcedo, istud ꝟbū de suo ꝑprio significato nō inducit trāslationē dn̄ij. Consentiens alienationi rei in qua habet ius: cēsetur illud ius donare. secus si taceat.

4 Ep̄s de iure cōi nullā portionem ꝑcipit de ecclesijs inferioribus sed de iure singulari percipit.

5 Ep̄s non pōt transferre ius quod hꝫ in aliqua ecclesia inferiori in locū pium sine consensu capituli q: sapit quandam speciem alienationis.

6 Legans scienter rem alienā censetur legasse estimationē rei: si vero ha bebat aliquod ius: illud censetur legare.

7 Quelibet ecclesia particularis tenet᷑ dare episcopo suo singulis annis duos aureos.

8 Donatio interpretatur sm qualitatem donantis ꝛ donatarij.

1 PAstoralis. ¶ † Si ep̄s in eccl̄ia quā de cōsensu capituli pio loco concessit ꝑcipiebat certos prouētus illos donasse videt᷑: oēs alij ꝑuent᷒ preter cathedraticum cedunt pio loco: ꝛ si ep̄s concessit de cōsensu patroni intelligit᷑ patronus donasse iuspatronatus. h. d. In prima cō sultatio. In secūda respōsio. ibi: nos. ¶ Casus literalis. Ep̄s de ꝯsensu patroni concessit ecclesiā quādā quibusdā religiosis sub hac forma: cō cedimus vobis talem ecclesiam: queritur vtrū eo ipso videatur in eoꝝ vsus fuisse concessa vel solummodo iuspatronatus. respōdet᷑ ꝙ si ep̄s ecclesiam illā illis conferat de consensu patroni patronus videtur con ferre quod suū est scꝫ iuspatronatus: ꝛ ep̄s conferre videtur qd tempo raliter obtinet in ipsa eccl̄ia: vt si aliquā portionē fructuū eiusdē ecclesie percipiebat, portio illa cōuertitur in eorum vsus. si vero de fructibus il lius ecclesie nullam percipit ep̄s portionē oēs prouentus preter cathe draticū conuertuntur in vsus monachorum: sed vt ep̄i donatio sit legi 2 tima consensus capituli sui est requirēdus Ber. ¶ † No. j. ꝛ tene mēti c qd verbū concedo[c] ex suo proprio significato non inducit trāslationem dn̄ij rei concesse. nam vides h̄ ꝙ ep̄s dicendo: concedimus vobis talem ecclesiam non videt᷑ concessisse omne ius qd habet in ea: sed ius quen dā singulare: vt puta pēsionē vel quid simile ꝛ facit. c. si. de ꝑca. sed vbi nō pōt operari translationē iure singulari: tūc operat᷑ omnimodā iure concedentis translationem. ¶ No. ij. ꝙ consentiendo qs donationi ali cuius rei videtur concedere ius quod hꝫ in re. sicut patronus cōsentien do donationi episcopi videtur ꝯcedere iuspatronatus ꝙ habet in eccle sia patronata: facit qd not. in. l. caius. ff. de pig. acti. secus videretur vbi simpliciter taceret per. l. sicut. ff. quibus modis pign. vel hypo. sol. ꝛ qd 3 not. in. c. nonne. de presump. ¶ † Not. iij. ꝙ episcopus quandoqꝫ perci pit in ecclesia inferiori certam portionem fructuum. ꝛ hoc est de iure sin gulari. nam de iure communi nullam portionem sibi vendicat. vt. x. q. 4 iij. c. j. ꝛ. ij. ꝛ. c. conqrentte. de off. ord. ¶ † Ultimo not. episcopū nō pos se ius quod habet in ecclesia inferiori transferre etiam in locum pium sine consensu capituli: etiam si illud ius consistat in perceptiōe tempo ralium: ꝛ est ratio quia est quedā alienatio iurium ecclesie quā nō facit episcopus sine cōsensu capituli: vt in. c. sine exceptione. xij. q. ij. An autē valeat cōsuetudo in contrarium doct. hic qd non. ꝛ pro hoc vide text. cum gl. in cle. si vna. de rebus ecc. non alienā. ꝛ vide qd dixi in. c. nulli. de rebus eccle. non alie. secus est in collatione ecclesie iure tituli. nā ibi pōt prescribi assensus seu consilium capituli: vt in. c. ea noscitur. de his que fiūt a prela. ꝛ ratio diuersitatis est quia in hoc casu non fit alienatio iu rium ecclesie sed concessio temporalis ꝛ necessaria. sed in casu priori cō tingit alienatio qd no. ¶ In gloss. j. ibi, qd suum est intelligitur cōces sisse. hoc dictum videtur contra tex. quia episcopus cōcedendo ecclesiā simpliciter non concedit quod suum est sed tantū ius singulare si qd ob 5 tinet in ecclesia. ꝛ quare, hoc dicā cū gl. penul. ¶ † Et inquantum glo. opponit de. l. meuius. in. §. vlti. dic qd legādo rem alienā videtur in du bio legasse estimationez quia nullum ius habet in re legata ꝛ ad quod posset referri legatum. sed si haberet aliquod ius in re: tunc illud solum videtur legare. l. serui electiōe. ff. de lega. j. ita est hic in patrono: q: con sentiendo videtur ius suum concedere. vt not. in fi. glo. ¶ In gl. secūda. ibi quod si dormierit. ad hoc. c. ꝛ sequentia iura respondet qd indefinita non semp equipollet vniuersali ꝛ plene not. c. vt circa. de electio. lib. vi. 6 ꝛ quare hic nō equipolleat vniuersali dicā statim in gl. seq. ¶ † In gl. in ver. preter cathedraticum ibi: quātūcūqꝫ generaliter ꝛc. No. ex glo. iuncto tex. qd episcopus nō potest ex toto ecclesiam a se eximere ꝛ alteri

subijce:

subijcere: sed ad minus semper retinet iura enumerata i gl. vnde qꝛ iurisditionē nō potest a se abdicare: retinet in cōsequentiam cathedraticū: quia illud soluitur in signū subiectionis ⁊ honorē cathedre: ⁊ ideo appellatur cathedraticū. naz quelibet ecclesia tenet dare episcopo duos aureos annuatim: qđ tamen in quibusdam locis nō est ī vsu. de hac materia dic vt plene dicam. in. c. cū venerabilis. de censib⁹.

8 ¶ † Et in fi. glo. qꝛ non aperte soluit ꝯtrariū qđ posset formari cōtra tex. quare cōcedēdo ecclesiam simpliciter videt non concessisse oīa iura ecclesie. credo qđ hec fuit ratio dcidendi. nam verbū ꝯcedo: vt. s. dixi nō importat ex se omnimodā translationem dominij: ideo refertur ī dubio ad ius singulare qđ episcopus habet in ecclesia ne cōcessio ex ꝑte episcopi fieret frustratoria: sed quādo episcopus nullū ius singulare ibi obtinet tunc eadē ratione ne concessio sit frustratoria videtur cōcessisse omnes redditus ecclesie in vsus proprios monachorum: quia nō apparet ratio quare magis debeat concedere certa iura ꝙ omnia: cū oīa sint eiusdem cōditionis ⁊ qualitatis. arg. in. c. cum in tua dioces. j. de deci. ⁊ vide Inno. hic qui nitit limitare tex. multis modis. et inter cetera dicit qđ si hec cōcessio fuisset facta archidiacono vel archipresbytero fuisset facta illa iterpretatio: scilicet vt esset subiecta eis tanꝙ archipsbytero vel archidiacono: et sic secundum iura que obtinēt in alijs ecclesijs. sed religiosi non habent iura in alijs ecclesijs. ideo cōcessio eis simpliciter facta intelligit respectu redditū ecclesie vt sic illos conuertant in proprios vsus reseruata portione ꝓ vicario ⁊ ministris ecclesie. iuxta ea q̄ dixi in cap. de monachis. de prebendis. Nam fm Innoc. donatio debet interpretari fm qualitates personarum donātium ⁊ earū q̄ donationem recipiūt. qđ not. ⁊ facit quod no. in simili in. c. fi. de offi. archi.

1 Sentētia lata in possessorio non ꝑiudicat in petitorio.

2 Notarius si in instrumento asserit quid fore factū ab omnibus de collegio creditur sibi ⁊ dicenti cōtrarium incumbit onus probandi.

3 Libell⁹ in quo petit aliqua res solita habere vel habēs ꝑtinētias nulla facta mētione de pertinētijs cōprehēdit etiā pertinentias ⁊ super eis etiā est ferenda sententia.

4 Sentētia super accessorijs ⁊ ꝑtinētijs potest esse generalis.

5 Allegās turpitudinē suā regulariter nō est audiendus.

6 Cōfessio incidēter facta nō ꝑiudicat cōfitenti: sz opz ꝙ qs confiteatur principaliter propter illud.

7 Allegās turpitudinez propriā que ex toto elidit ius aduersarij auditur.

Exceptio si euidēter elidit ius actoris: pōt iudex non audire actorem tanꝙ notorie iniustitiam fouentem.

Actor notorie iniustitiā fouens non debet audiri.

8 Religiosus locus ex quibus presumatur.

9 Religiosus locus nō ꝑsumit de necessitate: sz cognominetur ab aliquo sancto.

10 Collegiū illicitū faciūt illi qui tenēt hospitalitatē ī aliquo hospitali priuato: ⁊ possunt eligere aliquē in rectorē: ⁊ singulos actus collegij exercere.

11 Locare perpetuo operas suas nemo potest: quia esset species seruitutis: potest tamen quis se obligare perpetuo seruire alicui hospitali etiā priuato: qꝛ inest fauor spūalitatis.

12 Hospitale potest fundari sine autoritate epī ⁊ ita fundatū dicitur priuatū: ⁊ epūs nil habet facere nisi quia habet ī eo ius visitandi ⁊ videndi: an omnia procedant fm voluntatē illius qui mandauit construi.

Inter dilectos.

Possūt hospitalarij ī ꝑiudiciū suū se ⁊ domū suā alteri religiose domui subijcere[a] ⁊ donare, hoc dicit fm intellectum gl. sed extra gl. legitur alio modo intelligendo ꝙ istud erat hospitale priuatum đ quo infra plenius. Et quatuor sunt ꝑtes. In prima actorū petitio. In secunda procuratoris ⁊ eorū respōsio. In tertia ibi. attēdētes: cause diffinitio. In q̄rta ibi. itaqꝫ ꝓtestatio ⁊ ipsius ratio. ¶ Casus literalis. Inter hospitalarios sancti sepulchri ⁊ fratres hospitalis sancti Allucij vertebatur questio sup ipso hospitali: cū ijdē hospitalarij super possessorio semel ⁊ iterū questionē intētassent: ipsi contrariā sententiā reportarūt: tādem ad petitoriuz recurrerūt proponētes in ꝑsentia pape qđ. H. quōdā rector ⁊ fratres ⁊ patroni hospitalis sancti Allucij habito cōmuni tractatu deliberarūt ipsuz hospitale supponere hospitalarijs supradictis. cōmittentes in hoc tribus ꝓcuratorib⁹ vices suas: vt quod sup hoc per eos fieret approbarent illi procuratores cum hospitalarijs taliter statuerūt vt aliqui mitterentur ad ipsum hospitale qui eorū nomine reciperēt assignationem ipsius. Cum autez duo ex fratrib⁹ ad ipsuz hospitale missi fuerūt qui receperūt assignationem ⁊ donationem hospitalis a magistro ⁊ a ꝓcuratorib⁹ ⁊ alijs fratribus hospitalis: procurator hospitalis exaduerso respōdit ꝙ ꝑdicta donatio nō valebat qꝛ donatio illa facta fuerat a predicto rectore ⁊ fratrib⁹ paucioribus periuris ⁊ excōmunicatis: multis ex alijs fratribus inconsultis ⁊ ī fraudē plebani de pisia qui super eodem hospitali cōtra eos mouerat questionem. Dñs papa his et alijs intellectis cōsyderans quod fratres ⁊ patroni Allucij pro se imo poti⁹ cōtra se suām turpitudinez allegabāt videlicet: excōicationē: periurium ⁊ fraudez ab ipsis cōmissam: ⁊ intelligēs donationem ab ipsis hospitalarijs factam purā ⁊ simplicē extitisse quia deceptis ⁊ nō decipiētib⁹ iura subueniūt: vñ per ea que deposita sunt: se cōtra propriū factū legitime defēdere nō possunt: adiudicauit hospitale predictū cuz oībus pertinentijs suis hospitalarijs sancti Sepulchri. ita tñ qđ ꝑ hanc sñiam nullū preiudiciuz generetur diocesano epō ⁊ plebano de piscia cuz res inter alios acta alijs obesse nō debeat. Ber.

1 ¶ † Not. j. quem posse intētare diuerso tempore possessorium ex diuersis causis. Item ꝙ sentētia bis lata ī possessorio etiā dissimili nō preiudicat ī petitorio. ¶ No. ij. ꝙ per ꝓcuratores potest fieri commissio alicui⁹ loci ac etiā summissio recipi. ¶ No. iij. ꝙ alienatio rei litigiose valet in preiudiciū alienātis. vnde nō potest alienator allegare nullitatez in sui fauorem: quia proponeret fraudē ⁊ turpitudinem propriam.

2 ¶ † Not. iiij. ꝙ si in instrumēto dicitur qđ omnes[b] de vniuersitate fecerunt certum quid presumit ꝙ omnes interfuerūt licet per partē aduersam hoc neget qđ non. nam notarius nō tenetur necessario in instrumēto cōprehendere ꝙ oēs de vniuersitate fuerūt ꝑsentes: sz prima fronte credit huic relationi ⁊ asserenti ꝯtriū incumbit onus probādi ⁊ facit ad ea que dixi in. c. quāto. de his q̄ fi. a ꝑla. ¶ No. v. tex. apertū ꝙ nō auditur allegās turpitudinē ꝓpriam etiā excipiendo. de quo. j. latius.

3 ¶ † Not. vj. ꝙ vbi simpliciter petitur res q̄ est solita habere pertinentias pōt adiudicari in sñia cum ꝑtinētijs: nam in libello nulla fuit facta mentio de pertinētijs.

4 ¶ † No. vij. ꝙ ī accessorijs et ꝑtinentijs sentētia potest esse generalis. ¶ Opp. cōtra tex. nā videt qđ ista exceptio qđ a paucioribus de capitulo fuerit facta donatio esset admittēda: qꝛ cōcludit donationez fuisse nullā. ad hoc. c. tertio loco. de ꝓba. Solu. dicit Inno. quod hoc nō fuit probatū licet obiectum. nā potuisset hic capitulū sancti Allucij allegare nullitatē donatiōis vel ex defectu solennitatis vel ex defectu cōsensus capitularis sz nō potuit capitulū allegare periuriuz vel excōicationē eoꝝ qui interfuerūt in capitulo: quia tunc allegatur turpitudo propria in contemptū alioꝝ: vnde licet cōtempti potuissēt prosequi contemptū: vt in. c. ꝙ sicut. de elect. ⁊ allegare piuriuz ⁊ excommunicationē aliorū: ipsi tñ qui interfuerūt capitulo: nō poterāt h̄ allegare. ꝙ no. nā ex ꝑdictis habes q̄s exceptiōes potuisset ꝓponere vniuersitas vl singulares ad inferendū nullitatē act⁹.

5 ¶ † In gl. in verbo turpitudinē, in fi. glo. in effectu tacite ponit regulā ⁊ expsse excipit tres casus. Regula est ꝙ allegās turpitudinē suam nō audit. sz fallit primo vbi vertit periculū anime. ⁊ no. hūc casum generalem quia comprehēdit sub se multos casus. Secūdo fallit fauore ecclesie. hūc etiā no. sed in ꝯtrium facit iste tex. Sol. nō allegabāt isti hospitalarij turpitudinē fauore ecclesie: sz fauore ꝑsonarū: ne subijcerent hospitali sancti Sepulchri. Tertius casus fauore libertatis. sz in ꝯtriū facit. l. iubemus. C. de libe. cau. vbi preiudicat ꝯfessio cōtra libertatem. ⁊ ad. l. hic alleg. dic vt no. in. d. l. iubemus. ⁊ per glo. in. c. fi. de confes. nam ꝯfessio ibi nō emanauit ī iudicio liberalis cause sed in iudicio ad aliud instituto: ideo audit ibi contra cōfessionē propriā.

6 ¶ † Unde no. dicit Bar. in. l. si cōfessus. ff. de cu. re. qđ cōfessio incidēter facta nō ꝑiudicat cōfitēti: sed oportet ꝙ quis cōfiteatur principaliter ꝓpter illđ ⁊ sic debet limitari dictū Inno. in. c. qualiter ⁊ qñ. el. ij. de accu.

7 ¶ † Extra glo. dicit Hos. ꝙ excipiēdo qs auditur allegans turpitudinē ꝓpriā[c]: sed hoc est cōtra istū text. vt dicit Jo. ⁊ bene: posset tñ seruari fm eum qñ exceptio vel turpitudo esset talis ꝙ ex toto elideret ius actoris nihil allegat: esset notabile ⁊ singulare dictum si esset verū ⁊ posset adiuuari hac ratione. naz vbi exceptio elidit ius agēdi: nō debet iudex audire actorē ex quo notorie fouet iiustitiā. ad hoc qđ no. Inno. in. c. j. de offi. vica. sed difficile est sustinere qualiter iudex debet audire illuz allegātem turpitudinē

a ¶ Subijcere. an aūt ciuitas possit se subijcere alij sine licētia imperatoris plene Bal. ponit ī. c. j. suo cōmēto. in. viij. col. de iudi.
Anto. Francis.

¶ An ciuitas possit alteri se subijcere sine licētia imperatoris. Dicas primo ꝙ ciuitas potest cōcedi per papam eunti contra Turchos: vt per Bart. ī. l. fi. ff. đ act: emp. ⁊. in. l. id quod apud hospites. ff. de leg. j. ⁊ vide Old. ī suo cōsi. cclxiij. dicas aūt ꝙ ciuitates libere: ⁊ q̄ forsan đ iure vel de facto superiorē nō recognoscūt. de quib⁹ per bart. ī. l. apud hostes. ff. đ capt. nō possunt se alteri subijcere nisi imperatori qui dicit esse dñs totius orbis. vt in. c. de precario. ff. ad le. rho. đ iac. ⁊ ideo dixit Bal. in. l. ij. ī ver. sed nūq̄d ciuitas. C. de oper. li. ꝙ ciuitas nō pōt recognoscere in superiorē aliū ꝙ veruz superiorē. s. ipsum imperatorez. tenetū menti qđ dixit Alex. l. in. j. ff. ad leg. iul. maie. post Bar. in. l. ij. eo. ti. ꝙ ciuitates nō recognoscētes superiorē equiparant ciuitati romane.
Sebastia. Sapi.

b ¶ Qđ oēs. Quō formari debeant verba ī instrō ad hoc vt ꝓbet consensuz vniuersitatis interuenisse. vide Feli. in. c. cum oēs. col. xvij. vers. tertia declaratio. s. de consti.
Sebastia. Sapi.

c ¶ Turpitudinez propriā. De veritate hui⁹ dicti late examinat Alexan. in. l. iusiurandum qđ ex cōuentione. §. ꝓcurator ff. de iureiur. ⁊ ibi etiā meminit Ja. col. pe. in. xj. limitatione.

suam nisi dicamus illud procedere i notorijs quod no. de materia vide quod dixi de cōces. preben. c. cū super. ¶ In glo. in verb. adiudicare. ibi: sibi poterat fieri preiudiciū. Ex his verbis colligitur vnus intellectus ad tex. ꝙ in preiudicium primum possit subditus se subijcere alteri: sꝫ non in ꝑiudicium prelati: ⁊ sic valuit illa summissio i preiudiciū dūtaxat illorum hospitalariorū et istum intellectum tenuit Goffre. sed in contrarium insurgunt Inn. ⁊ Hostien. dicētes ꝙ si ille itellectus esset verus papa nō adiudicasset hospitale cum pertinentijs suis: sꝫ abstulisset hospitalarijs facultatē cōtradicendi quātum in eis est. vnde intelligūt qđ istud hospitale nō erat sacrum nec religiosum sed priuatū tanꝙ autoritate episcopi institutū: ideo sine licentia episcopi isti potuerūt illud subijcere alteri. ¶ Sꝫ ꝯtra hoc oppo. de isto text. vbi dicit qđ erat hospitale sancti Allucij. ⁊ sic ibi erat ecclesia. Itē ibi erat rector ⁊ fratres. Itē patroni hospitalis. non enim appellāt domini. que omnia innuūt locum fuisse religiosum ⁊ non priuatum. Sꝫ ipsi respōdent ad primū ꝙ non erat ibi ecclesia que obtinet ibi dignitatē ecclesie: sꝫ oratorium deputatū orationi ⁊ celebrationi missarum sicut fere est in omnibus palatijs magnatū. vel tenēdo ꝙ esset ecclesia cōsecrata dicunt ꝙ hospitale denominabatur ab ecclesia ratione vicinitatis non qđ esset ⁊ accessorium vel econtra. Ad secundū contrariū respōdēt qđ nō erāt ibi rector ⁊ fratres tanꝙ collegium: vel si erat collegiū erat licitum quia deputatū hospitalitati. ideo sine autoritate superioris poterāt ibi collegialiter esse. vnde forte erāt isti instituti autoritate patroni ⁊ obligauerunt se ad perpetuo seruiendū hospitali. Ad tertium contrariū dicūt ꝙ dicebātur patroni largo modo ex eo qđ hospitale erat deputatū ad spiritualē vsum. ¶ † Ex omnibus predictis potes multa singularia notare. Primo ꝙ oratoriū positum i hospitali non est signum necessario cōcludens ꝙ hospitale sit religiosum: nec sufficit probare ꝙ ibi aliquādo celebrentur misse. nam vt predixi in domibus magnarum personarū quandoqꝫ celebrantur misse in eorum oratorijs: nō tamen ex hoc cōcluditur ꝙ ille locus sit sacer. vel religiosus[a]: ⁊ nō probat hoc esse ꝙ ab hoc ꝯtingit abesse. vt i. c. ij. de trāsla. prela. dic tamē ꝙ si posset probari ꝙ publice celebrent ibi misse. ꝙ omnes indifferenter admittebātur: hoc signū est vt locus sit publicus. Item si haberet campanā[b] leuatā in altum: vtputa in campanili vel simile: quia ita non solēt esse in locis priuatis: et pro hoc quod no. Archi. i. c. nemo. de consecra. distin. j. ⁊ qđ no. in. c. patentibus. de priuile. et quod ibi dixi. vide Fede. cōsi. cvj. ¶ † Secūdo no. ex ꝑdictis ꝙ denominatio hospitalis ab aliquo sancto non cōcludit necessario locū esse religiosum vel sacrum ¶ † Tertio no. ⁊ tene menti ꝙ tenentes hospitalitatē in aliquo hospitali priuato possunt iura collegij exercere. nam exercent actum licitū ⁊ piū ratione cuius possunt ꝯuenire: ⁊ collegiū licite cōstituere ⁊ sibi eligere rectorem syndicum ⁊ alia iura collegij habere. facit quod no. Bar. i. l. j. ⁊ fi. ff. de colle. illici. et ꝑ Innoc. in. c. dilecta. de exces. ꝑla. ⁊ i vtroqꝫ loco plene videas de his collegijs inferioribus. ¶ † Quarto not. ꝙ pōt quis se obligare ad seruiendū perpetuo hospitali etiā priuato. quod videtur prima fronte contra. no. in. l. cū antiquitas. C. de vsufru. ⁊ in. l. titia. §. titio. ff. de cōdi. ⁊ demō. vbi concluditur ꝙ nō potest quis perpetuo suas operas locare[c] cum sit species cuiusdā seruitutis: ⁊ potest hoc admitti fauore spiritualitatis. nam seruire deo non est seruitus: sed maxima libertas. ¶ Et nota ꝙ domini hospitalis ꝑuati possunt dici patroni ratione spiritualitatis ad quā deputatur hospitale. ¶ † Ultimo. no. ꝙ multa signa d' qbus supra etiam simul iuncta non cōcludūt hospitale esse religiosum vel sanctū: nō ergo episcopus probando ꝑdicta fundaret probationem suam ꝙ locus esset sibi subiect⁹. et hoc no. quia sepe oritur questio inter episcopum ⁊ patronū hospitalis super subiectione ipsius: propter antiquitatem hospitalis non potest probari an interuenerit in ꝯstitutione autoritas episcopi. ⁊ sic an sit priuatum vel religiosum. sꝫ do. Anto. dicit ꝙ lectu. gl. pl⁹ sibi placet ꝙ lectu. Inno. ⁊ Hostien. qꝛ si istud hospitale fuisset priuatū, frustra papa reseruasset hic ius episcopi. sed lectu. eorū potest satis sustineri. nam non cōstabat hic vtrum esset priuatū vel religiosum: nec de hoc disputabatur. vnde papa ne ex generalitate sentētie quis putaret preiudiciū generatū episcopo etiā si hospitale probaretur religiosum: ideo ad cautelam ꝑtestatus fuit in sententia de iure episcopi: ⁊ hunc puto verū intellectū. si enim cōstitisset hospitale esse religiosum credo ꝙ a principio papa repulisset petitionem actorū: quia non video ꝙ inferiores possint quoquo modo subijcere locū religiosum alteri sine licētia epi. vt in. c. sicut vnire. alle. in gl. Itē scias ꝙ vbi hospitale est priuatū ⁊ istitutū autoritate defuncti episcop⁹ habet ibi potestatē vidēdi ⁊ ingrēdi an cuncta ſm voluntatē defuncti procedant etiā si defunct⁹ hoc voluisset ad hoc alle. in. auf. de eccle. ti. in. §. si quis edificationem. cum seq. ⁊ hoc respectu forte isti appellātur patroni ⁊ nō dñi: quia nō edificauerūt ipsi. ⁊ hoc respectu potuit etiam ius epi reseruari Et nunquid hospitale priuatū possit visitari per episcopū. vide Federi. ꝯsi. clvj. alias. cvj. Et nunqđ possit exigere a tali hospitali iura episcopalia. vide consi. ccxxv.

1 ¶ Donatio cētesime vel quiquagesime quā fecit ep̄s pōt ꝑ successores reuocari: si ex ea resultabat ecclesie detrimētū.

2 Diocesis appellatur parochia epi.

Ep̄s ꝯsequit canonicā portionē de relictis factis ecclesijs particularibus sibi subiectis.

3 Ep̄s pōt i sua tm̄ diocesi ꝯstituere monasteriū ⁊ illud dotare: vel aliquā aliā ecclesiā lꝫ exceptā a sua iurisdictiōe magnificare de quadā parte sui redditus. vide. ſ. nu. 7. vbi hoc declaratur. et nume. 8.

4 Sepulturā pōt ep̄s ⁊ clerici ⁊ alij eligere vbi eis placet etiā inferioribus ecclesijs exceptis regularibus q̄ debēt in eorū monasterijs sepeliri si commodo fieri potest.

5 Donationes plures facte vni quarū quelibet nō excedit summam: ⁊ nō requirit insinuationem: omnes vero simul coaceruate excedūt summam: attēdetur ista cumulatio et requirunt insinuatonem.

Damnū graue pōt dici quis pati in bonis suis lꝫ non cōtingat in tota substantia vel maiori parte: vide. ſ. ꝓximo. c. in. j. nota.

9 Ep̄s lꝫ in vita possit aliquid donare de rebus ecclesie. tm̄ de illis testari non potest.

Papa non potest eligere sibi successorem in vita.

10 Donationes plures facte vni quarū oēs d' ꝑ se nō indigēt insinuatione sed oēs simul sic an defalcentur oēs vel vna ad hoc. vt reducant ad summam iustam.

11 Prescribere non potest errans in iure: lꝫ habeat putatiuū et coloratum titulum.

Error iuris dubitabilis: puta qn̄ dubitatur probabiliter de intellectu iuris non impedit prescriptionem.

12 Error facti non impedit prescriptionem: licet ius resistat.

Emēs rē ecclesie a prelato ꝑscribit si credat interuenisse cōsensum capli secus si credat ꝑlatum posse solus vendere.

13 Ecclesia restituit in integrū si est lesa ex alienatione vel donatione rite ⁊ recte facta: sed si esset nulla tunc nō restituitur quia ipso iure annullatur.

1 **Apostolice.** ¶ † Donatio quiquagesime vl' cētēsime quā fecit episcop⁹ cū graui ecclesie sue detrimēto legitime pōt reuocari: nec etiā pōt vltra ꝗnquagesimam vel centesimā cōferre etiam cessante lesione ecclesie sine autoritate superioris. Primo ꝯsultatio. in secundo responsio. ibi inqsitioni. Et in primo repetit ius antiquū. scđo illud declarans soluit propositam questionē. ibi hoc. ¶ Casus literalis. Quandoqꝫ episcopi successiue locis religiosis de reditibus ecclesiarum suarū cōferre solebāt vltra quiquagesimā portiōem: quādoqꝫ vsqꝫ ad tertiā vl' quartam partem: querebatur vtrū successores illorū possint reuocare quod vltra quinquagesimam datū est. Ad hoc respondet papa vt in litera singula mēbra specificādo. Ber. ¶ † No. j. ibi parochia sua. ꝙ diocesis episcopi dicitur eius parochia[d] ad idē. c. j. ſ. de rep. ⁊ ad hoc solet multū allegari iste tex. hoc ꝓbo ab etymologia vocabuli. nā parochia grece idē ē ꝙ partitio latine: vnde tota diocesis sibi deputata ē partita ⁊ diuisa a diocesi deputata alteri episcopo: ⁊ ꝓpter hoc iste ecclesie inferiores dicūtur parochiales. qꝛ habent curam partitā ⁊ diuisam ⁊ certis cōfinibus limitatā: ⁊ ex hoc dicimus ꝙ quilibet de diocesi est parochian⁹ episcopi vnde episcopus cōcurrit in cura cū quolibet presbytero parochiali vide ad hoc. bo. text. cum gl. in. c. ij. de pe. et re. lib. vj. facit. c. iij. de offi. archiepi. ⁊ quod ibi no. ⁊ ꝑ hāc rationē episcopus ꝯsequitur canonicā portionē de relictis factis ecclesijs sibi subiectis. de quo in. c. requisisti. de testa. ¶ Scđo no. ibi: si quis episcoporū ꝙ istđ est priuilegiū episcoporum ⁊ nō inferiorū p̄elatorū. nā iura antiqua ⁊ noua solū faciūt de episcopis mentionē vt hic. xij. q. ij. bone rei. ⁊ c. si episcopus. Ex quo credo inferēdū ꝙ ꝑlatus inferior episcopo non habet hoc priuilegiū. ¶ † No. tertio. ibi. sua. quod hoc priuilegiū restringitur quādo in sua diocesi vult hanc

Zacharias.

a ¶ Sit sacer vl' religiosus. Adde Car. Alex. in. c. in ecclesiastico. xiij. q. ij. Inn. i. c. abolēde. j. de sepultu. Alexād. oino in. l. qui ꝓpter. §. locū. ff. de relig. ⁊ sum. fune. ⁊ Ioā. fab. insti. de re. di. §. religiosum.

Sebastia. Sapi.

b ¶ Cāpanā. Vid Aut. in cōsil. xix. incip. qꝛ hic agit. col. xiij. ver. ad nonum. cū alleg. per Feli. in. c. de quarta. colū. v. ver. tertia declaratio. d. d' ꝑscrip. vbi multa ex qb⁹ cognoscatur hospitale religiosum.

Zacharias.

c ¶ Perpetuo suas operas locare. adde gl. i. l. hoīs. la. ij. in ver. opere. ff. de vsuf. le. Cy. in. l. iij. §. ne tm̄. ff. d' vsuf. Bal. post Dy. in. l. titio centum. ff. de cōdi. et demō. ⁊ Lud. ro. in. l. stipulatiōes nō diuidunt. §. celsus. ff. de ver. obli.

d ¶ Parochia. Et idē dicit text. in. c. bone rei. xij. q. ij. ⁊ in. c. lꝫ. de fer. Et qualiter dicat parochia epi. ꝑ Archidia. in. c. sicut alterius. circa pn. vij. q. j. ⁊ ꝙ diocesis dicatur parochia epi. est tex. in c. nouatianus. ea causa ⁊ qōne. 7. c. ꝑsbyteri. ⁊ qđ ibi no. Do. in. ij. not. xxiiij. disti. Quot modis sumit ver. parochia. do. Anto. in. c. veniēs. in j. colū. de ꝑscrip.

a ✠Sebastia. Sapi. ¶ Quia exēpta. Quod ecclesia exēpta sit in diocesi ⁊ nō de diocesi tʒ do. Abb. in. c. pro illorū. post glo. ⁊ alios. s. de prebē.

b ¶ Testō. eps nō pōt in morte legare qnquagesimā de bonis sue eccl'ie ꝓ magnificandis sepulchris. ⁊ idē dt Arch. in. c. ioānes. circa fi. xij. q. v.

c ¶ Prescriptionē. Adde ꝙ do. Ant. i. c. pastoralis. s. e. sequēdo istā glo. dicit eā meliorē d iure. cui tamē ego addo filʒ. xvi. q. iij. i summa. Et ꝓ vtriusqʒ itellectu vid oino no. p. d. Ab. in. c. si diligē ti. sup glos. pe. de ꝑscrip. vbi sing. s limitat. Et adde qd no. d. Ant. i. c. cara. i. iiij. ⁊. v. co. de iure patr. vos singulariter limitate hāc gl. vt ꝓcedat qn̄ in ꝑscriptiōe requirit titulus sʒ qn̄ i ꝑscriptiōe ⁊ vsucapiōe nō reqrit titulus bonefidei: tūc error iuris sufficiat ad ꝑscribēdū lʒ i vsucapione gl. in d. summa. xvj. q. iij. ei ꝯdicat. Itē cū ista glo. distinguēte inter iiustū titulū cū errore iuris vel errore facti. cōcordat lati⁹ loquēdo archi. in c. qꝛ cognouim⁹. x. q. iij. Iteʒ adde hic Bal. in. l. vēditioni. C. d vsuc. ꝓ emp. vbi dicit ꝙ titulus cū errore iuris. nō inducit prescriptioneʒ rei sed fructuū qꝛ eoꝝ possessio vilis est ⁊ abiecta. ⁊ adde hic gl. ma. i fi. i. §. not ādū. j. q. iiij. ⁊ vid oino qd late scribit. d. Anto. i. c. dudū. i. iiij. col. de deci. vbi dicit illū tex. esse meliorē qui possit reperiri qꝛ iniustus titulus cuʒ errore iuris nō tribuit legitimā cām ꝑscribendi. Itē adde oino Pau. de ca. i. l. celsus. ff. d vsucap. vbi dicit allegando glo. in. c. d quarta. de ꝑscri. ꝙ iniust⁹ titul⁹ cū errore iur' causat bonā fidē. ⁊ de B dicit esse casuʒ in d. l. celsus. sed dt ꝙ nō causat prescrip. lōgi tpis sʒ bene lōgissimi qd dicit esse dictū singu. ⁊ dicit ꝙ cū habuisset vnaʒ qōnem de facto interrogauit quosdā magnos legistas q nesciuerūt ei dicere vnū bonū vbū sup hoc: sed solū allegabāt no. in. c. cū ꝑsone. de ꝑuil. in. vj. ⁊ ꝓ illo dicto Bal. in. d. l. vēditor. veʒ ꝙ lʒ ad ꝑscriptionē rei nō sufficiat iniustus titulus cū errore iuris: sed bñ sufficit ad ꝑscriptionē fructuū. alleg. duas gl. in terminis quarū vna est in. l. si vxor. qꝛ pmo casu agit de lucro captādo secundo casu de dāno vitando si fructus sunt industriales. Itē pro illo dicto Pau. de cast. in. d. l. celsus. alleg. qd not. do. Anto. in. d. c. puenit in fi. j. col. per illū tex. de emp. ⁊ vendi. Item limita istā glo. inquātū dicit iustus error habet pro titulo. ⁊ per Bar. in. l. i. circa pn. ff. quo. bo. Item ex ratione Ludo. in. d. l. qd vxor inferebat nouū dictum ꝙ si fructus sunt naturales iniustus titulus cum errore iuris non causat ꝑscriptionē illoruʒ fructuū: qꝛ ibi agitur d lucro captādo. ⁊ sil'r dicebaʒ ex hac rōne ꝙ dictū Bal i. l. vēditioni: ꝓcedit in ꝑscript. rei quā qs hʒ in titulo lucratiuo: qꝛ ibi agit d lucro captādo: sʒ si ageret de ꝑscribēdo rē quā quis hʒ ex titulo oneroso: tūc iniustus titulus cū errore iuris bñ causaret ꝑscriptionē rei: qꝛ ibi agit de dāno vitādo quo casu ignorantia iuris excusat. l. error. C. de iur. ⁊ fac. igno ⁊ no. gl. i. q. iiij. §. notādū. Et adde ꝙ lʒ iniustus titulus cū errore facti causet prescriptionem nō tamen excludit petitioneʒ hēditatis. ita no. voluit Bar. in. l. iuli. in fi. ff. ex qb⁹ cau. maio. Idem adde ꝙ lʒ iniust⁹ titulus cū errore iuris non causet vsucapionē causat tñ fructuū acqsitionē sʒ Bar. in. l. sʒ ⁊ si lege. §. scire. ff. de petitio. hered. Itē qd dr iniustū titulū cuʒ errore iuris non causare ꝑscrip. est verū nisi sit error iuris tolerabilis ꝓut iure itricāti: ita no. ꝯcludit. d. Anto. in. c. si diligenti. de ꝑscrip. ⁊ Bal. i. l. cōsti ffoꝝ ad hoc alle. Inn. in. c. cura. de iure patro. de quo do. Fran. de are. dicebat esse casum singu. sʒ vnū intellectum in. c. dilect⁹. qd etiā alleg. ad hoc do. Anto. in d. c. si diligenti. in ij. col. ⁊ pōderat do. Ant. i. d. c. cū dilectus. de consue. de quo vide per Inno. in. c. fi. in iij. colū. cū duobus s. q. vbi ponit singu. limitationes ad materiam de prescrip. Anto. Francis. ¶ An titu. iniustus cū iuris errore causet ꝑscriptioneʒ vide Bar. in. l. ij. in. §. si sub conditiōe. in fi. ff. ꝓ empt. vbi dixit ꝙ etiam titulus ignoratus causat prescriptionē. sed Bal. in. l. i. C. per quas ꝑso. nobis acq. ⁊ Alex. in. l. naturaliter. ff. de vsuca. tenēt ꝯrium. ⁊ hoc credo

vult hāc donationē facere: secus si extra diocesim vellet monasteriū ꝯstruere vl' ecclesiā ꝯstructā magnificare. Putat tñ do. Ant. ꝙ eccl'ie exēpte itra suā diocesim pt hāc donationē facere: qd satis mihi placet: qꝛ exēpta^a est in diocesi lʒ nō sit de diocesi. vt i. c. pe. de offi. or. ⁊ est valde vtile: qꝛ sepe epi volūt magnificare ecclesiā mēdicātiū q est exēpta 4 a iurisditione epoꝝ. ¶ † No. ibi: pro suis sepulturis ⁊c. ⁊ tene mēti ꝙ eps pt sibi eligere sepulturaʒ extra ecclesiā cathedralē: nā hic dat facultas sibi magnificādi illā ecclesiā inferiorē ꝓ suis sepulchris qꝛ ibi eligit sepeliri. Et ex hoc infero ꝙ qlibet clericus lʒ sit rector eccl'ie possit sibi eligere sepulturā facit sil'e in vxore q eligit sepulturā: qꝛ ꝑ mortē dissoluit vinculū mrimonij carnalis ⁊ spūalis. vt in c. de vxore. de sepul. Item in religiosis tñmodo reperit ꝓhibitū. nā debēt sepeliri in ꝓprijs eoruʒ monasterijs si hoc cōmode fieri pōt. vt in. c. fin. de sepul. lib. vj. Itē no. ibi. ꝯpetēs subsidiū. ꝙ eps nō pōt donare cētesimā vel qnquagesimā nisi eccl'ie donatarie cōferat cōpetēs subsidiū. i. ꝙ ex ea por- 5 tione donata cōpetenter sustentari possit. † Item no. ibi: siue plures successiue bo. tex. ꝙ vbi donatio prohibet vsqʒ ad certā quātitatē: nō pñt fieri plures donationes successiue vsqʒ ad illā ꝙtitatem quasi hoc videat in fraudē legis actū. ⁊ facit ad materiā. l. sancimus. C. eo. nam donatio ꝓhibet sine insinuatiōe vltra quingētos aureos. pone ꝙ successiue qs facit eidē plures donationes ⁊ simul coaceruate excedūt quingētos aureos: nūqd excessus valebit sine insinuatione. ⁊ certe dicēdū est ꝙ nō. ⁊ optime ꝓbat hic. ⁊ vide Spe. eo. titu. in pn. vbi hoc idē sentit. vide tñ in sili bonā limitationē quā Bar. ponit in. l. vbi fideiussor. ff. d sol. ¶ No. ibi ad epalem mensurā vel cathedralē. ꝙ hanc donationē pōt eps facere nō solū de bonis spectātibus ad mēsaʒ suā, sed etiā ad ipsam ecclesiā cathedralē. ⁊ intellige qn̄ bona sunt diuisa inter epm et capl'm: tunc donat de mēsa: qꝛ bona epatus tunc ꝑtinēt ad mēsam: sed vbi bona sunt cōia inter epʒ ⁊ capl'm: tunc oīa dñr bona ecclesie: ⁊ de illis pōt hāc liberalitatē exercere. ¶ No. in vbi. nā ⁊ si ⁊c. ꝙ donatio qnquagesime cētesime nō ꝑsumit prima fronte valde dānosa eccl'ie. eps ergo vsqʒ ad totā illam quotā hʒ intentionē fundatā de iure cōi. vñ asserēti cōtrariū incūbit onus ꝓbandi. ¶ No. ibi magis pōt ex ostensiōe ⁊c. ꝙ quedā sunt q magis ꝑcipiunt ex ostēsione facti ꝙ expressione vboꝝ sicut multa sunt q magis ꝑcipiūt itellectu ꝙ elocutione. vt in. l. ratū. de solu. ¶ No. ex fi. lr̄e ꝙ vltra cētesimā vel qnquagesimā nō pōt eps quātūcūqʒ abūdās aliqd donare sine autoritate superioris: sed est dubiū qs dicat superior isto casu. Inno. dt ꝙ solus papa. Hosti. dicit ꝙ iurātes in manibus pape nō disponūt sine ipsius licentia: sʒ iurātes in manibus archiepi pñt vltra disponere cuʒ ipsius autoritate: qꝛ sicut iuramētū prestitum pape obligat, ita iuramentū prestitū archiepo. ⁊ hoc cōiter tenet: sed hodie oēs ꝑlati iurāt in manibus pape de nō alienādo. ¶ In gl. j. in fi. vel dic post Host. quod de tribus qrebat. Primo nunqd centesima vel qnquagesima pñt indifferenter donari ꝑ epʒ. Scdo quid si donationes fuissent facte successiue. Tertio nūqd eps abūdās possit donare vltra qnquagesimā vel centesimā ⁊ qlibet istarū. q. decidit 6 in lr̄a. ¶ † Et no. bñ ex hac oppositiōe casus ⁊ ex lr̄a ꝙ graue damnū pōt qs pati in bonis: lʒ nō cōtingat in tota substantia vel in maiori parte. naʒ hic in centesima vel quinquagesima parte potest cōtingere graue dānū eccl'ie cathedrali. facit pro his q dicā in. c. seq. ⁊ hoc tenebis mēti ꝓpter statuta ad limitationē. c. frequēs. de resti. spolia. lib. vj.

7 ¶ † In glos. iij. ibi. renouatur per successorē. ⁊ deponit glo. fi. nunqd ꝯsensus capl'i dʒ interuenire. dic vt dixi in. c. pastoralis. de his q fi. a prela. ⁊ cōclusio est ꝙ a principio nō pōt de nouo cōstruere monasteriū: nec ecclesiā secularē cōstructā monasticis iformare regulis sine cōsensu capl'i. ⁊ ita intelligit. c. si eps. xij. q. ij. sʒ postꝙ hec sunt acta sine cōsensu capl'i: pōt solus hāc donationē facere qn̄ 8 tñ est necessaria. ⁊ ita intelligant alia iura. † Et in fi. gl. ex hac secūda parte habes duas opi. Prima fuit Hug. secūda Io. ⁊ secūda cōiter tenet ꝑ doc. vt nō solū de reditibus sed etiā de possessionibus possit eps hanc donationē facere: quinimo expedientius est ecclesie donare de possessiōibus ꝙ ꝑpetuo donare quinquagesimā partē redditū. et hec opi. multipliciter ꝓbat in tex. si bñ ponderat. Gof. dicit ꝙ de mēte iuris est vt ecclesia cathedralis retineat apud se directū dñiū rerū donatarum. sed vt dicit Io. an. ⁊ bene nō apparet. vnde Gof. hoc colligeret quasi sentiat ꝙ ex toto pōt hec do- 9 natio fieri: qd videt verū. † Sed qro extra glo. nūb quid eps i testō^b possit hāc donationē facere. doc. tenēt ꝙ nō: sed inter viuos. pro hoc tex. ibi: largiri facit. de testa. c. ad hoc. ⁊ qꝛ nō reddūt aliā rōnem diuersitatis: sed ego reddo istā: nā testm̄ porrigit ad tēpus quo nō est futurus ꝑlatus: quia morte cōfirmatur. vt in. c. cū marthe. de celebra. missa. ergo cum nūc nō possit disponere nunc in testō. ar. in. l. eū qui. ff. de iurisdi. om. iudi. Item ⁊ secundo testamentū fit de rebus proprijs non de alienis. ⁊ adhuc ex magna gratia concedit vt quis possit testari de rebus ꝓprijs propter primā rationem: quia refertur ad tēpus quo non est futurus dñs: vt dicit glo. no. in. l. illa institutio. ff. de here. instit. vnde nō debet hoc trahi ad res in quibus habet administrationem tantū. Et ex prima ratione dt glo. no. viij. q. j. in. c. ex his. ꝙ papa nō pōt sibi in vita eligere successorē. ⁊ ex his dic generaliter ꝙ licet possit prelatus aliqua donare in vita de reb⁹ ecclesie. iuxta not. in. c. ceterū. s. eo. nō tñ in testō: 10 vt in dictis iuribus. ¶ † In gl. in ver. poterit. no. bene gl. iuncto tex. nā extendit dispositionē legis sancimus. C. de doñ. ⁊. c. si quis. de seruis. xij. q. ij. vt donatio quelibet facta vltra modū concessum nō reuocetur in totū, sed dūtaxat vsqʒ ad debitū modū: etiā si in dispositione simpliciter diceretur ꝙ donatio vltra debitū modū facta debeat reuocari. prout hic dicebatur. debet enim intelligi sm alia iura. ⁊ hec glo. cōiter tenet: licet Philip. aliud sentiat dicēdo ꝙ vbi plures sunt donationes dʒ de qualibet subtrahi certa pars. arg. in. l. si de tota. C. de inoffi. dona. quia vltima donatio simpliciter nō grauat. sed in ꝯriuʒ est: quia donatio prima sine grauamine fuit sortita suū effectum: ergo non debet reuocari propter secundam ⁊ vltimā: quia quod legitime factū est ⁊c. vt in regula factū legitime. de regu. iur. lib. vj. Sed vbi plures donationes essent simul facte seu nō appareret de auto 11 ritate: tunc pōt procedere dictū Philip. ¶ † In c glo. in ver. prescriptionē^c. in fi. no. bene hāc gl. ꝙ etiā titulus putatiuus ⁊ coloratus nō prodest ad ꝑscriptionē ꝯplendā vbi ius resistit: lʒ prescribens

verius cũ modifi catione de q. j. qꝛ titulus putatiuꝰ licet nõ prosit ad prescriptionẽ qñ ius resistit: lꝫ prescribẽs erret in iu re: vt est glo. in. c. aplice. de doñ. et in. c. dudũ. de deci. tñ istud est verũ qñ ius est clarũ: nõ aũt qñ ꝓbabiliter dubitaꝫ de intellectu iuris: qꝛ tũc vꝫ ꝑscriptio: lꝫ erreꝫ in intellectu ꝟo iuris. c. cũ dilectꝰ. de ꝯsue. et no. do. Anto. in c. aplice. ꝑalle. de quo ꝑ Alex. in. l. clarus. ff. ꝺ ꝯsue. ꝛ Sebastia. Sapi.

a ❡ Error facti. vide Alex i ꝯs. xlvj. incip. circa ꝑñtis ꝯsiliũ. in vi. col. ꝟ. dato ẽt. in. iij. vo. ꝛ Fel. late in. c. de quarta. co. viij. cũ seq. ꝺ. ꝺ ꝑscri. Ro. in ꝯsi. ccxvj. inci. viso diligẽter. co. ij. cica fi. Franci. cur. in ꝯsi. lxxj. in cip. princeps defunctus. col. v.

b ❡ Est vẽtus. Et ita ẽt refert Ioã. an. hic ꝛ ideo ad illud ꝓpositũ dicit Bal. in tit. de pa. ꝯstã. i. ij. col. in ꝟ. credimꝰ ꝙ ille qui donat ꝛ idulget bñficia ꝛ grãs facit qꝛ sperat inde grata seruitia recipe alˀs non facturꝰ ad idẽ qꝺ inquit Bal. i. c. sup de ꝓhib. feu. alie. ꝙ qñ igratitudo ꝓuenit grãꝫ impedit illã nisi satisfactio iteruenerit ꝛ iõ nimirũ si ingrati ꝑdũt grãꝫ.

c ❡ Magna re. et ita dicit bal. isti. de do. §. sciendũ. ꝛ Ang. post gl. in d. l. fi. de reuo. do. Et adde ꝙ lꝫ in instr̃o donatiõis dicaꝫ ꝙ donatio nõ possit reuocari, ꝓtextu ingratitudinis tñ ꝺ nõ ob. poterit reuocari si ꝯmittatur igratitudo. ita determiñat Spe. i ti. de do. e. i. ꝟ. qꝺ si pactũ. in. l. fi. C. ꝺ pac. quasi hoc pactũ nõ valeat q̃si tribuẽs cãm ꝺlinquẽdi. l. si vnꝰ. §.

erret in iure. Et ꝑ hoc bo. tex. in. c. dudũ. de deci. hoc intellige vbi ius est clarũ: secus aũt ꝓbabiliter potest dubitari de intellectu iuris: nam tunc valet prescriptio licet erreꝫ in vero intellectu. vt est tex. valde no. in. c. dilectus. de cõsue. ꝙ est semꝑ menti tenendũ. ❡ † Secũdo no. ex glo. ꝙ error factiᵃ nõ impedit prescriptionẽ: licet ius resistat. ꝛ ꝑ hoc vide bonã glo. in. c. de quarta. de prescrip. que vult ꝙ titulus habitꝰ a solo ꝑlato causam dat ꝑscribẽdi si recipiens credat caplˀm cõcessisse: qꝛ tũc errat in facto ꝛ nõ in iure. ꝛ sic limita si. huius glo. dum dicit aliud esse in alijs alienationibꝰ. ꝛ vide quod dixi in. c. ij. ꝺ. de his que fi. a prela. ❡ † Extra gl. queritur qualiter reuocabitur donatio facta cum graui lesione ecclesie. dicit Io. and. ꝙ per bñficiuꝫ restitutionis in integ. ꝛ ex hoc sentit ꝙ donatio tenet mero iure. do. Anto. dicit hoc ꝓcedere inq̃ tũ donatio fuit facta vsqꝫ ad centesimã vel quinq̃gesimã sed vltra tunc fiet ipso facto reuocatio: qꝛ donatio nõ tenuit: ꝛ in hoc bene dicit: sed etiam puto ꝙ in primo casu nõ semper donatio teneat. nam si notorium esset ꝙ donatio quinquagesime vel centesime fieret cum graui damno ecclesie nõ tenet ipso iure: quia ius resistit donationi: vt hic in prin. ꝛ in. c. bone rei. xij. q. ij. ꝓcedit ergo dictum Io. and. qñ ex errore probabili processit donatio cum graui lesione ecclesie: qꝛ tunc est facta in casu licito. vbi enim ecclesia errauit probabiliter donatio debet reuocari per resti. in integtum. Abbas.

☞ 1 Donatio reuocatur per ingratitudinem ab ipso donatore: nõ autem ab eius herede si donator tacuit; vel si in persona heredis sit cõmissa ingratitudo. 4. ratio est quare heres nõ reuocat qñ in defunctũ fuit facta ingratitudo que ponitur infra. numero. 6. 7. 8.

2 Ingratitudo quid sit vnde proueniat ꝛ quantũ sit a iure reprobata.

Que ingratitudo est sufficiens ad reuocandum donationem.

3 Donatio facta in magna quantitate reuocatur si donatarius negligit alere donatorem inopem: secus in parua: licet de alimentatione nihil dicaꝫ in contractu donationis.

5 Donatio an ꝛ quando reuocetur per superueniẽtiam filiorum siue sit facta extraneis: siue filijs: siue ad pias causas.

Donatio non reuocatur ipso facto per ingratitudinem sed venit reuocanda idem si est inofficiosa: secus per superuenientiam filiorum.

6 Donatio inofficiosa an possit reuocari ꝑ heredẽ illius qui poterat agere de inofficiosa donatiõe: licet per ipsum fuerit premissa querela: secus si per superuenientiam liberorum reuocaretur.

7 Donatio quo casu possit reuocari ab herede donatarij: si donatarius extitit ingratus cõtra quẽ dum viuebat non fuit actum.

Donatio quo casu possit reuocari ab herede donatarijs si contra donatorẽ fuit cõmissa ingratitudo contra quam donator non egit.

Donatio reuocatur si donatarius carnaliter cognoscit vxorem donantis.

8 Uasallus si committit feloniam aduersus dominum an heres domini aget contra vasallum ad priuationem feudi: ꝛ idem si alienauit irrequisito domino.

9 Collator beneficiorũ nõ potest reuocare collationem si cõmittatur ingratitudo in eius personam

10 Clericus aduocando contra ecclesiam in qua hꝫ beneficium: priuatur beneficio.

11 Donatio remuneratoria nõ reuocatur ꝓpter ingratitudinẽ: neqꝫ alia donatio que nõ sit simplex.

12 Donatio facta alicui monasterio vel ecclesie non reuocatur per ingratitudinẽ quã cõmittũt abbas vel prelatus cum capitulo sed persone repelluntur a monasterio vel ecclesia.

Ciuitas potest destrui ꝛ aratro submitti propter delictum ciuium: ꝛ propter hoc potest priuari ciuitas dignitate episcopatus.

Delictum prelati ꝛ capituli: an noceat ecclesie. vide remissiue.

1 PRopter. ❡ † Donatio potest per donatorem, nõ per heredem eius qui tacuit ob ingratitudinem donatarij reuocari in casibus hic expressis. Primo ponit dictum quod exemplificando specificat, ibi: quod si. Scꝺo moderatur ibi: ꝙ tamen. ❡ Casus literalis. Aliquis pone titius aliquã liberalitatem siue donationeꝫ contulit alicui. queritur vtrum liberalitas seu donatio aliquo casu posset reuocari. Respõdetur ꝙ de iuris rigore donatio in casibus potest reuocari. si forte donatarius impias manus in suũ donatorem iniecit vel si atroces iniurias sibi intulit sub graue damnum rerum suarum: vel periculuꝫ vite donatori suo inferre presumpserit: sed si donator in vita sua de his nihil dixit: successores illius hanc liberalitatem seu donationem reuocare nõ poterunt. Ber. ❡ † No. primo ꝙ ingratitudo est maximum vitium. nã ita preponderat vt donatio semel perfecta reuocetur. ꝛ diffinit ꝛ describit beatus Bernar. ingratitudinẽ ꝛ dixit ꝙ est ventusᵇ vrens ꝛ siccans fontem misericordie: ꝛ roreꝫ pietatis: ꝛ fructum gratie: ꝛ prouenit hoc peccatum vt plurimũ ex superbia: qꝛ pleriqꝫ putãt oĩa seruitia sibi debita: sed consydera ꝙ lꝫ multis modis cõmittatur ingratitudo. nam vt dicit Seneca. Ingratus qui nõ reddit: ingratior qui dissimulat: ingratissimus omniũ qui obliuiscitur. Et Cicero. Immemorẽ beneficij omnes oderunt. tamen indistincte ex predictis non reuocatur donatio sed ex tex. habes quatuor casus in quibus fit reuocatio. Primus cum donatarius violentas manus iniecit in donatorem. Secundus cũ atroces iniurias ei inferre presumpsit: ꝛ intellige de iniuria verbali: alˀs superflueret iste casus propter casum precedentem ꝛ sequentem: vel si donatorem fugauerit seu captum tenuerit. arg. in. c. nuper. de sen. excõ. Tertius casus cũ graue damnum rebus donatoris intulit. Et qꝺ dicit graue dãnum. dixerunt quidam ꝙ consistit in tota substantia vel in maiori parte. sed Io. an. dicit hoc esse arbitrarium. nã põt esse graue dãnum circa minorẽ partem substantie. vt probatur in. c. precedenti. ꝛ ibi dixi. erit hoc ergo arbitrarium ꝛ ad. c. frequens. de restitu. spo. lib. vi. dicendũ quod loquitur in casu suo. s. vt spoliatus possit repellere spoliatorem suum. nam nõ dicitur denudatus seu inermis ex paricular i damno. sed graue damnũ bene potest pati circa maiorem partem substantie. Quartus casus quando inferre presumpsit vite periculum licet effectus nõ sit secutus: puta qꝛ preparauit venenum vt donatorem perderet. vel aliter sibi preparauit insidias vnde pondera istum casum. nõ enim requiritur ꝙ effectus sit secutus. simile in. c. ꝓ humani. de ho. lib. vj. Quintus casus extra tex. est si nõ fuit adimpletus modus in donatiõe adiectus ꝛ habetur iste casus in. l. fi. C. de reuo. doñ. sed credo ꝙ papa hoc non interseruit: quoniam reuocatio illa principaliter non contingit ꝓpter ingratitudinem sed propter modũ nõ seruatum ꝛ autor hic nõ intendit prosequi casus in quibus generaliter reuocatur donatio: sed casus dũtaxat

3 ingratitudinis. ❡ † Additur tamẽ sextus vel quintus respectu litere, sed arbitror ꝙ papa non interseruit: qꝛ de illo dubitauit videlicet si donatarius neglexit alere donatorem inopem: nã in hoc glo. iuris ciuilis reperitur contraria. nam in. d. l. fina. dicit ꝙ hec causa est sufficiens ad reuocandũ donationem: sed in. l. condemnationem. ff. de reg. iu. sentit donatarium nõ teneri ad alendũ donatorẽ quia hoc iure nõ probatur: sed Cyn. in. d. l. fi. dicit ꝙ aut donatio consistit in magna reᶜ seu quantitate. ꝛ habet locum glo. in. d. l. fi. secus si in parua re ꝛ est distinctio satis equa. nã ille qui donat magna potest equiparari patri: sed filius teneꝫ alere patrem inopẽ. l. si quis. ff. de li. agno. ergo magnã ingratitudinẽ committit non subueniendo illi in necessitate. Et no. bene hoc qꝛ sepe accidit in istis mulieribꝰ ꝛ maxime senibus q̃ donãt fere omnia bona ꝛ demum negliguut alimentari a donatario. nam

pactus. ff. ꝺ pac. hoc tñ limita nisi in ꝯtractu interposi tũ fuisset iuramẽtum: qꝛ tũc donatio nõ posset ꝑtextu ingratitudis reuocari: ita sin. determi. Io. an. in addi. Spec. in ti. de do. sꝫ illꝺ dictũ Io. an. reprobat Ro. i. l. donationi in ꝯcubinã. §. i. ad fi. ff. de dona. ꝑ gñalẽ regulã nõ est obligatorium ꝛc. lib. vj. Anto. Francisc.

❡ Circa hoc de donationis reuocatione. dicas primo ꝙ donatio inter viuos nõ vr̃ eẽ reuocabilis qꝛ illa facit res donatas nõ eẽ in ꝑrimonio donãtis. ita Bal. i. l. ij. in vlt. col. C. ꝺ inoffi. dona. ꝛ idem Bal. i. l. si dõatione. C. ꝺ colla. ꝛ habetur ꝑ Flo. in. l. quoties. in. §. vniuersoꝝ. ff. ꝺ vsufr. dona. aũt remuneratoria si ꝓbeꝫ merito nõ reuocatur: vt ꝑ Bar. et Bal. i. l. ꝑ diuersas. C. mã. ꝛ si sit iuratũ iuramẽtũ, facit vt q̃uis alˀs nõ valeret, nihilo minus valeret ꝑ obseruãtia iuramenti. vt ꝑ Bar. in auꝫ. sacramenta puberum. C. si aduer. vẽ. ꝛ in. c. cũ contingat. de iureiur. ꝛ in. c. de bitores. eo. titu.

rio.nam vt prediri poterit donatio a donatario
reuocari. ¶ Secũdo principaliter tene istum tex.
menti q2 rigor iuris scriptus preferẽ equitati non
scripte:nã hec donatio reuocatur de rigore iuris:
vt in tex.z iste rigor preualet equitati.de quo in.l.
4 placuit.C.de iudi.z in.c.fi.de trãsac. ¶ †Not. ibi:
donatoris psonã ꝙ heres donatoris nõ reuocat
donationẽ factã a defuncto ꝑpter ingratitudinẽ
cõmissam in personã ipsius heredis.z est ratio q2
donatio fit ex mera liberalitate donatoris z cõtẽ
platione donatarij nõ heredis:ideo ꝯsyderaẽ in-
gratitudo respectu donatoris non respectu here-
dis:z idem est in reuocatione que fit seu fieri intẽ-
tatur post mortẽ donatoris ob ingratitudinẽ cõ-
missam in ipsius personã merita z demerita sunt
5 psonalia.ideo nõ transeũt ad heredẽ. ¶ †In gl.j.
in fi.hec glo.excedit terminos litere.nam litera so-
lum prosequiẽ reuocationẽ donationis que fit ꝑ
pter ingratitudinẽ donatarij.z hos casus habui
stis supra collectos:sed donatio qñq3 reuocatur
ex presumpta volũtate donatoris cessante omni
ingratitudine:vt ꝑpter natiuitatẽ filiorũ superue-
nientẽ qñq3 reuocaẽ:quia est inofficiosa respectu
filiorũ existentiũ tẽpore donationis:vt quia effun
dit patrimoniũ suũ donando nihil vel parũ relin
quendo liberis.z in hac secũda specie donationis
varie sunt opiniones:q2 iura ciuilia vario modo
loquũẽ.z multas opi.antiquorũ refert hic Jo.an.
mihi placet distinctio Bar.in.l.titia.§.ĩperator.
de leg.ij.vbi sic distinguit ꝙ qñq3 querimus de re
uocatione fiẽda ex presumpta volũtate donato-
ris:quãdoq3 per remediũ querele iofficiosi. Pri-
a mo[a] casu aut est facta in personã liberti vel extra
nei:z reuocatur etiã in totum ipso iure quasi do-
nator hic tacite intellexit.vt.l.si vnꝙ.cũ glos.sua.
C.de reuo.dona.l3 gl.hoc aliter intellexerit. Aut
donatio fuit facta in personã vnius ex liberis : z
tunc nõ reuocatur in totũ ꝑpter natiuitatẽ filiorũ
sed vsq3 ad debitũ bonorũ subsidiũ : id est vsq3 ad
legitimã que debetur filijs iure nature.z ita intel-
ligitur.l.si totas.C.de inoffi.dona. Et ex hoc infe
b ro ꝙ donatio[b] facta monasterio non reuocaẽ in
totum de stricto iure propter natiuitatem filiorũ
quia monasteriũ habetur loco filij. Item quia do
natio est facta in fauorem aĩe que non debet esse
minus chara ꝙ filius.vt in auẽ.si qua mulier.C.
de sac.san.eccle.canonizata.xix.q.ii.si qua mulier
et ita intellige tex.not.cũ glos.in.c.fi.xvij.q.vlti.et
hoc sentit gl.hic dũ dicit ꝙ ibi donatio fuit reuo-
cata in toto iure poli:id est celi sc3 ex quadam eq-
tate naturali z nõ iure fori:id est ẽm humanas le
ges.z hoc idem sentit Barto. in.d.§. imperator.
in quadam questiõe.z facit quod ipse no.in.l.j.C.
de sac.san.eccle. Secundo casu dicendũ est ꝙ aut
aut donatio fuit facta vni ex liberis z nõ reuoca-
tur per alios liberos nisi vsq3 ad debitum bono-
rum subsidium etiam si donatio fuerit inofficio-
sa re et consilio.de quo vide tex.in.l.si liqueat.C.de
inoffi.dona. Aut fuit donatio facta alteri. et tũc
si liberis suis fuit aliquid relictũ non reuocabitur
nisi vsq3 ad debitum iure nature. ad hoc.l. omni-
modo.C.de inoffi.testamen. si vero nihil reliquit
z donatio est inofficiosa re z consilio reuocatur in
totum.argu.l.si libertus.ff.de ope.liber. Si autem
fuit iofficiosa re tantum z non consilio:tunc non
reuocatur nisi vsq3 ad debitum iure nature. pro
hoc.l.ij.z.iij.C.de inoffi.dona.z hec sufficiunt pro
intellectu glo. Et intellige quod dixi de donatio-
ne facta filio qñ donatio tenuit:vtputa quia fuit
facta emancipato vel filiofami.propter merita in
quo nõ insisto:sed dicendum est vt not.in auẽ. ex
causa.C.de libe.prete.z in auẽ. ex testamento. C.
6 de colla. ¶ †In gloss.in verbo,reuocare.in fi.dic
melius ꝙ donatio reuocatur quãdoq3 ob ingra-
titudinem donatarij z agitur cõdictione ex.l.fin.
C.de reuo.dona.vel condictione huius.c.nõ autẽ
agetur rei vẽdicatione:quia vt clare colligitur ex
text.donatio nõ reuocatur ipso facto propter in-
gratitudinem vt patet ibi:de rigore iuris zc. Itẽ
si donatio esset reuocata ipso facto heres donato
ris posset illa bona reuocare:z tũc posset agi con-
tra heredẽ donatarij.arg.in.l.cõmissa.ff. de pub.
z in.c.ij.de prescrip.lib.vj. Aut donatio reuocaẽ
ex dipositione.l.si vnꝙ.preallega.z tũc si reuoca-
tio fiat ipso iure ex presumpta mente donatoris
ageretur rei vendicatione.no.Barto. in.d.§. im-
perator. Quandoq3 reuocatur per querelam in-
officiosi:z tunc opus est premittere querelam : vt
no.in.d.§.imperator.z per Bar.in.l.j.C.de inof-
fi.dona.z sic est ista gl. limitanda z intelligenda.
7 ¶ †In glo.fi ibi: vel successores donatarij.vult
dicere ꝙ sicut hoc est personale ex parte donato-
ris:q2 facultas reuocandi nõ transit ad ipsius he
redem:ita z personale ex parte donatarij: q2 non
potest agi cõtra ipsius heredem. et hoc vltimum
non colligitur ex text.sed habetur in.l. fina.C.de
reuo.dona.tamen ille tex.solum videtur probare
in heredem donatoris vt non agat contra dona
tarium vel eius heredem: sed aperte non decidit
vtrum ipse donator possit agere contra heredem
donatarij. Sed Jo.and.sentit hic ꝙ possit si igno
rauit ingratitudinem cõmissam in vita donata-
rij.vel si sciuit z nõ habuit tempus competens ad
agendum.argu.in.c.cum in veteri.de elec. z in.c.
fina.de dila.z hoc ibi satis placet argu. huius lite
re que ponderat quando donator tacuit:sed non
dicitur tacuisse si ignorauit:vel nõ habuit tẽpus
competens ad agendũ.z per hanc rationem vide-
tur idem dicendum in herede donatoris vt possit
agere contra donatarium:sicut in simili dicit gl.
in lege fideicommissum.ff.de fideicom.ꝙ si legata
rius iniuriam intulit testatori si testator ignora-
uit in vita poterit ex hoc agere heres.z facit quod
not.gloss.in lege sororem.C.de his quib.vt indi.
z ex illis gloss.videtur inferendum quod si dona-
tarius carnaliter cognouit vxorem donatoris in
vita sua ipso ignorante in vita ꝙ heres suus po-
terit agere ad reuocãdum donationem:quia non
dicitur tacuisse ex quo ignorauit : in quo tamen
posset instare.quia reuocatio donationis est pro-
secutio iniurie quod non videtur transire in here-
dem.l.j.z quod ibi not.ff.de priuatis delictis. pri-
mum tamen videtur verius.argumẽ.huius litere.
8 ¶ †In eadem glo.ibi:propter feloniã patris.zc.
vt dicit Joan.andre.z bene potius glo.debuisset
colligere.arg.per contrarium:scilicet ꝙ heres do-
c mini non potest agere contra vasallum[c] ob deli-
ctum cõmissum contra defunctum sicut non agit
heres donatoris ob ingratitudinem commissam
contra defunctum:z in hoc casu Jo. and. distin-
guit vt.s.dixi.ꝙ si dominus sciuit z tacuit nõ põt
agere eius heres:al's secus. Sed quo ad argu. gl.
vtrum possit agere contra filium:dic vt no. Bal.
de prohibi.feu.alie.c.imperialem.§.vlt.vbi dixi ꝙ
eo casu quo vasallus priuatur ipso iure : puta q2
ipse alienauit:licet dominus non reuocauerit feu
dum ad se:heres tamen poterit.si autem ipso iure
non perdit feudum:non agitur contra filium ob
delictum patris.z hoc casu procedat.argu. glo,et
facit.l.cõmissa.ff.de publi.cum ibi not.z in dicto
9 c.ij.de prescrip.lib.vj. ¶ †Sed hic queritur ; nun-
quid collator beneficij possit reuocare collationẽ
ob ingratitudinem cõmissam in ipsius personam.
z videtur ꝙ sic.nam collatio beneficij dicitur do-
natio.vt in.c.finali.de officio vicarij.libro.vj.cum
similibus.ergo poterit reuocari ob ingratitudinẽ
commissam contra collatorem. Joan. andreas
et cõmuniter doctores tenent contrariũ: quoniã
collatio beneficij nõ est proprie donatio. nam te-
netur collator ex necessitate officij conferre sed li-
beralitas solum consistit in cui dando.iuxta not.
in.c.relatum.de prebẽdis.vnde nõ notatur de tã-
ta ingratitudine seu vitio iste qui recipit benefi-
cium spirituale sicut ille qui recipit donum ex me-
ra liberalitate donatoris:z facit qd notat Bar-
10 tolus in.l. absenti.ff.de donationib9.† Nec obst.
hoc.c.fi.de postula.vbi clericus priuatur benefi-
cio aduocando cõtra ecclesiam in qua habet be-
neficium:quia ibi loquitur tex. de ingratitudine
contra ecclesiam cõmissa z non contra collatorẽ

a ¶ Primo. z ad d quod no. in.c.vl. xvij.q.iiij.vbi bo. glo.z qd no.glo. in.c.vt lex ꝯtinẽ-tie.xvij.q.j. z vid oĩno vnã pulcherrimã.q. quã põit d.Ab.i.c.ꝑ venerabilẽ.q fi.fint le. in.x.col. Et dixit no. Bal.in.d.l.si vnꝙ.C.de re.do. ꝙ nõ reuocaẽ donatio remũeratoria ꝑpter supueniẽtiã liberorum. Idẽ dicit Ang.z sequiẽ Lud. ro.ĩ ꝯsi.xxvj.in.iij.co. vbi ꝑ h adducit ꝙ cũ illa.l.si vnꝙ ius nouũ z singulare inducat eius ꝟba debẽt ꝑprie intelligi z sic ĩ dona.simplici.nõ in remuneratoria.z vide in hac materia tex.ĩ.l.tale pactũ.§.fi.ff.de pac. z adde hic Ro.ĩ cõsi.ccxxviij.z vide in.c.frequens. in pe.col.de resti. spo.li.vj.vbi dt ꝙ lex si vnꝙ.hic al. h3 locũ in donatione minoris partis bonorũ. Et ꝑ intellectu.d.l. si vnꝙ. vid oĩo qd plene no. Bal.in.l.j. in pe.z vl.col.C.d inof.doñ.z Bar. multũ late in.l. titia seio.§. imperator.ff.de le.ij. Itẽ vide Ang.in.d.l. si vnꝙ. vbi dt ꝙ illa.l.nõ h3 locũ ĩ donatiõe parua maxie qñ fieret ei erga quẽ qs h3 affectionẽ. Idẽ dt etiã ibi Ange. ꝙ dispõ illi9.l.h3 locũ ẽt si donãs habeat vnicã filiã feminã. Idẽ dt ẽt ibi ꝙ illa.l.nõ solũ h3 locũ ĩ donatione facta legitimo s3 ẽt si fit fctã cuilibet exẽneo: l3 azo tenuerit ꝯtrũ in sum.C.d reuo. dona. An aũt reuocetur donatio ꝑpter supuenientiã liberorũ qñ fuit iuratũ eã nõ reuocari. Oldra. t3 ꝙ sic.cõsi.cccxxviij.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Qd donatio. Nunqd aũt donatio facta alicui reuoceẽ si donãs ingrediaẽ monasteriũ.vide. Fel. ĩ c.in pñtia.col.xx. ꝟ.quarto.d ꝑba. vbi concludit ꝙ monasterium nõ hẽ loco filij ad reuocandũ donationẽ z ad hec vide do. An. sicu. in repeti.l.cũ acutissimi.C.de fidei cõ.z Sozi. in repeti.l. cũ auus.ff. de cõdi. z demõ.

c ¶ Cõtra vasallũ. Et vide ad hoc Pau.de ca. in.l. rei.i.§.j.in fi.ff.solu.mat. qui dt ꝙ de hoc est gl.i.§. porro.q̃ fuit ꝑma cã bñfi.amit.z dicit haberi ꝑ Cy. in.l.j.C.de reuo. dona . qd ecõtra an dñs q nõ opposuit feloniam vasallo possit eã opponere ei9 heredi,dic ꝙ nõ.ita proprie dicit glo. j,in.l.fin,C.de re. do.z bñ facit ille tex,in fin, z facit qd no,do, Abb. in.c.plerũq3,circa fi.de do.inter virũ z vxo.

Vem sibi priuatur beneficio nō autem reuocatur collatio. Et no. bene predicta. Primo ꝙ iura stricte loquentia de donatione nō habent locū in collatione beneficiorum. † Scdo colligerem ꝙ reuocatio donationis ob ingratitudinem habet locū dūtaxat in donatione ꝓprie sumpta. ꝛ ideo posset nō immerito attentari ꝙ donatio facta propter merita[a] precedentia nō reuocetur ꝓpter ingratitudinē q2 illa nō est vera donatio, sed quedam remuneratio. iuxta ea q̄ dixi. s̄. super rubri. ꝛ de hoc est tex. in. l. si pater. §. fi. ff. de dona. quē ad hoc alle. glo. in. l. fi. C. de reuo. dona. licet posset colligi contrariū per opi. quorūdā quā in dicta rubrica recitaui: sed primū arbitror verius. ¶ † Ultimo quero ꝺ notabili qōne. quidā baro[b] edificauit monasterium ꝛ dotauit: demū abbas ꝛ monachi cōmiserunt ingratitudinem contra illum baronē in casibus hic expressis: nungd reuocabit̄ ista donatio. Spec. ponit. q. eo. tit. §. j. ver. quid si baro. ꝛ refert duas opi. Primo ꝙ sic. ꝛ qꝺ ab hoc monasteriū destruetur: sicut in simili videm⁹ ꝙ aliqñ ciuitas submittit̄ aratro propter delictum ciuium. iuxta plene no. p Bar. in. l. aut facta. ff. de penis. ꝛ dixi in. c. dilectus. j̄. de simo. Item ciuitas priuatur dignitate epātus ꝓpter delictum ciuium. vt in. c. ita nos. xxv. q. ij. Item theorica cōmunis gl. est ꝙ delictū prelati ꝛ capituli nocet ecclesie. vt no. in. c. ij. de ordi. cog. ꝛ in regula delictum. de reg. iur. libr. vj. facit. l. iubemus nullam nauē. C. de sac. san. ec. Alia opi. est ꝙ monasteriū nō destruet̄ sed repellētur persone ꝛ alij instituentur. ꝛ hec opi. est verior et equior: ꝛ sic potius puniantur persone q̄ ecclesia. arg. c. romana in fi. de sen. excom. lib. vj. ꝛ cum hac opi. transit ibi Spec. hanc qōnem possumus adducere generaliter ad donationē factā ecclesie: nungd ob ingratitudinē prelati ꝛ capituli veniat reuocāda. sed in hoc amplius nō insisto: quia dependet ab alia questione multum prolixa: nūqd delictum prelati ꝛ capituli noceat ecclesie: dicendum est vt plene dixi in. c. j. de dolo ꝛ cōtu. ꝛ in. d. c. dilectus. de simo. Abbas.

¶ De peculio clericorum. Rubrica.

1 ☞ Peculium quid sit: ꝛ quibus modis sumatur.
2 Clericus nō eximitur a patria potestate nisi in spiritualibus vel nisi sit episcopus.
3 Clericus nō facit fructus beneficij suos.

¶ Supra visuꝫ est de donationibus: sed quia dubitari poterat: nūquid clerici possunt donatiōes facere de eorū peculio: merito supposuit hanc rubricam. ¶ † Et scias ꝙ peculiū capit̄ multis modis: ꝛ quo ad propositū dicit̄ patrimoniū ipsoruꝫ clericorū. vnde sepe capitur peculiū pro patrimonio alicuius: ꝛ dicit̄ peculiū a pecunia. ꝛ est nomē diminutiuū quasi parua pecunia. ꝛ pecunia ꝺr a pecudibus; vel pecoribus. ꝛ ideo quicquid antiqui habebant cōsistebat in pecudib⁹. j̄. q. iij. in. c. totū. ꝛ credo ꝙ istꝺ vocabulū diminutiuū fuit attributū clericis: q2 vt plurimū nō habent ampla patrimonia. qñqꝫ peculiū sumitur strictius: ꝛ proprie dicitur pecunia quā habet existēs in potestate alterius vt filiusfa. vel seruus. Et scias ꝙ reperit̄ in quadruplici specie. nā est peculiū castrense, q̄si castrēse, ꝓfectitiū ꝛ aduētitiū. Castrēse est ꝙ filiusfa. acquirit in castris. i. in bello. ꝛ de illo potest dispo nere tanq̄ paterfamilias. Quasi castrense est qꝺ acquirit filius in aduocatione: nā aduocati quasi militant. l. aduocat. C. de aduo. di. iudi. ꝛ idē est in officio publico. ꝛ istud iudicat̄ vt castrēse peculiū. profectitium est qꝺ filio obuenit ex bonis patris: sic dictū: quia proficiscitur ex bonis p̄ris: ꝛ istud non acquiritur filio. Aduentitiū est quod aduenit filio aliunde: puta ex donatione vel ex successiue vel ex industria sua vel ex prospera fortuna ꝛ ꝓprietas huius peculij acquiritur filio: vsusfructus acquirit̄ patri in vita. ꝛ de his vide in Spe. in titu. de dona. §. j. quid si de peculio ꝛ sequen. et ibi habes vtrū in dubio filius presumat̄ acquisiuisse ex bonis paternis an ex industria. vide not. glo. in. l. cū oporteat. C. de bo. q̄ lib. † In clerico ꝟo aduertendū: nā videt̄ solū differre a laicis in peculio aduētitio: ꝛ intellige de clericis filijsfa. nā per clericatū nō eximit̄ a ptāte paterna in tpalibus: lꝫ glos. aliud senserit ꝛ minus bñ in. c. indecorum. de eta. ꝛ quali. sed Inno. tenet ibi primū. ꝛ doc. cōiter. ꝛ probat̄ in. c. per venerabilē. q fil. sint leg. vbi est speciale in epō. ꝛ probatur in auf. consti. que de dignitatibus liberat a paterna ptāte. vbi solum fit mētio de epātu. facit in arg. c. si annū. de iud. lib. vj. vbi dicitur ꝙ in spūalibus filius nō est sub ptāte patris. secus ergo in tēporalibus. vñ dicendū est idem de speciebus istius peculij in clerico sicut in laico. sed in aduentitijs secus est. nam illud qꝺ est castrense vel quasi castrense in laico est aduentitium in clerico: q2 acquirit̄ sibi peculium aduentitiū etiā quo ad vsumfructū vt est tex. no. in auf. presbyteros. C. de epi. ꝛ cle. no. Host. ꝛ cōiter doc. in. c. q2. j̄. tit. proxi. qꝺ bñ no. † Itē peculiū castrēse vel quasi pōt dici in clericis qꝺ ꝓuenit ex bñficio spūali. ꝛ hoc esset verū tenēdo opi. ꝙ clericus faciat fructus suos. iuxta not. in. c. presenti. de offi. ordiñ. lib. vj. sed tenendo contrariam opi. que mihi plus placet pōt appellari peculiū profectitium ꝛ iudicari debet vt profectitium. Abbas.

1 ☞ Prelatus si tēpore ꝓmissionis erat pauper: quicquid hꝫ presumitur de bonis ecclesie acquisiuisse. 3. admittitur tñ probatio in contrarium. 5. 6. vide in. c. pe. in. ij. no. j̄. eo.
2 Pauptas nō impedit quomin⁹ clericus nō possit ꝓmoueri ad bñficia.
3 Uxor presumitur acquisiuisse ex bonis mariti: nisi extra dotem habeat multa bona. 7.
4 Res empta pecunia eccl'ie efficitur ipsi⁹: lꝫ clericus emat noīe proprio. Res empta ex pecunia alicuius: nō efficitur illius sed ementis nomine proprio.
5 Clericus si quid acquirit ex industria sua: nō acquirit ecclesie.
6 Tutor vel curator si qd post tutelā ꝛ curā reperiant̄ acquisiuisse: nō p̄sumuntur acquisiuisse ex bonis pupilli vel adulti sed ex eorum industria.
8 Relictum factum clerico vel epō an presumatur factum intuitu ecclesie vel persone.

Clericus an faciat fructus beneficij suos ꝛ in vita ꝛ post mortem.

Inuestigādum. † Quesitum a rectore ecclesie tpe ꝓmotionis nihil habēte presumitur de bonis ecclesie quesitū. ¶ Casus literalis. Querebatur in cōsilio arelatē. qd si presbyter nihil patrimonij habēs ꝓmotus fuit ad regimē alicui⁹ ecclesie: ꝛ postea emerit p̄dia cui⁹ iuris illa debent esse. respondet̄ ꝙ debent esse illius ecclesie ad quā nihil habens ꝓmot⁹ est. Ber. ¶ † No. j. ꝙ pauptas nō impedit nec excusat quominus clericus possit promoueri ad beneficiuꝫ: licet aliud sit in tutore. vt insti. de excu. tu. in fi. vide glo. xij. q. iij. c. j. ¶ † Itē no. ꝙ quicquid acquirit clericus beneficiatus nil patrimonij habens presumit̄ acquisiuisse ex beneficio. simile in vxore que presumitur acquisiuisse aliquid ex bonis mariti. l. etiā. C. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ¶ No. ibi: esse debet tex. quasi expressum ꝙ res acquisita ex pecunia ecclesie per talem administrationem efficit̄ ecclesie: lꝫ clericus emerit noīe proprio. nā si emisset hoc noīe ecclesie non oporteret inuestigare vtrum habuit ꝓprium vel ne. loquit̄ ergo quādo fraudulenter emerit noīe ꝓprio ꝛ sic tex. iste ponit casum specialē in ecclesia. nā regulariter cōtra: quia res empta ex pecunia mea nō est mea vt videbis latius. j̄. in. c. inquirendū. lꝫ Ho. dicat, ibi ꝙ in ecclesia nō est tex. expressus: sed vt dixi hic videtur tex. ad idē. c. j. j̄. tit. ꝓxi. ¶ † In gl. fi. in fi. no. gl. in eo qꝺ vult ꝙ iste tex. nō inducat presumptionem iuris ꝛ de iure vt nō admittat ꝓbationē in contrariū. vnde poterit probari per heredē clerici ꝙ licet nō habuerit patrimoniū lucrat⁹ fuit ex artificio: puta quia erat doctor vel bonus scriptor vel quid simile. nam ista acqsita ex industria persone non acquirūtur ecclesie: vt in. c. q2 nos. de test. ꝛ vide de hoc qꝺ latius dicet̄ in. c. iij. j̄. eo. ¶ † Sed ꝯtra hoc ꝛ tex. op. de. l. si defunctus. C. arbitrio tu. vbi habet̄ ꝙ curator seu tutor p̄sumitur acquisiuisse nō ex bonis pupilli seu minoris: sed ex propria industria seu prosperitate fortune: ergo idem dicendum in clerico. Solu. tutor[c] vel curator est temporalis ꝛ tenetur reddere rationem administrationis nec habet ita liberam administrationem sicut cleric⁹. Item tutor vel curator licite negotiatur: que omnia cessant in clerico. nam clericus non debet negotiari. j̄. ne cleri. vel mona. per totum. vnde si presumeremus negotiationem presumeremus delictum. quod nō est fiendum. Eadem ratio[d] est in vxore. nam si nō presumeremus quod ex bonis mariti acquisiuerit presumeretur ꝙ turpiter aliunde quesiuerit, vnde quemadmodum oīa bona sunt mariti carnalis. l. doce ancillam. C. de rei vēdic. bona ecclesie sunt ecclesie ipsius. ideo semper presumim⁹ pro dño. tñ vt dixi iste p̄sumptiones admittūt probationes in contrariū. ¶ † Quid enim si vxor habeat multa bona extra dotem ꝛ marit⁹ erat inops. certe potuit querere ex fructibus bonorū suorum sicut dicimus de clerico habente patrimoniuꝫ vel artificium. ¶ † Secūdo opp. cōtra tex. in eo ꝙ loquitur de ꝓmoto ad ordinē. nā constitutus in ordine nō habet administrationem ecclesie. ergo nō debet presumi ꝙ acquisiuerit ex bonis ecclesie. Solu. docto. exponunt text. ꝛ bene ibi: ordinem. id est beneficium vel titulum vel administrationē vt colligit̄ ex sequentibus. nam occasione ordinis hab et beneficiū: secus dicunt si beneficiū est simplex

☞ Sebastia. Sapi.
a ¶ Propter merita ꝙ donatio remuneratoria ob ingratitudinē nō possit reuocari. tꝫ Felin. in. c. nouit, col. xij. ver. limita tertio. s̄. ꝺ iudi. ꝛ Iasi. i. l. ex hoc iure. col. x. ver. secūdus effectus, ff. ꝺ iust, ꝛ iur. Alexā. in ꝯs. cexviij. inci. nec arguendi sumus. i. ij. volumi.

☞ Sebastia. Sapi.
b ¶ Quidā baro, vide in sili Feli. i c. verū, co. pe, ꝟ. secunda ꝯclusio. s̄. de fo. ꝯpe, vbi ponit an donatio facta eccl'ie sub mō sisit cessatio modi negligētia p̄lati reseruat̄ donatio. ꝛ ꝺ hac. q. quā posuit Abb. hic. vide Io. fa. in. §. alie, insti. ꝺ dona.

☞ Sebastia. Sapi.
c ¶ Tutor. qūo p̄lat⁹ equiparet̄ tutori vide late Feli. in. c. cū deputati, col. pe. s̄. de iu.

☞ Sebastia. Sapi.
d ¶ Eadē rō. hinc est ꝙ cessante ista p̄sumptiōe ꝙ mulier turpiter quesiuerit: presumit̄ ꝙ mulier acquisiuerit ex idustria: vt per Alex. in cōsil. xxiiij. col. j. ver. ꝛ actio. in. j. vol. et in ꝯs. xlij. i. v. vol, ꝛ in consi. cxxxiij. inci. circa primū, in. iij. vol. vbi dicit ꝙ quādo mulier exercet aliquā artē puta quia sit obstetrix: p̄sumit̄ ꝙ ex illa arte acqsiuerit. qꝺ etiā tenet Bal. in cōsil. lxvij. in. v. parte, Abb. in ꝯs. xxxvj. incip. circa p̄mū, in. ij. volu.

est simplex qr tūc nō esset p̄sumptio pro ecclesia.alle.c.requisisti.ī.fi.de testa.Sed aduerte:qr hoc dictū non videť fundatū rōne:nā quēadmodu3 rōne administratiōis ecclesie presumiť qđ rector ecclesie acq̄siuerit ex bonis ecclesie:ita rōne administrationis bonorum bn̄ficij p̄sumi d3 qđ acquirit ex bonis bn̄ficij.nā eadē ratio ibi est in vtrisq3.⁊.c.req̄siuisti nihil facit.loquitur eñ non in emptis seu acquisitis per clericū.s3 in relicto sibi facto vtrū presumať relictū factum intuitu ecclesie an intuitu p̄sone:qr si h3 beneficiū simplex ī ecclesia p̄sumiť qđ intuitu persone nisi velis seruare dictū Jo.and.⁊ doc.tenēdo gl.in.c.presenti.de off.or.lib.vj.que dicit q̄ simplex bn̄ficiatus facit oēs fructus suos in vita ⁊ ī morte sed illa opi.non probatur iure vt plene dico in repetione.c.cum esses.de testa.idē dic de vicario qđ in rectore:aut est perpetuus aut temporalis:⁊ tunc distingue per supradicta. Abbas.

1 ☞ Prelatus emens aliquid de pecunia ecclesie:debet conficere instrumentum nomine ecclesie:al's priuatur administratione.nume.5.
2 Ep̄s an veniat appellatione presbyteri.
3 Emptio presumitur facta ex pecunia illius cuius nomine cantat istrumentum.
4 Prelatus ⁊ clericus ⁊ similes non dicuntur domini fructuum bn̄ficiorum suorum.
6 Testator si volebat relinquere aliquid ecclesie ⁊ persuasus a rectore dicte ecclesie relinquit sibi an rector teneatur ad interesse ipsi ecclesie.

1 **PResbyter.** †De emptis p prelatum de bonis ecclesie debet instr̄m cōfici noie ecclesie: alias debet prelatus ab administratiōe remoueri.hoc dicit.
2 ¶ †No.j.ibi:p̄sbyter.q̄ p̄sbyter dr̄ tenere diocesim et si vis intelligere de p̄sbytero ꝓprie expone diocesim.i.parochiam:qr diocesis proprie est in gubernatione ep̄i in.c.si ep̄s.de offi.or.li.vj.sed pōt exponi p̄sbyter.i.ep̄s:⁊ tunc verbum diocesis stat ꝓprie:tūc colligiť qđ ep̄s pōt vocari p̄sbyter:nec d3 ex hoc dedignari q̄m est nomē dignitatis.nā pbr̄ grece latine idē est qđ senior.nō propter etatē decrepitā sic diciť:s3 propter reuerētiā dignitatis.⁊ est tex.in.c.clericos.xxj.di.vnde olim in primitiua ecclesia ep̄i ⁊ sacerdotes pariter appellabanť pbr̄i.quinimo Petrus ap̄ls licet papa esset pluries scribebat se pbr̄m.xciij.dist.legimus.xcv.distin.olim.et pluries reperies in iure q̄ pbr̄ appellatur ep̄s.
3 ¶ †No.q̄ ex pecunia[a] illius p̄sumiť res empta cuius noie instrumentum emptionis confectū est.vñ vt appareat rē esse emptā pecunia ecclesie mandatur vt instrumentū fiat noie eccl'ie.
4 ¶ †Itē not.q̄ p̄lat[9] non est dñs fructuū beneficij.nā si efficereť dñs posset acqrere sibi ex redditibus s̄m libitum.cuius contrariū hic deciditť.⁊ in.c.inquirendum.ī.e.de quo plenius diceť in.c.fi.ī.eo.
5 ¶ †Not.q̄ quēadmodū p̄latus alienās iam acquisita per ecclesiā d3 ab administratione priuari.vt in.c.monemus.xij.q.ij.ita ⁊ si fraudat ecclesiā ī acqrēdo.vt qr acquisita ex redditibus ecclesie appropriat sibi vel alteri. ¶ Et hic cadit qō quā formant docto.in.l.quicqd.C.arbi.tu.quidā volebāt relinquere eccl'ie certu3 qd p̄latus induxit testatorē vt reliqueret sibi potius q̄ ecclesie nunqd p̄latus teneať ecclesie ad interesse ⁊ quidā dixerunt q̄ sic per illā.l.qcquid
b Cy.ibi formādo questionē in tutore distinguit q̄ aut blādo sermone[b] induxit testatorē ad relinquēdum sibi ⁊ nō teneť.arg.in.l.si qs aliquē testari ꝓhibuerit.⁊ pt3 qđ nō cōmittit delictū is qui blandis verbis inducit testatorē ad sibi relinquēdū:aut dolo seu fraude ⁊ tunc tenetur ecclesie ad interesse.
6 ¶ †Not.hāc decisionē:qr in contrariū posset induci tex.cū gloss.xij.q.iiij.quicūq3.nā si p̄latus potuit acquirere ecclesie ⁊ neglexerit seu potius voluit sibi querere teneť ecclesie ad īteresse.ita dicit ibi gl.quā no.ibi arg.d.l.quicqd.sed distinctio Cyn.videť multū equā vt cessante dolo nō teneať cū personā suā quis teneať p̄ferre cūctis.ar.c.petitio.de iureiur.⁊ de pe.dist.ij.hec que de charitate Abbas.

1 ☞ Prelatus bona que acquisiuit post suam consecrationem d3 relinquere ecclesie.nume.2
3 Prelatus vel rector ecclesie si emit aliqua bona nomine suo an post ei[9] mortem sit iudicandū pro ecclesia:an pro herede ipsius prelati simul super dictis bonis ligantibus.vide.ī.in.c.j.de testamentis.in quarto notabili.
4 Administratores vel dispensatores si aliquid querunt an p̄sumantur querere ex administratione an ex industria.

1 **VT vnus.** †Quesita p ep̄m post consecrationē sua3 sunt ecclesie relinquenda.h.d.Idem dic ī alio p̄lato post promotionē suā:nam tex.iste intelligi pōt de ep̄o:⁊ tunc verbū cōsecrationis stat proprie:⁊ verbū pbr̄ d3 exponi.i.ep̄s.per ea que dixit in.c.prece.Sc̄do pōt intelligi in quolibet rectore ecclesie ⁊ tūc verbum pbr̄ stat proprie.verbum cōsecrationis d3 exponi.i.ordinatiōis seu ꝓmotionis.qr ꝓprie ep̄s consecrať ⁊ pbr̄ ordinatur.vt in.c.j.de sacra vnctio.⁊ qđ ibi nota.
2 †No.ibi:relinquat.q̄ prelatus nō pōt in vltima volūtate relinquere bona acquisita ītuitu ecclesie.ad hoc.c.quia.⁊.c.relatu3.ī.de testa.
3 ¶ †Sed hic queriť de notabili qōne et quotidiana:mortuo p̄lato sepe oriť questio inter successorē beneficij ⁊ heredē p̄lati defuncti sup bonis acq̄sitis per prelatū:vt ꝓcedat q̄stio d3 intelligi qn̄ nō apparet noie ecclesie bona fuisse acq̄sita s3 simpl'r p̄latus emit nomine proprio vtrū sit in dubio iudicandū ꝓ herede an pro ecclesia.In hac questione multe fuerunt opinio.nā Hoffre.tenuit qđ possessor defendendus est in possessione ⁊ sic agenti incumberet onus probandi per textum [a] xij.q.v.c.primo.Alij distinxerunt an prelatus fecit inuentarium vel ne.In primo casu vltra cōprehensa in inuentario presumitur pro herede argu.l.fin.C.de iure delibe.Secundo casu p̄sumitur pro eccl'ia:qr p̄latus fuit in culpa in nō cōficiendo inuentariū:et vtendo ꝓmiscue reb[9] ꝓpriis et eccl'ie.argu.xij.q.j.sint manifeste.alij aliter.Joā.and.facit hic tria membra:aut constat prelatū aliqd habuisse tempore sue ꝓmotiōis:aut constat qđ nihil habebat aut dubitatur.Primo casu dicit presumendū pro possessore:et ideo si heres est in possessione illorū bonorū eccl'ie incumbit onus probandi qđ de redditibus eccl'ie fuerat acquisita ⁊ procedit hoc casu opi.Hoff.Secūdo casu cū nihil habuerit tēpore ꝓmotionis presumendum est ꝓ ecclesia.vt in.c.j.ff.eo.posset tamen s̄m eū heres probare qđ ex artificio vel aliunde intuitu persone illa bona acquisiuerit sibi tamē incumbit onus ꝓbandi quasi ecclesia habeat intentionē fundata3 ex presumptione iuris cōmmunis.Tertio casu cū dubitatur dicit idem:vt presumať pro eccl'ia poterit tamē ꝓbare heres prelatum illa vl' alia bona habuisse tēpore promotionis et cū hac distinctione trāseunt cōmuniter doc.⁊ videtur in facto consuluisse do.Cardin.vt refert in.c.cum in officijs.ī.titu.j.vbi vide de hac materia per Innocē.ego latius hunc articulum examino in repetitio.c.cum esses.ī.titu.proxi.et in dubio credo qđ hec distinctio Joā.and.nō sit vsquequaq3 vera.nā ɔ̄tra p̄mum membrum videtur tex.not.cum gloss.ex p̄ssa xij.q.iiij.c.j.vbi dicit qđ si prelatus aliqua acquisiuit presumitur pariter acquisiuisse ex bonis patrimonialibus et ecclesie:vnde debet fieri diuisio inter ecclesiam ⁊ heredem s̄m quātitatē patrimonij et taxationem beneficij.na3 sola possessio heredis vl' ecclesie nō habet inficere hanc presumptionem iuris.et idem sentit Innocen.in.d.c.cū in officijs.Item cōsydera qđ illud primū mēbrum non potest alia ratione procedere.quid enim si patrimonium erat ita tenue vt nullo modo ex fructib[9] illa bona potuissent acquiri.idem dic in ecclesia.quid enim si beneficium fuit ita tenue vt vix sufficeret ad alendum rectorem patrimonium erat satis amplum.sic etiam secundum membrū indistincte non procedit.nam pone qđ prelatus nō habebat patrimonialia:erat tamen doctor excellens:et ex doctrina multa lucrabatur.nam quare hoc casu debemus potius presumere pro ecclesia q̄ quando habebat patrimonium:non apparet ratio cum sepe longe maior sit industria q̄ sit facultas patrimonij:ergo non debet heres onerari ad probandum qđ bona fuerunt acquisita industria persone:sed sufficeret probare qđ prelatus multa lucrabatur ex industria persone:et tunc idem sit presumendum sicut in casu quando habebat patrimonium.nam similium eadem debet esse ratio.in.c.cum dilecta.de confirma.vtili vel inuti.et in l.non possunt.ff.de legibus.Tertium membrum etiam non procedit simpliciter:sed aliter esset subdistinguendum.vnde complectendo totam materiam distinguo sic:quod aut constat prelatum habuisse patrimonium aut non constat aut dubitatur.[b] Et hoc vltimo casu distinguo quod aut dubitatur vtrum habuit bona ex quibus potuerit acquirere illa de quibus est contentio:aut non habuerat illa bona tēpore sue ꝓmotionis de quibus est contentio.Primo mēbro principali si constat ex quibus emit illa bona:tunc nō est questio:quia illius erunt ex quibus redditibus acquisita fuerunt.vt in.c.inquirendum.et quod ibi nota.ī.eod.Aut dubitatur:quia promiscue vtebatur patrimonio et rebus ecclesie.et tunc si patrimonium erat sufficiens ad acquisitionem illorum bonoru3 ecclesia vero non nec in totum nec in parte3 ⁊ tūc presumitur pro herede:quia cessat hoc casu presūptio.c.primo.§.eodem.et text.xij.q.iiij.c.j.Aut econtra:quia ecclesia solum erat sufficiens patrimonium vero tenue seu industria persone:et tunc

¶ Vide tu oīno Bart.in.l.ij.C.ꝓ soc.multū not.dicētē p illū text.q̄ l3 vn[9] ex fratrib[9] emat fundu3 ꝓ se et ꝓ fratre suo:tñ si in instr̄o cōtinetur q̄ p̄ciū dictus vēditor fuit ɔfessus habuisse et recepisse a dicto tali emēte noie suo et fratris sui nec al'r dr̄ d ei[9] ꝓpria vl' cōi pecunia q̄ ēt isto casu in dubio intelligitur d pecunia ꝓp̄a ipi[9] soluentis.ita qđ ab alio fratre poterit repetere partē pecunie si vult parte3 fundi qui postea si biungit quod debem[9] esse cauti vt ponať in instr̄o q̄ p̄ciū soluit d cōi pecunia ⁊ qđ est perpetuo menti tenendum quia valebit tibi ad mille aureos:qđ no.ad limita.huius tex.⁊.ij.no. Et vide Bal.in l.pe.C.si qs alteri vel sibi.⁊ adđ hic istū in.c.inquirendu3.ī.eo.in.ij.no. Antoni[9] Frācis.

¶ Circa hoc de fratre emente fūdu3 noie fratris soluente tñ pecunias simpliciter an possit petere ꝑtem pecunie a fr̄e volēte ꝑtē fundi empti. Dicas de materia videndū late per Bal.vbi multas qōnes ponit circa ista3 materia3 in.l.si pecunias.C.cōia vtri.iudi.⁊ p bart.late in.l.si titius menium.in.§.alteri.ff.d ad.tut.quas lōgū eēt h referre Sebastia. Sapi.

¶ Blādo s̄mōe. vide Bal.i.l.j.§§.C.si qs aliquē testa.ꝓhi.vbi dr̄ qđ si frater meus volebat istituere turpē p̄sonā si p̄suadeo sibi q̄ illa p̄sona ē mortua ⁊ me instituat:recte facio.qr talis dol[9] ē bon[9] sec[9] tñ eēt si id eēt ī p̄iudiciū veniētiū ab itesta to.vt ibi per eum.

presumēdū p eccl'a. vt in. c. j. s̄. eod. Si vero vterq3 erat sufficiens ad acqrendū in totum vel in partē: tunc fiet diuisio inter ecclesiā et heredē s3 quātitatem prīmonij z rerum eccl'ie: et pone in terminis qd eccl'ia habebat trecenta z ex prīmonio ducēta d3 pus detrahi qd platus verisilr expēdit in psonam suā z noīe eccl'e: nec debēt deduci expense nimis delicate. et fingas q hmōi sumptus ascēdant ad cētū aureos presumptio insurgit qd tūc de bonis ecclesie expēdit in acqsitiōe bonorū. c. aureos. z ex prīmonio etiā ducentos: ex quo tm̄ pcipiebat fiet ergo equalis diuisio inter ecclesiā z heredez: et si minus pcepisset de prīmonio minorē partē percipiet ex acqsitis: ita videt velle text. in. d. c. j. xij. q. iiij. et expssius ibi glo. z sentit Innocē. in. d. c. cū in officijs. z est satis rōnabile. vt ex quo non conficiebat rōnem de redditibus eccl'ie. s3 promiscue vtebatur cu3 patrimōio vt fiat psumptio nō captiosa alicui z hoc intelligo etiā si platus emerit noīe pprio: q2 non est sibi credēdum ex quo facultates ecclesie exuberāt z non apparet in quē vsū fuerint cōuerse. z idē per oīa dicendū qn̄ nō h3 prīmoniū sed h3 industriam equiualentem eade3 rōne: sed si non h3 patrimoniū nec industriā presumit pro ecclesia. z vide Cy. in au f. licentiā. C. de epis. et cleri.
4 †vbi idē sentit in administratoribus seculariu3 rerum; nā dicit qd si administrator erat ppetuus [a] z nihil habeat: presumitur acqsiuisse ex administratione. si vo tēporalis z reddebat rōnem tūc presumitur acqsiuisse ex industria. argu. l. si defunctus. C. arb. tut. qd notat pro istis dispensatoribus bonorū. vltimo membro si dubitatur vtrū bona fuerint acqsita vel an habuerit tpe pmotiōis dico q sic dubitat an aliqd habuerit procedit opi. Joā. andr. sed q̄ dubitat vtrū illa bona de qbus est qō acqsiuerit ante pmotionē aut post: tūc defendam possessorē in possessiōe sua siue heredes vl' eccl'iam z sic singulr loquit text. cū gl. si bn̄ intelligat i. d. c. j. xij. q. iiij. et hoc nota.

1 Empta per prelatum ex emolumentis eccl'ie efficiunt ecclesie licet prelatus emerit noīe suo.
2 Clericus vel alius administrator alicuius ecclesie non facit sua neq3 reddit9 neq3 oblationes neq3 data pretextu voti.
3 Sacrilegium et furtum simul committitur in furādo res ecclesie.
4 Prelatus licet debeat subuenire potius suis indigentibus q̄ alijs: tamē grauissime peccat si facit eos diuites non subueniendo alijs indigentibus.
5 Res empta ex pecunia militis minoris ecclesie: z clerici efficitur ipsorum etiam quod instrumētum cantet in persona alterius.

INquirendū. †Empta p prelatu3 ex emolumentis ecclesie efficiuntur ecclesie licet prelat9 emerit noīe alieno. h. d. Casus lrālis. Statuit concilium remēse qd si aliqui presbyterorū de redditib9 ecclesie vel oblationibus ecclesie: vl' votis fideliū res aliquas comparauerit nō nomine ecclesie sed alieno ecclesia poterit res illas petere si constiterit qd de bonis eccl'ie fuerint cōparate: z ipse q hoc fecit d3 puniri quia sicut nō suo noīe: ita nec alio de facultatib9 eccl'ie fraudē facere d3: hoc eñ sacrilegiū est z par crimini inde furis q sacras oblatiōes furabatur Bern.
2 ¶ †Nota. j. qd rector ecclesie nec reddit9 nec oblationes nec data pretextu voti facit sua. sed cedūt vtilitatib9 ecclesie. No. qd l3 sit presumptio prima fronte qd res sit empta ex pecunia illi9 cuius noīe instrumentum est factū tamen hec presumptio admittit pbationē in contrariū. ad idē. C. si qs alteri vel sibi. quasi per totū.
3 ¶ †No. qd in subtractione redditū ecclesie nō cōmittitur simplex furtu3 sed etiā sacrilegium. ad hoc. c. qui oblatiōes. xij. q. ij.
4 ¶ †No. qd platus cōmittit sacrilegiū z grauissimū crimē acquirēdo cosanguineis vel sibi de redditibus ecclesie. nō tn̄ per hoc intelligas prelatu3 nō posse cōpetēs subsidiū de reb9 ecclesie conferre suis: imo potius tenet suis z amicis q̄ alienis. vt in. c. non satis. lxxxvj. distin. z. c. j. de cohabi. cle. et mulie. sed nō d3 eis tantū tradere vt faciat eos diuites [b] sed vt subueniat alijs indigentibus. xij. qō. si monemus.
5 ¶ †In gl. ij. in fi. not. tres casus quibus res empta ex pecunia alterius efficitur illius cuius erat pecunia: vt in milite miore z ecclesia: l3 Hosti. dicat q in ecclesia iura nō pbant: sed antiqua interptatio magistrorum hoc h3 que minime est mutāda. l. minime. ff. de leg. tamē hoc satis probari pōt in. c. j. s̄. z in. c. j. s̄. titu. pxi. z cōiter hoc tenetur etiā p gloss. iuris ciuilis vt in iuribus alleg. in glos. quinimo crederē hoc pcedere in quolibet. clerico: q2 priuilegiū tributū militi seculari extenditur ad militem dei. vt not. gloss. z Bal. in. l. miles. ff. de re iudica. dixi. c. j. de cleri. egrotan. z vide ad materiā qd no. Cyn. in. l. si vt pponis et. l. mater. C. de rei vendi. Abbas.

1 Meliorationes facte per beneficiatum in beneficio sunt sue.
Etiam si dimittat bnficiu3: vel eo priuetur pter delictū. nu. 4. de illis tamē testari non potest.
2 Meliorationes facte per prelatum in ecclesia de patrimonio ipsius prelati: potest ipse vel eius heres repetere.
3 Eps potest pro seruitijs ecclesie impensis alicui concedere ad vitam possessionem ecclesie.
5 Clericus siue habēs administrationem siue non: siue sit simpliciter beneficiatus vt canonicus: an faciat fructus suos adeo vt possit de illis testari siue donare.
Clericus si emit equu3 de redditibus ecclesie: non facit suum: sed est ipsius ecclesie.
Cleric9 si expēdit de redditibus ecclesie voluptuose: tenetur de suo satisfacere.
Clericus an equparet vsufructuario vel vsurario.

SI quis. †Meliorationes facte per prelatum in rebus ecclesie sunt sue in vita etiam si dimittat beneficium: sed de his testari non pōt. h. d. fm vnū intellectū satis notabilē: l3 varij intellectus possint colligi: vt patet ex. j. dicendis. ¶ Casus lrālis. Statuit concilium toletanū q si quis clericus p sua sustentatione in terra ecclesie vineolas aut agella fecit meliorādo terram ecclesie possideat ea vsq3 ad morte3: z tūc ecclesie restituat nec iure testamēti aut iure successiōis alicui relinquat: nisi forsan eps velit ea assignare alicui ad tps pro seruitijs ecclesie pstitis Ber. ¶ Not. j. q clericus seu rector eccl'ie pōt vinea3 platare in terris ecclesie nō tenet ergo pcise vti rebus ecclesie in statu suo: sed potest meliorādo mutare formam z qualitatē rei.
2 ¶ †No. ij. q si prelatus ex industria psone sue facit rē ecclesie meliorē non pōt repetere qd impēdit ex industria sua sed cedit ecclesie. credo tn̄ q si platus ex suis patrimonialib9 impēdit ecclesie aliqd nō sua contēplatiōe sed ecclesie: poterit ipse aut suus heres repetere [c] id qd impendit de suo ad hoc vide tex. no. cū glo. xij. qō. iiij. in. c. ij.
3 ¶ †Not. vltimo q p seruitijs impensis eccl'e pōt eps alicui concedere in vitā possessionē ipsius ecclesie. facit ad id qd dixi in. c. per tuas. de donatio.
4 ¶ †In gl. j. in fi. ex hac gl. colligunt duo intellectus ad tex. z est tertius itellectus notabilior quē ponit hic Inno. vt intelligat qn̄ rector ecclesie in terra inculta sua industria z laboribus sine expensis plātauit vineā seu reduxit ad culturā causa sustentatiōis sue: vt l3 priuet postmodū bnficio suo etiā ratione delicti. hec tn̄ terra sibi relinquit vsq3 ad vitā suā. quidā tn̄ 3 vt refert ipse Innoc. sed tene primū q2 satis est humanū et rationi cōsonum. arg. in. c. ad aures. de reb. eccle. nō ali.
5 ¶ †In glo. ij. ibi: non potest cleric9. not. gl. sing. maxie iuncto princ. q qlibet clericus qlitercūq3 vt bnficiat9 nō pōt facere fructus [d] suos: vt de ipsis possit testari sed sibi vti licet eis ad vsum quotidianum. S3 aduerte quia glo. multum inualuit apud oēs que est in. c. presenti. de offic. ordi. lib. vj. distinguēs inter clericum habentem administrationem et non habentem et inter clericum simpliciter beneficiatum vt est canonicus qui non dicitur habere administrationem ecclesie. primo casu voluit qd clericus

comparetur

Sebastia. Sapi.
[a] ¶ Perpetuus. Uide Dec. in cōsi. vj. vsi. sed in p̄dictis. et Joā. de ana. in consi. lxv. in fine. Ang. are. z dom. Jaf. in. §. itē si quis in fraudē. insti. de actionibus.

Sebasti. Sapia.
[b] ¶ Diuites. vide Feli. in. c. postulasti. colū. viij. vsic. quō cleric9. s̄. de rescript. vbi ponit quō liceat de redditibus eccl'ie iuuare ppiquos z qd nō liceat dare propinquis vt eos diuites faciat ēt papa tradit Felin. in. c. que in ecclesiarum. colū. xvj. versic. et quouis respectu. s̄. de constitu.

Sebasti. Sapia.
[c] ¶ Repetere. Uide Abbate3 post alios i. c. d multa s̄. de preben.
[d] ¶ An autem clericus faciat suas distributiōes qtidianas adeo qd d his possit testari: sicut de bonis proprijs. vide per doct. in. c. q vero. circa prin. de cle. non resi. lib. vj. Itē de hac materia vide do. d ro. i nouis. dec. cclij. z decisio. lxxxvij. Itē dato q clericus faciat fruct9 beneficioru3 suos an si decedat in medio anni percipere debeāt heredes sui p rata anni pensionē q̄ soluebatur singulis annis p possessionib9 locat. Dic q sic p text. sing. i. l. defuncta. ff. de vsufru. z per not. i. l. diuortio. ff. solu. matri. in prin. Anto. Francis. ¶ De distributionib9 quotidianis dicas q dantur interessentib9 diuinis certis locis. vt p Card. in cle. ij. §. j. de etat. z quali. ibi etiam dicit q dant clerico absenti pro cā eccl'ie vt ibi p eū. z addō q tales distributiones non cōputant in summa fructuū beneficij impetrati vt per Old. in cōsil. cxvij. z habet per do. d Ro. in deci. cxxxviij. q̄ incipit qn̄ impetratur in not. vtrū autē de eis possit testari. potest dici q sic: quia illa si dant ratiōe bnficij sed ratione interessentie in diuinis et dant clerico infirmo pro tēpore infirmitatis. vt per Archi. in. c. consuetudinē. de cle. non resi. lib. vj.

a cōparet̄ vsufructuario[a] in vita ⁊ sic possit donare de rebus eccl'ie: mode rate tñ: text. est i. c. ceterū. de donat. in infirmitate ꝓo cōparat̄ vsuario. q2 non pōt aliqd donare nisi intuitu elemosyne. vt in. c. q2. c. relatū. el ij. ſ. ti. ꝑri. Nō habēs ꝓo administrationē cōparat̄ vsufructuario in vita ⁊ i morte etiā ita vt de istis redditibꝰ testari possit. ⁊ dicit ꝙ hec opi. fuit Hosti. ⁊ Goff. ⁊ sic trāsit ibi. Jo. an. in gl. sua ꝫ illa gl. nunꝙ mihi placuit. nec ꝓbat̄ aliquo iure. n̄ solū fundat̄ per. c. requisisti. i. fi. ſ. ti. j. qd. c. si bene ponderat̄ potius facit ꝯ. nā ibi solū d2 qd si aliqd relinqt̄ nō habēti administrationē sed simpl'r bñficiū: ꝓsumit̄ relictū intuitu ꝑsone ⁊ nō eccl'ie ⁊ sic acquirit̄ ꝑsone nō eccl'ie. ⁊ nihil dicit de vere acqsitis intuitū ecclesie. sed potius ꝓbat contrarium. cum fundet se sup ꝓsumptione: ergo si cōstaret qd intuitu bñficij sui fuisset sibi relictū cederet bñficio ⁊ nō ꝑsone: ⁊ sic nō posset disponere ad libitū. idē ergo dicendum in redditibꝰ ꝓueniētibus ex bñficio. ⁊ ꝓ hoc alleg. tex. expressū in §. fi. cū. c. seq. xij. q. j. vbi tex. loquit̄ in canonicis. ⁊ sic non habētibus administrationē. ⁊ dicūt ꝙ prebende cū ꝓcedāt ex rebus ecclesie nō dant̄ canonicis simpl'r vt faciāt quicqd velint ex redditibꝰ: ꝫ vt primo necessaria ꝑcipiāt ꝓ se: ⁊ si quid supest debēt expēdere in vtilitates eccl'ie. nā quēadmodū in alijs bonis ecclesie deponit̄ per habētē administrationē: ita ⁊ in istis cū sint res ecclesie: sed sunt diuerse per ꝓbēdas vt cōmodius perciperēt necessaria. ad idē vide glo. xij. q. j. c. res q̄. dicit qd si clericus emit etiā equū de redditibus ecclesie est eccl'ie ⁊ non ꝓpriꝰ: vid etiā textum Hiero. xliij. di. in prin. vbi d2. tibi o sacerdos de altari viuere ꝑmissū, non luxuriari. Et ponit Archi. ibi vnam opi. satis periculosam quā sequit̄ Jo. de lig. in cle. gratie. de rescrip. dicēs ꝙ si beneficiatꝰ

b expēdit de redditibus ecclesie voluptuose[b] tenet̄ ad restitutionē qd no. habent ergo clerici liberā administrationē ⁊ dispēsationē fructuū beneficij in bene dispēsando. vide latiꝰ qd dico in repetitiōe dicti. c. cū esses. vbi etiā vltra alios ꝓsequor q̄stionē quotidianā. nūquid papa possit dare clerico ꝑtātē testādi de rebꝰ acqsitis intuitu bñficij. ⁊ tango ibi plenissime multa alia allegādo. nec vnꝙ vidi doct. q bñ fundarēt materiā glo. c. presenti. de of. ordi. ꝫ cōuersatus fuerim cū pluribus de materia.

De testamentis ⁊ vltimis voluntatibus. Rubrica.

1 Testm̄ nō cōprehendit in se omnē vltimā voluntatē: puta codicillos nec donationem causa mortis que sapit naturā vltime volūtatis.
2 Testamēti factio censetur gratiose concessa hominibus: quia disponūt de rebus in tempus quo non erunt domini. i. post mortem.
3 Qui prohibeantur testari.
Condemnatus ad mortem naturalem vel ciuilem etiā si aufugerit manus iudicis: est intestabilis.
4 Damnatus ad perpetuum carcerem non potest testari: licet de clerico ita damnato dubitetur.
Excōmunicatus potest testari: quia nō equiparatur deportato. nu. 11.
5 Religiosi regulares: vt monachi vel profitētes tria substātialia regule non possunt testari.
6 Eremita cum possit habere proprium potest testari.
7 Hereticus non potest testari cū nihil habeat: quinimo si post eius mortem detegat̄ qd fuit hereticus in vita possunt oīa bona apprehendi.
8 Infamis quo casu possit testari.
9 Prohibiti testari a iure an possint disponere ad pias causas.
Omne relictū qd fit pro anima dicitur ad pias causas etiam si fiat cōsanguineo pauperi. secus si diuiti: licet dicat pro anima sua.
In relictis ad pias causas non attenditur solennitas iuris.
Testamentum ad pias causas potest fieri nutu.
10 Filiusfamilias non pōt testari de aduētitijs etiā qd ipse habeat vsum fructum ad pias causas sine patris consensu.
11 Existentes in peccato mortali an dimittātur ad eleemosynas faciēdas ⁊ an eis prosit ad aliquid facere eleemosynas.

Cōtinuat̄ hec rubri. duobꝰ modis ad precedētia ⁊ ꝓmo sic. Supra visum est de dispositione inter viuos: restabat videre de vltimis voluntatibus. vel scdō sic. Supra visum est de peculio clericorū. sed q2 dubitari pōt nunquid de oī peculio valeant clerici condere testm̄. ideo subijcit̄ hec rubri. Sed ꝯ rubricam opp. de supfluitate. nam sufficiebat dicere de testamētis. cū testm̄ cōprehendat in se vltimā volūtatem. est enim mētis testatio. instit. eo. in prin. sic etiā sufficiebat dicere de vltimis volūtatibꝰ: q2 vltima volūtas cōprehēdit testm̄. Sol. Jo. an. dicit ꝙ hoc

1 facit autor ad maiorē declarationem nostram. † Sed tu dic clarius qd testamētū in se ꝓprie sumptū nō cōprehendit omnē vltimā voluntatem: q2 testm̄ est nostre volūtatis iusta snīa de eo qd qs post mortē suā fieri vult cū heredis institutione. ⁊ habet̄ in. l. j. iuncta glo. ff. eo. vñ sine heredis institutione nō est testm̄. vt instit. de leg. j. §. ante heredis. ⁊ per ꝯñs nō comprehendit testm̄ codicillū. q2 in codicillo non pōt dari hereditas. C. de codicil. in. l. fi. idē nec cōprehēdit in se donationē cā mortis q̄ est quasi vltima volūtas. vnde cū autor esset tractaturꝰ no solū de testamētis sed etiā de alijs volūtatibus vltimis merito subijcit secūdam partē rubrice. ⁊ ꝙꝙ vltima volūtas generaliter sumpta cōprehēdat testamentū tñ q2 non oīs vltima voluntas est testm̄. vt. s. dixi. merito ad maiorē declarationem posuit hic rubricam duplicatam.

2 † Pro declaratione huius rubrice ⁊ vt prime lectioni honor adsit. quero quis pōt facere testm̄. Solu. edictū de testamentis est ꝓhibitoriū. oēs em̄ possunt testari qui nō sunt specifice ꝓhibiti. vt not. gloss. ⁊ Barto. in. l. si queramus. ff. eo. et Spe. in ti. de instr. edi. in. §. compendiose. vbi plene inuenies de materia. tamen puto qd hec facultas testandi sit hominibꝰ quasi gratiose concessa:

c q2 testator[c] disponit in id tēpus quo non est futurus dñs. nā testamentū morte confirmat̄. vt in. c. cū marthe. de celebra. missa. sed post mortem quis desinit esse dñs: vnde dispositio licet fiat tempore habili quo est dñs: tamē effectus confertur in tēpus inhabile qd de mero iure nō deberet licere. l. qd sponse. C. de don. ante nup. hinc dixit glo. no. ꝙ papa non potest in vita sibi eligere successorem quia effectus cōfertur in tempus quo nō est futurus papa. viij. qō. j. §. his omnibus. et ad predicta vide gloss. not. que hoc sentit in. l. illa institutio. ff. de heredi. instituē.

3 † Qui autē prohibeantur te

d stari glo. in. d. l. si queramus[d]. enumerat tredecim personas. sed enumerabo plures. Dic ergo primo qd ꝓhibetur furiosus seu mentecaptus. vt in c. fin. in ti. proxi. nisi habeat dilucida interualla. l. furiosum. C. qui testamen. face. possunt Secundo prohibetur mutus et surdus a natiuitate: secus si ex accidenti. ⁊ scribere scit de quo dicendum. vt. l. discretis. C. eo. Tertio si nō valet articulate loqui ita qd nō potest exprimere nomē heredis nec scribere vt. l. iubemus. C. eo. Quarto impubes: vnde nisi masculus sit in q̄rtodecimo et femina in duodecimo testari non potest. vt. l. qua etate. ff. eodē. Quinto filiusfamilias nisi de castrensi vel quasi. vt in. c. licet. de sepultu. lib. vj. ⁊. l. penult. C. qui testamē. face. pos. Sexto prodigus cui bona sunt interdicta a iudice. l. is cui. ff. eodē. sed testamentum

4 prius factū valet: vt ibi. † Septimo damnatus ad mortē naturalē vel ciuilem: puta q2 deportatus. vnde cōiter tenet̄ qd tales nō possunt testari etiā si fugiāt a manibus iudicum. vt in. l. eius. ⁊ quod ibi not. ff. eodē. in. l. qui vltimo supplicio. ⁊ ibi per Bar. ff. de penis. Si autem quis est dānatus ad penam inferiorem tunc non efficitur intestabilis: puta si fuit dānatus ad amputandas manus vl' vt oculi eruantur quia hoc non reperit̄ iure cautum. de quo per Barto. in. l. qui manus. ff. eodem. ⁊ Spec. in preallega. versic. quid si de exoculatis. Dubitatur etiam de dānato ad perpetuū carcerem ⁊ in laico communis sentētia est qd est intestabilis. vt nota. in. l. ij. ff. de publi. iudi. sed in clerico audiui varie fuisse consultum. nam quidam consuluerunt quod nō possit testari: quia illa pena equiparatur pene mortis seu deportationis. vt notat Innocen. in. c. qualiter ⁊ quando. de accusa. cōsulentes vero oppositum moti sunt quia ius canonicum non imponit perpetuum carcerem in penam: sed ad penitentiam. vt in. c. nouimus. de ꝟb. signifi. ⁊ in. c. penulti. de hereticis. ⁊. c. q̄uis. de penis, libro. vj. ergo non debet hec pena inhabilitatis testandi prodire ex penitentia. et hec opin. mitior sed alia videtur verior: quia negari nō potest quin ibi sit quasi mortuus. Octauo prohibetur publicus vsurarius: nisi prestet cautionem ſm formam. c. q̄ꝙ. de vsuris, lib. vj.

5 † Nono prohibe

e tur excōmunicatus[e] ſm opi. quorundam quā sequitur gloss. in. c. decernimus. de sen. excōi. lib. vj. Sed Joan. andr. in nouella altius reassumit materiam. tenet cōtrarium ⁊ idem Innocē. in. c. cum d voluntate. ſ. de senten. excō, sequitur Bart. in. d. l. si queramus. ⁊ hec est hodie communis opi. nam proprie excōmunicatus non equiparatur deportato. vt dixi, in. c. pastoralis. de appella. et hoc teneas. Decimo prohibet̄ seruus. xiij. q. ij. illud. l. filius, ff. de testamen.

6 † Undecimo prohibet̄ religiosus quilibet qui profitetur tria substantialia regule. ſ. eodem. c. ij. xcij. q. j. non dicatis. secus e dic de religiosis largo modo sumptis quia ista tria non profitentur, de quo vide bonum textum cum glossa. xij. q. vltima, c. fina. in fine vnde etiam

a Adde glo. que eqparat clericum vsuario. in. c. cum olim. de re. ꝑmut. ⁊ glos. in. d. c. fi. de pig. ⁊ in. c. q2 nos de testa. ⁊ idē sentit Inno. in. c. indecorū. circa fi. de eta. ⁊ quali. idē tenet Imol. in cle. grē. d rescript. in. iiij. col. i fi. de quo vide ꝑ Abb. in repe. c. cū oēs. de testa. Bal. in aut. licētia. C. de episc. ⁊ cle. ⁊ tex. in. c. cum M. ferrarieñ. de constitu. Sebastia. Sapi.

b Voluptuose. Vide Archi. ⁊ late Gemini. in. §. j. in verbo ꝑmittit̄. xliiij. dist. quē corrupte ad h alleg. Felin. in. c. postulasti. col. lx. versi. ⁊ scias. ſ. de rescrip.

c Testator cōferendo eiꝰ dispositionē post mortē illā cōfert̄ i tps q̄ nō est futurꝰ dñs ideo videt̄ dispositionē suā nō valere et sic nemini ꝑmissum posse testari. solue vltra istū h ⁊ per gloss. Bal. ⁊ Imo. i. l. illa institutio. ff. d he. isti. ⁊ ꝑ Paul. d ca. fūdamētal'r loquētē. i. l. j. i ꝓn. ff. ad le. fal. ⁊ ꝑ do. Jas. d may. insti. e. in ꝓn. i. vij. colū. i fi. i addi. ad do. Christo. por. ⁊ ibi etiā ponit idē. d. Christo. quando fuit permissū alicui testari.

d Adde gl. vlti. i quibꝰ nō est permis. face. testa. et multas alias personas q̄ testari nō possūt enumerat et late imo. i. c. ij. ſ. eodem.

e Addō quod i casibꝰ i qbꝰ excōicatus testari nōpōt illud ꝓcedit i no

torie excōicato:secus in excōicato occulto vt declarat pul.Bal.in.l.j.C.de secun.nup.ꝛ.i.l.j.i anpe.col.C.ꝺ iuris et facti ignoꝛan.
Anto.Francisc.
¶ An excōicatꝰ testat, vide ꝑ gl.in.c.decernimus.[a] et ibi per doct.et ꝑ io.an.de sē.exc.i.vj.ꝛ Bart.i.l.si ꝗramꝰ.ff.de test.vbi tꝫ ꝙ sic:et hr̄ i c.volūtate.ꝺ sen,excōi.adde tñ qꝺ si eēt excōicatꝰ ꝓ heresi vl' in excōicatiōe diu ꝑmanserit non poterit testari:vt in.c.excōicatus,i.§.credētes.de heret.et hr̄ ꝑ Bal.i.l.j.in §.ij.de leg.iij.et ꝑ Spe.in tit.de instru.edi.in.§.xij.i ꝟs.qꝺ si excōicatus.et vide Inn.i.c.volūtate ꝓalle.ga,vbi dicit ꝙ poterit testari ꝓ aīa ex priuilegio iuris ciuilis qꝺ tñ vr̄ sibi eē ꝑ excōicationē sublatuꝫ ideo cogitabis.
¶ Adꝺ an testamētum excōicati valeat.Feder.de sen̄.cōsi.cxxiij.

eremita testari pōt:quia pōt habere ꝓpꝛium:vide tex.cū glo.xix.q.iij.§.econtra.et.xvj.q.j.q.vere.per Innocē.in.c.cum monasteriū.de elec. [7] ¶ † Duodecimo prohibet hereticus.ratio quia hereticus nihil hꝫ:cū bona sua pñt apprehēdi.c.cum ſm leges.de her.li.vj.vñ etiā si post moꝛtem pōt detegi quē fuisse hereticum in vita tunc oīa bona pñt apprehendi.vt in.c.ij.de ꝑscri.lib.vj. ¶ Tertiodecimo ꝓhibet dubius de statu suo:et ꝺꝛ dubiꝰ qñ dubitat an sit in eo statu quo testari possit.l.de statu ff.eo. ¶ Quartodecimo ꝓhibentur obsides:et intellige de obsidibus[a] ꝓ captiuis ꝓpuli romani vel ecōtra:puta si apud infideles essent obsides christiani vel ecōtra:secus in his obsidibꝰ q quotidie tradunt de vna ciuitate alteri.iuxta ea q̄ legunt ꝛ not.in.l.obsides.ff.eo. [8] ¶ † Quintodecimo prohibetur dānatus ob crimē famosum:q ob iniuriam alteriꝰ cōfecit libellū famosum:ꝛ de eo fuit dānatus.nā talis efficitur etiā infamis:vt i ꝓalleg.l.is cui.in.§.qui ob carmen.vñ dubitat an infamis ex alia cā posset ꝯdere testm̄.et cōiter tenent ꝙ sic:nisi reperiat specifice ꝓhibitus.qꝺ ꝓbat in.l.j.C.de nup.no.Bar.in.ꝺ.§.qui ob carmen. ¶ Sextodecimo.reus criminis lese maiestatis.l.quisqs.C.ad legē iul.maiesta.vj.q.j.in.§.verū.ꝟ.si qs. ¶ Decimoseptimo is qui est apud hostes captus.vt.ꝺ.l.eius. ¶ Decimooctauo carēs vtroqꝫ lumine hodie tñ pōt testari dūmō seruet qꝺ habet.in.l.iubemus.ꝓalle.ꝛ in.l.hac cōsultissima.C.eo.vt articulate ꝛ clare in pñtia testiū expmat nomē heredis. si qui ꝟo alij casus sunt ꝓhibiti sunt reducibiles ad ꝓdictos. [9] ¶ † Sed nūc q̄rit de materia magis notabili:ꝛ canonistis valde necessaria vtrū ꝓhibiti testari a iure possint disponere ad pias causas. Et scias pmo qꝺ oē relictū pro aīa dicit ad pias causas.argu.in.c.reqsisti.ĩ.eod.ꝛ no.gl.ꝛ Bar.i.l.si qs titio.ff.de leg.ij.ꝛ Bal.i.l.j.C.de sa.san.eccl. vbi cōcludit ꝙ relictū factū cōsanguineo pauperi ꝺꝛ ad pias causas secus si consanguineo diuiti[b] licet dicat qꝺ pro aīa sua.facit qꝺ not.Bal.i.ꝺ.l.j. Ex q̄ infert ꝙ relictū factū religioso cōsanguineo si amoꝛe dei fit ꝺꝛ ad pias causas.vt no.in.c.j.ĩ.e.lib.vj.ꝛ Bal.in.ꝺ.l.j.Ex quo infert qꝺ non detrahit falcidia:sicut nec ꝺ alijs legatis ad pias causas.vt no.in.c.j.ĩ.eo.lib.vj.ꝛ in aut sil'r.C.ad legeꝫ falcid.Dic ergo ad pꝛincipale ꝙ furiosus nō pōt disponere etiā ad pias causas qꝛ nō hꝫ intellectū ꝓbat in.c.fi.ĩ.tit pꝛoxi.De surdo vel muto seu nō valente articulate loq:dic qꝺ ad pias causas possunt disponere dūmō saltem nutu.i.signo possint exprimere volūtatē.nā cū tales possint ꝯhere matrimoniū vt in.c.cū apud.de sponsa.infert qꝺ habent intellectū naturalē.sed in istis dispositiōibus ad pias causas sufficit sola facultas iurisgentium seu naturalis:nec curamus de solēnitate iuris ciuilis.arg.c.relatum.el.j.ĩ.eo.vñ Bal.i.j.C.de sacsan.eccle.ponēdo q̄ōnē in aduocato qui ꝓpter infirmitate nō poterat nec loq nec scribere.sed religioso quodā dicēte vt ꝓuideret de aīa sua:et qꝺ si bona sua volebat dimittere pauperibus aperiret libꝛū:si sanus mēte aperuit librum valuit dispositio:ponit Bal.regulā qꝺ ad pias causas valet testamentū nutu[c]factum;et ꝓ hoc vide bo.glo.in.c.cū tibi.ĩ.e.vbi dicam latius. De impubere cōiter tenet qꝺ non pōt disponere ad pias causas:qꝛ nō videt ad hoc habere iudiciū itegrū:vnde etiā miles nō potest ante pubertatē testari.vt.in.l.fi.C.de testa.mili.ꝛ hoc tenēt Barto,ꝛ Bal.in.ꝺ.l.pma. [10] ¶ † In filiosa.cōclude.ꝙ in castrēsi vel quasi pōt testari vt vult.sed in aduētitijs[d] quoꝝ hꝫ ꝓpꝛietatem est dubiū.nā si vsusfructus acquirit patri:oēs tenēt qꝺ testari ad pias causas nō pōt inuito pr̄e vt in.ꝺ.l.pe,C.q testa.fa.pos.sed dubiū est qñ vsusfructus est penes filium voluit Bar.i.ꝺ.l.ꝙ possit testari ad pias causas etiaꝫ inuito patre:qꝛ oīs solennitas iuris ciuilis remittēda est in legatis ad pias causas.vt in.ꝺ.l.j.§.ꝓcuratoꝛ.ꝛ ꝓba.ĩ.eo.relatū.sed Bal.tꝫ ibi cōtrariū.alle.bo.tex.in.c.lꝫ.de sepul.lib.vi.vbi ꝺꝛ ꝙ filiusfa.nō pōt disponere inuito pr̄e etiā pro aīa nisi de castrēsi vel quasi.ꝛ hec opi.videt veriox per illum text.ne expoliet pr̄ cuꝰ bona filij debent ꝓpter fauoꝛē pie cause.De ꝓdigo tꝫ ibi Bar.qꝺ nō pōt testari etiā ad pias causas.qꝛ post interdictū nō hꝫ administrationē bonoꝝ suoꝝ.ꝛ facit qꝺ no.Fede.in.cōsil.suis ꝓpe fi. Itē qꝛ ꝓdigus comparat pupillo seu furioso.l.is cui bonis.ff.de ver.obl. [11] † De vsurario[e] tꝫ ibi bart. [f] qꝺ ex quo est publicus ꝛ ex quo non dedit cautionem nō pōt aliqd disponere ꝓ aīa:qꝛ nec ecclesia ꝺꝫ recipere oblationes talis.in.c.quia.ĩ.de vsur. Et idē dicit in quolibet decedente in pctō moꝛtali qꝛ cū sit extra vnitatē eccleſe non pōt dici relictū pro aīa:nā ecclesia ꝓ talibꝰ nō oꝛat.xxiij.qō.v.placuit.xiij.q.ij.non estimemus.Ex quo etiā infertur qꝺ relicta per istos nō gaudēt priuilegio tributo relicto ad pias causas.Bald.in hoc vltimo tꝫ ibi cōtrariū dicēs qꝺ priuilegiū istud non solū est tributū fauoꝛe relinquētis sed fauoꝛe illius cui est relictū.ꝛ ista fuit cā finalis istoꝝ priuilegioꝝ.Dicerem qꝺ vsurarius publicꝰ nō pōt aliqd relinquere:qꝛ non valet testm̄ nec codicillus.vt in.ꝺ.c.ij.sꝫ in alijs existentibꝰ in pctō vt in excōicatis ꝛ sil'ibꝰ subdistingue.qꝺ aūt volunt facere oblationē ecclesie:ꝛ debēt regulariter admitti.nisi spāliter prohibeant vt excōicatꝰ vsurarius ꝛ sil'es.vide glos.in c.oblatiōes.xc.distic.Idē dico ꝛ foꝛtius si voluit intuitu eleemosyne aliqd dare eccl'ie vel pauperibus dico qꝺ pñt ꝛ eccl'ie pñt recipere tñ se debent obligare ad oꝛandū ꝓ eis:nec valet rō Bal.dum dicit ꝙ nō vr̄ relictū ꝓ aīa ex quo relinquens erat extra vnitatē eccl'ie:qꝛ q̄tumcūqꝫ pctōꝛ pōt ꝛ ꝺꝫ ꝛ ei cōsulendū est vt bona opera exerceat eleemosynas faciat ꝛ sil'ia:qꝛ hec bona q̄ fiunt in pctō moꝛtali:lꝫ nō valeāt ad vitā eternā cōsequendā:valēt tñ ad multa alia puta ad minus suppliciū subeundū ꝛ vt deꝰ illustret coꝛda illoꝝ vt hr̄ de pe.distin.iij.in fi.vide bo.glo.in.c.qꝺ quidā.ĩ.de pe.ꝛ remis.ꝛ in.c.ex transmissa.de deci.ꝛ.xiiij.q.v.in summa. Cōclude ergo qꝺ talia relicta possūt dici ad pias causas non solū rōne illius cui relinquit:sed etiaꝫ rōne relinquentis.ꝛ sic infero ꝙ talia relicta gaudent ꝓuilegio relictoꝝ ad pias causas:ex q̄ alias de iure testari pñt.De dānato ad moꝛteꝫ naturalem vel ciuilem:nūquid possit disponere ad pias causas ex quo bona sua nō sunt publicata cōiter tenet ꝙ nō qꝛ iura dāt illa bona venientibꝰ ab intestato.vt in aut.bona dānatoꝝ.C.de bo.ꝓscrip. vnde esset disponere de alieno.qnimo testm̄ prius factū rūpit secuta donatione.legiste hoc volunt in ꝺ.l.j.ꝛ Io.and.in.c.q̄ꝙ.de vsur.lib.vj.vbi latiꝰ vide.De excōicato dic.vt.s̄.dixi.nā sicut pōt facere eleemosynā.vt in.c.cū volūtate.de sen.excō.ita ꝛ i testō relinq̄re pōt ad pias causas:lꝫ aliud dixerit Bar.de seruo religioso heretico reo lese maiestatis et sil'ibus dic ꝙ nō pñt disponere etiā ad pias causas:qꝛ non habēt bona.i.q.j.nō est putāda.de dubio de statu suo sunt opi.inter doc.aā Bart.tꝫ qꝺ possit disponere ad pias causas.Bald.ꝯ.i.ꝺ.l.j.qꝛ nō reperit iure cōcessum:lꝫ plꝰ plꝫ opi.Bart. fauoꝛe pie cause:qꝛ miles est i hoc ꝓuilegiatus.vt l.ex militati.§.si miles.ff.de testamen.mili.foꝛtius pia cā ꝺꝫ esse priuilegiata.De eo qui est apꝺ hostes credo qꝺ non posset disponere qꝛ seruus est.
Per ꝓdicta habes hanc materiā declaratā:quaꝫ tu canonista semper no.ꝛ tene menti. Abbas.

1 Eps potest testari de rebus pr̄imonalibus sed de rebus eccl'ie vel intuitu eccl'ie quētis non potest.
2 Habens filios an possit pꝛomoueri in epm.
3 Heres pro parte in qua est institutus tenetur approbare alienationem quam fecit testatoꝛ in vita sua de bonis ipsius heredis.
Euincere non potest ille qui agendo potest exceptione repelli.
4 Ecclesia et fiscus nō tenetur vltra vires hereditarias licet non conficiat inuentarium.
Legatū vel quodcūqꝫ relictū factū ecclesie cū aliquo onere:si illꝺ onus excedat lucrum:pōt etiam ex postfacto tale relictum repudiari.
5 Monachus vel alius religiosus effectꝰ episcopꝰ quicquid acquisiuit cedit episcopatui.

Quoꝛundam

[a] ¶ Uide Raph.cu.in.l.sed si accepto.ff.de iur.fis.
[b] ¶ Diuiti.adde anch.cōsil.xxiiij.
Sebasti.Sapia.
[b] ¶ Diuiti.Uide Bal.i.l.si heres.ff.ꝺ cōdi.ob cau.ꝛ in.l.illꝺ.in gl.in ꝟ bo alia cā.C.de sa.san.ecc.ꝛ i.c.de prioꝛe.s̄.de ap.
[c] ¶ Nūtu.Adde Calde.consili.xl.hoc titu.
[d] ¶ In aduētitijs adꝺ Paul.de ca.con.ccij.in pꝛimo ipressis.Calder.consil.x.hoc titu.
[e] Sebasti.Sapia.
¶ Inuito patre.In hoc articulo sunt quatuoꝛ opiniones q̄s refert copiose.ꝺ.Ia.in l.sensuꝫ.col.ij.ꝟsi.nunc se offert ardua et disputabilis qō.C.q test.face.possunt.
[f] ¶ De vsurario.Adde videndum Anchara.consil.ccccxxx.ꝛ ibi an a peccatoꝛibus sit eleemosyna accipienda.
Anto.Francis.
¶ Dicas ꝙ eleemosyna facta in statu pcti moꝛtalis nō prodest ad salutē.j.qō.j.in.c.non est.sed ꝓdest ad mitigādū deū ꝛ ad impetrādaꝫ gr̄am:vt ibi ꝑ eū ꝛ vꝫ in redēptiōe pctōꝝ.vt in.c.aīe defunctoꝛuꝫ.xiij.q.ij.q̄ si nō posset a pctoꝛe recipi nō posset ab eo dari rōne coꝛrelatiōis vt in.l.j.C.de cupre.li.x.et ꝙ possit dari hr̄ i.c.mēdacia vr̄a.de peni.dist.j.Et vide Car.in cle.j.ꝺ reliq.et vene.san,et adde ꝙ eleemosyna nō debet fieri de male q̄sitis.vt in.c.eleemosyna.iiij.q.v.ꝛ vide eūdē Card.vbi.s̄.et Bart.i.l.j.in.iiij.q.vi.pꝛin.C.de sacrosan.eccle.

1 Quorūdam. † Ep̄s de reb⁹ p̄rimonialibus testari pōt: de rebus vero ecclesie seu intuitu eccl'ie quesitis testari nō valet. Primo ponit̄ factū. Scd̄o decisio: ibi hortamur. ¶ Casus lr̄alis. Joānes attellane ciuitatis ep̄s, fecit testm̄: nurū suā in octo vncijs substantie sue sibi heredē instituit: ⁊ ecclesiā suam in residuis iiij. mādat papa Antonio subdiacono vt hoc diligenter inq̄rat ⁊ q̄cquid de bonis eccl'ie ip̄m ɔstiterit habuisse ad res eccl'ie a qualibet persona debeat reuocare: nisi illud solū qd̄ an̄ suā p̄motionē noscit̄ habuisse. ⁊ q̄cquid acq̄siuit post suā consecrationē in d̄nio eccl'ie cōseruet̄. Ber. ¶ No. j. q̄ p̄mouēdus[a] in ep̄m pōt habere p̄priū ⁊ illud retinere post adeptū ep̄atū. Ex quo infert̄ aptissime q̄ clericus licite pōt habere bn̄ficiū ⁊ bona patrimonialia: lȝ aliud fuerit t̄pe primitiue eccl'ie. sed ipsemet Augustin⁹ illū statū relaxauit in secularib⁹ clerici: q̄ nn̄q̄ fuit hoc p̄ceptū ab ecclesia lȝ ex feruore quodā cōuersi ad fidē abijcerent oia p̄pria bona. ⁊ de quo vide qd̄ habet̄. xij. q. j. in summa. ⁊ in. c. certe. ¶ No. ij. arg. q̄ h̄ns filios pōt p̄moueri in ep̄m. nā iste habuit nurū: ⁊ sic vxorē filij, ⁊ p̄ ɔn̄s p̄sumit̄ habuisse filiū: q̄ nō ɔstat q̄ esset mortuus. sed hoc clarius p̄bat̄. xij. q. ij. ep̄s q̄ filios. ⁊ eadē causa. q. j. sint manifeste. sed nunquid hoc liceat de iure cōi latius dicam. j. ¶ No. iij. q̄ clericus etiā prelatus nō tenet̄ instituere ecclesiā suā etiā in testō: sed post cui vult bona dimittere. cōcordat. d. c. ep̄s qui filios. q̄d aūt si moritur sine testō: dicā in. c. j. ĩ. tit. proxi. ¶ Not. iiij. q̄ acq̄sita per p̄latū de facultatibus eccl'ie sunt ipsius eccl'e qd̄ dic p̄cedere siue emerit noīe p̄prio siue fraudulēter noīe alieno. xv. q. v. in. c. fixum. ⁊ in. c. inquirēdum. s̄. ti. pxi. ¶ Et no. hic arg. q̄ ecclesia hȝ fundatā intentionē de iure cōi sup̄ oibus bonis possessionis a p̄lato defuncto: vñ oia p̄sumunt̄ eē eccl'ie nisi p̄bent̄ ex aduerso illa esse patrimonialia. Et videt̄ iste tex. p̄bare q̄ etiā ɔ̄ heredē possessorē ecclesia habeat intentionē fundatā. vt colligit̄ ibi quicq̄d ip̄m habuisse patuerit. Sed vide tex. cum glo. no. q̄ videt̄ p̄bare contrarium. xij. q. v. c. j. vbi innuit̄ q̄ si heres clerici est in possessione: ⁊ si dubitatur vtrū illa bona habuerit ante p̄laturā on⁹ p̄bandi incūbit ecclesie. ⁊ illā gl. puto verū dicere[b]. ⁊ satis tex. ille vr̄ p̄bare. pro hoc facit. c. j. s̄. tit. pxi. vbi dicit̄ esse inuestigādū ⁊c. Et p̄ hoc facit tex. iste in v̄bo quicq̄d s̄m quē puto intelligēda verba p̄cedētia: ⁊ de materia vide qd̄ latius dixi in. c. inq̄rendū. s̄. ti. pxi. ⁊ in repetitione. c. cū esses. j. ⁊ sentit no. Hoff. hic intelligendo de bonis de quibus dubitat̄ an prelat⁹ habuerit an̄ prelaturā. de acq̄sitis v̄o in p̄latura dixi in. c. inquirendū. p̄alleg. no. 2 per Inn. in. c. cū in officijs. j. e. ¶ † Sȝ oppo. ɔ̄ predicta. ⁊ vide q̄ habens filios[c] nō possit p̄moueri in ep̄m nec ad aliā prelaturā. vt i. c. cathimēsis. lx. dist, ⁊ in. c. de syracusane. xxviij. di. Sol. dicit Inno. q̄ de iure cōi nō pōt p̄moueri. vt in ɔ̄rijs: sed ex dispēsatione vbi p̄bat̄ longā cōtinētiā p̄cessisse poterit p̄moueri. arg. in. c. priusq̄. xxviij. dist. fatetur tñ q̄ antiquit⁹ q̄n eccl'ie nō erant ita opulente p̄mouebant̄ habētes filios: sic itelligit. §. necesse. lxv. di. Host. tȝ q̄ de iure cōi sine dispensatione pōt promoueri. alleg. apl'm. opȝ ep̄m esse vnius vxoris virū. vt h̄r. xxvj. dist. in prin. si ergo habuit vxorē p̄sumit̄ habuisse filios. Itē beatus Petrus habuit filiā. s. Petronillā, ⁊ fert̄ q̄ Clemēs papa quartus etiā habuit duas filias t̄pe p̄motionis ⁊ sic transeunt cōiter doc. nr̄i. Sed tu vide gl. in. d. c. de syracusane. q̄ ponit tertiā opinionē distinguētē inter filios suspectos ⁊ bone ɔditiōis: vt primo casu nō possit promoueri: ⁊ idē in nepotibus. scd̄o casu sic. Ego credo q̄ opi. Inno. sit verior ⁊ p̄batur aperte iudicio meo in. d. c. de syracusane. vbi tex. distinguit, inter bonos ⁊ malos: sȝ in defectū poterit talis p̄moueri. Nā ius cōsyderauit amorē paternū qui vincit omnē effectum. vt in. l. fi. C. de cura. furio. vñ alibi dicit glos. q̄ ep̄i sunt ceci erga nepotes. j. q. iij. peruenit. Idē de iure ciuili hoc est apertissimū vt habet̄ in auth. q̄ūo opor. epis. in. §. j. vbi cauetur nō solū de filijs sed etiā de nepotibus ⁊ intelligo de nepotib⁹ p̄prie sumptis. Nā p̄prie nepos d̄r fili⁹ filij vel filie. l. iuriscōsultus. in. §. nepos. ff. de gradi. Nā tales nepotes q̄s amat. vt filios. vt dicit tex. in. l. liberorū. in fi. ff. de verb. sign. Nec ob. dictū apl'i: q̄ apl's nō p̄cipit sed disponit p̄pter euitandā bigamiam vt p̄mouendus habuerit vnicā ⁊ virginē vñ p̄misit talem p̄moueri: sed eccl'ia potuit postmodū p̄uidere ne substātia ecclesiaȝ p̄ tales dispenset̄. ⁊ idē dic de iure antiq̄. nā non dȝ reprehensibile reputari si s̄m varietatē t̄poꝝ statuta varientur humana. vt in. c. nō dȝ. 3 de consan. ⁊ affi. ¶ † In gl. ij. in fi. no. p̄mo ex gl. q̄ heres p̄ ea parte p̄ qua institutus est, tenet̄ approbare alienationē quā fecit defunct⁹ de bonis suis dū viueret: ⁊ rō est in promptu: nā oēs heredes tenent̄ de euictione: ⁊ q̄libet de parte sua: et regula iuris hȝ qd̄ quē de euictione tȝ actio: eundē agentē repellit exceptio. vt in. l. exceptionibus. C. de euictio. ⁊ in. c. si q̄s p̄sbyterū. de reb. eccl. nō alie. ⁊ vide gl. in. c. ep̄s qui filios. xij. q. ij. Eadē qō fit in filio[d] cuius p̄r alienauit bona propria filij: de qua q̄ōne p̄ gl. in. l. fi. §. in cōputatione. C. de iure delib. 4 ¶ † Et in fi. gl. no. singu. istā gl. q̄ nescio hoc alibi ita expressum lȝ gl. aliquatenus tetigerit. d. c. ep̄s q̄ filios. vult hec gl. qd̄ etiā eccl'ia instituta heres teneat̄ ad onera vltra vires hereditarias si nō cōfecerit inuētariū[e] sicut dicim⁹ in priuatis personis ⁊ cū hac gl. vidētur trāsire doc. limitant tñ ⁊ Jo. an. principal'r q̄ eccl'ia lesa poterit petere restitutionē[f] in integrum sicut ⁊ minor nisi lesio contigisset ex euentu. ad hoc. l. verū. in. §. si locupleti. ff. de mino. sȝ Bar. in. l. j. C. de sac. sanc. ec. tȝ eccl'iam nō obligari. vltra vires hereditarias: mouet̄ per auth. sicut. C. de sac. san. eccl. vbi p̄hibet̄ q̄s donare ecclesijs rē dānosam. Itē bal. in. d. l. fi. mouet̄ q̄ fiscus hȝ hoc priuilegiū. l. j. ff. de iure fis. ergo ⁊ ecclesia q̄ equiparat̄ fisco. vt not. in. c. j. de in integ. resti. ⁊ hanc opi. teneas. nā in dubijs fauendū est pie cause. l. sicut p̄sone. ff. de relig. ⁊ sump. fun. Ex p̄dictis isero q̄ si ecclesie factū est relictū cū onere excedēte lucrū poterit eccl'ia ex post facto relictū 5 repudiare. ar. in. d. auth. sicut. qd̄ not. ¶ † In glo. pe. ibi renuntiauit proprijs. vult dicere q̄ iste ep̄s erat religiosus: ideo q̄cq̄d acq̄siuit cedit ep̄atui[g] ⁊ lȝ hoc nō placeat Hosti. dicenti q̄ ex quo habebat administrationē pōt libere de his bonis disponere. Jo. an. tñ tȝ cū gl. ⁊ meli⁹ q̄ q̄cq̄d religiosus p̄motus ad p̄laturā acq̄rit: acq̄rit prelature: vt est tex. in. c. vnico. xviij. q. j. ⁊. c. cū olim. de p̄uil. hȝ tñ administrationē illoꝝ bonoꝝ ex q̄ p̄lat⁹ est: dȝ tñ vti nō, vt p̄prijs: sed vt reb⁹ eccl'ie s̄m eū ⁊ bene. ⁊ no. hoc vltimū. ⁊ lȝ iste intellect⁹ sit ver⁹ in se tñ non cōuenit l'r̄e vbi p̄supponit̄ istū condidisse testamentū de rebus p̄prijs: ergo nō erat religiosus: quare tene lec. q̄ sequit̄ in gl. vt itelligat̄ tex. de bonis q̄sitis cōtēplatione eccl'ie ⁊ nō p̄sone. et ex hac lectu. no. q̄ etiā ep̄s acq̄rit ibi quicq̄d adipiscit̄ intuitu p̄sone sicut dicimus de simplicibus clericis. in. c. q̄. j̄. eo. Et hoc dico notādū q̄ iura apte hoc nō dicūt de ep̄o sed poti⁹ vident̄ innuere oppositū. vt legi. ⁊ no. ī auth. licentiā. C. de epi. ⁊ cle. xij. q. v. c. j. ⁊. c. fixū. sed tene primum dictum.

1 ¶ Moniales tenent̄ deferre habitū secularem: ⁊ s̄m consuetudinē loci illū portare: ⁊ si nō fecerint: non per hoc iudicantur seculares si se monasterio dedicauerunt. 2. 3.

4 Professio tacita fit per lapsum anni in locis vbi obseruat̄ regula: sed vbi non obseruatur: licet per plures annos steterit nō obligatur. pōt tamē cōpelli ad exeundum vel ad p̄fitendum.

Monachus nouitius nō pōt eligi in abbatem. ⁊ talis electio est ipso iure nulla: pōt tñ postulari: ⁊ ita postulatus dicit̄ tacite profiteri.

5 Jura loquentia de electione nō habent locum in postulatione.

Fur nō tenetur in foro aīe restituere rem cū pena dupli: sed satis est satisfacere de delicto.

6 Abbas potest conferre minores ordines.

Sebastia. Sapi.

a ¶ Promouendus. ⁊ vide latissime p̄ no. Andre. sicu. in. c. in tantū j. de simo. ⁊ Feli. i. c. postulasti. col. viij. v̄si. q̄ūo clericus. s̄. de rescrip.

b ¶ Uerum dicere. Adde Ro. consi. clix. vbi late.

c ¶ De hoc an habens filios possit eligi in ep̄m. vide tex. i. c. sint manifeste. xij. q. j. ⁊ i. c. ep̄s q̄ filios. ⁊ i. c. sctōꝝ. xij. q. ij. ⁊ i c. legāt. ⁊ ibi doc. i j. no. xxxvij. dist. ⁊ tex. in. c. ebron. v̄. ite beatus Seue. xiij. q. ⁊ vide tex. in. c. ep̄s eccl'iastica ruȝ. ibi: aut fratribus filiusq̄ cōmittat ⁊c. xij. q. j. ⁊ vide oīno Do. in. c. d̄ syracusane circa fi. xxviij. di. Antonius Frāc. ¶ An habēs filios possit eligi in ep̄m. Dicas qd̄ ep̄s pōt eligi per ispirationē a deo factā. vt p̄ Spec. in titul. de elec. in §. fi. ⁊ etiā p̄ quasi cōspirationeȝ vt ibi ⁊ vide Old. in cōsi. ccxlv. ⁊ adde qd̄ ad hoc vt valeat electio q̄nq̄ req̄runt̄: vȝ causa valida: habilitas eligentis: deliberatio: habilitas. electi: ⁊ actus eligēdi. de quo in c. q̄ p̄pter. de ele. ⁊ p̄ gl. post Bar. in. l. serui electiōe. in prin. ff. de le. ij.

d ¶ In filio. adde Ro. cōsi. cclix.

e ¶ Inuentariuȝ. Adde eundē consilio. lxxiiij.

Sebastia. Sapi.

e ¶ Inuentariū. An pena nō facietis inuentariū habeat locū in ecclesia vel ī hospitali instituto vid̄ Feli. in. c. de quarta. col. iiij. v̄. x. s̄. d̄ prescripti.

f ¶ Et vide oīno qd̄ habetur. in. c. j. s̄. de solu. ⁊ idē dicit pūctualiter Archi. in. c. ep̄s q̄ filios. xij. q. ij. hec limitās nisi forte ex euentu hec deceptio accidit p̄pter casuȝ q̄ post aditā hereditatē acciderit: q̄ tunc nō restituet̄ p̄ut etiā in minore d̄t tex. in. d. §. si locupleti. hic alle. Panor. ⁊ p̄ hoc optime facit gl. in v̄b. profuturuȝ. in. c. sine exceptiōe. xij. q̄ōne. ij.

g ¶ Ep̄atui. adde qd̄ voluit Fede. consi. siue. q̄ō. xx. ⁊ Calde. ɔsil. j. de pecu. cleri.

Uia igredietib⁹.

1 †Abbatiſſa teſtari nō poteſt etiam ſi nūꝗ̄ induiſſet habitū monachalē.pri‑mo ponit queſtionē.ſecundo ſoluit.ibi neceſſariū. ¶Caſus lr̄alis.Quedā abbatiſſa cuiuſdam mo‑naſterij.S.noīe fecit teſtm̄ in quo plura quibuſdā legauit:que vſ ad moꝛtem nō induit habitum monachalem:ſed ſtetit veſtibus quibus p̄ſbyteri illius loci vtuntur:ſicut ⁊ illa que ipſam preceſſe‑rat dicens hoc ſibi licere ex cōſuetudine.Sabina abbatiſſa eiuſdē monaſterij que ſucceſſit conque‑ſta eſt dn̄o pape.Qui rn̄dit ꝙ poſtꝗ̄ illa oꝛdina‑ta eſt abbatiſſa ⁊ ī monaſterio monachata ad cul‑pā epi ptinuit qui illā in ſecularib⁹ veſtibus ſtare ꝑmiſit.nō tamen ꝓpter hoc monaſterio p̄iudica‑re potuit ſed poſtꝗ̄ monaſteriū intrauit ſe ⁊ ſua
2 eidē monaſterio dedicauit.Ber.¶†No.j.ꝙ mo‑niales tenētur deferre habitū monachalē:nec va‑let cōſuetudo in oppoſitū.Sed aduerte qꝛ vt plu‑rimū moniales poꝛtāt veſtes nigras ⁊ velū conſe‑crationis ſeu profeſſionis,An autē per hoc.c.illa‑rū talis conſuetudo ſit ſublata:pꝛima fronte vi‑det ꝙ ſic:ſed in contrariū facit qꝛ iſte tex.loquit veſtibus oīno diſſonis religioni.nam incedebat iſta ſicut incedebāt pꝛeſbyteri illius loci reſpectu coloꝛis ⁊ foꝛme:nō autē loquit qn̄ certus habit⁹ nō eſt oīno cōfoꝛmis ſecularibus veſtibus.et de qualitate veſtis eſt tex.cū gloſſ.no.cle.ne in agro. de ſtatu regu.in verbo,conſuetudo.vbi dicitur ꝙ poſſunt poꝛtare pannum ſm̄ cōſuetudinem loci. ¶†No.ij.ꝙ ad eſſe abbatiſſe neceſſario nō cōcur‑rit habitus monachalis:qꝛ ꝓfeſſio ⁊ nō habitus facit religioſum.vt in.c.poꝛrectum.de regula.
4 ¶†Item no.ꝙ lꝫ abbatiſſa habeat adminiſtra‑tionē bonoꝝ.nō tamē pōt condere teſtamentum de rebus patrimonialibus:ſed oīno acquiruntur monaſterio.Sed oppo.ꝯ̄ tex.in eo ꝙ ponderat ꝙ per plures annos iſta ſtetit in monaſterio:nam vnus annus ſufficit.vt in.c.ex parte.et in.c.ſtatu‑tum.ī.de reg.Sol.Hoſtien.ſupplet maxime.dicit ēm̄ ꝙ ex quo quis ingredit religionē ⁊ ſtat ibi per annū tacite ꝓfitetur vt in p̄alleg.iuribus.poſtea dicit ꝙ ſi qs ingredit religionē vbi nō ſeruatur re‑gula lꝫ per plures annos ibi ſteterit nō obligat ſi nō eſt ꝓfeſſus:pōt tn̄ compelli ad exeundū vel ad pꝛofitendū.arg.c.clerici.ī.de reg.Pꝛimum di‑ctum nō videt indiſtincte verū ſed ſolet limitari ⁊ ſolet intelligi qn̄ habitus monachoꝝ nō eſt di‑ſtinctus ab habitu ꝓfeſſoꝝ.de quo dicendum vt habet in.c.j.de regu.lib.vj.⁊ in cle.ſi.eo.tit.ſm̄ ꝓ‑dictū Hoſti.generaliter intellectū nō puto verum eſſe:qꝛ ex quo quis generaliter ingredit religionē aſſumendo habitū indiſtinctū ſi poꝛtat illum per annū tacite ꝓfitetur lꝫ ibi nō ſeruet regula quia tex.loquit indiſtincte in cle.fin.Itē facit iſte tex. nā hic nō apparet ꝙ iſta abbatiſſa fuerit expꝛeſſe pꝛofeſſa.⁊ pꝛo hoc facit alius intellectus quē po‑nit hic Jo.an.dicēs ꝙ ex quo nouitia aſſumit in abbatiſſam tacite pꝛofitetur:qꝛ ingerit ſe actibus pꝛofeſſoꝝ.ad hoc.c.vidua.de reg.qd̄ tamen dicit nō ꝓcedere per viā electionis:qꝛ electio eſſet nulla vt in.c.nullus.de elec.lib.vj.ſed poſſet ꝓcedere ſm̄ eum per viam poſtulationis vel collationis.Et not.ſingulariter iſtud dictum:ex hoc poteris ar‑guere qd̄ ius nouū qd̄ habet in.d.c.nullus.diſpo‑nens nō valere electionē factam ad pꝛelaturā re‑gularem de non expꝛeſſe pꝛofeſſo:nō vēdicat ſibi locū in ꝓuiſione que fit per viā collationis vel po‑ſtulationis:⁊ ſic tenet collatio abbatie facte non expꝛ̄ſſe ꝓfeſſo:qꝛ illud ius penale loquēs de electio‑ne nō dꝫ extendi ad ꝓuiſionē vel poſtulationē qd̄ no.¶In gl.j.ibi in reb⁹ ſuis intellige cū heredis inſtōne:qꝛ vbi nō eſt inſtō hr̄dis nō eſt teſtm̄ ſꝫ co‑dicillus vt dixi ſuper rubꝛica.Et aduerte qꝛ ſatis eſt ꝙ heres inſtituatur in certa re.vt in.l.j.§.ſi ex fundo.ff.de heredi.inſtitue.⁊ vigoꝛe illius inſtitu‑tionis incerta re:non dato alio coherede obtinet hereditatē in totū:qꝛ nō pōt qs decedere ꝓ parte
a inteſtatus ⁊ pꝛo parte teſtatus[a].Sed eſt dubium vtile.nunquid in foꝛo aīe habeat locū.d.l.j.§.ſi ex fundo.⁊ de hac qōne vide per Fed.ꝯſi.cxxvj.vbi refert ſe conſuluiſſe ꝙ ſic ⁊ ꝙ multi alij doc. in ſacra pagina idē conſuluerūt.mouent iſti pꝛincipaliter qꝛ ius huma‑num nō contrarium iuri diuino dꝫ ſeruari etiā in foꝛo anime:qd̄ etiam tenet Jo.cald.poſt beatū Thomā ſup pꝛoemio huius cōpilationis.⁊ Jo.an.in.c.ij.de vſuris.lib.vj.vn̄ cum ſm̄ iura diſtinguant dn̄ia ⁊ acq‑rant.⁊ iſte eſt vnus modus acquiſitionis nec nutrit aliqd̄ peccatū:dꝫ etiā ſeruari in foꝛo conſcientie:qd̄ dicūt verum niſi doloſe fuiſſet indu‑ctus teſtatoꝛ ad inſtituendū in re certa:vt qꝛ fuiſſet ſibi perſuaſum inſti‑
5 tutū non poſſe habere regreſſum ad alia bona.¶†Hoc tn̄ limita ſm̄
b glo.no.in.c.fraternitatis.xij.q.ij.q̄ dicit ꝙ in foꝛo[b] aīe nō tenet fur reſti‑
6 tuere rem cū pena dupli ſed ſatis eſt ſatiſfacere de delicto.¶†In glo. in vbo oꝛdinata.ibi:vel cōſecrata.in hoc gl.nō bene dicit:qꝛ abbatiſſa nō cōſecrat ſed benedicit:⁊ eſt ſimplex benedictio.ſecus in bn̄dictione abbatis qꝛ illa eſt partim oꝛdinaria ⁊ partim ſimplex.nā recipit pote‑ſtatem conferendi minoꝛes oꝛdines:qd̄ nō eſt de abbatiſſa.de quo vi‑de bonam gl.in cle.attendentes.de ſtatu regu. Abbas.

1 Ep̄s efficit executoꝛ teſtamēti negligētibus teſtamentarijs executo‑ribus intra tp̄s illud exequi.8.⁊.11.nō autē ep̄s ſuccedit in locū illius qui nō declarat intra tp̄s illud qd̄ teſtatoꝛ mandauit declarandū.nu. 12.in cōtrariū facit qd̄ ponit iſte.ī.eo.c.ſi heredes.in pꝛimo nota.
2 Legatum poteſt fieri monaſterio conſtruendo:ſed non donatio.
Legatum poteſt fieri incerte perſone:donatio non.
3 Tempus datum alicui ad aliquid faciendum currit a tempoꝛe moni‑tionis.
4 Teſtatoꝛ qui mandat aliquid fieri ⁊ nō dicit per quem:intelligitur per heredem.
5 Fratres minoꝛes pꝛo nulla re poſſunt eſſe in iudicio:hinc eſt qd̄ eis reli‑cta ipſi nō poſſunt petere:ſed iudex etiam ſecularis ex officio ſuo poteſt cogere debentem exequi ad ſoluendum.
6 Relicta per teſtatoꝛem ſi nō ſufficiunt ad vſum deſtinatum per teſta‑toꝛem nō fiunt caduca ſed in alios ſimiles vſus deſtinātur nec per hoc fiunt caduca.nu.14.
7 Relicta ad pias cauſas debent integra:etiam cum fructibus medij tē‑poꝛis ſi tēpus fuit appoſitum in fauoꝛem pie cauſe.
10 Tp̄s quotieſcūqꝫ nō apponit a teſtatoꝛe ad faciendū illud qd̄ fieri mā‑dauit:intra quod tempus debet illud fieri.
12 Executoꝛ teſtamenti nō dicitur ille qui habet declarare id quod teſta‑toꝛ mādauit ab eo declarandum.
13 Teſtatoꝛ ſi mandauit conſtrui monaſterium:⁊ non expꝛeſſit locum vel expꝛeſſit:ſed in illo loco non poteſt cōmode conſtrui:nō per hoc vitia‑bitur relictum.
14 Legatum quod a pꝛincipio tenuit:ſi ex poſtfacto deficiat:an ⁊ quo caſu remaneat penes grauatum.
Legatum factū pꝛo maritanda tali puella:ſi illa moꝛiatur:an rema‑neat penes grauatum:vel conuertetur in maritanda alia.

Nos quidem.

1 †Pꝛopter negligentiam heredis ep̄s exequit piam voluntatē de‑functi:vel ſic.Si intra annū a die monitionis non fuit execu‑tio teſtamēti per debitorem exequi deuoluit executio ad ep̄m. Pꝛimo ponit narratio.In ſcd̄a pꝛouiſio.ibi:quāobrē.Pꝛimo moneri mandat.Scd̄o ſuppleri:ꝙ ſi.Tertio reddit rōnem.ibi:ſic cū.¶Caſus literalis.Quidā.S.noīe fecit teſtm̄:ac mulierē heredē ſibi inſtituit pꝛeci‑piens monaſteriū de bonis ſuis debere fundari.cuius deſideriū ab illa muliere ipſi⁹ herede ꝓtrahit.ꝓuenit hoc ad dn̄m papā.vn̄ mandat ep̄o loci quatenus mulierē illā moneat vt intra annū monaſteriū ꝙ teſta‑toꝛ fieri p̄cepit,debeat oꝛdinare in loco vbi fuerat ꝯſtitutū:qd̄ ſi nō fece‑rit ep̄s illud faciat fieri ⁊ oīa ꝑ ep̄m deſignent ipſi loco ſine diminutio‑
2 ne qꝛ ſm̄ leges volūtates defūctoꝝ per ep̄os adimpleri debēt.† Ber. ¶No.j.ꝙ qs pōt relinqre in teſtō vt monaſteriū cōſtruat:ac etiā lega‑
c re bona monaſterio ꝯſtruēdo[c] ſecus dic in donatione.nā donatio facta loco ꝯſtruēdo nō vꝫ.vt in.c.abbate ſane.de re iudi.lib.vj.rōnē diuerſita‑tis ponit bar.in.l.ſeruos ad cuſtodiā.ff.de ali.⁊ ci.leg.nā donatio reqrit ꝑſonā.hinc eſt ꝙ abſenti nihil acquirit.ff.de dona.l.abſenti.⁊ in.c.ſi ti‑bi abſenti.de p̄bē.li.vj.ſed legatū pōt fieri abſenti.ꝗnimo incerte ꝑſone dūmō ex euētu poſſit certificari.l.qdā.ff.de reb⁹ dub.l.cū pr̄.ff.de leg.ij.
3 ¶†Not.ij.ꝙ annus p̄fixus ad executionē teſtamēti currit a die moni‑tionis ⁊ nō moꝛtis teſtatoꝛis:ſed hodie cōiter epi hn̄t ſtatuta vt tp̄s cur‑
4 rat a die moꝛtis ꝙ qualr̄ ſit intelligendū.ī.ſubijciā.¶†Itē not.ꝙ ſi te‑ſtatoꝛ mādat eccleſiā cōſtrui ⁊ nō dicit ꝑ quē heres tenet exeq ſec⁹ vr̄ in relictis paupib⁹:vel ꝓ redēptione captiuoꝝ:nā ſi teſtatoꝛ ſpecifice non ꝓuidit de executoꝛe dꝫ ep̄s tāꝗ̄ pr̄ pauperū exequi.⁊ hec vident ꝓbari in aut.de eccle.titu.§.ſi qs edificationē,iuncto.§.ſi qs ꝓ redēptione.⁊ in
5 l.nullis.C.de epiſ.⁊ cle.¶†No.ꝙ vbi relictū in teſtō nō cōcernit vtilita‑tatē certe ꝑſone ſeu nō eſt qui poſſit petere in iudicio,pōt iudex ex offi‑cio cōpellere debentē exequi ſicut hic fuit ꝓceſſum ex offō,⁊ dic ꝙ etiā iudex ſecularis poteſt officiū ſuum impendere vt legata pia mandent executioni,ad hoc tex.notabilis.in.d.§.ſi qs edificationē.Ex hoc etiam
d infero ꝙ lꝫ[d] fratres minoꝛes nō poſſunt in iudicio petere eis relicta:qꝛ pꝛo nulla re tēpoꝛali debēt eſſe in iudicio,vt in cle.exiui.de verbo.ſigni.
tamen

Sebaſti.Sapia,

a ¶Pꝛo parte te‑ſtatus,Uid Be‑nedi.cap.in cōſil. ix.in.iij.dubio.et in.ꝯſi.xxv.⁊ An‑dre.ſic.in.cōſi.clj. ⁊ cōſi.clxij.in.j.vo‑lu.Alexan.in cō‑ſilio.clxj.in.ij.du‑bio.in.ij.vol.⁊ in cōſi.clxxxvij.col.3 iij.in.iij.volu.

b ¶Uide de hoc omnino eundem Abba.Panoꝛ. ꝯ.i pꝛoe.in.§.rex pacificus.i.ij.col, ⁊.c.j.in.ij.colum. poſt mediū de cō‑ſtitu,⁊ alibi ſepe alleg.d.glo.in.c. fraternitatis.pꝛo not,⁊ ſing.quam apud legiſtas al‑le.Bar.in.l.poſt deciſionem.C.de fur.⁊ Imol.in.l, quibus dieb⁹.§. domin⁹.vbi mul‑ta ponit in mate‑ria cōſciētie.ff.de cōdi,⁊ demō:⁊ in no.d.gl.ad decla‑rationē ⁊ limita‑tionē.§.j.inſti.de obli.q̄ ex delic.cū ſimi,

c ¶Conſtruendo, Adde Ang.cōſi, cxxxix.⁊.cxxv. Sebaſtia.Sapi,

d ¶Licet fratres. Idē lꝫ Bar.in.l, ꝗntus.ff.de ann. lega.Alex.in.l.j. §.ſublata.ff.ad trebell.Riminal. ferrarien.in.l.j.in illa queſtione an actio ꝯpꝛehēdat officiū iudicis.ff, de iuriſdi,om.iu,

tamē iudex ecclesiasticus seu secularis poterit ex officio cōpellere debentes exequi ad soluendum. hinc est qd in multis locis cōstituit syndicus in ciuitate ad petēdum hec relicta eis facta: de quo plene dicendum vt hr in tractatu Bar. minoricarū. ¶ † No. ibi: nō pōt. q si relictum a defuncto nō potest deputari ad vsum destinatum per testatorē nō efficit relictū caducum: sed dz cōmutari ad aliā piam cām: sicut hic fit cōmutatio de loco ad locū. ad hoc. l. legatū. de vsufruc. leg. z ibi per Bart. et Jo. de lig. in cle. q2 cōtingit. de religio. domi. z in tractatu minoricarū. Et per hoc dico qd si pecunia relicta a testatore nō sufficeret ad monasteriū cōstruendū debet cōuerti in aliū piū vsum: sed vnum semper nota qd ista cōuersio nō pōt fieri p solū heredē nec p solū epm sed per eum z p eum qui habet exequi qd pbat tex. ibi ordinari tecū vt legi. z not. in d. l. legatum. z in aliis tribus pximeallegatis. ¶ † Not. ibi: sine diminutione qualibet zc. qd relicta ecclesie cōstruēde debēt tradi sine aliqua diminutione: per hoc consuluerūt Bar. z Francis. de alb. qd etiā fructus medii tēporis debēt assignari. pro hoc facit pulchre tex. in. l. si ita relictū §. pegasus. ff. de lega. ii. vbi dicit quod si relinquit prediū ad certuz diē. puta post decē annos vel cū legatarius erit publicus qd debet prediuz cū fructibus medii temporis si dies fuerit apposita fauore legatarii: sz in casu nostro cū relinquit monasterio ɔstruēdo dies apponit nō fauore heredis sed fauore monasterii: q2 si monasteriū fuisset ɔstructū tpe testamēti reliquisset de presenti z non in diem. qd no. ¶ † Not. q eps supplet negligentiam executoris testamēti: qd an pcedat in oibus relictis etiam ad nō pias causas multi tenēt q sic: quia ois volūtas testatoris largo modo dicitur pia: cū nō possit aliquid amplius velle. l. j. C. de sacrosan. eccle. de quo dicā latius in. c. tua. z in. c. si heredes. j. eo. ¶ † In glo. iii. in vbo intra annū. ibi: si quis edificationē. aduerte q2 iste. §. potius pbat cōtrarium: nam dicit q si testator mādauit oratorium cōstrui debet heres hoc facere intra quinq3 annos: b sed si mandauit hospitale cōstruendū: tūc datur annus. tex. aūt noster nō loquit de hospitali. sed de monasterio quod requirit prolixius tēpus quam simplex oratoriuz. Sed Hostiē. dicit standuz huic. c. indistincte vt detur tantū annus. Ex quo nota q hodie ille. §. nō pcedit respectu oratorii. potest tamē satis eque dici q negligentia heredis potest dupliciter cōprehendi primo respectu operis incohoandi: z hoc casu indistincte sufficit annus: secundo respectu operis cōplēdi: z hoc casu debet cōsyderari qualitas operis. nam si opus nō potest perfici intra annū nō potest dici heredē fuisse negligentē: sed assignabit tēpus cōueniēs: z hāc cōsyderationē puto habuisse ius ciuile diuersum tēpus statuendo inter hospitale z oratoriū. Aduerte ad aliud. Nam glos. dicit hic simpliciter volūtatem testatoris executioni mandādā intra annū: qd vere indistincte non procedit: licet doc. simpliciter transeāt. ¶ † Dic ergo latius qd aut testator prouidit sibi de tempore: z serua tunc ipsius volūtatem. Unum tū semp tenebis mēti q si testator mādat aliquid fieri intra certū tempus cōputanduz a die mortis: dz intelligi z suppleri a die sciētie z adite hereditatis: hoc pbat tex. in. l. statuliberos. §. si qs heredi. ff. de statulibe. facit tex. iuncta glo. in. l. ij. §. si aūt dubius. C. de iure delibē. Si vero testator nō puidit de tēpore tunc in relictis ad nō pias causas datur annus z currit a tēpore monitionis fiēde per iudicē. vt legi. z no. in auf. hoc amplius. C. d fideicō. Si vero sunt relicta ad pias causas: tūc debēt solui itra sex mēses z currit tēpus a die insinuatiōis testamēti: vt clare vult tex. in. §. si legatum. z in auf. de ecclesiasticis titu. nec contrariat iste tex. qui loquit in monasterio cōstruendo. qd nō pōt ɔstitui itra modicū tēpus: secus si aliquid relinqueret monasterio cōstructo. z sic limita hunc tex. ¶ † Itē predicta pcedunt respectu solutiōis fiende: sed respectu executionis de uoluende ad epm c puto q si pcedat duplex monitio post negligentiā debentis exequi nō requiritur aliud tempus nec expectatur annus vt vr innuere iste tex. in auf. predicta. in. §. si aūt qui hoc facere. z sic intellige no. p Bar. in. d. auf. hoc amplius. Ubi vero procedit monitio vnica expectat annus: sed hodie vt dixi epi per statuta disponunt vt annus a die mortis currat monendo generaliter quoscunq3. Sed illud statutū primo limitarē sz pdicta vt tēpus currat a die mortis z adite hereditatis z sciētie. ¶ † Scdo limita vt no. Bar. in. d. l. cuz quidam. ff. de leg. ij. vbi format hāc qōnē. Quidā reliquit centū pauperib d clarādis per sempronium: lapso anno declaratione nō facta eps vigore statuti vult pauperes eligere querit nūquid possit: z decidit q nō: q2 statutū loquitur de executiōe: sed habēs declarare nō est executor: sicut dicimus differentiā esse inter iudicē qui declarat z executorez qui exequit sniam. l. executorē. C. de execu. rei iudi. z vide lati ibi per eum. ¶ † In gloss. pe. in fi. dic clarius attingendo materiā d qd duo dubia possunt elici. Primum est si testator simplr mādat ecclesiā cōstrui non expsso certo loco. Scōm qñ incertitudo orit post mortē testatoris: q2 nō potest cōstrui in loco per defunctū destinato. z in vtroq3 dubio testāt hic cōiter doc. relictū nō vitiari z videt hoc pbari in tex. nr̄o. nā quēadmodū non vitiat incertitudo ex postfacto orta: eadē rōne nec a principio. z p hoc alleg. bo. tex. in auf. de eccle. ti. §. si quis in nomine. vbi dz q si testator reliquit monasterio sancte marie: z tale monasteriū nō est in illo territorio, non vitiat relictū: sed debet eccle cathedrali illius loci. de quo. j. c. proxi. vbi glo. Ad idē induco bo. tex. in. l. que cōditio. in fi. ff. de cōdi. z demō. vbi dz quod si testator mādauit aliqd fieri i foro z nō specificauit: intelligit de foro illius municipii vbi habitabat. z si queratur in quo loco edificabit: dico de ɔsensu epi z executoris testamenti eliget locus sicut obseruat qñ incertitudo orit ex postfacto: vt hic. z facit qd. s. dixi. ¶ † Si vo relictum ad pias causas seu certe psone nō possit deputari ad vsum destinatū: nūquid efficiatur caducum. distingue post Bar. in l. pater. §. tusculanus. ff. de lega. iij. aut eīm relictuz cōcernit piam causam simpliciter z nō personaz. z tunc debet deputari ad alium vsum cū cōsensu epi z heredis. vt in. l. legatū. z qd ibi no. ff. de vsu fru. lega. z not. in. d. clemen. quia contingit. aut relictum factum est persone: z tunc si cōtemplatione anime: quia fuisset aliq psone relicturus: z tunc deficiēte illa persona debet relictum ad piū vsum cōuerti: vt volūtas defuncti in effectu adimpleatur. d. l. legatum. si vero relictū fuit factum cōtemplatione persone vel collegii non habito respectu ad piam causam z tunc deficiente psona vel collegio expirat legatum z remanet apud grauatuz. vt. d. §. tusculanus. si autez dubitatur an testator habuit respectū ad personā an ad piā causaz: debemus psumere religionis fauore z anime qd ad piā causam pspexit. argu. l. sunt persone. s. alleg. a Et ex his pōt decidi qstio: quidā simplr relinqt quinquaginta certe puelle puta titie maritande: morit ista titia anteq cōsequat relictuz. dubitat b an expiret relictū: an vo sit conuertendu3 ad aliā puellā maritandā: z pōt dici q ex varus cōiecturis iudex arbitrabitur an testator habuerit respectum ad animam aut ad fauorez illius puelle. pone quod diu sibi seruierat. nam tunc presumptio erit quod volebat eam remunerare: z sic de similibus. c Abbas.

1 Legatū nudis vbis relictū: dz legatario prestari nec fit differētia an sit ad pias causas, vl nō, nam sufficit probari per testes. 2.

3 Legata ad pias causas an debeatur ex testamento non solenni.

4 Legata ad pias causas nō vitiātur respectu incertitudinis psonaz vel locoz: qb fuit legatuz.

5 Electio siue optio legati dubij an ptineat ad heredem vel legatarium. d

6 Legatū ad pias causas indefinite z gñaliter factum interpretatur qd debeatur de meliori re.

Legatarius an z quo casu debeat consequi rem legatam xpensis heredis vel testatoris

1 **Indicante.** † Debetur legatū q̄uis nudis verbis a testatore relictū sit. Primo narrat factum. Secūdo prouidet. ibi, in quibus. ¶ Casus literalis. Mulier quedā vxor redempti moriens cōcham argenti iussit venundari z liberis suis dari: z quandaz scutellam argenteam reliquit cuidam monasterio. mādat papa quod voluntas illius per omnia debeat adimpleri. 2 ¶ † No. j. quod relictum sine solēnitate factum valet: z tenet maxime ad pias causas. z dico seriose maxime: quia idem est relictio ad nō pias causas: intelligendo qd legatum fuit factuz nudis verbis: idest non interueniente testamento nec aliqua scriptura: satis est enim legatū posse probari per testes. de quo tamen plenius dicēdum est: vt legitur z not. in. l. j. C. de fideicommis. 3 ¶ † No. qd faciēs certa legata in dubio videtur voluisse decedere intestatus. qd colligit ex eo: q2 si voluisset testari nō valuissent relicta salte ad non pias causas sine heredis institutione quia testm̄ ex toto est nullum vbi non ponitur heredis institutio. insti. de leg. in. §. ante heredis. sed vbi elegit quis decedere intestatus valēt relicta z in dubio videtur voluisse decedere intestatus. z hoc pbat iste tex. facit quod legi. z no. in. l. iij. ff. de iure codicillorum. z ex his habes clare intellectuz huius. c. An autem ex defectu testamenti: quia hereditas non aditur ex testamento: vel q2 non fuit facta herediis institutio vitientur legata ad pias causas. not. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. z in. l. eam quā. C. d fideicō. z est vna opi. qd non vitient: q2 predicta sunt de solēnitate iuris ciuilis. de quo dicendum

a ¶ Pium vsum. adde Roma. cō. ccccix.

b ¶ Quinq3 annos. Adde videnduz materiā hanc per Ludo. rom. cōsil. lix. et. cccxviij. et ccccix. vbi latius. Sebasti. Sapia.

c ¶ Ad epm. vide pulchre quod scribit Pau. de ca. in cōsi. xcvij. icip. super pmo. col. ij. in j. parte pm nouissimā im pressionē. Sebasti. Sapia.

d ¶ Attingēdo materiā. In hac materia an eps possit mutare legata ad pias causas. vide oino Petr. d peru. i trac. de canoni. portio. epi. vbi dicit q qñ legatum pōt adimpleri de iure z de facto solus papa pōt cōmutare: si tamē est maxima difficultas. l3 d iure z de facto pōsit adimpleri: eps pōt cōmutare vt ibi p eū: z q legatū factū in aliq loco siue in illo loco nō pōt adimpleri possit eps cōmutare vide Fel. i. c. ecclia scte marie. col. xxxvij. vbi cōfirmari pōt istud notabile. s. de cōstitutio.

¶ Adde Inno.hic ⁊ etiã adde in illi gl.no.in.c.de viduis.xxvij.q.j.q̄ dicit ꝙ si deuoueo intrare certam religionem:sed nõ certũ monasterii illius religionis:ꝙ bona mea erunt in dispositione superioris illi⁹ religionis:⁊ an ⁊ qñ incertitudo heredis vel legatarij habeat vitiare legatũ vel institutionẽ:vide elegantissime ⁊ multũ mirabiliter per Bar.in l.quidã.ff.de reb⁹ dub.itẽ quãdo in adẽptione legatorũ subest incertitudo rez vł ꝑsonarum an admittař legatũ.vel vitieř ademptio.vide gl.or.⁊ materiã i.l.si fuerit.in ꝑn.in ꝟ.adẽptionẽ.quã multũ cõmendat ibi Bal.ff.de reb.du.⁊ an valeat relictũ incertũ ad pias causas.vide oĩno ꝑ Bal.in.l.j.in antepenul.col.ꝟ.circa res quero.C.ꝺ sacrosan.eccle.et in.l.priuilegia.ꝟ.nunqd autẽ generalitas.eo.titu.et plenissime et melius ꝙ alibi per Ro.i repe.in auř.sił.ꝟsi.xxxvij.C.ad leg.falcid. Anto.Francisc. ¶ An ⁊ qñ dispositio icerta valeat vid̄ q̄ habeñř in.l.duo sunt titij ff.de test.tu.⁊ i.l.noĩatim.ff.ꝺ libe.⁊ posth.⁊ in.l.in tẽpus.§.q̄ties.ff.de hered.instit.et qd in delegatiõe facta a papa vel alio nunquid valeat ⁊ quis possit talez incertitudinem declarare vide ꝑ gl.ij.magnã i.c.qm̃ abbas.de offi.deleg.⁊ vide late ꝑ andr.sicu.post do.Cardi.q late istã materiaz examinat. Sebastia.Sapi.

a ¶ Cathedrali. Vid Alex.in.l.q̄ cõditio.§.cũ ita.ff.de ꝯdi.⁊ demõ.in apostil.ad barto.⁊ ibi Pau.de ca.ponit de legato facto pauperib⁹ simpliciter qd intelligiř de pauperibus illius loci in quo testator habet domicilium per illum tex. ¶ Item determinat Cy.in.l.j.C.de sacrosan.eccle.in.v.q.⁊ idẽ Salic.ibi in.iij.col.in fi.⁊ etiã Pau.de ca.ꝑ tex.in.d.l.q̄ cõditio.in fi.hic alleg.per istũ vbi Bar.expresse per illũ tex.idẽ expresse tenet Ang.in.§.si vero.in auř.de nõ alie.⁊ est cõis:sed Io.fab.et Ange.de are.in.§.sed ius quidẽ ciuile.instit.de iure natu.gen.⁊ ciui.tenent per illũ tex.ꝙ in dubio presumatur relictum ecclesie maiori ciuitatis.de qua in dubio debet intelligi sicut ibi in tex.in dubio intelligitur de iure ciuili romanorum:de quo puncto vide etiã Spec.⁊ Io.an.in titu.de instru.edi.§.nunc vero aliqua.in ver.quid si testator.Pet.de anch.in.c.relatum.el.ij.⁊ Imol.ad fi.j.e.Io.and.in.c.cũ quid.de sepul.lib.vj.in no.quid autem si testator habet multas domos ⁊ in testamento diceret relinquo titio domũ meam.respondeo ꝙ in dubio intelligiř relinquere illã domũ in qua habitabat ⁊ domiciliũ habebat.tex.est valde no.in.l.que conditio.§.vlti.vbi autem testator habitaret in varijs domibus,⁊ varijs ciuitatibus ⁊ haberet diuersa domicilia et relinqueret domũ suam simpliciter tũc est in facultate heredis assignare quam domũ velit.ita pulchre Bald.et Imol.in.l.si domus.in princi.ff.de lega.j.

b ¶ Adde qd in dubio testator debeat eccl'ie parochiali.eũdẽ abba.consilio.xcix.

c ¶ In legato generis cui⁹ est electio vide glo.plenissimã in.l.legato.ff.de lega.j.et qd no do.Anto.in.c.iter ceteras.de rescrip.⁊ in legato gñali cuius sit electio.vid qd not.bal.in.§.si qs agens.institu.de actio.⁊ adde hic vnum ꝙ lz in cõtractib⁹ incertitudo multoties habeat vitiare sec⁹ tamẽ est de equitate canonica qd est valde not.dicũ Arch.i.c.sunt nõnulli.j.qõ.j.qd sequiř ⁊ multũ cõmẽdat.d.Anto.⁊ do.Abb.i.c.ex parte.j.de censibus.itẽ adde hic ꝙ si vacantib⁹ tribus officijs ⁊ ꝑnceps dicat reddo tibi vnũ ex tribus officijs vacãtib⁹ erit electio donatarij ẜm Bal.i.l.si.in.ij.colũ.ff.de cõsti.prin.de legato alternatiuo cuius sit electio.vide gl.⁊ doc.in.l.lucio.ff.de leg.ij.et qd no.Bar.in l.i.§.expilatores.ff.de effracto. Anto.Francisc.

¶ Adde istud ꝺ legato vel gñali dispositione an ⁊ quãdo valeat et ad quem spectet electio vide q̄ plene habentur per Io.an.in regula,generi per speciẽ.de regu.iu.lib.vj.in mercu.⁊ de mãdato generali quid in eo veniat.vide que habentur.in.c.qui ad agendum.de procura.lib.vj.⁊ de obligatione generali vide in.l.obligatione generali.ff.de actio.⁊ obl.⁊ quando generalis locutio referatur ad specificatã tantum.vide que habentur in.c.sedes apostolica.de rescript,et late per Specu.in titu.de loca.in.§.iij.et que sint generales actiones et quomodo in eis formetur libellus et sententia.vide Specula.in tit.de act.in.§.iiij.⁊ in tit.de iudi.in.§.ij.⁊ que plene traduntur per Raphae.in.l.edita.C.de eden.

d ¶ Pro intellectu huius decretalis vide oĩno qd late scribit Imol.in l.apud iulia.§.ij.ff.de leg.j.⁊ Bal.instit.de leg.§.fi.in duobus locis vbi alleg.Inn.hic.Item intellectũ huius decre.vide plenissime examinatum per Roma.in auten.similiter.versi.x.C.ad le.falcidiam.

4 vt plene not.in iuribus ꝑalle. ¶ † In glo.ij.ibi dabitur pauperiori.hoc aperte dicit tex.in.§.si qs in noĩe.alle.in gl.vbi etiã subdiř ꝙ si illud monasteriũ non est in ciuitate sed in territorio illi dabitur.si aũt nõ reperitur in territorio tale monasterium dabitur ecclesie cathedrali[a] testatoris.et bene no.illum tex.quẽ allegaui in.c.ꝑcedenti.ad probandum ꝙ incertitudo respectu legatarij nõ vitiat legatũ ad pias causas:sed dictũ glos.⁊ illius tex.debet profecto limitari quando ex coniecturis nõ potest apparere de quo monasterio senserit testator.pone enim ꝙ parochianus ecclesie sancti Petri reliquit simpliciter ecclesie sancti Petri ⁊.sunt in ciuitate alie ecclesie sub eodẽ vocabulo.nam certe in hoc dubio non dabitur pauperiori,sed potius ecclesie parochiali testatoris:quia in dubio videtur de illa sensisse.arguñ.l.nulli.C.de epis.⁊ cleri.Sed est dubiũ retentis terminis glos.qd si monasteria sunt equalia:dicũt aliqui ꝙ vitiatur legatum:aliqui qd dabitur primo petenti.tertia opi.⁊ cõis est qd dabitur epo vt ea dispenset vel gratificet alteri.arg.in.c.qm̃.de deci.⁊ in.c.j.de parochijs.⁊ intellige vt.s.dixi qñ coniecture non sunt magis vrgentes pro vno q̄ pro alio.et idem Specu.in tit.de instru.edi.§.nunc vero aliqua.versic.quid si aliqui.Si ꝟo simpliciter religt ecclesie:vtputa dicendo,relinquo.x.ecclesie:vt plerũqz faciunt rustici.⁊ dic ꝙ dabuntur ecclesie parochiali[b] ipsius testatoris.arg.in.l.que conditio.in fi.ff.de conditio.⁊ demõstra.⁊ in.c.j.de sepult.

5 ¶ † In ea.gloss.isti statur.sentit hic glo.ꝙ optio legati dz esse heredis.sed de hoc sunt multe varietates.de quo est gloss.no.in.l.legato generaliter.ff.de leg.j.que in effectu hoc intendit ꝙ quãdoqz relinquitur genus[c] generalissimum vt substantia seu res:quandoqz relinquitur genus subalternũ:puta animal:et his casibus nõ valet relictũ:quia dando muscã vel aliam rem vilẽ liberareř heres.Quandoqz relinquiř aliquid qd est de genere inferiori:vtputa homo vel equus:vel bos.aliter nõ determinãdo:⁊ tunc si res relicta est patrimonio testatoris optio dař legatario de quo est tex.in.l.legato.ꝑalleg.q: ex quo legatarius habet optionem actionis:q: potest agere personali vel reali habet per cõsequens optionẽ rei.Si autẽ non est in patrimonio testatoris:⁊ tunc optio dabiř heredi:q: res aliena nõ põt optari.nec hoc casu cõpetit optio actori q: res aliena vendicari nõ põt ⁊ hec procedũt quãdo testator reliquit certum de incertis:vt q: dixit relinquo tibi equum vel seruũ Si vero relinquit incertum de certis:puta dicendo relinquo vnũ ex seruis meis:tũc optio dař heredi qui habet in hoc declarare volũtatem defuncti.videtur enim defunctus sensisse de certo,et de hoc plenius dicendũ.vt not.in.d.l.legato.Et aduerte q: est dubiũ nunquid eo casu quo legatario datur optio vtrum possit eligere meliorẽ seruum vel meliorem scutellã vt in terminis gloss.⁊ sentit gl.qd in animalibus debet eligere mediocre:in alijs vero dař id qd est minimũ.arg.in.l.nũmis.ff.de legatis.iij.⁊ in.l.apud iulianũ.de legatis.j.

6 ¶ Unũ tamen singulariter not.ꝙ in legatis ad pias causas generaliter factis debetur melius fauore pie cause.pro hoc tex.not.ibi per Bart.in.l.titia.§.seia.ff.de auro ⁊ argẽ.lega.ex quo decidit ibi Bar.ꝙ si testator legat ecclesie calicẽ intelligitur de argenteo:⁊ si planetã intelligiř de serico.⁊ sic de similibus.

7 ¶ † In ea.gloss.ibi:item pone ⁊c.videtur gloss.in hac questione velle ꝙ expẽsis heredis seruus legatus est querendus:sed dic latius distinguendo quatuor tẽpora prout dicit glo.no.in.l.cum seruis.alleg in gloss.Primũ tempus est testamẽti.Secundũ tẽpus est post testamentũ et ante mortẽ.Tertiũ post testamentũ ⁊ post mortẽ testatoris ante aditam hereditatẽ.Quartum tempus est post aditã hereditatẽ.Si vero seruus erat in fuga primo tẽpore sc3 testamẽti:tunc procedit dictum gl.qd expẽsis heredis est querẽdus:intellige tamen quando esset longe absens:secus si esset in propinquo:nam tunc debetur vbi est:sicut dicimus in alia re legata.nã si est longe absens debet adduci expẽsis heredis.si vero est in ꝑpinquo debeř vbi est vt in.l.cũ res.ff.de lega.j.⁊ hoc fit ex presumpta mente testatoris.nam si seruus longe vagaretur ⁊ esset querẽdus expẽsis legatarij posset contingere ꝙ nullũ cõmodum consequereř legatarius:⁊ ideo presumendũ qd aliud senserit testator.Si vero seruus cepit fugã secundo tẽpore sc3 post testamentũ tunc debet queri opera heredis ⁊ sumptib⁹ legatarij:quia testator nõ aggrauauit heredẽ in sumptibus cũ nõ cogitauit de fuga:sed heres debet impendere operã q: teneř tradere.Si vero arriperet fugã tertio tẽpore aut fuit ex culpa heredis:⁊ tunc tenetur ad estimationez.aut sine culpa ⁊ non tenetur ad aliud sed solum prestabit cautionem de eo tradendo si peruenerit ad manus suas.Et idem dicendum in quarto tẽpore eadem ratione.et posset esse ratio diuersitatis inter istos duos casus ⁊ priores.naz in istis testator nũq̄ cogitauit grauare heredem in aliquo cum ceperit fugam post ipsius mortez.vnde quẽadmodũ liberatur heres interitu speciei relicte.vt in.l.qd te.ff.si certum petař.ita ex fuga serui sine sui culpa superueniẽte:sed in priorib⁹ casibus testator viuebat ⁊ nihilominus voluit valere relictũ.

1 ☞ Legatũ ad pias causas factũ de re aliena an valeat etiam respectu estimationis.

2 Quando relinquitur ecclesie aliquid respectu sepulture an possit apponi conditio vt dicatur certum officium,vide remissiue.

3 Lex ciuilis fouens lucrum proximo odiosum nõ debet seruari in foro anime.

4 Legatum rei aliene siue in totum siue in partem an ⁊ quando valeat.

5 Legatum rei aliene ignorãter factum ecclesie:an valeat tanq̄ ecclesia habeatur pro cõiuncta persona.numero.6.

d **Filius[d] noster.** Nõ debetur legatum cũ testator rem nõ suã sed ecclesie alteri ecclesie legauit.h.d.simpliciter

inherendo

inherendo litere.habet eñ multos intellectus.vt.j.patebit.Primo po nitur conquestio.scdo prouisio.ibi quidã.¶ Casus literalis.Quidam P.nomine fecit testamentũ z in testamento illo quedam que ad ipm non pertinebant causa sue sepulture reliquit cuidam epõ:filius eius.s. testatoris petebat bona illa vt ea restitueret illi cuius fuerãt.sed epũs hoc facere nolebat:vnde cõquestus est dño pape.scribit papa illi epõ dicens qꝺ leges seculi hñt vt heredes soluere cõpellant si testator rẽ le gauerit alienã:sed qꝛ eps viuere debet fm legẽ dei non aũt fm legẽ se culi:iniustũ est vt res que dicuntur esse cuiusdã ecclẽsie teneant ab ipso qui aliena restituere debuit.Ber.¶ †No.j.casum singularem fm vnũ intellectum qꝺ legatũ rei aliene ad pias causas factum non valet etiã vt debeatur estimatio.sed fm alium intellectũ non procederet de quo j.¶ †No.ij.quod licite relinquit aliquid ecclesie gratia sepulture. An aũt posset apponi cõditio vt fiat certum officij.dic vt no.Innoc.in.c. pe.ne pla.vi.suas.z ibi dixi.¶ No.iij ꝙ ius ciuile appellat lex seculi:qꝛ principaliter non tendit ad finẽ beatitudinis eterne sed vt hoies quie te viuant in hoc seculo:lex vero canonica z theologica appellatur lex dei:qꝛ tractant de deo cũ semper tendunt precidere peccata z dirigere hoies in deũ pro hoc.c.qualiter z qñ.el.ij.de accu.z.c.j.de iura.calum.z ibi dixi aliquid.¶ †No.fm vnum intellectum tex.mirabilem limitan tem cõmunem theoricam tex.z doc.dicentium qꝺ vbi ius ciuile expsse non reprobatur ab ecclesia nec cõtinet pctũ in se debet obseruari in fo ro anime[a].vt in.c.j.z qꝺ ibi no.de no.ope.nun.Iste tñ tex.videtur pro bare oppositum.nam lex ciuilis disponens legatum rei aliene scienter factum valere non reprobatur expresse aliqua lege canonica:nec conti net in se peccatũ cum procedat ex presumpta mente testatoris: tamen dicitur hic qꝺ iste episcopus non debebat seruare illam legem ciuilez z potest esse ratio qꝛ illa lex fouet quodãmodo lucrum odiosum heredi: nec videtur fundata super equitate naturali ex quo põt tradi hec limi tatio ad theoricam ante dictam qꝺ vbicunqz ius ciuile fouet lucrũ p ximo odiosum vel rigorem quẽdam qꝺ tunc non sit seruanda talis lex in foro canonico:lz expresse non reprobet:pro hoc facit.c.dilecti.de iu di.z in.c.j.de dolo z contu.quod singulariter no.¶ In gl.j.in fi.vl for te fm Hosti.intererat ipsius quia petebatur precium. ¶ †In glo.ij.in fi.dic latius quod aut quis legat rem alienam in qua habet aliqꝺ ius z in dubio videtur legare soluz ius quod habet in re:z sic non debetur estimatio totius rei vt in.l.serui electione.ff.de leg.j.z idem si putabat quod aliquod ius in ea re haberet.quod tamẽ extinguebat morte:vt est tex.in.l.vxor patrui.fm vnum intellectum.C.de legibus. Et p hoc posset attentari qꝺ si testator legauit rem alienã sibi pignoratam vide tur legasse ius pignoris qꝺ hꝫ in re z sic gl.j.nõ posuit bonum exẽplũ. Aut legat rem sibi z alteri cõem:z tunc vr legare partẽ suam tm:lz di xerit rem meam:vt in.d.l.serui electione.facit.l.si domus.in fin.ff.de le ga.j.q lex melius probat pmũ mẽbrum.hoc verum nisi testator dixisset lego totã rem vel similia verba:qꝛ tũc estimatio totius debet.vt in.l.iu lia.in pn.ff.de leg.iij.not.Bar.in.l.cum alienã.C.de leg. Aut legat rẽ oĩmodo alienã:z tunc aut est heredis:ideo debet nec sufficit dare esti mationẽ:qꝛ testator potest legare rem heredis sicut propriã vt est text. no.in.l.vnũ ex familia.§.si rem.ff.de leg.ij.Aut legat rem alterius quã heredis:z aut scienter z debetur illa res vel estimatio.vt in.d.l.cũ alie nam:dũmodo sit talis res cuius cõmercium possit haberi:alias inuti le est legatuz puta si legatur res sacra vel principis.vt.l.apud iulianũ: in fi.ff.de leg.j.Si legat ignoranter aut extraneo:z non valet legatuz: vt in.d.l.cũ alienã.aut cõiuncte persone cui alias fuisset relicturus etiã si sciuisset alienã.z debet estimatio:vt in.d.l.cũ alienam. ¶ †Et ex hoc oritur dubitatio fm aliũ intellectũ nũquid legatum factum[b] ecclesie di catur factũ cõiuncte persone:vt sic debeatur estimatio si ignorãter fuit factum tenẽdo aliũ intellectũ a predicta de quo infra dicetur:predicta procedũt qñ quis errat generaliter:sed qñ errat ex cã specifica:puta qꝛ credebat rem esse suã ex emptione facta a pupillo:que tñ emptio nõ va lebat:z tũc in totum vitiat legatũ etiã factum cõiuncte persone:vt no. in.d.l.cum alienã.An aũt hec sint obseruanda in foro canonico dicaz latius cũ gl.fi.¶ In glo.fi.in fi.pro intellectu huius glo.z.c.oppo.cõ tra tex.videt eñ qꝺ ex quo legatũ rei aliene fuit factũ scienter debuerit dari saltem estimatio:vt in iuribus preallẽ.Sol.gloss.fi.possunt colligi due lec.Prima vt aliud sit de benignitate canonica.z opi.hec fuit Tã cre.Secunda lec.est Ber.vt estimatio debeat ecclesie fm ius ciuile z sic nulla erit differentia in hoc inter ius canonicũ z ciuile. Nec obstat iste tex.quia non prohibet estimationẽ peti ab herede: sed vt res aliena nõ teneat inuito dño:procedit etiã de iure ciuili:sed certe hec lectura non cõgruit tex.in ver.z quidẽ.vbi fit mentio de estimatione debita fꝫ legẽ ciuilem:z postmodum subijcitur ver.sed quia.qui venit aduersatiue ad precedentia:z sic denotat diuersitatem respectu estimationis inter ius canonicũ z ciuile.Tertiã lec.ponit Inno.hic z gl.in.c.si eps.xij.q.v.di centes hunc tex.procedere qñ legatur res ecclesie.tale enim legatũ cui cunqz[c] factũ est inutile etiã respectu estimationis petẽde.z mouet In no.quia res ecclesie cũ magnã difficultate alienant vnde quemadmo dum nõ valet legatũ rei Cesaris pter difficultatẽ alienatiõis.l.apud iulianũ.in fi.ff.de leg.j.ita z legatũ rei ecclesiastice. Item bona ecclesie sunt deputata publico vsui.xij.q.j.videntes.z in.c.ratio.de preben.sed

a Sebasti.¶ Sapia.Foro anime.An istud sit verũ tradit late Feli. in.c.j.col.xiiij.ver.extra predictos tres casus.ẽ.de consti.z in.c.nam cõ cupiscentiam.j.col.eo.ti.

b Sebasti. Sapia.¶ Nunquid legatuz.De hac.q.vide Ro.cõsi.cc xxxv.incip.quo ad primum quo queritur.in quarto dubio principali.

legatum talium rerum est inutile.d.l.apud iulia num.Tertio mouet qꝛ de re ecclesiastica non est cõmercũ inter laicos.xij.q.ij.nõ liceat pape.ergo legatum est inutile:qꝛ qñcunqz legatur res cuiꝰ cõmerciũ nõ habetur inutile est legatũ.d.l.apud iulianũ.cũ.l.seq.ex quibus sentit Innoc.qꝛ si res aliena non ecclesiastica legatur ecclesie debet esti matio iuxta distinctionẽ predictã.Ad istum tex. respõdet qꝺ debet intelligi ꝺ lege dei zc.i.qꝺ res ecclesie nõ sunt censende sicut res seculi.z hãc le ctu.videtur sequi do.Anto.sed certe Inn.extor quet hic hanc lectu.qui loquitur de legibꝰ seculi z dei:non autem de rerũ qualitate. Itez fm hãc lec.non esset differentia inter ius canonicũ z ciui le.quam tñ iste tex.aperte denotat.vnde Hosti. non sequit hanc lec.z bene:qꝛ in se etiã nõ puto eam veraz:quia in multis possunt alienari bona ecclesiastica.xij.q.ij.in summa.nõ sic res Cesaris non procederet tñ dictũ suũ in re sacra. Quarta lec.sentit Hostien.intelligendo ꝙ si heres nimiũ lederet ex prestatione estimationis lz de iure ciui li debeat estimatio.tñ ecclesia non debet extor quere cũ tanto grauissimo dãno heredis.z hunc rigorem iuris ciuilis voluit iste text.mitigare fm eum.sed certe hec lec.non conuenit text.vbi nul la fit mentio de grauitate pjudicij sed solũ de esti matione soluenda.† Quintã lec.sentit Bal.in.l. j.C.de sac.san.ecc.dicẽs ꝙ si res aliena legatur ignorãter cõiũcte persone debetur estimatio:vt.s. dixi:sed quia ecclesia censetur coniuncta psonã cũ sit mater oim fideliuz.xij.q.ij.quia abstulerit. de iure ciuili etiã debetur estimatio ecclesie licet le gatũ ignorãter sit factũ sed ius canonicũ noluit acceptare hoc legatũ ignoranter factũ.z hoc fm eum.Sed certe hec lectu.diuinat nec est va in se vt puto:nã nulla hic fit mẽtio de ignorãtia. Itẽ iura ciuilia loquuntur de cõiũctis personis de bet ergo intelligi de cõiunctione sanguinis z nõ de coniunctione spirituali:vt no.in.c.nõnulli.de rescrip.patet in.c.j.de procu. Item iste tex.psup ponit qꝺ in dubio debeat estimatio de iure ciuili qꝺ nullibi probatur. Sextã lec.ponit h do.meꝰ do.Car.flo.vt procedat tex.qñ res vnius ecclesie legat alteri ecclesie.nam ne oriatur discordia in ter ecclesias inutile est legatũ.sed hanc lec.nõ pu to esse veram.tum qꝛ in principio litere non pon deratur qꝺ res esset ecclesie:tum quia nullũ pju dicium irrogatur ecclesie proprietarie.cũ estima tio debeat ab herede:quare in iudicio multũ du bitarẽ que opinio esset sequẽda:nam fere oẽs sen tiunt vt nulla vel modica sit differẽtia in hoc in ter ius canonicũ z ius ciuile vt patet ex predictis sꝫ in scholis audacter tenerẽ primã opi.quã sen tit glo.in prin.z eam publice tenui in repe.c.cum esses[e].j.eo.nã neqꝫ dispositio intelligenda est fꝫ rõnem incertã.j.de ver.sig.intelligẽtia.z.c.preter ea.sed rõ huius litere aperte respectu estimatio nis vr notare diuersitatẽ inter ius ciuile z ius ca nonicũ.z aperte vult ꝙ i hac materia nõ sit pce dendũ lege seculi fꝫ lege dei:sed in lege theologica vel canonica hoc nõ est decretũ vt possit peti esti matio.ergo zc.Et puto qꝺ dispositio huius.c.a stringat oẽs qs astrigit ius canonicũ.ar.c.si duo bus.de app.rõ huius decisionis põt elici ex predi ctis quia lucrum istud videret iniustũ cũ extor queatur ab herede inuito etiã aperte non consti to de voluntate defuncti.facit in simili.c.ex par te.in fi.de cen.z per hoc habes hic longe clarius quam per alios declaratam materiam.

1 Heres qui non implet iussa testatoris potest cogi ab episcopo ne capiat bona sibi ab ipo testa tore relicta.z.

3 Heres si negligit adimplere volũtatẽ testatoris. põt tã ecclesiasticus ꝙ secularis iudex etiã circa

c ¶ Hoc cõiter rep hẽdit z est falsuz: qꝛ imo de iure ci uili si res eccl'iasti ca sciẽter legaret deberet saltẽ esti matio.loqr ꝺ iure ciuili pут firmat bal.in.l.i alienaz. C.de le.z Imol.z mod.i.l. apud iu lia.§.fi. ff.ꝺ legi.j. vbi cõiter repro bãt bar.in h quez etiã reprhẽdit do. alex.into.i cõl.cl). ici.viso dicto the mate.in.vj.co.ad fi.z.ij.seq.

d ¶ Et pleniꝰ i rep. i.xviij.col.i.j.q.iij. ptis pn.aliũ itelle ctum tradit rap. Ful.i.l.cũ alienã. C.ꝺ le.ꝙ lz ꝺ iure ciuili qñ testõr le gat rẽ alienã siue scienter siue igno ranter si habeat possessionẽ rei vꝫ legatũ qtũ ad h vt heres teneatur tradere illam rem nec teneat de eui ctione.l.si is q.ff. de euicti.tñ aliud est ꝺ iure canoni co:qꝛ si testõr pos sidebat rem alie nã quam legabat eccl'ie hñs nõ tene net de iure cano. etiã tradere talez possessionẽ: z licet ipe nõ dicat ꝙ in h tex.hñs possidc ret tñ hoc tenent hic gl.z Hosti.tñ iste itellectꝰ ẽt ni hil vꝫ qꝛ lrã refra gat q psupponit ꝙ ille platꝰ eccl'ie habebat illã rẽ q erat aliena et fue rat legata a pte il liꝰ q ibi supplica uerat iõ putat.d. Ias.de may.i.d. l.cũ alienã.pe.col. quod aliud non possit dici nisi qꝺ regula illius.l.nõ procedat de iure canonico.

e ¶ In.j.q.in.vij. co.z idẽ tꝫ Imol. h.et Lud.ro.in re pet.aur.alr.C.ad l.fal.in.x.ipãl.pie cause inter vlti mas volũtates:z in effectu tenet.d. Alex.in.l.cũ alie nã.C.de lega.

legata ad pias causas officium suum impartiri ꝛ est locus preuentioni inter ipsos.

4 Legata res si est in patrimonio testatoris debet sine mora prestari: alias heres tenetur ad prestationem cum fructu ꝛ interesse.

5 Heres intra q̄tum tp̄s debeat soluere legata: q̄ si non soluerit intra illud incurrat penam: ꝛ quaꝫ.

6 Executio testamenti intra q̄tum tempus deuoluitur ad episcopuꝫ executore testamentario vel herede negligentibus.
Legata pia nullo alio dato executore quis exequi debeat.

7 Episcopus an ꝛ quo casu succedat in executione legatorum ad non pias causas negligentibus executore testamentario ꝛ herede.

8 Filius non implendo voluntatē defuncti in prestandis legatis siue ad pias causas siue nō licet priuetur successione: tamen non priuatur sua legitima: licet de hoc fuerint opi.

a 1 Si heredes. a† Heredi nō implenti iussa testatoris ab ep̄o interdicitur res a testatore relicta. hoc dicit inherendo litere. nā vario mō pōt intelligi: vt infra patebit. Prio ponit̄ excessus. Scdo ꝓuisio ibi: ab ep̄o. Tertio rō ibi: vt vota. ¶ Casus līralis. Quidaꝫ heredes volūtatē testatoris adimplere nolebant qd̄ ꝛ significatū est dño pa. q rn̄dit ꝙ si hr̄des testatoris iussa nō adimpleuerint ab ep̄o loci illius oēs res q̄ eis relicte sunt canonice interdicant̄ cū fructib⁹ ꝛ ceteris emolumētis: vt vota defuncti adipleāt̄. Ber. ¶ No. j. ꝙ ad hr̄des ꝑtinet exeq iussa ꝑ defunctū. si igit̄ heres nō est negligēs nō dꝫ ep̄s se ipedire de executione testamēti: facit. c. nos quidē. s̄. eo. ꝛ ꝙ hr̄ i auf. de here. ꝛ fal. §. si qs 2 aūt nō implēs. de hoc aliquid ifra. ¶ † No. ij. qd̄ pro adimplenda volūtate defuncti pōt cōtra heredem negligentem oīs res hereditaria interdici 3 cū fructib⁹ ꝛ emolumētis. ¶ † No. iij. ꝙ ad iudicem ecclesiasticū ꝑtinet vt vota defunctoꝝ executioni mandent̄. Dico tn̄ ꝙ hoc est misti fori. qꝛ etiam iudex secularis potest offm̄ suum impertiri etiā in legatis ad pias causas: vt in auf. de eccle. ti. §. si quis aūt edificationē. vt i auf. hoc ampli⁹: C. de fideic. ꝑ hoc arbitror esse locū ꝓuentioni inter hos iudices. qd̄ no. facit qd̄ dixi in. c. cū sit ge- 4 nerale. de fo. cōpe. ¶ † In gl. j. ibi: intra annū: vr̄ hec glo. velle ꝙ ante lapsum anni ep̄s nō pōt ꝓcedere ad interdictionē bonoruꝫ quasi heres habeat annū ad executionem testamēti b vt innuere b videt̄ tex. in auf. hoc amplius. C. de fideicō. q̄ꝙ doc. transeāt simpliciter cū hac gl. tn̄ iura multa videtur in oppositū. nā tex. in. l. cū res. ff. de leg. j. dicit qd̄ si res legata est in patrimonio testatoris dꝫ sine mora p̄stari. al's heres condēnatur ad prestationē cū omni fructu ꝛ interesse. ad idē text. in l. si domus. §. in pecunia. eo. ti. vbi dꝫ qd̄ pecunia legata debet solui intra breue tp̄s ꝛ dicit ibi glo. ꝙ intra. x. dies a p̄cepto iudicis vel saltē erit arbitrariū cōsyderata qualitate ꝛ q̄titate p̄rimonij ꝛ si pecunia legata nō est in patrimonio testatoris ex quo tn̄ hereditas est soluendo tenet̄ heres vndecunqꝫ reperire pecuniā ꝛ eā soluere legatarijs: vt est tex. in. l. si pecuniam. ff. de lega. ij. ergo nō est verum dicere qd̄ heres habet annuꝫ vnde ego pro concordia multoꝝ iurium nouissime sic dixi ꝛ distinxi prosequendo principaliter tria. Primo q̄tum tempus detur quo ad executionem testamenti. Secūdo intra q̄tuꝫ tempus executio deuoluitur ad episcopū herede negligēte. Tertio vtrū in relictis etiā ad non pias causas fiat hec deuolutio ad ep̄m. ꝛ per hec declara- 5 buntur omnes glo. huius. c. ¶ † Ad primuꝫ dic quod si res legata est in patrimonio testatoris debet solui sine mora. nam dominium adita illico hereditate transit in legatarium. l. si liber homo. ff. de lega. j. ꝛ ꝙ ibi no. ꝛ in. d. l. cum res. idem dicendū in pecunia legata: vt. s̄. dixi. potest ergo heres cōpelli ad soluendū legata anni lapsu nō expectato. ꝛ hoc casu iudicio meo recte potest intelligi iste text. nam hic nulla fit mentio de anno nec quod heres priuat⁹ sit hereditate: sꝫ solū vult hic ꝙ si heres nō impleuerit tp̄e debito: episcopus debet interdicere seu sequestrare omnē rem hereditariaꝫ. vt sic indirecte satisfiat volūtati defuncti ꝛ maxime ad pias causas. Idē puto in relictis ad nō pias causas: quia iste tex. generaliter loquit̄ et in hoc est multum notabilis de hoc. j. latius. Si autem heredes negligunt soluere legata ad pias causas intra sex menses a tp̄e insinuationis testamenti coguntur postea soluere cum omni emolumento inde habito ꝛ interesse. ꝛ hoc in penam negligentie. vt in auf. de eccle. tit. in §. si aūt legatū. Nam quandoqꝫ episcopi sunt negligentes in interdicēdo bona vel forte legata sunt occulta. vnde si heres differt soluere intra sex menses incurrit illā penā: non tamen sequitur quin possit prius cōpelli ad soluendum vt supra dixi. Et si heres negat hec legata ad pias causas ꝛ perseuerat in negatione vsqꝫ ad sententiam condemnat̄ maiori pena videlicet vt soluat duplum. iste est tex. no. in. §. item mista. insti. de acti. ꝛ aliquid per Bart. in dicta auf. hoc amplius. si vero heres a tempore monitionis sibi facte per iudicem differt soluere vltra annū quecunqꝫ relicta afficitur grauiori pena quia priuatur tota hereditate ꝛ perueniet ad substitutos seu istis applicabit̄. Item coheredibus fideicommissarijs ꝛc. scd̄m quod habetur in dicta auf. hoc amplius. et de hoc anno ista glo. voluit facere mentionem. Sed vt dixi iste annus non datur ꝓ executione testamenti sed preficitur ad incurrendā illam penaꝫ grauiorem. sed vt supra dictū est poterit iudex ante lapsum anni alijs remedijs compellere heredem ad executionē testamēti ꝛ sic possumus intelligere istū tex. vt ponat remediū separatū a remedio autē. 6 hoc amplius. ꝛ hoc quo ad primum. ¶ † Ad secūdū dic quod aut defunctus prouidit sibi de executore testamētario: ꝛ ad illud pertinet executio testamenti ꝛ nō ad episcopum etiaꝫ in legatis ad pias causas. c. tua. j. eo. ꝛ in auf. de eccle. tit. §. si quis autem pro redemptione. dubiuꝫ tamen est in relictis pro male ablatis: vt qꝛ testator faciens sibi conscientiam de illicito lucro reliquit centuꝫ ꝓ male abblatis: an distributio pertineat ad ep̄m an ad executorem testamentarium. de quo ꝑ Jo. an. in. c. ij. j. eo. tit. lib. vj. in nouella. dixi in. c. cum sit. de iude. vbi ꝑ Hosti. Aut testator specifice non reliquit executorem in testamento: ꝛ tūc in legatis pro redemptiōe captiuorum ꝛ ꝓ eleemosyna pauperuꝫ ep̄s succedit. vt in. d. §. si quis autem pro redemptione. ꝛ in. l. nulli. C. de epi. ꝛ cle. in alijs vero succedit heres vt hic. ꝛ. s̄. c. nos quidam. ꝛ in. c. tua. j. eo. sed si is qui debet exequi admonitus tempore debito semel ꝛ scdo ꝑ ep̄m negligit exequi deuolutio fit ad episcopuꝫ in legatis ad pias causas: vt est casus in. §. si quis aūt hoc facere. in auf. de eccle. titu. si vero c fuit monitus semel expectatur anni lapsus c. ar. in. c. nos quidem. s̄. eo. 7 ꝛ in dicta auf. hoc amplius. ꝛ ibi sentit Bar. ¶ † Uenio ad tertiū nūquid predicta habeant locū in legatis ad non pias causas vt ad ep̄m fiat deuolutio modo predicto. glo. hic tenet qd̄ sic. vt patet ibi ꝛ ꝟ precipue ꝛc. Idem Inno. ꝛ Hosti. s̄. eo. c. nos sed glo. tenet contrarium in c. tua. j. eo. Jo. an. latius examinat. j. eo. c. Joannes. ꝛ tandē distinguit qd̄ si ep̄s vult ꝓcedere ex officio per modum executionis procedit ista glo. vt etiā in relictis ad nō pias causas se impediat aut vult ꝓcedere ad instantiā legatarij ꝛ sic libello oblato nō impediet se de huiusmodi relictis. d. Pet. de anc. tꝫ hic contra glo. vt etiam ex officio non possit ep̄s se impedire de non relictis ad pias causas: mouetur principaliter quia non debet iudex impendere officium suum non imploratum ad vtilitatem priuatam nisi essent persone miserabiles. alle. no. in. c. bone. de postu. prela. sed dic quod expressius tenet Inn. in. c. ij. ad nostrā. el. ij. de iureiur. est tex. in. l. iiij. in. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. infec. et ibi Bar. ergo ep̄s ad vtilitatem legatarij non debet se impedire ex officio. mouetur ꝛ fortius iura ciuilia disponunt hoc casu ad queꝫ spectat executio. nam deuoluitur hereditas ad alios cum onere exequendi voluntatem defuncti. ꝛ precipiunt pro hoc cautionem prestari. vt in. d. auf. hoc amplius: lꝫ ergo ep̄s possit si impedire de legatis ad pias causas elapso anno, nō tn̄ de alijs ꝛ videtur prima fronte subtilis cōsyderatio. Sed in ꝯtrium adduco istum tex. vbi dicitur generaliter si heres iussa testatoris ꝛc. Item interest iudicis ecclesiastici vt vota defunctorum ꝑ omnia obseruentur. vt in. c. vltima voluntas. xiij. q. ij. ꝛ est rō qꝛ iudex ecclesiasticus subuenire debet oibus oppressis ꝛ miserabilib⁹ personis destitutis omni auxilio. vt in. c. super quibusdā. de verbo. signifi. lxxxvij. di. quasi per totū. sed defunctus est miserabilis ꝑsona cū sit destitutus omni auxilio: nec habet aliud velle. vt in. l. j. C. de sac. san. eccl. merito impartitur iudex ecclesiasticus officiū suū non imploratū. ꝛ per hoc tolle funditus motiuū do. Pet. nam iudex ecclesiasticus non hꝫ respectum ad legatarium sed ad volūtatē defuncti: vt eius volūtas adimpleatur. ꝛ hoc voluit iste tex. in fi. Tamē saluādo certo casu vtrāqꝫ opin. dicerem qd̄ aut ep̄s vult se impedire anteq̄ heres sit priuat⁹ hereditate. s. ante lapsum anni ꝛ potest hoc predicta ratione. ꝛ hoc casu cessat arg. Pet. qꝛ hereditas nōdū peruenit ad aliū. Aut vult se impedire postq̄ heres incidit in penā priuationis: ꝛ tūc si heres de facto possidet hereditatē: qꝛ nemo petit: ꝛ pōt ep̄s se impedire: qꝛ cessat predicta ratio ꝛ habet locū iste tex. s̄m aliū intellectū. Aut hereditas peruenit ad alios: ꝛ nō impedit se de executione nisi respectu cōpulsionis fiēde: quia cōpellit heredē nouū ad exequēdū: ꝛ sic potest concordari in auf. hoc amplius.

a ¶ Uide oīno Lapū alle. lxxxvij. in j. ꝛ ij. colū. ꝛ vide bar. in ꝯsi. suo. cc. xxxij. in pe. char. cōsiliorū suoꝝ inci. proponit̄ ꝙ viso testō sic, ꝛ ibi vide oīno aliud ꝯsi. bar. ꝙ ici. statuto cōis gualdi. ꝛ aliud cōsi. cxxxvij. ꝙ inci. cōstitutione Camerini epi.
Sebastia. Sapi.

b ¶ Ad executionē testamēti. q̄uo ꝟ ꝓcebat. decla. d. abb. in consil. xlj. inci. venio ad primum dubium. in iij. dubio in. j. volu. ꝛ in cōsi. lx. incip. viso testamēto. in vlt. colū. eo. vol.
Zacharias.

c ¶ Expectat̄ anni lapsus adde istuꝫ in. c. nos quidē. s̄. eo. per istū alleg. ꝛ Ang. post gl. etiā in. l. si qs aūt non implens. in autē. de here. ꝛ fal. colla. j.

a ¶ Fere quicquid dicit Inn.in hoc.c.recitat Bal.in auf.licentiam.C. de epis.ꝛ cle.ꝛ si beneficiatus habet priuilegiū a papa vt possit testari de fructibus ecclesie perceptis an illa bona pertineat ad heredes:pauci doc.tenent qd sic.vt referunt do.de ro.in nouis deci.lxxvij.

b ¶ Quibus sit bene faciēdū.ꝛ an hoc sit actꝰ virtutis.vide oīno Tho. ij.ij.qō.xxxi. cum suis quatuor articulis.Et ad materiam vide plures questiones de ingratitudie quas scribit Tho.in.ij.ij.qō.cvj.in omnibus articulis illiꝰ questionis.Item plures qō.de ingratitudine ꝛ an semper sit peccatum mortale.vid oīno per Thomā in.ij.ij. qō. cvij.in omnibus articulis illius. q. et de ista obligatiōe ad antidora.vide oīno late quod notat Bar.in.l.ex h iure.in. vij. col.ff. de insti.ꝛ iure.ꝛ aliquos effectus istius obligatiōnis.vide.s.in ru. de dona. Anto.Franc.

¶ An ingratitudo sit pctm̄ mortale:dicas ꝙ quā doest mortale tūc dicit esse peccatū mortale spirituale:vt per beatum Tho.in locis hic allegat. dicas tn̄ ꝙ non semper est mortale:vt ꝑ eundem beatū Tho. in.iiij. dis.xxij. articu. ij. vbi etiam ponit an igratis sint subtrahenda beneficia.et adde quod plures sint species ingratitudinis:vt habetur in auf.vt de appel.cog.in.§.aliud quoqꝫ. ꝛ no.in.c.fin.de dona.est eīn magnuꝫ vitiū ingratitudo ꝛ propter illud reuocat manumissus in seruitutes:vt in.l.j.ꝛ.ij.C.de liber.ꝛ eorū lib.ꝛ de tali ingratitudine qñqꝫ pōt queri etiā post mortem:vt per Spe.in ti.de excep.ꝛ repli.in.§.iij.in versi.item queritur.ꝛ vide beatum Tho.in.iij.parte summe.q.viij.articulo.i.ꝛ.iij.ꝛ in.iiij.dist.xxij.arti.iiij.ꝛ.vi.vbi dicit qd ingraditudo facit reddere peccata dimissa:sed nō in tanto reatu sicuti prius erant ꝛ vide etiā per eundem in tertia parte summe.q.lxxxviij.arti.iij.ꝛ adde qd propter ingratitudinem monachorum nedum posset donatio reuocari:sed etiam posset monasterium destrui:vt per Spe.in tit.de dona.in ver.quid si actum.ꝛ in versi.seq.ꝛ vide in.c.actum.xij.q.ij.vbi dicit qd ex ingratitudine reuocatur beneficium collatum ꝛ adde qd ingratitudo filij erga patrē purgatur ꝑ ingressum monasterij:vt per gl.ꝛ docto. in.l.deo nobis.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ in auf.de mona.in pu.ꝛ hr̄ per Car.in cle.eos.in.xij.q.de regu.et per Spe.in tit.qui fil.sint legi.in ver.quid si peniteat.imo per superuenientem gratitudinē purgatur ingratitudo filij precedens erga patrem:ita vt filius nō possit amplius exheredari vt in.l.fratres.C.de inoffi.test.ꝛ ꝑ Bar.in.l.liberi.eo.ti.ꝛ vide Bal.in l.j.in.vij.opposi.C.de his que pe.noīe.vbi dixit qd ingrato similis est inobediens.ꝛ adde qd ingratitudo filij nō estimata per patrē non debet estimari per alios:al's esset iniquum:vt per Specu.in ti.de testa.in §.j.in ver.pone.A.ꝛ de ingratitudine propter quā reuocatur donatio habet in ti.C.de reuo.don.ꝛ vide bal.in.c.filij mei.in ti.s.si de feu.fue. cōtro.vbi dt qd filius legitimatus propter ingratitudinē nō pōt reduci ad pristinam illegitimitatē qd etiam voluit Bal.loquendo de seruo in.l.ij.in fi.C.de libe.ꝛ adde ꝙ ingratitudo est causa degradādi filiū a militia:vt est glo.singu.in.l.f.in.§.fi.ff.de obsequi.

hoc amplius.cū isto.c.ꝛ cū alijs iuribus superius alle.ꝛ per hoc habes hanc materiam declaratā vltra alios. ¶ In glo.fi.in fi.tene intellectū quē supra dedi q: magis applaudet vt nō intelligat tex.in priuatione sed in interdictiōe seu sequestratione bonorum:vt.s.dixi. ¶ 8 †Sed nota perpetuo vltimam opi.positā in glos.que limitat illā auf.hoc amplius.vt filius institutus heres non implens volūtatem defuncti in relictis ad non pias causas solū priuetur successione defuncti et non debito iure nature:sed si relicta sint ad pias causas priuetur etiā illo iure nature:ꝛ licet gl.in fi.hic nō videatur illam opi.vsqꝫquaqꝫ firmare: eā tamen sequitur Host.arg.huius.c.ꝛ auf.de ecclesia.ti.§.si quis aūt.Fatetur tn̄ qd si filius peniteret ecclesia poterit facere sibi aliquā eleemosynam.Ego dubito an hoc dictum sit verū: q: iura loquunt in relictis in testamento:sed portio debita filio debet etiā extra oē testamentū quasi debitū nature:vnde iura voluerūt excludere solū heredē a cōmodo habito per defunctū q: ex quo noluit onus nō debet habere cōmoduꝫ seu emolumentum:que ratio cessat in debito iure nature q: illa portio debet sine aliquo onere.l.qm̄ nouella.C.de inoffi.test.l.qm̄ in prioribus.eo.ti. Item negare nō possumus qn res sit dubia:ꝛ in dubio potiorē partem sequi debemus.l.si fuerit in fi.ff. de reb.du.ꝛ in reg.odia.lib.vj.

1 Clerici non possunt testari de bonis per ecclesiam acquisitis.4.vbi ponuntur quidam casus in quibus hoc fallit.

2 Clericus potest testari de bonis sibi quesitis per successionem propinquorum vel per donatiōem vel ex industria sua.

3 Episcopi vel clerici quicquid acquirunt ex eorū industria acquirunt sibi:ꝛ non ecclesijs eorum.

4 Clericus potest testari de bonis ecclesie si ipa tantundem de suo proprio contulerit ecclesie.

5 Consuetudo quod clericus possit testari de bonis ecclesie non valet nisi quo ad bona mobilia ꝛ modica.

Consuetudo qd clericus possit testari de fructibus percipiendis anno sequenti post eius mortē valet quia preiudicat successori in beneficio non autem ecclesie.

6 Clericus pōt facere eleemosynas constitutus in infirmitate de bonis ecclesie ꝛ de eisdem pōt remunerare beneficia accepta tam a cōsanguineis quam ab extraneis.

Clerici non possunt etiam ex cōsuetudine dimittere in morte cōsanguineis suis omnia bona mobilia acquisita intuitu ecclesie.

7 Clerici non habentes administrationem prout sunt canonici de iure non possunt testari de fructibus perceptis vsqꝫ ad eorum mortem:licet cōsuetudo adoleuerit in contrarium.

8 Clericus potest testari de bonis quesitis in missis celebrandis: vel quia fuit capellanus alicuius:ꝛ de istis ita quesitis non debetur canonica portio episcopo.

a Cum in officij.

1 †De bonis ꝑ ecclesiā acquisitis clerici testari nō possunt. Primo excessus. Scdo puisio ibi hoc ergo. ¶ Casus lr̄alis. Inter alia opā charitatis primo loco illud seruādū est vt illis teneamur obnoxij a qbus beneficia recipimus.Sed quidam clerici ꝯtrium faciunt.cum enim multa beneficia perceperint ab ecclesijs ipi bona ꝑ ecclesiā acquisita in alios trāsferre presumunt.Sed q: hoc inhibitū est per canones statuit conciliū laterañ.qd clerici siue testati siue intestati decesserint siue alijs confere voluerint bona illa penes ecclesias debeant remanere. Ber. ¶ No.j.pncipiū multū allegabile:ex quo collige b qd in beneficijs impēdendis[b] debet haberi respectus ꝑsonarū:vnde etiā in eleemosyna impendēda tenetur quis potius subuenire suis ꝙ extraneis:vt in.c.nō satis.lxxxvj.di.hinc notāter dicit Tullius.j.lib.officiorū. Optime societas coniunctioqꝫ honoris seruabitur:si vt quisqꝫ cōiūctus erit:in eū benignitatis plurimū ꝯferat. ¶ 2 †No. qd clerici licite viuunt ex redditibus ecclesie. Sꝫ hic quero generaliter de qbus bonis possint clerici facere testamentū.[c] c Innoc.hic instat.sed dic latius qd qdā sunt bona acquisita intuitu ꝑsone puta ex successione cognatorum seu donatiōe amicorum seu ex industria clericorū ꝛ de his bonis licite possunt testari.vt in ca.q:.j.e. ¶ 3 † Ex quo collige qd clericus etiam habēs ecclesiā sibi ꝛ non ecclesie lucrat ex industria sua.ꝛ in hoc differt d a cōiuge carnali.nam cōiunx carnalis[d] operatur ad vtilitatē mariti.l.sicut.de ope.liber.dixi latius in.c.literas.de restitut.spolia.sed clericus

c ¶ Vide Inno.in.c.fi.de prebē.in.iiij.col.ver.an canonicus.ꝛ vide omnino Archi.xij.q.v.in summa vbi etiam plene ponit an valeat cōsuetudo qd clericus possit testari de fructibus perceptis.ꝛ quid de ꝑcipiēdis ꝛ de hoc vide omnino per Specu.de sta.mona.versi.lxiij.ꝛ de illa cōsuetudine vide ꝑ do.Ant.in.c.relatū.i.iij.col.j.eo. Anto.Franc.

¶ Adde ꝙ clericus non testat de fructibꝰ bn̄ficiorū ꝑ gl.in.c.ꝑsenti i versi.reseruari. de offi.ordi.ꝛ habet ꝑ archi.in.c.statutū.in.§.assessorē. de rescrip.in.vj.et habetur ꝑ Imo. ꝛ.d.Abb.post gl. in.c.fina.de peculio cle.ꝛ in.c.relatum.ꝛ in.c.cuꝫ in officijs.de testa.et eodem modo nō pōt testari de fructibus prebende vt in.§.fi.xij. q.ij. adde tn̄ ꝙ pōt testari de bonis q̄si castrēsibꝰ q̄ forte acqsiuit ex sua industria vt ꝑ Hosti.in sum.de test. in.§.fi.ꝛ ꝑ Bald. in auf.licentiā.in xij.col.C.de epi.et cle. Testatur etiā de patrimonialibus.et de acquisitis ex doctrina vl ex aliquo suo artificio in quibus bonis sic acquisitis etiā ab intestato sibi succedūt proximiores exclusa ecclesia vt in cap. quia nos.et in.c. relatum.de testa. ꝛ i.c.j.ꝛ.ij. de suc. ab inte. propterea qui non habet titulum vel ius in ecclesia:vt quia est simplex capellanus potest testari de acquisitis ꝑ eū: vt per Bal.in dicta auf.legitimam.ꝛ per do. Abb.in.c.cuꝫ in officijs. in.ij.colū.ꝛ que dicta sunt de clerico vt possit testari de bonis suis ꝛ de quasi castrēsibus.dicas hoc posse facere etiam si esset filiusfami.vt per Bar.in.l.si cum clericus.ꝛ in.l.sacrosācta.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ habetur per do.Abb.in.d.c.q: nos.ꝛ per Specu.in ti.de test.mo.in ver.lij.ꝛ.lviij.et adde qd clericus etiam capellanus simplex non potest testari de obligationibus ꝛ alijs quesitis ex confessione vel ex prestatione sacramentorum:quia illa dicuntur acquisita propter ecclesiam ꝛ nō propter se: licet sint qsita suo labore:vt plene in.d.c.presenti.per Domi.ꝛ alios.de offi.ordi.lib.vj.Quod adeo verū est vt non possit testari etiam de fructibus ecclesie quos consumere potuisset si voluisset etiam relinquendo in piam causam fm̄ Bal.in dicta auf.licentiam.in.vij.col.ꝛ habet per Bal.in.l.diuortio.in prin.in.vj.col.ff.soluto matrimo.ꝛ quando clericus habet licentiam testādi de bonis stabilibus an possit testari de bonis quesitis ex fructibus ecclesie.vide Alexā.de Imo.in consi.xv.in.ij. parte consi.ꝛ an talis licentia testandi possit dari per papam.vide do. Abb.in repe.c.cum esses.de testamen.Et adde quod clericus damnatus per suum prelatum ad perpetuos carceres nō potest testari nec heres institui nec ei aliquid legari nisi pro alimentis:vt voluit Bal.not. in.l.j.circa medium.in versi.ꝛ nota hanc legem.C.de his qui ad libertatem perue.non possunt.

Adde do.Cardi.in consi.lxxix.ꝛ ibi qui si clericus habeat partem.

d Sebastia. Sapi. ¶ Coniunx carnalis.Hoc tamen non est verum simpliciter vt declarat do. Alexan.consi.xlij.in.j.vo.ꝛ in consil.cxxxi. columna.j.in.iij. volumi.

a Sebasti. Sapia. ¶ Qd valet. vide illustrē preceptorem meum. d. Rochum Curtium in repe. c. fi. col. lxxviij. ver. quarto infertur de consue. ⁊ vide Abb. in. c. cum tibi. j. de verbo. signi. vbi tex. fm vnum intellectum Abb. probat qd valeat talis consuetudo.

b ¶ De illis aūt que acqrūt sacerdos iniūgendo penitētiā an possit testari. Uide domi. Anto. in. c. reqsisti. j. eo. i. vij. colū. ⁊ vide etiam oino gl. in. c. adijcim⁹. xvj. q. j.

c ¶ Hec rō non vr bona: q2 pōt moderari ex eo quod no. p istū. §. eo. in rub. i. j. col. i versi. tñ puto qd hec facultas ⁊c. nā attēta ista rōne nullū testamentum deberet valere et tamen valet.

d ¶ Et ita ibi not. Dy. Ja. bu. ⁊ bal. quē oino ibi vide in. v. col. bal. in. l. item in potestate. ff. de his qui sunt sui. bal. in. l. apud hostes. in vlt. col. C. de suis ⁊ leg. in l. sub cōditiōe. de libe. ⁊ posth. in. l. cū in adoptiuis. i. iij. col. in fi. C. de adopt. ⁊ in. l. q se pris. i. j. co. aliqliter in discursu. Bal. ⁊ Ange. i. l. nepotes. ff. de his q sunt sui. idem tz Bar. in. l. si ex cā. §. pap. ff. de min. ⁊ in cōsi. incipi. filiusfa. presbyter. Ro. in. l. is pōt. ff. de acqr. here. do. Alex. in. l. sub ɔditione. ff. de libe. et posthu. ⁊ ita concludūt cōiter Cano. i. c. indecorū. de eta. ⁊ qualit. et bal. in aut. si qua. C. de sa. san. eccle. i pe. col. et ista est vera snia quāuis pleriq3 cōtrariū teneāt vt Ang. in. l. si brēmius. l. d. l. sub ɔditiōe. ad quē se remittit ibi mol. Cōmuniz etiam tenet Ja. bu. in. d. aut. si qua. ⁊ spe. in tit. de tut. §. si autem tutor. et late do. Mathe. de mat. vbi diffuse examinat ⁊ tenet istam partem in tract. successio. ab inte. in. ij. char. ⁊ decepti sunt in isto fundamento quia cū filiusfami. monachus p ingressum monasterij liberetur a pria ptāte ergo non pōt di-

operatur sibi: vt patet in. d. c. quia. ⁊ hoc apertissime voluit hic Inn. quod no. Pe. tñ vt refert Cy. in aut. licentiam. C. de episco. ⁊ cleri. dixi hoc procedere in clericis inferioribus: episcopus autē fm eū lucratur ecclesie ex industria persone. arg. illius aut. sed mihi placet primum dictū indistincte in clericis secularibus cuiuscunq3 gradus: q2 eadem ratio videtur in episcopo. que in alijs. qd ea pte sentit glo. in. c. i. §. eo. vbi dixi. 4 ¶ † Quedā sunt bona acquisita intuitu ecclesie vel de facultatibus ecclesie ⁊ hoc constat: ⁊ de his clerici non possunt testari: vt hic: ⁊ in. d. c. j. ⁊ in. c. fixum. xij. q. v. nec aliter de ipsis bonis in alios disponere regulariter vt patet hic in fin. ibi: siue intestati decesserint ⁊c. Fallit etiam in quibusdam casibus. Primo si rector seu prelatus ecclesie tantūdē cōtulerit de suo ecclesie quantuz vult relinquere de ecclesie facultatibus. ⁊ de hoc sunt duo pulcherrimi tex. Primus. xij. q. ij. si qs qualibet. Secundus eadē causa. ⁊. q. v. in. c. episcopus. 5 ¶ † Secūdo fallit fm quosdam si hoc hz consuetudo. ita simpliciter transeunt hic doct. Et quo est singulariter notandū quod valet a consuetudo qd clericus possit testari de bonis per ecclesiā acquisitis qd ego nō admitto indistincte. sed restringo ad bona mobilia ⁊ modica: sicut etiam valet cōsuetudo vt modica possit donare: vt. c. ceterū. de dona. ita dicendū est respectu facultatis testādi: nam si cosuetudo haberet. de magnis rebus illa esset onerosa ecclesie: ⁊ per cōsequens nō valeret in. c. j. de cōsue. respectu autē bonorum immobilium puto non sufficere consuetudinem: q2 non possunt illa alienari sine solennitate. de qua. xij. q. ij. sine exceptiōe. nec cōsuetudo illaz solennitatem remouere pōt tanq irrationabilis: vt communiter tenent doc. in. c. nulli. de rebus eccle. nō alien. i. valet tñ consuetudo vt canonicus possit testari de redditibus percipiendis anno sequēti post mortē q2 potius preiudicat canonico successori q ecclesie: de quo vide plene per Jo. an. in regula nemo. de reg. iur. lib. vj. in mer. 6 ¶ † Tertio fallit in donatione intuitu eleemosyne quā clericus facere potest cōstitutus in infirmitate: vt in c. seq. ⁊ in. c. relatum. el. ij. j. eo. dicit tamen Uin. j. c. proxi. vnum notabile verbum qd consuetudo non excusat clericum q omnia bona mobilia acquisita intuitu ecclesie dimittit in morte consanguineis eorum: sed potest limitari hoc dictū per ea que. §. dixi. ¶ Quarto fallit qñ clericus vult remunerare seruitia accepta tā a cōsanguineis q ab extraneis. pōt enī aliqua ex mobilibus ecclesie in alios cōferre: vt in. d. c. relatū. 7 ¶ † Circa predicta potest dubitari de clericis non habentib⁹ administrationez: sed simpliciter bñficiatis: vt sunt canonici nūquid de fructibus perceptis vsq3 ad tempus mortis possint testari. gl. in. c. presenti. d offi. ordi. in. vi. post Hosti. ⁊ Ber. tenuit qd sic. et sic esset hoc. c. limitandū cū alijs similibus. Alij cōtra ⁊ cōtraria opi. semper mihi placuit per ea que dixi. §. in. c. fi. de pec. clericorum. ⁊ latius i. c. cum esses. in rep. j. eo: hanc opi. contrariā tenuit Archi. in. c. statutum. de rescri. li. vj. ⁊ Jo. de li. in cle. gratie. eo. tit. Sed alia opi. multum inualuit de consue: pondera tamen rationem huius. c. q facit pro contraria opi. quam teneo. ⁊ videtur pbari apertissime coniuncto. c. relatū. el. ij. j. eo: vbi dicetur. 8 ¶ † Itē dubitatur de alijs bonis q sunt tertie speciei: vt puta q2 non sunt acquisita pprie intuitu persone nec ecclesie: sed ratione dignitatis clericalis: vt puta lucratus est clericus multa in missis dicēdis. ⁊ hoc procedit maxime quādo quis reliquit centum presbytero p missis dicendis. Petrus voluit vt refert Cy. in. d. aut. licentiam. quod de his testari possint: cum qua opi. videtur concordare Hostien. in. c. quia. j. eo. vbi dicit qd si clericus ratione officij seu seruitij b aliud lucratus est puta q2 fuit capellanus principis: ⁊ de hoc potest testari quasi intuitu persone hoc fuit acquisitum. ex his infero ad questionem de qua pridie fui interrogatus nunquid de relictis promissis dicendis debeatur canonica portio episcopo. Et citra omnia concluderem attendendas forte coniecturas vtrum. s. relinquens vel donans habebat respectū ad personam vel ecclesiā. nam forte relinquens centum suo parochiali presbytero pro missis dicēdis non reliquisset sibi si nō fuisset proprius sacerdos parochialis: secus videtur vbi nulla qualitas suggerit ecclesiam fuisse contemplatam: sed personam duntaxat. arg. in. c. requisisti. j. eo. ⁊ hec diligenter not. tractat tamen Inno. quid dicendum in dubio: an bona quesita per clericum dicantur quesita ex facultatibus ecclesie: an ex proprijs ⁊ non insisto quia dixi plene in ca. inquirendum. de pecul. cle. ⁊ in repeti. d. c. cū esses.

1 ☞ Clericus potest facere eleemosynam de bonis ecclesie: dum tamen non immoderatam faciat. 2. ⁊ hoc siue fuerit sanus siue in infirmitate cōstitutus. 4.

3 Episcopi vel clerici ⁊ similes qui possunt de bonis ecclesie aliqua donare non possunt de ipsis in testamento disponere.

1 **Ad hec.** ¶ † Moderatā eleemosynam bonis per ecclesiam acquisitis clerici facere possunt etiaz in egritudine constituti. Distinguit scōm membrum. ibi viuentes. ¶ Casus lrālis. Quidā clerici de bonis ecclesie testari presumebant qd cū relatū fuit pape: rñdet qd clerici de bonis mobilibus que per ecclesiam sunt adepti testari nō possunt. tñ in sanitate possunt aliqua de bonis ipsis intuitu eleemosyne erogare. ⁊ in egritudine ɔstituti. Itē de bonis paternis vel q intuitu persone acquisiuerunt possunt libere testari vt in. c. se. dicitur. Ber. 2 ¶ † No. j. ibi moderate. quod clericus intuitu eleemosyne non pōt donationem immoderate facere: nam in rebus preciosis mobilibus requirit solennitas: de qua in. c. sine exceptione. xij. q. ij. alias non valet alienatio. de quo vide bonam glo. in. c. tua. de his que fiunt a prela. 3 ¶ † Not. qd qñq3 aliqd lz inter viuos quod non lz in voluntate vltima. scilicet in testamēto. naz clericus vt hic vides potest aliquid donare intuitu eleemosyne de reb⁹ ecclesie: nō pōt tamē quicq de his disponere in testamento. ⁊ sic pōt qs facere per se qd relinquere non potest per alium faciendum post mortem. simile dicitur in episcopo qui pōt dum viuit dare centesimaz vel quinquagesimam ecclesie per eum constructe vel construende: non tñ potest relinquere vt post mortē donetur: vt in. c. q2 Joannes. xij. qō. v. no. docto. in. c. apostolice. de dona. ⁊ potest esse diuersitatis ratio. nā testamentum c morte confirmatur: vt in. c. cum marthe. de celebratione missarum. effectus ergo confertur in tempus quo non est futurus platus: ideo non potest de aliquo disponere ex facultatibus ecclesie in testamento. ad hoc. l. eum. ff. de iurisdi. om. iudi. sed quando vult disponere dum viuit non prohibetur. quia hoc facit tanq administrator ecclesie. Et ex hoc no. practicam quam debet seruare clericus si de rebus ecclesie vult aliqua intuitu eleemosyne vel per remunerationem seruitij erogare. vt actualiter donet dum viuit: non autem relinquat conferendum post mortē. ¶ In gl. fi. in fi. de hoc dic vt no. in regula cuz quid. de reg. iur. lib. vj. nam hic fuit phibitio attento mō non aūt attento effectu. nam prohibetur testamentum non quod clericus possit disponere intuitu eleemosyne de rebus ecclesie: sed propter rationē quā supra 4 dixi que cessat in erogatione seu donatiōe que fit inter viuos. ¶ † Et aduerte quod decipiet te text. iste: nam permittendo erogationem in egritudine non videtur prohibere erogationem tempore sanitatis. nā tunc non erat dubium: qd bona ecclesie subiacent eleemosynis. xvj. q. j. in. c. fi. sed tempore egritudinis dubitabat ne egrotatio fieret in fraudem. ar. in. c. ij. de renun. lib. vj. quod no.

1 ☞ Clericus potest testari de bonis proprijs vel acquisitis intuitu persone.

2 Monachi retinent iura sanguinis: ⁊ succedunt proximioribus: sed acquirunt monasterio.

3 Clerici possunt licite exercere aliquod artificiuz conueniens tamen dignitati clericali.

Clericus si est doctor ⁊ legat licite acquirit sibi lucrum talis lecture.

4 Testamentum clericorum nō infirmatur preteritione filiorum vel parentum licet eis debeatur certa portio.

5 Clericus licet sit filiusfamilias licite potest testari.

Peculium quod est penes laicos est aduentitium: apud clericos nominatur castrense vel quasi.

1 **Quia nos.** ¶ † De bonis proprijs vel acqsitis intuitu persone clerici testari possunt: de acquisitis intuitu ecclesie nō. In prima ponitur decisa qō. 2 In secunda distinguens respōsio. ibi cōsultationi. ¶ † No. j. qd clerici retinent iura sanguinis vnde succedūt parentibus ⁊ alijs agnatis quēadmodū laici: idē dic in religiosis. d vt in. l. deo nobis. C. de epi. ⁊ cle. ⁊. xvj. q. j. c. vno. hec est tñ differentia inter clericos seculares ⁊ religiosos: q2 clerici seculares acqrūt sibi vt hic: religiosi vero monasterio: vt in dictis iuribus. 3 ¶ † Not. ibi de artificio quod licite clericus exerceat aliquod

ti qd ibi sit vnitas ad qd rñdet Bar.in.d.§.pap.qd est falsũ; vt ptz in filio emãcipato qtñ hz iura suorũ.l.meminimus.C.de leg.here.ꝛ in filio adoptuto ab auo materno q nõ ē in ptãte adoptãtis ꝛ tñ succedit. vt suus.d.l.cũ in adop.ꝛ ibi Bal.imo singularius ꝛ istud tene cordi.lz alias filius cõmittens cãm ingratitudinis erga patrẽ exheredari possit.§.aliud quoqꝫ.

in auc.vt cum de ap.cog.tñ si talis filius ingressus sit postea monasteriũ pater ei⁹ post talẽ ingressum cõficiens testm̃ non poterit illũ exheredare.xix.q.vlti.c.non liceat.de quo tamen dubitauit Baldus i.l.fi.C.de episcopis ꝛ clericis.

a ¶Ad idem.vide tex.in.c.relatum.ij.§.pe.ĩ.eo.ꝛ idez vult ipse Abbas.panor.in.c.j.vbi bo.tex.s.eod.ti.ꝛ idẽ voluit Bal.et Sal.in auc.licentiam.C.de epis.et cle.ꝛ ex hoc reprobat opi.Jac.but.in.d.auc.licentiã.qui dixit q nõ potest testari:qꝛ tenetur operari ecclesie a qua percepit alimenta.arg.ei⁹ quod in vxore dicit.glo.not.in.l.si cut.ff.de ope.lib.quã p sing.alleg.et sequit Salic.in l.j.§.exactio.C.de rei vxo.ac.p quo in simili facit qd no.bal.in.l.de alimentis.C.de trãsact.ꝛ in.l.si stipulatio.ff.de dona.inter virũ et vxo.sing.i.l.assiduis.C.q po.in pigno.ha.ꝛ in consi.suo.cxxix.ꝛ do.Ab.pa.in.c.literas.de resti.spo.et Jmo.in.c.tuis.de pbẽ.Et pro illa opin.Jac.but.fortiter tangere vr̃ tex.i.d.auc.licentiã.dum dicit, ceteris reb⁹ ab eo alio modo acquisitis:dũmodo ecclesie reseruatis.

exercet aliquod artificiũ etiã si habet ecclesiaz intellige tñ de artificio[a] conuenienti dignitati clerici nõ ignominioso.de quo vide qd legi.ꝛ no.in c.j.de celebra.mis.Et ex hoc põt inferri qd cleric⁹ doctor licite põt assumẽdo lecturã inde lucrari.ꝛ ponderat tex.ibi:nõ habito respectu ad ecclesiã. nam videtur illa regula qualificare oia precedẽtia.vt de acquisitis de artificio clericus testet̃ nisi intuitu ecclesie illa perueniãt.facit qd dixi in ca.cũ in officijs.s.eo.¶ 4 †No.ibi libere disponere argumentum opti.qd testm̃ clerici non firmat̃[b] ex preteritiõe filiorum vel parentũ:quo debita portio debet̃ eis fm qd iura disponũt.hoc importat istud verbum libere.ꝛ pro hoc qꝛ miles seculi hz istud priuilegium vt ex preteritiõe personaꝝ[c] nõ rumpat̃ testm̃ forti⁹ hoc dz habere miles dei: ad hoc glo.in.l.miles.ff.de re iud.aperte sentit bart. in auc.si qua mulier.C.de sa.san.ec.lz ibi loquat̃ de ingrediente religionem.ratio tñ sua cõcernit. etiam clericos seculares.ꝛ sic põt intelligi auten. presbyteros.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ vide Fede.de senis. lv.cõsi.ꝛ hoc diligẽter no. ¶ 5 †No.vltio optimũ arg.qd clerici etiã in potestate parentũ cõstituti cũ iste tex.non distinguat pñt licite disponere et testari de oibus aduẽtitijs.vnde vsufructus illorum bonorũ nõ acquirit̃ parẽtibus.ꝛ sic illud peculiũ qd est castrẽse vel quasi in filijsfamilias laicis põt dici in clericis aduentitiuz. vel melius id qd deputatur aduẽtitiũ in laicis est castrẽse vel quasi in clericis.hoc tz Jnn.hic ꝛ est casus rotũdus in.d.auc.presbyteros.ꝛ loquit̃ ille tex.in oibus clericis cuiuscũqꝫ ordinis ꝛ facit iste tex.loquens generaliter de clericis.

1 Testamentum factum coram presbytero parochiali ꝛ duobus testibus vz non obstante consuetudine in contrarium.

2 Consuetudo vel statutum disponens id qd ius commune,vtrum censeatur sublata si tollatur ius commune vide remissiue.

3 Testamentum de iure canonico vz etiam qd testes non sint rogati:ꝛ quod non sint masculi.

4 Testamentum vtrum hodie valeat sine solennitatibus iuris ciuilis.

5 Papa non potest tollere statuta sanctorum.

6 Consuetudo generalis ecclesie obligat sicut preceptum.

7 Testamentum etiam ad non pias causas vz de iure canonico cum duobus testibus ꝛ presbytero parochiali:alias secus nisi loco presbyteri parochialis adhibeantur duo alij testes.

Cum esses. †¶Ualet testamẽtũ qd parochian⁹ facit corã pSbytero pochiali ꝛ duob⁹ testibus nec valet cõtraria cõsuetudo.h.d.inherendo verbis litere.nã multipliciter põt intelligi: vt.ĩ.patebit.primo narrat factũ.scdo puidet ibi:qꝛ vero.¶ Casus literalis. Jn epatu host.talis erat cõsuetudo:qd testamẽta que non habebãt subscriptionẽ septẽ testium fm qd leges statuunt rescindebant̃.hosti.eps p

tis in instrumento:vt in.l.ad fidem.ff.de testi.illi forsan non debẽt esse de necessitate rogati:vt per Bal.in rub.C.de fide instr.in.ij.col.ꝛ vide glo.in auc.rogati.C.de testi.que enumerat casus in quib⁹ de necessitate debent testes rogari.de quo etiã per Spe.in titu.de test.§.j.in aute. pe.col.Jn testõ aũt an etiã de iure cano.debeãt esse rogati.vide Alex.

posuit in presentia pape.Papa respondet qꝛ talis consuetudo aliena est a diuina lege ꝛ sctõꝝ patrum institutionibus ꝛ a generali consuetudine ecclesie:cũ scriptũ sit.Jn ore duorũ vel triũ testium stat omne verbũ.papa prescriptam cõsuetudinẽ reprobauit.ꝛ testamenta que parochiani epi hosti.fecerint coram presbytero suo cũ trib⁹ vel duabus idoneis psonis in extrema volũtate firma pmaneant:ꝛ precepit sub pena excõicationis ne aliquis rescindere audeat huiusmodi testamenta.ꝛ idem dr in seq.c.in quo scribit iudicibus velletreñ.ꝛ ĩtelligant̃ ista duo capitula sup relictis ecclesijs vl̃ ad pias causas:vt ibi sufficiãt duo vel tres.Ber. ¶ 2 †No.primo qd cõsuetudo potest super eodem concurrere cum iure cõmuni seu iure diuino. Et no.qd consuetudo disponẽs id qd ius:corroborat illud ius vt sic videat̃ maioris autoritatis.vnde papa hic põderat qd illa specialis consuetudo que habuit illud qd ius ciuile erat contraria iuri diuino ꝛ canonico ꝛ vniuersali consuetudini ecclesie.ꝛ faciunt hec ad materiã cõtentã in.c.j.de cõsti.lib.vj.nunquid sublata lege non facta mentiõe de cõsuetudine cõcurrente cum lege videatur sublata ipsa cõsuetudo. ¶No.secundo qd consuetudo cõtraria iuri diuino ꝛ humano nõ valet:qd intellige: vt.ĩ.dicã. ¶No.tertio qd rõne peccati papa potest tollere specialem loci consuetudinem.nam hac ratione tollit̃ etiã legem cesaream:vt in capi.fi.de prescri. vide bonam glo.in regula possessor.de reg.iur.li. vj. ¶ 3 †Not.ibi coram presbytero suo.q iure nostro non est necesse vt testes subscribant se in testamento vel qd sint rogati[d] vel qd omnes sint masculi.nam papa videtur in hoc se fundare super iure diuino ꝛ statutis sanctoꝝ patrũ fm que non reperitur diuersitas in hoc inter masculũ et feminam[e] vel quod testes debeãt esse rogati licet ius ciuile aliter disponat vt in.l.qui testamẽto.ff. eodem.ꝛ hoc apertissime per istum textum sentit Bal.in.l.j.C.de sac.san.eccle.in fi.quod dictũ est bene notandum. nam cauillando põt responderi ad istum tex.quod non intendit tollere ius ciuile nisi respectu numeri testium.in alijs vero debet ius ciuile remanere illesum.ꝛ sic vt audio quidam cõsuluerunt.ꝛ facit quod no.Joã.and. in.c.proximo.in contrarium tamen facit:qꝛ papa loquitur hic in dispositione generaliter ꝛ nõ videtur curasse de dispositione iuris ciuilis circa confectionem testamentorum.ꝛ de hoc aliquid ĩ.ꝛ in.c.sequen. ¶ 4 †Quero pro intellectu.c.nunquid hodie valeat testamentum vbiqꝫ locorum sine presentia septem aut quinqꝫ testiũ:quod est querere nunquid ius ciuile sit hodie sublatuz per istum tex.nam de iure ciuili in testamento requiruntur septem testes nisi fiat in rure:nã tunc sufficiunt quinqꝫ:vt.l.hac ꝯsultissima.ꝛ in.l.si vn⁹.coniuncta.l.fi.C.eod.Jn codicillis vero quinqꝫ requirũtur vt.l.fi.C.de codic.cum similibus. Solutio quatuor sunt in hoc opiniones.ex quibus quatuor eliciuntur lec.ad istum tex.Prima

in cõsi.lxx.in.ij.parte ꝯsi.vbi dicit q sic si testm̃ cõtineat in se cãm prophanã qd etiã voluit domi.Ant.ꝛ Joã.de imo.in.c.cũ esses.ꝛ d.abb.in.c.relatũ.el.j.de test.non autez de necessitate debẽt esse rogati in codicillis.l.fi.ꝛ ibi per Bal.C.de codic.et hoc ideo puto esse verũ qꝛ testes testamẽtarij ideo in testamentis debẽt esse rogati:qꝛ nõ solũ habẽt cognoscere testatorẽ sed habẽt cõsiderare ex loquela ꝛ verbis testatoris ꝛ ex alijs signis q̃ pcipe possunt vtrũ testator fuerit vel sit sane mẽtis sed si testm̃ esset factũ in causa pia:posset dici qd nõ requiratur rogitus testiũ saltez ex equitate canonica:qꝛ q̃ spũ dei aguntur non sunt sub lege sed positiua vt plene traditur in.c.cum s.alleg.ꝛ in.l.j.C.de sac.sãn.eccle.et si non requiritur rogatio testiuz in testõ facto inter liberos vt voluit gl.i.l.fi.C.d codi.ꝛ Bal.i auc.qd si ne.i.j.col.C.de testa.eodẽ mõ non videt̃ requiri rogitus in testõ facto in piã cãm.et eodem modo põt dici qd mulier in testõ facto in piã causam possit esse testis fauore pie cause que habet multa specialia vt per Bal.ꝛ ro.in autẽ.similr̃.C.ad legem falci.

b ¶Uide per text. in auc.presbyteros.ꝛ qd ibi no.Bar.Bal.ꝛ Sali.C.de epis.ꝛ cle.gl.in l.papinianus.ff.de moffi.test.ꝛ in rub.ff.si qs a pa.fuerit ma.ꝛ in.l.fin. C.de inoffi.test.in auc.in testõ.C.ad tertul.ꝛ ad hoc vide tex.in.l.sacr. san.ver.sed qñ eis libitum testandi vel do.facultas est cõcessa.C.de sac. san.eccle.ꝛ quod habetur in.l.fi.C.qui test.fa.pos.

c Sebasti.Sapia. ¶Ex preteritione personarũ.De equiparatione militis dei ad milites seculares.vide Feli.in.c.cũ ex officij.col.j.vbi in quãtũ abb.equiparat.s.de prescri.ꝛ Mat.in no.lxj.inci.no.quod clerici.

d De equitate canonica non requiritur necessario vt testes sint rogati in testamentis vt hic ꝛ in fi.ꝛ per do.Anto.hic ꝛ aliquid tangit do.Anto.in.c.indicate.in prin.s.eo.ꝛ in.c.prox. Anto.Franc. ¶An testes etiã de equitate canonica debeant esse rogati.Dicas qd testes instrãrij qui adhibentur ad fidẽ faciendam de cõten

e ¶Mulier de iure canonico põt esse testis in testõ etiã si non esset cõditum ad pias causas:essemus in terris ecclesie. Et idem vult Pet.de anch.in iiij.no.ꝛ Jmo.ꝛ ad idem Panor.in.c.relatum.ĩ.eo.in.j.colũ. contrarium determinat Albe.de ro.in prima parte statuto.in.q.cxxx. quem simpliciter refert ꝛ sequit̃ do.Alex.in cõsi.ccxij.incip.viso ꝯsilio alias per me reddito.in.vj.col.ꝛ in cõsi.ccxxvj.incip.viso testõ mihi exhibito.ad fi.ꝛ vr̃ velle hic iste ex his verbis ex hac rõne qd isto casu sufficeret si solũ mulieres essent testes absqꝫ aliquo masculo per istum tex. vbi papa solum se fundat in scriptis sanctorũ patrum ꝛ iurisgen.ꝛ nõ curat de iure ciuili:cuius contrarium innuãt illa verba paulo ante precedentia ibi:vel qd oẽs sint masculi.idem aduerte qꝛ dñ allegat Bal. in.l.j.de sacrosanc.eccle.aut errat qꝛ Bald.loquit̃ in testõ condito ad pias causas non autez loquitur in testõ condito ad nõ pias causas in

a lectu.[a] est quod in relictis ad pias causas procedit duntaxat iste tex.in aliis vero obtinet dispositio iuris ciuilis.z hāc opi.sequit̃ gl.hic:z glo.ij.q.iiij.§.1.Sz certe hec nō cōgruit litere:qꝛ nō fundat se super fauoꝛe ad pias causas:sed quod lex deuiat a iure diuino z sanctoꝛum patrū statutis z generali cōsuetudine ecclesie que quidem ratio militat in omni dispositione. Item falsum dicit glo.qd istud.c.z sequens loquātur de eodem facto z eodem loco.nā vt hic ptz in suprascriptione istud loquitur in diocesi Hostiē.z sequēs.c.in ciuitate velletrensi. Itē in hoc ca.fit mentio de presbytero parochiali.in sequenti vero quod loquitur in relictis ad pias causas nullaz facit mētionem de presbytero parochiali.sed soluz requiruntur duo testes.Scda lec.est vt hodie p istum tex.fit derogatū[b] iuri ciuili etiam quo ad foruz secularē.z hanc opi.tenuit Alanus Vinc. Gof.z Hosti.z do.Ant.z vide gl.ij.q.iiij.§.j.z hanc lec. quam tenui in repetitiōe huius.c.lati⁹ resumā.j. Tertia lectu.ꝙ in terris de tempoꝛali iurisdictione ecclesie seruādū est istud.c.sed in terris imperij seruabitur lex ciuilis.z hāc lecturam tacite sentit Io.an.dicens qd in relictis ad pias causas sufficiūt duo testes in omni foro p.c.sequēs in aliis vero lex ciuilis seruabitur in terris imperij:in terris vero ecclesie z in foro canonico seruabit̃ hoc c.z ita dixit de consuetudine obseruari.sed lectura nimis restringit istum tex.nam rō huius.c.cōcernit etiam forum ciuile:cū ius ciuile non possit statuere contra ius diuinum:vnde non dicit̃ qs condere legem sed errare.xxvj.q.j.sunt quidā.cū eñ papa hic declaret irrationabilitatez illius legis z cōsuetudinis manifeste patet quod illa lex tanꝙ irrationabilis non debet seruari etiā in foro ciuili:qꝛ lex debet esse rationabilis:al's nō meretur nomen legis.iiij.distī.erit autem lex.nota. Bar.in.l.oēs populi.ff.de iustitia z iur.Quarta lectu.vt hoc.c.seruetur in foꝛo canonico lex ɔtraria in ciuili:z tacite hāc lecturam sentit Innocē. infra.c.proximo.in quadam additiōe:sed hec lectura tollitur vt precedēs.z per hoc declarat̃ hec glo.que posuit omnes predictas lect. Sed restat nunc examinare que istarum sit verioꝛ.mihi semper placuit secundus intellectus qui apertissime videtur probari per istum tex.z probatur ratione.nā humana lex cōtra diuinā est ipso iure nulla vt in.d.c.sunt quidam.ratio qꝛ inferioꝛ nō potuit tollere legem superioꝛis in cle.ne romani.de elec.nec dꝫ lex ciuilis in hoc adiuuare seu distinguere ius diuinum:sed potius confundere: z ex numero testium ius alienum tollere.nam cū ius diuinum solum requirat duos testes in omni re vt voluit Io.and.z Vicē.in.c.licet vniuersis.s. de testi.videtur valde absurdum quod ius ciuile requirat septem testes in testamēto.nam sanguinem elicit qui nimis emungit.iiij.dist.deniqz,et in.c.nisi de renun. 5 ¶ † Item hec lex ciuilis est cōtra sanctoꝛū patrum statuta vt in tex.que etiaz papa nō potest tollere vt in.c.si ea destruerē.xxv. questio.ij.in.c.contra.z in.c.que ad ꝑpetuam.ea. 6 causa z qō.j. ¶ † Item est contra generalem cōsuetudinem ecclesie que obligat sicut z ꝓceptuz xi.dist.in his.de pe.dist.v.in summa.vñ cum papa habet defendere ius diuinum vsqz ad animā z sanguinez:id est vsqz ad oēs conatus.d.c.sunt quidam.potuit z debuit ius ciuile iure diuino cōtrarium tollere:maxime qꝛ ex defectu tantoꝛum testium qñqz occupatur substantia alioꝛū contra domini volūtatē. 7 ¶ † Sed quero nūqd sufficiunt duo testes de iure cano.doc.cōiter sentiūt ꝙ in relictis ad nō pias causas requirit̃ presentia sacerdotis cū duobus testib⁹.vñ dicit Spe.in tit.de instru.edi.§.compendiose.ver.item qd per ius canonicum quod si interuenit alter ꝑsbyter seu alius testis loco presbyteri: z tunc essent tres non valeret testamentū:qꝛ iste tex.loquit̃ de proprio sacerdote de quo nō est tanta ꝑsumptio falsitatis sicut cōtra extraneū.dic tñ qd si loco presbyteri interuenirent duo testes valeret testm̄:qꝛ duo testes sunt maioꝛis autoꝛitatis ꝙ̃ presbyter solus:vt patet in.c.lz ex quadam.z in.c.a nobis. de testi.Sed do.Ant.deuiās ab hoc generali dicto dicit se putare presbyteri presentiam nō fore necessariam ad validitatem testamenti:z ꝙ sufficiūt duo testes[c] in relictis ad nō pias causas mouetur per rōnē huius tex.Nec ob.tex.in eo quod facit mentionem de presbytero:qꝛ narrat accidētiam facti ſm eū.ratio enim qua mouetur papa per ius diuinum tm̄ cōcludit de duob⁹ testibus. Sed certe hec opi.mihi nunꝙ̃ placuit.nam videtur extorquere istū tex.Nec ob.ratio litere:qꝛ illa ratio venit ad exaggerādum z aggrauandū dispositiones iuris ciuilis:non aūt ad reddendum rationē statuti postea editi.papa eñ prio reprobauit illum rigorē iuris ciuilis: quasi dicat ꝙ cū ius diuinū requirat duos testes seu sit contentū duobus testibus nimis vr̄ acerbū ꝙ ius ciuile requirat septē:sed volens papa consulere falsitati rōne cuius fuit motuz ius ciuile statuit vt vltra duos testes iteruenlat presbyter parochialis:nā ſm opinionē do.Ant.sequeret̃ qd nūꝙ̃ essent requirendi plures duobus testibus qd est cōtra.c. lz vniuersis.prealle.vbi dicit qd quedā sunt cause que plures ꝙ̃ duos exigūt testes:z sic ex cā pōt ius humanū adiuuando z distinguendo ius diuinum exigere vltra duos testes:in quibusdā casibus nō:tñ nō debet requirere magnum z diffusum numerū sicut exigebat ius ciuile:z p hoc tollitur contrarium qd potuisset foꝛmari cōtra ꝓcedentē lec.nā si papa deuiat a iure diuino adeundo presentiam presbyteri z nō dicitur tollere sed adiuuare z distinguere ius diuinū qd pōt: vt in c.z si questiones.in fi.de simo.no. Inn.in.c.que in ecclesiaꝝ.de cōst.z legiste.in.l.fi.C.si ɔtra ius vel vti.pub.ergo eodē modo debuit posset imperatoꝛ. Sed rñdetur vt predixi quod imperatoꝛ intantum deuiando no videbatur distinguere sz potius ɔfundere:sed papa processit magis mite. simile videmus in prescriptione.nā ꝓpter bonaz causam ius ciuile admiserit prescriptionem etiā cū mala fide.sed ius canonicuz approbauit cum bona fide

terris ecclesie.aut debet hoc intelligi ſm quod loquitur Bal.quē alle. ſm Bart.in.l.non solū.§.liberationis verba.ff.de libe.leg.nec est credēdum qd ipsum Bal.non viderit sed tamen nō videtur qd tm̄ possit restringi cum verba sua hic sint multum clara.z maxime in ratione dū dicit:nam papa videt̃ se fundare zc. Et ipsuz Panoꝛ.in ꝓpriis terminis reprobat do.

Alex.in cōsil.cccxviij. incipit̃. viso themate mihi exhibito. in.ij. colū. qꝛ si papa solum habuisset respectū ad ius diuinum vel gentium vt fundat se iste non requireret vltra duos testes presbyteꝝ parochianum:qꝛ illud non est de iure gētiuz. ¶ Adde Cal.cōsil.viij.hoc ti.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Prima lectu. Vide Bart.in.l. fi.ff.de his que p non scrip.haben. vbi vult ꝙ si testatoꝛ legauit vni corā duobus testibus z eum grauauit de restit.eccle. vel pauperibus lz tale legatuz sit p non scriptum tamē remaneat apd heredem cuz onere restituēdi ecclesie vel paupibus ꝙ legata ad pias causas valent coram duobus testibus vt ibi p eum.

b ¶ Et istam opinionem etiā seq̄t̃ Bart.brix.in.§.j. ij.q.iiij.lz Ioā.ibi velit hanc decretalem solū habere locum in piis causis ſm glos.in l.hac cōsultissima in prin.in ver.rogatis.C.de testa. dicit tamē quod leges loquētes de septem testib⁹ solum habent locū in foro seculari et dicit qd ista hz locuz indistincte in foro⁹ ecclesiastico lz quidā velint eā restringere ad pias causas: Adde hic Ange.in cōsi. cclxxxj. vbi dicit qd cū q̄stio vertitur coram episcopo debet seruari hoc.c.z sequens.sed si vertitur coram iudice laico debēt seruari iura ciuilia.sed tu vide Ray.in sua summa in tit.de numero testiū.vbi dicit quod ista decretalis z seq.soluz habet locum in testamentis ad pias causas.z vide Archi.ij.q.iiij.in summa in fi.vb. sequitur ibi Spe.in.d.§.compendiose.h.c per do. Ant.allega. videlz ꝙ dispositio huius decretalis hz locū in testō ad nō pias causas z de hoc passu plenissime per Ro.in aut.similiter in ver.xxxiiij.C.ad.l. fal. Adde hic Bal.in.l.si quādo.C.de inoff.testa.vbi dicit qd si papa dispensat cum monacho vt possit testari intelligitur dispensatū vt testetur sz solennitatem iuris canonici:nō iuris ciuilis z quod papa possit dare monacho licentiā testandi:tenet etiam Thom.in.q̄.clxxix.arg. vlt.in fi.qui tñ loquitur de religioso prefecto ꝑpatu:z dicit qd tunc non intelligitur ex proprio facere testm̄:sed apostolica autoꝛitate intelligit̃ ampliata ptās sue dispensationis. Itē p illo dicto Bal.vide Imol.in l.si seruus communis ineun.in prin.ff.de stipula.ser.z vide verba sali. in.d.l.si quando.in prin.

Anto.Fran. ¶ De facultate testandi que daret̃ monacho p papam pōt satis dubitari an de iure teneat cum monach⁹ nihil hēat ꝓpriū de q̊ testetur: imo nec papa vr̄ posse dispēsar̄ vt ꝓpriū hēat vt p gl.in.c.cū ad monasteriū.de sta.mo.vñ nō video stāte tali īdulto de quib⁹ bonis:stāte ēt ista dispensatione qd possit testari cum nihil hēat possit testari iō sup hoc relinq̊ cogitādū.

c ¶ Adde h ꝙ no. d.An.in.c.nouit. de iud.in.xix.co.z in.c.dilecti .circa fi.j.colū.de iudi.z ibi etiā vide in.iij. col.ver.itē not.ꝙ statutū. Ista opi. d.An.h vt ɔfūdi p text.in.c.lz vniuersis.de testi. vt dicit h pano.vbi papa dicit ꝙ quidā sunt casus i qb⁹ plures ꝙ̃ duo testes reqrunt̃ ꝙ in testō ēt etiā necessario intelligendū qꝛ i eo est summa rō ꝓpter presumptionē falsitatis pro eo tñ ꝙ h dicit do.an. facit optime qd no.do. Ant.i.c.ij.in fin. de pba.z in.c.cuz ad sedez. in.xxvj. col.de testi.spo.ēt vide qd not .do. Ant.i.c.iudicāte. in.j.co.s.eod. vbi vult ꝙ vz testm̄ factū corā duobus testib⁹ idoneis siue in piā cām siue non.siue iure ciuili siue canonico.z hec est mirabilis opi.maxime quia Ioā.an.in addi. Spec.in tit.de instru.edi.§.cōpendiose. v.sz nūqd. quē refert.d.ant. i.c.sicut.de pbat. in.ij.col.vbi dicit qd nō vz cōsuetudo qd testm̄ fiat cū duobus testibus nisi sit expressus cōsensus supioꝛis.z illud dictū retulit ēt do.Ant.in.c. fi.de ɔsue.xlj.co. Itē adde qd clericus saltē est priuilegiatus p hoc.c.vt possit facere testm̄ cū duob⁹ testibus z ꝑsbytero.pone qd clericus fecit testm̄ cū duob⁹ testib⁹ z ꝑsbytero:z demū ɔxit matrimoniū cū vnica et virgine z sic amisit hoc puilegiū posito qd esset in terris imperij qd clericus cōiugatus nō retinet puilegia clericalia nisi in duobus de quib⁹ in.c.j.de cle.cōiug.li.vj.moꝛtua postea vxore iste iterū incipit esse clericus z viuere clericaliter deinde moꝛit̃ nulla facta mentiōe de suo poꝛi teste;querit̃ vtrū institutū in illo testō debeat admitti credo ꝙ non:ad hoc adduco optimum tex.in.l.quod dicitur.§.miles testm̄.ff.de mili.testa.quam nullus ponderat ad hoc.z facit gl.in.d.c.j.in vers.clericalis.

bona fide prescriptionem: qz non erat aperte contra ius diuinum sed distinguebat. reprobauit aūt prescriptionē cum mala fide: qz erat cōtra ius diuinū. sic fecit hic papa: approbauit motiuum iuris ciuilis puidendo falsitati per presentiam presbyteri: sed reprobauit inquantuz exigebat nimiā testium multitudinē. Itē cum istud ius deuiet a iure ciuili debemus restringere: z obseruare in terminis in quibus loquitur z sic nō debet omitti presentia presbyteri vel sui loco duorū testiū p̄sentia. nec procedit ratio do. Anto. dū dicit q̄ hic narrant̄ accidētia facti. nā hoc videtur falsum. nā in narratione nihil dr̄ de presbytero: sed solū in statuto seu prouisione postea edita. Et ex oībus cōcludo q̄ in relictis ad pias causas valet quelibet vltima voluntas in p̄sentia duorum testiū etiā sine presbytero. z iste est proprius casus c. sequentis. In alijs vero relictis requirit̄ p̄sbiter vel duo loco sui cū alijs duob⁹ testibus. z placet mihi p̄cedēs opi. vt necessario nō requiratur qd̄ isti testes sint rogati vl̄ oēs masculi. qz papa solū nititur dispositioni iuris diuini z sanctorum patrū. z hec sufficiūt pro transcursu lectiōis. ¶ In gl. fi. in fi. no. gl. z de hoc vide bo. gl. in. c. vnico. de sagit. vbi dixi z in. c. salonitane. allegato in glo. vide repeti. huius. c.

¶ Solennis repetitio per dominum Nicolaum Abba. Panor. edita.

1 ☞ Consuetudo disponens id quod ius cōe quid operetur.
2 Consuetudo contra vniuersum statum ecclesie z contra legem diuinam non valet.
3 Consuetudo exigēs superfluas pbationes nō vz: exigēs vero vt minus sufficienti probationi adhibeatur fides valet.
4 Papa potest tollere consuetudines z leges ciuiles in locis sibi temporaliter subiectis in alijs vero non: nisi respectu anime id est vbi imminet peccatum. 5.
6 Testamentum ad hoc vt valeat factum cum duobus testibus: opz qd̄ interueniat presbyter parochialis: z nō alius presbyter. 11. vel loco ipsius duo alij testes. 12. 17.
Testi noto est maior adhibēda fides q̄ extraneo icognito.
Presbyter parochialis dicitur pater spiritualis omnium suorum parochialium.
7 Impugnans testamentum propter non adhibitas solennitates iuris ciuilis est excommunicatus.
Excommunicatio nunq̄ fertur nisi pro crimine mortali.
8 Testamentū factum coram presbytero parochiali z duobus testibus etiam ad non pias causas: an valet vbiqz.
9 Papa nō potest venire contra generale statutum ecclesie
10 Obediēdū nō est p̄ncipi si p̄ h̄ posset incurri pctm̄ mortale.
11 Testamentum factum ad pias causas valet cum duobus testibus tantum sine presbytero parochiali. 17.
P̄ntia p̄sbyteri in aliquo actu tollit p̄sumptiōez falsitatis.
13 Intellectus subauditi z suppleti non debent inducere correctionem iurium.
14 Papa potest limitare z restringere ius diuinuz in vna re: ad conseruationem ipsius in alijs rebus.
15 Testm̄ si ē min⁹ solēne de iure ciuili veniētes ab itestato nō possunt sine peccato retinere appzehendētes h̄r̄ditatē. 10.
16 Papa potest conuinci a duobus testibus.
Cardinalis qui alias non conuincitur nisi a. lxxij. testib⁹, tamen si sunt testes laudabilis vite sufficiunt duo.
18 Legatū rei aliene scienter factum: an de iure canonico valeat vt possit peti eius estimatio.
19 Impossibile reputat̄ illud quod per solū principē fieri pōt.
20 Ecclesia non dicitur proprie coniuncta persona.
Coniuncta persona qn̄ in aliqua dispositione ponitur intelligitur de coniunctione sanguinis non alias.
21 Clericus vtrum possit testari de fructibus beneficij sui.
Clericus an equiparetur vsurario: an vsufructuario.
Empta per clericum de bonis. i. fructibus ecclesie nō sunt sua: sed ipsius ecclesie.
Clericus citra necessaria ad victum z vestitum suum alia acquirit ecclesie.
22 Maior pars canonicorum potest facere etiaz alia parte inuita qd̄ omnes teneantur certam partem suorum reddit
uum ad opus fabrice conferre.
23 Testari nemo potest rebus alienis.
Epi clerici z alij p̄lati habēt tm̄ administrationē rerū ecclesiasticarum z fructuum ipsarū: adeo qd̄ non pōt de ipsis disponere pro libito voluntatis: sed tantum moderate.
24 Clericus vel ep̄s vtrū faciat sua illa q̄ acquisiuit post pmotionē ad clericatū vel bn̄ficia adeo qd̄ de illis testari possit.
25 Tutor si qd acquirit p̄sumit̄ acquisiuisse de bonis suis et industria sua non pupilli.
26 Clericus pōt testari de illis bonis que acquisiuit: ratione clericalis dignitatis puta q̄ lucratur de missis dicendis vel quia fuit capellanus alicuius domini.
27 Clericus an possit suis creditorib⁹ satisfacere de fructibus sui beneficij.
28 Clericus non potest conueniri nisi inq̄tum facere potest.
Clericus suspēsus a bn̄ficio ppt̄ crimē dz oīno h̄r̄e moderatā sustētationē: ne mēdicet i opprobriū dignitatis clericalis.
29 Papa vtrum possit indulgere potestatem clericis testandi de bonis intuitu ecclesie acquisitis. 30.
Dominium reruz ecclesiasticarum est penes deum.
30 Papa recipit a deo potestatem z dignitatem pontificatus non autem potestatem peccandi.
31 Clericus tunc potest testari de bonis ecclesie: si tantundez ipsi ecclesie de bonis suis contulerit anteq̄ testetur post vero tantundem conferre non licet.
32 Episcopus vtrum possit indistincte cōpellere executores testamentorum ad exequendum officium per eos susceptum tam in legatis pijs q̄ non.
Testamentum quibus respectibus potest dici semp̄ pia cā.
33 Laici respectu pie cause conueniunt z conueniuntur a iudice ecclesiastico.
Executio testamentorum pertinet ad iudicem ecclesiasticū.
Defensio orphanorū: viduarū: et aliarū miserabilium personarum petinet ad iudicem ecclesiasticum.
Uidua dicitur miserabilis persona.
34 Executor testamenti: si fuerit impeditus intra annum ad exequendum testamentum: an sit priuatus tali officio.
Tempus omne dicitur continuum: nisi aliud appareat.
Tempus qn̄ statuitur non in odium negligentis sed in fauorem alicuius illud tempus currit ignoranti etiam nō negligenti: secus quando statuitur in odium negligentis.

Cum esses. Hoc capl̄m legit̄ varijs modis: vt. j. patebit s̄m herēdo litere. h. d. Ualet testm̄ qd̄ parochianus facit coram presbytero suo z coram duobus testibus: nec valet contraria consuetudo. Cōis diuisio. scd̄a ibi: qz vero. ¶ No. j. q̄ ad validitatē testamēti de iure ciuili requirit̄ numerus septē vel quinqz testium. z dicitur septez respectu testamēti: quinqz aūt respectu codicillorz vel respectu testamēti qd̄ fit in iure. C. eo. l. vlti. ¶ Not. ij. qd̄ in testō testes debēt esse subscripti. qd̄ pcedit in testō in scriptis: al's non. C. eo. l. hac consultissima. An aūt in alijs casib⁹ testes debeant esse subscripti an sufficiat qd̄ sint inscripti no. i. c. ij. de fi. instr. z in. c. post cessionē. z. c. qm̄ c̄. de proba. ¶ †[1] Not. iij. qd̄ pōt ccurrere cōsuetudo cū iure positiuo. simile in. c. sopite. j. de censi. idē est in pui. vt in. c. cū dilectus. s̄. de cōsuet. z in. c. veniens. de p̄scri. Quid aūt operet̄ tūc cōsuetudo plene no. in. c. j. j. de consti. li. vj. ¶ †[2] No. iiij. cōsuetudinē introductā cōtra. l. diuinā vel vniuersalē statum ecclesie nō valere. viij. di. q̄ c̄. z. c. mala cōsuetudo. z. s̄. de csue. c. fi. ¶ †[3] No. v. consuetudinē exigentē superfluas pbationes esse reprobandā. p hoc. c. ij. s̄. de proba. secus si induceret quod min⁹ sufficiēti probationi adhiberetur fides: vt in. c. cū dilect⁹. s̄. de fide instr. potest esse ratio quia cum deus siue natura nihil fecerit frustra: talis cōsuetudo exigens superfluas pbationes est irrationabilis: z ideo non est seruanda: vt in. c. cōsuetudinis. xj. di. Si vero inducit quod minus sufficiēti adhibeatur fides tunc concordat cum iure naturali s̄m qd̄ qlibet presumitur bonus: vt in. c. fi. de presump. z in. c. vno. de scru. z ideo rationabile est qd̄ vni credatur qz christ⁹ ait in euāgelio. Sit sermo vester est est, nō nō: qd̄ ampli⁹ est a malo est: vt in. c. significasti. s̄. de ele. z est tex. xxij. q. j. i summa. ¶ †[4] Not. vj. papam posse consuetudinē loci particularis tollere etiā si disponat id qd̄ ius ciuile disponit. z nedū consuetudinē sed etiam leges imperatoris tollere potest: vt hic z de prescri. c. fi. z in. c. cū cōtingat. de iureiur. z. c. lz. eo. tit. li. vj. z hoc qn̄ imminet pctm̄. Nā omnis anima ratione peccati est pape subiecta: vt in. c. nouit. s̄. de iudi. z. xcvj. di. si imperator. z in hoc leges nō dedignāt̄ sacros canones imitari vt in. c. si clerici. de iudi. z in. c. fi. d̄ secū. nup. ¶ †[5] In alijs vero casibus vbi imminet pctm̄ vbi papa nō habet temporalem iurisdictionē nō pōt legem tollere quo ad forū ciuile cum ptātes distincte sint. xcvj. di. cum ad verum. x. dis. qm̄. vbi de hoc. z qui fi. sint legi. cām. z hoc tenet gl. i regula possessor. de reg. iur. li. vj. ¶ †[6] No. vij. qd̄ ad validitatem testamenti nō sufficit presentia duorū vel trium testiū nisi fuerit adhibita presentia p̄sbyteri parochialis.[a] Et pōdera text. ibi presbytero suo. nā ex h̄ infero q̄ nō est huic. c. satisfactū

Zacharias.
[a] ¶ Presbyteri parochialis. Adde Bal. in addi. ad spec. in titu. de instru. edi. col. ix. vl. tres testes. Alex. cōsi. lxxxvj. col. v. volumi. iiij. z cōsi. xlvij. z cōsi. cxlvj. qd̄ tn̄ potes limitare vt p eundem cōsi. clxxvj. vt nō pcedat in terris ecclesie vbi ēt statutum q̄ ius ciuile p̄ferat̄ canonico. vt in alleg. cōsi. cxlvj.

✠ Sebasti. Sapia.
a ¶ Proprius sacerdos. Adde qd in fili no.d. Ab.i.c. dudū.in vlt.co.j. de cōuer.coniug. vbi vult qd illud qd dr sacerdotem posse alteri stipulari in concernētibus fauorem aīe nō pcedit nisi in sacerdote pochiali seu curato ꝙ dictum extollit do. Jas.in.l.j.§.hui9 studij.col.j.ver.limita predictā cōclusionē.ff.de iusti.ꝛ iu.ex quo patet qd magis statur p̄sbytero parochiali ꝙ̄ alteri presbytero.

Zacharias.

b ¶ Tali precepto parēdū nō est.adde qd nec hoc casu parēdū eēt preceptis pape.vt notaui plene in.c.canonū statuta.nu.ij.in apost.in ver.omnem creaturā.post alios.s.d cōsti.ꝛ Jac.reb.i.l.prohibitū.nu.1.et ibi in apost.celsi.C.de iur.fis.lib.x.

✠ Sebasti. Sapia.
b ¶ Parendū non est.vide abb.in.c.sacris.s.qd met.cā.et hec declara vt p eūdē in.c.nō magno.j.ne cler.vel mo.vbi vult ꝙ qñ princeps p̄cipit aliqd qd est de se malū parendū est:si princeps pōt tollere illud malū:secus si nō potest.

✠ Sebasti. Sapia.
c ¶ Gloss.singula.reputat̄ et sing.p Roma.in auf.similiter in.xxxiiij.spālipie cause.C.ad.l.fal.ꝛ p alios quos refert dom.Jas.in.l.vt vim.col.v.ff.de iusti.et iure.ꝛ Feli.in.c.q̄ in ecclesiarū.colū.iiij.vers.ex quo sequitur.s.de constitutio.

si testm̄ fiat coraꝫ quolibet presbytero nisi ille presbyter sit proprius sacerdos parochialis.ꝛ ratio q: magis fides adhibet̄ indigenis notis ꝙ̄ extraneis ignotis.in auf.de testi.§.si ꝯo ignoti.col.vj.ꝛ.s.de elec.postꝙ̄. Et qd no.in.c.querendū.ꝛ.c.si qui sunt.ij.q.vij.simile legit̄ꝛ nota.in.c.ꝙ̄ꝙ̄.de vsu.li.vj.in glo.in ver.parochia. Itē pprius sacerdos[a] parochialis dr etiā pr̄ spūalis oīm suorū parochianoꝝ ex quo ipsos recipit ad penitentiā:vt in.c.oēs.xxx.q.j.nō ergo ita de facili cōmittet̄ falsitas corā patre spūali sicut cū extraneo sacerdote. Itē quatenus istud.c.tēperat rigorem iuris ciuilis est stricte intelligēdū.ar.c.statutū.de elec.li.vj.ꝛ regula odia.de reg.iuris.eodem libro. Item a legib9 nō est recedendū nisi quatenus reperitur in canonibus cōtrarium vt in.c.j.de no.oper.nūtia.ꝛ.x.di.si in adiutoriū ꝛ de hoc.j.etiam aliquid tangam. ¶ Not.vnum casum in quo plus valet testmoniū sacerdotis ꝙ̄ alterius.ꝛ de hoc in.c.

7 in nostra.s.de testi.ꝛ.iiij.q.iij.si testes. ¶ † Not.nono ꝛ vltimo ꝙ impugnās testm̄ ptextu defectus solēnitatis omisse in numero septē testiū peccat mortaliter.nā hoc prohibet̄ sub interminatione anathematis:ꝛ excōicatio nunꝙ̄ fert̄ nisi pro mortali crimine:vt in.c.nemo.ꝛ in.c.null9.xj.q.iij.

8 ¶ † Expeditis notabilibus veniā ad apparatum cū quo expediam materiam istius.c.Et primo oppono ꝙ tex.non procedat quatenus generaliter loquit̄ dicens ꝙ sufficit ꝙ testamentu fiat coram presbytero parochiali ꝛ duobus testibus.nā requirunt̄ septē.vt in.l.fi.C.de fideicō.ꝛ si vnus defuerit corruit totū testm̄.vt.C.eo.l.si vnus.ꝛ.l.fi.So.mētā ꝯiij istud.c.vt premisi legit̄ varijs modis in hac gl.ꝛ prima lectura ponit̄ hic in prin.gl.j.ꝛ eāꝫ repetit.j.in.c.seq.videlicet ꝙ istud.c.loquit̄ de relictis ad pias causas.queadmodū loquitur capl'm sequens.nā gl.vult qd ista duo.c.loquantur de eodem facto eiusdē loci. Istud dictū glo.nō est veruꝫ:vt ptꝫ ex tenore vtriusqꝫ.c. Itē loquitur de diuersis locis:q: hoc.c.loquitur de ciuitate Hosti.c.aūt sequēs.de velletreñ.ꝛ Hosti.ꝛ velletreñ.sunt ciuitates diuerse. Itē q: diuersa est decisio vtriusqꝫ decretalis:vt de septē. Itē obstat huic lec.q: tex.nō restringit se ad legata ad pias causas.Et rō que reddit̄ in litera ibi in ore duorū ꝛc.hꝫ locuꝫ.nedum in legatis ad pias causas:sed etiā in quolibet testō.ideo forte gl.transit ad scdam lect.ibi quidā. Est aūt scda lectura vt per hoc.c.generaliter.deroget̄ legib9.Et lꝫ hanc non teneat glo.per hanc rationē.s.q: non est verisimile qd dñs papa voluerit vnico verbo legibus derogare.ar.C.de inoffi.test.l.si qñ.de elec.ecclesia vestra.nec forte ſm gl.papa posset etiā si vellet tollere leges ꝗtū ad eos qui nō sunt de sua iurisdictione tpali:ar.de app.si duobus.ꝛ.c.nouit.s.de iud.tñ hāc lec.tenēt Ala.Gof.Lau.ꝛ Hos.hic ꝛ Brixien.ij.q.iiij.in sum.ibi tñ gl.tenet ꝯrium cōcors cū lec.precedēti:quam etiam tꝫ Gof.in sum.huius tit.c.de numero testium.pro hac tñ lec.inducit Host.legē diuinā de qua hic ꝛ hanc lec.quam pro p̄nti omitto intēdo tenere.ꝛ.j.plen9 assumā.Sed q: visum fuit glo.vt.s.dixi:ꝙ hec lect.nimis repugnaret legibus:ideo trāsit ad aliā lect.ibi:nihil dicas. Et hec tertia lec.vult hic ꝙ hoc.c.pcedit tm̄ in terris de tēporali iurisdictione ecclesie ꝛ p hac lec.facit qd ciuitas velletreñ.de qua in.c.seq.ꝛ ciuitas Hosti.de qua hic sunt de tēporali iurisditione ecclesie.ꝛ hanc lect.videt̄ hic tenere Jo.and.ꝛ expressius do.Jo.de fano.ꝛ pro hac lec.facit vt euitetur iuriū correctio.de elec.cum ex eo.lib.vj.ꝛ lꝫ hec lec.videatur colorata tñ si audacia cōcedat̄ salua reuerentia tātorū patrū videt̄ ꝙ nō sit vera.nā cum hic dicat̄ ꝙ hic reqrūtur septē testes ꝛ sit ꝯ legem diuinā patet qd etiā in foro ciuili debet obseruari:q: si lex humana est cōtraria legi diuine seruāda est lex diuina in foro etiā seculari.vt in.c.que cōtra mores.viij.di.ꝛ.xj.q.iij.que resistit.ꝛ i.c.iulianus. Et finaliter omissa ista lec.glo.transit ad quartā lect.ibi alij.q̄ hic vult qd in foro seculari stet̄ legib9:in ecclesiastico stetur huic.c.ꝛ hāc lec.videtur sentire Jnn.j.c.proxi.sed hec lectura tollitur eadē cā qua tollitur.s.prima.in.c.pxi.do.Ant.de but.videt̄ tenere scdam lect.de qua premisi.s.ꝙ istud.c. debeat seruaritaꝫ in foro ciuili ꝙ̄ in canonico q: loquit̄ in materia peccati:q: pctm̄ mortale est non exequi volūtatem rationabilem defuncti.xiij.q.ij.vltima voluntas.vñ lex in hoc nō valet tāꝙ̄ irrationabilis ꝛ peccati nutritiua.vt i.c.fi.de p̄scri.ꝛ si opponat̄ qd lex non nutrit pctm̄ q: presumit subesse falsitatem vt:l.fi.C.de fideicō.rñdit ipse ꝙ hec p̄sumptio tollit̄ pbata voluntate testatorū per duos idoneos testes omni suspicione carētes:vt hic bene probat̄ ꝛ.ij.q.iiij.§.j.tutius tñ putat ipse qd in terris imperij debeat adiri iudex ecclesiasticus p viam denuntiationis euangelice vt cōpellat heredem desistere a peccato:ꝛ sic seruare vltimam voluntatem defuncti pbatā per duos idoneos testes.s.de iudi.nouit.ꝛ facit qd ibi no.Jnn.Ego aūt disputatiōis gratia credo indistincte qd illud.c.seruari debet etiā in foro seculari.credo tñ nō sufficere put vult do.Anto.qd sufficiat qd vltima volūtas pbet̄ per duos testes vt plenius.j.dicā ꝛ qd debeat seruari in vtroqꝫ foro probat̄.nā leges requirentes septē testes in testamentis sunt tā cōtra ius diuinū ꝙ̄ cōtra generalē ecclesie consuetudinem vt aperte dicit iste tex.quorū quodlibet hꝫ impedire leges in cōtrariū condendas.nam regula iuris diuini hꝫ in ore duoruꝫ vel trium dꝫ stare oē verbū vt hic.ꝛ in.c.lꝫ vniuersis.s.de testi.ꝛ.ij.q.iiij.§.j.ꝛ Joā.viij.c.ꝛ sic dicendo omne nihil excludit.xix.di.si romanorum.de maio.ꝛ obe.solite.ꝛ ex quo nō distinxit nec nos distinguere debemus.xxxij.q.vij.q dormierit.qd quidem ius diuinū est morale.nam instruit qualiter homines viuere debeant.vt.ij.q.iiij.in.§.j.nam preceptū est qd quis non debet tenere alienum quod est preceptū morale. Sed q: posset dubitari quando constet quod est alienuꝫ datur alia regula qd est in ore duorū vel trium ꝛc. Itē Christus exhortabatur iudeos quod deberent credere in eū q: d hoc constabat per duos testes ꝛ sic non potest negari qd illud preceptum sit morale:qd quidē non recipit mutationeꝫ vt in.c.fi.de cōsue.ꝛ plene.v.di.in.§.his ita.in tex.ꝛ in gl. Itē princeps etiā papa si cōdit leges ꝯ ea q̄ dicit dñs nō dicit̄ cōdere leges sed potius cōuincit̄ errare vt ptꝫ in.c.sunt quidam.xxv.q.j.ergo tales leges nō sunt seruande.nā cōstitutiones ecclesiastice siue seculares si naturali iuri ꝯrie pbantur penit9 sunt excludēde vt dicit tex.in.§.fi.ix.di.ꝛ q legibus imperatoris que ꝯ dei voluntatem ferunt̄ obtemperare nō vult acqrit premiū grāde:vt in.c.j.ea.dist.ꝛ in.c.iulianus.ꝛ in.c.si dñs.ꝛ.c.qui resistit.xj.q.iij. Itē vt p̄dixi iste leges sunt ꝯtra sanctorū patrū statuta vt patet hic in tex.cōtra que etiā romanus pontifex cōdere legem nō pōt vt in c.contra statuta patrū.xxv.q.j.ꝛ in.c.si ea destruerem.xxv.

9 q.ij. ¶ † Item sunt contra generalem ecclesie cōsuetudinē ꝛ sic contra generalem statum ecclesie cōtra quem etiā papa venire non pōt in.c.ꝛ si illa.j.q.vij.ꝛ no.glo.in.c.p principalē.ix.qō.iij.ꝛ in.c.literas.de restituti.spolia.ꝛ generalis cōsuetudo ecclesie ita obligat sicut ꝛ p̄ceptū.vt in.c.in his.ꝛ in.c.ecclesiasticarū.xj.di.ꝛ no.glo.de pe.dist.v.in summa.vnde quemadmodū trangressio precepti inducit peccatuꝫ vt in.c.quod precipitur.xiiij.q.j.ꝛ in.c.ij.de maio.ꝛ obe.itē transgressio generalis cōsuetudinis vt in prealleg.c.in his.xj.dist.ꝛ cōstitutio que sine peccato mortali seruari nō pōt non tenet vt in.c.fi.de prescrip.Nam lex debet esse rationa-

10 bilis ꝛ iusta:vt in.c.erit autem lex.iiij.dist. ¶ † Nam quando ex precepto principis verisimiliter presumitur peccatuꝫ

b futurum tūc tali precepto parendum nō est[b] vt no.Jnn.in c.inquisitionis.de sen.excom.ꝛ pro hoc capitulū literas.de restitu.spolia.in fi.sed istud facile resultat ex legibus requirentibus septem testes in testamentis cōdēdis ergo talib9 legibus nō est parendum.nam sepe contingit quod testator propter temporis breuitatem instituit extraneū heredē coram quatuor aut quinque testibus.ꝛ q: ista vltima voluntas per istos testes probari non pōt:veniunt succedentes ab intestato qui tenebunt hmōi hereditatem cū peccato:nec excusabit eos autoritas legum:q: vt no.dicit Jnn.in.c.q: pleriqꝫ.de immu.ecclesie.quod licet princeps ex iusta causa possit statuere ꝯtra ius naturale:vtputa q: dominia transferant̄ de vno in aliū:tñ si in casu de quo agit̄ cessat illa cā cōstitutio seruanda non est in foro aīe nec cōtentioso.sic in pposito lꝫ leges hoc statuerunt ppter fraudes euitandas.tamen si ibi in rei veritate cessat fraus:venientes ab intestato tuti nō essent nec in foro anime nec ciuili.nam vt ipse ibi dt cōstitutiones q̄ veniūt cōtra salutē anime seruande nō sunt.leges eñ in his sacros canones imitari nō dedignant̄ vt in.c.clerici.de iud.nec autoritas legum habet aliquē excusare a peccato.sed necessario est specialis

c canonis cōcessio.vt dt gl.singularis.[c] in.c.inter hec.xxxiij.q.ij.ꝛ pro hoc.c.cū ꝯtingat.ꝛ qd ibi no.de iureiu.ꝛ.c.ꝙuis.de pac.li.vj.ꝛ in.c.fi.de prescrip.ꝛ per has rationes dico qd iudices seculares possent compelli ad obseruantiam istius

11 decre.arg.in.c.licet.de iureiuran.lib.vj. ¶ † Sed cōtra predicta fortiter oppo.q: si essent vera indistincte sequeretur quod valeret testamentum factum coraꝫ duobus testibus lꝫ non fuerit adhibita presentia p̄sbyteri parochialis:qd est contra hunc text.in fi.qui requirit quo ad hoc vt testm̄ non possit impugnari quod sit factum coram p̄sbytero parochiali ꝛ duobus vel tribus alijs testibus. Soluti.ppter

illud

istud contrariū do.An.fuit hic in singulari opi.fatēdo cō-
trariū.nā dicit ipse.rō principalis super qua papa fundat
se est:qz in ore duorū vel trium testiū ⁊c.⁊ sic debemus attē
dere ad rōnem super qua fundat se papa.Nec obs.fm eum
illud qđ de presentia parochiani dicit̃ qz in hoc narrat ac-
cidētia facti.Nec ob.si diceret̃ prout sentit Spe.in ti.de in-
stru.edi.in.§.cōpēdiose.in vers.item per ius canonicū.quod
iste tex.est correctorius iuris ciuilis.⁊ ideo nō debet aliquo
modo etiā per maioritatē rōnis recedi a verbis ipsi⁹.qz di-
cit ipse hoc nō esse verū ꝙ sit correctorius.imo mens istius
tex.declarat irrationabilitatē iuris ciuilis semꝑ fuisse.et sic
ipse ↄcludit ꝙ ad validitatē testamēti sufficiūt duo testes.
⁊ sic illa decre.non est de nouo correctoria.sed declaratoria
fm eū.⁊ sic cōcludit ꝙ quo ad validitatē testamēti sufficiūt
12 duo testes etiā sine p̄sbytero parochiali.¶ †Spe.in p̄alle.
tit.de instru.edi.§.compendiose.ver.item per ius canonicū.
dicit ꝙ quantū ad legata ad pias causas valet testamentū
factū corā duobus testibus tātum.vt.j.c.proxi.sed in alijs
relictis nō ad pias causas dicit ꝙ requiritur presbyter cum
duobus testibus vt hic que opi.videt̃ cōiter placere doct.
hic.⁊ Archid.in.§.j.ij.qō.iiij.qz data presentia presbyteri ⁊
duorū bonorū testium tollitur suspicio falsitatis.nam non
est verisimile ꝙ p̄ūte presbytero committatur falsum.arg.
l.nō est ꝟisimile.ff.qđ met.cau.j.de simo.nemo.⁊.c.fi.de po
stu.⁊.c.deniqz.xiiij.q.v.Et intantū Spe.adheret huic opi.
qđ si adessent tres testes sine p̄sbytero parochiali dicit te-
stamentum non valere:fatetur tñ ipse ꝙ si loco presbyteri
a parochialis interessent duo^a testes qđ valeret testamentū:
qz dictum duorum testium semper hz maiorez fidem q̄ di-
ctū vnius quantūcunqz autorizabilis persone.s̄.de testi.c.
cum nobis.⁊.c.licet.⁊ hāc opinionem ego sequor quicquid
dicat do.Ant.nam a legibus non est recedēdum nisi qua-
tenus in canonib⁹ reperitur cōtrarium:vt in.c.j.de no.op.
nun.⁊.x.dist.per totū.ergo cum non reperiat̃ recessum fore
a legib⁹ in testamētis condēdis vbi presbyter parochialis
interest cum duob⁹ testibus:ergo stādū precise isti tex.Nec
procedit ꝙ dicit do.Anto.qđ in eo ꝙ hic dicit̃ de presby-
tero parochiali narrat̃ accidentia facti:qz illud est diuina-
re:⁊ text.videt̃ expresse velle contrariū cum in cōsultatione
13 nulla fuit facta mētio de p̄sbytero parochiali† ⁊ ꝑ subau-
ditiones ⁊ suppletiones nō debemus inducere correctionē
iuris.vt no.in.c.cupiētes.in.§.qđ si per.xx.de elec.lib.vj.in
glo.Nec ob.ꝙ ipse dicit ꝙ rō principalis super qua se fun-
dat papa est qđ in ore duorū vel triū ⁊c.qz respōdeo ꝙ illa
autoritas nō fuit inducta ad ↄfirmationem eius qđ papa
postea statuit in fi.de presbytero parochiali:sed potius ad
exaggerādū ⁊ aggrauādū rigorē iuris ciuilis:quasi volue-
rit hic papa dicere qđ cū regula iuris diuini habeat qđ in
ore duorū ⁊c.valde absurdū videtur ꝙ ius ciuile requirat
vij.testes.nā intantū deuiādo a iure diuino videtur tollere
nō moderate ipsum ius diuinū.nā sanguinem elicit qui ni-
mis emungit vt in.c.nisi cū pridē.de renun.⁊.iiij.di.deniqz.
⁊ reprobato rigore iuris ciuilis papa volēs ꝓuidere falsi-
tati statuit ꝙ testamēta debeāt fieri corā presbytero paro-
chiali ⁊ duob⁹ vel alijs tribus testibus.⁊ sic ista ratio suꝑ
qua fundat se papa in fin.nō ob.⁊ istum puto verū fore in-
tellectū huius decre.⁊ pro hoc facit.c.seq.vbi papa loquen
do de relictis ad pias causas vt in eis aliquid sp̄ale statue-
ret̃ nullam mentionem fecit de presbytero parochiali:vñ
si voluisset hoc subijcere bñ sciuisset.arg.c.ad audientiā.de
deci.Itē quia si vellemus illam regulam in ore duorū ⁊c.
ita ruditer intelligere prout iacet,sequeret̃ ꝙ nunq̄ require
rent̃ plures q̄ duo testes:quod est falsum etiam de iure ca-
nonico vt aperte dicit tex.in.c.licet vniuersis.s̄.de testi.vbi
dicit qđ quedā sunt cause que requirunt plures q̄ duos te-
14 stes.⁊ pro hoc.ij.q.iiij.p̄sul.†sed hoc tenendo obstāt predi-
cta qz papa in fine non poterat statuere contra ius diuinū
⁊ statuta patrum ⁊ cōtra statutum generale ecclesie:vt.s̄.
plene dixi.Ad istud respondeo qđ ista regula iuris diuini
loquitur generaliter.⁊ idem dico de vniuersali consuetudi-
ne ecclesie.vnde ius positiuum superueniēs habet limitare
⁊ distinguere vt alie regule iuris diuini melius obseruētur
vt no.in.c.que in ecclesiarum.s̄.de constit.⁊ in.c.fina.de cō-
sue.⁊ probat̃ in.c.⁊ si questiones.in fi.j.de simo.⁊ de cōuer.
cōiu.ex publico.nam regula iuris diuini habet quod quis
nō debet detinere aliena ⁊ qđ peccatū puniat̃.sed propter
falsitatē que posset committi in testamentis si tātum adhi
berentur duo testes sepe ⁊ sepius cōmitteret̃ in istam regu
lam iuris diuini.ideo papa vt illa regula melius seruaret̃
⁊ vt peccatū facilius euitaretur restringit illaz regulam in
ore duorū ⁊c.vt non habeat locum in testamentis:nec pro- a
pter hoc dicitur venire contra ius diuinū cum hoc statue-
rit ad cōseruationem iuris diuini vt.s̄.nec multum deuiat
a regula ꝑut deuiat ius ciuile regrēdo.vij.testes.⁊ pro hoc
do optimū simile in prescriptione.nam regula iuris natu-
ralis hz neminē locupletari debere cū aliena iactura vt in
regula locupletari.de reg.iur.lib.vj.⁊ tamen quis per pre-
scriptionem locupletat̃ cum aliena iactura nec ꝑpter hoc
b prescriptio dicit̃ esse contra ius natural:^b vt subtiliter not.
Io.ānd.in regula possessor.de reg.iur.in mercu.qz licet vi-
deatur qđ prescriptio sit cōtra illam naturalē equitatē de
qua.s̄.tamē quia est inducta tantū vt seruentur alie regu-
le iuris naturalis que habēt quod negligētia puniat̃ ⁊ qđ
finis litibus imponat̃:non dicitur esse contra ius naturale
sed dicit̃ ius naturale potius cū fuerit inducta ad cōserua-
tionem iuris naturalis:vnde eadem res non debet parere
cōtrarios effectus vt in.c.maiores.de bapti.Sed tunc ob-
stat ꝙ si predicta sunt vera ius ciuile requirēs septez testes
non debet reprobari cū veniat ad cōseruationem alterius
iuris respectu iuris diuini vt.s̄.dixi ex eo qđ ius ciuile tātū
deuiandum nō videbatur limitare sed potius ipsam legez
15 diuinā tollere vt.s̄.dixi qđ non facit ius canonicū.†Itē
etiam non euitat̃ propter hoc:imo potius peccatum com-
mittitur quia vt.s̄.dixi sepe veniētes ab intestato propter
minus solenne testamētum detinerent hereditatem cū pec-
cato:⁊ sic veniremus contra oēs regulas iuris diuini.nam
16 nō debet ita de facili p̄sumi falsitas vbi ad min⁹ sunt qua
tuor testes†cū papa qui superiorem non habet posset con-
c uinci duobus testibus vt nota.glo.in capi.presul.^c ij.q.iiij.
Nec ob.si diceret̃ ꝙ etiam de iure canonico est dare casum
vbi requirunt̃.lxxij.testes vt quando agitur contra episco
pum cardinalē vt habetur in prealleg.c.p̄sul.qz dico quod
ille tex.intelligit̃ quando testes non sunt omni exceptione
maiores:secus autē si essent laudabilis vite qz tunc suffice-
rēt duo testes vt dicit Gratianus in.c.fi.ea.causa ⁊ questi.
Et pro p̄dictis facit ꝙ in simili habem⁹ in p̄scriptione.naz
ius ciuile adinuenit prescriptionē tam cū bona fide q̄ cum
mala fide.vt patet.xvj.q.iij.in.§.pōt.vt imponeret̃ finis li
tibus ⁊ vt negligentia puniretur.ius autez canonicum su-
perueniēs approbauit p̄scriptionē quatenus erit sine pec-
cato:⁊ reprobauit rigorē iuris ciuilis.qz reprobauit prescri b
ptionē cum mala fide.vt in.c.fi.de prescri.Sic facit hic pa-
pa.nā reprobauit rigorem iuris ciuilis quatenus exigebat
septem testes ⁊ approbauit causam motiuā iuris ciuilis.et
ob hanc causam motiuam obseruādam statuit ꝙ in testa-
mētis vltra duos testes interesset p̄sbyter parochialis ⁊ ꝑ
hoc ēt facit in simili:nam regula iuris diuini lz habeat:nō
occides ⁊c.ius tñ ciuile certo casu dedit marito potestatē
vxorē in adulterio repertam occidēdi:⁊ sic illa regula iuris
diuini restringebat̃.ius vero canonicū superueniens illum
rigorē iuris ciuilis abstulit.vt in.c.inter hec.⁊ capit.admo-
nere.xxxiij.q.ij.sed volēs prouidere maritis statuit qđ vxo
res peccātes haberent mariti ꝑtātē ligādi ⁊ eas moderate
corrigēdi:vt.vij.q.j.sicut.xxxiij.q.ij.placuit.ita in proposi-
to papa improbauit rigorē iuris ciuilis quatenus in testa-
mentis exigebat septē testes.⁊ prouidet falsitati statuendo
17 qđ adhiberetur presentia presbyteri parochialis.¶ †Et
ex istis duas cōclusiones elicio.Prima conclusio quod te- c
stamentū coram duobus testibus ⁊ presbytero parochiali
seu corā quatuor testib⁹ seu presentia presbyteri etiā nō ad
pias causas initum nedū in foro canonico:sed etiam in fo-
ro ciuili roboris obtinet firmitatē.Ex quo infert̃ correla-
rium quod iura ciuilia septem vel quinqz testes in testamē-
tis de necessitate exigētia hodie locū sibi minime vendicāt.
Secūda conclusio quod licet valeat testamētum corā duo
bus testibus ad pias causas conditū:in alijs tamen si de-
fuit parochialis presbyteri presentia:licet duo vel tres te-
stes adhibiti fuerūt nedum in foro ciuili:sed etiam canoni-
co impugnari potest.Ex quo infert̃ correlarium quod ad
validitatem testamēti non sufficit qđ adhibeantur duo te
stes cū vno presbytero nisi iste presbyter sit proprius sacer-
18 dos parochialis.¶ †Venio ad q̄stiones.Et primo quero
nunquid si legatur res aliena sciēter possit de iure canoni-
co peti illi⁹ rei estimatio.⁊ primo videtur quod nō per ca-
pitulū filius.s̄.eo.Solut.in hoc varie sunt opiniones ⁊ va
rijs modis illud capitulum intelligitur.nam gl.finalis ibi
posuit duas lecturas ad istum tex.Et prima lectura est qđ
illud capitulū intelligit̃ de benignitate canonica vt sic nō
possit peti estimatio:lz de iure ciuili secus sit.do.Anto.hic
illam lecturā impugnat asserens illam nō elici ex text.quia

a ¶ Et idē firmat
ipse Panor.s̄.eo.
c.in lec.⁊ Imo.et
Io.cal.i ↄsi.viij.
posito sub rub.de
testa.in.c.testator
in loco ꝺ tpali iu-
risditione ecclesie
⁊c.Io.fab.in.l.si
vn⁹.C.ꝺ test.Lu.
ro.in repe.auf.si-
mil'r.C.ad.l.falc.
in.xxxiiij.speciali
pie cause iter vlti-
mas voluntates.
domi.Alexan.in
cōsil.cclxxxij.inci.
pōderatis his q̄ i
themate narran-
tur i.vj.⁊.vij.col.
⁊ i ↄsi.dlxxxviij.
incip.viso ac dili-
gēter cōsyderato
themate.in.v.co.
ad fi.⁊ seq.lz imo.
nō sit ausus istud
firmare i.l.nemo
potest.ff.de leg.j.
per fundamētum
cui respondet do.
Alex.in loco pre-
allegat.⁊ dicit.d.
Anto.hic qđ hec
opi.Spec.serua-
tur in practica.
¶ Adde tu vidē
dñ Cal.cōsi.xxvi.
hoc ti.Io.ꝺ ana.
consi.lvij.
Sebasti.Sapia.

b ¶ Cōtra ius na-
turale.Vide glo.
in.c.ius naturale
j.distinct.q̄ ponit
regulā generalez.
ꝙ subsistēte rōne
lex pōt inducere
rigorē contra na-
turalē equitatez.
vide Abb.i rubr.
de p̄scriptio.vide
etiam Feli.⁊ Io.
Fran.balbum in
trac.prescrip.in.j.
parte principali.
q.v.vbi late.
Anto.Fran.

c ¶ In cap.presul.
Dicas circa hoc
quot testibus pa-
pa cōuincatur qđ
papa nō iudicat̃
ab aliquo nisi sit
hereticus:qz tunc
pōt damnari per
concilium coram
quo pōt accusari
xxj.distin.§.hinc
etiaz.⁊.ij.q.vij.§.
item cum balaaz
not.Archid.in.c.
fidei fauorem.de
here.lib.vj.⁊ ha-
betur per do.car.
in.c.lz.de ele.⁊ in
cle.ij.in.§.nuntij.
ad fi.de here.vbi
etiam dicit domi.
Card.ꝙ quia cō-
cilium nō pōt ita

non facit mētionem de rigoꝛe vel de eqtate.ſed ſalua pace do.Anto.dico ꝙ illa lectura optime colligiṫ ex text.illo vt apparet ꝑ iſta verba.ſed qꝛ lege dei viuis nō aūt lege ſeculi ꝛc.z ſic voluit imitari equitatē contra rigoꝛem iuris ciuilis.z cām quare.ī.in reaſſumptione iſtiꝰ lecture plenius dicam.Secūda lectura eſt qꝺ poſſit peti eſtimatio ſcdm quod de iure ciuili cauetur.Ad illū text.rūdetur quod ibi ſolum pꝛohibetur ne aliena res debeatur:nō autem ꝙ non poſſit peti eſtimatio.ſed iſta lectura nō pꝛocedit qꝛ ſcdm hoc nulla eſſet differentia inter ius ciuile z ius canonicum:tñ text. voluit denotare diuerſitatē inter iſta duo iura.z hāc videtur tenere Hoſtiē.dicit tamē ꝙ ſi heres nimis grauaretur totum pꝛeciū ſoluēdo etiam nō dꝫ illud cū intolerabili ſuo grauamine ex toꝛqueri:qꝺ faceret de iure ciuili:z ſolū hūc legis rigoꝛē intendit hic temperare papa.ad hoc de cenſi.lꝫ.z.c.ex parte.xvij.q.iiij.c.ſi.de reg.iu.locupletari.lib.vj.z dt ſic intelligendū qꝺ no.in ſumma.eo.ti.verſi.ad quid heres ſed illa lectura nō videṫ pꝛocedere.vt ex.ī.dicēdis apparebit.Nec ob.qꝺ dicit Hoſtien.ꝙ hic papa voluit temperare rigoꝛē iuris ciuilis per qꝺ heres nimium grauatur qꝛ hoc eſt diuinare ad iſtum tex.z diuinare non debemus vt eccl. bñfi.c.j.Item per ſubauditionē z ſuppletionem non debemus inducere iuris coꝛrectionē:vt no.in.c.cupiētes.i.§.qꝺ per.ex.de ele.lib.vj.in gl.Tertiam lecturā poſuit ibi Inn. z Jo.gl.in.c.ſi epiſcopus.xij.q.v.dicētes qꝺ illud capitulū pꝛocedit qꝺ legaṫ res eccleſie:nam tūc non valet legatum quo ad rem nec quo ad eſtimationē.z eſt ratio qꝛ cum difficultate alienaṫ.x.q.ij.hoc ius.z.ij.q.ij.ſine exceptiōe.ſicut diciṫ in pꝛedijs ceſaris.vt.l.apud iulianum.§.ſi.ff.de leg.j. vnde ſi hoc pꝛiuilegium habet res ceſaris multo fortiꝰ res eccleſie in quarū alienatione magna difficultas eſt vt.ſ.dixi.Item legari nō poſſunt ea que cōmunibus vſibus deputata ſunt.vt pꝛealle.l.apud iulianū.in.§.non ſolum.ſed res eccleſie ſunt huiuſmodi.vt in.c.rō nulla permittiṫ.ſ.de pꝛebē.z in.c.videntes.xij.q.j.ergo ꝛc.Item qꝛ rerū eccleſie non eſt cōmercium inter laicos.xij.q.ij.non liceat.Et ad illū tex.ibi:lege dei viuis ꝛc.reſpondet ſatis retoꝛquendo vt dicamus qꝺ res eccleſie non ſunt cenſende ſicut alie res ſeculi.hanc lecturam impugnat Hoſt.dicens ꝙ etiam vbi legatur res eccleſie valet legatum quo ad hoc quod debeaṫ eſtimatio dū tamen illa res ſit in commercio noſtro.z puto quod per iſta verba voluerit excludere rem ſacrā:qꝛ ſi res ſacra legareṫ non deberetur eius eſtimatio:cū nullo modo ſit in cōmercio noſtro vt in regula ſemel deo dedicatuꝫ.de regulis iur.libꝛo.vj.z inſtitu.de inuti.ſtipu.§.j.idem etiam dicit z tenet domi.Antonius dicēs quod licet ſit difficilis alienatio rei eccleſiaſtice non tamē adeo quod reputeṫ impoſſibilis:qꝺ requirit lex dicens legatum nō valere de talibus ſicut ſi legatur res ceſaris:tūc enim non debetur nec legatum nec eſtimatio:quia de talibus nō eſt commercium niſi iuſſu pꝛincipis.z ſic eſt tanta difficultas quod reputaṫ

19 impoſſibilis.† Nam quod per pꝛincipē tātū poteſt explicari[a] dicitur impoſſibile vt nota.glo.ff.de verboꝛum obliga. continuus.§.cum quis.z Dy.in dicta regula ſemel deo.li. vj.non autē ſic eſt in rebus eccleſie:quia poſſunt alienari ſine cōſenſu pꝛincipis imminēte vtilitate.vt.xij.q.ij.ſine exceptione.z ſic non ꝯſiſtit alienatio in poteſtate vnius tantū. Item dico quod etiam ſi verum eſſet dictum Inno.quod ſi legatur res eccleſie non debetur eſtimatio ſicut dicitur in pꝛedijs ceſaris non tñ eſſet ſatiſfactum illi tex.nam ſecundū Inno.nulla eſſet differentia inter canonicum z ius ciuile:quia idē de iure ciuili:z tamē tex.vt.ſ.dixi voluit denotare diuerſitatem.domi.Anto.ſimpliciter inheret opi.Jo. z Inno.dicens quod inter ius ciuile z ius canonicū nulla eſt differentia in hoc caſu.z ad iſtum textum qui videṫ velle facere differentiā reſponde quod fuit allegatio partis.illud dictum iudicio meo nō pꝛocedit.nam ibi papa loquiṫ epiſcopo dicēdo:quia lege dei viuis z cetera z ſic non ſunt verba partis.Iteꝫ per iſta verba vt patet ex dictione qui: papa voluit reddere rationem ſue diffinitionis:z ideo nō placet.Itē quia diuinat z diuinare non debemus vt in capitulo vt noſtrū.vt eccleſiaſtica beneficia.Quartam lecturam poſuit idem dñs Antonius dicens quod illud capi. pꝛocedit quādo res eccleſie vnius legatur alteri eccleſie qꝛ tunc non debeṫ legatur etiam quo ad eſtimationem:z eſt ratio qꝛ eccleſia non debet ſe immiſcere lucris odioſis.decimaſeptima.q.iiij.in cap.qui cunqꝫ.z pꝛo hoc inducit literā que loquiṫ epiſcopo ibi lege dei viuis ſcilicet.tu epiſcope. ſed hec lec.nō pꝛocedit quatenus reſtringit illum tex.quādo legaṫ res vnius eccleſie alteri eccleſie.nam in hoc narratur factuꝫ pꝛout accidit:vt patet in litera:z rō ſuper qua ſe fundat papa habet locū nedum in eccleſia:ſed etiam in qui-

20 buſcūqꝫ ſubiectis eccl'iaſtice iuriſditiōi:vt.ī.dicā.¶ † Quintam lec.poſuit Bal.in quadā ſua repetitione vt ipſe ponit in.l.j.C.de ſacroſ.eccl.quā ſequuntur aliqui moderni vt dicatur quod illud capitulū pꝛocedit qñ eccleſie ſit legatum rei aliene ignoꝛanter:nam tunc de iure ciuili debeṫ eſtimatio ſicut quando legaṫ coniuncte perſone etiam ignoꝛāter quia valet.vt.C.de leg.cum alienam eccleſia dicitur eſſe cōiuncta perſona:z pꝛo hoc facit.capi.ſi quis iraſcitur.xiij.q. ij.z.c.qui abſtulerit.xij.q.ij.vbi dicit text.ꝙ eccleſia eſt mater noſtra:ſed de benignitate canonica non debeṫ ibi:z ſic pꝛocedit tex.volēs denotare iſtā diuerſitatē inter iſta duo iura:z licet iſta lectura videṫ coloꝛata tamen tollitur duabus rationibus efficacibus.Et pꝛima ſit illa qꝛ.l.cū rē alienam.C.de leg.intelligitur de cōiunctis ratione ſanguinis: nō autem eccleſia:licet largo modo dicaṫ coniuncta perſona:vt ſentit glo.in pꝛealleg.c.filius.z expꝛeſſius no.ibi do. Ant.no.per doc.in.c.nōnulli.de reſcrip.vbi ſentiunt quod iura permittentia aliquid cōiunctis intelliguntur de coniunctis ratione ſanguinis:non autē de coniunctione accidentali z ficta:z tñ tex.in pꝛeallega.cap.filius.habuit pꝛo indubitato ꝙ de iure ciuili in illo caſu deberetur eſtimatio. Secūda rō efficacioꝛ eſt quia illa ratio que inducit vel mouet legē ad ſtatuendum quod ſi legatur res aliena coniuncte perſone etiam ignoꝛanter:eadem rō eſt quādo legatur ignoꝛanter alijs legatis qꝺ deberetur eſtimatio.eadem ratio mouet legem ad ſtatuendū generaliter quod ſi legatur ſciēter cuicunqꝫ debetur eſtimatio.nam ratio deciſionis in vtroqꝫ caſu eſt pꝛeſumpta voluntas teſtatoꝛis.ſed qua rōne nō debetur legatum eccleſie nec eius eſtimatio debetur quando ignoꝛanter:eadem rōne quando legatum ſit ſcienter.nam vbi eſt eadem rō idem ius debet eſſe.vt in.c.tranſlato.de cōſtitutionibus.z ca.cum dilecta.de confirmatio. vtili vel inuti.cuꝫ ſim.quapꝛopter ego indiſtincte adhereo pꝛime lecture quam pꝛemiſi:quam ſentit gloſſa ibi:licet non clare vt dicamus quod illud.c.pꝛocedit de equitate canonica:z quod debeat ſeruari in foꝛo eccl'iaſtico. nam ſm rationē expꝛeſſam eſt quilibet tex.intelligendus.vt in.c.intelligentia.z.c.preterea.de verb.ſignifica.z facit quod not. Cy.in regula ſi.de regu.iur.libꝛo.vj.Sed iſta ratio que ibi expꝛimiṫ habet locum in quocūqꝫ ſubiecto eccleſiaſtice iuriſditioni ꝛc.nam ibi diciṫ quod ideo non debet eſtimatio peti:qꝛ lege dei debebat viuere ille epiſcopꝰ non autem lege ſeculi:z itellige lege dei id eſt lege diuina z canonica.nā lex canonica diciṫ lex dei:vt in capitulo qualiter z quādo. ij.de accuſ.z in.c.nimis.de iureiurando ſecundum quas leges debēt viuere omnes ſubiecti eccleſiaſtice iuriſditioni.vt in.c.ſi duo.de appella.z cap.j.z quaſi per totum.quarta diſtinctio.z hanc diuerſitatē inter ius canonicum z ius ciuile aperte voluit iſte text.dū dicit quod leges ſeculi habent vt heres ad ſoluēdum cogatur ſi eius autoꝛ rē legauerit alienam:ſed quia lege dei viuis nō aūt lege ſeculi ꝛc.z ſic aperte voluit facere differentiā quo ad ſoluendam eſtimationē legati.z quod aliud ſit de iure canonico aliud de iure ciuili tenet Accur.in.l.cum alienam.C.de leg.z poteſt eſſe ratio. nam quod debeaṫ legatum vel eſtimatio hoc pꝛocedit ex tacita voluntate teſtatoꝛis:non autē ex expꝛeſſa.vnde ſi eccleſia permitteret quod poſſet peti legatū vel eius eſtimatio ab herede inuito:ſaltē quo ad vulgi opinionem videtur inhiare lucris odioſis z tēpoꝛalibus a quibus abſtinēdum eſt:vt in.c.fina.xviij.queſtione.iij.vbi dicit Auguſti. Qui vult exheredato filio heredē facere eccleſiam:alium querat quā Auguſt.imo deo pꝛopitio neminem inueniet: z pꝛo hoc optimꝰ textus in capitulo ex parte.de cenſi.in fi. vbi pꝛopter iſtā rōnē ſi eccleſie ad diuerſas menſuras ſolui ſolet liberaṫ ſoluens ad minoꝛem:quia a iure eccleſiaſtico benigniꝰ ſunt exigēda:ne tanꝗ exactoꝛes videātur lucris tēpoꝛalibus inhiare.z licet rō neceſſario concludens reddi non poſſet ſufficit tamen ita ſcriptum eſſe.vj.q.iij.ſcriptuꝫ. Ex iſtis oibus talem elicio concluſionē.Legatum rei aliene ignoꝛāter ſiue ſciēter factum:de iure canonico non debe-

21 tur nec eius eſtimatio.¶ † Scdo pꝛincipaliter quero nunquid clericꝰ poſſit teſtari de rebꝰ tam pꝛopꝛijs ꝙ̄ de fructibus ſui bñficij.[b] Solutio.de bonis pꝛopꝛijs nō eſt dubium. quin teſtari poſſit:vt in capitulo.j.de teſta.z.xij.q.v.capi.j. z.c.ſi epiſcopus.z quaſi per totū.de fructibus autem ſui beneficij[c] ſunt opiniones.nā alique gl.vidētur velle qꝺ clerici comparētur vſuarijs.alique qꝺ cōparētur vſufructuarijs. glo.in.c.duo ſunt.xij.q.j.dicit qꝺ clerici ſunt dñi fructuum collectoꝛum

facile congregari poterit papa per ſucceſſoꝛem dānari de hereſi cū nō habeat ſuperioꝛē niſi ꝯciliū vt in.d. c.lꝫ.de elec.z in.c. ſi papa.di.xl.quibus aūt ꝓbationibꝰ ipſe papa cōuincaṫ aut ex qt teſtibus vide que habētur in capi. adrianꝰ.lxiij.diſt. z ꝑ bea.tho.ſ.ij. q.c.arti.j.z in.iiij. diſt.xxv.℟.ad tertiū ſic ꝓcediṫ.z ꝑ do.Car.in cle.j.de ſum.tri.z ſi.cath. z adꝺ ꝙ papa hereticus nō habet locū nec nomē inter alios ſummos pōtifices vt ꝑ gl. i.c. anaſtaſiꝰ.xix. di.z an papa poſſit ꝯdēnari de hereſi poſt moꝛtē.vide archi.in.c.in ſi dei fauoꝛeꝫ de here.lib.vj.z ꝑ Jo. and.poſt Hoſt.in c.ꝓpoſuit.de conceſ.pꝛeb.z ſi papa accuſatꝰ de hereſi vellet ſe purgare quot teſtes requiruntur.vide text. ij.q.v.omnibus.q vi dicere qꝺ ſunt neceſſarij.xij.teſtes.tñ damaſus accuſatꝰ de adulterio cū.xlij.teſtibus ſe purgauit.
Sebaſti.Sapia.

a ¶ Explicari.quō hoc ꝓcedat declarāt Pe.de anch. in regula ſemel.de regu.iu.in.vj.vꝫ vt ꝓcedat in his q̄ cōcedi nō ſolēt per pꝛincipē alś ſecus et hoc tenet Pau.de ca.Are. z Alex.in.d.l.cōtinuus.§.cū quis. ff.de ver.obl.z ad hanc regulā.vide Hemi.i.c.gratia in fi.de reſcri.i.vj.

b ¶ Sui beneficij. Adde.d.Car.ꝯſ. lxxix.Jo.de ana. ꝯſ.lxxxvij.an aūt clericꝰ q hꝫ pꝛiuilegiū teſtandi de fructibus bñficij moꝛiēs illos trāſmittat ad hr̄des vide do.de ro.deci.cccccix.in antiquis hoc.titu.
Sebaſti.Sapia.

c ¶ Sui beneficij. An clericꝰ faciat fructus beneficij ſuos vide not.per

collec'orū : ꝛ subĳcit quod licet proprietas fructuum ipso-
rum sit:tamē in morte non possunt eam alicui largiri rōne
testamenti sed intuitu eleemosyne sic:vt in ca.quia nos.ā.
eo.tit.ꝛ.c.ad hec.sicut heres quilibet ꝛ sic dominus rerum
quasi per fideicommissum restituere tenet̄:alĳ tamen nihil
possunt alienare.ff.ad treb.deducta.§.vltimo.ꝛ.l.quidā.§.
si quis.ꝛ gloss.vulgaris in.c.presenti.de offi.ordi.lib.vj.di-
stinguit inter clericū habentē administrationem ꝛ non ha
bentem:dicens qđ clericus administrationem habēs quā-
diu viuit ꝛ sanus est pōt donare:moderate tamē.vt in ca.
ceterum.de dona.cōparat eum vsufructuario : qꝛ eius ius
morte finit̄ sicut vsufructuariĳ:vt in.c.fi.de pecu.cle.ꝛ.ā.de
dona.cōsultationib⁹.ꝛ.ā.de pigno.ca.vlti.potest ergo duꝫ
viuit voluntatē suam facere:dummodo donet moderate:
cū autem incipit infirmari comparatur vsuario:ꝛ ita nihil
habet nisi vsum : eleemosynam tn̄ facere potest sed testari
non.vt in.c.cū in officĳ.ꝛ.c.ad hec.cum si.ā.eo.titu.Si ve-
ro clericus sit non habens administrationē sed personali-
ter ꝛ simpliciter beneficiat⁹ ꝛ in vita ꝛ in morte compara-
tur vsufructuario quantū ad faciēdum fructus suos: ꝛ de
ipsis potest testari secundū illam:ꝛ refert istam opin.tenere
Host.ꝛ Bar.quod generalis consuetudo eam approbat.ꝛ
dicit quod ista opi.satis probatur in.c.requisisti.in.§.illud.
j.eo.ti.ꝛ pro hac parte optime facit tex.ꝛ quod ibi not.glo.
in.c.fi.de pig.ꝛ in ca.vnico.de cle.nō resi.lib.vj.vbi dicitur
probari quod canonicus facit fructus suos.In cōtrariuꝫ
facit quod no.gl.in cap.fi.de pigno.ꝛ in.c.quia nos.ā.e.et
in.c.si qs sane.de pecu.cler.ꝛ in.c.cum olim.de rerum pmu.
in quibus locis indistincte dicit qđ clericus est tantū vsua-
rius:qꝛ debēt esse cōtenti victu ꝛ vestitu:nec de bonis eccle
sie valent condere testamentum.ad idem facit qđ not.Jo.
and.in.c.res ecclesie.xĳ.q.j.vbi dicit quod de bonis ecclesie
illud solum est clericorū qđ probabili ratione cōsumuntur.
vnde infert qđ si clericus emit equum de bonis ecclesie qđ
ille non est suus sed ecclesie.Idem videt̄ tenere Inno.in.c.
cum in officĳs.ā.eo.vbi dicit qđ varias ꝛ delicatas expen-
sas dꝫ iudex deducere super bonis clerici:solas autē expen-
sas approbabit iudex de bonis ecclesie q̄ facte sunt in elee-
mosynā pauperum vel in redemptionē captiuorum vel in
hospitale vel alias pias causas.xĳ.q.ĳ.aurum hꝫ.ꝛ.c.glo-
ria epi.cū si.ꝛ no.in.c.indecorum.de eta.ꝛ quali.vnde dicit
Hiero.vt habet̄.xliĳ.di.in prin.Sacerdos de altari viue-
re nō luxuriari querat.vnde dicit ibi gl.ꝙ clericus tantum
necessaria habere dꝫ ab ecclesia:ꝛ illa necessitas artatur ad
victū ꝛ vestitū:vt in.c.epūs.xĳ.q.j.vñ dicit ibi Archi.quem
sequitur Jo.de lig.in cle.gratie.de rescrip.ꝙ si cleric⁹ vltra
debitū aliquid expendit de bonis ecclesie quod tenetur ad
restitutionē ꝛ pro predictis optime facit text.in.c.epi.xĳ.q.
j.vbi dicit qđ quicquid de prouisione fuerit siue de agris si
ue de fructib⁹ siue de oblationibus qđ oīa debent cōserua
ri eccl'ie:ꝛ qđ si epūs aliter p̄sumpserit poterit deponi.simile
habet̄ in.c.epūs.x.q.ĳ.vñ dicit consueuit quod acquisita de
bonis ecclesie pōt ecclesia vēdicare.xĳ.q.iiĳ.sacerdos.ꝛ qō.
vlt.fixū.ar.ea.cā.q.ĳ.apostolicos.in fin.vbi de hoc.ꝛ ptꝫ in
eo qđ leg.ꝛ no.ā.de pecu.cle.inquirēdum ꝛ pro p̄dictis fa-
cit.c.cleric⁹.ꝛ.c.duo sunt gña.xĳ.q.j.ꝛ.c.qꝛ tua.in fi.ꝛ i hāc
partem inclinat Archi.in.c.statutū.in.§.assessorem.de re-
scri.lib.vj.ꝛ Jo.de lig.in cle.gratie.eo.ti.ꝛ hanc parteꝫ ego
amplector:tū propter superi⁹ alleg.tū ꝑpter statim allegā
da.vnde est text.in.c.j.xĳ.qō.iĳ.vbi indistincte de quolibet
clerico dicit qđ quecunqꝫ acq̄sierit de bonis ecclesie debet
cōferre ecclesie:alias punit̄:vt ibi not.nam si facerent fru-
ctus suos nō video quare de illis fructibus nō possunt sibi
emere p̄dia.ꝛ pro tex.in.§.fi.cum.c.seq.xĳ.qō.j.vbi expresse
habetur de clerico non habente administrationem ꝛ dici-
tur ibi quod prebenda assignat̄ canonico vt ipse sibi ex il-
la necessaria percipiat:ꝛ si qua suis necessitatib⁹ supersunt
in cōmunes vsus ecclesie expēdat.similis tex.habetur in.§.
his ita rñdetur.xiiĳ.qō.j.vbi dicit aperte quod canonicus
vtit̄ rebus ecclesie non tanq̄ suis:sed tanq̄ ad dispēsandū
sibi creditis:qꝛ ipse in rebus ecclesie est procurator.ꝛ ꝓ hac
parte bo.tex.in cap.videntes.xĳ.questi.j.vbi dicitur quod
ideo bona sunt reseruata ecclesie nec vendunt̄ prout olim
fiebat vt ex sumptibus eorū tribuerentur necessaria egenti
bus ꝛ cōem vitam ducentibus:ꝛ sic apparet quod indistin
cte siue clericus habeat administrationem siue non:nō dꝫ
res ecclesie vendere sed ex sumptibus earum communem
22 vitam cum fidelibus duce.† ꝛ pro predictis optime fa-
a cit.c.fina.de his que fiunt a ma.par.cap.ᵃvbi patet quod
maior pars canonicoꝝ minori parte i vita possit statuere.
qđ quilibet canonicus teneatur certam portionem suorū
reddituū ad opus fabrice ꝯferre:qđ nō esset si canonici fa-
cerēt fructus suos cū tūc nō valeret qđ faceret maior pars
imo potior esset cōditio prohibētis vt in regula in re com-
muni.de re.iu.lib.vj.ꝛ qđ no.in.c.cum omnes.de consti.nō
pōt ergo percipere nisi tm̄ necessaria.ꝛ sic nō poterit de fru-
ctib⁹ sui bñficĳ testari.Nec ob.si dicat̄ imo habet vltra ne-
cessaria.nam pōt facere de bonis ecclesie eleemosynā.vt in
b c.relatū.ĳ.ꝛ.c.ad hec.ā.eod.ꝛ etiā moderateᵇdonare si hoc
habet ꝯsuetudo vt in.c.ceterum.ā.de dona.nam rñdeo qđ
illud facit tanq̄ administrator ecclesie ad quem spectat di
23 spensatio sed testari vr̄ noīe suo.†qꝛ de rebus alienis quis
testari non potest:vt no.gl.in.c.quia nos.ā.eo.Item quia
testm̄ cōfirmat̄ morte.vt in.c.cum marthe.de cele.mis.ꝛ il-
lo tpe ecclesia est soluta a lege istius clerici:sicut vxor a lege
viri vt in.c.ꝗ.de secū.nupt.¶ Ad inducta pro tpe ꝯtraria
rñdeo ꝛ primo ad gl.in.c.presenti.de off.ord.lib.vj.que nō
est vera.nec probat̄ aliquo iure.nam.c.requisisti.ꝙ allegat
potius facit contra.nam ibi dicit̄ ꝙ si aliquid relinquitur
non habenti administrationē quod istud presumit̄ relictū
intuitu persone nō ītuitu ecclesie.ꝛ sic vult prout ibi dicūt
doct.ꝙ si ꝑ p̄sumptiones probabiles vel per probationes
constaret qđ illud fuit relictum intuitu ecclesie ꝙ iste cleri-
cus non facit relictū suum:ꝛ sic probat iste tex.quod nulla
est differentia inter clericum habentem administrationē ꝛ
nō habentem:nisi quo ad presumptionem.vñ cessante pre-
sumptione ambulāt pari passu.ergo male illa gl.allegauit
illud.c.cū potius probat oppo.Ad.c.vnicū.de cleri.non re-
si.libr.vj.rñdeo qđ clericus recipiendo fructus sui beneficĳ
dicit̄ illos facere suos quo ad hoc vt sibi prouideat primo:
de superfluis dispenset in vsus pios:vt in preall.§.vlt.ꝛ ca.
fi.xĳ.q.j.nō autē vt de ipsis possit testari vel pro libito vo-
lūtatis facere vt est bon⁹ tex.in.c.si quos.de seruis.xĳ.q.ĳ.
vbi reuocat̄ donatio facta de fructibus.ꝛ pro hoc.c.indica
tū.lxxxix.di.vbi dicitur ꝙ episcopat⁹ est patrimonium epi:
ꝛ debet intelligi quātū ad dispensationē:vt in iuribus pre-
allegat.ꝛ sic debēt intelligi omnia iura que videntur velle
qđ clerici sunt domini fructuum:scꝫ quo ad dispensationē.
nam clerici sunt dispensatores:ꝛ habent potestatē dispen-
sandi res ecclesie vt in.c.p̄cipimus.xĳ.q.j.pro hoc.c.non sa
tis.lxxxvj.dis.Non obst.predictis.xĳ.q.ĳ.si quis qualibet.
ꝛ.q.v.si episcopus.vbi dicitur ꝙ episcopus pōt rem ecclesie
relinquere in testamento suo:quia illa iura procedūt vt in
eis dicitur:qñ episcopus videtur tantundeꝫ de suo proprio
conferre ecclesie.Et pro predictis quod nulla in hoc sit dif
ferentia inter habentem administrationem ꝛ non haben-
tem induco etiam tex.qui:recte intellectus iudicio meo sin-
gulariter probat in triplici loco vcꝫ capi.relatum.el.ĳ.ā.eo.
iuncto.c.cū in officĳs.ā.eo.nam illud.c.relatum.venit de-
claratiue ad.c.cum in officĳs.vt ibi patet.ꝛ ibi dicit̄ quod
acquisita per ecclesiā debent remanere penes ipsam eccle-
siā siue clerici decesserint testati siue intestati:ꝛ illud capitu
lū debet intelligi tam in habente administrationem quam
in nō habente:vt patet in preall.c.relatum.ibi:nomine ec
clesie ꝛc.ꝛ sic exp̄sse patet ex illo tex.quod clericus non ha-
bens administrationē non pōt in testamēto disponere de
talib⁹ bonis:cuius contrarium tenuit glo.in preall.c.pre
senti.Et si velis instare ꝛ male dicēdo ꝙ debet intelligi de
acquisitis ꝑ ecclesiam.id est de relictis ipsi ecclesie : dico qđ
ista restrictio stare non potest per tex.preall.c.relatū.ibi:
post acquirētis obitum ꝛc.que verba clare declarant testa
mētum procedere etiam in acquisitis per clericū scꝫ ex red-
ditib⁹ ipsius ecclesie seu beneficĳ:vt probat tex.in ver.cete- a
rum:ꝛ ad hoc non video aliquam bonam responsionē.Se
cundo facit principaliter ille tex.in ver.licet.vbi đr ꝙ tantū
pōt vigore ꝯsuetudinis donare aliqua intuitu eleemosyne
ꝛ sic aperte innuit ꝙ testari non pōt.nec etiam de oībus di
sponere donando.Nec ob.ꝙ dicit Jo.and.vers.illū intelli-
gendum in clerico habente administrationē:qꝛ hoc est di-
uinare.Itē aperte est contra illū tex.qui totus venit ad de
clarādum.c.cū in officĳs.ꝛ illud intelligi dꝫ tam in clerico b
habēte administrationē q̄ in non habente administratio-
nem:vt probat̄ in preall.c.relatum.in versi.nomine eccle-
sie.Itē venit cōtinuatiue ad illum ver.nominē.vbi simpli-
citer dicebat̄ ꝙ bona per ecclesiam acquisita debēt rema-
nere penes ipsam ecclesiā.i.collegiū siue successorē.ꝛ in ꝟsi.
licet.đr ꝙ ex ꝯsuetudine possunt aliqua donare intuitu elee
mosyne:ꝛ sic dꝫ intelligi indistincte prout loqtur ver.nomi
ne.Tertio principal'r facit ille tex.in ver.ceterum.vbi dici-
tur ꝙ talia bona debēt diuidi inter ecclesias plures in qb⁹

Feli.i.c.ꝺ quarta
col.xi.ꝟsi.faciunt
postremo p̄dicta.
ā.de p̄scr.vbi tan
git an faciat fru-
ctus suos quādo
est dignus priua-
tione anteq̄ pri-
uetur.

Zacharias.

a ¶ Maiori parte
capituli.Adde in
c.ex pte.nu.viĳ.ꝛ
qđ ibi notaui ple-
ne in apo.ad euꝫ.
in ver.tāto tpe.ā.
de cler.non resid.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Et etiam mo-
derate.Adde qđ
etiā prelatus pōt
pacisci in preiudi
ciū ecclesie dūmo-
do sit leue p̄iudi-
cium.vt ꝑ Feli.in
c.veniēs.col.fi.ꝟ.
dū đt Abb.pul-
chre.ā.de prescri.

habebat bñficia: ⁊ ꝓprie venit cõtinuatiue ad ver. noĩe. ⁊ declaratiue ad. c. cũ in officijs. vbi fiebat mentio de habẽte ecclesiã vnam duntaxat: ⁊ ibi declarat quid iuris in habẽte beneficia in diuersis ecclesijs: ⁊ dicit qđ debent diuidi ⁊c. et sic aperte loquitur in clericis nõ habẽtibus administrationem. Nec ob. dictum Jo. and. ⁊ glo. in prealle. c. presenti. intelligendo illum ver. in decedente sine testamento: q2 illud est diuinare. Itẽ ex quo venit declaratiue ad. c. cũ in officijs. debet intelligi indistincte sicut loquit̃ iste text᷒. Et ex predictis concludo qđ clericus bñficiatus etiam si careat administratiõe. licet de rebus proprijs testari possit ex suo

24 bñficio perceptis testamentum cõdere nequit. ¶ † Tertio

a ꝓncipaliter quero nũqđ ea que acq̃siuit cleric᷒ postq̃ fuit promot᷒ ad beneficia efficiantur sua: ita qđ de ipsis testari possit. Sol. Jo. and. in. c. iij. s. de pecu. cle. distinguit: aut cõstat eum habuisse propriũ tẽpore promotionis: aut cõstat nõ habuisse: aut dubitat̃. Primo casu probet agens cõtra possidentem. facit. c. j. s. e. ⁊ c. fi. j. de pec. cleri. Scđo casu q̃ñ constat nihil habuisse tꝑe promotionis presumitur pro ecclesia. d. c. j. Tertio. s. quãdo dubitatur etiam presumit̃ pro ecclesia maxime si prelatus non fecit inuentariũ tꝑe ꝓmotionis. ⁊ hãc opi. Jo. an. sequit̃ do. Ant. in. c. cũ in officijs. s. eo. vbi dicit sic se cõsuluisse per prealle. c. j. de pec. cle. ⁊ xij. q. v. c. j. Mihi videtur qđ primum membrum istius distinctionis nõ possit procedere: nec tertium ita indistincte ꝓut ipse ponit. Et primo dũ dicit qđ si ꝯstat clericũ aliquid habuisse tꝑe ꝓmotionis qđ pro ipso p̃sumit̃. Dico qđ hoc est cõtra casum. c. j. xiij. q. iiij. ⁊ ibi optimã gl. nã ibi legit̃ ⁊ no. qđ si cleric᷒ habẽs patrimoniũ ⁊ beneficiũ aliqua acquirit in dubio presumit̃ qđ fuerint acquisita tam de bonis clerici q̃ de bonis bñficij. vñ in dubio debẽt diuidi s̃m q̃titatẽ patrimonij ⁊ rerum ecclesie. nam si cleric᷒ ex fructibus sui patrimonij percipiebat cẽtum: ex fructibus autẽ sui bñficij ꝑcipiebat ducẽta: subtractis sibi necessarijs: nunc in dubio de bonis per eũ acq̃sitis ecclesia habebit duas partes ⁊ heres clerici tm̃ vnam partem: ⁊ hoc videtur sentire Inno. in prealle. c. cũ in officijs. s. eo. ⁊ Jaco. de ra. in aut. licentiã. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ sic pꝫ qđ primum membrũ supra positũ non procedit indistincte quaten᷒ volebat qđ presumeret ꝓ clerico si cõstabat qđ tꝑe sue ꝓmotionis habebat aliqua bona. Ad. c. j. de pecu. cle. qđ inducit pro se Jo. and. rñdeo qđ ibi inquirit̃ si cleric᷒ nihil habebat tꝑe sue promotionis ad effectũ vt ecclesia oĩa possit vẽdicare nõ aũt vt possit vẽdicare partẽ: q2 vt. s. dixi partẽ oĩno habere dꝫ etiã si cleric᷒ aliquid nõ habebat: vt in p̃alle. c. j. xij. q. iiij. Item iste text. non facit nisi sup̃ficialiter a ꝯrio. ⁊ arg. a cõtrario standũ nõ est vbi reperitur ꝯtrarium iure cautũ. vt in. c. a nobis. j. de sent. excõ. Ad. c. j. xij. q. v. quod allegat do. Ant. pro se dico quod potius facit cõtra. nam ibi mãdatur si constiterit quod iste episcop᷒ acquisiuit ista bona in episcopatu: q2 omnia taliter acquisita cedũt ecclesie sed si dubium esset an ista bona habuerit ante suã promotionẽ vel postea acquisiuerit: tunc singulariter ꝓbatur ibi: qđ successor clerici defendet̃ in possessione quousq3 probabitur quod fuerint acquisita post suam promotionẽ. ⁊ per hec proxime dicta dico qđ tertium membrũ distinctionis Jo. an. s. positum nõ omnino procedat: quatenus vult qđ si dubitat̃ an cleric᷒ habuerit aliqua bona tempore sue promotionis qđ presumitur pro ecclesia: q2 deberet distingui s̃m predicta qđ aut dubitabat̃ an illa bona de quibus est contentio acquisiuerit cleric᷒ post suam promotionẽ vel antea habebat: ⁊ tunc non presumit̃ pro ecclesia. sed possessor defendet̃ in possessione quousq3 probatũ ⁊ ostensum fuerit per ecclesiam qđ ista bona fuerint acq̃sita post. vt in p̃al. c. j. xij. q. v. vbi optime probatum est: ⁊ ibi etiam gl. tenet hoc. Aut certum est qđ ista bona fuerunt acquisita post: sed dubitatur an clericus habuerit aliqua bona ex quib᷒ potuisset postea acquirere ista: ⁊ tunc potest procedere dictum Joã. and. qđ presumit pro ecclesiã quousq3 constabit quod clericus habebat aliqua bona. ex quo certum est de iure ecclesie vt in ca. j. xij. q. iij. ⁊ in prealle. cap. j. de pecu. cler. Unde comprehendendo omnia membra plenius distinguo quod aut certũ est qđ clericus habebat patrimonium tempore sue promotionis: aut certum est quod nõ habebat: aut dubitabat. ⁊ hoc vltimo casu subdistinguo: quod aut dubitabat̃ an habuerit aliqua bona ex quibus potuerit acquirere ista bona de quibus est cõtentio vel postea acquisiuerit. Quo ad primum membrum distinctionis scilicet q̃ñ certum est quod cleric᷒ habebat patrimonium: ⁊ tunc aut potest cõstare ex quibus redditib᷒ acquisiuerit illa bona: ⁊ bona erũt illius ex cuius redditib᷒ fuerunt acquisita. xij. q. iiij. quicunq3. ⁊. s. de pecul. cleric. inquirendum. ⁊ xij. questio. j. sint manifeste. Aut dubitat̃: ⁊ tunc cum sacerdos fuerit in culpa ita permixtim vtẽdo reb᷒ eccl̃ie ⁊ proprijs vt in capitulo. sint manifeste. xij. questio. j. alias bona presumunt̃ acquisita tam ex redditib᷒ proprijs quã ex redditibus ecclesie: ⁊ ideo debent diuidi inter ecclesiã ⁊ heredem clerici. hec possunt intelligi quãdo facultas patrimonij ⁊ beneficii bonorum illam acquisitionẽ patiebat̃ iuxta nota. per Inno. in capitulo cum in officijs. s. eo. ti. facit quod in simili nota. glossa. in. l. cum oportet. C. de bo. que lib. ⁊ Specu. in titu. de accusatione. §. j. versic. quid si de peculio. ⁊ sequitur in ista questione an filius p̃sumat̃ acquisiuisse de bonis patris: an ex industria. Secundo casu distinctionis scilicet quando certũ est quod nihil habebat: ⁊ tunc si habebat aliquod artificiũ vel doctrinam ex quibus potuisset acquirere: ⁊ idem dicẽdum qđ s. proxi. casu ad hoc ca. relatum. j. e. Aut non habebat artificiũ aliquod: ⁊ tũc presumitur pro ecclesia: vt in. c. j. s. de pecul. cleric. ⁊ xij. q. iij. c. j. Aut dubitatur an aliquid habebat ⁊ tũc aut dubitat̃ vtrum habuerit aliqua bona ex quibus potuisset ista bona acquirere. ⁊ presumit̃ pro ecclesia. vt. s. Aut dubitat̃ an acquisiuerit ista bona de quibus est contentio ante suam promotionẽ vel post: ⁊ dico quod ille q est in possessione defendet̃ in ea quousq3 probet̃ contrarium. vt. s. dixi. ⁊ hoc optime probatur in prealleg. ca. j. xij.

25 q. v. ¶ † Sed contra predicta opp. ⁊ videtur quod nunq̃ presumendum sit pro ecclesia etiã si clericus nihil habebat tẽpore sue promotionis: sicut dicimus in tutore qui presumit̃ acquisiuisse bona ex propria industria non autem de bonis pupilli. vt. C. arbi. tut. l. si defunctus. ⁊ nota. in. c. sint manifeste. xij. q. j. Solue prout notãt aliqui docto. s. de pe. cleri. c. j. ⁊ Joã. de lig. in cle. gratie. de rescrip. quod aliud in tutore aliud in prelato. ⁊ est ratio. quia tutor est tẽporalis: prelatus autẽ perpetuus. Item iste tutor non vtitur sic rebus pupilli sicut prelat᷒ qui habet liberam administrationem in bonis ecclesie vt in capitulo cũ nobis. s. de electiõe ⁊ no. gl. in cap. fina. v. q. iij. vbi de hoc. Uel aliter ⁊ melius tutori licitũ est negotiari. ⁊ ideo potuit esse quod ista bona acq̃siuerit ex sua negotiatione. ⁊ sic presumeremus qđ acquisiui illa bona ex bonis pupilli: tũc presumeremus in eo crimen furti: quod non est fiendũ vt in. c. si. de presumptio. ⁊ de scruti. cã. vno. Clerico autem nõ licet aliquo modo negotiari in ca. fina. ne cleri. vel mona. ⁊ plene. xiiij. questi. iiij. in summa. ⁊ ideo presumendum est qđ ista bona fuerint acquisita ex redditib᷒ beneficij. alias aũt presumeretur peccatum negotiationis. ⁊ sic eadem est ratio. quare secus presumitur in tutore quam in clerico, sc3 ne presumatur crimen.

26 † Quid autẽ in acquisitis non ratione beneficij: nec omnino ratione persone: sed ratione dignitatis clericalis vt q2 pro missis dicendis fuerunt sibi legata centũ vel fuit capellanus alicui᷒ domini: ⁊ ex hoc multa acquisiuit. an de istis poterit testari. Innocẽ. in cap. q2 nos. s. eo. sentit qđ non ⁊ idẽ de istis quod de acquisitis cõsyderatione ecclesie: ⁊ hoc sentit in eo quod ponit quãdam glossellã suam super verbo consyderatione ⁊c. Sed Hostien. eandem glo. Innocẽ. ponit super verbo amicorũ: ex quo resultat cõtrarius intellectus ibi Joan. and. transit recitando Jaco. butr. in. l. sacrosan. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ Pet. in aut. licentiam. C. e. sentiunt q̃ de istis testari poterit qđ mihi placet: q2 hoc donatur sibi vt sit suũ ⁊ nõn contemplatione ecclesie cũ nullã habeat ⁊ sic optime facit. c. requisisti. j. eo. in fi. Item hoc videt̃ sibi datũ in recompensatione damnorum que sustinuit trahendo ibi morã. nam interim ex aliquo artificio potuisset tantundẽ acquirere. ad hoc quod no. Inno. in. c. quoniam. ne p̃lati vices suas. Et ex istis tales elicio cõclusiones. Bona per clericum beneficiatum ⁊ patrimoniũ habentem acquisita in dubio q̃sita presumũtur tam de redditibus proprijs q̃ ecclesie: ⁊ ideo de illis omnib᷒ testari non potest. Alias si dubitat̃ an bona clerico decedente dimissa fuerint acquisita antequã ad beneficium promoueretur vel post heres clerici in eorũ possessione defendetur quousq3 de iure ecclesie

27 cõstiterit. ¶ † Quarto principaliter quero nunquid cleri-

b cus possit suis creditoribus de fructib᷒ sui bñficij [b] satisfacere. Solu. Hostiensis in capitulo peruenit. s. de fideiuss. dicit qđ aut loquimur de redditibus quos clerici faciũt suos vt in bñficijs simplicib᷒: ⁊ tũc de illis cleric᷒ satisfacere potest: alias aũt non. sic dicit fore intelligẽdũ textũ ⁊ pro hoc dicto Hostien. facit glossa. in cap. duo sunt genera. xij. q. j. que dicit q̃ clerici sunt dñi fructuũ perceptorũ ⁊ quod not. glo. in cap. presenti. de offic. ordi. lib. vj. do. Anto. ibidem. ⁊ in. c. peruenit.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Nunquid. Uide de ista materia pulchre per Soci. post Bar. in. l. ciuib᷒. ff. de re. dub. vbi principalr̃ tãgit̃ an legatũ relictũ sacerdoti censeatur relictum ecclesie an vero ipse sacerdos sibi acquirat.

Zacharias.

b ¶ De fructibus bñficij sui. Adde Hosti. Joan. an. Imo. ⁊ doc. in. c. rep̃hẽsibilis. ⁊ ibi notaui in apo. ad istuz. in ꝟ. testari. nu. xxiij. s. de ap. ⁊ arch. in. c. statutum. §. assessorem. de rescri. lib. vj.

in.c.peruenit.prealle.videtur velle qd non solum is qui habet simpliciter beneficium:sed etiã prelatus tenet pro debito ɔtracto pro se ⁊ nõ intuitu ecclesie satisfacere de redditibus bñficij.⁊ hoc per preall.c.peruenit.nec enim per hoc fm eum preiudicat ecclesie:quia parce viuendo poterit satisfacere etiã si sit prelatus regularis,hñs redditus distinctos.habet enim liberã administrationem in eis.de rescri.c.edoceri.Itẽ alia opi.sapit iniquitatẽ vel qr fraudarẽtur creditores si mutuarẽt:vel clerici non inuenirẽt qui sibi crederẽt:⁊ sic essent quasi iudei inter christianos cum tñ probant oẽs ꝙ sepe opus est ab illis mutuari.hanc opin.videtur tenere do.Anto.in.c.olim.ij.de resti.spol.vbi dicit fore casum de hoc.nã ibi expectant creditores quousqȝ ille eps debitor restitutus fuerit epatui vt possit eisdem satisfacere. Spec.in ti.de sen.excõ.§.sequitur.ver.quid si debitor.dicit ꝙ aut clericus nõ habet alia bona vnde possit soluere debitu:⁊ tũc possunt assignari redditus ecclesie sue: aut habet alia bona:⁊ tũc secus.Collec.in.c.odoardus.de so.dicit qd vidit in curia seruari ꝙ cleric⁹ nihil habens de patrimonio admittit cedẽs fructibus bñficij:deducto eo quod sufficit pro administratione diuinorũ:⁊ de fructibus soluit creditorib⁹ ꝓ hoc alle.dictum.c.peruenit.de fideiuſ.Archi.in.c.statutum.in.§.assessorem.de rescrip.lib.vj.tenet indistincte ꝙ siue cleric⁹ habeat administrationẽ siue non:qd nõ põt de fructib⁹ sui beneficij satisfacere suis creditoribus cũ ipsi habeant solum vsum:vt plene dixi.s.in.q.ij.⁊ ex cõtraria opi.sequit iniquum ꝙ ecclesia siue pauperes damnificarentur ex facto illorum clericorum: contra id quod habet de excep:cũ venerabilis.nam alteri per alterum iniqua cõditio afferri non debet.naȝ fruct⁹ qui supersunt clericis sunt esurientium:vt in.c.sicut hi.xlvij.dist.Ad cap.peruenit.de fideiuſ.alleg.in contrarium respondet ipse duobus modis. Primo ꝙ illud cõtingit ibi ex autoritate siue spãli mandato pape:vel aliter ⁊ verius quod licet ibi papa mandet satisfieri de redditibus illorũ clericorũ.non tamẽ ex hoc colligitur quod illi redditus peruenerint de bonis ecclesie.et sic non ob.illa decre.Mihi autem[a] in hac materia videtur distinguendum:qd aut clericus contraxit debita pro sua sustentatione vt se aleret:⁊ tunc dico ꝙ nedũ in eius vita: sȝ etiam post mortem de fructib⁹ sui beneficij debet satisfieri creditoribus:vt no.Joã.and.in.c.presentium.s.de pigno. cuius dictum communiter ibi sequuntur doc.⁊ pro hoc est casus in.c.olim.ij.de rest.spoli.quod.c.sic intelligo:nam ibi iste episcopus fuerat spoliatus suo episcopatu:⁊ sic nõ habebat vnde viueret:⁊ sic apparet ꝙ illa debita cõtraxerat ibi pro sua sustẽtatione:⁊ per hoc fit responsum ad istũ tex. quẽ adducebat do.Anto.in cõtrarium.Aut non pro sua sustẽtatione:sed pro alia sua necessitate vt pro reparandis suis domib⁹ proprijs vel pro alio consimili casu:⁊ tunc dico indistincte qd de fructibus beneficij satisfieri non debet etiam parce viuẽdo.nam clerici habent solum vsum:vt.s. dixi.ergo si debita nõ sunt contracta suo vsu ecclesia nõ tenet:⁊ pro hoc bo.tex.in.c.j.de solu.vbi patet quod tunc tãtum tenetur successor soluere debita predecessoris quando pro necessitate ecclesie sunt contracta.ad idem facit prealle ga.ca.ex presentium.s.de pigno.vbi patet quod non ecclesia sed heres clerici tenetur ad hoc.Non ob.ratio quam allegat domi.Ant.dũ dicit quod ex quo habet administrationẽ in rebus ecclesie potest de istis rebus ⁊ redditibus satisfacere:quia respondeo quod licet habeat administrationem debet tamẽ dispensare ad eum vsum ad quẽ fuerunt instituti.⁊ si contrarium facit talis dispensatio reuocat.vt in capit.si quos de seruis.xij.questio.ij. ⁊ cap.mouemus.⁊ c.diaconi.xij.qõ.j.Ad.c.peruenit.respondeo vt respondet Archi.in secunda sua solutione:videlicet quod illud.c.non intelligit de redditibus bñficij:sed de redditibus ꝓprijs. ⁊ pro hac opinio.optime facit gl.in cap.de multa.s.de prebe.que est super verbo de suis prouentibus.⁊ quod habetur in.c.statutum.in.§.accessorem.de rescr.lib.vj.⁊ pro hac opin.facit quia mandat papa in prealleg.c.peruenit.illos clericos suspendi a bñficio ⁊ officio si cõstiterit eos religionem fidei ⁊ iuramentũ violasse.nam pendente suspensione fructus accrescunt ecclesie:vt not.glo.in.c.clericus victum. xc.distinctione.⁊ in clemẽ.j.de vita ⁊ honesta.clerico.vnde ex contraria opi.sequeretur quod ecclesia teneretur.soluere debita contracta pro facto prelati quod est contra.c.de solu.c.ex presentium.s.de pig.Nec ob.si diceretur qd ex quo clericus põt modica donare ⁊ eleemosynã de rebus ecclesie facere:ergo potest sua debita soluere:vt i.c.ad hoc.⁊ in c.relatũ.s.eo.⁊.c.ij.de dona.⁊ a contrario:quia dico quod illud facit tanquã administrator ecclesie dispẽsando bona in pias causas.sed sua debita soluere:nõ tanꝙ administrator:sed poti⁹ tanꝙ dispensator:al's dissipator.pro hoc qd no.gl.in.c.si.xij.q.j.vbi dicit qd clericus non bene administrando habet loco predonis.ff.pro emp.l.qui.fundum.§. sȝ tutor.Nec ob.si diceret qd ad min⁹ debet satisfacere de fructib⁹ de quibus viuebat:quia respondeo quod hoc fieri 28 non põt.† Nam clericus habet priuilegium[b] ne conueniatur nisi inquantũ facere põt:sicut habet miles armate militie.ff.de re iu.miles.Item quia non debet cogi mẽdicare in opprobriũ clericorum:si alias esset suspensus a beneficio propter crimen tamen deberet inde habere moderatã sustẽtationem.vt not.glo.in.c.cum vintonien.s.de elec.⁊ in.c. studeat.l.dist.Ex quibus concludo quod clericus etiam si sit simpliciter ⁊ personaliter bñficiatus suis creditorib⁹ de fructib⁹ sui beneficij satisfacere nequit nisi debita pro sua sustẽtatione cõtracta fuissent.⁊ pro predicta cõclusione alleg.tex.vltra predicta in cap.peruenit.de arbi.vbi videtur casus.Ex quo infertur quod bñficiatus fructus non facit suos:sed tãtũ in eis ius obtinet canonice dispẽsandi: ⁊ pro hoc vltimo.xij.q.j.expedit.⁊.c.precipimus.⁊.c.episcopus,⁊ 29 xij.q.j.§.si.xiiij.q.j.§.is ita.¶ † Quinto pncipal'r quero nũquid papa possit clerico potestatem indulgere vt de bonis intuitu eccl'ie acqĩtis possit libere testari[c].Pro solutione istius qõ.est alia.q.discutienda vcȝ apud quem sit dñium rerum ecclesiasticarum.glo.in.c.expedit.xij.qõ.j.ponit tres opin.Prima quod dominium sit penes ecclesiam.Secunda qd sit penes deum.vt.xij.q.ij.qui christi.⁊.c.qui abstulerit.Tertia habet qd dominium est apud clericos : sic dominium rerum vniuersitatis est apud ciues.insti.de rerum diui.in.§.vniuersitatis.gl.in.c.causa.j.de ꝟ.sig.tenet qd illa bona ecclesiarũ sunt dei:licet omnia sint eius.ista tamẽ spãlius habentur.j.q.iij.saluator.⁊.xxiij. q.viij.conuenior. ⁊ pro hoc de deci.c.tua.Inno.in.c.cum super.de cã poss.et proprie.ponit duas opi.Prima est quod nõ prelatus: sed christus dominiũ ⁊ possessionem rerum ecclesie habet:vnde quecunqȝ homines ecclesijs offerũt dicunt oblata deo xij.q.ij.nulli liceat.⁊.c.q abstulerit.⁊.xij.q.j.res . ⁊.c.videntes.Secũda opinio est quod ecclesia id est congregatio fidelium habet possessionem ⁊ proprietatem vnde dicit Inno. quod si aliquando inueniant hec bona deo oblata esse episcoporũ vel prelatoruȝ vel capitulorum debet intelligi qd sunt eorũ quo ad gubernationem:dicuntur etiam esse pauperum quo ad sustentationem.vt.xvj.q.j.in.c.quoniã. vbi de hoc.⁊ subijcit idem Inn.quod hec bona propter vtilitatem cõem diuisa sunt in ecclesijs diuersorũ locorum autoritate summorũ pontificum ⁊ epis ⁊ alijs prelatis ɔcessa extitit administratio eorũ.xij.qõ.j. videntes.⁊ ca. precipimus. Ego puto ꝙ inter istas opi.illa sit pstantior.que habet ꝙ dñium[d] rerũ eccl'ie sit penes deũ ⁊ pro hoc est tex.opti.in.c. cum ex eo.de ele.li.vj.ibi:de xpi patrimonio sublimatis ⁊c. hoc etiam no.ibi gl.que est in verbo xpi.facit.c.qui christi. ⁊.c.q abstulerit.xij.q.ij.Item vt.s.dixi homines offerẽtes ecclesie habent respectũ ad deum: vt in prealle.cap.nulli liceat.xij.q.ij.⁊ in.c.res ecclesie.xij.q.j.ibi dño oblatis.⁊c.⁊ de 30 rerum permu.in.c.municip.⁊.c.iniustum.¶ † Hoc premisso venio ad solutionem premisse questionis.⁊ hoc doc.non tangũt ꝙ meminerim:tamen puto ꝙ papa sine causa hãc ptãtem dare non potest.⁊ hec bona sunt dei ⁊ qd nostrum est sine facto nr̃o a nobis euelli nõ potest:vt in.c.ab eo.de elec.lib.vj.nam qui dimittit debita dei sine causa: profecto deũ offendit:vt dicit tex.in.c.si is qui.xxiij.q.iiij.⁊ licet papa sit vicari⁹ christi:tamen debet legitime administrare et poti⁹ cõseruare ꝙ̃ bona dei dissipare.nã ex officio suscepto nõ licẽtiam peccandi:sed necessitatem bene viuendi assecutus est:vt in.§.j.xl.di.Item hic sunt bona ecclesie cõseruata vt ex fructib⁹ ipsorum subueniatur egẽtibus:vt in.c.videntes.xij.q.j.⁊ nulla ratio ꝑmittit vt quod pro cõi vtilitate datũ esse dignoscit:vsibus cuiusqȝ applicet.vt.s.de prebend.c.ratio.Item qui subtrahit bona ecclesie dicit homicida:qr videt necare illos pauperes qui fuissent ex huiusmodi bonis sustentati:vt in.c.q xpi.⁊.c.q abstulerit.xij. q.ij.ergo papa hoc facere non potest.cũ vt.s.dixi.lȝ a deo receperit potestatẽ ⁊ dignitatem pontificatus:nõ tamẽ potestatẽ peccandi:vt dicit tex.in.c.j.xl.di.nam vicarius non hȝ maiorẽ potestatem ⁊ dignitatẽ põtificatus ꝙ̃ ipse deus sed deus peccare non potest:vt de pe.dis.ij.§.si.ergo nec vicari⁹ debet hoc posse:⁊ pro hoc opti.text.in.c.nõ liceat pape.xij.qõne.ij.vbi expresse cauetur de papa quod ei nõ licet oia bona ecclesie alienare.ergo nec potestatẽ testandi dare

[a] ¶ Mihi aũt.add vt ꝑ do.d ro.dec. j.in antiqs.de so. ꝑ ro.cõsil.ccccxl.ꝑ cal.consil.j.de pecu.cle.
Zacharias.

[b] ¶ Habet priuilegiũ.Adde bart.⁊ doct.in.l.miles.ꝑ istũ alle.⁊ ibi oino ale.col.ij.ꝟs.no.ex glo.cũ cõcor.ibi ꝑ eũ sig.do.i.l.stipẽdia.C.de exec.rei iudi.⁊ i.c.si ꝓpter tua.de rescr.li.vj. Matth.mathesi. fin.suo.lxj.i.c. no. qd clerici.Ad qd facit ꝙ not.i apo. ad istũ i.c.j.nu.7. i ꝟ.nec ad cedẽdũ cõpelli.s.d depo.
Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Priuilegiũ.vide multa ꝑ Feli. in.c. cũ ex officij. col.ij.s.de prescri. Jas.i.l.quis. col. iij.C.de iuris ⁊ fa. igno.

[c] ¶ Testari. adde Old.cõsi.ccxlviij.
Zacharias.

¶ Add qd notaui in apos.ad istũ post eundẽ.in ru. s.de pe.cle.nu.iij. in apo.in ꝟ.q mihi plus placet.
Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Qd dñiũ.Idẽ firmat pau.de ca. i ɔs.cclxxxi.sȝ antiquã impssionem col.iij.vbi dicit ꝙ si papa aufert bñficiũ alicui dr auferre administrationẽ nõ dñiuȝ.qr dñiũ est apd xpm de quo etiã ꝑ Gemi.late i.c. vnico in.iij.col. ver.qro quare ecclesia. de sum.tri.in.vj. cuȝ allegat.ꝑ Feli.in c.que in ecclesiaꝝ. col.xv. ꝟsi.recipit modo hoc secũdũ mẽbrũ.s.de cõsti. vbi late quid possit papa circa res ecclesiasticas.

31 cum ex hoc sequatur alienatio.† z licet clericus simpliciter de bonis ecclesie testari non possit: si tamen tantundem de suo proprio ecclesie cõtulerit quãtum vult alienare hoc bñ licebit: vt in.c.si episcopꝰ.x.q.v.z.q.ij.in.c.si quis qualibet. z hoc intellige verum quãdo ante alienationẽ rei ecclesiastice cõtulit ecclesie tantũ de suo ꝓprio: secus autem si post. nam tũc videt dare in fraudem ne incurrat penam depositionis de qua in.c.nouimus.xij.q.ij.z talis restauratio dãni z cõpensatio sibi non proderit ad euadenduz depositionem: vt no.in.c.quod sicut.s.de elec.z hoc sentit gl.in prealle.c.si quis qualibet.z cõtra hanc opi.facit: q2 res ecclesiastica alienari non põt nisi causa pietatis: necessitatis: commoditatis: vel vtilitatis: sz ĩ isto casu nõ subest aliqua istarum causarũ: ergo zc. Sol.potest dici quod illud est priuilegium clericorum seu rectorum ecclesie vt sine melioratione ecclesie possit fieri permutatio: sicut obseruatur in principe volẽte cum ecclesia permutare: vt in.c.j.s.de rerũ permu.z hoc sentit Gratianꝰ in.§.itẽ si rectores.xij.q.ij. Et ex istis cõcludo qᵹ clerico beneficiato de rebus intuitu ecclesie acquisitis vt testamentũ cõdere possit etiã papa sine causa indulgere non põt. Item quod licet clericus de bonis sue ecclesie sine recõpensatione testari nequeat: si tamẽ tantundẽ de proprij patrimonij facultate ecclesie cõtulerit: testari li-

32 cebit. ¶ † Quero nũquid episcopus possit compellere indistincte executores vltimarum voluntatum ad exequendũ officium eius intuitu: z per eos susceptum. Solu.glo.reperiuntur contrarie.nam glo.in.c.si heredes.s.eo.videt velle qᵹ sic: siue sint deputati ad pias causas: siue nõ.z idẽ videtur tenere Inno.in.c.nos quidem.s.e.sed gl.in cap.tua.eo.ti.expresse tenet contrarium.s.quod episcopus non potest se intromittere de executionibꝰ ad nõ pias causas.z facit illud.c.ad contraria. Hostiẽ.in.c.cum Ioãnes.j.e.tenet qᵹ indistincte possit: z hoc per illum tex.vbi compellit executores etiam ad nõ pias causas.z pro hoc: q2 quelibet vltima voluntas dicitur pia: vt.xiij.q.ij.vltima volũtas. Io.and.in ꝑalle.c.Ioannes.circa hoc distinguit qᵹ aut agitur iudicis officio z indistincte põt se itromittere.aut actione intentata ꝑ legatarios: z tũc actor debet sequi foruz rei z pro hac distinctiõe Io.an.facit ꝙ quãdo cõpellit ex suo officio non agitur principaliter de vtilitate priuata: sed in vim cõsequentie: sed quando agitur intẽtata actione principaliter agit ad commodum priuatum: ergo causa nõ est pia: z ꝓ hoc qᵹ no. Inno.in.c.ad nostrã.s.de iureiu. Ego

33 puto opi.gl.z Hosti.† veriorem indistincte videlicet ꝙ episcopꝰ põt se intromittere siue ꝓcedat ex officio siue actione intentata per legatarios.nam executio cuiuslibet voluntatis spectat ad episcopum: vt patet in prealle.c.Ioannes.z ca.indicãte.s.e.z no.in.c.siluester.xij.q.j.z ĩ.c.eps.lxxxviij.dis.facit ꝑalle.c.vltima voluntas.xiij.q.ij.ergo ratione pie cause potest adiri per laicum z cõtra laicos sicut obseruat in alijs causis spectantibꝰ ad forũ ecclesie: vt in.c.super quibusdã.j.de ver.sig.z.lxxxvij.di.in.c.j.z.ij.nam si defendere orphanos z viduas z alias miserabiles ꝑsonas spectat ad ecclesiam: vt in prealle.c.super quibusdam.z in prealle.c.j.z.ij.multofortius defensio z executio defunctorũ qui penitus sunt destituti defensoribus.z pro hoc videtur tex.in.c.desolatis.alias incipit defensiõis.lxxxvij.di.vbi dr text.qᵹ proprie defensiõis auxilio desolati spectãt ad forũ ecclesie. Nec obstat ratio superius allegata: videlicet quando agit actione intẽtata qᵹ principaliter agit ad cõmodũ actione intẽtantis, nã negari nõ põt quin ex hoc impleat defuncti voluntas. Itẽ sufficit ꝙ cã spectat ad ecclesiã: vt.s.dixi.nã modis oĩbꝰ vltima volũtas est seruãda.vt.xiij.q.ij.vltima voluntas.nõ ergo habere debemꝰ respectũ ad modũ agendi: sed sufficit ꝙ agat vt vltima volũtas adimpleat: ꝓ hoc xxiij.q.v.ꝓdest. Et ex ꝑdictis ꝯcludo ꝙ eps vltimarũ volũtatũ executores ex officio suo seu actiõe ꝑ legatarios ĩtẽtata cõpellere põt vt susceptũ ab eis offm̃ debite exequant ẽt si nõ ad pias causas deputati extiterint. Ex quo infert qᵹ executio vltime volũtatis etiã ad non pias cãs ad epm̃ la-

34 pso anno deuoluit. ¶ † Quero nunquid annus ꝑfixꝰ executori ad exequendũ testm̃ currat etiã executore impedito. So.vr ꝑmo ꝙ nõ q2 nõ valẽti agere nõ currit tp̃s: vt in.c.q2 diuersitatẽ.de cõces.preb.z in regula imputari.de re.iur.lib.vj. Contrium tz Spe.in ti.de instr.edi.§.nunc aliqua vi.qd si executor impotẽtia.z inducit.l.nulli.z.l.si qs ad declinãdam.C.de epi.z cle.que hoc nõ probãt.dictũ tñ vr veruz: z ꝓ hoc.q2 oẽ tp̃s est cõtinuũ nisi aliud appareat.ff.de vsuc.l.nunq̃.§.in vsucapionibꝰ,no.glo.ff.de diuer.z temp.ꝑscr.l.j.in fi.z in rub.z pro hoc qᵹ no. Io.and.in.c.super eo.de app.executor tñ qui impeditus non exequitur non priuat legato: lz alias priuaretur qñ voluntarie: id est contumaciter non exequeret: vt in aut.de here.z fal.§.si quis autem non implẽs.z pro hoc induco text.cũ gl.singulari.in.c.statutum.de preb.lib.vj.vbi no.ꝙ quando tẽpus statuit non in odium negligentis: sed in fauorem alicuius: qᵹ tp̃s currit etiam ignorãti z non negligenti: vñ cũ annꝰ ꝑfixus executori sit ꝑfixus nõ in sui odiũ: sed potius in fauorẽ defuncti: vt colligit in.c.nos quidẽ.in fi.s.eo.dz currere etiã executore nõ negligẽte: z pro hoc q2 nõ agit de suo magno ꝑiudicio: nec refert ꝑ quem fiat executio. Et per hoc rñdetur ad contrariũ qñ dicit ꝙ nõ valenti agere zc.nõ dz intelligi qñ tp̃s est statutũ in odiũ negligentis.z quando agitur de magno suo ꝑiudicio. Sed ꝑdictis nõ obstãtibus credo qᵹ primũ dictum sit verius.scz quod istud tempus nõ currat impedito: z primo per regulam generalẽ quod non valenti agere zc.vnde dicit Hos.in.c.quoniam.de iurepatro.quod ista regula semꝑ vẽdicat sibi locum nisi in casu in quo lesio reperiat: sed in isto casu nulla reperit lesio: imo potiꝰ inuenitur contrariũ: vt.j.dicam.ergo zc.z quod in isto casu tẽpus non currat impedito probat in prealle.ca.nos quidez in triplici loco. Nã primo papa ibi mandat admonitionez fieri.quod non fieret si tempus curreret etiã impedito: naz admonitio fit vt appareat de negligẽtia: vt in.c.j.de suppl.negli.prela.z.xij.q.ij.indigne. Secundo in ver.quod si.vbi mandat papa tunc executionẽ fieri per episcopum cuz executor adimplere neglexerit: z quis non dicit negligere qñ legitime est impeditus: vt aperte probatur.in.c.q2 diuersitatem.de conces.preb. Tertio probatur ibidem in versic.sic enim.vbi dicit tex.qᵹ volũtas delata debet episcopali studio adimpleri z sic requirit quod executor distulerit executionẽ ad hoc quod talis potestas deuoluat ad episcopum: sed iste qui est impeditus nõ dr differre: vt no.gl.in.c.quaz sit.de elec.lib.vj.z probatur in.c.ij.iuncto.c.q2 diuersitatez.de conces.preb. Non obstat quod dicitur quod omne tempus est cõtinuũ nisi aliud appareat.nã hic est expressum: vt.s.probaui.ꝙ tempus non currat impedito. Non ob.qᵹ dicitur qᵹ qñ tp̃s statuitur in fauorem alicuius quod currit impedito.nã illud procedit qñ simpliciter statuit in fauorem: secus in fauorẽ vnius z in odium alterius: q2 tũc non currit impedito: vt in preal.c.q2 diuersitatẽ.z sic est hic, naz istud tp̃s anni statuit nõ solũ in fauorẽ defuncti: sed etiam in odiũ executoris negligentis vt patet hic dum mãdat illũ ꝑmo admoneri.z si adimplere neglexerit ꝙ eps exequatur: z hoc idẽ cõperi postea tenere Fed.consi.cxxiiij.z alleg. Hostiẽ.s.eo.nos.z ex istis concluditur qᵹ annus executori ad exequendum testamentum a iure prefixus minime currit executore legitimo impedito.

¶ Finis repetitionis.c.cum esses.

1 Testamentum ad pias causas vz coram duobus testibus fcm̃ siue sint rogati: siue nõ: siue masculi siue femine.2.

3 Legata ad pias causas possunt peti corã iudice seculari q habet terminari fm canones z nõ fm leges: tam in terris ecclesie q̃ in terris imperij.8.

4 Donatio vltra quingentos aureos facta pio loco nõ requirit insinuationẽ: idẽ si esset facta in redẽptionẽ captiuoruz.

5 Statutum qᵹ femina non possit testari vel alios ꝯctus facere sine consensu duorum proximorum: non habet locum quando femina disponit ad pias causas.

Statutum laicorum impediens liberam dispositionez pro anima non valet.

Statutũ qᵹ bona non possint alienari in forẽses vel in nõ subditos nõ vẽdicat sibi locũ dum alienantur in ecclesiaz.

6 Statutũ qᵹ nisi testamentũ insinuetur intra sex mẽses sit nullum: qᵹ nõ habet locum qñ vel clericus vel ecclesia instituuntur.

Legata ad pias causas debentur etiã non adita vel repudiata hereditate.

7 Legata ad pias causas dicuntur omnia illa que relinquuntur pro anima.

Restitutio in integrum competit non solum ecclesijs: sed z oibus alijs pijs locis.

8 RElatum.j. a ¶ † Valet vltima volũtas ad pias causas coram duobꝰ testibus: z est singularis casus. Primo ponitur factum reprehensibile: quod secundo corrigi mandat.ibi: mandamus: z mãdatum tertio probat ibi

2 quoniam. ¶ † Nota ex textu iuncta subscriptione quod relictum

¶ Pro extensione istius capituli vide do. Anto.in c.qᵹ clericis.ĩ antepen.co.s.de fo.compe.vbi singulariter decidit qᵹ si fieret testamentũ pro anima vel ad pias causas et in eo institueretur ecclesia vel piꝰ locus corã duobus testibus: z postea in isto testamento fierẽt multa legata ad pias causas sz mere laicis ista legata valerẽt: secus esset ecõtra si institueret laicus. z legata fierẽt ad pias causas cum duobus testibus nihil valerent.ita singulariter decidit do. Anto.vbi s.sed oportet ipz bene inspicere.et expresse no. Sali. melius q̃ aliquis de mundo in auf.cassa.C.de sacrosan.eccle.in.ix.q. do. Alex.imol.in consil.xl.inci.viso tenore allegati et ꝓducti instrumẽti in.iij.co.in prin. facit autẽ.q̃ sine.in fine.C.de testi.qᵹ diligenter no.

pro extensione huius capituli ⁊ precedentis.q₂ habent locum etiā in legatis dato ꝙ legata ipsa nō sint ad pias causas:puto qđ institutio fit ad pias causas. Unum etiam scias,qđ testamētum ad pias causas non est proprie testamentū:nec valet vti testamentum sed vti vltima voluntas in genere:ita expresse Bart.in repe.l.j.in penul.colū.in,vers. quarto quero an talis volūtas ⁊c. C.de sacrosan.eccle.nō est dare vltimā voluntatē in genere: vt est glos.fin.in.l.licet. C.de pac. 3 Anto.Francis. a

¶ An duo testes sufficiunt in testō in quo est institutus laic⁹ ⁊ sunt facta multa legata in piā cām:vel si est instituta pia cā ⁊ sunt facta legata plura laicis ⁊ secularibus.puto cōsiderādā esse institutionē heredis quia si erit instituta pia causa dicatur testamētū factum in piā b causam.si ꝟo erit institutus laicus dicatur testamentum factū non in piā causam:quia ab heredis institutione dependet ipsum testamentū qđ dicit esse caput ipsius testamēti:vt in.§.ante heredis.instit.de leg.bñ fatēdū est qđ respectu pie cause siue heredis institutio: siue legata illa valebūt iuxta materiā.c. cum esses.de test. ⁊ ea que plene tradūtur in.l.j.C.de sacrosanc.eccle.

relictum factum ecclesie pōt peti corā iudice seculari:⁊ qđ iudex secularis dꝫ talē casum determinare scđm canones ⁊ non scđm leges:⁊ licet tex. iste loquatur in terris ecclesie:tamen idem dicendum in terris imperij.per ea que no.in.c.ecclesia. de cōsti.⁊ in.c.quod clericis.de foro compe.⁊ ibi plene de materia. ¶ †Nota ibi:aliqua causa talis.qđ in relictis[a] ad pias causas nō est seruanda solēnitas iuris ciuilis.an autem hoc sit verū indistincte.Bar.in.l.j.C.de sacrosan.ecc.dicit ꝙ sic.⁊ dicit hoc ꝓcedere de iure ciuili per illuꝫ text. qui dat liberam facultatem relinquēdi ecclesijs ⁊ sic pia volūtas est libera a solēnitatibus iuris ciuilis:sed certe iste text.videtur cōtra opi.Bartol.nam presupponit quod de iure requirebantur quinqꝫ vel septem testes:hinc est quod papa mandat talē causam tractari ꝑm decretorū statuta ⁊ non ꝑm leges:ergo leges requirūt septem vel quinqꝫ testes:aut aliam solēnitatem sicut in relictis ad non pias causas.⁊ cōtra Bar.tenuit ibi Bal.Fatet tamē Bal.quod de iure canonico dictū est verum per istum text.vnde concludit non requiri in istis relictis ad pias causas quod testes sint rogati[b]:vel quod oēs sint masculi:nec alia solennitas iuris ciuilis quod bene nota:naꝫ docto.nostri videntur multum stricte intelligere istum tex.dicentes istum tex.solum prouidere respectu numeri testium.non respectu alterius solennitatis requisite a iure ciuili. vnde dicitur ꝙ Fran.de are.consuluit testes esse rogatos: q₂ nō debem⁹ recedere a iure ciuili nisi quatenus reperitur contrarium cautum de iure canonico.Sed ego quidem sequēdo primā opi. concludo quod iste tex.satis probat primū dictū.nam licet propositio fuerit facta de numero testium:tñ papa tradidit postea gñalem doctrinam:vt hec causa nō tractetur ꝑm leges:sed ꝑm decretorum statuta:⁊ ita hodie communiter seruat: ⁊ hoc procedit vt dixi de iure canonico:⁊ non de iure ciuili. Naꝫ ius ciuile solum voluit ꝓuidere vt christianus habeat liberam facultatem donādi ecclesie q₂ tunc tēpore Constātini christiani non audebant se publice cōgregare nec ecclesijs relinquere:vñ satis est qđ illud priuilegium Constantini operetur primū:nō aūt voluit tollere solennitatē

non reduceret ad iusgēt.puta q₂ diceret qđ quis possit testari cum.iiij. vel.v.testibus:q₂ tūc debebunt esse rogati:q₂ non dicitur esse recessum a solēnitate iuris positiui:sed dicit ꝙ dictum Bal.loquētis de statuto disponēte de duobus testibus etiam non transit sine dubitatione per tex.cū gloss.in.l.diuus.ff.de testamen.mili.vbi ius priuilegiat militem vt possit testari cū duobus testibus: ⁊ tñ debēt esse rogati qđ vltimum intellige ꝑm gl.in l.j.ff.de test.mil.⁊ in.l.milites.C.eo. de test.mili.

iuris ciuilis:sed de iure cano.est bñ hoc seruāduꝫ 4 in oī foro. ¶ †Sed quero qđ in donatiōe[c] facta c ecclesijs nunqđ requirat insinuatio vltra qngentos aureos.i.vt fiat corā iudice ⁊ scribat in actis publicis ꝑm qđ vr̄ reqrere ius ciuile:vt in.l.sancimus.C.de do.doc.aperte non tangūt.⁊ Bart. in.d.l.sancim⁹.⁊ in.l.pe.e.ti.vbi tractatur materia nihil dicit:sed videt potius transire cum glo. vt reqrat insinuatio:sꝫ reperi qđ in extraneo loco ponit opi.suā dicēdo qđ in donatiōe facta ad d piā cām nō reqrit insinuatio[d]:⁊ hoc posui i.l.illud.C.de sacrosan.eccl.motus per.l.pen.prealle. quasi velit dicere ꝙ sicut in redēptione captiuorū est sublata solēnitas insinuationis ꝑ illū text. ita ⁊ eadē rōne dicēdū in qualibet pia causa : qđ satis mihi plꝫ:sed cessante lege ego idē cōcluderē per tex.hic:⁊ sic sepe de facto fui interrogatus et rñdi qđ eadē est rō in donatione inter viuos que est in vltima volūtate.vnde quemadmodum papa fuit hic mot⁹ per illam autoritatē in ore duorum ⁊c.ita dicendum in donatione inter viuos. nā concurrit fauor religionis ⁊ ratio.c.⁊ vbi eadē est ratio dꝫ esse eadē iuris dispositio maxime in cōcernētibus animam:vt in.c.cum dilecta.de 5 cōfir.vti.vel inuti.⁊ hoc semper nota. ¶ †Et ex his infero ad aliam questionem quotidianā notabilē statuto in multis locis cauetur vt femina nō possit testari vel se obligare sine p̄sentia duorū agnatorū.querit nūquid possit testari vel bona sua ecclesie donare:seu ad piam cām sine hac solēnitate.⁊ videtur ꝙ sic per istum textum.quia huiusmodi relicta vel donata pro anima nō dn̄t terminari ꝑm leges ciuiles:sed ꝑm canones . sed statutū est pars iuris ciuilis.l.oēs populi.ff.de iusti.⁊ iur. Item nō valet statutū laicorum impediens quodāmodo liberā facultatē donādi pro anima:vt no.in.l.j.C.de sac.sanc.eccl.facit quod notat Jo.and.in.c.fi.de immu.ecc.li.vj.vbi dicit ꝙ non obstāte statuto quo cauet vt bona mobilia nō possint alienari in forenses vel non subiectos iurisditioni statuentiū poterit quis donare talia bona ecclesie:quia statutum inferiorum nō potest tollere priuilegium indultum ecclesijs per e principalem hanc opi.reperio apertissime fouere 6 Bald.in.l.generali[e].C.de sacrosan.eccl.†⁊ idem roman.in.l.modestinus.ff.de donat.⁊ vide omnino Archidiaco.in.c. ludouicus.lxiij.distin.vbi enumerat casus in quibus in donatione nō requiritur insinuatio:⁊ intra alia dicit quod hodie valet donatio facta ecclesie absqꝫ insinuatione vsqꝫ ad octoginta aureos quam etiam refert ⁊ sequitur Bal.in.c.peruenit.el secundo.in fine de iureiurando. de hoc vide gloss.fina.in.l.illud.C.de sacrosanctis eccle.Sed vide glossam ⁊ Angelum tenentes contrarium in.l.sancimus.in principio.C. de donatio.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Quid in donatione.vide Pau. de ca.in consil.iij. inci.omisso ordine secūdum antiquam impressionem cum multis allegatis per Feli.i ca.ecclesia sancte marie.colum. xxxv.in.viij.questio.principali.ꝟ. modo ex isto casu deciduntur duo. s̄.de constitu.

d ¶ Et idē firmat dominus Ant.i c.ad hec.s̄.eod.⁊ adđ hic text.⁊ gl. in.§.⁊ cum retro. instit.de donatio. vbi etiam Bald. format aliquas q̄stiones circa insinuationem:adde quod notat dñs Ant.post Hosti. in ca.fi.de fide instrum.in.ij.colū.⁊ Jo.and.in addi. Spe.eo.tit.§.porro.in addi.incipi. illa lex.⁊ vide gl. in.l.sancimus.C. de donatio.⁊ in auth.de non alienand.§.si minus. ⁊ late per Ludo.

a ✠ Sebasti. Sapia. ¶ In relictis.extende notabiliter hunc tex.vt ꝑ Bar.in.l.fi.ff.de his que pro non scriptis habentur.

b ¶ In relictis in piam cām non requirit ꝙ testes sint rogati.ita etiam cōcludit hic do.Bar.de bellen.in addi.Nec ob.iste tex.qui fortiter facit in ꝯriū ibi:reqsit⁹:q₂ dꝫ intelligi ꝑm Imo.hic ꝙ iudex dꝫ requirere illos duos testes legitimos.⁊ ꝓ ista parte ēt facit glo.in.c.Joānes.j.e. ⁊ vide do.Ant.hic.⁊ in.c.indicante.s̄.eo.circa prin.⁊ vide Ro.in auf. similiter.C.ad legem falc.vbi dicit non requiri in hoc casu testes rogatos.⁊ vide etiam per Barto.in.l.prima.C.de sacrosan.eccl.⁊ in simili gloss.in.l.fi.§.in omni.C.de col.Sed quod requirātur rogati.facit tex. vt dixi qui ꝺt adhibitis requisitis quod intelligitur,id est rogatis ꝑm expositionē glo.in.§.fi.insti.de test.de quo etiam per Jo.and.in addi. Spe.de instru.edi.§.nunc vero aliqua.per Ro.in cōsil.suo.cexcix.⁊ facit in simili tex.in.l.diuus.ff.de mili.test.Et qđ in testamentis ad pias causas non requirātur necessario testes esse rogati.tenet Pau.de cast. in.l.heredes palam.§.in testamentis.super glo.in verbo rogati.ff.eod. de quo etiam vide omnino per Roma.in repe.auf.similiter.ver.xj.C. ad leg.fal.vide latissime per Lap.alleg.xxx.in prin.⁊ ver.vj.an valeat item adde hic omnino quod no.Bar.in.l.tale pactum.§.fi.ff.de pac.⁊ vide Bald.in.l.j.in fi.C.de sacrosan.eccl.vbi dicit quod in relictis ad pias causas sufficiunt duo testes etiam mulieres ⁊ forte nō rogati:dū tamē alias sint fide digni:⁊ dicit quod statutum disponens contrariū tanqꝫ contra salutē anime nō valeret:ita debet tenere Bart.Et adde Bal.in.l.non possunt.ff.de leg.vbi dicit qđ valet statutuꝫ quod quis possit testari cum duobus testib⁹ etiam non rogatis;quia res videtur esse reducta ad merum iusgen.sed Pau.de cas.auf.quod sine. C.e.dicit qđ hoc est verū quādo omnino statutum reducit facultatē testandi ad iusgen.secus dicit si statutum minueret solēnitatē iuris positiui:sed

e ¶ Cum Bal.in dicta.l.generali,concordat Pet.de ancha.eum recitans in repet.c.canonum.de consti.in.iij.princip.quesito.in.xx.colum. illius quesiti.ver.dicit etiam Bal.⁊ adde Barto.⁊ Baldū.in.l.finali. C.de sacrosanctis ecclesijs,⁊ Bal.in.l.iubemus nullam.eodē titu.vbi dicunt qđ statutum prohibens alienari in forēsem non includit ecclesiam vide plenissime per Do.post Joan.and.in.c.eos.de immu.eccle. libro sexto.Item ad hoc facit quod no.do.Ant.in.c.tuā.de deci.Iteꝫ adde Bal,in.c.clerici.de iud.vbi etiam ponit an si statutum laicorum prohibet alienari in forēsem possit fieri alienatio in personā ecclesiasticam.Et adde elegans dictum Cy.in autentica ingressi.C.de sacrosanctis ecclesijs.vbi dicit quod licet minor nō possit alienare sine decreto iudicis quod valebit cōcessio sine decreto quam facit ipse minor dum ingreditur religionem ad quod vide omnino latissime per domi.Ant. in cap.in presentia.de probatio.in.xxviij.col.Adde etiam Baldum in.l.si sponsus.§.concessa.ff.de donationibus inter virum ⁊ vxorē.vbi dicit qđ si collata est res in aliquem sub pacto quod non possit alienari:nihilominus poterit alienari in piam causam.Sed cōtra hoc videtur determinare Baldus in.l.voluntas.in fi.j.col.C.de fideicom.vbi dicit qđ prohibitus alienare extra familiam non potest legare extraneo etiam pro anima sua:vt in capi.j.§.donare:quali.olim feu.aliena.

po. Adde etiam oino ro. in auē. si- a militer. C. ad legē fal. q vr destruere oia supradicta allegādo tex. i. d. §. donare. z i. c. j. i pn. de phi. feud. alie. vbi phibitio fcā vasallo d alienādo includit ēt alienationē i piaz causam. Item vide bal. in leg. sac. san. C. d epi. z cle. vbi dicit q statu- 7 tū quo cauetur q filiusfa. nō pōt se obligare: cōprehēdit etiā filiumfa. clericū vel sacerdotē. Itē adde q no. doc. in ca. quo iure in fi. viij. dist. vbi dicit q si laici faciūt statutum q fabrice ecclesie p testatores legetur tm: licet nō possit 8 clericos vel ecclesiasticos ligare tñ valet quo ad preiudiciū subditorū z idez punctualr dicit Domi. x. di. c. j. in. iij. co. Item ad predicta vide oino ro. in repeti. auē. simil'r. in. xv. z. xvj. priuilegio pie cause circa §. 1 ctus. C. ad legem fal. z ad. q. hic tactā p. d. An. in pn. ex hac decret. vide Pet. de ancha. in 2 repet. regule ea q̄ in. vj. i. ij. q. princ. 3 in fin. z vide oino do. Car. in. c. ppēdimus. de sen. ex- 4 cō. i fi. j. char. i pn. quero de. q. z do. 5 Ant. in. c. ecclesia sancte marie d cōstit. in. vj. col. post Bart. in. l. i. C. de sum. tri. z adde q in simili qōne no. 6 Pau. de leaza. in quodam suo cōsi. incip. cauet statuto. qd ōsiliū ha- 8 betur in reptorio Bal. super Inn. Anto. Fran.

¶ An statutū lo- 9 quens de forense includat clericum vel ecclesiā, dicas 10 qd statuto phibēte forensem acquirere non ligat clericus vt no. bart. in. l. dudum. C. de ōtrahē. em. z not. doc. in ca. ecclesia sancte marie. d cō stitut. z Bal. in. l. 12 fi. v. colū. C. de la.

Bal. in auē. cassa. ponit aliā notabilē questionē statuto cauet q nisi testamētum insinuet intra sex menses per heredē sit ipso iure nullum: clericus fuit institut heres z nō insinuari fecit testamentum querit nunquid testamentū sit nulluz. z cōcludit q non. mouetur qz statutū nō astringit clericū. fortius hoc dicēdum qñ ecclesia esset instituta. Et p predicta possunt decidi infinite q̄stiōes: z maxime illa quotidiana nunqd legata ad pias causas non adita hereditate debeant z maxime si heres repudiat vel renūtiat hr̄ditati z dicendum q sic: quia hec legata non subiacēt solennitati iuris ciuilis: vt dixi. sed quod legata nō debeantur hereditate non adita ex testamento est solennitas iuris ciuilis. z idē dic in multis similibus. ¶ † Ultimo aduerte q lz iste tex. loquatur de relictis factis ecclesie: idē tamē est obseruandū fm Inno. in oibus relictis ad pias causas. z dicūtur relicta ad pias causas omnia que relinquuntur pro anima: z sentit gl. notabilis z clari ibi Bar. in. l. si quis titio. ff. de lega. ij. facit c. requisisti. j. eo. Et ex dictis Inn. collige qd relicta ad pias causas gaudent eodē priuilegio cuz relicto facto ecclesie. nō pōt esse idētitas dispositionis seu rōnis: nā ecclia priuilegiat ppter animā z contēplationē dei. facit qd no. Jo. an. in. c. j. de in integ. restit. lib. vj. vbi singulariter voluit qd sicut ecclie possunt petere restitutionē in integrū. ita z alia pia loca. ¶ † In glo. ij. ibi: ad ecclesiasticū iudicē. no. gl. singulariter ex qua colligi q in relictis ad pias cās pōt ēt heres adire iudicē ecclesiasticū: siue heres sit secularis: siue ecclesiasticus colligit ex tex. qz papa hāc cām qualificat z decreuit eā tractandā non fm leges: sed fm decretorū statuta: ergo est ecclastica: qz papa al's non potuisset se impedire tollēdo dispositionem legalem. dic tamē q est mixti fori. nā est in optione actoris quē iudicē velit adire: secularem. s. an ecclesiasticum. z de seculari probat hic. nam coram eo hec causa tractabitur.

☞ Testari non pōt clericus de acquisitis per ecclesiam etiam q sint mobilia: sed de bonis suis proprijs pōt testari: potest tamen de bonis per ecclesiaz acquisitis aliqua seruitoribus vel pauperibus elargiri. 8.

Bonorū appellatione veniunt mobilia: immobilia: iura: actiones: seu nomina debitorum.

Emptio facta de bonis ecclesie dicit acquisita per ecclesiam.

Ecclesie appellatione non semper venit ipsum corpus inanimatū ipsius ecclesie: sed aliquando capitulum aliquando successor.

Clericus bona acqsita intuitu ecclesie cuius ipse non habebat admīstrationē transmittit in capitulum: z ei cedūt: si vero clericus habebat administrationē: puta qz rector vnius ecclesie: tunc talia bona cedūt successori: qui habet dispensare prout de alijs bonis ecclesie. 7.

Capitulum qñ succedit in bonis canonici defuncti que ipse acquisiuerat intuitu ecclesie pōt illa vel inter canonicos distribuere vel in bonis communibus retinere.

Clericus non pōt cōsanguineo diuiti aliqua donare nisi ab eo habuerit seruitia.

Aliqua: ista dictio denotat certam moderationem. q. d. non omnia.

Cleric si quid acquirit ex aliquo iusto artificio vel quod legat alios docendo acquirit sibi z nō ecclesie.

Clericus si habebat plures ecclesias: tunc bona quesita intuitu ecclesie vel que habent deuenire in ecclesiam distribuuntur in ipsas.

Clerico decedenti sine testamento z consanguineis succedit ecclesia.

Bona quesita per clericos censentur in dubio quesita intuitu bñficiorū que post eius mortem veniūt distribuēda inter ecclesias secundū qd ecclesie respondebant de fructibus. 11.

Clericus si quid indebite acquisiuerit reddit veris dominis vel inter pauperes distribuitur.

1 Relatum. ij. † De pprijs pōt testari clericus: in acquisitis per ecclesiā etiaz si sint mobilia succedit ecclesia. i. cōis cōgregatio vel successor: pōt tñ aliqua seruitorib vel pauperib elargiri. Si aūt defunct habeat plures ecclesias seu beneficia fiet eque diuisio inter illa. Et qnqz sunt partes. scda ibi: in noie. tertia ibi licet. quarta ibi: ceterū. qnta ibi: qz vero. z venit hoc. c. ad declarationē. c. cum in officijs. s. ¶ Casus l'ralis. In. c. s. e. cum in officijs. dr qd bona per ecclesiā acquisita ad eandē deuoluunt in obitu clericorū: quesitū est a papa vtrū de immobilibus tñ vel de mobilibus sit intelligendū. Rñdet gñaliter bona quelibet per ecclesias acquisita eis debent iuxta latera. cōci. post acquirētis a obitū remanere. sed per hoc vocabulū ecclia non intelligit eps vel successor clerici moriētis in ecclesia collegiata sz ipz collegiū intelligit qd rerū illarū dz canonicā distributionē z curā habere. Ubi aūt in loco defuncti vn tñ est ordinand ille bona illius sicut z alia bona ipsi ecclesie debet dispēsare: z lz mobilia per ecclesiam acquisita in alios p moriētis arbitrio trāsferri non pūt cōsuetudinis tñ est nō improbāde vt de mobilibus illis possint aliqua ōferri pauperib z alijs locis religiosis z illis q clericis seruierāt siue sint cōsanguinei siue alij fz seruitij meritū. Si pro clerici de hereditate vel in alio intuitu psone sue aliqua acquisiuerit: de illis disponāt pro arbitrio suo. In fine dicit. clerici vero q plura habent be b neficia in plurib ecclesijs: bona illorū debent diuidi inter ipsas ecclias p rata fm cōgruā distributionē. Ber. ¶ † No. j. ex isto tex. iuncto. c. cum 2 b in officijs. s. e. q appellatiōe bonoz nō solū veniūt bona mobilia: sed etiā immobilia z oia alia cuiuscūqz qualitatis sint vñ cōprehēdunt actiones seu noia debitorū. nā bona dicunt qz beant hoc est beatos faciūt in hoc seculo: vel qz psunt z hec habent in. l. bonorū appellatio. ff. de ver. sig. vnde puto q ob hanc causam papa respondet hic generalius quam fuit quesitū. nam querebat an appellatione bonorū venirent tantuz immobilia an etiā mobilia. z papa rñdet quod veniunt bona quelibet quasi dicat non solū mo c bilia z immobilia: sed etiā alia: puta iura incorporalia: que proprie nō dicūtur mobilia vel immobilia. sed faciunt tertiā speciem. de quā plene dixi in. c. nulli. de reb ecclesie non alie. ¶ † Not. 3 c ij. ibi: post acquirentis obitum qd bona dicun d tur acquisita p ecclesiā licet rector ecclesie acquisiuerit ex quo tñ intuitu ecclie succesit acqsitio. Et ideo si cleric de redditib ecclie emat equū vel predium. hec possunt dici acquisita per ecclesiam. vnde sunt ecclesie z non clerici: vide bo. gl. xij. q. i. c. res. z tex. in ca. fixum. eadē causa z. q. v. ¶ † No. in pn. si. nomine. qd appellatione ecclesie 4 nō venit semper corpus inanimatū ipsius ecclesie: sed quādoqz capitulum ecclesie, quādoqz successor. z de varijs significationib vide bo. glo. in d c. querelam. j. ne plati vices suas. ¶ † Nota. z te 5 ne mēti semper qz non est alibi q acquisita p canonicum intuitu ecclie seu prebēde non cedūt successori in prebenda: sed capitulo ipsius ecclesie. vbi autē beneficiatus non est de cōgregatione: sed habet bñficium omnino separatuz: puta qz est rector ecclesie parochialis vel prepositus vel archidiaconus nō bñficiatus a capitulo. tūc bona acquisita intuitu beneficij cedūt successori non capitulo. Ratiōnē diuersitatis nemo ponit quod viderim: sed ego puto hāc diuersitatis rationem esse. Canonico datur prebēda ex bonis cōmunibus capituli principaliter vt inde sumat necessaria: non autez datur vt sit administrator ecclesie, ideo si aliqua remanēt vltra prebendam debēt cedere capitulo cuius sunt bona pbēdarū, nam satis est q successor habeat corpus pbēde, quia vt dixi dat sibi vt inde viuat z capitulū administrabit bona acqsita sicut alia bona cōmunia. Sed in alio beneficiato p se extra congregationem

san. eccl. z in. l. iubemus. e. tit. z no. Bar. in. l. fi. C. de exac. trib. lib. xi. z in. l. filius. in. §. diui. de lega. j. z no. docto. in. l. quorū. ff. de pign. z Joā. an. in. c. fin. de immuni. eccle. z vide Pau. de ca. in cō si. cccxiij. z. cccxv. z Fede. de se. cōsi. lxxvi.

Sebasti. Sapia.

¶ Statuto. De hac qōne vide Feliā. in. d. c. ecclesia sancte marie. col. xxiij. vers. vltimo non omitto. in fi. z co. xxxv. vs. scdz qd sequitur. s. de ōstitu. z ibi etiam an si statutū phibeat aliquid alienari. valeat alienatio facta in clericum.

Sebasti. Sapia.

¶ Appellatione bonorū. vide bar. in. l. vxori mee. iij. ff. de vsufru. lega. bal. in. l. j. in fi. j. lecture z in scda le. ff. d sta. ho. z bar. in. l. gnt. §. argēto. co. ij. ff. de au. z arg. leg. z Bal. z imo. in. l. fi. cōstante. §. fi. ff. solu. matrimo.

Sebasti. Sapia.

¶ Obitum. Hoc etiaz procedit qñ fraudulenter celebrat est ōtract sub noie alteri q prelati. vt tradit Bal. i. l. mācipia. C. si qs alteri vl' si bi. z in. l. cū ppōnis. co. iij. C. de rei vēdi. z dato q ōtractus sit simulat acquirit tñ ecclesie vt dicit Bald. vbi. s.

¶ Qd ex redditibus puenit illud eē ecclie sicut redditus erāt. Et ad de Inn. in. c. j. s. eo. in. j. col.

Anto. Fran.

¶ Circa hoc an res empta ex redditibus ecclesie sit ipsius eccle. dicas qd sic vt p bart. z bal. i. l. si vt ppo. C. si quis alte. vel sibi. z i. l. vxor marito. ff. de dona. inter vir. z vxo. z p hoc facit: qz res empta ex fructibus fundi paterni assignati filio p

tionem datur beneficium tãquam administratori ipsius ecclesie. vnde queadmodũ habet administrare oĩa bona ecclesie: ita z hic quesita intuitu ecclesie. 6 ¶ † Not. ibi: canonicã distributionẽ z curã zc. qd debeat facere capitulũ de bonis relictis ꝑ canonicũ defunctũ. nã debet canonice distribuere: vel si vult retinere in bonis cõmunibus dz habere curam sicut de alijs bonis. Et hic videtur inferre doctores ꝙ ista bona nõ debent diuidi inter canonicos. ego dicerẽ quod si vellent diuidere ſm qꝺ canones permittũt potuerũt: vt patet ex illis verbis: canonicã distributionẽ. 7 ¶ † No. ibi: cũ dei timore dispensent, ꝙ bona acqsita ꝑ pdecessorem nõ cedunt lucro successoris vt inde possit ad libitum administrationẽ hr̃e. sed cũ dei timore dz dispensare: sicut dispẽsat alia bona ecclesie. 8 ¶ † No. ibi in verbo licet. ꝙ cleric⁹ etiã in egritudine de qua postmodũ decessit potest aliqua mobilia ecclesie conferre religiosis locis z pauperibus. Item his qui sibi seruiũt siue consanguinei sint siue extranei ſm seruitij meritum. Ex quibus verbis infert qꝺ in pauperibus z locis religiosis sufficit ad erogationẽ faciendã sola charitas: sed in alijs q non sunt pauperes vel nõ sunt loca religiosa requirit qꝺ precesserit aliquod seruitiũ. Ex quo secũdo infero qꝺ consanguineo diuiti qui non seruiuit ecclesie vel prelato nõ põt p̄latus aliquid cõferre etiã de mobilib⁹ ecclesie. Et pondera verbũ ibi: aliqua: quod denotat quandam moderationem[a]: non enim debet omnia mobilia ecclesie dispensare in egritudine. ¶ Item no. ex hoc z ex tex. ꝙ seruitium impensum prelato videtur impẽsum ecclesie: adeo qꝺ de bonis eccl'ie põt fieri remuneratio. facit. c. per tuas. z qꝺ ibi dixi de do. 9 ¶ † Not. in verbo ceterũ. tex. apertum qꝺ habens beneficiũ licite exercet aliquod artificium vel doctrinã in docendo alios: z lucrum inde ꝓueniẽs cedet sibi z nõ ecclesie. Et ex hoc z ex tex. colligit qꝺ clericus põt esse artifex z licite sumere officiũ docendi alios z intellige de artificio congruenti clericatus ordini. vide bonã glo. in. c. 10 canonũ. xiiij. q. iiij. que dicit ꝙ emat corium z faciat sotulares. ¶ † No. in verbo quia vero. ꝙ si clericus qui aliqua quesiuit habeat plura beneficia debent illa bona per estimationem cõgruã diuidi inter illa. Et potest intelligi iste ver. multipliciter. Primo in bonis proprijs clericorum qui decesserũt sine testamẽto z cõsanguineis: nam tũc bona veniunt ad ecclesiam vel ad ecclesias si plures habuit. xij. qõ. v. Sed iste intellectus licet sit verus in se: nõ tamen placet quo ad istũ tex. naz venit aduersatiue ad precedẽtia: z declaratiue ad. c. cum in officijs. s̃. e. sed illud. c. cũ in officijs. z etiã precedentia hic in tex. vt patet in verbo ceterũ loquũtur: siue clericus decesserit testatus siue intestat⁹: z sic inferendũ qꝺ iste ver. procedit etiam in clericis decedẽtibus testatis. Hosti. videtur intelligere qꝺ procedit in bonis ecclesie: sed loquitur in habentibus administrationem vel quãdo decesserũt sine testamẽto: z sic videtur etiam transire Ioã. and. z hoc faciunt vt sustentent opi. positam per gl. in. c. presenti. de offi. ordi. lib. vj. vbi dicitur quod si clericus nõ habet administrationem: puta: quia est canonicus licite testatur de fructibus quesitis ratione prebende: secus si habet administrationem. d. c. cum in officijs. z sic etiam restringunt illum tex. sed certe restrictio nõ est bona. quia iste tex. si bene ponderetur aperte confundit opin. illius gloss. Primo facit iste tex. in principio in eo quod venit declaratiue ad. c. cum in officijs. z qꝺ illud. c. habeat locum etiam in beneficiatis in congregatione: vt patet hic in verbo nomine. z illud. c. loquitur siue decedat testatus ipse clericus siue intestatus. ergo bona quesita seu redditus recepti ex prebenda si supersunt cedunt congregationi: non obstãte testamẽto canonici cuz bona prebende sint ecclesie vt dixi. z probatur. xij. questio. j. in. §. fi. cum c. seq. Secundo facit iste tex. in verbo licet. nam loquens de omnib⁹ clericis: vt patet ex verbo precedenti: dicit quod pauperibus seu seruitoribus potest aliqua donare: ergo non potest de his testari. Tertio facit versicu. ceterum: qui permittit dispensationem in acquisitis intuitu persone: secus ergo in acquisitis intuitu prebende. Ultimo hanc sententiã apertissime approbat text. in versic. quia vero. prealleg. qui loquitur de clericis habentibus beneficia in ecclesijs: z vult quod bona illa diuidãtur inter illas ecclesias ſm ꝯgruam estimationem: vt puta aliquis erat canonicus Bononieñ. z Parmeñ. z ex canonicatu Bono. habuit centum: z Parmensi. cc. Bononia habet vnam partem bonorum. z Parma habet duas partes: quia in dubio presumuntur quesita ex facultatibus huiusmodi beneficiorum: z dic quod loquitur iste ver. quãdo clericus decedit ab intestato: vt voluit Hostien. z Ioan. an. z est aperte cõtra istum tex. vt. s̃. dixi. Item nulla ratio potest persuadere hanc diuersitatem inter canonicum z alium habentem administrationem: puta curatum. Nam cum curatus habeat maiores labores quam canonic⁹ ergo debet magis priuilegiari in bonis ecclesie. argu. hic ibi: iuxta seruitij meritum zc. Item bona prebendarum sunt ecclesie quanꝗ̃ sint diuisa per prebendas. vnde per hanc diuisionem non perdunt bona naturam suaz: quia bona ecclesie cedunt pijs vsibus: non autem vt canonicus possit testari ad libitum: z pro hoc vide tex. apertum. in. d. §. fi. cum c. seq. dico latius in repeti. c. cũ esses. s̃. eo. z vide omnino in. c. nouum genus. de deci. ¶ In glo. in verbo tantum vnus. vbi dicas quod nõ. z vide hodie tex. clarum. in. c. sepe. de elec. lib. vj. z cle. statutum. eo. tit. vbi reuocantur priuilegia z consuetudines z statuta in contrarium. Et in fi. gl. intelligo gl. non solum quando sunt bona communia indiuisa inter archidiaconum z capitulum: sed etiam quando sunt diuisa. sed oĩa bona ecclesie sunt capituli: puta quia capitulum de bonis cõmunibus assignauit cuiqz etiam archidiacono certã prebẽdam. nã tũc etiã puto qꝺ bona acquisita per archidiaconum cedant capitulo sicut dicimus in canonicis. nã iste tex. loquit quãdo prebende essent diuise: ptz qꝛ si nõ essent diuise non esset dare successorem in prebenda. vt in. c. dilecto. de prebẽ. z tñ iste tex. presupponit ꝙ canonicus habeat successorẽ. nam lz bona sint diuisa per prebendas nihilominus sunt capituli: ſm docto. qꝺ no. Si autẽ bona archidiaconatus essent separata a bonis capituli: puta quia fuerunt archidiaconatui donata vel dignitas donata alicunde: z tũc venit in successorẽ: qꝺ etiam vult hic Inn. dicens qꝺ hoc casu eps̃ habebit custodiã bonorũ archidiaconatus vacantis. Ex quo tacite sentit qꝺ vbi archidiaconus esset beneficiatus in capitulo capitulum habebit custodiã bonorũ vacantium sicut aliorum bonoꝝ capituli: quod no. Ex quo infero vnũ notabile dictum qꝺ custodiam bonorũ prebẽde vacantis habet capitulum z nõ eps̃. probo per predictam rationem: qꝛ oĩa sunt bona capituli. licet diuisa per prebendas. z ita in dubio 11 presumendum est. arg. in. d. §. fi. ¶ In glo. fin. ibi a qua plus percipit. intellige scd̃m doct. in dubio quando nõ constat intuitu cuius beneficij illa bona quesiuit. nã si constat que ecclesia habebit bona quesita intuitu suo. sed in dubio quãdo nõ cõstat quomodo quesiuit: habet locum iste tex. vt ei plus detur a qua maiores redditus percipiebat: quia verisimile est quod de redditibus cuiuslibet acquisiuerit. idẽ potest dici qñ habebat patrimoniũ vt habeat ratio reddituuz patrimonij: z pro rata datur portio heredibus: vt no. glos. xij. q. iiij. c. j. Sequens autem consideratio glo. non procederet vbi clericus non tenebatur ad residentiam. Item quia debemus habere respectum ad locuz 12 vnde processerunt pecunie acquisite. ¶ † Ultimo hic queritur extra glo. qd si clericus aliqua acqsiuit ex illicita aduocatione vel negotiatione inhonesta[a] seu ex ludo[b]. dicit Host. primo sedãdos esse clamores si qui apparẽt: credo ꝙ vult dicere si apparent repetentes: est primo eis indulgendũ: al's autem fieret distributio per epm̃ inter pauperes. argu. in. l. nulli. C. de epi. z cle. z melius facit. xiiij. q. v. qui habetis. z quod not. Inn. in. c. quia plerisqz. de immu. ecele. Sed dubito vtrum hec consideratio sit indistincte vera. nã puto eam indistincte veram vbi illicite quesitum subiacet restitutioni. quia tunc in defectũ debentium recipere succedunt pauperes: vt. c. cum tu. de vsuris. sed vbi bona non subiacent restitutioni: licet illicite acquisinerint cum possint aliter penitere de peccato sine restitutione non video quare clericus debeat impediri: vt de his bonis non faciat ad voluntatez suam. vide ad predicta bonam glos. in. c. ex transmissa. j. de deci. z. iiij. q. v. in summa. z. j. q. j. nõ est putanda.

1 ☞ Testator committens suam extremam volũtatem dispositioni alterius dicitur decedere testatus. 2.

3 Testamentum factuz nutu tenet de benignitate canonica. 5.

4 Testamentum collatum in alterius voluntatem vz qꝛ censetur factum ad pias causas: z ideo ille[b] in cuius voluntatem est collatum debet illã hereditatem in pios vsus distribuere.

c 1 Cum tibi. [c] † Uario mõ legitur ad secundũ intellectum notabiliorẽ. h. d. Tenet testamentum si quis extremam volũtatem suam alterius dispositioni committit. z dicitur testatus ad pias causas. Primo decisa cõsultatio. Secundo responsio: ibi: in secũda. ¶ Casus literalis. Aliquis commisit extremam voluntatẽ suam in dispositionẽ alicuius amici sui z sic mortuus est queritur an ille dicatur decedere intestatus. Respondet papa quod nõ videtur decedere[c] intestatus. Ber. ¶ No. j. qꝺ iste tex. est multũ allegabilis et frequentatus: tam per canonistas

alimentis dr̃ esse ꝓfectitia z queritur patri nisi fili⁹ emẽs sit emancipat⁹ vt ꝑ Bal. in l. cũ oportet. in. ij. col. C. de bo. q̃ li. z addꝺ ꝙ res empta ex pecunia vxoris est vxoris quo ad dominium si vir emens nõ esset soluendo vt per bar. in. l. si vt ꝓponis. in fi. in. v. qõ. C. de rei ven. z vide gl. in. l. vxor marito. in vers. non põt. ff. de do. inter vir. et vxo. que dixit qꝺ est mariti vtiliter. z adde i simili qꝺ res empta ex pecunia pupilli efficit pupilli si fuit empta a tutore pupilli: vel minoris: secus si ab extraneo qꝛ tũc non põt vendicari nisi in pupilluz vt per bar. z gl. in. l. filie. in fi. ff. de sol. z per Bart. in. l. titium z meuiũ. l. §. alter. ff. de admi. tu. z ꝑ Alex. in ꝯ. xxxvj. in. iiij. parte consi. Anton. Francis.

¶ [a] Moderationẽ. Adde qꝺ opi. Car. hic alle. ẽ ꝟa ꝓpter verbũ aliq̃ appositũ i mãdato ap'lico qꝛ papa vtẽdo ꝟbo aliqua vr̃ habuisse respectum z cõsiderasse ꝙ i eccl'ia essent plr̃es dignitates hoc eñ relatiuuz aliqs ẽ partitiuũ. vt voluit gl. i cle. j. i. §. ad hoc. B al'le. imo vt ibi doc. no. dr̃ esse relatiuũ diuersitatis vñ nõ ꝟificat in vno tñ vt no. gl. in ꝟ. recitet. i. d. cle. j. d ꝑb. q̃ dixit ꝙ talia relatiua semꝑ p̄dicant de diuersis. Sebasti. Sapia.

¶ [b] Excludo. Qꝺ acqsita in ludo ꝑ clericũ sint illicite acqsita, ita quod nec cõsuetudo excuset tenẽt Car. z Imo. i. c. pe. s̃. de vita z ho. cle. lz in laicis ex ꝯsuetudine aliter cõcludat and. sicu. i ꝯsi. lxv. inci. illud i mediũ afferã. in. iiij. volu.

¶ Ad materiam hui⁹. c. vide Bar. pul. consil. v. z. vj.

1 ¶ Adde hic Areti. in c. si qs de clericis. xij. q. ij. in fin. vbi dicit qđ ista decre. loquiť qñ qs in vltima sua volūtate dicit sic: ego relinquo oīa bona mea exponenda ſm dispositionē talis: ⁊ tunc vʒ ista volūtas qꝛ ista gñalis distributio habeť loco heredis ⁊ pro intellectu huiꝰ decre. vide Bal. in l. j. in. ij. ⁊. iij. col. C. de sac. san. eccle. vbi Bald. ponit an captatoria volūtas habeat locum in reli ctis ad pias cās ⁊ quot modis dicatur volūtas captatoria. vide ⁊ ĩ l. priuilegia. eo. ti. item vide Bal. in l. si post diuisionē. C. de iur. ⁊ fac. ig. vbi đt ꝙ ad pias causas bene pōt heres declarari in alijs secꝰ alle. hoc c. itē. adde ꝙ. l. lʒ. C. de pac. hʒ locū etiā in legato ad pias cās ſm bal. in. l. fin. in antepe. eo. C. de pac. item vide in. l. executorē. post prin. C. de execu. rei iudi. iteʒ vide ꝙ ꝑ istū text. dicit bart. in repe. l. j. in. iij. colū. vers. tertio quero. C. de sac. san. eccle. item vide oino qđ not. Bart. i. l. captatorias. C. de test. mili ⁊ qđ ibi no. do. Alex. de imo.

Anton. Francis.

¶ Que dicať captatoria volūtas dicas quod est illa cuius volūtas confertur in liberam voluntatem alterius. vt in. l. illa institutio. ⁊ i. l. captatoria. ff. de here. insti. ⁊ adde quod sicut valet captatoria voluntas facta a milite vt in. l. captatorias. C. de test. mili. ita etiam debet valere quando fit in piā causam de quo in. c. cum tibi. de testamen. vbi etiā per Inn. qui dicit qđ tūc valet institutio si quis dicat voluntateʒ meam committo dispositioni titij de quo etiam per Bart. in. l. j. C. de sac. san. ec. qđ itellige verum si in legato vel instōne ē facta mentio de pia cā vt qꝛ dicit lego tali ecclesie vel ecclīam instituo ꝑut voluerit talis: secus si diceret simpliciter lego ad arbitrium talis absqꝫ expressione pie cause de

quam per legistas. ⁊ est breuis decisio. sed aliquātulum obscura: ideo not. bene ipsum ⁊ tene menti

2 quia quotidianus. ¶ † Pro intellectu capituli ⁊ glo. oppo. dupliciter contra tex. videtur enim qđ cōmittendo vltimam voluntatē alterius dispositioni nō dicitur qs decedere testatus. Primo qꝛ non tenet testamentū si testator non exprimit nomen heredis ore proprio aut ꝑ scripturā suam. l. iubemus. ⁊. l. hac consultissima. C. eo. hic autē nō fuit expressum nomē heredis ꝑ testatorē: ergo ⁊c. ¶ Secundo oppo. ad idē dispositio heredis non pōt conferri in alterius voluntatē. nō eñ possum instituere illū heredem quem alius voluerit. talis

a enim volūtas diciť captatoria[a]: id est adulatoria ſm gl. sed meliꝰ diciť deceptoria: qꝛ plerunqꝫ decipiunť hi quos testator instituere credebat. Itē vt dicit gl. no. in. l. illa. de here. instit. cum effectus testamenti conferatur post mortem: ⁊ sic in tēpus quo testator nō est futurus dominus: satis est vt sibi permittatur vt possit heredem instituere quē vult non autem debet extendere hanc permissionem ⁊ conferre in voluntatem alterius: sʒ hic iste cōmisit dispositioni alterius dispositione hereditatis: ergo non debet valere testamentū quod est contra istum text. in fin. Solu. hec sunt fortissima contraria ad tex. propter que istud. c. vario modo legitur. glo. nostra locuta est ita generaliter: vt ex

3 ea vix pōt elici quid intelligat. † Naʒ diciť in effectu ꝙ de benignitate canonica valet testamentuʒ nutu factum: sic videtur soluere ꝓmū contrariū ⁊ videtur intelligere do. Anto. glos. ꝙ in casu nostro iste fecit testamentum nutu. qꝛ alius interrogauit vtrum vellet instituere talē heredem. ⁊ ipse annuit quod sic. ⁊ tunc tex. debet exponi alterius dispositioni: id est interrogationi ⁊ ſm istū intellectū esset casus notabilis qđ de benignitate canonica valet testamentum nutu factum. Sed vere iste intellectus nō videtur ꝙ sit consentaneus litere que dicit qđ cōmisit dispositioni nō interrogationi. nam ille q interrogat non disponit: nec testator annuendo dicitur ꝯmittere ad dispositionem alterius. sed potius respondere ad interrogationem alterius. sed omissis alijs diuinationibꝰ: puto quod glo. habuerit hūc intellectū quod qualitercūqꝫ appareat de mēte testatoris valeat testamentum. vnde vtendo verbis generalibus videtur quodāmodo nutu heredem instituere: ⁊ forte ob hoc glos. facit mentionē de nutu: ⁊ per hoc tollitur primū contrarium. hoc etiam videtur placere Hosti. qui dicit nō referre quid ex equipollentibus verbis fiat. vt in. c. licet ex quadam. de testi. sicut etiam sufficit si testator dicat hereditatis mee dominus esto: valet testamentum. l. his verbis. ff. de here. insti. ita debet valere si vtitur alijs verbis generalibus: puta oīa bona mea cōmitto dispositioni tue: ⁊ per hoc tollitur secundum contrariū. non enim commisit testator dispositioni alterius vt alium heredem institueret vel eligeret: sed hoc potius contulit in dispositionem ipsius heredis quod valet: vt in iuribus allegatis in glo. Et hec lectura satis videtur colorata ⁊ benigna. Alij ali

4 ter legūt. ¶ † Sed Innoc. inter cetera ponit vnā lecturam quam postea magis declarauit in quadam additione que cōmuniter tenetur per canonistas ⁊ legistas vt proferens dicta verba generalia videatur velle decedere testatus ad pias causas; ⁊ quod ille cuius dispositioni committitur sit heres nomine: ⁊ pro hoc facit illud verbū dispositiōi tue. videť eñ elegisse vt bona distribuantur ⁊ de hoc per Bart. in. l. j. C. de sac. san. eccl. qui sequendo hunc intellectum dixit hic fore casum qđ voluntas captatoria ad pias causas valet. vñ dicit qđ si testator dixit committo bona mea arbitrio titij vł ad dispositionē valet quod agit: ⁊ ille

b teneť distribuere bona ad pias causas[b] ⁊ nō prophanas. Nā in ꝓphanis nulla est regula voluntatem limitans: sed in relictis ad pias causas est regula iuris humani ⁊ gentium: ⁊ etiam diuini scʒ vt debeamus ꝑ oībꝰ religionē deo ⁊ peccata eleemosynis redimere. xiij. q. ij. anime defunctorū. de

c pe. dist. j. medicina. vnde relinquēdo pie cause bona in volūtate alterius non potest ille aliud velle suadente ratione naturali ⁊ regula de qua. s̄. dixi sed in alijs relictis posset aliud velle: ⁊ sic voluntas esset incerta ⁊ captatoria: ⁊ de hoc dicendum plenius vt no. ibi per eundem. ⁊ Bal. in. l. illa institutio. ff. de here. insti. An aūt ⁊ quando legatum possit cōferri in voluntatē alterius plenius quam

5 hic no. in. l. j. ff. de lega. ij. † Unū tñ nolo omittere qđ ponit Io. an. in addi. Spe. eo. tit. ver. qđ si. vbi dicitur ꝙ lʒ valeat legatū metu factū: nō tñ testa

c mentū[c] sic videtur tenere contra istā glo. in princi. dicit etiā post Albertū papiensem ꝙ si qs ad interrogationē alterius: puta dicentis: vis tu talem heredē instituere: ⁊ ille respōdet ꝙ sic: nō valet testamentū lʒ gl. teneat cōtrarium in. d. l. iubemus. mouetur ipse; qꝛ testator debet exprimere nomen heredis: et in infirmitate quis de facili respondet ad oīa. ⁊ sic do. Anto. tenet qđ de benignitate canonica pōt ꝓcedere dictū glo. sed de rigore potest procedere cōtrariū: sed vide Bal. in. l. j. C. đ sacro san. eccle. vbi allegat istā gl. sing. concludēs quod ad pias causas valet testamētum nutu factū: qđ plʒ in huiusmodi relictis per ea que dixi in. c. relatum. el. j. s̄. eo. Sed in alijs posset dubitari. tamen dici posset ꝙ si constat de voluntate sua per signa vrgentia qđ valet testamētū de benignitate canonica. arg. hic. ⁊ in. c. cū apud. de spon. De alijs lecturis non curo: quia communiter non tenentur.

1 ☞ Episcopus debet habere portionem de relictis factis ecclesie: etiaʒ qđ aliquid fuerit ipsi ep̄o relictū: nisi ipsi relinquatur vt non capiāt portionem de relictis ecclīe. nu. 2. vel nisi ecclesie sint exēpte. nu. 6. an autem debeat habere de relictis factis hospitali ñ ꝯstructo autoritate ep̄i. vid nu. 7.

3 Ep̄s nullam portionem debet habere de bonis testatoris nisi de relictis factis ecclesijs.

4 Debitor necessarius si legat creditori videtur legasse animo compensandi: secus si est debitor voluntarius.

5 Parochianus si elegit sepulturaʒ in alia ecclesia debeť presbytero parochiali canonica portio de relictis factis ecclesie sepulture nisi ipsi presbytero testator aliquid reliquerit.

Parochianus tenetur ex iuris dispositione aliqđ relinquere presbytero parochiali.

7 Hospitale nō constructum autoritate episcopi in quo tamen habitant infirmi: an dicatur locus religiosus ⁊ pius.

Relictum factum pauperibus sub commemoratione alicuius loci in quo habitant: cēsetur factū illi loco: alias secus.

1 Officij. ¶ † De relictis ecclesie petit ep̄s partē suā licet aliquid fuerit sibi a testatore relictum nisi eo modo ⁊ nō in fraudē fuerit relictum a testatore qđ maneret ea parte cōtentꝰ ⁊ le

d gatum[d] agnouerit. Cōmunis diuisio. scđa ibi: cōsultationi. ¶ Casus literalis. Aliquis in testamēto reliquit ep̄o propriam portionem ⁊ alia multa monasterijs vel ecclesijs: queriť vtrū ep̄s de illis possit petere legitimā portionē. Rñdet papa qđ si portionē illā legauit ep̄o cū ꝯditione vt ea esset cōtentus: ⁊ ep̄s cōditionē acceptauit: de alijs nihil petere poterit: qꝛ per hoc alijs renūtiare videtur sed si portionem illam solute reliquit de alijs nihilominus legitimā portionē poterit vendicare. Si vero constiterit qđ fraudulenter modicam portionem

quo per Alex. in consi. ciiij. in prima parte consi.

b ¶ Et istum intellectum sequitur Imo. in. d. l. captatorie. de leg. j. ⁊ idē sentit Bal. alle. istum tex. in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle.

b ☞ Sebasti. Sapia. ¶ Ad pias causas. Quod captatoria dispositio valeat ad pias causas tenet Alex. in cōsi. xiiij. incip. circa primū dubiū in vlti. colū. in primo volu. vbi attestatur ita esse cōmunē ⁊ ꝙ ipse ita semper est solitus tenere.

c ¶ An valeat testamentū nutu factum. vide qđ scribit Bart. in. l. j. §. si qs. ff. de ver. ob. et ibi vide plenis. d. Alexā. de imo. post Bal. in. l. j. e. tit. circa prin. ff. đ testa. vide Bald. quem etiam alle. Pa. hic in. l. j. in fi. ij. col. C. de sacr. sanc. ecc. vbi dicit ꝙ ad pias cās ꝓcedit heredis institutio nutu facta lʒ regulꝛ secus sit in alijs vt dicit ēt glos. singu. quam non inuenies alibi in isto. c. ⁊ quid si notariꝰ scripsit testm̄ postea accedit ad testatorem ⁊ legit sibi testamentū dicendo si vis qđ scriptus in hoc testō sit tuus heres strige mihi manuʒ nisi testōr stringat mihi manum an valeat testamētum. vide ꝑ Ancha. in. c. ij. s̄. eo. Paul. de ca. in l. heredes palam. in princ. ff. de test. Ang. in. l. hac cōsultissima. C. qui testa. fac. poss.

Anton. Francis.

¶ An dispō nutu facta valeat vide tex. i. l. nutu. ff. de leg. iij. maxime si disponēs nō potest loqui: et qño probatur nutꝰ: ⁊ an valeat fideicōmissuʒ nutu factū vide bal. in. l. vt in ep̄la. C. de fideic. ⁊ habetur in. l. seruo inuito. in. §. si pupillo. ff. ad tre. ⁊ vide glo. in. l. itē qꝛ. ff. de pact. vbi habetur ⁊ quid đ mr̄imonio in quo de necessitate videnť requiri verba: vide in. c. tue. ⁊ ibi plene ꝑ doc. de sponsa.

d ¶ Uide oīno ꝓ amplia. Lap. alł. xxx. circa fi. versi. si legatum.

a ¶ Item per istũ tex. in versi. ꝓpriã portionẽ. decidit quod not. Bal. in l. ꝑſes. ad fin. C. ꝺ transact. vbi dicit qꝺ clericꝰ potest 2 ad libitũ suũ disponere de quarta quam acquirit nomine mortuorum.
✚ Sebasti. Sapia. 3
a ¶ Portionem. a Vide. Federi. de senis. in ꝯsil. cliiij. incipi. Jo. seruus vbi plura ad hãc materiam.
b ¶ Not. theoricaꝫ an ꝛ quãdo legãdo creditori videtur legare animo cõpensandi. ꝛ adde tex. et omnino ibi Bar. in l. si cũ dotem. §. si pater. 4 ff. sol. mat. ꝛ tex. in l. lucius. in princi. qui est ꝓpe fi. tex. in l. si seruus. ff. de leg. j. ꝛ in l. hmõi. §. cũ pater ꝓ fi. eo. ti. ꝛ tex. in l. si vxori. C. de bo. autor. iud. pos. ꝛ adde h tex. ꝛ ibi no. bar. ꝛ Pau. de cast. in l. q dotẽ stipulanti. ff. sol. ma. ꝛ ista fa b ciũt ad q. de qua fui pridie interrogatus. testator reliquit filie sue moniali legatum ita qꝺ nõ petat amplius aliqd ex bonis suis: vtrũ acceptando legatuꝫ videat renũtiasse hr̄ditati. Ad quã questio. vide bo. text. in l. quidam. ff. de proba. ꝛ si ex dispositiõe statuti vxore premoriente maritꝰ debeat lucrari certã partẽ dotis: an si vxor premoriens aliqd marito legauit videatur relictũ animo compensandi in illa parte sibi debita: vide latissime per Jmol. in l. si cum dotem. §. si pater filiũ. ff. sol. matrimonio.
Anton. Francis.
¶ An legatum per vxorem mari/ 5 to possit compensari cũ marito dicas quod potest dici qꝺ in dubio c videat esse factuꝫ tale legatum marito animo cõpensandi: quia in ne/

portionem reliquit cũ conditione vt in ceteris ep̃s portione debita fraudaret: q2 fraus et dolus alicui patrocinari non debent: ep̃s de illis portionẽ exigere poterit a canone cõstitutam: saluis indulgentijs romani pontificis que quibusdam regularibus sunt cõcesse. Et c. istud loquitur fm̃ consuetudinẽ quorũdam locoruꝫ. Ber. ¶ † No. j. qꝺ de relicto facto ecclesijs vel monasterio debetur ep̃o canonica portio. Et hec portio diuersificatur fm̃ diuersas cõsuetudines locorũ: vnde respectu quo te attendenda est cõsuetudo loci. vt in c. certificari. de sepul. Utrũ aũt cõsuetudo possit in totũ tollere. dicam in c. seq. ¶ † No. ibi propriam portionemᵃ. arg. qꝺ ep̃s debet habere certã portionẽ ex bonis testatoris. sed contrarium puto verum. nõ eñ est iure cautũ qꝺ diocesanus teneatur aliqd relinquere episcopo loci. nam iura dant portionem episcopo ex relictis factis ecclesie: vt in c. seq. ꝛ x. q. j. c. de his. ꝛ c. antiquos. vnde intelligerẽ istum tex. dum dicit propriam. s. respectu aliorũ relictorum alijs ecclesijs factorũ. Itẽ si testator nihil reliquit ecclesie nullam portionem potest episcopus petere. ꝛ sic erant testatores qui credentes ad hoc teneri legant indistincte episcopo aliquid pro sua canonica portione. ¶ Not. qꝺ legatũ ep̃o simpliciter factum nõ diminuit portionem sibi debitaꝫ ex relictis factis ecclesijs. ¶ † Sed contra hoc et contra tex. oppo. vbicunqꝫ debitor reliquerit aliquid suo creditori videt̃ in dubio relinquere animo compensandi cum debito. l. si cum dotem. §. si pater. ff. solu. matri. vbi dicitur quod si pater tenebatur dare dotem filie: et aliquid reliquit filie in testamento: non potest filia petere legatũ integrũ ꝛ dotẽ: quia videt̃ legasse animo cõpensandi cum dote debita. Sed in casu nostro canonica portio debet̃ episcopo ex iuris dispositione: vt in iuribus superius allegatis. ergo testator legando aliquid simpliciter episcopo videtur legasse animo compensandi cum portione canonica. Solu. Bart. in d. §. si pater. ꝛ modernıᵇ docto. hic distinguñt qꝺ quãdoqꝫ relictum sit per debitorẽ necessariũ quia ex necessitate iuris tenet̃ ad debitũ: quãdoqꝫ sit ꝑ debitorem voluntariũ: quia ex volũtate sua quis se ad debitum obligauit. Primo casu in dubio videtur legatum factuꝫ animo compensandi: vt in d. §. si pater. Secundo casu non videt̃ factum aĩo compensandi nisi sit expressum: vt probatur in l. vnica. §. sciendum. C. de rei vxo. actio. vbi habetur ꝙ si maritus qui tenet̃ restituere vxori doteꝫ post mortem: aliquid simpliciter legauit vxori poterit vxor vtrũqꝫ petere: sed per hoc nõ soluitur cõtrarium supra formatũ. nam ista portio debetur episcopo necessario ex dispositione iuris: ergo in dubio relictũ sibi factũ debet censeri qꝺ animo compensandi cuius contrarium innuit text. Sol. dicit Bart. in d. §. si pater. quod hic voluntarie iste testator incidit in hoc debitũ: quia voluntarie reliquit ecclesie. hec solu. mihi nõ placet. q2 licet volũtarie reliqsset: tñ immediate ex dispositione iuris debet̃ necessario ipsi ep̃o sua portio: vnde solue et aliter qꝺ testator nõ est debitor ep̃i nec necessariꝰ nec voluntarius: q2 portio datur ep̃o non a testatore: sed ab ecclesijs quibus factũ est relictũ. vt in c. sequ. vnde si testator aliquid reliquit simpliciter ep̃o nõ poterit dici quod reliquerit animo cõpensandi cũ debito: cum ipse non sit debitor ep̃i: oportet ergo vt apponat modũ in legato si vult cõpensatione fieri: scꝫ vt ep̃s sit cõtentus illa portione: ꝛ hoc notabiliter voluit ille text. ꝛ per hoc põt dari optima limitatio ad supradictam distinctionem Bar. predicta procedũt in relicto facto episcopo ꝛ ecclesie inferiori. ¶ † Sed insurgit dubiũ notabilius ꝛ fortiꝰ: nũquid dispositio huius tex. locuꝫ habeat in relicto facto per parochianũ ecclesie parochiali qui alibi elegit sepulturã vt possit presbyter parochialis capere relictum sibi a testatoreᶜ factum: ꝛ de relictis factis ecclesie sepulture petere canonicam portionem. Et videtur primo qꝺ sic. arg. huius tex. ꝛ c. seq. Item iura simpliciter mandãt vt de omnibus obuẽtionibꝰ ecclesiarũ sepulture occasione funeris debeat̃ quarta ecclesie parochiali. de sepul. quasi ꝑ totũ. ꝛ cle. dudũ. eo. ti. et maxime facit iste tex. in verbo integre. In contrariũ facit hec ratio multũ vrgens ecclesie parochiali debetur quarta ab eccl'ia sepulture: aut in recõpensationẽ onerũ que subijt administrando sacramenta parochiano suo: aut in satisfactionẽ iniurie: q2 relicta ꝓpria eccl'ia elegit alibi sepulturam vt in c. j. ꝛ ij. de sepul. sꝫ vtroqꝫ casu satis ꝓuisum est si ipse testator reliquit ꝓpriã portionem parochiali eccl'ie. Itẽ iura mãdãt vt eligẽs alibi sepulturã debeat relinqre eccl'ie sue tertiã ptẽ sui iudicij: vt in c. j. ꝛ ij. ꝑalleg. sed si reliquit certã portionẽ illi ecclesie videt̃ satisfecisse iuri: ergo non põt ab ecclesia sepulture aliud peti nisi vt suppleatur vsqꝫ ad quartã. nã vt. s̃. dixi debitor necessariꝰ videt̃ relinqre creditori aĩo ꝯpensandi. d. §. si pater. Hanc. q. bene examinat Fede. consi. iij. ꝛ ibi refert Joan. and. in d. cle. dudum in gloss. in verbo integre. tenere vt indistincte debeat̃ quarta ab eccl'ia sepulture. ipse tñ Fede. dicit qꝺ sibi magis placeret opi. contraria nisi obuiaret sibi autoritas Jo. and. ꝛ ad illã cle. respõdet qꝺ debet intelligi cũ sit ius nouũ fm̃ dispositionẽ iuriũ antiquorũ vcꝫ qñ nihil est relictum eccl'ie parochiali a testatore ꝛ ibi vide latiꝰ. Mihi placet hec opi. ꝛ adduco tex. per alios nõ adductũ in c. de his. de sepult. a cõtrario sensu vbi põderatur qꝺ ecclesie parochiali fuerat relictũ a testatore. Item iudicio meo nõ videt̃ hec questio multũ dubitabilis: q2 iura nõ simpl'r faciunt testatorẽ debitorẽ: sed dicunt qꝺ debet relinquere q̃rtã partem sui iudicij ecclesie parochiali. si ergo reliquit frustra q̃rimus vtrũ reliquit aĩo cõpensandi cũ satisfecerit iuri in proprijs terminis: ꝛ sic sumus extra notata in d. §. si pater. Non ob. iura que dicũt ꝙ ecclesie sepulture debet̃ quarta: c quia illa debetur in subsidium: qñ scꝫ testator nõ seruauit dispositionẽ iuris. solũ difficile est rñdere ad dictam cle. dudum. ad quam respõdeo multipliciter. Primo qꝺ loquitur in subsidiũ qñ testator nõ seruauit dispositionem iuris. Scꝺo põt intelligi qꝺ ꝓcedit in fratribus minoribus ꝛ p̃dicatoribus. nã cum habeant multa priuilegia in preiudiciũ ecclesiarum parochialiũ: q2 audiunt confessiones predicant: habent sepulturam: que oĩa sunt de iure parochiali: voluit papa in recõpensationẽ: vt de oĩbus eis obueniẽtibus occasione funeris debeatur quarta integra ecclesie parochiali. Item ꝛ tertio si bene ponderetur illa gloss. non sentit ibi Jo. an. qꝺ relictũ factum a testatore nõ veniat in recõpensationẽ: sed solũ vult qꝺ si aliqd obuenit ecclesie parochiali ex funere prius delato ad ip̃am ecclesiã qꝺ nõ veniat in recõpẽsationeꝫ: ꝛ si testator ex se nihil reliquit ecclesie parochiali: merito de relictis ecclesie sepulture debet habere quartã integrã. Nec ob. iste text. quia loquitur in ep̃o qui reputatur extraneus quo ad testatorẽ cũ nihil teneatur sibi relinquere: sed quartã quã consequit̃ ab ecclesia legataria. sed ecclesia parochialis nõ reputatur extranea: imo est creditrix ex dispositiõe iuris: quia ius vult ꝙ testator relinquat ecclesie parochiali: ꝛ sic videtur reliquisse animo 6 satisfaciendi iuri. ¶ † Quero q2 tex. dicit quod ex relicto facto monasterijs vel ecclesijs debetur ep̃o canonica portio: nũquid hoc ꝓcedat respectu oĩꝫ ecclesiarũ etiam si sint exempte a iurisditione ep̃i. Inno. ꝛ cõiter doc. tenẽt qꝺ solũ debetur ab ecclesijs ep̃o subiectis. exẽpte vero debẽt soluere quartam pape fm̃ Pet. cum quo transeunt hic cõmuniter doc. pro hoc q2 papa censetur ordinarius et ep̃s exemptorũ. vt no. xciij. dist. nullam. ꝛ c. autoritate. de priuile. lib. vj. quidam tamen voluerunt tenere qꝺ ab oĩbus ecclesijs diocesis etiã exẽptis debetur ista quarta: quia iura loquuntur generaliter. sed primũ dictum est cõmuniꝰ ꝛ verius. nam hec quarta debet̃ ep̃o ꝓpter cõmunionẽ q̃ est inter ep̃m ꝛ ecclesiã sibi subiectã. vt in c. seq. in versi. secus. sed cõmunio cessat inter ep̃m ꝛ ecclesiã exẽptam. Item põt deberi ratione oneris quod sustinet ep̃s circa curam ecclesiarum sibi subiectaruꝫ:

cessitatibus nemo liberalis existit nec presumitur qꝺ ip̃a mulier voluerit legare vel donare ipsi marito sed potius voluerit compensare. vt in l. rem legatam. ff. ꝺ adi. leg. ꝛ hoc sine dubio puto verũ quando dos consisteret in quãtitate ꝛ mulier ẽt faceret legatum quãtitatis: secus si legaret aliquaꝫ speciem quinetiaꝫ iudicaretur legasse animo compensandi. vt in l. fina. C. de compẽ. ꝛ habet̃ per Bar. in l. qui iniuriarum. §. si seruus. ff. ꝺ fur. cir. mediũ. ꝛ in l. si ꝯuenerit. in prin. la. ij. vbi etiaꝫ per Alexand. ff. de pigno. act. ꝛ quando ĩ dote habeat locum compensatio. vide in l. neqꝫ. C. de compen. ꝛ l. j. ff. rerum amo.
¶ De hoc vide late per Jmol. in cle. dudum. de sepul. super gloss. in ver. integre. ꝛ hoc facit ad q. quam ponit Archi. in c. Joannes. xv. q. v. vbi dicit: pone testator reliquit centum distribuẽda iter pauperes domus dei Bonoñ. postea duobus ex eisdem pauperibꝰ eos specialiter nominãdo facit certum legatũ an poterunt petere portionẽ suam de illo legato generali ꝛ concludit ꝙ sic. ꝛ vide articulũ h positũ plene per do. Ant. in sua solenni disputatione que incipit. bononiensis quidaꝫ vsurarius manifestus in iiij. dubio principali. ꝛ ad h opti. facit quod notat Albe. in ij. parte statuto. qõne. clxxiij.

8 ¶ An de relicto hospitali detrahat eps̄ quartã. vnde etiã hic per Imo. ⁊ aliqd per do. Ant. in. c. ij. j. de sepult. vbi idẽ dicit quod Ioã. an. ⁊ iste hic ꝙ q̄r ta ep̄alis debetur ep̄o de relictis ec7 clesiasticis vel alijs a pijs locis: sec⁹ dicit si fuerit relictũ certis vel incertis personis pauperibus: non intuitu locorum sed personarum. ⁊ dicit ꝙ d relicto facto hospitali non fundato autoritate episcopi nõ debetur quarta episcopo: qd eps̄ possit detrahere quartam tenet Bal. in. l. or b phanotro. in fin. C. de epi. ⁊ cle. cuius dictum alleg. Pau. de castro in consil. cxcj. ⁊ vide Bald. in. l. si quis ad declinandam. C. de epis. ⁊ cler. Anton. Francis.

¶ De hac quarta ep̄ali. dicas qd illa debeť ep̄o de relictis factis per testatorẽ pro aĩa: vt per Bald. in. l. si quis ad declinãdaz. §. in omnib⁹. de epis. ⁊ cle. ⁊ habetur in. c. certificari. de sepul. ⁊ in c. fi. de test. ⁊ adeo debeť ep̄o de oib⁹ legatis pijs vt nõ possit fieri cõpensatio etiam cũ legato fcto ipsi ep̄o ad qd vide etiam Alexã. post alios in. l. si cum dotez. §. si pater. ff. solut. matri. ⁊ vide do. Anto. ⁊ Ioan. d imol. in. c. officijs de testa. ⁊ adde ꝙ talis quarta non debeť ep̄o de relictis factis pauperibus incertis: vt p Bald. in. l. si qs 1 ad declinandã. de epi. ⁊ cle. ⁊ in. l. id qd pauperib⁹. in xvj. q. eo. titu. ⁊ in 2 autẽ. similiter. in vlti. q. C. ad. l. fal. ⁊ per Fede. de se. in ɔsi. lvj. ⁊ an de8 beatur de relicto facto pauperib⁹ certi hospitalis di 9 citur ꝙ sic vt per Bal. in. d. §. in o10 mnibus. in. x. col.

que ratio cessat etiam in exẽptis. Potest deberi ⁊ tertio in recognitionem superioris: sicut in simili dicit Inno. in procuratione in. c. j. de cen. lib. vj. ⁊ hec etiã rõ cessat in exemptis: ⁊ videť hoc ɔfirmare p cle. dudũ. prealle. q̃ loquens de fratrib⁹ q sunt exẽpti excludit oẽs p̄latos a petitione cuiuscunq̃ portionis nisi solum respectu quarte que debetur ecclesie parochiali. Hinc dicit ibi glos. no. sup verbo q̄rtã. qd si testator nõ sepeliť apud fratres: nõ tenenť fratres soluere quartã de relicto eis facto. qd no. ¶ 7 † Sed dubitať qd de relictis factis hospitalib⁹. a Sol. si hospitalia sunt religiosa autoritate. s. epi constructa: tunc in dubio debetur quarta. probať. j. c. seq. in ver. secus. qd p̄cedit s̄m Io. an. etiã si relictũ sit factũ pauperibus certi hospitalis: q̄ videť habuisse respectũ ad locũ ⁊ non ad personas pauperes: secus vbi relictũ factum esset pauperibus sine determinatione alicuius loci: q̄ tunc nil debeť ep̄o. vt not. gl. quã tene mẽti. in. c. ij. j. de sepul. pro hoc q̄ illud nullo iure cauetur: imo potius innuitur oppositum. in. l. nulli. ⁊. l. si qs ad declinandã. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ de hoc p Io. an. in. c. dudum. de cõuer. coniug. Si vero hospitalia non sunt religiosa est magnũ dubiũ. nam cum questio esset de facto Bal. ⁊ duo alij doc. cõsuluerunt vt nõ deberetur quarta: q̄ ista in locis pijs debetur vt in. c. seq. ver. secus. s3 hec loca nõ dicunť pia b q̄ priuata persona non potest facere locum piũ aut religiosum: sed oportet vt interueniat autoritas episcopi. de conse. dist. j. nemo. ⁊. c. ad hec. de reli. domi. Sed do. Pet. de perusi. frater Bald. ⁊ qdã Car. de tuderto qui fecit tractatum de huiusmodi quarta tenuerũt oppositũ. ⁊ induxerũt in oppositũ dictũ Spec. in ti. de instru. edi. §. nunc aliqua. versic. scias. vbi dicit qd loca pia sunt hospitalia monasteria ⁊ alia loca in quib⁹ debiles ⁊ infirmi requiescunt ⁊ habitãt. Item locus autoritate episcopi non edificat⁹ nõ debet gaudere maiori priuilegio quã locus oĩno religiosus. ⁊ per hoc dicebat predictus dñs Petrus qd ex relicto facto alicui fraternitati debetur quarta episcopo: q̄ fraternitas est collegium a iure approbatum. alleg. Archi. in. c. si quis. xlij. dist i. Ego alleg. Bar. in. l. fi. ff. de colle. illi. sc3 qd iste fraternitates faciũt collegiũ licitum. Sed vtrũ debeatur quarta non starem simpliciter opi. istorũ: sed distinguerẽ qd aut hospitale fuerit edificatum autoritate testatoris iam defuncti. ⁊ tunc eps̄ habebit quartã. adduco tex. in auť. de eccle. tit. in. §. si quis edificationem. vbi diciť ꝙ eps̄ debet habere curã de tali hospitali. nõ em̄ põt ampli⁹ deduci ad prophanũ. ⁊ sic rationes prealle. quare debeť ista quarta vẽdicãt sibi locũ in isto casu: s3 vbi ille q edificauit adhuc viueret: forte sec⁹ esset dicendũ: q̄ dñs seu patronus loci põt de illo hospitali disponere ad libitũ. vt no. Inno. in. c. inter dilectos. de dona. vñ ille locus tãꝑ oĩno priuatus nõ videť capax relicti. vñ potius relictũ videť factũ pauperib⁹ ꝙ̃ loco. Itẽ eps̄ nõ visitat hmõi loca. vide Fede. ɔs. ccxxv. vbi dicit qd ab hospitalibus nõ religiosis eps̄ nõ põt exigere iura ep̄alia qd bñ not. De relicto autẽ facto fraternitati potius crederem qd nõ debeatur quarta: q̄ nõ videť facta loco cũ non sit capax s3 potius ipsius de fraternitate vt disponant in piã cãm. ⁊ cessant in eis rationes superius allegate.

☞ Relictum factum vel donatio ep̄o: an censeať factũ contẽplatione persone vel ecclesie. 2. ⁊ qd de relictis factis alijs clericis inferioribus. 3. 4. 7. 23. 24. 26.

Canonica portio debeť ecclesie cathedrali de relictis factis ep̄o: nisi testator prohibeat. 5. 6.

Canonica portio q̃ debeť ep̄o nõ põt per testatorem p̄hiberi: nisi ei aliqd relinquat vt. s̄. c. pxi. 21.

Expressio noĩs p̄prij vel dignitatis an ⁊ quando censeatur facta cõtemplatione persone vel dignitatis. 24. 25.

Canonica portio debetur episcopis de omnibus relictis factis pijs locis.

10 Ecclesie cathedrales neq̃ inferiores non possunt statuere neq̃ ardua explicare sine cõsensu episcopi in concernentibus statũ ecclesie ⁊ hoc p̄pter communionem quam habent adinuicem. 11.

11 Locatio ad longum tempus non põt fieri p ecclesiam inferiorem sine consensu episcopi: ad modicũ temp⁹ sic: puta ad. ix. vel. x. an.

12 Relictum factum illi qui non põt proprium possidere censetur factum ecclesie.

13 Relictũ factũ vni canonico vel alteri administrationem nõ habẽti censetur factum persone: nisi ex coniecturis probetur contrarium. nu. 27.

14 Quis proprie dicatur habere prelaturam vel administrationem.

15 Canonica portio que debetur hodie: ⁊ olim debebatur ad quãtam quãtitatem ascendit: ⁊ in qbus rebus debeatur. nu. 16. 17. ⁊. 19.

17 Canonica portio non debetur ep̄o de donationibus inter viuos factis ecclesijs.

18 Canonica portio q̃ debeť ep̄is ex mortuarijs vel alijs relictis per consuetudinem tolli potest.

20 Presumptio iuris tolliť per probationes cõiecturatas: dum tamen coniecture sint vehementiores illa super qua ius presumit.

22 Monasteriũ qd venit fundandum ex dispositiõe testatoris nõ potest eius administratio vel subiectio relinqui alteri quam episcopo.

24 Amicitia iudicať ad similitudinẽ p̄pinquitatis. Amicus relictus ad aliquid agendũ sub nomine dignitatis mortuo illo amico non transit in successorem in dignitate: quia videtur habitus respectus ad personam. nu. 25.

25 Relictum factum amico sub nomine dignitatis censetur factum intuitu persone. nu. 24.

27 Relictum factum ciuibus alicuius ciuitatis cen b setur factum ipsi ciuitati.

28 Canonica portio que debetur ecclesie cathedrali de bonis relictis episcopo: ⁊ contra ad quã quantitatem ascendit.

Bona relicta ecclesie cathedrali diuiduť ĩ quatuor partes. vna debeť ep̄o: alia canonicis ⁊ alijs: alia pauperibus: alia fabrice.

1 REquisisti. † Relictũ ep̄o cõtẽplatione persone nõ diuidiť cũ ecclesia cathedrali: secus si cõtemplatione ecclesie siue nihil relinquať ecclesie: siue aliquid siue ɔiunctim: siue separatim. Si aũt soli ecclesie est factũ relictũ eps̄ habebit portionẽ canonicã. presumiť aũt relictu3 contẽplatione ecclesie factũ qñ fit ab extraneo habenti administrationẽ: secus si fiat ab administrationẽ non habente: cu3 ecclesijs vero inferioribus eps̄ nõ diuidit sibi relictũ. q̄ non est sibi tanta cõmunio cũ ecclesijs inferioribus sicut cum ecclesia cathedrali. h. d. vsq̃ ad fi. Diuidiť. nã primo qõ. scdo ɔñalis solutio. ibi: ⁊ quidem. tertio specialis ibi: s3 cõsiderandũ. Et ibi distinguit quatuor mẽ2 bra que patẽt in text. ¶ Casus literalis. † Aliqs fecit testamentũ ⁊ multũ pro anima sua legauit. Quesitum fuit a papa qualiter illa sint diuidenda inter episcopũ ⁊ ecclesiam. Respondet papa ꝙ regulariter obtinet ꝙ episcopus de his s̄m diuersas consuetudines locoru3 debet habere tertiam vel quartam portionẽ. Sed videndum est vtrũ testator dixerit hoc modo. Relinquo istud episcopo: an reliquo istud ecclesie: vel relinquo istud episcopo et ecclesie. aut sic relinquo hoc episcopo: et illud ecclesie. In primo casu cum dixit relinquo istud ep̄o: distinguendũ est vtrũ relinquatur ep̄o ab extraneo an p̄pinquo. Si ab extraneo generaliter verũ est qd presumiť relinq intuitu ecclesie ⁊ non persone. vñ ecclesia cathedralis de illo potest canonicã petere portionẽ quẽadmodũ ep̄o cõpetit sua portio si aliqd ecclesie relinquať. S3 istud verũ est nisi testator exprimat ꝙ velit illud esse tãtũ ep̄i ⁊ nõ ecclesie in quo casu volũtas testatoris seruanda est: secus est si dicat ꝙ velit illud esse tm̃ ecclesie ⁊ non ep̄i: q̄ priuata dispositio testatoris nõ põt immutare generalẽ cõstitutionẽ canonis. Sed huic dicto canon obuiare videť: dicit em̄ canon si aliqd legať aut donať pontificib⁹ ab extraneis: aut cũ eccl'ia: aut seq̄stratim: al's separatim: quia ille

in ver. nũc aduersitatis. vbi distinguiť an sit factu3 legatum pauperibus oĩno incertis an vero certis nominatim vel pauperibus certi hospitalis. ⁊ vide ẽt Bald. in. l. orphanotrophos. in fin. C. de epis. ⁊ cleri. vbi dicit ꝙ debeť ep̄o talis quarta de relictis factis hospitali constructo in ciuitate ep̄i ⁊ in. d. §. in oibus. in. j. colũ. declarat Bal. quare talis quarta debeatur ep̄o de relictis factis suis ecclesijs ⁊ Inn. vide in. d. c. certificari. ⁊ adde qd talis quarta debeť ep̄o etiã a monasterijs exẽptis: vt per Inn. in. c. j. in glos. magna. de sta. mo. Sebasti. Sapia.

¶ Pia. An hospitalia non religiosa que ep̄o nõ subsunt gaudeãt priuilegio ecclesiarum vide Bal. in autẽ. hoc ius porrectum. col. ij. C. d sacr. san. eccl'. cum multis allegatis per Felin. in. c. de quarta. col. iij. v̄si. nõ dicas. s̄. de prescriptio. ⁊ an canonica portio debeať de legatis factis hospitalibus vide Feli. ibi. col. iiij. versic. decimo quarto.

qꝛ ille qui hoc donat pro redēptione aīe sue donat nō ꝑ com modo sacerdotis:nō quasi ꝓpriū: sed quasi eccl'ie dimissum inter facultates eccl'ie computabūt. Rūdet papa illi canoni dicens ꝙ illud qd dꝛ in canone verum est qñ testatoꝛ non exprimit qd vellet illud tm̄ esse epi ꝛ nō ecclesie:ꝛ hoc exprimit hic testatoꝛ:ꝛ ita nō ꝯdicit. Si vo a ꝓpinquo legat̄ epo presumit̄ ꝙ intuitu ꝑsone ꝛ nō eccl'ie:nisi cōtrarium ostendat̄:ꝛ de isto eccl'ia nihil habebit. Si aūt relinquatur epo ꝛ ecclesie cōiunctim:canonica diuisio inter eos est faciēda. Si vo diuisim legauit istud epo ꝛ istud eccl'ie siue equalia siue inequalia sint relicta reducēda sunt ad canonicā diuisionē inter epꝫ ꝛ eccl'iā cathedralē nisi vtraqꝫ pars velit esse cōtēta suo relicto. Si vo testatoꝛ dicat lego hoc epo ꝛ illa capellis vel monasterijs:aut alijs pijs locis. Nā in casu isto qd legat̄ epo ei' erit p̄cipuū cū eccl'ia sicut si cuilibet alteri legaret̄: ꝛ de alijs q̄ legant̄ monasterijs vel capellis portionē canonicam obtinebit.

3 ¶ † In fine dicit. Si aliqua legant̄ clericis prelationē vel administrationē aliquā nō habētib' q pūt ꝓpriū hr̄e siue relinquatur ab extraneo siue a ꝓpinquo:nō intuitu eccl'ie a sed ꝑsone[a] p̄sumit̄ esse relictū ꝛ de illo nec eps nec ecclesia aliqd habebit nisi ꝓbatio in cōtrariū ostendat̄. q̄ hic dnr̄ localia sunt:qꝛ nō seruat̄ hoc gñalr̄. Ber.

4 ¶ † Primo no. ꝙ relictū[b] factū ecclesie seu alijs pijs locis vel habenti administrationē eccl'ie presumit̄ in dubio factū intuitu aīe:ꝛ sic dꝛ relictum factū ad pias causas. nā regl'r oē relictū pro aīa dꝛ ad pias causas vt no. gl. ꝛ Bar. in. l. si qs titio. ff. de leg. ij. ꝛ vide qd dixi in. c. relatum. el. j. s̄. eo.

5 ¶ † Secundo no. ꝙ de relicto facto epo dꝫ ecclesia cathedralis habere canonicam portionē sicut ecōtra. lꝫ de facto nō seruet̄:qꝛ epi fere oīa iura capitulorū p̄scripserūt. An aūt etiā ex toto valeat ista prescriptio j. subijciā.

6 ¶ † No. iij. vnā p̄eminentiā nō modicā quā hꝫ ecclesia cathedralis pre alijs inferioribus. nā ecclesie inferiores cōicāt epo relicta eis fctā:sꝫ eps relictū sibi nō cōicat eis sed eccl'ie cathedrali. Et rō diuersitatis ponit̄ in lr̄a. qꝛ maioꝛ est cōio inter epm̄ ꝛ eccl'iā cathedralē cū ꝯstituāt vnū corp': vt in. c. nouit. ꝛ in. c. quāto. de his q̄ fiunt a p̄la. sine cōsen. cap. ꝙ̄ sit inter epm̄ ꝛ ecclesias inferiores. ¶ Not. iiij. illud generale ꝙ testōꝛ in suo testō nō pōt disponere ꝯ ius publicū. cōcoꝛ. c.

7 tua. j. eod. ꝛ. l. nemo pōt. ff. de leg. j. ¶ † No. v. ibi:dimittitur aut donat̄:ꝙ donatio facta p̄lato iter viuos ab extraneo videt̄ facta cōtēplatiōe eccl'ie:nisi ex cōiecturis p̄sumat̄ ꝯriuꝫ.

8 ¶ † No. in ver. si vo relinquat̄. ꝙ vbi dispositio pōt esse realis ꝛ ꝑsonalis:qꝛ potuit habere respectū ad dignitatē ꝛ non ad ꝑsonā:debemus in dubio recurrere ad coniecturas: non aūt considerare an sit expressum nomē ꝓpriū an appellatiuū seu dignitas. nā vides hic ꝙ si relictū sit epo[c] a cōsanguineo presumit̄ intuitu ꝑsone:lꝫ sit exp̄ssum nomen dignitatis: qd semꝑ no. Nā ad illā distinctionē de expressiōe noīs ꝓprij vel appellatiui dꝫ solū recurri qñ dispositio ꝑ oīa pariter est proportionabilis ꝑsone vel dignitati. vbi aūt sunt ꝯiecture magis vrgētes ꝙ̄ fuerit ꝯtēplata ꝑsona dispositio erit personalis. sed dignitas erit realis. hoc ꝓbat̄ clarissime hic:ne relictū factū ab extraneo p̄sumat̄ factū intuitu ecclesie:sed a ꝓpinquo presumit̄ factū intuitu ꝑsone. nec distinguit text. vtrū sit expressuꝫ nomē appellatiuū vel ꝓpriū imo semꝑ loquitur in noīe dignitatis. ꝛ hoc voluit etiam Jo. an. in regula priuilegium. de regu. iur. li. vj. in mercu. plenissime tetigi in. c. qm̄ ab-

9 bas. d̄ off. del. ꝛ ibi de b̄ ꝛ ꝑ b̄ qd dꝛ in gl. in vo. nō ē. ¶ † No. in ver. secus. qd de relictis factis nō solū ecclesijs:sꝫ etiā monasterijs ꝛ alijs pijs locis puta hospitalib' debet̄ epo canonica portio:ꝛ in hoc istum tex. no. qꝛ nō recordoꝛ de alio ita

10 clare ꝛ intellige vt dixi. s̄. c. pxi. ¶ † No. ꝙ inter epm̄ ꝛ ecclesiā inferiorē ꝛ q̄libet alia loca pia est cōio:sed nō tāta sicut inter epm̄ ꝛ ecclesiā cathedralē. ꝛ dicit Inn. ꝙ ꝓpter hanc cōmunionē nō pūt eccl'ie inferiores facere statutū sine consensu epi. c. cū ꝯsuetudinis. de ꝯsue. Et no. sin. hoc:qꝛ ille tex. loquit̄ de ecclesia cathedrali:sꝫ Inn. hic ꝛ bñ extendit ad ecclesias inferiores:ꝛ intellige de statutis cōcernentibus statum ecclesie:de quo vide plene Inn. in. d. c. cū consuetudinis. ꝛ bo. gl.

11 in. c. constitutionem. de ver. si. li. vij. ¶ † Item dicit Inn. hic in locationibus vt nō possint ecclesie inferiores locare bona ecclesie sine ꝯsensu epi. ꝛ hoc intellige qñ locatio fieret ad magnū tp̄s secus si ad modicū:puta si ad. ix. vel. x. annos. ꝛ pro hoc vide text. cū gl. in. c. q̄relā. ne p̄lati vices suas. ꝛ meliorem tex. in cle. j. de re. eccle. nō ali. Itē ob hāc cōionē nō pūt ecclesie inferiores q̄libet ardua negotia sine cōsensu epi explicare arg. s̄. de iud. in. c. causam. ꝛ. xvij. qō. iiij. in vēditionibus. ꝛ in c. j. de ꝑcu. q̄ dicta bñ notabis. ꝛ adduco bo. tex. x. q. j. c. regēda. ꝛ. c. nouerint. ¶ Itē no. ex hoc in ver. ꝙ cōio inter epm̄ ꝛ ecclesiā est cā cōionis seu diuisionis relicti. de quo dic latius vt dixi in. c. precedenti. ¶ Not. ibi:cui est sp̄uali coniugio. ꝙ eps dꝛ cōtrahere matrimoniū spirituale cum ecclesia sua ca- a

12 thedrali dūtaxat:ꝛ nō cū alijs inferioribus. ¶ † Not. in. §. illud. qd relictū factum ei qui nō pōt ꝓprium possidere vt religioso acq̄rit̄ eccl'ie nō ꝑsone cui factū est. d. l. deo nobis. C. de

13 epi. ꝛ cle. ꝛ. xviij. q. j. c. vnico. ¶ † Itē no. ꝙ relictū factum nō hūti p̄lationē vel administrationē eccl'ie:lꝫ alias sit bñficiat' presumit̄ factū intuitu ꝑsone ꝛ nō intuitu ecclesie vbi est beneficiat'. pone exēplū in canonicis. nā canonicus non hꝫ administrationē nec prelationē in eccl'ia. vñ in dubio relinquen-

d do canonico[d] nō vr̄ testatoꝛ habuisse respectū ad eccl'iā:quia nō est verisimile qd reliq̄sset intuitu ecclesie ei q nō hꝫ administrationē ecclesie. hoc verū nisi ex cōiecturis ꝓbaret̄ ꝯrium vt in litera. Et ex hoc ego adduco istū tex. de directo contra gl. in. c. presenti. de off. ordi. lib. vj. quā vr̄ hic sequi. d. Anton. in eo qd illa glo. dicit ꝙ bñficiatus non habens administrationē pōt testari de fructib' ꝑceptis occasiōe sui bñficij. sec' dicit si habet administrationē:ꝛ mouet̄ principaliter ꝑ istuꝫ §. sed certe vt dixi iste tex. ꝓbat oppositū. nā solū vult facere differentiā inter habentē administrationem:ꝛ nō habentem respectū cōiecturādi mentē testatoris:sed vbi pōt appere qd testatoꝛ habuit respectū ad ecclesiā relictū acquiritur ecclesie: nec est differentia inter habentē ꝛ non habentem administrationē. sed de fructibus beneficij certuꝫ est qd obuenerunt intuitu ecclesie ꝛ de bonis ecclesie:ergo nō est fienda differētia inter predictos. vñ ecclesia poterit petere post mortem suam b vt clare ꝓbat ista litera in ver. nisi ꝓbatio in ꝯriū appareret.

14 † ¶ Quis aūt dicat̄ habere prelationē seu administrationē

e dicūt doct. qd verbū prelatio[e] sumitur hic large vt cōprehendat habētes etiā ecclesiā curatā. arg. in. c. cū ab ecclesiarū. de off. ord. verbū aūt administratio verificat̄ in eo q hꝫ aliquaꝫ dignitatē seu ministeriū in ecclesia separatū a congregatiōe. Uel fm̄ Abbatē dꝛ quis habere prelationē qñ hꝫ administrationē ꝑpetuā et dꝛ habere administrationē qñ hꝫ tēporalē:puta est vicarius tēporalis alicuius ecclesie seu commēdatarius:ꝛ vtraqꝫ expositio est bona. Stricto vero modo quis

15 dicat̄ prelat' dixi in. c. ij. de iudic. ¶ † In gl. j. in fi. Hec gl. ꝛ sequētes gl. nitunt̄ adducere iura antiqua in quib' cauetur de tertia vel quarta debita epo:sed tu cōcordando multa iu-

f ra q̄ varie in hac materia vident̄ loq:scias ꝙ olim[f] de oībus redditibus nedū de mortuarijs ecclesiarū inferiorū debebatur tertia pars epo loci vt habet̄ in. c. cōstitutū. xvj. q. j. ꝛ fuit illud inductū ꝓpter inopiā epatuū. Cū vero postea facultates epatuū inceperūt excrescere fuit statutum:vt medietates oīm oblationū fiendarum in ecclesijs inferiorib' deberentur epo:vt in. c. antiquas. x. q. j. postmodū fuit statutuꝫ de tertia parte duntaxat. c. de his. ea. cā ꝛ. q. Sed cū epatus postmodū bñ dotarent̄ fuit cōstitutū vt preter cathedraticū. i. duos solidos forte aureos nihil deberet̄ epo ab ecclesijs inferioribus ita qd de iure oīs ecclesia dꝫ soluere epo annuatim cathedraticū sic appellatum:qꝛ dat̄ in honorē cathedre epalis nec habent̄. j. q. iij. c. j. ꝛ. ij. fuit tm̄ statutū ꝙ si eps vellet subire onus fabrice eccl'ie inferioris posset capere tertiam partem oīm redditū. vt in. c. vno. ea. cā ꝛ. q. nec istud hodie reperitur immutatū nisi ex ꝯsuetudine. intelligo qd illa tertia ꝑs debebatur si relique due partes sufficiebant presbytero. nā primo presbyter ecclesie dꝫ ali. ꝛ de eo qd suꝑest dꝫ ecclesia reparari. vt est tex. not. in. c. de his. de eccl. edi. ꝛ vide qd ibi no. ꝛ in. c. j. eo. tit. Postremo fuit statutū vt de oībus mortuarijs ꝛ decimis epo loci deberet̄ quarta q̄ est hodie debita ꝛ cōputatur inter iura epalia:vt est casus in. c. conquerente. de offi. ordin.

16 ¶ † Uñ nūc est exquirendum qd hodie debeat̄ epo:ꝛ nūqd de oībus obueniētib' ecclesijs inferiorib' siue in morte alicuius siue in vita. d. Ant. vr̄ hic velle ꝙ de oībus relictis ꝛ donatis tā in morte ꝙ̄ in vita ac oblatiōib' debeat̄ ista quarta epo. perfunctorie tm̄ loquitur nec vr̄ multa iura antiqua nec aliorū dicta ruminasse. nā p̄mo dico ꝙ de redditibus eccl'iaꝝ nihil debet̄ epo preter cathedraticuꝫ. ꝑ tex. exp̄ssum in. c. j. ij. q. iij. idē dico de oblationib' fiendis in aliqua ecclesia. vt est tex. not. j. de sta. reg. c. j. vbi clare ponit̄ de religiosis. facit. c. nimis. el. j. j. de exces. prel. Itē probat̄ in. c. cōquerente. s̄. alle. vbi enūerant̄ iura epalia ꝛ nulla sit mentio de oblationib'. vnde dico qd de iure antiquo debebat̄ sibi pars oblationuꝫ qd hodie reuocatū est ꝑ illud. c. j. x. q. iij. ꝛ alia. s̄. all. Sꝫ q̄rta mortuariorū. i. eorū q̄ veniūt rōne funeris seu relictoꝝ i morte ꝛ quarta decimarū debet̄ epo vt hic. ꝛ in. d. c. conquerente.

17 ¶ † Sed dubitatio remanet in donatione inter viuos. pone qd aliquis sanus corpore ꝛ mēte donauit aliqd ecclesie:nunqd quarta debeat̄ epo. ꝛ videt̄ primo ꝙ sic ꝑ istū tex. in vers. nec est. ibi:dimittit̄ aut donatur. Itē eadē ratio videt̄ in do

Zacharias.

a ¶ Nō intuitu ecclesie sed persone. adde Bal. in. l. iij. C. qbus ad liber. ꝓcla. non lꝫ. ꝛ in. l. annua. §. a titia. vbi bo. tex. ꝛ in apo. ad tex. in vers. a titia. ff. de annu. leg. vbi dꝛ quod si sit legatum rectori eccl'ie ꝑ testatorē qui illi rectori nō sit vel affinitate vel amicitia affectus p̄sumit̄ factum ecclesie. ideꝫ bal. in. l. in ea. C. d̄ cōpen. Bart. in. l. ij. ff. de reb' du. et pet. de perusio in tract. cano. epis. c. x. in fi.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Relictum. Uide ad hec late per do. Bartho. soci. post Bar. i. l. ciuibus. col. pe. ꝛ vlti. ff. de rebus dub.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Episcopo. Uide Modern. in. c. qm̄ Abbas. s̄. de offic. delega. Soc. in. l. pen. ff. de reb. dub. vbi bon' tex. ad propositum.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Canonico. idē tenet Bar. in. d. l. ciuibus. ꝛ sequit̄ do. Soci. ibidem. ꝛ de legato facto episcopo an censeatur factum cōtemplatiōe ecclesie vide Felī. in. c. dilectus. col. ij. vs. ex his infert̄. s̄. de offi. ordi.

Zacharias.

e ¶ Uerbū prelatio. Adde qd no. in apost. ad istum post eū in. c. j. n. 2. i apost in ver. ꝯtinet̄. archi. de eo q fur. or. rece.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Qd olim. De quibus redditib' solui debeat quarta. vide ꝑ Alexā. in consilio. cxcvj. inci. viso testamento. col. pe. in. ij. volu. late per Petr. de peru. i tract. de quarta canonica per totum.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Questio nota-
bilis. Vide Car.
in consi. xxvj. inci.
prudentia. in fin.
Abb. in cōsi. xxxj.
cir. finem. in. j. vol.
Alexā. in. d. consi.
cxcvj. in. ij. vol.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Qd disponit̄.
Vide plura per
And. sicul. in rep.
l. cū acutissimi. C.
de fideicom. ⁊ pul
chre per. d. So. in
repet. l. cū annus.
colū. iij. cū plurib⁹
sequētib⁹. ff. de cō
di. ⁊ demon.
c ¶ Not. bene q̄ il-
lud q̄ disponit in
iure rōne proximi
tatis ꝑsonarū in-
telligit̄ dispositū
rōne magne ami-
citie. facit qd vr̄
velle glossa. in. l. in
testō. ff. de fideicō.
liber. ⁊ expressius
Bald. q includit
illā gl. in. l. si iure.
C. d bo. mat. ⁊ lu.
Ro. in ꝯsil. clxxix.
incipi. amplissime
doctor. vbi volūt
qd vehemēs ami-
citia habeat vim
clausule codicilla-
ris dū facit qd vo
luit Cy. in. l. exigē
di. C. de procura.
Bar. in. l. non so-
lū. §. q alieno. ff. de
ꝓcu. vbi tenet. qd
illa iura q̄ volunt
qd cōiunctus ad-
mittat̄ ꝓ ꝯiuncto
cū cōditiōe de ra-
to habeant locū
etiā in amico ma-
xima amicitia cō-
iūcto de quo vide
plenius ꝑ doc. pre
sertim moder. i. d.
l. exigendi. ⁊ in. c.
ex ꝑte decani. de
rescrip. ⁊ in. c. corā
dilecto. de officio
dele. vbi iste tenet
contrarium.
Anto. Franci.
¶ Vtrū ea q̄ di-
cunt̄ de cōiuncto
habeāt locum in
amico dicas qd sic
vt ꝑ Guil. de cu. ⁊
Bart. in. l. sꝫ ⁊ he.
ff. de procur. qd in
tellige verū cōiun
cto magna amici
tia vt in. l. lecta. in
§. amicos. ff. de ꝟ.
sig. ⁊ per Bar. in
l. nō solū. §. q alie-
no. ⁊ ibi ꝑ Alexā.
ff. de procura. in j.
col. ⁊ ibi etiā dicit
Alexā. q̄ amicus
agit ꝓ amico in-

natiōe inter viuos sicut in vltima volūtate. sed cōcludo con-
trarium iudicio meo. Et primo adduco dictū. c. j. x. q. iij. vbi
dicitur q̄ ex quacunqꝫ oblatione facta ecclesie inferiori nihil
dꝫ eps̄ vendicare. Nomine aūt oblationis venit qcqd dona-
tur ecclesie etiā in rebus immobilibus: vt ꝓbat̄. xij. q. j. viden
tes. c. cum inter. de ver. signi. Scd̄o probo per. c. conquerente.
s̄. alleg. vbi inter iura ep̄alia fit mentio de dona. inter viuos.
Tertio probo per no. in. c. j. de sta. reg. ⁊ ibi glo. expresse tenet
quā no. Quarto adduco in arg. c. de his. j̄. de sepul. hoc idē
sentit Hostien. in summa. de sepul. ver. qd si dono. facit glo. ⁊
Archi. in. d. c. de his. Itē facit tex. in. c. precedenti. vbi solum
dicitur de relictis in testamento. Itē iste tex. in prin. ibi: q̄ te-
stator pro aīa sua ⁊c. Nec ob. iste tex. in. d. ver. nec est. q̄ non
loqt̄ in quarta debēda ab ecclesia inferiori: sed recitat tenorē
c. pōtifices. x. qō. iij. vbi solū disponitur de relicto vel donato
ep̄o ⁊ dr̄ qd fuerit donatū in dubio contemplatione ecclesie
⁊ sic sumus extra casum de quo querimus. Et si diceres qua
re aliud in donatione inter viuos dico qd iura noluerunt tm̄
aggrauare ecclesias inferiores. nā cū substētent̄ ex oblatio-
nibus fideliū durū esset qd eps̄ haberet quartā partem oīm:
sed non tm̄ preiudicium fit in relictis in vltima voluntate ⁊
sic alias in facto cōsului latius hunc articulum ꝓsequendo.
18 ¶ † Sed est qō notabilis[a] ⁊ quotidiana: nūqd ista quarta
mortuariorum seu relictorū possit tolli cōsuetudine. Vinc. et
Io. sentiunt q̄ sic. ⁊ idem Inn. sed Host. refert Inn. mutas-
se sententiā cū qō de facto acciderit inter quēdā ep̄m: ⁊ quā-
dam ecclesiā inferiorē: ⁊ dicit ipse Inno. fuisse interlocutum
qd nō obstante cōsuetudine deberetur quarta. Alij dixerūt
qd portio pōt diminui: sed in totū tolli. Host. videtur magis
inclinare in partē vt valeat cōsuetudo. ⁊ clarius hoc tenet in
summa in ti. de sepul. in. §. an licite. ver. qd si cōsuetudo. Idē
tenet do. meus do. Car. hic. hanc sententiā puto verissimam.
⁊ alle. gl. ordinariā semper mēti tenendā in. c. j. de sta. re. ⁊ iu-
19 dicio meo credo qd hoc ꝓbet̄ in. c. de quarta. de p̄sc. ¶ † Sꝫ
dubitari pōt qd si nō appareat de consuetudine quota por-
tio debeāt. dicit In. q̄ pōt peti quarta: q̄ iura vident̄ i hoc
cōuenire. ego dico q̄ circūscripta oī ꝯsuetudine quarta pars
debet̄ ep̄o: ⁊ sic in dubio procedit libellus suꝑ quarta parte
20 tex. est in. c. conquerēte. preal. ¶ † In glo. in ver. presumitur.
ibi: si magna vel lōga fuit dilectio ⁊c. No. gl. qd cōtra p̄sum-
ptionē iuris videt̄ admitti ꝓbatio etiā ꝑ cōiecturas dūmo-
do ꝯiecture sint vehemētiores illis suꝑ quibus ius fundauit
presumptionē. nam vna presumptio tollitur per aliam vehe
mentiorē vt no. in. c. literas. de presum. Idem dicunt doc. qñ
ex qualitate rei pōt presumi q̄ persona fuit contēplata ⁊ nō
dignitas: vt q̄ aliquis reliquit vel donauit ep̄o falconē vel
canē venaticū in quib⁹ delectabatur. Et idē dic in similib[a].
21 ¶ † In glo. in ver. secus ibi: ⁊ cum aliquid datur ecclesie ⁊c.
Ex ista particula vsqꝫ ad finem collige tertiā solutionē que
est verior p̄cedentibus: quā sic declara. qñ relictū sit ecclesie
quāuis apponat̄ dictio taxatiua tm̄ nihilominus intuitu ec-
clesie sit relictū: nō autē intuitu persone alicuius. cum bona
autē requirūtur ecclesie non pōt episcopus excludi quia esset
eam excludere ab administratione ⁊ alimēetis que sibi debē-
tur iure publico. qd quidem ius priuatū dispositio testatoris
22 immutare non potest. † Ex quo infero quod testator qui dis
posuit beneficium fundandū post mortem suā nō potest sta-
tuere vt confirmatio seu subiectio spectet ad alium q̄ ad epi
scopū: q̄ nō pōt mutare generalē constitutionē canonuꝫ. de
quo vide bo. text. cum ibi notatis in. c. cum dilect. de consuet.
sed quando relinquitur episcopo tantum videtur cōtempla-
ta persona ⁊ non dignitas. nec aliquid cōmittitur cōtra ius
q̄ nullo iure cauetur vt de relicto facto persone episcopi de-
beatur portio ecclesie imo potius innuitur ꝯtrariū: vt hic patet
in relicto facto a ꝓpinquo. Et hāc solutionē sentit etiā Inn.
23 Alij aliter soluunt: sed p̄dicta sufficiant. ¶ † In glo. in ꝟsi.
nec est sibi sub proprio noīe. No. singulariter hanc particulā
gl. que vult qd relictum factum ab extraneo habēti admini-
strationē ecclesie noīe proprio presumatur relictum intuitu
ecclesie: ⁊ bene ꝓbat hoc dictū. l. annua. alle. in gl. secundum
vnū intellectum. Et licet dominus meus do. Car. intelligat
dictū procedere qñ fuit expressum, etiā nomen appellatiuum
scꝫ dicendo relinquo hoc petro ep̄o Parisiensi: ergo idem tñ
dico esse si nomē propriū duntaxat fuit expressum: ⁊ hoc vo-
luit ista gl. ⁊ probo per istum tex. inducēdo sic: relictū factuꝫ
a propinquo expresso noīe dignitatis tantū presumitur reli-
ctum cōtēplatione persone propter coniecturā propinquita-
tis: ita ⁊ fortius debemus dicere q̄ si relictū sit ab extraneo
noīe proprio expresso tm̄ qd presumatur relictum intuitu ec-
clesie: q̄ nō est verisimile qd ab extraneo fiat relictuꝫ habēti

administrationē contēplatione persone: q̄ nemo presumitur
iactare suum. l. cū de indebito. ff. de probatio. c. super hoc. de
24 renūtia. facit qd no. gl. notabilis. in. l. cū quid. ff. si cer. pe. † ⁊
vide ad idē gl. no. in. c. ij. j̄. eo. ti. lib. vj. vbi dicitur q̄ si quis re
liquerit executorē testamenti amicū suū sub noīe dignitatis
mortuo isto executore officiū non transeat in successorem in
b dignitate. Et no. ex illa glo. ⁊ ex ista q̄ id qd disponitur[b] rō-
c ne affectionis propinquitatis[c] vendicat sibi locum in amico.
25 ¶ † In ea. glo. ibi: secus si aliquid detur. Aduerte quia gl.
hic inepte loquit̄ iudicio meo: lꝫ habeat bonū sensum. nā pri-
mo formauit questionē, qd in relicto facto ab extraneo: ⁊ tūc
dicit secus si detur aliquid ep̄o inter viuos intuitu amicitie
⁊c. Nā videtur tacite velle qd aliud sit in donati. inter viuos
q̄ in vltima volūtate. qd falsum est quo ad casum nostrū. nā
si extraneus testator habuisset longā ⁊ magnā amicitiā cuꝫ
prelato relictum presumitur factum intuitu persone: vt vo-
26 luit glo. s̄. in verbo presumitur. ¶ † In ea. gl. ibi. sancimus.
Gl. nō soluit. sed dic qd illud. c. loqt̄ in dubio. nam donatio
seu relictū factū prelato ab extraneo presumitur intuitu ec-
clesie hoc verū nisi alie coniecture sint in contrariū: vt hic ap-
27 paret rōne propinquitatis. † Et in fi. glo. vult ergo gl. quod
aliud sit relinquere canonicis ecclesie q̄ ipsi ecclesie. In con-
trariū facit. l. ciuibus. allegata. in gl. vbi dicitur qd relictum
factū ciuibus videtur factū ciuitati: ⁊ in hoc varia scribūtur
hic ⁊ in. d. l. ciuibus. ⁊ vide glo. in. c. pontifices. xij. q. iij. potest
dici qd aut relictū factū est canonicis maxime aliquibus et
presertim expressis nominibus proprijs: ⁊ tunc relictum non
acquiritur ecclesie. ⁊ hoc forte voluit gl. in. d. c. pontifices. duꝫ
ponit exēplū qñ testator dicit relinquo canonicis istis. ⁊ fa-
cit hic tex. in. §. illud. quandoqꝫ relictū est factum simpliciter
canonicis ecclesie: ⁊ tunc respectu acquisitionis forte est diffe
rentia inter hoc relictum ⁊ relictum factum ecclesie: q̄ soli ca
nonici nō representant totam ecclesiam cum sint ibi habētes
dignitates capellas ⁊ similes: sed solum acquiritur ipsis ca-
nonicis. argu. opti. in. c. per exemptionem. de priuile. libro. vj.
vbi aliud est eximere ecclesiam q̄ eximere canonicos. sed re-
spectu quarte debite ep̄o non puto differentiā. Nec ob. l. ciui-
bus. quia ciuitas respectu acquisitionis solūmodo represen-
28 tatur per ciues nō sic ecclesia ꝑ canonicos tātum. ¶ † Extra
gl. quero. Supra visum est quam portionē debet habere epi-
scopus de relictis factis ecclesie inferiori: nunc quero quam
portionē debet habere de relictis factis ecclesie cathedrali ⁊
quid ecōtra. Inno. dicit q̄ quartā. Host. dicit q̄ dimidiam.
Vincen. dicit qd relictū debet diuidi inter episcopum ⁊ eccle-
siam sicut alia bona ecclesie. ⁊ hoc mihi placet. nam quicqd
ꝑuenit ecclesie cathedrali ꝺm iura dꝫ diuidi in quatuor par-
tes. quaꝝ vna debet̄ ep̄o pro se ⁊ pro familia sua. secunda cle
ricis seruientibus: vt canonicis et alijs. tertia pauperibus.
quarta fabrice. xij. q. ij. c. quatuor. ⁊. c. concesso. ⁊ forte ob hoc
dicit tex. in prin. q̄ episcopus dꝫ habere tertiam vel quartaꝫ
ꝺm diuersas cōsuetudines, ita qd iste tex. in prin. videt̄ de di
recto contra Hostien. nam hic papa disponens principaliter
super relictis factis ecclesie cathedrali vel episcopo dicit qd
regulatiter debetur tertia vel quarta ꝺm consuetudinē: ⁊ in
hoc concordat cum iuribus antiquis: q̄ vt dixi de bonis ec-
clesie episcopus habet solum quartam partem.

1 ☞ Legitima debetur filio in bonis patris matris ⁊ auie nec
in illa potest grauari.
Filius rogat⁹ restituere sub conditione detrahit duas quar
tas: vnam nature: ⁊ aliā trebellianicā: in quā computat fru-
ctus perceptos post litem contesta.
2 Filius licet aliqñ denominetur a matre: tamē eius vera de-
nominatio venit a patre: ⁊ ponitur causa demonstrationis.
Legatum factum Camillo filio Pellini sub cuius est pote-
state: non censetur factum contemplatione patris.
3 Relinquo: istud verbum adiectum vniuersitati bonoꝝ im-
portat heredis institutionem: etiam respectu illius persone
que debet titulo institutionis honorari.
4 Hortus censetur legatus legata domo: si hortus erat conti
guus: alias secus.
5 Substitutio facta de patre ⁊ filio: non censetur facta ordine
successiuo: sed vt equaliter ⁊ eodem tempore eueniant.
6 Substitutio compendiosa facta per verbum commune: post
pubertatem trahitur ad fideicommissariam.
Substitutio compendiosa potest fieri sine illis verbis quan-
docunqꝫ ⁊c. sed potest fieri si absqꝫ liberis decederet.
Tutores possunt constituere dotem pupillis: etiam viuo pa
tre qui sit furiosus.
Malitia lꝫ soleat dici qd suppleat etatē: tñ nō hꝫ locuꝫ quo
ad testamenti factionem ⁊ quo ad hoc vt eximatur a tutela.

8 Judicium qd fit pro pupillo vel contra eum potest fundari in persona tutoris quando solus agit vel in persona pupilli si cum autoritate tutoris agit.
9 Appellare quando possit vtraqz pars ab eadem sententia.
10 Judex appellationis potest de nouo condemnare: quando condemnatio ad ipsum transmissa sit iuridica: etiam qp non dicat male appellatũ & bene sententiatum. vide. ĩ. in. c. raynaldus. in. x. not.
Judex appellationis potest reformare sententiam: licet per partem nõ allegetur vel petatur.
11 Judex potest & dz ex offõ suo supplere illud qd sibi est notum etiaz qd a partibus non petatur vel allegetur.
12 Consuetudo potest diminuere legitimam filiorum.
Statutũ vel consuetudo possunt in totum tollere legitimã filijs quando habent vnde viuere possunt: alias secus. quo casu in totum tolli nõ potest legitima sed minui sic.
13 Institutus in re certa non per omnia habetur loco legatarij.
14 Substitutionis species quot sint: & earum exempla.
15 Extensio est licita ex identitate rationis: etiam in iure singulari.
16 Compẽdiosa facta a milite an post tempus pubertatis: quo ad bona filij matre existente in medio trahatur ad fideicommissariam.
17 Compendiosa facta a pagano per verba directa filio impuberi intra tẽpora pubertatis valet iure directo: post vero fideicommissaria: licet legiste teneant qp extinguatur. nu. 21.
18 Compendiosa facta a pagano per verba communia intra tempus pubertatis est directa: post vero est obliqua. nu. 20.
19 Compendiosa facta a pagano per verba obliqua omni tempore est fideicommissaria.
22 Donatio inofficiosa reuocatur tantum respectu legitime: sed testamentum reuocatur in totum.
23 Venditio vero facta de omnibus bonis in fraudem filioruz reuocatur tantum quo ad legitimam. sed si esset simulata: reuocatur in totum.
Que imputentur in falcidiam: que in trebellianicam: & que in legitimã & que sit ratio qd diuersa computant̃ in vnam & diuersa in aliam.
24 Filius grauat⁹ restituere in diem vel sub cõditiõe detrahit duas quartas: si pure vnam: sed si filius est institut⁹ in re certa & grauat⁹ indistincte detrahit vnam quartam. nu. 27.
26 Una persona fungitur vice duarum: quando in ipsam concurrunt due diuerse qualitates.
28 Filius siue ex testamento: siue ab intestato: non potest partẽ hereditatis adire & partem relinquere etiam in legitima.
29 Legitima non debetur filio viuo patre etiã si pater fuerit ingressus monasterium.

1 RAynutius. †In bonis p̃ris matris & auie hz quis debitam iure nature in q̃ grauari nequit: et filius rogatus de restituenda hereditate sub cõditione detrahitur debitum iure nature & trebellianicam qua computantur fructus post litis contestationem percepti. Pr̃io factum. Secundo auditoris dati per papam pronũciatio. ibi: cum autez. Tertio pronunciationis per papam cõfirmatio. ibi: nos igitur. prima & secũda ps subdiuidi possunt: sed ptes patẽt in tex. ¶ Pro declaratione huius decretalis & eius casus no. qd de iure Lombardorum si maritus decesserit ante vxorẽ: vxor ei⁹ supstes lucrat̃ tertiã ptẽ bonorũ mariti sui. & de illa tertia põt facere qcquid placet sibi: & ita clera hz tertiaz partem in bonis mariti sui patris Raynutij. Et si vxor premoriat̃: marit⁹ lucrat̃ dotẽ. ¶ Casus lr̃alis. Raynuti⁹ de clera habuit duas filias Alterocham vcz & Adiectam. habet insuper matrem nomine Cleram & vxorem nomine Adhelasiam: filiam suam Alterocham tradidit cuidam in vxorem cum dote: demum in extremis agens fecit testamentuz in quo testamẽto Alteroche filie sue reliquit domum quandam & hortum vltra dotem suam. Adiectam vero filiam suam impuberẽ sibi instituit heredem in alijs bonis suis: adijciens in testamento suo: vt si adiecta filia sua impubes decederet sine liberis Alterocha & soboles quã tunc gestabat in vtero ei succederent & sic decessit Raynutius. Demuz tutores adiecte tradiderunt eam in vxorẽ cuidã petro iure Lombardo cum omnibus bonis suis. de quo filium suscepit qui filius breui tẽpore lapso mortu⁹ est. Insuper clera auia adiecte mater Raynutij donauit Adiecte & petro viro suo tertiam partem bonorum quã habebat in bonis Raynutij: & Adhelasia mater Adiecte suã tertiam quã habebat in bonis Ray. vendidit Petro marito adiecte. Postmodũ vero Adiecta fecit testamentum & instituit sibi heredem Petrum maritũ suũz: et sic sine liberis est defuncta: cuius bona Petrus predictus possedit aliquanto tempore in pace: qui contraxit postea cum alia: & filios ex eadẽ suscepit. Tandem Alterocha & filius eius mouerunt questionem super bonis Adiecte contra dictũ Petrũ petentes bona illa sibi restitui ex cã fideicommissi siue substitutionis secundum testamentum Raynutij lite contestata inter Petrum & Alterocham & filium eius: lite pendente dictus Petrus mortuus est. Et post mortem Petri Alterocha & filius eius ceperunt eandem questionem mouere contra filios ipsius Petri & Raynutij tutorem ipsorum coram. G. iudice tuscañ. ex causa premissa. Ex parte tutoris & filiorum predicti Petri respondebatur quod non obstabat illis annalis prescriptio vsucapio pro dote. ac longi temporis silentium diuturnum. Preterea dicebat idez tutor quod si hec non proficerent de bonis illius prius dicebãt debere deduci tertia clere matris testatoris: ac tertia adhelasie vxoris eiusdem & quarta per trebellianũ nomine ipsius adiecte. Judex auditis allegationibus condemnauit tutorem nomine pupillorum in restitutione bonorum Raynutij alteroche & filio eius: tertia clere ac tertia adhelasie primo deducta sm consuetudinem ciuitatis, precepit etiam deduci quartam per trebellianũ quam quilibet extraneus deducere potuisset. a qua sentẽtia vtraqz pars ad sedem apostolicam appellauit. datus fuit quidam cardinalis auditor coraz quo ex parte Alteroche proponebatur qd clera auia et adhelasia mater ipsius ipsam in legitima sua priuare non poterant: vnde petijt Alterocha suam legitimaz in bonis auie & matris ipsius petijt insuper fructus perceptos a tempore litis contestate in quartam trebellianicam imputari in q̃bus dicebat sententiam predicti iudicis iniquam & ab ea legitime prouocatum. Ex parte pupillorum allegabatur quod pater adiecte ipsam in legitimam que sic ab intestato tenebatur aggrauare non potuit. vnde petebat illam detrahi de restitutione predicta. Judex auditis hinc & inde propositis sententiam iudicis supradicti in eo quod dicit tertiam clere ac tertiam adhelasie integraliter deducendas pronuntiauit iniustam. dicens quod legitima ipsa salua sit alteroche in vtraque tertia ad cuius restitutionem dictum tutorem nomine filiorum cõdẽnauit. In eo quod dixit quartam per trebellianum deducendam sententiam supradicti iudicis confirmauit: ita videlicet quod fructus de bonis ipsis a tempore litis cõt. percepti a predicto Petro & filijs eius post mortẽ adiecte computentur in ea. qui si suffecerint ad quartã & fruct⁹ eius eo nomine alia deductio nulla fiat: qr vero pater adiecte ipsam in legitima que sibi debebatur ab intestato non potuit aggrauare legitimam ipsam censuit retinendam. ita quod deductio fiat tantũmodo sm consuetudinem ciuitatis tusca. In eo vero qd iudex condẽnauit Raynerium nomine pupillorum ad restitutionem residui faciendam alteroche ac filio eius sniam confirmauit ipsius. & d. papa sniam ipsam ratam hz & firmã. B.

2 ¶ †No. j. ex principio. qp filius [a] qñqz a denominatur a matre: sicut iste q vocabat̃ Raynutius de clera. Cõtrarium debet esse de iure. debet enim filius denominari a patre & nõ a matre c. raynaldus. ĩ. eod. & hoc qr sequitur familiam. et agnationem patris & nõ matris. c. ij. de conuersione. in fi. & inst. de leg. agna. tu. §. j. sed istud de quo hic potest cõtingere sm Joã. and. aut propter factum superbie: quia mater erat nobilis vel qr forte dudũ decesserat pater: & sic denominatus fuit a matre: alias nõ. Et ex hoc & ex tex. no. qd in dispositione filij sit qñqz b mentio de patre vel matre non qd dispositio vel eius effectus cõferat̃ in patrem vel in matrem: sed causa demonstrationis. Et ideo placet Bar. sentẽtia in. l. cum aliquis. C. de iure delib. vbi dicit qd si legatum sit filio martini nõ videtur relictũ contemplatione patris sed potius fit mentio de patre causa demõstrationis. & maxime quando exprimeretur nomen propriuz filij. Nec ob. d. l. cũ aliquis. quia loquitur in seruo & sic fuit expressa qualitas que si esset vera relictũ de iure acquiritur domino. & sic legãdo seruo alicuius videtur relictum contemplatione domini sed secus in filio quia qualitas filiationis non facit relictum acquiri patri: quia posset esse emancipatus: & maxime hodie cum filiofam. acquiratur proprietas in aduentitijs, sed si fieret mentio de patre & de patria potestate tũc idem in filio quod b dixi in seruo sm Bart. [b] ibi: sed ego adhuc hodie dubitarem propter rationem premissam: qr qualitas proprie patrie ptãtis necessario nõ infert vt relictũ acquiratur patri nisi solum quo ad vsumfructum.

3 ¶ †No. ibi: reliquit cetera bona sua: qd

[a] terdicto recuperãde possessionis ẽt sine mandato per l. j. C. si per vim vl' alio modo. quod etiã voluit Bal. i l. cuz alienã. C. de leg. & iõ amic⁹ pupilli põt agere p eo ex mandato legis vt in. l ij. qui pe. tut. et in. l. j. et ij. C. de neg. ges. & talis valde amic⁹ potest prosequi iniuriam illatam amico sine aliquo mãdato ita Bal. no. in. l. j. C. qui accu. nõ pos. & alex. i d. §. q alieno. & dicit Bald. in. l. j. in xxij. col. C. qui accu. non pos. qp singularis amicus equiparat̃ ppinquo & venit appellatione suorum & põt ẽt appellare p amico vt p archi. in. c. statuim⁹. de elec. li. vj. & per ale. in. l. j. ff. de appel. & hinc est qd amici sunt requirendi in interpositione decreti sm Bart. in. l. magis puto. ff. de rebus eorũ. & p Pau. de cast. in consi. suo. j. Sebasti. Sapia.

¶ Qd filius. Vide Bart. in. l. si in re. §. lz. ff. de rei vẽdi. & doc. in. l. iij. in princi. ff. de libe. & posth. & late deci. in ca. nouit. in. vj. not. s̃. de iudi. vbi multa ex his que cõgerit and. sicu. hic & vide cautelã quam in hac materia ponit Bal. in. d. l. iij. ff. de lib. & posthu.

[b] ¶ Et idẽ dicit in l. si. C. de vsufr. cõcor. de quib⁹ per d. Alex. in. d. l. cuz aliqs. Quid autẽ sit in feudo cõcesso filio an in dubio p̃sumat̃ cõcessum cõtẽplatione patris, & sic cẽseatur profectitiũ, tz and. de iser. in. c. j. de alie. feu. pa. & l c. j. in prin. de suc. feu.
Anton. Francis.
¶ Utrum feudũ sit peculiũ castrẽse vel quasi vel aduentitiũ si est datum cõtemplatione patris aut simpl'r vide Bal. i. c.

j.§.j.de duobus fra.de no.benefi.inue.in vsibus feu.⁊ vide Oldr.in ɔs. ccxxxvj.vbi ponit quando feudū est concessuz vni ex filijs tm̄ an ille debeat habere tanꝙ precipuum ⁊ ideo Alex.cōs.cxxxvj.in.j.parte,ita tz.

a ¶ Uerbum relinquo: si adijciatur vniuersitati bonorū īportat institutionē: ⁊ ista est cōis sententia.gl.est no.in ver.relictis.in.§.si vero nulla. in auf.de hered.⁊ falci.⁊ in.l.his ꝟbis.in p̄nc.de her. inst.⁊ est text.in.l. diuus.in versi. relinquo.quez ad h̄ ibi no.Bart.ff.de testa.mi.⁊ est tex. in.l.qm̄ indignuz. vbi late ꝑ Sal.C. de testa. Si autez adijciatur verbuz relinquo certe rei vel quātitati: tūc nō importat institutionē: sed legatū: vt est text.in.§. aliud quoqꝫ capitulum.§.ceterum. in autē.vt cum de app.cog. Ita concludūt bart.bal.⁊ ange.⁊ alij in.d.l. his verbis, in p̄n, ⁊ plene Bar.in.l. centurio.in.iij.qō. p̄nc.prope fi.ff.de vulg.⁊ pup.bar.⁊ doct.in.l.cogi. in p̄nc.ff.ad tre.Sali.in.l. quoties.C. de her,inst.imo in rep.l.j.§.si ex fundo.ff.de hered.instit.Lud.ro. ⁊ ibi late.d. Alex.in.l. nam qd.§.nō ois. ff.ad treb.ista est vera ⁊ cōis sententia qcquid teneāt Jac.de are, Pe,⁊ bal.i.d.l.quoties. ⁊ de hoc ꝟbo relinquo.vide ēt plene Joā.fab.in.§. plane.insti.de mil.testa.⁊ hoc intellige verum qd verbuz relinquo adiectum vniuersitati bonorum importat institutionem quādo adiectum fuit in solenni testamento: sed quando in voluntate nō solenni tunc vt actus valeat saltem iure codicillorū vel donati.causa mortis.in quibus non potest fieri institutio directa tunc importabit fideicōmissum, ita not.limitat Bal.⁊ in epistola.ad fi.antepenul.q.C.de fidei, Anton.Francis. ¶ Dicas qd verbum relinquo: pōt adaptari ad institutionē ⁊ legatum pro quo vide tex.in.l.fina.in prin.C.d sacrosan.eccl, ⁊ in.l.j.ff.ad.l.falci.⁊ trahitur ad vlti.voluntatem.vt in.l.verbum relinquendum.de verb.signi.⁊ vide Bar.in.l.vnum ex familia.in prin.ff.de lega.j.⁊ in.l.cum hi.in prin.de transac.⁊ dicitur esse verbum directū: vt no.Bal.in rubri.C.de impube.⁊ alijs substitu.in ver.quādo autem verba.⁊ vide etiam Alex.in consi.lxx.in.ij.parte.vbi dicit quod si relinquo filio pro benedictione non intelligitur pro legitima nisi dicatur qd relinquit pro benedictione iure institutionis.

b ¶ An domo legata intelligat̄ legat⁹ hort⁹. Cōiter cōcludit̄ qd si erat ad vsum illius domus ⁊ per domū erat aditus in hortū: hortus ɔtinet̄ alias secus.tex.est not.in.l.predijs.§.qui domū.ff.de leg.iij.⁊ in.c.fi.hic alle.per istū.hoc dicunt docto.in.l.pleriqꝫ.ff.de in ius.vocā.qd ex vinea sua qs citari pōt re ⁊ verbo.est verū.nisi vinea esset sub vna clausura cū domo contenta: qꝛ tunc cēseretur esse pars domus.§.qui domū.⁊ text. cum glo.in fi.in.d.l.fin.ff.de ser.vrba.pre. Ad idem qd legata domo ⁊c. est tex.no.in.l.fi.in prin.ff.de ser.vrb.pred. Et in illo tex.ponderat̄ forti⁹ probari iuncta glo.in ver,legatū.qd etiā qñ testator nō legat domū ad proprietatē: sed tm̄ ad habitationē qd tñ venit hortus ⁊ cenaculū accessoriū dom⁹, Bal.⁊ Flo.in.d.l.fi.⁊ dicit ibi Pau.de ca.qd audiuit bal. pluries allegātē illā.l.fi.⁊.d.l.predijs.§.pen.⁊ fi.⁊ in.l.arbiter.§.d vestibulo.ff.cōi diui,qd si legat̄ vel vēditur domus venit stabulū vel hort⁹ coniunctus vel contiguus domui si ad illud nō erat adit⁹ nisi per ipsaz domum vel etiā si aliūde erat aditus tñ fuerat emptū simul cuz domo eodē precio.⁊ sequitur etiam.d.Bart.veronē.in trac.suo seruitutū vrb. adde etiā predictis illud qd no.decidit Nicol.de nea.post antiquos in d.l.predij.§. pe,per illū tex.qd si duo erant fratres diuidētes inter se domos cōmunes paternas ⁊ in medio earū erat hortus ꝙ cedit domui ad quā pater vtebat̄ illo horto.⁊ si pater non deputauerat talem hortuz ad vsum alicuius dom⁹ cedit illi domui per quam habebat̄ intrinsecus aditus ad hortuz illum. et predicta diligēter no.quia frequenter occurrunt. Nunqd aūt dōata domo simpliciter veniāt adiacētia, dom⁹. Et an ɔnexa ⁊ an alia supellectilia. vide textum no.in.l.iuli.§.edib⁹. cū duabus sequent.⁊ est bon⁹ tex.ff.d act.empti.facit quod not.glo.alleg. hic ꝑ istū.xij.q.ij.c.fi. ⁊ ibi Archi.dicit qd qui dat domū vel aliā rem d̄ꝫ dare ea que annexa sunt illi rei iurib⁹. per eum.alle. add etiam tex.no.in.l. cetera.§.hoc senatus.in duobus ꝟ. ff.de lega.j.ꝑ quā no.ibi Ja.de are. ⁊ Bal.⁊ sequitur simpl'r do. Alex. ibi: in fi.qd qñ vēdit̄ alicui domus qd ea que sunt ibi posita vt ꝑpetuo ibi sint: lꝫ nō sint affixa cedunt emptori: quod est valde no.secundum Bal.⁊ de hoc est tex.melior de iure in.l.fundi.§.labeo.ff.de act.emp.quez alleg.Bal.inter alios in.d.§. hoc senatus, Adde etiā illud qd decidit Bal.in.l.quod conclaue.per istum tex.iuncta gl.ij.in fi.quod vēdita vna domo intelligitur vendita camera que erat ad vsum illius domus ɔuersa etiam si erat paries in medio duarum domorum.vt ibi.⁊.l.si cui heredes.ff.de leg.iij.adde etiā predictis illud quod signāter decidit Pe.de ancha.in consil.cclxxxviij.incipi.super pluribus articulis ⁊c. Et illam decisionem refert et sequitur do.Alex.in consi.ccclxiiij.incip.visis verbis dicti testamenti ⁊c. Zacharias. ¶ Adde inquantum iste petit an domus appellatione veniat hortus.⁊ cōclude cū eo.vt no.Bar.⁊ doc.in.l.olympico.ff.de serui. vrb.pred.⁊ in.l.predijs.§.qui domum.ff.de leg.iij.⁊ Jac.rebuf.in.l.fin. nu,3.⁊ ibi in apost.cel.in versi.legatum operatorium.C.de meta.lib.xij. Ant.Fran. ¶ An appellatione dom⁹ veniat hortus.dicas quod hortus in dubio intelligitur esse de domo nisi aliter expresserit testator vel illū emerit separatim per se.ad quod vide Bar.in.l.olympico.ff.de ser, vrb.predi.vbi habetur quod in venditione domus venit hortus si est illi coniunctus vel si ex domo est aditus in eum: ad quod vide do.Abb, in.c.j.de censi.⁊ vide Alex.in consi.xxiij.in,iiij.parte consi.⁊ notant docto.in.c.raynutius,de testamen.

b ~ Sebasti.Sapi. ¶ Qd legata. Uide qd no,Ab.per illum tex.in.c.j. j.de censi.⁊ plura allegata per do.Jaso.in.l.fi.colum.iij.versicu.an aūt legata.ff.de constitu.princi,

c ~ Sebasti. Sapi. ¶ Appellatū. Uide late per Fel.in.c.cum Joānes, versic.in tex.ibi pronunciamus.s.de fide instrumen.⁊ ibi facit mentionem de his que dicit Abb.hic.vide eūdem in.c.cum causa.colum.ij.per fi.satis est pronunciare.s.de re iudi.

verbum relinquo: adiectum vniuersitati bonoruz inducit institutionē[a]: ꝑtꝫ hic.naz nō dicitur quod instituit Adiectam heredē in bonis suis sꝫ qd reliquit sibi cetera bona sua,quod dꝫ intelligi iure institutiōis: al's nō esset testamentū: qꝛ sine herede cessat testamētum: vt insti.de leg.§.ante heredis. Aduerte qꝛ plus videt̄ singulariter probare iste tex.ꝙ verbū relinquo relatum ad ꝑsonā q̄ de iure cōi dꝫ institui operatur institutionem ⁊ non simplex legatū.probat̄ qꝛ iste reliquit Alteroche domū ⁊c.nec dicit iure institutionis: ⁊ nihilominus valuit testm̄: qd nō valuisset si nō fuisset filia instituta heres saltem in reliqua re: vt authē.vt cū de app.cog.in.§.aliud quoqꝫ capitulū. Et ꝙꝙ bart. sentiat oppositum in.l.cogi.in.ij.⁊ generaliter.ff. ad treb.tñ Bal.seqtur primū dictuz: de quo in.l. quoties.C.de here.instit,⁊ satis probatur hic nō supplēdo prout gl.videt̄ supplere ⁊ maxime hoc est admittēdum propter equitatē: qꝛ iuris imperiti nesciunt dicere relinquo iure institutiōis: ⁊ verba intelligenda sunt s̄m qualitates personarū inter quas proferuntur.c.magne.j.de voto.facit.c. s.prox.vbi ponderatur an relictum fiat a consanguineo an ab extraneo. 4 ¶ †No.ibi: domū ⁊ quēdam hortum.qd legata[b] domo non venit hortus nisi exprimatur, Sed intellige qñ hortus non coheret domui: alias sec⁹ vide glo.cū concor.ibi all'. xij.q.ij.in.c.fi. 5 ¶ †Itē no.qd substitutio facta in personas duorū qui sunt disparis grad⁹ videt̄ facta equaliter vꝫ vt qsqꝫ admittat̄ ꝑ parte dimidia. Nā hec alterocha ⁊ filius erant disparis gradus respectu testatoris: ⁊ nihilomin⁹ vidētur substituti equaliter ⁊ plus probat iste tex.qd substitutio facta in personā patris ⁊ filij nō videtur facta ordine successiuo vt prius habeat pater: ⁊ postea filius: sꝫ equaliter ⁊ eodem tp̄e admittant̄ ad effectum substitutiōis.de materia plene ꝑ Bart.in.l. gallus.§.quidā recte.ff.de libe.⁊ posthu.nam hec Alterocha et filius qui fuerunt simpl'r substituti pariter ⁊ eodē tp̄e petebāt bōa ex cā fideicōmissi. 6 ¶ †No.vlterius qd substitutio ɔpendiosa facta per verbū cōe.vt per verbū succedat trahit̄ ad fideicō.si institutus moritur post pubertatē etiā si nō sit apposita dictio qñcūqꝫ.nam hic fuit facta simpl'r substitutio vt si adiecta decederet absqꝫ liberis Alterocha et soboles sibi succederent. nec expirauit substitutio ista per aduentum pubertatis.qd bñ no.qꝛ cōiter solet apponi illa dictio qñcūqꝫ.hoc declara: vt.j.lati⁹ dicā. 7 ¶ †No.in vers. mortuo.argu.optimum ⁊ quasi expressum quod tutores possunt constituere dotem pupille. ⁊ pro hoc hodie vide bonū textū in.l.tam dementis.C. de epis.au.vbi dicitur quod si pater est demēs vel furiosus: possunt ipsius tutores vel curatores cōstituere dotem filiabus ipsius dementis. Et intellige quod illa adiecta tempore quo fuerat tradita nuptui erat viri potens.ita quod malitia supplebat etatem alias non valuisset matrimonium. vt in.c.continebatur.de despon.impu.sed adhuc nō perfecerat duodecim annos.quod patet ex eo.qꝛ erat sub tutoris potestate.nā officiū tutoris extinguitur per aduentum pubertatis.de quo in.l.j.⁊ fi.C.quando tuto.vel curato.esse desi. Ex quo infero qd viri potentia ⁊ malitia supplet defectum annorum quo ad contrahendum matrimoniuz: sed non quo ad hoc vt eximatur a tutoris potestate.sꝫ oportet quod femina compleuerit duodecimum annum.masculus.xiiij.idem dicimus quo ad facultatem testandi prout legi.⁊ not.in.l.qua etate.ff.eod.titu. 8 ¶ †Not.quod iudicium potest fundari in personam tutoris nomine pupilloruz. nam solus tutor fuit condēnatus.hoc pōt etiam fundari in ꝑsonā pupillorū cū autoritate tutoris de quo in.l.j.ff.de admi.tuto. 9 ¶ †Not.ꝙ ab eadē sentētia potest vtraqꝫ pars appellare qñqꝫ tñ interdicit̄ vni ꝑti appellatio si altera pars appellauit.vt in.l.oēm honorē.C.qñ ꝓuo.nō ē necesse. Sꝫ ponit casum respectu expēsarū tm̄: sed regl'r si sentētia cōtinet plures articulos q̄lꝫ ꝑs pōt appellare. de quo vide qd leg.⁊ no.in.c.significauerūt.de exce. 10 ¶ †No.in ver.cū autem.ꝙ iudex appellationis pōt nō solū ꝓnūciare male vel bñ appellatū[c] sed etiam de nouo cōdēnare si iudex a quo omisit condēnationē iuridicā. Ex quo infert̄ qd si actor appellauit a snīa absolutoria iudex appllationis nō solū ꝓnunciabit male iudicatū ⁊ bene appellatum.sed etiā cōdēnabit reū actori si de iure venit condēnand⁹. ⁊ pro hoc tex.opti.in.c.cām.de re iudi,⁊ in.l.cū apud.ff.iud.sol.⁊ ibi ꝑ Bart.⁊ cū hoc tēperamēto dn̄t intelligi notata ꝑ eū in.l.eos.C. de ap.⁊ sic limitat iste tex.ij.q.vj.i fi.imo pl⁹ elegāter probat iste tex.scꝫ qd iudex appellationis pōt

a ¶ Statutū. An statutū vel cōsuetudo possit tollere vel diminuere legitimā filio de cōsuetudine. vide etiā ꝑ Jo. de lig. in. c. j. s. e. ⁊ hic cōcludit do. Ant. ꝙ non, de equitate iuris inquantū diminuerent alimēta filio ꝫ legiste cōiter teneāt contrariū: ⁊ vide Ancha. in repe. c. canonum. de ꝯsti. in. iij. pri. quesi. in. v. col. illius quesi. ꝟs. qd in successore. ⁊ adde ꝙ Innoc. hic in sua glos. q̄ est sup ꝟb. cogitasse. dicit ꝙ bene valet consuetudo ꝙ filius matri nō teneat relinquere alimēta. vide Inno. in. c. pastoralis. in. xiij. colū. de re iud. ⁊ vid de hoc per Bald. in. l. j. §. ius naturale. in fi. de iusti. ⁊ iur. ⁊ pro parte ꝙ nō possit tollere in totum. facit tex. in. c. ius naturale. j. dist. q dicit ꝙ successio liberorū est de iure naturali qd est imutabile. sed qd etiā statutū possit minuere. facit qd no. Inn. in. c. fi. de cōsue. vbi dicit ꝙ cōsuetudo pōt addere diminuere ⁊ distiguere ius diuinum ⁊ de. q. hic posita ꝑ do. Anto. vide Old. ꝯsil. cvij. et de statuto an possit minuere legitimā filio. vide ꝑ abba. in. j. pte statu. q. xliiij. et ibi etiā in. xiiij. qō. ponit an valeat statutū ꝙ pater nō teneat alere filiā vel ecōtra et an statutū tollens legitimā iure nature debitaꝫ extendat ad trebel. vide albe. i secūda parte statu. q. cviij. ⁊ qd statutum possit diminuere ⁊ etiam tollere legitimam. tenet Ang. cōsi. suo xiij. de quo vide ꝑ Bal. i autē. nunc aūt. C. d epi. ⁊ cle. ⁊ ꝑ eūdē Bal. in l. fi. C. de bo. q̄ lib. ⁊ aliqd ꝑ Bal. in l. cuꝫ rō. ff. de bo. dā. ⁊ de hoc vide omnino Lap. alL. c. in. iiij. col. Alb. de ros. in. l. qm̄ in priorībus. C. de i offi. test. ⁊ Jo. pe. de fer. in practica sua in for. libr. q. pe. he. ex te. in gl. in ver. ac etiā realiter. in fi. ⁊ doc. in auē. nouissima. C. de ioffi. test. ⁊ qd ecōtra an statutū possit tollere legitimā debitā a filio patri. Bal. in. l. j. §. ius naturale. ff. de iusti. ⁊ iu. tenet ꝙ sic. ꝓ quo alleg. bo. tex. insti. de legi. ag. §. fi.

Anto. Francis. ¶ An legitima ꝑ statutum possit tolli vel minui. paul. de ca. in auē. nouissima. C. de inoffi. testa. dicit qd sic. ⁊ idē Car. in clem.

reformare sniam vbi perpendit eam de iure reformandam etiam si nō allegatur per partem. Hoc elicitur ex tex. hoc modo. nā de quarta debita iure nature Adiecte filie testatoris nulla fuit facta mentio ꝑ tutorem: sed solū dicebat de tota hereditate deducendā quartā trebellianicā ⁊ tertiam Clere ⁊ Adhelasie. sed iudex appellatiōis perpendens: etiā quarta iure nature sibi debita erat etiā deducenda suppleuit defectum partis ⁊ pronuntiauit eam deducendam et retinendam: quod est valde notabile. et expresse hoc sentit Innocē. hic in fi. apparatus sui dicens ꝙ ista est suppletio iuris ⁊ nō facti. Nec putes hoc speciale in iudice appellatiōis. nam fortius hoc procedit in quolibet

11 iudice. ¶ † Ex predictis infero vnū generale qd vbicūq; aliquod ius ex deductis in iudicium cōpetit parti: licet pars ignoret: potest et debet iudex ex officio supplere: quia illud est sibi notum ⁊ notoriū vt iudici. facit qd legi. ⁊ not. in. l. j. C. vt q̄ desunt aduo. ⁊ in. c. bone. el. j. de postulatione prela. bene facit. c. cum dilectus. de consue. ¶ No. ꝙ in legitima que debetur filio non potest aliquod

12 grauamen a patre apponi. ¶ † Item not. qd cōsuetudo potest diminuere portionem debitam filio ex bonis paternis et maternis. ⁊ dicit Abbas alibi nō ita bene probari. Sed certe vt etiam sentit Jo. and. tex. iste hoc aperte non probat: sed solum probat vt consuetudo possit inducere de quibus rebus sit detrahenda legitima filijs: ita quod portio nō detrahatur vel diminuat in qualitate. forte enim habebat consuetudo vt tota legitima detraheretur solū de bonis immobilibus ⁊ nō de mobilibꝰ. Et hoc facit ꝓ statutis quotidianis in quibus cauetur vt filia dotata nō succedat cū fratribus nunquid valeat hoc statutum cū diminuat portionem sibi debitam. Et posset queri generaliter nunquid statutum[a] vel consuetudo possit tollere hanc legitimam debitam filio. Richardus malumbre disputauit: vt refert Cy. in. l. sancimus. C. de nupt. ⁊ finaliter concludit ꝙ potest diminui. non autem in totum tolli. quia esset contra equitatem naturalem. Itē q2 hec portio succedit in locum alimentorum que de iure naturali debētur filijs ab ipsis parentibus. j. distin. ius naturale. facit. l. cum ratio. ff. de bo. damna. ꝫ Cy. ibi reprobat ⁊ sequitur Bart. ⁊ sentit Dy. in regula indultum. de reg. iu. li. vj. ⁊ vide per Bart. in. l. titio centum. §. fi. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. mouētur isti p̄ncipaliter: q2 ista portio est de iure ciuili. ergo potest tolli per ius ciuile, statutū autē est pars iuris ciuilis. l. oēs populi, ff. de iusti, ⁊ iure ⁊ prima distinct. ius ciuile. Item nō est verū simpliciter quod ista portio succedat loco alimentorū que debentur iure naturali: q2 si hoc esset verū sequeret ꝙ mater non teneret aliqd dimittere filio. ⁊ fortiꝰ nec auia cū pater teneatur alere filios. l. si qs liberis. ff. de lib. agno. Item pater tenet maritare filias ⁊ nō mater. vt not. in. l. fi. in fi. C. de do. ꝓmi. Itē pone ꝙ filiꝰ sit industriosus ita ꝙ pōt sibi q̄rere alimēta quo casu pater nō tenet alere filium. d. l. si quis a liberis. ergo sequeret quod pater vel mater nō tenerent aliquid dimittere filio. quia cessat causa alimentorum. ⁊ sic concludunt isti quod de rigore iuris consuetudo vel statutū potest in totum tollere istam legitimam: ⁊ sic fortius valebit statutū in terminis prealleg. vt dote cōtenta ⁊c. Sed dn̄i de rot. deci. xviij. attingunt hanc questionem ⁊ referūt contrarias opiniones: sed collector decisionum concludit statutum vel consuetudinem valere. dūmodo non multū absorbeat debitū iure nature: ⁊ sic videt quasi sentire cū Richardo. ⁊ hāc opin. videt hic sequi do. Anto. licet multū succincte attingit hanc questionem. Ego crederem qd

b vbi filius[b] nō haberet al's vnde viueret non valeret statutum in totū absorbens. Moueor nā spurio de iure ciuili nihil debet: vt in auē. ex cōplexu. C. de incest. nup. ⁊ tn̄ ius canonicū sequendo equitatē naturalē disponit vt spurio debeant alimenta. c. cum haberet. j. de eo q duxit in matrimo. ⁊c. ergo fortius hoc idē dicendum in legitimis: vt si ius ciuile vult excludere possit ius canonicū illuꝫ rigorem tollere ⁊ tēperare. nam in istis standum est iuri canonico: vt no. in. d. c. cū haberet. sed vbi filius haberet alias vnde viueret procederet opinio cōtraria vt valeat cōsuetudo vel statutū etiā in totū absorbens legitimā. q2 cessat equitas naturalis. de qua. s. ⁊ militat alia sm quā licituꝫ debet esse patri sicut cuilibet est licituꝫ disponere de re propria ad libitum: q2 in re sua quilibet est licitus moderator ⁊ arbiter. instit. de rerum diui. in §. ꝑ traditionem. ⁊ in. c. de his. de sepult. quod no. ¶ In glo. j. ibi voluit. liiij. h. d. gl. causa exempli. nam idē fuisset iudicatū si plus vel minus valuisset. Et vt detur materia nesciētibꝰ diuidere alias hereditates diuidamus istam raynutij: ⁊ presupposito quod dicit gloss. ꝙ hec hereditas valuisset liiij. primo debet deduci tertia matris scꝫ Clere q̄ sibi debebatur iure speciali: quia superuixit marito suo patri raynutij: ⁊ hec tertia cōsistit in. xviij. ⁊ sic remanserūt. xxxvj. ex quibus etiam venit deducenda tertia adhelasie vxoris Raynutij q2 superuixit marito suo: ⁊ hoc iure speciali. vt. s. dixi. ⁊ hec tertia est. xij. ⁊ sic remanserunt in hereditate raynutij. xxiiij. duntaxat. Expediamꝰ primo illas duas tertias: ex tertia. Clere debent iure nature altheroche tria. nam ambabus neptibus de iure cōi pro legitima debet tertia: sed ex. xviij. que fuerūt Clere tertia est sex: ⁊ sic tria debent altheroche iure nature. xv. vero tam iure nature q̄ ratione donationis pertinent ad adiectā. Ex tertia adhelasie debentur duo altheroche: qm̄ tertia sua consistebat in. xij. Tertia vero pars que debet neptibꝰ iure nature erūt quatuor: ⁊ sic duo pro sua parte tangebant altherocham. x. vero iure nature ⁊ ꝓpter venditionē residui tangebāt aliā partem ⁊ sic ex his duobus tertijs qnq; solū debent altheroche. xxv. heredibꝰ adiecte: ⁊ in illis qnq; fuit reformata snīa primi iudicis qui male pronūtiauit illas duas tertias ītegraliter deducendas ⁊c. Nūc descēdamus ad hereditatē raynutij q̄ vt dixi consistebat in. xxiiij. ex quibꝰ debet primo detrahi tertia debita filiabꝰ iure nature in qua non poterūt grauari: ⁊ sic octo quorū quatuor debētur alteroche in quibus debet computare relictū sibi factū: reliqua pertinēt ad adiectam ⁊ remanserunt. xvj. in quibus adiecta fuit instituta heres ⁊ rogata vt restitueret sorori si decederet sine liberis: ⁊ adueniēte casu restitutionis detrahit quartam trebellianicam que est quatuor: ⁊ sic duodecim veniūt restituēda ex causa fideicōmissi. habebit ergo altherocha ista. xij. iure institutionis ⁊ quatuor iure nature ⁊ sic. xvj. ⁊. v. ex illis duabus tertijs. ⁊ sic. xxj. Adiecta vero habebit. xxv. ex illis duabꝰ tertijs ⁊ quatuor de iure nature. ⁊ sic. xxix. alia q̄tuor ꝑ treb. ⁊ sic triginta tria. Sed. xxxiij. ⁊ xxj. constituūt. liiij. ⁊ sic habes totam hereditatē

ij. in princi. in. vij. de re iudi. ⁊ in. c. isto: tn̄ ibi dicit ꝙ nō potest tolli neq; videt valere statutū illā tollēs etiam si aliquid relinquat loco legitime. de quo plene vide ꝑ Jo. ber. de fir. in suo rep. in litera. L. in ꝟ. legitima. est pars tertia. in ver. legitima. per statutū vbi multa dicit ad ꝓpositū. de alimentis autem an possint tolli filio per statutū: vel tolli patri. ita vt a filio nō p̄stentur: dicendū est ꝙ nō: quia illa sunt de iure naturali: vt per Bar. i. l. si studij. ff. de iust. ⁊ iure. ⁊ in. l. si quis a liberis. i. §. si vel parens. de liber. agno. ⁊ per bal. i l. cum non solum. §. ipsum. C. de bonis q̄ liberis. qd adeo verum est: vt etiam filio illegitimo prestent: vt in. c. cū habeat. de eo qui dux. in matrimo. quam pol. ꝑ adult. et ea que sunt naturalia tolli non possūt vt. i. §. ꝫ naturalia. ist. d iur̄ natu. gētium ⁊ ciui. dicas tamē quod possent denegari filio qui nō vellet laborare nisi esset ipsi filio verecundia: vt puta quia esset notabilis vt ꝑ bar. i. l. j. in p̄n. p̄me colum. ff. de mendi. validis. li. xj. Et adde quod possunt denegari filio ex oībus causis ex quibus posset exheredari. vt est glo. in. l. si quis a liberis. in. §. idē iudex. in versicul. detulerat. ff. de liberis agnoscen. ⁊ qualia alimenta sint prestāda. Dicas quod maiora ⁊ minora prestantur secundum dignitatem ⁊ qualitatem personarū siue illa debeātur ex testō: siue ex iuris dispositione siue ex partium cōuentione: vt in. l. sed ⁊ si quid. in. §. mancipiorum. ff. de vsufru. ⁊ habetur ꝑ domi. Cardin. in materia dispensa. super pluralitate beneficiorum. in. c. de multa. de preben.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Ego. crederez quod vbi filius. An filiꝰ possit priuari legitima. vide Alexandrum in. l. quod de bonis. §. finali. ff. ad legem falcidiam. Jaso. late in autentica nouissima. columna penultima. C. de inofficioso testamento. dominum Franciscum Curtium consilio. lxvj. incip. clarus vir. col. vj. vbi attestatur communem opin. esse qd per statutum non potest priuari.

↪Sebasti. Sapia.
a ¶ Loco legatarij. Vide do. Jas. i. l. lucius. col. xj. vsi. circa. xj. q. ff. d vulga. z pupil.
Zacharias.
b ¶ Directa. Ad d Old. cōsi. cxlj. ici. thema tale est. dominus B. z consil. seq. inci. factū tale est: testator hñs vxorē. z in practica papiēsi i libel. substitutio. z pau. de ca. consil. cclv: si bñ cōsideret.
↪Sebasti. Sapia.
c ¶ Milites. an milites nostri tēporis gaudeāt priuilegio antiquo qd habebāt milites i testando. vid late p Alexan. in. d. l. cēturio. colū. j. et. ij. z ibi latissime per moder. repetētes. Pau. de ca. in. l. scriniarios. C. d testa. mili. Ro. in cōsil. xliiij. icipiē. ad primū. in. iiij. col. z in cōsi. lvj. inci. in pñti. Areti. in cōsil. xij. in prin.

raynutij z isto modo capiūt iuuenes modū diui-
13 dendi alias hereditates defunctorū. ¶ † In glo. in ver. relinquēs. ibi: sunt ille due auf. vna incipit nouissima. alia fm quosdā incipit. non liceat: hoc tñ nō est in illo titu. de inoffi. testa. ideo glos. errauit. sed est. C. de libe. pte. z in fin. glo. nō intelligas q institutus in re certa habeat per oīa loco lega-
a tarij^a: sed quo ad qdā habet loco legatarij: z quo ad quedā loco heredis. de quo dicēdū vt in. l. quoties. alle. in glo. z inter ceteros effect⁹ operat vnū notabilē effectū institutio in re certa: q2 coherede vniuersali nolente adire hereditatē iste institutus in re certa habebit hereditatē in totū: q2 non pōt testator p parte decedere testatus. pro parte intestatus. l. j. §. si ex fundo. ff. de here. instit. quā vtilitatem nō cōsequeret iste si foret purus legatari⁹: imo pderet legatū ex quo ex testō nō adit hereditas. C. si qs omis. cā test. quasi p totū. ¶ In glo. tertia ibi: fuerit cōpēdiosa. hec gl. vr velle i isto pncipio q hec substitutio fuerit cōpēdiosa. sed infra quasi in medio dicit q fuit fideicōmissaria: z hoc q2 adiecta que fuit heres primo loco instituta detraxit quartā trebellianicā in restōne: que solū detrahit ex substōne fideicōmissaria: vt pz insti. de
14 fideicō. here. p totū. ¶ † Sed vt intelligas materiam z habeas intellectū huius. c. z. c. si pater. eo. titu. lib. vj. scias q substitutio est scda vel vlterior institutio. nam institutio fit de eo q in pmo gradu est institutus heres. substitutio fit de eo q est substitut⁹ primo loco: scdo institut⁹ vl tertio vl vlteriori. nā testator pōt facere plures grad⁹ in testamento. opz em primo necessario q instituat heredem sine quo nō est testm in. §. an heredis. insti. de leg. si vo vult pcedere ad vlteriora pt. Sed qnqz vult sibi prouidere in casu in quo heres nō vellet adire vl alio mō sibi prouidere z ob hoc facit substitutionē: z hec substitutio est duplex. quedaz directa z qdā indirecta seu obliqua. Directa est illa p quā substitut⁹ capit hereditatē sine facto alteri⁹ ex dispositiōe testōris. ita q nō opz recurrere ad primū heredē sed adeūdo hereditatē efficit dominus. l. cū heres. ff. de acqr. pos. exēplū: instituo titiū heredē: z si nō erit heres sempronius sit heres hoc casu nihil detrahit per primū heredē: z idem dic in qualibet directa substitutiōe: nam ex ea nō detrahit aliqua qrta per primū heredē: vt in. d. c. si pater. vbi veniūt oīa bona ad pauperes directe substitutos sine deductione alicui⁹ quarte. Indirecta seu obliqua est illa per quā hereditas capit per man⁹ pmi heredis. vñ dr indirecta: q2 immediate nō succedit testatori: sed capit de manu alteri⁹ z ex hmōi hereditate capit heres primo institutus quartā partē toti⁹ q appellat trebellianica ex noīe actoris q iduxit illā: exēplum hui⁹ fideicōmissarie. pone vt in glo. capit aūt ista quarta propter onera q subijt prim⁹ heres. vñ ne frustra sit heres puidit ille trebellian⁹ vt in restitutiōe possit deducere quartā partē toti⁹ z appellat ista fideicōmissaria: q2 cōmittebat olim in totum fidei primi heredis. nō em cogebat restituere sz hodie cogit. l. j. pe. C. ad trebel. z institu. de fideicō. here. i pn. Hec eadē appellat obliqua p rōnem pdictā. q2 p obliquū succedit prio testatori z nō directe. Appellat etiā precaria vt hic in gl. q2 fit in vbis precarijs. i. rogatorijs. exēplum. instituo te heredē z rogo vt post mortē tuam restituas hereditatem meam sempronio: vel in euentu alterius conditionis vel pure vel ad certam diem: sicut est placitū
b ipi testatori. Substō directa^b diuiditur in quinqz. Nam quedam est vulgaris: quedam pupillaris: alia exēplaris: alia breuiloqua seu reciproca: quā omisit hic glo. alia est compendiosa. Prima scilicet vulgaris est duplex. Quedam expressa z quedam tacita. z pone exemplum vt in gloss. et latius habet in. l. iam hoc iure. ff. de vulgari z pupilla. subst. z appellatur vulgaris multis respectibus sed principaliter: quia omnibus pz. nam quilibet potest substituere illo modo. Item q2 fit per vba sita et vsitata. hec autem vulgaris expirat adita hereditate per primū heredē: vt in. l. post aditam. alleg. in gl. Scda est pupillaris q fit dūtaxat pupillis masculis vsqz ad qtuordecim z feminis vsqz ad duodecim: nā iura puiderūt vt pr possit testari p filio pprio vsqz ad euētū pubertatis nō vltra cū tūc possit fili⁹ testari iure pprio: z in hoc requirunt plura: z iter cetera requiritur q pater faciat etiam sibi testamētū: z q filius sit sub potestate ipsius z q illū instituat heredem. hinc est q tale testamētum nō est proprie filij sed potius paternum vel pars paterni: vt in. d. c. si pater. eo. titu. libr. vj. z exemplum huius substitutionis pupillaris pone vt in glos. z in. l. j. de vulg. z pupilla. hinc est q pater testando pro filio excludit matrez vbi filius ex se in testando non posset excludere eam quomin⁹ sibi dimittat legitimam. vt in. d. c. si pater. Et hec substitutio expirat p aduentū pubertatis q2 vt dixi maiori nō pōt directe substitui cum possit sibi facere testamentum: vt in. l. pupil. ff. de vulg. z pup. Tertia est exemplaris que fit furioso seu mēte capto. Et dicit exemplaris: q2 fuit inducta ad istar seu ad exemplum pupillaris. nam ea equitate qua fuit motum ius ad concedendum patri vt possit testari pro impubere non valente sibi facere testamentum eadem equitate fuit motum idem ius ad concedendum patri vt possit testari pro filio mentecapto vel furioso qui non valet sibi facere testamentū: vt in. l. humanitatis. C. de impu. z alijs substitutio. plene notatur in. l. ex facto. ff. de vulga. z pupilla. vbi ēt no. nūqd eadem ratione potest pater testari pro surdo: muto z prodigo in casib⁹ in quibus sibi non valent facere testamentum. Et sunt varie opiniones
15 z cōmuniter tenet q sic: qd mihi placet. ¶ † Nam ius singulare equū extendit per identitatem rationis. ad hoc. c. cum dilecta. de confir. vti. vel inu. Quarta ēt reciproca seu breuiloqua q fit his vbis. filios meos impuberes mihi heredes instituo z eos adinuicem substituo: z habet hoc. in. d. l. iam hoc iure. z dicit breuiloqua q2 sub breuitate verboz cōtinet quatuor substitutiones quas in personas cuiuscūqz filiorum. s. pupillarē z vulgarē. nam intelligit q si alter non erit heres alius succedat vel si alter decedat intra tēpus pupillaris reliquus erit heres. z ita ecōtra in personam alterius vocat reciproca q2 reperit de vna persona in aliam. vt. s. dixi. Quinta z vltima est cōpēdiosa: z in ista est difficultas: z cōsistit intellectus huius. c. z si pater z multorū iuriū ciuilium. Et p intellectu premitto q quedā sunt vba mere directa z ciuilia: vt verbuz sit heres: vel verbū instituo: nā ista de iure dicūtur mere directa z ciuilia. q2 important ex se vt hereditas nō capiatur a manu alterius sed ab ipso testatore immedietate. Que sunt verba indirecta seu obliqua vt illa rogo: volo: mādo vt restituas hereditatē tali: nā hereditas non capiatur directe a manu testatoris sz a primo herede. Quedā sunt verba cōia q possunt trahi ex proprio significato ad substitutionē directā z indirectam vt est verbuz substituo. vel verbū moriat tali. Exemplum: instituo te heredē z volo q si iste hrs me⁹ decedat sine liberis moriat sempronio. Nā hoc verbum potest intelligi directe z indirecte vt moriatur sempronio. i. quod semproni⁹ sit heres meus vel vt moriat sempronio id est ad vtilitatem sempronij in effectu vt capiat hereditatē de manu primi heredis. idē est de verbo succedat vt hic. idē de verbo accipiat. vt no. Bar. in. l. centurio. ff. de vulg. z pupil. His premissis aduertendum est q quandoqz compendiosa substitutio fit a milite testāte iure milita-
16 ri. quandoqz fit a pagano. i. non milite. † Primo casu communiter gl. vtriusqz iuris distinxerunt vt si fit per verba directa filio impuberi: si decedat filius intra pubertatem valeat iure directo quo ad bona patris z bona filij z sic substitutus capiat totā hereditatē sine deductione alicuius quarte. Si vero decedat post pubertatem valet iure directo in bonis patris priuilegio militari. Sed in bonis filij nō procedit substitutio directa: q2 in rebus filij non potest pater etiam miles substituere seu facere testamētum post pubertatem. iste est tex. in. d. l. cēturio. Et procedunt hec fm opinionem gl. vt no. in. d. l. precibus. C. de impube. z alijs substitut. z in. d. l. centurio. quando mater filij substituti non est in medio. Si autem mater viueret voluerunt glossa. quod post aduentuz pubertatis obliquet substitutio quo ad ipsa bona materna. z hoc per legē precibus. fm vnum intellectum. Sed Bart. in. d. l. centurio sentit quod dicta. l. precibus procedit quando substitutio est facta per verba cōmunia vt sic. l. centurio. remaneat salua z loquatur quando fit substitutio per verba directa. sed Joā. an. nō tamen attingendo speciē hunc casum sentit in. d. c. si pater. in nouella: quod. l. precibus. loquitur in substitutione per verba directa. vnde in gloss. sua. in. d. c. si pater. sequitur in hoc theoricam glo. iuris ciuilis. palleg. z quia non est propria materia
c nostra z raro fit testamentum iure militari: quia isti nostri milites^c non gaudent illo priuilegio cum non pugnent pro republica zc. z in. l. j. C. de iur. z fac. ignorant. z ibi notabiliter remitto ad dictam. l. centurio.
17 ¶ † Quandoqz hec substitutio cōpendiosa fit a non milite: z est casus noster z sic fit impuberi per verba directa. exemplum: instituo heredez filium meum impuberem: z quandocunqz decesserit sine liberis filius meus sempronius sit heres: z hoc casu communiter voluerunt glossatores iuris ciuilis. z glos. in dicta. l. si pater. z gloss. hic in verbo vel substitutionis. quod si impubes moritur intra tempus pupillare valet iure directo. vnde substitutus capiet totam hereditatem sine deductione quarte. ad hoc. d. l. cēturio. z. c. si pater. si vero moriatur post tempus pubertatis expirat in totum. per legē in pupillari. z. l. verbis ciuilibus. ff. de vulga. z pupil. sed Joā. andr. aliter sentit in dicto. c. si pater. vt. j.

subijciam

18 subijciam.¶†Qñqꝫ fit hec substitutio ꝑ verba cõia.exẽplũ.instituo fi
liũ meũ impuberẽ heredẽ:z qñcũqꝫ decesserit substituo semproniũ hoc
casu gl.iuris ciuilis reperiunt̃ ꝯtrarie.naꝫ in.l.precibus.z in.l.centurio
preal.voluit vt hec substitutio valeat semꝑ vt fideicõmissaria z hoc sen
tit gl.nostra.¶Mouetur glo.iuris ciuilis:qꝛ ex quo istud verbũ substi
tuo põt trahi ad directã.et indirectã substitutionem:z si traheretur ad
directã extinguit̃ per aduentũ pubertatis.vt.s̃.dixi.si ꝟo ad indirectã
valet semper vt fideicõmissaria:ergo in dubio debemus capere illũ in-
tellectũ ſm quem semꝑ valeat.Ex hoc intellectu infert̃ ꝙ si ista adiecta
decessisset intra tẽpus pubertatis potuisset eodẽ mõ detrahere quartã
trebellianicã sicut detraxit nũc post aduẽtũ pubertatis.nã verbũ succe
dat positũ hic nõ est obliquũ sed cõe. Et hãc theoricã secuta est cõiter
glo.in.d.c.si pater.Sed alia gl.iuris ciuilis tenuit aliã opi.magis sub-
tilẽ vꝫ ꝙ hec substitutio ꝯpendiosa facta ꝑ verbũ cõe valeat iure dire-
cto intra tp̃s pubertatis:sed post aduentũ pubertatis obliquat̃ z va-
let iure fideicõmissi hoc voluit glos.not.insti.de ꝓpil.substi.gloss.ma-
gna in fi.Et ex hoc infertur ad intellectũ hui⁹ ca.ꝙ si adiecta dececisset
intra tp̃s pubertatis nõ potuisset detrahi trebellianica:qꝛ valuisset iu-
19 re directo.†Qñqꝫ z tertio fiet hec substitutio cõpendiosa ꝑ verba indi
recta seu obliqua:z tunc in dubio semꝑ valet vt fideicõmissaria.exem-
plũ.instituo heredẽ filiũ meũ impuberẽ.z qñcũqꝫ decesserit volo ꝙ resti
tuat hereditatẽ sempronio:z hoc casu semper in restitutione detrahere
tur quarta trebellianica:ex quo hereditas capit̃ de manu sua:vt in.l.
20 coheredi.§.cũ filie.ff.de vulg.z pup.†Nouissime supueniẽs Ioã.an.in
d.c.si pater.in nouella:tenuit late materiã examinando ꝙ cõpendiosa
facta impuberi per verba cõia valet directo iure si impubes morit̃ itra
tp̃s pubertatis.Si ꝟo moreretur post pubertatem valet iure fideicom
missi:z sic detrahitur quarta.hoc ꝓbat ipse iungendo.c.si pater.cũ isto
naꝫ ibi substitutio fuit facta ꝑ verbũ moriat̃ z valuit iure directo intra
tempus pubertatis:vt ibi ptꝫ.hic aũt fuit facta substitutio per verbum
succedat.qđ nõ est minus cõe ꝙ̃ verbũ moriat̃.z valet hoc iure fideicõ-
missi post aduẽtũ pubertatis:cũ ergo hec duo verba moriat̃ z succedat
quasi idẽ importẽt:z hoc vꝫ iure fideicommissi.z.d.c.si pater.iure dire-
cto satis ꝓbatur opin.sua z ex hoc vr̃ sentire ꝙ si adiecta decessisset hic
intra tẽpus pubertatis valuisset substitutio iure directo:z sic nõ fuisset
detracta quarta trebellianica.qđ etiã videt̃ placere Bart.in.d.l.centu
rio.Et ex hoc infero ꝙ substitutio hic facta non fuit fideicõmissaria:vt
dixit hic gloss.in medio sed potius compendiosa:vt dixit glo.in princ.
que recipit intellectũ ſm tempus mortis restitute.qꝛ vt dixi si decessis-
set intra tp̃s pubertatis valuisset iure directo:post pubertateꝫ aũt iure
fideicõmissi:z hoc qꝛ semꝑ debem⁹ interpretari dispositionẽ vt valeat
meliori modo quo põt.c.abbate.de verbo.sig.z in.l.quoties.de verbo.
obli.ex his ergo inferẽdum est ꝙ si in casu.c.si pater.decessisset ille post
pubertatem valuisset illa substitutio iure fideicommissi:z non iure dire
21 cto.Ex his habes clarũ intellectũ huius.c.z.c.si pater.¶†Plus dixit
Io.an.in.d.c.si pater.ꝙ substitutio cõpendiosa facta impuberi etiam
per verba directa obliquat̃ post aduentũ pubertatis non aũt extingui
tur prout est cõis opi.legistarum.h.d.probari.in.d.l.precibus.nam lꝫ
ibi mulier ad pompã narrauerit ꝙ maritus testator fuerit miles:tñ nõ
fuit testatus iure militari quod ptꝫ:qꝛ his ibi ponderat̃ ꝙ filius erat in
potestate patris qđ nõ fuit necessarium si fuisset testatus iure militari.
Itẽ ibi in fi.obliquat̃ substitutio post aduentũ pubertatis qđ nõ ꝓce-
dit in testamento militari.vt in.d.l.centurio. Itẽ z tertio illa lex ponit̃
in titulo cõi:nã si ꝓcederet iure militari fuisset posita in titulo de testa.
mili.hãc sniam suadet p̃sumpta voluntas testatoris.Bar.in hoc sentit
ꝯtrariũ.in.d.l.centurio.dicẽs ꝙ vbi substitutio fit ꝑ ꝟba directa ciuilia nũ
ꝙ̃ obliquat̃ ꝑ aduentũ pubertatis.facit.d.l.verbis ciuilibus.z.d.l.cen-
turio.Hãc opi.Bar.sequit̃ hic do.Ant.z ꝓfecto videt̃ verior de subti-
litate iuris:sed de equitate multũ plꝫ opi.Io.and.propter voluntatem
testatoris qui in substitutione retulit se ad omne tẽpus.z predicta ꝓce-
dunt nisi substitutio sit geminata:puta qꝛ testator dixit instituo filiuꝫ
meũ impuberẽ:z si decesserit intra tẽpus pubertatis vl̃ postea qñcũqꝫ
talis sit heres.hoc enĩ casu cõis videtur opin.vt itra tp̃s pubertatis va
leat iure directo post pubertatẽ iure fideicõmissi.Et de materia plenis
sime per Bar.in.d.l.cẽturio.¶In gl.in ver.est defuncta.ibi:instituit
eũ:vel intellige ꝙ maritus lucrabit̃ bona vxoris p̃mortue iure lõgobar
do:vt habet̃ in Lõbarda.tit.de succes.in.l.fi.Et est Lombarda liber in
quo continentur leges quas fecerũt longobardi qui longo tempore re-
gnauerunt in Italia.¶In gloss.in ver.vsucapio.ibi:actio personalis.
dic ꝙ ex testamento cõpetũt plures actiões:vt ꝑsonalis,hypothecaria
z rei vendicatio.z distinguendũ est vt plene not.in.l.j.C.cõmunia dele.
¶In glo.in verbo integraliter.ibi:in morte facta fuit.idem dic si in vi
ta.sed glo.ponderat tempus mortis.vt facilius presumatur fraus.
22 ¶†Not.ex gl.iuncto tex.ꝙ licet testamentum inofficiosum in quo scꝫ
filius fuit p̃teritus reuocet̃ in totũ per querelam inofficiosi.l.filio p̃teri-
to.ff.de iniu.ru.z irri.testa.donatio tñ inofficiosa nõ reuocatur in totũ
23 sed solũ respectu legitime que debet̃ iure nature.¶†Scđo no.ꝙ vẽdi-
tio facta de omnib⁹ bonis in fraudem liberorum reuocatur quo ad le-
gitimã debitam liberis.non autem in totum:sed hoc intellige quando
venditio fuit vera licet in fraudem filiorum. Si autem fuisset simulata

tunc reuocaret̃ in totũ:z de materia vide ꝑ bart.
in.l.hereditatẽ.ff.de bo.auto.iu di.poss.¶In gl.
24 in ver.quartã partẽ.in fi.collige ex glo.†ꝙ quar-
ta q̃ debet̃ iure institutionis cũ hereditas est ex
hausta legatis est magis priuilegiata ꝙ̃ quarta
trebellianica:z q̃rta trebellianica est magis priui
legiata quã legitima que debet̃ filio.nã vt vides
ex glo.in quarta que debet̃ iure institutionis non
cõputant̃ nisi ea q̃ obueniũt heredi iure institutio
nis:nõ aũt legata ex alio titulo ꝓuenientia:sed in
quarta trebellianica cõputant̃ non solũ ea q̃ per
tinent iure institutionis heredis sed oĩa que pro-
uenerũt ex testamento:puta iure legati vel dona-
tionis alia vero prouenientia extra testamentum
non computant̃ in hac quarta:in legitima vero q̃
debet̃ filio nõ solũ cõputant̃ ea que prouenerunt
ex testamẽto.quocũqꝫ titulo:sed etiam vndecũqꝫ
sint ꝓfecta:vt in iuribus alleg.in gloss.z plenissi-
me expedit̃ in materia in.l.in quarta.ff.ad le.falc.
Aduertendum tñ circa hoc vltimum aut enĩ pa-
ter donauit in vita aliquid filio ob causam:puta
dotis vel donationis ꝓpter nuptias:z illud com
putat̃ i legitima sua.vt in auf.ex testõ.C.de coll.
Aut fuit facta donatio simpliciter z tũc si tenuit
a qꝛ fuit facta filio emancipato[a] vel filio in potesta
te tanꝙ̃ bene merito:z tũc istud nõ cõputatur in
quarta:qꝛ valuit hec donatio acsi esset facta ex-
traneo:de quo tñ plene dicendũ est:vt no.i.d.auf.
ex testõ.Aut donatio non tenuit in vita:tunc cõ-
putat̃ in legitima etiã si ꝯfirmaret̃ morte.de quo
dic vt ple.leg.z not.in.l.filiũ quẽ habentem.C.fa
mi.erc.Que aũt sit ratio diuersitatis inter istas
quartas cõmuniter reddit̃.hec legitima filij pro-
prie non prouenit ex voluntate patris:sed ex dis-
positione iuris.nam velit nolit pater opꝫ ꝙ filius
habeat legitimam suã:ideo in ista tanꝙ̃ debita
computant̃ omnia bona que sibi profecta sunt a
patre limitando:vt.s̃.Quarta vero trebellianica
debetur propter grauamen voluntarie iniunctuꝫ
heredi a testatore:ideo solum computantur ea q̃
sibi obueniunt ex testamento:z est minus priuile-
giata ista ꝙ̃ alia que debetur iure institutiõis:vt
s̃.dixi.qꝛ minus grauamen subijt heres isto casu
ꝙ̃ in alio.nam restituta hereditate omnes actio-
nes hereditarie actiue et passiue in eũ cui fit resti-
tutio trãsferunt̃.l.j.ff.ad trebel.z in.l.penul.C.eo.
in alio vero casu institut⁹ remanet heres z subijt
oĩa onera hereditaria:iõ hec q̃rta est magis pri-
uilegiata.¶In glos.in verbo a tempore litis.in
fi.no.glo.z dic vt plene nota.in.l.fideicõmissaria.
ff.ad trebell.z in.d.l.in quarta.Item dic ad textũ
ſm doc.ꝙ hic nõ computantur fructus percepti
ab adiecta filia testatoris sed percepti a tutore et
pupillo z marito.adiecta post mortem ipsius et
25 post li.contest.¶†In glo.in verbo legitima.no.
hanc glo.ad quã quotidie fit remissio:z in effectu
ponit tres opiñ.in questione satis nobili:an si fi-
lius rogatus restituere hereditatem possit detra-
here legitimã iure nature debitã:z quartam tre-
bellianicã.Et pria opi.est qđ possit:z eam corro-
borat argumẽtis vsqꝫ ad ver.sed do.Iacob.abin
de ponit secundã opinionem contrariã vt solum
vnam deductionem facere possit:lꝫ possit petere
reliquam seu ducere quatenus plus est in ea ꙙ in
deductione prius facta.z durat vsqꝫ ad versi.alij
vero voluerunt.Abinde vsqꝫ ad finem ponit ter-
tiam opi.distinguentẽ interrogationem pure fa-
ctam z eam que fit sub conditione vel ad certum
diẽ:vt primo casu ꝓcedat secũda opin.in secundo
casu ꝓcedat p̃ma:z hec opi.tertia fuit Azo.glos
satoris iuris ciuilis in.l.ꙙꙙ.C.ad.l.fal.Tene hãc
opi.tertiã respectu rogationis facte sub conditio
ne nõ aũt quãdo fit ad certũ diem:qꝛ ex quo dies
restitutionis fiende est certa perinde est ac si pure
fuisset facta:sed alia glo.in.l.papinianus.§.memi
nisse.ff.de inoff.test.sequitur hãc tertiã opi.ad lite
ram.z idem Bar.z Bal.in.l.filium quẽ habẽtẽ
p̃alega.z doct.moderniores hic.z sic pluries fuit
consultum per Barto.z Bal.z plures alios mo
b derniores[b] z satis potest hodie teneri hec opin.vt

Sebasti. Sapia.

a ¶Emancipato.
An donata filio
emancipato im-
putẽtur in legiti-
ma.vide alex.i cõ
sil.cxlij.icip.circa
primum.colũ.vij.
ꝟ.ꝯdescẽdo.bart.
soc.in ꝯsi.xviij.in
cip.presentis con
sultationis.colũ.
iij.in.iiij.ꝑte.Cor
ne.peru.in consil.
lxiiij.incip.lꝫ iudi
cio meo.colũ.ij.in
j.vo.Abb.in cõsi.
cxvj.incipi.illud
de iure querit̃.co-
lũ.peñ.in.ij.volu.
Alex.in.l.illđ.C.
de col.vbi etiam
late moder.

b ¶Moderniores.
Istã opi.ponũt
etiã glo.Iac.bu.
bar.z bal.i.l.ꙙꙙ.
C.ad le.fal.Et di
cunt oẽs isti hanc
opi.de ꝯsuetudie
seruari cum alijs
glo.adductis per
bar.z alios in lo-
cis hic allegatis.
Et ista opi.est ap
probata ꝑ cano-
nistas.hic ꝑ istuꝫ
tex.et ꝑ.c.raynal
dus.j.e.z lꝫ Pe.z
Cy.z nõnulli alij
ꝯtradixerit in illa
l.ꙙꙙ.z in locis.j.
all.tñ habem⁹ re
gulã ꝙ qñ aliqd
est dubiũ đ iure ci
uili si reperit̃ cas⁹
clarus de iure ca-
nonico:prout hic
stam⁹ iuri canoni
co est in foro ciui-
li vt no.i.c.j.z.ij.đ
opis.no.nũ.gl.et
doc.i.c.ꝑ venera-
bilẽ.q fil.sint leg.
z i.c.lꝫ ex suscepto
đ foro ꝯpe.z bar.
i.l.ꝓuilegia.C.de
sac.san.ecc.Ean-
dẽ distinctionem
tꝫ Ia.de bel.in.§.
quãobrẽ.in.ij.q.
vbi est bon⁹ tex.i
auf.de rest.z ea q̃
pa.Dy.z Bar.i
l.j.§.illud.ff.si cui
plusꙙ ꝑ le.fa.Ia
co.bu.z bal.i auf.
res q̃.ꝑ illũ tex.C.
cõia de leg.Bal.
in.l.iubemus.C.
ad trebel.z.l.scis-
mus.in pri.C.de

inoffi.test. Ang.ꝛ Imo.i.l.in rōne.§.qđ vulgo.ff.ad.l.falcidi.ꝛ ibi dicit Ang.ꝙ ista opi.est cōis ꝛ approbata ꝛ ꝙ de cōsuetudine seruaṫ. Itez tenet Ang.in.l.coheredi.§.cū filie.ff.de vul.ꝛ pup.ꝛ ibi Ang.dicit hāc opi.esse approbatam i scholis ꝛ i iudicijs. Idē tenet Old.lau.vbi multū arguit ad ptes ꝓ ꝛ ꝯ.ꝛ in ꝯsilio.ccv.ici.pria dubitatio.vbi pulchras rōnes.facit ꝛ ꝓ ꝛ ꝯ:ꝛ in cosil.clviij. inci.factū tale est testator ꝛc.ꝛ plene.d.alex.ā.imo.in ꝯsi.cclxxxiij. inci. circa primā dubitationē.et in.ij.dubio.in.vij.ꝛ.ij.se. Sed ꝯ istā cōem opi.est text. ineuitabilis quē originalr ibi pōderat Odo.in.l.filium quē hñtē.C.fam.ercis.vbi filius nō erat grauatꝰ ꝑ fideicōmissum pure sꝫ sub ꝯditione ꝙ tñ nō detrahit duas q̄rtas sꝫ vnā solā.s. trebellianicam.qđ ptꝫ qꝛ cōpleta quarta trebellianica residuū qđ hꝫ reddere cōpelliṫ.qđ nō est si possit etiā quartā legitime hr̄e. Et ꝙ ista cōis opi.sit falsa vltra Odo.i d.l.filiū.firmat ēt bal.ibi in.x.et.xj. col.et vnū ꝟbū in j.colū.in.iiij.no.ꝛ ita etiā tꝫ Paul. de ca.ibi:ꝛ in.d.l. ꝙꝙ.ꝛ ꝙ ista opi. sit de iure falsa tñ de ꝯsuetudine est approbata et tenēda dicit expsse bar.i.d.l.meminis se.ħ alle.ꝑ istū.ꝛ i ꝯtriū fortiter facit tex.in.l.iubemus. in ꝟ.dodrās restituaṫ.C.ad trebeṫ. Sꝫ postq̄ de consuetudine seruaṫ. vt oēs dicūt ꝛ approbaṫ ꝑ istū tex. frustra est disputare.ꝛ tenēdo istā cōem ꝯclusionē ꝯsuetudine approbatam ꝙ filius grauatus fideicōmisso non pure sed in diem vel sub conditione detrahat duas quartas:limita vt procedat in filijs,ꝛ sic descēdentibus.Econtra autem si moriaṫ filꝰ relicto patre vel matre vel alijs ascendentibus quos grauauerit fideicōmisso sub cōditione certe illi non detrahent duas quartas ex quo in ascendentibus non reperitur hoc immutatum prout reperitur in descendentibus:vt hic:ita singulariter limitat Bal.in.l.si a milite.§.patri.ff.de testa.milit.non tamen expresse firmat:sed super hoc reliquit cogitandum quod confirmari potest per quatuor optima similia. Primo per illud quod vult singulariter bart. in.l.non vsqꝫ per illū tex.ff.si quis a pa.fue.ma.vbi singulariter vult ꝙ licet quando pater alienat bona in fraudem filiorum possint filij reuocare alienata vsqꝫ ad legitimam eorum quando ille in quem alienauit fuit fraudis particeps:tñ est econtra si filꝰ alienaret in fraudē patris nō potest pater alienare vsqꝫ ad legitimam suam postq̄ in patre istud nō reperitur expresse statutū, Secūdo cōfirmo per aliud simile.nā licet valeat testamētū imperfectū cōditum a patre inter liberos.l.hac ꝯsultissima.§.ex imperfecto.C.de testa.l.fi.C.fami.erciscun.tamē ecōtra testamētū filij inter patrem vel alios ascendentes imperfectum nō valet. ita singulariter firmat Specu.in ti.de instru.edi.§.compendiose.in ver. quid si filius. Baldus ꝛ Sali.in.l.fin.C.fami.erciscun. Bal.in.d.l.hac cōsultissima.§.fin.per illum tex.ꝛ in.l.si qua illustris.C.ad orfi.ꝛ domi. Alex.de imola.in.d.§.ex imperfecto. Tertio confirmo per aliud optimum simile.nam licet filij ꝛ alij descendentes quando succedūt ascēdētibus teneātur inter se bona conferre per totum titulum.ff.de col.bo.ꝛ C.de colla.tamen econtra quando ascēdentes succedunt filijs vel alijs descēdentibus:non tenentur conferre ex quo in eis non reperitur statutum.ita singulariter Bald.ꝛ domi. Alexan.de imol.in.l.si emancipati. C.de colla. Quarto confirmo per aliud simile.nam licet hereditas ascendentium tam ex linea paterna quā materna nō adita transmittatur ad descendentes propter coniunctionem sanguis.l.j.C.de his qui ante apert.tabul. tamen secus est econtra si moriatur descendēs puta filius vel nepos hr̄ditas eiꝰ non adita transmitteret ad ascendentes. Et sic illa l.j.non habet locum econtra:et ꝑ Bar.ꝛ alios oēs ibi reprobata gl. ibi:ꝛ per omnes in.l.ventre.vbi late Ange.ꝛ Imo. ff.de acqui.hered. ꝛ Sali.in.l.apud hostes.C.de suis ꝛ legi. Bald.in.l. cū antiquioribus in vltima colum. C.de iur.delibe.ꝛ in.l.ij.C.ad orfi. faciunt nota.in.l. si infanti.C.de iure delibe. Secundo limita istā cōmunem cōclusionē cano.ꝛ le.consuetudine obseruatam vt filꝰ institutus grauatꝰ de restituēdo possit dtrahere duas quartas vt nō ꝓcedat in filio instituto i re certa grauato de restituendo sub conditione.nam iste legitimam solum detrahit,ꝛ non duas quartas:ratio quia non est heres vniuersalis.l.lex falcidia.§.nūq̄.ff.ad le.falcidi.ꝭm Panor.hic in ver.vnum tamē notabis.alleg.Bal.ita consuluisse.sed tu ad de Bal.in.l.filium quem.C.fami.erciscun.in.xj.colū.qui dicit se ita sepe cōsuluisse. Tertio limita singulariter quando pater grauasset filiuꝫ fideicommisso sub cōditione:deinde adiecit quod eueniente die fideicōmissi vult quod totam hereditatem restituat ꝛ trebellianica vult ꝙ cōputet in legitimā quam habuit isto casu quo vult quod computet trebelli.in legitima quam habuit testator intelligitur disposuisse qđ vnā tantum quartam detrahat.s.legitimam ꝛ non trebellianicam.quod facere potest per tex.valde nota.in fi.in.l.si debitor.ff.ad leg.falci.per quē text.idem Bald. in dicta.l.filium.in.xj.colum.not.quod testator potest alterare dispositionem iuris circa trebellia.nec per hoc intelligitur pater grauare filiam in legitima qđ non posset.l.omni modo.ꝛ.l.quoniam in prioribus.C.de inoffic.testamen.sed grauat eum in trebelli.qđ potest maxime hodie retenta sententia magis communi que habet qđ testator potest hodie prohibere in totum trebelṫ.sicut falci.vt per Barto.ꝛ alios in.l.marcellus.in prin.cum alijs concor.ff.ad trebel. Istā fallentiam in specie ponit Bald.in.d.l.quoniā.in fin.C.de inoffi.testa.reputans eam multum not.ꝛ dicens ꝙ eam posuit Dyn.ꝛ quidam.d. Bar.de pra. Idem tenent Dy. Ray. Nico.de nea. Imol.ꝛ Raph.cu. in.l.lucius.§.maritus.ff.ad trebel. Dy. Nico.de neap.ꝛ do. Alexan.in d.l.debitor.per illum tex.ff.ad.l.falci.

sic iura ciuilia que videnṫ discordare dispositione huius.c.fin.ꝛ.c.raynaldus.in aliquo sustententur. Et ratio diuersitatis inter vnum casum ꝛ reliquū est:qꝛ in restitutione pure fienda ꝛ depresenti concurrunt eodē tempore due deductiones: quas iuris ciuilis regula omnino fieri prohibet:vt in.l.in ratione.§.quod vulgo.ff.ad.l.falc.ꝛ in.l.iubemus. C.ad trebel.ꝛ in.d.l.filium quē habētem.cū simili. sed in alio casu quādo restitutio venit fiēda sub cōditione vel ad certum diem:iste deductiones fiunt diuerso tempore:et vt dixi standū est huic opinioni:vt in aliquo seruetur regula iuris ciuilis:nam illa regula circunspecta ꝛ considerata dispositione canonica maxime.c.raynaldus.ĵ.eodem.idem dicendum esset in vtroqꝫ casu.nam fortius grauaṫ filius quando incontinenti habet restituere hereditatem quam quando sub conditione vel ad certū diem: cum hoc vltimo casu percipiat interim fructus quos non computat in quarta:vt in.d.l.iubemus. ¶ 26 † Itē vbi duo diuersa iura accedent eidē persone censenda est illa persona iure duorū: sicut sustinet vices duorum.vt in.l.si cōsul.ff.de adopt. ꝛ in.c.cum olim.ꝛ ibi dixi de re iudi.sed in consulendo nō esset recedendū ab illa opi. 27 † Unū tamen notabis quod quarta trebellianica nō detrahitur per heredem institutū in re certa:sed per heredem vniuersalē ita concluditꝰ Bald.per.l.j.ad le.falci.ꝛ intellige heredem vniuersalem non solum illū qui insolidū est heres.sed etiā qui in certa quota hereditatis.sicut videmꝰ in falcidia que detrahi potest per heredem institutum in dimidia: vt probatur in.c.raynaldus.in fi.ĵ.eod. ¶ 28 † Itē notabis hanc gl.circa medium in eo qđ dicit ꝙ filꝰ institutus a patre cepit etiā legitimā suā iure institutionis ꝛ nō vt debitū. Nam facit hoc ad questionem nunquid filius institutꝰ heres a patre possit repudiare hereditatem paternam retenta sibi legitima ꝛ dicendum ꝙ nō quia cum in legitima fuerit etiā institutus nō potest pro parte repudiare:ꝛ pro parte acceptare. Et hanc opi. notanter tenet Bart.in.l.gerit.ff.de acquirenda hered.ꝛ Bald.in.l.vnica.quādo non peten.partes.ꝛ eadem ratione idem dicendum in patre decedente ab intestato: quia non potest ex parte agnoscere hereditatem paternam et pro parte abstinere.argu.in.l.j.§.si ex fundo.ff.de heredi.institu.et hoc no. ¶ 29 † Ultimo no.hanc gl. in eo quod dicit quod licet legitima sit debita filio: non tamen adeo est debita vt competat filio actio contra patrem:ꝛ intellige glo.in vitā patris quia ita loquitur:nam filius non potest in vita patris petere legitimam:quinimo plus dicit Bald. in auṫ.si qua.C.de sac.sanc.eccl. ꝙ patre ingrediēte religionem nō pōt filius petere legitimā a monasterio in vita ipsius qđ videṫ prima fronte contra casum ca.cum scimus.ĵ.de reg.vbi hoc vide.

1 ¶ Executores testamentorū pñt cōpelli ab epo ad exequendas pias voluntates testatorum etiā quod testator hoc probauerit.5.

2 Executores testamētorum possunt esse tam laici ꝙ clerici:exceptis fratribus minoribus.
Femina potest deputari executrix testamētoruꝫ.

3 Executores testamētorū an epi debēt distribuere male ablata testatoris.

4 Executores testamētorum nō possunt cōmutare vsum destinatum per testatorem etiam in meliorem vsum etiam ex consensu episcopi.

6 Testator quo casu potest prohibere ne episcopꝰ impediat se in executione testamenti ipsius testatoris.

7 Testator vsurarius qui pro male ablatis ꝛ extortis reliquit mille:si post suā mortē non apparent debentes recipere tantam quantitatē:residuū cōuertitur in alios pios vsus.
Relicta ad certos pios vsus:si in illos non possunt conuerti:conuertuntur in alios.

8 Eps pōt se impedire etiam vt exequantur relicta ad non pias causas.

1 **Ta nobis.** ¶ † Eps compellit fideicommissarios seu executores testamēti ad exequēdas pias voluntates defunctorum etiam si testator hoc interdixisset.communis diuisio.secunda ibi:cum igitur. ¶ Casus literalis. Quidam in vltima voluntate suam pecuniā ꝛ alia bona relinquunt expendenda ad pias causas:ꝛ ad hoc faciendum deputāt tam religiosos ꝙ clericos seculares et etiam laicos executores. Isti cum deberent bona predicta in pios vsus expendere:alijs vsibus contra voluntatem testatoris applicare presumunt. Significatum fuit domino pape:cum igitur episcopi locoruꝫ debeant prouidere vt omnes pie voluntates defunctoruꝫ adimpleanṫ:etiā si testator illud ꝓhibeat mādat epo nouien.quatenus cōpellat executores huius modi testamētorū vt bona ipsa fideliter ꝛ plenarie in pias causas expēdāt ꝭm volūtatē defuncti.

2 Ber. ¶ † No.p̄io ꝙ religiosi ꝛ clerici seculares ac laici possunt deputari executores testamētoꝝ. Et in religiosis dic vt habetur in.c.ij.ĵ.eodem ti.

lib.vj. Excipe tñ fratres minores[a] quibus hoc officiũ est interdictũ:vt in cle.exiui.de verb.signi.ꝛ dic vt ibi. nunqd aũt possunt isti mixtim deputari executores Jo.an.i.c.ioannes.ĩ.eo.dicit ꝙ sic.et ibi plenius de hoc. An aũt femina possit esse executrix.vide per Joã.an.in.d.c.ij.ĩ.eo.tit.li.vj. ꝛ alias fuit cõsultum ꝙ nõ.cõtrariũ sentit Bal.qꝛ nõ cõparet mulier tanq̃ procuratrix.sed intẽtat actiones nomine proprio de quo per eũ in.l.qđ pauperibus.ꝛ.l.si quis ad declinandã.

3 C.de epis.ꝛ cleri. ¶ †Not.ij.ꝙ legata ad pias causas distribuunt per eũ quẽ testator deputauit: ſꝫ in restitutione male ablatorũ est dubiũ.nã quidã volunt ꝙ indifferẽter teneatur episcop⁹ illa distribuere.de quo in.c.cũ sit.ĩ.de iude.ꝛ in.d.c.

4 ij.ꝛ vide qđ dixi in.c.si heredes.ſ̃.e.ti. ¶ †No.ibi alijs vsib⁹ ꝙ executores non possunt cõmutare vsum destinatũ ꝑ testatorẽ:nunquid autẽ cum consensu epi possunt commutare in meliorẽ vsum:pulchra est q̃stio.de quo vide per Jo.de lig.ĩ cle.qꝛ cõtingit.de reli.domi. ꝛ placet mihi opi.ꝙ nõ.ex quo põt deputari ad vsum destinatũ.nã iura solũ excipiũt principis autoritatẽ:vt in.d.cle.qꝛ cõtingit. ꝛ facit.l.legatum.ff. de vsufruc.legato.cum ibi no.ꝛ vide qđ dixi in.c.nos.ſ̃.eod.

5 ¶ †Alteri⁹ no.ꝙ volũtas defuncti[b] oĩno est adimplẽda nisi sit irrationabilis ꝛ ꝓpter irrationabilitatẽ non valet interdictio testatoris vt eps non impediat se cõtra executores:nã queadmodũ ipse testator male agẽdo nõ põt se subtrahere a foro epi.ita nõ põt subtrahere suos executores in officio male agẽtes.

6 ¶ †Sed circa predicta quero quid si testator mãdauit vt eps nõ impediret se de executione,diceres tu hic videt tex.pro decisione q̃õnis sed certe si põderabis tex.decidit q̃õnem ꝓpositã.solum em̃ probat ꝙ eps põt compellere executores nõ obstãte ꝓhibitiõe testatoris: non aũt dicit ꝙ possit realiter exequi assumẽdo officium executoris cõtra voluntatẽ testatoris ꝛ in hoc putarẽ ꝙ aut testator ꝓuidit sibi de alio executore in casu negligẽtie primi:ꝛ non succedit eps in executione.arg.in.l.nulli.ꝛ in.l.si quis ad declinãdã.C.de epis. ꝛ cler.aut testator soluꝫ ꝓhibuit epm ne deberet exequi nec prouidit sibi de alio executore:ꝛ tunc puto quod saltẽ in relictis ad pias causas eps succedit non obstãte ꝓhibitione testatoris.ad hoc bo.tex.in auť.de eccle.tit.in.§.si qs autẽ ꝓ redemptione.cũ duobus.seq.

7 ¶ †Ultimo querit de quotidiana q̃õne. Testator mandauit centum distribui pro male ablatis:demũ post testatoris mortẽ male ablata reperta nõ ascendũt ad tantã summã.quid fiet de residuo.an debeat cedere lucro heredis queadmodũ qñ deficit aliud legatũ.vt in l.si quis titio.ff.de lega.ij.ꝛ videt primo ꝙ debeat cedere heredi:qꝛ expressio cause limitat legatũ:vt in.l.fi.ff.de au.ꝛ ar. leg. Jaco.de are.in quodã tract.executorũ vt refert ꝛ sequiť Bal.in.d.l.si qs ad declinandã.distinguit:ꝙ aut testator ꝓhibuit in aliũ casum dictã quãtitatẽ expendi ꝛ cedit heredi. aut simpliciter disponit ꝛ debet distribui ĩter pauperes.arg. in.d.l.legatũ.quasi velit ꝙ sicut legatũ in piũ vsum conuertitur in aliũ si nõ põt deputari ad vsum destinatũ[c] vt ĩ.d.auť. de eccle.tit.§.si qs in noĩe.dixi in.c.nos.ſ̃.eo.ita istud legatũ relictum ꝓ male ablatis. ꝛ hoc puto verissimũ quia ex quo testator expressit certã quantitatẽ credendũ est illã deberi lꝫ nõ appareãt debẽtes recipere. Jdẽ est obseruandũ in ꝓmissione seu cautione quã hodie prestãt vsurarij manifesti. Naꝫ solent ꝛ debẽt ꝓmittere quãtitatẽ restituere verosimiliter extortã.vñ si nõ apparent debentes recipere totã quãtitatẽ debet residuum distribui inter pauperes:vt legi.ꝛ no.in.c.q̃q̃ de vsu.lib.vj.

8 ¶ †Jn glos.j.ibi.que ad hunc casum restringitur.ponderant no.glo.q̃ aperte sentit epm nõ posse se impedire de relictis ad nõ pias causas. ꝛ pro hac opi.facit iste text.qui solũ facit mẽtionẽ de pijs voluntatib⁹.sed gl.tenet contrariũ in.c.si heredes.ſ̃.eo.idẽ Hosti.ꝛ Jnn.ad hũc text. respondet Host.ꝙ omnis voluntas testatoris diciť pia. Tu vide quod latius dixi in.d.c.si heredes,

1 Filius rogat⁹ restituere hereditatẽ retinet ꝛ legitimã et trebellianicã:de quibus potest ad suũ libitũ disponere.

2 Filius potest grauari restituere oĩa bona paterna:sed super quartis sibi debitis grauari non potest.

Legitima non per omnia succedit loco alimentorum.

Arbitri puta tres electi in aliqua questione nõ possunt duo sine tertio absente vel mortuo ferre sententiã etiã si ille terti⁹ ante mortem vel absentiam dixisset iudicium suum ꝛ alios audiuisse.

4 Legãs aliquam rem:censetur legare ius quod habet in ea.

5 Lego:istud verbum adiectum vniuersitati bonorũ ĩportat heredis institutionem.

6 Sententia potest esse pro parte absolutoria ꝛ ꝓ parte cõdẽnatoria:quando libellus continet diuersos articulos.

7 Sententia partim cõdemnatoria ꝛ partim absolutoria inq̃tum est absolutoria potest approbari:ꝛ inq̃tum condemnatoria appellari.

Legitima debetur filio in oĩbus bonis paternis ꝛ potest detrahi de singulis rebus nisi testator vel officium iudicis aliđ disposuerit.28.

9 Alienatione ꝓhibita:an possit fieri per laudũ arbitrorũ vel ꝑ pactum partium:vel in vltima voluntate.

10 Legatarius non potest petere legatum nisi hereditas adeať ꝛ sufficit quod adeatur ab vno herede vt ab illo partẽ legati possit petere.

11 Jnstitutio facta de patre ꝛ filijs non censeť facta ordine successiuo ſꝫ ꝙ pater vocetur pro dimidia:ꝛ filij collectiue vocati in alia dimidia.

12 Falcidia debeť ex hereditate exhausta legatis vel occasiõe pene inflicte per testatorem.15.

13 Heres si non conficit inuentariũ non potest detrahere falcidiam etiam de iure canonico.14.

14 Heres nõ cõficiens inuẽtariũ teneť creditoribus vltra vires hereditarias etiã de iure cano.sed non in foro penitẽtiali.

Jus humanũ quotiescũqꝫ est fundatũ super ꝑsumptiõe: nõ est obseruãdum in foro aĩe:si veritas est in cõtrarium.

Confitenti sacerdoti oĩa credũtur que in cõfessione dicit: qꝛ solum agitur de preiudicio anime sue.

15 Heres a quo aliquo respectu auferť sibi hereditas nõ perdit nomen heredis.

16 Falcidia detrahitur contra voluntatem testatoris tacitam sed non expressam.

17 Pena q̃ apponitur in aliqua cõuẽtione cõmittiť ex cõtrauẽtione facti licet nõ habuerint effectum quod est no. maxime pro compromissis.

Ratum ꝛ firmũ:ista verba quid importent.

18 Falcidia ꝛ trebellianica nõ detrahũť de relictis ad pias cãs.

Trebellianica põt prohiberi per testatorem.

19 Conditio suspendit actũ adeo ꝙ interim nõ põt peti: mod⁹ vero non suspendit sed qualificat. adeo ꝙ relictum põt peti prestita cautione de modo adimplendo.

20 Alienatio prohibita a lege:arbitro:ꝛ iudice:a cõtractu:a testatore an ꝛ quando facta teneat.

21 Bastardi an veniant appellatione liberoꝝ.vide remissiue.

22 Fideicõmissarius decedens ante diem fideicõmissi restituendi:nil transmittit ad suos heredes.

23 Uerba testatorum ꝛ libellorum impropriantur ad validitatem ipsorum.

24 Clausula codicillaris non sustinet testamentum:sed operať ꝙ legata debeantur ab intestato.

Legata ad pias causas debenť ex testamento non solenni etiam si non sit apposita clausula codicillaris.

25 Pene non sunt in consideratione in foro penitentiali:sed in foro iudiciali sic.

26 Dominiũ fideicommissi vniuersalis an transeat in fideicommissarium citra aliquam restitutionem.

27 Libellus an admittatur in appellatione a diffinitiua vel interlocutoria.

1 RAynaldus. †Fili⁹ rogat⁹ restituere hereditatẽ detrahit tertiã iure nature ꝛ quartã trebellianicã in quibus põt legata relinquere heredes instituere ꝛ penaꝫ imponere.h.d.vsqꝫ ad finẽ. Principaliter diuidiť in tres partes. Jn prima facti narratio. Jn secunda auditoris pronuntiatio. Tertio sñie cõfirmatio.secũda ibi:dilectus.tertia ibi: nos. Prima ꝛ scđa possunt subdiuidi in plures partes que satis patẽt in.tex. Et pro intellectu litere queritur de mõ diuidendi hãc hereditatẽ Raynaldi:sed premittẽdum ꝓut gl. sentit ĩ verbo residuo.ꝙ hec hereditas cõputatis bonis paternis q̃ subiacebãt restitutioni valebat.lxiiij.ꝛ super quibusdam bonis valẽtibus.xxxij.fuit factum cõpromissum inter Raynaldum ꝛ patruos:ꝛ in his.xxxij.habebat Raynald⁹ occasione tertie ꝛ quarte medietatẽ.nã primo detrahẽdo trebellianicã.ꝛ.xxxij.habet octo ꝛ.xxxiij.remanẽtibus detrahẽdo tertiã iure nature.s.octo.hꝫ in totũ.xvj.alia vero.xvj.ueniunt restituenda patruis ex testõ peponis.ex istis.xvj.legauit medietatẽ auunculis.ꝛ sic octo teneť ergo patru⁹ q fuit institutus heres ꝓ dimidia dare q̃tuor auunculis rõne legati:ꝛ filij ipsi⁹ q fuerũt instituti pro alia dimidia tenenť dare alia q̃tuor.patru⁹ aũt qꝛ nõ paruit volũtati testatoris teneť restituere rõne pene quatuor sibi relicta. Jtẽ alia quatuor legata auunculis ex qbus põt detrahere vnũ rõne falcidie qꝛ hereditas erat exhausta legatis,filij patrui si adibunt hereditatẽ tenenť soluere quatuor auũculis legatarijs:alia vero

Sebasti. Sapia.
[a] ¶ Fratres minores. Uide Fel.in c.fi.col.xj.v.ẽ vex q.d.An.ſ̃.đ cõsti tu.vbi dicit qđ lꝫ guardianus sctĩ frãcisci nõ possit esse executor testi. si tñ nullo opponente execut⁹ fuerit valebit executori: imo si acceptat executionem ꝛ executus sit vꝫ executio lꝫ acceptare non potuisset vt ꝑ fel.ĩ.c.decernim⁹.co.ij.v.ꝛ dic ꝙ Jnno.ſ̃.de iud.

Sebasti. Sapia.
[b] ¶ Uoluntas defuncti. Pulchrũ exemplum ponit pau.de ca.in.l.nõ oportet.C.de his qui.vt indign.de doctore paduano q in testõ iussit ꝙ cadauer suũ deberet deferri ad sepulturã cũ sonis ꝛ cãtibus.nã fm pau.đ ca.talis dispositio est bestialis ꝛ minĩe seruãda refert ꝛ alia allegat.d.Ja.l.l.furiosuꝫ.col.iij.C.q test.fa.possunt,

Zacharias.
[c] ¶ Destinatũ.ad de Cal.ĩ.cl.qꝛ contingit.l.ij.ꝛ.iij.q. de relig.do. Jac. reb. plene i.l.hac lege.n.2. ꝛ ibi no. in apo. ad eũ.i v. ĩ cõstructiõe muroꝝ.C.đ aquedu, lib.xj.

✠ Sebasti. Sapia.
a ¶ Ex tribus arbitris. Uide feli. in.c.supiciõis.ver. ꝛ oia q̃ dicũt. vbi vult ꝙ arbitri iuris ꝛ arbitri statutarij possunt pronũtiare tertio absente qꝛ maior ps est presens: vt ibi per eum.
Zacharias.
b ¶ In ea re. Adde Bal in.l.cũ aliená.C.de leg.ꝛ i rubꝛi.C.de ꝯhẽ.em. q.vj.no.i.l. apud iulianuꝫ.§.idẽ iulianus.ff.de lega.j.Ang.ꝛ Jmo.in l.seruum filij.e.ti. ꝛ ang.consi.lxxxiiij.volu.iiij.
✠ Sebasti. Sapia.
c ¶ Prohibitus. alienare.vide ange.in ꝯsi. vij. inci. ex dicto themate. Alexã.in cõs.lvj. inci. cõsyderatis ꝟbis testamẽti.in j.vol.ꝛ in cõsi.clv. inci.visis.in.ij. vol. ꝛ in cõsi.lv. incip. põderatis. in. iij. vol. cũ allegatis. moder. repe. in.l. filiusfa.§. diui. ff. de lega.j.
d ¶ Falcidiã. Not. casum in quo falcidia non põt detrahi.adde alium ꝑ istũ.j.eo.col. se. i legatis ad pias cãs ꝛ alios ꝑ do. Ant.hic i vlti.co.
✠ Sebasti. Sapia.
e ¶ Not.regulam. Hãc regulã latiꝰ explicat fel. i.c.canonũ statuta.col. xj.ꝟ.hãc fallẽtiã. s.de constitu.
✠ Sebasti. Sapia
f ¶ Qd falcidia. an ꝛ quãdo testõꝛ possit falcidiã ꝓhibere.vid Ja.i.l. ꝙ legato.ff.de.l.j. ꝛ i.l.si fundũ sub cõditione.§. si libertus.eo.titu.

quatuoꝛ retinebũt.sibi cum fuerint instituti heredes nec reperiunt venisse ꝯ volũtatẽ testatoꝛis habebũt ergo auunculi.viij.ex legato ꝓpꝛio: ꝛ quatuoꝛ occasione pene.ꝛ sic.xij.dẽpto vno rõne falcidie: ꝛ sic in effectu habebunt.xj. patruus habebit vnũ occasione falcidie: ꝛ sic sunt.xij.quatuoꝛ habebũt patrui filij.ꝛ sic.xvj.ꝛ alia.xvj.sunt restituenda patruis ex testõ peponis.ꝛ sic habes diuisam medietatem totiꝰ. Ueniamus ad alia.xxxij.in quibꝰ habebit raynaldꝰ.xvj. occasione tertie ꝛ quarte, reliqua ꝟo.xvj.veniunt restituenda patruis ex cã fideicõmissi.illa ꝟo.xvj.que pertinebãt raynaldo fuerunt relicta patruo ꝛ filijs, ꝛ sic patruus hꝫ octo ꝛ oẽs filij alia octo: patruus qꝛ venit cõtra volũtatẽ testatoꝛis tenet̃ restituere sua octo auũculis: filij ꝟo patrui habebũt alia octo: qꝛ nõ venerũt cõtra volũtatẽ testatoꝛis ꝛ sic cõiungendo patruus habebit.xxxij.ex causa restõnis ꝛ vnũ ex lege falcidia ꝛ sic tringintatria: auũculi ꝟo habuerũt priꝰ.xj.ꝛ nũc octo. ꝛ sic.xix.filij patrui habuerũt prius quatuoꝛ ꝛ nũc octo.ꝛ sic xij.sꝫ.xij.ꝛ.xix.cõstituũt.xxxj.ꝛ.xxxj.ꝛ.xxxiij.cõstituũt.lxiiij.i quibus ꝯsistit tota hereditas raynaldi ꝯputatis bõis paternis et sic habes intellectũ diuidendi. ¶ † Not.j.ex pn.iuncto ꝟbo dilectus ꝙ pater instituẽdo filium heredẽ põt eũ grauare de restituendo ad certũ diẽ vel sub ꝯditione oĩa bõa paterna.in his aũt q̃ debentur filio ex legitima sibi debita vel ex trebellianica nõ põt eũ grauare super restõne.põt ergo filius disponere de parte sua pꝛout vult nõ obstãte voluntate paterna. Ex quibus infero ꝙ legitima debita filio iure nature nõ succedit olno i cã alimẽtoꝛũ qꝛ cũ alimẽta deficiãt ꝑ moꝛtem filij: sequeretur ꝙ pater posset de illa legitima disponere post moꝛtẽ filij: cuiꝰ ꝯtrariũ hic ꝓbat̃: ꝛ hoc facit ad ea q̃ dixi in c.raynutiꝰ.s.e. ¶ Scdo infert̃ ꝙ lꝫ pater possit testari ꝓ filio impubere: vt in.c.si pater.eo.ti.lib.vj.ꝓ filio vero pubere testari nõ põt nec de suis rebꝰ aliter disponere. ¶ † Secũdo not.ꝙ duo ex tribus arbitris[a] non pñt ferre laudum tertio moꝛtuo vl' absẽte nisi hoc habeat̃ ex foꝛma ꝯpꝛomissi. Inn. tñ hoc singulariter limitat nisi absens dixisset iudiciũ suũ et audiuisset alios.nã tũc duo etiã tertio absente pñt ferre sententiã qꝛ cessat rõ.l.itẽ si vnꝰ.ff.de arbi.qm̃ ex quo non potuit duos trahere ad sñiam suã frustra desiderat̃ eius p̃sentia sꝫ hoc dictũ Inno.repꝛobat̃ per Barto.l.duo ex tribꝰ.ff.de re iudi.mouet̃.qꝛ nõ solũ subest cã p̃dicta.imo etiã defectus potestatis: qꝛ duo sine tertio nõ habẽt potestatem ꝓnũtiãdi. ꝛ hoc mihi plꝫ.ꝛ vid qd hodie habet̃ i.c.ij.d arbi.li.vj. ¶ † No. iij.ꝙ qs põt legare partẽ suã quã habet i aliqua re: lꝫ nõ exp̃mat qd ius vel quale hꝫ in illa re.pꝛo hoc facit: quia legãdo qs simpliciter rẽ suã videt̃ solũ legare ius qd hꝫ i ea re[b] vt in l.si domus.ff.de le.j. ¶ † No.iiij.ibi: legauit.qd ꝟbũ lego adiectũ vniuersitati bonoꝝ inducit heredis istitutionem.et sic si dico lego tibi oĩa bona mea: videoꝛ velle te instituere heredẽ meum.qd optime ꝓbat̃ hic p̃suponẽdo ꝙ ista fuerũt verba testatoꝛis.de quo per bal.in.l.inter oẽs.C.fami.her.ꝛ de hoc aliquid dicã cũ glo. ¶ Not. v.ꝙ testatoꝛ põt id qd adimit vni occasione pene alteri legare: sicut hic legauit auũculus quicqd abstulit ab heredibꝰ. ¶ † Not.vj.ꝙ vbi libellus cõtinet plures articulos sñia põt esse ꝓ parte ꝯdẽnatoꝛia et ꝓ parte absolutoꝛia. ¶ Itẽ no.ꝙ hoc casu põt qs appꝛobare sñiam respectu articuli faciẽtis pꝛo se.ꝛ respectu alterius faciẽtis contra appellare. Et sic no.bonã pꝛacticã appellandi vt qs appꝛobet sñiam quatenus facit ꝓ se.quatenus contra se ab ea appellet.naꝫ tot vident̃ sñie quot sunt articuli.l. etiam.ff.de mi. ¶ † Not.iij.in ꝟbo dilectus.ibi.in rebus pꝛedictis.ꝙ filius habet in singulis bonis paternis ius legitime sue.ꝛ sic facit in ar.ꝙ legitima filij possit detrahi de rebꝰ singulis paternis.ꝛ idem videt̃ ꝓbari in trebellianica.qd an indistincte sit verum dicam.j.super glo.in verbo poꝛtiones. ¶ † Itẽ no.ibi: nõ obstãte ꝙ arbitrium vel laudũ nõ potest impedire alienationẽ rei queãdmodũ nec pactũ partium: de quo vide qd no.plene per Bar.in.l.si qs ita ꝓmisit.in.§. ea lege.ff.de verbo.oblig.ꝛ ibi bo.tex.ꝛ videt̃ ꝓbare hec litera a cõtrario sensu ꝙ ꝓhibitꝰ alienare[c] rem.nisi in certas ꝑsonas nõ potest impune illã alienare etiã in vltima voluntate. colligitur hoc notabile: qꝛ hic põderat̃ ꝙ laudũ arbitroꝛum nõ potuit impedire alienationem ergo a contrario vbi valeret dispositio pꝛohibitionis fuisset extensa hec pꝛohibitio etiam ad vltimã volũtatem: de quo vide latius ꝛ pulchꝛius per Bar.in.d.§.ea legẽ. ¶ † Itẽ no.ꝙ lꝫ legatarius possit agere ꝓ legato ꝯsequẽdo ꝯtra heredẽ qui adiuit hereditatẽ cõtra eũ tñ qui nõ adiuit agere nõ põt. Et ex hoc ꝛ ex tex. infert̃ ꝙ si duo sint instituti heredes quoꝛũ vnus adiuit alter non legatarius põt petere legata ab eo qui adiuit pꝛo parte eũ contingente: ꝛ nõ tenet̃ expectare vt oẽs adeãt. ¶ Itẽ no.† ꝙ iudex appellationis nõ tenetur simpliciter ꝓnũtiare male iudicatũ ꝛ bene appellatũ vel ecõtra: sed põt etiam cõdẽnare si iudex a quo omisit debitã cõdẽnationem.ꝛ generaliter dic ꝙ cũ succedit i locũ pꝛimi iudicis põt ꝛ debet oĩa facere que pꝛimꝰ iudex poterat ꝛ debebat.ꝛ vide de hoc qd latius dixi.s.eo.c.raynutiꝰ.ꝛ in.c.cũ Joannes de fide instru. ¶ Itẽ not.ꝙ pena adiecta a testatoꝛe non cõcernit nisi bona que obueniunt ex testamento ipsius.vnde nõ extẽdit̃ ad bona que subiacẽt restitutioni ex testamẽto alteriꝰ. ¶ Not. quod institutio facta de patre ꝛ filijs non videt̃ facta vt succedãt oꝛdine successiuo: vel admittunt̃ equaliter: ꝛ pater cõsequitur medietatẽ: filij vero oẽs simul consequuntur aliam medietatẽ: non intelligas eo respectu qꝛ filij: sed qꝛ cõiuncti sub noĩe collectiuo: ideo habẽtur loco vnius.de quo vide qd legi.ꝛ no.in.l.fina.C.de impu.ꝛ alijs substi.ꝛ ob hoc in text. ponderatur qd patruꝰ possidebat ista bona pꝛo medietate. ¶ † Not.ver.saluo ꝙ cuꝫ hereditas est exhaustra seu extenuata pꝛopter legata põt heres d trahere falcidiã ꝛ sic quartam partẽ: etiã si hereditas sit exhausta occasiõe pene inflicte per testatoꝛẽ.ꝛ in hoc iste tex.est satis not.aliqui tñ contra: sed text.multũ facit pꝛo pꝛimo dicto: vt.j. latius dicet̃. ¶ † Itẽ no.ꝙ heres non conficiẽs inuentariũ non potest detrahere falcidiã[d] rõ qꝛ non pꝛesumit̃ ꝙ hereditas sit exhausta legatis sed ꝙ potius heres vsurpauerit bona ꝛ oꝛit̃ pꝛesumptio ꝙ nolit conficere inuentarium: de quo vide qd not. Bal.in.l.in ratione.§.ꝙ vulgo.ff.ad.l.falc.ꝛ quod leg.ꝛ no. in auf.de heredi.ꝛ falci. Et dicit̃ inuentariũ scriptura continens oĩa inuẽta seu reperta i patrimonio defuncti.ꝛ alio vocabulo dicit̃ repertoꝛiũ.vt.l.tutoꝛ qui repertoꝛium.ff.de admi.tuto. ¶ † Itẽ no.ex hoc ꝛ ex tex.ꝙ iura canonica appꝛobant confectionẽ inuẽtarij quo ad excludendũ heredem a beneficio falcidie: nũqd autẽ appꝛobẽt ad hoc vt heres teneat̃ creditoꝛibus hereditarijs vltra vires hereditarias sicut dispositũ est de iure ciuili: vt in.d.auf.de hered.ꝛ falci.dic ꝙ sic quo ad foꝛũ cõtentiosum: qꝛ ius ciuile est fundatũ super pꝛesumptione nec reperit̃ contrariũ de iure canoñ.imo hec materia videt̃ appꝛobata hic sed quo ad foꝛũ penitẽtiale nõ tenetur vltra vires hereditarias vt not.Jo.an.in.c.ij.de vsur. lib.vj.ꝛ plenius per Fed.cõsi.xxj. Ex hoc colligo ꝙ nõ semꝑ ius ciuile est obseruandum in foꝛo penitentiali. Et est rõ in casu nostro qꝛ ius ciuile in hoc fundat̃ super pꝛesumptione ꝛ non super veritate sed in foꝛo penitentiali attendimus veritatẽ.ꝛ de oĩbus creditur cõfitẽti cum solũ agitur de p̃iudicio anime sue: vt i ca.significasti.de homi.ex quo ergo in penitẽtia dicit heres quod nihil vsurpauit cessat pꝛesumptio iuris ciuilis q̃ fundatur in vsurpatione.nã veritate manifesta cedit opinio veritati: vt in.c.veritate.viij.distin. Et ex his habes vnã notabilẽ regulã[e] ꝙ vbicũqꝫ ius humanũ est fundatum suꝑ pꝛesumptione nõ est obseruãdũ in foꝛo anime si veritas est cõtra p̃sumptionẽ.pꝛo hoc.c.tue.j.de spon.ꝛ.c.literas.in fi.s.de resti.spo.ꝛ.in.c.a nobis.ij.de sentẽ.excõ. vide Bal.in.l.j.C.de sac.san.eccle.ꝛ quod no.Cal.s.in pꝛoe.huiꝰ compilationis vbi latius hãc materiã attingit. ¶ † Itẽ no. ꝙ licet ab herede extoꝛqueatur rõne pene iniuncte i testamẽto totum patrimoniũ hereditatis: nõ tñ desinit esse heres: vnde retinet ius ꝛ nomen heredis: imo qd plus est detrahit falcidiam tanꝙ heres ꝯm vnam opi.de qua.j.hoc clare colligit̃ hic.nam raynaldus voluit ꝙ si heredes sui venirẽt contra legatũ factũ auunculis perderẽt oĩa bona: ꝛ patruus ratione cõtrauẽtionis fuit hic cõdemnatus ad restõnem oĩm bonoꝛũ ꝛ nihilominus remãsit heres adeo ꝙ remãsit sibi beneficium legis falcidie ꝛ facit in simili tex.no.in.l.ex facto.§. vlti.ff.de vulga.ꝛ pup.vbi dicit̃ ꝙ si hereditas auferat̃ alicui tãꝙ indigno nihilominus remanet i eo ius ꝛ nomẽ heredis.ꝛ potest esse ratio qꝛ ex quo quis fuit semel heres nõ põt facto hominis desinere esse heres.pꝛo hoc bo.tex.in argu.in l.ꝛ si fine.§.sed quod papinianus.ff.de mino. ¶ † Ulti. no. ibi contra voluntatem testõꝛis.ꝛc.quod falcidia[f] detrahitur etiam hodie cõtra tacitam volũtatem testatoꝛis: et sic autẽ. sed cum testatoꝛ.C.ad.l.falci.que pꝛouidet vt testatoꝛ possit hodie pꝛohibere detrahi falcidiam habet locum in pꝛohibitione expꝛessa: non autem tacita.hoc pꝛobatur apertissime hic iuncta illa auten. nam illa auf.pꝛecessit dispositionem huius capituli. Et iste tex.dicit quod contra voluntatem testatoꝛis falcidia est inducta: vnde debet itelligi de tacita voluntate pꝛo hoc qꝛ hic non fuit expꝛessa voluntas testatoꝛis in ꝓhibitione falcidie sed tacita qꝛ mandauit ꝙ oĩa bona q̃ possent obuenire heredibꝰ deuoluerent̃ ad auũculos et sic tacite pꝛohibuit falcidiam.sed de hac tacita pꝛohibitione hic non curat̃.ꝛ hãc opi.tenuerũt quidã in.d.auf.sꝫ cũ testatoꝛ.

sed hic

17 ſʒ hic videt̃ caſus inducendo:vt.ſ̃.induxi.¶†Ultimo induco iſtū tex.
ad notabile dictum:ꝙ pena appoſita ex cōtrauētione cōmittitur ex ſo-
la ꝯtrauētione facti ꝙꝙ cōtrauētio nō habuerit iuris effectū.nā vides
hic ꝙ cōtrauētio patrui nō habet impedire legatum factū auunculo:⁊
nihilominus pena appoſita ex cōtrauētione habuit locum.⁊ facit hoc
ꝓ pena appoſita in cōpromiſſis cōtra ⁊ aduerſus cōtrauenientes vt
committatur pena lʒ cōtrauētio nō habuerit aliquē effectū. Similiter
cōmittitur pena ex cōtrauentiōe iuris ſeu de iure facta:vt in.l.nuda.C.
de cōtrahen.⁊ cōmit.ſtipu.de ṽbo firmū.⁊ ṽbo ratum.eſt gloſ.no.in.l.
id qḋ pauperib⁹.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ per illā gl.dicit ibi Bar.ꝙ ſi qs pro-
miſit ſub pena aliqḋ habere ratū nō cōmittit̃ pena ſi qs contrauenerit
a de facto.ſecus ſi ꝓmiſit habere firmū:q2 verbū ratū refert̃ ad ius[a].ṽbū
18 firmū refert̃ ad factū qḋ eſt diligenter notādū.¶†Quero quia hic re-
b ſeruat̃ beneficiū legis falcidie[b] nunqḋ falcidia ſit detrahēda de legatis
ad pias cauſas.Sol.tex.eſt hodie apertus ꝙ nō.in auẗ.ſilr̃.C.ad le.fal
ci. Sed dubiū remanet in trebellianica nunqḋ illa detrahat̃ ſi reſtitu-
tio hereditatis eſt fienda ad pias cauſas:⁊ videtur tex.a cōtrario ſenſu
in.c.ſi pater.ĩ.eo.tit.lib.vj.ꝙ ſic nam ibi dicit̃ ꝙ nō habebat ibi locum
deductio legitime ⁊ trebellianice q2 ſubſtitutio facta de pauperib⁹ fuit
directa:nō aūt fideicōmiſſaria.ergo ſec⁹ ſi fuiſſet fideicōmiſſaria.⁊ hāc
opi.tenuit Jo.and.in gl.ſua.mouet̃ etiā q2 falcidia detrahit̃ de ſingu-
lis reb⁹ qñ hereditas eſt exhauſta.vñ lʒ heres nō detrahat falcidiā de
legatis ad pias cauſas detrahit tñ de alijs ⁊ ſic fruſtra non erit heres:
ſed trebellianica detrahitur ex toto corpore hereditatis qñ tota heredi
tas venit al's reſtituenda.vnde ſi heres nō poſſet detrahere trebelliani-
cam:tunc fruſtra eſſet heres.Jtē auẗ.ſilr̃.ſolū facit mētionē de falcidia
⁊ non trebellianica. Sed cōis opi.doc.vtriuſqʒ iuris eſt in oppoſitum
c vt nec falcidia[c] nec trebellianica habeat locū ĩ iſtis legatis ad pias cau
ſas.Hanc opi.tenet Spec.in tit.de inſtru.edi.in.§.cōpendioſe.ver.ſed
cū deducto.Cy.in.d.auẗ.ſʒ cū teſtator.Bart.in.l.marcellus.ff.ad treb.
⁊ Bal.in.l.id ꝙ pauperibus.prealle.moderniores doct.iuris canonici
hic.⁊ vide in hoc cōſilium dom.Rapha.contra glo.Jo.an.p̃alle.moti
uum principale eſt:q2 falcidia cōtinet in ſe trebellianicam:nā trebellia-
nica largo mō dr̃ falcidia.Jtē tex.apert⁹ videt̃ in auẗ.de eccle.ti.in ver
bo ſi autem heres.⁊ in.l.ſi qs ad declinādū.in fi.C.de epiſ.⁊ cler.vbi fit
mentio de legato particulari ⁊ de hereditate reſtituenda ⁊ ꝓhibet̃ oīs
falcidia.Jtem hodie ſunt exequata legata ⁊ fideicōmiſſa in.l.ij.C.cōia
de leg.vñ falcidia ſicut ceſſat in legatis:ita ⁊ in fideicōmiſſis.⁊ ob p̄di-
cta ⁊ alias rationes voluit Bar.in.d.l.marcellus.ꝙ quēadmodū teſta
tor poteſt hodie ꝓhibere falcidiam vt in.d.auẗ.ſed cū teſtator.ita ⁊ tre-
bellianicā.⁊ hanc opi.tenet ſaltē fauore religionis arg.in.l.ſunt perſone
ff.de relig.⁊ ſum.fu.Nō ob.predictis.d.c.ſi pater.q2 ſolū probata ꝯtra
rio ſenſu:ſed tale argumentum ceſſat vbi reperitur cōtrariuʒ in iure:vt
in.c.a nobis.ij.de ſen.excommu.Jtem poteſt procedere ibi argu.a con-
trario reſpectu legitime.non autem reſpectu trebellianice.Non obſtat.
motiuum Jo.an.ꝙ fruſtra erit heres ſi nō detraxerit trebellianicaʒ:q2
imo fruſtra q2 habebit meritum a deo exercendo piū actū tam reſpectu
defuncti ꝙ reſpectu eccl'ie ſeu pauperū quib⁹ fienda eſt reſtitutio.facit ĩ
19 ſimili qḋ no.bar.in.d.auẗ.ſʒ cum teſtator.¶†Jn gl.j.ibi.ſ.hac ꝯditio-
ne:hoc ideo ſic dicit glo.q2 ſubſtitutio fideicōmiſſaria fuit hic ſub cōdi
tione ⁊ nō ſub modo.⁊ differentia eſt maxima inter cōditionē ⁊ modū:
nam conditio ſuſpendit actū in euentū cōditionis ita ꝙ interim nō pōt
peti:ſed modus non ſuſpendit diſpoſitionem:ſed qualificat.vnde id qḋ
debetur ſub modo poteſt peti de preſenti preſtita cautione de modo ob
ſeruando.hoc ꝓbatur in.l.qui heredē.iuncta.l.quibus diebus.in.§.ter-
mili⁹.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ vide qḋ no.in.c.verū.de cōdi.appo.vnde ſub
ſtitutio de qua hic fuit ꝯditiōalis videlicet ſi abſqʒ filijs maſculis mo
20 reret̃.⁊ ſic interim nihil poterit peti. ¶†Jn glo.in verbo neutra pars
in fi.Not.glo.iuncto text.nam videt̃ limitare.§.ea.l.ſeu extendere:⁊ di-
cta Bar.ibi:nā ibi no.⁊ legitur ꝙ ꝓhibitio alienationis ꝯcernēs certū
genus ꝑſonarū extenditur etiā ad vltimā voluntatē.hic aūt tex.iuncta
gl.ꝓbat idē dicendū cum ꝓhibitio eſt generalis reſpectu oīm ꝑſonarū
quibuſdā ꝑſonis ſpecialiter cōceſſis.Jnn.hic ꝓſequit̃ multa mēbra.nā
qñqʒ prohitio alienationis fit in contractu:qñqʒ a lege qñqʒ a iudice:
qñqʒ ab arbitrio : qñqʒ a teſtatore.⁊ in omnib⁹ iſtis ꝓſequit̃ ſuccincte
et vtrū teneat alienatio in cōtrarium facta ⁊ reſpectu contractus dicit
ꝙ tenet alienatio ſed trāſferēti dñium cōpetit ꝯditio ꝯtra reū q2 in aliū
trāſtulit:vt in.l.ea.lege.C.de ꝯdi.ob cām.⁊ ibi glo.tʒ ꝙ cōſequitur eſti-
mationē rei:de quo tñ dicendū vt ibi plenius no.Fallit ſm Jnno.in li-
bertate.nam ſi tibi vendo vel dono ſeruum cū hoc vt manumittas : nō
valet manumiſſio.vt ĩ.l.ea quidē.C.ſi mācipiū ita fuer.alie.Et eſt ratio
q2 libertas ſemel donata reuocari non pōt multas alias rationes red-
dit gl'.in.d.l.ea lege. Sed Ber.addit aliā ſolennē limitationem in.d.l.
ea lege.dicens ꝙ vbicūqʒ retinet ſibi qs aliqḋ ius in re ⁊ ꝓhibet aliena
tionē:nō tenet alienatio in ꝯtrū facta.argu in.l.fi.C.de iure emphi.⁊ in
c.potuit.de loc.Sed melius facit.l.creditor.in fi.ff.de diſtra.pig.vbi vi-
detur ſingulariter ꝓbari ꝙ res pignorata nō pōt alienari ſi hoc fuit cō
uentū inter ꝯhentes.⁊ ꝑ hoc Bar.dat vnā theoricā in.d.l.ea lege.vt ad
d impediendā alienationē obliget̃[d] illa res tranſlata.⁊ de hoc articulo
vide bo.gl.⁊ latā.⁊ doct.in.d.l.ea lege.⁊ in.l.fi.C.de re.alie.nō alie.⁊ in

d.§.ea.lege.per Bar.Si vero prohibitio fit a lege
tunc tenet Jnno.ꝙ non valet alienatio:q2 geſtum
contra legē nō valet:vt in regula q̄ contra ius . de
reg.iur.in.vj.⁊ in.l.non dubiū.C.de legi.hoc limi-
tat Bar.in.d.§.ea lege.qñ lex aliquā ſolennitateʒ
requirit ante alienationē vel ſimpliciter prohibet.
ſecus ſi aliquid ſit obſeruandū poſt alienationē:vt
in.l.vniuerſa.C.de p̄ci.impe.offe.⁊ quod ibi not.ex
quibus concluditur ꝙ alienatio rei eccleſie facta
contra ius eſt ipſo iure nulla.x.q.ij hoc ius.idem
intelligo vbicūqʒ princeps prohiberet alienationē:
quia pro eodem eſt habēdum ꝙ lex viua ꝓhibeat
vel mortua:⁊ hoc voluit Jnnoc.in.c.fi.de accuſ.in
fi.Si vero prohibitio fit a iudice tʒ Jnnoc.ꝙ non
impedit̃ alienatio ſicut dicimus in arbitrio vt hic
ſʒ hoc dictū pōt procedere qñ iudex ſine cauſa pro
hibet alias non:vt in.l.is cui bonis.ff.de teſta.⁊.l.
is cui bonis.ff.de ver.obli.Si vero prohibitio fit a
teſtatore:⁊ tunc dicit Jnn.ꝙ ſi eſt expreſſa perſo-
na ratione cuius fit prohibitio non valet aliena-
tio vt in.l.filius.§.diui.ff.de lega.j.aſſignat ratio-
nem diuerſitatis inter preceptū teſtatoris ⁊ prece-
ptum alterius.Nam ſicut teſtator ex nuda volun
tate transfert dñium in aliū : vt pʒ in.l.cum pater.
in.§.ſurdo.ff.de leg.ij.ita poteſt impedire aliena-
tionem.Jtē q2 volūtas teſtatoris habet̃ pro lege.
Sed hec queſtio indiget longe maiori diſcuſſionē.
nam multi doc.iuris ciuilis voluerunt ꝙ prohibi-
tio teſtatoris etiā ſine expreſſione alterius perſone
ex quo fit cum cauſa impedit alienationē.⁊ videt̃
de hoc caſus iuncta glo.in.l.ij.C.de vſuca.pro em.
Jtem eſſet diſcutiendum nunqḋ prohibitio teſta-
toris extendat̃ ad vltimam voluntatē.Jtē vtrum
includet̃ alienatio neceſſario:⁊ de omnibus his vi
vide quod no.in.d.§.diui.⁊ in.l.pater.§.fundum.
de leg.iij.⁊ ꝑ Bar.in.d.l.ea lege.predicta ꝓcedūt
qñ prohibitio fit dño.Si autē ſit adminiſtratori:
puta p̄relato vel rectori eccleſie.tenet Jnn.ꝙ im-
pedit̃ alienatio:q2 non habet ita pingue ius ſicut
dñs:⁊ ideo ſi prelatus eſt prohibit⁹ alienare a ſu-
periore non tenet alienatio ad.c.veritatis.de dolo
⁊ contu.qḋ no.Jn glo.in verbo legitime ibi:eua-
neſcit ſubſtitutio.hoc non eſt verū indiſtincte : ſed
dic vt no.in.c.preſentia.de proba.et in.l.ex facto.
21 alleg.in gloſſ.¶†Jn ea.gloſſ.ibi:ſine liberis.vult
tertio glo.ꝙ appellatione liberorū veniāt baſtar-
di.ſed tu dic plenius vt no.in cle.j.de bap.ꝑ gloſſ.⁊
doc.¶Jn gl.in verbo vni ex patruis. ibi:⁊ totuʒ
debet ei p̄ſtari.Aduerte cōiungēdo finē gloſſ. que
hic debuiſſet inſeri:aut querit̃ de tertia ⁊ quarta
ipſius Raynaldi.et fruſtra fit indagatio an alij
patrui eſſent mortui.qa in tertia ⁊ quarta potuiſ-
ſet Raynal.extraneum inſtitnere ſed reſpectu bo-
norū paternorū que veniebant reſtituēda patruis
ex teſtamento Peponis fit illa indagatio nam nō
poterat Ray.illa bona reſtituere vni:ſed omnib⁹
patruis ſm volūtatem Peponis.Et ob hoc dicit
hic glo.ꝙ alij patrui erant mortui ante Raynal.
22 ⁊ ſic expirauit fideicōmiſſum. ¶†Nā fideicōmiſ-
ſarius decedēs ante diē fideicommiſſi cedentis ni-
hil tranſmittit in ſuos heredes:vt in.l.vnica.C. de
cadu.tol.no.Bar.⁊ gl.in.l.j.C.de his q ante aper.
tab.Cui aūt accreſcat pars defuncti.dicit hic glo.
ꝙ alteri fideicōmiſſario.et ſic accreuit hic patruo
ſuperſtiti.ſed dictum gloſſ. intellige in terminis.c.
quando.ſed fideicōmiſſarij ſunt cōiuncti ⁊ re ⁊ ver
bis vt hic erant.ſi aūt fuiſſent diſiūcti vt puta vo-
lo ꝙ reſtituas medietatē tali patruo tuo:⁊ aliam
medietatē alteri patruo tūc portio deficiētis non
d accreſcit.alteri ſed heredi:de quo in.d.l.vnica. ⁊ in
23 l.re coniuncti.ff.de leg.iij.¶†Jn glo.in verbo. le-
gauit ibi:improprie.No.ſingulariter iſtam gloſſ.
iuncto tex.ꝙ verba teſtamenti ſunt impropriāda
ad hoc vt teſtamētū teneat nā ſi verbum lego ſta-
ret proprie quo ad patruū et filios : teſtamentum
non valuiſſet:⁊ idem dixi de verbo relinquo.in.c.
raynutius.ſ̃.eo.⁊ colligit̃ hic notabile intelligen-
do ꝙ iſta fuerunt verba teſtōris:nā forte teſtator
aliter dixit:ſed papa hic hoc retulit in ſubſtantia
nō ponēdo propria verba teſtatoris: ſed primum

Zacharias.
a ¶Ad ius.adde bart.in.l.metū.§.valēt.col.ij.ṽ.iteʒ verbū ratū.ff.qḋ me.cā.⁊ ĩ.l.id qḋ pauperib⁹. C.de epiſc.⁊ cle.⁊ dn̄o Alexā.ĩ.l.ſi quis maior.C.de tranſactio.
Anto.Franciſ.
¶De iſta clauſula ratū ⁊ firmū qḋ importēt.vide tex.ĩ.c.qñ abbas in fi. de off.deleg. vbi plene ꝑ An. ſicu.poſt alios.
Sebaſti. Sapia.
b ¶Legis fal.vide d.Jaſ.ĩ.rub.ff.ad tre.col.ĩ.in prima lec.⁊ col.ij.ĩ.ij.le.⁊ ibi per Alex.
c ¶Nec falcidia. adde hic pa.de caſ. in ꝯſ.ccv.vbi ꝯſuluit ꝙ ĩ relictis hoſpitali p̄uato nō pōt detrahi falcidia.⁊ all.no.dictū Spe.ĩ ti.de inſtr.edi.§.nūc aliqua.ṽ.⁊ ſuis. qḋ aūt ĩ relictis opi publico an poſſit detrahi falcidia dic ꝙ ſic. h̄ ꝓbat tex.ĩ.l. reg'la.§. fi. ff.de iu.⁊ fac.ign.
Anton. Franciſ.
¶Quib⁹ caſib⁹ ceſſet falcidia viḋ Ro. ĩ auẗ.ſilr̃.C. ad le.fal.vbi de legatis factis pijs locis nō detrahitur. ⁊ vide plene per Joan.bertha chi.de firma.ĩ ſuo repertorio in litera.F. in ver.falcidia detrahitur regulanti.
d ¶Obliget̃.An poſſit res obligari vt nō poſſit alienari,viḋ hic ꝑ anch.co.iiij. ⁊ ḋ hoc ꝑ gl.xij.q.ij.autē. hoc ius porrectuʒ. in ṽ.ab imp.alie.et pleniſſime ꝑ gl.ĩ. ⁊.d. An. ibi in.c. verū. de cōdi ap.

✠ Sebasti. Sapia.
a ¶ Istā clausulā. De effectu huius clausule: vide plene ꝑ Alex. in aut. ex cā, col. xj, C. de libe, ꝓteri. ⁊ in cōsi, cxliij. incipi. circa primā dubitationem in. iij. col. in. ij. volu. ⁊ in cōsi xxxij. incipi. pōderatis. in. iij. vol. ⁊ Bal. in cōs. ccclxxxvij. i. v. parte. Areti. in cōsil. xxiiij. icipi. quatuor dubia.
b ¶ Cōsciētie. Idē tenet Baldus in l. iubem⁹. §. sane. C. de sac. san. eccl. do. Alex. cōsi. cix, incip. viso ꝓcessu, in vlt. col. in ꝓnc. i v. vol. intellige sane. s. ꝙ i foro aīe si deb tor nō soluat nō dꝫ sibi iniungi penitētia: sꝫ si creditor petat nō facit ꝯtra ꝯsciētiaꝫ, ꝑ not. in. c. dilecti. de arbi. istam concordiā tradit do. Pet. phi, de cor. perusinus. in. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de ver. obl. reassumpsit. in cō si. lxix. ici, de duobus. in fi. i, ij. vol, Aeneas falco.
Zacharias.
¶ Adō qō nota ui i apost. ad istū in. c. q2 ingredientibus. nūc. §. ⁊ ibi no. i apost. ad ipꝫ post alios. in ℣ si. in foro aīe. ē. e. tit.
✠ Sebasti. Sapia.
b ¶ Cōsciētie. Hāc glo. exornat pulcherrime. do. fel. in. c. canonuꝫ statuta. co. xij. ℣ si. tertius casus. ē. de constitu.
✠ Sebasti. Sapia.
c ¶ Dominiū. Vide not. in leg. a tio. ff. de fur. et late ꝑ bar. in. l. j, co, ij. ⁊. iij ff. de leg. j, vbi moder. ⁊ ibi q̄ actiones competant legatarijs.
d ¶ Appellatiōe. An in cā app. requirat li. ꝯte. ℣ quo vide plene ꝑ do, Ant. ⁊ ꝑ Imo in c. ꝑ tuas. de ap. allega. in hac glo. et ꝑ Arch in. c. tua. de iura. calū. i. vj. in ꝓn, vbi ēt glos. in ℣. iuramentū. ⁊ de hoc aliqd tan-

notabilius sic. ⁊ verba libelli improꝑiātur vt concludant intentionem libellātis. vide ho. tex. iuncta gloss, in. c, constitutus, de religi. do, vbi census pro
24 emphiteosi ponit qō not. ¶ † Et in fi. glos. ⁊ ideo
a cautū est in quolibet testō apponere istā clausulā[a] codicillarem, non tū intelligas ꝙ ꝓpter hanc clausulam substentet testm̄. sed si nō valet testamētum ex defectu alicuius solēnitatis: valebit vt codicillus: ⁊ sic prestabunt legata ab intestato q̄ al's nō valuissent. Et inq̄tū glo. dicit si non valet iure testamēti: plenior est clausula si nō valet nec valebit ⁊c. ⁊ sic comprehēdit vtrūqꝫ tempus: et de hoc in Specu. de instru. edit. §. compendiose. ℣. item vide si est ibi clausula. et seq. An autem sine ista clausula debeantur legata ad pias causas si reperiretur testamētū nō valere remitto ad notata in. l. j. C. de sacrosa. eccle. ⁊ in. l. eam quaꝫ. C. de fideicō. ⁊ puto ꝙ debeant: q2 ad validitatē istorum legatorū sufficit solennitas iurisgentium. vt dixi plene in. c. ij.
25 et, c. cum esses. et in. c. relatum. ē. e. ¶ † In glos. in verbo adijciens. in fi. intellige glo. cum tex. ꝙ valet pene appositio quatenus sufficit patrimoniuꝫ testatoris. ad hoc iste tex. nam testator nō habet iurisditionē in heredē vel legatariū. ⁊ sic non pōt proprie apponere penā: sꝫ potius dicit adimere bona eis donata noīe pene. i. in penam contrafacientis. nam pena dicit esse id qō diminuit patrimonium alicuius: vt no. Io. an. in. c. fi. de elec. libr. vj. Et arbitror ꝙ etiam in foro conscientie habebit locum ista pena: q2 naturaliter obligat oneratus a testatore obseruare ipsius volūtatē: vt in. c. cum in offi. ē, eo. licet alie pene iuris necessarie non sunt obser-
b uande in foro conscientie[b]: vt est glos. singula. ꝭm vnum intellectū in. c. fraternitatis. xij. q. ij. Et q̄ꝙ non memini legisse rationē illi⁹ dicti: puto tū hāc rationē fore. q2 pena apponit a iudice vt satisfiat reipublice de re scandalizata ex delicto: que ratio cessat in foro anime cum ibi imponatur pena principaliter in satisfactionē delicti. nam principaliter ibi interdicitur ad satisfactionem rei. ⁊ vide Inn. in, c, sicut dignum, de homi, vbi singulariter dicit qō q̄ꝙ in foro contentioso teneatur quis ex leuissima culpa in actione legis aquilie: scꝫ ratione dāni: vt in. l. in lege aquilia. ad. l, aquil. tamen in foro anime non tenetur ad emendam damni: nisi quis fuerit in dolo vel saltem in lata culpa. Ratio diuersitatis est: quia forus contentiosus intendit ad conuersationem patrimonij; sed forus penitentialis intendit saluti anime: ⁊ plurimum respicit animum delinquentis, facit cap, deus qui, de penitē. et remis, ¶ In glos. in ver. adeunte. in fi. hoc est verum regulariter: sed fallit in multis casibus qui notant ꝑ doct. in. l. eam quā. alleg. in gl. ¶ In gl. in verbo petēdo. ibi. rei vēdicatio. ⁊ hoc plene not. in. l. j. C. cōmu. de leg. nam ꝓcedit glo, qn̄ legatum est factum in aliqua specie; puta certus fundus vel seruus: secus si in genere, q2 tunc non datur rei vendicatio: sed hypothecaria vel actio ex testamento: de quo tamē dicendū: vt plenius not. in dicta. l. j. ¶ In gl. in ver. contra ipsum. ibi. que pendet extrinsecus vult dicere ꝙ si quid debetur sub conditione que extrinsecus id est extra iudicium venit purificanda. non potest peti ante cōditionis euentum: ⁊ sic loquitur. l. non quēadmodum. ff. de iud. Sed si id quod debetur nomine pene seu sub conditiōe venit certificandū in ipso litis ingressu non potest peti in libello sub conditione vt hic. ⁊ idem per alia verba sentit Innoc, ⁊ q̄ꝙ de rigore iuris possit instari tamen propter faciliorem exitum litium talis libellus solet admitti. sicut in simili admittit libellus alternatiuus, ⁊ dico rem ad me spectare iure dominij vel quasi; vt not. in. c. ij. de libel. obla, ⁊ in. c. abbate sane. de re iud li vj, ⁊ ꝙ de iure possit procedere facit text. in ca. olim, de censi. et. l. eum qui. ff, de his qui. vt indig. Sed si vis tollere cōtrarietates huius tex. posses dicere vt quidam dixerunt ꝙ heredes hic iam cōtrauenerunt q2 voluerunt extra iudiciū soluere legatū. ⁊ sic erat purificatum legatum conditionale hic tū ex toto nō satisfacit litere. que continet petitionē conditiona-

lem. ⁊ de hac materia vide per Bart. in. l. stipulationes non diuidunt ad fin. ff. de verb. oblig. ⁊ per Spec. in titu. de solu. §. sequit. ℣. qd si libellus. ⁊ in tit. de libel. conce. §. iam nunc. ver. sed nunqd taliter aliqd ꝑ Cy. in. l. j. C. de fideicom. ⁊ not. bn̄ hāc
26 glo. simpliciter iuncto. tex. ¶ † In glo. in ver. qua
c cunqꝫ occasione. in fi. vult ergo glos. ꝙ dominiuꝫ[c] legati vel fideicommissi particularis directa via post aditā hereditatem transit in legatariū vel fideicōmissarium: secus in fideicommisso vniuersali q2 ibi opus est restitutione rei vel saltem verbo. ad hoc. l. sancimus. C. ad trebel. fallit in casibus qui ibi legunt ⁊ notātur. ¶ Sed cōtra hoc op. Inn. de. l. fi. C. communia. de leg. vbi fideicommissari⁹ agit rei vendicatione contra illos in quos primus heres bona transtulit. Sol. duplex. Prima quod fuit ibi restituta hereditas in genere: vel est speciale in rebus alienatis. Sed prima solu. videtur verior: quia dominium fideicommissi vniuersalis nō transit sine restitutione. facit. l. marcellus. §. res q̄. ff. ad treb. vbi tenet alienatio rei et hoc communiter tenetur ⁊ satis probatur in. d. l. sancimus. Et dicitur legatum quando verba dispositionis conferuntur ad legatarium. Fideicommissum vero dicitur quādo quis capit de manu alterius puta relinquo tibi fundū ⁊ volo vt illū restituas sempronio. nam respectu tui est legatū: sed respectu semproniij est fideicōmissum sic appellatū: q2 fidei tue committitur vt restituas sempronio. sed hodie fideicōmissa ⁊ legata sunt exequata: vt in. l. j. ⁊. ij. C. cōmu. de leg. ⁊. ff. de leg. j. l. j. ⁊ dicit fideicōmissum particulare quando non hereditas sed certa bona
27 particularia veniunt restituenda. ¶ † In glos. in ver. contestata. not. bene gloss. ⁊ vide materiam in Spec. de lib. cōcep. in. §. nunc vidēdum. vbi Spec. refert Clemētē papā auditoribus precepisse ꝙ in appellatione ab interlocutoria non admitterēt libellum: ⁊ sic contestationem litis. ⁊ videtur sentire
d secus in appellatione[d] a diffinitiua. Ioā. and. sentit hic totum oppositum vt in appellatione ab interlocutoria sit lis contestanda q2 est nouus articulus: secus in appellatione a diffinitiua: q2 ideꝫ est articulus cum primo ad hoc ca. non solum. de appel. lib. vj. sed tene primum dictum qō ēt videntur sentire do. de rot. deci. xiiij. nam si iudex appellationis ab interlocutoria pronūciat bene appellatum succedit loco primi iudicis: vt in. c. vt debitus. de appel. nec aliud petitur coram eo nisi quod petitur corā primo. si ergo cōtestatio fuit facta coram primo nō est necesse vt fiat coram secundo: nedum discutitur an ipsa appellatio sit admittenda debet fieri cōtestatio litis: quia nihil petitur a parte: sed agitur de iniquitate primi iudicis: vt dicit text. in capi. interposita. in. §. sane. de appell. cautū tamen est vt parte presente fiat cum ea contestatio. sed in appellatione a diffinitiua principaliter queritur retractatio sententie ad incommodum partis: ideo fienda est noua contestatio sicut si nouus est articulus vt hic Sed si pars est contumax potest procedi sine cōtestatione. vt in ca. per tuas. alleg. in glos. quia in effectu agitur super petitis in prima instantia. ⁊ vide quod dixi in. d. c. per tuas.
28 ¶ † In glo. in verbo portiones. ibi: q2 de singulis rebus debet fieri deductio. Not. bene glo. ꝙ filius potest de qualibet re paterna deducere suam legitimam pro rata nisi aliud disposuerit testator vel officium iudicis. Innoc. dicit ꝙ de tota hereditate sunt portiones detrahende: sed anteq̄ iudex interponat officium habentur insolidum in singulis rebus. q. d. ꝙ ante deductionem habetur ius in singulis rebus insolidū: sed iudex tempore deductionis poterit arbitrari vt de certa re fiat deductio. Et hoc in effectu sentit Hostien, non enim esset audiendus heres si ex singulis reb⁹ vellet soluere legitimam: q2 particularis solutio multa incommoda habet: vt in. l. plene. ff. fami. erci. Alij aliter: vt not. in. l. filium quem habentem. allega. in glossa. Sed Bart. satis eque distinguit in. l. in quartā. ff. ad le. falci. Aut enim filius ⁊ heres conueniunt et eorum voluntas obseruanda est. l. pe. ff. de leg. j.

git. ⁊ hoc vīd plene ꝑ do. de rot. de ci. viij. ꝭm ordinē meuꝫ nouissi. ⁊ dē hoc plene ꝑ bald. in autē. hodie. C. de iur. calū. tex. et glo. in ver. ꝯtestatione. in. c. si qs in quacūqꝫ. ij. qō. vj. per bart. in. l. eius qui. in ver. iij. q̄ro. ff. de app. re. ꝑ bal. in. l. ampliorem. i ꝓin. ver. sꝫ oppononne. C. de ap. ꝑ Bar. in. l. cū ante riorib⁹. §. illud. C. de tēp. ap. ⁊ ibi ēt vide. §. iudex autē tex. ⁊ ibi oīo bar. i. l. j. C. ne lic. i vna eadēqꝫ cā. ⁊ ꝙ in cā appellatiōis requiratur no. li. cōte. tꝫ Archi. i. c. si aūt fuerit. sing. ij. q. vj. ⁊ ita dicit tenere Hoff. i. c. nō iuste. de ꝓcu. ⁊ qō de hoc no. Bar. i c. romana. in titu. de testi. in. vj. ⁊ vide oīno i ista materia spec. in tit. de lib. cōcep. §. nunc dicēdum. in fi. ad quē remittit Archi. in. d. c. si quis in quacunqꝫ. vbi dicit oīno vidēdū. ⁊ de hoc vide oīno do. de rot. in antiqs dec. cxxxij. ⁊ dec. cxcliij. ⁊ vīd do. Ant. i. c. ex cō questione. i. x. col. de rest. spo. vbi refert doc. do. de ro. in ꝓalle. deci. viij. Anton. Francis.
¶ An litis cōtestatio requirat in appellatiōe a diffinitiua vel ab interlocutoria, ⁊ cuius effectus sit vltra ea q̄ habētur in. c. per tuas. de app. vide bald. in aut. hodie. C. de iu. calū. ⁊ per Io. ber. de sir. late in suo. rep. in litera. L. in ver. litis conte. in quib. cau. requiratur.

a ¶ Qd iudici. Filiꝰ potest detrahere legitimā de vna re eligenda arbitrio iudicis. Adde Bar. z alios doc. in. l. suus quoqz. ff. de heredi. instit. ad fi. prin. Jo. de bel. in auẽ. de re. z ea que parit. post glo. ibi Cy. in auẽ. res que. C. cōia. de leg. z in. l. filium quem. C. fami. ercis. in. ij. q. z Salice. ibidem in. viij. co. Oldra. no. in consi. cccxv. z in consil. cvij. incipien. circa ius municipa-

ff. de lega. j. aut discordant quia filius vult detrahere ex vna re herede ꝯdicente: vel econtra: z tunc aut queritur in quibus rebus habeat hoc ius legitime vel trebellianice: aut querit ex qua re tempore deductionis sunt detrahēde. Primo casu dicendum ꝙ hoc ius cōsistit in singulis rebus insolidum. in. l. plautius. z in. l. lineam. ff. ad le. falcid. et ꝓbatur hic. Secundo casu aut testator disposuit ex qua re sit fienda deductio z seruanda est voluntas testatoris. vt voluit gloss. ad idem. l. id autem. ff. ad le. falci. probatur ratione. Nam a principio. poterit pater certam rem relinquere loco legitime. vt in. l. quoniam in prioribus. z in. l. omnino. C. de inoffic. testa. Aut testator nihil disposuit: z tunc si filius recepit fructus computat sibi in tertiam vel quartam trebellianicam. vt in. l. qd de bonis. §. fructus. ff. ad legē falc. Et aduerte: q2 Bart. post hec videtur sentire ꝙ filius cōputat fructus in legitima. cuius ꝯtrarium ipse tenet in. l. marcellus. in. §. quidā liberis. ff. ad trebellia. z sentit in. l. scimus. in §. repletionem. C. de inoffic. testa. et ꝙ lex antiqua sit hodie correcta in filijs: sed potest procedere primum dictum in trebellianica extra casum. l. iubemus. C. ad trebel. Aut non percepit fructus. et si vendit aliquā rem ante restitutionem hereditatis illa cōputaṫ in legitima. vt videṫ tex. in. d. l. marcellus. in. §. res. voluit Azo in sum. C. ad trebe. et Oldra. consi. cxlvj. multi tamen tenuerūt oppositum in. d. l. filium quem habentē. quia ex hac opi. sequitur ꝙ filius rogatus restituere hereditatem posset ad libitum ex quacūqz re detrahere legitimam illam rem alienando. vnde multi tenuerunt ꝙ illa alienatio non valuit Ad. §. res. potest rñderi ꝙ cōputantur in legitima herede nō ꝯdicente: z sic in odium ipsius filij. z quicquid consilium est v tū filius intendit aliqua alienare ꝙ vocet fideicōmissariū ad diuisionē: et tunc secure poterit alienare partem suam. Si ꝟo nil alienauit: z tunc aut habebat aliquem rem in peculio iudicio testatoris: z potest illam rem sibi computare in legitimam: quia ex quo testator illum dilexit in vita respectu illius rei: ꝑsumendū est ꝙ idem voluit post mortem. z iste est casus no. fm vnum intellectū in d. l. filium quem habentem. Aut testator nil concessit in vita: z tūc si res sunt indiuisibiles fiat detractio ex vna re: si sunt diuisibiles: tunc poterit fieri ex vna vel pluribus fm qd iudici [a] videbitur equū: vt in. l. potest. fm vnū intellectum. ff. de le. j. facit. l. ad officium. C. cōi diui. z insti. de offic. iudi. post princ. z fm hanc dist. limita hanc glo. z tex. et idē dicitur respectu repletionis legitime: vt si pater reliquit filio certā rem non ascendentē ad legitimam suā: repletio fiet iudicis officio non de singulis rebus: sed fm qd iudici equū videbitur ꝙꝙ ius repletionis ꝯsistat in singulis rebus sicut dixi in tota legitima. vt. d. l. scimus. z ponit Oldra. cōsil. cj. ¶ In gloss. in ver. beneficio. in fine, Innocē. sentit hic ꝙ de omnibus potest patruus detrahere falcidiā. nō ob. l. cū pater. alleg. in gloss. quia fm eam qñqz aliquid admittiṫ ex condemnatione iudicis vel ex dispositione legis: nomine pene: z tūc falcidia cessat. vt in auẽ. de hered. z falci. §. si quis autē non implēs. Qñqz aliquid admittiṫ heredi ex dispositione testatoris tūc de illo potest detrahi falcidia vt hic: nam testator aliū tribuendo qd ademit heredi facit legatū. z hec opi. multū mihi placet: quia si bene ponderatur litera testator non

le. Bal. in. l. ij. C. ad leg. falc. z. l. scimus. in prin. C. de inoffi. testa. z in. l. iubemus. in. j. co. C. ad trebe. z in. l. magis puto. §. ne passim. ff. de re. e. et in. l. fi. in. j. q. C. de edi. di. ad. tol. et in. l. nō ampliꝰ. §. j. ff. de le. j. et in repet. c. si pater. in vj. col. ad testa. in vj. Ange. z imol. in. l. in quartā. in princ. ff. ad le. fal. dñs Alexā. post alios. in. d. l. marcellus. §. res que. ff. ad treb. limitat tamen sing. hanc cōem cōclusionē nisi testator illam rem alicui specialiter legasset: qa filius nō pōt detrahere suā legitimam in re que sit specialiter legata quia pater potest legare resuasecui vult dummodo i hereditate tm̄ dimittat quod sufficiat pro legitima filij. ita notā. limitat Bald. in rub. de re. diui. in. j. co. in fi. vel in prin. ij. z idē Bal. in. d. l. nō ampliꝰ. §. fi. et ibidē do. Alexā. Quis cōtrariū cōsuluerit Paul. de ca. nullā de Bal. faciēs mentionē a in ꝯsi. ccliiij. e dominus Jas. de mai. in. d. l. filiū. C. fami. ercisū. vbi dixit ꝙ in ciuitate Papie vbi erat casus volebāt ꝙ cōsuleret cōtrarium sed ꝙ ipse noluit. vide etiā ad predicta illud qd no. Bar. in. l. ij. circa med. C. qñ z qui. quar. pars deb. li. x. vbi nota: determinat ꝙ filiꝰ autoritate ꝓpria non potest capere aliquā possessionē ꝓ sniā legitima: z si ingrediaṫ nō acquirit

possessionem mouetur per fundamentū: de quo ibi per eū. z per Bald. in. l. si quis in suo. C. de inoffi. testamen.

b ¶ Joānes. Materiam executorū qui d antur in testamēto ponit bar. in. l. alio. ff. de alimē. z ciba. leg. z latissime per Spe. in titu. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. Dñi. in. c. ij. in. §. j. de testi. lib. vj. z vtrum valeat statutum quandoqz imponens certam penā executoribus testamēti non

exequētibus intra certū terminū: vide Bal. in. l. j. C. de his que pene nomi. in versi. vlterius ꝗritur. z facit qd no. do. Anto. c. literas. de sup. negli. prela. Item an executor testamenti sit idoneus testis super simulatione instrumenti facti inter testatorē z aliū. vide do. Anto. in. c. cū a nobis. in vlti. col. j. de test. Et adde ꝙ si sint duo executores pares qui discordāt exequē-

mandauit simpliciter vt heredes non ꝯdicerent legato facto auūculis sed cōditionaliter. scꝫ ꝙ si contradicerēt omnia bona sua legabat auunculis: heres ergo ꝯ dicendo non venit cōtra voluntatē testatoris si soluit sponte oīa bona auunculis: imo impleret volūtatē testatoris: z sic ne frustra sit heres: pōt detrahere falcidiā de omnibus: nec videṫ mihi cōsiderationē gl. quoquomō posse procedere nā iste patruus respectu patris sui habebat. xvj. fm cōputationē prius factā ex hereditate Raynaldi quorum quatuor tenebaṫ soluere auūculis occasione legati particularis: z sic remanebāt sibi. xij. habebat ergo tres partes partis sue hereditatis: z sic non erat hereditas exhausta legatis. Non obb. ꝙ illa. xij. soluit occasione pene: q2 si ex ista pena nō detraheṫ falcidia ꝓpter culpā suam nec detrahi debet ex legato particulari: quia non legatū particulare: sed culpa sua exhausit hereditatē: aut ergo debebat detrahere ab omnibꝰ aut ex nullo: cum eadē sit ratio in vtroqꝫ. z lꝫ quidam voluerūt tenere tertiā sniam vt hic cesset oīno falcidia propter rationes dictas. ad istum text. rñdebant ꝙ hic nō detrahiṫ falcidia: sed reseruaṫ ius si qd erat in detractione falcidie. mihi tamen non placet: quia si non fuisset falcidie locus iste cardinalis qui ita specifice sententiauit reddens rōnem sue sententie in qualibet parte non reseruasset ius detrahendi falcidiam: maxime in eo ꝙ reseruauit sub cōditione: scilicet si intra legitimū tēpus testatoris voluntati paruerit. Idem pōderatur ꝙ iste confecit inuētarium. vnde tene opi. Inno. que est valde no. z satis ꝓbatur per istū tex. poterit ergo iste patruus fm cōputationē predictā detrahere quartā: z non solum vnā. sed vt. s. dixi duas propter opi. glo. z vt cōcordaremus cum cōputatiōe quam fecit glo. que inci. auunculum.

1 ¶ Executor testamenti si suscepit illud officium tenetur ipsum exequi: ad hoc potest compelli.

2 Diocesani appellatione veniunt inferiores habētes in loco iura ep̄alia. prout sunt abbates: qñ sumus in materia vbi verisimiliter ponderatur potius iurisditio ep̄i ꝙ officium episcopi.

Capitulum succedit sede vacante in potestate compellendi executores.

Capitulum pōt confirmare electiones factas sede vacante: sed non potest conferre beneficia.

3 Executor nō compelliṫ suscipere officiū exequendi etiam in legatis ad p̄as causas nisi verisimiliter coniecturetur vel re vel verbo illud acceptasse.

Recipiēs literas censeṫ in eis cōtenta approbare.

Scribens vt deputetur ad aliquod officium non potest vlterius illud recusare.

4 Executores an possint agere cōtra heredes vt eis tribuāt vnde possint exequi volūtatem defuncti.

5 Legatum relictū vni vt restituat alteri: si ille alter ante restitutionē moriaṫ remanet penes primum.

6 Executor an possit vendere bona hereditaria pro executione vltime voluntatis.

7 Executores testamētorū a q̄cūqz factorū possunt esse etiam clerici: z in relictis ad non pias causas.

b ¶ Joannes. [b] † Executor testamentarius qui, suscepit illud officium exequi compellitur.

1 Prime questio. Scđo solutio. ibi: post.

¶ Casus talis. O. clericus sancte crucis legauit de bonis suis in vltima volūtate venerabilibus z p̄is locis: z hanc voluntatē suā exequendā com-

cutor die feriata poterit eligere pauperes in quos fieri debet distributio: fm Bal. in. l. si vt proponis. j. circa prin. C. quo z qñ iu. Et de testatore qui deputauit executorē ad emendādū sua facta. vide per Archi. in. c. qui res. xiij. q. vj. vbi dicit ꝙ talis deputatus tenetur tm̄ satisfacere creditoribus quorum teminus solutionis erat elapsus tempore mortis testatoris: nō autem illis quorū terminus non erat elapsus. Et an

di potestas deuoluitur ad ep̄m. fm Bal. i. l. vidue. C. de nup. qui. alĩ. c. nos quidē. s. eo. Itē an stetur iuramento executoris dati ad distribuendū iter pauperes de distributione singularū rerum facta: glo. videṫ dicere ꝙ sic i. l. si qs pro redēptiōe. in verb. sacramētū. C. de dona. sed intuēti videtur casus in cōtrariū in. c. iiij. in fi. xij. q. ij. et ꝙ statur iuramēto executoris. tenet glo. in. d. l. diuus. ff. si cui plus ꝙ per le. falc. qd Bal. itelligit verū in. l. id quodꝰ pauperibꝰ. C. de epis. z cle. de legatis minutis: secus dicit in magnis. Et pro ista q̄stione bene facit gl. in. l. fi. §. de cōputatiōe. C. de iu. deli. z spec. in tit. de instr. edi. §. nūc ꝟo aliq. ver. qd si executor. sed Angel. i. l. si quis pro redēptiōe dicit ꝙ est speciale in executoribꝰ ad distribuendū pro redēptione captiuorū vt stetur eorū iuramento: in alijs secus. vt. l. si qs ad declinādā. z in. l. nulli. de epis. z cle. z ꝙ non sufficiat iuramentū videṫ cōcludere Archi. in. c. ep̄s tuitionē. lxxxvij. dist. lꝫ dicat ꝙ quidā dñs valēs doctor legū teneret ꝙ valeret iuramētum. Sed tu de hoc vide olno late z elegātissime per Spec. in tit. de instr. edi. §. nūc ꝟo aliq. i. xj. col. versi. sed nunquid fm dictū. et per Dyn. in. c. ij. §. fi. i. v. col. d test. li. vj. Adđ ꝙ exe-

executor datus in testamento perdat officium si deportetur vel banniatur: vide per Albe. iiij. parte statutorum. q. cv. ⁊ adde hic Bal. ⁊ Imo. in l. quāuis. ff. so. ma. vbi dicūt ꝙ executor ad distribuēda bona in pias causas potest distribuere pro carceratis pro maleficio ad penam pecuniariā. Et an executor datus in testamēto ad soluēda debita possit soluere debita naturalia tm̄ vel pscripta. vide Pet. de anc. in reg. possessor. de regu. iur. in vj. in. ij. qō. prin. ⁊ adde hic qd offm̄ executoris nō trāsit in heredē. glos. est in l. añpenult. a que inci. tutela. ff. de tut. Et si statutum pfigit certuz terminū executoribus ad exequenda testamēta post sex mēses: alˀs deuoluatˀ executio ad episcopum an istud tempus currat ignorāti executori. vide per Archiadia. in repeti. c. canonū. de csti. in. iiij. principali quesito. in vlt. col. illius quesiti. Itē si decˀ executor testamēti priori fratrū vt exequatur cū cōsilio prioris predicatorū ⁊ deuoluta est executio ad episcopum debebit episcopꝰ exeq cuz eadē forma. ita dicit bal. in l. si puellā. C. si māci. ita fue. alie. pro quo allˀ. opti. tex. i cle. j. de sup. negli. prela. Itez adde hic ꝙ executor deputatꝰ ad distribuēdū inter pauperes pōt distribuere i religiosos mēdicātes p suis necessitatibꝰ ita dicit Imo. i. l. captatorie. in fi. ꝺ leg. j. ⁊ ita dixit tenere Jo. an. i. c. j. Inno. de testa. in vj. Utrum si sunt plures executores testamēti vni ex eis possint cōmittere executionē: vide per Bal. ⁊ Ang. in l. in vēditione. §. j. per illum tex. in fi. ff. de bo. autori. iudi. possi. Cyn. in l. id quod pauperibus. de episco. ⁊ cleri. Spec. in titu. de instru. edi. §. nūc vo aliqua. versi. sed nunquid. ⁊ ad hoc facit qd not. Domini. in c. religiosus. §. sane. in. v. col. versicu. sed an executor. de testa. in. vj. vbi ponit: an executor testamenti possit alij cōmittere vices suas. de qua questione vide omnino plenissime per Roma. in suis sing. in litera. S. notabili quod inci. quero vtrū executor. ⁊ in litera. C. questione que inci. cōmissarius. Utrum executor cui testator cōmisit nomina quorūdam pauperū teneatur nominare pauperes de loco domicilij testatoris. vide latissime per domini. in c. si pater. circa fi. in prin. de test. in. vj. Item vtrum tempus exequendi currat executori ignoranti. vide omnino no. in l. captatorias. circa fi. C. de testa. mili. Item adde ꝙ si testator reliquit legatum pauperibus eligendis per fideicōmissarium: valet etiam si eligit iniquos pauperes: fm Inno. in l. captatorie. in fi. post Bar. ⁊ Raynal. de lega. j. ⁊ ꝙ executori non currat tēpus nisi a tēpore scientie: expresse firmat Bar. in c. genero. vltra mediū. ff. de his qui no. infa. Et quid de illo qui emit ab aliquo executore testamēti cū vere non esset. dic vt per Bal. no. in l. j. in. j. col. C. de re. alie. non alienā. Titius et Martinus erant duo executores ad distribuēdum centum pro anima Petri testatoris. Titius nomine sui socij forte per errorem vel alias inaduertenter distribuit centum viginti pro anima Petri: an si Martinus qui deputatus est executor etiam ad distribuēdum pro anima ab alio testatore si vult illa viginti esse distributa pro anima istiꝰ alterius testatoris hoc possit in foro conscientie. vide omnino per Lap. allˀ. lxxj. Item vtrum dies cōmissarij cedat a morte testatoris: an vo ab adita hereditate: ⁊ an cōmissarij qui danˀ in testamentis dicantur habere officiuz pcuratoris inter viuos. vide per eundez Lap. allˀ. xcj. Item adde hic ꝙ executores testamēti non debent habere salarium. fm glo. in ver. pulsantibꝰ. in l. pecunie. ff. ꝺ ali. ⁊ ciba. lega. Itez an officiū executoris dati in testamento trāseat in heredē: vide late per Bart. i. l. a filio. in pn. ff. de ali. ⁊ ciba. lega. Itez an ⁊ qñ incertitudo psone executoris habeat vitiare executoris dationem: puta si testator dicat minister fratrū minorꝝ qui p tēpore fuerat. vide p Bart. in l. quidā. in pn. ff. de re. dub. in. ij. col. Item vtrum executores testamenti teneanˀ satisdare: vide oino per Bart. in l. solent. ff. de alimē. ⁊ ciba. lega. in. j. col. Itē adde ꝙ si dati sunt plures executores i testamēto generales vnꝰ ex his potest agere contra aliū executorē debitorē testatoris. fz Bar. in l. qui proprio. §. fina. versi. ⁊ pro hoc de facto dicebam. ff. de procuratoribus.

misit Jo. clerico: ⁊. P. laico: ⁊ mandauit eisdē vt creditoribꝰ suis satisfacerēt q executores mandato suscepto ipsius executione differebant super quo consultus papa respondet ꝙ post mandatū susceptū per diocesanū epm̄ cōpelli debent explere voluntatē defuncti si fuerint negligētes. Ber. ¶ Not. j. ex principio ꝙ vbi in dispositiōe est fiēda mētio clerici ⁊ laici: premitti debent in ordine clerici tanꝙ digniores[a]. xcvj. dis. in c. tuo. facit. c. significauit. de rescript. ⁊ qd no. glo. in c. quorundam. de elec. lib. vj. ¶ Not. ij. ꝙ clericus[b] ⁊ laicus possunt insimul deputari ad certum officium exequendum. qd intelligit Jo. an. pcedere quando vocātur tanꝙ diuersa capita: secus aūt si vocarētur vt collegiū: quasi velit dicere ꝙ ad collegium seu vniuersitatē faciendā non admittūtur homines disparis professionis. vt in c. causaz. s̄. de ele. ⁊. xvj. q. vij. c. in noua. sed ꝙ coniungātur vt singulares non nocet disparitas pfessionis: pro hoc c per tuas. de arbi. ⁊ in c. vbi periculum. de elec. li. vj. ⁊ no. hoc regulam: sed puto eam limitandam quando varia sunt studia respectu professionis. si autem idem omnino est studium non impedit diuersitatem professionis eos simul collegialiter congregari. Exemplū in vniuersitate scholarium vbi sunt religiosi: clerici: seculares: ⁊ laici omnes faciētes vniuersitatē vnā. vt no. Bart. in l. fi. ff. de col. illici. ⁊ Inno. in c. cū ab ecclesiarū. de offi. ord. ¶ Not. iij. ꝙ ad pias volūtates exequendas pōt testator deputare quos vult. Quid autē si neminem deputauit. dic vt dixi in c. si heredes. s̄. eo. ti. ¶ No. iiij. ibi: creditoribꝰ. iuncto ver. per diocesanum. ꝙ episcopus impedit se de relictis etiam ad nō pias causas. de quo vide quod latiꝰ dixi in c. si heredes. s̄. eod. ¶ † Not. ibi per diocesanum. ꝙ ad diocesanū[c] pertinet cōpellere executores testamentarios. dicit tamen Jo. an. idem in eo qui habet iurisditionem in loco quasi diocesanus ponatur hic ad denotandū eū qui habet iurisditionez in loco. Et ideo si alius citra epm̄ haberet ibi iurisditionē episcopalem: vt sunt multi abbates de priuile. abbates. lib. vj. poterunt isti hanc cōpulsionem facere. Tenebis menti hoc dictum ꝙ officium tributū diocesano potest exequi seu exerceri per eum qui habet iurisditionem episcopalē: vlˀ quasi in eodem loco quanꝙ non habeat iurisditionem in tota diocesi: ⁊ pro hoc facit gl. nota. in cle. j. de re. eccle. non alie. que vult ꝙ inferiores habentes iurisditionem episcopalē possunt exercere omnia que spectant ad iurisditionem episcopalē. quod latius dico in c. significasti. de foro compe. Sed vide in oppositum gl. no. in cle. j. de vi. ⁊ ho. cleri. ⁊ no. gloss. in cle. j. de iurepatro. in ver. diocesanus. que posuit ꝙ appellatione diocesanoruz[d] veniūt solum episcopi: non autem inferiores habentes iurisditionē in loco. sed cōcord. vt gloss. ille procedāt quādo in materia noua ⁊ stricta sit intentio de diocesanis: ita ꝙ verisimiliter videatur ponderatū officiū episcopi: secus autem vbi materia esset larga ⁊ fauorabilis: ita ꝙ potiꝰ videatur ponderata iurisditio ꝙ officium episcopale. Hinc dicit Jo. an hic: ꝙ capitulum sede vacāte[e] succedit in hac potestate compellendi executores quāꝙ videatur dubitare nunquid si officium exequendi sit deuolutū ad episcopum possit capitulū exeq illud: nam aliud est cōpellere aliud exequi. sicut in simili capitulū potest confirmare electiones: sed non potest beneficia cōferre. vt in c. cum olim. de maio. ⁊ obed. iuncto. c. j. ne sed. vacā. li. vj. Sed ego putarē ꝙ etiam capitulū[f] possit exequi: quia hoc non est iurisditionis episcopalis: et potius oneris ꝙ honoris. ⁊ est officiū necessarium. pro hoc quod no. glo. in cle. j. de hereti. ⁊ cessat ratio que est in prohibitione collatiōis beneficiorꝝ: nam illa prohibetˀ: quia est quedam honorificentia: ⁊ computatur inter fructus vt no. glo. in d. c. cum olim. sed executio est oneris dūtaxat ⁊ nulla commoditas dz remanere apud capitulū vel episcopū exequentem. vt in l. nulli. C. de episco. ⁊ cle. ⁊ in c. nos. s̄. eo. tit. ¶ In glo. in ver. pijs. ibi: minus legitima. Hoc intellige vt dixi i c. relatū. s̄. e. ¶ In glo. ij. ibi: nihil possit legare. No. bene glo. pro intellectu. c. quia. ⁊ c. ad hoc. s̄. eo. ꝙ de rebus ecclesie non solū testari phibetˀ clericꝰ: sed etiam legare: nā eadē ratio est in legato que est in testamento: quia effectus vtriusqz cōfertur ad tempꝰ quo post mortem clericus nō est amplius rector ecclesie: sz donare aliqua potest intuitu eleemosyne vt in dictis iuribꝰ. ¶ † In glo. super ver. mandatum. No. gl. iuncto tex. quia lz executio vltime volūtatis sit res fauorabilis ⁊ pia. vt in l. j. C. de sacrosan. eccle. ⁊ in c. tua. s̄. eo. tit. non tñ compellitur quis acceptare officium executionis sibi delatum in testamēto. ⁊ videtur hoc etiam pcedere in relictis ad pias causas. quod est valde notādū ⁊ videtur hoc probare text. ibi post mandatū susceptū. ⁊ idem sentit ibi Joā. and. dicens ꝙ videtur quis suscipere mandatū: aut expresse acceptādo: aut tacite: puta exequendo aliqd de spectantibus ad illud officiū: secus autem dixit si erat presens quando officiū sibi conferebatˀ: ⁊ tacuit pro hoc. l. filiusfamilias. §. inuitus. ff. de pcur. dicerem qd etiam per citeriorem actū executionis dicitur officiū acceptare: puta si scienter recepit literas[g] in quibus sibi officiū cōferebatur. arg. in clemē. j. de procur. vel si ipse scripsit ꝙ testator ad illud of

a ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Tāꝙ digniores. Qd digniores in ordine premittendi sint. vide Feli. in c. statuimus. col. ij. de maio. ⁊ obed. in c. cū dilecta. in. ij. col. ver. ordo. scripture. s̄. de rescrip.

b ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Clericꝰ. Qd laicꝰ possit esse executor testamenti etiam ad pias causas. ponit Deci. in c. decernimus. col. pe. s̄. de iudi.

c ¶ Ad diocesanū. Et adde hic Archi. vij. q. j. vbi dicit: pone ꝙ eps̄ loci decessit executor cepit distribuere bona defuncti modo cparet eps̄ loci vbi erant ista bona an poterit impedire illam distributionem.

d ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Diocesanorū. An appellatiōe diocesani veniat solum episcopus. vide Feli. in c. cum olim. in prin. s̄. de prescri. vbi tenet dictum Abb. hic.

e ¶ Sede vacante. An sede vacāte capitulū succedat in potestate cōpellendi executores. vide quod de hoc scribitur per Moder. post do. Ant. in c. ij. ne sede vacan. Aene. Falco.

f ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Etiam capitulū. In quibus succedat capitulū sede vacāte late tradit Feli. post Abb. in c. cuz olim. s̄. de maio. ⁊ obed.

g ¶ Literas. Pro isto dicto facit qd egregie voluit Bar. in l. quo enim. §. rem ratam haberi. in fi. ff. rem ra. habe. vbi voluit ꝙ recipiens literas censetur in eis cōtenta approbare. ⁊ super hoc tradidit solennē cautelam

lam do.Mathesil.in no.xxj.videlꝫ qd dum talis litere presentātur adhibeantur duo testes qui sciant tenorem literarū:quam cautelā multū magnificit insignis pceptor meus do.Paul.saxus magnus de pusio in.l.que dotis.ff.solu.matri.quam.l.ita egregie cōmentauit vt vix addi possint.ad predicta vide Bar.idē dicentē in pulchra.q.in.l.titius.in fi. ff.de ꝯstitu.pecu.

Aene.Falco.
Anto.Francis.
¶ An recipiēs literas videat̄ approbare contenta in eis? dicas ꝙ si sunt lecte obligāt legentē ad ꝯtēta in illis nisi legens statim ꝯdicat.l.si fili⁹.ꝛ ibi ꝑ Bar. ff.ad maced.l.publia.§.fi. ff. depo. habet̄ per bart.in l.tabernā.§.idem quesiṫ.in fi.ff.de pig.ꝛ in.l.titius. ff.de cōstit.pecu.ꝛ per Bar.i.l.si ab sentis.in.iij.colū. C.si cer.pe.ꝛ in.l. si is.ad fi.C.ꝺ fur.ꝛ in rubr.C.de fi. instr.in.xviij.col. ꝛ per do.Card.in cle.j.de pcur.i.iiij. not.vbi dicit hoc esse verū nisi legēs protestet̄ ꝙ nolit obligari.ad quod etiam vide alexā. in.d.l.cum tabernam.§.idem quesiṫ.vbi dicit ꝙ est cautela ꝙ pñtent̄ corā testib⁹ scientibus tenorem earum.vt per Mathesi.in suo nota. xxxj.et ideo dicebat Bart.i.l.literas.ad fi.C.mād. ꝙ qs videt̄ secutus l͞ras quas acceptauit nō quas repudiauit de q̊ vide per Alexan. consi.lxxviij.in.j. parte ꝯsi.ꝛ habetur ꝑ nouissimos in.l.admonēdi.ff. de iureiu.

a ¶ Executores. an executor pōt agere cōtra hr͞dē. vt det sibi bona vñ exequi pōt.et ꝙ nō poterit agere:ꝛ tenet Arch.in.c.episcopus tuitionem.lxxxviij.dist.de quo vide per Imo.in cle.j.circa fi.de test.ꝛ dato ꝙ possit agere non potest agere anteꝙ̄ sit tempus sequendi:ſm Bald.in.l.si socij sumus.in lectu.antiqua per illum tex.ff.pro socio.

ficium eum deputauit.ad hoc bon⁹ tex.in.l.vxori.§.j.ad le.falci.facit.l.ex sententia.ff.de testa.tut. ꝛ no.hoc vltimum:quia potest adduci ad multa. Item respectu legatorū ad pias causas videtur qd episcopus possit cōpellere etiam citra acceptationem ꝛ si non vt executorem testamētarium:saltem vt delegatū ꝛ cōmissariū.nā cum episcopus hoc casu habeat exequi poterit officium hoc isti delegare:ꝛ ad suscipiendū ꝯpellere: sicut in quali bet alia delegatione.C.qui pro sua iurisditi.l.j.c. pastoralis.ē.de off.dele. 4 ¶ † Sed q̄ro extra glo. nunqd isti executores[a] testamētarij possint agere cōtra heredes:vt eis tribuatur vnde possint exeq voluntatē defuncti.Innoc.Abb.ꝛ cōiter omnes doct.hic distinguūt ꝙ in relictis ad pias causas possunt agere contra heredes.vt in.l.nulli.ꝛ in.l. si quis ad declinanda.C.de epis.ꝛ cler.in alijs ꝓo subdistinguunt,qd aut sunt executores meri:aut sunt participes.Primo casu executor nō agit ꝯ heredem:sed si heres sponte eis tribuit exequunt̄ voluntatē defuncti:sed agere nō possunt.vt in.l. lucius.§.meuia.ff.ad trebellia.nisi testator aliud expresserit.Si vero sunt participes:puta quia testator voluit aliquā partem remanere penes executores:tunc poterunt agere.vt in.l.si quis titio. ff.de leg.ij. ¶ Sed contra hoc oppo.de isto text. vbi executores compelluntur exequi.dicit Inno. ꝙ omnia ista erant distribuenda ad pias causas. Host.dicit ꝙ hoc est diuinare.Itē iste tex.resistit cum facit mētionē de creditoribus.ꝛ ideo dicit ꝙ ſm ius canonicū possunt executores agere cōtra heredes vel quoscūqꝫ vt exequātur voluntatē defuncti.ꝛ sic transeunt hic ꝯmuniter doc.Ego cōcordando dico ꝙ nec de iure ciuili:nec de iure canonico merus executor habet actionē contra heredem.vt in.d.§.meuia.sed potest executor officiū iudicis implorare contra heredes,vel alios detinentes bona defuncti.ar.in.l.hereditas.ff.de peti.heredi.ꝛ.in.l.quintus.in.fi.ff.de annu.leg.ꝛ hoc voluit Dy.in.d.§.meuia.ꝛ Barto.in.d.l.si quis titio.ꝛ in isto casu pōt procedere dictū Hostien.et intelligit̄ iste text.poterit ergo diocesanus cōpellere executorem vt imploret officium iudicis contra heredem.Item potest intelligi iste tex.vt cōpellatur exequi quādo bona sunt in manu executoris vel heres est paratus sibi dare vnde exequatur.et sic in nullo text.iste ꝯdicit iuri ciuili iudicio meo. 5 ¶ † Itē in eo ꝙ doc.distinguūt vtrum executor participet de lucro:vel non:dic melius ꝙ vbi verba dispositionis conferuntur in eum tacite vel expresse non dicitur purus executor sed legatarius: ideo potest agere contra heredeꝫ.exemplum.dicit testator,relinquo Titio centum:et volo ꝙ illa restituat Seio:nam licet nullam cōmoditatē hēat et quo tamen verba legati in eum conferūtur poterit tanꝙ̄ legatarius agere contra heredem.ꝛ est vtile:quia si deficeret fideicommissum ex persona

b ❧ Sebasti.Sapia. ¶ Religiosi.Uide Fel.in.c.decernimus.ē.de iud. vbi Deci.col.viij.ꝛ Fel.in.c.fi.col.xj.versi.est verum.ē.de cōsti.vbi ponit de guardiano sancti Francisci an possit esse executor.

c ¶ In cle.exiui.Ubi est tex.qd prohibent̄ esse executores.Adde Bart. in trac.minoricarū.in.c.j.iij.lib.ꝛ dicit Io.pe.de fer.papiēsis in practica sua.in ver.executores.in.ij.col.in forma libel.ad reddēdū rationē tutele ꝙ de hoc immēse.tristantur ꝛ cōdolent:quia manus ꝛ pedes vellēt tam ipsi ꝙ̄ ceteri clerici ponere ꝛ immiscere in bonis laicorū:ꝛ eos rodere vsqꝫ ad ossa:vt ibi latius per eum.quod limita verū nisi quando eligeretur tertius executor qui de ꝯsilio ipsi⁹ fratris minoris haberet exequi:ſm Bar.ꝛ Bal.in aut̄.ingressi.C.de sacro san.eccle.ꝙ̄uis si ille exequeretur sine consilio valeret tale executum.idem Cy.in.l.quidam decedens.§.sed pamphilus.ff.de admi.tut.in addi.prout refert ꝛ sequitur Bal.in.d.aut̄.ingressi.vno tamen addito nisi testator ipe mādasset qd aliter non valeret nisi exequeret̄ de ꝯsensu ꝛ volūtate ipsius fratris minoris:quam reincideret in materiam.l.i.§.si plures.ff.de exerci.nūquid liceat a persona recedere.dubitat̄ tamē circa illud dictum Cyn.quia si esset verū fieri posset fraus legi cuꝫ ꝑ iste frater sancti francisci posset effici executor per indirectum. Iteꝫ adde ꝙ lꝫ fratres minores:seu mendicātes:ꝛ similes nō possint eē executores.ꝛ ideꝫ in alijs eccl'iasticis nisi a supiore suo petita sit licētia ꝛ obtēta.c.religiosus.eo.titu.in.vj. ꝛ cle.religiosis.eo.ti.tamē si fuerint executi illud ꝙ testator ordīauit nemine se oponente vꝫ ꝛ tenet gestum per eos. Ista fuit sing.deci.Fed.de se.cōsil.cclxxxiij.ꝛ ita tacite vr̄ etiaꝫ velle bar.in.l.vniuersos.C.ꝺ decu.lib.x.quā decisionem in plurib⁹ locis referens dñs Anto.de but.approbat ꝛ in specie Lud.roma.i ꝯsil. cccix.incip.quo ad primū ꝓpositе ꝯsultatiōis articulū in quo q̄ritur ꝛc.in.ij.dubio princi.ꝛ in consil. ccxxxv.incip.q̊ ad primū quo q̄ritur an stich⁹ ꝛc.i.iiij. dubio pri.ꝑ qua decisione facit qr lꝫ sacerdos prohibeat̄ exercere officiū tabellonatus. c.sicut.ne cler.vel mōa.tñ si exercet valebunt instrumēta ꝑ eū facta. ita Bar.fin.in.d. l.vniuersos.C.de decurio.idem do. An.de bu.in.c.fi. ē.de ꝯsti.Sed tu vide ꝺ hoc lati⁹ ꝛ meli⁹ ꝑ do.Abb. Panormi.in.d.c.sicut.Item facit quia lꝫ clerici ꝛ alie persone ecclesiastice prohibeātur a fideiussione.c.j.de fideius.ꝛ.c.te quidē.xj.q.j.tamen si fideiusserint valet fideiussio.c.peruenit.ꝛ.c.constitutus.de fideiusso. Ludo.roma.in preall'.consi.ccccix.

fideicōmissarij accresceret isti legatario ꝛ non heredi.vt in.d.l.si quis titio.idem dixi vbi tacite dispositio confertur in ipsum:vt quia est particeps illius relicti.his enim casibus nō dicitur purus executor vnde habet actionem contra heredem. 6 d.l.si quis titio. ¶ † Nūquid autem possit executor vendere bona hereditaria pro executione vltime voluntatis.Distingue inter executorem vniuersalem ꝛ particularem:nā executor vniuersalis potest,exemplum quando omnia sunt distribuenda in pauperes Christi.d.l.nulli.Particularis nō potest nisi testator sibi concesserit.vt in.l.alio.ff.de alimē.ꝛ ciba.leg.ꝛ hodie communiter in testamento datur libera ꝛ plena licētia executoribus vendendi de bonis hereditarijs pro executione testamenti:ꝛ quid importent illa verba.no.Barto.in 7 l.alio. ¶ † Ulti.oppo.contra text.ꝛ videtur ꝙ clericus non possit esse executor testamētarius:quia non debet se immiscere negotijs et administrationibus secularibus.xj.q.j.te quidem.ꝛ in.c.j.ne cleri.vel mona.Sol.testator erat hic clericus:vnde ratione persone negotium non potest dici seculare:ſm doc. Item in secundo hec relicta erant facta ad pias causas:vnde ratione pie cause potest dici negotium ecclesiasticum.Tertio dixerunt alij cum quibus transeunt hic cōmuniter doc.ꝙ religiosi[b] ꝛ clerici possunt esse executores testamenti etiam ad non pias causas ratione pie voluntatis defunctoꝝ dummodo non subtrahant̄ a diuinis officijs.ꝛ hodie in religiosis:dic vt in.c.religiosis. eo.titu.libr.vj.de fratribus minoribus:text.est in cle.exiui.[c] de verb.signi.Et hec vlt.opi.communiter hodie obseruatur.hic non sunt alia.

1 ☞ Canonica portio debetur episcopo.de relictis factis eccle.ſꝫ fallit in multis casibus de quibus in nume.2.
2 Redditus vel legata ob fabricam non debēt conuerti in ornamenta ecclesie.
3 Restitutio in integrum sicut conceditur ecclesijs ita ꝛ omnibus alijs pijs locis.
Canonica portio debetur episcopis:non solum de relictis factis ecclesijs:sed omnibus locis pijs: ꝛ que dicantur loca pia:vide remissiue.
4 Canonica portio debetur aliquando ecclesie parochiali scilicet quando parochianus eligit sibi sepulturam in alia ecclesia:ꝛ ibi aliquid reliquit et de isto relicto debetur portio ecclesie parochiali et episcopo.
5 Canonica portio debet̄ ecclesie parochiali de relictis factis fratribus minoribus predicatorum et ordinis eremitarum.
Canonica portio debetur episcopo etiam de mortuarijs:ꝛ de portione canonica quam habuit parochianus de relictis factis ecclesie sepulture.
Legatum factum quolibet anno de certa re danda ecclesie an duret perpetuo.

Anto.Francis. ¶ An clericus vel sacerdos possit exercere officium tabellionatus:dicas ꝙ nō:quia nō debent se immiscere negotijs secularibus.vt in loco hic all'.per istū.adde tamen ꝙ notarius creatus doctor vel decurio:vel clericus:vel monachus:non cogitur rogari de instrumentis post clericatum:vt est glo.ꝛ ibi per Bart.in.l.interdum.C.de decu.lib.x.ꝛ habetur per Bal.in.l.quisquis.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ habet̄ in c.sicut.ne cleri.vel mona.ꝛ in.c.vt officium.§.ad scribendas.de hereti. lib.vj.ꝛ per Bal.in.l.j.§.si penis.ff.de tab.exhi.ꝛ in.l.impuberē.§.fi.de fal.ꝛ vide Alex.in.l.pretor.§.is etiam.de eden.tenetur tamē instrumēta iam cepta ante clericatū perficere.vt per Bal.in.l.nec patronus.C. de oper.lib.quia promotus ad maiorem dignitatem non perdit minorem.vt in.c.honoratus.ꝛ ibi per glos.lxxiiij.dist.

a ℭDe his. Pro intellectu huius decre. vide ꝯsi. Jo. de fau. quod incip. in Christi nomine amen.

b ℭEcclesijs. Casus in quibus soluit canonica portio de relictis factis ecclesie. ꝛ adde ꝙ nō solū de relictis pro ornamentis nō debetur quarta: sed etiam si testator reliquit centum simpliciter per omnia distribuē da fm volūtatem testatoris si postea executor distribuit i ornamētis eccl'ie ex hoc legato nō debet q̄rta. ita dicit no. bart. in quodā suo ꝯsi. qδ inci. ꝯstitutione ariminēsis episcopi. circa fi. Anto. Francis.

ℭCirca istā materiā quartarū. dicas ꝙ est quadruplex: vt est gl. in. c. in p̄sentia. de pb. ꝛ instit. de fideicō. here. i. §. sed quia. in gl. in v̄. ex lege. de qb⁹ v̄o debeat ep̄o vl' ecclesie parochiali q̄rta. habet p Jo. an. in. c. certificari. δ sepul. ꝛ an illa possit phiberi p testatorē vl' aliū: habet per Bal. i. l. filiū quē hn̄tē. in. xiij. co. C. fa. ercis. ꝛ in. c. raynutius. de testa. ꝛ per Arch. sing. in c. ep̄s. lxxxviij. di. ꝛ qd differat q̄rta parochialis a q̄rta ep̄ali. vid Car. in cle. dudū i. §. verum. q. xxiiij. de sepul. p Fed. de se. i cōsi. cx. ꝛ in ꝯsi. iij. vbi ponit an compēset cū legato facto ecclesie parochiali. ꝛ habet p Old. i ꝯsil. ccxxiij. ꝛ vide per. d. Car. in cle. j. in. iij. opp. de offi. ord. ꝛ p eū dē Car. i cle. j. i fi. de sepul. post glo. Sebasti. Sapia.

c ℭPia loca. Que dicat pia cā late tradit do. Jas. in l. j. i. j. lec. col. pe. C. de sac. san. eccle.

d ℭIntestat⁹. adde glo. insti. de heredi. q̄ ab inte. deferūt. in prin. ꝛ ibi Ang. δ are. ꝛ do. Christopho. por. Sebasti. Sapia.

e ℭNō eccl'ie. Nūqd aūt legatuꝫ factuꝫ ep̄o simpliciter censeat factuꝫ intuitu ecclesie an ep̄i: vide Fel. in. c. dilectus. col. ij. v̄s. ex his infert. s̄. de offi. ordina.

De his. a Ponit quedam legata de quibus nō soluit canonica portio nisi fiāt i fraudē. Primo ponit dictum in quo interserit exceptionem. ibi: dummodo. ℭCasus literalis. Querebat a domino papa vtrum de his legatis de quibus in tex. canonica portio deducatur? respōdet papa ꝙ de his que legantur in ornamentis ecclesie: vel ad cultū diuinum: vel pro anniuersario ecclesijs vl' alijs pijs locis. canonica portio deduci non debet: dummodo ista legata nō fiant in fraudem vt episcopus: vel parochialis ecclesia portione debita defraudetur. Bernar. ℭ† No. 1 primo et tene menti regu. que tacite colligitur ex isto tex. nam regulariter de omnibus relictis factis ecclesijs soluitur episcopo canonica portio et ecclesie parochiali: fm ea q̄ dixi. in. c. officijs. s̄. eo. sed fallit in casibus hic exceptis. Nam exceptio quorūdam casuum firmat regulā in oppositum. xxxij. q. viij. c. si dominus. ꝛ in. c. ij. de coniu. lepro. ℭ† No. ij. casus in quibus nō soluitur canonica 2 portio de relictis factis ecclesijs. b Primus casus quando aliquid sit relictum in ornamentis. id est calicibus: cappis: vel alijs vestibus ecclesiasticis. Secundus casus quando fuit relictum pro eis: id est pro ipsis ornamentis habendis: vel recuperandis: vel reficiendis. Tertius casus in relicto facto p fabrica ecclesie. Et no. quod fabrica ꝛ ornamenta ecclesie ponūtur hic vt diuersa ex quo potes colligere notabile dictuꝫ ꝙ redditus deputati ad fabricam non sunt conuertendi ad ornamenta ecclesie. nam fabrica capitur pro structura vel reparatione edificij. de cōse. dis. j. de fabrica. ex quo etiam potest inferri ꝙ episcopus non releuatur ab onere fulciēdi ecclesiam etiam de ornamētis propter redditus fabrice. Quartus casus qδ relinquitur pro luminarib⁹: puta pro cereis lampadibus: ꝛ similib⁹. ℭQuintus casus pro anniuersarijs: id est pro commemoratione animaruꝫ. Anniuersariuꝫ dicitur eadem die sepultionis vel defunctionis singulis annis qua ille qui legauit fuit sepultus vel defunctus. Sextus casus pro relicto facto pro septima: vicesima: vel tricesima: et vult dicere referendo se ad varias consuetudines locorū in quibus aliqui seruant facere officiū pro defuncto: id est septimo die post sepulturā: vel vicesima: seu tricesima: seu alia die: qδ si relinquitur aliquid pro huiusmodi officijs dicendis non debetur quarta. ꝛ vide de his diebus in. c. quia alij. xiij. q. ij. Ultimus casus quando relictū est factuꝫ ad perpetuū cultum diuinū: vt puta quando testator reliquit certum quid: vt quolibet die celebraretur in certo altari. ꝛ pro capella dotāda: vel similib⁹ cōcernentibus perpetuū cultum diuinū. ℭ† Not. ibi: vel reliquis pijs locis. qδ non solum 3 eccl'ie sunt p̄uilegiate in p̄dictis casib⁹: sed etiam pia loca gaudent eisdē priuilegijs. facit. l. fi. C. de sacrosan. eccl. ꝛ quod no. Jo. and. in. c. j. ꝛ. ij. de in inte. resti. lib. vj. vbi not. vult qδ pia loca possunt petere restitutionē in integrū sicut ecclesie. fm qδ dictum est ꝙ regulariter pia loca tenentur ad canonicā portionē. Et que dicant pia loca? c dic qδ illa in quib⁹ exercentur officia pietatis. vt no. Jo. and. s̄. ti. pxi. c. fi. Spe. in ti. de instr. edi. §. nunc v̄o aliqua. v̄. lic. ꝛ scias. vide qδ dixi in. c. officij. s̄. eod. ℭ† Ult. not. ꝙ episcopus ꝛ parochialis ecclesia 4 possunt de eodem relicto capere canonicas portiones: ꝛ sic possunt concurrere episcopus ꝛ parochialis ecclesia. Et aduerte qδ Host. voluit hic ꝙ de quolibet relicto facto per diocesanum quibuscunqꝫ ecclesijs episcopus habeat canonicam portionem: ecclesia v̄o parochialis habet suam portionem ex relicto facto duntaxat per parochianū suum. Sed cōtrarium quo ad primum sentit hic Joan. and. ꝛ remittit ad no. in. d. c. officij. sꝫ tu dic latius ꝛ clari⁹ qδ episcopus habet suā canonicā portionē ex relictis factis dūtaxat ecclesijs ꝛ alijs pijs locis sibi subiectis per quemcunqꝫ fuerint relicta. nam hec portio episcopo debetur non ab homine diocesis. sed ab ecclesia cui factum est relictū. vt in. c. requisisti. s̄. e. ꝛ dixi in. d. c. officijs. Ecclesie vero parochiali debet portio ex relicto facto ecclesie sepulture per suum parochinaum. vt in. c. j. ꝛ. ij. j̄. de sepul. potest ergo cōtingere qδ de vno relicto detrahuntur due portiones. puta si parochianus vnius ecclesie elegit alibi sepulturam eidem aliquid legando: nam ecclesia sepulture debet dare canonicam portionem episcopo propter onus episcopale. item canonicam ecclesie parochiali in satisfactionē iniūrie seu laboris quem subijt ecclesia parochialis in personam defuncti: quandoqꝫ potest contingere qδ vna solū portio debeat: vt puta qn̄ parochian⁹ alicuius est sepultus in ecclesia exempta: nā tunc portio solum debetur ecclesie parochiali. vt dixi in. d. c. officij. qn̄qꝫ nulla portio detrahit, vt si parochianus ecclesie exēpte elegit ibi sepulturā: ꝛ idē dicendū in similib⁹ casib⁹.

5 ℭ† Ultimo scias qδ de relictis priuilegiatis de quibus hic soluūt fratres minores ꝛ p̄dicatores quartam ecclesie parochiali. vt in cle. duduꝫ de sepul. ꝛ hodie illa clemē. est prorogata ad fratres sancti Augustini ꝛ carmelitas: ꝛ fuit istud inductū ad recōpensationeꝫ damnoꝝ que sustinent ecclesie parochiales propter priuilegia cōcessa dictis fratribus in eo ꝙ possunt audire confessiones. Item predicare ꝛ recipere parochianos alienos ad sepulturam. An autem ecclesia parochialis debeat dare episcopo portionē de portione quaꝫ habuit ab ecclesia sepulture siue ex relictis priuilegiatis: siue non: vide per Fed. consi. vj. ꝛ ibi concludit ꝙ sic. quod satis patet pe. c. conquerente. de offi. ordi. vbi dicitur qδ de omnibus funeralibus debetur episcopo quarta. Utrū legatum factuꝫ ecclesie de certa re quolibet anno debeatur perpetuo ꝛ in eternū vel duret per aliquod tempus determinatū. Istā questionē format Bart. in l. annua. ff. de annu. lega. ꝛ dicit qδ per tēpus determinatuꝫ. scilicet per centum annos. per. l. vsumfructū. ff. de vsufr. sed Pe. ꝛ Guil. tenuerunt contrarium. exemplum: lego fratribus quolibet anno prandium.

ℭDe successionibus ab intestato. Rubrica.

1 ☞Intestati proprie dicuntur illi qui cum al's possunt testari ꝛ non testantur.

ℭSupra visum est de successionibus ex testamēto: verū quia sepe homines decedunt ab intestato: ꝛ dubitatur de successione: ideo post rubr. 1 precedentem subijcitur ista. † Et scias ꝙ intestatus dicitur qui nullum vel non iure fecit testamētum. vt in. l. fin. C. fami. ercis. ꝛ proprie dicitur d intestatus d qui poterat facere testamentum: vnde nō valens testari nō dicitur proprie intestatus: sed fm communem vsum loquendi qui non testatur dicitur intestat⁹: ꝛ de p̄dictis est pulcher tex. i. d. l. j. ff. de suis ꝛ legi. ꝛ ibi per doc. ꝛ facit hoc ad statuta disponētia de successiōe intestatorū an habeant locū etiā in his qui testari non poterant: vt impubes: furiosus ꝛ similes. ꝛ de his in predicta. l. j.

1 ☞Bona p̄rimonialia clericoꝝ decedētiū ab intestato sine consanguineis veniūt ad ecclesiā cui clericus seruiebat t̄pe mortis. ꝛ nu. 3. sed si nō hꝫ ecclesiam veniunt ad episcopum: qui disponet fm deum. ꝛ nu. 4.

2 Testamētum imperfectum etiam ratione voluntatis valet non solum inter liberos: sed ad pias causas.

3 Oblationes facte in aliquo altari: cēsentur facte cōtemplatione ecclesie secus si presumūtur facte contemplatione ipsius altaris: ꝛ idem in alijs ecclesijs.

1 Se hoc. † Clericus bona propria dare pōt cui vult. sed si decedat intestatus ꝛ non habet consanguineos succedit eccl'ia. h. d. iuncta gl. Secūda pars ibi: si autē. ℭCasus literalis. Dubitatur de bonis clericorum sine testamento decedētium quibus essent danda. Ad quod ex concilio Alteñ. responsum fuit qδ omnes clerici generaliter de his que habēt per hereditatem. vel alio modo intuitu persone acquisiuerint dū viuunt possunt facere quicquid eis placet: si autem ante moriant quam de his disposuerint. si cōsanguineos non habent in ius ecclesie sue debent tradi. Ber. ℭNota primo bonum argumentum ex textu. quod quicquid acquirit episco e pus intuitu persone sibi acquirit: ꝛ non ecclesie: e vnde de his potest disponere ad libitum. facit ad ea que dixi in. c. j. s̄. titu. proxi. vnde hec litera videtur pacificare episcopum ꝛ clericos inferiores. ℭNota. secundo argumen. optimum ex tex. ꝙ qualiscunqꝫ sit clericus ꝛ quarecunqꝫ habeat beneficium non disponit ad libitum de redditibus beneficij. nā vt hic patet: hoc permittitur eis respectu bonorum acquisitorum intuitu persone: secus ergo si acquisiuerint intuitu bn̄ficij. ꝛ vt dixi pondera qꝛ litera loquitur non solum de episcopis ꝛ presbyteris: sed etiam de inferioribus clericis: quia cōmuniter habent beneficia simplicia. ꝛ facit ad ea que dixi in. c. relatum. ij. ꝛ in capitulo requisisti. s̄. titu. proxi. ℭNot. iij. ibi: ꝙ hic prefecerint. ꝙ testamentū non valet, nisi sit perfectum. vnde si quis incepit facere testamentū non perfecit nō valet quod inceptū est ita colligit hic do. Ant. nihil aliud inducēs. Sꝫ tu aduerte latius. nam primo iste tex. parum facit: quia. s̄. loquitur de donatione: tū attingendo sub-

do substātiā ipsius dicti videt primo qđ de hoc sit tex. in. l. si is. ff. de testamētis. vbi ptz qđ nihil valet scriptura nisi sit perfecta. ⁊ hoc indubitatum in dispositione nō fauorabili. ¶ † Sed dubitatur quid in fauorabili: puta inter liberos ad pias causas est notabilis. qō. nā sepe contingit qđ testator incipit facere testamentū ⁊ ante pfectionē superuenit furor vel mors nunquid valeat qđ inceptū est: puta qꝛ iā legauerat alíqua ecclesijs vel aliter disposuerat inter liberos. Bart. in. l. si is. nō attingendo specialiter dispositionē pie cause: dixit non valere. sed in. l. fideicōmissa. §. quoties. ff. de leg. iij. videt velle qđ valeat inter liberos. videtur tamē dubitare. sed in. l. fi. C. fami. hercis. ⁊ in. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto. C. de testamentis. aperte tenuit cōtrariū dicens qđ lʒ valeat testamenū imperfectū ratione solennitatis[a] inter liberos: vt in. d. §. ex imperfecto. ⁊ in. d. l. fi. nō tñ valet si est imperfectū ratione voluntatis: nam ex quo volūtas nō fuit cōpleta est imperfecta. sed in. l. in testamento. ff. de fideic. liber. tenet aperte qđ ad pias causas valet hec volūtas. lʒ nō pfecta. ⁊ sic dicit se dixisse ī quadā qōne facti. Audiui quēdam doctorē satis egregiū tenere contrariū: nō tñ allegabat hec dicta Bar. sed mouebat ex eo qđ dispositio inter liberos debet esse magis fauorabilis q̄ ad piam causam. sed inter liberos non valet: vt in. d. l. fi. ergo nec ad piam causam. hoc dictum nō habet bonum fundamentum. Primo qꝛ non est illud absolutū qđ inter liberos nō valeat. imo Bar. sentit oppositum in. d. l. fideicōmissa. nec. d. l. fi. hoc probat. sʒ est dictuʒ doc. sed tex. ibi potius facit in oppositum dum dicit q̄ quibuscūqʒ verbis appareat de voluntate patris inter liberos illa est seruanda. Item nō est verū simpliciter qđ dispositio inter liberos sit magis fauorabilis q̄ ad pias causas. imo Bart. aperte tenet contrariū in. l. j.[b] C. de sacro san. eccle. quod not. Mihi satis placet vt valeat ad pias causas ex quo legatū vel dispositio erat perfecta: vt puta qꝛ trāsiuit ad alia legata. nā non potest negari quia hic fuit cōsensus naturalis ⁊ presumēdū est fauore anime q̄ aliter nō disposuisset. facit qđ dixi in. c. relatum. el. j. s. tit. proxi. forte idem potest dici inter liberos: vt in. d. l. fi. ⁊ hec no. qꝛ quotidiana. ¶ In glo. in ver. sanctificētur ibi: tāq̄ sancta deputent. hoc nō est exponere: qꝛ cū ista essent bona tēporalia nō poterāt tāq̄ sancta deputari. do. Ant. in quodā notabili sentit. q̄ bona ecclesie largo modo dicūtur sancta: sed credo qđ litera dʒ exponi sanctificent. i. ad vsum sanctorum vel sacrorum deputent. sic in simili exponit glo. in. c. nulli. xij. q. ij. ⁊ hec expositio est propria ⁊ clara. ¶ † In glo. fi. in fi. tene gl. ⁊ fm eā summam tex. ⁊ intellige in ecclesiā cui seruit cleric⁹ tēpore mortis. ⁊ ita aperte vult ista litera ibi: cui seruit. Ex quo infert q̄ si clericus habuit prius aliud beneficiū bona sua nō diuidūtur: sʒ oia cedūt beneficio cui ad presens clericus est astrictus. Ex his infert qđ verbū altare positū in litera exponit p ecclesia. ad hoc. j. q. iij. altare potest etiā intelligi fm doc. de altari proprie. nā in quibusdā locis sunt multi clerici nō habentes nisi hmōi altaria in beneficiū. vnde tales decedentes sine cōsanguineis trāsferunt sua bona ab intestato in hec altaria. quod bene not. Et hoc etiā habes qđ id quod accedit altari posito in aliq̄ ecclesia nō accedit ipsi ecclesie: sʒ ipsi altari: ex quo altare hʒ bona distincta ab ecclesia quod intelligo qñ proprie obuenit cōtēplatione altaris: secus si contēplatione ecclesie puta si fiunt oblationes in illo altari. nā sunt oblationes de iure parochiali ideo nō cedunt altari sed ecclesie. ad hoc bo. text. in. c. ad audientiā de eccl. edi. inducendo per locū a speciali. ⁊ vide qđ dixi in. c. pastoralis. de his que fiūt a prela. Et ex his habes intellectū iurium que simpliciter dicūt bona clerici intestati debere cedere ecclesie si non hʒ cōsanguineos. debet eñ intelligi de ecclesia late sumpta. vt comprehendat omne beneficiū etiā sine cura. ⁊ facit. c. relatū. el. ij. s. tit. pri. ¶ † Quid aūt si clericus non habet ecclesiā ⁊ decedit ab intestato. credo q̄ bona debent deuenire ad epm. ⁊ ipse disponet[c] fm deum pro' hoc quod not. Inno. in. c. insinuante. qui cle. vel vouen. ⁊ aliquid dico in. c. in presentia[d] de proba. facit quod no. Fede. consil. xxxv. ⁊ hec notabis.

1 ☞ Clericus si instituit aliquem heredem a quo bona tanq̄ ab indigno auferuntur illa applicantur fisco ecclesie respectu relinquentis qui fuit clericus.

Fiscus clericorum: est penes episcopum ⁊ non penes papam.

Sancto. Si presbyter intestatus decedat de primonio suo fiunt quatuor portiones prout hic habet. ⁊ nō tenet hoc hodie fm gloss. ⁊ sic vult q̄ hodie istđ c. sit correctū: sed huic lect. ob. qđ habetur. s. in proemio resecatis superfluis ⁊c. ideo fm aliū intellectum singularē summat aliter ⁊ sic. Si olim seruus presbyter factus intestatus decedat eius bona diuidunt fm formā hic ɋtētā. Et pro ponit excessus relatio. Scđo ei⁹ phibitio. ibi: interdicimus. Tertio peculij diuisio ibi: periculum. Quarto pene inflictio. ibi: ⁊ si quis. ¶ Casus literalis. Laici quidā habebāt seruos quos manumiserunt. ⁊ illi postmodū ordinati sunt in presbyteros qñ presbyteri isti moriebant totam substantiam illorū laici illi sibi vendicabant tanq̄ de pprijs seruis. Ista relata sunt in concilio: vñ statuit cōciliū vt ista decetero nō fiant: sʒ sicut liberi facti sunt ad suscipienduʒ gradū ⁊ diuinū offm: ita nihil ab eis exigat pter diuinū offm: sed peculium illorū diuidat in quatuor partes put in litera. B. ¶ No. ibi partem sibi vendicēt ⁊c. q̄ dñs vendicat sibi partē de substātia sui serui. sʒ cōtra hoc facit. insti. p quas perso. nobis acquirit. in. §. itē nobis. vbi dicitur qđ quicqd acqrit seruus acquirit dño. ergo non partē sed totū vendicat sibi dñs. So. intellige tex. fm Hosti. in seruis manumissis. ⁊ sic in libertis de quorū substātia patronus vendicat sibi partem ⁊ non totum. vt insti. de success. li. §. sed nostra. Et ex hoc infertur ad intellectū hui⁹. c. vt intelligatur de presbyteris q prius fuerunt serui ad quorū substantiā patroni volebāt venire sicut ad substātiam aliorū liberorū quod hic interdicitur ⁊ de hoc. j. cū glo. ¶ No. ij. q̄ fact⁹ liber respectu diuinorū est liber censendus quo ad oia tpalia. et videt notabiliter pbare iste tex. quod dñs q cōsensit vt seruus promoueatur ad sacros ordines nullū ius retineat in seruo: vnde pdit ius succedēdi sibi delatum a iure ciuili. ⁊ vide qđ no. in. c. nullus. ⁊ in. c. de famulis. de serui. non or. ¶ Not. iij. ibi. preter diuinū officium. qđ seruus pmotus de consensu dñi tenetur impendere dño diuinū officium: qđ videtur pcedere si dñs retinuit apud se has operas spirituales de quo dicēdum vt plene not. in. d. c. nullus. ¶ † No. vlti. ex fine litere vnuʒ mirabile dictuʒ quod videt pbare iste tex. videlʒ qđ si vni ex heredibus aufertur sua portio tanq̄ ab indigno non applicatur fisco seculari licet heres sit secularis: sʒ potius fisco ecclesie. habito respectu ad qualitatē relinquentis: qꝛ fuit clericus ⁊ hoc facit ad multa: nisi dicamus hunc text. ponere specialem puisionem. Item ex hoc ⁊ ex text. collige aliud no. dictū quod id qđ venit applicandum fisco de bonis clericorū non venit applicandum fisco pape: sʒ potius epo loci vt dispēset diligēter ad vsum ecclesie. ⁊ sic facit etiā tex. p his q̄ dixi in. c. pcedenti. q̄ si clericus decedat sine consanguineis ⁊ sine beneficio intestat⁹ bona debent deuenire ad manus epi: vt in vsum ecclesie. s. vniuersalis diligenter distribuat non vt sibi appropriet. ¶ In gl. ibi: semper est pro eccl'ia psumendū. not. gl. sed de hac materia vide qđ latius dixi in. c. inquirendū. de pecu. cle. ⁊ p Inn. ⁊ p Jo. an. in. c. cum in officijs. s. ti. pri. ¶ In ea. gl. ibi: non credo hoc hodie habere locū ⁊c. vult ergo glos. q̄ hoc. c. hodie nō procedat: q lec. nō est tuta nec bona. p ea que. s. dixi vnde tene lec. pcedētē que fuit Lau. quam cōiter sequūtur doc. vt intelligat iste tex. in psbyteris q ex seruitute pmoti sunt ad sacerdotiuʒ dñis cōsentientibus: ⁊ pro hac lec. facit tex. ibi: psbyteros suos. ⁊ ibi: sicut de pprijs seruis ⁊ melius. ibi sicuti liberi facti sunt ⁊c. ⁊ in istis pcedit dispositio huius. c. ⁊ merito aliud statuitur in substātia istorū q̄ aliorū clericorū. nam ex quo intuitu diuinorū consecuti sunt libertateʒ facilius debet eorū substātia in opa pia distribui. et intelligo cum isti decedant ab intestato vt conueniat rubro nec p alia iura generaliter loquētia de bonis clericorū. hoc. c. debet corrigi: sʒ poti⁹ illa per istud limitari: qꝛ generi derogat p speciē. vt in regula gñi. de re. iu. li. vj. Iteʒ qꝛ correctio iurium est euitanda. vt in. c. cum expediat. de ele. li. vj.

1 ☞ Testamentū factū ad pias causas vʒ: factum etiā p verba enūtiatiua ⁊ propter aliud plata. 7.

2 Donatio omnium bonorūʒ facta ecclesie potest continere etiam bona futura.

Dedicare potest quis se ⁊ sua alicui monasterio absqʒ eo q̄ efficiatur monachus.

3 Abbas potest agere nomine monasterij sui etiaʒ sine mandato capituli.

4 Cōtrahere vel confiteri qs pōt in testamēto suo.

Testis vnus non probat non solum in prophanis sed etiam in spiritualibus.

5 Confessio dicitur fieri in presentia partis etiam q̄ pars ibi accidentaliter reperiatur.

Confessio etiam declaratoria actus preteriti requirit presentiam partis.

6 Testis vnus de veritate cum confessione partis

a ☞ Sebasti. Sapia. ¶ Ratione solēnitatis. Uide Alex. in cōsi. lxxiij. col. j. in. j. vol. ⁊ in consil. lxxvij. col. j. eo. volu. ⁊ consi. xc. col. ij. in eo. volu. Joan. de ana. in cōsil. lxxviij. vbi Ludo. bologni. in additio. ⁊ do. Ant. de butr. in consi. xj.

b ¶ In. l. j. In pe. col. in prin. Et ita ad hoc ponderat Bar. alex. imola. in. l. pactū qđ dotali. in. iij. colū. C. de pac. ⁊ in cōsilio ccvij. inci. viso testamēto. in. iij. colū. ad fi. ⁊ si tu diceres cōtra nōne habemus autoritatē augustini canonizatā in. c. fin. xvij. q. iiij. qđ quicūqʒ ecclesiā vult instituere ⁊ filiuʒ exheredare alium querat p ɋsilio q̄ aug. ⁊ sic videt q̄ magis faueat filio q̄ eccl'ie seu pie cause. rñdeo qđ illa autoritas pcedit q̄tū ad legitimam filij: qꝛ si qs vellet priuare filios legitima eos exheredādo ⁊ instituēdo piā cām male faceret in hoc est bene verum q̄ magis fauetur filijs sed q̄ ad alia magis fauetur testamento cōdito ad pias causas q̄ condito inter liberos. no. igit multū illa vba Bar. in. d. l. j. sic declarata et facies ibi longam manum. ☞ Sebasti. Sapia.

c ¶ Ipse disponet. vide do. Abb. in c. ij. j. de penis vbi declarat quomodo procedat.

d ¶ In. c. in pñtia. Et ita not. etiā dicit Abb. ibi in recollectis ī ver. no. singu. de proba. q dicit se vidisse in facto ⁊ idem dicit do. Abb. i. c. qꝛ diuersitatē. in fi. de cōces. pben. ⁊ in. c. excōicam⁹. j. de hereti. sed si haberet ecclesiā propriā illa ei succedit nisi extēt ɋsanguinei vt in. c. quicunqʒ. xvj. q. v. quod limita nisi ecclesia col legialiter cōmittet ingratitudinē contra prelatum: quia tūc succedit plato ab intestato etiā si nō extēt ɋsanguinei. ad hoc allē. glo. valde bonam quaʒ sequit ibi dom. Anton. in ca. fin. in gloss. fina. ad finem. de

posítu. in versi. nota ꝙ illud ꝛc. vide Pet. de anch. in repet. regu. ea que. li. vj. in. iij. q. ad idem vide Bal. in. l. ſi quis preſbyter. in versi. inducere. de epiſ. ꝛ cle. vbi etiam ponit quid econtra.

a ✠ Sebaſti. Sapia. ¶ Nunquid autem. Uide late per do. Maria. ſozi. in tracta. oblationum. in. vj. libello.

b ¶ In extremis. Adde cócoꝛ. text. in. l. quoniaꝫ indignum. §. de teſta. vbi eſt text. valde ſolennis ꝙ qui laboꝛat in extremis dato ꝙ ſibi ligua ingroſſet dato ꝙ incipiat balbutire tñ poteſt facere teſtamẽtũ: ꝛ notarius pôt licite illd ſcribere. Ad idem facit text. in lege pãphilo. §. ꝑpoſitum in ver. diſcrimine vite ꝛc. ff. de leg. iij. ꝛ tex. in. l. ſi pater. §. fi. in ver. extrema valitudine. ff. de fideic. lib. ꝛ tex. in. c. raynutius. in verſi. in extremis poſito. ꝛ in c. nos qdẽ. in ver. de hac lucemigrãte. ſ. de teſt. intellige tñ ſane ſꝫ text. in. l. iubemꝰ. in ꝟſ. nã qui articulate loqui nõ pôt moꝛtuo ſimilis eſt. C. de teſta. vbi bart. ꝛ alij not. et dicit Bart. ꝙ vidit de fctõ gnge. ꝛ imol. in. l. in aduerſa. ff. de teſta. Ang. i. l. in fraudẽ. §. ſicut. ff. de teſta. mili. et Ludo. roma. cõſi. ccvj. inci. ꝑpoſita cõſultatio hoc ſoluꝫ qrit. ꝛ not. do. Alex. Imol. ꝯſil. cccxviij. incip. ponderatis verbis vltimi teſtamẽti. in iij. col. ꝛ Ange. de are. in ſt. de teſt. in ꝑn. alibi dicit gl. in. c. j. in ver. mutus. in tit. epm vel abba. ꝙ qlibet in articulo moꝛtiſefficit mutus. vnuꝫ etiã adde ꝙ ꝗuis laboꝛans in extremis poſſit exercere actꝰ depẽdẽtes a mera volũtate. tñ ſi pater eſſet cõſtitutꝰ in extremo vite ꝛ filiꝰ tũc acqreret qui cẽſeť eadeꝫ pſona. §. ei q. inſti. ð inuti. ſtip. non acqreret pri. tex. eſt de hoc no. i l. fi. ad fi. C. ð bo. q̃ libe. ꝑ quẽ tex. ita dicit Albe. in. l. fi. C. de condi. inſt. ꝛ do. Frã. de are. in conſi. clvj. inci. in ꝑſenti ꝯſultatione videndũ eſt in. vj. col. ꝛc. qð eſt not. ad limita. l. placet. ff. de acqui. here. cum ſimi. Alibi tamẽ tenuit Bald. in fi. l. in pꝛin. in vlt. colũ. C. de bo. que libe. ꝙ ſi ſit delata aliqua hereditas vľ ſucceſſio filiofamilias: ꝛ talis filiuſfamilias laboꝛet i extremis vite: ꝙ tamen pater eius nomine poteſt in illo inſtanti adire hereditatẽ: ꝛ etiã agnoſcere bo. poſ. ſed in hoc vltimo male dicit ꝛ repħẽdiť ꝑ Fulg. ꝛ Moder. ibi dictu melius vt per Bart. in. l. fi. in. ij. col. ad fin. ꝛ ſeq. ff. de condi. inſti. Anto. Franciſ.

etiam incidenter facta plene probat. ꝛ nu. 5.

8 Teſtari nõ poſſunt etiam ad pias cauſas illi qui nõ habẽt iudiciũ intellectꝰ: vt furioſus: ꝛ ſimiles.

9 Infirmus in extremis ꝯſtitutꝰ preſumiť ſane mẽtis niſi contrarium probetur. ꝛ nu. 13.

10 Epiſcopus poteſt agere ꝛ cõueniri reſpectu eccleſie inferioꝛis: licet habeat rectoꝛem.

11 Sententia poteſt proferri in perſonã domini vniuerſitatis eccleſie: ꝛ ſimilium: ſi pꝛocuratoꝛ vľ ſyndicus fuerint in iudicio.

12 Cõfeſſio ꝑiudicat cõfitenti inquãtũ facit ꝯtra ſe. Sufficienter pꝛobatum vel factum dicitur quando nil aliud requiritur ad eius validitatem.

14 Uerba enũciatiua pꝛopter aliud pꝛolata nõ inducunt diſpoſitionem niſi ad pias cauſas ꝛ in teſtamento militis.

16 Confeſſio facta parte abſente inducit ſemiplenaꝫ pꝛobationem.

17 Cõfeſſio icidẽter facta ad interrogationẽ alteriꝰ nõ ꝑiudicat ꝯfitẽti: tñ iducit aliquã ꝑſumptionẽ. Pꝛobationes ſemiplene tendẽtes ad eundẽ effectum iunguntur ꝛ faciunt plenam. Confeſſio facta pꝛopter aliud etiam in pꝛeſentia partis non plene pꝛobat.

18 Uerbum vnum aliquando ſumitur diuerſimode ad euitandas abſurditates.

19 Confeſſio facta in teſtamento puta de male ablatis ob que in dicto teſtamento fuerunt relicta aliqua in recõpenſationẽ an pꝛeiudicet teſtatoꝛi cõualeſcenti: ſcilicet vt vigoꝛe predicte confeſſionis poſſit cogi ad reſtituendum. Confeſſio patris dicentis in teſtamento ſe eſſe debitoꝛem plurium non pꝛeiudicat quominus filio non debeatur legitima. Uerba enuntiatiua emanata in vltima volũtate quando inducunt diſpoſitionem. Confeſſio facta in vltima voluntate pꝛeiudicat ſi eſt iurata: vel a parte: vel a notario acceptata.

20 Furioſus ſemel ſemper pꝛeſumitur furioſus: niſi pꝛobetur contrarium. Furoꝛ quomodo pꝛobetur. Si multi pꝛobant furoꝛẽ: ꝛ multi ſanam mẽtem: que iſtarum pꝛobationum pꝛeualet.

21 Iuramentũ non datur in defectum pꝛobationis in cauſis magnis etiã ſi ille qui vellet iurare eſſet aliquis pꝛelatus ꝛ ſic egregia perſona. Clericꝰ nõ teneť de bonis ꝑpꝛijs aliqd relinquere eccleſie cui ſeruit: licet habeatur loco matris.

Cum dilectus. Rectoꝛ eccľie dicitur inteſtatꝰ ſi nullũ fecit teſtamentũ: vel fecit: ſed furioſus et tali ſuccedit eccleſia ſi non habet conſanguineos: ſecus autem ſi apparet illũ fuiſſe monachũ vel ſana mente teſtatum. ſic ſummat Io. an. ꝛ cõmuniter doct. ſeq. ſed hec ſummatio de nihilo pꝛouidet: nec continet in ſe aliquã difficultatem. ideo attingendo duos notabiles ꝛ ſingulares intellectꝰ huiꝰ. c. ſummo ſm quẽlibet intellectũ. ꝛ pꝛimo ſic. 1 †Ualet teſtamentum ad pias cauſas cõditũ ꝑ verba enuntiatiua etiã ꝑpter aliud ꝑlata: quãq̃ ſucceſſio ſeu teſtatio veniat ad excluſionem alterius eccľie. Uel aliter ſm aliũ intellectũ. Per vnum teſtem de veritate ꝛ per cõfeſſionẽ etiam incidenter factam pꝛobať oblatio etiã quo ad effectũ cõſequẽdi bona oblata. Diuiditur hoc. c. i quatuoꝛ partes. In pꝛima parte poniť factum deciſum. In ſecũda motiuũ pape ad ſententiam. In tertia allegatio epiſcopi diffinientis. In quarta diffinitiue cõmiſſio. Scða ibi: ſufficiẽter. tertia ibi: quia ꝟo. quarta ibi: nos. ¶ Caſus ľraľis. Archipꝛſbyter ð Alerio ſe ꝛ ſua obtulit monaſterio de Bꝛuſia: tandem dũ ageret in extremis voluntatẽ vltimã exprimẽdo aſſeruit ſe ꝛ ſua monaſterio contuliſſe ꝛ ſic deceſſit. epiſcopus Heduẽn. dioceſis eiꝰ occupauit quedam bona ipſiꝰ archipꝛſbyteri: ꝛ etiã quedã bona monaſterij: vnde ſuper bonis iſtis cauſa ꝯmiſſa fuit iudicibus: coꝛam quibꝰ petebat abbas de Bꝛuſia monaſterio ſuo reſtitui qcqd epſ de bonis archipꝛeſbyteri: aut etiaꝫ monaſterij occupauerat. Et econuerſo: petebat epſ ſibi reſtitui nomine parochialis eccleſie cuiꝰ ille fuerat archipꝛſbyter: quicquid de bonis dicti archipꝛſbyteri monaſterium detinebat. ad pꝛobandã intẽtionem ſuam abbas teſtes induxit tandẽ cauſa delata eſt ad papã. ipſe vero examinato negotio diligẽter intellexit eſſe ꝑbatũ ꝙ archipꝛſbyter dũ ageret in extremis volũtatẽ vltimã expmẽdo aſſeruit ſe ꝛ ſua monaſterio contuliſſe: ꝛ cum requiſitus fuiſſet vt ꝯderet teſtamentũ: rñdit ſe nõ poſſe teſtari qꝛ ſe ꝛ ſua dederat monaſterio. ꝛ vnus de teſtibus dixit ſe vidiſſe quãdo ſe ꝛ ſua obtulit monaſterio. ꝛ alij teſtes dicebant ſe audiuiſſe ipſum archipꝛeſbyterũ in pꝛeſentia abbatis confitentẽ quod pꝛedictũ eſt: adiuuantes plurimũ aſſertionem abbatis non tanq̃ pꝛobarẽt ſufficienter: ſꝫ tanq̃ vehementer adminiculũ ꝑſtabãt. ſed quia ex aduerſo pars epiſcopi aſſerebat ꝙ dictꝰ archipꝛſbyter in extremis agẽs alienatꝰ erat a mente: vnde non valuit qð dicebat papa cauſam ipſaꝫ cõmiſit ſub hac foꝛma ꝙ niſi epſ ꝑbauerit archipꝛſbyterũ non fuiſſe ſane mentis: cum vltimaꝫ voluntatẽ expſſit imponať ei ſilentium ſuper impetitiõe monaſterij: ꝛ compellatur reſtituere monaſterio quicquid occupauit de bonis illius archipꝛſbyteri aut etiam monaſterij. Si ꝟo ꝑbauerit illum alienata mente dixiſſe pꝛedicta ꝯdẽnetur monaſteriũ ad faciendum epiſcopo reſtitutionẽ nomine parochialis eccleſie oĩm bonoꝛũ que fuerũt ipſiꝰ archipꝛſbyteri: cũ ipſe archipꝛſbyter ab iteſtato deceſſerit nec habuit ꝯſanguineos: ꝛ ipſi monaſterio ſilentiũ imponať. ber.

2 ¶ †No. j. iũcta glo. j. ꝙ quis poteſt ſe ꝛ ſua dedicare monaſterio abſq; eo ꝙ efficiatur monachus ꝛ talis poteſt dici oblatꝰ: ꝛ eſt quaſi ſeruus monaſterij: vide ad hoc quod nota. in. c. vt lex. xxvij. q. j. facit c. ſe. j. de deci. in fi.

a Nunqd autẽ[a] in hac dedicatione veniãt bona futura ꝑdicta: gloſ. ſentit ꝙ ſic. ꝛ ibi vide per Archi. ſecus dic ſi talis dedicatio fieret eccleſie ſeculari: nam obtinet vires ſm qualitatẽ eccleſie cui fit. ꝛ hec faciũt ꝑ dicto bar. in. l. fi. C. de pac. vbi voluit ſin. ꝙ abſq; eo ꝙ quis dediſſet ſe: poteſt omnia ſua ꝑſentia ꝛ futura dare eccleſie: nam ſi poteſt dare ſe ꝛ ſua: vt hic foꝛtius omnia bona ſine ſe. ꝛ facit qð ipſe no. i auf. ingreſſi. C. de ſacroſan. eccl. ꝛ hoc no.

3 ¶ †Secundo no. quod abbas poteſt agere nomine monaſterij ſui abſꝫ mãdato capituli. de quo in. c. edoceri. ſ. de c reſcri.

4 ¶ †No. iij. ibi: extremis[b] agens. ꝙ actus de

b pendens a mera voluntate poteſt exerceri a laboꝛante in extremis. ſatis enim eſt ꝙ ſit ſanus mẽte a qua depẽdet validitas actꝰ. Et ex hoc ꝛ ex tex. not. ꝙ tam ꝯctus q̃ cõfeſſio poſſunt fieri in extremis etiam in vltima volũtate. ad hoc. c. quãq̃. de vſur. lib. vj. et in. l. heredes palam. in fi. ff. de teſta. Item not. ꝙ vnus teſtis non pꝛobat oblationem d ſeu pꝛofeſſionem alicuius. vnde ſicut in ꝑphanis ita in ſpiritualibꝰ vnus teſtis non ſufficit ad pꝛohibitionem ad hoc. c. licet vniuerſis de teſtibus.

5 ¶ †Not. ibi: in ꝑſentia abbatis. ꝙ confeſſio diciť

c fieri in pꝛeſentia partis[c] etiaꝫ ſi pars accidentaliter eſt ibi repta: quãq̃ expſſe ipſe nõ acceptauerit cõfeſſionem pꝛo ſe. ꝛ in hoc tene menti iſtum text. Item facit iſte tex. optime in arg. ꝙ ꝯfeſſio etiam

d declaratoꝛia actus ꝑteriti requirit ꝑſentiã[d] partis ad ſui valitudinẽ lꝫ fiat extra iudiciũ. facit ad ea que not. in. c. fi. de cõfeſ. ꝛ in. l. certum. §. ſi quis abſente. ff. eo. ꝛ in. l. generaliter. C. de nõ nu. pecu.

6 ¶ †No. ibi: vehementer adminiculãtes. tex. opti-

¶ An ꝯſtitutꝰ in extremis poſſit teſtari dicas ꝙ ſi eſt ſane mẽtis ꝗuis ſit balbutiẽtis lingue neq; ſit alias impeditꝰ pôt facere teſtamẽtũ. vide tex. in. l. hac cõſultiſſima. §. at cum humana fragilitas. C. q teſta. fa. poſ. nõ eñ attẽdiť in teſtamẽtis cõſiciẽdis niſi ſanitas mẽtis. vt i. l. ſeniũ. C. q teſt. fac. poſ. ꝛ ad hoc multũ dꝫ aduertere notarius q adhibeť ad ꝯfectionẽ teſtamẽti ꝑpter qð teſtes adhibiti nõ ſoluꝫ debent rogari ab ipo notario: ſꝫ ẽt oꝛe pꝛopꝛio teſtãtis ad fideꝫ ꝛ effectuꝫ vt videãt teſtes an articulate loquať vľ ne: ꝛ an ſit boni ſenſus: vľ nõ. vide i. l. hac cõſultiſſima. Et vtꝝ exiſtẽs i extremis poſſit mꝛĩmoniũ ꝯhere ita vt ex eo filij legitimentur plene traditur ꝑ Io. and. do. Car. ꝛ ſcribẽtes in. c. tãta. ꝛ in. c. ꝑ venerabilẽ. q fi. ſint legit. ✠ Sebaſti. Sapia.

¶ In ꝑñtia partis. An reqrať ꝙ ꝯfeſſio facta in ꝑſentia partis acceptef: vide plura relata per domi. Iaſo. in. l. poſtq̃ liti. C. de pact.

¶ Pꝛeſentiã. fallit ſi ſit iurata: qꝛ in qbuſdã ad validitatẽ cõfeſſionis reqriť ꝑñtia partis: ſi ſit iurata nõ reqriť ꝑñtia: vt ħ ꝑ. d. Ant. ꝛ Bal. in. l. vis eiꝰ. alias in. l. ſciãt. C. de ꝑbat. qð itellige de iure cano. non de iure ciui. cõtrariũ eſt verũ. caſus eſt

mum fm vnum intellectū q vnus testis de veritate plene probat cum cōfessione extra iudicium facta super existentia actus:lз confessio sit incidēter facta. z per hoc dicendū q si per vnum testem probo qd tibi mutuaui decem:per alios probo q fuisti confessus mutuum.lз incidenter iste due semiplene pbationes debent cōiungi:z plene[a] probant mutuum quanq̄ actor fundauerit se super mutuo:z non super confessione. 7 ¶ † Not. q vba enūtiatiua prolata propter aliud inducūt dispositionem in vltima voluntate ex quo indirecte ex verbis pōt elici mens testari volētis. z hoc colligitur fm alium intellectum : hoc tamen declara: vt.j.dicam. 8 ¶ † Item no. q furiosus[b] seu mente alienatus non pōt testari etiam ad pias causas. z hoc quia nō habet iudicium intellectus a quo depēdet validitas testamēti. 9 ¶ † Itē no. q etiaз in extremis p̄sumitur quis sane mētis:vnde asserenti ɔ̄trium incumbit onus pbandi.nā vt hic vides:eps habet probare q archipresbyter nō erat mentis compos:quādo illa verba protulit in extremis. facit.c.raynutius.ē.titu.pri.vbi testator erat in extremis cōstitutus. ¶ Itē no. q in causa cōuentionis z recōuentionis possunt produci duo libelli cōtrarij:de quo per Inn.in.c.cum contingat.de offi.dele. z facit.c.lз.de proba. 10 ¶ † No. ibi nomine parochialis ecclesie.q episcopus pōt in iudicio contendere tam petendo q̄ defendēdo noie ecclesie inferioris sibi subiecte. z ad hoc quotidie allegatur iste tex. z clarius tenet hoc Inno. dicens q nō solum potest episcopus vacāte ecclesia inferiori:vt hic vacabat:sed etiā si ecclesia haberet suū rectorē : nam eps est prelatus omnium ecclesiarū diocesis z preordinator in cūctis.x.q.i. in.c.regenda. z in.c.nouerint.xvj.q.vij.omnes basilice.nec mirum nā z prelati inferiores agūt pro ecclesijs sibi subiectis.vt in.c.j.de rescript.in cle.j. z in.c.ex trāsmissa.de prescri. Quis autem sit preferendus si concurrat platus superior z immediatus plene tetigi post docto.in.c.cum deputati.de iudi. 11 ¶ † Ult.no.ibi:monasterium ɔdēnetur zc. q lз prelatus sit in iudicio nomine ecclesie sue tñ verba sentētie dispositiua possunt cōferri in ecclesiam: Ex quo inferri potest q lз syndic⁹ fuerit in iudicio potest tamen cōdemnari vniuersitas seu ecclesia z nō syndicus.ad hoc.c.licet.de proba. q procedit etiā de iure ciuili.iuxta no.per Bart.in l.stipulatio.§.si stipulor.de verb.oblig. 12 ¶ † Opp. contra.tex.videtur enim ɔ̄trietatem z absurditatē in multis cōtinere. Primo quia ex quo iste archipresbyter dilucida voce fuerit cōfessus in p̄sentia abbatis q se z sua obtulerat monasterio hic sola cōfessio actus preteriti declaratoria debuit sufficere ad pbādum eum esse oblatum cū standū sit cōfessioni alicuius contra se.xiiij.q.ij.in prin. z in c.per tuas.de proba. z de cōfes.per totū.ergo male dicit litera q isti testes sufficienter non probāt intentionem abbatis. Item videtur tex.ɔ̄trius in ver.sufficiēter.vbi dicitur qd sufficienter fuit probatum.nam de significato huius verbi sufficienter:est vt nihil aliud requirat.vt no.gloss.in.c.statutum.de rescrip.lib.vj.in princ. Item per verba indirecta etiam enūtiatiua actus p̄teriti inducit testamentū.vt in.l.ex hac scriptura.ff.de don.vbi dicit q si quis dixit:talem rem donaui Sempronio.ex hoc pbatur q voluit donare Sempronio vnde capit ille vt legatari⁹:cum ergo archipsbyter hic dicit q se z sua cōtulerat monasterio i presentia testiū:hec verba debent sufficere ad eliciendam voluntatē ipsi⁹ q indirecte voluerit monasterium heredeз facere. cuius ɔ̄triū innuit iste tex. cum dicit q illi testes sufficiēter nō probāt. Sol. propter hec z multa alia cōtraria que possunt fieri ad istā literā.glo.hic multum inuoluūt intellectum huius.c. z difficiliores sunt glo. z magis cōtrarie q̄ text. Et hec difficultas oritur.quia varij intellect⁹ possunt ex litera elici. z gl.qñqз fundat se super vno:z qñqз sup alio:sed nō instando sup verbis gl.vt clare habeas materiā huius.c.scias 13 q duo sunt intellect⁹ prin.huius.c. † Primus qd abbas fundauit se super illa cōfessione tāq̄ super vltima volūtate:quasi p illa verba nō possunt testari zc.voluerit indirecte monasteriū facere heredem z ex hoc capite obtinuit abbas. hunc intellectum aperte sentit glo.iij. z fuit additio tempore Inno.facta.nam Inno.sentit primo hanc lect. z ad tex.dum dicit q vehemēter testes adminiculabātur:rñdet q huic p̄sumptioni statur : quasi velit tex.q illa ɔfessio aperte non pbat voluntatem vltimam seu testamenti factionē;sed vehementer presumebat:cui p̄sumptioni tanq̄ violēti statur nisi pbetur ɔ̄trium. z ideo onus pbandi qd mente alienata dixit illa verba incumbit episcopo.hanc 14 etiam lec.sequūtur hic Io.an. z Hosti. ¶ † Sed contra hanc lec.fortiter opponam,verba enūtiatiua[c] prolata propter aliud:nō inducunt dispositionem.vt est tex.in.c.si papa.de priuile.li.vj.nam lз papa in rescripto delegatorio incidēter asserat aliquē esse exemptum:per hec verba enuntiatiua non probatur exemptio:quia illa verba non sunt prolata principaliter super exemptione.ad idē.l. non nudis. z.l.in epistolis.C.de pba.vbi patet q verba que enūtiant ad alium finem dicuntur nuda ita q nō pbatur enuntiatum: sed hic ista verba fuerunt plata propter aliud:quia archipresbyter fuit requisitus vtrum vellet testari z ipse vt satisfaceret requisitioni dixit qd non poterat testari:quia donauerat se z sua monasterio, z sic hec verba fuerunt indirecte prolata non animo condendi testamentū:sed animo satisfaciendi requisitioni. Nec obst.l.ex hac scriptura.quia ibi verba enūtiatiua fuerunt plata principaliter pp̄ter se:z non propter aliud : quia ibi testator dixit sponte sciant hr̄des mei qd vestes meas donaui libertis meis:ideo non immerito inducūt legatū qd non fuit in casu nostro. Sed saluādo p̄missum intellectum pōt dici qd hec verba enuntiatiua etiā propter aliud prolata inducūt dispositionē in dispositis ad pias causas sed in alijs relictis hec verba non sufficerēt:vt in ɔ̄trijs.§.formatis. z sic restringas glo.iiij:z dictum Inn.hanc lec.ad istum tex. reperio Bart.sensisse aperte in hac.l.j.C.de sacro sanc.eccle.vbi format questionē nunquid per verba enūciatiua incidēter prolata inducatur dispositio ad piam causam:z cōcludit primo q sic:per istum tex.secūdo quia in testamento militis suffi-

singu in.l.certum.§.si quis absente.versic.quia nec qui iurat.ff.de cōfes. sed tu vide quod late scribit Inn.in repetio.c.cum contingat.in.xxxij. charta.in.ij.col.de iureiurando.

a ¶ Et plene. Bal.vo per istum tex.dixit no.in auc.rogāti.C.de test.qd si ad probationē debiti in scriptis contracti ad quam requirant quinq̄ testes.vt i.l.testiū. C.e.pduco duos testes deponētes sup solutione debiti : z tres deponētes sup cōfessione solutiōis q isti testes nō plene probāt:sed vehementer adminiculantūr per istū text. z sic vult Bald.qd due pbatiōes diuersi gñis cōiūgūtur nō vt plene probēt. sз vt vehemētē p̄sumptionē faciant.de quo vide hic per do. Ant. Anto. Francis.

¶ Ad ista q̄ hic de cōfessione iurata dñr. dicas qd ɔfessio etiā iurata que pōt referri ad bonū et ad malū est retorquēda ad malū contra ɔfessum.tex.est singu. fm do.Abb.in.c.cū dilecti.de cau.pos. z pprie.et adde q cōfessio etiā iurata in fauorez icapacis facta nō valet.l.cū quis.§.titia. z ibi p Bar.ff.de lega.iij. z per Bal.i.l.generaliter.C.de non nūe.pecu. z vide bart. z gloss.in.l.qui testamentū.ff.de pba. z vide Lāfrā.de oria in.c.quoniaз cōtra.in ver.pfessionē.de pba. z adde etiā q confessio iurata p metuз facta nō vз.l.nec si volēs.C.de lib.cau. z habet p Bal.in.l.ij.in vlt.col.in vsic.qro qd si per metuз iuratu.C.qd me.cau. z vid Bal.in.l.si.in ij.co.vsi.itē nota.C.de fideicō. z an pōt cōfessio iurata reuocari : vide etiā Bal.in.l.j.in vj.col.C.de inoff.dona. z Bart.i.l.cum quis titio.de leg.iij.vbi dicunt q non potest reuocari.tñ Ioā.And.in addi.Spe.in rub.de do.inter vi. z vxo.dicit illā posse reuocari tāq̄ falsam etiam si sit iurata:de quo satis dubitādū est pp̄ter vinculū iuramēti:p ea q̄ hñtur. i.c.cū ɔtigat. z i.c.dbitores.de iurei. z l auf.sacra.pube.z.C.si aduer.vē. ✠ Seba.Sap.

b ¶ Furios⁹.idē ɔcludit.d.Ias.in.l.furiosū.C.q te.fa.po.

c ¶ Uerba enūtiatiua. De istis verbis enūtiatiuis:vide omnino qd plene scribit Roma.post Bar.in.l.ex hac scriptura.ff.de dona. Et an verba enūtiatiua in instrumēto apposita pbent:vide omnino per Bart.in l.si forte.ff.de castrē.pecu.vbi queritur quando dicitur dono pro seruitijs z benemeritis an per illa uerba enuntiatiua probētur seruitia z benemerita. z adde hic gloss.in.l.cum aliquis.C.de iu.deli.que idem dicit qd glo.in.c.cum olim.de censi. z vide etiā Bal.in.l.cū aliquis.C.de iur.delibe. z adde qd si mutuaui cētum Titio:z in instrumēto dicatur mutuaui Titio centum que Sēpronius penes me deposuerat an per ista verba enuntiatiua probet depositum:dicit q sic:fm Bald.in.l.desiderium.C.depo.qui pro hoc dicit esse ibi casuз sing.qui faciliter nō reperitur alibi. Itē adde qd sin.not.do.Ant. z ibi late p do.Bart.de bel.in.c.nonnulli.§.j.in penul.co.de rescrip. Itē de istis verbis enuntiatiuis an inducāt dispositionē. z i quātum:vbi latissime per Bar.i.d.l.ex hac scriptura. itē adde que not.do.Ant.i.c.fraternitatis.circa fi.de resti.spo. Item adde qd vba enūtiatiua probāt etiaз si id pp̄ter qd principaliter factū est instr̄m non potest stare tñ stat nuntiato.casus est singu. z ibi do.Ant. z Abb.in.c.illud de p̄sump.vbi circa princ.hoc dicit z in fi.eiusdem.c. Iteз Abb.ponit aliud dictuз not.in hac materia q omnino nō p̄termittas videre.itē adde omnino q no.do.Anto.in.c.cuз in iure peritus.in.vij.co.de off.dele. z in.c.post cessionem.de probat.in.vij.col.vbi pulcher.ē tex.et Barto.distinguentē.i.l.nō epistolis.C.d pba. z vide do.Anto.et Im.j.c.si cautio.sup.in.gl.d fi.istr. z add q vba enūtiatiua geminata inducūt dispositionem.ita dicit gl.et Bart.in.l.cum scim⁹.C.de agric. z cēsi.li.xj. z ibidē vide do.Alexā.in additio. Anto. Francis.

¶ An z qñ vba enūtiatiua apposita i instrumēto z qb⁹ casibus probent siue per modū pferant siue cōditionaliter:siue emissa propter se: siue propter aliud ; vide que habent in.l.ex his verbis.C.de testa.mili. z late per Io.Ber.de fir.in suo reper.in lr̄a.U in ver.vba enūtiatiua. Zacharias. ¶ Adde.Ludo.sing.suo.cliiij.incip.quid si dixit testator. ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Uerba enuntiua. Quando verba enuntiatiua probent tangit late Feli.in.c.cum in iure.colū.penul.versi.sententia enūtians.ē.de offi.deleg. z de verbis enūtiatiuis pape quando probēt tradit idem Feli.in.c.nonnulli.§.sunt z alij.versi.amplia quarto.ē.de rescri.vbi dicit plene q qñ pbant agitur de modico preiudicio sed latius tangit Ias.in.l.ex his verbis.C.de test.mili.vbi ponit reg.cum xj.limi

ciunt hec verba. ergo potius ad piã causam vt in l. ex his vbis. C. de testa. mili. tertio q2 ex his verbis satis apparet consensus de iure gentiũ alias enim in milite nõ induceret dispositionem: sed in dispositione ad pias causas sufficit solennitas iurisgentiũ: vt no. in. d. l. j. et in c. relatum. el. j. s. ti. pxi. et hunc intellectũ puto verissimũ in se et eũ notabis: sed nõ cõuenit litere. Primo q2 vt patet in prin. c. abbas fundat se super oblatiõe. et sic super actu inter viuos. ergo non poterat obtinere etiã plene probando dispositionẽ in vltima volũtate quia snĩa non cõformis petitiõi est nulla. vt in. l. fi. C. de fideicommis. lib. et in. c. 13 heli. de simo. et in ca. qualiter et quãdo. el. ij. de accu. Item in dubio snĩa recipit interpretationẽ vt cõueniat petitioni quia talia sunt subiecta qualia pdicata. vt legi. et no. in. c. inter dilectos. de fide instru. ergo interpretandum est quod abbas hoc obtinuit nõ vigore vltime volũtatis q̃ nõ cõuenit petitioni. sed vigore oblationis super qua fundabatur libellus. Secundo obstat huic intellectui in alio tex. iste: in eo qd dicit q illi testes nõ sufficienter probant intentionẽ abbatis: sed tanq vehementer adminiculãtes assertionem ipsius plurimũ adiuuabant que verba clare innuũt q abbas nõ obtinuit ex capite vltime voluntatis nec erat psumptio violenta: quia illa que non sufficit ad sententiã nõ dicit ad miniculare vel coadiuuare: sed potius fundare et probare. nã de significato huius verbi adminiculare est vt p se plene nõ pbet sed adiuuet ad probationem cõplendã. Item assertio abbatis erat ex oblatiõe: et hic papa dicit q isti testes adiuuabant assertionẽ suã et sic inducunt ad probãdum

15 oblationem et nõ testamẽti factionem. ¶ † Et idõ tenendus est secundus intellectus vt dicamus q abbas hic obtinuit vigore oblationis quam probauit per vnum testem de visu et per confessionem ipsius oblationis in extremis factam. nam testis vnus deponens de veritate actus et duo deponẽtes super ipsius actus confessione iunguntur ad faciendum plenam probationem: vt no. in. c. cum causam. de probatio. not. Bartol. in. l. admonendi. de iureiuran.

16 ¶ † Et si diceres q confessio per se sola debuisset soluere vt per totum titu. de confessis: reperio q idẽ Bar. sentit hunc scdm intellectum ad istũ tex. in. d. l. admonendi. in. xv. colum. dicens per istum tex. probari quod per vnum testem de veritate et per confessionem factam in absentia partis probatur veritas actus: et sic sentit q abbas hoc obtinuit vigore oblationis et nõ vigore vltime voluntatis. et qq dictũ suũ sit notabile et menti cõmendandũ. s. q confessio facta in absentia partis inducat semiplenã probatoinẽ: tamen nõ probatur per istum text. vnde nõ videtur Bart. ponderasse istam literam que aperte dicit qd in presentia partis archipsbyter cõfessus fuit

17 se fuisse oblatum &c. ¶ † Et ideo dic q ista cõfessio per se non plene pbat: quia fuit incidenter facta. s. ad interrogationẽ alterius querentis si vellet testari: et ideo iste tex. hic dicit qd isti testes non sufficiẽter pbabãt. s. oblationem: sed multum adiuuabant intentionem abbatis fundãtis se super oblatione: vnde facit hic ista cõfessio semiplenam probationem: vt not. in. c. fin. de iureiuran. facit. c. super eo. de testi. et due semiplene tendẽtes ad eundem effectum iunguntur ad faciendum plenam. vt no. in. d. c. fi. et in. d. l. admonẽdi. Nec obst. text. dum dicit q sufficienter erat probatum: q2 verum est q testes sufficienter pbabant illã confessionẽ. sed illa cõfessio tanq incidenter facta non probabat plene oblationẽ: et sic debet tex. reduci ad concordiam. Et ex hoc et ex tex. no. singu. q confessio facta propter aliud etiam in presentia partis plene nõ probat qd tenebis semper menti. Sed huic intellectui vehementer ob. hec litera que in triplici loco videtur velle q illa verba inducebant vltimam voluntatem expresse vt patet ibi: velut vltimam exprimens voluntatem. et ibi: cum vltimam voluntatem expressit. et ibi. que super vltima volũtate. non sic non inducebantur illa verba vt confessio: et hec multum faciũt pro primo intellectu: sed tenendo secundum quem sensit hic gl. in ver. vnus solus. et Inno. in ver. probationes. et sequit do. Anto. possumus dicere q hic fit mentio de vltima voluntate non q per eam fuerit inducta testamenti factio: sed capitur pro finali assertione ipsius archipresbyteri. nam requiruntur in hac vltima volũtate: scz q se et sua donasset monasterio: vnde cum nunq post expresserit contrarium standum est huic finali assertioni cum dicto illius testis. et sic oportet aliquantulum impropriare il

18 la verba vt vitentur maiores absurditates. † Nec hoc est nouum cum sepe idem verbũ relatum ad diuersa significet diuersa vt vitentur alie absurditates. vt est pulcher tex. in. c. cũ dilectus. de cõsuetu. facit capitulũ ab excommunicato. cum ibi no. de rescript. et per hoc habet clarissime intellectus huius. c. ad hoc duos intellectus sunt referẽde cõ

19 trarietates que eliciuntur ex gloss. ¶ † Sed circa predicta queritur de questione quotidiana quidã in egritudine positus cõdidit testamentũ in quo

a confessus est a se abstulisse multa bona cuiusdam ecclesie et mandauit certam quantitatem in recõpensationem restitui: demum conualuit et neglexit restituere: queritur nunquid possit cõpelli cum non possit probari nisi per confessionem suam in testamento factam. Pe. in. l. generaliter. C. de nõ nume. pecu. tenuit quod sic: quoniã in vltima voluntate potest quis confiteri et alios contractus facere. vt in. d. l. heredes palam. et in dicto. c. quanquam. et hec sunt irreuocabilia. vt. s. de confes. per totum. et in. l. sicut. C. de act. et obli. sed Bart. in. l. cũ quis. §. codicillis. de leg. iij. post quosdam doc. tenet oppositum. nam vt ibi patet: talis confessio non probat nisi sit iurata. Item iura dicũt q talis confessio inducit fideicommissum vel legatum vt. l. lucius. de leg. ij. et. C. de fal. cau. adie. lega. per totum. Itẽ si sciũm diceretur posset pater indirecte priuare filium legitima sua: quia non haberet nisi confiteri se debitorem plurimorum: quod facere non potest. vt not. Specu. in titu. de confes. in. §. nunc videndum. versicu. sequitur. Ideo concludo post eum ampliando terminos questionis cum queritur generaliter nũquid verba enuntiatiua emissa in vltima volũtate probent seu inducant dispositionem. Aut enim verba enũtiatiua proferuntur propter aliud: aut principaliter propter se. Primo casu talia verba plene nõ probant

c nec etiam inducũt dispositionẽ. vt ptz in isto tex. et iuribus. s. all. Scdo casu aut fuit adiectum iuramẽtum et probãt. vt in auf. quod obtinet. C. de probat. et in corpo. vnde sumit. et in auf. de iureiu. a mo. presti. et hoc procedit non solum quando testator expresse iurat: sed etiam quando dicit se iurasse. et videtur velle tex. in. d. auf. Aut cessat iuramentum: et tunc si pars fuit presens vel notarius vel ordinarius recepit confessionem pro parte et tunc probatur arg. hic in eo qd ponderat partis presentia et probatur melius in. c. quanq. preall.

d Aut nemo recipit hanc confessionem: et tũc talia verba non probant actum enuntiatum: sed inducunt legatum seu heredis institutionem fm qualitatem verbo2. vt in. d. §. codicillis. et aliis iurib9 superi9 alle. Et ex his infert ad decisionem questionis proposite: vt non possit iste postq conualuit compelli ex quo non fecit ille iuramentũ: nec aliquis habens potestatem recepit confessionem.

b et idem dic in eo qui confitetur in testamento b se vsurariũ et mandat certam quantitatem restitui: nam alio non interueniẽte cõpelli non potest ad restitutionem. et idem dicendum in similibus qõ

20 nibus. ¶ † In glo. in ver. cõpotem. in fi. No. glo. bene. et probatur satis in hoc. c. iuncto. c. iudicas. ij. q. ix. furor ergo semel accidẽs presumit adesse nisi probetur contrarium. Quid de aliis infirmitatibus. vide quod dixi in. c. cũ inter canonicos. de elec. et ibi per docto. Qualiter autem probetur

c furor c seu mentis alienatio d dic verbo et facto. p

d hoc capitulo legimus. xciij. dist. vbi dicit: fatuus fatua loquitur. ad idem. l. quidam. cum sua glos. ff. de

---

Sebasti. Sapia.

a ¶ Confessus est. Qñ cõfessio facta in vltima volũtate pbet. vide Feli. in. c. si cautio. col. vij. versi. tertia declaratio. s. de fide instru.

b ¶ Et vide glo. et qdno. Jo. an. sup ead. in. c. quãq. in ver. idonea de vsu. li. vj. et ad hoc vid oino qd no. Bal. in. l. j. in. iiij. col. de psump. vbi refert q quidã aduocatus q reuersus ab inferis dixit q. l. aureli9. §. fi. als. j. de lib. lega. pter hoc damnauerat animã suã. et vide Bal. in. l. archigerontes. C. de epis. audiẽ. vbi dicit q cõfessio facta in penitentia nõ pbat in iudicio. et de hac qõne posita hic ẽt per do. Ant. vide per do. Ludo. de roma. in tract. de vsu. q. ciij. an et qñ cõfessio i extremis piudicet tãq iter viuos: vide hic p do. Ant. et late p doct. i. c. si cautio. de fide istr. et adõ q si i extremis pater cõfiteat se debere filio suo spurio ista cõfessio nõ piudicat. tex. est in. l. qui testamẽtũ. ff. de pbat. lee9 dicit glo. si cõfiteret in ter viuos. item de ista confessione in extremis: vide ange. consil. clxxix.

Anto. Francis.

¶ An cõfessio facta in testamento q qs sit vsurari9 si als n̄ specificet nõ vitiat ei9 testamentũ: vide bal. in. l. j. in vlt. col. in ℣ sic. remanet vnũ dubiũ. C. de cõfes. et in. l. j. in. iij. col. C. de f. l. causa adie. lega. vbi cõcludũt quod nõ vitiatur testamẽtũ: qd est intelligendũ verũ etiã si sit facta in scriptis manu testatoris. ita q sit secreta nec obeat pbalari nisi p9 mortem q etiã voluit Gloria. in. l. in lege aquilia. in. §. si quis. ff. ad. l. aqui. et habet per bart. in. l. cũ quis. in. §. codicillis. de leg. iij. et vide per La. fran. in. c. quoniã contra. in ℣. cõfessiones. de proba. adde tamen q cõfessio testatoris facit eius memoriã posse donari. ita Bart. in. l. ij. C. q tes. fac. pos. et facit ẽt vt heres teneatur ad penã crminis cõfessati p defunctũ: vt p Spe. in ti. de accu. i. §. j. in versi. quid si latro. et per Bal. in l. eius qui delatorem. in princ. ff. de iure fisc. et not. doc to. in. l. j. C. ne ex delic. defun. et adde qd confessio in articulo mortis facta per offensum nõ nocet inculpato de crimine. l. si qs in graui. in. §. j. ff. ad veleia. vbi per Ang. et habetur p Bal. in. l. at electus. §. calũnia tor. ff. de infa.

Sebasti. Sapia.

¶ Furor. Qño pbet furor. tradit Jas. in. l. furiosũ. C. q test. face. pos. col. pe. Alex. i cõsi. lxiij. p totũ i. j. vo. et in cõsil. lxxxv. in j. et ij. col. in. iij. vol. et in cõsil. lxxxvj. in iiij. col. eo. vol.

¶ Quis dicatur iuitus et qualiter pbet stultitia vid gl. xvij. questio. ij. cõsaldus. et facit l. si cum dotẽ. §. si maritus. ff. soluto mat. et vide Imo. post gloss. in. l. nec codicillos. C. de cõ dit. qui dicit q ex sermonibus eius quis presumit furiosus. et vide omnino Imo. i. d. §. si maritus. in fi. et vide per Do. in. c. j. §. si vo circa fin. principij. de cleri. egro. li. vj. et vide tex. cum gl. j. in. c. legimus. hic alle.

ff.de condi.insti.⁊ vide gl.in.c.consaldus.xvij.q.ij.Quid autem si vna pars probat furorem ⁊ reliqua sanam mētē:que probatio preualet.vide quod no.in.c.super hoc.de renun.⁊ in.l.nec codicillos.C.de codicillis.¶ In gl.in ver.super impetitione.Not.bene hanc glo.quia no.est in eo quod limitat ⁊ vide.c.eum qui.de preben.lib.vj.⁊ in.c.j.de do.⁊ contuma.

22 ¶ † In gl.fin.ibi:nisi per vnum testem.sed tunc oppo.nam videtur ꝙ ex quo abbas habuit vnū testē debuit sibi deferri iuramentum in supplementum probationis.vt in c.fi.de iureiurā.Sol.dicunt Hoff.⁊ Joan.andr.ꝙ rerū quantitas dissuasit iuramentum deferri:volunt dicere qꝺ vbi agitur de magno preiudicio seu de re magni valoris nō defertur iuramentū in supplementū probationis. Alij aliter sed hoc placet ad hoc quod legi.⁊ no.in.d.c.fin. Et nota ex hac solutione ꝙ etiam prelato super iure ecclesie non defertur iuramentum in defectum probationis.cum questio est multum ꝑiudicialis.Et in fi.gl.no.glo.ꝙ licet ecclesia comparetur matri non tamen tenetur sacerdos aliquid de bonis proprijs relinquere ecclesie.pro hoc.c.j.s.eod.

¶ De sepulturis. Rubrica.

1 Diffinitio sepulture.
2 Sepeliri non debet in loco sacro corpus nō catholicū et si de facto fuerit sepultum debet exhumari ⁊ proijci.
3 Sepeliri non debet in sacro moriens in peccato mortali.
4 Mortui nō sunt portandi ad sepulturam cum nimio luctu ⁊ plāctu ne homines ita flentes videantur desperare de credulitate alterius vite.

¶ Supra visum est de successionibus ex testamento ⁊ ab intestato que capiunt effectum post mortem:vt in.c.cum marthe.de cele.mis.vnde cū fuerit visum de bonis defunctorū merito restabat videre de sepulturis ipsorū nam omnes morimur ⁊ sicut aqua delabimur super terraꝫ.ij.reg.xiiij.c.⁊ in.c.

1 in ecclesiastico.xiij.q.ij.deo.⁊c.¶ † Sꝫ quero post Jo.an.qd est sepultura.Dicit quod est locus ꝯcauus in quo in ecclesiastico cemiterio corpus catholici requiescit. Primum.s.quod sit locus cōcauus:probatur in.c.pe.j.eo.ibi effodi ⁊c.Scꝺo ꝙ sit in ecclesiastico cemiterio probatur in.c.aurū.xij.qō.ij.⁊ ibi probatur etiam ꝙ defunctorum corpora ibi requiescunt: nam ratione consecrationis loci non possunt ita corpora vexari a spiritibus immundis quēadmodum in alijs locis.hec enim fuit ratio principalis quare factum fuit vt catholici sepeliantur in cemiterijs ecclesiarum.⁊ vide bonum text.cum gloss.in.c.cum grauia.xiij.q.ij.Tertium scilicet quod corpus

2 catholici ⁊c.probatur in.c.sacris.j.eodem.cum ibi no.† nam is qui non est catholicus nō debet sepeliri in ecclesiastico cemiterio.⁊ si de facto fuit sepultus debet exhumari ⁊ proijci. de quo in.d.c.sacris. Et ex his decidunt due alie questiōes. Prima est quibus concedenda est sepultura.⁊ vt dixi regulariter omnibus catholicis nisi specifice reperiantur prohibiti ad hoc dictum.c.in ecclesiastico.⁊ in.c.conquesta.ea.cau

3 sa.⁊.q.† ⁊ generaliter dici potest ꝙ decedens in peccato mortali non debet sepeliri in cemiterio ecclesie.vt not.glo.in.c.ij. ⁊ in.c.cum ad monasterium.de statu regu.facit tex.cum glo. lxxxviij.dist.in.c.fi.⁊.xiij.q.ij.pro obeuntibus.Secunda questio in quo loco debent sepeliri catholici.⁊ vt patet ex predictis dicendum est ꝙ in ecclesiarū cemiterijs.An autem intra ecclesiam posset aliquis sepeliri vide bonum text.cum gloss.

4 xiij.q.ij.in.c.nullus.¶ † Ultimo queritur vtrū cum luctu et planctu sint mortui sepeliendi.dicendū qꝺ non:sed cum psalmis:⁊ psallentiū vocibꝰ. vt in.c.qui diuinā.⁊ in.c.ꝙ prepo sterum.xiij.q.ij.tamen si ex officio charitatis:vel pietatis vel causa humanitatis emittuntur lachrime nō est a iure reprobatum.Naꝫ plerisqꝫ sanctis legitur ꝙ lachrimas effuderūt in exequijs charorū amicorum:de quo tex.xiij.quest.ij.in.§. hoc autem.cum cap.sequenti.Sic legimus quod omnes filij israel planxerūt moysen ⁊ Jacob.vt in.c.quia alijs.ea.causa ⁊.q.sed non est multū lugendum ne videantur homines deficere in credulitate alterius vite. nā est signū desperationis vt in.d.c.qui diuina:⁊ in.d.c.vbicūqꝫ.⁊ sic habes continuationem rubrice expeditam.

1 Parochianus si elegit sepulturam extra suā parochiam et in ecclesia sepulture aliquid reliquit;debetur de tali relicto canonica portio ecclesie parochiali.ex ratione de qua.j. nu.3.vbi ponitur quod talis portio debetur duabꝰ ecclesijs si ex illis parochianus sumebat pariter sacramenta.
2 Sacerdotes licite recipiunt mercedem diuinarum operaruꝫ non tamen ratione diuinorum sed ratione laborum. aliter esset simonia.
4 Scholares peregrini ⁊ aduene si moriuntur in aliqua ciuitate in qua ecclesie dicte ciuitatis sunt sepeliendi.
Sepeliri vbi debet ille qui in vna ecclesia habet sepultuꝫ patrem ⁊ auum:⁊ in alia proauum ⁊ attauum.
6 Canonica portio que debetur presbytero parochiano. quia suus parochianus elegit sepulturam in alio loco debetur de relictis factis tantum illi loco ⁊ non reliquis.
7 Canonica portio debetur presbytero parochiali de relictis factis in loco sepulture:siue reliquerit titulo legati vel institutionis secus si donauerit inter viuos.vide.j.capit.proximo numero.5.

1 **Nos instituta.** ¶ † Decedens intestatus sepelitur in sepulchro maioruꝫ:vel vbi eligitur in sepultura parochialis tamen ecclesia habebit canonicam portionem eius quod reliquit ecclesie sepulture.hoc dicit secundum veriorem intellectum.Et tria sunt dicta.secundum ibi:nulli:tertium ibi:sed quia. ¶ Casus literalis. Statuit Leo papa quod quilibet debeat sepeliri in sepulchris parentum suorum secundū quod fecerunt antiqui patriarche. verūtamē nulli denegandū est propriā eligere sepulturā etiā alienam:qꝛ ⁊ dominus hoc fecit.Sed quia dignus est mercenarius mercede sua:tertiam parteꝫ iudicij sui illi ecclesie precipit dari in qua sepeliri debeat si non elegisset alibi sepulturam ⁊ vbi dum viuebat celesti pabulo refici consueuit: quod ⁊ si fecerit vbicunqꝫ voluerit eligat sepulturā:⁊ ne aliter fiat precipit Leo papa sub pena excōmunicationis.Ber.¶ Nota primo vnam regulam ex principio.c.ꝙ decedens intestatus seu non electa sepultura debet sepeliri in sepulchro maiorum suorum.ad idem.c.is qui.eo.titu.lib.vj.⁊ hoc fuit inductum exemplo patriarcharum.Nam Abrahā Jsaac ⁊ Jacob etiam in remotis existentes voluerunt sepeliri in sepulchro maiorum suorum.Quid autem si non habet sepulchrū puta quia de nouo transtulit domicilium ad aliam ciuitatē. dic quod sepeliendus est in ecclesia parochiali.vt in.c.in nostra.⁊ in.c.ex parte.j.eo.⁊ in.d.c.is qui ¶ Secundo not.ibi: maiorum.ꝙ maiorū nostroruꝫ actio debet esse nostra instructio.concor.c.significasti.de elec.¶ Nota in versic.nulli: aliā regulam affirmatiuam:qꝺ quisqꝫ de nouo potest sibi eligere sepulturam ⁊ pretermittere sepulchrū maiorum suorum ad instar christi.nā si voluisset sepultus fuisset in sepulchro maiorum suorum . tamen elegit sepeliri in sepulchro nouo Joseph. Et pondera verb.elegit.positum in text.stat enim permissiue ⁊ non dispositiue. nam christus non disposuit vt ibi sepeliretur sed permittendo videtur elegisse;nam nihil fieri potest sine permissione diuina.omnia enim que fiūt:facit ipse deus aut recto iudicio.aut ita fieri ꝑmittit.dicit text.in.c.nec mirum.xxvj.q.j.¶ Nota quarto ibi alienam.et ibi propriaꝫ ꝙ quis potest habere propriam sepulturam ⁊ intellige propriam respectu vsus:nam dominium nō potest quis habere quia res sacre ⁊ religiose non sunt in dominio alicuꝰ.vt in.l. intantū.§.sacre.ff.de re.di.facit.c.ratio.s. de ꝑben.Et vtruꝫ quis potest habere hoc ius in cemiterio ecclesie vt eo inuito nullus alius sepeliatur:facit iste tex.ꝙ sic dum distingunt ꝓpriam ab aliena:sed dicam latius in.c.penul.s.eod.nam habent laici hoc ius vtendi potius ex tolerātia ecclesie ꝙ̄ de iure scripto:sicut dicimus in iure patronatus.vt in.c.quoniaꝫ. de iure patro.item ex illo verbo alienam.not.qꝺ quis potest eligere alienam sepulturam.hoc intellige cōsentiente patrono vel ratum habente.vt probat exempluꝫ quod sequitur in litera.nam Joseph consensit vt christus sepeliretur in sepulchro suo.Sed aduerte quia in casu nostro questio est magis dubia.quia illud sepulchrum erat iuris priuati:sed sepulchrū existēs in cemiterio ecclie est iuris publici.⁊ publica non potest priuatus sibi appropriare.vt in.d.c.ratio.⁊ ideo est q̄stio pulchra nunquid rector ecclesie possit inuito patrono sepul

2 chri alium ibi inferre.de quo dic vt dicā in.d.c.pe. ¶ † Not. in ver.sed qꝛ.ꝙ sacerdos iuste recipit mercedē diuinarū operarū dꝫ tamen recipere ratione laboris ⁊ non diuinorum vt

3 no.j.de simo.c.nō satis.⁊ quasi per totū. ¶ † No.hic secūdū Abb.ꝙ vita laicorū est clericis passio:sꝫ mors est consolatio ⁊ dic ꝙ vita laicorum censetur passio ipsis clericis propter labores quos sustinent in exhibitione sacramentorum ⁊ alioꝝ a diuinorum.nā habent predicare ⁊ orare pro eis.vnde de eis scribitur.peccata populi mei comedēt ⁊c.id est delebūt orando.de peni.distin.j.quē penitet.⁊.j.q.j.dictū.⁊ in.c.ipsi sacerdotes.mors enim dicitur solatiū respectu perceptionis temporaliuꝫ nā ⁊ patri loco solatij restituitur dos filie ꝑmortue nam acerbum esset perdere filiā ⁊ ipsius substātiam.vt in.l.

ꝑ Abb.⁊ Paul. de cast.in.l.que testamento.§.neqꝫ furiosus.ff.de testa.dicit ꝙ qui semel incipit fatusare nūꝙ̄ liberat. quis aūt dicatur insanus vide tex. ⁊ doc.in.c.cōsilia. xvij.dist.⁊ qs dicatur stultꝰ. vide pro do.in.c.constātinopolitana. xij.disti.cir.medi. et cir.finem dicit ꝙ differentia inter stultū ⁊ fatuū est.qꝛ fatuus est i verbis.stultus in factis.⁊ cui incūbat onus probandi an alleganti furorem vel sanam mētem . ⁊ vide qꝺ not.Bald.in lege furiosuꝫ.C.qui testa.fac.poss.vbi q̄rit si quis consueuit habere dilucida interualla: et postea facit testamētum an presumatur tēpore furoris vel sane mentis:⁊ inter alia dicit quod si est testatꝰ ad pias causas ꝙ tūc ꝑsumit habuisse dilucidū interualluꝫ:quod est bene notandū. Anto.Francis.

¶ Quis dicatur ⁊ quomodo ꝓbatur stultꝰ vide gl. in.§.sꝫ erit insti.ꝙ cū eo.q̄ dt:ꝙ stultus dicit eē ille q elegit sibi malū cū possit eligere bonū.⁊ vide Bal.in l.j.in.j.col.C.ꝯmunia de le.q dt qꝺ ille dicit stultus q male agit et vide glos.in.l. illud.C. de sacrosan.eccle. que dicit quod ex verbis gestis:⁊ loquela comprehendimꝰ quē stultū. Et not.qꝺ nemo presumit stultus nisi probetur lege fi. ⁊ ibi per Barto.in.iij.not.C.de heredi.insti.

a Sebasti. Sapia.

¶ Et vtrum.An laicꝰ possit habere ius funerandi in cemiterio vide Abb.i.c.quāto.i fi.s.de iudicijs. et ibi Feli. et De.i.

vbi etiam tangũt an per illationem corporis mortui locus efficiat religiosus.

a ¶ Diuisio adde circa ea q̄ hic dicũtur vidēdum do. Card.consi.xc.

Sebasti. Siapia.

b ¶ Notabilis qõ. Uide Gem.in.c. is q.de sepul.li.vj. quē refert Feli.in ca.super eo. colũ. fi.versi.ꝛ de diuersis generib⁹ maioritatum.s̄.de testi.vbi etiaȝ refert Oldr. in cõsil.hic alleg.

c ¶ Et adde quod hũc ar.late expepit arch.in.§.sȝ illud.iij.qõ.ij.et ibi ↄcludit cum opi. Hostien. hic sed postea in fin.eiusdem.§.videt dicere contrariũ eius quod.s̄. dixit enĩ ꝙ si.quis eligat sepulturam in propria.ecclesia et nihil ei reliquit.ꝛ reliquit mlta bona aliis eccl'iis qd̄ ppria ecclesia non poterit petere aliquam portionem de illis relictis.

¶ Adde Pe.de anchara. consilio clxxxvij. Fede.cõ si..vj.ꝛ.cj.

mater.ff.de iure dot.vel potest intelligi qd̄ legatum factum ecclesie sepulture est illi solatiuȝ vnde ecclesia parochialis ex quo habuit passionem in vita debet habere partē illius consolationis: scilicet legati.nam beneficium est beniuola actio gaudium tribuens capiēti:vt in.c.j.quib.mod.feud.amit.in lib.feud. Et ex hoc ꝛ ex tex.habes quare ecclesia parochialis habet hāc portionē ab ecclesia sepulture:ꝛ licet tex.dicat simpliciter de ecclesia vbi consueuit celesti pabulo refici: intelligere tamen debes de ecclesia in qua cõsueuit iste defunctus audire diuina ꝛ recipere ecclesiastica sacramenta. vt text.in capitu.ij.de sepultu.lib.vj. Et ideo dubitatur quid si in vna ecclesia audiuit diuina ꝛ in alia accepit ecclesiastica sacramē ta.ꝛ intellige quando iuridice hoc fecit.dic quod inter istas ecclesias debet fieri diuisio[a] istius portionis.p rõnes huius litere.argu.illius.c.ij.de quo per Inno.in.c.de his.j.eodem.
4 ¶ † In glos.j.in fine.sed hec glo.non aperit intellectum vbi sepeliendi sunt forēses ꝛ peregrini.sed hanc questionem glos. sentit in.c.in nostra.j.eod.tit.in versi.ꝛ nisi.ꝛ ibi tenet ꝙ debent sepeliri apud ecclesiam maiorem. Idem tenet Innoc. hic pro hac opinio.facit.c.vbicunqȝ temporum.xiij.q.ij.ꝛ.c. officium.de offi.archiepiscopi.nam ecclesia cathedralis administrat talibus sacramenta. Archidia.in.c.j.j.eod.tit.lib. vj.late prosequitur ꝛ concludit qd̄ debēt sepeliri apud ecclesiam parochialem vbi decedũt.per.c.j.xvj.q.j.ꝛ.xiij.q.j.c.j. Nec obstat secũdum eum.c.officiũ.quia loquitur de administratione sacramentorũ ꝛ non de sepultura.dominus meus domi.Cardi.tenet hic primã opinio.mouetur qd̄ transeũtes ꝛ peregrini nõ possunt dici de parochia alicuius.vnde ecclesia cathedralis que per totam diocesim habet potestatem debet istos ad sepulturam recipere.do. Anto.latius distinguendo dicit quod aut iste qui moritur est religiosus ꝛ debet sepeliri in monasterio sui ordinis:vt in.c.j.prealle.xvj.quest. j.hoc dictũ forte non est verum:quia illud.c.loquitur quando religiosus declinauit ad certum monasterium.ꝛ ibi mortuus est si autem moriatur extra monasterium nõ video rationem diuersitatis inter eum et clericum secularem et laicum ꝙ̄ꝙ̄ ipse dicat ꝙ clericus secularis peregrinus debet sepeliri apud ecclesiam cathedralem nam religiosi ꝛ clerici seculares ex quo in loco non habent proprias ecclesias censentur iure laicorum quo ad sacramenta recipienda.vnde sicut in laicis dicitur ita ꝛ in istis puto dicendum.pro hoc.c.ꝛ hoc attendendum.de consecra.distin.j.vbi dicitur quod omnes clerici existentes intra parochiam certam debent ibi conuenire ad audiendum diuina vna cum laicis parochialibus.ꝛ olim cum monachi non essent clerici omnia sacramenta recipiebant ab ecclesia parochiali ꝛ ibi faciebāt oblationes.xvj. q.j.in.c.alia.ꝛ sic intelligo dictũ.c.j.xvj.q.j.in suo casu ꝛ pro hoc.c.fi.j.eod.titu.lib.vj.vbi tex.innuit ꝙ si religiosus decedit extra monasterium nec potest congrue ad monasterium suum deferri potest sibi eligere sepulturam sic vt laicus. In laicis autem dicit ipse ꝙ aut traxerũt morã in parochia vel venerunt animo ibi trahendi moraȝ ad aliquod tempus:vt sunt scholales. ꝛ tunc sepeliendi sunt in ecclesia parochiali in quia decedũt.quia illa dicitur eorum ecclesia parochialis. ꝛ hoc placet per not.in.c.omnis vtriusqȝ sexus.de peni.ꝛ remis.ꝛ in cle.j.de priuil.ꝛ ibi per gl. Aut non traxerũt ibi moram nec venerunt eo animo vt puta q: sunt trãseuntes ꝛ tenet ꝙ in ecclesia cathedrali sunt sepeliendi.dicit tamē ꝙ si receperunt sacramenta a presbytero parochiali videtur tacite ibi elegisse sepulturam ꝛ hoc dictum cum reuerentia nõ fuit bene ponderatum.nã si poterant recipere sacramenta a presbytero parochiali cēsenda est illa ecclesia parochialis transeuntium.et sic erit idem dicēdum in iure funerandi cum omnia ista sint de iure parochiali. Satis dubitari potest de illa questio.iudicio meo quia iura vario modo loquuntur.sed occurrit mihi tex.opti.i.c.j.de cele.missa.vbi videtur velle ꝙ sacerdos parochialis potest administrare sacramēta peregrinis ꝛ transeuntibus per suam parochiam in casu necessitatis. Item eadem ratio debet esse in parte quo ad parteȝ que est in toto quo ad totum:vt in.c.pastoralis.§.item cum totũ. de officio deleg.ꝛ in.l.que de tota.ff.de rei vendicatio.quemadmodum ergo ratione totius diocesis vult episcopus sibi vendicare potestatem in istum peregrinum eodem modo debet sacerdos parochialis posse respectu sue parochie: nam episcopus non habet potestatē in peregrinum sicut nec presbyter parochialis.vt in dicto capitulo omnis.ex quo ergo iste hic non habet superiorem debet in diuinis recognoscere ecclesiam parochialeȝ vbi decedit:nam ad hoc habuit cemiterium distinctum ꝛ parochiam distinctam.xiij.q.j.c.j.optime facit etiam.c.pastoralis.de his que fiunt a prel.vbi patet

quod ecclesia parochialis fundat intentionē suã super omnibus obuentionibus spiritualibus prouenientibus intra parochiam.ꝛ ad.c.vbicũqȝ.respodeo vt ibi no.glo.
5 ¶ † In gl. in ver.patriarcharum.in fi.sed cadit notabilis questio.[b] pone ꝙ pater ꝛ auus alicui⁹ sunt sepulti apud fratres predicato. maiores vero vt abbauus tritauus ꝛ superiores sunt sepulti in ecclesia parochiali.iste nũc decessit non electa sepultura. quia forte impubes vel sine testamento decessit queritur vbi debet sepeliri.pro ecclesia parochiali facit iste text.dum dicit quod in sepulchro maiorum.nam maiorũ appellatione stricte ꝛ proprie sumpta comprehēdit superiores tantum vltra tritauum.vt in.d.l.iurisconsultus.§.parentes.ff.de gradi.et in lege quinqȝ.§.parētes.ff.de in ius voc.ꝛ vtrobiqȝ no. Itē pro ecclesia parochiali sunt duo iura vel duo vicula: scilicet ius parochiale ꝛ sepulture maiorum.cõtrarium determinat Oldrad.consilio.xxv.adducit plura.ꝛ inter cetera mouetur his rationibus sicut domicilium est inter viuos ita ius sepulture est inter mortuos.sed quis consequitur originem seu domicilium patris ꝛ aui nõ superiorum:vt not.in.l.assumptio. ff.ad municip.ꝛ in.c.fina.j.de parochi.ergo idem dicendum in iure sepulture. Item et secundo vnio sepulture procedit ex quadaȝ charitate ꝛ mutua dilectione que fuit inter viuos vt colligitur.xiij.questione prima capitulo primo ꝛ sequen.sed maior est charitas seu dilectio inter filium ꝛ patrem ꝛ auum ꝙ̄ inter eum et superiores cum illi sint remotiores in gradu ergo poti⁹ debet sepeliri in sepulchro patris et aui ꝙ̄ aliorum maiorum. Sed contra hanc determinationem reperio gloss. quasi expressam in.c.is qui.eodem titulo.lib.vj.que dicit qd̄ si in vna ecclesia est sepultus pater,ꝛ in alia reliqui maiores sepeliendus est iste in sepulchro maiorũ.ꝛ ꝙ̄ꝙ̄ rationes Oldra.multum vrgeant tamen tex.in.c.ij.ꝛ.iij.eodem titu.lib. vj.multum facit pro opini.glos.dum ponderat sepulchrum maiorum antiquo ꝛ bis exprimitur illud verbum ab antiquo.ꝛ Joãnes and.ibi in nouella querit quid si pater auus et abauus sunt sepulti in diuersis ecclesiis vbi debet sepeliri. et dic de consuetudine seruari vt sepeliatur in sepulchro patris,quidam tamen dixerunt quod imo in ecclesia parochiali quia deficit hoc casu sepulchrum maiorum ad hoc capi.in nostra.j.eod.mihi autem plȝ multum vt sepeliatur quis in sepulchro paterno nisi seriose elegit sibi sepulturam nam ita disposuerunt isti patriarche quorum actio est nostra instructio.sed si pater fuisset alibi sepultus preter propositum suũ puta quia nõ potuit sepeliri in sepulchro maiorum propter impossibilitatē facti vel iuris:tunc procedit alia opinio. Et ad illa iura que ponderant sepulchrũ maiorum ab antiquo responderem quod fit illa ponderatio quo ad excludendum ecclesiam parochialem non respectu sepulchri paterni.nam sepultura paterna pre omnibus ponderatur:vt no.infra eodem.capitu.fraternitatem.
6 ¶ † In glo.in ver.iudicij in fine Nota bene glos.que quotidie allegatur:vult.enim quod canonica portio debeatur ecclesie parochiali solum de relicto facto ecclesie sepulture. Hostien.[c] tenet cõtrarium vt de omnibus relictis quibuscunqȝ ecclesiis factis ꝛ in quacunqȝ re siue mobili siue immobili debeatur portio ecclesie parochiali mouetur per istum tex.qui loquitur generaliter ibi iudicij sui.ꝛ exponit ipse iudicij sui id est relicti p anima sua facti.et cum eo concurrunt Pet.ꝛ Egid.sed cum hac gloss.concurrunt Innocenti.in.c.proximo. Abb.hic et gloss.in capitulo cum super.ꝛ in.c.cetificari.j.eodem.ꝛ Joan.andr.in glo.sua in cle.dudum.eodem titulo.in verb.quartani.vbi dicit fratres mēdicantes non teneri ad quartã si testator non fuit sepultus apud eos.et hec opinio videtur communior ꝛ verior. nam si iste fuisset sepultus in ecclesia parochiali alie ecclesie legatarie nihil soluerent vt hic ergo ex electiõe sepulture non debent iste ecclesie pregrauari ex quo apud eas testator non fuit sepultus.satis enim est quod concurrit cũ ecclesia sepulture.ꝛ hoc videtur de mente huius litere.ꝛ vide per Archidiaconum.in capitulo.ij.eodem titu.libro sexto.
7 ¶ † Extra gloss.queritur nũquid hec portio debeatur ecclesie parochiali de relictis iure institutionis.quidam voluerunt ꝙ non:sed solum de legatis per cap.requisisti.s̄.de testamentis. Joan. andre.tenet hic contrarium per tex.istum qui generaliter dicit tertiam partem sui iudicij ꝛc. Ad idem.c.sequēs ꝛ melius c.cum super.j.eo.ꝛ in dicta clemen.dudum.et hoc teneas.intellige tamen nisi sit donatum inter viuos;q: de huiusmodi non debetur quarta:vt vult gloss.ꝛ Hostien.et gloss.in capi. j.de sta.regu.dixi plene in.c.requisisti.de testamen.alie gloss. sunt faciles.

1 ☞ Parochianus vouens se alicui monasterio siue in vita siue in morte tenetur certam partem bonorũ suorum relinquere

quere ecclesie parochiali.6.

2 Canonica portio debetur ecclesie parochiali de omnib⁹ relictis factis ecclesie sepulture.3.etiam oblatis pro alijs sacramentis.5.

4 Canonica portio debetur episcopo de illa canonica portiõe que acquiritur ecclesie parochiali de relictis factis in loco sepulture.

6 Monachi non perdunt ius succedendi.

8 Canonica portio non debetur episcopo de relictis factis pauperibus nisi sint electi pauperes certi loci:quia tunc intuitu loci censetur factum relictum.

1 Relatum. ¶†Qui conuertitur ad monasterium medietatem bonorum que ꝓ anima sua disposuit tenetur relinq̃re ecclesie parochiali.h.d.Cõis diuisio.secũda ibi:mãdamus.¶Casus literalis.Quidam decedentes bona sua in monasterium conuerti iusserunt:nihil relinquentes ecclesie sue parochiali: de quo querela ꝑuenerat ad dominum papam qui respondet vt quicunq̃ voluerit ammodo in monasterio conuerti siue in vita siue in morte medietatem omnium rerum suarum ⁊ possessionum quas decernit disponere pro anima sua:illi eccesie ad quã ꝑtinet relinquat.Ber.¶No.j.ibi: siue i morte siue in vita ꝙ quis põt ad monasteriũ cõuerti nedum in vita:sed etiam in morte. Et si volumus intelligere prout intelligit glo.ij.ꝙ in vita ꝺ quãtũ ad casum huius.c. quãdo hoc facit in egritudine in qua decessit esset tex.hic ꝓ istis qui disponunt vt post mortem suã induant̃ certo habitu religionis ⁊ sepeliãtur in illa religione.nõ tñ puto qꝺ isti pro hoc sint religiosi nam monachatus dissoluitur morte.in.c.fi.ĩ.eo.lib.vj.ideo non põt quis esse monachus post mortem.est enim ꝓprie monachatus quoddã per qꝺ non imprimit̃ character:anime prodest,ergo assumptio talis habitus post

2 mortem quo ad deuotionem quandam.¶No.ij.ibi:omnium rerũ ⁊c. ꝙ de omnibus bonis cuiuscunq̃ qualitatis sint relictis ecclesie sepulture debetur portio ecclesie parochiali: ⁊ sic non solũ de cãdelis ⁊ funeralibus sed de omnibus obuenientibus ecclesie sepulture pro anima de-

3 functi.ad hoc.d.cle.dudũ.⁊ qꝺ ibi not.gl.¶†No.iij.ibi:decreuit disponere.nã per hec verba generalia infertur ad id qꝺ dixi in.c.p̃ce.vt quocunq̃ titulo aliquid relinquatur ecclesie sepulture debet̃ portio ecclesie

4 parochiali.nam verbũ disponere est multuz latum.¶†Ultimo not.ꝙ ita portio non debetur episcopo sed ecclesie parochiali.qꝺ clarius probatur.ĩ.eo.in nostra ⁊c.c.ij.eo.titu.lib.vj. Sed cõtra hoc facit.c.officij. ⁊.c.requisisti.s̃.de testa.in quibus hec portio debetur ep̃o.Sol.qdã di-

a xerunt in hoc standum cõsuetudini:[a] sꝫ cõiter tenet̃ ꝙ hec portio debe-

b tur ecclesie parochiali:sed ep̃s habebit portionẽ suã[b] ab vtraq̃ ecclesia si iste ecclesie nõ sunt exempte:⁊ sic procedunt ꝯtraria.si vero altera ecclesia esset in aliena diocesi tunc quilibet ep̃s habebit portionem suam ab ecclesia sibi subiecta.Et ex hoc dicto no.bñ ꝙ ep̃o debet̃ portio etiã de portione quã capit ecclesia parochialis ab ecclesia sepulture.⁊ idem tenui post Fed.in.c.fi.s̃.de testa.pro hoc.c.cõquerẽte.s̃.de offi.ordi.vbi dicitur quartã deberi episcopo de omnib⁹ funeralibus id est prouenientibus occasione funeris.Et nota ex primo loco dictis:ꝙ valet cõsuetudo qꝺ portio debita ecclesie parochiali debeatur ep̃o ⁊ nimirum. nam sicut ecclesia parochialis potest prescribere quartã contra episcopum: vt in.c.de quarta.de prescri.ita episcopus contra ecclesiã parochialem.

5 ¶Sed queritur de alia pulchra.q.nunquid ecclesie parochiali debeat̃ quarta de oblatis pro alijs sacramẽtis.Inn.tꝫ hic quod sic quia eadẽ ratio est.Dignus enim est operarius mercede ⁊c.vt not.s̃.capitu.pro. Et ex hoc not.sing.ꝙ oblationes que fiunt occasione sacramentorum perceptorum in alia ecclesia cedunt illi ecclesie sed quarta debetur ecclesie parochiali. Sꝫ dubito an hoc dictum sit verum quoniam nullo iure probatur.⁊ intellige quando sacramenta licite sunt percepta in alia ecclesia puta propter necessitatem.vel iuit ad aliã ecclesiã maiorẽ vel ad fratres mendicantes qui sunt priuilegiati respectu sacramẽti penitẽtie. nam ista solum loquũtur de relictis factis in morte ⁊ nõ de oblatis inter viuos.⁊ facit.c.de his.ĩ.eodem.primum tamen dictum videntur cõ-

6 muniter approbare docto.simpliciter illud referentes. ¶†In gloss.ij. in fi.not.gloss.pro intellectu istius.c.et.c.de his.ĩ.eod.vt dicamus ꝙ de bonis ingredientis religionem in sanitate nihil debeatur ecclesie parochiali sed si intrauit in egritudine in qua decessit debetur portio.et ita intelligatur iste tex.quãuis Inno.hic ⁊ in.c.de his multum variauerit dicendo inter cetera qꝺ si ingrederet̃ religionẽ ⁊ sit ibi professus tunc debetur portio ecclesie parochiali de bonis suis que acquirũtur monasterio:ratio quia tunc mori fingunt̃.xix.q.ij.q̃.⁊.xvj.q.j.placuit.⁊ si aliquid relinqueret monasterio pro anima ⁊ aliquid donaret pro sustentatione tunc deberetur portio nisi de relicto pro anima.Opi.tamen glos. communiter approbatur:⁊ videtur probari in.d.ca.de his.quod mihi

7 placet.nam iura loquuntur de relictis occasione sepulture. ¶†Item de morte naturali:sed intrans religionem naturaliter nõ moritur imo retinet cognationem ⁊ succedit parẽtibus:vt in.l.deo nobis.C.de epis. ⁊ cleri.⁊ si mutaret iste domicilium nõ tenetur dare aliquid ecclesie parochiali ergo nec ingrediendo monasterium:cum solum habeat domi-

8 cilium in monasterio.vt not.Inno.in.c.ex ore.de priuileg.dixi.in.c.dile-

c ctus.de rescrip.¶†In glo.[c] iiij.ibi:reliquerit pauperibus ⁊c.Nota bñ

d glos.ꝙ de relicto facto pauperib⁹[d] non debet portio ⁊ respectu ecclesie parochialis nõ est dubiũ tenendo opi.quã tenui

e in.c p̃ce.vꝫ qꝺ eccl'ie[e] parochiali debetur portio solum de relicto facto ecclesie sepulture.sed tunc puto hanc gloss.procedere etiam in portione que debetur episcopo. nam sibi debetur solum de relicto facto ecclesie ⁊ pijs locis:vt in.c.requisisti.de testamento ergo non de relicto personali maxime facto pauperibus.pro hoc.c.requisisti.in fin.prealleg.sed Ioan.andr.in.c.dudum.de conuer.coniuga.limitat hanc glo.nisi relictum fuerit factuꝫ pauperibus certi loci:quia relictum videtur tunc factum intuitu loci.pro hoc.l.annua.in fin.ff.de annuis legat.⁊ in dicto.c.requisisti.tunc enim per omnia procedẽdum ac si relictum fuisset factum pio loco. ⁊ vide ad predicta.l.nuli.et.l.si quis ad declinandam.C.de episcopis ⁊ clericis.vbi habetur quod etiam si episcopus exequitur relictum factum pauperibus nihil tamen debet sibi retinere:rationes potes colligere ex his que dixi in.c. officijs.s̃.de testa.

1 ☞Parentes licet proprie sint ascendẽtes tamẽ verificãtur quãdoq̃ in collateralibus.⁊ hoc secũdum vulgarem modum loquendi.

2 Sepultura non potest eligi in loco priuato ⁊ electio aliter facta est spernenda.

3 Corpus defuncti sepultum in loco nõ suo potest vendicari ab ecclesia vbi de iure debebat sepeliri cum omnibus oblationibus ibi factis.

4 Oratio generalis que fit pro mortuis an tãtum prosit defunctis quantum oratio specialis.

Oratio q̃ fit pro defunctis:si eis nõ ꝓdest: ꝓdest saltem alijs defunctis:vel facienti.

Fraternitatẽ. Hoc cap. hodie recipit determinationem seu secundum alios correctionem per.c.ij. eodem titulo libro sexto.vbi habetur quod quis potest relinquendo sepulturam suam antiquam eligere sepulturam in loco minus religioso. sed saluando istum text.quantum fieri potest summo sic. Ubi quis sepulchro maiorum relicto eligit sepulchruꝫ in loco minus religioso dolo inductus seu ex contemptu seu non dimissa ecclesie sue canonica portione expresse vel tacite non tenet electio.Et sunt tres partes.In prima ponit ius.In secũda narrat factum.In tertia ꝯcludit:secunda ibi: vnde. tertia ibi: quocirca. ¶Casus literalis.Quidam ciuis anueñ.de castello.P.nomine habebat sepulturam ab antiquis temporibus et sui maiores apud monasteriũ sancti Stephani:nunc aliã ecclesiam minus religiosam elegit:et ibidem sepeliri:orta est questio de corpore illius coram Archidi.⁊ significatum fuit hoc domi.pa.vnde ipse rescribit archiepiscopo Ianueñ.dicens quod nõ credit ipsum ignorare qualiter ab antiquo fuerit dispositum apud monasteria et loca religiosa corpora defunctorum debere sepeliri in quibus orationes et missarum solennia tam pro viuis quaꝫ pro defunctis frequentius celebrantur.vnde qui volunt ibi sepeliri non est eis contradicendum. Qui vero relinquũt antiquas ecclesias et sepulchra patrum ⁊ aliorum parentum suorum et ad noua et minus religiosa loca se transferunt contra antiquam institutionem sanctorum patrum facere dignoscuntur. vnde si predictus. P.contra istam consuetudinem antiquam et rationabilem corpus suum sepeliendum mandauit hoc nõ preiudicat rationi.et ideo mandat quatenus corpus ipsius reddi faciat monachis sancti Stephani:et cum patribus suis sepeliri.Bernard.Nota quod in ecclesijs et monasterijs in quib⁹ sunt institute persone religiose potest quis eligere sepulturam ⁊ quod plus est videntur illa loca habere cimiteria ab antiquo , sꝫ ego non memini vnquã aliquam constitutionem legisse in qua caueatur quod monasteria habeant de iure cimiterium nisi pro suis:vt in capitulo primo.xvj.questiõe prima.Item Innocẽ.in.c.j.s̃.eodem.tenet qꝺ de iure communi ille dũtaxat ecclesie habent cimiteriũ ⁊ ius funerãdi que habent populum.⁊ idem not.

Sebasti. Sapia.

a ¶Consuetudini. Nunquid valeat ꝯsuetudo ꝑcipiendi aliqd ꝓ sepultura tradit̃ in ca. ad ap̃licam.ĩ. de simo.⁊ tradit bella mera in ꝯs.xxj. incip. mulier. col. iiij.in fi.

b ¶Portionẽ suã. vide bar.cõsil.suo xlvii. incip. casus talis est. vbi alle. Inn.⁊ Hosti.h:c ꝙ non debet̃ ep̃o portio de relictis pauperibus.vide ibi oĩno. Andre.

c ¶Cõtra hãc gl. inquãtum loquit̃ de relicto fctõ cõsanguineis ⁊ pauperibus pro aĩa. tꝫ Archi.in.§.sed aliud.xiij.q.ij.per illũ text.⁊ ꝑ hunc text.q loquit̃ gñaliter sed in hac.q. vide Ang.in ꝯsi. cxv.et adde oĩno Bal.in auf.similiter in fin.C.ad.l. fal.et pro intellectu huius glo.vide oĩno late. scriptuꝫ ꝑ do.Anto. in.c.j.s̃.eodem.

d ¶Uide oĩno de h̃ plenissime per Lud.ro.in repet. auf.sil'r.circa p̃n. in ver.sed circa illud incidenter.C. ad.l.falcid.

Sebasti. Sapia.

e ¶Qꝺ ecclie. vide Fel.in.c.de q̃rta.colũ.iiij.ver.decimoquarto.s̃.de prescrip.

a ¶ Adde h̄ gl.in ver.ꝓ baptizatis.in.c.tp̄s.xiij.q.ij.⁊ ibi oīno vide arc. q vr̄ cōcludere cū illa glo.quo ad celebratione missarū secus dicit vigilijs ieiunijs ⁊ orationibus:q2 nō ꝓsunt nisi illis ꝓ quibus spāliter fiūt. Sed ꝙ plus ꝓsit oratio spālis facit tex.cū gl.i ver.neglecta.i.l.itē apud labeonē.§.hoc edictū.ff.de iniu.de quo ple.vide oīno ꝑ Do.in.c.sa.san.in.iiij.no.xxij.dis.

¶ Adde eundeʒ cōsi.xlv.Ro.ꝯsil.cccxxxix. Anto.Francis.

¶ An eleemosyne ⁊ oratiōes ⁊ ieiunia et suffragia q̄ fiunt ꝓ vno pro sint oib⁹ dicas ꝙ eleemosyna vʒ ad redēptionem peccatorū vt in.c.mē dacia.de pe.disti.j.⁊ in.c.aīe defunctoꝝ.xiij.q.ij.⁊ vide.d.Car.i cle.j.i §.iō.de reli.et vene.san.⁊ adde qd dari dʒ eleemosyna ꝑsonis vel ecclesie qb⁹ dari cōsueuit vt est glo.in c.ad aplīce.de dona.⁊ in.c.ad aplīcam.de simo.⁊ vide Joā.an.addi.spe.in ti.de instru.edi.in.§.nūc vero aliq.⁊ add ꝙ eleemosyna nō p̄t fieri de bonis alienis siue ꝺ rapinis vt in.c.nō est.j.q.j.⁊ vide gl.in cle.ij.ꝺ cēsi.⁊ vide.d.abb.i.c.olim innouam⁹.de cēsi.vbi dicit eleemosynā fieri non posse de extortis iiuste per gabellarios. Et vide per Pau.de ca.in ꝯsi.lxxij.⁊ vide de arch.i.d.c.non est.vbi ponit ꝙ ꝺ male q̄sitis dari non dʒ eleemosyna sʒ de bn̄ q̄sitis vt in.c.eleemosyna.iij.qō.v.⁊ vide archi.in.d.c.non est.j.q.j.

b ¶ C.officij.adde qd voluit Alexā.ꝯsi.ccxcvj.ij.lib. Sebasti. Sapia.

c ¶ De oblatis. De qb⁹ rebus debeatur canonica portio ecclīe vide Petruʒ de pusio in trac.de q̄rta canonica vbi plura ad hanc materiā vide ēt ꝑ alex.i ꝯs.cxcvj.icip.viso testamento.col.pe.ij.volu.

d ¶ Uide ibi in.vj.colō.vbi plenissime ⁊ vide dominum Anto.in.c.quamuis.in.iiij.colum.de re iud.⁊ tex.ibi bar.in.l.non vsqʒ adeo.ff.si quis a pa.fu.ma.⁊ Bar.in.l.j.alias.fi.ff.si quis i frau.pa.⁊ vide bar.post Dy.in hereditate.ff.de bo.au.iu.poss. Adde Ro.consi.xcv.

glo.in cle.dudū.de sepul.⁊ Arch.in.c.j.eo.tit.lib.vj.⁊ vr̄ ꝓbari iudicio meo in.c.j.xiij.q.j.vnde intelligo istum tex.aut i monasterijs habētibus populum aut in habentibus ex priuilegio sicut habent hodie cōmuniter fratres mēdicantes:vt in d.cle.dudū.⁊ qs possit dare priuilegiū h̄ dicā.j.e. certificari. ¶ † No.ij.ibi:alioꝛūqʒ parentū.ꝙ verbum parentū qn̄qʒ verificat̄ in cōsanguineis collateralibus ⁊ in hoc credo qd alludat vulgari alicui⁹ loci in quo ꝯsanguinei vulgariter appellant̄ parentes:sed proprie parētes sunt ascēdentes: vt in.l.iuriscōsultus.§.parētes.ff.de gradi. ¶ † Not.iij.ꝙ fidelis nō p̄ot eligere sepulturā i loco priuato vnde talis voluntas est spernenda.et in hoc no.istum tex. ¶ † Ultimo no.ꝙ corpus defuncti potest largo mō vendicari ab ecclesia vbi de iure debebat sepeliri.⁊ restituendū est corpus cū omnib⁹ oblationibus ibi factis:vt hic in fin.⁊ in.c.in nostra.j.eo.tit. ¶ † In gl.in ver.frequētia ibi: qd frequentes ⁊c.ꝓ hoc vide tex.cū glo.in.c.cum grauia.xiij.q.iij.⁊ ob hoc cautū est vt qs eligat sepulturā in loco vbi frequētius celebrant̄ diuina officia:ex his em̄ locus dʒ magis religiosus.item fiūt ibi frequētius orationes pro ibidem defunctis.⁊ ob hoc glo.in verbo frequentius.format.q.nunquid valeat tantum generalis oratio que fit pro omnibus defunctis sicut illa q̄ fit specialiter pro aliquibus defunctis.[a] Et gloss.vr̄ dubitare ⁊ magis declinare in partem vt equaliter suffragia ꝓsint sʒ honor vr̄ deferri illis ꝓ qb⁹ spāl'r orat̄. Jo.an.hic dicit ꝙ aut ꝯsideramus effectuʒ suffragiorum respectu charitatis:⁊ tunc ita prosunt generaliter suffragia facta sicut specialiter quia charitas non diminuitur imo sparsa ampliat̄.⁊ intellige dictum suum de charitate existēte in orāte seu alia suffragia faciēte:sed respectu defunctoꝝ pro quib⁹ fiunt illi magis prosunt q est in maiori charitate cū magis delectet̄ ex bonis operibus ⁊ suffragijs per proximū factis. Aut ꝯsiderant̄ suffragia facta respectu satisfactiōis ⁊ tūc magis ꝓsunt his pro qbus specialiter fiunt q̄ si gn̄aliter. Rō q2 habēt efficaciā finitā ⁊ ex diuina iustitia distribuunt̄ in illos pro quib⁹ fiūt. ergo tanto minus operant̄ quanto ꝓ pluribus fiunt.ar.in.c.cū.M.de cōsti.⁊ hāc sn̄iam vr̄ sequi beatus Tho.quarto sententiarū.di.xl.q.ij.arg.ij.⁊ Cal.hic.dicit tn̄ beatus Tho.notabile verbū.s.credēdū esse.quod si illi pro quibus fiūt nō indigēt ꝙ prosunt alijs. et vide gl.no.in.c.sicut.xxiiij.q.iiij.que vult quod si oratio est facta pro aliquo ⁊ illi non prodest saltem prodest facienti.⁊ inducit ibi psalmistā. Oratio mea in sinu meo conuertetur.⁊ ad.c.nō mediocriter.de conse.di.v.responde vt ibi not. ¶ In gl.in ver.ad noua.in fin.hodie dicēdū vt habetur in c.ij.e.ti.lib.vj.vbi approbat̄ secunda opi.hic posita in glo.vt licitū sit eligere sepulturā etiā in loco min⁹ religioso:sʒ si volum⁹ istū tex.saluare vt non sit correctus possumus dicere quod in loco min⁹ religioso seu in ecclesia non habente cimiterium non licet eligere sepulturam: est contra institutionem sanctorum patrum cum corpora fidelium debeāt requiescere in cimiterijs ecclesiarum.xij.questio.ij.c.aurum.⁊.xiij.questio.j.c.j. Itē potest procedere.iste text.qn̄ dolo fuit inductus vel ex contemptu elegit sepulturam in loco minus religioso.c.j.eo.ti.li.vj.vel quādo soluitur portio ecclesie parochiali.

1 Canonica portio debetur ecclīe parochiali et episcopo nisi ecclesia sit exempta de bonis illius qui se ⁊ sua in infirmitate ex qua mortuus est obtulit monasterio:secus si in vita.4.8.

2 Quod relinquitur ecclīe parochiali a parochiano qui alibi elegit sepulturam computatur in canonicaʒ portionē debitā ipsi ecclīe parochiali.

3 Canonica portio non debet̄ nec episcopo nec ecclesie parochiali.de relictis seu oblatis in vita qui obtulit.

5 Canonica portio de relictis ecclesie sepulture debet̄ ecclesie vbi defunctus in vita accipiebat sacramenta ⁊ audiebat diuina vel recepit baptismatis sacramentum etiam ꝙ essent plures ecclesie inter quas diuidit̄ ipsa canonica portio.6.

Nisi in alia ecclesia citra parochialē indebite fuerint sumpta sacramenta quo casu omnia debentur ecclesie parochiali.vide.j.in.c.cum liberū.in.ij.no.

7 Uēditio siue donatio facta in fraudē filioꝛū reuocat̄ vsqʒ ad legitimā.

9 Canonica portio que debet̄ episcopo vel ecclesie parochiali: an sit petenda herede grauato dare.an ab ecclesia legataria.

1 De his. † Si quis i egritudine de qua decedit se ⁊ sua offert monasterio ecclesia parochialis habet inde canonicā portionē secus si in sanitate. scda.ibi:si vero.

¶ Casus literalis. Aliqui infirmitate grauati qn̄qʒ se transferunt ad loca religiosa cū bonis suis: vel etiā in sanitate: ⁊ nihil relinquunt ecclesijs a qbus receperunt pabula salutis. querebatur qd iuris est de his. Rn̄det papa ꝙ si in egritudine ad religiosa loca se trāsferunt et de illa egritudine moriunt̄ canonica portio dʒ exhiberi illis ecclesijs a quibus sepeliri debebant. Si vero in sanitate se transferunt tūc nihil dare compellunt̄ ecclesijs suis prioribus quia liberū est tūc cuilibet bona sua impartiri etiā priuatis ꝑsonis. Ber. ¶ Not.j.quē posse ingredi religionē tp̄e egritudinis infirmitas ergo corporis nō vitiat religionis ingressum cum ipsius validitas dependeat a sanitate mētis ⁊ non corporis.ad idē.c.porrectū.de test. ¶ † No.hic ar.fin.a ꝯtrario sensu quod si parochianus electa alibi sepultura tacite vel expresse aliqd relinquit ecclesie parochali tenet̄ talis ecclesia illud relictū sibi computare in sortem ⁊ canonicā portionē sicut dicimus in filio qui computat sibi in legitimam quicquid a patre relictū est:vt in.l.omni modo.⁊.l.scimus.C.de inof.test.alias frustra ponderaret̄ hic si nihil fuerat relictū ecclīe parochiali.lʒ aliud sit in ep̄o.c.officij.[b] de testa. Nec ob.si diceres hoc cōiūgi ep̄m ⁊ ecclesiā parochialē qm̄ de ipso dictum fuit incidenter:vnde nihil.de eo hic rn̄det̄.de quo tn̄ dic vt plene dixi in.d.c.officij. ¶ † No.iij.tex.quasi notandū.ꝙ de oblatis [c] seu relictis alicui ecclesie in vita nō debet̄ canonica portio ⁊ si ponderabis finē huius litere infert̄ qd etiā ep̄o nil debetur:⁊ pro hoc vr̄ text.in.c.j.de sta.reg.⁊ clarius ibi sentit glos.et in.c.nimis.el.j.de exces.prela.dixi plene in.c.requisisti.de testa.et dic vt ibi. ¶ † Sed quero nunquid iste text.procedit indistincte siue qs intret monasterium in vita vt fiat monachus siue vt viuat ibi cum alijs citra professionē. Inn.vult restringere literā vt intelligat̄ in scdo casu ⁊ non in primo:q2 eoipso ꝙ confitet̄ censet̄ mortuus ⁊ sic debet dari canonica portio:sed cōiter tenet̄ opi.vt dixi in.c.ij.s̄.eo.nam proprie loquit̄ text.de his qui efficiuntur religiosi vt innuit litera ibi se transferunt:.et ibi transtulerūt q̄ verba important plenam translationem.xxj.q.ij.si quis iam translatus.et dic plenius vt dixi in.d.c.ij. ¶ † Querit hic Innoc. quid si quis in capella audiuit diuina ⁊ in plebe accepit ecclesiastica sacramenta:cui debet̄ canonica portio cōcludit qd fiet diuisio inter capellam ⁊ plebem.qd satis placet ꝑ.c.ij.eo.tit.lib.vj.vbi in perceptione huius portionis pōderant̄ duo.s.qd illa i ecclesia audiuerit diuina ⁊ ꝑcepe rit ecclesiastica sacramenta. Itē facit tex.in.c.j.s̄.eo.vbi ponderatur labor seu passio in administratione diuinoꝛū.cum ergo ambe ecclesie habuerunt in vita ipsius passionem ⁊ laborē pariter debēt sentire beneficium vt sic sint socij consolationū ⁊c.vt in.p̄.c.j. ¶ † Sed dubiū quotidianum esset quid si in plebe non recipit nisi sacramētum baptismatis reliqua vero percepit.in capella parochiali vbi etiam audiuit diuina. prout communiter cōtingit in istis plebibus habentibus sub se capellas.credo quod superior dʒ inter eas arbitrari condignas portiones s̄m quantitatem laborū debet tamen multū haberi respectus ad sacramentū baptismatis cum sit ianua omnium sacramentorum.c.j.⁊ fi.de presby.nō bap.facit.l.seio.ff.de an.lega. ¶ † In gl.j.ibi bona sua cōsumere.hoc.c.intellige verum nisi faceret in fraudem filiorum quo casu reuocaretur venditio ⁊ donatio vsqʒ ad portionem debitā sibi: vt dixi in ca.raynutius.[d] ⁊.c.raynaldus.alleg.in gl. Item poterit iudex refrenare prodigalitatem ipsius interdicendo administrationem bonorum.l.is cui bonis.ff.de verb.oblig.interest enim reipulice ne quis male suas res administret.insti.qui sunt sui vel alieni iu.§.sed hodie.et in.l.prima ⁊.ij.ff.eo. ¶ In glo.ij.ibi dicunt ꝯtrarium.dic vt no.Inn.⁊ hec opinio est hodie approbata.in.c.ij.eo.tit.lib.vj.⁊ est ratio.nā hec canonica portio dat̄ principaliter ecclesie parochiali propter onera que subijt circa suum parochianum in vita sua.⁊ aperte colligit̄ ex.c.j.s̄.e. ¶ † Extra gloss.queritur vtrū ep̄s debeat habere de bonis huius ingredientis religionem aliquā portionem cū de eo fuit facta questio ⁊ responsio omissa.sol.dicit Inn.ꝙ si monasterium nō est exemptum habebit suam canonicā portionē.et intellige in primo casu huius.c.scʒ qn̄ ingressus est factus in egritudine de qua decedit.et ex istis bonis detrahētur due

quarte:

quarte vna epālis:alia parochialis.ꝛ diuerso iure debētur nā epālis debetur ꝓpter onus epāle et communionem que est inter epm et ecclesias sibi subiectas.c.requisisti.š.de te.parochialis vero debeꝛ ꝓpter sepulturā ibi electā.ꝓpter onus qꝺ sustinuit in vita.c.j.š.e. ¶ Quis aūt primo detrahet epūs vel curatus.et vtrū scꝺa detractio sit fiēda de toto.i.habito respectu ad totum an habito respectu ad residuū dicam.j.e.certificati. ¶ †Sed quero de questione quotidiana nunqd epūs vel ecclesia parochialis possit portionez suā ab herede petere vel fideicōmissario qui fuit grauatus aliquid dare ecclesie sepulture.sol.Inn.hic multuz instat ꝛ ex dictis ipsi⁹ pn̄t in effectu elici due solutiōes. Nā primo voluit ꝙ epūs vel ecclesia parochialis possit agere ꝯ heredes etiam actione ex testō sicut potest agere ecclesia cui factū est legatū:nam oēs ecclesie sunt vna ecclesia.xxiiij.q.j.in.c.loquitur. vnde relictū factū ecclesie sepulture ꝺꝛ etiaz factū ecclesie parochiali respectu portionis sue.Secūdo dicit Inno.melius videri ꝙ solū ecclesia cui factū est relictū potest agere cōtra heredē actione ex testamento:sed cōtra ecclesiā legatariam aget postmodū epūs seu ecclesia parochialis.et si ecclesia legataria est negligens:potest agere ecclesia parochialis vt cedatur sibi actio pro portiōe sua vel vt mittatur in possessionem omniū debitoruz.Host. dicit qꝺ inspecta equitate canonica quisqꝫ cuius interēst potest agere cōtra eū qui habet facultatē restituendi.ar.in.l.si me ꝛ titium.ff.si.cert.pet. vbi ꝺꝛ ꝙ si res mea seu mihi ꝺbita ꝑuenit ad te sine facto meo possum agere vt illam mihi restituas.ita dicendum in epō vel in ecclesia parochiali vt possim agere cōtra heredē. Ego admitterē hoc dictū in ecclesia parochiali: nā ex iuris dispositiōe videtur diminuta portio sepulture per portionē ꝺbitā ecclesie parochiali pro hoc.c.j.š.eo.dum impersonaliter diciꝛ tertiam partem sui iudicij dare censemus ꝛc.vn̄ sicut falcidia ipso iure resecat seu diminuit ipsa legata.l.linea margaritaꝝ.ff.ad.l.fal.ita hec portio parochialis diminuit ipso iure relictuz: factum ecclesie sepulture.hodie habes glos.not.in cle.dudum.in.§.verū.in ver.largiri eod.tit.q̄ dixit fuisse declaratuz quod ecclesia parochialis possit interdicere heredi seu fideicommissario vt portionem sibi debitam nō soluat ecclesie sepulture. Sꝫ de epō dubito qm̄ epūs suā portionem directo recipit ab ecclesia legataria.nam sibi non tenebatur defunct⁹ aliquid relinquere sed ecclesia legataria rōne cōmunionis p̄dicte cōicat sibi legatum:vt in dicto capitulo requisisti.tutum tamen esset obseruare opiñ.Host.sed non credo procedere de stricto iure.

1 ☞Sepeliens parochianum alienum: tenetur restituere corpus:cum omnibus oblationibus que ratiōne ipsius obuenerunt.

2 Possessorium remedium competit pro cadauere restituendo.

Decedens in peccato mortali nō debet sepeliri in sacro nisi de hoc fuerit confessus.

3 Decedens cum multis debitis tam ratione maleficij.q̄ alia ratione:debet in sacro sepeliri.

Ex parte. ‡Qui sepeliūt parochianum alienum quē sepelire non debent coguntꝛ restituere corpus et que rōne ipsius obuenerūt.h.d.cū.c.se.In prima querela.In secūda iudicis datio:ibi:mandamus. ¶ Casus literalis. Prior de insula quendam parochianum canonicorum obrigeñ.post app:ad sedem apostolicā interpositā in sua eccl̄ia sepeliuit.vnde canonici cōq̄sti sunt pape.Mādat papa ꝙ q̄ten⁹ dict⁹ p̄or cōpellaꝛ vt corpus parochiani sui p̄fatis canonicis restituat:ꝛ de his q̄ habuerit ratiōe sepulture illi⁹ amicabiliter cōueniat cū eisdē.Berñ. ¶ No.j.remediū proditū ꝯ iniuste sepeliētes defunctū.nā pōt agi ꝑ ecclesiā vbi debebat sepeliri tā ad restitutionē corporis q̄ eoꝝ q̄ obuenerūt occasiōe funeris.

¶ Scꝺo no.ibi.parochianū ꝙ ius funerandi est de iure parochiali.hꝫ ergo eccl̄ia parochialis fundatā intētionē suā sup funere sui parochiani.asserēti ergo ꝙ alibi debeat sepeliri incūbit onus ꝓbādi.

2 ¶ Not.ibi:corpus restituas ꝙ ꝓ cadauere pōt agi possessorio.qꝺ meli⁹ ꝓbaꝛ.j.c.xxi.vbi lati⁹ dicā.

3 ¶ †In gl.in ꝟ.post appellationē.i fi.ſꝫ ꝯ ꝯclusionē gl.op.de eo ꝙ habeꝛ i decisa i.c.q̄ frōte.ꝺ ap. vbi ipediꝛ sepultura alicui⁹ nisi pri⁹ satisfaciat creditorib⁹ a ꝑ heredē.Sol.aliq dicūt ꝙ illꝺ ꝓcēdebat de ꝯsuetudine anglicoꝝ ꝛ nō de iure ꝯmuni.alij distingūt inter obligationē ex ꝯctu ꝛ ex maleficio.vt p̄mo casu ex ꝯctu interdicatur sepultura.scꝺo sic. Certij sic distingūt vtrū fuit ꝯdēnat⁹ defunct⁹ in vita de rapina vsura vel furto vel alio crimine nō torlo ꝛ tūc pōt interdici sepultura al's sec⁹.Jo.an. dicit ꝙ illa pars tanq̄ iniqtatē ꝯtinēs merito fuit ibi decisa ꝛ sublata:q̄si sentiat ꝙ hodie nō debeat sepultura interdici ꝛ aliter nō declarat.Ego dicerē ꝙ aut decessit manifeste i peccato mortali.ꝛ tūc ex toto sibi est interdicēda sepultura ecclesiastica. vt dixi.š.sup rub.ꝛ in.gl.in.c.ij.ꝛ.c.cum ad monasteriū.de sta.reg.aut iste fuit confessus ꝛ recepit penitentiam debet sepeliri in cimiterio ecclesiastico licet expresse non mandauerit de delicto satisfieri vel cōtractibus nam videtur tacite confitendo iniunxisse heredibus vt satisfaciant.vt probatur in capitu.ex literis.j.de rapto.ꝛ facit.c.fin.j.eod. quod nota.

1 ☞Elemosyna legata vel alia relicta facta vni ecclesie possunt per aliam ecclesiam repeti:in qua verisimiliter fuissent facta.

2 Possessorium recuperande potest intentari ad cadauer sublatū sed qui intentat tale remedium ad hoc oportet ꝙ probet saltem apparēter iustum titulum.

Possessorium recuperande qꝺ competit ad personas liberas debet saltem ad hoc vt competat dari per ipsum agentem titulis apparenter iniustis:nec admittuntur exceptiones concernētes intrinsecum defectum tituli sed reseruantur in causa proprietatis.

Remedium.l si quis in tantam.C.vnde vi an habeat locum quando ecclesia vel prelatus committunt aliquam violentiam.

Concesso consequēti cēsetur concessum suū necessarium antecedens.

Cum liberum. Sūmatuz est.š.c.xx.ꝛ diuide vt ibi. ¶ Casus literalis quidam presbyter corpus cuiusdā mulieris deferri faciebat ad monasterium sancti Martini Lauduñ.sepeliēdum prout ipsa in vltima volūtate disposuerat.monachi sancti Vincētij corpus illud violēter rapuerūt:ꝛ illꝺ in sua ecclesia sepelierūt cōq̄sti sunt monachi sancti Martini:mādat papa quaten⁹ si est ita:monachi sancti Vincētij ꝯpellāꝛ vt ossa p̄fate mulieris ꝛ beneficia q̄ occasiōe sepulture illi⁹ habuerint restituant monachis sancti Martini.ꝛ decetero similia nō p̄sumant.Ber. ¶ No.qꝺ eccl̄ia vbi est electa sepultura pōt agere vt restituaꝛ corpus defuncti sepeliendi in loco ꝑ eum electo.

1 ¶ †Not.ꝙ oblationes facte iniuste in vna ecclesia pn̄t repeti ꝑ ecclesiam i qua verisimiliter fuissent facte. Ex q̄ infero ad vnū quotidianū qꝺ si qs indebite in parochia aliena audiuit diuina vel ꝑcepit ecclesiastica sacr̄a ꝑ curatū ꝓpriū pōt agi ad restitutionē illarum obligationū.ꝛ debēt restitui cuꝫ integritate. vt in litera.ꝛ sic nihil dꝫ remanere apud ecclesiaz vbi indebite fuerāt diuina administrata. ¶ No. ibi vt ossa ꝛc.ar.ꝙ nō solū pōt repeti corp⁹ defuncti de p̄senti sepultū:sꝫ etiā ip̄a ita vt sola ossa superesse videanꝛ.

2 ¶ †Vltimo no.ibi:restituāt. qꝺ pro corpore seu cadauere violēter sublato pōt agi possessorio.Sꝫ hic cadit q̄stio notabilis nunquid probata violētia cum possessione debet illico restitui corpus sicut obseruatur in possessorijs competentibus ad res prophanas.Innoc.dicit qꝺ licet possit agi possessorio non tamen potest restitui

a ¶ De ista.q.vide mltū late ꝑ arch. i.§.sunt q̄rum.ꝟs. si qs ēt visus.ij.q. vj.vbi vr̄ ꝯcludere ꝙ creditores ꝑ suā app. non possint ipedire sepulturā defuncti cuz res dilationez nō capiat ar.l.fi.ff.de ap.re.nisi ille fuisset cōdēnat⁹ i vita de furto vel rapina vel alio delicto ꝛ noluit satisfacere i vita.Idē quod creditor nō possit appellare ne defunctus sepeliaꝛ:tꝫ spe.in titu. de app.§.quibus. ꝟsi.viij.quem vidi originaliter q hoc di.ꝑ text.in.l.fi.de ap.reci.sed de hoc vide in terminis ꝑ do.in.c.q̄q̄.in vj.col.de vsu.libr. vj.in q̄ vide oīno ample et clare in tex.in auf.vt cum ꝺ ap.cog.in.§.meminimus.in prin. in pen.col.ꝛ vide tex.in.l.ne corpa. ff.de re.ꝛ sumpt. fu.Itē ad ꝺ bene facit qꝺ no.spe.in ti.de pe.ꝛ pos.§.j. in.iij.col.ver.qd si aliquis cōqueraꝛ. quē refert ꝛ sequitur.ad literaz do. Ant.in.c.cū dilectus.§.nos igiꝛ.i xiij.colū.ver.qd si aliqs.de ordi.co. Et vide ēt ꝑ gl.in c.,p̄terea.lj.dist.et qꝺ not.ibi do.cir. me.sꝫ in libr.meo nō repio illā glo. ꝛ vide qꝺ no.do. Ant.in c.ad hoc, ꝺ auf.ꝛ vsu pal.ꝛ do.Ant.hic ꝯcludit ꝙ nō pn̄t creditores impedire sepulturā debitoris sꝫ ꝯ hoc qꝺ tꝫ do. Anto.firmat Ange.in debitore obligato.ꝑ instr̄m guarentigie ita ꝙ poterit capi ad volūtatē creditoris in auf.vt de fun.seu.fu.cir.xrici.ꝛ dicit do.bart. de bel.hic i addit. suis ꝙ in suo li.nō potuit hoc dictuz reperire.sed ꝙ bene in alio li. vidit originaliter et socius suus etiā vidit.ꝛ adde ꝙ si qs voceꝛ tp̄e funeris domestice persone:nō teneꝛ comparere. tex. in.l.ij. ff.de in ius vocā. gl.est in.c.ꝑuenit. xviij.di.

Anto.Francis.

¶ Circa hoc qꝺ hic ꝺꝛ de sepultura dicasquod illa nō debet denegari a creditoribus ad instantiā debitorū vt i auf. vt ꝺ app.cog.in.§.meminim⁹.nisi stante statuto quod in str̄a habeāt executionez paratā ad volūtatē creditoruz de quo vide ꝑ Ang.in auf.vt de fun.seu fun.eoruz ꝛc.ꝛ adde qꝺ non pōt iterdici sepultura nisi in casib⁹ a iure expressis vt per archi. ij.q.vj. si quis ausus.et ꝑ Bal.in.l.si qs sepulchrū.in.§.hoc edictum.ff.de reli. ꝛ sum.fu.ꝛ viꝺ gl. or.in.c.ex pte.el.ij. de sepul. Itē adde an quis possit vocari ad iudiciū tp̄e quo duciꝛ funus ꝛ vocat⁹ an ire teneaꝛ viꝺ spe. in titu.de sepul. ꝛ in.l.j.vbi plene.ff. de reli.et sum.fu. ꝛ spec.in.§.porro. in ti.alleg.vbi ponit qūo reputenꝛ impēse funeris et vide gl.in.l.priuilegia.ff.de priuil. cre. ꝛ que dicunꝛ ēē funeralia vide gloss.cle.dudū et ibi ꝑ do.Car.i.§. verū.in.iij.q.de sepul.ꝛ adde qꝺ impēse infirmitatis equparenꝛ impense funeris ſꝫ bal. in.l.restituēda.C. de pet.here.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Qđ corp⁹. Qđ corp⁹ defuncti nō sit qđ religiosum apparet clare ex no. ꝑ Fel. ꝛ Deci. in. c. quāto. col. fi. s̄. de iudic. vbi dicunt ꝙ locus non efficit̄ religiosus ꝑ illationem corporis lꝫ de iure ciuili aliđ sit. vt not. i. §. religiosum. instit. de re. diuisio.

b ¶ Qñ competat cōditio ex lege vl̄ actio in factuꝫ. declarat bal. in. c. di lecti. ante mediū. de iudi. hoc eē verum qñ ītroducitur nouū ius agē di ex lege ciuili: secus si a iure pretorio. qꝛ tūc non datur ꝯditio ex lege sed actio in factū gloss. est in. l. j. ff. si vētris noīe in gl. iiij. aduerte tamē qꝛ multe sunt alie actiones subsidiarie vt actio de dolo. l. ij. C. đ dolo. đ cri. stel. q̄ actio datur ī criminalib⁹ vñ ꝓ plena intelligentia: viđ gl. no. in. l. quoties. ff. de pre. vb. ꝛ adde hic gl. in ver. monumēta. ī fi. ꝛ in. c. significauit. đ test. que notāter vidēt̄ dicere qđ quādo de iure ciuili dat̄ condi. ex lege đ iure canonico īplorabit̄ offm̄ iudicis ꝛ ad h̄ ibi illa gl. non pōderatur ꝛ quō inter se differant illa remedia subsidiaria. viđ oīno late per Bar. in. l. j. ff. de condi. ex le. Itē ꝙ actio de dolo sit subsidiaria est tex. in. l. ita demū. §. fi. ff. đ arbit. simil'r actio quod met. cā. Itē adde hic glo. in. l. iiij. ī. §. fi. ī vb. edi. ff. qđ met. cā.

corpus nisi probet̄ plene ius proprietatis. id est iustitia ex qua ille debet sepeliri ī ecclesia actoris: nam ex contrario potest sequi absurdū: quia si facta restitutione alia ecclesia postmodum obtineret in proprietate, iterum esset restituendum corpus cum causa proprietatis absorbeat cām possessionis: vt in. c. cum dilectus. de causa pos. ꝛ pro proprie. et corpora defunctorum non sunt taliter tractāda. l. nec corpora. ff. de reli. ꝛ sum. fu. Hosti. dicit quod lꝫ dictū Inn. sit equum iure tamē nō probatur et de rigore dicendum esset oppositum ne inuanū iste videatur egisse possessorio. d. Pet. de ancha. dicit quod etiam de equitate nō vr̄ hoc dictum procedere. nā interdicta pro rebus sacris ꝛ religiosis habēt causam mistam. i. causam proprietatis annexam. l. ij. §. quedam. ff. de interdi. sꝫ agēs ꝓ corpore seu cadauere vr̄ agere q̄si ꝓ re religiosa: ergo opꝫ necessario probare causam proprietatis anteq̄ fiat restitutio. Aduerte quia ex alio capite clariori hoc dictū posset defendi. nā p̄t a agere nudo possessorio: nā nego ꝙ corpus[a] defuncti sit quid religiosum. sed dico quod quemadmodum pro homine non potest agi nudo possessorio: quia homo liber possideri nō p̄ōt etiam si teneatur vinculatus. l. cū heredes. in fi. ff. de acqui. pos. ita nō potest haberi possessio cadaueris: cum ius pariter resistat possessiōi vtriusqꝫ sine cau. argu. in. d. l. cū heredes. iuncto tex. in aut. vt defunc. seu fun. eo. in prin. volens ergo agere possessorio ī predictis dꝫ probare iustum titulum possidendi cum ius cōmune resistat nude possessioni. ad hoc c. ad decimas. de resti. spo. li. vj. ꝛ hec ratio fundamentalis est illius. §. quedā. nā loca religiosa ꝛ sacra nō p̄nt sine causa approbata a iure possideri. itaqꝫ primo conclude ꝙ necessario ecclesia agens pro cadauere violēter subtracto tenetur probare titulum possessionis: sed dico ꝙ satis est probare in possessorio titulū apparēter iustum nec admitti debent exceptiones concernentes intrinsecū defectum tituli: sed debēt reseruari in causa proprietatis. hoc ꝓbo aperte ꝑ. c. ex parte. ꝛ. c. ex trāsmissa. ꝛ. c. literas. de resti. spo. in quib⁹ pꝫ qđ ad restitutionē coniugis ꝛ sic libere ꝑsone p̄nt agi possessorio. debet tñ probari ti. ꝯiugij: sed non admittitur exceptio ꝯsanguinitatis vel alia similis. et per illud. c. literas infero ꝯtra illud dictum Inn. quatenus dicit ꝙ plene dꝫ discuti cā proprietatis anteq̄ fiat restitutio corporis: nā cum fiat restitutio mulieris vbi subest maius periculum probato titulo apparēter iusto fortius dꝫ fieri restitutio cadaueris vbi nullū subest ꝑiculū. Per hoc infero etiā ad notabilē intellectuꝫ illius. §. quedā. in. l. ij. C. de interdi. vt talia interdicta habeāt cām proprietatis annexam non vt plene discutiatur causa proprietatis. sicut si ageretur petitorio sed vt probetur titulus possidendi apparēter iust⁹ pro hoc. c. ex literis. de restit. spol. ꝛ cle. vnica. de causa pos. ꝛ ꝓprie. vbi pro b̄nficio: ꝛ sic ꝓ re facta agit̄ possessorio. nec discutit̄ plene ꝓprietatis causa et hec notabis: quia faciunt ad multa ꝛ tene mēti. ¶ In glos. j. ibi magis religiosa. dic vt dixit in. c. 3 fraternitatē. s̄. e. ¶ † In fi. gl. dicit Hosti. qđ presupposito qđ ista fuit parochialis ecclesia nihilominus ꝑdidisset ius istius portionis propter violentiā illatā: vt in. c. eum qui. de preben. lib. vj. ꝛ le. si quis in tātā. C. vnde vi. Nec ob. si dicat̄ delictū prelati ꝛc. xvj. q. vj. si ep̄s. quia illud procedit cuꝫ agit̄ de re graui. vel de re īmobili: vel cū sol⁹ prelatus deliquerit: secus si tota eccl'ia commisit violentiā. no. hoc dictū. nam ꝑ hoc vult Hosti. qđ pena. l. si quis in tantā. habeat locū in rebus ecclesie etiā immobilibus cum tota ecclesia deliquerit: sꝫ quo ad res mobiles vel modici ꝑiudicij sentit qđ sufficit violetia solius prelati de hoc remitto ad 4 ea q̄ plene dixi in. c. j. de do. ꝛ cōtu. ¶ † Sꝫ quero de. q. no. pone ꝙ parochianus alicuius curati elegit sepulturā apud fratres predicatores qui volunt venire processionaliter cum crucibus ꝛ alijs consuetis ad ferendū funus ad eoꝝ ecclesiam: presbyter parochialis probibet dicendo qđ non debent processionaliter intrare parochiā suā: quero quid iuris. Oldr. cōsil. cclix. cōsuluit quod nō obstante prohibitione curati possunt fratres intrare parochiam processionaliter. mouetur inter cetera quia concesso fine vident̄ concessa omnia ad finē ordinata. c. prudentiā. ꝛ. c. preterea. de offic. deleg. ꝛ. l. ad legatū. ꝛ. l. ad rem mobilem. ff. de procur. sꝫ iura cōcedunt fratribus liberam sepulturam. cle. dudum. eo. tit. ergo videntur cōcessa oīa per que peruenitur ad sepulturam. pro hoc etiam facit nam in ꝯtibus vr̄ tacite actū: vt seruetur loci ꝯsuetudo. l. qđ si nolit. §. quia assidua. ff. de edi. edic. no. Bar. in. l. nemo. ff. de duo. re. ergo idē dicendum in priuilegio vt concessa sepultura videat̄ tacite concessum vt seruet̄ solēnitas solita in expletione sepulture. Itē cui cōcedit̄ haustus aque vr̄ concessum iter eundi ad fontem. l. ij. §. fin. ff. de ser. rusti. predio. Item si fuerit concessum horreū ad quod habetur trāsitus per domū vr̄ etiā cōcessus trāsitus. l. olympico. ff. de ser. vr. predi. Item videmus qđ propter finem cōcessum licitū est ingredi domū alterius. etiam inuito dño. ꝛ frangere pauimēta vt in purgādo cloacam. ff. de cloa. l. j. §. qđ ait pretor vide multa similia. ī. dist. c. ij. ꝑ gl. ꝛ cū sit cōcessa libera sepultura nisi aliud habeat cōsuetudo non tenetur prius funus portare ad ecclesiam curati: quia non esset libera sepultura si impediretur etiā ad tēpus. nam de significato huius verbi libera: est vt non requiratur consensus alicuius. vt no. in. c. de multa. de preben. ꝛ. c. lꝫ. ep̄s. eo. tit. lib. vj. facit. l. procurator cui libera. ff. de procura. per Bar. in. l. alia. ff. de ali. ꝛ cib. leg. Et not. hoc vltimum. nam aliud videt̄ prima fronte sentire gl. in. d. cle. dudum. §. verum. in versi. integre scilicet ꝙ funus debet primo deferri ad ecclesiam parochialē sed serua illam gloss. vbi esset consuetudo alias secus: ꝛ sentit Ioan. and. in. c. certificari. ī. eo. ¶ In glos. ij. ibi b cōditione[b] ex canone isto dicunt doc. quod ecclesia in qua elegit sepulturam repetit corpus tunc aget conditione huius. c. si vero ecclesia parochialis repetit aget conditione. c. prece. ꝛ hoc si parochianus nō elegit alibi sepulturam. si vero elegit sed minus debite aget conditione. c. fraternitatem. s̄. eod. ꝛ ita transeunt docto. hic sed hec dicta nō videntur vera. nam anteq̄ emanaret hoc. c. isti clerici sepulture electe egerunt ad repetitionem corporis ꝛ papa eos exaudiuit non addēdo statutum de nouo sed potius mandādo executionem iuris antiqui: nam ad querelam vnius nō fit ius de nouo. c. ij. de constitu. ꝛ in auf. vt facte noue constitu. ꝛ in auf. vt in medio litis. ꝛ idem dico quo ad casum. c. prece. ꝛ ca. fraternitatem. nam si bene ponderetur non editur eis ius nouum. et sic non ob. l. vnica. ff. de conditione ex lege. quia loquitur quādo obligatio inducit̄ de nouo. debet enim agi iudicis officio ex quo specifice deficit certa actio: nam ante hec iura non habemus ius specificum super hoc: sed mentē iuris. ex quo enim disponebat ius ꝙ quis libere sibi eligeret sepulturam tacite videtur prohibere vt contra voluntatē suam nulla fiat nouitas.

1 ☞ Sepulturam potest sibi eligere mulier nupta vbicunqꝫ vult.
2 Paria sunt aliquid fieri t̄pe habili: vel inhabili dūmodo eius effectus conferatur ad tempus habile ꝛ econuerso. limita vt. ī. nu. 4.
3 Consuetudo imitatur ius: quia succedit vbi deficit ius. item interpretatiuus ꝛ derogat iuri.
4 Sepulturam an possit sibi eligere monachus vel seruus: cum eius effectus conferatur in tempus quo ipsi sunt soluti a potestate alterius.
5 Abbas potest eligere sibi sepulturam vbicunqꝫ vult.
Abbas venit appellatione religiosorum.
6 Mulier q̄ decedit non electa sibi sepultura: debet sepeliri in sepulchro mariti: ꝛ si habuerit plures ī sepulchro vltimi ꝛ si fuerit vidua ꝛ reuersa ad domum patris: adhuc est sepelienda in sepulchro mariti: ꝛ intellige predicta qñ marit⁹ predecessit. si vero vxor predecedat in quo sepulchro sit sepelienda an in maiorum mariti. an suorum: vide hic.
7 Maritus an debeat sepeliri in loco vbi est sepulta eius vxor.

1 De vxore. † Mulier nupta libere potest sibi eligere sepulturā. hoc primo. Pater filios impuberes vbi voluerit potest sepeliri facere si hoc hꝫ cōsuetudo. Et sunt duo dicta. scđm est ibi: vtrū. ¶ Casus literalis. Sicut liberum est viro eligere sepulturam: ita liberum est mulieri: nulla est differentia inter eos in hoc casu cuꝫ a lege viri soluta esse intelligatur. illa fuit dubitatio siue in vita siue in morte virum suum sequitur in fi. dicit qđ de filijs minoribus vbi debeant sepeliri a sanctis patribus diffinitum non est: ꝛ ideo consuetudini loci relinquendum est. Bernar. ¶ No. j. vnum casum in quo maritus ꝛ vxor non iudicantur ad impa2 ria sed sunt eiusdem cōditionis vt̄ in electione sepulture. idē est quo ad carnis debitū. c. gaudem⁹. de diuor. ꝛ de materia dic vt ibi no. ¶ † No. ij. ꝙ paria sunt aliquid disponi tempore habili vel tempore inhabili: dūmodo effectus cōferatur ad tempus habile. vt in. l. quod spōse. C. de do. an. nu. ꝛ in. l. in tempus. ff. de here. insti. idem dic econtra: sicut nō lꝫ disponere tempore inhabili: ita nec tempore habili si effectus conferatur ad t̄ps inhabile: vt in. d. l. qđ sponse. Limita tamen hoc prout. ī. dicam. ¶ No. in. §. vtrum ꝙ non est facile iudicandum vbi ius non reperitur expressum. nam pa. qui potest iura interpretari noluit hunc casuꝫ dicidere interpretationē faciendo vel per similia procedendo. Ex quo infero ꝙ nō oīs casus p̄ōt decidi ꝑ iura iam posita. ꝓ hoc vide text. no. 3 in proe. cle. in. §. qm̄. ¶ † No. vnum effectum seu virtutē consuetudinis.

nam

nam succedit loco iuris: vbi deficit ius.j.di.ↄsuetudo.ꝛ dic ꝙ cōsuetudo hꝫ tres effect⁹. Nā imitat̃ ius qꝛ succedit loco iuris vbi ius deficit.d.c.consuetudo.item hꝫ effectū interpretatiuū qꝛ interpretatur ius dubiū.vnde dicit̃ qꝺ cōsuetudo est optima legū interpres.in.c.cū dilect⁹.de cōsue.ꝛ in.l.si de interpretatione.ff.de leg. Tertius effect⁹ est abrogatiu⁹ seu derogatiuus.nā derogat legi.vincit enim legē vbi est rationabilis: vt in.c.fi.de cōsuetudine. ꝛ vide de his trib⁹ effectibus

4 glo.insti.de iu.nat.in.§.ex non scripto. ¶ †Sed circa primā partē.c.quero qꝺ de religioso vel seruo nūqꝺ possint sibi eligere sepulturā. Host.tenuit hic ꝙ sic:per rationem hui⁹ text. quia effectus cōfert̃ in tp̄s in quo religiosus absoluit̃ a lege superioris : ꝛ seruus a lege dn̄i : sed in religioso hodie determinatur contrarium: vt in.c.fi.j.eo.li.vj.sed doc.non soluūt arg.qꝺ formaꝫ per istū tex.fm opin. Hostië.sed dic limitādo

a istam regulā.qꝺ qñqꝫ[a] ius aliquid prohibet attento effectu: et tūc nō est differētia vtrū fiat tp̄e habili aut tp̄e inhabili ex quo effect⁹ cōfert̃ ad tp̄s habile.qñqꝫ ius ꝓhibet aliqꝺ non solum attento effectu.sed etiam attēto initio:ꝛ tūc nō sufficit qꝺ ↄferat̃ ad tp̄s habile.ꝛ iste est casus in.l.si minor.ff.de ser. expor.vbi minor.xx.annis non potest manumittere seruum institutū qui.ex caus.ma.non pos.§.eadem lege.querebatur nunquid minor.xx.an.possit tradere seruum manumittēdū post xx.an.ꝛ dicit̃ ibi ꝙ nō:quia lex in prohibitione habuit respectum ad initiū quo minor nō habet firmum consiliū.ita dicēdum in proposito licet religiosus absoluat̃ a iugo superioris post mortem:tñ in vita nō hꝫ voluntatē:vnde non potest eaꝫ declarare : ꝛ sic prohibetur sibi electio sepulture non solum attento effectu:sed etiam initio.ꝛ sic ex isto.c.ꝛ ex illo habes

5 limitationē ad predictā regulā quā bene no. ¶ †Sed qro qꝺ in abbate nūquid possit sibi eligere sepulturā vꝫ qꝺ nō:per illud.c.fi.vbi generaliter dicit̃ qꝺ religiosi nō p̄nt sibi eligere sepulturā:sed certū est qꝺ appellatione religiosorū cōprehēdit̃

b abbas.[b]facit.c.fi.ꝛ quod ibi no.de simo.ꝛ in.c.ecclesia sancte Marie.de consti.sed in contrarium facit ratio litere illius.c. fi.vbi dicitur cū velle ꝛ nolle nō habeat ꝛc.q̃ verba non adaptātur ad personā abbatis cū ipse habeat monachos i potestate ꝛ ipse non sit in potestate alterius nisi queadmodū alij clerici sunt i potestate supioris.vide gl.in.c.de presentiū.xvj. q.j.cōstitutio recipit intellectū ꝛ restrictionē ad limites cause expresse.l.cū pater.§.dulcissimis.ff.de lega.ij.et vide bonam gl.in.c.fi.de testa.lib.vj.ꝛ forte ob hoc Io.an.dixit in nouella vnum no.verbū satis breue ꝙ illud.c.fi.per illā rationem intelligitur de claustrali : quasi dicat de religioso qui est sub potestate alterius ad idē adduco no.tex.xxiij.q.j.c.soror.vbi dicit̃ qꝺ soror beati benedicti fuit sepulta in codeꝫ sepulchro qꝺ beatus Benedictus sibi parauerat vt sic essent corpora cōiuncta post mortē sicut fuit iter eos vnio animoꝶ in vita: nam soror fuit sancta quam appellamus sanctā scholasticā. et idē posset dici eadē ratione de alio prelato religioso.esset hic tamē latius cogitandū.nam non reperio hanc questionē per aliquem specifice tactam sed in seruo placet mihi opin. Host.vt possit sibi eligere sepulturā.nā in istis spiritualibus

6 non consideratur dominica ptās.c.j.de ↄiugio ser. ¶ †Sed quero quid si vxor decessit non electa sepultura.gl.sentit qꝺ debet sepeliri in sepulchro mariti.p iura alle.in ea.sed hodie est tex.clarus.c.is qui.in.§.mulier.j.eod.lib.vj.vbi plus decidit.s.qꝺ si mulier habuit plures maritos successiue: ꝛ decessit non electa sepultura debet sepeliri sepulchro vltimi mariti cuius retinet domiciliū ꝛ honorē.ꝛ dicit ibi Io.and.notabile verbū qꝺ hoc procedit etiā si postꝙ fuit vidua reuersa est ad domum patris.nō enim hec priuilegia conferuntur loco sed persone:nec in sepultura debet haberi respectus ad locuꝫ habitationis quod no. ¶ Sꝫ hic cadit pulcherrima.q.pone quod vxor predecessit. nunquid debet sepeliri in sepulchro maiorū suorū an in sepulchro maiorū mariti.na si dicerem⁹ qꝺ in sepulchro maiorū mariti posset sequi absurdum: qꝛ cū maritus posset sibi alibi eligere sepulturam reperit̃ ista mulier sepulta inter alienos in quibus forte nō vellet iacere cum quisqꝫ capiat post mortē iacere inter suos sicut fecerūt sancti patriarche.xiij.qō.ij.ꝛ.c.j.ꝛ sequēti.hec decisio est mihi multum dubia : vnde egeret declaratiōe ꝛ posset dici.vt dicit hic

c pau.i.§.vtrū.vt stet̃ ↄsuetudini:qua cessāte satis putarē eque posse dici ꝙ si maritus ꝓparauit sibi sepulchrū quod vxor in eo est sepelienda.ad hoc dictum capi.soror.ꝛ quia animi destinatione videtur maritus ibi sepultus. Idem ibi maritus non habet propriū sepulchrum sed dicit quod intendit sepeliri in sepulchro maiorum suorum.sed vbi maritus esset

d absens ita ꝙ voluntatem suam non possit declarare videtur

7 sepelienda in sepulchro maiorū ipsius mulieris.[d] ¶ †Circa hoc cadit alia pulchra.q.Quid si vxor p̄decedens elegit sibi sepulturam:nunquid maritus postea decedens non electa sepultura debeat sepeliri in sepulchro vxoris vel maiorū suorum. Ratio dubitandi potest elici ex.d.§.mulier.rationes ibi expresse cessant in marito:sed contrarium ego putarem.nam propter vnionem que fuit inter eos in vita ius dispositū vt

a vxor deberet sepeliri in sepulchro mariti ergo idem econtra. multum tamen facit me dubitare.c.vnaqueqꝫ.xiij.qō.ij.vbi dicitur quod mulier debet sequi maritū.nihil dixit econtra. Et patriarche simpliciter mandarunt se sepeliri in sepulchro maiorū suorum. Idem indecēs est qꝺ vir sequatur dispositionem mulieris sicut in simili dicit iurisconsultus in.l.si ita scriptum.ff.de leg.ij.ꝛ forte hec pars verior.cogitandum tamen est:nam non memini alibi legisse. ¶ Circa secundam partem dicendum est prout hodie in.c.lꝫ.j.eo.lib.vj.vbi.dr ꝙ cessante consuetudine nō pōt pater eligere sepulturam filijs impuberib⁹:sed debent sepeliri in sepulchro maiorum vel in eccl'ia parochiali:ꝛ sic alternatiue loquitur ibi tex.ꝛ dicit ibi glo.ꝙ est alternatiua ordinis.s.vt sepeliat̃ prius in sepulchro maiorū si superest:alias in ecclesia parochiali.ꝛ hec mihi plus plꝫ

b ne fiat interpretatio in p̄iudiciū ecclesie sepulture.ꝛ hoc facit ad illam questionem de vxore predecedente. Abbas.

1 ☞ Canonica portio debet̃ ecclesie cathedrali de relictis factis ab eius parochiano ecclesie sepulture.

2 Ecclesia cathedralis venit appellatione ecclesiarum quando iura indistincte loquūtur de ecclesijs:ꝛ hoc in fauorabilibus secus in odiosis.

3 Ecclesia cathedralis potest habere parochiam:ꝛ iura parochialia pertinent ad capitulum ꝛ non ad episcopum.4.

5 Canonica portio que debetur ecclesie parochiali nō intelligitur de ecclesia in cuius parochia decessit:sed vbi viuens sumebat pabulum salutis ꝛ alia diuina.

6 Canonica portio an debeatur ecclesie parochiali de relictis factis ecclesie sepulture si aliquo casu superueniente non po-

c tuit parochianus in illa ecclesia sepeliri.

7 Canonica portio est relinquenda ab ipso parochiano sue ecclesie parochiali.si vero non relinquat debet̃ ipsa portio de relictis factis in loco sepulture.

8 Canonica portio debet̃ episcopo de canonica portione de-

d bita ecclesie parochiali.

Canonica portio potest bis detrahi ex eisdem relictis. puta quando ecclesia sepulture ꝛ parochialis sunt in diuersis diocesibus.

9 Canonica portio debet̃ eccl'ie parochiali:etiā qꝺ parochianus elegerit sepulturam in ecclesia cathedrali.

Parochianus potest percipere sacramēta non solum in sua parochia:sed etiā in ecclesia cathedrali apud proprium ep̄m etiam sine aliqua licentia parochialis sacerdotis : quia ep̄s concurrit cum quolibet curato.

10 Canonica portio debetur de relictis quocunqꝫ titulo legati vel institutionis.

1 **Cum super.** †Breue est ꝛ non solet summari sꝫ vt afferat aliqꝺ vltra iura coia summa sic. Si parochianus ecclesie cathedralis alibi sepelit̃, de ipsi⁹ funeralib⁹ seu relictis eccl'ie sepulture debet quarta capitulo ecclesie ca-

2 thedralis.ꝛ in hoc est casus sing. ¶ †Nota primo iuncta supraſcriptione quod iura loquentia generaliter de ecclesijs in fauorem earum includūt etiam ecclesiā cathedralem.ꝛ hoc colligitur exponendo hic tex.statuimus:id est statutum esse ostendimus.nā de mente iuris antiqui hoc erat in.c.j.§.eod. secus dic vbi non tractatur de fauore sed de odio.argu.in.c.

3 quāuis.de preb.li.vj.ꝛ dicit vt ibi. ¶ †Nota secundo quod cathedralis ecclesia quandoqꝫ habet parochiam distinctaꝫ in qua debet habere iura parochialia:sicut eccl'ia parochialis inferior:nam hoc.c.loquitur de ecclesia cathedrali vt colligitur ex supraſcriptiōe vbi scribitur capitulo fauentino non expresso nomine ecclesie:ꝛ ideo intelligitur de ecclesia princi-

e paliori iuxta theoricam glo.in.c.ꝑrimo de offic.legati.lib.vi.

4 ¶ †Nota tertio ꝙ vbi ecclesia[e] cathedralis habet parochi-

e am iura parochialia pertinēt ad capitulum ꝛ non ad episco-

5 pum:vt colligitur ex tex.iūcta supraſcriptiōe. ¶ †Nota ibi: alibi ꝛc. quod vbicunqꝫ sepelitur parochianus quarta debetur ecclesie parochiali non autem ecclesie in cuius parochia decessit. ¶ Nota ibi:eligere.quod hoc portio debet̃ ex electiōe sepulture. Quid autem si quis eligit sepulturam in certa ecclesia ꝛ eidem legauit multa nunquid debeatur portio ecclesie parochiali si casu non potuit ibi sepeliri : sed alibi fuit sepultus.questio est not.ꝛ Fede.consi.x.concludit quod non:quia alias sequeretur quod ex duabus ecclesijs haberet

---

Sebasti. Sapia.

a ¶ Qꝺ qñqꝫ. Hāc doctrinam tradit etiā Io.de imo.in l.gall⁹.in princ.ff. de libe.ꝛ posthu. vide ēt Bar.in.l. alia.§. eleganter. ff.sol.mat. Ias.in l.fin.colū.iij.C.de pac. Alex.in.l.inter stipulantes.§. sacrā.colū.ij.ff.de verb.obli.

Zacharias.

b ¶ Cōprehēdit̃ abbas.adꝺ Car. in cle.j.in.vj.opp. de regula.et in clemen.ij.in.xij.q.de ꝓhē.ꝛ in.c.religiosi.de sen.ex.ꝛ i cle. j.§.prefate.de sta. mōa.ꝛ dixi i apo. ad istū in.c.cū inter.ꝛ ibi notaui in apo.i ver. iducit̃. nu.j.§.de consti.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Stet̃ ↄsuetudini. Idē tꝫ Cap. ꝛ Gemi.i.c.is.c.§. mulier.de sepult. lib.vi.

d ¶ Sed vtrūꝫ maritus teneat̃ suis sumptib⁹ sepelire vxorē.vide text.et ibi Paul.de cast. in.l.si filia.ff.solu. ma.ꝛ p Bar.in.l. qꝺ in vxorem.C. de neg.gest. ꝛ qꝺ no.incidenter do. Abb. in disp.sua incip.sempronius in pmo dubio.in quo dubio elegāter disputat vtrū ecclesia teneatur ad impēsam funeris prelati.

Antonius Frāc.

¶ Adde que habent in.l.si cū dotem.in.§.finautē in secūdo.ff.solu.mat.vbi habetur ꝙ maritus tenetur pati oē importunium ipsi⁹ vxoris ꝛ omnes diuersitates.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Qꝺ vbi eccl'ia. quid si simpl'r testator legauit ecclesie : de q̄ eccl'ia sit intelligēdū vis bar.ꝛ alios in.l.q̄ aditio.§.cum ita testō.ff.de adi.ꝛ ꝺ mō.vbi dicit ꝙ intelligit̃ de eccl'ia cuius erat parochianus.

portionē. z scđo hoc limitari debēt omnia iura que loquuntur de relicto facto ecclesie sepulture vt intelligaᷣ si de facto ibi fuerit sepultus. Ego admitterē hāc distinctionē respectu funeraliū sed respectu relicti dubito. quia casus contingens non debet esse ecclesie parochiali. Itē certū est quod occasione sepulture relictum fuit factum ergo ipso facto quarta fuit debita ecclesie parochiali. c. j. s̃. eod. de quo latius est cogitā-
7 dum. ❡ † No. ibi relinquatur. pro intellectu. c. j. s̃. eodem vbi dicitur dari cēsemus zc. videtur enim sufficere, vt portio relinquatur absq3 eo qđ donetur ante electionem sepulture dixit tamen hic Hostien. ꝙ hec portio parochialis dz necessario relinqui ante electionē sepulture. alias nō tenet electio ſm eū ar. hic z in. c. j. s̃. eodem. sed Ioan. an. dicit electionem sepulture valere etiam si nō relinquatur. satis em̄ est ꝙ ecclesia habet regressum contra ecclesiam legatariam. z hec opi. cōmuniter obseruatur. z pro ea facit. c. fi. s̃. de test. nā ſm opin. Hostien. nunquam ecclesie sepulture tenerentur dare quartam cum deberet relinqui a testatore z tamen cōmuniter iura innuūt oppositum. Concludo ergo ꝙ eligēs alibi sepulturam debet relinquere portionem solitam sue ecclesie parochiali: sed si non facit tenet electio: sed regressus datur contra eccle-
8 siā legatariā. z intellige vt dixi. in. c. de his. s̃. e. ❡ † Sz quero quia portio canonica mandaᷣ hic relinqui capitulo: nunquid ep̄s habebit aliquā portionē. Ioan. an. ꝙ sic: dicit enim qđ ex relicto facto ecclie sepulture detrahenᷣ due quarte vna que debeᷣ capitulo ratione iuris parochialis: z capitulū illā diuidet cū ep̄o. c. requisisti. de testa. z q̄rtā portionez habebit ep̄s. dic vt ibi dixi. secūdam quartā detrahet ep̄s ab ecclesia sepulture per. d. c. requisisti. z. c. cōquerente. de offi. ordi. q̄nq3 tn̄ quilibet ep̄s detrahit vnam portionem: vt puta si ecclesia sepulture z alia ecclesia parochialis sunt in diuersis diocesibus. nā ep̄s ecclesie parochialis habebit portionē ab ista ecclesia: z ep̄s sepulture ab illa ecclesia. z facit qđ dicaz. j̃. c. pxi.
9 ❡ † Sed q̄ro de alia. q. not. pone ꝙ parochianus ecclesie inferioris elegit sepulturā apud ecclesiā cathedralē nunqd hec ecclesia inferior possit petere canonicā portionē ab ecclesia cathedrali. et vr̄ ꝙ non q2 tota diocesis est parochia episcopi. c. apostolice. de dona. hinc est ꝙ qlibet de diocesi pōt habere recursum pro sacramentis ad proprium sacerdotez z ad episcopū ꝓpriū qui cōcurrit cū quolibet curato in sua diocesi. de quo vide gl. no. in. c. ij. de pe. z re. lib. vj. contrariū puto veruz q2 hec portio datur ratione laboris vt sit socia cōsolationis vt in. c. j. s̃. eod. Itē lz quis possit recurrere ad ep̄m non tamē ad capitulū ad quod videᷣ spectare parochia ecclie cathedralis. Item iura in hoc loquūtur indistincte z hanc opi. sentit Ioan. and. post Hostien. in. c. requisisti. de testamen. z hoc
10 not. ❡ † In gl. j. ibi: iure legati. vult gl. secus esse si iure institutionis, vel alio iure: sed tu tene contrarium primū per istuz tex. qui dicit de testamento zc. z per clem̄. dudum. de sepultu. z vide quod dixi post Ioan. andr. in. c. j. s̃. eod. Item est no. tex. in. c. de his. s̃. eo. vbi si in infirmitate quis intrauit monasterium z ibi decessit debetur quarta: z tamen certū est quod monasterium capit tāꝙ heres. z ideo dic quod quocunq3 titulo ecclesia sepulture habuerit pro anima ipsi⁹ defuncti debetur quarta ex quo bona obuenerunt tēpore infirmitatis z vide, bo. tex. in. d. cle. dudum. ❡ In fi. glo. no. qđ ecclie parochiali solum debetur quarta de relicto facto ecclesie sepulture z non alijs ecclesijs. z idem no. glo. c. sequen. z in. c. j. s̃. eo. z dic latius vt dixi in. d. c. j.

1 ☞ Canonica portio que debetur ecclesie parochiali quanta sit statur consuetudini.
2 Statuta et cetere constitutiones z priuilegia interpretantur ſm consuetudinem loci vbi sunt.
3 Autoritates sanctorum possunt adduci ad declarationem causarum z an dicta sanctorum preferantur dictis summorum pontificum: vide remissiue.
4 Consuetudo an valeat ꝙ canonica portio debita ep̄o vel ecclesie parochiali sit intra quartam partem: vel vltra dimidiam vel ꝙ nihil debeatur. 6. 7.
5 Consuetudo ad eius essentiam non requirit titulum: prescriptio vero sic.
6 Titulus causatur ex tempore de cuius initio non est memoria in contrarium.
8 Ecclesia nō habens populum: non habet ius sepeliendi potest tamen sibi concedi ab omni prelato habēte ius episcopale: cum consensu tamen capituli. 9.
10 Ius funerandi si est concessum alicui ecclesie: censetur concessum cum clausula ꝙ non intelligatur derogatum quin ecclesie parochiali debeatur canonica portio.
Habilitatus ad aliquid faciendum censetur habilitatus vt illud faciat cum solennitatibus iuris communis pone exemplum de illo qui est habilitatus ad testandum: vide. j̃. proxi. in. iij. nota.
11 Canonica portio que ex eodem relicto potest deberi z episcopo ecclesie parochiali: a quo est prius accipienda. an ab ep̄o vel ecclesia parochiali.

a ❡ Et dicta apost. sunt p̄ferēda legibus ciuilib⁹ ēt in decisionib⁹ causarum. c. pe. vbi iste no. j̃. de secū. nup. Zacharias.
❡ Adde Feli. in c. ex pte. co. ān pe-nul. versi. autoritates diuine scripture. colū. j. j̃. de sen. ex. z aliqd. i. c. q̄liter et q̄n. colū. vj. j̃. de accu. Anto. Francis.
❡ Qualis fides adhibeatur scripture sacre, anꝙ maior quam legibus. vide Bar. in l. j. in fi. p̄nci. ff. de bo. poss. ſm tabu. z in. l. j. ff. de albo inscrib. vbi ponit qualis fides adhibeaᷣ scripture extanti in lapidibus et sepulturis vel etiaz ianuis. z vide bal. i. l. vl̄ qđ ff. de rel. z sumpti. fune. z Bar. i. l. j. C. e. z spe. i ti. đ pba. in. §. vidēdū in ꝟ. ix. z glo. Bar. z doc. i. l. monumentorum. C. de rel. z sumpt. fune. z que habenᷣ in. c. cum cām. de pba. z gl. xxiiij. q. ij. sane. z Inn. i rub. de cōse. eccle. vel alta. Sebasti. Sapia.
a ❡ Declarationē. Uide Fel. z alios i. d. c. ne innitaris. z Ias. i. l. j. co. ān pe. ff. si cer. peta.

Certificari.

In quantitate canonice que debeᷣ ecclesie parochiali staᷣ loci cōsuetudini. Cōis diuisio. secunda ibi: cum autē. ❡ Casus literalis. Quidā impetrauit priuilegiū vt qui apud eorum ecclesias elegerint sepeliri licitum sit eis eos recipere ad ecclesiasticā sepulturā cum ista clausula salua debita iustitia illarum ecclesiarum a quibus corpora mortuorū assumūtur. Quesitū fuit a papa qualiter clausula ista salua debita iustitia sit intelligenda z exponenda. Respondet papa ꝙ super hoc articulo diuersa antecessorum suorum constituta manauerunt. Leo papa quādoq3 appellauit illam iustitiā tertiā ptem: q̄nq3 mediā. Urbanus z Lucius q̄nq3 appellant illam canonicā iustitiam quartā. Unde respondet papa secūdum ꝙ beatus Hieronym̄. inqt vnaqueq3 prouincia in suo sensu abūdet. z ita ſm rationabilem cōsuetudinē loci illa iustitia erit aliquando medietas aliquando tertia: vel quarta: pro diuersitate locorum. Bern̄.
1 ❡ † Nota p̄mo ꝙ nō omnis ecclesia habet ius sepulture. nā vt hic vides sepe ex p̄uilegio cōceditur sepultura. z de hoc. j̃. latius dicā. ❡ No. ij. ꝙ tam iura cōmunia quā priuilegia ge-
2 neraliter loquentia debent interpretationem sumere a loci cōsuetudine: facit. l. cum de lanionis. in. §. assignā. ff. de fun. instru. z. l. ꝙ labeo. ff. de sup. leg. z. c. ex literis. de spō. et vide Inn. in. c. olim. de ꝟb. sig. vbi vult quod qualiscūq3 sit dispositio semꝑ debet intelligi ſm loci cōsuetudinē etiā cōtra proprium significatum verborum. z idem Bart. in. l. omnes po-
3 puli. ff. de iust. z iur. z vide glo. in. c. nōnulli. de rescri. ❡ † Notat ibi beatus Hierony. ꝙ dicta sanctorum possunt adduci
a ad declarationem[a] causarū facit. c. cuz apostolica. de his que fiunt a prelatis. z. c. ne innitaris. s̃. de ꝯsti. cum similibus. cui autem sit magis standū an dicto vnius sancti an dispositioni summorum pontificū. vide tex. cū gl. xx. di. in summa. z in c. j. z vide per Innoc. in. d. c. ne innitaris. ❡ Nota illud vulgare dictum Hiero. quelibet prouincia: zc. nam sepe aliquid est honestum in vna prouincia z inhonestum apud aliam. et loquitur Hiero. in obseruatione ieiuniorum: vt in. c. vtinam. lxxxvj. dist. nam peregrinus debet ieiunijs z in alijs obseruantijs se conformare consuetudini loci. c. illa. xij. distin. facit c. que contra mores. viij. distin. ❡ In glos. in fin. vbi dicitur quod ex tribus arbitris vnus codemnat in. v. alius in. x. tertius in. xv. tenet sentētia illius qui cōdemnauit in. v. quia in minori summa omnes conueniunt: z similē tex. habes. c. j. de arbi. li. vj. z gl. clare procedit vbi consuetudo est restricta intra quartam z dimidiā: quia de his tribus portionibus. s. dimidia tertia z quarta facit mentionē tex. iste. Ex quo collige quod nō apparente consuetudine potest precise peti quarta
4 pars. ❡ † Sed dubiū est nunquid valeat ꝯsuetudo vltra dimidiam vt puta vt debeantur due partes ecclesie parochiali. vel nūquid valeat vltra quartam vt debeatur minus quā quarta. Hostiē. remittit ad summā eo. ti. §. an illicitū. sub. §. totus. prope. fi. vbi cōcludit consuetudinem valere dūmodo sit prescripta z loquitur in portione debita ep̄o. Sed ꝑ hanc remissionem sentit ꝙ idem sit in portione debita ecclie parochiali z cum hac opi. transit Io. and. hic. z ideo dicit de prescripta: q2 intra dimidiam z quartam valet consuetudo licet non sit prescripta. sufficit enim tēpus. x. annorum. sed quādo debet esse prescripta requiritur tempus quod requiritur in prescriptione: z sic tp̄s. xl. annorū contra ecclesiam. Ad primum vide glo. no. in. c. fi. de consuetudine. lib. vj. que dicit ꝙ vbi consuetudo est preter ius sufficit tempus. x. anno. sed vbi contra requiritur tempus. xl. anno. vt in. d. c. fi. de consuetu. vnde intra dimidiam z quartam consuetudo non est cōtra ius: sed preter: ideo non requiritur ꝙ sit prescripta: sed quando est vltra dimidiā vel citra quartam cōsuetudo est contra ius: quia nullo iure cauetur vt debeaᷣ minus quarta vel vltra dimidiam. An autem valeat cōsuetudo: vt nihil prorsus debeatur. varie fuerunt opi. sed videᷣ velle Hosti. z Ioā. andre. post eum vt valeat dummodo sit prescripta cum titulo.
5 ❡ † Sed contra hoc dictum opp. nam ad esse cōsuetudinis non requiriᷣ titulus. cū nullo iure hoc caueatur imo potius cauetur oppositum cū consuetudo sit quoddā ius moribus introductum: z sic ius inductum ex tacito consensu populi: vt. j. di. consuetudo. z in. l. de quibus. ff. de legi. z in. §. ex non scripto. insti. de iure natu. vnde queadmoduz non requiritur

titulus

titulus in.l.cōdenda .ita nec in ꝯsuetudine.cū nō sit differē tia inter legē ⁊ consuetudinē nisi sicut inter tacitū ⁊ expssū vt in.d.l.de quibus.qꝺ tamen quo ad ius canonicū,restrin ge.vt dixi.in.c.fi.de cōsue.sed soluendo dic qꝺ dictū istorū doc.debet intelligi in cōsuetudine improprie dicta q̄ ꝓprie loquēdo est ꝑscripta.⁊ sic intelligas gl.in.c.nō est.de cōsue. lib.vj.⁊ vide ibi no.per Jo.an.in nouel.vnde sicut in ꝑscri ptione ꝯ ius requirit titulus.vt in.d.c.j.de prescri.li.vj.ita in hac ꝯsuetudine improprie dicta,.vt probat̃ i.d.c.nō est. 6 iuncta glos.¶ † Et ex his infero ꝯ id qꝺ tacite sentiunt ho sti.⁊ Jo.an.dum videtur velle facere differentiā vtrū ꝑscri bat̃ portio minor quarta an in totū,id est vt nihil debeat̃. Nam dico qꝺ vtroq; casu requirit̃ ꝑscriptio cū titulo cū sit cōtra ius:vt.s̃.dixi.⁊ hoc verū qn̄;inducit̃ cōsuetudo cōtra eū cui debet̃ portio de iure cōi.nā tūc nō est ꝓprie consuetu do sed ꝑscriptio:ideo dꝫ habere comites ꝑscriptionis,sed si induceret̃ cōtra aliū tunc pōt induci vt ꝯsuetudo:⁊ sic sine titulo q̄ ad esse cōsuetudinis nō requirit̃ titulus vt.s̃.dixi. ⁊ ꝓ eis vide io.an.in.d.c.nō est.⁊ in.c.fi. de cōsue.fm ꝑdicta 7 intellige gl.in.c.j.de stat.re.¶ † Et ex ꝑdictis oibꝰ cōclude 8 ꝙ hec portio[a] debita epō vel ecclesie parochiali pōt ⁊ ꝓpar te ⁊ in totū ꝑscribi ⁊ sufficit tp̄s sine titulo de cuiꝰ initio nō est memoria: q̄ illud hꝫ vim tituli.vt in.d.c.j.de ꝑscri.l.vj. ⁊ sic pridie cōsului in.q.facti.⁊ vide q̄ dixi in.c.requisisti.de 8 test.⁊ videt̃ tex.in.c.de quarta.de ꝑscri.¶ † Quero in eo ꝙ hic fit mētio de priuilegio libere sepulture qs possit tale pri uilegiū ꝯcedere: ⁊ primo scias ꝙ de iure cōi solū ecclesie ha bētes populū habent ius sepeliēdi.ius enim funerādi est de iure parochiali queādmodū ⁊ sacramētorū exhibitio.vt ꝓ batur in.cle.dudum.§.verū.eo.ti .xiij.q.j.c.j.voluit inn.c.j. s̃.eo.⁊ Jo.⁊ Archidi.in.c.j.eo.titu.lib.vj.qꝺ intellige scꝫ ioan.and.⁊ bene si talibus ecclesijs fuit deputatū cimite riū per epm.de cuius latitudine dicit habet̃ in.c.sicut anti quitꝰ.xvij.q.iiij.relique vero ecclesie nō habētes populum 9 habēt ex ꝑuilegio ⁊ nō de iure cōi.¶ † Quis aūt possit da b re[b] tale priuilegiū videtur ꝑmo ꝙ solus pa .ar.in.d.cle.du dū.nā ipse ꝯcessit tale priuilegiū ꝑdicatoribus ⁊ minoribꝰ. postea ꝓrogauit ad fratres sancti augustini ⁊ carmelitas vt ibi no.itē hoc tēdit in ꝑiudiciū parochialiū ecclesiarū er go solus papa dꝫ hoc posse q de iure vnius pōt dare alteri ad hoc.c.ij.de exces.ꝑl.Jo.an.hic multū instat sed finaliter cōcludit vt etiā ep̄s possit hoc priuilegiū concedere.ꝓ hoc c.bone.xij.q.ij.⁊.s̃.de dona.c.apostolice.vbi ꝑꝫ epm nedū posse magnificare monasteriū pro sepulturis suis sed etiam dare centesimā redditū ecclesie sue.itē facit hec litera.nā in auten.dicebat̃ priuilegijs nr̄is,⁊ demū fuit remotū illud verbū nostris:ad denotandū ꝙ etiā epi possunt hoc priuile gium impartiri.⁊ hec sn̄ia mihi verissima videt̃.adduco.c. sicut vnire.d exces.ꝑla.vbi dr̄.ꝙ ep̄s pōt vnire ⁊ diuidere ec clesias seu parochias inferiores.ad idē bo.tex.j̃.de eccle.edi fi.c.ad audiētiā.vbi quasi vr̄ hoc expressū.dicit tn̄ io.an.ꝙ si vult concedere cimiterium de nouo infra parochiā alteriꝰ dꝫ hoc facere ex iusta cā ⁊ de ꝯsensu capituli.adducit no.in c.cōstitutus.de re.do.Ego facio hāc rōnē.ep̄s non pōt ar dua explicare sine ꝯsensu capl'i.iuxta ea q̄ dixi in.c.nouit.de his q̄ fiūt a ꝑl.nec pōt ius vniꝰ eccl'ie dare alteri sine causa. c.j.de reb.eccle.nō alie.lib.vj.j̃.de exce.ꝑla.c.ij. vbi tex.ex ꝑ dictis remanet clara ⁊ ꝓbata ꝑdicta decisio vt epi ⁊ supio res possint.⁊ idem dic de inferioribꝰ ꝑlatis habētibꝰ i loco ius ep̄ale.ad h̄ qꝺ no.in cle.j.de reb.eccle.nō alie.⁊ qꝺ dixi. 10 in.c.significasti.d fo.cōp.¶ † Sed quero qd si in ꝑuilegio libere sepulture nō apponat̃ hec clausula salua iustitia ⁊c. Jo.an.instat,tandem dicit idē esse ac si fuisset apposita,q̄ nō est verisimile qꝺ princeps voluerit cōcedere priuilegium cū graui preiudicio ecclesie parochialis,arg.in.l.ij.§.si qs a principe.ff.ne qd in loco pub.⁊ in.c.super eo.de offi.de.vnde priuilegium solū vr̄ cōcedere vt habeāt isti sepulturam sicut illi quibus ꝯpetit de iure cōi.pro hoc ego adduco tex.nota. ⁊ quasi expressū in simili in lege si quādo.C.de inof.test.vbi dr̄ ꝙ si alicui inhabili ꝑnceps cōcedit liberā facultatē testā c di:nō intelligit̃ cōcedere vt sine solēnitatibus[c] al's debitis possit cōdere testamentū.sed videt̃ eū restituisse ad ius cōe. nā satis est ꝙ priuilegiū aliqd concedat ex quo tractatur d ꝑiudicio tertij id est iuris derogatione ita dicendū in ꝓpo sito.sed ad maiorē cautelā ⁊ causa dubitatiōis tollēde solet inseri illa clausula ⁊ sic nō obstat si opponeretur de.c.si pa pa.de priuile.libro.vj.vbi dicitur qꝺ verba debent aliqd operari nam opantur in eo ꝙ tollūt dubitationē.ad hoc.l. qꝺ mutuā.ff.manda.⁊.in.l.que dubitationes.ff.de re iudi. 11 ¶ † Ultimo hic q̄ro pluries dictū fuit i hoc ꝙ due quarte ep̄alis scꝫ ⁊ parochialis sepe veniunt detrahēde d legato fa cto alicui eccl'ie.exēplū i legato facto alicui eccl'ie sepulture que est subiecta epō loci.nam ep̄s dꝫ habere suā quartā iure a ep̄ali per ea que dixi in.c.reqsisti.s̃.de testa.ecclesia ꝯo pa rochialis dꝫ etiā habere suā quartā iure parochiali.vt.in.c. j.s̃.e.cū multis siliꝰ.querit̃ quis nūc primo detrahet,quar tā nā portio prius detrahētis vr̄ pinguior.finge ꝙ ecclesie fuerūt relicta.lxxx.si ep̄s primo detrahit habebit.xx.q̄ sunt quarta totius.ꝑsbyter parochialis solū habebit.xv.q̄ sunt quarta residui scꝫ.lx.si vero ecōtra ꝑmo detrahat sacerdos ipse habebit.xx.⁊ ep̄s.xv.qs ergo dꝫ potior esse.Jo.an.hic multū instat post host.in sum.sed tandē videt̃ cōcludere ꝙ idē sit effectꝰ in vtroq; casu.nā ep̄s ꝑmo detrahit ⁊ hꝫ.xx. si sacerdos ꝑmo detrahit ep̄s habebit.xv.ꝓ sua portione. ⁊.v.ꝓ ecclesia parochiali:q̄ debet habere quartā illorū.xx. vt in.c.reqsisti.de test.⁊ sic in oēm euentū habebit.xx.d.pe. de ancha.dicit ꝙ imo maximꝰ est effectꝰ:q̄ si ep̄s dtrahit primo habebit.xx.⁊ ex.xv.debitis ecclesie parochiali habe bit quartam ⁊ sic habebit tres ⁊ vltra.si aūt detrahit scđo loco nō habebit nisi.xx.Sed attende quia non videtur ha buisse mentē Jo.an.nā puto ꝙ Joā.an.voluit ꝙ i omnem euentū nō debet ep̄s habere nisi quartā totius.vnde dico ꝙ si ep̄s primo detraxit nō pōt ampliꝰ detrahere quartā ecclesie parochialis:q̄ iam detraxit de toto aceruo.quarta eīm que debetur ecclesie parochiali dꝫ ꝑmo deduci tanq̄ es alienū vt i.c.j.s̃.e.ad hoc.s̃.c.ꝓxīo vbi dr̄ ꝙ debet̃ de testa b mento.vnde si ep̄s primo detraxit cū habuit quartam de quātitate debita ecclesie parochiali nō pōt amplius detra here.sicut in sili dicimꝰ in decimis. vt not.j̃.de deci.i.c.tua. do.Pet.de perusio in quodā tractatu de quarta tenuit ꝙ c iste due quarte debent integraliter deduci de toto,exēplū si fuerint relicta.lxxx.ep̄s habebit.xx.⁊ eccl'ia parochialis a lia.xx.sed certe hec opi.nullo iure ꝓbat̃:imo probat̃ opposi tū ex his q dixi in.c.raynaldus.⁊.c.raynutius.de testamē. vnde dicerē ꝙ ecclesia parochialis dꝫ primo detrahere:mo ueor primo quia nec quarta est integraliter soluenda sibi de obuenientibꝰ ecclesie sepulture.vt in cle.dudū.ꝑalle.Itē hec quarta debet̃ ab ip̄o testatore: sed in subsidiū ab eccl'ia legataria.vt in.c.prece.⁊ in.c.j.s̃.e.⁊ sic hec quarta ip̄o iure nō diminuit ipsum relictū factū eccl'ie sepulture vt dixi.in.c de his.s̃.e.vnde nō pōt ep̄s dicere ꝙ.lxxx.fuerunt relicta il li ecclesie.q̄ ius resecat illud legatū,sic in effectu nō vident̃ relicte nisi tres partes.ergo ep̄s nō potest petere quartā his de quātitate debita eccl'ie parochiali qꝺ fecerit si primo de traheret de toto ⁊ postea detraheret de parte nec hoc exq rere est sine ministerio.licet Jo.and.⁊ host.aliter dixerūt:sꝫ nō cogitauerunt oēs casus q possunt accidere:finge enim qꝺ ecclesia sepulture ⁊ ecclesia parochialis sunt in diuersis diocesibus.ep̄s non habet quartā nisi de relicto ecclesie sibi subiecte alius ep̄s hꝫ aliā quartā.vt colligit̃ in.d.c.requisi sti.de testa.⁊ aperte voluit Jo.an.s̃.c.ꝓxi.⁊ etiā sentit h̄ ca su si ep̄s sepulture ꝑmo dtraheret de toto habebit.xx.ꝑsby ter parochialis qui habuit.xv.dꝫ dare quartā epō suo q nu lū cōmodū habuit de primo relicto.si aūt ponis ꝙ ꝑsbyter parochialis primo detrahat habebit.xx.⁊ ep̄s non habebit nisi.xv.q̄ non dꝫ habere quartā de illis.xx.cū ecclesia paro chialis non sit sibi subiecta.ergo q̄nq; est magna differen tia vtrū ep̄s detrahat vel curatus.⁊ hoc no. Abbas.

1 ☞ Exceptio non firmat regulam in casibus qui aliquo iu re non possunt esse sub regula.

2 Canonica portio debet̃ ecclesie parochiali de oibꝰ relictis ⁊ oblationibꝰ,⁊ alijs q̄ portant̃ cū funere vt cereis ⁊ similibꝰ.

3 Conuersi oblati alicui monasterio debent sepeliri apud mo nasterium vbi sunt oblati,nec debet solui portio ecclesie pa rochiali,si sunt plene oblati:puta quia dederūt se ⁊ sua,al's canonica portio debetur ecclesie parochiali.

4 Canonica portio debetur ecclesie parochiali de omnibꝰ re lictis factis alteri ecclesie intuitu sepulture,cuius intuitu cē sentur omnia relicta.

Legatū censet̃ ademptū si fuit adēptum onus ꝓpter quod fuit factum legatum,vel presumatur factum.

Testator qui elegit sibi sepulturam in aliqua ecclesia cuius intuitu multa legauit ibi,si postea ex aliquo casu supuenien ti nō sepeliatur ibi adhuc talia relicta debētur,ex quibꝰ de betur canonica portio ecclesie parochiali,secus si mutuaue rit sepulturā,q̄ censentur etiam adempta legata.

5 Monachi de iure cōi nō hn̄t parochiā,sed ex priuilegio sic. Iudex nō pōt sentētiare sup re in futurū debita vel deben da nisi ius sit in ꝑsenti fundatū lꝫ habeat tractū in futurū.

7 Dolus reperitur bonus ⁊ malus.

Sebastia.Sapia. ¶ Qꝺ h̄ portio. An possit ꝑscri bi quarta ep̄alis tradit Car.in cōs. xxvj.incip.ꝓ eui dentia.in fi.⁊ do. Ab.in cōsil.xxxj. circa fi.vbi dicit deficiēte titulo re quirit̃ spaciū tē poris cuius initij memoria non exi stat an autē pos sit prescribi quar ta ꝑochialis tra dit Alex.in cōsil. cxcvj .incipi.viso testō.col.ꝑe.in.ij. volu.vbi vult qꝺ ēt requirat̃ tātū tempus cuius in itij memoria non existat.

¶ Possit dare. Adde Old.cōsi. cccxxj.
Zacharias.

¶ Ut sine solen nitatibꝰ.iste h̄ ces set qꝺ habilitatꝰ ad aliqd faciēdū vr̄ eē habilitatus ad id,dūmmō ser uet solēnitates iu ris.de quo ꝑ Fe. pulchre in.c.edo ceri.in versi .⁊ ad ꝑdicta .s̃.d rescri ptis.
Anto.Fran.

¶ Circa hoc an habilitatꝰ ad ali quē actū faciēdū videat̃ eē habili tatus ita tamē qꝺ fuet solēnitates iuris,dicas qꝺ ille solēnitates semꝑ dbēt seruari imo ꝑ partes illis re nūtiari nō pōt.vt ꝑ Bar.in.l.quo ties.de ꝑci.i mpe. off.⁊ i.l.sciēdum. ff.d ꝟborū.signi. ⁊ i aut.offm̄.C.de lit.cōte.⁊ ꝑ Spe. in titu . de instru. edi.in .§. cōpēdio se.ꝟsicu.itē ꝑ ius canonicū. plene tradit̃ in.l.nemo pōt.ff.de lega.j.⁊ an tales solēnita tes possint tolli ꝑ legatū vide Spe. in titu.de legat.§. iiij.ꝟsicu.sꝫ num quid legatus . ⁊ an possit remitti consuetudine vl' ꝑ inferiorē a prin cipe.vide ꝑ Spe. in.d.§ . cōpendio se.dicas.tn̄ qꝺ so lēnitates iuris po sitiui possunt tol li ꝑ principē.c.ꝓ

posuit. de conces. preben. ꝛ que sint substantiales ꝛ q̄ accidētales: vide Specu. in titu. de sen. in. §. iusta. Zacharias.

a ¶ Non firmat regulā. adde Bar. Bal. ꝛ doc. in. l. si his. ff. de legi. ꝛ in l. in fraudē. §. fin. ff. de testa. milita. Ang. in. l. i. ff. de pac. Imol. in. l. si ita legatum. ff. de leg. i. ꝛ Feli. post istum in. c. q̄m frequēter. in prin. ȷ. vt lite nō contest. Sebasti. Sapia.

a ¶ Firmat regulā. Uide Abb. in c. cum dilecta. co. v. ȷ. de confir. vti. vel inuti. ꝛ. i. c. ad audiētiā de cleri. non resi. Ias. in. l. fi. ff. qd̄ quisqꝫ iuris. Zacharias.

b ¶ Sed etiam de oblationib⁹. adde Bal. in sua marga. in ver. ecclesia. ver. vii. ꝛ Pe. de perusio in suo tracta. quar. paro. in ii. q. prin. in vers. demum queritur incidenter. Sebasti. Sapia.

c ¶ Nunqd iudex. vid Ang. de are. in. §. ꝓiudiciales. colū. v. ꝛ Ias. ibi. remissiue. colū. x. instit. de actioni. Laufran. de oria. in cle. dispendiosam. col. iiii. vers. prima est. de iud.

ingressus religiosus dolo fact⁹ tenet: sed bona ingressi nō acquirunt monasterio. si auiditate patrimonij fuit dolo inductus ad religionem.

8 Sententia lata super re dubia dicitur inepta.

Probationes non debent admitti post sententiam citra causam appellationis. 9.

Sententia principis valet: quamuis nō cōueniat regalis iuris positiui.

Sentētia an possit esse generalis in gn̄ali vel vniuersali actione, ꝛ ꝙ in eius executione recipiant probationes sup rebus particularibus.

9 In accessorijs sententia ꝛ libellus possunt esse generales: ꝛ post sniam poterunt ista accessoria declarari per testes.

10 Parochialis ecclesia que sit: vt sciatur cui parochie debeatur canonica portio ꝛ sic an sit illa in qua qs habet domicilium vel habitationem.

Defunctus extra ciuitatem potest in ciuitatem reportari.

Scholares vel peregrini vel alibi habitantes ꝓpter pestē vel guerrā an sint parochiani illius loci vbi habitāt.

11 Domiciliū nō ɔstituit nisi cū aīo ibi habitandi perpetuo.

Tua nostra.

Priuilegiati super iure funerādi sepelire possunt eos qui apud eos eligunt sepulturam soluēdo tn̄ canonicā portionē ecclesie parochiali. si vero alios sepeliunt tenētur restituere qcqd occasione funeris receperūt. Diuidit in tres partes principales. Primo actoris petitio. scd̄a ibi: ecōtra reorū defensio. tertia ibi: talē cause diffinitio. ¶ Casus literalis. prior ecclesie mōtisferrandi ꝛ hospitalarij claremōteñ. diocesis habebant inter se questionē sup iure funerādi hospitalarij recipiebant ad ecclesiasticā sepulturā parochianos dicti prioris. causa sup his ɔmissa fuit iudicib⁹ corā quibus petiuit dictus prior satisfieri sibi de dāno qd̄ sustinuerat ab illis hospitalarijs qui parochianos suos receperāt ad sepulturā: ꝛ quod decetero nō reciperent ad ecclesiasticā sepulturā parochianos ipsi⁹. ad ꝓbādum suā intentionē testes induxit. tādē cā ad sedē apost. est delata. In p̄ntia pape prior p̄dictus ꝓposuit predicta. ex parte hospitalariorū fuit ꝓpositū ꝙ ex priuilegijs sibi concessis licitū est eis oēs preter excōicatos ꝛ interdictos ad ecclesiasticā recipere sepulturā qui apud eos elegerint sepeliri: ꝛ fideicōmissa in vltima volūtate sibi relicta recipere soluta tātūmodo quarta parochiali ecclesie de cuius parochia mortuoꝝ corpora assumunt p̄terꝙ̄ de eqs ꝛ armis de qb⁹ quartā deducere nō tenent. papa auditis rōnibus vtriusqꝫ partis talē ꝓtulit sniam ꝙ p̄dicti hospitalarij decetero nō recipiant parochianos dicti p̄oris ad ecclesiasticā sepulturam nisi apud eos elegerint sepeliri. ꝛ tūc parochialis ecclesia recipiat quartā partē de oblationib⁹ lectis ꝛ alijs q̄ defunct⁹ pro aīa sua reliquit ibidē preterꝙ̄ de equis ꝛ armis hospitalarij residuū habeāt nisi dolo vel fraude hospitalariorū defunct⁹ inductus fuerit ad huiusmodi electionē faciendā. insuper iniūxit eisdem hospitalarijs vt eidē priori satisfaciāt de quarta parte triū miliū solidorū quos cōstat eos a parochianis illius recepisse: cū probatū nō fuerit ꝙ eorū nō oblati vel conuersi fuissent. preterea precepit eisdem vt satisfaciant priori de oib⁹ que habuerūt a quodam parochiano prioris qui fuit interfect⁹ in cāpis nisi probauerint ꝙ apud eos elegerit sepulturā, alioquin ei restituāt quartā partē. Itē restituant oīa q̄ habuerūt occasione sepulture ipsorū quos ɔstat itra annos legitimos decessisse. Ber. ¶ No. i. ex isto tex. ꝙ priuilegiat⁹ super iure sepeliendi nō pōt excipere excōicatos seu interdictos ad sepulturā. priuilegiū ergo libere sepulture refert solum ad eos q possunt sepulturā eligere. ¶ Not. ii. ꝛ tene mēti. ꝙ exceptio aliquorū casuū nō firmat regulā in alijs q alio iure nō includuntur sub regula. hoc colligitur hic. nā priuilegiū sepulture fuit cōcessū istis hospitalarijs ꝛ solum fuerūt excepti excōicati ꝛ interdicti, nec p hoc potuerūt sepeliri impuberes q alio iure nō p̄nt isti eligere sepulturā. facit qd̄ legit ꝛ no. in. l. i. C. de cōditio. indebi. ¶ Itē no. ꝙ priuilegiū reducēs aliquē ad ius alicui competēs de iure cōi recipit limitationes traditas als de iure cōi. facit. l. si q̄n. C. de inoff. testamē. ¶ No. ibi de cui⁹ parochia. ꝛc. ꝛ tene menti. ꝙ priuilegiati sup sepultura possunt corpora defunctorū de parochia vbi iacēt capere: ꝛ sic nō tenent recipere de manib⁹ curati vl' de ecclesia ipsi⁹: ꝛ optime facit iste tex. pro his q̄ dixi in. d. c. cū liberū. ȷ. eo. ¶ † No. ibi: de oblationib⁹ ꝛc. tex. no. qd̄ quarta portio debet eccl'ie parochiali nō solū de relictis sed etiā de oblationib⁹ ꝛ alijs que portant cū funere vt cereis ꝛ similib⁹. ꝛ vide qd̄ legit ꝛ not. in cle. dudū. in. §. verū. eo. tit.

vbi format gl. q̄stionē. quid de candelis q̄ dantur ad manū ꝛ cōcludit ꝙ debet quarta p illū tex. sed ego adduco etiam i n̄ tex. negari nō pōt quin sint oblate vel portate cum funere. pro hoc. ȷ. de ver. signi. c. cū inter. et hoc bn̄ no. nā qd̄ ibi dicit in fratrib⁹ videt habere locū ꝙtū ad hoc in qualibet eccl'ia sepulture etiā si sit simpliciter priuilegiata vt hic. nā pondera ꝙ priuilegiū nō fecit mētionē de oblatiōib⁹: ꝛ tn̄ papa interpretat etiā de his deberi. Itē not. ꝙ etiam de equis ꝛ armis ꝛ qbuscūqꝫ bonis debet quarta: nā hic fuit concessum priuilegiū vt de eqs ꝛ armis istis hospitalarijs relictis in fauorē terre sancte nō solueretur quarta: ergo de

3 iure cōi debet solui. ¶ † No. ibi: eorū oblati. ꝛ tene menti q nescio alibi ita expressū: ꝙ oblati ꝛ cōuersi sepeliūtur apud ecclesiam vbi sunt oblati. nec debet solui portio ecclesie parochiali: qd̄ ego intelligo i plene oblatis ꝛ ɔuersis vt q tradiderūt se ꝛ sua. als secus. ad hoc qd̄ legit ꝛ no. in cle. i. in fi. de deci. ꝛ in. c. vt p̄uilegia. ȷ. de priuile. Itē intellige ſm limitationē. c. d̄ his. ȷ. e. ¶ Itē no. ibi interfect⁹ in campis: qd̄ interfect⁹ in bello potest sepeliri in ecclesia qd̄ intelligo q̄n bellū erat licitū nec decessit in pctō mortali. vide tn̄ qd̄ no. in. c. omnis. de penitē. ꝛ remis. ꝛ facit quod no. ȷ. c. proximo.

4 ¶ † Ultimo. no. ibi sepulture gratia, ꝙ quarta solū debet de relictis intuitu sepulture ꝛ indubie ex quo qs eligit sepulturā in aliqua ecclesia videt relinquere p aīa ꝛ sepultura. facit. l. nesennius. ꝛ qd̄ ibi no. ff. de exe. tu. ꝛ putarem ꝙ si alibi testator postmodū elegerit sepulturā ꝙ tacite videt ademisse legatū: q ademptione oneris sequit ademptio honoris seu relicti. p hoc bo. tex. in. l. alumne. in. §. seia. ff. de adimen. lega. ꝛ in. l. filio. §. matri. eodem. tit. vbi bonus tex. sec⁹ dicerem vbi testator q fecit legatum ecclesie sepulture non potuit ibi sepeliri sine culpa ecclesie: puta q fuit interfectus in bello ꝛ corpus nō potest sepeliri vel simili impedimēto contingenti. nam tunc arbitror ꝙ relictū debeat ecclesie sepulture. arg. opt. in. l. que sub ɔditione. §. quoties. vers. seq. ff. de condi. insti. ꝛ in. l. i. ꝛ qd̄ no. C. de insti. ꝛ substitu. ꝛ sentit Inno. ꝙ etiā no. sentit hic qd̄ dixi in. c. cū super. ȷ. eo. ꝛ de illo relicto debeatur portio ecclesie parochia. de quo dic vt lati⁹ dixi in. d. c. cū sup. facit etiā optime ista litera ꝙ de relicto facto alteri eccl'ie nō debeat quarta dū pōderat ꝙ sepulture

5 gratia ꝛc. ꝛ sic facit optime ad ea q̄ dixi in. c. i. ȷ. e. ¶ † In gl. i. ibi: habēt populū. Aduerte q glo. nō loquitur aperte sed melius dixisset ꝙ monachi possunt habere populū seu parochiā: qd̄ intellige si de eis deputet p superiorē. nam de iure cōi nō habent. xvi. q. i. c. i. ꝛ eo casu quo hab ōt nunqd possunt per se ministrare sacramēta. dicam in. c. i. de ca. mo. ¶ In glo. in ver. annos. de hoc dicēdū hodie vt habet in

6 c. 3. ȷ. eo. lib. vi. ꝛ dixi in. c. de vxore. ȷ. eo. ¶ † In gl. in ver. decetero. in fi. no. gl. cū tex. ad quā quotidie fit remissio d̄ 5

c querit nunquid iudex pōt sentētiare sup futuro. ꝛ dic lati⁹ ꝙ gl. ꝙ qn̄qꝫ obligatio nōdū est orta de p̄senti respectu futuri tpis: ꝛ iudex nō potest se intromittere. ratio quia deficit actori actio. iste est tex. i. l. i. ff. de vsur. vbi dicit iudicē nō posse cōdēnare ad vsuras futuri tpis: ratio q respectu vsurarū futurarū nulla obligatio est orta de presenti cū possit debitor ad obitū satisfacere creditori: qn̄qꝫ obligatio est orta de p̄nti etiā ratiōe futuri tpis ꝛ tunc iudex potest ꝓspicere in futurū, ita hic nā p̄sbyter parochialis habet hoc ius vt nemo possit sepelire parochianū suū qd̄ quidē ius habet tractū etiā ad futurū. idē in seruitutibus ꝛ in annuis prestationib⁹: nā habent tractū i futurū. merito etiam iudex ꝓspicit in futurū. ꝛ vide qd̄ no. Inno. in. c. auditis. de ꝓc. ꝛ p gl. iuncto tex. i. c. romana. §. caueant. de sen. excō. lib. vi. ¶ In gl. in ver. vbi apud eos ibi: cū quis. hec glo. vsqꝫ ad fi. pōt expediri per opp. nā videt ꝙ isti parochiani potuerunt licite sepeliri apud illos hospitalarios cū sint religiosi. nā canon ɔtulit seu disponit vt sepeliatur qs apud ecclesiam maiorē si fieri pōt: vel apud loca religiosa: ꝛ in d̄fectu apud ecclesiā parochialē. vt est tex. p̄ma fronte mirabilis in. c. vbicūqꝫ tēporū. xiii. q. ii. metu ɔtrā gl. ponit tres intellect⁹ ad illū text. primus qd̄ cōsuluit ordinē seruandū in electione sepulture. nō aūt disponit q̄n qs decedit sepultura nō electa. ꝛ iste est bonus intellect⁹ ad illū tex. p quē vitant multe absurditates. Scd̄s intellectus vt loquat de peregrinis. ꝛ in hoc no. gl. sed dic vt latius dixi in. c. i. ȷ. eo. Tertius intellectus nō multū ɔuenit illi litere. dic ergo formaliter soluēdo ɔtrariū qd̄ tex. iste ꝓcedit q̄n parochiani nō elegerūt sepulturā nec habuerunt sepulchrū maiorū. vn̄ debebāt sepeliri in eccl'ia parochiali. ꝛ sic intelligas istū text. p hoc. c. is q. ꝛ. c. licet.

7 ȷ. eo. lib. vi. ¶ † In glo. in ver. nisi dolo: ibi: cum dilecti. dic qd̄ ibi fuit bonus dol⁹: ꝛ improprie tūc appellat dol⁹. nā si quis

si quis inuitatur ad seruiẽdum deo.lꝫ verbis allectiuis seu blandis nõ põt dici dolose inductus:qꝛ dolus est machinatio fraudis tendens ad deceptionẽ alterius.l.j.ff.de do.vide gloss.in regula sciẽti de regu.iuris.lib.vj.sed hic loquit̃ de dolo malo qñ propter auiditatem temporaliũ clerici inducũt pochianũ alterius ad eligendũ apud eos sepulturã,vnde tex.iste in ver.talem põt dupliciter intelligi. Primo qñ dolus interuenit in electione sepulture:ꝛ tũc isti dolosi nullũ cõmodum debent habere.vt hic iũcta glo.vide tex.hodie latiorem in.c.j.ĩ.eo.li.vj.sic̃ habes in.c.cõstituit.xx.q.iij.vbi ponitur casus singu.ꝙ si regiosi auiditate patrimonij alicuius inducãt eũ ad religionẽ lꝫ teneat ingressus priuãtur tñ religiosi p̃rimonio[a] illius. Scd̃o põt intelligi qñ dolus cõmissus in qualitate relicti:vt qꝛ volebat testator relinquere simpl'r: sed rector ecclesie sepulture dolo induxit eum:vt relinqueret in cã priuilegiata vt ecclesia parochialis priuaret̃ sua legitima.hoc enĩ ꝓbato nõ min⁹ debet̃ quarta.vt in.c.si.š.de testa. ¶ Extra glo.prio.oppo.ꝫ text.de.c.si.š.de testa.vbi dꝛ ꝙ derelictis pro anniuersario:vel pro septima vl' vicesima: nõ debet̃ quarta cuius contrarium hic innuitur dum dicit̃ ꝙ de oblationib⁹ debet̃ q̃rta. Sol.duplex ẜm doc.p̃ma ꝙ iste tex.loquat̃ d' oblationib⁹ q̃ siũt i pria missa. Scd̃a sol.ꝙ de relictis ꝓ anniuersario ꝛc.nõ debet̃ quarta.sꝫ de oblationibus ibi factis sic.lꝫ dicat Host.ꝙ istud nõ 8 fuat̃ de cõsuetudine:ꝛ no.hoc dictũ,quia satis placet. ¶ † Scd̃o op. contra istum tex.videtur enim quod hec sententia pape in plurib⁹ fuerit ineptissima. Primo quia nõ cõuenit petitioni priori:vt patet ex p̃n ci.iuncto versi.talem. Secundo ꝛ fortius papa in sententia cõdemnat hospitalarios certo casu nisi probauerint qd̃ ille Vn.elegerat sepulturam apud eos:ꝛ sic tulit sententiã super re dubia .cõtra.c.graue.xj.q.õ.iij. Itẽ admittit probationem post sententiã citra appellationẽ contra c.cũ dilectus.de fi.instru.ꝛ contra quasi totum tit.C.sen.rescin.nõ pos. Itẽ fuit sententia cõditionalis : contra id qd̃ habetur.ij.q.vj.biduum. Item in fin.huius litere fertur sententia sine certa quãtitate contra totũ titu.C.de sen.q̃ sine certa quãtitate.ꝛ.ij.q.vj.§.diffinitiua. Solu. Hosti.format quedã ex his cõtrarijs:ꝛ adeo sibi visa est solu.difficilis:vt dixerit soluat qui põt:sed postmodũ tradit duas sol. Primo qd̃ de iure hec sentẽtia nõ potuerit sic ferri:sed ꝓcesserit ex plenitudine potestab tis pape. Et no.hanc sol.ꝙ sententia principis[b] valet quantũcunqꝫ nõ conueniat regulis iuris positiui ad hoc quod no.in.ca.vnico.de lit.cõtesta.nam sola voluntas sua habetur ꝓ lege:vt in.§.sed quod princ.insti.de iure natu. Secunda sol.ꝙ tex.iste ponit sententiã a ver.talẽ vsqꝫ ad ver.nibolimus. Abinde vsqꝫ ad fi.instruit iudicẽ inferiorẽ qualiter debeat se habere:ꝛ sic illa verba non continẽt sententiã sed cõmissionẽ cum instructione. Huic solutioni in effectu videtur inherere.do. Anto. dicens ꝙ ex quo curie liquet de aliquib⁹ articulis, dũtaxat potest sup illis pronuntiari ꝛ super illis in quibus actor habet intẽtionem fundatam ꝛ reus dicit se habere probationem in partibus debet fieri ꝯmissio ꝛ vt dixi in idẽ reincidit in effectu cum precedenti.d. Pe.de anc.dat so. tertiã prorsus separatã dicens ꝙ hic processit ex natura actionis.nã in generali ꝛ vniuersali actione ꝓcedit sententia generalis:ꝛ postmodum super rebus particularibus recipiũtur probationes tẽpore executiõis. alleg.not.per Inno.in.c.cõquerente.de offic.ordi.ꝛ in.c.inter quatuor. de maio.ꝛ obed.sed petitio hec fuit talis vel quasi.nam egit prior negatoria actione.ꝛ incidẽter petit bona que obuenerũt ex funere parochianorum suorũ ꝛ sic potuit hic esse generalis sentẽtia ꝛ etiã potuerũt recipi probationes post sententiam. Hec sol.licet prima fronte videatur exquisita tñ iudicio meo in multis peccat. Primo in eo qd̃ equiparat iudicium vniuersale:ꝛ generale:vt ꝓsecutio ꝛ etiam sententia possint esse generales:qd̃ apertissime est contra theoricam Bar.in.l.j.ff.de eden.ꝛ etiam Spec.plene dico in.c.ij.de lib.obla.vbi plenissime tracto materiã istarum actionum.ꝛ cõis opi. videtur vt i vniuersali iudicio sufficiat ꝓsecutio generalis.ꝛ etiam in sententia.l.iiij.ff.de peti.heredi.sed in generali lꝫ libellus possit esse generalis ꝓsecutio tñ ꝛ sentẽtia debent esse speciales:vt in.l.licet.C.de iud.ꝛ rationem diuersitatis vide i locis.š.remissis.hic aũt petitio fuit generalis ꝛ nõ vniuersalis qꝛ nõ petebat̃ hic aliqd̃ vniuersum:sed quid cõtinẽs vt plura capitula vt puta ea que obuenerũt ex oblationib⁹ ꝛ portatis cũ funere ꝛ iure legati:ꝛ hoc apertissime voluit Inno.i.c.certificari.š.eo.ꝛ sic ꝓsecutio debebat hic esse specialis ꝛ etiam sentẽtia. Itẽ in alio aperte peccat ista tertia solu.nam hic non solũ recipiuntur testes suprebus particularibus sed etiam sup facto principali:qꝛ fuit hospitalarijs iniunctũ vt soluerẽt vniuersa que obuenerãt occasione funeris nisi ꝓbarẽt qd̃ ille elegisset sepulturam apud eos.ꝛ sic non soluitur ꝯtrium:qꝛ in petitione etiã vniuersali sñia pure fertur declaratoria:sed hic sub ꝯditione nisi ꝓbauerit ꝛc. Ideo soluendo formalius oĩa ꝯ̃ria dicerẽ sic.qd̃ hic fuit actꝰ negatoria inq̃tum prior negabat hospitalarijs fore licitũ sepelire parochianos suos ; ꝛ petebat eos ꝓhiberi ne in futurũ hoc attentarẽt;hoc colligit̃ ex prima parte sententie.ꝛ ita credendũ est ꝙ libellus fuerat conceptus.nam verba libelli hic fuerũt decisa cã breuitatis. Itẽ agebat prior confessoria inq̃tum legitime potuissent hospitalarij recipere suos parochianos ad sepulturã:ꝛ in hoc dicebat sibi ius cõpetere deducẽdi quartã ꝛ sic petebat declarari:ꝛ accessorie petebat bona q̃ obuenerãt occasione sepulture parochianorũ suorũ hoc colligit̃ clare ex scd̃a parte sentẽtie.nã papa primo ꝓhibuit ne hospitalarijs decetero ꝛc.scd̃o declarauit ꝙ inquantũ parochiani eligerẽt ibi sepulturã ꝙ ius deducendi quartã cõpeteret isti priori:ꝛ sup hactenus ꝑceptis que obueniebãt accessorie ad actionẽ ꝓpositam papa tulit sentẽtiam generalẽ cõdẽnando ad restituendum vniuersa ꝛc.vt 9 in fi.litere. ¶ † Nam in accessorijs libellus[c] ꝛ sententia possunt eẽ generales:vt in.c.cũ ad sedem.de resti.spo.ꝛ.c.inter dilectos.š.de dona.no. Innoc. in.c.tanta.de exces.prela.ꝛ in.c.ij.de libel.obla. et Bar.in.l.j.ff.de edẽ.ꝛ in.l.ex diuerso.§.vbi autem.ff.de rei ven.ꝛ post sententiam potuerũt ista accessoria declarari per testes. Nec ob.ꝙ hic recipiant̃ probationes sup principali post sententiam in ver.eidẽ.qm̃ puto hoc posse fieri ex causa : quando scꝫ actor habet intẽtionẽ fundatã a iure: ꝛ causa agitatur in remotis partibus ; ꝛ reus dicit se habere ꝓbationes in partibus.nã tunc non poterit iudex condemnare reum nisi ꝓbauerit intẽtionẽ suã vt hic factum fuit.ꝓ hoc adduco bonũ simile in.l.generaliter.§.his.C.de iureiuran.vbi colligit̃ qd̃ iudex põt condẽnare partem absentẽ nisi iurauerit. Nec obstat ꝙ sñia sit cõditionalis:qꝛ ex causa potest omitti. Itẽ si feratur tenet:lꝫ non debuerit ferri sub conditione:vt in.d.§.biduũ:ꝛ per hoc remanent soluta oĩa cõtraria:ꝛ habes clare intellectuꝫ huius.c.ꝙ iste tex.cõtineat ex toto sñiam. contra opi. Hosti.induco tex.in ver.talem vbi dicit̃ taleꝫ super his diximus sñiam ꝛc. vnde põdera ver.super his.ꝛ versi.sñiam. que innuit ꝙ super oĩbus deductis in libello papa tulit sñiam. Item nõ est hic aliqd̃ verbũ ꝙ sapiat commissionẽ cause: imo 10 sunt omnia verba dispositiua. ¶ † Quero nũc de subtili ꝛ notabili.qd̃ dꝛ hic ꝛ in multis iuribus qd̃ quarta debet̃ eccl'ie parochiali ꝛ ꝙ decedẽs nõ electa sepultura debet sepeliri apud ecclesiam parochialẽ si non habet sepulchrũ maiorũ. q̃ritur que dicitur ecclesia parochialis. Host.posuit hic vnũ verbũ satis generale dicẽs illã esse ecclesiam parochialẽ ex cuius parochia mortuorũ corpora assumunt̃ ; Et q̃q̃ scribentes transiuerint simpliciter recitando. Host tamẽ nõ dicit verũ generaliter intelligendo.nam est cõtra.c.is qui.ĩ.eo.li.vj. vbi dꝛ ꝙ si aliquis ciuis trãstulerit se ad villã causa recreationis[d] vt ruralia exerceat ꝛ ibi moriatur non debet ibi sepeliri:sed debet deferri ad suã ecclesiam parochialẽ que est in ciuitate si commode fieri potest : ecce ergo ꝙ assumitur corp⁹ de parochia ecclesie ruralis.nec ꝑ hoc dicit̃ illa parochialis illius defuncti. Nec ob.tex. duꝫ dicit de cuius parochia qꝛ habuit respectum ad verum parochianum qꝛ verba sunt intelligenda cum effectu:vt in.c.relatũ. de clerici.non resi.nec quis dicitur esse in loco quo ad iuris effectum si ibi non est mãsurus vt est pulcher tex.in.l.generali.§.vxori.ff.de vsufruc.legat. Fede.de se.in qõ.facti habitis allegationibus cuiusdam doctoris : late visus est discutere hũc articulum vt habet̃ cõsi.ccxlvj.ꝛ ibi post multa cõcludit ꝙ ille dꝛ parochianus alicuius ecclesie q habitat in parochia ita ꝙ est ibi translatus licet ibi nõ habeat domiciliũ seu animum habitandi ꝑpetuo: qꝛ iura in hoc iure parochiali nõ põderãt domiciliũ sed habitationẽ:vt in.c.quest.xvj.q.j.vnde gl. in clemẽ.j.de priuileg.ꝛ Innoc.in.c.oĩs.de penitẽ.ꝛ remis. voluerũt ꝙ ille dicat̃ curatus seu ecclesia curata idest parochialis scholarium ꝛ mercenariorum vbi habitant:q̃q̃ habeant animuꝫ tp̃e debito redeũdi ad patriã:vel forte eligẽdi domuꝫ in alia parochia anno sequenti.ꝛ per hoc dicit vnum mirabile ꝙ si scholaris ciuis cupiẽs esse i societate scholariũ forensiuꝫ trãsfert se ad aliã parochiã retento domicilio priori illa eccl'ia vbi habitat est sua parochia ꝛ non vbi habet domicilium vbi vr̃ velle de infantibus q sepe deferunt̃ ad aliã parochiam. Sed ego non puto sñiam suã eẽ v̈ã.ꝛ prio adduco in oppositũ dictũ.c.is qui.nã non video differentiã vtrũ quis se transferat ad villã vt ruralia exerceat vel vt transferat se ad aliã parochiã vt exerceat ꝓfessionẽ scholasticã. Nã vtroqꝫ casu concurrit habitatio in parochia aliena retento prio

a ¶ Qd̃ est notandũ ad limitationẽ. autẽ. ingressi. C.de sac.san.ecc. ꝛ illuꝫ tex. in. d.c. cõstituit alleg.ad hoc glo.fi.i.c.p̃ter ea.vbi idẽ Pau. dicit ꝙ ibi ponit casus sing. ꝛ multũ not.š. de offic. dele. ꝛ glos. fi.l.c. cuꝫ dilectus.š.qd̃ me.cã. ꝛ ibi idem Panor.in vl.col. dicit ꝙ ille tex.singu.est in mũdo ꝛ Bal.in aut. si q̃. C.de sac.sanc.ec. non meminit allegare istũ tex. sed alle.Spe.in ti.de sta.mo.i ver.fi.facit qd̃ scribit idẽ Abb.Panor.in c.cũ dilecti.in pe. col.cũ his q̃ in repeti.addidi.š.de ac.emp.

Sbasti. Sapia.

b ¶ Sñia p̃ncipis. Vide Ias.in.l.j. col.ij.ff.de consti. princi'. vbi ponit an in sñia principis requirat̃ ordo iuris.

Sebasti. Sapia.

c Libellus. Vide Bal.in.c.iter dilectos.š.de or.cogni.in.ij.ꝛ iiij. co. vbi disputat an libell⁹ gñalis ꝓcedat sup dãnis ꝛ iteresse. vide etiã practi.pap.in forma libelli actio. rea.i verbo ꝛ fructibus.

d ¶ Recreationis. Adde qd̃ voluit Bal. in cons.ij. hoc titu.

domicilio nec in c. is qui. pōderatur tps habitationis sed solū qđ nō habeat animū perpetuo morandi in villa. Jo. an. ibi in nouel. ad literam sentit oppositū dicens qđ si qs de diocesi ꝓpter hostilitatez defert ad ciuitatē ꝛ ibi habitat aīo redeundi finita guerra: si ibi decedat non ista ecclesia vbi decessit ꝛ habitat sed ecclesia ville vbi hꝫ domiciliū habebit quartam de funeralibus. idē videtur sentire do. Anto. in quadā. q. dicens ꝙ si ciues Florētini tpe pestis trāsferunt se Bononiaz ꝛ ibi habitant. tandē ibi decedūt ecclesia q̄ est ibi Florētie habebit quartā: quia illa est parochialis: ex quo habebant animū residēdi finita mortalitate: ꝛ ibi dicit qđ de facto fuit consultū Bononie. Item reperio Pau. in cle. dudū. de sepul. qui dicit qđ si quis decessit in aliena parochia vbi morā traxerat saltem per annū dꝫ fieri diuisio quarte inter primā ecclesiā parochialē ꝛ istaz in qua decessit vt sic habeat aliqđ lucrū cū saltē per annuz administrauerit isti sacra. arg. in. d. c. questi. Itē ꝯ dictū Fede. adduco tex. in. c. iij. ꝫ. eo. lib. vbi quo ad iura parochialia semꝑ ponderatur locus domicilij: sic non est verū ꝙ dicit qđ nō curamus de domicilio: sed de habitatione quo ad iura parochialia. vnde ꝓ clara decisio. ego considero in materia quatuor casus.

Primus qñ ex toto trāstulit domiciliū ad aliam parochiam: et tūc indubie scđa ecclia est parochialis. vt in. c. fi. ꝛ qđ ibi not. de paro. ¶ Scđs casus qñ retēto priori domicilio qs constituit nouū domiciliū in aliena parochia ꝛ pariter se collocat in vtroqꝫ ꝛ tūc vtraqꝫ ecclia est parochialis istius sicut vtrobiqꝫ hꝫ domiciliū cū habitatione. de hoc est casus in. c. ij. ꝫ. eo. ti. li. vi. vñ pōdera bñ. quia ibi tex. requirit habitationē in scđa parochia cum domicilio: cū dicit si vtrobiqꝫ habeat domicilium ꝛ pariter se collocat in vtroqꝫ. ¶ Tertius casus qñ retēto priori domicilio qs decedit in aliena parochia tanꝗ peregrinus: ita ꝙ nō hꝫ habitationem ibidem, ꝛ talis nō dr parochianus illius ecclie vbi decessit. arg. in. c. is qui. ꝛ voluit gloss. in isto. c. pro hoc. l. heres absens. ff. de iudi. ꝛ. c. romana. in. §. cōtrahentes. de foro cōpe. lib. vi. ¶ †Quartꝰ casus qñ retento priori domicilio trāsfert se ad alienam parochiā constituendo ibi habitationē ad tempꝰ sic nō constituēdo ibi domiciliū qđ non ꝯstituitur nisi cum aīo habitādi ibi perpetuo. vt in. l.ª si quis instructus. ff. ad municipa. ꝛ iste casus est dubius ꝛ supra vidistis pro ꝛ cōtra multa. Ego dicerē qđ sola habitatio non facit proprie quē esse parochianum istius ecclesie. vñ ex quo hꝫ animū redeundi ad domū suā illa ecclesia domicilij est ꝓprie parochia istius. vt in. c. ij. ꝛ. iij. ꝓalleg. sꝫ propter necessitatez poterit iste in loco habitationis vel vbi est peregrinus recipere sacramenta ita qđ hec ecclesia habitationis non sit proprie parochialis istius. sꝫ in defectū propter necessitatē succedit loco parochialis quo ad administrationē sacramentorum arg. opti. in. d. c. is q. ꝛ sic puto intelligēdum glo. in. d. cle. dudum. ꝛ Inno. in. d. c. omnis. ꝛ sic loquitur si bene pondereť. nam dicit in fi. illius. q. tutiꝰ esse vt scholares ꝛ pegrini habeāt licentiam a ꝓprio sacerdote vt alibi possint capere ecclesiastica sacramēta vt no. dum dicit a proprio presbytero: quasi ipse presbyter habitationis non sit ꝓprius: ꝛ sic pōt intelligi. c. j. de cele. mis. ꝛ. c. officium. de offi. archipresby. ꝛ hoc conuenit etiā actibus similibus. nā ꝓpter longeuā distantiā multa ꝑmittuntur que alˢ sunt ꝓhibita. vt in. l. heres absens. ff. de iudi. ꝛ vide bo. glo. in. c. tum ex lr̃is. de in inte. resti. super verb. distātia. Ex quo infero qđ si de loco habitatiōis pōt cōmode ire ad ecclesiā domicilij pro sacramētis nō debet hoc capere: sed ecclia domicilij: vt in. d. c. is q. ꝛ hec no. qꝛ aperiūt itellectuz multorum iurium.

☞ Sepeliri nō dꝫ in ecclesia ille qui sponte se precipitauit de aliquo loco qđ mortuus est.

Occidere non est licitū alicui seipm: ex aliqua causa: etiam ad vitandū peccatū.

Confitēs ꝓpter tormēta illud qđ nō est vꝝ ꝛ propter hoc cōdemnat̃ ad mortē decedit in pctō mortali nisi in extremis reuocet illam confessionem.

Fugiēs manus iudicis vt euitet penam legitime inferendaz peccat.

3 Moriens sine cōfessione qꝛ morte preuentus non potuit cōfiteri nō debet carere eccliastica sepulturā nisi contempsisset ꝑ annum confessionē.

4 Condemnati in penā mortis ex illa morte defuncti si habuerunt ecclesiastica sacramenta: debēt in sacro sepeliri.

Pena quā quis patitur in isto mundo ꝓpter aliquod delictum est causa ne in alia vita pro illo delicto puniatur.

5 Tutores possunt esse episcopus: monachus ꝛ clerici: intellige qđ possint esse legitimi: sed non coguntur inuiti acceptare.

1 Ex parte. †Casualiter mortuꝰ priuari nō dꝫ ecclesiastica sepultura. h. d. Cōis diuisio. scđa pars ibi: quocirca. ¶ Casus literalis. Quidaz nobilis sollicitauit sepe quādā puellam de stupro: ꝛ cū non consentiret eidez posuit ei insidias super quodā ponte: ꝛ dum fugeret casu cecidit de ponte ꝛ mortua est, querit̃ vtru debeat sepeliri in cimiterio. Mandat papa ꝙ cū illa nō sponte precipitauerit se de ponte sed casu ceciderit corpus eius in cimiterio sepeliri maxime cum ex iusta causa fugisse noscatur ꝛ cui communicabatur viuenti cōmunicandum sit iam defuncte. ver. ¶ Not. j. ꝙ stuprū cōmittit̃ cū virgine. ꝛ de hoc ꝛ b alijs qualitatibus vide per tex. xxxvj. qō. j. in. §. j.

2 ¶ †No. ij. ibi: sponte a ꝯtrario sensu ꝙ nō p̄sumit̃ quis se p̄cipitare vel manu ꝓpria perimere ꝓpter virginitatē cōseruandā seu ob aliā honestam cām qđ clarius voluit Hos. hic nihil allegans sed ego allego tex. August. xxiij. q. v. si non licet. ꝛ ibi vide Archi. in. c. non est eadē causa ꝛ. qō. vbi concludit

b qđ non dꝫ quis seipm occidereᵇ ne alius peccet in corpus suū vel ꝓpter molestias vel propter passiones huius seculi vitandas: seu vt perennē vitā citius consequat̃: oīa enim ꝓhibuit deus sub illo generali p̄cepto: non occides. eodē mō dicit de falso testimonio ferēdo: nam sicut peccat qs falsum te c stimoniū ferendo ꝯ ꝓximum: ita ꝛ ꝯ seipsuz: ꝑ qđ fero ꝙ isti qui timore tormētoꝝ falsa cōfitent̃ crimina ꝯ se grauiter peccāt: ita ꝙ puto ꝙ si mortez patiūtur ob illā ꝯfessionē quā saltē in extremo nō reuocāt: decedūt in peccato mortali ꝛ sic sunt dānati per illū tex. ꝛ no. eius rationez. Idē ꝯtra dico peccant hi qui in iudicio cōstituti veritatē negāt.

c quinimo existens in manibus iudicisᶜ peccat in fugiendo carcerē etiā ve euitet penā legitimā inferendam. ꝛ hoc vltimū not. Bart. in. l. legati. ff. de penis. ꝓ dicto prece. vide qđ dico. j. c. nonne. de presumptio.

3 ¶ †No. vlterius ꝛ tene mēti ꝙ decedēs sine confessione exteriori in extremo vite facta debet sepeliri in cimiterio ecclesie ex quo confessionē nō contempsit sed morte preuentus est: non est em̄ credendum ꝙ decesserit in pctō mortali. de quolibet em̄ p̄sumendū est bonū nisi cōtēpsisset ꝑ annū cōfessionez iuxta formā. c. oīs. de penitē. ꝛ remis. ꝛ hec ꝓcedūt etiā si mors fuerit casualis vt hic. ꝛ sic no. ꝙ qs est sepeliēdus in cimiterio sine aliquo sacramēto qđ tene menti.

4 ¶ †In gl. fi. ibi: vel ꝓ suis sceleribus interficiant̃. intellige hoc dictum glo. in casu quo decedūt sine penitētia: ꝛ sic loquit̃ illud c. placuit in fi. nam suspensus vel decapitatus seu alia pena afflictus pro scelere dūmō ipm penituerit pōt sepeliri in cimiterio ecclesie cum solennitate misse ꝛ aliorū officiorū nec sacramenta ecclie sunt tali deneganda. vt est tex. in. c. fi. xiij. q. ij. ꝛ in cle. j. de peni. ꝛ remis. nā ꝛ illa pena si sufficiens est pro dilecto ꝓdest vt in alia vita nō puniatur de eodez delicto: qꝛ scriptū est nō iudicabit deus bis in idipsum. in. d. c. fin. ꝛ clarius. xxiij. qō. v. c. quid ergo. Scias tñ ꝙ isti qui in furcis suspendunt̃ non sunt deponendi sine licētia principis q in hoc dꝫ se facilem reddere vt in. l. j. ꝛ. ij. de cada.

5 ¶ †In eadem gl. ibi: tutores filijs suis. No. hūc casum ꝛ similem tex. habes. xxj. q. iij. c. cyprianus. Nunquid autem episcopꝰ monachus vel clericus secularis possunt esse tutores

¶ Alias est. §. celsus. sub. l. ius qui.

¶ An aliquo casu liceat seipsum interficere. vide oino per scm̄ Tho. j. ij. ij. q. lxiij. arti. v. ꝛ arti. viij. item tex. ꝛ glo. in. l. ij. C. q test. fa. pos. ꝛ in l. nullus militum. in prin. ff. de test. mili. ꝛ in. l. si quis exheredato. §. pe. inde. ff. de iniusto rupto. irri. testa. Anto. Francis.

¶ Dicas qđ volēs seipm occidere dꝫ capite puniri vt ꝑ Cy. in. l. ij. C. q test. face. pos. hoc alleg. q dixit. qđ qui se gladio vel veneno occidit debet sic mortuꝰ suspendi vel decapitari: ac si viuus esset: dixit tñ ibi Bal. hoc eē in arbitrio iudicis qđ etiā ipe no. in. l. j. in. v. col. C. ne ex delic. defun. ꝛ vide no. ꝑ Imo. in cle. j. de prescrip. imo dixit gl. in. d. ij. hic alleg. ꝙ qñ qs fuit accusatus de crimine vel in eo deprehēsus si se occidit p̄sumit̃ se occidisse ex consciētia criminis ꝛ adde qđ talis seipsum occidentis bona sunt ipso iure publicata: vt vo uit. Bal post Cyn. in auth. incestus. C. de incest. nup. ꝛ Salic. in. l. j. C. de his q moe. sibi i consci. ꝛ vide Bar. in. l. j. in. vj. q. C. de sac. sān. ec. q dixit qđ si talis forsan fecisset testamentū ēt relinquēdo ad piā causam qđ talia legata nō habēt p̄uilegiū piorum relictoꝝ: ꝛ adde qđ talis dꝫ carere ecclesiastica sepultura: vt. in. c. placuit. xxiij. q. ꝛ vide glo. j. c. ex parte. de sepul. ꝛ quāuis talis seipsum occidēs videatur esse fortis ꝯstās aio. tñ nō bene facit ꝛ dānatur pena eterna: vt per gl. ꝛ Bart. in. l. si qs filio. §. eiꝰ. q. ff. de iniust. testa.

Sebasti. Sapia.

¶ Seipm occidere. Adde qđ stante statuto ꝙ bannitus possit impune offendi licite bānitꝰ seipm occidere vt ꝑ Feli. j. c. q̄ in ecclesiaꝝ. co. iij. vsi. sextꝰ casus. ſ. de cōstitu. ꝛ ibi per Decium.

Sebastia. Sapi.

¶ Iudicis. vide glos. in. c. pastoralis. in verb. ꝑ violentiā. de re iudi. Abb. in. c. j. col. j. ſ. de testi. cogen. Ias. i. l. admonendi. col. lxv. ff. de iureiuran.

esse tutores legitimi. vide tex. cū glo. no. in. c. puenit. lxxxvj. dist. q̄ cōcludit ꝙ pn̄t esse legitimi lꝫ acceptare non teneantur inuiti. xv. q. j. gn̄alr. ❡ In eadē gl. ibi. in mortali decessisse. no. hunc casum generalē. nā ibi ꝯprehendit sub se multos casus speciales: vt iudeū: paganū: hereticum: excōicatū: interdictū: ꝛ publicum vsurariuꝫ. de quibus vide in cle. j. eo. tit. ꝛ in. c. ecclesia. de consec. di. j. Abb.

1 ☞ Excommunicatus si fuerit sepultus in sacro debent eius ossa exhumari ꝛ proijci si discernunt ab alijs: al's secus.
2 Uiolentia dicitur casusfortuitus.
Alius alia ꝛc. ista dictio facit positionem eiusdeꝫ qualitatis cum p̄cedētibus.
3 Excōicati ꝛ sil'es dn̄t sepeliri in tāta distātia extra eccl'iā: ꝙ voces clericorū cātantiū nō exaudiātur.
4 Delictū non est punibile eo casu quo si puniretur etiā innocēs puniretur ꝛ damnum pateretur.
Domus cōis si ꝓpter vnius delictū venit in parte delinquentis destruenda an innocēs habeat aliquod remedium: si eius pars propter demolitionem alterius venit damnificata.
5 Sepultura ecclesiastica ꝛ p̄ciosa magis nocet q̄ꝫ prosit impio ꝛ peccatori ibi sepulto.
6 Leprosi non sunt sepeliendi in cimiterio vbi alij sepeliuntur.
7 Ep̄s loci pōt se intromittere ne excōicati vel vsurarij sepeliātur etiā in loco sacro a sua iurisditione exempto dūmodo locus ille sit in sua diocesi.

Sacris.

a † Si ossa excōicatorū sunt sepulta in ecclesiastico cimiterio: ꝛ discerni possunt dn̄t exhumari ꝛ proijci: al's secus. Diuiditur: nam premittit exordium ad probationem dicendorum. Scd̄o soluendo distinguit. ibi: vnde. ꝛ scd̄m membrum distinctionis. ibi: ꝙ si. ❡ Casus literalis. Aliquando ꝯtingit ꝙ corpora excōicatorum per violentiam aliquorū vel alio casu in cimiterio sepeliuntur. querit̄ an debeāt exhumari. Respondetur si ab alioꝝ corporibus discerni possunt exhumari debēt ꝛ longe ab ecclesiastica sepultura iactari. si vero discerni non potuerunt non debent corpora illorum excōicatorū cū aliorū corporibus exhumari: cum sepultura preciosa nō prosit: sicut nulla vel vilis nō obest iustis. ꝛ cui non cōmunicauimus viuo nō cōmunicandū est defuncto. Ber.
❡ No. j. regulā positā in princi. c. ꝙ cui non cōicamus viuēti nō debemus cōicare mortuo. ꝛ pondera illa verba non cōicemus defunctis: ꝙ quedam cō: o esse pōt cum defunctis. Ex quo infero ꝙ cōicans excōicato post mortē incurrit excōicationeꝫ minorē ac si cōicasset in vita de quo vide gl. sing. in. c. ad hec. de priuile. lꝫ Hostien. ibi aliud tenuerit: sꝫ primū plus placet. ꝛ vide q̄ꝺ latius ibi dico. ❡ No. ij. ibi precisi. aliā regulā ꝙ nullus precisus ab ecclesia dꝫ sepeliri in cimiterio ecclesie. Et dicit̄ p̄cisus si est excōicatus suspensus vl' interdict⁹. ad hoc. c. is cui. de sen. excō. lib. vj. et cle. eos. de sepul.
2 ❡ † Not. iij. ibi: vel alio casu. ꝙ violentia est casus fortuitus ad hoc. l. j. C. cōmo. ꝓbat̄ hoc per illam dictionē alio. nā dictio. alius: facit positionē eiusdeꝫ qualitatis cū p̄cedentibus. vt not in. c. sedens. s̄. de rescri.
3 ❡ † No. ibi: ꝛ procul. q̄ꝺ excōicati debent procul ab ecclesia sepeliri seu ꝓijci. ꝛ sic collige arg. q̄ꝺ isti quibus interdicit̄ ecclesiastica sepultur a non debēt sepeliri ꝓpe cimiteriū: sed procul ꝛ in tāta distātia. s̄m doc. ꝙ voces clericorū cantātiuꝫ non possint ibi audiri. arg. in. c. quod in te. de pen. ꝛ remis.
4 ❡ † No. ꝙ cū nō pōt puniri [b] malus quin bonus etiaꝫ puniat̄: potius dꝫ tolerari malus ꝙ bon⁹ puniri. ad hoc. xxiij. q̄ō. iiij. in. c. q̄ꝫ magnum. ꝛ facit ad vulgatā. q. de duobus fratribus habentibus domū cōem pro indiuiso ita ꝙ delinquēti cōpetit pars superior. innocenti ꝟo pars inferior ex dilecto venit dom⁹ delinquētis destruenda [c] nō pōt destrui quin destruat̄ pars alterius innocētis. facit iste text. ꝙ nō dꝫ destrui. In ꝯtrariū facit. c. sed econtrario. d̄ pe. dist. ij. vbi ꝓpter delictū sodomitarum cōbuste fuerūt alique ciuitates vicine. ꝛ vide de hoc gl. ibi: ꝛ plene p̱ Bar. i. l. Lathei⁹. de aqua plu. arcē. ꝛ per Cyn. in. l. ꝛ si seuerior. C. de his qui notant̄ in fa.
5 ❡ † Ultimo no. q̄ꝺ sepultura preciosa seu ecclesiastica non ꝓdest impio. imo dic ꝙ nocet: q2 puniet̄ a deo ꝓpter delictū p̄sumptionis. ad q̄ꝺ vide bo tex. xiij. q. ij. in. c. quibus cū seq. ❡ In gl. ij. ibi: imo forte. dic imo sine forte. vt no. Jo. ꝛ gof. in. c. ij. de sacra. non ite. ꝛ doc. hic. ❡ In gl. in verbo cū excōicatoꝝ in fi. dic hoc discernendum s̄m validitatē casuū est em̄ via brocardica ꝛ non pōt dari certa regula. ꝛ vide q̄ꝺ not. in. c. significasti. in ver. ꝙ si discerni. j̄. de homic.
6 ❡ † Extra gl. q̄ro nūquid leprosus debeat cuꝫ alijs in cimiterio sepeliri. Abbas hic inducit istū tex. in prin. q̄ꝺ non. nam sibi non cōicauimus in vita nec etiam in morte: contrariū tenuit Pet. de ancha. motus q2 [c] cā ꝓhibitionis q̄ fuit in vita cessat in morte. nam non est timendū ꝙ inficiat aliorū mortuoꝝ corpora. sed ego nō recederē a priori dicto q̄m est timor in actu sepulture. itē fetor inficit aerē. ꝛ ꝓ hoc adduco bo. tex. in arg. in. c. cum dicat. j̄. de ec. edifi. vbi permittit̄ leprosis habere ecclesias. cum cimiterio ꝛ vt gaudeant ꝓprio sacerdote. Si em̄ possent sepeliri cū alijs non ꝑmitteret̄ eis cimiteriū cū iniuria eccl'ie parochialis.
7 ❡ † Quero vltimo. sepe contingit ꝙ fratres ꝛ alij exēpti sepeliūt de facto vsurarios excōicatos ꝛ interdictos: nūquid ep̄s loci possit obseruare quod hic. d2. s. intrare ecclesias seu cimiteriū exēptorum istorum ꝛ de facto facere corpora istorū exhumari ꝛ ꝓcul' proijci. Ego credo quod possit in casibus de quibus in p̄alle. c. cle. eos. vt in excōicatis publice: in vsurarijs manifestis. ꝛ nominatim interdictis: ꝛ hoc q2 tex. ibi i fi. tollit omne priuilegiū quo ad illos casus: in religs vero nō credo ep̄ꝫ posse hāc autoritatē exercere in loco exēpto: q2 ꝑinde est ac si nō essent i diocesi sua posset tn̄ dare remediū vt impediat sepulturā anteq̄ꝫ corpus ducat̄ ad locū exemptū. nā cum delinquatur in territorio suo potest obuiare ꝛ illos in loco priuato facere sepeliri vide ad predicta q̄ꝺ no. in patentibus. j̄. de priuileg. ꝛ hoc maxime ꝓcedit in istis religiosis qui habēt priuilegiū vt etiā ratione delicti cōmissi extra locū exemptū non possint puniri per ordinarium loci. Abba.

1 ☞ Sepultura id est locus sepulture non potest vendi: etiā ꝙ consuetudo sit in contrarium, ꝛ huic cōsuetudini ep̄s loci obuiabit. 7. nisi talis consuetudo sit penes exceptos a sua iurisditione. 2. 3.
4 Locus an efficiat̄ religiosus propterea q̄ꝺ ibi sit aliqs sepultus sine autoritate pontificis.
Laici valde honesti possunt appellari religiosi.
5 Sepulturā vel ius sepeliendi: an quis possit habere in cimiterio vel ecclesia.
6 Clerici non possunt ꝯuenire vt pro offō diuino detur eis p̄ciū q2 esset simonia: sed in recōpesationem dānoꝝ pn̄t aliquid petere: q2 ibi morā traxerunt.
8 Statutū non valet, disponēs q̄ꝺ ciuitas nō sit obligata dare ecclesie illud q̄ꝺ consueta erat dare puta oblationes ꝛ similia.

Abolēde.

1 † Terra cimiterij ꝛ ta pro sepultura fodienda vendi non debet. primo p̄mittit absurdum q̄ꝺ secundo tali mandat. ibi: mandamus. ❡ Casus literalis. Apud montempessulanū erat consuetudo q̄ꝺ clerici non permittebant effodi sepulturā nisi prius eis certum p̄ciū persoluat̄: precepit papa istā cōsuetudinē aboleri: ꝛ q̄ꝺ clerici nihil audeāt exigere hac de causa. Berñ.
2 ❡ † Nota. j. regulam quod ratione terre in qua fit sepultura non debent clerici quicq̄ꝫ exigere etian pretextu consuetudinis.
3 ❡ † No. ij. ibi dio cesanos. q̄ꝺ ad diocesanum pertinet prauas tollere loci cōsuetudines. ꝛ inhibere clericis ne quicq̄ꝫ exigant hac de causa. Nūquid exemptis possit hoc precipere. videt̄ primo q̄ꝺ sic: quia exempti sunt in diocesi vt in. c. penul. de offi. ordi. contrariū puto verū. nam licet sint in diocesi non tn̄ sunt de diocesi nec per hec verba generalia presumēdū est q̄ꝺ papa voluerit dare iurisditionem circa exemptos.
4 ❡ † In gloss. j. ibi sacer factus est dic q̄ꝺ imo non est factus sacer etiam s̄m leges sed tantum religio

a ❡ Adde in hac decre. ꝙ si excōicatus sepelit̄ in ecclesia d2 pollui ecclesia. ita q̄ꝺ in ea non poterit celebrari nisi sit recōciliata. tex. est no. in. c. cōsuluisti. de cōse. eccl. vel alta. Anton. Francis.
❡ Adde ꝙ cōsecratio seu reconciliatio eccl'ie soluꝫ fieri dꝫ qn̄ eccl'ia fuit exusta vel destructa ꝛ iterū refecta vl' sanguine aut semine polluta ꝛ alias nō vt in c. ecclesijs. lxviij. dist. q̄ꝺ adeo verū ē vt eccl'ia destructa debeat recōciliari qn̄ est ex toto etiā in parietibus destructa: secus autē si est destructū tectum solum: q2 tūc nō est tolleranda ꝯsecratio. vt. i. c. ligneis. de cōse. ecc. vel alta. ꝛ vide plene p̱ Do. Card. in cle. j. in. v. q. de sepulc. Sebasti. Sapia.
b ❡ Non pōt puniri. Ex hoc tex. colligit̄ ꝙ si duo miscent̄ inseparabiliter excōicat⁹ lꝫ sit ihabilis ad alterā separate tamen rōne illi⁹ admisti. cōsequit̄ id ꝙ separate cōseq non poterat. ita hunc tex. ad hoc alleg. Fel. in. c. cū inter. col. pe. ꝟ. cōtrariā partē. s̄. de excep. vbi hoc inducit ꝙ excōicat⁹ p̱ exceptionē q̄ ei cōpetit pōt ꝯseq ꝙ separatim nō possit cōsequi. vt ibi per eum.

Anto. Fran.
c ❡ Destruenda. Qn̄ dom⁹ ex forma statuti ꝓpter alicui⁹ delictū sit destruenda debet dirui etiam si sit alū pignorata: vl' si sit alteri locata vide p̱ Ja. de are. Angel. Barto. ꝛ Bald. in. l. j. in. fi. ad sille. h all'. ꝛ vide Bar. in. l. plerīqꝫ. in fi. ff. de in ius vocā. adde tn̄ ꝙ ex delicto proprietarij domus destrui nō dꝫ ad p̄iudiciū vsufructuarij vt p̱ bart. ꝛ Alex. in. l. iij. §. fili⁹. h alle. p̱ istū. ꝛ p̱ Bal. in. c. j. in §. rursus. de contro. inuesti. ꝛ per Ange. in auf. bona dānatorū. etiā hic allega. ꝛ vide Spe. in ti. de sta. mona. in ver. qn̄to q̄rit̄. Et addē q̄ꝺ si domus destruat̄ vl' cōburatur ex qua destructiōe vel incēdio inferat̄ dānū vicino tale dānū dꝫ emendari cōiter ꝛ ab alijs vicinis. vt p̱ Bart. in. l. si alius. in. §. est et alia. ff. q̄ꝺ vi aut clam. ꝛ habet̄ in l. si locus. in. §. j. ff. quemad. serui. amit. ꝛ vide olno Bald. in. l. si laborante. ff. ad legem rhod. de iact.

sus. Sed aduerte q͛ gl. ponit tres species loci. naz quidā est locus oīno priuatus: vt q͛ non est deputatus ad vsum publicū seu ad diuina: ꝛ talis locꝰ pōt licite vendi: etiā vt ibi fiat cimiteriū vel eccl'ia: xij. q. ij. aurū. Scđo est dare locum religiosum non autē sacrū vt si corpus alicuius fuerit hic sepultū de voluntate dñi. l. ij. C. de reli. ꝛ sump. fune. ꝛ talis locus vēdi nō pōt ꝭm glo. ꝛ hoc est indubitatū de iure ciuili: q͛ immediate quatenus corpus tangit illū locum desinit esse in dñio alicuius. l. q̄q̄. ff. de aqua plu. arcē. sed Inn. dicit hoc ꝓcedere de iure ciuili ꝛ non de iure canonico. vñ putat ꝙ locus efficiaꝛ religiosus nisi autoritate pontificis deputetur ad talē vsum. ꝑ hoc ca. ad hec. de religio. do. vbi ptꝫ ꝙ hospitale non efficiꝛ religiosum si solum fuit edificatū autoritate priuata. nō eñ videꝛ laicū posse cōstruere locuꝫ religiosum. ꝛ hec opi. fuit originaliter gloss. decreti. xiij. q. ij. c. in ecclesiastico. ꝛ no. illā glo. nā ex hoc inferꝛ ꝙ talis locus potest vendi: ꝫ credo saluādo istā glo. ꝛ dispositione iur. ciuilis ꝙ lꝫ stricto modo locus non fiat religiosus quo ad hoc vt ille locus gaudeat priuilegio loci religiosi ꝛ publici: tamē largo modo efficiꝛ religiosus nam deputatus est ad vsum piū sicut dicimus ꝙ laici valde honesti possunt appellari religiosi q̄si relegati ad cultū diuinum. vt in. c. eccl'ia. de ꝯsti. Tertio mō locus pōt dici religiosus ꝛ sacer vt est locus cimiteriatus. i. deputatus ꝑ cimiterio ecclesie: ꝛ iste indubie nō pōt vendi: q͛ nō est in bonis alicuius. c. ratio. de preben. l. intantū. §. sacer. ff. de rerū diui. ꝛ q̄q̄. gloss. ꝛ doc. hic cōiter appellant cimiteriū sacrū: [a] puto stricte nō pōt dici sacrum: qꝺ ecclesia cōsecraꝛ cimiteriū solū benediciꝛ. vt in c. nemo. de cōsec. dist. j. sentit Ioā. an. in. c. certificari. ꝺ. eo. hinc dicimus qꝺ cimiterium est minus dignū q̄ ecclesia. c. j. de conse. eccle. vel alta. lib. vj. sed largo modo pōt appellari locus sacer propter benedictionā q̄ ibi impēꝛ per epm. nō tñ fit ibi consecratio seu vnctio cū oleo sacrato sicut fit in ecclesia vel altari. ❡ † Sed queriꝛ nūc an in cimiterio vel ecclesia possit laicus habere sepulturam vel ius sepeliēdi. dicit Host. ꝛ Gof. ꝙ nō respectu proprietatis. [b] vt dixi loca sacra ꝛ religiosa non possunt esse in dñio alicuius. sed quo ad vsum pōt habere vt ibi ipsi ꝛ sui sepelianꝛ nec eis inuitis pōt extraneus ibi sepeliri. l. ij. §. vsum fructū. ff. de religio. et sump. fune. dicit tñ Vin. ꝙ propter necessitatē poterit ibi extraneus sepeliri. nā ob hāc causam possunt vēdi callices ꝛ alia sacra donata ecclesie a laicis. ꝺ. c. aurū. ꝛ. x. q. ij. hoc ius porrectū. ꝛ idem videtur dicendū ꝭm Hosti. in sedibus seu bāchis q̄ laici in multis vendicāt sibi in ecclesijs. quicqd tñ dicatur inuito epō [c] non possunt laici sibi ius tale acquirere in ecclesia ꝭm eū sed tolerantur solum in istis ex gratia sicut in iurepatronatus. c. iu. de iurepatro. ❡ Nunquid aūt vas lapideū seu ligneuꝫ aptum ad recipiēdū corpus defuncti possit licite vendi. dic post Inno. ꝙ si est deputatum ad hunc vsum autoritate pōtificis non potest vendi: q͛ est religiosum. arg. ꝺ. c. ad hoc ecclesia tñ ex necessitate poterit alteri ecclesie vendere sicut vēdit alia vasa sacra. ꝺ. auꝛ. hoc ius porrectū. si autem non deputātur autoritate pontificis pōt licite vēdi sicut supra dixi de loco priuato. ❡ † In ea. gl. ibi dicitur sepultura officiū not. hāc particulam glo. vsqꝫ ad fi. ꝛ cōiūgendo glo. seq. cum hac particula hoc intendit ꝙ clerici illius ecclesie vbi sepulture officium est exercendū nō possunt licite aliquid petere etiam pro officio sepulture: si tñ consuetudo habet vt aliquid detur, possunt laici cōpelli [d] ad obseruandum laudabilē cōsuetudinē. c. ad apostolicam. de simo. ꝛ no. bene hoc dictū. Alij vero clerici licite inde accipiūt pretium ꝭm glo. ꝛ idem dicit in alijs sacramentis. dixit tñ Host. ꝙ isti extranei nō possunt recipere ex pacto. al's esset simonia. ca. non satis. ꝛ. c. cū in ecclesie. de simo. Sed aduerte q͛ ꝭm hoc nulla esset differentia inter clericos extraneos ꝛ proprios nam ꝛ clerici ecclesie licite recipiūt si eis doneꝛ. ꝺ. c. ad apostolicā. ꝛ. c. ꝛ si q̄stiones. ꝛ. c. tua. de simo. sed possumus dicere qꝺ clerici extranei non debent conuenire vt pro officio diuino detur eis pretiū ꝛ sic procedit dictū Hosti. sꝫ poterūt conuenire vt habeāt aliquid pro labore ꝛ in recompensationē dānorum que sustinent. trahendo ibi moram pro hoc quod not. Innocē. in. c. penul. ne prela. vi. suas. ꝛ vide bo. gloss. in. c. suam de simo. ꝛ. xxi. q. ij. in. c. fin. vide quod dixi in. c. significatū de prebē. ꝛ hoc modo potest intelligi ꝛ saluari dictum huius gl. ❡ † Quo aūt ad scđꝫ dictū vbi est consuetudo vt aliquid deꝛ. dicit Hosti. faciendam vim in verbis. nam si clerici dicūt petimus hoc ꝑ sepultura succūbūt etiā si allegāt ꝯsuetudinem. ꝺ. ca. nō satis. sed debēt dicere ꝯsuetudo est [e] vt pro mortuo aliquid detur eccl'ie seu clericis quasi velit dicere ꝙ non debet clericus se fundare vt aliquid detur pro officio: sed vt detur ratiōe laudabilis consuetudinis ꝛ hoc modo non dicitur capi immediate pro officio: ꝛ idē puto dicendū quādo est consuetudo vt aliquid detur eccl'ie ꝑ loco sepulture: debent tñ prius ista officia īpēdi ꝛ postmodū debet fieri compulsio ad obseruandam cōsuetudinē: de quo dicendum vt no. in. ꝺ. c. ad apostolicā: ꝛ pro concordantia illius. c. qꝺ reputaꝛ singulare in materia alleg. bo. tex. in. l. priuilegia. in fi. C. de sac. san. ec. vbi diciꝛ ꝙ ea q̄ ab antiquo solita sunt ecclesijs ꝛ ministris tribui. non debent aliquo modo immutari. ❡ † Et per illum textū. dicit ibi Barto. ꝙ si ciuitas est solita certū quid dare ecclesie non pōt illud per statutū immutare. qꝺ singulariter not. Ex quo pōt inferri ꝙ senēses nō possunt tollere per statutū quominus oblatio solita in assumptione beate Marie tollatur. de quo vide qꝺ dixi in. ꝺ. c. ad apostolicam. Et ad materiam huiꝰ gl. vide bo. gl. xiij. q. ij. §. itē queritur ꝛ in sum.

1 ☞ Excōmunicari potest quis pro manifestis excessibus puta pro homicidio ꝛ similibus.

2 Iudex ecclesiasticus pōt se impedire circa delicta notoria laicorum: quando iudex secularis est negligens ad puniendum.

3 Excōmunicatus tam ab homine q̄ a iure: potest in articulo mortis absolui a quolibet presbytero etiam ꝙ absolutio sit reseruata pape.

4 Excommunicatus potest absolui in articulo mortis lꝫ nō satisfaciat: sed caueat de satisfaciendo itē absoluitur etiam citra articulum mortis qñ satisfactio exigit longum tractatum.

Heres etiam laicus potest ꝯpelli ad satisfaciendū pro defuncto: per iudicem ecclesiasticum. J. vbi late hoc disputaꝛ quid de iure ciuili. vel cano.

6 Pene non debentur in foro ꝯsciētiali.

Heres non conficiens inuentariuꝫ an teneaꝛ vltra vires hereditarias ex delicto defuncti.

Parochiano.

Excōicatus qui per suū ꝓpbyterū fuit absolutus in morte: in cimiterio sepeliri debet ꝛ ad satisfaciēdū coguntur heredes. secūda pars ibi: sꝫ eius. ❡ Casus literalis. Quidam parochianus fuit excōicatus pro manifestis excessibus: homicidio: incēdio: ꝛ violenta manuum iniectione in personas ecclesiasticas: ꝛ pro violatione ecclesiarū ꝛ incestu cū ageret in extremis fuit absolutus ꝑ pbr̄m suū iuxta formam ecclesie quesitū fuit vtrum deberet in cimiterio sepeliri. Rñdeꝛ ꝙ non debent cimiteriū ei ꝛ alia suffragia denegari: sed heredes eius ꝛ ꝓpinqui ad quod bona ꝑuenerunt ipsius compellendi sunt per censurā ecclesiasticā vt satisfaciant pro eodē. Ber. ❡ Not. ibi parochiano iuncta subscriptione: ꝙ quilibet de diocesi pōt dici parochianus epi: licet habeat aliū pbr̄m immediatum vt ptꝫ hic ibi. per suum p̄sbyteru. vñ habebat iste p̄sbyter ꝓpriū scꝫ parochianū ꝛ nihilominus dr parochianus epi. c. ap'lice. de do. vide bo. glo. in. c. ij. de peniten. ꝛ remissi. lib. ❡ † Not. ij. ꝛ tene menti laicum posse excōicari pro manifestis excessibus q̄q̄ illa crimina nō sint ecclesiastica: vt ptꝫ in homicidio ꝛ similibus. ꝛ credo ꝓcessum sustinendum rōne notorietatis: deprehenditur eñ aperte negligentia iudicis secularis ex quo gñal'r potest argui ꝙ de delicto notorio laici pōt epš se impedire nō solum

---

Sebasti. Sapia.

[a] ❡ Cimiterium sacrū. Vide Io. fa. in. §. religiosum. insti. de rer. diui. vbi dixit ꝙ licꝫ ꝑ illationē mortui locꝰ sepulture nō fit religiosus ꝭm canones tñ locus ille non poterit alienari q͛a in hoc non sunt correcta iura ciuilia. sequitur ibi Ange. are. ꝛ Decius in. c. q̄ꝰ to. col. pe. ver. vlt. ex glos. ꝺ. de iudi. ꝛ vide ibi Fel. co. fi. vbi ēt dicit qꝺ lapis deputatus ad sepulturā non pōt vendi nisi ab vna eccl'ia alteri eccl'ie allegat In no. h ꝛ dñꝫ Tho. in. ij. ij. q. c. articu. iiij.

[b] ❡ Pro hoc bene facit tex. in. l. monumēta. C. de leg. an autē possit qs aliquo casu p̄scribe͛ ius sepulchri vide tex. cū gloss. valde not. in. l. pe. ff. de mor. infe.

Anto. Francis.

❡ Circa hoc qꝺ hic dr de sepultura dicas p̄mo qꝺ sepultura vniꝰ nō pōt alteri dari ꝑ rectorē eccl'ie. vt ꝑ Bart. i. l. j. ꝺ ope. publi. i. §. j. nisi ex cā iusta: vt q͛ nō pōt alibi sepeliri vt not. Archi. i. c. p̄cipimus. ij. q. j. et addꝺ ꝙ sepulchrū cedit fundo vēdito nisi tñ exceptū vl'nisi habeat aditū ex publico. vt l. si mercedem. §. si eū. ꝛ ibi ꝑ Bart. ff. de act. emp. ꝛ ꝑ Bal. i. l. fi. i. ij. col. C. de edic. diui adria. tollē. Et qꝺ sepulchri dñium nō ꝓbaꝛ ex l'ris. ī eo sculptis. vt. i. l. monumentorū. ꝛ ibi not. C. de reli. ꝛ sump. fu. ꝛ hr̄ ꝑ Bart. in. l. vel qꝺ ff. eo. tit. Et adde ꝙ sepulti etiam in alieno sepulchro nō debēt exhumari nisi ī tribꝰ casibus de q̄bus per glo. ꝛ Car. in cle. ꝺ sepul. in. xxx. q.

❡ Adde Arch. in. c. p̄cipiendū xiij. q. ij. vbi dicit qꝺ epš pōt inuitꝰ eligere siue ꝯcedere vni qꝺ sepeliaꝛ in sepulchro alterius. ꝛ ita allegat Lud. insula sing.

❡ Cōpelli. adde Ro. ꝯsil. ccxiiij.

Sebasti. Sapia.

[e] ❡ Cōsuetudo est. vide Pau. de ca. in cōsil. cccc. j. inci. viso ꝓcessu. in fin ꝭm antiquam impressionē. vbi dicit qꝺ non sufficeret curato ꝓbare se fuisse in possessiōe ꝑcipiendi nisi probet ꝙ solutio fuit facta ex deuotione fideliuꝫ: ꝛ q̄ regrantur ad hoc vt valeat talis ꝯsuetudo percipiendi. aliquid pro sepultura tradit idem Paul. de ca. i. ꝯsi. cclxix. incip. circa primū. In dubio aūt presumiꝛ inducta cā auaritie vl' cupiditatis vt no. Bellame. i ꝯsil. xxxj. incip. ꝙ mulier. co. iiij. i. fi.

a ¶ In articulo mortis. Adde istum tex.in.c.pastoralis.§.pterea.nu.2. z ibi no.in apost.in ver.articulo mortis.ẽ.de off.ord.vbi tractat:quid de ituro per mare vel ad bellũ z muliere pregnante.de quo etiam p cardi.in cle.i.in prin.z §.fi.de pe.

Anton.Franci: ¶ Quando quis dicatur esse in articulo mortis. Dicas q qñ quis intrat mare vl'ciuitatẽ pestiferã vel magnũ exercitiũ vt p Bar.in tra. 2 de testa.in ꝟ.mortuũ hominẽ.talis dr esse ɔstitut⁹ in articulo mortis. 3 vt p eũdẽ Bart. in.l.fi.ff.de infa.z per Bald.in.c.j. quo tempo.mi.z per Alex.in consi xxiiij.Et adde q in articlo mortis pốt qs despõsare cõcubinã vt legitimet filios ex ea natos.z per An. Bal.z Ale.in.l. sed est q̃situ.in.§. spadonem.ff.d li be.z posthu.nisi forsan hoc i fraudez faceret illi⁹ q 4 est substitutus qd presumit si sepi⁹ est ei cõminatus de excludendo eũ ab hereditate vt per Joã.de imo z Alex.in.l.si qs posthumos.in fi. prin.ff.de liber.et pothumi.et plene c traditur p cano. in.in.c.tanta.qui filij sint legitimi.

Sebastia.Sapia d

b ¶ Qd excõicat⁹ e vide copiose hũc articulũ explicatum per Felin.c. cũ cõtingat.i pn. ẽ.de off.dele.vbi ponit regulã cuz suis limitatiõib⁹.

solum vt cõpellat eum ad penitentiã sz etiã ad satisfaciendũ de delicto.facit quod no.Innocẽ.in. c.nouit.de iudi.z quod ibi dixi.z not.q2 non solet ad hoc alle.iste tex. ¶ †Not.in.q presbyter potest absoluere in articulo mortis[a] a sententia excõicationis tam hominis q̃ iuris:etiam si absolutio sit reseruata pape.facit.c.si quis suadẽte.xvij.qõ.iiij. ¶ †No.aliud dictũ satis notãduz q excõicatus[b] pro manifesta offensa absoluit in mortis articulo absq3 eo q prius satisfaciat.vnde satis est ab illo recipere cautionẽ singulariter limitat.c.ex parte. el.i.de verb.sig.vbi dicit q excõicatus pro manifesta offensa non debet absolui nisi prius satisfaciat.illud enim verum nisi in mortis articulo fiat absolutio vt hic idem puto vbi satisfactio exigit longum tractũ.c.questioni.de appell.z ibi pleni⁹ dixi:z pro predictis facit.xxij.q.vij.c. qui recedũt vbi dicitur q talib⁹ non est penitẽtia iniungenda sed innotescenda. ¶ Item no.q etiã in mortis articulo non debet quis absolui ab excõmunicatione nisi iuxta formã ecclesie:z de hac forma habes in capi,ex tenore.z.c.cum desideres.de sent.excõ. ¶ Not.ibi:ecclesie suffragia.q defunctis prosunt multa suffragia:z in numero sunt quatuor:de quibus in.c.anime defunctorum xiij,q.ij. ¶ †Ultio no.q heres etiã laicus põt cõpelli per iudicem ecclesiasticum ad satisfaciẽdum p defũcto.Et facit hoc ad.q.quotidianam.Quidam laic⁹ in cõtractu p̃stitit iuramẽtũ eo mortuo cõuenit heres laici rõne illius ɔtractus iurati coram iudice ecclesiastico opponit q ecclesiasticus nõ sit ɔpetẽs iudex laici.quero qd iuris. Abbas tenet q põt cõueniri:nã sicut defunctus poterat cõueniri corã ecclesiastico rõne iuramenti.c.fi.de fo.cõp.lib.vj.ita et heres.ar.in lege heres[c] absens.ff.de iud.z dicit sic fuisse al's determinatũ.hoc placet Joãni an.q2 defunctus poterat cõueniri ex proprio iuramento.z ita tex.in.d.c.fi.ponderat dum dicit a se p̃stito zc. sed iuramentũ non egreditur personã iurãtis[d] est enim psonale ex parte iurantis.vt in.c.veritatis[e].de iureiurã.z hoc dictũ:Joã.an.tenet cõiter per modernos.sz ego saluando vtrunq3 dictũ distinguerem q actione ex eo cõtractu non poterit agi corã iudice ecclesiastico z sic pcedit opi.Jo.an.sed officiũ iudicis poterit implorari vt heres cõpellatur satisfacere aie defuncti.arguiñ.hic.z in.c.a nobis. in fin.el.ij.de sen.excom.z sic pcedit opin.Abba.z

c ¶ An obligatio ex iuramento proueniens transeat in heredẽ.vide hoc per do. Ant.in j.col.z in.c.cũ sit generale.de for.cõpe.in.vij.col.z per Abba.in.c.cũ cõtingat de iureiuran.in.iij.charta.vbi etiaz do. Anto.in.xij.col.ver.per que puto.z adde q periurium procuratoris habẽtis mandatũ ad iurandum non ligat animã dñi qui non est in culpa glo.est no.i clemen. non potest.de procu.in glo.fi.Et inquantũ in hoc.c.dicitur q successor tenetur exonerare animam defuncti:pcedit in successore vniuersali nõ autem particulari fm do.Anto.in.c.si diligenti.de prescrip.super glo. pe.z adde circa materiã huius.c.qd etiã his casibus in quibus potest appellari a confessiõe defuncti heres nõ poterit appellare:ita eleganter dicit.do.Ant.in.c.cũ speciali.§.porro.de app.z ibi etiaz do.Abba. Et de ista.q.vide Jmo.in cle.j.de regu.in pe.co.z adde qd dicitur hic heredem teneri ad exonerãdum animã defuncti intelligitur quãtũ ad hereditaria non autem tenetur heres ad ieiunia vigilias et orationes ad quas tenebatur defunctus.gloss.est.no.in.c.accusatus .§.si vero.in ver.temporalibus.de heredi.instituen.Itẽ adde quod sicut heres obligatur seruare cõtractũ iuratum per defũctum qui cõtractus alias nõ teneret:ita obligatur si super illo cõtractu confessus fuerit se habuisse. tex.est bene probans .in.l.cum quis decedens.§.codicillis.ff. de leg.iij. vbi non soluz iuramentũ testatoris obligat heredẽ sz etiã confessio de prestito iuramẽto.Et p hoc dicto bene facit tex.in.l.ne in arbitris.C. de arbi.vbi tantũ operatur confessio de prestito iuramento.Et q ipsuz iuramẽtum defuncti non liget animã heredis probat tex.in auc.priuilegiũ.in prin.C.de iura.calũ.vbi successor cõpellit iterũ iurare de calũnia.Et idem tenet glo.in ver.iuramentum.in.c.ij.de iuram.cal.z in.vj. Et de qõ.hic tacta vide Jmo.in cle.j.de iureiur.in.v.col.z vide etiam Bal.in.l.j.in vlt.co.in ver.extra quero.C.de iureiurã.vbi dicit q ppter iuramentũ successoris heres non efficit de ecclesiastico foro.z all.Inn. in.d.c.veritatis.z idẽ dicit Bal.in auc.sacramẽta puberũ.C.si adu.vẽ. vbi dicit q lz iuramentũ predecessoris obliget successorẽ quo ad validitatẽ cõtractus tñ nõ obligat eũ quo ad mutationẽ fori vt possit conueniri coram iudice ecclĩastico.z alle. Jo.an.in.c.vlti. de fo.cõpe.in.vj. Et ad hoc Bal. marga.Inno.in ver.iuramẽtũ.in xxj.z.xxj.q̃stiõe. Itez de illa.q.an iuramentũ defuncti obliget heredẽ.vide oĩno per Bal.in.c.j.in.iij. co.de iureiu.z in d.c.veritatis.de iureiu.in fi.vbi õino vid.Itẽ an iuramentũ de soluẽdo vel nõ repetẽdis vsuris transeat ad heredẽ vid per do.Laurẽ.de rod.in trac.d vsuris.q.xxxvj.z adde hic qd lz de iure canonico requiratur bona fides tñ mala fides predecessoris non nocet in prescriptione successori bõe fidei possessori vt est gl.i.c.de quarta.de prescript.z in.c.cura.de iure pa.tñ heres vniuersalis lz fuerit bonefidei possessor poterit cõpelli restituere rem quã mala fide tenebat suus predecessor ea ratione: qua tenet ad exonerãdũ aĩam defuncti quã aliter exonerare nõ põt nisi satisfaciat.vt hic.c.istd. fuit singu.z mirabile verbum do.Anto.i.c.si diligenti.in.vij.col.de prescript.

vide qd dico in.c.cum sit generale.de for.cõpeten. 5 ¶ †In gl.fi.in fi.No.istã gloss.q̃ quotidie allegat iuncto tex.p differẽtia inter ius canonicũ z ius ciuile.vt de iure canonico indistincte heres teneatur ex delicto defũcti lz secus de iure ciuili.z hãc opi. tenuerũt cõiter glo.iuris canonici.vt in.c.in literis de rapt.z ibi bo.tex.z.xxiiij.qõ.ij.c.sane.z xij.q.ij. in.c.ep̃s qui filios.z in c.q̃q̃.de vsur.lib.vj.z glo. in.c.in literis.de rapt.z glo.j.qõ.iiij.§.itez peccato.xvj.qõ.vj.ep̃m.xcvj.dist.bene quidez.de vsuris tua.de pigno.cap.iij.z vide omnino glo.xxiiij.q. ij.in sum.z hoc tenet Fede cõsi.xxj.z do.Anto.cõsuluit z refert in.c.qd clericis de foro competenti. Inno.hic dicit hoc per istum tex.non probari:q2 hic non conueniuntur heredes immediate ex delicto defuncti:sed ex cautiõe quã prestitit defunct⁹ in absolutione proprio sacerdoti qui ad hoc habet publicum officium.z ex hac cautione possunt agere oẽs quorum interest :ar.in.l.non quasi.ff. rem pup.sal.fo.allego meliorem tex.de iure canonico.in.d.c.q̃q̃.z presupposito qd cautionem presbyter non exigisset tamen tacite videtur prestita ex quo penituit z petit absolutionem a sacerdote. nam non poterat aliter penitere nisi mandaret satisfactionem fieri:z põt agi officio iudicis.arg.in. l.his verbis.ff.de adopt.z no.semper hoc dictum Innocẽ.ex quo habes q sacerdos gerit officium publicũ in actu confessionis ita vt ex cautione seu f promissione per eum recepta possunt oẽs agere[f] quorum interest sicut si pmissio fuisset recepta per ordinarium loci seu notarium.Ex quo inferas q illud.c.q̃q̃.nõ ponit specialitatẽ in crimine vsurario quatenus admitit presbyterum parochialem ad recipiendam illam stipulationẽ.Hosti.dicit qd hic non solũ lis habetur pro cõtesta.imo quasi ex snia cõuenitur heres. ex quo sacerdos iniunxit vt satisfaceret dicit etiã q si quis fuerit confessus sacerdoti z decessit lite non contest.põt agi cõtra heredẽ ex delicto defuncti ex quasi cõtractu.nã videtur quasi contraxisse cũ sacerdote nomine illorum quorũ interest.qd etiam sentit Spec.in ti.de interro.ac.§.ij.versi.quid si lis.dicit tñ Hosti.quicquid dicat de iure canonico potest agi ex delicto defuncti contra heredez:lz secus de iure ciuili z sic sentit q ex delicto defuncti possit quis fundare intentionem suam contra heredẽ iure de canoni.Et hanc differentiã inter ius canonicum z ius ciuile sentit

Antonius Franciscus. ¶ An heres teneatur exonerare conscientiam. defuncti .Uide que habentur per do.Abba.i.c.cum esses.de testa.in illa questione.an in foro conscientie heres teneatur ĩuẽtarium conficere z sine dubio dicas qd heres exonerat conscientiã defuncti ex facto suo q2 adeũdo hereditatẽ videtur quasi ex cõtractu se obligare ad oĩa ad que tenebatur ipse defunctus:z ideo non exonerando ledit propriam conscientiam vnde edificabit sibi ad gehennã.vt i.c.per tuas.de simo. z in.c.per literas.de resti.spo.z in his.xxviij.q.j.conscientia enim alicuius dicitur esse veritas.vt per Bal.in.l.ij.in.quarto no.C.de fideicom. z in.l.nemo.ad.fi.C.de sen.z vide glos.in.c.j.de corpo.vitia.z in cle.j.de iure patrona.

d Sebasti.Sapia. ¶ Personam iurantis.vide Paul.de cast.in consi.lxvij.icip.visis z ɔsideratis oibus i scda parte fm nouissimã impressionem.z in cõsi.xiij.ea parte.Ange.in cõsi.ccxxxvj.inci.ex themate z ctis.Corse.in repet.rubri de iureiur.i.xxj.priuilegio.

e ¶ Et ibi vide eũdẽ do.Abb.pano.post alios.z Jo.an.l.c.cum.C.laicus.de fo.ɔpe.lib.vj.i nouel.z vide Arch.i.ca.longinquitate.i fine.xij. q.ij.vbi dicit q iuramentum ex parte prestantis est personale.z allega. Inno.i.c.veritatis.Itẽ ad hoc oino vide Bal.in.c.j.§.cum domino. ad fi.titu.de no.feu.z hoc fallit in iuramẽto qd defertur a parte parti: quia illud transit i successorez cum habeat vim pacti vel transactionis tex.est in.l.ait pretor.ij.ff.de iureiur.transactio autẽ vel pactũ regulariter transit in heredẽ.vt.l.si pactũ ff.de pactis.

f Sebasti.Sapia. ¶ Oẽs agere.Uide late per do.Ja.in.l.j.§ huius studij.col.ij.versi.itẽ per istum tex.ff.de iust.z iur.

Fede. ɔsi. xxi. ꝛ Barto.[a] in. l. j. ff. de priua. delic. vbi prosequit quid iuris tam de iure ciuili ꝙ de iure canonico: ꝛ respectu iuris ciuilis distinguit vtruz pena sit inflicta a lege ꝛ tenet heres. ad hoc. l. cōmissa. ff. de publi. Ex quo infert ꝙ si post mortem apparet quē hereticū fuisse vel reum criminis lese maiestatis bona oīa possunt extirpari ab heredibus. quia pena fuit commissa in vita. vide bonum text. in. c. ii. de rescrip. lib. vj. Aut pena[b] delicti venit imponenda per iudicē: ꝛ tunc aut delictuz fuit cōmissum circa contractum: vel extra. Primo casu si delictū purgatur actione descendēte ex eo cōtractu: vt puta qꝛ potest agi ex cōtractu exemplū in dolo cōmisso in deposito seu cōmodato: ꝛ tunc heres tenetur ex delicto defuncti: qꝛ nō fundatur intentio immediate ex delicto sed ex contractu: qꝛ agit actione cōmodati seu depositi ꝛ nō ex dolo. vt in. l. ex depositi. ꝛ in. l. ex contractibus. ff. de acti. ꝛ obli. ꝛ bo. tex. est in. l. si heres. ff. depositi. Si vero delictum non purgat ex actione descendēte ex cōtractu: ꝛ tunc delictum nō trāsit in heredē nisi vt j. dicetur. Exēplū: dolus dedit causam cōtractui: ꝛ sic contractus nō tenuit iuxta not. in. c. cū dilecti. de emp. ꝛ vēdi. hoc casu nō potest agi ex cōtractu cōtra dolosum cū contractus sit nullus: ꝛ sic oporteret immediate agere ex dolo: ideo nō potest agi cōtra heredē qꝛ crimina morte extinguuntur. xiij. dist. quorūdam. ꝛ videbo tex. cum glos. institu. de perpe. ꝛ tēp. actio. §. aliqn. Secundo casu qn̄ delictum fuit cōmissum extra contractum aut lis fuit cōtesta. cū defuncto ꝛ tenetur heres. vt in. l. vnica. C. ex delic. defun. ꝛ pōt esse ratio qꝛ per cōtestationem fuit initus quasi contractus cū defuncto. nā in iudicio quasi ɔtrahimus. l. iii. ff. de penis. si vero lis nō fuit cōtestata. ꝛ tunc si aliquid ꝑuenit ad heredem ex illo delicto tenetur heres ad id qꝺ ad eū peruenit ꝛ non vltra. Si autē nihil peruenit et nō tenet. vt in. d. l. vnica. Fallit in cōdictione furtiua. l. si pro fure. ff. de condi. fur. quo ad ius canonicum dicit Barto. ꝙ quedā sunt actiones penales ex vtraqꝫ parte vt puta quia peto id quod tibi nō abest nec mihi adest. exemplū si pro delicto pena pecuniaria venit applicādā parti: non tam ex parte rei ꝙ ex parte actoris est pena. ꝛ hoc casu nullo iure ſm Bar. delictū transit in heredē: quoniam actio est penalis ex parte rei sed rei persecutoria ex parte actoris: vt puta quia ego pro satisfactione dāni mei: ꝛ hoc casu dicit qꝺ est diuersitas iter ius canonicum ꝛ ius ciuile qꝛ de iure ciuili nō agitur nisi in casibus ꝑdictis sed de iure canonico sic: 6 vt hic. ¶ † Sed aduerte: nam primū dictū Bart. quatenus vult ꝙ actio ex vtraqꝫ parte penalis nō transeat in heredem etiam de iure canonico videtur posse optime iuuari per gloss. not. in. c. fraternitatis. xii. q. ii. vbi dicitur ꝙ in foro cōscientie nō iniūgitur vt quis soluat penam delicti: cum ergo de iure canonico agatur contra heredē solū ratione peccati: ergo nō debet cōtra heredē agi nisi ꝓ satisfactione interesse seu dāni ꝓprij. ꝛ hoc visum est mihi sensisse gloss. in. d. c. sane. xxviij. q. ii. sed cōtra hoc dictum alleg. text. hic nam hic agebatur vt satisfacerent heredes de homicidio ꝛ incestu: ꝛ vt dicit hic Joan. and. non pōt satisfieri de homicidio nisi quia aut interfectꝰ fuit seruꝰ: aut agebatur ad penam consuetudinariā. nam in aliquibus locis ꝓ delicto soluitur pena applicanda leso seu heredibus suis. c. ij. j. de penis. ꝛ. c. ij. j. de delictis puero. Idem dicenduz est de incestu. nam corpus liberum nō recipit estimationē: ergo hic agebatur etiā vt satisfaceret de delicto rōne pene sed saluando vtrūqꝫ dictum distinguerē: ꝙ aut quis fuit excōmunicatꝰ qꝛ nō satisfaciebat de delicto: ꝛ absolutus maxime cū cautione: ꝛ tunc procedit dictū huius. c. quia non pure agitur in foro penitētiali: nec agit mere ex delicto: sed ex cōtractu vel quasi prout. s. dixi. Aut simpliciter quis decessit sine excōmunicatione ꝛ absolutione sequenti: ꝛ tūc forte posset procedere dictum Bar. intelligendo ꝙ tūc agatur ex delicto. Sed si teneremus oppi. ꝙ agat tūc ex quasi contractu propter absolutionē prestitam non video qꝛ dictum Bar. posset tolerari: sꝫ ipse habuit respectū ad cōmunez opin. canonistarum vt agatur ex delicto. sed ego semper tenui qꝺ nulla in hoc sit differentia inter ius canonicum ꝛ ius ciuile. naz istud. c. ꝛ. c. in literis. de rap. ꝛ cap. a nobis. alleg. ponderant quem fuisse contritum in morte. ꝛ videtur tacite mandasse satisfactionez heredibus. vbi enim ista cessarent vt qꝛ decessit sine cōfessione non video ꝙ possit agi contra heredē ex delicto defuncti nisi quatenus potest agi de iure ciuili. ꝛ pro hoc allego glo. no. que aperte hoc sentit. in. d. c. a nobis. in ver. heredes quoqꝫ. q̄ dicit ꝙ cū penituerit ꝛ cōtritꝰ fuerit defunctus ꝗrum in se fuit satisfecit. ideo heredes compellendi sunt satisfacere ꝓ ipso: ꝛ sic dicit debere intelligi. ca. final. de sepult. ꝛ in. c. in lr̄is. de rap. tacite idē sentit Jo. and. in addi. Spec. in titu. de appel. §. in quibus. 7 in addi. magna. ꝛ hoc no. ¶ † Sed nunqd heres teneatur vltra vires hereditarias si nō facit inuētariū ex quo delicto defuncti. d. Ant. dicit hic qꝺ nō: idē tenet Fede. cōsi. xxi. etiā in foro cōtentioso mouet qꝛ ex eqtate inductū est per ius canonicuz vt teneat heres ex delicto defuncti. ꝛ eadē equitate non debet teneri etiā vltra vires hereditarias. glo. tamen videt velle cōtrarium in. d. c. in literis. crederē tū ꝙ opi. Fede. sit vera si agitur ex delicto secus si agitur ex cōtractu. argu. eoꝛuz que dixi in precedenti questione. Abbas.

¶ De parochijs ꝛ alienis parochianis. Rub.

1 ☞ Parochia quid sit ꝛ vnde dicat.
2 Ius parochiale in quibus consistat.
Oblationes que fiunt imagini que est intra limites parochie cedūt lucro presbyteri parochialis idem si fiant capellis vel altaribus fundatis itra parochiam. 4.
3 Parochiani non tenentur sponte facere oblationes ꝑsbytero parochiali nisi sit consuetudo ꝛ nisi indigeat quo casu possunt compelli ab episcopo non autem ꝙ presbyter possit cessare ab administratione diuinorum.

¶ Supra visum est de quodā iure parochiali qꝺ cōsistit in funerado: sed qꝛ poterat dubitari generaliter de alijs iuribus parochialibus: ideo post rubri. precedentem subijcitur ista rubrica de paro. 1 ¶ † Quero quid sit parochia: ꝛ vnde dicat. Sol. post Joā. and. est locus in quo degit populus alicui ecclesie deputatus certis limitibus ɔstitutus: ꝛ dicit parochia quasi partitio cure. nā cura populi partita fuit inter ecclesias parochiales. nam rector talis ecclesie dicit populū regere. c. j. de capel. mona. ꝛ vide Arch. in. c. licet canon. de electio. lib. vj. Et scias ꝙ parochie fuerunt diuise post aduentum christi. xiij. qō. j. in. c. j. epatus vero ꝛ prouincie fuerut diuisi longe ante aduentu christi. vnde vbi prius stabant illi principes infideliū seu eorum sacerdotes fuit statutū per apostolos ꝙ primates archiepiscopi ꝛ episcopi cōstituerentur. de qbus. dic vt plene habet. lxxx. di. c. j. ꝛ. xc. ii. distin. c. j. 2 ¶ † Scd̄o principaliter quero in quo cōsistat ius parochiale dic ꝙ in pluribus. primo vt parochiani diebus festiuis audiāt missā in parochia. vt in. c. ij. j. eod. ꝛ dic vt ibi: scd̄o. vt sacramēta percipiantur in hac ecclesia parochiali seu a ꝑsbytero parochie: ꝛ vt parochianus ibi sepeliatur. cap. omnis. de pe. ꝛ remiss. ꝛ cle. dudum. in. §. verum. de sepul. Itē in prestatione decimarum personaliuz xvj. q. j. c. quesiti. Itē in oblationibꝰ fiendis. de consec. distin. j. omnis christianus. ꝛ ver. oblatio. capitur largo modo ſm Joā. an. ꝛ bene vt cōprehendat quicquid itra limites parochie perueniat. bonus tex. in. c. pastoralis. §. de his q̄ fiunt a ꝑlatis. Et per hoc arguit do. Anto. hic ꝙ oblationes q̄ fiunt imagini depicte in muro intra limites alicuius parochie cedunt presbytero parochiali. quod c etiam tenui in dicto. c. pastoralis. [c] ꝛ bene facit ille tex. ꝛ qꝺ ibi no. Hosti. ad idem. c. quoniaz. de decimis. licet alias legerim in additio. Spe. Joā. and. allegantē. pro episcopo ꝛ presbytero parochiali ꝛ non soluentem

a ¶ Et ꝺ hac materia qn̄ heres ɔueniat ex delicto defuncti. vide ꝑ bal. in. l. j. C. ex delict. defuncti. ꝛ i. l. fur. C. de fur. aliqd ꝑ Ange. i. l. iiij. §. qꝺ ait ꝑtor. ff. qꝺ q̄squ iuris. vbi ē bo. tex. ꝛ glo. scias tū qꝺ de iure ciu li actio ciuilis trāsit in heredem qn̄ ex ꝑte actoris est prestatoria inter esse ꝛ ex parte rei est mere ciuilis. tex. est. l. l. j. §. fi. ff. de eo ꝑ quē factū erit. sed forte ibi aliqd ꝑuenit ad heredem vt sentit tex. in fin. dū dicit non lucretur. Anto. Franciscꝰ.

b ¶ An heres cōueniat ex delicto defuncti: dicas ꝙ i delicto lese maiestatis nō solū punit filiꝰ sꝫ etiā extraneꝰ successor. ꝛ nō solū masculus sed etiā femina respectu ꝑuationis bonoꝝ vt in. l. quisquis. in. §. filij. C. ad leg. iuli. maie. ꝛ nocet ēti feudo vt in. c. si vasalus cu' pā. si ꝺ feu. fue. cōtrou. ꝛ l. c. j. l. §. deniqꝫ. q̄ fue. pri. cau. bn̄. ami. ꝛ hr ꝑ Bar. ꝛ Alex. i. l. iii. de inter. ꝛ relega. ꝛ viꝺ ꝑ pau. de c. i. in cōsi. clx. ꝛ seq. qd autē ecōtra an delictū filie noceat patri i dote vide gl. ꝛ doct. post bal. i. l. si dotē. C. de iure do. ꝛ vide Ang. i. l. dissentientibus. C. ꝺ repu. ꝛ vide pau. ꝺ cast. in. l. adoptiuū. de i ius vocā. vbi etiā ꝑ alex. et ipꝫ Ale. i ɔs. xxiij. in prīa ꝑte consi. Sebasti. Sapia.

b ¶ Aut pena. qn̄ hr̄s teneatur delicto defuncti. vide do. Jas. i. l. iij. §. qꝺ āt. ff. ꝙ quisqꝫ iur. vbi plura. ꝛ i l. fi. in fin. ff. de eo ꝑ quem fac. erit.

c ¶ In. j. colū. idē do. Ant. ꝛ Inn. in cle. lr̄as. de prebē. ꝛ idē. d. Abb. panor. i. c. ex trāsmissa. de deci. ꝛ i c. ad audiētiā. de eccle. edifi. ꝛ in. c. dilectꝰ. de of. ord. ꝛ Bart. in. l. si qs ad declinādā. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ Ange. in autē. sit'r. C. ad leg. fal. ꝛ autē. oēs peregrini. C. cō. de suc. ꝛ i. l. rē. §. itē qcunqꝫ. ff. ꝺ i rē ac. i. l. statue. ff. de vsufruc. ꝛ in q. q̄ incipit in refulgēti delitiarū palatio. ꝛ ꝑ Bal. in. l. decē. in fi. ff. ꝺ fideic. li. ꝛ ad istā q facit qꝺ no. La. alle. lxxxvij. i vlt. co. vbi dicit qꝺ si sit legatū eccl'ie q̄ nō repit i diocesi debet legatuz ecclesie cathedrali: ꝛ ita dicit tenere Joā. an. in addi. Spec. in tit. de instru. edi. §. nūc vō aliqua. i. v. char. Antonius Frāc.

¶ Ad hoc ꝙ h̄ dr ꝙ legatū factū eccl'ie ꝛ nō reperitur in loco debet eccl'ie cathedrali. Dicas h̄ esse sine dubio verum nisi alr appareret de mēte disponētis qꝛ ecclesia cathedralis dr esse parochia totiꝰ ciuitatis. vt in cle. dudū. §. veruz. ꝛ ibi ꝑ Card. in xix. q. de sepul. dicas tū ꝙ eccl'ia dr eē ōis locus pius ꝛ etiā monasteriuz. ꝛ iō attēdi dꝫ an possumꝰ cōiecturare mentē testātis de qua ecclesia sensexit ꝛ si de hoc nō apparet i dubio intelligit de ecclesia cathedrali: q̄ dicit esse matrix vt ꝑ glo. ꝛ Car. i cle. j. de priuile. et no. in. c. j. ꝛ l. c. ex transmissa. ꝺ ꝑsc. ꝛ adde ꝙ ecclesie nōduz cōstructe pōt fieri legatū ꝛ donatio vt ꝑ bar. i. l. seruos. ff. ꝺ ali. mē. leg. ꝛ i. l. seruitus. l. §. futuro. ff. ꝺ serui. vrba. ꝑd. ꝛ viꝺ q̄ habent i. c. abbate. de re iudic. lib. vj.

a ¶ Compelli. Adde Lapum allega. lviij.

a ☞ Sebasti. Sapia. ¶ Compelli. vide Feli. in c. veniens. col. ij. vers. not. quarto ibi: ↄsueuerūt. s. de testi. vbi allegat pro his que dicit Abb. hic diuū Thomā idē tenentē scđa scđe. q. c. arti. iij. ꝛ Lapū alleg. lxvij. colū. pe. vide etiam plene per do. Maria. soci. in suo trac. oblationum.

b ¶ Oblatiões. ibi late ponit q̄t sunt genera oblationū ꝛ q̄ oblatiões sint de necessitate ↄstādeꝛ q̄ nō. Et in ea. q. art. iij. ponit de oblatiōib⁹ ꝑmitiarū: vtꝝ ad eas hoies teneantur. Itē vide eundē Tho. in. ij. senten. dist. xv. qō. ij. arti. iij. circa finē vbi dicit ꝙ ō acqsitis ex meretricio vel ꝑ simoniā non dꝫ fieri oblatio ad altare: ꝓci pue manifeste ꝓpter scandaluꝫ ꝓpter reuerentiaꝫ sanctoꝝ: ꝛ ꝓpter sceleris abominationē. Itē de hoc an laici oblationes necessario offerant. vide etiā ꝑ Io. de lig. in c. vt dñicis. j. e. ꝛ vltra text. hic allega. let vide. c. qui oblationes. xiij. q. ij. ꝛ §. oblatio. de consec. dis. j. ꝛ gl. in c. duo. xij. q. j. Item ꝙ oblatiões sunt soluēde ex precepto. est tex. i. c. quāto §. j. quē ibi no. idem Abb. j. de vsur. vide Inno. in c. cū volūtate. de senten. exc. vbi ponit differētias inter eleemosynas ꝛ oblationes. ꝛvi de ancha. in repeti. reg. peccatū. in vj. q. princ. lib. vj. ꝛ ibi do. Abb. in c. causa. de verbo. signi. Item adde hic not. verbū in hac materia qō ponit do. Anto. in c. fi. in vlti. col. de foro compeē. Item adde hic q̄stionem quaꝫ ponit Imol. in cleme. archipresbyteroꝝ. de priuileg. in penult. colum. ver. vlterius querit. ꝛ si cōcedantur alicui decime ecclesiarum in aliqua diocesi. vtrum debeant dari de oblationibus. vide gl. in clemen. beneficiorū. de deci. ꝛ ꝙ oblationes debeantur habēti decimas. est tex. in c. ex transmissa. de prescrip. ꝛ vide Archi. in c. questi. xvi. q. j. vbi dt ꝙ siue de iure siue de facto quotidie episcopi pignori dant laicis oblationes ecclesie: dicit tamen ꝙ tunc laici non debent accipere oblationes de altari. Item adde ꝙ distributio oblationū inter sacerdotes que fiunt ecclesie vbi non est episcopus spectat ad officiū custodis. Casus est not. in c. ij. de offi. custo.

Anto. Fancis. ¶ Quid contineatur appellatione oblationum. vide B. in c. cum inter. de verbo. significa. ꝛ an ille connumerantur inter bona ecclesiarum. vide Specu. in ti. de deci. in prin. ꝛ an ille possint fieri de lucro meretricio. vide Archidia. j. q. j. in c. non est. circa finem vbi dicit ꝙ non: sed alia pia opera ex tali lucro bene fieri possunt. Et adde ꝙ oblationes mortuoꝝ debentur ecclesijs perochialibus: vt in ca. j. de sepul. ꝛ Inno. in rub. de paro. ꝛ in c. de quarta. de prescrip. ꝛ vide do. Cardi. in dicta clement. dudū. in §. ab omni. vbi dicit qō tales oblationes debētur tam clericis q̄ sacerdotib⁹ sicut ipsa funeralia. aduertendo tamen ꝙ tales oblationes nō debētur clericis portātibus vestes diuisatas: vt in c. clerici. ij. ꝛ ibi per Car. in vij. questione. de vita ꝛ honesta. clerico.

non soluentē sed mihi placet premissa opi. ꝛ facit c. cum inter. de ver. sig. ¶ † Ultimo quero: nunqd 3 parochiani possunt compelli[a] ad oblationes faciēdas. primo videt ꝙ sic. per. d. c. omnis christianus. ꝛ c. alia. ꝛ c. statuimus. xvj. q. j. In contrariuꝫ allegat illud Matth. v. vbi dicitur. Si offers munus tuū ad altare ꝛc. ꝛ sic non loquitur imperatiue. ꝛ ad idem quod habet Exod. xxv. c. cum dicit. Ab eo qui vltro munus offert recipe ꝛc. q. d. qō a spontaneo ꝛ non a coacto recipienda est oblatio pro solu. vide quod no. gl. in. d. c. omnis. ꝛ. d. c. statuimus. ꝛ. x. q. j. sanctoꝝ. ꝛ videtur gloss. variasse. nam qñqꝫ simpliciter tenui parochianos ad hoc compellendos. ꝛ qñqꝫ hoc tenuit cum limitatione scꝫ ꝙ si presbyter curatus indiget. sꝫ beat⁹ Tho. latius attingit scđa scđe. q. lxxxvj. arti. j. ꝛ ibi in effectu quo ad propositum nostruꝫ concludit. qō regulariter iste oblationes[b] que fiunt ad vsum sacerdotis seu pro diuino cultu: nō sunt in precepto nisi in quatuor casibus. Primus si ratione cēsus debet fieri: puta quia aliquid tenetur ab ecclesia: ratione cuius soluitur oblatio noie cēsus. Secūdus casus: si quis est obligatus ex testamento vel inter viuos. c. quanto. j. de censi. Tertius casus: si sacerdos indiget: naꝫ ex quo impēdit spiritualia debet consequi temporalia. ad hoc. c. si eps. de offi. ordi. lib. vj. ꝛ quod no. in c. ꝛ in c. j. de his. de eccle. edifi. non tñ sacerdos ob hoc debet subtrahere spūalia sed superior debet eos compellere ad has oblationes iuris remedijs. Quartus casus qñ hoc habet ↄsuetudo. nam in multis locis parochiani semper offerūt diebus festiuis. nā in aliquibus locis solēt facere oblationes cum candelis in festo alicuius sancti: ex quo enim inoleuit cōsuetudo possunt ad hoc cōpelli. quod bene no. facit tex. in c. ad apostolicam. de simo. ꝛ l. priuilegia. in fi. C. de sac. san. ec. ꝛ qō ibi no. Bar. facit quod dixi. s. tit. proxi. c. pe.

4 ¶ Et vnū inter cetera scias ꝙ iste oblationes ita sunt de iure parociali ꝙ si fiant in capellis seu altaribus fundatis intra parochiā debētur rectori parochie. ar. in. d. c pastoralis. facit. c. ex trāsmissa. de prescrip. ꝛ c. ad audientiam. el. ij. de eccle. edifi. per locum a speciali. Abbas.

☞ Bānitus cū publicatione bonoꝝ si restituatur an recuperet bona legitime in alium alienata. 1

2 Epi duo insolidum possunt esse in eade diocesi ex aliqua maxime causa. alˢ secus. ꝫ.

3 Papatus nō recipit duos papas quinimo aliud sentire est hereticum.

4 Diuisio que est fienda inter fratres de hereditate paterna: an debeat fieri per maiorem natu vel quomodo.

5 Maior pars olm qui sunt in aliquo cōsilio attenditur: licet ibi sint due partes diuersarū factionū: ꝛ sic nō attēditur maior pars cuiuslibet factiōis: sed maior pars omnium simul in concreto.

Si episcopus.

Inter episcopū substitutuꝫ epo heretico: ꝛ ipm epm hereticum reuersum ex dispēsatiōe receptū. diuidit epat⁹ mō h expsso: ꝛ hꝫ qnqꝫ dcā ad idē tendētia que patēt in tex. ¶ Casus literalis. Episcopus alicuius ciuitatis cū magna parte populi incidit in heresim donatistarum vnde oēs precisi sunt ab ecclesia: in residua parochia ↄstitut⁹ est nouus episcop⁹: prior cū populo q secuti fuerāt ipm reuertitur ad vnitatem ecclesie: cū eis dispensatur cum eo: tum propter multitudinem sequentium ipm: tum ꝓ vtilitate vt dignitatē recipiat. Sꝫ qꝛ alter fuerat canonice institutus remoueri ex toto nō debet sed inter se diuidāt populum: prout in litera continet. hodie nō seruatur hec dispēsatio. Ber.

1 ¶ † No. j. bonū ar. ex tex. ꝙ si qs cuius bona fuerūt ob delictū suum publicata restituitur non recuperat bona legitime in aliū translata quia restitutio nō debet retrotrahi cum preiudicio illius cui bona fuerunt collata. arg. in c. quāuis. de rescrip. lib. vj. de quo tamen remitto ad plene no. in l. fi. C. de sen. pas. dixi in c. quia diligēt a. s. de elec. Iste tamen tex. potest etiā adduci ad contrariam sententiam: nam cum episcopatus esset insolidu ipsius instituti: nihilominus reuersus et restitut⁹ recuperat partem: sed dic hoc contingere ex noua prouisione principis. Ex quo infero ꝙ princeps qui donauit bona publicata alicui potest in restitutione certā partē bonoꝝ illi subtrahere ꝛ restituto tribuere: qō no. Et ex hoc tex. not. bene quod propter bonū publicum potest papa priuare episcopum sine culpa sua: nā vides hic ꝙ priuauerit substitutum quo ad partem: ꝛ eadem ratione potuisset in totū: ꝛ sic intellige glo. not. in c. per principalem. ix. qō. iij. plenissime dixi in disputatione que incipit sempronius.

2 ¶ † Item no. ex hoc. ꝛ ex tex. ꝙ ex causa possunt duo cōstitui episcopi in eadem diocesi ꝛ potest fieri ad tēpus diuisio locoꝝ vt hic.

3 ¶ † Item not. ꝙ etiā insolidū possunt duo epi cōstitui ex causa sicut Augu. accessit Ualerio incolumi: ita vt quilibet eoꝝ insolidum exerceret iura episcopatus in diocesi vt habes tex. not. in c. nō autem. vij. q. j. nō tamen hoc esset fiendum sine magna causa ne in eadem diocesi videant duo capita quasi monstrū: vt dicitur in c. inter cetera et c. quoniā. de offi. ordi. nā expresse hoc ꝓhibetur in d. c. quoniam. Et de patriarcha gradēsi quasi trahit moram Uenetus. vide qō not. glo. in c. ij. lxx. dist. Nunquid autē ex causa possit hoc fieri in romanis pontificibus vt sic essent duo: dic quod nō imo hereticum est sentire: vt papatus possit cōsistere apud duos: quia iuxta verbū dominicum. Unicuꝫ debet esse ouile ꝛ vn⁹ pastor. de quo vide glo. in d. c. non autem. quā tene mēti: ꝛ hodie habetur in extrauaganti Bonifacij. viij. que incipit vnā sanctā.

4 ¶ † Not. ꝙ eps maioris tēporis diuidit ꝛ minor eligit. ꝛ intelligunt doc. de maiori non respectu etatis sed respectu maioris tēporis quo fuit in epatu: ꝛ hoc qꝛ presumitur melius habere notitiā locoꝝ ꝛ iurium ipsius epatus. Et ex hoc colligit Host. ꝙ si inter fratres est fienda diuisio:[c] non debet diuidere maior etate sed is qui maiori tēpore habuit bonoꝝ administrationem. Idem dicit inter scholares socios vt ille diuidat q maiori tempore fuit in studio. Ego tñ non puto ꝙ frater[d] teneatur hanc diuisionē facere: ꝛ si velit. nam

☞ Sebasti. Sapia.

c ¶ Diuisio. vide de hoc arti. late ꝑ do. Ial. in §. quedam. col. antepe. insti. de actioni. ꝛ Salice. qui ponit ideꝫ Iason in l. j. colū. antepeñ. ff. si certū pet.

d ¶ Os frater. vide Bal. in l. si maior. C. cōmuni diui. q dt ꝙ debet diuidi sorte. ꝛ alle. tex. in l. ij. C. quādo ꝛ q. quar. pars dbē. ꝛ ibi ēt facit mētionē de tex. ꝛ de isto artic. an minor teneatur prius eligere sibi partē in diuisione bonoꝝ. vide per Ang. in l. qui erat. ff. fami. herci. ꝛ facit ꝙ sing. voluit Bar. i l. senatus. §. senatus ff. de iure fisci ꝛ de hoc ꝑ Bar. in l. j. C. de his q se de. li. x. ꝛ in l. ij. C. quando. ꝛ qui. quar. pars debe. vbi tenet qō non sit verum illud ꝙ dicitur quod minor natu semꝑ debeat eligere partē ꝛ Bal. in l. iubemus. circa prici. in ij. col. C. de sac. san. eccle. ꝛ in l. j. in ij. col. de pact. idē tenet etiā Ang. i vna lec. in alia nō tangit in l. fin. ad fi. C. cōis de lega. Imo. in l. suus. quoqꝫ. in prin. ff de here. insti. ꝛ ita cōsuluit Ludo. ro. in cosi. cccclxxj. inci. lucrū autē ex dote pueniens ꝛc. in. ij. dubio princ. idem etiā tenet Ang. de are. in §. quedā. in fi. insti. de actio. ꝛ vide Ang. in tracta. malefi. in ꝟbo dādis ꝛ soluēdis gñali camerario. ꝛ ista est cōis opi. fm ipm Ange. vbi. s. ꝙ frater maior nō dꝫ facere partē neqꝫ minor dꝫ illā recipe. in ↄtrarium dicit se semꝑ putasse facere doctrinā illius glo. sing. ꝛ nunq̄ dicit se sciuisse qd possit rñderi in c. de libellis ex di. ꝛ istā partē tꝫ Bal. in. d. l. suus. ꝛ in. d. l. inter dubiā. ꝛ Ni. de nea. in l. ij. li x ꝛ Fio. in l. arbiter. ff. cōi diui. ꝛ dicit illā glo. in. d. c. de libellis. multum sibi placere. itē de hoc vide do. Alex. de imo. in l. j. ff. si cer. pet. a. in. xij. col. Et adde hic ꝙ qñ sunt duo fratres vel plures si aliqs est minor etate legitima ds

non possit prouocare aliū ad diuisionē rei.vt.C.de pe.l.penulti.tamen poterit ꝓuocare ad diuisionē fructuū vł redditum istō not.dicit Jo.an. in adi.Specu.in rubr.ista qd est mēti tenēdū ⁊ mihi occurrit in facto ꝓprio sed limata vt ꝑ bar.in.l.si cōuenerit.ff.ꝓ soc.vbi dicit ꝙ si soci⁹ erat rixosus ꝙ etiam minor poterit ꝓuocare ad diuisionē ꝓprietatis.secūdo

potest fratres ad diuisionē vocare per iudiciū familie hercisciū.vel cōmu.diuidun.⁊ iudex ex officio suo tenetur diuidere ſm qd sibi videt equum consyderata rerum qualitate.vt habetur insti.de offi iudi.quasi per totū.⁊ in.l.ad officium.C.cōi diui. sed forte iudex posset hoc onus diuidendi iniungere ei qui habet maiorē notitiaꝫ rerum sicut fecit hic cōcilium. ¶ In glo.j.in fi.vult ergo glo.ꝙ hodie non fieret hec dispēsatio.⁊ ꝙ hec decretalis nō contineat ius.dic circa primū ꝙ gl.vult diuinare: nam credo ꝙ hodie de facili etiaꝫ dispēsaretur cū epō heretico qui vellet redire ad suam fidem cum plebe que fuit eum sequuta. Itē inq̄tum dicit qd nō cōtineat ius:dicūt Hosti.⁊ Abb.ꝙ quo ad qd cōtinet dispensationē valet vt hereticus recipiat in pristinā dignitatem:nam per lapsuꝫ in heresim priuatus est ipso iure omnibus bonis: nec per reuersionem recuperat.vt in.c.vergentis.de here.et j.q.vij.cōuenientibus.sed ex dispensatione fuit iste receptus:sed quo ad diuisionem fiendā continet ius inter reuersum ⁊ substitutum: si in receptione non fuit facta specialis prouisio:⁊ dicit Jo.an.ꝙ raro practicabitur iste tex. quia ecclesia solet prouidere instituto de alia dignitate.sed dic ꝙ potest practicari: vbi dignitas non habetur pre manibus. Et scias ꝙ duo sunt intellectus principales huius.c.Primus est ꝙ bona omnia diuidantur: sed loca reuersa debent consistere apud reuersum: illa vero que ex toto remanserunt in fide debēt cōsistere penes substitutū.Loca vero in quibus sunt permisti heretici ⁊ catholici debent diuidi:vt dicitur in tex. ⁊ ſm hunc intellectum nō exigitur ꝙ ambe partes sint equales.vt voluit glo.sed partes denotant hic partialitatem que erat in loco: quia vt dixi aliqui fuerunt reuersi:aliqui semper permāserunt in fide. ¶ †Et no.ꝙ quando vnus loc⁹ est diuidendus in quo sunt ambe partes statur iudicio plurimorū:vt in tex. Ex quo habes notare ꝙ quando partes diuise coniunguntur ad faciendū certum quid statur iudicio maioris partis totius corporis:non autem requiritur maior pars cuiuslibet partis quod facit ad multa. Ad idem bon⁹ tex.in.c.scriptum.de elect.licet tex.videatur in oppositum.in.c.pastoralis.de rescriptis:sed qd ibi non coniunguntur ambe partes vt faciant vnum corpus sicut coniunguntur hic.et in.d.c.scriptū. Ex quo infero ad vnum dictum quotidianum qd si scholares iuriste ⁊ artiste conueniunt simul ad aliquod expediendum sufficit iudicium maioris partis omnium:nō autem requiritur maior pars iuristarum ⁊ maior pars artistarum:loquor in eo loco vbi artiste faciunt vniuersitatē de per se habentes etiaꝫ per se rectorem vt Bononie Padue Papie.nam hic hoc non contineret dubium cum semper faciunt vnum corpus ⁊ habent vnum caput. ¶ Secunda lectu.ꝙ omnia loca veniunt hic diuidenda:ita ꝙ vnus episcopus habebit citra flumen:et alius vltra:⁊ sic de similibus: sed prima lectura videtur magis placere doct.⁊ videtur melius conuenire litere. Abbas.

adde id qd dicit minorē non posse ꝓuocare maioreꝫ ad diuisionē ꝓcedit vbicunqꝫ al's minor nō fuisset a maiore ꝓuocat⁹: qr eo casu posset postea ⁊ ipse ꝓuocare.gl.est not.in l.inter pupillos. ff.de auto.tuto. ¶ Adde tu huic additioni Ludo.de ro.consi.cvj.⁊ cccclxxi. Antoni.Francis. ¶ An in diuisione fratruꝫ maior natu debeat facere partes ⁊ minor natu optare vł eligere.dicas ꝙ de ꝯsuetudie ita fieri d;:sed de iure nō: imo illa fieri dꝫ ꝑ iudicē si partes discordāt:vt plene per.d.pau.de ca.in ꝯs.xcu.pōt etiā forte fieri.l.in tribus.⁊ ibi ꝑ Bal. ff.d iud.l.ij.§.j.⁊ ñ.C.cōia de leg.⁊ habet ꝑ Bal.in l.si maior.C.communi diui.vbi alł circa h' qd dicitur de sorte bo.tex.in l.ij.C.qñ ⁊ q.quarta pars deb.⁊ pro ꝯsuetudine quod debeat fieri ꝑ maiorem facit qr minor ⁊ ecclesia equiparātur.c.j.de in inte.resti.sꝫ eccłie de iure datur electio.c.j.de paro. ergo etiā ⁊ ipsi minori.de quo vide Ro.in sing.suis.in ver.diuisio.et de forma diuisionis faciende inter fratres.vid Spe.in titu.de iudi.in §.iiij.⁊ ꝑ Inn.in c.audita.de resti.spol.⁊ adde ꝙ diuisio pōt fieri inter fratres etiā si bona sint prohibita alienari.vt in.l.cū pr̄.§.hereditatē.de le.ij.⁊ ꝑ Pau.de ca.in.l.cū hi.ff.de transa. qr ꝑ talē diuisionē non tollit fideicōmissuꝫ factū.vt ꝑ Bart.in.l.quidā decedēs.ff.de admini.tuto.

1 ☞ Parochiani quo casu sub precepto peccati mortalis debent audire missam in propria parochia.

Parochiani non possunt recipere sacramenta ab alijs religiosis in aliena ecclesia:nisi ex licētia ꝓprij sacerdotis:⁊ illi religiosi qui aliter ministrāt ipsis sacramenta:sunt ipso facto excōicati.

Fratres mendicātes possunt audire cōfessionem aliorū parochialiū etiā sine licētia proprij presbyteri:sed alia sacramenta non possunt dare.

2 Parochianus alienus si in cōtemptum vult audire missam ab alio parochiano potest per ipsuꝫ de ecclesia expelli: etiam contra eundem manum violentam iniicere:et non incurreret irregularitatem etiam ꝙ ille esset clericus.

3 Missa integra debet audiri diebus dominicis ⁊ festiuis sub precepto peccati mortalis.

VT dominicis. Presbyteri parochiales dominicis dieb⁹ ⁊ festiuis parochianos alienos ad missam admittere nō debēt:si ex contēptu ad eorū ecclesiā accedūt.Nota primo argu.ſm Jo.an. ꝙ in diebus dominicis ⁊ festiuis tenetur parochianus audire missā in propria parochia:et ibidem oblationem facere.hic tamen nihil dicitur de oblatiōe:sed intellige prout dixi.s.super rubrica. Et ex hoc ⁊ ex tex. infertur ꝙ diebus priuatis potest quis audire missam in aliena parochia.c.si quis extra de cōsecra.distinct.j. ¶ †Sed ego quero:nunquid indistincte parochianus peccet non audiēdo missaꝫ diebus festiuis in ecclesia:de quo fui sepe interrogatus.Solu.aut hoc facit ex cōtemptu proprij presbyteri sine causa legitima ⁊ peccat:quia venit contra preceptuꝫ superioris et iuris.c.ij.de maiorita.⁊ obedien.⁊ in.c.qui resistit.xj.qōne.iij.⁊ ipse sacerdos qui admittit parochianum alienuꝫ supradicto casu committit quodammodo furtum vel rapinam.argu.c.dudū.el.ij.de ele.⁊ puto qd tenetur restituere omnes oblationes perceptas ab eo arg.c.cum liberum.⁊ in.c.in nostra.s.titu.proxi.si tamen ex causa legitima contemneret proprium sacerdotem:puta quia est notorius fornicator vel precisus ab ecclesia:tunc non peccaret:quia hoc casu non est proprie cōtemptus:sed iuris autoritate facit.argu.c.preter.⁊.c.nullus.xxxij.dinsti.⁊ in.c.vestra.de cohabita.cleri.⁊ mulie.⁊ dic vt ibi dixi.⁊ vide tex.cū glo.in.c.cum nō liceat.de prescrip. Aut deserit proprium presbyterum sine contēptu:⁊ tunc nō peccat pro quo iste tex.qui pōderat contemptum.sed dicunt hic docto.ꝙ presumitur contemptus si nō habet licentiam a proprio sacerdote:vel non hab.. causam legitimam:saltem quando propria ecclesia est vicina: sed hodie videmus cōmuniter populum confluere ad ecclesias fratrum mendicantium derelicto proprio presbytero.⁊ credo si faciant bono zelo non peccant:vt puta quia deuotius ⁊ frequentius ibi celebratur. Item quia audiunt ibi predicationē ⁊ immediate ante vel post audiunt missam:nō autē in hoc potest notari contemptus.⁊ hoc procedit quo ad auditum diuinorum:sꝫ sacramenta nullo modo possunt recipi ab extraneo maxime a fratribus mendicantibus sine licētia speciali sacerdotis proprij.vt.c.omnis.de peniten.⁊ remissio.⁊ vide hodie tex.in clemen.j.de priuile.vbi excōmunicantur religiosi ipso facto qui sacramenta conferunt sine licētia speciali sacerdotis proprij.intellige preter sacramentum penitētie.nam illud est mendicantibus indultum ex priuilegio.vt in clemen.dudum.preallega. honestum est tamen ⁊ q̄ necessarium vt in precipuis festiuitatib⁹ vt in pasca: natiuitate:⁊ i similibus audiātur diuina in propria parochia. Item ꝙ ex leui causa non debent deseri proprie parochie illis diebus. vide bonum tex.in.d.c.si quis extra puto etiā quo ad ecclesiam cathedralem potest licite populus cōuenire.quia episcopus est curator oim de diocesi:vnde nō possunt dici alieni parochiani.in.c.si.s.titu.proxi.⁊ ibi dixi.⁊ facit glo.not.in.c.de peni.⁊ remis.lib.vj. ¶ †Vltimo hic queritur an sacerdos possit in expulsione alieni parochiani manuꝫ impune iniicere.dicit Innoc.ꝙ primo debet illū verbis expellere:quia tutius est verbis contendere ꝙ manu pugnare: sed si ad vba non vellet exire: tunc per se ⁊ per parochianos potest manum iniicere:nec incurrit excōmunicationem ipse ⁊ sibi obtemperantes etiam si expellendus sit clericus:quia turbat diuinum officium.pro hoc bonus tex.in.c.veniens.de senten.excom.Et nota quia ex hoc sentiunt docto.ꝙ clerici possunt esse parochiani ecclesie inferioris.vnde dico ꝙ omnes habitantes in parochia ex quo nō habent curam per se sunt sub cura presbyteri parochialis:⁊ debent conueniri cum reliquis parochanis laicis ibidem ad diuina:vt satis colligitur in capi.⁊ hoc attendendū.de consecra.dinstinct.j. ¶ †Et scias ꝙ christiani incurrunt peccatum mortale nisi audiant missam integram diebus dominicis ⁊ festiuis. argu.hic.⁊ clarius probat in.c.missam.⁊.c.qui dies solennes.⁊.c.⁊ hoc attendenduꝫ.de consecra. distin.j.vide quod dixi in.c.j.de vita ⁊ honesta.cleri.hic nō sunt alia:qr alie glo.sunt faciles. Nico.Abbas.

1 ☞ Episcopus non potest nec ordinare nec iudicare parochianum alterius sine ipsius licentia.2.3.

4 Epūs originis vel beneficij potest ꝓmouere quem ad sacros ordines sine licentia proprij episcopi:epūs vero domicilij tm̄:non potest.

Clericus nāciscitur forum ratione originis beneficij ⁊ domicilij.

Scholares non dicuntur habere domicilium in loco studij sed tantum habitationem.

Scholaris recognoscit in superiorem episcopum studij quo ad necessaria:non quo ad voluntaria.

NVllus episcopus. †Episcopus parochianuꝫ alterius sine ipsius licētia ordinare non potest nec eū aliter iudicare. Hoc dicit. ¶ †Nota primo quod qui nō potest in aliquam iurisdictionem voluntariā exercere fortius nec contētiosam.ita arguit hic papa.nam si episcopus non potest ordinare alienum parochianum cū ordo sit voluntarie iurisditionis fortius nec iudicare. ¶ †Nota secundo ꝙ nedum clericus sed etiā laicus potest ordinari ab alieno episcopo quod procedat

a ⁜Sebasti. Sapia. ¶ Domicilium. Quando scholaris sortiatur domicilium in loco studij. ponit in. c. dilectus. ij. colum. viij. versi. ad sortiendum domicilium. in fi. ꝫ. de rescrip.

b ⁜Sebasti. Sapia. ¶ Qd limites. Vide Feli. post alios in. c. quia iudicante. colum. ij. versi. attende. circa glo. fi. ꝫ. de prescriptio.

c ¶ Nō pñt. Adde qd limites diocesis p̄scribi ñ pñt: sꝫ territorij sic. olodra. ꝯsi. cclxxxiij.

d ¶ Optimam. Et idē no. glo. fi. in. l. pe. C. de iur. deli. ꝛ gl. in. l. p̄dijs. §. titio. ff. d leg. iij. in hoc cōis ꝯclusio est qd iter illas p̄sonas iter q̄s ꝯficit instr̄m ꝛ q̄ ad earū p̄iudiciū tm̄ pbant dūmō notarius de earū cō sensu apposuerit: ita loq̄r. d. l. optimā. hic alle. sed q̄ ad alias p̄sonas. nihil p̄iudicāt ad h̄ vide deci. ꝛ spe. in titu. de loca. §. nūc aliq̄. ver. lvij. ꝛ ibi singularius ampliādo vult qd ēt si de h̄ eēnt plures chartule seu plura istr̄a nihil oino pbat: qꝫuis Pau. de ca. i. d. l. pe. nō faciēs mentionē de specu. dicat qd qñ tēnt plura instr̄a de istis ꝯfinib⁹ q̄ lꝫ nō pbarēt tñ facerent vehemētē p̄sumptionē iter alias p̄sonas. ꝛ Cyn. ꝛ Albe. ibi dicunt q̄ tunc solum facerēt aliquā presumptionē. limitat sing. Bal. ibi. in. d. l. pe. nisi esset instr̄m de antiq̄ faciēs talē mētionem de plebe vel territorio vel ꝯfinib⁹ qꝛ tūc plene pbat ēt iter alias p̄sonas eo qꝛ f̄m eū instr̄a qñ sunt de antiquo pbāt cōem opi. que p̄su mit̄ ꝟa. ꝛ Bal. se c quit̄ ibi Salic. et moder. ꝛ Jac. bu. in. d. l. optimā. et Flo. in. l. in finalibus. ff. fi. reg. do. Frā. de are. in ꝯs. cccij. inci. viso ꝯsilio elegātissimo. ꝛ p hac limitatiōe ē bo. tex. i. d. c. cum cām. h̄ alle. p istā gl. ij. in ꝟ. instr̄is. d in. c. cū olim. de cēsi hic alle. p qua etiā optime facit qd vult. d. Ant. in c. cū dilect⁹. d suc.

qd procedit etiam respectu prime tōsure: quinimo ep̄s incurrit penā ꝯferēdo etiā laico alieno primaꝫ tonsurā vt habet̄ in. c. fi. de tēpo. ord. lib. vj. ¶ Itē no. arg. qd laici nō possunt i spūalib⁹ prorogare iurisditionē alieni iudicis. nam cū hic fit mētio de iudicio nō pōt pcedere in laico nisi quo ad spūalia: de quo tñ vide glo. not. in. c. quāto. de iudi. et. c. de causis. d of. deleg. hoc tñ indistincte non firmo pro presenti. ¶ † In gl. j. ibi: domiciliū trāstulit. ꝛ hodie videt̄ tex. esse in. c. iij. de tēp. ordi. lib. vj. vbi ptꝫ qd ep̄s originis: item domicilij vel beneficij potest pmouere ad ordines. Et pōdera bis bene illū tex. in eo qd requirit domiciliū ꝛ nō solū habitationē. Ex quo infero qd scholaris nō potest pmoueri ad ordines loco studij sine licētia sui ep̄i: nam licet in loco studij habeat habitationē: non tñ domiciliū[a] l. ij. C. de inco. lib. x. ꝛ ex hoc no. qd in iuribus diocesanis spectamus domiciliū ꝛ nō habitationem. et facit ad ea q̄ dixi in. c. in nostra. de sepul. vnde quo ad sacramēta necessaria ep̄s studij erit iudex competens: sed non quo ad volūtaria. per hoc etiā dicerem ep̄m studij non posse cōmutare votū scholaris extranei. ¶ In gl. ij. ibi: secus est de inferioribus. vel intellige f̄m Jo. an. tex. quo ad iudiciū depositionis ab ordine: nam qui non potest. ordinare nō potest ab ordine deficere. xv. q. vij. c. fi. dictū tñ glo. videtur magis de mente litere: quia text. loquitur indistincte de omni iudicio. Abbas.

1 ☞ Prescriptio non currit nec cum titulo nec sine circa cōfinia diocesum: episcopatuū: prouinciaruꝫ ꝛ parochiarum. 2. nisi vbi legitime nō cōstaret de finibus. 3.

3 Confinia pñt pbari per verba enūtiatiua plata in aliquo instr̄o etiam cōfecto ad alium finem.

In factis antiquis admittitur probatio presumptiua: quia probatio necessaria ꝛ cōcludens nō potest haberi.

4 Confinia non prescribuntur nec res principaliter ꝛ indiuidue eis adherētes.

5 Proprietas ꝯfiniū cui⁹ sit: adeo qd edificia in eis facta sub cuius protectione vel dn̄io sint.

6 Iura episcopalia possunt p̄scribi in aliqua ecclesia positam aliena dioceси siue cū titulo siue sine per tantum tempus de cuius initio non est memoria.

7 Confinia p̄uinciarū singulariū an possint prescribi.

SUper eo. Fines parochiarū de quib⁹ ꝯstat vel finibus coherētia prescribi non possunt. Cōis diuisio. secunda ibi: respōdemus.

1 ¶ † Casus lr̄alis. In canonib⁹ reperit̄ q̄ limites p̄uinciarum siue diocesum ꝛ ea que limitibus adherent nō prescribunt̄: quesitū est vtrū idē sit iudiciū in limitibus parochiarū. R̄ñdetur q̄ idē seruādū est in vtroqꝫ: dūmodo constiterit limites canonica ordinatione fuisse distictos. Ber. ¶ † No. j. regulā qd limites[b] p̄uinciarū ꝛ parochialiū ecclesiarū seu limitibus coherētia p̄scribi nō possunt[c]. ꝛ idem in limitibus ep̄atuū: vt in glo. ꝛ cū tex. iste loquit̄ generaliter intelligā pcedere in omi p̄scriptione: siue sit cū titulo: siue sine titulo: siue per tantū tēpus de cuius initio nō est memoria: nam indefinita equipollet vniuersali. c. vt circa. ꝛ qd ibi no. de ele. li. vj. ¶ † No. ij. ibi: legitima pbatione. qd vbi nō constat legitime de finibus valet p̄scriptio. Qualr̄ aūt probentur fines. dic vt legit̄ ꝛ no. in. c. cum causam. de pba. ꝛ vide sing. c. cū olim. j. de cēsi. que vult q̄ pñt pbari per verba enūtiatiua plata in aliquo instr̄o etiam ꝯfecto ad aliū finem. ꝛ ibi no. Inno. facit qd no. glo. in. l. optimā[d]. C. de ꝯhen. ꝛ cōmit. stipu. Et ratio qꝛ in istis factis antiquis nō potest de facili haberi probatio necessaria ꝛ concludens: ideo admittitur hec presumptiua probatio. facit. l. si arbiter. de proba. ꝛ quod legit̄ ꝛ no. in. d. c. cū causam.

4 ¶ † In gl. j. ibi: principaliter no. glo. et est sensus. ab intestato. q̄ in antiquis verba enuntiatiua incidenter prolata plene disponāt: licet al's secus. vt. l. ex his. C. de mili. test. ꝛ hoc vltimum expresse tenet do. Alexand. de imo. in consi. cccclix. incip. visis ꝛ ponderatis narratis in themate. in. iu. col.

e ¶ Unus ep̄s. An ep̄s possit prescribere iura ep̄alia in dioceси alterius

qd nō oīa coherētia limitib⁹ sunt iprescriptibilia: sꝫ tm̄ ea que coherēt principaliter. exēplū: ppe limites est p̄diū amplissimū certe nō itelligit̄ qd totum p̄dium sit iprescriptibile: sed tm̄ illa pars que principaliter coheret cōfinib⁹. vnde vt dicit Jo. an. non pōt in hoc dari certa doctrina vel regula sed boni iudicis arbitrio est pcedēdū: nā sunt multa que magis deprehēdunt̄ ostensione q̄ aliqua elocutiōe. c. apostolice. de do. facit. l. ratum. ff. de sol. ¶ In gl. ij ibi: lꝫ verius videtur ꝛ hec opinio cōiter tenetur.

5 ¶ † Sed q̄ro extra gl. p declaratione tex. qd sit limes. sol. est lōgitudo seu latitudo spatium a spatio distinguens. et qñqꝫ in limite nihil pōt ꝯsistere vt qñ est valde strictus. nā qñqꝫ solet apponi vnicus lapis p limite. sꝫ in ep̄atibus ꝛ prouincijs nō fiunt ita stricte: sꝫ assignatur qñqꝫ mons pro limite. Et tunc vertit̄ aliud dubiū cuius est pprietas istius limitis. nā pōt contingere qd flumen sit deficcatū vel qd in monte construat̄ ecclesia vel alia domus vñ dubitat̄ ad cuius iurisdictionē ista pertineant. Doc. hic ponunt tres opi. prima qd pertineat ad vtrūqꝫ pro indiuiso: scd̄a opi. qd nō sit in dn̄io alicuius: sicut res sacre ꝛ religiose. instit. de re. diui. §. nullius. tertia opinio: melior qd pro lōgitudine ꝛ latitudine episcopatuū limes cēsetur ipso facto diuisus. lꝫ actu per homineꝫ diuisus nō fuerit. pro hoc bon. tex. in. §. insulā. instit. de re. diui. vbi dicit̄ q̄ si insula nascitur in flumine distinguente agros ptinet ad pprietatē vtriusqꝫ dn̄i prout accedit ad dictos agros. ꝛ si magis accedit alteri est illi⁹ dn̄i tm̄: puta vltra medietatem. si aūt res est indiuisibilis vt ecclesia: tunc vterqꝫ ep̄orū habebit ibi iurisdictionē p indiuiso: ꝛ pariter habebūt cōmoda. ꝛ hanc opinio. teneas: licet alij aliter. ꝛ pro hoc vide bonā gl. in. c. quicunqꝫ. ꝛ. c. licet. xvj. q. iij facit. l. arbor. C. cōi di. vbi ptꝫ q̄ arbor. q̄ nascit̄ in cōfinib⁹ est vtriusqꝫ dn̄i.

6 ¶ † Sed q̄ro nūqd ea q̄ sunt itra limites limitibus non coherētia pñt p̄scribi[f] doc. q̄ sic. ꝛ satis pbat iste tex. per locū a speciali. nam vno phibito reliquum cōcessum esse videt̄. vt in. c. nōne. de p̄sump. Sed respectu iuriū episcopalium seu parochialiū est dubiū nunqd vnus ep̄s[e] possit prescribere ius ep̄ale in aliquibus ecclesijs sitis in dioceси alterius. ꝛ Inn. videt̄ variare: sꝫ tene quod cū titulo possunt p̄scribi vel p tantū tēpus: de cui⁹ initio nō est memoria. ar. in. c. j. de prescrip. li. vj. ꝛ hoc aperte sentit glo. in. c. licet p̄alleg. Et facit pro ep̄o fesulano qui habet in ciuitate florentina vnaꝫ ecclesiā sibi subiectā cum toto populo illius parochie. ad hoc. c. cū olim. ꝛ. c. auditis. de prescrip. vbi abbas. p̄scribit ꝯ ep̄m oīa iura ep̄alia in certis ecclesijs ꝛ per hoc dico qd remanēib⁹ limitibus pōt p̄scribi etiā certa pars diocesis: qd etiā sentit Joan. an. in. c. si ep̄s. de offi. ord. li. vj. lꝫ Host. dubitauerit in. c. cū cōtingat. de fo. cōpe. ꝛ ibi plenius hunc articulū examino.

7 ¶ † Ultimo q̄ro nunquid limi-
f tes dignitatū singulariū possint prescribi:[f] vt ducatus comitatus ꝛ similia. Hosti. qd nō alie. in ar. l. agros. C. de fun. limi. lib. x. ꝛ qd habet̄ in. l. in nomine dn̄i. circa mediū. C. de offi. prefe. preto. aphrice. ꝛ in li. feu. de phib. feu. alie. l. imperialē. § preterea. lꝫ dn̄i et principes seculares male obseruent nam quotidie occupāt aliorū territoria cū graui preiudicio animarum suarum. Abbas.

inq̄tū sunt ordis ꝛ circa h̄ vide gl. in. c. veniēs. l fi. de p̄scri. q̄ibi a doc. nō pōderat̄. vide qd no. d. Ant. in. c. cōquerēte. in. ꝟ. penitētias. de of. or. vbi ponit nun. qd vt audiat parochianos alterius curati in confessione absqꝫ pprij sacerdotis licentia. ꝛ adde hic gl oino in. c. quicūqꝫ. xvj. q. iij. maxime circa mediū ibi dn̄ dicit: sꝫ iura ep̄alia nō vt cōsecratio. ꝛ vide oī no in cle. qꝛ cōtingit. in pe. colū. de teli. do. ꝛ vide gl. fi. in cle. j. de relig. do. adde hic oino do. Anto. in. c. ex trāsmissa. de p̄scr. ꝛ qd ip̄e not. post Host. in. c. nōnulli. de cle. non resi. ¶ Adde Oldr. cōsi. ccxliiij. Cal. consi. j. de p̄scrip. Bal. cōsi. v. v. li.

⁜Sebasti. Sapia. ¶ Prescribi. vide Abba. in cōsi. lxxj. inci. quidam clericus. in. ij. vo. ꝛ Fran. cur. in cōsi. l. vj. inci. sup eo qd ab ordine. col. xj. ad finē vbi dicit qd limites episcopatuū prescribuntur spatio tēporis cuius initij memoria non existit: talis em̄ prescriptio nunq̄ cēset̄ exclusa vt ibi per eum.

1 ☞ Domicilium pōt trāsferri per laicum de vno episcopatu. in aliū: nō habita licētia a suo episcopo a cuius iurisditione liberatur. 2. sꝫ subijcitur iurisditioni episcopi domicilij. 4. 6.

2 Ep̄s siue p̄sbyter parochialis exercētes spūalia p se vl' p alios non pñt petere decimas ꝛ alia tp̄alia.

5 Consuetudo non valet qd decime non debeantur. Decime personales debentur in loco domicilij: sed prediales in loco vbi predia manent.

6 Domiciliũ si fuerit mutatũ per aliquẽ adhuc retinet ille iura loci originis:nec eximit a iurisdtione naturalis dñi: z remanet subiectus quo ad onera personalia adeo ꝙ si a loco origis extrahatur ad aliquod officium tenetur illud subire.

7 ❡Monachus:clerici:z prelati non desinunt esse ciues loci originis: licet efficiãtur ciues locoꝝ vbi habitant z vbi habent dignitates z prelaturas.
Filius legitimus licet alibi natus cõsequitur ciuilitatem ex origine patris.

8 Domiciliũ censetur quis in alio loco constituere immediate ꝙ vẽdit bona in loco vbi prius habitabat:z emit possessiones in loco vbi vult vel incipit habitare:z sic ex coniecturis apparet.
Scholares non constituunt domiciliũ in loco studij nisi ibi steterint per decem annos.

Significauit. ❡Si parochianus seu diocesanus domicilium transfert primus prelatus in eo iurã epalia seu diocesana sibi nõ vendicat:decime tñ pdiales illi⁹ parochie sibi debẽtur nisi alteri debeant ex cõsuetudine.h.d.q̃ ad intellectũ.z secũda pars ibi:fraternitati.❡Casus lrãlis.postq̃ ciuitas aconẽsis recuperata fuit a Christianis multi se transtulerunt ad habitandũ illuc qui ante generalẽ occupationẽ terre sancte in alijs ciuitatibus regni hierosolymitani morabant:prelati predictarũ ciuitatũ volebãt exercere iurisditionẽ in predictis habitatoribus ciuitatis aconensis z alia spiritualia : temporalia exigebant ab eis quibus nõ ministrabant spũalia.Eps aconensis conquestus est dño pape: vnde mãdat iudicibus quatenus compellãt prelatos predictorum locorũ vt nullam iurisditionem vsurpent in predictos aconen.habitatores nec ab eis temporalia exigant quibus spiritualia nõ ministrant:verũtamen si de agris in eorũ parochijs cõstitutis fructus percipiũt z in partib⁹ vltramarinis ratione predioꝝ decime soluuntur: decimas illas decetero integre percipiãt dicto aconẽsi tãq̃ suo diocesano decetero respõdere cogantur.Ber.

❡†No.j.z tene menti qd laicus põt trãsferre domiciliũ de vno episcopatu in alium non habita licentia epi prioris domicilij. et quãq̃ Hosti.dicat decẽs esse vt laicus petat licentiã ab epo priori.per not.in.c.fraternitati.de cleri.non resi.tñ hic nulla fuit petita licẽtia . nec de nõ petitione isti notatur. z vide qd dixi in.d.c.fraternitati.❡†Secũdo not qd ius incolatus seu domicilij tollitur eo ipso qd quis se transfert ad aliũ locum:nam domiciliũ potest quis ex libera voluntate mutare:z absoluit se a nexibus prioris domini:vt hic patet aperte. nam si hoc procedit in spũalibus vt hic fortius in temporalibus,et quo ad tẽporalia est tex .in .l.domicilium.z in.l.incola.la.ij.ff.ad muni.❡†Nota tertio qd prelatus qui nõ administrat spiritualia non potest exigere temporalia . Et ex hoc collige arg.qd contra prelatum non administrantem seu exercentẽ officiũ per se vel p aliũ si petit decimas vel alia tẽporalia potest opponi qd nõ exercet spiritualia quia temporalia sunt debita ob causaz: z sic causa nõ secuta non debentur .C. de condit ob causam.per totum.A contrario no.qd prelatus [a] administrans spiritualia cũ bona gscientia exigit temporalia. z facit vt parochiani possint compelli ad alendum propriũ presbyterũ.si alis nõ habeat vnde viuat.facit qd dixi.s.super ru.❡†No.ꝙ ex cõstitutione domicilij habet eps iurisditionẽ episcopalem in constituentẽ.vnde sicut dñs temporalis habet iurisditionẽ in incolam.vt in.l.incola.ff. ad municip.ita dñs spiritualis,vt hic.z in.c.ij.de tempo.or.lib.vj.❡†Ultimo no.iuncta glo.fi.qd decime personales debentur in loco domicilij:sed prediales [b] in loco vbi sunt predia:nisi consuetudo aliud habeat.z videtur prima fronte velle iste tex. qd cõsuetudo valeat vt decime non debeantur.sed doct.cõmuniter hic tenent oppositũ.z intelligunt tex.quãdo cõsuetudo habet vt prediales debeãtur loco domicilij:sed qd ex toto nõ debeãtur nõ valet cõsuetudo dicam latius in.c,aliquibus.j.ti.prox.

6 ❡†In glo.j.ibi:vnde sunt oriundi.gl. videtur per hoc intelligere ꝙ isti habitatores erant oriundi de diocesibus illorum prelatorum qui nunc vendicabant iurisdictionem in eos:z sentit ꝙ si ciuis transfert alibi domicilium non remanet subiectus priori domicilio quo ad onera:sed remanet ciuis quo ad honores.z iudicio meo glo.non bene loquit:z ita intellexit quo ad vtrũqz dictum:quia tex.hic nõ dicit ꝙ isti essent oriũdi de regno hierosolymitano:sed qd ibi elegerũt mansionẽ:z sic solũ erant subiecti illis prelatis ratione domicilij.quo translato in nullo remanẽt subiecti:quia cessat omnino causa subiectionis.vt in.d.l.domiciliũ.et in l.incola.z hic.sed subiectus ratione originis:licet trãsferat domicilium alibi:nõ per hoc eximitur a iurisdictione naturalis domini nec quo ad temporalia:nec quo ad spiritualia.De spiritualibus videt tex.in.d.c.ij. de tempo.ordi.lib.vj.vbi dicit ꝙ episcopus ratione originis potest promoueri ad ordines.idem dico si reperiatur in loco originis quo ad ius conueniendi:nam poterit sibi conueniri.vt not.Bart.in.l.assumptio.ff. ad munici.nam ciuilitatem ratione originis non potest quis sola voluntate a se abdicare:qz naturalia sunt immutabilia.vt dicit tex.in.d.l.assumptio.z in.l.origine.C.de mu.z ho.lib.x.Item remanet subiect⁹ quo ad onera personalia:vnde si extrahatur ad aliquod officiũ tenetur illud subire:licet alibi habitet.nam incola est astrictus muneribus seu oneribus loci domicilij z loci originis.vt in.d.l.incola.z not.Barto.in.d.l.assumptio.❡†Nunquid autẽ clericus [c] vel monachus desinat esse ciuis.

7 c dicendum ꝙ non.z de clerico seculari non dubitatur.pro hoc.d.c.ij.vbi ponderatur locus originis:de monacho idem dicẽdum.nã retinet iura cognationis.vt in.l.deo nobis.C.de epis .z cleri.z expresse tenet Bar. in.l j.ff.ad munici.nam p monachatum mutat statum in melius : quia melior est vita contemplatiua q̃ actiua.in auf.de monachis.in prin.sed per meliorẽ statum superuenientẽ non perditur ciuilitas.l.senatores.ff. de sena.efficitur tñ ciuis illius loci vbi monachatur.Et idem in alijs abbatibus z prepositis ecclesiarũ.nam efficiuntur ciues vbi habent dignitates.vt no.Bar.in.d.l.j.ratio:quia capitulũ cum sit corpus fictum efficitur ciuis illius ciuitatis vbi nascitur:z prelatus seu monachus sunt de illo corpore.Item per adoptionẽ quis efficitur ciuis ciuitatis adoptantis.vt in.l.ciues.C.de inco.lib.x.ergo fortius monachus qui trãsit in potestatẽ abbatis z monasterij. Et aduerte qd dixi de loco originis habet etiã locũ in origine paterna.nam filius consequitur ciuilitatẽ ex origine patris:licet z ipse alibi natus sit.vt.d.l.assumptio. §.filius.nisi sit bastardus seu vulgo quesitus:quia tales sequuntur matrem z nõ patrem vt in.d.l.j.in fi.z in.l.cum nuptie.ff.de sta.ho.z in.c.fi.de ser.nõ ordi.vbi

8 per glo.z doc.❡†Ultimo quero intra quantũ tẽpus dicit ꝯhere domicilium ratione habitationis.qd est querere:nũqd eo ipso qd isti de qbus in tex.cõtulerunt se ad habitandũ in aconensi ciuitate ꝯxerunt ibi domicilium:z si eps vel dñs temporalis immediate habeãt iurisdictionẽ in isto habitatores.dicit Hosti.ꝙ requirit tẽpus.x.an fm leges.vt in.l.ij. C.de incol.lib.x.sed dicit de facto hoc non seruari.vnde tempus videt arbitrariũ.z subdit notabile verbũ.ꝙ ex quo aliquis vendit oia que hz in certo loco: z transfert se cum bonis que habere potuit ad alium locuz z ibi emit possessiones videt illico primũ domiciliũ deseruisse: z secũdũ cõstituisse: qd bene no.per dictũ Bar. in.d.l.assumptio . §.filius.vbi dicit ꝙ eo ipso ꝙ qs oia bona sua aufert de loco domicilij:videtur habere animum deserendi illud domiciliũ.z idem sentit Inno.in.c.ex transmissa de renun.z quãq̃ Host . dicat ꝙ.d.l.ij.de facto nõ seruat:dicerẽ ꝙ illa lex nõ resistit predictis:nã loquit in scholaribus nã dicit ꝙ nõ habẽt

d domicilium in loco studij nisi traxerunt moram ibi per decennium [d] z sic loquitur eo casu quo ex coniectura apertissime apparet ꝙ quis nõ intendit cõstituere domiciliũ.nam ad cõstitutionẽ domicilij requirit anim⁹ ibi habitãdi perpetuo.l.si quis instructus.ad munici.animus autem ex coniecturis deprehẽditur.c.ij.de renun.lib.vj.l.dolum. C.de do. vñ fm qd coniecture vrgent requirit maius vel minus tẽpus.In scholaribus autem requirit tantũ tẽpus qz veniunt causa studẽdi z nõ cõstituendi domiciliũ:que ratio cessat in eo qui ex toto deseruit primũ domicilium z cum oibus rebus trãsfert se ad aliũ locũ.nam si emit ibi possessiones immediate presumit qd vult cõstituere ibi domiciliũ:sed vbi nõ emit possessiones:sed stat sic in suspẽso dicam tps arbitrariũ:vt fm quãtitatẽ tẽporis z fm qualitatẽ hois iudex psumat animũ suũ:z p hoc dico:si immediate iste declarat animũ ꝙ vult habere domiciliũ ꝙ sine expectatione alterius tpis habebit domicilium ibi:pro hoc bo.tex.in .d.l.si quis instructus.z optime facit ista litera:vbi nõ põderatur temp⁹.x.anno.sed quod deserto domicilio pmo per inuasionem infideliũ cõtulerunt se ad habitandum in aconensi ciuitate. Nico.Abbas.

❡De decimis [e] primitijs z obla. Rubrica.

1 ☞Decime debent clericis z ecclesijs siue sunt pauperes siue diuites; non solum decime prediales sed temporales.vide in fi.

2 Statutum preceptum vel lex siue cõstitutio prohibitoria z nõ conditionalis obligant semper z ad semper id est omni tempore.

❡Quia decime z pmitie z oblatiões sunt de iure parochiali:ideo post rub.pcedẽtẽ merito subijcit ista.❡†Et circa hãc rub.multũ istat Io.

1 an.post In.nũqd decime debeant siue ecclie z clici sint paupes siue diuites.et

→ Sebasti.Sapia.
a ❡Qd prelatus. Uide: que scribit Feli.i.c.veniẽs .j. col.ij.§. no .quarto ibi ꝯsueuerũt . s.de testibus.
b ❡Sz prediales. Ad hoc vid old. in consi.clxviij . et vide gl.xlij .q.j .in sum. et vide Archi. in.c.si quẽ.de procura .i.vj.vbi dicit qd ille q mutat domiciliũ tenetur soluere decimas prediales in priore ecclesia in qua remanserũt predia:sec⁹ in personalibus.z facit ad hec que not. Alb .ij. parte sta 1 tutorũ.q . cxxxvij.
→ Sebasti . Sapia.
c ❡Nunqd autem clericus . Multa ad hec vide p Felinũ in. c,dilectus 2 filius.ij.col. iiij.§. octaua conclusio, s.de rescrip. Zacharias.
d ❡Per decẽniũ. Adde qd Ang.z Ale.in.l.si heres. 3 col. iij .ff. de iudi. tenuerũt qd scholaris non ꝯheret domiciliũ in loco studij.etiã si causa studij staret ibi p mille annos;qd est de directo con a tra istuz titulu.et per Io.an.in.c. si quis contra.s.de foro compe.z In 4 nocẽ.in.c.ex parte.eo.titu.
→Sebasti . Sapia.
e ❡De decimis. Quoniaz hec ru 5 brica inuit ꝙ hec tria:decime pmi b tie et oblationes sunt diuersa.vide difficultatẽ quaz mouet do. Abb. in.c.cũ inter vos. j.de verbo.signi.

uites.⁊ videt ꝙ si sint diuites nō debent per id quod habet Numeri xviij.c.vbi in effectu dicit ꝙ clerici nō debent habere portionē in terra promissionis: nec aliquid inter filios israel possidere: sed decimarū solutione debeant esse contenti. cuz ergo hodie ecclesie sint diuites ⁊ ꝑ ꝯñs clerici: non videtur ꝙ possunt petere decimas: quia ex quo excedūt terminos proprios merito excedēt a terminis nō suis. vt in.c.detestāde. de cōces.ꝑben.lib.vi.⁊.l.fi.C.de edic.diui.adria.tol. Item in loco ꝑalleg. videntur cōtineri duo precepta: quorū vnum est affirmatiuū relatū ad laicos. de solutione decimarū aliud est negatiuū quod refertur ad clericos: vt inter laicos ipsi clerici nihil possideant. si ergo volunt clerici vt laici obseruent eorum preceptū debent ⁊ ipsi seruare suum naz frustra legis auxiliū inuocat ⁊c.c.quia frustra.de vsu.maxime † quia preceptū clericis factū tanꝙ negatiuū obligat semper ⁊ ad omne tempus. Sed his non obstantibus ꝯtriuz concludit Inno.⁊ post euz Io.an. ⁊ cōiter omnes do.sequētes principaliter mouētur per id quod habetur Exo. xxij.c.vbi fit preceptū laicis simpliciter ꝑ hec verba. Decimas ⁊ primitias nō tardabis offerre: vnde cum sit preceptū prohibitoriū nec conditionatum obligāt semper: ⁊ ad semper .i. omni tēpore. ad idez quod habetur Leuit.xxvij.c.Deut.xiij.⁊.ij.Paralip.xxxi.⁊.Nume.iiij.c.in quibus locis generaliter mādatur omnibus laicis vt de frugib⁹ ⁊ de cunctis soluāt decimas: nec pretextu decimarū ecclesie debent laici sibi subtrahere eis debita.xiiij.q.v.c.i. Nec obst.ꝯria: quia clerici nō debent possidere proprium sc; vendicando sibi partes in terra promissionis sicut ⁊ laici: sed si eis offertur a laicis nō est a lege prohibitū imo concessum ꝙ possint illa possidere: pro hoc qđ habet Leuit. xxij. ⁊.xxvij.c.vbi dicit ꝙ quicquid fuerit cōsecratū deo ad ius pertinet sacerdotū. s; quicquid habent hodie ecclesie adepte sunt ex oblationibus laicoꝝ: ergo ea que sunt eis debita ex precepto diuino nō debent eis subtrahi ex istis oblationibus voluntarijs. Item decime nō sunt soluz ecclesiarū ⁊ clericorū sed etiam pauperū. nam dicuntur tributa egentiuz animarū. Item pertinent etiam ad fabricaz ecclesiarū.xvj.q.j.c.fi.⁊ in.c.tua.ꝟ.eodem. ergo propter diuitias clericorū nō debēt pauperes ⁊ ecclesiaruz fabrica defraudari.⁊ miratur Inno. de quibusdā nouis predicatoribus asserentibus oppositum: cuz nullus sanctorū doctoꝝ ecclesie dixerit oppositū.⁊ aduerte vltra eum. nam vt reperio ꝙ oēs doc. ecclesie conueniūt in hac sententia: vt etiā hodie decime debeātur[a]. de Hieronymo habes pulchrū tex.in.c.reuertemini.xvj.q.j.de Augu.habes ea.causa.⁊.q.in.c.decime. ⁊.xvj.q.vij.in.c.maiores.vbi dicit August.inter cetera.ꝙ olim maiores nostri copijs omniū abūdabāt: quia decimas soluebāt sed hodie quia cessat solutio supuenit indictio fisci: ⁊ tollit fiscus qđ nō accipit Cristus. habes de Ambro.c.quicunqz.ea.causa.⁊.q.de Grego.in.c.quadragesima.de conse.dist.v.in fi.⁊ de concilio generali habes in.c.maiores.el.ij. xvj.q.vij.⁊ hodie oēs religiosi predicatores proferentes aliqua verba que possunt subtrahere auditores a solutione decimarū sunt ipso facto excōmunicati: vt in cle.cupiētes.de penis.⁊ iniūgitur eis ꝙ in confessionibus debeāt facere ꝯscientiā ipsis penitētibus de solutione decimarū: ⁊ si ex proposito omittūt incurrūt grauem penam: de qua ibi: ⁊ vide ad premissa glo.plenā.⁊ no.in.c.j.ꝟ.eo.ti.lib.vj.⁊ tenet hic Inno. ꝙ nō solū decime ꝑdiales s; etiā personales sunt in precepto de iure diuino. alle. id quod habetur Deutero.xij.c.⁊ Numeri.iiij. c.de hoc tamē dic vt latius dicam in.c.aliquibus.ꝟ.eod. Abbas.

1 Decime debent solui integraliter: al's non dicuntur solui.
Decime preteriti temporis si exhauriant totum patrimoniuz laici an debeantur ecclesie cum tanto preiudicio laici.
2 Decime debentur ex omni fructu qui ex terra prouenit.
3 Quarta pars decimarum debetur hodie episcopo.
4 Domus appellatione an veniat porticus.
Statutum ꝙ offendens aliquem in domo an verificetur in porticu.
5 Promissio generaliter facta: puta ꝑmitto tibi frumentū ⁊ nō expressit quantitatē: valet de equitate canonica: ⁊ fiet solutio arbitrio boni viri.
6 Doctores possunt interpretari legem dubiam: ⁊ ipsorū interpretationi statur: si aperte non conuincitur de errore.
7 Clerici vbicunqz exigunt solutionem temporalium semper est fiēda interpretatio contra ipsos.
8 Cōsuetudo ꝑualet interpretationi doctoꝝ super intellectu alicuius legis.
Decime primitiarum an sint sub precepto.
Preceptum statutum vel lex quorum interpretatio est dubia nō ligat non obseruantem in peccato mortali.

Decimā. Exprimit quatuor genera decimarum que ex veteri lege debebantur. Et diuiditur. qm̄ prio agit de quotitate decimarū exprimens quatuor gña ipsaꝝ. secundo de q̄titate primitiarum: ibi. arx̄o. ¶ Casus literalis. Primo ponit tria gña decimaruz fm ꝙ olim in veteri testamēto soluebantur. Scdo dī ꝙ primitie quas de frugib⁹ offerebāt nō erāt aliq̄ speciali noīe designate: s; ꝑ volūtate sua qlibet offerebat. Postea traditio hebreoꝝ inoleuit arbitrio magistrorum q vt plurimū dabāt. xl. ꝑtē sacerdotib⁹.⁊ q min⁹.lx.⁊ iter.xl.⁊.lx. dicebat offerre ꝙ volebat.⁊ ita qđ prius dubiū erat postea diffinitū fuit propter auaritiā sacerdotum ne amplius exigant a populo in primitijs offerēdis Ber.

1 ¶ † No.j.ex tex.ibi.decimā partē ꝙ non satisfacit precepto legis soluēs minorē partem decimaruz. nō eīm soluit decimā qui minorē partē soluit. nam dicimus ꝙ non seruat quadragesimaz qui oībus diebus quadragesime non ieiunat: vt in.c.quadragesima.d.conse.dist.v.⁊ vide bo.tex.Ambro.in.c. qcunqz.xxj.q.vij ⁊ ibi habes gl.no. ꝙ si bona laici exhauriantur in totū si tenet soluere oēs decimas preteriti tēporis nunquid ecclesia dz recipere cum
2 tanto discrimine laici. ¶ † Not.ij.ibi oīm frugum ꝙ nō solū de fructibus terre seu frumento et vino debēt solui decime: sed etiā de omni reditu prouenięte ex terra: nam verbū frugū est valde latū comprehendēs in se oēm redditum ex terra prouenientem: vt in.l.frugum.de verb.sig. ¶ No.iij. ꝙ olim in veteri lege laici soluebant tria genera decimarum. Primo soluebant leuitice tribui. id est clerici: nam ad clericatuz solum promouebant illi de tribu leui. sed hodie tempore gratie quisqz potest promoueri ad clericatū etiam si ꝑmo fuit iudeus: vt in.c.eā te.s.de rescri.⁊ hodie hec decima stat in robore suo vt patet.ꝟ.per totum titulū. nam Christus noluit soluere legē antiquam sed adimplere: vt habet in euangelio. Scdm genus decimaruz recōdebat ꝑ tpe visitationis tēpli salomonis quas comedebāt inuitādo etiā sacerdotes ⁊ leuitas. hodie aūt iste decime nō sic recōdunt: sed loco illarū successerūt oblationes quas laici hodie faciūt clericis. Tertiū genus recondebat pro pauperibus
3 quorū loco succedūt hodie eleemosyne. ¶ † Not. ꝙ clerici inferiores soluebant decimas decimarū suis superioribus. hodie vero in loco illarū succedit quarta. nā de iure cōi debet eps habere quartam decimarū. vt in.c.de quarta.de prescrip. et in c.cōquerente.de offi.ordi.dicā plene in.c.cum contingat.ꝟ.eo. ¶ No.ibi: in vestibulo tēpli. ꝙ conuiuia fiebant olim in vestibulo templi .i. in porticu. vel in edificio tēplo cōtiguo. ⁊ appellabatur vestibulū:[b] qz ibi vestiebātur egrediētes seu ingredientes in tēplum fm eorū consuetudinē. in tēplo autē nō dz qs cōuiuari fm doct.⁊ bene.argu.in.c.j.de immu.eccle. qz ecclesia est dom⁹ orationis ⁊ nō cōuiuij: vt in.c.decet.ꝟ.e.ti.li.vj. nisi necessitas aliud
4 vrgeat. vt in.c.ij.de custo.eucha. ¶ † Et ex hoc et ex tex. collige ⁊ tene mēti ꝙ dispositio loquens de tēplo seu domo nō extendit ad porticū domus vel tēpli: nā vt vides aliqd permittit fieri in porticu non aūt in templo. Et facit ad.q. statutū grauiter punit percutientē alium in domo sua: nūquid habeat locū si ꝑcussit in porticu domus.⁊ ꝑdicta faciūt ꝙ nō: de quo vide q leg.⁊ no.in.l.lex cornelia. in.§.domum.ff.de iniu.⁊ in.l.q domū.ff.de adult. satis tū dicerē pōderandā mētem statuti. an ratio verificet in porticu vel non[c]. ¶ † Not. in ver.arx̄o.
5 tex.no. ꝙ obligatio gñaliter cōcepta valet ⁊ tenet: ⁊ quātitas venit soluēda ex arbitrio debentis soluere: intelligendo de arbitrio boni viri. arg. opt. hic. naz deus in genere mādauit soluere primitias nō exprimēdo quātitatē: ⁊ tū dī ꝙ primitie sunt soluēde arbitrio offerentiū. si ergo lex mandat aliquid solui generaliter nō exprimēdo certā quantitatē intelligit ꝙ solutio sit fienda arbitrio debentiū soluere: ⁊ fm hanc interpretationē magistrorū non dz solui minimū qđ est valde notandū. ⁊ hoc adduco ad.q. nunquid hec habeant locū in stipulatione concepta inter hoīes: vt puta promisi tibi dare frumētū nūqd tenear. tex. de iure ciuili videt ꝙ nō. in.l.triticū.⁊ in.l.si insulā.ff.de verb.ob. In cōtrariū facit iste text.⁊ in.c.quāto.ꝟ.de cēsi.⁊ pōt dici ꝙ ex eqtate canonica vz obligatio: et solutio est fienda de arbitrio boni viri habito respectu ad cām ꝑmissionis ⁊ ad qualitates ꝑsonarū ⁊ tēporū hoc videt singulariter sensisse Arch.in.c. sunt non
6 nulli.j.q.j. qđ semper tenebis menti. ¶ † Not. ibi arbitrio magistrorū ꝙ docto.[d] ⁊ magistri possunt interpretari legē dubiā: ⁊ eoꝝ interpretatio est seruāda si aperte nō cōuincit de errore. pro hoc facit qđ habet.l.vna.C.de ꝑfes.qui in vrb.cōstā.lib.xij. vide tū bo.gloss.s.de postu.prele.c.j.in ver. inter-
7 pretatus.⁊.xj.qō.j.in.§.ex his. ¶ † Ultimo not.

[a] ¶ Decime debeant. Adde qđ sit decima ⁊ quotuplex ⁊ cui debeantur. D. Car.ꝯsi.lxxxviij. ⁊ an clerici teneātur ad decimas ꝑ eundē.cōsi.xlv. Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Uestibulū. melius etymologiaz huius verbi vestibuluz ⁊ significatū ponit Macrobi.saturna.lib.vj. in vlti.char.

[c] ¶ Uel nō. Adde anch.ꝯsi.clxxviij. an vendita domo veniat porticus. Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Qđ doctores. Uide Fel.in.c.j. col.penul.de constitu. vbi allegat hūc tex.ad hoc ꝙ doctoris opi. est imitanda.

a ¶ Primitie. An prestatio primitiarum sit de necessitate facienda vide omnino per beatum. Tho. secūda secūde. q. lxxxvi. arti. vlti.

b ¶ Ex principio. Et pōt etiā no. ex prin. ꝙ a nouitatib⁹ abstinendū est: quia ois nouitas presumit mala l. ij. ff. de cōsti. prin. z inducētes nouitates reprehendunt. c. quis nesciat. in fi. xj. dist. z nouitates pariunt discordias. c. quod dilectio. in fi. j. de consangui. z affi. z. c. cū cōsuetudinis. de consuetudi.

c ¶ Prim⁹. istam so. seu hūc intellectū gl. tenet in. §. d his. xvj. q. j. z in c. si qs laic⁹. in gl. ead. causa. z. q. sz Arch. dicit in. d. §. de his. ꝙ etiaz d prediis ecclesie debent solui decime nisi de his q̄ deputāt ad fundationē ecclesiaꝝ z cimiterioꝝ domos z hortos in xta positos. z ad hoc alle glo. in ꝟ. sup tributo. in. c. nō min⁹. de. imu. eccle. z. gl. j. in. c. j. z in. c. si tributū. x. q. i. z istū intellectū quē ponit hic glo. sequitur idē Arch. i. d. c. si qs laicus. Et de hoc an cleric⁹ teneat soluere decimas de suis bonis patrimonialib⁹. vide p. Ray. i sum. de deci. circa pri. sed tu vide beatū Tho. secūda scde. q. lxxxvij. arti. vl. vbi cōcludit ꝙ tenentur clerici, vel sacerdotes etiam curati soluere decimas d suis prediis patrimonialibus sed de decimis etiā sacerdotes curati siue sint seculares siue regulares nō tenentur soluere decimas. alij ꝟo clerici nō curati bene tenent pro terris ecclesie quas tenent soluere decimas.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Primus. vide Feli. in. c. causam que. col. j. s. de p̄script. vbi dicit ꝙ licet clerici teneātur soluere decimas quando habent p̄dia in aliena parochia excepta dote tamen possunt prescribere libertatē. vt ibi per eum.

ibi: sacerdotū auaritiā. ꝙ vbi agitur de solutione tpaliū fienda clericis: semp est in dubio fiēda interpretatio cōtra clericos. z hoc ne notentur auaritia in exactiōe rerū tēporaliū. optime facit text. in. d. c. quāto. de cēsi. z de auaritia clericoꝝ. vide pulchrū tex. in. c. diaconi. xciij. dist. vbi dicit ꝙ ex quo in ecclesiis sicut in romano imperio creuit auaritia lex fugit de sacerdotio z visio de ppheta. ¶ †. In gl. fi. ibi: tanꝙ debite. no. bn̄. glo. vult enī ꝙ primitie[a] sint in precepto sicut z decime. Inn. idē sentit: sed dicit ꝙ quātitas est soluēda arbitrio offerētis sm cōsuetudinē loci. bene facit dictuz. c. quāto. Hosti. dicit hoc verū dūmodo soluat intra quadragesimam. z. lx. partē prout habet in litera sed dictum Inno. videt verius quia quātitas hic expressa nō habet in. l. sed fuit interptatio magistroꝝ. cui preualere debet cōis cōsuetudo: qꝛ cōsuetudo est optima legum interpres. vt in. l. si de interpretatione. ff. de legi. z. c. cum dilectus. de cōsue. Quidam alij antiqui dixerūt ꝙ primitie soluuntur non ex necessitate sed ex voluntate offerentiū z valet hec concertatio opinionū ad excusandū a peccato nō soluentes. arg. no. in. c. j. de postu. prela. lib. vj. de iure tn̄ mihi plus placet p̄cedens opi. primo per dictū Hiero. in. c. reuertimini. xvj. q. j. secūdo p istū text. dum dicit ꝙ quātitas fuit determinata pꝑter sacerdotū auaritiā: ne amplius a pp̄lo exigāt. nam verbuz exigere est necessitatis: nam exigere est ab inuito extorquere. argu. l. fidecōmissa. §. si rem. ff. de leg. iij. Itez hec ratio litere esset frustratoria si cōsisterent in mera volūtate. nam tunc sacerdotes nō potuissent exigere sed quātitas vt dixi est volūtaria: ita tn̄ vt dolus absit ne nimiuz offeratur: vt satis innuit hic litera. Abbas.

1 ☞ Celrici non sunt obligati ad aliquid quod in canonibus non inuenitur.

2 Argumentū de clericis antiqui testamēti ad clericos hodiernos valet vbi est eadē ratio: alꝭs secus.

3 Clerici suscipientes sacramēta a presbytero parochiali tenent ad oblationes: z ad que tenent laici.

Monachus qui de cōsensu abbatis z capl'i stat in studio censet habere licentiā faciendi eleemosynas congruentes de sibi concessis a superiore.

4 Decime an sint soluēde a clericis vel episcopis vel abbatibus siue de bonis patrimonialib⁹ siue de quesitis per ipsos.

5 Legitimare quis pōt filios suos non tanꝙ pater sed tanꝙ habens autoritatem legitimandi.

6 Locatio predij si est facta a rectore ecclesie successor tenetur stare colono: secus si fuit facta a canonico vel fructuario.

Canonici nō possunt obligare nec locare vltra tp̄s vite ipsorum predia beneficiorum suorum.

Rector alicuius ecclesie dicit tutor z administrator ipsius: z ideo cēsetur habere maius ius ꝙ canonici qui dicunt habere prebēdas vt inde viuant non vt habeat administrationem.

7 Ecclesia potest de nouo edificari intra parochiaz alterius ecclesie: qn̄ antiqua ecclesia habet parochiam valde amplā: z populus nō potest de facili cōuenire ad illā: z illa ecclesia noua habebit obuentiones spirituales ex illa antiqua.

8 Canonici de iure nō faciūt fructus beneficij suos sed statur consuetudini.

Canonici an teneantur soluere decimas de fructibus prebende eorum.

9 Papa de potestate ordinaria non potest exigere decimas sed de potestate absoluta potest.

N Ouum genus. Non pōt cōgrue summari pꝑter varietatē lecturaꝝ: sz ex infra dicendis apparebit clarus intellectus. c. ¶ Casus lr̄al. s. Quesitū fuit a papa: vtrum clerici a clericis decimas exigere pn̄t. Rn̄. papa ꝙ hoc esset nouum genus exactionis vt clerici a clericis decimas petāt: cū in. l. dn̄i. hoc nō legat. leuite enim a leuitis decimas nō accipiebāt. Illi ꝟo clerici qui ab aliis clericis sp̄ualia recipiūt de laborib⁹ suis eis debent dare decimas. Ber.

b ¶ Not. j. ex principio[b] pro modo z vsu loquēdi seu respōdēdi cū aliqd extraneū exigit a clericis vel a laicis. nā pōt dici nouū gen⁹ exactionis. z dic nouū. i. extraneū. Et ex hoc z ex tex. infero ꝙ a clericis nō potest aliqd exigi qd in canonib⁹ nō caueatur. nā noue exactiones hic phibent.

2 ¶ † Secūdo no. ꝙ valet argu. de clericis antiqui testamēti ad clericos hodiernos: qd itellige vbi est eadē ratio: alꝭs secus. vt. lxxxij. dist in. quasi per totum. z in. c. traslato. z qd ibi no. s. de cōsti.

3 ¶ † No. tertio z tene menti: ꝙ clerici suscipiētes sacramēta tanꝙ laici ab aliis clericis tenent illis rn̄dere in iurib⁹ parochialibus. Ex quo infero ꝙ clerici audiētes diuina in aliis eccliis tanꝙ parochiani illarū ecclesiarū tenentur facere oblationes in casibus in quib⁹ laici offerre debēt. z facit cōtra quandā opi. vulgarē que habet ꝙ clerici nō debēt offerre: sed hec opi. est falsa: nisi intelligas qn̄ sunt in pꝑriis ecclesiis: ita qd sibiipsis administrēt sacramēta sicut loquitur principium. c. sec⁹ qn̄ audiūt in alia ecclesia tāꝙ parochiali. vt. s. dixi. z pro hoc vide tex. no. cū glo. in. c. alia. xvj. q. j. vbi patet ꝙ monachi anteꝙ essent clerici tenebant offerre ecclesie parochiali vbi audiebāt diuina z percipiebāt sacramēta. z pl⁹ pbat singulariter ille tex. z ꝙ vbi bona sunt cōmunia religiosis seu clericis fiet oblatio z alia iura parochialia exoluent de bonis ecclesie. nam monachi nō habēt propriū. xij. q. j. nō dicatis. z tn̄ offerebāt z decimas persoluebāt: qd nō potest intelligi nisi ex bonis monasterij. Per hoc etiā infero ꝙ si monach⁹ est in studio de licētia superioris pōt z dz offerre sicut z alij laici. nam z congruentē eleemosynā facere pōt de sibi concessis a superiore: qꝛ verisimile est ꝙ superior hoc tacite cōcessit. p hoc vide bo. gl. in. d. c. nō dicatis. z in cle. ij. de vita z ho. cle.

4 ¶ † Op. ꝯtra tex. de. c. qst. xvj. q. j. vbi tex. videt innuere ꝙ ep̄s z abbas nō soluūt decimas. z eadē rōne idez videt dicendū in aliis clericis, cui⁹ ꝯtrarium innuit ista litera in fi. Sol. ex. gl. hic positis possunt elici quatuor intellectus ad tex.

c Primus[c] est vt de dote ecclesie non teneantur clerici soluere decimas: vt in ꝯtrario. ita debet itelligi prin. c. sed de illis bonis siue de patrimonialib⁹ ipsoꝝ clericoꝝ decime sunt soluēde siue sint in parochia aliena siue in pꝑria: z sic intelligitur finis. c. z not. hoc dictuz maxime in eo ꝙ si rector ecclesie seu canonici habēt predia patrimonialia etiā intra limites pꝑrie parochie tenentur inde soluere decimā etiā pꝑrie ecclesie. z de hoc. j. Scds intellectus vt clerici nō teneātur parib⁹ decimā soluere: vt in prin. c. sed superiori sic. vt in fin. c. z. s. c. pxi. Tertia lectu. vt principiū itelligat in clericis nō recipiētib⁹ diuina ab aliis: vt puta quia administrāt sibiipsis sacramēta adinuicez: secus si recipiāt ab aliis tanꝙ parochiani illius ecclesie: z iste due vltime lecture colligūtur ex glo. ij. prima autem colligitur ex gl. j. Quarta lectura ponitur in vltima glo. vt prin. intelligat in nō coniugatis: finis in coniugatis: qui tanꝙ laici soluūt dicimas. ¶ Nunc aūt examinem⁹ quālibet lect. deper se. nam circa primā Inno. hic instat obscure aliqantulū loquendo sed reducēdo ad claritate facit duo mēbra: aut loqmur in decimis personalibus: aut predialib⁹. primo casu subdistinguit: quod aut clerici ex persona acquirūt ecclesiis: vel ecclesia aliter acquirit: z tunc nō tenetur ecclesia de hmōi lucris soluere decimam. quod bene no. pro hoc princi. huius. c. Ex quo infert ꝙ monasteriū non tenetur soluere decimas psonales ex sibi acquisitis ex personis monachoꝝ. Si ꝟo clerici acquirūt sibiipsis. puta ex lectura vel aliter honeste: tunc tenent soluere dicimas z ita intellexit finē capl'i. z dicit hoc etiam pcedere si clerici administrent sibiipsis sacramēta: quia collatio sacramētoꝝ fit eis nomine ecclesie: z postmodū poterūt diuidere inter se. Host. dicit honestius has decimas soluendas superiori. Jo. an. super glo. primo videtur velle ꝙ cleric⁹ seu rector ecclesie tenetur soluere dicimas prediales de predio patrimoniali sito intra parochiā suā: secus videtur velle in psonalib⁹: qꝛ rector nō potest esse obligatus sibiipsi. l. tutor. ff. ad velle. vnde confundit obligatio sicut cuz creditor succedit debitori. l. stichum. §. aditio. ff. de solu. sed videtur moderniores melius sentire iudicio meo dicentes ꝙ etiā personales debet rector ecclesie soluere ipsi ecclesie: qꝛ soluit tanꝙ priuata psona sibiipsi tanꝙ rectori: sicut tutor tāꝙ debitor pupilli soluit sibiipsi tāꝙ tutori. l. quoties. ff. de admini. tu. vbi bo. tex. z hoc satis sentit Inn.

5 ¶ † Et pro hoc adduco bo. tex. in. c. per venerabilem. qui fil. sint leg. vbi tex. dicit ꝙ rex Francie legitimauit filios nō tāꝙ pater sed sicut rex. ad idē in simili. l. si cōsul. ff. de adop. vbi cōsul tanꝙ priuata persona manumittit seruū propriū apud seipsuz tanꝙ magistratū. facit quod legit et not. in. c. cū inter canonicos. s. de elect. Rn̄deo ad verba Inno. si loquimur in predialibus: dicit ꝙ clerici tenētur soluere decimas sicut alij laici nisi reperiantur ex priuilegio exempti. ad hoc. c. a nobis. z. c. suggestū. z c. j. proxi. z per hoc tacite videtur Inno. reprobare primā lectu. gl. que sentit ꝙ indistincte tenent clerici ad decimas prediales: clarius hoc sentit in alia questione dum querit: nunqd canonici teneātur de prebēdis seu ipsarū fructib⁹ soluere decimas z diligenter cōsiderando mentem Inno. videt velle ꝙ decimas prediales tenētur soluere si sunt in aliena parochia: sed de fructib⁹ tanꝙ de lucro dicit ꝙ non tenent soluere etiā si audiūt diuina in aliena ecclesia: mouet qꝛ pꝑrietas est ecclesie: vnde nō possunt testari de fructib⁹ pbēdaꝝ: vt in. c. ad hec. z. l. c. quia. de testa: z not. bene

no.bene hoc vltimū dictū Jo.an.dicit in ꝑsonalibꝰ stan dū ꝯsuetudini tā in clericis ꝙ in laicis vt no.ī.e.in aliqbꝰ. sꝫ in predialibus dicit ꝙ si prebēd: fructꝰ obuenerūt cano nicis ex aceruo ꝑus decimato nō tenētur canonici soluere decimā ꝑdialē: qꝛ iam pars corrūfuit dcimata:z idē.in alio dño:sed si canonici habuerūt fructꝰ ex aceruo nō dcimato: tūc tenenť soluere. An aūt canonici possint testari de fructi bꝰ seu faciūt fructꝰ suos.remittit ad no.in.c.ꝑsenti.de of.or. lib.vj.z sic no.ꝙ Jo.an.itelligit illā gl. in.c.ꝑsenti.de of.or.

a loqui in canonicis[a].Idē apertiꝰ vult Jo.an.in.c.relatuꝫ. el.ij.s.de test.in ver. morientis.z idem ibi host.quorū est illa glo.z sic magis credēdū est eis ꝙ alijs somniātibꝰ.z idem sentit Jo.an.in regula nemo pōt.de reg.iur.lib.vj.in mer. nā illa glo.loquiť de būficiato nō habēte administratiōeꝫ qualis est canonicꝰ.vt est gl.ord.in.c.pōtifices.xij.q.ij.dū

6 fundat se sup.c.reqsisti.in fi.de test. ¶ † Itē Jo.an.aptissime vult in.c.querelā.ne ꝑl.vi.suas.vbi hoc aperte tenet. z idē sentit ibi Inn.duꝫ dicit ꝙ si rector ecclesie locauit ꝑdiū ecclesie teneť successor stare locationi:secus si canonicꝰ

b locauit[b] prediū ecclesie:qꝛ nō pōt obligare ꝑbendam vltra tēpus vite sue sine volūtate superioris sicut dicimꝰ i vsufru ctuario.vt est tex.in.l.si quis domū.ff.loc.z sic limitat In. in.c.ex literis.de ꝓba.vbi dicit ꝙ canonicꝰ hꝫ administra tionē ꝑbēde sicut alius rector ecclesie.nā dꝫ intelligi quo ad hoc vt possit agere z cōueniri ꝓ ꝑbenda:sed nō quo ad hoc vt possit eā obligare vltra tꝑs vite sue.vt voluit idem Inn.in.c.querelā.z oēs doc.sequētes.vnde canonicꝰ dicit simpliciter z ꝑsonaliter būficiatꝰ pro tāto:qꝛ nō hꝫ curam animarū tāꝙ canonicus:ideo diciť simpliciter ꝑsonalr: qꝛ ꝑbēda dať ꝑsone sue sicut vsusfructus vsufructuario seu vsus vsuario:quorū ius est personale z extinguitur:vt in sti.de vsufru.§.finiť.z.d.l.si quis domū.vnde canonicꝰ nō hꝫ successorem ꝓprie in onere z honore sicut hꝫ aliꝰ rector ecclesie.vnde si canonicꝰ fuit ꝯtēptꝰ in electione nō pōt suc cessor agere de ꝯtēptu:qꝛ capľm successit iuribꝰ suis.de hoc est gl.no.in.c.qd sicut.in ver.cōsentire.in fi.s.de ele.z vide ibi latius z subtilius per Inno.qui idē cōcludit restat qd solū habeat successorē respectu corporis ꝑbēde:sic itellige dictū.c.relatū.vnde ꝑbenda dať canonico nō vt sit quasi tutor vľ ꝓcurator:sed vt inde viuat.ideo appellať bnficiū personale:sed ecclesia cōferť alicui vt sit tutor z admini strator ecclesie.vt in.c.fraternitatē.s.de don.z hec sunt no tanda:que licet multū nō faciāt ad propositū.c.tū declara tur gl.in.d.c.ꝑsenti.in qua multi errāt. ¶ Unde veniendo ad ꝑncipale propositū dū queriť nunqd clerici teneantur soluere decimas.Ego dicerē sic:qd aut queriť de ꝑdialibꝰ aut ꝑsonalibꝰ.ꝑmo casu puto indistincte ꝙ sic.ex quo pre dia sunt i aliena parochia etiā si sunt assignata in dotē ec clesie.pro hoc ꝑmo alle.gl.ord.in.c.j.ī.de censi.vbi latius discutiēdo materiā tenui ꝙ etiā de ꝑdijs dotalibꝰ ecclesie soluēda sit decima.z idē Host.ꝓbo ratiōe quanꝙ a prin cipio a lege diuina dcime fuissent date clicis:tū postmodū ecclesia vniuersalis in nouo testamēto volēdo distiguere iura ecclīarū statuit vt decime ꝑdiales essent illius ecclie in cuiꝰ parochia ꝑdia sita sunt:vt pleniꝰ diceť in.c.cū cō tingat.ī.e.vnde cū oia ꝑdia habuerint hoc onus annexū: licet tradanť a laicis nouis ecclijs debēt transire cū onere suo.vt in.c.ex literis.de pig.nā ecclesia nō est edificāda de nouo cū ꝑiudicio alteriꝰ.ecclia etiā respectu decimarū:vt est tex.ad literā in.c.ecclesie.z.c.quicūqꝫ.xvj.q.j.ad idē.c. nup.ī.e.vbi patet ꝙ ꝑdia collata ꝓ monasterijs nouiter fundādis remanēt onerata solutione decimarū sicut ꝑmo erant z nullo iure caueť oppositū.Nec obst.c.quest.alleg. in glo.quia potest itelligi ꝙ reducať ad ꝑdicta scꝫ vt eꝑs z abbas faciāt deferri decimas ad ecclesias suas scꝫ illis qbꝰ debenť.ad ꝑdicta.facit bo.tex.in.c.si qs laicus.xvj.q.j.

7 ¶ † Dico tū ꝙ si ecclia ex necessitate de nouo edificareť intra parochiā alteriꝰ:puta quia antiqua ecclesia habet parochiā valde amplā:ita ꝙ populꝰ nō pōt de facili con uenire ad illā ecclesiā.tunc pōt eꝑs statuere ꝙ ecclesia no uiter edificata habeat certā parochiā ex illa antiqua cum oibus obuētionibꝰ sepūalibꝰ.z de hoc est text.not.in.c.ad audiētiā.ī.de eccl.edi.z ob istam rōnē hodie videmus qd in ecclesia parochiali cuiuslibet plebanatꝰ sunt capelle ha bentes certā parochiā.vnde antiquitꝰ sola plebs erat cu rata.vnde propter hoc hodie est no.dubiū vtrū decime de beātur plebi an capellis ex quo ꝓueniunt ex ꝑdijs sitis in parochia capellarū.z de hoc latius dicā in.c.cū cōtingat. ī.eo.sed si ꝑdia sunt sita intra parochiā propriā non puto ꝙ canonici teneātur soluere decimas.qd sentit Jn.vt.s. dixi.z sic pōt intelligi prin.huius.c.Aut loquimur de ꝑsonalibꝰ:z tunc aut de acqsitis sibi ꝑsis:aut acqsitis ecclie. primo casu si clerici ꝑcipiūt diuina i aliena parochia vľ in ꝓpria:semꝑ tenētur decimas soluere:qꝛ lucrātur tanꝙ laici.ergo debēt honorare deū ex lucro ꝑsone.z sic pōt itelli gi finis.c.z itellige si hoc hꝫ cōsuetudo.scdo casu in acqui sitis ecclesie dicerē ꝙ viuentes cōiter in ecclesia recipiant sacramēta ab alia ecclesia sicut olim faciebāt monachi tūc teneť soluere decimā vt in.d.c.alia iuncta gloss.j.z sic pōt itelligi ille tex.in fi.aut nō recipiūt cōiter ab alia ecclia:z tūc nō tenētur de acqsitis ecclesie soluere decimā ꝑsonalē alteri eclesie:z sic loqť prin.c.nā nō reperitur in lege ꝙ ec

8 clesia teneať decimā soluere alteri ecclesie. ¶ † Nūqd aūt canonicus audiēs alibi diuina teneať soluere decimam ex a prebēda sua tāꝙ ex lucro.do.Ant.videť hic sentire ꝙ sic: z idē do.Pe.sꝫ credo ꝙ habuerūt respectū ad gl.illius.c. ꝑsenti.qꝛ ex quo lucranť fructꝰ debent tanꝙ ex lucro sol uere decimā ꝑsonalē.Sed tenendo opi. quā semper tenui: z quā tenet Inn.hic ꝙ canonici nō faciāt fructꝰ suos cre do ꝙ nō teneť ad solutionē decime:qꝛ prebenda dať sibi b vt inde viuat z superfluū cōuertat in vsus pios:vt est tex. xij.q.j.in.§.fi.cum.c.sequēti.nō enim debet subtrahere ne cessaria vt soluat decimā:maxime qꝛ oia sunt bona eccle sie.hodie tū stādū est cōsuetudini siue querať an canoni ci faciāt fructus suos vt no.i dicta regula nemo pōt.siue querať an decime ꝑsonales sint soluēde:vt no.i.d.c.in ali quibus.Et ex his inferť ad declarationē illarū lecturarū. nā superiores nō tenenť ecclie soluere decimas:nisi prout in iure est statutū.vt in.c.cōquerēte.de off.ord.sic intellige etiā tertiā lecturā.nā debes distinguere vt patet ex predi ctis,quarta lectu.est verissima respectu clericorū coniuga torū.nā ipsi nō gaudēt priuilegio ecclesiastico nisi in duo

9 bus.de qbus in.c.j.de cle.cōiuga:lib.vj. ¶ † Et qrit Host. nūqd papa possit exigere decimas a clericis ecclie.z dicit ꝙ sic qꝛ ipse habet curā oīm.ix.q.iiij.cuncta per mundum. z in extrauagāti Bonifacij.vnā sanctā.dicit tū ꝙ de con suetudine papa nō exigit.z hoc qꝛ ꝯm diuersas necessita tes imponit decimā triennalē vel aliam.no.in cle.ij.de de ci.sꝫ ego puto qd ex poetstate ordinaria hoc nō possit:nā in iure ordinatū est quibꝰ debenť decime:sed ex potestate ab soluta hoc est ꝯcedēdū:facit qd no.in.c.a nobis.ī.eo.z qd no.Jo.an.in.c.inter cetera.de offi.ordi. Abbas.

a ¶ Canonicis. bene hoc tāgit Panor.q dicātur esse beneficiati cū administratione.
Zacharias.

b ¶ Secus si canonicus locauit. ad de bal.i.l. emptorē.§.j.C.loc.alle. in.l.si filio.§.fi.ff. so.ma.doc.i.c.ad aures.s.de re.ec. nō alie.Archi.et Gemi.post.gl.in ver.tuus.i.c.alienationis.xij.q.ij. z not.in apost.ad istū post euꝫ.in.c. fi.vbi bon.glo.in versi.statutū.nu. 8.in ver.predecessoris.ne prelati vices suas.

1 Compositio super decimis non tolliť per priuilegium sequēs nisi de compositione faciat mētionem.
2 Compositio super decimis in futurū soluēdis valet etiam citra superioris autoritatē:que tamē non excedit vitaꝫ cōponentium vel trāsigentium.
3 Bladi vel tritici appellatione venit omne id qd in terra vel in agro conteritur.
Frumēti appellatiōe venit omne id quod habet aristā sed de communi vsu loquendi venit granū solū.
4 Decime que debētur a ꝑsona ecclīastica possunt ex cōuētione nō integraliter solui.Et sine peccato.
5 Priuilegium non tollit specialē conuentiōeꝫ initam inter partes nisi de ea fiat specialis mentio.
6 Papa nō pōt tollere obligationē ꝯtū initū inter partes super iure priuato:sed obligationē initaꝫ sup iure ecclesiarū potest ad libitū tollere.idem in imperatore.
7 Renuntiatio super iure futuro non valet nisi fiat in ꝑsentia iudicis vel partis.
Pactū de nō petēdo ius sibi in futurū competiturū valet

1 Ex multiplici. † Cōpositio sup decimis non tolliť ꝑ priuilegiū sequēs si de illa mētionē nō facit.primo ponitur querela.secūdo iudicū datio.ibi:vnde.
¶ Casus literalis.Inter abbatē z conuētū de brudeia ex vna pte.z quēdā ꝑsbiterū ꝓ ecclia sua:ex alteta taliscom positio itercessit:scripto autētico monachorū roborata ꝙ monachi deberēt soluere dicto ꝑsbytero z ecclie sue deci mas de blado z vniuersis leguminibus ꝙdiu viueret:exce ptis minutis decimis quas eis ꝓmisit:postea ideꝫ abbas īpetrauit priuilegiū vt de laboribꝰ suis quos ꝓprijs sum ptibꝰ excolūt nulli decimas soluere teneať nulla de cōpo sitiōe predicta mētiōe facta:z statiꝫ ceperūt excollere suis sumptibus possessiōes sup quibꝰ cōpositio facta erat z ea occasione subtrahebāt decimas:vnde presbyter cōquestꝰ est dño pape.super hoc dicit papa qd nō fuit sue intētiōis per priuilegiū suū predicte cōpositiōi drogare: quare mā dat quatenus abbas z monachi cōpellātur ꝑdictā cōposi tionē seruare:vel cum ipso ꝑsbytero amicabiliter ꝯuenire

nisi de ipsa compositione contineat in privilegio expsse. Ber. ¶ Not. j. ex tex. isto. q inter clericos noie suarum ecclesiarũ potest intervenire compositio sup decimis in futurũ soluẽdis: etiã citra supioris autoritatẽ: sed tũc copositio nõ excedit vitã trãsfigẽtiũ. vt in .c. veniẽs. de trãsa. qd aũt cũ laico. dic vt no. in. c. ij. de trãsa. z dicã in. c. cũ hoies. j. e. ¶ † No. ij. ibi: de bladis z vniuersis leguminib⁹ q appellatione[a] bladi nõ veniũt legumina: s3 in cõtrariũ facit qd not. in. l. triticũ. ff. de ver. ob. z per glo. z Bar. in. l. j. ff. de aqua plu. arc. nã appellatiõe bladi z tritici venit omne id qd in terra seu agro conteritur: z sic videt q veniãt nedum legumina sed etiã semẽ lini. vnde bladũ seu triticũ est nomẽ multũ generale. appellatione vero frumẽti venit oĩe id qd h3 aristaz. vt. l. frugẽ. §. frumẽtũ. ff. de ver. signi. sed propter cõmunez vsum loquẽdi debem⁹ intelligere de eo frumẽto qd est preciosi⁹ aliis bladis. vt no. in. d. l. z credo q propter vsum loquẽdi hic fuit facta specialis mẽtio de leguminib⁹. z hec faciũt ad statuta. ¶ † No. iij. q persona ecclesiastica põt sine peccato nõ psoluere decimã integrã ratiõe cõuẽtiõis inite cũ rectore cui debent z videt mihi hoc dictũ satis durũ cu3 decime nõ solũ soluãtur in subsidium presbyteri: sed etiam in eleemosyna pauperũ. ad h. c. tua. j. eo. nisi dicas q eode3 modo alia ecclesia poterit habere pauperũ curam z nõ refert per quã ecclesiã pauperib⁹ prouideat. ¶ † Itẽ not. q priuilegiũ nunq refert ad specialẽ dispositionẽ initã inter partes nisi de ea fiat specialis mẽtio: z in hoc tene mẽti istũ tex. ad idẽ. c. veniẽs. de pscrip. ¶ † Ultimo no. iuncta glos. papã posse derogare dispositioni z pacto inito inter partes cõtra hoc opp. nã ex cõuentione oritur obligatio que est de iure naturali ergo nõ potest tolli etiã per pricipẽ: vt in cle. pastoralis. de re iud. per Inn. in. c. q in ecclesiarũ. de cõsti. Sol. aut cõuẽtio fit inter personas ecclesiasticas sup iurib⁹ ecclesiarũ: z tũc potest papa tali cõuẽtioni derogare: qz ipse habet in clericos plenitudinẽ potestatis[b] z sua ptãs oib⁹ intelligitur excepta. ad hoc bo. tex. in. c. veniẽtes. d iu rei ur. z vide bo. gl. in. c. cõstitutus. s. de rescr. z de hoc vide bon. tex. in cle. dudũ. in. §. nos. de sepu. sed si cõuentio fieret sup iure priuato: puto q papa vl' imperator nõ possit sine clausula illã cõuẽtionẽ destruere. p id q le. z no. in cõtijs. s. signatis. z facit qd no. Inn. in. c. cognitioni. j. de sentẽ. excõ. ¶ In glo. j. in fi. no. gl. q cõpositio simpliciter facta extẽdit etiã ad pdia acqrẽda. z dicit hic Gof. per hãc ratione3 glo. q si priuilegiũ fuisset impetratũ super pdijs acquirendis pariter nõ valuisset: sec⁹ si cõpositio nõ cõcerneret predia acqrẽda. ¶ † In glo. ij. in fi. no. bñ glo. q l3 nõ valeat renũtiatio super iure futuro: pactũ tñ valet. z pmũ aperte pbat in. l. si ita sit scriptũ. §. si sub cõditione. ff. de leg. ij. vbi dicit q legato facto sub cõditione vl' etiã ad diẽ certã nõ põt quis renũtiare: qz añ tps ad nos nõ ptinet. z pro hoc nã renũtiatio est quedã abdicatio: sed qs nõ põt a se abdicare qd non h3. nã priuatio psupponit habitũ. c. ad dissoluẽdũ. de desponsa. impu. Scdm pbat hic et clarius in. l. j. C. d pac. vbi dicit q fideicõmisso cõditionali põt quis per pactũ renũtiare. z hoc ideo quia pactũ obligat paciscẽtem ad nõ petẽdũ cũ ius cõpetierit. sed gl. multũ no. in. l. j. ff. de cur. bo dã. limitat primũ dictũ nisi renũtiatio fiat in psentia iudicis.[c] z illã gl. sequit Bar. in d. l. j. C. de pac. Aliam limitationẽ posuit Iac. de ar. z placet in. d. l. j. quia renũtiatio iuris futuri no valet si fit absente[d] parte: sec⁹ si parte psente quasi tũc habeat pactũ interclusu3: licet Bal. aliud videatur ibi sentire: sed cõmuniter ad cautelã solet in istrumentis interponi q renũtiauit per pactũ zc. z hoc est bene vtile inserere: vt op. vitent. renũtiatio tñ pure z simpliciter facta non extẽdit ad ius qd potest in futurũ cõpetere: nisi hoc caueat in renũtiatione. z de hoc dicẽdũ pleni⁹. vt no. Bart. in. d. l. j. z i. l. q rome. §. duo fratres. in. vj. q. ff. de ver. obli. z adde ad pdicta bo. tex. cũ ibi not. in. c. cum inter. p. de renũtiatio. Abbas.

1 Decime que prestabant de rebus incultis debẽt adhuc prestari de eisdem si sunt effecte culte z laboratiue. 2.
2 Qualitas alicuius rei si mutat nõ alterat status vl' obligatio eiusdem rei.
3 Decime debẽt solui de fructibus siue vẽditis siue donatis z de pensionib⁹ domorum. 3.
4 Decime an debeant ex fructib⁹ cõbustis vel vineis incisis.
5 Decime an sint ecclesie vl' ei debeant z qua actione.
Res dbita perẽpta apud debitorẽ an pereat sibi vl' creditori.
6 Decime non debẽtur si fructus nõ sunt recollecti propter guerras licitas.
Bellũ licitũ est causa q aliquis excuset ab aliqua pstatiõe.

Commissum.

† Monachi tenent soluere decimas pdiales de pdijs nouiter cultis de quibus decime prius soluebãtur. h. d. Primo ponitur querela. Scdo iudicis datio. ibi ea ppter. ¶ Casus lralis. Monachi de bosse. ecclesie sancte Marie in cuius parochia cũmorantur: dcimas itegre nõ soluebãt. Et de ea cã cõquestus est rector illius do. pape. vnde mãdat archiepo cãtuarieñ. qualiter monachos illos cõpellat vt decimas de terris cultis: in quib⁹ olim domus constructe fuerãt ecclesie pdicte cũ ea integritate psoluãt quã prius solui cõsueuerũt anteq in eadẽ parochia morarent z sicut decime olim psoluebantur de pascuis: ita nũc soluãtur de eisdem ad frugum fertilitatẽ trãslatis absq3 diminutione. Ber. ¶ † Not. primo q mutatio qualitatis loci nõ habet alterare obligatiões solutiõis dcimaz. Ex quo ifero qd licet de nouo in aliqua platea aliquid plãtet z seminet tenetur dominus ad decimã eorũ que ibi colligunt sicut prius soluebatur decima secũdũ priorẽ statum. Et ex hoc z tex. infero q dñs potest alterare cõditionẽ terre sue sine cõtradictiõe ecclesie cui debetur decima. satis est q soluat dcima de ibidẽ colligẽdis. ¶ No. ij. q de pascuis soluit decima. Item de omnibus: z dic de pascuis. i. de precio quo pascua seu pastura vẽdita est: dic de domibus id est pẽsiõe domorũ. ¶ † S3 qrũt doc. quid si pascua gratis cõcedũtur. dicũt z bene q nihilominus debetur decima: quia videt cõcessa cũ opere suo. nam sicut dominus non potest vẽdere fruct⁹ sine onere decimarũ: vt in. c. pastoralis. j. eo. ita nec donare: cu3 eadẽ est ratio vtriusq3. ¶ † Ultimo querit de. q. no. pone q aliquis combusisset segetes[e] vel incidit vineas: nũqd ecclesia possit agere contra talẽ pro parte decime sibi cõtingẽtis. Inno. tenet primo qd sic. arg. in. l. si seruus seruũ. §. si oliuã. ff. ad legem aqui. vbi patet qd si aliquis colligit illicite oliuas nõ maturas tenetur dño ad dãnũ resarciendũ actione. l. aquilie. refert quosdã tenere cõtrarium. Ioã. an. tenet primã partem nõ obstante qd fructus potuissent grãdine vel alia tẽpestate perire: satis est quod potuissent nõ perire. arg. in. l. cum res. in fi. ff. de leg. j. que dicit q habebit respectus ad id qd solet ibi percipi. do. Petr. videt de hoc dubitare. nam ista questio pẽdet ab alia vz3 vtrũ decima sit ecclesie: an vero sit dbita: z qua actiõe petat dcima: z qũuis in hoc sint multe op. tamen gl. in. c. tua. j. eo. z in. c. moderamie. xvj. q. j. videtur residere q petat cõditiõe ex canone: z nõ rei vendic. sed cõditio est personalis. insti. de actio. §. si itaq3. ergo idẽ dicẽdũ est in hac questione sicut dicit cum res mihi dbita perimitur. de qua questione plene per Bar. in. l. si stichus certo die. ff. de ver. obl. vbi inter cetera dicit q aut occidit in iniuriã creditoris z liberatur debitor: quia culpa creditoris res perit. vt in. l. si merces. §. culpe. ff. loca. aut in iniuriã debitoris z tunc debitor nõ liberat. vt in. d. §. culpe. Aut sine iniuria vtriusq3: z tũc liberat debitor. z habet actiõe3 contra perimẽtẽ. Sed dubiũ est nunqd illã actionẽ tenet cedere suo creditori. z videtur velle qd sic. si debitũ erat ex causa onerosa secus si ex causa lucratiua: z sic videt dicẽdum in pposito: vt ecclesia nõ possit agere cõtra illum destructorem nisi cessa sibi actione modo predicto: z q agat cõdictione ex canone: cõfirmat Fed. cõsil. lxxiiij. Sed in fauorẽ ecclesie q possit agere sine cessiõe actiõis indistincte. allego tex. in. c. tuã. j. eo. vbi dicit q de⁹ asseruit decimas z primitias esse suas: ergo sunt in dñio ecclesie. nã pronomen suũ denotat dominiũ. vt no. in. c. j. de post. pl. z habet in. l. quintus. ff. de aur. z arg. leg. ad idẽ. d. c. moderamine. vbi dicit q ecclesia potest vendicare dcimas: sed rei vendicatio datur dño. vt in. l. rem. ff. de rei vẽdi. z no. c. examinata. s. de iudi. ¶ † Item si decima nõ esset ecclesie: s3 solũ sibi dbita nõ video quare nõ teneret vẽditio oim fructuũ facta per dominũ predij: cum ipse remaneat obligat⁹ personaliter: z tamẽ cõtrariũ dicitur in. c. pastoralis. j. eodẽ. ergo ecclesia habet decimã partẽ pro indiuiso etiã ante fruct⁹ collectos. z fm hoc saluatur dictũ Inno. z Ioã. and. nam ecclesia tanq domina decimarũ potest agere cõtra illũ destructorẽ sicut dñs. vt in. d. §. si oliuam. z hoc videtur plus cõuenire canonice equitati vt euitetur circuit⁹. ¶ † Et intellige fm Ioã. an. quãdo sine iusta causa ille destruxerat segetes seu vineas: sec⁹ si ex iusta causa: puta in bello iusto z no. sing. hoc dictum: quia non memini legisse alibi: q si i bello iusto qs dstruit vineas seu segetes seu alia loca culta nõ grauatur cõscientia sua etiam respectu decime que debet ecclesie: quia tũc tẽporis non potest fieri congrua z tuta separatio. Nicolaus abbas.

Decimas

a ¶ Appellatiõe. Adde Bal. cõsi. ccxlvij. iij. lib.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Plenitudinez ptãtis. vide q scribit Feli. in. c. cõstitutus. col. vj. ver. autoritas pape. s. de rescript. vbi ponit qñ intelligit excepta autoritas pape.
c ¶ Iudicis. istud limitat singulariter vt per Bar. i l. postq liti. C. de pac. in vlti. col. in ver. qro vtrũ ista renũtiatio z c. qñ iudex psens tanq publica psona reciperet expresse renũtiationẽ p absente al's sola psẽtia iudicis nõ sufficeret: z ibi dom. Ale. de imo. multũ no. pro limitatiõe doctrine eiusdẽ Bar. in. d. l. j. C. de pac. hic late per istũ tex. z idẽ t3 Cy. i aut. sacramenta. i. x. q. C. si aduer. vẽ. qd nũq obliuiscaris.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Psñtia iudicis. Uide de veritate Fel. in. l. si cautio. co. vj. s. de fide instru. z in. c. cap. l3 scẽ crucis. col. xi. ver. fallit sexto. s. de constitutio.
d ¶ Absente. z ideo si qs parte absente renũtiaret appellationi future nõ valeret: s3 tm per viam pac. ita Bal. in. d. l. j. i. iij. col. quã reputat multũ no. q intelligas: vt pri. dixi nisi renũtiatio fieret i psentia iudicis acceptãtis zc.
¶ Adde an appellatiõi quis renũtiare possit. an ge. cõsi. cclxxvij.
e ¶ Segetes. In dcimis aũt piscium nõ d3 haberi ei⁹ ratio si deuastata sunt retia quib⁹ pisces capiũt. qz non habetur rõ eorum piscium q capti fuissent vtẽ singul. in. l. quẽadmodum. in. §. idemq3 labeo. ff. ad leg. aquil.

1 Decimas si quis non soluerit poterit per excommunicationem cōpelli ad soluendum.
2 Decime sunt soluende de omni redditu ꝛ lucro personali.
3 Qui differt soluere decimas q: ab eo non petuntur peccat.
Excommunicatio non est ferenda nisi premissa monitione.
Decime psonales nō debent ante lapsum anni: prediales vero postꝙ bladum est reportatum ad domum.
Decime debēt ferri vsq; ad domū ecclesie, sumptib⁹ illius q dat ipsas.
Decime an de lana lacte ꝛ fetibus pecudū. vide remissiue.
Offerre: istud verbum non exposcit aliquā exactionem sed spontaneā ꝛ oblationem.

a **P**ERuenit. [a] Per excōicationem compellitur qs ad soluendas decimas de molēdinis ꝛ alijs hic contentis. ꝛ in c. seq. h. d. cum seq. ¶ Not. j. ꝙ plati peccāt nō cōpellēdo ꝛ monēdo subditos vt decimas soluāt. nam faciunt contra mandatum superioris. hic enim non solum iniungitur laicis vt soluāt decima3. sed etiā mandatur prelatis vt subditos moneant ꝛ compellant. qd est bene notādum. nā veniens contra preceptum superioris peccat mortaliter. in. c. ij. de maio. ꝛ obe. ꝛ est ratio rationis: quia prelati debent obuiare peccatis subditoꝝ. ꝛ non negligere bona ecclesiarum ꝛ pauperum. vñ dicit glo. no. in. c. ea que. de offi. Archid. quod negligentia prelati est peccatum mortale: ꝛ idē dicit alia gl. not. in dissimulatio. j. qd dissimulatio prelati est peccatum mortale: vt no. in. c. clericis. de immu. eccl. lib. vj. ꝛ sic videtur inferendum quod etiā sine isto precepto peccant prelati in non compellendo subditos ad solutionem decimarum. ¶ †No. ij. qd pōt quis ꝛ debet si opus est p excommunicationem cōpelli ad solutionē decimaꝝ. ꝛ dic opus esse si nō vult acquiescere monitioni. ¶ †No. vltimo ex isto tex. ꝛ ex. c. seq. quod nō solum de blado ꝛ vino decima est soluenda: sed de multis alijs hic cōtentis. ꝛ generaliter dic qd de oī redditu ab omni lucro personali decima est soluenda. vt no. hic Gof. ꝛ vide bo. glo. in. c. cū hoīes. j. e. dicit tamē Hostiē. quod libenter videret qd saltem de blado ꝛ de vino integraliter decima solueretur. An añt valeat consuetudo in contrarium dicā. j. eo. in. c. in aliquibus. ꝛ in. c. ad apostolice. ¶ Sed hic quero nunqd debentes soluere decimam peccent si differunt soluere: q: ab eis non petitur. do. Car. arguit ꝛ tenet per istum tex. quod nō. q: tex. hic innuit monitionem requiri. vñ non soluentes ante monition. videntur tenere cū licentia sacerdotis: contrarium sentit hic do. Pet. dicens monitionem requiri ad hoc vt perueniatur ad excōicationem: que sine monitiōe nō est inferenda. vt in. c. sacro. j. de senten. excom. sed sine monitiōe debens soluere constituitur in mora q: dies interpellat pro homine. in. c. potuit de loca. sed per hoc non probat quod decime sint soluende sine monitiōe vel qd certa dies sit prefixa ad solutionem decimaꝝ. ꝛ ideo latius attingendo hunc articulum dico prius examinādum quando decime sunt soluende. nam iura videntur varie loqui. tex. j. c. cum homines. videtur velle quod statim: sed in. c. reuertimini. xvj. qō. j. videtur innui qd in fine anni. de quo per Jo. and. latius in addi. Spe. eo. ti. super secūdo libello. ꝛ in effectu videtur concludere qd decime personales non debeant ante lapsum anni. nam particularis solutio multa habet incommoda. l. plane. ff. fa. ercis. ꝛ sic potest intelligi. d. c. reuertimini. prediales vo debent solui anteꝙ frumentum separetur a paleis. nam palea est i fructu. l. ideo. ff. de acqui. re. do. ij. q. j. multi. nisi consuetudo habeat oppositum vt communiter se habet hodiernis temporibus. nā portatur frumentum seu bladum postꝙ est separatus a paleis: ꝛ debet deferri vsq; ad domū ecclesie expensis villici seu domini. ꝛ est tex. iuncta gl. no. i. d. c. reuertimini. tenent doct. in. c. ex parte. ij. j. eo. ꝛ Joan. and. in add. predicta. vbi videas. Quid de lana ꝛ lacte ꝛ fetibus pecudū. Ex pdictis videtur inferendum ad questionem propositam quod monitio [c] non sit necessaria ad constituendum in mora debētem soluere. pro hoc adduco qd habet Exodi. xxij. vbi dicit. Decimas ꝛ primitias nō tardabis offerre. vnde pondero verb. offerre. qd de sui significato non exposcit exactionem: sed spontaneam oblationem inducit: vt no. in auß. offeratur. C. de lit. contesta. ꝛ vide glo. in cle. sepe. de verb. signi. ad idem tex. in. d. c. cum homines. ergo concluditur quod sine alia admonitione peccant non soluentes. ꝛ vide bo. gl. in. c. j. j. e. ti. lib. vj. Ad istū text. rñdeo aliter. nam licet papa hic mandet prelatis vt moneāt subditos: nō tamē sequtur qd circa monitionem non peccent p alia iura superius allegata: nā prelatus debet monere subditos vt honeste viuant: tñ non sequit ꝙ circa monitionem inhoneste viuentes non peccent.

1 Decime sunt soluende de fructu apium: puta de melle ꝛ cera.
2 Censura ecclesiastica proprie concernit animam. ꝛ est excommunicatio: districtio vero concernit penam temporalem.

NUntios. Summatū est cum precedenti ꝛ declara vt dixi in pcedenti. ¶ †No. ex tex. qd etiam de apibus est soluēda decima. ꝛ dic de apib⁹. i. de fructu apiū: vt de cera ꝛ melle. ¶ Secundo no. ibi, omni fructu quod de omni fructu est soluenda decima. ¶ †Ultimo no. ibi, ecclesiastica districtione. quod non solum per excommunicationem sed p districtionem ecclesiasticā laici cōpellunt ad solutionē decimarū. nā licet districtio ꝛ censura quãq; sumantur vt synonyma ꝛ idem importātia: tamen

a ¶ Uide beatū Tho. scda scde. q. lxxxvij. arti. ij. in fi. vbi dicit qd añ oīa debent prius solui decime ꝙ soluant tributa ꝛ precium operarioꝝ. Et dicit qd si qs vendat triticū non decimatū pōt ecclia exigere decimas ab emptore qui habet rem ecclesie debitā ꝛ a venditore q ꝙtum in se est fraudauit ecclesiā. vno tñ soluēte alius nō tenet. item circa id quod dixi an

proprie tamen appellatione censure ecclesiastice veniunt ea q̃ habent in. c. querenti. de ver. sig. ꝛ p pre censura cernit animā: sic est pena sonalis: districtio vero pōt sumi pro pena tpali: vt dico i. d. c. conquerenti.

1 Decime fructuū statim solui debēt. nō deductis expensis factis in recolligendo. ꝛ.
2 Pars vna vel due alicui⁹ rei. an intelligat habito respectu ꝙ illa res potest diuidi in duodecim partes vel quomodo.
3 Decime debēt solui circa aliquam monitionē. ꝛ.
4 Cōpositio sup decimis tā pteritis ꝙ futuris potest fieri inter clericos etiā sine autoritate superioris: que tñ cōpositio nō se extendit nisi in vita ipsorū: a laicis vero pōt fieri dicta cōpositio super decimis preteritis sine autoritate supioris: sup futuris vero non, nisi interueniat supioris autoritas. Decime nō possunt nec possideri nec prescribi.
5 Decime debent solui ab illo qui tantum recolligit ꝙtum sufficit ꝛ sibi ꝛ familie sue: debet tamē ecclesia sibi remittere.
Decime preterite: an sint soluende ab eo qui pter talem solutionē opꝫ ꝙ vendat omnia bona sua.
Decima debetur ex omni lucro licite acquisito.
Paup an teneat soluere dcimas de re sibi dōata.
6 Decime non solute a vēditore alicuius fundi debent solui ab emptore eiusdē fundi: q: decime censentur esse onus reale.
Tributum qd debetur principi dicit onus reale: ꝛ transit in possessorem rei.

1 **C**Um homines. † Decime fructuū statim cū collecti sunt solui debēt nō deductis expēsis Prio pōit factū repr̃hēsibile. Scdo corrigi mādat. ibi mādamus. ¶ Casus lralis Hoies de hortēn. tenentur soluere decimas parochiali ecclesie. Sed añꝙ illud faciant de fructib⁹ non decimatis satisfaciūt seruiētibus ꝛ mercenarijs suis pro debito totius anni: ꝛ de residuo decimam persoluebant. mādat papa vt statim collectis fructibus ante aliquam deductionem decimam soluere compellantur. et de subtractis satisfaciant competenter. Bernar.

2 ¶ †No. j. ibi, nouē partibus sibi retentis: qd decima pars fructuum debetur ecclesie habito respectu ad totū: non habet ergo hoc casu locū diuisio legalis vt totū diuidat in duodecim ptes: sed debet decima totius. Et facit hec lr̃a ad questionem. pone arbiter seu iudex adiudicauit mihi duas partes fundi: vtrū intelligatur adiudicasse duas partes ex trib⁹ an ex duodecim partib⁹. Bart. in. l. interdum. §. j. ff. de here. instit. dicit qd [c] de duodecim: q: solennis diuisio fit in duodecim partes. vt. d. §. j. ꝛ hoc est verū nisi statutū vel cōsuetudo repugnet. ꝛ ideo dat cautelā [d] vt petens duas partes totius dicat peto duas ex trib⁹ vel totius: sed certe cōtra sententiam Bar. videtur tex. hic cōiuncta lege diuina. nec lex diuina simpliciter reseruauit decimā partē frugum. ꝛ tñ intelligitur reseruasse decimā totius: nō autem decimā ex. xij. partib⁹. ꝛ ita habet hodie cōmunis vsus loquendi vt faciēdo mentionē de quarta vel quinta parte intelligatur de parte totius. sed dictū Bar. posset saluari in dispositiōe vltime voluntatis: quia cū hereditas diuidat a iure in. xij. partes. vt in. §. hereditas. instiu. de hered. instituē. ita in dubio videtur testator sensisse: sed secus putarē I alijs dispositionibus.

3 ¶ †Nota secundo ibi: statim. vnā regulā quod decima predialis est soluēda statim fructibus collectis ꝛ sic videtur qd nō requiratur monitio ad cōstituēdū debitorē in mora. cū temp⁹ sit hic appositū in lege ꝛ dic vt latius dixi in. c. peruenit. s. eo. ¶ †Ultimo no. ꝙ super decimis preteritis compelluntur laici satisffactionem impen-

solutionem, decimaꝝ deducantur expēse fructuū. vide omnino Pau. de ca. in. l. fruct⁹. añ me. ff. solu. matrim. ꝛ vide hic Arch. in c. reuertimini. circa finē. xvj. q. j. q dicit ꝙ stādū est consuetudini quo tpe anni solui debeāt decime. ꝛ dicit ꝙ plene d hoc not. Spec. de deci. §. vlti. qritur. et p Host. in sū. de deci. §. querit vtrum sub. ver. xvj. itē an decime possint solui ante tempus inui to sacerdote vide gloss. in. l. stipulatio ista. §. inter certā ff. d ver. obl. ad qd facit quod ple ne no. post. d. ant. in. c. potuit. i. j. col. de loc. ꝛ qd no gl. ꝛ arch. in. c. solent. de cse. dist. j. item vide qd not. gloss. in. l. si a dño. §. fi. i verb. impēsis. ff. d peti. here.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Ds negligentia. Uide Fe. i. c. j. col. j. ꝛ. ij. s. d treu. ꝛ pace. ꝛ in. c. irrefragabili. col. j. s. de offi. ord. ꝛ multa de negligentia prelatorum ponit Corse. i rep. c. grādi. charta vlti. de supplen. negligē. prelatoꝝ. aliqd p Fel. in. c. si quādo col iij. s. de rescri.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Qd monitio. vide tamē Fel. in. c. si autē. col. iij. ver. ꝛ dicit Rota. s. d rescript. vbi dt ꝙ decime prediales si nō petantur tēpore suo n̄ possūt peti postea q: ad ipsas qs nō tenet nisi tpe suo petat ꝛ ibi per eum.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Cautelā. Uide Pet. de ancha. et Gemi. in. c. indemnitatib⁹. §. si vero de elect. in. vj. vbi pōderant illū tex. cōtra Bartolum ꝛ Pet. de ancha. in c. extirpāde. s. de preben.

Zacharias.
a ¶ Cũ laicis §o. add Jo. de ana. i.c. post miserabi lẽ.j. d vsu.z Fel. i c.cãz.co.iij.§.de mũ ad pdicta.s. de prescrip. Zacharias.
b ¶ Nõ pñt possi dere nec pscriberẽ adde bart.in.l cõ petit.C.de presc. xxx.an.istum i.c. cãm.in prin.z ibi fel.col.ij §.signa theoricã.s.d.pre scri. Gemi i.c.ca tholica.xj.distin. Bal.in.l.omes.i fi.C.d psc.xxx. anno.z Card.cõ fi.cxlvj.incipi.no tum sit.
c ¶ Uid late p ray. in sum. de dci.vl tra me.§.quid si aliquis longo tẽ pore.vbi tñ cõclu dit idẽ dicẽdum qd glos.in.d.c.q cũqz.hic alle.per istuz. Et an b pcedat i decia pa pa'i.vide Jmol.i cle.sibñficiorum. ver.querit pa.eo. titulo.
Sebasti. Sapia.
d ¶ Cõia. Uid ad hoc pulchrũ tex. in.l.ij.§.cuz in ea dem. in fi. ibi gl. ff.ad.l. rho.de ia ctu. p quẽ tex.di cit ibi ang.qd mi litestpe necessita tis pñt licite dpre dari victualia.et multa q pmittũ tur ratione necessitatis põit Jas. principalius.ff.si cer.pe.Fe.in.c.q relã.in fi. de iure tur.And.sicul.in rub.s.de ferijs.
e ¶ Alias est.lxxxi. qd incip.laicus.
f ¶ Pro qua vr ca sus in.c.pastora lis.j.eodẽ.vbi dt qd fruct⁹ nõ pñt vẽdi nisi cũ onere de cimarum.
g ¶ Compellũtur. Add Ol.gs.xcj.

dere. Et hinc sumpta occasione querũt doct. nunquid super decimis possit interuenire cõpositio: et concludunt qd inter clericos põt fieri etiã sine autoritate superioris.vt in.c.ex multiplici.s.e.z in.c. seq.z in.c.suggestum.intellige tñ quod hec cõpositio erit personalis z non realis. vnde nõ excedet viam componentium ex quo non intercessit autoritas superioris.c.veniens. de transact. dixi in.d. c.ex multiplici.cuz laicis vero a potest componi si ne autoritate superioris sup decimis preteritis.vt in.c.super.de rebus eccl.nõ alie.z not.in.c.fina. de rerũ permu.sed super decimis futuris non põt cõponi sine superioris autoritate.de quo dic vt plene no.in.c.ij.s.de transa.z in.d.c.fina. z est diuersitatis rõ.nam laici non possunt decimas possidere nec prescribere b vt in.c.causam.de prescri.z cũ periculo animarum suarum detinent: vt in.c prohibemus.j.eo. Jtẽ nõ refert q ecclia habeat ex quo remanet penes ecclesiam vt in.c.cum apostolica.de his q̃ fiunt a pla.z omnes eccle particulares sunt membra ecclesie vniuersalis.vna est eñ ecclia vniuersalis.xxiiij.q.j.loquitur.z in habẽtibus symbolũ i.idẽtitatem z similitudinem facilior est transitus vt.in.d.c.cum apostolica.z in.l.re coiuncti.ff.de lega.iij.z per hoc soluo c̃rium quomodo super decimis admittit cõpositio sine iudicis autoritate cum sint alimenta egentium. z super alimẽtis nõ transigitur sine iudicis autori.vt in.l.cum hi.ff.de transa.dico eñ qd per hanc compositionem inter personas ecclesiasticas nõ remittit cã alimẽtoruz cum decime debeant pter alimoniã clericorũ et pauperum.q̃ ratio remanet apud quãcũqz ecclesiam decima remaneat.xvj.q.j.quoniã quicquid.

5 ¶ †Quero de vtili.pone quod quis non recol'igat plus nisi tñ q̃tum sibi sufficit z familie c suc nunqd teneat soluere decimam: primo videtur q nõ:qz quis non debet sibi subtrahere necessaria vt det ecclesie vel pauperibus:vt in.c. non mediocriter.de consecra.di.v.facit.c.nõ satis.lxxxvj.dist.et quod not.glo.in.§.alia xvj.q.j. z hanc opi. tenuit Melendus doc.antiquus vt recitat Jnno.in.c.licet.j.de censi.z Jo.and.hic sed cõtrariam opin.tenuit ibi Uinc.z videt sequi Jo.and.hic mouetur: qz pter inopiam non est iniustitia cõmittenda.vt in.c.habebat.xij.q.j. Jtem decime non dant ecclesie ex mera voluntate:sed sunt ipsius ecclesie ex reseruatione diuina: vt in.c.tua.j.eod.vnde possunt vendicari sm vnã opin.vt no.in.c.tua.z dixi.s.eo. commissum. vt saltẽ decima soluitur vt debitum vt in.c.parochianos.j.eod sed in solutione debiti non habetur respectus ad inopiam debitoris nisi post cessionem vt dixi in.c.ij.s.de pigno. Et puto quod iste teneatur soluere cum ecclesia teneatur sibi remittere tantum quod possit viuere cum ecclesia de suo tenetur sibi puidere pro hoc qd notat in simili gloss.in.c.quicunqz.xvj.q.vij.vbi dicit qd si quis tanto tempore nõ soluit decimas quod si vellet integre satisfacere oporteret vendere omnia bona sua qd licet teneat ipse hoc facere: ecclia tamen debet sibi remittere vnde possit viuere.credo qd etiam vbi esset tãta inopia qd fame periret si decimam solueret quod non teneat ad solutionem quia in tali necessitate omnia sunt communia. d vnde licite sine vicio furti potest subtrahere de bonis alterius: vt no. in.c.sicut.xlvij.dist. et in c.si quis per necessitatem.de fur. Et ex hoc posset solui questio de paupere nunquid teneatur soluere decimam de sibi donatis cuz illa sunt sibi lucrũ de omni lucro licite acquisito teneatur quis soluere decimam vt in.c.ex transmissa.j.e.sed distingue vt.s.hodie tamen decime personales non sunt in consuetudine.

6 ¶ †Ultimo queritur de questione quotidiana. pone qd aliquis multo tempore predium possedit ex quo non soluit decimam illud vendidit:nunquid ecclesia possit petere decimam preteriti temporis a nouo possessore an solum ab antiquo.d.Jo.an.videtur hic velle q sit in optione ecclesie quem velit cõuenire: nam cum decima sit onus reale z censeatur tributum; vt in.c.tua.j. eod.transit in nouum possessorẽ:sicut dicimus de tributo q debetur principi:vt in.l.imperatores.ff.de publi.vbi text.in hanc opi.tenet Fed.consi.lxxxiij. e quidam tamen tenuerũt opposi. vt ibi refert:dicentes ecclesiam debere agere contra antiquum possessorem z non contra nouum:quia ecclesie debetur decima fructuum:et si percipiens fructus est obligatus:non autem predium:z hanc opi. f contrariam secuti sunt aliqui moderniores:sed mihi placet precedens opi. Jo.and z Fede.per dictũ.c.tua.iuncta.l imperatores. Jtem facit.c.in aliquibus.j.eo.vbi dicitur quod domini prediorum compellunt g illis locare predia a quibus ecclesia sine contradictione decimas q̃seq possit.ad idem.c.de terris.j.eo.z.c.si quis laicus.xvj.q.j. ¶ †Jn gl.penul ti.ibi:quam citius z competentius.no.glo.pro his que dixi.in.c.peruenit.s.eod.quod non requiritur monitio ad constituendum debitorẽ.in mora.sed de fructibus collectis tenetur rusticus soluere decimam quã citius potest. Et not.ex fi.glos.quod vltima mora consyderatur cũ querit ur ad quem pertineat interitus rei.

1 Priuilegiat⁹ non soluere decimas:intelligitur de predijs proprijs: secus de his que ab alio conducit.
2 Priuilegium simpliciter cõcessum nõ debet ita late interpretari vt alij infligat enorme preiudicium.
Priuilegium debet stricte interpretari quatenus tangit preiudicium tertij.
3 Cõductio prediorũ est interdicta religiosis:qñ habẽt propria ex quibus possunt viuere alias secus.
4 Priuilegium continens enormẽ lesionem alterius reuocatur in totum: non autem modificatur.
5 Compositio de decimis non soluendis inter ecclesias adinuicem valet

1 Dilecti filij. †Priuilegiati super decimis non soluendis:de his predijs que ab alijs cõducunt decimam soluere tenentur. Communis diuisio. secunda ibi: vnde. ¶ Casus literalis. Monachi de neuolo.habebant priuilegium de non dandis decimis de terris quas colũt suis sumptib⁹. Jpsi conducebant predia aliorum in parochia monachorum sancte crucis de quibus predijs monachi sancte Crucis decimas percipere cõsueuerunt:de quibus in magna parte sustentationem habebãt z occasione priuilegij predicti decimas non soluebãt monachis sancte Crucis de predijs conductis.vnde cum ipsi monachi enormiter grauarent cõquesti sunt domino pape.vnde scribit eisdem monachis d neuolo dicens quod non fuit intentio antecessorum suorum vt de possessionibus quas conducunt decimas non persoluãt:quare mãdat eis vt de predijs conductis monachis pdictis integre decimas persoluãt: vel cum eis amicabiliter conueniant. Bernard. ¶ †Not.j.q priuilegium simpliciter concessuz:nõ debet ita late interpretari:vt alij infligat enorme preiudicium. Ex quo infero quod quatenus priuilegium tãgit ius tertij debet stricte intelligi.vt not. Jnno.in.c.cum dilecti.de dona.et est text.hic apertus.nam fuerat hic simpliciter concessum priuilegium sup decimis non soluendis.z tamen restringitur contra propriam significationem verborum:vt non comprehendat predia ducta z hoc vt tertio non inferatur graue preiudicium.quod no. ¶ †Secundo no.iucta gloss.j.quod religiosi possunt cõducere predia:quod intellige quando propria non sufficiunt:alias secus in.c.peruenit.lxxxvj.dist.et tene mẽti illum tex. ¶ †Nota tertio:vbi contingit enormis lesio priuilegiũ nõ reducitur ad modificationem:sed in totum reuocatur secundum Uincen.Sed aduerte.nam hoc dictum non colligitur hic:quia priuilegiuz remanet hic firmum in predijs proprijs. tum quia hic nõ fit reuocatio etiam in parte:sed papa declarat quod intentionis sue non fuit vt priuilegium extenderetur ad predia conductitia.dictum tamẽ verum est in se.z melius probatur.j.c.primo.vbi dicetur. ¶ †Ultimo not.ex fin.qd inter ecclesias valet compositio vt non soluatur decima integre:sz aliqua quota puta vigesima vel quintadecima.

1 Priuilegium qd ex postfacto incipit esse nociuum tertio reuocatur sed an ipso iure vel aliter.vide in nu.4.
2 Monachi iuste possunt decimas exigere etiã a monachis alterius monasterij.
Decime non sunt soluẽde religiosis non habentibus iura parochialia.
3 Priuilegium concessum a principe est interpretandum vt preiudicium non inferat tertio.
Priuilegium in principio validum ex postfacto reuocatur si enormiter incipit ledere ius tertij.
4 Priuilegiũ an incipiat inferre enormẽ lesionez est in estimatione principis:qñ dubitatur alias quilibet iudex potest per hoc discernere.
Priuilegium concessum patri vt possit testari pro filio muto vel alias inhabili reuocatur ipso facto cessante causa priuilegij.
Priuilegium cõtinens lesionẽ tertij reuocat in totũ nõ tñ modificatur.
5 Legitimatus non desinit succedere per superuenientiã filiorum ex legitimo matrimonio.
Priuilegium cõcessum ex cã nõ reuocatur ex cã cessante qñ priuilegiuz habuit suam perfectionem:secus si haberet cãm successiuam.
Cessante causa an cesset effectus.
6 Priuilegium ex quibus casibus perdatur ex postfacto.

Priuilegium

Priuilegium quod transit in cõtractum vel qua
si concessum nõ subdito nõ potest ex postfacto re
uocari.

Suggestum. ¶†Reuo-
catur pri-
uilegium si ex postfacto incipit enor-
miter nociuũ esse. Cõis diuisio. secun-
da ibi, discretioni. ¶ Casus literalis Abbas et
fratres doloneñ. monasterij conquesti sunt domi
no pape quatenus cum ipsi habeant priuilegia
de non dandis decimis monachi de vrsino deci-
mas auferre conantur ab eis: ɔtra tenorẽ priuile
giorũ suorum. Mandat papa abbati z fratrib⁹
doloneñ. vt super decimis illis cõponant: qz quã-
do romana ecclesia ordini illoꝝ priuilegia de nõ
dandis decimis concessit: ita erãt rare abbatie il-
lius ordinis ꝙ nulli poterat de iure scandalũ sub
oriri. Sed modo intãtum sunt augmẽtate z pos
sessionibus ditate ꝙ multi viri ecclesiastici de ip-
sis deponunt querelam. Ber. ¶†Not.j. qd mo-
nachi iuste possunt decimas exigere etiam a mo
nachis alterius monasterij quod intellige quan
do isti qui exigũt habẽt certã parochiã. nã tunc
de iure cõi possunt decimas petere omnium que
colliguntur intra parochiam. z in hoc nõ est dif-
ferentia inter religiosos z clericos seculares. naz
si religiosi habent curam animaruz possunt iura
parochialia exigere. xvj. q. j. c. sunt nonnulli. z ca.
doctos. z. c. moderamine. alias de iure communi
religiosi nõ possunt decimas expetere. ¶†Secũ
do no. ꝙ priuilegium simpliciter a principe con-
cessum: debet ita interpretari vt enorme[a] preiudi-
cium tertio non inferatur: z est in hoc iste text. sa-
tis nota. facit. l. quoties. z qd ibi no. C. de prec. im
pe. offe. z. l. ex facto. ff. de vulg. z pup. ¶ Tertio
nota vnum casum in quo priuilegium in pncipio
validum ex postfacto reuocaꝛ qñ. s. enormiter in-
cipit ledere ius tertij. ¶†Sz circa hoc cadit du-
bitatio nunquid ipso iure[b] per hãc causam reuo
cetur priuilegium. Quidam Guili. de petra late
disputauit z concludit ꝙ si est in corpore iuris in
clusum reuocatur ipso facto. secus si extrauagaꝛ
sed ego non video sufficientẽ rationem diuersita
tis. z in ɔtrium facit. d. l. ex facto. vbi priuilegium
concessum patri vt possit testari pro filio meo: vel
alias inhabili: reuocatur ipso facto cessante cau-
sa priuilegij. z vide bo glo. in regula decet. de re-
gu. iur. lib. vj. que dicit principis esse estimationẽ.
an z quando priuilegium dicaꝛ enormiter ledere
vnde in hoc passu concluderem ꝙ aut constat de
causa reuocatoria priuilegij. z tunc etiã iudex in-
ferior potest super hoc discernere. ar. in. d. l. ex fa-
cto. Aut dubitaꝛ z tunc solius principis conce-
dentis est estimatio. z sic procedit rõ iurisconsul-
ti posita in. d. l. ex facto. Ad pdicta vide qd leg. et
no. in. c. cum venissent. de iudi. z no. semper istum
tex. qz põt adduci ad decisionẽ plurium qstionũ.
Et maxime tene mẽti tex. ad hoc vt priuilegium
quod incipit enormiter ledere non reducitur ad
debitã moderationem: sed reuocatur in totum:
est ratio: qz non apparet quare magis debet cõsi-
stere in vna parte ꝙ in alia. ar. eorum que le. z no.
in. l. j. trebatius. ff. de aqua quotidi. z esti. facit. c.
detestanda. de conces. preben. lib. vj. ¶†Ultimo
scias ꝙ hec litera põt adduci ad questionem for-
matam per legistas in. d. l. ex facto. nã quidã ha-
bens filios naturales tm̃ fecit eos per principẽ le-
gitimari. tractu tẽporis duxit vxorem ex qua ha-
buit duos filios legitimos. z dubitatur nunqd fi
lij legitimati debeant pariter succedere cum alijs
filijs legitime natis. z videbatur dicendum ꝙ nõ
qz cessante causa priuilegij cessat ipsum puilegiũ
xvj. qõ. j. generaliter. z hanc opinionem tenet ibi
Dy. sed contrariam opi. tenuit Ray. de for. quã
sequitur Barto. per regulam factum legitime. li.
vj. z per hoc potest limitatio nota. elici ad istum
tex. quod priuilegium quod habuit perfectionez
suam: nec continet actum successiuum non reuo-
catur: licet postea cesset causa priuilegij. secus in
priuilegio habente causam successiuam: vt hic:
z in. d. c. generaliter. ¶†In gl. j. in fi. ex ista glo.
habes quinqz casus[c] in quibus ex postfacto per
ditur priuilegium[d]. doc. addunt alios casus. Et
sextus casus fit per sniam latã contra priuilegiuz
a qua nõ fuit appellatum vt in. c. inter. de re iudi.
Septimus casus per priuilegium sm faciens spe
cialem mẽtionem de primo. vt in. d. c. veniens. de
prescri. quod intelligo nisi priuilegium transiue-
rit in ɔctum vel quasi seu fuit concessum non sub
dito. nam tale priuilegium nõ põt reuocari p cõ-
cedentem. vt no. ponit Inno. in. c. nouit. de iudi.
facit no. Bar. in. l. penul. ff. de decre. ab or. fa. Oc-
tauus casus per renũtiationẽ tacitã vel expressaz.
vt in. c. pro illorum. de prebend. An autem clerici
possunt renuntiare priuilegijs vel ɔsuetudinibus
fauorabilibus eorum ecclesijs. vide no. per Inn.
in. c. accidentibus. de priuileg. Nonus casus si se-
cundum priuilegium est spãle: primum generale.
qd tñ intellige secundum ea que dixi in. c. cum or-
dinẽ. de rescri. Decimus casus si apponitur in re
scripto clausula non obstan. tali priuilegio. ar. in
c. nulli. de rescri. Undecimus casus ratione pacti
vt in. c. cum olim. de rescri. in. c. j. z fi. de pac. lib. vj.
ad materiam vide no. in c. cum accessissent. de cõ
sti. vbi plene informaberis.

Monachi diuersoꝝ habituum lz sint eiusdẽ
ordinis: non possunt stare in eodem monasterio
sed in diuersis.

Colonus vel dñs qñ dicantur colere agrum sum
ptibus suis: z quando dicatur colonus partia-
rius.

Decime non soluunꝛ a religiosis de hortis quos
ad eorum vsum habent.

Decime sunt soluende a colonis pdiorum exem-
ptorum qñ. s. sunt exempta ratione personaꝝ sec⁹
si ratione ipsorum prediorum.

Priuilegium reale transit ad quemcunqz ad quẽ
peruenit ipsa res: personale vero non egreditur
personam.

Gabella que non soluitur ab aliquo domino de
aliqua re: an sit soluenda z illa res perueniat ad
alium.

Ex parte. Cisterciensestempla
rij z hospitalarij de-
cimam prediorum suorum que pprijs
manibus aut sumptibus excolũt: sol-
uere nõ tenenꝛ. alij vero religiosi nõ soluunt deci-
mas de hortis z nutrimẽtis animaliũ nec de no-
ualib⁹ que pprijs manibus aut sumptib⁹ exco-
lunt. Cõis diuisio. secunda ibi: sane. ¶ Casus lra-
lis. Quidam monachi albi z nigri occasione pri-
uilegiorum q̃ super nõ dãdis decimis sibi conces-
sit romana ecclia spoliare presumebant ecclesias
iurisditionis terraconeñ. archiepi. vnde ipse signi
ficauit hoc dño pape: z ipse rescribit eidem dicẽs
ꝙ predecessores eius fere omnibus religiosis con
cesserant decimas de laboribus suis: sed adrian⁹
postmodũ solis fratribus cisterciẽ. ordinis z tẽ-
plarijs z hospitalarijs decimas laborum suoruz
quos pprijs manibus z sumptibus excolunt cõ
cessit. alijs vero cõcessit vt de noualibus suis que
proprijs manibus z sumptibus excolũt z de nu-
trimẽtis animalium suorum: z de hortis suis de-
cimas nõ psoluãt quẽ super hoc imitat⁹ est. vñ p-
cepit vt hi quibus hoc indultũ est hac occasiõe de
alijs rebus ecclesiarum decimas subtrahere non
presumant. vel sibi quid vlterius vendicare. Ber.
¶†Primo nota. ꝙ monachi diuersorum mona
steriorum possunt vti diuerso habitu. vñ nõ tenẽ-
tur se conformare in vno habitu. nam quidã defe
runt habitũ nigrũ. quidã album: alij coloris alte-
rius: sed in eodem monasterio non põt esse diuer
sitas: vt in cle. j. de elec. ¶ Scdo not. priuilegium
quod habent cõmuniter religiosi super solutione
decimarum. Ex quo etiam infero ꝙ de dote mo-
nasterij seu ecclesie decime sunt soluende. nã cum
ex priuilegio conceditur libertas in ceteris casi-
bus nec reperitur ille casus exceptus: ergo de iu-
re communi tenentur ad solutionem decimarum
de quo dic vt plene dixi in. c. nouum genus. s. eo.

¶ Ubi glo. vñ te-
nere ɔtriuz. de quo
in. c. pastoralis. j.
eo. vbi idẽ Pañ.
z in. c. pñti. §. por-
ro. de of. or. in. vj.
car. flo. in cle. j. de
censi. in pe. q. z qñ
priuilegiũ incipit
esse dãnosum: an
reuocetur ipso iu-
re: an vo sit op⁹ re
uocatiõe hoĩs. vi-
de glo. or. in regu
la decet. libro. vj. z
imo. in. l. ex facto.
in prin. iiij. col. per
illum tex. ff. de vul
ga. z pu. z gloss. in
c. rescripta. xxv. q.
ij. z do. Abb. late
l. c. pe. in. ij. col. de
cle. non resi. z in. c.
qd p nouale circa
fin. post Joã. an.
Ant. Francis.
¶ An z qñ priui
legiũ possit reuo-
cari vel ipso iure
reuoceꝛ. dicas qd
regłr priuilegium
psonale extinguiꝛ
cum persona. l. eta
te. z ibi per Bar.
ff. de censi. z in re-
gula puilegia. vbi
per Jonn. and. in
mercu. de pui. lib.
vj. z hr̃ p Inn. in
c. abbate. de verb.
sig. z vide Bal. in
l. oĩa. post guil. de
cu. C. de epi. z cle.
z vide Bar. i l. fi.
in fin. de colle. illi.
vbi loquiꝛ de pui
legijs collegij dis-
soluti. z adde qd
cessante cã priuile
gij cessat ipm pui
legiũ. l. titia. §. vsu
ras. z ibi p Bart.
ff. de leg. ij. z hr̃ p
domi. abba. in. c.
suggestũ. de deci.
z vide p do. Ale.
in. l. excusanꝛ. i. §.
nõ solũ. ff. de exc.
tu. in apo. z an in
reuocatiõe puile-
gij dz inspici eius
tenor. vid pau. de
ca. i ɔsi. cclxxxiiij.
inci. in facto pñti.
z vide p alex. i ɔsi.
cxv. in. ij. parte. et
eundem in. l. oẽs
populi. ff. de iusti.
z iure. z q̃to tpe
duret priuilegiuz
vide p Bart. in. l.
bñficium. ff. de cõ
stit. princi. in vlti.
col. z ibi ẽt p alex.
z an p non vsuz z
quanto tpe pdaꝛ.
vide ẽt ibi p bart.
z per doc. in. c. cuz
accessissent. de con
sti. z an puilegiuz
qd incipit nocere
ipso iure reuoceꝛ.
vide do. abb. post
gl. in. c. suggestuz.
de deci. q̃ enume-
rat casus in qbus
reuocaꝛ vel pdiꝛ
priuilegiũ. z vide
gl. in regul. decet.
de reg. iur. libr. vj.
¶ Imo ꝙ est sin-
gulari⁹ ẽt si prin-
ceps expresse dice
ret se concedere ẽt
cum piudicio ter-
tij intelligi dz qñ
esset paruum pre-
iudicium: secus si
eẽt magnũ z enor
me piudicium ter
tij. gl. q̃ quã repu-
to valde not. in. l.
sed cũ hr̃ d. in. l. fi.
ff. de trebe. cuam
ibi nullus ad hoc
ponderauit. facit
qd dicit gl. in ver.
incõmodo. in. l. ser
uitutes. §. publi-
co. ff. de serui. z ita
expsse not. d. Car.
flo. in. c. mãdatũ. i
vij. not. p illũ text.
de rescr. z. d. Bar.
veroñ. in tract. ser
ui. rusti. ti. de aque
ductu. qd nũquaz
obliuiscaris.
¶ Qñ priuilegiũ
incipit esse dãno-
sum an reuocetur
ipso iure: an vero
sit opus reuoca-
tione hoĩs. Et ad
de glo. in. c. rescri-
pta. xxv. q. ij. z eũ-
dem Abb. late in
c. pe. in. ij. colũ. de
cle. nõ resi. z in. c.
qd p nouale circa
fi. post Jo. an. j. de
verb. sig.
¶ Adde qd resci
dat puilegiũ. Ol.
consi. xcvj.
Sebasti. Sapia.
¶ Perdiꝛ priuile
giũ. Qualr̃ pdaꝛ
priuilegiuz tradit
Fel. in. c. cũ acces-
sissent. col. xj. vers.
in gl. pe. s. de con
sti. z late Jas in. l.
fi. col. ix. ver. tertio
principaliter q̃rit
ff. de ɔst. pncipuz.

Item not. ibi laborum suorũ ꝙ duo requiruntur ad hoc vt isti monachi gaudeant priuilegio. primo ꝙ predia sint propria: nam secus si conductitia: vt clarius probatur. ĩ. c. proxi. secundo vt ipsi colant ipsa predia proprijs sumptibus vel mani-

2 bus. ¶ † Sz pro intellectu totius. c. j. queritur qñ dicũtur colere proprijs sumptibus. So. dic quãdo soluunt certum pretium pro illorũ cultura: vnde si tradunt illa predia colonis partiarijs vel cẽsualibus. i. soluentibus certum censum non habet locum priuilegium istud. pro hoc text. ĩ. c. proxi. et vide bo. glo. in cle. j. eo. tit. Ex quo not. quod colonus partiarius non dicitur proprie colere agrum sumptibus domini. qꝛ pars partiarij coloni submittitur fortune ꝛ dei misericordie. vnde si nihil colligeretur ex agro verum est dicere dominum nihil soluisse pro cultura: secus si in omnem euentum colonus debet habere certas mensuras vini vel frumẽti. nã tũc ille non dicitur partiarius: sed sumptibus dñi colere agrum: partiarius autem proprie est socius: vt not. dicit Bartol. in. l. si merces. ff. locat. dixi plene. in cap. propter. s. de locat.

3 ¶ † Scdo hic querit nunquid de omnibus hortis religiosi sunt immunes a solutione decimarum. dic ꝙ non: sed de his quos colunt ad proprium vsum. nam alias posset machinari fraus reducendo predia ad hortos ꝛ nc priuilegium ratione lesionis reuocaretur. arg. in. c. suggestũ. s. eo. ꝛ ita tenent doc. in. c. ij. ĩ. de ecclesi. edi. Ex quo infertur ꝙ priuilegium cõcessum fratribus minoribus vt possint habere hortos debet intelligi de hortis ad propriũ vsum dũtaxat nõ autez vt de oleribꝰ: seu

4 herbis possint aliqd vendere. ¶ † Sz est dubium nota. nunqd coloni istorum exemptorũ tenentur soluere decimas. et facit hec questio ad multa[a] de qua vide glo. no. ꝛ tene eã menti in cle. j. ĩ. eod. titu. que distinguendo dicit quod aut priuilegiuz fuit concessum terre. i. vt talia predia non subiaceant oneri decimarum: ꝛ tunc coloni non tenentur soluere decimam. qꝛ fructus capiunt ex terra priuilegiata. aut priuilegiũ fuit concessum personis et tũc coloni tenent soluere qꝛ priuilegium personale

5 sequitur personã. ¶ † Ex quo infero ꝙ in casibus istius. c. coloni istorum religiosorum tenẽt soluere decimas de pte eorũ: cum hic eximantur persone nõ predia. ꝛ facit ista questio ad questionẽ positaz per Bartol. in. l. licitatio. §. mercatores. ff. de pub. vbi querit. ecclesia rõana[b] habet salinas in romandiola. quas pro certo tempore vendidit cuidaz priuato. queritur nũquid ille priuatus teneatur soluere pedagium ꝛ videbatur ꝙ non: quia emebat ab ecclesia priuilegiata. contrarium determinat Dy. per illum textum dicens ꝙ quando priuilegium est reale tunc trãsit in emptorem. si vero est psonale nõ transit. tñ Bart. dicit hanc determinationem veram in muneribus ordinarijs: sed in extraordinarijs dicit ꝙ conductor gaudet ṗuilegio per. l. j. C. de priui. do. augu. li. xj. ꝛ dicit ea munera extraordinaria q̃ non reperiuntur imposita a lege vel senatuscõ. vel lege principis: vt pbari vr̃ in l. j. C. de vac. mun. li. xj. hoc dictũ Bar. nõ puto verũ indistincte. nã illa. l. j. ponit priuilegium vt clare ptz ex rubr. ꝛ in cõtrariũ facit text. in. c. dilectꝰ. iij. s. de preben. vbi patet ꝙ si ecclesia habet ius p̃sentandi ex donatione laicoruz: põt aggrauari tanq̃ quilibet patronus ecclesiasticus: nec habet respectus ꝙ puenerit illd ius ex donatiõe laicorum. ad idem qd legi. ꝛ not. in. c. j. de iure patro. li. vj. vnde plz mihi p̃cedens distinctio vt distinguamus inter ṗuilegia realia et psonalia. ¶ In glo. ij. in fine. no. gl. qꝛ est magistra in sua materia circa solutionẽ decimarũ fiendã a religiosis. ꝛ hanc glo. posuit in effectu Inn. s. c. pxi. de clericis aũt secularibus plene dixi. s. eo. c. ij. ꝛ adde qd hodie hr̃ in cle. j. ĩ. eod. Sed hic dubitat qd intendat lr̃a dñ dicit ꝙ de nutrimentis animaliũ religiosi non tenent soluere decimas. so. c. ij. de eccle. edifi. ꝛ gloss. in. d. cle. j. exponũt. i. de aialibus. que religiosi nutriunt. secus si dant alijs tenenda ꝛ nutrienda. hoc dictum intelligo nisi darent alijs nutrienda eorum sumptibus sicut hic dr de pos. nã isti vident nutrire si eorũ expẽsis nutriuntur. alias em̃ vana fuisset fraus que narratur in. d. cle. j. in prin.

[a] ¶ Ad multa. adde Fed. consi. cxj. Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Ecclesia romana. vide Sal. in. l. vniuersi. de vectiga. ꝛ cmis. Pe. de ancha. in cõsi. clx. inci. prima facie. Car. in cons. xij. inci. in dubijs p̃missis. Deci. in consil. xlviij. in prin. Zacharias.

[c] ¶ Alijs tradunt excolende. Adde idẽ etiaz esse si ille colonus sic cẽsualis passiue. i. q sol uat cẽsuz p fructibus retẽtis vt no. plene Car. in cle. j. q. xxiij. eo. tit. Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Per aliuz. De h brocardo vide Fel. in. d. c. mulieres. ĩ. de sen. excõ. late per Ang. ar. vbi augu. arimẽ. l. tra. maleficioꝝ in verbo semproniũ mandatorem.

1 Decime que ex priuilegio non soluũtur ex predijs proprijs laboribus cultiuatis: soluuntur si illa predia alijs dantur cultiuanda.

2 Priuilegium concernens preiudiciũ tertij est stricte interpretandum.

3 Mandans non dicitur facere per se materia priuilegij.

Personaliter non dicitur aliquid fieri qd fit aliquo mediante.

1 Licet de. ¶ † Priuilegium super decimis laborum nõ extenditur ad terras que alijs traduntur excolende.[c] ¶ Casus literalis. Religiosi quibus concessum est vt de laboribus suis quos proprijs manibus ꝛ sumptibus excolunt decimas non persoluant. si possessiones suas alijs tradunt excolendas decimas de illis soluere tenentur ecclesijs parochia-

2 libus in quibus locum priuilegiũ non habet. Ber. ¶ † No. ꝙ ṗuilegiũ concernens preiudicium tertij est stricte interpretandũ vnde nõ debet aliquo modo excedere casum proprium. facit. l. ij. §. si quis a pricipe. ff. ne quid in loco publico. nota. Innocẽ. in. c. cum dilecti. de do. nã vides hic ꝙ priuilegium concessum super predijs que coluntur proprijs manibus vel sumptibus non extenditur ad predia que colũtur per mediarios seu colonos censuales. nam licet largo modo dominus dicatur colere proprijs sumptibus cum tribuat medietatem fructuum ipsi colono pro cultura tamen stricte nõ dicitur dominus facere sumptus hoc casu pro cultura: qꝛ omnia sunt supposita fortune et dei iudicio: et sic vi

3 des inquantum restringitur priuilegium alteri nociuum. ¶ † Ex quo etiam collige quod in materia priuilegij qui per alium[d] facit nõ dicitur facere per se. quid autem in delictis. dic vt plene nota. in. l. mulieres. ĩ. de senten. excom. ꝛ in. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. vide per Bart in. l. non solũ. ꝛ in. l. sed si vnus. ff. de iniur. ꝛ in. l. hec verba. ff. de adul. ꝛ facit ad istum tex. glo. notabilis in cle. j. de vi. ꝛ ho. cle. que dicit ꝙ pena imposita contra exercentes aliquam negotiationem personaliter nõ extendit ad eum qui exercet per alium: secus si non esset adiectum verbum personaliter. ꝛ declara hunc tex. prout fuit notatũ. s. c. proxi. glo. sunt faciles. ideo non insto.

1 Priuilegium alteri nociuũ lz stricte interpretet tñ non tm̃ vt recedatur a propria significatione vocabuli.

Verbum positum in dispositione odiosa habens plura significata interpretatur in significato strictiori: si autẽ est positum in dispotione fauorabili interpretatur in latiore.

2 Intellectus interpretantes vel violantes verba dispositionuz sunt minime recipiendi.

Interpretatio statutorum vel constitutionum vl' mẽtis testatoris quomodo fieri debeat.

Ratio legis dominat legi: sicut anima corpori: ꝛ ĩ qualibet lege potest considerari aliqua ratio saltem naturalis.

3 Verba si sunt clara: nec constat de cõtraria intentione: nõ est ab eis recedendum.

Ad audientiam. Priuilegium de decimis laborũ etiam ea que non sunt noualia cõprehẽdit: primo ponit prauã interpretationem quam scdo reprobat ibi: mandamus. istud. c. emanauit ad declarationẽ. c. ex parte. s. e. ¶ Casus literalis. In ṗuilegijs cistercieñ. continetur ꝙ de laboribus quos proprijs manibus aut sumptibꝰ excolunt decimas non persoluant: quidam malitiose interpretantur verbum illud de laboribus. i. de noualibus verbũ illud ad noualia restringentes. peruenit hoc ad notitiã do. pa. vñ mandat quatenꝰ prelati hoc decetero fieri non permittãt: si em̃ papa intellexisset de noualibus po

1 suisset de noualibꝰ. Ber. ¶ † No. j. et tene menti ꝙ lz priuilegium alteri nociuũ sit stricte interpretandũ: vt dixi. s. c. px. nõ tñ adeo vt recedamꝰ a propria significatione verboꝝ. ꝛ idẽ dic ĩ statutis. Vnũ tñ scias qd si verbum positum in dispositione odiosa hz plura significata: puta latũ et latissimuz debemꝰ illud intelligere in significato strictiori: vt pbatur in. c. cũ in cunctis. de elec. iuncto. c. si compromissarius. e. ti. in. vj. no. Io. and. in regula odia. de reg. iur. li. vj. in mercu. sed in dispositiõe fauorabili capitur in latiori significato. vt. c. olim. et in. c. cum tibi. ĩ. de verbo. sig. ad hoc regula iuris odia restringi ꝛ fauores cõuenit ampliari: vt ĩ d. regula odia. vide plene de his p cano. in. d. c. olim. et p legi. in. l. fi. ff. de consti. prin. ¶ Scdo not. ꝙ diuersitas vocabulorum inducit diuersitatẽ rerum. ad hoc. c. oino. xxxj. di. et raro cõtingit ꝙ duo vocabula p omnia idez importẽt: qꝛ alias res induceret superfluitatem. p hoc pulcher

2 tex. cum ibi not. in. l. fi. idem. C. de codi. ¶ † Et not. istũ tex. qꝛ quotidie posset allegari c̃ peruertentes intellectũ iuriũ ꝛ impropriãtes vocabula legum: nã sine necessitate hoc fieri non dz. nã si priceps aliter intellexisset bene sciuisset ponere vocabulum accommodatius. ꝛ ponit Io. de li. hic quedam verba circa interpretationez iuriũ. dicit em̃ ꝙ aut appet de mente ꝛ eis standũ est. dic etiam cõtra proprium significatũ verborũ vt in. l. cũ pater. §. dulcissimis. ff. de leg. ij vbi verba restringuntur propter rationem expressam. ratio est: qꝛ vba deseruiunt intẽtioni ꝛ nõ ecõtra. vt in. c. scdo requiris. de ap. habent em̃ se verba ꝛ intentio seu ratio put corpꝰ ꝛ anima: nã sicut aĩa dominatur corpori: ita ratio legis dominatur vbis. ad idẽ. l. nõ dubiũ. qd ibi no. C. de legi. ꝛ regula fi. de reg. iur. lib.

tur.lib.vj. Aut non constat de mente: z tūc si verba sunt clara nō est ab eis recedēdū. vt in.l.ille.§.cum in verbis.ff.de lega.iij.z in.l.non aliter.e.ti.z in.c.preterea z in.c.fi.j.de ver.signi.hoc ego intelligo qñ rō non est expressa in lege: nec pōt 9iecturari ratio naturalis legis. nā vt singul'r inquit Cy.z alij post eum in.d.l.non dubiū.vbi rō nō est expressa debemus 9iecturare p similia rationē naturalem q̄ monere potuit legislatorem.nā sine ratione non fuit motus: cū sine ratione non sit lex.iiij.dist.erit aūt lex.z.j.dis.consuetudo.z s3 illā rationē cōiecturatam possumus extendere z restringere legem etiā odiosam.hoc est valde notādum.facit qd not. Dy.in dicta reg.fi.z optime in.l.scire.§.sufficit.ff.de excus.tu.vbi pōderat naturalis iustitia: sed vbi nō potest hec ratio naturalis coniecturari tunc procedit dictum Joan.de lig.vt recurrat ad verba si sunt clara. si aūt sunt dubia tūc fiēda est interpretatio per alias leges si fieri potest: qz iura dūt iuribus cōcordari.vt in.c.cum expediat.de elec.lib.vj. si vero per alia iura nō pōt apparere intellectus: tūc recurrendū est ad 9suetudinem ciuitatis.vt in.l.minime.z.l.d interpretatione.ff.de leg.z in.c.cum dilectus.de consue.si aūt non apparet de 9suetudine loci recurrendum est ad similia vt in.l.nō possunt.ff.de leg.z in.c.cū dilecta.s.de cōfirmat.vtili vel inuti. In defectum vero omnium recurrēdū est ad principem: quia eius est interpretari cuius est condere.c.inter alia.de senten.excom.z in.l.humanā.C.de le. Et ex his multipliciter intelligitur illud gñale q eius est interpretari zc.nā d3 intelligi quādo per remedia supradicta vel similia nō potest haberi certitudo legis.z sic intelligerem.l.vnicam.C.profes.qui in vrb.constan.lib.xij.vbi datur doctoribus potestas interpretandi.z idem est in iudicibus. iuxta no.per Inn.in.c.cum speciali.de app. ¶ † Et ex his infert ad decisionem huius.c.nam cum verba essent hic clara: nec constaret de intentione contraria: non erat a verbis pñtis legis recedēdū z ad materiā extensionis vide q no.Bar.in.l.si constante.ff.sol.mat.in.vij.q.z in auf.quas actiones.C.de sa.san.ecc.p' Jo.an.in regula odia.z in regula p possessore.lib.vj.in mercu.glo.sunt faciles.videas per te que colligunt generalia.

1 ☞ Oblationes vel eleemosyne facte alicui imagini vel picture existenti intra limites parochie l3 in domo alicuius priuati cedunt lucro presbyteri parochialis.

2 Decime illorum qui nō sunt sub certa parochia spectāt ad episcopum.

Diocesis est parochia episcopi.

3 Canonica portio que debetur episcopis de decimis potest prescribi.

4 Prelatus in acquirendo potest preiudicare ecclesijs.

Prelatus an possit repudiare hereditatem vel legatum delatum ecclesie.

5 Decime illius loci qui est intra duas parochias: z ignorat sub sub qua parochia illarum sit: debent diuidi inter ipsas: non autem debentur episcopo.

Quoniam. [b] Decime noualium debētur ecclesie i cui' parochia surgunt. si vero non sunt in certa parochia debētur diocesano q pōt sibi retinere vel alteri ecclie cōcedere.h.d. Priō 9sultatio. Scdo rñsio.ibi, rñdemus. in qua distinguit. scd3 mēbrū pseq̄uit ibi, alioquin. ¶ Casus literalis. Eps brixieñ. qsiuit a dño papa qd de decimis noualiū sue diocesis sit statuēdū. Rñdet papa q si noualia illa sunt intra certam parochiā alicui' ecclesie decimas illarū faciat assignari illi ecclesie: sua parte sibi retēta. si ṽo sūt intra certā parochiā, de illis disponat put sibi placuerit: s3 est vt alij ecclesie deputet vel ad opus suum retineat. Ber.

1 ¶ † No. primo q reditus spūales nouiter prouenientes intra parochiā alicuius ecclesie debent ecclesie parochiali z nō epo. z optime facit tex.iste q oblatiōes facte imagini [c] seu picture alicui' scti existēti seu depicte extra ecclesiā itra parochiam tñ debeātur ecclesie parochiali z non epo. nam vt vides iste decime noualium nouiter fuerūt orte: nec vnq̄ ex illis terris aliqua fuerat solutio facta ecclie parochiali: attñ qz oriunt intra parochiā debent ecclesie parochiali. z optime facit tex.in.c.pastoralis.s.de his q̄ fiunt a pre.vbi lr̄a latius loquit. illud aūt certū est q dño dom' vbi est pictura vel imago ille oblatiōes nō debent: qz priuata psona nō pōt habere oblationes nec vsumfructum alicuius rei religiose. certū est aūt imaginē vel picturā alicuius sancti esse religiosam: p hoc vide glo.sing.q̄ hoc sentit in.l.statue.ff.de vsufr.

2 ¶ † Scdo no. q redit' spūales puenientes itra diocesim epi spectant de iure cōi ad epm si nō oriunt intra parochiam alicuius ecclesie. Ex quo infert q decima oīm nemorum z alioz locoz que non sunt intra certā parochiā spectant ad epm loci. per hoc etiā infert q vbi parochie nō essent limitate decima predialis indistincte debet epo: qz tota diocesis est sibi parochia. vt i.c.parochianos.s.de sepul. z in.c.apostolice de dona.

3 ¶ † Tertio no. q decima pdialis de iure cōi nō debet epo: sed illi ecclesie in cui' parochia sunt predia. sed quarta decimaz debet epo. vt hic. z in.c.cōquerente.de off.ord. v3 tñ prescriptio contra epm respectu quarte. vt in.c.de quarta.s.de presc.

4 ¶ † Ultimo hic quero nūquid eps possit sine consensu capituli decimā istorum noualiū casu quo sibi debet alteri ecclesie 9cedere. Guil.naso q non. qm eps nō pōt alienare ius ecclie seu bona sine 9sensu capituli. vt in.c.pastoralis.de do. z in.c.j.s.de his q̄ fiūt [a] a prel.cum si. sed Jo.de deo tenuit oppositū z hanc partem vident sequi cōiter doc. duplici rōne. primo ppter literam istam que videtur hanc facultatem donandi 9cedere epo. [b] scdo qz eps pprie hoc casu non alienat sed nō acquirit. No. sing. hanc rōnem q eps pōt in non acquirendo solus preiudicare ecclesie. z pro hoc vide tex.cum glo.xvj.q.vj.§.fi. per Inn.in.c.ij.s.de dona. Et facit hoc dictum ad aliā qstionē nunqd solus prelatus possit repudiare hereditatem seu legatū delatum ecclesie. de quo vide qd dixi.s.de his q̄ fiunt [c] a prela.c.j. ¶ Sed quero qūo pcedit iste tex.dum dicit alioqui zc. quid includat sub illa dictione alioqui [d]. solu. cum veniat aduersatiue ad precedentia includit ex proprio significato contrarium intellectū. vnde cū supra dixisset decimas deberi ecclesie parochiali si sint intra parochiam a 9trario si nō sunt intra certā parochiam debent epo. Sed aduerte qz diuersimode possunt esse nō intra parochiā. primo si parochie nō sunt limitate. vt.s.dixi. scdo si ista noualia surgūt extra limites ecclesiaz parochialiū puta in nemoribus remotis.

5 ¶ † Unde dicit hic Go. quod si certum foret hec noualia includi in aliqua parochia ex duab' vicinis sed ignoratur intra quam istarū: tunc decime non debentur episcopo: sed debent diuidi inter istas duas parochias. arg.c.ij. de sepul.lib.vj. quod satis placet. facit insti.de re.diuisi.§.insula.

1 ☞ Exigere istud verbum importat ab initio extorq̄re.

Decime sūt debite de iure diuino.

Non soluentes decimas vigore 9suetudinis non excusant a peccato.

2 Quasi, ista dictio de sui natura importat improprietatem: vbi vero resultaret absurditas: inducit similitudinē z est expressiua veritatis.

3 Debitor quis proprie dicatur.

1 Parochianos. Decime possunt exigi.h.d. † Not. q decime nō soluunt ex mera liberalitate dominorum predioz: sed tanq̄ debite possunt exigi. Et no.ver. exigi. nā denotat q ab inuito possunt extorqueri. Nam illud dr proprie exigi. vt in.l.fideicōmissa.§.si re3.ff. de lega.iij. z forte dubiū fuit: qz oblatiōes in multis iurib' equiparantur decimis. vt.j.eo. quāuis cōiter soluunt ex mera liberalitate offerentiū. de quo dic vt plenius dixi.s.e.sup rub. vnde videbatur dicēdū in decimis sed contrarium hic [e] statuitur: ratio qz decime fuerunt institute ab ipso deo [e] qui precepit eas debere solui. vt in.c.tua.j.e. dixi plene sup rub. istius tituli. z an hodie peccent nō soluentes. z sic excusent a cōsuetudine 9traria: dicam plene in.c.ad apostolice.j.e.

2 ¶ † Secundo not.ibi quasi debitum. iuncta gl.ij. qd dictio quasi est qñq3 expssiua veritatis denotās similitudinē z nō imperfectionem: qñq3 diminuit significatū illius cui addit z hec est propria ipsius significatio. de quo vide bonā gl.in l.in personam §.j.ff.de pac. z in.l.falsa.ff.de condi.z demō. vbi vero insurgit absurditas impropriat hec dictio z inducit similitudinē: vel est expressiua veritatis. z ad hec no.tex. cum glo.

3 ¶ † In glo.ij.in fi. vel s'm Host. dicuntur decime quasi debite: quia ecclesia non cōtraxit cum colono: id non tenet colonus ex cōtractu: sed ex quasi contractu. z sentire videtur Host. q proprie illud dicitur debitum qd nobis debetur ex cōtractu: secus si ex quasi 9tractu vel ex maleficio sed dic qd ex lato significato qsq3 pōt appellari creditor q ex aliqua actione petere pōt. vt i.l.si cui. z i.l.creditores.ff.de verb.sig. Et de hac materia vide plenius per Barto.in.l.j.ff.si cer.pet. vbi plene tractat qs proprie dicat creditor. s3 vt.s.dixi ego credo q ideo dixit quasi debitū vt excluderet opinionem illoz qui dixerunt decimas deberi ex libera voluntate. vñ credo q decime dicant debite largo modo. Nā stricte decime sunt in bonis ecclesie. z s'm vnam opi. ecclesia

[a] ¶ Casus in quib' ex postfacto pdit priuilegium.

[b] ¶ Adde eūdē panor.in.c.suggestū.j.de app.cū 9cor. ibi additis in pria additione.
Zacharias.

[c] ¶ Oblatiōes facte imagini. adde istū i.c.pastoralis.nu.ij.z qd ibi nota.in apo.ad eū in vers. imagini depicte. s.d his q̄ fi.a pla.
Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Alioqui. De dictione alioq. vide Bar.in.l.j.col.iiij. vers.q̄rto q̄ro.ff.d 9di.z dem. vbi dt qd est dictio mirabilis z d multiplici virtute hui' dictionis. vid p Sa.in.l.ij.in princ.ff.si cer.peta.

[e] ¶ Utrū solutio decimaz traxerit originē a iure diuino. vid oīno qd de hoc scribit aret.in c.decime.xvj.q.j. z de hoc vide multū late p beatum Tho.ij.ij.q.lxxxvij.arti.j.

a ¶ Null⁹ citra papá. adde qđ no. i apo. ad istum. i. c. eccl'ia sancte Marie. nu. v. et qđ ibi no. in apost. adeū in §. ptātes excōicandi. s. de cōst.
+ Sebasti. Sapia.
b ¶ Qđ in feudū. an laic⁹ possit habere decimas i feudum. vide fel. i. c. q in eccl'iarū. col. xxv. versi. quinta declaratio. s. de cōstitu. Cardin. i. c. ij. de feu.
+ Sebasti. Sapia.
c ¶ Soluere tributū vide qūo hoc pcedat abba. i. c. nō minus. co. iiij. ver. sz ego distinguendo. j. de imu. eccle. bal. i. l. placet. C. de sacro san. eccle. & i auc. ité nulla. C. de episcop. & cle.
+ Sebasti. Sapia.
d ¶ Personales. de decimas. contrariū sentit Felinus in c. causam. in pri. s. de prescrip. vbi dicit q̄ ɔsuetudo excusat non solū tes decimas psonales ex quo nō sunt de iure diuino.
Anton. Frācis.
e ¶ De iure diuino. Utrū decime personales sint de iure diuino, circa hoc dicas de predialibus non esse dubitandū illas eē de iure diuino vt in ca. j. de decimis pstatio nō pscribitur: vt ibi & hr̄ numeri. c. xviij. et per Cardi. in cle. j. de deci. & in c. de pscri. & p bal. in. l. cōperit. C. de prescrip. xxx. an. & adde qđ aliq̄ sunt decime psonales q̄ debenť ex artificio psone: aliq̄ debenť ex prediis & dicunť prediales, aliq̄ sunt mixte que debenť ex animalib⁹ ad qđ vid gl. or. in. c. ad aplice. de deci. et hr̄ p do. Cardi. i cle. j. in. xv. q. e. tit. & adde q̄ sine mora debent decime solui. xvj. q. j. decime. & i. c. cum homines. de deci. et

potest eas vendicare: vt no. in. c. tua. j. eo. & ibi gl. optima. De hoc dixi in. c. cōmissum. s. eo. & in. c. cum homines.

1 Laicus nō pōt habere ius decimādi iure hereditario a nemine citra papam: q pōt laico cōcedere ius decimaz ad longum tempus. 5.
2 Decime dicuntur quid spirituale & nō possunt a laicis possideri.
4 Ius decimādi non pōt ɔcedi laico etiā ad modicū tps cū sit quid spirituale: fructus vero decimarū pñt concedi.

Ad hec. ¶ † Decima laico iure hereditario ɔcedi nō pōt. Primo recita factū qđ scđo reuocari mādato ibi qm̄. ¶ Casus literalis. Quidā abbas fecit donationē de qua dā decima cuidā laico & heredib⁹ eius. queriť an talis donatio teneat? rñdet papa q: sanctuariū dei hereditario iure possideri nō dz mandat epo diocesano quaten⁹ donationem illam viribus carere discernat: & nisi laic⁹ ille decimam ipsam ipsi ecclesie libere resignauerit ipsuz vinculo excōmunicationis astringat. B. ¶ Not. j. abbates qñq3 habere decimas: pōt cōtigere cū l loco habēt ius epale: vł forte certam parochiā: vel ex priuilegio romani pontificis de quo in. c. suggestū. s. e. ¶ † No. ij. ibi sanctuariuz dei &c. q̄ spūalia non pñt cōcedi laicis iure hereditario possidēda ex quo inferť laicū de iure nō posse possidere sepulchruz in terra cimiteriata seu intra eccliam cōsecratā: de quo dic vt dixi in. c. pe. s. de sepul. Alia vero sepulchra q̄ sunt religiosa tm̄ de iure ciuili laici possidere possunt. l. familiaria. cū. l. se. ff. de relig. & sump. fu. Item ex eodē verbo no. q̄ decima dicitur dei sanctuariū. & sic ē ius mere spūale vñ laic⁹ hoc ius possidere nō pōt: vt. c. cām. de prescri. ¶ † Sz pmo queriť hic quid de epo nūqd possit decimā laico cōcedere. Dic q̄ null⁹ citra papā pōtius decimādi vel etiā fruct⁹ decimarū ad magnū tps laico cōcedere: vt. j. c. Quis. & qđ ibi no. & est rō: q: nullus citra papā pōt laicū capacē reddere iuris spiritualis. ad h. c. ij. de iudi. & qđ ibi no. facit qđ no. gl. xxxiij. dis. §. verum. ¶ † Queritur scđo nūqd indistincte ꝓhibitū sit decimam concedi laico. doctores dicūt q̄ in feudū: vł seu in emphiteosim cōcedi nō pōt: vt h. nec etiā pōt laico locari vel aliqs ɔctus super ea iniri per quez videatur facta alienatio. arg. c. nulli. s. de reb. eccle. nō alie. facit. l. fi. ff. si ager vecti. sed ad tps modicum pōt ɔcedi ēt p certa pensiōe: vt in. c. vestra. s. de loca. In effectu volunt dicere doc. q̄ nō potest iniri ɔctus per quē trāsferať dñium directū vł vtile: q: videtur tunc facta quedā alienatio. ad hoc tex. cū gl. in. c. j. de reb. eccl. non alie. sed per cōcessionē ad modicū tempus non transferť directū vel vtile dñiū. & intelligo hoc qñ conceduntur fructus decimaz. nam ius decimādi cū sit spūale etiam ad modicū tempus laico concedi non pōt. vt no. glo. j. eo. Quis. facit. c. ij. s. de iud. gl. multū sin. in. d. c. Quis. dt q̄ ex cā possunt fructus cōcedi laico in tempus vite sue & de hoc vide quod nota. j. d. c. Quis. & facit pro dicto illi⁹ glo. iste text. dum ponderat quod iure hereditario &c. gl. sunt faciles.

1 Iudei tenentur soluere decimas de prediis: vel predia dimittere & idē de aliis infidelib⁹. 5. sed qd de decimis personalibus. vide nu. 6.
2 Iudei & infideles alii possunt possidere immobilia inter christianos.
3 Decime reales debēt solui ab illis penes quos reperiťres.
Tributa annexa possessionib⁹: sunt soluenda principaliter etiā q̄ dicte possessiones transeant in clericos.
Tributa vel decime ēt pro tēpore preterito sunt soluende ab eis qui postea inceperūt habere predia: q: cēsentur trāsire cum onere suo.
4 Obligatus rōne oneris realis pōt disobligare se dimittendo ipsam rem oneratam.
6 Decime personales an sint de iure diuino vel positiuo.
Argumentū a ɔrio sensu nō valet qñ surgit absurditas.

De terris. † Iudei cogunť pdiales decimas soluere. aut pdia dimittere. h. d. & nō diuidiť. ¶ Cas⁹ literalis. querebať vtrū iudei cōpellendi sint ad decimas soluendas. Respōdet papa q̄ cōpellendi sunt ad decimas p soluendas vel possessiones penit⁹ dimittēdas. ne hac occasione iure suo ecclesie valeat defraudari. Ber. ¶ † No. ar. q̄ iudei possunt hr̄e rerum dñia iter christianos: & tā de iudeis q̄ de aliis ifidelib⁹. vide pulchre p Innoc. in. c. qđ sup his. j. de voto. ¶ † Scđo no. q̄ on⁹ decimarū est annexuz ipsis prediis. vnde lz transferant in eos q ad decimas nō tenentur debēt nihilominus decimas ide soluere. Ex quo

potest colligi arg. bo. q̄ ecclesie & clerici tenenť etiam hodie
c soluere tributa imperatori de possessionibus eoruz. nā tributum est annexum ipsis possessionib⁹. ita q̄ ipse possessiones principaliter ad hoc sunt obligate. vt ē tex. iuncta gl. i l. imperatores. ff. de pul. Ubi tex. ponit aliud singulare dictum. s. q̄ possessor tenetur ad tributū etiā pro tēporibus preteritis in quibus possessio fuit penes aliū: & sic lz ecclesia & clerici sint exēpti a dominio imperatoris: tamē possessiones eorum que ab olim fuerūt onerate debēt transire cū onere suo. quod tamē hic nō firmo sz remitto ad plene not. in. c. si tributum. xj. q. j. & in. c. tributum. & i. c. fm canonū auctoritatem. xxiij. q. viij. aliquid forte dicam in. c. nō minus. j.
4 de immu. ec. ¶ † Itē no. qđ obligat⁹ rōne oneris realis potest se exonerare ex debito relinquēdo ipsam rem oneratā. nā vt hic vides iudeus precise nō compellitur ad solutionē decimarum, sed alternatiue: vt aut decimam soluat aut predia dimittat. et hoc ideo dixi: q: hoc est onus mere reale:
5 licet in consequentiam obligetur persona. ¶ † Sz hic quero de. q. que oliz fuit in facto. ꝓuincia anglie fuit tota saracenorum: demum cōquisita a christianis remanserūt in qbusdaz locis aliqui saraceni subiecti tamen christianis: possidētes quedam predia de quibus nō est memoria q̄ decime fuissent ecclesie solute: qritur nūqd tales saraceni possint compelli ad solutionem decimarū ex hmōi prediis. vi detur primo q̄ non. per. c. qto. j. de vsur. a ɔtrario vbi dicitur iudeos compellendos fore ad soluēdas decimas de his domibus et possessionibus de qbus ecclesia cōsueuerat percipere decimas anteq̄ venirēt ad iudeos: secus ergo de his prediis a quibus ecclesia nō cōsueuit decimam percipere. Contrarium cōsuluit Oldr. consi. xxv. motus pricipaliter quia decima per laicos pscribi nequit. vt i. c. causam. de pscri. Item q: de⁹ vbi reseruauit sibi decimas oim rerū: vt i c. tua. j. eo. & adducit alias rōnes. sed ego cōfirmādo suam sniam credo firmiter q̄ omnes ifideles si de facto possunt ɔpelli debēt vrgeri ad solutionē decimarum: qm̄ xps cōstituit tm̄ vnum ouile & vnū pastorē: vt in euāgelio ita q̄ nemo de iure pōt separari ab isto ouili. i. vniuersali ecclia. Itē deus sibi reseruauit decimas toti⁹ orbis & lz solū precepisset eas dari leuitis, tñ ex quo hodie sacerdotiū trāslatū est in christianos: opz etiā vt legis fiat trāslatio. vt in ca. trāslato. s. de consti. & sic infideles ratione bonorū cuz sit onerata decimis: vt. s. dixi tenentur soluere decimas. imo pl⁹ dicerē q̄ si hodie locus infidelium rediret ad fidē q̄ ipsi infideles possent de iure compelli ad solutionē decimarū etiam preteritaruz. regu. in. l. imperatores. ꝓalle. et facit in simili. l. cōperit. C. de prescri. xxx. vel. xl. an. o q̄uis ecclesia deberet cū eis misericorditer agere: iuxta id qđ dicit gl. no. in
6 simili. in. c. quicūq3. xvij. q. ¶ † In gl. i. in fin not. si. vult eā iudeos non teneri ad decimas personales q̄ soluunť ex lucris persone. doc. hic dicūt q̄ quis nō teneať soluere has decimas astriguť tñ ad satisfactionē ei⁹ q̄ ecclesia fuisset perceptura ab alio christiano q habitasset in ei⁹ parochia. per. c. qto. & ꝓalle. qđ ibi no. Ego ad hoc allego gl. apertam i. c. tua. j. eo. in ver. pretextu nequitie. vbi dicit q̄ iude⁹ prestat personales decimas qñq3: sz nō oēs. vt i. d. c. qto. & ideo dicit nō oēs: q: tantūmodo obligať rōne satisfactionis dāni & interesse q̄ sustinet ecclia ex eo qđ iude⁹ habitat in domo christiani. & crederē posse attētari q̄ tenendo psonales decimas fore de iure diuino: etiā ad eas integre per
d
e soluendas dicerē iudeos posse cōpelli: qm̄ iudei nō possunt se eximere a precepto diuino. Nec ob. q̄ non audiāt diuina q: hoc est eis imputandū: non eīn deficit per ecclesiā: nā habens obligationē sub certo modo satis videť adimpleuisse modū si pro eo non deficit sed pro aduersario vt in. l. iure ciuili. ff. de reg. iur. & in regula imputari. de reg. iur. li. vj. Simile in christiano non catholico. nam licet nō curet audire diuina non per hoc sequiť q̄ nō teneātur soluere decimas personales. nec infideles debent esse melioris conditionis q̄ christiani: nec ex eorū improbitate debent cōmoduz consequi. arg. in. l. itaq3 fullo. ff. de furtis. & c. cum qui. de p ben. in. vj. sed tenendo q̄ personales decime sint soluende de iure positiuo tm̄ posset procedere limitatio doc. q: nihil ad nos de his qui foris sunt: vt i. c. gaudem⁹. j. de diuor. & ad c. qto. rñde q̄ arg. a contrario sensu non valet cū surgit absurditas: vt ibi no. & in. c. publicato. de elec. & cum hoc tēperamento potest intelligi glo. in. c. decime. xvj. q. j. que est cōtraria que pure dicit infideles & iudeos teneri ad decimas personales.

1 Decime vel oblationes ecclesiastice non pñt cōcedi laicis & si fiant oblationes alicui imagini quā hz in domo sua pictam

pictam.2.

2 Laicus est incapax iuris spiritualis.

3 Laici conuersi sunt capaces spualitatis r possunt eis cocedi decime r oblationes ecclesiastice, r possunt habere ecclesias in quibus tn debet seruire per clericos.

4 Fructus decimarum possunt ccedi ex causa laico in tempus vite sue: cum autoritate tamen superioris.

Alienatio vsqz in tempus vite dicitur perpetua: tn toleratur aliquando propter dubium temporis cu quis possit decedere intra modicum tempus.

5 Prelatus qui ccedit aliquod ius spuale laico: vel alienans indebite rem ecclesie: deponitur in perpetuum: r excoicatur ad tepus: quousqz reddiderit ecclesiam indemnem.

1 Quamuis. †Hoc dicit. Decime vel oblatioes ecclesie laicis cocedi no possunt r platus cfaciens est puniendus. Primo ponit factu reprehesibile. Scdo penaz. ibi, statuim9. ¶ Casus literalis. Quida laici vsurpant in rebus ecclesiasticis q ad sacerdotes noscit pertinere quod quidem graue nimis est r dignum pena diuini iudicij r maiores etia incurrunt formidine q ipsi fomite sui erroris in clero inueniut ex eo qd qda plati ccedunt decimas r ecclias laicis disponedas: vn ipel lut eos in proptu periculu. cu potius eos ad via vite debet reuocare: r ideo statuit papa vt si quis prelatus alicui laico remaneti in seculo cocessit decima vel oblatione a statu suo remoueat sicut arbor q est inutilis donec emedet r satisfaciat. B. ¶ No. j. ex text. qd magis delingt qui delinquendi autoritate vsurpat: qr vr pertinaciter defendere peccatu ad hoc. c. inter dilectos. j. de excess. prela. facit. c. cu quida. de iureiu. cu sua materia. 2 ¶ †No. ij. q nullus prelatorz potest laico decima cocedere vel oblationes. ista eni sunt iuris spualis cuius laicus no est capax. vt in. c. massana. r. c. sacrosan. s. de elec. vide tex. in. c. hanc csuetudinem. x. qo. ij. Et ex hoc r ex tex. infero epm non posse concedere dno dom9 vbi est pictura alicui9 sancti vt de illis oblatioib9 disponat ad libitum. 3 ¶ †No. ibi: laico in seculo remanenti. ar. a ctrio sensu qd laico nec existeti in seculo potest ecclesia seu decima vel oblatio ccedi: vt puta si est laicus conuersus r religiosus. Et hoc admittunt docto. si conceditur ecclesia ruralis ad sustentationem ipsius. vel potest intelligi sm eos in istis fratrib9 hierosolymitanis qb9 ccedunt ecclesie r decie quis ccessio fiat potius ordini eorum q personis, debent tn p fres suos clericos vel alios ecclesias regere r gubernare. Et no. istud dictu pro istis fratribus sancti Jo. qui sunt laici tn non dicunt esse in seculo sed quasi religiosi vt ibi teneant ecclesias r percipiant decimas: debet tn ecclesias regere p clericos r no p semetipsos. ad hoc. c. ij. r qd ibi no. de eta. r quali. Item ex dictis doc. not. quod laicus cuersus est capax iuris spiritualis. de quo vide bo. gl. in. c. ex eo. de elec. lib. vj. r per Inn. r alios doc. in. ij. de insti. r dic vt ibi no. 4 ¶ †In glo. ij. in fi. no. bn hac gl. q quotidie solet allegari: r maxime no. ea inquatu dicit q fruct9 decimarum pnt ccedi ex ca laico in tps vite sue: r ex eo qd alleg. c. ij. d loca. vr velle fruct9 decimaru posse laico locari seu vedi in tepus vite sue de quo satis posset dubitari prima frote: qr ccessio q fit ad tps vite hominis pot appellari largo mo ppetua vt est tex. iuncta glo. x. q. ij. ppetua. facit. l. j. ff. pro so. sed ccessio tati tpis no pot fieri de decimis cum trasferat vtile dniu: facit qd dixi post doc. s. eo. ad hec. sz qr no reperio hac gl. p aliquem mordeti, posset ea saluado dici q ppter dubiu tpis cu posset decedere laicus intra modicu tps non videt ccessio ppetua sed potius tpalis. hoc tn verz est q sine autoritate superioris non poterit ad tm tps ccedi. cle. j. de reb. ec. non alie. r vide qd no. in. c. veniens. de transa. 5 ¶ †In gl. fi. alij exponunt suspendat. i. excommunicetur. r hoc sm Jo. an. si prelatus intendebat cferre laico ius spirituale. Ego credo posse dici q de rigore possit iste deponi r excommunicari donec emendauerit vt prima pena sit perpetua: scda tporalis. r sic illa dictio donec: pot referri ad excommunicatione. hoc pbo per simile. xij. qo. ij. moneremus. vbi patet q platus alienans indebite rem ecclesie dz deponi r excomunicari donec ecclesiam reddiderit indemnem. facit. c. si quis presbyterorz. r quod ibi not. s. de rebus ec. non alien. r hoc videtur sonare verbum suspendatur positum in text. r ita credo dicedum esse in casu presenti.

1 ¶ Decime an sint soluende in parochia vbi sunt predia: an vero vbi quis audit r percipit diuina statur csuetudini. 5. quid autem si non extet consuetudo. vide. nu. 6.

2 Autoritates sanctorum patrum valent multum in decisionib9 causarum licet non fuerint romani pontifices.

3 Opiniones doctorum quotiescunqz reperiuntur contrarie difficile est proferre sententiam.

Opinio communis doctorum si est euidenter falsa potest ctemni: r ctra eam debet iudex iudicare.

4 Ratio naturalis est attendenda vbi deficit ius scriptum.

7 Jura episcopalia vel parochialia possunt cum titulo prescribi.

8 Limites r cfinia non possunt prescribi, nec eis adherentia.

9 Difficile vix: iste dictiones de sui natura importat difficultatem: sz aliquando possunt importare impossibilitatem.

illas no soluens no dz absolui p cfessore. qr est in notorio crimine r ptinue in peccato mortali r in ctinua volutate peccadi. vt p. d. Car. i cle. fi. in. §. i. de pe. i. c. phibem9. de deci. in. c. cu tu. de vsu. r q decime no pscribant vid in. c. cam q. vbi p Hos. Jo. an. r coiter scribe. d psc. r in. c. j. de cesi. r vid. d. pau. de ca. i csi. cclxxxvij. nec pnt p statutu tolli vel minui: vt p bal. i. l. fi. C. si sine cesi. et add qd iudei r saraceni d terris suis debet soluere decimas: vt in. c. de terris. d deci. r vid old. in csi. xix. r add q decia d aur. r arg. qd effodit in domo puati solui dz fisco vel pncipi: vt est tex. i. l. cucti. r ibi p bar. C. d metal. li. vj. r add q deciaz cpesatio no pot obijci. vt est gl. f3ro. i sing. in vsi. cpesatio. in c. decie. xvj. q. j. psonales aut decie debent ex csuetudine poti9 q d iure r debet csuetez minores sine pcto a quo excusat csuetudo: vt p car. in cle. fi. in v. q. d pe. r no. in c. in aligb9. d dci. r add q bonu vr csiliu h bea. tho. in loco h all. vbi dixit q dz qs pprio sacerdoti aliqd soluere p dcis psonalib9 r abeo p religs ipetrare remissione als videat ad oes decimas teneri. sunt em decie tributa egetiu aiaz. vt p spe. in tit. d ap. in §. ii. in vsi. iiij. r in tit. de ferijs. in. §. iiij. v. ite qd s ca deciaz r vid Jn. in. c. nouit. d deci. r Car. in cle. dudu. i. §. v. ez i. xix. q. d sepul. vbi dicut q decias tenet soluere et eps r q mala qs icurratex no solutioe decimaz r q boa csequat ex illaz solutioe: vid tex. in. c. decima. r in c. decime r in. c. reuertimini. xvj. q. prima.

1 Cum sint. †Stat csuetudini an colonus soluat decimam ecclesie in cui9 parochia sita sunt predia an ecclesie vbi audit diuina r percipit ecclesiastica sacra. h. d. Primo ponitur csultatio. Scdo responsio. ibi, sane. ¶ Casus lralis. Aliqn ctingit q aliqui cmorantes in vna parochia excolut terras in alia. qrit cui ecclesie decime sunt reddede. Rn. pa. q sup hoc no est facile dare rnsum cu autoritates sctoru patru sint diuerse. vn in talibus recurredu est ad csuetudine r videdum est vtrum ecclesie vno sint epatu vel diuersis epatibus cstitute: qr graue r difficile foret si vna ecclesia in alio epatu recipet decimas cu ex hoc fines epatuu vident cfundi. B. 2 †Not. i. q autoritates sctoru patru valet multu i decisioib9 causaz quis non fuerint romani potifices. facit ad hoc. c. cu apostolica. de his que fi. a pla. cu si. r vid qd le. r no. xx. dist. in sum. r in. c. j. 3 †Scdo no. q vbi dat opinionu cflict9 difficile est pferre sententia r in h casu recurredu est ad csuetudine loci. na csuetudo interptatur lege dubia. vt in. c. cu dilect9 de csue. l. minime. r. l. si de interpretatione. ff. de legi. h verz qn opi. hincinde sunt pbabiles: alias aut pot qs seq opi. singulare ctemnendo coez: vt not. dicit Jo. an. in. c. j. de csti.[a] vbi fin. dicit q si cois opi. est euidenter falsa vel potest cuinci rone pbabili pot iudex ea ctenere. p hoc adduco tex. not. in. l. j. C. de vetu. iu. enucle. vbi dz ex multitudine autorz non opz nos iudicare: qr sepe sentetia vni9 et deterioris pot plures r meliores in aliqua parte superare. 4 †Not. in v. r attendendu. qd in re dubia recurredum est ad rones naturales. Na deficiente iure scripto debemus recurrere ad ronem naturale. vt est tex. cum gl. in. c. csuetudo. j. dist. r in. l. scire §. sufficit. ff. de ex. tu. no. Joa. and. in. c. pastoralis. de fi. instr. facit. c. ij. regris. in fi. s. de app. 5 † Opp. c tex. vr eni qd hec qo non fuerit difficilis prout papa asserit: na in plurib9 iurib9 sancitum est vt decime pdiales debeant ecclesie vbi sunt pdia. personales vo ecclesie vbi qs pcipit diuina. vt in. c. fi. s. de paro. xvj. q. j. c. queit. r. c. si qs laicus. sol. ppter hec ctria gloss. ij. dicit qd facile erat soluere hac qone ppositam: sed certe glo. loquit c tex. cu tex. dicat qd no erat facile dare rnsum. io dt Jo. an. qd glo. r sequaces no viderut dubium qonis. na ctentio oriebat sup pte coloni. nam si indicat p ecclesia pdiali fraudat ecclesia parochialis que dz hre decima eorz q lucrat suus parochian9 vt in. d. c. csti. r ibi tex. pprie loqtur m colono. na ps coloni accedit sibi rone opaz r non rone terre cu no sit sua. si vo iudicat p ecclesia parochiali sequitur diminutio iuris eccl'ie pdialis. na iure disponete dz habere decima omniu frugu q colligunt intra sua parochia. vt in. c. tua. j. eo. r. c. de parochijs. vn propter colonum alienum non dz ecclesia priuari suo iure. ar. in. l. qd nostru est. ff. de regul. iur. r propter has difficultates r sibes papa no immerito dixit hic no esse facile dare certu rnsum sed recurredum ad csuetudine. 6 †Ipse vero Joa. an. cessante csuetudine dicit qd primo debet decima ecclesie prediali sine deductioe sumptuu. vt in. c. tua. ij. j. eod. de residuo tanq de lucro debet decima ecclesie parochiali detractis pri9 expe. q detrahunt regulariter in decimis psonalib9: vt in. c. pastoralis. j. e. adducit simile. nam si qs donat aduocato oes fructus alicui9 agri pri9 soluet ille decimam ecclesie prediali: r de residuo taq de lucro puro soluet decima ecclesie parochiali. Ad ide qd no. Host. in. c. a nobis. j. e. vbi dicit qd si rustic9 ex aceruo no decimato donet mihi. ix. corbes frumeti debeo prius soluere ecclesie prediali decimam r de residuo ecclesie parochiali. Postmodum idem Joan. and. recitat Inn. r Host. in. c. tua. j. eo. tenuisse ctrium

Sebasti. Sapia. ¶ De consti. vide ibi Feli. col. pene r deci. in consi. xxiij. colum. vlti. ver. no obstat si dicatur. Ja. in l. vt vim. col. pe. versi. not. etiam multum. ff. de iusti. r iure.

sc3 respectu pr̄ie decisionis.distinguit eñ ibi vtrum colonus colat p̄diū in aliena parochia tanq̄ ꝑtiarius ita q̄ si nihil nascitur nihil est perceptur⁹:aut colit numis seu ꝑ certis mēsuris frugū percipiendis oīno siue nascant̄ ibi fructus siue nō:vt in primo casu colonus soluat vna3 decimā tm̄.s.ecclesie p̄diali,q2 portio sua cum submittat̄ fortune et dei mie poti⁹ est in fructu q̄ in lucro.nā absurdu3 vr̄ q̄ is ad quem ex debito perueniunt fructus teneatur duas decimas soluere. sed in secūdo casu cum colon⁹ nō est ꝑtiarius decima debet̄ eccl'ie ꝑochiali.nā per hoc nō defraudatur ecclesia predialis cū cōsequatur prius integra3 decimā:q2 colono hoc casu soluitur vel in numis vl' in fructib⁹ prius decimatis,2 dicit Jo.and.q̄ l3 sua opi.videat̄ cōsona iuri 2 equitati tñ q2 de facto nō seruatur satis pōt teneri f'm eum opin.Inno.2 hosti.quā videt̄ apte seq hic.d.Ant.hñs ꝑ absurdo q̄ colonus teneatur soluere decimas duas.idem dicit Pet.cu3 limitatiōe.na3 dicit q̄ si cā lucri qs ꝯducit aliena p̄dia d3 prius soluere decimā p̄dialē 2 demū d' residuo detractis expensis d3 soluere decimam ꝑsonalem.ar.c.pastoralis.j.e.Mihi vr̄ q̄ opin.Joā.and.nullo modo sit consona iuri vl' eq̄tati.prio q2 de iure diuino solū ꝑcipitur vna decima ex frugibus terre:vt dixi.s.sup ru.Itē iste tex.nō facit difficultatē nisi respectu alterius ecclesie.nā dubium dūtaxat an p̄diali an parochiali debeat̄ 2 difficultas oriebatur ex varijs opin.sctōrū patrū:s3 nulla reperit̄ autoritas q̄ hoc casu sentiat colonum debere soluere duas decimas:2 aliq partes senserunt pro ecclesia parochiali aliq ꝑ p̄diali:vt in iurib⁹ hic allega.in glo.Itē inspecto iure diuino q̄ decima soluebat̄ tribui leuitice non erat aliqua difficultas.nam satis fuisset colonum soluere illis leuitis.sed difficultas fuit orta ex dispositione iuris humani quo fuit sancitū vt p̄diales deberent̄ ecclesie p̄diali:personales parochiali:q̄ q̄dē dispositio non d3 magis onerare istum colonū q̄ sit obligatus ex dispositiōe diuina:iō ꝑ fundamēto ꝯcludo q̄ is ad quem fructus vel certa ꝑs ꝑuenit ex debito:solum arctat̄ ad vnicā decimā:s3 restat videre ꝑpter dispositionē iuris positiui cui [debeat̄ 2 ī hoc sequor opi.gl.isti⁹ 2 Inn.2 Hos.vt d'beat̄ ecclesie p̄diali.moueor q2 vbi certa res ꝑticipat de diuersis naturis seu qualitatibus attribuenda est illi ad quā magis accedit:sicut dicimus in hermaphrodito.l.q̄rit̄.ff.de sta.homi.2.iiij.q.iij.hermaphrodita.ad idē qd no.gl.in.l.j.ff.d' supsi.2 bart.in l.cotē ferro.§.q maximos.ff.de pu.s3 ī casu n̄ro hec decima multo magis accedit ad p̄dialē q̄ ad personalem.probo aptissime ꝑ.c.ad decimas.d' restit.spo.li.vj.vbi d2 q̄ de iure cōi nemo pōt capere decimā in parochia alterius eccl'ie:sed integra decia spectat ad illā ecclesiā.Scd'o 2 fortius in oneribus realibus nō inspicimus cultorē sed possessorē 2 locum vbi sunt site res.vt in.l.forma.ff.de censi.2 i.l.imperatores.ff.de pub.2 in.c.de terris.s.eod.ergo persona coloni non h3 immutare onus reale.nec obst.si dicat̄ q̄ ecclesia parochialis fraudabit̄ in operib⁹ istius:q2 dico nullā esse fraudē.nam colonus tenet̄ soluere deo 2 ecclesie loco dei.vñ satis ē q̄ soluitur eccl'ie:de qua iura magis senserunt nec multū refert q̄ ecclesia habeat cū oēs cēseant̄ vna ecclesia vl'is.xxiiij.q.j.c.loquit̄.2 hāc opi.tenerem ēt in eo q cā lucri ꝯducit p̄dia aliena.na3 cum oēs fructus ꝑtineant ex debito ad eū q submisit se fortune 2 misericordie dei satis est q̄ soluat d'cimam ex oibus frugib⁹ ad eū ꝑtinētib⁹:nā quisq3 seminat cā lucri al's sequeret̄ q̄ dñs fūdi q ꝑprijs manibus illū colit tenet̄ soluere duas decimas qd est ꝯ mentē iuris diuini 2 hūani.¶ In glos.iij.ibi:sit p̄scripta.aduerte:nā l3 doc.simpl'r trāseāt tñ glo.nō est vera q̄ ad casu3 istius.c.l3 sit vera f'm intellectū suū nā glo.p̄cedēs habuit ꝑ ꝯstanti q̄ ista decima de iure cōi esset debita eccl'ie prediali.2 ideo cōsuetudo ꝯria tanq̄ ꝯ ius deberet essē p̄scripta.s.tempore.xl.an.vt in.c.fi.de cōsue.s3 hoc fundamētum gl.est falsum:vt pt3 ex p̄dictis q2 nullo iure ille casus reperitur decisus:vt d2 in text.ad idem.c.ad apostolice.j.eo ideo cōsuetudo in h' casu disponēs nō est ꝯ sed p̄ter ius:quare sufficit tp̄s.x.an.vt dicit gloss.no.in.c.fi.de cōsue.li.vj.2 no.Joā.an.in simili in.c.certificari.s.de sepu.in varietate portionis debite ep̄o vel ecclesie parochiali pro hoc dictū.c.ad apostolice.in fi.vbi solū requirit̄ cōsuetudo diu obtēta 2 nō prescripta:nā tp̄s.x.an.est diuturnum.vt i.l.de quibus.2 qd ibi no.ff.de leg.et in.l.i.2.ij.C.de serui.2 aqua.2.C.de prescri.lon tēp.in rubro 2 nigro.

7 ¶ † In gl.fi.no.tria ex gloss.ista.Primo q̄ iura ep̄alia vel parochialia pñt cū titulo prescribi per alienū ep̄m seu presbyterū:l3 sint hec iura intra limites.2 vide circa hoc q̄ latius dixi in.c.fi.s.de paro.

8 ¶ † Scd'o no.q̄ sicut limes ep̄atuum seu parochiatuū non pōt prescribi:ita nec iura adherētia limiti:ne ex hoc oriat̄ cōfusio limitū.2 hoc tenebis mēti.

9 ¶ † Tertio not.gl.

a ꝑ significato huius ver.difficile.nā qñq3 importat difficultatē [a] qñq3 impossibilitatē:sed ex proprio significato videt̄ importare difficultatē

b sicut dictio vix [b] vt probat̄ in.c.ij.de cog.spi.lib.vj.2 vide tex.cū glo.super ver.vix.in.c.ij.de cog.spi.lib.vj.2 vide quod legi.2 not.in.c.principatus.j.q.j.in gl.

1 ☞ Decime que cum titulo detinentur a laicis: non pñt per ipsos in alium laicum transferri aliquo titulo.3.2.4.

2 Decime possunt detineri in feudum sine peccato:nō tamē sine aiarū ꝑiculo.

1 PRobibemus. † Nō pōt laicus trāsferre decimam in aliū laicum etiā si cu3 titulo illam possideat.h.d.cū gloss. Primo ponitur prohibitio. Secundo pena.ibi:si quis.¶ Casus literalis. Quia laici sine periculo animarum decimas detinere non possunt:prohibet laterañ.conci.q̄ ipsi in alios laicos decimas ipsas trāsferre non presumāt aliquo modo: 2 si qs eas receperit 2 nō restituerit ecclesie ad quā

2 pertinēt christiana careat sepultura. Ber.¶ † No.primo q̄ laici dicūtur decimas detinere cum periculo animarū suarum.2 q tex.intelligetur de possessoribus seu detinētibus sine titulo tūc clarū est quod peccant mortaliter:quia occupant bona ecclesie:si aūt intelligitur de detinentibus in feudum ab antiquo:iuxta not.in.c.quāuis.s.eod.tūc dic qd detinent cū periculo non tamen cum aperto peccato: s3 periculum videt̄ imminere:quia timēdum est ne deus ꝑuocetur: cū ex necessitate illa cōcessio fuit eis facta.ad idē.c.cū apostolica.s.de his que fiūt a prela.vbi laici dicuntur male detinere l3 recipiant in feudū.

3 ¶ † Secūdo not.ibi:aliquo modo:q̄ omnis translationis modus est laicis inhibitus.vnde non possunt dare nec vēdere:nec permutare:nec infeudare:

4 nec similes cōtractus decimarū translationis facere.¶ † In gl.ij.ibi satis vr̄ no.glo.vult eñ q̄ laicus habens decimā in feudum ab antiquo possit illā infeudare alteri laico de autoritate ep̄i.sed contrarium communiter sentiunt hic doc.2 verius:primo per istum textū qui indistincte hanc translationem prohibet:secundo facit.c.q̄uis.s.eod.2.c.fi.s.eodem.2 videtur aperte probari in.c.cū apostolica.s.de his q̄ fiūt a prela.nam ibi speciale ponitur vt de autoritate episcopi possit concedere alteri ecclesie:quia non multum refert que ecclesia habeat dūmodo extirpetur a laico:que ratio omnino cessat cum vult cōcedere alteri laico.nam hoc posset tendere in magnū p̄iudiciū ecclesie cui debetur.nam per mortem istius sine filijs deuolueretur ad ecclesiam:vt in.c.ij.de feu.sed per concessionem alteri laico facta3 qui forte h3 filios impediretur huiusmodi deuolutio.

1 ☞ Decime personaliter debentur ecclesie parochiali: de predialibus vero an soluant̄ ecclesie parochiali vel prediali stat̄ consuetudini.3.

2 Domicilium qs mutādo eximit se a iuribus spūalibus in q̄bus priori ecclesie erat obligatus.

3 Consuetudo q̄ laici non soluāt decimas non valet

4 Decime aliqñ soluunt̄ in duabus ecclesijs.in quibus quis pariter audit diuina 2 percipit sacramenta.

1 AD apostolice. † Decime personales debētur ecclesie parochiali: prediales prediali:nisi aliud habeat consuetudo:sic summant docto.ꝯmuniter hec summatio non ꝯgruit tex.in ver.super.q:ponit casum.e.cum sint homines.s.eod.2 ideo sic summo. Decima ꝑsonalis debetur ecclesie vbi quis percipit sacramenta licet alibi lucrum contigerit. in prediali vero statur cōsuetudini si in alia parochia colonus prediu3 coluit.h.d.cōis diuisio.secunda pars ibi:noueris.¶ Casus literalis.Cōsuetudo quedā in vngaria inoleuit vt plerunq3 populi de parochia vnius ep̄i transferantur in parochiam alteri⁹ ep̄i.et tñ vterq3 ep̄s decimas ab eis requirit.Quesitum fuit cui ep̄o poti⁹ decime sint reddende.Rñdet papa qd decime personales illi ecclesie sunt reddende in qua populi ecclesiastica percipiunt sacramēta:decime vero prediorū vel fructuum arborum si coluerint in alia parochia q̄ ī ea in qua habitant quia in casu isto diuersa ꝯsuetudo seruatur:archiep̄s iste id eligat in hoc casu 2 obseruet quod per vltimā 2 p̄scriptam cōsuetudinem nouerit obseruatum.Ber.

2 ¶ † No.primo q̄ in libera voluntate laicorum est transferre.s3 de vna parochia in aliā:vel de vno ep̄atu in alium:2 per translationem eximunt se a iuribus spiritualibus in quibus priori ecclesie erāt obligati.cōcordat.c.fi.s.de parochi.2 dic vt ibi dixi.¶ Secundo not.regulam quod decime personales debentur ecclesie

☩ Sebasti.Sapia.

a ¶ Difficultate3. quādo difficultas iportet impossibilitate3,tradit̄ late ꝑ bart.2 alios i.l.ꝯtinu⁹.§.illud.ff.de verbo.obli.2 i l.q̄ te.ff.si certum peta.

Zacharias.

b ¶ Sicut dictio vix.adde gl.in.l.fi.in gl.in ver.vix idest nullo modo 2 ibi no.ī apo.ad d.gl.ff.de assig.liber.2 not.in apo,ad istu3 in.c.ꝯctonum.iij.in apo.in ver.dictione vix.j.de cogna.spūa.

Antonius Frāc.

¶ Dictio vix:importat aliqñ ;nullo modo f3 bar.ī l.si iura circa pri,ff.de leg.iij.2 vid' bald.in.l.fi.in.xv,opp.C.d' edi.diui adr.tol.vbi dicit q̄ est dictio diminutiua.ꝑ quo vide text.in.l.impuberem.ff.de fal.2 in.l.si plures.ff.d' vul.2 pup.2 ideo dicimus q̄ illud quod vix fit tamē fit vt est tex.in ca.ij.de cogna.spi.et vide car.in cle.j.ī §.j.de vsu.

ecclesie vbi quis pcipit ecclesiastica sacramenta.supple.z audit diuina quia ex hoc duplici respectu soluunt decime personales.pro hoc.c.ij.de sepul.lib.vj.qd dixi.in.d.c.fi.z videt velle iste tex.illud quod dictu est p cedere etam si alibi contingit lucru qd clari⁹ tenet Innoc.in ca.ij.§.e.

5 ¶ †Ultimo no.q si qs excolit prediu in aliena parochia no est aperte iure decisum cui parochie decima debeat.z ideo recurrendum est ad co suetudine.de quo plenl⁹ dictu fuit in.c.cu sint.§.eo.Et ex hoc z ex tex. no.quod in solutione decimarum attendenda est psuetudo:qd limitat doct.respectu ecclesiaru.nam vz consuetudo vni adimes z alteri cofe rens:qz non est magna vis que ecclesia habeat.sed quo ad retetionem ipsorum laicoru no vz cosuetudo fm doc.hic.qd an sit verum indistin cte dica in.c.in aliquibus.j.eo.vbi melius materia cadit.¶ Sed quero circa hanc literam quid si no apparet de cosuetudine.dicit Inn.q pre diales debetur ecclesie baptismali:personales vero capelle.xvj.q.deci mas.sed certe hoc dictu non attingit dubium decretalis:qz tex.hic for mat qonem in eo qui extra suaz ecclesia coluit agru.vn per oia eit dice duz in casu istius.c.vt dictu fuit in.c.cu sint.§.e.¶ Not.tn dictu Inn. in alio quatenus vult decimas prediales pertinere ad ecclesiam baptis malem:z sic ad plebe non aut ad capellas fundatas circa plebez.sz tu dic latius vt dicam in.c.cu cotingat.j.e.na hoc dictu Inn.simpliciter non tenet si ponimus capellas habere parochias distinctas z pdia fo

4 re sita intra parochias capellaz.¶ †In glo.ij.ibi equu est vt diuidat. no.glo:facit.c.cum quis.ij.rn.de sepult.lib.vj.Et in fi.no.glo.z aduerte quod clare non percipio qd glo.velit cu dicit qd si aliqui iacent in vna parochia z habent lare in alia dz fieri diuisio personalium decimaz z oblationu.na si glo.intelligit de his qui iacent in vna eccl'ia:puta taq artifices z mercatores:tame percipiut diuina in ecclesia domicilij:tuc glo.non bene dicit.imo videt casus contra in.c.questi.xvj.q.j.sed si gl. intelligit qd isti iacent in aliena parochia percipientes etia diuina:tuc glo.pösset saluari intelligendo tn q licite deferant propria ecclesiam: puta qz habet duo domicilia z in vtroqz pariter se collocant z pariter ibi audiunt diuina:tunc equu est illam diuisionem debere fieri.ar.in.d. c.cum quis.alias aute decime personales z oblationes debet fieri eccle sie parochiali vt in.c.questi.z hic.

1 ☞ Decime soluuntur de omnibus fructibus predialibus.z.
2 Agricultoris appellatione venit etiam hortulanus.
4 Decime sunt soluende sub precepto oes integre sine diminutione:qd autem si non petuntur integre.vide remissiue.
5 Decime sunt portande vsqz in horreu eccl'ie a debentib⁹ ipsas soluere.
6 Rector ecclesie cui debent decime pot phibere colono ne fructus colligat nisi presente ipso rectore vel eius nuncio.
Legatarius pot assistere heredi litiganti in iudicio super validitate testamenti pro interesse ipsius legatarij.

1 **Ex parte.** ¶ †De omni fructu pdij soluede sunt decime.pma pars ponit querelam.secunda dat iudicem.ibi:madamus.¶ Casus literalis.Quida agricultores in eodem agro simul in vno vel diuerso tempore seminant diuersa semina:nec decimas persoluunt nisi de vno semine.q rebatur a dno papa vtru de omnib⁹ essent decime psoluede vel no.ma dat papa q de omnib⁹ fructib⁹ prediorü sine aliqua diminutioe deci

2 mas soluat.z ad hoc per cesura ecclesiastica copellant.Ber.¶ †No.j.
3 q appellatioe agricultoris coprehendit etia hortulanus.¶ †Ite no. q licet ex vino vel ex frumeto semel in anno decima soluat:no tn per hoc imponit forma vt de omnib⁹ q percipiunt ex eode agro semel decima soluat in anno:sed quoties fruct⁹ in anno percipiütur toties decima est soluenda.z si diuersa semina spargunt in eode agro ex fructib⁹
4 omniu solueda est decima.¶ †Ultimo no.ibi:absqz diminutioe.q de cima madat hic solui absqz diminutioe p censura ecclesiastica.Ex quo infert qd no solu est mortale pctm no soluere,sed etia cu diminutioe soluere fm Io.an.z facit tex.in.c.j.proxi.i fi.z hoc veru est vbi petuntur. Nunqd aut procedat hoc hodie cum sacerdotes non petat integra decima:nec etia de oibus fructibus ea petut:dic vt dica in.c.in aliquibus.
5 j.eo.¶ †Sed quero nunqd rusticus teneat deferre decima vsqz ad ecclesiam.an vero rector teneat fuis expesis colligere.Doc.hic tenet coiter rusticum arctari ad deferendum expesis fuis per.c.reuertimini.xvj.
a q.j.vbi innuitur q de iure diuino decime sunt deferende in horreu^a ecclesie sue.ad idem tex.xvj.qo.vij.c.j.z vtrobiqz hoc tenet gl.quod not.
6 ¶ †Scdo querit nuquid rector ecclesie possit facere interdici colono ne fructus colligat seu ex fundo remittat eo vel eius nuncio no presente.Specu.eo.titu.ad fine tenet q sic.z idem Guil.naso.dicens sic se cosuluisse.z coiter se quitur doct.mouetur primo.arg.l.ij.C.quado z qui. quarta pars deb.lib.x.dum dicit ibi text.sub conspectu curialiu zc.ad idem.l.suspecta.ff.de inoffi.test.vbi dicitur q legatari⁹ pot assistere heredi in iudicio litiganti super validitate testamenti pro interesse ipsius legatarij.Ite cum ecclesia habet ius in fructib⁹.vt in.c.tua.j.eo.z fructus pendentes sunt pars fundi:vt in.l.fruct⁹ pendentes.ff.de rei ve. videtur q eccl'ia habeat ius p consequetiaz in fundo.z quicquid fit respectu fundi tn respectu fructuu satis probabiliter pot teneri qd etiam anteq sunt collecti pertineat ad ecclesia.loquor de decima pte fructuu pro indiuiso.pro hoc bonus tex.in.c.tua.j.eo.vbi dz qd de⁹ asseruit decimas esse suas ad hoc pronomen suum notat dominium:vnde competit rei vendicatio.vt in.l.qn tus.ff.de auro z argen.lega.z in.c.quo iure.viij.di stin.vide etiam bonum text.in.c.decime.xvj.q.j. vbi dicitur quod non soluens decima retinet alienum z ex his verbis glo.ibi colligit quod.§.dixi z vide alia bona glo.in.c.moderamine.ea.cau.z q.z per Io.an.in addi.Spe.loco preallег.vbi se
b quitur dictu^b Spe.preall'.nisi psuetudo sit in oppositum.fatetur tamen non valere psuetudinez que dat causam surripiendi alienum.c.ex parte. §.de consuetudi.

1 ☞ Decime prediales sunt soluende expensis no deductis.
2 Segetes possunt appellari fructus naturales tatum vno respectu:z aliquo respectu possunt appellari fructus industriales.
Fructus industriales dicuntur procedere ex misericordia diuina.
3 Decime soluunt de omnibus fructibus z rebus quos vel quas fidelis homo acquirit.
Decime an soluant de rebus immobilibus.
4 Decime solui debent etiam a militibus de stipendio quod eis datur duz militant in bello iusto: alias secus.
Decime debentur de omni lucro personali.
Decime non debentur de lucris iniuste quesitis.
5 Decime sunt soluende de animalibus captis in venatione,aucupatione,z piscatione.
Decima animalium captorum an sit cesenda de cima predialis aut personalis.
Decime animalium captoz an sint soluede ecclesie parochiali:an vero prediali,z sic an tales decime sint personales.
Decime animalium domesticorum sunt soluede vbi pascuntur.

1 **Non est.** ¶ †Decime pdiales soluende sunt expesis non deductis.h.d.Primo ponitur exordiu.Secundo narratio.ibi,re vera. Tertio pclusio.ibi,volumus.¶ Casus literalis. Quidam ante solutionem decimaz deducebant expensas:super hoc consultus papa respo. quod sicut sancti patres in suis tradiderunt scripturis de omnibus bonis que fidelis homo acquirit de
a cimas soluere debet.ad hoc etiam censura eccle. sunt compellendi.vnde precipit quatenus anq deducant expensas de bonis predictis decimas persoluant ecclesiis quibus debentur cu debita
2 integritate.Ber.¶ †Primo no.ex isto tex.i pn. iuncto.c.cum non sit.j.eod.quod in fructibus p uenientibus ex terra longe magis operat dei misericordia q hominis industria.nam semen mortificatur z dei dispositione reuiuiscit plurimu fructum afferedo.z hoc respectu segetes possunt dici fructus naturales potius q industriales.z hoc videtur verissimum habito respectu ad materiaz nostram scilz respectu solutionis decimarum:sed alia consideratione tales fructus dicuntur industriales.scilicet quo ad hoc vt bonefidei possessor
b faciat fructus suos.z est glo.in.c.grauis.de resti tu.spoliato.z in.l.ex diuerso.ff.de rei vendi. nam propter culturam maximam ius voluit istos fructus dari bonefidei possessori:sz in casu nro habe tur respectus ad dispositionem diuinam ex cui⁹
3 misericordia fructus proueniunt.¶ †Secundo not.ibi,de omnibus bonis.quod non solum de numeratis hic in textu est decima soluëda.sz generaliter de omnibus bonis que fidelis homo acquirit.vt in capitu.proximo.An autem hoc pcedat in bonis immobilibus:vt si donatur tibi domus vel legatur.z quid de mobilibus aliqd hic tractauit Innoc.vide plenius per glossam.xvj. questione prima.decime.z in.c.tua.ij.j.eodez.vbi
4 dicam.¶ †No.ibi,de militia.quod etiam de militia soluenda est decima z dic de militia.i.de stipendio quod datur militibus seu istis stipendiarijs:quia hoc est lucrum psonale de quo decima soluitur:vt in.c.seq.z in.c.decime.predicto.quod intelligunt doc.qn iuste qs militat:qn velit dice

Zacharias.
a ¶ Deferende in horreum. Adde Lu.ro.z ale.post Io.de imo.i.l.stipulatio ista.§.inter cetera.als est. §.si qs dolum.ff. de verb.obligat. vbi Lud.alleg.l. pro locis.C de an no.z tribu.lib.x. z Spe.in titul.de deci.in fi.z Bart. cepo.in tit.de serui.vrb.c.lxxij.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Dictum Spe. de hoc dicto vide multa allegata p Card.in pf.cxlvj. colum.j.

te q̄ isti stipēdiarū in bello iniusto existētes illicite recipiūt stipēdiū. iō eccl'ia non dz recipere decimam taliū: z gñal'r an de illicite acq̄sitis sit soluēda decima: dicet̄. j. c. proxi. † Not. ibi: de venatiōe q̄d de feris in venatiōe captis soluēda ē decima: z eadē rōne idē dicēdū in aucupatiōe z piscatiōne[a] sꝫ q̄rūt hic doct. z pncipaliter Inn. vtrū decima taliū sit cēsenda p̄dialis aut p̄sonalis q̄d est q̄rere vtrū debeat̄ eccl'ie parochiali vbi q̄s audit diuina: an ecclesie cui⁹ parochia ista fuerūt capta. p ecclesia p̄diali facit: q̄z hec aīalia bñficio terre nutriunt̄. vñ sicut decidit̄ i animalib⁹ domesticis vt ibi debeat̄ decima vbi pascūt̄. vt no. gl. s. e. ad aplice. eadē rōne idē vr̄ dicendū in istis alijs aīalibus feris. In ɔ̄triuꝫ p ecclesia parochiali facit: qñ ista capiūtur opa z industria hoīs. ergo zc. vt. d. c. aplice. Inn. ponit hic duas opi. j. cui vr̄ ip̄e inherere vt distinguam⁹ vtrū hec sint inclusa in certo loco: vtputa aues in colūbario: pisces in stagno: aīalia in aliqua foresta. aut vero sūt in libertate ppria nō circūclusa aliq̄ loco. primo casu decima est cēsenda p̄dialis. scd̄o p̄sonalis. z idē vr̄ sentire idē Inn. in c. cōmissuꝫ. s. e. alia opi. quā refert est q̄ indistincte talis decima sit censenda p̄sonalis: q̄z ex industria hoīs fuerūt capta z certo loco reclusa. Hos. dicit q̄ pōt dici talis decima mista: al'r nō declarato. d. Ant. dicit q̄ si Host. intellexit q̄d de valore ante reclusionē decima sit personalis. sꝫ de valore post reclusionē decima sit p̄dialis vr̄ optime dixisse. z credo q̄ hoc sentit Host. duꝫ decidit aliā questionē quasi in huiusmodi terminis. z hec opi. media satis placet.

1 ☞ Decime soluuntur de reditibus molēdini ad ventum.

2 Decime sunt soluēde de reb⁹ acq̄sitis, non autem de illis quas quis potuisset acquirere si voluisset.

Debitor nō fraudat creditores si potuit z noluit acquirere.

Prelatus z tutor si potuerunt acq̄rere eccl'ie vel pupillo z nō acquisiuerūt tenent̄ eis de interesse: q̄z sunt obligati acquirere rōne officij suscepti.

3 Eleemosyna siue decima an z qñ sint soluēde de illicite quesitis intellige de decima personali: predialis vero semper soluitur. 4. in fi.

Usurarius d̄z habere dñium rerū quas p vsuras extorsit: secus in fure qui nō hꝫ dñium rei furate.

Meretrix z histrio: lꝫ turpiter querāt: tñ licite retinent: an autem sit peccatum dare talibus pecunias. vide remissiue. 4.

4 Eleemosyne cōsistentiū in peccato que fiūt ecclesie sunt recipiēde nisi crimen sit notorium.

Usurari⁹ vel simoniac⁹ an licite cōstruāt eccl'iaꝫ vel hospitale de pecunijs vsurarijs z simoniacis.

1 **Ex trāsmissa.** ¶ † De reditib⁹ molēdini ad ventū soluēde sunt decime. h. d. prio ponit decisaꝫ q̄relā. scd̄o dat iudicē ibi: q̄z ibi p̄mittit gñalē rōnē ex qua infert cōclusionē. ibi, mādam⁹. Et potuit esse rō dubitādi in isto tex. q̄z vēti nō nascunt̄ in loco nec vidētur moueri ex dei bñficio. iō videbat̄ q̄d decima ex tali molēdino ad vētū nō esset soluēda: sed ɔ̄triū decidit̄. q̄z z mare z vēti obediūt deo. Mat. viij. Itē q̄z terra in qua est tale molēdinū cōstructū subiacet oneri deciaꝝ vñ sicut eccl'ia ex tali terra pcipe ret fruct⁹ si coleret̄ ita dz cōseq̄ d̄ reditib⁹ edificij

2 ibi ɔ̄structi. p hoc. c. ɔ̄missum. s. e. † No. j. regulaꝫ q̄ nō solū de fructib⁹ terre ē decima soluēda: vt in c. j. s. e. sed ēt de omnib⁹ q̄ licite quis pōt acq̄rere. z sup. fm Jo. an. z de facto acq̄rit hāc suppletionē fore fecit: q̄z nō sufficit quē potuisse acquirere nisi de facto acq̄siuerit ex quo infert̄ q̄d nō pōt q̄s cōpelli ad acquirendū vt decimā soluat sicut d̄z in simili q̄d nō d̄z fraudare creditores q̄ potuit sed noluit acq̄rere. l. q̄ aūt. ff. de his q̄ in frau. cre. nam de⁹ solū mādauit decias solui de acq̄sitis z nō de acquirēdis. Et p hoc pōt solui ɔ̄triū q̄d pōt formari d̄ tutore z p̄lato q̄ tenent̄ pupillo z ecclesie si potuerūt acq̄rere z nō acquisiuerūt: vt no. xij. q. iij. c. ij. l. q̄cq̄uid. C. ar. tute. nam rōne officij suscepti illi tenentur acq̄rere: sed hic nō tenentur acq̄rere ec-

3 clesie sed tñ soluere eccl'ie si acq̄siuerint. † In gl. in ver. licite acq̄sitis in fi. no. bñ istam gl. nā quotidie ad eā fit remissio cū querim⁹ nunq̄d de illicite

b acq̄sitis sit soluēda decima vel eleemosyna[b] possit fieri. z vt habeas gl. clari⁹ dic diuidēdo: q̄ p̄mo allegat pro z ɔ̄: vsq̄ ad versic. q̄dā. z ibi p solutione ponit duas opin. scd̄a ibi: alij. z huic scd̄e inheret cui⁹ mēs est q̄ si turpitudo impedit trāslationē dñij vel saltē p̄stat causam repetēdi: non dz inde decima solui nec eleemosyna fieri. exēplū in fure. nā dñiuꝫ nō trāsfert̄ in eū. Itē in vsurario. nā lꝫ i eū trāsfert̄ dñiuꝫ: tñ cōpetit repetitio. c. debitores. d iureiu. Si vero dñium trāsfert̄ z repetitio nō cōpetit tūc inde p̄t fieri eleemosyna z deci

c ma solui. exēplū in meretrice[c] z histrione: sꝫ respectu decime gl. vr̄ velle q̄ lꝫ isti teneant̄ soluere ecclesia tñ nō tenet̄ recipere ne videat̄ approbare improbitatē illorū. Et si dicas ex hoc insurgeret perplexitas. dixit Inn. q̄ de ɔ̄sensu diocesani z rectoris poterūt isti ex decima debita facere eleemosynā. z hoc Inn. dicit verum si isti perseuerāt in pctō sꝫ si egerint pniam nō dz eccl'ia respuere: q̄z nō dz in eis inspici q̄d fuit. l. di. ferrū. z hāc scd̄am opi. vident̄ cōiter seq̄ doct. hic z originaliter hec gl. fuit Jo. quā vide. xiiij. q. vj. in sum. z c. decime. xvj. q. j. sꝫ d. Car. dicebat q̄d in secreto eccl'ia poterit recipere decimas a talibus: q̄z cessat hoc casu scādalū q̄d tñ mihi nō plꝫ. q̄z simpl'r dictū est nō recipias mercedē pstibuli. Itē isti ɔ̄fortarent̄ in eoꝝ iniquitatib⁹ z ecclesia notaret̄ de eoꝝ cupi-

4 ditate. ¶ † Quid aūt in oblationib⁹:[d] nūq̄d obla-

d tiōes iacentiū i crimine sint in ecclesia recipiende p̄supposito q̄ fiāt de ppria substātia ipsoꝝ offerētiū. vid̄ gl. no. in c. oblatiōes. xc. di. q̄ ɔ̄cludit in partē affirmatiuā nisi in casibus a iure phibitis: quos ibi enumerat: sed Inn. ponit vnū dictuꝫ satis notabile q̄ si crimē ē notoriū nō dz eccl'ia oblatiōes taliuꝫ recipere. argum. in. c. minor. l vij. q. iiij. Item vide ad materiā hui⁹ gl. bo. gl. in. c. nō est putāda. j. q. j. vbi querit̄ q̄d si de pecunia simoniaca vel vsuraria q̄s construxit ecclesiā vel acq̄siuit iuspatronatus vel emit possessionē z percepit fructus dic vt ibi. z vide q̄d no. Joā. an. in. c. q̄q̄ de vsur. lib. vj. Item an sit pctm̄ dare histriōi vel meretrici seu cytharistis. vide bo. tex. cum gl. in. c. donare. z c. qui venatoribus. lxxxv. di. Predicta omnia procedūt cū querit̄ de decima puenietē ex lucro personali. naꝫ in decima p̄diali nō est pōderanda qualitas possessoris: quia possessio est onerata. z sic eccl'ia a quocūq̄ possessore licite recipit decimam predialem vt voluit. hic glo. in fi. z idē Inno. facit. de terris. s. eo.

1 ☞ Decime sunt soluende a locatore z ɔ̄ductore eiusdē predij. nisi ostēdant se exemptos. 3. z sic ecclesia petens decimas hꝫ intentionē fundatā: asserens se exemptum debet probare. 2.

4 Papa nō pōt in totū tollere q̄ decime nō soluātur: quibusdam tñ personis pōt remittere.

Papa nō dispensat circa ius diuinū in quo versatur honor dei irremissibilis vel vtilitas publica indispensabilis.

Absolutio a iuramento non pōt fieri etiam a papa sine causa.

5 Non soluens decimas ex permissione pape non est tutus quo ad deū: item nec possidens vel detinens plura beneficia incompassibilia.

Papa nō pōt alterare vniuersum statū ecclesie.

1 **A Nobis tua.** ¶ † Locator vel ɔ̄ductor possessionū tenentur ad decimas nisi se imunes ostendant. primo decisum exordiū. scd̄o ratio naturalis. ibi: cū tertio. solutio. ibi: fraternitati. Quarto exceptio. ibi: nisi. Casus literalis. Aliquis locat aliquando possessiones suas ad affictuꝫ: locator de parte sua decimas non soluebat. queritur quid iuris. respondet pa. cum q̄libet decimā soluere teneat̄ z dātes z recipiētes possessiōes ad affictū decimas soluere tenent̄. nisi ondere possint quare ad hmōi sunt immunes

a ¶ Cui debēt solui decime piscīū. vide h̄ p do. An. z i. c. cōmissuꝫ. s. eo. z per ipꝫ Ab. Panor. in cap. lꝫ post glos. fi. d fer.

b ¶ An d̄ illicite acq̄sitis possit fieri eleemosy. aut dari decima z vide hic do. ant, i. j. co. z ad materiā vid̄ tex. de v. sig. c. carpēsis. z q̄d no. plene Ant. in repet. regule. pctm̄. i. iij. q. pn. li. vj. z in terminis i. c. cuꝫ voluntate. d sen. excō. vbi ēt ponit vtrū decime sint recipiēde ab excōicato. z vid̄ glo. xiiij. q. v. i sum. gl. in c. decime. xvj. q. j. z vide Ang. i. l. alt ptor. §. si cū muliere. ff. q̄ in fraud. cred. vbi d̄t q̄ vsurarij de vsuris nō possunt ɔ̄struere hospitalia si hñt notitiā eoꝝ a q̄bus pceperūt vsuras: de isto articulo an decime sint pstāde de illicite acq̄sitis. vide late Ray. in sum. de deci. circa pn. vers. q̄rit vtrū p Host, in sum. de deci, §. de quib⁹ reb⁹, vers, quod dixit,

Anto. Francis.
¶ De eleemosyna dicas q̄d d̄ bonis alienis vel iniuste extortis nō dz neq̄ p̄t fieri vt i. c. ex trāsmissa. d deci. vt hr̄ per do. abb. in. c. olim. de cēsi. z vide Pau. de cas. in ɔ̄s. lxxij. z illa q̄ fit de rapinis nō d̄z eleemosyna vt. iiij. q̄ō. v. p totū. i. q. j. c. nō est z vide gl. i cle. ij. d cēsi. z. iiij. q̄ō. v. c. eleemosyna. z vide arch. in. d. c. non est. vbi ponit de q̄b⁹ bōis possit fieri eleemosyna. Et, add̄ q̄d diues inuit⁹ cōpellitur eleemosynā facere vt p spe. in ti. de loca. in. §. nūc aliq̄. versi. lxviij. z de peni. di. j. z. i. c. nō satis. de deci. z i. c. trāsmisse. z vide Car. in cle. j. §. id q̄d de reli. z vene. san. z Host. in summa. de penis in. §. si quis.

¶ Uide beatum Tho. i. ij. ij. q. lxxvij. articu. ij. z vid̄ etiā Cy. in. l. ij. circa pn. C. de ɔ̄dit. ob turp. causam. Sebasti. Sapia.

c ¶ In meretrice. vide Jas. in. l. iiij. §. sed q̄d meretrici poit pau. d cas. ibi. ff. de cōdit. ob turp. cāꝫ. z. d. maria. soc. in trac. ob la. in libello. xi.

d ¶ Quod de illicite acq̄sitis nō possint fieri oblationes sacerdoti tenet beat⁹ tho. in ij. ij. q. xxxvj. articu. iij.

immunes.B.¶†No.j.regulā ꝙ quilibet tenet̃ soluere decimā nisi spāliter sit exemptus. Ex quo infero qd̄ eccl'ia h̄ȝ intētionē fundatā de iure ꝯ quēlibet.ꝓ hoc facit q2 de⁹ neminē excepit a solutiōe decimarū.vt habet̃ Deuter.xvij.c. ⁊ Exod.xxi.¶ Scdo no.ar.apertū qd̄ ab onere decimarū pōt qs eximi.qs aūt pōt hoc priuilegiū dare dicā cū glo.ij.

3 ¶†Alti.no.ꝙ cōducēs predia cōpellitur soluere decimas de fructib⁹:nec astringit̃ ad aliā solutionez.nec distinguit̃ vtrū hoc faciat cā lucri.Ex quo infero ad id qd̄ dixi in.c.cū sint.s.eo.ꝙ cōductor alieni predij nō tenet̃ nisi ad vnā decimā prediale.⁊ qd̄ hic dr̄ de locatore intelligo qñ locator recipit certā quotā fructuū puta tertiā partem.si aūt recipit certas mēsuras vl' certos nūeros.dic vt dicet̃ i.c.tua.ij.j.e.

4 ¶†In gl.in ver.exēptus.no.sing.gl.nā quotidie solet allegari iūcto tex.dū gñaliter querit̃ nūqd papa possit dispēsare circa ius diuinū.⁊ vr̄ hec gl.in scda solutione ꝑmanere vt in totū papa nō possit tollere ius decimarū sȝ quibusdā ꝑsonis remittere pōt.nam ꝑ hoc vltimū nō tollit̃ ius diuinum sed tūc tolleret̃ si vl'r remitteret̃ p̄ceptū.⁊ de hoc vide gl.in.§.si ergo.xvj.q.j.Ala.Host.Jo.an.vident̃ sequi conclusionē hui⁹ gl.dicunt eñ ꝙ qbusdā personis pōt remitti.sed in totū nō:nisi ex cā ad tp̄s.⁊ no.hoc vltimū.Nō obs.si dicat̃ qd̄ alia p̄cepta moralia decalogi sunt irremissibilia.vj.di.is ita.v.di.in p̄n.nec istud p̄ceptū decimarū cū sit morale dȝ posse remitti.Nā vt dicit Host.aliud in isto precepto ꝙ in aliis.versat̃ eñ in aliis honor dei irremissibilis vel vtilitas publica humana,indispēsabilis:vt est videre i illo precepto.Non habebis deos alienos. Itē in alio.Honora patrē tuū ⁊ matrem tuā.⁊ in similib⁹ in quib⁹ nec in totuȝ nec in partē dispensari pōt in p̄cepto decimarū est duplex ꝯsyderatio.Prima quaten⁹ versat̃ honor dei.nā decimas sibi retinuit in signū vniuersalis dñij.vt i.c.tua.ij.j.e.⁊ hac cōsyderatiōe nō pōt decima vniuersaliter remitti.q2 nō pt papa facere vt honor nō exhibeat̃ ipsi creatori:maxīe quādo ipse sibi reseruauit.Scda cōsyderatio est in vtilitate que ꝓuenit ex solutiōe decimaꝝ.nā cōcernit cōmodū ecclesiaꝝ ⁊ clericorū.iō papa tanꝙ gñalis administrator ⁊ vicarius dei pōt hāc cōmoditatez in aliquib⁹ remittere ⁊ dispēsare. do.Ant.dicit qd̄ ecclesie bñ pōt impēdi hoc priuilegiū.ad hoc.c.ex parte.⁊.c.suggestū.s.eo.⁊ hoc est clarissimū. nam hoc mō nō venim⁹ ꝯ p̄ceptū dei.sed ꝯ cōstitutionē eccl'ie q̄ distribuit decimas inter particulares eccl'ias.sȝ si queritur in laicis,dic qd̄ nec decimas p̄teritas neqȝ futuras etiā vni remittere p̄t sine cā sicut est videre in iuramēto.qd̄ q2 est de iure diuino nō pōt ꝑ papam sine causa[a] remitti:vt no.in.c. q̄to.de iureiur.⁊ Inn.in.c.inter.de renun. Hec opin.d.an. 5 posset saluari quo ad deū.¶†Nā non credo illū esse totū q decimas sine cā tenet ex remissione pape vel bñficia iniusta obtinet.ꝓ hoc glo.no.in.c.nō est.j.de vot.⁊ qd̄ dixi in.c.de multa.de p̄ben.nam lȝ papa habeat plenitudinē ptātis.dȝ tamē facere sicut diligens paterfa.dispēsando cuilibet ꝓut opus est.facit.c.j.xvj.q.vij.sȝ quo ad ecclesiā militantem tene indistincte opi.gl.⁊ alioꝝ doc.per ea q̄ notant̃ in.l.fi.C. si ꝯtra ius vel vti.publ.⁊ in.c.q̄ in ecclesiaꝝ.de ꝯstit.⁊ in.d. c.nō est.⁊ hoc idistincte puto verū vbi decime de facto soluunt̃.nā tūc si papa vellet i totū remittere nō solū tolleret reuerentiā deo debitā:sȝ etiā alteraret vniuersalem statum eccl'ie qd̄ papa nō pōt facere.vt no.in.c.literas.⁊ ibi dixi de rest.spo.sȝ vbi de facto nō soluunt̃:nunqd papa possit dispēsare vt nō soluētes euitent pctm̄:certe pōt dici ꝙ sic.non tñ in totum p̄ceptū tollendo,sed ex hac causa nō soluētes tolerādo vt peccatū non incurrāt.qd̄ satis sentit hic Inn. ⁊ aliquid dicam in.d.c.in aliquibus ⁊c.

1 ☞Decime debēt solui:lȝ sup nō solutione ipsarum fuerit sub quacunqȝ forma ꝓmulgata imperialis constitutio.

Decime si fuerint alicui in feudū date nō comprehendit decimas noualium:nisi sint concesse clericis:q2 tū comprehēdit futuras.7.

2 Laicorum appellatione veniunt reges ⁊ imperatores.

3 Legitimat⁹ ab imperatore vel ab alio seculari principe:an possit ꝓmoueri ad sacros ordines vel ad alia spiritualia.

4 Restitut⁹ ab imperatore vel ab alio an censeatur restitut⁹ ad spiritualia.remissiue.

5 Decimas si quis theologus vel alius dixerit non esse debitas incurrit peccatum.

Interpretationi summorū pontificum potius statur super lege diuina ꝙ sanctorum patrum.

6 Autoritas alicui⁹ sancti coadiuuata autoritate iuris diuini preualet autoritati summi pontificis.

7 Priuilegium odiosum debet stricte intelligi.

8 Statuta disponētia circa iuramentū sunt ipso iure nulla.

9 Generalis concessio vel constitutio:an sit potētior ꝙ spālis vel econuerso.

Iuspatronatus licet non posset vendi,in specie:tamē trāsit cum vniuersitate.

Statuta laicoꝝ ꝙtumcūqȝ generalia non ligant clericos.

10 Schisma quotiescūqȝ fieret in ecclesia dei si nō posset sedari.possunt dñi tp̄ales se intromittere:⁊ facere dubium sopiri ⁊ terminari per ecclesiam.

Principes tp̄ales habēt ptātem vt debētes eligere summū pontificem includantur in conclaui.

Principes seculares acceperūt ptātē a deo p̄ncipal'r vt ecclesiā dei iuuarent:⁊ vt in suis necessitatibus ei subueniāt.

b 1 Tua.[b]¶†Imperialis cōcessio sub q̄cunqȝ forma a solutiōe decimaꝝ eximere nō pōt.hoc primo.Decime noualiū non ꝑtinēt ad laicuȝ qui decimas h̄ȝ in feudū.Duo sunt dicta scdm ibi,nec occasione.¶ Casus literalis.Imperator ꝯcedit alicui possessiōes aliquas liberas ⁊ īmunes ab aliquo onere ⁊ sine p̄statiōe decimarum. querebat̃ vtrum ꝯcessio hmōi sit alicuius vigoris.Papa rñdet qd̄ laicis de spūalibus nulla est disponēdi attributa potestas.⁊ ideo ꝙtūcūqȝ imperialis ꝯcessio gñaliter fiat minime pōt eximere a solutione decimaꝝ q̄ diuina constitutione debent̃.Scdo alicui laico decime alicuius loci sunt in feudum ꝯcesse surgunt in eodē loco noualia.querit̃ vtrū laicus ille habere debeat decimas noualium.respondet pa.lȝ decime sint laico in feudū concesse nō tamen sunt ea occasiōe ab eodem decime noualiū vsurpāde:q2 in talib⁹ nō est licentia extendenda sed potius restringēda.B.¶†No.j.qd̄ iura q̄ dicunt laicis non 2 ꝯpetere ius disponēdi de spūalib⁹ ꝓcedunt etiā in impatore.vñ hic in p̄n.gñaliter dicit̃ de laicis ⁊ postmodū ifert̃ ad imperatorē:lȝ ergo imperatores ⁊ reges inungant̃.vt in.c. vno.de sāc.vnct.nihilominus nō ꝯsequunt̃ ptātem disponēdi de iurib⁹ ecclesiasticis nec recipiūt ordinē ecclesiasticum. 3 sed in laicorum nūero ꝯtinent̃ qd̄ no. ¶†Scdo no.ex p̄dictis ⁊ ex tex.qd̄ legitimat⁹ a principe seculari nō pōt ꝓmoueri ad ordines:nec etiā ad alia spūalia censet̃ habilitatus pro hoc vide bo.gl.x.dis.c.j.⁊.cj.dis.c.vnico.⁊ qd̄ no.in.c.ꝑ 4 venerabilē.q fil.sint legi.¶†An aūt infamis[c] restitut⁹ pristine fame ꝑ principē secularē censeat̃ restitut⁹ quo ad spiritualia vide bo.gl.in.d.c.j.⁊ qd̄ not.in.d.c. per venerabilem. 5 ¶†Tertio no.ibi,diuina ꝯstitutiōe qd̄ decime debent̃ ex cōstitutione diuina principaliter ⁊ nō humana. Ex quo infert.d.Ant.qd̄ peccāt theologi asserētes decimas hodie nō deberi cum summi pōtifices cōiter in constitutionibus suis asserunt oppositum.quasi velit dicere ⁊ bene ꝙ in interp̄tatione legis diuine seu decisionibus dubiorum potius debemus stare diffinitiōnibus summoꝝ pōtificū ꝙ dictis theologorum etiā si sint sancti. ad hoc vide bo.text.cū gloss.xx. dist.c.j.nā potestas condendi ⁊ interp̄tandi data est nō sanctis sed summis pontificibus.vt in.c.per venerabilē.qui fi. sint legi.⁊ hodie asserentes contrarium in suis predicatiōibus incurrunt penā.de qua in cle.cupientes.de pe.⁊ vid̄ qd̄ 6 leg.⁊ no.in.c.j.j.e.ti.lib.vj.¶†Unū tñ semꝑ tenebis mēti circa supradicta qd̄ vbi dictū alicui⁹ sancti[d] iuuat̃ autoritate iuris diuini:potius ei ꝙ ꝯstitutiōi summi pōtificis stādū est vt dicit gl.sing.in.c.j.xx.dist.tñ hoc determinare potius spectat ad eccl'iam vl'em.i.ad cōciliū gñale ꝙ ad priuatā ꝑsonā:pro hoc.xxxvj.q.ij.c.iij.iuncto.c.placuit. 7 ¶†No. in.§.nec occasiōe.ꝙ priuilegiū odiosum dȝ strictissime intelligi:vt sic non comprehendat ea que alias venirēt in dispositione fauorabili.nā in cōcessiōe decimaꝝ facta laico nō veniant decime noualium.secus in ꝯcessiōe facta clericis:vt in.c.ex parte.s.e.facit notabiliter iste tex.ꝙ in ꝯcessione aliquorū iurū simpl'r facta non veniunt iura que postmoduȝ 8 oriuntur de nouo lȝ sint similia iam ortis.¶ Cōtra hūc tex. opp.de.l.fi.ad muni.vbi imperator disponit circa iuramētum qd̄ est ꝯtra prin.huius tex.Sol.dicit Jo.an.qd̄ oēs leges indulgentes circa talia ptātez imperatori vel alteri laico sunt correcte etiā ex mēte iuris ciuilis:vt colligit̃ auf. vt clerici apud ꝓprios ep̄os.§.si vero ecclesiasticū.pro hoc facit.c.si duo.⁊.c.si imperator.xcvj.dist.per hoc potes inferre ad statuta que quotidie fiūt ꝑ ciuitates disponētia circa iuramētū.sūt eñ hoc ipso iure nulla[e].Itē.d.l.fi.exp̄sse nō disponit circa iuramētū:sed poti⁹ indulget vt periurus assumat̃ ad honorē. 9 ¶†Scdo op.ꝯ tex.ibi,ꝙtūcūqȝ gñaliter q vr̄ innuere qd̄ gñalis ꝯcessio sit fortior[f] ꝙ spālis qd̄ vr̄ cōtra.c.qui ad agēdū.de procur.li.vj.⁊.l.sed ⁊ si qs.§.q̄situ.ff. si qs cautio.Solu.dicit Host.qd̄ vbi in ꝯcedente concurrit

Zacharias.

a ¶ Sine cā remitti. Adde istum in.c. inter.n.9.⁊ quod ibi posui i apostil. ad eum in ver.dispēsare.s.de renū.

b ¶ Uide Ol.in cōsi.cix.

c ¶ Adde an oblatiōes sint recipiende ab vsurario.pe de anc.ꝯsi.ccxlvij. vbi ponit de testō vsurarij q reliquit ad pias causas.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Alicui⁹ sancti. vide qd̄ per istud dictum infert Jo. de ana.in.c.qual'r ⁊ qñ.ij.j.de accusatio.⁊ do.Jas.i.l.j. col.vj.vꝭs.adde p̄dictis.ff. si cer.pe. ⁊ in.§.qdā.col.an pe.insti.de act.

e ¶ Nulla. adde Fran.de are.ꝯsil. viij.alle.i plurib⁹ suis consilijs.

Zacharias.

¶ Ale. consi.lix. incipi.viso instr̄o ⁊ titulo qōnis volu.⁊ cōsil.xxix.inci.viso statuto et themate.⁊ Fran. de curt.ꝯs.xliiij.inci.sup cōtingētia facti.col.vj.vꝭsi.et consequēter ꝯcludim⁹ qd̄ rex Frācoꝝ xp̄ianissim⁹.

f ¶ Sit fortior. Adde Oldra.cōsilio.cj.

potestas libere disponēdi de illa re fortior ē spālis cōcessio
ꝙ generalis vt in ꝯtūs. ꝛ hoc ideo qꝛ luculenti⁹ colligiť vo
lūtas disponētis: sed vbi potestas defuit in agente tūc for
tior est cōcessio generalis. exēplum in iurepatronatus qđ
nō pōt vendi per se: tamē transit cum vniuersitate. c. ex lite
ris. ꝛ. c. cū seculū. de iurepatro. Item patet in fundo dota
li. l. j. ff. de fund. do. vñ videbatur qđ lꝫ imperator nō possit
in specie quē eximere de decimis tñ generalis cōcessio vide
bať admittenda: sed ꝯtrium hic decidiť: qꝛ nec in specie nec
in genere pōt laicus disponere de rebus ecclesie: vt hic qđ
no. nam aperte facit hec litera sic intellecta ꝯtra opi. bart.
in. l. cūctos populos. in. v. q. C. đ sum. tri. vbi dicit ꝙ ꝯstitu
tio laicorū specifice disponēs de clericis ad eos nō porrigiť
ex defectu ptātis: secus si generaliter disponit: qꝛ tūc clerici
possunt recipere pro se: vtputa dicit statutū[a] qđ instrumē
ta guarētigiata habeāt executionē paratā. de quo p do. an
to. in. c. que in ecclesiarum. de cōsti. nā hic vides ꝙ generali
tas dispositiōis nō supplet defectū potestatis qui est ī agē
te. ꝛ melius ꝯtra Bar. est tex. in. c. eccl'ia sancte marie. ŝ. de
consti. ¶ † In gl. j. ibi cum schisma faciunt. no. istū casum
ꝛ adducebat hāc gl. do. Ant. tpe suo cōtra illos contendē
tes de papatu qui faciebant schisma in eccl'ia dei nec pote
rāt corrigi per ecclesiā. Ex quo sentit vnū qđ mihi satis plꝫ
ꝙ si hodie aliqui contēderēt de papatu[b]. ꝛ facerēt schisma
in ecclesia dei: nec possent corrigi p ecclesiam qꝛ quilibet est
potēs: nec vellent ꝯgregare cōcilium ꝙ eo casu dñi tēpora
les possunt in eos manū mittere ꝛ eis inuitis facere dubiū
sopiri ꝛ terminari p ecclesiam. naꝫ dñi temporales ad hoc
principaliter receperunt potestatē vt ecclesiam dei iuuarēt.
p hoc vide pulchum tex. xxiij. qō. v. c. princeps. Item bene
facit tex. in. c. vbi periculū. de elect. li. vj. vbi in creatiōe sum
mi pontificis dñi tēporales habent potestatem in debētes
eligere vt includanť in cōclaui ꝛc. vt ibi dicitur. forti⁹ ergo
habēt potestatē vbi ecclesia ex cupiditate p plures lacerať
nec p ecclesiam potest competēs remedium adhiberi: ꝛ ad
materiam istius glo. vide bonam gl. xi. q. j. in summa q̄ col
ligit casus in quib⁹ clericus potest cōueniri coram laico et
laicus coram clerico.

a ¶ Dicit statutū. a Uide. d. Maria. soci. l. c. ꝙ cleric⁹. in fi. ŝ. de fo. cōp. Feliñ. in. c. eccl'ia sancte marie. ŝ. đ constitut. i. viij. q. principa. — Sebasti. Sapia.

b ¶ De papatu. adde qđ ꝯsuluit b anch. ꝯsil. lxxxvj. Zacharias. ¶ Adde qđ no. in apostī. ad istū ī. c. fraternitatis. nume. j. ī apost. in versi. de heresi. et Fel. in. c. ij. col. iij. ver. ꝛ adđ qđ no. scādali. ĵ. de p̄scri.

1 ☞ Decime debenť non facta deductione seminis ꝛ sum
ptuū ꝛ debēt solui ecclesie: nō autem pauperibus. ꝛ ꝙ cleri
ci ducant malam vel pessimam vitam.

2 Tributum est id qđ dať dño temporali in recognitione do
minij: qđ an possit prescribi. vide. ĵ. nu. 9. 10.

3 Colonus qui colit agrum pro certa quota fructuū: debet il
los dare domino nō deducto semine nec expēsis agricultu
re ꝛ teneť de proprio agrum seminare: nisi contrarium pa
ctum interuenerit.

4 Decimas reseruauit sibi de⁹ ī signū vniuersalis dñij: ꝛ eas
voluit tradi sacerdotib⁹ pro cultu quā faciunt ipsi deo.
Decime nō sunt principaliter debite pauperib⁹: sꝫ clericis
qui debent dare superfluū qđ eis superest pauperibus.

5 Decime etiā anteꝙ̄ tradātur dicunť in dñio ecclesie adeo
qđ poterit ipsas vendicare. 7. 11. 12.

7 Decima est soluenda de cunctis prouentibus.

8 Ad decimas soluēdas cōpelluntur laici appellatiōe remo
ta qñ allegarēt cōsuetudinem vel prescriptionē. sꝫ si allega
rent exemptionē pape tunc secus. 9.

10 Decime nō possunt prescribi a laicis: sed ab ecclesia eccl'ie
sic qꝛ non refert penes quam ecclesiam sint.
Compensatio non admittitur in decimis ꝛ tributis.
Predia sūt tacite obligata p decimis ꝛ tributis nō solutis
Decime qua actione petantur.
Actio confessoria est realis: ꝛ datur dño p rebus incorpo
ralibus: rei vendicatio vero p corporalibus.
Conditio omnis est personalis.

13 Predium emptū ex pecunia nō decimata: subiacet decime
respectu illius pecunie.

14 Decime qño soluanť a dño ꝛ colono de fructib⁹ collectis
in predio: an anteꝙ̄ deducať portio dñi vel quomodo.

15 Colonus an ꝛ quādo teneatur soluere decimo de frucib⁹
ex predio conducto collectis.

16 Decime an sint soluende clerico notorie simoniaca vel for
nicatori.
Cleric⁹ simoniac⁹ vel notorie fornicator an sit suspēsus ipo
iure an veniat suspendendus per sententiam.

1 **Tua nobis.** ¶ † Sine deductiōe se
minis ꝛ sumptuū debēt
dñs ꝛ colon⁹ decimā soluere ꝛ nō cui voluerūt
ecclesie vel pauperib⁹: sꝫ ecclesie cui debetur nec
ab hoc excusatur pter malitiam clericorū. Diuiditur. pri
mo ponit tres machinatiōes. scđo ad eas respōdet. ibi: ve
rum. tertio cōcludit ibi: quoniā. ¶ Casus literalis. Quidā
laici dicebāt quod semen ꝛ sumptus qui fiunt in agricultu
ra sunt primitus deducendi: ꝛ de residuo decima persoluē
da. alij vero erant qui de portione fructuū quā recipiūt de
colonis partē decime separāt ꝛ eā assignāt capellis vľ alijs
ecclesijs: aut etiam pauperib⁹ cōferunt vel in alios vsus p
sua volūtate distribuunt. alij sunt qui vitam clericorū tāꝙ̄
malā vel pessimā detestanť. ꝛ ob hoc decimas sibi subtra
hūt. Diocesan⁹ eps significauit hoc do. pa. rñdit papa qđ
si isti ad deū a quo omnia bona pcedūt respectum haberēt
ius ecclesiasticum taliter nō diminuerēt: nec decimas que
tributa sunt egentiū animarū detinerēt. ꝛ pbat primū di
ctū p̄dictorū p locū a maiori: deus cuius est terra ꝛ plenitu
do ei⁹ ꝛc. nō dꝫ esse deterioris cōditiōis ꝙ̄ dñs tēporalis:
sꝫ dñs tēporalis qui terrā suā alij tradidit excolendā par
tē suā integraliter recipit a colono sine aliqua deductione
expensarū: multo fortius decime q̄s deus sibi retinuit in
signum vniuersalis dñij sine deductiōe aliqua expensaruꝫ
clericis p cultu diuino sunt soluēde. ꝛ si moniti laici eas no
luerint soluere ecclesiastica censura sunt cogēdi. Secūdo re
spondet ad scđm dictū predictorum sicut colonus de parte
fructuū que sibi remanet rōne culture sine diminutiōe sol
uere tenetur decimā: sic ꝛ dñs de portione quā recipit a co
lono. Tertio rñdet ad vltimū dictuꝫ, q̄uis clerici mali sint
p̄textu eorum malitie ecclesijs alijs ꝙ his quib⁹ de iure de
benť decime non sunt soluēde: qꝛ nō lꝫ alicui cōcedere alie
na p̄ter dñi voluntatē. In fi. mandat epo quaten⁹ appel
latiōe remota cōpellat oēs ad decimas psoluēdas clericis
ꝛ ecclesijs diocesis quib⁹ eas exhibere tenenť tam rōne p
sonarū ꝙ rōne prediorū. B. ¶ Primo no. ex isto tex. iun
cto ver. verū ꝙ nō a fortuna sed a deo cūcta bona pueniūt
vt etiā habeť. j. q. j. cū Pau. ꝛ Iac. pmo ꝛ generaliter dicꝙ
oīa que fiūt aut recto iudicio de⁹ facit: aut ita fieri sinit: vt
dicit tex. i. c. nec mirū. xxvj. q. v. qđ est dicere omnia fieri ex
2 volūtate dei: aut dispositiua aut pmissiua. ¶ † Scđo no.
ibi: tributa sunt. ꝙ decima que debeť ecclesie ꝯparať tribu
to. nā proprie tributū est qđ dať dño tēporali in signū reco
gnitiōis vniuersalis dñij. ꝛ est differentia inter tributuꝫ et
vectigal ꝛ pedagiū: ꝛ de similib⁹ vide bo. gl. in. l. j. ff. de pu
bli. ꝛ in. l. iij. C. de cōpensa. ꝛ in hoc tene mēti istū text. q ad
hoc quotidie allegať. Et inquātū iste tex. dicit ꝙ sunt tri
buta egentiū animarū. dic. i. animab⁹ egētib⁹ diuina grā:
3 ita exponit gl. xvj. q. j. c. decime. ¶ † No. ꝛ tene mēti qđ do
minus tradēs fundū rustico excolendū p certa quota fru
ctuū dꝫ illā quotā conuentā habere nō deductis sumptib⁹
factis per rusticū p agricultura agri: nec etiā deducto semi
ne: ꝛ hic habes hic aperte rusticū teneri ad semē de pprio
nisi pactū speciale in cōtrariū intercesserit vt hic probať et
4 clarius hoc tenet Inno. ¶ † No. rōnem quare deus reser
uauit sibi decimas: ꝛ quare p̄cepit eas clericis exhibēdas.
nā ob aliā causam soluiť deo ꝛ ob aliam danť clericis. deo
eñ exhibetur in signum vniuersalis dñij. s. vt deus cogno
scatur dñs oīm quē sunt in terra ꝛ etiā ipsi⁹ terre. Clericis
vero mādauit illas solui p suo cultu. i. pro diuino officio:
quod in ecclesijs ad laudē dei impendūt. Ex hoc ꝛ ex tex.
no. ꝙ decime nō debenť principaliter pauperib⁹ sꝫ ipis cle
ricis: debēt tñ qđ supfluū est dare pauperib⁹. xvj. q. j. c. fin.
5 ¶ † No. ibi: suas esse decimas ꝛc. ꝙ decima est in dñio eccle
sie. ꝛ nō tm̄ debita. nā id qđ est debitū nō pprie pt appella
ri suū seu nostrū: vt est tex. no. iuncta gl. in. l. quintus muti⁹
la. ū. §. argēto. ff. de auro ꝛ argento legat. ꝛ de hoc aliqđ. ĵ.
6 ¶ † No. ibi: de cūctis omnino prouentibus: vnam regulā
ꝙ de cunctis prouētib⁹ soluēdo est decima. ¶ Not. ibi: ra
tione culture ꝙ colon⁹ recipit partē rōne culture. ꝛ dñs ra
tiōe terre. ꝛ sic videť ꝙ integra cultura spectat ad colonū:
ꝛ ꝙ dñs nō teneť ponere nisi terrā. vñ cōtrahiť quedā so
cietas inter dñm ꝛ colonū partiarium. vnde sicut cōtrahi
tur societas quādo vnus ponit pecuniam ꝛ alius operam
vt. l. si non fuerint. ff. de solu. ꝛ. l. j. C. eo. ꝛ ibi gl. no. ad mate
riam: ita dñs ponit pecuniā ꝛ ali⁹ operā. ad hoc tex. not. ꝛ
ibi p bar. i. l. si merces. §. vis maior. ff. loca. ꝛ vide quod di
7 xi in. c. propter. de loca. ¶ † No. ibi: cū nulli sit licitum ꝛc. ꝙ
detinens decimā vel pro arbitrio suo disponēs dicitur de
alieno disponere. Ex quo īfero ꝙ decima nō est ī dominio
domini predij: sꝫ ecclesie. simili vbo vtitur text. in. c. j. xvj. qō
ne. vij. ꝛ coniunge hoc verbū cum illo verbo suas de quo. ŝ.
8 ¶ † Ultimo nota quod laici possunt compelli appellatiōe
9 remota ad soluēdū decimas p̄diales ꝛ psonales. ¶ † In
glo. primo ibi: sꝫ improprie dicuntur tributa. aduerte quia
glo. penul.

glo. per falsa fundamenta dicit improprie decimã dici tributũ. Primum fundamentũ gl.est qꝛ in tributo nõ admittit appellatio:sz in decima sic.sed hoc videt cõtra istũ tex. in fi.vbi dicitur ꝙ appellatiõe remota laici sunt cõpellãdi ad solutionẽ decimarũ:vnde vt dicunt doc.super tex. Aut laicus solũ allegat prescriptionẽ,vel cõsuetudinẽ z non admittitur appellatio qꝛ nõ vz consuetudo ꝯtra ius diuinuz morale:cũ ipsius trãsgressio inducat peccatũ.c.fi.de ꝯsue. dicã latius.j.eo.in aliquib⁹ z sic procedit iste tex.in fi. Aut allegat exemptionem pape aut ꝯpositionẽ legitimã:z tũc admitteretur appellatio:qꝛ vere tunc grauaret. Et sic põt saluari dictũ glo.z idẽ dicẽdũ in solutione tributi: vnde in
10 hoc nõ differũt sz cõueniũt. ¶ †Scdm fundamẽtũ glo.est qꝛ in decimis admittit prescriptio sed in tributo non.qđ est falsum.nã iura que allegat loquũtur in ecclesijs. nam inter ecclesias vz prescriptio.qꝛ ex cõstitutione humana facta est diuisio decime iter ecclesias particulares:sz de iure diuino debetur simpliciter clericis z ecclesijs.vnde nõ multũ refert que ecclesia habeat ex quo non exit de vniuersali dominio ecclesie.nã vnica est ecclesia vniuersalis.xxiiij.q.j.loquitur.z.c.pudenda.sed laici debẽtes soluere nõ possunt pscribere.vt in.c.causam.de prescrip. Et idẽ in tributo dicendũ. nã extat opin.quod rex Francie z alij multi prescripserunt cõtra imperiũ.z sic ipsi capiũt tributa ex pscriptiõe que debebãtur imperatori.de quo an sit verũ de iure remitto ad no.in.c.venerabilẽ.qui fil.sint legi.z in.l.infamẽ.ff.de publ. iudi.per bar.in.l.j.ff.de aqua plu.arcen.cõueniũt etiã decima z tributũ in multis alijs.nã quẽadmodum possessio est obligata ꝓ tributo.vt in.l.imperatores.ff.de publ.ita vr̃ ꝙ sit obligata ꝓ decima.facit.c.pastoralis.j.eo. Item conueniũt in compensatione.nam sicut in tributo nõ admittitur
a cõpensatio[a].l.iij.C.de cõpẽ.ita nec in decimis quod tenẽt hic doc.z facit.xvj.q.vij.c.decimas.qđ est no.verbum facit
11 c.frequẽs.de restitu.spolia.in.vj. ¶ †In ea.gl.ibi:sed qua actione no.gl.vsqz ad fi.que ponit tres opin.cum queritur qua actione petunt decime. Prima opin.ꝙ.per actionẽ cõfessoriaz de cuius natura vide quod no.in.c.examinata.de iudi.z in.c.cũ ecclesia sutrina.de causa pos.z ppꝛie. Est enĩ actio realis cõpetẽs ꝓ iuribus incorporalib⁹ z datur dño. sicut rei vẽdicatio est actio realis cõpetẽs pro reb⁹ corporalibus z dat soli dño.l.in rem in pn.ff.de rei vedi. Secunda opi.qđ datur rei vẽdicatio z hoc põt saluari quatenus dirigit nõ ad ius decimãdi quod est incorpale.sed ad ipos fruct⁹ qui sunt quid corporale. Tertia opi.ꝙ cõpetat ꝯditio ex canone.z hec cõditio est multum separata.z diuerse nature a precedẽtibus:nam omnis cõditio est personalis. nã datur cõtra personã vt faciat seu soluat id ad qđ tenet. sz precedẽtes actiones sunt reales.vt probat insti.de actio. §.sic itaqz.z de materia huius gl.vide gl.pleniorẽ in.c.moderamine.xvj.q.j.z multi doc.antiqui secuti sunt hãc opi. z nouissime Fed.de senis.ꝯsi.lxxiij.z vide qđ dixi.i.c.commissum.s̃.eo. Hosti.dicit qđ de iure canonico nõ est multũ curandũ de his subtilitatib⁹.qꝛ nõ est necesse expmere nomẽ actiõis.vt in.c.dilecti.de iudi. Sed dic qđ nec etiam de iure ciuili est necesse exprimere nomẽ actiõis.vt no.in.l.edita.C.de eden.no.glo.in.c.quo iure.viij.di.sed necesse est cognoscere que actio ꝯpetat.quia aliter vix bñ possit formari libellus z sententia ferri.quia aliter fit condẽnatio in vna actione ꝙ in alia. Sz cõcordãdo opi.supra positas dixit hic Host.qđ si agat inter duas ecclesias de ꝓprietate iuris decimãdi tunc agitur ꝯfessoria actiõe quoniam agitur de iure incorporali.si aũt agatur contra debẽtem soluere tunc agitur rei vendicatiõe,si decima est separata,vel saltẽ fructus sunt collecti.si vero fruct⁹ nõ sũt separati a fundo agitur ꝯditiõe ex lege diuina declarata a canone. hoc quãdo agit ecclesia debet ei ex lege canonica. Si autẽ ei debetur ex consuetudine,aget conditione ex lege consuetudinaria approbata per legem canonicam.z not hoc vltimum di
12 ctum. ¶ †Ego[b] vltra ea que tetigi in.c.cõmissuz.s̃.eo.dico
b decisionẽ istius questiõis depẽdere ex alia videlicet vtrum decima sit i dominio ecclesie.an vero tãtũ sibi debita.z puto illã partẽ veriorẽ.s.vt sit in dominio ecclesie pro qua facit iste tex.in vers.suas.z in ver.aliena.z qđ habet in Leui. c.vlti.z tex.in.c.decme.xvj.q.j.z.c.pastoralis.j.e.vbi dicit qđ fructus nõ possunt vẽdi sine onere decimarũ.nam si decima ẽsset tantũ debita z non esset ecclesie teneret venditio
13 oĩm fuctuũ z aperti⁹ hoc sentiunt doct.ibi. ¶ †Ubi inter cetera ponũt vnũ mirabile dictũ qđ si de pecunis non decimata quis emit pdiũ.sicut decima pecunie erat eccl'ie:ita dicunt in decima predij.ar.in.c.penul.de pecu.cleri.faciunt not.in.d.c.commissum. Hoc premisso arbitror ecclesiã agere posse rei vendicatio.cõtra detentorẽ fructuũ.z etiã actiõe personali.scz conditione ex lege diuina seu canonica ꝯtra eum qui debebat soluere. nã lex diuina non solum decimã tribuit ecclesie z clericis,sed etiã mãdat vt laicis et illis eã tradãt:vt ptz ex his que dixi.s̃.super rub.cũ ergo laici sint obligati ad soluendum decimas possunt ꝯueniri actiõe psonali conditiõe ex lege.l.vna.ff.de cond.ex lege.nã grauatus per testatorem potest conueniri actione psonali z etiaz reali non tñ eodem tempore.vt in.l.j.C.com.de legat.z est tex.cum gl.no.insti.de lega.§.nostra.fortius poterunt ꝯueniri isti qui grauantur ex lege diuina.z aduertẽdum ꝙ hec cõditio indubie cõpetit respectu possessionis.vt no.in.d.§. nostra.sed etiam potest attentari vt posset agi hac ꝯditiõe ad dandã.scz respectu dominij:qꝛ ecclesia acquisiuit dominium solum ex priuilegio.vñ potest agere vt iure communi ex donatione laicoꝝ efficiat dña.facit qđ no. Bart.in.d.l. j.z sic erit in optione ecclesie an velit agere rei vẽdicatione ꝯtra detentorẽ fructuũ.an ꝯditione contra eum qui debebat soluere. Si autẽ volumus tenere quod decima nõ sit in dominio ecclesie sz debita tm̃ tũc eccl'ia vniuersalis poterit agere ꝯditiõe ex lege diuina:sz ecclesia pticularis aget ꝯditione ex canone:qꝛ canõ tribuit ecclesie particulari:ius aũt diuinum ecclesie vniuersali.z sic possumus reducere ad cõ
14 cordiã dictum Host.z gl. ¶ †In gl.in ver.z dñs in fi.intẽtio huius glo.est qđ dñs recipit aliquotam ptem puta medietatem fructuũ.tũc tenetur soluere decimã pro parte sua si primo tot⁹ aceruus nõ sit decimat⁹.sec⁹ si primo fuit soluta integra decima.si vero dñs non recepit quotã certã sed certas mensuras puta qꝛ locauit predium ꝓ.x.corbib⁹ frumenti,tunc tenetur semper soluere decimã etiam si colonus seu conductor soluerit integram decimam. Sed tu dic clarius colligẽdo no.hic.z in.c.cũ nõ sit.j.e.z i.c.cũ sint hoies. s̃.e. Aut enĩ qrit de dño:aut de colono. Primo casu aut dominus contraxit societatẽ cum colono.puta vt quisqz haberet medietatẽ fructuũ z tunc ꝓcedit iste tex.naz cũ qlibet percipiat ptem fructuũ quilibet tenet pro pte sua ad solutionẽ decimaꝝ. Aut dñs ꝯduxit colonũ nũmis vel ꝓmisit sibi certas mensuras siue nascant fructus siue nõ.z tũc dñs tenet prius integrã decimã soluere ecclesie qꝛ oẽs fructus ptinent ad eũ nec põt habere rõnem eorum que dz tradere colono.vt in.c.nõ est.s̃.e.z in.c.cũ nõ sit.j.eo. Aut dñs locauit prediũ colono ꝓ certis mẽsuris,seu ꝓ certa pecunia: ita qđ oẽs fructus spectãt ad ꝯductorem z dñs nõ tenetur ex hac pensione aliquã decimã soluere.lz gl.dixerit oppositũ. primum tenuit Inn.in.c.cum nõ sit.j.e.z vr̃ sequi Bar. in l.interdũ.§.quoties. de public.vbi arguit qđ si dñs locat pdium ꝓ centum:z gabella venit soluenda ex reditibus,totum onus solutionis incũbit ꝯductori z nõ dño. nã videt dñs ꝓpter onus gabelle seu decime locauisse pro minori pẽsiõe:z hoc mihi satis plz qꝛ hoc est onus fructuũ.j.eo.c.pastoralis.vnde transferendo oẽs fructus in ꝯductorẽ vr̃ trãstulisse cum onere suo:nec est verum dicere qđ dñs nõ soluit decimã de pensione qꝛ imo soluit cũ pro minori pensione pdium locauerit rõne oneris annexi. Aut certa portio fructuum datur dño non rõne locationis:sed soluit sibi rõne tributi seu rõne census.z tunc dñs tenet de hac portione soluere decimã ecclesie parochiali que hanc consequit rõne persone sue. Aut portio dat dño rõne aduocationis seu alterius seruitij.z idẽ qđ.s̃.nã ꝙtũcunqz prediũ totũ fuit decimatũ:ad lucrum tñ istius nõ est decimatum. ad hoc.c.ex transmissa.s̃.e. Item dic si gratis datur alicui aliqua portio fructuũ lz Inn.aliter senserit.sed primum dictum cõiter tenetur.arg.in.d.c.ex transmissa.z hec ꝓcedũt quo ad dñz.
15 ¶ †Scdo casu principali.s.in colono:dic qđ aut colon⁹ est partiarius:z dz soluere partẽ suã ecclesie pdiali vt hic z in c.cũ sint hoies.s̃.e.vbi latius tetigi. Aut colligit numis seu pro certis mẽsuris:z tũc debet soluere decimã ex lucro suo ecclesie parochiali deductis tñ sumptib⁹ vt in.c.cõqsti.xvj. q.j,aut ipse conduxit totum prediuz.z tenetur soluere integram decimam ex lucro ecclesie prediali in cap.pastoralis.
16 in ver.fruct⁹.j.e. ¶ †In gl.in ver.pretextu.ibi,decime dande sunt illi.idem Goffr. Phili. Uincen.sed Hosti.tz ꝯtrium ne talis nutriatur in peccato suo.arg xxxij.q.ij.in.c.nõ oẽs. non tñ dz dñs lucrifacere hãc decimã sed dz eã ꝯuertere in vtilitatem ecclesie de consensu diocesani.arg.in.c.cũ sit.j.de iude. Nec obst.motiuũ glo.nã si iudei nõ audiũt diuina hoc non ꝓcedit ex defectu ecclesie vel sacerdotis:ideo eorũ indeuotio nõ dz obesse ecclesie.z idẽ dicit Hostiẽ.in clerico notorio fornicatore.z cũ hac opi.trãsit Io.an.sed.d.Pet.videt

Zacharias.

a ¶ Non admittit compẽsatio.adde Lud.ro.sing.suo. dxlv.incipi.an sacerdoti petenti decimas.vbi tz cum isto z p hoc alleg. gl.sing.quã dicit legistas ignorare i.c.decime.xj.q.j.

b ¶ Adde quod d.bart.de bel. hic in add.dicit quod forte posset dici ꝙ datur pro ipsis interdictũ vnde vi. qđ vr̃ ꝓbare text. xvj.q.j.iuncta ibi glo. Sz ꝯ hoc dicit facere:qꝛ ecclesia nunꝙ possedit decimas ergo nõ dabit sibi tale interdictũ.c.ꝯsultatiõib⁹.de offi.dele. z sup hoc relinqt cogitandum.

Ant.Francis.

¶ Adđ ꝙ ꝓ prestatiõe decimarũ cõpetit actio z cõpellit qs p censuras eccl'iasticas vt p Car.in cle.ij. in ʼj.co.de iudi.et maxie ꝓ decimis debitis de iure diuino vt ibi p do. Cardi.in qõ.xiij. vbi dicit ꝙ tã pro preteritis ꝙ futuris decimis pstãdis pt ꝯmitti monitoriuz z eo non parito excõicatio z pro recuperãda possessione feudi existẽte forsã apđ laicum potest dari interdictũ z remedium possessoriuz z eodẽ mõ ꝯ clericũ vt in.ca.si adDecimas.de resti.spol.in.vj.z p Bal.in.l.vis eius in fi.C.de proba.

approbare primã opin.qꝛ per exceptiones criminis nõ dꝫ qs repelli ab administratione sua:sꝫ dꝫ agi per viã inquisitionis vel denunciationis:vt in.c.constitutus.de ap.Certe decisio huiꝰ qõnis depẽdet ab alia vtrũ simoniacus ⁊ notorius fornicator sint suspensi ipso facto aut suspẽdendi ꝑ sniam.nã primo casu ꝓcedit opi.Host.qꝛ non debeo soluere ei qui est suspẽsus ab officio ⁊ administratiõe ecclie.facit qd leg.⁊ nota.in.c.veritatis.de dolo ⁊ cõtu.ca.nullus.⁊.c.pter.xxxii.dist.sed si tenemus aliã opi.gl.ꝙ non sint suspẽ-
a si ipso factoᵃ:tunc ꝓcedit opi.gl.⁊.d.c.pe.qꝛ exceptio nõ est modus priuandi quẽ administratione sua.⁊ an sint suspensi isti vel suspendendi:dic vt plene dixi in.c.vestra.de coha.cleri.⁊ mulie.⁊ in.c.si.eo.titu.

1 ☞ Priuilegiũ de non soluendis decimis cõcessum persone ecclesiastice:extenditur ad decimas noualium nisi priuilegium concedatur laico.

2 Cõcessio si fuit facta alicui de eo quod maius est cẽsetur facta etiam de eo quod minus est.

3 Priuilegium alteri nociuum non extendit etiã ex maioritate rationis:sed bene prohibet ne restringatur vltra ꝓpriũ significatum verborum.

4 Priuilegium alteri nociuum ⁊ contra ius cõe est intelligẽdum prout verba sonant sine verborũ impropriatione.

Priuilegium idem cõcessum diuersis personis recipere potest diuersas interpretationes.

Ex parte. †Priuilegium super decimis non soluendis ecclastice ꝑsone cõcessum noualia cõprehẽdit.h.d.ẽm intellectuꝫ qui mihi plꝫ.Primo decisa consultatio.Scdo rñsio.ibi:cum tibi.¶Casus literalis.Abbas scte Colobane seneñ.ipetrauit priuilegiũ vt decimas de laboribus terre parochiarũ suarũ cũ integritate perciperet:post impetratũ ꝑuilegiũ surrexerũt illa noualia:q̄siuit Abbas vtrũ deberet percipere decimas noualiũ autoritate priuilegij cõcẽssi.rñdet papa ꝙ cũ ei sit cõcessum qd maius est:vꝫ vt possit ꝑcipere decimas de laboribꝰ terre parochiarũ suarũ:⁊ de noualibꝰ decimas percipere põt:qꝛ vbi ma-
2 ius cõcedit ⁊ minꝰ concessum vr.Ber.¶†No.⁊ tene mẽti rationẽ istiꝰ litere.nã facit ad multas qõnes qd cui cõceditur qd maiꝰ est videt cõcessum qd minus est.Ex quo infero qd si cõcedit illegitimo vt possit ꝓmoueri ad sacerdotiũ vr cõcessum vt possit ꝓmoueri ad minores ordines:sed de hoc nõ est multũ dubitandũ:qꝛ sacerdotium nõ põt haberi sine minoribꝰ ordinibus:⁊ cui conceditur vnũ videtur
b cõcessa omniaᵇ ꝑ que peruenit ad illud.c.prudentiã.de offi.deleg.⁊ in.l.ad rẽ mobilẽ.⁊.l.ad legatum.ff.de procu.Sed põt arguere qd si vni ꝯcedit vt possit ꝓmoueri ad dignita-
c tẽ maiorẽ vr cõcessum vt possit ꝓmoueri ad minorem:ᶜ secus dic in ꝓhibitione.nã si vni ꝓhibet maior dignitas nõ videt ꝓhibita minor:sꝫ si est prohibita minor vr prohibita maior vt est tex.ff.de interdic.⁊ relega.l.relegatorũ.in.§.solet.⁊ facit quod no.Jo.an.i.c.j.de sen.excõ.li.vj.⁊.j.q.v.c.
3 presentiũ.⁊.c.cũ illorũ.de sen.excõ.¶†Scdo no tex.mirabi'e qd ꝑuilegiũ alteri nociuũ extendit a maioritate rõnis ꝯ not.in.c.dilecti.s.eo.⁊ ꝑ Inn.in.c.dilecti.de dona.sꝫ põt dici qd hic nõ fit extẽsio sꝫ potius ꝓhibet restrictio vltra ꝓprium significatum verborũ.nã ꝯcedẽdo deimas alicuius ville verba nõ magis importãt decimas p̄sentes q̄ no-
4 ualiũ.¶†Et ex hoc ⁊ ex tex.no.ꝙ ꝑuilegiũ ꝯ ius cõe ⁊ alteri nociuum dꝫ intelligi ẽm qd ỽba sonãt ⁊ importare possunt ex ꝓprio significato verbo⁊:sꝫ fortiꝰ obst.c.tua.el.j.s.eo.vbi videt casus in oppositũ.So.ibi concessio fuit facta laico que est multũ odiosa.ideo restringẽda q̄tũ fieri põt:sꝫ hic facta fuit clerico rõne ecclie.Ex quo not.qd idẽ ꝑuilegium aliter interpretat fauore vnius quã alterius.¶Sed cõtra p̄dicta ⁊ cõtra tex.oppo.videt em̄ qd illud ꝑuilegiũ fuit frustratoriũ.nã si parochie iste fuerũt abbatis vt dicit hic in tex.decime pertinebãt ad eũ de iure cõi:vt in.c.cũ cõtingat.j.eo.⁊ in.c.ex trãsmissa.s.de prescript.⁊ frustra p̄cibus implorat qd de cõi cõcedit.vt in.l.j.C.de thesau.lib.x.no.in.c.j.de prescrip.Sol.dicit Jo.an.qd forte abbas habebat solũ iuspatronatꝰ in istis parochijs.⁊ sic decime nõ spectabant ad eũ.Scdo potest intelligi si parochie pertinebant ad euꝫ qd fuerat prescriptum cõtra eũ.Vel tertio vbi dicit parochiarũ forte dicebat parochianorũ vt quia impetrauit decimas terrarũ suorũ parochianorum.nã de iure cõmuni debebãtur ecclesie vbi predia erãt sita.Vel quarto impetrauit vt perciperet decimã cũ integritate.s.nõ soluta quarta ep̄o que sibi debetur de iure cõmuni:vt in.c.cõquerẽte.de offi.ordiñ.⁊ sic quatuor modis põt intelligi iste tex.⁊ euitari contrariũ.sed do.Pet.restringẽdo hanc literam dicit decisionẽꝫ procedere quando concessio fuit facta ei cui alias de iure cõi decime debebãtur.sꝫ per p̄scriptionẽ vel priuilegiũ eas perdiderat.nam tunc qꝛ res redit ad naturã suam fit larga interpretatio.⁊ sic vult qd ista concessio fieret ei cui alias de iure cõi decime nõ deberent non venirẽt decime noualiũ.sꝫ certe hec est nimia restrictio ⁊ solũ ꝓcederet scdm lectu.scdam.Sed ẽm alias tres lect.hec restrictio nõ ꝓcedit nec tex.videt hanc restrictionẽ pati:qm̄ papa nõ fundat se super illa ratiõe:sꝫ quia ex quo fuit isti cõcessum quod maius est ⁊c.vnde tene hũc tex.indistincte vbicũqꝫ cõcessio fuit facta persone ecclesiastice nomine ecclesie.⁊ sic summaui.⁊ videt pro hoc tex.iudicio meo in ca.ad audientiã.s.eo.vbi cisterciensibus simpliciter fuerat cõcessum priuilegiũ laborũ suorum ⁊ comprehẽdũtur etiam decime noualiũ.Item non apparet ratio diuersitatis inter decimas p̄sentes ⁊ noualium.vnde ex proprio significato verborum cõprehẽduntur omnes decime.sed.c.quia circa.j.de priuileg.

Zacharias.
a ¶Non sint suspẽsi ipso facto.adde qd no.in apostil.ad istum post eũ.in.c.vestra.n.vij.in apo.in ver.nũquid sit suspẽsus.1 s.de coha.cler.et mulie.
Sebasti.Sapia.
b ¶Cõcessa omnia Hoc dictũ sequit Pe.de anc.in cle.vnica.in.xv.co.in v.opposi.de concess.p̄bẽ.⁊ Ja.i.l.j.col.ij.ver.posset tñ subtiliter instari.ff.de transac.
c ¶Ad minorẽ.ad de Ol.cõsil.ccxv.vbi latiꝰ vide an de dispẽsatione liceat arguere de maiori ad minꝰ.

1 ☞ Negotiatores debẽt soluere decimas de lucro pecuniarum deductis tñ expẽsis.6.7.decime vero fructuũ terre vl' redituum molendinorũ ⁊ aliarũ rerũ debentur absqꝫ eo qd deducantur expense.2.

3 Decime reales trãseũt in quẽlibet possessorẽ ipsarũ rerum.

4 Emptio alicuiꝰ rei immobilis integre:an sit licita vt eadẽ res integra maiori precio vendatur.vide remissiue.6.

5 Decime preterite vel tributa que non fuerint soluta debẽt solui ab illo qui emit prediũ ex quo decime ⁊ tributa debebantur.

6 Res empta de pecunia non decimata est cõis inter ecclesiã ⁊ emptorẽ pro parte que erat debita ecclesie ꝓ decima.

Res empta nomine emẽtis de pecunia ecclesie clerici minoris vel militis esse dicit ipsorũ ⁊ non ementis:secus forte si pecunia esset aliorum.

8 Decime non soluunt de consuetudine ab heredibꝰ institutis vl' legatarijs nec donatarijs:secꝰ vbi nõ esset ꝯsuetudo.

9 Fructus an ⁊ quo casu dicãtur deductis expensis siue proferantur a lege siue ab homine.

Fructus si legauit testator alicuius p̄dij alicui quo ad viueret nõ tenet heres reficere seu colere ipsum predium.

1 **Pastoralis.** †Negotiator de lucro decimã soluit deductis expẽsis quas facit de pecunia decimata.expense vero q̄ fiunt ꝓ habẽdis fructibꝰ non deducuntur ⁊ de fructibꝰ soluitur decima non deductis expẽsis factis ꝓ re restaurãda.Due sunt partes.Primo cõsultatio.Secũdo responsio.ibi:ad quod.⁊ hoc subdiuidit:qꝛ primo tractat de expensis negotiationis.Secũdo de expẽsis que fiunt pro fructibꝰ habẽdis.Tertio de his que fiunt ꝓ re restaurãda.secũda ibi expensas.tertia ibi:nec.¶Casus literalis.Aliqs habet molẽdina ⁊ piscarias suas facit ibi expensas necessarias ad cõseruationes ipsarũ rerum.quesiuit episcopus helieñ.vtrũ expẽse iste necessarie sint deducende de fructibus illarum rerũ antequam decima persoluatur secũdum quod in negotiatione deducũtur.Anteq̄ papa ad hanc qõnem rñdeat ostẽdit quid iuris sit de illis expẽsis q̄ fiũt circa res emptas de pecunia decimata cã negotiationis.E dicit ꝙ expẽse que fiunt in rebus illis deduci debent cum res ille vendant.Et de residuo debent decime ꝑsolui quasi de lucro.Sꝫ expẽse que fiunt ꝓ recipiẽdis fructibus illarũ rerũ non sunt deducende.licet res ipse sint empte de pecunia decimata:quia fructꝰ illi sunt illorũ qui faciũt ipas expẽsas salua decima:⁊ fructus illi alienari nõ possunt sine onere decimarũ.Demum respõdet ad questionem ꝓpositã dicens quod expense que fiunt pro restauratione molẽdinorũ siue piscaria⁊ rerũ:nõ sunt deducẽde de prouẽtibus decimãdis:qꝛ residue penes dñm remanẽt restaurate:vt si pars aliqua moriat armẽti:deterioret vinea portio mercis depereat:vel totus clibanus destruat.Ber.
2 ¶†No.j.qd nõ solũ de fructu qui germinat dꝫ solui decima nõ deductis expẽsis:sed etiam de fructu qui nõ germinat qui ꝓprie appellatur reditꝰ:nã molendinum proprie non producit fructus sed quosdã reditus ⁊ nihilominꝰ decima debetur de prouentibꝰ nõ deductis sumptibꝰ factis
3 pro his reditibꝰ habẽdis.¶†Scdo no.quod lꝫ sit res empta causa mercimonij:tñ si anteq̄ vẽdat fructꝰ seu reditꝰ aliqs percipit dꝫ solui decima expẽsa prius facta aut ꝓ re habẽda aut pro fructibus nõ deducta:ratio qꝛ onus decimarũ est annexũ ipsi rei:adeo ꝙ transit in quẽlibet posses-
4 sorem.¶†No.tertio qd negotiatio potest consistere etiam

circa bona

circa bon a immobilia.an aūt sit licita hec negotiatio cum.s.emit res integra vt integra vendat pro maiori pcio:vide bo.tex.in.c.eijciens.lxxxviij.di. ¶ No.ibi cū ipse venduntur.q decima ex negotiatione dz solui cum vendit merces:z hoc securius fm Innoc.tñ obseruat fm eū qd in fine anni fit solutio pter exiguitatem rerū.arg.in.l.plane.ff.fa.erc.z in c.reuertimini.xvj.q.j.z vide qd dixi in.c.cum sint hoies.s.eo.Item no.
5 q fructus agri non possunt alienari sine onere decimarū. ¶ †Sed qro
a quid si vendit ipe ager[a] ex quo multis temporibus retroactis decima non fuit soluta,nunqd emptor possit conueniri pro decimis preteritis: z est pulchra questio z quotidiana.Host.z Ioan.an.tenent hic q sic. quasi ipsa res sit obligata pro onere decimarum:ideo trāsit ad quēcunqz possessorē cū illa obligatione.pro hoc.l.imperatores.ff.de publi.vbi videtur casus in simili questiōe.nam possessor tenet pro tribus pteritis: qz possessio est obligata principaliter z non persona.ergo idem in decima que est tributum dei:vt.in.c.tua.s.eo.allegant z alia iura in ar.iste tamen tex.aperte hoc non probat:qz loquit de fructibus z nō de ipsa re:tñ primum dictum est cōius,z pbatur in.d.l.imperatores.iūcto.d. c.tua.idem tenuit Io.an.in.d.c.cū sint hoies.s.eo vbi plus dixit q est in optione rectoris ecclie vtrum velit agere cōtra nouum possessorem vel contra antiquum.qui percepit fructus.z idem videt velle.Fed con
6 si.lxxiiij.z vide per Archi.xvj.q.j.c.si qs laicus. ¶ †Secundo queritur qz in tex.hic dicit q si de pecunia decimata merces est empta q in vēditione dz prius detrahi expēsa z de residuo tāq de lucro decima est soluenda:queritur qd si pecunia nō fuit decimata.Sol.dicunt doc.quod eo casu de toto precio soluendo est decima.z dic pecuniam nō fuisse decimatam qñ fuit causa decimatiōis:puta q aduocatus de patrocinio lucratus est decem ex quibus emit vnā domū:sed eā postmodum vēdidit debetur decima de toto pcio:ex quo pecunia ex qua fuit empta nō fuit decimata:si aūt soluisset decimā z de nouē emisset domū quā postea vendiderat pro.xx.soluet decimā de lucro tm:puta de.xj.si aūt qs retinet sibi rē quā emit de pecunia decimata ecclesia hz decimā partem illius domus:qz pro decima parte fuit empta de pecunia ecclie fm Inno.z alios qd bene no.nam z hoc clare infert q decima nō solū est debita ecclesie:sed est in dñio ipsius ecclesie.Et no.bñ q nō solū res efficitur ecclesie qñ emitur tota ex pecunia ecclesie.vt in.c.j.de pec.cle.sz etiā
b qñ emitur tota pro parte ex pecunia ecclie[b].nam pro ea parte pro qua pecunia erat ecclesie,res efficitur ecclesie.z idem pōt dici in pecunia militis vel minoris:sunt enim in hoc iste persone priuilegiate:vt in.l.si vt proponis.C.de reivend.z in.l.iij.C.arbi.tu.not.glo.in.l.inquirendum. s.de pec.cle.Et vz hoc ad id qd quotidie accidit naz clerici sepe emunt immobilia partim ex pecunia ecclesie,partim ex ppria pecunia.efficiūtur enī illa bona clerici z ecclie fm qtitatē pecunie exposite.p hoc.xij.
7 q.iiij.c.j.vbi bo.tex.cum glo. ¶ †In glo.in ver.deducēdas.in fi.hanc scdam rōnem sequit Host.prima enī nō multum sibi plz:qz in omnib[9] operatur dei misericordia:addit ipse z aliam rōnem.s.ne clerici videātur improbi exactores z ne ditētur cum graui iactura aliorum.ar.in.l. nam natura.ff.de cōdi.inde.vel dic quod ratio naturalis inter negotiationes z reliquos fructus pōt esse iste.nā in negotiatione solū est soluenda decima de lucro.vt in.c.ex transmissa.s.eo.z proprie z naturaliter nō lucrū nisi qd superest deductis expēsis.nam si emo rem p.x.z vēdidi p.xx.nemo diceret me lucrari xx.sed solū.x.ideo oēs expense facte ex pecunia decimata prius debēt deduci z de residuo tanq de vero lucro decima est soluēda:sed fructus seu redditus qui pueniunt ex aliq re naturaliter oēs dicūt fructus seu redditus rei etiā non deductis expensis.nā fructus nō pueniūt ex pecunia exposita sed ex ipa re.vñ vulgariter dr tātus est fructus huius rei.nec habet ratio ad expēsas. Itē si dñs terre tradit alteri fundū p certa portione fructuum nō pōt colonus dicere q vult prius deducere expēsas:qz p eis hz reliquos fructus itaz fortius dicendū est in decima que debet deo.nam deus est vniuersalis dñs terre.vt in.c.tua.s.eo.z reseruauit sibi decimam in recognitionē vniuersalis dominij:ideo pari rōne z fortiori dz solui non deductis expēsis:qz pro eis remanēt penes dñz relique nouē partes.z de hoc alii quid dicam cū gl.in ver.credimus.vbi rñdebit q appellatione fructuū
8 solum venit qd superest deductis expensis. ¶ †In gl.in ver.quasi.d lucro.ibi:alij dicunt z melius.Concludit ergo glo.q filius indistincte nō tenetur soluere decimā de hereditate paterna:sed in extraneo herede z legatario seu donatario ponit opi.videtur tñ inherere vt etiā isti nō teneantur de bonis immobilibus:z adducit tres rationes de quib[9] in ea z hanc opi.gl.tenuerunt Ala.Vin.z Io.z vide gl.pleniorem.xvj.qō. j.c.decime.Hosti.dicit q hec opi.est equior z benignior:sed cōtraria est iustior:qz de omni lucro dz quis soluere decimā:vt in.c.ex transmissa.z in c.nō est.s.eo.z nititur respondere ad rōnes gloss.sed opin.glo.seruatur hodie de consuetudine:z eam videt sequi Inno.in.d.c.nō est.quinimo Inno.refert ibi opi.quorūdam dicentium q de his que nō pueniūt ex humo terre vel ex manu vel industria hois nō debet decima z forte fz eū isti nō maledicūt:lz Hosti.nō plz per iura superius allegata. Sed in hoc non est facile precipitare snīam.sed dicā standū est consuetudini q est optima legum interpres.c.cum dilectus.de consue.z in fi.glos.idem concludit glo.in.d.c.decime.An aūt hodie excuset consuetudo non sol
9 uentes decimas personales dicam.j.eo.c.in aliquibus. ¶ †In glo.in ver.credim[9] ibi speciale est in decimis.sed cō glos. videtur tex.s.e.in.c.tua.vbi dr idem esse in dominio alicuius pdij.vt si tradit fundum colono pro aliquota parte fructuū.debet quota cōuenta non deductis sumptib[9]:z sic non intelligit spāle in decima.Inn.aliter rñdet ad.l.fructus z alia iura q dicunt fructum esse quod superest expensis deductis:dicit enī q illa est interpretatio ciuilis et non naturalis:qz naturaliter quicquid percipit ex re est in fructu seu reditu:z sic naturaliter debemus capere hoc versic.in solutione decime:z sic vulgariter appellatur fructus quicquid ex re percipit non deductis expensis.qd est verbum menti commendandum.Host.ponit aliud verbū notabile dicens q vbi verbū fructus refertur ad aliquotam partem non deducūtur expēse.nā decimā reddit hic deo z nouē partes remanēt apud dñm.z ita loqt hic tex.z.d.c.tua.sed vbi qs obligat restituere oēs fructus:tunc habēt locū cōtrarie lèges vt prius deducant expēse ne qs locupletetur cū iactura alterius qui fecit expensas.arg.in.l.nam natura.ff. de condi.inde.z not.hoc ver.bene.Barto.latius distinguit in.l.fructus.alleg.in gloss.dicit enim q
c qñqz[c] hoc verbū pfertur a lege z tunc intelligitur deductis sumptibus:vt in.d.l.fructus.cū si.fallit in decima:vt hic qñqz hoc verbū profertur ab homine:z tunc si refertur ad fructus iam stantes et tunc nō intelligitur deductis expēsis:vt in.l.si pēdentes fructus.ff.de vsufru.Aut refertur ad fructus colligēdos in futurū:z tunc intelligit deductis expēsis:vt in.l.fundū trebatiani.ff.de vsufr. le.vbi dr q si testator legauit pūentum alicui[9] fundi alicui quo ad viueret non tenet heres reficere seu colere fundum:z predicta pcederent fm eum qñ verbum fructus refertur ad oēs fructus indeterminate:sz si refert determinate:puta ad x.corbes grani.tunc intelligit non deductis expensis: vt in.l.venditor.ff.de contrahen emp. Ex predictis no.j.q spāle est in decima fm Bart.quod tñ est falsum.vt.s.dixi.Item in materia decimarū verbum fuit prolatum ab ipso deo:z equiparat verbo plato a dño particulari.vt in.d.c.tua.ideo dic vt.s.dixi q non est spāle:qz verbum fructus hic nō refertur ad omnes fructus:sed ad decimā tantū:vñ siue a lege siue ab homine proferat hoc verbū cum hac determinatione nunq intelligit deductis expēsis.Itē ex dicto Inn.supra recitato pōt colligi vnū notabile q si inter cōtrahentes fit mentio de fructib[9] dz intelligi non deductis expensis:qz cōtrahentes maxime rustici capiunt verba naturaliter z fm qd vulgariter pferuntur.vt in.l. librorum.§.quod tamen cassius.ff.de leg.iij.cum si.inspicienda esset tñ mens contrahentium q ex multis circunstantijs potest elici.nam in conuentionibus spectatur magis mens q verba ipsorū contrahentium.vt dicit tex.in.l.in conuentionib[9] ff.de verb.signi.

1 ☞ Decime si fuerint pscripte in aliqua parochia nō comprehenduntur decime noualium.5.9.
2 Pertinere dicitur aliquid alicui ab antiquo quod pertinet vigore prescriptionis.Et etiam id quod prescripsit.
Dominium probatur ex eo quod quis probat se percepisse fructus tanto tpe quod sufficit ad prescribendum.
Decime non pñt pscribi a laico:sed ab ecclesia ecclesie sic:qz non refert que ecclesia habeat.
4 Coherentia limitibus:quo casu possunt pscribi.
5 Decime ad quē pertineant de iure communi.
Decime personales ad quē pertineant.
Baptismus est ianua oim sacramentorum:z nobilius ceteris sacramentis.
6 Decime prediales ad quem pertineant.
Quarta decimarum que debetur episcopo est pscriptibilis.
7 Capella que est in ecclesia cathedrali si hz intra se parochiam decime pertinent ad ipsam:non autē ad ecclesiam cathedralem.
Ecclesia non debet de nouo fundari cum piudicio antiquarum.

a ¶ Qñ venditur ager ex quo non sunt solute decie. an pro tpe pterito possit emptor cōueniri.Adde scripta i.c.pñti.§.porro.d off.ord.li.vj.

b ¶ Pecunia ecclesie.adde eūdē cōsi. xciiij.z Ioā.an.in addi.ad spe.in ti. de emp.z vend.§. iij.loco.vers.qd si. vbi dr q bñ iurib[9] nō pbat q ēpta de pecunia ecclie sint ecclesie.
Ant.Francis.
¶ Circa hoc an empta de pecunia ecclesie sint ecclesie z eodē mō empta de mea pecunia sint mea.vide bal. i.l.si vt pponis.C. de rei vē.z i.l.mācipia.C.si qs alt. vel sibi.z p Inn.i c.cū in officijs.de test.z p Bal.i.l.si patronus.C.cōia vtriusqz iud.z per bar.in.l.titiūz meuiū.§.altero.ff.de admi.tuto.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Ds qñqz.vide Fel.i.c.ad aures. co.viij.ver.duodecima cōclusio.s.d rescr.z i.c.ad nraz col.j.vsi.in gl.s.in pnci.de iureiur.et Ale.in.l.vbi pure ff.ad treb.

a ✝Sebasti.Sapia.¶Clerici tñ.Idē tenet Car.in cōsi.lxxxviij.incip. consulens ego franciscus.Spe.in titu.de prescrip.col.ij.ver.itē licet laicus.Ioā.franc.Bald.in trac.prescripti.in.j.parte quinte partis principalis.q.vij.col.iiij.ver.secunda questio.

b ✝Sebastia.Sapia.¶Iuris alterius.Uide ad horū declarationē.d.abba.in.c.cum inter vos.j.de ver.signifi.

c ¶Ad quē de iure cōi ꝑtinet decimarū perceptio. Adde ad quā ecclesiā de iure cōi pertineāt decime eundē Abb.ꝯsil.xxx.do.Car.cōsi.lxij. Anto.Francis. ¶Circa hoc ad quē pertineāt decime.dicas ꝙ decima debeť ecclesie parochiali.vt j c.cum contingat.⁊ in.c.apostolice.de deci.et in.c.ex trāsmissa.de prescriptio.non autē debentur ecclesie baptismali nisi de iure spāli vel consuetudine.vt per Card.in clem.j.i.viij.qō.de deci.et per Ioā.an.l ad di.Spec.in ti.de deci.⁊ ꝑ abba.in c.ad audientiā.gl.i.de eccle.edi.⁊ adde ꝙ decime debētur vel ex priuilegio.vt in.c.dilecti.⁊ seq.de deci. vel ex prescrip.vt in.c.de quarta.de prescrip.⁊ in.c.accedētibus.de priuile.⁊ in.c.ꝓhibemus.de deci.⁊ ꝑ Cardi.in cle.j.in ꝓn.de exces.ꝓlat.⁊ in cle.fi.§.ad religiosos.de penis Anto.Francis.

d ¶Baptismus. Dicas circa hoc an qs possit saluari sine baptismo ēt ex dispēsatiōe.pape.dicasꝙ nō:qꝛ baptismꝰ est fidei fundamentū ⁊ ianua omniū sacramentorū vt in c.veniens.de presby.nō bapt.⁊ adde qō baptismus delet pctā mortalia sed cōio tantū venialia vt ꝑ do.Cardi.in cle.j.§.hic est.de relig.⁊ vene.san.⁊ in cle.fi.§.j.de pe.⁊ habeť i.c.sine pnia.de pe.distin.iiij.⁊ adde ꝙ nō natus nō pōt baptizari.vt in cle.j.§.hoc aūt.de sum.tri.paruulus aūt pro quo alius rñdeat bñ pōt baptizari vt hř in ca.paruuli.de ꝯse.di.iiij.⁊ q̄ virtutes ⁊ grā conferantur in baptismo.vide per do.Card.in cle.j.de baptis.

Cum cōtingat.

†Qui ꝓscribit decimas in aliena parochia si ibi insurgūt noualia ipsorū decimas nō habebit.prīo qstio.scdo rñsio.ibi:vñ.¶Casus litteralis.In quibusdā parochijs quedam ecclesie ⁊ ecclesiastice persone ab antiquo perceperunt decimas:de nouo fiunt noualia in parochijs illis:queritur ad quem decima istorum noualiū incipiat pertinere. Respōdet papa quod cum perceptio decimarū de iure cōmuni pertineat ad parochiales ecclesias.decime noualium que fiunt in parochijs earūdem ad ipsas ꝓculdubio pertinere noscuntur:nisi illi qui antiquas decimas percipiūt causam rōnabilē ostenderint per quam decime noualiū ad eos debeant ꝑtinere.Ber. 2 ¶†Primo no.⁊ ex isto tex.iuncta glo.j.ꝙ id dicitur pertinere ad aliquē ab antiquo qō pertinet ad eum ꝓscriptione.⁊ idē no.i.c.pxi.quod valet ad statuta disponentia super iuribꝰ pertinentibus ad aliquem ab antiquo.Et no.etiam de ver.pertinere:comprehendit eñ in sē qō pertinet ex prescriptione:et valet ad verba libelli cū qs dicit rem petitam ad se ꝑtinere:satis eñ est probare dñium ex prescriptione cōpetēs.facit qō leg.⁊ no.in.c.cum ecclesia.de causa pos.⁊ ꝓprie.⁊ qō not.Bar.in.l.ad ꝓbationem.C.loc.vbi dicit quem ꝓbare dñium si ꝓbat se percepisse fructus tanto tpe ꝙ sufficiat ad prescriptionem. 3 ¶†Scdo not.ꝙ vna ecclesia potest ꝓscribere decimas pertinentes ad aliam ecclesiā.licet ergo laici decimas ꝓscribere non possunt:qꝛ illas nequeunt possidere.vt.c.causā.s̄.de prescri.clerici tñᵃ nomine ecclīarum ꝓscribunt:tum quia sunt capaces possessionis:tum qꝛ hec prescriptio non est cōtra ius diuinum:qꝛ non refert que ecclesia habeat:vt in.c.cū apostolica.de his q̄ fiunt a prela. 4 ¶†Tertio nota ꝙ vna ecclesia pōt prescribere certa iura parochialia intra limites alterius ecclesie.⁊ videtur ꝓbare hec litera ꝙ etiam prescribi possunt coherētia limitibus.nam si prescripserat decimas totius parochie.ergo ⁊ decimas coherentes limitibus.⁊ per hoc posset impugnari vel verius limitari gl.in.c.cum sint homines.s̄.e.q̄ dicit ꝙ decime adherētes limitibus nō possunt prescribi:ne per cōsequētiam insurgat limitū confusio non soluendo:pōt intelligi qñ solū prescriberenť decime adherētes limiti.secus si pariter prescribūtur oēs decime parochie:qꝛ tūc nō ita insurgit confusio limitis.qō est notandum:alias oporteret dici glo.illā nō recte loq. 5 ¶†Ultimo not.ꝙ prescriptio certorū iurium de presenti nō extenditur ad futura omnino consimilia iuribus presentibus ꝓscriptis.nā decime noualium sunt eiusdē iuris cuius sunt antique ⁊ tñ ad ꝓscriptionem antiquarū non sequitur prescriptio futurarū:⁊ pōt esse decisionis ratio.nam cum verba cōtractus referantur ad tps ipsius ꝯtractus nō ad futurū:vt est tex.nota.in.l.rutilia polla.ff.de ꝯtrahen.emp.multo fortius prescriptio non dꝫ extēdi ad iura futura.nam in ꝯtractibus fit plena interpretatio:vt in.c.cū dilecti.de dona.⁊ in prescriptione dꝫ fieri stricta cum veniat ad detractionem iuris alteriꝰ.ᵇ ergo si non fit extensio in ꝯtractibus:fortius nec in ꝓscriptiōe.⁊ hanc rōnem sentit tacite Innoc.in.c.tua.el.j.s̄.eod.⁊ de hoc aliquid in.c.seq. ¶In glos.j.no.semper istā glo.ad probandū dñium alicuius rei per prescriptionem.⁊ facit ad libellandum:vt dictum est in notabili primo. 6 ¶†In gloss.ij.in fi.no.glos.ad quam fit quotidie remissio cum queritur ad quem de iure communi pertinet decima rum perceptioᶜ.⁊ est iste articulus principalis in hac materia ⁊ conclusio huius glo.est ꝙ decime integre pertineant ad ecclesiam parochialem baptismalem:nō aūt ad epm nisi in casibus i gl.exceptis.⁊ dicitur ecclesia baptismalis ecclesia matrix q̄ alias dicitur plebs:vbi baptizantur oēs intra plebanatum veniētes ad fidē.⁊ hāc opi.glo.tenet Inn.in c.ad apostolice.s̄.eod.Idē sentit hic Host.Ioā.and.remisit ad glo.in c.statuimus.⁊.c.quicūqꝫ.xvj.q.j.vbi plene.sed postmodum vidēs remissiones non sufficere hanc materiam latius reassumpsit in addi.Spec.eod.tit.in.iij.co.Et vt clare habeas hanc materiam excludamus prius casus indubitabiles.nam aut queritur de decima personali aut prediali.personalis aūt spectat ad ecclesiam parochialem vbi quis audit diuina ⁊ percipit ecclesiastica sacramenta.vt in.c.ad apostolice.s̄.eod.⁊.c.fi.s̄.de paroch.⁊.xvj.questio.j.iuncta glo.⁊ in hoc omnes conueniunt.Remanet tñ vnū dubiū.nā qñqꝫ quis percepit cetera sacramēta i parochiā sua:sed sacramentum baptismi percepit in ecclesia matrice:⁊ sic non potest dici qō omnia sacramenta recepit in ecclesia parochiali.vn de videtur quibusdā vt no.Io.and.in addi.ꝓdicta ꝙ cum bapismusᵈ sit ianua oīm sacramentorum in.c.fi.de presby.non bapti.⁊ sit nobilius alijs sacramētis:videtur ꝙ ratione huius sacramēti dꝫ ecclesia baptismalis habere partem decimarū personalium:qō videtur rationi satis cōsonum.facit qō no.Inno.in.c.de his.de sepul.⁊ tex.cum ibi no.in.c.ij.eod.tit.lib.vj.⁊ quod no.in.c.nouum genus.s̄.eo.in hoc tamē est stādum ꝯsuetudini. 7 ¶†Secūdo casu principali cum queritur de decima ꝓdiali dic ꝙ aut decima est intra parochiā episcopi:nam in aliquibus locis habet certam parochiam distinctam:⁊ tunc hec decima pertinet ad eum:vt.j.eod.in.c.dudum.fm intellectum huius glo.Aut hec decima non est intra alicuius parochiam:vt puta quia predia sunt multū distantia ⁊ non est inclusa intra parochiam alicuius:⁊ tūc decime etiā pertinent ad episcopum in.c.quoniam.s̄.eodē.idem dico vbi parochie non essent distincte.nam tunc episcopus debet percipere omnes decimas:sicut olim faciebat ante distinctionem parochiarum:nō tamē dꝫ eam sibi retinere sed dispensare inter clericos fm eorum merita:vt est textus no.xvj.q.vij.cap.j.Aut decima est intra parochiam ecclesie baptismalis:⁊ tunc de iure ad eā pertinet.xvj.q.j.statuimus.tamē q̄rta decimarum pertinet ad episcopum licet glo.aliud senserit hic:⁊ minus bene.nam tex.est apertus in.c.conquerente.de offi.ordi.vbi inter cetera iura epicopalia numerat quartam decimarū ⁊ facit qō legi.⁊ no.in.c.j.s̄.e.hec tamē quarta potest prescribi.vt in.c.de quarta.s̄.de prescript. 8 ¶†Aut decima est intra parochiā capelle que est in plebanatu.⁊ in hoc etiam dubium remanet vtrū decima pertineat ad capellā an ad plebem.⁊ in hoc exclude quatuor casus.Primus quādo cōsuetudo super hoc disponit:est enim optima interpres.c.cum dilectus.de consuedin.Secundus casus quando episcopus cū cōsensu capituli cōstituit parochiam capelle ⁊ specifice sibi deputauit decimas illius parochie.ad hoc ca.ad audientiam j.de eccle.edi.Tertius casus quando cōstat plebē nō esse antiquiorem capella.nā illo casu expresse capella habet integra iura parochie sue:in his tribus casibꝰ acquiescit per omnia Io.and.in addi.Spe.predicta.Sed remanet quartus casus valde dubitabilis qñ scilicet nō apparet de consensu.nec apparet que ecclesia sit antiquior ⁊ reperitur capellam habere parochiam distinctam ab ecclesia baptismali.⁊ in hoc tenet ibi firmiter Io.an.decimam istorum prediorum sitorum intra parochiam capelle pertinere ad ecclesiā plebis:motiuum suum principale elicitur ex.c.ecclesie.⁊.c.quicūqꝫ.xvj.q.vbi dicitur quod ecclesia non debet de nouo fundari cū preiudicio antiquarū ecclesiarum:⁊ specialiter fit ibi mentio de decimus.vñ cū communiter ecclesia plebis sit antiquior ⁊ territorium parochie huius capelle esset antiquitus de parochia plebis:nō dꝫ hec ecclesia antiqua priuari decimis predialibus propter cōstructionem capelle:satis est enim si habet oblationes ⁊ decimas personales q̄ debētur intuitu diuinorū:sed Io.cald.tenuit hic oppositum concludēs qō ex quo capella hꝫ parochiā distinctam debet habere decimas ꝓdiales prouenientes intra parochiā suam.nam decime sunt de iure parochiali:vt j in.c.fi.de parochijs.ergo ex quo reperitur habere parochiam dꝫ habere ⁊ decimas.hanc opi.tenet Arch.xiij.q.j.in summa.tenet Pau.zenzeli.⁊ Lau.in cle.j.eo.titu.sequūtur moderniores cōiter hic:⁊ hāc opi.ego sequor:qꝛ iura dicunt cōmuniter decimas pertinere ad ecclesiam parochialem.pro hoc iste tex.cum capi.sequenti.⁊.c.ad decimas.de restituti.spoliato.lib.vj.et.c.ad audientiam.fatendum est tamen quod sine iusta ⁊ necessaria causa non potest episcopus capelle deputare certam parochiam cum preiudicio ecclesie antique:⁊ sic debent intelligi iura que allegat Ioan.and.sed ex quo reperitur de presenti capellam habere parochiam distinctā presumendum est quod ex iusta ⁊ necessaria causa parochia sibi fuerit deputata.Nec obstant iura que dicant decimā pertinere ad baptismalem ecclesiam.nam debent intelligi de decima que prouenit intra parochiam ipsius ecclesie baptismalis:vel intelliguntur secundum statum antiquū antequam capelle ibi edificarentur vel quando capelle nō habent parochiam distinctā.in predictis omnibus salua sit consuetudo ⁊ hoc nota. 9 ¶†In glo.in.versi.noualium.not.hanc gloss.que clarius ponit hic intellectum ad.c.ex parte.s̄.eodē.quam ibi fecit:⁊ hanc glos.sequuntur communiter docto.hic.nam vt dicit Innocen.s̄.eo.tua.el.j.

prescriptio

prescriptio adeo stricti iuris vt lꝫ qs pscripserit decimas oim prediorū alicuius parochie vno excepto ad illud prescriptio non extenditur[a]. et facit quod nota.ī.c.proxi.nā prescriptio nō ꝓcedit sine possessione. vt in regula sine possessione.de reg.iu.in.vj.ergo non potest dici ꝙ decime noualiuꝫ sint prescripte:ex quo nihil receptū est nomine decime ex illis terris anteꝙ̄ reducerent̄ ad culturam.Et in fi.glos.habetur hodie iste tex.in.c.j.de prescrip.lib.vj.¶ In glo.fi.in fi.dicit Io.and.ꝙ certo casu pōt prescriptio allegari:finge enim ꝙ ab illis terris incultis hec ecclesia que prescripsit decimas antiquas aliquid percepit nomine decime.nam ex hoc efficiuntur decimales illius ecclesie:ꝛ sic reducuntur ad culturam potest hec ecclesia petere decimam.ar.ī.eo.c.seq.

1 ☞ Decime debentur illi qui eas prescripsit,excepto de fructibus predij quos ecclesia que scripsit non decimauit.nu.3.4.ꝛ.8.
2 Ecclesia vna potest prescribere decimas debitas alteri cum titulo vel per tantum tempus de cuius initio non esset memoria.
3 Prescribens decimas certorū fructuū alicuius predij censentur prescribere etiā super oibus fructibus cuiuscūqꝫ generis sint.nu.5.
Iurisditio censetur vniuersaliter prescripta:licet sit prescriptus tantū actus illius iurisdictionis.nu.5.
6 Decime fructuū eiusdē predij possunt deberi duabus ecclesijs.num.7.
8 Prescriptio iurisdictionis nō extenditur de persona ad personam.

1 Cum in tua. † Decima oim fructuū predij debetur ei qui decimas ibi prescripsit:sed ad aliud predium prescriptio nō extenditur. Cōis diuisio: scda ibi:rn̄demus.¶ Casus literalis.Quedā monasteria ꝛ conuētuales ecclesie percipiunt decimas maiores ꝛ minutas in multis parochijs:sed de quibusdā fructibus annuatim perceptis sibi nō fuerunt decime ꝑsolute:querit̄ qs debeat ꝑcipere decimas illorū fructuū. Respondet papa si fructus predicti ꝓueniūt de illa terra de qua monasteria vel cōuētuales ecclesie decimas ꝑcipiebant eis decime illorū fructuū debent dari.cū terra illa ab antiquo illis fuerit decimalis:qꝛ vna ꝛ eadē res nō debet diuerso iure censeri:alioquin ecclesijs parochialibꝰ 2 ꝑsoluant̄ ad quas de iure cōītinet ꝑceptio decimarū. Ber.¶ † No. primo iūcta glo.ij.qꝺ monasteria possunt prescribere decimas ītra parochiā alterius ecclesie ꝛ intellige cum titulo vel per tantū tp̄s de cuiꝰ initio non esset memoria.vt in.c.j.de prescrip.li.vj.ꝛ facit.ī.cap.proxi. 3 ¶ † Scdo no.ꝙ ꝑcipiens decimas ex certo predio ꝑ tp̄s qꝺ sufficit ad prescriptionē:vr̄ ibi prescribere ius dcimādi ī genere respectu.s.cuiusqꝫ fructus inde ꝑcipiēdi:lꝫ ꝑ tp̄s prescriptiōis ꝑcepit ibi decimam de fructibus certis dūtaxat:vt notanter probat̄ hic.Ex quo singulariter infertur qꝺ exercens vnū actū iurisditionalē in ꝑsonā alicuius aīo querēdi iurisditionē vniuersaliter:videtur querere possessionem vniuersalem iurisditionis, qꝺ videt̄ contra no.per bar.in.l.j.§.si qs.ff.de iti.actuqꝫ priua.sed primum dictū sentit Inno.in.c.dilectꝰ.de ca.mona.vbi hoc 4 latius ꝓsequit̄. ¶ † Tertio not.ex fi.litere qꝺ prescribēs decimas oīm prediorū parochie excepto vno prescriptio non extēdit̄ ad aliud p̄diū ꝛ hoc qꝛ tantum prescribit̄ ꝙ̄tum possidet̄:vt in regula sine possessiōe. de reg.iur.li.vj.ꝛ bo.text.in.l.deniqꝫ.cum le.sequen.ff.ex quib. cau ma. 5 ¶ † Sed q̄ro de ratione dubitandi ꝛ decidendi in isto tex. Solut.duplex intellectus elici potest ex litera.Primus qꝺ per.xl.annos frumentum tantum fuit seminatū in certo predio cuius decima fuit soluta nō ecclesie prediali sed monasterio.demum fuit ibi seminatum milium vl̄ aliud bladū.Dubitabatur cui deberetur decima.nam cōtra monasteriū faciebat quia nūꝙ̄ percepit nisi decimā frumēti ꝛ ꝑscriptio nō debet extēdi de specie ad speciē:sic videbat̄ ꝙ decima milij deberet̄ ecclesie p̄diali ad quā decima pertinet de iure cōmuni:sed in contrariū fuit decisum:ratio quia percipiendo decimā tanto tempore ex certo predio monasteriū p̄scripsit ius decimādi:nō enim debet haberi respectus ad frumentū sed ad decimā in genere que fuit percepta ibidē ab antiquo. et hanc lect.sentit hic Io.an.ꝛ est in se verissima ꝛ ꝯm hūc intellectū colligitur hic qꝺ.s̄.dixi ꝯtra Bar.videt̄ enim ꝙ si in aliquo loco quis exercuit actus iurisditionales occurrentes.s.animo vtendi iurisditiōe vniuersali qꝺ post prescriptionem cōpletā poterit iurisditione vti in alijs casibꝰ occurrentibꝰ. finge eñ ꝙ homicidium non fuit ibi commissum ꝑ.xl.an.sed alia scelera que iste tāꝙ̄ superior puniuit si post prescriptionē ꝯtingat homicidiū dico ar.huiꝰ litere qꝺ illud poterit iste punire q 6 prefato modo p̄scripsit ibi iurisditionē. ¶ † Scda lec. q̄ magis videt̄ cōuenire litere est qꝺ per.xl.annos ex predio illo fuerunt collecti varij fructꝰ ꝛ de certis fuit soluta decima monasterio.de quibusdā ꝟo nulli fuit soluta:nūc agebat̄ ad solutionē ꝛ dubitabat̄ cui deberet̄.ꝓ monasterio faciebat qꝛ ꝑceperat decimā de certis fructibus,pro ecclesia parochiali faciebat:qꝛ prescriptio nō procedit sine vsu sed monasterium nunꝙ̄ percepit decimā ex illis fructibus ergo ius decime remāsit apud ecclesiā parochialē.sed contrarium decidit̄ ratione predicta:qꝛ ex quo monasteriū dūtaxat percepit ibi decimā certorū fructuū prediū est effectū decimale ipsi monasterio respectu oim fructuū:quia vna ꝛ eadē res nō debet diuerso iure cēseri.ꝛ pro hoc intellectu quē tacite senserūt doc. facit tex.ibi annuatim ꝑceptis.ꝛ intellige hūc tex.qñ decima aliquorū fructuū nulli fuit soluta:vt.s̄.dixi.nā si fuisset soluta ecclesie parochiali tunc decima deberetur ex illis fructibus ecclesie prediali reliquorum 7 fructuum ipsi monasterio.¶ † Ex quo habes notare qꝺ vnum prediū potest esse partim decimale vni ecclesie ꝛ partim alteri.qꝺ placet Host.ꝛ Io.an.lꝫ Innoc.videat̄ discrepare:sed huic ob.litera que dicit qꝺ vna ꝛ eadem res ꝛc.Solu.ex diuersis b ronibus eadē res[b] pōt diuerso iure censeri: secus in eadē ratione.Et ex hoc intellectu infertur ꝙ si aliquis prelatus citra episcopum exercuit actum iurisdictionalē in loco episcopo exercēte reliquos actus:ista prescriptio certi actus non debet extendi ad reliquos actus exercitatos per episcopum. 8 ¶ † Ultimo pōt adduci iste tex.in fin.ꝙ sicut prescriptio non extendit̄ de predio ad prediū ita nec prescriptio actus iurisdictionalis de persona ad personam de quo ꝑ Inno.in.d.c.dilectus.in glo. fi.in.fin.de hoc ꝑ glo.in.c.cognouimus.xij.qō.ij.q̄ dicit qꝺ casus illius legis q̄ hic allegat̄ est specialis ꝛ dic qꝺ ibi solum dicit̄ qꝺ seruus dotalis potest habere peculium ex re mariti ꝛ ex re vxoris et in re mariti acquiret marito:ꝛ in re vxoris acquiret ipsi vxori ꝛ sic idē peculiū diuerso iure censetur sed dic ꝙ illud contingit diuersa rōne:ꝛ ita posset contingere in casu nostro.ꝛ ita dixi superius.

1 ☞ Laici etiā reges non possunt donare nec ecclesias nec decimas:nec huiusmodi donatarij ex tali titulo possunt prescribere.nu.5.6.
2 Impediēs debitores meos mihi soluere:est mihi obligatus ꝛ possum contra ipsum agere.num.17.
3 Hospitalarij ꝛ conuersi alicuius monasterij.non sunt persone mere laicales.
4 Ecclesie possunt prescribi iure proprietatis cum titulo alias secus.
5 Reges sunt mere laici:nec per coronationem aut vnctionem recipiunt aliquē ordinē ecclesiasticum.
6 Error iuris impedit prescriptionem.
7 Sacrilegium incurrit qui aliquid sacrum accipit de manu laici vt retineat.
8 Clausula si ita est semper subintelligitur in confirmatione facta per papam.
9 Sententia iudicis pōt prospicere in fututum: si natura actionis hoc patitur.
10 Prescriptio rei ecclesiastice requirit titulum prima fronte iustū vel tm̄ tp̄s de quo nō extet memoria.
11 Confirmans aliquam rem:censet̄ cōfirmare illam ꝯm statutū in quo reperit̄ puta si est valida.nu.3.
12 Confirmatio facta a papa vel ab alio,an tribuat titulum ꝛ iustam causam prescribendi.
14 Concessio soliꝰ ep̄i qñ tribuat iustā cām p̄scribēdi.
15 Acta si propter antiquitateꝫ sunt deperdita:presumuntur ex verbis sententie:maxime qñ verba libelli sunt dubia.
16 Snia in interdicto vti possidetis:quō est ferēda.

1 Quidum. † Laici ecclesias vel decimas donare non pn̄t etiam si sunt reges:nec ex eorū titulo p̄stat̄ cā prescribēdi.Primo ponitur facti ꝛ ꝓcessus narratio.scꝺo ibi,nos igitur ipsius diffinitio.prima subdiuidit̄ in tres. primo ponit actoris petitionē ꝛ auditoris dationē.scꝺo reoruꝫ defensioneꝫ:iudicis interlocutionē:ꝛ defensionis fortificationē,tertio ipsius defensionis impugnatronē.scꝺa ibi:prior.tertia ibi,ceterum. ¶ Casus literalis.Inter ep̄m vesprimeñ.ꝛ fratres hospitalis hierosolymitani sancti Stephani sup quibusdam decimis qō vertebat̄.partibus ꝓpter hoc in presenita dñi pape constitutis:datus fuit eis auditor coram quo petijt ep̄s decimas terraruꝫ que per rusticos hospitalis p̄dicti in vesprimeñ.diocesi excolunt̄:petijt insuper quasdā ecclesias q̄ per ipsos hospitalarios detinent̄:in quibus dicebat intentionem suā de iure cōi fūdatā:prior vero p̄dictus in predictis decimis ꝛ ecclesijs prescriptionē allegās: proposuit sup his se nō teneri ep̄o respōdere:auditor hoc audiens significauit illud dño pape:ꝛ ipse mādauit eidē ꝙ idem prior probaret titulū p̄scriptionis queꝫ allegabat:ipse statim exhibuit priuilegia regis ac regine vngarie qui contulerūt ecclesiā scti Stephani hospitali donationis titulo in ꝑpetuā eleemosynaꝫ ad quā dicte decime ꝑtinebāt.induxit etiā quoddā rescriptū con

a ¶ Extendit̄.Th ꝙ̄uis sit ita stricti iuris ad excessoria ꝛ cōnexa rei pncipalis possesse.l. si aliena.§.j.ff.ꝺ vsucapion.ꝑ quē textū vid qꝺ dt bart. in rep.q̄ sibi attribuit̄.l.ꝺ qbꝰ in.ij. col.ff.de legi. Sebasti. Sapia.

b ¶ Eadē.res.vide Abb.in.c.ij. colū. vij.s̄.de ord .cog. Are.in.l.ij.in pn. ff.si cer.pet.ꝛ dñm meū.d. Rochum Cur.in repe.c.fin. colū.xxiiij. ꝟ.limita tertio. habes reportare.s̄.de cōsuetu.

firmationis. C. pape p qđ probare volebat predictam cōcessionē valere. Ex parte epi fuit ppositum q̄ in decimis & ecclesiis donatis a rege: et a regina p̄scriptionē allegare non poterat. ps aduersa q̄ non poterat intuitū habere a donatione ipsorum nec a cōfirmatione. C. tm̄ tp̄s effluxerat q̄ possit p̄scriptio cōfirmari: & sic talis titul⁹ non valebat imo vt dicūt canones sacrilegiū incurrit qui decimas vel ecclesias recipit de manu laicali. Dn̄s papa his oib⁹ ɔsideratis dt qđ datores predicti id aliis coferre nō potuerūt q̄ de iure nō potuerāt possidere: & p ɔfirmationē Clemētis super eccl'ia scti Stepha. & aliis ad ipsaȝ ptinētib⁹ factam hospitali, iuri epi nō derogat etiā si scriptū autēticū appareret: quare phibet ne fratres hospitalis p̄sumāt vlterius impedire quominus p̄dictus ep̄s decimas percipiat antedictas: & pacifice possideat i futurū. Ber. C † Primo not. ex isto tex. qđ ɔ ipediētes debitores meos mihi soluere: possum agere quēadmodū ep̄s h̄ agit ɔ hospitalarios q impediebāt dcimā solui ep̄o a rusticis eoꝝ: & de h̄ latius dicā cū gl. fi. C † Scđo no. q̄ hospitalarii hierosolymitani p̄nt possidere decimas & eccl'ias & eas p̄scribere dūmodo habeāt titulū p̄scribēdi. Ex quo infert q̄ hospitalarii nō sunt mere laici[a]: sicut dicimus de ɔuersis alicu⁹ monasterii. de quo dixi i. c. Quis. s̄. eo. & qđ no. gl. in. c. ex eo. de elec. li. vj. C † Tertio not. qđ ecclesie p̄nt p̄scribi iure pprietatis dūmō habeat titul⁹ p̄scribēdi: sed sine titulo nō p̄nt p̄scribi. vt i regula. j. de re. iur. lib. vj. & vide qđ no. gl. no. in. c. contingit. de do. & ɔtu. & q̄ ibi dixi. C † Quarto no. qđ laici etiā reges nō p̄nt aliqd donare de iure ecclesiastico[b] nec p̄nt possidere ius sp̄ūale. Ex q̄ infert q̄ reges sunt puri laici: ita qđ p coronationē & vnctionem nullū ordinē ecclesiasticū recipiunt. C Item not. qđ donatio iuris sp̄ūalis facta laico in tm̄ ē nulla, q̄ nec ēt sufficientē titulū p̄scribendi tribuit. qđ no. & est rō q̄ recipiēs talē titulum credens illū valere errat in iure: sed error iuris nō pdest in vsucapiōe. vt in. l. nūq̄. ff. d vsuc. Et ex hoc & ex tex. no. qđ errans in iure lȝ habeat bonam fidem nō p̄scribit. p hoc facit tex. cū glo. in. c. aplice. s̄. de dona. C † No. q̄ recipiēs aliqd ecclesiasticū de manu laici incurrit crimen sacrilegii. nā talis titul⁹ nō excusat q̄ p nō dato habetur qđ ab illo dat q d iure donare nō pōt. d iure pat. c. qđ aūt. & in. c. daibertū. j. q. vii. C † Itē no. qđ cōfirmatio[c] facta per papā in formā cōi nullum p̄iudiciū infert tertio. qđ no. nā vt plurimū religiosi h̄nt multas sil'es cōfirmatiōes in qbus numerant oia p eos possessa. nā p talē ɔfirmationē nō releuant ab onere pbādi illa bona ad eos ptinere de iure. nā illa sunt v̄ba narratiua q̄ recipiūt tacitā ɔditionē. s. si ita est qđ h̄ bona ptineant ad vos &c. Item solet apponi cl'a sicut iuste possidet &c. & p h̄ facit q̄ no. Io. and. in. c. dudū. j. de p̄ui. & in. c. inter dilectos. de fi. instr. & de h̄ aliqd. j. C † Altio not. qđ iudex i snia pōt pspicere in futurū si natura actiōis hoc patit. facit. l. egi. & l. eaꝝ. ff. si ser. vēd. & vide qđ dixi in. c. in nr̄a. s̄. de sepul. C In gl. ii. in fi. dic de hac materia. vt plene dixi in. c. cū cōtigat. s̄. eo. nā tex. iste est reducendus ad aliquē de casibus in quibus pceptio decimarū de iure cōi ptinet ad ep̄ȝ. de qbus dixi in. d. c. cū cōtingat. C † In gl. iii. in fi. de hoc an & qn̄ in p̄scriptione rei ecclesiastice requirit titulus, dic vt h̄r hodie in. c. j. de prescri. li. vi. vbi tex. no. dt qđ vbicūq̄ ius vel p̄sumptio resistit p̄scribenti requiritur titulus prima fronte iustus. vel tm̄ tempore de cuius initio non est memoria. et hoc iō q̄ pper iuris resistentiā p̄sumit mala fides. vt in regula q̄ ɔ iura. li. vi. q̄ presumptio tollitur p titulū prima fronte iustū. vn̄ in casu nr̄o cū hospitalarii prescriberent cōtra ius debebant pbare titulū prima fronte iustū: sed nō pfuit titulus p eos allegatus q̄ erat euidēter iniustus. C In gl. in v̄si. ɔcessionē. ibi: ex certa snia cōfirmasset. intelligit ergo glo. istū tex. in ɔfirmatione facta in forma cōi: & q̄liter discernat an sit facta ex certa scientia vel in forma cōi dixi in. c. j. & ii. & c. antepe. de cōfir. vti. vel inuti. C † Sed ɔ istū intellectū facit: q̄ papa narrādo donationeȝ factā a rege vr̄ ex certa scia ɔfirmasse: cū bene sciret donationem regis non valuisse: vt no. in. d. c. aūpe. Sol. Inn. dicit qđ forte in ɔfirmatiōe nulla mētio fiebat de donatione regis: fortasse isti hospitalarii narrarēt se ex istis causis possidere illas ecclesias & decimas: petentes earum cōfirmationē & papa ɔfirmauit sicut iuste possidebāt vel p̄supposita q̄ de deuotione regis fieret mētio dbebat intelligi s̄m eū de donatione in casu licito[d] facta. puta si rex habuisset decimas in feudum ab antiquo vel ius patronatus in illis ecclesiis. & no. bn̄ ista verba. vr eñ in dubio debeamus semper presumere donationē cōfirmatā fuisse factā in casu al's habili. & ad illū casum habilē referēda sit cōfirmatio & est rō naturalis. nam cōfirmatio ex ppio significato denotat firmitatē act⁹ ɔfirmati: q̄ dr a cō q̄ est simul, & firmo quasi simul firmo cū primo donatore. ergo dȝ intelligi de donatione facta in casu habili si fieri pōt: vt si ɔfirmatio intelligat in suo significato. & nō trāseāt in speciē donationis. nā aliud est donare. & aliud est cōfirmare: vt in. c. inter dilectos. de fi. instr. quod tenementi. C † Sed quero iuxta p̄dicta nūquid talis confirmatio facta in forma cōi saltem tribuat iustum titulū p̄scribēdi in casu in quo titulus ē necessarius ad p̄scriptionē. iste tex. in versi. ceterū. a ɔtrio facit qđ sic: dum dicit q̄ nō effluxerat tantū tp̄s &c. Inno. tacite sensit oppositū. & ad tex. supplet maxime: tn̄ hoc aperte nō dicit: sed Hosti. tenet ɔtriū. nā s̄m eū si concessio solius epi inualida tribuat iustā cām p̄scribēdi. vt in. c. cura. & qđ ibi no. de iurepa. fortius hoc hȝ inducere ɔfirmatio pape. dicit Ab. hoc multū notandū pro religiosis habētibus multas similes cōfirmatiōes. sed Pe. tenet ɔtrium vt talis ɔfirmatio non sufficiat ad prescribendū. C † Ego cōcordādo dicerē qđ aut apparebat de validitate tituli ɔfirmati: tūc cōfirmatio nō tribuit titulū prescribēdi. rō manifesta est q̄ errat in iure. nā si donatio prima apte est nulla: putarē cōfirmationē nō valere: q̄ errat in iure & error iuris impedit p̄scriptionem: vt s̄. dixi. Et ex his puto qđ in casu hui⁹. c. cōfirmatio[e] nō prestat titulum prescribendi. & forte propter hoc papa in fine dixit qđ nullum preiudiciū p illā ɔfirmationē irrogabat iuri ep̄ali. nec obst. v̄. ceterū. q̄ ponit verba narratiua ptis: & pōderat ibi ad maiorē aggrauationē partis q̄ tantū tp̄s nōdū efluxerat &c. Si aūt nō apparet titul⁹ confirmatus vt sepe contingit: puta q̄ monasterium nō hȝ nisi hanc cōfirmationē pape: & satis vero sil'r pōt p̄sumere qđ p̄cessit titulus habilis: & h̄ casu puto cōfirmationē prestare cām p̄scribēdi: q̄ hic est error facti & nō iuris. & sic debēt distingui opiniones ɔtrie p̄alle. C † Nec est veꝝ simpl'r dictū Host. q̄ cōcessio solius epi tribuat causam p̄scribendi: sed dȝ intelligi qn̄ errabat in facto: vt q̄ pars putabat capl'm cōsensisse, qđ tn̄ nō ɔsenserat. vt aūt erraret in iure: vt puta q̄ ps crederet solā concessionē epi sufficere: talis cōcessio nō prestaret titulū p̄scribēdi: vt est glo. no. in. c. ii. de his q̄ fi. a p̄la. et no. in. c. de quarta. de p̄scrip. nec credo Hosti. sensisse ɔtrium. idē puto vbi probabiliter potest dubitari de validitate prioris tituli. nā tūc nō solū ex cōfirmatione sed ex titulo inutili pōt causari prescriptio. ar. in. l. regula. ff. de iuris & fac. igno. & videt tex. in. c. cū dilectus. de cōsue. & hec no. q̄ puto verissima. † In glos. fi. in fi. no. singu. glo. quā quotidie soleo allegare cuius est sensus qđ libellus seu petitio habet se vt subiectum: snia vero vt predicatū. nā snia debet esse cōformis libello. vt in. c. lȝ heli. de simo. & fatuus reputat iudex qui pronūtiat super nō petitis. l. fi. C. de fideicō. liber. Et ex gl. & ex text. no. qđ vbi nō apparet de petitione: q̄ acta pper antiquitatem sunt perdita debemus ex verbis sentētie[f] presumere qualitatē petitionis. Item vbi verba libelli sunt dubia. C † Scđo no. modū & practicā sententiandi

Zacharias.

[a] C Laici. adđ istū in. c. nullus. n. 11. & qđ ibi posui in apo. ad eū in ver. de rectoribus hospitaliū. s̄. de fo. compe.

[b] C Ecclesiastico. Adde Old. ɔsi. j. Sebasti. Sapia.

[c] C Qđ cōfirmatio. Quid operet cōfirmatio facta p papā. tradit Feli. in. c. ii. col. xvii. v̄s. legas incerte. d rescrip. & in ca. inter dilectos. col. vj. s̄. de fide instru.

[d] C Casu licito. adde per hoc qđ voluit Roma. consi. cccxxiiii.

Zacharias.

[e] C Confirmatio. Adde istū in ca. j. nu. 6. & qđ ibi no. in apo. ad eū i v̄s. administrādi. s̄. de confir. vtili vl' inutili.

Antonius Frāc.

C Dicas qđ cōfirmatio nihil tribuit de nouo nisi qn̄ cōfirmās vult aliqd de nouo dare & qd opet confirmatio. vid bar. in. l. & quia. quam legit cuȝ. l. mora. & ibi per Alex. ff. de iur. om. iud. et vide Pau. de ca. in consil. cxxxii. et per Old. in consi. clxiiii. & vide car. in cle. j. de iureiur. & plene traditur i ca. j. & ii. de confir. vtili vel inuti. vbi plene de materia.

[f] C Snie. Ex qualitate snie p̄sumit p libello. ad hoc etiā bene no. istaȝ gl. d. Anton. hic q̄ crederē veꝝ nō apparente libello & eo casu quo pro snia p̄sumit etiaȝ quo ad pcessum: vt qn̄ trāsiuit i rē iudi. s̄m Inn. in c. bone. el. j. de ele. & i. c. qm̄. de pba. vel qn̄ fuisset expresse approbata al's non crederem hanc glo. verā. dicit tn̄ Spe. i ti. de lib. obla. q̄ si admittit libellus et de eius substātia dubitat dȝ super hoc stari dicto actoris. & illđ dictū refert. do. An. in c. j. in vltimis verbis. de libel. oblat. Item simpliciter snia i dubio rescidit ex q̄litate actoris vt dicit gl. no. in. c. fi. cōfirmationem. de ele. in. vj. & in. l. si qs ad exhibendum. ff. de execu. rei iud. Itē ex qualitate libelli presumit qualitas snie. text. est opti. in. l. si preses. ff. d pe. & facit tex. in. l. si vt funduȝ. ff. communi diui.

Antonius Frāc.

C An snia p̄sumat iusta. dicas q̄ in dubio p ea presumit nisi cōtrariū probetur. l. herennius. §. caia. ff. de eui. l. bebli⁹. ff. de pac. dota. l. ab ea parte. ff. de proba. c. sicut. & ibi p do. Anto. in pen. char. de ele. et habetur per Inno. in. c. bone. el. j. eo. tit. & in. c. cū inter. & in. c. consanguinei. de re iudi. & vide Io. an. in. c. in presentia. de renun. & qn̄ etiā presumunt ea in processu omnia solenniter interuenisse habetur in. l. sciendum. & ibi late per Ioā. de imo. ff. de ver. ob. & intellige predicta vera nisi a snia appellet q̄ pendēte appellatione nō p̄sumit pro ea nisi iustificetur: vt per gl. et Bal. in. l. i. in. j. colū. C. si aduer. credi. & p Bal. in. l. si p̄ses. i. j. q. C. qūo & qn̄ iud. & habet per Alex. in cōsil. xxii. in. ii. parte. et adde q̄ in cā matrimoniali in dubio p̄sumit p sententia: vt in. c. cōsanguinei. & ibi p Hosti. de re iudi. vbi dicebat Ioā. and. qđ qui dicit sententiā iniustā debet probare. et vide que habent in. l. j. ff. ad turpil.

sententiandi super interdicto vti possidetis. Inn. vltra istos duos intellectus glo.ponit alios duos intellectus.s.qd hic fuit actum cōfessoria; sed certe iste intellectus nō applaudet litere.nā cōfessoria est actio realis. vnde hz se in incorporalibus sicut rei vendicatio in corporalib⁹. vt insti.de ac.§.j. vnde papa hic pronuntiasset ius decimandi pertinere ad epm qd nō facit.sed simplr prohibuit: vt hospitalarij vlteri⁹ nō
17 impedirent epm. ¶ † Alius intellectus Inn.est qd fuit hic actū actione de dolo: non ad decimas consequendas sed ad interesse qd passus est eps ex dolo istorū hospitalariorū.ar.in.l.cū quis.ff.de dolo.vbi tex. no.dicit q si qs persuasit dolose colono meo vt de possessiōe abiret possum agere contra ipsum actione de dolo ad interesse.sic hic potuit agere eps ex persuasione dolosa quā ipsis rusticis hospitalarijs fecerāt et iste intellectus est ver⁹ in se: sed nullo modo cōgruit petitioni seu sententie.ideo tenet lec.glo.qd hic fuit actum interdicto vti possidetis contra istos molestatores. ¶ Sed extra glo.op.videt eni hic papā fuisse diminutum: qz super ecclesijs petitis nihil pronuntiauit contra iura superius alle. Sol.dicūt doc.qd illa pars snie non fuit hic decisa: qz non faciebat ad titulum.similis decisio in.c.veniens.de prescrip.

1 ☞ Predia de quibus sunt soluende decime: sunt danda colenda talibus a quibus sine contradictione possit ecclesia decimas consequi.
2 Onus impositum super aliqua re: facit illam rem minus valere.
3 Precium rei est estimandum, non fm quod valet ipsa res libera: sed cū onere quod habet in se.
Ecclesia censetur habere quoddā ius in pdio ex quo debetur decima.
4 Decime sunt integre soluēde: al's non ita soluens peccat mortaliter et potest excommunicari.
Excommunicatio non fertur nisi pro peccato mortali.
5 Decime sunt debite ex precepto vtriusqz testamenti.
6 Decime prediales sunt soluende a possessore predij lz ipse habuerit pactum a vendente vel alias tradente ne teneretur: potest tamen ipse habere regressum cotra talem promittentem.
7 Consuetudo diminuēs quotā decime nō valet nisi a papa approbet.
8 Taciturnitas siue tolerantia pape: an habeatur pro dispensatione vel consensu.nu.9.
9 Decima tam personalis q predialis est de iure diuino: z vtraqz est soluenda z asserens contrarium est quasi hereticus: tamen in tali prestatione decimarum multum operatur consuetudo loci.

1 In aliquibus. † Hoc dicit. Dñi prediorū cogi pñt vt predia colenda dent talibus a quibus sine cōtradictione ecclesia possit decimas cōsequi.h.d. vsqz ad.§.ille.qui nō summatur propter breuitatem.prima pars ponit excessum: quē secūdo corrigi mādat.ibi: volētes. ¶ Casus literalis. In quibusdā regionibus quedam sunt gentes pmiste que fm ritus suos decimas nō soluūt lz christiano nomine cēseant: his quidā dñi prediorū ea tribuūt excolēda vt decimis defraudantes ecclesias maiores inde reditus assequāt: significatū est domino pape.q mādat vt ipsi dñi talibus psonis: z taliter sua pdia cōmittant qd absqz vlla cōtdictione cum integritate decimā persoluant clericis ecclesie quibus debet z si necesse fuerit per censurā ecclesia. ad hoc cōpellantur. In fine dicit qd ille decime que debent de iure diuino vel de loci cōsuetudine approbata necessario sunt soluende. Ber. ¶ Primo nota ex isto tex.arg.qd mistura christianorum habentiū varios ritus nō videtur a iure reprobata.z ver.ritus.denotat mores in spūalibus.naz in quibusdā locis vt in insula cretēsi z in insula cypri sunt greci permisti cum christianis. Item reperiuntur in aliquibus locis armeni z indi qui censent christiani sed habent varios ritus z diuersos a nobis: cōtra qd tū facit: qz cū sint heretici z per cōsequens excōicati sunt vitādi z puniendi.j.de here.ad abolendā.z.c.excōicamus.potest dici put di
2 cit glo.no.xx.di.c.j.qd papa eos tolerat in ritibus eorūz. ¶ † Secūdo
a no.q ratione oneris[a] adiecti in cōtractu res videt minus valere.nam onus videt pars precij: vt dicit tex.no. in.l.fundi partem.ff. de cōtrhen.
b emptio.z per hoc infero q si quis vendit predium cū onere[b] retrouendēdi: si postmodū allegat paruitas precij ad inferendū cōtractū fictitium z vsurariū: non dz estimari verus valor rei: sed debet haberi respectus ad onus ipositū.nam tanto minus valet prediū.z ita pluries in facto respondi.qd no.qz multi errāt.z vide qd dixi in.c.ad nrāz.de
3 emp.z vend.sic limito glo.in.c.cōquestus.j.de vsuris. ¶ † Tertio not. q ratione decime videt ecclesia habere quoddā ius in fundo. vñ pōt compellere dñm vt fundum det talibus excolendūz zc. vt in litera.
4 ¶ † No.ibi: cū integritate. q nō sufficiat aliquid dare noie decime put tenuit magister sententiarū: vt refert glo.in.c.j.eo.tit.li.vj. sed oportet quod soluat cū integritate: z nō soluens integre videtur peccare mortaliter.qd colligitur ex eo qz potest ad hoc copelli p excōicationē: et excōmunicatio nō fertur nisi pro mortali: vt in.c.nullus.z.c.nemo.xj.q.
5 iij. ¶ † No.in.§.ille q decime hodie sunt soluēde necessario ex.l.diuina. apertissime vult ergo isto tex.qd illa lex diuina edita in veteri testamēto circa solutionem decimaz necessario sit hodie seruanda in nouo testamēto.quod est apte cōtra illos theologos qui tenuerūt z tenēt qd hodie decima in nouo testamēto sit in libertate ipsius cōstituta: vt sic non teneatur quis soluere si nō velit: de quo dic: vt statim latius dicā

a ☙ Sebast. Sapia. ¶ Rōne oneris. Uide Abb.in.c.ad nrām.col.fi. s.de emp.z vēd.vbi idē sentit. Cōtrarium tñ sentit Pau.de ca.in.l.ij.C.de rescin.vend.vbi vult qd remediū.d.l.ij.habeat locum etiā q sit pactuz de retrouendēdo non considerato illo onere: z ita dicit teneri cōmuni
b ter per doc. ¶ Cū onere. No.ad practicā.z ad intelle.l.ij.C.de rei ven. ☙ Sebasti. Sapia.

6 cum gl.fi. ¶ † In gl.j.ibi non nocet ecclesie vult dicere q si trāsferens fundū in aliū z paciscatur vt ipse teneat ad decimā z nō possessor: hoc pactum nō preiudicat ecclesie, quo minus posset petere a possessore: rō qz hoc est onus reale: z sic ipa res sequit possessorē: valet tñ pactum in preiudicium paciscentium qz si possessor soluit tenet ille qui se obligauit ad conseruandum illum indemnem.z sic loquitur ille.§.pactum.alleg.in gl.pro contrario. ¶ Sed oppo.contra text.nam si hoc est verum nō refert a quibus predia colenda traderentur.nā a iudeis z saracenis ecclesia extorquet decimas prediales.vt in.c.de terris.z q ibi dixi.s.eo.no. Jo.and.in addi.Spe.super rub.de iudeis.ergo multo forti⁹ poterat ecclesia petere ab istis christianis.lz fm eorum ritus decimam non soluerent. Sol.fatendū est contrarium: sz qz non poterāt isti de facili compelli per ecclesiaz qz non curabant de excōicatione: ideo ad hoc preiudicium facti euitandum emanauit prouisio de
7 qua hic. ¶ † In gl.fi.i fi.no.bene istā gl.ad quā quotidie fit remissio. Con ludit enim q decime hodie sunt in precepto etiam ex dispositione legis diuine: z quod nō valet contraria consuetu
c do[c] etiam si diminuit quotam decime: nisi talis consuetudo esset a papa approbata. Et ad istuz tex in fi.qui ponderat cōsuetudinē loci respōdet quod loquitur in casu.c.cū sint hoies.z.c.ad apo
d stolice.s.eo.s.vt valeat cōsuetudo[d] vtrū decima debeatur ecclesie parochiali vel prediali non aūt valet, vt nullo modo debeatur vel vt decima integre soluat: z idem Inno.hic qui loquit in hoc clarius q glo. Alij z secundo intelligant text.in consuetudine approbata a papa.z in hoc not. istū tex.fm hāc lec.qd vz cōsuetudo approbata a papa minuēs quotā decime: puta vt soluatur duodecima vel vigesima ps put viget in multis locis z h habeo p indubitato si apparet de approbatione pape p ea que dixi in.c.a nobis.s.
8 eo. ¶ † Sed dubito nūquid sufficit taciturnitas ipsius.nam qd non sufficiat multum faciunt iura antiqua q habentur in decretis.z ista q habētur in hoc volumine. Itez iura noua in.vj.z nouissima in cle.in qbus papa semp mādat integrā decimā solui.z sic videt q taciturnitas pape hodierna non sit dispēsatio: sz hz locū illud: multa per patiētiā tolerant zc. vt in.c.cū iamdudū in fi. de prebē.sed p cōtria pte q videt benignior z egor saltem vt tot hoies nō dānent.pōt dici qd papa expresse nō reprobet talē cōsuetudinē locorū iura sua habent locū in locis vbi p maiori pte decime integre soluunt.facit.c.j.de cōstitu.libro.vj. Alij fuerunt in opi.q litera ista pcederet fm cōsuetudinem theutonicoz: q p decimis soluunt certas mēsuras: siue coloni aliqd recolligāt siue nō z rōne incertitudinis cū ecclia pōt se habere ad dānū
e vel lucrū[e] talis cōsuetudo est tolerāda.z no.bene hāc opi.q fuit Uinc.z nō reperio p aliquē reprobataz.facit eni p cōsuetudine q est venetijs vbi in vita nō soluunt decime psonales.sed in morte soluit decima d oib⁹ mercātijs z iocalib⁹ z alijs mobilibus.nā pōt se habere ecclesia ad lucruz et ad dānū.qz si ille reperit ditat⁹ in morte ecclesia sentit lucru: si depaupatus sentit dānū. Hosti.intellexit istū.§.in pncipi.in decimis predialibus qz
9 ille debent lege diuina z cū integritate. ¶ † Secundam ptē intellexit in psonalibus dicēs qd psonales nō sunt in pcepto nisi put consuetudo se habet: hoc verum nisi in loco non essent prediales vel modice: z sacerdos indigeret: nā tunc parochianus potest copelli ad soluendū decimam personalem.iuxta illud psalmiste. Sumite psalmum z date tympanum: .i.id est sumite spūalia z date temporalia ministris ecclesiarum.sed

c ¶ Cōsuetudo. vide Alex.in cōsi.lx. incip.romana ecclesia.in.iiij.vo. And.sicu.in cōsi.xlix.incip.illud in mediū referam.in iij.vol.z in consil. xxxv.incip.sapiēter scribit.col.vij. in.ij.vol. Fulg.in consi.clxvj.inc.in qōne que vertit.

d ¶ Consuetudo. An valeat cōsuetudo q dcime nō soluant. Et adde hic do. Ant.in.j. col.vs.p hāc decr. dicūt doc.z i.c.nō nulli.in.iiij.col.de cle.non resi.z i.c. ex transmissa.de prescr. Et vide oīno p Arch.in ca. qcūqz.el.j.xvj.q. vij.vbi cōcludit qd vz cōsuetudo q nō pstent decime personales: sec⁹ in pdialib⁹.nam dicit qd decime psonales nō sunt debite de iure. Item addit ēt ibi q in predialibus decimis minutis vz talis cōsuetudo.z vide Arch.in.c.maiores.xvj.q.vij.vbi refert beat. Tho. q decime nō reqrunt vbi sine scādalo reqri nō pñt pter dissuetudinē.item vide oīno quod late scribit Ray.i sum.de deci.vltra me.vs.itē queritur.vbi dicit q vz cōsuetudo q decime psonales nō pstent: sz obētur solum de iure positiuo.de q vid p Pe.de an.in.c. j.i.v.col.vs.opponit q minuit.et i opp.z videt q in decimis.de pscri. in.vj.z late p ho. in sum.d deci.i.§. fi.in.iij.co.in ver. z querit cū multis.z seq.meli⁹ q alibi in iure.p.d. Anto.in.c.parochianos.in antepe.colū.s.eodem. ☙ Sebasti. Sapia.

e ¶ Uel lucrū. hāc opi.sequit Ful.in consil.clxvj.in q.in qōne q vertit.co.

f. ꝛ Paul. de cast. in cõs. cccxxiiij. incip. in cã decimali circa mediũ. ẽm antiquaꝫ impressionẽ. Soci. in cõsi. cxlv. incip. circa primum cõsultationis articulum. co. ij. in. j. parte. et in cõsil. cxcvij. in cip. viso ꝑuilegio colũ. j. in. ij. parte.
Zacharias.

a ¶ Agricultor. Add quod notaui in apo. ad istũ post eũ. in. c. lꝫ. nume. 1. in aposti. in ver. aliis tradunt excolẽdi. ṡ. e.

Inno. ṡ. eo. sup rub. hanc opi. dãnat. dicit enim qđ dicentes decimas ꝑsonales nõ esse de iure diuino sunt quasi heretici: ꝛ miratᷣ de nouis theologis ꝯtrariũ asserentibus. nã si de his q̃ ꝓducit humus terre dꝫ deus honorari: fortius in his que producit opera ꝛ industria hoĩs tãꝙ dignior. ꝓ hoc alle. qđ hᷣ Geñ. c. iiij. ꝛ Deute. xij. vbi videtᷣ litera hoc velle. hanc opi. vᷣ approbare Jo. an. qui dt qđ hec lr̃a nõ intendit ꝑ ꝯsuetudinẽ diminuere decimas debitas a iure diuino. sꝫ potiꝰ aggrauare solutionem decimarũ: vt sit sensus litere qđ decime ꝑdiales ꝛ personales q̃ debentᷣ iure diuino necessario sunt soluẽde. ꝛ nõ solũ ille: sꝫ etiã q̃ debentᷣ loci ꝯsuetudine approbata: sꝫ certe iste intellectus iudicio meo multũ est litere amicus. hanc opi. post multa sequitᷣ. d. An. i. c. parochianos. ṡ. e. vbi dt ꝙ multos theologos ꝯsuluit sup hoc tã in cõfessiõe ꝙ̃ extra. ꝛ qđ nũꝙ̃ reperit vnũ qui sibi faceret cõscientiã sup solutione decimaꝝ sed ipse hoc dãnat ꝛ dicit tales nõ procul ab heresi fore: cuꝫ oẽs doc. ecclesie q fuerũt sancti ꝛ doctissimi viri. Grego. Augu. Hiero. ꝛ Ambro. tenuerunt ꝯtrarium. vt habetᷣ. xvj. q. j. reuertimini. et c. decime. ea. cã. q. vij. c. quicunqꝫ. c. maiores. de cõse. di. v. quadragesima. ꝛ dicit se credere eos quasi dãnatos q volũt credere istis asserẽtibus oppositum. Sed vide opi. Hosti. ṡ. eo. in. c. a nobis. que mihi pro salute cõi multũ placeret si esset ꝟba. dicit eñ ibi qđ in locis in quibus decime ẽt prediales nõ soluũtur si. nõ vẽdicantᷣ ꝛ nõ soluuntᷣ: nõ peccant nõ soluẽtes. videtᷣ eñ papa cũ eis dispensare saltẽ quo ad ꝑteritas decimas. ꝛ ꝓ hac opi. facit. c. nõ est. ṡ. e. dũ mãdat nõ soluẽtes excõicari si neglexerũt. gl. tñ in. c. j. ĩ. eo. in. vj. videtᷣ hoc reprobare q2 ecclesia q̊tidie clamat vt decime soluantᷣ. ꝛ ius diuinũ dt. Decimas ꝛ primitias nõ tardabis offerre. Exod. xxij. d. vide gl. no. in. d. c. qcunqꝫ. xvj. q. vij. q̃ dt qđ etiã ꝑsonales sunt đ iure diuino: ꝛ ꝙ lꝫ in quantitate cathedratici currat ꝑscriptio: vt in. c. olim. de cẽsi. non tñ currit in q̃titate decime. vide bo. tex. ẽt cũ gl. xxxiij. q. v. c. dicat. vide ad materiã pulchre ꝑ Archi. xvj. q. j. ĩ c. decime. ꝛ in. d. c. maiores. ꝛ in. d. c. qcũqꝫ. vbi ponit opi. bea. Tho. ꝛ quorũdã theologoꝝ. ꝛ videtᷣ velle ꝙ ꝑceptũ decime nõ sit ex toto morale: sed partiꝫ ceremoniale. ꝛ dic vt ibi latius ꝓsequitur. bea. Tho. fuit in opi. ꝙ vbi de ꝯsuetudine nõ soluuntᷣ nõ peccãt nõ soluentes nisi ꝓpter obstinationẽ animi. vt si haberẽt animũ obstinatum ad nõ soluẽdũ etiã si ꝑciperet ecclesia tũc tales peccarent mortaliter. ꝛ hec opi. multuꝫ mihi placet ne tãta multitudo ꝑeat. tenẽdũ tñ est qđ iure diuino decime debentᷣ cum integritate. nã lꝫ motiua theologorũ multum stringãt tñ in dubiis debemus stare interpretatiõi ecclesie ꝛ summi pontificis: vt ꝓbatᷣ in. c. per venerabilẽ. qui fil. sint legi. ꝛ adde hic ea que dixi. ṡ. eo. super rubri. ꝛ qđ no. Hosti. in. d. c. a nobis.

1 ☞ Decime soluuntur ante censum ꝛ tributa: si vero primo detrahuntur census ꝛ tributa illa sunt decimanda. 4.

2 Fructus terre respectu dei dicũtur naturales: sed respectu culture hominis dicuntur industriales.

3 Cause q̃ñ concurrunt due in eadem re vna potẽtior alia illa preualet que potentior est.

5 Decime an ꝛ q̃ñ sint soluende vel a domino vel a colono: aut ab vtroqꝫ. 6.

7 Decima an sit soluenda in parochia vbi res fuit seminata an vbi postea fuit plantata.

1 **Cum nõ.** †Hoc dicit. Prius soluẽde sunt đcime ꝙ̃ cẽsus seu tributa: ꝛ si prius illa soluuntᷣ postea decimari debẽt. h. d. Diuiditᷣ. Primo ꝑmissa rõne ponitᷣ excessus. Scđo alia ratio ꝛ excessus ꝓhibitio. ibi cũ autem. Tertio alia rõ. ibi: q̃ñ. ¶ Casus lr̃alis. Quidã ante solutionem decimaꝝ deducebãt de fructibus decimandis cẽsus tributa ꝛ al's expẽsas: cum ergo dñs in signũ vniuersalis dñij q̃si quodam spãli titulo sibi reseruauerit đcimas: volẽs ꝯciliũ ecclesiaruꝫ dispendiis ꝛ animarum periculis obuiare: statuit ꝙ exactionem censuum vel tributorũ precedat solutio decimarũ: vel saltẽ illi q cẽsus vel tributa indecimata ꝑcipiũt: cõpellantᷣ ꝑ censu. ecc. đcimare ecclesiis
2 quibus de iure debetᷣ. q2 res trãsit cũ onere suo. Ber. ¶ †Not. ex prin. litere. ꝙ fructꝰ segetũ ꝛ arboꝝ cẽsentᷣ potius naturales ꝙ̃ industriales. nam totũ attribuitᷣ diuine potẽtie ꝛ misericordie: cũ semẽ mortificetur in terra nec illud semẽ colligitᷣ. Itẽ arbores recipiũt incremẽtũ ex terra ex dispositione diuina: ꝛ h̃ ꝓcedit quo ad solutionẽ decime. nã alia cõsideratione. s. vt possessor bonefidei faciat fructus suos: fructꝰ segetum censetᷣ potius industrialis ꝙ̃ naturalis: ꝛ hoc propter nimiã curã q̃ adhibetᷣ in cultura. vt not. gl. in. c. grauis. de resti. spol. ꝛ in. l. ex diuerso. ff. de rei vend. ꝛ sic solue ꝯtrariũ ꝙ fieri põt. de no. in prealle. iuribus vt respectu dei censeantur fructus naturales: sed respectu hominis censeãtur industriales. ¶ Scđo no. illa ꝟba apostoli q̃ habentᷣ ꝑme ad Cor. iij. ꝙ neqꝫ q plantat est aliqđ ꝛc. q̃ ꝟba possunt intelligi ad lr̃am vt iacẽt. itẽ mystice. vꝫ ꝙ neqꝫ q plãtat. s. ꝑdicãdo est aliqđ: neqꝫ q rigat. s. baptizãdo: sed q incremẽtũ dat. s. infundendo gr̃am spiritualẽ. vt est deꝰ.
3 ¶ †Tertio no. ꝙ vbi cõcurrũt due cause quarũ altera est potentior: illa preponẽda est minus potenti. nã tributũ soluitᷣ in signũ specialis dominij: decima in signũ gñalis: ꝛ sic cũ hec causa sit potentior: debet hec
4 solutio decime ꝑcedere solutionem tributi. ¶ †No. ꝙ tributũ ꝓueniẽs ex aceruo nõ decimato dꝫ decimari illi ecclesie: ex cuius parochia fructus prouenĩunt: hoc intellige vt plene dixi in. c. tua. ṡ. eo. vbi recitaui
5 dicta Inno. hic. ¶ †Ultimo no. ꝙ agricultorᵃ tenetᷣ soluere decimaꝫ
a ecclesie anteꝙ̃ soluat domino tributum vel cẽsum. Et ex hoc inferebat do. Pe. ꝙ si ecclesia petit decimã a colono: nõ põt colonꝰ euitãdo hoc onus allegare dñm: cũ notoriũ sit decimã deberi ecclesie ꝛ sic vult ꝙ ẽt inuito dño põt decima extorqueri a colono ꝯnimo plus sentit ꝙ ecclesia non petente possit colonus cũ soluit dño partẽ suã retinere integrã decimam suã penes se vt eã soluat ecclesie: q2 in pari cã potior est cõditio possidẽtis hec dicta mihi simpliciter non placẽt. Sed distinguo sic: cũ q̃ritur an colonus an dñs debeat soluere decimã ꝙ aut sup h̃ est cõsuetudo: vt q2 rusticus cõsueuit decimã integrã soluere: ꝛ tũc seruanda est cõsuetudo. ad hoc alle. tex. opti. in solutione tributoꝝ in. l. litibus. C. de agri. ꝛ censi. li. xj. ꝛ glo. ibi extẽdit illũ tex. ad materiã nostram. Aut non apparet de cõsuetudine: q2 ecclesia q̃nqꝫ recipit a manibus rustici q̃nqꝫ a manibus dñi: ꝛ tũc omnes fructus spectant ad dñm: lꝫ dñs teneatur dare certas mẽsuras: seu certos nũmos colono ꝛ tunc puto qđ nõ rusticus sed ipse dñs hꝫ soluere decimã: pro hoc tex. in. c. cum homines. ṡ. eo. vibi videtᷣ ꝓbari: nec puto ꝙ colonus possit hoc casu soluere decimã dño inuito: q2 interest dñi vt sit ꝑsens ne fraudetur ipse vel ecclesia: ꝛ sic nõ obstat qđ notoriũ sit decimã deberi ecclesie. aut eꝫ fructꝰ omnes pertinent ad colonũ: puta q2 cõduxit prediũ ꝛ dꝫ dño certã pẽsionem: ꝛ tunc ipse colonus soluet decimã. arg. hic. nã oẽs fructus hic pertinebant ad colonũ: sed ipse tenebatur dare tributuꝫ vel cẽsuꝫ dño. vel vterqꝫ dñs ꝛ colonus recipit quotam: ꝛ tñ vterqꝫ solet ꝓ ꝑte sua ad hoc. c. tua. ṡ. e. sensit gl. in. c. in aliquibus. ṡ. e. ꝛ sic distingue ꝛ intelli-
6 ge glo. j. hic: que loquitur aliquãtulũ intricate. ¶ †In gl. j. in fi. dic qđ aut queritur quis teneatur ex debito soluere decimã colonus aut dñs vel vterqꝫ. ꝛ istũ arti. plene expediui in. d. c. tua. ꝛ dic vt ibi. Aut queritᷣ vtrũ alter eorũ possit soluere decimã totã alio inuito absente. ꝛ hũc articulum. ṡ. expediui. ꝛ sic arti. iste est ꝓrsus separatus in materia illius
7 c. tua. ¶ †Extra glo. Jo. an. adducit istum tex. ad. q. quidã seminauit porros in parochia scti Andree: demũ illos plantauit intra ꝑochiam ecclesie sancti Jo. q̃ritur cui ecclesiarũ sit soluẽda decima ista. facit tex. iste ꝓ scđa ecclesia qđ neqꝫ q plãtat neqꝫ q rigat est aliquid sed qui incremẽtũ dat: sed incremẽtum ꝓcessit in parochia scđa ꝛ nõ in ꝑma. ergo secunde ecclesie debet fieri solutio huius decime. In contrariuꝫ facit qđ hᷣ Deutero. xiiij. ꝛ Paralip. xxxj. vbi habetur qđ de oĩbus que producit humus decima est soluenda. Itẽ est initium spectandum. vt in. c. dudum. de ele. hec est pulchra q̃õ ꝛ difficilis ꝛ eam plene videas in mercu. per Jo. and. in regula qui prior est tempore. lib. vj.

1 ☞ Priuilegia de non soluendis decimis concessa alicui loco religioso: non extenduntur ad decimas prediorum de nouo acquisitorum ꝛ quibus ante decime soluebantur. nu. 4.

2 Non emere vel non vendere: an ꝛ quando, possit aliquis se obligare.

3 Quando duo sunt pariter priuilegiati: remoto priuilegio quo ad vnũ non extenditur ad alium.

5 Decime possunt prescribi a religiosis etiam parochiam non habentibus dummodo habeant titulum.

1 **Nuper.** †Cistercienses tẽplariĩ ꝛ hospitalariĩ de fructibus possessionũ quas acquisiuerũt post cõcilium generale de quo hic decimas soluere tenentᷣ si de illis possessionibus prius soluebãtur decime. Due sunt partes. Primo statutũ cisterciẽñ. Scđo ꝯfirmatio ꝛ ꝑmissio pape ibi: ne occasione. ¶ Casus literalis. Abbates ordinis cisterciẽñ. habebant ꝑuilegium de nõ dandis decimis de laboribus quos excolũt sumptibꝰ suis vnde grauiter ledebantur ecclie cũ ipe quotidie multas acquirerent possessiones de q̃bus ecclesiis decime soluebantᷣ: ꝓpter qđ dicti abbates ad cõmonitionẽ cõsilij statuerũt ne decetero fratres ipsius ordinis

emant

emant possessiones de quibus decime debeant ecclesijs :nisi forte pro monasterijs fundādis de nouo:ꝛ si tales possessiões de quibus decime soluebant;eis fuerint pia fideliū deuotione collate aut empte pro monasterijs de nouo fundandis cōmittant alijs excolende a quibꝰ ecclesijs decime psoluant:ne occasiōe puilegiorū suorū ecclie vlteriꝰ aggrauent:ppter qđ statuit cōciliū vt de alienis terris:ꝛ de his quas decetero acquirent decimas ecclesijs soluant quibus rōne prediorū añ soluebant:ēt si ppꝛijs sumptibus eas excolāt:nisi cū ipsis ecclesijs amicabiliter duxerint cōponendū.ꝛ hoc qđ dictū est de cisterciensibus extendatur ad oēs alios q hñt similia puilegia:pcipit cōciliū vt ecclesiarū plati prompti existāt ad exibēdū pdictis priuilegiatis de suis male factoribus iustitie cōplemētū ꝛ eorū priuilegia diligenter obseruent. Bernar.

a ¶ Prio no.tex.quasi aptū qđ etiā de pdijs dotalibus[a] ecclesie dꝫ solui decima illis ecclesijs qbꝰ prius soluebat:siue talia pdia pia deuotione fideliū sint oblata siue empta p monasterijs fundādis.nā si hoc pcedit in monasterijs cistercieñ q erāt puilegiata sup decimis:fortiꝰ pcedit in monasterijs aliorū religiosorū vel in ecclesijs secularibus:ꝛ est iste tex.cōtra gl.in.c.nouū genus.s.eo.ꝛ facit p glo.in.c.j.de censi.q tenuit qđ.s.dixi.ꝛ ad hoc tene mēti istū tex.qꝛ nescio alibi eque bonū in hac materia.ꝛ nō solet ad hoc allegari.ꝛ de hac materia vide qđ plene dixi in.c.nouū genus.s.eo.

2 ¶ † Scđo no.ꝙ pōt qs se obligare ad nō emēdum possessiões ꝛ p ꝯñs ad nō vendēdū.sed in cōtrariū facit tex.l.peñ.ff.de pac.vbi dꝛ tale pactū nō valere.Et ad istū tex.rñdet hic Abb.qđ papa hoc statutū hic ꝯfirmauit.Sed certe nō est bona respōsio.qꝛ papa nō solū cōfirmauit:ſꝫ potiꝰ ademit.Itē isti fecerūt statutū ad cōmonitionē pape ꝛ sic sumpsit autoritatē ex facto eorū:vñ dicēdū qđ collegium tanq̄ corpus fictū vt in.c.q̄to.de his q fiūt a pla.ꝛ in.l.mortuo.ff.de fideiu.nō pōt sibijpsi hāc legem pfigere ſꝫ singularibus psonis de ipso collegio bene pōt hāc legē imponere sicut videmus cōiter qđ plerūq̄ꝫ ciuitas statuit vt nō liceat singulis alienare possessiões in nō suppositos.ꝛ sic loquit iste tex.¶ Tertio no.ꝙ puilegia oim religiosorum de decimis nō soluēdis collata añ tps huius cōcilij sunt reuocata hodie quo ad possessiones acquisitas post hoc cōciliū.ꝛ sic priulegium de quo in ca.ex parte.el.j.s.eo.hodie euanuit quo ad possessiones acquisitas post hoc cōciliū.

3 ¶ † Itē no.ibi:extēdi volumꝰ.ꝙ vbi duo sunt pariter priuilegiati:reuocatio priuilegij quo ad vnū nō extendit quo ad aliū,nisi pnceps expsse extēdat.sic dicimus in alia dispositione odiosa.vt est tex.iuncta gl.no.in.c.cōstitutionē.de reg.lib.vj. Et facit iste text. multū no.ad qōnē legistarū.no.in.l.fi.C.de sac.san.eccl.nā ibi in certis casibus priuilegiū prescriptiōis centū annorū fuit collatū pariter ciuitatibus ꝛ ecclesijs.demū p ius autēticorꝫ fuit reuocatū quo ad eccl'ias ꝛ statutū vt sola ecclesia romana gaudeat priuilegio centū annorꝫ.alie

b vero solū.xl.annorꝫ.querit tunc an idē sit dicēdū in ciuitatibus[b].nāꝫ si priuilegiū fuit reuocatū quo ad ecclesias q erant magis fauorabiles.ergo ꝛ quo ad ciuitates.In ꝯtrium facit hec litera inducta mō pdicto. ¶ Oppo.ꝯ tex.de cōtrarietate.¶ Nam aliter disponit in princ.aliter in ver.nec occasione.Sol.prin.c.ponit statutū ipsorū cistercieñium qui processerunt colorate in reuocatione puilegij eorū.nā cū essent puilegiati sup decimis terrarū quas excolebāt ppꝛijs manibꝰ vel sumptibꝰ.vt in.d.c.ex parte.ipsi statuerūt vt possessiones decetero acquirēde traderentur alijs excolēde vt sic remaneret integrū priuilegiū eorꝫ,ꝛ ecclesijs predialibus succurreret:papa ꝯo in ver.ne occasiōe.volēs puidere latius statuit vt siue ppꝛijs manibꝰ excolant:siue alijs tradāt excolendas:debeāt soluere decimā de possessionibꝰ acqrendis post h̄ cōciliū.ꝛ fuit factū hoc cōciliū fm Io.an.anno dñi. M.ccxv.xvij.anno pontificatus Inn.ꝛ per hoc potes instrui de possessionibus acqsitis post hoc cōciliū.Itē credo ꝙ isti cistercieñses gaudeāt saltē priuilegio cōi religiosorū vt de noualibꝰ q excolūt ppꝛijs manibꝰ vel sumptibus nō soluāt decimam:vti dicitur in.d.c.ex pte.qꝛ solū hic reuocat puilegiū laborū

4 suorū ꝛ nō noualiū.ar.in.d.c.ad audientiā.s.eo. ¶ † In gl.ij.ibi:anteq̄ edificent ecclesie.videt ergo gl.velle qđ puilegiū perdat solū anteq̄ ecclesie edificarent.ꝛ ita Hosti.vr intellexisse gl.quā reprobat.ſꝫ vt dicit Io.and.non est credendū ꝙ glo.habuit hūc intellectū:sed pōt sic saluari.nā pro monasterijs de nouo fundandis emitur possessio pro fundo ipsorū monasteriorꝫ ꝛ talis possessio est onerata decimis anteq̄ monasteriū fundet:sed post fundationē monasterij frustra querimus de decima cū ibi nihil recolligat:sed de reliquis possessionibus que acquirūt pro dote monasterij soluit decima tā ante constructionem monasterij

5 ꝙ post:vt lr̄a satis innuit.¶ † In glos.iij.ibi possideri nō pōt.aduerte quia gl.loquit multū improprie.nā si religiosi nō possent decimas possidere nō valerēt eas pscribere.cuius ꝯtrium pbat in.c.cum in tua.ꝛ.c.dudū.s.eo.sed gloss.habuit bonū intellectū.dꝫ eñ intelligi qđ religiosi de iure nō habent ius decimādi.tñ in veritate nulla in hoc fit differentia inter religiosos ꝛ clericos seculares.qꝛ si religiosi habent parochiaꝫ percipiunt decimam sicut clerici seculares vt in.c.suggestum.ꝛ qđ ibi dixi.s.ꝛ idē est in clericis secularibus.nam si non habent parochiam nō pñt habere ius decimādi.nam decime sunt hodie de iure parochiali:vt in.c.fi.s.de parochijs.vñ concludendo qōnem gl.lꝫ Hosti.ꝛ Io.and.multum se inuoluant,dico breuiter ꝙ tam religiosi q̄ clerici volentes prescribere decimas aut actiue aut passiue debēt habere titulū quia ex quo ius commune eis resistit cum nō habent parochiam non possunt sine titulo prescribere:vt probatur in.c.j.de prescri.li.vj.ꝛ adde gl.in.c.in aliquibus.s.eo.in fin.

1 ☞ Laicus nō pōt pignorare decimas q̄s detinet siue sine titulo siue cū titulo nisi isto vltimo casu pignoret clericis ꝛ cū ꝯsēsu diocesani.ñ.3.4.

2 Dispositio concernens vniuersos extendit ad singulos.

1. **Interdicimus.** † Breue est ideo non summatur. ¶ No.qđ laicus nō pōt pignorare decimas nec clericis vt hic nec laicis vt i.c.phibemꝰ.s.eo.ꝛ ideo iste tex.solum facit mētionē de clericis: qꝛ in.d.c.prohi-

2 bemus.satis fuit cautū i laicis. ¶ † Scđo no.qđ dispositio cōcernens vniuersos extēdit ad singulos ꝛ in hoc tene menti istū tex.ꝛ vide qđ no.i.c.

3 nimis.el.j.de exces.pla. ¶ † In glo.j.in fi.cōclusio glo.est qđ tex.iste procedit tā in decimis a laico de facto possessis q̄ in decimis sibi cōcessis in feudū ab antiquo ꝛ rō phibitionis est,vt decime citius perueniant ad ecclesiam ad quam spectāt.

4 ¶ † Sed dubium est nunqd laicꝰ hñs decimas in feudū possit eas pignorare alteri clerico de cōsensu diocesani. Hosti.tenet ꝙ sic.nam si pōt sibi donare cū consensu epi: vt in.c.cum apostolica.de his que fiunt a prela.ergo fortius pignorare.contrarium cōcludit Ioā.an.mouet:qꝛ ista litera loquitur indistincte.Item qꝛ decime citiꝰ peruenient ad ecclesiam cui debentur si non pōt alteri pignori dare.sed do. Pet.approbat dictum Hosti.quod etiā mihi plus placet:qꝛ cui cōcedit maius videtur ꝛ concessum minus.vt in.c.ex pte.s.eo.Item hoc concernit fauorē ecclesie vniuersalis vt citius decime eripiantur de manibus laicorum:ꝛ ex hac rōne emanauit.d.c.cū apostolica.quod cū habeat locum pariter in pignoratione debet habere locū ipsius dispositio.vt in.c.cum dilecta.de confirma.vti.vel inuti.sed si decime detinentur a laico sine titulo nō sufficit etiaꝫ consensus episcopi.vt dixit hic Goffred.ꝛ bene.tum qꝛ nemo potest rem alienam pignorare:tuꝫ quia ecclesia videtur approbare ipsius malā detentionem.

a Zacharias. ¶ De pdijs dotalibus. Adde car. in cle.fin. in.ix.q. eo.titu.

b ¶ Ciuitatibus. Not.p opi. Py. ꝛ Ioā.cōtra pla. relata p accur.in aut. quas actiones.C.de sac.s.in. eccle.ꝙ.d.aut.corrigēs presumptionem cētenariā.l.fi.in ecclesia.non tamen intelligat per hoc corrigere in ciuitate.

¶ De regularibus ꝛ transeuntibus ad religionem. Rubrica.

1 ☞ Regulares dicuntur illi qui profitentur tria substantialia regule ꝛ regionis:videlicet paupertatem castitatem ꝛ obedientiam.

2 Fratres vel sorores tertij ordinis sancti Frācisci non veniunt appellatione regulariū vel religiosorum in odiosis secus in fauorabilibus.

3 Religiosi qui dicant:ꝛ qbus modis capiantur.

4 Rectores hospitalium portantes certū habituꝫ vel vestem certi coloris an veniant appellatiōe religiosorum ꝛ gaudeant priuilegio fori.

Statutum disponens illud idem quod ius commune an sit statutum.

¶ Supra visum est de clericis secularibꝰ ꝛ de rebus eorum:merito restat videre de regularibꝰ et rebus eorū:vel sic.Quia virorum ecclesiasticorū duo sunt genera:quoddā est genus clericorꝫ secularium:quoddā religiosorū.vñ viso de pmo genere merito subijcit de secūdo. Uñ aūt dicat regularis dicit Io.an.qđ a regula que tñ dupliciter capit vt no.in rub.de reg.iur.li.vj.sed q̄tum ad

1 propositum dꝛ a rectitudine viuēdi. ¶ † Et dic qđ illi ppꝛie dicunt habere regulā qui pfitētur tria substātialia cuiuslibet religionis approbate videlicet paupertatē:castitatē:ꝛ obedientiam:vt c.cum ad monasteriū.de sta.regu. Alij vero licet aliqua pmittāt non dicunt proprie habere regulam.sed potius quēdā modum viuendi licet ille modus sit approbatus a papa.de quo vide glo.no.in cle.j.de reli.do.ꝛ in cle.cum ex eo.de sentē.

2 excom. ¶ † Ex quo inferri potest ad.q.quotidianam qđ dispositio odiosa concepta erga regulares no cōprehēdit illos qui non promiserūt illa

¶ Religiosi. Vide de hoc qd no. Io.an.in.c.vt offiñ.§.vez.in ꝟ.religiosis de here.li.vj.z tex.z gl.i.l.pses.xx.q.iij.z gl.i.c.ex multa.de vo.z qd ibi lati⁹ scribit anc.z.d.ab.pa.i.v.co. An aūt appellatiōe religiosoꝝ cōtineaꝝ religios⁹ plat⁹ eccl'ie secl'ari.vid gl.i cle.j.d reli.do.gl.i.c.qzñdā.d cle.i.vj.i fi.do. Abb.pañ.oio post gl.i cle.j.de reb.eccl.nō alie.in cle.j.de testa. Et adde oī/no. H do.i.d.ca.vt off.ñ.§.verū.adde ēt ꝙ appellatiōe religiosoꝝ cōtinētur clerici seculares.ita not.ponit gl.i.c.i noie dñi.i fi.iij.col.xxiij.dist. z tex.quē not.ibi docto.in.iiij.not. in ca.sacerdotes. xlix.di.z ad idem vide qd no.do.in c.ex antiqs.i fi.j. col.ꝟ.no.ꝙ appellatiōe.liij.di.z idē dicit no.in.c.gñalis.i.ij.no.liiij.dis. z in.c. si qlibet.in fi.ea.di.z in.c.j.in j.no.lvj.disti.z de qōne hic posita ꝑ d. Ant.vide late ꝑ.d. Abb.panor. in. leg.i.c. dilecti. s.de iud. q ꝓprie dicaꝝ religio pul. ponit Arch.referendo Ang.z papiā.i.c. pñs clericus.xx.q.iij.z i.d. ca.j.§.qd si ꝑ totū.in fi.de re.iu.in vj. Itē adḋ ꝙ large sumēdo offi.iudicādi dr religio. gl.est in.l.si iudex. ff.d var.z ex. co.z insti.de ob.q ex q si de.in prin.item iuramētū dr religio:vt ē tex.i.l.ij. ff.de iurei.z in autenti.qd obtinet. C.d ꝓba.z d offō iudicandi ē tex.in l.gñalr.C.de non nu.pe. Itez de iuramēto ē tex.i.l.j. ff.de iureiu. Itez an stat⁹ religiosorū sit ꝑfectus.vid Tho.i.ij. ij. qōne cxxxvj.ar.j. Itez an milites scti io. cruce signati dicātur religiosi. vide ipm.d. Abb.i ca. quis.s.tit.proxi. Itē vide pul.qōnes de religione q uas ponit bea. Tho.ij.ij.q.lxxxj.in oibus artic.illi⁹ q.z vide ēt quatuor qones qs ponit idē bea. Tho.in.q.lxxxv.z in oib⁹ eius art. Itē ad materiā huius rub.vide ꝙ plurimas qōnes qs ponit bea. Tho.in.ij.ij.q.lxxxix.z iter alios i.ij.ar.illi⁹.q.ponit vtrū illi q sūt excōicati in obseruātia ꝑceptoꝝ debeāt religionē igredi. In scdo vero arti.ponit vtrū liceat aliqs voto obligari ad religiōis igressuz. In tertio.art.ponit vtrū illi q voto obligant ad religiōis ingressum teneanꝫ ingredi. Itē q cōsiderāda z aīaduertenda sunt in ingressu religionis. z sup qbus haberi debeāt ꝯsiliū z deliberatio.vide plene ꝑ eūdē Tho. in.ij.ij.q.lxxxix.ar.vi. ¶ Adde q dicanꝫ religiosi.d.Car.cōn.cxxxvij.et an iesuati sint persone religiose vel eremite.d. Ant.cōn.xix. Ant.Fran. ¶ Adde ꝙ religiosus dicꝫ ille q ꝓfiteꝫ aliquā de regulis approbatis lz simpl'r nō expressa regula:vt per.d.Car.in cle.j.in.iij.et v.q.de regula.z in cle.j.de reli.do. Et adde ꝙ appellatiōe religiosoruz etiā continenꝫ nouitij:vt per Cardi.in cle.j.de elec.z in cle.ij.in.xiij.q. de preben. Itē fratres scti Augustini,sancti Benedicti z sancti Frācisci z priuilegiati:vt per Car.in cle.j.in.§.j.de deci. Itē religiosi translati ad ecclesiam secularem:nō tamē clerici seculares.vt per Car.in.d. cle.j.z vide do. Abba.in.c.causam.de iud.z do.Cardi.in clem.cum ex eo.de sent.excōi.z vide Ioā.and.in rubri.de reg.z ad de qd religiosi dicantur etiam fratres militie templi:vt per.d.Ab. in.c. cū deputati. de iudi.z quid de iesuatis:z de illis qui nō sunt in tertio ordine sancti Francisci vel sancti Augu.z vide que habētur per Bar.z alios.in.l. semper. ff.d iure imu.z q plene dixi in rub.de reg. Sebasti. Sapia.

¶ Religiosi. qui dicantur religiosi ponit Felin. in c.eccl'ia sancte marie.col.j.s.d cōsti. late in.c.licet.s.d offi. ordi.z in. c. tua nos.co.ij.ꝟs. an autez appellatione religiosorū. s.de iureiuran.

¶ In materia. De hoc vide plenius per eundem Panormi. in ca. antepe. j.de ver. significa.

¶ Adde ro.cōsi. cxvj.z.xcix. Sebasti. Sapia.

¶ Quod professio. Nunquid autem professio facta ꝑ dolū valeat.vide late Felin.in.c.in ꝑsentia. col.v.ꝟs. scias qd propter huiusmodi fraudes.s.de proba. Antonius Frāc.

¶ Sine tactura. An requirātur tactus scripturarū ad ꝺlationē iuramenti.vide Bal. z Alex.post eum in auf.sacramenta puberum.C.si aduer. vendi.vbi dicūt ꝙ cauti aduocati solēt portare aliquā chartā in manibus sup qua sunt descripta aliqua ꝟba euāgelij.sup quib⁹ qñ volūt ꝙ deferaꝫ iuramētū alicui ꝓferūt illā iudici z petunt sup tali scriptura deferri iuramentum ei q dz iurare:ad qd etiā vide gl.in.§.itē sacramēta. de pace iura.firmā.z ibi ꝑ Bald.in vsi.feu. Dicas tñ qd sufficit tāgere quācūqz scripturā:etiā si nō sit euāgeliū vt in auf.vt oēs obe.iud.ꝓuin.in.§.i.z no. Inn.in.c.si christus.de iureiu. z Io.an.in.c.vt circa.de ele.li.vi.in nouel.z tenet Spec.in tit.de iura. dela.in.§.i.z Bal.in.c.ij.qd si inuesti.z Cy.in.l.testiū.in.j.q.C.de testi. z vide gl.in.l.iurisiurā.eo.ti.de testi,z habeꝫ ꝑ glo.z Car.plene in cle.j. §.porro.de hereticis.z ꝑ.d.Pau.de ca.in.l.iij.§.iurati.ff.de iureiur.vbi etiam dicit qd iuramentū simpliciter prestitum intelligitur.id est ꝑ sancta euangelia:quod etiam voluit domi. Abba.in dicto.c.z si christus. z vide Bar.in.l.qui per salutem.de iureiurando.qui dixit quod videtur delatum iuramentum:vt per deum prestetur.

tria substantialia.z sic isti fratres sancti Frācisci de tertio ordie:vel isti iesuite:vel iste mulieres mātellate nō dicunꝫ ꝓprie regulares.vñ nō ꝯphenduntur in dispositiōe odiosa:secus in dispositione fauorabili:qz largo mō videnꝫ sub regula rōne promissionis facte supiori eorū.z hoc no. ¶ † Secundo ꝑncipaliter queriꝫ qui dicanꝫ religiosi. Sol.dicit Io.and.qd qñqz verba capiunꝫ i largissima significatio.z tūc oīs xpianus dr religiosus.vñ in pluribus locis dicitur religio xpiana vt in.c.gaudeam⁹.j.de diuor.z in.c.ꝑ hūani.de humi.li.vj. Qñqz verbū capitur late.z tūc comprehendit oēm hoiem honeste viuentem:nō aūt quēlibet xpianuz in.c.ecclesia.s.de cōst.z in.c.fi. s.de re.eccle.nō alie.vbi dr qd laici quātūcunqz religiosi zc. Qñqz capiꝫ minus late z cōprehēdit clericos seculares.j.q.iij.c.saluator. Qñqz capiꝫ stricte z solū cōprehēdunꝫ illi qui ꝑ professionem subiecerūt se abbatis imperio.z dic qd inquātū quis magis deo exhibebat religionē tātomagis potest dici religiosus: vnde si bene cōprehendis quāto qs est alienus a cultu diuino: tātomagis deuiat ab hoc nomine.nam noīa debent esse consequētia rebus.insti.de don.in.§. est z aliud.z in c.cū fm.de prebē. Sed nō ponit Io.an.qualiter debeat hoc verbum accipi in iure vel in statutis. ¶ † Unde alias in hac ciuitate accidit d facto hec questio. Statuto huius ciuitatis cauetur qd religiosi non possunt sumi ad officia cōitatis:demū quidam qui erat rector hospitalis de misericordia:portans vestez certi coloris cū cruce in pectore fuit extractus de prioribus q pro priori ante assumptiōem illius regiminis fuit nominatus z imbursulatus:dubitatur nunquid ad illud offiñ potuisset assumi.z hec qō visa fuerat satis difficilis do. Pe.q tūc legebat in hac ciuitate:sed tamē visus est rñdisse qd existēdo in illo habitu nō poterat assumi ad illud officiū:qz ꝟba statuti debēt aliqd oꝑari:vñ si itelligereꝫ statutū de religiosis stricte sumptis nihil operabaꝫ:cū satis sit in iure cautum qz nec religiosi:nec clerici possunt habere officia secularia.j.ne cle.vel mona.quasi ꝑ totum.z sic statutū debebat intelligi de religiosis largo modo sumptis:tñ ille dimisit habitū z exercuit offiñ:qz nō erat ita astrict⁹ qn potuisset dimittere habitū. Ego dubito an hec decisio sit ꝟa. naz statutū inhabilitās ad officia est stricti iuris ergo dz intelligi in stricta significatione.argu.in c.cū dilectus.de cōsue.z in.c.in nostra.de iureiur. sed certum est ꝙ in stricta significatione illi dicūtur religiosi q ꝓmiserunt tria substantialia.vt.s. dixi.z vide duas gl.no.vltra predicta in cle.j.de deci.in gl.j.z.ij.vbi clare Io.an.in glo.suis concludit qd in materia odiosa hoc verbū dz capi multū stricte:nisi adijciaꝫ aliquod ꝟbū generale puta si diceret quicūqz religiosi.nam tunc cōprehenderenꝫ hospitalarij fm illam glo.z intellige de hospitalarijs hierosolymitanis:q largo mō sunt religiose persone:cū non possunt ꝯtrahere matrimonium z promittunt obedientiam superiori:nec pñt retrocedere ab illo statu:vñ istis vel ordini eorū cōferunꝫ eccl'ie z decime:vt dixi in.c. quis.s.de deci.sz isti rectores hospitalium vtentes matrimonio z deferētes certū habitū nō sunt religiosi nec largo mō nec stricto.vñ Laurē.z Io. de lign.in cle.ij.de ꝑb.dicūt ꝙ isti nō gaudēt priuilegio clericali:nec in ꝑsona nec in reb⁹ pr̄imonialibus eoꝝ:z vide qd dixi de hoc in.c.ij.d foro cōpe. z vide bar.in.l.j.ff.de pe.q dt apte ꝙ isti q dicunꝫ fratres gaudētes nō sunt religiosi licet gaudeāt priuilegio quo ad forū.z sic nō video ꝙ tales hospitalarij vel alij religiosi improprie dicti cōprehendanꝫ in statutis odiosis. Nec ob.motiuum dñi Pe.de ꝑu.ne ꝓuisio sit inutilis zc.qz dico ꝙ vbi statutū loqꝫ in materia iuris cōis nō debet verba ampliari vt statutū aliqd opereꝫ.sed satis est ꝙ inducit aliud remediū preter ius cōe:vt notanter sentit Bar.in.l.j.ff.ad leg.fal.nisi ius cōe loqueretur improprie.nā si tūc statutū loquaꝫ improprie sicut ius cōe:dz tunc statutū proprie intelligi vt aliquid addat ad ius cōe vt no.elici vr̄ ex dictis Bart.in.l.iij.§.pretor ait.ff.de damno infec.z hec no.quia faciunt ad multa.

1 Religiosus factus quis per metum pōt quādocunqz recedere:z talis metus facit actum ipso iure nullum.numero.2.

2 Iuramentum si requiritur cum tactura scripture:non valet si scriptura non tangatur.

3 Ordines sacri quo casu possunt conferri infanti. Infans vsqz ad quod tempus dicitur.

4 Monachus potest fieri masculus in etate.xiiij. an.femina vero in etate.xij.an.

5 Etas debet probari ab illo qui fundat se in ea.

Nullus. † Bene est et pōt sic per alia verba summari. Nō pōt quis ad religionem admitti nisi volens z in etate idoneus. ¶ No.j.ibi:spōtanea.qd ad validitatem ꝓfessionis etiam requiritur voluntas spontanea:z sic non sufficit voluntas nisi habeat qualitatem quod sit spontanea. ¶ † Ex quo infero ꝙ professio facta ꝑ metuz est ipso iure nulla:nec est opus qd rescindaꝫ ꝑ actionem quod metus causa.nam vbicunqz requiriꝫ in actu spōtaneus seu liber cōsensus nō vz actus si interuenit met⁹.ꝓ hoc vide glos.no.xxxiij.q.v. in.c.notificasti.facit.c.cū locū.z qd ibi not.d spō. z ratio est:qz lz coacta volūtas sit voluntas in.c. merito.xv.q.j.z in.l.si mulier.ff.qd met.cā.nō tñ est voluntas spōtanea.z vide ad hoc bo.gl.in.c. abbates.s.qd met.cā.facit qd no.in simili gl.in c.vt circa.de elec.li.vj.q dicit ꝙ si ad actū requiritur iuramentum cum tactura scripture nō est satisfactum dispositioni si prestatur iuramētū sine tactura lz in veritate sit iuramētū sine tactura. ¶ In glo.j.ibi:ad profitendum glo.satis caute locuta est:intelligit eñi tex.qd nō debet quis tonderi ante etatē legitimam.s.vt fiat monachus ꝑ

professionem

professionem.n.ī cessante ꝓfessione pōt quis intrare monasterium ⁊ assumere etiā habitū ēt in infantili etate.vt.c.ī.xxi.vbi plenius dicetur de hoc. ¶ † Itē no.ex glo.ꝙ post septēniū pōt qs assumere ordinem.⁊ dic latius qđ minores pōt qs assumere statim in ꝑncipio pueritie post cōpletā infantilē etatē q̄ cōplet̄ in septēnio:vt in.c.de his.alle.in glo.⁊ vide bo.gl.in cle.generalē.de eta. ⁊ quali.in fi.⁊ ibi habes tex.de etate requisita ad ordines sacros.vide tñ tex.no.in.c.fi.de temp.ord.li.vj.q videt̄ velle qđ etiā infanti pōt cōferri tōsura si vult trāsire ad monasterium:al's aūt secus. ¶ † Qui aūt dicant̄ idonei.ad bñficiū respectu etatis dixi plene in.c.sup ordinata.§.de pbē.⁊ dic vt ibi. Respectu ꝟo monachatus ad hoc vt teneat ꝓfessio requirit̄ in masculo etas.xiiij.annorū.vt in.c.significatū.ī.eo.tit.li.vj.in femina ꝟo sufficit tp̄s.xij.annorum:vt in.c.cū virū.ī.eo.⁊.xx.q.ij.in.c.puella. Ratio diuersitatis est q⁊ citius pubescit femina ꝙ̄ masculus.vñ etas apta ad matrimoniū carnale censet̄ apta ad istud matrimoniū spirituale. ¶ In gl.ij.in fi.intellige in masculo.vt.s̄.dixi. ¶ † Sed quero si est cōtentio super etate iter monasterium ⁊ istum ingressum qs habet ꝓbare an monasterium allegans legitimā etatē:an ingressus q hoc negat.dicit Io.an.qđ regulariter ille hꝫ ꝓbare etatem maiorē ⁊ minorē q fundat se supͣ ea.pro hoc glo.no.lxxviij.di.presbyteri.⁊ ratio est:q⁊ quis nō presumit̄ maior vel minor:cū etas nō stet firma sed mometo currat de quo plenius not.in c.in pñtia.de ꝓba.ꝑ Bar.in.l.de etate.ff.de mino.⁊ iō si ingressus vult exire religionem allegando se minorē dꝫ hoc ꝓbare.vterqꝫ tñ poterit admitti ad probādū intentionem suam.ar.in.c.super hoc.de renūtia.

1 ☞ Impubes factus monachus ⁊ ingressus monasteriū si intra annū nō fuerit reuocatus a parētibus:post annū amplius nō reuocat̄.nu.2.
Ingressus religionem per vim:si intra annum non reclamauerit vlterius non auditur:cum censeatur consentire.nu.4.
2 Monachus potest fieri quis post.xiiij.an.inuitis parentibus.
Monachus habetur pro mortuo ⁊ liberatur a patria potestate.
Pater si officiatur monachus statim desinit habere filios in potestate.
3 Papa potest appellari princeps.
Actio quod metus causa debet intentari intra annum a minore.xxv. a maiore vero ꝙ̄ citius possit:alias censentur consentire.
Matrimonium metu factum potest retractari intra annum a minore.xxv.a maiore vero ꝙ̄ citius potest.
5 Filius pōt offerri religioni vel a patre vel a matre qñ.s.filius est impubes:si vero pater ⁊ mater discordāt potior est cōditio ꝓhibentis.nu.6.
7 Pater potest offerre filium impuberem vel ipsum a monasterio reuocare inuito auo:sub cuius potestate est pater ⁊ filius.
8 Tutor potest offerre pupillum monasterio.
9 Monachus non potest quis fieri inuitus etiam oblatus a patre:nec monasterium debet recipere.
Monachus impubes oblatus a patre:non obligatur perpetuo monasterio:sed vsqꝫ ad etatem annorum.xiiij.⁊ tunc potest remanere vel exire prout vult.nu.10.s̄.in primo notabili.
Spōsalia facta a patre nō obligāt filiū nisi tacite vel expressꝫ cōsenserit.

1 **SI quis autem.** ¶ † Impubes monasteriuꝫ ingressus post annū a parentibus reuocari nō potest.h.d.primo. Pubes per viꝫ ingressus post annuꝫ exire vel a parentibus reuocari non potest. h.d.secundo. Communis diuisio.scđa ibi:si vero. ¶ Casus l'ralis. Statuit concilium maguntinuꝫ ꝙ si aliquis ante legitimos annos religionem intrauerit sine consensu parentum suorū:si parentes intra annū non reclamauerint ad papā vel ep̄m vel eius vicarium post annū ip̄m non poterunt reuocare. Si vero post legitimos annos per vim religionem intrauerit:⁊ intra annū nec ipse nec parentes eius reclamauerint ad ꝑdictas ꝑsonas:postea exire nō poterit cū ꝑsumat̄ cōsentire. Ber.

a ¶ Not.j.ª ꝙ ante etatē legitimā pōt quis cū consensu parentū intrare monasteriū accipiendo habitū ⁊ tonsuraꝫ nō intelligas tñ qđ per hoc obliget̄ perpetuo ipsi monasterio.naꝫ requiritur etas ad hoc legitima.
2 vt in.c.ꝑcedenti. ¶ † No.ij.qđ parētesᵇ pñt reuocare filium ingressum
b religionem ante pubertatem:⁊ sic impubes nō potest inuitis parentibus intrare monasterium.ratio naturalis potest esse ista.nā per ingressum factum ante etatem nō desinit esse in paterna potestate:ideo cum ingressus non teneat vt efficaciter obligetur monasterio pñt parētes illum reuocare.nam tenetur ex diuino precepto parentibus obedire.sꝫ post pubertatē pōt intrare etiam inuitis parentibus.vt in.c.j.⁊.ij.xx.q.
c ij.⁊ ratio est q⁊ ꝑ ꝓfessionēᶜ soluitur paterna potestas:vt no.gl.in.d.c. j.quam tenebis menti.⁊ idē no.gl.iuris ciuilis in.l.si ex causa.§.papinianus.ff.de mino.idē Bar.in.l.patri.ff.de adul.⁊ in aut.idēqꝫ.C.de bo. que lib.⁊ est ratio q⁊ quo ad munduꝫ fingit̄ mortuus.xvj.q.j.placuit. idē dic si pater intraret monasteriū.nā incontinenti soluit̄ patria ptās quia cū pater transeat in potestatem abbatis non potest habere filiuꝫ in potestate.vt in.l.si arrogator.ff.de adop.bene facit.c.cū simus.ī.eo.
3 not.in aut.ingressi.⁊ in autē.si qua mulier.C.de sac.sanc.eccle. ¶ † Et not.in versi.ad principem iuncta glo.quod papa potest appellari princeps:nam principatū tenet maxime in spiritualibus.facit.c.1.s̄.de ma
4 io.⁊ obe. ¶ † No.in.§.si vero.ꝙ intrans monasterium per vim hꝫ annum ad reclamandum. In cōtrarium facit tex.s̄.in ca.j.quod metus causa.⁊ quod legi.⁊ not.in.c.ad id.de spon.nam vt ibi not.si quis non reclamauerit ꝙ̄ cito potest videtur cōsentire. Sol.tex.iste potest intelligi in pubere:minore tamen.xxv.an.nā lꝫ habeat etatem legitimā ad professionē:non tñ habet eā discretionem quā maiores.xxv.annoꝝ habent.vt ff.de mino.ꝑ totū.iō text.iste voluit sibi dare annum ad reclamandū.quod est dictum singulare ⁊ pōt singu.induci ad matrimonium carnale et ad ꝯsimiles actus.lꝫ alij velint intelligere impropriando l'ram quod si citius habuit opportunitatem debuit citius reclamare.qđ non placet:q⁊
5 tunc frustra fieret mentio de anno. ¶ † Quero ꝓ declaratione litere ⁊ materia:q⁊ tex.facit hic mētionem de cōsensu parentū religionis ingressu: nunquid parentes possint offerre filiuꝫ monasterio. Sol. Inno.egregie tractat:⁊ in effectu videt̄ concludere quod sic:⁊ intelligo de filio impubere.nam vsqꝫ ad pubertatem libera est potestas parentibus offerre filium monasterio:⁊ videtur probari.ij.q.c.i.in primis.⁊ ea.causa.q.ij.cap.j.
6 ¶ † Sed dubium est quid si pater ⁊ mater nō cōcordāt:vt q⁊ pater vult offerre matre inuita vel econtra.dicit Inno.ꝙ prefert̄ is qui contradicit q⁊ in re cōmuni potior est conditio prohibentis. vt in regula in re cōi.de reg.iur.lib.vj.⁊ in.l.sabinus.ff.cōi diui. Quidaꝫ tñ dixerunt vt ip̄e refert quod pater est preferendus cū habeat filium in potestate ⁊ nō mater.vt insti.de patria potesta. ⁊ in.c.i.ī.de cōuer.in fi.ipse tñ Inno.perseuerat in primo dicto assignādo vnam rationem singularem que nō ē obliuioni tradenda.dicit eñ qđ in istis spiritualibus magis est seruanda rō naturalis quā ciuilis.nā patria potestas est de iure ciuili.naturaliter enim filius obligatus est obedire matri sicut patri.vnde deus sine distinctione precepit patrē ⁊ matrem honorari. Ex quo etiā infertur qđ sola mr̄.patre nō ꝯtradicente potest offerre filium monasterio.pro hoc videt̄ tex.in.c. quicunqꝫ.xx.q.i.⁊ hec dicta Inn.cōmuniter approbant̄ hic ꝑ doc.⁊ ꝑ Fede.cōsi.cclxxviij.sꝫ ego reperio gloss.tenentē contrariū.xx.q.i.in.ij.que dicit matrem nō posse offerre filium monasterio cum nō habeat eum in potestate.⁊ illam glos.sequitur ibi Archi.⁊ ad.c.quecūqꝫ.respōdet ꝙ factum narrat ⁊ nō ponit ius:sed dictū Inn.vt dixi cōiter ꝓbat̄ ⁊ ideo gloss.videt̄ dubitasse.in.c.j. xx.q.ij.vbi dicit matrē posse saltē qñ pr̄ nō super est.satis ptꝫ fauore religionis tenere dictū Inn.
7 ¶ Sed dubitat̄ quid si auus habet patreꝫ ⁊ nepotem in potestate:nunquid pater possit offerre filium monasterio inuito auo:vel nūqd pr̄ possit reuocare eum ingressum inuito auo. Inn.tenet quod sic:per premissam rōnem quia in istis spiri-
d tualibus potius est attendēda rō naturalisᵈ:sed naturaliter filius est magis astrictus patri quaꝫ auo.⁊ hoc dictū Inn.cōmuniter approbat̄:sed satis potest dubitari:nam cum auus habeat nepotē in potestate:nec per istum actum factū ante pubertatem a potestate aui eripitur non video quomodo pōt pater in preiudicium aui istā oblationem facere cum non possit filius vouere in ꝑiudicium paterne potestatis:vt plene dicetur in
8 c.scripture.ī.de voto. ¶ † Querit̄ de tutoribus nūqd possint offerre pupillū monasterio. Inn.ꝙ sic.nam pñt eum reuocare ab ingressu:vt in.c.ij. xx.q.j.sed Fede.consilio ꝑallegato incidēter sentit contrarium.dicit enim quod licet reperiatur quod tutores possunt reuocare:nō tamen reperitur qđ possunt offerre.mihi tamen placet dictuꝫ Innoc.per illud.c.ij.nam ibi dicitur quod si pupillus est ingressus monasteriuꝫ ⁊ tutores simulando consenserint intra annū nō possunt reuocare.ecce ergo qđ taciturnitas annalis habetur

a ¶ No.j. Pro intellectu huius decr.cū sua materia.vide Hosti.in summa huius tit.de reg.§.⁊ vtrum exigere.ꝟ.igit̄ pater obtulit.⁊ Archi. in ca.addidistis.xx.q.i.⁊ Tho.ij.ij.q.xxxvij.⁊ arti.viij.⁊ arti.j.⁊ beatū Tho.secunde.q.clxxxix.arti.v.

b ¶ Parentes. An filius ꝑpter obsequiū parētū possit retrahi a religione vide quod singulariter scribit Tho.in.ij.ij.qō.cxxxj.arti.vj.⁊ vide Paul.de eleaꝫa.in dispu.sua incip.mater tutrix. vbi q̄rit̄ si mr̄ tutrix testamētaria obtulit filiū impuberez monasterio alius vero tutor testamētarius eū impuberem repetit an possit:⁊ cōcludit qđ sic.⁊ ibi vide materiā huius.c.
Antonius Frāc.
¶ An ꝑpter obsequiū parentum debeat q̄s extrahi a religione.dicas qđ religiosis non est prohibituꝫ solatium cā consolationis vel vt relaxetur a studio vel oratione:vide in cle. exiui de paradiso.in §.lꝫ.⁊ ibi per do. Car.de ver.signi. vbi etiam dicit ꝙ si quis est incorporatus religioni per professionem emissam non pōt retrahi etiam ꝑpter obsequium parentum:lꝫ de licētia abbatis possit esse in eius obsequio ⁊ seruitio alias aūt nō:iuxta ea q̄ habentur in c.cū ad monasterium.de sta.reg.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Per ꝓfessioneꝫ. Vide bal.i.l.deo nobis.C.de episc. ⁊ cle.⁊ Paul.de cast.in.l.sub cōditione.ff.de lib.et posth.vbi dicunt qđ ingressus religionem liberatur a p̄ria potestate quatenus eēt sibi incōmodum secꝰ si ꝓdesset sibi vel monasterio ex ꝑsona sua.refert et sequit̄ Fel.in.c.dilectus.n.co.iij.ꝟs.octaua conclusio. s̄.de rescrip.

d ¶ Naturalis. ad de,Ro.consi.cccc xij.vbi dicit idem soluere q̄ōneꝫ.an filius habens patrem ⁊ auum possit donare causa mortis cum con-

sensu pris nõ aui vel vtriusqz ɔsen sus requiratur.

a ¶ Hypocritas. Adde de h videndū per Cap. alle. xviij. vbi ponit de religiosis qui mutant vestes z colorē: vt extorqueāt eleemosynam.

Sebasti. Sapia. 9

b ¶ Qōnem. vide Abb. in. c. pe. j. de voto. z. d. Jas. in aut. igressi. col. ante peñ. versic. tene primā opin. C. de sac. san. eccle.

c ¶ Vidua. Pro intellectu huius decre. vide oino q no. Archi. in. c. viduas. circa princ. xxvij. q. ij. z in ca. iuuenculas. xx. q. j. z domi. in. ca. qd interrogasti. in. ij. col. ver. oppo. ad tex. xxvij. dist.

Zacharias.

d ¶ Monasterium. Add an possit eē abbatissa z ex cui⁹ dispēsatione z si h casu bñdicet car. in cle. attendētes. §. statuimus. q. xj. de statu. mo. z Feli. i. c. meminim⁹. co. ij. v. qro nūqd. j. de accu. z meli⁹ i. c. at si clerici. §. de adulterijs. co. pe. v. itē no. s. de iud.

Antonius Frāc.

¶ Dicas qd vidua pōt fieri monialis sz nō ɔsecratur vt vgo. vt j. c. vidua. z ibi p do. Ab. de reg. z tūc pdit dignitatē q sitā ex psona viri: vt p Alex. i. l. filij. in. §. vidua. ff. ad muni. z vide glo. xxij. q. ij. in ca. scripsit. z vid gl. i. c. de viduis. xxvij. q. j.

e ¶ Depēdentib⁹. No. limitationē a regula q hz qd in a his q dependēt a ɔsciētia. vl ab aio nro stat assertiōi nre cū iuramēto. z vide q in materia cōsciētie addi di. i. c. inquisitiōi. j. de sentē. excom.

¶ Adde an ea q cōsistūt in animo pbētur p iuramētum. ro. ɔs. lxxvj.

Antonius Frāc.

¶ An ea que ɔsistūt in aio pbent pprio iuramēto. vide bar. i. l. p he

pro oblatione expressa. nam cessante illa taciturnitate pupillus potuisset exire qñcunqz: sed propter taciturnitatē tutoris que habetur pro oblatione non pot exire pupillus vsqz ad pubertatē: z sic inducendo illum tex. probat opi. Jnn. licet do. Pet. teneat⁹ contrarium: quia tutoris potestas non videtur tendi ad hunc casum maxime cum in consequētiā persone sequatur alienatio bonorum: sed hoc dictum mihi non obstat: quia abdicatio bonorū no fit nisi per cōfessionem que non potest fieri nisi post etatem perfectam. et sic post tutelā extinctā. ¶ †Sed dubitatur de vno circa predicta nunquid parentes z idē in tutoribus possint offerre filium impuberē inuitum: nā reperio text. narratiue tamē loquentem qꝫ pater obtulit filiū inuitū: vt in. c. patris. xx. q. iij. z facit cap. monachū. z. c. quicunqz. xx. q. j. pro hoc facit quia p talē actum iste nō obligat irreuocabiliter monasterio. sed tm̄ donec peruenerit ad etatē perfectam. Jnno. tñ sentit qd si inuitus fuit oblat⁹ potest exire qñcūqz. ar. c. ij. xx. q. j. quod satis placet. Et per hoc dicerem qd inuitum filiū nō pōt offerre nec monasteriū debet recipere: qz voluntarium militem diligit deus. xv. q. j. in. c. nec est. z hoc idem videtur sentire gloss. xx. q. j. in summa. z ad cōfirmationem facit tale motiuum. oblatio parentum de impubere habet se ad professionez sicut spōsalia ad matrimoniū. arg. eadem causa z. q. in quatuor primis. c. sed ex sponsalibus cōtractis per parentes filij non obligantur nisi tacite vel expresse consenserit. puta qz sunt psentes z non contradicunt: vt in. c. j. de despon. impu. libro. vj. ergo idem dicendum in hac obligatione.

10 ¶ †Sed quero qd operetur parentum oblatio. Sol. ex dictis Jnn. z aliorum conclude sic: qꝫ talis oblatio operat vt impubes oblatus nō possit exire monasteriū ante aduentum pubertatis. p hoc. xx. q. ij. c. puella. idem est: vt. s. dixi. qñ parentes expresse non obtulerunt: sed tacite dissimulauerunt per annum z diem. arg. in. c. puella. si autem impubes fuisset ingressus sine tali oblatiōe parentum tunc potest exire quandocunqz ante possessiōem expressam vel tacitam: vt nota. j. eo. significatum. hec tamen professio nō potest fieri ante pubertatem. vt in. c. j. j. eod. lib. vj.

☞ Monachus cogitur quis fieri: qui habitum monachalem portat vel illū desinat portare. n. 3.

Monachus qui ingressus est religionem vt efficeretur abbas: licet non consequatur intentum suum nihilominus remanet monachus.

Vt clerici.

†Clericus secularis vtens habitu z noīe monachali: cogit vt fiat monachus vel ab h desinat. h. d. ¶ Casus literalis. Quidam clerici fingebant se monachos qui vere nō erant. Querebatur a papa qd de istis fienduz. Rñdet quod clerici qui fingunt se habitu z noīe monachos z non sunt cōpellantur vt fiāt monachi vel veri clerici. Ber. ¶ Not. bo. ar. qꝫ nouitius q diu portauit habitū probationis potest cōpelli vt profiteatur vel vt exeat monasterium z dimittat habitū. Not. ij. bo. arg. contra fictos^a z eos qui portant habitū cuiusdā sanctitatis vt appareant sanctiores quanqꝫ non sint. debeat eñ vnusquisqz se cōformare morib⁹ illorū inter quos viuit. al's psumit supstitiosus. de quo vide bo. tex. xlj. di. c. j. ¶ No. qd nō monachi non pñt vti habitu monachali. ¶ †Jn glo. j. ibi ex causa honesta. not. gloss. z vide ad materiam bo. tex. cū glo. j. c. qd interrogasti. xxvij. dis. vbi inter cetera glo. ponit vnam qōnem^b in eo q fecit se monachū vt esset abbas. nā certe licet no consequatur intentum suum nihilominus remanebit monachus: qz ex causa inhonesta simulabat monachatū. ¶ †Et ex vbis gl. colligit vn⁹ intellectus ad istū tex. vt intelligatur quādo ex causa honesta quis assumpsit habitū z de h constat puta ppter timorē mortis. tūc eñ cessante cā non ɔpellit durare in monasterio: sed dimittere habitum vel psiteri. z qꝫuis iste intellect⁹ sit verus in se non tamen congruit litere: quia non se fundat super honestate: imo magis sup fictione improbata. Hosti. intellexit tex. z melius de his qui portēt habitū extra monasteriū z ɔgregationem monachorū. nā isti quātūcūqz deferāt habitum nō obligant religioni. z p hoc allego textū iuncta glos. in cle. eos. j. eod. tit. sed possunt tales compelli ad dimittendū habitum vel ad intrandum religionē. z ita procedit ista litera. nam fm Jnno. erant quidam canonici seculares q vt apparerēt sāctiores inter collegas suos, vtebantur habitu monachorū. qd voluit iste tex. emēdare. Vel quarto potest intelligi de his q protestabātur expresse qd p delationē habitus nō intendebant psiteri. z no. hunc intellectū pro intellectu iurium dicentiū qd p delationē habitus annalē inducitur tacita pfessio: hoc enim procedit nisi procedat protestatio in contrariū. idē voluerunt hic Jo. an. z Hosti. z vide gl. que hoc approbat in. d. cle. eos. z est bona cautela cū quis non intēdit ita tacite profiteri. Vltimo pōt intelligi scdm Hosti. de his qui ingrediunt monasterium vbi non seruatur regula antiquitus instituta etiam quo ad habitum. nam ingredientes profitentur non regulam antiquitus institutam: sed illam q seruat de psenti. tales eñ scdm eum religiosi non sunt sed reformato monasterio compellunt profiteri aut exire. z no. huius casus positionē: z vide quod dicam in. c. super eo. j. eo. ti. z per hoc habes declaratam glo. seq.

1 ☞ Nouitius sponte se gerens in actibus pfessorum censet professus, nec pōt retrocedere, asserēs se non fecisse animo profitendi. nu. 2. 6. z. 7.

3 Vidua facta monialis non consecratur vt alie virgines.

4 Eps potest quis fieri licet habuerit vxorem vel concubinam z consecrabitur.

5 Juramentum quo casu possit subiri in his q dependent ex animo z conscientia nostra.

7 Nouitij non debent interesse in caplo cū pfessis.

Vidua.

c †Nouitia que spōte se ingerit actibus pfessarum per hoc censetur professa. z est casus multum not. z declarat vt. j. dicet. Primo soluit dubiū. Scdo solutiōem ampliat. ibi: sz. ¶ Casus lralis. † Si qua vidua spōte velum cōuersionis qꝫuis nō sacrū sibi imposuerit z in ecclesia inter al's velatas oblationem deo obtulerit vlterius velit nolit religionis habituz debet habere: qꝫuis per sacramentum firmare velit eo tenorē velum sibi imposuisse vt ipm deponere possit. Ber. ¶ †No. j. qꝫ vidua pōt itrare monasterium^d vt sit monialis: nō tamen cōsecrabit vt alie virgines: vt in. c. deuotis. xx. qō. j. ¶ †Que aūt est rō diuersitatis inter epm z viduā monialez in eo qd is q habuit vxorē z et cocubinā post solutū matrimoniū pōt pmoueri in epm z cōsecrari. vt in. c. fraternitatis. xxxiiij. dist. vidua aūt ingressa monasteriū nō ɔsecrat. vide bo. gl. i. c. ac curtius. xxvj. di. q ponit rōnē diuersitatis. vid et ad materiā bo. gl. in. c. vidue. xxvij. q. j. ¶ †No. qꝫ nō semp in depēdētib⁹^e a ɔsciētia z ab aio alicuius statur iuramēto illius in cōtrarium tñ facit c. si vo. el. ij. j. de sen. exc. z. c. significasti. j. de homi. sed dic qꝫ vbi certa psumptio^f. extrinseca ɔiecturat animū: nō stat iuramento in ɔtrāriū in pudiciū alterius. z ita loquit hic qd tene mēti. Jn cōtrariū vo nō erat ingēs psumptio animi dclaratiua. vñ cū anim⁹ pbari nō pot stat iuramento illius de cui⁹ facto agit z vide ad h bo. glo. in cle. j. de penis. v. ɔmode. ¶ Jn gl. ij. in fi. de multiplici velo qd imponit mulierib⁹ intrātib⁹ religionē: vide bo. gl. xx. q. j. in. §. velamē. z inquātū glo. hic dt qd vidua pot sibimet imponere velū^g conuersionis: intelligo cōsentiētibus illis q pñt eam incorporare religioni. ad h qꝫ no. in. c. porrectū. j. eo. ti. z dr velū ɔuersiōis qd imponit, ɔuersis seu pfessis: vñ cū in pn. litera faciat mentionez de velo ɔuersionis: postea subdit qꝫ inter velatas ista vidua obtulit se: z sic vr intelligere de velo pfessionis

re. in pn. ff. de acq. here. vbi plus dixit qd in his q cōsistunt in solo animo statur simplici dicto z vide gl. instit. de actio. in §. alle. in glo. ma. in vs. dicit. z in. l. at qui natura. in §. cum he. de neg. gest. z habetur p Bal. in. l. falsas. in. iij. colum. C. de fur. z per Jo. an. in. c. ij. de consti. z vide Alex. in consil. xix. in. j. parte. z in cōsi. lxxj. in eadem parte.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Presumptio. vide Felin. in. c. si diligenti. co. iij. s. de prescri. Are. in c. presentium. s. de testi. z Deci. in. c. pastoralis. col. iij. in princi. s. de excep. ibi late.

g ¶ Velū. Et qualiter iuuenib⁹ deo continētiam vouentibus velam consecratum per epm dari debet. vide pulchre per beatum Tho. in quarto senten. distic. xxxviij. q. j. arti. v. vbi late.

¶ Uide Tho.in quarto senten.di. xxxviij.q.i.arti.ij. circa fin.vbi dicit q qñ quis recipit habitũ q nõ ꝯsueuit dari nisi ꝓfessis:dr solẽnizatuz votũ:qr est ꝓfessio ꝑsumpta:ꝯ quaz presumptionẽ nõ admittit ꝓbatio si seruatur debita circunstantia. Anto.Fran.

¶ De hoc an ex receptione habit⁹ professorũ iducatur ꝓfessio.vide q̃ plene habentur p d.Abb. ⁊ car.i.c. lz. de regularib⁹.

¶ Professus.ad de qñ tacita.ꝓfessio iducat.Lap. alleg.cxxix.

Sebasti. Sapia.

¶ Qd abb.Uide d.deci.post Abb. i.c.ad nr̃am. i.iij. no.s.de appel.

¶ In monachos. Adde cal.ꝯsi.xx. hoc titu. Zacharias.

¶ Monachos suos.Adde Feli.in c.pastoralis.colũ. iij.v̄sic.limita tertio.s.de off.c.ord. vbi dicit abbatez habere i suos monachos iurisditionem priuatiue ad epm:qd intantuz est verũ vt ꝓcedat etiã hoc dictũ i cã criminali:vñ si monach⁹ licẽtiat⁹ anteq̃ iuenerit aliud moasteriũ cõmittat furtũ aut aliud delictũ q illi⁹ correctio ⁊ castigatio spectabit ad abbatẽ illi⁹ loci vbi ẽ ꝓfessus nõ ãt ad epm loci i q̃ deliquit.⁊ hoc qr abbas hz iurisditionẽ in monachos ẽt in criminalib⁹ vt i.c.ea q̃.⁊.c.singulis.j.de stat.re. ita no.iste in.c. cũ ab eccliarũ.col.iij. nu.x.⁊ ibi posui i apos.ad ipm post alios i v̄.monachos.s.de offi.or. Anto.Fran.

¶ Circa hoc qd hic dr de abbate: an habeat iurisdi tionẽ i monachũ ⁊ quã Dicas q si est abbas mõasterij exẽpti habet ꝓ epo vt in.c.dudũ.

sionis idest quod datur ingredientib⁹ religionẽ tempore professionis. ¶ † In gl.in ver.oblationem.ibi:forte velate offerunt.ex his verbis glo. intelligit intellectus ad tex.q ista vidua censet esse professa per illã oblationẽ quã fecit cuz aliis velatis:quoniam illa oblatio ex cõsuetudine loci cõpetebat ꝓfessis dũtaxat:⁊ sic ingerẽdo se actui professarũ videtur tacite profiteri.⁊ pro hoc intellectu glo.adducit simile in ea que sponte recepit habitũ professarũ.per hoc eñ presumitur qd voluit profiteri.vt in.c.ad nostrã.j.eo.Jo.an.sequẽdo hunc intellectum latius exordiendo dicit q vbicũq₃ nouitius se ingerit actibus professoꝝ censetur professus si perseuerauit triduo.argum. in.d.c.ad nostrã.qd dicit procedere siue illi act⁹ pertineãt ad professos de iure cõmuni siue ex statuto vel cõsuetudine.vt hic. ¶ Ex quo infert q si nouiti⁹ vna cũ aliis professis interfuit electioni vel aliis actibus capitularib⁹ censetur professus. ¶ † Qr nouitij non debent interesse capitulo cũ ꝓfessis.vt in.c.ex eo.in fi.de elec.lib. vj.secus dicit si nõ nouitius immisceret se actib⁹ professorũ:pone enim q clericus secularis vel laicus de facto vna cũ ꝓfessis exercet actũ solũ ꝓfessis cõuenientẽ:certe p hoc nõ iudicabitur ꝓfessus: qr cessant ille cõiecture:sed in nouitio qr scienter ac spõte ingessit se huiusmodi actionibus: aliud est dicẽdum propter primã presumptionẽ:qr intrauit monasterium vt probaret regulã ⁊ sic põt concordari varia opinio quam ponit hic Inno. Concludo ergo q ad hoc vt per exercitiũ huiusmodi actuũ quis dicat ꝓfiteri requirunt plura. Primo qd sit nouitius.i.qd intrauerit monasteriũ aio vt efficeretur religiosus.Scdo q sciat illũ actũ ptinere ad professos tñ.nã data ignorãtia cessat ꝑsumptio.Tertio reqrit q se spõte ingesserit:sec⁹ si p metũ.vt i.c.i.qd me.cau.Quarto q pseuerauerit postmodũ triduo in proposito ⁊ hoc videt requirere.Jo.an.ar.c.ad nostram.j. eo.vbi dicit qd assumptio habit⁹ professorũ inducit professionẽ cũ perseuerãtia tridui.ergo eadẽ est ratio in casu nostro.sed do.Ant.dicit q in casu huius.c.nõ requirit pseuerãtia tridui.vñ in eo fit nulla mẽtio sed ꝓcedit tex.qñ duo ꝯcurrũt vz assumptio habitus professorũ ⁊ exercitiũ habitus cõuenientis ꝓfessis.vnde hec duo simul iũcta sufficiũt p se absq₃ perseuerãtia tridui.sed dictum Jo.an.ꝓcederet vbi cõcurreret alterũ tantum.⁊ iste intellect⁹ multũ mihi placet:tũ qr congruit litere:tum qr ingressio nõ debet min⁹ operari suscepto pri⁹ habitu q̃ perseuerãtia tridui. Itẽ qr duo vincula sunt fortiora q̃ vnũ.l.fi.C. de adop.⁊ in.c.j.de treu.⁊ pa.⁊ fm hunc intellectũ debet tex.intelligi de velo qd datur professis ⁊ ex his habes declaratũ intellectũ huius.c.qd no.⁊ vide qd dixi in.c.ij.s.de testi.

Monachus nõ potest ad aliud monasteriuz transire temere:neq₃ aliquid habere.intellige vt infra nume.6.

Abbas potest repetere monachum suum in alio monasterio commorantem.

Abbas põt corrigere monachos sine cõsensu capituli:nisi abbas sit nimis seuerus.5.

Eps nõ põt corrigere clericos sine consensu capituli de iure licet secus sit de consuetudine.

Tota potestas monasterij est penes abbatem.

Monachus ex concessione abbatis potest habere administrationem aliquarum rerum spectantium ad monasterium:in suas necessitates cõuertendam.

Monachus an possit eligi in papam inuito abbate suo.

Papa si reperitur habere vxorem potest remanere in papatu ⁊ reddere debitum vxori.

Apostata potest aliquo respectu dici religiosus qui de vna religione transit in aliam.

IOannes. † Monachus temere ad aliud monasterium trãsire vel peculiũ habere non potest. Primo decisa cõsultatio. Secũdo responsio.ibi:in presenti.que duo facit. Primo prohibet.Scdo si cõtra fiat corrigi ꝑcipit ibi.sz si. ¶ Casus literalis.Statuit papa qd monachus de monasterio ad monasteriũ temere nõ trãseat:nec aũt monachus peculiũ habeat.et q ꝯfecerit monasterio primo sub abbatis sui regula cõpetẽti coerctiõe reddat.Ber. ¶ No.i.q etiã in reb⁹ honestis in se qñq₃ temere agit.vnde lz monach⁹ possit intrare monasterium aliud arcti⁹:si tñ temere facit qr nõ bono zelo hoc sibi interdicit. ¶ Not.ij.q monach⁹ obligatur monasterio vbi ab initio intrauit:nec põt ad libituz deserere monasteriũ ⁊ aliud intrare. ¶ † Not. iij. q abbas põt repetere monachũ suũ etiã si sit in alio monasterio:⁊ clari⁹ probatur.xx. q.iiij.in.c. monachũ.⁊.xviij.q.ij.c.abbates. ¶ Quarto no. ibi:cõpetẽti coerctiõe.q abbas hz coerctionẽ in monachos suos ⁊ q coerctio monachoꝝ primo loco spectat ad abbatẽ.vñ nõ mãdat hic vt iste eps qui fecit cõsultationem puniret istos temere trãseuntes.sed vt reddantur suis abbatib⁹ ⁊ ab eis coerceant.ad hoc vide qd le.⁊ no.in.c.quãto. de offi.ord.plenissime dixi in.c.si qs contra clericũ.de fo.cõpe.in repeti. ¶ † Ultimo not.q solus abbas hz corrigere monachos suos nec tenet requirere cõsiliũ seu cõsensum capituli. ¶ † Cõtra hoc opp.de.c.reprehẽsibilis.de app.vbi fit mentio de capitulo in correctione monachi:sed dicit Jo.an.q ibi nõ capit capitulũ p collegio sz pro loco vbi fit correctio:vel capit pro caplo regule: vel intelligit de capitulo gñali:nõ aũt de cõuentuali.Nec obs.si dicat q eps qui est maior ꝑlat⁹ nõ corrigit clericos suos sine cõsensu capituli.vt in.c.nouit.⁊.c.quanto.j.de his que fiunt a ꝑla.⁊ xv.q.vij.c.eps nulli⁹.nam fm eum hoc procedit ex dispositione regule que est approbata per papam.sicut videmus q episcopus ex cõsuetudine põt solus corrigere clericos.vt in.c.iij.de consue. li.vj.qd ergo põt eps ex consuetudine potest abbas virtute regule.nã ex tenore regule tota potestas monasterij est penes abbatez:⁊ vide bo.tex. in ca.nullã.xviij.q.ij. ¶ † Sed ego recolo me legisse opi.Host.quam recitat Jo.an.hic nec repugnat.c.i.de cẽsib⁹.li.vj.in nouella.que habet qd si abbas est nimis seuer⁹ in corrigendo:tunc debet adhiberi capitulũ ⁊ ad hoc allegabat text.in d.c.reꝑhensibilis ⁊ no.hunc intellectum alio tñ iure nõ probat. ¶ † Sed quero qr hic reprobatur peculium in monacho.quod dicitur peculiũ quo ad hoc.Sol.dicit Jo.an.q illud dicit peculiũ in monacho quod hz ignorãte superiore suo vel hz animũ q ad libitum seu iussum superioris nõ restitueret.qd latius no.in.c.cum ad monasterium.j.de stat.reg.⁊ no.hoc qr multi decipiunt. nã non dr religiosus habere proprium si habet administrationẽ alicuius peculij permittente superiore.nam ⁊ seruus nõ hz proprium.xiij.qõ.ij. illud.⁊ tamen potest habere peculium nõ solum dño expresse cõcedente sed sciẽte ⁊ non ꝯdicente vt in.c.quã tuberõis.ff.de pecu.ad idẽ.c.insinuãte.j.qui cler.vel vouẽ.ibi no.Inno.abbatẽ posse cõcedere monacho vt habeat vsumfructũ certarũ rerũ in suas necessitates cõuertendum. ⁊ per Bar.in aut.ingressi.C.de sacrosan.eccl.nã talis põt equiparari abbati qui licet non habeat proprium.liiij.dist.in.c.abbati.tamen habet administrationẽ bonorũ spectantium ad monasteriũ. ⁊ ita iste ex pmissione abbatis potest habere administrationẽ certarũ rerum spectãtium ad monasteriũ.⁊ vide no.q.quã format Jo.an.in regula non est obligatorium.de reg.iur.lib.vj.in mercu.vbi cõcludit valere statutũ monasterij vt pro indumẽtis ⁊ aliis necessariis recipiat quisq₃ monachorum.x.de quo dic latius vt ibi per eum. ¶ † Scire debes quod Joã.an.cõmentauit hãc decretalem ⁊ omnes que incipiunt Joã.⁊ multa ponit que nõ cadunt hic.querit enim quid si monachus eligitur in papam inuito abbate suo remittit se ad no.in.c.quã iit.xviij.qõ.ij.sed si in papam eligit vxoratus:dicit quod papa debet

de re.ecc.non aliená.in.vj.⁊ habet p bal.in aut.cãm q.in vlti.col.C.de epi.⁊ cle.post glo. ibi:⁊ vide Inn.i c.j.de cle.peregri. Et add q abbas põt excõicare vt p Inno.in.c.volentes.de pui.⁊ vide glo.in.c.de ꝑsona xj.q.j.⁊ vide q̃ habent i.c.significasti.de fo.cõpe.⁊ in c.cũ ab ecclesiarũ. de offi.ord.⁊ quã ptãtẽ habeat abbas in monachũ sibi subditũ.vel ẽt licentiatũ.Dicas qd põt illũ carcerare ex cã ⁊ ẽt põt sibi dare licẽtiam trãseũdi ad aliud monasteriũ nõ tñ vt vaget nisi ex dispẽsatione epi.vel pape:vt p Inno. in.c.fi.i gl.in ver. abbate.de renun.

Sebasti. Sapia.

¶ Qd si abbas. vide Abb.in.c.cũ ꝯtingit.i.iij.char. s.de fo.cõp.Cal.i cõsi.xx.i ti.de reg.

¶ Certarũ reruz. Adde Cal.cõsi.ij. hoc tit.

Sebasti. Sapia.

¶ Certarũ reruz. vid multa p Corse.in reptorio suo ad abba.in verbo abbas.co.pe.ver. abbas an possit.

a ¶ In monasteriũ. Adde que. j. ponã post apost. c. non est.

b ¶ Vide bonam glo. in. c. j. de pace iura. fir. ꝛ in gl. iij. in vsibus feu.

c ¶ No. breuẽ ꝛ bonã distinctionem an habeat religiosus regrere cõsensum in trãsitu ad religionez aliã siue parem siue minorẽ: ꝛ hoc vide p Jo. an. in. c. si religiosus. de elect. in vj. in. c. fin. de test. eo. li. Archi. in. c. statuim⁹. xix. q. ij. Pau. de lea. in cle. fi. de elec. ꝛ ponit elegãter Lap. alle. lij. ꝛ all. cxxx. Et de hoc ar. vidlatius p Do. i. c. cũ singula. hic alleg. p istuz ꝛ p Arch. in ca. q̃ sit in vlti. colum. xviij. q. ij. vbi sequit̃ dictuz Inno. in. d. c. fin. de renũtia. hic alleg. per istum tex. vide Archi. in. c. sed subaudiendũ. xix. q. ij. item adde q᷑ religiosi mendicantes nõ pñt transire ad monachos duorũ ordinũ: videlicet cistercienſiũ. ꝛ cuiusdaz alterius ordinis absq; spãli licẽtia pape. text⁹ est in extrauagãti Benedicti que icipit ad perpetuuz: an autem collegium canonicorum regularium vacante sede hoc ẽ mortuo suo p̃lato possit transire ad vitam monachorũ sancti Benedicti sine alia licentia episcopi. vide cõsilium Gaspar. de Cal. ꝛ tex. gloss. et do. Ant. late sup ea. in. c. cũ dilect⁹. q᷑ me. cau. itẽ an canonicus regularis possit transire ad vitã monasticã vr̃ q᷑ sic per tex. in. c. q᷑ dei. de stat. mo. cõiuncto §. sane. š. eo. sed tu de hoc vide Archi. in. c. mandamus. in fi. xix. q. ij. item de hoc an ꝛ quando abbas vel episcop⁹ possit dispensare cuz monacho i trãsi-

reddere debitũ vxori: nec per hoc vitiat̃ electio de quo vide gl. in. c. si papa. xl. dist. ¶ † Ultimo 8 opp. cum Jo. an. ꝛ videtur q̃ trã ire possit monachus de monasterio in monasteriũ^a: q2 istud nõ est apostatare. vt i. c. ex parte. de tẽp. ordi. nec debet prohiberi cuz tam in scdo q̃ in primo tria substãtialia obseruẽtur de qb⁹ in. c. cũ ad monasteriũ. de stat. re. i fi. ergo nõ refert hic vel ibi moret̃: nec refert quid de equipollentibus fiat vt in c. in his. de verb. sig. Solu. licet non dicatur verus apostata quo ad penas. vt in. c. ij. ne cle. vel mona. lib. vj. tñ large apostata est vt ibi no. licet religiones diuerse sint lz cõueniant quo ad substantialia regule religiones permiste ꝛc. lxxxviij. di. c. j. Nec ob. q̃ in prima ꝛ secunda seruat regulã: q2 licet non sit preuaricator in substãtialibus regule tñ quo ad obedientiã sic: q2 tenetur abbati. vt in. c. sicut de iureiur. ꝛ per hoc ptz q̃ nec ad aliam eiusdẽ ordinis trãsire põt: ꝯuersus autem est obligat⁹ professioni in gñe. j. eo. c. cõsultatiõi. ꝛ. c. nõ solũ. ꝛ. c. ꝯstitut⁹. li. vj. ¶ Op. de eo q᷑ hic dicitur q̃ monachus nõ põt habere peculiũ ꝛc. istam etiam opi. vide hic per eum qũo intelligatur: q2 spiritualia sine temporalibus diu esse nõ possunt. j. q. iij. si quis obiecerit. ꝛ vide hic per eũ q̃ peculium prohibetur in clerico.

1 Monachus vel religiosus alicuius ordinis stricti: non põt quis fieri nisi sit annoꝝ. xviij. ꝫ.

2 Pueri dicuntur proprie vsq; ad. xiiij. annum. Pubertas plena dicitur vsq; ad annum. xviij.

3 Ratio vbicunq; est expressa in aliqua dispositione: debet illa dispositio restringi ꝛ ampliari ad limites rationis.

4 Professus alicuius religionis contra dispositionem legis: tenet nisi lex vltra procedat actuz annullando.

Nouitius non debet profiteri ante annũ: tamen professus tenetur stare licet abbates hoc permittentes puniantur.

5 Matrimonium factũ contra interdictũ ecclesie tenet: licet contrahentes veniant puniendi.

Quia in insulis. Uario mõ itelligit̃ sꝫ habito respectu ad mẽtẽ litere sic põt summari. ¶ † Ubi est 1 dura congregatio vel religio: requirit̃ in profitẽte plena pubertatis: scꝫ tempus decem ꝛ octo annorũ. ꝛ est tex. singularis. Primo ponitur ratio. Secundo prohibitio. ibi: prohibemus. ¶ Not. j. q᷑ in omni insula videtur dura cõgregatio religiosoꝝ. nã tex. iste nõ distinguit inter insulas: sed generaliter loquitur. ideo generaliter est intelligendus. xix. dist. ca. si romanorum. ꝛ dicitur insula quilibet locus mari circundatus: an hoc sit verum indistincte. j. dicetur. ¶ † Secundo nota. q̃ 2 appellatione puerorum veniũt illi qui sunt minores octodecim annis. dic tñ q̃ proprie dicuntur pueri vsq; ad. xiiij. annũ. nam abinde incipit adolescẽtia: ꝛ appellantur adolescentes vsq; ad vigesimum quintum annum. ꝛ vide ad materiã bonam glo. in proemio sexti libri que distinguit omnes etates hominis. ꝛ ad istum tex. potest respõderi dupliciter. Primo q̃ improprie ponitur verbum pueri. ꝛ alludit vocabulo quorundam locoꝝ. Uel dic q᷑ loquit̃ de plena pubertate. nã plena pubertas durat vsq; ad decimũoctauum annũ vt in. l. mela. ff. de alimẽtis. ꝛ c. ba. lega. vbi tex. no. fauore alimentorum disponit q᷑ si alicui relinquũtur alimenta. vsq; ad pubertatem intelligit̃ de plena pubertate: idem statuitur in adoptione. debet enim adoptãs maior esse adoptato. xviij. annis. ꝛ sic excedere adoptatuz in plena pubertate. vt institutio. de adoptio. §. minorem. ¶ † Sed^b opponitur contra tex. nam in multis 3 insulis non est durior congregatio q̃ in alijs locis. ꝛ pone exemplum in ciuitate venetiarũ. So. dicit Jo. an. quod quantum potuit inuestigare nunq̃ reperit q᷑ istud. c. seruaretur in aliqua insula. vnde dicũt pleriq;. arguendo a ratione litere quod si in insula non est durior cõgregatio q̃ alibi non habet locum dispositio huius. c. ꝛ si in alijs locis ab insulis esset durior congregatio: tunc habet locum dispositio huius tex. vnde Pet. dixit hic q̃ cum apud minores ꝛ predicatores sit dura congregatio debet obseruari q᷑ hic dicitur: q᷑ mihi satis placet: nam quelibet dispositio debet ampliari ꝛ restringi ad limites rationis expresse etiam si verba nõ patiantur. vt in. l. adigere. §. quamuis. ff. de iurepatrona. ꝛ in. l. cum pater. §. dulcissimis. de leg. ij. ꝛ in. l. pater. §. fundum. ff. de leg. iij. facit ca. cum dilecta. de cõfir. vtili vel inuti. ꝛ bonus text. in reg. fi. de reg. iu. lib. vj. ꝛ q᷑ no. Barto. in. l. item queritur. §. qui impleto. ff. loca. vnde cum iste tex. fundet se super dura congregatione que erat in insulis. ergo vbi est dura ꝯgregatio. ibi debet habere locũ dispositio huius tex. quia papa non intendit prouidere locis sed personis ꝛ forte tex. loquitur quando vnicus locus solitarius est mari circũdatus: ꝛ territorio angustatus: non tamen credo hic papam intellexisse de insulis maiorib⁹, vt de insula anglie: sicilie: cypri: ꝛ africe: que sunt ita ample vt nulla prorsus sit differentia inter alias prouincias ꝛ huiusmodi insulas imo sunt iocũdiores in fructibus ꝛ fertilitate terre. ꝛ hunc text. seruant hodie carthusiẽses: ꝛ credo si memini quod non recipiũt ad pro-4 fessionẽ ante vigesimum annum. ¶ † Quero nunquid professio facta contra prohibitionem huius capituli sit nulla. Hostiẽ. videtur dicere quod sic. dicit enim notãdum ex text. pape potentiam. nam potest impedire professionis obligationem. ꝛ sic simpliciter transeunt ceteri doctores. ego tamẽ puto q᷑ si papa exprimeret in constitutione q᷑ professio aliter facta esset nulla: q2 tunc stãdum esset verbis statuti: q2 papa pro bono publico ꝛ vt euitẽtur pericula animarum potest impedire obligationez professionis. sicut videmus in simili quod in multis casibus impedit obligationem matrimonialem. vt no. in. c. super eo. de cogna. spiritua. ꝛ quod no. in. c. vnico. de voto. lib. vj. sed cum hic expresse non annullet professionez sed simpliciter prohibet professionem recipi. credo quod nõ impeditur virtus professionis quoniã hec prouisio principaliter cõcernit fauorem ipsorum profitentiũ qui possunt renuntiare fauori eorum pro hoc vide bonũ tex. ꝛ quasi expressum in. c. ad apostolicam. j. eo. vbi patet q̃ non solum papa sed etiam regula prohibet professionem fieri ante annum probationis. ꝛ tamẽ professio in cõtrarium facta tenet licet abbates recipientes talẽ professionẽ sint puniendi. Item cum hec obligatio querat̃ deo per ministerium abbatis non 5 impedit̃ ex simplici prohibitione cõstitutionis humane. ¶ † Cape instantiam in prohibitione matrimonij carnalis. nam ex simplici prohibitione non impeditur vinculũ matrimonij: licet cõtrahentes veniant puniendi ex transgressione precepti cum prohibitio non habet perpetuam prohibitionis cãm sed temporalẽ: vt probatur. j. de matri. contra. contra inter. eccl. per totum. ꝛ vide ad predicta bo. glo. in. c. tua. de spõ. duorũ per hoc pater respõsio ad. l. non dubium. C. de legi. ꝛ ad regulam que contra ius. de reg. iur. lib. vj. vel saltem talis professio obligabit religioni in genere vt in simili obseruatur in. c. nõ solum. ꝛ. c. constitutionem. j. eo. ti. li. vj. sed primum dictum plus placet: quia in mendicantibus constituitur speciale. in. d. c. nõ solum. ꝛ in odium contrauenientium statuit ibi papa quod receptus ad professionem cõtra illam prouisionem tantum obligatur religioni in genere. si ergo non sic prouidisset fuisset obligatus in specie.

1 Prelati omnes alicuius prouincie faciunt vniuersitatem.

2 Conuersi alicui monasterio: non dicuntur monachi: ꝛ non promouentur ad ordines sacros.

Oblati alicui monasterio dicuntur illi qui se ꝛ sua obtulerunt habitu non mutato.

3 Conuersi non possunt transire ad alia monasteria etiam strictioris vite quanq̃ petant licentiam a suo superiore.

4 Abbas potest vẽdicare monachum suum vbicũq; sit: ꝛ põt implorare officium prelati vt cogat monachum redire ad monasterium.

5 Monachus non est recipiendus citra suum monasterium in aliquo loco vt ibi diu moretur.

Monachus electus in papã non põt consentire papatui q2 non habet nec velle nec nolle: ꝛ habet abbatem super caput suum vice dei.

6 Monachus an ꝛ quando possit transire de vna religione in aliam siue strictiorem: siue equalem: siue laxiorem ꝛ an requiratur licentia pape vel alicuius prelati.

Religiosi peccant qui propter abstinentiam detrahunt necessaria corpori: ꝛ plus debito corpus macerant.

c **Non est.** ^c Si cisterciensis sine licẽtia sui abbatis ad aliud monasterium transit: ad propriuz regredi cogitur. Primo exordium. Secũdo mandatũ. ibi: vniuersitati. Tertio aliud mandatum. ibi: ꝛ si qui. ¶ Casus literalis. Mandat papa prelatis per galliam cõstitutis q᷑ non permittant recipi per epatus suos monachos vel cõuersos cisterciensis ordinis postq̃ fecerint professionem sine licentia abbatum suorum: ꝛ si aliqui cõtra hoc fecerint ꝛ moniti celeriter ad monasterium suum non re1 dierint eos ingredi compellant. Bernar. ¶ † Not. primo ibi vniuersitati iuncta suprascriptione: quod omnes prelati alicuius prouincie

constituunt

tu ad aliã religio-
nem:vide oĩno p
Spec.z latius ibi
Jo.an.in addi.in
tit.de lega.§.sunt
quoqz.in.xix.col.
vñ.xix.z.xxiiij.vt
monachus.z eo.
ti.de leg.§.nũc de
epoꝝ.in.iij.co.vſ.
xxv.religiosus ad
minorẽ.Sed vide
Arch.in.c.mona
chum.xx.q.i.vbi
dicit qð eps sine
cõsensu plati z ca
pituli põt dispen
sare cũ monacho
qui trãsiuit ad mi
norem religionez
ex legitima causa
puta si non possit
ibi viuere:vel pro
pter austeritatem
regule vl' ifirmita
tem senectutẽ vel
aliã iustã cãz.Jtẽ
de qõne hic posi-
ta z p.d.ant.i.c.si
gnificatũ.ĩ.e.vid
p Ro.in fin.qõ.q̃
ici.q̃ro an mona-
chus vel alter fr
religiosus. Item
vid lap.alle.lxxx-
iij.Jtẽ qñ liceat
trãsire d vna reli-
giõe ad aliã z que
sit ltima cã:z cui
sit licẽtia petẽda.
vide late p Tho.i
ij.ij.q.clxxxix.art.
vij.inter alia i illo
arti.circa fi.dt qð
monachis lz trãs-
ire de vita mona-
choꝝ ad vitã ca-
nonicoꝝ regula-
riũ:lz qz sunt ele-
ctieis hoc nõ lz.ca
nonici regulares
bñ pñt trãsire ad
vitã monachoꝝ
tãq̃ strictiorẽ:peti
ta tñ supioris licẽ
tia p quo est tex.i
d.ca.qð dei.Jtez
oĩa que in iure di
cuntur de trãsitu
d vna religiõe ad
aliã habeãt locuz
i monialib⁹ z aliis
religiosis dic qð
fic.ad hoc alle.gl.
no.in.c.j.in v.ppe
tue.de sta.re.i.vj.
Jtẽ adde qð his
casib⁹ qb⁹ religio
sus cũ licẽtia mfe
rioris a papa põt
trãsire ad aliã reli
gionẽ sol⁹ plat⁹ si
ne caplo põt dare
istam licentiã ſm
Arch.in.c.statui-
mus.xix.q.iij.qui
hoc dt p text.i.c.si
religiosus.x e ele.
in.vj Et adde qð
eo ipso qð mona-

constituunt vniuersitatem.z facit hoc pro natio
nibus que congregantur in cõcilio generali ; vt
quelibet natio dicatur cõstituere vniuersitatem:
per quod alias in facto dixi q̃ ad instar vniuer-
sitatis valebat q̃cquid maior pars natiõis facie
bat:nam si ɔsyderentur vt singuli non sufficeret
maior.vt no.in.c.cum oẽs.de consti.sed postmo-
dũ nationes oẽs simul cõiuncte constituũt vni
uersitatẽ vniuersalẽ vel gñalem totius ecclesie.si
cut in sili not.Bar.in.l.fi.ff.de colle.illi.hinc vi-
demus q̃ prelati puincie cõgregant z cõstituũt
cõciliũ prouinciale.vt in.c.sicut.ĩ.de accu.z vide
2 qð no.Inno.in.c.graue.de preb.¶†Not.ij.ibi:
monachos vel cõuersos.q̃ cõuersi differũt a mo
nachis:quãq̃ ɔuersi profiteant regulã.differũt
etiã ab oblatis:vñ proprie oblatus dr qui dedi-
cat se z sua monasterio habitu nõ mutato.Con
uersi dñr q obtulerũt se z sua mutãdo habitum:
sũt tñ seculares:qz nõ promouent ad ordines:
monachi dñr illi qui habitũ mutãt z ad ordines
promouent:tñ olim monachi nõ erãt clerici:vt
in.l.gñaliter.C.de epi.z cle.canonizata.xvj.qõ.j.
gñaliter.z vide ad predicta qð not.Jo.de lign.
3 in clem.j.de deci.¶†Jtẽ no.q̃ monachi z con-
uersi sunt astricti monasterio vbi pfessionẽ fece-
rũt ita q̃ sine licẽtia abbatis illi⁹ monasterij nõ
pñt ad alia monasteria vel eccl'ias cõuolare:z vi
de gl.fin.xxvij.q.j.vt lex ɔtinẽtie q̃ dicit q̃ isti cõ
uersi z oblati astringũt monasterio magis quã
monachi:vnde etiaz causa arctioris vite nõ pñt
trãsire ad alia monasteria:q̃q̃ petant licentiã a
suo superiore:qz efficiuntur quasi serui monaste-
4 rij:qð sing.no.z dic vt ibi no.¶†Ultimo no.q̃
plati ad instantiã abbatũ tenẽtur cõpellere mo-
nachos vt redeãt ad ppria mõasteria:pñt ergo
in hoc abbates implorare auxiliũ prelatorũ:vñ
a vbicũqz monachus vagatur[a] põt per suũ abba-
5 tẽ vendicari.xviij.q.ij.in.c.abbates.¶†Sed q̃-
ro pro declaratione litere qualiter sit intelligen-
dũ q̃ monachi non debeãt recipi per epatus zc.
Sol.Inn.intellexit multũ stricte.vt etiã ad ho-
spitiũ nõ recipiãtur sine licẽtia suoꝝ superiorum.
qð nõ placet Host.nec ceteris doctorib⁹ per istã
literã in fin.ibi:celeriter zc.que vr̃ solũ prohibere
diuturnã morã.dic ergo q̃ litera dz intelligi q̃
nõ debẽt recipi a pfessione in aliis monasteriis:
vel vt diu ibi morent necẽt p ecclesias seculares.
b nã religiosus[b] nullũ beneficiũ acceptare põt sine
licẽtia sui superioris:nec sufficit hic cõsensus epi
lviij.distin.c.j.z.ij.imo glo.mirabilis alibi tenuit
q̃ nec papatui põt ɔsentire:qz vice dei habet ab
batẽ sup caput suũ:z sic nõ hz velle vel nolle:sed
eius volũtas dependet a superiore.vt in.c.z reli-
giosus.z.c.quorũdã.de elec.li.vj.z vide gl.palle.
in.c.q̃ sit.xviij.q.ij.vide etiã gl.in.c.cũ pastoris.
ij.q.vij.que ponit casum specialem vt eps possit
inuito abbate aliquẽ monachum sibi recipere in
cubicularium.qð an sit verũ dic vt ibi no.¶In
gl.j.ibi:nõ reperitur ordo arctior.vult ergo glos.
q̃ ordo cisterciensiũ sit arctior aliis religionibus
qð nõ placet Hosti.nã ordo carthusiẽsiũ est stri-
ctior.z idẽ dt in plerisqz aliis quos discrete tace-
re voluit Phil.dicit enĩ q̃ ordo minorum est ar-
6 ctior.¶†Et in fi.gl.no.bñ hanc gl.in eo q̃ vult
religiosum posse trãsire ad equalẽ religionẽ ha-
bita licẽtia ipsius abbatis dũmodo iusta cã sub-
sit.z idẽ tz gl.in.c.cũ singula.de pb.lib.vj.sz In-
no.in.c.fin.de renũ.dicit esse requirẽdũ dispensa-
tionẽ epi.z ſm eũ dispensatio epi sufficit si velit
quis trãsire ad equalẽ siue ad laxiorẽ iusta de cã.
z no.hoc vltimũ.z idem tenet in.c.significatum
ĩ.eo.z facit ibi tex.in ar.idẽ firmat in.c.dilect⁹.s.
de temp.ordi.z vide in hoc qð no.Jo.an.in.d.c.
cũ singula.in nouella.z cõcludẽdo materiaz põt
sic distingui q̃ aut religiosus vult trãsire ad reli-
gionem strictiorem z sufficit tũc petere licẽtiam
sui abbatis.de quo dic vt pleni⁹ legi.z not.in.c.
licet.ĩ.eod.Aut vult transire ad religionẽ equa
lem.z sunt opi.si sine causa puto q̃ nõ possit etiã
cum licẽtia sui epi.sed si ex causa placet mihi di-

ctum huius.gl.argu.huius tex.in.c.statuimus.
xix.q.vlt.cautius esset tñ habere dispẽsationem
episcopi:aut vult trãsire ad laxiorẽ.z si sine cau-
sa solus papa dispensat ſm gl.in.d.c.cum singu
la.sed puto q̃ quo ad eum non sufficeret licẽtia
pape causa cessante.arg.eius qð not.gl.in.c.non
est.ĩ.de voto.si vero subest causa tenet Inno.vt
s.dictum est epm posse dispensare:que opi.satis
placet.arg.in.c.nõ mediocriter.de ɔsec.di.v.vbi
Hiero.dicit no.illos peccare qui necessaria corpo
ri propter abstinentiam detrahunt.z dicit tales
offerre rapinã in holocaustum qui aut somni pe
nuria:aut egestate nimia:aut ciborum penuria
corpus macerãt plus debito.z sic vbi religiosus
propter debilitatẽ vel corporis cõplexionẽ non
põt pati austeritatem illius religionis ad quam
se primo contulit:licite dispẽsatur per episcopum
vt possit intrare religionẽ laxiorẽ.facit.c.nõ co-
gant.xlj.dist.q̃q̃ do.Anto.hic dicat qð si cau-
sa non exigit celeritatem recurrendum est ad pa
pam.sed cã vrgente poterit eps dispensare:sed
primũ vt dixi plus placet.Alie glo.sunt faciles.

1 ☞Possessio facta a minore.xiiij.annis nõ obli-
gat vsqz ad illud tempus.
Nouitius maior.xiiij.annis si acceperit habituz
professorum z in eo triduo perseuerauit obliga-
tur professioni.s.
2 Minor.xiiij.non obligatur neqz matrimonio
spirituali.i.monasterio.nec matrimonio carnali.
Uotum non obligat minorem.xiiij.an.
3 Ad monachatum z ad aliaz religionem potest
quis adduci blandis verbis dummodo ei dican
tur omnia dura regule.
4 In voto an requiratur perseuerantia tridui:ad
hoc vt non possit vouentem penitere.s.

1 AD nostram.¶†Mior
xiiij.annis
p professionẽ religioni non obligatur
idẽ i maiore q sine pbatione suscepit
habitũ pfessoꝝ quẽ dirimit intra triduũ.Uel sic b
Professio facta ante quartũdecimũ annum nõ
obligat:post quartũdecimũ vo si sit p susceptio-
nẽ habit⁹ professoꝝ etiã nõ obligat nisi det per-
seuerantia tridui.Prima pars narrat factum.
Scda dat iudicem.ibi:quo circa.¶Casus lite-
ralis.Eremite de mõte solis quosdã pueros se-
duxerũt intantũ q̃ quidã suasionibus eorum cõ
sentiẽtes statum religionis habitũ in suo mona-
sterio receperunt quorum vnus eorũ.T.nomine
statim penituit:z intra triduũ inde exiuit:z post
modũ iurauit quandã accipere in vxorẽ.Sed illi
eremite nõ pmittebãt ipsum illã ducere vt iura-
uit.significatũ fuit hoc dño pape vñ mãdat ipse
quatenus si cõstiterit q̃ prefatus.T.ante quar-
tũdecimũ annũ habitũ ipm sine pbatione susce-
pit z intra triduũ deposuerit:eum ab impetitiõe c
dictoꝝ eremitarũ denũtiet absolutũ:z eã quã iu-
rauit accipiat in vxorẽ:si aliqd nõ impediat.B.
2 ¶†No.j.q̃ mascul⁹ non põt se obligare religio
ni ante quartũdecimũ annũ cõpletũ.nã quẽad-
modũ ante pubertatẽ non põt cõtrahere matri-
moniũ carnale.vt in.c.puberes.de despõ.impu.
ita nec obligare se ad istud quasi in matrimoniũ
spirituale:z est vnus casus in quo nõ valet votũ
emissum añ pubertatẽ.de aliis votis dicet in.c.
3 scripture.ĩ.de voto.¶†No.ij.qð seduct⁹[c] ad in
c trandũ religionẽ nõ põt ad inualidandũ ingres
sum allegare seductionẽ.z hoc ideo qz illa dedu-
ctio est bona:cũ inuitet quis ad meliorẽ vitaz vt
in.c.cũ dilecti.qð me.cau.facit.c.dudum.z qð ibi
no.ĩ.de ɔuer.cõiu.z tz hic Host.nõ esse reproba-
tũ q̃ religiosi seducãt seu inducant alios ad reli-
gionẽ.puto tamẽ q̃ nõ dz ita fieri seductio blan
dis verbis vt postea sequatur salutis dispendiũ
facit tex.in.c.nõ solũ.eo.tit.li.vj.vñ beat⁹ Bene-
dict⁹ precepit oĩa dura regule pdicenda.¶No.
text.ibi:ab impetitione zc.q̃ religiosi possunt re-
petere illos qui apud eos fecerunt professionem
licet modico tempore in religione permanserint
p hoc.xviij.q.ij.in.c.abbates.¶Ultimo no.qð

chus reperit licẽ-
tiatus vt trãseat
ad alid monaste-
riuz psumat fuisse
monachus illius
monasterij scdm
Bal.i.l.moueor.
C.de serui.expor.
Sed ɔ illud dictũ
Archi.in.d.c.sta-
tuim⁹.de cõsensu
capl'i vide.glo.ex-
pressam.in ver.ca
nonice.in fi.i.c.cũ
singula.de prebẽ.
li.vj.z in hac ma-
teria vid oĩno ele
gãtem distinctio-
nem quam ponit
Ray.in sum.d re.
z trãse.de vna re.
ad aliã.§.vt autẽ
scias qual'r sit scri
bẽdũ.Item vide
qð no.d.Ant.in
c.sane.ĩ.eo.
¶Add tu Lap.
alle.lxij.Cal.cõsi.
xxv.hoc ti.Lu.de
Ro.cõsil.ccclxvj.
Abb.ɔsi.xlv.
Sebasti. Sapia.
¶Uagatur.Ui-
de Bar.in.l.i.§.j.
ff.de rei ven.Ab.
in.c.illud.s.de p-
sump.z in.c.Joã
nes.in.iij.no.s.e.
Sebasti. Sapia.
¶Nã religiosus.
Uid tñ Abb.i.c.
qð dei.in fin.ĩ.de
stat.mo.vbi vult
q̃ si monach⁹ p-
moueat ad eccle-
siã secularẽ quo
casu reqrit licẽtia
abbatis ad hoc
vt possit ad eam
trãsire.c.si religio-
sus.de ele.i.vj.po
test tñ abbas co-
gi ad consentien-
dum.
Sebasti. Sapia.
¶Seduct⁹.Ubi
Abb.in.c.cum di
lecti.col.iij.vsic.sz
excipe casum.s.d
emp.z vend.cum
multis allegatis.
p Fel.in.c.in pñ-
tia.col.v.vs.scias
qð propter hmõi
fraudes.s.de pro
batio.

p̄rofessio q̄ fit tacite per susceptionē habit⁹ professoꝝ nō obligat immediate religiōi sed requiritur p̄seuerātia tridui. ¶†Sed circa hoc q̄ro nūquid i voto regraꝶ p̄seuerātia tridui. Inn. videꝶ velle ꝙ spāle sit in voto ꝓfessionis. tū qꝛ ibi reqritur precedēs probatio: tū qꝛ agiꝶ de maiori periculo. tñ subtiliter aduerte: qꝛ nulla videꝶ differētia i hoc iter votū religionis ꝛ alia vota. nā tex. iste nō loqꝶ de voto ꝟbali, sed de eo qꝺ tacite fit per susceptionē habitus professoꝝ. vñ qꝛ potest dubitari quo aīo fiat talis habit⁹ susceptio: ideo iura voluerūt p̄figere terminū triū dierū. ſʒ in ꝓfessione ꝟbali nulla requiriꝶ p̄seuerantia tridui queādmodū nec in aliꝭs votis. ꝛ ꝓbaꝶ in. c. cōstitutionē. in. §. j. ī. eodē. libr. vj. facit. l. ij. ff. de polli.

¶†Et scias ꝙ ꝓfessio tacita qñqꝫ inducitꝶ per delationē habitus indistincti dūmodo portetur ꝑ annū ſʒ talis ꝓfessio tacita obligat illi religioni in spē: vt in cle. eos. eo. ti. qñqꝫ fit professio tacita ꝑ susceptionē habit⁹ ꝓfessoꝝ q̄ inducitꝶ quatuor ꝯcurrētib⁹. primo dʒ esse habitus distinct⁹ ab habitu nouitioꝝ. scꝺo ꝙ sciēs quis receperit illū habitū. tertio ꝙ spōte. quarto ꝙ p̄seuerauerit triduo. ꝛ talis ꝓfessio nō obligat illi religioni in spē sed in genere: qꝛ potest trāsire ad aliā religionē etiā laxiorē vt probaꝶ in. d. §. j. ꝛ facit text. ī. e. ꝓxi. ꝛ doc. excipiūt hic duos casus in qb⁹ nō reqriꝶ perseuerātia tridui. Prim⁹ si in infirmitate qs recepit habitū ꝓfessorū: nā tūc vr̄ deliberate suscepisse habitū. alle. c. sicut. el. ij. ī. eo. Secundus casus qñ prius vouit qs intrare religionē ꝛ demū intrat recipiēdo incōtinēti habitū ꝓfessorum. nā vr̄ deliberate fecisse. Sed ego dubito de vtroqꝫ casu ꝑ illud. c. cōstitutionē. vbi poniꝶ ius nouū circa istaʒ tacitā professionem. ꝛ ad hoc vt obliget reqruntꝶ illa quatuor de qbus. s̄. ꝛ poti⁹ putarē requiri perseuerantiā tridui in infirmitate q̄ꝫ a tpe sanitatis: cū turbeꝶ propter molestiaʒ morbi. arg. bo. in. l. cū antiquitas. C. de testamē. ¶ In glo. ij. in fi. no. cōclusionē glo. ꝛ idē no. gl. in. c. cū cūctis. s̄. de elec. vbi no. de hoc. ꝛ viꝺ Archi. in. c. si annū. de iudi. li. vj. vbi dicit ꝙ regulariter debet esse cōpletus nisi aliud iure caueatur. In dubio tñ vbi dubitatur quid ius senserit: latis pōt teneri opi. hui⁹ gl. ꝛ vide ad hoc bo. glo. in cle. gñalem. de eta. ꝛ qua. ¶ In gl. fi. in fi. hodie hoc est declaratū in. d. c. cōstitutionē. in. §. fi. vñ nō potest esse speciale in pueris. sed generaliter obtinet vbi sine ꝓbatione qs suscepit habitū professorū nisi detur perseuerātia tridui: nō obligaꝶ religioni etiā in genere. hec tñ vidētur limitanda ꝼm ea que dicentur in. c. postulasti. ī. eo.

1 ☞ Nouitius accipiens habitū nouitiorū: potest intra tp̄s ad seculum redire: si vero acceperit habituʒ professorū cōpellitur ibi permanere. vel ad aliam religionem transire etiam laxiorem.

3 Monachus vel alius religiosus potest esse episcopus vel prelatus cum dispensatione: bñficia vero simplicia vel canonicatus habere non pōt etiam dispensatiue.

4 Monach⁹ vel alius religiosus qui intrauit monasteriū: in quo tempore ingressus non obseruabaꝶ quedā rigorositas que iam erat in obseruantia: si postea superior vult dictā antiquā rigorositatē obseruari: an possit predictus religiosus cogi ad obseruandum: an possit inde exire.

5 Iurisperitus non presumitur decipi.

6 Regula antiqua alicuius religiōis potest reformari per maioreʒ partem inuita minore: licet reformeꝶ in modum strictiorem: ꝛ respicit omnes vt singulos.

Papa potest instituere strictiorem vitam in religione q̄ꝫ eius regula exposcat: puta qꝺ religiosi non exeant claustrum ꝛ similia.

Abbas pōt quantūcūqꝫ durū precipere monachis: etiam si in regula non caueatur: dum tñ sit implebile ꝛ licitum.

7 Nouitius potest probare regulam alicuius religionis etiam in habitu seculari: licet de hoc sit standum consuetudini.

1 SUper eo. ¶†Qui recepit habitū ꝓfessoꝝ vbi distincti sunt habit⁹ cōpelliꝶ ibi vel alibi esse religiosus. ſʒ si recepit habitū nouitioꝝ pōt ad seculū redire. Cōis diuisio. scꝺa ibi: rñdemus. q̄ distinguit inter professos ꝛ nouitios. ¶ Casus literalis. Quidā clerici susceperunt habitū religiōis eo aīo vt ad seculū nō redirēt. ꝛ añ factā professionē ad priorē statū sunt reuersi. q̄situ fuit de his clericis vtrum sic remanere possint. Rñdet papa ꝙ si austeritatē religionis ad quā migrauerūt seruare noluerint: ad minorē religionē cōpellēdi sunt trāsire. nec amplius in ecclesiꝭs secularib⁹ debēt assumi ne ꝯ votū suū venire probenꝶ sed si añ susceptū habitū positi in ꝓbatione recedere voluerint ad priorē statū redire nō ꝓhibeanꝶ. Ber. ¶ No. i. ꝙ religiosus nō pōt ꝯseq bñficiū i eccl'ia seculari. ¶ No. ij. ꝙ habit⁹ nouitioꝝ nō obligat ingressum quātocūqꝫ

2 tpe steterit in religiōe. ad hoc cle. eos. ꝛ qꝺ ibi no. e. tit. ¶† No. iij. ꝙ ꝓfessio q̄ iduciꝶ ꝑ susceptionē habit⁹ ꝓfessio nō obligat illi religiōi i spe

a cie: ſʒ pōt trāsire ad aliā religionē laxiorē.[a] ꝛ ita itellige hūc text. ꝛ lati⁹ ꝓbaꝶ in. c. ꝯstitutionē. ī. e. li. vj. si eñ ꝓfessio fuisset hec expssa nō licuisset

3 itrare religionē laxiorē dispēsatiue: ꝓut dixi. i. c. nō est: s̄. eo. ¶† Opp. ꝯ tex. ꝛ videꝶ ꝙ religiosus pōt assumi i ꝓlatū ecclesie secularis. vt i. d. c. qꝺ dei. ī. de sta. reg. ꝛ in. c. i. xvij. q. i. Sol. dicūt doc. ꝙ cōtraria ꝓcedunt dispēsatiue: sed de iure cōi nō est licitū. vt hic. ꝛ de hoc dic melius vt diceꝶ in. d. c. qꝺ dei. ꝛ ad istū tex. pōt dici ꝙ loquiꝶ de bñficiꝭs simplicibus obtinēdis in ecclesiꝭs secularib⁹. nā talia bñficia non pōt religiosus habere etiā dispēsatiue. ad hoc solet allegari iste tex. ꝛ vide gl. in. c. quorūdam. lxxiiij. di. q̄ dicit monachū nō posse habere canonicatū in ecclesia seculari: lʒ possit ibi esse ep̄s. vt in. d. c. vno. ſʒ ꝓpter bonū cure illud ad

4 mittiꝶ q̄ cā cessat in bñficiꝭs simplicib⁹: vt no. i. c. qꝺ dei. ¶† Scꝺo q̄ritur qꝛ tex. hic dicit ꝙ isti cisterciēses nolūt seruare austeritatem religio

b nis ꝛc. pone ꝙ aliqs[b] intrauit religionē vbi nō seruabaꝶ regula antiqtus instituta demū reformaꝶ monasteriū. nūqd is q fuit ingressus dissolutionis tpe possit cōpelli ad obseruantiā regule reformare: qꝺ subti

c lis[c] est ꝛ quotidiana. Inno. ponit hic duas opi. prima distinguaꝶ iter discretū ꝛ indiscretū vt discret⁹ cōpellaꝶ: qꝛ potuit hoc cogitare euenire posse. arg. in. l. si qs domū. ff. loc. lʒ indiscretus puta puer vel mulier nō cōpellaꝶ ibi esse: ſʒ poterit intrare religionē laxiorem ꝼm ꝙ erat illa quā intrauit tpe ingressus. ar. hic. Scꝺa opi. q̄ videtur placere Inno. est vt cōpellaꝶ ibi esse nō distinguēdo inter discretū ꝛ indiscretum. mouetur Inn. tali ratione. Aut enim a principio intrauit dei instinctu ꝛ nō debet posse allegare qꝛ nō vult obseruare regulā reformatā. aut dicit se intrasse nō bono aīo sed vt viueret ꝼm regulā vigentē ibi ꝛ nō debet audiri tanq̄ꝫ allegans turpitudinem suā. ar. in. c. inter dilectos. de fi. instru. fatetur tñ ꝙ si est ita delicatus ꝙ non potest seruare regulam formatā ꝙ permittitur intrare regulā laxiorē. arg. hic. ꝛ in. c. significatum. ī. eo. ꝛ de hac materia vide ꝑ Host. in sum. in ti. de voto. in. §. vtrū.

5 ꝛ. §. ꝑ quē. in versi. qꝺ si. ¶† Ubi cōcludit ꝙ si ingrediēs erat iurisperitus cōpelliꝶ ibi esse qꝛ presumiꝶ sciuisse qualitatē regule antiqtus institute. Aut nō erat iurisperitus: ꝛ tūc si fuit sibi regula lecta añ professionem vel postea ꝛ ipse nolit se obligare nisi ad obseruandaʒ regulā que ibi vigebat ꝛ nō cōpellitur ibi esse sed poterit intrare laxiorē religionē. Aut nihil rñdit vel fuit ꝓfessus regulā simpl'r. ꝛ tūc obligaꝶ ad obseruantiā regule reformate: nisi vt dixi esset impotēs ad illius obseruātiā ꝛ oīa vidēꝶ sane ꝓcedere quo ad ecclesiā militātē q̄ nō iudicat de occultis sed respectu dei: ꝛ sic in foro penitētie puto aīaduertēdū intentionē isti⁹ ingressi. nā votū oīno debet esse voluntariū in. c. lʒ. ī. de vo. ꝛ. xxxij. q. j. integritas. ideo si qs nō habuit animū se obligandi nisi respectu regule q̄ ibi obseruabaꝶ. non puto ꝙ apud deum iste sit obligatus maxime qꝛ tria tantū sunt substantialia regule seu professionis: vt in. c. cum ad monasterium. ī. de sta. reg. reliqua sunt accidentalia ꝛ ordinata ad finē illorū triū: vt no. in. c. Ioānes. s̄. eo. vñ si per tantū tp̄s de cui⁹ initio nō est memoria aliqua accidētalia regule nō fuerūt in isto monasterio seruata satis potuit ingrediens cogitare ꝙ ex aliqua causa illud ꝑuenerit: cum ista accidentalia possunt abesse ꝛ adesse stāte religione in illis tribus substātialibus: vnde saltē anteq̄ꝫ regula reformetur ꝑ superiorem illi qui fuerunt ingressi tpe quo remissius ibi viuebatur: non videntur peccare. ꝛ ita consuluit dñs meus do. Car. vt dicā in. d. c. cū ad

6 monasteriū. prealle. facit ad predicta. c. tua. ī. de spō. ¶† Ultimo quero circa predicta nunquid maior pars[d] conuentus possit reformare re

d gulam antiquitus institutam inuita minore parte. Inno. dicit qꝺ sic. imo plus sentit scilicet quod maior pars possit facere statutū arctando singulos ad strictorē regulam quam fuerat antiquitus. lʒ enim ꝼm eū possit maior pars mutare religionem inuita minore parte. vt no. in ca. pe. s̄. qꝺ me. cau. nō tñ stante religione pōt inducere vitaʒ austeriorē. ꝛ de hoc scꝺo videtur multū dubitare. d. Petr. qꝛ hec austeritas nouiter indicta cōcernit illos de religione vt singulos ꝛ non vt vniuersos: ꝛ sic nō videtur qꝺ strictior modus viuēdi pōt induci per maiorē partem inuita minore parte. sed tu vide glo. in regula quod omnes. de regu. iur.

e li. vj. que format questionem in papa. nūquid papa[e] pōt inducere strictiorē vitam religionis q̄ꝫ eorū regula exigat. ꝛ concludit ꝙ sic: cū non possunt religiosi resistere ex quo semel coꝝ volūtatē trāstulerunt in superiorē ꝛ hoc videꝶ ꝓbari i. c. vnico. de sta. reg. li. vj. vbi monialib⁹ fuit indictum

a ¶ Laxiorē. adde Lap. alleg. cxxix. ꝛ qualr̄ qs religioni obligeꝶ. viꝺ. d. Cardi. consil. xvj. ☩ Sebasti. Sapia.

b ¶ Qꝺ aliqs. Uide pulchre ꝑ Fel. in. c. ad nostram. col. ij. versi. quātū ꝟo ad religiosos. s̄. de appella.

c ¶ Subtilis. Adde vnum verbuʒ per Anchar. cōsi. ccliij. ꝛ. ī. statim. ☩ Sebasti. Sapia.

d ¶ Maior pars. vide Feli. in. c. cuʒ oēs. col. vij. ꝟsi. ꝛ ꝓma fallētia ē. s̄. de cōstit. ꝛ ibi plenissime ꝺ hac materia per Deciuʒ. Zacharias.

e ¶ Nunqd papa pōt indicere strictiorē vitā. Adde Fel. post istū. in. c. ad nostrā. i fi. ꝟsi. cogita etiaʒ si papa. s̄. de appella.

indictum vt nō possent aliquo casu exire clausulā monasterij qd erat de regula. et idē posset hodie papa facere i monachis lʒ videat durū. vt no. Jo. and. in. c. ioānes. s̄. eo. sed vide gl. in cōtrarium in. c. gesta. lxxiiij. di. puto opi. Inn. satis procedere: et plꝰ existimo ꝙ solus abbas[a] hoc possit: per id qd habet in regula. nā quātūcunqʒ durū precipiat per abbatem nō valet monachus resistere dūmodo id sit licitū et implebile. ¶ † In gl. fi. in fi. no. gl. et vide qd no. in. c. legez. liij. di. do. Ant. dicit in hoc stādū cōsuetudini monachoꝝ et mandato regule. sed ego quantū potui percipere ex tenore regule nō est de substātia vt quis probet regulā in habitu regulari sed in habitu proprio. vn̄ solū post professionez mādatur ingresso indui habitū regularē. cōsuetudo tamē quorundam religiosorum habet oppositum que satis videtur laudabilis et obseruanda vbi viget talis consuetudo.

1 Religiosus pōt trāsire ad aliā religionē strictiorē alias secꝰ. 2. 3. 4. 7. 8. an aūt req̄rat licentia superioris. vide nu. 2.
5 Fratres predicatores de obseruantia non possunt transire ad monasterium monachorum.
6 Apostata an efficiatur ille qui de vna religione transit in aliam laxiorem.

1 **SAne.** ¶ † Si canonicus regularis fit monachus: aut strictioris religionis: et manet monachus: aut laxioris et redire cōpellitur. Uel ad idē sic. Canonicꝰ regularis pōt effici monachꝰ si religio ad quā trāsit est strictior sua: alias secus. et est tex. not. Diuidit. nā primo narrat factū: qd scd̄o distinguēdo diffinit ibi: id tue. ¶ Casus literalis. Quidaz canonicꝰ Aromatē. pfessus ibidē ab eccl'ia Aromatē. aufugit et a quodā abbate in monachū est receptus. Quesitū fuit an deberet ibi remanere. Rn̄det papa ep̄o Ambiē. qd si locꝰ ille vbi nūc est maioris religiōis existat ꝙ eccl'ia Aromateñ. ip̄z i eodē loco cū pura ɔsc̄ia remanere ꝑmittat: alioqn ad primā ecclesiā redire cōpellat eūdē. Berñ. ¶ † No. i. ex text. ibi: et fugerat. iūcto ꝟsi. permittas religiosus fugiēs a monasterio et trāsiens ad aliud cā arctioris vite nō cōpellit redire ad primū monasteriū et sic facit in ar. sin. iste text. ꝙ lʒ a p̄ncipio debeat peti licētia ꝓprij p̄lati. si tñ nō petit ex hoc solū nō reuocat ingressus secūdi monasterij: et nescio alibi ita exp̄ssum. tñ gl. no. in. c. mādamus. xix. q. iij. dixit ꝙ hoc. c. in hoc ɔtinet dispēsationē. et pro hoc verbū ꝑmittas sed de materia dic vt latius dicā in. c. lʒ. j. eo. ¶ † No. ꝙ canonicus regularis nō pōt indistincte effici monachus. opz em̄ ꝙ cōcurrāt duo vt teneat ingressus. primo ꝙ nō faciat causa leuitatis. scd̄o ꝙ monasteriū a quo transit sit arctioris religionis. ¶ † Sed cōtra predicta et cōtra tex. opp. naz videt qd semper debeat tenere ingressus secūdi monasterij. cū canonici regulares inseruiāt regule laxiori. vt dicit text. in. c. quod dei. de statu. reg. Solu. dicit Inno.[b] ꝙ ad validitatē ingressus[c] non debemus cōsiderare regulā antiquitatis institutā. sed modū viuēdi de p̄nti. vnde si monasteriuz scd̄m habet regulā strictiorē. ab antiquo. que tñ de presenti in multis nō obseruat. nō est licitū trāsire de vno monasterio qd habet regulā laxiorē bñ ibi seruatā: ad scd̄m monasteriū vbi regula nō seruat. et pro hoc facit text. hic dum dicit existit et. c. oportet enim ꝙ monasteriū scd̄m existat de p̄nti in maiori obseruātia. qd est verbum valde notabile. et multi in hoc decipiunt, aduertētes solū ad regulā vtriusqʒ monasterij antiquitus institutā et nō ad modū viuendi de p̄nti consistentē. et pro hoc facit ratio naturalis. nam trāsitus est ꝑmissus vt quis ducat vitā strictiorem: q2 presumit tūc motus spiritu dei. vt in. c. lʒ. j. eo. et. xx. q. iiij. c. j. si ergo in scd̄o monasterio non ducitur vita strictior q̄ in primo: licet regula sit strictior nō videt transitus licitus q2 videtur iste moueri causa dissolutionis et nō maioris religiōis. et ex his habes primū intellectū ad istum tex. ¶ † Secundum intellectū sentit Guil. naso. ꝙ lʒ regula canonicorū sit laxior q̄ regula monachoꝝ tū possibile est ꝙ per ɔstitutiones ipsoꝝ eoꝝ vita sit strictior. sicut est videre fm eū in fratribꝰ predicatoribꝰ. qui lʒ habeant regulā Augustini laxiorem regula Bn̄dicti. tamen per cōstitutiones suas intantū se arctarunt vt eorū vita sit strictior vita monachoꝝ. vn̄ putat qd trāseūtes predicatores ad monasteriū monachorū nō euitant apostasiā. Nec ob. si d. catur ꝙ constitutiones possunt tolli per contrariā ipsorū constitutionē. vt in reg. i. de regu. iur. sed reg. tolli non pōt ꝑ cōstitutionem. vt in. c. sicut. j. eo. nā fm Jo. and. satis est ꝙ nō possunt tolli ad hoc ꝙ legi. et no. in cle. j. de sup. negl. prela. dic etiam clarius ꝙ lʒ possint tolli. tñ satis est ꝙ de presenti in primo monasterio viuit strictiꝰ. nam propter strictiorē vitam dūtaxat iura permittunt transitum. que ratio cessat qñ in primo monasterio viuit strictius virtute regule et ɔstitutionum. ¶ † Et p̄dicta faciunt ad q̄onem quotidianā nunqd religiosus migrans ad scd̄m monasteriū vbi remissius viuit, habitum eiusdem monasterij recipiens proprio relicto incidat in apostasiaz[d] ita vt sit excōicatus. et per ɔn̄s celebrando efficitur irregularis. ex verbis supra premissis videtur dicendū ꝙ sic dum dicit p̄dicatores nō euadere apostasiā sed cōtrarium sentit Jo. an. in. c. Joānes. s̄. eo. vbi dicit ꝙ nō incurrit apostasiā maiorem que est indispēsabilis. iuxta que habentur in. c. fi. de aposta. nec excōicatiōis rigorē. c. ij. ne cleri. vel monachi li. vi. sed bene incurrunt minorem apostasiā: q2 certū est cū retrocedere a maiori statu et p̄ori. Et ex hoc potes colligere not. intellectum ad. c. ij. vt dimittēs primū habitū incurrat in sn̄iam canonis: secus si recipit habitum alterius religionis lʒ laxioris. qd etiam sentit Jo. an. ibi in nouella. nā tex. ibi loquit qñ qs hoc facit causa vagationis q̄ cessat in isto qui intrauit aliam religionē: per hoc vr̄ tex. bo. iuncta gl. in. c. ex parte. de tēp. or. et p̄dicta bñ no. ¶ † Sed q̄ro ꝓ declaratione p̄dictorū. pone qd religiosus existēs in monasteriū vbi tñ seruat regula: vult intrare aliā religionē laxiorē vbi nō seruat regula: ita ꝙ habito respectu ad p̄ntē viuēdi modum scd̄m monasteriū qd est religionis laxioris ducit vitā strictiorē: nūquid hoc sit licitū? Ex dictis Inno. superiꝰ recitatis videt inferendū ꝙ sic. et hāc opi. tenent theologi fm Jo. an. hāc opi. admittit ipse Jo. an. si nō est spes reformationi primi monasterij: vel si saltē in eadē prouincia nō est aliquod monasteriū eiusdē religionis vbi seruat regula. nā hoc casu nō admittit trāsitus ad laxiorē religionē cū possit intrare monasteriū ꝓprie religionis. qd satis placet. et vide ad materiā beatum Tho. in. ij. q. vlti. arti. viij. ¶ † Ultimo scias ꝙ Jo. an. tractat hic satis plene q̄onē theologorum que religio dicat melior et strictior: sed tandē ɔcludit qd de his subtilitatibus nō habēt curare canoniste quo ad materiā nostrā: q2 iura permittūt trāsitū nō respectu maioris religionis seu melioris sed causa arctioris vite. vn̄ presupposito ꝙ secūda religio sit melior et fructuosior respectu finis: tñ si nō viuitur ibi strictius non videtur licitus transitus. pro hoc. c. licet prealle. et. c. virgines. xx. q. iiij. quod bñ not.

1 Minor. xiiij. etiam profitendo non obligatur religioni nisi maior habuerit ratum.
2 Minor. xiiij. oblatus a parētibus monasterio: debet ibi ꝑmanere vsqʒ ad annos pubertatis: et post exire: si vult. si vero nō fuit oblatus pōt ante pubertatem ad libitum exire.
3 Ius diuinum non pōt tolli: sed bene limitari distingui vel interpretari.
Uotum non obligat vouentem impuberem.
Impubes doli capax lʒ obligetur ad matrimoniuz carnale tamen ad matrimonium spirituale non.
Minor. xiiij. oblatus monasterio censetur tacite profiteri si post pubertatem stetit per animum in religione.
Professus in vna religione quo casu potest intrare in aliā etiam laxiorem.

1 **SIgnificatum.** ¶ † Minor. xiiij. annis profitendo non obligatur religioni nisi factus maior ratuz habuerit. In prima ponit consultatio. In secūda responsio. ibi: mandamus. ¶ Casus literalis. Quidam G. nomine intra. xx. annū constitutus timore magistri sui habitum religionis assumpsit et inde intra annuz exiuit: et sic vagabūdus discurrit. Significatū fuit hoc domino pape. vn̄ mandat episcopo beluaceñ. quatenus si sciuerit qd ille. g. nō fuisset oblatus a parentibus. et intra. xiiij. annum a religione recessit ab illo voto quod fecit ip̄m denūtiet absolutū: si ꝟo a parentibꝰ oblatus fuerit aut quartūdecimū annū compleuerit qñ religionem intrauit siue post. xiiij. annū professionem a se prius factum habuit: cōpellat eundez ad eundē religionem vel aliā transire. Ber. ¶ † No. j. iūcta gl. j. ꝙ impubes intrans monasterium sine oblatione parētū pōt exire qñcunqʒ añ professionē factā: sed si fuit oblatꝰ a parētibus nō pōt exire ante euentum pubertatis. et tenemēti ad istum tex. cū gl. et vide qd latius dixi in. c. ij. s̄. eo. ti. ¶ † No. ij. ꝙ votum religionis emissum ante aduētum pubertatis nō obligat vouentem. et ex hoc collige potestatem quā habet ecclesia circa ea que sunt de iure diuino. naz votum est de iure diuino. cum sit dictū in lege. Uouete et reddite etc. vt in. c. licet. j. de voto. et tamē ecclesia per constitutiones suas impedit vires voti et limitat etates. nā lʒ eccl'ia nō possit tollere ius diuinū. xxv. q. i. sunt quidā. pōt tñ illud interpretari seu distinguere: sicut etiā facit in matrimoniuz

a ¶ Solus abbas. adde qd Cal. ɔsi. xcvi. cōcludit qd papa non pōt recludere monachū ad strictiꝰ monasteriū ɔ volūtatez suā: sed dandꝰ sit annꝰ aliꝰ ad probationem.
Anto. Franc.
¶ Circa hoc dicas id forsan esse verū si i monasterio seruaret regula quā pfessus ē: al's crederē q̄ posset eū cōpellere ad obseruātiā regule iuxta ea que hn̄r in. c. cū ad monasteriū et ibi per gl. de stat. mona.
b ¶ Ex hoc dicto Inn. refert et seqt Arch. in. c. mādamus. circa p̄n. xix. q. iij. et vid q̄ no. s̄. eo. in. c. non est.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Ad validitatē ingressus. Idē tz Lapus alle. lxij. i cip. quidam Frā. col. pe. ꝟ. ad secunduz. et alle. cxxxv. inci. ꝓ dubij propositi. in princip. et Car. i ɔs. xix. ici. pro elucidatione.
Zacharias.
d ¶ Incidat i apostasiā. Adde Archi. i. c. statumꝰ. xix. q. ij. gl. in. c. cū singula. s̄. de p̄bē. Car. in cle. si. q. ix. de elec. et in. c. ij. ne clerici vel, mona. lib. vj.

ad hoc.c.j.de voto.li.vi.⁊ ꝑ Inno.in.c.que in eccleſiarũ.de
cõſti.⁊ per legiſtas.in.l.fi.C.ſi ꝯ ius vel vti.pub.¶†No.iij.
ibi.xiiij.annũ cõpleuerit ⁊c.ꝙ ad validitatẽ ꝓfeſſiõis reqrit
ꝙ.xiiij.annus ſit cõpletus.⁊ per hanc literã reꝓbat opi.
Hugo.q tenuit doli capacẽ[a] poſſe ꝓfiteri ſicut malitia ſup
plet etatẽ in mrĩmonio carnali.vt in.c.de illis. de deſpõſa.
impu.ita dꝫ ſupplere in ꝓfeſſione:ſꝫ cõtrariũ eſt verũ vt vi
des.ad idẽ in.c.ad noſtrã.ſ.eo.nã de maioꝛi pꝛeiudicio ſeu
obligatione agit in ꝓfeſſione ꝙ̃ in matrimonio.hinc vide
mus ꝙ vbi eſt dura ꝯgregatio reqrit plena pubertas.i.tẽ
pus.xviij.annoꝛũ.vt in.c.qꝛ in inſulis.ſ.e.de materia vide
gl.ĩ.c.poſtulaſti.ĩ.e.xxj.q.j.in ſumma.⁊ facit.c.j.eo.tit.li.vj.
¶†In gl.in ꝟſ.tãtã habuit.ibi:etiã tacite:hodie hec opi.
eſt dãnata ꝑ.c.j.e.ti.li.vj.vbi dꝛ ꝙ ad hoc:vt ꝓfeſſio facta ĩ
minoꝛi etate obliget adueniente pubertate reqrit ꝙ expſſe
illã ꝓfeſſionẽ ratificet:vl' ſaltẽ pſeueret ꝑ totũ.xv.annũ vbi
habitꝰ ſunt indiſtincti:⁊ dic plenius vt ibi habet.¶†In
gl.fi.in fi.Inn.intelligit tex.qñ in minoꝛi etate qs fecit ꝓ
feſſionẽ.nã tũc de facili ſecũ diſpẽſat vt poſſit ĩtrare religio
nẽ laxioꝛẽ.nec per hoc diſpenſat ꝯ votũ qꝛ votũ pꝛincipali
ter cõcernit illa tria ſubſtãtialia reguleq̃ requirunt in qua
libet religiõe:qꝛ dꝫ ĩtelligi qñ iſte allegat ſe nõ poſſe auſteri
tatẽ illius religionis obſeruare.Et no.ſemper hoc dictũ ꝙ
cũ iſtis iuuenibꝰ pꝛofitẽtibꝰ in pueritia ſeu añ plenã puber
tatẽ eccl'ia de facili diſpenſat vt poſſint intrare religionẽ la
xioꝛẽ nec ꝑ hoc diſpẽſat ꝯ votũ:qꝛ votũ ꝑ̇ncipal'r cõcernit
illa tria ſubſtãtialia regule q̃ reqrunt in qualibet religiõe.
Sed idẽ Inn.in.c.dilectꝰ.de tẽpo.oꝛdi.ꝑ illũ text.dicit etiã
ꝙ cũ maioꝛe poſſit eps diſpẽſare vt intret religionẽ laxioꝛẽ
⁊ intellige cã ſubſtẽte:⁊ ſic quatenꝰ iſte tex.permittit ĩgreſ
ſum vt trãſitũ ad religionẽ laxioꝛẽ dꝫ ĩtelligi diſpẽſatiue:q̃
diſpẽſatio fit ex cã leuioꝛi cũ minoꝛi.xxv.annis ꝙ̃ cũ maio
ri:⁊ hoc idẽ tenuit hic Abb.⁊ ſeqt Io.an.qꝺ no.⁊ vid Ho
ſti.in.c.nõ eſt.ſ.c.vbi tenuit ꝑ iſtũ tex.ꝙ etiã abbas põt di
ſpẽſare vt monachꝰ intret religionẽ laxioꝛẽ ex cã ſꝫ de hoc
dic vt plenius ibi dixi.vel intellige iſtũ tex.ſꝫm doct.in caſu
c.cõſtitutionẽ.ĩ.e.ti.li.vj.vcꝫ cũ ꝓfeſſio fuit fctã tacite per ſu
ſceptionẽ habitus pꝛofeſſoꝛũ.nam illa obligat religionẽ in
genere ⁊ non in ſpecie vt ibi.⁊ iſte intellectus eſt clarioꝛ.

☞ Minoꝛ.xiiij.vel.xij.ſi eſt femina:oblatus monaſterio:ſi
poſt pubertatem accipit habitum pꝛofeſſoꝛum ad ſeculum
non poteſt amplius redire.

Infra:iſta dictio quando iungitur certo tempoꝛi denotat
imperfectionem.

Diſcretio ſolet peruenire poſt annos pubertatis.

Tacens habet ꝓ cõſentiẽte vbi agit de obligatione pſone
qñ interueniat aliquis actus de ſui natura hoc requirens.

Quãdo aliquid cõſueuit fieri in etate:loco vel tẽpoꝛe:ſi re
perit factũ pꝛeſumitur factũ in illa etate:loco vel tempoꝛe:
⁊ alleganti contrarium incumbit onus pꝛobandi.

Arg.a contrario ſenſu regulariter fieri poteſt.

Minoꝛ.xxv.annis nunq̃ reſtituitur aduerſus religionis
ingreſſum:ſed aduerſus alia etiam circa beneficia,in quibꝰ
reperitur leſus:ſic.

Malitia ſupplet etatem in matrimonio carnali.ſed in ſpi
rituali ſecus.

Ingreſſio religionis metu vel imperio ſuperioꝛis puta pa
tris:an teneat.

Reuerentia paterna vel dominica:an inducat iuſtũ metũ.

Mine ⁊ verbera inducunt iuſtum metum.

Pꝛofeſſio q̃ obligat ꝓfeſſum nõ in ſpecie ad aliquã religio
nem ſed in genere:dirimit matrimoniũ poſtea cõtractum.

Cum virum. ¶†Si filia minoꝛ.xij.annis a parẽtibꝰ
monaſterio tradita maioꝛ fcã ſpõte velet:ad ſe
culũ redire nõ poteſt.Uel aliter ⁊ ſic,Si impu
bes etiam inuitus a parẽtibus mõnaſterio traditus factꝰ
maioꝛ ſponte recipit habitũ ꝓfeſſoꝝ ad ſeculũ amplius re
dire nõ põt.In ꝑ̇ma ponit ꝯſultatio.In ſcđa rñſio.ibi:cõ
ſultationi.Tertio ſoluit cõtrariũ,ibi:nec obloquit.¶Ca
ſus literalis.Quedã puella intra annos diſcretionis tradi
ta fuit monaſterio a parentibus,habitum religionis aſſu
mẽs bñdictionẽ accepit quã accipiũt q̃ velãtur:poſtmodũ
de monaſterio exiẽs cuidã militi ſe copulauit.Querit vtrũ
ad mõaſteriũ redire teneat.Rñdet papa ꝙ ſꝫ tolet.cõ.pa
terna deuotio aut ꝓpꝛia ꝓfeſſio monachũ facit.Et quicquid
hoꝛũ fuerit allegatũ tenebit:⁊ ideo ad ſeculũ redire nõ põt
nec illa põt vlteriꝰ iugũ ꝓfeſſiõis reiicere:cũ nõ ꝯtradixerit
qñ bñdictionẽ accepit:quã bñdictionẽ tñ in etate diſcreta
recipiũt que velant:qꝛ etiã ſi cõtradixerit poſtmoduꝫ ratũ

habuit.Poſtea rñdet tacite qõni:que poſſet fieri per decre
tũ Leonis pape a ꝯ̃rio ſenſu vbi dꝛ puelle q̃ nõ coacte parẽ
tũ imperio:ſed ſpõte virginitatis habitũ ſumũt:nõ pñt de
ſerere:ergo ꝑ ꝯtrariũ ſenſum dat intelligi ꝙ ſi coacte ſuſci
piunt ipſum deſerere poſſunt.Rñdet papa ꝙ nõ obſtat il
lud decretũ:qꝛ illud intelligit de puella nubili q̃ nõ cogit
ſeq volũtatẽ parentũ:cũ habeat liberũ arbitriũ in vouẽdo:
hic loquit de illa q̃ adhuc erat intra annos diſcretionis q̃
adulta ꝓfeſſionẽ fecit vel quaſi coacta fuit poſtea ꝯſenſit.
2 Berñ.¶†No.j.ex tex.de ſignificato huiꝰ dictionis intra:
qñ cõiũgit certo tẽpoꝛi.nã denotat imperfectionẽ.vñ is di
cit intra annos diſcretionis ꝯſtitutꝰ q adhuc non eſt ade
ptus annos diſcretionis.vt qꝛ adhuc eſt impubes.Ex hoc
⁊ ex tex.no.ꝙ diſcretio ſolet peruenire in pubertate ⁊ nõ añ
hoc tñ aſſumendũ eſt ſꝫm ſubiectã materiã.de quo vide bõ
nam.gl.xxvij.q.j.in.c.j.¶No.ij.ꝙ paterna deuotio multũ
operat circa pꝛofeſſionis actũ vel obſeruãtiam religionis
3 de quo dic vt plenius dixi in.c.ij.ſ.eo.ti.⁊.c.px.¶†No.iij.
b ibi:euidẽter cõtradixiſſe.qꝺ tacẽs[b] habetur pꝛo cõſentiente
etiã vbi agit de obligatione perſone:qꝺ intellige qñ interue
nit aliqs actus poſitiuꝰ:vt hic in impoſitione veli:ſimile
in cle.j.de ꝓcu.⁊ ex hoc ⁊ ex tex.no.ꝙ ad inducẽdã pꝛofeſ
ſionẽ tacitã ex ſuſceptione habitus pꝛofeſſoꝛum non requi
rit ꝙ expꝛeſſe petatur habitus ſed ſatis eſt ꝙ accipiat ſine
4 cõtradictione.qꝺ no.¶†No.ibi:quã non niſi in etate.tex.
ſatis notabilẽ ꝙ illud qꝺ cõſueuit fieri in certa etate ſeu tẽ
poꝛe ſi apparet factũ ⁊ nõ ꝯſtat de tempoꝛe vel etate pꝛeſu
c mit factũ in etate vel tempoꝛe[c] cõſueto:ſicut dicimus in ſi
mili ꝙ ſi qs obligat ad aliqd faciẽdum ⁊ illud apparet fa
ctum pꝛeſumit factũ ab eo qui ad hoc erat obligatus.pꝛo
hoc bon.tex.⁊ ibi ꝑ doc.in.l.ij.C.de ali.pup.pſtã.Et ꝑ hoc
d infero ad vnũ notabiliſſimũ dictũ ꝙ ſi cõſtat[d] de pꝛofeſſio
ne alicuiꝰ ⁊ nõ de etate pꝛeſumitur pꝛofeſſio facta in etate
legitima:ita ꝙ allegãti defectũ etatis incũbit onus pꝛobã
di.Contrarium tñ videt tenere Io.an.in.c.fraternitatis.
de teſt.vbi poſuit illud dictũ.⁊ dꝛ ꝙ etas ineſt pꝛofeſſioni.
vñ volens pꝛobare pꝛofeſſionẽ habet neceſſe ꝓbare etatẽ ſi
negaret:ſed cõtra eum videt tex.hic.nã negabat hic etas.
Itẽ optime facit.c.in pñtia.de pꝛoba.⁊ dic vt latius ibi di
5 co.⁊ vide qꝺ dixi in.c.j.ſ.eo.¶†Itẽm not.ꝙ ar.a cõtrario
ſenſu licite fozmat cũ pꝛinceps hic tali argumento reſpon
dea: pꝛo hoc.c.cum apoſtolica.de his que fiũt a pꝛela.⁊.c.
qualis.xxv.di.plene no.in.c.publicato.ſ.de elec.⁊ per bal.
in.l.oẽs populi.ff.de iuſt.⁊ iure.¶Itẽ no.tex.pꝛima fron
te mirabilẽ ꝙ imperiũ parentũ impedit validitatẽ ꝓfeſſio
nis in puella.⁊ de hoc aliqd.ĩ.dicet.¶Ultimo no.ex fi.li
tere a cõtrario arg.opti.ꝙ ante aduentũ pubertatis cogit
filꝰ ſequi iudicium paternum circa religionis ingreſſum ⁊
videt tex.multũ facere contra ea q̃ dixi.in.c.ij.ſ.e.⁊ facit.c.
6 pꝛeſens.xx.q.iij.lꝫ loquatur narratiue.¶†In glo.j.in fin.
non intelligas gl.ꝙ minoꝛ.xxv.annis poſſit petere reſtitu
tionẽ in integrũ aduerſus ingreſſuꝫ monaſterij ſed in alijs
in quibꝰ minoꝛ enoꝛmiter leſus reperitur etiam circa bene
ficialia.de quo vide glo.⁊ doct.in.c.ex parte.de reſtitu.ſpo
lia.nã reſpectu pꝛofeſſionis nõ poteſt dici minoꝛ deceptus
vel leſus:cum ſeruiat ei cui ſeruire eſt regnare.⁊ hoc no.gl.
xxvij.q.j.in.c.j.⁊ vide gl.not.in.c.penult.quod metus cau.
⁊ tenent hic cõmuniter doct.¶In glo.in ver.paterna de
uotio.no.gl.⁊ ſatis pꝛobatur.ĩ.eo.cum ſcimus.⁊.xx.q.iij.c.
pꝛeſens.vel ſecundum Hoſti.poteſt tex.intelligi diſiuncti
ue vt paterna deuotio ſufficiat quo ad vt filꝰ impubes nõ
poſſit exire monaſteriũ ante aduentum pubertatis.vt.ſ.c.
pꝛoxi.Itẽ ſi filius non contradixit:tacite videtur conſenti
re:⁊ ſic non põt amplius mutare voluntatẽ.ſed dic qꝺ pꝛo
pꝛie in iſtis caſibꝰ ſola paterna deuotio nõ facit monachũ:
quia pꝛimo caſu non efficitur monachus cum non habeat
etatem habilem.in ſecundo interuenit tacita pꝛofeſſio filij.
7 ¶†In gl.in ver.recipiunt ibi:niſi malitia referas hoc ad
matrimoniũ carnale:nõ autem ad pꝛofeſſionem:qꝛ in illa
requirit etas completa:nec malitia ſupplet etatem:vt di
8 xi.ſ.c.pꝛoximo.⁊ no.ĩ.eo.poſtulaſti.¶†In gl.fin.in fi.ibi
bene poſſent deſerere.vult ergo gl.iuncto tex.quod ſi puel
la maioꝛ etate imperio parẽtum coacta intrauit religioneꝫ
poteſt retrocedere:⁊ ſic videtur quod ſolum imperium pa
rentis inualidat ingreſſum religionis.ſed contra hoc facit
quod no.Innoc.in.c.cauſam.de officio de lega.⁊ Bart.in
l.j.§.que onerãde.ff.quarum rerum actio non da.vbi dici
tur qꝺ ſolum imperium mariti vel epĩ vel patronoꝛum nõ
habet impedire validitatẽ actus niſi pꝛeceſſerint mine vel
e verbera.d.Ant.[e] hic diſtinguit ꝙ quedã ſunt que requirũt
liberam

Sebaſti.Sapia.

a ¶Doli capacē. Adde qꝺ vbi lex figit pedes requi rendo pubertatẽ nõ habet locũ in impubere doli capace vt declarat Paul.de caſtr.in autẽ.ſacramenta puberum.C.ſi ad uer.vendi.colũ.ij. Alex.in.l.qui iu raſſe.in ꝑ̇nc.ff.de iureiurã.Et dicit Bal.in.c.cum ad vigeſimũ.in fi.de offi.delega.ꝙ vbi lex requirit certuꝫ tempus.Sed req ritur ꝑfectio niſi aliud expꝛimat.

b ¶Tacẽs. Adde an tacens videat ꝯſentire in ꝑiudi cialibꝰ.Ro.ſing. ſuis.fo.xx.

c ¶An pſumatur factũ in etate vel tpe ꝯgruo.⁊ vide Bal.in.l.j.§.non aũt.ff.de bo.poſſ. ſꝫ ta.⁊ do.And. barba.in rubꝛ.C. qui admit.

Sebaſti.Sapia.

d ¶Si cõſtat.Idẽ voluit bal.in cõſi. cclxiiij.incipiẽ.fa ctũ tale circa finẽ in pꝛima parte.et Deci.in.c.pꝛeſen tia.col.xxij.verſic. in gloſſ.in verbo ſecũde poſt Abb. ibi.⁊ Fel.ſ.de pꝛo ba.et ibi allegat Abb.hic.

e ¶In.ij.col.ꝟſi.⁊ volo.⁊ idẽ.d.An. in.c.cũ iter.de ele. ꝑ illum tex.⁊ idẽ met dt ĩ.c.lr̃as.de ꝑſump.qꝺ metus reuerentialis non excuſat a compꝛo miſſo.vt in.c.qn tauallis.in.xviij. colũ.de iureiurã. Sed inquãtũ hoc dictum ſit verum dubito ꝙ cõpꝛo miſſum videt eſſe de requirentibus perã libertatẽ qꝺ patet qꝛ metus il lum actum inficit ipo iure vt eſt tex. in.l.ij.§.j.ff.de iu di.Et an reueren tia mariti hẽat ex cuſare pxoꝛeꝫ dic ꝙ non:ita tenet Innoc.in.c.cau ſam.hic alleg.per iſtũ tex.do.Ant. in.c.accedẽs.in.j. no.per iſtũ tex.de couer.cõiu.⁊ ideꝫ

tenet do. Abb. Panor. in c. insinuante. in fi. qui cle. vel vo. et idē tz bal. in l. ad inuidā. C. ꝙ me. cau. Et adde hic Bal. in cle. j. in vlt. col. ꝟsi. et no. qd hic. l. C. de bo. mater. vbi dt ꝙ silentiū filie propter patris reuerētiā interueniens potius reputatur cōtradictio ꝙ cōsensus. et alle. gl. fin. in l. j. §. q̄ onerāde. ff. qua. re. act. nō da. Sed de hoc an filia vel vxor cōsentiens ꝯtractui cēseatur cōsensisse ob reuerentiam paternam vel maritime: vide Pan. de ca. post Roma. et Bar. in l. si cū do tē. §. eo autē tempore. circa med. ff. sol. ma. vbi distinguit an marit⁹ vel pater fuerit p̄sens vel absens cōtractui et tādē remittit ad Bar. i. d. §. que onerāde. et ad de hic do. Ant. in c. nōne. de p̄sum pti. ꝓpe finē vbi dicit qd taciturnitas coniuncti hr pro consensu nisi sit ꝯiunctus hūs in se reuerentiam vt i. d. §. q̄ onerāde. Et de istis mulieribus q̄ consentiūt in viros nem currat idignationem paternam an possint allega. me 9 tū reuerentialem. vide. d. Abb. i. c. accedēs. el. ij. vt li. nō cōte. vbi cōcludit qd nō: et dt si bi videri eē casum ad hoc i. d. §. que onerāde. Sz tu vide oīno īmo. in d. §. eo aūt tpe. vbi i isto art. an metus 1 reuerentialis habeat retractare actū dat pulcherrimā doctrinā ꝙ alibi nunꝙ viderim 3 itē an met⁹ reuerētialis hēat excusare ab aditiōe here reditatis vt si qs 6 per metū reuerentialē adit heredi- 7 tatem non obligetur. et qd de igressu religionis vide 10 per Imo. post an ge. in l. q ali- na. §. 12 celsus. in ij. col. ff. de acq. hered. et de isto metu reuerentiali an habeat excusare. vide Bar. 13 in l. interpositas. in pnc. ij. col. C. de 14 transac. et in l. metū. la. i. ff. qd me. cau. Bal. in tit. de pa. 1 iura. fir. §. itē si qs sacramēta. Itē vide de glo. in d. §. que onerande. q̄ dicit ꝙ si qs ꝓpter reuerentiā sui epi renūtiet beneficio suo talis cleric⁹ propter metum reuerētialē excusabitur licet nullus cruciatus corporis interueniat. Et adde hic gl. ing. xxij. questio. iiij. c. vnusquisqz. que dicit

liberā voluntatē vt est ꝓfessio. et tūc solū imperiū parētum hz vitiare actū: cū tollat libertatē cōsensus: et ita loquit̄ tex. q̄dā sunt q̄ reqrūt solū cōsensum: nō autē illā animi libertatē. de qua. s. et tūc solū imperiū parētū nō inualidat actū: qr imperiū nō tollit ꝯsensū: qr coacta volūtas: volūtas est. xv. q. j. in c. merito. et sic ꝓcedat ꝯtrariū. hec distinctio lz prima frōte videat̄ applaudere: nō tñ puto eā verā et allego in cōtrariū. c. vnicū. de despon. impu. li. vi. vbi tex. dicit ꝙ si parētes cōtrahūt matrimoniū pro filijs p̄ntibus et nō ꝯdicentibus obligant̄ filij et tñ matrimoniū reqrit liberū cōsensum vt pz in c. cū locū. j. de spon. si ergo sola taciturnitas filij habet̄ pro cōsensu: cū pater contrahit: fortius solū imperiū nō hz tollere liberam volūtatē cōsensus ꝓ hoc facit iste tex. in fi. dū dicit ꝙ maior nō cogit̄ sequi parentū volūtatez. ad idē vide bonū tex. i. c. insinuāte. j. q cle. vel vo. vbi dr ꝙ modica coactio nō impedit validitatez professiōis. et facit. c. j. ij. qd met. cau. intelligo ergo illud. c. puelle. a ꝯtrario sensu qñ ꝓcesserūt mine vel verba seu pater erat terribilis ita ꝙ puella timebat ꝯtradicere in p̄sentia patris et per hoc. d. §. q̄ onerande. vbi dr ꝙ cā cognita dz rescindi qd factū est a liberto ob reuerētiā patroni: nō ergo indistincte annullat̄ act⁹. et ꝓ hoc facit verbū illi⁹ ca. dū dicit coacti imperio. iudex ergo ex circūstātijs et qualitate parentū et verborū habebit arbitrari vtrum imperiuz habeat excusare puellam.

¶ † In ea. gl. ibi: professionē fecit intelligit ergo gl. ꝙ ista puella fecit ꝓfessionē: sz intellige tacitā p susceptionē veli: qd solet dari ꝓfitentib⁹: vt satis colligit̄ ex litera. Ex quo infertur ad no. dcīn ꝙ professio q̄ obligat religioni in genere impedit et dirimit matrimoniū postea cōtractū. nā susceptio habitus professorū obligat religioni in gñe vt in c. cōstitutionem. j. eo. ti. lib. vi. et tñ hoc dirimit matrimonium postea contractū. qd est no. et tenet Jo. an. in d. c. constitutionem. facit ad intellectum. c. vnici. de voto. lib. vi.

Habitus non facit monachum. 4. 8.
Monachus potest profiteri absqz eo quod suscipiat habitum. 7.
Infirmitas corporis nō īpedit votū nec aliqua depēdētia ex volūtate: sed infirmitas animi sic.
Professio religionis fit et fieri potest per ista verba: trado me tibi in monachum et in fratrem. 13. dummodo recipiatur ab habēte potestatem incorporandi in religione. 5. 9. 11.
Abbas an possit recipere monachū in professionē sine consensu capituli: vel econtra. 5. 9. 11.
Professio religionis potest fieri extra monasterium et habitu non mutato: et taliter professus compellitur monastice viuere.
Votū tenet̄ quis obseruare absqz eo qd ab aliquo recipiatur qr pēdet a volūtate sola viuentis.
Professio aliquo casu potest fieri in manib⁹ epi tñ non coguntur religiosi ipsum acceptare.
Votū simplex nō dirimit matrimonium ꝯhēdū.
Professus in manus epi non venit appellatione religiosorum in materia stricta.
Forma nō seruata non vitiat actum ex quo qs soli deo obligatur.
Vouens intrare religionem potest compelli ad eam intrandum etiam quod sit episcopus: et idē in alijs votis.

Porrectum. ¶ † Monachū facit professio non habitus tantū. Uel sic. Ualet professio facta sine susceptiōe habi

ꝙ ratione reuerentie promissio facta per hospitem tenet. Antoñ. franc. ¶ Circa hoc dicas qd reuerentia patris afficit cōtractū vitio met⁹ mixtū cū ipso patre nō aūt cū extraneo ad qd vide Alex. post Ro. in l. si cū dotē. in §. eo autē tpe. ff. solu. mat. vbi idē dicit de reuerētia vxoris respectu mariti. et adde ꝙ reuerentia equiparat̄ timori: vt est glo. in l. j. ff. quarum re. actio non da. ꝯtra quā tenuit Innoc. in c. causam matrimonij. de offi. deleg. vbi plene traditur.

Zacharias.

tus religionis. Cōmunis diuisio. scđa ibi: inquisitiōi. ¶ Casus literalis. Quidā canonic⁹ acheroutinus. Jo. noie votum emisit vt fieret monachus in infirmitate cōstitutus. Ipse vero timēs ne voto nō cōpleto decederet iūctis manib⁹ tradidit se abbati ī monachū et in fratrē: qrit̄ an talis cōpellēd⁹ sit ꝯplere ꝓmissum. Rñdet papa ꝙ cū ꝓfessio monachū faciat nō habitus: lz ꝓfessio regularis: talis cōpellend⁹ est vt fiat monach⁹ et a reddat dño q̄ ꝓmisit ex quo votū emisit: et abbas 2 ipm recepit. Ber. ¶ † No. j. ꝙ infirmitas corporis nō impedit ꝓfessionē. rō: qr validitas ꝓfessionis dependet ab aio: secus in infirmitate animi. vnde furiosus seu mēte captus nō obligatur religioni. vt. j. eo. sicut. et xvij. q. ij. c. ꝯsaldus. ¶ No. ij. qd vz professio facta nō in scriptis. vñ satis est 3 ꝙ ꝯstet de aio ꝓfiteri volētis. ¶ † No. iij. ꝙ p hec ꝟba trado me tibi in monachū et in fratrē indu- 4 cit professio. ¶ † Not. iiij. ꝙ ꝓfessio est illa q̄ facit monachū et nō habitus: et ad hoc allegat quotidie in lrā. Ex quo infert̄ ꝙ habit⁹ nō est de substātialibus monachatus: sed de accidentalibus. b 5 ¶ † No. v. ibi recipit ab abbate: ꝙ ad hoc vt va a leat professio opz ꝙ recipiat̄ ab habēte ptātem a 6 incorporādi istum religioni. ¶ † Et not. ex eodē ver. argu. opt. ꝙ receptio monachorū spectat ad abbatem. vñ nulla mētio fit hic de cōuentu lz gl. in c. fi. j. eo. li. vi. dicat ꝙ de iure cōi receptio spectat simul ad abbatē et capitulū: sz ꝯsuetudo pōt dare hāc potestatē alteri tm̄: sed dic de hoc vt la- 7 tius dicā. j. e. ad apostolicam. ¶ † Ultimo no. ꝙ semel ꝓfessus lz nunꝙ intrauerit monasteriū nec habitū sumpserit pōt cōpelli vt monastice viuat. Et ex hoc et ex tex. no. ꝙ ad validitatē ꝓfessionis nō requiritur ꝙ fiat in monasterio: sed vbicunqz 8 fieri pōt: qd latius sentit glo. ¶ † In glo. j. in fi. hec gl. vult in effectu ꝙ habitus dūtaxat non facit monachū: sed tacita professio q̄ resultat qñqz ex habit⁹ susceptione seu delatione facit monachū. et ita debēt intelligi iura q̄ fundant̄ sup habit⁹ susceptiōe seu delatione. hinc est ꝙ si qs portaret multo tpe habitū religionis extra monasteriū nō censet̄ professus vt in c. vt clerici. s. eo. no. gl. in cle. eos. eo. ti. et hoc ideo qr hoc casu presumptio cessat tacite ꝓfessionis. nā si vellet ꝓfiteri intraret monasterium. et ꝓ hoc bo. text. in c. vnico. de voto. li. vi. vbi solū fit mētio de professione ta- 9 cita exꝓssa. ¶ † Scđo pncipalr vult gl. ꝙ professio vbicūqz fcā obligat dūmodo recipiat ab ha- 10 bēte potestatē. ¶ † Et circa hoc instat Inn. primo nunqd ad validitatē ꝓfessiōis reqrat̄ vt ali- b quis b recipiat professionē vel votū. et primo videt̄ ꝙ nō. nā pōt qs emittere votū ꝯtinētie et aliđ votū absqz eo ꝙ ab aliquo recipiat̄ vt probat̄ in c. ex parte. j. de cēsi. et in l. ij. ff. de pol. et in c. qd deo. xxxij. q. v. Inno. cōtrariū cōcludit: mouet̄ quia p professionē qs obligat̄ ad obediētiā: vt in c. cum ad monasteriū. j. de stat. reg. ergo opus est vt sit q hāc obligationē recipiat. nā sicut iter baptizātē et baptizatū: et instituentē et institutū: dz esse distinctio psonarū: qr qs nō pōt baptizare semetipsū: nec sibiipsi ꝯferre bñficiū. vt in c. debitū. de bigamis. et in c. fi. de instit. ita inter ꝓfessuz et recipiētē ꝓfessionē dz esse distinctio psonarū: ita non pōt seipm incorporare religiōi. ergo opz ꝙ prius approbet̄ et p habentē potestatē incorporet̄ religioni. vt in c. ad apostolicā. j. e. vbi pz ꝙ monachi nō tenent̄ quēlibet recipere ad professionem. et hoc voluit glo. hic in effectu. cōclusio ergo sit ista qd ad validitatē professionis requiritur vt sit q

¶ Ab habēte potestatem. Tu dic ꝙ etiā pōt fieri in manibus simplicis monachi: vt not. Cardi. in cle. eos. q. ij. eo. titu. et nota. in apost. ad istū in c. cōsuluit. nu. ij. in ver. qñqz ꝓfessio fit. j. q cle. vel vouen.

¶ Facit glo. in c. scimus. xij. q. j. vbi apte Archi. dicit qd quis obligatur ex voto lz nulla affuerit persona recipiēs votum. Et idez dicit Inn. in c. ex parte. in sua vlt. glos. de sen. vbi bonus tex. Et an valeat professio facta in manib⁹ monachi sine licētia abbatis vide per Spe. in ti. de sta. mo. in ver. xix. et p Host. in sum. q cleri. vel vo. in §. si quis veniēs. ꝟ. vel si qs renūtiauerit. et seq. et tex. in c. veniēs. qui cle. vel vouē. et per Archid. in c. vidua. xx. q. j. vbi sequitur Host. in d. vers. Et an professio debeat fieri in manibus alicuius vide omnino per Do. in c. constitutionem. §. j. in j. col. versi. qro an professio. de re. in vi. Et de hoc vide per Do. in c. j. in. iij. colū. versic. quid de obligato de voto lib. vi. et p eūdē. in d. c. j. in princi. pen. colū. et Lap. alleg. xliiij. in vlti. colū. et allega. lxxxvj. in. iij. colum. Anto. Francis.

¶ Sub qua forma debeat fieri ꝓfessio et in cuius manibus vide p Spe. in ti. de reg. iu. §. fi. et in ti. de stat. mo. ver. xxix. et xxxvj. et xxxvij. et habet̄ per glo. in cle. eos. et ibi etiā per. d. Card. de reg. et per Jo. ber. de fir. in suo reper. in litera. p. in ver. professio. vbi vide.

possit z velit ꝑfessionē recipere: z eā de facto recipiat nō ob. ꝯsue. ꝯtra. nā fatendū est ꝙ alia vota nō exigūt personā recipientē: z hoc ideo qꝛ depēdet a volūtate sola vouētis. nā solūmodo vouēs obligatꝰ deo: sed in voto professionis spāle est qꝛ nō solū obligatꝰ deo sed monasterio. Itē monasteriū obligatꝰ sibi ad alēdū eū z ꝯstituūt vnū corpus seu vnū collegiū cū alijs. ad hoc. c. fi. j. eo. vñ oritꝰ in professione quedam reciproca obligatio que nō pōt fieri sine ꝯsensu vtriusqꝫ: sicut dicimꝰ in alijs cōtractibus qui nō possunt cōsistere ex cōsensu vnius tm̄: vt in. l. in oībus. ff. de act. z obl. z i. l. sicut. C. e. ti. ¶ 11 † Nūc q̄ro qꝛ supra visum est ꝙ ad validitatē[a] professionis requiritꝰ vt interueniat ꝑsona que ipsam recipiat nunqd q̄libet ꝑsona sit sufficiēs. ad hoc glos. vr̄ hic variare. nā primo dixit ꝙ ꝑfessio fuit ī manu abbatis seu alicuius monachi: z sic tacite īnuit monachū posse recipere ꝑfessionē alicuiꝰ absqꝫ abbate: sꝫ postmodū sentit ꝯtrariū cum dicit dūmodo recipiat professionē ab abbate z fratribꝰ: z sic videtur innuere ꝙ nedū monachꝰ: imo nec solus abbas absqꝫ cōuentu potest recipere aliquem ad professionez. Inn. dt ꝙ ad hoc vt valeat professio opꝫ qd̄ recipiatꝰ ab illo qui hꝫ potestatē incorporandi istū religioni: vt puta abbate. sed nō discutit vtrum solꝰ abbas possit. sed ego dicā in. c. ad apostolicā. j. eo. ꝯcludēdo sic ꝙ dꝫ recipi ab eo q pōt istū incorporare religioni: z sic nō sufficit receptio soliꝰ monachi nisi hoc faciat de ꝯsensu z mādato illiꝰ q pōt eū incorporare religioni z sic intellige oīa iura q̄ qñqꝫ faciūt mētionē de ꝑsbytero in receptione professionis. vt in. c. cōsuluit. j. qui clerici vel vouē. ¶ 12 † Sed dubitatꝰ de epō nunqd possit aliquē recipere ad professionē. Inno. tenet qd̄ sic adeo ꝙ ille erit verꝰ religiosus lꝫ non intret monasteriū nec ꝑfiteatur certā religionē: sed poterit stare in domo priuata sub obediētia epi z ab eo profiteꝰ sibi certa regula seu modus viuendi. allegat predictū. c. qd̄ deo. z. xxvij. q. ij. c. fi. secꝰ dicit in alijs prelatis inferioribꝰ. nā istis nō est tributū a iure vt possint aliquē recipere in religiosum sꝫ solū iura faciūt mētionē de epō: vt in iuribꝰ ꝑalleg. fateꝰ tñ q̄ faciēs ꝑfessionē in manu alteriꝰ vel q se obligat ad intrandū religionē; nō tñ ad hūc votū est solēnizatum sed simplex. z cū his dictis cōiter trāseūt hic doct. sed do. Ant. sentit qd̄ si professio recipitur ab epō: votū nō est solēnizatuz adeo ꝙ impedit z dirimat matrimoniū post ꝯtrahendū. per. c. vnicū. de vo. li. vj. qd̄ mihi satis placet: sed nō video ꝙ iste sit verꝰ religiosus: licet aliud sentiat Inn. vnde putarē ꝙ omne votū dicitur simplex respectu dirimēdi matrimonij post cōtracti: nisi ꝑfessio fiat in aliqua de religionibꝰ approbatis. vt in. d. c. vnico. nec video ꝙ illa possit fieri: nisi ab abbate z fratribꝰ recipiatꝰ. nā solꝰ eps nō pōt quē incorporare alicui religioni inuitis fratribꝰ qꝛ regula approbata ꝑ ecclesiā cōtra dicit. vnde putarē ꝙ in materia stricta[b] appellatione religiosorū nō veniunt isti qui professi sunt in manibus epi tantū. ¶ 13 † In gl. fi. in fin. no. bene hāc gl. nā ponit duos itellectꝰ ad tex. z vterqꝫ no. primus est ꝙ iste reddēdo se in monachum z in fratrē in manibꝰ abbatis fecit ꝑfessionē saltē tacitā lꝫ nō expresserit formā cōsuetā. Et ex hoc intellectu no. ꝙ regula monachorū ponēs certaz formā circa professionis actū: nō videtur ponere formā substātificā: vnde valet professio per quecūqꝫ ꝟba facta nō obseruata forma regulari qd̄ tenebis mēti. cū eñ obligatio dirigatꝰ in deū defectus forme nō dꝫ vitiare actū sicut dicimꝰ in excōicatiōe: vt no. in. c. sacro. de sentē. excō. ¶ 14 † Secūdus intellectꝰ gl. est ꝙ iste nō facit professionez ꝑ illa ꝟba: sed dūtaxat emisit votū de intrādo religionē: z talis licet de presenti nō fit monachus pōt tñ cōpelli vt intret religionē, z no. etiā hūc intellectū. z pro hoc vr̄ etiā tex. in. c. ex parte. el. ij. j. ti. pxi. Et vide Inno. in. c. pe. j. de vo. vbi no. dicit ꝙ vouēs intrare religionē pōt cōpelli etiam si interim factꝰ est eps. qd̄ not. semp. vide etiam de materia per Inno. in. c. ex parte. j. de censi. Sic ad alia vota exequēda pōt quis cōpelli. vt in. d. c. ex parte. j. de voto per totum z in. l. ij. §. ff. de polli. primus tñ intellectus videtur magis congruere huic litere.

1 ☞ Filius pōt petere legitimam suam a monasterio quando eius pater se z sua obtulit monasterio. z.

2 Filius oblatus monasterio a patre non compellitur ibi stare nisi vsqꝫ ad annos discretionis.

4 Legitima an sit debita filio: si pater suus est monachus.

Patria potestas soluitur per ingressum monasterij factum per patrē.

5 Legitima non debetur filio nisi post mortem patris.

Cum simus.

1 ¶ † Si pater se cum bonis suis z filio impubere obtulit monasterio filius factus maior exire pōt religionem: z legitimam a monasterio petere. Communis diuisio. secunda ibi: discretioni.

¶ Casus literalis. Quidam. B. nomine se cū filio suo intra. xiiij. annū cōstituto ad quoddā monasteriū cum bonis transtulit: z dictum filiuz suum fecit habitū suscipere monachalē. Sed cum ipsi puero displiceret monastica disciplina intra modicū tēpus a monasterio recessit: z bona paterna cepit cū instātia postulare. sꝫ abbas dicebat ꝙ nō erat audiendus: cū tēpore sue oblationis extiterit maior. xiiij. annis. Cōsultus papa rñdit ꝙ si dictus puer ad annos discretionis peruenerit: z habituz retinere noluerit monachalē si adhoc induci nequiuerit: nō est vllatenus compellendꝰ: qꝛ tūc liberū sibi erit habitum ipsum dimittere z paterna bona que ipm̄ ex successione contingunt, poterit postulare. Ber.

2 ¶ † Not. j. patrem posse nedū filium impuberē offerre monasterio: sed etiā omnia bona pertinētia ad eū z ad filium: z ex tali oblatione cogitur filius impubes persistere in monasterio vsqꝫ ad pubertatē: postea vero non cōpellitur. z hoc facit ad declarationem. c. cum virum. s̄. eod. ¶ No. ij. ex hoc z ex tex. ꝙ deuotio paterna non pōt filium impuberez monachū facere inuitū z reluctantem: ad idē. xx. q. ij. in. c. j. ¶ 3 † No. vltimo ꝙ parte intrāte religionem pōt petere filius legitimā suam. z videtur in hoc tex. iste multuz singularis. ¶ 4 † Sed ꝑ declaratione dictorum z tex. quero. iste miles obtulit filium impuberem se z omnia bona sua monasterio: in cuius domino erit legitima filij. Ioan. and. dicit qd̄ penes monasterium sub cōditione si filius factus pubes duret in monasterio. no. bene quia ex his verbis sentit quod si filius factus pubes exit monasterium: potest petere legitimam suam: licet pater adhuc viuat in monasterio: z idem videtur sentire glo. fi. z sic trāseunt communiter docto. nostri hic. Addit dominus Petrus ꝙ si filius impubes remansisset in seculo: legitima filij debebat separari a bonis patris z dari tutoribꝰ ipsius impuberis. ¶ 5 † Nā paterna potestas soluitur si pater intrat monasterium[c] qꝛ cum trāseat in potestatem abbatis nō potest alium habere in ptātem suam. arg. in. l. si adoptauero. ff. de preca. z in. l. arrogato. ff. de opt. leg. z no. xxxij. q. iij. c. vnico. no. Bart. in. l. patri. ff. de adult. z sic habent isti doct. nostri pro indubitato filium posse petere legitimam patre intrāte monasteriū. Sed tu aduerte latius. naz in contrarium videtur tex. in aut. si qua mulier. C. de sacrosan. eccl. canonizata. xix. q. vlt. si qua mulier. vbi videtur dicere qd̄ si pater habēs liberos intrauit monasteriū testamēto non cōdito, pōt postea inter liberos suos bona diuidere connumerando monasterium in numero filiorū. ꝙ si prius decesserit q̄ disposuerit liberi capiūt legitimā iure nature reliquis bonis permanētibus apud monasterium. z sic aperte infert tex. qd̄ filius debet capere ex libera dispositione paterna vel expectare mortem naturalē patris. ¶ 6 † Ad idem facit qd̄ legitima nō debetur filio nisi post mortē naturalem patris. l. j. §. si impuberi. ff. de colla. bono. z per hoc Bart. in. d. aut. si qua mulier. tenet contrarium dicens quod viuente patre licet in monasterio non potest filius petere legitimā quinimo plus sentit in auten. idem. C. de bonis que lib. vbi dicit qd̄ cum hoc casu soluatur patria potestas ex facto patris remanet medietas vsufructꝰ bonorum aduentitiorum ipsius filij penes monasterium: quia regulare est qd̄ vbi patria potestas soluitur ex facto patris remaneat medietas vsufructus bonorum aduentitiorū apud patrem. vt in. l. cum oportet. in. §. cum autem. C. de bo. que lib. sed Bald. attingendo primum articulum. in. d. autē. si qua mulier. dicit qd̄ de iure ciuili procedit dictū. Bar. sed de equitate canonica potest filius petere legitimā per istum tex. quē dicit non esse alibi: sed certe iste tex. non aperit z libenter viderem integram. forte enim peteret an pater istius hoc tempore viueret. nam si vixisset optime probaretur hoc: sed si fuisset mortuꝰ nihil probaretur: sed pro primo intellectu facit princi. c. vbi recitatꝰ nomen patris: z non dicitur quōdam[d] quod verbum solet cōmuniter apponi quando fit mentio de mortuo. vt in. c. cum cōtra. s̄. de pignori. In contrarium facit finis litere ibi: ex successione: nam verbuz successio adaptatur proprie ad defunctū. z sic videtur quod pater erat hic defunctus. Item nō debemus deuiare a dispositione illiꝰ autēti. z regularum iuris ciuilis in commodum monasterij cum sepe fiat impropriatio vt faueatur monasterio. vt in ca. in presentia. de probatio. z in auten. nisi rogati. C. ad trebell. Item tenendo illam opi. Bal. oporteret probare seu tollere aliam opi. Bar. in. d. auten. idem. nam si pater reputaretur mortuus respectu legitime: qꝛ in bonis suis: fortius deberet reputari mortuꝰ respectu bonorum aduentitiorum quorū dominium

---

Sebasti. Sapia.

a ¶ Ad validitatē. Vide Rotā deci. iiij. in titu. de reg. ī antiquis. vbi dicit ꝙ solus monachus de mandato abbatis potest recipere aliquem ad professionem etiam si constitutio ordinis dicat ꝙ nō valeat professio nisi facta in monasterio ꝑsente cōuentu qd̄ dictū refert z sequitur Feli. in. c. fin. co. j. ver. facit etiā iste tex. s̄. de offic. ordin. z ibi refert dictū Innoc. hic.

Sebasti. Sapia.

b ¶ In materia stricta. Vide Fel. ī. c. lꝫ ī corrigēdis. col. fi. s̄. de offi. or. ī. c. ecclīa sctē marie. col. j. s̄. de ꝯsti. Ant. Frācīscus.

c ¶ Monasteriuz. Circa hoc qd̄ hic dr de legitima dicas ꝙ illa debetꝰ ꝟm tp̄s mortis defuncti. l. cuz q̄ritꝰ. C. de inoffi. testa. z debet expectari tēpus mortis naturalis ipsius patris. nō enim filio dꝫ assignari in vita patris. l. cum filius. de ꝟb. obli. l. imperator. ff. ad velleian. z vtrobiqꝫ per ro. plene z per bal. ī aut. hoc amplius. xxxvj. qōne C. de fideicōmis. z bar. in aut. si qua mulier. C. de sacr. sanc. ecc. z Ang. ī ꝯsi. inci. petrus filius pauli. z ī alio incip. frater charissime. z in. l. cum opꝫ. ad fi. ꝑ Bar. C. de bonis. q lib. z per canoni. in. c. in presentia. de ꝑbatio.

d ¶ Istud nihil facit qꝛ textus iste ī prīn. facit mentionem de patre tempore igressus quo tp̄e pater proculdubio viuebat.

¶ Panor. hic in hoc disputabili passu est multum ī ambiguo. Et nescit qd eligat modo vadit in dextera mō in sinistrā. Et idē Abb. Panorm. in. c. rapnutius. s̄. de testi. ad fin. dicit qd̄ opīn.

Bar. vr sibi p̄ria fronte ꝯ istū tex. vbi dicit se dicturū et aliud nō dicit et ficet ibi nihil firmat sꝫ idē Abb. in. c. in p̄ñtia. xvj. col. s. de pb. exp̄sse et determinate tꝫ ꝯ Bar. p hūc tex. sꝫ eū ad hoc sing. vbi istō apertissime probat nisi fm eū velis diuinare ꝙ p̄r hic esset mortu⁹ tñ hic tex. ꝯm vult. et Jo. an. et clarius Pet. de ancha. et d. Card. et Bal. in. d. auť. si q̄ hic alle. vñ fm eū filij ꝯsequenť legi a timā in vita p̄ris saltē cōditione ex isto canone: vt ibi plenius p eū quā uis ergo h videa tur vacillare e vix possit deprehendi mēs sua tñ ex di etis i. d. c. i p̄ñtia. clarissime appa ret qd mēs sua est tenere ꝯ Bart. ex. i q̄ in. d. c. in p̄ñtia. determinat ꝯtra Bar. ꝙ imo legi tima debeať in vi ta p̄ris monachi. Pet. de ancha. et do. Car. flo. hic et pau. de cas. et bal. in. d. auť. si qua. et d. Jo. de ana. i. c. ij. de delic. puc. in i pe. et vl. col. vbi re latis formalr opi nio. p̄sertim bar. Bal. et Sal. in. d. auť. si qua. et Pa nor. hic postea dj cit posse dici ꝙ cū de iure ciuili illud nō sit declaratū ꝙ tex. iste d̄clarat istas opi. et tollit dubitationes le gistaꝝ sicut alibi facit papa i. c. su per literis. de re scri. tollendo du bitationē legista rū que est in. l. pre scriptione. C. si ꝯ ius vel vti. pu. et alibi in. c. quāuis. d pu. i. vj. tollēdo dubitationē legi starū in. l. pactum ꝙ dotali. C. d col la. et ꝯ bar. tꝫ etiā Lud. ro. in. l. si cū dotē. in p̄n. p istū tex. et gl. in ẏ. q̄rta l. §. illd qꝫ. i auť. de mona. et glos. et bo. tex. in. §. nunc aūt. in ver. detra hať. i auť. de epis. et cle. sꝫ qui tenent istā opi. ꝯ bar. nō rñdent fundamē tis eius. Jtē tenē da est opin. Bar. quā tꝫ Pet. in. d. auť. si q. et Sal. in vlti. col. in. xj. q. et dicit ꝙ ita cōiter doc. tenent. Rap. ful. in pe. col. q primo ponit quandā suā distinctionem: postea subdit ꝙ cōmuniter tenetur qd filij non possunt petere legitimā nisi post mortem naturalē patris. Jdē tenet Bal. i rep. c. si p̄r. d test. in. vj. vbi refert tres opin. et tenet istā vltimā. Jdē tꝫ. d. Alex. de imo. in. d. l. si cū dotē. i p̄n. in x. col. ff. sol. mat. et d. Jas. de may. in. d. auť. si qua. et facit illud vulgatū quod in dubijs opin. tenēda est in iudicādo illa opi. que fauet monaste rio. l. sunt p̄sone. ff. de reli. et. c. fi. s. de re iudi. sed hoc posset retorqueri in ꝯtrarium: qꝛ quantū ad legitimā magis fauet filijs ꝙ monasterio qn̄ pa ter est ingressus monasteriū. vt est tex. in. d. auť. si qua. in versi. legitima nulli diminuta. sed posset rñderi ꝙ ille tex. p̄cedit quo ad priuādum fi liū legitiā vl' aliqua parte legitime tūc qñ magis faueť filijs: ita p̄prie loquitur illa auť. nos loquimur quo ad differendū so lutionē ipsius ad tēpus mortis na turalis ipsius pa tris quo tpe legi tima regulariter debeť vt ponunt doc. in auť. nouis sima. C. de inoffi. test. nec iste casus reperiť clare exce ptuatus a regula ideo in dubio stā dū est regule pre sertim p̄ ecclesia: quia etiā eccl'ia in dubio vtitur iure cōi, sicut et fiscus in quo nihil in du bio p̄sumitur spe ciale magis quaꝫ in priuato. tex. est not. in. l. item ve niunt. §. in priua torum. et ibi glos. ff. de peti. heredi. et gloss. in verbo: pertinet. in. l. j. C. eodem.

minium est apud filiū. vnde satis dubito^a de deci sione huius questionis: litera tñ prima fronte vr innuere patrē tūc fuisse viuū: et satis equū est hoc tenere in fauorē filij ne habeat expostulare alimē ta a monasterio: sed ꝯtrarium dictum vr verius de subtilitate iuris p supradicta: et quia iste text. nō pōt ius d nouo: cū rñdeat ad ꝯsultationē: vt no. gl. in. c. ꝯsultatiōi. de tempo. ordi. et in. c. ex tua. de fi. presby. ergo nō debemus recedere a dispositiōe iuris ciuilis in damnū monasterij cum non habe mus ius canonicū expressum in cōtrarium. viden da tamen foret integra hec decre.

1 Monachus non potest fieri aliquis furiosus nisi post furorem habeat ratā professionē expres se vel per delationem habitus per annum postꝙ furor decessit. 4.

2 Libellus ꝯtrius sustentať ex idonea conclusione. Repugnantia non vitiat actum qui ex apta con clusione potest sustineri.

3 Testamētū factū a furioso ēt si fecisset tāꝙ quili bet sane mentis non valet etiam ad pias causas. Furiosus non presumitur sane mentis etiam in se obligando deo.

Sicut tenor. ¶ † Furio sus confiten do nō obligatur nisi fact⁹ sane mentis ratū habuerit. primo decisa ꝯsultatio. scdo rñsio. ibi: mādam⁹. ¶ Casus literalis. Qui dam sacerdos dum infirmitate grauissima labo raret: ita ꝙ extra se posit⁹ desperabat de vita p̄ñ ti indutus fuit habitū monachalem, et ad mona sterium deportatus: tandē cōualuit et habitū di misit: et de abbatis licentia de monasterio recessit. Dñs pa. cōsultus quid esset huic faciendū sacer doti. Rñdit ꝙ ista duo inter se repugnantia vidē tur: si extra se positus et de p̄ñti vita desperet, tñ si eo⁹ tpe quo positus extra mentē asseritur indutus fuit habitū monachalē, cū tūc nō ꝯsentiat ipsum denuntiet absolutum ab obseruantia regulari: ni. si postꝙ sane mentis fuit: professionē fecerit spon tanea voluntate. Ber. ¶ † No. j. et tene mēti ꝙ lꝫ in petitione alicuius ꝯtineať qdam ꝯrietas seu re pugnantia. tñ ex quo ꝯclusio petitionis nō est cō traria non est petēs repellēdus, ꝯrř tñ ꝯtra eū q̄ dam sinistra suspicio. nā vt hic vides p̄positum fuit pape ꝙ iste sacerdos erat extra se: et quod de sperabat de p̄ñti vita. et q̄rebať nūqd esset obliga tus monasterio ex susceptiōe habit⁹. papa prius mouet ꝯrietatē. et nihilomin⁹ postea rñdet ad cō sultationē limitat ea que habenť i. c. solicitudinē. de appellati. et in. l. vbi repugnantia. de regu. iur. ¶ † Not. ij. ꝙ furiosus nō pōt aliquo casu se obli gare etiā deo cū nihil sentiat. et sic not. ꝙ etiam be nefaciēdo nō p̄sumiť ꝙ furiosus sane sit mētis. Ex quo infero ꝙ lꝫ furiosus^b faciat testm̄ tāꝙ qli bet mentis cōpos. non p hoc valebit testm̄. idem vr si daret oia bona sua p aia. facit. c. fi. de succes. ab intest. vbi tex. ¶ Ultimo colligiť ꝙ p̄fessio fa cta tpe alienationis mentis: pōt rata haberi sana mēte redeunte. ¶ † Sed circa hoc q̄riť: nūqd suffi ciat tacita ratihabitio. Hostien. hic quē videntur sequi doc. tꝫ ꝙ sic. dicit eñ ꝙ si factus mētis com pos certificatus de professione facta in furore nō ꝯtradicit: sꝫ p̄seuerat in mōasterio: vr ꝯsentire: sꝫ hāc opi. ego nō puto verā p. c. i. j. eo. lib. vj. vbi ptꝫ ꝙ p̄fessio facta in minori etate nō ratificať tacite superueniente maiori etate: nisi p annū portet ha bitū indistinctū: ergo forti⁹ idē est in p̄fessione fa cta furioso^c q nihil intellexit de his q̄ egit. p hoc facit tex. in fi. q regrit respe tu obligatiōis ꝙ spō tanea voluntate professionē fecerit redeunte sana mente. ¶ Jn glo. iij. in fi. solue hoc cōtrariū: vt di xi in. c. fi. de succes. ab intesta. et ibi de hoc per glo.

1 Professio intra tempus legitimum nō debet recipi sed facta tenet.

2 Contractus factus sine certa solennitate: alias re quisita valet si fuerit iuratus.

3 Nouitius dꝫ stare per annū ante professionem ta men vt ipse experiatur austeritatem monasterij: et monasterium mores suos.
Nouitius potest prohiberi facere professionem: si mores eius non placent monasterio.

4 Professio nouitiorum oportet ꝙ acceptetur per abbatem vel per alium loco ipsius.

5 Fratres mendicantes nō possunt recipere aliquē ad p̄fessionē ante annū: et aliter recept⁹ nō obliga tur illi religioni in specie: sed pōt intrare quā vult secus in alijs religiosis nō mendicantibus.

6 Renūtiare qs pōt iuri qd etiā ignorat sibi cōpete re: qñ cupit et vult in omnē euentum obligari.

7 Tempus quando diuersimode reperiť circa ex cōmunicationem alicuius actus: cēsetur arbitra rium quod sit obseruandum.

8 Nouitius non potest de iure aliquando profiteri ante triennium.

9 Nouitius q stetit in religiōe p sex mēses, et postea exiuit: et ex interuallo rediit: et stetit p sex alios mē ses: non dicitur fecisse professionem.
Jn odiosis centum et centum non faciunt. cc.

10 Priuilegio introducto in fauorem duorum non potest vnus inuito alio renuntiare.
Fauori suo non pōt quis renūtiare si principali ter est cōcessus in publicam vtilitatē: alias secus.

11 Actus factus contra legem an et quando sit nul lus vide hoc pulchre.
Actus factus cōtra solēnitatē statuti vꝫ si statu tum nō procedit vlterius actum annullando.

12 Abbas solus non potest de iure aliquem in mo nachum recipere.
Consilium aliquorꝫ vbi requiriť in aliquo actu si non adhibeať actus est nullus: licet quis non obligetur tale consilium sequi.
Capitulum non potest recipere aliquem in mona chum vacante monasterio.

Ad apostolicam.

1 ¶ † Professio nec fieri nec recipi dꝫ intra tps probationis: sed facta et rece pta tꝫ et est casus no. et quotidie allega. Jn prima pte poniť duplex ꝯsultatio decisa. Jn scda rñsio ibi ꝯōnibus. p̄rio rñdet ad primā. scdo ad scdam ibi p̄hibendū. ¶ Casus l'ralis. Singularis institu tio p̄hibet monachū fieri añ vnius anni p̄batio nē. verūtamē qdā ante tps illd: aut etiā statim fa ciunt p̄fessionē q̄ recipiť ab abbate. Queriť vtrū tales monachi sint censendi. Rñdet pa. lꝫ tps p̄ bationis vnius anni a sanctis patrib⁹ sit statutū tam in fauorē conuertēdi ꝙ monasterij: tñ si ante tps p̄bationis ille q cōuerti desiderat habitū re cipiat et p̄fessionē faciat abbate p se vel p aliū ha bitū ꝯcedente et p̄fessionē recipiēte vterqꝫ iuri suo renūtiare vr: qd p se nosciť introductū et ideo mo nachus est cēsendus: qꝛ multa fieri p̄hibenť q̄ fa cta tñ manent. Jn fi. p̄hibet abbatib⁹ ne passim

¶ Ad d p̄dictis qd voluit ro. sing. suis. fo. iij. col. iij. ꝙ lꝫ morte post humi recōualide tur testamentū si viuo patre dece dat ꝙ tñ hoc non procedit cum p̄r viuit naturaliter sed est mortu⁹ ci uiliter. et vid Spe cu. in tit. de tut. §. si autē. circa prin. Sebasti. Sapia.

¶ Satis dubito. Cōtrarietas i di scernendo cōmu nē opin. est inter legistas et canoni stas. cōis eñ opi. legistarum est ꝙ debeat expectari mors naturalis patris. canoniste cōmuniter tenent cōtrariū vt p do. Jas. in. d. auť. si q̄ muli. colū. penul. C. de sacrosan. ec cle. et p Moder. in c. in p̄sentia. s. de proba. Sebasti. Sapia.

b ¶ Licet furiosus. Contrariū sentit Bald. in. c. j. per quos fiat inuesti. vbi refert dictum Jo. an. dicentis ꝙ valet testamentum furiosi quādo testatus est sicut homo sane mentis, et dicit ita fuisse obseruatum a sena toribus romanis sequitur Ro. et Alexan. in. l. furiosum. C. qui testa. fa ce. pos. Jbi tamen in col. ij. dubitat.

c ¶ Furioso. Adde in materia huius decre. videndum Andre. ficu. con sil. lx. vbi late.

a ¶ In prin.circa mediū in.iiij.col.in tertio mēbro pn. ⁊ in.v.in fi.⁊ vide late p eundē Panor.⁊ ibidē no.in.c.cū cōtingat.in.v.col.ſ.de iureiur.

b ¶ Iterum redijt. Adde Lap.alle.xvij.

b ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Redijt. Uide ſimiles qōnes p Jaſ.in.l.ſi idē cū eodē.in prin.colū.iij.ver.dictū eſt de ſummis.ff.de iuriſ.om.iudi.vbi ponit.q.ſi ſtatutū ſit ꝙ q ſteterit in carceribus p annum debeat liberari amore dei:an ſi aliqs ſtetit i carceribus p ſex menſes ⁊ denuo incarceratus ſteterit per alios ſex menſes debeat liberari.

c ¶ In qbꝰ caſibꝰ qs nō poſſit renūtiare iuri ſuo. vide plene p Arch. in.c.quā periculo ſuꝫ.vij.q.j.Et adde ꝙ oīa iura que dicunt quē poſſe renūciare bñficio intelligunť ſi fuerit certificatꝰ. ita dicunt Archi. et domi.i.c.placuit. vbi bon.tex.xxxviij. diſ.ita dicūt tenere Hoſtiē. in ſum.ꝺ fide.§.ſi qs ſub.§.mulier.

Anton. Franciſ. ¶ Circa hoc an renūtians debeat certificari de bñficio cui renūtiat:dicas ꝙ ſi nō eſt certus ꝺ bñficio ſibi competēte abſqꝫ dubio debeat certificari prout vidēmꝰ i muliere renūtiante bñficio velleiani q̄ dꝫ certificari p ipm notariū:vt in.l.j.⁊ p totū.C.ad velleia.⁊ quādo ipſa mulier nō certificaretur: vtrū iuuareť tali beneficio:vid plene p Joā.ber.de fir.ī ſuo rep.in lr̄a.M.in vb.mulier contrahit vbi dicit ad ꝓpoſitū.

✠ Sebaſti. Sapia.

d ¶ Qꝺ ſi ſtatuto. Uide Bal.in.l.j.col.āñpe.C.q admi. Jaſ.in.l.vniuerſa.col.pe.⁊ vl.C.de preci.impe.offer.vbi ſentiunt contrarium.

e ¶ Prius cōſulere.adde Old.ꝯſi.xcvij.⁊ vide Cal.ꝯſi.xvj.hoc tit.ad quē ptineat monialium receptio an ad ſolā abbatiſſaꝫ per Lap.alleg.xxxij.

ante tp̄s ꝓbationis quoſlibet ad profeſſionē recipiāt.⁊ ſi ꝯ formā p̄dictā quoſlibet indiſcrete receperint animaduerſiōe ſunt debita corrigēdi:cū in ſubſidiū fragilitatis humane ſpatiū ꝓbatiōis ſit regulariter inſtitutū. Ber. ¶ † No.j.ꝙ lꝫ cōſtitutio dirigat verba ꝓhibitoria in pſonā,tñ ſi ꝯſtitutio ꝯcernit p̄ncipaliter fauorē ꝓhibiti:tꝫ actꝰ geſtus in ꝯ̄trariū ſaltē q̄tenus obligatio q̄riť deo.⁊ hūc tex.adduxi in quadā diſputatiōe ꝯ opin. Bar.in l.ſi qsᵃ p eo.ff.de fideiuſ.vbi dicit ꝙ ſi minor ꝓhibeť ꝯhere ſine certa ſolēnitate nō vꝫ ꝯctꝰ poſtpoſita ſolēnitate ēt ſi interuenit iuramētum:moueť q2 peccat trāſgrediendo ꝓhibitionē ſuperioris ⁊ ſic nulla dꝫ oriri obligatio.nam in contrariū aperte facit iſta lr̄a maxime iūcto.c.conſaldus xvij.q.ij.hic eſt.⁊ ibi ꝺr ꝙ inſtitutio regule a Grego.pa. interdicit monachū fieri añ ꝓbationis annū ⁊ tñ ꝓfeſſio ꝯ hāc ꝓhibitionē facta tꝫ.nā iurando iuri ſuo renūtiat ſicut hic obligādo ſe deo.quod tenemēti.⁊ facit qꝺ.ī.dicā. ¶ † Scꝺo no.duplicē cāꝫ quare fuit inſtitutꝰ annus probationis.nā in fauorē ꝯuerſi ſeu fragilitatis humane:vt priꝰ experiať vires ſuas ⁊ aſperitates monaſterij.ne inconſulte ſe inuinculet.nam iuxta phm, Uelox cōſiliū ſequiť pnia. Itē in fauorē monaſterij:vt monaſteriū experiať mores illius ⁊ hoc bñ no. Ex quo inferť ꝙ licite monaſteriū pōt nō admittere aliquē ad monachatū ſi mores illiꝰ nō placēt:⁊ ſic nō teneuť monaſteria quēlibet admittere:nā ſepe experimento repertū eſt aliquē diſcolū quietem totius monaſterij ⁊ ꝯgregatiōis pturbare.nā morbida ſola pecꝰ totū corrūpit ouil.i.c.fi.ī.ꝺ ſtatu re.⁊ p hoc rō naturalis.nā ſi ex poſtfacto ꝓpter demerita poteſt deijci fortius ante factum non admitti. ¶ † Not.iij.ibi:abbate p ſe vel p aliū.qꝺ ad hoc vt obligeť qs religioni opꝫ ꝙ ꝓfeſſio recipiať per abbatē vel per aliū noīe abbatis. Et facit hec lr̄a in ar.ꝙ creatio monachoꝝ ſpectat ad ſolū abbatē,de quo dicā.ī.latiꝰ. ¶ No.ibi:quoſlibet ꝙ non poſſunt p̄lati regulares quēlibet admittere ad ꝓfeſſionē ante annū ꝓbatiōis.⁊ no.ver.quoſlibet.⁊ verſi.paſſim.aliquos ergo ſubſiſtente cā impune recipe poſſunt ad hoc.c.ex publico.ī.de cōuer.cōiug. ¶ † In mēdicantibus fratribus ſequere qꝺ hodie habetur in.c.non ſolum.⁊.c.cōſtitutionē.ī.eo.ti.lib.vj.vbi caueť ꝙ receptꝰ ad ꝓfeſſionē ante annū non obligať eorum religioni in ſpecie:ſed in genere tm̄ ita ꝙ poteſt intrare quācūqꝫ religionē voluerit:ſecus eſt in religioſis nō mēdicātibus vt hic in.ꝺ.c.conſtitutionē.in.§.j. ¶ † No.vltimo caſum in quo quis pōt renuntiare ei qꝺ ignorat ex quo hꝫ animū obligandi ſe in omnē euētū.nā ante lapſum anni quis ignorat aſperitates regule ⁊ vires ſuas circa potentiā: tñ valet renuntiatio qꝺ valet ad multa ſimilia. ¶ † In gl.j.ibi arbitrarium.no.gl.ꝙ vbi ad eundē actū explicandū iura p̄figunt diuerſa tēpora vr̄ arbitrariū qꝺ tp̄s ſit obſeruādum.⁊ facit quod not.in.c.fraternitatis.xxxiiij.diſt. ¶ † Et in fi.gl.Hugo diſtinguebat ꝙ aut ꝯditio ⁊ vita ꝯuerſi ſunt nota:⁊ tunc expectatuř per annum:aut cōditio eſt nota:⁊ vita ignota ⁊ expectatur per bienniū:aut conditio ⁊ vita ſunt ignota ⁊ expectať per trienniū.⁊ ſic reducit ad cōcordan.iura alleg.in glo.⁊ vide tex.cum gl.in.c.legem.iiij.diſ.⁊ placet Hoſti.ꝙ hec iura nō ſint hodie correcta:q2 cū nō appareāt aliqua lege correcta nō dꝫ induci correctio p gl.capitaneā,fateť tñ ꝙ hodie cōiter ſeruať qꝺ ꝺr hic l fi.vt ſolū expectetur per annum ⁊ ſi hoc hꝫ ꝯſuetudo ſeruanda eſt iiij.di.§.leges.⁊ in.l.minime.ff.de legi.mihi autēꝫ multū placet p̄mū dictū glo.vt hoc ſit arbitrariū ⁊ informabit iudex arbitriū ſuū ex his q̄ dixi poſt Hug. ¶ † Sed circa p̄dicta q̄ro: pone aliqs nouitius ſtetit in monaſterio p ſex mēſes demū exiuit

⁊ facto aliquo interuallo iterū redijtᵇ ⁊ ſtetit per alios ſex mēſes queriť nunquid dicatur expreſſe compleuiſſe annum ⁊ ſic poſſit licite recipi ad profeſſionem.⁊ hec queſtio habet vtilitatem reſpectu religioſorum mēdicantium.nam profeſſus apud eos ante ꝓbationis annū non obligatur religioni eorū:ſed religioni in genere.vt in.c.nō ſolū.cū ſeq.ī.eod.tit.li.vj.⁊ ſic oriť dubiū nunqd taliter profeſſus poſt annū ſit obligatꝰ eorum religioni. So. Bar.brix.diſputauit ⁊ tenuit hoc ſufficere:⁊ ita recitat ⁊ ſequitur gl.in regula eū qui certus.de reg.iur.lib.vj.nā videť ſatiſfactū iuri:ex quo ſtetit in monaſterio per annum lꝫ nō cōtinuum.⁊ hāc opi.ſequiť. Spec.in tit.de ſta.reg.in.§.j.ver.xxxviij.⁊ vide Pau.⁊ Jo.de lig.in cle.eos.eo.ti. Jo.de lig.tenuit cōtrariā ſn̄iam qm̄ intermiſſum tp̄s minuit aſperitatē regule.nam certum eſt grauius eſſe ducere abſtinentiā per annū ꝯtinuū q̄ per annū interpollatū ergo non perfecte expertus eſt iſte regulā. Item iura q̄ faciūt mentionē de certo tp̄e debent intelligi de tempore continuo:q2 regulariter omne tp̄s debet eſſe continuum:vt no.gl.in rub.de diuer.⁊ tempo.preſcrip.⁊ hanc opi.ego puto veriorem:⁊ eam aperte tenet Bar.in.l.interdum.§.quoties.ff.de publ. per illum tex.qui dicit ꝙ ſeruus diciť nouitius qui nō ſtetit in vrbe per annū continuum.facit.l.vnica.C.de profeſ.qui in vrb.cōſtan.li.xij.facit etiā quod leg.⁊ no.in.l.vbi fideiuſſor.ff.de ſolu.vbi formať queſtio.no. pone ſtatuto caueri ꝙ bānitus a centū libris ſupra poſſit impune offendi:nunquid bānitus pro quinquaginta libris reſpectu vnius debiti ꝓ alijs quinquaginta reſpectu alterius debiti poſſit impune offendi ⁊ cōcluditur ibi ꝙ non:quia ex quo ſunt diuerſa non debent cōiungi ad faciendum vnū totū:⁊ ſic eſt ibi caſus in quo quinquaginta ⁊ ꝗnquaginta nō faciūt centū.ita videť dicendū in materia noſtra.nā propter intermiſſionē tēporis diuerſificātur mores ⁊ opera hominū:vt in.l.ſi non fortē.in.§.libertus.ff.de condi.indebi.⁊ hec bene notabis:q2 faciunt ad deciſionē multarū queſtionū. ¶ † In gloſ.in ver.ſed etiā monaſterij.in fi.no.bene glo.iuncto tex.ꝙ vbi eſt aliquid introductū in fauorē duorū non pōt alter alio inuito illi iuri renuntiareᶜ. Et ſcias ꝙ qñqꝫ priuilegium ſeu beneficiū concediť vniuerſitati:⁊ tunc nō poteſt ſingularis de vniuerſitate renuntiare etiam reſpectu fauoris ſui:⁊ ita loquitur.c.ſi diligenti de fo.compe.qñqꝫ concediť pluribus particularibus vel vniuerſitati ſed principaliter in fauorē particulariū:⁊ tūc quilibet particularis pōt renuntiare fauori.ita loquiť.c.dilecti.de fo.cōpe. ¶ † Sed contra hoc ⁊ contra tex.opp.nam ex quo ius ⁊ regula ꝓhibent profeſſionem ante elapſum annū:ergo profeſſio in cōtrariū facta non valet quia geſtū cōtra legē eſt nullū:vt.x.diſt.c.vides.⁊ in regula que cōtra ius.de reg.iur.lib.vj.⁊ in.l.nō dubiū.C.de leg. Sol.dicit Jo.and.contrarium ꝓcedere niſi lege ſpeciali actus ſuſtinereť:vult dicere ꝙ ꝓfeſſio eſſet hic ipſo iure nulla niſi per iſtū tex.hic ſuſtinereť ⁊ ita cōiter hic trāſeūt doc. ſed certe hec ſolutio non eſt bona ad iſtum tex.quia tex.hic non procedit diſpoſitiue ſuſtinēdo profeſſionē ſed loquiť declaratiue:patet ex eo ꝙ reſpondet ad conſultationē: vt not.in.c.conſultationi.de tēpo.ordi. Item papa declarat profeſſionē tenere ex ratione antiqua:ergo etiam anteq̄ emanaret hoc.c.profeſſio tenebat. Ideo ſoluo contrariū aliter:⁊ primo ſic.vbi legis prohibitio non hꝫ perpetuā cauſam prohibitionis actus in contrarium geſtus nō annullať:vt no.in.ꝺ.c.vides.⁊ in.c.tua. de ſpon.duo.prohibitio aūt de qua hic eſt temporalis.ſ.vt intra annū ⁊c.ſecundo ſolue ⁊ aliter ꝙ vbi prohibitio legis concernit principaliter fauorē alterius talis prohibitio habet vim exhortationis.vnde tex.hic dicit profeſſionem tenere.q2 potuerant iſti renuntiare fauori eorum.et no.bene hanc ſolutionē pro qua facit.iiij.diſt. in.§.hec ⁊ ſi legibus. Et per hoc poſſet attentari ꝙ ſtatutoᵈ prohibereť mulierē cōtrahere ſine conſenſu duorū agnatoꝝ ꝙ valet cōtractus in cōtrariū geſtus ex quo lex vel ſtatutū ſpecifice nō annullat actū.facit.l.ſi quis in conſcribendo. C.de pac.tertia ſolutio poteſt dari ꝙ vbi prohibitio ſit ſimpliciter in fauorē prohibiti non impeditur obligatio que queriť deo principaliter: ſed tātum obligatio q̄ queriť homini q2 in dubio non videť lex de hoc cogitaſſe.p hoc.c.debitores.de iureiur.⁊ facit qꝺ.ſ.dixi in not.⁊ notabis quālibet iſtarū ſolutionū ad ſuſtinēdum actū contra legem. ¶ In gl.fi.in fi. Hoſt.dicit ꝙ hodie imponiť pena.c.non ſolū.eod.ti.lib.vj.qꝺ nō placet doc.q2 illud.c.loquiť in caſu ſuo.ſ.contra mendicantes: ideo in nō mēdicātibus ſerua qꝺ dicit hic gl.vt pena ſit arbitraria. ¶ Sed vltra gl.quero de queſtione quotidiana:nūquid ſolus abbas ſine capitulo ſuo poſſit recipere aliquē in monachū ⁊ ſic incorporare cum monaſterio. Sol.tex.hic videť ꝙ ſic.dum dicit abbatē per ſe vel p alium.ſed Jo.an.videť ſentire ꝙ abbas dꝫ prius conſulereᵉ fratres.nā facit hic vnam apoſtillā paruā dicens ꝙ hoc abbas faciet conſultis fratribus ⁊ tranſeunt cōmuniter doc.cū illa apoſtilla Joā.an.ſed contrariū ſenſit ipſe Joā.an.in gl.ſua.in.c.fi.ī.eo.ti.lib.vj.vbi tenet gl.ꝙ de iure cōmuni creatio monachorū ſpectat ſimul ad abbatē ⁊ conuentū niſi conſuetudo aliud habeat.allegat.c.ea noſciť.de his que fiūt a prela.quod non multū facit quia loquiť in preſentatione q̄ ſpectat ad collegiū.ſed illā opi.tenuerūt ibi Archi.⁊ Joā.mo.allegant iura q̄ hoc non ꝓbant ⁊ cōtra eos facit iſte tex.⁊.c.porrectū.ſ.eod.⁊.c.nullā.xviij.q.j.vbi text. no.dicit ꝙ diſpoſitio tota monaſterij conſiſtit penes abbatē nec ex regula potuit hoc aperte cōcipere:vnde dicerē ſpectandā eſſe cōſuetudinem:vt dicit tex.in.ꝺ.c.fi.li.vj.vbi ꝯſuetudo ceſſaret credo ꝙ abbas dꝫ

hoc facere

a ¶ Quis metus habeat impedire ingressum religiõis vel nõ: de quo vi de clarius hic Jo. de lig. q recitat pulch. distinctionẽ & vide per Spe. i ti. de statu mona. ver. xxij. Et si timẽs ne vna die interficiat ab aliquo ingrediat religionẽ an vitiet ingressus. vide p Host. in summa. de re. §. & qualr. ppe pn. ad quẽ in hac. q. remittit Spec. eo. ti. ver. xxij. vid quod no. c. ij. ꝙ me. cau.

& ꝙ vouẽs dũ est in infirmitate vel alio periculo vite ex q̃ habuit intentionẽ obligãdi se cogitãs de causa mouẽte ad vouen 12 dum. s. de euasiõe piculi obligeť ex voto lʒ in tribulatione & perturbatione fit ex q̃ erat sane mentis tʒ ar chi. in. c. sunt qui opes. xvij. q6. iiij. ¶ Adde Cal. cõ si. j. ꝙ met. cã. & vi de eũdeʒ ↄsi. j. qui cleri. vel vo. & ibi vide an ordinato p metũ imprima tur character.

↪ Sebasti. Sapia. 1

b ¶ Ad validitatẽ. Vide Fel. in. c. ec clesia sancte ma 2 rie. col. xxxvj. vsi. decimotertio que ro. s. de cõsti. vbi 4 ẽt de renũtiatiõe 5 beneficij. facta p metũ. & late qs di caľ metus iust⁹.

c ¶ Pro intellectu 6 huius decre. vide 1 Hosti. in sum. de re. §. & qualr. vsic. iteʒ religiosus ad strictiorem. Et vi de qd no. Bal. in l. pe. de ope. li. Et adde qd dispositio hui⁹ decre. ha beat locũ in mo nialibus: est glos. quam reputo val de no. in. c. j. l. vsi. ppetua. de sta. re gu. i. vj. Item ad de ꝙ sufficit pete re istã licẽtiã etiã a solo plato sine capitulo scdm ar chi. i. c. statuim⁹. xix. q. iij. per text. 1 2 c. si religiosus. in fi. de elec. in. vj. lʒ in cõtrariũ faciat tex. in. d. c. statui mus. in versi. sine cõi. Et idem fir. 3 Abb. i. c. ea nosci tur. in. j. col. d his q̃ fi. a pla. Et adð hic inquãtum dr de licentia qd qñ 4 requiriť cõsensus per viã licẽtie nõ sufficit licẽtiã iter uenire tacite fm Joã. an. in. c. si ab batẽ. de elect. i. vj. Itẽ adde tex. iun cta. gl. in ver. ante

hoc facere cũ ↄsilio capituli: p id qd habetur in regula vbi dicit ꝙ pcipua debet abbas explicare cum consilio capituli: sed negari non põt creationem monachorũ esse qd precipuũ in monasterio sicut collatio canonicatuum & beneficior in ecclesia seculari: in quo casu vocãtur absentes: vt in. c. cũ in ecclesijs. de pbẽ. li. vj. ¶ † Ex quo inferť qd de iure cõi nõ valet monachi receptio p abbatem facta sine consilio cõuentus. nã vbi requirit a iure cõsiliũ nisi adhibeat act⁹ est nullus vt est text. not. iuncta glo. in. c. nouit. de his que fi. a prela. fateor tñ ꝙ abbas nõ teneť sequi consiliũ eoꝝ sʒ satis est requirere & expectare respõsũ: tum q: hoc vult regula. tum q: hoc est de iure cõimã vbicũqʒ qs tenetur requirere cõsiliũ alicuius non teneť illud sequi: vt in. c. cũ in veteri. de elec. & vide qd ibi plene dixi. & per Bar. in. l. j. §. si plures. ff. de exer. & in. c. cũ olim. de arbi. p hoc inferť qd vacãte monasterio non põt capitulum aliquem recipere in monachum prout in simili dr in collatione beneficiorum spectante ad episcopum: vt in. c. vnico. ne se. vacante. lib. j. iuncto. c. fi.

☞ Professio potest fieri per nouitium licet non sit in claustro: et licet bonis suis fuerit vsus. et ita pfessus compillitur ad perseuerantiam regule. 3.

Egrotus etiam in maxima infirmitate constitutus potest contrahere matrimonium tam carnale quam spirituale.

Habitus solus an sufficiat ad professionem.

Uotum factum timore mortis siue naturalis siue accidentalis an & quo casu valeat.

Timor mortis quo casu inualidet actum factuʒ mortis timore.

Abbatis negligentia an preiudicet monasterio.

Sicut nobis. † Qui pfessionem fecit lʒ in claustro nunꝙ permanserit sed in seculo & suis bonis vsus fuerit ad obseruantiã regularẽ compelliť. h. d. primo cõsultatio. scdo. rñsio ibi: fraternitatʒ. ¶ Casus literalis. Quidã clericus nimia egritudine laborãs quasi de morte securus: & de recuperãda sanitate despe rãs habitũ monachorũ regularium petijt & accepit: sed ad ecclesiã non trãsiuit nec bonis suis vti postposuit: videntibus & scientibus epo & canonicis ecclesie nazarenensis a quibus habitũ suscepe rat regularem. Et cum per multa tẽpora seculariter se habuerit quesiuit eps vtrum cõpellendus esset sumere regularem habitũ. Rñdet papa qd si petijt & accepit & pfessionẽ fecit ecclesiastica districtione compellendum est vt habitũ regularem assumat: nec prodest illi ꝙ tanto tpe extra canonicã religionem mãserit imo in augmentũ maioris trãsgressiõis ipsi⁹ põt merito allegari. Berñ. ¶ † No. i. ibi: nimia egritudine ꝙ morbus quantũcũqʒ validus non impedit obligationẽ professionis. Idẽ dic in matrimonio carnali. nã quãtũcunqʒ quis teneať egritudine semp potest matrimoniũ cõtrahere: de quo vide qstionẽ quã ponit Jo. an. in regu. sine culpa. de reg. iur. li. vj. in mer. ¶ † No. ij. ꝙ nõ est de substantia vt qs profiteať in monasterio. vnde in lecto & in domo ppria potest qs effici religiosus: vt hic & in. c. porrectũ. s. e. ¶ Not. iij. religiosum non posse prescribere cõtra bonũ obediẽtie q: semper est in mala fide. facit. l. j. C. de ser. fu. & c. fi. j. eo. ¶ † Sʒ quero an sol⁹ habitus hic sufficeret ad cõstituedũ aliquẽ religiosum. Sol. litera ista vr̃ aliquãtulum diuersa. nam in cõsultatione fit solũ mentio de susceptione habitus: sed in rñsione papa videť requirere professionem: sed dic ꝙ si habitus fuerit professorũ tũc sufficit sine pfessione: vt in. d. c. ad nostram. s. eo. si fuerit nouitiorũ vel distinctus tunc requiriť professio: & q: forte pape non cõstitit de qualitate ha

oĩa. in cle. j. in ver. volumus. & ꝙ super ea no. Imo. de fo. cõpe. Itẽ non sufficit ꝙ ista licẽtia interuenerit post factũ. d. Ant. i. c. cũ ↄsuetudinis. in. ij. col. de cõsue. ver. qñqʒ requiriť per viã licentie. Sed in ↄtrium facit tex. in. c. oĩs de pe. & re. & Bal. in. l. j. in pen. col. C. de admi. tut. vbi dicit qñ in actu requiriť licẽtia, & qd nõ sufficit licẽtiã iteruenire post factũ. & illud dictum Jo.

bitus ideo rñdet requirẽdo professionẽ: sed intellige tacitam vel expressam & sic intellige dicta doc. 5 hic. ¶ † In gl. j. in fi. not. bñ finẽ gl. q: timor mortis anime non excusat nec dat causam retractãdi actũ: secus in timore mortis corporis. ratio diuersitatis est: q: timor mortis anime nõnunꝙ incutitur a deo vt quis ducať ad ↄuersionẽ. & sic talis timor est appetendus. xvj. q. j. in. c. reuertimini. sed timor mortis corpis fit ab hoie. & talis timor est fugiendus tanꝙ violentus & iniustus & cũ queriť a numquid timor mortis^a excusẽt sic distingue post doc. aut est timor mortis naturalis: aut accidẽtalis: primo casu nõ excusat: exemplum in grauiter infirmo vt hic. secundo casu subdistinguo aut est mors accidentalis casualis aut est violenta: exemplum primi casus in timente periculuʒ naufragij vel incendij vel hostium. & iste timor non impedit actũ neqʒ inualidat professionẽ vel rationẽ supra dictã: nam deus aliqñ incutit talẽ timorem: vt homo cõuertatur. ¶ In scdo casu pone exemplũ in eo qui timet mortẽ violẽtã sibi iminẽtẽ ab iniquo hoie: nam si propter talem timorẽ quis ingrediť religionẽ: nõ tenet ingressus ex quo fecit vt euaderet mortẽ violentã. nã deus respicit cor & vult voluntariũ militẽ: & ita loquiť. c. j. qd me. cau. et pre b dicta potes adducere generaliter ad validitatẽ^b 6 vel inualiditatẽ cuiuslibet voti. ¶ † In gl. iij. in fi. de hoc vide qd plenius not. in. c. vnico. de langui. per Innocen. in. c. cum olim. el. ij. de priui. per Archi. xviij. q. ij. abbates. & p Vin. hic qui tenet contra hanc gloss. dicens ꝙ negligentia abbatis non debet obesse monasterio. vnde monasterium poterit bona illius vendicare: quod satis placet. et dic vt plenius no. in locis preal leg. ¶ In glo. in ver. tanto tempore. no. ex glo. quod dixi in tertio no. s. ꝙ contra obedientiam nõ currit prescriptio: quia tanto sunt grauiora &c.

1 ☞ Religiosus potest intrare religionẽ strictiorẽ petita prius licentia licet non obtenta. 9. 10. & licet monasterium in quo stat sit priuilegiatum ne de illo ad aliud etiam strictius transeatur.

2 Religiosus ad hoc ꝙ possit transire ad aliam religionem requiruntur tria. 3. 7. 12.

4 Prelatus non potest esse iudex in lite orta inter ipsum & subditum.

Iudex an & quo casu possit cognoscere an sua sit iurisdictio.

5 Regula aliquando reperitur sine exceptione.

6 Episcopus non potest deserere episcopatũ & trãsire ad aliquam religionẽ: quia vita actiua est fructuosior contemplatiua sed ista est tutior. 13.

Monachus potest promoueri in episcopum.

8 Charitas est fons proprius cui nõ communicat alienus.

11 Licentia vel cõsensus qui debẽt requiri in aliquo casu debent ante actum & non post interuenire.

13 Papa potest impedire ingressum religionis.

14 Clericus non petita licentia ab episcopo potest religionem intrare: nisi ecclesia propter hoc grauiter lederetur: quia posset petere restitutionem in integrum sicut si esset lesa in temporalibus. 12.

Abbas potest vendicare monachũ: pater filium. & maritus vxorem.

c 1 Licet. ^c ¶ † Potest religiosus zelo sanctioris vite ad religionẽ trãsire strictioreʒ petita prius licentia plati sui lʒ non obtenta etiam si primũ monasterium sit priuilegiatum ꝙ de illo ad aliud etiam arctius transire non possit. h. d. vsqʒ ad fi. & est casus no. & quotidie allegať. Diuidit principaliter in duas partes: in prima: ex ordiñ ex quo. scdo factuʒ diffinit ibi: cũ ergo. primo facit quinqʒ. nam primo ponit formam priuilegij

an. in. d. c. si abbatẽ refert et sequiť Lap. all. lxxxvj. i pe. co. & Lud. i. l. ij. ff. sol. ma. Eodẽ mõ in actu reqriť autoritas expssa nõ tacita fm bal. in. d. c. cũ cõsuetudinis. in pe. col. q̃ ita dicit notari in l. j. ff. de auto. tut. Item adde hic qd verbũ licentia nõ denotat nudã volũtatẽ sed arbitriũ boni viri fm do. Abb. in. c. pe. in. j. col. de cle. nõ resi. q ita dicit tenere. Bart. in extraua. ad repri. et in. l. alio. ff. de ali. et ciba. leg. simile dicimus in autoritate pstanda: q: nõ sufficit pstare tacitã autoritatẽ. tex. est i. l. j. §. mutus. ff. de tut. quẽ tex. vide limitatũ p Bal. in. l. mandatũ. C. mã. et qñ in actu requiriť licentia specialis. q̃ dicať licẽtia spãlis. vide p do. in. c. hoc cõsultissimo. in prin. de reb. ecc le. non alie. an autem sede abbatia li vacante possit eps monacho dare licẽtiã trãseundi ad aliã religionẽ. vide archi. in d. c. statuim⁹. circa mediũ vbi vr̃ tenere qd sic. pro quo facit qd not. Dñi. in. c. ij. in pn ci. in. ij. col. de sta. mona. i. vj. vbi ponit an sede vacante capitulũ succedat i potestate dãdi licentiam. Itẽ adde ꝙ qñ aliqd dʒ fieri petita et obtẽta licẽtia nõ sufficit ꝙ interueniat tacita licentia: vt not. glos. in ver. obtẽta. i cle. j. de testa. & Domi. in. c. ij. in prin. vlt. col. de testa. in. vj. Itẽ qñ fit mẽtio de licentia intelligiť de obtẽta. fm Jo. an. in reg. cuʒ nõ stat. lib. vj. quẽ refert et sequitur Domi. in. c. si re

ligiosus.in prin.i
ij.col.de elec.i.vj.
Et de ꝟ.licētia ꝛ
qd de habēte licē
tiā aliqd faciēdi.
vide oino ꝑ bart.
in.d.l. alio, vltra
med.ff.de ali.ꝛ ci
ba.lega.Et qñ in
actu requirit col
laudatio alicui⁹
nō sufficit tacitus
ꝯsensus ꝛ h̄ est di
ctū Egid.l.c.j.de
his q̄ fi.a p̄la.quē
refert ꝛ sequit ibi
d.Abb.i.j.co.Et
ad itellectū hui⁹
decre. vide Bal.
in.l.q̄ sub ꝑtextu.
ver.vl.no.C.de sa
crosanc.eccle.
¶ Add Lap.al
le.xxx.Ro.consil.
ccxlvj.
Anto. Francis.
¶ Ad hoc qd h̄
dr de licētia. Di
cas ꝙ ille dr vere
habere licentiā q
hꝫ expssum cōsen
suꝫ licentiātis ita
Jo.an.singulari
ter in.c.si abbatē
de elec.li.vj.in no
uella.ꝛ ꝑ Alex.in
l.si autem plures.
ff.de aqua plu.ar
cē. Et adde ꝙ li
cētia testādi data
vel cōcessa clerico
vel epo intelligit
etiā de testō pri⁹
cōdito ꝙ facit va
lere ꝼm Pau.de
ca.in.l.hec condi
tio filie mee.in.§.
si sic.ff.de condi.ꝛ
demō. ꝛ habet ꝑ
Alex.in.l.ꝛ mili
tib⁹,C.de test.mi
li.Et adde ꝙ licē
tia pōt ꝓbari ex
assertiōe si nō agi
tur de p̄iudicio al
teri⁹ ꝑ glo.in cle.
j.de regula.ꝛ vid
Pau.de ca.i ꝯsil.
cxlvj.ꝓbat etiā ꝑ
lr̄as de quarū si
gillo vel subscri
ptiōe dubitat:vt
ꝑ Specu.in ti.de
instru. editio.i.§.
restat.in ꝟ.sed qd 2
si ꝓducit,et vide
bar.in.l.si qs mi
hi bona.in.§. ius
sum.ff.de acq.he
re.ꝛ an ꝛ qñ licen
tia petita lꝫ non
obtēta ꝓsit: vide a
gl.i.c.j.de reb. ec
cle.non alie.in.vj.
Et adde ꝙ licētia
ꝓpinquorū reqsi
ta ꝑ statutū dꝫ p̄
cedere actum:ita ꝫ
bal. in.l.j.in pen.
co,C.q admitti.ꝛ

secundo ipsius interpretationem ꝛ interpretatio
nis cām ibi:qꝛ tñ.tertio illā fortificat.ibi:cū etiaꝫ.
quarto illam reassumendo specificat.ibi: quocir
ca.quinto specificationem determinat.ibi:illa.
¶ Casus literalis. Quidā monachus sine licen
tia prioris sui trāsiuit ad ordinē Cistercieñ.prior
ꝛ fratres molestabant eum dicendo ꝙ sine licen
tia non potuit proprium monasterium deserere:
peruenit hoc ad notitiaꝫ dñi pape:vnde ipse sup
hoc scribit priori ꝛ fratribus dimolieñ.a quibus
monachus predictus recessit dicens:licet quibus
daꝫ regularibus a se.apost.sit cōcessum:vt postꝙ̄
apud eos professus fuerit ad alium locum ipsis
inuitis etiā cā maioris religionis trāsire non pos
sit. Sed hoc ea ratione fuit illis concessum ne qs
ex temeritate vel leuitate in iniuriam sui ordinis
sub ꝑtextu maioris religionis ad aliū possit ordi
nem se transferre:non ꝙ debeat ei licētia denega
ri qui cū humilitate ac puritate eā duxerit postu
landā:q ergo taliter a suo p̄lato licentiā postula
uerit ex lege p̄uata q̄ legi ꝯmuni p̄iudicat absolu
tus ad arctiorē religionē libere poterit se transfer
re nō obstante ꝓterua indiscreti ꝯtraditione p̄la
ti:qꝛ priuilegium meret amittere q permissa sibi
abutitur potestate:vnde nouerint vniuersi qbus
hoc priuilegiū fuerit cōcessum se de iure teneri ta
liter postulantibus transeundi licentiā impartiri
qꝛ sicut subditus licentiā a suo prelato cū humili
tate ꝛ puritate postulare tenet.sic prelat⁹ sine dif
ficultate tenetur subdito licentiā indulgere ne vi
deatur propositū impedire diuinitus inspiratuꝫ.
Si vero ꝓbabiliter dubitat vtruꝫ qs velit ad or
dinem arctioreꝫ aut laxiorem ex charitate aut ex
temeritate transire superioris est iudiciū requiren
dum:ne forte angelus sathane in lucis angelū se
transformet. Illud regulariter est obseruandum
vt nullus eps sine licentia ro.pon.presumat intra
annū deserere presulatū:qꝛ sicut maius bonū mi
nori bono prefertur:ita cōis vtilitas speciali vtili
tati prefert. Mādat ergo papa predictis fratri
bus quatenus predictū monachum qui de puro
corde ꝛ ꝯscientia bona ad ordinē Cistercieñ.tran
siuit vlteri⁹ nō molestēt qꝛ charitas est fons pro
prius cui nō cōicat alienus. Ber. ¶ Not.j.ꝙ vbi
priuilegiū iuri diuino seu inspiratiōi diuine in ali
quo possit preiudicare est strictissime intelligen
dum:vnde non debemus interpretari etiā vt ali
quid operet si non pōt illud operari sine deroga
tione iuris diuini seu libertatis spirit⁹.qd est val
de not.nā illud priuilegiū de quo hic parum vel
nihil operatur sed qꝛ solet plus timeri ꝛc.j̄.de he,
aduersus. ¶ Not.ij.iterpretationē ad autoritatē
apostoli vt quisqꝫ debeat esse contentus ea voca
tione qua vocat⁹ est.debet intelligi nisi instinctu
spiritussancti ad sanctiorē vitā inducat. ¶ Not.
iij.aliā autoritateꝫ apostoli ꝙ vbi spiritus dei est
ibi libertas:ꝛ ꝙ lex nō est imposita iusto. Sed ad
uerte nō enim intelligas iustū nō esse sub superio
ri suo.nā qlibet quātūcunqꝫ sanctus recognoscit
in hoc seculo suꝑiorē:lꝫ superioris potestas sit li
gata respectu iusti est ergo iustus liber a lege pec
cati nō aūt liber a potestate suꝑioris.ita no.deter
minat gl.in cle.ad nostrā.de here.vbi latius vide
ꝛ tenebis menti illam gloss.ꝛ vide Innocen.in.c.
pastoralis.post p̄n.dꝰ offi.ordi. ¶ † No.iiij.duo re
quiri ad hoc vt religiosus licite possit transire ad
aliā religionē:p̄mo vt scda religio sit strictior.se
cūdo vt nō trāseat ex temeritate aut ex leuitate:lꝫ
zelo sanctioris vite,nō ergo lꝫ i odiū p̄mi p̄lati trā
sire ad religionē alterius strictiorē.tertio extrinse
cus requirit vt petat licentiā transeundi a p̄lato
suo.[a] ¶ No.v.duplicē esse legē q̄dā em̄ dr p̄uata
altera publica:lex priuata dr specialis inspiratiōe
diuina.ꝛ dicitur priuata:qꝛ non cuilibet accidit.
lex vero publica est ius cōe qd omnibus patet.lex
autem priuata tāq̄ dignior prefertur cōmuni de
quo vide pulchrum text.in ca.due sunt.xix.qō.ij.
¶ † Not.vj.qd vbi dubitatur an secunda religio
sit strictior vel an ex temeritate fiat trāsit⁹ nō sta
tur verbo volētis trāsire nec p̄lati denegantis; sꝫ

superioris iudiciū est requirendū: ꝛ dicit Innoc.
illum hoc casu esse superiorem ad quē appellaret
si iste religiosus grauaret qd no.non em̄ ꝼm eum
4 debet ꝓprius prelat⁹ esse iudex in cā sua. ¶ † Et
not.bene ex hoc dicto ꝙ vbi orit contentio inter
religiosum ꝛ superiorem suū non debet esse supe
rior iudex in cā sua sed debet adiri superior imme
diatus. Et no.ꝙ dicitur causa prelati licet eū con
tingat ratione superioritatis.facit ad hoc gl.not.
in.c.statutum.in princi.de rescrip.lib.vj.que dicit
ꝙ licet als iudex possit inter partes cognoscere
an sua sit iurisditio.tñ si iudex pertinaciter defen
dit suam iurisditionem videtur suspectus vt non
possit cognoscere an habeat iurisditioneꝫ. Et pōt
adduci singu.iste tex.ad.q.nunquid iudex proce
dens ex officio possit cognoscere an sit sua iurisdi
tio parte negante:de quo remitto ad not.in.c.su
5 per literis. de rescrip. ¶ † Not.vij.ibi:regula in
uiolabiliter obseruata.ꝙ qñqꝫ est regula q̄ nullā
b patitur exceptionem[b] ꝛ vr̄ cōtra no.per glo.super
rubri.de reg.iur.lib.vj.que dicit nullam esse regu
6 lam q̄ non patiat exceptionē. ¶ † No.viij.ꝙ eps
nō potest deserere ep̄atum vt transeat ad religio
nem nec sufficit sibi petere licentiam transeundi:
vnde nec ipse petere nec superior concedere debet
ex quo possunt suis subditis ꝓdesse:ratio qꝛ vita
actiua est fructuosior vita ꝯtemplatiua.vnde do
ctrina labor ꝛ solicitudo ep̄i preferuntur silentio
contemplationi ꝛ quieti religiosorum: hinc est ꝙ
religiosus potest ꝓmoueri in ep̄m: ꝛ sic cessare a
silentio ꝛ contēplatione ꝓpter bonum publicum
vt in.c.qd dei.j̄.de sta.regu.ꝛ.xviij.qō.j.c.vnico.
sed eps non potest monachari.nā plus est illumi
nare q̄ lucere:vita tñ cōtemplatiua est tutior de
7 quo vide text.in.c.nisi cū pridē.de renū. ¶ † Not.
ix.ibi:vitam duceret arctiorē.ꝙ trāsitus permit
titur vt quis ducat vitam arctiorē:non ergo suffi
cit ꝙ secunda religio habeat strictiorem regulam
nisi actu ducatur ibi vita strictior:et in hoc multi
decipiunt.ꝛ vide qd latius dixi in.c.sane.s̄.eo.ti.
8 ¶ † Ultimo no.ꝙ charitas est fons propri⁹ cui
nō cōmunicat alienus:ꝛ hec autoritas solet mul
tis modis exponi.sed ad propositū potest dupli
citer intelligi conscientia.primo ꝙ si dubitat qua
conscientia iste transeat relinquendum est cōscien
tie sue:qꝛ ex quo extrinseca sunt bona presumen
dus est bonus animus iuxta illud euangelij. Ex
fructibus eorum cognoscetis eos.j̄.de regu.iur.
in.c.estote.nam charitas non potest per extrinse
cas probationes liquidari.quia est fons ꝓprius a
cui alienus nō communicat.i.extraneus in eo nō
habitat.secundo debet intelligi ꝙ non debet iste
cōpelli ad redeundum:quia magis tenetur quis
ꝓdesse sibi q̄ saluti alterius:est em̄ charitas fons
proprius cui non cōicat alienus. ¶ In gl.in ver.
licentia ibi:de elec.cū in veteri. illud.c.facit in con
trariū.qꝛ habens requirere consiliū tenet debito
tp̄e expectare responsum: hic aūt dicit ꝙ sufficit
petere licentiā. Sed solue.nā hic nō dicitur ꝯtrāꝫ
nisi ꝼm doc.ꝛ bñ.debebit em̄ iste post licentiā pe
9 titā debito tp̄e expectare respōsum. ¶ † Sed que
ro extra gl.qd si p̄lat⁹ deneget: vel nō respōdeat
vel alleg.causam denegationis iniustaꝫ.solu.dicit
Inno.ꝙ in casib⁹ istis ꝛ cōsimilib⁹ pōt subditus
incōtinenti transire non expectato alio tēpore ex b
quo cōstat de ꝓterua denegatiōe p̄lati:sed si pre
latus allegaret aliquā iustā causam vel verisimi
lem denegādi licentiā non debet subditus trāsire
sed instare apud superiorē vt decernat an p̄latus
10 habeat iustā causam denegādi. ¶ † In ea.gl.ibi
ꝯsueuit dici ꝙ nō.no.gl.vult em̄ ꝙ lꝫ subditus te
neatur petere licentiā si tñ non petijt reuocandus
non est:ex quo iusta causa motus trāsiuit.ꝛ hanc
opi.tenet Gof.s̄.eo.sane. ꝛ facit multuꝫ bene ille
tex.pro hac opi.idem tenuerunt hic Pet.ꝛ Abb.
sed contra opi.tenet glos.in.c.intelleximus.de eta.
ꝛ qua.ꝛ glo.in.c.mandamus.xix.q.iij. Et ad.c.sa
ne.respondetur ꝙ lōquitur dispensatiue vt ibi di
xi.hanc opi.sequitur hic Ho.Jo.an.ꝛ communi
ter moderniores preter Joā.cal.qui distinxit an
monasterium

in.l.vniuersa.C.d
p̄ci.impe.offe. ꝛ ꝑ
Bart.in.l.j.ff.de
testa.ꝑ Ang.in.l.
hi qui.in.§.neque
filius.de here.in
stit. Et an licētia
cōcessa iportet li
berū arbitriū. vi
de Bal.in.l.alio.
ff.de ali.ꝛ ciba.le
ga.ꝛ de licētia in
trādi religionem
strictiorē quā suf
ficit petere lꝫ non
obtineat vltra ea
q̄ habent in.c.lꝫ.
de regu.vide Ar
chid.xix.q.iij.i.c.
statuimus.ꝛ Jo.
an.in.c.si religio
sus.de elec.li.vj.ꝛ
in.c.ij.de testa.e.
li.i nouel.ꝛ Lap.
alleg.lxij.et vide
Car.in cle.ij.in.§.
ꝛ si idē.de sepul.
vbi dicit qd licen
tia concessa cleri
cis studēdi vel re
ligiosis intelligit
quo ad oia sine q
bus cōmode stu
deri nō pōt. ꝛ vi
de Car.in cle.j.in
§.q aūt.d sta.mo
na.ꝛ in cle.j.de ce
le.mis. in.ij.q. Et
adde qd licentia
prestanda ꝑ iudi
cē in aliquo actu
dꝫ p̄stari cū cause
cognitione aliter
act⁹ nō valet:ita
Bal.Pau.de ca.
ꝛ Moder.scribē.
in.l.sed si lege.in
§.pretor ait.ff.de
in ius.vo.
¶ a Et adde ꝙ lꝫ
religiosus inuito
abbate possit trā
sire ad strictioreꝫ
regu.vt hic tamē
non oblatus mo
nasterio hoc non
poterit,ad hoc est
glo.magist.xxvij.
q.j.i.c.vt lex.quā
ad hoc alleg.ꝛ di
cit valde sing.d.
Abb.i.c.qd a te.
in.iij. colū.de cle.
coniug.
¶ b Sic etiā est l.l.
ꝙ spōse.C.de do
na.ante nupt.ꝼm
Bar.ibi.

monasteriū ad qđ qs trāsiuit sit ꝑuilegiatū ꝓut habet᷑ in ꝑn.
an nō. Prio casu dꝫ reuocari vt priuilegiū aliquid operet᷑ se
cūdo casu ꝓcedit opi. ꝯria. sed hec opin. non plꝫ dn̄o Gasp.
eiꝰ filio nec mihi: qꝛ hoc priuilegiū nō operaret᷑ hunc effectū
vt pꝫ ex lr̄a. Sed ꝓ opi. ꝯria vt iste sit reuocādus adduco ra
tionē lr̄e dū dicit petēdā esse licētiā ne bonū obediētie cōtēne
re videat᷑: si ergo ex nō postulata licētia p̄sumit᷑ cōtēnere bo
nū obedientie ergo nō pōt dici ꝙ instinctu spūssancti trāsiue
rit. sed potiꝰ presumit᷑ cā leuitatis. nā obediētia in religioso
est vnū de preceptis regule: eo ergo cōtēpto nō est aliquid
boni p̄sumendū ⁊ ꝑ hanc lr̄am ⁊ ipsius rōnē cōfundit᷑ opi.
Pet. ⁊ Abb. hic q dixerūt hāc licētiā petendā ex debito ho-
nestatis. ⁊ nō ex necessitate: ⁊ mouerūt se ex illis autoritatibꝰ
vbi spūs dei est. cōclude ergo istū reuocandū ad p̄mū mona-
1 steriū. ¶ † Ex predictis ⁊ ex tex. no. ꝙ vbi in aliquo casu re-
quirit᷑ licētia[a] nō sufficit eam petere ex postfacto sꝫ dꝫ peti a
2 principio qđ no. ¶ † Et in fi. gl. dicūt tn̄ doc. ꝙ si ex trāsitu
istius grauiter lederet᷑ vel infamaret᷑ primum monasteriū dꝫ
restitui prio monasterio. ꝓ hoc tex. iste ibi: in iacturā ⁊c. nā si
ecclesia petit restitutionē cū grauiter ledit᷑ in tēporalibus. vt
in. c. j. de in integ. resti. fortius dꝫ restitui cū ledit᷑ in spūalibꝰ
⁊ in alienatiōe ꝑsone. Ego dubito an hoc dictū sit verū per
rationē litere in fi. qꝛ charitas est fons ꝓpriꝰ ⁊c. nō eīn ꝓpter
lesionē monasterij dꝫ impediri ꝓpositū diuinitus inspiratū.
Not. tn̄ in practica dictū doc. qꝛ multū stringit istā literam.
3 ¶ † Extra gl. q̄rit᷑ qđ de abbate vel alio p̄lato exempto nū
quid possint trāsire ad religionē strictiorē prelaturis dimis-
sis petita licētia ⁊ non obtenta. Hostien. fuit in opi. ꝙ sic. s. vt
oporteat habere licentiā sicut dꝛ in ep̄o. ⁊ hoc ꝓpter vinculū
p̄lature. tu vide hāc. q. pleniꝰ examinatā in mercu. in regula
cū nō stat. li. j. vbi Io. an. ꝯcludit ꝙ si isti p̄lati inferiores ha-
bēt supiorē citra papā sufficit petere licentiā lꝫ nō obtineat᷑.
nā hec lr̄a ponit speciale de ep̄o. ergo secꝰ in p̄latis inferiori-
bus. argumē. c. nōne. de presum. ⁊ hec rō placet ꝓ hoc xvj. q.
vlt. ꝯgregatio. sed si sunt imediate subiecti pape non possunt
trāsire papa denegāte. eo vero non r̄ndente vꝫ trāsitus in eo
rum preiudiciū. papa tn̄ pōt illos reuocare: ⁊ rōnes vide ibi:
vr̄ ex predictis papā posse impedire ingressum religiōis fa-
4 cit qđ habet᷑ in. c. vnico. de voto. lib. vj. ¶ † Ulterius querit᷑
qđ in seculari clerico nūquid pōt intrare religionē nō petita
licentia ab episcopo. Inno. tꝫ ꝙ sic. sed si ecclesia grauiter le-
deret᷑ esset reuocādus. ar. in. c. admonet. de renun. ⁊. vij. q. j. c.
si qui vero. ¶ Extra gl. q̄rit᷑: pone petita licētia ⁊ nō obtēta
subditus transiuit ⁊ ꝓfessus est in scđo monasterio. primus
abbas pretendit᷑ transitū iniustū ⁊ vult eū reuocare. dubita
batur de duobus. Primo qua actione aget iste abbas. scđo
5 apud quē dꝫ iste ꝯsistere lite pendēte. ¶ † Circa primū dicit
Inn. hic ꝙ poterit agere rei vendicatione. ⁊ no. hoc dictū ꝙ
abbas pōt vendicare[b] monachū suum licet rei vēdicatio nō
cōpetat nisi dn̄o: vt. l. in rem. ff. de rei vendi. sed dic ꝙ ista est
larga rei vendicatio: ⁊ cōpetit pro hoīe libero supposito al-
terius potestati adiecta tn̄ cā: vn̄ sicut pater vendicat filium
adiecta causa de iure romano: ita p̄latus vēdicat subditum
adiecta causa de iure canonico. ita leg. ⁊ not. in. l. j. §. ꝑ hanc.
ff. de rei vendi. Nunquid aūt maritꝰ possit vendicare vxorē
adiecta cā de iure diuino canonico vel ciuili: plene dicam in
c. illud. de presump. Itē ⁊ scđo poterit agere iste supior cōdi
tione ex canone. xix. q. iij. statuimus. Itē tertio potest implo-
rare officium iudicis. ¶ Quo ad secundam. q. dicit Inn. ꝙ
cōsistit penes p̄m monasteriū cum sit in possessione istius. ar.
in. c. ex literis. de ꝓba. ⁊. ff. de libe. cā. l. ordinaria. cū si. qꝛ etiā
in primo retinet possessionē: ⁊ si declarabitur istū iniuste mi-
grasse reducetur ad primum monasterium sub cōpetenti co
ercione alias autē perseuerabit in secūdo monasterio punito
superiore de sua proterua denegatione.

☞ Matrimonium dirimitur si coniuges religionem profi-
tentur. 6. 8.
Affinitas contrahitur per illicitum coitum: ⁊ impedit ma-
trimonium postea contractum.
Penitentia ex consensu penitentis potest agi in loco angu-
sto. ⁊ paruo.
Iuramentū non ligat coniuges de se adinuicem dimittēdo.
Matrimonium si separet᷑ ex cōi consensu semper pōt reinte-
grari si alter cōiugum petat ⁊ si nō amittatur poterit agere
tanq̄ spoliatus possessorio recuperande.
Matrimonium potest separari quo ad torum propter con-
tinentiam seruandam.
Ille qui soluit vsurario vsuras tenetur ecclesie denuntiare
etiam ꝙ contrarium iurauerit.
Maritus an possit intrare religionem inuita vxore.

1 VEniens. ¶ † Cōiuges religionē profi-
tendo adinuicem se dimittere
possunt aliter si se abiurant ⁊ nō cōtinent, illicitū
est iuramētū. Prima pars ponit petitionē mulie-
ris. Scđa ꝓuidet ⁊ iudicē dat ibi: nos igit᷑. ¶ Casus lr̄alis.
Quedā mulier cōtraxit matrimoniū cū quodā viro in facie
ecclesie ⁊ diutius cohabitauit eidē tandē orta fuit discordia
inter eos ex eo ꝙ vir dicebat se quandam amitā ipsius mulie
ris anteq̄ eā duceret cognouisse. Sed de hoc non fuit eccl̄ie
facta fides. vn̄ ꝯtingit ꝙ vterqꝫ illorū iurauit ꝙ alterū nō re
quireret: ⁊ postmodū ad scđa vota transiuit vterqꝫ viro scđo
de medio sublato mulier viro priore viuente ad agēdā peni-
tentiā quoddā monasteriū intrauit postulans sibi cōsilium
salutare impendi: papa vero cōsiderans ꝙ iuramentū illud
illicitū fuit. Mādat qbusdā quatenus p̄fatū virū moneāt et
compellant vt illam quā superinduxit dimittat ⁊ vxorē suā
recipiat audituri postmodū si qđ fuerit qōnis. ⁊ si cōtra ma-
trimoniū nihil fuerit ꝓbatū si vir ad religionē transire volue
rit ei licentiā tribuant transeundi: vt ⁊ illa mulier in suo pro-
2 posito possit remanere. Ber. ¶ † Not. j. ex isto tex. ꝙ affini-
tas ꝯhitur etiam ex illicito coitu potēs impedire ⁊ dirimere
c matrimoniū[c] post ꝯctū cū affine. ad hoc. c. discretionē. j. de eo
qui cog. consang. hoc impedimentū allegabat vir iste dicen-
do ꝙ prius cognouit amitā vxoris sue. nā si hoc fuisset verū
fuisset contracta affinitas inter istū virū ⁊ omnes consangui
neos mulieris cognite vt in. c. qđ sup his. de ꝯsang. ⁊ affi. sed
3 hoc non fuit ꝓbatū in iudicio nec extra. ¶ † Scđo no. ꝙ po
test quis se facere includi in arcto loco ad peragendā pniam
facit. c. qui vere. xvj. qō. j. ⁊ facit pro his mulieribꝰ q̄ faciūt se
includi rome in ecclesia sancti Petri in arctissimo loco. et in
4 hoc tene mēti istū tex. ¶ † No. vlt. ꝙ maritus ⁊ vxor nō pn̄t
cū iuramēto etiā sine causa honesta dimittere se adinuicem.
ꝓ hoc bo. tex. in. c. tua. s̄. de iureiurā. vbi latius dicet᷑ cū glo.
5 ¶ † Item no. ⁊ tene semper menti tex. qꝛ etiā vbi fuit volun
taria separatio mariti ⁊ vxoris: pōt nihilominus hoc nō ob
stante alter ꝯiugū repetere: etiā petēdo restitutionē: q̄ dꝫ fie-
ri nō admissis exceptionibus cōcernentibꝰ ꝓprietatē mona-
sterij: ⁊ habes casum in quo ille qui nō fuit spoliatus pōt pe
tere restitutionem. Sed diceres tu qua actione iste aget dicit
Inno. ꝙ poterit implorare officiū iudicis vel intentare con-
ditionē huius decre. plus etiā dicit ꝙ si alter cōiugum vellet
redire ⁊ nō admittit᷑ pōt petere restitutionē. ar. i. c. lr̄as. de re
sti. spo. ⁊ dicit hāc esse rationē. maritus ⁊ vxor nō pn̄t dissol-
uere matrimoniū etiam quo ad torum sine legitima cā. vnde
eo ipso ꝙ alter vult redire ⁊ non admittit᷑ intelligit᷑ spoliari
qꝛ quis retinet quasi possessionē matrimonialē etiam in ab-
sentia. ⁊ idē ꝙ Inno. hic sensit simpliciter glo. in. d. c. literas.
6 ¶ In glo. in ver. illicitū. ibi: propter cōtinentiā. no. semper
istam gl. ꝙ maritus ⁊ vxor etiā nō intrādo religionē possunt
stando in hoc seculo viuere ⁊ separari quo ad torum. dūmo
do hoc faciāt ꝓpter cōtinentiā obseruandam: secus si ex ira
vel ex indignatione hoc faciāt sicut isti fecerunt: vide ad ma
teriā glo. in. c. nosse. xxx. q. j. ⁊ dicam post Inno. in. c. dudū. de
cōuer. cōiug. Host. tn̄ limitat hic hoc primū dictū qn̄ coniu-
d ges sunt suspecti de incōtinentia[d] puta quia iuuenes: nā tūc
non pn̄t se separare p̄textu continentie nisi ambo intrent re-
ligionē. arg. c. cum sis. ⁊. c. vxoratꝰ. j. titu. proxi. qđ satis pla-
7 cet. ¶ † Et in fi. gl. no. hanc caudā gl. q̄ bene nō continuatur
ad precedentia. ⁊ facit vt nullum iuramentū possit ligare eū
qui soluit vsuras quominus peccatū vsurarum denuntiet ec
clesie. idē sentit glo. in. c. ad nostrā. el. ij. de iureiur. plenius di-
co in. c. j. eo. ti. ¶ In gl. in ver. prefatā. in fi. gl. hec vr̄ diffici-
lis iuuenibꝰ. sed ꝓ declaratiōe opp. d. c. significasti. de diuor.
vbi maritus nō arctat᷑ ad recipiendum vxorem: sed hic mu-
lier cōmisit adulteriū: qꝛ illicite transiuit ad scđa vota. ergo
maritus non debebat cōpelli ad recipiendum eam. Sol. con
trariū procedit qn̄ alter tantū fuit adulteratus: sꝫ hic vterqꝫ
fuit adulteratus: ⁊ sic vnus nō pōt obijcere ꝯ aliū. c. pe. ⁊ vl-
ti. de adul. vnde hic habebat locum illud tritum prouerbiū.
Nil tu mihi nec ego tibi. nihil catilina cethego nā catilina ⁊
cethegus fuerūt ambo ciues romani ⁊ socij cuiusdā ꝯiuratio
nis. nam ambo cōspirauerunt cōtra vrbem: vt habetur ple-
ne in salustij catilinario: ⁊ in inuectiua ciceronis ꝯ catilinam
quasi dicat glo. ꝙ sicut isti non poterāt adinuicem imprope
rare delictū cōspirationis: ita nec isti cōiuges delictū adulte
8 rij. ¶ † In glo. fina. in fi. Io. and. dixit glos. ꝓcedere si vxor
astrinxisset se voto. sed latius Inno. discutit hunc articulū ⁊
multū variat. ⁊ primo videt᷑ velle ꝙ inuita ꝯiuge nō pōt iste
maritus intrare religionē. ⁊ sic dꝫ intelligi qn̄ vxor non con-
tradicit. postea Inno. videtur trāsire ad aliā opi. dicēs ꝙ ea

Sebasti. Sapia.
a ¶ Licētia. Uide Abb. i. c. fi. col. ij. j. de eccl. edifi. vbi dicit ꝙ si dꝫ interuenire licentia in alienādo dꝫ p̄cedere nisi immineret tāta necessitas alienandi q̄ superiorē cōsuli nō pateret᷑ refert ⁊ seq̄tur. d. Ias. in. l. si qs mihi bona. §. iussum. col. vj. ver. Amplio istā conclusi. ff. de acq. he.
b ¶ Uēdicare. adde Fede. consi. cclxxxiiij.

Zacharias.
c ¶ Impedire ⁊ dirimere matrimoniū. Adde ꝙ not. in apostil. ad istū post eū in. c. lr̄as. nu. v. in §. ꝑ illicitū coitū. j. de despō. ipu. ⁊ in. c. de illis. nu. 2. i apos. in ver. ꝯhit᷑ affinitas. j. de eo qui cogno. ꝯsan. vx. sue.

Sebasti. Sapia.
d ¶ De incōtinentia. Addē ꝙ ex facilitate delinquēdi presumit᷑ fornicatio s̄m Bal. in l. fi. C. si manci. ita vene. ne ꝓstitua. ⁊ illū tex. no. ꝯtra eos q tenēt vxorē alienā inuito marito sub pretextu familie.

inuita potest religionē intrare:qꝛ ex quo mulier iurauit non dꝫ audiri contra iuramētum suū ex ꝑsona sua.ar.in.c.si ꝟo. de iureiuran.sꝫ hic fuit audita in fauorem mariti:vt marit⁹ eriperet̃ a peccato adulterij in quo iacebat.hec opi.mihi nō placet:qꝛ iuramentū illud fuit illicitū:qꝛ nō pn̄t se marit⁹ et vxor abiurare ex causa inhonesta:vt est tex.clarus i.d.c.tua. de iureiur.Ideo sic concludo ꝙ aut ista mulier faciēdo se includi ad pniam agendā emisit votū ꝑpetue cōtinentie saltē ex proposito ⁊ tunc ꝓcedit dictum gl.nam quo ad se valuit votum:vt in.c.quidā.ĩ.ti.ꝑxi. ⁊ sic non pōt resistere marito volenti intrare religionē:aut nullū votū emisit ⁊ ꝓcedit prima opi.Inn.vt ea inuita non possit maritus intrare religionem:quia illa separatio non valuit:vt in.d.c.tua.

1 ☞Nouitius potest intra annum probationis ad seculum redire:nisi appareat voluisse oīno mutare vitam.2.6.vbi ponuntur signa quod voluerit mutare vitam.⁊.ĩ.eodem.c.statuimus.in fi.

3 Nouitius siue receperit habitum nouitiorum siue professorum qui intra annum probatiōis exit monasterium:an possit ꝯtrahere postea matrimonium : ⁊ an licite possit stare in seculo ⁊ an sit obligatus alicui religioni in generali.4..

5 Nouitij qui exierunt religionem non prohibētur reaccipere vestes cum quibus intrauerunt:nisi sint min⁹ lasciue : quas non debent portare in signum antique religionis.

6 Clericus habens beneficia:an ꝙ statim efficitur monachus etiam intra annum probationis perdat beneficia.3.

1 Consulti. ¶†Qui ad monasteriū ꝯuertitur sumendo habitū nouitij pōt intra tp̄s probationis redire ad seculum:nisi appareat eū vitā voluisse mutare oīno.Cōis diuisio.scda ibi:licet.in qua distinguit duo mēbra. ſm ibi:aut si.

¶Casus literalis. Aliquis intrauit monasterium habitū sumendo nouitij.Queritur vtrū intra tp̄s ꝓbatiōis ante factam professionem licet possit ad seculum redire.Super hoc diuersi diuersa dixerunt.Innoc.tn̄ distinguit vtrum ille qui conuertit̃ proposuerit absolute vitā mutare vt in habitu regulari deo decetero famulet̃:vel regularē obseruantiā cōditionaliter experiri vt ita demū si sibi placuit ꝓfiteat̃ ordinis disciplinā aut si forte sibi displicuerit ad seculuꝫ reuertatur. In primo casu vt regulariter viuat ad laxiorē saltē regulā transire tenetur.In scdo vero casu pōt ad seculū redire:vt ergo appareat q̄ fuerit eius intentio ab initio propositum et intentionē protestet̃.hāc intellige ſm illam.ĩ.c.penul. Ber.

¶Prio no.ex isto tex.ibi nouitij.ꝙ est dare habitū distictū nouitiorū ab habitu professorū:in quibusdā tn̄ locis habit⁹ est indistinctus:quia idem datur nouitijs ⁊ ꝓfessis . In quibusdam vero habitus est indistinctissimus:qꝛ non solum ꝓfessi ⁊ nouitij eo vtuntur:sed etiam ducentes cōem vitam cū eis.vt est tex.in.c.j.eo.ti.lib.vj.⁊ vide bo.gl.in cle.eos.eod.ti.

¶Scdo no.ex hoc ⁊ ex tex.ꝙ lꝫ in regula sancti benedicti expresse non caueat̃ de habitu nouitij tamen potest assignari cert⁹ habitus ꝓ nouitijs ⁊ ex cōsuetudine vel statuto religionis.in iure dubitat̃ vtrū qs debet experiri religionē in habi-

2 tu seculari:vt not.in.c.super eo.s̄.eod.vbi dixi.¶†Not.tex. satis notabilem ꝙ habit⁹ nouitiorum seu ipsius assumptio cum proposito mutandi vitam,⁊ relinquendi seculum obligat quē religioni saltem in genere vn̄ non pōt amplius redi-

3 a re ad seculum.¶†An aūt iste sit verus monachus vt nō teneat matrimoniū[a] postea cōtractum ⁊ est difficilis questio.⁊ no.Inno.sentit ꝙ matrimoniū nō tꝫ.⁊ ꝑ ꝯsequens ꝙ iste sit verus religiosus mouet̃:qꝛ illud ꝓpositum mutandi vitam cū sit quoddā votū solennizatum per susceptionē illi⁹ habitus:⁊ clarius hic tenent Host.⁊ Goff.Dicūt enim Hosti.et Uincē.ꝙ si iste habuisset vxorem incognitā potuisset illico vxor alteri nubere quasi ꝑ hoc propositū solēnizatū cum susceptione illius habitus fuerit dissolutum ip̄m matrimoniū nō consummatum ac si vere religionē fuisset ꝓfessus.⁊ dicit Io.an.hoc satis ꝓbari expresse in.c.beneficium.ĩ.e.ti.lib.vj. vbi text.dicit beneficium illi⁹ qui suscepit habitū nouitiorū posse alteri conferri si apparet euidenter eū voluisse absolute vitam mutare:simile dicit Inn.in eo qui renuntiauit seculo recipiēdo habitū religionis vel si renūtiauit ꝓprijs vel emisit votum ꝯtinētie:secus si voluisset nō comedere carnes vel facere aliquā abstinentiā. nā hoc casu per susceptionē habitus nouitioꝝ nō solennizaret̃ votū.⁊ sic sensit in effectu ꝙ votū alterius ex tribus substantialibus regule solēnizatur per susceptionē habitus nouitiorum vt sic amplius redire non possit ad sclm.⁊ cū hac opi.transit hic Io.and.⁊ fere omnes scribentes preter do.Cardi.qui tenet istos non esse veros religiosos ꝙꝙ non pn̄t redire ad seculū; ⁊ per cōsequēs matrimoniū teneret cōtractum ꝑ istos.mouet̃ : qꝛ per susceptionē huius habitus non fit professio tacita vel expressa : ergo votum nō est solēnizatum quo ad dirimendum matrimonium postea cōtractū vt in.c.j.de voto.li.vj.⁊ ita refert se cōsuluisse in facto.Non ob.c.non solum.eod.ti.lib.vj.vbi est tex.multum stringens in materia qꝛ equiparat professum tacite vel expresse ⁊ istuꝫ qui proposuit vitam absolute mutare:qꝛ ille tex.solū equiparat quo ad hoc vt neuter possit redire ad seculum.vnde fatendum est istū de quo queritur nō posse sine periculo anime redire ad seculū:sꝫ debet intrare religionē saltē laxiorē:vt hic in fi.tn̄ ꝑ hoc non sequit̃ quin matrimoniū cōtractum teneat licet pnīa sit sibi imponēda de transgressione voti:tollitur enim primū votum tanꝙ simplex ꝑ matrimonium sequens tanꝙ ꝑ fortius vinculum:vt in.d.c.j.⁊ facit in simili c.pe.ĩ.e.li.vj.Hec opi.mihi satis placet ⁊ adduco vnā rationē ad quam nō video rn̄sum:votū solēnizatur vt.s̄.dixi:quo ad dirimendū mr̄imoniū post cōtractum nisi per ꝓfessionē expressam vel tacite factā alicui de religionibus approbatis:vt in.d.c.j.de voto.sꝫ certū est ꝙ iste q suscepit habitum nouitiorū non fecit hanc professionem ergo nō est votum solennizatum:minor probat̃ quia professio nō pōt fieri sine cōsensu monasterij ⁊ conuersi.vt in.d.c.ad apostolicam. s̄.eod.nam oportet vt interueniat consensus illius qui pōt istum incorporare religioni:vt dixi in.c.porrectum.s̄.eo.sed monasteriū dando habitū nouitiorum nō intendit istum recipere ad ꝓfessionē imo vult experiri mores . prius ergo non pōt dici istum fecisse professionē ex illo ꝓposito:cum ista ꝓfessio sit quidā quasi cōtract⁹ ⁊ inde oriat̃ reciproca obligatio nō potest consistere ex parte vnius tantū.l.in oībus.la.ij. ff.de actio.⁊ obli.⁊.l.labeo.ij.ff.de ver.sig.optime facit capi. si tibi absenti.de prebē.lib.vj.hinc no.tex.in.c.nō solū preal-leg.ponit istū casum de quo querit̃ separatū ab eo in quo qs fecit professionē expressam vel tacitā. Ex hoc etiā infert̃ qꝺ iste nō sit verus religiosus ex quo professio tacite vel expresse non fuit recepta a superiore.vt in.d.c.ad apostolicam.s̄.e. a contrario sensu.Conclude ergo ꝙ iste de quo querit̃ ⁊ consimiles non sunt veri religiosi sed peccant mortaliter stando in seculo ⁊ non intrando religionem ex quo propositum habuerunt mutandi perpetuo vitā.Ratio qꝛ ex tali proposito vr̄ deo vouisse:⁊ sic venit contra votū stando in seculo:nō tamē obligat̃ ad intrādū eandē religionem : sed potest intrare laxiorem:vt hic notanter probat̃. hec procedūt cū qs susce-

4 pit habitum nouitiorum.¶†Sed dubitat̃ qd de eo qui recipit habitū professorū intra annum ꝓbationis.dubium est notabile ⁊ causat̃ ex.c.non solum.⁊.c.cōstitutionē.ĩ.eo.li.vj. vbi dicit̃ ꝙ talis obligat̃ religioni in genere ⁊ non in specie: ⁊ sic vr̄ ꝙ cum nō sit interim monachus alicuius monasterij sed debet compelli ad intrandū aliquā religionem si interim cōtrahat tenet matrimonium. Sed contrariū tenet Io an. in.c.cōstitutionē.⁊.c.vnico.de voto.lib.vj.⁊ Spe.in tit.de statu.reg.ver.xliij.mouet̃ Io.an.⁊ bene quia iste fecit professionem tacitam in certa religione.vnde lꝫ ex certa causa nō obligetur alicui religioni in specie:tamē ꝓfessus fuit in ea religione approbata.⁊ ex hac ratione pōt inferri ad id qꝺ.s̄.dixi cōtra Ioā.and.hic.⁊ Inno.ꝙ cū iste q suscepit habitū nouitij nō fecerat professionē:ergo non pōt dici religiosus nec debet impediri matrimoniū sequēs.et hec no.qꝛ sunt quotidiana.

¶In gl.iij.ibi:vr̄ habere locum.vult ergo glo.ꝙ hoc.c.hodie corrigat̃ ꝑ.c.statuimus.qꝺ non procedit.non enim corrigitur sed declarat̃.vel dic ꝙ illud.c.procedit quo ad ecclesiā: qꝛ ecclesia non cōpellit ipsum nisi euidenter appareat ꝙ voluerit vitam mutare:sed quo ad istum ingressum non est necesse ꝙ appareant hec signa.nam ipse sibi conscius esse debet vtrum proposuerit mutare vitam vel non:⁊ sic proprie loqui-

5 tur iste tex.¶†In glo.in ver.seculariter in fi:vult glo.ꝙ iste potest se cōformare alijs secularibus ex quo nō ꝓposuit vitam mutare sed nō dꝫ viuere dissolute. Ex quo inferūt doct. ꝙ vestes seculares poterit deferre,nam regula sancti benedicti disposuit vt in eo habitu quo intrauerunt redeant : vt in c.super eo.s̄.e.dicit tn̄ Io.an.ꝙ si primo vestes erant nimis lasciue honestū esset vt illas deponerent in signū antique religionis.arg.in.l.seruos.C.de questi.ego puto hec oia ꝓcedere ex honestate:⁊ non ex debito:qꝛ in nullo obligat̃ iste vltra alios seculares : sed exhortatiue fuit dictum vt nō viuat seculariter.¶In gl.in ver.remeare,ibi:qui tantum sub conditione ⁊c.no.gl.nā sentit ꝙ ibi intrasset cum proposito mutandi vitam non valeret matrimonium postea cōtractum:⁊ sic sentit illam opi.Inn.⁊ sequaciū.de qua.s̄.⁊ dic latius:vt

6 s̄.dictū est.¶†In glo.fi.in fi.⁊ hec vlti.op.probatur hodie ĩ.eo.c.statuimus.⁊ in.c.non solum.ĩ.eo.lib.vj.vbi recipiens nouitium

a ¶Matrimoniū. Adde qꝺ voluit Cal.ꝯsi.v.⁊ cōsil. xxvj.hoc titu. Sebasti. Sapia.

a ¶Teneat matrimoniū. Uide relata per Gemi.in c.penul.de regula.lib.vj.

nouitiorum h abitum libere potest intra annum ad seculum redire nisi appareant signa euidenter ꝙ voluisset asolute mutare seculū: puta qꝛ ipsemet fuit confessus vel nunc confitetur: vt dicit Inn.⁊ Host.ī.eo.statuimus.vel dimisit beneficium suum vel fecit testamentum vel quid simile: vt no.in.d.c.non solum.lib.vj.

1 ☞Nouitius qui intra annum probationis redit ad seculum potest licite ad beneficia ⁊ ad ordines promoueri.2.

2 Minor non obligatur ad votum religionis nisi factus maior ratificet sed minor doli capax potest se obligare diabolo.3.

1 **Postulasti.** ❡†Qui intra annum ꝓbationis nō facta ꝓfessione redit ad seculum licite pōt ad ordines ⁊ beneficia ꝓmoueri.h.d. Cōis diuisio.scda ibi:nos. ❡Casus literalis. Aliqui intra quartumdecimum annū assumpserunt habitū nouitiorū: postmodū intra annum ante factam professionem ad suas ecclesias sunt reuersi: ⁊ epis suis hoc scientibus ad sacros ordines sunt ꝓmoti.queritur vtrū ibi debeant tolerari: Rñdet papa ꝙ propter hoc nō sunt a suis ecclesijs amouēdi. Bernar. ❡No.j.ꝙ recedens de religione intra annum ꝓbationis non inhabilitatur ad ordines ⁊ beneficia secularia.sʒ illa potest licite possidere sicut

2 quilibet alius clericus secularis. ❡†Sed quero quid si iste ꝓposuit absolute mutare vitā nunqd possit promoueri ad beneficia secularia. In hoc dubio distinguerē ꝙ aut illo tpe voti vl' propositi erat maior.xiiij. an.⁊ tūc nō pōt habere in seculo beneficium siue beneficia: imo est compellendus intrare religionem: vt.ī.c.xxi.in fi. Aut erat minor ⁊ tunc libere poterit promoueri: qꝛ ante pubertatē non obligat̄ quis ad votū religionis.vt in ca.ad nostrā.s̄.eo. ⁊ clarius in.c.j.ī.eo.li.vj.vbi dꝛ ꝙ etiā si expresse fecerit professionē non obligatur nisi maior factus ratam habeat illam professionē expresse vel tacite ꝑ declarationē habitus intra annū ꝯtinuū. ❡In gl.ibi ⁊ Inn.intellige de Inn.iij.huius decret.autore qꝛ in hac.q.rñdet hos pueros non ministrare posse rite in illis ecclesijs si malitia suppleat etatem qꝛ intrando religionem simpliciter sine protestatione vī absolute voluisse vitam mutare.sed hec verba fuerunt sublata in cōpilatione huiꝰ voluminis: qꝛ ꝑ ea fouebant̄ due false opi. Prima opi.Hug.qui voluit ꝙ malitia suppleret etatem quo ad ingressum religionis huius contrarium tenent cōiter docto.⁊ vī probari in.c. ad nostrā.s̄.e.vbi requiris ꝙ annus.xiiij.sit ꝯpletus.ad id.c.j.e.ti.li.vj.

3 ❡†Nec ob.qd dꝛ de matrimonio carnali: qꝛ non tantum qs obligat̄ in illo sicut in ingressu religionis.⁊ pro hoc.c.qꝛ in insulis.s̄.eo.vbi propter duram obseruantiam requirit̄ etas.xiiij.anno.⁊ sic ingressus religionis non procedit pari passu cum cōtractu matrimonij. Non ob.qd

a doli capaxᵃ se potest obligare diabolo.nam diabolus nō q̄rit deliberationez hominis sed casum: nā semꝑ parat insidias ad hoies callide decipiendū.vt dicit tex.in.c.visis.xvj.q.ij.sed deus q nemini insidiat̄ q̄rit deliberationem vult em̄ militem volūtariū: vt in.c.non est.xv.q.j.vnde apostolus. Que non cepit deliberet: que ingressa est ꝑseueret: vt habet̄ transumptiue.xxvij.q.j.c.nuptiarū.⁊ de hoc ar.vide qd not.xx.qō.j.in summa.⁊.c.cum virū.s̄.eo.⁊ glo.bo.in cle.eos.eo.tit.⁊ in hoc tene semper mēti istam glo.Secunda opin.falsa q̄ fouebatur per illa verba Inno.est quia ex illis inferebatur protestationē fore necessariam in assumptione habitus nouitiorum quod falsum est: vt in.c.statuimus.ī.eo.et in.c.non solum.eo.titu.lib.vj.

1 ☞Nouitius censetur professus si vltra annum portat habitum monachalem.

2 Monasteria subsunt episcopo loci de iure communi.

3 An ⁊ quo casu per delationem habitus alicuius religionis dicat̄ quis profiteri.

b **Ex parte.** ❡†ᵇQui vltra annū portat habitū monachalē in monasterio vbi sunt habitꝰ distincti cēsetur professus.h.d.Communis diuisio.secūda ibi: ideoqꝫ. ❡Casus lr̄alis. Quidam sunt qui cum pluribꝰ annis portauerunt habitū monachalem: tū ꝓfessionē monasticā nō fecerunt.Cum ibi postmodum agat̄ suꝑ eo qd ꝓpriū habēt ⁊ regulariter viuūt: dicūt se nō teneri ad carentiā ꝓpriū nec ad continentiā ac al's regulares obseruātias: cum habitus nō facit monachū: sed ꝓfessio regularis.significatū fuit hoc do.pa.Unde mādat epo loci quatenꝰ quoslibet sibi subiectos q predicto mō terrā duabus vijs ingredi nitunt̄: cōpellat per censu.eccle.vt postq̄ per annū habitū gestauerint monachalē: regulā ſm formā ordinis ꝓfiteant̄ ⁊ obseruēt.⁊ ad hoc cēsura eccle. cōpellātur. ❡†No.j.ꝙ monasteria subsunt epo loci de iure cōi.ad hoc c.abbates.xviij.q.ij.c.monasteria. ❡No.ij.ex hoc ⁊ ex textu epm posse compellere religiosos ad ꝓfitendū expresse ⁊ ad carentiā ꝓprij ⁊ alias obseruātias regulares. ❡Ulti.no.ꝙ habitus monachalis hʒ votum annexum.nam sine expressa ꝓfessione quis censet̄ religiosus ex delatiōe habitus qd intellige vt.ī.subijciam. ❡†In gl.fi.in fi.dic clarius cum querit̄ an ex assumptione ⁊ delatione habitꝰ qs debeat cēseri ꝓfessus. est em̄ triplex habitꝰ.qdā distinctꝰ: vt qꝛ alio habitu vtunt̄ nouitij alio ꝓfessi.aliꝰ indistinctus: vt qꝛ ꝓfessi ⁊ nouitij vtunt̄ eodē habitu: quidā em̄ est indistinctissimꝰ.vt qꝛ non solum nouitij ⁊ ꝓfessi ducentes cōem vitam cum eis deferūt eundē habitum: ⁊ potes ponere exēplū in istis fratribꝰ sancti Anto.vel in alijs q solū deferūt crucem in pectore. Primo casu cū habitus est distinctꝰ subdistingue.nā quedā est distinctio latens vt qꝛ habitus ꝓfessorꝫ solum benedicitur: quedā est distinctio patens: vt in colore scissura seu forma.primo casu deferens illum habitū in religione ꝑ annū ipso facto cēset̄ ꝓfessus si erat maior.xiiij.ann.vt est tex.ī cle.eos.e.tit.⁊ sic est casus in quo delatio habitus.nouitiorum obligat quē religioni intra annum. Scdo casu cum distinctio est patens mō predicto nō obligat̄ religioni quātocūqꝫ tpe talē habitū qs deferat.ar.in cle eos ⁊ in hoc casu intellige dictū Inno.⁊ Abb.q dicunt etiā ꝙ si quis ꝑ.xx.annos defert talē habitū nō censet̄ ꝓfessus ⁊ dicit Abbas se vidisse super hoc literas absolutorias pape. Secundo casu principali cū habitus est indistinctꝰ procedit principaliter hec litera vt deferens per annum censeat̄ professus nec ꝓcedit ꝓtestatio in cōtrariū.vt in.c.j.eo.ti.lib.vj.idē dic in tertio casu cū habitus est indistinctissimꝰ dummō fuerit assumptus a maiore.xiiij.annis.nā si a minore non obligatur qꝛ potest ꝑsumere illum habitū portare sicut alij religiosi qui non sunt religiosi sed ducunt vitā cum religiosis ꝓbatur in.c.j.eo.tit.li.vj. ⁊ dic pleniꝰ vt ibi no.in.d.cle.eos.eo.tit.Ubi vero habitus professorū est distinctꝰ tūc per ipsius delationem per triduum scienter factum censet̄ qs professus sed obligatur religioni in genere.si talē habitum assumpsit intra annum probationis.vt in.c.constitutionem.§.j.eo.ti.lib.vj.

a ❡Adde qd scribit Io.de lig.in.c.porrectum.s̄.eo.

a ☙Sebasti. Sapia. ❡Capax.vide Abb.in.c.j.ī.de deli.puer.vbi refert puerū quendā propter blasphemiā fuisse raptū a diabolo in quinquennio.vnde dicit Ang.in.l.neqꝫ impuberes.ff.de in ius vocan.ꝙ impubes doli capax potest excommunicari.

b ❡Uide qd not.spe.in tit.de statu mona.vsi.lxiiij.et vide Archi.in.c.qꝛ ingredietibus.in fi.xix.q.iij.vbi dicit ꝙ si nouitiꝰ intra annū protestat̄ ꝙ nō intēdit ꝓfiteri sed postea remaneat in monasterio post annum sibi hoc non preiudicat.et hoc Uin.in.c.nuper.de sta.mona.ver.lxiiij.et dicit de ꝟ dicendū vt no.in c.cōsulti.in fi.s̄.e. Itē pro itellectu huiꝰ decret.vide omo bea.Tho.in iiij.sen.dist.xviij.q.j.arti.iij.añ me.versi.ad.v.an votū interpretatuʒ obliget vbi dicit qd si religiosus post tp̄s statutuʒ in monasterio ꝑmāserit intelligit̄ obligatꝰ ex voto interpretato nisi tp̄s fuerit prolongatū ex cā: ⁊ dicit ꝙ talis q obligatur ex voto interpretato intelligitur obligatus ad tria substantialia ꝑncipalis religionis: sʒ ad al's obseruatiōes nō vī obligatus precipue si sit simplex qui talia discurrere nesciat. Anto. Francis. ❡An ꝑmanens in religione facta ꝓtestatione ꝙ nō intendit profiteri post annum a die ꝓtestatiōis obligat̄ religioni non ob.ꝓtestatiōe vide glo.in.c.diaconus.xxix.distin.⁊ Inn.⁊ doct.in.c.cumana.de elec.⁊ vide Car.in cle.j.vt lit.pend.in.ix.no.⁊ qd operet̄ illa ꝓtestatio igressi monasteriuʒ intra annum. vide Bal.ī addi. Specu.ī ti.de sta.mo.in ver.pe.⁊ spe.in eo.tit.in ver.lxiiij.⁊ habet̄ ꝑ Bal.ī l.pacta nouissima.C.de pac.in.j.col.in ver.⁊ ex ista gl.⁊ no.doct.in.c.j.ꝙ met.cā.⁊ quādo ꝓtestatio iuuet protestantē.vide late per Bar.⁊ de modo illam faciendi in.l.nonsolum.in.§.morte.ff.de ope.no.nuntia.⁊ per doct.cano.in.c.cum.M.ferrarieñ.de consti.

1 ☞Nouitius intra annū probationis potest libere redire ad seculum: nisi appareat vitam mutare voluisse: vt tacite vel expresse.de quo infra.nu.3.

2 Libere potest illud fieri qd non dependet ex consensu vel licentia alterius.

4 Nouitius qui exiuit intra annum monasteriū an recuperet bona donata vel aliter alienata.

1 **Statuimus.** ❡†Intra probationis annū libere quis redit ad seculum nisi ꝓfessionem fecerit tacite vel expsse vel appareat eum vitā mutare voluisse.h.d.primo.secūdo dicit ꝙ ad hoc vt dignoscant̄ nouitij a ꝓfessis debet habitus ꝓfessorum benedici in locis vbi habitus nō est distinctꝰ.duo sunt dicta: secundū ibi: nihilominꝰ.scdm subdiuidit̄. Primo statuit. Scdo excipit: ibi nisi.Tertio rōnem subdit ibi: ꝙ cuʒ. ❡Casus literalis. Statuit̄ in.c.isto qd nouitij in probatione positi libere possunt ad priorem statum redire intra annum anteq̄ suscipiāt habitū q dari ꝓfitentibus consueuit vel ante professionem emissam.nisi appareat euidenter ꝙ tales voluerint vitam mutare ⁊ in religione dño perpetuo seruire cū licitū est cuilibet renūtiare iuri suo. Statuit insuper ad omnem ambiguitatem tollendā ꝙ cum in quibusdā locis religiosis habitus nouitiorum distinguat̄ ab habitu ꝓfessorum tpe ꝓfessionis benedicant̄ vestes que ꝓfitentibꝰ cōceduntur vt per hoc habitus nouitiorū discernatur ab

2 habitu ꝓfessorꝫ.Ber. ❡†No.j.regulam et quatuor casus exceptos.regula em̄ est ꝙ nouitus potest libere redire ad seculū intra annum probationis ⁊ pōdera ver.libere.Ex quo infert̄ ꝙ de necessitate non tenet̄ petere licentiā ab aliquo.nam de significato huius verbi libere est: vt non requirat̄ alicuius licentia: vt no.in.c.lʒ.eps de preben.lib.vj.⁊ in.c.de multa.eo.tit.ad hoc tene menti istum tex.qui nō solet ad hoc allegari.ergo nō pōt dici nouitius fugitiuus si recessit a monasterio sine licentia abbatis dummodo nihil abstulerit a mo-

Sebasti. Sapia.

a ¶ Monachũ. vide Inn. ⁊ alios i c. volẽtes. ĩ. de priuile. ⁊ i. c. cũ ab ecclesiaꝝ. de off. or. Host. in sum. ti. ꝺ sen. exc. §. qs pot. Zacharias.

a ¶ Excõicare monachũ. Adde an possit absoluere euꝫ excõicatũ ab oibꝰ cẽsuris a iure inductis: vide qꝺ notaui i apos. ad istuꝫ. in. c. qm̃. nu. 3. in apo. in ꝟ. cũ abbatẽ vbi dissentio ab eo. s̃. de vita ⁊ hone. cle.

b ¶ De hoc, vbi acqrat monachꝰ fugitiuꝰ vide ipsum do. abb. pano. in c. ꝙ a te. in vl. col. s̃. ꝺ cle. ꝯiug. Itẽ vide Old. in cõsi. lxv. Et vide bal. post Bar. i. l. j. C. vbi cã sta. agi de be. ⁊ bal. in. l. j. C. vbi quis decu. vl' co. Itẽ cui acquirat monachꝰ licẽtiatꝰ vt possit trãsire ad arctiorẽ si q̃rit ante trãsituꝫ ad hoc vide glo. ⁊ xviij. q. j. in sum. ⁊ in ca. ne ꝓ cuiuslibet. xvj. q. j. ⁊ per Car. hic. i. iiij. qõ. Et de monacho cui facta est donatio sub ꝯditiõe q pendẽte ꝯdi. transit ad aliud mõasteriũ cui acquiritur videbis pul. ꝑ Io. de lig. ⁊ arch. i terminis i. c. statutum. in fi. xviij. q. j. ⁊ vide qꝺ no. Ioã. in cle. dudũ de sepul. i vlt. col. ⁊ omnino viꝺ elegantem. q. quam ponit pau. de ca. in. l. nõ est dubiũ. C. de iure deli. de q̃ vide i terminis per Bar. in. l. ij. in fin. ff. de se. ta. ⁊ oi no. per Imo. post Bal. ⁊ Ang. in. l. si quis mihi bo. §. j. ff. de acq. here. ¶ Uide Bar. ⁊ do. Alex. de imo. in. l. ⁊ q̃. ff. de iuris. om. iudic. ⁊ d. Mathe. in no. xc.

3 nasterio. ¶ † Casus excepti sunt quatuor. Primꝰ si professionẽ fecerit intra annũ: hunc tamen casum distingue prout habetur in capitu. cõstitutionem. §. j. ⁊. c. non solum. eo. tit. lib. vj. Secũdus est si intra annum suscepit habitum ꝓfessorũ vt in. d. c. constitutionem. Tertius casus est si euidẽter appareat eum absolute voluisse vitã mutare: ⁊ intellige hunc casum prout plene dixi. s̃. eo. in. c. consulti. Quartus casus colligitur a cõtrario sensu vt post annum nõ possit redire ad seculum iste casus procedit intelligendo quando habitus nouitij non esset patenter distinctus ab habitu professi: nam si esset patenter distinctus potest redire ad seculum etiam post annum. vt dixi. s̃. in. c. pxi. ¶ Item no. valere cõsuetudinẽ vt habitus nouitij non distinguatur ab habitu professorũ: ex quo colligi põt ꝙ iuste põt nouitio dari habitus religionis. ¶ Ultimo nota ꝙ vbi nõ est distictio habitus debent benedici vestes que dantur ꝓfessis non autem ille que dantur nouitijs. ¶ In glo. j. ibi: intra annũ. dic latius de isto habitu an ⁊ quãdo obliget. vt. s̃. dixi in. c. precedẽti. ¶ Et in fine gl. tene hanc opinio. vlti. que est hodie approbata per cap. beneficium. ĩ. eo. lib. vj. ⁊ satis gl. ponit diuersitatem inter matrimonium carnale ⁊ spirituale. nam in carnali non potest quis seruire per alium merito statuitur terminus breuior: vt in. c. ex publico. ĩ. titu. pxi. sed in spirituali potest quis seruire per substitutos. ideo non debet auferri be-
4 neficium anni indultum a iure. ¶ † Sed querit hic Hostiẽ. qd de alijs bonis pone qꝺ aliqua donauit vel legauit ante ingressum nunquid illa bona recipiet si intra annum egrediatur. Respõdet qꝺ si fecit protestationem qꝺ intendebat probare regulã recuperat illa bona: quia videt̃ donasse causa mortis ⁊ sic causa non subsecuta recuperat bona. argumentum in. l. mortis causa. ff. de do. causa mor. facit. l. non oĩs. ff. si cert. petat. Si vero non fecit protestationẽ non est querendum de recuperatione: quia presumit̃ ꝙ absolute voluit vitã mutare ex quo prius disposuit de bonis ⁊ hec not. ¶ In glo. in ver. euidẽter ibi dicat vel faciat no. gl. ⁊ idẽ vult hic Inn. dicens ꝙ si iste fuit confessus vel nunc cõfitetur quod assumpsit vel assumere vellet habitum nouitiorum animo mutandi vitam sufficit hoc idẽ dicit si fecit prius testamentum vel donationes. vt. s̃. dixi. vel resignauit beneficium suum vel quid simile.

1 ☞ Abbas generalis habet ius excommunicandi abbates inferiores.
Abbas vnius monasterij non subijcitur abbati alterius monasterij.
2 Abbas potest monachos excommunicare: ⁊ facere eos denuntiari excommunicatos a prelatis ecclesiarum.
3 Monachus fugitiuꝰ si non mutat statum: quicquid acquirit: acquirit priori monasterio: si vero mutauerit statum distingue: vt hic.
4 Autoritate nostra. ista verba quid important.

Ne religiosi.

Religiosi fugitiui annuatim sunt requirendi: ⁊ cogendi vt ad monasterium reuertantur. h. d. Diuiditur: primo ponitur cõstitutionis cã. Scꝺo cõstitutio submittit̃ ibi: statuimꝰ: q duo facit. Primo prouidet circa electos ⁊ fugitiuos. Scꝺo circa inobediẽtes. ibi: si vero. ¶ Casus literalis. Cũ prelati corrigere teneãtur subditorũ excessus ⁊ oues vagabũdas reducere ad ouile: ne sanguis eorum de suis manibus requirat̃. Statuit papa Gregorius: vt p̃sidentes capitulis celebrandis ꝭm statutum ꝯcilij generalis siue abbates aut priores requirant fugitiuos suos ⁊ eiectos de ordine suo solicite annuatim reducendo eos ad claustrũ: ne vagabundi discurrãt in animarũ suarũ periculũ: et si in monasterijs suis recipi possunt ꝯpellant̃ abbates seu priores eorũ vt eos recipiant salua ordinis disciplina. si aũt regularis ordo hoc nõ patit̃ ꝓuideant vt apud eadẽ monasteria in locis ꝯpetentibus vite necessaria talibꝰ si absq̃ graui scandalo potest fieri ministrẽtur ad agendũ ibi penitentiã alioquin in alijs domibus eiusdẽ ordinis prouidebit̃ eisdẽ. Si aũt ⁊ isti fugitiui inobediẽtes extiterint excõicent̃ ⁊ tandiu ab ecclesiarũ prelatis excõicati publice nuntiẽt̃: donec ad mandatũ suorũ prelatorũ humiliter reuertent̃. Ber. ¶ Not. j. ꝙ religiosi faciunt capitula generalia seu prouincialia: quod intellige ꝭm id qꝺ habet̃ in. c. in singulis. ĩ. de statu regu. ⁊ in tali casu cõstituunt̃ aliqui presides de quibꝰ loquit̃ ista litera. ¶ Not. ij. ꝙ
1 hmõi presidentes habent potestatem excõicandi. ¶ † No. iij. ꝙ abbas generalis siue prior generalis habet potestatẽ excõicãdi tam abbates ꝙ inferiores, totius ordinis: ⁊ intelligitur litera ꝭm cõsuetudinẽ seu statuta quorũdam religiosorum qui olim vniuerunt se faciẽdo vnum caput super totã religionem: vt est videre in cisterciensibus ⁊ carthusiensibus: sed de iure cõmuni quodlibet monasterium habet regimẽ de per se nec abbas subijcitur alteri abbati sed epo loci. xviij. q. ij. abbates. ⁊. c. monasteria. ¶ Item nota vnũ hodie prouisum per hanc constitutionem contra vel supra regulam religiosorũ. nam in certo casu fugitiui ⁊ eiecti nõ debent recipi amplius in eisdem monasterijs. Pone exemplũ in ordine sancti Benedicti, nã ter fugiens nõ est amplius recipiendus: sed iste tex. prouidet ne habeat occasionẽ vagandi quod recipiatur in proprio monasterio: non tamen qꝺ viuat cum alijs sed stabit in arcto
2 loco vt in ergastulo, seu in arcta camera. ¶ † Ultimo nota quod ab-
a bas potest excõmunicare monachũ[a] ⁊ quod plus est potest facere denuntiari excõmunicatũ ab ecclesiarum prelatis si est fugitiuus ⁊ remanet extra monasteriũ. ¶ Sed quero quia fit mentio de fugitiuis ⁊ eiectis: quis dicatur fugitiuus. Solu. dic hic ꝭm Ioã. andr. fugitiuũ esse qui moratur extra monasteriũ ⁊ celat se suo abbati. pro hoc. l. quid si fugitiuus. ff. de edi. edic. ⁊ dic vltra eum quod eoipso ꝙ religiosus recedit a monasterio ⁊ nõ est sub obedientia prelati est aposta. no. Innoc. in. c. fi. de renunti. Quid autem si intrat aliud monasterium. dic vt not. in. c. ex parte. de tempo. ordin. ⁊. c. Ioannes. s̃. eodem. Eiectus vero dicitur quia suo superiore fuit eiectus a monasterio culpa sua forte exigente.
3 ¶ † Secundo q̃ro quid si fugitiuus[b] vel eiectus aliquid acquirit extra
b monasterium. Dic respectu fugitiui quod aut nõ mutat statum ⁊ tũc acquirit monasterio. vnde abbas põt eum vendicare cum omnibus acquisitis: sicut seruus acquirit domino. vt est casus in. d. c. abbates. vide Innocẽ. in. c. cum olim. ĩ. de priuileg. facit. l. j. ⁊. l. possideri. ff. de acqui. posses. Aut mutat statũ: ⁊ hoc põt dupliciter contingere: aut promouetur ad ecclesiam secularem: aut intrat aliud monasteriũ. Primo casu ea que acquirit intuitu ecclesie cedũt ecclesie: vt in. c. cũ in officijs. de testa. ⁊ in. c. relatum. eo. ti. Aut acquirit intuitu persone ⁊ acquirit monasterio: quia remãsit monachus sui monasterij ex quo non fuit legitime promotus ad ecclesiã secularẽ secus dic si fuisset legitime promotus nã tunc nullã hꝫ cõmunionem cũ monasterio. xvj. q. j. c. ne pro cuiuslibet: sed acquirit ipsi ecclesie seculari ad quam legitime fuit promotus. xviij. qõ. j. c. j. Aut dubitat̃ vtrũ acquisiuit intuitu persone aut ecclesie: ⁊ tũc recurrẽdũ est ad coniecturas: vtrũ habuerit a propinquo aut ab extraneo. vt in. c. requisisti. de testa. Si vero intrauit aliud monasteriũ ⁊ tũc aut minus legitime ⁊ reuocat cũ omnibus acquisitis: vt in. c. Ioãnes. s̃. eo. aut transiuit legitime ⁊ ea que acquirit ante ingressum secũdi monasterij cedunt primo monasterio: q̃r añ ingressum scꝺi remãsit monachus primi monasterij. arg. xxj. q. ij. si quis iam. qꝺ procedit ꝭm docto. etiã si habuisset licentiã intrãdi aliud monasteriũ qꝺ no. sed post ingressum scꝺi acquirit̃ secũdo monasterio. ar. in. d. c. si quis iam. ⁊. d. c. j. Circa electos vero dic vt no. in. c. j. ĩ. de langui. ⁊ in. d. c. abbates. xviij. q. ij. vide qꝺ dixi in. c. sicut nobis. s̃. e. ¶ Sed q̃ro circa p̃dicta q̃r tex. loquit̃ de presidentibus: patribꝰ: abbatibus. ⁊ superioribus: qd de inferioribꝰ vel de his qui nõ habẽt patres abbates: vt cõiter reperit̃ in ordine sancti benedicti. solu. iste tex. non aperit intellectũ nec doct. sed põt dici ꝙ si isti cõgregant capitulũ sui ordinis: tunc p̃sidentes hoc habebunt facere q̃r hec litera non solum dat ptãtem abbatibus gñalibus sed etiã presidẽtibus capitulo. sed vbi non facerent capitulũ nunquid quilibet abbas sui monasterij possit facere cõtenta hic. dic qꝺ põt ⁊ dꝫ reuocare fugitiuos. vt in. d. c. abbates. credo eñ peccare nisi reuocet: quamuis regula hoc nõ patiat̃: q̃r mẽs huius cõstitutionis vendicat sibi locum in quolibet monasterio. sed ideo hic papa facit mẽtionẽ de gñali abbate: q̃r abbas spãlis nõ curabat qñq̃ reuocare monachos fugitiuos ⁊ eiectos. Itẽ abbas specialis nõ põt cõpellere monachos alterꝰ monasterij ad recipiendũ istos q nõ possunt collocari sine scãdalo ꝓprij monasterij. sed hoc facit abbas generalis autoritate dñi pape ⁊ sic tãq̃ dele-
4 gatus ipsius. ¶ † Ut ptꝫ in tex. ibi: autoritate nostra ꝓ significato isto-
c rum verborũ[c]: vide tex. cũ glo. in. c. j. de cleri. egro. lib. vj. ⁊ in. c. cum aliquibus. de rẽscrip. eo. li. ⁊ pondera quia hec verba fuerunt adiecta solũ in eo casu quo non poterant isti recipi ꝭm prouisionẽ regule. vnde fuit opus ꝙ autoritas pape intercederet. reliqua vero puto ꝙ iure ipsorum possunt superiores hoc facere: per iura superius allegata. ⁊ sic tempera dicta doctorũ hic ¶ In gl. fi. in fi. vel distingue latiꝰ ꝭm Hosti. ꝙ aut iste obtulit bona monasterio sufficientia: ⁊ tunc ex illis bonis sustentabitur. arg. in. c. de lapsis. alle. in glo. aut nulla obtulit aut non sufficientia: ⁊ tunc si vtrũq̃ monasteriũ est sufficiens tenet̃ primum ꝓpter memorias pristine fraternitatis. arg. in. l. seruos. C. de questioni. aut scꝺm

tm̄ eſt ſufficiēs: ⁊ illud tenetur.arg.in.c.paſce.lxxxvj.di.aut neutrum eſt ſufficiens: ⁊ tenetur prouidere eṗs qui habet ꝓuidere omnibꝰ indigētibus nō valētibus ſibi querere victū.lxxxij.diſt.in.§.j.⁊.c.ij.

De conuerſione coniugatorum. Rubrica.

¶ Supra viſum eſt de regularibꝰ in genere: ſꝫ qꝛ cōiugati qn̄qꝫ intrāt monaſteriū: ⁊ dubitari poſſet de eoꝝ ingreſſu: ideo ad clariorē doctrinā autor poſuit ſpecialē rebricā.de materia habetur.xxxiij.q.v.⁊.xxvij.q̄.ij.c.ſunt qui cū.ix.c.ſeq.⁊.c.cōuenit.ĩ.de rapto.c.penul.

1 ☞ Maritus q de licentia vxoris intrauit religionē ſi vxor eſt ſuſpecta de incōtinētia reſtituitur ſibi maritus.⁊ nume.4.⁊.8.
2 Profeſſio monachi poteſt recipi per ſolum abbatē qui habet poteſtatem incorporandi.
3 Matrimonium non debet ſperari quo ad torum ſine licentia epiſcopi: tamen ſine licentia ſeparatum tenet.
4 Uxor dans licentiam marito vt ingrediatur monaſterium an cēſeatur ipſa vouiſſe caſtitatem.
5 Maritꝰ vel vxor an ⁊ quādo ambo: vel vnus ſine altero: vel vtroqꝫ cōſentiente: vel altero tantum poſſint intrare religionem.
6 Maritus vel vxor vouēs caſtitatē tenet̄ reddere debitū ſꝫ non exigere.
7 Adulter vel adultera ꝑdit ius qđ hꝫ in altero quo ad mutuā ſeruitutē.
9 Ignorantia iuris nō excuſat mulierē niſi in caſibus a iure expreſſis.

1 PReterea. †Si vir de vxoris licētia ꝓfitet̄: et vxore ipſa ſuſcepta nec cōtinētiā vouet nec religionē ingredit̄ epiſcopus vxori virū reſtituet.h.d.iuxta literā.nā hꝫ varios ītellectꝰ vt.ĩ.videbimus.Cōmunis diuiſio.ſcđa ibi: dicimus. ¶ Caſus literalis. Quidā laicus preſentibus ſacerdotibꝰ ⁊ monachis ignorante eṗo de licētia ⁊ ꝑmiſſione vxoris monaſteriū intrauit ⁊ ꝓfeſſionē fecit vxore ī ſeculo remanēte: nec trāſeūte ad religionē aut ꝯtinētiā vouēte.q̄rit̄ vtrū laicꝰ ille poſſit ab eṗo ſuo ad torū vxoris reuocari de monaſterio: an illa debeat cōpelli ad cōtinētiā obſeruādam: r̄ndet papa ꝙ vir poteſt ⁊ dꝫ de monaſterio reuocari niſi vxor ad religionem trāſiuerit aut caſtitatem perpetuā ſeruare ꝓmiſit vel niſi ſit illiꝰ etatis 2 ꝙ ſine ſuſpicione poſſit in ſeculo remanere. Ber. ¶ †Not.j ꝙ ꝓfeſſio fit ſacerdotibus ⁊ monachis p̄ſentibus.dic tamē melius ꝙ hic recitat̄ factum vel ſolennitas facti: ſed de iure ad ſubſtantiā profeſſionis hoc nō eſt neceſſariū: ſed ſatis eſt ꝙ recipiatur ꝓfeſſio ab habente poteſtatē incorporādi religioni.vt in.c.ad apoſtolicā.ſ̄.tit.ꝑxi.⁊ no.in.c.porrectuꝫ. 3 eo.titu. ¶ †No.ij.ibi: ignorante epiſcopo.arg.ꝙ cōiunx nō debet intrare religionē ignorante eṗo.ratio.quia cum ex hoc cōtingat matrimonij quoad torū ſeparatio: nō debet hoc fieri cū ſit ſacramētū ī eccl'ia dei ſine licentia eṗi: qui in hoc vicarius Chriſti.xxxiij.q.v.mulier. ſi tamen hoc fiat ſine licentia eṗi qui in hoc eſt vicariꝰ dei tenet ingreſſus: vt clare probatur in fine litere.⁊ tenēt doc.ſequit̄ etiā Fed.ꝯſi.xxxvj.⁊ vide glo.no.xxvij.q.ij.c.ſi vir ⁊ vxor. ¶ No. ꝙ ſola mulieris licētia nō ſufficit vt maritus intret religionē: ſed oportet: vt ipſa voueat ꝯtinentiā vel vt intret 4 religionē.⁊ dic vt.ĩ.latius dicā. ¶ †In glo.fi.ibi: ſed tene primū. Uult ergo gl. ꝙ ſola vxoris licentia nō ſufficiat vt teneat ꝓfeſſio mariti: ego putarē ꝙ vbi vxor fuiſſet certificata ſeu fuiſſet iuris conſcia, tunc dādo licentiā tacite videtur vouere continentiam ⁊ ſic nō reuocaret̄ ingreſſus mariti.ratio: quia qui vult vnū videt̄ velle omne id per qđ peruenit̄ ad illud.c.prudētiā de offi.deleg.⁊.l.ad rē mobilē.⁊.l.ad legatū.ff. de ꝓcu. facit.c.vidua.ſ̄.titu.ꝑxi.ſꝫ ingreſſus mariti nō poteſt irreuocabil'r fieri niſi vxor voueat ꝯtinētiā.c.cum ſis.ĩ.eo.ergo dando licentiā marito ingrediēdi videtur vouere cōtinentiā.⁊ ad hoc alle.gl.in.c.ſeriatim.xxxij.diſt.c.qui vxorē.xxxiij.q.v.⁊ multū bene facit tex.ille.facit etiā in arg.c. veniens ĩ.eod.ꝓcedit ergo iſte tex.vbi vxor erat iſtius iuris inſcia: ⁊ pōt 5 argui ꝑ iſtū tex. ꝙ in hoc caſu excuſat mulierē ignorantia iuris. ¶ †Et vt plene habeat̄ materia iſtius.c.que ſatis eſt intricata: diſtingue capiēdo verba Jo.and.⁊ Cald.in.c.ex parte.ĩ.eo.cū generaliter queritur an ⁊ quādo cōiuges vel eorū alter poſſit intrare religionē: vel promoueri ad ordines: vel aliter vouere: Et dic aut em̄ matrimoniū non eſt ꝯſummatū: aut ſic. Primo caſu aut alter cōiugū vult intrare religionē profitēdo: ⁊ poteſt etiā inuita vxore.vt probat̄ in.c.verū.⁊.c.ex publico.ĩ.eo. Aut vult vouere cōtinētiam: ſeu intrare monaſteriū: ⁊ non ꝓfiteri: ⁊ nō poteſt intrare inuita ꝯiuge.vt.d.c.ex publico.⁊ in.c.vna ſola.xxxiij.q.v. Aut vult ad ſacros ordines ꝓmoueri: ⁊ cōiter tenet̄ ꝙ nō poteſt inuita cōiuge: vnde in hoc caſu magis defertur religioni q̄ ordini; quia per ingreſſum religionis ſoluit̄ matrimoniū nō cōſummatum: nō aūt ſic per ſuſceptionē ſacri ordinis: quia nō eſt a iure approbatum.not.gl.ĩ.de vo 5 to.c.j.lib.vj.vide qđ habet̄ in extrauag. Joā.xxij.q̄ incip.antiqua. †Si ṽo matrimoniū eſt cōſummatū: ⁊ tunc aut volūt vouere cōtinētiā ſtatu non mutato: ⁊ poſſunt: ⁊ talia m̄rimonia dicunt̄ ſanctiora: qꝛ meliꝰ poſſunt vacare orationibꝰ ⁊ ꝯtēplatiōibꝰ diuinis ceſſando a carnali ꝯiunctione.vt in.c.qđ deo patri.xxxiij.q.v.facit qđ no.in.c.chariſſimus.ĩ.eo. Aut alter tm̄ vult vouere ⁊ pōt in ſui p̄iudiciū: nō aūt in preiudiciū ꝯiugis vn̄ nō pōt exigere debitū.ſꝫ tenet̄ reddere.facit.c.q̄dā.ĩ.eo.⁊ ſi alter ꝯſenſit alteri nō obligat̄ cōſentiēs: ſm̄ Inn.hic quominus poſſit exigere niſi etiā ipſe voueret: niſi ambo vouerint non tenet̄ amplius alter alteri reddere debitū.vt in.d.c. qđ deo patri.no.in.c.chariſſimus.ĩ.eo. Aut volūt mutare ſtatū: ⁊ hoc pōt ꝯtingere multipliciter: aut maritus vult eſſe eṗs: ⁊ tūc requirit̄ ꝙ vxor intret monaſteriū etiā ſi non ſit ſuſpecta de incontinētia vt in.c.ſane.ĩ.e.⁊ eſt caſus ſpālis. Aut vult ad ordines ꝓmoueri: ⁊ ſi vxor eſt ſuſpecta dꝫ ītrare religionē: al's autē ſi nō eſt ſuſpecta ſufficit ꝙ voueat cōtinētiā: remanendo in ſeculo.vt in.c.cōiugatus. 7 ĩ.eo. †Aut vult intrare monaſteriū ⁊ ſi alter commiſit adulteriū pōt etiā eo inuito: quia committēdo adulteriū perdit ius quod habebat in altero quo ad mutuā ſeruitutē.c.agathoſa.xxvij.q.ij.⁊ hoc in adulterio carnali. Quid autē in adulterio a ſp̄uali vt ſi alter incidat ī hereſim.ᵃ dic vt no.ī.c.fi. ĩ.eo.⁊ in.c.ij.de diuor. Aut alter nō cōmiſit adulterium: ⁊ tūc aut intrat altero ignorāte aut ſciēte ⁊ ꝯtradicēte: aut eo diſſimulante.aut eo ꝯſentiēte per metū aut per dolū. Itē aut conſenſit ſimpliciter aut votū ꝯtinētie emittēdo: primo caſu quādo ītrauit altero ignorāte: dic ꝙ pōt reuocari ad petitionē huius ignorātis.vt in.c.placet.ĩ.eo. Si vero ſciente ⁊ ꝯdicēte idem eſt dicendū.vt in.c.q̄dam.ĩ.eo.idē ſi alter ſciuit ⁊ diſſimulauit. vt not.ī.c.ꝯſuluit.ĩ.eo. Si tm̄ in vita non reuocauit nō pōt poſt mortē remanētis in ſeculo ꝓfeſſus exire monaſteriū.vt in.d.c.ꝯſuluit ſm̄ Cald.⁊ idē dicit Cald.in caſibus p̄cedeutibus ⁊ ſequētibus in quibus pōt fieri reuocatio. Si enim non reuocauit in vita ꝯiugis nō poteſt ingreſſus poſt illiꝰ mortē exire monaſteriū.quaſi ceſſet cauſa que inualidabat illius ingreſſum: ⁊ hoc tene: lꝫ Inno. in.c.quidā.ĩ.eodē multū variauit. Aut alter ꝯſenſit iuitꝰ ⁊ ſit reuocatio ad ipſiꝰ petitionē.vt in.c.accedēs.ĩ.e.xxxiij.q.v.ī.c.notificaſti.idē ſi cōſenſit per dolum.vt in.c. 8 veniēs.ĩ.e. †Si ṽo ꝯſenſit ſpōte alteriꝰ ingreſſuꝫ: non tm̄ emittēdo votū cōtinētie.tūc ſunt opi.nam quidā vt Abb.hic.⁊ Inn.in.d.c.quidā.volunt ꝙ ſi remanēs ī ſeculo eſt iuuenis debet ad petitionē ipſius ingreſſus reuocari. Calde.tenet ꝙ ſoluꝫ ex iudicis officio: qđ mihi plus placet.nam p̄ſtando ꝯſenſum renūtiauit iuri qđ habebat in altero.nō ergo habebit amplius actionē.pro hoc vide bonā glo.in.c.vxoratus.⁊ in.c.ſeq.ĩ.eo.ſed iudex ex officio ſuo ne cōmittat̄ adulterium per remanentē in ſeculo educet illū de monaſterio.⁊ credo ꝙ hoc caſu ille ſit verꝰ religioſus ex quo vxor ꝯſenſit.vnde poſt mortē vxoris dꝫ ꝯpelli ad redeundū ad monaſteriū.ar.in.c.ex parte.ĩ.e.⁊ qđ ibi no.ꝑ Cald. etiā crederē ꝙ ſi dās licētiā ſit cōſciꝰ iuris ꝙ tunc nō fiet illa reductio: quia vt.ſ̄.dixi: dādo licentiā tacite vr̄ vouere.vt no.in iuribus p̄alle.aut conſenſit ingreſſui alteriꝰ vouēdo cōtinētiā: ⁊ ſi eſt ſenex pōt licite fieri: vnde remanebit in ſeculo: ⁊ alter ꝑſeuerabit in religione.vt in.c.cū ſis.⁊ in.c.vxoratꝰ. ⁊ in.c.ad apoſtolicam.ĩ.e.aut remanens in ſeculo eſt iuuenis ⁊ ſuſpectꝰ de incōtinentia: ⁊ non debet ſuꝑior pati aliū ingredi niſi alter ingrediat̄: vt ī iuribꝰ ꝑxi.all'.ſed ſi de facto ingrediat̄ tꝫ ingreſſus: ſm̄ omnes: qꝛ ꝓfeſſio cōiugis nō eſt de ſubſtātia ꝓfeſſionis alterius.vt no.in.c.ſignificauit.ſ̄.e.tenet Fed.ꝯſ.xxxvj.ſed remanēs in ſeculo ex quo eſt ſuſpectus ⁊ vouit cōpellit̄ ingredi monaſteriū: vt in.c.ſignificauit.p̄all'. Sed in hoc ſunt opi, nunq̄d teneat̄ ꝓfiteri.nā Inn.ibi: ⁊ hic tenet ꝙ nō cogit̄ ꝓfiteri: ſꝫ dꝫ recludi in monaſterio vt arceat̄ a vagationibus: qꝛ vltra propriū conſenſum non compellit̄ qs ꝓfiteri.xxxij.q.j.c.integritas. Hoſtiē.tenuit ꝯrīū in.d.c.ſignificauit.mouet̄ quia nō eſt licita cōio in monaſterio profeſſorū cū non ꝓfeſſis. ar.vt in.c.vt clerici.ſ̄.ti.ꝑxi. Itē qꝛ vouēdo tacite obligat̄ religioni ex quo nō poterat ſtare in ſeculo ſine ſuſpitione incontinentie, arg.in.d.c.ſignificauit. Jo.cal, dicit ſatis eque diſtingui poſſe: qꝛ aut alter vouit ītrare religionē ⁊ cōpellit ꝓfiteri.vt in d.c.agathoſa. Aut ſimpl'r vouit ꝯtinentiā dādo licētiā marito de ītrādo monaſteriū: ⁊ ſi erat iuris ꝯſcia cōpellit̄ ꝓfiteri.xxxiij.q.v.q vxorē. Aut fuit iuris inſciꝰ ⁊ ſi talis quē excuſat iuris ignorantia

a Zacharias. ¶ In hereſim. Adde iſtum in.c. in preſentia.nu.2. ⁊ quod ibi dixi in apoſtil.ad eum in ṽſi.ſola em̄ mors. ſ̄.de ſpon.

puta miles: minor: mulier: vel agricultor: et tūc cō- pellitur non pfiteri: sed esse in monasterio. argu. l. cū de indebito. ff. de pba. aut non erat talis et com pellitur pfiteri. arg. in. d. c. qui vxorē. ¶ Id qd di xi in muliere quidā non admittūt: quia mulier nō excusat ab ignorātia iuris vltra masculos nisi in casib⁹ a iure expssis. tex. est satis no. i. l. fi. C. de iu. et fac. igno.[a] mihi tñ plus placet opin. Calde. arg. hui⁹. c. et eorū que. s. dixi. nam video φ mulier dā do solūmodo licentiam. nō cpellit̄ ctinere. vt hic. secus in masculo: vt in. d. c. qui vxorē: nam ille tex. non dicit φ maritus ibi voluisset cōtinētiā: sed φ solum permisit vxorē intrare monasteriū. et p hoc ipse etiam cōpellit̄ intrare ex quo ipse est iuuenis: et suspectus de incōtinētia. et per hoc habes plene materiam huius titu.

1 ☞ Maritus siue vxor potest ante matrimonium consummatū intrare religionem altero inuito. al- ter remanens pot transire ad secūda vota. et nu. 2.

2 Maritus si acceperit sacros ordines pōt compel li: retinere vxorem. et nu. 3.

4 Exēpla sanctoꝝ pñt allegari et sꝫ ipa iudicari pt.

5 Maritus et vxor non sunt vna caro ante consum mationem matrimonij.

6 Matrimoniū cōsummatū nō dissoluit̄ p ingressū religionis. secus si nō est cōsummatū. i. 2. quo casu statim per ingressum soluitur. 8.

7 Matrimonij appellatione aliqñ intelligit̄ de cō- summato et aliqñ non ſm sabiectam materiam.

9 Sponsa q̄ per vim fuit cognita a spōso potest in- trare religionē eo inuito: nec p hoc dicitur matri- monium carnaliter consummatū.

Verum. †Ante matrimoniuꝫ cōsummatū pōt alter cōiugū ēt altero inuito religionē īgredi lꝫ remanēs in seculo pōt ad scda vota transire. Primo ponit dictum. Scdo ipsius ratio nē. ibi: q2. ¶ Casus literalis. Dicit̄ hic φ si aliqui per consensum mutuū de pnti matrimoniū cōtra xerint anteφ sint carnaliter cōiuncti pōt alter reli gionem intrare altero inuito. sicut qdā scti de nu- ptijs vocati fuerunt et ille q remāserit in sclo pote- rit mrimoniū cōtrahere cū nōdū sint vna caro ef- fecti. B. ¶ †No. j. casum notabilē in quo separat̄ mrimoniū cctū per verba de pnti. s. religionis in gressum: et h̄ si carnalis copula nō est cōsummata. An idē sit si alter vult pmoueri ad ordies sacros olim dubitabat̄: vt disputat gl. in. c. j. s. d voto. li. vj. sꝫ hodie habem⁹ extraua. io. xxij. q̄ icipit antiq̄ q̄ declarat hoc spāle in religiōis ingressu. secus in susceptione sacri ordinis: q2 h̄ no reperit̄ iure cau- tū nec p aliquē sanctorū fuisse attētatū et si facto alter ordinaret φuis perciperet characterē ordi- nis tñ cpellit̄ instante cōiuge matrimoniū cōsum- mare vt ibi h̄r. et sic est casus in quo sacerdos pōt h̄re vxorē. habes eñ φ matrimoniū non impedit susceptionē characteris et facit φ dicā post Inn. in. c. placet. j. e. ¶ †No. ij. φ copula carnalis cfir- mat matrimoniū et illud reddit fortius. nā vt hic ptꝫ cōsummatum nō rumpit̄ p ingressum religio nis. secus si nō est cōsummatū: et vide p diuersita- te gl. no. in. c. quapropter. xxvij. q. ij. et qd latius di cam. j. e. c. ex publico. vbi lati⁹ tractabat̄ materia huius. c. ¶ †Item no. φ sanctoꝝ exemplis: licite iudicare possumus. de his et aliorū exemplis vide bo. tex. in. c. de qbusdā. xx. di. ¶ †Ultimo not. φ añ cōsummationem matrimonij maritus et vxor nō dicūt̄ vna caro. Sꝫ oppo. c tex. de ca. sufficiat xxij. qō. ij. et. c. fi. j. de spō. duo. vbi ptꝫ solum cōsen sum sufficere ad cctum matrimonij. vñ copula nō est de essentia mrimonij. pro hoc. c. j. de voto. li. vj. qd ibi no. sol. fatent̄ doc. φ copula non est de essen tia matrimonij vt latius dicā in. c. ex publico. j. e. tñ cōiunctio carnalis addit aliqua ad ipm matri moniū. Primo operatur respectu bigamie q2 nō efficit̄ bigamus nisi cōsummauerit matrimoniū: de quo dic vt in. c. debitū. s. de biga. Item addit quo ad significatum. nam aliud significat matri- moniū cōsummatū: et aliud nō cōsummatū vt in. c. debitū prealleg. et vide bo. glo. in. d. c. quapropter.

a ¶ De iu. et fa. ig. Et glos. reputata singu. in fin. §. no- tadū. in ver. igno- rantia. j. q. iij. ✝ Sebasti. Sapia.

a ¶ De iu. et fa. ig. Uide Bal. i. l. fi. in principio. C. de iu. delibe. in. iij. q. Ias. in. l. iuris. C. qui admit. Bal. et Pau. de ca. in. l. vbi. ff. de edendo Alex. in. l. ij. col. j. ff. si quis in ius vo ca. non ierit. Zacharias.

b ¶ De matrimo- nio. Adde Mat. mathe. fin. lxxiij. inci. nota φ statu tum. et meli⁹ sing. lxxv. incipi. nota φ statutū dispo- nens. ✝ Sebasti. Sapia.

c ¶ Queritur. de hac questione vid Feli. in. c. penūl. in princi. s. de prob. post Bal. ibidē.

d ¶ Quidā. Adde φ si postea vxor cōsentiat marito ingresso religionē inuita ipsa vxore φ nō poterit am- plius exire monā steriū. gloss. est no. in. c. mulier. xxvij. q. v. que glos. dicit alius no. φ si ma- rit⁹ ingredit̄ reli- gionē inuita mu- liere φ ipsa pote- rit eū qñcūqꝫ sibi placuerit reuoca- re: que gl. limitat̄ in. c. qd deo patri. ea. causa et. qō. ibi. nam si nunφ eius renuisses assensuꝫ te numerus defen disset annorū. sed nūqd ingress⁹ iui- ta vxore q detulit sua monasterio si postea repetatur ab vxore exeūdo recuperabit bōa. gl. dicit φ sic in. c. si quis coniuga-

6 ¶ †Tertio opat̄ effectū de quo hic φ post con- summationē nō pñt dissolui p ingressum religio- nis cū sint effecti vna caro. et est ratio q2 hoc matri moniū cōsummatū significat vnitatē que est inter christū et ecclesiā per assumptionē carnis. vñ sicut deus nō dimisit qd semel assumpsit: ita et istud sa cramentū illud significans dꝫ esse insolubile alias non esset verum sacr̄m. Quarto operatur quo ad susceptionem sobolis. ad hoc. l. liberorum. in fi. ff. de verb. sig. et in. c. nuptiarū. xxvij. q. j. ¶ Quinto multis alijs modis firmatur per copulā: vt no. in

7 capi. tua. de spō. duo. ¶ †Et ex predictis habes notare φ appellatiōe matrimonij qnādoqꝫ intel- ligim⁹ de cōsummato: qñqꝫ de non consummato ſm subiectā materiā: et vꝫ multū ad statuta facie-

b tia mentionē de matrimonio[b]. dicam aliquid in

8 d. c. ex publico. ¶ †In glo. fi. in fi. in hac materia reperiuntur tres opi. quarum due ponunt̄ in glo. iij. extra glo. φ per ingressum dūtaxat nō soluitur matrimoniū: sꝫ demū cū remanens in seculo ctra- xit cū alio. ¶ Ultimā opi. gl. vt dissoluat̄ ipso fa- cto p ingressum cōiter tenēt doc. et mihi satis pla- cet per rationē huius tex. in fi. Item q2 matrimo niū non cōsummatū designat vnitatē que cōsistit in spiritu inter deū et fidelem aiam. vnde sicut dis- soluit̄ per peccatum hominis hec vnio: ita matri monium facilius dissoluitur φ qñ est consumma- tū. vñ ex quo alter intrat religionem neqꝫ intēdit cōsummare satis vr̄ hoc vinculū dissolutum. et ad materiam vide glo. in. c. desponsatam. xxvij. q. vij. et in. c. pastoralis. vij. q. j. et in. c. ij. xxxij. questio. vij.

9 ¶ †Extra gl. querit̄[c] qd si spōsus cognouit spō-

c sam violenter. nūquid possit spōsa intrare religio- nē inuito sponso. dubium facit q2 effecti sunt vna caro lꝫ violenter cessat ergo ratio huius litere. In hoc sunt varie opi. quas vide plene p Ioā. and. in mer. li. vj. in reg. ea que cōtra. de re. iu. et vbi vr̄ seq opi. bar. brix. qui tenuit talem spōsam vi cognitā ingredi posse religionem inuito sponso: nec delin- quens sit melioris cōditionis φ sapiēs. ar. c. eū q. de preben. lib. vj. Item q2 non vr̄ cōicasse corpus suuꝫ ex quo inuita fuit cognita. facit. xxxij. q. v. §. j. cum. c. seq.

1 ☞ Maritus qui vxore inuita ingressus est reli- gionem si fuerit aliquo casu ipsi vxori restitut⁹ nō potest cogi ea mortua ingredi monasterium licet non debeat cum alia contrahere.

2 Maritus et vxor nō habēt plenā sui corporis po- testatem: nam vnus dependet ab alio.

3 Uotū qd nō pōt impleri ob aliquod impedimen tum an cessante impedimento debeat impleri.

4 Maritus vel vxor qui vouit cōtinentiā: pōt exigi sed non exigere.

1 d Quidam. †[d] Qui inuita vxore p fessionem fecit: et ei po stea restituitur non compellitur mortua vxore monasterium repetere: matrimoniū tamen cthere non debet. Cōis diuisio. scda ibi: questioni. ¶ Casus l̄ralis. Quidā intrauit monasteriū inui ta vxore coact⁹ est ad eā redire. tādē mortua est il- la. Querit̄ vtrū debeat cōpelli ad monasteriū re- uerti an possit aliā accipere in vxorē. Rñdet papa φ votū tenuit: vñ ratione voti ad monasteriū nō tenetur redire: tñ vlterius nō poterit vxorē accipe re: quia pmisit se nō exigere debitum carnis qd fuit in eius potestate: et quantum ad hoc tenuit votum: sed nō reddere non erat in potestate viri sꝫ

2 vxoris. vnde apostolus. vir nō habet potestatem sui corporis sed mulier: et econuerso. Ber. ¶ †No. primo ex tex. φ inter maritum et vxorem contra- hitur reciproca: id est repetita obligatio. nam ma rit⁹ obligatur vxori et vxor marito: ita φ neuter

e habet plenam sui corporis[e] potestatem. concord. cap. non debet. de cōsan. et affini. Ex hoc infero φ

f vxor potest vendicare maritum[f] adiecta causa de iure diuino cum habeat eum in sua potestate quo ad quid: sicut dicimus in patre qui potest vendi- care filium. l. prima. §. per hanc. ff. de rei vendicat. quod latius dico in. c. illud. de presum. Itē ex hoc et ex textu infertur vxorem non esse simpliciter in potestate

tus. xxvij. q. ij. pro qua gl. opti. facit ille tex. Anto. Francis.

e ¶ An ratificatio vxoris operat̄ φ vir ingressus mo- nasteriū ea inuita non possit ampli⁹ exire. Dicas φ ta lis ratificatio in- terueniēs post in- gressuꝫ ex quo in- gressus non fuit fact⁹ nomine vxo ris: imo nec etiam fieri potuit nō hꝫ impedire qn si ma rit⁹ velit exire nō possit exire q2 ea q̄ nomine nostro fa cta non sunt non pñt ratificari: sicu ti etiā dicimus de ratificāte homici- diū nō factū noie suo: vt plene p an ge. are. in trac. ma lc. in ℣. mādatorē et vide gl. i. l. j. in. §. sed si cuꝫ qs. de vi et vi ar. et ibi ēt vi- de Bar. in ver. vl- timo quero. et vid bal. i. l. fi. C. adma ce. Et an. et qñ ra- tificatio validat actū inualidum et eqparet̄ mādato. vide ple. in reg. ra- tihabitio. de re. iu. li. vj. Et adde qd ratificatio non hꝫ locū i actib⁹ p qs nihil nobis acqri- tur vt p Bal. in. l. fi. i fi. C. ad mace. et vide Bart. i. l. si qs mihi bona. in §. iussum. et in. §. pr̄ filio. in fi. ff. de ac- qui. here.

¶ Sui corporis. Et vide φ scribit Tho. i. iiij. di. xxx- ij. qō. j. ar. iiij. circa fi. et φ not. i. iiij. di. xxx. q. j. arti. v. Zacharias.

f ¶ Uēdicare ma- ritū. Adde qd in spōsa. bal. in. l. deo nobis. col. ij. ℣. su- per hec. dicit In- no. C. de epi. et cle. et i sua mar. i. ver. detinēs. ℣. j. et In no. in. c. ex parte. col. j. in glo. ma. in fi. i. ℣. vt pote nul- lo. j. de resti. spol.

Sebasti.Sapia.
a ¶ In ptāte mari
ti. Qualiter vxor
sit subdita viro:
declarat Alex.in
cōsi.cxxxiij.incip.
circa pmū.in.iiij.
volu.et ibi ponit
cui acquirat an vi
ro an patri.
Sebasti.Sap ia
¶ In iurisperi-
to. Uide bal.in.§.
iudices.in titu.de
pace iura.fir.vbi
ignorantiā impe-
rito ascribit dolo
nō culpe.idē dicit
Alex.in.l.si qs id
qd.ff.de iurisdict.
om.iudic.z in.l.ij.
ff.qd quisqz iu.
¶ Facit.l.ij. In
§.seruus aūt sulpi
cius.in.ix.col. Et
adde moralē tex.
iuncta gl.in.l.pro
fessio z desideriū
tuum.C.de mune
ri.matri.lib.x.
¶ Mors ciuilis.
no.plene an z qn̄
mors ciuilis equi
paret naturali.z
vide gl.z ibi ipm
abb. Pan.in cle.
ne romani.de ele.i
vers.mouenda.z qd
scribit.d. Ant.in
c.lz vndiqz.in pe.
co.de of.dele.z vi
de Arch.i.c.in ve
teri.lxxvij.di.vbi
dicit q si qs stipu
lat simplr in casu
mortis itelligit d
morte naturali n̄
de alia.z vid ad h
d. Alex.Imol.in
l.gallus.§.z qd si
tm̄ in.v.col.vers.fa-
ciūt ad pdicta.ff.
de li.z posth.z vi-
de Arch.in addi.
§.ecce.vij.qō.j.vbi
dicit q si capitulo
debent fruct9 ec-
clesie prelato dece
dēte vsqz ad certū
tps q capl'm non
habebit fruct9 si
plat9 fuerit trāsla
tus ad aliā eccle-
siā:vide et Arch.
in.d.c.placuit.vj.
q.ij.z de multipli
ci gn̄e mortis qr
alia spūalis: alia
carnalis siue natu
ralis:alia ciuilis:
alia criminalis:z
alia essentialis.vi
de Arch.in.c.pla
cuit.ij.q.vij.z i.c.
precipue.xj.qō.iij.
vbi dr q triplex
est mors.s.nature:
culpe:z pene.silr
dicit q triplex est
vita.s.nature,gr̄e

a in potestate mariti.a ad hoc.l.si vxorem.C.de con
diti.insert.z ibi bona glo.in plus tamē obligatur
vxor marito q ecōtra.nā respectu seruitiorū dici-
tur quasi famula mariti.vt dicit text.xxxiij.qō.v.
3 hec imago.z.c.mulierē.¶ † No.dictum satis mi-
rabile in materia voti qd colligi potest ex isto tex.
q vbi votum impedit aliquo facto intrinseco nō
obligat vouēs ad implēdū etiā impedimento ces
sante.Et facit iste ad qstionē nunquid filiusfami-
lias teneat exeq votū postq fuit liberat9 a patria
potestate si est tale qd nō potuit sine consensu pa-
tris emitti:z facit iste tex.q nō.Qrīū tenet Inno.
in.c.scripture.de voto.z ibi dicetur.¶ Item not.
q etiam in materia voti procedit illa iuris regula
si nō valet q ago vt ago valeat z valere possit.de
quo in.c.j.de despō.impube.lib.vj.nam vt hic vi-
des maritus non obligauit se simpliciter ad cōti-
nentiā in seculo seruandā,sed ad religionis ingres
sum q tamē valuit z nihilomin9 remāsit obligat9
respectu cōtinentie seruande:qr cōtinētia includit
sub ingressu religionis.vt in.c.cū ad monasteriū.
4 j.de sta.regu. ¶ † Ulti.no alterū cōiugū etiā al-
tero inuito posse emittere votū,continentie:hoc tn̄
sibi preiudicat z nō cōiugi. ¶ In gl.j.in fi.Inn.
dicit qd in illis.c.vxor habuit ratū factum mariti
post ingressum.dic latius qd.c.ex parte.loquit qn̄
vxor dedit licentiam marito intrandi religionem:
quo casu tenuit ingressus.vt dixi in.c.j.s.eo.vide
glo.j.eo.c.vxoratus.ideo post mortē coniugis te-
netur redire ad monasteriū.in.c.cōsuluit.vxor nō
contradixit sed dissimulauit:nec maritum reuoca
uit merito post mortē vxoris non pōt maritus re-
dire ad seculū.sed in casu nostro vxor cōtradixit:
z maritum reuocauit:z sic soluta fuit obligatio si
qua erat ex parte sua cum monasterio.per hoc in-
fertur gl.seq.nō bene dicere in eo q dicit istū pec-
care si nō perfecit votū post mortē vxoris:nam vo
tum fuit nullū respectu ingressus monasterij cum
tūc nō haberet cōsensum habilē ad se obligandū.
requirit ergo consensus de nouo.facit qd no.in si-
mili in.c.proposuit.de coniu.seruo.¶ In gloss.fi.
ibi:tenet matrimoniū.Et hec opi.mihi plus pla-
cet quāq do.Ant.dicat tuti9 esse tenere q matri
moniū nō teneat:qr lz hoc votū dicat simplex:tn̄
ex quo fuit determinatū ad certam religionem ap
probatā videt solēnizatum.z sic videt posse limi-
tari fm eū.c.vnicum.de voto.li.vj.z intelligat de
voto oīno simplici nō determinato ad aliquaz re-
ligionem certā.sed vt dixi hoc mihi non placet:qr
c.vnicū.requirit vt votū solēnizetur per pfessionē
tacitam vel expssam.z sic requirit q iste vouēs sit
effectus religiosus:nā paria sunt non profiteri vel
inualide pfiteri.arg.in.c.ij.de trāsla.pla.sed in ca
su nostro votū mariti respectu pfessionis fuit nul-
lū:nec fuit effectus religiosus:al's papa mādasset
post mortē vxoris eū debere compelli ad repeten-
dum monasterium.prout facit.j.eo.c.ex parte.

1 ☞ Maritus regulariter non intrat religionem
nisi z ipsa etiam intret.z nu.3.z.4.
2 Iurisperit9 nō psumit incurrere ignorātiā iuris.
4 Maritus pōt in oēm casum intrare religionem si
vxor sua commisit adulterium.
5 Matrimonium an soluatur per mortem ciuilem.
Mors ciuilis an z quibus casibus equiparetur
morti naturali.
Dos que ex dispositione statuti lucrat per virus
mortuo vxore:an intelligatur de morte ciuili.

1 **Cum sis.** †Uxoratus religio-
nē intrare nō pt nisi
etiā vxor ingrediat vel nisi suspecta nō
sit z cōtinentiā pmittat.Cōis diuisio.
Scda ibi:unde est vbi ex gn̄e pmisso infert speciē.
z est vnū.c.de pncipalioribus ti.¶ Casus lralis.
Precipit papa epo Exon̄.ne I epatu suo pmittat
virū vl'vxorē ad religionē trāsire:nisi vterqz ad re
ligionez migrauerit: tn̄ si vxor est ita senex q sine
suspitiōe possit in seculo remanere dissimulare po
terit vt in seculo remaneat castitate pmissa: z vir
poterit ad religionē trāsire.Ber.¶ Not.ex pnci-
2 pio lre† q in iurispito b nō est pbabilis ignorātia.

c facit.l.ij.c.ff.d ori.iu.¶ † Scdo no.reg.z vnū casū
3 exceptū a rl'a.z rl'a est q alter ɔiugū nō pōt itrare
religionē altero remanēte i sec'lo.Casus exceptus
ē si remanēs i sc'lo ē senex z nō suspect9 et ɔtinētiā
pmittat ppetuā.z qtidie all'.ad predicta iste text.
Quid aūt si de facto marit9 itrat religionē vxore
suspecta remanēte z ɔtinētiā promittēte: dic q p
hoc non vitiat ingressus mariti:sed vxor que vo-
uit cōtinentiā seruare ɔpellit intrare monasteriū.
vt in.c.significauit.j.eod.z dic vt plene dixi in.c.
j.s.eodez.¶ Ulti.nota.ibi:permittas.q eps loci
pōt ɔiugi phibere ingressum religionis nō serua-
4 to eo qd hic cauet.¶ † Oppo.cōtra tex.de.c.aga
thosa.xxvij.q.ij.vbi marit9 intrauit religionē vxo
re remanente in seculo lz esset iuuenis et suspecta:
nec etiam promiserat incōtinentiam. Solut.dicit
Inno.q reg.istius.c.fallit in casu illius.c.s.quādo
vxor cōmisit adulteriū:nā tūc cū maritus sit solu-
tus a seruitute vxoris pōt libere ingredi religionē
nec pōt vxor ɔtrahere mr̄imoniū nisi post mortez
naturalem mariti.pro hoc.xxij.qō.viij.in.c.licite.
iuncto.c.isto.nā vt patet in.d.c.licite.per adulteriū
coniugis nō soluit mr̄imoniū quo ad vinculū:nec
soluit per ingressum religionis ex quo matrimo-
5 niū fuit ɔsummatū.vt hic.† Et ex hoc Goff.not.
casum in quo mors ciuilis nō equiparat morti na
turali:nam per mortē naturalem dissoluitur ma-
trimoniū.vt in.d.c.licite.z.c.pe.z fi.j.de secun.nu.
et per ingressum religionis non soluit q̄uis ingre
diens dicatur mori ciuiliter.xvj.q.j.placuit.Circa
hunc articuluz Ioa.andr.ponit hic quatuor opi.
d Prima q mors ciuilis d nunq equiparat natura
li nisi in casibus expressis. hanc opin.originaliter
posuit glo.in.d.c.placuit.z recitat z sequitur glos.
in.d.c.suspectū.de rescri.lib.vj.tenet Io.mo.in.c.
fi.z.c.si episcopus.de sup.negli.prela.libro.vj.vbi
dicit q mors dr de duobus:scz de naturali de ci-
uili:sed de primo per prius.ideo in dubio dz intel
ligi de naturali.z pro hoc facit quia verba debent
intelligi in potiori significato.institu.de iu.natur.
§.sed quoties.nam appellatiōe vrbis intelligitur
de Roma.z appellatione apostoli de Paulo.ita
videtur q appellatione mortis intelligatur de na
turali.z in hanc opin.videtur inclinare Hostien.
Goffre.z Io.an.Secunda opi.fuit Dy.in.l.ex ea
parte.§.in insulaz.ff.de ver.obli.vbi dr q si mors
ciuilis habet ex toto eundē effectū quē mors natu
ralis:tūc appellatiōe mortis intelligim9 etiam de
ciuili.sz secus si non omnino habet eūdē effectum.
pro primo videt tex.qui quotidie all'.in.l.deo no-
6 bis.C.de epi.z cle.† vbi pactum de lucranda dote
factuz in casu mortis purificat in morte ciuili per
ingressum religionis.pro secundo videtur casus i
l.cum pater.ff.de leg.ij.in.§.hereditatem.vbi obli
gatus ad restituēdum certa bona in casu mortis
non tenet restituere post deportationez:sed debet
expectari mors naturalis.Tertia opi. fuit Pet.
dicētis q si mors naturalis nō pōt aliquid afferre
vltra ciuilem.tūc equiparant naturalis z ciuilis se
cus si posset aliqd afferre.Quarta opi.fuit distin
guens an verba proferantur ab homine vel a lege.
Primo casu intelligat de morte naturali.Secun
do,casu verificent verba etiam in ciuili.do. Ant.
ponit quintā.Aut enim fm eum proferunt vba
in materia stricta:z tūc appellatiōe mortis intel-
ligimus de naturali:aut de larga materia z si ver
ba proferunt ab homine intelligendum est de na
turali:si a lege distinguendū est.vt.s.fm Dy.sed
cōtra secundum membrū facit tex.in.d.l.deo no- d
bis.de epi.z cle.nā verba ibi fuerūt prolata a pa-
ciscentibus.z tamē verificant in morte ciuili.facit
tex.in.l.si vxorem.C.de don.inter vi.z vxo.z certe
iura vario modo loquūt in hac materia z diffici-
le est cōsiderare vtrū mors ciuilis habeat ex toto
eūdē effectū.mihi tn̄ placet illa opi.Dy.iūcta cuz
opi.Pet.vt dicamus q vbi mors ciuilis operat
eūdē effectū quē mors naturalis;nec mors natu-
ralis sequēs aliqd est allatura ad mortē ciuilē: q
tūc appellatiōe mortis intelligatur etiam de mor
te ciuili.primū tn̄ membrū do. Anto.potest capi

z gl'ie.z de articu
lo hic posito: vcz
an mors ciuilis
eqparet naturali
vide p Imo.i.l.si
cū dotē.in pnci.ff.
so.ma.z i.l.ex pte
§.pe.ff.de vb.obli.
z.p Cy.i.l.deo no
bis.C.d epi.z cle.
et plene p.d.alex.
Imol.in.d.l.gal.
lus.§.et qd si tm̄.
in.j.no.ff.de lib.et
posth.z adde hic
Bal.z Imo.i.l.s.
ff.de test.vbi dicūt
q triplex ē mors
ciuilis respectu pe
nalitatis: vt de-
portatio.quedaz
mors ciuilis cau-
salis: vt seruit9 vt
cū qs capit ab ho
stib9.qdā ē mors
ciuilis meritoria
vt cū qs ingredit
monasteriū.Et q
appellatione mor
tis intelligat d se-
paratiōe anime a
corpe.est tex.iun-
cta gl.in.l.veruz.
§.fi.in ver.morte.
ff.pro socio.Quis
autē dicat pprie
interire vide text.
fin.i.d.l.verū.§.fi.
Anto.Francis.
¶ An zqn̄ mors
naturalis equipa
ret ciuili z ecōtra
vltra hic dicta p
istū:vide q haben
tur z no.p doc.in
l.insulā.ff.sol.ma.
z vide Alex.in.l.
si decesserit.ff.qui
satisd.cogan. Et
adde q mors ciui
lis eqparat natu
rali in casib9 tm̄
expssis in iure.vt
per do.de Rot.in
deci.ccclxxix.que
inci.fuit dubitatū
z hr̄ in.c.susceptū.
de rescrip.lib.vj.z
in.c.si eps.de sup.
negli.prela.z vid
Car.in cle.j.vt lite
pēdē.vbi dixit q
triplex est mors.s.
imatura:vt in iu-
uenib9:acerba,vt
in ifantib9:matu
ra vt in senibus.
Sebasti.Sapia.
¶ Mors ciuilis.
Uide Feli.in.c.li-
cet col.j.versi.glo.
mag.s.de offi.de
lega.latissime per
Moder.repe.in.l.
gall9.§.z qd si tm̄
ff.de lib.z posth.

coniūgēdo ipsum cū scdo.⁊ si verba ꝓferuntur ab hoie ⁊ materia est stricta.⁊ tunc intelligat̄ de morte naturali.ꝑ hoc tex.cū glo.in.c.susceptū.de rescr. lib.vj.⁊ ꝑdicta notabis.¶ In glo.in ver.sterilis. Dicit Io.and.ꝙ sterilitas venit multoties ex nimio appetitu mulieris:ſm philosophos.

☞ Maritus qui vult ingredi religionem non est ordinandus ad sacros ordines nisi vxor promittat continentiam.
Maritus vel vxor non possunt vouere in preiudicium iuris maritalis.
Maritus an possit ordinari ad aliquos ordines etiam minores.
Vxor mariti effecti religiosi an possit promittere cōtinentiā:an ꝓo debeat intrare monasteriū:intellige qn̄ consensit ꝙ maritus ingrediat̄ religionē.
Maritus ad sacros ordines ordinatus an possit habitare cum vxore.
Clericus cōiugatus potest alere de reditibus beneficij sui vxorē ⁊ consanguineos pauperes: ⁊ filios etiam illegitimos.

Coniugatus.

a† Cōiugatꝰ non est ordinandus ad sacros ordines nisi vxor ꝯtinētiā ꝓmittat.Prio ponit̄ dictū.Scdo exceptio.ibi nisi.¶ Not.j.ibi:absolutꝰ.ꝙ sicut ꝯiunx nō pōt religionē intrare reliquo reluctāte.vt in.c.quidā.ś.e.ita nec ad ordines ꝓmoueri ꝗnimo nullū votū pōt emittere maritꝰ in ꝑiudiciū iuris maritalis vxore nō cōsentiente.ad hoc c.manifestū.⁊.c.vna sola.xxxiij.q.v.¶† In gl.j.in fi.Et hodie ꝓ opi.glo.videt̄ tex.in.c.fi.de tēpo.ordi.lib.vj.vbi pena imponit̄ ordināti seu cōferēti ꝯiugato ꝑmā tōsurā.ꝗnimo vr̄ tex.velle cōiugatū nō eē ꝓmouēdū ad minores nisi qn̄ vult ꝓmoueri ad sacros.† An aūt a cōiugato q ꝓmouet̄ ad minores dꝫ eps̄ exigere ꝓmissionē ꝯtinētie:gl.i.c.eps̄ bn̄dictionē.lxxvij.dist.tenet ꝙ sic.secus dicit in nō ꝯiugato.No.illā gl.ꝙ a ꝓmouēdo ad minores nō exigit̄ votū continētie.secꝰ dicit in nō cōiugato.⁊ credo hāc esse rōnē diuersitatis.nā ꝓmotꝰ ad minores hꝫ a iure licentiā ꝯhendi mr̄imoniū si nō vellet stare in clericatu.vt in.c.quia.xxviij.dist.⁊.ś.de cle.cōiug.ꝑtotū.ideo nō dꝫ ordinator istū priuare bn̄ficio iuris poterit tn̄ exigere vt caste viuat:qꝛ etiā laicus ad hoc tenetur.xxxij.q.iiij.c.nemo.⁊.c.meretrices.sed in coniugato aliud est:naꝫ nō dꝫ ordinari ad minores nisi etiā intēdat ꝓmoueri ad sacros:ne cōtingat eū postmodū an̄ susceptionē sacramētoꝝ se immiscere vxori dꝫ exigi votū cōtinētie.ad istū tex.q solū ꝓhibet in sacris ordinibꝰ:dic ꝙ capiunt̄ hic sacri ordines largo mō nā qlibet ordo dꝛ sacer cū sit sacrū signaculū ⁊ character imꝓmat̄:⁊ ad hoc tene mēti gl.no.xxxij.di.in sum.¶† In gl.fi.in fi.Habes in effectu ex glo.duas opi.circa intellectum huius.c.Prima opin.est ꝙ sicut distinguit̄ in volēte ingredi religionem: an vxor sit suspecta ⁊c.vt.ś.c.pxi.ita sit distinguēdū in volente promoueri ad ordines.Scda opi.vt sit diuersitas inter istos vt in volente ingredi religionē seruet̄.ś.c.pxi.ſꝫ in volēte promoueri seruet̄ hoc.c.indistincte.vt vxor q̄tūcunqꝫ iuuenis nō teneat̄ religionē ingredi sed ꝯtinētiā dūtaxat ꝓmittere.⁊ hanc opi.tenuit Io.an.xxviij.di.c.qꝛ sunt.⁊ sequit̄ hic Pe.ꝑ illud.c.videt̄ etiam Abb.placere qui in hoc assignat rōnem diuersitatis inter predictos.nā ordinatꝰ tenet̄ in necessarijs ꝓuidere vxori.xxxj.di.c.oino.ad qd non tenet̄ religionē ingrediēs.Itē ꝓmotꝰ tenet̄ corrigere vxorē.de iureiu.c.quēadmodū.in fin.⁊ melius fecit.xxxiij.q.ij.placuit ⁊ sic nō tātū periculuꝫ est in vxore ordinati si remanet in seculo.sed Tāc.⁊ Hosti.tenent primā opi.quam videt̄ gl.tenere.s.ꝙ si vxor ordinati est iuuenis est necesse vt intret religionem.mouet̄ qꝛ marito intrāte religionē ad hoc tenet̄ fortiꝰ cū facit se ordinari qꝛ magis est suspectꝰ ordinatꝰ q̄ ꝓfessus qꝛ ille faciliꝰ ꝑt ad vxorē accedere ⁊ forsan nō habebit ipulsuꝫ alꝭ repulsū.d fi.ꝑsb.c.lr̄as.b d coha.cle.⁊ mu.c.j.⁊.c.clericos.Ioā.and.dicit satis eque posse distingui an mulier sit iuuenis ⁊ suspecta:aut iuuenis ⁊ nō suspecta.primo casu dicatur id ꝙ in vxore profitētis.in scdo casu procedit scda opi.predicta:q non vr̄ placere do.Ant.quia ex quo mulier est iuuenis non est sine suspitione incōtinētie cū mulier sit semꝑ volubilis.⁊ in hoc mi b hi plus plꝫ:tene ergo pmā opi.glo.que vr̄ etiam placere Cal.j.e.ex parte.⁊ ita dixi in dist.ś.c.proxi.¶† Sed vltra doc.qro nūqd cōiugatꝰ ordinatus in forma huius.c.possit habitare cum vxore: tex.vr̄ velle ꝙ sic:in.ca.volumꝰ.lxxxj.di.In ꝯriuꝫ vr̄ tex.in.c.eps̄ benedictionē.ꝑalle.ſꝫ cōiter ibi no.aut sunt suspecti de incōtinentia:⁊ tūc nō poterūt insimul habitare.Aut nō sunt suspecti.⁊ satis est sequestrare cubiculū.nā apostoli duxerunt secum vxores vt ministrarent eis.xxj.di.c.oino.¶† Nūquid aūt possit promotꝰ de reditibus bn̄ficij vxori ⁊ filijs ꝓuidere:dico ꝙ si nō hꝫ aliunde ꝙ licite c ꝑt ex illis subsidia impēdere.vt no.i.d.c.omnino.imo potius illis q̄ extraneis.ar.in cap.non satis.lxxxvj.di.nā potius tenet̄ ꝓuidere consanguineis pauperibus q̄ extraneis.⁊ bene facit.c.j.de coha.cle.⁊ mu.vbi matri pōt clericus impēdere alimenta.⁊ credo ꝑmissa rōne idē dicēdū de filijs illegitimis clericorum:qꝛ lꝫ peccauerūt eos procreando: tn̄ ex quo ꝓcreati sunt licite impendūt eis alimēta de bonis eccl̄ie cū teneāt̄ ꝓuidere pauperibus.pro hoc facit extas.c.cum haberet.de eo q du.in ma.predicta fallunt in ep̄o.vt in.c.proxi.dicam.

☞ Vxoratus non potest promoueri in ep̄m nisi vxor religionem profiteatur.⁊ nu.3.
Concubinarius post longam continentiā potest promoueri in episcopum.
Papa siue cardinalis si reperiantur habere vxores facere debent vt intrent monasterium.

Sane.

c† Vxoratꝰ in ep̄m ꝓmoueri nō pōt nisi vxor religionem ꝓfiteat̄.Cōis diuisio.scda ibi:fraternitati.Casus literalis.Si cōiugati ordinari voluerint voluntas vxoris prius dꝫ requiri ⁊ obtineri vt dꝛ in precedenti.c.ꝓhibet etiā ne vxoratus possit in ep̄m ꝓmoueri nisi vxor sua cōtinentiā profiteatur ⁊ intret religionē sacram vestē assumendo.Bern.¶† No.ꝙ nō solū isꝰ qui habuit vxorē pōt promoueri in ep̄m:sed is actualiter est vxoratus dūmodo vxor illius voueat cōtinentiā ⁊ religionem intret.⁊ vide tex.in.c.fraternitatis.xxxiiij.dist.qui plus vr̄ velle ꝙ etiā si post mortē vxoris admisit cōcubinā pōt post longā cōtinētiā promoueri in ep̄m:an sit hoc de iure cōi an ex dispositiōe tetigi ś.de test.c.j.dicas etiā ꝙ de facili laicus non esset assumēdus in ep̄m vnde sine magna cā hoc nō dꝫ fieri.nā preiudiciū nō modicū ⁊ scādalū irrogatur toti clero.⁊ vide ad hoc bo.tex.in ca.qd proderit.lxj.di.¶ In gl.fi.Et hāc opi.ꝙ sit sp̄ale in vxore ep̄i:tꝫ gl.in.c.qꝛ sunt.xxviij.di.⁊ in.c.cū sis.ś.eo.⁊ est cōis opi.doc.⁊ reddit hic Host.sp̄alitatꝫ rōnē: nam si vxor remanet in seculo sepe mulieribus associata visitaret ep̄ꝫ ⁊ instaret in impetratiōe gratiarū:maxime pro datione parentum merito alid in eo q̄ in vxore promouendi ad sacros ordines inferiores.¶† Sed queritur qd in vxore cardinalis nūquid sit necesse qd religionē ingrediatur:dicit Io.an.ꝙ si cardinalis est eps̄ in dubio procedit huius.c.dispositio.aut non est eps̄:⁊ tunc ipse papa ꝓuideat q solus cardinales creat.honestuꝫ tn̄ esset vt intraret monasteriū ⁊ sic factū fuisse tꝑibus suis.idē dicēdū in vxore pape.facit qd no.in in.c.si qs pecunia.lxxix.di.

☞ Sponsa nondum cognita pōt ingredi religionem.⁊ nu.4.que debet cōpelli vt intra certū tp̄s intret:alias adherebit marito.
Sponsa potest per vim adduci ad domum mariti ⁊ per vim compelli.
Iudex tam ecclesiasticus q̄ secularis pōt cōpellere coniuges ad reddendum coniugale debitum.
Matrimonium non dicitur confirmatū nisi interueniat copula carnalis.
Vir ⁊ vxor an dicāt̄ an̄ mr̄imoniū cōsummatū.5.
Statutū ꝙ vir certā partē dotis lucret̄ vxore decedēte sine liberis nō hꝫ locum in sponsa mortua.

Ratio qn̄

a ¶ Cōiugatꝰ.pro intellectu huiꝰ decre.vide oino glo.no.in.c.eps̄ bn̄dictionē.lxxvij.dist.itē vid tho.in.iiij.di.xxxvij.q.j.art.j.post mediū.ibi: si ignorāte aut ꝯdicēte vxore ordinē sacrū suscipit.ꝙ ex hoc non pōt mulieri aliqd ꝑiudicium gn̄ari.Sꝫ tu vid oino q̄ multo elegātius:⁊ plene ꝓ intellectu huius decre.scribit Tho.in ꝑalle.di.xxxvij.q.j.arti.ij.vbi inter cetera dicit ꝙ mr̄imoniuꝫ nō ipedit ordinis: sacri susceptionē.⁊ id dicit ꝙ si maritꝰ ad sacros ordines accedit etiā reclamante vxore nihilominus characterē ordinis suscipit:sed executione ordinis caret.Si aūt voluntate vxoris vel ipsa defuncta ordinem ⁊ executionē.⁊ dicit beatus Tho.ꝙ si mlier sciat ⁊ nō ꝯdicat maritū suū promoueri ad sacros tenet̄ perpetuā ꝯtinētiā vouere:nō tn̄ tenet̄ religionē intrare si non timeat̄ de periculo castitatis.ꝓ hoc ꝙ vir solenne votum emisit:secus autē si emisisset votū simplex.Si aūt sine cōsensu vxoris suscepit sacros ordies mulier ex h nullū preiudicium gn̄atur: ⁊ id ip̄a a marito poterit exigere debitū:⁊ maritꝰ tenet̄ ei reddere debitū:nec maritus ab ea pōt debitū exigere ⁊ declara istā decr.vt elegātissime tetigit do.in.c.si cuiq̄.in vlt.colū.xxviij.di.⁊ in c.qꝛ sunt culpe.in fi.ea.di.⁊ vide do.in.c.oino.i.j.not.per illū text.xxxj.di.⁊ in.c.seriatim.in.vij.no.xxxij.di.⁊ in.c.ꝑsbyter.in iij.no.xxxij.di.Et addo qꝛ q promouet̄ ad sacerdotiū de licentia vxoris b tenetur habere curā ⁊ sollicitudineꝫ vxoris quo ad illa q̄ ei necessaria sunt ita dicit do.d.c.presbyter.

¶ Literas.Ubi est casus ꝙ nati ex talibus q se absoluerūt:⁊ quoꝝ alter est ꝓmotus ad sacros sunt illegitimi.quē tene mēti.de quo etiaꝫ ad gl.reputata sing.i.c.ministri.lxxxj.di.de q̄ vide ꝑ do.Ant.j.e.c.dudū.

¶ Sane.Istā decret.declara multū elegāter vt per Do.in.c.si se cuidam.xxviij.di.

Sebasti.Sapia.

¶ Nō solū is.vide tn̄ Io.an.⁊ docto.in.c.ij.j.de cle.ꝑcus.q intelligūt illū tex.in muliere q̄ est vxor ep̄i.⁊ ſꝫ illū intellectū sequtur necessario qd vxor ep̄i nō tenet̄ ingredi religionē.

¶Ex publico. q̄ fuit rō hui⁹ decre. vide ꝑ do.Ant.in c.ad aplicā. circa pn.j.eo.ti. qd aūt si mulier fuisset ꝑ vim cognita: an possit igredi monasteriū.vide do. Ant. in.c.verū.§. eo.z dicit hic do. Bar.de bel.i addi.ꝙ his dieb⁹ in ardua facti qōne de iure rñdit ꝙ lucrū dotis qd fecerit spōsus de p̄senti ꝓpter adulteriū spōse nō tenet restituere sponse ingredienti religionē ne delictum ei⁹ remaneat impunitum.c.vt fame.de sen.excō.l.ita vulnerat⁹.ff.ad.l. aq. ad hoc adducit in simili qōne qd optime scribit pau.de ca.i.l.si pignore.i pn.ꝑ illū tex.ff.de pig.ac.nec ob.fm ip̄m iste tex.z ꝙ h̄ scribit.d. Ant.qꝛ rñdebat quod iste tex.z dictū.d.ant. intelligit de eo qd est p̄stitū occasiōe mrimonij ꝓpinq̄ nō aūt remota:ꝓut est lucrū dotis ꝑꝑ adulteriuz qd depēdet a mrimonio:z ꝑ hac rñsione adducebat qꝛ appellatiōe occasiōis intelligit de ꝓxima:nō aūt remota:ꝓut est tex. cū gl.i.c.decetero de homi.z i.c.studeat.l.di.itē quia iste q acqrit dotē ꝑꝑ adulteriū non dꝛ recepisse ab altero:ꝓut reqrit iste text.ꝫ dꝛ recepisse a lege ꝑꝑ delictū ꝑsone: circa id tñ ꝙ dixi de occasiōe.vid.d. ant. i.c.solite.de ma.et obe. adde qd voluit Old.ꝯs.xxxv. Anch.cōsi.ccx.

¶Uxore. de ista q.vide diffusius ꝑ eūdē Panoꝛ.in.c. tertio loco.§.de p̄sum.z ibidē addidi concordātes.et his adde.d. Mathesi.no.lxxiiij.incip.nota statutuz disponēs ꝙ vir p̄ mortua vxore zc. col.xvij.

¶Adde eundez consi.j.in.j.lib.

8 Ratio q̄n alia nō pōt ꝯiecturari in lege vel in statuto est consideranda ratio naturalis.

10 Professio non pōt fieri extra claustrū sine causa.

11 Cautio iuratoria pōt z dꝫ recipi si alia nō repit.

12 Matrimoniū ad sui essentiā non requirit commistionem carnalem.

Mrimoniū fuit institutū a deo in statu innocētie.

13 Mrimoniū ꝑ copulā carnalē ꝯsummatū:est indiuiduū z inseparabile an̄ ꝟo copulā carnalē secus: ꝫ etiā tunc sit verū mrimoniū quo ad sui essentiā.

14 Matrimoniū ante sui cōsummationē ex consensu vtriusqꝫ potest papa dissoluere etiā sine causa de potestate absoluta.z nu.6.

15 Monachus an possit ex dispositione pape accipere vxorem ad tp̄s donec accipiat filium:z postea ingrediatur monasterium.

16 Papa non potest dissoluere matrimoniū cōsummatum inter fideles.

Papa nō pōt tollere ea que sunt de iure diuino.

Ex publico.

[a] †Spōsa de p̄senti nō cognita q̄ dicit se velle religionē ingredi cōpellitur intra certū tp̄s ꝓfiteri vl' adherere marito.h.d.Prima pars narrat factū.Scd̄a ibi: certū mulieri petēti dat iudicē.Tertia soluit obstaculū.ibi:sane.¶Casus lr̄alis.Inter.A.virū z M.mulierem questio matrimonij vertebat q̄ fuit cōmissa ep̄o Uero.q pro mrimonio sniam ꝓmulgauit p̄cipiens mulieri vt ad virū rediret z ei coniugalē exhiberet affectum:qd cū facere nollet fuit excōicata:sed illa se virginē asserēs dicebat se velle religionē intrare significās dño pape vñ mandat ep̄o Brixien.quatenus si p̄dict⁹ vir eā carnaliter nō cognouerit z illa ad religionē trāsire voluerit absoluat a snia excōicationis recepta pri⁹ sufficiēti cautione ab ipsa ꝙ debeat ad religionē trāsire vel ad virū suū redire intra duos mēses:z si ad religionē trāsiuerit.vterqꝫ restituat alteri qd ab eo recepit.in fine rñdet tacite qōni que posset fieri autoritate euāgelij quo dꝛ:non licet alicui dimittere vxorē suā excepta causa fornicatiōis.illud intelligendū est de his quorū mrimoniū carnali copula cōsummatū est sine qua cōfirmari nō pōt.Bern̄. ¶Not.j.ex isto tex.ꝙ etiā spōsa cōpellit mrimoniū cōsummare.z sic aperte facit ista lr̄a ꝙ prim⁹ coit⁹ inter cōiuges nō sit gratuit⁹.nā vt hic vides ista fuit excōicata quia nolebat spōso adherere.et vide ad hoc bon.glo.in.c.coniuges.xxvij.q.ij.habet tñ exceptionē si vult intrare religionē: vt hic. ¶†No.ij.vnū modū cōpellēdi cōiugē ad mutuā cohabitationē.pōt eñ cōpelli per excōicationem. nunqd aūt pōt vi adduci ad domū mariti z p̄cise cōpelli:plene dico in.c.lr̄as.de rest.spo.vbi cōcludo ꝙ sic.¶†Tertio no.ex hoc z ex tex.iudicē ecclesiasticū posse cōpellere cōiugē ad exhibēdū alteri cōiugalē affectū.nunquid etiā iudex secularis pōt hoc facere?dic ꝙ sic:ex quo cōstat de mrimonio.z vide qd no.in.c.non est.de spōsa.z dico in.c. illud.de p̄sum.¶Not.ꝙ si spōsa non est cognita pōt indistincte intrare religionē ꝫ p̄cesserit discordia cū spōso.z vr̄ h̄ tex.in hoc no.vt nō possit contra eū obijci seu excipi qd facit leuitatis seu temeritatis cā.sec⁹ videt dicēdū in religioso volente intrare monasteriū aliud.ad hoc qd no.in.c.licet.§. titu.pxi.¶†Itē not tex.satis no.ꝙ matrimoniū dicit copula cōfirmari:z ꝙ sine ea mrimoniū non dicit firmū.¶†Itē no.aliud satis no.ꝙ appellatione viri z vxoris intelligit de his q mrimoniuz cōsummauerūt:nō aūt de his q solū ꝯxerūt ꝑ verba de pn̄ti.facit.c.genuit.xxvij.q.ij.†Et facit iste tex.multū sing.ad qōnē de qua in hac ciuitate cōsului.statuto hui⁹ ciuitatis cauet ꝙ vxore[b] decedēte sine filijs maritus lucret dimidiā ꝑtē dotis: cōtingit iuuenē ꝯxisse mrimoniū ꝑ ꝟba de presenti cū q̄dā puella q̄ decessit mrimonio nō ꝯsummato:qrit vtrū spōsus debeat lucrari dimidiā dotē? multi dixerūt ꝙ sic fundādo se ꝙ mrimoniū dꝛ et cōiuges appellant interueniēte cōsensu de p̄senti: nā cōsensus facit mrimoniū.xxvij.q.ij.c.sufficiat. z.d.c.ꝯiuges.cū simi.ibi positis.Itē non possunt tales dici spōsi cuz resistat etymologia vocabuli: dicunt eñ sponsi q̄si ꝓmissi:a spondeo spōdes:vt no.sup rub.de sponsa.ꝫ ea q̄ ꝯxit ꝑ ꝟba de p̄senti nō pōt dici promissa:z per ꝯñs nō cōgrue appellat sponsa:z multa pn̄t ad hāc partē adduci. Sꝫ in ꝯtriū facit sing.iste tex.nā appellatione mrimonij z ꝯiugū intelligit de mrimonio ꝯsummato et de his q mrimoniū ꝯsummauerūt:z tale mrimoniū dꝛ plus firmū:ergo in hac materia odiosa vbi spōsa sine cā perdit dimidiā dotis debemus intelligere ꝟba i portiori significato.ar.i.§.ꝫ quoties. insti.de iu.natu.gen.z ciui.Itē ex cōi vsu loquēdi nisi spōsa sit cognita nō amittit nomē sponse.ꝑ h̄ tex.hic ibi:a viro despōsata zc.multū ēt faciebat ad hāc sniam.†qꝛ vbi in lege nō exprimit cā debemus ꝯiecturare cām naturalē legis.[c] z ad ei⁹ limites restrīgere z ampliare dispositionē legis iuxta theoricā doc.in.l.nō dubiū.C.de legi.sed cā deferēdi tale lucrū marito nō potuit esse alia quam propter nimiū sumptū quē fecit in ducēdo vxorez ad domū:que cā cessat in spōsa nōdū deducta ad domū viri:z per ꝯñs dꝫ cessare dispositio statuti.naz si lucrū ꝯtingeret ꝓpter affectū coniugalē statutū dedisset cōsimile lucrū vxori ꝑ mortē mariti vel si lucrum esset par vel vtriqꝫ cōe bene crederē ꝙ cōprehenderent tūc sub ꝟbis statuti sponsus z spōsa ꝑ verba de pn̄ti.z sic intelligerē.l.deo nobis.C. de epi.z cle.vbi vr̄ casus de ista.q.ꝙꝙ Bal.ibi nimis late intelligēs illā.l.dicit illā ꝓcedere in terminis qōnis ꝓposite.sed ꝯtriū ipsemet Bal.sentit in l.nō sine.C.de bo.q̄ li.z latissime hunc arti.examino i dicto ꝯsi.¶†Unū tñ semꝑ no.ꝙ in materia larga appellatione mariti z vxoris veniunt etiaz sponsi ꝑ verba de futuro:vt sing.ꝓbat in.d.l.non sine.¶†In gl.j.in fi.Sed ꝯ hoc facit qd no. Inno.in.c.porrectum.§.ti.pxi.vbi dicit quē posse ꝓfiteri religionē z stare in domo quondam sua:maxime profitēdo in manibus epi.facit.c.insinuāte. j.q cle.vel vo.vbi bo.tex.Sol.dicūt doct.spāle esse in casu huius.c.forte ꝑꝑ p̄sumptionē q̄ est ꝯ ip̄az despōsatā:dꝫ ergo religionē ingredi qd no. Item puto ꝙ hodie nō ꝫ sine cā religioso ꝓfiteri z stare extra cōgregationē in domo ꝓpria : maxie ex pacto.ad hec.c.mouachū.xx.q.iiij.sed olim ꝑmittebat hoc propter raritatē monasterioꝝ.ex cā tamē posset hoc cōcedi:vt est casus in.d.c.insinuāte.vbi ꝑ Inn.z Bar.in auć.ingressi.C.de sac.san.eccl.z sic ꝓcedit dictū Inn.in.d.c.porrectū. ¶†In gl. ij.in fi.No.gl.z dicūt doc.z bene:ꝙ si ista non posset p̄stare cautionē nisi iuratoriā qd illa iudex dꝫ esse contētus.[d] tex.est in.c.ꝑ tuas.j.de do.post diuoꝛ.resti.z in auć.ḡnaliter.C.d epis.z cle.z reg.ad impossibile.de reg.iur.lib.vj.¶Sed ꝯ hoc z contra tex.opp.nā ex quo ista fuerat excōicata ꝑ manifesta cōtumacia nō debebat absolui cū cautione sed satisfactione p̄missa.vt.in.c.ex parte.in fi.de ver.sig.melius in.c.venerabilis.de sen.excō.lib.vj. vbi tex.ꝓprie loquit in cōtumacia.Sol.dicūt hic cōiter doc.ꝙ originalr' fuit dictū abbatis qd spāle est hic:qꝛ implemētū seu purgatio cōtumacie cōcernit sp̄ualia:nā debebat intrare religionē quam ingredi cū excōicatione nō ē honestū ꝫ ꝓfessio valeret.vt est tex.no.i.c.cū illorū.de sen.exc.z no.istū tex.ad hoc:qꝛ originalr' hoc fuit dictuz Inn.in.c. pro illorū.de p̄ben.vbi bo.tex.Ex qbus cape hāc reg.ꝙ excōicatus q̄n non exercet aliqd sp̄uale pōt absolui an̄ satisfactionē ne cōtingat rē sp̄ualē attētari in excōicatione.Itē vbi est ꝯtumacia purgat per exercitium actus sp̄ualis:vt hic.z hoc procedit ēt si act⁹ nō annullaret ꝑ existētiā excōicationis:vt ꝓbat hic iuncto.c.cuz illoꝝ.z h̄ multū no. ¶In glo.iij.ibi:arbitrio iudicis.No.bñ gl.ꝙ ꝫ papa hic p̄figat tp̄s duoꝝ mensiū nō tñ ꝑ hoc statuit vt illud tp̄s esset regulare sponse volēti intrare religionē.z hoc satis placet.nā cum regulariter det annus ad experiēdā austeritatē regule.vt i.c. ad aplicam.§.ti.pxi.iste terminus dꝫ minui vl' abbreuiari fm facti circunstantias.nā hic erat presumptio contra sponsam ꝙ potius in odium spōsi q̄ zelo religionis diceret se velle mutare vitam.

Sebasti. Sapia.

¶Uxore. Uid. Bal.in.l.j.in.ij.q. C.vñ vir z vxor.z in.l.nō sine.in pn. C.de bo.q̄ li. Pe. de anc.i.c.canonū statu.chart.xlvij. ꝟsi.qro de qōne q̄ mihi occurrit de facto.§.de cōsti.z in ꝯsi.xx.inci.ꝑ solutione dubioꝛuz. Mod.late i rubr. ff.sol.mat.

¶Naturalem legis.Idem no.ip̄e abb. Pan.i.c.ad audiētiā.§.d deci. z i.c.suggestū.i.ij. no.z ibi post eum recollegi alios doct.j.de appel. Anto.Francis.

¶Cōtētus.circa h̄ an z q̄n cautio nō est d substātia act⁹ sufficiat iuratoria:dicas p̄mo ꝙ q̄n cautio vl' satisdatio est de substātia act⁹ tūc dꝫ p̄stari cū fideiussorib⁹ vt in tutore. vt i.l.si fideiussor. §.si necessaria.ff.q satis.co. z quomodo dicim⁹ q̄n cautio est p̄stāda ab officiali ex forma statuti a q̄ ē p̄stāda talis cautio ēt si sit diues vt per bart.i.l. ꝗcūqꝫ.C. de fun.pat.lib.xj. dicas tñ ꝙ cautio iuratoria pōt prestari z si qs sit diues si tñ ex aliqua cā nō inuenit fideiussores:vt ꝑ bal. in auć.ḡnalr.in fi. C.d epi.z cle. Adde tñ ꝙ q̄n qs nō posset inuenire fideiussores ꝓpter suos malos mores tūc nō sufficeret iuratoria cautio . vt not.voluit bal.in auć.cui delictū.C.d indi.vi. tol.in.iij.co. ꝫ ita demum sufficit iuratoria cautio:q̄n ꝑꝑ paupertatē non posset inuenire fideiussores nō causatā ex sui culpa: vt ꝑ Bar.z Ale. in.l.j.ff.q satis.co.

a ¶ Cōsummatū. an papa dispēset in mrīmonio consummato. adde oi no. gl. z d. Ant. in c. j. de trāsla. ꝑla. z est sup ꝟs. sacrm. z vide ēt gl. i. c. ij. eo. ti. z qd plene scribit anc. i rep. c. canonū. de ꝯsti. in. ij. opp. z d. Abb. in c. fi. de spō. duo. z adde oino Bal. i l. deo nobis. in. iij. co. C. de epi. z cle. z qd no. d. An. in c. is q fidē. in fi. de spō. z gl. in. c. ij. de trāsla. ꝑla. an aūt papa possit dispēsare: vt ꝯhat mrīmoniū i gradu ꝓhibito: vid qd plene no. post. d. Anto. z do. abb. in. c. lr̃as. de resti. spo. z de ptāte pape circa dispensationē mrīmonij: vide Anc. ꝯsil. xxxix. z oino i ꝯsi. ccclviij. vbi pōit an papa possit dispensare ꝙ nepos ducat in vxorē mulierē patrui sui z ibi plura ponunt de hac materia. et vide eūdē in ꝯsi. ccc xxiij. vbi pōit de potestate pape. i dispēsatiōe circa clādestina matrimonia. Item adde hic. Bal. i. l. j. C. si nup. ex rescri. pe. z in. ij. C. de secū. nu. z an papa possit dispēsare ꝙ habēs vxorem sterilem accipiat aliā vxorē vel retineat ꝯcubinam: dic ꝙ nō ꝓm bal. in. c. lator. de re iu. Et ꝙ papa nō possit dispensare qd legitie ꝯiuncti separent: firmat Lap. alle. lxxxvj. Itē vid oi no. s. Tho. in. iiij. sen. dis. xxiij. qō. ij. ar. ij. vltra mediū vbi dicit ꝙ dimissio vxoris non est ꝯ pma ꝑcepta legis nature: sꝫ ꝯ secunda ꝑcep. legis nature: z iō dr ꝙ a pmo mō sub dispensatiōe cadere posse videtur. Anto. Francis.

¶ Dicas circa h ꝙ mrīmoniū consūmatū sola morte dissoluit de iure nr̃o. vt i. c. ij. de

Itē de forte iuuenis erat multū seruēs ad matrimoniū ꝯhendū z nolebat expectare lapsum anni: vnde possent ꝯtingere tales circunstantie ꝙ iudex dꝫ terminum duorū mensiū abbreuiare vel ꝓlōgare sꝫ de facili nō dꝫ recedere a termino hic statuto. facit opti. in ar. qd le. z no. in. c. qd ad ꝯsultationem de re iud. z in. l. iij. z. iiij. ff. eo. ti. z. c. personas. z. c. cū sit romana. de appel. z dicūt hic doct. vnū verbū satis rationi consonū. ꝙ si sponsus probet cōsensum sponse de intrando religionē dabit terminus anni cū cessat causa restringēdi terminū regularē. Et aduerte quia iste termin⁹ nō dat solū ad intrandū monasteriū: sed etiā ad ꝓfitēdū. vt aperte sentit hic gl. quā no. z cōiter tenēt hic doct. vñ tex. dꝫ intelligi de ingressu religionis cū effectu al's nō esset sufficienter ꝓuisum sponso cū non possit transire ad scdas nuptias si spōsa ꝓfitēte quia ante ꝓfessionē nō dissoluit mrīmoniū. vt no. in. c. s. ꝓxi. Et in fi. glo. no. gl. z ꝓ eo facit. c. si tibi absenti. de prebē. li. vj. z. l. mancipiorum. ff. de op. le.

12 ¶ † In gl. fi. in fi. No. sing. hanc gl. que quotidie allegat ad multa z nō recolo eā esse alibi: z primo no. ꝙ mrīmoniū quo ad sui essentiā necessario non reqrit cōmistionē carnalē. est ergo verū matrimoniū añ copulā. hoc ꝓbat in. c. fi. de spōsa. duo. z in c. j. de voto. li. vj. dr ꝙ matrimonium fuit institutū a deo in statu innocentie. z sic institutionis tꝑe nō fuit ꝯsummatū z vide ad hoc qd no. in. d. c. vno. z verba institutionis: vide in. c. fraternitatis. xxxv. q. x.

13 ¶ † Scdo no. ex gl. duplex significatū matrimonij. aliud em̄ significat ante ꝯsummationē carnalē: aliud post. z de significato ptꝫ qꝛ per copulā carnalē dr ꝯfirmari. dic em̄ ꝙ itercedēte copula significat rē indiuisibilē. s. vnitate consistente inter deū z ecclesiā per assumptionē carnis humane in vtero virginis. vt in. c. debitū. de biga. z ob hoc dicit apl's matrimoniū eē magnū sacrꝫ in eccl'ia dei z dic sacramētū. i. rei sacre signū. j. q. j. c. multi: vnde sicut significatū est inseparabile ita z ip̄m matrimonium significans q̄ ratio nō contingit añ cōsummationem. nā lꝫ sit verū matrimoniū quoad sui essentiā: non tñ significat rē indiuisibilē sed diuisibilē qꝛ denotat vnitatē q̄ consistit in spū inter deū z fidelē animā: q̄ quidē vnitas sepe dissoluit intercedēte pctō. z hec est ratio quare nō est ita firmū ante copulā carnalē. nam matrimoniū quatenus est res z nō sacrm posset dissolui sicut ceteri ꝯctus. l. si vnus. §. pactus. ff. de pact. sꝫ quaten⁹ est sacrꝫ regulat a natura z significato ipsius rei significate. z sic intelligas principium gl. z videas gloss. magis claram in ca. quapropter. xxvij. q. ij.

14 ¶ † Item no. ex gl. ꝙ matrimoniū non ꝯsummatū sortit naturā suā ex ꝯstōne ecclesie. z ideo circa illud late ptꝫ pape ptās cū papa sit supra ius positiuū. vt. c. ꝓposuit. de ꝯces. ꝑben. hoc tñ reprobat Hosti. z nō immerito: dicit em̄ ꝙ essentia mrīmonij est ꝯsummatio ꝑ copulā habentē se tāꝙ esse et operari. ergo a quo depēdet esse z operatio: sed si esse hꝫ ex cōstitutione eccl'ie ergo z operationē: sed hoc vltimū est falsum etiā ꝓm gl. ergo z primū. vñ dicit Host. z bñ ꝙ cū matrimoniū fuerit creatum añ oēm ꝯstōnē ecclesie non pōt habere esse ab ecclesia sꝫ ab ip̄o deo q illud induxit in statu innocētie: vt. s. dixi: sꝫ sola ratificatio ꝓcedit ex ꝯstōne ecclesie: nā mrīmoniū dr ratum: cum est indiuisibile. vt est tex. in. c. q̄to. j. d diuor. z illa ratificatio fundatur sup sacro baptismi vt in. d. ca. q̄to. z in hoc pōt papa dispēsare: vñ videmus ꝙ circa mrīmoniū infideliū ecclesia statuit vt certo casu dissoluatur. vt i. d. c. q̄to. Cōcludit ergo ip̄e ꝙ circa ꝯsummatū[a] papa nō dispensat inter fideles: qꝛ cum cōsummatio cōsistat in facto non pōt haberi ꝓ nō facta. xxxij. q. v. c. si paulus. l. in bello. §. facte. ff. de cap. z postli. re. sed in non ꝯsummato papa potest dispensare. vñ dicit mirabile verbum qd consensu vtriusqꝫ sponsi potest papa ex ptāte absoluta dissoluere tale matrimonium nulla alia causa existēte: sed ex ptāte ordinaria vt hic. z idem secundum eum dicendum in simili casu. Et no. illa verba de ptāte ordinaria z absoluta. Petr. tamen hic recitat ꝙ dū quidā princeps peteret ab Inn. pa. vt dissolueret mrīmoniū nō ꝯsummatum ꝑ eū ꝯctū papa r̄ndet se non posse ꝑncipe alle. hāc gl. r̄ndit pap. maledict⁹ q te docuit. dicit se tñ ignorare an papa dispensauit nec refert quare maledixit docētē. sꝫ forte ex eo qꝛ sine causa maxia nō deberet papa hoc facere. cū his dictis Host. transeunt cōiter doc. hic.

15 ¶ † Sꝫ tu circa matrimoniū ꝯsummatū vid ar. ad ꝑtes multū vigētia posita ꝑ Io. an. i regula actus legitimi. de re. iu. li. vj. vbi recitat se disputasse qōnē[b] nunquid papa possit dispensare cū vnico filio regis religioso vt ꝯhat mrīmoniuꝫ ad tꝑs. s. donec suscipiat filiū postea redeat ad monasteriū. z hec qō est magis difficilis q̄ precedēs qꝛ hec dispensatio versat circa tria. primo vt religiosus ꝯhat matrimoniū scdo vt matrimoniū ꝯhat ad tꝑs ꝙ est ꝯ vnū ex trib⁹ bōis mrīmonij. xxvij. q. ij. c. oē. z in. c. fi. de cōdi. ap. tertio ꝙ mrīmonium ꝯctum z cōsummatū dissoluit. z qꝛ qstio fuit visa sibi in alto pelago versari z difficilis cōtētus argumentis ad vtrāqꝫ partē solutionē qōnis ꝓterijt. tñ ego satis putarē ꝙ nullo casu possit pa dissoluere matrimoniū cōsummatū inter fideles: ita ꝙ eligerē partēꝫ negatiuā: qꝛ cū ꝑpetuitas fuit in mrīmonio de iure diuino papa non pōt tollere ea q̄ sunt iuris diuini vñ potius diceret errare q̄ legem cōdere: vt dicit text. in. c. sunt quidaꝫ. xxv. q. j.

16 ¶ † Pro h bo. tex. in. c. ex ꝑte. ij. j. eo. vbi papa dicit ēt circa mrīmoniū non cōsummatū ꝙ nisi repiret interꝑtatio eccl'ie posset dici illud indissolubile z ꝑ illū text. dicerē ꝙ nisi in casu exꝑsso. s. ꝑ ingressum religiōis nō possit illud mrīmonium dissoluere. z idem credo ꝙ statuisset eccl'ia nisi fuisset inducta exēplo sanctorū: vt innuit tex. in. d. c. ij. s. e. z. j. eo. c. ex ꝑte. z ad ꝓbandū sufficiat illud ꝙ matrimoniū est de iure diuino etiā añ cōsummationeꝫ.

1 ☞ Maritus sicut nō pōt intrare monasteriū vxore recusante: ita etiā non possunt fieri fratres hierosolymitani.

2 Mater priuat tutela filiorū nō solū si transiuerit ad scdas nuptias: sed etiā si incontinenter vixerit.

3 Uxor illius qui ingressus est monasterium ea cōsentiēte tenetur z ip̄a intrare monasterium z ibi profiteri quando est suspecta de incontinentia.

4 Moniales vtrum de iure debeant tonsurari.

5 Maritus si de licentia vxoris intrauit religioneꝫ potest officio iudicis reuocari z vxori restitui illa non obseruante cōtinentiam. 6. sed si vxor vouerit continentiam compellitur intrare monasterium.

7 Maritus z vxor qñ volūt ꝓfiteri nō reqrit de necessitate cōsensus epi: lꝫ de iustitia z honestate sic.

8 Religiosus verus z professus quo casu possit habitare cum vxore z sibi reddere debitum.

1 VXoratus. ¶ † Summa vt s. eo. c. cū sis. z diuidit ꝑncipaliter in duas ꝑtes. primo prohibet per hospitalarios sancti Io. vxoratū recipi sine vxoris licentia. scdo ꝓhibet ꝑ ipsos recipi mulieres. Scda ibi: nullus vestrum. prima pars subdiuidit seu distinguit qualitatem vxoris licentiā dātis. ¶ No. j. iūcta suprascriptione ꝙ ꝯiugatus sicut nō pōt intrare monasterium monachoꝝ vxore nō ꝑmittēte cōtinentiā vel monasteriū nō ingrediēte ita nec ad istos hierosolymitanos hospitalarios trāsire pt. sunt em̄ isti fratres religiosi z tenēt ad ꝯtinētiā. vt exꝑsse ptꝫ hic. ¶ Scdo no. paria esse vxorē trāsire ad scda vota. vel incontinēter viuere eo casu quo trāsit⁹ ad scda vota non est licitus.

2 ¶ † Et facit iste tex. ad q̄stionem nunquid vxor relicta q̄ assumpsit tutelaꝫ filij perdit tutelā si incontinenter viuat sicut ꝑdit ꝑ transitum ad secundas nuptias[c]: z dic qd sic de quo est gl. no. quā sequitur Bart. in auc. vt matri z auie. C. quando mu. tut. of. fungi potest. qd bñ no. z pro hoc facit tex. in. l. fi. eod. ti. vbi requiritur quod pudice viuat. Per hoc potest inferri ꝙ eas penas patitur mulier per transitum ad scdas nuptias quas intra annum luctus pati debeat si incontinēter[d] viuat: qꝛ ratio nuptiarū prohibitiua intra tale tꝑs fortius vendicat sibi locum incontinentia

transla. ꝑla. h alr. z vid ēt Ale. i. l. si cū dotē. in. §. si marit⁹. in fi. ff. so. ma. dissoluit etiā ꝑ ingressuꝫ religionis amborū coniugū non alteri⁹ tñ ꝓm ea q̄ habent in. c. verū. in. c. cōiugatus. z in. c. cuꝫ sis. de ꝯuer. cōiu. An autē sup eo papa dispēset est magis ꝟa z cōis ꝯclusio ꝙ nō. vt tꝫ ēt. bal. vltra h dicta. in. l. deo nobis. i. ij. col. C. d epi. z cle. z hr̄ ꝑ nouissimos i rubri. ff. sol. mat.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Cōsummatū. de hac materia vide latissime ꝑ cardi. alex. i. c. fi. j. de spō. duo. vbi adducit. xiij. argumēta ꝓ vtraqꝫ ꝑte. z ꝑ do. relatos ꝑ Fel. in. c. q̄ in ecclesiarū. s. de ꝯsti. z ꝑ Galganū senensem in trac. de potestate pape.

b ¶ Et refert z sūme ꝯmendat bal. in. l. si tibi fili⁹. in fi. ff. de ado. vbi tꝫ qd papa possit lꝫ idē Bald. de hoc dubitauerit in. c. naturales. i ti. si d feu. fue. contro.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Ad scdas nuptias vide Feli. in c. pastora. colū. iij. ꝟ. vidua z ipudica. s. de iudi. Deciū in ru. de iudi. in. j. lec. col. j. z. ij.

d ¶ Incōtinenter. adde Pau. de ca. ꝯsil. xxij. in primo impressis. vbi consuluit ꝙ ēt pōt repelli except. stupri si repetat dotem.

nentia:ne in plus se habeat luxuria ꝙ̄ castitas.⁊ pro hoc facit qđ not.per glo.⁊ Bar.in.l.fideicōmissum.C.de fideicom. vbi not.ꝙ si mulier relicta incontinenter viuat perdit legatū sibi factū a marito,⁊ auferť sibi tāꝙ̄ ab indigna:⁊ ex ꝑsumpta volūtate testatoris reuocať legatū.qđ maxime procedit si vixit incōtinenter tpe vite mariti marito ignorante.vt not. 3 in.l.sororē.C.de his qui.vt indi.⁊ hec not. ¶†Not.ibi:perpetuo cōmoretur.arg.pro ⁊ cōtra:nūquid vxor cōiugati volentis intrare religionē teneatur ꝓfiteri si est suspecta de incōtinentia:vel solū esset in monasterio vt arceatur a vagationibus:nā pro parte negatiua vꝫ ꝙ non teneať profiteri.facit hec litera que solū precipit vt se remoueat a conuersatione seculariū licet in ꝯ̄trium faciat text.dum dicit ꝙ dꝫ intrare vt ibi deo seruiat.⁊ hanc partē puto veriorē. adduco tex.xxvij. q.ij.c.agathosa.vbi tex.vtitur verbo conuertať.ad idē tex.c. cū sit.s̄.eo.⁊.c.ij.vbi dr̄ ꝙ nō debet vna pars transire ad deū ⁊ altera remanere in seculo.satis em̄ remanet in seculo si non profiteť:nam si intraret vt arceať a libidine monasteriū esset sibi carcer:nō autē intraret vt deo seruiat.cuius ꝯ̄trium dicit hic hec litera:⁊ hoc est verum a principio anteꝙ̄ maritus ingrediať.quid aūt debeat obseruari post ingressum.dic vt di4 xi in.c.j.s̄.eo. ¶Not.in.§.nullus.ꝙ mulier non dꝫ tonsurari etiā causa religionis.⁊ not.bene hunc tex.non enim loquitur de tonsura superiori q̄ appellatur clerica : sed inferiori qn̄ fit abscissio capillorū vsqꝫ ad aures.de remanētē i seculo est tex. clarus in.c.si qua mulier.xxx.di.vbi exꝑsse prohibeť. debent enim portare crines seu comā in signū subiectionis. Sed dubium est de ingrediente religionē.naꝫ videmus ꝙ moniales cōiter tonsuranť.⁊ de hoc non reperiť tex.sed vide glo.in cle. attendētes de statu reg.q̄ nititur saluare hodiernā consuetudinē:sed ipse tex.facit multū in ꝯ̄trium.sed saluādo illā gl.potest tex.iste intelligi qn̄ mulier volebat tonsurari remanendo in seculo putans religioni cōuenire.pro hoc facit qr loquitur hic de fratribus sancti Ioānis ⁊ nō de monialibus. ¶Ult. no.ꝙ fratres sancti Ioā.nunꝙ̄ possunt accipere aliquā mulierē ad cohabitandū secum:etiam si illa vellet cōuerti:qr in eodē monasterio non debent collocari masculi ⁊ femine. naꝫ monasteria duplicia sunt hodie prohibita.xviij.q.ij.c.diffini5 mus. ¶†In ea.glo.in fi.No.glo.q̄ aperit intellectū fere totius ti.⁊ adde gl.fin.que est in.c.proxi.que tendit ad idē.Et ex hac glo.not.j.ꝙ ad substantiā ꝓfessionis alterius cōiugū necessario non requiriť ꝙ alter coniunx voueat cōtinentiam vel ꝙ intret religionē si est suspectus de incontinētia:sed ista requiruntť de iustitia ⁊ sic a principio.differentia tn̄ est vtrum vxor vouerit vel simpliciter dederit licentiā.nam primo casu non reuocať maritus de monasterio etiā si vxor incontinēter viuat:sed cōpellitur vxor intrare monasteriū.vt in.c.significauit.j̄.eod.sed in casu scđo vir reuocať de monasterio ex offi6 cio iudicis.vt in.c.j.s̄.eo.ti. ¶†No.ij.glo.ꝙ vxor que dedit licentiā intrandi religionē marito non potest amplius reuocare ingressum : sed hoc poterit facere superior ex officio . ex quo habes intellectū ad.c.j.s̄.eo.multi tn̄ tenuerunt ꝯ̄trium. 7 sed tene istam gl.vt dixi in.c.j.s̄.eo. ¶†Tertio no.ex.glo.ꝙ licentia ep̄i nō est de substantia ꝓfessionis cōiugis.⁊ sic limita ⁊ restringe dictū Hosti.⁊ Io.an.hic dicūt enim ꝙ de licentia ep̄i hoc fieri debet.ex quo sequitur separatio matrimonij quo ad torū.arg.in.c.j.de consan.⁊ affi.sed tu vide meliorem tex.cū gloss.xxvij.q.ij.si vir ⁊ vxor. Dic ergo ꝙ aut de honestate requiriť vt tenuit Fede.cōsi.xxxvj.aut de iustitia:vt sentiunt hic doc.sed necessario non exigiť ad validitatē ꝓfessionis:vt satis sentit hic glo.⁊ videtur tex.apertus in.c.j.s̄.eod. 8 inducēdo prout ibi dixi. ¶†Ulti.no.casum ex glo.in quo verus religiosus habitat cū vxore.⁊ teneť sibi reddere debitū. qđ prima fronte vr̄ impossibile cū cōtinentia sit de substātia religionis.vt in.c.ad monasteriū.j̄.de statu reg.sed hoc ideo fit qr transitus a principio oīno nō fuit licitus.simile no.glo. a multū sing. in papa vt si habēs vxorem[a] de facto fuit ꝓmotus teneť vxore instante aut relinquere papatū:aut ei reddere debitū.vt not.in.c.si quis pecunia.lxxix.dist. ¶In glo.in ver.familia.in fi.dic quod illud intelligitur quādo remanēs in seculo est suspectus.

☞ Maritus qui intra claustrū vel extra fecit professionem ⁊ vxori fuerit restitutus ea mortua non poterit cū alia ꝯtrahere sed compellitur intrare monasterium.

Maritus potest se obligare religioni etiā viuente vxore qua mortua tenetur votum adimplere.

Maritus an de necessitate reqrat consensum vxoris qn̄ vult ingredi monasteriū.⁊ nume.5.vbi dicitur ꝙ professio nō debet fieri sine licentia vxoris tamen facta tenet.

4 Uxor dū consentit ꝙ maritus intret religionē an debeat certiorari ꝙ ipsa tenetur vouere vel religionē intrare.

5 Uouens continentiā nō debet cōtrahere matrimoniū:sed si contraxerit tenet.

1 **Ex parte.** †Professus religionē de cōsensu vxoris in seculo remanētis lꝫ vxori fuerit restitutus ea mortua ad monasteriū redire ꝯpelliť.ita cōiter summať.text.tn̄ iste nihil dt de restitutiōe ⁊ iō aliter summarē:⁊ sic.Cōiugat⁹ faciens ꝓfessionē vxore ꝯsentiēte:lꝫ nūꝙ̄ intrauit monasteriū si mortua cōiuge cū alia cōtrahat nō vꝫ mr̄imoniū:⁊ monasteriuꝫ intrare compelliť.Prima pars ponit querelā.Scđa dat iudicem ibi:qr vero. ¶Casus literalis . Quidam.D.noīe in infirmitate positus vxore sua cōsentiēte votū castitatis emittens suscepit habitū monachalē:⁊ postmodū liberat⁹ vxorē suā retinuit:⁊ ea defuncta aliā superduxit.queriť vtrum cuꝫ ea valeat remanere:rn̄det papa lꝫ ille.D.ad religionem de iure nequiuerit ꝓficisci vxore in seculo remanente.ea tn̄ sublata de medio votū suū violare nō potuit.vnde mādat quatenus si verū est quod asseriť predict⁹.D.cōpellať per excōicationē vt mulierē illā dimittat ⁊ ad suū monasterium reuer2 tať de cetero in habitu regulari moratur⁹.Ber. ¶†No.j.ex isto tex.coniugatū posse se obligare religioni etiā tpe infirmitatis ⁊ in domo sua existēs.ꝓ h̄.c.porrectū.j̄.de reg. ¶No. ij.hic tex.apertū non cauillādo literā.ꝙ de substātia religionis necessario non requiriť vt alter coniunx voueat continentiā:vel quod interueniente licētia ep̄i.⁊ sic per istū tex.apte ꝓbatur glo.c.precedentis.ad idē.c.j̄.pxi.si enim monachatus hic non tenuisset valuisset matrimoniū postmodū ꝯ̄ctum cū secunda muliere:qr matrimoniū rumpit votū simplex: ⁊ tn̄ annullať per professionē precedentē.vt in.c.j.de voto.lib.vj. 3 ¶†Not.ibi:de iure ⁊c.ꝙ de iure nō sufficit licētia vxoris:vt maritus ingrediať religionē:sꝫ dꝫ obseruari forma.c.cū sis. s̄.eo.⁊.c.ad apostolicā.j̄.eo.si tn̄ hoc ius non obseruať : non tn̄ per hoc annullať ꝓfessio:sed seruať qđ nota.s̄.c.proxim̄.⁊ 4 materiā huius.c.plene tractaui.s̄.e.in.c.j.in di. ¶†In glo. j.ibi:si scit ius cōe vel ei dicať.No.istā opin.que hoc intendit ꝙ si vxor scit ius.s.hanc materiam concernens vel fuerit certiorata.s.ꝙ ingressus mariti nō pōt de iure fieri nisi vxor voueat vel intret religionē dando licentiam marito intrādi religionē videtur tacite vouere ⁊ se obligare ad ingressuꝫ eo casu ꝙ nō posset esse in seculo sine suspitione.⁊ hanc opin.sentit tacite glos.in.c.seriatim.xxxij.di.⁊.c.si cuius vxorem.xxxiiij. di.⁊ licet doc.de hoc nihil dicāt.tn̄ mihi hoc placet per ea q̄ dixi in.c.j.s̄.eo.sed in casu nostro vxor nō fuit certiorata nec sciebat hoc ius:pro hoc.c.veniens.s̄.eo.⁊ de intellectu huius 5 c.dic vt in glo.seq. ¶†In gl.ij.ibi:nō tenebit.aduerte nam Hug.olim poterat ꝓbabiliter dicere ꝙ decre.ꝙdā ⁊ decre.j. s̄.⁊.j̄.c.plꝫ.nō tenebat tpe quo iste decre.extrauagabantur. nā poterat probabiliter dubitare an esset decre.sicut hodie dubitamus de multis extrauagantibus antiquis:sed hodie ex quo iste decre.sunt posite in cōpilatione hac non est de eis dubitādū.nec Hug.sic dixisset si eas vidisset hic incorporatas.⁊ ideo tene dist.seq.glo.vt dicam⁹ ꝙ ex sola licētia vxoris non debet de iure maritus ad religionē proficisci.vt in.c. cū sis.s̄.eo.Sꝫ si de facto facit oppositum professio tenet:sicut dicimus ꝙ vouens continentiā nō debet de iure cōtrahere matrimoniū si tn̄ cōtrahat tenet.vt in.c.j.de voto.libr.vj. ⁊ hoc.c.addit ad.c.j.s̄.eod.nam ibi non dicitur vtrum mortua vxore dāte licentiam cōpellatur maritus esse in monasterio quod additur hic ⁊ pro intellectu vide quod dixi in.c.j.s̄. eo.in dist.⁊ in.c.pxi.

1 ☞ Maritus professus religionem vxore sciente non potest ea mortua redire ad seculum.

2 Maritus q intrauit religionē inuita vxore an censeať ratificare ingressuꝫ post mortē vxoris qn̄ maritus ignoret mortē. Ratificatio non fit ab ignorante.

3 Matrimoniū contractū cū secunda viuente prima vxore nō conualidatur moriente ipsa prima vxore.

1 **Consuluit.** †Legiť ꝑncipal'r trib⁹ modis.⁊ fm primū intellectū h.d.Si cōiuges ꝓfitenť religionē altero mortuo alter ad seculū redire nō pōt.⁊ iste intellect⁹ eliciť ex tex.intelligēdo ꝙ vxor etiā intrauit religionē.legiť ⁊ scđo qđ sol⁹ marit⁹ intrauit.⁊ hoc intendit. Professus religionē de ꝯsēsu vxoris in seculo remanētis ea mortua ad seculū redire non potest,⁊ sic cōiter summāt do.sed iste tex.non patiť aliquē istorū intellectuum.Et ideo summo aliter ⁊ tertio fm intellectū veriorē ⁊ singularē in materia:⁊ sic. Professus religionē vxore sciente ⁊ dissimulante ea mortua ad seculū redire nō potest.Communis diuisio. Secunda ibi:cōsultatio.

[a] Sebasti.Sapia. ¶Habēs vxorē. Idē tenet.d.abb. in.c.licet.col. iij.s̄. de ele.⁊ ibi ponit qđ vxoratus pōt eligi in papam.de quo etiā per eūdē in.c.cōstitutus. in fi.j̄.eo.

Zacharias.

a ¶ Cōtra votū venire. adde qd no. in apo. ad istū in. c. si quisq̄. nu. 5. post alios in apo. i ℣s. seruitutē. s. de coha. cler. et mu. vbi teneo q̄ si post tale votū solenne dico emissum nascātur filij q̄ sunt spurij. vt ro. sin. ccccc. ij. incip. dic q̄ filij. quē ibi ad h̄ alle. Sebasti. Sapia.

b ¶ Dictū notabile. Hoc dictum dicit sin. Ro. l sing. cccccxxj. inci. maritus et vxor. et idez vult Hosti. i sum. de fi. p̄sby. §. quis possit. ver. quid si sacerdos.

Zacharias.

c ¶ Maxime pro tm̄. adde istū in. c. dānamus. nu. 3. i ℣. nota ibi maxie. et q̄ posui in apo. ad eū post alios i ℣. maxie. s. de sū. tri. pleni⁹ in. c. qm̄ frequenter. §. porro. nu. 7. et ibi dixi in apo. ad eū i ℣s. exponit istam dictionē. s. vt lit. nō contesta.

Anto. Fran.

¶ An eremita dicat̄ psona ecclesiastica. vid gl. in. l. ij. ff. de in ius voc. et Jmo. in. c. cū monasteriū. de ele. et vide etiā do. Car. in cle. pe. i. ij. q. de sent. exc. et adde q̄ eremita non pōt offendi sicut nec cleric⁹ absq̧ pena excōicatiōis. c. ij. d fo. cōpet. adde tñ q̄ nō obligat̄ voto castitatis imo pōt ɔ̄here matrimoniū. vt p gl. in c. ex parte. de cle. coniu. nec ēt ligat̄ voto pauptatis. xix. q. ij. ecōtra. et vide gloss. in. c. cū monasteriū. p̄alle. de elec.

¶ Casus literalis. Quidā consentiente vxore sua trāsiuit ad religionem: tandē vxor illa mortua est. quesitū fuit vtrū possit habitū secularē reassumere et aliam ducere in vxorē vel si ductā sibi liceat retinere: rñdet papa q̄ p̄dictus vir nec habitū quē assumpserat abijcere potest nec aliquā sibi per matrimonium copulare: et si ɔ̄xerit matrimoniū ipsum est dirimēdum. Ber. ¶ No. j. ex tex. fm vnū intellectū q̄ si cōiugat⁹ intrans religionē non habita vxoris licētia nō reuocat̄ in vita mulieris: nō pōt post eius mortē redire ad seculum: et iste est verus intellectus. c. vt. j. latius patebit. Ex quo infero q̄ ad substantiā pfessionis necessario nō cōcurrunt ea q̄ habentur in. c. cū sis. s. eo. ¶ In glo. j. in fi. Ex ista gl. colligunt̄ duo intellectus ad tex. ambo diuinātes. Prim⁹ q̄ vxor dedit huic licētiā et si erat iuuenis permisit intrare religionem. sed certe hoc non colligit̄ ex litera. et hoc p̄supposito qd dicit gl. vana fuisset cōsultatio. ¶ † Scđs intellectus qñ ex prima promissiōe maritus nō fuit obligatus religioni. ex quo habuit vxoris consensum: sed obligat̄ ex ratificatiōe quā fecit post mortem vxoris. et iste intellectus est indubius. et nullo modo colligitur ex tex. Inno. hic dicit q̄ intrans religionē inuita vxore vel ignorāte ex quo nō fuit reuocatus statim mortua vxore obligatur ex pposito suo mutandi vitā. nam propositū solēnizatur per habitus susceptionem. vt in. c. consuluit. s. ti. px. nec in hoc requirit̄ scientia mortis vxoris. postea refert quosdā tenere: et melius fm eū q̄ si maritus intrauit inuita vxore non obligat̄ post mortē vxoris nisi sciens mortē de nouo cōsentiat quasi ignorādo mortē presumat̄ durare in primo cōsensu qui non fuit habilis ad pfessionē sicut dicimus in matrimonio carnali: nā si habēs vxorē cū alia ɔ̄hat mortua vxore eo ignorante nō cōfirmat̄ primum matrimoniū q̄ presumit̄ pdurare in p̄mo vt no. in. c. j. j. d eo qui duxe. in ma. Jo. an. dicit q̄ prima opi. Inno. posset pcedere qñ vxor non fuit inuita seu coacte nō consensit. scđa opi. pcedit qñ vxor ɔ̄dicit sed Pet. posuit hic alium intellectū q̄ text. iste loquit̄ qñ vxore sciēte et dissimulāte maritus intrauit monasteriū. si em̄ nō reuocauit in vita nō pōt maritus post mortē exire monasterium. et iste est verus intellectus. c. quē vr̄ sequi Joā. an. et Cal. s. c. pxi. dixi in. c. j. s. eo. l distinctiōe. et ibi tetigi post cal. Sed pōt dici q̄ siue vxor dissimulauerit: siue ignorauerit: siue ɔ̄dixerit: ex quo de facto nō fuit reuocatus in vita vxoris nō potest post mortē eius exire monasteriū: sed incontinenti post mortē vxoris fuit validata primo pfessio. rō q̄ intrans religionē semper vr̄ intrasse cā seruiēdi deo et mutandi vitaz: vnde icōtinēti qñ fuit sublatū obstaculū post mortē vxoris. remanet pfessio sua valida q̄ quo ad ipsum semp tenuit: sec⁹ in matrimonio carnali: quia ɔ̄hens cum secunda habet semper animū deprauatū: et non intendit matrimonialiter consentire sed potius secundā vxorem decipere: vnde iste consensus est illegitimus: nec pprie dicitur consensus sed dissensus aliud est in ingrediēte religionē: quia vt. s. dixi semper habet animum mutādi vitā. et per hoc habes intellectū ad istū tex. et ad. c. quidam. s. eo. et ad. c. placet. j. eo.

☞ Uxor si vouit continentiam tenetur reddere debitum lʒ maritus consenserit ad tēpus: sed forte non tenetur exigere vel petere. et nu. 2. et 5.

Judex ecclesiasticus aditur cōtra laicum nolētem exhibere coniugi affectum maritalem.

Uxor non potest emittere votum ieiunandi nec aliud votuʒ continentie sine cōsensu mariti: quinimo si maritus consensit potest reuocare licet peccet: non autem econtra. et nu. 5.

Maritus consentiens vxori vouenti continentiam an cēseatur et ipse vouisse.

Maritus et vxor vouentes continentiam ad tēpus lapso tēpore non obligantur.

Maritus et vxor qui vouerunt continentiam possunt ɔpelli per iudicem ecclesiasticum ad obseruandum votum.

Nati ex marito et vxore postq̄ vouerunt cōtinentiam sunt illegitimi.

Maxime: ista dictio potest exponi pro tantum.

Charissimus. † Cōiunx q̄ continētiā vouit tenet̄ reddere debitū cōiungi lʒ ad tp̄s voto consenserit. h. d. Scđa ibi: fraternitati. ¶ Casus literalis. Uxor regis sueuie graui infirmitate depressa ɔtinētiam vouit. vir su⁹ ad tp̄s voto ɔtinētie ɔsensit: ipsa postmodū liberata viro suo adherere mr̄imonialiter recusabat: vñ rex petijt a papa sibi super hoc puideri et cōpelli vxorem sibi matrimonialiter adherere affectu. mādat papa qbusdā quaten⁹ si inuenerint vxorem regis predicti graui infirmitate detentam cōtinētiā vouisse maxime si idem vir non vouit perpetuā cōtinentiam predictā dominā viro suo faciant adherere et vtrūq̧ adinuicem maritali affectu tractare. Ber. ¶ † No. j. ex isto tex. vxorem non posse emittere votum cōtinentie sine cōsensu mariti. et dic q̄ requiritur cōsensus quatenus marito fit preiudiciū, alias autem quilibet coniugū in sui preiudicium potest vouere continentiam. vt in. c. seq. et. c. quidā. s. eo. ¶ † No. ij. q̄ iudex ecclesiasticus aditur contra laicū nolentē exhibere coniugi affectum maritalē. ¶ In glo. j. ibi: si simpliciter licentiam dedisset vult ergo glo. qd si maritus dat simpliciter licentiaʒ vxori emittendi votū continētie: qd non possit ampli⁹ exigere debitū. et sentit secus fore si ad tēpus. tex. tñ nō aperit vtrū maritus peteret debitū durante tēpore ad qd consenserat vl̄ post lapsum temporis nec docto. hoc tangunt. ¶ † Unde latius exordiendo materiam aduertēdum q̄ aut vxor emittit votum alicuius abstinentie puta ieiunandi. et hoc votum nō obligat marito inuito. quinimo si maritus cōsensisset potest nihilominus reuocare. et licet ipse peccet reuocādo ex quo licentiam prebuit vxor tamen potuit non resistere nec peccat desistendo: quia tenet̄ in hoc lege diuina et humana obedire marito: vt est tex. no. in. c. manifestum. et. c. vouit. xxiij. qō. v. ita qd facias regulā q̄ nullū votū abstinētie pōt emittere vxor sine consensu mariti: et qd maritus pōt reuocare: licet prius consenserit: non aūt sic econtra: quia vxor est magis subiecta marito. et de hoc dic plenius ſvt ibi not. ¶ † Aut vxor emisit votū continētie: et tunc valet in sui preiudiciū. s. vt non exigat debitū quia non exigere nullū preiudiciū irrogat marito: vt probat̄ in. c. seq. si aūt simpliciter vouit et maritus consensit: aut ad tp̄s: et potest indubie lapso tp̄e debituʒ exigere et isto modo intelligendo indubie pcedit hec litera. Aut queritur nunquid pendente tp̄e possit maritus exigere debitum et sic reuocare votū cui consensit et est magis dubiū. nā glo. in. d. c. manifestū. videtur velle aliud esse in voto cōtinentie aliud in voto abstinētie: et haberet hoc equitatē. tamen puto contrariū: quia votū continētie est votū abstinentie. vt in. c. si tu abstines. xxvij. q. ij. Cū ergo iura diuina et humana dant marito plenam facultatē in voto abstinētie: ergo videtur q̄ votū continētie poterit reuocare. in ɔ̄rium tamen facit q̄ in alijs votis maritus cōsentiendo non vr̄ tacite vouere: sed in voto continentie sic: quia consensus eius non exigitur nisi vt ipse nō exigat: et tamen pro primo dicto facit iste tex. qui videtur ista ponere vt diuersa. s. vouere et voto vxoris cōsentire. Iteʒ q̄ litera ista nō dicit tp̄s illud fuisse lapsuʒ: peccat tñ marit⁹ veniendo cōtra id qd semel consensit: vxor tamen non potest resistere. vt. s. dixi. et sic scđo modo pōt intelligi iste text. et eisdem rōnibus dicendū est qñ vxor vouit cōtinentiā in perpetuū: licet gloss. videatur vacillare in. c. nosse. xxx. q. j. predicta procedunt vbi maritus non vouit sed voto vxoris consensit. ¶ † Quid aūt si maritus pariter vouisset. dic q̄ aut ad tp̄s et lapso tēpore non obligatur. ar. hic in ver. perpetuam. Aut simpliciter et tunc vterq̧ tenet̄ seruare continentiā nec tenet̄ vxor obedire marito volēti contra votū venire vt est casus in c. q̄ deo patri. xxxiij. q. v. ¶ † Quid aūt si alter non seruat cōtinentiam nūquid reliquus possit aliū repetere et ab eo debitum exigere. tex. videt̄ velle quod nō. in. d. c. quod deo. sed gl. not. in. d. ca. nosse. dicit q̄ alter non possit alium impetere ex quo ambo emiserūt votum: iudex tamen ecclesiasticus ex officio suo dʒ eos cōpellere ad mutuā cohabitationē. arg. in. c. ex lr̄is. j. de diuor. sed certe illud. c. hoc nō probat. l. loquit̄ em̄ qñ sine voto matrimonium fuit separatum propter alterius adulterium et dicit altero adulterāte pariter dʒ matrimoniū reintegrari: q̄ adulteriū cum adulterio est cōpensandum: sed nos loquimur quādo obligatio est quesita deo, vnde licet alter peccet non dʒ reliquus assumere peccandi causam. et hāc opinio. tacite sentit Inno. in. c. dudū. j. eo. vbi ad oppositum ponit dictum notabile q̄ si isti coniuges post emissum votū continētie se carnaliter cōmisceāt ples inde genita non est legitima, quia non fm legē sunt cōiuncti. non est amplius matrimonium quo ad exercitiū carnis. et idē no. gloss. in. c. ministri. lxxxj. dist. idē dic et fortius si vxor vouit continētiam marito intrante religionē vel promoto ad sacros ordines. nam si de nouo cōiungātur soboles non est legitima. ¶ † Et hec no. et per hec declaratur gl. sequens que verbum maxime exponit pro tantum posset tamen exponi pprie referendo illud ℣bū ad votum temporale: vt sit sensus q̄ maritus pōt petere debitum maxime si non vouit cōtinētiam. nā idem si vouisset ex quo tempus erat lapsum.

☞ Maritus aut vxor si altero ignorāte profiteatur religionem: et ob hoc de monasterio educitur nō cogitur illud reingredi illo mortuo. si ℣o moriat̄ anteq̄ egrediat̄ monasteriū non poterit amplius ad seculum redire. 3. 6.

Maritus

2 Maritus ⁊ vxor an poſſunt votum continentie vel abſti-
nentie inuito altero emittere.
4 Uotum emiſſum tẽpore inhabili nõ obligat tẽpore.habili.
5 Actus perueniens ad eum caſum a quo non potuit efficax
habere principium annullatur.
6 Maritus qui inuita vel ignorante vxore fecit ſe promoue-
ri ad ſacros ordines tenet̃ ea mortua cõtinẽtiã ſeruare.
8 Sententia poteſt pro parte valere ⁊ pro parte non.

1 **Placet.** † Si alter coniugũ altero ignorã-
te religionez ꝓfitet̃:⁊propter hoc
de monaſterio educitur:illo mortuo ad monaſte-
riũ redire non cogit̃.℄ Cõis diuiſio.ſcda ibi:ſuper
quo.Caſus l'ralis.Quedã mulier credens maritũ eſſe mor-
tuũ habitũ religionis aſſumpſit tandẽ eo reuerſo de mona
ſterio educta fuit viro poſtmodũ defuncto querit̃ vtrũ cõ-
pellenda ſit ad monaſteriũ redire.Rñ.papa ꝙ votũ ſuũ nõ
tenuit oĩno:tñ intantũ tenuit quatenꝰ ſe potuit obligare.
intrãdo enim monaſteriũ promiſit ſe nõ exacturã vlterius
debitũ carnis quod erat in eius poteſtate.redire vero ad ſe
culũ nõ eſt in eius poteſtate ſed mariti.⁊ ideo quo ad ſe vo
tũ tenuit qđ poſt obitũ viri tenere nõ deſijt:cũ ad caſum de
uenerit ĩ quo efficax potuit habere pricipiũ:tñ ſaluti ſue me
lius ꝓuideret ſi ad monaſteriũ rediret.ſi vero ad hoc indu-
2 ci no poterit nõ eſt ad hoc cõpellẽda.Ber.℄ † Not.primo
ꝙ vxor poteſt libere emittere votũ continẽtie in ſui preiudi
ciũ:ſʒ ſecꝰ ſit in voto abſtinẽtie.vt dixi.ſ.c.pxi.⁊ in hac dif-
3 ferẽtia poſſet ſaluari gl.i.c.manifeſtũ.xxxiij.q.v.℄ † Not.ij.
ꝙ coniugatus intrãs monaſteriũ ignorãte cõiuge non ha
bet liberã facultatẽ exeũdi monaſteriũ vt clare innuit text.
ibi:redire ad ſeculũ.Ex quo infero ꝙ mortua cõiuge ante-
quã reuocet̃ non poteſt amplius ad ſeculũ redire.⁊ ſic optĩe
4 facit tex.in arg.eorũ q̃ dixi in.c.cõſuluit.ſ.e. ℄ † Not.iij.ꝙ
votũ emiſſum tpe inhabili non obligat tpe habili,rõ: quia
paria ſunt nullum ⁊ minus efficax.vt in.c.ij.de trãſla.pla.
5 ℄ No.a contrario litere ꝙ actus ꝑueniẽs ad eum caſum a
quo nõ potuit efficax habere principiũ annullatur . ꝑ hoc
tex.in.l.pluribus.§.j.ff.de verbo.oblig.ſed in cõtrariũ facit
tex.i regula factũ legitime.li.vj.Et de hoc brocardo dic vt
6 ibi no.p Dy.⁊ plenĩꝰ p Bar.i.d.l.pluribꝰ. ℄ † Sʒ quero:
qđ ſi maritꝰ reuerſus nõ repetijſſet vxorẽ.dicit Hoſt.ꝙ com
pellẽdus eſt:aut vxorem repetere aut monaſteriũ intrare.⁊
hoc ſi erat iuuenis.ſi autem ſenex debuiſſet emittere votum
cõtinentie.ar.ſ.e.c.cũ ſis.⁊.j.c.prox.Uel põt dici ſm eũ.qđ
ſatis eſt ratificare poſt factũ ingreſſum coniugis ⁊ caſte vi-
uere:ſed ante factũ ꝓcedũt iura ſuperꝰ alle.⁊ hoc mihi plʒ
quo ad vtrũqʒ caſuʒ ſiue ſit iuuenis ſiue ſit ſenex.⁊ not.hãc
limitationẽ ad iura ꝑdicta.℄ † Ultimo querit: qđ ſi inui-
ta vel ignorãte vxore maritꝰ fecit ſe ꝓmoueri ad ſacros or-
dines:nunqđ poſt mortẽ vxoris cõtinere teneatur.Gof.in
c.quidã.ſ.eo.ſentit ꝙ nõ.ſed Hoſt.⁊ Jo.an.tenent ꝯtrariũ
⁊ verius:quinimo dicũt ꝙ ſi ille poſt mortẽ vxoris ꝯtrahe
ret matrimoniũ nõ teneret.Nec ob.iſte tex.quia loquitur in
eo qui facit profeſſionẽ ignorãte vxore:ſecus ſi fuit promo
tus ad ſacros.ratio diuerſitatis ſm Jnn.eſt: q2 matrimo-
nium de iure diuino nõ impedit ſuſceptionẽ ſacroꝝ ordinũ
ſed tñ ex cõſtitutione eccleſie : vt patet in eccleſia orientali
vbi clerici habẽt vxores.xxx.diſt.c.nicena.legi.⁊ no.in.c.cũ
olim.de cleri.cõiug.⁊ ſic naturaliter matrimoniũ nõ reſiſtit
promotioni ad ſacros ordines:ſʒ matrimoniũ naturaliter
impedit ingreſſum religiõis q2 de ſubſtantia religionis eſt
caſte viuere:ergo vſus mrĩmonij ⁊ ingreſſus religiõis ſunt
incõpatibilia.⁊ ideo merito impedit̃ ingreſſus religiõis per
exiſtentiã matrimonij.Aliã rõnẽ adducit Jo.an.nam per
ſuſceptionẽ ordinis imprimit̃ ⁊ remanet character:vñ poſt
mortẽ vxoris remanet iſte verꝰ clericus. ſed per ingreſſum
religionis no imprimit̃ nec remanet character.ratio rõnis
eſt:q2 ordo eſt ſacramẽtũ:nõ ſic ꝓfeſſio.⁊ no.bene hãc rõnẽ
⁊ hodie ꝯ iſtos ꝯiugatos qui faciunt ſe ꝓmoueri ad ſacros
ordines emanauit extrauag.Jo.xxij.q̃ incipit:antiqua.ſa-
tis bñfaciẽs ad hãc deciſionẽ.qđ no.℄ † Jn gl.i ꝟ.quãtũ.
in fi.no.bene gl.ꝙ eadẽ ſnĩa põt pro parte[a] tenere ⁊ ꝓ parte
nõ.puta q2 in parte hʒ vitiũ nullitatis annexũ: ſed Hoſt.ĩ
c.raynutius.ſ.de teſt.dicit.ꝙ pro parte nõ põt tenere:ſʒ ſi
appellatur poteſt pro parte cõfirmari ⁊ pro parte ĩfirmari
⁊ moderari ẽt circa vnũ capitulũ vel annexũ.vt in.d.c.ray-
nutius.Nec obſt.ſm eum ꝙ officiũ iudicis appellatiõis ſit
cõfirmare vel infirmare.ij.q.vi. in fi.q2 illud verũ quatenꝰ
venit confirmãda vel infirmanda:ſed mihi plus placet iſta
gl.nam tot vident̃ ſnĩe quot ſunt capitula diuerſa.ar.in.l.
etiam.ff.de mino.no.gl.in.c.ij.de ordi.cog.in ver.eadẽ ſnĩa
nullum ergo cõtrarium ſi ꝓ parte tenet ⁊ pro parte nõ.vbi
capitula ſunt diuerſa.⁊ pro hoc facit qđ not.Jnn.in.c.fra
ternitatis.j.đ here.⁊ vide ad hoc bo.gl.in.c.ea que.de reg.
iuris.lib.vj.⁊ in.c.ex literis.alleg.in glo. Abbas.

1 ☞ Maritus ⁊ vxor ſi ſunt iuuenes nõ poteſt vnus ſine al-
tero religionem profiteri.
2 Maritus an poſſit ingredi monaſterium quando vxor eſt
ſuſpecta de alio crimine circa continentiam.
3 Uxor que viro intrante monaſterium vouit continentiã
poteſt compelli etiam ipſa intrare ſi incontinenter viuet:ſe
cus ſi turpiter viuat.

1 **Ad apoſtolicã.** † Summa vt.ſ.
eo.c.cum ſis.⁊ eſt
pars.c.ad apoſtolicam.ſ.titu.proxi.⁊ primo põ
nitur dictũ.ſecũdo exceptio ibi:niſi.℄ Not.prĩo
ibi:ſed ⁊ vitã debet mutare.ꝙ ibi ambo coniuges ſunt iuue
nes:ſeu de icõtinentia ſuſpecti non poteſt alter ingredi reli
gionẽ niſi etiã alter ingrediat̃:nec ſufficit eſſe in monaſte-
rio niſi pariter vitã mutẽt.ꝑ h̃.c.quia agathoſa.xxvij.q.ij.
⁊ hoc verũ a principio:ſcʒ anteꝙ̃ ꝑmittat̃ ingreſſus vnius
2 poſt factũ vero dic vt dixi.ſ.c.j.℄ † Sed quero hic ſolũ cõ
ſideratur reſpectu remanẽtis ſuſpicio incõtinẽtie.qđ ſi vxor
remanẽs eſt antiqua ⁊ ſit ſine ſuſpicione incõtinẽtie: eſt tñ
ſuſpecta de alijs moribꝰ ſi nõ erit ſub cura mariti: puta q2
fiat incantatrix:malefica vſuraria:vel qđ ſimile.nũquid h̃
caſu maritus poſſit ingredi religionẽ vxore vouẽte cõtinẽ-
tiam.Jo.an.tenet ꝙ nõ:q2 eadẽ ratio videtur in alijs ma-
lis moribꝰ ſicut in ſuſpicione incõtinẽtie.ex quo enim nõ ex
pedit alterius ſaluti vt alter ingrediat̃ religionẽ nõ eſt hoc
permittendũ.fatetur tñ ꝙ ſi contra fiat tenet ingreſſus:q2
principaliter hic cõſideratur fides matrimonij que eſt vnũ
de tribꝰ bonis matrimonij.xxvij.q.ij.c.omne.⁊.c.fi.de cõ.ap
3 poſi.⁊ hec opi.ſatis mihi placet.℄ † Sed dubiũ eſt:nunqđ
ſi turpiter viuat poſt ingreſſum alterius debeat cõpelli in-
trare monaſteriũ ſicut cõpellit̃ incõtinẽter viuẽs.j.e.⁊.in.c.
ſignificauit.de quo ſatis dubito.nã vĩ ꝙ debeat cõpelli ad
bene viuẽdũ nõ autem vt intret monaſteriũ ex quo princi-
paliter non peccat contra matrimonium. Abbas.

1 ☞ Sponſalia ſoluunt̃ per religionis profeſſionem : ſecus
per propoſitũ caſtitatis ſeruande in ſeculo.5.9.
2 Matrimoniũ poteſt inter abſentes per nuntium cõtrahi.
3 Matrimonium contractum per verba de preſenti:licet nõ
ſit carnali copula confirmatũ nõ poteſt per papam ſine iu
ſta cauſa diſſolui.
4 Actus an vitietur ex falſa cauſa quando ex alia cauſa po-
tuerit explicari.8.
6 Sponſalia nõ diſſoluunt̃ ſi ſponſa efficitur de tertio ordi-
ne ſancti Franciſci:quia nõ profitet̃ ſubſtãtialia regule.
7 Matrimoniũ poſſet diſſolui ſi eccleſia ſtatueret:altero con
iugum labente in hereſim:⁊ quod poſſet alter tranſire ad
ſecunda vota.
10 Eremite non appellantur perſone religioſe : ⁊ non renun-
tiant proprio:⁊ ſuut ſicut locuſte ſine rege:⁊ dubitatur an
gaudeant priuilegio eccleſiaſtico.
11 Spõſalia de preſenti an diſſoluant̃ ꝑ ſuperueniẽtiã lepre. a

1 **Ex parte.** † Per religionis profeſſionem
nõ per propoſitũ caſtitatis ſer
uãde in ſeculo diſſoluũtur ſpõſalia de preſenti.[b]
Cõis diuiſio.ſcda ibi:nos autem.que tria facit. a
primo contra ſolutionẽ allegat.ſcdo ſoluit ibi:nos tamen.
tertio ſolutionez determinat.ibi:porro.℄ Caſus literalis.
Quedã mulier coram duobus abbatibus velũ viduitatis
aſſumpſit benedictiõe ſolẽni cũ celebratiõe miſſe ac letania
ſicut moris eſt accipere.poſt hec quidã nobilis proponebat
ſe mulierem illam mediantibus internuntijs per verba de
preſenti deſpõſaſſe:mulier illa cõfitebatur ſe cõſenſiſſe in il-
lũ:ſed q2 audierat illũ lepra percuſſum nolebat ſibi vlterius
adherere.querebat̃ vtrũ huiuſmodi veli ſuſceptio matrimo
nium ĩpediat inter eos.Rñdet papa licet videat̃ ꝙ ex quo
matrimoniũ cõtractũ eſt inter perſonas legitimas ꝑ verba
de ꝑſenti in nullo caſu poſſit illis viuẽtibus diſſolui.vt alte b
ro viuẽte alter poſſit ad ſecũda vota trãſire:etiã ſi vnꝰ fide
liũ inter quos eſt ratum cõiugiũ fieret hereticus ⁊ nollet ꝑ
manere cum altero ſine cõtumelia creatoris:niſi forte ſecꝰ
fieret ex reuelatione diuinã:ſicut de quibuſdã ſanctis legit̃
eſſe factũ:tamẽ papa nõ vult declinare a veſtigijs anteceſ-
ſorũ ſuorũ qui dixerunt ꝙ anteꝙ̃ matrimoniũ ſit per carna-
lem copulam conſummatũ licitũ eſt alteri coniugũ reliquo
incõſulto ad religionẽ trãſire:⁊ alter poterit alteri copula-
ri.⁊ hoc idem papa conſuluit obſeruãdum in caſu premiſſo

a ℄ Pro parte.an ſententia poſſit ꝓ parte tenere.

Sebaſtia. Sapi.

℄ Pro parte.vide Bar.in.l.fi.ff.de iuriſd.om.iud.cum alleg.per Feli.in.c. cum ioannes.col.v. verſi.ſecũdo reſtringe dictam ampliationem.ſ.de fi.inſtr.poſt Abb.ibi.col.iij.

Zacharias.

b ℄ Sponſalia de preſenti. Tu dic eſſe verũ ante tamen copulam carnalem vt no.in.c.verum.⁊.c.ex publico.ſ.eo.Bart.in.l.deo nobis.et ibi Bal.in.iij.no.C.de epiſco.⁊ cler.

quāuis falsa sit causa per quā mulier p̄dicta ad veli susceptionē fuit īducta. cū sine qualibet tali causa mulier ꝓpter religionē id facere potuisset. Verūtamē licet mulier illa videatur religionis habitū assumpsisse in veli susceptionē tñ si velit in domo ꝓpria remanere: q2 sit ꝓpositū castitatis in seculo seruatura nihilominꝰ cōpelli debet ad matrimoniū cōseruādū nisi voto solēni se astrinxerit ad obseruantiā regularē in quo casu cōpellenda est religionis ꝓpositū adimplere. Ber. ¶ † No. ij. ꝙ velū religiōis datur mulieribus cū certis solēnitatibꝰ que tamē nō sunt de substātia. ꝑ hoc. c. vidua. s̄. de reg. ¶ † Not. j. matrimoniū posse cōtrahi inter absentes per nuntium [a]; et quia oīs ꝯtctus qui perficitur ex cōsensu potest per nuntiū fieri. l. consensu. ff. de ac. ꝛ obli. ꝛ hodie quod habeẗ in. c. fi. de procur. lib. vj. ¶ † No. tertio in ver. nos autē. ar. valde optimū ꝙ matrimoniū ꝯtctū per verba de presenti etiā carnali copula nondū consummatū nō potest dissolui nisi in casibus a iure exp̄ssis. vnde pōdera tex. in ver. nullo casu. iuncto versi. nolētes ꝛc. ꝛ sic satis bene facit iste tex. in arg. papā nō posse dissoluere tale matrimoniū: nisi ex cā in iure exp̄ssa vł oīno sibi simili ¶ † No. ibi: falsa sit causa. tex. prima frōte mirabilē ꝙ actꝰ nō vitiatur ex causa falsa pretensa dūmodo ille actus alio iure potuerit explicari: ita arguit hic papa qđ tñ nō videtur oīno ꝓcedere: imo in cōtrariū videẗ tex. in. c. ex parte astēsis. ꝛ qđ ibi dixi. de cōces. p̄b. ꝛ. l. is q putabat. ꝛ. l. is ad quē. ff. de acq. here. ideo dic vt latius dicā. j. ¶ † Vltimo not. sponsam de presenti posse cōpelli ad cōsummationē matrimonij nisi velit intrare religionē nec sufficit ꝙ cum certo habitu velit in domo ꝓpria seruare votū continentie. ¶ † Ex hoc infero ad. q. nungd matrimoniū consummatū dissoluaẗ si spōsa velit effici mātellata: ꝛ videẗ primo ꝙ sic: quia iste mulieres mātellate habēt certā regulā a papa approbatā. ꝯtrium tamen puto verū per istū text. nam hic sufficiebat recipere velū ꝛ seruare continētiā. sꝫ oportet ꝙ quis se astringat ad certā religionē approbatā vbi scꝫ ꝓmittuntur tria substantialia religionis. pro hoc qđ habeẗ ī extraua. antiqua Jo. xxij. vbi dicitur hoc clarius. nā iste mantellate nō sunt stricto modo religiose cū nō voueāt tria substātialia [b]: nec proprie dicūtur habere regulā: sꝫ quēdā modū viuendi sicut in simili dicit gl. no. in cle. j. de relig. do. ꝛ in cle. cum ex eo. de sen. excō. ꝛ latius dixi in rub. de regu. ¶ In gl. j. in fi. dic latius ꝙ in iure nō apparet ꝙ sit velum istud viduitatis: sed forte tex. alludit hic cōsuetudini illiꝰ loci: ꝛ ideo papa distiguit in fi. c. sed de iure dicendū ꝙ aut istud erat velū solitū dari ꝓfessis: ꝛ tunc ista immediate fuit ꝓfessa data perseuerantia triū dierū. vt in. c. cōstitutionē. §. j. de reg. lib. vj. Aut erat velū solitū dari volētibus seruare continētiā in domo ꝓpria: ꝛ tunc per hoc nō diceẗ religiosa. vnde compellitur ad cōsummationē matrimonij: vt in fi. c. diciẗ ꝑ rōnē quaꝫ supra premisi. nam vouens cōtinentiā potest assumere certū habitū honestū. vt ī. c. qđ deo patri. xxvij. q. v. ꝛ de multiplici velo vide bonam gl. xx. q. j. §. velamen. ¶ In gl. in ꝓ. ratū. in fi. ꝛ de ista materia dic latius. vt not. ī. c. quāto alle. in gl. ¶ † Et querit hic Hostiē. nungd ecclesia possit hodie cōstituere: vt altero fideliū labēte in heresim possit alter cōiugum trāsire ad alia vota. ꝛ cōcludit ꝙ sic: quia sicut statuit inter infideles inter quos est verum matrimoniū. in. c. de infidelibus. de cōsan. ꝛ affi. eodē modo videẗ ꝙ possit statuere inter fideles. naꝫ ratificatio matrimonij q̄ est inter fideles causatur ex sacramāto baptismi. vt ī. d. c. quāto. ꝛ hoc ex ecclesie dispositiōe: pōt ergo aliter ecclesia statuere. Sed de hoc ego dubito: nam ecclesia ad illā diuersitatē statuendā potuit moueri ex ꝓbabili cā. nā infideles nō cognoscunt matrimoniū esse sacramētuꝫ cū eis desit significatū merito nō videẗ matrimoniū ita firmū ꝛ ratū sicut in fidelibꝰ: cum ergo fideles capiūt matrimoniū cōsummatū ꝑ sacramēto inseparabili: nō videẗ ꝙ ecclesia possit statuere sup separatiōe. ꝓ hoc iste text. inducēdo: vt. s̄. dixi. ꝛ quod dixi in. c. ex publico. s̄. e. vbi habetur de vario significato matrimonij. ¶ † In gl. in ver. falsa. in fi. opp. cōtra text. videẗ ꝙ ex quo falsa causa ista mulier fuit inducta ad ingressum religionis nō valuit ingressus. ar. in. c. ex parte astēsis. de conces. p̄ben. nam vbicūqꝫ quis pōt gerere actuꝫ vno iure si explicat alio iure incōpetēti nō valet actus. ratio: q2 ibi deest intētio ꝛ impēdētibꝰ a volūtate magis cōsideraẗ opi. q̄ veritas. vt in d. c. ex parte. ꝛ in. l. is qui putabat. p̄alle. Solu. gl. ista videẗ tacite dare duas solutiōes. Prima ꝙ in spiritualibus falsa cā nō vitiat sicut nec dolus. sꝫ ꝯtriū probaẗ in. c. ex parte. Secūda solu. quia hec causa falsa non fuit hic expressa: sed mente retenta. ꝛ hoc sentit glo. dum allegat. l. si repetēdi. C. de cōdi. ob causam. que sic loquiẗ: ꝛ hec sol. satis esset bonā sed nō probatur ex tex. ideo dic clarius ꝙ ingrediendo religionem: ista moueri potuit ex duplici causa. Prima ꝛ p̄ncipalis vt seruiret deo. Alia ꝓpter lepram alterius credens matrimoniū solutum que erat falsa ꝛ ista causa erat secūdaria ꝛ potius īpulsiua q̄ finalis. vnde licet hic esset causa impulsiua seu secundaria nō tamen cessat causa finalis ꝛ p̄maria. iō ex falsitate illiꝰ cause secūdarie nō impediẗ ingressus religiōis. pro hoc quod in simili no. Inno. in. c. in p̄sentia. de renū. nō ob. c. magne. j. de voto. alleg. in gl. pro cōtrario quia ibi non cessat votū ex cessatione cause secūdarie: sꝫ prestatur materia faciliꝰ dispēsandi. nec est verum qđ dicit hic gl. dispēsationē non vitiari ex falsa causa: vnde dic melius vt no. in. c. quia. alleg. in glo. ¶ † In gl. super versi. castitatis. ibi: talis religio nō soluit spōsalia: ꝛ cōtra hoc arg. multum instāt Inn. ꝛ Host. maxime in soluēdo contrariū. c. fi. j. qui cle. vel vouē. sꝫ tu dic breuiter qđ ad hoc vt soluaẗ matrimoniū oportet ꝙ quis ꝓfiteaẗ tacite vel expresse aliquā de religiōibus approbatis. vt. s̄. dixi. ꝛ habeẗ clare in. d. extrauagan. antiqua. Qualiter autem fit professio collige ex his que dixi in. d. c. cōsulti. ꝛ in. c. vidua. ꝛ in. c. ex parte. s̄. de reg. ¶ † In ea. gl. ibi: pōt habere propriū. no. glos. ꝙ eremita nō renūtiat ꝓprio: ꝛ sic nō potest appellari religiosus: [c] nā nullā in veritate regulā habent: sunt enim sicut locuste sine rege: vt dicit gl. in cap. qui vere. xvj. q. j. imo dubitatur vtrū gaudeāt priuilegio ecclesiastico. de quo vide ꝑ Jo. de lig. in clemē. ij. de preb. dico plenius in. c. ij. de foro cōpeten. ¶ † Vltimo no. gl. in fi. ꝙ sponsalia de presenti nō soluunẗ superueniēte lepra. Querit hic Hosti. qd si leprosus matrimonio nō consummato intrat domum leprosorum: nungd dissoluatur tale matrimonium. dubium facit. c. ij. de ecc. edifican. ꝛ q̄uis Host. hic multum instet Joā. andr. dicit ꝛ verius secure tenendum qđ non dissoluatur nisi ibi esset religio approbata ꝛ hoc satis probaẗ in extrauagāti antiqua Jo. xxij. hic non sunt alia. Nicolaus Abbas.

1 Maritus factus monachus nō pōt reuocari a coniuge adulterata. 4. vide omnino. j. c. proxi. nu. 7.
2 Adulterium priuat adulterum iure coniugali. 4. 8.
3 Clericus in minoribꝰ si accipiat vxorē nō efficiẗ inhabilis quominus ea mortua possit ad maiores ordines aspirare.
5 Maritus potest inuita vxore adulterata ingredi religionem ꝛ promoueri ad sacros ordines. 4.
6 Maritus si efficiẗ ꝯpater ex tali actu vxor efficiẗ cōmater. Vxor que vouit castitatem non potest cōtrahere matrimonium post mortem mariti sui.
7 Maritus qui cognouit scienter vxorem suam adulterataꝫ an possit amplius promoueri ad sacros ordines.
8 Matrimonium nō soluitur propter adulteriū nisi respectu seruitij quod coniunx coniugi debet.
9 Adulteria ꝯmissa ꝑ cōiuges mutua compensatiōe tolluntẗ.
10 Papa si reperitur habere vxorem: potest per eam a papatu reuocari.
Papa quem iudicem habet.

Constitutus. ¶ † Maritus factꝰ monachus a cōiuge adulterata reuocari non potest. Primo narrat factū. Scđo dat iudicē ibi: ideoque. ¶ Casus literalis. Quidam accolitus. B. nomine quandā puellā duxit in facie ecclesie in vxorem: ꝛ eam carnaliter cognouit: tādem orta est discordia inter illū ꝛ amicos puelle quare fuit cuidam alij. V. nomine copulata. ꝛ dictus accolitus fuit vsque ad gradū sacerdotij ordinatus. ꝛ tādē habitū ordinis cistercieñ. assumpsit: dubitauit iste. B. an licite possit ī suo ꝓposito remanere: ꝛ accessit ad papā exponēs sibi p̄dicta. vñ mandat diocesano epō quatenus si res ita se habet p̄dictā mulierē cōpellat: vt ab illo recedat cui per adulteriū fuit copulata: nec predictū monachum inquietet quominus votū suū valeat adiplere. Ber. ¶ † No. j. ꝙ adulteriū ꝯmissuꝫ etiā in figura matrimonij priuat adulterū iure cōiugali qđ habebat in coniuge etiā si alter coniunx quodāmodo fuerit causa istius trāsitꝰ ad alia vota: ꝛ in hoc vltimo est iste tex. satis no. ¶ † Scđo not. ꝙ clericus in minoribus ꝯhendo matrimoniū nō efficitur inhabilis ad ordines maiores imo mortua vxore pōt redire ad clericatū. ¶ † Tertio not. casum in quo ꝓfessio valet facta per coniugatū sine ꝯsensu vxoris si vxor cōmisit adulterium: videẗ probare hec litera ꝙ per adulteriū notorium sine alia sententia priuaẗ adultera iure seruitutis qđ habebat in marito. ꝛ sic propria autoritate pōt adultera deseri a marito. de quo vide bo. gl. in c. fi. de adulte. ꝛ quod ibi dixi. ¶ † In glo. j. ibi. publice fuit adulterata

Zacharias.
a ¶ Inter abūtes per nūtiū. Adde istū in. c. accedēs. ꝛ qđ ibi no. ī apostil. ad ip̄m ī apostil. ī ver. carnale. nu. 8. s̄. de prebē.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Tria substātialia. Idē dicit ab. in. c. ecclesia sancte marie. vbi Feli. col. j. s̄. de cōsti. ꝛ Abb. in cōsi. lv. incip. in qōne que vertiẗ. colū. iiij. in j. volu.
Zacharias.
c ¶ Nō pōt appellari religiosus. adde an dicaẗ ꝑsona ecclīastica. car. in cle. ij. q. xj. ꝛ xij. de prebē. tenet ꝙ non: verū ipse sibi ꝯtrius tenet oppositū in cle. penult. in. ij. opp. de sent. excom. glo. ꝛ doc. in. l. ij. ff. de in ius voc. ꝛ gl. in. c. qui vere. xvj. q. j. ꝛ ī. c. nulla. xciij. disti. ꝛ per Inno. in. c. cū monasteriū. s̄. de elec.
Anton. Francis.
¶ An eremita dicaẗ persona ecclesiastica. viđ gl. in. l. ij. ff. de in ius voc. ꝛ Inn. in. c. cū monasteriū. de elec. ꝛ vide etiā. d. Card. in cle. pe. in ij. q. de sent. excōi. ꝛ adde ꝙ eremita nō potest offendi sicut nec clericus absqꝫ pena excōicationis. c. ij. de foro cōpe. Adde tñ ꝙ nō obligaẗ voto castitatis: imo pōt ꝯtrahere matrimoniū. vt per glo. in. c. ex parte. de cle. coniug. nec etiā ligatur voto paupertatis. xix. q. ij. ecōtra: ꝛ vide glo. in. c. cū in monasteriū. p̄alle. de elec.

adulterata.no.gl.iuncto tex.ꝙ sicut potest intrare maritus religionē ex quo vxor ꝯmisit publice adulteriū:vt hic.ꝛ in.c.agathosa.xxvij.q.ij. ita pōt se facere promoueri ad sacros ordines. Et videtur mihi ꝙ hic sit tex.ꝯ dictū Inn.ĩ.c.pri.vbi dicit ꝙ licet maritus adultere possit ea inuita intrare religionē:nō tn̄ pōt ea inuita promoueri ad sacros ordines:ꝛ reddit rōnē diuersitatis.q: adultera pōt ꝯhere matrimoniū post mortē ingredientis religionē:ſꝫ vxor ordinati nō potest ꝯhere matrimoniū post mortē ordinati.vt in.c.quia sunt.xxviij.dist.ꝛ.xxxij.dist.c.seriatim.vnde cum compelleret̃ ad cōtinētiā seruādā post mortem mariti nō potest hoc fieri sine suo cōsensu:sed certe hec ratio mihi placet:q: iura allegata p Inn.loquunt̃ qn̄ maritus fuit pmotus de ꝯsensu vxoris vouētis cōtinentiā.nā illud votū solēnizat̃ p susceptionem ordinis mariti:q: cū sint vna caro maritus cōicat actiões spūales vxori.† vt est vidēre in marito ꝯhente cōpaternitatē.nā ex tali actu etiā vxor efficit̃ cōmater.xxx.q.iiij.c.si qs ex cōiugio.ꝛ no.in.c.martin⁹.de cog.spūal.ꝛ hec eadē dispositio est in vxore ingrediēte religionē.nam ex quo vouit nō pōt ampli⁹ ꝯhere matrimoniū etiā post mortē mariti:vt no.do.ſ.e. c.cū sis.ſꝫ vbi vxor adulterata nō cōsensit pmotiōi vl' ingressui religionis bene pōt ꝯhere post mortē mariti:q: nō pōt dici votū solēnizatum ex quo nullū emisit.¶ † Et in fi.gl.ꝛ de hoc vide bo.tex.cum gl. in.c.si cuius.hic alleg.ꝛ intellige vt ibi no.qn̄ maritus cognouit vxorē postꝙ sciuit eā adulteratā[a]. Nam perinde est ac si esset maritus corrupte:ꝛ sic pter defectū sacramēti nō potest ampli⁹ pmoueri ad sacros ordines. ¶ † In gl.fi.in fi.no.ex hac gl.iuncto tex.ꝙ adulteriū mulieris iunctū cum ingressu religionis mariti nō soluit matrimoniū quo ad vinculū. vnde licet adultera perdat ius respectu seruitij qđ habebat in marito: nō tn̄ soluit̃ cōiugiū quo ad vinculū. ¶ Sꝫ dubitat̃ in quo ꝯsciētia remordebat istū ex quo mulier cōmiserat adulteriū:erat eñ liber asseruitute illius.dicit Gof.ꝙ mouebat̃ ex eo:q: vxore superstite fecerat se promoueri ad sacros ordines sine illius cōsensu:sed certe hec ratio non est efficax:q: vt.ſ.dixi:ex quo vxor publice cōmisit adulteriū perdidit seruitutē quā habebat in marito:ꝛ sic libere poterat se facere promoueri. Scđa so.ꝙ exceptio competēs marito poterat elidi per replicationem adulterij ꝯmissi p eundē maritū q: ipse fuerat adulteratus occulte tñ.ꝛ ꝯ so.poterat esse bona.† Q: adulteria cōmissa p coniuges mutua compēsatione tollunt̃[b]:vt in.c.pe.vlt.ĩ.de adul.Sed aduerte:q: si hoc erat veru nō debuisset intrare religionē:sed potius repetere mulierē.ꝛ ideo datur tertia solu.ꝙ frustra timebat hic consciētiā.vel dic ꝙ hoc fecerat vt ageret i monasterio maiorē penitētiā:q: fuit causa ꝙ vxor adultera trāsiuit ad secūda vota. ¶ † Quid autē i marito qui effectus est papa vxore ignorāte nūqd possit repeti per vxorē sicut repetit̃ is q intrauit religionē vel fecit se pmoueri. Doc.dicunt ꝙ sic.ꝛ est gl.no.in.c.si quis pecuniā.lxxix.dist.que etiam tractat quis erit iudex cōtra papā in hoc arg.ꝛ not.ex illa glo.ꝙ coniugatus est habilis ad papatū etiam vxore ignorante ꝛ non consentiente. Nico. Abbas.

1 ¶ Uxor non repetit maritū qui cum eius licentia ingressus est religionem:etiam ꝙ dolo sit inducta ad consentiendum.
2 Ingressus religionis per dolum factus non vitiatur.
3 Mulier non excusatur ab ignorantia iuris in aliquo casu.
4 Uxor cōsentiēdo ꝙ maritus ingrediat̃ religionē: an sibi preiudicet.
5 Religiosus si cōuenitur ex eo qđ ipse fecerit ante ingressum potest monasterium etiam eo inuito opponere exceptiones.
Monachus trāsfert in monasteriū oīa bona ꝛ iura realia ꝛ psonalia.
6 Religiosus si conuenitur ex gestis ante religionis ingressum poterit iudicium fundari in persona sua.
7 Adulteria coniugum mutua compēsatione tollunt̃ qn̄o intelligatur.
8 Confessio vnius ex coniugibus an preiudicet matrimonio.
Confessio monachi an preiudicet monasterio.

1 VEniens. † Summa vt.ſ.in.c.pcedenti.vel aliter ꝛ sic. Uxor nō pōt repetere maritum de cuius licētia religionē intrauit si post ingressum nō ꝯtinuit:ſꝫ ad ꝯsentiēdum seu ad donationē licentie dolo fuit inducta. Prio narrat factū. Scđo dat iudicē ibi:q̄circa. ¶ Casus l'ralis. Quidā cōiugatus noīe. L. pposuit monasteriū intrare pstib⁹ pluribus sacerdotib⁹:institit apud vxorē suā:vt super hoc suū pstaret assensum asserēs ꝙ nisi hoc faceret tā sibi ꝙ toti mūdo redderet se inutilē:ꝛ sic illa tā pcib⁹ ipsius ꝙ aliorū ꝛ fletib⁹ deuicta caput illi⁹ sponte altari supposuit manu sua:ꝛ ea psente ibidē extitit tōsuratus monasteriūqꝫ adijt:ꝛ postmodū finito tpe pbationis fecit pfessionē:illa in seculo remanens inhonestos amatores admisit:dictus. L. timens ne factū illi⁹ sibi possit iputari:accessit ad papā expōnes sibi predicta:vñ mādat papa epō Pictauiēsi ꝛ cuidā abbati quatenus si ita est pdictū. L. permittat libere permanere in monasterio qđ intrauit ꝙuis multū deliquerit ꝙ ipse malitiose asseruit:ꝙ nisi illa ꝯsentiret tam sibi ꝙ toti mūdo redderet se inutilē ꝛ cū rogauit pſbyteros ne mulieri pdicte exponerēt ꝙ ipam seculū relinqre oporteret si licētiā daret viro: tñ ex quo caput viri altari supposuit:ꝛ postmodū nō ꝯtinuit ipm vlterius reuocare nō poterit cū per exceptionē fornicatiōis possit repelli:maxime cū anteꝙ fuerit fornicata ipm nō repetijt. Ber. ¶ No.i.ibi:finito pbatiōis tpe ꝙ cōiugat⁹ intrans religionē de ꝯsensu vxoris hꝫ legitimū pbationis tps.nō ergo tenetur profiteri in tēpore breuiori.secus si inuita sponsa de presenti intret.vt in.c.ex publico.ſ.eo. ¶ Secūdo no.ꝙ cōsensus mulieris p dolū extortus nō inualidat pfessionē mariti vt hic satis colligitur a ꝯrio litere.ꝛ ad hoc tene mēti istū text.q ad hoc inducit̃ per doc.ſ.e.c.ex parte.ꝛ dixi i.c.j. ſ.eo. ¶ † Et ex hoc ꝛ ex tex.no.ꝙ dolus in spūalibus nō semp est licit⁹.excusat̃ eñ qn̄ quis iducit̃ ad meliorē vitā:q: nunc pprie nō est dolus:vt in c.cū dilecti.qđ metus causa.secus si adducit̃ ad renūtiandū ius propriū seu vt subeat promptū periculū adulterādi. ¶ † Itē no.ibi:presbyteros exorauit.argu.satis bonū ꝙ mulier quo ad materiā huius titu.nō excusat̃ ab ignorantia iuris. si ergo mulier est certificata cōcedēdo licētiā marito opꝫ ingredi religionē:ex datione ergo licentie absqꝫ alio voto cōtinētie pōt cōpelli ad ingrediēdum religionē.ꝛ ad hoc induxi istū tex.in.c.j.ſ.e. ¶ Ultimo not.ꝙ ingressus coniugis a principio inualidus validat̃ ipso facto ꝙ vxor perdit seruitutem in marito ex quo infertur ꝙ vxore mortua maritus prius nō reuocatus monasteriū exire nō 4 potest. ¶ † In gl.iij.ibi:ſꝫ cōtractus:ſꝫ aduerte: q: arg.poti⁹ in ꝯriū colligit̃ ex isto text. nam hic papa expsse dicit maritū non modicū deliqsse in eo ꝙ captiose ꝛ dolose induxit istā mulierē ad cōsentiendum:ꝛ in fi.tex.innuit ꝙ si mulier ista cōtinuisset potuisset maritū repetere nō obstante consensu suo.q: ille cōsensus nō erat validus ex quo dolose fuit extortus.nō enim est verū qđ subijcit̃ in gl.ꝙ si ista ꝯtinuisset fuisset audita ex quo non emiserat votū cōtinētie:nec pmiserat intrare religionē cū eēt iuuenis.nā totū ꝯriū gl.sensit i.c.vxoratus.ſ.eo.vbi cōcludit ꝙ ex sola licētia mulieris sibi pīudicat:ſꝫ ex officio epī possit ingressus reuocari. Dic ergo ꝙ ex alio capite ista mulier fuisset audita si cōtinuisset.scꝫ q: spōte nō cōsensit ſꝫ dolo fuit inducta. ¶ † In glo.pe.ibi:monasteriū eo inuito.no.bñ hāc gl.facit eñ ad multas.qō.vt si dicam⁹ ꝙ si religiosus cōuenit ex eo qđ egerit añ ingressum poterit nihilominus monasteriū suscipe defensionē:ꝛ illo inuito pponere oēs exceptiões sibi cōpetētes:ꝛ sic nō tm̄ bona ingressi transeūt i monasteriū:ſꝫ oē ius reale ꝛ psonale sibi cōpetēs.† Scđo facit ista gl.iūcto tex.ꝙ si religiosus ꝯuenit̃ ex gestis ante ingressum possit iudiciū fundari in personā illius religiosi:qđ indubie pcedit qn̄ negat̃ validitas ingressus.qđ aūt in aliis casibus plene no.p legistas in auf.cā q̄ fit cū monacho.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ puto ꝙ poterit duplex practica obseruari.primo vt fit in iudicio de consensu supioris:scđo vt monasteriū suscipiat defensionē ꝛ.hoc mihi pl⁹ placet qđ videt̃ placere.d.bal. in auf.cā preal. ¶ In ea glos.ibi:credo ꝙ bñ pōt hec particula vř ꝯriari his q̄ pmittunt̃ in glo.nā si per adulteriū vxoris ingressus remansit valid⁹ ergo monasterium poterat resistere si iste vult exire ꝛ accipere mulierem:nisi velis saluare gloss.vt qdā dicūt vt pcedat qn̄ marit⁹ exit ante pfessionem:sed certe tunc qđ gl.esset inutilis nec oporteret pōderare ꝙ mulier fuit decepta. q: ante professionē nō obligat̃ monasterio.vt in.c.super.e.ſ. de regu. ¶ † In ea.gl.ibi:sed qđ si vir fornicetur. no.hāc particulā gl.vsqꝫ ad fi.nā limitat multū iura dicētia adulteria cōiugis mutua cōpēsatiōe tolli:vt pcedāt illa iura qn̄ vterqꝫ remāsit in seculo:secus si is qui fuerit ꝯtinēs intrauit religionē: tunc eñ nō fiet ꝯpēsatio cū adulterio subsequēti. rō:q: iste mutauit statū ꝛ nō est ampli⁹ sui iuris. facit.l.si ex causa.ſ.papinian⁹.ff.d min.quinimo sensit Guil.ꝙ si marit⁹ cōmisisset secūdo adulteriū ꝛ postmodū intrasset religionē non cōpensat̃ adulteriū cōmissum ante ingressum:q: iste mutauit statū:ꝛ est effect⁹ nou⁹ homo qđ dictū nō vř verū:q: nō potuit mutare statū cuꝫ pīudicio mulieris:cū ante ingressum fuerit vxori ius acquisitū replicandi de adulterio mariti ꝯ exceptionē adulterij pprij.ꝛ hoc satis sentire videt̃ Host.qui format hanc.q.satis vtilē.pone ꝙ marit⁹ qui ꝯmiserat adulteriū in seculo trāsiuit ad religionē repe

Zacharias.
[a] ¶ Postꝙ sciuit eam adulteratā. Adde Car.alex. in.c.in coniugio. xxxij.q.i.ꝛ Alex. ꝛ doct.in.l.cū mulier.ff.solu.matri. Zacharias.
[b] ¶ Multa cōpensatione tolluntur Adde doct.in.c. significasti.ĩ.d adul.ꝛ Pau.d ca. conf.xxvij.q.vij. ꝛ per totum.

a ¶ Volumus. In ver. incōcussam. ⁊ vide gl. in. c. q2 sunt culpe. hic alle. in glo. ⁊ gl. magna. in prin. in. c. per tuas. de cōdi. appo. ⁊ idē. d. Ant. in c. licet causam. in. xxxviij. col. ver. qualr aūt. de pba. ⁊ aliqd in. c. rex paci ficꝰ. in pn. ij. col. s. in proe. Greg. ⁊ in. c. cū ad sedē. de rest. spo. vbi alleg. in. c. ex parte decani. s. de rescri. ⁊ in. c. inter dilectos. in. vj. col. i ver. nota ꝙ ꝑ portiōe. ⁊ vide. d. abb. panor. elegāter. in. c. accedētibꝰ. circa fi. ver. sed aduerte de pui. ⁊ bar. in. l. celsus. in vlti. col. versi. alio mō. ff. de vsuca. et adde hic bal. in. l. testiū. i vlt. col. C. de test. ver. adde ꝙ tps. vbi dt ꝙ ad pbādū pscriptiones sufficit pbare pncipiū ⁊ finē possessiōis. q2 p extrema psumunt media. ⁊ alle. pdictū caplz volumꝰ. hic glleg. p istū. ⁊ vide Bal. in. l. sicut re corporali. in. §. supervacuū. ver. ⁊ no. ex isto. ff. qb. mo. pig. vel hypo. sol. ⁊ Bal. in. l. si psi. C. de do. ante nu. ⁊ vide Ludo. ro. in. d. l. celsus. i pe. col. vbi dicit ꝙ p batis extremitatibus possessiōis psumit cōtinuatio mediij tpis. ⁊ alle. glossā. in. d. c. volumus. ⁊ Jo. and. ⁊ do. Ant. in. d. c. cū ad sedē. ⁊ ad hoc facit qd not. do. Ant. post Inno. in. c. qm ꝯ. in. vij. col. de probat. vbi dt ꝙ qn pducitur instrumentū in actis registrandū non est necesse ꝙ totus tenor instrumēti de verbo ad verbū registret: sed sufficit principium et finem scribi illius instrumēti. Item adde hic Pet. de anchar. in. c. j. vij. col. de rescrip. lib. vj. vbi dicit ꝙ ad probandū continuam possessionē sufficit pbare pncipium possessionis. ⁊ quod hodie possideo qm media possessio presumitur: ⁊ ꝙ per pbationē extremorum probent media. tenet Specu. in ti. de pba. §. j. i vlt. col. ver. qualr pbari pōt. vbi loquitur de probatione ꝯtinue possessiōis. ad qd vid gl. i ver. romani. in c. die resurrectio-

titur a muliere ipse excipit de adulterio illius mulieris: ipsa replicat ꝙ ⁊ ipse cōmisit ante adulteriū. Querit nunqd possit exire iuito mōasterio si con- 8 fitetur replicationē mulieris. ⁊ dicit ꝙ sic. † Unde hoc casu stat ꝯfessiōi mariti: lz veniat in piudiciū professionis. de quo dicit casum esse in. c. penul. de rap. secꝰ dicit vbi agitur de matrimonio carnali: tunc eñ nō staretur cōfessioni coniugis cōtra matrimoniū. vt probat in. c. super eo. de eo qui cogn. cōsang. vxo. sue. ⁊ cū hoc trāseunt hic cōiter doct. Sed aduerte quia hoc distincte tenere esset aperte dicere ꝯ casum. c. vidua. s. ti. pxi. vbi tex. aperte dicit ꝙ ex quo cōstat de pfessione alicuius tacita vel expssa nō stat cōfessioni ipsius in ꝯtrium etiaz cū iuramēto. pro hoc facit: q2 cōfessio tēdit in preiudiciū monasterij: ergo plene nō pbat: q2 lz valeat cōfessio cōtra cōfitentē non tñ cōtra tertiū. vt xiiij. q. ij. in prin. ⁊ in. c. j. de cōfes. Itez ratio. c. s. e. habet locū in casu nostro. nam de facili posset iste ingressus colludere cū vxore sua in piudiciū professionis facte: ideo intelligo illud. c. penul. alleg. per Host. qn iste ingressus stat pro ingressu ⁊ contra monasteriū de ꝯsensu superioris; tūc eñ nō est verisimile ꝙ falsum cōfiteat cōtra se: ideo talis cōfessio sibi preiudicat: ⁊ p ꝯns monasterio qd permisit eū agitare illā causam: ⁊ idē est i mrimonio carnali: nā vz cōfessio in piudiciū matrimonij: qn est facta ab eo qui stat pro mrimonio. vt in. c. attestatiōes. ⁊ ibi p Hosti. j. de despon. impu. Abb.

1 ☞ Uxor potest reuocare maritum a religione: licet ipsa dederit licentiam metu.

2 Uxor tenet intrare monasteriū ibi faciendo professionem qn eius maritus idem fecit: intellige cū eius consensu.

3 Maritus qui intrauit monasterium an possit licite relinquere habitū: ⁊ propria autoritate exire monasterium.

4 Extremis probatis presumitur medium.

5 Consensus extortus per metū no presumit ratificatus per simplicē taciturnitatez sequentis tpis.

Accedens. † Uxor maritū professum repetere pōt nō obstāte licētia pfitendi ab ea metu extorta. Primo partis narratio. Scdo iudicis datio. ibi: quocirca. ¶ Casus literalis. Quidā coniugatus volens assumere habitū monachalē petijt ab vxore sua: vt super hoc suum prestaret assensum q̄ ppter multa verbera ⁊ alia grauamina q̄ inferebat eidē dicēs ꝙ ipsam dimitteret ⁊ annuit volūtati ipsiꝰ: ⁊ sic vir ille habitum Cistercieñ. assumpsit: ⁊ mulier domū quarūdam monialiū intrauit nullo habitu assumpto vel voto ꝯuersionis emisso: tandem vir ille habitum dimisit, ad seculū redeundo: mulier statim petijt illum restitui; ppter hoc ad papam accedens vnde mandat quatenus si ita est vir appellatiōe remota cōpellatur eam recipere ⁊ ei exhibere coniugalem affectū. Ber. ¶ No. primo ex isto tex. ꝙ sicut ad matrimoniū ꝯhēduz requiritur omnino consensus liber. vt in. c. cū locum. j. de spōsalibus. ita ⁊ in separatione mrimonij quo ad coitū: vnde vt vides hic datio licētie fuit nullo metu intercedēte. ⁊ pro hoc. c. notificasti. xxxij. q. v. ¶ † No. ij. 2 arg. ꝙ vxor iuuenis marito intrante religionem non tenetur intrare monasterium faciendo pfessionem: sed satis est ꝙ intret vt possit ibi vitā honestam ducere: hoc tñ nō credo de iure verū. p. c. ad apostolicā. s. eo. ⁊ per. c. quia agathosa. xxvij. q. ij. ⁊ ad istum tex. dic ꝙ hic narratur factū ⁊ nō ponitur ius. ¶ † Sed quero: nunqd maritus iste 3 potuit licite relinquere habitū ⁊ propria autoritate exire monasteriū. Jo. an. dicit ꝙ nō: sz ꝙ peccauit fm eum: quia quo ad se ⁊ sui preiudiciū potuit monasterium intrare: vxor tamen potuit eū inuitū de monasterio abducere: ⁊ hoc vltimū tenet hic Inn. sed primum dictū Jo. an. nō videt vsqzquaqz verū: ⁊ contrariū aperte sentit Inn. i c. quidā. s. e. pbatur ratione. non enim potest maritus vxore inuita emittere votū cōtinentie: vt in c. vna sola. xxxiij. q. v. Item maritus iste multum peccauit vxorem deserendo aut sibi dādo causaz adulterādi vt in ca. si tu abstines. xxvij. q. ij. ergo vt nō perseueraret in peccato: ⁊ vt mulier nō incideret in adulterium licite potuisset ppria autoritate exire: vnde hic in nullo peccat maritus iste q 4 habitū dereliquit. ¶ † In glo. ij. ibi: ⁊ sic per primum ⁊ vltimum. no. bene istam gl. quia facit ad multa ⁊ collige ex ea ꝙ per extrema colligit medium: ⁊ facit hoc ad probandū prescriptionē: vt pbata possessione in prin. ⁊ in fin. presumat ꝙ qs medio tempore possederit. tenet gl. xvj. q. iiij. c. vo a lumus.[a] ⁊ plenius de hoc per Bar. in. l. celsus. ff. 5 de vsuca. ¶ † Scdo no. gl. iuncto tex. ꝙ agēs certū quid per metū nō presumitur ex taciturnitate sequentis tpis cōsentire ⁊ purgare metū qd intellige nisi interueniat aliquis actus positiuꝰ primi actus approbatiuus. l. ij. C. qd me. cā. ⁊ pulchre p Inn. in. c. sup hoc. de renū. Et in fi. glo. doc. videtur hic velle professionē istius viri nō valuisse: q2 cū vxor est iuuenis debuisset intrare religionē vel saltē emittere votū continentie quorū neutrū hic interuenit: cū ergo expressa libera licentia non valuisset fortius nec coacta. Sz aduerte: q2 hoc arg. est ꝯ no. in. c. j. ⁊. c. vxoratus. s. eo. nā libera licētia valuisset in preiudiciū mulieris quātūcūqz nō vouisset. no. in iuribus palleg. vñ mulier met hic repetebat virū. ⁊ sic fuit hic audita non ex eo q2 nō vouit. sed ex eo quia per metuz consensit: ⁊ iste est a verus intellectus huius capituli. Abbas.

1 ☞ Uxor que prestitit consensum marito vt ingrederetur monasterium nō compellitur ipsa intrare si est continens ⁊ non suspecta. 2.

3 Uxor que prestitit consensum marito intranti religionem: siue ipsa fecerit siue nō votum continētie an cōpellatur intrare monasterium: ⁊ an possit petere restitutionem mariti.

1 **Significauit.** † Uxor pfessi que dedit viro licentiā profitēdi nō cōpellit ingredi religionē si cōtinens est ⁊ non suspecta. Primo ponit mulieris querelā. Secūdo dat iudicē. ibi quo circa. ¶ Casus lralis. Quedā mulier. A. noie corā decano sancti Quiriaci fungenti vice archiepi senoneñ. dedit licentiam viro suo religionē intrandi voto continentie sibi iniūcto: ⁊ recepta fide ab ipsa ꝙ perpetuo cōtinentiā seruaret: ⁊ sic vir pfessionē fecit. decanus ꝓ post factā professionē a viro dicebat qd mulier illa debebat religionē intrare: sz illud primo sibi non expressit: qd si expressum fuisset viro licētiam nō dedisset: sed decanus ad hoc cōpellebat candem. vñ mulier illa hec omnia significauit do. Pa. Unde mandat quibusdā quatenꝰ si est ita: ⁊ mulier talis etatis existat de qua suspicio non possit haberi ꝙ nō permittāt illā cōpelli ad religionē intrare 2 votū cōtinētie obseruantē. Ber. ¶ † Not. j. ar. qd prelatus inferior epo nō pōt proprio iure impartiri autoritatē in dissolutione matrimonij etiam causa religionis. ⁊ hoc tenet Inn. expresse. ⁊ facit hec litera in arg. in eo ꝙ decanus hoc fecit tanq̄ gerens vices archiepi: pro hoc bo. text. in. c. si vir 3 ⁊ vxor. xxvij. q. ij. ¶ † Scdo no. in vers. quocirca: tex. valde no. in materia qd si maritus intrauit religionē vxore cōnsentiente ⁊ cōtinentiam vouēte cōpelli potest vxor ad intrandū religionem licet viuat cōtinēter ex quo est talꝭ etatis de qua suspicio incontinētie haberi pōt licet a principio nūq̄ consenserit ingressui religionis. ita singulariter probatur

nis. de cōsecra. di. v. ⁊ Bal. in. l. si quis ita. circa prin. de cōdi. ⁊ demon. ⁊ multū elegāter Dom. in. d. c. quia sunt culpe. in vlt. col. xxviij. dist. in c. legimus. in prin. in ij. col. versi. no. istam glo. xciij. dist. Antonius Frāc. ¶ An ex pbatione extremorum pbent media: ⁊ an mediū trahat ad se extrema ⁊ ecōtra. vide q̄ habent in. c. q2 sunt culpe. xxviij. dist. ⁊ qualiter accipiat extremum. vide gl. in. l. j. ff. si qs ius. di. non obtēp. Et adde ꝙ ille q impugnat medium impedit extrema vt in. l. seruitutes. §. pubblico. ff. de ser. ⁊ vide gl. in. l. ꝗ sella. in. §. fi. ff. de seruit. rusti. predi. qui dixit ꝙ qñqz extremum trahit ad mediū ⁊ qñqz medium ad extrema ⁊ vide q̄ habētur in. l. tria pdia. ff. de serui. rusti. pdio. ⁊ vide bo. tex. in. l. sz iterim. in. §. j. ff. de don. inter virū ⁊ vxo. q dixit ꝙ ihabilitas medij impedit discursum ad extrema ⁊ de materia extremorū habet in. l. siue possidetis. C. de pba. ⁊ p beatū Tho. i. iij. senten. di. ij. arti. xviij. Sebasti. Sapia.

¶ Volumꝰ. Illā gl. cōmēdat ang. in. l. pen. circa fin. C. de apo. public. lib. x. ⁊ Jo. fab. in prin. insti. de vsucap. col. j. ⁊ bal. in l. fin. col. vij. in xv. opposi. C. de prescrip. lōgi tempo. Alexan. in consi. xxxix. incipi. visis scripturis. colū. ij. in. ij. volu. Andr. sicu. in ꝯsi. xxxvij. incipiē. scribit sapiēter. col. x. in cōsilio. xxxv. incipiē. sapiēter scribitur col. iij. in. ij. volu. Feli. in. c. inter dilectos. col. v. vers. quibus inferri solet. s. de fi. instru. ⁊ Matth. in not. cxvij. incipi. nota mirabilem doctrinam.

probatur hoc a cõtrario litere:secus dic vbi nõ vouisset. nam ꝛ tũc haberet locũ.c.j.§.eo.ꝛ quod no.glo.in.c.vxoratus.eo.tit.in gloss.j.ibi:qđ satis bene põt dici.ꝛ per hoc videt̃ gl.recedere a dictis ꝑcedẽtib⁹.Host. distinguit ꝙ aut vxor solẽniter vouit aut simpliciter:aut nullũ votum emisit.primo casu compellit̃ intrare religionẽ ꝛ ꝓfiteri.in secundo ꝛ tertio nõ cõpellit̃:sed marit⁹ poterit sibi restitui.sed aduerte:q2 lʒ Joã.an. hic simpliciter recitet̃ Host.ꝛ transeat.tñ aliud sentit in.c.ex parte.§.e. vbi in distinctione posuit verũ intellectũ ad istum text.quẽ hic etiã posuit Vincẽ.dicens ꝙ si mulier dedit tantũ licentiã ꝛ nõ vouit tũc ex officio iudicis restituit̃ sibi maritus ex quo iuuenis est:ꝛ ita loquit̃.c.j.§. eo.ꝛ si ꝑcessit ad votũ cõtinentie nõ dʒ sibi fieri restitutio:sed dʒ cõpelli ad intrandũ religionem vt de directo est hic casus a contrario litere.et hoc etiam voluit Calde.in.d.c.ex parte.ꝛ dixi in.c.j.§.eo.in distinctione.ꝛ hoc probo ratione:nam ex quo mulier vouit cõtinentiã quantũcunqꝫ sit iuuenis tenetur votum obseruare:cum votũ ex postfacto sit necessitatis ꝛ obliget quẽcunqꝫ post pubertatem.nõ ergo debet sibi restitui maritus cuʒ nõ esset aliud ꝙ ipsos in prõptũ periculũ detrudere: ꝛ vtrũ isto casu teneat̃ illa mulier profiteri an solũmodo esse in monasterio vt dixi in.c.j.§.eo.ꝛ dic vt ibi.ꝛ satis potest in hoc casu dici ꝙ nõ compellit̃ profiteri ex quo erat mulier ꝛ nõ certificata:nec mirũ ꝙ compellitur ad id quod nõ promisit:q2 hic venit accessorie ad promissionem prius factam.Item non compellitur intrare vt stet ibi in carcere:sed potius vt honeste viuat ꝛ turpitudinis suspicionẽ euitet.arg.in.c.de benedicto.xxvij.q.j.

1 Maritus non cogitur recõciliare vxorem suam adulteram: etiam post penitentiam peractam.3.que tamen nõ debet poni in aliquo monasterio ad agendum penitentiam.potest tamen maritus ipsam recõciliare si vult etiam inuitam.4.
2 Adulteriũ inducit sepationẽ mr̃imonij quo ad torũ:nõ quo ad vīculũ.
3 Maritus potest relinquere suam vxorem adulterã nõ expectata alia sententia:quando adulterium est notorium.
In notorijs non requiritur vel expectatur sententia.
6 Aduteriũ an possit cognosci corã iudice eccl'iastico si agat̃ criminal'r.
Sacrilegium potest cognosci in vtroqꝫ foro.
7 Uxor adultera ĩ mõasterio collocata:an possit vlteri⁹ a marito repeti.
Adulterium est causa ꝙ vir lucretur dotẽ:ꝛ ꝙ vxor donationem propter nuptias:quid autem si sunt liberi.vide hic.

1 Gaudemus. †Adultera quam maritus reconciliare non vult ad agendũ penitentiã in aliquo claustro collocatur.h.d. Cõis diuisio.scđa ibi: mulieres. ¶ Casus literalis.Alique mulieres condemnate sunt de adulterio propter quod a viris suis sunt relicte:dicitur ꝙ si ad frugem melioris vite conuerse fuerint si mariti earum cõmoniti eas ꝑpter deum recipere noluerint:in monasterijs cuʒ religiosis mulieribus
2 debent poni vt penitentiã perpetuaʒ ibi agant.Ber. ¶ †Nota primo ꝙ propter adulteriũ mulieris licite separat̃ matrimoniũ quo ad toruʒ: remanet tñ ipsum matrimonium quo ad vinculum.xxxij.q.vij.c.licite.
3 ¶ Secundo no.ꝙ separato matrimonio propter adulteriũ carnale nõ tenetur coniunx qui non deliquit peccantem sibi reconciliare etiã post
4 penitentiã peractam. ¶ †Tertio not.ꝙ maritus licet ad sui instantiã fuerit separatũ matrimoniũ quoqꝫad totũ: potest tñ nihilomin⁹ vxoreʒ sibi inuitã reuocare seu reconciliare:ꝛ sic est cõuersa:id est emẽdata maritus meretur in recõciliãdo. ¶ Ultimo not.officiũ iudicis ecclesiastici circa adulteras a maritis relictas implorãdũ vt eas collocet ĩ claustro
5 cũ mulierib⁹ religiosis. ¶ †In gl.ibi:secuta sentẽtia.no.gl.ꝙ propter adulteriũ etiam notoriũ nõ debet maritus propria autoritate relinquere vxorem:sed dʒ expectare sniam ecclesie.ꝛ licet doc.hic transeant: tñ glo.aperte sentit ꝯ̃riũ vbi latius hoc disputat in.c.fin.de adul.videlicet ꝙ data notorietate delicti necessario nõ expectatur snia ecclesie:ꝛ eandẽ sentẽtiã tenet Inn.in.c.inquisitioni.j.de senten.excom.ꝛ vide quod
a latius dixi in.d.c.fi.ꝛ placet mihi opi.ꝯ̃traria sʒ vt snia nõ requirat̃ a: quia habet hãc facultatẽ a deo.xxij.q.j.c.dixit.facit tex.cũ gl.in.c.agatho.xxvij.q.ij.ꝛ.c.significasti.j.de diuor. ¶ †In glo.in ver.cũ religio
6 sis.in fi.hec gl.videt̃ velle ꝙ tex.iste loquat̃ ꝺm dispositionẽ iuris ciuilis vt fiat ista collatio in monasterio qñ fuit actum criminaliter contra mulierẽ:sec⁹ si fuit actum ciuiliter.Et ex hoc intellectu not. vnũ ad qđ
b nõ solet allegari iste tex.ꝙ corã iudice ecclesiastico b potest laicus accusari de adulterio etiã criminaliter: ꝛ ꝙ iudex ecclesiasticus potest saltem respectu mulieris imponere penã legalẽ detrudẽdo mulierẽ in monasterium.tenet Inn.in.c.tue.de procu.vbi dicit ꝙ licet ecclesia possit adiri super adulterio qñ agitur ciuiliter quo ad separationeʒ tori:secus tñ si criminaliter agitur ad penam legitimã inferendã:ꝛ pro illa opin.facit ille tex.ꝛ canon in.c.lex debet.xxxij.q.v.sentiunt Pet.ꝛ Abb.h.ꝛ Jo. and.in.c.j.de fo.compe.lib.vj.vbi dicit no.ꝙ adulteriũ est de foro eccle
c siastico duntaxat cum agitur ad separationẽ tori.in ꝯ̃riũ c tñ adduco c.j.de offi.ordi.ꝛ.c.de benedicto.xxvij.q.j.Item cum matrimoniũ sit sacramentũ peccans cõtra illud cõmittit sacrilegium.vt etiã innuit text. iuris ciuilis in.l.quauis.C.de adul.sed in crimie sacrilegij põt adiri taʒ secularis ꝙ ecclesiasticus.vt in.c.cũ sit generale.de fo.comp. vbi latius hanc.q.examino.hec tñ lectu.glo.non est cõis.vnde.d.Pet.ꝛ Abbas transeũt ad alium intellectũ dicẽtes ꝙ ꝑ istũ text. non imponit̃ aliqua pena mulieri: sed prouidet̃ hic vt mulier collocet̃ ĩ claustro vt honeste ibi viuat.vnde dicũt ꝙ inuita mulier nõ põt collocari in claustro ĩ casu huius.c.sed qñ ageret̃ criminaliter corã iudice seculari tũc inuita detrudetur. vt in auẽ.sed hodie.C.de adul. vñ põderant hoc
7 verbũ collocare:nõ enim dicit detrudere.† Hosti. posuit aliũ intellectũ dicẽs hic statui nouã penã vltra dispositionẽ iuris ciuilis.nam ꝺm ius ciuile mulier nõ potest profiteri intra biẽniũ: ʒ ꝺm istũ tex.si maritus monitus nõ vult mulierẽ recipere potest incõtinẽti collocari in monasterio ꝛ profiteri poterit:nec licebit marito illã de monasterio educere.iste intellectus mihi nõ placet:tum quia est preiudicialis maritis.tum q2 quodãmodo corrigeret dispõnem iuris ciuilis.vnde puto qđ iste tex.nõ ꝓuideat in casu illius auẽ.sed hodie. nam ibi imponit̃ pena detrusionis instituta accusatione criminali cõtra mulereʒ. hic autẽ nõ apparet de accusatiõe criminali. Item hic fit collatio ad penitẽtiã peragẽdã ꝛ nõ principaliter ad penam: quare dico ꝙ qualitercũqꝫ fuerit actũ cõtra mulierem adulterã ex quo est mulier relicta a marito ꝓpter adulteriũ ꝓcedit dispositio huius tex.ꝛ iudex ecclesiasticus ꝛc.nec ista incõtinẽter viuat in seculo:ꝛ sic vt precidat̃ materia delinquẽdi dʒ eã collocare in aliquo monasterio non tm̃ ꝓpter penitentiã sed vt honeste viuat.ꝓ hoc adduco text. a no.q hoc ꝓbat in.c.de benedicto.xxvij.q.j. in fin. ꝛ credo ꝙ hoc casu nõ hʒ locũ illa pena iuris ciuilis respectu bonorũ.nam debes scire ꝙ aut cõtra mulierẽ fuit actũ per maritũ ciuiliter.ꝛ tunc separatur matrimoniũ quo ad torum ꝛ lucratur marit⁹ dotẽ.vt legit̃ ꝛ no.ĩ.c.plerũqꝫ.j.de do.post di. resti.ꝛ.C.de repu.l.cõsensu.ꝛ sic monasterio nihil potest applicari.vnde nõ sine monasterio iste tex. nõ fecit mẽtionẽ de bonis:sed si ageret̃ cõtra mulierem criminaliter vltra detrusioneʒ due partes suaꝝ dotiũ applicant̃ liberis si quos habet tertia pars monasterio:si ꝟo nõ hʒ liberos sed parẽtes due partes applicant̃ monasterio ꝛ tertia ps parẽtib⁹.nõ existẽtibus ꝟo parẽtib⁹ oĩa applicant̃ monasterio:vt in iuribus alleg.in glo. ꝛ sic vtili⁹ est marito vxorẽ accusare ciuiliter ꝙ criminal'r:vt in auẽ.hic per gl.alleg.hec distinctio plus placet ꝙ quorũdã opi.no.in.d.auẽ.que hʒ ꝙ hodie maritus nihil lucretur quasi iura antiqua sint hodie correcta per illã auẽ.sed nõ placet arg.in.c.j.§.vt lit.nõ cõ test.vbi patet ꝙ vxor etiã lucrat̃ donationẽ ꝓpter nuptias ex adulterio mariti. facit.d. c.plerũqꝫ.de do.post diuor.resti. Abbas.

1 Coniuges qui adinuicẽ promiserũt continentiam ꝛ hoc ambo vel alter profitentur religionẽ b alter alterum petere non potest.3.
2 Qñ agitur contra monachũ an libellus fit concipiendus in persona sua vel monasterij.
Snia ferẽda contra vel pro monacho est ferẽda in persona monasterij non monachi.
4 Legatum factum pauperibus talis loci vel tali loco semper censetur legatum factum loco.
Canonica portio non debetur epõ de legato facto pauperib⁹ nisi sit facta expressio loci vbi sint pauperes:puta talis hospitalis.
5 Instrumentum si vitietur potest notarius aliud conficere:qđ non vitiabitur si sit factum,super eodem facto:licet cantet in alia persona.
6 Instr̃m põt loqui in prima vel in tertia persona
7 In instrumẽto illud censetur fuisse actum quod repertur scriptum.
8 Donatio,votum,confessio,vel quid simile facta calore iracundie qđ obligent apud deum.
9 Monasterium non acquirit bona ingressi:quãdo dolose propter ejus bona circũuenit illũ vt in grederetur:secus si vt seruiret deo.
Monasteriũ nõ debet dãnificari ex delicto particularis monachi:nisi omnes delinquerent.
10 Sacerdos põt stipulari alteri in his que ꝯcernũt ad off.cũ sacerdotis ꝛ ad vtilitatem anime.
11 Stipulari alteri pñt notarij ꝛ oẽs magistratus.

Zacharias.
a ¶ Snia nõ requiratur. Adde istũ in.c.ad nostrã.§. de iureiur.in.c.cũ sit romana.§.j.ij. de app.Bar.in.l. in emptorẽ.in pñ. ꝛ.§.j.ff.de action. empt.ꝛ in.l. ictus fustium.ff.de ifa. Bal.in.l. cũ fratrem.C. ad sille.ꝛ in.l.j.C. ne filius pro pa.ꝛ in.c.j.in prin.in tit. qualiter do.ꝓp.priuatur in feu.ꝛ in.c. ꝓposuit.ꝛ ibi docto.§.d app. Jo. fa.in proemio insti. ꝛ ibi in apost. celsi.in versi.necessaria snia. ꝛ Ale. in.l.si cui.ff.de ꝓbo.obli.
b ¶ Iudice ecclesiastico. Adde Ro. singu.suis.fol.xx. vbi late de hoc articulo.
Zacharias.
¶ Adde qđ voluit allegare Ro. sing.suo.dcxvij. incip.nos sumus. fo.xxiij.de quo vide istũ in.c.intelleximus.num.1.in ꝟ.nõ in alijs post alios.j.de adult.
Sebasti.Sapia.
c ¶ In ꝯ̃rium.vide etiã Ab.i.c.gaudem⁹.j.de diuor. ꝛ in.c.tue.col.pe. §.de proc.ꝛ multa alleg.per Feli. in.c.cũ sit gñale. col.vij. post med. ver.respectu adulterij.§.de fo.competenti.

a ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Or quarta. Vide Andr.fieu.in.c.officijs.§.de testa.z Feli.in.c.de quarta.col.vj.§.de prescri. vbi tāgit quādo hospitalia gaudeant priuilegio ecclesiarum.

b ¶ In alia persona.vide hic p do.Ant.in.j.col.z vide no.i.c. qđ āt.de iurepa.vbi etiā aliq̄ posui.Quid de snīa an debeat ferri in tertia psona an i prīa.dic q̄ nō refert ſm.d.abb. 1 in.c.examiata.de iudi. dicit tñ q̄ si ferť in tertia psona p̄sumitur lata sine scriptis idem tz Spe.i ti.de senten.§.iuxta.ꝟ.taliter.Quid autē si fiat instr̄m p ꝟba p̄teriti tpis.vid p abb.post.d.Ant. plene i dicto.c.qđ aūt.de iurepa.sed de hoc qđ hic hr̄ scz an debeat fieri instr̄m in p̄ma vł tertia.psona.vide do.Ant.i.d.c.qm̄ ꝫ.de pba.col.v.z vide oīno q̄ nota. post do.Ant. i.c. qđ aūt.Item vid Bal.i.c.j.in prin. in ꝟ. in oī fere curia.i tit.de no.for. si.in vsi.feu.vbi dt q̄ nō ē.vis an notari⁹ in prima vł tertia psona scribat instr̄m.z idez dicit Bal. i.c.j.§. si.q feu.da.pos. et de hoc dicit eē singu.in hoc.c.qđ tabellio non dicitur variare nec in stylo nec in facto si vnū instr̄m scribit ī pria psona: aliđ in tertia .z vide Imol.i.l. si sic.§. j.ff. de le.j. vbi dicit q̄ nō refert an notari⁹ scribat in 2 strumentū in prima vel tertia psona vt in hoc ca.et vide Archi. in.c. quicūq̃z.circa p̄n. xvij.q .iiij.vbi dicit q̄ valet rescriptum pape lz verba rescripti concipianť in tertia psona: z hoc p illū tex. Itē an testamentū vel instrumentum scribi debeat in p̄ma persona vel in tertia. 3 vide Bar. in.l.cū in testamento.de auro z arg.leg. et Bald.in auť. sed qñ.C.de cōsti.pecu.z in .l. in epla. đ fideiusso. z in.l. mater.C.de rei vēdica.z vide Bar. in.l.ij.ad fin.C.de 4 fal.causa adie. le. z adde q̄ silr̄ non refert an libellus accusationis scribať in prima vel tertia persona:vt dicit gl.in.l.titius. quam no.z sequitur Bar.ibi circa finem z in.l.libellorū.ff.de accusat. z idem dicit glo.quam sequitur ibi Ange.in.l.penul.C.de accu. Anto.Franci. ¶ Circa hoc an sententia debeat ferri in prima vł tertia persona:z quibus verbis debeat formari.z eodē modo quid de instrumento:vel testamēto cōfecto a notario. Dicas i hoc nō esse faciendam vim siue in vna persona fiat siue in alia:vt per gl.in ꝟ. sempiternū.i.c. abbate. de re iudi.li.vj. dum mō tñ ipa snīa cōtineat absolutionem: vel cōdēnationē alias nō valeret etiā si pbaretur per testes ipsa cōdemnatio siue absolutio ſz bal. i.l.errore. circa fi. §.de testa.z habetur per Bar.in.l. preses.z in.l. cum iudex.C.de sent.z late per Ro.in.l. j.ff.de re iudic.qđ adeo veruz est vt iudex debeat dicere in sententia cōdēno vel absoluo siue talis iudex cōdēnat siue absoluit: nec sufficeret id dicere forsan p verba equipollētia si talia ꝟba nō importarēt absolutionem vel condēnationez:alias sufficerent eqpollentia ꝟba.l.ait p̄tor.in .§.j. et le.in summa.ff.de re iudi.de quo etiā habeť per Bald. in l.j.C.de sen.ex peri.reci. p Bart.in l.ab emptione . in vlt.col.ff.de pact. z in.l.eos.in.j. colū.C.de ap.z facit illa regula: qꝛ nihil refert quid ex equipollentibus fiat.de q̄ in.l.gallus.in.§. z quid si tm̄.ff.de li. z post.

Vdum. † Si coniuges se ad inuicem absoluerūt cōtinentiā promittēdo z vterq̃z vł alter eorū religionē profiteť alter alterū repetere nō pōt.h.d. In prima poniť facti z processus narratio. In secunda diffinitio.ibi:nos itaque. Prima subdiuidiť. Primo poniť datio auditorū. Secūda actoris petitio.ibi:corā quo. Tertio ibi:ad quod rei responsio. Quarto,ibi:verum actoris replicatio. Quinto ibi:ſz ad ista:rei replicatio. ¶ Casus literał. Inter. C.laicū.z.I.vxorē mr̄imonij qō vertebať:datus fuit eis auditor corā quo petebat dictus.C.vxorē suā sibi restitui cū qua cōtraxit per verba de p̄senti carnali copula subsecuta:ad qđ ex pte mulieris fuit responsuz q̄ ipse pro amore z aīe sue remedio spōtanea volūtate p̄sentibus duobus religiosis sacerdotibus z testib⁹.v.adhibitis renūtiauit omni iuri qđ habebat in ipsa resignādo illud in manib⁹ alterius ex sacerdotibus supradictis qui in personā ecclesie assignationē hmōi recipere pcurauit. Et idem C.se castitatē seruatur pmisit deuouēdo se hospitali pauperū de ponte voto solēni:z ipsi dedit licētiā religionē intrandi:versa vice ipsa dedit ei licentiā simili mōr z resignauit oē ius qđ habebat i ipso prout oīa ista cōtinebantur in publico istr̄o. Verū predict⁹.C.pposuit q̄ instr̄m illud mutatū fuerat:qꝛ cū casu amissum fuisset illud qđ fuerat prius in tertia persona mutatū fuit postea in prima:z plus in vno q̄ in alio cōtinebať. Insup proponebat q̄ quidā deceptorie ipsum allexerūt pponētes eidē q̄ in tali hospitali p̄dicto cibis ad volūtatē suā posset vti:z q̄ ardorem libidinis ibi extinguere posset:z sic seductus tractus z illectus nō ꝺbet sibi obesse qđ in hac parte dicitur fecisse. Sed ad p̄dicta sic fuit respōsum q̄ nō nocet an instrumentū loquatur in prima vel in tertia psona dūmodo veritas nō muteť. Preterea q̄uis aliqñ dicto.C.spes data fuisset per quā ad hoc se pposuit inductū tñ eo tēpore quo p̄dicta facta fuerūt pure simpliciter z ppria volūtate pro amore dei z remedio aīe sue ea noscit̄ fecisse.vñ cōpelli debebat a ꝯsortio hoiez discedere vitāq̃z mutare. Domin⁹ papa sup his habito ꝯsilio cū fratrib⁹ suis mulierē predictā ab impetitiōe dicti .C. absoluit perpetuum silētiū imponēdo eidē. B. ¶ † Not.j. ex isto text. iuncta suprascriptione in qua loquiť moniali q̄ libellus potest cōcipi ꝯ monialem vbi ingressus monasterij reuocať in dubiū z qđ plus est snīa absolutoria cōcipitur in psonā monialis vt colligiť ex fine litere.si aūt agereť in bonis ita q̄ cōdēnatio vel absolutio esset realis.z tūc dicit Io.an.q̄ siue pfessus cōdēnareť alteri siue alter pfesso:snīa cōcipienda est in personā monasterij. quasi diceret q̄ religiosus cuz nihil pprij habeat nō potest snīa absolutoria vel ꝯdēnatoria cōcipi in personā pfessi.qđ bene no.z vide qđ not. in.c. parochianos.de sent.exc.plene de materia p glo. z per Bald.in auť.causa que fit cū monacho .C. de episc.z cleri.z aliquid tetigi.§. eod.c. veniens. ¶ † No.ij.q̄ marit⁹ z vxor pñt pter deū cā continētie obseruāde absoluere se adinuicē a mutua seruitute:remanēte tñ vinculo mr̄imonij qđ i dubio pcedit si vterq̃z itrat religionē:al's aūt dic vt dixi in.c.veniēs.§.de re.c.aliqd.j. Itē no.tex.no. q̄ quilibet sacerdos pōt dici officialis public⁹ ecclesie vniuersalis:ita q̄ noīe ipsi⁹ ecclesie pōt recipere pfessionē spūalē;de hoc.j.latius. ¶ Itē no. q̄ ad substantiā pfessiōis coniugis necessario nō requiriť licētia epi:vt hic clare pbatur.z vide qđ dixi in.c.§.e. ¶ † Itē not.ibi:pauperū hospitalis obsequio zc.q̄ paria sunt q̄ quis deputet se obsequio talis hospitalis vel obsequio pauperū talis hospitalis. nā semper oblatio videť facta hospitali z non personis. Et inducit Io.an.istum tex. ad.q.q̄tidianā vt nō sit differētia an legeť pauperib⁹ talis hospitalis vel hospitali.tale em̄ legatum semp videť factū tali hospitali:z non psonis. Ex quo infertur q̄ quarta[a] debeť epo:secus si sine noiatiōe loci legaret aliqd pauperib⁹.tunc em̄ eps nihil capit: vt lege.z not.in.c.ij.de sepul. vbi dixi.z.c.requisisti.de test.z tene menti hoc dictum Io.an. ¶ † Itē no.casum q̄ pdito instrumento pōt idē notarius ex originali aliud conficere:nec vitiať instr̄z si in alia persona[b] loquiť q̄ facit originale vel instr̄m pditū.satis em̄ est qđ substantia non mutetur. Et ex hoc z text.no.qđ instr̄m super eodē facto cōfectū non vitiať:lz diuersimode loquatur:dūmodo in substātia cōueniat.qđ no. ¶ † Itē no.ex predictis z tex tex.qđ instr̄m pōt loquiť in prima z in tertia psona.et hoc.c.qđ aūt.de iurep.z diciť loqui in prima qñ notarius refert verba ad cōtrahentem ita q̄ cōtrahens videť ibi loqui.in tertia vero loquitur qñ ipse notarius loquitur attestādo q̄ ꝯhentes sic dixerunt. ¶ † Itē no.ibi:eo aūt tēpore tex.satis bo.qđ licet inter contrahentes multa verba hincinde pcesserint tñ si tempore instrumēti illa verba per oīa nō fuerūt replicata:illud videtur fuisse actū qđ reperiť scriptum.p hoc bo.tex.in.l. cū plures.§.locator horrei.ff.loca.z qđ not.in.c. cū.M.de cōst.ħ ego itelligo verū nisi aduerso ps velit pbare q̄ aliter fuit cōtractum q̄ scriptum: vt est tex.in.c.cū ioānes.de fi.instr. ¶ In gl.j.ibi etiā si nō tenuisset votū.ħ glo.nimis gñaliter loquitur.nam videtur prima fronte vel qđ etiā sine voto pōt coniunx renuntiare omni iuri quod habet in cōiuge:qđ tñ est falsum:vt probať in.c. tua.de iureiurā.z.c. veniēs.§.de regu.vbi dixi.z sentit hoc Innoc.qui dicit qđ sine cā continētie non pñt maritus z vxor se absoluere:de quo vide qđ latius dixi in.c.veniens.de reg. ¶ In gl. scđa in fi.dictū huius gl.procedit si in illo hospitali fuisset religio approbata z fecisset iste professionē tacite vel expresse.pro z ꝯ.c.j.de vo.libr.vj. ¶ † In glo.in ver.calore.ibi:sunt q opes.gl.format cōtrarium z nō inducit neq̃z soluit.dic ergo q̄ illud.c.ponit pulchrā decisionē z mēti cōmendandaz.dicit em̄ q̄ donatio facta ecclesie tumultuario mentis affectu valet nec pretextu mentis turbate potest reuocari.ergo idem dicendum in voto facto iracundie calore:[c] vt dixi in gl.nō soluit:sed videť velle qđ votum factum tali tēpore nō obliget.z no.semper istam gloss.pter ipsius autoritatem z vide sing. glo.in simili in.c.ex literis.de diuor.que dicit qđ cōfessio facta calore iracundie nō preiudicat nisi detur perseuerātia.sed Io.an.videtur hic tenere cōtra istam gloss.dicit em̄ qđ ingressus religionis z eleemosyna cum in seipsis bona sint nō egēt aliqua deliberatiōe vñ sine deliberatiōe illa agēs obligať:vt puta si audiuit vel vidit miraculū vel terremotū vel aliqd simile.z timore ductus fecit eleemosynam vel intrauit monasteriū.facit.c.sicut.§.eo.z sic ſm euz potest intelligi:c.sunt qui opes.hec aūt gl.posset procedere quādo est tanta mētis turbatio qđ sapit quādam mētis alienationē ex multo furore: z sic loquitur.d.c.sicut.puto etiā q̄ vbi turbatio nō est tāta ex quo tamē fuit tātus iracūdie calor[d] q̄ sedato calore nō fecisset votū nō obliget apud deum:quia deus vult omnino volūtariū militū vt in.c.nō est.xv.q.j.facit in simili qđ no.de iuramento in.c.sicut.de iureiurā.tamen quia difficile est talem calorē pbare seruaretur in practica opi.Io.an.cōtra gl.istam facit iste tex.vbi papa nō mandauit inquiri de isto calore iracūdie allegato:sed spreta allegatiōe tulit sentētiam cōtra allegantē. ¶ † In gl.in ver.aliquando:no.bene istam glo.

c ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Iracundie calore. Vide Ro. in singu.cccccviij.incipiē. volo cōmentař.l.quicquid calore.z Felin.in.c. Mattheus. j.de simonia.

d ¶ Iracundie calor. Calor iracundie,impedit votū religiōis si sit magnus adeo qđ sapiat mētis alienationez. Adde hic d. Ant.in pe.col. ꝟsi,ea rō.ibi.ſz gl.

posset ꝓcedere.⁊ do.Ant.in fi.i.c.ex literis.de iureiu.⁊ ꝙ calor iracundie vitiet ingressuз quo ad deũ tз Arch.in.c.procliuus.xx.q.iij.sз dicit quo ad ecclesiã ꝙ ex quo qs exprimit votũ sempꝫ cogit illud ꝑficere:qꝛ quo ad hoc credit ex deliberatione procedere ſm Innocẽ.⁊ Hostien. Antonius Francis. ¶ An iracundia impediat ingressuз religiõis vel aliud votuз.vide glo.in.c.dudũ.de cõuer.cõiug. que dixit ꝙ impedit. sed glo.in.c.sunt qui opes.xxvij.q.v.videt tenere cõtrariuз.de quo ẽt per Alex.in.l.qd calore.ff.de regu.iur.in addi.⁊ vid Specu.in titu.de presum.in vers.sз pone.⁊ ꝑ Bal.in addi.Spec.in tit.de accusa.in.§.j.⁊ vide que habẽtur in cap.auditis.de ele.q̃ dicũt ꝙ iracũdia impedit rationẽ.⁊ an impediat vinculũ iuramẽti.habet i.l.ij.C.ad legẽ iul.maiesta.Dicas tñ ꝙ si esset talis iracũdia que induceret alienationẽ mentis:prout etiã hic dicit vitiaret ingressus.⁊ eodem modo quodlibet aliud votũ ex defectu ꝯsensus qui reqrit in quacũqꝫ obligatione faciẽda.vt inst.de obliga.que ex ꝯsensu.in.§.j.⁊ per totuз. ¶ Adde Ludo.roma.in singula.suis.fo.15.vbi qd de voto: quid de delicto: quid de cõfessione:⁊ quid de contractibus factis calore iracundie.

a ¶ Qd in cõcernẽtibus.in spũalib⁹ ⁊ in cõcernẽtibus animã:⁊ sic in spectãtib⁹ ad officiũ

istam glo.iũcto tex.⁊ idẽ no.in.c.cũ dilecti.quod met.cau.⁊ limita prout dixi in.c.veniens.s̃.eod. Inno.dicit talem dolũ nõ vitiare ingressum monasterij sed bene nocet quo ad tꝑalia isti⁹ ingressi:quia illa debentur heredi ⁊ nõ monasterio: qꝛ dolũ adhibuit.vt in.c.constituit.xx.q.iij. Aduerte qꝛ Inno.loquit nimis generaliter.nam nõ est semper verũ ꝙ monasteriuз perdat bona ingressi si habuit bonũ dolũ.nam sicut bonus dolus iudicatur quo ad ingressuз.ita quo ad bona:sз monasterium priuatur bonis qñ induxit aliqueз dolose ad ingrediendum nõ propter deum,sed propter bona temporalia ingressi.ita proprie loquit d.c.cõstituit.quo casu ingressus nõ vitiatur sз bonis monasteriũ priuatur.⁊ limitarẽ qñ totuз monasteriũ fuit in culpa.secus si particularis persona quia delictum singulare nõ debet monasterio obesse.vt in.c.venerabilis.de excep.⁊.xvj.q.vj.c. si epm. ¶ †10 Extra glo.opp.videt.eñ ꝙ ille sacerdos de quo in litera nõ potuit recipere istã ꝓmissionẽ ad ꝯiugis vtilitatẽ:qꝛ nemo potest alteri stipulari.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verb.oblig. Solu.dicit Inno.ꝙ sacerdos iste tanq̃ officialis vniuersalis ecclesie recepit istam obligationẽ que fiebat propter deũ quasi si non cõtemplatiõe dei aliqui remitterẽt sibi mutuũ debitum non poss.⁊ sacerdos obligationẽ recipere:quia sua nõ interesset vnde hic recipit obligationẽ nomine ecclesie vniuersalis cuius interest habere plures contemplatiuos.⁊ no.hoc dictũ.⁊ potes colligere ex predictis regulã no.ꝙ in cõcernẽtib⁹ a animã quilibet sacerdos potest dici officialis publicus ecclesie vniuersalis ⁊ per factũ suũ acquiritur illis quorum specialiter interest.hoc dictum crederẽ verũ in his que specifice spectãt ad officiũ sacerdotis. pro hoc vide quod no.Inno.in.c.vlti.de sepul.⁊ qd ibi dixi:vnde dicit Hosti.ꝙ iste recipit nomine ecclesie.i.nomine epi: qꝛ eps est in ecclesia ⁊ ecõtra.vij.q.i.c.scire.vnde habebat mãdatũ ab epo vel fecit nomine epi credẽs epm ratũ habiturũ. argu.c.lugduñ.xij.q.ij.⁊ pro hoc adduco bonum tex.in.c.quãq̃.de vsuris.lib.vj.vbi singu.probat ꝙ de iure canonico non potest quis alteri stipulari etiam si sit sacerdos b.ibi enim i facto anime requiritur proprius sacerdos curatus.ergo nõ quilibet sacerdos hoc potest sed quisqꝫ potest in spectantibus ad officiũ suum.†11 Et dicit Inno.vnũ aliud dictum not.ꝙ tabelliones possunt alteri stipulari in iudicio ⁊ vbi iudex procedit ex officio de mandato tñ iudicis ⁊ ex iusta causa.vt.l.ij.ff.rem pupil.saluã for.dicit etiã ꝙ omnes magistratus c

sacerdotale potest sacerdos alteri stipulari al's nõ.Adde bo.text.i.c.fi.in ver.manibus cuiusdã ex fratribus sancti Augustini.qui cle.vel vo.⁊ vide do.Anto.circa hoc multa bona in specie ponentem in ꝓe.decretalium.in penul.col.⁊ ibidẽ alij post eum ponũt:⁊ Panor.in.§.gregorius.in.vj.col.in prin.⁊ Inn.in.c.cum olim.ij.in gloss.sua que est super ver.monach⁹.de priuile.Jo.an.⁊ alij in.c.sicut.ne cleri.vel mon.⁊ propterea ſm Bar.post antiquos in.l.j.§.huius studij.ff.de iust.⁊ iure,potest sacerdos stipulari ab eo qui est in confessione rem alij surreptaз; vt ibi per eum. Adde Spec.in tit.de instru.edi.§.nunc videndum.ver.sed pone cum fenerator.⁊ ibi Jo.and.in addi. vide Bal.in.l.cũ ratiões.ad fi.C.de probatio.Sed aduerte:quia Panor,hic dum alle.c.quãq̃.videtur nimiũ restringere predictam communẽ conclusionẽ vt nõ quilibet sacerdos possit alteri stipulari circa predicta sed solũ sacerdos curatus seu parochianus:ista est magna restrictio ad doctrinã ⁊ decisionẽ cõem.⁊ in contrariũ est glo.in.c.pastoralis.§.preterea,de offi.ordi,⁊ ibi expresse do.Anto.in vlti.col.not.⁊ sequitur ꝙ sacerdos potest alteri stipulari etiam in nõ spectãtibus ad se:sed etiam in spectãtib⁹ ad officiũ epi.⁊ idẽ videtur velle hic Host,ſm ipsummet Panor,hic,⁊ vide sanc.Tho.in.iiij.sentẽ,xv.q.iij.arti.j.circa fi,vbi dicit ꝙ sacerdos quasi publica persona est,Nec obstat tex.in.d.c.quãq̃.dum facit mentionem de sacerdote curato qui prima facie videt multũ bene probare dictum suũ:quia responderi potest ex regula gl,no.in versi.presidentes,in cle.j.

de rescri.quẽ ad hoc no.ibi expresse do.Ant.⁊ Imol.cui glo.ego addo concordantẽ glo.iuris ciuilis in.l.j.in gl.j.C.de his qui ad eccle.confu. quam nemo ad hoc ponderat ꝙ licet lex canõ vel statutũ vtat aliquo termino ratione frequẽtioris vsus vel faciat mentionẽ alicuius ꝑsone quia frequẽtius in ea accidat nõ per hoc intelligit excludere alias personas vel res.

possunt alijs querere.ff.de magi.conue.l.penul.et sic videtur sentire Innoc.ꝙ in conuentionalibus stipulationibus non possit notarius alteri stipulari.sed cõtrarium sentit glo.in.§.si quis alij.insti. d de inuti.stipu.vbi enumerat notarium d inter personas valentes alteri stipulari.⁊ illam opi.sequitur Dy.in.d.l.ij.⁊ idem ibi Bar.vbi plenius prosequitur hanc materiam.facit quod no.in aut.vt ma.de.⁊ hec opin.hodie est cõmunis.pro hoc.d.l. ij.⁊ quod ibi no. Abbas.

1 Maritus qui est factus infidelis: si postea reuertitur ad fidem potest suã vxorem repetere que tamen non cogitur redire si vult ingredi monasterium:alias secus.

2 Maritus aut vxor si efficiuntur infideles perdũt dotem ⁊ donationẽ propter nuptias.⁊ debẽt esse remanentes in fide.

3 Maritus potest ingredi monasteriũ inuita vxore iuuene que commisit adulteriũ ⁊ ita vxor marito adulterante:quod intellige vt in nume.4.

5 Adulteriũ carnale ⁊ spirituale an compensentur. Compensatio diuersarũ specierũ nõ admittitur.

1 Mulier que. †Breue est ⁊ ꝑ alia verba põt sic summari. Post sñiam diuortij quo ad torum latam ob fornicationem spiritualem mariti potest vxor libere religionem intrare.⁊ nõ diuiditur. ¶ Casus literalis. Alqs coniugatus transiuit ad infidelitatẽ vxore sua remanente in fide:propter qd illa fuit a viro iudicio ecclesie separata:vir reuersus est ad fidem:vir eam repetebat:ipsa nolebat redire ad eum sed potius religioneз intrare. Queritur vtrũ possit ad religionem transire eo inuito.⁊ respõdetur ꝙ potest: sed si nollet religionem intrare debet compelli redire ad virum. Ber. ¶ Nota primo ꝙ quẽadmodũ propter fornicationẽ carnalẽ potest matrimoniũ separari quo ad torum.vt in.c.plerunqꝫ.j.de do. post diuor.resti.et.c.ex literis cum similibus.ita propter fornicationẽ spiritualem.fornicatur enim is qui fidem deserit ⁊ ad infideles se confert. Con cor.xxviij.q.j.c.idolatria.⁊.c.non solum. Ex quo infertur ꝙ illud verbum Christi.Non licet dimittere vxorem excepta causa fornicationis.vt in.c.de infidelibus.de consang.⁊ affi.vendicat sibi locum nedum in fornicatione carnali:sed etiam in spirituali.quod tamen limita per id quod legi.⁊ no.in c.quãto.j.de diuor. ¶ †2 An aũt hoc casu maritus perdat donationẽ propter nuptias ⁊ mulier dotẽ sicut perderent si laberentur in carnalem fornicationem.dic ꝙ sic eadẽ ratione.pro hoc.l.consensu.

An aũt sacerdos possit esse notari⁹ cõclusio est ꝙ nõ.ꝑ dictũ.c.sicut.cum similibus.limita tamen vt ibi. Anto.Franci. ¶ An sacerdos possit alteri stipulari: Dicas ꝙ licet regulariter nõ possit quis alteri stipulari.vt in.l.stipulatio ista: in §.alteri.ff.de ver.obliga.⁊ instit.de inuti.stipul.in.§.alij.tñ sacerdos i his que cõcernũt animam ⁊ officiũ suũ ⁊ que sapiunt spiritualitatem sicut notarius põt alteri stipulari.et ideo in cõfessione sacramẽtali puta si aliquis confitet se debitorem alterius ⁊ nõ velit sacerdos eum absoluere nisi promittat sibi qd soluet creditori suo ex tali promissione facta sacerdoti datur actio creditori;ꝑut voluit barto.⁊ Alexã.in.l.j.in.§.huius.ad fi.ff.de iustit.⁊ iure.vt tenet Spec.in titu.de instru.edi.in.§.nũc vero aliqua.in versi.item pone cũ quidã.ꝙ etiã voluit Inn.in.c.parochiano.de sepultu.sз do.Abb.in.c.pastoralis.in.§.ꝑterea.de offici.ord.dicit sacerdotẽ nõ posse alteri stipulari nisi forte sit prelatus habens iurisditionem qui tanq̃ publica persona poterit alteri stipulari.de quo etiam per Alex.in.l.nõ solum.in.§.j.ff.de iniurijs.Sed aduerte:quia hoc quod dicitur de sacerdote audiente aliquẽ in cõfessione qui dicit ⁊ confitetur sibi se esse debitorẽ titij:nec vult eum aliter absoluere nisi promittat satisfacere creditori si forsan creditor ignoret illũ esse suum debitorem,satis dubito quõ possit oriri actio creditori ex tali ꝓmissione cum talis cõfessio nõ posset probari nisi per sacerdotẽ qui de his que audit in confessione nõ potest esse testis quoniã illa non scit vt homo sed vt deus.vt plene tracta.in.c.omnis vtriusqꝫ sexus.de pen.⁊ remis.⁊ ideo cogita quõ potest adaptari doctrina doc.ad ipsum casum,

b Sebasti.Sapia. ¶ Sacerdos. Contrariã opi.videlicet ꝙ indistincte quilibet sacerdos possit alteri stipulari.tenet Jas.in.l.j.§.hui⁹ studij col.j.ff.de iusti.⁊ iure.vbi reprobat dictum Abb.hic respondet ad tex.in.d.c.quãq̃.vt vbi per eum,

c ¶ Magistrat⁹. Adde tñ ꝙ hoc nõ habet locũ in arbitro; licet arbitria sint redacta ad instar iudiciorũ,l.j.ff.de arbi,qꝛ arbiter nõ potest querere ꝑ ti sine cessiõe.de hoc est glo.singu.de iure canonico,in.c.dilecti.s̃.de arbi.⁊ glo.in.l.litigatores.§.j.ff.eo.⁊ late per do. Anto.in proe.Greg.

d ¶ Notariũ. Que sunt ꝑsone valẽtes alteri stipulari.⁊ de b an notari⁹ possit stipulari alteri sine cessione.vide tex.⁊ ibi latissime Bal.in.§.cum impubes.insti.de adop.⁊ late per do. Anto.s̃.in proe.Grego.in.v.col,

c.de repu.sentisit hic doc.ꝙ nō. ¶ † Scdo no.casum i quo potest vxor marito inuito ⁊ iuuene intrare religionē.qn̄ scʒ vxor est absoluta a ɔsortio mariti ob eius delictū.Ex quo infero ꝙ separato matrimonio propter adulteriū carnale pōt is qui nō peccauit intrare religionem altero inuito ⁊ iuuene.pro hoc tex.xxvij.q.ij.i.c.agathosa. ⁊.c.veniens.s̄.e.alia vtilia nō possunt colligi ex tex. ¶ † In gl.ij.ibi:qn̄ nō fuit separata.qd intellige quādo maritus est cōuersus re integra. sʒ si vxor ante eius reuersionē intrasset monasteriū nō pōt educi a marito reuerso:licet sn̄ia separationis nō precesserit.nam idem videmus in fornicatiōe carnali.vt probatur in.c.agathosa.⁊.s̄.e.c.constitutus.⁊.c.veniens.obstat ergo viro repetēti vxorē exceptio fornicationis spiritualis.Et in fi.gl.hec vltima ratio verior:⁊ placet magis doct.communiter.nam precedens ratio nō est vniuersalis.nō enim procedit in bigamo neqʒ in muliere.⁊ ex p̄dictis in gl.habes aliquos[a] casus in quib⁹ fornicatio carnalis ⁊ spiritual' differūt ⁊ plures alios vide per doct. ¶ † Sed vltra glo.quero de vtili q.pone ꝙ vxor separata post fornicationē spūalē factam a marito cōmisit postea adulteriū: nūqd marito reuerso ⁊ inuito possit intrare religionē: an vero debeat cōpensare adulteriū carnale cum spirituali sicut fit cōpēsatio qn̄ vterqʒ lapsus est in fornicationē carnalem.vt.j.de adult.c.penul.⁊ vlti.doct.sunt varij in hac sententia. ⁊ videtur primo ꝙ nō fiat compensatio:quia diuersarū specierum non admittitur compensatio.l.si cōuenerit.ff.de pigno.actio.no.in.c.ij.s̄.deposi.Itē vxor separata nō dicitur maculare torū mariti in cōtrarium facit:quia vtraqʒ fornicatio est sufficiēs ad separationem matrimonij.ergo adinuicē admittitur cōpensatio.⁊ hanc opi.tenuit Goffre.in c.illa.j.de diuor.Host.hic distinguit ꝙ aut accusaẗ quis de spūali fornicatiōe:⁊ ipe excipit de carnali ⁊ nō est audiēdus quia si cōuincitur de spirituali nō tenetur mulier secū habitare nisi vellet redire ad fidem aut ecōtra accusatus de carnali excipit de spūali ⁊ prius d̄ exceptiōe cognoscēdū est tanq̄ de preiudiciali:cū non possit heretic⁹ accusare vxorē de carnali vel de alio delicto. ꝑ hoc c.exceptionē.de excep.⁊.c.a nobis.eo.tit.si tamen ille vellet redire ad fidē ⁊ cōstaret de fornicatiōe vtriusqʒ spirituali scʒ ⁊ carnali tunc fiet compensatio.⁊ hec opi.satis est equa.

¶ De conuersione infidelium. Rubrica.

¶ Supra visum est de cōuersione coniugatorū ad religionē nunc subijcit de eorum cōuersiōe ad fidem.habetur de materia.xxviij.q.j.⁊.ij.⁊.xxxij.q.viij.c.vno.

1 Homicida non potest esse maritus illius mulieris cuius virum ipsius mulieris contemplatione interfecit.4.secus si sine dolo ⁊ fraude interfecerit.6.7.

2 Serui efficiunẗ etiam fideles de iure capti in bello licito licet ex consuetudine non seruetur.

3 Matrimonium non potest consistere inter illos qui sunt diuerse fidei:nisi ex postfacto in eadē fide reperiantur.

5 Crimen non est cōmittendū etiam propter bonū spirituale quod inde potest sequi.

8 Maritus interficiens vxorem suam causa aliam rehabēdi priuaẗ ꝙ nō potest vlterius cōtrahere matrimonium.

9 Patrie magis debemus q̄ parentibus.
Bannitus si potest impune offendi filius potest offendere patrem bannitum.

10 Ratihabitio an equiparetẗ mandato in delictis.

Laudabilem. Saracenus qui machinatione christiane mulieris ipsius maritū occidit si cum ea matrimoniū contraxit separatur: licet postea sit reuersus ad fidē:secus si sine machinatione illu moc-

1 ciderit.h.d.vel summa sic generalius.† Non potest quis illā habere in vxorem cuius maritū occidit machinatione ipsius mulieris:secus si sine machinatione:⁊ est pulcher.⁊ quotidianus casus.diuiditur:nā due sunt partes principales.scda ibi:ad hoc.⁊ quelibet subdiuiditur in cōsultationem ⁊ responsionem vt per se patet. ¶ Casus lr̄alis.Quidam saraceni erant in captiuitate christianorū ⁊ interfecerunt viros quarūdam mulierū christianarū insidijs ⁊ machinationibus ipsarum:postea ipsi saraceni per mulieres illas ad fidē christianā sunt conuersi:querit vtrū de iure illas possint accipere in vxores ⁊ si eas duxerint an tale cōiugium teneat.Rn̄det papa ꝙ ista questio determinatur per cōcilium tiburieñ.in quo dicitur ꝙ si in morte ipsorum malitiose fuerint machinate q̄uis earū studio ad fidē cōuersi fuerint cōtrahere nō debent et si contraxerint nō sunt tolerādi q: tale dānum cū lucro compensari non debet. ¶ Ad hoc.Quidā saraceni interfecerūt quosdam christianos in bello:quidam christiani quosdā saracenos similiter interfecerunt in bello:postea vero saraceni illi ad fidē cōuersi sunt ⁊ contraxerūt matrimoniū cū vxoribus illoꝝ quos in bello interfecerūt:⁊ christiani ɔtraxerunt cū mulieribus cōuersis ad fidē illorū quos in bello interfecerunt. Mulieres iste postq̄ intelligunt veritatē de morte priorum virorum diuortiū petunt:querit quid iuris sit.Rn̄det papa ꝙ cū tales non procurauerūt mortē virorū matrimoniū inter hmōi personas licite pōt contrahi nec debēt aliquatenus separari cum hic cā illa nō subest propter

2 quā debēt separari.Ber. ¶ † No.ibi:in captiuitate ꝙ saracenus licite

b teneẗ a christianis in seruū[b].est enim licitū bellū cōtra saracenos: ⁊ sic oēs capti in bello efficiūtur serui.ff.de capti. quasi ꝑ totū vide plene ꝑ Innoc.in.c.sicut.de iureiurā.vbi generaliter dicit ꝙ oēs capti in bello iusto etiā si sint fideles efficiūtur serui.hoc tamen dic de iure procedere sed hodie ex cōsuetudine vniuersali christiani non efficiuntur serui.ita no.dicit Bart.in.l.hostes.ff.de capti.⁊ postli.re.⁊ ita pluries obseruatū est tꝑibus nostris. ¶ † Scdo no.ꝙ lʒ matrimoniū non possit consi-

3 stere inter eos q sunt diuerse fidei.xxviij.q.j.c.caue.tamen disparitas fidei a principio nō hʒ impedire matrimoniū inter vnitos ex postfacto

4 in eadem fide nisi aliud impedimentū subsit. ¶ † Tertio no.qd dixi in summario vt nō restringat dispositionē huius.c.ad saracenos.nā eadē est ratio ⁊ fortior inter fideles:q: cū istud impedimentū ꝓueniat ex delicto atroci maius est delictū inter fideles q̄ si infidelis occidit infidelem sed dubitaẗ magis de saracenis seu infidelibus ꝓpter lucrū inde prouenens cū essent reuersi postmodū ad fidē:sed nihilominus etiam in eis disponiẗ contrarium. ¶ Item no.magnam ꝑtātem quā habet ecclesia.potest eīn rōne delicti inducere nouū impedimentū habile ad impediendū ⁊ dirimēdū matrimoniū post cōtractū delictū.simile in.c.fi.j.d̄

5 eo qui dux.i matrimo. ¶ † Quarto no.ꝙ quis non dʒ cōmittere delictum propter bonū spirituale qd inde sequiẗ.pro hoc vide bonum tex.cum glo.in.c.qd ait.xiiij.distin.⁊ in.c.non magno.j.ne cleri.vel mona.

6 ¶ † No.in.§.ad hoc quem posse ducere in vxorē illā cuius maritū iterfecit sine dolo:⁊ fraude ipsius mulieris. ¶ In gl.j.ibi:idem est. hec gl.vsqʒ ad fi.ponit casum separatum a terminis litere i quo rōne delicti induciẗ aliud impedimētū matrimoniale.⁊ dic clari⁹ vt habetur in.c.

7 fi.j.de eo qui dux.i matr. ¶ † Sʒ hic q̄ritur ꝑ declaratiōe litere nunqd

c sufficiat ista machinatio[c] de qua in litera si occisor non cognouit illam mulierē durante primo matrimonio.Host.instat ⁊ tandē concludit ꝙ

8 sic.hic enim nihil dicitur de adulterio:sʒ solū de machinatione.† Et ꝑ hoc facit ƒm eū. nam si interficio vxorem meā causa habēdi aliā vxorē ego pecco in legē cōiugij:merito nō debeo habere aliqd auxilium a lege ⁊ sic nō possum amplius ɔhere matrimoniū:vt in.c.j.de diuor.⁊.c.interfectores.xxxiij.q.ij.Ioan.and.hic distinguit ⁊ melius ꝙ aut itercessit i morte machinatio vnius puta q: marit⁹ interfecit vxorē vt duceret bertā in vxorē ⁊ tunc requiritur i adulterium precedēs ad impediēdum ⁊ dirimēdū matrimoniū contractum cum berta:⁊ sic videtur loqui tex.in.c.is qui viuēte.xxxj.q.j.aut intercesserit in morte machinatio vtriusqʒ.⁊ tunc nō requiritur in adulteriū vt in ista litera.Si autē nō intercessit prius adulteriū licet impediatur matrimonium:vt in.d.c.interfectores.non tamen probaẗ iure ꝙ contractum dirimatur.ꝑ

9 qd no.Hosti.in.c.ij.de cog.spiri. ¶ † In glos.iij.ibi:pugnātes pro patria no.gl.⁊ licet glo.accumulet fidem ⁊ patriam.non tamē est necesse vt simul cōcurrant,nam licite quis pugnat pro patria.xxiij.qō.viij.in c.si nulla.⁊ hoc casu potest insurgere filius contra parentem:⁊ sic qs

d magis obligatur patrie q̄ parētibus.[d] ⁊ facit ad statutum quo cauetur ꝙ bānitus possit impune occidi:nunquid filius possit occidere patrem bānitum:⁊ dic ꝙ sic:q: bānitus est hostis ciuitatis:⁊ hostem ciuitatis etiam patrem posset occidere impune.l.minime.ff.de religiosis ⁊ sumptibus fune.⁊ ibi Bar.⁊ per eundē.i.l.amissione.ff.de cap.dim.

10 ¶ † In gl.fi.in fi.no.gl.ex qua habes casum in quo cessat ratihabitio ⁊ idē tenuit Ioā.in.c.is qui viuente.xxxj.q.j.⁊ idem Vincen.⁊ Hosti.hic tamē postea Host.distinguit vtrum nomine mulieris fuerit maritus interfectus vel ne:vt primo casu sufficiat ratihabitio:secūdo nō.ar.in.c.cum quis.de sen.excōm.lib.vj.Io.an.dicit hanc distinctionē nō ꝓcedere cū hic requirat machinatio:⁊ nihil aliud dici vult q̄ dicere qd vbi in actu requiriẗ machinatio sciēter nō sufficit ratihabitio:cū nō possit machinatio interuenire post factū.sed dic clarius ponēdo verā rationem

a ¶ Habes aliqs. Not.drias q̄ sunt iter fornicationē carnalē ⁊ spūalez de qbus vide hic per do.Ant.vbi doctores hoc ponunt ⁊c.Et adde tex.⁊ glo.in.c.proposito.xxvij.qō.j.est ⁊ alia differentia.q: lʒ in adulterio carnali paria delicta mutua cōpensatione tollātur.vt in.c.significasti.in.c.ex literis.cum si.de diuor.tn̄ secus est in adulterio spūali: videlicet prelati ⁊ ecclesie.vt dt glo.no.in.c.quos.i fi.vlti.glo.vij.q.j.et rationem ibi assignat Archi.quia ecclesia non diciẗ deliquisse cū iam ille prelatus cecidisset a iure suo.
Sebasti. Sapia.

b ¶ In seruū.Qd bellū sit licitū contra saracenos tʒ Bart.in.l.i.C.de paga.refert Ias.in.Lex hoc iure.col.iij.ver.secundo habes ex glos.ff.de iust.⁊ iure.et ibi an capti in bello efficiūtur serui capientium.

c ¶ Ista machinatio.vtrū ad impediendū ⁊ dirimendū mr̄imoniū sufficiat machinatio sola.vide hic per do.Ant.in.ij.q.et ipsum Ab.panor.in.c.j.d̄ eo q dux.in mr̄imoniū quā pol.per adulte.et aliqd per eūdē in.§.super eo.eo.tit.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Quā parentibus. Cui magis filius obligeẗ an patri an patrie.vide Bal.Ange.et Fulg.in.l.peñ.ff.de postul.Ias.in.l.j.§.fi.col.pe.ver.cui aut potius parenti.ff.de iusti.et iure.vbi lati⁹ per Alberi.de rosa.

rationē decisionis glo.ratihabitio retrotrahitur
ex fictione iuris:ſ3 ad hoc vt fictio ꝓcedat requi-
ritur ꝙ duo extrema sint habilia ad illum actu3
perpetrādū.ſ.tempus quo act⁹ fuit gestus ⁊ tp̄s
ratihabitionis.si enim alterum istorū deficit non
procedit ratihabitio:q2 fictio non causatur super
impossibili.de quo plene per Bar.in.l.si is q pro
tempore.ff.de vsuca.exēplū.quidam interfecit no
mine infantis hoiem.demū infans maior fact⁹
habet ratū:certe hec ratihabitio nō trahitur re-
tro:q2 impossibile erat illum infantem tūc tempo
ris mādare delictum:nō ergo potest trahi retro
cū nō debeat plus posse fictio q̄ veritas ⁊ istud
appellat̄ extremū ad quod:pone exēplū in extre-
mo a quo fit ꝯctus:habebā terminū ad certū qd
agendū: amic⁹ me⁹ noīe meo egit illud: ego post
terminū habui ratū:nunqd hoc sufficiat.certe di-
cendū ꝙ nō:q2 cum post terminū non potuissem
vere facere ergo nec ficte.pro hoc est pulcher tex.
in.l.bonorū.ff.rē ra.ha.vide bo.gl.in ca. q̄ sit.de
elec.lib.vj.ad ꝓpositū ergo cum post mortē mari
ti non possit vxor machinari in ipsius mortē:er-
go deficit hic extremū a quo.⁊ sic nō procedit ra-
tihabitio quia qñ deficit alterū extremorū nō ha
bet locum ratihabitio. Nicolaus Abbas.

1 ☞ Si vnus ex coniugibus infidelibus cōuerti-
tur ad fidem filij cōes assignantur conuerso.7.8.

2 Matrimoniū sumpsit cognomē a matre potius
q̄ a patre propter maiora onera q̄ sustinet mater.
Abusio dicitur quando quis abutitur aliqua re
contra eius naturam.

3 Iudei habēt filios ī potestate:q2 sunt sub roma-
no imperio ⁊ legitimas nuptias contrahunt.

4 Infans vsq3 ad terminum debet lactari a ma-
tre nisi sit aliqua nobilis.nam tunc traditur alen
dus alteri expēsis patris:si est locuples.aliter ma
tris:si est diues.

5 Pater cogitur alere filium officio iudicis nisi fi-
lius possit ex sua industria seipsum alere: dum ta
men non sit sibi decori operari.Et qd si denegat.

6 Patria potestas non est penes illos qui nō sub-
sunt romano imperio.

9 Iudeus conuersus ad fidē debet habere oīa bo-
na:nisi sint quesita per vsurariam prauitatem.

10 Matrimonium si propter adulterium sit separa
tum quo ad torum:apud quem filij sint alendi ⁊
cuius expensis.

Ex literis. a† Si vxore in iu
daismo relicta iu-
deus ad fidem cōuertitur communis
proles assignatur eidem.h.d. vel quo
ad intellectum maxime iuncta gl.dic.Si alter in
fidelium coniugum venit ad fidem altero rema-
nente in infidelitatis errore:cōmunis proles assi
gnatur conuerso.h.d.⁊ est casus nota.primo con
sultatio.secundo responsio.ibi:cum autē ⁊c. con-
sultatio vero duo facit.Primo ponit viri petitio
nem.Secundo defensionem mulieris: ibi:ad qd.
responsio vero pape quadruplicē premittit cām.
¶ Casus literalis.¶ Quidā iudeus ꝯuersus ad
fidem vxore sua in iudaismo relicta petebat in iu
dicio:vt eorū filius quadriēnis assignaret̄ eidem
ꝑ ipsum ad fidē quā susceperat ꝑducēdus.Mulier
rñdebat ꝙ cū puer ifans adhuc existeret magis
materno indiget solatio q̄ paterno qui sibi ante
partum fuerat onerosus:⁊ dolorosus in partu:⁊
post partū laboriosus:vnde poti⁹ legitima cōiū-
ctio viri ⁊ mulieris dicit̄ matrimoniū quā patri-
moniū:⁊ ideo apud ipsam debeat poti⁹ remane-
re:quesitū fuit a papa quid iuris esset cū filius in
ptāte patris consistat cuius familiā sequit̄ ⁊ non
matris ⁊ in tali etate apud suspectas ꝑsonas ali
quis remanere non debeat:q̄ vite ipsius insidien
tur:⁊ pueri post trienniū apud patrem nō suspe-
ctum ali debeāt ⁊ cōmorari:⁊ si apud matrē ma-
neret posset illum trahere ad infidelitatis errorē
⁊ ideo propter fauorem fidei rñdet papa puerum

2 illū patri assignandū.Ber.¶ †Not.j.plura one-
ra que subit mater in creatione ⁊ in nutritiōe filij
⁊ propter hec onera materna commistio mariti ⁊
vxoris assumpsit denoīationē a matre.vñ appel-
latur matrimoniū quasi matris muniū.ſ.officiu3 e
q2 magis versat̄ officiū maternu3 q̄ paternū.qd
tene menti.Et ex hoc ⁊ ex text.infero ꝙ vocabula
debēt esse cōsequētia rebus.ꝯcor.c.cum ſm apo-
stolum.de p̄ben.insti.de dona.§.est ⁊ aliud. alias
aūt tale vocabulū dicit̄ abusiuum vt est tex.cum
glo.insti.de actio.§.sic itaq3.⁊ dicit̄ abusio qñ qs
abutitur re cōtra suā naturā.Et ex hoc ⁊ ex text.
collige ꝙ vbi certū qd participat de natura duo-
rū attribuitur ei de cuius natura magis partici-
pat.l.querit̄.ff.de sta.ho:⁊.iiij.q.ij.c.hermaphro-
dita.¶ No.ij.ꝙ pater h3 filiū ī ptāte ⁊ nō mater
⁊ in qbus cōsistit patria ptās:vide plene ꝑ glo.in
stitu.de patria po.⁊ inter ceteros effectus h3 vnū
mirabile ꝙ pater pōt vēdere filiū suum ꝓpter ne-
cessitatē famis.C.de pa.q fil.distra.l.ij.no. glo.in
c.ij.de pigno.Itē quicquid acquirit filius acqui-
rit patri quo ad vsumfructū p̄terq̄ in castrēsi vel
quasi de qua dic vt plene not.in.l.cū oportet.⁊ in
aut.excipit̄.⁊ aut.idēq3.C.de bo.que libe.⁊ insti.
per quas perso.no.acqui.per totum.¶ Not.ꝙ l3
matrimoniū denominetur a matre tamē filius se
quitur familiā patris.vnde debet denominari a
patre ⁊ nō a matre ⁊ sequit̄ ciuitatem ex persona
patris ⁊ nō mr̄is.l.j.⁊.l. assumptio.ff. ad munici.

3 b ¶ †Itē no.ꝙ etiam iudeus habet filium in pote
state b ⁊ est ratio q2 iudei contrahunt iustas nu-
ptias.ī.de diuor.c.gaudemus.⁊ sunt sub roma-
no imperio :⁊ sic gaudent legibus imperialibus:
pro hoc.l.iudei.⁊ quod ibi no.C.de iude.nam ille
est in potestate patris quem ex iustis nuptijs pro
creamus secus dic in filio non legitimo. nam ille
non est in potestate patris institu.de nup.in fine.

4 c ¶ †Itē nota qd puer seu infans post trienniū c
debet ali apud patrē:vsq3 ad triēniū pater tene-
tur lactare filiū.C.de pa.po.l.nec filiā.hoc intelli
go nisi mater sit talis quā nō deceat lactare filiū
vt no.Azo.i summa de pa.po.seqtur Bar.in tra
ctatu de alimētis ⁊ hoc casu debet lactari expen-
sis patris.ſ3 si pater est indigēs ⁊ mater locuples
tenetur mater alere filios ēt maiores.l.j.§.mulier

5 d ff.de lib.agno.⁊ in aut.si pater.C.de diuor. † Et
scias d ꝙ intantū alimēta sunt filio debita a patre
quod pater potest cōpelli ꝑ iudicem ad alimētan
e dum filios. e dicta.l.nec filiū.⁊ dicit ibi glo.not.ꝙ
si pater denegat filio iniuste alimenta perdit pa-
triā potestatē.quod bene no.vnde alibi dicit lex
ꝙ necare est filijs alimēta denegare.l.necare.ff.de
li.agno.⁊ dicit ibi no.gl.ꝙ si filius moreretur pro
pter defectū alimentorū potest puniri pater ac si
filiū ꝓprijs manibus necasset quod no.Et intel-
lige ꝙ pater tenet̄ alere filiū ⁊ ecōtra filius patrē
f nisi filius f posset sibi querere victum ex industria:
⁊ hoc verū qñ sit talis persona quam nō dedece
ret operari:al's non tenetur laborare cū dedecore
suo.l.si quis a liberis.⁊ quod ibi no.ff.de li.agno.
⁊ vide gl.in.c.cū haberet.de eo qui dux.in matri.
¶ In glo.j.ibi:ob nequitiam patris.nota istum
casum:⁊ dic ꝙ ob hanc causam potest filius cō-
pellere patrem vt eū emancipet.de quo dic vt la-
tius habet̄.in.l.si.ff.si a pa.qs fue.ma.⁊ no. insti.

6 qui.mo.ius pa.po.sol.in fi.¶ †In ea.glos.ibi de
iure quiritū.dic quiritum.i.romanorum:quia di-
cuntur quirites a quiris quod est hasta.nam ha-
stati incedebant qui inuenerūt patriam potesta-
tem ⁊ dicuntur quo ad istum effectum romani
omnes q sunt sub romano imperio.alij vero nō
recognoscentes romanū imperiū non habent fi-
lios in potestate.vnde dubitat̄ de venetis ⁊ qui-
busdam alijs de quo vide per gl.insti.de pa.pot.

7 ¶ †In ea.glo.ibi:conditionem patris vel mr̄is:
no.gl.quod nō est speciale in patre quod dicitur
in tex.sed idem est in matre conuersa ad fidem.et
idem probat tex.no.in.c.iudei.xxviij.qō.j.habes
ergo casum sing:in quo mater potest petere com
munem sobolem:⁊ muito patre potest perducere
ad baptismū.⁊ dic ꝙ per baptismu3 soluitur ius
patrie potestatis:vt est tex.iuncta gloss.not.in.c.
iudeorum.ea.causa ⁊ qōne:⁊ ratio pōt esse,q2 nō

a ¶ Uide sanctum Tho.i.iiij.sen.distin.xxxix.q.j.art.iiij.circa fi.vbi dicit ꝙ cū ꝓles ꝑue nit ad ꝑfectā etatē d3 seq patrē fidelē vel matrē fidelē:sed si est i minori etate cōstituta.tūc d3 dari fideli nō obstāte ꝙ indiget mr̄is obsequio ad educationem.
Anto.Franci.

b ¶ An iudeus habeat filiū i ptāte: dicas ꝙ l3 iudeus ꝯhat cū iudea verū mr̄imoniū ⁊ indissolubile. vt i.c.infidelib⁹.de con san.⁊ affi.⁊ est gl. i.c.q̄to.de diuor.tñ nō d3 habere filios in ptāte nec i filios hr̄e ptātem aliquā:q2 iudeus d3 esse seru⁹ principis x̄piani.⁊ princeps x̄pian⁹ pōt a iudeo auferre filios paruulos ad baptizandum dūmō nō auferat cā cogendi patrē ad baptismū ſm archi.in.c.q sincera.xlv.di.cui⁹ tñ contrariū tenuit cardi.in cle.j.de iudi. ꝑ gl.in.l.iudeorū.xxviij.qō.j.⁊ hr̄ ꝑ Alex.post bal.in l.ij.ff.d his q sunt sui vel alie.iur.et hr̄ ꝑ Ro.in.l.multū.de ꝟb.obli.vbi etiam per alexan.⁊ per Alexā.post Bar.i.l.apud iulianū.in.§.j.ff.de leg.j.vbi dicūt ꝙ imo iudei hn̄t filios in ptāte quia mr̄imoniū iter se legitime ꝯtrahāt vt in.d.c.d infidelibus.

c ¶ Uide de hoc optimā gl.in.c.cū haberet.j.de eo q duxit i matrimoniū ⁊c.

d ¶ Uide Sali.in l.alimēta.C.d nego.gest.

Zacharias.
e ¶ Ad alimentādū filios. amplio hoc dictū esse ve3 etiā si pr̄ nō h3 vñ cōmode viuat vt ꝑ Bal.in.l.vbi.q.x.ꝟſ.ista qstio.C.de iure dot.qd est ve3 etiā si seorsu3 a pr̄e: defectu tñ nouerce habitēt, vt no.Ant.i auf. vt liceat matri et auie.§.illud.ꝟſi.si vero per causas. col.viij.
Anto.Franc.
¶ An pr̄ teneat̄ alere filiū seorsu3 habitantē ab eo. Dicas ꝙ pr̄ alit filiū etiā si sit illegitim⁹.vt in.c.cū haberet.de eo qui duxit in ma.qua3 pollu.ꝑ adulte.et non solū tenet̄ eā alere sed etiā vxorem ⁊ filios eius q̄uis pr̄ nō hēat vñ commode posset viuere etiam si seorsum ab eo habitet vt voluit ēt Bal.in.l.vbi adhuc in.x.col.C.de iur.do. ⁊ istud ꝓcedit etiā si filius legitimā sibi datā a patre forsan cōsumpsisset absq3 dolo tamen ⁊ culpa sua.ita Bal.in auf.ꝯ rogat⁹.C.ad trebel.⁊ i.l.ij.i.§.j.ff.sol.mr̄i.et in auf.si capti.C.de epis.⁊ cle.predicta tñ intellige verā nisi filius esset artifex vel haberet aliū modu3 se alimentādi saluo honore q2 tūc pr̄ nō teneret̄ eū alere si posset se alere ex suo artificio vl' lucro.vt ꝑ bar.in.l.si qs a libertis.§.ꝙ si filius.ff.de lib.agno.⁊ per eundem Bart.in auf.res q̄.C.cōa.d lega.vt ꝑ Bal.post gloss.in.l.si cu3 dotē.in.§.j.ff.soluto matri.
Sebasti. Sapia.

f ¶ Nisi fili⁹.Uide Alex.i.ꝯsi.xlviij.in.iij.vol. Bald.nouellū in trac.de dote.char.xiiij.in vj.parte. in nouo priuilegio.

¶ Plurima canonistis incognita in materia votoꝝ. ad intellectū huius rubrice vide sanctum Tho. in. iiij. distin. xxxviij. q. i. arti. i. ij. iij. z. iiij. Quid aūt sit votū dic ꝙ alicuius boni cum deliberatiōe facta ꝓmissio. ita diffinit Ray. in summa, voti transgressi. circa prin. Sed archi. xvij. q. j. in summa varijs modis diffinit. nā dicit ꝙ votum est alicuius boni cuꝫ deliberatione facta ꝓmissio. vel sic. votū est conceptio boni ꝓpositi cum deliberatiōe ꝯfirmata qua qs ad aliqd faciēduꝫ vel non faciēdū se deo obligat vł aliter dicit qd votuꝫ est testificatio quedam promissiōis spōtanee q̄ deo: et de his q̄ sunt dei fieri dꝫ. Et hanc vltimā dicit tenere magistrum sententiarum. lib. iiij. disti. xxxij. et dicit ꝙ de h̄ ponit etiā Innocen. in. c. ad nr̄am. de regu. sed tu dic ꝙ p̄me due diffinitiones relate per Archidiac. vbi. s. nō fuerunt sue sꝫ Ray. quem Archi. non refert in sua summa in titu. de impe. vo. circa princi. §. votum sic describit. Sed de hac diffinitione oīno vide per do. post Arc. z Io. and. in. c. ij. de voto. i. vj. z qd sit votū rōnabile z qd irrationabile vide Tho. ij. ij. qō. lxxxviij. artic. ij. vbi etiaꝫ ponit de qbusdaꝫ votis bestialib⁹. vt si qs voueat se moriturum vel se volaturū de quib⁹ etiam ponit Arch. in. c. qui bona. xxvij. q. j. cuius dicta retuli post. d. Ant. in cap. literaturam. j. eo. Et dicit magister sententiaꝝ. xxxviij. distin. iiij. lib. sententiarū. vt refert Tho. in. ij. ij. q. lxxxviij. articu. j. ꝙ votum est testificatio quedā pmissione spontanea que docet de his q̄ sunt dei fieri debere ꝙuis testificatio possit ad inferiorem testificationem ꝓprie referri. item vtrum omne votum obliget vide omnino Tho. secūda secunde. q. lxxxviij. articu. iij. z in ea. q. arti. iiij. ponit de vtilitate vouendi. videlꝫ an expediat vouere. z in ea. qō. arti. v. ponit cuius virtutis sit actus vouēdi. z qd sit votū. z vide etiā omnino Hosti. in summa de voto. §. j. per totū illu. §. p. Tho. in. iiij. dist. xxxviij. q. j. arti. j. vbi plurima alia bona ad materiam ponit. z adde ꝙ votum nō fit sanctis nisi scōm ꝙ suffragia sunt z mediatores inter nos z deū sicut z oratio ad sanctos fit: ita dicit ad literā sanct. Tho. in. iiij. sententiarū. z disti. xxxviij. qō. j. arti. iiij. circa mediū in. vbi etiā dicit ꝙ turpe votū nō est seruādū: quia votum non se extendit ad illicita nec minus bona nec confert vtrū fuerit tunc illicitū qñ votū emissum est vel postmodū illicituꝫ fiat. adde h̄ ꝙ ille cui assignata sunt cōfinia z ꝓmiīt non exire de cōfinib⁹ si exit vt vadat ad copl. in. hū votum nō incurrit illā penam ad hoc alleg. text. z gloss. sing. z vnicā. in. l. illud. ff. de offi. p̄si. z ideo dicit Bal. in. l. j. i. ij. col. C. de edi. ac. qd mulier exiēs de carceribus vt vadat ad aliquam ecclesiā causa adimplēdi votum non dicit fugisse de carcerib⁹. dicit tñ ibi Bal. ꝙ custos carceris nō debet ꝓmittere ipsam exire nisi consuetudo publica hoc permitteret.

¶ An autē z qñ liceat vouenti cōmutare votū propria autoritate. vide late per do. Ant. in. c. ꝓuenit. ij. de iureiuran. et quod not. in rub. de ob. ie. itē oīno adde hic Tho. in iiij. distin. xxxviij. qō. j. artic. iiij. vbi disputando ꝯcludit regulariter vouenteꝫ non posse cōmutare votum autoritate ꝓpria etiā si cōmutaret in aliud votū temporale diuturni⁹ q̄ primū. sed dicit ꝙ dispēsatio z cōmutatio votoruꝫ pertinet ad prelatum suuꝫ quia in quolibet voto subditi subintelligitur cōditio nisi displiceat prelato z dicitur ꝙ licet papa habeat plenitudinem potestatis in dispēnsationibus tamen ad eū regulariter nō recurritur pro dispensatione votorum nisi sit votū religionis vł sint vota perpetua. in alijs autem votis sicut ꝑegrinationis z ieiuniorum possunt episcopi dispēsare nisi papa aliquod votū sibi reseruauerit sicut dispensatio in voto terre sancte. Et ibi etiam dicit ꝙ minus importat cōmutatio voti q̄ dispensatio: quia quādo fit cōmutatio absoluitur ab vno voto z ligatur ad aliud sꝫ qñ fit dispēsatio absoluitur a voto absqꝫ eo ꝙ ligetur ad aliud: z ideo dicit ꝙ cū ex causa rationabili in voto dispensari possit potest etiam commutari.

Anto. Franci. ¶ An votū possit commutari ꝓpria autoritate etiam in melius sicut in diuturnius z longius tēpus. Dicas absqꝫ dubio qd nō: imo q2 a voto discederet z istud rūperet ꝓpria autoritate dign⁹ est diuino supplicio: vt in. c. ananias. xvij. qō. j. imo nec superior sine causa pōt illud cōmutare z in. c. nō est de voto. vt ibi per gl. que dicit ꝙ dispēsatio votorum sine causa facta dicitur esse dissipatio.

Sebasti. Sapia. ¶ Nunquid. Qñ liceat cōmutare vota vide Fe. in. c. iij. in prin. s. de iureiur. post Abb. ibi. col. j. versi. sed quando.

est conueniēs ꝙ iudeus habeat filium christianū in sua potestate: cum etiam seruuꝫ christianū habere non possit. j. de iude. c. fina. † Et ob predicta dicit hic Hosti. ꝙ papa poterat hic facilius expedire statuendo quod si alter infideliuꝫ venerit ad fidē si pater vel mater cōmunis soboles assignanda est cōuerso nisi sit doli capax. q2 illi non relinquunt proprie libertati. hoc vltimum dictuꝫ ego intelligo ratione baptismi recipiendi. nā si pater venit ad fidem filium maiorem habēs dico q̄ hater potest petere filiū maiorem: q2 per baptismum nō dꝫ perdere patriā potestatē quam habebat in filium cū debeat tunc esse melioris conditionis q̄ prius. † pro h̄. c. iudei. ij. j. de iudeis. vbi ptꝫ quod omnia sunt relinquenda iudeo cōuerso ad fidem: intelligo nisi per vsurariam prauitateꝫ illa bona quesita fuissent: vt est gl. no. iuncto tex. de cōsecratio. dist. iiij. c. iudei. ¶ † In gloss. in p̄n. soluti. ibi: diuortio facto. z dicit Innocen. z cōiter doct. illā auf. si pater. ꝓcedere qualitercunqꝫ fiat diuortiū siue de iure siue d facto. qd no. bū. ex hoc infertur qd si ꝓpter adulteriū mariti mr̄imoniū separatur quo ad torum filij debēt ali a p̄re siue apud mr̄eꝫ expēsis p̄ris: idē si pater de facto relinqret vxorē.

¶ De voto[a] z voti redemptione. Rubrica.

¶ Uisum est supra de quodā voto in specie ꝙ. s. emittitur per ingressum religionis vel p susceptionē fidei: nunc subijcitur de voto i genere z ipsius voti redemptiōe. de materia habet. xxvij. q. j. per totum. z. xxxij. q. j. cap. fina. reperit in. vj. z de fide instru. ca. quod super. Abbas.

☞ Uotum potest commutari in aliud votum: cum autoritate tamen superioris z iusta causa instante consideranda a superiore. 2.

Uotū an z quo casu debeat cōmutari in meli⁹. 5.

Uotum an cogatur quis obseruare quando superuenit aliquod impedimentum quod si ab initio fuisset sine dubio quis non vouisset.

Uotum nūqd possit redimi vel cōmutari sine cā.

Ieiunia inducta ab ecclesia non possunt mutari nec redimi sine causa existente: ieiunia vero inducta per penitētiam possunt arbitrio imponentis commutari: sine arbitrio eius secus.

Penitentia potest commutari ab illo qui penitētiam iniunxit vel a superiore.

Pena statutaria potest ex causa per iudicem mutari vel diminui.

Uotum non potest commutari ab inferiore episcopo: nisi ille inferior habeat iura episcopalia.

Dispensatio non potest fieri ab aliquo prelato citra episcopum nisi in casibus a iure expressis.

Papa potest ex aliqua magna causa dispensare ꝙ monialis possit cōtrahere matrimonium.

Papa pōt ex causa dispensare contra votū continentie: z alius citra papā non pōt dispensare. 9.

De pegrinatiōis.

† Episcopus ex causa mutare potest votum peregrinationis in aliud quod sit deo magis acceptum. vel summa generalius sic. Uota possunt eleemosȳnis redimi vel in aliud commutari intercedente superioris autoritate z iusta causa redimendi vel mutandi. h. d. secunda pars ibi: respondem⁹.

¶ Casus literalis. Aliquis fecit votum peregrinationis queritur vtrum tale votum possit redimi eleemosȳnis vel commutari in aliud necessitate instante. Respondet papa ꝙ de arbitrio superioris pendet vt ipse consȳderet diligenter qualitatem vouentis z causam commutationis. s. an[b] ex infirmitate vel affluentia diuitiarum aut alia probabili causa: peregrinatio vel cōmutatio magis sit deo accepta: z secūdum hoc sup hoc dispenset. Berū. ¶ No. j. ꝙ a voto quis potest dupliciter liberari. Primo per redemptionem. vt si vult facere eleemosȳnam seu edificare hospitale sumptuosum vel maritare domicellas vel quid simile: z hoc intēdit litera dū dicit affluentia diuitiarū zc. Scdo per cōmutationē in aliud vt si vouit ire ad sepulchrū z petit vt fiat cōmutatio vt bis teneat ire romā vel qd simile. Et ex hoc z ex text. no. qd p̄cise nō tenet quis perficere votū illud vel aliud: sed pōt ex toto liberari largiēdo certū quid in piam causam: de hoc. j. ¶ † Scdo no. ꝙ in cōmutatiōe voti vel eius redemptione non pōt dari certa regula: sed totū depēdet ex arbitrio superioris q ex diuersis informabit motuꝫ animi sui. ¶ † Item no. ꝙ recōpensatio que fit pro voto debet esse melior z deo magis accepta. Ego putarē hoc dictum ꝓcedere quando sola voluntas redimēdi vel mutandi subest vel simile. sed si causa est in vouente: puta q2 est debilis ad peregrinandū tūc satis est vt fiat cōmutatio[b] in similem causaꝫ licet illa nō sit deo magis accepta per. c. quod sup his. z. c. magne. j. e. facit quod leg. z no. j. cap. j. de re. permut. z sic vltra alios limitarem istum text. ¶ † Item reperio dictum not. beati Tho. qd recitat Archi. in. c. qui bona agūt. xvij. q. j. vbi dicit quod omne impedimētum superueniēs quod habuisset a principio impedire votum si oritur post factū habet auferre obligationem voti qd est dictū satis singu. sed multū ob. c. quod sup his. j. eo. vbi impedimentū superueniēs facit mutationem in aliaꝫ causam. z licet illud sit magis tutū tñ de subtilitate credo primū dictū satis posse ꝓcedere dūmodo nulla culpa reperiatur in vouente: nam si per me nō remanet quominus votū perficiam subsistente bona volūtate debeo reputari ac si votum perfecissem. p hoc. c. dixit. de pen. dist. j. z qd not. in. c. j. de eo qui mitti. in pos. facit in simili qd no. in. l. quod te. ff. si cer. pe. z in. l. si nō sortē. §. libertus. ff. de cōdi. inde. z in. l. si vsusfructus mihi. de vsufruc. leg. Et ad. c. quod sup his. potest rñderi ꝙ procedit quādo impedimentū non est omnino voti impeditiuum sed difficultatiuum. aliud eniꝫ est qd factum reddat impossibile: aliud qd difficile. facit. l. continuus. ff. de vbo. obligationi. Communiter tamen obseruatur. c. qd sup his allega. z facit iste tex. dum dicit an ex infirmitate. ¶ † Sꝫ p declaratiōe predictorū z materie querit nūqd[c] sine causa possit votum redimi vel cōmutari. sol. dic ꝙ ista vota que a principio fuerunt volūtaria pñt redimi z commutari causa existēte i vouēte:

dummodo

dummodo cōmutetur vel pro redemptione det aliquid magis vtile z deo magis acceptū.hoc no.voluit Inn.super rub.de obser.ieiu.Item sequitur Archidia.in.c.presbyter.lxxxj.di.ego probo per.c.de multa. prope finē.j.e.duz tex.alternatiue loquit dicens.si necessitas exigat vel vtilitas ꝑsuadeat.sufficit ergo alterū illorum.Et ex illo tex.infero ad limitationē quam supra dedit ad istū tex.vt tunc cōmutatio debeat esse vilior quādo necessitas nō suggerit commutationē voti: nā patet ex illo tex.ꝙ sufficit necessitas vel vtilitas:ergo in casu necessitatis non requiritur melior vtilitas qđ nota.z vnde surgit hec cōmutatio voti: cū sit de iure diuino.dic vt colligitur ex ca.magne.j.eod. Hec procedūt in votis voluntarijs.ieiunia autem necessaria que sunt inducta ab ecclia nō possunt commutari nec redimi sine causa existente in ipso obligato vt not.Inno.in rubri.in loco preallegato.De ieiunijs vero indictis ꝑ sacerdotem in penitentia dic ꝙ ipsius arbitrio possunt commutari;sed sine arbitrio ipsius secus:sic intellige glo.not.in.d.c.pbyter.lxxxij.distin.

6 ¶ †In glo.j.ibi:cōmutatio pene.Aduerte.nā iura alleg. in gloss. loquuntur de cōmutatione penitentie z non pene.z penitētiā commutare potest ille qui penitentia iniunxit vel superior: vt legitur z notat in.d.c.presbyter.z de cōmutatione pene.dic vt no.ꝑ Inn.z alios.in.c. j.de cōstitutio.z est bo.tex.cum gl.in.l.quid ergo.C.pena grauior.ff.de his qui not.infa.vbi Bar.ponit not.dictū.ꝙ ex causa etiā penā statuti potest iudex cōmutare vel diminuere:vt.ij.questione.iij.§. notādum.

7 ¶ †In ea.gl.ibi:z est arg.ꝙ episcopi.zc.signa glo.z ideo gl.dicit arg. quia in text.non fit mentio de episcopo:sed de ꝑsidente.Inno.dicit ꝙ episcopi z superiores possunt dispensare in voto non autē prelati inferiores:ꝓbat iste text.iuncta suprascriptione.z not.sing.hoc dictum pro quo facit qđ ipsemet no.in.c.ij.de eo q fur.ordi.rece.vbi ponit vnā singularē regulā dicens nullū prelatum citra epm posse dispensare in aliquo casu nisi in casibus in iure expressis.quā regulā sequunt doct.in.c. fi.de postula.prela.z ego adduco tex.in cle.ij.de priuileg.vbi non ꝓbat ꝙ ꝑlatus citra epm nō pōt absoluere a snia excōicatiōis a canone promulgata nisi vt dixi in casib⁹ in iure expressis.Host. dicit hic ꝙ iste tex. nō ꝓbat dictum Inn.sed potius ꝯtra:qz licet loquat de epo non dicit hoc pendere ab arbitrio suo sed ab eius qui ꝑsidet zc.fatet tn̄ ꝙ dictū in se est verū z seruatur de consuetudine z minime sunt mutanda zc.l. minime.ff.de legi.z potest dici ꝙ vbicunqz inferior ꝑlatus haberet de iure spāli ius epale in ꝑsonis ꝙ tunc possit dispēsare in voto sicut eps: qz talis potest exercere iura epalia ꝓ hoc gl.no.in clemē.j.de reb⁹ eccle. nō alienā.z per Inno.in.c.statuimus.de maio.z obediē.dico latius in c.significasti.de foro cōpetē.z tūc ista litera stabit proprie vt quilibet ꝑsidens.s.habēs iurisditionem episcopalem possit dispensare in voto.nā vt ex fine litere colligitur in hac commutatione requiritur dispensatio: sed prelatus inferior nō dispensat.per hoc dico sacerdotē vota non posse commutare nisi modo predicto.scilicet cum ipse iniunxit ieiuniuz zc.

8 ¶ †In glo.fi.ibi sed in voto continentie secus.no.glo.nā loquitur nō solum in religioso sed in quolibet vouente cōtinentiā.Host.hic z communiter canoniste tenent oppositū dicētes ꝙ ex magna [b] causa potest papa dispensare circa votū cōtinētie etiam cum religioso.ponit exēplū si rex infidelis vult redire ad fidem cum toto suo regno ū potest habere in vxorem moniale filiā al terius rēgis.nā istud est magis deo acceptū ꝙ cōtinētia vnius hominis maxime qz matrimonium est de iure diuino z cū vxore est castitas.xxxj.di.nicena.z in.c.j.de voto.lib.vj.z idē tenēt doc.in.l.cū ad monasteriū.de sta.regu.beatus Tho.fuit in opi.gl. licet prius tenuisset cōtra Joā.an.nouissime disputauit sequēdo opin. canonistarū cōtra opinionem theologorū.z plene prosequitur sup regula semel deo dicatum.de regu.iur.li.vj.in mercu. Et inquantum gl. dicit ꝙ castitas sola est zc.nō intelligas ꝙ alie ꝟtutes hoc non possunt facere.vnde debet intelligi ꝙ castitas sola potens est deo animas ꝑsentare:sꝫ sine alijs virtutibus.nō tn̄ intelligas ꝙ alie virtutes absint sed non exigitur vt nō concurrant eque principaliter:sed saltem debet habere accessorie:qz non potest quis habere vnā virtutem sine alijs sꝫ possint habere opus virtutis:vt no.glo.in.c.nisi cuz pridē.in ver.virtutū. §.de renun.

9 ¶ †Et ex ꝑdictis habes vnū casum in quo solus papa dispensat:z licet hoc doc.teneant tamen de iure aperte hoc non probat sed ego adduco ca.maiores.de baptis.vbi dr qđ maiores cause sunt referende ad papā.alius est casus in voto vltramarino [c] emisso pro subsidio terre sancte.tex.est nota.iuncta glo.in.c.ex multa.j.eodem.

1 Uotum factum in puerili etate potest papa commutare etiam si sit votum vltramarinum.
2 Uotum factum a maiore septennio obligat vouentem.
3 Puer dicitur quis post septem annos.
4 Papa non potest tollere obligationem alteri quesitam.
Laicus non tenetur obedire pape in temporalibus.
Absoluitur quis a iuramento cum causa:alias secus.

1 **Ueniens.** †Commutat papa votum vltramarinū his maxime q in puerili etate vouerūt. z duo facit.Primo ponit formam voti.Secūdo eius absolutionem z mutationē.ibi nos. ¶ Casus literalis.R.clericus dn̄i esset in puerili etate constitutus z doli capax disposuit ꝓficisci hierosolymā. z cuidā qui illuc accedere volebat fidē dedit z suā ab eo accepit ꝙ in via fideles socij existerent:tandē factus discretus z adultus accessit ad papā petens eius consiliū.papa illū absoluit a voto qđ in etate puerili fecerat ex facilitate potius ꝙ arbitrio discretionis ita tamen ꝙ votum redimat eleemosynis z toto tempore vite sue si poterit vni pauperi debeat ꝓuidere.Ber.

2 ¶ †No.primo ex tex.iūcta glos.ꝙ votum emissum in puerili etate efficaciter obligat:lꝫ prestet facilitatē obtinēdi cōmutationem:z sic minor etas non impedit obligationem deo querendā:z dicitur puer post septē annos vt dicitur in proemio.vj.z sic post doli capacitatem quis obligatur ex voto:z ad hoc tenebis semper mēti istū tex.qz nescio alibi ita clarū.vide tamē ad materiā quod no.Innio.in.c.scripture.j.eodem.

3 ¶ †Scđo not.ꝙ votum emissum in puerili etate videt potius ꝓcedere ex quadā facilitate animi ꝙ discretionis arbitrio.Et ex hoc z ex tex.pōt sumi argumētū optimū ꝙ votum emissum ex animi facilitate obligat vouētem:lꝫ facilitas prestet

4 causam dispēsandi z cōmutādi. ¶ †Ultimo not. casum in quo papa absoluit laicū ab obligatione quesita alteri laico.nā iste dederat fidē laico vt essent socij fideles in itinere.Sed contra hoc opponitur obligatio z est de iuregentiū.z sic nō potest per principē tolli:vt in clemē.pastoralis.de re iudi.no.Inn.in.c.q in ecclesiarū.de cōstit.legitte in l.fi.C.si cōtra ius vel vtili.publi.maxime ꝑ papā respectu laicorū.ad hoc vide sing.dictū Inno.in c.inquisitioni.de senten.excō.vbi dicit qđ si papa vult laico auferre libros suos vel simile nō tenet laicus sibi obedire cū sibi non sit subiectus in tēporalib⁹.Sol.ꝯriū videt difficile.ex dictis docto. possunt colligi due solu.prima ꝙ papa hoc fecit ex plenitudine potestatis.hec sol.nō valet: qz nō habet potestatē absolutam circa ista que sunt iuris naturalis seu gentiū sine causa etiam imperator respectu laici.vt no.in iurib⁹ supra allegatis. Scđa solu.que videtur placere Innocē.hic vt sit hoc speciale cū obligatio venit accessorie ad actū spiritualem nec laicus pōt pretēdere cōmodum bursale.nā ista nō erat ꝓprie societas.cum societas cōtrahatur ad lucrū.l.coiri.cū seque.ff.pro socio.vnde potius isti dicebantur comites ꝙ socij. ad hoc qđ no.gl.in clemen.ij.de penis.z no.hanc solutionē.qz satis rationabilis est. habes casum in quo papa absoluit quem ab obligatione quesita laico.Ego darē aliā solutionem.ꝙ ideo papa potuit hūc absoluere:qz solū obligatio erat ꝯtracta ex fidei prestatiōe:sꝫ papa pōt absoluere a iuramēto causa interueniente:vt no.in.c.quāto.de iureiu.hic aūt suberat causa:qz minor etas.Itez quia illam fidē prestiterat ob causam sui itineris qua deficiēte facili⁹ pōt obtineri absolutio a prestatiōe fidei.z hec solutio mihi videt verior z procedit magis sine scrupulo. ¶ In gl.i verbo facilitatem.in fi.de hoc vidē quod dixi in.c.dudū.de cōuersione cōiugatorum.z quod dicā.j.c.sequen.

1 Uotum non emittitur ex simplici proposito bonum operandi.
2 Uotum ad hoc vt obliget que requirantur.
3 Promissio sola non ligat:nisi sit facta cum proposito se obligandi.

1 **Litteraturam.** †Hoc ca. continet not.z sing.decisionē. z potest sic summari.Simpliciter ꝓponens religionē ingredi:licet nō ingrediatur non est reus voti.vł generalius potest sic summari.Ex sola conceptione boni explicandi non obligatur quis ad bonū conceptum exequendum.primo consultatio.secūdo responsio ibi:tibi. ¶ Casus literalis. Magister.A.fecit sibi minui in brachio:brachiū indurauit ex illa minutiōe ita ꝙ perterritus fuit ad mortē.Dum esset in tali statu protulit hec verba nō diu hic morabor.proponens in animo religionē intrare.dubitauit an ex hoc facto teneret religionem intrare.Respondet papa quod si plus non est in voto processum non debet dici transgressor si non adimpleat quod dixit.Ber.

[a] ¶ In quib⁹ casibus pōt dispensare plati inferiores a pa.vid.b.Tho. in.ij.ij.q. lxxxviij. arti.vlti.in fi. ¶ De hoc vid latius ꝑ Pet.de ancha.in repe.c. canonū.de ꝯsti.i.ij. opi.z vide qđ no. j.de sta.mo.c.cuz ad monasteriū.et in fi.q.Joā.an.in regula actus . in mercu.z imo.post Gui.in cle.i.i vlt. col.de consang.et affini.z vide hic ꝑ dn̄m Ant.in vlt. col.z idē qđ paul. hic post do.Ant. dicit ad lrāz Hostiē.in sum.de voto.§.qualr z cui⁹ autoritate.i.ij.colū.vꝫ.sed z de votis voluntarijs.

Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Magna. In ꝯtrariū tn̄ faciūt no.ꝑ Feli.in.c.q i ecclīarum.co.viij. §.de ꝯst.vbi tꝫ qđ papa nō possit dispensare qđ si rex hꝫ vxorē sterilē vt possit ducere aliā vxorē z subdit qđ pa.nō pōt dispensare super ꝑceptis decalogi.vt ibi late per eum.

[c] ¶ Uide late per Hostiē.in sum.de voto.§.qualiter z cuius autoritate ꝑ totum illum.§.

a ¶ De istis tribus requisitis in voto vide p eundem Tho. in. iiij. disti. xxxviij. q. j. art. j. circa mediu, in hac materia vt habeas opi. Joa. and. z aliquorum aliorum gl. vide gl. xxvij. q. vj. in summa. z in. c. neqz viduas z vide do. Ant. in. c. ex parte. ver. p hac decre. j. de cens. z ad hoc in fi. facit tex. in. c. sed pensandum. vj. di. z vide omnino Archi. in. c. que bona. xxvij. qo. j. z in ca. pcliuus: circa finez. xx. qo. iij. vbi dicit q ex hoc q quis exprimit votum semper cogitur in foro ecclesie illud perficere quia credit ex deliberatione procedere. z ita dicit tenere Hostiensem z Jmol. in h. c. Jte vide Tho. in. iiij. distin. xxxviij. q. j. articu. j. post medium vbi dicit q quedaz vota que faciunt mulieres de non pectinando tali die caput pro non votis habenda sunt z peccant taliter vouentes. z de hoc vltimo vid. s. in rub.

b ¶ Et ex sola pollicitatione quam quis facit, deo pt conuinci. vt dicit gl. in. c. statuim9. a xvj. qo. j. de quo vide per do. Anto. z quod ibi scripsi in. c. ex pte. j. de celeb. miss. An autem ex voto de tradendo acqratur ius reale in illa re dic q non. tex. est no. in. l. ij. ff. de pollicita. sed acquiritur obligatio psonalis tantum: vt ibi Et ideo pro voto agetur solum contra vouentem actione personali quia disputat ibi glos. an ex voto acquiratur ecclesie dominium rei super qua emanauit votum absqz traditione. z concludit q no quod bn est no. p limitatione l. fi. C. de sac. sanc. eccle. qd tamen limitat. d. glo. in. d. l. ij. in prin. nisi votu fieret in vltima voluntate. 3

c ¶ Per istum tex. dicit Tho. j scda scde. q. lxxxix. articu. iij. circa fin. q votum religionis cu sit perpetuum est maius q votuz peregrinationis terre scte qd est temporale z sentit ibi Thom. qd rationabiliter di-

¶ Not. j. argu. opti. ex tex. q terror mortis naturalis no impedit obligationem voti. dummodo vouens deliberate se obliget ad votu: de quo vid qd dixi in. c. sicut. de regula. ¶ † Scdo not. q ex solo proposito indeliberato intrandi religione no obligatur qs ad ingressum. cotra quod gl. multu instat: na videt tex. in oppositu in. c. qui bona agunt. xv. q. j. Solu. ex dictis glo. Jnno. z Host. pot elici hec conclusio q si no firmiter quis pposuit seu deliberauit religione ingredi vel certum quid psiteri non obligatur ex sola conceptione animi. Si autem deliberauit tunc tenetur ad executione voti etia si verba no expressit: ecclesia tn no copellit ad voti executione si de eo no constat: na si ex prima deliberatione seu agitatioe animi quis obligaretur ad religione pauci essent studentes q no essent religioni obligati sm Hosti. cu coiter talia animo concipiant. Hinc dicit hic Abb. q votuz initiat: qfirmatur: z cosummatur. initiat cu pposito i animo seminat. ex tali pposito non obligatur nec quo ad deu nec quo ad eccliam: z sic pt itelligi iste tex. qfirmatur cu deliberatio figitur z firmatur sup pposito: z tunc obligatio orit quo ad deu. ad hoc. d. c. qui bona agunt. sz ecclesia no copellit ex quo sibi no costat: cosummatur aut cum verba enuntiant: z tuc efficaciter obligatur quo ad deu z quo ad ecclesia. vt in. c. licet. j. eo. z sic communiter sentiunt docto. nostri q ppositum deliberatu z cofirmatu obligat que ad executione boni cocepti z deliberati. sz beatus Tho.[a] scda scde qo. lxxxviij. arti. j. dicit inter cetera tria necessaria ad obligationem voti. primo deliberatio. scdo ppositu. tertio pmissio. no em obligat quis secundu eu ex sola deliberatione vel ex solo proposito nisi subsequat pmissio q quide pmissio licet homini fieri no possit nisi per vba vel alia signa exteriora: tame deo fieri potest solo corde. ipse em respicit cor z no verba. p hoc. xiiij. qo. v. in. c. si qd inuenisti. qnqz tame sm euz queniut alia duo vt expressio verboru que licz no sit necessaria quo ad obligationem est tame vtilis: vt salte ppter hominu verecudia non desistat a promissione sua. scdo interuenit qnqz hominu testimoniu: hec tn duo no sunt de substatia: vt. s. dixi. z qquis Jo. an. z doc. simplr recitet hec dicta beati Tho. tn mihi videtur q hec destruat multas theoricas canonistarum: vel salte opz illas restringere. nam Hostie. h z in. c. cosulti. s. de reg. dixit q si qs pposito mutandi vita suscepit habitum religionis efficaciter est obligatus quo ad deu ppter ppositu mutadi vita. nam qtrarium pot inferri ex his dictis beati Tho. q no sufficiat solu ppositu etia precedete deliberatioe nisi sequat pmissio salte corde facta hec dicta multu mihi placet. nam no sequit ppo sui firmiter in aio aliqd dare deo vel homini: qd ob hoc sim obligatus ad dandum ex quo illa rez no pmisi deo vel hoi: na votum causat ex quada pollicitatioe[b] id est vnius promissione. vt i. l. ij. ff. de polli. z hec dicta beati Tho. sequitur archi. in c. q bona. palle. Opz ergo iura restringere que firmat decisione sup pposito vt intelligant de proposito cu pmissione. ¶ † Et not. q sola promissio no valet nisi pcedat deliberatio cu pposito etiaz respectu religiois: lz cotrariu senserit Jo. andr. in c. dudu. de couer. coniu. ¶ Jn glo. j. ibi: nec firmiter pponedo. lz gl. videat velle vt firmu ppositu sufficiat qd est q predicta: tn infra in fine videt intelligere de pposito cu aio obligandi se deo: z sm hoc staret firma snia. b. Tho. z facit multu pro eo iste tex. qui simplr dicit istum aio pposuisse q religione esset intraturus z nihilomin9 no obligatur: ergo iura facientia metione de pposito intelligut de pposito cum aio se obligadi ita q fuerit processum ad pmissione salte corde. ¶ Jn gl. fi.

ci pot q per ingressum religionis qs cosequat remissione peccatoruz. z dicit q in vitispatrum legitur q eandem gratiam consequatur ingrediens religionem qua cosequuntur baptizati. Subdit tame ibi postea Thomas aliqua verba ex quibus videt de hoc dubitare. Sed tu vide eundem Tho. iiij. distin. iiij. qo. iij. circa fi. vbi dicit q in alijs perfectionis operibus aut statibus no est ita expsse qformitas ad passionez christi: sicut in baptismo z penitetia. et ideo oportet q in eis pena dimittatur. tame in vitispatru dr q qdam patru dicit eadez gratia descendere super eum qui habitum religionis assumit q sup eu qui baptizatur. sz hoc non est. qz talis a satisfactione absoluat. sz qz eo ipso q p sua volutate redigit in seruitute ppter deu plenarie iam p oi pcto satisfecit reddedo voluntatez quaz chariore hz cu his reb9 mudi de qbus tn posset dare q eleemosynis omnia pctare mitterent etia q tu ad pena. ita ad literam dicit ibi Tho. Et pro isto tex. vide etia sctm Tho. i. iiij. sen. distin. xxxviij. q. j. arti. iiij. circa fin. vbi dicit q ingrediens incotineti est liberatus a voto quocuqz pcedenti nec est necesse q h exprimat plato suo q secuz super illo voto dispeset: lz q da dicat qtrium z idem etiam dicit Tho. in. iiij. sent. di. xxxix. q. j. arti. iiij. circa medium. Sebasti Sapia.

¶ Hec comutatio. Qd ppria autoritate votu tolli posit p ingressum religionis tz Feli. in. c. iij. i pnc. s. de iureiu. z in. c. cu deputati. colu. ij. v. not. quatuor effectus. de iudicijs. vbi dicit q votum qtucuqz maximuz tollit p ingressum religionis.

ibi orit actio. Host. dicit z bene hoc argu. hic no colligi: qz nullu pactum hic interuenit. z de materia dic vt in. c. j. s. de pactis. Abbas.

1 Uotum soluitur per ingressum religionis. 6. etia sine superioris autoritate. 2.

3 Uotum non obligat superueniente impedimeto propter quod votum non potest adimpleri.

Jn voto intelliguntur quedam conditioes que ponuntur hic.

4 Uotum quibus casibus: z quomodo possit emitti sub conditione.

5 Uotum factum sub ista conditione si sanabor: tenet z non dicitur simoniacum.

Simonia non comittit cu deo. qz oia sunt dei.

6 Uotum quibus casibus potest emitti a seruo vel a monacho.

7 Jmpubes doli capax obligatur omni voto: excepto voto religionis.

Filiusfamilias obligatur voto: du tame tale votum non preiudicet patrie potestati.

Uotum emanatum tepore inhabili no est de necessitate adimplendum tempore habili.

8 Maritus z vxor non possunt emittere votu abstinentie sine licentia z consensu alterius.

Maritus si consentit vxori vouenti abstinentia potest postea reuocare licet male faciat.

9 Clericus non potest emittere votum peregrinationis sine consensu episcopi.

Eps no potest emittere votum peregrinationis seu religionis sine licentia sui superioris.

Abbas non potest emittere votum sine consensu epi vel alterius sui superioris.

c 1 Scripture. [c] ¶ Per ingressum religionis soluit votum religioni non consonuz vel aliter. Omne votum mutabile est in votu religionis. z est nota. decisio. intelligendo q hoc fiat sine autoritate superioris. Pro declaratione tex. quero de possessioe casus. Sol. dic quidam vouerat visitare sepulchrum sanctu: demum intrauit religione voto non completo: dubitabatur an iste esset verus reus fracti voti. z respodet q non p ratione que habet in litera. ¶ † Sed du- 2 bitabat nuquid h qmutatio[d] possit fieri sine autoritate superioris. Jnnoce. dicit se credere q sic licet tutius sit vt habeatur dispensatio. z sic trasseunt coiter doctores. Sed contra hoc facit tex. in c. j. s. e. vbi dicit q etia in meli9 votu qmutari no dz sine arbitrio psidentis. Jte obligatus homini no liberat. sz velit soluere re meliore. no enim qtingit liberatio nisi solutione eius qd debet. ff. si certum peta. l. ij. z insti. q. mo. tol. obli. in prin. Solu. d qtrarium videt difficile: lz credo posse dici: q aut aliqs vult comutare tpale obsequiu in aliud temporale vel in aliqd aliud ppetuu no intrando religione z no pot sine autoritate superioris p predicta. Aut vult ingredi religione: z tuc necessario no requirit supioris autoritas. ro qz p ingressum religionis obligat nedu opera sua: sed etia dedicat seipm: vn no est verisimile q de9 velit exigere obsequiu tpale ab eo qui se sibi reddidit in seruu immo pma obligatio videt qfusa in posteriori. facit qd no. in cle. si dudu. de relig. z venera. san. z in l. grece. ff. de fideius. tuti9 tn est supioris autoritate habere. ¶ † Ultimo scias q Jnn. posuit gl. satis vtile z quotidiana z versat pncipaliter. circa irritatione voti: z ponit duos casus pncipales in qb9 votu irritatur seu ei9 obligatio ipedit. prim9 casus generalis qn deficit conditio generalis vel spalis apposita i voto. Generalis qditio est multiplex: vt si deo placuerit: si potero zc. q qde coditiones gnales intelligunt et si no exprimant vt i. c. z si xps. de iureiu. z. c. beat9. vigesima secunda q. ij. z h dictuz no. qz optime facit p his q dixi in c. j. s.

a ¶ An sit simonia si qs ꝓmittat dare aliquid vt libereť ab infirmitate ꝛ adde hoc qđ no. do. Antõ. in. c. significatũ. de preben. ꝛ in. c. verum. de cõdi. appo. Et ꝙ nõ sit simonia tenet apte Archi. in. c. scimus. in. ij. col. xij. q. j. ꝛ Jo. de lig. in. c. vniuersis. ℣. sed pone emisit qs votũ. j̃. eo. titu. ꝛ Hosti. in sum. de voto. §. ꝛ vtrũ. ver. tertius est si conditionale.

b ¶ De voto serui. ꝛ de hoc vide tex. in. l. ij. §. voto. ff. de pollici. et gloss. magnã in fi. in. l. iij. C. de pact. vbi dicit ꝙ seruus: et circa res peculiares vouendo non põt ꝑiudicare domino: ꝛ ꝙ seruus nullũ penitus votum facere possit etiã si sit votuȝ religionis sine licentia dñi tȝ Tho. ij. ij. q. lxxxviij. ar. viij. de hoc vide oĩno ꝑ Hostien. ĩ sum. de voto. §. qs vouere possit. circa fi. ℣. sic. seruꝰ nõ põt. et de voto serui vide Ray. ĩ sum. de ĩpedi. vo. §. item seruus inuito dño. vbi dicit ꝙ seruus inuito dño vouere nõ põt. quẽ refert et sequiť Arc. in. c. si qs incognitis. xvij. q. ij. hoc intelligẽs ĩ voto ꝑ qđ fieret preiudiciuȝ dño. sed secꝰ dť eẽ in voto ꝯtinentie. Antonius Frãc. ¶ An seruꝰ obligeť ex voto preiudiciali domino. Dicas qđ non sicut nec filiusfamilias nec vxor ad preiudiciũ mariti nec monachꝰ ad ꝑiudiciũ monasterij: qđ intellige verũ absq; consensu dñi patris mariti vel monasterij. de quo hř in ca. scripture. de vot. vbi ꝑ do. Abba. post Inno. ꝛ habeť ꝑ Ro. in singu. suo. ccccxc. qđ autẽ dictum est de filiofamilias: intellige verũ de iure ciuili: secus aũt de iure canonico in voto religionis qꝛ q̃ spiritu dei aguntť non sunt sub lege seculi. c. licet. de regula. xix. q. ij. in. c. due. ꝛ habeť per Joan. de imo. in. c. cum contingat. circa medium. de iureiuran.

c ¶ Adde ꝙ quia votũ emissum ante ingressum non poterit impleri abbate cõtradicẽte. gl. est not. in. c. noluit. xxxiij. q. v. ꝛ de illo qui vouerat ieiunare an teneať post ingressum religionis vide glo. que no. in. c. qui vere. xvj. q. j. ꝛ vide oĩno q̃ not. Innoc. in rubri. de obliga. ad ra. ꝙ monachus nullũ penitꝰ possit facere votũ sine licẽtia abbatis. tenet Tho. scđa scđe. q. lxxxviij. arti. viij. ꝛ vide Hosti. in sum. de voto. §. quis vouere possit. in. j. col. vers. monachi. vbi tenet ꝙ monachus nullũ penitus possit emittere votũ sine licentia abbatis: imo sine licentia abbatis implere nõ potest votũ ꝙ fecisset ante ingressum. ꝛ dicit ꝙ si ille qui prius vouerat per ingressum religionis intẽdebat votũ commutare recurrat ad abbatem suum qui super hoc poterit dispensare.

c. j. ŝ. eo. vt supueniẽte totali impedimẽto voti nõ sit necessaria ipsiꝰ cõmutatio: sȝ tolliť ipsiꝰ obligatio ex defectu gñalis conditiõis. ¶ † Sed spãles cõditiões sunt multe: vt si filius meꝰ liberabitur vel si ab hac infirmitate ꝯualuero ꝛc. si em̃ deficit ꝯditio nõ obligať qs ad executionẽ voti. ꝓb tex. a ꝯrio. xxij. q. ij. c. j. ꝛ ex h no. ꝙ votũ põt emitti cũ conditiõe ꝛ qđ ex defectu ꝯditiõis tolliť oĩs obligatio voti. an aũt completa cõditiõe qs posset cõpelli ad executionẽ voti. Innocentiꝰ ꝙ sic. ¶ † Sȝ dubitať vtrũ ĩ exẽplo premisso si filiꝰ meꝰ liberabiť ꝛc. possit qs cõpelli adimpleta ꝯditione adimplere votũ. ꝛ vř ꝑmo ꝙ nõ fm Inn. qꝛ tale votũ non vř licitũ sȝ simoniacũ:[a] qꝛ vult emere sanitatẽ a deo vel ab aliquo sancto ꝑ dationẽ rerũ tẽporaliũ. j. q. j. q studet. dȝ em̃ simplř deo offerre cordis cõditionẽ ꝛ postea rogare pro sanitate seu alia ꝓsperitate. Alij aũt dixerũt hoc votũ esse licitum: qꝛ cum deo nõ cõmittiť simonia: qꝛ oĩa sunt dei: vt in. c. tua. de deci. ꝛ sic nõ dat ꝓprium ꝓ cõsequẽda sanitate. Itẽ qꝛ simonia nõ cõmittiť sine exꝑsso pacto ꝛ cũ deo nullũ pactũ interuenit: sȝ solũmõ iste polliceť aliqđ se daturũ: nec sufficit mẽtalis simonia qꝛ vix reperiť aliqs faciẽs bonũ q non ducať ꝓposito cõsequẽdi remunerationeȝ a deo: nã ipse deus ꝓmittit remuneratiõe ꝓ eleemosynis ꝛ alijs bonis tpalibus. Mat. xxv. ꝛ pro hoc qđ hř Geñ. xxviij. c. ꝛ hec opin. videť placere Hosti. ꝓ qua adducit in arg. xxviij. q. j. §. ex his. ꝛ seq. ꝓ h etiã adduco. c. medicinã. de peni. di. j. vbi diciť. Peccatum tuũ eleemosynis redime. ad idẽ c. anime defunctorũ. xiij. q. ij. Itẽ dedicare aliqđ deo etiã sub conditione est qđ spũale sȝ spũale põt cõmutari cuȝ spũali sine vitio simonie vt in. c. ad qõnes. de rerũ ꝑmuta. ꝛ vide ad primũ bonũ tex. iuncta glo. in ℣. sic. denarium. in. c. ꝑsbyter. lxxxij. di. facit. d. c. vnicũ. xxxij. qõ. vlti. vbi diciť que sine cõditione voueť sine cõditione solui debent. licite ergo votũ emittiť cum conditione: ꝛ hoc maxime tenendum est vt tota christianitas vt ita dixeri q̃ versať in hmõi votis nõ afficiať labe simonie: ꝛ hoc quo ad primũ casum irritationis voti. ¶ † Scđo irritatur votum principaliter ex defectu potestatis: ꝛ hoc multipliciter põt cõtingere: vt in seruo, monacho, clerico, filiofamilias, marito ꝛ vxore. Et primo circa seruũ[b] dubitať nunqđ obligetur ex voto. conclusio Inn. est ꝙ per votũ per qđ parať preiudiciũ dñice potestati nõ obligatur seruus. ar. in. c. relatũ. de sent. excõi. ꝛ in. c. si seruus sciẽte. liiij. distin. secus dř in alio voto puta si voluit orationem dicere vľ qđ simile. ĩ monacho[c] dic idẽ eadẽ rõne. nõ enim põt emittere votũ abstinentie vel peregrinatiõis sine licentia sui superioris. vt. xx. q. iiij. c. ij. sed aliud votum per ꝙ alij nõ scãdalizanť: nec dať sibi vagãdi materia emittere põt: puta vt dicere psalterium vľ simile. nã plus põt mereri fm Inn. ꝛ bene. Et si quis fecit votũ ante ingressum religionis non põt illud post ingressum exequi. vt not. ĩ. c. monachis. xx. q. iiij. ꝙ intelligo in voto religiõi nõ consono: naȝ si prius vouisset dicere psalteriũ vel qđ sile non puto hoc tolli per ingressum religionis: ꝛ sic limitarem istũ tex. nã queadmodũ post ingressum voto pñt se obligare ad hoc ita: ꝛ votũ emissum ante ingressum ex quo est cõpatibile cũ religione nõ tollitur per ingressum. ꝓ hoc. c. j. ŝ. eo. ꝛ. c. commissum de spon. ¶ † Dubitať in filiofa.[d] seu impubere. Cõclusio est: impubes obligatur si est doli capax. vt in. c. j. ŝ. eo. fallit in ingressu religionis: qꝛ ĩ illo requiriť tꝑs. xiiij. annorũ. ĩ masculo. ꝛ. xij. in femina vt in. c. ad nostrã. ŝ. de reg. ꝛ. xx. qõ. ij. c. j. ꝛ. ij. si liussa. aũt maior obligať ad votũ qđ exeq põt sine ꝑiudicio patrie ptãtis: sed cum ꝑiudicio huius potestatis nisi př cõsenserit non obligať pro hoc tex. est ĩ. l. ij. ff. de polli. dicit tñ Inn. limitãdo illã l. ꝙ soluta patria ptãte teneť filius adimplere votũ: de quo dubito ꝑ. c. qđã. ꝛ. c. placeat. de conuer. coniug. nam vt ibi ptȝ si maritus intrauit religionem contradicẽte vel ignorãte vxore ad petitionem vxoris reuocať: nõ teneť mortua vxore ĩgredi religionẽ: qꝛ emisit votũ tꝑe inhabili ergo idẽ dicẽdũ in filiofa. ex quo executionẽ voti nõ contulit ad tꝑs habile. facit qđ in filľ. not. in. l. si non sortem. §. libertus. ff. de ꝯdi. inde. ꝛ hãc partem puto veriorẽ lȝ opi. Inn. si tutior. ¶ † Dubitatur insup in vxore[e] ꝛ marito dicit Inn. vxorẽ non obligari ex voto abstinẽtie vel peregrinatiõis nisi maritꝰ cõsentiat. vt ĩ. c. noluit. ꝛ ĩ. c. manifestũ. xxxiij. q. v. vbi vř tex. idẽ dicit in marito vt non possit se obligare ad votũ abstinẽtie seu ꝑegrinatiõis sine licẽtia vxoris: qꝛ maritus ꝛ vxor nõ iudicanť ad imparia. vt ĩ. c. gaudemꝰ. j̃. de diuor. nõ puto hoc dictũ vltimũ absolute verũ. nã cũ maritus sit caput ꝛ nõ vxor. vt ĩ. c. cum caput. ea. cã. ꝛ. q. ꝛ iura superius alle. videlȝ. c. nouit. ꝛ. c. manifestum. loquunť in vxore ꝛ fundãt se sup subiectione ĩ qua est mulier respectu mariti: ꝛ ideo glos. not. in. d. c. manifestũ. dixit aliud in marito nisi maritꝰ vellet emittere tale votũ per qđ ꝑiudicaret iuri vxoris. Nec obstat ꝙ maritꝰ ꝛ vxor nõ iudicanť ad ĩparia: qꝛ illud verũ quo ad debitũ carnale exigẽdũ: sed quo ad alia vxor est quasi famula viri. vt dicit tex. in. c. hec imago. ꝛ. c. mulierẽ. xxxiij. q. v. Ex qbꝰ infero ꝙ maritꝰ sine licentia vxoris põt emittere aliqđ votũ abstinẽtie dũmõ vt dixi nõ ꝑiudicetur mulieri: sȝ vxor nõ põt emittere sine licentia viri. Et qđ plus est si maritus cõsensit põt postea reuocare: ꝛ licet male faciat vxor tñ nõ põt ꝯdicere. vt est tex. in. d. c. manifestum. ꝛ. d. c. noluit. et si vterq; vel alter eoꝝ emisit votũ ante ꝯtractũ matrimonij nõ põt alter exequi cũ ꝑiudicio alterius. vt no. in. d. iuribus. põt tamen vxor illud vouere sine cõsensu mariti: qđ dare põt sine cõsensu suo. vt no. in. d. c. manifestũ. de voto cõtinẽtie: dic vt ĩ c. charissimus. de cõuersi. ꝯiuga. ¶ † In clerico[f] seculari dicit Inno. ꝙ nõ põt emittere votũ peregrinationis sine ꝯsensu epi sui: sȝ votũ continẽtie seu religionis sic. ad hoc. c. duo sunt. xix. qõ. ij. De

d ¶ De voto filijfa. de quo vide plene ꝑ Imo. in repet. c. cũ cõtingat. de iureiurã. xviij. char. ꝛ vide bo. tex. ꝛ glo. in. c. cũ mulier. xxxij. distin. c. ij. ꝛ aliqđ ꝑ Jo. de lig. in regula peccatum. ꝛ quid si quis hȝ auum ꝛ patrẽ auus consentit př dissentit in voto ipsius nepotis: dic ꝙ semp est preferenda voluntas patris: ꝛ nõ aui. ita dicit multũ elegãter Innoc. in. c. ij. de regu. vbi etiaȝ ponit vtrum mater debeat consentire voto filij. de q̊ etiaȝ in. c. si in q̃libet. xx. q. ij.

e ¶ De voto cõiugum. ꝛ vide gl. in vers. necessario. in c. j. xvij. qõ. j. et qđ vxor nõ potest se obligare voto sine cõsensu viri tȝ Tho. in. ij. ij. q̃st. lxxxviij. circa fi. et de hoc vide late ꝑ Hostien. in sum. de vo. §. qs vouere possit. in vltim. col. ℣. vxor etiam. vbi concludit qđ vxor nõ possit emittere votum sine licẽtia mariti: imo si ante emisisset non põt ĩplere eo inuito. ꝛ ipse solus peccabit. sed bñ dicit ꝙ maritus põt emittere votuȝ sine licẽtia vxoris: dũmõ votum nõ fiat circa carnale debitũ in preiudiciũ mulieris: sȝ ibi multum dubitat an sicut votũ vltramarinum põt emittere inuita vxore. c. ex multa. j̃. eo. ita codeȝ mõ hoc possit vxor inuito marito puta si sit nobilis mulier habẽs comitatũ in dotẽ datum quã multi bellatores sequũtur ꝛ cõcludit qđ si est senex ꝛ nõ suspecta hoc potest secus si esset iuuenis vel suspecta. nã tũc bene valebit votũ: sed debebit redimere. item de hoc an mulier possit emittere votuȝ vltramarinũ. vide text. in. c. sup his. j̃. e. ꝛ. d. Ant. in. d. c. ex multa. in. j. col. j̃. eodẽ. qđ ibi no. ꝛ vide Tho. in. iiij. di. xxxviij. q. j. arti. j. in fi. vbi dicit ꝙ in his in qbus vxor teneť viro ꝛ eꝯ neuter pt vouere sine mutuo ꝯsensu sicut ptȝ de voto ꝯtinẽtie. sȝ qꝛ ĩ dispẽsatione domus in religione vite mulier est subiecta viro ꝛ non ecõuerso: iđ maritus põt vouere in talibus sine consensu vxoris: sed non ecõuerso.

f ¶ De voto clerici secularis vide gloss. magistrã. xj. q. iij. c. quid ergo. et de hoc vide ꝑ Hosti. in sum. de voto. §. qs vouere possit. ℣. itẽ clericꝰ. vbi tenet ꝙ clericꝰ libere põt emittere votũ castitatis vel abstinẽtie. sed votum per qđ oporteat eũ derelinquere ecclesiã vt est votũ peregrinationis sine licẽtia ꝑlati sui emittere nõ põt ꝑter ꝙ in voto religionis. ꝛ ibi subijcit quid de voto vltramarino arguit ꝓ ꝛ contra. sed non firmat. Antonius Franc. ¶ Nunquid clericus vel epũs possit vouere maxime emittendo votũ peregrinationis sine licentia superioris videnda sunt que plene tractan. per scriben. in. c. magne. de voto.

a ¶ De voto epi vide Hostien.in summa de voto.§.quis vouere possit. circa prin.qd eps potest emittere votū abstinentie,⁊ moderate eleemosyne.⁊ omne illud votum per qd bonum exemplum prebeat.sed aliud per quod preiudicaretur ecclesie vt est votum peregrinationis sine licētia pape emittere non potest.

Sebasti. Sapia.

1 ☞ Votum vltramarinum pōt ex cā differri cum autoritate pape:sine autoritate superioris nō est licitum differre voti executionem.2.

3 Votū transgredit̄ ille qui differt ei⁹ executionē.

4 Prelati licite possunt prestare consilium ⁊ auxilium dominis temporalibus pro ipsorum statu conseruando.

5 Papa dispensat super re inducta a iure diuino: ⁊ talis dispensatio dicetur facta autoritate diuina quia papa tenet locum dei.

6 Votum nō impedit̄ ex difficultate adimplendi: sed talis difficultas p̄stat facilitatem dispēsandi.

7 Dispensatus a papa contra ius diuinū sine causa non est tutus apud deum.

Absolutio a iuramento p̄stita sine causa non valet ⁊ ita absolutus nō est tutus in foro cōscientie.

8 Dispensatus papa super pluralitate beneficiorū non est tutus apud deum.

Dispensatus a papa in his que sunt de iure positiuo sine causa an sit tutus apud deum.

9 Religiosus sine causa dispensatus ad laxiorem regulam non est tutus in foro anime.

Religiosus qui est dispensatus sine causa ad aliquam ecclesiam curatam vt ei presit non vt ei ꝓsit peccat mortaliter.

NOn est. 1 †Executio voti vltramarini autoritate pape potest ex cā differri.h.d. Tria facit primo p̄mittit exordium.scdo submittit narrationē.tertio ꝯclusionē.secunda ibi:sane. tertia.ibi:ideo que. ¶ Casus literalis.archieps strigoñ.votū emiserat hierosolymā visitandi:rex vngarie significauit.d.pa.ꝙ cum regnū vngarie in turbatiōe esset cōsilium ⁊ auxiliū archiepi erat sibi multū necessariū.vnde petijt a do.pa.quatenus mandaret archiepo vt hierosolymā nō accederet donec regnū ad trāqllitatē ꝑueniret.vñ papa mandat archiepo.quatenus iter non arripiat hierosolymā adeūdi priusꝙ regnū tranquillitati pristine fuerit restitutū vł sup hoc ab apost.sede recipiat mādatum:⁊ ideo trāsgressor voti nō habet̄ q de mandato pape votū distulit adimplere. Ber. 2 ¶ †No.j.ꝙ nedū voti cōmutatio vel redēptio[a] sine superioris arbitrio faciēda nō est. vt in c.j.s.eo.sed nec etiam ipsius voti dilatio:nō ergo pōt qs executionē voti ꝓpria autoritate differre. 3 ¶ †Scdo no.ex hoc ⁊ ex tex.ꝙ differēs executionē voti pōt dici voti trāsgressor. 4 ¶ †Itē not.ibi: cōsilium ⁊ auxilium.ꝙ licite prelati impēdunt cōsiliū ⁊ auxilium dñis tēporalibus ꝓ conseruatiōe reipub.maxime instāte regni turbatione.⁊ ex hoc pōt argui ꝙ p̄latus pōt esse de cōsilio regis facit qd legit̄ ⁊ no.s.de rapto ca.j archiepatu. facit ꝙ habet̄.xcvj.dist.in ca.duo sunt. 5 ¶ †In glo.j.ibi: nō dispēsat:sed declarat.hec sol.videt̄ aperte contra tex.in.c.j.s.eo.vbi votum redimit̄ ⁊ cōmutat̄ ex dispensatiōe superioris.vñ dic ꝙ non solū pōt declarare superior vtrū votū stringat sicut facit in iuramento.vt in.c.venerabilē.de elect. sed etiā potest dispensare cōmutando vel admittendo redēptionē voti.vt in.c. magne.s.e.⁊ in.c.j.s.eo.sicut in iuramento.nā quādoqȝ declarat quādoqȝ absoluit ab eo.xv.q.vj.c.nos sanctorū.⁊.c.autoritate.no.j.c.q̄to. de iureiurā.⁊ ad ꝯtrariū glo.dicit formaliter ꝙ licet votum sit de iure diuino:tamē dispensatio ⁊ redemptio seu commutatio non sit sine causa.nam ex tacita mente iuris diuini hoc fieri pōt vt clare colligit̄ ex.d. c.magne.Itē papa ⁊ eps tenēt locū dei.vt in.c.mulier.xxxiij.qō.v.et fiet dispēsatio autoritate diuina ⁊ non humana:pro hoc facit qd dicā in glo.seq. 6 ¶ †In ea.glos.ibi:subintelligit̄ si cōmode ⁊c. Signa hanc particulā gl.⁊ tene eam mēti ꝙ in voto intelligit̄ cōditio gñalis si commode fieri poterit.⁊ idem dixi in.c.j.s.eo.sed inq̄tum glos.dicit cōmodo nō placet.quia puto ꝙ impedimētum difficultatis voti nō auferat obligationē:sȝ reddidit facilitatē dispēsandi ꝓ hoc.c.j.s.e.vbi pōderat̄ causa infirmitatis. 7 ¶ †In glo.ij.ibi:nō est securus quo ad deum. not. b gl.singula.[b] nam quotidie ad hoc solet allegari.Et hoc dictum potest extēdere vbicūqȝ papa dispensat̄ cōtra ius diuinum sine causa: vt ille cū quo dispēsat nō sit tutus quo ad deū.ratio:qꝛ papa tenet̄ defendere ius diuinū vsqȝ ad animā ⁊ sanguinem. xxv.q.j.c.sunt quidam.⁊ idē dicendū in absolutiōe ⁊ iuramēto eadem rōne:vnde valet absolutio a c iuramēto[c] sine causa.vt sing.no.Inno.in.c.cū inter.de renūtia. ⁊ glos. in.c.q̄to.de iureiurā.⁊ hāc gl.sequunt̄ cōiter doc.hic ⁊ vide per Inno. in.c.cū ad monasterium.de sta.regul.⁊ per Archidi.in.c.florentinum. lxxxv.distin. 8 ¶ †Quid autē de his qui sunt de iure positiuo nunquid dispēsat⁹ per papā sine causa peccet.do.Pet.dicit se credere ꝙ non. et ideo cōcludit ꝙ si papa dispēsat cū aliquo sine causa sup pluralitate bed neficiorū dispēsatus licite retinet.[d] nihil allegat.tu vide Inno.in.d.c. cū ad monasteriū.vbi hoc apte firmat. sȝ illud dictū nūꝙ approbaui. cōtrariū sentit Io.an.post btm̄ Tho.s.de prebē.in.c.de multa.⁊ maxime nō ꝓcedit illud dictū in dispensatione sup pluralitate bñficiorum cum oia bona ecclesiarū sunt dei.vt in.c.cū ex eo.de elect.lib.vj.⁊ substātia dei ordinata ad certos vsus ⁊ pauperū ⁊ similiū: nō dȝ conuerti ad vtilitatē priuatā sine causa.vt in.c.ratio.s.de prebē.Itē ius positiuum est fundatū sup ratiōe.in.d.c.cōsuetudo. ergo papa cum dȝ esse bonus paterfami.nō debet relaxare ius sine rationabili causa.nec debet apd eū esse ꝑsonarū acceptio.Fatendū tamē est ꝙ si facit tenet dispensatio quo ad nos.⁊ de hoc aliquid in.d.c.de multa.⁊ plenius in repeti.§.qui vero in.c.extirpande.eo.tit.vide per Ioā.and.in.c.dudū.ij.de electio. 9 ¶ †Et p̄dicta inducit do.Ant.ꝯ religiosos impetrantes dispensationem a papa:vt possint transire ad laxiorē regulā:nā si nō subest causa nō est ille tutus quo ad deū.Idē dicit si religiosus preficit̄ ecclesie seculari curate causa legitima nō subsistente:puta:quia nō est apt⁹ ad officiū predicādi vel exercitiū cure.nā ꝑpter hoc bonum publicum emanauit illud ius dispēsatiuū vt religiosus possit p̄fici ecclesie seculari. vt in c.qd dei.s.de sta.regu.⁊ pro his allego gl.not.in.c. monachi vagātes. xvj.q.j.que dicit ꝙ si religiosus preficit̄ ecclesie seculari non vt ꝓsit:sed vt presit peccat mortaliter cū veniat cōtra votum.¶ In glo.fi.ibi:contra vtilitatē priuatā:sentit ergo gloss. ꝙ in regno vngarie versabatur vtilitas priuata ⁊ in ciuitate hierosolymitana vtilitas publica: qd intellige si iste emisit votū pro subsidio terre sancte.sed si pro sua deuotione tunc colligeretur argu.ꝯ.qꝛ in executione sui voti versaret̄ vtilitas priuata ⁊ in succursum regni vtilitas publica. Abbas.

b ¶ Glos.singula. Hanc glos.sequit̄ Imo.i.c.cū olim. col.ij.s.de cle. cōiuga.⁊ in alijs locis relatis ꝑ Feli. in.c. q in eccl'iarū. col.viij.ỽsi.demū. in hac cōclusiōe. s.de consti.vbi ex multis exornat h̄ dictum glo.

c ¶ Et facit hic qd no.in.c.cum iādudū.de prebē.⁊ qd no.doct.in.c.vlti. de testi.cogē.et.d. Ant.post Inno. in.c.dudum.ij.de elec.circa fi. ⁊ vid omnino qd plene scribit Ancha. in repeti.c.canonū statuta.de consti. in.ij.oppo. ⁊ vide ipsum do.Abb.ī c.ꝑ venerabilē.qui filij sint legiti. in iij.not.⁊ Ancha. in regula possessor.i.xiij.char. ỽs. quero qnto ⁊ simr est quod dicit archid.in.c.que ad perpetuū.xxv.q. j.vbi dicit ꝙ licet papa possit dispēsare super voto et super decimis .tñ si dispēsat sine cā peccat.⁊ vide do. Ant.in.c.j.in.iiij. colū.de.ꝯsti.Spe. in ti.de le.§.nunc breuiter.circa fin. ỽ,⁊ no:ꝙ si papa ⁊ Bald.in.l.liberos.C.de dolo.et Ancha.in consil. cccxi.⁊ ꝙ ille non sit tutus cuȝ quo suus p̄lat⁹ dispensat absqȝ cā.tenet Tho.in.ij.ij. qō. lxxxviij.arti. vlti, vltra medium. Anto.Fran.

a ¶ Dispensatio pape in voto sine cā absqȝ dubio ñ vȝ.nec tal'r dispēsatus est tutus in ꝯsciētia si facta est ad instātiā vouētis.vt ꝑ glos.in.c. non est de voto.⁊ ꝑ do.Card.in cle. ij.in.§.j. in.xj.qō, de peni.⁊ remis.⁊ in quibus casibus papa possit dispensare: ⁊ maxime super matrimonio ꝯhendo.vide q̄ habent̄ in.c.nō debet,de cōsan.⁊ affini.⁊ ꝑ Io.ber.in suo repertorio.in lr̄a.D.in ver.dispensatio pape.

d Sebasti.Sapia. ¶ Licite retinet.Cum hoc dicto Innocē.transit Feli.in dicto.c.que in ecclesiarum.col.ix.versi.vbi autem dispensat contra ius positiuum.C.de constitu.

1 ☞ Votum emanatum a defuncto debet exequi per heredem qui promisit noīe defuncti adimplere:al's excōicat̄ ⁊ priuatur successione.

2 Papa potest aliquid mandare filio sub pena maledictionis.

3 Iuramentum ⁊ votum faciunt laicum esse de ecclesiastico.

4 Papa potest priuare laicum ratione peccati aliqua dignitate vel iure succedendi in ea.

Heres non adimplens voluntatē defuncti nō solum circa legata soluenda:sed etiam circa votum exequendum:⁊ alia onera extrinseca mādata a defuncto perdit successionem etiam si defunctus decesserit ab intestato intellige.vt.j.nu.5.

6 Filius primogenitus succedit in regno quo defuncto sine sobole succedit secundogenitus.⁊ sic deinceps.

7 Filius primogeniti succedit in regno ⁊ alijs dignitatibus secularibus. 9.⁊ non secundogenitus etiam si fuerit natus viuente auo:⁊ sic antequam pater esset effectus rex.8.

8 Ius primogeniture est transmissibile in heredem.

Primogenitura quos effectus pariat.

10 Filius primogenitus qui succedit in regno vel alia dignitate dȝ consignare fratribus tantū ꝙ possint commode viuere.

11 Filius principis maior natu quis dicatur ad hoc vt succedat nat⁹ ante regnum adeptum:an natus post regnum adeptum.

12 Votum non obligat vouentem superueniente impedimento omnino impeditiuo.13.nisi vouens fuisset in mora in executione.14.

Heres non omne votum defuncti tenetur adimplere.

13 Obligatus qui potest per se vel per alium obligationem expedire:si nō potest per se tenetur per alium.

Obligationes facti trāsmittuntur ad heredes:⁊ executiones ipsarum.

15 Filius tenet̄ adimplere votum paternum etiā ꝙ pater non mandauerit quia adeundo hereditatem censetur ad hoc se obligare.

Licet

¶ Et qd si pr̄ diceret relinquo' filio meo maledicto iure maledictionis decē tm̄.z exprimat cām nunquid dicat̄ institut⁹ vel exheredatus vid not.in.l.si pr̄ tuus.in.ij.colū.ff.de heredi.insti.z in auf.non l3.C.de libe. pte.z qd si relinqret filio vel filie iure bn̄dictionis vel pro sua bn̄dictiōe nunqd esset perinde, ac si diceret iure institutionis.z isto mō loquēdi se pe vtunt̄ rurales et viri imperiti z nōnūq̄ rudes notarij. determinat do.Alex.imo.qd non.in.l.nā qd.§. non oīs. i.iiij.col. ff.ad trebelli.et in ꝯsi.cxij.incip.viso ꝯsilio alias per me reddito.in.iiij. colum.

¶ Adde.d.Car. consi.lx.

Anto.Fran.

¶ Qñ pr̄ relinqt filio rem certā videat̄ relinqre iure institutionis: vel filium exheredare si forsan relinquit pro maledictione habetur p Bar.in.l.cogi.in §.gñaliter.ff.ad trebel.z an h' verbum relinquo importet institutionem vel legatum ita vt testamentū valeat vel nō valeat.vide Bar.in l.his verbis.ff.de heredi.insti.z in.l. j.in fi.ff.de tabu. exhib.z habet̄ per glos.in.l.si qs sub cōditione.ff.de heredi.insti.z p gl.i auf.de heredi.et fal.§.si vo.z not. doct.in.c.raynutius.de testamen.

✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Magnus effectus. Uide Bal. in proe. hui⁹ libri decre.col.vlt. vbi dicit q maledictio z bn̄dictio nihil aliud īportāt nisi prout sonāt. z propterea p benedictionem vel maledictionē nō censet̄ filius institutus nec exheredatus.

c ¶ An heres idistincte cogat̄ exequi votum defuncti/vide oīno per Hostiē.in summa de voto.c.z vtrum.versi.sed nunquid heres.

Licet. †Ecclesia compellit heredē laicum per excommunicationem z bonorū subtractionē ad executionem voti vltramarini ad quod se obligauit p defuncto.h.d.quo ad literam. primo ponit exordiu3.scdo ibi:accepimus: narrat factū. tertio ibi.mandamus:concludit.quarto cōminat̄ ibi:ne si on⁹. ¶ Casus literalis. Rex vngarie votum emiserat hierosolymam adeundi tamen voto nō cōpleto agens in extremis filio suo Andree duci sub interminatiōe maledictionis iniūxit exequendum.z ille signo crucis assumpto pmisit votum patris sine dilatione adimplere:patre sublato de medio collecta multitudine quā potuit bellatorum ꝯ fratrem suum regem vngarie cōuertit. papa hoc intelligens mādauit eidē quaten⁹ omnibus alijs postpositis vsq3 ad festum exaltati.sancte Crucis iter arripiat hierosolymā adeūdi onus sibi iniūctum z sponte receptum exequēdo:ne successione paterna se reddat indignu3:qd si non fecerit extunc se nouerit excōicatum z priuabit̄ iure qd sibi cōpetebat ordine geniture:si dict⁹ rex frater eius sine ple decederet:z regnū ad minorē fratrū ipsi⁹ deuoluet̄.ber. ¶ Primo no.ex isto tex.in prin.q non tenet̄ qs votū aliqd emittere:sed post emissum tenetur necessario adimplere. regulatur ergo votu3 a natura cōtract⁹ qui a principio fuit volūtatis ex postfacto necessitatis.l.sicut.C.d act. z obli. 2 ¶ †Scdo not.q pr̄ pōt aliquid iniungere[a] filio sub interminatione maledictionis pn̄e. pōt ergo pater ex causa maledicere filiū quemadmodū benedicere. z magnus effectus[b] visus est plerūq3 ex maledictiōe vl' bn̄dictiōe pn̄a maxime in filijs patriarcharum:vt legit̄ in lib.Geñ. 3 ¶ †Tertio nota.q ecclesia potest compellere laicu3 ad executionem voti vnde sicut maxime ratione iuramenti laicus est de foro ecclesie.vt in.c.fi.ff.de fo.cōpe. lib.vj.ita z rōne voti. 4 ¶ †Item no.q ratione peccati papa potest priuare laicum dignitate seculari z iure succedendi in ea. 5 ¶ †Itē nota.q heres[c] non adimplens voluntatem defuncti etiam circa executionem voti perdit oē emolumentum successionis.non solum ergo priuat̄ heres si non soluit legata z fideicommissa.vt in auf.hoc amplius.C. de fidei.sed etiam si non adimplet onera extrinseca sibi a defuncto iniuncta:qd not.z hoc procederet etiam si defunctus decessit sine testō. nam hic nulla fit mentio de testamenti factiōe. 6 ¶ †Item ibi:ordinem geniture:tex.valde not.q in regnis z dignitatibus secularibus succedit̄ per filios ordine geniture.vt sic primogenit⁹ debeat pmo succedere.z eo defuncto sine sobole secūdus z sic deinceps.Et ex hoc z ex text.collige aliud dictū not.q in regno succedit̄ non per electionē. contrariū no. gloss.in.c.moyses.viij.q.j.vbi per illū text.dicit reges pficiendos per electionē quēadmodum obseruatur in imperio.vt in ca.venerabilem.de elec.sed dic q de cōsuetudine[d] illud primū inoleuit vt filij regū succedant z cesset electio.p hoc vide bo.gloss. vij.q.j.c.denique.z facit hodie qd habet̄ in lib.feudoz.de feu.nō ali.c.imperialem.§.pterea. 7 ¶ †No. ibi:si dictus rex sine ple zc.tex.apertum.z not.qd in regno pueniente ex genere vlteriori nepos prefertur fratri patris:nam vides hic q rex vngarie decessit relictis tribus filijs.primogenitus successit in regno z post mortē eius nō succedit secundogenitus:z aduerte q2 hoc est clarum qñ primogenitus in vita sua adeptus est regnū. 8 ¶ †Sed dubiū est[e] quid si ante adeptionē regni viuente patre decessit primogenitus relicto ex eo filio:nunquid filius primogeniti debeat succedere auo suo in regno:an vero secundogenitus. In hac.q.plene cōsuluit Oldra.z ponit consi.cclxiij. z tandem concludit hunc filium primogenitū preferendum patruo z nititur probare iure diuino:naturali: z scripto:nam t e iure diuino primogenitus regulariter succedit in regno. Item ius primogeniture potest alienari sicut compertum est in persona Esau qui vendidit fratri suo Jacob iura primogeniture.ergo hoc ius est transmissibile ad heredem z p consequens cū filius habet ius primogeniture.ergo ipse z nō secundo genitus debet succedere. De iure naturali probat q2 pater z filius cēsentur eadem persona.xxxv.qō.iij.§.hac autoritate.l.fin.C. de impub.z ali.substi.representat̄ ergo pater in filio pro hoc.l.liberoꝝ.in fi.de verbo.sig. vbi pater perpetuat̄ in filio.de iure positiuo pbat:q2 in successione rerū priuatarum plures filij premortui tenēt locū patris ita q succedunt in hereditate vna cū patruis per stirpem z non per capita.vt not.in auf.de heredi.ab intesta.§.i.z insti.eo.tit.§. filius. Et not.bene predicta maxime in eo qd dixi q ius pmogeniture trāsmittit̄ in posteriores etiā viuēte patre z de iure diuino cōsistebat in multis ius primogeniture.z vide triplex ius positū per gloss.in c.periculosum.vij.q.j.ad quā glo.addit.Jo.and. quartū effectū.nā in fi.habebat benedictionem paternā.itē duplicē partē in hereditate.insuper bn̄dicebat suis fratrib⁹.z vide qd hr̄ Geñ.xxvij.que soleo recensere in benedictione ꝯuentuu3:z adde qd supra dixi q nepos d3 pferri patruo.sequit̄ Joan. and.in addi.Spec.sup rubri.de feud.z Bal.in.l. cum antiquiorib⁹.C.de iure delibe. ¶ In glos.iij. no.hoc arg.glo.z vide gl.lxxxij.dist.in.c.ꝑ propter.z meliorem in.c.pnia.de pe.dist.iij.z magis dubitabitur in extraneo.nā in filio nō est tm̄ dubiu3 quia nō minus pr̄ miseret̄ in filio q̄ in seipso.l.isti quidem.ff.qd me.cau.z dic qd no.in preall.iuribus. 9 ¶ †In glo.fi.in fi.ex glo. habes tres solutiōes.s3 tene menti vltimā:q2 notabilior est z quotidie allegat̄.z eā t3 Inno.hic.z cōiter doc.z l3 glo.loquat̄ de regno:idem est in comitatibus z in alijs dignitatibus secularib⁹:vt pbat̄ hic:nā ille secundogenitus erat dux z priuat̄ ducatu absq3 eo q sibi relinquat̄ legitima.z no.ex mēte gloss.q l3 in rebus puatis fiat diuisio equaliter inter filios.vt in auf. in successione.C.de legi.her.tñ in dignitatibus primogenitus pfert̄ alijs.z sic poterit contingere casus q alij filij etiam sine eoꝝ causa priuabunt̄ legitima:vt si pr̄ nihil habebat pter dignitatem secu-

Anto.Franciscus. ¶ Utrū heres teneatur adimplere votū defuncti. Dicas q debet adimplere omnē volūtatē testatoris iustam:fm bal.in auf.hoc amplius.in.xij.q.in repeti. C.de fideicom.z habetur p Paul. de cast.in cōsi.suo.clxv.z nisi adimpleret intra annum volūtatē testatoris priuaretur hereditate.vt in.d.auf.hoc amplius.z habetur per glos. in.§.si quis vero.in auf.de heredi.z falci. z ex quibus causis excusetur si non implet.habet̄ per Hostiē.in.c.nos quidem.de testa.z per Fede. de senis in consi.cxxiiij.z quomodo conueniatur heres pro adimplendo votum defuncti:habetur per Specu.in tit.de voto.in.§.j.

d ¶ Adde q hec ꝯsuetudo q primogenitus succedat nō h3 locū in primogenito de mente vel furioso fm bal.in.l.j.in.ix.col.C.de summa trinitate.z in auf.hoc amplius.in.iij.col.C.de fideius.z in.c.mulier.in tit. si de feudo fuerit ꝯtrouersi. nā Bal.in.d.l.j.C.de sum.trini.in pe. char. in lectu.in ver.z deīde qro.circa statutū ponit an valeat statutū qd primogenitus succedat ab intestato z ex testō exclusis alijs. z an extēdat̄ ad bona extra illud territoriū cōstituta. Item an duo possint esse simul reges in eodē regno examinat bal.in.l.fi.ff.de rerū diui. z si non appareat quis sit primogenitus. vide plene per Bal.in prima ꝯstitutiōe. ffoꝝ.§.sed cū nos. in.ij.col. ver.item cōsuetudo est/qd primogenit⁹ succedat vbi inter alia subijcit qd ille psumit̄ primo natus qui est robustior p text. opti. in.l.si fuerit. in fi. ff.de re.diui:z faciunt que late no. post do. Abb.in c. cōstitut⁹. de pe. z.j.pxi.vsi.ex his apparet. subijcit quid si nullus eorum est natus sed vterq3 est sect⁹ ex vtero qs eorū dici debeat pmogenit⁹ sup quo vide omnino Bart.in l. arethusa. ff. de sta.homi.Et vide qō.pmogeniture. vide per Joā.an. in addi. Spec.in rubri.de feu.vsic. redeundo. z vide aliam per Oldra. in ꝯsi.cxxxiiij.itē vide omnino no. q. quā ponit do.i c.grādi.in vlt.col. de supplen.negli. prela.in .vj. z an legitimatus recuperet iura primogeniture.vide pulchre per Pau.de ca .in.l. gallus.§. z qd si tm̄.cir.fin. vo.z ex istis ptz.ff. de libe. z posthu. z p Bal.in.l.eam quaz.ix.q.C.de fideic.z Jmo.i.l.ex facto.in prin.ff.d vulga. z pu. z ad hanc.q. adducas tex.in .c.q̄uis.de rescri.li.vj. vbi vr̄ pbare tex.q non recuperet bona pmogeniture in piudiciu3 alterius filij. de qua.q.vide etiā Ange. in auf.qui.mo.na.effi.sui.§.in tribus.z vide.q.quam ponit do.Abb.panor.in.c.tanta.circa prin.qui fi.sint legi.

Anto.Frā. ¶ An valeat statutū vel cōsuetudo q pmogenitus succedat maxime in bonis patrimonialibus vide Bald.in.l.iij.C. de suis z legi.z habetur per. Ale.in.l.liberoꝝ.in.iij.col.in apost.ff.de vb. signi. z qñ duo sunt nati in eodem partu z ignorat̄ qs sit prio natus.vide bal. in.l.in qbus.C.de secū.nup.z vide Alex.in.l.arethusa.ff.de sta.hom.z qd si primogenitus est inhabilis puta q2 fatuus vel frater minor quis tūc debeat succedere:vide bal.in tit.de succes.feu.in pri.in vo.qro si consuetudo.z eundem in.l.si qs.in.§.tale.ad fi.C.de secū.nup.z an tale statutū vel cōsuetudo extēdatur ad bona alibi sita.vide Bar.plene distiguentē.in.l.cūctos populos.in.vij.q.C.de sum.tri.z fi.catho.

e ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Dubiū est. De hac qōne vide Old.in ꝯsi.xciiij.

inci.elegãter circa negotiũ. Pet. de anc.in cõs.lxxviij. incipiẽ.dicta facti narratio.paul.de cast.in cõs.clviij.i⸗cip.in p̃senti cau⸗sa .abba.in consi. lxxxvj.inci. in pre senti qõne. are.in ɔ̃s.cxiij.incip.di⸗ligenter z mature discussis vbi latis⸗sime z Alex.in cõ si.lviij.inci. põde⸗ratis verbis.i.iiij. co.in.iij.volu.vbi cõsuluit in fauorẽ patrui.z ita dicit esse magis cõem opi.z melioribus rõnibꝰ approba⸗tã vide etiã Feli. in.c.prudẽtiã.col. ij.ṽsi.vbi vero est dignitas.s̃. de of fic.dele. z Ias. in l. maximũ vitiuz. col.ij.post Paul. de cast.C. de libe. preteri.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Seruata ergo. Uide Card.i ɔ̃si. cxxxvij.incipi. ad quẽdam .et Pet. de anc.ccxxxix.in cip. pro maiori in telligentia.

b ¶ Uide Albe.in j.parte statut.qõ. clxxiij.z ad hoc fa cit glo.in.c.iã ita⸗que.j.q.iiij. z glo. in .l. imperalis.§. illud.C.de nup.

Sebastia . Sapi.

b ¶ Cõsuetudo.vi de Bar.in.l.cũ fa tis.in fine.C.de a gri. z cẽsi. cũ mul⸗tis allegatis per Feli.in.d.c.prudẽ tiã.col.iij.ṽs.qd si aliquis est natꝰ. de offi.deleg.

larẽ.z hoc fuit inductũ ꝑpter bonum publicuz ne diminuereť dignitas. Item si plures succederẽt in solidum respubli.lederet:vñ f̃m ph̃m. Multitudo principatuuz noxa est.vñ ordine nature vnus de⸗ 10 bet esse princeps.vij.q.j.in apibus.† Nunqd autez alij filij debeãt mendicare.dt Ioã.an.ꝙ nõ:sed est eis assignandũ tm̃ per primogenitũ attenta facul⸗tate z dignitate principatꝰ:vñ possint ɔ̃grue sustẽ tari:ita tñ quod tm̃ remaneat p̃mogenito vñ pos⸗sit honorifice regere principatũ.qđ bñ no.non eñ debemus recedere a iure cõi nisi quatenus stringit rõ recedendi.l.precipimus.C.de appel.seruata er⸗go [a] integritate principatus subueniendũ est alijs filijs.ita not.dicit Ioan.and.in regula sine culpa de regu.iur.lib.vj.in mercu. quando hereditas ex cõsuetudine debet primogenito.nam dz subueni⸗re suis fratribus iuxta facultatem hereditatis al's consuetudo esset irrationabilis. z pro illa ɔ̃suetu⸗dine q̃ viget inter nobiles facit dictũ bti bernardi qui cõsultus a quodã comite sup diuisione heredi tatis paterne bellissime rñdit . qđ si sunt nobiles melior est qñqz aliorum filiorũ dispersio ꝙ̃ heredi⸗tatis diuisio.si sunt laboratores faciãt vt velint.si mercatores tutior est diuisio quã cõione infortu⸗niũ vnius alteri imputetur.z facit primũ pro his qđ dixi de successione in dignitate vt p̃mogenitus 11 alios excludat zc. ¶ † Quero consuetudo [b] est ꝙ maior natu succedat inter alios comites z contin gat ꝙ aliqs comes ante adeptam dignitatem ha buit vnũ filiũ postea ea acqsita habuit aliuz: quis illorum erit in dignitate prior:z vr̃ ꝙ maior natu per.l.emãcipatꝰ.ff.de sena.z.ff.de pe.l.moris.§.pa rẽtes.ff.de decur.l.ij.§.filius.arguitur ɔ̃.C.de decu rio.l.vlti.§.j.z ibi not . z.l. neminem.z.l.post.z.l.si quis decurio.h.d.Cyn.in.d.l.emãcipatũ.vt refert Tan.de corneto.z hoc not.Ioã.an.in regula sine 12 culpa.de reg.iu.lib.vj.in mercu. ¶ † Op.extra glo. vr̃ eñ ꝙ ex quo iste rex morte preuentus nõ pote⸗rat votũ pficere non tenebať per aliũ exequi:qz in voto intelligiť illa cõditio gñalis si potero vt no. glo.s̃.c.pxi.z Inn.in.c.scripture.s̃.eo.z dixi in.c. j.s̃.eo.sol.Inno.instat.tandẽ ponit not. solutionẽ ꝙ qñqz qs vouit visitare terrã sanctã ob deuotio⸗nem qñqz pro subsidio terre eiusdem impẽdendo. primo casu non teneť qs votũ exequi p alium sup ueniente impedimẽto.scđo casu tenetur qz ex quo vouit pro subsidio dz impendere meliori mõ quo põt.z not.hoc singulare.nã facit ad limitationez quã dedi in.c.j.s̃.e.vt votum emissum ꝑ deuotiõe nõ obliget vouentẽ supueniẽte impedimẽto oĩno 13 impeditiuo. ¶ † Item no.hic ꝙ vbi qs se obligat ad certum qđ qđ põt facile p aliũ [c] expediri si non põt per se tenetur per aliũ.z clarius ꝓbať hoc .j.e. c.quod sup his.nã videmꝰ idem in alijs obligatio nibus facti quarum executio trãsmittitur ad here des.l.veterũ.C.de cõtra.z cõmit.stip.z.C.vt actio. ab here.per totũ.Hostiẽ.tñ limitat primum dictũ qñ impedimentũ nõ erat tpe emissionis voti.alias autẽ ne votũ delusoriũ videať.teneť votũ redime⸗re:qđ ego nõ puto verũ qñ vouẽs nõ fuisset certus de impedimẽto perpetuo.al's dz intelligi cum pri⸗mum cõmode poterit.ar.in.l. nepos proculo.ff. de 14 ṽbo.sig.† Itẽ pone aliã limitationem vt ex impe dimento supueniẽte tollať obligatio voti quãdo prius non fuit in mora in executione.alias aũt pu to votũ cõmutandũ vel redimendũ.argu.in.l.ij.ff. 15 si qs cau.z.c.fi.j.de iniur.z dã.da. † Ex his referť ad solutionem alterius.q.quid si filius nõ se obli⸗gasset ad executionez voti:nũquid teneť ad execu tionẽ voti paterni. Innoc.dicit ꝙ sic:sz tũc posset cõpelli per priuationem hereditatis nõ autem per coactionem ꝑsonalẽ z sic nõ posset excõicari nisi se obligasset f̃m eũ.do.Anto.putat ꝙ ex quo sponte adiuit hereditatẽ põt cõpelli p excõmunicationez qđ mihi satis placet:nam adeũdo quasi cõtraxit: ad hoc quod legiť z no.in.l.more.ff.de acqui.her. pro hoc tex.in.c.si heredes.s̃. de testamen. z ꝙ ibi not. Et ex predictis potes instrui an z qñ heres [d] possit compelli z quibus remedijs ad executionem voti defuncti coerceatur. Abbas.

1 Uotum vltramarinum potest commutari per papam in oratiões z ieiunia ita quod expense que fierent in eundo morando z redeundo mittanť in subsidium terre sancte.

2 Dispensare z autorizare nemo potest sibiipsi z cũ seipso.

3 Equitas est iustitia dulcore misericordie tempata. Licent multa que tamen non decent.

4 Uerba imperatiui modi aliquãdo importãt ɔ̃siliũ z aliquãdo necessitatẽ secũdũ subiectam materiã.

5 Obligans se deo sponte magis mereť ꝙ̃ ille qui necessitatus se obligat.8.

6 Prelati magis peccãt delinquẽdo ꝙ̃ alij propter malum exemplum quod alijs prebent.

7 Senectus est species infirmitatis:si valet ad statu ta loquentia de infirmis.

9 Eps non potest emittere votum peregrinationis sine consensu capituli vel pape quando peregrina tio esset longa.10.15.

11 Eps non potest se absentare ab ecclesia sua:saltez diebus dominicis z solennibus quibus debet in⸗teresse officijs diuinis.

12 Uotum põt commutari z reuocari ab his qui ha⸗bent potestatẽ etiam scđm legẽ veteris testamẽti.

13 Cõscius suipsiꝰ dz cõtemnere maledicta alterius. Famam suam qui negligit:est crudelis.

14 Cessante causa impulsiua nõ cessat effectus:secus cessante causa finali. Uotum ob impedimentum superueniens nõ tol⸗litur sed facilius dispensatur.

16 Uotũ licet sit de iure diuino:tamen etiã sine causa põt autoritate superioris in melius cõmutari. Ieiunia iniuncta ab ecclesia non potest eps sine causa commutare.

17 Pape omnia licent nisi sint contra fidem. Papa non ligatur suis constitutionibus.

1 Magne. † Cõmutat papa votuz vltramarinum in vigi⸗lias,orationes z ieiunia: tunc maxime cũ cessat cã q̃ inducit ad vouendũ.ita et ꝙ expẽse fiẽde in eundo z morando z redeũdo in⸗tegraliter mittantur in terre sancte subsidiuz. h.d. Diuidiť principaliter in tres partes. Prio poniť facti narratio.scđo allegať pro z ɔ̃.ibi:z qd.tertio diffinitio.ibi:cũ igiť. ¶ Casus literalis. Dum co⸗mes cãpanie in vltramarinis partibus morã face ret z ecclesia treceñ.ɔ̃ ecclesiasticã libertatẽ pluri⸗mũ grauareť:z treceñ.eps cõsiderans ꝙ per aliuz eidẽ eccłie nõ posset de facili subueniri ad ipm pro posuit accedere in signũ peregrinationis z deuo⸗tionis terre orientalis signũ crucis assumpsit:z sic arripuit iter peregrinatiõis.dum esset in via intel⸗lexit ꝙ dictus comes mortuus erat z lz intentio⸗nẽ suam ɔ̃spiceret iam frustratam noluit tñ redire sine ɔ̃silio do.pa.z sic ad vrbẽ accessit z intentionẽ suã z statũ ecclesie sue do.pa.exposuit:do.pa.consi derãs dicit ꝙ in hoc negotio tria sunt cõsiderãda scz qd liceat f̃m eqtatẽ:qd deceat f̃m honestatẽ:et qd expediat f̃m vtilitatẽ.ostendens ꝙ ipse votum suum pficeret autoritate ꝓphete dicẽtis vouete et reddite.hoc est qđ dixit qd liceat . item autoritate euangelij dicẽtis:nemo mittẽs manũ ad aratrũ z respiciens retro aptꝰ est regno dei. z hoc est ꝙ di⸗xit qd deceat. Itẽ non expediebat ꝑpter exempla aliorũ qz qđ agiť a prelatis facile trahiť ab alijs in exẽplũ.z hoc est qd expediat.postmodũ allegat i ɔ̃riũ ꝙ votũ pficere nõ debeat ꝑpter etatẽ . cũ vix posset sustinere labores ꝑpter necessitatem treceñ. eccłie cui est obligatus.ipm etiam votũ qđ lz ex sui natura sanctũ z honestum esset ex ꝑsona vouẽtis non tñ sine licentia se.apost.vouere potuit: postea ostendit ꝙ votum cõmutari possit autoritate vete ris testamenti.vñ cõsiderauit ꝙ votũ possit cõmu tari in aliud opus pietatis nõ curando qd hoĩes iniq loquãť exẽplo dñi dicẽtis:sinite illos quia ce⸗ci sunt z duces cecorũ.ɔ̃cedit eñ licẽtiã votũ pegri natiõis totaliter cõmutare vt expẽsas q̃s eẽt factu rus in eũdo morãdo z redeũdo transmittat i subsi diũ terre sctẽ:laborẽ orationibus z ieiunijs recõpen sans:z qz eps specialr p libertate treceñ. eccłie per dictum

c ¶ Adđ ꝙ licet qs possit ieiunare per aliuz tñ heres non teneť ad ieiu nia z vigilias de⸗functi.gl.est not.i c.accusatꝰ.§.si ve⸗ro.in ṽs. i tpalibꝰ de here.libr.vj.itẽ vide Tho .in.iiij. di.xx.qõ.j.ar.ij.vl tra med.vbi dicit ꝙ si vnus ꝑ alio satisfacit diminu tionẽ pctĩ mereť: z dicit ꝙ nõ exigiť quãtũ ad solutio⸗nẽ debiti qđ ille ꝑ quo fit satisfactio sit ĩpotẽs ad satis faciendũ qz etiã si eẽt potens alio sa tisfaciẽte ꝑ ipso a debito ĩmunis es set z dicit ꝙ lz qs mereri possit per aliũ quo ad penã nõ tñ q̊ ad sacrorum susceptionẽ quia vnꝰ ꝑ alio sacra mereri nõ potest. Antonius Frãc.

¶ An vnꝰ possit ieiunare ꝑ alio.di cas ꝙ reglr nõ p̃t quo ad plenã sa⸗tisfactionem sicut nec vnꝰ ꝑ alio p̃t torq̃ri qz ieiuna⸗tio dz esse tormen tũ.vt est glo. z ibi p do.Car.in cle.j. in.§.ij. de here . et vide etiã Card.in cle.si.in.§.ij.eo. ti. vbi dicit ieiuniuz esse de iure natu⸗rali.

d ¶ Utrũ heres te neať explere votũ quod defunctꝰ i⸗plere nequit vide tex.z glo. opti.i.l. ij.§.fina.ff.depos. vbi glo. dicit ꝙ si defunctus voue⸗rat ire ad sanctuz Iacobum heres non tenetur im⸗plere.

dictū comitem assequenda votum peregrinationis emisit eo sublato de medio cā cessauit:⁊ ideo cessare potuit ⁊ effectus.⁊ hac causa inspecta papa hanc indulgentiā sibi fecit.Ber.¶†Primo no.ex isto tex.in pn̄cipio,maxime iuncta gl.ꝙ ep̄s nō pōt dispensare in voto ꝓprio.nā nō debet quis autorizare in facto suo.vt in cle.ij.de reb.ecc.nō alie.⁊ in.l.j.ff.de auto.tut.¶Scd̄o no.ibi crucē dn̄icam ⁊c.qd̄ de.atio crucis quandoqꝫ est signū peregrinationis:licite ergo pegrinaturus ad sepulchꝛuꝫ dn̄icum assumit crucē dn̄icam.qn̄qꝫ est signū ordinis:vt ptꝫ in istis fratribus sancti Joanis.in.c.cū ad sedē.de resti.spo.qn̄qꝫ est signū dignitatis vt in archiepiscopis ⁊ patriarchis qui faciunt ante se portare crucem.vt in.c.antiqua.de priuileg.¶†Tertio no.ꝙ in quolibet negotio sunt tria regulariter attendenda qd liceat qd deceat ⁊ quid expediat.et no.qd̄ verbum[a] licere refertur ad equitatē.Equitas vero est iustitia dulcore mie temperata s̄m beatum Cyprianū:verbum vero decet,refertur ad honestatē:verbū expediat ad vtilitatē:⁊ ista sunt diuersa inter se.nā multa licent que nō decent.nō eñ decet filiam contrahere matrimoniū sine consensu patris.vt.c.j.de despon.impu.nec etiā expedit cum mulieres sepe laborēt cōtra ꝓpria cōmoda.l.si pr̄.C.de spō.⁊ tn̄ lꝫ.vt in.c.sufficiat.xxvij.q.ij.¶†No.ibi vouete:ꝙ verba imperatiui modi qn̄qꝫ importāt consiliū qn̄qꝫ necessitatē.debēt ergo intelligi s̄m materiā subiectam et in eadē oratione.nā vt hic vides tex.no.in quadam oratione fuit dictū.Vouete ⁊ reddite.⁊ tn̄ primū refert ad cōsiliū.scd̄m ad imperiuꝫ.debēt ergo intelligi s̄m subiectā materiā.de quo vide tex.expressuꝫ in.c.exiui.de v̄b.sig.¶†Et not.ꝙ cōsiliū diuinū est vt quis obliget se ad vota.nā magis meret apd̄ deū.nā illa sunt deo acceptoria que cū lꝫ nobis nō impēdere:gratia tn̄ dilectionis ⁊ deuotiōis impēdim⁹.xxxiij.q.v.c.tunc saluabit.xxviij.q.j.iam nūc.¶†Et quis magis mereatur[b] ex perpetratione boni operis eiusdē an religiosus q se obligauit ex voto:an secularis q facit sponte vide gl.not.in cle.si dn̄m.de reli.⁊ ve.san.vbi cōcludit ꝙ religiosus.¶†Itē no.ꝙ p̄latus delinquēs magis aggrauat ex suo peccato q̄ persona priuata ꝓpter malū exemplū quod prebet subditis.xj.q.iij.c.precipue.⁊ nota illam autoritatē.Quod fit a prelatis ⁊c.¶†No.in ver.verum.ꝙ senectus est quidam defectus habēs in se labores ⁊ dolorēs.nā inquit Terēti⁹.Et ipa senectus morb⁹ est.⁊ facit ad questionem.Nunquid statutū disponens in causa infirmitatis habeat locū in causa senectutis.¶†No.ibi:sine cuius assensu.tex.not.quod sine cōsensu capituli ep̄s nō pōt remittere votū peregrinationis.qd̄ tꝫ hic Inno.cū hoc sit negotium magnum.ad hoc qd̄ no.in.c.quanto.de his que fi.a p̄la.¶†Itē no.ep̄m nō posse emittere votum longe peregrinationis sine licentia pape.secus aūt vbi peregrinatio nō esset longa.qd̄ tenet hic Inn.per tex.ibi tandiu.¶†Et ex hoc tex.no.ꝙ ep̄s nō potest sine causa se absentare ab ecclesia sua.et dicit Host.alibi nō ita bn̄ probari.Sed ego adduco meliorem tex.in.c.episcopus.de conse.dist.iij.vbi tex.dicit ꝙ cessante infirmitate nō dꝫ ep̄s saltē diebus dominicis abesse ab ecclesia sua.⁊ no.singulariter illum tex.iuncta glo.sua qd̄ ep̄s tenet diebus dn̄icis ⁊ solēnibus interesse officijs ecclesie sue ¶†.No.in versi.cū agit.arg.ex quo sumit autoritas cōmutandi votū et dicit Inno.ꝙ nō oportebat ire per argumenta cū sit expressum Leuiti.c.vlti.vbi ptꝫ ꝙ quedā vota cōmutabant in veteri lege.Itē Numeri.xxx.c.vbi vota ratificant ⁊ reuocant ab his in quorū p̄tāte sunt ipsi vouentes.¶†Nota ibi.finite.nō curandū de maledictis aliquoꝝ dūmodo nō recedam⁹ a tramite veritatis.vnde quidā ph̄s.cōscius mei didici maledicta ꝯtemnere.⁊ alibi scribit.Conscia mens recti fame mēdacia ridet.Sꝫ hec ⁊ siñia intelligo qn̄ quis nō pōt obuiare maledictis al's aūt crudelis est qui negligit famā suā.lꝫ cōstat de bona cōscientia.qꝛ sunt duo nobis necessaria.cōsciētia quo ad nos.⁊ fama quo ad pximos:vt dicit tex.no.xij.q.j.c.nolo.⁊ alibi dicit ꝙ deteriores sunt qui fame nostre detrahūt q̄ qui substantiā diripiūt.vj.q.j.deteriores.ꝓ male dictis cōtēnendis vide bo.tex.xj.q.iij.c.inter v̄ba laudantiū.¶†Ultimo no.ꝙ cessante causa voti nō cessat votū.ꝯtra qd̄ facit qꝛ regul'r ad destructionē cause sequitur destructio causati:vt in.c.cū cessante.de appel.sol.intelligo istū te.qn̄ cessat causa impulsiua ⁊ nō finalis:nam causa finalis voti est placere deo:sed cā impulsiua fuit quia volebat ire ad illum comitē.simile in.c.ex parte.ij.de cōuer.cōiuga.⁊ ad hoc nota ⁊ tene mēti illum tex.Aduerte tamen ꝙ lꝫ ad cessationem cause impulsiue nō cesset effectus:tn̄ prestatur facilior causa dispensandi:vt hic optime ꝓbatur.¶Opponitur ꝯtra tex.nam vr̄ sibi ꝯtrarius.nam primo clare innuit istū ep̄m non fuisse obligatum ex voto:qꝛ illud emisit sine consensu ecclesie sue:⁊ sine licentia gn̄ali vel spāli ipsius pape:⁊ tamē papa postea cum illo dispensat:ac si foret obligatus.nā relaxatio p̄supponit vinculū:vt in.c.ad dissoluendum.de despon.impu.⁊ in.l.decē.ff.de v̄b.obliga.Solu Host.multū instat ⁊ varie loquitur.ex cuius dicto elicio tres solutiones.Primo ꝙ speciale sit in voto vltramarino,nā sicut spōsus carnalis ⁊ religiosus emittūt hoc votū.vt i.c.ex multa.⁊.c.fi.j.e.ita ⁊ ep̄s qui est spōsus spūalis ⁊ religiosissim⁹.vt.d.c.ex multa.⁊ ex hac solutione dicendū est ꝙ allegationes pape procedūt gn̄aliter in alijs votis.Sed in votis vltramarinis erat necessaria dispēsatio.¶†Alia solu.ꝙ gn̄aliter ep̄s nō pōt emittere votū ex quo diu est absfuturus ab ecclesia sua sine licentia pape:tn̄ votū valet in preiudiciū ipsius vouētis.sil'e i.c.qd̄ in dubijs.de renū.⁊.c.cū tpe.de arb.Tertia sol.ꝙ cū sit gn̄ale passagiū ad predicandū mādatū ꝑ papā pn̄t ep̄i vouere:qꝛ oib⁹ clericis vr̄ tunc data licētia pape:vt in.d.c.fi.alias requirit licētia pape.⁊ in hac vltima solutione vr̄ residere Hosti.sed in ꝯtrariū facit iste tex.nam hic nō erat gn̄ale passagiū cū papa allegaret ꝯtra votū ipsius.vnde satis pōt dici ꝙ de stricto iure tale votū nō obligat p̄latū:sed ad cautelā ne alij scandalizent dꝫ fieri cōmutatio ⁊ sic valebit in sui p̄iudiciū vt patebit in scd̄a solutione.¶†Sꝫ vltra alios q̄ro quare votū cū sit de iure diuino pōt in melius cōmutari cessante cā in vouēte autoritate ep̄i.vt in.c.j.s̄.eo:⁊ ieiunia indicta ab eccl'ia non possunt cōmutari etiā in melius per illū ep̄m cessante causa:vt no.Inno.sup rub.de obser.ieiu.cum ius diuinū longe magis obliget q̄ ius positiuū.vt in.c.fi.de cōsuetu.xxv.q.j.c.sunt qdā.sol.credo posse sic rn̄deri.vota emittunt pure in seruitium ⁊ placentiam dei.vnde si cōmutantur in melius nō soluit obligatio voti:imo augetur.nā ꝯmutatio dꝫ fieri in id qd̄ deo est magis acceptū.d.c.j.⁊ sic ex volūtate diuina hec vota cōmutant ⁊ redimunt:⁊ gn̄aliter ex volūtate creditoris pōt vnū ꝓ alio solui.insti.qb.mo.tol.oblig.in prin.⁊ ꝓ hoc tex.hic in v̄si.cū igit.⁊ qd̄ hr̄ Leui.c.vlt.sed ieiunia indicta ab ecclesia fiunt nō solū ad carnē macerandā sed ob deuotionē certi tēporis:vn̄ sunt qualificata in tpe ⁊ ob reuerentiā sanctoꝝ vt reddamus decimā totius anni sicut in quadragesima nō sufficit aliud soluere:qꝛ per solutionē alterius nō satisfacit cā institutionis ieiunioꝝ.Itē nō lꝫ inferiori venire sine cā ꝯtra constitutionē supioris:vt in cle.ne romani.de ele.t.ideo nō lꝫ ep̄o cōmutare sine causa ieiunia iniuncta ab eccl'ia.¶†Querit Jo.an.de tribus q̄onibus.primo an omnia liceant pape scd̄o an oia deceāt.tertio an oia expediāt.Quo[c] ad primuꝫ dic qd̄ sic:si nō fiat cōtra fidē.xl.dis.c.si pa.nec alias peccet:qꝛ peccatū non cadit sup potētia imo cadit sub defectu.⁊ hoc in mortalib⁹ peccatis lege diuina.secus de mortalibus lege canonica vel humana cuꝫ ipe nō liget suis constitutionibus.ptꝫ in eo quod no.in.c.per tuas.ij.de simo.de accu.ad petitionē.⁊ in c.licet.Quo ad secundum si est iusta causa qd̄ sibi decet ⁊ econtra.Quo ad tertium si ordine iudiciario agit semper expedit facere iustitiam nec illam peruerti.vt in.c.in causis.de re iudi.licet qn̄qꝫ per causam differtur.de renun.c.nisi.§.pro graui.

Margin numbers beside the left column: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. Margin numbers beside the right column: 16, 17 and the note marker c.

1. ☞Votuꝫ si nō pōt exequi ꝑmittit dilatio:si v̄o impedimentum est perpetuū indicitur redemptio.
2. Obligatus ad votum cogitur precise:qꝛ votum obligat de iure diuino.
3. Preceptū siue mandatum superioris sine distinctione factū admittit excusation̄ ꝓbabilis cause.
4. Inops dicit ille qui viuit ex proprio artificio.
5. Votum emissum in subsidiū terre sancte nō impeditur etiam ex impedimento perpetuo.secus in alijs votis.
6. Penitētia iniuncta per sacerdotē si nō pōt exequi debet fieri commutatio siue redemptio.16.
7. Penitentia pōt imponi a sacerdote etiā in longa peregrinatione.
8. Uxor nō tenetur sequi maritum exequentem votum peregrinationis.
9. Votū peregrinationis emitti pōt etiā ꝑ mulieres.
10. Infideles nō infesti christianis:⁊ recognoscētes dn̄ium ecclesie nō sunt molestādi:⁊ licite retinent principatus ⁊ dominia.
11. Heretici licite pn̄t oibus eorū bonis spoliari:quia magis delinquūt cū fidē aliquādo cognouerint.
12. Infideles si delinquūt pn̄t puniri per papā:q est gn̄alis vicarius dei in terris vl' ꝑ imperatorē.4.

Iudei peccantes in moralibus debēt puniri per ecclesiam vel imperatorem.14.

Papa nō succedit in iurisditione imperatoris qui non est negligens.

Papa dꝫ iuuare imperatorē ad domādū rebelles.

Infideles ⁊ iudei an possint expelli a christianis.

Infideles possunt vocari in auxiliū a christianis in bello licito.

16 Fideles debēt adiuuare dn̄m eoꝝ etiā infidelem

a ¶De v̄bo liceat.vide.j.de sta.mo.in.c.cum ad monasteriū.
Anto.Francisc.

¶Quomō accipiat verbum lꝫ.vide bar.i.l.stipulatio ista.in.§.in aliena.ff.de v̄bo.obl.⁊ an liceat in gn̄e id qd̄ nō lꝫ i spē.⁊ econtra.vid̄ que habent i.c.ij.de offi.or.⁊ i.c.q̄ q̄.xxiij.dis.⁊ hr̄ i l.apud labeonē.i ij.hoc edictum.ff.de iniur.
Sebastia.Sapi.

b ¶Mercat.Vide Fel.in.c.cū qdā.col.ij.v̄si.sunt tn̄ tres casus.s̄.d̄ iureiu.⁊ ibi col.j.ponit an religiosus in eodē genere peccati pl⁹ peccet q̄ laicus post Abbatē ibi.col.j.

c ¶No.d̄ potestate pape.⁊ vid̄ do.Anto.hic in.iij.col.in v̄si.q̄ro q̄ liceant.⁊ in.c.ꝓposuit.de conces.preben.
Zacharias.

¶Adde Fel.in c.postulasti.col.xix.v̄.q̄rtus est.s̄.de rescrip.⁊ i.c.ij.col.j.v̄si.videt etiā qd̄ ex cā.s̄.de maio.⁊ obe.

a ¶ An christiani licite possint mouere bellū ꝯ saracenos ⁊ infideles. vide Old. ꝯsi. lxxij. ⁊ an princeps possit sine pctō expellere iudeos ⁊ saracenos de regno suo ⁊ bona eoꝝ auferre ⁊ an debeat principalib⁹ hoc suadere. vide qd no. do. Abb. post Inn. ⁊ Host. in c. j. ante med. de sagitta. Zacharias. ¶ Adde ꝙ Ol. ꝯsi. lxxij. ꝑ istū alle. loquit̄ de infidelib⁹ nō de illis qui habēt terrā sanctā. quia indubia eēt qd: sꝫ 1 loquit̄ de infidelibus q̄ sunt ī aliis regnis puta in regno hispanie de q̄ dixi in apo. ad istū in. c. j. nu. 2. in apo. i vͥs. i fun. ō. de cōuer. infide. Anto. Francis.

¶ An bellū possit moueri ꝯ saracenos ⁊ infideles vide Inn. in c. ꝙ super his. de vo. ⁊ q̄ nat̄r illud eis indicat̄. de q̄ etiā per bar. vbi etiā ponit de bello licito ⁊ illicito ꝯtra alios xp̄ianos. in l. hostes. ⁊ in. l. fi. ff. de capti. vbi ēt per alex. ⁊ ꝑ bar. in. l. ex hoc iure. i vͥ. que sunt bella licita. ff. de iust. ⁊ iure. ⁊ vide Pau. de ca. in cōsi. xxxiij. ⁊ an ali⁹ ꝙ p̄nceps posset idicere bellū. vide vltra bar. in. l. hostes. p̄alle. ⁊ in. l. ex hoc iure siĺr alleg. vbi etiā per Alex. ⁊ Spe. in tit. de. j. ⁊. ij. decre. i. §. restat videre in vͥ. ip̄e em̄ per se. ⁊ vide oino Oldr. in consilio. lxx. vbi ponit qd de p̄ncipe nō recognoscēte su- 2 periorē de facto.

✠ Sebastia. Sapi.

a ¶ Contra saracenos. vid̄ bar. in. l. j. C. de paga. vbi dic ꝙ bellū qd geritur a xp̄ianis ꝯ infi- 3 deles semp est iustum q2 ipsi tenēt occupatā terram sanctā. ⁊ Ang. in dispu. sua icip. re- 4 nouata guerra. ⁊ Io. de lig. in tractatu de bello.

¶ Et adde H. d. Anto. i. v. co. vbi ponit an papa vł inferior eccl'iasti- 5 cus iudex possit punire iudeos deliquētes: ⁊ vid̄ oino plenissime cir- 6 ca hoc qd scribit Anc. i repe. re gule. ea q̄. in. vj. p̄nci- 7 pali. q. ⁊ qd not. Io. an. i. c. gaude- 8 mus. de diuort. ⁊

Votū quo casu per solum papam commutatur.

Quod super. †Impedito ad tp̄s exeq votum vltramarinū conceditur dilatio: perpetuo vero impedito idicit̄ redēptio in eo qd magis expediat terre sancte. h. d. Cōmunis diuisio. scd̄a ibi: nos autem. que tria facit. primo ponit generalem doctrinam. scd̄o duplicem distin. prima ibi: vnde credimus. scd̄a ibi: rursus. tertia soluit cōsultationem indecisam, ibi: de mulieribus. ¶ Casus literalis. Quidā assumpserunt signū crucis in subsidiū terre sancte quia isti votū suū nō adimplebant mandauit papa Cantuariensi archiep̄o vt eos compelleret ad executionem voti. quidā ꝓpter infirmitatē: quidā propter paupertatē vel aliā iustā causam vtiliter non poterant adimplere votū suū. quesiuit archiep̄s a papa qd de his esset agendū. Et ip̄e r̄ndit ꝙ debiles ⁊ inopes magis in defectū q̄ ad profectū accedūt illuc. q2 debiles pugnare nō p̄nt ⁊ paupes mēdicare cogūtur nisi forte sint nobiles ⁊ magnates vt suis expensis secū possint ducere bellatores: vel artifices: vel agricole q̄ de laborib⁹ suis sibi victū querere possunt. vnde papa distinguit inter illos qui tpalē causā habere noscunt̄ ⁊ inter illos qui perpetuā. primis danda est dilatio. secūdis est redemptio indulgēda: ita tn̄ qd expēsas quas essent facturi trāsmittāt in subsidiū terre sancte. ¶ Rursus. In hoc. §. distinguitur inter illos qui ī defensionē terre sancte votū peregrinatiōis emittūt: et illos quibus pro satisfactione suoꝝ peccatoꝝ iter peregrinationis iniungit̄. circa p̄mos plus cōsyderatur succursus terre sancte. circa secundos labor itineris f̄m intētionē vouentis vel penitētis: e ideo si aliquis de vouentibus est inutilis ad pugnandū quāuis habilis ad eundū. melius est votū redimere q̄ expēsas cōsumere: ⁊ de penitēte q̄ nō possit ꝓpter debilitatē iter peregrinationis implere: idem est dicendū: scꝫ vt redimat votum: sed nō de illo qui non possit ire licet nō possit pugnarē: quia principalis causa consyderanda est. Mulieres vero que non vouerunt si remanere noluerint viros suos sequantur. ille vero que vouerunt nisi sint diuites vt possint secum ducere bellatores redimant votū. B. ¶ †Primo not. ex isto tex. quo ad votū exequendū quis precise cōpellitur cessante rationabili cā. ⁊ sic habes casum in quo obligatus ad factū precise compellitur nec sufficit prestare interesse, ⁊ hoc ideo quia hoc votū obligat de iure diuino: vt i. c. licet. ō. e. ⁊ regulariter an obligatus ad factū sit precise cōpellēdus dic vt leg. ⁊ no. in. l. stipulationes nō diuidunt̄. ff. de vͥb. obli. et. l. si quis ab alio. ff. de re iudi. ¶ †Secundo no. ibi: sine distinctione ꝙ mandatū sine principis distinctione factū admittit excusationē ꝓbabilis cause, facit. c. si qn̄. ō. de rescrip. ⁊ c. ex parte. de offi. dele- ga: ¶ †Tertio not. ⁊ tene menti ꝙ viuentes ex proprio artificio possunt dici inopes. nam excipit ab eo qd dixerat de opibus: ⁊ exceptio debet esse a regula: vt nota. ō. super rubri. de regu. iur. lib. vj. ¶ Item not. ꝙ in consyderanda facultate alicuius debemus inspicere vtrum habeat aliquā artem ⁊ facit ad materiam illorum qui cōueniunt̄ inquantum facere possunt. ¶ †Itē not. ꝙ impedimentum etiā perpetuum non tollit obligationem voti si fuit emissum pro subsidio terre sancte secus dic si fuit emissum pro deuotione: vt dixi in c. licet. ō. eodem. ¶ †Item no. ꝙ non valens agere penitentiam sibi iniunctam a sacerdote non liberatur ab obligatione: sed debet fieri cōmutatio seu redemptio. ¶ †Item nota quod licite sacerdos iniungit in penitētia peregrinationem etiam diuturnam pro remedio peccatorum. ¶ †Nota ꝙ vxores nō tenentur sequi maritos votum peregrinationis exequētes. ¶ †Vltimo no. ꝙ mulieres licite emittūt vota peregrinationis etiam pro 10 subsidio terre sancte. ¶ †Sed q2 text. videtur hic approbare pugnam christianorum contra sara- a cenos [1] potest probabiliter dubitari nunquid p̄ncipibus christianis sit licitū mouere bellum contra infideles ⁊ eis auferre dominiū ⁊ principatus ⁊ alia bona. Inno. multum exquisite tractat hic istam materiā. ⁊ primo ꝯcludit ꝙ infideles licite tenent dominia ⁊ principatus ⁊ alia bona: quia deus subiecit orbem rationabili creature nec inter homines distinxit: postea supuenit iusgentiū ⁊ habuit locum illud. Quodcunqꝫ calcauerit pes tuus tuū erit. ita ꝙ licite infideles acquisiuerunt dominia: ideo molestari sine cā non debēt a christianis. fatetur tamen ꝙ si infideles sunt infesti christianis vel aliter delinquant cōtra legem nature ꝙ papa poterit contra eos indicere bellum et eos priuare huiusmodi bonis. Hostiensis dicit ꝙ si infideles non cognoscunt dominium ecclesie licite possunt bonis spoliari. per id qd habetur ecclesiastes. x. Trāsfert̄ a gente in gētem regnū. ⁊ in euā. Mat. vlti. c. Data est mihi ois ptās in celo ⁊ in terra. quam quidē ptātem transtulit xp̄s in vicarium suū. sed si cognoscūt dn̄ium eccl'ie nec sunt infesti christianis debent tolerari. pro opi. Inno. facit. c. dispar. xxiij. q. viij. sed ꝓ opi. Host. vide tex. 11 cū glo. in. c. si de rebus. xxiij. q. vij. ¶ †Heretici tn̄ ex cōstitutionib⁹ sanctoꝝ patrū p̄nt licite oib⁹ bonis spoliari. q2 magis delinquūt ipsi q̄ fidē semel agnouerunt q̄ infideles: vt in. c. vͥgentis. de here. Fallant predicta in ꝓuincia Hierosolymitana: q2 cū sit consecrata in sanguine christi non dꝫ esse in dn̄io infidelium. maxime cum multi imperatores illam acquisiuerunt dominio christianorum. 12 ¶ †Secundo principaliter querit Inno. si delinquunt infideles. per quem debent puniri. ⁊ concludit ꝙ per papam: quia est generalis vicarius in terris: ⁊ ipse deus fecit vnum ouile ⁊ vnum pastorem: vt habetur in euangelio. ⁊ sic infideles velint nolint sunt de illo ouili. ⁊ dicit Inno. ꝙ cum infideles nō habeant aliā legem licitam preter legem nature si delinquunt in illam puniuntur per papam ad instar dei: qui puniuit sodomitas vt ha- 13 bet̄ Gen̄. xix. c. ⁊. ij. q. i. deus omnipotēs. ¶ †Iu- b deis vero si delinquunt cōtra legem eorum in moralibus puniunt̄ per ecclesiā. ⁊ aduerte q2 Inno. totam iurisditionem infidelium vr̄ attribuere pape. quod non procedit indistincte. nā sunt sub romano imperio: vt ptꝫ. C. de iude. ⁊. C. de paga. per totum. ad idem. c. postulasti. ī. de iudeis. Item imperator saltem quo ad exercitium habet iurisditionem super vniuersum orbē. ⁊ est dn̄s mundi. l. deprecatio. ff. ad. l. rhod. de iac. ⁊. l. bene a zenone. C. de quadri. prescrip. facit quod ipse Inno. not. in. c. licet ex suspecto. de fo. cōpe. vbi dicit ꝙ si imperator nō est negligens sed subditi sunt sibi rebelles non succedit papa in iurisditione: sed debet iuuare imperatorem ad domandum rebelles. argu. 14 in. c. cum ad verum. xcvj. distin. †vnde concordādo dicta Inno. ⁊ iura. ō. alleg. distinguo ꝙ quedā sūt crimina ecclesiastica ⁊ in istis papa exercet iurisditionem in infideles sicut exercet contra fideles: vnde si iudei vel alij infideles delinquerēt contra matrimonium papa seu ecclesia posset in eos aīaduertere: vt in. c. nouit. de iudeis. In criminibus vero non ecclesiasticis imperator exercebit iurisditionem. In mistis vero locus erit preuentioni ad hoc quod plene dico in. c. cū sit generale. de foro competen. vnde in peccato contra naturam dico ꝙ vterqꝫ pōt esse iudex quia hoc peccatum principaliter concernit dei reuerentiam qui est conditor vniuersalis creature. nam ob hanc causam ecclesia impedit se ꝯtra laicos de crimine

vsurarum

qd no. do. Ant. in. c. j. ō. de cōsti. ⁊ abb. in. d. c. gaudemus. ⁊ vide qd no. abb. in. c. in archiep̄atu. de rap. vbi dicit ꝙ eccl'ia punit infideles ꝯ legē nature deliquētes. ⁊ alle. Inn. hic. an aūt penes infideles sit iurisditio. Archi. tꝫ ꝙ sic, in. c. si. iij. q. vij. ⁊ alle. c. si ꝓpterea. xxiij. q. v. ⁊ dic ꝙ de hoc no. in. c. cui est. xj. q. iij. ⁊ dicit se ibi dicturū. Itē an infideles iuste possideāt que habent. vide Ant. in rep. re. sine possessione in fi. j. col. itē vide Bal. in proemio Grego. in. iij. col. Anto. Francisc.

¶ An pa. vł p̄nceps possit punire iudeos deliquētes. dicas ꝙ iudei de crimine misto vt ē sacrilegiū ⁊ alia de quib⁹ in c. lꝫ. ⁊ in. c. cum sit gn̄ale. ⁊ in. c. ex tenore. de fo. cōpet. p̄nt puniri ⁊ ab eccl'iastico ⁊ a laico: sꝫ inter eos hꝫ locū p̄uētio. vt in c. pastoralis. ⁊ i. c. dno. de offi. or. ⁊ ꝑ bar. i. l. senat⁹. ff. de accu. ⁊ vid̄ Ol. i ꝯsi. xxxvi. vltra ea q̄ hic alle. in. c. gaudem⁹. de diuor. Et adde qd esse iudeū est delictū in se: sꝫ nō punibile ꝑ xp̄ianos sed secus est in delicto heresis: quia pōt puniri ꝑ xp̄ianos: vt ꝑ bart. in l. apud iulianū. in §. j. de leg. j. ⁊ per Alex. post alios. in. l. multū. de vͥ. obli. ⁊ an infideles iuste possideāt q̄ habent. Dicas ꝙ nō: q2 dn̄r hostes xp̄ianorum. vt in. l. ⁊ ibi per Bal. C. de capit. ⁊ p̄nt expelli ꝑ superiores de terris quas occupāt vt per Oldr. in cōsi. lxxxvij. ⁊ etiā possunt capi i eccl'iis si ibi inueniātur vt per eundē Oldra. in. cons. liiij.

✠ Sebastia. Sapi.

b ¶ Iudei. vide de hodiate ꝑ Feli. ⁊ Deci. post Abb. in. c. i. in gl. in vͥbo ab oibus. ō. de consti. ⁊ nūqd iudei ligētur legib⁹ nr̄is tradit Andre. sicu. i ꝯsi. lxv. in. iij. volu. ⁊ in cōsilio. xiij. ⁊ consil. lxxiij. i. iiij. volu. Aret. in consilio clxxxviij. incip. copiose ⁊ subtiliter. in. ij. dub. Feli. in c. iudei. ij. ī. de iudeis.

15 vsurarū etiā infideles.vt in.c.post miserabilē.⁊.c.fi.ī.ꝺ vsur. ¶†Ultīo
hic queritur nūqd sit licitū christianis expellere iudeos alios infide-
les de regnis suis:⁊ eis auferre bona.Inno.dicit ꝙ nō:ex quo nō sunt
infesti[a] xpianis nec aliter delinquunt ꝯ legē nature vel legem licitā.sed
Old.plene disputat cōsi.xcj.⁊ ibi cōcludit ꝙ priuatis christianis hoc nō
lʒ ad hoc.C.de iudeis.l.nullus ⁊.c.sicut.ī.de iude.pncipib⁹ vero licet si
imminet periculū fidei:al's secus.nā debemus tolerare infideles ⁊ eos
lucrarifacere deo nec debemus eos compellere ad fidē suscipiendam:vt
in.c.qui sincera.⁊.c.de iudeis.xlv.dist.⁊.c.ad fidē.xxiij.q.v.⁊ vide ad ma
teriam:qꝺ no.Old.cōsi.lxvij.vbi tractat an licitū sit christianis vti au-
xilio infideliū in bello iusto.⁊ tandē cōcludit ꝙ sic:nā machabei q fue-
runt viri sancti inierunt ligam cū romanis,qui tunc erant gentiles vt
mutuo se adiuuarent:vt habetur Machabeorū primo.Itē in bello iu-
sto iustū est parare insidias ⁊ simulare:vt in.c.vtilem.xij.qō.ij.⁊.c.domi
nus.xxiij.q.ij.ergo fortius est licitū vti auxilio infideliū.nam ⁊ fideles
in bello licite adiuuant dñm infidelē:vt in.c.iulianus.⁊.c.si dñs.xj.q.iij.
¶In gl.in ver.cōpensatio.in fi. Jo.and.dicit ꝙ etiā secūdus intelle-
ctus pōt sustineri dūmodo ista cōpensatio fiat cū discretione.⁊ credo ꝙ
vterqʒ intellectus pōt sustineri.nā credo ꝙ possit cōpensari labor cum
ieiunijs ⁊ pecunia.vt.c.j.s̄.e.⁊ in.c.medicinā.de pe.dist.j.¶Sʒ hic que-
ritur nunquid indistincte nō valentes pugnare vel inopes possint vo-
tum retinere.Host.dicit tex.procedere in istis qui nō sunt vtiles nisi ad
pugnandum.si vero sunt vtiles ad alia onera supportanda vtputa ad
fossas adimplendas ⁊c.nō curabit̄ de inopia vel de impotentia pugnā
di:nā predicatores ⁊ minores ibi mendicant:tñ sunt apti ad predican-
6 dum.ita in silibus dicendū.¶†In gl.in ver.potens.in fi.no.glo.que
hoc intendit ꝙ regulariter penitētia[h] iniuncta per sacerdotē pōt ex cā
cōmutari per eundē vel per maiorē suum.pro hoc vide tex.cū glo.in.c.
presbyter.lxxxij.dist.sed speciale est in penitētia iniuncta ad iterandum
ad terrā sanctā:nā cōmutatio huius penitentie reseruat̄ soli pape.arg.
hic iuncto.c.seq.Joā.and.dicit ⁊ melius ꝙ aut pnīa fuit iniuncta pro
subsidio terre sancte ⁊ solus papa cōmutat,aut nō pro subsidio sed pro
labore itinerandi:⁊ tunc aut ille emisit votū ⁊ solus papa dispēsat,aut
solū assumpsit signa pegrinationis:⁊ pōt inferior dispēsare: ⁊ hoc pla
cet.Nā istud.c.⁊ sequens in reseruatione huius potestatis solum con-
siderant subsidium terre sancte. Abbas.

☞Uotum vltramarinū nō commutatur nisi per papā vel per haben
tem ab eo in hoc speciale mandatum:intellige de voto pro subsidio ter
re sancte.et nu.3.

2 Uxores non tenentur sequi viros vltra mare vouentes.
Maritus potest emittere votū vltramarinū pro subsidio terre sancte:
sine consensu vxoris.8.
4 Uotum vltramarinū pro subsidio terre sancte per solum papā dispen-
satur:sed pro visitando sepulchro per episcopum.11.
5 Juris ignorantia toleratur religiosis:sicut in rusticis.
6 Prefationes indicant quid sit actū in conclusione,intellige dubia.
7 Inhabilis ad pugnandum non dicitur ille qui inhabilis est corpore:sʒ
consilio pollet.
8 Religiosi pro subsidio terre sancte possunt vouere sine consensu eorum
abbatis vel superioris.
9 Uxor q̄ nō sit suspecta pōt sine ꝯsensu viri vouere ꝓ subsidio terre sctē.
10 Eps dispensat circa omne votum regulariter.
12 Penitentia imposita a sacerdote potest regulariter commutari.

Ex multa. [c]¶†Uotū vltramarinū certis casib⁹ re-
dimi ⁊ cōmutari pōt,nō tñ per aliū ꝙ̄ per
papam vel cū ipsius speciali mādato.hoc pmo. Habiles ad
eundū seu inhabiles ad pugnandum si sunt strenui consilio
vel milites bellatores possunt secum ducere:votū vltramarinū nō redi-
2 munt.hoc secundo.†Uxores nō possunt sequi viros vltra mare nisi et
ipse vouerint.hoc tertio.Uiri sine cōsensu vxorū emittere possunt vo-
tum vltramarinum.hoc quarto.Clerici tanꝙ̄ inhabiles ad pugnadū
redimunt votū vltramarinū nisi in certis casibus.hoc quinto.Quinqʒ
sunt dicta vt pʒ ex precedentibus.secundū ibi:secunda.tertiū ibi:quod
autē.quartū ibi:in tanta:qntū ibi:de clericis.¶Casus literalis.in.c.p̄-
cedēti dicitur circa cruce signatos vt illi votū redimāt q ppetuo impedi
mēto tenentur.quesiuit archieps ille cantuarieñ.vtrū id qꝺ in decreta-
li predicta ꝺr ius generale constituat vt licitū sit prelatis absoluere si-
bi subiectos ſm formā ibi expressam.Preterea in eadē decretali in par-
te decisa dicit̄ per viros religiosos poterit dispensari.quesiuit archieps
de quibus religiosis intelligat̄.Rñd.pa.ad primam questionē ꝙ in cō-
sultatione predicta iūs statuit̄ generale:⁊ licet dicatur ibi ad quales:
scʒ viros religiosos:nō tamen explicatur ibi ad quod eius executio spe-
cialiter spectet:dicit papa executio illius iuris ad illos tantum perti-
net quibus a sede apostolica fuerit iniunctū per hanc rñsionem soluta
est secunda questio de quibus religiosis istud sit intelligendū scʒ vtruʒ
de regularibus an de epis.ad neutros istorum executio illius iuris spe
ctat:sed ad illos tantū quibus a sede apostolica specialiter indulgetur.
¶Secūdo in precedenti decreta.dicit̄ si quis vouentiū est inutilis ad
pugnandum:ꝙ̄uis sit habilis ad eundū:melius est redimere votum ꝙ̄
expensas cōsumere.quesiuit archiepiscopus vtrū generaliter intelligen
dum est tam de nobilib⁹ ⁊ magnatibus qui secuʒ
possunt ducere bellatores an de minoribus tātū.
Rñ.pa.si diligenter ꝯsiderasset questionē istā solu
tam inuenisset in decre.pdicta vbi ꝺr ꝙ debiles ⁊
inopes magis in defectū ꝙ̄ profectū accedūt ⁊c.
qꝺ aūt ꝺr in fi.precedētis.c.mulieres. q̄ remanere
voluerunt ⁊c.de illis intelligit̄ que per votū sunt
astricte.itē in voto isto viri vouere pñt sine cōsen
su vxorū ⁊ libere adimplere ppter necessitatē po-
puli christiani.clerici vero q vouerūt ire ad subsi-
dium terre sancte:cū clericatus officium eos redā-
dat inhabiles ad pugnādū votū redimāt nisi vel
cōsilio strenui:vel officio pdicatiōis instructi:aut
sint magnatū obsequio deputati:vel sint adeo diui-
tes vt secū possint ducere bellatores:hoc autē de
vouentibus intelligendū est nō de illis quibus la
bor peregrinationis in pnīa est iniunctus. Ber.
3 ¶†Primo ex isto tex.no.vnū casum reseruatuʒ
soli pape.ipse enim solus cōmutat votū vltrama-
rinū.qꝺ intellige qñ fuit emissum ꝓ subsidio terre
sancte:ita singulariter dicit hic gloss.⁊ bene:quaʒ [b]
semꝑ no.ꝑ hoc facit qr tex.c.pcedētis solū fundat
[d] se super subsidio[d] terre sancte.¶†Ex quo infero
4 duo.Primo ꝙ si quis vouisset visitare sepulchrū
pro deuotione vel ire ad sanctū Jacobum pōt cō
mutationē voti obtinere ab epo loci.Scꝺo infert̄
ꝙ in casu huius capituli qñ votū fuit emissum in [c]
subsidiū terre sancte:legatus etiā de latere dispen
sare nō pōt:cū requirat̄ spālis delegatio. vt patet
in tex.¶Scꝺo no.ꝙ eps potest dici religiosus.⁊
5 vide qꝺ dixi.s̄.de reg.iur.in ru.¶†Tertio no.ꝙ
nō reprobat̄ in religiosis si sint idiote ⁊ iuris igna
ri ⁊ sic vr̄ ꝙ in eis sit ꝓbabilis iuris ignorātia : nā
sicut excusant̄ rustici qr hñt intēdere agriculture:
vt.l.cū ꝺ indebito.ff.de ꝓba.not.j.q.iiij.§.notan-
dum.⁊.xxxvij.dist.in sum.ita ⁊ isti debēt excusari
cū vacare debeāt diuinis officijs ⁊ ꝯtēplationib⁹. [d]
6 de quo vide qꝺ not.in.c.qm̄.ī.de simo.¶†No.in
§.ij.ibi:a superiore ꝙ conclusio dispositionis ca-
pit intellectū ab his q̄ dicunt̄ in prefatione ꝑ hoc
bo.tex.in.l.si.ff.de here.insti.⁊ in.l.cū pr̄.§.dulcissi [e]
mis.de lega.ij.nā verba dubia capiunt intellectū
a precedentibus ⁊ sequētibus.l.si seruus plurīū,
⁊.l.qui filiabus.ff.de le.j.cōsideranda est ergo pfa
7 tio seu exordiū cuiuscūqʒ dispositionis.¶†Not.
ꝙ pollēs cōsilio nō ꝺr inhabilis ad pugnandū.lʒ [f]
corpore pugnare nō possit.hinc est ꝙ incurrit irre
gularitas ex solo consilio adhibito in homicidio.
vt in.c.si qs viduā.l.di.plene no.in.c.sicut dignū.
ī.de homi.hinc tullius in li.offi.Parū prodessent
arma foris nisi cōsiliū esset domi.vñ aduocati di-
cuntur militare.l.aduocati.C.de aduo.diuer.iud.
¶No.i.§.qꝺ aūt.ꝙ mulier q̄ astrinxit se voto cū
8 marito tenet̄ eū sequi:al's secus. ¶†No.i.§.in tā
ta.casuʒ specialissimū in quo marit⁹ emittit votū
peregrinationis sine consensu vxoris.nā regulari
ter nullū votū pōt emittere maritus cū preiudicio
vxoris vt not.in.c.noluit.⁊.c.manifestū.xxxiij.q.
v.dixi plenius in.c.scripture.s̄.e.⁊ ex hoc arguit
Hosti.religiosum claustralem posse emittere votū [g]
pro subsidio terre sancte.etiam sine cōsensu sui ab
batis si al's est vtilis terre sancte de quo plene di-
cam in.ꝺ.c.si.ī.e.¶No.in.§.de clericis.ꝙ clerica-
[e] tus[e] offiñ reddit clericos inhabiles ad pugnan-
dū etiā cōtra saracenos.¶Itē no.ibi : necessitas
[f] vel vtilitas ꝙ votum[f] pōt cōmutari sine necessita
te dūmodo sit vtilitas in cōmutatione ⁊ hūc tex.
soleo allegare in.c.j.s̄.e.ꝙ in ꝯmutatione voti ne
cessario nō requiritur ꝙ cā sit in vouente,satis em̄
est ꝙ ꝯmutatio fiat in id qꝺ est magis vtile ⁊ deo
magis acceptū.fallit i eo q vouit ꝓ subsidio terre
9 sancte ⁊ pōt actualiter impertiri auxiliū.¶†Ulti
[g] mo querit̄ hic de vxoribus[g]:nūquid pñt emittere
votū pro subsidio terre sctē sine cōsensu maritorū.
videt̄ ꝙ sic:qr mariti hoc pñt sine ꝯsensu vxoruʒ
vt in.§.in tāta.nā vir ⁊ vxor nō iudicant̄ ad impa
ria.c.gaudem⁹.de diuor.Host.cōcludit ꝙ votū vʒ
sine cōsensu mariti:sed nō dʒ mulier exeq sine licē-
tia ipsius mariti.si est iuuenis ⁊ suspecta de incon
tinētia.ar.in.c.cū sis.de cōuer.cōiu.lʒ si est mulier

☞Sebastia. Sapi.
[a] ¶Infesti. Uide
Ol.i ꝯsil.lxxxvij.
ici.qr an pnceps.
vbi dicit ꝙ prin-
ceps peccat qr ex
pellit iudeos ꝺ ci
uitatib⁹ suis sine
cā ꝯriū tamē fuit
disputatuʒ solēni
ter Mediolani ⁊
obtentū ꝙ iudei
ibi nō possent cō
morari vt appa-
ret ex quodā tra-
ctatu sup hoc edi
to ꝑ Fratrē Frā-
cis.de busa. Me-
diolanensem.
[b] ¶Et pro ista gl.
optime facit tex.
i.l.acta.§.ꝺ āpliā
da.ff.de re iudi.⁊
tex.in.§.notādū.
j.q.iij.
[c] ¶De natura isti
us dictiōis ex.vi-
de ipm Abb.pa-
nor.in.c.iter dile
ctos.in.iij.col.s̄.
de fi.instru.⁊ que
ibideʒ addidi ad
eundē Pañ.in.c.
fi.per illū tex.i.vl
ti.no.de re.pmu.
[d] ¶Adde hic do.
Ant.in.c.qꝺ sup
his.s̄.de fi.instr.
☞Sebastia. Sapi.
[e] ¶Clericatus.vi-
de Abb.allegātē
hunc tex.in.c.j.ī.
de cleri.vena.
☞Sebastia. Sapi.
[f] ¶Qꝺ votū. Ad
de ꝙ magna vti
litas ⁊ magna ne
cessitas eqparan-
tur adeo ꝙ ea q̄
cōcedunt̄ ob ne-
cessitatē:cōcedun
tur etiā ppter ma
gnā vtilitatē vt
per Feli.in.c.cuʒ
super.in princi.s̄.
de testi.cogē.⁊ in
c.cū accessissent.
col.x.s̄.de consti.
[g] ¶Utrū vxor si-
ne consensu mari
ti possit emittere
votū vltramari-
nū.⁊ adde omni-
no hic qꝺ scripsi
post do.Anto.in
ca.scripture.circa
finē.s̄.eo.⁊ vide
oīno Tho.in.iiij
sentē.disti.xxxij.
questio.ij.art.iiij.
post me.vbi dicit
quod maritus ꝓ
subueniendo ne-
cessitati ecclie ge-
neralis pōt absqʒ
ꝯsensu vxoris cru
cē accipere : sicut
possit dño terreo
a quo feudum hʒ

sine ꝯsensu mulieris seruire nec tamē in hoc oio sub trahit̃ vxori ius suũ:q2 vxor p̃t eũ seq. Sȝ dic ꝙ vxor nõ p̃t votũ hmõi facere sine ꝯsensu viri:q2 vxor cum maiori ꝑiculo castitatis discurret ꝑ terras ꝙ̃ vir et cũ mĩori ecc'ie vtilitate.dicit ēt no. Tho.ꝙ null⁹ cõiugũ sine ꝯsensu alteri⁹ p̃t vouere nõ reddere debitũ alteri ꝯiugi:qꝺ est no.z vr̃ ꝯ.c.quidã.ꝺ cõuer.cõiu. a Anto.Franci.

Circa hoc.an marit⁹ possit emittere votũ inuita vxore z eꝯ.dicas ꝙ votũ ꝓpter qꝺ retrahat̃ a ꝓuitio vxoris vel a reddẽdo debitũ non p̃t emittere ea inuita nec eꝯ:quia marit⁹ z vxor sũt obligati sibi adinuicē debitũ reddere.xxxi.dist.c.quõ. vbi gl.z.xxxiii.q.iiii.in summa.z ꝓpterea vnus eoꝝ nõ p̃t igredi monasteriũ altero inuito.xxvii.q.ii.c.agathosa.z.c.scripsit.z.c.cũ qs.et ple.tra.i.c.cũ sis.ꝺ cõuer.cõiu.lȝ secus sit in spõso ꝑ ꝟba ēt ꝺ p̃nti: vt i.c.despõsatã.z se.xxvii.q.ii.z h̃ q2 per ingressũ monasterii alteri⁹ ex ipis cõiugib⁹ siue ex ipsis spõsis soluit̃ ipȝ matrimoniũ dũmõ inter eos nõ sit copula secuta: vt in.c.ex publico.de ꝯuer.ꝯiu. Anto.Frã.

Ex. Dic ꝙ dictio ex: significat cãm immediatã: vt ꝑ bal.in.c.iniuria.ꝺ pa.iu.fir.ad fi.z hr̃ ꝑ Bar.i.l.j.§.si plures.i.iiii.co.ff.ꝺe exer.z i.l.nõ dubiũ.C.ꝺ legi.z i.l.quo tpe.§.seruit⁹.ff.de pecu.z ꝑ bal.in.l.maximum vitiũ.C.de libe.prete.z vide d.abb.i.c.iter dilectos.de fi.istru. Et adꝺ ꝙ dictio ex:ꝺnotat formã vt cũ ꝺr actio ex cõtractu:z deno-

senex z potens ad deducendũ bellatores:tũc ꝯpellitur exequi votũ.ar.hic.z in.c.p̃cedẽti.in fi. z hoc satis plȝ. † In glo.iii.no.bñ istã gl. ex qua habes duo notabilia dicta. primũ qꝺ regulariter in oĩ voto põt ep̃s dispẽsare arguẽdo hic per locũ a spãli.de quo vide qꝺ dixi in.c.j.s̃.e. † Not.ii.ꝙ nõ oẽ votũ vltramarinũ est reseruatũ pape.sed illud qꝺ fuit emissum ꝓ subsidio terre sancte. In gl.in ꝟ.religiosi.dic de hoc vt pleni⁹ dixi sup rub.de reg. In gl.in ꝟsi.inhabiles.ibi sunt lachryme zc.sed cõtra hoc est.c.dilecto.de sen excõ.li.vj. vbi clerici p̃nt pugnare armis materialib⁹ z spiritualibus. Doctores soluũt dupliciter. Primo qꝺ rõne clericatus non sunt habiles.sed rõne iurisditionis si quã habent reddunt̃ habiles,vt in contrario.vel scꝺo p̃nt clerici pugnare per alios armis materialib⁹ z spũalibus:vt in contrario nõ per se vt hic. Tu de materia dic vt plenissime dixi in ca.clerici arma.s̃.de vi.z ho.cler. † In gl. fi.in fi.de hoc dic vt dixi.s̃.c.pxi.super gl.z regulariter dicendum ēst ꝙ pnia põt ex causa cõmutari nõ ob.hoc.c.in fi.solũ eñ hoc intendit qꝺ cause hic narrate que ꝯcernunt inhabilitatẽ ad pugnãdum nõ sunt sufficientes ad cõmutandũ peregrinationẽ iniunctam in penitentia: q2 in hoc non consideratur habilitas pugnandi sed potẽtia itinerandi vt.s̃.c.proxi.nõ ergo tollit iste tex.quando ex aliis causis possit cõmutari penitẽtia.

Vouens ingredi religionẽ si interim eligat̃ in ep̃m dȝ electioni renũciare z votũ adimplere.4.6.

Voti transgessor quis dicatur.

Votum matrimonio nõ consonũ:tollitur per matrimonium subsequens.

Vouens intrare vnã religionẽ:nõ rumpit votũ si ingreditur aliam,licet laxiorem.

Monachus professus potest extrahi de monasterio z episcopatui prefici:fauore publico.

Eligi nõ dȝ in p̃latũ existens in peccato mortali: sed electus non deiicitur.

Monachus electus in episcopum absoluitur ab obedientia abbatis:z nullam amplius habet cõmunionem cum primo monasterio.

PEr tuas. † Qui vouit religionẽ ingredi si voto nõ cõpleto fiat ep̃s renuntiare dȝ et votũ adimplere.sic cõiter summat̃. sed potest aliis modis intelligi z summari.vt.j.patebit. Cõis diuisio.secunda ibi:nos. Casus lr̃alis. Quidã emisit votum solenniter ad accipiendũ habitũ regularem in grationopolitana ecclesia.z postea ꝓmisit ꝙ intra certũ tp̃s votũ qꝺ emiserat adimpleret:tandẽ termino transacto votuȝ suũ nõ adimpleuit.postmodũ vocatus fuit ad regimen eccl'ie gebeñ. Iste cõsiderãs qꝺ votũ emiserat z nõ feceratquod promisit petiit consilium a dño papa z ipse consuluit ei vt si suã sanare desideraret cõscientiã resignet regimen ecclesie gebeñ. et reddat dño votũ suum: si postmodũ capituluȝ ecclesie predicte ipm duxerit eligendum electionẽ poterit recipere de se factã. Ber. No.j.ꝙ valet votũ de intrando certã religionẽz ꝙ̃ citra professionẽ votũ põt dici solenne.z dicit̃ forte solemne ꝓpter instr̃m z prelati presentiã:sed quo ad dirimendũ matrimonium post contractũ nõ dicit̃ solenne nisi per confessionẽ:vt in.c.j.eod.titu.lib.vj. † Secũdo no.ꝙ nõ implens votum intra terminum prefixũ dicitur voti transgressor. nam dicitur transgressor respectu temporis:q2 nõ adimpleuit tempore promisso. pro hoc.c.nõ est.s̃.eod. Tertio no.ꝙ votum restrictum ad certum diẽ obligat ad duo.primo vt adimpleat̃ die p̃fixo.secundo vt pure adimpleat̃.vnde etiã post lapsum diei remanet obligatio.simile in.l.celsus.ff.de ar. similiter in.c.cum dilecti.ꝺ dolo z contu. † Itẽ no.s̃ȝ vnũ intellectũ vnã notabilẽ differentiã inter matrimoniũ carnale z spirituale.nã per matrimonium carnale tollitur votũ prius emissum matrimonio nõ consum.vt.d.c.j.secus in matrimonio spirituali vt hic.nam inter ep̃m z ecclesiã contrahit̃ matrimoniũ spũale.vt in.c.ii.ꝺ trãsla.p̃al.

z tamẽ ꝑ hoc matrimoniũ nõ est sublatũ votũ religionis precedẽs:z sic vr̃ forti⁹ esse matrimoniũ carnale. † Sed cõtra hoc z cõtra literã op.naȝ votũ simplex.i.nõ solẽnizatũ per professionẽ tollitur per fortius vinculũ superueniẽs vt i.c.q post.de reg.iur.li.vj.vbi ptȝ ꝙ si vouẽs intrare certã religionẽ itrat aliã laxiorẽ,tollit̃ primũ votũ.ergo idẽ dicendũ per adeptionẽ ep̃atus cũ magis mereat̃ ep̃s ꝙ̃ simplex religiosus.vt i.c.lȝ.de regu.z c.veniens.de renũ. † Itẽ existens in monasterio iã ꝓfessus fauore populi z ep̃atus põt extrahi de monasterio z ep̃atui p̃fici.xviii.q.j.c.j.ergo fortius põt ille eligi anteꝙ̃ intrauerit monasterium nec dȝ dici voti transgressor ex quo in meli⁹ trãsmutat vt in.c.scripture.s̃.e.z.c.ꝯuenit.de iureiur. Sol.cõtraria sunt difficilia z vario modo soluuntur ꝑ doc.qdã eñ inherẽtes ꝯtrariis dicũt ꝙ iste habebat cõsciẽtiam erroneã:q2 putabat se retineri ex primo voto quã cõscientiã nõ poterat deponere nisi resignaret ep̃atũ.vnde nõ ex debito sed vt sue erronee cõsciẽtie satisfaceret papa p̃buit consilium de resignatiõe.facit.c.per tuas.z qꝺ ibi no.j.de simo. Scꝺa sol.qꝺ ideo papa hoc ꝯsuluit q2 iste poterat ꝓfiteri z postmodũ in ep̃m ꝓmoueri.ar.in.c.cõmissum.j.de spõ.z assumendo habitũ adiiciebat ad gradum professionis.nam plura licent prelato seculari que non licent regulari. vñ ex quo voto se astrinxerat ad vitã regularẽ debebat perficere votũ z postmodũ p̃fici episcopatui: z hec solutio esset satis bona si ꝓ certo demũ iste fuit eligẽdus.sed forte iterũ non fuisset electus vt p̃supponit tex.in fi. z sic nõ est verum istũ vtrũqȝ potuisse adimplere.nã prima fronte iste dimittit episcopatũ:vt trãseat ad regularẽ vitã qꝺ est contra iura superius allegata. Tertio soluit Hos. ꝙ non fuit legitime ꝓmotus:q2 erat in peccato mortali ꝓpter voti transgressionẽ.z sic sua electio nõ tenuerat vt in.c.cũ in cũctis.de elec.sec⁹ si ante emissionem voti fuisset electus. Et ex hac vltima solutione esset inferendũ qꝺ per superuenientiam episcopat⁹ tollit̃ votũ religionis precedẽs si vouens erat ante terminũ adimplẽdi votũ. † Sȝ cõtra hãc so.facit q2 nõ quodlibet peccatũ mortale impedit electionẽ nec deiicit postmodũ promotum vt est tex.cũ gl.in.c.sicut.de iureiur.facit qꝺ no.gl.in.c.florentinũ.lxxxv.di. Item ꝓ trãsgressione voti potuerat isti iponi pnia.sicut obseruatur in simili in.c.qui post.prealleg. zñ.d.c.j.de voto.li.vj.vñ putarẽ ꝙ si vouẽs ꝯsensit electioni p̃ncipaliter ꝓpter deũ z vt magis mereat̃ q2 tũc nõ tenet̃ resignare ep̃atui:sed de trãsgressione prius facta imponet̃ pnia.sȝ si ꝯsensit vt preesset nõ vt magis mereat̃:z tunc tenet̃ resignare ep̃atui z sic posset intelligi iste text.nã solũ papa hic aduertit ad ꝯscientiã istius.facit qꝺ no.glo.in.c.monachi vagãtes.xvj.q.j.facit tex.in.c.ii.de trãsla.p̃la.vbi dicit̃ qꝺ matrimoniũ spirituale est forti⁹ z digni⁹ carnali.z per hõc p̃nt solui alie q̃stiones hic tacte per doc. Et no.vltio ex tex.ꝙ resignans episcopatum vt adimpleat votũ religiõis qꝺ emiserat poterit iterũ assumi ad eundẽ ep̃atũ:lȝ ex consciẽtia criminis ep̃atuȝ reliquerit qꝺ multum limitat.c.sup eo.de elec.rõ q2 ꝑ implementũ voti tollit̃ oĩs p̃cedẽs trãsgessio. In gl.fin.ibi:ad inferiores glo.vult facere differentiã inter ep̃atuȝ z dignitates seculares inferiores:vt primo casu religiosus possit ꝓmoueri.scꝺo nõ. Et aduerte q2 aut queritur de ꝓmotione ad ep̃atũ z nõ est dubiũ.vt in.c.j.xviii.q.j.z.c. quoniã.z in.c.si religiosus.de electi.li.vj. Aut querit̃ nũquid possit ꝓmoueri ad ecclesiã curatã nõ collegiatã.z cõiter tenet̃ qꝺ sic.vt in.c.qꝺ dei.j.ti.pxi.vbi plene dicã. Aut eccl'ia curata est collegiata clericoꝝ seculariũ.z tũc est dubium nunqd religiosus possit assumi in prelatũ illius ecclesie:nec homines disparis ꝓfessionis cõgregent̃ in eodẽ collegio.z de hoc casu dubitauit ista gl.de quo vide glo.no.z satis plenã in cle.j.ꝺ elec.aliquid dicet̃ in.d.c.qꝺ dei timorẽ. † In fi.glo.no.si.gl.hoc i uncto tex.ꝙ obtinẽdo dignitatem non potest effici religiosus.ratio quia in ingressu

tat ēt q̃litatẽ: vt cuȝ ꝺr sanguis ex vulnere: vt hr̃ ꝑ Bal.i.l.ex artali.C.de act.emp. itẽ facit vt nõ ꝯputetur tp̃s de momẽto ad momẽtũ vt cum ꝺr ex die ꝑm bal.in.l.fi.C.ꝺ iure do.ipe.z ꝑ ale.in.l.p̃ri.§.sexaginta.ff.de adul.z vide Bar.in.l.ex h̃ iure.ff.ꝺ iust.z iu.z in.l.j.i.§.dico.ff.de libe.le.z in.l.j.§.j.ff.ꝺ iti.actuqȝ p̃ua.vbi ꝺr ꝙ dictio ex ꝺnotat p̃ncipium tp̃is.vide in cõsi.suo.xlix.z Pau.de ca.in ꝯs.xxxix. vbi plene ponũt ꝺ materia hui⁹ dictionis ex.z viꝺ pe.de anc.i c.si ꝓpter.de res.lib.vj.z bo.gl.in c.pe.§.fi.de offic.dele.z per Hosti.in.c.cũ in cũctis.de electio.

Zacharias.

Obtinendo dignitatẽ.hoc facit ad dictũ sing.ro.singu.lxxvii.inci.vtruȝ nobilis.ꝙ nobilitas ducat⁹ z comitat⁹ ꝑdantur ꝑ ingressuȝ religiõis.de quo vide istũ in.c.j.nu.5.z qꝺ ibi põsui i apo.ad ipm in ꝟ.religionem.j.de purga.cano.
Anto.Franci.

An nobilitas extinguat̃ per ingressuȝ religiõis vide late ꝑ Ang.in auf.ꝺ epi.z cle.in.§.si monach⁹.colla.ix.z adde ꝙ igressus religiõis delet oĩa pctã: vt in.c.admonere.et ibi gl.xxxiii.q.ii.z habet̃ etiã ꝑ gl.in.c.scripture.de voto.nõ tñ delet pctũ ingratitudinis vt ꝑ do.Car.in cle.eos.in.xii.q.de regula.

gressu omnia renūciat:ita ꝙ ꝓpriā voluntatē a se abdicat ⁊ subijcit se voto abbatis.vt in.d.c.si religiosus.⁊ sic digni tas ⁊ professio nō sunt cōpassibilia sed si post ꝓfessionē eli-
gitur ⁊ absoluitur ab obedientia abbatis nullam amplius habet cōmunionem cum primo monasterio.vt in.c.ne pro cuiuslibet.xvj.q.j.⁊ in.d.c.j.

1 ☞Prelatus pōt emittere votū pro subsidio terre sancte, etiam sine licentia superioris.2.

2 Monachi ⁊ alij religiosi an possint emittere votū ꝓ subsidio terre sancte sine licentia abbatis vel alteriꝰ supioris.

3 Monachus nō potest eligi in papā sine cōsensu abbatis.

4 Utilitas publica nō prefertur priuate: quando priuata in totum confunditur:publica parum iuuatur.

1 **Postulastis.** †Prelatus ēt ꝓfessus, pōt votū vltramarinū remittere ⁊ in suos vsus vicesimā ꝓuētuū eccl'ie cōuertere. Diuidit' p͛o ꝯsultatio. Scḋo r̄nsio ibi:discretioni.⁊ pro hoc casu p̄mitte qḋ habet' in gloss.j. ¶Casus l'ralis. Duo priores regulares quoꝝ vnus erat cruce signatus,⁊ alter signo crucis desiderabāt insigniri. petierūt a dn̄o papa vt liceret secū deferre vicesimā ꝓuētuū eccl'iarū suarū deputatā succursui terre sctē. R̄ndet eis papa.si ecclesie sue ꝑ ipsoꝝ absentia enormiter nō ledant' : et ipsi vtiles fuerint terre sctē vbo ⁊ exēplo.qḋ tn̄ ꝯmittit illorum cōsciētie dimissis ꝓcuratoribꝰ idoneis in ecclesijs suis tenent' votū suū explere.⁊ sic poterūt vicesimā eccl'iarū suarū pro subsidio terre sancte secū portare. Ber. ¶No.p̄mo ꝙ prelatus regularis pōt emittere votū pro succursu terre sancte ēt sine licētia supioris:qḋ vr̄ singulare dictū nec alibi legi. Ex quo infert' ꝙ religiosus pōt sine crimine maxime ad tp̄s deserere monasteriū: ⁊ insistere publice vtilitati eccl'ie vniuersalis.pro quo vide pulchrū tex.in.c.nos aūt. xj.q.j.vbi dicit' ꝙ otiū monachale nō est preferendū vtilitatibꝰ eccl'iasticis.pro quo.c.lz.de regu.vbi ptz ꝙ solicitudo,labor ⁊ doctrina p̄ferunt' silentio,ꝯtēplationi ⁊ quieti. ¶Scḋo no.ꝙ certa pars redituum eccl'ie pōt legitime deputari pro vtilitatibus eccl'ie vniuersalis. nā oēs eccl'ie sūt vnum corpus.vt in.c.pudēda.⁊.c. loquitur,xxiiij.q.j. debent ergo mēbra cōferre ad ꝯseruationē totius corporis.facit.c.euidentes.xij.q.j. ¶No.ibi verbo ⁊ exēplo.argu.opti. ꝙ religiosus nō dz acceptare dignitatē extra monasteriū si nō est ad illā vtilis.pro quo vide bo.gl.in.c.monachi va-
2 gantes.xvj.q.j. ¶†Sed quero nunqd qḋ dr̄ hic in p̄latis regularibꝰ habeat locū in religiosis simplicibꝰ vt possint emittere hoc votū sine licētia abbatis. Host.sentit ꝙ nō:qr nō reperit' iste casus in quo monachus possit emittere votum sine licētia abbatis.arg.xij.q.j.c.nolo.⁊.c. nō dicatis. ⁊.xx.q.iiij.in.c.monachis.nisi forte essent multū instructi in officio p̄dicandi:vt in.c.ex multa.s̄.eo.⁊ sic vr̄ Hosti.dubitare.sed ego primo in prelatis restringerē istū tex. in casu quādo fit passagiū generale ex dispositione romani pōtificis.nā tūc videtur data licentia prelatis eundi ꝓ succursu terre sancte.sed hoc cessante puto ꝙ prelatus maxime regularis non possit se ad hoc obligare sine licentia superioris:qr ep̄s hoc facere nequit.vt i.c.magne.s̄.e.⁊ qḋ ibi dixi. In religiosis vero simplicibꝰ puto nō licere sine lnīa supioris:qr nullā volūtatē habēt.⁊ sic nō possunt se obligare ex voto. ¶†Nā in papā nō pōt religiosus ꝓmoueri sine licētia abbatis.no gl.in.c.quā sit.xviij.q.ij.⁊ sic habes hic casum ꝙ nō eodē vinculo astringitur abbas suo superiori sicut monachus abbati.vide bonā gl.ad hoc in.c.de p̄ntiū, xvj.q.j.⁊ s̄m hoc tempera no.in.c.scripture.s̄.e.per Inno.

4 ¶†In gl.ij.in fi.gl.nō soluit contrariū. Uinc.dicit ꝙ vbi priuata vtilitas ex toto confundit' ⁊ publica paruz iuuat' nō debemus preferre publicā vtilitatē priuate.⁊ not.hanc solutionē.facit ad materiā.l.j.ff.sol.mat.scḋo soluit Gof. ⁊ Host.ꝙ vtilitas publica est preferēda priuate:qn̄ priuata includit' sub publica:al's secus.⁊ hāc solutionē ponit gl.in c.lz.de regu.⁊ hoc intelligerē qn̄ priuata persona haberet electionē sed superior dz p̄ferre publicā lz p͛uata nō includat' sub publica.vt in.c.bone.de postu.p̄la.⁊.l.j.sol.matri.

¶De statu monachoꝝ ᵇ⁊ canonicoꝝ regulariū. Rub.

¶Supra visum est de ꝯuersione ꝯiugatoꝝ:itē de voto.sz quia cōuersi ad religionē vel vouētes ingredi efficiunt' vt plurimū monachi vel canonici regulares:ideo post rubricas precedentes subijcitur ista. Nico. Abbas.

☞Monasteria no subiacent episcopo,nisi in causa correctionis.2.3.5.6.

2 Monachi magis tenētur obedire abbati ꝙ̄ episcopo.

4 Oblationes facte alicui capelle,cedūt lucro ecclesie parochiali sub qua est capella.

6 Monasteria an teneant' contribuere quando episcopus vadit ad aliquem locum pro vtilitate diocesis.

7 Monasteria an teneantur episcopo ad charitatiuum subsidium sicut alie ecclesie.

8 Canonica portio debita episcopis:est prescriptibilis.

Theodosius. Monasteria sūt exempta a lege diocesana,nō a lege iurisditionis.sic cōiter summat'.sed qr hec vocabula sunt potius magistralia ꝙ̄ iuris.vt.j.dicā;ideo sp̄alius
1 sic summa. ¶†Diocesanus non dz molestare monasteria p̄terꝙ̄ pro cā correctionis nec eis oblata sibi vēdicare.⁊ ponit duas ꝓhibitiōes:⁊ tertio rōnem subijcit.secunda ibi:aut.tertia ibi:cū. ¶Casus literalis. Archiep̄s neapolitanus monasteria sua grauabat:⁊ ea q̄ offerebant' ibidē sibi vēdicare volebat. Un̄ papa mādat eidē quatenus neqz ipse nec presbyteri sui alicui monasterio aliqd molestie inferant p̄ter solā disciplinā:⁊ si aliquid illic a fidelibus accesserit nihil sibi debeat vēdicare; sed totum
2 monachis ibi seruientibus ꝓficiat. ¶†Not. primo ꝙ de iure cōi monasteria sunt sub cura ep̄oꝝ.pro hoc.xviij.q.ij. c.abbates.⁊.c.cū venerabilis.de reli.do.monachus tn̄ magis astringit' abbati ꝙ̄ ep̄o locivt no.gl.in.c.q resistit.xj.q. iij.vn̄ olim qḋlibet monasteriū recognoscebat prelatū ꝑ se: sed hodie multe sunt religiones adinuicē collecte habētes patrē abbatē vt ptz in carthusiēsibꝰ ⁊ cisterciensibꝰ.⁊ hoc
3 ꝓcedit ex dispositione ⁊ priuilegio speciali. ¶†Scḋo not. hanc regulā hic positā ꝙ p̄ter correctionē nō pōt ep̄s aliquod grauamen imponere monasterijs.sunt eñ monasteria exempta a cōibus obsequijs:nisi specialiter aliqua lege obligent'.ad hoc vide pulchrū tex.in.c.quā sit.in fi.xviij.q.
4 ij.⁊ de hoc aliquid in gl.j. ¶†Tertio not.qḋ oblationes q̄ fiunt in locis religiosis nō debēt cedere ep̄o nec eccl'ie curate sed ipsis locis religiosis.ad idē.c.nimis.de exces.p̄la.et hoc vr̄ ꝓcedere ex priuilegio religiōis.nā de iure cōi cū oblationes sint de iure parochiali.vt dixi sup rub.de paroch. si fiūt capelle hn̄tes ppl'z debēt cedere ad vtilitatē eccl'ie parochialis in cuiꝰ parochia est ista eccl'a.vt in.c.ex trāsmissa.
5 de p̄scrip.⁊ per locū a sp̄āli.c.ad audiētiā de ecc.edi. ¶†In gl.j.ibi:hn̄t populū.no.gl.sed Inn.limitat qḋ in illis mo-
c nasteriū ᶜ subijcitur ep̄o quo ad legē diocesanā que concernunt populū:vtputa iura ep̄alia.de quibus in.c.cōq̄rente. de offi.ord.sed in nō cōcernentibus populū monasteriū remanet exemptū a lege diocesana lz habeat populum:qḋ satis placet qr in istis cessat ratio ppl'i.ar.xvj.q.j.c. gn̄aliter. Sz dubitat' que pertineāt ad legē diocesanā ⁊ que ad legē iurisditionis.⁊ de hoc vide gl.xj.q.j.in sum.⁊ pleniorē in.c. dilectus.de offi.or.⁊ melius ibi per doc .⁊ dicit hic Inno. no.verbum ad qḋ semp allegat':ꝙ lex diocesana ⁊ lex iurisditionis sunt vocabula magistroꝝ ⁊ nō iuris.q.d.ꝙ magistri ⁊ doctores fuerūt p̄mi inuentores istorū vocabuloꝝ lz iura eis postmodū fuerūt vsa.qḋ ptz ex eo:qr iura sp̄āliter nō ponūt que spectāt ad vtrāqz legē vnde hodie oporteret dicere ea esse de lege diocesana a quibꝰ monasteria reperiūtur exēpta. Ex quo iura dicunt monasteria esse exēpta a lege diocesana:sz veritate inspecta vna est lex.s.diocesana q̄ cōprehēdit omnem iurisditionē ep̄i:⁊ sic iurisditio cōpre-
6 hēditur sub lege diocesana vt in.c.auditis.de prescrip.†Et ad legē diocesanam pertinet cōtributio ecclesiarū singularium ꝓ omnibꝰ negotijs.puta s̄m Inn.si episcopꝰ vult ire
d ad cōcilium ᵈ vel ad papā vel ad regem pro communi vtilitate totiꝰ diocesis.et nota hoc dictum qḋ episcopus volēs ire ad concilium potest petere ab ecclesijs subiectis vt cōferant expēsas cum ibi promoueatur cōmunis vtilitas omnium.ex hoc enim sentit Inn.qḋ mōasteria ad hec onera teneātur.quod no.⁊ adhoc facit optime dictum.c.quā sit. tamē s̄m eum emittere aliquem ad legationē pro communi vtilitate spectat ad legē diocesanam. ⁊ sic videtur velle Inno.episcopum nō posse mittere monachum ad aliquā legationem.contra tamen sentit gl.in.c.quidā.⁊.c.nos autem.xvj.q.j.sz de clericis secularibus vide glo.in.c.qui resistit.xj.qō.iij.⁊.c qr frater.vij.q.j.⁊ satis potest distingui qḋ si monasterium habet populū tunc in cōcernentibus facta
7 populi poterit monachꝰ destinari.al's secus. ¶†Itē tāgit Innoc.quid nt̄ charitatiuo subsidio nunquid monasteria tenent' episcopo ad charitatiuum subsidium: sicut ecclesia secularis.⁊ primo videtur velle quod nō:quasi hoc sit de le

Anto. Francis.

a ¶Utrū ep̄s possit mutare habitū puta si religiosus monachus aut alter frater mior ꝓmoueat' ad ep̄atū vid ple.p.d.Car. in cle.ij.de vi.⁊ hone.cle. ⁊ adde qḋ vestes nimis sordide ⁊ nimis p̄cio se sunt ꝓhibite:sz mediocres,tendētes potiꝰ ad vtilitatē sunt eis p̄misse vt i.c.j.⁊.ij.xlj. dis.⁊ i.c.p̄ncipiū. de pe.dist.j.⁊ dn̄t esse vestes talares.c.pe.xxiij.di. de q̄ etiā ꝑ glo.in d.cle.ij.i.§.dignitatē. Adde.tn̄ ꝙ ep̄s monachꝰ nō pōt vti rocheto: vt in.c.clericꝰ.de vi.⁊ hone.cleric. ⁊ ep̄s si lasciuit in vestibus fulgidis potest ⁊ dz corripi ꝑ supiorē.xxj. q.iiij.⁊ ibi gl.in.c. oīs iactātia.⁊ i.c. precipimꝰ.⁊ adḋ ꝙ ep̄s dz vti vestibus desuper clausis:nō tn̄ ḋ pānis rubeis vel viridibus:vt.in.c.clerici.ḋ vi.⁊ hon.cle. nec dz vti vestibꝰ laicalibus.nec dz ire extra domū sine proprijs vestibus ep̄alibꝰ.xxj. q.iij.c.ep̄i.et.c.sine ornatu.⁊.c.se.

Sebastia. Sapi.

b ¶De statu mōa. Qm̄ hec ru.īnuit diuersitatē inter monachos et canonicos regulares qūo differant ponit do.Ias.in aut.ingressi.colū. iiij.vs.capio gl.j. C.de sa.eccl.⁊ ibi etiā qūo differant monachi ⁊ f̄res.

c ¶Monasteria hn̄tia ppl'z nō tenent' ad ea q̄ sunt legis diocesane: nisi q̄tenus respiciūt ppl'm.adḋ h̄ do. Ant.circa fi. j.col.ver.p̄ma regula.⁊ vide circa h̄ eūdē do.Ant.i c.qḋ super his.de ma.⁊ obe.i.ij.col.

d ¶Ad cōcilium. Adde eūdē cōsil. vij.ij.li.vbi late.

ge diocesana. sed contra hoc videtur sentire postmodū in fi. sue glo. Sed Jo. and. ⁊ Archi. transeūt cum primo suo dicto. in. c. de prebē. li. vj. Pau. approbat 2m in cle. j. de excess prela. ⁊ est casus dubitabilis ⁊ quotidianus: vt. d. c. quāsit. ⁊ iste tex. multū facit ꝓ primo dicto vt nō teneaꝝ ad materiā: vide qđ diceꝝ in. c. cū apl'ſ. j. de censi. ¶ In gl. fi. ibi: in morte. ⁊ ꝓ diuersitatis ratione instat hic multū Inn. sꝫ tu vide qđ plene dixi in. c. requisisti. de testa. vbi conclusi ꝙ hodie etiā ecclesie seculares nō teneneꝝ dare partē epo acqsitorum inter viuos. ¶ † Et in fi. glo. no. istā glo. sing. quā nescio alibi qđ valet consuetudo[a] vt de relictis eccl'ie nihil debeaꝝ epo. ⁊ licet glo. nihil alleget tamen in prescriptione tex est in. d. c. de quarta. de prescrip. ⁊ hoc sentit Jo. an. hic sed cū prescriptio sit cōtra ius dꝫ esse fulcita titulo vel tanto tēpore de cuius initio nō est memoria. vt in. c. j. de p̄scripti. lib. vj. ita in istis duobus casibus pōt ista quarta in totū tolli: sed in consuetudine dubitatur magis cū illa nō requirat titulū ad sui essentiā nisi assumat naturā prescriptionis. vt est gl. sing. in. c. ij. de consue. lib. vj. ⁊ ibi per Jo. an. ⁊ de hoc vide qđ dixi in. d. c. requisisti. de testam. ⁊ hec dicta sufficiant quo ad predicta.

Abbas.

☞ Monachus habens peculiū sine licentia abbatis priuatur fratum communione ⁊ sepultura.

Monachus si dederit pecuniā pro habendo aliquo officio in monasterio: ipse ⁊ recipiens deponitur.

Monachꝰ q̄ p̄fert alicui eccl'ie parochiali tanq̄ simplex clericus nō hꝫ vlteriꝰ aliquā cōionē cū suo monasterio.

Monachus nō pōt habere propriū etiā ex consensu pape nisi pro alendo seipsum: quo casu sufficit ꝯsensus abbatis.

Abbas negligens potest deponi.

Abbas ⁊ q̄libet p̄latꝰ secularis pōt deponi: si est dilapidator bonoꝝ mōasterij: vl' sit icōtinēs vl' rōne maioris officij.

Religiosus qui ꝓfitetur sub ꝯditione vt possit retinere bona sua: intelligitur quo ad vsumfructum.

Relictum factum religioso cum conditione vt nō queraꝝ monasterio, an valeat.

Papa nō potest facere vt monachus habeat proprium.

Abbas solus potest remouere monachum electum ad aliquod officiū per ipsum ⁊ conuentū simul: quia

Monachus nō potest inuito abbate tenere aliquam administrationem. 11.

Monasterium si subiacet epo, electio abbatis spectat ad ipsum: vel alteri superiori cui subiacet.

Electio facta de indigno trāffert ꝑtātē eligēdi in supiorē.

Monachi. Habet plura dicta: lō ꝯmuniter nō summaꝝ sed cōprehēdēdo substantiā pōt sic summari. Monachi nō debent poni singuli per parochias. hoc primo. Si ꝑ monachatu aliqd datur receptus a sacris ordinibꝰ ꝓhibeꝝ: ⁊ recipiēs ab officio suspendiꝝ. hoc secundo. Monachus † habēs peculiū sine licentia abbatis[b] ab altaris cōmunione remouet ⁊ sic decedēs sepultura ⁊ fratrū cōmunione priuaꝝ. hoc tertio. Si pecunia ꝯfertur ꝓ habēdo aliqđ offm̄ in monasterio dans ⁊ recipiens deponunꝝ. hoc quarto. In prioratibus cōuentualibꝰ per electionē instituti nō sunt remouēdi sine cā rationabili: ⁊ de causa rōnabili tria ponit exempla. ⁊ hoc dicit vsq; ad fi. ⁊ vt ptꝫ ꝑ supradicta quinq; sunt dicta. scōm ibi: si quis. tertiū ibi: q vero. quartū ibi: prioratꝰ. q̄ntū ibi: p̄ores. ¶ Casus literalis. Statuit lateraneñ. cōciliū ꝙ monachi p̄cio nō recipianꝝ in monasterijs nec soli ꝑ parochias habitēt: qꝛ ve soli: qꝛ nō est qui subleuet eū si ceciderit. et qui dederit ⁊ q recepit puniaꝝ. Qui vero peculiū habuerit nisi forte ab abbate fuerit ei pro iniūcta administratione ꝑmissum a cōione remoueatur altaris: et qui cū peculio in extremis inuentus fuerit ⁊ nō restituerit nec oblatio pro eo fiat nec inter fratres accipiat sepulturā: qđ itelligēdū est de oībꝰ religiosis. Abbas autē qui ista diligenter non cauerit officij sui iacturā se nouerit incursurū. Itē nullū officiū precio alicui cōcedaꝝ. Alioquin dantes ⁊ accipiētes a ministerio fiāt ecclesiastico alieni. In fine dicit ꝙ priores qui per electionē canonicā capituli sui fuerint instituti nō muteꝝ nec remoueanꝝ nisi ꝑ manifesta causa. B. ¶ † No. j. ꝙ ius monachatus est quid spirituale. quod ptꝫ ex eo qꝛ simonia[c] committitur si pro eo iure obtinendo aliquid temporale datur. ⁊ idem in monialibus. de quo dic vt latius legi. ⁊ not. in. c. quoniā. ⁊ c. veniens. ⁊ c. dilectus. j. de simo. Et ex hoc inferꝝ ꝙ monachatus nō est simplex votū. ꝓut no. a plerisq; in cle. ⁊ si p̄n palis de rescrip. Nā per receptionē canonicā acquiriꝝ ius spirituale in collegio. ¶ † Not. ij. ꝙ monachus non debet ꝯstitui sine socio sui ordinis in ecclesia parochiali: sed hoc intellige qñ eccl'ia parochialis est subiecta monasterio: ita ꝙ illa non desinit esse obedientialis monasterij. secus dic si religiosus promoueꝝ tanq̄ quilibet clericus secularis ad ecclesiā parochialē. Nā tunc cū desinit esse monachus monasterij nec vllā habet amplius cōmunionem cum primo monasterio: vt in. c. ne ꝓ cuiuslibet. xvj. q. j. non teneꝝ Abbas sibi dare sociū. Sic notanter dicit gl. quā tenebis mēti in cle. ne in agro. §. ad hec. in ver. ad clausirū. eo. tit. de quo diceꝝ latius. j. eo. c. qđ dei. ¶ No. iij. ꝙ nullus religiosus cuiuscūq; ordinis pōt habere peculium[d] ⁊ capiꝝ hic peculiū pro ꝓprio seu proprietate. simile. in. l. cogi. ff. ad treb. ⁊ intellige de religiosis stricte sumptis scꝫ qui ꝓfitentur illa tria substātialia regule, paupertatē, obedientiam, ⁊ castitatem. j. eo. c. cum ad monasterium. nā isti dicuntur ꝓprie ⁊ stricte religiosi. vt dixi. s̄. de regu. super rub. ¶ † Item no. ꝙ regulariter religiosi[e] possunt ex licētia abbatis habere peculiū: seu administrationē peculij: quod intellige ꝓ vtilitate monasterij vel alendo seipsum. vt. c. insinuāte. j. qui clerici vel vouē. vbi bo. tex. secus autē si vellet habere vt disponeret ad libitū: qꝛ tunc abbas nō posset sibi hoc cōcedere: qn imo nec papa: vt videbis in. d. c. cū ad monasteriū. in fine. ¶ † Item no. in ver. abbas autē. qđ propter negligentiā abbas pōt deponi. ad idē viđ bo. tex. xviij. q. ij. c. si qs Abbas. ¶ No. in ver. p̄oratus. penā religiosoꝝ conferentium prioratus seu alia officia interuentione pecunie. nā dantes ⁊ recipiētes debent deponi. ¶ No. in ver. priores. ꝙ ecclesia regularis que gubernatur officio prioris lꝫ sit alteri subiecta: tamen debet habere electionem sui prioris. ¶ Itē no. ꝙ prelati regulares cōmuniter sunt perpetui ex quo eligūtur per electionē suorū capitulorū. quodlibet ergo collegiū siue regulare siue seculare hꝫ electionē sui prelati. vt hic et s̄. de elec. ⁊ in. c. congregatio. xvj. q. fi. ¶ † Item not. tres causas habiles ad dispositionē prelati regularis. Prima si prelatꝰ est dilapidator bonorū monasterij. Secūda si incontinenter viuit. ⁊ pondera ꝙ sola incontinentia absq; alia qualitate delicti est sufficiēs ad depositionē prelati regularis. Quid autē in prelato seculari. dic vt leg. ⁊ no. in. c. a multis. de eta. ⁊ quali. ⁊ c. ex parte ade. s̄. de testib. dic plene in. c. at si clerici. de iud. Tertia cū instat necessitas maioris officij. Et ex hoc no. ꝙ prelatus intuitu minoris officij regulariter pōt trāsferri inuitus. ⁊ regulariter an ⁊ quādo possit prelatus inuitus transferri. no. in. c. fi. s̄. de post. prelat. ⁊ c. quesitū. de rerum permu. ¶ In glo. in. ver. parochialis in fi. ⁊ de hoc dic latius vt dicā. j. eo. qđ dei. ⁊ vide glo. j. in cle. j. de elec. ¶ In gl. in ꝟ. administratione. ibi: de viduis. glo nō soluit hoc contrariū: sed Hosti. dicit qđ nō loquiꝝ de ꝓfessis: sed de quibusdā non habentibꝰ regulā approbatā: vt sunt beguine ⁊ similes de quibus in. c. indēnitatibus. in fi. de elec. lib. vj. ⁊ in cle. attendētes. de statu regu. Uel dic ꝙ possunt habere vsumfructū rerum ex permissione superioris vt leg. ⁊ no. in. c. insinuāte. prealleg. ¶ Ex in fi. glo. hoc. c. dudū. solet allegari pro ⁊ cōtra in hac materia. Sed in veritate nihil probat. vt ibi no. Jo. an. qꝛ nō constat quod hospitale: de quo ibi haberet regulā religiosorū: ⁊ de hac questione aliqua tangunt hic doc. Sed plenissime vide i. c. fi. de cōdi. appo. vbi diceꝝ ⁊ ꝑ legistes in auten. ingressi. C. de sa. san. ec. † Ubi ponit Bar. notabile dictū inter cetera ꝙ si quis ꝓfiteatur ea conditione vt possit retinere bona sua debet intelligi quo ad vsumfructū: vt sic res intelligatur secundum subiectam materiā. ad hoc bonus tex. de simili in. l. si vno. ff. locati. ¶ † Sꝫ vltra doc. hic queritur de notabili questiōe[f]. pone quod religioso aliqd relinquatur a consanguineo vel amico cū hoc vt nihil acqratur monasterio nunqd valeat relictuꝫ. ⁊ videtur qđ nō. qꝛ continet in se repugnantiā. nam si relinquatur religioso ergo necessario monasterio. xviij. q. j. c. vnico. nam si qd relinquatur seruo immediate ius acquiriꝝ domino ita qđ per momentū ius nō consistit in persona serui. vt. l. placet. ff. de acquiren. hered. religosus autē est magis astrictꝰ monasterio q̄ seruꝰ domino. vnde seruitus spiritualis dꝛ strictior. liiij. distin. in. c. multos. ⁊ vide in simili per Inno. et alios in. c. in presentia. de probatio. ergo tale relictū nō dꝫ valere saltem quo ad sui formā. argu. in. c. solicitudinē. de app. ⁊ in reg. vbi repugnātia. ff. de reg. iu. ⁊ hanc questionē habui de facto. ⁊ reperi Bar. specifice eam tāgentē in auten. excipitur. ꝯ. de bo. que libe. vbi concludit vt relictū valeat debent illa verba intelligi, vt nihil acquiraꝝ monasterio: scilicet respectu vtilitatis: nō auteꝫ respectu iuris. ⁊ c. l sensus vt monasterium ꝑmittat cōniueentibus oculis illi

habere

☞ Sebastia. Sapi.

a ¶ Ualet cōsuetudo. Idē tꝫ Car. ī ꝯs. xxvj. inci. ꝓuidētia. ī fi. ⁊ Abb. in consi. xxxj. cir. fi. in primo volu.

b ¶ Sine licētia abba. adde qđ si eiꝰ oculis ꝯniuētibꝰ viđ bal. ī. l. j. q. vij. C. đ his q̄ pe. no. ⁊ in. c. quāto. qđ ad hec alleg. s̄. đ offi. ordi.

☞ Sebastia. Sapi.

c ¶ Simonia. vide do. Abb. đclarātē i. c. nō satis. in. j. no. j. đ simo.

d ¶ Peculium. Et addꝰ hic bal. in. l. fi. ī fi. C. qđ cū eo. vbi dicit ꝙ monachi pñt hr̄e peculiuꝫ maxīe si hñt prioratus obediētiarios vel manuales ⁊ alleg. c. q̄to. de offi. ordi.

☞ Sebastia. Sapi.

e ¶ Religiosi. Uiđ abb. i. c. ex pte hasteñ. s̄. de cōces. p̄ben. Cons. in reptorio ad abba. in ꝟ. abbas. co. pe. ꝟ fi. abb. an possit.

f ¶ De hac q̄one. vide plenissime ꝑ anch. in. c. nemo pōt. in. viij. q. đ regu. iu. in. vj. ⁊ eaꝫ disputauit bart. ī disputatiōe sua ī. c. qdā reliquit ⁊ dōauit. ⁊ pulchre ꝑ bal. in. l. j. C. de his q̄ pe. no. in. iij co. ꝟ fi. vij. q̄ritur. Et addꝰ hic arch. in. c. ingrediētibꝰ xix. q. iij. vbi đt ꝙ si testator religt tale quid monacho ita tñ ꝙ abbas ei nō faciat. q al's religt titio exneo cōpetit petitio ꝰ Abb. eum monachuꝫ molestat super relicto. ⁊ hic đt ar. eiꝰ qđ leg. ⁊ no. i. l. luciꝰ. ff. ad tre. đ ista. q. viđ vltra alleg. ꝑ istū tex. bar. in. l. si alienū. ī p̄n. ff. de here. insti. ⁊ fede. ī cōsi. suo. iiij. ici. testator. ꝑ Ange. ⁊ lu. [illegible] posiessio quoq; [illegible] ac [illegible] ant. [illegible] ad mona [illegible] co. ꝟ f. [illegible] j. e. [illegible] eundē [illegible]

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

habere administratione᷑ relicti:sicut ⁊ seruus dicitur habere propriũ.vt in.l.iij.ff.de manumis.⁊ facit qđ legit̃ ⁊ not. in.l.lucius.§.tres heredes.ff.ad treb.hoc dictũ vt salua sit Bar.autoritas intelligerē quādo religiosus haberet administrationē illius relicti in casu licito:puta vt dispēsaret ad pios vsus:quod est licitũ etiā religioso.vt in.c.ſ̃.de testa.lib.vj.vel vt cōuertat ad vsum vestimentorũ:vel librorum:indirecte tamē his vltimis casibꝰ aliqua vtilitas acquiritur monasterio:quia releuatur ab his oneribus.non tñ debet intelligi:vt ad libitũ religiosus illa bona administraret tanꝗ̃ propria:quia etiam papa hoc facere nō posset.vt in dicto.c.cum ad monasteriũ.¶ Sed dubiũm est vltra Barto.quid si abbas nollet ꝯsentire vt iste habeat administrationē:credo ꝙ relictum nō valeat ex defectu conditionis.⁊ sic remanebit penes grauatũ.l.vnica.C.de cadu.tollē.¶ In gl.pe.ibi:qui per electionē canonicam nō creantur.Ego intelligo istum text.in collegio regulari qđ gubernatur officio prioris qui est ibi loco abbatis.nā talis dicitur prior conuentualis ⁊ habet dignitatē.vt in.c.nisi.de prebē.vnde quēadmodum abbas nō est remouibilis sine causa,ita nec prior:vt in.c.nullā.xviij.q.ij.Sed si in monasterio vbi est abbas:eligitur claustralis prior per capl'm abbate cōsentiente nō puto hunc tex.in tali locum vendicare:quia cũ ille sit monachus abbatis:nō pōt inuito abbate tenere aliquod officiũ in monasterio.vt in.d.c.cũ ad monasteriuʒ.in.§.nec alicui.cũ seq.quinimo nec abbas potest in suo monasterio in perpetuum cōstituere aliquē officialem:q᷑ est cōtra ius.vt.in.d.§.nec alicui possit nō remoueri.vt in dicto.c.cũ ad monasteriũ.¶ †Et hoc tacite sentit Federi.consi.cxix.vbi ponit verbũ notabile dicens qđ licet abbas ⁊ cōuentus cōmunicāt alicui prioratũ vel aliquam administrationē potest nihilominus solus abbas illum remouere:q᷑ impossibile est ꝙ sit monachus monasterij ⁊ ꝙ inuito abbate possit tenere aliquam administrationem.vt in.d.c.nullam.⁊.d.§.nec alicui.¶ †Ad quem autem pertineat institutio seu cōfirmatio electionis prioris, doct.simpliciter dicũt ꝙ ad episcopum.sed dic vt latius ꝙ aut monasterium est immediate subiectum episcopo:⁊ tũc confirmatio illius prelati quocũqʒ nomine censeatur spectat ad epm.vide text.cum gl.in.c.ij.xviij.q.ij.et si tunc isti de collegio negligunt eligere vel eligunt indignum:potestas deuoluitur ad epm.vt in.d.c.ij.⁊.c.ne pro defectu.ſ̃.de elec.Aut monasterium est subiectum alteri monasterio.et tunc potestas spectat ad abbatem maioris monasterij.vt hic in.§.prioratus quoqʒ.⁊.d.§.nec alicui.¶ †Sed q̄ro qđ si ad epʒ solũ spectat collatio archidiaconatus qđ esse pōt. vt in.d.c.i.ix.dist.nũquid poterit eps remouere archidiaconum ad libitum.sicut remouet abbas priorem quē ipse solus deputat in alio monasterio.doc.hic ꝙ nō:⁊ bene:q᷑ beneficia secularia sunt ꝑpetua.vnde sine causa instituti nō debent remoueri:lvj.distin.c.satis peruersum .imo causa dʒ esse grauis vt est tex.no.xvj.q.vij.c.inuentũ.sed religiosi nō habent ita latũ ius in beneficijs eorũ.vt in.c.per tuas.j̃.de simo.Sed ego reddo aliam rōnem meliorem.Nam ⁊ regulares sunt perpetui quādo sunt principales p̄lati.vt hic in §.priores.tunc autē sunt remouibiles quādo nō desinunt esse monachi prioris monasterij:sed existũt sub obedientia prioris abbatis:vnde cũ isti nō habeāt velle neqʒ nolle nō possunt resistere reuocatiōi abbatis.⁊ de istis ꝓprie loquũtur iura cōtraria.An aũt peccet abbas reuocādo sine causa:vide per Joan.and.in.c.cum singula.de preben.li.v.in nouel.⁊.d.c.insinuante. Abbas.

1 ☞ Priuilegium ꝯcessum alicui ordini propter arduitatē regule perditur si regula non obseruatur.

Clerici negotiantes nō gaudēt priuilegio eccl'iastico in bonis patrimonialibus.

2 Religiosus nō pōt se transferre ad regulam arctiorem sine superioris autoritate.

3 Collegium si est dissolutum quid est fiendũ de bonis suis.

Religiosus recedens a monasterio an debeat rehabere id quod contulit.

4 Fratres minores quibus est aliquid relictum quod tenere nō possunt:debent illud vendere vel mutare,vel in eleemosynam erogare.

RECOLENTES. Monet Cistercienses vt seruēt regulam sm primeuā institutionē.h.d.primo.⁊ secũdo dicit ꝙ domus religiosa aggregata Cisterciēsibꝰ eorũ mores seruare tenet̃.h.d.secũdo. Diuidit̃ in quatuor. Primo Cisterciensium ordo sm antiqua tēpora multipliciter cōmendat̃.Scđo modernis tp̄ibus cōsyderatis reprehēditur.Tertio Cisterciēses suis terminis sint contenti monent̃.Quarto ꝙ domus eis aggregata debeat se moribus istis cōformare instrũuntur.scđa ibi:dolentes.tertia ibi:ideo.quarta ibi:ceterũ.¶ Casus literalis.Abbas ⁊ cōuentus cisterciēsis ordinis in multis recesserāt a sua prima institutione intantũ vt multi ex illis cōtra regulā ordinis sui vendicabant sibi villas ecclesie ⁊ fidelitates ⁊ alia q̄ ab honestate regulari discrepant de quibus dicit papa se cōdolere:vnde mādat eis quatenus domus illoꝝ suis terminis sint cōtenti sm ꝙ a prima sui origine sunt fundate.⁊ si qui suas intētiones reliquerint ⁊ cōuertere ad oīa iura aliorũ monasterioꝝ se voluerint oportebit eos iure cōi cēseri:q᷑ dignũ est vt qui similē cũ alijs suscipiũt vitā similē sentiāt in legibus disciplinā.In fine dicit ꝙ domus alie q̄ ad istorũ ordinē sunt trāslate:vel se transtulerint institutis oībus istorũ se cōforment.Ber.¶ No.j.nulla interdicta. ordini cisterciēsi:⁊ iter cetera no.ꝙ nō p̄nt illi de illo ordine possidere villas.⁊ dic villas.i.loca cũ iurisditione:vnde non possunt habere castra:vel loca ⁊ similia.agros autē seu reliq̄s possessiones priuatas retinere possunt:nec possunt obtinere ecclesias nec altaria:⁊ ĩ hoc dr̄nt a monachis nigris.ad

1 hoc.c.auditis.de p̄scri.⁊.c.dilectꝰ.de offi.or.¶ †Scđo no. in ver.si eñ qđ priuilegiũ certo ordini tributũ:ꝓpter arctitudinē vite ipsiꝰ perdit̃ si nō seruat̃ regula instituta antiqtus.facit qđ in simili dicitur de clericis negotiantibus.vt nō gaudeant ꝑuilegio in bonis patrimonialibus de quo dic vt in.c.si.de vit.⁊ hone.cleri.facit.xvj.q.j.c.generaliter.

2 ¶ †Itē no.i ꝟ.ceterũ.ꝙ domꝰ religiosa pōt se ex toto trāsferre ad religionē arctiorē alteriꝰ ordinis:ſʒ hoc ĩtellige autoritate supioris interueniēte puta epi.vt in.c.sicut.đ exce. p̄la.vide qđ no.in.c.cũ dilectꝰ.qđ met.cā. ¶ Itē no.quem posse acqrere dñium illiꝰ rei quā tenere nō pōt.Nā vt hic vides cisterciēses acquisiuerũt hic bona eis interdicta ⁊ mandatur eis vt illa cōmutēt cũ alijs eis nō interdictis.¶ Ex quo infert̃ ꝙ si legatur alicui collegio res quā ipsi tenere nō possunt nō vitiat̃ legatũ sed possunt illā capere:vt commutent cũ alia re:vel illā vendāt ex quo rōne delicti nō sũt incapaces:ꝓ hoc.l.apud iulianũ in si.cũ.l.seq.ff.de lega.j.⁊

3 vide gl.i.c.j.de exce.p̄la.lib.vj.¶ †Ultimo no.ex isto tex. arg.sm Uincē.ꝙ intrans hodie monasterium hʒ tantam participationē bonoꝝ:quantā ille qui intrauit lōgo tēpore.facit tex.in ver.quia dignũ est.quod potest satis admitti in ecclesijs regularibꝰ.q᷑ inter religiosos nō dʒ notari diuersitas.c.si.j.e.⁊ no.hoc dictũ:secus credo in secularibꝰ ecclesijs:q᷑ aliter in vestibꝰ debet honorari constitutus in dignitate vel maior in institutione ꝗ̃ minor:vt sentit Inn. in.c.cũ oēs.de consti.vbi vide.đt eñ Uin.⁊ post eũ Jo.an. per predictũ arg.ꝙ si collegiũ dissolueret̃ bona diuiderent̃ equaliter iter illos collegiatos.xviij.q.ij.in.c.nullo.ſʒ si collegio remanente aliquis inde exiret solũ repetit ea que secũ portauit.vt in.c.qđ a te.de cleri.cōiug.⁊ sic cōiter trāseunt hic doc.ſʒ certe hec dicta simpliciter ĩtellecta sunt falsa.Nā cuʒ regulares nō possũnt possidere bona in particulari nō possunt ꝯsequi partē collegij eo dissoluto:maxime q᷑ talia bona nō tribuũtur ad vtilitatē singuloꝝ.⁊ ideo distingue

a latius assumēdo aliqua dicta Bar.in.l.si.ff.de colle.illici.[a] dic ergo generaliter cũ queritur quid fiendũ est de bonis collegij dissoluto collegio,Nā q̄dā sunt collegia q̄ nō possunt bona possidere in particulari vt religiosoꝝ:⁊ in illis bona remanent apud superiorē collegij q disponet de illis bonis tanꝗ̃ de vacantibꝰ.arg.in.l.j.ff.de cura.bo.dā.⁊ sic alias seruatũ fuit in dissolutione collegij templarioꝝ.Nō obst.c.in nullo allegatũ ꝑ doc.q᷑ dic ꝙ loquitur.s.cũ collegia sunt duplicia in quo.s.erāt masculi ⁊ femine dissoluuntur.ita vt deinceps masculi faciant collegiũ ꝑ se lōge a collegio feminarũ.nā hoc casu cũ collegia remaneāt integra ⁊ possunt bona possidere:bona que erant ꝯmunia diuidunt̃ inter ista duo collegia.⁊ iste est ꝓprie casus illiꝰ.c.secus qñ collegiũ ꝓpter ꝑsonas ex toto dissolueretur:q᷑ nulla ꝑsona est capax.Item facit tertio quā subijciā in sequēti membro.Quedā sunt collegia que possunt possidere bona etiā in ꝑticulari:vt clericoꝝ seculariũ.⁊ dissoluto collegio poterit q̄sqʒ habere qđ ꝯtulit.arg.in.l.j.ff.de colleg.illici.⁊.d. c.qđ a te.Sed bona collegij remanebunt apud superiorē ex quo illa bona erant attributa collegio ꝓpter officiũ diuinũ.Nam sublato labore tollit̃ ⁊ premiuʒ.l.seio.ff.de annu.lega.Quādoqʒ hec collegia habēt bona ꝓpter vtilitatem publicam vt est hospitale deputatũ ad vsum pietatis.⁊ tunc idem dicendũ quod supra scʒ ꝙ bona non diui-

Sebastia. Sapi.
a ¶ De colle.illici. vide remissiue ꝑ Ale.in.l.inter stipulantē.§.sacrā. in fi.ff.de ꝟ.obli. ⁊ in.l.si grege.ff.đ lega.j. cũ multis allegatis per Feli.in.c.cũ dilecta. col. vlt. versi.destructo monasterio.ſ̃.de rescrip.

duntur inter collegiatos.Quādoqꝫ hec collegia habēt bo na ad vsum singulorum:vt quia quisqꝫ contulit pro victu cōmuni ⁊ tūc collegio dissoluto bona diuidūtur inter colle giatos.l.iij.ff.de colleg.illici.Idez si collegium hꝫ bona ꝑ pter onera incūbentia ipsi collegio.vt in.d.l.iij.Nā ex quo bona nō fuerūt collegio deputata propter publicā vtilita tem:sed principaliter propter vtilitatez singulorū vel ipsi⁹ corporis debēt bona inter eos diuidi.⁊ de hoc vide qđ no. Inno.in.c. dilecta.de excel.prela.⁊ sic limita ꝯm predicta primū dictū doc.Quo ad secundum nunquid religiosus recedens de monasterio debeat habere qđ contulit.dic vt dixi plenissime in.d.c.qđ a te.¶ In glos.in ꝟsi.altaria.i fi. vel ꝯm doc. intelligitur de alijs reditibus ex altari ꝓuenien tibus. ⁊ istud plus placet.Nā in quibusdā ecclesijs sunt al taria dotata:ita ꝙ sunt beneficia simplicia.hec em̄ interdi cūtur Cistercien sibus.¶ In glo.in versi.iustitiarias.in fi. vel expone ꝯm doc.i.pecunias ex iustitijs[a] seu ex cōdemna tione prouenientes.de offi.ordin̄.cum dilectus.sed mona chi nigri possunt habere si habent iurisditionē temporalē in.d.c.dilectus.¶ In gl.in ꝟ.cōmutatis.in fi.Quid autē si nō possunt cōmutare vl' nō reperiunt emptorē.dicit In no.ꝙ debēt ex eis facere eleemosynā vel ea abijcere ex quo nō possunt illa tenere ꝯm regulam.¶ †Ex hoc infero ꝙ si fratribus minoribus relinquātur res immobiles ⁊ nō pos sunt inuenire emptorem vel eam cōmutare tenentur eam dare pro deo vel a se aliter abijcere.

☞ Monachus si reperitur habere ꝓprium:⁊ nolit dimitte re est priuandus ecclesiastica sepultura.⁊ si ibi fuerit sepul tus debet exhumari.

Usurarius sepultus in ecclesiastica sepultura : debet inde exhumari.

Super. †Regularis canonicus qui nō re signanit ꝓprium, in morte nō dꝫ in cimiterio sepeliri:⁊ si de facto sepult⁹ fuit ide debet exhumari si sine scandalo fieri pōt. Com munis diuisio.Secūda ibi:inquisitioni.quā prorogat ibi: hoc autē.¶ Casus literalis.Quidā canonicus regularis in articulo mortis agens lꝫ a priore suo cōmonitus ꝓpriū qđ cōtra regulā latēter habuerat:noluit resignare:⁊ sic diē clausit extremū ⁊ fuit inter alios fratres traditus sepultu re.Querebatur a dn̄o papa qđ de isto esset fiendū. Rn̄det papa ꝙ ille canonic⁹ nō tm̄ fuit xp̄iana sepultura priuād⁹ sed etiā si sine scādalo maximo fieri potuit de ipsa ꝓijci di gnus est ecclesia.Hoc autē cū forte cōtigerit in similib⁹ est agendū.Ber.¶ No.ꝙ canonici regulares nō debēt habe re bona in particulari.Nā ꝓfitentur tria substātialia regu le sicut monachi.¶ †Not.arg.ꝙ vsurarius sepultus in ci miterio dꝫ inde exhumari si sine scandalo fieri pōt. al's se cus.Ex hoc no.ꝙ rōne scādali euitandi relinquit corpus in cimiterio ꝯtra iuris dispositionē.⁊ aduerte ꝙ licet litera hic loquat quādo regularis fuit monitus in articulo mor tis.Idem tamen dicit si monitio nō ꝑcessisset : qꝛ reperit decessisse in peccato mortali ꝓpter qđ debet priuari eccle siastica sepultura,vt est tex.s̄.eo.c.ij.⁊ quādo regularis di catur habere ꝓprium.dicam.j.eo.cum ad monasterium.

☞ Parochiani possunt instare vt habeant certū presby terū eis gratum:itē vt deponatur quādo est male vite.

Monachorū appellatione in odiosis nō veniunt canoni ci regulares.Et in quibus equiparentur.

Equiparati si sunt duo casus in multis: non tamen equi parantur in exorbitantibus.

Predicare dicitur officium ⁊ valet ad multa.

Renuntiatio bn̄ficij facta sine ꝯsensu superioris an valeat adeo ꝙ superior nō possit reuocare:vel ꝙ renuncians non possit se retrahere.

Monachi vel canonici regl'ares an ⁊ quo casu possunt ꝓ moueri ad dignitatem ep̄alem:aut ad ecclesiā inferiorem.

Monachus vnius monasterij nō potest eligi in abbatē al terius habitus vel religionis.

Monachus vel alius religiosus an possit ꝑsentari per pa trimonium ad ecclesiā parochialem.

Posse non dicitur qđ per dispensationem fieri potest.

Monachus dispensatus ad curā alicuius eccl'ie parochia lis est solutus ab obediētia sui monasterij.nisi illa ecclesia sit sub protectione ⁊ obediētia ipsius monasterij.

Monachus ꝓmotus ad curam alicuius ecclesie an ⁊ quo casu debeat habere consocium.

Uouēs intrare religionē pōt dispensari a papa vt efficia tur presbyter parochialis:qꝛ isto casu votū dispēsatur in melius :quia si est presbyter prodest sibi ⁊ alijs:si in mona sterio sibi soli.

Quilibet prelatus citra episcopum potest dimittere prela turam ⁊ intrare religionem.

Monachus nō potest ꝓmoueri ad aliquam dignitatem etiam in papatū sine licentia sui abbatis:qui cōpellit con sentire si vtilitas vel necessitas suggerit ad promouendū.

Consensus qui requiritur ad aliquē actum:si negatur iniu ste a debentibus consentire:iudex coget:vel ipse dabit.

¶ Ex iustitijs.ad de ꝑ sing.ro.vbi dicit ꝙ iudex ec clesiastic⁹ pōt po nere penā pecu niariā cuius me dietas erit sua,a lia ecclesie.
Zacharias.

¶ Adde qđ vo luit allegare Ro. sing.suo.ccccxliij. inci.sꝫ posito casu de quo no.i apo. ad istū in.c.vt cle ricoꝝ.j fi.in apo. in ver.penā pecu niariā post alios, s̄.de vit.⁊ ho.cle.
Sebastia. Sapi.

¶ Qđ monachi. vide do.Ias.i au ten.ingressi.colū. iiij.ver.capio.gl. j.ꝺ sa.san.ecc.vbi tradit ꝙ lꝫ diffe rāt monachi ⁊ ca nonici regulares tn̄ dispositio lo quens de mona chis hꝫ locū i ca nonicis regulari.
Zacharias.

¶ In ꝑiudiciuꝫ renunciātis . ad de istū in.c.ex insi nuatione.⁊ qđ ibi plene no.i apost. ad ipsum in ꝟs.in manibus superio ris.j.de simonia.

Quod dei. Canonic⁹ regularis pōt ꝑ fici eccl'ie parochiali etiam seculari.sed debet habere sociū secuꝫ sui ordinis si commode fieri pōt.Diuiditur in tres partes. Primo exordiū.Scđo facti narratio ⁊ supplicatio.Tertio supplicatiōis admissio cū duplici mutuo.scđa ibi:sane.ter tia ibi:licet.¶ Casus l'ralis.Quidā plebanus sancti Sa uini desyderans ad frugem melioris vite transire renūcia uit offin̄ plebani professionē faciēs:de sua cōuersione ꝓfes sionē tn̄ solennē nō fecit nec habitū assumpsit.Parochia ni illius cōsyderantes laudabilem administrationē ipsius impetrauerūt a Florētino ep̄o vt adhuc administraret ibi dē ⁊ hoc idē obtinuerūt a quodā legato ap̄lice sedis: post modū petierūt a papa ꝙ hoc ratū haberet precipue cum il lud fecisset de licentia prioris sancti Uictoris. Super hoc rescribit papa eidē plebano dicēs ꝙ lꝫ in cōcilio lateraneñ. de monachis caueat ne soli per villas ⁊ oppida esse debeāt de regularibus tn̄ hoc nō cauetur qui ⁊ si non putentur se iuncti a monachis:regule tn̄ inseruiunt laxiori : monachi per canones antiquos ad curā parochialiū ecclesiarum or dinabant ex quo debent officiū predicationis exercere qđ priuilegiatū est:sic ergo annuit postulationi predictoꝝ vt ibi exerceat plebani offin̄ qui vnū canonicū regularē si fieri pōt habeat secum.Ber.¶ Not.j. ꝙ ex operibus quis co gnoscitur an timeat deū.nā per extrinseca cognoscūtur in trinseca.arg.in cle.exiui.de verbo.sig.¶ Secūdo no. ꝙ li cet clericus resign.t plebanatū vt intret religionē ad hoc xix.qōne.ij.c.due.secus in episcopo.vt in.c.licet. de regula. ¶ †Tertio no.ꝙ parochiani possunt instare vt habeant certū presbyterum eis gratum.eodē modo possunt instare ꝯm Goffre.ad eius depositionē si male viuit: quia eorum interest ne sub malo pastore periculū incurrant.arg.viij.q. j.c.audacter.Hosti.hoc limitat quādo iuspatronatus spe ctat ad populū.al's si dꝫ se impedire de electione rectoris. vt in.c.osius.⁊ in.c.massana.de electi.hoc dictum puto ve ruꝫ quādo instat iure ordinario vt sic necessitetur ep̄s ad mittere per eos presentatum:sed per viam supplicationis possunt instare vt habeāt eis benignum ⁊ gratum.argu. lxj.dist.c.j.⁊ sic intelligo istum text.¶ Item nota ibi flo rentino episcopo:ꝙ si religiosus vnius diocesis petit pro moueri ad aliā diocesim:dispensatio fit per episcopum lo ci vbi petitur promoueri.¶ †Item no. ꝙ licet duo equi parentur in mults tn̄ in exorbitantibus dispositio in vno nō extenditur ad reliquū.ita videt no.probare hec litera. ⁊ facit qđ in odiosis appellatio monachorū non compre hendit canonicos regulares .In contrariū tn̄ facit.c.ij.s̄. de postu.⁊ dictum Hosti.hic qui dicit ꝙ monachi[b] ⁊ cano nici regulares in omnibus equiparantur preterꝙ in casi bus exceptis.sed hec litera multū sibi contradicit in istis exorbitantibus.vnde vide qđ dixi in.d.c.ij.¶ Itē not.ꝙ officium presbyteri parochialis est predicare.nā cū ipsi ha beant curam populi tenētur eos instruere in predicationi bus.hoc idē probatur in cle.dudū.de sepul.⁊ tene hanc re gulam ꝙ qui nō habet populum non potest predicare de iure cōmuni.vnde fratres mendicātes hoc possunt ex ꝓui legio dicte cle.dudū.¶ Item not.ex hoc ⁊ ex tex.ꝙ predi catio dicitur officium.⁊ sic videt ꝙ cui interdicitur officiū in genere non potest predicare.facit quod no.per gloss.in cle.j.j.de reg.¶ Item not.ꝙ regulares possunt ꝓmoueri ad ecclesias curatas seculares principaliter ꝓpter officiuꝫ predicationis.⁊ sic propter bonum cure.Ex quo infero ꝙ si religiosus nō est aptus ad ista nō posset licite promoue ri:pro hoc qđ no.gl.in.c.monachi vagantes.xvj.q.j.⁊ text gi in.c.nō est.s̄.de voto.¶ In gl.j.in fi.glo.ista nō aperit vtrum iste esset religiosus per illam prouisionē.ideo dic vt dicetur cū glo.magna.¶ †In glo.ij.ibi:quātum in se fue rit not.glo.singulariter qꝛ nescio alibi:vult enim ex primo intellectu ꝙ prima renunciatio beneficij facta sine consen su superioris valeat tantū in preiudicium renūciantis[c] vt nō possit amplius ministrare sine nouo ꝯsensu superioris. et pluries fui secutus istam glossam de qua etiā magnum festum faciebat do.Anto.postea reperi eā non esse veram.

⁊ habes

⁊ habes fere oēs doc. in ꝯtrarium. vt Jo. an. in. c. quāto. de transla. p̄rela. Hosti. in. c. ex ore. de his ꝗ fiunt a maio. par. ca. ⁊ quasi cōez sniam. in. c. qꝺ in dubijs. Et alleg. in gl. allego quasi ꝓ casu simili. l. legatus. ff. de offi. p̄si. vbi ptꝫ ꝙ officiū publicū nō pōt quis a se abdicare ex ꝑuata renūtiatione. facit. c. si diligēti. de fo. compe. Nā in cura exercenda nō versatur vtilitas sacerdotis sed publica. ad hoc. c. dudū. ij. de elec. ⁊ videtur bo. tex. in. c. nisi. de renun. in. §. verū. ibi: nō debes deserere sponsam tuā ⁊c. tenet ergo renūtiatio in p̄iudiciū renuntiantis quo ad hoc vt superior possit eū priuare ob delictum suū vel habere eam ratā: ꝙ latius dixi in

5 d. c. quod in dubijs. ¶ † In gloss. in verb. regimē. ibi: litera sequēs cōtrariū innuit. hic videtur gl. sentire ꝙ tā monachus ꝙ̄ canonicꝰ regularis de iure cōi suadente necessitate vel vtilitate possūt ꝓmoueri ad ecclesias curatas seculares sed debent sociū sui ordinis habere. oppositū multi tenuerunt scꝫ ꝙ ex dispensatione tātum promouet̄. ⁊ facit hec litera inquantū per viā supplicationis fuit prouisum. Sꝫ vt habeas dicta omniū ⁊ maxime Calde. sic distingue ꝙ aut q̄ritur nūqd regulares possunt ꝓmoueri ad dignitatē episcopalē: aut ad ecclesiā inferiorem. Primo casu fm oēs ꝓ-

a moueri possunt[a]. tex. ē in. c. j. xviij. q. j. ⁊ i. cle. j. de elec. patet apertius in. c. si religiosus. ⁊. c. quorūdam. de elec. li. vj. Naꝫ ibi eligūtur per canonicos in episcopos. si eñ nō essent habiles de iure nō eligerentur sed postularētur vt in. c. fin. de postu. p̄la. vnde etiā abbas nō obstāte vinculo dignitatis pōt eligi in ep̄m. vt in. c. si abbatem. de ele. li. vj. ⁊ hoc cōceditur propter excellētiam ep̄alis dignitatis. Nā ep̄s appellatur religiosus. vt in ca. ex multa. s̄. de voto. Secūdo casu aut ecclesia est collegiata: aut nō. primo casu aut querit̄ de promotione ad canonicatū vel ad aliud bñficium simplex illius ecclesie collegiate ⁊ ꝓmoueri nō pōt vt in. c. sup e. s̄. de reg. adeo ꝙ fm Cal. etiā ep̄s dispēsare nō pōt vt religiosus sit canonicus i ecclesia seculari. nā cessat hoc casu ꝑuilegiū cure: rōne cuius ꝑmittit̄ promotio ad ecclesiā secularē vt hic intelligit̄ nisi ecclesia cathedralis esset regularis. nā tūc monachus vniꝰ monasterij pōt ꝓmoueri vt sit canonicus in ecclesia cathedrali. ⁊ largo mō monachi i tali eccl'ia possunt appellari canonici ⁊ sic debet intelligi. c. quorūdā. cū glos. lxxiiij. di. ⁊. c. ij. lvij. dis. vbi etiā bo. gl. Aut queritur nūquid possit ꝓmoueri ad ipsaꝫ dignitatē ecclesie collegiate: puta vt sit p̄positꝰ. ⁊ i hoc sunt varie opiniones. Host. hic tꝫ ꝙ nō pōt fieri nisi dispēsatiue ꝑpter cure necessitatē. Alij tenuerūt cōtra ꝙ sicut pōt ꝓmoueri i epūz in ecclesia seculari. ita ⁊ in prepositū ecclesie collegiate. Jo. cal. ꝑ eandē rationē post multa tꝫ ꝙ sine dispēsatione nō ꝓmouet̄: q2 hoīes disparis ꝓfessionis nō d̄bēt in eodē collegio associari. vt i. c. in noua. xvj. q. vij. ⁊ i cle. j. de elec. putat tñ ꝙ poterit postulari ⁊ ep̄s poterit dispensare. sꝫ tu vide glo. in. d. cle. j. ⁊ satis pōt teneri opinio ꝯtraria cuꝫ non reperiatur hoc iure prohibitum. nā eadē est ratio in ep̄o: cū episcopꝰ cū suis canonicis facit vnū corpus: vt in. c. nouit. c. quāto. d̄ his ꝗ fiunt a p̄la. vnde rō cure ⁊ p̄dicationis militat hoc casu: vt hic in tex. Et ad cle. j. dicēdum est ꝙ ibi loquitur vt nō ag-

6 gregentur in eodem monasterio †: q2 monachus vniꝰ monasterij non potest eligi in abbatē alterius habitꝰ vel religionis. c. in noua. loquitur quādo in eodē collegio aggregant̄ equaliter. Sed hic nos loquimur quādo eligit̄ in p̄-

7 latum cū tūc subsit ꝑuilegiū cure vl' p̄dicatiōis. ¶ † Scd̄o casu cū queritur de ecclesia nō collegiata. aut nō ē curata ⁊

b religiosus[b] illaꝫ obtinere nō pōt: quia cessat ratio cure: aut est curata: ⁊ sunt opiniones, vtrū regratur dispēsatio et cōmuniter tenet̄ qꝺ de iure cōi possit ꝓmoueri. hoc tenēt hic etiā Hosti. Jo. an. ⁊ Card. qui dicūt nō esse necessarium vt ep̄s in promotione vtatur verbis dispēsatiōis. hāc opi. tꝫ Fede. cōsi. cxxxj. Sed vide late per do. de ro. deci. ccliiij. vbi maior pars videtur deuiare ab hac snia. vnde tenēt ꝙ religiosus non possit presentari per patronum ad ecclesiā parochialē: sꝫ vt dixi cōis opi. est in oppositū. ⁊ videt̄ tex. cuꝫ gl. i hac sententia in. c. parochia. xvj. q. j. Jtē adduco istū tex. in argu. q2 dicitur hic ꝙ monachi possunt ꝓmoueri ⁊c. vñ

8 pondera verbum possunt. ¶ † Jllud eñ qꝺ pōt per dispēsationē dicitur fieri nō posse. no. Jnno. i. c. pastoralis. de cā pos. ⁊ prope. facit. c. faciat homo. xxij. qō. ij. ¶ Sꝫ dubiū est an sine socio possint ꝓmoueri. ⁊ in hac qōe sunt varie opi. Quidā dicūt ꝙ monachi nō d̄nt sine socio ꝓmoueri: sꝫ regulares canonici sic nisi cōmode sociū suū habere possint. Alij dicūt ꝙ idē i vtrisqꝫ vt data cōmoditate teneant̄ hr̄e

9 sociū. ¶ † Jo. an. hic ⁊ clarius in. c. fi. d̄ cap. mona. videtur velle ꝙ̄ si religiosus ꝓmoueretur nō teneret̄ habere sociuꝫ q2 cū absoluat̄ a monasterio: ⁊ nullā cōiōnē cū eo amplius habeat nō tenetur abbas sibi dare socium. sꝫ si ꝓmouet̄ vt obediētiariꝰ monasterij. puta ad ecclesiā subiectā monasterio ad quā consueuit monachꝰ ꝓmoueri ⁊ ab libitū reuocari. et tunc habēt locum iura que loquunt̄ de socio. ⁊ hoc cōfirmat Joan. an. in gl. sua in cle. ne in agro. §. ad h̄. in. ꝟ. ad claustrum. e. ti. quā opi. pluries fui secutꝰ: sꝫ sibi multuꝫ aperte resistit iste tex. nam hic agebatur de promotione ꝑpetua ⁊ papa allegat contra illud concilium lateranense. s̄. eo. c. ij. vbi disponit̄ vt monachi singuli nō ꝓmoueantur ⁊c. si enim loqueretur illa prouisio i obediētiarijs hic alle. nō faceret ad propositum ⁊ frustra papa allegaret postmodū canones antiquos. Jtē motiuū Jo. and. pōt saluari vt abbas nō teneatur dare sociū: sed tamē nō tollit̄ ꝓhibitio iuris vt aliter monachi nō ꝓmoueant̄. Si ergo ep̄s vult eum promouere ꝓuideant sibi de socio. Vñ in hac materia dicerem qꝺ si ꝓmouet̄ in claustraleꝫ oīmodo debet habere sociū si est monachꝰ ⁊ si reditꝰ eccl'ie nō sufficiāt ꝓ duobus debet ecclesia vniri. vel serua ꝙ d2 i. d. §. ad hec Si ꝟo ecclesie nō sunt monasterio sub modo p̄dicto subiecte. ⁊ tūc de iure antiquo poterat solus monachus ꝓmoueri: vt i. c. parochia. xvj. q. j. cum simi. Sꝫ de iure nouo nō debēt singulariter ꝓmoueri: vt. d. c. ij. s̄. e. ⁊ ꝓ h̄ facit ista litera dū dicit ꝙ quascūqꝫ parochiales ⁊c. Vñ pōdera verbū quascūqꝫ: exceptio ergo Jo. and. non probatur iure cū includat̄ sub hac dictione vniuersali. Sꝫ in canonico regulari satis pōt dici ꝙ pōt habere sociū si commode pōt. ⁊ in hoc erit differentia inter canonicū regularē: ⁊ monachuꝫ quam aperte in hac materia videt̄ facere iste tex. ¶ Et i fi. gl. habes ex ista glos. duos intellectus ad tex. Primus vt intelligat̄ de nō professo ⁊ tūc oportet intelligere qꝺ iste dispēsatiue fuit promotus i plebanū vt q2 papa dispēsauit in illo voto ꝓ-

10 pter maius bonuꝫ. † Et no. singulariter hūc intellectū: q2 nescio alibi ꝙ cum vouēte intrare religionē papa pōt dispensare in voto nō cōpleto: vt acceptet ecclesiam curatam propter maius bonū q2 hoc pōt sibi prodesse ⁊ alijs: sed in monasterio tātum sibi: ⁊ sic ex gl. argue ꝙ magis meret̄ p̄sbyter ꝓchialis recte exercēdo offm̄ suū ꝙ̄ simplex religio-

11 sus. ¶ † Sꝫ ꝯtra hoc insurgit forte dubium. nam si hoc est verum quare permittit̄ cuilibet prelato citra ep̄m dimittere prelaturā ⁊ intrare religionē. vt. s̄. dixi in. c. licet. de reg. Solutio. sustinendo primū dictū potest dici ꝙ illud ꝑmittitur: q2 vita monastica est tutior ꝙ̄ vita ꝗ fit in seculo: q2 illa est periculosior. vnde forte videt nō posse i seculo ꝑficere ⁊ charitas est fons propriꝰ ⁊c. vt in. d. c. lꝫ in fi. ¶ Secūdus intellectus est qꝺ iste erat ꝓfessus. ⁊ placet hoc Laur. Nam forte fecit postea ꝓfessionē: ⁊ mihi plus placet primꝰ intellectus. nā papa arguit de isto sicut de canonico regulari. Jtē ad quid darēt sibi sociū regularē cū ille remaneret sine canonico cōtra mentē huius. c. Vñ pōt intelligi ꝙ iste fecit professionem tacitā nō faciēdo mētionē de sua cōuersione ⁊ renuntiādo bñficio. videtur enim ex toto renūtiare et voluisse vitā mutare. vñ habet̄ pro religioso lꝫ nō fecerit solēnem professionē nec mutauerit habitū. qꝺ sensit tacite hic Host. ⁊ facit. c. statuimꝰ. de regu. Sꝫ tūc obstat text. iste in alio. nā si erat canonicꝰ sufficiebat dispositio solius ep̄i: nec oportebat h̄ ipetrari a papa. Jteꝫ papa vtit̄ hic ꝟbis gratiosis et videt̄ qꝺ de iure nō poterat ꝓmoueri sꝫ tenendo aliū intellectū pōt dici ꝙ ista plebs erat collegiata. Vñ erat opinio vtrū possent promoueri. vt. s̄. dixi. Vl' hic dubitabat̄ ꝙ regulares nō possent promoueri hodie per. c. ij. s̄. eo. Sed illud. c. nō ob. q2 nō ꝓhibet simpl'r sed vt nō promoueātur singuli: ⁊ ꝑpter has dubitatiōes petebat̄ ista ꝓ-

12 motio gratiose ⁊c. ¶ † Ultimo q̄ritur nunquid religiosus possit promoueri ad ecclesiam secularē in casibꝰ premissis sine sui abbatis licētia. dicendum ꝙ nō: vt habet̄ in. c. religiosus. de elec. lib. vj. ⁊ lxiij. dist. c. j. ⁊. ij. imo nec in papā. vt no. gl. in. c. ꝙ̄ sit. xviij. q. ij. Si autē abbas nō vult ꝯsentire ⁊ si vtilitas seu necessitas suggerit. tūc pōt ꝯpelli ad cōsentiendū fꝫ doc. ꝑpter bonū publicū. facit. c. nullꝰ. de iurepa.

13 Jtē superior pōt dare hāc licentiam. ¶ † Et facit hoc ad

c aliam q̄stionē quotidianā. statuto cauetur[c] vt minor. xxv. an. non possit se maritare sine cōsensu duorū agnatorū vt viget in hac ciuitate: puella eligit sibi spōsum condignū: si agnati sine cā legitima nolunt cōsentire certe per predicta

d possunt cōpelli per superiorē[d] ad ꝯsentiendum vel superior ipse dabit licentiā cōtrahēdi. ⁊ hoc aperte in istis terminis tenet Bar. in. l. si cū dotē. ff. solu. matri. Sentit in. l. cū non solum. C. de bo. que libe. ⁊ vide ad materiam per Bal. in. l. in copulandis. C. de nup. quod no. bene.

Zacharias.

a ¶ Promoueri pñt. tu dic hoc eē verū ēt si sit nouitiꝰ. vt ponit arch. in. c. nullꝰ religiosus. ⁊ ibi gl. d̄ ele. lib. vj. qꝺ est verū vt acceptet electionem cū sui abbatis licētia: vt per glos. ibi ⁊ Alexā. i. c. religiosus. eo. tit. ⁊ vtrū in ꝓfesso requirat̄ abbatis licentia. vide Card. in cle. fi. de ele. et in cle. quod dei. eo. titu. de statu mona.

b ¶ An religiosus possit presentari si qñqꝫ ꝯtingat videre circa p̄dicta vide glo. fin. ⁊ ibi scribentes i cle. j. de elect. vbi latissime.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Statuto cauetur. Vide Bald. in. l. j. col. fi. versic. sed qd si statutuꝫ. C. qui admi. Ro. i. ꝯs. xxxvj. ⁊ abb. in cōsi. lxv. col. iij. in. ij. volu. Jas. in d. l. j. col. ix. ⁊ in. l. bonoꝝ. C. qui admit. Felin. in. c. cū accessissent. col. ix. de cōsti. Alexā. in ꝯs. lvij. col. ij. in. ij. vol. Bald. nouelluꝫ in trac. de dote in. vj. parte. priuilegio. xix.

Zacharias.

d ¶ Possunt compelli per superiorem. Adde hanc qō. esse formataꝫ in terminis ꝑ istū i. c. tue. nu. 3. ⁊ ibi posui in apost. ad ip̄m in ver. statuto cauet̄. s̄. de cle. non residenti.

1 Proprietatis appellatione venit aliqñ plenū dñium. Possessionis appellatione venit aliqñ plenum dominiuz
2 Monachus nō acquirit sibi relicta vel legata: sȝ acquirūt monasterio.
3 Monachus effectus episcopus: an possit comedere carnes vide re missiue.
4 Sanguis si minuit. xiij. die februarij: non potest illo anno ex febre perire.
5 Abbas potest eligi ꝑpetuo aliquis in aliquo monasterio alia vero officia sunt temporalia.
6 Obedire non tenetur etiam pape pro illicitis.
7 Religiosus debet profiteri tria: castitatem: paupertatem: ꝛ obedientiam.
8 Apostata dicit quilibet religiosus nō obediens superiori.
9 Monachus nō dicit habere propriū: quādo administrat vel expēdit aliquid ex permissu abbatis: puta si est in studio: vel alio modo.
10 Abbas nō tenetur statutis factis ꝑ suum predecessorē sine concessu episcopi.
11 Abbas solus potest cōtrauenire statutis factis per ipsum ꝛ conuentum: ꝛ quare.
12 Abbas non obligatur monacho qui possit contrauenire.
13 Abbas renuntians vel depositus an remaneat monach⁹ monasterij.
14 Sepultura debet carere q decessit cuȝ peccato mortali nisi in puncto mortis appareat aliqua contritio. nu. 15.
16 Monachus ex cōsensu abbatis potest comedere carnes: q ex causa potest concedere.
17 Potestas dispensandi concessa inferiori prelato citra papā intelligitur cum causa hoc facere: alias causa non existēte dispensatio non valet.
18 Monachi qui reperiunt comedere carnes: qꝛ diu in ipsoruȝ monasterio vsus carnium fuit in vsu presumitur licite carnes comedere.
19 Dispensatio contra ius non potest fieri ab inferiore epō: nisi in casibus expressis.
20 Abbas non debet remoueri pro qualibet negligentia. Papa pōt dispēsare ꝯtra votū religionis ex magna causa.
21 Monialis professa potest cōtrahere matrimoniū: si ex hoc potest venire magna vtilitas reipubli. christiane.
22 Papa non potest dispensare sine causa cōtra substātialia regule ꝛ si dispensauerit non valet. Matrimoniū contractū cum moniali ex dispensatione pape tenet propter bonā fidem contrahentis cum moniali: ne decipiatur ex licentia principis. sed illa professa nō debet exigere debitum sed reddere.
23 Licentia non intelligitur regulata nuda voluntate: sed regulata ratione.

Zacharias.
a ¶ In monacho facto episcopo ad de qᵒ no. i apost. ad istum. in. c. per tuas. in fi. in ver. eligi. s̄. eo.

Sebāsti. Sapia.
b ¶ Proprium. vide Feli. in. l. cuȝ infra. columi. xiiij. ꝟ. vlteri⁹ do. Abb. tangit. s̄. de ꝯstit. Bal. in. l. j. in. vij. q. C. ꝺ his que pe ne. no.

Cum ad monasterium.

Non potest cōgrue summari ꝓpter multitudinē dictorū sȝ capere diuisionē pro summa. Diuidit eīm principaliter in quinqȝ ꝑtes. In prima tractat ꝺ vestibus mnachorū. scđa ibi: ꝓhibemus de abdicatione ꝓprietatis. tertia ibi: ī oratorio de silētio. quarta ibi: in refectorio de cibis. ī quinta de officijs. ibi: tales. Et primo ibi tractat de officijs in genere. Scđo de claustrali priore ibi: por. Tertio de abbate ibi: abbas. ꝛ confirmatur hec decre. ī cle. ne ī agro. eo. ti. ¶ Casus literalis. In capitulo isto tradit qualiter monachi viuere debeāt: ꝛ qualiter etiā in alijs officijs tam prelati ꝙ alij debeāt se habere. In fine dicit ꝙ abbas cū aliq monacho dispēsare nō pōt: vt ꝓpriū habeat: qꝛ abdicatio ꝓprietatis ꝛ custodia castitatis: ita sunt anneja regule monachali vt ꝯ ea summ⁹ pontifex nō possit licentiā indulgere. B. ¶ † No. j. ibi: ꝓprietatē aliquā ꝙ appellatione ꝓprietatis venit qñqȝ plenū dñium ꝛ nō soluȝ nuda ꝓprietas. sicut appellatione possessionis quandoqȝ itelligit de pleno dñio. vt in. c. quoniam frequenter. §. ꝙ si, vt lit. nō ꝯtest. Nā hic prohibet religiosis nō solū proprietas nuda sed ipsum dñium plenū. nam nec possessionem nec vsū fructū possunt habere quod intellige. vt. ī. subijciā. ꝛ facit cle. exiui. §. cupientes. ꝟsi. verū. de verb. sig. ꝛ. xij. q. j. c. nolo. et. c. nō dicatis. ¶ † Nota in versi. vnde arg. ꝛ quasi expressum. ꝙ si aliquid legat religioso nō dȝ illud capere sine licentia superioris. ꝛ qᵒ tale donatū seu relictū acqrit monasterio. ¶ No. ibi. ꝭm antiquā consuetudinē arg. qᵒ in accidētalibus regule licet multa sint statuta per regulā seu posita: cōsuetudo tamē antiqua attēdēda est. nam sicut antiqua cōsuetudo immutat iuris dispositionē: fortius pōt imutare dispositionē regule: regula remanēte in suis substantialib⁹ ita tamen qᵒ ꝯsuetudo nō multū deuiet ab honestate: pro hoc verbū illud qᵒ sequitur laudabiliter obseruatū ꝛc. ꝛ facit tex. cū glo. in cle. ne in agro. in ver. cōsueuit. eo. tit. ꝛ ꝙ. ī. dicam. ¶ † No. in ver. in refectorio ꝙ monachis licet saltē ex licentia abbatis habere vsum carniū. ꝙ an sit verū indistincte. ī. subijciaȝ. ꝛ quid in monacho facto episcopo[a] vide bonam gl. cū tex. xvj. q. j. in. c. iij. ¶ † No. in. §. porro. ꝙ religiosi licite vtunt medicinis ꝛ licite adhibēt medicos. ꝛ no. de minutione sanguinis. ꝛ dicit Io. an. post Uin. ꝙ q minuit sanguinē. xiij. februarij non pōt illo anno decedere ex febrili distemperātia. ꝛ hoc dicit ab angelo fuisse reuelatuȝ ꝛ hoc obseruabat Io. an. sȝ do. Anto. sȝ nō indigēti non est facile consulendum: qꝛ minuitur vita ꝭm traditionē peritorum. ¶ † Not. §. nec alicui. regulā generalem ꝙ in monasterio ꝑter abbatem nullū officiū est perpetuū. ꝛ no. ꝙ papa hoc ꝓhibet. Ex quo infert ꝙ abbas nō pōt vni prioratū cōcedere ad vitā quominus possit illud reuocare ꝛ de hoc aliquid. ī. ¶ † No. ibi: oēs in omnib⁹. qᵒ oēs de monasterio et si sunt officiales tenent in omnib⁹ obedire abbati seu obtemperare. ꝛ intellige in oibus. s. licitis. nā in illicitis nō, tenentur etiaȝ obedire pape vt in. c. qui resistit. ꝛ in. l. si. dominus. xj. q. iij. ¶ † No. in ver. nec estimet: duo q̄ sunt de substātialibus regule monachalis: vt abdicatio ꝓprietatis: ꝛ custodia castitatis. Adde ꝛ tertiū. s. obedientiam: vt not. in. c. ex parte. s̄. de reg. ꝛ in. c. cum ī ecclesijs. de maiori. ꝛ obed. Unde religiosus qui nō subest obediētie abbatis, dicitur apostata. vide Inno. in. c. fina. s̄. de renū. ¶ † Nūc quero pro declaratione litere circa primam ꝑtē quādo dicatur monachus habere proprium.[b] Io. and. ꝺt ꝛ ꝯmuniter doc. potest eum ꝙ cum nō hȝ administrationē ꝛ aliqd tenet illud celādo abbati. Unde si habet administrationē puta prioratum: vel ē in studio cum licētia superioris licite aliquid detinet. vnde non dicitur habere ꝓpriū cū detinet sciente ꝛ patiente superiore: nec aliquid expēdit cōtra volūtateȝ superioris. ꝛ id qᵒ detinet paratus est dimittere ad libitū superioris. nā idē vꝛ in seruo q lȝ habeat peculium seu ipsius administrationē ex ꝑmissione dñi nō per hoc dicit habere proprietatem seu dñiū. pro hoc. l. quā tuberonis. ff. de peculio. ꝛ his ꝛ similib⁹ licite detinet religiosus nomine monasterij. imo in quibusdam locis ꝭm Io. an. sciēte et patiēte curia romana certū quid taxatur ꝓ indumētis monachorum ꝛ singulis assignat cōuertendū in ꝑdictā causam. Sic etiam in quibusdā monasterijs monialiū obseruat: vt moniales habeāt solū victū de monasterio ꝛ vestimenta sibi faciunt ex lucro manuū suarū. Unde religiosi capellam habētes habēt certā prouisionē pro eorū necessarijs. Et vide ad predicta questionē quā disputauit Io. an. in regula non est obligatoriū. lib. vj. in mercu. consulunt tamen doc. ꝙ sine magna causa abbas h̄ nō faciat: qꝛ posset esse occasio mali, nā predicta nō sunt de iure approbata. Nā surrogatum sortitur naturam illius in cui⁹ locum surrogatum est: vt in. c. ecclesia. vt lit. pend. iste ergo pecunie succedūt loco necessariorū. ¶ Secūdo principaliter quero in. §. ne alicui. hic dicitis qᵒ habēs officium in monasterio pōt remoueri. † Quero igitur hic per quem doc. hic videntur sentire ꝙ per abbatem solū facit. c. monachi. s̄. eo. tenet Fede. ꝯsi. cclij. vbi querit de tali questione: abbas ꝛ cōuent⁹ fecerūt statutū: vt isti officiales seu priores nō possent reuocari nisi per abbatem ꝛ conuentum cui statuto nō autorizauit episcopus queritur nunqd abbas successor teneatur ad obseruantiam istius statuti: ꝛ cōcludit ibi qᵒ non: quia nō poterunt abbas ꝛ cōuentus statuere in preiudicium successoris argu. xvij. q. iiij. c. in vēditionibus. ꝛ. xij. q. ij. c. abbatib⁹. facit quia par in parem nō habet imperium vt in. c. īnotuit. de elec. l. ille a quo. §. tēpestiuum. ff. ad trebel. Nam cum abbas nō possit sibi prefigere legē a qua sibi nō licet recedere fortius nec successori: ꝭm eū ꝛ no. bene predicta. ¶ † Ex quibus no. j. qᵒ abbas ꝛ conuentus non possunt facere statutum per qᵒ ligetur successor. nisi episcopus vł ali⁹ superior autorizauerit. ¶ † Secūdo not. ꝙ abbas non ligat ex suo statuto licet cū cōuentu illud fecerit quominus poterit cōtrauenire: nā monachi non possunt resistere sibi cū habent obedire ꝛ eorū velle dependeat a voluntate abbatis. vt in. c. si religiosus. de elect. lib. vj. ꝛ in. c. ij. de testa. eo. lib. ꝛ vide quod no. Ioā. and. in. d. regu. non est obligatoriū. vbi sentit qᵒ etiam si abbas iurauit seruare statutuȝ nihilomin⁹ tenet reuocatio licet incidat ī periuriū. Et ex his infero ad id qᵒ supra dixi ꝙ si abbas concedat priori obediētiario seu mādatario vt ad vitaȝ teneat prioratū seu administrationem sibi cōcessam: potest nihilominus reuocare qꝛ non

potest abbas

potest abbas sibi imponere legē vt supra dixi. nec venire cōtra disposi
tioni huius. §. Itē difficultaretur obedientia ex contrario. pro hoc. l. in
12 terposita. C. de trāsac. † vbi patet ꝙ dñs ex pacto nō obligatur seruo.
ꝛ sic abbas nō potest obligari monacho. ꝛ sic alias in questiōe facti re
13 spōdi. ¶ † Tertio ꝛ vltimo quero in. §. qḋ si preuaricator. Nunqd ab
a bas[a] renuntians abbatie remaneat monachus monasterij. ꝛ vr̄ p̄mo
ꝙ sic p isti tex. nā abbas deposit⁹ remanet ibi monachus ꝺm Hostiē.
qḋ colligitur ex isto text. dum dicit depositum castigandū ꝺm regulā.
ergo idem in renūtiāte ne delinquens sit melioris conditionis ꝙ renū
tians. Itē si diceremus oppositū iste remaneret monachus sine mona
sterio ꝛ cū non habet proprium cōpelleretur mēdicare in opprobrium
cleri. contra. c. diaconi. xcij. di. Item esset acephalus. i. sine capite. cōtra
c. nulla. xciij. di. hāc. q. disputauit Guido mutinē. vt refert hic Io. an. et
cōcludit post multa istū non remanere monachum illi⁹ monasterij: sed
sub obediētia epī loci: mouetur principaliter: qꝛ ius monachatus ꝛ ius
abbatie sunt diuersa. nam monasteriū obligaṫ abbati vt patri: mona
cho vero vt filio. cū ergo iste fuit promotus ī abbatē renuntiauit iuri ꝛ
obligatiōi monachatus: qḋ quidē ius nō pōt de nouo reuiuiscere alio
non interueniente. de cōse. dist. iiij. queris. Item ex cōtrario seqretur ab
surdum pone qḋ in monasterio est statutus numer⁹ monachorū. puta
duodenarius. Si enim iste abbas ibi remaneret monachus et eligereṫ
abbas alterius monasterij numerus augereṫ qḋ est absurdum et cōtra
statutū. Itē idē possēt contingere in renuntiante secundo ꝛ tertio. nec
ob. ꝙ dicitur de mendicitate vel qḋ esset acephalus. qꝛ remanet iste sub
disciplina episcopi loci ꝛ epūs sibi ꝓuidebit. ar. lxxxij. di. c. j. ꝛ sic videretur
per has rōnes inferendū cōtra opi. Hosti. qḋ abbas depositus non re
maneat monachus in illo monasterio. et Io. and. trāsit hic cū illa opi.
Guil. ꝛ vide latius de hac materia per Fede. consi. xix. vbi ampliat ter
minos qōnis querēdo quid si monach⁹ monasterij exempti ꝓmoueṫ in
abbatem alterius monasterij exempti demum renūtiat: queritur nūqd
remanet monachus in primo monasterio vel in secūdo. et si remaneat
in secundo qualē locū et vocem habebit iste in choro et capitulo. ꝛ post
multa cōcludit qḋ non remanet monachus nec in primo: nec in scḋo: sꝫ
sub obedientia epī: licet fuerit abbas ꝛ monachus monasterij exempti
quia illa exemptio cōpetebat ratione monasterij ꝛ nō persone. ꝛ videṫ
tacite respōdere ad istū tex. vꝫ qḋ deposit⁹ remanet in monasterio vbi
deponiṫ: nō vt ibi sit monachus sed vt penitēs. nam ꝛ clerici seculares
depositi includuntur in monasterijs: non tñ per hoc habēt ius mona
chatus: vt in. c. tue. ꝑ. de pe. ꝛ p̄supposito ꝙ remaneret monach⁹ secun
di monasterij talis renuntians dicit ꝙ dꝫ habere primū locū ꝛ primam
vocem post abbatem substitutum in reuerentiā prime dignitatis: pro
hoc benefacit ar. l. fi. ff. de cu. ꝛ. l. seruos. C. de questio. et hoc notabis. sꝫ
dom. Ant. videtur velle qḋ remaneat monach⁹ istius monasterij vlti
mi vbi deponiṫ seu renūtiat: qꝛ lꝫ ius monachatus possit esse sine iure
abbatie: non tñ econtra. quia non potest esse abbas quin sit monach⁹.
facit. c. fi. ꝑ. de simo. ꝛ. c. nullus. de ele. lib. vj. vñ renūtiatio respectu abba
tie nō debet extendi cōtra voluntatem renūtiatis ad ius monachatus
nec obstat illud absurdum presumptū. qꝛ potest prouideri per superio
rem vt eligatur abbas de eodem monasterio: vl' qḋ iste transferatur ad
aliud monasteriū: ꝛ hec opinio tanꝙ equissima mihi placet: licet cōis
opinio sit in oppositū et hanc opi. cōem videtur sentire Io. de lig. in. d.
cle. ne in agro. vbi ponit hec dicta Fede. ¶ In glo. ij. in. fi. credo qḋ ho
die non hꝫ locum hec expulsio a monasterio: sed sic procedēdum prout
habetur in. d. c. fi. de reg. Nam illud. c. fuit posteri⁹ cum sit Gregorij. ix.
et ꝓuidit circa electos ꝛ fugitiuos vt saltem casu quo licita est expulsio
ꝺputētur tales in ergastulo intra septa monasterij: ne detur occasio va
14 gandi ꝛ dic: vt ibi. ¶ † In gl. in ver. in sterquilinio ibi: in peccato mor
tali decessit. No. rationē huius gl. ex qua potes sumere regulam genera
lem qḋ decedēs in peccato mortali caret ecclesiastica sepultura. ꝛ idē
15 no. glo. in. c. ij. s. e. ꝛ vide qḋ lati⁹ no. in. c. ex parte. de sepul. ¶ † In ea.
ibi de penitēte. no. ex hoc intellectu ad illud. c. quicūqꝫ. quod si qs de
cedit ex facinoroso actu si tñ in vltimo vite seu in pūcto mortis oñdat
contritionē nō debet priuari sepultura. facit. c. a nobis. de sen. excō. et
potest hoc adduci pro illis q seipsos mortaliter vulnerant. naꝫ si eos
penitet in puncto mortis nō priuabuntur sepultura. facit. c. ponderet.
l. dist. ꝛ nō intelligas ꝺm doc. ꝙ tota pecunia inuenta apud religiosuꝫ
debeat cum eo sepeliri sed aliquam partem apponere in signum perdi
16 tionis seu ad terrorē aliorū. ¶ † In gl. in verbo indulgentiā ibi quan
tum ad esum carnium. Not. glo. ꝛ idem tenet Inno. ꝛ ob hoc cōsuluit
abbas qḋ si monach⁹ vadat ad studiū obtinet ab abbate suo specialē
licentiam quo ad esum carnium alias nō liceret. ꝑ hoc tex. ibi: nec ex
tra refectorium hoc lꝫ sine licentia superioris. Hosti. dicit ꝙ hoc dictū
glo. non probaṫ: qꝛ iste ver. ꝙꝙ nihil dicit de carnibus: sꝫ pōt intelligi
de alijs cibis delicatis. sed primū dictuꝫ est magis cōe: tamē nō video
in hoc magnā vim: qꝛ tex. in ver. ꝙꝙ. nō dat istam potestatem abbati
indistincte: sed dicit ꝓut necessitas postulauerit ꝛc. nā ex causa necessi
tatis puta quia delicat⁹ seu infirmus ita ꝙ nō potest esse contentus cō
munibus cibis: ꝛ hoc clare permittit etiam regula. nā versi. ꝙꝙ debet
opꝛie intelligi in esu carnium, cū veniat aduersatiue ad precedentia
[illegible] debet aduersari in iure ꝛ in facto. ad idem finis. c. qui solū videṫ

a ¶ Utrum abbas renuntians abbatie remaneat monachus illius mo
nasterij cui prefuit et de ista questiōe vide per Ioan. de lig. in. c. ad apo
stolicam in fi. de reg. ꝛ per do. Ant. in. c. cū causam in prin. ij. col. de ele.
ꝛ in. c. ex trāsmissa. in fi. s. de renū. ꝛ per Imo. in cle. ne in agro. in. xxiij.
col. de sta. mona. in cle. j. de reg. in vlti. colum.

auferre abbati potestatem dispensandi cū mona
cho quo ab sustantialia regule: in accidētalibus
ergo videtur sibi permittere: ꝑ hoc allego bonum
textū cum glo. no. xx. q. iiij. c. fi. vbi ptꝫ ꝙ in asperi
tate regule pōt abbas generaliter dispensare: sed
intellige vt dixi ī dispensatione que fit ex cā ꝓba
bili. alias non dicitur dispensatio sꝫ dissipatio: per
17 hoc qḋ no. glos. j. q. vij. in. §. nisi rigor. ¶ † Et vide
singulare dictum Inn. hic qḋ tene mēti. dicit eñ
ꝙ vbicūqꝫ inferiori prelato citra papā cōceditur
potestas dispēsandi intelligitur ex causa hꝰ facere
qꝛ hoc importat verbum dispensatio: alias auteꝫ
cā non existente nō valet dispensatio ꝺm eum vel
18 est retractanda: qḋ bene notabis. ¶ † Sꝫ queriṫ
de questione quotidiana. quid in monasterijs de
quibus non est memoria an fuit ibi licitus esus
carnium nec apparet de aliqua licētia superioris
nunquid licite sine peccato possint carnibus vti.
do. Car. dicit se consuluisse ꝙ impune possunt vti
donec monasteriū aliter reformetur qꝛ ex quo isti
nō fuerūt autores: nec apparet ex qua causa hoc
fuerit ītroductum pōt p̄sumi qḋ ex aliqua causa
legitima. argu. in. c. j. de prescrip. lib. vj. ꝛ idem pōt
dici de accidentalibus regule. superior tñ ex offi
cio dꝫ super his intendere. et vide circa hoc quod
dixi in. c. deus qui. de vi. ꝛ ho. cleric. et. c. sup eo. de
regula. ꝛ ad materiam predictā vide Spec. in tit.
de legato. §. sunt quoqꝫ. in materia dispensationū
vbi ponit. xxx. casus in quibus abbas dispensat.
19 ¶ † Et vide singulare dictum Innoc. ī. c. ij. de eo
qui furtiue ordines suscepit. vbi dicit ꝙ regulari
ter inferior epō nō dispensat contra ius nisi ī casi
bus a iure expressis. qḋ cōfirmāt docto. in. c. fin. de
20 postula. prelato. ¶ † In glo. in verbo negligens.
ibi: si est magna. no. bene gl. ꝙ pro qualibet negli
gentia non dꝫ remoueri p̄lat⁹ etiam regularis. ꝑ
hoc allego tex. quasi expressum in. c. fi. ꝑ. eo. in ver.
21 quid si abbas. ꝛ vide qḋ not. j. q. j. quicqd. ¶ † In
gl. fi. in fi. Inn. hic absolute cōcludit quod ex ma
gna cā papa potest dispensare contra votum reli
gionis ꝛ fere omnes canoniste sequuntur hāc opi.
Exemplum magne cause. Si aliquis rex infidelis
vellet redire ad fidem cū toto suo regno si posset
sed ducere monialem filiam forte alicuius regis ī
vxorē. nā credendū est ꝙ hoc esset deo cari⁹ ꝙ cō
tinentia vnius hominis: cū pro conseruatione ra
tionalis creature corpus suum exposuit morti. nec
est veruꝫ istum cum quo dispensatur peccare. imo
magis meretur obtēperando ex causa vicario iesu
christi ꝛ seipsuꝫ offerēdo in holocaustū. nam ipm
matrimoniū est de iure diuino. et in vsu matrimo
nij est castitas. vt dicit tex. no. ī. c. nicena. xxxj. dist.
Item religio assumpsit substantiā suam ex autori
tate romani pontificis: ille ergo qui concessit pōt
b dispensare. Sꝫ beatus Thomas[b] in hoc variauit
sed vltimo tꝫ cōtrariū. sed Io. an. in mer. hoc non
obstante cōcludit cum p̄missa opi. ꝛ vide plenius
hūc articulum per eū in regula semel deo. de reg.
iur. li. vj. ꝛ satis mihi placet hec opinio canonista
rum. nam monachatus est quodda votū tacitum
vel expressum et nihil aliud hꝫ de iure diuino: sed
votum pōt in melius ꝯmutari: scilicet in id quod
est deo magis acceptum. vt ī. c. magne. ꝛ in. c. j. s.
de voto. Sed certum est iuxta verbū euāgelij non
esse maiorē charitateꝫ ꝙ qḋ homo ponat corpus
22 suum pro amicis ꝛ proximis suis. † cessante vero
causa tenet hic inno. papam nō posse dispensare
contra substantialia regule. dicit tamen notabile
verbum quod si dispensatur sine causa non valet
dispensatio circa propriū obtinendū sed si deuen
tum fuit ad cōtractū matrimonij tenet matrimo
nium propter bonam fidem contrahentis cum il
la professa ne decipiaṫ ex licentia principis. argu.
in. l. j. ff. de his qui veni. etat. sed ꝓfessus nō potest

Antonius Frā.
¶ Utruꝫ abbas
renūtiās abbatie
remaneat mona
chus illius mona
sterij cui preerat
dicas qḋ talem re
nuntiationem fa
cere non pōt nisi
papa assentiente:
vt in. c. admonet.
et in. c. super hoc.
de renun. et si pa
pa acceptat taleꝫ
renuntiationē li
cet desinat esse ab
bas nō tamen de
sinit eē monach⁹
qꝛ papa non po
test de monacho
non monachū fa
cere. vt plene tra.
in. c. cum ad mo
nasterium. et ibi
per gloss. de stat.
mon. imo nō pos
set abbas sine li
centia superioris
transire ad aliud
monasterium. vt
in. c. abbas ꝑ hu
miliatione. xviij.
qō. ij. quam auteꝫ
dignitatē habeat
abbas et quibus
insignibus possit
vti habetur in. c.
antiqua. de priui.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Nunquid ab
bas. Quod rema
neat monachus
tenet Bald. in. l.
peñ. ff. de senato.
ꝛ Brixi. in reper
torio suo in ꝟbo
abbas. vbi dicit se
habuisse de facto
in anglia ꝛ quod
obtineat primuꝫ
locum in memo
riam pristine di
gnitatis tradit. d
Ias. in. l. si ita sti
pulatus fuero si
titius. §. chrisogo
nus colū. iiij. ff. de
verb. obli. Ioā. d
ana. in. c. fi. in. iij.
colūna. de simo.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Beatus Tho
mas. Nam ī sum
ma scḋa scḋe. qō.
lxxxviij. art. vlti
mo tenuit papaꝫ
nō posse dispensa
re cū religioso ꝓ
fesso sup voto cō
tinentie per hunc
tex. Contrariū tꝫ
in. iiij. senten. di

xxviij. q.j. artic. iiij.circa medium et ista opi.vlti.est magis cōis vt. p Fel.i.c.si quando col.iiij.§.de rescr. ⁊ nūquid religiosus debeat pape obedire i his que sunt cōtra suā regulā vide Fel.in ca.inquisitioni.in pn.j.de sen.excō.

8 ¶Vice nr̄a.nota qd si in cōcessione iurisditiōis facta per pncipē dicat vice vl' autoritate nr̄a facias:semper intelligitur iurisditio delegata, ⁊ adde Barto.in l.more.ff.de iuris. om.iudi.ex quo dicto Bartol.elicit pulchre.d.Mat.i not.&c.singularez limitationem ad communem decisionez q̄ habet q̄ si princeps rescribat potestati ordinario i forma cōi rescribendo q̄ in tali causa inter litium ⁊ seluz iustitiaz faciat vl' ius ministret per ista verba solum intelligitur excitata iurisditio ordinaria nō autez per hoc censetur causa delegata vt habet in.c.licet.⁊.c.si.de offic.dele.⁊ expsse Gui.Albe.⁊ bal. in.l.ius ciuile.ff.d iustit.et iur. Ists ē singlr verū nisi pnceps in rescripto appōeret ista vba vice seu autoritate nostra: tūc non itelligitur solū excitata iurisditio imo intelligeretur delegat' i illa causa qz quotiescūqz princeps apponit ista vba autoritate nostra semper intelligitur concedere.ita Panor.⁊ Bart. vbi.s.qd bene signa.Tn̄ do.me' dom.Ja.d may. in.d.l.more.ponderabat ⁊ Bart. ibi videbat loqui quādo iurisditio de nouo cōcedit, ista regula ⁊ decisio not.limitat p d.Cardi.⁊ Imo. i.c.qm̄ abbas.de offi.deleg.vt procedat qn̄ ista verba vice nostra vel

exigere debitum:sed tenetur reddere exactus. Et 23 nota hoc dictū:qz facit ad multa.¶†Cōtra predicta multum facit tex.dum dicit papā non posse in hoc dare licentiam.Innoc.respōdet qd verbū licentia intelligitur quādo hoc facit sine causa ex sola voluntate.no.bene istud dictum p intellectu huius verbi licentiā.vt non referatur ad arbitriuz boni viri:licet doctores nostri transeant cum hoc dicto:tamē Bar.aperte tenet oppositū in.l.alio. ff.de alimen.⁊ ciba.legatis.⁊ in extrauag.ad reprimendum.vbi dicit q̄ cuz verbum licentia:veniat a verbo licet:debet intelligi nō de nuda voluntate.sed ratione regulata.pro hoc ego allego text.in ca.magne.§.de voto.vbi verbum licet refertur ad quandam equitatem.equitas aute ē iustitia dulcore misericordie tēperata:vt ibi dixi.Et ad istum tex.tenendo opin.Innocen.potest responderi q̄ ex facili causa non potest dare licētiam.Item loquitur quando simpliciter vult dare licētiam non commutando in aliud bonū deo magis acceptū: ⁊ hec responsio mihi satis placet.nota qd commutare non est dispensare nec licentiam dare que est bona responsio quando dicitur papa nō potest licentiam dare.

1 ¶Ambasiatores quibus est permissum ducere tot equitaturas: possunt vnum famulum pedestrem ducere inter duas equitaturas.

2 Collegia plura si aliquo casu faciūt vnaz vniuersitatem vel vnum corpus:statur maiori pti respectu illi' vniuersitatis ⁊ nō respectu vniuscuiusqz collegij de per se.

3 Iurisditio data a lege dicitur ordinaria.

Iurisditio delegata censetur illa que datur p ista verba:vice nostra.nume.7.

4 Concorditer dr id fieri qd fit nemine discrepante.

5 Presidentes in aliquo loco nomine alicuius:debent oēs consentire alias actus est nullus: etiam vno discrepante.

6 Concilium an possit appellari siue accusari suspectum:si sunt suspecti presidentes concilio.

In singulis. Primo statuit de concilijs regularium prouincialibus celebrādis singulis triennijs. Scdo ibi:adhibito. moderat numerū euictionū ⁊ personaruz veniētiū.Tertio ibi aduocent.disponit de instructionibus ⁊ p̄sidētib' caplo.Quarto de tēpore quo duret capitulum:⁊ quid fiet.ibi:hmōi.Quito q̄ obseruetur ⁊ qd ibi fiet.ibi:⁊ qd.Sexto de capitulo sequenti.ibi:puisio. Septimo de cōmuni vita ducēda.ibi:⁊ qui.Octauo de visitatorib' eligendis et ipsorū officio ibi:ordinetur.Nono extendit ad canonicos regulares ibi:hoc ipsum.Decimo prouidet super discordia visitatorū.ibi:si vero.Vndecimo ibi:porro hortat diocesanos ad monasteriorū reformationem.Duodecimo pcipit proteruos et similes cōpesci ab offensis monasterioruz ibi:hoc. ⁊ hec diuisio sufficit p summario.¶Casus literalis.Innoc.volēs intendere circa reformationē et statum monachorū in generali cōcilio residēs statuit qd i singulis puincijs de triennio in trienniū cōe capitl'm fieret abbatū ⁊ prioz abbates.pprios non habentiū ⁊ qui nō cōsueuerūt tale capl'm celebrare,saluo iure diocesanorū epoz ad qd vniuersi conueniant nisi fuerint legitime impediti apud vnū de monasterijs aptū ita qd nullus plusqz.vj. equitaturas.⁊.xviij.personas adducat.⁊ i hac nouitate aduocent duos abbates vicinos de ordine cistercienssiū ad prestandū sibi consilium ⁊ auxiliuz opportunū cū i hmōi capitulis melius sint instructi ⁊ illi duo aduocent duos abbates de ipsis q̄s viderint expedire ⁊ ipsi quatuor presint ipsi capitulo ita tn̄ qd per hoc nullus eorum autoritatem plationis sibi assumat:vn̄ possint mutari cū visuz fuerit expedire.In quo caplo diligēs habeat tractatus de reformatione ordinis ⁊ obseruantia regulari qd statutū fuerit illis quatuor approbantibus irrefragabiliter obseruetur.Et in eodez capitulo gstituant certe persone qc religiose que singulas abbatias eiusdē regni siue prouincie mona

chorum ⁊ monialiuz debeat visitare, corrigentes ⁊ reformātes q̄ correctionis ⁊ reformatiōis officio viderint indigere: ita q̄ si rector aliquis fuerit remouendus denuntiēt hoc epo diocesano vt illū remoueat:qd si nō fuerit,visitatores hoc referūt ad apo.se.examen.⁊ hoc qd dictū est de monachis de regularibus canonicis precepit obseruari. Item diocesani epi monasteria sua studeāt reformare vt cuz visitatores illuc accesserint plus inueniāt ibi gmēdatiōe q̄ reformatiōe dignū: qd p̄cipit papa epis ⁊ personis que preerūt capl'is celebrādis vt appellatiōe remota cōpescāt per censura ecclesiasticā aduocatos:patronos:lectores: consules ⁊ magnates:ne monasteria presumant offendere in personis vel rebus.B.¶No.j.q̄ cōciliū regulariū tam monachorū q̄ canonicorū dz celebrari de triennio in trienū.⁊ sic dz esse interuallū triennij inter vnuz capitulū ⁊ reliquū.ergo nō sufficit fm Joā.an.q̄ vnū fiat in fine trienij reliquū i pncipio alteri' trienij:qz ex hoc differt capitulū in sex annos. ¶Scdo nota ibi:sed euectiōes ⁊c.qd inter duas equitaturas pōt duci famulus pedester.nā vt hic vides pōt qsqz istorū ducere sex euectiones. i.equitaturas.⁊ octo personas.in equitaturis ꝓo cōputat equus ipsi' abbatis sz in numero octo psonaꝝ nō gputat psona sua fz Jo. an.qz text.dicit q̄ quisqz pōt adducere octo psonas:⁊ sic erūt nouē persone et 1 octo eqtature:⁊ h' pōderate vz ad materiā.c.cū fz capitulū.j.de cēsi.† et facit q̄ si pmittitur alicui ducere certas eqtaturas vr̄ pmissum vt ducat vnū famulū pedestrē inter duos equitātes:qd no.p ambasiatorib' ⁊ similibus psonis.¶Nota ibi:⁊ q̄ statutū.q̄ prelati vnius prouincie simul ob legitimā cām gueniētes faciūt vnā vniuersitatē:licet quilibet in ecclesia sua facit collegiū cū suo capitulo.idē dicendū in cōcilio generali cū preest papa vt oēs prelati orbis faciāt tunc vnam vniuersitatē.

2 Ex quo infert q̄ standum sit maiori parti,non obst.gdictione minoris partis.facit.lxv.dist.c.j.⁊.c.ij.⁊.xvj.di. per totū.Ex hoc etiā infero q̄ sicut prelati vnius puincie faciunt vnā vniuersitatem:ita in gcilio generali,plati cuiuslibet nationis faciūt de perse ⁊ vnā vniuersitatē:sed postea simul adunati faciunt vnū collegiū duntaxat.sicut est videre bononie: vbi vniuersitas legistarū est diuisa ab vniuersitate artistarū:⁊ tn̄ in oibus negotijs simul cōuenientes faciūt vnā vniuersitatē.⁊ hoc casu qs pōt esse de duobus collegijs qn̄ vnū includitur sub alio tanq̄ pars sub suo toto.qd sentit Bar.in.l.si.ff.de colle.illi.¶Itē no.q̄ cert' ordo religiosorū pōt facere statuta ligātia singulos de illo ordine.⁊ sic nō soluz religiosi arctātur ad viuēdum fm regulā:sed etiā fm statuta totius ordinis.¶Not.ibi vice nostra.qd isti visitatores habēt potestatē a sede apostolica.⁊ sic vr̄ qd possint visitare etiā exēptos de quo.j.Itē no.qd capitulū puinciale vel visitatores ibi electi nō habēt potestatē deponēdi aliquē abbatem.¶Nota in.§.ad hoc q̄ rōne offense cōmisse contra ecclesias vel psonās ecclesiasticas seu res ipsaruz:possunt epi exercere iurisdictionē in laicos.⁊ idē dicendū in p̄sidentibus ipsi capitulo sz epi faciūt iure pprio:presidētes vero autoritate pape fm docto.⁊ bene et ex hoc no.q̄ oīa monasteria habēt indirecte conseruatores perpetuos.de 3 materia gseruatorū habef in.c.j.⁊.fi.de offi.leg.lib.vj.¶†In gl.in.vs. in istis quatuor.ibi:sz potiūs ordini.No.gl.⁊ pro ea facit qz isti p̄sidentes recipiunt potestatem ab hac lege.sz iurisdictio que datur a lege est ordinaria vt no.in.c.cū ab ecclesiarū.de off.ordi.per Inno.⁊ hāc opin. gloss.sequitur Hos.sentit Inno.qd isti visitatores habēt ordinariam. aliud sentit Host.sed reducēdo ad cōcordiā pōt dici q̄ isti precedentes habent ordinariam.sed visitatores in capitulo electi habent delegatā a sede apostolica.pro hoc tex.vbi vice nostra ⁊c.Nam p hec verba dat delegata:vt no.gl.in.c.j.de cleri egro.li.vj.⁊ in.c.cū aliquibus.de rescri. eo.lib.ideo isti habēt hāc iurisdictionem a lege.qz de iure cōi quodlibet monasterium hz caput per se ⁊ oīa subijciūtur epo quo ad legez iurisdictionis.xviij.qō.ij.c.abbates.⁊.c.monasteria.licet hodie de iure speciali multa monasteria sint adinuicem collegiata ⁊ exempta habētia patrē abbatem loco episcopi.Item aduerte.qz hic sentit glo.qd maior pars istorum presidentium sufficit ad validitatem actus.sed abbas quē videtur sequi Jo.an.licet Hosti.gtra tenet oppositū.dicit enī ex hac litera patere q̄ vnus cōtradictio mpedit oēs que mihi satis placet.⁊ pro hoc tex.in versi.⁊ qd statutū.ibi:illis quatuor approbantibus ⁊c.⁊ me

4 lius probat litera in versi.si vero.ibi:qui concordes fuerunt ⁊c.†Nam dicitur gcorditer fieri quod fit nemine discrepāte.vt sentit hic Jo.an. sed alleg.glo.no.in cle.ne romani.de elec.⁊ in.c.cupiētes.de.ele.lib.vj. quod no.⁊ potest esse ratio quia isti quatuor sunt loco vni' ⁊ hāc potestatem habēt ex dispositiōe quodāmodo extraordinaria.vnde voluit

5 papa qd omnes essent cōcordes.† ⁊ hoc potes tenere semper mēti pro presidentibus loco pape in concilio generali vt oporteat omnes cōsentire in actu gerendo.aliter cōtradictio vnius inficit totuz.secus dic in cōtradictione minoris partis totius capituli seu concilij.quia ibi standum est dispositioni plurimorum.⁊ sic potest intelligi.c.j.lxv.distincti.

6 ¶†In glo.in verbo.in appellatione.in fine.Nota ⁊ signa glos.quod omnes presidentes alicui concilio seu capitulo possunt vt suspecti recusari ex causa legitima.an autem totum concilium possit recusari presertim propter presentes suspectos: dic vt not.in cap.primo.de iud.

7 ¶†In glo.in verb.vice nostra.a ibi sed videtur verius.⁊ hanc opin.
a tene que satis probatur in tex.in versi.porro.ibi ipsi proponerētur.hoc procedit fm docto.nisi episcopus prius incepisset visitare.dicit tamen Hostien.

autoritate nr̄a ap ponunť in princi pali dispositione rescripti: puta cō- mittimus tibi qꝺ autoritate nostra cognoscas: tūc be ne intelligiť cōce- di iurisdictio dele gata: secꝰ ē aūt si post cōcessionē re scripti in fin. dice- retur ⁊ quecunqꝫ egeris autoritate nr̄a rata sint: tūc non intelligiť im mutari iurisditio ordinaria in dele gatū quia clausu la accessoria non immutat naturā ꝑncipalis. ar. tex. no. in cle. j. ꝺ ꝑbē. qꝺ reputat valde not. d. Alexan'. ꝺ imol. in. l. ꝺ more. Antonius Frā. ¶ Circa hoc an si causa delegať ordiario possit in cā procedere ordi narius: vel vt iu- dex delegatus. vi de Bal. in addi. spe. i ti. de delega. i. §. sed qd si ꝯmis sio. ⁊ vide gl. in. c. cum aliqbꝰ. de re scrip. in. vj. que di cit ꝙ est delegatꝰ etiam si in delega tiōe sunt ꝟba pre ceptiua ⁊ adde ꝙ qñ i commissione sunt adiecta illa verba autoritate nr̄a procedas vel vices nr̄as. absqꝫ dubio censeť ꝺle gatꝰ vt iste dicit ꝑ ea que habētur i. l. more. hic alle. qꝺ tñ intellige ve ruꝫ nisi illa verba accessorie ꝓferāť: puta qꝛ dicať qꝺ cōmittēs ratū ha bebit qcqd eiꝰ au toritate fuerit fa- ctum qꝛ tunc erit ordinariꝰ ⁊ nō de legatꝰ: vt no. car. et Jmol. in. c. qm̄ abbas. de offi. de- leg. de quo etiā ꝑ Alex. post Ang. et Ro. in. l. j. in. §. si qs simpliciter. ff. ꝺ ꝟbo. ob. ⁊ ha betur ꝑ do. Abb. in. c. literis corri- gēdis. de offic. or. ⁊ vide etiā Bar. in. l. ⁊ si ꝑtor. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. ⁊ adde etiaꝫ ꝙ si ordina rius ꝓcedat in eā in qua suberat ali quod impedimē-

Post. honestum fore ꝙ eps̄ cedat istis cum veni rēt de lōginqs partibꝰ ⁊ nō possent differre visita tionē sine grauamine ⁊ ipse eps̄ pōt declinare ad alium locū. ¶ Item dic ꝙ isti visitatores alia cō- sideratione sunt preponēdi. scꝫ qꝛ sunt in hoc dele gati pape. ꝑ hoc. c. ij. de offi. le. ¶ Extra gloss. que ro vtrū oēs regiosi ꝓuincie debent conuenire ad hoc conciliuꝫ dicūt doc. ꝙ si litera intelligatur vt oēs abbates cōueniant nō seruatur hoc de cōsue- tudine. Sed dic ꝙ de mēte litere vr̄ ꝙ quelibet re- ligio facit ꝑ se conciliuꝫ ꝓuinciale. sicut seruať ho die de facto. nam chartusienses faciunt per se, ⁊ ci stercieńses per se. ⁊ ita isti mēdicantes. qꝺ satis pro- bat ista litera dum dicit ꝙ in nouitate ista debent isti religiosi vocare duos abbates cistercienses. et sic vr̄ ꝙ cessante nouitate nō vocabūt aliquem de alio ordine. ⁊ hodie illud. c. seruať in istis abbati- bus habētibus vnū caput vt sunt cistercienses. et similes. ¶ Scꝺo oppo. cōtra istū text. in ver. ordi- nentur. vbi ptꝫ ꝙ visitatores nō possunt depone- re aliquē de prelatura. ⁊ sic obest. c. dilectus. de re- scrip. ⁊. c. cū. J. ⁊. A. de re iud. dicit Jnno. ꝙ visita tores generales non possunt deponere prelatū. vt hic lꝫ speciales sic. vt in contrarijs. vel dic melius qꝺ aut datur quis simpliciter visitator ⁊ non pōt deponere: vt hic. ⁊ in. c. sequēti. Aut deputatur vi sitator ⁊ iudex ad corrigendū: ⁊ tūc poterit depo- nere: vt in ꝯtrarijs. vt. d. c. dilectꝰ. ⁊ de officio isto- rum visitatorum. dic plenius vt habeť i. c. seq. vbi tractabitur. ⁊ hec de ista materia sufficiant.

1. ☞ Monachi non sunt sub iurisdictione episco- pi: nisi in defectum abbatis.
2. Pena inducta a iure cōi vel ab aliqua regula: an possit per consuetudinem alterari.
3. Abbas ⁊ alij prelati seculares nō deponuntur ex omni negligentia: nisi sit magna.
4. Officiales possunt puniri ⁊ inquiri de male gestis etiam finito officio.
5. Disposita in monachis ⁊ abbatibꝰ cēsenť dispo- sita in monialibꝰ ⁊ abbatissis: sꝫ nō ecōtra. nu. 6.
7. Monialis pōt ingredi aliud monasteriū strictiꝰ.
8. Monasterio vacante ob depositionē abbatis vel aliter an succedat capl'm. nu. 9. tam in temporali bus quam spiritualibus.
10. Clerici seculares an indistincte prohibeātur bene ficiari in monasterijs.
11. Laicus non potest prebēdari in ecclesia vt sit ibi tanꝙ canonicus: sed vt habeat prebendam in sti pendium sic.
12. Inter monachos dꝫ seruari equalitas et in cibis et in penis ⁊ similibus: nisi sint multum delicati ⁊ male complexionati.
13. Processus est dādus iudici: ex quo debet dari co- pia parti.
14. Clericus si traditur iudici seculari non tenetur iu dex stare processui facto per ecclesiasticuꝫ iudicem nisi in casu heresis.

Heresis est delictū mere recognoscendum per iu- dicem ecclesiasticum et non per secularē: cui nuda executio tantum committitur.

EA que. Facit qnqꝫ. ꝑmo tra ctat de correctiōe mo nachorū. scꝺo de correctione abbatuꝫ. tertio visitatorū. quarto de secularibus in monasterijs beneficiatis. quinto constitutionē extendit ad moniales. scꝺa ibi: si vero tertia ibi: se quētes. quarta ibi: precipimꝰ. qnto ibi: hec autem. hoc sufficit pro summario. ¶ Casus literalis. In ꝑcedenti capitulo cōcilij generalis statuitur quali ter cōe capl'm de triēnio in triennium debēt abba- tes et priores celebrare. dicit hic in isto capitulo qꝺ visitatores ordinati scꝺm cōciliū predictū cuꝫ processerint ad visitandū de statu monachorū et obseruantijs regularibus diligenter inquirant et tam in spiritualibus ꝙ in corporalibus corrigāt ⁊ reforment que fuerint reformanda ꝫm regulam beati Benedicti ⁊ puniant delinquētes iuxta mo dum culpe sine personarum acceptione. Si vero abbates fuerint negligentes in corrigendis mo- nachis aut seipsis iuxta mandatū visitatoruꝫ ita

publice puniantur in capitulo generali ꝙ pena il lorū sit ceteris in exemplum. Si vero abbas non exemptus a visitatoribus inuentus fuerit negli- gens vel remissus, id denuntient diocesa. epo et ꝑ episcopum detur ei fidelis et prouidus coadiutor vsqꝫ ad capituluꝫ generale. si vero dilapidator in uentus fuerit vel alias merito remouendus per diocesanum episcopum remoueatur: postꝙ sibi a visitatoribus fuerit denuntiatum a regimine ab batie ac monasterio prouideatur interim admini strator idoneus qui temporalium curaꝫ gerat do nec ipsi monasterio fuerit de abbate prouisuꝫ: qꝺ si episcopus hoc nō fecerit apostolice sedis visita tores isti studeant nuntiare. Sequentes visitato- res diligenter perquirant vestigia priorum visi- tatorum ⁊ eorum negligentias referant capitulo gñali vt ipsi inde puniantur. ⁊ idem faciendꝫ est de presidentibus capitulo gñali. Itē precepit qꝺ abbates et monachi de cetero non recipiāt ad ꝑ- bendas clericos seculares vt hi qui recepti sunt in capitulo locū sibi nō audeāt vēdicare sed bñficijs sint contenti. ⁊ si qui de predictis clericis inuenti fuerint criminosi per epm̄ diocesanuꝫ puniantur. Hec omnia in monasterijs que non habent abba tes proprios ⁊ in monasterijs monialium quo ad articulos cōgruētes abbatissis ⁊ monialibus pre cipit obseruari. Ber. ¶ No. j. officiuꝫ istorū visita torum qui eliguntur in concilio ꝓuinciali. naꝫ in monasterijs non exemptis non pñt deponere ab batem nec suspendere: sed in exemptis possunt su- spendere coadiutorē seu administratorem dare: sꝫ depositionē debēt reseruare pape vt clare ꝓbať in versi. ꝙ si abbas. iuncto versi. hec eadem. Et ex hoc ⁊ ex tex. not. epm̄ non posse exercere aliquid ī 1 monasterijs exemptis. ¶ † Scꝺo not. ꝙ correctio monachorū spectat principaliter ad abbatē pro- a prium. non autem ad episcopos[a] nisi in defectum abbatum: vt in. c. quanto. qꝺ ibi not. s̄. de off. ord. dixi plenissime de potestate abbatū in monachos in. c. si quis contra clericū. in repetitione mea. s̄. de fo. comp. ¶ Tertio no. ꝙ monachi corriguntur ne dum ꝫm regulā eorū. sꝫ etiā scꝺm canones. Et in hoc tene menti istū tex. Canones ergo simpliciter 2 loquentes extenduntur etiā ad religiosos. ¶ † No. ibi: nō ꝫm formā praue cōsuetudinis ⁊. c. qꝺ pena inducta a regula vel a iure cōmuni nō pōt altera- ri per consuetudinem, sed hoc verum quando cō- suetudo est nimis praua vt puta ꝫm doc. si impo- nit leuem penā vel nimis acerbam. nam in quibus dam monasterijs incontinenti monachi capiunť ⁊ carceri mancipantur ita ꝙ datur eis materia fu giendi et mala cōmittendi: talē ergo cōsuetudineꝫ voluit reprobare iste text. ex quo colligitur a con- trario ꝙ cōsuetudo nō praua pōt alterare penam regule ⁊ iuris cōis. facit qꝺ no. in. c. cum cōtingat. de fo. cōpe. et melius in. c. inquisitionis. ī. de accu. ⁊ in. l. qd ergo. §. pena grauior. ff. de his qui notā- 3 tur infa. ¶ † No. i ver. si vero. cū ver. se. qꝺ ex sola negligentia abbas nō venit deponendus. sed alr puniendus ꝙ vr̄ ꝯ. c. si qs abbas. xviij. q. ij. et. c. cū ad monasteriuꝫ. §. ꝙ si ꝑuaricator. s̄. e. Sol. intelli ge ꝯtrium ꝫm doc. in negligētia magna. quod etiā voluit gl. in. d. c. cū ad monasteriū. qꝺ bñ notabis. b Nā idē ⁊ fortius est dicēduꝫ in ꝑlatis[b] secularibus vt nō ponantur ex qualibet negligētia: ⁊ hoc vo luit iste text. dū dicit ꝙ si nimis negligēs fuit ab- bas reptꝰ deť sibi coadiutor vsqꝫ ad capl'm ꝓuin ciale. qsi i caplo debeat discerni vtrū illa negligē tia sit oppositiōe digna. Itē no. ibi, absqꝫ iudicio c rū strepitu[c]. ꝙ ꝑlati regulares pñt ꝺponi absqꝫ iudicioꝝ strepitu. nō ergo ē necesse ꝙ seruet in eis vsquequaqꝫ ordo iudiciariꝰ, ad hoc. c. ꝑ tuas. ī. de simo. ⁊. c. qualr ⁊ qñ. ij. ī, de accu, in, §. dꝫ. ī fi. Et ex hoc ⁊ ex tex. no. ꝙ ꝑlati etiā reglares nō sunt sine cā amouēdi a ꝑlatura. ¶ No. in. §. sequēs. ꝙ visi tatores ⁊ ꝑsidētes renouanť in ꝗlꝫ caplo. ⁊ ꝙ de negligētijs ⁊ delictis ꝯmissis i officio dñt inquiri. 4 ¶ † Ex quo no. ꝙ deliquēs in aliq offō pōt post depositū offm̄ inqri ⁊ puniri ꝺ male gestis ⁊ vide bo. text. in. l. magratus. ff. de admi. rerū ad ci. per-

tum statuti vl' cō suetudinis ⁊ illud impedimentū sit sublatum per pa- pam vel per prin cipem: dicitur tūc procedere vt ordi narius ⁊ nō vt ꝺ legatꝰ nisi forsan cā sibi ꝯmittať vt in ea summarie ꝑ cedatur: quia tūc esset delegatus et non ordinarius: vt per Bald. in addi. spe. in titu. de dele. in. vl. col. ⁊ per Alexā. post Ange. in. d. §. si quis simpliciter.

Zacharias.

a ¶ Non autem ad episcopos. adde car. in cle. j. §. quia vero. xlviij. co. pe. ⁊ ibi. §. añ pe. In noc. in. c. quanto. s̄. de off. or. et istū in. c. ad aures. s̄. de tem. or. ⁊ card. Alex. i. c. qui resi- stit. xj. q. ij.

Sebasti. Sapia.

b ¶ In ꝑlatis. An ꝑ negligētiā ꝑla- ti deponatur vi- de Corse. in rep. c. grādi. char. vlti. de sup negli. ꝑla. ⁊ multa per Feli. in. c. j. col. j. ⁊. ij. s̄. de treuga ⁊ pace. abb. ⁊ alios in. c. iij. ī. de accu.

c ¶ Judicioꝝ stre pitu. adde Fede. cōsi. cv. vbi ꝺt ꝙ vꝫ cōsuetudo. ꝙ rligiosi viri a suis administratiōibꝰ amoueanť iuris ordie nō seruato. Anto. Francis.

¶ Hoc ꝙ valeat talis consuetudo puto fore ītelligē dū qñ in introdu ctione ipsiꝰ cōsue tudinis īteruenis sent ea q̄ adindu cendā cōsuetudi- nē sunt de iure ne cessaria de qbꝰ in c. cū dilectꝰ. ꝺ con sue. ⁊ in. l. ꝺ qbus. ff. de legi. ⁊ in. l. j. ⁊. ij. C. q̄ sit lō. cō- sue. ⁊ in. §. ex non scripto. institu. ꝺ iure natu. al's ta- lis cōsuetudo nō valeret vt dictis iuribus.

ti.et ibi.tex,dicit q magistratus ciuitatis tenent de dolo z lata negligentia. Item tenentur impendere accuratā diligentiā. ¶ Nota.in.§.precipim⁹ q cleri i seculares non possunt beneficiari in monasterio saltem vt faciant vnicum collegiū cū monachis.z de hoc latius.j. Itē nota z tene menti. qđ clerici seculares per abbatem z monachos beneficiati etiā in monasterio non possunt deponi p abbatem.sed per epm in monasterio non exēpto z facit.c.j.de capel.mōa.lib.vj. ¶ Ex quo singulariter no.qđ licet institutio spectat ad inferiorem prelatum de iure speciali.destitutio tñ non pertinet ad eundē sed ad epm loci.sic limita qđ not.in c.cum ex iniuncto.in fine de hereticis.pbatur rōne.nā institutio z destitutio sunt separata.de vno ergo iure non est ad reliquuz inferendum.de quo plenius dixi in dicta repetitione dicti.c.si quis cōtra clericum. ¶ 5 †Ultimo not.q dispositū in monachis z abbatibus extendit ad abbatissas z moniales quo ad eius proportionabilia tantum sed secus dic cōtra.nam qđ disponitur ab abbatissis z monialibus non habet locū in masculis.de quo vide bo.glo.in cle.attendētes.eo.tit.facit.l.si ita. ff.de.leg.ij. ¶ 6 †Et no.fin.tex.in materia extensionis.nam si statutū hz clausulam extendentē statutum ad aliud genus personarū dz intelligi in proportionalibus.nā oia hic expressa possunt procedere in monialibus quia non possunt deputari visitatores:nec debent exire monasterium p capitulis congregandis:qr regulariter moniales nunq̄ debēt exire monasteriū:vt in.c.j.e.ti.li.vj.z dic vt 7 ibi reperies glo.no. ¶ †Nunquid monialis possit intrare aliud monasteriū arcti⁹ sicut monach⁹ et concluditur qđ sic.z vide bo.tex.cū glo.xx.q.iiij.c. 8 monachis. ¶ †Op.cōtra tex.in ver.si autem.vbi dicit q abbate deposito p episcopum dz monasterio vacante deputari idoneus administrator.naz videt qđ capitulū debeat succedere in administratione:vt no.Inn.in.c.j.vt ecc.bene.Sol.dicit Io. and.q illud dictū pōt intelligi in capitulis cathedraliū.secus in regularib⁹ vt hic.vel fm euz istud procedit abbate deposito propter culpā suā.nam tunc est presumptio ꝯtra capitulū:vt no.Inn.in c.cū dilecti.de accu.sec⁹ vbi aliter vacaret mona- 9 steriū. ¶ †No.singulariter hāc solutionē et sic videtur tēperandum dictū Archi.in.c.ij.de testa.li.vj.vbi simpliciter dicit q monasterio vacāte dat administrator.z allego p hoc Inno.in.c.cū dilectus.de cōsue.vbi specifice loquēs de monasterijs dicit capitulū succedere vacāte monasterio in administratione.Ad idem adduco text.in cle.ne in agro.e.ti.z.c.si.de reg.li.vj.Et tenet Lau.z post eū Io.de lig.in.d.cle.ne in agro.vbi dicit conuentuz succedere in administratiōe.z sic satis potest teneri precedens distinctio Io.an.vt regulariter succedat capitulū in tēporalibus z spiritualib⁹ nisi i casu premisso.Et aduerte qr iste tex.solū loquitur de administratore deputando ad curā tēporaliuz z hoc non ponderauit Io.an.z doc.sequētes.videtur ergo qđ respectu spiritualiū nihil hic innouet.Ex quo ego infero q capitulū succedat loco abbatis in spūali iurisditione exercenda.sicut succedit capitulū ecclesie cathedralis ipi epo vt in.c.his.g.z in.c.cū olim.de maio.z obe.z vide qđ not. in.d.cle.ne in agro.Sed quero per quē deputabitur iste administrator.Host.dicit qđ p epm.et ita videt sentire Archid.in.d,c.ij.,p hoc ego adduco istum tex.in versi,hec eadē,vbi in exēptis videtur qđ ipsi visitatores z presidētes deputabāt administratorē abbate suspenso.quasi in precedētibus vbi tractatus de abbatib⁹ no exēptis administrator detur per epm nō ergo capitulum ipsius monasterij habebit hūc deportare:sed intelligo in de- 10 posito vel suspēso abbate vt supra dixi. ¶ †Quero in.§.precipimus.nunquid indistincte clerici seculares prohibentur beneficiari in monasterijs. Hostiē.videtur indistincte sentire qđ nō:sed tūc solum hz locum ista litera fm eum quando recipiuntur vt fratres:vt sic sint de congregatione monachorū habentes vocē in capitulo z locū in choro nam et mistura hominum disparis pfessionis est a iure prohibita.c.in noua.xvj.q.vij.z in cle.j.de elec.Secus dicit si presbyteri seculares prebendant ab abbate in monasterio vt ibidez deseruiant non existēdo de 11 congregatione eorū. ¶ †Sicut in simili laicus non potest prebendari in ecclesia vt sit canonicus vt in.c.ij.de insti.tñ pōt pbēdari vt habeat prebendam tanq̄ quoddaz stipendiū:vt no.gl.in.c.cū.M.de consti.et sic cum eo videtur transire Io.an.Sed certe hoc videt ꝯtra text.istum vbi indistincte prohibentur clerici seculares beneficiari in monasterijs. vnde respectu recipiēdorum hec litera prohibet indistincte sed respectu receptorum ante hanc constitutionē prohibet vt non habeant vocem in capitulo.nam si voluisset idem sentire in recipiendis,phibuisset cum illa limitatione quā fecit in receptis.vnde puto qđ clerici seculares non possunt intitulari in monasterijs z sic nō poterit deputari altari i monasterio vt instituatur in eo clericus secularis.quod bene nota.Fateor tamen qđ poterit eis deputari aliquod stipendium non in titulum:sed pro seruiendo in monasterio.z si qua iura reperiuntur in cōtrarium:vt xvj.q.j.ista procedūt fm antiqua tēpora quādo monachi non erāt clerici vnde puto qđ in monasterijs possunt perpetuo intitulari:nō tamē 12 vt sint de consortio.et sic intelligo.c.dilecta.de excess.prela. ¶ †In gl. in ver.personarū.ibi:nec aliquis censetur ammodo nobilis vel potēs. Nota singulariter hāc glos.qđ in religiosis debet seruari equalitas respectu penarū idē respectu bonorū monasterij:vt dixi in.c.recolentes.j. eod.Nec ob.c.cum ad monasteriū.qđ glo.allegat pro contrario.pcedit enim in delicatis z male complexionatis.qr aliter puidet istis q̄ bene se habentibus nec ista mutantur per ingressum religionis:secus in potentia vel nobilitate [a]. ¶ In glo.in ver.iudiciorū:ibi:non est amplius 13 querendum de talibus.vult ergo glo.qđ eps teneatur stare pcessui istorum visitatorū.z fm illū punire istos platos.qđ non placet cōiter doc. hic:cum isti visitatores sint tanq̄ vt plurimū iuris ignari z idiote.vt i c.ex multa.§.de voto.potuissent in multis excedere fines.vnde pcessus est exhibendus superiori.argu.in.l.ea quidem.C.de accus.z superior dz dare copiam isti inquisito z audire si qua vult obijcere.qđ bñ not.Sed pro hoc ego adduco tex.in.l.diuus.ff.de custo z exhi.re.z ibi Bart.per 14 illum tex.quasi in istis terminis hoc concludit. ¶ †Et faciunt hec ad questionem cum iudex ecclesiasticus tradit clericū vel laicū iudici seculari per eum puniendum.nunquid iudex secularis teneatur stare processui iudicis ecclesiastici.z dicendum per pdicta:q nō.qđ etiam voluit Inno.in.c.j.de offi.ordi.z Barto.in.d.l.diuus.Sed in vno errauit ibi Barto.qr dicit hoc etiam procedere in crimine heresis [b] vt iudex secularis non teneatur stare processui inquisitoris:sed de nouo posset inquirere.Nam hoc est contra text.in.c.inquisitionis.§.prohibemus:et de here.libr.vj.vbi dicitur q crimē heresis est adeo mere ecclesiasticum vt iudex secularis nullo modo possit de eo cognoscere.sz sola nuda executio ad eum pertinet.quod bene nota.

De religiosis domibus. Rubrica.

¶ Supra visum est de statu religiosorum z quibus subijciantur: nunc de eorū domibus:z ecclesijs quibus sunt subiecti est vidēdum ideo zc. de materia habetur.xj.q.j.per totuz.xvj.q.vij.omnes basilice.cū sequē. xviij.q.ij.quidam.cum sequenti.

1 Ius baptizādi pertinet ad ecclesiam cathedralē alio non constito.
2 Dominus in dubio presumitur ille qui possidet nu.4.
3 Exercitiū vnius iuris seu articuli contenti sub vniuerso:inducit ad possessionem iuris vniuersalis.nu.5.
Iurisditio in genere an censeatur ad vnū pertinere:per exercitium vni⁹ actus vel articuli in iurisdictione.nu.5.
4 Iuspatronatus an probetur per presentationē factaz longissimo tpe.
5 Hospitale non probatur esse religiosum.i.constitutum autoritate episcopi ex eo qđ episcopus vnus ius episcopale in eo exercuerit.nume.6.

NUnc autem. Si dubitatur i cuius diocesi sit basilica cōsecrāda ille eps consecrabit qui prius in loco illo episcopalia exercebat.h.d.ꝯtinet vnū constructū in quo approbat vnū modum cognoscēdi ad quē epm pertinet cōsecratio ecclesie z alium modum improbat.ibi:non enim. ¶ Casus literalis.Quedam ecclesia constituta fuit circa confines duorū episcopatuū:populus petebat illā cōsecrari:cōtentio erat inter epos quis eorū deberet consecrare.quesitum fuit a papa quid iuris sit.Rñdet papa qđ debet inquiri cuius ciuitatis eps baptizauerit incolas illius loci anteq̄ ecclesia fundaretur z ad cuius consignationem annuatim concurrerit.non enim diffinitur hoc terminis aut locis Sic ergo ille vocā- 1 dus est ad consecrationem qui pdicta ꝯtulit sacramēta.Ber. ¶ †No. primo q alio non apparente ius baptizandi pertinet ad ecclesiam cathedralem. ¶ Secundo no.arg.q episcopus quolibet anno dz tenere chrisma:vt.sic chrismentur seu confirmentur omnes volentes recipere hoc sacramentum:z est hoc ordinis episcopalis vt in.c.quanto.de con- c suetudini. ¶ Tertio nota iuncta glo.prima [c] quod anteq̄ ecclesia consecretur appellatur basilica:sed pōst consecrationem appellatur ecclesia: et ecclesia est nomen grecum, z latine idem est quod conuocatio: quia hommes

Sebastia.Sapi.
a ¶ Ul'nobilitate. Qđ nobilitas pdatur per igressū religiōis facta pfessiōe.no.Fel.i.c. cū deputati.col.ij. ꝟ.not.q̄tuor effect⁹.§.de iudicijs. Zacharias.
b ¶ Hoc pcedere i crimie heresis. adde q Bar.sibi cōtrarius tenuit oppositum.s.q non procedat in crimine heresis i.l.magistratibus.ff.de iurisdi.om.iudi.et phil.fran.i.c.inqsitioni.nu.3.et ibi i apo.Celsi.in ꝟs. absq3 eo q cognoscat de pcessu.de hereticis.lib.vj.
c ¶ Et dñ dicit ēt hic glossa.i.q electus cōfirmatus nō consecrat⁹ dr electus et nō eps, ꝯcor.cū glo.in ꝟ. pōtificiū.in cle.dignuz.de cele.miss. i ꝯrariū tñ facit gl. cle.j.§ fo.compe, in vers.episcopis. Sed p cōcordia dic vt p ipsuz do. Abb.in cle.j.z q abbas dr elect⁹ i abbatem ante cōfirmationeē text. i.c.nemnimus:de accu.z ibi etiā de hoc vid p.d.abb. vbi ponit rōnem diuersitatis.adde qđ voluerūt do.de ro.deci.suis de of. dele.qđ delegatio facta episcopo trāsit i successorē nō consecratum.

homines ibi vocãtur ad diuina audienda.basilica vero dicit quasi habitatio regum et imperatorum a basilio principe.sepe tñ iura vtuntur promiscue his vocabulis.z vide qd lati⁹ dixi.j.de conse.eccle.vel alta.super rub.¶†Item not.z tene menti qd alio nõ apparente is qui possidet presumitur dñs.ita arguit de directo ista litera de quo in.c.cuz ad sedem.de resti.spol.¶Item no.qd ad validitatem iurium etiam sacramentalium sufficit possessio conferentis.qd intellige qñ alias cõferens habebat potestatem conferendi.alias secus per.c.quãto.§.de cõsuetu.facit qd not.Joã.an.in.c.auaritie.de electi.lib.vj.z Archi.in.c.vno.de voto li.vj.¶Ex quo infero qd licet certus locus nõ sit de proprietate episcopi:ex quo tamen eps bona fide est possessor tenent sacramẽta ab eo collata quo ad omnẽ effectũ.z sic ampliari possunt ea que habentur in.c.querelã.de elect.z.c.consultationibus.de iurepa.¶†Ultimo tene menti dictum satis notandum q per exercitium vnius iuris seu articuli cõprehensi sub vniuerso infertur ad possessionẽ iuris vniuersalis.nam vt vides hic pbando exercitium istorum duorum iurium vel sacramentorum ĩfertur ad possessionem oĩm iurium epalium.z per hoc videtur inferendum qd possessio vnius articuli extẽdit ad possessionẽ vniuersalem totius iurisdictionis.quod videtur contra.c.auditis.z.c.cuz olim.de prescript.vbi patet qd exercens certa iura epalia solum pscribit in illis que exercuit.Ad idem glo.z Bald.in.l.j.§.si quis.ff.de iti.actuqz priua.vbi dicit q pretẽdens habere iurisdictionez in loco tatũ obtinet quãtum pbat se exercuisse[a] nõ ampli⁹:ideo infert q si inferior a principe dicit se habere potestatem exigẽdi vectigalia ex prescriptione solum obtinet in illis rebus in quibus probat se exegisse.z optime facit.c.cum cõtingat.§.de deci.Cuius cõtrariũ hic innuitur So.ex dictis Inn.põt colligi notabilis limitatio ad oia predicta.dicit enim hũc text.pcedere qñ iste locus de quo erat cõtentio erat in diocesi istius epi vl saltẽ non cõstabat q erat in diocesi alterius quasi notabiliter sentiat q vbi ius cõe nõ fundat intentionem alterius per exercitiũ certi articuli pbatur possessio vniuersalis iurisdictionis.secus aũt vbi locus ptinet ad aliuz.qz tunc possessio nõ extẽditur ad articulos nõ possessos:vt in cõtrarijs.hoc tamen vltimũ limita.vt no.Inno.in.c.cũ dilectus.de capel.mona.¶†Et hec faciunt ad qõnem quotidianã.Quidã laicus[b] longissimo tempore fuit in possessione presentãdi rectorẽ in certa ecclesia tanq patronus nõ potest pbare se verũ patronum nũq ñd per exercitiũ isti⁹ iuris cõpetentis patrono probetur quasi possessio totius iurispatronat⁹ vt sic ex prescriptiõe istius act⁹ intelligat prescriptũ totum iuspatronatus.Archi.in.c.j.de iurepa.lib.vj.tz q nõ:vnde dicit difficilimũ esse probare patronatũ antiquũ:qz per illius actus presentandi exercitiuz solũ probat possessio iuris pñtandi.Sed cõtrium z rectius sentit Jo.an.in regula q alicui.de reg.iur.lib.vj.in mercu.ex quo nõ cõstat qd iuspatronatus pertinet ad aliũ presumendũ est q pertineat ad istũ qui exercuit vnũ ius cõpetẽs patrono tñ:vt in isto tex.singulariter probari vr qd bene notabis[c].¶†Itẽ faciũt pdicta ad aliã questionẽ:pone q eps exercuit vnũ ius epale dũtaxat in aliquo hospitali z nõ cõstat qd hospitale sit religiosum[d] nunquid per exercitium illi⁹ iuris possit eps ibidem exercere oia iura epalia:z prima fronte vr dicendũ q sic.arg.hui⁹ text.Sed cõtrarium cõsuluit Fede.cõsi.ccxxv.qz de possessione vni⁹ articuli non est inferendum ad alios articulos:vt in.d.c.cum contingat.cum si.Nõ ob.iste tex.qz locus iste necessario debeat esse subiect⁹ alicui epo:ideo psumptio est pro eo q exercuit ibi aliqua iura sz nõ sic est in hospitali:qz hospitale nõ religiosum nõ tenet epo ad iura epalia.c.ad hec.j.eo.ideo sumus extra terminos hui⁹.c.vt sic dicamus tñ fuisse pscriptũ quãtum probet fuisse possessum.z facit hoc ad multas qõnes.¶†Et no.q vbi hospitale nõ apparet religiosum nõ sufficit epo ad probãdũ subiectionẽ pbare exercitium alicui⁹ iuris epalis.¶In gl.i vsi.locis ibi:hec duo sacramenta.vr glo.exigere ad verificationẽ litere exercitiũ istorũ duorũ sacramẽtorũ.Idẽ sentit gl.ij.sz tu tene qd.§.dixi post Innoc.vt sufficiat exercitiũ vnius iuris ex quo non cõstat de iure alteri⁹.Quid autẽ si nemo eporum ibi exercuit iurisditionẽ aliquã.dicit Host.q si episcopi cõtendẽtes sunt sub eodẽ archiepo ipse hoc diffiniet vt in c.sane.de foro cõpe.z in dubio poterit conferre cui voluerit vel sibi retinere.ar.c.qm.de deci.z no.bñ istud dictuz z põt esse ratio qd parchiepo constat cũ sit in puincia sua:sed de iure eporum ignoratur.¶No.etiaz qd super locis puincie nõ cõstitutis intra certã diocesim archieps fundat intentionẽ suã.qd est bene notãdũz quia iure hoc clare nõ pbatur.Si autem epi sunt diuersarum prouinciarũ tunc dicit Hosti.q vel sorte dirimetur qõ.arg.l.sed cum ambo.ff.de iu.et.xxvj.qõ.ij.c.sors.vel recurretur ad papam ego non video rationem huius mẽbri:nam si loc⁹ est in puicia archiepiscopi z non cõstat q sit intra certam diocesim alicuius episcopi non debet esse locus sorti in preiudiciũ archiepi:vel primum membrum ipsius est falsum.

☞ Ecclesia vnius diocesis si est vnita ecclesie alterius diocesis ex consensu pape,nihil preiudicatur epo ecclesie vnite.
Unio vnius monasterij vel ecclesie potest ex causa fieri per epm.
Rei appellatione non veniunt iura et actiones.
Unio ecclesiarum inducit vnionẽ rerum et actionuz tam ecclesie vnite q ecclesie cui vnitur.
Episcopus habet intentionem fundatã de iure communi in omnibus pijs locis.
Castrum vel ciuitas si vniatur alicui regno vel loco:an debeat regi statutis loci vniti vel loci cui vnitur.
Ecclesia vnita si collectatur:an collectetur vbi est an in loco vbi est vnita.
6 Ecclesia vnita si alienatur quis episcopus prestabit autoritatem an eps loci vbi est sita:an vbi est ecclesia cui est vnita.
Patronus ecclesie principalis:an habebit iuspatronatus in ecclesia vnita.
7 Monasterium vnitum cum alio debet retinere abbatem.
8 Ecclesia vnita debet conseruari in statu suo.

Ulia monasteriũ.

1 ¶†Nihil iuris deperit epo in cui⁹ diocesi sita est ecclia quã papa vnit ecclesie alterius dioce.z ẽ casus quotidianus z notabilis.Prio ponit vnionẽ:z eius cãm.scdo ibi.epm autẽ vnam determinationem:cui⁹ subdit gñalez determinationem.ibi.nã.¶Casus literalis.Quoddã monasterium sitũ erat in fundo marciano hostilitate desolatũ.papa vniuit illud monasterio agapiti abbatis cũ omnib⁹ reb⁹ suis vel que ei cõpetũt[d] actionibus:ita tñ q eps surrẽtinus i cuius ciuitate est monasterium huius abbatis non habeat iurisditionem:sed eps nucerinus in cuius diocesi est illud monasterium vt tñ iura sua singulis episco-
2 pis inuiolata seruent.B.¶†No.vnã legitimam cãm vniẽdi vnũ monasteriũ alteri.scz cũ est desolatũ seu destitutũ:forte eñ pdiderat tpalia vel destitutũ a religiosis.z hãc vnionẽ ex causa posset face-
3 re eps loci:vt i.c.sicut vnire.j.de excess.pla.¶†Secũdo no.q appellatione rerum[e] nõ veniunt actiones.donãs ergo res suas nõ vr donasse actiones sibi cõpetentes.de quo vide qd legi.z no.i.l.mouẽtium.ff.de ver.sig.z.l.bonorũ.e.titu.z qd dixi in.c.
4 nulli.§.de reb.eccle.nõ alie.¶†Tertio no.ar.pro z cõtra.q vnita ecclesia videntur vnita oia iura cõpetentia ipsi ecclesie z hoc pcedit etiã si non exprimatur sicut in patrefa.trãseũte in potestatẽ alteri⁹ per arrogationem.naz transeunt oia iura que adherebãt persone sue tanq accessoria.l.si adoptauero.ff.d pca.facit qd le.z no.xix.q.vl.si qua mulier.
5 ¶†Item not.q eps fundat intentionem suã de iure coi sup omnibus ecclesijs z pijs locis etiã religiosis sitis in diocesi sua:etiam si ille ecclesie vnite sint ecclesijs alterius diocesis.Et facit iste text.ad qõnem quã ponit bar.in.l.si conuenerit.ff.de pig.ac.si aliqd castrum vel comitat⁹ accedat alicui regno vtrum debeat regi scdm statuta ppria ipsius castri vel comitatus[f] aut sm statuta regni.Itẽ facit ad aliã qõne qtidianã si eps ex causa imponit aliquã collectã ecclesijs:nunqd ista ecclesia tantuz collectabitur in diocesi vbi est sita vel i diocesi ecclesie cui est vnita de qua vide p Archi.z Joã.an.in.c.j.de immu.eccle.lib.vj.¶Ultimo no.q princeps in dubio nõ vr velle preiudicare iuribus singulorũ.facit.c.super e.de off.deleg.z.l.ij.§.si quis
6 a pncipe.ff.ne qd in loco publi.¶†Quid autez si immineat alienatio rei ecclesie vnite qs eporum habebit interponere autoritatẽ.vide Inno.in.c.pastoralis.d priuile.z Archi.in.c.in vẽditionib⁹.xviij.q.iij.z per Bar.in.l.cunctos populos.C.de sum.tri.Itẽ vtrũ patronus ecclesie pncipalis efficiatur patron⁹ vnite.vidẽ p Spe.in ti.de iurepa.
7 in fi.¶†Ultimo hic qrit vtrũ in isto monasterio vnito erit ampli⁹ abbas.doc.videntur velle qd sic.dicunt eñ qd ex quo vnit monasteriũ vt monasterium dz cõseruari in statu suo.z sic dz habere congregationem monachorũ z abbatẽ solituz:qz nõ alterantur iura ecclesie per vniones.arg.hic secus dicũt si monasteriũ vniret vt cappella:qz tunc ex quo mutat naturam suã assumit iura capelle:z sic
8 debet conseruari vt capella:qd not.†z idem vide qñ papa concedit vnã ecclesiam loco religioso ad vsus proprios.dz enim eã conseruare in statu suo et reditus superexcrescentes dumtaxat recipere de quo vide p Inn.in.d.c.pastoralis.de priui.et in.c.

a ¶Exercuisse.ad de no.in.c.cũ consuetudinis.§.d cõsue.vbi ẽt i apost.
☙ Sebasti.Sapia.
b ¶Quidã laicus.Qd qñ possessio iurispatronat⁹ ex vno solo actu psentatiõis acqrat tz Ol.i cõsi.cccxij.icip.thema qois circa fi.abb.i cõsi.liiij.ici.vr primo.co.ij.i.j.vol.z cal.in cons.xij.sub ti.de iure pat.Cor.i cõsi.xlvij.i.iij.vol.Deci.in.cõs.cxxxiiij.circa prin.
¶Bñ no.Adde qd voluit Cal.cõs.xij.de iurepa.
Zacharias.
¶Non cõstat qd hospitale sit religiosum.adde qd no.in apos.ad eũ i.c.officij.num.7.in apo.in ver.nõ dicũtur pia loca.§.de test.
Antonius Frã.
¶Ad d an hospitalia dicant eẽ loca pia seu religiosa.dicas qd si sũt autoritate epi fũdata z habeãt altare ecclesiaz et cimiteriũ dicũtur eẽ pia z religiosa:z al's nõ:vt p do.Car.i.cle.ij.i.§.fi.de reli.do.z adde qd hospitalia pprie nõ veniũt appellatione ecclie nec appel.beneficij.vt in.c.ij.et ibi p do.abb.de consue.sz bene veniũt appel.pij loci vel religiosi:vt p do.Car.in cle.ij.i.iij.q.de iudi.et in.c.si qs oẽ.de ele.z i cle.i.in vti.q.de seque.pos.et fruc.
☙ Sebasti.Sapia.
e ¶Appellatione rerũ.Uide bar.et alios i.l.j.ff.de statu.ho.z An.sicu.in cõsi.xxvj.in pn.i.ij.vol.z Fel.i.c.ij.col.vj.j.dist.z remissiue in.c.peruenit.ij.colũ.§.d te.
f ¶Uel comitat⁹.Adde Ro.consi.cccx.vbi in facto consuluit;

Sebastia. Sapi.
a ¶ Epõrum. Uide hac materia late ꝑ Felin. in c. de quarta. i. col. iiij. s. de prescrip.
b ¶ Laici. adde lu do. ro. ꝯsi. suis. folio. xxi.
c ¶ Quid autez si apparet hospitale in quo publice diuina officia celebrent sed non apparet an sit fũdatũ autoritate epi an p̃sumatur fundatũ autoritate epi. dic qđ sic ꝑm archi. i. c. nemo. de cõsec. di. v. cuiꝰ dictũ refert ꝛ sequit Lud. ro. in l. sciendum. ff. de ꝟ. obl. in. xvi. col. ꝛ idem dicit Pet. de puteo ĩ tra. suo. i. iiij. col. ꝛ idẽ ro. ĩ suis sing. vbi etiã alle. archi. vbi. s. adde d. Car. cõsi. xiij. et cxxi. Lap. allega. xlij. Rom. cõsilio cccclx. Cal. cõsi. v. ꝛ. vi. hoc titu.

Sebastia. Sapi.
d ¶ In certo loco. Uide Deciũ i. c. quĩto. col. penul. s. de iudicijs. vbi etiã Feli. col. peñ.
e ¶ Et ad hoc vide glo. in cle. qꝛ contingit. in eo. ti. de re. do. ꝛ an ista hospitalia priuata gaudeant priuilegijs ecclesiasticis. Bal. in auf. hoc ius. in fi. in. i. col. C. de sacrosan. ec. dicit ꝙ nõ: secus si sint publica. et propterea dicit si ledãtur talia hospitalia p̃uata nõ poterunt petere restitui quod nõ est in publicis. facit qđ no. Jo. an. qui ita intelligit ĩ capit. ij. de resti. in integ. in. vi. nota. Et hoc etiam posuit Anch. referẽdo Bald. vbi. s. ĩ cle. si literas. de p̄ben. vide etiã eundem Anch. ĩ cle. qꝛ contingit. de reli. do. Sn autẽ solẽnitas requisita in alienatiõe rerũ ecclesiarum obseruari debeat in rebus hospitaliũ vide Bald. ĩ dicta auf. hoc ius. ꝛ do. Ant. in c. nulli. in fi. ff. de reb. ecc. nõ

in lateranẽsi. de preben. Hec dicta vera intelligo qñ facultates ecclesie vnite suppetunt ad conseruandũ eaz in priori statu. naz si ecclesia est depauperata: ita quod non potest tenere collegium monachorum vel solitum statum: tunc sufficit qđ ecclesia cui facta est vnio faciat illi deseruire per clericum secularem. arg. optimum in cle. nec in agro. §. ad hec. de statu reg. facit. c. inter quatuor. ĩ. eo. glo. sunt faciles.

☞ Eps̃ preest oĩbus locis pijs: q̃ ipse dꝫ ordinare ad vsum destinatum. ꝛ. non autem vt disponat de reditibus ad libitum. nu. 3.

3 Hospitalia fundata autoritate epi dicuntur religiosa. et illis preest eps̃. si vero non sunt fundata tali autoritate non dicuntur religiosa: et eis non preest eps̃: nisi quo ad curam.

4 Rectores hospitaliũ an possint esse religiosi vel clerici seculares vel laici.

De xenodochijs. †

Breue est vel ꝑ alia verba p̃t sic summari. Epõ subsunt omnia loca pia ꝛ ad eius solicitudinẽ debẽt ordinari ad vsum destinatum. ¶ Casus literalis. Ordinatio et dispositio xenodochiorum ꝛ monasteriorum aliorumqꝫ locorum similiũ pertinet ad epm̃ in cuius diocesi est cõstituta. B. ¶ No. j. ꝙ hospitale qñqꝫ appellatur xenodochiũ: ꝛ de varijs vocabulis hospitalis vide tex. xxiij. q. viij. sanctũ. ꝛ. l. oĩa. C. de episco. ꝛ cle. ¶ † Scđo not. arg. optimum. qđ ad epm̃ pertinet alio nõ apparente ponere rectorẽ in his hospitalibus. Et si hospitale haberet patronum facit hec litera in arg. opt. qđ ad epm̃ pertinet confirmatio vt innuit litera ibi: ordinentur. quod latius dixi ĩ quadã disputatione q̃ incipit semproniꝰ. ¶ † Tertio no. ibi: ad easdem vtilitates ꝛc. ꝙ hec hospitalia pertinẽt ad epm̃ non vt disponat de reditibus ad libituz. sed vt ordinet ad vsum destinatũ. vnde non potest eps̃ peruertere vsum destinatũ rei religiose. arg. in cle. quia contingit. de reli. do. Nunqđ autem iste text. vendicet sibi locum indifferẽter in oĩbus hospitalibus credo qđ nõ sed in his q̃ sunt edificata autoritate epõrũ[a] tanq̃ religiosa: vt in c. proxi. Sed si non sunt religiosa: puta qꝛ edificata sine autoritate epi nõ habet episcopꝰ de his se impedire: sed patronus hospitalis ad libitum dispo nit vt in c. inter dilectos. ꝛ ibi per Innocẽ. de do. qđ puto verum nisi patronus esset mortuus: quia tunc ad curã epi pertinet: vt voluntas pia defuncti mandetur executioni. vt videt tex. in auf. de eccle. tit. §. si quis autez pro redemptione. cũ se. vnde licet talis locus nõ teneatur epõ in episcopalibus respondere: tamẽ episcopus debet habere curam ipsius ex quo locus est pius: et facit quod dicaꝫ in c. proxi. † Utrum autem religiosi ꝛ laici[b] vel clerici seculares possunt esse rectores hospitalium. vide gloss. et ibi per doc. in. d. cle. quia contingit. et conclusio est qđ religiosi nõ possunt deputari nisi habeant ecclesiam curatã vel nisi hospitale esset subiectum monasterio ꝛ monachus deputaretur per abbatem tanq̃ obedientiarius. ꝛ hoc vltimũ sentit Feder. consi. clv. clerici vero seculares possunt esse rectores: sed nõ possunt habere titu. vt in cle. per literas. de preben. laici etiam possunt esse dummodo non sint suspecti. ꝛ vide hodie ad determinationem ꝛ declarationez huius tex. qđ habet in d. cle. quia contingit. vbi habet de confectione inuẽtarij et de ratione reddenda.

☞ Locus deputatus autoritate epi ad fundandum hospitale vel ecclesiam est effectꝰ sacer adeo qđ non debet redire ad vsus prophanos.

2 Hospitale dicit religiosum quãdo est fundatum autoritate episcopi.

3 Religiosus locus non efficitur ex eo quod laicus sepelierit cadauer in eo. quia

Religiosus locus non efficitur per laicos.

4 Hospitale fundatũ autoritate ꝓphana: potest redire ad ꝓphanos vsus ante mortẽ fundãtis: secꝰ post mortem.

5 Uestes sacre seu religiose non debẽt etiam cõsumpte ad vsus prophanos conuerti.

Uestes mulierum vel virorum nõ debẽt ꝯuerti in vestes sacras: puta in planetas vel similia.

6 Hospitale etiam cũ oratorio potest fundari a laico sine pontificis autoritate.

Ad hec ꝛ infra.

† Locus autoritate epi ad vsum hospitalitatis deputatus est religiosus ꝛ ad mundanos vsus redire non dꝫ. primo decisa cõsultatio. scđo responsio ibi: inquisitioni. ¶ Casus literalis. Quesitum fuit a papa vtrũ locus deputatus ad hospitalitatem possit seculare habitaculum ꝯmutari. Respõdet qđ si locus ille ad vsum hospitalitatis ꝛ ꝓuisionem pauperũ autoritate pontificis deputatus fuit non debet ampliꝰ mũdanis vsibus deputari cũ sit religiosus. sicut de vestibus et vasis ligneis ꝛ alijs ad diuinum cultũ per epm̃ deputatis antiqua indubitãter obseruat cõsuetudo ꝛ sacri canones edocent. Ber. ¶ † No. j. ex isto tex. ꝙ hospitale non efficitur religiosum nisi fuerit edificatuz vel deputatũ ad hospitalitatem autoritate epi[c]. Ex quo infertur ꝙ priuata persona non põt facere locum priuatũ esse religiosum. † Et inducit iste text. contra dispositionem iuris ciuilis vt lꝫ cadauer sepelietur in certo loco:[d] non tñ ille efficiat religiosus lꝫ ius ciuile disponat ꝯtrium. de quo vide ꝙ dixi in c. penulti. de sepul. † Itẽ not. ar. a contrario sensu ꝙ hospitale edificatũ seu deputatũ sine autoritate episcopi potest redire ad humanos: vsus. qđ intellige eo viuẽte q edificauit hospitale. Naꝫ licet cuiqꝫ ꝑm Inno. ꝛ bene in domo[e] sua erigere hospitale. argu. in c. vnicuiqꝫ. de conse. di. j. ꝛ melius in c. j. de emp. ꝛ vẽ. ꝛ inde tractu tꝑis tollere lectos ꝛ reducere ad statutuz pristinũ. ꝑ hoc. c. inter dilectos. ꝛ ꝙ ibi ꝑ Inn. s. de dona. secꝰ puto vbi decessit is qui hospitale ordinauit per auf. de eccle. ti. §. si qs edificationem. Itẽ not. ꝙ vestes ꝛ alia vtensilia ecclesie deputata ad religionis cultũ nõ debẽt amplius ad vsus hũanos deputari. † Ex quo infero ꝙ male faciunt illi qui de vestibus sacris seu religiosis vetustate iã consumptis faciunt fieri vestes aptas pro dñabus seu bursas seu qđ simile. ꝛ vide ad predicta tex. in c. nuptiarũ. de cõse. distin. j. vbi dicitur ꝙ vestes ecclesie nõ debẽt cõmodari ad ornatum nuptiarum nec ad alium vsum mundanũ: qꝛ videntur pollui. ꝛ sic postmodum esse indigna ad cultũ religionis. ꝛ ex illo text.[f] colligit ibi glo. not. quod de veste alicuius dñe vl' alterius nõ dꝫ fieri casula vel aliud vestimentum ecclesiasticũ. lꝫ contrarium obseruetur ꝛ male. ¶ † Ultimo hic queritur nunquid liceat priuato edificare hospitale sine autoritate pontificis. quidam qđ sic dũmodo non habeat oratoriuz. Hostiẽ. sentit qđ etiam cũ oratorio potest cõstrui: sed nõ debet ibi celebrari sine autoritate pontificis. ar. in c. vnicuiqꝫ. de cons. di. j. et hoc verius. ꝛ allego tex. expressum ꝑm vnam lectu. in. d. c. inter dilectos. de dona.

☞ Locus religiosus de quibus religiosis reformari debeat.

Inter quatuor.

† Locꝰ religiosus debet reformari de religiosis duntaxat nõ secularibus nisi in religiosorũ defectu. h. d. Distinguit duo mẽbra: ꝑm ꝓseqt ibi ꝑꝫ si. ¶ Casus lr̃alis. Querebat a dño papa vtrũ ecclesie regulares possũt fieri seculares. Ad quod rñdet qđ ecclesie regulares nõ debent fieri seculares nisi deficientibus regularibus: ꝛ ita necessitas subijcit legi. Ber. ¶ No. j. ex tex. vnã regulã et casum exceptũ ab ea. Regula est qđ nullus citra papam põt alterare statuz ecclesie religiose: vt si consueuit regi per regulares regatur tunc per seculares. ambulandum est enĩ in ecclesia dei de virtute in virtutem vt sic potius sit ascensus q̃ descẽsus: vt in c. licet. de transla. prela. et in c. legimus. xciij. di. Casus exceptus est cũ regulares non reperiunt tunc enĩ põt reduci ad statum secularium. oportet tamẽ prius seruare certos gradus cum ista litera indistincte dicat q̃diu per regulares ꝛc. vt prius

reformetur

alie. Et dicit etiã Bal. in. d. autẽ. hoc ius. in. ij. co. ꝙ eps̃ sibi nõ põt capere legatuz factuz hospitalibꝰ imo videt factũ ꝯtemplatione pauperum. ideo episcopus capiet ꝛ distribuet inter pauperes. ꝛ an alia iura q̃ dantur ecclesijs habeant locuz in hospitalibus vide text. in c. requisiti. ibi religs pijs locis ꝛc. in c. fin. de testa. cũ glos. in c. gradi. de sup. neg. prela. i. vi. ꝛ in c. alma. de sen. excõ. li. vi. nũqđ pia loca q̃ ad prescri. xl. an. gaudeãt priuilegio ecclesie ꝯcesso vide tex. opt. et ibi ꝑ Abba. i. c. accedẽtibꝰ. de priui. ꝛ tex. i. c. si. xvi. q. iiij. itẽ adde hic Do. in ca. j. §. habuit. de elec. in. vi. Itẽ adde hic pau. de ca. ꝯs. cclv. vbi consuluit ꝙ de relictis hospitali ꝓuato non põt detrahi falcidia. Et sic in eo hꝫ locũ dispositio auf. similiter. C. ad le. fal. ꝛ alle. no. dictũ spe. in tit. de instr. edi. §. nũc aliqua. ꝟ. ꝛ scias. adde Lu. ro. cõsi. cccevij.

Sebasti. Sapia.
f ¶ Ex illo tex. ille tex. parũ facit. nã ꝓhibet vestes sacras accõmodari vsibus laicorũ nequirent nõ aũt prohibet econtra vestes laicorũ nõ posse accõmodari vsibꝰ ecclesiarũ imo vr̃ ꝙ ꝑ dedicationem purget ois macula vt xbat. i. c. nõ liceat. xix. q. vlt. ꝛ ita ꝯcludit an. culꝰ in c. mãcipia. s. de re. permuta.

reformetur locus religiosus de regularibus eiusdem monasterij. scdo in defectū de regularibus alioꝝ religiosoꝝ mōasterioꝝ eiusdē ordinis tertio deueniēdū est ad regulares alteri⁹ ordinis. postremo in defectū oim regularium poterūt institui clerici seculares. ⁊ hoc casu serua exceptionē hic positā in tex. ſm Jo. an. ꝙ satis probat̃. vt. s̄. dixi ꝑ illud ꝟbum regulares. ⁊ per idē verbum dicēdū tex. locū habere in oib⁹ regularib⁹ eiusdē ordinis. ¶ In gl. ibi, vt hic. dr aduerte. nā ꝯiūgēdo istam particulā gl. cū principio ipsius in quo fecit mentionem de epo aperte sentit gloss. ꝙ eps in defectū regularium pōt ponere ibi seculares: ⁊ sic nō est necesse ꝙ adeat̃ papa. ⁊ sic tenet. gl. in. c. eps. xvi. q. ij. sentit etiam hic Jo. an. ⁊ vide qd no. in simili in. c. ad audiētiā. alleg. in glo.

1 ☞ Ecclesia debet respondere epo in cuius diocesi est sita: nisi contrarium appareat. 2.
3 Libellus vniuersalis procedit super vniuersalibus absq3 eo qd in specie aliquid exprimatur.
4 Simonia interueniēs in aliquo cōtractu vitiat ipsum ipso iure.
5 Surreptitia nō dicitur gratia si omnia nō exprimātur: dum tamē sint expressa illa que si nō essent expressa aut gratia nō cōcederetur aut cū maiori difficultate.
6 Antiqua facta habēt magnam ꝓsumptionem pro se.
7 Procurator lz intercedat post litem ꝯtestatam: tū snia absolutoria siue ꝯdemnatoria potest ferri in personam ipsius.
8 Pēsio ꝯstituta pro pluribus rebus: cēsetur distributa in singulas res: vt sic quelibet res teneatur pro rata ad pēsionem.
9 Cōducētes domum pro certa quantitate: omnes tenētur pro rata et non insolidum.
10 Eps an possit aliquam ecclesiam eximere a iurisditione sua ⁊ que iura possit remittere in ecclesia sibi subiecta.
11 Eps vel alius prelatus citra papam: quo casu possit ꝯcedere vni ecclesie aliqd ius in ꝑiudicium alterius.
12 Papa vel ꝑnceps secularis: an possit ius vnius eccl'ie alteri ꝯferre. 15.
13 Papa est dñs rerū ecclesiasticarū quo ad administrationem tantum.
Papa incurrit vitiū simonie: si pro iurib⁹ spūalib⁹ recipit aliqd tꝑale.
Papa illud ius habet in bonis clericorū: quod habet imperator in bonis laicorum.
14 Papa nō pōt priuare aliquem suis bñficijs sine causa rōnabili.
Eps vel alius prelatus nō pōt inuitus trāsferri sine causa rōnabili.
15 Papa presumitur qd facit: ꝙ faciat cum causa.
16 Papa dando ꝯsanguineis bona ecclesie vt ipsos diuites faciat peccat mortaliter: secus pro sustentatione. 17.
18 Ecclesia si hz aliquid in emphiteosim: si cessauerit a solutione canonis per biēnium vel triēnium cadit a iure suo.
19 Prelatus qui ꝑmisit in negligēdo vt res ecclesie ꝓscribātur vel cadāt in commissum: tenetur reddere ecclesiam indemnem.
20 Emphiteoticus ⁊ cēsualis ꝯtus in quibus differant.
Censualis ꝯtus transfert vtrunq3 dominium in accipientē: secus emphiteoticus.
21 Census si non soluitur res nō cadit in ꝯmissum: sed semper potest compelli censuarius ad soluendum: secus in emphiteota.
22 Contractus qui ex verbis pōt trahi ad diuersas species ꝯtus illi⁹ speciei creditur esse que conuenit nature ipsius.
23 Exceptio ꝯcludens intentū excipiētis: non vitiatur per verba inepta.
24 Jura episcopalia petens censet̃ petere tam ea que ꝯpetunt de iure cōi q̄ ea que de iure speciali.
25 Arbitrator siue amicabilis ꝯpositor potest condemnare iure non petito nisi sit res prorsus separata.
26 Subtilitates iuris in spiritualibus non curantur.

Constitutus. † Ecclesia sita i diocesi episcopali tenet̃ sibi in epalib⁹ respōdere. nisi appareat remissa legitime: ⁊ pōt episcopus remittendo episcopalia cēsum sibi retinere. h. d. ꝑmo facti seu cause narratio. scdo ipsius diffinitio. ibi, cum aūt. Prima subdiuidit̃ i tes ptes. In prima actoris petitio. scda reoꝝ defensio. ibi, verum. tertia actoꝝ replicatio. ibi ceteꝝ. ¶ Casus lr̃alis. Eps albañ. in ꝑñtia dñi pape, cōstitutus petebat ius epale in eccl'ia castri qd Pauli dr ab abbate: ⁊ fratribus monasterij cripte ferrate in qua monasterium iuspatronat⁹ habebat ex eo ꝙ erat sita in dioce. albañ. ⁊ ideo d iure cōi debebat sibi de iuribus epalib⁹ rñdere. Si ꝟo ꝯrium apparet petebat compelli monasteriū ad soluēdā pēsionē ꝑ ꝑdicta eccl'ia ⁊ restitutionē pēsiōis subtracte. a. xl. an. citra. Sed economus mōasterij ex aduerso rñdet ꝙ lz eccle sia sita esset in dioce. albañ. ei nō tenebat̃ in aliquo rñdere ex eo ꝙ dñicus lauitan⁹ eps q fuerat eps albañ. oēs ecclesias sitas in dioc. albañ. pertinētes ad monasteriū istud: ⁊ qcqd habebat tā in monasterio q̄ in ecclesijs illis ꝯcessit monasterio in emphiteosim sub annua pēsiōe. viij. deñ. ita ꝙ licitū erat abbati ⁊ fratribus oīa sacramēta recipere a quocū que vellet epo tam in mōasterio q̄ in alijs ecclesijs cōcessis ei tertiam mortuarioꝝ. ⁊. C. pa. qd factū fuerat ab illo epo cōfirmauit. insup ꝑposuit ꝙ ⁊ si ecclesia aliqñ fuisset subiecta ecclesie albañ. monasterium ꝑ xl. annos ⁊ amplius in pace possedit eādem. Ad hoc respondet procurator epi ꝯcessionem lauitani epi non tenere vtpote continētem simoniacā prauitatē ex eo qd eps spiritualia cōcessit recipiendo pro eis annuā pēsionē. ⁊ sic ꝯmisit vitium simonie vnde concessio illa non tenuit ⁊ cōfirmatio pape fuit obtēta per surreptionem cum in cōfirmatione illa non fuerit mētio facta de illa pēsione. Ad hoc fuit ex parte monasterij respōsum nō est insolitum nec nouū ꝙ cum epi ꝯcedūt ecclesias ꝑijs locis aliqd sibi reseruent in eis noie pēsiōis. ⁊ papa cū priuilegium libertatis vel protectiōis presidiū aliquib⁹ ecclesijs ꝯcedit aliquem cēsum sibi reseruet in eis ⁊ in literis ꝯcessionis cēsus exprimit̃ ad ꝑpetuā memoriā. His ⁊ alijs auditis do. pa. cōdemnauit economū mōasterij economo episcopi in solutionē pēsiōis predicte decetero faciēdā iuxta ratā q̄ ꝯtingit eccl'iā predictā ⁊ in restitutionē sub tracte pēsionis a. xl. an. ſm ratā eādem sup oib⁹ alijs absoluit economum monasterij ab impetitiōe economi ipsi⁹ episcopi eidē ꝑpetuū silētiū imponēdo. Ber.

2 ¶ † No. j. qd episcopo petēti iura episcopalia in ecclesijs sue diocesis ēt possessis ꝑ religiosos sufficit ꝓbare illas ecclesias sitas in sua diocesi: quo ꝓbato obtinet: nisi aliud ꝓbet̃ de iure spāli. non pñt ergo religiosi tenere ecclesias seculares quin episcopo rñdeāt de episcopalib⁹. ⁊ idē est in oib⁹ capellis religiosoꝝ. lz ipsa mōasteria a pluribus sint exempta: vt probat̃ hic. ⁊ in. c. se. ⁊. c. ꝯquerente. s̄. de offi. ordina.

3 ¶ † Scdo no. ꝙ iura epalia possunt vniuersal'r peti: nec est necesse ea in libello exprimere. lz satis est dicere peto iura epalia ⁊c. ⁊ hoc ideo: qꝛ hec actio est vniuersalis:[a] vt plene no. ꝑ Inno. in. d. c. conquerēte, dico pleni⁹ in. d. c. ij. de li. ob.

4 ¶ † Tertio no. qd simonia intercedēs in aliquo cōtractu vitiat ipsum ꝯtum ipso iure.

5 ¶ † Itē not. qd nō oīa suppressa in impetratione gratie habent reddere gratiā surreptitiā. Nā in ꝯfirmatione gratie hic obtēta nō fuit facta mētio de obseruatiōe pēsionis: nec per hoc vitiat̃ ꝯfirmatio. quod bñ no. qꝛ illa sunt necessaria exprimēda q̄ expressa haberēt: aut difficultate concessiōem gratie: aut ex toto impedire ⁊ hoc arbitrabit̃ bonus iudex. vt in

6 c. sup literis. ⁊ in. c. postulasti. s̄. de rescr. ¶ † Not. ibi, nec insolitū nec nouum ꝓsumēdū esse pro his que diu agitata sunt in ecclesia dei patiēte: ⁊ tolerāte superiore. vnde alibi dicit tex. iuris ciuilis nō esse facile recedēdum ab eo qd diu equum visum

7 est. l. fi. de consti. prin. ¶ † Itē not. arg. optimum ꝙ licet procurator intercedat post li. cōtest. tū sententia ꝯdemnatoria vel absolutoria potest ferri in ipsius personā. nā hic eps ꝑ se litem est ꝯtestatus vt patet in ꝑnci. ⁊ no. hic per glo. ⁊ postmodū interuenit economus: ⁊ nihilominus fertur sententia in personā economi. de quo multū dubitāt legiste in. l. nihil. C. de ꝓcu. ⁊ dic vt ibi. ⁊ vide quod leg. ⁊ no. in. c. j. e. tit. ⁊ lib. ⁊ per Barto. in. l. j. C. de

8 sen. ⁊ interlo. om. ¶ † No. ibi. iuxta ratā ⁊c. quod cum vna pēsio ꝯstituit̃ pro pluribus rebus tacite videt̃ distributa in singulares: vt sic quelibet res teneatur pro rata ad pēsionē constitutam. qd bñ not. Idē in simili seruat̃ cū plures condemnātur vna snia ad certam q̄titatem: videntur enim in dubio cōdēnari pro ꝑ te ⁊ nō insolidum. l. vnica. C. si plures vna sen. fue. cōdē. Idem est cū plures simpliciter ꝓmittunt vnam certam q̄titatē: vt in

9 l. reos. §. cum in talib⁹. ff. de duobus reis. ¶ † Ex quo infert̃ ad qō. plures scholares[b] conduxerunt hospitiū: ꝓmiserūt locatori certā pēsionem nunquid tenentur insolidum ad pēsionem: an vero ꝑ pte. ⁊ dic ꝙ pro pte argu. huius capituli. ⁊ in iuribus. s̄. allega. tenet Cyn. in. l. si diuersa. C. loca.

10 ¶ † In glo. in ver. a quocunq3. ibi, qd non est verum. vult ergo gloss. ⁊ bñ episcopum non posse in totum eximere ecclesiam a iurisditione sua. Idez tenet hic Inno. Hostien. ⁊ ad istum tex. respōdet Inn. dupliciter. Primo ꝙ hic interuenit ꝯfirmatio pape. ⁊ idez sentit gloss. in verbo confirmauit. Uel secundo episcopus fecit potius vicarium in istis iuribus episcopalibus illū abbatē. quasi velit Inno: ꝙ episcopus potest eximere ecclesiam a se concedendo eam alteri: faciendo illum vicariū

[a] ¶ In vniuersalib⁹ actiōibus admittit̃ petitio icerta: de q̄ vide ꝑ gl. ⁊ doc. i. §. curare. insti. de act. ⁊ ibidem ꝑ do. Ias. de may. in. ij. col. ⁊ in seqn. ponit gñal'r an ⁊ qñ petitio incerta admittatur vbi secut⁹ ordinē Jo. d pla. facit regulā affirmatiuā cū octo fallentijs vt ibi ꝑ eū de quo vltra do. ant. h in ij. col. ꝟ. no. qd vz snia. vide plenius i. c. j. de re iu. ꝑ eūdē. d. Ant. ⁊ ꝑ gl. i. c. illa de actio. ⁊ ꝑ gl. i. c. auditis. i ꝟ. ⁊ facies. d ꝓcu. ⁊ ibi lati⁹ ꝑ. d. Anto. in vlt. co. ⁊ vid oino. d. Ab. i. c. fina. circa ꝑn. d do. ⁊ ꝯtu. ⁊ i. d. c. illa. ⁊ in. c. seq. in notabilib⁹ ⁊ ꝑ Inn. in c. ij. de li. obla. ⁊ ꝑ d. Bart. de bel. h i addi ꝑ duas colū. adde Alex. ꝯsi. lxxvij. ij. lib.

Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Plures scholares. vide Ang. in. l. duo fratres. ff. de acq. here. vbi dicit ꝙ si sunt plures scholares qui ꝯducunt vnā domū ⁊ vn⁹ recedat illi q remanēt nō tenent̃ ꝑ pte illi⁹ q recessit: refert ⁊ sequit̃ do. Ias. i. l. j. col. fi. versic. qd aūt si sunt plures. C. q test. fac. poss.

suum in illis iurib⁹ vt sic exerceat noīe ipsius. qđ no.ꝛ de hoc vide qđ in simili not.in.c.cum satis.đ offi.arch.ꝛ in.c.in lateraneñ.s.de pbē. hec tñ sol. nō congruit litere.ideo tene primā solutionē et de materia plenissime no.in ca.cum venerabilis.j.de censi.vbi generalr tractat̃ q̄ iura possit eps remit 11 tere in ecclesia sibi subiecta.¶†In ea.glos.ibi:tñ epi.No.istā gl.vsqȝ ad fin.nā quotidie allegat̃ qñ querit̃ vtrū prelati inferiores papa possint concedere vni ecclesie aliqđ ius in preiudiciū alterius a ꝛ vr̃ hec gl.concludere ꝙ priuilegiū pōt eps[a] concedere vni ecclesie sine preiudicio alterius ecclie.ꝛ idē tȝ glo.xx.q.ij.in summa ꝛ cōiter tenet̃.facit qđ no.Io.and.in.c.certificari.de sepul.vbi tenet epm posse cōcedere priuilegiū libere sepulture. ad idem vide bo.tex.in.c.cū dilectus.de ꝯsue.sȝ in p̄iudiciū alterius ecclesie dicit gloss.hoc nō posse nisi subsit cā rōnabilis.Host.ꝛ Gof.dicunt etiā requiri cōsensum capituli.p no.in.c. quāto.ꝛ.c.nouit. de his q̄ fi.a p̄la.his em̄ interuenientib⁹ hoc poterit:vt clare probat̃ in cle.ij.de reb.eccle.nō alie.ꝛ in .c.j.e.ti.li.vj.sȝ gl.no.i.c.ecclesie.xvj.q.j.videt̃ requirere tertiū:vt.s.ecclesie nō inferat̃ enorme p̄iudiciuȝ:quia nō.dȝ vni cōsulere cū enormi preiudicio alterius.ꝛ videt̃ sequi do.Ant.hic ꝙ satis placet.ar.in.c.cuȝ causam.s.de prebē.ꝛ de dona.in.c.apostolice.conclude ergo ꝙ tribus interuenientibus pōt eps vni ecclesie cōsulere cū preiudicio alterius ecclesie.s.ꝙ subsit causa rōnabilis.Item ꝙ interueniat cōsensus capituli.tertio ꝙ nō inferat enorme p̄iudiciū.

12 ¶†Sed dubitat̃ de principe seculari.dic vt no.p Inno.in.c.q̄ in ecclesiarū.de ꝯsti.p legistas in.l.fi.C.si cōtra ius vel vti.pub. De ecclesiastico ꝓo vt papa.gl.hic videt̃ velle papam.posse[b] etiā sine causa ius vni⁹ ecclesie alteri ꝯferre. Idē sensit Spec. qui ꝓsequit̃ materiā plene vt videre potes in ti.de leg.§.nūc ostendendū.ver.lvij.ꝛ meli⁹ in ꝟ. lxxxix.ꝛ.§. nunc breuiter.añ finē sup rub.de dispē. ꝛ sentit Io. an.i.d.ꝟ.lvij.in addi.sed vide gl.xxij.dist.i.c.j.q̄ incipit papā hoc nō debere facere. nō tñ dicit ꝙ nō posset.

13 ¶†Clarius loquit̃ glo.x.di.ca.lex vide Archi.in.c.non decet.xij.di.vbi postea Bernardus dicit papā nō esse dñm rerū ecclesiasticaꝝ nec habere illarū possessionem noīe ꝓprio: sȝ sunt ipsi⁹ vt administratoris principalis vnde no.cōcludit post bea. Tho. papā incurrere vitiū simonie si pro iuribus spūalibus recipit ab ecclesia aliquod tꝑale ꝙ non esset si dñium esset suū.d.Ant. dicit qđ aut q̄rimus de patrimonialibus ipsorum clericorum:ꝛ nō pōt papa disponere de eis ad libitum sicut nec princeps secularis de bonis subiectorū qđ no.singu.qꝛ nō recordor alibi legisse.naȝ Inno.in.c inquisitioni.de sen. excō. bene dicit papā non posse tollere aliquid de patrimonialibus laicorū.Sȝ de patrimonialib⁹ clericorū.credo qđ seriose subticuit.vnde satis placet qđ in his casib⁹ possit papa in quibus potest imperator in bonis subditorū:quia ita clericis cōpetit dñiuȝ đ iure naturali sicut ꝛ laicis: lȝ in eis magis posset dubitari.

14 ¶†Aut querit̃ de rebus ecclesiasticis . ꝛ dicit ꝙ de titulꝫ pōt papa disponere ꝓut vult etiā remouendo vnū sine cā de beneficio suo.alle.c.ij.de preben.lib.vj.vbi đr papā habere plenā potestatē in istis beneficialib⁹.ꝛ ꝓ eo posset allegari gloss.not. in.c.per pricipaleȝ.ix.q.iij.ꝛ dicit papam posse deponere vnū epm sȝ non oēs.hoc dictum do.Ant. simpliciter nō admitterē vt papa sine causa[c] posset priuare aliquos beneficijs eorum:maxime epatu ꝛ alijs dignitatibus cū sit dubiū vtrū eps inuitus transferri possit nedū ex toto priuari:vt no.in d.c.fi.đ postu.p̄la.ꝛ per Ioā.an.in regu. ꝙ alicui gratiose.de reg.iur.lib.vj.in mercu.vnde in concilio constantiensi nouissime celebrato fuit constitutum qđ nec eps nec abbas possint trāsferri inuiti sine causa rōnabili.et hācmateriā plenissime examinaui in quadam disputatiōe q̄ incipit eps . et dicenduȝ vt ibi.

15 ¶†Aut queritur de alijs reb⁹ ecclesie.ꝛ tunc tenet.d.Ant.ꝙ etiā cū graui preiudicio ꝛ sine cā possit papa alteri ecclesie de illis cōcedere.licet facere no deberet pro eo tñ est presumen d duȝ ꝙ cū causa[d] fiat puto ꝙ vni ecclesie possit dare cum preiudicio alterius sine causa sed nō sine peccato:qꝛ cū papa debet esse sicut diligens paterfamilias:nō debet apud eū esse acceptio personarū. nā i.bi data est potestas pascendi oues.ꝛ sic iuste administrandi.de quo vide in simili qđ dixi post bea.Tho.in.c.de multa.s.de preben.

16 ¶†Et vide singulare dictum Archi.qđ nūꝗ tradas obliuioni.in.c.non liceat pape.xij.q.ij.vbi post Hugo.cōcludit papā peccare mortaliter si bona ecclesie alienat in casu non licito.puta dādo cōsanguineis illa vt pre alijs eos diuites faciat.

17 †Not.istud vltimum.nā ideo hoc dixi qꝛ licitum est etiā prelato inferiori aliqua dare ꝯsanguineis pro sustentatiōe. vt in.c.mouemus.xij.qō.ij.ꝛ in.c.nō satis . lxxxvj.di.ꝛ.in.c.j.de coha.cle. ꝛ mu.ꝛ p̄dicta notabis.facit.c.ceterū.de rescri.¶In glo.in ver.recompēsatione in fi.Not.vltimā solu.ꝛ etiā precedenteȝ.vnde hic dicunt doc.ꝙ ex paruitate pēsionis nō possumus presumere epm fuisse inductū ad spiritualia concedenda pro modico tēporali pro hoc facit c.ꝛ si questiones.j.de simo.Alij extra gl.intelligūt ꝙ remissio spiritualium fuit separata a cōcessione temporalium ꝛ a retentione pēsionis.qđ tñ nō cōgruit litere.Alij intelligunt quod gratis eximit istas ecclesias ꝛ gratis fuit sibi oblata ista pensio pro hoc facit qđ papa de ipso dicit in versic . nos quoqȝ.certe licet ista sit bona practica tñ non reprobat papa quin episcopus possit sibi reseruare certum censum:cum tex.aperte dicat aliqd sibi reseruare.alij aliter.Sed tene istas duas solu.gloss. vna est ꝙ in signum percepte libertats vel preterite subiectionis non autē in recōpensationem spiritualiū possit episcopus retinere sibi certuȝ censum qđ tamē mihi placet dummodo sibi nō seruet magnā q̄titatē:qꝛ tunc videret̃ facere in recompensationem spiritualiū.arg.in.d.c.si questiones.secunda solutio qñ eps recipiebat ab ecclesia exempta etiā tēporalia licite sibi reseruat partē illorum temporalium:qꝛ nihil de nouo ꝯsequit̃ imo remisit totum retenta parte.ꝛ sic non potest dici simonia.

18 ¶†In gl.in ver.iuxta ratā.in fi.ex hac gl.multū notabili multa possunt colligi primo id qđ tacite sentit post prin.ꝙ etiā ecclesia non soluens pensionem[e] intra bienniū vel triēniū cadit a iure suo:ita ꝙ res emphiteotica cadit in commissum quemadmodū dicimus in priuato non soluente vt in.c.potuit.de loc.ꝛ hoc dictū hic tȝ Inno.ꝛ Hostien.sed gl.Io sentit ꝯtrium in.l.placet canonizata.xvj.q.j.ꝛ in.c.si tributum.xj.q.j.ꝛ Goffr.de immu.eccle. post prin.ꝛ Hosti.in sum.eod.titu.§.iij.sequitur ēt hic Ioā.and.satis late.ꝛ inter cetera adducit hoc motiuū:bona ecclesie non possunt alienari sine solēnitate de qua.xij.qō.ij.sine exceptione : ergo per non solutionē prelati nō pōt induci alienatio huius vtilis dñij cōpetentis ecclesie.sed Bal.in.d.l. placet.tenet primū dictum.ꝛ ad illā.l.q̄ solet induci in ꝯtrium respondet qđ ibi loquit̃ de trāslatione rei fiende in penā vt si nō soluit̃ tributum imperatori:sed in casu nostro trāslatio fit ex natura cōtractus ꝛ res reuertitur ad dñm suū.ꝛ sic p̄supposito qđ etiā fundus ecclesie nō incideret in commissum

a ¶Utrū eps possit auferre de iure vnius ecclesie ꝛ dare alteri.ꝛ vide hic per do.Ant.in.v.col.ver.circa scđm đt Hosti.ꝛc.ꝛ in.c.que in ecclesiarū.in vlti.co.s.de cōsti. Adde do. Cardi.consi.viij.ꝛ.xxvj.

Anto, Francis. ¶An eps possit accipe de iure vni⁹ ecclie ꝛ alteri concedere, Dicas ꝙ eps h facere nō potest sine causa:qꝛ nec papa nec alter pnceps pōt auferre ius vni⁹ ꝛ dare alteri sine cā vt in l.fi.C.si ꝯ ius vel vti.pub.fateor tñ ꝙ posset eps ꝯcedere decimas alicui⁹ ecclie paupi in alimonia vt in c.pe.x.q.j.ꝛ no.p doc.i.c.cām. de p̄scri.ꝛ q̄ possit facere eps et q et q̄t sint casus ubi reseruati hr̄ p gl. or. i.c.ij.de pe.ꝛ re.li.vj.ꝛ p Host in sū. de penis.i.§.ij. et p spe.i ti. đ dispē. ꝛ i ti.de pe. ꝛ p archi.i.c.fi.de pe.li. vj.ꝛ adđ ꝙ q̄uis eps teneat̃ defendere res ecclie et iura ipsi⁹ vt in.c. pe.đ iu.ca.tñ non tenet̃ id facere ꝯ ꝯsciam de quo p spe.i ti.de in inte. rest. i.§.ij. in ꝟ. sȝ nunqd prelatus.

Sebasti. Sapia.

b ¶Papā posse. de ptāte pape circa bñficialia vide latissime p Feli.i d.c. q̄ in eccliarū colū.xv.ꝟ recipit mō hoc fm membrū.s.đ ꝯsti.ꝛ ibi an possit tollere vni beneficiū sine cā ꝛ dare alteri.

c ¶Sine cā.adde ro.in.ꝯs. ccclxiiij. do.Card.ꝯsi.ciij.

d ¶Cā p̄sumit̃ in papa ꝛ in pncipe vt p.d.Ant.h in v.col.i ꝟ. itē ꝓcedit de ptāte.ꝛ ad idē vide.d.Ant.i c.pleriqȝ.i antep. col.ꝟ.scđaȝ opi.đ imu.ecc.,adde ro. ꝯs.ccclxxxiij.ꝛ an papa possit grauare vnū monasteriū vt det cēsuȝ alteri vide p eundē ꝯsi.ccclix.ꝛ an papa sit dñs rex ecclesie p Paul. de ca.ꝯsi. ccxxvj. i.j.impressis.

e ¶An ecclesia nō soluēs pēsionē in cōtractu emphiteotico cadat a iure suo vid hp.d.ant. i.viij.col.ver.no. ex hac gl.ꝛidē qđ hic tȝ ipe.d.ant. in.c.verū.in fi.đ fo.compe, Et de hoc vide p Gasp.de cal.in.c. verum. de cōdi.ap.ꝛ de hoc vide p Archi.aliquid in.§.qui rem.x.qō.ij. vbi đt ꝙ quidam dicūt qđ ecclesia nō cadit a iure suo sed remittit se ad ea q̄ dicent̃.i.d.c.placet.xvj.qō.j.ꝛ de hoc vide per Rom.in.d.l . imperator.§. idē rescripserūt.ff.de admi.re.ad ci.ꝑti.ꝛ p Bal.in.l.placet.C.de sacrosan.eccle.vbi alle.glo.quaȝ dicit nō esse alibi in aut̃.qui rē.in ver.repelli pōt.C.de sac.san.eccle.que dicit ꝙ si ecclesia hȝ emphiteosim ab alia ecclesia et nō soluit pēsionē debito tēpore cadit ab emphiteosi quaȝ gl. sequit̃ ibi bal.circa me.ꝛ vide bal. in.c.j.in.ij.col . de alie.feu.vbi dicit ꝙ ecclia ñ soluēs censum cadit a libello.ꝛ vide Archi.in ca.plȝ.xvj. q.j.vbi dicit ꝙ ecclesia non soluēs canonē nō perdit emphiteosiȝ.ꝛ ita dicit tenere Gof. i sum.de imu.ecc. §.ij.ꝛ dicit qđ credit Inn.ꝛ Hosti. q tenēt hic ꝯtrium. nō bene dicere et de ista.q.in termi nis.vide p spec. q ar.ꝓ ꝛ ꝯ.sȝ nō firmat in ti.đ re.i inte.§.si qs aūt ꝛ qñ in.vj.co.ꝟ.vt aūt hec materia sub ꝯpendio.ꝛ de qō. ij.posita p.d. Anto.vide p Bal.in ꝓe.feu.§.alia diuisio.in ꝟsi.aliud notablꝫ ꝛc.p paulū de elea.in.c.potuit.i.lj.co .de lo. ꝛ p.d.ant.i.c.j.ad fi.v.co.đ do.ꝛ ꝯt.

¶Adđ ꝙ voluit anc.ꝯsi.ccccxxj. in ci.pe.lina.

Anto.Francis. ¶Circa hoc an ecclia hñs feudū vel emphiteosim ab alia ecclia nō soluēs canonē vl̃ pensionē cadat a iure suo . Dicas vidēda q̄ habent̃ i ca.potuit.de loca.ꝛ i.l.ij.C.de iu. ēphi.Et adde qđ qñ ex cessatiōe in solutiōe canonis deberet cadere a iure suo.nō putarē in tali ecclia nō soluēte hēre locuȝ id qđ đr đ seculari nō soluēte ecclesie canonē ꝑ biēniū:vt ex tali cessatiōe cadat a iure suo.Sȝ cū vtraqȝ ecclia sit p̄uilegiata cōquassarētur p̄uilegia ꝛ haberet locū dispositio iuris cōis iuxta ea q̄ habent̃ i aut̃.quas actiōes C.đ sac.san.eccle.ꝛ ꝙ isto casu requireret̃ cessatio triēnalis.p ea que habentur in p̄alle.c.potuit.de lo.ꝛ in.d.l.ij.de iure emphi.

a ¶ Et istas dñias
ēt ponit idē abb.
pañ.in.c.i.i.ij.col.
i ꝟ. adde ēt tertiū
intellectū.s̄.de in
inte.re. Et decla-
rat multū magi̅a
licet Jmol.i.c.ad
audiētiam i.ij.co.
de re.ec.nō alien.
vbi facit magnū
festū ⁊ dicit qd est
ꝑpetuo mēti tenē
dū q2 sepe ꝯtigit
in facto. Et subiū
git ibi Jmo. ⁊ est
pulchrū ꝟbū ꝙ si
i instr̄o diceret cō
cedo rē in emphi-
teosim ꝑpetuam
sub annuo censu.
puta cētū ducato
rū ⁊ trāffero in te
oē ius ꝙ habeo q̄
uis dictū sit in em
phiteosim tn̄ iste
esset ꝯctus censua
lis non obstāte ꝙ
dictū sit in emphi
teosim ꝑꝑ ꝙ illud
dictū fuit transfe
ro i te oē ius ꝙ ha
beo. ⁊ istud idē tꝫ
Jo.fa.in.§.adeo.
in pe.col.insti. lo.
ꝯcqd dixerit bal.
in ti.de pa.ꝯstan.
xxviij.col.in vers.
ꝑsoluere fiscum.
imo fortius ⁊ sin-
gulariꝰ dixit Al.
de ros.in.l.ij.C.de
iu.emphit.in.viij.
col.in ꝟ.qd de qō
ne a me quesita ꝑ
quēdā priorē ꝙ si
ex tenore istr̄i nō
possit appere an
sit emphiteosis vł
ꝯctus cēsualis ꝙ
in dubio sit ꝯctus
cēsualis. Et ideo
lꝫ cessauerit mille
annis soluere nō
poterit expelli. et
ita dicit iudicasse
ꝙ esset censualis
allegat no.ꝑ gl. ⁊
Jnn.hic.
Sebasti. Sapia.

a ¶ Differentias.
Dr̄ias inter cēsū
⁊ pēsiones ponūt
multi relati ꝑ Fe
li.in.c.ad audien-
tiam.in.viij.co.s̄.
de prescri.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Ubi i ꝯctu.ad
hoc facit qd not.
Ro.in.l. interdū.
§.ex naufragio.ff.
de acqui.pos. ꝙ si
in instr̄o dicat ali
quē accepisse fun-
dum in emphiteo
sim.cū esset loca-
tio nō erit emphi
teosis sꝫ locatio. ⁊
idē sentit Corse.in

ex non solutione tributi debiti impatori:tñ aliō
dicendū est in casu nr̄o. ⁊ hāc opi.secutꝰ est Pet.
de anc.q̄ opi.satis mihi placet.n i videmꝰ ꝙ per
prescriptionē etiam ecclesia perdit dñium rei sue
nō interueniente aliqua solennitate:sꝫ sufficit di
spositio iuris vna cū negligētia ecclesie. Idē ergo
dicēdū est in casu nostro facit.c.i.de prescri. Idē
eti i iura canonica in hoc casu loquūtur:indi.tin
ete ergo referenda sunt etiā ad ipsas ecclesias cū
principaliter disponat de ecclesijs ⁊ rebꝰ ecclesia
19 sticis. † Credo tñ ꝙ prelatꝰ negligēs soluere po-
test ꝯueniri per ecclesiā vt ꝯseruet eā indēnē a dā
no incursu ex perditiōe vtilis dñij.pro hoc gloss.
20 no.in simili.xvi.q.iij.placuit.ij. ¶ † Scd̄o no.sin
a gu.ex gl.plures differentiasᵃ notabiles inter cō-
tractū sensualē ⁊ emphiteoticariū.nā in ꝯctu cen
suali trāffert dñium in recipiētē tam vtile q̄ dire
ctū:ita ꝙ nihil iuris super re illa remanet penes
cōcedentem. Sed in ꝯctu emphiteoticario tātū
trāsit dñiū vtile in emphiteotam directo remanē
te apud dñm. ⁊ licet gloss.non alle.tex.est de hoc
vltimo in.l.j.ff.si ager vec.vel emphi.pe.nam cen
sum soluimꝰ de re nostra:vt pꝫ in censu debito i-
peratori:pensionem vero soluimꝰ de re aliena. ⁊
hāc differētiā.no.sequuntur cōiter doc. ⁊ appro-
bat Bar.in.l.j.ff.de pub. ⁊ no.ex hoc ꝓpriū vo-
cabulum vtriusq; rei. Si ergo sit ꝯctus cēsualis
proprie dꝫ dici vt soluat censum nō pēsionē. ⁊ in
ꝯctu emphiteoticario vocaꝶ ꝓprie pensio ⁊ non
cēsus q̄uis generaliter vtamur ꝓmiscue his vo-
cabulis. Nec ob istā impropriationem vitiaretur
cōtractus vel libellus vt hic not.ꝓbatur iuncta
21 gl. ¶ † Alia differentia notabilis ꝙ in ꝯctu em-
phiteotico res incidit in ꝯmissum si non soluitur
pēsio.j.bienniū seu triēniū.vt in.d.c.potuit. Sed
in ꝯctu cēsuario ex non solutione res nō perdiꝶ:
sed potest compelli cēsuarius ad solutionē:vt hic
cum gl. Et potest esse ratio diuersitatis in ꝯtra-
ctu emphiteotico res non desinit esse dñi.vt.s̄.di
ctū est. ⁊ videꝶ ꝯcessa quasi sub conditione si pen
sionem soluerit.arg.l.quero.§.inter locatorem.ff.
loca. Sed in ꝯctu cēsuario transfertur dñium in
totū:ita ꝙ recipiēs solū obligatur ad censum sol
uēdum. ⁊ ideo sis cautus:vt in cōcessione que fit
de rebus ecclesie non facias scribi ꝙ ad censū fit
ꝯcessio sed in emphiteosim. Tertia differentia q2
spiritualia nō possunt cōcedi in emphiteosim cū
quodāmodo viderenꝶ vendi:sed ad censum pñt
ꝯcedi q2 census retineꝶ nō in recōpēsationem iu-
ris ꝯcessi:sed potius in memoriā libertatis con-
cesse seu in signum preterite subiectiōis. Et ꝙ hic
interuenit ꝯtractus cēsualis ⁊ nō emphiteotica
rius colligiꝶ ex eo q2 ep̄s trāstulit in monasteriū
quicqd iuris habebat in illis ecclesijs ꝙ nō sit in
22 ꝯctu emphiteotico.vt.s̄.dixi. ¶ † Et ex h̄ ⁊ ex
b tex.not.aliud sing.ꝙ vbi in ꝯtruᵇ ponuntur ver-
ba q̄ possunt trahi ad varias species ꝯctuum nō
debemus ꝯctū interpretari ꝭm vocabula appo-
sita:sed potius ꝭm naturā ipsius ꝯctus.nam per
verba ꝯctus poterat dici emphiteoticus. sed ex
natura illius colligiꝶ oppositū ex quo fuit trāsla
tum vniuersum ius. Et hoc idē post multa ꝯclu-
dit Bar.in.l.cotē ferro.§.qui maximas.ff.de pu-
bli. ⁊ gl.no.in.l.j.ff.de superfi.optime facit tex. in
23 l.si vno.ff.loca. ¶ Item no.ex hac gl.iuncto tex.
ꝙ lꝫ verba improprie ponātur in exceptione, nō
per hoc vitiaꝶ exceptio:ex quo generaliter verba
capiendo ꝯcludūt intentū excipiētis. Et idē eadē
rōne dicēdū est in libellāte.facit qd legi. ⁊ no.in.l.
solemus. ⁊ l.si qs intentione.ff.de iudi. ⁊ in.c.lite-
re.de dila. ⁊ c.cum ecclesia.de cau.pos. ⁊ proprie.
24 ¶ † Ulti.no.ꝙ in petitione iuris ep̄alis veniunt
ea que ꝯpetūt ep̄o tam de iure speciali q̄ de iure
cōiūta no.voluit gl.in fi.ꝯtrarium no.gl.in.c.cō
querente de off.or.vbi dr̄ ꝙ solū ꝯprehēdunꝶ iu
ra expr̄ssa. Jo.an.ꝯcordādo videꝶ distinguere qd
quedā succedūt de iure speciali in locū iuriū debi-
torꝫ de iure cōi ⁊ illa ꝯprehendunꝶ tāq̄ surroga
ta in loco illorꝫ ⁊ sic loquiꝶ iste tex. Quicq; nō sunt
surrogata:sed veniūt accumulatiue ⁊ illa non cō-
prehēdunꝶ. ⁊ sic ꝓcedit gl.ꝯria ꝙ bñ notabis q2
ad multa facit. Et ex his soluiꝶ ꝯriū quare papa
cōdemnauit in pensione nō petita. Nā satis fuit
25 petita petēdo iura ep̄alia. ¶ † Alia so.doc.est ꝙ
papa hic fuit amicabilis ꝯpositor inter istos io
potuit ꝯdēnare in re nō petita. ¶ No.bñ istā so
c lu.pro ptāte arbitrorꝫᶜ sed Barto.in.l.aquiliana
ff.de trāsa.hoc no.limitat qñ vult ꝯdēnare in re
q̄ est in arbitramētū deducta.secus autem si in re
prorsus separata que notabis.facit.c.cū dilectꝰ.
26 de arbi. ¶ † Alia sol.ꝙ in spūalibus nō curamꝰ c
de hac subtilitate.satis em̄ est de veritate cōstare
ꝙ etiam no. ¶ Ult.no.ꝭm Host.potes intellige-
re ꝙ expresse in libello fuit petita hec pēsio lꝫ hic
non dicaꝶ ⁊ quelibet solutio bona.

1 Ecclesia quo ad spiritualia presumiꝶ subesse
ep̄o in cuius diocesi est sita:secus in temporalibꝰ
nisi ꝯtrium de vtroq; appareat.
2 Jura spūalia ⁊ ecclesiastica possunt vēdicari rei
vendicatione vtili.nam directa datur vero dño
Incorporalia vendicatur ratione iuris qd quis
habet in eis.
3 Collatio ecclesie si non fit intra debitum tempꝰ
episcopus punitur.
4 Sententia incerta vꝫ:si potest certificari ꝑ rela-
tionem.
5 Libellus generalis in accessorijs procedit ⁊ etiā
incertus.
Penitentiarum appellatione quid veniat:vide
remissiue.
6 Instrumētum redditur suspectum ex rasura seu
superlineari scriptura.
7 Instrumentū locationis non probat neq; dñiū
neq; possessionem esse penes locantem.
Possessio non est penes conductorem.
Possessio presumitur penes detinentem.
8 Rasura instrumēti reddit ipsum suspectū:lꝫ fue-
rit insuper scriptuꝫ manu proprij notarij:nisi ad
hibeatur cautela de qua hic.

Cum venerabilis.

1 † Ep̄s petēs ecclesiā quo ad tp̄alia ⁊
spūalia obtinet in spūalibꝰ eoipso qd
ꝓbat esse in sua diocesi si nō appareat exēpta:sꝫ
in tp̄alibus succūbit nisi aliter doceat de iure suo
⁊ in hoc vltimo est casus notabilis.sunt due par
tes. Prima factū narrat. Scd̄a diffinit ibi: quia
igiꝶ. Et vtrāq; subdiuidit:vt per se pꝫ. ¶ Casus
literalis. Ep̄s sabiñ.petebat ecclesiā scti Angeli
de cauceia a monasterio farbeñ.cū suis pertinen-
tijs ⁊ possessionibus.dicēs illā ad se ptinere,tā in
spūalibꝰ q̄ in tp̄alibus de iure cōi:eo ꝙ erat sita
in diocesi sabiñ.qd in tp̄alibus ad se spectaret ni
tebaꝶ ostēdere per publicū instr̄m in quo conti-
nebaꝶ expr̄sse ꝙ.J.sabiñ.Ep̄s.P.farbeñ.abbati
⁊ duobꝰ alijs abbatibꝰ post illā dictam ecclesiā
cum pertinentijs suis locauit pro annua pensio
ne quatuor solidorū papieñ. Cōtra instrumētū
vel ex parte monasterij fuit ꝓpositum qd nulla fi
des est instrumēto p̄dicto adhibēda ꝓpter super
linearē scripturā ⁊ rasurā in loco suspecto factā
s.in annotatiōe inditionis.his ⁊ alijs intellectis
q2 ꝯstitit do.pa.ecclesiā predictā sitam in diocesi
sabinē.adiudicauit ep̄o ius ep̄ale in oibꝰ spūali-
bus in eadē ecclesia,exceptis quibusdam capitu
lis q̄ per autētica scripta ei subtracta esse noscun
tur. Sed q2 instr̄m predictum insufficiens fuit
ad ꝓbandū ꝙ ecclesia ipsa ei subesset quo ad tem
poralia: vtpote de iure ꝓpter predicta suspectū
absoluit monasteriū ab impetitiōe ep̄i quo ad tē
2 poralia. Ber. ¶ † No.ex principio iuncto tex.ibi
vēdicare ⁊c.qd iura spiritualia possunt vēdicari
per eū cui debenꝶ ⁊ sic ep̄s pōt ecclesiam sibi sub
iectā vendicare rōne iurium que habet in ea:⁊ in
tellige de rei vēdicatione vtili ꝭm Jnn. Nā dire-
cta rei vēdicatio nō potest ꝯpetere:q2 solum illa
ꝯpetit ei qui est dñs de iure gētiū vel ciuili.vt in.l.
in rem.ff.de rei ven.sed bona spiritualia ⁊ eccle-
siastica nō sunt proprie in dñio alicuius. vt in.§.
nullius.instit.de re.di. ⁊ in.c.ratio.s̄.de preb. Et

sin.suis in ꝟbo ꝯ-
ctus.faciūt cumu
lata ꝑ.d. Ja.in.l.
in conuētionalibꝰ
in fi.ff.de ver.ob.
vbi tāgit qd in ꝯ
ctibꝰ magis attē-
diꝶ volūtas ꝯhē-
tium q̄ ꝟborum
conceptio.

¶ An arbitrator
possit ferre sñiam
sup oīno extraneo
a petito. ⁊ de h̄ vi
de oīno ꝑ.d. Ant.
in.c.qntauallis in
xxxvij. differētia.
s̄.de iureiur. ⁊ eū
dē in.c.nisi. de ꝑ-
ben.in.ij.col.
Anto Fran.

c ¶ An arbitra-
tor possit ferre sen
tētiā sup oīno ex
traneo. Dicas ꝙ
arbitrator dr̄ esse
bonꝰ vir ⁊ amica
bilis ꝯpositor et
ꝑt seq sñiaꝫ sui cā
pitis ⁊ pōt ledere
in modico licet
nō i re magna sꝫ
bal.in addi.spe.in
ti.d arb.in ꝟ.ij. ⁊ i
ver.iiij. ⁊ dr̄ inter-
uenire ad concor-
diā partiū ēt sine
aliq̄ sñia ꝭm bar.
no.in.l.si de meis.
in.§.decepisse.i fi.
ff.de arbit. ⁊ adde
ꝙ arbitrator non
teneꝶ nisi de dolo
⁊ lata culpa ita
bar.i.l.fi.ff.si mē.
fal.mo.di. ⁊ hꝫ ꝑ
Bal.in addi.spe.
in p̄alle.ti.de arb.
in ver. arbitrator
nō teneꝶ ꝙ ēt vo
luit.d. Pau. in.l.
pe.C.de pac. ⁊ ad
qd se extendat po
testas arbitrato-
ris. vide late per
Bar.in.l.si socie-
tatis.ff.pro so. ⁊ i
l.si qs arbitratu.
ff.de ver.ob. ⁊ de
ptāte arbitrato-
ris vid ēt per Jo.
ber.de fir.i suo re-
per.in litera. A. i
ꝟ.arbitrator non
astringitur.

a ✝Sbasti.Sapia.¶ Rasurā.De hac materia vide Mod.in.l.si vnus.C.de test.Fel.in.c.ex literis.ẜ.de fid.instru.Iaso.⁊ Deci.in.l.fi.C.de edi.diui adria.tol.Alex.in consi.lix.incip.viso pcessu,col.ij.volu.

b ¶ Adde glo.in ver.prima figura.in.l.fi.C.de edi.di.adri.tol.quā bar.ibi in.§.finaūt.in.l.j.multum not.⁊ alle. Bart.ibi istā gl.p cōcoꝛ.ꝙuis Ange.in.d.l.fi.dicit illam gloss.ibi esse singu.

subscriptione de eis mentionē nō fecerit puta pone ꝙ in protocollo notarij reperit̃ vnū instrumentū cancellatū:postea notarius in margine scribit talis cancellatio fuit facta ꝑ erroꝛē,stat̃ verbis notarij ⁊ nō partium.ita singu.Barto.in.l.fraudem.sicut.ff.de testa.mi.quem alleg.hic iste licet sic non declaret ipsum quod not.

c ¶ Et ita etiā not.Bart.i.l.si vnus.C.de test.⁊ in.l.j.§.fi.ff.de bo.pos.ẜm tabu.⁊ in.l.diuus.§.itē senat⁹.ff.de fal.cano.i.c.ex.lr̃is.de fi.instr.Ang.de aret.i.§.pen.insti.de test.Io.pe.de ferra.in practica sua quā ꝯposuit maxime ipsis notarijs in forma opponēdi ꝯ instra in gl.iij.i fi.⁊ ꝙuis Bal.in d.l.si vn⁹.distinguat an ṽba addita instr̃o sunt in margine vel i coꝛpore instr̃i.et do.alex.ꝯ imo.circa hoc diffuse se ibidē extendat:tñ.d meus.do.Ias.de may.dū legeret papie.d.l.si.vn⁹.sic ꝯcludit ⁊ dixit ꝙ ita cōsuleret si accideret sibi casus ꝙ si reperiantur addita aliqua verba vel in margine instr̃i vel in coꝛp̃e vel i principio vel i fi.si notarius i sua subscriptione nullā mētiōem facit talia verba nihil ꝓbāt eo q2 sunt sine die ⁊ cōsule ⁊ sine signo ⁊ subscriptione,ita expresse et meli⁹ ꝙ alibi Io.an.in tit.de instr.edit.§.ostenso.in addi.q̃ incip.dixit.Ro.landin⁹.⁊ Paul.de ca.in d.l.si vnus.dicit quod ita al's fuit obtētū bononie.Si autē notari⁹ in subscriptione sua mentionē faciat:tūc ꝓbat et ita obseruat consuetudo.Limita tu ⁊ intellige quādo talia ṽba addita spectātad fen ctū ꝯhentiū.si autē spectarēt ad solū notariū ⁊ tenderent ad cōualidandum instr̃m istis duobus cōcurrētibus statur talib⁹ verbis notarij dato quod i

ex hoc ⁊ ex tex.not.ꝙ possum vendicare rem incoꝛpoꝛalem ratione iuris quod habeo in ea.Idē no.in.c.examinata.ẜ.de iudi.⁊ circa hūc articulum vide latius hic per Innoc.¶ Not.ij.ꝙ licet de iure cōi ecclesia sita in diocesi spectet ad epm in spūalibus nō tñ in tpalibus sc3 vt de rebus tpalib⁹ seu prouentibus ecclesie possit disponere ad libitū seu in vsus suos conuertere:nisi alias probet̃ hoc ius sibi competere de iure speciali:pro hoc.c.ꝯ multa ẜ.de prebē. 3 † Ubi eps punitur si ecclesiā nō ꝯfert intra debitū tps.Itē etiā in spiritualibus nō fundat intentionē suā quo ad possessionem.vt est tex.no.in ca.olim.el.iij.de resti.spo.secus quo ad proprietatem vt hic. 4 ¶ † Itē no.ibi ꝑ autenticā scripta.ꝙ v3 snīa incerta dummodo possit certificari ꝑ relationē ad aliud.⁊ hāc materiā satis expediui in.c.cū venerabilis.ẜ.de exceptionib⁹. 5 ¶ † Not.ꝙ ꝓcedit iste libellus:peto ecclesiā cum suis pertinentijs ⁊ possessionib⁹:licet pertinētie ⁊ possessiones non aliter declarant̃:⁊ hoc ideo q2 satis est libellū esse certū in principali.licet sit incertus in accessorijs.vt not.dicit Inno.in.c.tāta.j̃.de exces.ꝑlatō.de qua materia plene dixi.ẜ.i.c.ij.ꝯ libel.ob.⁊ quid veniat appellatione pertinētiarum tractatur in.c.cum ad sedē.de resti.spolia. 6 ¶ † No.vlti.ꝙ instr̃m redditur suspectum ex rasura seu superlineari scriptura in loco suspecto facta de quo.j̃.cū glo.¶ In glos.j.ibi auditis.⁊ ibi plene ꝑ Inn.de hac materia.in.c.inter quatuoꝛ.de maio.⁊ obe.⁊ facit hic Inn.inter cetera differentiam vtrū ecclesia petita habeat ꝑpetuū prelatū an tēpoꝛalem ⁊ primo casu conueniatur ipse prelatus ⁊ nō is qui possidet subiectionē.scđo casu cōueniatur ipse q habet illa3 subiectā:sed dic plени⁹:vt in locis preall e.¶ In gl.i ver.locauisse.in fi.vult ergo.gl.qꝺ etiā si istud instrumētū locationis fuisset non suspectum non sufficisset ad cōcludendū opi.episcopi.sed certe tex.in fin.videt̃ aperte innuere ꝯrium cū fundat se super suspiciōe dūtaxat. 7 † Abbas dicit ꝙ cōtra extraneū instrumentū locationis non ꝓbat dñium seu possessionē.vt in ꝯrijs alle.in gl.sed contra cōductoꝛē sic sed certe hoc dictū nō est verū qm̃ hic agebatur rei vēdicatione.vt patet in ver.vendicare.que intentat̃ ꝯtra cōductoꝛē sicut cōtra quemlibet extraneum ⁊ sic nulla specialitas pōt dici in conductoꝛe vt no.in.d.c.inter dilectos,in fi.vbi bo.glo.Itē licet cōductoꝛ qñ agit̃ actiōe locati vel cōductione.l.si q̃s conductionis.C.loca.non possit refricare q̄ōnem dñij:de quo tñ dicendum est vt plene not.Bar.in.d.l.si q̃s conductionis.⁊ dixi in.d.c.inter dilectos.non tñ probat̃ ꝑ hoc dñium vel possessio:q2 non ꝓbat hoc esse qꝺ ab hoc ꝯtingit abesse.vt in.c.ij.de trāsla.prela.et in.l.neq3 natales.C.de ꝓbat.sed locatio pōt fieri etiā per eū qui nō possidet.vt puta per cōductoꝛē vt in.l.nemo ꝓhibet̃.C.loca.ergo per locatoꝛē nō ꝓbat̃ possessio.vnde dicerē saluādo istum text.a ꝯrio sensu ꝙ eps nitebat̃ ꝓbare se locauisse tanto tpe ꝙ sufficiebat ad prescriptiōem quo casu satis probat̃ dñium probando locationem:q2 detinēs presumit̃ possidere vt no.Inn.in.c.cū olim.de priui.ideo ponderatur in tex.ꝙ eps locauit abbati et duabus ꝑsonis post ipsum.⁊ no.istud dictū.q2 satis probat̃ per istū tex.sic intellctū ⁊ in effectu voluit Bart.in.d.l.ad probatiōem.qꝺ bene not.pro limitatione iurium simpliciter dicentiū per locationē nō ꝓbari dñium neq3 possessionem. 8 ¶ † In gl.fi.ibi:⁊ in loco suspecto not.hoc dictū glo.quia quotidie accidit vt rasura[a] reddat suspectum instrumentū si est facta in loco suspecto.licet videat̃ reposita[b] eadē manu.nā hoc non sufficit cū reperiant̃ multi scientes adulterari seu dissimulare scripturas alioꝛū.in aut.ꝯ fid.instru.post prin.et ideo assume hāc cautelā notabilē ꝙ vbicūq3 notarius

errauit in scriptura ita vt oporteat radere aliquid ⁊ iterum reponere:vel facere aliquam lineam in margine debet notarius ad euitādum suspicionē in fine instrumenti cōtinuando se facere mentionem qualiter ipse rasit tale verbum ⁊c.vl' quod fecit talem lineam in margine.hoc voluit not.Archid.i.§.is ita.xxxv.qō.ix.videtur probari in.l.in fraudē.ff.de testa.mili.⁊ ibi.hoc tenet Barto.[c] ad idem.l.j.⁊.ij.⁊.l.cācellauerat.ff.de his que in test.delen.⁊ ibi per doc.⁊ ita h3 hodie cōis stilus notarioꝝ qñ rasura est in loco suspecto.hec tamen non sunt necessaria vbi ex precedentib⁹ vel sequentib⁹ potest elici veritas eoꝛu3 que cācellata sunt vt hic no.dicit glo.quod bene no.

1 ☞ Monasteriū subiectū est epo in cuius diocesi est situm nisi probetur exemptum.
2 Excōicatio lata post appellationē etiā extraiudicialem non ligat nec tenet.
3 Excōicatio lata ꝯ exemptū est ipso iure nulla.
Exēpt⁹ epo facto eripit̃ a iurisditione superioꝛis.
4 Iurisditionis quasi possessio iniuste habita non causat actum validum.5.
Electus vel ꝑsentatus ab illo qui est in quasi possessione presentandi vel eligendi licet postmodum reperiat̃ ꝑsentatus nō habet illius iuris proprietatem:dūmodo esset in bona fide:alias secus.
5 Sententia lata ab illo qui bona fide erat in quasi possessione iurisditionis valet:licet et proprietas non spectaret ad eum.
6 Excōicatio lata ab habente bona fide possessionē tantum excōicandi ⁊ nō proprietatē:an valeat.
7 Obediētia solius ꝑlati vel abbatis exēpti prestita superioꝛi non ꝑiudicat ad trāsferēdū subiectionis possessionē:nisi interueniat consensus capituli.
Incoꝛpoꝛalia prout est iurisditio ⁊ similia nō possunt in alium transferri:nisi cum cōsciētia ⁊ patiētia possessoꝛis.
Uasalli si prestāt obedientiā alteri dño non preiudicant vero domino.
8 Procuratoꝛ habens mandatū vt possit agere totum id quod potest dominus personaliter censet̃ sibi datā potestas agendi ea que requirūt speciale mandatum.
Electio vni⁹ actiōis:an ⁊ quo casu excludat.
9 Exceptions potest ꝯ vna exceptione ad aliā etiam contrariam transire.
Exceptiones ꝯrie possunt disiunctiue proponi.

1 **Cum dilectum.** † Mōa iterum subiectum est epo in cuius diocesi situm est.nisi probet̃ emptū.h.d.quo ad titulum.Primo instruit̃ delegat⁹ qualiter sup sententijs pronūciet.In secūda ⁊ tertia qualiter ꝓnūtiare debeat super subiectione:scđa ibi:qō.tertia ibi:similiter.¶ Casus literalis.Eps aurie.per circūuentionem fecit sibi ꝑstari obedientiam ab abbate cuiusdā monasterij qꝺ situm erat in sua diocesi preter fratrū suoꝛu3 assensum:cum monasterium diceret liberū ⁊ exēptū:sic fuit oꝛta qō inter episcopū ⁊ monasteriū super subiectione monasterij.abbas timēs se per epm aggrauari ad sedem apostolicā appellauit.Eps nō obstāte appellatiōe tulit sentētiā suspensionis ⁊ excōicationis in abbatē et monasteriū interdixit:ꝓpter qꝺ nūtius monasterij ⁊ nuntius epi ad sedem apostolicā accesserunt.Coꝛam papa proposuit nūtius monasterij predictas sentētias nō tenere cū monasteriū exemptū esset:vel saltē tutū erat legitima prescriptione:sed q2 nuntius monasterij mādatū procuratoriu3 nō habebat causa nō potuit in presentia pape terminari.Unde cōmittit papa cām sub hac forma q̃tenus si cōstiterit iudicibus abbatē ad sed.apo.anteq̃ eps tulisset sentētias predictas in abbatem ⁊ monasterium legitime appellasse vel si constiterit monasterium

Anto.Franc.
¶ Circa hoc an si in instr̃o vel illius margine vel alio loco reperiatur aliq̃ ṽba addita.dicas ꝙ instrumētum debet habere plura substantialia ad hoc vt valeat vc3 diē locū seriem fcti in dictiones nomē imperatoꝛis vel pape,annū dñi:inuocationem dñi:vt est no.gl.i.l.generali.C.de tabu.li.x.⁊ in aut.vt prepo.no.impera.in prin.⁊ habet̃ per Bar.in ꝓe.ffoꝛū.vbi etiā ꝑ Alexā.⁊ d3 etiā cōtinere signum notarij ⁊ eius subscriptionem.et adde qꝺ si in instr̃o reperiatur aliqd eē additu3 vl' etiā deletū aut abrasum redderet̃ ipm instr̃m suspectum nisi de tali additione detractione vl' rasura notari⁹ in subscriptione mētionē faceret de quo ꝑ Paul.de ca.vltra ea q̃ dicta sūt ẜ.in.ꝯsi.suo.ccij.d3 ⁊ cōtinere rogitū ipsius notarij:alias nō valeret vt ꝑ Bal.i.l.j.C.plus valere qꝺ agi.in vlti.co.⁊ i §.nos aūt.in auf.de tabel.et ꝑ bal.in.l.ij.C.qñ fis.vl' pri.⁊ ꝑ spec.in ti.de instru.edit.§.qd ergo.⁊ ꝑ bar.i.l.si finita.§.item videamus.ff.de dā.infec.⁊ ꝑ doc.i.c.qm̃ ꝯtra.ꝯ ꝓb.
¶ Adde pau.de ca.cōsi.xxxviij.et dicit Ro.ꝯsi.cccxlvi.ꝙ rasura i loco nō suspecto nō vitiat instr̃m.
Zacharias.
¶ Adde Bal.i c.ex lr̃is.⁊ ibi Feli.plene.co.pe.ṽ.in gl.ij.ẜ.de fi.instru.⁊ ꝙ no.i apostil.ad istū.i.c.cu3 olim.lo.ij.i fi.i ṽ.aliquas rasuras.ẜ.de priui.

monasterium exẽptum esse a iurisditione epi:iudicẽt predictas sententias non tenere non obstante ꝙ abbas ab epo circũuẽtus preter fratrũ suoꝝ assensum ei obediẽtiã ꝓmisit cum fraus ꝛ dolus ei patrocinari nõ debeãt. Sed si abbas defecerit in probatione exẽptionis nec legitima ꝑscriptione poterit se tueri adiudicẽt monasteriũ aurië. eccľie subiacere ꝗ̃uis ꝓbet se appellasse ante sñias supradictas cũ monasterium sit in ipsius dioce. constitutum. Item si abbas defecerit in probatiõe appellãtis si constiterit de exẽptiõe vel legitima prescriptiõe tam abbatem ꝙ̃ monasteriũ absoluãt ab epi impetitiõe. Ber. ¶ †No. j. ꝙ sñie cẽsure late post appellationẽ etiã extraiudicialẽ ipso iure sunt nulle.[a] ad idẽ. c. cũ dilectus. ꝺ app. Et ex hoc no. bonã practicã cũ subdit⁹ timet iniuste excõicari a superiore: extraiudicialiter appellet a grauamine verisimiliter futuro. ¶ †No. ij. ꝙ excõicatio lata cõtra exẽptũ est ipso iure nulla: lꝫ appellatio ꝑcesserit ꝑ exemptum: per exemptionẽ ergo non solum exceptio paraẗ exẽpto: imo ipso facto eripitur a iurisditione superioris. facit. c. qꝛ frater. xvj. qõ. j. ¶ †Itẽ not. arg. opt. quod quasi possessio iurisditionis iniuste habita nõ causat actũ validũ. Et ex hoc soluitur arg. qꝺ formari potest ꝯtra istam literam. nam ex quo eps erat in possessione subiectionis ex ꝓmissiõe abbatis debuit tenere sentẽtia excõicationis. ar. in. c. querelã. de elec. ꝛ. c. cõsultatiõib⁹. ĩ. de iurepat. vbi tenet electio seu pñtatio facta ab eo q est in quasi possessiõe iuris eligẽdi vel pñtandi. licet postmodum comperiatur eum non habere illius iuris ꝓprietatem. Nam põt primo respõderi. vt. s̃. dixi. ꝙ cõtrarium procedit qñ possessio est iusta secus si illicite ꝛ mala fide quesita ꝺm Jo. an. qꝺ bñ no. ꝛ pro hoc facit qꝛ sicut possessor malefidei in reb⁹ corporalib⁹ non facit fructus suos. vt in. c. grauis. ꝛ ꝙ ibi no. de restit. spo. ita dicemus in possessore iurisditionis: vt valide actum iurisditiõis explicare non valeat.[b] ¶ †Circa hoc tñ multum instat Inn. Et primo ponit opi. cõtrariam dicẽdo qꝺ nunꝙ̃ valet actus explicitus a possessore iurisditiõis: ex quo caret proprietate illius iuris. pro hoc tex. ꝺm aliũ intellectũ. Nec ob. contraria: qꝛ loquunẗ in ꝑsentatiõe ꝛ electione que sunt fructus iuris pñtandi seu eligendi: sed iudicare non est fructus sed potius honor ꝛ labor. l. munerũ. §. iudicãdi. ff. de mu. ꝛ ho. Nec ob. ꝺꝫ eũ. l. barbarius. ff. de offi. preto. l. fi. C. de sen. qꝛ illa iura loquunẗ qñ interuenit autoritas superioris. lꝫ ignorauerit inhabilitatem prepositi in officio. sed tãdem ipse Inno. refert alios tenere. ꝛ melius ꝺm eum ꝙ sñia valet ex quo ferẽs erat bona fide in possessiõe. ꝛ hoc communiter tenetur qꝺ bñ no. ¶ †An aũt idem sit in excõicatiõe vt sufficiat sola possessio sine proprietate iuris. vide Jo. an. in. c. auaritie de elec. li. vj. Et ad istũ tex. rñde vt. s̃. vel vt hic no. glo. ij. ꝙ iste abbas nõ potuit sine consensu fratrum trãsferre possessionẽ in epm in preiudiciũ libertatis mõasterio ꝯpetẽtis. ¶ †Et no. hic. ꝙ sola obedientia prelati exẽpti non sufficit ad trãsferẽdũ possessionẽ subiectionis in episcopũ sꝫ reqriẗ totus cõuẽtus.[c] hoc etiã sequunẗ doc. sed ego tenerem hoc dictũ in preiudiciũ monasterij dũtaxat: sed nõ in preiudicium pape. nã non abbas ꝛ ꝯuentus sed papa possidet subiectionẽ in mõasterio ꝛ hec subiectio cũ sit res incorporalis nõ põt acqri per aliũ sine cõsensu illius qui eã possidet. vt in. l. ij. C. de ser. ꝛ aqua. vbi pꝫ ꝙ possessio incorporalium nõ põt q̃ri sine cõscientia ꝛ patientia possessoris. not. Inn. in. c. bone. ij. de postu. prela. ꝛ in. c. cõquerente. de offi. ordi. ꝛ Bart. in l. j. ff. de aqua plu. arcẽ. facit qꝺ no. idem Inn. in. c. olim. de resti. spo. el. iij. ꝛ in. c. ij. de in inte. restitu. vbi dicit ꝙ si subditi alicui⁹ volũt etiã expresse mihi prestare obediẽtiã non debeo eã capere: qꝛ non possunt illi in me transferre ius in eis per aliũ possessum. facit ad predicta. c. cũ dilect⁹. ĩ. ti. proxi. ¶ †In gl. in ver. ratihabitione. ibi, vel dic ꝙ nõ est differẽtia. ꝛ hec opi. est verior vt etiã no. in. c. cũ ꝯtingit. de trãs. dic ergo ꝙ illa clausula ꝛ promittit habere ratũ ꝛc. nõ apponiẗ ad ampliãdũ sed ad confirmãdum vel declarandũ verba precedẽtia. ꝛ hoc tꝫ Spe. in ti. de procura. §. j. in ver. ĩ premissis. Quid aũt si apponaẗ illa clausula ꝙ ꝓcurator possit agere totuꝫ id qꝺ dñs agere posset ꝑsonaliter. dic ꝙ videẗ data potestas agendi ea que requirũt speciale mãdatum. ꝛ sic ampliaẗ procuratorium per hanc clausulam vt no. Arch. in. c. j. de rescri. li. vj. ꝛ Barto. in. l. procurator cui libera. ff. de ꝓcu. licet aliud senserit Jo. an. in. c. fi. de dila. sꝫ tene primum vt latius dixi. in. d. c. fi. ꝛ no. istã glo. cũ gl. d. c. cum ꝯtingit. ¶ †In gl. in ver. tueri.[d] ibi. §. eligere. dic qꝺ aut queritur de pluribus actiõibus aut pluribus exceptionibus. Primo casu nunquid eligẽdo vnã renũtiet qs reliquas ꝯtrie. dic vt plene not. Inno. in. c. fi. de collu. deteg. ꝛ ꝑ gl. insti. si qua. pau. fe. di. vbi gl. satis longa. ꝛ facit qꝺ legi. ꝛ no. in. c. vt qs duas. de elec. lib. vj. Scꝺo casu regulariter de vna exceptione põt ad alterã etiã ꝯtriam transire qꝛ re⁹ vti nõ prohibeẗ pluribus exceptionibus. vt in regula nullus pluribus. de reg. iur. lib. vj. ꝛ qꝺ ibi nota. l. nemo. ff. de excep. nisi aliud dicaẗ in pena mendacij. ꝛ sic loquiẗ auẗ. q ꝓpriã. C. de non nu. pe. nã ibi negauit scripturã esse ꝓpriã ꝛ succubuit. An aũt has exceptiones ꝯtrias possit simul ꝓponere dicendum qꝺ nõ si pure ꝓponunẗ. secus si disiunctiue puta ꝓpono talem exceptionẽ ꝛ si hec non fuerit ꝓpono talẽ: ꝛ hec est bona practica ad euadẽdum qõnẽ ĩ gl. positã. facit qꝺ habeẗ in. c. imputari. de fid. instru. si tñ vult simul ꝓponere audiẗ etiã post terminũ ad ꝓponẽdum cõtrarium ꝺm hanc gl. valde no. quã doc. nõ improbãt. ꝛ tenebis eam menti. vt ratione cõtrarietatis excuseẗ si simul non proposuit.

☞ Religio noua est ꝓhibitum qꝺ ꝯstituaẗ: etiã qꝺ sit pia vel religiosa: ꝛ citra voluntatem solius pape. 2.
Abbas vnus non potest preesse pluribus monasterijs. 5.
Episcopus non põt dispensare circa ea que papa statuit.
Consciẽtia non excusat aliquẽ faciẽtem aliquem actum in se pium: sed ob aliquas causas ꝓhibitum ab ecclesia.
Abbas nõ põt qs esse in vno monasterio: ꝛ in alio si sit tã quã monach⁹: si mõasteria sint sepata: sed si sunt vnita sic.
Abbas vnius monasterij: an vocabiẗ ad electiõem prelati alterius monasterij in quo est monachus.

NE nimia. †Habet plura dicta. sed ꝓn cip'r põt sic summari. Nouã religionẽ nõ lꝫ cõstituere sine autoritate romani põtificis: nec ĩ diuersis mõasterijs põt qs esse abbas vel monach⁹. Diuidiẗ. Primo nouã religionẽ ꝓhibet ĩ ꝑsonis ꝛ locis. Scꝺo pluralitatẽ locoꝝ mõachis ꝛ abbatib⁹. ibi, illud. ¶ Casus literalis. Prohibet hic ꝯcilium ne aliquis decetero nouã religionẽ inueniat: sꝫ si vult ad religionem trãsire vnã de approbatis assumat. Item q voluerit nouam domum religiosam fundare regulam ꝛ institutionẽ accipiat de approbatis. In fine ꝓhibet ne in pluribus monasterijs. monach⁹ qs existat: nec vn⁹ abbas ꝑsit plib⁹ mõasterijs. Ber. ¶ †No. j. vnam regłam qꝺ nulli[e] est licitũ inuenire nouã religionẽ: nec edificare nouã domum religiosaꝫ nisi velit accipere vnã de regulis approbatis. lꝫ ergo de iure ciuili videanẗ approbata collegia ꝯcernẽtia piũ vsum ꝛ cultũ diuinũ. l. j. ff. de colleg. illici. tñ respectu religiõis hodie est standũ huic decre. vt enim euitetur ꝯfusio in ecclesia dei. hec noua intentio reprobaẗ. Nam vidimus qꝺ ꝓpter nouas cõstitutiones vel inuẽtiones: tot sunt varietates inter monachos sancti Bñdicti, vt vix inuicẽ se recognoscũt. ¶ †Sed q̃ro nũqd eps possit dare licẽtiã ꝯtra dispositionẽ huius tex. dic ꝙ non: qꝛ generaliter ꝑ oibus ꝓhibetur. ꝛ ista est cõstitutio concilij gñalis contra quam eps dispensare nequit. vt in. c. cum dilecti. s̃. de elec. vñ sicut non licet alicui citra papam sanctum de nouo canonizare. vt in. c. j. ꝛ. ij. de reli. ꝛ vene. sanc. ita nec nouã religionẽ inuenire. hodie est quedã extrauagans Joan. xxij. q̃ incipit sancta mater ecclesia. que videtur ipso facto excõicare istos qui adinueniũt nouã religionem assumẽdo. s. vt certum habitũ ꝛ congregando se simul ꝛ recipiẽdo de nouo ad eorũ ꝯgregationem intrare volẽtes ꝛ facientes sibi presidẽtẽ inter se. Item excõicat prelatos dantes eis facultatẽ seruãdi talem rituꝫ. ¶ †Et aduerte quia multi credũt excusari qꝛ licita agunt ꝯfidẽtes de propria consciẽtia. sed certe decipiũtur qꝛ inuentio religionis non ꝓhibetur quod in se mala sit sed ꝓpter cõfusiões que generãtur in ecclesia dei. Itẽ quia non approbata tali religione per superiorem instituti ibidẽ vt plurimũ idiote in pluribus errant: vñ etiã propter mala que possunt inde accidere emanauit prohibitio. simile in iuramento: non enim prohibetur quia in se sit malũ: sed propter malum periurij quod ex incauta iuratiõe sepe ꝓuenit. vt in. c. si christus. de iureiur. ¶ †Oppo. ꝯtra. §. istum ꝛ videtur ꝙ in diuersis monasterijs quis põt presidere vt abbas ꝛ locũ vt monachus obtinere. vt in. c. j. de priuile. li. vj. vbi ꝺꝛ qꝺ si monach⁹ maioris mõasterij cõstituitur prior in prioratu idẽ monasterio subiecto nõ desinit esse monach⁹ maioris monasterij: sed in vtroqꝫ locũ obtinet. ad idẽ. c. cũ sing. de ꝑben. lib. vj. Sol. ꝯtrium procedit qñ plura monasteria sunt vnita vel cõnexa. istud. c. loqtur qñ monasteria sunt separata penit⁹. ꝛ facit. c. cõstitutus. ꝛ qꝺ ibi no. de elec. ¶ †Sed circa hoc q̃riẗ nũqd prior illius monasterij subiecti ex quo nõ desinit esse mõach⁹ maioris

Zacharias.
[a] ¶ Sũt nulle. adde istũ. in. c. ꝯsyderauim⁹. nu. j. ꝛ qꝺ ibi in apo. ad istũ ĩ ꝟ. gesta. ĩ. de elec.
[b] ¶ Nõ valeat. adde qꝺ voluerũt. d. de rot. dec. cccclxxv. ꝺ iurepa. ĩ antiqs ꝛ La. alle. lxxxix.
[c] ¶ Totus ꝯuẽtus. Adde qꝺ voluit Old. cõsi. xcvij.
[d] ¶ Et glo. cõsimilis. ĩ. l. j. §. fi. ĩ gl. fi. ff. nau. caup. sta. ꝛ aliã in. l. nũꝙ̃. ff. ꝺ re. iu. ĩ añpe. char.
Sebasti. Sapi.
[e] ¶ Qꝺ nulli. Uide ad declarationeꝫ oino Car. in ꝯsil. xxxix. inci. in aliqbus locis. vbi dicit qꝺ iura q̃ ꝓhibẽt nouas religiones errare inconsulto papa nõ intelligunẗ de illis q inducũt nouum modũ viuẽdi religiose nõ facta ꝓfessione qꝛ illi nõ dicũtur inducere nouã religionẽ ex quo ꝓprie illa nõ est religioso. ꝙ cõsiliũ refert ꝛ ꝯmẽdat Feli. ĩ. c. ecclesia sancte marie. ĩ prin. s̃. de constit.

a monasterii[a] debeat vocari ad electionē plati in maiori monasterio. Inno. ꝛ cōiter doc. post eū dicūt ꝙ si priorat⁹ habet electionē proprii prelati p se vel saltē bona diuisa a bonis monasterii maioris: nō est tunc vocandus: alias secus qđ no. in hoc tamē est standū cōsuetudini fm Inn. Et cui acquirat iste prior: an prioratui vel monasterio maiori, vide p Fede. cōsi. xxxiiii. vbi tenet ꝙ pōratui ex quo hʒ diuisaʒ administrationē a monasterio. qđ no. ꝛ vide ibi latius.

¶ De capellis mona. ꝛ aliorū religio. Rubrica.

¶ Supra visum est de religiosis. Itē de domibus religiosorum in genere: nunc autem subiicit i specie de domib⁹ religiosis: seu capellis monachorum ꝛc.

1 ☞ Monasteriū curā animarū si hʒ: debent clerici seculares huiusmodi cure preesse: quorum institutio vel depositio pertinet ad epm loci: cum consilio monasterii, 2.6.
3 Habens gerere actum cum consilio alterius: non tenet̃ sequi, illius consilium, 6.
4 Clericus secularis pōt institui in ecclesia regulari rōne cure exercende: sed non vt faciat vnum collegium.
5 Monachus alicuius monasterii quo casu possit preesse cure animarum cū remaneat sub obedientia abbatis.

1 In ecclesiis. † Ad curā monasterio subiectā nō monachi sʒ seculares clerici pficiūt̃ et episcopis subsunt. h. d. Primo dictum Scđo ampliat. ibi ita. ¶ Casus literalis. Statuit vrbanus papa qđ monasteria q̄ populū habēt: habeant capellanum suuʒ institutū ab epo de ꝯsilio monachorū qui populū regat ꝛ visitet cū necesse fuerit: cuius ordinatio ꝛ depositio ad epm pertinet. Ber. ¶ No. i. nō esse a iure iprobatū: vt monasteria habeāt certā parochiā cū cura animarū. ¶ Secūdo no. ꝙ vbi monachi sunt in cōgregatiōe nō est preficiend⁹ cure aliquis monachoꝝ sʒ cleric⁹ secularis. ꝛ videt̃ hoc satis mirabile vt ratione cure exercēde possit monach⁹ eripi a monasterio et ecclesie seculari pfici: vt in. c. ii. de sta. reg. ꝛ tñ in monasterio habēte populū monach⁹ curam populi exercere nō posset vt h. Et q̄ sit diuersitatis rō null⁹ text. exprimit ideo variat̃ intellect⁹ hui⁹. c. ꝛ dicendū vt. i. dicā cū gl. ¶ † Itē not. ꝙ licet parochia spectet ad monasteriū tamē nō hʒ abbas liberam institutionē capellani: sed de cōsilio ipsius ꝛ cōuēt⁹ preficiēdus est capellanus p epm ꝙ an sit verū. i. subiiciā. ¶ † Itē no. ibi solius epi arbitrio ꝛc. ꝙ habēs gerere actū de cōsilio alicuius non tenet̃ sequi illius consiliū[b] vt i. c. dilecti. de arbi. ꝛ in. c. cum veteri. de elec. vnde per inquisitionē ꝯsilii nō minus dr pendere actus a solo arbitrio ipsius. ¶ † Ultimo no. casum in quo clericus secularis licite istituit in ecclesia regulari rōne. s. cure exercende monasterio cōpetētis. nō tamē faciet vnū collegiū cū regularib⁹. sʒ erit psonaliter beneficiat⁹. ar. in. c. fi. s. de sta. reg. alia vtilia nō possunt colligi. ¶ In gl. i. ibi: de statu monachorū sentit hic glo. tex. istū procedere in. c. ii. de sta. reg. ꝙ pfecto verū nō existit. qr tex. iste loquit̃ in alio casu: vcʒ in ecclesiis parochialib⁹ extra monasteruʒ nec indistincte phibent̃ ibi pfici: sʒ singulariter dūtaxat. iste tñ tex. ppꝛie loquit̃ in monasterio habēte parochiā distinctā. vt. s. dixi. vt ptʒ in pri. huius. c. † ideo pōt fortiter opponi cōtra istū tex. nā si in ecclesiis secularibus pōt monachus prefici cure saltē habēdo sociū sui ordinis. vt i. d. c. ii. ꝛ. c. qđ dei. forti⁹ debet posse assumi ꝛ curā exercere in pprio monasterio cū ibi cōcurrat fauor ecclesie ꝛ cura animarū ꝛ habeat neduʒ sociū. sʒ socios. Itē magis obligat̃ monasterio suo q̄ ecclesie seculari ergo fortius est cēsend⁹ idone⁹ ad curā explicandā īmminentē in propriomonasterio q̄ ecclesie foris site. Sol. cōtrariū est difficile ꝛ difficultas maxima ex eo orit̃ qr nō habemus in tex. rationē decidendi: sed ex sequētibus verbis gl. possunt elici duo intellectus. Primus vt procedat litera i monacho nō istituto p epm quasi sentiat ꝙ si monach⁹ eligeret̃ a populo parochie ꝛ institueret̃ p epm hoc licet posset attentari. Et no. hūc intellectū: qr multū restringit ista tex. i eo ꝙ dicit de electione populi non esse hoc necessarium nisi patronatus ecclesie ptineret ad populū: vt no. i. c. querelā. de elec. ꝛ. c. massana. eo. ti. Secūdus intellectus ꝙ. c. pcedit. vbi ē monachorū ꝯgregatio. q. d. ꝙ lʒ monach⁹ possit prefici cure ecclesie parochialis secularis: nō tamen vt in pprio monasterio vt hic. Que autē potest esse diuersitatis ratio. do. Ant. incidēter tāgit ne notet̃ diuersitas inter istos de congregatione ꝛ ne monachus habeat causaʒ vagandi per parochiā. hoc vltimū nō pcedit. qr eadem ꝛ fortior est ratio cū preficit̃ ecclesie seculari. Sʒ tenendo primaʒ rationē videt̃ inferēdū cōtra pcedētē lec. vt nō sufficiat aliquem monachorū prefici per epm ne notet̃ diuersitas inter eos. Sed ego non possum cōcipere ꝙ hec facilis ratio sit sufficiēs ad impediendū priuilegium tributū cure. nā maior videt indecentia vt monach⁹ eximat̃ a monasterio ꝛ habitet inter seculares q̄ ꝙ existēs i monasterio exerceat curā noīe collegii. nā ꝛ i ecclesiis secularib⁹ et collegiatis videmus ꝙ vnus vel duo exercēt curā noīe collegii. nā per h notat̃ diuersitas. quia is facit cuius nomine fit: vt in. c. cū quis. de sent. excō. li. vi. in. c. cū venissent. de insti. ad predicta vide Inno.[c] in. c. cū nō ignores. s. de pben. ideo puto hoc. c. loq fm iura antiqua. ꝛ cōsyderato mero statu religiosorū. nā regulariter monachus nō debet prefici cure etiā ecclesie secularis: sed ppter necessitatē fuit institutū ꝙ monach⁹ possit prefici: vt dixi in. d. c. quod dei. si ergo reperiuntur clerici seculares idonei nō habent ipsi monachi pfici. ꝛ ita ppꝛie debet intelligi iste tex. sʒ in defectuʒ seculariū satis pōt sustētari primus intellectus glo. vt possit vnus eligi ex monachis qui instituetur p episcopuʒ. nā cura animarū nō est collata ipsi collegio monachorū cum sint ibi nō vt exerceāt curā, sʒ vt regulariter viuāt. vñ cura est potius ecclesie ipsorū. ideo institutio debet fieri per epm sed de cōsilio istorū monachorū. ꝛ ratio phibitiōis est illa ne habeāt materiam vagandi ꝛ visitādi domos mulieruʒ pro confessionibus ꝛ aliis. ¶ † Et ex predictis infero aliā q. nūquid monachi habeāt presentare[d] capellanum. aliqui doc. sentiūt qđ sic vnde intelligūt tex. qđ monachi presentabunt ꝛ episcopus instituet. sed certe hec lec. ē aliena a mēte ꝛ verbis litere. ꝛ iō dicerē ꝙ aut cura ptinet ad ecclesiam que est iuspatronatus monachorū. ꝛ tūc hʒ locū quod isti dicūt ꝙ ex patronatu cōpetit ius presentādi. vt i. c. vnico. de iurepa. Aut cura cōpetit ecclesie eorū quia monasteriū habet parochiā: ꝛ tūc inhererē verbis huius litere vt eps habeat ibi institutionē capelle requisito monachorū cōsilio sufficit tamen requiri. nec tenetur seq. Ex his infero ad aliā quest. nunquid in omnibus ecclesiis monachoruʒ habeat locū dispositio huius. ꝛ in hoc quidam dixerunt. vt refert Inno. ꝙ procedit in oib⁹ ecclesiis pleno iure monasterio nō subiectis. xvi. q. ii. sane. ꝛ qđ ibi no. i summa. Alii ꝙ idē sit pleno iure dūmodo populus nō sit exēpt⁹. Alii ꝛ tertio qñ mōasterium nō haberet patronū ecclesie. ipse vero Inno. cōfirmat hāc regulā ꝙ vbicūqʒ eps haberet īstituere quo ad curā populi semper depositio pertinebit ad euʒ: sʒ p hoc nō apparet qñ institutio quo ad curā ptineat ad epm. dic ergo ꝙ vbicūqʒ populus parochie non est exēpt⁹ semp institutio quo ad curā pertinet ad epm nec institut⁹ potest per alium remoueri. vt in. c. vno. eo. ti. lib. vi. ꝛ vide qđ ibi leg. ꝛ no. ꝛ vide qđ ibi dixi de diuerso iure ꝯpetēti monasteriis i ecclesiis secularib⁹ in. c. de monachis. s. de pben. ¶ Ultimo queritur nūquid valeat cōsuetudo ꝯtra dispositionē huius. c. vt sic monachi possint per se exercere curaʒ doc. expresse nō tangunt: sed simpliciter dicit Ioan. andr. hoc capitulū male seruari de consue. sed credo ꝯsuetudinē valere. de quo videtur tex. a cōtrario: vt i cle. ne i agro. §. ceterū. de sta. reg. licet gloss. ibi aliter sentiat: sed debet itelligi de iure cōi. hāc opi. reperio sentire Lau. ꝛ etiā Ioā. de lig. in. d. §. ceteruʒ. ꝛ sentit Io. an. in. d. c. statutum. de elec. li. vi. in nouella.

a ¶ Maioris monasterii. adde qđ voluit Lud. Ro. cōsi. cccxxxix. Zacharias.
b ¶ Nō tenetur sequi illius ꝯsiliū. adde Bal. plene i rub. C. de insti. col. iiii. ver. sʒ qd si testator. ꝛ Bar. in. l. i. §. si plures. co. vi. ver. ꝛ p hoc dico ꝙ quādo. ff. de exerci. acti. Sebasti. Sapia.
b ¶ Consiliū. vide bart. alex. ꝛ alios in. l. si cōueniunt. ff. de re iu. Ang. i ꝯsi. xcii. incip. sup primo. col. ii. ꝛ in ꝯsi. clxxxviii. inci. sed nūc vidēdum est. col. pe. Io. de ana. in ꝯsi. xv. ici. circa testm̄ i secūdo dubio ꝛ i ꝯsi. lxii. inci. visis. co. i. Raph. lv. inci. duo habentes.
c ¶ Uide Inn. ad de qđ voluit Olđra. consi. lxvi.
d ¶ Presentare. adde ꝙ voluerūt do. de ro. deci. ccliii. ꝛ. cccclxxii. de iurepa. in nouis.

1 ☞ Libellus generalis admittitur super accessoriis.
2 Possessorium recuperande datur cōtra quālibet personā non prestantem obedientiam de facto superiori.
3 Ecclesia sita intra parochiam alteri⁹ ecclesie an presumat̃ sibi subiecta. 11.
4 Cōfessio presbyteri cōtentiose facta: preiudicat ecclesie nō habenti capituluʒ: alias requiritur confessio capituli. 8.
5 Confessio facta in vno iudicio: facit fideʒ in alio iter easdē personas. 13.
6 Nuntii missi ad vocādum aliquos possunt testificari super vocatione facta.
7 Testis potest induci ad aliquid dicendū coraʒ testibus: ne postmodū habeat materiam variandi in iudicio.
8 Subiectus respectu veniendi ad aliquem actum presumit̃ qui quando pluries vocatus venit.
9 Monasterium non mutat statū suum respectu exēptionis vel non si mutat statum respectu habitantium.
10 Sentētia in spiritualibus formatur in personam economi tam ex parte actoris q̄ ex parte rei.

12 Presbyteri si sint parochiani: nō tenenť recipere sacramē- ta a presbytero parochiano: sed ab epō vel archiepō.
Cardinales habent ius epale in titulis suis: ⁊ intra totam parochiam tituli.
14 Confessio facta super processu nullo valet.
15 Confessio facta in summario iudicio facit fidē in plenario.
16 Monachi vel moniales an subsint presbytero parochiali quo ad sacramenta recipienda. 17.
18 Exemptio ecclesie an prescribatur.
19 Per prescriptionem vnius actus iurisditionis: an censeať prescripta tota iurisditio.

Dilectus. Si ecclesia non cathedralis vendicat sibi ius in alia ecclesia obtinebit solum quo ad ea que pbabit sibi deberi prescriptiōe vel alio legitimo modo. h.d. ꝓm cōem ⁊ verum intellectum. Et tria facit. Primo ponit petitionem actoris. Secūdo defensionē rei. Tertio pape diffinitionē. secūda ibi, ad hoc. tertia ibi nos. ¶ Casus literalis. Syndicus ecclesie sancte Cecilie nomine ipsius recte petebat ab economo sancti Laurētij ꝺ piscinula: subiectionem in scrutinijs baptismate capitulis ⁊ similibus possessorium ⁊ petitoriū intētādo dicēs ꝙ cū ecclesia sancti Laurētij sit in parochia sancte Cecilie sita de iure cōi debet ei in predictis oibus subiacere cum priuilegiū exēptionis non habeat nec prescriptionem pro se poterit allegare cum ecclesia sancte Cecilie prescripsisset p̄dicta sicut per testes dicebat esse pbatum. Preterea cum inter predictas ecclesias corā. C. papa super predictis questio verteretť. M. presbyter ecclesie sancti Laurentij fuit sponte cōfessus ꝙ ecclesie sancte Cecilie debebat scrutiniū ⁊ baptisma. ⁊ cum ecclesia sancte Cecilie vellet pducere testes ad pbandum quod ille p̄sbyter diuersis tpibus vocatus fuerit ad capitulum ⁊ qꝺ ad ipsum venerat dictus presbyter cōfessus fuit se vocatū ad capitulum venisse. vnde. C. restituit ecclesiam sancte Cecilie quo ad capitulū quo ꝯquesta fuerat spoliatum saluo iure pprietatis ecclesie sancti Laurētij per hoc ergo syndicus sancte Cecilie pbare volebat proprietatē quo ad scrutiniū ⁊ baptisma ⁊ possessionē quo ad capitulū. economus sancti Laurētij ex aduerso respōdit: ⁊ ecclia ipsa nullo medio pertinet ad romanam ecclesiaꝫ. Preterea ipsa fuit monasterium monialiū: ⁊ generaliter seruatur in vrbe vt nullum monasterium titulo sit subiectum. Quare incōgruū videbať vt regulares secularib⁹ supponanť. ⁊ domin⁹ papa in ipsa ecclesia institutionē liberā exercebat: ⁊ domin⁹ papa his ⁊ alijs intellectis ꝯdemnauit economū sancti Laurētij syndico ecclesie sancte Cecilie in scrutino ⁊ baptismo. ita tn̄ qꝺ p hoc nullum preiudiciū generetur ecclesie romane: si qn̄ ius suum forte duxerit prosequendum. Institutione vero ⁊ destitutione ⁊ capitulo economū sancti Laurentij ab impetitiōe syndici sancte Cecilie prorsus absoluit sibi super hoc perpetuū silentiū imponendo. Ber. ¶ Not. j. a iure nō esse improbatum vt ecclesia inferior: puta parochialis acquirat subiectionem in aliquibus iuribus episcopalibus in ecclesijs sitis intra plebanatum. facit. c. auditis. ⁊ c. cū olim. ꝰ. de prescrip. potest ergo licite ecclesia inferior hec iura petere si prescriptionē vel alio legitimo modo acquisiuit.
1 ¶ † Not. ij. ibi, ⁊ similibus. qꝺ nō vitiať libellus[a] per
a appositionem huius clausule gn̄alis. pn̄t ergo in libello exprimi aliqua iura particularia comprehensa sub aliquo genere ⁊ annecti illa clausula generalis. comprehēdit etiam hec clausula oīa accessoria ⁊ similia expressis. de quo vide la-
2 tius per Inn. in. c. fi. de offic. Archidia. ¶ † Tertio not. ꝙ respectu subiectionis pōt agi possessorio. si ergo subditus meus subtrahit mihi obediētiā de facto possum agere possessorio: vt reducat ad pristinam quasi possessionem iurisditiōis ⁊ sic super iuribus incorporalibus potest agi possessorio. de quo no. in. c. querelā. de elec. concor. c. cum ecclesia. de
3 de cau. pos. ⁊ ppꝛie. ¶ † No. ibi de iure cōmuni qꝺ ecclesia sita intra parochiā alterius est illi de iure cōmuni subiecta sed illud ius cōmune hic allegatum nullibi videtur expressum. vn̄ hec fuit allegatio partis continēs falsitatē ꝓm oēs doc. merito ista ecclesia solum obtinuit in his qui probauit
4 sibi deberi. ⁊ de hoc die latius cum gl. ¶ † Item not. ⁊ tene mēti ꝙ vbi in ecclesia solus presbyter absqꝫ collegio est institutus ꝯfessio solius p̄sbyteri cōtentiose facta preiudicat
b ipsi ecclesie.[b] qꝺ bene notabis. secus videtur vbi ecclesia hꝫ collegium: quia tunc requiritur confessio totius collegij. de quo vide qꝺ legiť ⁊ no. in. c. p̄sentium. de testi. lib. vj. ⁊ in. c.
5 de ꝯstantinopolitano. xxij. dist. ¶ † Itē no, ⁊ tene mēti ꝙ ꝯfessio facta in vno iudicio facit fidem in alio inter easdeꝫ
c partes[c]: nam hic allegabať cōfessio fctā corā celestino. ⁊ de
6 hoc aliquid infra. ¶ † Not. qꝺ missi ad vocāduꝫ aliquē ad ꝯgregationē vel ad aliquē alium actū possunt postmodū
d testificari super vocatiōe ab eis[d] facta vt patet ibi: vocasse.
7 ¶ † Item no. ꝙ nō vitiať testimoniū alicuius si pri⁹ in p̄sentia partis dixit ꝙ erat dicturus in iudicio: imo est cautela vt inducatur ad prius dicēdum ne habeat materiam variādi: ꝓm notabilē theoricā Bar. in. l. eos. ff. ad legē falcid.
8 ¶ † Itē no. qualiter pbať subiectio respectu veniendi ad certā ꝯgregationē: vt si pbať talē pluries vocatum venisse ⁊c. nō em̄ vr̄ sufficere vnica vocatio qꝛ solet qn̄qꝫ obedire ex mera liberalitate. p hoc qꝺ no. Inno. in. c. bone. ij. de postu. platoꝝ. ⁊ per legistas in. l. j. §. de iti. actuqꝫ priuato.
9 ¶ † Itē no. ꝙ lꝫ monasteriū inter statum de regularibus ad seculares nō per hoc mutat subiectionē. nā remanet ecclesia subiecta illi cui p̄mo subijciebať lꝫ in alijs mutet morē arg. in. c. recolētes. de sta. reg. ⁊ hoc tenet hic Inno. ⁊ cōiter doc. qꝺ bn̄ notabis. Ex hoc em̄ inferť ꝙ si aliquod monasteriū exēptū ex defectu monachorū reduciť ad statum secularē ꝙ ecclesia remanebit exēpta sicut prius. ¶ Not. ibi, gn̄aliter seruet ꝯsuetudo. ꝙ ꝯsuetudo gn̄alis alicuius loci extendiť ad ecclesiā particularē habētē illā qualitatem que
10 regulariter est in alijs ecclesijs illius loci. ¶ † Ultimo no. ꝙ etiam in istis spiritualibus sn̄ia formať in personam economi: tam ex parte actoris q̄ ex parte rei. de quo dicvt no. in. d. c. querelā. ¶ In glo. j. ibi, catechismi. ⁊ dr̄ catechism⁹ a catechizo catechizas: ꝙ ideꝫ est qꝺ instruo instruis. vt est gl. in. c. p catechismū. de cog. spiri. lib. vj. ⁊ iste catechismus seruabať olim in adultis baptizādis: ⁊ deberet seruari hodie si adulti infideles venirēt ad fidē. nā debēt instrui p. xx. dies in fide an̄ baptismū. ⁊ iste actus instructiōis appellať catechismus seu scrutinium ⁊ diciť scrutinium a scrutādo: qꝛ scrutanť vota istoꝝ. ⁊ hodie fit infantib⁹ anteq̄ intrēt ecclesiā. vn̄ iste primus actus vocať catechismus: nec contrahiť cognatio spiritualis per illum actum. de quo vide bonū tex. in. d. c. p catechismū. ¶ In gl. in ver. in capellis. in fi. dic clarius ꝙ ecclesia sancte Cecilie p̄tēdebat hāc subiectionē ꝙ p̄sbyter sancti Lauretij tenebať venire ad capitulū ꝯgregādum in dicta ecclesia sancte Cecilie ⁊ recipere
11 statutā ⁊ debitā correctionē. ¶ † In gl. in ver. de iur. cōi. in fi. aduerte. nam quatenus glo. pro isto iure alleg. in tex. adducit. c. ꝯstitut⁹. de reli. do. videť velle ꝙ ista allegatio sit vera. ⁊ sic de iure communi ecclesia matrix. j. plebanatus vel alia parochialis fundet intētionē suā super subiectione ecclesie site intra parochiā. Sed doc. communiter impugnāt istā gl. nā. c. ꝯstitutus. loquitur de epō ⁊ non de ecclesia inferiori. ideo dicit Inn. se ignorare vbi sit istud ius allegatū in tex. imo ꝯtrium videť expressum in. c. fi. de offi. archidia. vbi archidiaconus succubuit quatenus petebat subiectionē in monasterio suo intra parochiā archidiaconatus. vn̄ ꝯcludit hic Inno. ⁊ cōiter doc. post eum ꝙ ecclesia inferior citra cathedralē nō pōt de iure cōi petere aliquā subiectionē in alijs ecclesijs inferioribus: lꝫ sint site intra parochiā suā: qꝛ lꝫ de iure cōi parochiani debeāt recipere sacramēta ab ista ecclesia principali. vt. ꝰ. de paro. quasi p totū. tn̄ presbyteri istarum eccl'iarum inferioꝝ nō tenentur hec sacramēta recipere ab illa ecclesia sed poti⁹ ab epō arc. in. c. offi-
12 ciū de offi. arch. ¶ † Et not. singulariter hoc dictum. nā ex hoc inferť singulariter ꝙ presbyteri capellaꝝ que sunt intra plebanatū alicuius eccl'ie non tenētur ꝯfiteri plebano nec alia sacramēta ab eo recipere: sed subijciūtur episcopo ⁊ ab eo seu ab archipresbytero illius loci debēt hec sacramēta recipere: ꝙ bn̄ notabis. Nec ob. c. is q. ꝰ. de ma. ⁊ obedi. vbi eccl'ia inferior matrix vendicat sibi ius instituēdi in ecclesijs inferoribus ⁊ aliā subiectiōem: quia loquitur in titulo cardinalium. habēt enim tituli cardinalium maiorē prerogatiuā: ⁊ est vna opini. que est quasi cōis qꝺ cardinales habēt ius epale in titulis suis. ⁊ sic intra totā parochiam tituli. ⁊ no. in. c. is qui. ⁊ in. c. j. de maio. ⁊ obedi. li. vj. ⁊ forte iste tex. loquiť de tali titulo. ideo allegabať ius cōmune. d. Ant. dicit ꝙ ecclesia plebis de iure cōi fundat intētionem suā in capellis super istis duob⁹ scꝫ scrutinio ⁊ baptismate ⁊ ideo in istis duobus obtinuit ecclesia ista. Sed ꝯtra hunc intellectū facit: qꝛ hic allegata fuit concessio presbyteri ad pbādum subiectionē in istis duobus, ergo iure cōi nō vēdicāt sibi subiectionē. nā bene fateor ꝙ ex quo capelle nō habēt fontē debent parochiani capellarū ire ad plebanū pro scrutinio ⁊ baptismo: sed ꝙ p̄sbyteri capellarum teneanť ire qn̄ fons bn̄dictus vel ad instructionē baptizandorum nō probať iure. ideo cōclude ꝙ ecclesia ista tātū obtinebit

Zacharias.
a ¶ Non vitiať libell⁹. Adde Lāfrā. de oria. i. c. qm̄ ꝯ falsaꝫ. §. petitiones. nu. 4. ꝟ. cautela est. ⁊ ibi i apostil. celsi post Bn̄dictū vadum. ꝰ. ꝺ probat.
b ¶ Ipsi eccl'ie. adde ꝙ voluit Lu. ro. ꝯsi. xxxvj.
Sebasti. Sapi.
b ¶ Ecclesie. Qn̄ ꝯfessio p̄lati possit eccl'ie p̄iudicare tradit Fel. in. c. fi. col. pe. ꝟs. gn̄alr an̄t. ꝰ. de p̄sū. post Ab. ibi. col. xij.
Zacharias.
c ¶ Inter easdē ptes. adde Inn. in c. p inqsitionē. in gl. sua in ꝟ. eccl'iasticis. ꝰ. de ele. bal. in. l. ij. col. fi. ꝟ. sed iuxta p̄dicta q̄rītur. C. de edē. ⁊ in sua marg. in ꝟ. cōfessio. ꝟ. vij. ⁊ ale. in. l. ij. ff. iud. sol. ⁊ in. l. ij. §. j. ff. vi bo. rapto.
d ¶ Ab eis. Adde qꝺ voluit Oldr. ꝯsil. q.

quātum probabit sibi deberi de iure speciali: vt dixi in sum mario. ⁊ facit iste tex. vbi succubuit in oībus nisi i istis duobus ꝓbatis per concessionē. ⁊ ad hoc quotidie allegat̄ iste tex. ⁊ est singularis in hac materia. ¶ In gl. i ver. cōfessus ibi procurator erat. dic ꝙ potius colligit̄ ꝙ erat rector illiꝰ eccl'ie: vt ptꝫ ibi p̄sbyter eiusdē ecclesie. ⁊ tāq̄ rector vocabit̄ 13 ad capitulū sancte Cecille. ¶ † Et no. fi. gl. ꝙ variata instātia iudicis remanet cōfessio. ⁊ lꝫ doc. hic instent aliquātulū inuoluendo materiā: tene tñ pure ꝙ confessio facta in vno a iudicio valet in alio inter easdē personas. [a] nā instātia peremꝑta non erit confessio. no. Inno. in. c. causam. de test. ⁊ bar. 14 in. l. cū te. ff. iudi. sol. ¶ † Itē cōfessio ad sui essentiā nō exigit validitatē processus. vnde posito ꝙ ꝓcessus sit nullꝰ nihilominꝰ remanet cōfessio; b [b] vt ꝓbat̄ in. c. fi. de resti. spo. ⁊ ibi apte hoc tꝫ Inn. ⁊ facit cle. constitutiōem. de elec. ⁊ vide aliud notabile dictū Innoc. in. c. qual'r ⁊ qñ. ij. de accu. vbi tꝫ ꝙ valet ꝯfessio facta in iudicio sine alia tela iudicij. Idē 15 Bar. in. l. si confessus. ff. de custo. ⁊ exhi. reo. vbi vide. † Hic notabiliter dicit Inn. in. c. fi. de ordi. cog. ꝙ confessio facta in summario iudicio valet i plenario qđ no. ¶ In gl. in ꝟ. vocatū. in fi. dic ꝙ. c. cū olim. ꝓcedit cum nō interuenit actꝰ positiuus. nā solū illi ibi seruauerunt sñiam excōicationis. sꝫ hic fuit ꝓcessum ad actū exteriorē: qꝛ vocatus iuit ad capitulū. vnde clariꝰ ptꝫ de intentione ꝑ actum positiuū q̄ ꝑ 16 actū negatiuū. ¶ † Gl. in ver. titulo. in fi. no. gloss. singul'r ⁊ declarādo' eā dic ꝙ monachi nō subsunt eccl'ie parochiali seculari quo ad iurisdictionem fori cōtentiosi vt patet in 17 c. fi. de offic. archi. ⁊ hic i isto tex. ¶ † Sꝫ dubitat̄ nunqd q̄ ad sacramenta recipienda ⁊ quo ad iurisditionē fori penitētialis debeāt subesse quēadmoduꝫ subsunt oēs i parochia habitātes. ⁊ dic ꝙ olim suberāt qñ monachi nō erant clerici. ⁊ sic intelligi debent iura in gl. allega. sꝫ hodie monachi cōiter sunt clerici ⁊ habent a iure vt inuicē admistrent sibi sacramenta. xvj. qō. j. c. j. Sed posset dubitari de monialibꝰ nūquid subsint presbytero parochie quo ad spiritualia ⁊ satis posset teneri ꝙ sic vt olim erat in monachis, ⁊ idē puto dicendū in oībus religiosis qui nō sunt presbyteri. nā p̄sbyter parochialis fundat suā intentionē super oībus habitātibus in parochia. xiij. q. j. c. j. ⁊. c. pastoralis. de his q̄ fiunt a prela. cōiter tñ seruatur ꝙ ep̄s prouidet eis d' presbytero. 18 ¶ † In glo. in ver. generetur in fi. no. istā glo. singulariter et bene facit text. in. c. cum dilecta. §. qa vero. de cōfir. vti. vl' inuti. ⁊ qđ legi. ⁊ no. in. c. ad audientiā. de prescrip. ⁊ ibi glo. no. in ver. principaliter. ⁊ in. c. nolumus. xvj. q. iiij. vide simile per Bar. in. l. si publicanus. §. j. ff. de publi. ⁊ videtur hoc mirabile vt prescribat̄ exēptio cōtra ecclesiam subiectaꝫ q̄ subiectionē suīpsius nō possidet: sed superior. et hoc cōtingit qꝛ exceptio cōceditur in priuilegiū exempti, vñ quatenꝰ est fauorabile ipsi subiecto p̄scribitur spacio cōpeteti sicut alia iura ipsius subiecti. ⁊ ꝓbat iste text. satis bene saltem i argu. nam vides hic ꝙ confessio rectoris ecclesie exēpte p̄iudicat ipsi ecclesie: sed nō pape subiectionē possidendi. qđ notabis. Ex quo infero ꝙ ꝯfessio subiecti nō preiudicat superiori in preiudiciū subiectionis. 19 ¶ † In gl. fi. vult ergo gl. ꝙ exercens aliqua iura ep̄alia solū possidet ⁊ prescribit ea q̄ exercet ⁊ nō alia ⁊ bñ facit tex. in. c. auditis. ⁊. c. cum olim. de prescrip. ⁊ generaliter idem voluit bart. in. l. j. §. si quis. ff. de iti. actuq; priua. vbi dicit ꝙ exercitium in vno articulo nō extenditur ad alios articulos. Nec ob. c. j. s̄. de reli. dom. qa ibi nemo erat in possessione aliorū iurium. ideo nō extēdit̄ ibi possessio: qđ est notandum: sed hic episcopꝰ est i possessione aliorū iuriū: sed an hoc sit verū indistincte. vide pulchra no. per Inno. qui multū instat nunquid per vnū actū iurisditionalē quis prescribat vniuersaleꝫ iurisditionem in loco vel in persona. Item tractat qualiter queratur quasi possessio vniuersalis iurisditionis in loco ⁊ vide qđ ipse notat in c. in literis. de resti. spo. ⁊ in. c. cōquerēte. de offi. ordi. ⁊ i. c. ij. de postu. prela.

1 ☞ Sententia contra ius lata dicitur non solum lata cōtra verba legis: sed etiā contra mentem iuris.

2 Rescriptum emanatum contra ius presumitur falsum: aut ꝑ occupationē nimiā emanasse.

Rescripta debēt habere clausulā derogatoriā ad rescripta ꝯtraria vel ad ius ꝯ̄trium saltem in genere.

3 Papa an possit solꝰ dispensare ꝯ̄ ꝯstōneꝫ concilij.

EX **parte tua.** In prioratibus monachorū non p̄nt singuli monachi commorari etiam si super hoc hēant rescriptum apostolicū: nisi in illo fiat mentio de lateranensi concilio. h. d. Primo ꝯsultatio. Secundo respon

Zacharias.

a ¶ Inter easdem ꝑsonas. adde speculum in tit. de actio. seu pe. §. sup petitionibꝰ. ver. sꝫ qd si reus. vbi dicit qđ talis cōfessio sufficiat ad cōdēnādū in alio iudicio. de quo ꝑ bar. in. l. ij. iudi. sol. et Alexā. in. l. magistratibus. ff. de iuris. om. iudi. vide qđ no. in apostil. ad istum. s̄. isto. c. nu. v. in ver. inter easdem ꝑsonas.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Remanet confessio. An ꝯfessio facta i iudicio nulla ex defectu processus ꝓbet in iudicio plenario. vide Bal. in. l. mercalem. in fin. C. d' cōdi. ob tur. cau. Bar. in. l. si cōfessus. ff. de custodi. reo. cū multis allegatis ꝑ Feli. in c. qualiter ⁊ qñ. ij. §. licet autē. co. ij. ver. qñ autē dicatur. s̄. de consti.

sio, ibi hoc autem. ¶ Casus literalis. Abbas ⁊ conuētus riueñ. venetē. dioce. literas apostolicas ad quosdā iudices ipetrauerunt ne episcopus dioce. eos ꝯpelleret plures monachos ponere in quibusdaꝫ prioratibus suis: vbi singuli monachi esse cōsueuerūt cū pluribus facultates nō sufficerent eorūdē: inquisita prius veritate de facultatibꝰ prioratuum ⁊ occasione istaꝝ literarū dicebant sibi ꝯcessum vt in singulis ipsorū prioratibus suis singuli monachi cōmorēt̄ dūmodo pluribus facultates non suppetant eorundē. Episcopꝰ veneteñ. significauit hoc dño pape ⁊ ipse rescribit ei dicēs: cū istud obuiet cōci. lateraneñ. de quo nulla fit mētio in literis predictis. Respōdet ꝙ nō credit huiusmodi literas a se. apo. emanasse. ꝙ si forsan ꝑ occupationē emanauerit nō vult ꝓpter hoc derogare cōcilio añdicto. Ber. ¶ No. j. ex hoc tex. ꝙ etiaꝫ in defectū facultatū nō possunt monachi singulariter institui ⁊ ꝯmorari i prioratibꝰ eorū: ⁊ sic nō solū prohibitio procedit in ecclesijs parochialibꝰ. vt in. c. qđ dei. ⁊ in. c. ij. de sta. regu. sed etiam in prioratibꝰ. Quid aūt tunc fiendū quādo facultates deficiūt: dic vt in cle. ne in agro. §. ad hoc. de sta. reg. ¶ No. ibi: obuiet lateranensi ꝯcilio. ꝙ dicitur quid esse iuri ꝯ̄rium nō solū quando de directo ⁊ ꝟm verba illi obuiat: sꝫ etiā ꝟm mentē. nam. d. c. ij. de quo ista litera facit mentionē nō loquit̄ specifice de prioratibꝰ: sed de ecclesijs parochialibus, sed tamē h. litera 1 dicit ꝙ si illud fit in prioratibus cōtrariat̄ illi cōcilio. † Ex hoc potest notabiliter adduci ad illam materiā cum sententia sit lata contra ius scriptū: vt non solum dicatur lata ꝯ̄ ius quando expresse est contra verba iuris sed etiam cōtra mentem quod est bene no. de quo tamē vide qđ sentit Innoc. in. c. P. ⁊. G. de offic. deleg. ⁊ in. c. cū speciali. d' appel. 2 ¶ † No. ij. ꝙ rescriptuꝫ emanās cōtra ius p̄sumit̄ aut falsum aut per occupationē nimiam emanasse nisi i rescripto fiat mētio de iure cōtrario. Et ex hoc ⁊ ex tex. sin. no. quod omne ius habet clausulam derogatoriā ad rescripta cōtraria vt ad validitatē ipsoꝝ sit necesse facere mentionē de iure contrario saltē in genere. de hac materia vide qđ no. i. c. nonulli. s̄. de rescript. ⁊. c. j. de consti. lib. vj. in glo. ⁊ per Io. 3 and. in. c. j. de exce. prelat. lib. vj. in nouella. ¶ In gl. fi. not. glo. ꝙ papa dispensat ꝯ̄ concilium. ⁊ vide gl. in. c. vbi periculum. de elec. li. vj. que plus vult scilicet ꝙ papa solꝰ possit reuocare cōstitutionē concilij. quod an sit verū indistincte tetigi i. c. significasti. ⁊. c. licet. s̄. de ele. ⁊ dic vt ibi: dicūt tamen doc. hic ꝙ licet possit non debet velle. nā dictū capitulum. ij. emanauit propter periculum peccati carnalis cōcupiscentie quod imminet ducentibus vitam solitariā inter hoīes seculi: vt patet ex tenore illius. c. ij.

1 ☞ Abbas habet corrigere monachos et non episcopus: nisi in defectum abbatis.

Episcopus concurrit cū quolibet alio prelato in correctione subditorum: ⁊ est locus preuentioni.

2 Monachus assumptus ad regimen alicuius ecclesie: eximitur ab obedientia abbatis: si illa ecclesia non erat subiecta monasterio: alias secus.

AD **audientiam.** Ordinariꝰ cōpellit abbateꝫ vt monachos a prioratibꝰ reuocet ad claustruꝫ vel eis socios adiūgat. Primo ponit transgressionem concilij. Quam secūdo mandat corrigi. ibi: ideoq;. ¶ Casus literalis. Significatum fuit do. pape quod qdā subiecti archiepiscopo burdegaleñ. solitarij habitabāt in quibusdā prioratibꝰ ꝯtra statutum lateraneñ. conci. vñ mādat papa eidē archiepiscopo quatenus abbates ⁊ priores ipsorum, vt vel ipsos reuocēt ad claustrum faciētes ꝑ clericos seculares i eisdē ecclesijs deseruiri vel associēt sibi alios monachos cū quibus vitam regularem obseruent ꝑ ceñ. 1 eccle. ⁊ monitione p̄missa cōpellāt. Ber. ¶ † No. j. ꝙ correctio monachorū primo loco spectat ad abbatē: non auteꝫ cōcurrit episcopus cum abbate vt sit locus preuētioni. naꝫ vt hic vides papa mandat archiepiscopo nō vt ipse cōpellat monachos sꝫ abbates vt ꝑ eos monachi reuocent̄ sed in defectū abbatis poterit episcopus supplere. vt in. c. quāto. de offi. ordi. secus est in alijs prelatis secularibus habentibus subditos. nam cū illis concurrit episcopus in iurisditione exercēda: ita vt sit locus preuētioni: vt no. maxime ꝑ Inno. in. c. cū ab ecclesiarū. ⁊. c. pastoralis. de offici. ordin. ¶ Itē no. ꝙ optio dat̄ abbati reuocādi singulariter institutos ad claustrum aut associādi alios monachos. ⁊ sic potest abbas alterare statum prioratus sibi subiecti vt statuꝫ regularē possit reducere ad statum ⁊ vitam secularium: qđ

intelligo

intelligo quādo reditus prioratus nō sufficiunt pro pluribus: al's aūt non pōt abbas prioratus solitos gubernari per regulares cōmittere clericis secularibus: quinimo nec monachis alterius monasterij. de quo dic vt habet in.c.cū singula.de preben.lib.vj. Sed ꝯtra tex.op.nā etiā clericus secularis debet in ecclesia habere clericū: vt in.c.quisqȝ.ȝ. de vita ꝛ hone.cleri.ꝛ in.c.proposuit.ȝ.de fil.presby. ergo nō sufficiēter hic prouidet. Sol. dicit Hosti. ꝙ si prioratus non est curatus tūc cessat predicta ratio. si autem est curatus tūc potest dici ꝙ clericus secularis cū habeat patrimoniū poterit de suo impendere ad sustentationē clerici: ꝙ non potest facere religiosus cum nihil habeat. dicit tñ ꝙ si cum auxilio consanguineorū religiosus poterit tenere sociū cessauit cōpulsio de qua hic. Item dic ꝙ clericus secularis non tenetur habere sociū sed clericum seruitorem. vt in.d.c.vt quisque.ꝛ tales reditus sufficerēt rectori ꝛ clerico seruitori qui non suppeterent ꝓ duobus socijs. ita no. gl.in cle.ne in agro.§.ad hec.ꝺ sta.regu.ꝛ dic de istis prioratib⁹: vt ibi habetur. ¶ † Sed oppo. aliter cōtra literā. monach⁹ assumptus ad regimen alterius ecclesie eximitur a potestate sui abbatis: vt ita nullam cōmunionē habeat amplius cum priori monasterio. vt in.c.ne ꝑ cuiuslibet.xvj.q.j. ergo non tenetur abbas dare socium extraneo. Sol. dicit Io.an. ꝙ istud.c. loquitur in monachis claustralib⁹.i.in his qui nō desinunt esse monachi prioris monasterij: vt quia deputant̄ ad priorat⁹ subiectos monasterio. Si autem perpetuo ad ecclesiā nō subiectam monasterio promouerentur nō tenetur abbas sibi dare socium. ꝛ sic limita.c.ij.de sta.regu.ꝛ hoc idem ꝯfirmat Io.an.in gl.sua in.d.§.ad hoc. sed tu vide qꝺ dixi in.c.quod dei.ȝ.de sta.regu.ꝛ dic vt ibi.

¶ De iurepatronatus. Rubrica.

1 ☞ Aduocatus efficitur patronus cause quā assumpsit patrocinio suo.
2 Patronus alicuius ecclesie dicitur ille qui fundauit vel donauit ipsaȝ.
3 Iuspatronatus quid sit ꝛ eius diffinitio.
4 Patronus dȝ pñtare presbyterū in ecclesia in qua iuspatronatus: nec eps vel alius prelatus potest aliquē instituere sine licentia patronorū.
5 Patronus si deuenerit ad inopiam est alēdus ex redditibus ecclesie in qua hȝ iuspatronatus: dum tñ ipsi reditus remaneāt vltra necessaria.
6 Iuspatronatus quomodo acquiratur.
Iuspatronatus potest esse penes plures dotantes vel fundātes vel cōstruentes ecclesiam.
Iuspatronatus non acquirit ille qui modicū dat pro dote ecclesie nisi concurrat cū alijs insimul dotantibus: quo casu tam ille qui modicū ꝙ ille qui multum dat efficitur patronus.
7 Iuspatronatus semel acquisitum transmittitur ad heredes.

¶ Supra visum est de prebēdis ꝛ dignitatib⁹. Itē de religiosis domibus. Itē de capellis monachorū. sed qꝛ ad istas fit institutio nōnunꝙ per pñtationē patroni: ꝛ sic posset dubitari de iurepa. ꝛ de mō presentādi ꝛ similib⁹. merito post rubricas ꝑcedētes subijcit̄ ista. ¶ † Et scias ꝙ patronus dicit̄ multipliciter in iure. nam dicit̄ patronus aduocat⁹ respectu cause quam promouēdā assumit patrocinio suo.l.rē nō nouā. §.patroni.C.ꝺ iudi.xv.q.ij.c.ij. Itē dicit̄ patronus dñs respectu serui: vt patet in toto ti.ff.de iurepa.ꝛ de istis patronis seu patronatib⁹ non tractatur hic. ¶ † Tertio dicitur patron⁹ qui cōstruxit vel dotauit seu fundauit ecclesiā. ꝛ dr patronus: qꝛ sicut pater ducit filiū de non esse ad esse: ita patronus ecclesiam deducit ad esse. ꝛ de isto patronatu tractat̄ hic. ¶ † Quid autem sit iuspatronatus[a] vt sic habeat̄ substātia rei de qua tractaturi sumus. dic post Io.an. ꝙ est ius honorificū onerosum ꝛ vtile alicui competens in ecclesia pro eo ꝙ de diocesani cōsensu ecclesiam construxit fundauit vel dotauit ipse. vel a quo causam habuit: et declara hoc modo. ¶ † Est enim ius honorificum: qꝛ patronus habet honorē presentādo rectorē: nō eñ potest eps[b] vel alius prelatus instituere rectorē in beneficio sine presentatione patroni. vt in.c.decernim⁹. xvj.questio.vij.ꝛ.j. quasi per totum. Itē est honorificū: quia debet pro alijs honorari in ecclesia patronata. vt.j.eo.nobis. Item dicit̄ ius onerosum: qꝛ patronus tenetur defendere ecclesiā ne bona indebite dilapidentur.xvj.q.vij.filijs. ¶ † Dicit̄ ius vtile quia consequitur vtilitatem ex patronatu: qꝛ si deueniret ad inopiam tenetur ecclesia ex redditibus vltra necessaria remanētib⁹ alere patronū pingui⁹ ꝙ alios pauperes. vt in.c.quicunqȝ.ea.causa.ꝛ.q.j.ꝛ de his aliquid no.j.eo.nobis. ¶ † Dixi in diffinitione qꝺ cōpetit ex eo quod construxit ꝛc. nā debes scire ꝙ iuspatronatus acquiritur[c] altero de tribus modis: aut quia cōstruxit ecclesiam. vt in.c.monasteriū.xvj.q.vij. aut quia eam dotauit. vt in.d.c.filijs. aut quia illā fundauit: id est assignauit fundū vbi ecclesia deberet ꝯstrui. vt in.d.c.nobis.ꝛ.c.abbatē.xviij.qō.ij. possunt ergo tres patroni concurrere in eadē ecclesia: vt quia vnus dedit dotem: alter fecit eam construi: alius dedit fundum vbi construeretur: dixit etiam qꝺ in dote conferenda possunt plures concurrere. nam si simul dant oēs dotes sunt patroni etiā si vnus conferat minus quam alius, vt voluit Innoc.hic.ꝛ habes in glo.lxiij distinc.in summa. ꝛ sic limita glos.d.c. quicunqȝ. que dicit ꝙ si quis modicū contulit pro dote nō efficitur patronus. quā singu.nota. sed eaȝ intellige quando vnus solus dedit dotem: secus si plures dederūt dotē sufficientem: nam iura indistincte dicunt quod ex dotatione quis efficitur patronus[b] nec distinguūt si sit vn⁹ vel plures dotātes. Idē consimili rōne dicendum in pluribus constituentibus vel dotātibus vel fundantibus. ¶ † Dixi postremo vel is a quo causam habuit. nā satis est quod patronatus fuerit a principio acquisit⁹ altero ex modis predictis. nam transmittit̄ ad heredes vel alio modo. de quo.j.in processu tit.ꝛ ad predicta vide gl.no.ꝛ plenam.xvj.questio.vij.piementis.

1 ☞ Patroni si sunt in discordia pñtandi aliquē in ecclesia: eps loci statuet ne interim exerceantur diuina officia in tali ecclesia.9.
2 Iuspatronatus trāsit in hr̄des etiā extraneos.
Iuspatronatus non trāsit nec in filios vel filias siue alios in certa re heredes institutos. dato alio herede vniuersali.8.
3 Iuspatronatus transit nō solum in masculos sȝ etiam in feminas.
4 Iuspatronatus si competit infanti: an pñtabit tutor vel pupillus: vide remissiue.
5 Iuspatronat⁹ transit in heredes vel successores in stirpes nō in capita.
6 Iuspatronatus est indiuiduum etiam penes plures heredes.7.
Patroni possunt inter se ꝯuenire vt alternis vicibus habeant ius presentandi.
Patroni nō possunt inter se diuidere fructus ecclesie in qua habent iuspatronatus: nec aliquid ab ea exigere.
7 Iuspatronatus est apud quēlibet heredem insolidum: etiam si sint heredes pro inequalibus partibus.
9 Patroni si non pñtant rectorē in ecclesia intra tempus ꝯstitutum: episcopus loci instituet rectorem: vide.j.e.quoniam.nu.6. vbi aliud statuit̄ in electoribus.
Patroni ꝛ eps si sunt in discordia circa rectorem quid agendum.

1 PErlatum. † Si ꝑpter discordiaȝ patronoꝝ eccl'ia caret admistratiōe: cessatur in ecclesia a diuinis tollunt̄ reliquie: ꝛ ostia claudunt̄ si aliter sine scandalo ecclesie ꝓuideri nō potest. h.d. cum sequen. Et duo facit cōciliū. Primo prohibet ecclesiaȝ inter patronos diuidi. Scdo ponit qd facere dȝ eps cū patroni nō ordinant eccl'iam. scda ibi, ꝛ si. ¶ Casus lr̄alis. Aliqñ contingit ꝙ vnus patron⁹ ecclesie relinqt plures heredes: qlibet heredū vult ꝓ suo arbitrio eccl'iam ordinare cū vacat: statuit ꝯcilium qꝺ inter heredes patroni ecclesia diuidi non debeat si discordia fuerit inter eos ꝑpter quā sacerdos ibi ordinari nō possit: eps precipiat vt nullo mō missarum solēnia celebrent̄ ibidē donec ad ꝯcordiā redeant: ꝛ canonice prouideant ecclesie. Bernar.
2 ¶ † No. primo ibi, inter heredes patroni: qꝺ iuspatronatus transit in heredes patroni. ꝛ not. qꝺ tex. indistincte loquitur de heredibus patroni: ex quo potest inferri ad multas questiōes. Primo nūquid iuspatronatus[d] transeat solū ad heredes sanguinis sicut iuspatronatus libertorum: an ad heredes etiā extraneos. Innocentius.ȝ.super rubri. dicit quod transit ad quoscūqȝ heredes. ꝛ hoc cōmuniter tenetur. pro hoc gl.j. nam si transit cū vniuersitate in extraneum. vt in.c.ex literis.ꝛ in.c. here.absti.ꝛ habetur per gl.ꝛ Bar.in.l.si quis filium.in.§.j.ff.de acquiren.her.ꝛ an hereditas semel adita possit repudiari habetur ꝑ Bal.ꝛ ꝛ Pau.in.d.l.quidam elogio.

a ¶ Quid sit iuspatronatus. Et adde Arch.in.c.veniēs.circa prin.xvi q.vj. q etiā diffinit qd sit patronatus libertorum. ꝛ dicit ꝙ est ptās a iure ꝯcessa patrono in ꝑsonam liberi ꝑpter bñficium manumissionis. ꝛ dicit qꝺ hec diffinitio colligit̄ ex.l.j.ꝛ.ij.de iurepa. sed ꝺ hoc vid Pau. de leaȝa.in cōmē.c.nobis.j.e. vbi ponit plura in materia huius tit. ☙ Sebasti. Sapia.

b ¶ Eps. Iungd aūt institutio fcta sine pñtatiōe patroni sit nulla. an ꝓo ita demū si patron⁹ agat de ꝯtēptu vide late ꝑ Feli.l.c.cū bertold⁹. vol.iij.ȝ.de re iudic. vbi ponit sex casus in quib⁹ vȝ institutio sine pñtatione. patroni.

c ¶ Acquirit̄. adde eūdē ꝯsi.liiij.ꝛ lix.ꝛ Io.de ana.ꝯsi.xxiiij.
¶ Adꝺ Fed.ꝯsi. cxj.ꝛ.ccxxv.ꝛ ibi vide an fili⁹ possit repudiare hereditatem ꝛ retinere iuspatronat⁹.ꝛ vide Io.de ana.ꝯs. lxxxvj. Cal.ꝯsi.ij. hoc titu. Ant. Francis.
¶ An hereditas possit repudiari ꝛ retineri iuspatronatus. Dicas qꝺ iuspr̄onat⁹ trāsit cum hr̄ditate ꝛ sic ex titulo vniuersali. vt in.c.ex lr̄is.ꝺ iurepatro. hereditas autem nō pōt pro ꝑte repudiari ꝛ pro parte acceptari: imo pro ꝑte repudiata habet̄ ꝓ repudiata in totū nisi heres dixerit se velle ꝓ alia parte deliberare: qꝛ tūc nulla pars habet̄ ꝓ repudiata vt habet̄ ꝑ gl.no.ꝛ Ange. in.l.j.ff.ꝺ acq.here. licet de hoc dubitabat.d.Paul. in.l.qdam elogio. C.de iure deliber. ꝛ adde ꝙ si heres petit a iudice dari curatorem hereditati iacenti vl' bonis videtur hereditatē repudiare vt per.d.Pau.in ꝯsil.clxiiij. ꝛ adde ꝙ hereditas patris potest repudiari ꝛ acceptari ad vitam si ambe deferant̄ ex diuersis testamētis.l.fi. ꝛ ibi ꝑ Bal.ꝛ docto. C.si qs se ab

d ☙ Seb. Sap. ¶ Iungd i.ispā, Vide Bal. Alex.ꝛ alios.in.l.qꝛ ꝑinde.

ff.ad treb. vbi di
cūt ꝙ iuſpatrona
tus nō trāſit i he
redes fideicōmiſ-
ſarios.ꝯ q̊ etiā ꝑ
moder.in.l.ꝑcibꝰ a
in gl.fi.C.de īpu.
⁊ aliis ſub. nūqd
aūt trāſeat i legi-
timatū vl' in fiſcū 3
tradit Feli.i.c.ꝙ- b
to.co.ii.ſ. de iud.
⁊ nūqd femina ex
cluſa a ſtatuto ſuc
cedat in iurepro- 4
natus.tradit fed. c
de ſe.in ꝯſi.ci.refe
rūt Moder.i.d.l. 5
precibus.⁊ cōclu
dunt ꝙ non.

a ¶ Patroni. Et
idē dicit gl.mag. 6
in fi.in.c.pie men
tis.xvi.q.vii.⁊ fa
cit ꝙ not. gl.lxiii.
di.in ſum. in fi.et
iō dicit bal.i.l.fa-
mili.C.cōia vtri.
iud.ꝙ cum iuſpa
tronatus ꝯpetat
inſolidū nō venit
in diuiſione.vide
ēt bal.i.l.eā quā.
in fi.C.de fideiuſ.

b ¶ Feminas. An
mulieres ſuccedāt d
in iurepatronatꝰ
⁊ vide tex.⁊ ibi ꝑ
d.Ant.in c.fi.de 7
exceſ.pla. ⁊ ibi ēt
alia pul. ad mate
riam.⁊ ꝓ hoc vid e
optime ꝙ elegan
ter ſcribit Bar.i
l.ſtipulatiōes nō f
diuidūtur in.iiii.
op.de ver.ob.⁊ vi
de oīno bal.in.c. 8
quanto.in.i. col.
de iudiciis.
¶ Add Cal.ꝯſi. 9
i.hoc ti.⁊ eūdē cō
ſil.liiii. ⁊ ibi vide
multa in materia
maxime circa ea
que dicuntur.

c ¶ Vel tutor. Ad
de d.de ro. hoc
tit.deci.ſuis in an
tiquis.

d ¶ In reliqua. ad
de Jo.de ana.cō
ſil.xliii.

e ¶ Inſolidū. Idē
tenet Hoſt.i ſum.
eiuſdē tit.§.qualr
trāſferatꝰ.v.nouꝰ
heres.⁊ de hoc vi
de ꝑ pau.d leaza. 1
in cōme.c.nobis.
circa princ.ī.eo.

f ¶ Vocē. De hoc 2
vide per glo.ma-
gnā aū me.in cle. 3
plures.de iurepa
tro.⁊ d.Ant.hic.
⁊ vide Ancha.in
cōſil.cccxlii. vide
tū Hoſti.in ſum. 5
de iurepat.§.qua

cum ſeculū.ī.eo.fortius tranſit cū hereditate in
heredes īſtitutos a patrono. Et ex hoc inferꝰ ꝙ ſi
pater inſtituit filiū vel filiā in re certa ⁊ extraneū
vniuerſalē heredē: iuſpatronatus nō trāſibit in fi
lium vel filiā ſed in heredē vniuerſalē. Si autem
ſunt plures heredes oēs ſimul efficiūtꝰ patroni[a]:
vt hic.⁊ in cle.fi.eo.ti.vbi vide. An aūt in diuiſio
ne hereditatis poſſit iudex vni adiudicare iuſpa
tro.dic vt no.Jo.an.ī.eo.querimoniā.vbi dicetꝰ.
¶ † Secūdo pōt dubitari nūquid tranſit in femi
nas[b]: an ꝑ tm̄ in maſculos.dic ꝙ pariter in oēs: qꝛ
iura nō diſtinguūt inter maſculū ⁊ feminā.ꝓ hoc
facit.c.fi.de cōceſ.ꝑbē. ſentit gl.in.c.qm̄ inueſtitu
rā.xvi.q.vii.⁊ doc.in.d.cle.fi.⁊ vide qd dixi in.d.c.
fi. ¶ † Quid aūt ſi cōpetit infanti nunqd pupillꝰ
poſſit pñtare vel tutor[c]. vide Fed.ꝯſi.xcvii.⁊ Ar
chidia.xvi.q.vii. decernimꝰ.⁊ ꝑ Jo.an.in.c.cū ex
eo.de ele.lib.vi. † Item dubitabatꝰ olim an here-
des ſuccederēt in iurepatronatꝰ per ſtirpes.an ꝑ
capita.⁊ hodie eſt declaratū ꝙ per ſtirpes.vt in
d.cle.fi.ideo ſi plures ſuccedūt vni ex duobus pa
tronis eccleſie oēs habētur loco vnius. ¶ † Itē
queritur qualiter debet intelligi tex.dum ꝓhibet
diuiſionē inter heredes. Doc.ponūt triplicē itel-
lectum: quidā intelligunt ꝙ non pñt patroni cō
uenire vt vnus habet patronatū in vna eccl'ia ⁊
alius in alia: quia hoc eſt indiuiſibile. Alii intelli
gunt de reditibus ⁊ poſſeſſionibus eccleſie qꝛ nō
poſſunt patroni inter ſe diuidere illos nec aliqd
ab eccleſia exigere.x.q.i.in.c.nouerint. Alii intelli
gunt de ipſo iurepatronatꝰ. nā cū ſit incorporale
nō poteſt diuidi.vt dicitur in gl.⁊ quelibet expo-
ſitio eſt bona ⁊ vera in ſe.poſſunt tñ patroni con
uenire vt alternatis vicibꝰ preſentēt.vt in.d.cle.
fi.⁊ ſi habēt plures patronatꝰ poſſunt conuenire.
vt vnus pñtet in vna eccleſia ⁊ aliꝰ in reliqua[d]:
vt ſic quēadmodum permittitꝰ diuiſio in tēpore
ita ⁊ ratione locorū: talis enim diuiſio non prohi
betur per iſtum tex. ¶ † In gl.i.ibi: ſi ex diuerſis
inequalibus ⁊c.no.bene glo.⁊ eam tene mēti qd
iuſpatronatus eſt apud quēlibet heredem inſoli
dum[e] etiam ſi ſint heredes pro inequalibꝰ parti
bus ⁊c.no.bene gl.⁊ tene eam menti: quoniā nec
opi.cōmuniter tenetur per doc.licꝫ dixerit Inn.
ꝙ pinguiorē vocem[f] habēs habet maiorē partē
in hereditate: ſed tene glo.qꝛ cum iſtud ius ſit in-
diuiſibile nō poſſumus dicere vnū habere duas
partes in hoc iure ſicut hꝫ in hr̄ditate. ¶ † Quid
ſi vnus inſtituatur in re certa: alius in vniuerſo
ſ.tetigi.⁊ vide Jo.and.in.c.cū ſeculum.ī.eodē.
vbi dicam. ¶ † In gloſ.fi.ibi: hodie ſeruari non
debet.ſentit ergo glo.ꝙ hodie hoc.c.ſit correctū
niſi ſine ſcandalo ⁊c.ſed certe hoc.c.hodie manet
firmum.nam prouidet quando aliter eccleſie ꝓ-
uideri nō poteſt. Pone ꝙ patroni ſunt ita poten
tes ꝙ eps non poteſt ſupplere eorum defectū tūc
adhibebit remediū de quo hic.⁊.c.ſeq.et vide de
intellectu horum.c.glo.ſatis notabilē in.c.ſi plu-
res.xvi.q.vii.⁊ diſtingue. Aut enim eſt contētio
inter patronum ⁊ epiſcopum.⁊ ponit epiſcopus
economum in eccleſia donec fuerit ſopita cōten-
tio.vt in.c.cum vos.de offi.ordi.aut eſt contētio
inter patronos ſuper iurepatronatus ⁊ debet epi
ſcopus ſpectare lapſum tēporis prefixi ad preſen
tandum.poſt quod ſi non preſentabit epiſcopus
inſtituet rectorem.vt in.c.quoniam.ī.eodē.⁊ hoc
ſi poteſt ſine ſcandalo: al's aūt ſeruabit quod hic
dicitur.⁊.c.ſequenti.

☞ Reliquie ſi tollātur ex aliqua eccleſia: nō per
hoc eccleſia execratur niſi ſint reliquie que ſunt
in tabula altaris: quo caſu altare execratur.

Patroni non poſſunt plures rectores inſtituere
in eadem eccleſia.

Preſentatus non acquirit aliquod ius per pre-
ſentationem ſed electus ſic.

Patroni habēt ius preſentandi: non autem eli-
gendi: licet largo modo dicantur eligere: ⁊ ſic nō
vitiabitꝰ libellus ſi dicatꝰ ꝙ patroni elegerunt.4.

Patroni eligētes ſiue preſentantes nō idoneum:
an ſint priuati poteſtate eligendi.

Q Vecūqꝫ. Summatum eſt ſ.c.pxi. ¶ Caſus
literalis. Si patroni eccleſie diſcordes
fuerint: vt eam nolint ſub vno preſby
tero ordinari ſi eps aliter eccleſie cōſulere non po
terit tollat inde reliquias ⁊ claudat oſtia eccleſie:
ne diuinū celebretꝰ ibi officiū donec canonice vnū
elegerint pſbyterū. Ber. ¶ Et not.i.ibi: ſi aliter.
ꝙ vltimū remediū dꝫ eſſe diſpoſitio huius.c.⁊ pre
1 cedentis.pro hoc vide ꝙ dixi.ſ.c.pxi. ¶ † Item
no.ꝙ lꝫ reliquie tollantꝰ de eccl'ia nō propter hoc
execratur eccleſia ⁊ intellige de reliquiis que ſūt g
in eccl'ia in capſa vel in arca: ſecꝰ autē de reliquiis
q̄ ſunt ſub tabulis altaris.nā ex amotiōe illarum
execratur altare: vt in.c.i.de conſecra.eccl.vel alt.
2 ¶ † No.iii.ꝙ nō poſſunt patroni velle vt plures
inſtituantꝰ in eadē eccl'ia: qꝛ eccl'ia debet eſſe vniꝰ
3 rectoris: vt in.c.cū nō ignores.ſ.de ꝑbē. ¶ † No-
ta ibi: eligunt.ꝙ patroni dicūtur largo modo eli
gere preſbyterū.nō tamen ſtricte eſt electio: qꝛ ꝑ
preſentationem nō transfertur ius in preſentatū
in eccleſia in.c.qd aūt.ī.e.ſed per electionē ſic.vi-
de bonā gl.in.c.quāto.lxiiii.di.vñ ꝓprie preſen-
tatio ⁊ nō electio ſpectat ad patronū: ſed ꝓ tanto
patroni dicuntꝰ eligere ꝙ ante preſentationē opꝫ
4 ꝙ nō eligāt. ¶ † Et ſic no.ꝙ largo mō dicitꝰ pa-
tronus eligere: nō ergo vitiabitꝰ libellus ſi dicatꝰ
ꝙ patroni elegerūt de quo legitꝰ ⁊ no.in.c.nobis.
5 ī.eo. ¶ † Not.ꝙ patroni tenentꝰ eligere idoneum
nūquid eligētes nō idoneū ſint priuati: dic vt in
c.cum vos.de offi.ordi. ¶ In glo.ibi: tamē poſ-
ſet ſeruari.⁊ vide glo.in.c.ſi plures.hic alleg.⁊ qd
plenius dixi.ſ.c.proxi.

1 ☞ Patroni ſi diſcordant in preſentādo: prefer-
tur preſentatus a maiori parte.3.niſi ex tali pre-
ſentatione orietur ſcandalum.4.5.

2 Patronus conſequitur iuſpatronatus ex tolerā
tia ⁊ gratia pape nō quod ipſe ſit habilis cum ſit
ius ſpirituale.

Papa poteſt ꝓuidere de eccleſia patronata lai-
corum: ſine preſentatione patronorum: alius ve
ro citra papam nemo poteſt.

5 Eps poteſt inſtituere rectorē ſine preſentatione
patroni: qñ preſentatus per patronū nō pōt eſſe
ſine ſcandalo: ⁊ quando tēpus datum patronis
ad preſentandum eſt lapſum.

6 Electores ſi nō eligūt intra tps ſtatutū eo qꝛ cō-
tenditur de poteſtate eligendi nō priuantur iure
quod habent ad eligendum.

7 Patronus ſi nō preſentat intra tempus: qꝛ con-
temnitur ſup idoneitate preſentati: vel qꝛ eſt con
tētio inter ipſum ⁊ epiſcopum: non priuatur iure
preſentandi.

8 Iuſpatronatus acquiritur propter reedificatio-
nem eccleſie.11.

9 Iuſpatronatus an ⁊ qñ queratur ex noua cōſti
tutione dotis facta eccleſie iam ſimulate.

Iuſpatronatꝰ eſt ſpecies ſeruitutis ipſiꝰ eccleſie.

10 Iuſpatronatus nō queritꝰ ex ſola datione rei ec-
cleſie: ſed oportet dicere ratione dotis vel animo
querendi iuſpatronatus.

11 Iuſpatronatus qd queritꝰ ex ſola conſtructione
eccleſie perditꝰ ſi eccl'ia ruat: ſecꝰ illud qd acquiri-
tur ex datione fundi vel alteriꝰ loci cōſtruitur ec
cleſia vel illud qd queritur ex donatione.

12 Eligens vel preſentantes idoneum: an ſint tuti
in conſcientia non eligendo vel preſentādo ido-
neiorem.

13 Maior pars requiritꝰ reſpectu collegii: qñ ꝑ col-
legiū aliquid explicatꝰ.ſi vero aliquid explicatꝰ re-
ſpectu ſingularium perſonarum tūc ſuffici. ma-
ior pars reſpectu ipſarum.

14 Patroni an preſentando debeant omnes inſi-
mul interuenire: an ſufficit vt omnes de per ſe in-
teruenīant.

g Q Voniam. In qbuſdaꝫ.[g]
1 † Si patroni in
pñtādo diſcordāt prefertꝰ preſentatꝰ
a maiori parte ſi eſt idoneus: ⁊ ſi hoc
ſine ſcādalo fieri nō pōt vel patroni intra tēpus
debitum

liter trāſferatꝰ.v.
qd ſi plures fun-
dū.vbi dicit ꝙ lꝫ
plures qñ dotāt
eccl'iam ſiue fun-
dant oēs ſint pa-
troni inſolidū tñ
quo ad alimenta
⁊ honores eccl'ia
ē magis aſtricta
illi q plus dedit.

¶ In quibuſdā.
Pro itellectu hu
ius decre. vide oī
no late Hoſtiē.in
ſum.eiuſdē tit.de
iurepat. §.qd iu-
ris.in pn.vſqꝫ ad
v.ſiue qō.⁊ oīno
⁊ late ⁊ eleganter
ſcribit Lapus al
le.lxxvii.i pe. col.
vſi.ad quintā.q.
Itē vid bal.in.l.
i.ff.de ſena.vbi ꝑ
illū text. dicit ꝙ ſi
maſculus et alia
mulier ſimul ſint
patroni ⁊ diſcor-
dēt in preſentādo
dꝫ preferri pñta-
tus a maſculo.
Anto Franciſ.

¶ Circa hoc de
preſentato a pro-
nis in diſcordia
qs pferatꝰ. an pre
ſentatus a maſcu
lo vl' a femina di
cas primo ꝙ pro
ni debēt ſimul et
nō ſeparatim pre
ſentare qñ nō vt
collegiū ſꝫ ſingu-
li pſentant vt ꝑ
Jo.an.⁊.d. Ab.
in.c.iii.de iurepa.
nūqd aūt magis
pferatꝰ preſentatꝰ
a maſculo quā a
femina. Dicas h
ꝙ hic dꝛ forſan ꝓ
cedere qñ femina
excluderetꝰ a ma-
ſculo a ſucceden-
do forſan ex for-
ma ſtatuti ſed qñ
femina ⁊ maſcu-
lus ſuccederēt ex
diſpoſitione iu-
ris cōmunis: iu-
xta formā.l.ma
ximū vitium.C.
de libe.preter. ſa-
tis dubitarem de
iſto dicto quia ſi
vterqꝫ preſenta-
ret diuerſimode
non putarem ma
gis preferendum
eſſe pſentatū a fe-
mina q̄ a maſcu
lo: imo variātibꝰ
patronis in pſen
tatiōe ille ad quē
ſpectat inſtitutio
habet conſidera-
re quis ſit magis
idoneus et illum
dꝫ iſtituere: vt in

c.pastoralis.z in.c.cum aūt.de iurepat.nisi forsan diceremus pñtatū a masculo ꝑsumi magis idoneū ꝙ pñtatū ab ipsa femina:tū hoc habebit examinare habēs istituere ꝑ ea q̄ habent in.d.c.pastoralis.z in.c.cū aūt.de iurepa.vbi plene de materia qñ patroni discordāt in pñtando.
¶Ex gr̄a.Utrū laic⁹ de iure sit capax iurispatronat⁹ an ꝓo ex gr̄a et ꝙ retineat ex gr̄a late examinādo cōcludit Arc.i.c. hortamur.in.ij. col.lxxi.di.z vid d.Ant.i ru.d iud. Anto.Francis.
¶An iuspat.sit ex gr̄a vel de iure cōi.vide q̄ habēt in.c.filijs ac nepotib⁹.xvj.q.vij.et vid q̄ plene habētur p.d.ab.z doc. i.c.sup eo.d off.de leg.z i.c.quāto.d iud.z est cōclusio ꝙ respectu ꝓmeue istōnis fuit gr̄a hodie aūt est ius habēs in se spūalitatē annexā.per tex.in.c.sup eo.iūcto.c.q̄to.de iud.
¶Papa.nō tū hoc itelligit facere p gñales lr̄as fm.d.Ant.hic in ij.co.ꝓ.p hec dicit Hosti.z idē dicit Arch.i.c.pie mētis.i fi.xvj.q.vij. alle.Hosti.hic.secus tamē dicit in delegato pape.
¶Adde.eundez cōsil.cvj.Lapum alleg.xcvj.
✠Sebastia. Sapi.
¶Actu.vid Fel. i.c.cū accessissent. col.pe.s.de cōsti.
✠Sebasti. Sapia.
¶Nūqd autē.vide multa alleg.p Feli.in.c.nihil cū scādalo.col.j.z.ij. s.de rescrip.
✠Sebasti. Sapia.
¶Prim⁹. d istis casib⁹ vide Feli. vbi alios addit i c.cū bertold⁹.co. iij.s.de re iudi.
¶Pñtati.adde qd voluerūt do.d ro.dec.cclij.in nouis.hoc ti.vbi an pñtans indignū intra tp̄s excuset a negligentia.
¶In glo.Circa istā glo.adde gl. in ver.demū.in.c. j.i.ij.ꝯfirmatos. de reli.do.in.vj.z vid qd scripsit idē d.Ab.panor.i.c. ꝯsuluit de iudi.z Inn.in ru.d ꝯse. eccl.vel alt.vbi q̄ f rit si ecclia destructa reedificet d eadē materia dbeat iterū recōsecrari.

debitū nō presentant ep̄s ordinabit eccl'iaz.h.d. Primo ponit abusum patronorū.Secūdo cōstitutionē.ibi:pñti. ¶Casus literalis. In qbusdā locis patroni ecclesiarū vel eoꝝ heredes abutūt ptāte sibi ab ecclesia cōcessa:q2 cū ecclesia vnius debeat esse rectoris:ipsi i discordia plurimos pñtant.vñ statuit laterañ.ꝯciliū vt si forte vota patronoꝝ in plures partes se diuiserint:ille preficit ecclesie qui plurimorū eligitur z approbatur assensu:z al's idoneus fuerit:si autē sine scādalo fieri nō poterit ep̄s ordinet ecclesiā fm qd melius sibi visum fuerit.In fine dicit.Si de iurepatronatus q̄stio emerserit inter aliquos z illa intra quatuor mēses nō fuerit definita:extūc superior ordinet eccl'iam.Ber.
2 ¶†Not.j.ibi: sustinuit.ꝙ patroni cōsequunt iuspatronat⁹ ex gratia[a] z pmissione quadā z tolerātia ecclesie. nam de iure cōi ex sola fundatiōe nō posset patron⁹ acqrere iuspatronat⁹:cū illud sit annexū spiritualib⁹. in.c. quāto.de iud.Et per hoc infert ꝙ papa[b] possit ꝓuidere de ecclesia patronata laicorū sine presentatione patronorū:licet secus sit in alijs prelatis citra papā.vt no.in.c.cū dilectus.j.e.z vide bo. glo.in cle.ij.de prebē.z per Archi.xvj.q.vij.filijs. z in.c.hortamur.lxxi.dist.
3 ¶†No.ij.ꝙ in p̄sentationis actu[c].necessario nō requirit ꝯsensus oim patronoꝝ:s3 v3 presentatio facta per maiorē partem.
4 ¶†No.in ver.si aūt.ꝙ ratione scādali inhabilitatur quis ad beneficiū obtinendū.nā presentatus per maiorē partem hic nō admittitur ratione scandali.ad idē quod in simlii habet in.c. cū teneamur.de ꝑben.Nunqd autem[d] ius quesitum in re perdatur rōne scandali:vt sic prelatus remoueri possit si sine scandalo populi nō potest prelaturam tenere.vide Innoc.in.c.nisi cum pridem.de renū.
5 ¶†Ultimo ex tex.not.duos casus in qbus ep̄s instituit rectorē sine pñtatione patroni.Primus[e] qñ sine scandalo per patronū ꝑsentatus institui nō potest.Secūdus qñ cōtentio sup patronatu nō decidit intra tp̄s patronis ad presentandū prefixū.Et ex hoc vltimo habes casum notabilē in quo nō valenti agere currit tp̄s.
6 ¶†Et hec adducunt ad qōnem.Pone ꝙ inter electores ꝯtendit de potestate eligendi z nō deciditur questio intra tempus prefixū ad eligendū: querit nunqd potestas libere ordinandi ecclesiaz deuoluat ad superiorē.Hosti.z Io.an.hic tenēt ꝙ nō:quia nō est quid imputetur habētibus ius elgendi cū per eos non deficiat quin eligant sed per litem sibi motam:vnde cū ꝯciliū nō sit statutū nisi super pñtatione nō,debemus hoc ius extendere ad contentionem super electione.pro hoc videtur tex.in.c.ij.de in integ.restitu.vbi longo tēpore fuit certatum super iure eligēdi nec potestas fuit deuoluta.z facit quod legit z no.in.c.fi.s.de elec.Et ex hoc habes vnā differentiam inter ius eligēdi z ius presentādi.Et potest esse ratio diuersitatis. nam p̄sentatio innitit gratie. vt.s.dixi. electio vero iure cōi.vt in.c.j.s.de elect. Itē pinguius ius habēt electores ꝙ presentatores.vt colligitur ex gl.in.c.quanto.lxiij. distin.iuncto.c.qd autem.j.eo.Item tractat de modico preiudicio patonorum si pendente lite alius instituat per ep̄m:sed electoribus fieret magnum preiudicium cum forte haberēt superiorē quem nō vellēt vel quem non expediret habere:merito aliud statuit cum cōtenditur de iure presentādi z aliud de iure
7 eligendi.†Quinimo plus sentit hic Io.and.ꝙ si contenderetur non super iure presentādi sed sup idoneitate presentandi[f] nō haberet locum finis huius.c.Idem vbi esset cōtentio inter episcopuz z patronū.pro hoc.c.cū vos.de offi.ordi.facit gl. xvj.q.vij.c.si plures.hec notabis.Et hec possunt adduci in argu.notabile quod patrono impedito currit tempus. z vide ad materiam qd dicam
8 in.c.cum propter.j.eo. ¶†In gl.[g] prima ibi,qd
9 acquirat iuspatronatus.no.bene gl.z eam sequūtur doc.z maxime pondera in eo quod dicit cōsensum ep̄i requirēdum pro quo facit scdm Hos. quod habetur in auf.vt nullus fabri.ora.do.col. v.nam quēadmodum a pñ.non licet ecclesiā constituere sine consensu ep̄i.vt in.c.nemo.de consec. dis.j.ita nec ex post facto iterum reedificare vt acquiratur iuspatronatus.z sic habes qd ex noua
9 cōstitutione quis acqrit iuspatronatus. ¶†Et hec faciūt ad aliam questionē quotidianam. pone ꝙ ecclesia sit sine dote nūquid ex noua dotatione acquirit iuspatronatus.Glo.in ca.pie mētis.xvj.qō.vij.sentit ꝙ non:q2 res sacra nō capit seruitutē:sed iuspatronatus est quedam seruitus ipsius ecclesie.Inn.s.eo.sup ru.z Io.and.in.c.j. eo.ti.lib.vj.eos cōiungendo concludunt qd si nō pōt haberi recursus ꝯ eum qui primo ecclesiam construxit vel cōsecrari fecit acquirit nouus patronus dūmodo de consensu ep̄i hoc fiat.Itē debet requiri primus patronus.pro hoc qd legi. z no.in.c.cum sicut.j.de cōces.eccle.vel alta. z hoc est bene notādum.nā quotidie accidit in capellis fundatis in istis ecclesijs ꝯuentualibus.nā fauo[h]re ecclesie hec cōstitutio dotis nō retrotrahit z videt dotata ante ꝯsecrationē sicut in simili cauet
10 matrimonio.vt in.c.tanta.j.q fil.sint leg. ¶†Et aduerte q2 nō sufficit ꝙ aliqd det ecclesie ad acquirendū iuspatronat⁹[h] sed op3 ꝙ detur ratione dotis:al's donans videtur potius benefactor: z nō acquireret iuspatronatus.nā iura indulgent patronatum non benefactori sed dotāt.d.c.filijs.et ideo sit cautus volens ecclesiā de nouo dotare vt
11 expsse dicat ꝙ ꝓ dote illa bona largit. ¶†Et in fi.gl.vult ergo glo. ꝙ primus desinat esse patronus[i].z ꝓ hac opi.benefacit text.in.l.qd tñ.ff.qui. mo.vsufru.amit.vbi dicit ꝙ si nauis reficiat per partes nō perdit vsufruct⁹ secus si ex toto dissoluatur z de nouo reficiat.z per hoc pōt responderi ad iura ꝯria alleg.in gloss.z hanc opiñ. sequit Cal.Ego intelligo hoc ꝓcedere qñ quis erat patronus ex sola constructione.sed si dedisset dotem vel fundū puto indubie ꝙ non desinat esse patronus:z sic erūt ambo patroni:primus ratione fundi seu dotis.secundus ratione noue ꝯstructionis pro hoc quod dixi super rubr.z pro predictis satis bene facit.§.affinitatis.insti.de nup.vbi p3 qd si due cause ꝯcurrūt ad quēlibet effectum z quelibet causa per se sufficiat:non sufficit ad extinguēdum effectū defectus alterius cause tantū. ¶In gl.in ver.qui maioribus.in fi.no.bene glo.nā idē potest dici in electis.z vide ad hoc gloss.in.c.ij.de offi.custo.z bo.tex.cum gl.in.c.monasterij.xvj.q.
12 vij.z in.c.l3.viij.q.j. ¶†Nūquid autem saluēt cōsciētiā qui eligūt idoneū cū poterunt eligere idoneiorē:vide ꝙ dixi in.c.constitutus.de ap.z quod
13 no.in.d.c.licet. ¶†Quero extra glo.de notabili z quotidiana.q.hic dicit ꝙ valeat p̄sentatio facta a plurib⁹:nūqd sit necesse vt conueniat maior pars[k] habito respectu ad oēs patronos:an sufficiat maior pars habita cōparatione ad minorez partez. exemplū quatuor sunt patroni:duo presentant vnū:tertius aliū:quartus aliū. presentatus a duobus nō habet maiorē partē omnium s3 h3 maiorem ptem habito respectu ad alios presentatores. Ioā.[l]and. dicit ꝙ aut pñtatio sit ab istis vt a collegio: z tūc requirit maior pars respectu totius collegij:z ꝓ hoc videret tex.in.c.ecclesia.s.de elec.Aut isti pñtāt tāꝗ singulares vt cōiter faciūt laici q de patrimonio habent iuspatronatus.z tunc sufficit maior pars respectu aliarum partiū.z sic intelligit istū tex.z not.singulariter hoc dictū:q2 facit ad multa.vbi eīn habent

Anto.Francis. ¶An eccl'ia destructa reedificata debeat iterato recōsecrari.Dicas ꝙ eccl'ia destructa reedificata retinet priora priuilegia z priores indulgētias quas habebat.vt p Inn.in.c.abbate.in fi.de sen. excom.z habet p gl.xvj.q.vij.in.c.z hic dicimus.z p gl.in regula ꝓuilegiū.de reg.iur.li.vj.z p Io.an.in.c.statutū.d elec.eo.li.z habet p bar. in.l.fi.de colle. illici.z p Bal.in ti.d pace ꝯstā.i.§.nos romanoꝝ.in vsi. feu.z in.l.ꝙ in rerū.in.§.fi.ff.d leg. j.putarē tñ qd si eccl'ia esset euersa a fundamētis z illa reedificaret eēt op⁹ noua ꝯsecratiōe q2 videret eē noua eccl'ia.si nautē nō esset euersa a fūdamētis:s3 forsan esset solum destructū totū nō esset opus noua ꝯsecratiōe sed forsan esset faciēda rebenedictio per ep̄m sicuti sit qñ eccl'ia est violata. vt i.c. si qs tibi.p Arch. xviij.q.iiij.
¶Iuspatronat⁹. Add Io.de ana. cōsi.xxiiij.
✠Sebasti.Sapi.
¶Patron⁹. vide Feli.in.c. cū accessissent.col.pe.ver. gl.fi.s.d ꝯstit.vbi dicit alle.gl. h qd iuspatronat⁹ pōt refici per pr̄onum sine licētia ep̄i qñ eccl'ia ē destructa z ad hoc qd mltū interest reficere z de nouo facere vide no.p Ias.in.l. ius ciuile.col.ij.ff. de iusti.z iu. z per alex.z alios.in.l.j. §.si qs edificiū.ff. de ope.noui.nū.
¶Maior pars. Adde Cal.ꝯs.ix. z.x.hoc ti.
✠Sebasti.Sapi.
¶Maior pars. Uide Feli.in.c.cū oēs.col.ix.ver.in gl.in ver.nihil valēt.s.de ꝯsti.
¶Io.Et istā doctrinā Io.an.sequtur Do.in.c.sicut post gl.in ꝓ.cōis. de electi.in.vj.de quo vide Pau.d leaza.in cōmento c.nobis.j.eo.z vide oīno do.Ant. in.c.cū oēs.de cōstit.in.viij.col.

✠ Sebasti. Sapia.
a ¶ Qd patronꝰ. Aduerte tñ ꝙ illud qd dr patronus laicꝰ pōt plures pñtare intelligit de duobꝰ tm. ita sin.no.cal.xvj. subti.de iurepat. quē refert ꝛ sequitur Feli.i.c.oēs leges.i.dist.ꝯrin tñ sentit.d.Ab.in.c. quāro.ꝭ.de iudi. col.ij.dum alleg. c.pastoralis.ī.co.
b ¶ Qm.vbi oīno vide ipm Ab.panor.post do.An. sup gl.fi.vbi etiā ponit qñ ꝟba pñtis tpis apposita sunt q̄ pñt referri ad tps ꝯfecti instrumēti ꝛ ad tps anteriꝰ vtrū ꝑsumat factū tēpore instrī ꝛ cōcludit ibi.d.Ant. ꝙ sic. ꝛ idē dicit ipse.d. Ant.in.c.post cessionē.xvj.col.i.c. fi.ꝭ.ꝺ ꝓba.ꝛ bar. i.l.ꝑdiā.ff.ꝺ acq. pos.ꝛ ꝑ anch.i.c. 1 ad aplice.i pe.co. de re iud.i.vj.soluēdo dictū bal.in 2 l.post dotē.ff.so. ma.Et de isto arti.annotariꝰ dcat 3 ꝯficere instrꝫ ꝑ ꝟba pteriti tpis vl pñtis.vide ꝑ bal. i.vsi.feu.ti.ij.ꝛ vide Jo.de imo.i.l. si sic.ꝭ.j.ff.de l:g. j.vbi dicit ꝙ non refert an notariꝰ scribat instrm in ꝑsona pma vl tertia.vt in.c.dudū. de cōuer.cōiu.Et vtrū sententia possit ferri in tertia ꝑsona vel debeat in prima vide.d. 1 Abb.in.c.examinat.de iud.vbi dicit ꝙ in prima:ſꝫ si ferat in tertia pure valebit ſꝫ ꝑsumetur lata sine scriptis.ꝛ allega. Spe.Sꝫ addo ꝙ idē dicit.d.Ant. in.c.qm̄ ꝯ.de ꝓb. in.xxxj.col.ꝟ.ex his.ꝛ dicit Pet. de anc.in.c.fi.de re iud.in pe.colū. lib.vj.ꝛ vide Inno.i.l.diuortio.in 2 pn.ff.so.mo.vbi dicit qd arbitri pñt ferre laudū in scda ꝑsona.et an iudex possit ferre sniaꝫ ꝑ ꝟba 3

plures explicare aliquē actū debes semꝑ aīaduertere vtrū habeāt hāc potestatē:vt collegiū:an vt singuli.vt primo casu requirat maior pars totiꝰ collegij.scdo casu sufficit maior pars respectu aliarū partiū.Et ꝑ hoc alias dixi ꝙ cessante iure speciali nō valet electio rectoris facta ꝑ scholares nisi interueniat maior pars totiꝰ vniuersitatis:nec sufficit maior pars ꝯparatiōe minoris partis.ꝛ idō si in vniuersitate sunt cētū ꝛ ꝗnquaginta eligūt vnū.ꝛ.xxx.eligūt alteꝝ:ꝛ alij aliū nulla electio valet:q2 nō reperitur facta a maiori pte totius vniuersitatis.nam scholares eligunt vt collegium:ꝛ nō vt singuli.ar.in.c.cum pro causa.de procu.et per Innoc.in.c.cum ab ecclesiarum.ff.de offi.or. 14 ꝛ ꝑ Bar.in.l.fi.ff.de colleg.illi.¶ †Et ex hoc decidtur alia qō nō minus no.nūquid patroni debeāt simul ꝯuenire in presentationis actu:an quisquis possit ꝑ se presentare;vel aliqui eorum alijs nō vocatis.Jo.an.ex predictis infert quod si isti habēt presentare vt collegium debent oēs vocari:alꝰ nō vacati possent agere de cōtēpto in.c.ꝙ sicut.ꝛ.c.bone.de elec.ſꝫ si pñtant vt singuli hoc nō est necesse.ꝛ no.hoc dictū qd etiā vr seq Fed. consi.xxv.alꝰ.xcvij.ꝛ pōt adduci.l.ꝑ fundū.ff.de serui.rusti.ꝑdi.Ego dubito an verū sit istd dictū ꝑ notabilē theoricā Bar.in.l.oēs populi.ff.de iu sti.ꝛ iu.vbi dicit qd siue a collegio ꝯsensus sit explicādus siue a pluribꝰ siue singulis:dūmodo in actu maior ps preiudicet minori pti semꝑ debēt isti esse simul ꝑ.l.iurisgētiū.in fi.ꝛ alias icipitˡ suū heredē.ff.de pact.ꝛ plus hoc mihi plꝫ,nā ex contrario dicto maior pars patronoꝝ posset negligere minorē partē q̄ si fuisset ꝑsens potuisset adducere minorē partē ad aliaꝫ presentationē:ꝛ facit qd legi.ꝛ no.in.c.ij.de arbi.lib.vj.

☞ Patronus etiā si sit clericꝰ nō habet ius instituēdi vel destituendi vel bona ecclesie patronate administrandi:sed tantum presentadi.
Clericus impetrans beneficium qd prius habuerat a laico:hoc nō expresso nō gaudet rescripto tanquam surreptitio.
Suspēsus maiori suspēsione iducit irregularitatē q̄ in clericis ipedit celebratiōes:secꝰ in minori.

Preterea. Excōicianꝰ patroni laici q clericos instituunt ꝛ destituūt in ecclesijs etiā patronatis vel bona ipsarū aliter administrāt:ꝛ clerici q institutionē laicorū recipiūt cōione priuētur.duo sunt dicta.scdm ibi:clericus. ¶ Casus literalis.Quidā laici proni in tantā audaciā prorūpunt:vt sine autoritate eporū clericos instituāt in ecclesijs ꝛ destituāt,possessiones ꝛ alia bona iura ecclesiarū ꝓ sua voluntate distribuūt ꝓpter quod lateraū.conciliū decernit illos anathemate feriēdos. clerici ꝟo qui manibꝰ recipiunt laicorū sine autoritate epi sui cōione priuētur:ꝛ si eas nō dimiserint ministerio ecclie ꝛ ordine deponanꝰ.Ber.¶ No.j.ꝙ †ex iurepatronatꝰ patronꝰ laicus nō ꝯsequiꝰ ius instituēdi vel destituendi vel bona ecclie administrādi:ſꝫ soluꝫ ius pñtadi:vt in.c.prece.ꝛ.c.vnico.ī.eo.li.vj.ꝛ hoc ꝓcedit etiā si patronꝰ sit clericꝰ.vñ bo.tex.xvj.q.v. c.j.vbi dr ꝙ si eps ꝯstruxerit eccliā i diocesi aliena solū pñtationē hꝫ:cōsecratio vero ꝛ institutio et totiꝰ ecclie dispositio ptinet ad epm loci:nec potest patronus sup hoc aliter statuere q2 nō potest immutare iuris disponē.ꝓ hoc tex.not.in.c.cum dilectus.de ꝯsue.facit qd no.Inn.in.c qm̄.ne prelati vices suas. facit.x.q.j.c.nouerint.vbi ptꝫ qd sup bonis ecclie nullā ptātē hꝫ pronus.facit ꝙ dixi sup rub.¶ No.ꝙ clericus recipiēs a laico ecclesiā non est ipso facto excōicatꝰ vel suspēsus maiori suspēsione:sed peccat mortaliter ꝛ debet cōione ꝑuari. ¶ †Ex quo ifero quod si impetraret hoc bñficiū nō expresso ꝙ prius habuerit a laico; nō valet impetratio:q2 si papa sciuisset nō ita de facili sibi cocessisset cū deberet ꝓpter delictuꝫ suum cōione ꝑuari:vt hic.ꝑ h.c.postulasti.ꝭ.de rescrip. ꝛ qd ibi no.Host.bene facit.c.qsquis.ꝛ qd ibi no. ꝭ.de elec.¶ †In glo.fin.ibi:hoc dicere videntur ꝛ de intellectu istorū capitulorū,vide quod no.in d.c.quisquis.in gl.iij.ꝛ pōt dici ꝙ iste sit suspēsus suspēsione minori:vt ibi:non aūt maiori q̄ inducit irregularitatem in celebrante,facit qd legitur ꝛ no.in.c.fi.de cleri.excom.mini.

1 ☞ Presentandi si sint duo a patrono:prefertur ille qui fuit missus in possessionē ꝛ institutus:licet alius reperiatur añ ipsum institutus.7.8.
Iuspatronatus nō pōt ꝯcedi inter viuos sine autoritate epi.alꝰ secus.9.
2 Presentatus nō querit aliquod ius in ecclesia ex sola presentatione.intellige vt.ī.nu.7.
3 Patronus pōt variare in pñtando ante instōnē epi.s.accumulādo nō aūt ꝓsus recedēdo a pria.
4 Instrm pōt loq ꝑ ꝟba pteriti tpis lꝫ actus fiat i presenti.Itē pōt loqui i tertia ꝑsona ꝛ in prima.
5 Testis presumiꝰ iuratus qñ deposuit:si in actis appareat ꝙ talis testis iuratus sic deposuit.
6 Donatio facta a non dño est ipso iure nulla.
10 Concedens aliquā rem intendēs illam dare integraliter:ꝛ non solum ius quod habet:non valet concessio etiam respectu sui iuris.
11 Laicꝰ de ꝯsuetudine an possit hr̄e ius cōferēdi.

1 Quod aūt. †Si patronꝰ laicus successiue ꝑsentat duos:ꝛ secūdꝰ instituiꝰ ab epo valet institutio.h.d.primo.Patronꝰ nō pōt clerico vel alteri ecclesie ꝯferre ecclesiā patronatā vel alteri donare.secūdū dictū ibi:decetero.¶ Casus literalis.Patronꝰ ecclie ad vacātē ecclesiā pñtauit plato suo ad quē ptinet istitutio clericū idoneū.clericꝰ ille nō fuit a plato admissus postea patronꝰ volūtate mutata aliū idoneū pñtauit q fuit ab epo institutꝰ ꝛ in possessionē inductus:qriꝰ qs istoꝝ alteri pferri debeat. Rñdet ꝙ in casu isto melior ē ꝯditio possidētis:q2 añꝙ pñtatio ꝑ epm approbetꝰ ratū nō ē qd a prono fuit inchoatū.Decetero.Aliqs laicꝰ pronus ꝯcessit eccliaꝫ:ꝛ instrꝫ fecit sub hac forma:ego talis ꝯcedo ꝛ do eccliaꝫ talibꝰ clericis siue collegijs ꝛ pñti charta ꝯfirmo.qriꝰ an talis ꝯcessio teneat. Respōdet papa si ꝯsensus epi nō accedat nihil agiꝰ: q2 ꝓ nō dato hr̄ qd datur ab illo qui donare nō 2 pōt.Ber.¶ †No.j.ex tex.ꝙ presentatus per patronū nō cōsequiꝰ ius in ecclia ex sola presentatiōe.Est eñ pñtatio quoddā inchoamentum seu preābulū ad obtinendā institutionē epi vt pꝫ ibi: 3 inchoatū ꝛc.ꝛ in hoc no.istum tex.¶ †Not.ij.ꝙ a patronusᵃ potest variare ante institutionē epi: vnde primo pñtato pōt pñtare scdm.ꝛ intellige ꝙ pōt variare accumulādo nō aūt ꝓsus recedēdo a pmo.vt no.Jo.an.in regula in iure cōi.ꝺ re. iur.li.vj.in mercu.facit.c.cū aūt.ꝛ qd ibi dicā.ī.e. ¶ No.iij.ꝙ eps pōt instituere scdo pñtatū.ꝛ nō 4 primū.ꝛ ad hoc.d.c.cū aūt.¶ †No.in ver.decetero.ꝛ tene menti ꝙ instrm pōt loqui ꝑ ꝟba pteriti tpis:licet actus interueniat de pñti;sicut non refert vtrū loquaꝰ in prima aut in tertia ꝑsona:vt in.c.dubiū.ꝭ.ꝺ ꝯuer.ꝯiu.Nūqd aūt actꝰ ꝑsumaꝰ gestꝰ tpe cōfecti instrumēti qñ loquiꝰ ꝑ ꝟba preteriti tpis.dic ꝙ sic si actus tūc potuit interuenire,ꝓ hoc qd no.Inno.in.c.quoniāᵇ.ꝭ.de ꝓba.ꝛ b gl.in.l.j.C.ꝺ fide instru.ꝛ iure haste fis.li.x.ꝛ bar. in auꝰ.si quis in aliquo.C.de eden.ꝛ in.l.sciendū. 5 ff.ꝺ verb.obl.¶ †Et per hoc decidiꝰ qstio:diciꝰ in actis cause ꝙ talis testis iuratꝰ sic deposuit nū qd ꝑsumaꝰ iuratꝰ tūc tpis:ꝛ dicendū ꝙ sic.de q̊ per Bar.in.l.theopōpus.ff.de dote prele.ꝛ facit 6 qd dixi in.c.ij.de testi.¶ †Vltimo not.fi.c.ꝙ donatio facta a non dño est nulla:q2 nemo dat qd 7 habet.vt in iuribus alleg.in gl.fi.¶ †Oppo.cōtra tex.de.c.cū bertoldꝰ.de re iudi.vbi ex sola presentatione pñtatus cōsequiꝰ ius:ꝛ pōt agere contra institutū per epm.Sol.si patronꝰ remanet in eodē ꝓposito pōt pñtatus suā pñtationē ꝓsequi: ꝛ agere vt sortiaꝰ effectū:ꝛ sic cōsequitur ius ꝓsequendi.ꝛ ita loquiꝰ ꝯrium:sed per hoc nō consequitur ius ad beneficiū.Aut patronus trāsit ad secundā presentationē:ꝛ eps instituit secundū:et non pōt primo presentatus agere cōtra secundū.

futuri vel pteriti tpis pluries examinat Jo.an.i.c. abbate.d ꝟ.sign. sup gl.in ꝟ.fides, ꝛ i.d.c.ad aplice. ꝛ ibi Pe.de anc. ꝛ do.Anto.in.d. c.post cessionem, in.xvj.col.
Anto.Francis.
¶ An instrm debeat scribi ꝑ notariū per ꝟba presentis vel pteriti tpis.ꝛ an in pma vel tertia ꝑsona. ꝛ qd de iudice ꝓferente sniam.dicas ꝙ si fiat ꝑ verba pñtis tpis ꝓbat illa tm̄ q̄ vero siľr potuerūt fieri tpe confecti instrumēti nō autē alia ꝑ.l.i.C.de fi. instru.li.x.ꝛ hr̄ ꝑ Bal.i.c.i.in.ꝭ.notandū.q feu.dare pos.in vsi.feu.ꝛ ꝑ alex.post bar.in.l. ꝑdia.ff.de acqui. pos.ꝛ ita pōt fieri ꝑ ꝟba pme ꝑsone sicut tertie:vt ꝑ Bal.in.d.ꝭ.notādū.ꝛ in.l.si nō militabat.ꝺ test. mili.ꝛ i auꝰ.si qñ. C.de nō nu.pec. in fi.ꝛ hr̄ ꝑ Inn. in.c.qm̄ ꝯ.de probа.ꝛ in.c.cū in iure peritus.de off. dele.ꝛ ꝑ.d.Abb. in.c.qd aūt.de iurepatro.vbi vtrū qꝫ ponit.ꝛ ꝑ spe. in ti.de ꝓcura.in ꝭ.iij.ꝟ.nō est lis. ꝛ in tit.de instru. edi.in.ꝭ.xj.vbi dixit hoc esse veruꝫ in instrō:nō autē in snia in cuiꝰ ꝓbatione iudex dꝫ loq in prima ꝑsona:ꝛ valet etiā si sit lata in vulgari sermone inter idiotas nisi sit cōsuetudo in ꝯriuꝫ. vt in.l.iudices.C. de sentē.ꝛ interlocu.om.iudi.

ꝛ aduerte

Et aduerte: q᷑ licet tex. hic dicat potiorē fore conditionem possidētis, nō tñ ꝑ hoc credas ꝙ possessio sit necessaria: nā ex sola institutiōe instituto cōsequit᷑ ius plenū in beneficio. vt ꝓbat᷑ in. c. si tibi absenti. ď p̄bē. lib. vi. ita qď post institutionē nō vȝ institutio alteri facta etiā cū traditionē possessiōis. vt in. c. si tibi absenti. ⁊ qď ibi no. licet aliud sit in rebꝰ ꝓphanis. l. quoties. C. de rei vē. ℭ† In gl. i. ibi: sed ep̄s ponit᷑. hoc intellige vt dicā in. c. pastoralis. ⁊. eo. ⁊. c. cū aūt. Et in fi. glo. videt᷑ glo. sentire ꝙ ex sola institutiōe secūdi nō trāsit plenū ius sed possessiōis adeptione. sed ꝯtrariū est verū in istis sp̄ualibus. vt. s̄. dixi: ⁊ in. d. c. si tibi absenti. vnde hic narrat᷑ factū respectu possessiōis: ⁊ nō ponit᷑ iuris ministeriū. ℭ† In glo. ii. in fi. vult ergo gl. ꝙ donādo ecclesiā de ꝯsensu ep̄i trāsferatur iuspatronatꝰ: qď satis placet. ⁊ tenet Cal. ⁊. eo. illď. sed qď dicēdū si ep̄i cōsensus nō intercessit vt in terminis litere. Vincen. ⁊ Philip. fuerūt in ꝯtraria opi. Vin. dixit ꝙ trāsit iuspatronatꝰ: q᷑ intēdebat transferre omne ius qď habebat in ecclesia. Philip. ꝯ: q᷑ intendebat cōferre ecclesiā ⁊ iuspatronatꝰ ⁊ sic dȝ habere locū illa regula si nō valet qď ago: vel qď noluit potuit ⁊c. vt in. c. cū sup. in fi. de offi. dele. hec opi. Phili. plus mihi placet per istū tex. qui videt᷑ innuere illā ꝯcessionē fuisse nullā. ⁊ clarius ꝓbat᷑. ⁊. e. illud. vbi dicā. ⁊ tenet ibi Calde. ℭ† Et ex hoc no. ꝙ si habēs ius in re intēdat donare ipsam rē totaliter ⁊ nō solū ius qď habet in re: ⁊ nō valet cōcessio etiam respectu sui iuris. arg. in. l. si is qui putabat. ff. de acqui. here. ⁊ in. l. nec ignorans. §. de dona. secus aūt qñ intendebat donare ipsaȝ rem ⁊ oē ius qď esset in re. ⁊ sic potest intelligi l. si domus. §. fi. ff. de leg. i. vbi legādo rē videtur testator legare omne ius qď habebat in re. ℭ† In glos. fi. ibi: cura. de intellectu huius. c. dic vt ibi latius dicam. ⁊ ea que sequunt᷑ in gl. nō faciunt multū ad ꝓpositum. c. q᷑ hic in secunda parte non loquimur de p̄sentatione facta per possessorē: sed de ecclesie cōcessione in proprietatē: vnde cū patronꝰ nō habeat ꝓprietatē ecclesie nō p̄ōt illā in aliā trāsferre: q᷑ nemo dat quod nō habet. vt in. l. traditio. ff. de acqui. re. do. ℭ† An aūt de ꝯsuetudine possit habere laicus ius cōferendi ecclesiam. dic vt plene no. Io. an. in c. ii. de preben. lib. vi. ⁊ conclusio est ꝙ non.

☞ Emens iuspatronatus vt possit presentare quem vult: debet eo priuari etiam emens ipsum cum vniuersitate. 5.

Patronus dicitur aduocatus ecclesie: quia tenetur eam defendere.

Spoliare quem de facto non est permissum: nisi de facto ⁊ notorie aliquid iniuste teneat.

In notorie iniustis p̄ōt iudex extraiudicial᷑r ⁊ de facto se intromittere.

Episcopus potest cōferre beneficium filio suo legitimo vel nepoti al's habili ⁊ digno.

Pena apposita in vno ex correlatiuis videtur apposita in altero cōcurrente eadem ratione.

Ecclesia patronata si emit iuspatronatus: remanet libera.

Patronꝰ vendēs iuspatronatus: lȝ nō acq̄rat emptori an ipse priuet᷑.

Quia clerici. † Cōparans vel emēs iuspatronatus eo spoliari dȝ. vel aliter. Qui emit iuspatronatus vt possit presentare filiū vel nepotē seu quē vult: eo priuari debet. ⁊ vtraqȝ lectura potest sustentari. Primo ponitur excessus. Secūdo pena. ibi: eodem. ℭ Casus literalis. Quidam clerici cōparant iuspatronatus ecclesiarū vel alio modo quo possunt acquirūt: vt postmodū cū vacauerit, eorū filii vel nepotes p̄sententur ad eas. Precepit papa vt hoc districte prohibeat, ⁊ eosdem clericos auocationibus taliter acquisitis appellatione remota spoliet.

ℭ† No. i. iūcta gl. i. ꝙ iuspatronatus appellatur quādoqȝ aduocatia. vnde patronus potest appellari aduocatꝰ ecclesie. ⁊ hec denominatio surgit ab eo iure quia tenetur ecclesiā defendere. vnde hoc onerosum transit in patronū. vt dixi. s̄. e. i rub. ⁊ ꝙ hic loquatur de patrono, patet in litera dum dicitur ꝙ emebāt vt possent presentare filios ad eccl'ias. Secūdo no. ibi: spoliādo. † ꝙ emēs iuspatronatus debet eo spoliari. sed contra hoc facit. nā spoliatio sonat in vitium ⁊ in actuȝ violentū. vt. s̄. de resti. spo. per totū. sed iura nō debent permittere violentiā ne inde iniuriarū actio nascat᷑ ⁊c. vt in. c. qualiter. el. i. ⁊. de accus. ⁊ el. meminerint. C. vnde vi. Sol. metu huius cōtrarii doct. intelligūt literam dupliciter primo exponēdo illud verbū spoliādo. i. priuādo: quia priuatio sonat in actū iudicialē ⁊ licitum: secus in verbo spoliatio. qď no. ℭ† Secundo intelligunt ꝓprie: vt ex quo isti agunt actum a iure interdictū sicut de facto processerūt ita de facto poterunt spoliari per episcopū: q᷑ non est necesse ꝙ res deducatur in iudiciū: quasi velint qď ratione notorietatis nō sit opus iudiciuȝ intentare. ⁊ f̄m hoc no. ꝙ in actibus notorie iniustis procedit iudex extraiudicialiter. facit. c. quoniam. s̄. ď fil. p̄sbyterorū. ⁊ no. hoc ad similes q̄ōnes. si ergo notorie quis teneret ecclesiā iniuste non est necesse qď ep̄s eū vocet in iudicio: sed potest eum spoliare de facto: sicut de facto se intrusit. ℭ† In gl. in ver. cōparant. ibi, sed cum vniuersitate. vult ergo gl. ꝙ in casu huius. c. nō puniretur emptor si emisset vniuersitatem temporaliū in qua esset iuspatronatus. ⁊ idem sentit Hosti. ⁊ clarius Io. cal. nam f̄m eum cum tex. premittat verbū cōparant alia verba sequētia vel quocunqȝ modo ⁊c. generalia debēt intelligi f̄m qualitatem verborum precedētium scȝ quando iniuste acquirunt. arg. in. c. sedes. de rescrip. ⁊ in. l. fin. §. cum dulcia. ff. de vino oleo et triti. lega. sed hoc dictum placet extra terminos huius cap. sed quo ad tex. puto contrarium. nam ex quo isti emebāt vt principaliter p̄sentarent filios vel amicos ꝯmittebāt simoniā mētalem. ⁊ sic vt isti compescerentur ab hac insolētia tex. apponit hic penam spoliationis seu priuatiōis. ⁊ pro hoc illud verbum quocūqȝ modo qď est valď vniuersale. ℭ In gl. super verbo filii vel nepotes. ibi satis credo. nota bene gl. quia quotidie alle. Inn. tamē tȝ ꝯtrarium hic. sed doc. cōiter sequunt᷑ gl. ⁊ idē sentit Inn. in c. ꝯsuluit. ⁊. eod. ⁊ Specu. eod titu. ad fi. non obst. c. ꝯsuluit. q᷑ loq̄tur qñ filius se intruderet ī ecclesia patronata. secus si obtineret ad p̄sentationeȝ patris ꝑ institutionē ep̄i. ℭ† Et ex hac glo. infero ꝙ ep̄s [a] p̄ōt cōferre bñficium filio al's legitimo vel nepti dūmodo sit dignꝰ. ꝓ hoc facit. l. si consul. ff. de ado. ⁊. c. nō satis. lxxxvi. di. ⁊ oē. xxxi. di. a sentit Arch. in. c. ep̄s. x. q. ii. vide qď leg. ⁊ no. in. c. graue. s̄. ď p̄b. ℭ In gl. fi. ibi, erat patrona suiipsius Inn. dicit ꝙ ecclesia remanebit libera. ⁊ hoc tene: hoc tñ etiā fuit de mēte glo. nam proprie loquēdo ecclesia non p̄ōt esse patrona suiipsius; vñ is q primo habebat instituere habebit liberā collationē: sicut si bñficium nō esset patronatū. ⁊ de hoc vide bo. gl. in. c. i. ⁊. eo. lib. vi. ⁊ ad istam ꝑticulam debet referri cauda gloss. in ver. ar. contra. ⁊ lȝ variet tñ qď predixi tene: nec obstat finale motiuū gl. nam si patronatus remaneret penes venditorem tex. mādasset declarari emptionem nullam qď nō facit sed mandauit emptorē spoliari. ℭ† Itē pena [b] apposita in vno ex correlatiuis videtur apposita in altero cōcurrente eadem ratione. vt est cōmunis theorica legistaꝝ in. l. fin. ff. de accep. ⁊ in. l. vlt. C. de indicta vidui. Circa hoc tñ vide qď dixi in. c. i. s̄. de loca: hec procedunt quādo extraneus emit iuspatronatus. ℭ† Sed queritur quid si ipsamet ecclesia patronata emit iuspatronatus. Gl. videt᷑ velle ꝙ non remanebit libera si tñ contractus nō teneat remanebit apud vēditorē. Alii tenent contra quod delictum persone nō debet nocere ecclesie. Io. and. ꝯcordando dicit quod aut solus prelatus emit ⁊ habet locum contraria opi. precedēs. aut p̄latus cum collegio ⁊ ꝓcedat opi. glo. q᷑ delictū p̄lati ⁊ capituli nocet ecclesie. vt in. c. ii. de ord. cog. ⁊ in regula delictū. de reg. iur. lib. vi. sed Ioā. cal. videtur sequi indistincte precedētem opi. vt ecclesia remaneat libera: q᷑ iste vēditor debet spoliari propter delictū suū. ⁊ lȝ do. An. sequat᷑ Io. an. mihi tñ placet opi. Cald. vt saltē iudex ex officio suo ꝯsultat ecclesie. nā indignū est vt patronꝰ habeat amplius iuspatronatus qui p̄sumpsit id vēdere: vñ ecclesia remanebit libera nō ratione sui ꝯctus: sed q᷑ venditor spoliari debet ⁊c.

1 ☞ Iuspatronatus consistens in aliqua vniuersitate temporalium: trāsit cuȝ dicta vniuersitate nisi specifice fuit exceptum. 2. 10.

2 Iuspatronatus potest esse accessorium rebus tēporalibus.

3 Presentatus ab illo q bona fide est in quasi possessiōe iuris p̄ntandi obtinet: lȝ presentans nō habeat ius presentandi. 7. vbi late.

4 Femina habens iuspatronatus habet ius presentandi.

5 Iuspatronatus nō trāsit cū villa pignorata: sed locata sic: quando locatio est ad lōgum tempus: secus ad modicum.

Locatio ad modicū tempus nō transfert possessionem in ꝯductorē sed simplicem detentationē.

6 Patronus cui est mota lis super iurepatronatꝰ an interim possit presentare rectorem in ecclesia lite pendente. 8.

Fructus rei cuius lis pēdet an interim possit peti. nu. 9.

10 Iuspatronatus dicit᷑ transire cum vniuersitate, quando venditur villa vel castrum in quorū vniuersitate inest iuspatronatꝰ. secus si quis vendat iura que quis habet in aliqua villa: quo casu non venit iuspatronatus. 11.

12 Iuspatronatus venit appellatiōe bonorum.

13 Iuspatronatus transit cum hereditate vendita.

[a] Sebasti. Sapia. ℭ Qď ep̄s. Vid Abb. declarātem in. c. fi. s̄. de instit. ℭ Iteȝ pena. In penalibꝰ disposītū in vno ex correlatiuis extēdit᷑ ad reliquū ēt respectu pene qñ vniformis rō militat ita ēt firmat idem Pan. s̄. in ꝑe. de cre. vbi ad h̄ alle. Bar. in aut. q semel. C. q̄ō ⁊ qñ iu. idē tȝ in. c. fi. in iii. col. s̄. ď rescri. ⁊ Gemi. in. c. i. de tēpo. or. in. iiii. co. in ii. fallen. vbi ad h̄ sp̄al᷑r alle. Bar. in l. liberoꝝ. ff. ď his q no. insa. ꝑ illū tex. tenētē ꝙ ex idētitate rōnis statutū penale loquēs de vxore extēdit᷑ ad maritū ⁊ econtra. ⁊ viď q̄ no. pleniꝰ in. c. i. s̄. de loca: ēt ipse panor. hic se remittit.

[b] Sebasti. Sapia. ℭ Itē pena. multa ad h̄ cumulat Feli. in ꝑe. gregoriano. col. ii. vſ. ex quo dicit hic do. Abb. ⁊ d. Ias. in d. l. fi. C. de ind. vidui. tol.

a ❡ Ex literis.Pro intellectu huius.c.vide Bal.i.l.a ꝓcuratore.C.mādati.ꝛ Bal.in.l.si quis.C.de secun.nup. ꝛ Bal.in.c.quāto.in ꝑncipio vlti.colum.de iudi.

8 ☞ Sebastia.Sapia.❡ Ex literis.intellige hec procedere etiā sine autoritate epi ſm Abb.in.c.illud.ver.secūdo casu.j.eod.ꝛ ad materiā vide Bal.in cōsilio xxxvi.incip.quidā nobilis.in prima parte.

b ❡ Ualide ꝑsentat.adde ampliā ido vt ꝑ do.8 rot.decisio.suis in nouis.hoc tit.deci.cclxviij.ꝛ i antiqs decisi.cccclxxv.

c ❡ Pignorata.ꝛ vide q̄ not.j.hoc eo,c.in glo.incip.an ꝛ qn̄ iuspatronatus trāseat ꝛc.in fi.

☞ Sebasti.Sapia.

d ❡ Iudicio meo.vide ad hec late cumulata ꝑ Feli.in.c.cū bertold⁹.in pe.ꝛ vlti.col.s.de re iud.ꝛ an iuspatronat⁹ possit dari i pign⁹ tradit idē Feli.in.c.ad audiētiā.eo.ij.ver.an aūt iurisditiōes.s.d ꝑscrip.

e ❡ Indistincte.ad de ꝙ ro,sing.suis dicit ꝙ habēs castrū pignori pōt iurisditionē i illo exercere.ꝑ text.in l.si elegāter.§.fi.ff.de pig.act.quē dicit singularem. Anto.Franeis.

❡ An habēs castrū possit in illo exercere iurisditionez satis puto esse dubiū q̄ i pignore nō trāsfert dn̄ium imo nec illud ꝙtocūqȝ tpe teneat nō pt vsucapi.vt i.l.vsuca pio.ꝛ ibi ꝑ Bal.Bar.ꝛ doc.C,de pign.q̄ ille qui tȝ rē in pign⁹ semꝑ hȝ ꝯscientiā ꝙ sit aliena ꝛ ex vsu talis iurisditiōis si aliqd ꝑciperet ꝑ creditorē illd nō esset absqȝ scrupulo vsurarū q̄ aliqd accederet sorti qd eē nō pt sine scrupulo vsure.l.rogasti.§,si tibi.ff.si cert.per,nisi forte tale pignus esset datū ꝑ dote.iuxta materiā.c.salubriter.de vsu.

f ❡ Cōtrouersia.Adde do.de ro.dec.cxlj.in nouis hoc ti.ꝛ vid deci,proxi.alleg.

14 Iuspatronatus quod quis habet in aliquo loco ad quem itur per palatiū:non transfertur vendito dicto palatio.

Ex literis.[a] † Iuspatronat⁹ cōsistens in aliqua vniuersitate tēporaliū transit cū ipsa vniuersitate etiā si vniuersitas trāseat tantū quo ad vtile dn̄ium:nisi iuspatronat⁹ specifice fuerit exceptū.ꝛ est notabilis cas⁹ ꝛ quotidie alle.diuidit in duas.Primo ponit querela epi.Secūdo dantur sibi iudices ꝛ instruunt quomodo debeant diffinire.ibi:mādamus.❡ Casus literalis.Abbatissa ꝛ moniales monasterij de vinto.quidā villam suam in qua sita erat ecclesia de laton.locauerunt ad firmam.H.militi.miles ille ad ecclesiam ipsam postmodū vacantē presentauit epo.U.clericum quē eps instituit:postmodū abbatissa predicti monasterij epo aliū presentauit:sed eps admittere noluit presentatuȝ ab ipa:vnde abbatissa apud cantuarien̄.archiepiscopū de epo deposuit questionē qui primū presentatū fecit remoueri:ꝛ secūdū sibi presentatum fecit instituti:vnde orta fuit ꝯtentio.iter eos.Salebricn̄.eps qui primū istituerat significauit hoc domino pape:vnde mandat iudicibus quatenus si cōstiterit ꝙ predicto militi predicta villa fuerit concessa,non excepto iurepatronus:vel etiam si constiterit ꝙ anteꝙ de iurepatronatus:inter abbatissam ꝛ militem ꝯtrouersia esset orta:prefatus.U.institutus fuisset per epm ad presentationē militis ecclesiam eidem adiudicent:dummodo idoneus sit.ita ꝙ si abbatissa obtineat aduersus milite predictus.U.illi de tēporalibus debeat respōdere ꝛ sic vtroqȝ casu obtinebit.Ber.❡ † Primo no.ꝙ licet cōtractus nō gratuitus prohibeatur super iurepatronatus.vt.s.c.preceden.ꝛ clarius j.eo.c,de iure tamen si cōtractus non gratuitus interuenit in aliqua vniuersitate tēporaliū iuspatronatus existens in vniuersitate,transit ex illo titulo non gratuito:quia cōtractus videtur initus super rebus temporalibus ꝛ non super iurepatronatus:sed accessorie transit iuspatronatus.Et ex hoc nota ꝙ iuspatronatus potest esse accessoriuȝ rebus tēporalib⁹.facit tex.in.l.modicis.ꝛ qd ibi no,ff.de contrahen.emptio.ꝛ.l.si mercedē.§.si eū funduȝ.ff.de actio,emp.ꝛ sic no.ꝙ magis dignū potest accedere minus digno.❡ † Nota vlterius ꝙ existens in possessione iurispatronatus licet nō habeat proprietatē illius iuris valide presentat[b].ita ꝙ presentatus per eum ꝛ institut⁹ per superiorem nō debet postmodū remoueri:licet appareat in futurum presentatorem non habuisse ius presentandi,ꝛ est ratio quia presentatio censetur quidam fructus iuris presentādi:vt no.j.eo:c.cōsultationibus,sed fructus pertinet ad possessorē nec tenetur restituere si illum bonafide cōsumpsit:vt no.in.c,graui.s.de resti.spo.ꝛ hec est propria ratio secundi casus.c.ꝛ idem dic eadē ratione in electoribus.vt ꝓbatur in.c.querelā.de elect.❡ Tertio no.vnam practicam recognoscēdi verū patronem si obtinet cōtra possessorē.nam institut⁹ ad presentationē possessoris debet respondere patrono de tēporalibus:aliam practicam videbis.j.e,c,consultationibus.❡ Itē nota ꝙ beneficiatus tenetur patrono respōdere de tēporalib⁹.ꝛ intellige d'patrono ecclesiastico nō seculari:vt legitur ꝛ no.in.c.cū ꝛ plātare.j,de priuil.ꝛ ibi per Inn.ꝛ in.c.lateranen̄.de ꝑben.Quomodo autē fit ista recognitio seu respōsio de tēporalibus.certe nō intelligas ꝙ debeat dare tēporalia patrono:sȝ dȝ reddere rationē admistrationis tēporaliū nō tn̄ valde stricte:puta dicēdo quid expēdat quotidie pro victualibus sed in genere.de quo vide ꝑ Inno.in.d.c.cū ꝛ plantare.Et ex hoc no.quod pinguius ius habet patronus ecclesiasticus ꝙ secularis.Item patron⁹ ecclesiasticus habet sex menses ad presentādū ꝛ secularis quatuor.vt in c.j.e.tit.lib.vj.ꝛ de aliis differentiis dic vt no.in.c.cum propter.j.vt in

4 iuribus superius allega.❡ † Ultimo not.ꝙ si ꝑsentatio facta ꝑtinet ad monasteriū valet presentatio per solā abbatissam.In ꝯtrarium tn̄ facit.c.ea noscit.s.de his q̄ fi.a prela.ꝛ dic vt ibi dixi.Et not.ex hoc ꝛ ex tex.mulierē esse capacē iuris presentādi.ꝛ vide qd dixi.s.e.ꝛ l.c.j.ꝛ.e.ti.

5 de ꝯces.prebē.❡ † In gl.j.in fi.aduerte quia glo.nō reddit specifice rationem diuersitatis quare iuspatronatus transit cuȝ villa locata ꝛ nō

c cū villa pignorata[c].videt̄ tn̄ glo.velle ꝙ hic fuit initus talis ꝯtractus ꝑ quē transiuit dn̄ium vcȝ ville:vtputa q̄ locatio fuit facta ad magnū tps.iuxta no.per Inno.in.c.ꝓpter.s.de loca.ꝛ cū sic ꝯductor habeat hic loco dn̄i respectu vtilis dn̄ij transit etiā iuspatronat⁹:sicut trāsiret si ex toto vēderetur villa:sed in creditorē nō transit dn̄ium aliqd rei pignorate:ideo nō transit iuspatronatus:sed aliud sensit hic glo.ꝛ aliud

d Hosti.ꝛ Gof.sȝ nō clare iudicio meo[d]:ideo dic ꝙ in creditore nō trāsit q̄ creditor tenet̄ restituere oēs fructus quos percipit ex re pignorata:vt in.c.cū ꝯ.de pig.ꝛ in.c.j.j.de vsur.sed si creditor presentaret ꝛ presentatus institueret̄ nō posset postea repetere illū fructū ꝛ sic lucraretur illum fructū ex mutuo cōtra naturā pignoris:cū mutuū debeat esse gratuitū.in.c.cōsuluit.de vsu.sed in ꝯtractu locationis ad magnū tempus cū transeat possessio ꝛ omnis vtilitas rei locate trāsit iuspatronat⁹ tanꝙ accessoriū:nam ille qui est in possessione hȝ presentare.vt in.c.ꝯsultationib⁹.j.eo.nec tenet̄ restituere cōmoditatē quā ꝑcepit ex re locata.idem ꝛ fortius qn̄ transit dn̄ium vtile ꝛ directū vel vtile tm̄ ad hoc.c.cū seculū.j.e.ꝛ.d.l.in modicis.ꝛ.d.l.sȝ mercedē.ꝑ hoc dico dispositionē hui⁹.c.nō ꝓcedere si locatio fuisset facta ad modicū tēpus:q̄ tunc nō trāsiret dominiū vtile nec possessio:sed detētatio:q̄ colonus ad modicū tēpus possidet dn̄o ꝛ nō sibi.l.male agit̄.C.de prescrip.xxx.vel.xl.an.vn̄ presentatio reperiret̄ facta ab eo qui nō est in possessione p̄ntandi:nisi diceres ꝙ colonus possidet naturaliter sibi licet ciuiliter dn̄o vnde rōne illius naturalis videt̄ posse p̄ntare:vt si iste percipiat istuȝ fructū sicut

e percepit ceteros fructus ville:ꝛ maxime q̄ iste text.loquit̄ indistincte[e].

6 ❡ In gl.fi.in fi.gl.in effectu ponit duas opi.Prima † ꝙ existēs in possessione iurispatronatus potest p̄ntare nō obstāte ꝙ sit sibi mota con-

f trouersia[f] suꝑ ipso iure ex quo nō reuocat̄ in dubiū de ipsa possessione ꝛ hāc opi.videt̄ sequi Io.iij.q.vj.hoc quippe.ꝛ cōiter doc.sentiūt hoc illa ratione:q̄ presentatio est quidā fructus iuris ꝑsentādi.vn̄ sicut possessor in re ꝓphana colligit fruct⁹ lite pendēte:ita ꝛ in hoc iure.Scda opi.quā gl.sequit̄:est ꝙ nō possint ꝑsentare ex quo lis est sibi mota:vel si admittitur p̄ntatio nō debet sequi institutio per superiorē sed debet

7 expectari exitus cause.❡ † Sed tu dic lati⁹ colligēdo aliqua dicta do.Anto.ꝛ declarādo hāc materiā ampliādo terminos gl.qd aut quis est in possessione sine aliqua cōtrouersia:ꝛ tūc potest p̄ntare institutus ad p̄ntationē suā nō dȝ postea remoueri:licet appareat possessorem non habuisse ius ꝓprietatis.ad hoc videt̄ tex.in.c.ꝯsultationibus.j.eo.ꝛ in d.c.querelā.Ratio naturalis est,q̄ possessor nō tenet̄ restituere fruct⁹ quos ꝓbabili ratiōe ꝯsumpsit.nec est effectus locupletior.vt dixi in.d.c.grauis.ita in casu nostro.nam per ꝑsentationē possessor nō est effect⁹ locupletior:ideo p̄ntatus ꝛ institutus ad eius presentationē nō debet remoueri:sed debet deinceps cognoscere verū patronū.ꝛ hoc modo intelligo istū tex.in secūdo casu.nam debes intelligere ꝙ iste miles erat in possessione:ꝛ qd presentauit ante motā cōtrouersiā ꝛ ꝑsentatus fuit institut⁹:ꝛ hoc intellige qn̄ p̄ntat⁹ erat possessor benefidei:sec⁹ si malefidei:q̄ sicut possessor malefidei nō facit fruct⁹ suos etiā quos ꝯsumpsit.vt in.d.c.grauis.ita nec iste potuit valide p̄ntare.hoc est notabile dictū Inn.in.c.ij.de in integ.resti.ꝛ in,c.literis.de resti.spo.ꝛ per hoc notabile dictū limita predictū.c.querelā,ꝛ,d.c.cōsultationib⁹.❡ Aut

8 † prefatus erat in possessione benefidei:sed fuit sibi mota cōtrouersia ante presentationē:ꝛ tunc lis est mota super possessione quia negatur ipsum possidere ꝛ nō debet admitti presentatio:quia super hoc dependet questio,ꝛ sic debes intelligere predictuȝ.c.ij.de in integ.resti.ex ꝑsse vult gl.ꝛ ibi.ꝛ in.d.c,hoc quippe.Quādoqȝ mouet̄ ꝯtrouersia nō suꝑ possessione sed suꝑ ꝓprietate iuris:vt q̄ aliud dicit ipsum esse patronū licet reus sit in possessione.ꝛ iste casus est indubitabilis:de quo proprie loquitur gl.ꝛ dic qd presentare potest sicut ꝛ alios fructus colligere:sȝ presentatio nō debet admitti per superiorē:ita vt instituat ꝑsentatū.sȝ

9 pōt admitti simpliciter ꝛ differre institutionē in euētū cause.❡ † Ratio est ista.possessor tenetur restituere omnes fructus quos ꝑcipit post lit.contest.vt dixi in,d.c.grauis.sed si institueretur presentatus lite pēdente ꝛ succūberet presentator in proprietate non posset restituere illū fructum:quia legitime institutus remoueri non debet.ꝛ ideo propter impossibilitatem restituendi debet differri institutio.Simile si quis dilapidat fructus post litem contesta.nec est soluendo.nam fructus sequestrantur.vt dixi in capi.fin.s.de sequest.posses.ꝛ fruct.sed in rebus prophanis potest possessor percipere fruct⁹ ꝛ vti libere possessione sua lite pendente:quia potest eosdem restituere vel estimationeȝ.Et ex his habes declaratum istum textum in secundo casu,vnde non colligas hic argumentum a cōtrario sensu quod presentatio no debet admitti post controuersiam:sed qd institutio nō debet fieri ꝛ facta nō tenet.ꝛ

et per hoc habes satis declaratã istaȝ materiã. ¶ † Extra gl. pro declaratione predictorũ ꝛ materie querit̃ qñ iuspatronatꝰ [a] dicit̃ trãsire cum vniuersitate. Sol. ex dictis Inn. potest colligi ꝙ nõ sufficit ꝙ inhereat cuicũqȝ rei: sȝ opȝ rem esse talẽ ꝙ absqȝ alia expssione ꝯtineat in se iura vniuersitatis: vt est villa ꝛ castrũ que habẽt in se iurisdictionẽ honoreȝ ꝛ districtũ. ꝛ intellige hic habere iurisdictionẽ ꝛ districtũ ex ꝯsuetudine seu ex statuto hoĩm: secus de iure cõi: vt ipsemet Inno. no. in. c. cuȝ ad sedem. de resti. spo. ¶ † Et per hoc infert̃ ad. q. qd si habẽs aliquos fundos in villa dicat vẽdo tibi oĩa iure que habeo ĩ villa nũqd trãseat iuspatronatꝰ. ꝛ dicit Inn. ꝙ nõ: qꝛ hic nõ subest aliqua vniuersitas: vñ perinde est ac si diceret vẽdo tibi taleȝ ꝛ talẽ fundũ. † Quid aũt si dicat vẽdo tibi oĩa bona mea. Inn. ꝛ Io. an. sentiũt iuspatronatꝰ nõ trãsire: qꝛ ista nõ cõtinent vniuersitatẽ in se: licet aliũ cõtra: sed ꝓ hac opi. ꝯtraria adduco bo. tex. in. l. bonorũ. la. ij. ff. de ver. sig. vbi dꝛ ꝙ bonoꝝ appellatio cõtinet vniuersitatẽ sicut hereditas. † Nunqd autẽ [b] vẽdita hereditate trãseat iuspatronatus cõiter tenet̃ ꝙ sic: qꝛ hereditas in se est quid vniuersum. vt in. d. l. bonorũ. ꝛ in. l. hereditas. ff. de pet. her. † Quid aũt si vendat̃ palatiũ in quo est iuspatronatꝰ nec habet̃ aditus nisi ꝑ palatium qdã tenuerũt iuspatronatꝰ trãsire. arg. in. l. si mercedẽ. §. si cũ fundum. ff. de actio. emp. vbi hoc sentiũt gl. ꝛ Bar. loquunt̃ tñ ĩ fundo in quo est iuspatronatus. sed Inno. ꝛ Io. an. tenẽt hic oppositũ: qꝛ palatiũ nõ est qd vniuersum sed res ꝑticularis. nec obstãt dicte leges: qꝛ procedunt in sepulchro qd est inutile domino si non posset ad illud habere aditum: sed iuspatronatus põt possideri ꝛ exercitari absqȝ eo qd qs vadat ad ecclesiam. ꝛ hoc plus placet.

☞ Patronus nõ hȝ aliud ius in eccl'ia patronata ꝙ ius p̃sentandi.
Ep̃s nõ põt ecclesiã patronatã alteri cõferre sine p̃sentatione patroni ꝛ aliter institutus nõ obtinet ipso iure. fallit. vt. j. nu. 8.
Iuspatronatus quo casu possit cõcedi alteri sine cõsensu ep̃i tã inter viuos ꝙ in vltima voluntate: siue cõcedat̃ laico siue loco religioso ꝛ quare requiritur consensus episcopi. 6.
Iuspatronatus qñ alienat̃ cũ vniuersitate: nõ requirit̃ autoritas ep̃i.
Iuspattonatus nõ trasit cũ vnuersitate quãdo dicitur vẽdo villã vel castrum cum iurepatronatus in in eis existente.
Libere dꝛ qs posse facere aliquẽ actũ qñ nõ requirit̃ cõsensus alteriꝰ.
Patronus simpl'r cõcedẽdo ecclesiã patronatã: qd censeat̃ consensisse.
Ep̃s nõ potest p̃ntare aliquẽ sine cõsensu patroni nisi patronus sit negligens vel presentauerit indignum.
Papa solus põt presentare in ecclesia patronata laicoꝝ: in ecclesia vero patronata clericoꝝ põt etiam legatus de latere: alius vero non.
Patronus p̃ntãdo indignũ an priuet̃ ptãte p̃sentandi pro illa vice.

Illud pretereundum.

Si laicus clerico vl' religioso loco cõcedit ecclesiã sin e cõsensu ep̃i nõ obstãte tali cõcessiõe que nõ valet ad ipam ecclesiã cũ vacauerit poterit p̃ntare: ꝛ eum alteri ecclesie de consensu ep̃i poterit concedere. h. d. cũ. c. suggestum. ꝛ. c. cũ laici. j. eo. habet duo dicta. secũdũ ibi, licet. ¶ Casus l'ralis. Patronꝰ ecclesiã nõ vacantẽ cõcedit alicui religiose domui incõsulto ep̃o: post modũ vacat ecclesia: patronꝰ p̃ntauit clericũ ep̃o ad ecclesiaȝ illã vacãtẽ, ꝛ ep̃s illũ instituit. Querit̃ vtrũ prima ꝯcessio impediat secũdam. R̃ñdet papa ꝙ secũda ꝯcessio tenet. ꝛ valet nõ obstante prima q̃ de iure nulliꝰ est momẽti: tum qꝛ de re nõ vacãte facta est: tũ qꝛ laci sine autoritate ep̃i nulli p̃nt ecclesias dare ꝙuis iuspatronatꝰ possint loco religioso ꝯferre. Si aũt eccl'ia vacãte iuspatronatꝰ loco religioso cõtulerit ꝛ aliqs sine p̃ntatione fratrũ eiusdẽ loci fuerit in ipsa eccl'ia institutꝰ eiꝰ institutio est de rigore irritãda. Ber. ¶ † No. j. ꝙ ex acquisitione iurispatronatꝰ nõ hȝ laicus potestatẽ concedẽdi ecclesiaȝ quo ad ꝓprietatẽ vt hic: nec quo ad titulũ. vt. j. e. cũ laici. sed solũ cõsequit̃ potestatẽ p̃ntãdi clericũ ep̃o ꝑ eũ instituẽdũ. vt. j. e. c. fi. ¶ Scđo no. hic text. apertũ ꝙ ex cõcessiõe eccl'ie facta per patronũ nõ vr̃ ꝯcedi iuspatronatus. nam si trãsiuisset hic iuspatronatꝰ nõ potuisset patronꝰ postmodũ presentare clericũ cuius ꝯtrium dic dicit̃. ¶ † Item no. ep̃m nõ posse beneficiũ patronatũ alicui ꝯferre sine presentatiõe patroni etiã ecclesiastici. ꝛ ꝙ institutio [c] facta sine presentatiõe patroni est de rigore iuris irritanda. Et no. bñ hec verba. nam ideo dicit de rigore: qꝛ de equitate nõ esset retractãda cũ ius patroni pendeat ex gr̃a. vt dixi. s̃. e. qm̃. hic tñ rigor prefert̃ equitati patrono instãte. vt in. c. decernimꝰ. xvj. q. vij. et ꝑ illũ tex. põt dici ꝙ institutio sit ipso iure irrita. qd etiã sentit Ioã. an. in c. ij. de offi. vica. lib. vj. ꝛ tũc expone verbũ irritãda. i. irrita nuntianda. vel est irritãda quo ad factũ sicut de facto ꝓcessit. ¶ Sed oppo. cõtra primã partẽ. c. videt̃ enim ꝙ cũ cõsensu ep̃i non possit laicus concedere ecclesiã cuius ꝯtriũ hic innuit̃ cũ laicus nõ possit eã possidere. vt in. c. causam. de prescrip. ꝛ pro nõ dato habet̃ ꝛc. vt in. c. cum autem. s̃. eo. Sol. doc. intelligũt tex. in ecclesijs q̃ de facto detinent̃ a laicis potentibus. vñ vt eripiant̃ a manibꝰ eoꝝ iura ꝯcedũt ꝙ ĩteruenĩete autoritate ep̃i. valeat ꝯcessio facta loco religioso vel alteri ecclesie. simile in decisione decimarũ. vt legit̃ ꝛ no. in. c. cũ apostolica. de his que fi. a prela. ꝛ itellige qñ laicꝰ cõcedit in ꝓprietatẽ: naȝ in titulũ nullo modo ꝯcedere põt nec iura hoc ꝑmittũt: quinimo laicꝰ cõferẽs excõicatur saltem minori excõicatione. vt in. c. si quis deinceps. xvj. q. vij. ¶ † In glo. j. in fi. sentit hic gl. qd patronus põt cõcedere iuspatronatus sine ꝯsensu ep̃i: sed ꝯtrium sentit gl. penul. ꝛ fi. ꝛ vide glo. in. c. nemini. xvj. q. vij. doc. ponunt hic varias opiniones: sed cõcludendo distingue qd aut patronus ꝯcedit ecclesiam alicui loco religioso in ꝓprietatem ꝛ hoc ꝯstat. aut ꝓcedit iuspatronatus: ꝛ ꝯstat. aut cõcedit simpliciter ecclesiam ꝛ non ꝯstat quid intẽdebat ꝯcedere vtrum ecclesiã vel iuspatronatus. Primo casu ꝯcessio sine autoritate ep̃i est nulla: vt hic. ꝛ in. d. c. qd autem. vnde etiam iuspatronatus nõ trãsfertur. Ratio qꝛ illd ius non intendit concedere ꝛ donatio sumit vires ab intentione donatoris. vt in. l. nec ignorãs C. de do. ergo nõ vȝ ꝯcessio ecclesie: qꝛ non poterat eam ꝯcedere nec ꝯcessio iurispatronatus quia nõ intẽdebat illud concedere: vnde habet locum illa regula quod noluit potuit: ꝛ qd voluit adimplere nequiuit. vt in. c. cũ sup. de offi. dele. ꝛ i. l. multũ interest. C. si quis alte. vel sibi. ꝛ in hoc casu ꝓprie potest intelligi iste tex. ꝛ. c. qd autem. s̃. eo. † Scđo casu principali cum cõcedit iuspatronatus aut concedit generaliter concedendo vniuersitatem aliquam ꝛ tunc transit in quemcũqȝ etiã sine autoritate ep̃i. vt. s̃. eo. ex literis. ꝛ. j. e. cum seculum. non tamẽ debet exprimere iuspatronatus: vnde [b] si diceret vendo tibi talem villam cum iurepatronatus in ea existente non valet vẽditio [d] respectu iurispatronatus. ꝛ de hoc vltimo vide latius per Io. and. in. c. j. eo. ti. lib. vj. Aut vult cõcedere iuspatronatus per se ꝛ aut in vltima volũtate puta legando ꝛ si hoc facit cum ꝯsensu ep̃i: indubie tȝ sed nunquid valeat sine ꝯsensu ep̃i: dicã post Io. an. j. eo. cum seculum. aut vult concedere inter viuos [c] ꝛ tunc aut ecclesie aut loco religioso: ꝛ valet ꝯcessio etiã sine autoritate ep̃i. tex. videt̃ hic in ꝟs. licet. nã ille versi. venit aduersatiue ad p̃cedentia. ¶ † Itẽ tex. hic dicit ꝙ hȝ liberã facultatẽ concedendi loco religioso: nõ eñ esset libera facultas si necessario deberet habere ꝯsensum ep̃i: vt not. in. c. de multa. s̃. de p̃bẽ. ꝛ in. c. licet episcopus. e. ti. lib. vj. ꝛ hãc opi. cõiter tenẽt doc. ꝛ facit. c. vnicũ a ꝯtrio sensu. eod. titu. li. vj. Aut vult ꝯcedere laico [e] [d] vel clerico recipiẽti noĩe ꝓprio ꝛ nõ valet concessio sine ꝯsensu ep̃i. arg. hic. ꝛ in. d. c. j. a ꝯtrio sensu ꝛ hanc opi. tȝ Host. Io. and. sequit̃ Arch. in. d. c. j. ꝛ. xvj. q. vij. pie mentis. lȝ Inno. ꝛ quidã alij senserũt ꝯtrium. s. ꝙ laico etiã posset ꝯcedere sine consensu ep̃i: sed prima opi. ꝯcor. ꝛ verior. Rõ diuersitatis est duplex. primo ꝙ laici magis ꝯsueuerũt aggrauare ecclesias ꝙ clerici. arg. ij. q. vij. laicos. ꝛ. c. laici. Secũda ratio qꝛ si clerici excedunt terminos suos facilius possunt ꝯpesci per ecclesiam ꝙ [d] laici. gr. lxxxix. dis. iudicatũ. ꝛ hanc opi. tene. Ad † quid aũt reqrit̃ ep̃i ꝯsensus dic vt videat an expediat ecclesie mutare patronũ. nã si vellet ꝯcedere potẽtiori seu tyrãno ep̃s nõ ꝯsentiat. Item aduerte an interueniat fraus. nã timẽdum est an sit ficta vẽditio ꝛ hoc quo ad scđꝫ membrũ. ¶ † Venio ad tertiũ qñ simpliciter ꝯcedit ecclesiam ꝛ nõ apparet quid vellet ꝯcedere in quo distingue qd aut ꝯcedit cum consensu ep̃i ꝛ trãsfertur iuspatronatus ꝛ omne aliud ius qd habet in ea. ar. c. pastoralis. de do. ꝓ hoc. c. qd aũt. s̃. e. ꝛ qd ibi no. in glo. [e] Aut ꝯcessit sine ꝯsensu ep̃i ꝛ non valet ꝯcessio in aliquo qꝛ peccat in forma. ꝛ hoc casu potest intelligi tex. nã hic nõ distinguit̃ animꝰ donatoris vt patet ꝙ in nullo valuit concessio ecclesie facta ꝑ laicos. ꝛ per hoc habes declaratos ꝛ suppletos casus gloss. ꝛ materiam huius. c. ꝛ. c. qd autem. ꝛ vide quod ibi dixi. ¶ In gloss. ij. in fi. de hoc brocardo dic. vt not. in regula non prestat. de regul. iuris. libro. vj. ꝛ per gloss. in. c. auditis. hic allega. ¶ In gloss. iij. in fin. vult ergo gloss. qd loco religioso potest concedi ecclesia non vacans cum au

[a] ¶ Iuspatronatꝰ. An ꝛ qñ iuspatronatꝰ trãseat cum vniuersitate circa qd vid oĩno ꝙ scribit idem. d. Ab. in sua dispu. que incipit augerio. in. xix. col. ꝛ facit ad h' qd plene no. Bal. in. c. j. de po. quẽ ẽt sequit̃ Lu. ro. in. l. iij. in p̃n. ff. de acq. pos. ꝛ vide Host. in sum. de iurepa. §. qualiter trãsferat̃. ꝟ. fi. ꝛ vide Bar. in. l. aufidius. ꝑ illum tex. ff. de priui. cre. ꝛ vide plene ꝑ Paul. de eleaza. in ꝯmẽ. c. nobis. j. e. titu. ꝛ Bald. in. l. j. C. de bonis q̃ li. cum cõcor. ibi assignatis ꝛ adde qd ĩ obligatione pignoris iuspatronatꝰ nõ trãsit cũ vniuersitate. tex. est ĩ. c. cũ bertoldꝰ. de re iudi. ꝛ rõnem ibi vide pul. ꝑ. d. Ant. in vl. colum. post gl. magnã. Item adde hic Bar. in l. hãc legẽ. ff. de cõtrahen. emp.

¶ Adde do. d' rota deci. suis decis. cxxxi. in antiquis Bal. cõsi. v. v. lib. Ro. ꝯs. ccccxliiij.
Sebasti. Sapi.

[b] ¶ Nũquid aũt. De hoc articu. vi deas copiose ꝑ feli. in. c. cãm. s̃. de p̃scri. ꝛ ꝑ Mod. ĩ c. quãto. s̃. de iud.
Sebasti. Sapi.

[c] ¶ Institutio. an institutio facta sine p̃ntatiõe p̃roni sit irritanda de rigore iuris an de equitate tradit feli. in. c. cũ bertoldꝰ col. iij. s̃. de re iud.

[d] ¶ Venditio. Et plene ꝑ Do. in. c. vnico in princ. de iurepa. li. vj. ꝛ vid qd no. ꝑ eũdẽ do. Ab. Pañ. in. c. q̃relã. ver. ꝛ induco hãc gl. de simo.
Sebasti. Sapi.

¶ Vẽditio. Vide ꝙ ĩ siñ no. ro. ĩ consi. ccclxviij. inci. p̃ns ꝯsultatio. ĩ prin. qd ad ꝓpositũ adducit Deci. in. c. ꝙto. colũ. iiij. ꝟ. p̃dicta ꝯclusio. s̃. de iudi. vbi d' veritate huius arti.

[e] ¶ Laico. Et adde qd hic plenissime disputat do. Abb. ĩ sua dispu. q̃ incip. augerio. ꝛ tãdẽ factis amplis allegationibꝰ ad vtrãqȝ partem cõcludit contra cõem opiñ. qd etiã cũ cõsensu ep̃i patronus iuspa

tronat⁹ quod hꝫ nō poterit donare laico.⁊ hoc ponit in pmo dubio sue disputationis ⁊ de hoc vide oino q̄d Hosti.late scribit i sum.eiusdem titu.de iure patro.§.qualiter transfera.ver.donatione.Itē adde hic qd not.do.de rot.in nouis deci.clv.

¶ Adde Calde.cōsil.iiij.hoc titu.

a ¶ In p̄sentādo. Adde do.de rot.deci.clxxvij.i antiquis hoc titu.

b ¶ Instruēte. adde ꝙ ideo patronus nō pōt aliuꝫ p̄sentare lꝫ de iure institut⁹ p̄uandus veniret.vt dicit Rom̄.cōsilio ccccl v.vbi alleg. etiam do.de ro.

c ¶ Sed tu.Not.remissiue casus in quibus permittit̄ penitentia.⁊ vid hoc per do.Ant.in.j.col.in ver.in foro vo iudiciali. Et vide not.post glo.in.c.diuersis fallacijs.de cleri.coniug.

¶ Adde ad materiā hui⁹.c.Ro.cōsi.clxxvij.Old.consi.j.

Sebasti.Sapia.

d ¶ Oia bona.cōtrariū tenet Car.in cle.ij.in prin.i viij.q.de iurepat.vbi dicit ꝙ confiscatis bonis nō trāsit iuspatronatus sed ecclesia remanebit libera. vide Feli.i.c.quāto.col.ij.ver.vtrū snia laici.s.de iudi.⁊ Bal.in.l.fi. Cardi.vlti.q.ix.a versi.nunquid si iudex secularis. C.d edi.diui adr.tol.

toritate.epi.Sed cōtra hoc facit iste tex.nam cōcessio fuit facta religiose domui ⁊ tñ dicit̄ ꝙ non valuit ꝯcessio de re nō vacāte:vñ dicerē ꝙ aut qs intēdit donare ecclesiā nō vacātē loco religioso: vt valeat vt extūc in preiudiciū rectoris:⁊ nō valet donatio.⁊ ita intelligat̄ iste tex.aut intēdit cōcedere sine preiudicio rectoris ⁊ valet.⁊ sic intelligo glo.⁊ ꝑ hoc tex.in.c.cōsultationib⁹.de dona.⁊ in cle.fi.de re.ec.non alie. ¶ † Ultimo extra gl.oppo.de.c.ij.de sup.negli.prela.vbi valet institutio epi sine p̄sentatione patroni:cuius contrariū innuit ista litera in fi.Solu.regulariter nō valet hic.⁊ in.d.c.decernimus.Fallit ſm Host.si patronus fuit negligēs in presentādo.vt in.d.c.ij.⁊ dic ꝙ data negligētia patroni potestas deuoluit̄ ad eum qui habebat instituere etiā si ep̄s non sit.vt est glo.multū no.in cle.j.de sup.negli.p̄la. Scd̄o fallit qñ patronus p̄sentauit indignū.vt in.d.c.ij.⁊ per hoc sentit Hosti.ꝙ patronus presentando indignū priuatur ea vice potestate presentādi.qd an sit verū indistincte plenius dixi in.c.cum vos.de offi.ordi.⁊ dic vt ibi.Tertio fallit ſm eū si concessio fit per papam vel per legatū de latere.vt in c.dilectus.j.eo.Sed tu dic melius ꝙ aut est iuspatronatus ecclesie:⁊ ꝓcedit dictū Host.vt legatus possit cōcedere sine p̄ntatione ecclesie.⁊ ita loquit̄ c.dilectus.Aut est patronus laicoꝝ ⁊ null⁹ citra papam potest ecclesiā cōferre sine p̄sentatiōe patroni.⁊ iste est proprie casus.in.d.c.cum dilect⁹.j.eo.vbi de hoc vide bonam glo.in.c.per literas.de preben.in clemen.

1 ☞ Patroni noui nō debēt nec possunt mutare illos qui ante erant presentari ⁊ instituti.2.

3 Iuspatronatus nō potest adiudicari vni ex heredibus:quia penes oēs debet esse insolidum.

4 Iuspatronatus nō potest cedi per creditores nil in bonis habentes.

5 Patroni possunt inter se ordinare:vt alternis vicibus habeant ius presentandi.

6 Patronus potest rectorem institutū ab ep̄o sine eius licentia mutare.

7 Successor non tenetur stare contractui inito per predecessorem.

Successor singularis non tenetur stare colono.

Emptor non cogitur stare locationi facte ꝑ venditorem.

Clerimoniā. † Institutū in ecclesijs patronatis per nouos patronos mutari nō possunt nec vicissitudines ecclesiarum per eos fieri.duo sunt dicta.secūduꝫ ibi,⁊ vicissitudines. ¶ Casus l̄ralis. Mortuo patrono cuiusdā ecclesie heres suus in iurepatronatus sibi succedēs ecclesiā eandē de nouo ordinare voluit.Cōsult⁹ papa super hoc respōdet dicēs ꝙ ꝓpter mutationē patronorū ordinatio ecclesiaꝝ mutari nō debet ab ipsis patronis vl' ab alijs qd esset absurdū cū in patronoꝝ ptāte ecclesia nō cōsistat.Ber. ¶ † No.ꝙ licet patronus habeat ius p̄ntandi^a in ecclesia.vt.s.eo.quasi per totū:tñ legitime institutus ad p̄sentationeꝫ antiqui patroni nō dꝫ remoueri ad instātiā noui patroni.⁊ iste est ꝓpri⁹ intellect⁹. ¶ † Et hec faciūt ad.q.pone plures heredes fuisse institutos ꝑ defunctū reperit̄ iuspatronat⁹ in hereditate:nunqd possit illd adiudicari alteri ex heredib⁹.Io.an.post Hoff.tenet ꝙ nō.arg.hui⁹.c.ꝙ ꝓhibet mutationē ordinatiōis ecclesie ſm humanā ꝯditionē:lꝫ eñ noia debitorū inuēta in hereditate p̄nt adiudicari vni ex heredib⁹.tñ diuidi nō p̄nt.vt in.l.ea q̄.C.fam.herci.⁊ i.l.ij.⁊.iij.ff.e.tñ iuspatronat⁹ nō pōt diuidi inter heredes nec adiudicari vni ex heredibus.sed oēs heredes patroni erūt insolidū.do.Pe.miratur de hoc dicto Io.an.cū iste text.nō ꝓhibeat trāslationē de vno in aliū:vñ tenet ip̄e ꝙ licite p̄t adiudicari vni ex heredib⁹:tum q̄ iuspatronat⁹ trāsit cū vniuersitate.vt in.c.ex l̄ris.s̄.eū q̄ vtili⁹ est ecclesie vnū habere patronū ꝙ plures:q̄ solet negligi ꝙ cōiter possidet̄.C.qñ ⁊ qb⁹ quarta ps debet̄.l.ij.li.x.ſꝫ mihi plus placet opi.p̄cedēs tali ratione.Aut eñ hereditas equaliter diuidit̄ inter institutos:⁊ nō apparet rō quare magis debet adiudicari vni ex heredib⁹ ꝙ alteri vñ cū sit ius indiuisibile ꝯsistit penes oēs isolidū.vt no.gl.s̄.e.c.j.Aut cui adiudicat fuit data minor ps.hereditatis:⁊ nō vꝫ illa adiudicatio:q̄ vr̄ adiudicatū iuspatronat⁹ in cōpēsationē bonoꝝ:⁊ sic q̄dāmodo cōmutaret̄ cū re t̄pali ⁊ recipiet estimationē cōtra.c.de iure.j.eo.⁊ tene mēti

4 ad.q.q̄ quotidie pōt accidere. ¶ † Et ꝑ hoc al's dixi ꝙ patron⁹ nihil habēs in bonis nō poterit cedere iuspatronat⁹ creditorib⁹:q̄ nō recipit estimationē vt dixi:nec pōt interuenire titul⁹ nō gratuitus.vt in.c.q̄ clerici.s̄.e.⁊ in.c.p̄terea.de trāsa. ¶ Sed q̄ro qd intēdat l̄ra ꝑ verbum vicissitudines.Sol.tres sunt itellectus.quidā exponūt vicissitudines.i.mutationes seu grauamina. Alij vt Inn.ꝙ intēdit ꝓhibere ꝙ patroni nō p̄nt cōuenire adinuicē vt vn⁹ sit patron⁹ vno anno:ali⁹ alio:vt

5 sic habeāt quandā vicissitudinē. ¶ † Sed hoc dictū limita qñ vellet ex toto ius diuidere:nā respectu exercitij bene p̄nt hāc ꝯuētionē facere vt vnd putet vna vice:alius alia.vt est tex.in cle.fi.eo ti.Simile in tutoribus q respectu administrationis p̄nt diuisionē adinuicē facere:sed nō possunt diuisionē adinuicē facere quo ad ius tutele.vt.l.inter tutores.ff.de admi.tut.Tertij:vt Host.intelligūt ꝙ ꝓhibet̄ hic cōmutatio iurispatronat⁹ vtputa si duo patroni haberēt plura iura patronat⁹ non p̄nt illa ꝑmutare sine autoritate epi.⁊ no.hūc itellectū q̄ facit ad ea q̄ dixi in.c.preced.ꝑ hoc vr̄ gl.in.c.nemini.xvj.q.vij.⁊ q̄libet intellect⁹ est

6 bonus in se. ¶ † In glo.j.in fi.hec glo.nō r̄ndet specifice ad.c.decernimus.vbi mutat̄ rector ad istantiā patroni.ideo dic ꝙ illud loquit̄ qñ ep̄s spreto patrono instituit rectorē in ecclesia.hic loquit̄ qñ sacerdos fuit legitime institut⁹ q mutari nō dꝫ ex mutatiōe patroni. ¶ Sꝫ q̄ro que fuit ratio dubitādi.Sol.potuit esse duplex. Pria q̄ resoluto iure autoris resoluit̄ ius successoris.vt in.l.lex vectigalia.ff.de pig.ſꝫ patronus antiqu⁹ fuit autor iuris huius sacerdotis:videbat̄ ꝙ resoluto iu-

7 re illi⁹ esset resolutū ius istius. ¶ † Scd̄a rō successor non tenet̄ stare ꝯctui inito ꝑ p̄decessorē.nā emptor domus tenet̄ stare locationi facte ꝑ venditorē:cū sit successor singularis.vt in.l.emptorē.C.loca.ita videbat̄ ꝙ nouus patron⁹ nō tenebat̄ stare p̄ntationi facte ꝑ p̄decessorē.ſꝫ ꝯtrium hic decidit̄.Ratio q̄ rector istitut⁹ in ecclesia nō hꝫ ius a patro

b no principal'r ſꝫ a superiore instituēte^b.vt in.c.qd aūt.s̄.eo.Itē institutus habet ius in ecclesia.vt in.c.si tibi absenti.de preben.li.vj.ideo nō potest remoueri per successorem.facit qd no.in.d.l.emptorem.

1 ☞ Patronus non potest cōferre ecclesiam patronatam clerico:⁊ nō obstante tali collatione potest in ea rectorem presentare.

2 Patronus etiā ecclesiasticus nō pōt alicui cōferre ecclesiā in titulum.

3 Iuspatronatus cōfiscatur cum alijs bonis:⁊ transit in fiscum.

Patronus nō poterit per iudicem secularem priuari iurepatronatus:nisi cum vniuersitate bonorum.

4 Patronus si commiserit crimē lese maiestatis:eius filius clericus non priuatur ecclesia patronata quā habet.

1 Cum laici. † Summatum est.s̄.eo.illud.vel summa sic.Patronus ecclesiā clerico conferre nō pōt:⁊ si cōtulerit pōt hoc nō obstānte ad illā p̄sentare rectoreꝫ.primo dictū.scd̄o rō.ibi:nō eñ. ¶ Casus literalis.Aliquis laicus patern⁹ ꝯcessit ecclesiam nesciente ep̄o aut nō ꝯsentiēte.postea penitentia duct⁹ clericū aliū p̄sentauit ep̄o ⁊ ep̄s ipsum instituit. Querit̄ q̄ cōcessio valeat.dicit̄ ꝙ institutio illius valere dꝫ q̄ autoritate epi est istitut⁹ nō obstāte prima ꝯcessiōe que nulla est:q̄ nō licet laicis clericos in ecclesijs ordinare Ber. ¶ No.j.casum in q̄ quis potest venire cōtra ꝓpriū factū.⁊ in hoc multū instat glo.⁊ Io.and.

c ponit plures casus:ſꝫ tu^c vide plene ꝑ Cal.in.c.si qs p̄sbyterorum.de reb.eccle.nō alie.⁊ dixi in.c.cū sup.de cōces.p̄bē.ꝑ Bar.in.l.post mortē ff.de adop.⁊ in.l.qui ea mente.ff.de fur.per Cy.in.l.si quis nō dicaꝫ rapere.C.de epis.⁊ cleri.vbi tractat an sit locus penitētie in delictis.⁊ ali-

2 quid tetigi in.c.j.de eo qui mit.in pos. ¶ † Scd̄o no.patronū nō posse ordinare ecclesiā.vñ nō pōt eam alicui cōferre in titulū.⁊ dic hoc procedere etiam si sit patronus ecclesiasticus.vt in.c.fi.j.eo.⁊ in.c.j.xvj.q.vj.

3 ¶ † Sed hic quero:nūquid iudex secularis possit ꝓpter delictū priuare patronū laicū iurepatronat⁹.vide glo.no.xvj.q.vij.c.filijs.In ꝯtriū vide gl.in cle.pastoralis.in ver.subiecte.de re iudi.satis putarē ꝙ ꝑ se nō possit eū priuare cū iuspatronat⁹ teneat ab ecclesia ⁊ nō a principe secu-lari:sed cū vniuersitate bonoꝝ poterit:⁊ ideo si pater cōmisit crimē

d lese maiestat:⁊ sic oia bona^d cōfiscant̄:dico ꝙ trāsit iuspatronat⁹ in fiscū ⁊ nō ad filios.⁊ sic intellige gl.no.in.d.c.filijs.facit qd dixi.s̄.e.c.ex

4 literis. ¶ † Et hec faciūt ad aliū.q.no.Pone ꝙ ꝯmittēs crimē lese maiestatis hꝫ filiū clericū beneficiatū nūqd filius perdat beneficiū.⁊ videt̄ primo ꝙ sic:q̄ filij hui⁹ criminosi efficiunt̄ infames.vj.q.v.j.verū.vsi.quis cū militibus.⁊.l.quisquis.C.ad.l.iul.maiesta.sed infamis nō pōt tenere beneficiū.vt in regula infamibus.de reg.iur.lib.vj.⁊ in.c.iter dilectos.de exces.prela.sed ꝯriam sniam tene:quia cum filius sit clericus nō efficitur infamis:q̄ lex secularis nō potuit inficere cū nō sit legi subditus.⁊ in.c.qd clericis.⁊ quod ibi no.de foro compe.⁊ ad hoc vide gl.not.in.c.satis peruersum.lvj.dist.

1 ☞ Ecclesia potest prescribere aliam ecclesiam vt subsit sibi.

Ecclesia siue beneficium non possunt prescribi quo ad titulum sine canonica

nonica institutione.
Titulus minus legitimus aliqñ dat cām p̄scribēdi.nu.6.
2 Consensus alicuius quotiescunq̧ requiritur in aliquo actus sufficit qd̄ interueniat ex postfacto.
3 Intellectus iurium non sunt trahendi ad gratiam.
4 Tacens in actu odioso non presumitur consentire.
Consensus presumitur ex cursu longi temporis.
5 Heres q ꝓbabil'r pōt ignorare factū d̄functi pōt p̄scribere.
6 Titul⁹ causat⁹ ex errore ꝓbabili p̄stat causam p̄scribendi.
7 Prescriptio causata ex sola negligentia non petentis currit etiam cum mala fide:s̄m vnam opi.
Prescriptio an currat cum mala fide contra creditorē negligentem petere debitum.
8 Ius qd̄ qs non habet quo casu potest in alium tranferri.
Cardinales transferunt in papam id quod non habent.
Electores transferunt in electum id quod non habent.

a **Cura pastoralis.** [a]Religiosi vēdicare vel retinere nō p̄nt ecclesias sibi cōcessas a laicis sine diocesani consensu nisi legitime p̄scripserint: vel postea diocesan⁹ cōsenserit.ꝛ tria facit.p̄io ponit dictū scd̄o exceptionē.ibi:nisi.tertio rōnē ipsi⁹: ibi:cū em̄. ¶ Casus l'ralis. Quidā religiosi ꝛ alij etiā clerici recipiebāt ecclesias de manib⁹ laicorū sine autoritate ep̄oꝝ qd̄ erat iuri ꝯtriū.vñ mādat papa p̄dictis religiosis ꝛ clericis ꝙ null⁹ eorū eccl'ias recipiat ex dōatione laicoꝝ sine autoritate ꝛ consensu diocesani ep̄i:vel retinere p̄sumat tal'r acq̄sitas nisi legitima fuerint p̄scriptiōe muniti.vel postea ꝯsensū habuerint diocesani ep̄i:quia laici nō possunt in alios nisi ius qd̄ habent trāsferre huiusmodi cōcessiones irrite sunt cēsende. Ber. ¶ No.j.laicum posse ex diocesani cōsensu cōferre ecclesiam quo ad ꝓprietatē loco religioso.ꝛ intellige istū tex. prout dixi.s̄.co.illud.vt intelligatur dispensatiue qñ laici istas ecclesias de facto tenebant:ꝛ erāt ita potentes vt ab eorū manibus eripi nō possent:alias aūt laicus cōferre vel donare ecclesiam non pōt quātūcunq̧ interuenerit cōsensus episcopi:q2 nemo dat qd̄ non habet.s̄.eo.quod autē.
1 ¶ †Not.ij.ꝙ ecclesia pōt prescribi per ecclesiam.intellige iure ꝓprietatis vt ecclesiā habeat ad ꝓprios vsus vel tanꝗ̄ subiectā vel vnitā.ꝛ in hoc tene mēti istū tex.ꝛ vide qd̄ dixi in.c.vt sup.de re.eccl.nō alie.ꝛ quod no.glo.in clemē.j.de exces.p̄la.secus dicūt doc.respectu ti.nā prescribere qs ecclesiam non pōt vt eam habeat tanꝗ̄ prelatus seu rector in regula.j.de reg.iur.in.vj.ꝛ in.c.ex frequētibus.de instit.qd̄ limita prout glo.sing.in.c.ꝯtingit.de do.ꝛ contu.ꝛ ibi dixi. Item no.casum in quo titulus minus legitimus dat cām
2 prescribendi.ꝛ de hoc latius.j̄. ¶ †Item no.ibi:postea cōsensum ꝛc.ꝙ vbi in actu requiritur alicui⁹ cōsensus sufficit vt īteruenīat ex post facto.ꝛ no.ꝙ pōt interuenire ꝯsensus
b etiam post actū nullū[b].qd̄ videtur contra no.per Inn.in c.cū cōsuetudinis.de ꝯsue.sed dic ꝙ actus valebit exnunc. nō vt extunc.facit quod no.gl.in reg.ratum.ꝛ in reg.rati.ꝛ reg.firmat.de reg.iur.li.vj. ¶ In gl.ij.in fi. Ex hac gl.habes tres sol.ad ꝯtriū formatū in p̄n. Prima qd̄ rōne scādali toleratur hec prescriptio.ꝛ hāc glos.sentit Guil.naso.di-
3 cens qd̄ in hoc ista decr.cōtinet grām.† sed hec sol.nō placet:q2 intellectus iuriū non sunt trahendi ad gratiam. vt not.in.c.ex parte.de testi. Item hic non est aliquod ꝟbum sapiens grām:imo tex.in ver.legitima.innuit oppositū.nā presumptio non pōt dici legitima nisi habeat oēs qualitates requisitas a lege. Secūda sol.ꝙ ex cursu temporis tacitē interuenit cōsensus ep̄i.hec solu.prima fronte est notabi-
4 lis. Sed ob.†q2 in actu odioso nō p̄sumit' cōsensus ex taciturnitate.vt not.in reg.qui tacet.de reg.iur.libr.vj.facit.c. cum iamdudū.de preb.nisi velis saluare dicendo qd̄ ex cursu tanti temporis presumitur qd̄ cōsensus interuenerit.pro
5 quo glo.no.in.c.peruenit.de emp.ꝛ vēdi.† Tertia sol.ꝛ notabilior qd̄ illi qui receperūt a laicis nō potuerūt prescribere:sed successores qui ꝓbabiliter potuerūt ignorare qualitatem facti potuerūt p̄scribere:q2 potius successores errāt in
c facto ꝗ̄ in iure[c].ꝛ no.sing.hanc so.ꝛ habes glo.similem in c.de quarta.de p̄scr.ꝛ in.c.in p̄imis.ij.q.j.ꝛ in.c.si sacerdotes.xvj.q.iij. Et no.qd̄ vitiū p̄lati p̄decessoris nō nocet successori in p̄scriptione:lꝫ ꝯtriū sit in herede:q2 mala fides defuncti nocet heredi vniuersali.vt in.l.cū heres.ff.de diuer.ꝛ tēp.p̄scri.ꝛ.l.vitia.C.de acqui.posses.ꝛ est diuersitatis rō q2 heres censetur vna persona cum defuncto:vt in autenti.de
d iureiuran.a morīē.p̄sti.§.i.sed successor[d] in dignitate nō est eadē persona cum predecessore.ratio rationis est:quia heres omne ius causat a defuncto:sꝫ successor i dignitate causat a superiore qui promouit eum ꝛ nō a defuncto.ad hoc quod no.Inn.in.c.eā te.de rescri.ꝛ do.de Rota deci.ccxxiiij.ꝛ hāc d̄riam sequit' Dy.in reg.possessor.de reg.iur.li.vj.
6 Quarta sol.extra gl.ponit' per Inn.† qd̄ isti clerici vel religiosi errabāt in facto ꝛ nō in iure:q2 credebant consensum ep̄i interuenisse:vt quia hoc audierūt a fide dignis :vel fuerunt eis ostense litere false:nā error ꝓbabilis in titulo p̄stat causam prescribendi:vt.l.quod vulgo.ff.pro empt.ꝛ plene per Bar.in.l.celsus.ff.de vsuca. Et not.bene tu canonista hāc sol.qd̄ in prescriptiōe vbi req̄rit' titulus sufficit qd̄ quis credat titulū sp̄alē interuenisse ꝓbabili credulitate ductus. vt q2 audiuit a fide dignis vel est fama vicinie.ꝑ hac solu.
7 vide qd̄ dixi in.c.ij.de his que fi.a prela.†. Quinta sol.dat' per Goffre.ꝛ Uin.dicētes qd̄ hic non cadit proprie p̄scriptio:sed propter odiū ep̄i negligētis causatur istis clericis exceptio. Et no.sin.hanc sol.nā innuit qd̄ vbi prescriptio
b causat' ex sola negligētia nō petentis:tūc currit prescriptio
e etiam cū mala fide[e]:cū paretur exceptio cōtra non petētē: ꝛ sic facit qd̄ contra creditorē non petentem debitū currat prescriptio etiā cum mala fide:quia ex sola negligētia creditoris sine facto d̄bitoris currit p̄scriptio.ꝛ hoc sentit Inno.in.c.q2 plerīq̧.de imm.eccle.ꝛ Archi.xvi.q.iij.§.pōt.et Bar.in.l.sequit'.§.si viam.ff.de vsuca.ꝛ in.l.fi.ff.queadmo. ser.amit.sed ipsemet Bart.sensit oppositū in.l.oēs populi. ff.de iust.ꝛ iu.ꝛ Io.an.in.c.ij.de excep.li.vj.ꝛ hanc partem contrariā cōiter tenent Mod.in.c.fi.de p̄scrip.ꝛ ibi dixi et tāgo in.c.qd̄ clericis.de fo.cōp. Alij aliter soluunt sed diuinant.ideo tene vlt.sol.glo.vel aliam Inn. ¶ In glo.peñ. in fi. De hoc dic vt in reg.nō firmatur.de reg.iur.libr.vj.et vt.s̄.dixi.cōcessio ista ex subsequēti cōsensu valet vt exnūc:
8 non aūt trahitur retro vt valeat extūc. ¶ † In gl.fin.in fi. Dic qd̄ id qd̄ quis non habet in actu nec in potentia non pōt in alium transferre:sed id qd̄ habet in potētia:licet nō habeat in actu potest transferre.exemplū in electionibus q non habent dignitatem episcopalem ꝛ tamen transferunt in electum ꝛ in cardinalibus in papam.

1 ☞ Patronus si intra tempus statutum non presentaret ecclesie vocantis rectorem episcopus loci supplebit.
2 Patroni laici habent quatuor menses ad presentandū:clerici vero sex menses.
3 Patroni si contendunt super iurepatronatus debet ep̄s expectare vsq̧ ad tempus statutum: quando scꝫ constat ecclesiam esse patronatam:alias secus.
4 Ep̄s si instituit aliquē sine p̄sentatione in casu permisso debet omino institutus presentare habenti iuspatronatus qui debet contentari institutione facta ab episcopo.

1 **Si vero.** † Si patroni ecclesie vacantis intra tempus a iure concessum
b nō presentant ep̄s ordinabit ecclesiā. Prio qō. Scd̄o solutio ibi:sane. Tertio limitatio.ibi:ita. ¶ Casus literalis. Inter aliquos vertit' cōtrouersia de iure patronatus sup aliqua ecclesia ꝓpter quā cōtrouersiam differtur vltra tp̄s a iure constitutum ordinatio ipsius.sup hoc consultus papa a Ligoneñ.episcopo respondit eidem dicēs ꝙ appellatione remota ordinet ecclesiā de p̄sona idonea:ita ꝙ institutus representet' ab eo q ius obtinuerit pa-
c
2 tronatus. Ber. ¶ †No.j.ꝙ ep̄s q habet instituere nō debet expectare patronos cōtendētes sup iurepatronat⁹ nisi vsq̧ ad tp̄s patronis prefixū ad presentandū:ꝛ sic vsq̧ ad quatuor mēses si sunt laici:ꝛ vsq̧ ad sex si sunt clerici.vt j.c.vnico.j̄.eo.li.vj.ad idem.c.qm̄.s̄.eo.ꝛ in.c.eam te.s̄.eo. ¶ †No.
3 ibi:prorogatur.qd̄ ep̄s non debet incontinenti conferre ec-
d clesiam si alij contendunt super iurepatronatus:ꝛ intellige qñ constat ecclesiā esse patronatā si ignorat cui competat. tunc em̄ debet expectare vsq̧ ad tempus predictū: sed si nō constaret ecclesiā esse patronatā non tenetur ep̄s differre institutionem ad solam assertionem contendentium de isto iure.ar.xvj.q.iiij.in.c.volumus. ¶ Item no.casū in quo ep̄s
4 hꝫ instituere in ecclesia patronata sine p̄sentatiōe. ¶ † Ulti.
e not.casum in quo fit presentatio post institutionem:nō autem intelligas quod hec presentatio ius de nouo transferat in institutū sed fit vt verus patronus adipiscatur possessionem p̄sentandi post victoriam in lite:vel vt iste presbyter institutus nō vexetur de facto per verū patronū. Quid autem si iste q obtinuit in lite non vult p̄sentare institutū per ep̄m. dicunt doc.quod non nocet instituto:quia iam habuit plenum ius ex institutione ep̄i autoritate iuris.nam ista representatio fit ad cautelam:vt.s̄.dixi. ¶ Et not.ex hoc vnum modum recognoscendi patronum qui pronuntiatur patronus post institutionem legitime factam per episcopum.

a ¶ Cura pastoralis. Pro itellectu hui⁹ decre. video in no.do. Ab.panor.in dispu. ici. augerio.in.x.col. vbi reuocat nouū intellectū ad hāc decre.quem dicit posuisse do. Ant. in.c.cum cōsuetudinis.de cōsuetu. ¶ Adde dños d̄ Rota decisi.suis. hoc titu.in nouis

b ¶ Actum nullū. Et ita etiā no.d. Ant.hic in.j.col. ꝟsi.nota hic apertū ꝛc.et per hoc decidit' questio d̄ qua fui pridie interrogat⁹ d̄ facto duo ex trib⁹ p̄sentarunt ꝯtēpto tertio:ꝛ sic p̄sentatio nō valuit.ar.c.venerabilē.de elec.ꝛ dixi tamē qñ presentatio poterat ratificari.p tertiū ꝛ alle.istum text. ¶ Adde an dictum isti⁹ apostillantis sit verū qd̄ nō vꝫ presentatio facta a duob⁹ ex tribus ꝯtēpto tertio arguendo ab electione ad p̄sentationē:qd̄ voluit Fede.cōs.cij.ꝛ an maior pars sufficiat in p̄sentatione:vide Calde.cōsil.v.hoc titu.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Actum nulluꝫ. Uide Iaso.post Bar.ꝛ alios in.l. si qs mihi bona. §.iussum.colū.vj. ver.circa tertiam ꝯclusionem.ff.de acqui.heredi.

c ¶ Iure. Not.ꝑ limitatione gl.in.c. ap̄lice.de don.in vi.an bona fides cū errore iurꝫ causet prescriptionē.

d ¶ Sed successor. Successor i dignitate nō censet' eadem persona cuꝫ predecessore: licet sec⁹ sit in herede.
Sebasti. Sapia.

e ¶ Cuꝫ mala fide. Cōtrarium tenet Alex.vbi multa alle.in ꝯsi.clxxxv. incipi.viso titulo qōnis.col.pe.ꝟsi. nec p̄dictis.in.ij. vol. Abb.in cōsi. lxxxvii.inci.circa primū.in vlt.dubio.i.j.vol.ꝛ Rapha.cuma.in cōs.

xc.inci.visa copia
pcepti.do. Sozi.
in consi.lxxxvj.in
cip.in causa com-
munitatis . colū.
penul.in.j. parte.
Imol.in consilio
cxxiij.inci.in cau-
sa.colū.j.ꝛ Corn.
perusinus in cōsi.
cccxxxviij. incipi.
videtur per totū.
in.vj.co.

a ❡Cum seculum.
Pro itellectu hu
ius decret. vide q̄
scribit do. Anto.
in.c.ex lr̄is. s̄.eo,
itē vide Bal.i.l.j.
C.de bo.libe.ꝛ in
l.iij.in. xvj.col.C.
de edi.diui adria.
tollen.
Sebastia. Sapi.

b ❡Ex post facto.
Uide ad hec om-
nino dominos de
Rota in simili.q.
dec.xvij.inci.qui-
dam.in titu.de iu
repatr.in antiqs.
Sebasti. Sapia.

c ❡Videt̄ equius.
Idem tenet dn̄s
Jas.in.l. volun-
tas.C.de fideicō.
ꝛ alia alleg. Feli.
in.c.que in eccle-
siarum.colū.ante
penul.s̄.de cōstit.
Sebasti. Sapia.

d ❡Presentare.
Idē tenet Card.
ꝛ Imol.in.c.fi.s̄.
de inst.vbi Imo.
refert aliquos te-
nere contrarium.
ꝛ idē tenet Bal.
post Spe.in titu,
de iurepatro.

1 Feudum non dicitur quid vniuersale quando consistit in vno predio:secus si consistit in villa vel castro.
2 Iuspatronatus consistēs in re feudataria an alienato feudo alienatur iuspatronatus.
3 Iuspatronatus transit in heredes etiam extraneos.
4 Iuspatronatus non transit in filiam dotatam que renunciauit hereditati paterne.
Femina succedit in iuspatronatus sicut masculus.
5 Iuspatronatus transit in filios non heredes.
6 Iuspatronatus potest transferri titulo particulari:sicut regulari in laicos cum consensu episcopi:in clericos vero etiā sine consensu episcopi.

Cum seculum.

a Si iuspatronatus ecclesie deuenit ad exemptos:p hoc in nullo dʒ ledi ius ep̄ale. Primo exordium decisum. Secundo prohibitio.ibi:prohibemus. ❡Casus lr̄alis. Hospitalarij aliqn̄ acquirunt iuspatronatus in ecclesijs parochialibus rat.ōe feudorū emptorū,aut alio modo:prohibet eis papa ne ius ep̄ale hac occasione diminuant diocesano episcopo. Berū.
1 ❡†No.j.qd iuspatronatus existēs in aliquo feudo transit cū venditiōe feudi.qd intelligit Inno.quādo villa vel castruʒ fuit datū in feudū:secus si res particularis vt vnum predium quasi tunc feudum non sit quid vniuersum: sʒ po
2 tius res particularis.qd no. ❡Ex hoc etiam infert̄ †qd lʒ iuspatronatus cōpetat in ecclesia ɔstructa in feudo tuo nō tn̄ cum alienatione feudi transit iuspatronatus:lʒ ego dubitem qn̄ fundus est datus in feudum:q2 cum habeat dn̄s feudi iurisditionem.vt in.c.ceterum.de iud.ꝛ.c.ex transmissa.ꝛ.c.verum.de fo.cōpe.ꝛ sic feudū absq3 alia expressione multa cōtineat videtur qd trāseat iuspatronat⁹.doc.tamē cōiter sentiūt oppositū. ❡No.ij.ꝙ fratres hospitalarij possunt acquirere iuspatronat⁹ etiā in ecclesijs parochialib⁹. ❡Ulti.no.ꝙ exēptus habēs iuspatronat⁹ in nullo potest diminuere ius ep̄i.pro hoc bonus tex.xvj.questione.vij.c.j. ❡In glo.j.in fi.No.ex glo.plures modos in quib⁹ iuspatronatus trāsfert̄: eosdem modos ponit Inno.s̄.eo.super
3 rub.ꝛ vide gl.xvj.q.vij.in.c.pie mētis. † Et quatenus glos. dicit de successione dubitabat̄ nūquid trāseat iuspatronatus.ad heredes extraneos:an ad suos. Sol.quidā dixerūt ꝙ queadmodū iuspatronat⁹ libertorū trāsit solū ad filios etiam si nō sunt heredes.C.de lati.liber.tol.l.j.§.sub conditione.ꝛ in.l.filij.ff.de iurepatro.ꝛ ita patronatus cōpetens in eccl'ia.ꝛ d h̄ vid bo.gl.xvj.q.j.c.ɔstitutū.ꝛ ea.cā.q.vij.i.c. consyderandū.ꝛ in.c.si plures.contrariū tenet Innoc.s̄.e. super rub.ꝛ Io.an.hic.ꝛ sentit glo.in.c.filijs.xvj.q.vij.ꝛ facit ista glo.que simpliciter dicit ꝙ trāsfert̄ successione:nō distinguens inter filios ꝛ alios. Item si solum filij succederēt non posset patronus transferre in aliam personam ēt cum vniuersitate nec potest donare.cuius ɔ̄riū hic apparet.ꝛ in c.illud.s̄.eo.ꝛ ideo dic ꝙ iuspatronatus trāsfert̄ in q̊scūq3
4 heredes.†hoc idē sensit Fed.cōsi.cxj.vbi dicit qd si filia dotata nō succedit patri:q2 renūtiauit hereditatē non succedit in iurepatronatus cum filijs masculis.nā collige duo: primo qd vbi filia est heres sicut masculus succedit in iurepatronatus:sicut ꝛ masculus:ꝙ plenius dixi in.c.fi.de cōces.p̄bē.sentit Io.an.in.c.nobis.j.eo.vbi dicit qd femina
5 ex donatiōe efficit̄ patrona sicut masculus. ❡†Scd̄o habes notare ꝙ iuspatronatus regulat̄ ab hereditate etiā inter filios:ꝛ sic filius qui nō est heres nō succedit in iurepatronatus.hoc etiā sentit Io.an.in.c.proxi.vbi dicit ꝙ vbi est cōsuetudo vt i Anglia ꝙ solū primogenitus succedat:
6 alij filij nō succedūt in iurepatronatus.† Sed ex eodē ꝟbo querit̄ nūquid possit trāsferri iuspatronatus titulo legati. dicit hic Io.an.ꝙ queadmodū iuspatronatus pōt donari ita ꝛ legari;q2 legatū est quedā donatio a testatore facta. vt insti.de leg.in pn̄.ꝛ ideo sufficit ꝙ si ecclesie legat̄ nō est necesse interuenire consensum ep̄i sicut in donatione inter viuos.vt dixi.s̄.e.illud.Si aūt legatur laico vel clerico nomine ꝓprio debet interuenire cōsensus ep̄i sicut in donatione:dicit tamē hoc speciale fauore vltime volūtatis vt con-
b sensus episcopi possit interuenire ex postfacto[b]:sed cōsilius est vt habeatur cōsensus vel aū mortē testatoris.sed Fede. cōs.ccxxv.fuit in singulari opi.ꝙ possit trāsferri titulo legati sine cōsensu ep̄i.mouetur quia iura indistincte dicunt qd transfert̄ successione:nec distinguūt̄ inter legatum ꝛ hereditatem:nā is qui habet ex legato habet ex successione.adducit etiā alias rones.ꝛ alij doc.mode.cōiter dicunt oppositū: ꝛ maxime Cald.q dt qd ante consensum episcopi iuspatronatus consistit apud heredē:q2 ex ordinatione laici iuspatronatus non potest in alium transferri:qd mihi plus placet q2 iura loquuntur cōiter de filijs vel heredibus nō aūt in legatarijs.vt in.c.filijs.xvij.q.vij.ꝛ in.c.j.s̄.eo.

1 Ecclesia patronata non potest sine consensu patroni p aliquem occupari.
2 Patronat⁹ p̄sentās aliquē p̄tio vl' dono ɔmittit simoniā.
3 Episcopus instituens aliquem sine presentatione patroni institutio est nulla.
4 Iuspatronatus quando confertur extraneo requiritur cōsensus episcopi:secus si confertur compatrono.
5 Remittere ꝛ dare idem est.
6 Iuspatronatus nō trāsit nisi in succedentes in hereditate.
7 Iuspatronatus si donetur alicui in perpetuum:potest donatarius donatorē presentare.secus si cōcedatur ad tp̄us.

Ex insinuatione.

1 † Sine cōsensu patroni nō pōt qs ecclesiā occupare. Primo narrat factum. Scd̄o dat iudices.ibi mādamus. ❡Casus literalis. D.clericus cōquestus fuit dn̄o pape ꝙ cū frater eius cesserit iuspatronatus qd cōiter habebāt i q̄busdā ecclesijs: quidam clerici sine ipsius assensu ꝛ p̄sentatione illas ecclesias occuparūt ꝛ detinēt occupatas.mādat papa quaten⁹ si est ita detentores earū cōpellāt vt illas p̄dicto clerico re-
2 stituant per eū libere ordināndas. Ber. ❡†No.j.ibi:liberaliter.ꝙ vbi iuspatronatus donat̄ debet esse cōcessio liberalis vt sic nullū interueniat preciū nullūq3 donū:al's cōmittere-
3 tur simonia.arg.in.c.preterea.de transac. ❡†No.ij.ꝙ obtinentes ecclesiā patronatā sine p̄sentatione dicūtur occupatores ꝛ detentores.ꝛ sic facit hec litera optie in arg.ꝙ institutio ep̄i est nulla absq3 p̄sentatione patroni.ꝛ tetigi.s̄.eo. c.illud. ❡Not.vlti.ꝙ patronus largo modo dicit̄ ordinare ecclesiam ꝛ hoc respectu p̄sentatiōis quā facit de rectore.
4 †In gl.j.in fi.No.gl.sing.quia nescio alibi.nam intelligit tex.qd ambo isti fratres erant patroni:ꝛ ꝙ alter cōsensit reliquo nesciēte vt ipse solus esset patronus:nec fuit necessarius cōsensus episcopi:q2 non est ꝓprie donatio:sed potius proprij iuris relaxatio cū quilibet patronus habeat ius in solidum.Et ex h̄ limitat̄ cōis theorica doc.in.c.illud.s̄.eo. vt tunc sit necesse habere cōsensuʒ ep̄i cū iuspatronatus da-
5 tur extraneo.secus si cōfert̄ patrono. ❡†In cōtrarium tamen facit ſm Io.an.q2 remittere est idem qd donare.vt in c.veniens.de testi.si ergo cōpatronus remittit ius suū: ergo illud donat:ꝛ per cōsequēs dʒ interuenire cōsensus ep̄i.di-
c ctum glo.approbat do.Ant.ꝛ ꝑfecto illud videt̄ equius[c]. sed illud dictū verius.nā cōsensus ep̄i desiderat̄ ne qd falsitatis vel fraudis cōtingat in donatiōe.nā sepe est ficta emptio ꝛ simulata donatio:vt dixi.s̄.e.c.illud.que ratio etiaʒ militat in cōpatronis. Item ex alio hec lec.in glo.nō videt̄ procedere:q2 tex.dicit qd frater habebat iuspatronat⁹ non autem iste cui fuit facta ɔcessio:ꝛ sic solus donator erat pa-
6 tronus†qd potuit cōtingere ſm Io.an.quia forte isti erāt fratres vterini tm̄ ꝛ iuspatronat⁹ fuit patris alteri⁹:vl' hoc contingit ſm cōsuetudinē Anglie per quā succedit primogenitus in hereditate:ꝛ sic per ɔ̄ns in iurepatronatus:qd bene not.ꝛ tunc ad istū tex.potest rn̄deri ſm Ho.qd donatio fuit facta clerico recipienti nomine ecclesie ꝛ sic nō exige-
7 batur consensus ep̄i. ❡†Sed queritur nūqd possit donatarius presentare donatorē. Conclude post Io.an.ꝙ si est vere donatarius:q2 ex toto fuit cōcessum iuspatronatus:ꝛ tūc potuit p̄sentare donatorē:q2 presentat nomine ꝓprio. Aut nō est vere donatarius sed patron⁹ cōcessit ꝓ ista vice
d ius presentandi:ꝛ tūc nō pōt illū presentare[d]:q2 is facit cuius nomine fit.vt i.l.j.ff.de vi ꝛ vi arma.ꝛ in.c.cum qs .de sen.excō.lib.vj.ꝛ hoc dictū no. ꝓ ampliatione.c.p vestras.

1 Patronus non potest ecclesiam patronatam pro se retinere:vel alteri etiam filio concedere.ꝛ nu.2.
3 Patronus licite non potest seipsum presentare:potest tamen filium suum idoneum presentare.
Filius non querit vsumfructum patri in spiritualibus.
4 Electores possunt vnum ex seipsis eligere.

Consuluit.

1 †Nō potest patron⁹ ecclesiam sibi retinere vel eam alteri cōcedere. Prio ponitur rō. Scd̄o dispositio.ibi:nō decet. ❡Casus lr̄alis. Quidā clerici quasdā ecclesias fundatas a parentibus ꝓpria autoritate vsurparūt.cōsultus papa rn̄det sanctuariū de hr̄ditario iure possideri nō pōt.ꝛ ideo sustineri nō dʒ qd clerici autoritate ꝓpria detineāt ecclesias a parentib⁹ suis fundatas:aut laici filijs vel aliquib⁹ laicis ɔcedāt easdē cū sola p̄sentatio
2 ꝛ nō cōcessio ad patronū pertineat. Ber. ❡†No.j.ꝙ lʒ patronus n̄t

a ℭ Conclude. Patronus in ecclesia posset presentare etiam filium suū. z ad hoc facit tex. z ibi Bal. in. l. si cū sit. ff. de adop. z quod not. Pau. de cast. in. l. si seruus alicuius. in fi. ff. de cōdi. inde. z facit qđ no. Bal. i l. bonorū. C. qui admit. vide quod not. plenius post do. Abba. i. c. peti tio. de iureiur. z per do. Anto. hic in ver. item do. z vide gl. in terminis in. c. q cleri. eo. tit. z Hostie. in sum. eiusdē tit. de iure pat. §. in quibꝰ. in vlt. col. versi. nun quid filiū. vbi cō cor. cum hac glo. cū qua ɔcordat z Abb. in. c. ex ore. circa p̄n. de his q̄ fi. a ma. par. cap. ℭ Adde eūdem Abb. cōsi. lxviij. z. lix.
ℭ Circa h̄ an pa tronꝰ possit p̄sen tare filiū suum: di cas q̄ lz nō possit seipsum p̄sentare vt in. c. ꝑ vestras. de iurepa. z ꝑ do. Abb. in. c. consu luit. post gl. eo. ti. potest. tñ p̄sentare suum filiū. vt per Specu. in titu. de iurepatro. in ver. z nota. z per do. Abb. i. c. ɔsuluit. post glos. z ꝑ do. Alex. in. l. plane. ff. qđ cuiusq3 vni uersi. no.
b ℭ Uendi nō pōt. Utrū aūt vēdēs iusp̄onatꝰ ꝑdat illud dic q̄ non: fm Archi. in. c. q studet. j. q. j. dicit q̄ ideo nō perdit quia ius solum annullat.
Sebasti. Sapia.
c ℭ Sicut simōia. Qđ in p̄ntatione iurispatronatꝰ ca. dat simonia si ali quid ꝓmittit pa trono ꝑ illa p̄sen tatiōe: tenet Fel. in. c. veniens. i. in ij. col. post Abb. ibi z idē Felin. in c. iij. s. de iudi.
Sebasti. Sapia.
d ℭ Cōsensus vniꝰ Uide q̄ per illum text. no. do. Abb. in. c. postq̄. i fi. s. de elec. z nunqd qñ reqrit consen sus alicuiꝰ possit ille cogi ad cōsen tiēdū: vid q̄ posui ad Ab. i. c. qđ dei in fi. s. de sta. mo.

tronꝰ sit clericus. vel eius filiꝰ nō tñ pōt propria autoritate ecclesiā sibi retinere vel filio concedere z hoc q2 ex vi iuspatronatus cōseqt patronus solū presentationē quātūcunq3 sit clericus: vt. i. c. fi. j. eo. 3 ℭ In glo. ij. no. gl. z idē tenet gloss. s. eo. sed q2 clerici. z Inno. hic licet aliud dixerit in. d. c. quia clerici. z idē Spec. eo. tit. ad fi. ℭ † Sed cō tra glo. oppo. nā certū est q̄ patronus non pōt presentare seipsum: vt in. c. per vestras. j. eo. ergo nec filiū: cū pater z filius censeantur eadē ꝑsona. xxxv. q. iij. §. hac autoritate. z. l. fi. C. de impube. z ali. sub. itē quicqd acquirit filius acquirit patri saltē hodie quo ad vsumfructū. insti. per quas ꝑ sonas nobis acquirit. z in. l. cū oportet. z. l. fi. C. de bo. que libe. q2 pater presentādo, filiū videt in effectu p̄sentare seipsum. Sol. pater z filiꝰ vident vna persona iuris fictiōe: sed in veritate sunt di uerse z in istis spūalibus est potius attendenda veritas q̄ fictio fm Goffre. z idem in hoc vltio vult Archi. in. c. vnico. de voto. li. vj. Nō obst. se cundum motiuū: q2 in spūalibus filius non acq rit patri imo nō curatur de patria potestate. in. c. a si annū. de iudi. li. vj. Concludeᵃ ergo qđ dummo do filius sit idoneus licite pōt ꝑ patrē p̄sentari. 4 ℭ † In gl. fi. No. hanc vlti. q. glo. z cōiter tenet per doc. z Spe. eo. ti. in fi. z facit hec gl. ad. q. plu res sunt deputati in aliquo officio z habēt ꝓui dere de certis officialibꝰ: nūqd possunt vnū elige re ex se: z videt qđ sic. ar. hic. z in. d. c. cum in iure. z bene facit. l. vbi absunt. ff. de tuto. z cu. da. ab his. vbi dr qđ in casu quo decuriōes possunt da re tutores poterūt vnū ex se deputare: nā idē vi demus in electoribus qui possunt p̄latū eligere ex seipsis. vt in. c. ne pro defectu. z in. c. q2 ꝓpter. de elec. z. xvi. q. vlti. in. c. congregato.

1 ☞ Iuspatronatus titulo singulari vendi non potest: sed titulo vniuersali sic. z nu. 2.
2 Iuspatronatus dicitur res spiritualitati anne xa z non recipit estimationem.
Simonia cōmittitur in spiritualibus z cōnexis.
3 Precium rei prohibite alienari nō debet esse nec penes emptorem nec venditorem: sed penes illuz cui est facta iniuria.

De iure. † Iuspatronatus ꝑ se vendi nō pōt. h. d. ℭ Casus lr̄alis. Quidā emebat ius patronatus in aliqua ecclesia: super h̄ cōsultus papa r̄ndet q̄ iuspatronatꝰ cū sit spūali annexū vendi velem nō potest: z ideo q illud cō parauerit talis ɔtus vt irritꝰ est decernēdꝰ. B. 1 ℭ † No. j. qđ lz iuspatronatꝰ trāseat cū vniuersi tate vendita. vt in. c. cū seculū. s. eo. tñ per se ven b di non pōtᵇ. Ratio diuersitatis est: q2 p̄mo casu preciū cōstituit ꝓ re tpali: z iuspatronatus trāsit accessorie: nō aūt pro eo cōstituit preciū z si aliud agerent ɔtrahentes nō trāsiret iuspatronatꝰ. vt no. Jo. an. in. c. vnico. j. eo. li. vj. sed qñ per se spe cifice vendit surgit duplex incōueniens: nā esti matur res inestimabilis. Itē cōmittit simonia: c q2 sicut simoniaᶜ cōmittit in mere spūali: ita i an nexo. vt probatur in. c. quesitū. de re. ꝑmu. z in. c. p̄terea. de trāsa. Itē ex hoc z ex tex. no. qđ mistū ex diuersis naturis assumit sibi naturā a poten tiori z digniori: nā iuspatronatus est partim spi

f ℭ Bar. in. l. si cum dotē. §. eo autem tēpore. z ibi Imo. z Pau. de ca. z Bald. in. l. deinde. C. de nup. z in. c. j. de cōsue. re. feu. z vide qđ no. Do. in. c. dño sancto. circa med. versi. z no. glo. l. dist. per istum tex. dicit etiā Jo. and. in. c. cum ex eo. in no. super ver. possit. lib. vj. q̄ si ep̄s sine cā de negat licentiā clerico volēti ire ad studiū qđ poterit agere corā superio re vt cōpellat. z idem dicit Old. cōs. ccliii. idem dicit do. Abb. in. c. tua. in fi. j. col. de cle. non resi. z in. c. relatum. eod. tit. per istū text. dicit etiam glo. no. in. c. si religiosus. de elec. in. vj. qđ si abbas denegat licentiā sine cā suo monacho electo ad episcopatū q̄ poterit monachꝰ agere coram

superiore per istū text. dicit etiā Arch. in. c. p̄imates. in fi. lxxi. dist. q̄ si propriꝰ p̄latꝰ sine cā denegat cōmēdatitias ad ordinē poterit clericus agere corā papa vt eū licentiet. Itē vide ēt q̄ ꝑ istū tex. determinat gl. in. c. exigunt. j. q. vij. z do. Ant. in. c. at si clerici. §. de adulterio. in. vj. co lum. de iudi. item vide etiā qđ per istum tex. no. do. Ant. in. c. dē multa. xiiij. col. de prebē. Antonius Frā.

rituale z partim tpale. vt no. in. c. pie mētis. xvj. q. vij. z tñ ꝓhibet vēditio acsi ex toto eēt spūale. ℭ Ulti. no. q̄ simonia impedit ip̄o iureꝰ ɔctum. 3 ℭ † In glo. fi. in fi. Sed vltra gl. qrit quis habe bit preciū. nō eñ videt cōueniēs vt emptor recu peret ex quo fuit i mala fide z emit ɔ iterdicta ca pitulor. arg. in. l. si fundū. C. de euic. z in. c. de h̄. de simo. z in. l. quēadmodū. C. de agri. z cēsi. li. xj. nec videt cōueniēs vt remaneat apud venditorē q2 non dz locupletari ex iactura emptoris: vt in reg. locupletari. in. vj. vñ vincē. dicit tenendū qđ no. in. c. si quis in atrio. xvij. q. iiij. z in. d. c. d hoc. z in aut. de san. ep̄is. in. §. sed nemō. z vr̄ q̄ dbeat applicari ecclesie cui facta fuit iniuria: vñ isti p̄n cipes seculares q capiūt p̄ciū ꝓ ꝓmotiōe clericor seculariū tenent restituere illi ecclesie cui iniuria irrogata est. vt no. glo. in. d. c. de hoc.

1 ☞ Consensus aliquorum quando requiritur in aliquo actu potest prestari per superiorez: si illi si ne iusta causa denegant consentire.
2 Archiepiscopus dicitur ordinarius episcopi.
Archiepiscopus an succedat ep̄o in iurisditione negligente vel officium suum exercere nolente.

Nullus. Patronus non pōt sine ep̄i vl' pape con sensu ēt loco religioso cōferre eccl'ie de cimas vel aliud spūale. hz duo dicta. scđm ibi: z si quis. ℭ Casus literalis. Statuitur hic qđ nullꝰ laicus decimas vel ecclesiā vl' qcqd ecclesiastici iuris est sine cōsensu ep̄i sui monaste rijs vel canonicis cōferre p̄sumat. si vo ep̄s ipro bitatis cā vel auaritie ɔsentire noluerit reqsitus, Romano pontifici nūtiet: vt de ipsiꝰ licentia qđ offerēdū est offerat. Ber. ℭ No. j. re. q̄ nullū spi rituale pōt laicꝰ ɔferre alicui ēt eccl'ie sine summi pontificis ɔsensu: z ex hoc videret q̄ ēt aliqs nō possit concedere ecclesie ad libitū: nam reliquie nō possunt esse laicorū cū nō cadunt in dominio alicuius. j. de reli. z vene. san. c. ij. z. l. in tantū. ff. d rerū diui. ℭ Secūdo not. a ɔrio q̄ cū cōsensu ep̄i pōt laicus ɔferre decimas ecclesie: z alia spūalia monasterijs z alijs ecclesijs. sed tu intellige ꝓut dixi in. c. illud. s. eo. nā respectu decimar est dicē dum: vt in. c. cū apostolica. de his q̄ fi. a p̄la. vt in telligat de decimis q̄s laici tenēt in feudū ab an tiquo de ecclesijs est intelligēdū si laici sūt poten tes z nō p̄nt alteri eripi a manibꝰ eorum. z idem est intelligēdū de alio spūali: alias non p̄nt laici se impedire de istis spūalibus etiam in fauorē ec clesiarū. vt in. c. ecclesia. de cōstit. vt. xcvj. di. bene 1 quidē. ℭ † No. q̄ vbi desiderat cōsensus vniusᵈ d in fauorē alteriꝰ si nō vult cōsentire sine cā legiti ma pōt haberi recursus ad sup̄iorē vt sup̄ior ip̄e det licentiā vel cōsensum, vel cōpellat illū ad cō sentiēdū. Et optime facit hec lr̄a ad statutū q̄ vi get in multis locis q̄ nullus ɔhat m̄rimoniū cū pupilla seu cū minore. xxv. an. sine cōsensu duor agnatorū ꝓsius puelle. Si eñ agnati requisiti si ne cā denegant prestare consensum potest adiri superior: vel vt ipse det licētiā cā cognita: vel qđ ipse cōpellat cognatos ad cōsentiēdū: z sic al's cō e sului z videt de mēte Bar. in. l. si cū dotēᵉ. ff. sol. ma. z in. l. fi. C. de bo. que libe. z opti. facit iste tex. 2 ℭ † Sed quero nūquid ep̄o nolēte cōsentire sine

ℭ Circa hoc qđ dr de ep̄o denegā te licētiā subdito eūdi ad studiū q̄ pōt agi cōtra eū. dicas hoc nō esse mirū: quia causa studiorū dicit esse multuz fauorabi lis adeo q̄ ꝑegri natio ex causa stu diorū dr esse ꝓba bilis causa ꝓpter quā qs excusaret etiā a cōparendo corā iudice citāte iuxta q̄ plene ha bent maxime per nouissimos in. c. ɔsultationibꝰ. de offi. dele. z de pri uilegijs z fauori bus ɔcessis scho laribꝰ z studijs ge neralibus habet in aut. habita. C. ne fi. pro pa. z per do. Car. in. cle. ij. in. §. fi. de magi. z que sint studia ge neralia p̄uilegia ta q̄ gaudēt istis p̄uilegijs: vide ēt ꝑ glo. z do. Card. i cle. dudū. i. §. ab olim. i. xv. q. z seq. de sepul. vbi facit etiā mētionem de studio Paduā no z Senensi z alijs: vt ibi ꝑ eū z an abbas possit d negare licētiā mo nacho electo i ep̄z z si denegat vtrū possit agere ɔtra ipsum abbatē. p̄ mo dicas qđ mo nachꝰ nō p̄t rece dere a mōasterio absq3 licentia ab batis: sed cū licen tia abbatis rece dēs nō desinit esse monachꝰ. vt in. l. si seruꝰ. in. §. serui aūt. ff. ad le. aqui. etiā si vellet trāsi re religionis gra tia z strictioris re gule: iuxta mate riā. c. licet. de reg. sed monachus fa ctꝰ ep̄s videt esse absolutus a regula monachali: vt per gl. z Jo. an. ibi no. in. c. pe. de vi. z hone. cle. qđ etiā voluit Bar. i. l. idē vlpianus. §. sunt z alij. ff. de excu. tuto. dicit tñ Bal. in addi. Spe. in ti. de test. mona. in. §. i. q̄ q̄uis sit fa ctus ep̄s tñ adhuc remanet monachꝰ z nō pōt testari: de quo plene ꝑ do. Car. in cle. ij. de censi. in addi. q̄ monachus potest eligi ad ep̄atū z per Inn. d. c. quo ad trāslationē. de censi. z probat. in. d. c. nullus. z. i. c. religiosꝰ. de elec. li. vj. z habet per do. Car. in cle. fi. de elec. vbi dicit hoc esse verū cū licentia abbatis que tñ nō debet sibi denegari z si denegat pōt agere ɔ abbatem: vt hic. z per do. Car. in cle. qđ dei. de sta. mona

causa possit adiri archieps: videt̃ primo qd nõ: quia text.facit mentionẽ dũtaxat de papa.⁊ sic videt̃ casus pape reseruat⁹.simile in.c.aduersus. de immu.eccle. In 𝔠̃riũ facit archieps est ordinarius epi.vt in.c.pastoralis.de offic.ordin.ergo põt eũ cõpellere.facit.c. ex lr̃is.s̃.eo.in hoc sunt varie opi.nã Hosti.tenuit qd nõ possit:⁊ alij aliter.Io.an.cõcordãdo dicit qd archieps põt adiri vt cõpellat epm ad cõsentiendũ nõ autez ipse poterit dare licentiã in defectũ epi sed datio licẽtie ptinebit ad solũ papam. Io.cald.tenet indistincte archiepm posse adiri vt etiã det licentiaz in defectũ epi:vt in.c.cũ simus.ix.q.iij. ¶ † Et hec questio depẽdet ab illa nũqd archieps succedat generaliter in iurisditione epi eo negligẽte vl' iurisditionẽ:vel offm̃ suũ exercere nolente:de qua qõne plene no.in.d.c.pastoralis.⁊.ix.q.iij.in summa.dixi plene in repe.c.si qs cõtra clericuz.de fo.cõpe.⁊ placet mihi opi.vt nõ succedat data quelibet negligẽtia:sed tm̃ in casib⁹ iure expressis:vñ lz regulariter possit cõpellere epm ad offm̃ suum debite exercendũ:nõ tñ ipse succedet in exercitio.⁊ ad.c.cũ simus.dic qd loquit̃ in casu suo qñ tps negligit 𝔠stituere cõuentũ.⁊ no.dictum Io.an. quia potest adduci ad questionem predictam.

1 ☞ Iuspatronatus potest esse penes ecclesiam.
2 Ecclesia an possit esse patrona suijpsius.
3 Patronus an possit presentare clericum pegrinum sine literis commendatitijs sui episcopi.

Significasti. Legitur varijs modis ⁊ fm vnũ intellectũ.h.d. Si episcopus in ecclesia alteri⁹ diocesis est patron⁹ presentatus ab eo dz admitti si est idoneus.Sed fm aliam lectu.non refert an sit patronus i alia vel in ppria diocesi.Tertio põt fm aliã lec.intelligi qd nõ patronus: sz mera presentatio fuit cõcessa epo. ¶ Casus lr̃alis. Aliqs eps postq̃ adeptus est episcopatũ acqsiuit iuspatronatus i aliquibus ecclesijs a patronis ipsarum pro ecclesia sua ⁊ ad illas certas psonas volebat presentare. q̃rebat̃ a dño papa qd sup h̃ fiendũ esset.qui rñdet qd si epi post pmissionẽ suã presentatiões psonarũ ad ecclesias a patronis earũ pro ecclesijs sibi commissis adepti fuerint psone idonee q̃s ad eas vacãtes presentauerint sunt admittẽde. B. ¶ † No.i.q vna ecclesia etiã si ẽ cathedralis p̃t habere ius presentandi in alia ecclia.p h̃.c.fi.j.e. ¶ † No.ij.q epo põt cõcedi iuspatronat⁹: et in dubio vr̃ sibi cõcessum cõtẽplatiõe ecclesie nũqd ecclesia possit esse patrona suijpsi⁹.⁊ vide bonam glo.in.c.vnico.e.ti.li.vj. ¶ † In glos.ij.ibi: quorũ parochia ⁊c.dic latius q intelligi põt iste tex.multipliciter.pmo qd episcop⁹ acqsiuit iuspatronatus i aliena diocesi q põt.vt i.c.j.xvj.q.vij.⁊ h̃ casu est dubiũ nũqd possit p̃sentare q̃scunq3 clericos quos vult dũmodo sint idonei. Hug.dicit qd sic:⁊ hec videbat̃ rõ dubitandi:q2 clerici peregrini nõ debẽt institui sine approbatiõe eporũ locorũ ⁊ absq3 lr̃is cõmẽdatitijs suorũ prelatorũ.vt in.c.fi.de cler.pere.⁊.lxxi.di.c.hortamur. Sed 𝔠̃riũ hic decidit̃ sz hoc in puilegiũ episcoporũ fm vnũ intellectũ.sz Io.an dt q hodie de cõsuetudine qlibet patron⁹ põt pñtare quẽcunq3 clericũ quẽ vult:lz sit extraneus dũmõ al's sit notus ⁊ idoneus[a]:sed de iure pcedit primũ dictuz. facit qd legit̃ ⁊ no.i.c.ad decorẽ.de insti.⁊.c.cũ deputati.d iu.Scds intellect⁹ q eps acquisiuit iuspatronatus in sua diocesi ⁊ institutio illaz ecclesiarũ ptinebat de iure speciali ad prelatũ inferiorẽ ⁊ tũc idubie põt eps pñtare clericũ vndecunq3 originẽ duxerit.q2 ipse eũ approbat pñtando et approbare põt in sua diocesi.ar.in.d.c.fi.de cler. pere.Si aũt institutio ptineret ad epm ⁊ d nouo acq̃uit iuspatronat⁹:sunt opi.q̃liter episcop⁹ debeat puidere ecclesie. Goffre.dicit qd ipse pñtabit i.bypsi tãq̃ patron⁹ ⁊ tãq̃ episcop⁹ istituet.ar. in.l si cõsul.ff.de adop.Host.dicit qd pñtatio cõfundit̃ cũ institutiõe vñ episcop⁹ puidẽbit p viã collationis sicut facit in alijs bñficijs nõ patronatis.⁊ hec opi.placet Io.an.si episcopus est solus patronus:sed si hz cõpatronos pcedit opi. Gof.⁊ hoc satis põt sustineri.⁊ vide in simili qd plenius no.in.c.ne p defectu.de ele.⁊ in.c.vt circa.eo.ti.lib.vj.⁊ in.c.cum inter canonicos.e.ti. ¶ Ult.potest intelligi tex.vt loquat̃ qñ potestas pñtandi p prima vice fuit cõcessa episcopo:forte dubitabat an valeret 𝔠cessa p ea q̃ habent̃ in.c.fi.de cõces.preben.⁊ distingue vt ibi.

a ¶ Notus et idoneus.Et p hoc facit qd not.Inno. c.i.de pere.⁊ idez dicit Hostien.in sum.de iurepa.§. ex quibus.versic. sed eps.de quo vide hic do.Anto. in vlti.colũ.versi. sed an personam illius quaz no.⁊c.

b ¶ Consultationibus.Pro intellectu huius decreta.vide omnino quod late scribit do.Anto.in.c.ex literis.in.i.⁊ vlti. colum.s̃.eo.titul. Sebasti.Sapia.

b ¶ Consultationibus.Ad materiã huius decre.vide omnino Abb.in cõsi.liiij.inci.christi eiusq3 matris presidio.in.i.vol.

c ¶ Remouendus. Adde qd voluit Calde.consil.xiij. hoc titu.⁊ Oldr. consil.i.et vide.d. de Rota.deci.cc. lxviij.in nouis. hoc titu.

1 ☞ Presentatus ab eo a quo iuspatronatus est euictum:non est amplius remouendus.
2 Presentari põt qs ab illo qui est in quasi possessione iuris presentandi.
3 Error communis absq3 possessione iuris non facit ius.
4 Presentatus a possidente mala fide ius presentandi debet remoueri.
5 Male vel bone fidei possessor qño qs dicat̃ vel cognoscat̃ eẽ.⁊ nu.8.
6 Errror communis facit ius ⁊ excusat quando quis facit actum autoritate publica quem egerit:secus si priuata.
7 Gesta per excommunicatũ toleratum tenent quando facit ratiõe publici officij:secus si facit tanq̃ priuatus.
8 Possidens iure resistente possessor male fidei appellatur ⁊ est.
9 Presentatus a possessore ⁊ presentatus a vero patrono qui non est in possessione:quis prefertur.
Patronus verus qui non est in possessione presentando nõ habet ius presentandi.

Consultatiõibus. [b] † Institut⁹ ad p̃sentationẽ eius qui tunc iuspatronat⁹ ecclesie possidebat remoueri nõ dz:lz illud ius ab eo postmodũ euincat̃:secus si nõ possidebat:sed tm̃ credebatur esse patronus.scda pars ibi:si vero. ¶ Casus lr̃alis. Aliqs qui credebatur patronus alicuius ecclesie presentauit aliquem ordinario ad illã ecclesiã vacantẽ ⁊ ille fuit p ipsum institutus:postea alius 𝔠 illũ euincit iuspatronatus in iudicio q̃rit̃ vtrũ ille institut⁹ ppter h̃ debeat remoueri:rñdet papa si tpe pñtationis sue ille q pñtauerit eum iuspatronatus ecclesie possidebat ⁊ credebat̃ patron⁹:non tz ppter hoc ab ipsa ecclesia remoueri:cũ per hoc patrono nullũ preiudiciũ in posterum generet̃.si vero nõ possidebat iuspatronatus:sed tm̃ credebat̃ esse pronus cum nõ esset ab ipsa põt ecclesia remoueri.Ber. ¶ † No.i.ad validitatẽ pñtationis sufficit qd pñtans sit in possessione iuris pñtandi:⁊ idẽ est quo ad validitatẽ electionis.vt in.c.querelã.s̃.de ele.⁊ rõnem.j. subijciã. ¶ † No.ij.q solus error cõis absq3 possessione nõ est sufficiens vt actus gest⁹ a nõ possessore valeat:lz ergo qs reputet̃ pr̃onus ex quo nõ est nec hz possessionẽ nec vz pñtatio:⁊ sic dz limitari qd dr q error cõis facit ius:vt.l.barbarius.ff.de offi.preto.⁊.iij.q.vij.tria.in.§.verũ. ¶ Item no.qd institutus ad pñtationẽ illi⁹ q est vere patronus:lz nõ sit in possessione pñtandi nõ dz remoueri ex quo ali⁹ nõ est in possessiõe ⁊ hoc colligit̃ in fi.a 𝔠̃rio.⁊ tenet Inn.in.c.cumana.de ele.ex quo ifert̃ q fructus fundi ptinẽt ad dñm:lz non sit in possessione ex quo nullus alius est in possessiõe. ¶ Ult.no.ex fi.lr̃e q pñtatio facta ab eo q nõ est in possessiõe nec patronus lz sequat̃ institutio nõ p hoc videt̃ facta a possessore ⁊ sic actus retro nõ trahit̃:vñ lz acquirat possessionẽ i futuz. vt no.Inn.in.c.ij.de in inte.rest.tñ pma pñtatio nõ vr̃ facta a possessore.qd est bene no.nã si fungeret̃ possessiõe tpe pñtationis non remoueretur institutus ad presentationem ipsius cuius 𝔠̃riũ hic in fi.dr.Et p declaratiõe.c.⁊ materie pmõ q̃ro de rõne dubitãdi ⁊ decidẽdi in tex. nr̃o.Sol.rõ dubitandi fuit:q2 pñtatio ptinet ad patronũ.vt.s̃.eo.p totũ.⁊.xvj.q.vj.decernim⁹.⁊.c.filijs.ex quo ergo est cõpertũ illũ presentatorẽ nõ fuisse pr̃onũ,videbat̃ q institut⁹ esset remouẽdus ⁊ ali⁹ ponendus ad pñtationem veri patroni.p hoc tex.s̃.eo.ex insinuatiõe.vbi tenens ecclesiã sine pñtatione patroni dr occupator ⁊ detẽtator.Sed rõ decidendi est in 𝔠̃riũ q2 presentare est quidã fructus iurispatronat⁹.vñ quemadmodũ fructus rei materialis ptinet ad possessorẽ bone fidei et nõ ad dñm.vt insti.de re.diui.§.si qs a nõ dño.⁊ no.in.c.graui.de resti.spo.ita ⁊ iste fruct⁹ iuris pñtandi ptinet ad possessorẽ ⁊ nõ ad dñz:sed ex quo qs cõsumpsit fructũ nõ tenẽt illud restituere:ita p p̃sentationez ⁊ institutionem iste fructus vr̃ cõsumptus quare institut⁹ remoueri nõ dz.Et si diceres possessor nõ facit fruct⁹ naturales suos.vt in.l.fruct⁹. ff.de vsu.rñdet fm Inn.q pñtare nõ est fruct⁹ naturalis sed industrialis: q2 pñtando requirit̃ hois industria cum habeat pñtare idoneũ intra tẽpus legitimũ. Itẽ presupposito q esset fruct⁹ naturalis ex q̃ bona fide est cõsumptus:⁊ possessor nõ est effect⁹ locupletior nõ tenet̃ ad restitutionẽ.vt plene dixi in.d.c.grauis.⁊ ex his apparet rõ decidendi in scda pte.c.nã si pñtãs nõ erat in possessione nõ potuit istũ fructũ facere esse suũ:vñ q̃eadmodũ occupãs possessionẽ alterius tenet̃ restituere oẽs fruct⁹.vt in.c.nõ licet.xij.q.ij.⁊ in.d.c.grauis.⁊ in.l.si nauis.ff.de rei vẽdi.ita ⁊ isti fruct⁹ pñtationis subiacent restitutioni:qd fit p remotionẽ instituti. † Et ex his ifert̃ ad decisionẽ alteri⁹ qõnis qd si possessor erat male fidei.Sol.gl.hec pe.⁊ clari⁹ Inn.hic ⁊ in.c.ij.de in integ.rest. tenẽt q institutus est remouẽd⁹[c].rõ patet ex predictis:nã quemadmodum possessor male fidei nõ facit fruct⁹ suos.vt i.d.c.grauis.ita nec iste q mala fide est in possessione pñtandi. † Qñ aũt qs dicat̃ in possessione bona fide vel mala. Inn.instat:sed generaliter dic q habens cõsciẽtiã rei aliene dr i mala fide:in bona ṽo dr esse qui possidet cogitatiõe dñi: puta q2 putat se esse dñm vel patronũ:vt probat̃ in.c.si virgo.xxxiiij. q.j.⁊ not.

q.i.z no.illū tex.hec pcedunt qñ constat de animo. Sz du
a bitatur,quid in dubio:dicit hic Inno.ꝙ si autoritate iudi-
cis[a] fuit missus in possessionē presumit in bona fide dūmō
iudex iuris ordinē seruato hoc fecerit:al's sec⁹.p hoc ꝙ legi
tur z no.in.l.iuste possidet.ff.de acq.pos.z i.l.fi.C.si p vi3 vl'
alio mō.z in.c.conquerēte.de rest.spo.z in.c.cū causam.de
offi.dele.z qd in eis no.z no.bñ hoc dictū ꝙ autoritas iudi
cis non excusat si nō seruat iuris ordinē qd restituere tenet
6 omnes fructus ac si propria autoritate occupasset.† Si au
tem iudex legitime interposuit autoritatē tñ iste erat in ma
la fide.vl' primo qd gesta p ipsum possessorē ppter iudicia-
riam autoritatem teneāt.ar.in.l.barbarius.ff.de offi.pt.z
in.c.veñ.z facit qd de plato not.in.c.nihil.de ele.z in.l.j.ff.
qd fal.tu.Contrariū vero cōcludit Inno.dicit eñ ꝙ aliud
in pronoi:aliud in platoi:nā patron⁹ non h3 autoritatē ex
publico nec nitit autoritate publica sed priuata. Prelat⁹
aūt h3 autoritatē ex publico z iuri publico innititur.iō tenēt
7 gesta per eū collata:secus aūt in patrono.qd bene no.† Si-
mile dicim⁹ in gestis p excōicatum vt teneāt gesta ab excōi
b cato tolerato[b] que facit ratione publici officij sed in his q̄
facit ex iure priuato nō est differentia inter occultū z noto
riū vt no.dicit Inn.in.c.cū dilectus.de cōsue.z Joā.an.in
8 c.j.de rescri.li.vj.† Itē ad predicta quod no. Inno.in.d.c.
ij.de in inte.resti.z do.de Rota dec.cclxij.vbi volūt ꝙ possi
dens resistēte iure presumit in mala fide.p hoc.l.queadmo
dū.de agri.z censi.li.xi.z in reg.qui cōtra iura.de reg.iur.li.
vj.nisi longo tpe possederit vel possessionē probabilibus cō
iecturis acquisiuerit.Et nō.sing.has duas rōnes origina-
liter sunt Inno.in.d.c.ij.facit.c.cū ecclesia sutrina.z qd ibi
dixi de cau.pos.Aut possidet iure resistēte:z tūc i dubio p̄-
sumit in bona fide.de quo vide qd lati⁹ dixi.c.si diligēti.de
9 prescrip.z no.in.c.fi.eo.ti.¶ † Ult.querit pone qd ver⁹ pa-
tronus p̄sentauit vnū:existēs in possessiōe p̄sentauit alium
c quis istorū sit potior[c].dic ꝙ aut possessor erat in bona fide
z potior est p̄ntatus ab eo.ar.hic z tenet Inno.in.d.c.ij.z
in.c.cumana.de ele.qd ergo intelligerē qñ fuit pcessum ad
institutionē z anteꝙ cōstaret de iure pprietatis.secus autē
si prius cōstiterit de pprietate:qr proprietas absorbet cām
possessionis. vt in.c.cū dilectus.de cau.poss.z ppri.Si vo
possessor erat mala fide:z tūc tenet presentatio facta p ve2
patronum.z ita no.Inno.in.d.c.cumana.z sic solet alleg.
Sed cōtrariū z verius t3 idē Inn.in.c.in literis.de res.spo.
nam patronus non potuit p̄ntare cū nō esset in possessiōe:
nec l3 propria autoritate spoliare inuasorē.vt in.d.c.in lite
ris.nulla ergo presentatio valebit:nō possessoris qr erat in
mala fide:nec dñi qr non erat in possessione.z adde qd dixi
s.eo.in.c.ex literis.¶ In gl.j.ibi:veritate.vbi dicit qd ve-
ritate manifesta cedit opi.veritati. Sol.dic qd ibi no con-
currebat sola opinio:sed etiam possessio z presentatio:capit
ergo efficaciam de possessione ratione supradicta:z ideo suf
ficit opinio cum possessione.

1 In spiritualibus valet prima concessio z nō secunda.l3
in secunda fuerit tradita possessio:secus in prophanis.
2 Rescriptum secundū non dicitur surreptitium si non facit
mentionem de primo quod erat nullum.
3 Episcopus an possit ex redditibus ecclesie patronate con-
stituere prebendas sine consensu patroni.

Suggestum. Sūma vt.s.c.illo.Ul' aliter z sic. U3 scda
concessio ecclesie facta alteri ecclesie per epm et
patronū:nō obstāte priori facta per solū patro-
nū.Cōis diuisio.scda ibi.vñ l3 zc.¶ Casus lr̄alis.Quidā
patronus quarundam ecclesiarum de assensu Eboraceñ.
archiepi ecclesias illas cōcessit ecclesie beati Petri ebora-
ceñ.vt illas haberent in p̄bēdā.canonici de Nouo burgo
cōcessionē illā annullare nitebant ex eo qd dicebāt cōcessio
nē illarū ecclesiarū prius sibi factā.querit que cōcessio vale
re d3:rñdet papa ꝙ l3 in donationibus ecclesiarū regren-
dus sit z expectād⁹ pronorū assensus:tñ nisi autoritas pō-
tificalis interuenerit cōcedi nō p̄nt.z ideo pma cōcessio si cū
assensu patroni z autoritate diocesani facta est:aut etiam
postea eius assensus fuerit subsecutus posteriori cōcessioni
pfert alioquin illa d3 valere que cōsensu dñi et autoritate
1 diocesani facta est ꝗuis posten⁹ facta dicat.Ber.¶ † No.
j.z tene menti ꝙ etiā in cōcessionib⁹ ecclesia2 q̄ fiūt iure p-
prietatis valet pma cōcessio z nō scda:l3 vigore scde fuerit
possessio tradita.nā vt vides hic in secunda cōcessione fuit
translata possessio:vt pt3 ibi.cōcesse z assignate.prima vero
fuit facta sine traditiōe possessiōis:z tñ pma pualet dūmo-
do habuerit al's debitas solennitates.Concessiones ergo
iurium spiritualium assumūt vim z effectum nō ex tradi-
tione possessionis s3 ex titulo habili.Idē est qñ ecclesia cō-
fertur in titulū:vt legit z no.in.c.si tibi absenti.de p̄b.li.vj.
secus aūt est in cōcessiōe rei prophane:qr illa pualet p qua3
ad traditiōe3 rei puentū est.vt:l.quoties.C.de rei vēd.vide
ad p̄dicta Inn.in.c.inter cetera.de p̄b. ¶ No.ij.ibi:regren
dus z spectandus.qd ecclesia patronata nō pōt subijci vel
mense alterius ecclesie donari p epm sine consensu patroni
nec sufficit petere cōsiliū:sed oportet habere ꝯsensu3.ad idē
2 bonū tex.in.c.monasteriū.xvj.q.vij. ¶ † Itē no.ꝙ cōcurrē-
tibus plribus titulis in eadē re p̄ferēdus est validior priori-
tate tpis nō obstante.Et per hoc dicit hic glo.no.quā sem
d per tenebis menti qd secūde lr̄e[d] nō facientes mentionē de
prioribus sunt valide si prime sunt nulle vel possunt per ex
ceptionē elidi.z habes aliam glo.in.c.ex tenore.de rescri.et
aliam in.c.cū nostris.de cōces.preb. ¶ Ulti. nota patronū
non posse ecclesiā pronatā cōferre seu subijcere alteri eccle.ie
sine epi cōsensu.Et no.ꝙ cōsensus epi potest hic interueni-
re ex postfacto:l3 actus fuerit a principio nullus. simile in
c.cura.s.eo.z dic vt ibi dixi.¶ Sed qro p declaratiōe lite-
re qd intēdat dum dicit ꝙ ecclesie iste fuerūt cōcesse in pre-
bendā cū pbēda nō cōstituat in ecclesijs sed ex rebus tpali-
bus.vt no.in.c.maioribus.s.de preb.z in.c.cū.M.de cōsti.
Sol.vario modo hoc verbū exponit. Inn.intelligit quod
fuerūt cōcesse in p̄bēdā:id est ad proprios vsus:vt sic isti ca-
nonici possent redditus cōuertere in vsus pprios:z tunc in
prebendā:id est loco p̄bēdarū.Hosti.exponit.id est ad p̄bē-
das faciēdas vt sic de redditib⁹ ecclesiarū istarū possunt cō
stitui p̄bende.ar.c.exposuisti.s.de p̄b. Uel forte fuerūt do-
nate mēse capituli.z q̄libet expositio est bona z pōt practi-
cari cū ecclesia collegiata est tenuis in reditibus vt sic pos-
sint cōcedi aliq̄ capelle ipsis canonicis vel mēse eo2 loco p̄-
3 bēdarū.vt in.c.exposuisti.† Nūqd aūt eps sine cōsensu pro-
ni possit ex reditibus cōstituere p̄bendas. Inn.dicit qd nō:
quia sic patronus priuaret iure patronatus. Host. dicit ꝙ
p hoc nō puaret patronus qr posset patron⁹ p̄ntare ad il-
las p̄bēdas.fatet tñ Host.ꝙ eccl'ia nō pōt eligi in collegia
tam sine cōsensu patroni:qr sic patron⁹ perderet ius presen
tandi.vt in.c.nobis.j.eo.fatet tñ cōiter doc.ꝙ iura epalia
poterit eps ꝯcedere alteri eccl'ie sine ꝯsensu patroni. qd no.
z puto ꝙ bona illi⁹ ecclesie nō p̄nt cōuerti in p̄bēdas vt de-
seruiāt necessitatibus alteri⁹ ecclesie sine cōsensu proni:l3 p
hunc actū patronus nō amitteret iuspatronat⁹ qr interest
patroni ne bona ecclesie alienent.vt in.c.filijs.xvj.qō.vij.
Crederē tñ qd vnā p̄bēdā p clerico posset eps ibi instituere
nō obstāte cōsensu patroni:qr nullū preiudiciū p hoc fit pa
trono.ar.in.c.cōquerente.de cle.nō resi.z ordinatio ecclesie
spectat ad episcopū nō aūt ad patronū:vt in.c.nouerint.x.
q.j.vide ad p̄dicta qd no. Inn.in.c.cum z p̄ntare.j.de pri
uile.z in.c.lateranensi.de preb.¶ In gl.fi.in fi.ibi dicit qd
magis peccat trāsgrediēs iuramētū interpositū per creato-
rem ꝙ is qui transgredit iuramētū factū per creaturā:l3 in
hoc vltimo casu cōcurrāt duo peccata.vt in.c.z si christ⁹.de
iureiur.So.Host.ꝙ in equalētibus singulariter diuisi3 pre
fert numer⁹.z sic pcedūt iura primo all.in gl.sed vbi est ea-
dem autoritas in singulis p̄fert q̄n3 minor numerus:rō
est ex quo rōnes sunt potentiores. Uel clarius dic qd data
paritate in ceteris recurrimus ad numerum vel ad ratiōes
efficaciores licet sint pauciores numero.vt in.c.innotuit.s.
de elect.z sic vna ratio fortior vincit plures non ita fortes.

1 Clerici q sine canonica istitutiōe hñt bñficia a laicis sine
cōsensu epi debēt illa relaxare sub pena excōmunicatōis.2.
3 Sacrilegium facit qd laicus efficiatur de foro ecclesiastico.
4 Sacrileg⁹ nō est excōicat⁹ ipo iure:nisi fregerit ēt ecclesia3.
5 Excommunicatus non est ipso facto ille qui trāsgreditur
id qd erat sibi mandatum sub pena excommunicationis.
6 Reconueniri an possit clericus coram iudice seculari.

1 **Relatum.** † Ab officio z beneficio re-
mouetur qui monit⁹ nō di-
mittit ecclesiā sine cōsensu epi sibi cōcessam.h.d.
primo laici spoliantes ecclesiā excōicant.z sunt
due ptes.scda ibi:ad hoc.¶ Casus lr̄alis.Quidā clerici oc
casiōe cōcessiōis sibi facte p laicos nō requisita epi autorita
te in ipsis ecclesijs bñficia sibi vēdicare psumūt:qr hmōi p-
sone nō intrāt p ostiū:sed aliunde cōscendūt:ac p hoc se red
dunt indignos.Mādat papa prelatis ipsorū:q̄ten⁹ si mo-
niti p̄dicta nō resignauerūt nisi epali ꝯcessiōe fuerint moni
ti a bñficio remoueant.Quidā laici spoliāt ecclesias posses-
sionibus suis:vt sic viros eccl'iasticos faciāt litigare corā iu
dice seculari:vñ mādat papa platis p̄dictis:q̄aten⁹ id plu-

Sebasti. Sapia.
a ¶ Autoritate iu-
dicis. Hoc dictu3
sequitur Alex.in
cōsi.lxxv.incip.vi
sis z ponderatis.
colū.pe.in.iiij.vo:
z Joā.fran.bal.i
repet.l.celsus.col.
xxvij.ver. expedi-
ta scda parte prin
cipali.vbi late qñ
presumatur bona
fides.
Zacharias.
b ¶ Tolerato.add
Car.in cle.ij.§.ve
rū.de re iudi.z i.c.
ad probandū.C.
eo.ti.de re iud.
c ¶ Potior.add qd
voluerunt do.de
Rota deci.vl.hoc
tit.in antiquis.et
qd si vxor dedit i
dotē iuspatrona-
tus z ambo p̄sen
tent qs preferat:z
vide p eosdē dcis.
ccccxij.
Zacharias.
Adde Bal. in.l.
ij.col. antepe.vsi.
sed qd si est.C.de
serui.z in.c.cū ber
toldus.s.de re iu.
z Archi.i.c.filijs.
xvj.q.vij.
Sebasti. Sapia.
d ¶ Scde lr̄e.Uide
late cumulata p
Feli.in.d.c.ex te-
nore.col.ij. ver.de
rescripto nullo.s.
de rescrip.z adde
vnū qd no.Abb.
in.c.oblate.in pe.
no.s.de appel.

a ¶ Preterea.pro intellectu huiꝰ decreta.vide qđ no. Dñi.in.c.cū ꝛ in eccl'ia.in.j.col.vꝰſ. facit ad dubiū de ꝓbē.i.vj.itē adde ꝙ patronꝰ eccl'ie ī dubio poſtea cēſebiť ꝑronꝰ capellarū circa fundationem ſm do.de Rota.j antiqs de ci.cxxxiij.itē vide glo.in ver.ꝑ q̄dā iure.in.c.cū bertoldus.de re iu.ꝛ vide qđ no.ab.Pa no.i.c.cū dilectꝰ.circa pn.de cōſue.ꝛ adđ Arch.viij.q.iij.in.c.j.cir.me.vbi đt iſtū tex.eſſe no.qđ cenſus nō pōt imponi eccl'ie ſine ꝯſenſu ꝑroni.Antonius Frāc. ¶ Adde ꝑmo ꝙ cēſus nouꝰ eccl'ie nō pōt imponi ꝑ ꝓlatū ipſa ꝛ eccleſiarū.cle.j.i.§.j.et ibi ꝑ Car.đ exceſ.ꝓla.imo nec antiquus cenſus pot augeri.c.prohibemus.de cēſi.ꝛ maxime q2 cēſus ē ſignū ſubiectionis vt habeť ꝑ gl.xj.q.j.magnū.ꝛ ꝑ gl.in.c.tributū.xxiij.q.viij.ꝛ habet i.c.ij.ꝛ ibi ꝑ do.Ab.de cēſi.ꝛ ideo non eſt mirū ſi nō pōt ipōi eccl'ie ꝑronate abſqꝫ conſenſu ꝑroni.ꝛ habeť ꝑ Inn.i.c.ꝑterea.i gl.ſua in vꝰ.trāſactiōe.de trāſa.ꝛ ꝑ Alex.i.ꝯſ.xxxiiij.in.iiij.parte cōſil. Sebaſti.Sapia.

b ¶ Qđ patronus.vide Feli.in.c.cū acceſſiſſēt.colū.viij.vꝰſ.primo dū modo ꝑdicte ꝯditiones.š.de ꝯſtit.Bar.i.l.quoties.§.ſi.ff.đ admi.tu.vbi đt ꝙ ſi teſtōꝛ diſpoſuit ꝙ đ bonis ſuis fundareť eccleſia ꝛ gubernareť ꝑ talē abbatē:ꝛ ſi ꝑ illū ſi gubernet voluit talē oꝛdinationē ſuāꝫ irritari ꝛ reuocari iſtis nō obſtātibus reyciť iſta pena ꝛ valet legatū ad qđ multa videas ꝑ Fel.i.c.venerabilis.col.xiij.verſi.circa dicta abb.š.de except.

blice ſub interminatione anathematis debeat inhibere:ꝛ q cōtra h̄ fecerint excōicenť.Ber. ¶ †No.j.ꝙ obtinētes bñ2 ficia nō canonice nō debēt gaudere ꝓrogatiua paſtoꝛis ſeu rectoꝛis:nec in effectu:nec in noīe:q2 nō debēt vocari rectores:ꝛ ꝑ hoc quia nomē dꝫ eſſe cōſequēs rei.vt in.c.cū ſcđm.de preb.ꝛ in.§.eſt ꝛ aliud.inſti.de don. ¶ No.ij.penā eoꝛuꝫ q cōſequūť bñficia a laicis:nō enī ſunt ſuſpēſi nec excōicati:ſed debēt deponi ſi nō reſignauerint.ꝛ vide qđ dixi.š.e.preterea. ¶ †No.iij.ꝙ ſacrilegus pōt ꝑ epiſcopū excōicari niſi3 ſe emēdet:ꝛ ſic rōne ſacrilegij laicꝰ efficiť de foꝛo eccl'iaſtico vt i.c.cū ſit.de fo.cōpe. ¶ †Itē no.ꝙ ſacrilegus ſeu ſpoliās4 eccleſiam nō eſt ipſo iure excōicatus ſed excōicandus.vt in c.cōqueſtus.de fo.cōp.niſi cū ſpoliatione concurrat fractio ipſius eccleſie.vt in.c.cōqueſti.de ſen.exc. ¶ †Ulti.not.ꝙ ꝑ5 hec verba:precipio ſub pena excōicationis ſeu anathematis nō ferť ipſo facto excōicatio in trāſgrediētē:ſed potiꝰ eſt quedā monitio de excōicādo nō obediētē:nā vt hic vides:ꝯueniēs tali precepto mādať excōicari:ꝛ ſic nō incidiť i excōicationē ipſo facto.ꝛ hoc tene lꝫ gl.fi.nō firmet pedes.ſꝫ vide bonā glo.in.c.ſicut.de ſimo.ꝛ in.c.vnico.de ſagit.ꝛ in c.ij.de matrimo.ꝯ.ꝯ interdi.eccl.ꝛ in.c.ſalonitane.lxiij.diſt.ꝛ ſi qua iura videanť tenere ꝯtrariū intellige qđ in eis fuit lata excōicatio:ſed ꝑ alia verba recitať i eis.vt in.c.j.de locato.ꝛ qđ ibi no.ꝑ h̄ eſt declarata gl.fi. ¶ †In gl.pen.in fi.6 Et generaliter vtrū clericus poſſit recōueniri coꝛā iudice ſeculari.dic vt plene no.in.c.at ſi clerici.de iudi.

1 ☞ Patronus laicus ſi intra quatuoꝛ menſes:vel eccleſiaſticus intra ſex non preſentauerit:poterit epiſcopus iſtituere rectoꝛem in eccleſia patronata.ꝛ nu.2.

2 Patronis currit tempus ad preſentanduꝫ a tempoꝛe vacationis:non autem litis mote.

3 Patronus eccleſiaſticꝰ đꝛ ille q habet iuſpatronatus noīe eccleſie:non autē ꝙ ſit clericus ꝛ haberet noīe patrimonij quo caſu cenſetur vt laicus.vide.j.c.cum autem.nu.3.

Cum te.1 †Si qđ patronatꝰ intra ſex mēſes non terminať a tpe vacationis libere pōt ep̄s ſine ꝑñtatione ibidē inſtituere rectoꝛē:ꝛ intellige de patronis eccl'iaſticis ſm verum intellectū.nā in laicis ſufficiūt quatuoꝛ mēſes:vt.j.dicam. ¶ Caſus l'ralis.Oꝛta cōtrouerſia inter aliqs de iure patronatus alicuꝰ eccl'ie ſic ꝙ ipſa ꝑ multū tp̄s paſtoꝛe carebat:tādē ad dñm papā deuoluta eſt qō ad qđ ipſe rñdet:ſi de iurepatronatꝰ alicuiꝰ eccleſie cōtrouerſia fuerit inter aliquos ꝛ intra ſex mēſes nō fuerit terminata poſtq̄ vacauerit:qđ tūc licitū ſit ſuperioꝛi eā de perſona idonea oꝛdinare.Ber. ¶ †No.j.ibi:poſtq̄ vacauerit.ꝙ iſtud tp̄s ſe2 meſtre currit nō a tpe mote litis ꝑut quidā ꝛ male intelligere voluerūt:ſed a tpe vacationis. ¶ No.ij.caſum in quo ep̄s inſtituit rectoꝛē ſine ꝑñtatione.ꝛ intellige tex.ꝑut dixi in.c.ſi vero.š.eo. ¶ †In glo.hec glo.nitiť reducere ad con3 coꝛdiam multa iura in hac materia diſponētia.ſed vide gl.clarioꝛē.xvj.q.vij.ſi plures.ꝛ in effectu iſta gl.prope mediū ponit duas ſol.ad ꝯtrium.ſed nulla teneť per doc.ſed cōiter dicimus.ꝙ in patronis eccleſie expectať lapſus ſex menſiuꝫ a tpe vacationis.ꝛ ſic loquiť hec decre. In patronis vero ſecularibus expectanť quatuoꝛ mēſes.ꝛ ſic intelligať.c.qm̄.š.eo.ꝛ.c.cū ꝓpter.j.eo.ratio diuerſitatis q2 patronꝰ eccleſiaſticus habet ſex menſes ad ꝑñtandū:laicus habet quatuoꝛ mēſes.vt in.c.vnico.eo.tit.li.vj.qñ quiſqꝫ expectať intra tēpus ſibi prefixū ad ꝑñtandū:ꝛ ſic parum curať de pendētia litis:q2 propter cōtentionē patronoꝛū non debet differri eccleſie oꝛdinatio.Si autem laicus ꝛ clericus cōtendunt ſuper ipſo patronatu tunc debet expectari per menſes ſex:q2 magis dignū trahit ad ſe minus dignū.vt in.c.qđ in dubijs de4 conſe.eccle.vel alta.ꝛ hoc tenet Jo.an.lꝫ Ho.aliter.† Et qđ dixi de patrono eccleſiaſtico intellige quādo eccleſiaſtica perſona habet patronatum nomine eccleſie:nam ſi haberet ratione patrimonij idem per omnia dic in clerico:quod in laico.arg.in.c.cum dilectus.j.eo.ꝛ vide bonam glo.in cle.ſi.eo.titu.in verſi.plures.in fine.

1 ☞ Patronus non poteſt iuſpatronatus propria autoritate alienare:nec pro eo aliquid tempoꝛale exigere niſi donetur perſone eccleſiaſtice ratione eccleſie.ꝛ nu.2.

3 Patronus nō pōt exigere aliquid tempoꝛale etiā minimuꝫ a rectoꝛe ꝑſentato ꝛ inſtituto:in recognitionē iuriſpatronatus niſi ſibi reſeruauerit in fundationē eccleſie:cū autoꝛitate tamen epiſcopi ad petitionem patroni.ꝛ nu.4.5.7.6.

7 Grauamen impoſitum a ſuperioꝛe debet eſſe moderatū:al's debet reduci ad debitam moderationem.

8 Patronus an poſſit vēdere fructus vel reditꝰ quos percipit ab eccleſia patronata.

9 Emptoꝛ pōt emere res incertas vt fructꝰ naſcituros ꝛ vlia.

10 Rectoꝛ eccleſie poteſt locare ꝛ vēdere fructus eccleſie ſine titulo penes ipſum remanente.

Uſufructarius poteſt vendere commoditatem vſuſfructꝰ iure remanente penes ſe.

11 Patronus non poteſt vendere ius ſe alimentandi in caſu inopie quod habet in re patronata.

a Preterea.1 a†Patronus iuſpatronatus propria autoꝛitate alienare nō pōt nec ab eccleſia aliqd tp̄ale exigere:niſi tpe fundationis a dioceſano illud fuerit ſibi reſeruatū.Primo ponit duplex factū reprehēſibile.Secundo ꝯ ſm ſtatuit ꝛ penam imponit.Tertio primū decernit.Scđa ibi:preſenti.Tertia ibi:ꝯctꝰ. ¶ Caſus literalis.Patroni eccleſiarū iuſpatronatꝰ titulo donatiōis vel emptiōis ꝛ alijs ꝯctibus ꝑ arbitrio ſuo in alios trāſferre preſumebāt:ꝛ al's exactiones ab eis exigebāt tāq̄ a ꝓprijs ruſticis:vñ ſtatuit ꝯcilium qđ ab his grauaminibus ceſſare debeant ꝛ nihil aliud exigāt preter antiquos ꝛ moderatos reditus a locoꝝ ep̄is inſtitutos:ꝛ ſi aliud exegerint excōicētur:ꝛ ꝯctus huiuſmodi ſi quos fecerint ſtatuit ꝯcilium nō2 tenere.Ber. ¶ †No.j.ex prin.iūcto fi.ꝙ ꝑronus nō poteſt donare iuſpatronatus ſine ꝯſenſu ep̄i:ꝛ itellige dū vult donare laico vel clerico rōne patrimonij:ſecus ſi vult donare3 eccleſie.vt in.c.illud.š.eo. ¶ †No.š.reg.ꝛ tene mēti ꝙ ꝑronus nō pot exigere aliqđ ſeruitiū ab eccl'ia ꝑronata nec aliquid tp̄ale nec aliud grauamē inferre:niſi reperiať illđ iure cautu vel fuerit reſeruatū ꝑ epiſcopū tpe fundatiōis eccleſie.Et per hūc tex.ꝑncipaliter al's ꝯſului ꝙ populus habens iuſpatronatus nō poterat exigere a preſbytero certos cereos in recognitionē iuriſpatronatꝰ ex q̊ illud nō fuit4 ſibi reſeruatū tpe fundatiōis. ¶ †No.iij.ex h̄ ꝛ ex tex.ꝙ pab tronusb nō pot ꝓpa autoꝛitate reſeruare aliqđ ſeruitiū ſibi vel tēpoꝛale in eccleſia:ſed dꝫ facere ep̄s ad petitionem patroni.qđ no.ꝛ pro hoc allego bo.tex.in.c.cū dilectus.de cōſuetu.ꝛ vide Inno.in.c.qm̄.j.ne prela.vices ſuas. ¶ Et ꝑ5 hoc infero†qđ ſi patronus in teſtamento mandauit eccleſiam ꝯſtrui ꝛ reſeruauit aliquā penſionem annuatim filijs exoluēdā ꝙ niſi ep̄s illud reſeruet ꝑrono per ſtatutum ſuū nō poterūt filij exigere illam penſionē.facit qđ legi.ꝛ no.in6 c.ſignificatū.de preb. ¶ †Et ex predictis ꝛ ex tex.no.nō imꝓbatū a iure vt perceptio alicuꝰ tp̄alitatis reſeruetur patrono tpe fundationis autoꝛitate ep̄i.ꝛ tene mēti iſtū text.7 iuncta glo. ¶ †No.vlt.ibi:ꝛ moderatos.ꝙ grauamē impoſitum per ep̄m dꝫ eſſe moderatū.ideo ſentiūt doc.ꝛ bene ꝙ ſi ep̄s penſionē ſtatuit patrono q̄ eſt immoderata reſpectu alioꝛum redituum eccleſie vel ex poſt facto incipit multum grauari qđ poterit reduci ad debitaꝫ moderationē:facit.c.8 j.de cōſue.qđ no.†Sed hic dubitať.nūquid ꝑronus poſſit vendere iſtos fructus vel reditus tp̄ales quos percipit ab eccleſia.ꝛ idē poſſet q̄ri de aduocato.Inn.videť velle qđ ſi reditus ſunt incerti nō pñt illos vendere.ꝛ ſic pōt intelligi hec litera ſm eum.nam etiam ſequereť abſurdū:q2 patronus non poſſet exigere iſtos reditus ex quo vendidit:em9 ptoꝛ nō poſſet q2 nō hꝫ ius exigendi. ¶ †Sed h̄ nō placet Hoſti.q2 quiſqꝫ poteſt vendere rem incertā:ꝛ videť tūc vēdita ſpēs habēdi.ſicut cū vendiť iactus retis vel ꝑtus ancille vel fructus futuri.vt in.l.ſi iactum.ff.de act.em.ꝛ vēd.l.nec emptio.ff.de ꝯtrahen.emp.adeo cōcludit Hoſt.ꝙ iſtos reditus tp̄ales pōt patronus vel aduocatus vēdere.Nec ob.ꝙ emptoꝛ nō pōt exigere:q2 imo poterit cum iura vēditoris transferunť in emptoꝛē.đt etiā Goffr.quod cū iſta iura non pñt eſſe ſine iurepatronatus.venditis iſtis redditibus tranſibit acceſſoꝛie iuſpatronatus.ꝛ vř mirabile quod minus dignū acceſſoꝛiū trahit ad ſe maius dignū ꝛ ꝑncipale adducit in arg.c.ex l'ris.š.eo.Sed certe illud arg.nō eſt bonum.q2 ibi iuſpatronatus accedit vniuerſitati ꝛ rōne acceſſionis eſt minus dignum.Sed in caſu noſtro iuſpatronatus eſt qđ principale ꝛ dignius omni reſpectu.ꝛ ſic non dꝫ tranſire trāſlato acceſſoꝛio.ꝛ iō Mod.tenēt ꝯtrium:ꝛ meliꝰ.nam fundamentū Hoſt.ex alio eſt falſum:q2 videť preſupponere ꝙ ius exhibendi reditus nō pōt transferri titulo re10 manente apud vēditoꝛē.† Nā videmꝰ ꝙ rectoꝛ eccleſie locat ꝛ vendit reditus totiꝰ eccl'ie titulo tm̄ remanēte penes eum.vt in.c.ſi.ne prela.vices ſuas.pꝫ ēt in vſufructuario.q poteſt vendere cōmoditatē vſuſfructus iure remanēte penes ſe.vt in.l.neceſſario.§.ſi.ff.de ꝑ.ꝛ ꝯmo.rei vēd.pōt ergo patronus vel aduocatꝰ vēdere reditus tp̄ales etiā incertos11 iurepatronatꝰ remanēte penes ſe.†ꝛ intellige de reditibus

impoſitis

impositis tempore fundationis: nam ipsum ius alimentandi qd habet patronus ex dispositione iuris vel honor q debet psone sue lz sint ista temporalia nō tñ pñt vēdi qz inherēt psone ipsius patroni: qz nō possunt alii vel honorari per alium. arg. in. c. de offi. dele. Sunt em̄ hec iura ita annexa iuripatronatus vt non possint ab eo abdicari.

1 ☞ Patronus laicus potest plures presentare: vz vnum post alium. ꝛ est locus gratificationi: ꝛ nu. 5. patronus vero ecclesiasticus non potest nisi vnum presentare. ꝛ nu. 4. rationem vide. ī. nu. 7.

2 Patronus pōt plures presentare accumulatiue: nō aūt ꝙ ex toto recedat a prima presentatione quo casu eps debet idoneiorem instituere.

3 Patronus ecclesiasticus non potest nisi semel presentare cuius presentatio habet vim electionis.

Electores postq̃ elegerunt non possunt vlterius vacare.

6 Iudicio alicuius si quid committitur videtur commissum tanq̃ in discretum ꝛ bonum virum.

8 Patroni si variant in presentando in pari numero: episcopus habet optionem instituendi quem vult.

9 Patroni si nō cōcordāt in p̄sentādo eps potest instituere extraneum.

10 Eps instituendo secundo presentatum a patrono an sit puniendus.

a 1 **CUm autem.** [a] † Laicus patronus vno pñtato pōt aliū pñtare secus in patrono clerico. vel spāliꝰ sic. In pluribus successiue pñtatis a patrono laico epo datur ratificatio: sed in pñtatis a psona ecclesiastica potior est primo pñtatus. Et secūda pars. ibi: verū. ꝛ est de principalioribꝰ titulis. ¶ Casus lrālis. Patronus ad vacātē ecclesiā clericum idoneū pñtauit epo: ꝛ eo non reprobato postmodū aliū pñtauit eque idoneū: q̃rit qs p̄ferri debeat: rñdit papa iudicio epi esse relinquēdū. ꝛ hoc verū est si laicꝰ fuerit pñtator: sed si collegiū vel ecclesiastica persona pñtare habuerit qui potior est tpe potior est in iure. Bern.

2 ¶ † Not. j. ꝙ lz p̄ronus laicus possit variare cū pñtat scdm accumulatiue nō aūt pōt ex toto recedere a primo ꝛ hoc pbat ar. huius. c. naz si posset ex toto recedere a priori nō daret facultas epo instituēdi quem vellet. cuius ɔ̃riū hic cauet: ꝛ iō inter plures pñtatos a patrono laico

b epo dz eligere idoneiorem[b]. ꝛ firmat hoc Ioā. an. hic. ꝛ in reg. in re cōi. de reg. iur. in mercu. ¶ No. ij. qd pñtatio qñqz ptinet ad laicum qñqz ad collegium: qñqz ad psonā ecclesiasticā. facit. c. ea noscit. de his q̄ fi. a

3 prela. ¶ † No. iij. qd patronus ecclesiasticꝰ nō pōt variare. vñ dt Inn.

c qd pñtatio[c] ipsius habet vim electiōis: qz quēadmodū electores variare nequeūt. vt i. c. publicato. de cle: ita neqz patronꝰ: ꝛ intellige de p̄rono ecclesiastico cui cōpetat pñtatio iure ecclesie: secus si iure p̄rimonij qz tunc idem per oīa in eo qd in laico. ar. ī. eo. cū dilectus. ꝛ vide bonaz gl. quā tenebis mēti in cle. ij. ī. eo. ti. ¶ In gl. j. in fi. Dic melius. vt. s. dixi in. j. no. qd ex toto recedere nō pōt a priori. ¶ In glo. ij. ib.: cū du-

d bitatur qs potior sit. No. gl. ꝙ locꝰ est gratificationi[d] cū cetera sint pa-

4 ria: alꝰs potior est p̄ferēdus. Et ex hoc decidit qōne † qd erant duo patroni vnus clericus alter laicus: q primo pñtarunt vnū: deinde laicꝰ variādo pñtauit aliū. nūqd habeat locū dispositio huius text. vt eps possit inuestire secundū: dic qd non: qz p̄mus est potior cū fuerit pñtatus ab vtroqz: scds vero tm̄ a patrono laico. Itē licet patronus possit presentare in preiudiciū pñtati: nō tñ pōt in p̄iudiciū ɔpatroni. de quo

5 vide latius per Io. an. in. d. reg. in re cōi. ¶ Itē dubitat † qd si secundo presentatus est idoneior primo vel eq̄: nūqd eps habeat optionē: Io. an. videt sentire qd sic. dicit em̄ ꝙ hic nō pōderat excessus idoneitatis: sed satis est ꝙ vterqz sit idoneꝰ. sed ego putarē oppositū per. c. si forte. lxiij. dist. vbi dr ꝙ vbi vota sunt paria preferēdus est q maioribus iuuatur meritis. ꝛ videt tex. s. eo. qm̄. ꝛ iste tex. satis facit pro hac opi. dū ponderat qd secundus erat eque idoneus: secus ergo si erat magis idoneus: ꝛ p hoc putarē ꝙ si magis idoneꝰ postergaret pōt appellare: qz

6 hoc cōmittit iudicio epi tanq̃ bono viro. † nā verbū iudiciū sapit discretionem ꝛ arbitrium boni viri. pro hoc vide qd legit ꝛ no. in. c. ij. de cor.

7 vitia. ꝛ in. l. fideicōmissa. §. quāq̃. ff. de leg. iij. ¶ † In glos. pe. in fi. gl. dt Hosti. ꝙ ideo est: qz cetus clericorū tanq̃ spūalis est dignior: ꝛ spūalia debent esse firmiora. vt in. c. ij. de transla. prela. facit cle. cū illusio de renun. ꝛ illud psal. que procedūt de labijs meis nō faciā irrita. xxvj. dist. psalmista. ꝛ hoc dicit beatus Bernardus: qd vbū sacerdotū aut sacrū

8 aut sacrilegū. qd no. ¶ Ultra gl. q̃ro de qōne quotidiana: pōe † qd patroni variant in pari numero. vt puta quia vnus pñtat vnum ꝛ alter alium: nūqd eps habeat optionē instituēdi quē vult: Io. an. adducit istam literam in ar. ꝙ sic. quidā tenuerūt oppositū. sed ego teneo primū dictū ꝛ allꝰ. gl. no. xvj. q. vij. si plures. ꝛ Inn. in. c. j. s. e. in fi. facit. c. venerabilem. de ele. iūcta gl. in versi. fauere. ꝛ hanc opi. tenent etiā Gasp. de

9 calde. ꝛ do. meus do. Card. hic. † quinimo de iuris rigore posset attētari ꝙ eps pōt etiā instituere extraneū ex quo patronus nō cōcordat. ar. c. qm̄. s. eod. sed p̄mū dictū est equius. maxime per. d. c. venerabilem. qd

10 bene facit. ¶ Ulti. q̃rit † nūqd eps instituēdo scdm sit puniēdus aliq̄ pena: qz postergauit p̄mū: Inn. videt variare: ꝛ Io. an. post eum. sed dic qd aut spreuit instituere primū sine cā: ꝛ tūc habet locuz pena. c. pastoralis. ī. eo. Aut nō spreuit instituere sed distulit vt haberet cām examinandi. ꝛ ante institutionē patronus presentauit aliū: ꝛ nō debet puniri aliqua pena quia vsus est autoritate legis: qz non peccat q leg. s

a ¶ Cū aūt. Pro intellectu huiꝰ decr. vide qd late scribit Ho. in sum. de iurepa. §. in qbꝰ. in p̄n. p totā. i. col. ꝛ qd no. do. Ant. in. c. dilectus. el. iij. in fi. j. col. de preb. qd aūt ius grat p̄uato in b̄nficio: vide p gl. ꝛ doc. i. c. dilectꝰ. de offi. ord. ꝛ elegāter p do. Ab. in. c. cū bertoldꝰ. de re iu: vbi oī no vide. d. Ant. in. iiij. col. post Ho. ꝛ Io. an. vbi elegāter examinat intellectum huiꝰ decr. circa hāc variationez patroni laici. ☩ Sebasti. Sapia.

autoritate actum gerit. xxiij. q. iiij. qui peccat ꝛc.

1 ☞ Patronus vergens ad inopiam debet alimētari ab ecclesia patronata qd intellige vt. ī. nu. 6. vbi concluditur patronum pauperem habere actionem contra ecclesiam.

2 Iuspatronatus acquiritur ex constitutione ecclesie cum consensu episcopi alias secus.

3 Iuspatronatus non queritur per iudeos: hereticos: ꝛ similes.

Excōicatus si acquirit iuspatronatus nō acquirit eius exercitium: id est ius presentandi.

Iuspatronatꝰ transit cum cōfiscatione bonorū.

4 Electus acquirit per electionem: per cōfirmationem vero exercitium.

Patronus largo modo dicitur eligere.

Presentatus non acquirit aliquod ius per presentationem.

5 Patronus in acquisitione iurispatronatus nō potest transferre institutionem in inferiorem prelatum episcopo.

7 Patronus hz potestatem denuntiandi superiori p̄sbyterū dilapidatorē: vel alias inhonestum.

8 Ecclesia qñ ꝛ qualiter cognoscatur collegiata.

Ecclesia collegiata hz ius sibi eligēdi prelatum.

9 Laici etiam cum clericis non habent electionē prelati: nisi ex consensu solius pape.

10 Patronus quo casu hz presentationem prelati.

e **NObis.** [e] Ex cōstitutione ecclesie facta de cōsensu epi acquiritur iuspatronatꝰ. hoc primo. Patronus nō eligit prelatū in ɔuentuali ecclesia sed in capella sic. h scdo. Patrono

1 † debet p̄cessionis honor ꝛ alimētat ab ecclesia si vgat ad inopiā. ꝛ vt ex his ptz tria sunt dicta. Secundū ibi: ceterū. Tertiū ibi: p fundatione. et iste tex. est de principalioribus. ¶ Casus lrālis. Quesitum fuit a papa vtrū aliqs efficiat patronus ex sola cōstructione. item querit vtrū patronus sit ad electionē plebani cū clericis admittendus vel repellendus q̃uis allegauerit se ex lōga cōsuetudine interesse debere. taliter rñdet papa ꝙ si aliqs de assensu epi ecclesiā cōstruxerit de h iuspatronatus acqrit. ad secūdā qōnē rñdet qd in ecclesia ɔuētuali ɔsensus patroni ad electiōez faciendaz nō est requirendus: sed electioni facte eius debet requiri cōsensus nisi aliter de sua iurisdictione obtineat: sed in capella vbi vnꝰ p̄sbyter eligit patronus ipsum epo pñtare pōt ꝛ debet de iure. item patrono honor p̄cessionis fuatur: qd si ad inopiā vgat ab ecclesia illi reseruata fm facultates ipsiꝰ succurrit sicut ē in canoni

2 bus cōstitutū. Ber. ¶ † Not. j. ibi: si qs. ꝙ qcūqz construit ecclesiā acqrit iuspatronatus dūmodo hoc faciat cū cōsensu diocesani: secus si sine ipsiꝰ cōsensu: nā nemo debet edificare ecclesiā vel capellaz vel altare sine cōsensu epi. vt in. d. c. nemo. de cōsecra. dist. j. ꝛ in. c. autoritate. de p̄uile. li. vj. vnde ex sua improbitate nō debet p̄uilegiū con

3 sequi. † Et per hoc verbū si qs: infert ad qōnē nū quid mulier: infidelis: hereticꝰ: iudeꝰ vł excōicatus acquirat iuspatronatus ex cōstructione ecclesie. De muliere: tenet Ioā. and. ꝙ sic: qz masculinū cōcipit femininū. vt no. in. c. gñali. de elec. lib. vj. ꝛ in. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. iuncto. c. mulieres. de sent. excō. adduco. c. fi. de cōces. preb. ꝛ vide bonam glo. in. c. quoniā inuestituras. xvj. q. vij. ꝛ alias cocor. quas dixi in. c. cū seculum. s. eo. ꝛ in. d. c. fi. De iudeo ꝛ infideli dicēdū est qd non acquirūt. p hoc tex. cum gl. in. c. frigentius.

f ꝛ. c. pie mētis. xxj. q. vj. De heretico[f] idē dicēduz. tñ qz hereticus: nihil habet cū omnia ipso iure sint ɔfiscata. vt in. c. cum fm leges. de here. li. vj. f tum quia p̄supposito ꝙ acqsiuisset ius illud esset cōfiscatū fm Io. an. ꝛ facit qd no. ij. q. vij. maxi-

b ¶ Idoneiorē. idē tz do. Ant. ꝛ Ab. i. c. j. s. d. iud. sunt tñ duo casus in q bꝰ laicꝰ nō pōt variare: p̄mꝰ qñ esset vniuersitas vł collegium laicorū ad qs ptineret pñtatio seu ius p̄ronatus ita pbat in h text. i alternatiua vł qa ad hoc pōderat Aldus in rep. suo i vbo. patronꝰ. vbo. xxv. scds casus est qñ plures a p̄n. fuerūt pñtati q adiudicem litigāt. tūc em̄ nōt af variādi ptās. ita dicit Lapꝰ. ꝛ Gemi. in. c. j. vt li. pēdē. li. vj. cal. in ɔsi. j. ici. an caplz sub ti. li. penden. ☩ Sebasti. Sapia.

c ¶ Qd pñtatio. Hoc dictū refert ꝛ seqt Fel. i. c. cuz bertoldus. col. iij. vsi. ꝛ aduerte qz lz electio. s. d re iud.

d ¶ Gratificationi. In materia gratificatiōis vid gl. s. ꝛ iura in ea allꝰ. in. l. si titiꝰ ꝛ seius. de vbo. obli. glo. maz. i. l. ciues. C. de inco. li. x. ꝛ in. l. penal. §. si tñ plures. ff. de lib. hoīe exhi. ꝛ qd ponunt doc. in. l. si quis in graui. ff. ad silleia. Bal. in. l. in qbꝰ. C. de sec. nup. ꝛ in l. fi. C. de test. milit. ꝛ in. l. si qs ad declinādā. i. xvij. co. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ in c. j. in ti. q feu. da. pos. ꝛ vide. d. Anto. in. c. cū sup. i fi. de re iudi. ꝛ Bal. i. c. exposuit. circa fi. de dila. ꝛ gl. i. c. cū parati. de app. ¶ Adde in materia gratificatiōis Ancha. cōsil. liiij.

e ¶ Nobis. pro intellectu huiꝰ decr. vide oīno Host. i sum. t e iurepa. §. qd ɔpetat patrono. p totū illuz. §.

f ¶ Heretico. idem tenet hic Ioā. de ligna.

¶ Exercitium. Adde an excommunicatus presentet valide. do. de Rota deci. ccxl. in antiquis. hoc titu. Anto. Fráci. ¶ An excōicatus possit valide presentare: dicēdū est qđ sic: q2 lʒ excōicatus repellat ab agendo. vt in. c. intelleximus. de iudi. tñ excommunicatus potest multos actus facere: potest enim petere se mitti in possessionem ex primo decreto. vt in. c. cum inter. de excep. ⁊ etiā obligatur ex cōtractu quē ipse facere pōt: vt per Hosti. in sum. de peni. et remis. in. §. quib⁹ ⁊ q̄liter. ⁊ eo maxime hoc dicendū est quia ex p̄ntatione quam facit excōicat⁹: nō que b rit p̄ntato ius in re: sed tñ ad rem ⁊ q̄nqʒ etiā excōicat⁹ pōt impetrare rescriptū. iuxt. not. in. c. ꝯsulti. ꝺ iudi. ⁊ in. c. j. de re 4 script. in. vi. ⁊ ad predicta facit q2 excōicatus nō repellet ab actibus extraiudicialib⁹. vt per Inn. in. c. dilecti. de maio. ⁊ obed. ⁊ habet per Jo. an. in. c. quia. de excep. lib. vj. in nouella.

b ¶ Ecclesia collegiata. Que dicat eccl'ia cōuētualis ⁊ collegiata: ⁊ q̄liter p̄bet collegiū vide omo Archi. in. c. j. x. q. i. vbi refert que super hoc dicunt Innocē. ⁊ Hostien. Antonius Frā. 5 ¶ Que dicat eē eccl'ia collegiata not. per Moder. in cle. statutuʒ. de elec. ⁊ per Host. in c. dilecta. de exce. pla. ⁊ per Jo. an. c in. c. nobis. de iurepatro. Et an de substātia collegij sit qđ habeat caput siue rectorē: vide Inn. qui dixit qđ nō. in. c. cū nō ignores. ꝺ preben. qđ dictum refert pro sing. do. Card. in. c. cū non omnes. de cōstit. ⁊ no. etiā Innoc. in. c. ij. de no. ope. nunt. ⁊ habet per Bart. in. l. si. ff. de colleg. illic. ✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Si quis. Uide Bar. in. l. quoties. §. fi. ff. de admi. tut. cū multis alle. per Feli. in. c. cum venerabilis. col. xiij. ꝰ. de excep. versi. circa dicta abb. vbi limitat pluribus dicta Abb. hic.

mi. ⁊ no. hoc dictum qđ iuspatronatus trāsit cū confiscatione bonoꝝ. vide qđ dixi in. c. cum laici. ꝰ. eo. ⁊ gl. xvj. q. vij. filys. De excōicato cōcludit Jo. an. q̄ non debet admitti: tñ admissus acquirit iuspatronatus: sed non exercitium.ᵃ facit qđ. no. in simili in. c. veritatis. de do. ⁊ contu. ⁊. c. decernimus. de sentē. excō. li. vj. in nouel. ¶ Not. ij. qđ in capella patronus habet p̄sentare rectores. ⁊ dic in capella: id est in qualibet ecclesia nō collegiata et si sit parochialis: q2 in ea nō excludunt patronū a p̄ntatiōe rectoris nisi in ecclesia collegiata. ¶ Itē ex hoc ⁊ ex tex. no: qđ quelibet ecclesia collegiataᵇ potest dici conuentualis: lʒ de consuetudine hoc verbum referatur ad ecclesias religiosorum. sed de iure ⁊ ex vocabuli ethymologia hoc verbū proportionabile est omnibus collegiatis: naʒ dr̄ conuentualis a conueniendo q2 ibi conueniunt: sic collegiata a colligendo: q2 ibi colliguntur. facit quod habetur in. c. j. xv. dist. ¶ † Not. ibi: a patronis eligitur q̄ patron⁹ largo modo dicitur eligere. nam primo in se eligit vnum ex pluribus ⁊ postmodū illum presentat episcopo: non tamen est p̄prie electio de qua iura tractant: quod patet: quia per electionē acquiritur ius electo. vt in. c. cū inter canonicos. de ele. vide glo. no. in. c. quanto. lxiij. di. que dicit quod per electionē acquiritur ius prelature: ⁊ per cōfirmationem acquiritur exercitium: ⁊ illam gl. semper no. quam videnť sequi doc. in. c. transmissaʒ. de ele. sed per presentationem vel electionē quā facit patronus nō acquirit tale ius presentato. argu. c. quod autem. ꝰ. eod. ¶ No. qđ vbi p̄ntat patronus sup̄ior nō simpliciter dr̄ cōfirmare: sed potius instituere p̄ntatū. nā proprie differentia est inter institutionē ⁊ cōfirmationē. confirmatio fit de electo a collegio ⁊ dr̄ sup̄ior cōfirmare: quasi simul firmare: q2 per electionē iam fuit translatum ius: sed p institutionē transferť plenuʒ ius: vnde instituere est ius in b̄nficio in aliū trāsferre. de quo in. c. autoritate. ꝰ. de insti. ⁊ facit qđ legi. ⁊ no. in. c. cū illis. de preb. li. vj. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. de inst. eo. lib. ¶ † Not. ibi: loci epō. q̄ de iure cōi in ecclesijs patronatis institutio p̄tinet ad epm. nō ergo potest patron⁹ istud ius institutionis transferre in aliū prelatū: q2 non potest immutare dispositionē canonū in p̄iudiciū epi. vt in. c. requisisti. ꝰ. de testi. ⁊ nemo potest facere quin iura locū habeant in sua dispositiōne. vt in. c. tua. de test. ⁊. l. nemo. ff. de leg. j. Ex hoc infero q̄ si quis in vltia volūtate mandauit capellā construi: ⁊ disposuit q̄ institutio p̄tineret ad certum p̄latū inferiorem epō: non valet illa dispositio. vnde illa particula habebitur pro nō adiecta. sed si vult illud obtinere debet supplicare epō vt hoc statuat qđ pōt. p hoc tex. no. in glo. in. c. cum dile. tus. de cōi. c. facit qđ hic no. in gl. in ꝟ. nisi. ppe medium. ¶ Not. tria iura que cōsequiť p̄ronus ex iurepatronat⁹. Primū est q2 presentat rectorem. Scōm est honor pcessionis. Tertiū quia si deuenit ad inopiā consequitur alimenta. Sed quia primum est clarum: quero circa scōm quid est pcessiōis honoꝛ: vario modo exponiť. quidā intelligūt q̄ cuʒ patronus venit ad ecclesiā debet platus cū clericis obuiam ibi ire pcessionaliter saltem vsqʒ ad ambitū ecclesie. quod intelligūt doc. quādo persona est talis cui hoc cōueniat: puta rex vel magnus princeps: ⁊ hoc seruatur Venetijs in ecclesia sancti Marci: in qua dux habet iuspatronat⁹ ⁊ primicerius cū aliis canonicis exeunt sibi obuiam. Itē debet honoꝛ quia pre ceteris laicis est honorandus in sessionibus vel aliis. vel poniť p presentatione: quia is quē p̄sentare vūlt ⁊ ipi simul pcedunt ad episcopum p institutione habenda. ita dicit no. gl. in. c. pie mētis. xvj. q. vij. ⁊ vtrūqʒ 6 dictum potest sustentari. † Circa tertium ius q̄ritur nunquid indistincte vergens ad inopiam de d bet alimentari ab ecclesia.ᵈ dic q̄ nō: sed quādo superest ecclesie detractis expēsis necessarijs. nā primo subueniendum est seruitorib⁹ ⁊ cultui diuino ac reparationi ipsius eccle. ⁊ de his q̄ super sunt subueniēdum est patrono. sicut in simili seruatur in liberto qui habet alere patronum egentem. vt in. l. si quis a liberis. §. alimēta. ff. de libe. agno. ⁊ ad hoc alle. tex. cū bona gl. in. c. quicūqʒ. xvj. q. vij. Sed dices tu quale priuilegium est illud. nam ecclesia de superfluis tenetur subuenire omnibus pauperibus. vt in. c. quoniam. xvj. q. j. Sol. abundantius ⁊ melius prouidebitur patrono q̄ aliis pauperibus. Item pauperes non habe bent actionem contra ecclesiamᵉ. vt no. in. c. sicut hi. xlvij. dist. ⁊. c. exigunt. j. q. vij. sed patronus habet actionē per hec iura canonica. Circa primuʒ ius potest dubitari quid si ecclesia est collegiata nunquid saltē patronus habebit p̄ntare ad prebendas: ⁊ sentit Jo. and. qđ sic. quod satis placet ar. c. si. de concess. prebē. ⁊. c. dilectus. de prebē. Item iura solum excludūt patronū ab electione prelati in conuentuali ecclesia: secus est in p̄ntatione canonicorum. quod no. Et idē sentit Ho 7 stien. ꝰ. eo. suggestum. † Et vltra hec tria iura cōsequitur patronus quartum: scilicet ius defendēdi: vnde debet defendere ecclesiam suam: ⁊ potest denuntiare presbyterum si est dilapidator vel alias inhonestus. vt in. c. filiis. p̄realleg. Gloss. 8 satis fuit. ꝰ. declarata: ideo ⁊c. ¶ † In gl. in ꝟb. in conuentuali. Ex hac glo. no. potest capere doctrinam certam qualiter cognoscatur an ecclesia f sit collegiataᶠ: ⁊ sepe cōtingit hec disceptatio inter epm ⁊ clericos ecclesie. nam episcopus vult libere cōferre beneficium: clerici vero beneficiati dicunt qđ habent eligere: cum ecclesia sit collegiata de iure cōi electio pertinet ad collegium vt in c. j. de ele. qualiter ergo cognoscitur Innoc. hoc tractat in. c. postulasti. j. eo. Hostiē. ⁊ Joā. an. hic ⁊ conclusio sit ista. nam primo est recurrendū ad ordinem seu institutionem ecclesie: ⁊ si fuerit institutum vt ibi essent plures collegiati: tunc ecclesia habebit iura collegij si fuit institutum vt ibi esset rector solus vel cum clerico tunc non habebit ius collegij. Et sic potest intelligi. c. vt quisqʒ. ꝰ. de vita ⁊ honesta. clerico. Item ecclesie cathedrales ⁊ regulares de iure cōmuni sunt collegiate. vt in. c. ne pro defectu. ꝰ. de statu. regu. c. ij. Si vero non apparet de origine seu institutione videndum est vtrum ecclesia habeat priuilegiū super iure collegij: si vero non constat defendeť ecclesia in possessione sua: nam si est in possessiōe collegij habitur pro collegio: nisi contrarium p̄betur: alias si non est in possessione tractabiť tanq̄ beneficium simplex. Quomodo autem cognoscetur quod sit in possessione collegij. dic q̄ si exercet iura pertinentia ad solum collegium: vt puta quia consueuerunt clerici facere syndicum et per eum iurare lege prima. ff. quod cuiusqʒ vni. ⁊

d ¶ Ab ecclesia. Qū prestanť alimenta ab ecclesia patrono: vide ꝑ do. Anto. in. vij. col. ⁊ adde hic Archi. in. c. si plures. circa p̄n. xvj. q. vij. vbi dicit: q̄ si vniuersitas vl' populus habet iuspatronatus ecclesie nō tenebitur alere singulos pauperes de populo: sed soluʒ vniuersitatem vel populū si vniuersitas vel pp'ls egeat. ar. c. qui manumittit. xij. q. ij. Itē adde hic Bar. post Dy. in. l. si qs a liberis. §. de alimētis. ff. de li. agno. vbi dicit qđ capellan⁹ teneť alere patronū ecclesie si superest. itē vide Host. in sum. de iurepa. §. qualiter trāsferat. ver. qđ si plures fundant. vbi dicit: q̄ qū plures fundāt ecclesiā lʒ oēs sint patroni: tñ q̄ ad honores: ⁊ alimēta ecclesia est magis astricta ei qui plus contulit. Antonius Frāc. ¶ An ⁊ qū p̄ronus debeat ab ecclesia ali. ⁊ eodem modo patron⁹ a liberto. dicas de p̄rono ecclesie qđ absqʒ dubio qū ꝺ ueniret ad paupertatem debet ali ꝺ reditibus ecclesie. vt in. c. si ꝟo. xvj. q. vij. ⁊ eodeʒ modo dicēduʒ est de patrono respectu liberti. vt p Bar. i. l. si qs a liberis. in. §. fi. ff. de li. ag. ⁊ p Cy. i. l. ij. C. de alē. lib. ⁊ habeť in c. in. de iurepa. ⁊ p Inn. in rub. e. tit. ⁊ p glo. xvj. q. vij. in. c. pie mētis. et ideo dicim⁹ qđ ius patronat⁹ est honorificum ⁊ vtile. vt plene tractať i ru. de iurepatro. ✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Ab eccl'ia. Uide Feli. i. c. cū oēs. col. xv. ver. in glo. penul. ibi: pares: ꝰ. de consti.

e ¶ Ecclesiā. Et p do. Ant. in. c. j. de emp. ⁊ vēdi. lʒ tu vide bart. i. l. si qs a liberis. in p̄n. ff. de lib. agn. vbi dr̄ q̄ p alimētis nō daŧ actio sed officiū iudicis. sed vide qđ no. bart. i. l. solet. post p̄n. ff. ꝺ ali. ⁊ ciba. leg. Antonius Frāc. ¶ An p alimētis petendis cōpetat actio vel iudicis offm: dicas q̄ si illa debenť a patre filio absqʒ dubio debenť offo iudicis. vt in. l. obligamur. in. §. lege. ff. de act. ⁊ obli. ⁊ vide per Specul. in tit. qui fi. sunt legi. in versi. pen. in fi. ⁊ habeť per Bar. in. l. solēt. in. ij. col. ff. de ali. ⁊ cib. le. ⁊ per Bar. in. d. l. solēt. in. §. vtrū. eo. titu. ⁊ vide que habentur per Canoni. in. c. cum habe. et. de eo qui dux. in ma. quam pol. per adul.

f ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Collegiata. Uide Oldr. in consi. cclxxxi. incip. quod priorātus. cum alle. per Feli. in. c. accedētes. col. ij. ver. dixit etiam Oldra. ꝰ. de prescrip.

in. c. imperatorum

a ¶ In similibus. idem dic si non viuunt collegiati. c. quã. de vita ꝛ hone. cle. c. ceterũ. de dona. c. fraternitatis. ꝛ c. ɔsultationibus. e. ti. itẽ nõ faciũt syndicum. l. j. ff. ꝙ cuiusq; vni. no. c. ĩ pertractandis. c. imperatorũ. de iu. cal. nec sigillũ cõe. ca. significauit. de ap. nec refectoriũ c. cũ ad monasteriũ. de stat. mo. nõ ob. c. j. de ele. qꝛ se quit qñ viuunt et stant vt collegiũ. Andre. Barba. Sebasti. Sapia.

b ¶ Cõuẽtuali. vide Abb. i. c. de his. j. de simo. Sebasti. Sapia.

c ¶ Inuito patrono. idẽ dicit Bal. p illũ text. i. l. si qs p̃sbiter. in tertio no. C. de epi. ꝛ cle. refert Fel. in. c. cũ accessissent. colũ. vij. ver. pro dicto isto Cal. s. ð ɔsti.

d ¶ Pro intellectu huius decre. vide oĩno quod scribit Host. i sum. de iu repa. §. i qb⁹. i vl. col. vñ. illud autẽ omittendũ nõ est ver. e. ccl'ia vacante. An autẽ ille in quẽ fuit ɔpromissum vt eligat p̃latum possit eligere seipsum. dic ꝙ nõ fm glo. ꝛ bart. i. l. plane. ff. ꝙ cuius. vni. no. ð q̃ tñ dic vt tradit in. c. cũ in iure. de ele. ꝛ ꝙ qs nõ possit eligere seipsum est tex. i. l. si tibi mãdauero. §. si tibi centum. ꝛ ibi bar. ff. man. de q̃ vide qd scribit p not. post gl. in. d. c. cũ in iure. Anto. Fran.

¶ Circa hoc an qs possit obligare se ipsum. Dicas ꝙ non vt in. l. plane ꝛ ibi p doct. post gloss. ff. ꝙ cui. vni. no. ꝛ hr̃ i. l. nõ pe. ff. ex q. cau. ma. ꝛ i. l. miles. i. §. j. ꝛ in l. si cui. eo. tit. ꝛ vid Albe. statutorũ i q. clxxiij. qd itellige verũ nisi electio ɔpeteret pluribus: qꝛ tũc põt vn⁹ simul cũ alio

in. c. imperatorũ. ꝛ in. c. in pertractãdis. de iur. ca. vel habuit sigillũ cõe ar. i. c. significãte. de appel. Itẽ ɔsueuerũt eligere prelatũ. vt in. c. j. s. de elec. ꝛ idẽ in similibus[a] vide aliqua per Fede. ɔsi. lix. his cessantibus nõ sufficit qd in ecclesia sint plures clerici beneficiati vt p hoc dicat̃ ꝙ faciãt collegiũ: qꝛ possunt esse singulares. vt est bon⁹ tex. i c. dilecta. de excel. p̃la. ¶ † In gl. i ver. nisi. no. hãc glo. ꝙ nullus citra papã potest ɔcedere laico patrono vt eligat p̃latũ vna cũ clericis in ecclesia cõuẽtuali.[b] ꝛ pro hoc ego allego. c. ij. de iudi. vbi dicit ꝙ ep̃s nõ debet disponere sp̃ũalia iudicio laicoꝝ. Itẽ alle. c. massana. s. de elec. vbi p3 ꝙ nõ valet ɔsuetudo vt laici ꝛ clerici simul eligãt. Nec ob. c. p tuas. s. de ar. vbi clericus ꝛ laic⁹ p̃nt esse arbitri in cã sp̃ũali. qꝛ act⁹ arbitrãdi nõ est sp̃ũalis sed actus eligẽdi sic. Uel potes vltra gl. itelligere tex. vt sentit Inno. ꝙ ex ɔsuetudine vel statuto ep̃i põt patron⁹ iterponere partes suas in electiõis tractatu. ꝛ sic loqt̃ tex. nõ aũt vt ip̃e eligat: vñ vox sua nõ p̃stabit suffragiũ electiõi. ꝛ vide qd no. idẽ Inn. i. c. qd sicut. de ele. ¶ † In gl. in ver. in capella. no. istã gl. qꝛ quotidie allegat̃ ꝛ in effectu vult ꝙ inuito patrono[c] nõ põt effici ecclesia collegiata. ꝛ si facto fiat subdistingunt ꝙ si patronus nõ cõsensit habebit p̃sentationẽ prelati: intellige presupposita illa opi. ꝙ iuridice fieri possit: si aũt cõsensit tũc perdit ius presentãdi s3 retinet alia iura patronatus. Sed opi. huius gl. ꝙ nõ potest fieri inuito patrono t3 Hosti. s. eod. suggestũ. ꝛ videnẗ seq cõiter doc. hic p̃ter. d. an. qui satis bene distinguit. qd aut subest necessitas ꝛ tũc potest hoc fieri inuito patrono: alias procedat prima opi. qd satis pl3 cũ iuspatronatus habeat patronus ex gratia. vt in. c. qm̃. s. e. ideo nõ d3 sua ɔdictio impedire quominus subueniatur necessitatib⁹ ecclesie. facit. c. nullus. s. e. ¶ Ultimo hic queritur quid si patronus non vult p̃stare assensu3 electo per canonicos. dicũt cõiter do. ꝛ bene ꝙ si sine cã ɔdicit non obstat cõtradictio ex quo alias est legitime facta: ꝛ facit. c. sacrosan. infi. s. de elec. ꝛc.

☞ Patronus nõ potest seipsum presentare potest tamen institui ab episcopo ꝛ valebit collatio. ꝛ numero. 3. intelligit primum dictum vt numero. 4.

2 Episcopatum nemo debet petere ratione ambitionis vitande.

3 Electus quo casu computauit vocem suam inter alias.

Per nostras.

[d] † Patronus ecclesie vacãtis q̃q̃ sit clericus ad eã se presentare nõ põt. Consultatio ꝛ r̃nsio. scd̃a ibi: cũ igit̃. ¶ Casus literalis. Clericus h3 iuspatronatus i aliqua ecclesia: qrit̃ vtrũ possit ad eã vacantem seipsum presentare. ꝛ r̃ndetur ꝙ non quantumcũq; sit idoneus: qꝛ nullus seipsum eligere debet. Ber. ¶ Nota primo regulã ꝙ null⁹ debet se ingerere ecclesiastice p̃latiõi. † Et facit hec litera ad questionẽ nunquid licite quis põt petere episcopatũ vel aliam prelationẽ: de quo vid p Archi. in. c. qui episcopatũ. viij. q. j. ꝛ in. c. scripture. ea. causa ꝛ q̃stione. põt argui ibi ex tex. ꝙ si mouet̃ ex fauore charitatis vt alijs p̃sit nõ peccat petendo: secus si vt presit ꝛ sic ratiõe ambitiõis: de quo vide latius per eũde3 Arch. j. q. i. ordinationes: ꝛ bo. gl. in. c. tuã. de eta. ꝛ quali. qꝛ vr̃ in hoc ponere veritatẽ. Sed q̃ro nunq̃d iste tex. habeat locũ in beneficio simplici. vr̃ ꝙ nõ nã papa in r̃nsione fundat se sup prelatiõe. ɔtrariũ t3 hic Jo. an. qꝛ eadẽ ratio est in alijs beneficijs simplicib⁹. sed cõtra suũ dictũ oppono: non em̃ est ambitiosum pauperẽ clericum emittere p̃ces vt sibi prouideatur de beneficio: vt in. c. cũ s3 apostolũ. s. de preb. ꝛ in. c. tuam. s. de eta. ꝛ quali. no. gl. in c. si. de cõces. preb. lib. vj. ꝛ in. d. c. tuam. Solu. credo posse dici ꝙ preces emittere potest: ex quo dignus est ꝛ indulgẽs: l3 seipsum p̃ntare non potest: qꝛ videt̃ hoc exposcere ex debito. Itẽ facere

iudiciũ de persona sua ꝛ autorizare in seipso que omnia p̃hibita sunt. ar. in. cle. ij. de reb. eccle. non alie. ꝛ in. c. qualiter. s. de electio. ꝛ in. c. si. de insti. ¶ † Sed quero quid si episcopus cõfert spõte ꝛ motu proprio beneficiu3 patronatus ipsi patrono nũquid valeat collatio: videtur primo ꝙ nõ: qꝛ institutio facta sine presentatione patroni est irritanda vel irrita. vt in. c. illud. s. eod. ꝛ in. c. decernim⁹. xvi. q. vij. Contrariã tenent hic doctoꝛ. Nec obstat cõtrarium quia patronus acceptando collationẽ qidet̃ cõsentire: nec hoc casu videtur se ingerere: quia non habet originem a se: sed a superiore. Item presentatio q̃q; interuenit ex postfacto: vt in. c. si vero. s. e. Itẽ valet sepe institutio ep̃i sine presentatiõe: vt in. c. iij. ꝛ c. eam te s. eo. cum similibus. ꝛ hoc notabis. † Puto etia3 posse attentari ꝙ patronus non p̃ntando se sed p̃ces em. ttẽdo possit assistere ep̃o vt sibi p̃uideat de illo bñficio dummodo nõ sit curatũ vt sic euitet̃ prelationis ambitio ꝛ sit indigens ꝛ hoc per ea que dixi. s. ¶ In glo. i. in fi. dic ad illud. c. cũ[e] in iure. ꝙ ibi ille nõ elegit se: † sed coelegit qꝛ primo fuit electus ab alijs ꝛ postea ipse consensit: ꝛ est casus valde notabilis. ꝙ vbi p̃cedit ad electionem palã si quis videt se vocari a fratribus potest ɔsentire electioni sue ꝛ aliũ nõ eligere: ꝛ vox sua cõputabit̃ in numero: secus vbi procederet̃ clam seu per viã scrutinij clãdestini: qꝛ tunc vox sua nõ computaret̃: qꝛ cũ ipse ignoret vota alioꝝ si dicet eligo me: tanq̃ ambitiosus esset repellendus. ꝛ sic intellige. c. cumana. de elect. ꝛ quod ibi no. ꝛ in glo. seq. ¶ In gl. fi. ibi nõ videt̃ cõputanda. hoc intellige vt plene no. in. d. c. cum in iure. de elec. ꝛ. s. succincte tetigi ꝛc.

1 ☞ Patroni si non presentauerint rectorem in ecclesia intra tempus statutũ ep̃s ordinabit sine preiudicio patronorum.

2 Patrono litigati super iurepatronatus: currit tempus presentãdi: patrono vero ignoranti vel aliter impedito secus.

3 Tempus prefixum alicui: non in sui odium: currit sibi ignoranti.

4 Presentatus debet iterum presentari ab illo q obtinuit super iurepatronatus.

5 Patronus ecclesiastic⁹ ꝛ patronus secularis in quibus differãt in iurepatronat⁹ quod habent.

6 Ecclesia patronata ecclesiastica potest cõferri a legato: etiam non vocato patrono ecclesiastico: secus si laicus est patronus vide. j. ca. proximo. numero. 3.

Cum propter.

[e] † Sic q̃stio iuris patronatus nõ diffinit̃ intra quatuor mẽses ep̃s ordinabit ecclesiã sine p̃iudicio eorũdẽ. Ponit dictũ ꝛ p̃testationẽ subdit ibi. ita ꝙ. ¶ † No. j. casum prima frõte mirabilem qd nõ valenti presentari currit tp̃s. nã ratione litis pendẽtie nõ potest patronus aliquem presentare ꝛ nihilominus sibi tẽpus currit quod si nõ preseneat intra quatuor mẽses episcop⁹ libere ordinabit ecclesia3: ꝛ intellige prout restringendo dixi in. c. quoniã. s. eo. ꝛ facit iste tex. ad. q. quotidianã nunquid patrono ignorãti ꝛ impedito vel solũ ignorãti currat tempus. d. Pe. dicit posse argui per istum tex. quod sic. nam litigans impeditur presentare: vt in. c. ex literis. s. eo. ꝛ in c. ij. de in integ. restitu. ꝛ nihilominus sibi currit tempus. † facit qd istud tempus videtur p̃fixum patrono potius in fauorem ecclesie q̃ in sui odiũ ergo tempus currit ignoranti. pro hoc gl. not. in c. statutu3. de prebẽ. li. vj. facit. l. genero. ff. de his qui no. infa. Item quia agitur de modico p̃iudicio patroni. cũ in ceteris recognoscitur in patronum per institutum ab episcopo vt hic in fi. Contrariam sententiam semp̃ tenui: ꝛ ita postmodũ reperi tenere Fed. ɔsi. cxxiiij.[f] ꝛ aperte sentit Jo. an. in. c. ij. s. de sup. neg. prela. nã regulariter tempus prefixum ad eligendũ vel conferendum nõ currit ignorãti: vt in. c. quia diuersitatem. de concess. preben. in fi. nec debet quis puniri sine culpa

eligere seipsum: secus si vni tm̃ ɔpeteret electio vl̃ p̃sentatio fm bart. ꝛ alex. in. l. si consul. ff. ð adop. ꝛ hr̃ p gl. i. c. ɔsultationibus. ꝛ i. c. p vestras. de iurepatr. Sebasti. Sapia.

¶ Per vestras. Hanc decre. ampliat. d. Abb. i. c. ex insinuatione. i fi. s. eo. vt patronus non possit p̃sentare se nec dare alteri ius p̃sentandi seipsum. vt sibi per eum.

d ¶ Pro intellectu huius decre. vide oĩo do. de ro. deci. ccvi. fm or. noui. ꝛ do. post Jo. an. in. c. i. §. verũ. in. iij. colũ. de iure pat. in. vi. ꝛ adde qd non sufficit ꝙ patronus eligat vel p̃eligat intra q̃tuor menses nisi p̃ntet fm Lap. alleg. lxxv. i. ij. co. qd ita dicit tenere Joã. an. i. c. si. j. e. item add hic lap. alle. xcv.

e ¶ Adde an requiratur ꝙ vere presentet do. de Ro. deci. cexj. hoc tit. i nouis.

f ¶ Alias: cxxix. Adde do. de ro. deci. ccccclij. hoc tit. in antiquis. ꝛ data negligentia patroni: a quo tẽpore currat ep̃o tp̃s vide p eosdẽ deci. ccclx. h tit. in nouis.

ſua.Nec ob iſte tex.qꝛ hic nõ ꝯſtabat qs eſſet patronꝰ:merito eṗs oꝛdinat eccleſiã ſine patrono: ſed ex quo eṗs cõſtat de patrono nõ dꝫ illã oꝛdinare ſine illiꝰ preſentatiõe.xvj.q.vij.decernimꝰ.
4 †Facit.ca.ſi ꝓo.ſ.eo.vbi euincens iuſpatronatꝰ repreſentat inſtitutũ.fortiꝰ ergo re integra debet iſte patronꝰ qui non fuit negligẽs requiri vt ꝑſentet.⁊ nõ eſt verũ ꝙ non agaṫ de preiudicio:qꝛ expedit patrono habere clericũ ſibi gratũ.Jdeꝫ eſt honoꝛ in pñtando:vt in.c.nobis.ſ.e.quo nõ dꝫ ꝑuari ſine culpa ſua nec eſt verũ ꝙ tṗs ſit hic ſtatutũ nõ in odiũ patroni ſed i fauoꝛẽ eccl'ie.nã ſi hoc eſſet verũ nõ eſſet diuerſitas inter patronũ laicũ ⁊ clericũ in tpe preſentationis:⁊ tñ vnꝰ hꝫ quatuoꝛ mẽſes:aliꝰ ſex.facit theoꝛica Bar.in.l.genero.ꝑall.vbi dat regulã ꝙ ad incõmodũ alicuiꝰ nõ põt allegari ignoꝛãtia:ſecus ſi ad cõmodũ ꝓ hoc qd no.i.d.c.ſtatutũ.de ꝑb.li.vj.❡Jn gl.ij.ibi.ſ.e.eã te.⁊ dic vt ibi dixi.nã text.iſte põt intelligi in pꝛono laico q hꝫ quatuoꝛ mẽſes ſolũ ad pñtãdũ:nõ litis deciſio nõ ſpectaṫ vltra quatuoꝛ mẽſes.ſed qꝛ patronus eccleſiaſticus hꝫ ſex mẽſes ideo ſpectaṫ exitus litis vſqꝫ ad lapſuꝫ ſex mẽſium.⁊ ſic loquitur.c.eã te.
5 †Et ex his habes vnãª differentiã inter patronũ eccleſiaſticũ ⁊ laicũ.Scđa differẽtia eſt qꝛ patronꝰ laicꝰ põt variare ⁊ pñtare ſcđm:vt in.c.cũ aũt.⁊ qd ibi dixi.ſ.e.ſecꝰ in patrono eccl'iaſtico vt ibi.
6 †Tertia differẽtia reſpectu ſubiectionis:qꝛ magis eſt ſubiectꝰ patronꝰ eccleſiaſticus ꝙ̃ laicus.nam legatus cõfert beneficiũ non vocato patrono eccleſiaſtico.qd facere non põt ſi patronꝰ eſt ſecularis:vt no.j.e.pxi.Quarta differẽtia eſt in pena icurrẽda ſi pñtaṫ indignꝰ.nã ſm quoſdã patronꝰ eccl'iaſticus pñtando indignũ priuaṫ eoipſo pro prima vice ptãte preſentandi:vt in.c.ij.de ſup.neg.prela.ſecus in pꝛono laico ſm quoſdã.ſed Hoſt.dicit idẽ i laico.ꝓ hoc tex.in auṫ.de ſan.epi.§.ſi qs oꝛatoꝛij domũ.⁊ in auṫ.de eccl'.ti.in.§.ſi qs ꝓ redẽptione.tñ vide qd plene nota.in.c.cũ vos.de off.oꝛ.⁊ ibi ſatis plene dixi.Quinta differẽtia eſt in rõne reddẽda.qꝛ patrono laico non redditr ratio de tẽpoꝛalibus ſecus in patrono eccleſiaſtico:vt in.c.cũ ⁊ plãtare.de priui.Sexta differẽtia eſt in oꝛdinatiõe ti.⁊ de hac dic vt dicã.j.e.poſtulaſti.Septima in donatione ꝙ iuſpatronatꝰ poteſt donari pſone eccl'iaſtice ſine ꝯſenſu epi:ſꝫ nõ ſeculari.vt in.c.illud.ſ.e.Octaua differẽtia in cuſtodia eccleſie vacãtis:nã patronꝰ eccleſiaſticus hꝫ cuſtodiã eccleſie vacãtis ⁊ nõ ſecularis:vt i.c.bone.de app.⁊ ibi dixi.Vltima differentiaᵇ põt colligi ex dictis Jnn.in.d.c.cum ⁊ plãtare.quia in oneribus dꝫ eccleſia patronata patronũ adiuuare.vide ad ꝑdicta per Hoſt.in ſum.in.§.in quibus differũt.Si aũt concurrunt ſimul patronus eccleſiaſticus ⁊ ſecularis tunc dic qd cẽſentur iure eccleſiaſtici:vt ſic maius dignum attrahat ad ſe minus dignum.de quo vide bo.glo.in.c.j.e.ti.lib.vj.per Fed.conſi.lxiij.

1 ☞Patronus ſi preſentat vnum poſt aliuꝫ:põt eṗs inſtituere ſecundo preſentatum.
Legatus de latere põt eccleſiã patronatã eccleſiaſticã etiã nõ vacantẽ ſue collationi reſeruare.2.3.ſecus ſi iuſpatronatus erat laici.11.
Beneficiũ vacaturũ nõ poteſt ꝓmitti alicui:ſed bene põt reſeruari pro certa perſona:ex qua reſeruatione non queriṫ aliquod ius illi perſone.10.
4 Clericus habens iuſpatronatus ex patrimonio ſuo nõ diciṫ illud iuſpatronatus eccleſiaſticum.
5 Clericus equiparaṫ laico in patrimonialibus.
Jmperatoꝛ non põt laicuꝫ ſuo patrimonio ſine cauſa priuare:ita nec papa clericum.
6 Argumentum a ſufficiẽti partium enumeratione validum eſt in iure.
7 Clericus poſſidens bñficium malafide teneṫ illud reſtituere cum fructibus medio tempoꝛe perceptis:ſecus ſi bona fide.
8 Patronus ſi cõſentit:poteſt quis inſtitui in eccleſia patronata abſqꝫ aliqua preſentatione.
9 Beneficium nõ põt reſeruari collationi pape ꝑ legatum ſine ſpeciali mandato pape.
11 Papa poteſt conferre eccleſiam etiã laico patronatam:patrono irrequiſito:ſed debet facere mentionẽ de patronatu laici:alias collatio eſt ſurreptitia:quia papa non ſolet conferre talia beneficia.

c 1 **Cum dilectus.** ᶜ†Legatꝰ de latere:eccleſiaꝫ cuiꝰ alia eccleſia eſt patrona ſua:ſue collationi reſeruare poteſt licet nõ vacet ⁊ conferre cũ vacat:hoc primo.Ex duobus pñtatis a patrono laico poteſt ſuperioꝛ inſtituere ſcđm:⁊ ſic quo ad intellectum iſte tex.hꝫ duo dicta diuerſa:lꝫ quo ad ambo cõmiſceanṫ.Diuidiṫ.nã ꝑmo poniṫ petitio.ſecundo diffinitio ibi:nos igitur.❡Caſus literalis.Epiſcopus Hoſtiẽ.apoſt.ſedis legatus mandauit Archid.cartoneñ.vt eccleſiam que ꝑmo vacaret in archidiaconatu ſuo donatiõi ſue reſeruaret ꝓhibẽdo eidẽ ne alicui cõferret.eandẽ.de qua Gui.clerico ſuo prouidere volebat.tandẽ vacauit eccleſia de berouilla:⁊ idẽ Archidia.cõtra mandatũ legati.G.ſubdiaco.preſentauit ad ipſam.dio.epiſcopo:qui non fuit admiſſus.Legatus hoc audiens caſſauit quod Arch.fecerat ⁊ eccleſiam illam Gui.prefato conceſſit ſic vacãtem.poſt hoc vacauit quedam prebenda in eccleſia ſancti martini cartoneñ.que aſſignari debebat de iure.H.clerico diote.epiſcopus cõſyderans ꝙ prebenda ſancti Martini magis congruebat Guil.predicto.⁊ eccleſia de berouilla.H.clerico:prebendam ſancti Martini aſſignauit Guil.clerico legati ⁊ eccleſiam de berouilla poſt preſentationeꝫ Archidiã.predicto.H.clerico:conceſſit vnde oꝛta fuit controuerſia inter.H.clericum:⁊ Guil.ſubdiaconum:cui archi:eccleſiam de berouilla contulerat:vnde dictum.H.et prefatus.G.ſubdiaconus ad curiam acceſſerunt diũ ſuper ipſa eccleſia litigando.Dominꝰ papa auditis hincinde propoſitis cõſyderans qd ⁊ ſi archi.predictus prefatũ.G.ſubdiaconũ tanꝙ̃ laicus preſentauit:⁊ ipſe nõ fuit ꝑ dioceſanũ admiſſus.Sed dictus.H.ab archidiacono preſentatꝰ ⁊ ab epiſcopo inſtitutus ſecundũ decretalem Alexan.non primus ſed ſecundus debet eccleſiã obtinere.ſi vero archid.prefatũ.G.ſubdiaconũ tanꝙ̃ clericus preſentauit in eo ꝙ tanꝙ̃ clericus faciebat ſuberat iuriſditioni legati vnde contra pꝛohibitionẽ legati qui donationi ſue collationẽ ipſius eccleſie decreuerat reſeruandã:ad eam tanꝙ̃ clericus nõ potuit aliquem poſtea preſentare.vnde papa preſentationem ipſius.G.minus canonice factam decreuit:⁊ ea nõ obſtante pronuntiauit conceſſionem ipſius eccleſie.H.clerico factam canonicam extitiſſe adiudicãdo eidem eccleſiam ipſam cum fructibus medio tẽpoꝛe ꝑceptis:aduerſario ſcilicet ꝑdicto.G.ꝑpetuũ ſilentiũ imponen-
2 do.Ber.❡†No.j.ꝙ legatus de latere poteſt reſeruare beneficiuꝫ primo vacaturũ collationi ſue cõferendũ per ſe certe perſone:⁊ ſic habes bonũ caſum ꝙ licet legatus nõ poſſit ꝯferre ius ad rem nec promittere bñficium vacaturum:poteſt tamen reſeruare beneficiũ pro certa perſona:nõ tamen ius aliquod acquiritur illi perſone:vt.j.dicam.Et de hac reſeruatione legati:dic vt in.c.deliberatione.⁊.c.pñti.de offi.lega.
3 lib.vj.❡†Not.ij.duas differẽtias inter patronum eccleſiaſticum ⁊ ſecularem.nam patronus eccleſiaſticus ſubeſt iuriſditioni legati.vñ poteſt legatus cõferre beneficiũ patronatũ ⁊ reſeruare collationi ſeu patrono eccleſiaſtico inuito ⁊ irreqſito secꝰ in patrono ſeculari.⁊ ad hoc
4 quotidie allegaṫ iſta litera.⁊ de hoc aliquid.j.❡†Secunda differentia eſt in variatione quia ſecularis poteſt variare.⁊ no.bene:quia permittitur variatio etiã clerico ſi eſt patronus ratione patrimonij ſui:qꝛ preſentat vt laicus ⁊ nõ vt clericus.quod nõ ita bene alibi pꝛobatur.
5 ❡†Jtem no.argumentũ.optimũ quod in patrimonialibusᵈ clericus
d cẽſetur vt laicus.⁊ ſic videtur quod ſicut laicus non poteſt priuari patrimonio ſuo etiam per imperatoꝛem ſine cauſa vt no.Jnno.in.c.que in eccleſiarum.de conſti.⁊ legiſte.in.l.fi.C.ſi contra ius vel vtili.publi.ita ne clericus patrimonio ſuo per papam.facit qd dixi in ca.conſtitu
6 tus.de religio.domi.❡†Jtem no.ꝙ valet argu.a ſufficienti partium
e enumeratione.de quo arg.vide bo.tex.in.c.venerabilemᵉ.ſ.de electio.
7 ❡†Jtem not.ꝙ poſſidens iniuſte beneficium.compellitur reſtituere cũ fructibus medio tẽpoꝛe perceptis.qd intellige ſi erat poſſeſſoꝛ malefidei:ſecus ſi bonefidei:vt no.do.de ro.deci.xxiiij.❡Vltimo not.practicam pronuntiandi in bñficialibus in fauoꝛem petẽtis beneficium.nã poteſt eccleſia ſibi adiudicari pacifice poſſidenda.⁊ ſic videtur habere locum vtilis rei vendicatio,facit quod not.Jnno.in.c.cum vene-
8 rabilis.ſ.de relig.domi.❡†Jn gl.ij.ibi:quandã cõmutationem.⁊ ex hac.gl.iuncto tex.no.ꝙ ſi promittatur bñficium iuriſpatronatꝰ debet patronus preſentare.ſicut hic fecit archi.pro hoc no.gl.in clem.j.de re.permu.vbi diciṫ ꝙ poteſt ſuperioꝛ ſe expedire de cõſenſu patronoꝛum ſine alia pñtatione:vt not.Fed.in trac.de re.permu.❡Jn glo.in ver.decreuerat ibi:finiṫ legatio.⁊ hoc dictũ eſt hodie approbatũ in.d.c.ꝑ-
9 ſenti.de offi.lega.lib.vj.❡†Jn eadem gloſſ.ibi:dictum pape.intellige ꝙ hoc facit de ſpãli mandato ſuo:alias non poteſt legatus reſeruare beneficium collationi pape.de quo vide in Spe.eod.tit.§.nunc tractemus.in ver.ſed etiam.❡Jn gl.pe.ibi:nõ dedit ſed reſeruauit.Et differẽtia eſt inter iſta.nõ per collationẽ beneficij vacaturi acquirit ius iſti prouiſo ⁊ ſic facili deſyderaret moꝛtẽ proximi in cuius locũ ſe crederet ſucceſſurũ:vt in.c.ij.de cõceſ.preb.ſed per iſtã reſeruationem non acquiriṫ ius pro quo reſeruauit:qꝛ nihil cũ eo actum fuit ⁊ ideo dicit Hoſt.⁊ bene ꝙ

a ❡No.ix.differentias inter patronũ eccleſiaſticũ et pꝛonũ laicũ.⁊ vide ẽt p.d.ant.hic ⁊.qro quarto i ꝗ differat ⁊c.⁊ aliaꝫ no.diam vide p eũdẽ.d.Ant.in.c.pe.j.e.in vlti.col.❡Adde aliã differẽtiã p do.d ro.in collectis berengarij ꝑma hoc ti.
☞Sebaſti.Sapia.
b ❡Vltima difial.Adde aliã difiam in pñtatione.Qꝛ pñtatio quã facit patronꝰ clericus hꝫ vim electionis ſecꝰ in pñtatione laici patroni.vt p Fel.i.c.cũ bertoldus.col.iij.ſ.d re iudic.⁊ ibi ponit duos effectus ex hoc reſultantes.
c ❡Adde qd ſcribit Jo.de lig.i.c.dilec.iij.de prebẽ.
☞Sebaſti.Sapia.
d ❡Jn pꝛimonialibus.Hoc dictuꝫ refert et declarat Feli.in.c.eccleſia ſancte marie.col.vj.ver.ſcđo no.caſum.ſ.de cõſtitu.
e ❡Et ibidem no.ipſe panoꝛ.in.iiij.colũ.⁊ ita arguit pa.contra epiſcopum conuentrenſem in.c.vel non eſt compos.ſ.de tempo.oꝛdi.⁊ ad idẽ vide text.in.c.dilectos.ſ.de prebẽ.⁊ in.c.iter alia.de immu.eccle.et in.c.ij.de cog.ſpi.bo.tex.inſtitu.de ob.que ex quaſi d li.ngſ.in princi.et ibi Ange.de are.no.in.j.no.⁊ inſti.d ob.que ex quaſi contra.⁊ ibi Ange.de aret.in vlti.no.⁊ domi.Chriſto.poꝛ.⁊ inſti.de actio.in.§.j.verſi.nãqꝫ agit ſm Nico.de neap.⁊ do.Jaſ.de may.ibi:j ij.not.⁊ in hoc iura abundant ⁊ dicit Bar.in.l.ſcire opoꝛtet.§.opꝫ in fi.ꝙ i iſtis vulgaribus non debemus allegare tot leges ſuff.cit alle-

a bñ ꝙ possset legatus mutare propositum a ꝛ alteri cõferre: ꝛ sic nõ datur ita votũ captãde mortis hoc vltimo casu: honesti⁹ tñ esset ꝛ tuti⁹ vt reseruatio fieret gñal'r nulla psona exp̄ssa. ¶ In ea.gl.ibi: reseruare electiones.hoc pcedit vñ de hac particula dic vt hodie hr̄ in.c.pñti.ꝛ in.c. deliberatione.e.palle. ¶ †Et in fi.gl.not.bñ gl.nam cõiter tenet per doc.lʒ Spe.tenuerit opp.eo.ti.§.nunc tractem⁹.v̄.sed nunquid.sed tu tene primũ qđ satis pbat per istũ tex.nã si potuisset reseruare bñficiũ patronatus laicorũ nõ oportebat distinguere inter laicũ ꝛ clericũ put hic facit papa.ꝛ idẽ archi.in.c.hortamur.lxi.dist.ꝛ per eundẽ in.c.ij.de preb.li.vi.

2 ꝛ habes gl.no.in cle.per lr̄as.de preb.qua qrit † quid in papa ꝛ certe papa pōt cũ laicus habeat hoc a papa.arg.in.c.

b iij.§.e.tit.sed vbi papa b non facit mentionẽ de patronatu laici nõ valet collatio tanꝙ surreptitia: qꝛ papa nõ cõsueuit cõferre talia bñficia saltẽ quin faciat mentionẽ: vt not. in.d.cle.p literas.Hic tractat aliqua Inno.ꝛ Host.q̄ sunt hodie decisa in.c.pñti.ꝛ in.c.deliberatione.de offi.leg.li.vi. ꝛ vide qꝛ materia huius.c.ibi expeditur.

1 Patronus si vnũ post aliũ presentet.2.potest episcop⁹ secundum instituere.
Presentatus primo: si fuerit repulsus ab epo malitiose debet ab ipso competenti beneficio honorari.9.

3 Appellatione interposita: potest aliqñ attentari id qđ poterat attentari illa non interposita.

4 Patronus ecclesiasticus si presentauerit secundum: q fuerit institutus talis institutio non valet: quia prima presentatio habet vim electionis.

5 Presentatus primo loco: si non instituatur ab epo sine cã legitima potest appellare.7.9.

6 Episcopus si non instituit presentatum intra sex menses: non per hoc priuatur potestate instituendi.

7 Presentatus nõ institut⁹ ab epo: quo presumat indign⁹.

8 Appellatio si est non interposita pōt succumbens habere regressum contra iudicem qui male iudicauit.

9 Episcopus si non instituit primo presentatũ: an ꝛ quo casu incidat in penam.

1 c **Pastoralis.** †Si laic⁹ c patron⁹ duos successiue pñtet valet institutio de scđo nõ ob.appellatione pri⁹ factã p patronũ: eps tñ qui malitiose primũ retulit eidẽ in cõpetẽti bñficio puidere cõpellit. In hoc vltimo e casus sing.i prima ponit ɔsultatio.i scđa rñsio.ibi: nos.ꝛ vtraqꝫ pars subdiuidit vt pꝫ in tex. ¶ Casus lr̄alis. Aliqs est p̄sentat⁹ epo a patrono laico ad aliquã ecclesiã vacantẽ: sed eps ipsũ nõ admisit: qrit vtrũ ex tali pñtatiõe illi ius sit q̄situm in illa eccl'ia: ꝛ si ille appellauerit ne ali⁹ istituat ꝛ post appellationẽ patron⁹ aliũ pñtauerit: ꝛ eps scđꝫ pñtatũ instituit: qrit vtrũ ille ab eccl'ia remoueri possit. Inn.p̄o volẽs inherere vestigijs Alex.q̄ distinguens inter pñtatos a laico ꝛ clerico patronus possidẽtis ɔditionẽ cẽsuit meliorẽ rñdet ꝙ institutio scđo loco pñtati a laico patrono robur obtinet firmitatis.ſꝫ qꝛ eps idoneũ clericũ sibi pñtatũ malitiose recusauit admittere statuit vt ad puidẽdũ eidẽ in cõpetẽti bñficio cõpellat: ɔtẽn⁹ puniat i eo i q̄ peccauit.ber.

2 ¶ †No.i.ꝙ patron⁹ post pñtationẽ primi pt variare ꝛ ſꝫ pñtare: nõ solũ imediate re integra ſꝫ ẽt interposita appellatiõe p primũ. Et ex hoc ꝛ ẽt tex.no.ꝙ primo pñtatus nõ

3 pōt appellare vt ali⁹ nõ pñtet ꝛ instituat. ¶ †Itẽ ex hoc no.re.ꝙ id qđ attẽtari pōt añ appellationẽ pōt attẽtari ẽt appellatiõe iterposita: si alia iuris regula nõ obstat: nã vides hic ꝙ variatio p̄roni laici admittit post appellationẽ interpositã p primũ queadmodũ admitteret añ oẽm appellationẽ.bñ facit qđ i simili hr̄ in.l.postꝙ.ff.vt le. no. ca-

4 uea. ¶ †Itẽ no.ar.ꝛ quasi exp̄ssum ꝙ si patron⁹ eccl'iasticus pñtat scđm.nõ valet institutio ipsius hꝫ ergo illa presentatio ɔ̄ñ vim electiõis vt in ea patron⁹ ecclesiastic⁹ co-

5 gat pñstere: de quo dixi in.c.cũ añt.§.e.tit. ¶ †In gl.j.ibi: ꝙ appellatio tꝫ ab initio.no.gl.iũcto tex.ex qua habes vnũ remediũ cõtra debentẽ instituere si sine cã legitima nõ vult admittere pñtatũ: pōt eñ p̄sentatus appellare ab hoc grauamine. Ꝺo ꝛ aliud remediũ extra gl.vt per viã q̄rele iste p̄sentat⁹ adeat superiorẽ debẽtis instituere ꝛ petat vt cõpellat illũ ad instituendũ eũ.p hoc qđ leg.ꝛ no.in.c.ex pte hasten.de ɔcess.preb.ꝛ in.c.cũ bertoldus.de re iudi. ¶ †Quid

6 añt si habẽs istituere nõ istituit intra sex mẽses: nũqd ptas deuoluit ad supiorẽ: sicut seruat in eo q hꝫ ɔferre.dic ꝙ nõ qꝛ nulli statuit tps ad institutionẽ faciẽdã.vñ tẽpus est arbitrariũ vt dixi post do.de rot.in.c.ij.de cõcel.pb. Oportet ergo ꝙ pñtatus attẽtet vnũ ex duobus remedijs predictis

hec tñ appellatio quã interponit primo pñtat⁹ valet vt dicit gl.vt ante presentationẽ scđi sed post p̄sentationẽ tollitur: qꝛ nõ fuit appellatũ ɔtra patronũ nec potuisset appellare ne aliũ p̄sentaret: qꝛ esset ɔ̄ ius qđ ɔcedit patrono lai-

7 co ptãtem variandi ꝛ accumulandi.qđ no. ¶ †In glo.in v̄.malitiose.i fi.Io.an.ꝛ Host.i hoc articulo sic distinguũt ꝙ aut pñtatus notorie erat dignus vt qꝛ sciebat bñ cantare ꝛ legere ꝛ erat bone fame ꝛ presumit malitia ɔ̄ epm eum respuentẽ.arg.in.c.vnico.de scrutinio. Aut pñtatus euidẽter erat indign⁹ ꝛ nõ presumit malitia.ar.in.c.euidẽtia.de accu. Aut sum⁹ in dubio: ꝛ tunc si eps eũ nõ examinauit ꝛ spreuit eũ instituere: presumit malitia: vt dicit ista gl.in fi. ar.bonũ i.c.eo.ꝛ.xj.q.iij. Aut p̄sumit examinationẽ sed nullã interlocutoriã ptulit ꝛ idẽ: aut interlocut⁹ est ꝙ nõ erat idone⁹ ꝛ ille nõ appellauit ꝛ sibi nõ est imputãdũ qꝛ vr̄ ac-

8 quieuisse interlocutorie ꝛ sic trãsiuit in rẽ iudicatã.arg.in.c. cũ dilecti.§.d elec. †Hoc vltimũ nõ plꝫ qñ omissio appellationis hꝫ solũ impedire regressum sup principali nõ autem ɔtra iudicẽ q male iudicauit: qꝛ ad aliud agit nũc ꝛ ad aliud primo.nã agit nũc nõ vt istituat in pmo bñficio: ſꝫ vt eps puniat de malitia sua: ꝛ sic nõ obstat res prius iudicata.p hoc vide Inn.ꝛ Io.an.i.c.sacro.de sen.ex.vbi aperte tꝫ ꝙ succũbens in cã ꝛ nõ appellans pōt postmodũ hr̄e regressum ɔ̄ iudicẽ q male iudicauit.ꝛ facit ꝛ qđ no.insti.de obli. q̄ ex quasi delic.in pñ.ꝛ p gl.ꝛ doc.in.c.pastoralis.§.qꝛ vero.de offi.dele.ꝛ hec bñ notabis ꝛ satis facit iste tex.in arg. in ver.verũtñ.vbi gñaliter cõstituit vt eps qui malitiose re-

9 nuit puniat ꝛc.vt in litera. ¶ †Sed quero nũqd ista pena habeat locũ siue eps spreuit primũ añ presentationẽ secũdi vel postmodũ.sol.sunt opi.vt recitat hic Io.an.quidã intelligunt ꝙ hec pena habeat locũ qñ eps ante pñtationẽ scđi noluit admittere primũ: sec⁹ si fecerit hoc post pñtationem scđi quia tũc visus est iure suo: vt in.c.cũ añt.§.e. Alij dicũt ꝙ si primus est idoneior habet locũ pena: secus si secũdus est idoneior vel saltẽ eque idone⁹. Tertij dicũt ꝛ vr̄ approbare ipē Io.ꝙ pena locũ hꝫ si eps malitiose pmũ nõ admisit qꝛ sic litera loquit.d.Anto.vr̄ velle ꝙ si prim⁹ erat idoneior vel saltẽ eque idone⁹ cõmittitur pena.secus vbi secũdus nõ fuisset idoneior.non placet mihi scđm membrũ.s.ꝙ si prim⁹ ꝛ secũd⁹ sint eque idonei cõmittat pena ꝛ si nõ instituit pmus moueor qꝛ.c.cũ añt.§.e.relinquit hoc iudicio epi vtrũ instituat pmũ vel scđꝫ: si ergo eps vtit facultate a iure sibi ɔcessa penã nõ meret.xxiij.q.iiij.q peccat.itẽ indirecte priuaret patronus facultate p̄sentãdi.scđo qꝛ si eps incurreret penã nisi instituere pmo eque idoneũ nunꝙ institueret scđꝫ.quinimo sentit Io.an.in.c.cũ añt.§.e.ꝙ ex quo scđo est idoneus lꝫ primus sit idoneus non cõmittit pena si instituit secũdus de quo tñ dic vt ibi dixi. Cõcludẽdo ergo dic ꝙ aut eps sine cã rõnabili ꝛ añ p̄sentationẽ scđi noluit admittere primũ: ꝛ hꝫ locũ pena. Aut nõ dixit añ p̄sen- a tationẽ scđi se nolle admittere: ſꝫ forte ꝙ volebat eũ examinare ꝛ interim fuit pñtat⁹ secund⁹: si ex cõiecturis pōt ɔstare de malitia epi instituẽtis scđꝫ hꝫ locũ pena. In dubio ve- b ro aut secũdus est idoneior ꝛ nõ presumit malitia. Aut primus est idoneior ꝛ credo ꝙ sit p̄sumẽda malitia.arg.in.c.si forte.lxiij.di. Aut vterqꝫ est eque idone⁹: ꝛ plꝫ do.Ant.vt s.dixi.vt cõmittat pena qꝛ data paritate in meritis prim⁹ vr̄ potior.ar.in.c.si a sede.de preb.li.vi.sed mihi plus plꝫ cõtrariũ qꝛ datã presentatiõe rõne secũdi nullus est potior cũ patron⁹ possit accumulare autoritate iuris: sed in.c.si a se- c de preale.primus erat potior in iure vt ibi colligitur.

1 Presentatus ꝛ institutus non potest sine licentia patrone aliuꝫ in titulum ordinari facere in ecclesia alia patronata.2.4.

2 Ordinatus in aliqua ecclesia debet cõsequi alimenta in illa ecclesia: etiam si sint plures ordinati.3.

3 Ordinari possunt plures in eadem ecclesia: nõ tamen possunt esse omnes rectores eiusdem ecclesie.

5 Rector ecclesie an habeat potestatem ordinandi vel instituendi aliquẽ in ecclesia quam ipse habet in titulum: adeo quod post mortẽ rectoris taliter pñtati vel ordinati remaneant in ecclesia.

6 Rector ecclesie si intitulauit in ea: an vlterius requiratur presentatio patroni.

7 Clausula in fine posita non refertur ad proximiorẽ: si ex tali relatione resultaret absurditas.

1 **Postulasti.** †Si ad p̄sentationẽ rectoris ad titulũ ecclesie aliqs fuerit ordinatus: patronus qui nõ consenlit ad ipsam cũ vacabit poterit presentare.h.d.vel sic.

gare vnã.ꝛ quod istud arg.sit validũ dicit exp̄sse gl. ma.cir.mediũ.in l.j.in pñ.ff.de act. ꝛ ob.ꝛ gl.i v̄.locũ i.l.fili⁹ a pr̄e.ff.de lib.ꝛ posth.ꝛ in.l. q se pr̄is.C.vñ libe.i gl.fi. Intellige tñ sane dũmõ oẽs ptes sint enumerate ſꝫ bal.i.l. cõuenticulã.C.de epis.ꝛ cle.facit bñ tex.in.l.cũ hi.§.p̄tor.ff.de transac. Antonius franc. ¶ De h̄ argumẽto a sufficiẽti partiũ enumeratiõe. vl'a ptib⁹ enumeratis. Dicas ꝙ illud absqꝫ dubio pcedit.ꝛ est argumentũ fortissimũ ꝙ nõ corruit nisi qñ est minus sufficienter enumeratũ.vt in.l.pr̄e furioso.ff.de his qui sunt sui vl' ali.iur. ꝛ ple.tra.p bal.in l.ɔuẽticulã hic alleg.vbi ponit materiã isti⁹ arg.ꝛ similiuꝫ.ꝛ qb⁹ mõdis a iure sit validũ argumẽtũ.vide gl.xxiij.q.i.dicim⁹.ꝛ de h̄ argumento a sufficienti ptiũ enumeratiõe.vid i.c.dilecto.de pbẽ.ꝛ i.c. venerabilẽ.de ele. ꝛ in.c.iter alia.de immu.eccl.ꝛ i.c.j. de cog.spi.

a ¶ Mutare ppositũ.adde Cal.cõsi.ix.de offi.lega. Sebasti. Sapia.

b ¶ Ubi papa.qđ dꝫ fieri mentio de iurepatronat⁹ vide Feli.i.c.i nr̄a.i xxviij.correlario §.de rescrip.

c ¶ Pro intellectu hui⁹ dcre.vid oĩo qđ late scribit archi.i.c.dcernim⁹. xvi.q.vij.et adde ꝙ si eps dicat qđ nõ recipit pñtatũ vr̄ ipm reprobare vt no.do.i.c.p simoniã.in.iij.no.p illũ text.gl.dist.ꝛ adde qđ not.post do.ant.i.c.cũ añt. §.e.circa.pn.ꝛ declara istũ tex.not. p do.ant.post doc to.in.c.cuꝫ Bertold⁹.i.iij.col.d re iud.ꝛ Hostien.in sum.de iurepa.§. in quibus.v̄ii.pe.

Nullū preiudiciū generat̄ patrono qui nō ꝯsensit p̄ntatio
ni facte ꝑ rectorē de ordinando ad titulū eccl'ie sue. Primo
ꝯsultatio. scd̄o rn̄sio, ibi: ad qd̄ breuiter. ¶ Casus literalis.
Primo formatur talis qō vtrū sacerdos parochialis ecclesie
possit aliquē p̄ntare ordinandū ad titulū eccl'ie sue irrequi-
sito patrono. ⁊ sic possit ītitulari irreqsito patrono quomi-
nus possit p̄ntare quē voluerit cū ecclesia vacauerit illō in-
titulato excluso. Ad p̄mā q. nō vr̄ papa rn̄dere sꝫ ad scd̄aꝫ
rn̄det ꝙ ꝑ talē intitulationē nullū p̄iudiciū generat̄ patro-
nis in posterū quin possint ad illas ecclesias cū vacauerint
quos voluerint p̄ntare nisi illi de assensu patronoꝝ intitu-
lati fuissent. Ber. ¶ † No. j. ar. ⁊ q̄si expꝛ̄ssuꝫ qd̄ rector eccle-
sie pōt p̄ntare ad titulū eccl'ie sue aliquos ordinādos. ⁊ vi-
gore hui⁹ p̄ntatiōis debēt isti ordinādi cū fuerint ordinati
ꝯsequi alimēta ab illa eccl'ia. ꝓ hoc bo. tex. i. c. tuas. el. iij. de
simo. ⁊ c. conquerēte. de cle. non resi. qd̄ intellige vt ibi dixi.
Hec ꝓcedūt ēt si ecclesia sit iurispatronat⁹: sꝫ patrono qui
nō ꝯsenserit ꝑ hoc nullū p̄iudiciū gn̄at: vt in tex. ¶ † Not.
ij. ꝙ plures p̄nt esse ordinati ad titulū vnius ecclesie nō tn̄
oēs erūt rectores ecclesie: sed solūmō habēt ius alimētoruꝫ:
donec eis fuerit aliter prouisum. ¶ † In glo. i. ibi eo inuito
posset intitulari, cōpetēti⁹ adaptaret̄ qd̄ sequit̄ in gl. in ꝟs.
vel posset. vsqꝫ ad fi. ⁊ iste due qōnes q̄ hic sequunt̄ fuissent
ponēde in fi. gl. ⁊ sic gl. esset clarior: ⁊ mens totius gl. est in-
uestigare quale preiudiciū gn̄at̄ patrono si cōsensit intitu-
latiōi: ⁊ qd̄ si nō ꝯsensit. Et i effectu facit tria mēbra ꝙ aut
patronus erat absens ⁊ nullo mō cōsensit. aut expꝛ̄sse cōsen
sit aut erat presens ⁊ tacuit. In p̄mo mēbro qn̄ nō ꝯsensit
⁊ erat absens gl. ponit tres opi. Prima ꝙ p̄iudiciū nō ge-
nerat̄ patrono quomin⁹ possit p̄ntare rectorē quēcūqꝫ cuꝫ
ecclesia vacauerit: sꝫ isti intitulati ad p̄ntationem rectoris
remanebūt in eccl'ia vt ibi alimētent̄. Scd̄a opin. est ꝙ post
mortē sacerdotis q eos p̄ntauit poterit patron⁹ illos remo
uere de eccl'ia: sic dꝫ intelligi l'ra dū dt nullū p̄iudiciū gn̄arē
p̄rono. ⁊ hec fuit opi. Jo. q fuit mot⁹: qꝛ ad patronū ꝑtinet
p̄ntatio rectoris ⁊ clericoꝝ s̄m eū. tertia opi. est distinguēs
ꝙ aut ecclesia est collegiata ⁊ patron⁹ nullū hꝫ ibi p̄ntare
nec p̄latū nec clericos: aut nō est collegiata: ⁊ ꝓcedat opi-
nio Jo. p̄al. Quo ad scd̄m ⁊ tertiū mēbrū gl. est satis clara:
⁊ ideo dic vt i ea. ¶ † Sed cōprehēdēdo hic sparse tacta ꝑ
gl. ⁊ doc. distingue: ꝙ aut q̄rit̄ de p̄ntatione ordinādi ad ti
tulū ecclesie aut de p̄ntatione vel institutione vt sit cleric⁹
in ecclesia: ⁊ sic habeat ibi ꝑpetuū bn̄ficiū. Primo casu di-
co ꝙ rector solus habet ptātē p̄ntādi ordinādos dūmodo
tꝑalia ecclesie ad aliā ecclesiā nō ꝑtineāt: hoc probat satis
bn̄ ista l'ra ibi ꝑ intitulationē hmōi ⁊c. vbi papa videt̄ ap-
probare istā p̄ntationeꝫ rectoris tn̄ sine preiudicio iuris pa
troni ad idē. d. c. ꝑ tuas. ⁊ c. cōquerēte. ⁊ isti sic ordinati ha
bebūt in eccl'ia alimēta: nō tn̄ erunt canonici in ecclesia vt
quidā dixerunt ⁊ male: qꝛ illa p̄ntatio solū fit ad effectū vt
habeat vn̄ viuere vt satis innuit. d. c. ꝑ tuas. Ep̄s tn̄ nō de
beret admittere nisi reddit⁹ ecclesie sufficerent rectori ⁊ or-
dināti vl' intitulāti. al's s̄m Host. ⁊ bn̄ nō euadet ep̄s penā
c. accepim⁹. de eta. ⁊ quali. Sꝫ est dubiū nūquid post mor-
tē rectoris qui presentauit isti remaneāt in ecclesia: nā sunt
opi. vt ptꝫ ex p̄dictis. Cōcordādo dicerē ꝙ aut ecclesia non
est p̄ronata ⁊ debet ibi remanere ex quo rector ⁊ ep̄s cōsen
serūt: sed si facultates non sufficerēt nisi pro rectore succes-
sor q nō peccauit nō dꝫ puniri: iō remouebunt̄ illi ītitulati
hoc ꝓbo ꝑ. d. c. cōquerēte. iunctis q̄ ibi dixi. ⁊ ꝑ Hosti. in. d.
c. per tuas. Aut eccl'ia est iurispatronat⁹ ⁊ ꝓcedit opi. Jo.
an. vt ad petitionē patroni isti remoueātur: qꝛ sine ipsi⁹ cō-
sensu nō potuit titul⁹ perpetu⁹ ꝯstitui in eccl'ia. ar. in. c. p̄n-
cipali. lxiij. di. ⁊ eoꝝ q̄ not. in. c. ad hoc. de offi. vica. ⁊ sic p̄nt
reduci ad cōcordiā opi. gl. nā patrono imminet preiudiciū:
nā si veniret ad inopiā nō ita posset alimētari abundāter si
etiā ītitulati sunt alimētādi ab eccl'ia. Scd̄o casu p̄ncipali
cū querit̄ de presentatione ad inferiora bn̄ficia ecclesie: aut
ecclesia est collegiata ⁊ gl. hic dicit ꝙ nullū habet patron⁹
p̄ntare ⁊ sic nec prelatū nec canonicū. ⁊ notabis hāc gl. sin
gulariter quā vr̄ approbare Jo. an. cū distinctiōe ꝙ aut pa
tronus nō reseruauit sibi ius presentandi ad canonicatus
⁊ ꝓcedit opi. gl. aut reseruauit sibi hoc ius presentādi ⁊ po
terit p̄ntare. ar. in. c. fi. de ꝯces. p̄bē. Sed aduerte qꝛ ipsemet
Jo. an. simpl'r in. c. nobis. s̄. e. tenuit ꝙ lꝫ patron⁹ nō possit
p̄ntare p̄latū: ad p̄bēdas tn̄ poterit p̄ntare. ⁊ hanc opi. ego
arbitror ꝟiorē. qꝛ. c. nobis. solū aufert in ecclesia collegiata
ptātē eligendi prelatum: ⁊ sic vr̄ ꝑmittere p̄ntationē ad p̄-
bēdas. Itē iura simpl'r dant patrono ptātē presentādi ad
bn̄ficia ꝑ eū dotata: facit. c. dilect⁹. el. iij. s̄. de p̄bē. aut eccle-
sia nō est collegiata ⁊ patron⁹ in dubio hꝫ p̄sentationē re-
ctoris ⁊ alioꝝ clericoꝝ. vt in. c. p̄ncipali. p̄allegata. qd̄ itelli
ge vt dixi qn̄ instituēdus dꝫ esse ꝑpetu⁹. secus si rector vult
sibi eligere vnū clericū vt sibi ministret in diuinis non dan
do sibi bn̄ficium vt in ecclesia: istū eñ pōt rector sibi eligere
ad libitū. ar. i. c. vt qlqꝫ cleric⁹. de vi. ⁊ ho. cler. † Et hec oīa
procedūt vbi patron⁹ non cōsensit intitulationi. si aūt pa-
tron⁹ cōsenserit opi. assignant̄ extra gl. sed cōmunior ⁊ ve-
rior est ꝙ cessante cōsuetudine patron⁹ nō tenet̄ presenta-
re de necessitate aliquē ex illis intitulatis: sꝫ de honestate se
cus: vel vbi esset cōsuetudo ⁊ sic pōt intelligi ar. hic sumptū
in fine a cōtrario sensu. vel dico posse dici ꝙ illa exceptio ni
si de patrono ⁊c. nō refert̄ ad ꝓxime dicta: sed ad id ꝙ dixe
rat nullū preiudiciū gn̄ari patrono: vt sit sensus ꝙ si patro
nus ꝯsensit facit sibi preiudiciū vt nō possit amplius illos
remouere. Itē in alimētis qꝛ primo erunt illi intitulati ali-
mētādi. † Nec moueat te ꝙ clausula[a] debeat referri ad ꝓxi-
miora ⁊ nō ad magis remota. nā istud fit qn̄ ex relatiōe ad
ꝓxima surgit absurditas: vt i cle. ne in agro. ⁊ in. §. ceteruꝫ.
iuncta gl. de sta. reg. est eñ absurdum dicere ꝙ patron⁹ te-
net̄ p̄ntare intitulatū: qꝛ sic per intitulationē indirecte da-
retur ius ad vacaturum beneficium quod esse non debet. ⁊
vide ad materiam quod not. Pau. in cle. ij. eo. titu.

1 ☞ Patronus etiam ecclesiasticus non potest ecclesiam pa
tronatā vacantem alteri cōferre: ⁊ si cōtulerit: ad eam nihi
lominus poterit presentare: qꝛ illa prima collatio non ha-
bet vim presentationis. 2.

3 Contra factum proprium quod viribus non consistit: lici-
tum est venire.

4 Patronus non solum debet eligere presentandum: sed ele
ctum actualiter presentare.

5 Presentatio per patronum quomodo debeat fieri.

6 Patrono ignoranti ecclesiam patronatam vacare nō cur
rit tempus ad presentandum.

7 Ep̄s cui ex negligentia patroni non p̄sentantis est delata
potestas conferendi habet sex menses ad conferendum.

8 Pena a lege ipso iure imposita nō debet extendi ex identi-
tate rationis.

9 Legatus de latere pōt ecclesiam patronatam ecclesiastice
conferre sine patroni licētia: nisi in illa ecclesia habeat etiā
iuspatronatus laicus.

TRansmisse. † Patronus etiā cleri-
cus ecclesiā vacātē con
ferre non pōt: ⁊ si contulit potest nihilominus
ad illā p̄ntare. Cōmunis diuisio. scd̄a ibi: consul
tationi. ¶ Casus l'ralis. Capitulum eboraceñ. ecclesie eccle
siā de gameforde vacantē in qua ius obtinet patronus cō
cessit. R. clerico postmodū. L. clericū presentauerunt archi-
episcopo ad eandem ecclesiam: post appellationem a dicto
R. ad se. apost. interpositam. quesiuit archiepiscopus vtrū
clericū illum sibi presentatum deberet instituere nō obstan
te appellatione predicti. R. Rn̄det papa ꝙ illū presentatū
instituere potuerit in ecclesia illa ad quā extitit p̄ntat⁹ tāq̄
potiorē. dūmodo aliud canonicū non obsistat cū ex vi iuris
patronatus sola p̄ntatio pertineat ad patronum ⁊ nō cō-
cessio ecclesie. Bern. ¶ † Not. primo qd̄ ꝯcessio seu collatio
facta per patronum etiā clericū nō habet vim presentatio-
nis. nā si haberet effectum presentationis non potuisset ca
pitulū alium postea presentare qꝛ patron⁹ ecclesiastic⁹ nō
potest variare: vt in. c. cū autem. s̄. eo. ¶ † Nota secūdo quē
posse[b] venire ꝯtra factum propriū si viribus nō subsistit. de
quo tn̄ dic vt plene dixi in. c. cū super. de conces. prebē. ⁊ per
Cal. in. c. si quis p̄sbyteroꝝ. de reb. eccle. non alie. ¶ No. ꝙ
patronus ex vi iurispatronat⁹ nō cōsequitur potestatē ec-
clesiaꝫ concedendi neqꝫ propriū rectorem eligendi: sed pre-
sentādi instituendū episcopo loci. Et no. ex tex. propria vo-
cabula qbus debem⁹ vti in hac materia. nā proprie patro-
nus non eligit sed presentat. ⁊ ep̄s ꝓprie non cōfirmat: sed
instituit. ¶ † Itē no. ꝙ patronus hꝫ p̄sentare. ex quo infert
Jo. an. ꝙ patronus nō releuat̄ si intra tempus sibi a iure
cōcessum solū exegit presentādum. nam debet taliter[c] pre-
sentare qꝛ tp̄s est prefixū nō ad nudā electionē: sed ad p̄nta
tionē ep̄o faciendam. pro. c. vnicum. ī. eo. tit. lib. vj. Inter-
uenit tn̄ quedā electio improprie dicta: qꝛ patron⁹ p̄mo in
mēte eligit vel etiā simplici verbo vt electū p̄sentet ep̄o. nō
eñ posset p̄sentare nisi primo eligeret. sed tn̄ vt dixi non est
ꝓprie electio de qua iura canonica disponūt: vn̄ per eū nō
transfert̄ ius speciale in electū: sed est quoddā initiū ad in-
stitutionē obtinendā: vt in. c. qd̄ autē. s̄. eo. facit qd̄ no. In
no. in. c. quod sicut. de ele. ⁊ sic improprie intellige iura que
dicunt

Sebasti. Sapia.
a ¶ Clausula. vide Pau. ita declarātē. in. l. pe. ff. de re. du. ⁊ ad hoc ē tex. melior de iure s̄m Abb. ibi pōderātē i. c. eccl'ia vlt. s̄. d elec. refert Jas. in. l. i. col. fi. ꝟ. decimo limita. C. d li. preteri.

Sebastia. Sapi.
b ¶ Quē posse. idē dicit Fede. in cōsi. clxxij. vide Alex. in. l. si donatione. co. iiij. C. de colla. vbi remissiue qn̄ liceat venire ꝯtra factum propriuꝫ per Jas. ibi colū. pe. ꝑ Felin. in. c. ij. col. iij. s̄. de excep.

c ¶ Realiter. vide do. de ro. deci. cexj. b tit. in nouis.
Zacharias.
¶ Add. ꝙ voluit Jo. an. post ꝯpo. in. c. capitulū sancte crucis. ⁊ ibi gl. in ver. post q̄ritur post semestre. s̄. d rescri. ⁊ alle. decis. Rote. ꝑ istum inci. non sufficit patronis.

5 dicūt patronū posse eligere.¶†Et super hūc tex.doc.dant practicā in pñtationis actu.nō eñ dꝫ dicere patronus presento vobis clericū cui ecclesiā ꝯcessi seu cōtuli:sed dꝫ dicere hūc clericū elegi vobis pñtādū:ꝛ sic p̄sento euꝫ ꝛ peto eū p vos institui.¶Opp.ꝯ tex.in eo qꝺ dicit ꝙ capitulū primo cōcessit ecclesiā vni ꝛ postmodū p̄sentauit aliū.ex quo enim lapsum erat tp̄s p̄fixū ad pñtandū non poterat amplius pñtare:vt in.c.v.de sup.neg.p̄la.Sol.dicit Jo.an.ꝙ capitulū fecit pñtationem intra semestre cōputandū a tp̄e vacationis ꝛ notitie.ar.in.c.ij.de ꝯces.p̄bē.¶†Et no.singulariter hoc verbū.expresse eñ sentit qꝺ patrono nō currit tp̄s ad pñtandū nisi a tp̄e notitie.[a] idē ipse sentit.in.d.c.ij.qꝺ latius dixi in.c.cū propter.s̄.eo.¶†Sed hic cadit notabilis qō pone ꝙ patron⁹ fuit negligēs,intra tēpus ꝛ sic deuoluta est ptās ad ep̄m:q̄ro igit̄ quātū tp̄s habebit ep̄s ad ꝯferendū ꝛ qñ incipit sibi currere tempus an a die deuolutionis.an a die notitie.Et de hac.q.vide plene per do.de rot.deci.ccxxij.ꝛ ꝯclude ꝙ episcopus habet sex menses a die deuolutiōis ꝛ notitie quēadmodū habet in alijs bñficijs spectātibus ad collationē suā.ꝛ hoc semestre nō currit nec primo nec scdo seu vlteriori collatori nisi a tp̄e notitie:vt in.c.lꝫ.de sup.neg.p̄la.ibi p Jnn.in.c.qꝛ diuersitate.i fi.de ꝯces.p̄bē.Oportet tñ vt ignorātia ep̄i nō sit nimis supina qꝛ illa nō excusat.vt in.c.vt aīarū.de ꝯsti.li.vj.ꝛ circa hoc lati⁹ vide qꝺ dixi in.c.ij.de ꝯces.p̄b.¶Jn gl.ij.ibi:nō dꝫ imponi nisi exprimat̄.no.gl.sin.qꝺ pena priuatiōis ptātis eligēdi vel pñtandi nō dꝫ imponi nisi a iure exprimat̄.¶†Itē no.ꝙ pena q̄ a lege ip̄o iure imponit̄ nō dꝫ extēdi p idētitatē rōnis.p hoc facit de peni.di.j.in.§.pena.ꝛ vide qꝺ plene not.Jo.andr.in reg.odia.ꝛ in reg.in penis.in mercu.fatet̄ tñ hic Jo.an.ꝙ isti capitulares puniēt̄ pena extraordinaria.facit.c.de causis.de offi.dele.¶†Ultimo extra gl.quero de qōne vtili quā omisi in.c.cū dilectus.s̄.eo.vbi melius cadebat.pone[b] ꝙ presentatio simul ptineat ad patronū clericū ꝛ laicū:nunqd legatus de latere possit tale bñficiū conferre.nam si habet̄ respectus ad clericū hoc pōt:si ad laicū minime:vt in.d.c.cū dilect⁹.vñ surgit dubietas rōne mistu re cū ista cōponentia sint diuerse nature.vñ dubitat̄ de cōposita seu mistura cui⁹ nature debeat censeri.de hoc vide p Fed.ꝯsi.lxiij.vbi post multa concludit legatū[c] nō posse:qꝛ nō debet priuari patron⁹ laicus ꝓpter misturā clerici.facit ad hoc.c.sacris.de sepul.ꝛ.l.si cōem.ff.quemad.ser.ami.fatetur tñ qꝺ legatus poterit vti iure clerici ꝛ conferre ecclesiaꝫ cum consensu solius laici.quod no.ꝛ ibi vide latius.

¶De censibus[d] ꝛ exactionib.ꝛ procurationibus. Rubr.

¶Continuatur ad precedentia sic:visum est de vno onere ecclesiarum vt est iuspatronatus:restabat merito videre de alijs oneribus:ideo subijcitur rubrica de censibus ꝛ exactionibus ꝛ procurationibus.ꝛ de materia habetur.x.q.ij.ꝛ.iiij.per totum.

1 ☞Patronus in fundatione vel donatiōe ecclesie:quo casu possit aliquid temporale cum autoritate episcopi sibi reseruare.
2 Clericus nō pōt aliquid tēporale vel aliud ꝓmittere laicis pro decimis habendis:ꝛ si promiserit:promissio est nulla.
3 Domus appellatione nō venit nec area nec hortus.
4 Tributum an soluatur de re data in doteꝫ ecclesie:que res erat ante tributaria.5.6.8.
7 Consentiens quo casu censeatur sibi preiudicare.
9 Ecclesia ratione feudi subiacet dño laico ꝛ temporali.
Clerici de bonis patrimonialibus non debent soluere gabellas ꝛ alia onera prout laici.onera vero annexa rei vel ppetua sic.

SAncitum. Uario mō itelligit̄:iō vario mō summari pōt:sed inherēdo litere cōiter pōt sic summari.Eccl'ie fundāde dꝫ ꝓ dote tribui māsus liber a quolibet seruitio tpali ad ecclesiasticū tñ tenet̄:sꝫ si aliqd cōfert̄ eccl'ie vltra māsuꝫ:tenet̄ eccl'ie ex eo soluere onera ꝯsueta.Et tria sunt dicta.scdm ibi:ꝛ p̄sbr̄i.tertiū ibi:ꝛ si.¶Casus l'ralis.Statutum fuit in cōcilio gramatiēsi.vt vnicuiqꝫ eccl'e māsus integer tribuat̄ absqꝫ vllo seruitio ꝛ presbyteri i eis cōstituti nullū seruitiū faciāt neqꝫ de decimis nec de oblatiōibus fideliū nec d domib⁹ nec de areis vl' hortis iuxta eccl'iā positis nec de māso p̄dicto p̄ter eccl'iasticū:si aūt amplius habuerint seniorib⁹ suis debitū seruitiū impēdant.Berñ.

1 ¶†No.j.ꝙ patronus nō pōt sibi retinere aliqꝺ seruitium in dote necessaria ecclesie:ꝛ sic intellige illud verbū māsus.de quo.j.la.i⁹.Ex quo infert̄ qꝺ si patron⁹ dat solū doteꝫ necessariā nō pōt sibi retinere aliquā pēsionē vel aliqꝺ seruitiū:nec puto autoritatem ep̄i prodesse:cū sit cōtra ius.ar.in c.vides.x.di.Per hoc infero ad intellectū.c.preterea.s̄.tit.proxi.vt patronus statuto ep̄i possit aliqꝺ tēporale reseruare qñ scꝫ illud pōt impendi extra dotem necessariam:ꝛ appello istā necessariā sine qua eccl'ia in statu debito cōmode sustētari nō pōt.ar.in.c.j.de institutio.¶†No.ij.qꝺ cleric⁹ nō dꝫ aliquod seruitiū impartiri ꝓ decimis pceptis.ꝓ hoc vide bonū tex.in.c.decimas.xvj.q.vij.vbi dicit̄ ꝙ ep̄s non debet pati vt decime aliquo munere redimant̄ a laicis.ꝛ p istū text.ꝛ illū infero ꝙ si clericus obligauit se parochianis ad dandū certū quid pro decimis non valet obligatio:ꝛ sic alias in facto rñdi cum hoc esset qō.¶†No.iij.ibi:de areis vel de hortis ꝛc.ꝙ appellatione domus[e] nō venit area vel hort⁹ lꝫ sint iuxta domū.nā hic ponunt̄ ista:vt diuersa.facit.c.j.s̄.de decimis ꝛ quod ibi dixi.ꝛ vide quod not.in.c.fi.xij.q.ij.ꝛ dic vt ibi no.ꝛ tetigi in.c.raynutius.de testamen.

4 ¶†No.ibi:p̄ter ecclesiasticā.ꝙ de dote eccl'ie prestat̄ seruitiū ecclesiasticū.ꝛ ex hoc infertur ad questionē glos.vtrū debeat solui decima ex dote ecclesie:ꝛ tandē glo.concludit q̄ꝙ sic si prius illa predia erāt tributaria:ꝛ singulariter no.istā glo.nec vnq̄ꝙ tradas obliuioni ꝛ eā allega contra glo.contrariā in.c.nouū genus.de decimis.Sed Hosti.ꝛ communiter doc.sequuntur istam gl.quia cum in iure non reperiatur ꝙ ecclesia antiqua debeat priuari decimis propter constructionē noue ecclesie nō debemus interpretatione magistrorū gñalē iuris dispositionē alterare quinimo in iure cauetur ꝛ innuit̄ oppo.itū.xvj.q.j.ecclesie.ꝛ.c.quicunqꝫ.dixi latius in.d.c.nouum genus.¶Jn gl.prima in vers.mansus.in fi.alij dicunt[f] ꝙ est tanta quantitas terre ex qua potest viuere rustic⁹ cum familia sua:quasi innuat text.ꝙ nō minus dꝫ habere ecclesia pro dote q̄ꝙ sufficere possit rustico cum sua familia.Alij intelligūt ꝙ mansus appellatur predium ex quo percipitur vinū ꝛ panis ad eucharistiam cōficiēdam:ꝛ ita videt̄ exponere gl.in.c.s̄m canonicam.xxiiij.

5 q.viij.¶†Et hoc dixit vt fugeret cōtrariuꝫ quod formari posset:cū enim christus soluit tributum:vt in.c.tributum.xxviij.q.viij.ꝛ in.c.si tributū.ꝛ in.c.magnū.xi.q.j.forti⁹ ecclesia tenet̄ soluere tributuꝫ de predio etiā dotali cū omne prediū sit tributariū imperatori:vt i.d.c.magnū.ꝛ in.l.imperatores.ff.de publicanis.Alij vt Jnn.hic ꝛ refert gl.in d.c.s̄m canonicā.capiūt māsum.pro dote ecclesie vt sit sensus.ꝙ id qꝺ datur ecclesie pro dote debet esse exēptū ab oī seruitio tēporali.Alij aliter capiunt:sed cōmuniter intelliḡit mō predicto vt capiat̄ pro dote.

6 ¶†Sed tunc ego quero nūquid ecclesia sit exempta ab omni seruitio temporali ex dote sibi collata.Ex dictis Hosti.Jnno.ꝛ Joā.an.potest colligi hec distinctio ꝙ aut bona collata eccl'ie pro dote erāt tributaria ipsi patrono ꝛ simpliciter cōferēdo ea ecclesie ꝓ dote videt̄ remisisse illa onera ex quo ius ita disponit vt hic.Aut expsse retinet sibi illa onera vel de nouo imponit ꝛ non valet impositio vel retentio.qꝛ est cōtra ius:vt hic:ꝛ facit.l.dubiū.C.de legi.ꝛ qꝺ no.in.c.significatū.de p̄ben.qꝺ ego intelligerē modo p̄dicto quādo retinet sibi seruitium circa dote necessariā.vñ tex.hic facit mentionem solum de manso:ꝛ ideo si conferret amplissimā dotē videtur ꝙ de ꝯsensu episcopi possit sibi aliquid reseruari vt in.c.preterea.ꝛ ꝙ ibi dixi.s̄.tit.proxi.

7 ¶†Aut hec predia erant tributaria alijs q̄ꝙ patrono:ꝛ tunc si patron⁹ contulit de consensu dñorum ꝛ vident̄ dñi remisisse ius qꝺ habent.arg.in l.caius.ff.de pigno.actio.quod ego intelligerem in dote necessaria prout.s̄.dixi.al's autem videretur dominus concessisse vt trāseat cum onere suo.arg.opti.in.l.sicut.ff.quibus mo.pig.vel hypo.so.vbi patet ꝙ creditor habēs rem obligatam consensit vt vendatur non per hoc videtur remittere ius suū.facit.c.ex literis.de pignori.Aut domini cōtradixerunt ꝛ non valet quod agit̄.arg.in.c.potuit.de loca.ꝛ no.hoc dictum.nā per hoc extenditur.c.potuit.ad prediuꝫ tributarium.Si autē dominus ignorauit credo distinguēdum prout distinguit glo.in.d.c.secundū canonicā quā videas ꝛ tene menti.Unū tñ scias ꝙ fundus.vbi edificatur ecclesia debet oīno esse liber.ꝛ idē in cemiterio:idem in agro vnde percipiūtur panis ꝛ vinum pro eucharistia cōficienda:vt est tex.cum glo.in.d.c.s̄m canonicā.nec patron⁹ posset sibi retinere ibi aliquod tributū:ꝛ sic intellige Jnno.in c.verum.de foro compe.

8 ¶†Sed docto.hic non attingūt quid de tributo debito imperatori.nā patron⁹ vel ali⁹ nō pōt alienare p̄diū sine onere tributi.vt in.d.l.imperatores.

[a] ¶Notitie. Adde do.de ro.dec.lxvj.in antiqs hoc.tit.

[b] ¶De hoc i.ca.j.§.fin.eod.ti.in.vj.Sebasti.Sapia.

[c] ¶Legatū. Hoc dictū refert Feli.in.c.multorū.col.j.ver.ꝛ iō singulariter.j.de iudeis.

[d] ¶Uide gl.in.l.j.in p̄n.ff.de pub.ꝛ Bald.ꝛ doc.in.l.sa.sanc.C.de sacr.san.eccl.

[e] ¶Dom⁹ appellatione non venit area vel hort⁹:et vide quod not.in c.j.de deci.
Antonius franc.
¶Appellatione dom⁹ an veniat area ad ei⁹ vsum comparata.vide text.i.d.l.p̄dij.i.§.fi.ꝛ in.l.testatrix.ff.si serui.ven.vbi dꝛ ꝙ isto casu venit.ꝛ eodē mō venit area sup q̄ domus est edificata vt in.l.si fundū.i §.qui fundū.ꝛ ibi p doc.de leg.j.Et an veniat hortus vide tex.in.l.olim pico.ff.de ser.vrb.predio.et notant doc.in ca.raynutius.de testa.ꝛ vide gl.i.l.statue.ff.de ver.sig.ꝛ gñaliter qd veniat appellatione dom⁹ vide que hñr in tex.ꝛ ibi p Alexā.post Bar.ꝛ alios in.l.plerīqꝫ.ff.de in ius voc.
¶De q̄ vid i.c.j.§.si qs de māso.in ti.d ꝯtro.iue.barto.in.l.si ita.ff.de au.ꝛ ar.leg.qd sit ꝓprie māsus ꝛ vñ dicat̄ vide bal.i.l.si plures.in co.ꝟs.sꝫ nunqd vēdita.C.de cōdi.inser.
Anto.Franc.

[f] ¶Quid sit mansus.dicas ꝙ ē fundus tant⁹ q̄ꝙtū p̄t laborare vnū par boū vt in.c.j.ꝛ ibi p Jnn.d cēsi.ꝛ.xiiij.q.viij.sꝫ canonicā vbi etiā dꝛ ꝙ mansus hodie dꝛ vnū podere.ꝛ adꝺ ꝙ māsus ēt dꝛ i q̄ ē māsio.i.dom⁹ ꝓ colonis.vide tñ bal.i.l.pe.i.ij.col.C.de ꝯdi.inser.ꝙ largo mō māsus dꝛ oīs ager ꝓ arbitrio p̄r.sfamilias.

Sebaſti. Sapia.
a ℂ Teneatᷓ. Uide bal.in ti.de pace ꝯſtã.in.v.col. ṽſi. inimicis ciuitatũ. Pet.de ancha.in ꝯſi.ccxcvij.incip. habet ſtatutũ cõ⸗ munis piſtoꝛij.
Sebaſti. Sapia.
b ℂ Etiã clerici.vi⸗ de firma.i trac.de gabellis in ſepti⸗ ma pte pͥncipali. col.iiij.ṽſi.Itẽ ꝙ clericus.
c ℂ Subiectionis. Adde videndũ ꝑ eũdẽ Abb.conſi. xcix.ij.lib.
Zacharias.
ℂ Adde Inn.ĩ c.ꝑterea.in gl.ſua in ṽſ.trãſactione. ſ.de trãſac.Bal. ⁊ Ang.in.l.iij.de natu.lib.⁊ in.l.da ta.ſ.qui accu.nõ poſ.col.xvj.⁊ ale⸗ xan.conſi. xxxiiij. volu.iiij.
Sebaſti. Sapia.
d ℂ Subiectionis. vide Feli.in.c.ad audientiã.col.vij. ṽſi.pͥmo.inquãtũ abb.ſ.de preſcri. vbi dicit ꝙ cẽſus aliquãdo ꝯnotat ſubiectionem ali⸗ qñ exceptionẽ ali qñ pꝛotectionẽ vt ibi per eum.
e ℂ Media opi.eſt amplectãda facit tex.in.§.cã ergo. inſti.quib.ex cau. ma.nõ poſ.⁊ text. iuncta gl.in verſi. viã mediã.in.c.li⸗ teras.de reſtitut. ſpo.⁊ gloſ.ij.⁊ ibi Panoꝛ.in.c.ij.de conſuetu.
Sebaſti. Sapia.
f ℂ Seruitia.quã⸗ to tpe pꝛeſcribatᷓ pſtatio cẽſus tra dit late Feli.in.c. ad audientiã.col. vij.ſ.de pꝛeſcrip. Ful.in ꝯſil.clxvj. incipiẽ.in qõ.que vertitᷓ.col.i.⁊ Ra pha.cum.in cõſil. cxlix.inci.in quo⸗ dã caſtro.ꝑ totuz.

tex.vᷓ in.l.plʒ.C.de ſacroſ.eccl.canonizata.xvj.q.i.ꝙ eccle a ſia teneatᷓ ⁊ idẽ ſentit gl.⁊ Arch.in.d.c.ſʒ canonicã.ſʒ glo. in.d.l.plʒ.⁊ in.l.de his.§.de epiſ.⁊ cler.tenet ꝙ illa iura ſint hodie coꝛrecta:per auᷓ.item nulla cõitas.eo.tit.qꝺ nõ pla⸗ cet Bar.in.d.l.plʒ.dicit eñ ꝙ auᷓ.loquitᷓ in oneribꝰ extra⸗ oꝛdinarijs nõ autẽ in tributo.⁊ certe hec vltima opi.vide⸗ tur ṽioꝛ de ſubtilitate iuris.qꝛ cũ oĩa pͥdia eſſent obligata imperatoꝛi ad tributũ ſoluẽdũ:vt in.d.l.imperatoꝛes. ⁊ ꝙ ibi no.tranſiuerũt in eccleſia cũ onere eoꝛum:⁊ me multuʒ adducit ad hanc ſñiam diſpoſitio veteris teſtamenti.nam deus noluit vt clerici haberẽt partẽ in terra ꝓmiſſionis ſed ſolũ eſſent cõtenti decimis ⁊ pꝛimitijs:vñ qcqd poſtmodũ habuit eccleſia nõ ex debito:ſʒ ex gratuita deuotione fide⸗ liũ ſecutũ eſt:vt not.ĩ.de decimis.ſup rub.fideles ergo ſub⸗ iecti donãdo illa bona eccleſie non poterũt hoc facere cum pͥiudicio impatoꝛis:⁊ hãc ſñiam multi canones pͥma fron te videntᷓ appꝛobare:vt.xxiij.q.vij.quenioꝛ.⁊.d.c.tributũ. ⁊.c.magnũ.pꝛealleg.⁊ ad iſtũ tex.poteſt dici ꝙ debet tradi mãſus abſqʒ vllo ſeruitio ſcʒ nouiter imponẽdo vel ĩpoſi⸗ to:ſʒ patronꝰ põt ab illo pꝛediũ liberare:vt qꝛ eſt tributa⸗ riũ alteri ꝙ̃ imperatoꝛi. ℂ In glo.in ṽbo ꝑter eccleſiaſticũ in fi.ſed quero qꝺ ſeruitiũ appellatᷓ eccleſiaſticũ:dicũt doct. ꝙ charitatiuũ ſubſidiũ:de quo.ĩ.e.cũ apoſtolus.idẽ dic in alijs iuribus epiſcopalibus vt in cathedratico ⁊ ſimilibus: vt in.c.cõquerente.de offi.oꝛd.vel ſi onus antiquitꝰ fuerat impoſitũ:puta ꝑ epʒ in fundatione cũ ꝯſenſu patroni:ꝑ.c. ꝑterea.pꝛealle.ſed ego reſtringerem hoc vltimũ pꝛout.ſ.di xi. ℂ In gl.in ṽſ.ſenioꝛibꝰ.ibi.i.dñis.ſenſus glo.iũcto fine litere eſt ꝙ ſi vltra dotẽ neceſſariã aliqd donatᷓ eccl'ie tenetᷓ eccleſia ꝑſoluere dñis tẽpoꝛalibus debita ſeruitia. hoc in⸗ telligũt do.⁊ bñ de oneribꝰ annexis ⁊ perpetuis:vt qꝛ foꝛ⸗ te pꝛediũ hʒ onus faciendi certũ qd vel ſoluẽdi.Itẽ ſi pͥdiũ eſſet feudale.nã rõne feudi eccl'ia ſubijcitᷓ laico:vt in.c.ſoli⸗ te ⁊ qꝺ ibi:no.ſ.de ma.⁊ obe.ſecus dic de alijs oneribꝰ nõ annexis:qꝛ eccleſia ab alijs ẽ exẽpta ẽt de iure ciuili:vt ĩ.d. l.plʒ.⁊.d.auᷓ.illa cõitas.⁊ plene de his no.in.c.minus.ĩ.de immu.eccl.⁊ dic vt ibi optime facit tex.ĩ.c.fi.de vi.⁊ ho.cle. b vbi pʒ ꝙ etiã clericiᵇ de pͥmonio ſuo nõ tenentᷓ ſoluere ga bellas ⁊ alia onera ad que tenentᷓ laici.ſecus dic vᷓ dixi in onere rei annexo ⁊ perpetuo.⁊ vide qꝺ dixi in.d.c.fi.

1 ☞ Tributum ſi ſoluatur arguit ſubiectionem.3.
2 Pꝛeſcriptio non currit contra ſupꝛemã poteſtatem pape.
3 Cenſus ſi ſoluatᷓ:an per talẽ ſolutionẽ arguatur ſubiectio.

1 **OMnis.** †Solutio tributi arguit ſubie⸗ ctionẽ:⁊ nõ diuiditᷓ.Not.i.quod oĩs anima recognoſcit ſuũ ſuperioꝛẽ ſeu de iure recognoſcere dʒ.⁊ intellige de aĩa ſubdita pecca to.nã chꝛiſtꝰ habuit animã nõ tñ fuit ſubiectꝰ alicui pec⸗ cato cũ ipſe eſſet pꝛinceps terre iuxta illud Pſal.Oĩa ſubie ciſti ſub pedibꝰ eiꝰ ⁊c.⁊ vide ad hoc gl.in.c.magnũ.xj.qõ.j. Nec ob.ꝙ Chꝛiſtꝰ ſoluit tributũ de quo multi laici faciunt magnũ feſtũ:qꝛ illud nõ ſoluit ex debito:ſed vt gereret mo rẽ ꝯſuetudini patrie ne alios ſcãdalizaret:ita dixit text.no. quẽ ſemꝑ tene mẽti in.c.iam nũc.xxviij.q.j.⁊ glo.in.d.c.ma gnũ. ℂ Itẽ no.ꝙ nemo in hoc ſeculo põt eſſe acephalꝰ qn recognoſcat aliquẽ in ſupioꝛẽ ſaltẽ papã:cõcoꝛdat.c.nulla. 2 xciij.diſ.†hinc ſingulariter ꝺt Inn.in.c.bone.el.ij.de poſt. pꝛela.ꝙ cõtra ſupꝛemã poteſtatẽ pape nemo põt pꝛeſcribe re:qꝛ ſicut nec ꝯtra deũ ita nec ꝯtra vicariũ cũ papa teneat locũ veri dei in terris:vt in.c.ij.de trãſla.pͥla. ℂ Itẽ not.ꝙ ſolutio tributi que fit ſuperioꝛi nõ impꝛobatᷓ a lege etiã ca⸗ nonica:imo queadmodũ perficitᷓ Chꝛiſtꝰ etiã appꝛobauit dum ſoluit:⁊ duʒ dixit,Reddite ceſari que ſunt ceſſaris ⁊c. 3 ℂ †Ultimo no.tex.mirabilẽ ꝙ ſolutio cẽſus eſt pꝛobatio c ſubiectionisᶜ ꝯtra qꝺ aperte facit.c.recepimus.ĩ.de pꝛiuile. vbi recepti ſub ꝓtectione pape ſoluerũt cẽſum nõ in ſignũ immediate ſubiectiõis ſʒ in receptiõis in ꝓtectiõe.So.dicit d Inn.ꝙ eſt ꝓbatio ſubiectiõisᵈ quo ad aliqd:nõ aũt plene pꝛobatᷓ ſubiectio:ſed inducitᷓ qñqʒ ꝓbatio qñqʒ pͥſumptio ſm ſubiectã materiã.ad idẽ qꝺ plene nõ ꝓbetᷓ.vide qꝺ legi tur ⁊ no ĩ.c.fi.de cã poſ.⁊ ꝓpꝛi.qꝺ ibi dixi ⁊ ꝑ hoc dico bal. male dixiſſe in.l.ſolent.ff.de offic.ꝓcon.vbi dixit ꝙ ſi ꝓbatᷓ vnã eccleſiã ſoluiſſe.xl.annis cẽſum alteri eccl'ie ꝑ hoc ꝓba⸗ tur eccleſiã iſtã foꝛe illi ſubiectã:⁊ ipſemet Bal.ſenſit alibi ꝯtrariũ vt plene dixi in.d.c.fi.facit ẽt aperte.c.ꝯſtitutꝰ.ſ.de relig.do.vbi cẽſus ſoluitᷓ in ſignũ ꝑcepte libertatis:cũ ergo ſolutio cẽſus poſſit eſſe equiuoca ad multa ſimplex ꝓbatio alterum pꝛeciſe nõ pꝛobat.ar.in.c.in pꝛeſentia.de pꝛoba.

1 ☞ Monaſteriũ non poteſt grauari per epͥm nouo cenſu.
2 Pꝛeſbyteri appellatione venit aliquando epiſcopus.
Epiſcopus debet eſſe pꝛeſbyter.
3 Monaſteria debent eſſe exempta ab omnibus oneribus ⁊ pꝛeſtationibus.
4 Opinio cõis non eſt tenenda ſi apparet euidenter falſa.
Opiniões diuerſe qñ ſunt iter doc.ẽ tenẽda opinio media.

1 **SCientes.** †Nõ pͭ epͥs nouũ cẽſuʒ ipo nere monaſterio.h.d. ℂ Ca ſus lr̃alis.Quidã abbas ꝯqueſtꝰ ẽ do.pa.ꝙ epͥs maſſe.nouas ꝯſuetudines ſiue pẽſiões monaſte rio ſuo volebat ĩponere:vñ mãdat cuidã cãtoꝛi quatenꝰ ſu per hoc ṽitatẽ inqrat:⁊ ſi ab initio hec impoſita nõ fuerint 2 decetero nouiter ĩponi nõ ꝑmittat.Ber. ℂ †Not.iũcta gl. j.ꝙ appellatiõe pͥſbyteri qñqʒ cõpꝛehẽditur epͥs.nã qlibet epͥs eſt pͥſbyter:nec alr̃ põt eẽ epͥs:vt ĩ.c.ex lr̃is.de exce.pͥla. ꝙnimo ⁊ beatꝰ Petrꝰ ſcripſit ſe pꝛeſbyterũ:vt ĩ.c.legitimꝰ. xciij.di.⁊ olim nõ erat diuerſitas in noĩe iter epͥos ⁊ pͥſbyte ros.oẽs eñ appellabantᷓ pꝛeſbyteri:vt in.c.olim.cxv. diſt. 3 ℂ †No.ij.ar.ꝙ mõaſteria exẽpta eẽ debẽt ab oibꝰ oneribꝰ 4 ⁊ pͥſtatiõibꝰ:ꝓ hoc.x.q.j.i.c.j.⁊.q.iij.inter cetera. ℂ †In gl. ij.ĩ fi.vult ergo gl.ꝙ vbi ſunt opi.iter doctoꝛes debemꝰ ſeq e mediã opinionẽ.ᵉ Sʒ tu dic hoc ꝓcedere niſi alia opi.ſit ꝓ⸗ babilioꝛ.vt not.Io.an.in.c.j.de ꝯſti.ẽt ꝯ cõem opi.debemꝰ iudicare ſi pͭ ꝯuinci ꝺ falſitate.⁊ ſcias ꝙ hoc bꝛocardũ ꝓ q̊ gl.multũ allᷓ.nõ pͭ ꝑ regulas declarari qꝛ diſcurrit ꝑ mul⸗ tas materias.vñ vᷓ dicẽdũ ⁊ decidẽdũ ſʒ ſubiectã materiã.

1 ☞ Cecꝰ ⁊ pauꝑ nõ tenẽtᷓ ad collectas.3.itelligitᷓ ꝑſonales.
2 Miſerabiles perſone ſi grauantur in collectis:poſſunt im⸗ plorare auxilium ab eccleſia.
4 Pꝛiuilegium conceſſum patri an tranſeat ad filios.5.

1 **LIcet.** †Cecꝰ nõ tenetᷓ ad munera ꝑſona⸗ lia.vel ſic.Cecꝰ ⁊ pauꝑ ad collectas nõ tenentᷓ.h.d. ℂ Caſus lr̃alis.Quidã cecꝰ cõ⸗ queſtꝰ eſt do.pa.ꝙ ipſe cõpellebatᷓ ad ſoluẽdas collectas pariter cũ alijs nõ habito reſpectu ad cecitatẽ ſuã mãdat pa.epͥo loci ꝙ hoc fieri nõ ꝑmittat qꝛ iniquũ ẽ eũ q talr̃ afflictꝰ ẽ in collectas affligere cũ ei debeat potiꝰ ex col⸗ lecta ſi eſſet neceſſitas ſubueniri.Ber. ℂ Notabilia nõ pñt colligi:nõ in gl.videbimꝰ ĩtellectũ.c. ℂ In gl.ij.ĩ fi.vlᷓ foꝛte iſte cecꝰ erat de tꝑali iuriſditiõe eccl'ie: iõ habuit recurſum 2 ad papã:vt ĩ.c.ſi duobꝰ.ſ.de ap.†Et no.ex alijs ſo.gl.ꝙ ſi miſerabiles ꝑſone aggrauantᷓ in collectis.pñt ĩploꝛare au⸗ xiliũ ab eccl'ia:facit.c.ſignificãtibꝰ.de off.dele.⁊ qꝺ ibi not. 3 †In gl.fi.in fi.ꝯcludit gl.duo pͥmo ꝙ a muneribꝰ ꝑſonali⸗ 4 bus excuſantᷓ ceci ⁊ alij moꝛbo laboꝛãtes.†Scꝺo ꝙ iſtud pͥ uilegiũ ꝯceſſuʒ pr̃i nõ trãſit ad filios.circa pͥmũ dic clarꝰ ꝙ q̃dã ſunt numera ꝑſonalia q̃ imponũtᷓ ꝑſonis:q̃dã realia i.q̃ imponuntᷓ rebꝰ:a ꝑſonalibꝰ excuſantᷓ iſti ceci vtroqʒ lu mine ⁊ alij moꝛbo laboꝛantes:vt in.l.ij.C.qui moꝛbo ſe ex⸗ cuſant.li.x.Secũdo caſu:aut ſunt munera oꝛdinaria ⁊ nõ excuſantᷓ niſi pꝛinceps velit eis miſereri.C.de vac.mune.et de mune.pͥmo.quaſi ꝑ totũ.aut ſunt extraoꝛdinaria.⁊ ad illa nõ tenentᷓ.l.vnica.C.de ſuperindicto.facit. c. indicatũ. lxxxix.di. ℂ Que aũt ſunt munera oꝛdinaria.dic ꝙ ſunt il la q̃ imponũtᷓ a pͥncipe vlᷓ a lege.de q̊ plene ꝑ bar.in.l. hi q. 5 ff.de iure immu.†Quo ad ſcꝺʒ nunqd pͥuilegiũ ꝯceſſuʒ pr̃i trãſit in filios.dic poſt Cy.in.l.ij.C.de epi.⁊ cle.⁊ qñqʒ pͥui⸗ legiũ ꝯceditᷓ rõne dignitatis innate: qñqʒ reſpectu officij ſeu ꝓfeſſiõis:qñqʒ reſpectu neceſſitatis.pͥmo caſu trãſit in filios:vt in.l.femine.ff.de ſenatoꝛibꝰ.nã ſi pr̃ nobilitatᷓ rõ⸗ ne dignitatis hoc pͥuilegiũ trãſit plene in filios.de q̊ dicẽdũ vt plene no.in.l.j.C.ꝺ dig.lib.xij.ſcꝺo caſu trãſit in filios le gitimos patre viuente.tertio caſus non trãſit vt hic in gl.

1 ☞ Cenſus nõ debetur niſi cauſa debendi expꝛimatur.
2 Obligatio an ⁊ qñ q̃ratᷓ ex diuturna pͥſtatione alicuꝰ rei.
3 Poſſeſſoꝛium ⁊ petitoꝛium poſſunt intentari pꝛo certis an nuis obligationibus ⁊ reditibus.
4 Diuiſio pꝛeſumitur facta inter fratres ſi poſſederunt bo⸗ na pꝛo diuiſis per.x.annos.

1 **PErvenit.** †Nõ debetᷓ cẽſꝰ cuiꝰ cã igno ratᷓ:vlᷓ ad idẽ ſic.petẽs cẽſuʒ dʒ rõnẽ expͥmere. ℂ Caſꝰ lr̃alis.abbas fraxino rẽ.depͥdatꝰ fuit eccl'iã carpẽſeʒ occaſiõe cuiuſdã cẽſus quẽ petebat ab eccl'ia carpeñ.ſʒ archipͥſby.carpẽ.dice bat ꝙ ipͥe ignoꝛabat cãʒ q̃re cẽſuʒ illũ ſoluere dr̃et.q̃ſiuit a papa qd iuris eẽt:rñdet papa comitiſſe matilde ꝙ cẽſꝰ cuiꝰ cã ignoꝛatᷓ nec diuinis nec hũanis legibꝰ iuenitᷓ ꝙ ſolui de beat:⁊ ſic abbas cãʒ huiꝰ cẽſꝰ oñdere tenetᷓ.ber. ℂ Itẽ eſt bo.tex.⁊ hʒ ſubtilẽ materiã:⁊ ñ pñt colligi notabilia:qꝛ cẽſꝰ 2 ẽ dubiꝰ ſicut videmꝰ ĩ gl. ℂ †In gl.ij.ĩ fi.gl.ĩ effectu cõclu⸗ f dit ꝙ ſuitia.ᶠ i.ſuitutes cẽſꝰ ⁊ ſil'ia pñt acqri ſpatio.xl.ann.

fine alio

sine alio titulo dūmodo ius cōe nō resistat. dicit enī ꝙ in petitiōe debet exprimi causa quā sufficit ꝓbare ex solo cursu tanti tp̄s. ⁊ hec materia difficilima est: ⁊ apposuit hic aliquid Jo. an. ex tactis per Cy. in. l. si. certis annis. C. de pac. Bar. plene examinat in. l. cū de in rē ver. ff. de vsu. ⁊ vide ꝑ Host. eo. tit. in. §. qs census Et cōcludēdo hic aliq̄ ꝓ itellectu tex. ⁊ glos. ⁊ dic ꝙ qn̄qꝫ constat censum deberi lꝫ causa nō sit expressa. qn̄qꝫ nō cōstat vtrū debeat̄: p̄mo casu cēsus pōt peti. ⁊ idē intellige de alijs seruitijs: hoc ꝓbatur in. c. quanto. ī. eo. vbi testator mādauit sine expressiōe cause vt ꝓcuratio vna daret̄ singulis annis fratrib⁹: ⁊ idē vbi cōstaret statuto vel priuilegio indulto habēti potestatē. sufficit enī cōfessio ⁊ haberi pōt pro cā. ⁊ hoc voluit Inno. hic. vn̄ in tex. nr̄o non ꝯstabat ꝙ iste census aliquo iure debet̄. ¶ † Scd̄o casu cū ꝯstat ꝙ non debeat̄ sꝫ solūmō ꝓbat̄ p̄statio annua facta lōgo tp̄e ⁊ tunc aut agit̄ possessorio aut petitorio. p̄mo casu dicit Inn. hic ꝙ non hꝫ locū iste tex. q: qlibet est defendendus in possessione sua ex quo non vi nec clā nec p̄cario in possessione est. ar. in. c. querelā. de elec. vbi bo. tex. in. c. cuꝫ ecclesia sutrina. de cā pos. ⁊ proprie. ⁊ no. in. c. fi. eod. tit. pōt ergo is q̄ solitus erat recipere cēsum vel aliud seruitiū si subtrahatur de nouo agere possessorio vt sic restituat̄ ad p̄meuā possessionē ⁊ i ea defendat̄ donec decidat̄ qō sup ꝓprietate. Ex hoc dicto sentit Inn. ꝙ sup p̄statiōnib⁹ annuis pōt agi possessorio: sꝫ tu hoc lati⁹ distingue ꝓut not. ī. d. l. si certis annis. ⁊ i. d. c. q̄relā. ⁊ hic: ꝙ aut p̄statio est mere ꝑsonalis ⁊ nō pōt agi possessorio q: cū nō sit dare petitoriū ar. hic ita nec possessoriū: nā petitoriū ⁊ possessoriū sunt correlatiua: vn̄ si deest petitoriū ergo ⁊ possessoriū. l. j. ff. de acq. pos. nā nō possum possidere ꝑsonā liberā iō frustra ageret̄ possessorio ꝙꝙ. d. ant. in. d. c. q̄relā. dicat ꝙ in istis p̄stationibus annuis est reꝑire quēdā statū ad quē pōt facere qs se restitui. arg. eorum q̄ no. ij. q. ij. i. c. nullus. ⁊ ꝑ gl. in. c. cū iter. de exces. p̄la. cōiter legiste tenēt oppositū indistincte. vt no. in. d. l. si certis annis. ⁊ ꝑ bar. in. l. si. ff. quorū bo. ⁊ hec opi. vr̄ verior de subtilitate iuris. Aut cēsus ē realis vtputa q: soluit̄ rōne certe rei. ⁊ tūc pōt agi possessorio cū nō possideat̄ hoc casu ꝑsona: ⁊ iste est proprie tex. in. d. l. querelā. vbi census petebat̄ ab ecclesia ⁊ rōne ipsi⁹: ⁊ sic limita dictū Inno. hic. Si vo agit̄ petitorio: ⁊ tūc ꝯsidera tres casus principales ꝓut voluit Bar. ⁊ bn̄ in d. l. cū d̄ in rē verso. ꝙ qn̄qꝫ in petitiōe qs fundat se sup solo cursu tp̄is vt q: prorsus ignorat cām legitimā cōstitutiōis ipsius census. aut fundat se sup alia cā legitima quā tn̄ solū ꝓbat p̄sumptiue ꝑ cursum magni tp̄s. qn̄qꝫ tertio allegat titulū minus legitimū quē dicit cōfortari ⁊ validari ex cursu tp̄is. Primo casu aut allegat̄ prestatio tāti tp̄is de cuius initio non est memoria ⁊ obtinet actor hoc probando: quia presumptio est ex cursu tāti tp̄is ꝙ ex cā legitima cēsus fuerit imposit⁹: vn̄ propter diuturnitatē ⁊ quasi impossibilitatē excusat̄ iste ab expressiōe cause cū in talibus nō sit memoria: ⁊ cursus tāti tp̄is habet vim tituli vt in. c. j. de prescri. li. vj. ⁊ in. l. hoc iure. §. ductus aq̄. ff. de aqua quoti. facit. c. sup quibusdā. ī. de ver. sig. sufficit ergo isto casu dicere: peto talē censum ex iusta cā ab initio impositū. ⁊ hāc opi. tenet hic Joan. an. ⁊ Bar. in. d. l. cū de in rē verso. ⁊ gl. j. q. j. nullus. ⁊ in. c. seruitiū. xviij. q. ij. ⁊ hoc casu non habebit locū iste tex. ⁊ tenebis menti hoc dictū q: quotidianū. nam multa monasteria ab antiquo receperūt cēsum ab ecclesijs ⁊ cām prorsus ignorāt. pn̄t enī defendi modo predicto. Aut allegatur minus tp̄s: ⁊ tūc aut agitur de obligando quē: aut de liberatiōe. Prio casu nō ꝓdest cursus solius tp̄is: ⁊ sic pōt intelligi iste text. ⁊ l. creditor. C. de pac. Scd̄o casu aut ius cōe resistit liberationi ⁊ non inducit̄ liberatio ex solutiōe nō facta: vt in. l. cōperit. C. de p̄scri. xxx. anno. vbi ptꝫ ꝙ ex notabili solutione tributi non inducit̄ liberatio. Aut ius cōe nō resistit ⁊ tūc inducit̄ liberatio sꝫ naturā actionū: nā q̄dā actiones tollunt̄ spatio. xxx. an. q̄dā. xl. an. vt in. l. sicut. C. de p̄scri. xxx. anno. ⁊ in. c. de quarta. eo. ti. ⁊ hoc circa p̄mū membrū qn̄. s. titulus nō allegatur. Scd̄o casu principali qn̄ allegatur titulus ⁊ nō probatur nisi presumptiue de cursu tp̄is: exemplū. dicit actor: peto talē cēsum qui fuit impositus in fundatione ecclesie vel per ro. pon. vel debetur ex compositiōe ⁊ ad hoc ꝓbandum induco tēpus longū in quo reus semper soluit vn̄ dubitat̄ nunq̄d titulus p̄allegatus ꝓbet̄ sic p̄sumptiue. nam si vere ꝓbaretur non esset questio. ⁊ hoc casu sunt opi. vt no. in. l. cum de in rem verso. Sed ponendo cōmuniorē opi. ꝯclude ꝙ aut ius cōe resistit ⁊ nō sufficit allegare titulū nisi ꝓbet̄: pro hoc dictū. c. j. de prescri. li. vj. ⁊ d. l. cōperit. Aut ius cōe nō resistit ⁊ tunc ꝯ agentē vel soluētē presumitur titulus allegatus si soluit spacio. x. an. vt ꝓbat̄ in. d. l. cum de in rē verso. vbi d̄r ꝙ si qs soluit vsuras per decēniū ⁊ nunc desistit soluere: satis est actori allegare ꝓmissionē ꝑ solēnē stipulationē fuisse factā ⁊ probare per cursum. x. an. nā cōtra aliquid facientē tāto tp̄e de facili p̄sumit̄ caueat tn̄ ille q̄ allegat ne faciat ꝯtra consciētiā. Aut agit̄ de p̄sumenda causa contra patientē: vt puta in acquirenda seruitute alicuius rei ⁊ tūc ex quo agit̄ de modico p̄iudicio p̄sumit̄ illa cā allegata. ¶ † Ad hoc qd̄ in simili no. in glo. in. l. pe. C. cōi diui. vbi tex. not. iuncta gl. dicit ꝙ si duo fratres qui habebant bona cōiter possederint illa bona ꝑ decenniuꝫ tanꝙ̄ diuisa presumit̄ diuisio lꝫ nō ꝓbet̄ ex cursu tāti tēporis. Si vero agitur de magno preiudicio: puta de p̄scribēda ꝓprietate nō sufficit cursus magni tp̄is. sꝫ requirit̄ p̄scriptio legitima. Et de hoc ⁊ de tertio membro. qd̄ nō facit ad intellectū. c. dic plene no. in. d. l. cū de in rem verso. nā predicta sufficiunt ad intellectū c. ⁊ vide ad materiā quod no. Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. versi. lxiij. ⁊. iiij.

1 ☞ Episcopi an sint magis honorādi ⁊ digniores ꝙ̄ cardinales.
2 Papa solus ⁊ nullus alius citra eum pōt imponere collectam subditis.
3 Grauamen quod imponit̄ non debet excedere cursum solitum.
4 Excōicationis sententia si est iniusta an teneat.
5 Subsidium charitatiuum an ⁊ quo casu possint cogi subditi ad soluendum episcopo.
6 Subsidiū charitatiuum non potest peti ab inferiore prelato ꝙ̄ sit episcop⁹: nisi cōsuetudo aliud obseruet.

Cum apostolus.

De terminat conciliū numerū equorū quos secum ducere possunt p̄lati visitantes ⁊ ꝓhibet eis tūc vti venationibus vel sumptuosas epulas querere. hoc primo vsqꝫ ad. §. ꝓhibemus. vbi in effectu d̄r ꝙ prelati nō debet grauare subditos talijs ⁊ exactionibus permittitur tn̄ ex iusta cā petere ab eis moderatuꝫ auxiliū. h. d. vsqꝫ ad. §. sane. Sed ide vsqꝫ ad fi. dicit ꝙ numerus equorū statutus in p̄in. c. nō dꝫ trahi ad augēdū numerū alias solitū. ⁊ diuisio patet per predicta. ¶ Casus literalis. Quia prelati tā cardinales ꝙ̄ archiep̄i ⁊ alij inferiores cū ecclesias visitabāt grauabant eas in procurationibus exigēdis vt qn̄qꝫ ornamēta ecclesiastica subditi vēdere vel obligare compellebant̄ ⁊ breuis hora longi tp̄is victū cōsumebat: statuit cōciliū Lateranen. ꝙ p̄lati p̄dicti sm̄ facultates ecclesiarū recipiāt ꝓcurationes statuendo certum numerū cuilibet predictorū tā ꝑsonarū ꝙ̄ equoꝝ q̄bus cōtēti existant recipiētes cū gratiarū actione qd̄ illis fuerit institutū ab illicitis abstinēdo: q̄rentes nō q̄ sua sunt: sꝫ q̄ iesu christi q̄rere videant̄. Prohibet insup ne subditos i dictis exactiōib⁹ aggrauare p̄sumāt: tn̄ si qn̄qꝫ necessitas supuenerit vt si manifesta ⁊ rōnabilis cā extiterit moderatum auxiliū ab eis poterūt postulare cū dicat apostolus non debēt filij thesaurizare parentibus: sed ecōuerso. In fi. dicit̄ qd̄ dictū est de p̄dicto numero ꝑsonarū ⁊ euictionis sm̄ tolerātiam dictū est. In illis locis poterit obseruari in quib⁹ ampliores sunt reditus ⁊ ecclesiastice facultates: in pauperib⁹ locis illam teneāt mensurā vt accessu maiorū minores nō debeant aggrauari: ⁊ illi q̄ paucioribus equis vti solebāt nō credāt predictā indulgētiā sibi esse ꝯcessaꝫ. Ber. ¶ No. j. ꝙ p̄sumptio est cōtra predicātes ex munere vt poti⁹ querāt q̄ sua sunt: ꝙ̄ que iesu christi. si tn̄ vere indigerēt iuste pn̄t necessaria petere: q: non magnū est si ab eo metant̄ tp̄alia q̄ seminauit sp̄ūalia. ad h̄ c. si ep̄s. de offi. or. li. v. ⁊ in. c. inter cetera. eo. ti. facit. c. cū volūtate. ī. de sen. ex. ¶ No. ij. cōtra scholares[b] q̄ repēte cōsumunt id qd̄ sufficit ad victuꝫ longi tp̄is: sic enī redit⁹ sunt expendēdi vt semꝑ aliq̄d in fine supersit. iuxta cōsilium iurisconsulti in. l. ius alimentorū. ff. vbi pupill⁹ educari debet. ¶ Itē no. q̄nqꝫ sp̄es p̄latoꝝ q̄ pn̄t subditos visitare. ⁊ qd̄ dicit de archidiaconis ⁊ decanis habet respectum ad cōsuetudinem quorundā locoꝝ in q̄b⁹ arch. visitāt aut iure ꝓprio aut vice ep̄i. ⁊ potes dicere ꝙ q̄sqꝫ prelatus habēs iurisditionem pōt visitare.[c] ꝓ hoc. c. i singulis. s̄. de test. mona. ¶ † Et no. ex tex. arg. opt. qd̄ archiepiscopi ⁊ episcopi sunt magis honorandi ꝙ̄ cardinales: ⁊ intellige de cardinalibus non episcopis: nam maior numerus equorū permittitur archiepiscopo ⁊ ep̄o ꝙ̄ cardinalibus. ⁊ hinc est qd̄ alibi disputatur nūquid ep̄s sit maior cardinali.[d] de quo vid̄ bo. tex. cum glo. in ca. ꝙꝙ. ij. q. vij. ⁊ per Hosti. in ca. ecclesia. el. ij. s̄. de ele. ¶ † No. in ver. prohibemus. regulam generaleꝫ qd̄ null⁹ prelatus citra papam pōt imponere collectam subditis. ¶ Secūdo nota casum exceptum a regula. qd̄ vbi sub est causa rationabilis ⁊ manifesta pōt episcopus

☞ Sebasti. Sapia.

a ¶ Prestatio. Vide ad h̄ pulchrū cōsiliū. Cal. in. tit. de libel. oblatio. consi. j.

b ¶ Vide etiā text. no. in auf. vt d̄ ter. sit nu. in. ij. col. ibi sꝫ ex his q̄ sunt expēsas quoqꝫ metiri. col. j. vbi text. qd̄ opꝫ expensas sꝫ reditus metiri. Et ibi gl. no. ꝙ q̄ h̄ seruaret pauꝑ nō eēt. ad idē vid̄ gl. no. in ꝟ. trāscēdens. in auf. de cōsuli. in p̄in. collatio. iiij.

Antonius franc. ¶ Circa qd̄ h̄ d̄r ꝙ expense sunt faciēde sꝫ reditus ⁊ introit⁹ q̄s qs hꝫ h̄ sine dubio ꝓcedit quātū ad ip̄m exponētē. Sꝫ qn̄ expēse sunt vel soluēde ꝓpter victoriā cause. q: qs est ꝯdēnat⁹ ad illas q̄les debeāt solui ⁊ taxari ꝑ iudicē hr̄ in. l. eū quē temere. ff. de iud. in l. sancim⁹. C. eo. ⁊ adde qd̄ expense q̄s qs domi fecisset debēt subduci de cōdēnatiōe expēsarū nec veniūt in taxatiōe: vt ꝑ Inn. in. c. finē litibus. de do. ⁊ ꝯtu. ⁊ ꝑ ange. l. terminato. C. de fruc. ⁊ li. expē. ⁊ ꝑ Joan. an. singul'r. i. c. statutū. i. §. insup de rescri. lib. vj. ⁊ per Lanfr. de ori. vltra alios in. c. qm̄ ꝯ falsam. in ꝟ. expense. d̄ ꝓba. vbi dicit h̄ eē verū nisi expense veniēt rōne ꝯtumacie. q: tūc oēs veniūt in taxatione.

c ¶ Visitare. adde Fede. cōsi. cxlv. ⁊ cōsi. cxj. Cal. cōsi. x. hoc. tit. Oldra. cōsi. cciij. Abba. consi. xxvj.

☞ Sebasti. Sapia.

d ¶ Cardinali. vide Fel. in. c. super his. col. fi. ver. vltimo dicit hic. s̄. de fide instru.

a ✠Sebastia. Sapia. ❡ Charitatiuū auxiliū. Qui teneantur ad charitatiuū subsidiū ponit aliquid Feli. post Abb. in. c. accedentes. col. vi. vers. vltimo. dum tangit. s. de prescrip.

b ❡ Non tenere. Adde qd voluit Cal. consi. ix. de sent. excom.

c ✠Sebasti. Sapia. ❡ Primū dictū. Hoc dcm̄ refert Feli. i. c. iter ceteras. s. de re iudic.

d ❡ Utrū ep̄s possit cōpellere subditos ad prestādū charitatiuū subsidiū ⁊ per q̄ verba debeat petere vid hoc p do. an. in. j. colū. ⁊ p eūdē post Host. in. c. cōquerēte. i fi. d of. or. add ꝙ ēt ꝙ capl'm vacāte sede ex cā posset exigere a clericis charitatiuum subsidium. glo. est no. i ꝟs. aliūde. i. c. cupientes. §. electos. d ele. i. vj. itē adde ꝙ ep̄s p̄t capere charitatiuū subsidiū ab exemptis text. ē a ꝯrio. in cle. j. i ver. in exigēdis. de exces. p̄la. vide ibi anch. in. viij. no. ⁊ ibi ēt clare p do. Abb. ⁊ idē tꝫ do. Abb. i. c. dilect⁹. d of. or. Item an ep̄s possit remittere charitatiuum subsidiū. vide Inn. in cle. j. i anpe. col. ꝟ. ꝫ an charitatiuū de iurepatr. item adde hic archid. in. c. vnio. x. q. iij. vbi dicit ꝙ ep̄s ꝓ expēsa faciēda ꝓ aduētu regis maxime si ab eo tꝫ regalia pōt a suis subditis subsidiū petere: sed nō dꝫ eos grauare ⁊ q̄ sint iuste cause petēdi charitatiuū subsidiū. vide Oldra. in cōsi. inci. vltra ꝓposita et an baro a quo qs tꝫ feudū frāchum ⁊ liberum possit ab eo exigere charitatiuū subsidium pecuniariū vide Old. ꝯsi. ccxxxiij. inci. factū tale est qdā baro. itē adde hic ꝙ nō vꝫ statutum capl'i sede vacāte diminuēs charitatiuū subsidiū epo ſm Lap. alleg. xx. ⁊ seq. itē de isto charitatiuo subsidio. vide Bal. in. l. j. al's. ij. in fin. C. de op. lib. ⁊ Lap. alle. xxxvij. inci. ꝯsilio bene. vbi dicit ꝙ pōt negari volēti aliter taxare. de quo. j. itē adde ꝙ ep̄s pōt punire subditos suos inhumaniter denegātes charitatiuū subsidiū suo arcp̄iep̄o metropolitano vt dicit do. Ant. post Inn. in. c. cū ex officij. in. ij. col. de p̄scri. imo pōt ꝓponere edictū ꝙ qcūqꝫ cleric⁹ bñficiat⁹ de suis subditis non prestiterit sibi subsidiū charitatiuū in tantū tp̄s sit excōicatus ſm do. de Ro. deci. cccxv. in or. nouis. itē adde ꝙ qñ ep̄s vel p̄lat⁹ ali⁹ ex cā a subditis exigit charitatiuū subsidiū nō dꝫ a qualibet ecclesia hoc noīe plus exigere pecunie q̄ exigeret noīe procurationis si visitaret. casus est sing. ⁊ vnic⁹ in extrauaganti Benedicti. xij. q. que incipit vas electionis circa finē. ❡ Adde an charitatiuū subsidiū possit p̄scribi. Ro. ꝯsi. ccclxxviij. ⁊ qñ possit imponi p eundē. Abba. cōsi. vij. ⁊ an possit p̄scribi. etiā p Cal. ꝯs. x. hoc titul. Lap. alle. xxx. Anto. Fran.

❡ Circa ista materiā de charitatiuo subsidio an inferiores ab epo possint illud iponere clericis sibi subditis. vide archi. xxiiij. di. c. fin. ⁊ qñ ⁊ ex qb⁹ causis possit charitatiuū subsidiū peti a subditis. vide in. c. cū ap'lus. de cēsi. ⁊ vide Spec. i ti. de renunc. in. §. ij. ⁊ Hosti. in sum. de off. c. lega. in. §. quid ꝑtinet et an tale charitatiuū subsidiū debeat pape vide p Old. i ꝯsi. hoc alle. ⁊ an dn̄s a vasallis in casu necessitatis vide Bal. i. l. j. in fi. C. de ope. libe. ⁊ in. l. iubem⁹. la. j. in. j. nota. C. de sacrosan. eccle. ⁊ vide Bal. in. l. si qs ad declinādā. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ vide Car. in cle. j. in. §. fi. in. j. q. de exces. p̄la. ⁊ in cle. j. in. §. j. in fi. de sup. neg. p̄la. ⁊ add ꝙ charitatiuum subsidiū est arbitrariū ⁊ debet exigi ſm possibilitatem et etiā pro eūdo ad papā vel imperatorē. vt per Car. in locis prealle. et intellige predicta vera si petēs charitatiuum subsidiū est ipotēs facere expensas de suo absqꝫ sua culpa. qꝛ tūc nō posset petere: vt ple. trac. in. c. cū apostolus. de censi. et an posset prescribi huic charitatiuo subsidio. vide per docto. et per And. sicu. maxime in. c. accedentes de p̄scri. in. ij. col. in ver. itē dubitatur.

petere a subditis moderatū auxiliū. qd hodie in vulgari vocat̃ charitatiuū auxilium[a]. Et no. ꝙ nō sufficit cā rōnabilis nisi sit manifesta. Et collige ex hoc ⁊ ex tex. ꝙ charitatiuū subsidiū nō solū semel: sed pluries ab eodē ep̄o pōt exigi dūmō subsit cā rōnabilis ⁊ māifesta: qd clare ꝓbat l'ra sibi aliquoties ⁊c. ❡ Itē no. ꝙ ep̄i ⁊ alij p̄lati potius debēt de suo donare subditis q̄ ab eis recipere qꝛ parētes debent thesaurizare filijs ⁊ non ecōuerso. ❡ † Ultimo no. ex fine l'r̄e ꝙ cōstitutio edita ad moderationē nō dꝫ ita intelligi vt inducat grauamē ⁊ excedat cursum solitū. facit. c. fi. j. de verbo. signi. ⁊ c. si necesse. de do. post diuor. re. ❡ † In gl. in ꝟ. ꝯtēti. ibi tꝫ forte snīa. dicit Inn. ꝙ lꝫ hec opinio sit tutior tñ ꝟior vt snīam nō tenere dat̃ tñ p abbatē ꝯsiliū vt interponat̃ prius appellatio: ſꝫ saluādo opi. potes sic distinguere. aut enim ep̄s excōicat subditū: qꝛ nō vult euꝫ recipere vltra numerū euictionū hic cōtentū ⁊ non tꝫ excōicatio tanq̄ lata ꝯtra iuris errorē: vt in. c. p tuas. de sent. excō. ⁊ in hoc casu pōt saluari ca. cū ad quorūdam. alle. in gl. vt sic ꝯtineat ius: sed nō indulgentiam. Aut error nō fuit exp̄ssus in snīa: vt puta qꝛ excōicauit subditum: qꝛ nolebat eū ꝓcurare ⁊ tūc aut notoriū est excōicationē ferri: qꝛ noluit recipere vltra numerū hic statutū: et credo ēt excōicationē nō tenere[b] cū sit notorie iniusta: ad hoc tex. cū gl. in cle. pastoralis. i. §. pisana. de re iud. ⁊ qd no. Inn. i. c. fraternitatis. j. de frigi. ⁊ malefi. ⁊ in. c. ij. de dilat. nisi aliud dicam⁹ in snīa excōicationis. nā voluerūt qdā dicere vt archi. in. c. venerabilib⁹. de sen. exc. li. vj. ꝙ excōicatio semp tꝫ quātūcūqꝫ sit iniusta nisi error sit expressus in ea: s; ꝯ primū dictū[c] mihi plus pl'z arg. eorū que no. i. c. romana. §. in vniuersitatē. de sentē. exc. li. vj. ⁊ vide qd dixi in. c. inter cetera. s. de re iud. Aut nō est notoriū ⁊ tūc tꝫ snīa lꝫ iniusta: ⁊ sic ꝓcedat opi. gl. ❡ In gl. in ver. rōnabilis. in fi. no. gl. ⁊ dn̄t doct. ꝙ supior erit hoc casu archiep̄s si subditi agūt ꝯtra ep̄m. Si ꝟo ep̄s agit cōtra subditos tunc eligunt̃ arbitri: vt in. c. si clericus. xj. q. j. ❡ † Sꝫ circa hoc q̄rit̃ nunqd subditi[d] pñt compelli existēte cā rationabili ad hoc charitatiuū subsidiū exhibēdū: v'r p̄mo ꝙ nō: qꝛ tex. dicit cū charitate hoc esse petendū. doc. cōiter tenēt oppositū. nā p̄mo dꝫ charitatiue postulari: ⁊ sic dꝫ intelligi tex. ſꝫ si charitas nō ꝓficit exhibēda est ptās. ar. lxv. dist. c. q emendat. ⁊ pro hoc facit qꝛ in p̄n. §. ꝓhibemus. ꝓhibet iponi collectas ⁊ exactioes postmodū ex causa rōnabili sustinet. Quis aūt erit superior in hac coactione subditorū: dicūt aliqui vt refert Inno. ꝙ archiep̄s ⁊ alij ꝙ papa: alij ꝙ ipsemet ep̄s q hoc petit. qd videt̃ pl⁹ placere Inno. dūmō cā sit rationabilis euidēter ne subditi nimiū grauent̃. si aūt subditi referēt qōnem: puta qꝛ dicerent se nimiū pregrauari vel cām dicāt nimis esse irrationabilē tunc debēt adiri supiores v'l arbiter mō p̄dicto. ⁊ plures causas legitimas petēdi hoc charitatiuū subsidiū vide p Inn. i. c. j. de stat. reg. vide gl. i. c. vnio. x. qō. iij. que dicit nō esse iustā cām si ep̄s vult ire ad papā vel ad principē sed ꝯtrium innuit Inn. in. d. c. j. satisdicerē ꝙ si accedit ꝓ cōi vtilitate seu ꝓ necessitate eccl'ie sue p̄t: qꝛ tūc posset petere moderatū auxiliū: ⁊ itelligo qñ non pōt per se: ⁊ hoc videnr̃ sonare illa ꝟba moderatū auxiliū: ⁊ verbū pro necessitatib⁹. ❡ Nunquid aūt possit p̄scribi ꝯtra charitatiuū subsidiū. tꝫ do. Ant. ꝙ nō: qꝛ ꝯ charitatē non pōt p̄scribi. Itē qꝛ petere subsidiū est in facultate supioris: sed in hic q̄ sunt facultatis nō currit p̄scriptio: vt dixi in. c. ex parte. de cōces. p̄bē. no. per Cy. in. l. ij. C. q̄ sit lon. cōsue. ❡ † In gl. in ver. exactiones in fi. pōdera istā gl. nā sentit duas opi. in qōne q̄ pōt accidere quotidie nunqd p̄lati inferiores ep̄is possint petere ex cā rōnabili hoc charitatiuū subsidiū ⁊ vt faciūt ep̄i. ⁊ v'r glo. in scdā opi. tenere ꝙ sic: ⁊ idē tenuit Goffr. ⁊ Philip. sed Petr. Abb. ⁊ Hostien. sentiunt oppositū. vñ dicit Hostien. Archi. nullas collectas facere pōt nisi in hoc sit priuilegiat⁹ ꝙ vel habeat ꝯsuetudo tu circa hoc vid i. c. cū ⁊ plātare. de priuil. ⁊ Fēde. consi. ccviij. ❡ Extra glo. q̄ro quot dieb⁹ pōt ep̄s morari tp̄e visitationis apud eādē ecclesiā tex. in ca. placuit. x. q. i. dicit ꝙ duob⁹ diebus: in prima die dꝫ h'r̄e clerum: in secūda populū: sed tex. in. c. inter cetera. x. qō. iij. dicit ꝙ per vnā diē. ⁊ in cōcor. illorū. c. sunt opi. aliqui dicūt ꝙ illud. c. placuit. sit correctum p illud c. inter cetera. Alij ꝙ in die aduentus hꝫ clerū ⁊ in sequēti die mane predicabit ad populum ⁊ recedet ⁊ sic stabit i effectu respectu grauaminis p vnum diem. Alij dicūt ꝙ visitatio incipit a cena finit̃ in prandio sequentis diei ita ꝙ pōt dici ꝙ stetit p duos dies qꝛ attingit ptes duorū dierū p vnū diē naturalē. illud autē verū est vt no. Inn. in. c. j. eo. ti. li. vj. ⁊ Io. an. hic ꝙ si cā rationabilis exposcit pōt ibi diutius morā trahere qꝛ si ex cā rationabili pōt redire ad locū visitatū: vt in. d. c. j. fortius poterit ibi morā trahere ⁊ continuari. Et qd debeat facere prelat⁹ tp̄e visitationis. vide bo. tex. in. d. c. placuit. ⁊ p Spe. eo. ti. ⁊ in ti. de inqui. §. nunc tractemus. ver. licet.

1 ☞ Census nouus nō potest nec de nouo imponi: nec impositus augeri in ecclesijs per ip̄m p̄latum ad vtilitatem suam: sed ad vtilitatem alterius ecclesie potest ex causa rationabili.

3 Census non augetur auctis facultatibus.

4 Conductor ea ratione qua non tenetur ad pēsionem si patitur magnum damnum: eadem ratione debet augere pensionem si consequitur magnum commodum.

1 **Prohibemus.** † Nou⁹ cēsus ecclesijs iponi nō pōt nec augeri. primo ponit duplicē ꝓhibitionē quā iustificat. Secūdo ponit decretū ibi. si quis vero. ⁊ not. ꝙ iste tex. est de principalioib⁹. ❡ Casus literalis. Precipit cōci. lateraneñ. ꝙ archiep̄i: ep̄i: abbates ⁊ alij prelati nouum cēsum non imponāt ecclesijs: nec veteres augeātur: nec partē prouentuū ecclesiarū suis vsibus appropriare presumāt sed libertatē inferiorib⁹ cōseruent quam sibi volūt a suis superiorib⁹ cōseruari. qui contra fecerit irritum habeat̃ qd fecerit. Ber. ❡ † No. j. ꝙ nullus p̄lat⁹ citra papā siue sit secularis vel regularis pōt imponere nouū cēsum vel antiquū augere in ecclesia sibi subiecta:[e] ⁊ hoc intellige qñ p̄latus vult imponere ad vtilitatē suā. nō eñ debet autorizare in facto proprio vt in clemē. j. de reb. eccle. nō alienan. sed ad vtilitatē alterius ecclesie

e ✠Sebasti. Sapia. ❡ Sibi subiecta. Idē allegat̃ alias esse dicendū in hospitali subiecto qꝛ quare nō possit census nouus imponi ecclesie subiecte: rō est qꝛ ista est quedā alienatio iuris ecclesie q̄ nō pōt fieri nisi ex cā rōnabili ⁊ cū debita solēnitate vt per Abb. j. c. proxi. in primo no. et in. c. significauit. in primo ⁊ tertio no. in. c. grauis. ad fi. j. e. in alienatione aūt bonorū hospitalis requirit̃ eadē solēnitas q̄ in alienatione rerū ecclesie. ſm. d. Ant. Imo. ⁊ Abb. in. c. nulli. s. de reb. eccl. non alie. cum similibus. vt tradit Feli. in. c. de quarta. s. de prescri.

subsistente

subsistente causa rationabili hoc poterit:vt not. Inno.hic.⁊ facit a contrario.c.preterea.⁊.c.cum clerici.⁊.c.significasti.ĩ.eod.⁊ intelligo de prelato qui habet epalem iurisditionem in loco arguñ.in iuribꝰ.s̃.allega. ¶ Nota.ij ꝙ habens ecclesiã subiectã nõ põt retinere sibi partem prouẽtuũ. ¶ Et ð epis dic.vt in.c.vt nostrũ.ĩ fi.vt eccl.bene. De abbatibꝰ ⁊ alijs prelatis inferioribus vide bonũ tex.in clemẽ.qꝛ regulares.in.§.j.de sup.negli.prela.vbi cõcluditur ꝙ qualiscũqꝫ sit locus subiectus abbati dũmodo nõ sit de mensa ipsius non potest partẽ redditũ sibi retinere. ¶ Ultimo not.pro illa regula:quod tibi non vis fieri alijs non facias.⁊ ꝑ illa:omnia quecũqꝫ vultis faciãt vobis homines facite illis:vt j.dist.humanum genus. ¶ In glos.in verbo nec veteres.in fin.vult hec glo.ꝙ census põt augeri auctis facultatibus ecclesie censuate.sed glos. sequens hoc limitat vt ꝓcedat respectu presentationis vel procurationis non aũt respectu census:⁊ tene menti illam glo.sed nõ reddit rationem:nec docto.bene explicant.sed dic ꝙ census ideo nõ augetur:qꝛ aut soluitur superiori:⁊ est signum subiectionis.nõ autẽ refert an soluatur multũ an parũ:nam semper denotaṫ subiectio.pro hoc.c.ois anima.s̃.eo.facit.c.constitutus.de religio.do.aut soluitur priuato ⁊ non est proprie census:nec dꝫ augeri auctis facultatibus:ratio qꝛ in contractu censuali transit dominiũ ex toto in recipientẽ.vt dicit gl.no.in preallega.c. constitutus.⁊ ꝑ Bart.in.l.j.ff.de pub.vnde augentur facultates istius nõ illius cui debetur census.merito nõ debet augeri cẽsus.† Secus est in pensione:quia illam quis soluit ratione fructuum quos quis percipit de alieno.nã proprie conductor soluit pensionẽ.vnde quẽadmodum si conductor patitur magnũ damnum sine culpa sua cõsequitur diminutionẽ pensionis ita si ex vbertate fructuum casu fortuito cõsequiṫ magnũ cõmodũ dꝫ augmẽtare pensionẽ:qꝛ contrariorũ eadem est ratio.⁊ hoc tenet gl.⁊ Bal.post eã.in.l.si merces.in.§.vis maior.ff.loca.⁊ vide quod dixi in.c.propter de loca.⁊ aliquid no.ĩ.eo.quanto. Et ex hac ratione inferṫ ꝙ si ecclesia fuit donata monasterio ad vsus ꝓprios ⁊ monasteriũ reseruata sibi pensione ꝯcessit eã alteri.dꝫ auctis facultatibus augeri pensio:qꝛ illa fuit imposita ratione fructuũ quemadmodũ diminuereṫ facultatibus diminutis:⁊ idem in procuratiõe debita.vt in c.quanto.ĩ.eo. Abbas.

☞ Ecclesia non potest fieri censualis:⁊ facta non tenet per simplicem constitutionem rectoris:sine consensu diocesani.2.3.quo casu requiritur causa rationabilis.

Presertim:ista dictio potest exponi pro maxime ⁊ pro tantum.

PReterea. † Prelatus seu rector ecclesie nõ põt ꝑsertim post mortem ecclesiam suã ꝓpria autoritate cõstituere censualẽ.ponit casum gñalẽ rationem subdẽs ibi:nõ eñ. ¶ Casus literalis. Quidã rectores ecclesiarũ ꝑ collusionẽ quãdã factã cũ religiosis q habẽt in illis ecclesijs ius patronatus:soluunt de eisdem ecclesijs annuã pensionẽ ⁊ illi eam recipiunt epo ignorante.queriṫ an successores pensionẽ illã soluere teneantur. Rñdeṫ ꝙ monachi nõ sunt audiendi in receptiõe pẽsionis si autoritas epi vel eius officialis qui autoritatẽ pstare possit nõ interuenit sup. hoc.⁊ qꝛ simplices sacerdotes vel clerici nõ possunt ecclesias qbus presunt cõstituere cẽsuales ꝑsertim post ipsoꝝ decessum. Ber. ¶ † No.j.ꝙ nemo põt autoritate ꝓpria ecclesiã alteri ecclie cõstituere censualẽ.⁊ est rõ nã nõ põt qs alienare res ecclesie sine iuris solẽnitate.xij.q.ij.sine exceptione.fortius nõ põt imponere censum.cũ sit quedã alienatio corporis sue ecclesie ⁊ quedã seruitus imposita. ¶ † No.ibi si põtificis aut alterius ⁊c.ꝙ autoritate pontificis vel alterius prelati habẽtis ecclesiam pleno iure subiectã põt de nouo imponi census.qð intellige ex cã rõnabili.vt dixi.s̃.c.pxi. ¶ † Ultimo no.ibi presertim post decessum:ꝙ simplex sacerdos nõ põt etiã in vita sua constituere ecclesiã censualẽ:⁊ hoc denotat verbũ illud presertim exponẽdo ꝓ maxime.alij vero exponũt ꝓ tm̃ dicẽtes ꝙ in vita sua põt prelatus obligare se ad soluendum cẽsuꝫ. sed dicẽdum est ꝙ lꝫ possit se obligare ꝑsonaliter:nõ tamen obligare ecclesiam.⁊ sic intellige istũ tex.nam ista est proprie expositio huius verbi ꝑsertim vt exponaṫ pro maxime:vt no.in.c.auditis.de elec.nam ex cõtrario posset ecclesia ledi de facto qꝛ posset adduci ad ꝯsuetudinẽ.facit qð no.in.c.peruenit.s̃.de arbi. Abbas.

☞ Qui tenetur aliqd facere rõne officij sibi cõiuncti:nõ debet si fecerit habere aliquod premiũ quod ad hoc fuit ordinatum.

Officiales nõ debent habere aliquod pmiũ si capiũt exbãnitos:qꝛ rõne officij tenentur:licet capienti sit statutum certum premium.

ECclesijs. Breue est vl ꝑ alia ꝟba summa sic. Eps ecclie de manu laici per se erepte nõ põt ob hoc cẽsum imponere. ¶ Casus lr̃alis. Qñqꝫ laici tenẽt ecclesias epi liberãt eas de manibus laicorũ:queriṫ vtrũ plꝰ iuris habeãt in istis ecclesijs ꝙ in alijs.rñdet papa ꝙ nullaꝫ exactionẽ imponere eis possunt nec debẽt pter cathedraticum ⁊ oia alia iura que alijs ecclesijs imponunṫ. Ber. ¶ Et vt intelligas,rõ dubitandi fuit:qꝛ sicut tpe fundationis:vel ꝑcepte libertatis põt eps certũ cẽsum sibi cõstituere.vt in.c.constitutus.s̃.de reli.do.⁊ in.c.pterea.el.ij.de iurepa.ita videbatur ꝙ si capiebat ecclesiam de manibus laici cũ eam quasi de nouo adduceret ad libertatem ꝙ in recõpensatione bñficij põt imponere nouũ censum.† Sed cõtrariũ decidiṫ.qꝛ eps ad hoc tenebaṫ ex officio suo ⁊ in necessitatibus nemo liberalis existit.vt in l.rem legataꝫ.ff.de adimen.leg. Et ex hac ratione no.ꝙ facientibus aliquid laudabile ex officio suo nõ est necessario pmium iponẽdũ.† Et facit ad.q.ꝓmittiṫ certũ pmiũ [a] capiẽti.certũ exbãnitũ.nunquid debeatur familie ptãtis capiẽti exbannitũ.⁊ videṫ ꝙ nõ:qꝛ ad hoc tenebaṫ ex officio.facit.l.cõgruit.ff.de offi.psi.⁊.c.j.de offi.ordi. Qualiter aũt eripiebanṫ ecclesie iste de manibꝰ laici:põt tripliciter intelligi.pmo de facto laici tenebãt ⁊ vsufructuabãt sibi istas ecclesias:vl respectu iurispronatus qð fuit libere ꝑ laicũ ꝯcessuꝫ epo ad ipsiꝰ instãtiaꝫ.vel forte census debebatur prono laico a quo suo ingenio eps liberauit eccliam ⁊ non est vis qs intellectus preferatur.

a ✠ Sebastia. Sapia. ¶ Certum premium. Uide Bar.in.l.j.§.vtrũ.ff. ad silleia.⁊ Feli.in.c.de hoc.col.pe.ꝟsi.in ea.glo.in fi.ĩ.de simo.

b ¶ Tu vide glo.in ꝟ.pedagia.in.c.sup qbusdã.in.§. pterea.ĩ.de ꝟ.sig. q̃ ponit q̃ sint pedagia guidagia ⁊ salmaria.⁊ habetur ꝑ Arch.xxxiiij. q.j.in.c.si qs romipetas.⁊ ꝑ Bal.vbi plura dicit in rub.ff.de rerũ diui.

☞ Pedagia noua licitũ est imponere solis principibus ⁊ regibus:inferioribus vero non.6.

Eleemosyna nõ debet fieri de male acquisitis restitutioni subiectis.

Pedagia male ⁊ indebite extorta subiacẽt restõi.

Pedagium:vectigal:tributum:⁊ census in quibꝰ differant.

Clerici non obligantur soluere pedagia vel vectigalia etiam licite imposita.

Fraudantes gabellam non tenentur in foro conscientie:⁊ omnibus est licitum fraudare:nisi illis qui communi consilio imposuerunt.

Reges prescribunt iura impatoris in eoꝝ regnis.

Prescriptio contra iura principis requirit tps de quo non sit memoria.

INnouamus. Noua pedagia sine consensu principis imponẽs cõione ð priuatur. Primo poniṫ ꝓhibitio. Secũdo pena ibi:si qs. ¶ Casus lr̃alis. Quidã psumebãt ecclesijs imponere noua pedagia:sup hoc cõsultꝰ papa respõdet ꝙ noua pedagia sine autoritate regũ vel principũ cõstitui non debent:q cõtra fecerit et cõmonitus non destiterit cõione careat christiana donec satisfaciat. Ber. ¶ † Not.j. vnũ casum reseruatũ regibus ⁊ principibus.nam ad eos dũtaxat spectat imponere noua pedaga:inferiores ergo dñi tẽporales peccant imponẽdo hec pedagia de nouo. ¶ † Itẽ no.ibi.donec satisfaciat.ꝙ extortum occasione pedagij illicite impositi subiacet restitutiõi. Ex quo inferṫ ꝙ tales dñi non possunt de tali pedagio eleemosynã facere iuxta not.in.c.ex trãsmissa.s̃.de deci.et.xiiij.qð.v.in summa. ¶ Ultimo.no.casum vnũ in quo ecclesia exercet iurisditionem in laicos.s.qñ imponunt noua pedagia citra autoritatem iuris naꝫ ex quo ecclesia excõicat laicos transgredientes:ergo habet in eos iurisditionem:qꝛ excõicatio nõ dꝫ ferri nisi cõtra subditũ vel foꝝ sortiẽtẽ rõne delicti.ad hoc ꝙ dixi.in.c.qꝛ clericis.de foro ꝯpetẽ. ¶ † Sed quero qd dicaṫ pedagiũ. Sol.dicit Io.an.[b] ꝙ est q̃dã pstatio q̃ fit a trãseuntibus pro rebus que vehunṫ vel portãtur:⁊ qñqꝫ soluiṫ pro ꝑsona.⁊ alio vocabulo vocatur in iure ciuili vectigal:qꝛ soluitur pro his que vehũtur.i.portãtur.vnde pedagium ⁊ vectigal idẽ importãt.de quo aliquid not.i.l.j.ff.de pub. Itẽ habeṫ tributũ[c] ⁊ cẽsus ⁊ si soluiṫ principi.nõ est differẽtia inter tributuꝫ ⁊ cẽsum vt no.in d.l.j.sed priuato qñqꝫ soluiṫ sensus ꝓ re censuali. de quo,dixi in.c.constitutus.de reli.do.⁊ tñ tributum differt a censu.† An aũt clerici debeãt soluere pedagia seu vectigalia etiã licite statuta per dominos tpales.dic ꝙ non [d] qꝛ pedagium est onus

Et quid sit vectigal.adde gloss.in rubri.C.de vecti.⁊ col. Et ista sunt q̃ portoria dicuntur fm glo.in ꝟsi. portoria.in.l.iij. C.de vecti.vulgariter etiã appellãtur telonea:vt est tex.in.c.j.in princ. in tit.q̃ sint reg.in vsi.feu.hinc dꝛ in euãgelio ꝙ beatꝰ Mattheus sedebat in teloneo qꝛ erat publicanus. Quid autem sit tributum census collecta gabella prestantia.⁊ de alijs hmõi ponit Bal. in.d.rubri.⁊ Hostiẽ.in hoc ti.in.§. ex qbꝰ causis ⁊c.⁊ alij cano.hic.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Tributũ. Uide Felin.in ca.ad audientiã.col.vj. ⁊.vij.ꝟsi.inꝙtum habens.s̃.de prescript.

¶ Et hoc est verum etiã si laici haberẽt potestatẽ a pncipe seculari faciẽdi soluere pedagia a ꝑsonis ecclesiasticis quia pnceps seclaris nullã hꝫ potestatẽ in ꝑsonis ⁊ rebus ecclesiasticis vt declarat Hostien.in hoc ti.in.§.ex quibus causis.in ꝟsi. sed nunqd.⁊ vide Gemi.i.c.ꝙꝙ.in hoc tit.li.vj.in.iij. nota Limito predictã ꝯclusionem nõ ꝓcedere in his rebꝰ quas clerici animo negotiandi portarẽt:quia tũc ꝑderẽt beneficium.d.cle.ꝑsenti. eo.titu.a ꝯrio sensu ⁊ ibi gl.⁊ imo. declarant qñ dicaṫ negotiator:et dꝫ stari iuramento clerici vtrũ portẽtur causa negotiãdi fm eundem Gemi.i.d.c.ꝙꝙ. ⁊ est de mente.gl. in.d.clemen.pñti. ⁊ habeṫ ꝑ Spe.in titu.de immu.eccle.circa finẽ. Scðo limita nisi clerici vel ꝑsone eccliastice vellẽt gaudere cõmoditate ⁊ emolumẽto statuti disponẽtis sup solutiõe pedagiorũ:qꝛ tũc tenerẽtur ad eoꝝ solutionẽ puta si statutũ disponeret de summaria cognitione vel de alio mõ ꝓcedẽdi.nam hoc bñficiũ nõ ꝯpeteret clericis nõ soluẽtibus vectigal nec hoc statutũ diceṫ cõtra

libertatē ecclesie: quia illud est cōpellere clericos ad solutionē vectigaliū: ꝛ istud bñ esset contra libertatē ecclesie. aliud est sub certa lege ꝓstationis eos ad ꝯmodū statuti inuitare: vt est tex. not. in. l. titio centum. §. j. ff. de cōdi. ꝛ demō. ista sunt verba Bal. in. l. j. C. de cōtrahē. emp. ꝛ ibi dat cautelā quā vide. Tertio limito in his q emūt res ꝓprias clericorū ab ipsis clericis:

qꝛ imunitas ipsorū non trāsibit ad emptores. ita glo. 5 in. d. cle. presenti. ꝛ facit ad hoc ꝑma limitatio. ꝛ idem voluit expsse bar. in. l. licitatio. in. §. fina. ff. de public. vbi dicit ꝙ licet fiscus nō teneatur soluere vectigal. 6 tamen ementes a fisco soluere debēt ꝓ quo facit quia mutatione persone mutatꝛ cōditio rei. l. ꝑ ꝓcuratorē. b §. fina. ꝛ ibi Dyn. ꝛ Bal. ff. de acqr. here. facit. l. fin. C. de inoffi. testa. ꝛ ꝑ hoc pōt decidi occurrens. q. ꝙ licet clerici de fructibꝰ suarū prebendarū non soluāt gabellam: tamen ementes hmōi fructus bñ soluere tenentꝛ qꝺ intellige scđm dist. Bart. in. d. l. licitatio. vbi tangit vtrum priuilegium transeat ad emptorez de quo etiā Spe. ꝛ Bal. in addi. in titu. de 1 immu. eccl. in fi. et vterqꝫ. ꝛ Jmo. in 2 l. maritū. ff. solut. ma. Quarto limita. ꝙ licet clerici ꝛ alie ecclesiastice ꝑsone nō teneantur ad solutionē vectigaliū: tñ coloni partiarij ipsoꝝ bene tenentur soluere vectigal seu gabellas ꝓ fructibꝰ seu portiōe fructuū eos contingente. ita determinat Fed. de señ. in cōsi. cvj. incip. questio est. Adde tñ predictis ꝙ si clerici ꝑ suos operarios colerēt fundos eorū tenerentꝛ indistincte soluere vectigal etiā ꝓ portiōe q̄ tāgeret colonū partiariū. ita Pe. de ancha. in. d. c. q̄q̄. ego plus dico ꝙ etiā si clerici cōducerēt fundos laicorū: quos proprijs pecunijs excollerēt ꝙ idē esset ꝙ de fructibꝰ taliū ꝑdiorū nō teneretur soluere vectigal ꝑ doctrinā Bart. in l. legatis. in. ij. q. ff. de leg. iij. vbi dicit ꝙ ille qui locat sua predia alteri ꝛ ab alio ꝯducit: nō per hoc pōt dici negotiator: sꝫ clerici indistincte pro rebus suis hñt immunitatē dūmodo non animo negotiandi. ergo ꝛc. Adde Abb. consi. vj. ꝛ vide Bal. ꝯs. ccvij. ꝛ an exigēs pedagium eo qꝛ est in posses. vel quasi exigēdi incurrat penam alio non ostenso: ꝛ an exigens pedagia per terram cū solitus erat exigere per aquam contra faciat vide per eundem Bal. consi. clxxxviij. iij. lib.

Anton. Francis. ¶ An clerici possint cōpelli ad solutionem gabellarū ꝛ datiorum. Dicas ꝙ regulariter nō tenentꝛ ad talē solutionē. vt in. l. placet. ꝛ in autꝛ. item nulla cōitas. C. de sac. san. eccle. ꝛ in cle. pñti. hic alle. ꝛ in. c. j. de imu. eccl. lib. vj. tñ possunt ꝯpelli ad soluendū tales gabellas ꝛ datia ꝓ mercantijs ꝛ negotiationibus ꝛ hoc qꝛ tales mercātias nō debent clerici facere. vt in titu. ne cleri. vel mona. secu. nego. se immis. ꝛ habetur in. c. j. de celebra. missa. ꝛ que dicatꝛ negotiatio ꝛ quis negociator. habetꝛ in. l. legatis seruis. ꝛ ibi per Bar. ff. de lega. iij. ꝛ vide oīno Bar. in rubri. C. de nauicu. lib. xj. Et adde ꝙ ille dꝛ negotiator qui emit rem vt eam nō mutata forma forsan carius vēdat: vt habetꝛ. in. c. eijciēs. que est pallea. xxxviij. dist. ꝛ per Car. in cle. fi. de censi. ꝛ adde ꝙ negotiātes simul obligantꝛ insolidū nec habēt interse beneficiū diuisionis: vt plene per Bar. in rubrica. C. de institutoria. in vlti. col.

Sebastia. Sapia. ¶ Persona clerici. An clerici teneantur ad vectigalia ꝛ gabellas. tāgit Feli. in. c. ecclia sancte marie. colū. xliij. ꝟsi. de ga

personale: ꝛ persona clerici[a] nullo modo est subiecta laico. ꝛ hodie dic vt in cap. q̄q̄. de censi. lib. vj. ꝛ in cle. ꝑsenti. eo. ti. † Et ex hoc infertur ad. q. nūquid clericus possit libere fraudare pedagium seu vectigal. dic qꝺ nedum clericus: sed etiam oēs extranei licite defraudant seu nō soluunt ex quo nō est legitime impositū: qꝛ non cadit proprie hoc casu fraus sed potius quis euitat grauamen: sed ipi ciues qui ꝯmuni cōsensu sibi imposuerūt non licite fraudāt: qꝛ in eorū ꝑiudiciū non bene potuerūt hoc statuere. ꝛ hec sunt de mente Bart. in. l. vectigalia. ff. ꝺ pub. ¶ † Ultimo op. ꝯtra tex. in eo qꝺ innuit ꝙ de ꝯsensu regum ꝛ principū licite imponuntur pedagia. nam videtur ꝙ solus imperator possit ista imponere. vt in. l. vectigalia. C. de vecti. ꝛ cōmis. quasi per totū. ad idē. c. super quibusdaꝫ. j. de ver. sig. vbi text. excipit imperatores ꝛ reges. ꝛ respectu regū exponit ibi Hostien.[b] regem. s. romanorū. nam post electionem ante coronationeꝫ. non appellatur imperator: sed rex romanorum. Sol. doc. non tāgunt hic ꝯtrariū sed potest intelligi tex. dupliciter. primo vt intelligatur ſm qꝺ intelligitur. d. c. super quibusdam. scđo potest intelligi de regibus ꝛ principibus q prescripserunt hoc ius imponēdi pedagia vel alia iura principis. nā cōmuniter hodie reges inferiores prescripserunt in eorū regnis hec iura imperatoris: quo casu possunt hoc exercere vt imperator: vt in simili no. Jn no. in. c. cū. p. de fi. instru. Barto. in. l. infamē. ff. de publi. iudici. ꝛ sic videmus hodie in aliquibus cōitatibus italie que vidētur hoc prescripsisse. in quo tñ Bar. videtꝛ contrarius: vt ipsemet not. in. l. j. ff. de aqua plu. arcē. ꝛ in. d. l. vectigalia. ꝛ in. d. l. infamē. Et scias ꝙ cum prescribitꝛ ꝯtra ꝑncipē reqritꝛ tp̄s de cuius initio nō est memoria vt in. d. c. super quibusdam. sꝫ ꝯtra inferiorē qui haberet hoc ius non requiritur tantum tp̄s: vt no. in. d. l. vniuersa.

☞ Clerici committentes simoniā de rigore iuris debent deponi.

Episcopus potest facere cēsuales ecclesias ex iusta causa: alias secus.

Autoritas episcopi vbi interuenit non presumitꝛ collusio.

bellis autē. s̄. de ꝯstit. ꝛ nūquid liceat fraudare gabellas licite impositas. tangit Feli. in. c. j. col. xij. versi. ex quibus verbis. s̄. de constitutio.

b ¶ Sic etiā exponit seu intelligit in summa sua in. §. ex qbus. ꝟsi. actiones aūt. in fi. de hac materia habetur per Bal. in. l. si plures. C. de cōdi. inser. ꝛ in. l. cum ꝓponas. C. de nauti. feno. ꝛ ꝑ do. Alex. imo. ꝯsil. vj. vbi tangit quāto tp̄e ꝑscribatur ius imponendi talia pedagia. ꝛ an requiratꝛ sciētia principis an tit. vel bona fides. dic vt ibi late ꝑ eū: ꝛ per eūdem in sua solēni disputa. incipi. sigismūdus. vbi attingit in tertio dubio qualr possit ꝑscribi ꝯ imperatorem vel ea q̄ sunt meri imperij seu reseruata principi vt est hoc ius imponēdi pedagia. de hac materia tāgitur per Angel. cōsi. xl. ꝛ ꝑ Paul. de ca. consi. xix. incip. vsus vectigalis corruptꝰ ē ꝛc. ꝛ per Oldr. consi. xxxij. incipiē. punctus talis est. Adde etiam ad id qꝺ dicit hic Pan. in fi. id qꝺ not. idem Panor. in. c. cum aplica. s̄. de his q̄ fiūt a pre. sine consensu capli. ꝙ qñ qs allegat possessionē tāti tp̄is cuius initij memoria non existit oīa ꝑsumūtur interuenisse ſm intentionē allegātis. ꝛ ita dicūt ibi Jo. an. Uin. Hosti. ꝛ do. Ant. ꝛ alij. vbi in terminis illius decre. videtis ꝙ laici possunt habere decimas ecclesiarum in feudum si modo fuerit concessum ante consilium lateranē. secus si post. pone ꝙ laicus possidebat decimā alicuius ecclesie: vt qꝛ erat posita in parochia illius ecclesie: quo casu de iure cōi ꝑsumuntur spectare ad ipsam ecclesiam. c. j. de restitu. spo. lib. vj. ꝛ ecclesia volebat vendicare talem decimā dicēs ꝙ fuerat cōcessa post conci. lateranen. laicus dicebat ꝙ fuit ante: dicūt ꝙ si laicus ꝓbat possessionem esse tanti temporis cuius initij memoria nō extet in cōtrariū obtinebit ac si appareret ante concilium esse. ita ergo dicerem in proposito in materia nostra ꝙ si aliquis diceret ad se spectare exactionem pedagij ꝛ probaret possessionem tanti tēporis ꝛc. qꝺ presumeretur iuste ad se spectare ꝛ ille qui allegaret esse noua vectigalia haberet necesse illud probare.

Anton. Fran. ¶ Circa hoc qꝺ hic dꝛ de pedagio. ꝛ an iuri imponendi illud vel iuri exigendi possit ꝑscribere ꝛ ꝯ quē: ꝛ ad quē spectat talia pedagia ꝛ gabellas imponere. vide que plene tractantꝛ ꝑ Bal. ꝛ Bar. in rub. in titu. q̄ sint rega. in vsi. feu. ꝛ ꝑ Bar. in. l. aqlius regulus. ff. de donatio. Et adde ꝙ ille q exigit pedagia ꝛ alias gabellas tenetꝛ ad emendam omnium dānorū que inferentꝛ ipsis mercatoribus ꝛ alijs soluentibus gabellas ꝛ pedagia in suo territorio. vt habetur ꝑ glo. ꝛ Bar. in. l. ne qd. ff. de incen. rui. ꝛ nau. siue illud dānū inferatꝛ de nocte siue de die siue ab hostibus siue ab alijs. vt per Bal. in. l. si qs nō dicā rapere. in. v. col. C. de epis. ꝛ cle. siue illud dānum fit illatū a subditis siue non: vt per Flo. de sanc. Pe. in. l. sciētiaꝫ. ff. ad. l. aql. ꝛ ꝑ Bal. ꝛ Bar. in. l. si quādo. C. vñ vi. ꝛ ꝑ Bar. in. l. j. §. q in summa. ff. qñ ex fac. tut. Et circa hoc qꝺ hic dicitꝛ de vectigalibꝰ. Dicas ꝙ vectigal est octaua pars eius qꝺ vehitur fisco debita. l. vniuersi. ꝛ. l. a legatis. ꝛ. l. ex ꝑstatiōe. C. de vectig. et commi. ꝛ vide Salic. in. l. vectigalia. C. eo. tit. Et adde quod vectigalia retinēs tenetꝛ resarcire omne dānū duplicatū fisco: ꝛ pōt ꝯ euꝫ procedi: vt habetꝛ per spec. in titu. de primo ꝛ secundo decre. in. §. restat. in vers. ꝛ idem iuris. ꝛ vide tex. ꝛ Bal. in. l. noua vectigalia. C. de vectiga.

Cum clerici.

Qui ꝑ collusionē instituit ecclesiā censualem illa priuabitur. Primo excessus. Secundo pena. ibi: precipimus. ¶ Casus literalis. Quidā clerici cū qbusdā religiosis sine autoritate epi faciūt collusionem constituēdo eas censuales ecclesias quas tenēt: vt post eorū decessum ad presentationē religiosorum ad easdē ecclesias filij vel nepotes clericorū ipsorum presentetur. Precipit papa vt qui inuenti fuerint facere talia ecclesijs ipsis appellatiōe post posita spolientꝛ. Ber. ¶ No. j. penā eorū qui constituunt cēsualem ecclesiam citra autoritatem epi. nam debent illa priuari: sed considera ꝙ tex. iste loquitur qñ per collusionem imponebant sensum publicū puta vt filij vel nepotes ꝑsentarētur postmodū ad illam ecclesiā: qd autem si cessat 1 collusio. dic vt dicetꝛ in. c. graue. j. eo. ¶ † Opp. videtur em̄ ꝙ isti clerici debuissent deponi qꝛ cōmiserunt simoniam. nam soluebant censum vt filij vel nepotes cōsequerentur ecclesias: ꝛ sic dabant temporale ꝓ spirituali cōsequēdo. ad hoc in. c. cū clericis. s̄. de pac. ꝛ quod ibi not. glo. fi. Sol. doc. fatentur cōtrarium ꝙ de rigore iuris tales clerici possunt deponi ꝛ etiaꝫ religiosi deberent priuari iure patronatus ex quo taliter eo abutuntur. facit qꝺ not. in cap. quod clerici. s̄. de iurepa. qꝺ no. ¶ Jn glo. j. in fi. Host. dicit ꝛ bene qꝺ tex. iste non est restringendus ad collusionem que fit in iudicio ꝓut glo. videtur intelligere. sed potest intelligi generaliter qualitercunqꝫ fiat collusio: siue in iudicio siue extra. vnde verbum collusio capitur hic late.

2 ¶ † Jn glo. ij. in fi. no. gl. quod ex iusta causa potest ep̄s imponere nouū cēsum ecclesie. ad hoc ca. constitutus. s̄. de religio. domi. ꝛ in. c. cum venerabilis. j. eo. ꝛ idem no. in ca. significauit. j. e. sed sine iusta causa non potest. tamen vbi interuenit autoritas epi nō presumitur collusio. argu. in ca. nisi de preben. ꝛ sic potest intelligi iste tex. dum ponderat quod hic non interuenit autoritas episcopi.

1 ☞ Collectores si grauant ecclesias ad soluendū debent priuari eorum officio: ꝛ idem si circa alios excedant debitum finem. 2.

PA que. †Si collectores grauant ecclias priuari debēt officio. Primo excessus. Secundo pena ibi:quod. ¶ Casus literalis. Quidā archidiacōi faciebāt collectā denariorum beati Petri p archidiaconatus suos z sub tali occasione ecclesias z parochias plurimum aggrauabāt. Papa precepit q hoc non faciant: q si secus presumpserint id quod videntur habere aufertur ab eis. Ber. ¶ † In glo.j.dic quod etiam potest intelligi text.generaliter in omnibus collectoribus.si eñ excedunt debitū finem debēt officio priuari.facit c.indicatū.lxxxix.distin. ¶ Sed quero qd intendit litera dū dicit id quod videmini habere aufertur zc. docto.exponunt tripliciter.primo vt intelligatur de indulgentia peccatorum quia non merebuntur ex quo grauant.secundo potest intelligi de officio archidiaconatus.tertio de officio collectorie.z secundum hunc vltimum intellectum summaui.

☞ Episcopus non potest sine causa facere ecclesiam censualem:cum causa vero secus.
Solennitas extrinseca nō p̄sumitur etiam in factis antiquis.
Spoliatus non est restituendus quando erat in possessione contra ius.
Prescribens contra ius debet habere titulum z bonā fidē z q tanto tempore possiderit de cuius initio non sit memoria.
Error iuris impedit prescriptionem.error facti non.
Census non potest imponi:etiam q iam fuerit impositus:sz legitima prescriptione sublatus.
Prescriptio non currit contra tributum vel censum debitū in signum subiectionis.

SIgnificauit. Qui recipit iuramentum de nouo cēsu imposito ecclesie persoluendo compellitur iurantem absoluere. Primo ponit casum perplexum. Secūdo distinguendo prouidet.scđm mēbrū ibi:si vero. ¶ Casus literalis. Monachi de castig.elegerūt quendā clericū.T. nomine ad regimen ecclesie de fultig.ipsum iuramenti vinculo cōstringētes de soluēdo eisdem annuatim cēsum trium marcharū quas p̄decessores ei⁹ soluerāt:postmodū eps diocesis eidē in periculū ordinis interdixit ne cēsum illū eis solueret: nisi pri⁹ ↄstaret q autoritate epali fuisset imposit⁹.sacerdos predictus hoc significauit pape.vnde mandat cuidā quatenus si cōstiterit prefatū canonē autoritate epi z nō de nouo fuisse impositum: precipiat eps vt prohibitionē suā relaxet si vero census de nouo sit impositus:siue autoritate episcopi factū sit:siue nō ↄpellat monachos illos appellatiōe remota vt clericum illum a iuramēto absoluāt. Ber. ¶ † No.j.q sola autoritas epi non sufficit:vt ecclesia efficiatur censualis. nā queadmodū eps nō valet alienare bona ecclesie sine causa.xij.q.ij.sine exceptione.ita z fortius nec censum imponere: cum sit quedam alienatio iuris ecclesie.z de hoc.j.cum gl.j. ¶ † No.ij.ibi:nisi prius cōstaret.q in censu^a etiā antiquo nō presumitur autoritas epi nisi probetur.sicut dicim⁹ in ↄtractu minoris vt nō presumatur autoritas tutoris nisi expresse probet:vt in.l.quecunqz.ff.de publi.ratio est:qr solēnitas extrinseca nunq̄ presumitur nisi probetur:vt no.in.c.innotuit. de eo qui fur.ordi.rece.per Inno.z per Bar.in.l.sciendum. ff.de verb.obl. ¶ Tertio no.q sacerdos non pōt etiā in vita sua constituere ecclesiam cēsualem.nā est quedā alienatio.vt s̄.dixi. ¶ † In gl.j.ibi:iusta tñ de causa.no.gl.z fm eam restringerem tex.in fi.naz tex.videt velle in fi.vt autoritas epi non sufficiat ad censum nouiter constituendū:nam intelligo qñ sine causa:al's sec⁹.vt.s̄.de relig.do.c.cōstitutus.z.c.venerabilis.j.e. Et ex hoc collige duo que requiruntur in impositione census.primo autoritas epi.scđo qđ subsit causa iusta. tertio fm Host.q capitulum cōsentiat.ar.in.c.tua.z.c.pastoralis.de his q̄ fiunt a prela.quarto q si ecclesia cui census imponitur est collegiata consentiat huic impositioni.argu.in.c. j.s̄.de reb.eccl.nō alie.z de rerū permu.c.j.puto tñ q vbi causa est vrgens:z ecclesia inferior nō velit cōsentire poterit eps hoc facere cū ↄsensu capli.ar.in cle.si.de rebus eccle.nō alie.z in.c.j.eo.titu.lib.vj. ¶ In glo.ij.in fi.Gof.z Lau.videntur distinguere q aut certum est censum deberi.z seruandum est iuramentum:aut certum est non deberi.z parēdū est p̄cepto epi z in dubio dz obedire. Sed aduerte qr per hoc non soluit cōtrarium formatū in gl.nam isti monachi erāt in possessiōe huius census qr p̄decessor huius rectoris soluerat:z lite pendente non dz quis priuari possessione sua. Ex dictis doc.pōt multipliciter sol.colligi.primo q solutio rectoris sine consensu epi non potuit trāsferre possessionem i istos monachos qr sine autoritate epi census imponi non potest,z primū tenuit Innocen.postea dicit q possessio fuit eis quesita.vt in.c.dilectus de capel.mo.sed erat clādestina respectu epi.vñ potuit eps postq̄ sciuit solutionez interdicere. † Tertio potest solui q hec possessio erat ↄ̄ ius:vñ spoliatus tali possessione nō cōsequitur restitutionem:^b nisi probet q ex pbabili causa acqsiuit possessionē.vt in.c.ad decimas.de restitu.spoli.libr.vj. Et no:ex predictis z ex tex.p istis onerib⁹ q̄ presbyteri exsoluūt qñqz contra ius vt nō obstāte illa possessione facti possit eps interdicere sacerdoti vt illa onera amplius nō soluat. ¶ In gl.fi.dic.vt.s̄.dixi.qđ tpe fundationis potest census imponi. vt in.c.preterea.de iurepatro. Itez de nouo vbi subest causa vt no.in fi.glo.quā no. † Itē potest acqri p̄scriptione.vt in.c. eleutherius.xviij.q.ij.sed cum hec prescriptio sit ↄ̄ ius opz qđ prescribens habeat titulū z bonā fidē:vel q tāto tpe possederit de cuius initio non sit memoria: vt in c.j.de prescr.lib.vj. z dicit hic Host.q sola autoritas epi sufficit ad parēdum titulum prescribendi.ar.hic.qđ ego limitarē qñ prescribēs erraret in facto:quia putauit ↄsensum capli interuenisse:secus si errabat in iure credens solum ↄsensuz epi sufficere:qr error iuris impedit prescriptionē.vt in.c.dudū.de deci.z in.l.nūq̄. ff.de vsucap.facit q no.in.c.ij.de his q̄ fiunt a prela.z in.c.de quarta.de prescript. † Sed querit hic Hostiē.qd si census ab initio positus fuit sed prescriptione legitima sublatus:numquid valeat impositio nouiter facta:z tene q sic:tum quia ↄ̄ censum non prescribitur.vt in.l.cōpetit.C.de prescri.xxx.vel xl.anno.tū qr aliud est de nouo oīno iponere: aliud recēsere antiquū.argu.in.c.cōsuluit.j.de iudeis h̄ dictū tñ nō placet. nā.l.cōperit.loquit de sensu debito pncipi i signū subiectiōis qui non potest prescribi:sicut nec subiectio.sec⁹ in cēsu debito inferiori puta p̄rono vl'alteri ecclesie.nō eñ video quare ↄ̄ cēsum istum non possit prescribi.ex quo ergo cēsus est legitime sublatus non pōt eps de nouo imponere sine cā legitima.

☞ Monasteria tenentur contribuere in visitationibus q̄s facit archieps.2.4.
Abbas potest esse procurator aliorum monasteriorum.
Archiepiscopus vel eps an possint visitare hospitalia qualiacunqz sint.
Hospitalia presumuntur religiosa in dubio qñ habent campanile cum campana:z ibi publice celebratur quotidie.

SOpite. † Archieps visitans puinciā etiā a monasterijs prouincie pcurari dz. Primo narrat factuz. Scđo diffinit.ibi:inde. ¶ Casus lr̄alis. Inter archiepm rauennateñ.et monasteria de boñ.controuersia vertebat sup pcuratiōib⁹ recipiendis cā visitationis.abbas scti pculi z oīm aliorū monasteriorum de bononia,pcurator p monasterio suo pter controuersiam istam ad aplicā sedē accessit z sup cā ista diutius litigauit. Archieps asserebat pcuratiōes ipsas in alijs monasterijs sue puincie sibi sine ↄtradictione p̄stari z probauit p testes pcuratiōes exhibitas fuisse p̄decessoribus suis in monasterijs boñ. Papa videns intentionē archiepi iure cōi fundatā z antecessorū ↄsuetudine adiuuari ↄdēnauit monasteria ad prestādū pcurationez dicto archiepo z successorib⁹ suis fm facultates eorum. Berñ. ¶ † Not.j.q monasteria lz sint exempta a lege diocesana.vt in.c.dilectus.z qđ ibi no. de offi.ordi.tenentur nihilominus ad pcurationē prestandā ratione visitationis. Ex quo infertur q illa theorica est falsa q̄ hz q ea que ↄsistūt in dādo sunt de lege diocesana.nā pcuratio ↄsistit in dādo:nec tñ ab ea monasteria sunt exēpta.de quo vide qđ dixi in.c.j.de sta.reg. ¶ † No.ij.q abbas p̄t esse procurator aliorū monasteriorū.an aūt possit hoc officiū exercere pro alijs.videt q nō.arg.in.c.ij.s̄.de postula.prela.z in clemen.religiosus.de procura. Host.tñ simpliciter tenet q cū habeat administrationē pōt esse pcurator.vñ non repellitur sicut simplex religiosus:qđ v̄bū no.z vide bo.glos.q̄ facit ad multa.xvj.q.j.de presentium. Itez in simplici religioso dicit Hosti.q pōt esse procurator epi.alleg.xvj.q.j.c.si vere.q verbū etiam no.qr p iura aperte nō probat:sed qđ legit z no.ij. q.vij.cū pastoris. ¶ Itē no.qđ ius cōe iuuatur ex cōi vsu patrie z sic cōsuetudo pōt concurrere cum iure cōi.z facit ad.q. tactā per gl.in.c.j.de ↄsti.in.vi. ¶ † Vltimo not.q archieps pōt visitare nedū suā diocesim,sed etiam totā prouinciā z nedū ecclesias seculares sed etiaz religiosas z monasteria z ab eis exigere pcurationē rōe visitatiōis.z de mō visitandi p archiepm:dic vt hodie habes bo.tex.in.c.j.eo.tit.li.vj. ¶ † An aūt archieps seu eps possit visitare hospitalia^c qualiacunqz sint vide p Fede.ↄsi.xlvj.z ↄclude tres casus. Prim⁹ qñ certū est hospitalia esse religiosa:vt puta autoritate epi fundata z hec indubie visitantur per epm z archiepiscopū.vt in.d. c.j.z ibi gl.super v̄.pia loca. Scđs casus qñ ↄstat q sint fundata autoritate epi:sed habent signa religionis z publicita

Sebasti.Sapia.
^a ¶ Quod in cēsu. In ↄ̄riū tñ facit q pter diuturnitatē tpis p̄sumit solēnitas extrinseca vt late ↄcludit Felin.in.c.sicut. col.xvij.vers.fallit tertio.de re iud.et Ias.in.d.l.sciēdū. z in.l.j.col.vj.C.q admitti.

Zacharias.
^b ¶ Nō ↄsequit restitutionē. Adde istū in.c.venerabilis.nu.3.z qđ ibi posui in apost.ad ipsum.in v̄.añ restitutionē.s̄.d offi.dele.z Philip. frā.i regula dolo facis.z qđ ibi no. Celsus in apostil. ad ipsum in v̄sic. spoliatus.de reg. iur.lib.vj.

Sebasti.Sapia.
^c ¶ Visitare hospitalia. Vide ad h̄ q̄ late cōgerit Feli in.c.de quarta. co.iij.s̄.de p̄scrip. z ibi qūo cognoscat q hospitale sit religiosum vel priuatum.

tis vt q2 habēt cāpanile cū campana z ibi publice celebratur quotidie:q2 p̄sumptio est q̄ sint religiosi vt no.Arch.de cō-secra.di.j.nemo.dixi.in.c.patētibus.de priuileg.Tertius casus est magis dubitabilꝫ qn̄ ꝯstat q̄ sint hospitalia ṗuata: z sentit Fede.q̄ poterit adhuc visitare ex quo sunt deputata ad vsus pios loquitur tn̄ de hospitali infectoꝝ vel leprosorū z facit.c.ij.j.de eccle.edi.sed ego in hoc casu distinguerem qđ aut viuit ille qui hospitale erexit:z non poterit ep̄s eo inuito illud visitare:quēadmodum z domū ꝓpriam alicuius priuati:aut ille decessit z voluit hospitale remanere in suo statu z tunc superior potest illud visitare.arg.opti.in auť.de ec.ti.§. si quis edificationē.z facit qđ dixi in.c.inter dilectos.de do.

1 ☞Patroni laici siue ecclesiastici non possunt nouum cēsum imponere in ecclesia patronata:licet ab initio in fundatione possint.2.

3 Juramentum non ligat iurantem in preiudicium ecclesie.

4 Pena est arbitraria vbicunqꝫ non est a iure expressa.

1 a GRauis. †Patroni etiā clericiª nouū censuꝫ ecclesie imponere nō possunt nec veterē augere z si sup̄ h̄ iuramēta vel cautiones exegerunt coguntur absoluere.Prima pars narrat factum.Secūda prouidet ibi:declarationi.¶Casus literalis.Quidam ecclesiastici seu religiosi habentes presentationem in ecclesijs nolūt ad eas vacātes aliquos presentare:nisi aut nouū cēsum eis imponāt:aut veterē pēsionē augmentent ꝯtra cōsiliū lateraneñ.z ad solutionem ipsius instituēdos presbyteros iuratoria vel fideiussoria cautiōe cōpellant peruenit hoc ad notitiam dn̄i pape.vnde mandat quibusdā quatenus quicq̄d cōstiterit ꝯ̄ constitutionē consilij super huiusmodi a tp̄e prelati consilij attētatum in irritum debeāt reuocare.sed presbyteros qui super his iuramēta p̄stiterūt faciant absolui ꝯgrua satisfactione imposita:z qui ꝯ̄ formam canonū decetero sup̄ his venire p̄sumpserint canonice puniantur.Ber.¶†No.j.q̄ licet ad petitionē patroni possit tp̄e fundationis census vel pensio ꝯstitui:vt in.c.preterea. de iure patrona.z.j.c.proxi.post tn̄ fundationē hoc fieri non 2 posset:vt hic.¶†No.ij.q̄ iuramētū non ligat presbyteꝝ in 3 preiudiciū iuris ecclesie.¶Ultimo no.q̄ rector ꝯstituēs.ecclesiam censualem ꝓpria autoritate est canonice puniendus. Que autē dicāť pene in hac canonica:dic vt in gl.fi.¶In glo.in ver.absolui.ibi:duo.not.glos.ꝑ intellectu illius.c.tua. s̄.de iureiur.z dic vt ibi plene dico.Et in fi.glo.vel dic q̄ iste absoluitur quo ad vulgi opinio.vel absoluiť a peccato q2 temere iurauit.¶†In glo.fi.ibi:de elec.nihil.z vide meliorem 4 glo.in.c.generali.de elec.lib.vj.z in fi.gloss.Hosti.dicit qđ pena in hoc casu erit arbitraria ex quo certa non est in iure expressa.Nec ob.c.cū clerici.s̄.eo.q2 ibi per collusionem fuit census impositus seu institutus.Itē ibi interuenit simonia:hic not.Nec ob.c.querelā.de iureiurā.q2 ibi loquimur de transgressione liciti iuramenti.istud aūt iuramentū erat illicitum. Jo.and.dicit q̄ etiā in hoc.c.pactū poterit esse simoniacum. vult dicere q̄ si iste ꝓmisisset cēsum z vt presentaretur ad beneficium ꝯmisisset simoniā:z sic priuareť ecclesia.sec⁹ dic vbi post institutionem ex sua simplicitate ꝓmisisset soluere cēsuꝫ si autem hoc fecisset scienter credo q̄ deberet priuari ecclesia quia hec est pena alienantis indebite bona ecclesie:vel obligantis ecclesiam ꝑ alienis debitis:de quo in.c.quod sicut in fi.s̄.de electione.z in.c.ij.de sol.cum similibus.

1 ☞Patronus in fundatione ecclesie potest facere vt imponatur census persoluendus vel sibi vel alteri tertio.

2 Census vel tributi solutio non ꝓbat necessario subiectionem.

3 Testator potest grauare heredē vel legatarium ad exhibendum ꝓcurationem annuatim in aliquibus pijs locis.

4 Procurator obligatus ad procurandum domum:tenetur procurare seruitores.

5 Obligatus ad seruiendum aliq̄bus sub noie collectiuo:puta vni collegio:debet f̄m quod numerum crescit vel decrescit.9.

6 Conductor minuit et auget pensionem:secundum quod fructus minuuntur vel augentur.

7 Spoliari nemo debet propria autoritate.

8 Possessor non cogitur ostendere titulum sue possessionis nisi possessio sit contra ius.

10 Judex nō debet consulere vni cūm graui p̄iudicio alterius.

11 Furnū vel molēdinū si q̄s dederit i emphiteosim cū ꝯditiōe vt gratis vel dato aliq̊ p̄cio possit ibi cū sua familia cōq̄re vľ molere:an aucta fami.possit ista facere vľ gratꝭ vľ ꝑ eod.p̄cio.

QUanto. Qui teneť ꝓcurare fratres alicuius dom⁹ obligať ad ꝓcurādum oēs licet illorum numer⁹ nunc creuerit.sed si ex hoc grauaretur nimiuꝫ:per iudicis officiū sibi prouidebitur.h.d.f̄m magis cōem.lec.Primo recitat factū. Scđo indulget:z indulgētiam moderať ibi:indulgemus.z iste est bo.text.¶Casus lr̄alis.Fundatores monasterij belleuille ab ipsa fundatione ipsius monasterij cōstituerunt vt fratres illic domino seruientes fratribus sancti Irenei vnaꝫ procurationē annis singulis exhiberēt.q̄uis ab eis nihil teneant s3 ab initio ꝓpter paucitatē fratrū seruiētiū sancti Irenei ꝓcuratio illa fratres monasterij belleuille nō grauabat: postmodū intātum creuit numerus eorūdem q̄ ad procurationē vix sufficiūt quatuor marche q̄ pro vna fieri consueuit: quare monachi isti sup̄ hoc sibi ꝓuideri postulauerunt. Papa indulget eis ne vltra primā mensuram in ꝓcuratione sint vlterius p̄dictis fratribus obligati.sed expensis q̄ consueuerunt fieri sint ꝯtenti nisi facultates sui monasterij intantū excreuerint.q̄ sine grauamine possint exhibere procurationem 1 predictaꝫ.Ber.¶†No.j.q̄ ad volūtatē fundatoris ecclesie non solum imponi pōt census seu pēsio ꝑsoluēda ipsi patro- 2 no sed etiaꝫ tertio seu alteri ecclesie qđ idē est.¶†Et ex hoc z ex tex.colligo q̄ ꝯtingere pōt vnā ecclesiā obligari ad soluendū cēsum vel pensionē alteri ecclesie:l3 illi nō sit subiecta. z soleo allegare istū tex.ad ꝓbandum q̄ solutio cēsus seu pēsionis necessario nō ꝓbat subiectionē:q2 non probat hoc esse qđ ab hoc contingit abesse.vt in.c.ij.de trāsla.z in.l.neqꝫ na- 3 tales.C.de probatio.z vide qđ dixi in.c.ij.s̄.e.¶†Scđo no. arg.q̄ licite testator grauat heredē vel legatariū ad exhibēdū vnam ꝓcurationē singulis annis aliquibus fratribus:et hoc multū est in vsu.oritur em̄ ex hoc obligatio vt hic patet. 4 ¶†Itē no.arg.q̄ obligat⁹ ad ꝓcurandum dn̄m teneť etiā procurare seruitores.nam in impositiōe huius oneris nulla facta fuit mētio de seruitorib⁹:z tn̄ exp̄sse ex lr̄a colligiť qđ etiam seruitores ꝓcurari debebant.ꝑ z ꝯ̄ facit text.no.in.c. 5 licet.de priuile.lib.vj.z vide Old.ꝯs.xj.¶†Item no.q̄ obligatio ꝯcepta sub nomine collectiuo vel appellatiuo recipit augumentū vel diminutionē f3 qđ diminuitur vel crescit cōprehensum sub illo noie collectiuo.vn̄ si teneor procurare fratres alicuius loci obligor ad ꝓcurandū f̄m eoꝝ numeꝝ siue 6 crescat siue diminuatur.¶†Item not.arg.ex fine lr̄e q̄ vbi onus imponitur habito respectu ad redit⁹ diminuitur z augetur f̄m facultates reditun̄ de quo dic:vt in cap.propter.s̄. 7 de loca.z in.l.si merces.§.vis maior.ff.eo.¶†In gloss.ij.ibi seruanda est hm̄oi liberalitas.vult dicere q̄ liberalitas hr̄ ꝑ causa:qđ clarius dicit Inn.z facit capi.j.s̄.de don.z hāc solutionē tene:l3 Hoff.dixerit q̄ isti erant in possessione ꝓcurationis istius:ideo nō tenebanť allegare causam:que solutio nō placet Hosti.nā l3 ꝓpria autoritate nō debeant spoliari: tn̄ nō apparente causa ex quo hec solutio est ꝯ̄ ius p̄nt soluē- 8 tes repetere q̄ soluerūt:nisi ostēdatur cā legitima.†Nec ob. q̄ possessor non cogiť ostendere titulū possessionis.ij.qō.v.in prin.q2 illud ꝓcedit nisi possessio sit ꝯ̄ ius.vt probať in.c.cum ecclesia sutrina de causa pos.z ꝓprie.vbi electores succubuerunt:cū agerēt de ꝓprietate iuris eligēdi:ex quo nihil ostēderunt vltra possessionē.z notabis bn̄ hoc dictū:s3 in casu nr̄o erat causa sc3 mera liberalitas patroni ad cuius instātiā ep̄s imposuit hoc onus tp̄e fundationis.z adde ea que dixi in.c. 9 ꝑuenit.s̄.e.¶†In gl.in ꝟ.indulgemus.ibi:quotcūqꝫ essent. no.gl.vult em̄ q̄ ex quo obligatio fuit simpliciter ꝯcepta sub noie collectiuo non variať.l3 crescat vel diminuať numerus cōprehensorū sub noie collectiuo.vn̄ papa hic prouidit ex indulgentia z officio suo.Hostien.t3 cōtrarium dicit em̄ qđ de iure fuit ista restrictio q2 nō est ꝟisimile q̄ q̄s velit se grauare in infinitum.z idē Bart.brixieñ.in.q.venerabili:sed Innoc.z Jo.and.z cōiter doc.sequētes tenēt primum intellectū pro quo multū facit tex.in fi.ibi đr q̄ si augerētur facultates istius monasterij onerati debent oēs procurari f̄m numeruꝫ ampliatum:qđ nō fieret si prima obligatio intelligeretur restricta ad numerum tūc existētem.Inno.tn̄ multū no.videť restringere istā ꝓuisionē vt fieri non debeat qn̄ ex mera liberalitate ꝓcessit obligatio:secus si aliquo dato vel retēto fuisset inducta.nā subueniendum est donatori vt non teneať cū magno grauamine suo.vn̄ non pōt conueniri vltra q̄ facere possit deducto eo ne egeat.vt in.l.inter omnes.ff.de re iudi.q̄ rō cessat in obligatione causata ex facto non lucratiuo qđ sa- 10 tis mihi placet:†q2 non đ3 iudex ꝯsulere vni cū graui p̄iudicio alterius.vt no.in.l.iiij.§.hoc aūt iudicium.ff.de dā.infect. 11 Faciunt†hec ad qōnem quotidianā:quidā dedit furnūᵇ seu b molēdinum in emphiteosim hoc adiecto vt haberet z deberet recipiēs gratis coquere vel molere ꝑ isto donāte z familia sua.demū excreuit multū familia istius vltra solutum:q̄ritur nunquid teneať coquere vel molere pro oibus an s3 nūerum antiquū.Federi.Pet.z Abb.dicunt de iure q̄ sic.s3 ex officio

Zacharias.

a ¶Patroni etiaꝫ clerici.adde Car. in clem̄.j.§.j.z ibi bo.text.de excessi.p̄la.z istū in.c.prohibemus.j.eod.z vtrū si census augeatur cum reditus auctus est p̄dijs:si predia non augeātur:vid eūdem Card.vbi.s̄.in.iij.opp.

b ¶De hac.q.vide hic ꝑ do.Ant. z in terminis per Imo.in cle.fin.in xviij.colum.de rescri.vbi in hac.q. alle.Joan.an.hic z Bart.in.l.fi.C. de sacr.san.eccle. Sed ad istam qō. allego textū in ca. suggestū de deci. Et ad istā.q.vide duas alias similes qōnes q̄s pōit Bald.in.l.nō nudis.C.de serui.in vlti.colum.

¶Adde Alexā. cōsilio.clxxviij.ij. libro.

Sebasti.Sapia.

b ¶Furnuꝫ.Uide d.Jas.referētem Abb.hic.in repe. l.quominus.colū. xxx.versic.tertio optime facit.ff.de flumini.

officio iudicis poterit sibi prouideri ꝓut hic factũ fuit.Sed aduerte qꝛ hoc vltimũ est ꝯ illã notabilẽ limitationẽ Inno.qui voluit hunc tex.solum ꝓcedere respectu restrictionis qñ obligatio ꝓcessit ex mera liberalitate:nõ aũt qñ aliquo dato vel retẽto:vt in terminis nr̃is.Et põt etiam adduci ad id qꝺ quotidie obseruať.nã paterfamilias sepe cõstituit certum preciũ vt qs teneať coquere pro tota familia sua:nũquid aucta familia teneať pariter sicut prius.Ex p̃dictis potes colligere solutionem.nã ex quo recipiẽs põt se habere ad lucrũ.s.de minorata familia ita dꝫ sentire dãnũ aucta familia:cũ ꝯtrarioꝝ eadẽ est disciplina.¶ In glos.fi.in fin.hoc non attingit ꝓprie materiã nr̃am:qꝛ vt.s̃.dixi hec moderatio ꝓcessit ex indulgẽtia.sꝫ de iure tenebať ꝓcurare oẽs fratres quotcũqꝫ essent diminutis facultatibꝰ siue auctis:⁊ ꝺ materia dic vt plene no.in.c.ꝓpter de loca.⁊ in.c.cũ.M.de constit. Abbas.

1 ☞ Legati sedis apostolice ⁊ eorum nuntij non solum stantes in loco destinato sed etiam transeuntes:licite petunt procuratiões ab omnibꝰ ecclesijs ⁊ monasterijs.2.non obstante aliqua prescriptione.3.

4 Prescriptio ⁊ priuilegium non semper procedunt a pari.

5 Priuilegium quod papa promisit nõ reuocare nisi in reuocatione faceret mentionem de eo de verbo ad verbum:an censeatur sublatum si papa dixerit non obstante alio priuilegio:etiam si de eo esset fienda mẽtio de verbo ad verbum:⁊ aliter eius verba non expressit.

6 Papa non potest quem eximere de potestate sua.

7 Pauperes non sunt obligati ad victualia.

1 CUm instantia. † Omnes ecclesie: nisi q̃ ab hoc per priuilegiũ apostolicum sint exempte ꝓcurare tenentur legatos sedis apostolice seu etiã eius nuntios:nec in hoc prescriptione iuuanť.hoc dicit vsqꝫ ad.§.sane.ab inde vsqꝫ ad finẽ tractat de modo ꝓcuratiõis ipsorum legatorũ ⁊ nuntiorũ.Due sunt partes p̃ncipales.scꝺa ibi: sane. ¶ Casus literalis.Primiceriꝰ ⁊ clerus mediolanẽsis per quosdã nuntios suos cõquesti sunt dño pape:ꝙ cũ ipsi legatos ⁊ nũtios ap̃lice sedis deuote recipiant ⁊ ꝓcurent:ordinarij maioris ecclesie mediolaneñ.ipsos ꝓcurare renuũt:⁊ ad faciẽdas expẽsas subsidiũ denegãt impartiri.vñ in procurationibꝰ exhibendis plus debito aggrauanť:quare sibi sup hoc ꝓuideri postulabãt.papa sic eorũ petitiõi rñdet:ꝙ cũ oẽs ecclesie legatis ⁊ nũtijs ecclesie romane ꝓcuratiões impendere teneanť:nullam haberi vult ab hmõi procurationibꝰ excusatã:nisi forte per spãle priuilegiũ ap̃lice sedis sit exẽpta:qꝺ tñ papa nõ credit etiã si lõgissimo tp̃e procurationẽ nõ p̃stiterit:cuꝫ in talibus locũ non habeat p̃scriptio qꝛ ⁊ papa circa ꝓuisionẽ ⁊ solicitudinẽ oĩm ecclesiarũ nõ cessat:verũtamen in his exigẽdis eum modũ ⁊ ordinẽ vult obseruari vt nullus p̃latus vel ecclesia sup hoc rõnabiliter ꝯquerať.Si ꝟo de cõi collecta expẽsas legatorũ ⁊ nuntiorũ ap̃lice sedis facere voluerint hoc eis papa non prohibet:tamẽ per hoc nullum vult p̃iudiciũ generari nũtijs ⁊ legatis suis:quominus possint a quocunqꝫ voluerint ꝓcurationes debitas postulare:ita tñ ꝙ si aliqs fuerit in hoc grauatꝰ sibi ab alijs restaurareť si nuntijs ap̃lice sedis in necessarijs exhibẽdis pareat ꝗcũqꝫ fuerit requisitus ita ꝙ in fraude nihil fiat:nec cõpellať ꝓcurationes recipere ꝑ oẽs ministros si noluerint:⁊ qui contumaciter eis restituerint per censuram ecclesiasticã sunt ꝯpellẽdi.Ber. ¶ † No.j.ex isto tex.ꝙ tam legati q̃ nũtij sedis ap̃lice licite petũt ꝓcurationẽ:⁊ ꝓcedit tex.nedum in legatis ⁊ nũtijs destinatis ad certũ locũ vbi ꝓcuratio queriť sed etiã in transeuntibꝰ.vt in.c.ego.N.s̃.de iureiur. ¶ † Scꝺo no.ibi:si lõgissimo tp̃e.ꝙ cõtra procurationem debitã nõ currit p̃scriptio etiã lõgissimi tẽporis.Et multũ facit iste tex.ꝯ vnã opi.Ioã.de lig.in.c.accedentes.de p̃scrip.vbi dicit ꝙ lꝫ nõ valeret p̃scriptio ꝯ epm̃ seu legatos:valet tñ ꝯ residuũ clericorum:vt reliquus clerus subeat totũ onus procuratiõis.ª nã illo casu non prescribiť procuratio sed potius ꝯ aliquos clericos:vt ipsi soli hoc onus explicẽt:⁊ est dictũ satis notabile in se.Sed vt dixi hec lr̃a multũ facit in oppositũ dũ dicit ꝙ nulla ꝑsona dꝫ esse excusata ab onere procuratiõis:⁊ vide qꝺ latius dixi in.d.c.accedẽtes. ¶ † Tertio no.casum in quo aliquid est quesibile per priuilegiũ ⁊ nõ per p̃scriptionẽ.⁊ sic p̃uilegium ⁊ prescriptio nõ semꝑ procedũt a pari.vñ p̃scriptio nõ reddit laicũ capacẽ iuris in spũalibꝰ sed priuilegiũ ap̃licũ sic.de quo per Io.an.in.c.ij.de prebẽ.lib.vj.in nouella. ¶ Itẽ no.in.§.sane.ꝙ legatus nõ tenetur recipere procurationem ꝑ oẽs ministros totius cleri. Sed potest nũc ab vno p̃lato nũc ab alio procurationeꝫ exigere grauatus tñ vltra facultates in vna ꝓcuratiõe hꝫ regressum ꝯ alias:vt sic ab alijs restauretur.Itẽ no.vnã regulã in materia procurationis.dꝫ enĩ sic prestari vt nulla ecclesia nullusqꝫ p̃latus vltra facultates ꝓprias p̃graueť.⁊ de h̃ in gl. ¶ Ultimo qꝛ tex.hic excipit casum in quo ꝯceditur priuilegium apostolicũ. ¶ † Queriť de q̃õne quotidiana.papa ꝯcessit priuilegium cuidã monasterio monialiũ:vt nõ tenereť ad procurationẽ legatoꝝ ẽt si in lr̃is eorundem dicatur vt tam nõ exempti q̃ exẽpti teneãtur ad hoc onus:nisi de isto indulto cõcesso monasterio fiat mẽtio de verbo ad ꝟbũ.demũ papa ꝯcessit legato vt possint exigere ꝓcurationẽ a qbuscũqꝫ personis etiã exẽptis q̃uis talia sint priuilegia ꝙ de eis sit fienda mentio de ꝟbo ad verbũ:que voluit in illis lr̃is haberi pro exp̃ssis.queritur nũquid per has lr̃as legatorũ sit derogatũ illi priuilegio.q̃stio videtur satis dubia.vñ Fede.ꝯs.cccxv.tenuit p̃mũ priuilegiũ nõ esse sublatum per secundas lr̃as:qꝛ de priuilegio dꝫ fieri mẽtio ad hoc vt illi derogeť.vt in.c.veniens de p̃scrip.⁊ plene no.xxv.q.ij.in summa.⁊ in ca.j.s̃.de rescrip.nec sufficit mentio generalis sed reqritur specifica vt in.c.ij.de do.⁊ ꝯtu.Item si diceremꝰ oppositũ primũ priuilegiũ esset inutile: cũ papa semꝑ ꝯcedat plenissimas lr̃as legatis ⁊ nũcijs.Sed postea idẽ Fed.mutauit sñiam vt ptꝫ ꝯsilio.xlvj.tenẽdo cõtrarium nã per ꝟba gñalia plenissima reuocantur oĩa p̃uilegia statuta ⁊ ꝯsuetudines vt est bo.tex.in cle.dudũ.prope finẽ.de sepul.Item si diceremus cõtrariũ indirecte diminueretur potestas pape.nam cum priuilegia ꝯsistãt in facto ⁊ papa nõ habeat oĩm memoriaꝫ:impossibile foret ꝙ de omnibus habẽtibus priuilegia faceret mentionẽ ª de verbo ad verbũ.nã satis est ꝙ apparet de intẽtiõe sua volẽte reuocare talia p̃uilegia.ᵇ Cõclude ergo ꝙ tam in hac materia q̃ in alia debemꝰ semper ꝯsiderare clausulas primi ⁊ secundi priuilegij.⁊ ꝺm eorũ vim iudicandum vel ꝓ p̃uilegio vel ꝓ reuocatione.Et faciunt hec ad materiã testamentorum cũ primo testator apposuerit clausulã certã in primo testamẽto ⁊ in scꝺo fecit gñalẽ mẽtioneꝫ de predicta clausula de quo vide qꝺ not.Dy.ᵇ in regula ꝙ semel.de reg.iur.lib.vj.⁊ ꝑ legistas in l.si qs in p̃n.ff.de leg.iij. ¶ † In gloss.ij.in fin.ita nec imperator.vt in.l.comperit.C.de prescri.xxx.anno quinimo dicit Io.an.se nõ credere ꝙ papa ᶜ posset aliquẽ priuilegiare ne teneať venire ad euꝫ vel vt per eũ non possit excõicari ⁊ ego hoc habeo pro indubitato.qꝛ cum papa teneat locũ dei ĩ terris.vt in.c.ij.de trãsla.prela.non dꝫ posse aliquem eximere a sua potestate.cũ per hoc eximereť a potestate dei.vñ ꝯ summã potestatẽ pape non valet prescriptio.vt no.Inn.in.c.bone.ij.de post.p̃lato.sed respectu imperatoris dubitatur de quo dicendum vt not.in.c.per venerabilem.ĩ.q fi.sint legiti.Et no.ex hoc tex.dũ lr̃a dicit nõ credimus ⁊c.qꝺ ꝯ priuilegiũ indultũ sup exceptiõe a procuratiõe est presumptio de falsitate vel qꝺ emanauerit inaduertenter de curia romana.vñ posset expectari secũda iussio.facit quod no.s̃.de test.causam.el.j.

7 ¶ † In glo.in ꝟbo indebite.ibi:a paupere nõ dꝫ exigere.No.gl.ꝙ clerici pauperes non debẽt grauari in procuratiõe exhibenda.⁊ idẽ no.gl.in.c.ꝓcurationes.ĩ.eo. ¶ In ea.gl.ibi non coganť.vbi dꝛ ꝙ delicate ᶜ ꝑsone nõ cogũtur vti cibis grossis nec peccãt viuẽdo delicatis.⁊ ꝑ hoc ꝯ̃rium voluit gl.ꝙ legatis ⁊ nũcijs fiat ꝓcuratio ꝺm qualitatẽ ꝑsonarum.⁊ hoc recedit ab eis q̃ sunt supradicta in glo. ¶ In glo.fin.in fi.dic ꝙ hec contraria nõ vrgent ꝯ tex.loquuntur enĩ in falcidia detrahẽda ex quolibet legato,vnde non põt peti nisi quarta pars cum illa sit tm̃ debita.sed in casibus huius c.oẽs teneneť ad procurationẽ ⁊ q̃libet ecclesia de ꝑ se:ideo a qualibet potest seorsum exigere procurationẽ.⁊ si in aliquo p̃grauať debet ab alijs restaurari.vt in litera. Abbas.

1 ☞ Uouẽs dare aliqd ecclesie dꝫ ⁊ põt per ecclesiam compelli ad soluẽdum:lꝫ tempore voti facti nullus reciperet pro ecclesia.2.

2 Uouens intrare aliquam religionem potest compelli in illam intrare.

3 Uota interp̃tãť ꝺm cõem vsum loquẽdi in p̃ria.

4 Calix si fuerit legatus intelligitur de argẽto:secꝰ forte si debet fieri ab illo qui vouit.

Uouens presumitur se minus grauare q̃ possit.

5 Obligatio:promissio:stipulatio incerta valet de eqtate canonica:⁊ erit taxãda arbitrio boni viri.

6 Uerba dubia recipiũt interpretationem ꝺm intellectum maioris partis ciuitatis:etiã quod minor pars aliter sentiat.

7 Consuetudo nõ inducitur ex facto minoris partis ciuitatis.

EX parte. Si ad vnicã mẽsurã solui solet qꝺ debeť ex voto ad illam in posterũ solui debebit;si vero ad diuersas liberabitur soluens ẽt ad minorẽ.Et vt intelligas icipias sic casum.Quidaꝫ vouerũt dare ecclesijs certos sexta-

Sebasti.Sapia. ¶ Onus ꝓcuratiõis.Uide abba.hec declarantẽ in ꝯsi.xciiij.inci.videtur p̃mo.in.j.vol.⁊ late ꝑ Feli.in.c.accidẽtes.colũ.v.ꝟsi.ceterũ limitauit.s̃.de prescrip. ¶ Priuilegia.ad de eũdem abbatẽ ꝯsi.xxvj.⁊ vide roma.ꝯsi.ccccxcviij. ¶ Econtra ergo familia rustica et ꝑsone nõ delicate nõ debẽt vti pullis ⁊ alijs cibarijs delicatis: sꝫ caseo cepis ⁊ fabis.dixit glo.iij.in.l.seruis vrbanis.ff.de leg.iij.
Anto.Francis. ¶ Circa hoc an rusticꝰ ⁊ vilis ꝑsona vtať cibis delicatis.dicas ꝙ gl.hic alleg.in.l.seruis vrbanis.est in ꝟbo ex libellis.et ex hoc dicebat.d.Car.i.c.ꝺ multa.de p̃bẽ.ꝙ ꝑsonis delicatis ⁊ nobilibus q nõ poterãt vti cibis grossis ⁊ debilibus ꝑsonis debebãt dari maiora bñficia ⁊ qꝺ erat legitia cã cuꝫ eis dispẽsandi super pluralitate beneficioꝝ potius q̃ cũ personis q̃ viuere poterãt ex cibis grossis.

rios frumenti: in illo loco reperiuntur plures sextarij minores & maiores dubitat an fm minorez vl' maiorẽ vota essent exoluẽda: & rñdi vt in litera. ¶ No. j. q votũ efficaciter obligat vouẽtez: lz ab aliquo votũ non fuerit receptũ & est rõ: qz votũ fit deo q' vbiqz psens est & semper intelligit recipe' votum. ¶ † Et ex h habes q ex simplici [a] pollicitatiõe facta ecclesie qs põt cõpelli ad executionẽ: p hoc vide bo. tex. cũ glo. xij. q. j. c. scim'. Ex q infero q vouentes dare cereum vel imaginẽ vel certum qd ecclesie, possent cõpelli ad pstationem ecclesie: lz ecclesia vel clerici ecclesie nõ fuerint psentes tpe voti: qd no. & hoc satis pbat lra ibi: cogendi &c. & ibi exigenda. nã exigere est ab inuito extorqre. vt in. l. fideicõmissa. §. si rẽ. ff. de leg. iij. ¶ † Ex h etiã notabiliter infert Inno. q qui vouit intrare certam [b] religionẽ põt compelli per clericos illius ecclesie ad intrandũ: & si vouit in genere intrare religionẽ põt cõpelli vt intret vnã de approbatis. nã lz vota a principio sint gratuita ex postfacto tñ sunt necessaria. vi in. c. licet. s. de voto. itẽ not. in. c. porrectum. s. de regu. ¶ Not. q vbi cõstat de substãtia obligationis intertitudo respectu qtitatis nõ vitiat. facit. l. numis. ff. de leg. iij. & in. l. si seruus pluriũ. de leg. j. ¶ † Tertio no. q vba dubia etiã plata in voto recipiũt interpretationem a cõi vsu patrie. cõtra qd legit in. c. ex literis. de spõsa. & d. l. si seruus pluriũ. ¶ † Ultimo no. casum mirabilẽ in quo interpretatio fit voto vt minus obliget vouentẽ. vnde cõtra hoc videtur tex. in. l. titia. §. sempronio. & se. ff. d auro & argẽ. leg. vbi tex. no. dicit q legatũ factũ ecclesie recipit latissimã interpretationẽ. vnde si qs legauit ecclesie calicẽ nõ dz intelligi de ereo: sz poti' de argẽteo. & est ille tex. not. [c] ergo vouẽdo dare ecclesie certas mensuras dz intelligi de maiorib' mensuris: nõ de minoribus vt sic faueatur religioni. Solu. contrariũ videtur difficile & nõ tactũ hic p doc. sz põt dici q cõtrarium procedit in legato vbi interpretatio fit poti' cõtra heredez qz cõtra ipm donatorẽ: nam psumptio est q testator intellexit de meliori fauore pie cause: sz hic loquit de interpretatione fiẽda cõtra ipm vouẽtem qui negabat se intellexisse de maiori. Itẽ interpretatio fit ita stricte pter rõnem de qua in fine lre ne clerici videant exactores improbi & inhiare rebus temporalibus. Et per hãc rõnem dubitarẽ si ex voto deberet calix vel alia res deputata ad cultũ diuinum. nã isto casu cessaret ista rõ lre super quo esset cogitãdũ. ¶ † Scdo oppo. fortiter cõtra tex. de. l. triticũ. & de. l. qui insulã. ff. de verbo. oblig. vbi dr q si promitto tibi triticuz nulla orit obligatio ex quo nõ apparet de certo genere tritici vel certa quãtitate. nã dãdo modicũ essem liberatus. quẽadmodum dr in legatis q nõ valet legatũ si legat aĩal in gñe: qz dando muscam quis liberaret. vt no. in l. legato generaliter. ff. de lega. j. ergo idẽ dicẽdũ in casu huius. c. Sol. dicit Gof. q in casu nro fuit intellectũ de certa mẽsura. nam isti voluerunt dare puta vnũ sextariũ frumẽti sed non apparebat de quo sextario fuisset intellectum. vñ dãdo modicũ nõ cõtigisset liberatio: qz saltẽ valebat obligatio fm sextariũ minorẽ. & ex hoc sentit Goff. q incertitudo non vitiat obligationem in istis spũalib' & ecclesiasticis sicut in pphanis. sz vide Archid. j. q. j. in. c. sunt nõnulli. vbi dicit no. q ex equitate canonica nõ vitiat talis obligatio: sed debet fieri reductio ad arbitriũ boni viri. nã si fauor dotis hoc inducit vt non vitiet obligatio ex nimia generalitate vt nota. pbat in. l. cũ post. §. genera. ff. de iure do. vbi dr q si dotẽ promisi in genere nõ vitiatur obligatio sz determinabit fm facultates & dignitates psonaz. ita eqtas canonica dz inducere: vt obligatio nõ corruat ex incertitudine ex quo constat de aio volẽtis se obligare: vñ per arbitriũ superioris cõsideratis circũstãtijs fiet certa declaratio & determinatio. & hanc opi. sequitur do. Ant. & facit de ea magnũ festum. & certe dictũ est satis no. & equũ: & semper menti cõmendandũ: vt dicamus q de benignitate canonica ex quo cõstat de aio volentis obligari incertitudo seu nimia generalitas nõ vitiat obligationem sz fiet determinatio arbitrio boni viri consideratis circunstantijs psonarũ & materie subiecte: qd semp notabis. nec erit speciale illud in voto: sed semper habebit locũ in foro canonico. arg. c. dilecti. s. de iudic. ¶ † In glo. in vbo primo casu ibi: q maior pars facit &c. not. gloss. sentit eñ q verba dubia recipiunt interpretationẽ fm intellectum maioris partis ciuitatis. nõ ob. q minor pars aliter sentiat. & facit hoc dictũ ad multa maxime ad materiã. l. labeo. ff. de supel. lega. sed gl. sequens videt prima frõte recedere ab isto dicto in eo qd dicit nõ curandum siue plures siue pauciores soluerint ad certã mẽsuram satis est enim q nõ apparet de certa mensura añcessorum. Host. exigit consuetudinẽ duplo maioris partis. argu. c. scriptũ. de elec. sed ille tex. continet casum specialẽ fm Jo. an. & bñ. vñ videt ipse inherere prime opi. vt stetur cõsuetudini maioris partis: qd satis placet arg. c. j. de his q fiunt a maiori parte. & saluãdo gl. a contrarietate posset dici q prima opi. glos. pcedit qñ apparet de consuetudine maioris partis totius ciuitatis. secũda opinio pcedit qñ plures soluerũt tam ad vnã mẽsuram qz ad aliã: sed si nõ cõstituunt maiorẽ partem totius ciuitatis: tunc eñ nõ est curandum an sint plures an pauciores: sed seruanduz est qd dicitur in text. in scdo mẽbro. Et hoc iudicio meo voluit tex. ibi: an varias & diuersas. † nã non põt induci cõsuetudo ex facto minoris partis ciuitatis. vt no. in. l. ij. C. q sit lon. cõsuetu. **Abbas.**

1 Ecclesia debet respondere episcopo in cuius diocesi est de procurationibus quartarũ decimarum: & alijs episcopalibus. 3.
2 Ecclesia q sit in diocesi incũbit onus pbãdi epõ.
4 Quarta portio decimarum q soluunt ecclesie parochiali debetur epõ loci. 5.
5 Factum prelati nocet ecclesie in iudicio. 13.
6 Impugnans instrumentum perdit cõmoduz qd potest habere ex eo.
7 Producens instrm censet fateri oĩa cõtenta in eo & pars aduersa põt ex ipso tueri si vult.
8 Concedens aliqd ius in re censetur dñs illius rei maxime ad suum incommodum.
9 Probatio que fit per instrm dr patens & notoria. Notorium illud cẽset qd constat ex instrumento.
10 Probatio instrumentalis dr' expssa & patẽs nõ solum in illis q directe cõtinent in instro: sed etiam in illis q indirecte pbant ex instrumento.
Instra guarẽtigiata stante statuto de eoz executione madat executioni non solum circa ea que directe continentur sed que indirecte.
11 Instrm vel snia si producit ab vno: an pductus teneatur contra se recipere.
12 Factum prelati an' noceat ecclesie.
14 Cõsinia probantur per vba enũtiatiua etiã propter aliud prolata.

1 **Cum olim.** † Ecclesie tenẽtur epõ in cuius dioceси sunt rñdere de pcurationibus quartarũ decimarũ & alijs episcopalibus. h. d. quo ad titulũ diuidit. primo diffinit. secundo soluit vnum obstaculum ibi: lz tertio aliud ibi. absonũ. Et qz tex. est aliquãtulũ intricat' propter nimiam discussionem facti sic pono casum. Eps augustanensis impetebat quẽdam abbatẽ ratione duarũ ecclesiarũ possessaz ab eodẽ abbate petendo illaz rõne procurationem: & alia iura epalia: abbas vo & cõuentus opponebat illas ecclesias nõ esse in dioceси illius epi. Item pducebat quoddã instrm in quo cõtinebat q eps illas ecclesias vel forte aliqua iura in eis cõcesserao abbati. & cõtra qdam instra cõpositionũ pducta p epm obijciebat ille abbas q per metum regium ille cõpositiones emanauerãt vel forte dicebat instrumenta esse falsa. papa vero diffiniuit vt habet in lra. & e. c. satis difficile. ¶ † No. j. q si cõtra epm petentẽ epalia in aliqua ecclesia negat ecclesiã illaz esse in dioceси sua: ipi episcopo incũbit onus pbãdi q sit in dioceси sua. ¶ † Scdo not. q ex quo ecclesia respondet epõ de epalibus prima fronte videtur q

[a] ¶ Et an ex simplici pollicitatiõe oriat actio de iure canonico. vide do. Abba. in. c. cũ inter vniuersas. d elect. & vide bea. Tho. in. ij. ij. qõe. clxxxix. iij. articu. vbi disputat: an ille qui vouit intrare religionem teneatur ingredi et concludit q sic. Anto. Fran.
¶ Ad istd an ex simplici policitatiõe oriatur actio de iure canonico. vide q habẽtur & no. in. c. j. de pac. & vide gl. Bart. i. l. si vnus. in. §. pactus. ff. de pact: in vj. col. vbi dicitur q pollicitatio nõ parit naturalem obligationẽ. & adde qd ex simplici pollicitatiõe etiã in piã causam nõ transfertur dominiũ. l. si qs rẽ. in. §. j. de polli. & adde ẽt qd pollicitatio facta in instro importat pactũ sufficiens ad agendũ, vt not. Bal. in. l. j. C. de do. promi. & quid sit pollicitatio & qd differat a pacto hr p glo. & doct. in. l. j. in vb. duorũ. ff. de pac. & p Spec. in titu. de sala. in. §. ij. in pn. & in. §. sequit. in vb. his quoqz. & in ti. de instru. edi. in vb. quandoqz vero. Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Ex simplici. Uide Ro. in repetit. aut. si vir. i specialib' circa cõct'. C. ad le. falci. quẽ refert Feli. in ca. si cautio. col. iij. ver. fallit scdo regula. s. de fi. instru. vbi tradit qd promissio nuda alias inefficax, est efficax fauore pie cause.

[b] ¶ Si quis vouit simplr intrare certũ monasteriũ illd monasteriũ pt agere cõtra eũ & ipsum cõpellere vt illud intret si cõstare pt ecclesie de voto. et idẽ dicit hic dom. Ant. in. j. col. Archi. in. c. scim'. circa. fi. xij. qõ. j. & qñ tali mõ agit: talis causa debet expediri de plano: & sine libello fm Archi. in. c. longinqtate. xij. q. ij. & istd dictũ q etiã dt h do. Anto. vt dixi dicit etiã Do. in c. qui post votum. circa prin. de reg. lib. vj. & idẽ sentit Archidi. in. c. consald'. circa princ. xij. q. ij. tñ dicit secus si nullũ fecit votũ sed facturuz promisit.

[c] ¶ Notabi. adde qd Roma. ponit in sing. suis. fo. v.

¶ Pro h̄ est ali⁹ bo. tex. in. c. tenor. s̄. de re iu. Ité ad de qđ no. d. Ant. i. c. cū ꝯtingat. de rescri. in. j. colum. ✝Sebasti. Sapia.

4

¶ Patens. Vid Bar. in. l. j. col. iij. ff. de no. ope. nun. vbi Moder. ꝛ di cit Bal. in. l. ij. co. ij. C. qñ fisc⁹ vel p̄ uatus. ꝙ ꝓbatio instrumēti est pro batio ꝓbata: ad qđ multa cumu- lat Iaso. in rep. l. admonēdi. col. vj. incipiē. successiue. Bar. ff. de iureiu.

5 6 7

¶ Notoriū dicit̄ id ꝙ constat per instrumētum idē in. c. cum dilectus de dona.

8

¶ In. ij. col. vers. q2 habetis. ꝛ idez clari⁹ dicit Bal. in. l. ad probatio- nem. C. de proba.

9 a b

¶ Quia hic Pa nor. dicit ꝙ qs te- netur recipere ꝯ̄ se qđ recipit pro se ꝛ gl. hic ad hoc all'. multas cōcordā. Adde tu ꝙ h̄ nō est verū vbi rescri- ptum vel priuile- giū est motu pro- prio cōcessum. ita tz gl. ꝛ Bal. in. §. sz qđ prin. institu. de iure na. ꝛ gl. in ꝟs. voluerit. in cle. sepe. de ꝟb. si. ꝛ gl. fin. in fi. in. c. ij. de mu. pe. ꝛ adde ꝙ idē dicit gl. i auſ. ꝗs actio. C. đ sac. san. eccle. ꝛ idē tz do. Ant. in. c. cete- rū. i. ij. col. de iura. calum. vbi dicit ꝙ rescriptum princi pis concessum vni parti vt nō tenea- tur iurare de calū nia extenditur ad aliam nisi esset cō- cessum motu pro- prio principis. ꝓ quo est opti. ꝛ cla- rus tex. qui tñ cōi ter alleg. in. l. iij. in p̄nc. ff. ꝙ qsqz iur. vide. d. Ant. in. c. ex cōquestione. in iiij. col. de restitut. spol. vbi đt ꝙ faci lius vtitur rescri- pto meo aduersa- rius me⁹ si vr̄ esse ꝯcessum motu ꝓ- prio ꝗ̄ ad mei in- stantiam ꝛ postu- lationem qđ etiaz vide ꝯtra superi⁹

c d e

detur ꝙ sit in sua diocesi ita arguit hec litera fun dando se sup instr̄is ꝯpositionū. ꝛ no. bñ istū mo- dū probandi ecclesiā esse in dioce. ꝛ facit bene. c. j. s̄. de religi. domi. ꝛ ista videnť ꝯuertibilia. ecclesia est in diocesi: ergo tenetur de ep̄alibus. ꝛ ecōuerso. ¶ † Tertio not. ꝙ decima integra non est de iure ep̄i sz quarta decimaꝝ: vñ decima ꝑtinet ad eccle- siam parochialē. vt in. c. cum cōtingat. de decimis sed ecclesia parochialis dz soluere quartā decime ep̄o vt hic. ꝛ in. c. de quarta. de p̄scri. ꝛ in. c. conque rente. de offi. ordi. ¶ Itē no. ꝙ cū eccl'ie possiden- tur: vt proprietas ab aliqua prelatura non conue niunť ipse ecclesie super ep̄alibus: sed prelatus su- perior qui eas possidet. nam vt hic vides abbas fuit cōuentus ꝛ cōdēnatus noīe ecclesiarū inferio rum ꝛ nō ipse ecclesie: de quo dic vt legi. ꝛ no. in. c. auditis. de p̄scr. ꝛ. c. inter quatuor de maio. ꝛ obe. ¶ † Item no. ꝙ factū p̄lati nocet ecclesie in iudi- cio. ꝛ in hoc est iste tex. multū no. ¶ † Item no. ꝙ impugnās instrumētū ꝑdit ēt priuilegiuz ꝛ ꝯmo dū ipsi⁹ instr̄i. ꝛ in hoc tene menti istum tex. ꝛ. j̄. vi debis lati⁹. ¶ † No. in verbo absonū. ꝙ ꝓducēs instr̄m videť ꝯfiteri oīa ꝯtēta in instrumēto: vñ si qua sunt ꝯ̄ eum: pōt alia pars in fauorē suum ad- ducere. ¶ † Itē no. in fi. ꝙ ꝯcedens ius in aliqua re presumiť esse dñs illius rei saltem ꝯ̄ ip̄m cui fit cōcessio: sic arguit hic papa ꝯ̄ abbatē. nam ex quo ep̄s cōcessit istas ecclesias abbati ergo p̄sumēdū est ꝙ erant subiecte ipsi ep̄o. ¶ † Ultimo not. ibi patebat expresse: ꝙ ꝓbatio que fit ꝑ instr̄m dici- tur patens.[a] vnde Innoc. in. c. ex insinuatione. de appel. ꝛ in. c. ij. de cōfir. vti. dicit esse notorium[b] id qđ constat per instrumentum qđ facit ad multa. ¶ † Itē aliud notabile ꝓbat ista lr̄a ex eisdē ver bis. s. ꝙ instrumētū dꝫ clare ꝛ expresse ꝓbare nō so lum id qđ directe cōtineť in instrumēto: sz etiā id qđ indirecte. nam papa hic dicit ꝙ per instrumen ta cōcessionis eccl'ie ius ep̄ale patebat exp̄sse: ꝛ tñ instrumēta non fuerūt directe confecta super iure ep̄ali: sed indirecte colligebatur ex concessione ius ep̄ale. ꝛ facit hoc f̄m do. Anto.[c] multum notabili ter pro instr̄is guarētigie: vt mandetur executiōi nō solum in his sup quibus fuit directū ꝯfectū: sz etiā in his que indirecte probanť in instrumento. ¶ † Opp. ꝯ̄ tex. ꝛ ꝯ̄ predicta. nam ex quo ep̄s ap probauit instr̄a cōpositionū ꝓ se. ergo debuit reci pere ꝯ̄ se:[d] vt in fi. litere. ne vna ꝛ eadē res diuerso iure censeať: cōtra. c. cum in tua. s̄. de deci. ꝛ. xij. q. ij. in. c. cognoscim⁹. Sol. Inn. in hoc multum sub- tiliter instat. Et ex dictis suis pn̄t elici due opin. prima ꝙ si instrumentum[e] cōtinet vnum articulū lz qualificatum si ꝓducens recipit pro se: teneť re cipere etiā quatenus continet fauorē eius qui im- pugnauit instrumentum ex quo ille non obtinuit impugnationē: pone exemplū: ꝓducis instrumen- tū in quo ꝯtineť ꝙ ego ꝓmisi tibi soluere mille ve netijs hinc ad annum: ego dixi instr̄m esse falsuz: ꝑseuerani vsqz ad diffinitiuā sn̄iam: sed nō ꝓbaui certe nō fiet cōdemnatio pure: sed cū illis qualita- tib⁹ q̄ sunt in instrumēto. s. vt soluať venetys hinc ad annū: q2 vnicū est factum vñ fauor impugnā- tis non est diuisibilis a fauore ꝓducentis ꝛ ꝓ hoc facit. l. etiā. ff. de minō. ꝛ. l. petende. C. de tempo. in integ. resti. ꝛ hoc casu nō habet locū iste text. Aut instrumētū ꝯtinet plura capitula: q̄dā. s. in fauorē producentis: ꝛ aliquā in fauorem impugnantis. ꝛ tunc iudicabiť tm̄ pro ꝓducēte: ꝛ non quaten⁹ facit pro impugnante q2 impugnās videť renun tiasse bñficio suo ibidē ꝯtēto. ꝛ in hoc casu ꝓcedit iste tex. Finge enim ꝙ scđa compositio facta inter ep̄m ꝛ abbatē habebat vt iura ep̄alia integre sol uerenť ep̄o: sed postmodum ex illis iuribus debe- bant fieri alique deductiōes: forte debebat detra hi tertia pars assignanda abbati, vñ fauor abba- tis erat separabilis a capitulo faciente ꝓ ep̄o vñ abbas nō consequiť aliquod cōmodū ex quo im- pugnauit instrumentū: sed solum iudicabitur pro ep̄o vt hic factum fuit. dicit tamē Inn. se putare ꝙ in foro cōscientie ep̄s dz assignare abbati qcqd assignandum erat f̄m formā cōpositionis ex quo

10 11

ipse vere scit instrumētum esse legitimū. Sed ego dubito vtrū hec restrictio procedat: q2 text. hic ex- cludit abbatem ex tacita renūciatione ꝛ maxime hoc procederet in priuata persona q̄ pōt suo iuri libere renunciare. vt in. l. postꝗ̄ liti. C. de pact. ꝛ in c. dudū. ij. in fi. de elec. non ergo tenetur producēs facere sibi cōscientiam ꝛ in precedenti opi. ꝑseue- rat Inno hic: lz ponat aliā q̄ hz ꝙ siue instrumen tum contineat vnū capitulū siue plura: semꝑ iudi cabiť etiam pro impugnante si ꝓducens appro- bat pro se ꝛ non iuuať alia ꝓbatiōe: secus iuuanť alia ꝓbatione: ꝛ sic intelligūt quidā tex. istum sed nō procedit hec secunda opi. q2 etiā ep̄s fundauit se super instrumētis ꝯpositionū. vt ptz in litera: et ꝓfuerūt ipsi ep̄o ꝛ nō abbati impugnāti. ¶ † Sz ꝯtra hoc ꝛ cōtra tex. fortiter oppo. factū p̄lati nō dz nocere eccl'ie. vt in. c. cū venerabilis. de exce. cuz si. ergo impugnatio soli⁹ abbatis non debet obes- se monasterio. dicit do. Anto. ꝙ abbas erat in iu dicio cum ꝯsensu capl'i. vnde sicut cōfessio prelati ꝛ capituli nocet eccl'ie. vt in. c. ij. iūcta gl. de testib⁹. li. vj. ita ꝛ hec tacita cōfessio que insurgit ex impu gnatione instrumenti. ꝛ licet hoc dictum videatur subtile: non tñ ꝓcedit. primo quia non apparet de cōsensu ꝯuentus. Item litera hic se nō fundat su- per confessione tacita: sed super tacita renūciatio- ne. † Aliam lectu. reperio sensisse glo. no. in regula delictum. de reg. iur. li. vj. vbi dicit ꝙ in iudiciali- bus delictum solius prelati nocet ecclesie ad hoc allegat istum tex. quem semper tenebis menti. sed ego dubito an sit illud dictū verū q2 non ꝓbatur per istum tex. cum hic papa nō se fuadet super de licto sed super tacita renuntiatiōe. Itē delictū ꝓ- curatoris non nocet dño etiā in iudicio vel plene no. in. c. j. vt lit. non ꝯtest. fortius nec delictum p̄la ti debet nocere ecclesie: vñ posset dici ꝙ ista impu- gnatio nō cadit in delictū: cum iuste crederet pro- moueri iura ecclesie sed accedit mandato ipsi⁹ ꝓ- curatoris: vñ cū prelatus habeat potestatem ꝓ- mouendi iura ecclesie factum ipsi⁹ in ꝯiunctis mā dato ecclesie nocet. alia non ꝑsequor nunc: sed ista sufficiant. ¶ † In gl. ij. signa gl. istam ad fi. ꝛ est valde not. Ex qua habes ꝙ per verba enūciatiua prolata ꝓpter aliud[f] possunt ꝓbari confines ꝛ in tellige gl. in casu in quo loquitur nā cōfines ꝓbā- tur ex leui ꝓbatione. vt in. c. cum causam. de ꝓba. ideo sufficit hic leuis ꝓbatio que resultat per ver- ba enunciatiua. ꝛ idē ꝙ gl. tenet ēt Inn. hic. ꝛ viđ qđ no. gloss. ij. in. c. series. de testi. ꝛ in. l. optimam. C. de ꝯtrahen. ꝛ cōmitten. stipu. sed vbi agitur de magno preiudicio talia verba enūtiatiua ꝓlata ad aliū finē plene nō ꝓbant: vt in. c. si papa de pri uileg. lib. vj. dixi plene in ca. de success. ab intesta. ¶ † In glo. in ver. quarta. in fi. de hac materia vi de ꝙ dixi in. c. requisisti. de testi. ꝛ dic ꝙ iura all'. in glo. loquunť de media vel tertia omnium redi tuum ecclesie inferioris quam habebat ep̄s ꝓpter tenuitatem ep̄atus sz iste tex. loquitur de quarta decimarū que etiā hodie de iure cōi debeť ep̄o ab ecclesijs inferioribus: ꝛ idē in quarta funeralium vt habeť in. c. conquerente. de offi. ordi, nisi obstet prescriptio, vt in. c. de quarta, de prescript. ꝛ no. gl. in. c. j. de statu regu. Abbas.

12 13 e f 14 f 15

1 ☞ Census ꝛ tributa debent solui ex moneta an- tiqua: que vigebat tempore impositionis. 4.

2 Confessio aduocati nocet parti; si eam non reuo- cauerit.

3 Libellus ꝓcedit si dicať peto talē ꝯpelli ad solu- tionem. lz nō petať primo ipsum condemnari.

4 Moneta debet solui illius valoris cuius erat tē- pore quo fuit promissa.

5 Iudex potest cōdēnare ad interesse vel estimatio nem; licet non fuerit petitū a parte in obligationi- bus rem dari vel tradi.

6 Prescriptio xl. an. tantū currit cōtra iura ep̄alia.

1 **Olim causam.** † Soluē di sunt cē sus ad antiquā monetam in qua insti tuti fuerunt. nisi sit in alterius mone- te solutione prescriptum. ꝛ est casus notabilis et

dicta. Sz ei⁹ ꝟba mihi nō placēt sz qđ p̄dixi Imol. in cle. j. in ꝟ. inci. đ testi. ꝛ gl. i regula ꝙ ob grām. li. vj. ꝛ i. l. ꝙ fauore. C. de legi. ꝛ adde ꝙ dixi de motu pro- prio ꝓcedit qñ est ꝯcessum p̄uilegiū f̄z. d. Bar. in. d. l. si. sec⁹ si circa ordi naria f̄m Bar. in l. fi. C. đ fruc. ꝛ lit. expen. Et adde ꝙ sp̄ale est in eccl'ia vt nō teneať reci- pere leges ꝯtra se. ita dicit. d. Ant. ꝛ alij doc. in. c. ex ꝑ- te decani. sup gl. i ꝟ. dicebāt. đ rescr. ✝Sebasti. Sapia.

¶ Qđ si instr̄m. An autez valeat ꝓtestatio ꝓducē- tis istr̄m qđ inten dit ꝓducere instr̄z in ꝑtib⁹ ꝓ se faciē tib⁹ ꝛ non in aliis tāgit do. Ant. hic quē refert ꝛ alia alle. d. Fel. in. c. im putari. col. fi. ꝟ sic. vtrum valeat ꝓte statio. s̄. đ fi. instr.

¶ De ꝟbis enū- tiatiuis ꝓlatis ꝓ- pter aliđ: an ꝛ qñ ꝓbent. ꝛ dicit do. Ant. h in. j. col. ꝙ vbi sufficit fama ad ꝓbandum ibi sufficiūt ꝟba enū- tiatiua: ꝛ idē ope- ranť qđ fama. sed tu vide eundē do. Ant. in. c. qm̄ ꝯ̄. in xxij. col. de proba. vbi videť restrin- gere. hoc vez i fa- cto antiquo. Anto. Fran.

¶ De ꝟbis enū- tiatiuis an ꝛ qñ ꝓbēt viđ q̄ hñtur in. l. ex his verbis. C. de test. mi. ꝛ in l. titia. la. j. in p̄n. ꝛ ibi ꝑ Bar. de le. ij. ꝛ late ꝑ Io. ber. đ fir. in suo reptorio in lr̄a. V. in ꝟ. ver ba enunciatiua. et adde ꝙ ꝟba enū- tiatiua ꝓlata i te- stamētis i piā cāz disponūt vt est ca sus singu. f̄m do. Car. in. c. iudican te. de testi. Et hr̄ ꝑ Bar. in. l. j. in. ij. q. vj. q. princ. C. de sac. eccle.

a ¶ Uide hic ꝑ do. Anto. in.v.col.in repe.c. cū.M.ferrariensis.de cōsti. in.xij.col.vbi dicit ꝙ cliētulo nō pōt nocere nisi p̄senti. Sebasti.Sapia.

b ¶ Qd debitum. Uide late per do. Frācis.cur.in tra. de monete posito in.l.cū qd.ff.si cer. petatur.

c ¶ Tene menti. Adde videndum Rom.consil.cxxij. vbi de veritate eorū q̄ dixit Old.in loco hic allega. Sebasti.Sapia.

d ¶ In quātitate. Uide card.in cle. j.in prin.in.iij.q.d iurepatro.⁊ in cle. j.in.xij.q.de censi. ⁊ Abba.in.c.accedentes.col.iij.s. d prescriptio.

e ¶ No.ad declarationem auf.quas actiones.C.de sa. san.eccle.cum si.

f ¶ A quibus nō pōt ep̄s eximere ecclesiā.Et d hoc an ep̄s possit in totum eximere ecclesiam a sua iurisditiōe.vide ꝑ Oldr. cōsi.clxxxij.⁊ glo. q̄ dicit ꝙ sic.xxv. q.ij.in summa. ¶ Adde Federi. consi.cxlvij.

multum allegabilis.primo narrat factum. secundo decidit exprimendo motiua ibi:cum igitur. ¶ Cas⁹ literalis. Inter ep̄m spoletanū ⁊ clericos plebis rupine q̄stio vertebatur super synodatico. causa sup hoc cōmissa fuit ep̄o tudertino ⁊ collegijs suis corā quib⁹ ꝓponebat̄ ex p̄te ep̄i ꝙ ijdem clerici p̄decessoribus ipsius ep̄i soluere consueuerunt tres denarios papienses in festo natiuitatis domini,⁊ tres in festo resurrectiōis ꝓ synodatico: nūc tm̄ soluūt tres luceñ.ꝓ singulis denarijs papieñ.cum tamen denarius papiē.valet sex luceñ. vñ petebat eos compelli ad solutionē papiē.⁊ cū ipse primo anno recepisset luceñ.ius tñ suū postmodū semꝑ fuit ꝓtestatus ꝙ per hoc non fieret ei preiudicium quo ad denarios papiē. Ex aduerso dicebatur ꝙ si aliqñ denarij papieñ.ꝓ synodatico fuerint soluti iam per.xlv.annos ⁊ amplius tā huic ep̄o ꝙ predecessoribus illi⁹ luceñ.fuerāt ꝑsoluti.⁊ sic videbātur se prescriptione tueri lit. ꝯtest. ⁊ super predicta petitiōe recepti fuerunt testes ab vtraqꝫ parte ⁊ positiones ⁊ respōsiones hincinde facte ⁊ tandem iudices causam remiserunt ad papā. Ipse vero examinato negotio:q2 ꝯstitit sibi qd papiēses olim fuerant persoluti ꝓ synodatico:qd ex eo ꝓbatur ꝙ lucenses soluti sunt postmodū ꝓ eisdem ⁊ ex dictis testiū ⁊ ex confessione aduocati clericorū non reuocata:euidenrer appareat ꝙ tp̄e Lotharij predecessoris huius ep̄i papieñ. moneta pro synodatico soluta fuit:⁊ a tp̄e dicti.L.non nisi.xxxvj.annorum ad plus tēpus effluxerit.ꝓbatum etiam fuit ꝙ tres luceñ.qui ꝓ vno papiē.soluebant̄ post mortem ipsi⁹.L.v.vel.vj.valebāt de illis:qui nō sunt in vsu.⁊ vidēs ꝙ ꝓpter mutationē monete acciderit ꝙ vsqꝫ ad tempus huius ep̄i lucen.dati fuerāt pro synodatico sicut erāt in vsu cōdemnauit ꝓcuratorē partis aduerse noīe clericorum plebis predicte ep̄o ad solutionē denarioꝝ papieñ.ꝓ synodatico vel eoꝝ estimationē ꝑ diffinitiuā sn̄iam. Ber. ¶ No.primo ꝙ pro synodatico possunt deberi sex denarij forte argētei vel aurei.⁊ est synodaticū quoddā ius ep̄alē qd proprie vocat̄ cathedraticū.⁊ d2 cathedraticū q2 soluitur in honorē cathedre ep̄alis.appellat̄ synodaticum ideo q2 antiquitus soluebatur in synodo nā ep̄s annuatim cōgregabat synodū clericorū dioce. et quilibet clericus noīe ecclesie sue portabat cathedraticū ⁊ de iure cōi non debet excedere duos aureos pro qualibet ecclesia.de q̊ plene vide.x.q.iij. in summa.⁊ in.c.j. Et ex isto tex.⁊ ex illo no.ꝙ valet cōsuetudo suꝑ diminutiōe vel augmentatione istius cathedratici. Item super modo ⁊ tempore soluendi:vt hic vides soluebant̄ tres papiēses bis in anno;⁊ valuisset prescriptio vt soluerent̄ sex lucenses qui minus valebāt.⁊ hic vide bo.glos.xvj. q.vij.in.c.quocunqꝫ.⁊ quod ibi dicam.ī.c.primo.

2 ¶ †Secundo no.ꝙ ꝯfessio[a] aduocati nocet parti eam nō reuocāti.qd intellige s̄m doct.qñ fit noīe partis de quo vide qd not.in.c.cum causam.s.de app.⁊.C.de erro.aduo.l.j.⁊ fi. ¶ †No.ibi:ad papiensem solutionem ⁊c.⁊ tene menti ꝙ in actione ꝑsonali ꝓcedit iste libellus peto talem cōpelli ad solutionē talis quātitatis mihi debite.qd est contra Bar.in.l.nimis propere.C.de execu.rei iudic. vbi dicit ꝙ debet petere eum condēnari ⁊ postea cōpelli ad solutionē sed vt vides cōtrarium est verum.nam licet theorica Barto.sit magis tuta.tamen libellus nō vitiatur:quia tacite petitur condēnatio.nam qui vult consequens;videtur velle ⁊ antecedēs.vt no.in.c.cū.M. de cōstitut.⁊ in.d.l. ad rem mobilē.⁊.l.ad legatum.ff.de procuratori.

4 ¶ †Item no.ꝙ debitum[b] cōtractū in quātitate debet solui s̄m monetā que erat tempore ꝯtracti debiti vel si nō reperit̄ soluenda est ipsius estimatio.⁊ hoc procedit ex quacūqꝫ dispositione cōtractum sit debitum.vnde Oldra.cōsuluit ꝙ si testator legauit puta centū florenos.demum supuixit ⁊ mutata est iterum moneta:ꝙ ad soluēduz est legatum ad estimationem monete que erat tēpore testamenti:quia ita testator sensit.pro hoc bonus tex.in.l.vxorem.§.testamento.ff.de lega.iij.⁊ bene facit iste tex.⁊ idem dicendum s̄m eum in condemnatiōe iudicis ⁊ in similibus dispositionibus qd tene mēti.[c] ¶ †Ultimo not.ꝙ vbi aliquid dari vel tradi est in obligatione:satis est illud petere ⁊ si non potest haberi iudex potest cōdemnare ad illud qd est in obligatione tradendum vel ad ipsius estimationem:lꝫ estimatio non fuerit petita in libello : qd est valde notādum.nam in petitione ep̄i nulla fuit facta mentio de estimatione sed solum papa fecit in sententia.⁊ q̄uis aliqui hic dicāt ꝙ petita hic fuit estimatio:lꝫ non dicat̄.hoc tamen est diuinare.primum tñ dictum est verum de iure.de quo plene per Bar.in.l.stipulationes non diuiduntur.in fi.ff.de ver.obli. ¶ In gl.penul.ibi:qd prescriptum esset Ex hac glos.potes notare multa. Primo ꝙ in quātitate[d] cathedratici currit prescriptio.⁊ idē per istum tex.tenuit gl.no.xv.q.vij.c.quicunqꝫ. Secundo ꝙ in debito annuo incipit currere prescriptio a tēpore cessationis prime:ita ꝙ nō est necesse vt contra quamlibet p̄stationē annuā de nouo inchoetur prescriptio.⁊ an hoc ꝓcedat tam in annuis legatis q̄ in ceteris debitis annuis.vide no.per glo.⁊ Bart.in.l.locum notissimi.§.illud.cum.§.seq.C.de prescrip.xxx.an. ¶ No.tertio ꝙ contra ecclesiam seu cōtra iura ep̄alia non admittitur prescriptio nisi.xl.an.nō solū cum agitur de prescribenda substantia debiti:sed de diminutione ipsi⁹ debiti vel modo[e] soluendi. Hosti.tamē tenuit ꝙ in casu huius.c.nō poterat currere prescriptio propter malam fidem:q2 sicut census non tollitur prescriptione:ita nec diminui potest sed communiter tenetur oppositum:vt est etiam glo.in.d.c.quicunqꝫ. ¶ In glo.fi.de hac materia vide per Ioan.de ligna.post pau.in clemen.ij.de decimis.per docto.in c.quanto.s.de iureiuran.⁊ per Barto.in.l.paulus alias creditorem.ff. de solutio. Abbas.

1 Episcopus pōt iura debita sibi ex aliqua ecclesia minuere ex causa ⁊ consensu capituli.
2 Census potest imponi ab ep̄o ecclesie inferiori ex iusta causa.
3 Ep̄s potest remittere ecclesie inferiori iura que super ea hꝫ:cum consensu capituli ⁊ ex causa:exceptis octo de quibus hic.
4 Ecclesia in quibus casibus pōt esse plene exempta a iurisdictiōe ep̄i.6.
5 Iura ep̄alia possunt prescribi contra ep̄m.
Uicari⁹ pōt ꝯstitui per ep̄m regulariter vt oīa iura possit recipere noīe ipsius vicarij:quo negligente pōt vicarius exercere.
6 Ep̄s tenet̄ saltē semel in anno visitare suā diocesim ⁊ q̄uo debeat se habere tam circa clerum q̄ circa populum.vide remissiue.

Cum venerabilis.

Ep̄s remittens ecclesie seruitia q̄ sibi debebat:⁊ statuens ꝙ aliud seruitiū non imponetur : ꝓcuratiōe non intelligit̄ remisisse. Prima pars decisa narrat factum. Secunda partis allegationem. Tertia diffinitionis motiuum. Quarta diffinit.scd̄a ibi:cognouimus.tetia ibi:quia.quarta ibi:decernimus. ¶ Casus literalis. Inter ep̄m faueñ.⁊ priorē sancti Stephani super iuribus ep̄alibus ꝯtrouersia vertebat̄:que a dicto priore dictus ep̄s petebat prior ecōtra rñdebat ꝙ ab ip̄o nihil petere poterat exhibens quoddā instr̄m in q̊ ꝯtinebat̄ exp̄sse ꝙ ep̄s faueñ.olim ab oī exactione tā sua q̄ suoꝝ successorū dictā ecclesiā prorsus absoluit:⁊ remisit eidē spallas quas ipse ⁊ antecessores sui ab ipsa ecclesia recipere ꝯsueuit : retēto sibi ⁊ ecclesie sue vno cereo trium librarū cere annuatim soluēdo statuēs ꝙ nullū aliud seruitiū imponeret. Dn̄s papa viso instrumento predicto ⁊ alijs auditis ⁊ intellectis que partes proponere voluerūt cognouit ꝙ prefactus ep̄s spallas predictas quas recipere cōsueuerūt ipse ⁊ antecessores sui ecclesie p̄dicte remisit.⁊ qd nihil aliud ei imponeret retēto sibi ⁊ ecclesie sue predicto cereo:tñ quia visitationi annexa est procuratio ⁊ ep̄s rōne episcopalis iurisditionis quā hꝫ in ea tenetur ecclesiā causa correctionis visitare:nec intelligat̄ quasi nouum imponi quod ab ipsa fundatione de cōmuni fuerat iure impositum. Preterea inhibet ꝙ idē ep̄s cum ad ecclesiam illā accesserit:causa correctiōis moderatam procurationem ab ea recipiat bis in anno.⁊ nihil.aliud ab ipsa exigere vel extorquere presumat preter pēsionem ⁊ ꝓcurationes prescriptas Ber.

1 ¶ †Not.p̄mo ep̄m posse dimittere ecclesie inferiori seruitia q̄ sibi ab ea debentur.⁊ intelligo ꝙ hoc faciat ex causa:⁊ ex consensu capituli:quia alias nō pōt ep̄s alienare iura ecclesie sue.vt in.c.pastoralis.de do.xij. q.ij.fine exceptione.⁊ vide tex.cū glo.xij.q.iij.c.fi. ¶ †No.secundo ꝙ ex causa potest ep̄s imponere ecclesie inferiori censum seu pensionem sibi soluēdā facit.c.cōstitut⁹.de religio.domi. Tertio not.ꝙ in generali remissione non intelligitur remissa visitatio nec ea que accedunt visitationi vt est procuratio. ¶ †In gl.ij.in fi.de hac materia no.per gl.⁊ Hostien.in.c.pastoralis.de donatio.⁊ latius per Ioan.and. Et cōiungēdo dicta eorū dic ꝙ ep̄s q̄tūcunqꝫ generaliter eximat ecclesiā a se semꝑ saltem retinet octo a quibus nō pot ecclesiā[f] eximere vt est coertio.xvj.q. ij.visis.visitatio ⁊ ꝓcuratio rōne visitatiōis.vt hic. Itē cathedraticū. vt in.c.pastoralis.p̄alle. Archi.tñ in.c.j.de p̄ben.li.vj.dixit ꝙ lꝫ in verbis generalibus non videat̄ remissum cathedraticū spiritualiter tamē pōt ep̄s remittere.sed gl.tenet contrarium in.c.quicūqꝫ.xvj.q.vij.⁊ idem videtur sequi Ioan.and.hic.⁊ hoc communiter tenetur. Quinto nō pōt remittere reuerentiā que sibi debet̄ ab ecclesia inferiori. Sexto charitatiuū subsidiū vt in.c.cū apostolus.s.eo. Septimo institutionem autorizabilē quo ad curam populi.arg.in.c.cū satis.s.de offi. Archidi.⁊ in.c. ij.de capel.

ij.de capel.mo.lib.vj. Octauo ea q̄ sunt ordinis epalis: nō em̄ pōt episcopus eximere subditum.vt nō teneatur recipere ab eo que sunt ordinis episcopalis. Alia iura ab ipsis citra potest episcopus remittere ecclesie inferiori: qđ intelligo ex cā ⁊ de cōsensu capituli.vt.s̄.dixi.† In tribus tamē casibus ecclesia potest esse plene exēpta a iurisditione epi. Primus si eps̄ consensit ⁊ papa confirmauit ex certa sciētia sic loquitur.c.constitutus.alleg.in gloss. Scđs si sententia fuit lata cōtra episcopum super plena exemptione ⁊ nō fuit appellatum: vt in.c.cū inter.s̄. de re iu. Tertius casus ratione prescriptionis vnde potest quis contra episcopum prescribere iura episcopalia in ecclesia episcopo subiecta.vt in.c.auditis.⁊.c.cum olim.de prescrip. Potes addere quartum casum indubitabilem qn̄ papa plene exemit p se: vt in.c.j.de priui.lib.vj.dicit tamē† Io.an. q̄ licet episcopus non possit a se in totū eximere ecclesiā: tamen per modum cuiusdam vicarie perpetue potest concedere inferiori prelato etiam recipienti nomine sue dignitatis omnia iura predicta preter tria vt cathedraticum: reuerētiam: et charitatiuum subsidium. sed in aliis quinqꝫ potest ex causa ⁊ de consensu capituli cōstituere aliquem vicariū suum in perpetuū nomine dignitatis sue.vt illa exerceat tanq̄ vicarius episcopi.per hoc tamen iura hec non erunt abdicata ex toto ab episcopo: quia saltē illo negligente poterit episcopus exercere ar.in.c.irrefragabili.in.§.excessus.de offi.ordi.⁊ hoc notabis ad p̄dicta vide quod no. Inno.in.c.lateranensi.de preben.⁊ per doc.in.c.cum satis.de offi.archidia.⁊.c.cū ⁊ plantare.de priuile. An autem cōtra institutionem autorizabilem currat p̄scriptio.vide qđ no.in.d.c.cū satis.et Io.an.satis sentit hic q̄ sic.pro hoc.c.cum olim.⁊.c.auditis.de p̄scrip. ⁊ quod no. Ioan.an.in.c.si episcopus.de offi.ordi.lib.vj.⁊ ita alias in facto consului.⁊ vide quod dico in.c.cum contingat.de foro competen.

† In gl.fi.conclude quod de iure ordinario semel tātū in anno pōt ⁊ debet episcop⁹ visitare suam diocesim ⁊ qualiter debeat se habere tā circa clerum q̄ circa populum.vide casum bonum.x.q.j.placuit.⁊ i.c.j. j̄.eo.li.vj.ex causa tamē potest iterare visitationē.vt in.d.c.j.⁊ sic vno modo potest intelligi tex.iste.vel hoc forte fuit impositū a fundatione istius ecclesie: vt bis in anno eam episcopus visitaret ⁊ procurationem reciperet.⁊ hec vltima solutio melius congruit litere ⁊ de modo procurandi aliquid dicetur.j̄.eo.procurationes.

Super eo. Ecclesie de nouo cōuerse in procurationibus: ⁊ aliis seruabunt consuetudines vicinarum.primo ponitur cōsultatio.scđo responsio ipsius. scđa ibi:tibi. ¶ Casus literalis. Fere tota prouincia cōpostellana ad iurisditionē cōpostellane ecclesie de nouo cōuersa erat: q̄siuit compostellanus archiepiscopus a dn̄o papa qualiter ei obsequi debeat ⁊ seruire cū ipse p̄uinciā visitat vel prouincie partē ⁊ qualiter in p̄curationib⁹ ⁊ aliis p̄uidere. R̄ndet pa. q̄ illud obseruare tenet̄ quod i vicinis p̄uinciis obseruatur. Ber. ¶ No. q̄ in mō p̄curādi ⁊ aliis obsequiis p̄standis attendit̄ ɔsuetudo vicinarū eccliaꝝ.hoc intellige qn̄ nō apparet de p̄pria ɔsuetudine loci.nā ɔsuetudo cuiusqꝫ loci p̄fert̄ ɔsuetudini alioꝝ locorū: vt in.c.illa.xij.di.⁊ in.c.de trina.de conse.disti.iiij.⁊ p̄ hoc est expedita gl.⁊ intelligo hoc qn̄ ɔsuetudo nō est multū onerosa q̄ negligētia vnius loci nō dꝫ obesse alteri loco qui nō neglexit: ita no. dicit Inn.in.c.fi.de offi.ordi.⁊ de excu.tut.l.nō tm̄. Itē intellige p̄ter q̄ in sacramētis ecclesie vt in articulis fidei.nā in illis debem⁹ sequi ⁊ tenere qđ tꝫ romana ecclesia: vt in.c.abolēde.j̄.de her.⁊ de hoc vide gl.in c.j.de summa tri.lib.vj.in v̄bo docuit.⁊ in.c.ɔsultatiōi.in ver.iudicare. de frigi.⁊ male.ad mat.riam vide qđ no.in.c.cum olim.de ɔsuetudine.

Additio. Quero quomō ista ciuitas erat de nouo ɔuersa: dicit Hosti. q̄ ipsam occupauerat saraceni postea rex castelle recuperauit.⁊ sic erat restituta iure postliminij.ff.de capti.⁊ postlimi.re.l.postliminium.⁊ sic no.ipse q̄ vbi postmodum aliqua ciuitas vel terra reducit̄ regēda est f̄m consuetudinē vicinarū ⁊ sic ad aliū locū cōsuetudo exigit̄ rōne vicinitatis: vt.s̄.dixi qđ no. Abbas.

1 Epi qui aliquid exigunt contra formam constitutionis dum sunt in visitatione: debent restituere illud duplicatum.
2 Ecclesia pōt esse subiecta etiā quo ad ep̄alia inferioribus prelatis ep̄o.
3 Eps̄ dū visitat nō debet cessante causa vltra vnā diē morari in ecclesia.
4 Ecclesie q̄ nō pōt impendere ep̄o visitanti debent alie cōtribuere.7.
Eps̄ visitans diocesim: quas expensas potest exigere.
5 Eps̄ pōt exigere exp̄ēsas quas facit ratione visitationis: licet ipse habeat reditus sui episcopatus.
6 Prelati visitantes diocesim nō possunt recipere aliqđ gen⁹ munerū: et si receperint non possunt absolui a peccato nisi restituant duplum.
8 Excommunicatio potest fieri sub conditione.

Procurationes. † Prelati tūc sunt p̄curādi cū personaliter visitāt: ⁊ debēt tūc seruare conciliū lateraneñ.⁊ predicationi: correctioni ⁊ reformationi vacare.legati.⁊ nūcij apostolici p̄ his dieb⁹ tantū quibus morā trahunt procurari debent.⁊ cōtra hāc constitutionem exactum restituitur duplicatū.h.d.primo prohibet.secundo docet.ibi: porro.tertio punit.ibi: qui aūt. ¶ Casus literalis. Quidā p̄lati aliqn̄ recipiebāt p̄curationes: causa visitatiōis nec visitabāt vnde cōcilium generale statuit vt p̄curationes que debētur prelatis ratiōe visitationis nullatenus exigantur ab eis siue sint episcopi vel archidiaconi: vel etiā cardinales vel aliis absqꝫ rōnabili causa ⁊ necessaria: nisi quando personaliter visitationis ipendūt officiū ⁊ tūc seruent modū ⁊ mensurā in lateraneñ.concil.cōstitutā.hoc adhibito moderamine circa legatos ⁊ nūtios apo.se.vt cū apud aliquā ecclesiam morām fecerint longiorem ⁊ necessariam ne loc⁹ ille nimiū aggrauetur p̄curationes recipiāt ab aliis ecclesiis vel personis moderatas que nōdum fuerāt de suis procurationibus aggrauate: ita q̄ numerus p̄curationū non excedat numerū dierum quib⁹ h̄mōi morā fecerint: ⁊ si vna ecclia nō sufficit due vel plures simul colligāt̄ ad vnā p̄curationē faciendā. Porro visitatores non querāt q̄ sua sunt: sed q̄ Iesu Christi.⁊ qui contra hoc statutū venire presumpserit qđ accepit reddat ⁊ tātundē ecclie quā talr̄ grauauit impendat. B.

2 ¶ † No. j.ibi: vel qbuslibet aliis. q̄ nō solū epi vel superiores pn̄t visitare sed etiā alij prelati inferiores: qđ intellige qn̄ habēt ecclesias subiectas.de iure speciali.naꝫ de iure cōmuni ecclesie sunt subiecte ep̄o dūtaxat.xvj.q.vij.omnes basilice.x.q.j.regēda.⁊ in.c.cū venerabilis.de rel.do. ¶ Scđo.not.qđ legati pape pn̄t visitare ⁊ exigere procurationē ratione visitationis.p̄ hoc.c.ij.de offi.leg.li.vj.⁊ de potestate legatorū.vide quod plene dixi in.c.fi.s̄. de ɔfirma.vti.vel inuti.

3 ¶ † Tertio no.qđ quelibet ecclesia per se sufficiens tenet̄ p̄curationē impendere supiori visitanti.sed si ecclesia per se non sufficit debent plures in vnū coniungi.⁊ scias qđ cessante causa non debet superior vltra vnū diē trahere morā in eadē ecclesia.vt in.c.inter cetera. x.q.iij.⁊ vide qđ dixi.in.c.cum instantia.s̄.eodē.

4 ¶ † Itē no. q̄ si episcopus non visitat nō potest aliqđ exigere rōne p̄curationis. Sed q̄ro nūquid visitans possit exigere expensas: quas fecit in eundo ad locū: vel emēdo equos loco equorū mortuorū: vel vecturas equorū.itē vestes ⁊ familia Inno. hic dicit q̄ sic.⁊ hoc vltra numerum procurationum que impenduntur in victualibus.sed hoc dictū Inn.debet intelligi in legatis ⁊ nuntiis apostolicis qui veniunt p̄pter vtilitatem loci.sed epi. ⁊ alij non possunt illa exigere sed p̄curationē dūtaxat.vt no. Inn.in.c.j.j̄.eo.lib.vj.⁊ per dictū suū ibi declaratur gl.sua hic sic intellige gl in.c.ij.eo. tit.lib.vj.⁊ ibi per Ioan.an.in nouella.

5 † Quare autem episcopus potest exigere procurationē ratione visitationis cum propter hec onera habeat reditus episcopatus.dicit Inno.in.d.c.j. q̄ habet in signū subiectionis.dic etiam vt facilius inducatur ad visitationem sicut videmus in canonicis quibus quotidie dantur distributiones propter interessentiā diuinorū licet teneātur ad diuina officia.vt in.c.j.⁊ qđ ibi no.de cleri.non resi.li. vj.⁊ hec no. Quid autem si legatus nō visitat nū quid debeatur sibi p̄curatio.b Doc. q̄ sic.nam legatis ⁊ nuntiis datur procuratio non principaliter ratione visitationis: sed q̄ subeunt onera aliorum.vt in.c.ij.de offi.lega.lib.vj.pro hoc.c.cū instantia.s̄.eo.⁊.c.ego.R.de iureiuran. ¶ In gl.j. in fi.quarta est f̄m doc.ratione priuilegij.ar.c.accedētib⁹.de exces.prelato. ¶ In glos.iij.ibi: inter cetera.⁊ melius probat̄ in.c.si episcopus.de offic. ordi.lib.vj.⁊ tūc procuratio non datur episcopo sed ipsi visitanti nomine epi.an autem possit exigere vel recipere pecuniam p̄ procuratione.dic vt habet̄ in.c.ij.⁊.iij.j̄.eo.lib.vj.

6 ¶ † In gl.fi.ibi enceniis: vult ergo gl. q̄ si prelat⁹ grauat ecclesiam in procuratione vltra debitū q̄ habeat locū penac dupli: vt hic.sed si grauat recipiendo encenia seu munera tenet̄ in quadruplū ⁊ sic intelligit.c.qm̄ xviij.distin.sed doc.cōmuniter dicunt idē in enceniis qđ in procuratione.⁊ videtur probari in.d.c. j.eo.ti.lib.vj.vbi dicit qđ prelatus visitans nō dꝫ recipere munera.sed si recipit non pōt absolui a peccato nisi restituat duplum.⁊ dic latius vt ibi legi.⁊ no. Ad.c.qm̄.r̄ndet̄ qđ loquitur in casu qn̄ archiepiscopus aufert aliqđ episcopo venienti ad conciliū p̄uincie. Et ad.c.quia pleriqꝫ.vbi aliud

Sebasti. Sapia.

a ¶ In modo p̄curādi. Vide doctrinam quaꝫ tradit Io.an.⁊ seq̄t ibi d. Anto.in rubri. s̄.de ɔsue.in fi.qđ in primis attēdenda est cōsuetudo loci.q̄.si non inueniat̄ attendi dꝫ secundo cōsuetudo diocesis.tertio cōsuetudo p̄uincie. quarto ɔsuetudo regni vl̄ vicinarū p̄uinciaꝝ.vltimo cōsuetudo romana.⁊ de ɔsuetudie vicinarū eccliarū tradit etiā bal.in l.deqbus.ff.de le.

b ¶ Procuratio. Adde qđ si recepit p̄curationē et nō visitauit an teneātur restituere. Fede.consi.cxj.

c ¶ Locū pena. Cōcordat gl.in.c.exigi.de cēn.lib.vj.c. audiuim⁹.j̄.de simo. Sꝫ ɔ̄ fortiter vrget tex.in.c.fraternitas.xij.qō.ij. ibi absit vt ecclesia cum augmēto recipiat ⁊c.sꝫ posset r̄nderi qđ delinquētes tenent̄ soluere sꝫ ecclesia nō dꝫ recipere ar.ei⁹ quod in simili dixit gl.in.c.ex trāsmissa. de deci.in meretrice circa decimas.

a ¶ Impotētiam. Adde qd̄ si vno anno nihil potuit soluere p pcuratiōe epi si sequēti anno tm̄ colligit ꝙ possit duas pcurationes pstare tenet eas soluere. Arch. i.c. relata. in fi x.q.ij.ar.l.si vno.ff.loca. Sed tu de hoc adducas in ar.tex.i.c.p pter sterilitatē.de loca.z text.singu. sz Jo.paletēsem z Bar.in.l.diuortio.in fi.solu.ma. Sebasti. Sapia.

b ¶ Ex allusione. Uide bar.i extrauagāti qui sint rebelles.in v̄bo lōbardie. Feli.in.c. rodulphus. colū. xiij.v̄si.ceterū ad euitandam.s. de rescrip.

c ¶ Uisitare dupli ci. Fecit qd̄ si statutum pro honore ciuitatis dispōnit ꝙ qlibet d̄ illa ciuitate qui effectus fuit doctor vel miles debeat habere certum salariū singulo anno qd̄ si vnus efficiat doctor z miles habebit salarium duplicatuz facit etiam ad id qd̄ nota. Bal.i.l. viuos.i.fi.C.d̄ aduo.di.iu.vbi dicit ꝙ si vnꝰ fungitur offō duorū dz habere duo salaria z facit ad hoc qd̄ no. bar.i.l.fi.in.ij. col.C.de legi. vbi dicit ꝙ si testātor dixit ꝙ si filiꝰ vnus pficeret in legibꝰ ei prelego libros legum si in medicina libros medicine: certe si filius pfecit i vtraqz facultate habebit libros vtriusqz facultatū. z ad hoc ēt facit ꝙ no. Al. i.ij.parte statu.q. clxxxij et qd̄ not. Lap. alle. ccix.q inci.cōe florētie.z qd̄ plenis.in materia scribit Rōa. post bar.in.l.ij.in pn.d̄ ver.obli.d̄ q̄ per Moder. post do. Ant.in.c.at si clerici.de iud. Et adde tex.z glos.z ibi.d. Ant.i.c.cuz olim.de re iud.itē vide omnino qd̄ no. Jmo.pꝰ ang. in.l.pr̄is z filij circa pn.ff.d̄ vulg.et pupil. vbi ponit an stante statuto ꝙ de quolibet cōtractu debeat solui tātū p gabella an solui debeat duplex.si in eadē scriptura factum fuerit testm̄ pr̄is z filij. z ad hoc facit qd̄ d̄ statuto phibēte vltra decē mulieres ad nuptias no.i.l.sficiā do.§.sfans.i fi.ff. de fur. Et add̄ oīno qd̄ late z elegātissime scribit. d. Jo.mari.in repe. c.q̄lr z qn̄.x.q.vij. q.prin. de accusa. itē vide quod no. Guil.de cu. z ibi Pau. de ca. post eū i.l.nauis.§.cuz aūt.circa fi.p illū tex.ff.ad leg.rho. de iactu.z ad p̄dicta fiat qō qn̄ relinquit priori biblia z fr̄ibus cappa quid debeat priori de quo late scripsi post.d.abba.de simo.c.fin. item p illo dicto bal.in. d.l.binos. qd̄.s.retuli d̄ iudice exercente duo officia qd̄ dz hr̄e duo salaria. vide oīno Bal.idē dicentez in.l.q duobus.ff.de condi.z demon.per tex.in aut. vt iudic sine quoquo suffra.§. illō.qd̄ limita singulariter vt per bart.l.fi.C.de coar.li.xij.z in.l.j.C. de prin.agē.in rebus.eodem lib. Anto.Francis.

¶ An officialis vnus possit deputari ad duo officia vide q̄ habentur in.l.duorū.de opis liber.z in.l.q duobus.de ɔdi.z demō.z p bart.in l.fi.ff. de collegijs illicitis.z p bal.in l. si ad scribatū.in fi.C.de appel.z vide p ale.i.l.si ɔsul. ff.de adop. z aliquid p euz in.l.lecta.ff.si cer.pet.et an fungēs dupli ci offō debeat habere duplicatum salariū.vide ang. in aut.vt iud.sine quo suf.i.§.illud. vbi tz ꝙ sic.z idez

simplū daē pauperibus: dic vt ibi no. ¶ † Extra gl. quero qd si eccl̄ia visitata allegat impotētiā.[a] Sol. dicit Host. ꝙ aut notorie cōstat de potentia z ep̄s cōpellet rectorem ad procurandum. ad hoc c.j. proximū. Aut notorie constat de impotētia z nō compellet rectorez: quia si ecclesia totaliter est impotens tenet prelatus eā suis expēsis visitare. quod no. pro hoc. c. cum instantia. z. c. cū apostolus.s.eo.z ibidē hoc etiam no. in gl. in dubio poterit episcopus exigere iuramentum de impotentia. ar.in.c.si.de iureiur. ¶ † Uel excommunicare sub ɔditione: puta excōico te nisi pcuraueris me sz facultatē tuā. z no. istū vltimū modū. Abbas.

☞ Uille appellatione aliqn̄ comprehendit ciuitas: licet non ex proprio significato vocabuli.

In expensis que reficiuntur episcopo visitāti: cōputantur ea que ipse potuisset expendere domi. z idem in similibus.

Appellationem nō tenetur pars admittere siue recipere in preiudicium sui iuris.

Ep̄s potest esse iudex in causa ecclesie sue vbi non venit commodum sui applicandum.

Venerabili.

Ecclesia etiam ciuitatensis tenetur procurare episcopum visitantē q̄ꝙ ipsum nūq̄ procurauerit. Primo ponit querelam episcopi. Secundo iudicū instructionem. secunda ibi: discretioni. ¶ Casus literalis. Inter episcopum cenomañ. z abbatem z conuentū de cultura super procuratoribus exhibendis questio vertebatur que commissa fuit iudicibus coram quibus petebat episcopus procurationes ratione visitationis. abbas dicebat se ad hoc non teneri ex eo ꝙ monasterium suum in Cenomanensi villa sit situm, eidem procurationes hactenus nō soluit. Judices consuluerunt dn̄m papam: z ipse respondet ꝙ nisi aliud rationabile ostenderint compellant sicut ius dictauerit abbatem z monachos ad exhibendas eidē episcopo pcuratiōes. Ber. ¶ No. primo ex isto tex. ꝙ episcopus pōt z debet visitare neduz ecclesias diocesis sed etiam ciuitatis z procurationem ab ecclesijs visitatis exigere pōt. ¶ Scd̄o no. ꝙ stante iure visitandi ius procurādi est imprescriptibile vn̄ q̄ꝙ istud monasteriū nunq̄ procurauerit ep̄m tamen compulsum fuit ad procurationez exhibendam. ¶ † No. ꝙ appellatione ville quādoqz cōprehenditur ciuitas: nō tamen ex proprio significato vocabuli; sed potius ex allusione.[b] Nam in quibusdā locis vt apud gallicos ciuitas vocatur villa: proprie tamē aliud est villa: aliud ciuitas. Uilla enim recte dicitur vnitas quarūdā domorū sine muris quasi vallis vallata: de quo plene per Jo. an. in.c. si ciuitas. de sentē. excōm. li. vj. ¶ † In gl. prima in fi. vel dic scd̄z doc. z bn̄ qd̄ ideo isti hoc allegabāt: quia ex quo monasterium erat in ciuitate poterat expleta visitatiōe episcopꝰ redire ad domum propriā z sic videbatur qd̄ non esset procurandus. nā z alias quādo iudex proficiscit extra domicilium cōputat ea que expēdisset domi. vt no. in.c. cum ab omni. de vi. z honesta. cle. Sed ratio decidendi in contrarium fuit: qz in procuratione non cōsideratur interesse. sed dic ꝙ daē ratione officij. vel dic qd̄ daē in signum subiectiōis vt dixi.s.c.pxi. hec aūt ratio vendicat sibi locum tā in ecclesijs diocesis q̄ ciuitatis. Et ex his z ex tex. ɔcludo ꝙ etiā ab ecclesijs ciuitatis quas episcopus visitat potest procurationem exigere. hoc tene menti. ¶ In glo. fi. ibi: suis sumptibus. not. glo. z consimilem glo. habes.s.eo. cum instantia. no. doc.s.c. proximo. z.c. cum apostolus.s.eodē. ¶ Ultimo scias qd̄ Inno. posuit hic glo. aliquātulum intricatam. z pprie expeditur hodie in ca. cum persone. de priuileg. li. vj. z quia materia est quotidiana. z glo. Inn. aliquātulum confusa. vt s. dixi. ideo subijciaz conclusionem per quā facillime intelligetur Inno. querit enim hic de hac questione: quidam episcopus admonuit quēdā abbatē vt pararet se ad visitationem z ad procurationem. abbas respondit monasteriū esse exemptum si offerebat se incontinenti pbaturū corā ipso ep̄o vel alio iudice cōpetenti: z videns episcopum paratuz ad fulminandū sn̄iam cēsure appellauit ad papam iusta cā expressa: ep̄s nō obstante appellatione tulit excommunicationem cōtra eum. queritur vtrum dicta excōmunicatio teneat: z p̄supposita nullitate: vtrum episcopus sit puniendus. † Et in hoc distigue tres casus: aut em̄ ep̄s erat in possessione visitandi: z hoc constabat. aut constabat ꝙ non erat in possessione: aut dubitatur. Primo casu tenet excōicatio: qz cum esset in possessione non tenebaē in preiudiciū sui iuris admittere appellationē nec etiam pbationem recipere: quia ep̄s pcedebat vt pars p cōseruatiōe sui iuris non aūt vt iudex. z sic oblatio pbationis nō hz iustificare appellationē: vt habetur in.c. interposita. de appellatio. z.c. cū inter canonicos. de elec. vn̄ isto casu nō tenet ep̄s assumere cause cognitionē: dz tamen monere partē. Host. dicit ꝙ ex quo contumacia est manifesta nō tenetur citare partem. sed primū dictum est tutius. argu. eorum que no. in.c. cū sit romana. in fi. de appella. Scd̄o casu dic qd̄ sn̄ia non tenuit presupposita exēptione vt in.c. cū dilectus. z qd̄ ibi no. de relig. domi. non tamen venit ep̄s puniendus si monasterium erat in diocesi sua: quia potuit duci probabili errore: secus si monasterium non erat in diocesi. arg.c. sacro. de sent. excō. Tertio casu pendet ex futuro euentu an tenet sn̄ia. nā si cōstiterit ep̄m nō esse in possessione, z monasterium exemptum nō tenebit sn̄ia. alias secus. Et p p̄dicta consuluit Inn. vt semper ep̄s procedat extraiudicialiter vt pars ad cōseruationē iuriū suorū: qz nō tenet tūc admittere pbationē vl' appellationē: sz pōt se defendere gladio materiali z spūali. vt in.c. dilecto. de sen. excommu. li. vj. z idē dicit in alijs iuribus ep̄o competentibus vel circa possessionis corporalis cōsecrationem. dicit enim ꝙ si subditus qui allegat exemptionem oñdit priuilegiū suū poterit ep̄s videre nō vt iudicet, sed vt informet se: qz non dz esse iudex in facto suo cū cōmodum veniat sibi applicādū. facit qd̄ dixi in.c. ad audientiā. de appella. z in.c. super literis. de rescrip. z per hoc videt ꝙ in casu dicti.c. cū persone. ep̄s pcedit non vt iudex: licet. gl. aliud ibi sentiat. † Nam q̄uis ep̄s possit esse iudex in cā ecclesie: nō tamē vbi cōmodum venit sibi applicādum. argu. no. in.l. de iure. ff. ad municipa. z in cle. ij. de rebus ecclesie non alienan. Abbas.

☞ Archiep̄s potest visitare prouinciam z procurationes recipere etiam ep̄o non negligente.

Cum nuper.

Qui iure metropolitico vel legatiōis visitat prouinciā in puinciales q sibi pcurationes denegant potest ferre sententiam. Primo querelam decisam. Secundo mandatum ibi. mandamus. Tertio cōminatur ibi: alioquin. ¶ Casus lr̄alis. Archiepiscopus beneuentanus dum visitabat prouinciaz suā tam autoritate propria q̄ autoritate do. pape: cuius autoritatem gerebat: clerici nolebant ei procurationē exhibere: vnde cōquestus est do. pape. vnde mandat quatenus cū archiep̄s prouinciam visitauerit siue autoritate propria: siue autoritate pape procurationes rōne visitationis scd̄m facultates ecclesiarū sibi exhibeant: aliogn sentētias quas ipse tulerit in rebelles ratas habebit et eas faciet inuiolabiliter obseruari. Ber. ¶ Not. j. qd̄ quādoqz potest quis locum visitare duplici[c] iure. vt erat iste archiepiscopus. nā poterat visitare prouinciam iure metropolitico. vt.s.eo. sopite. Item iure legatiōis quia erat legatus pape. z sic videtur quod si eodem anno bis visitasset prouinciam diuerso iure bis habuisset procurationem. ¶ Secundo not. ex hoc z ex tex. ꝙ legatus pape potest visitare totam prouiciam et ab omnibus ecclesijs exigere procurationem ratione visitationis. ¶ Tertio no. ꝙ superior licite fert sententiaz censure contra denegantes indebite procurationem. Sed quero quo tēpore debetur procuratio. Uincent. videtur velle quod in fine anni recollectis fructibus:

ctis fructibus:q2 tūc d3 superior visitare.d. Ant.putat ꝙ sit in optiōe episcopi.vnde quādocūq3 visitauerit poterit exigere procurationem.et hoc plus mihi placet per hunc tex.ibi:contigerit visitare ⁊c.⁊.c.procurationes.s̄.eo.sed dictum Uincen.potest assumi pro cōsilio. ¶ Jn gl. prima ibi:cum episcopus negligens est:imo ⁊ si non est negligens pōt archiepiscopus visitare prouinciam seruando tamen formam que habetur in.c.j.⁊.si.eo.ti.lib.vj. Abbas.

☞ Pensio debet solui de moneta que currebat tempore contractus: que si non est in vsu non debet solui eius estimatio.

Cum canonicis. Ad antiquā monetā vel si nō est in vsu ad ei9 estimationē soluēde sunt pēsiōes antique. Primo recitat factū. Secūdo ꝓuidet ibi:damus. ¶ Casus literalis. Rector cuiusdā ecclesie soluebat certam pensionem annuatim canonicis maioris ecclesie ⁊ illam aliquot annis soluit ad monetam antiquā in qua pēsio ab initio fuerat ꝯstituta:postea alia moneta maior fabricata fuit:canonici exigebāt pensionem sibi solui de meliori moneta ex integro. Mandat papa quibusdam quatenus canonicos illos faciāt manere contentos solutione prioris pecunie vel si nō est in vsu contenti sint estimatione pēsionis antique. Ber. ¶ Not.primo ꝙ ecclesia cathedralis appellatur ecclesia maior:quādoq3 appellatur matrix.de quo in clemē.j.de senten.excommu.⁊ in.c.venerabili.in fi.j̄.de verbo.signi. ¶ † Jtē not. ꝙ satisfaciendū est debito secūdum monetam currentem tēpore ꝯtracti debiti.⁊ si illa nō est in vsu debet solui estimatio. Ex quo infertur ꝙ ex quo pecunia nō est in vsu non pōt solui debitum:licet esset in vsu tēpore debiti cōtracti.de quo vide per Jnno.⁊ Hosti.in ca.quanto.de iure iur.⁊ per Bal.in.l.paulus.ff.de solu.⁊ ad declarationem materie vide quod dixi in.c.olim.s̄.eo. ¶ Jn gl.prima ibi:videt̄ ꝙ duo sufficiāt.dic q8 in casu illius.c.non refert an duobus vel pluribus annis fuerit solutio facta:quia hic nō contendebatur de substantia debiti:imo debitu3 presupponebat̄:sed petebat̄ s̄m monetā nouiter currentē antiqua meliorem:fatendum est tamen ꝙ potuisset p̄scribi vt in moneta noua fieret solutio:iuxta tamen ea que dixi in.d.c.olim. Abbas.

☞ Loca pia non dicuntur oratoria priuata.

Hospitale nō presumitur religiosum:ex eo ꝙ in eo interdum celebret̄ nisi actus celebrandi sit publicus:ad quē oēs indifferenter admittantur.

Oratorium ab ecclesia quomodo differat,⁊ in quibus.

4 Oratorium non gaudet immunitate ecclesiastica:nisi sit cōstructū pōtificis autoritate.

Oratorium constructum autoritate pontificis non potest vlterius ad humanos vsus deputari:secus si autoritate priuata.

5 Parochiani debent se cōfiteri presbytero parochiali:licet habitent in aliquo monasterio ad seruiendum ei:nisi consuetudo sit in contrariū.

Autoritate. Propter priuatum oratorium procuratio ratione visitationis non debet̄.nō diuidit̄. ¶ Casus literalis. Religiosi licet aliquādo celebrēt in grāgijs suis ꝓpter hoc ratione visitatiōis procurationis aliqui exigere presumebāt. Sup hoc cōsultus papa respondet inhibēdo ne ex eo procuratiōes ab alijs religiosis exigere vel torquere presumant. Ber. ¶ No.primo q8 oratoria priuata non sunt sub potestate episcopi saltem quo ad ius visitandi ⁊ procurationem exigendi. 1 Et ex hoc ⁊ ex tex.no.q8 loca publica ⁊ religiosa sunt visitanda duntaxat ad hoc.c.j.j̄.eo.lib.vj.vbi bo.tex.nam ibi dicitur q8 loca pia episcopus potest visitare. ¶ † Et ex illo tex.iuncto isto infertur ꝙ appellatione pij loci nō venit oratorium priuatum. ¶ Jtem no.ibi:celebrant interdum.q8 actus celebrationis necessario non concludit locum esse publicum.quod no. ¶ † Nam facit pro istis hospitalibus in quibus interdum celebratur vt ex hoc solo nō concludat̄ hospitale esse religiosum[a] quia nō ꝓbat hoc esse quod ab hoc cōtingit abesse:vt in.c.ij.de transla. prela.q8 intelligo nisi actus celebrandi sit publicus: ⁊ omnes indifferēter admittantur:vt no. Archi.de ꝯse.distin.j.nemo.dixi in. c.patētb9. de priuile. ¶ † Sed quero qualiter cognoscit̄ oratoriū ab ecclia dic s̄3 doc.q8 ecclesia est illa que principaliter deputatur ad celelebrationē et ad orādum ac etiam consecratur per episcopum ⁊ cōstituit̄ sibi dos ꝓ ministris ⁊ cultu diuino:vt in dicto.c.nemo. Oratorium vero nō consecratur nec cōstituitur sibi dos nec principaliter fit vt ibi celebretur sed vt ibi oretur.vnde sine licentia episcopi non est in istis oratorijs priuatis celebrādum:vt in.c. vnicuiq3.cum.c.sequē.de consecra.distinc.j,nec possunt habere cāpanam publicam.vt in.d.c.patentibus.dicit tamen Jnno.ꝙ si is qui habet oratorium priuatum nō honeste illud tractat: potest episcopus illud facere destrui.arg.in.c.omnes basilice,de consecra.distin.j.quod no. 4 ¶ † Et ex his infertur ad aliam questionem nunquid,ista oratoria gaudeant immunitate ecclesiastica.⁊ communis cōclusio est q8 non.cū sint loca priuata.nam hodie potest esse oratorium q8 cras erit camera ad voluntatē domini sic dicimus de hospitali priuato vt no. Jnn.in.c.cum inter dilectos.s̄.de dona.⁊ intellige quando oratoriū non est constructum autoritate pontificis.nam si intercessisset eius autoritas esset publicum ⁊ religiosum ⁊ nō posset amplius deputari ad humanos vsus.argum.in.c.ad hoc.s̄.de reli.domi. ¶ Ulteri9 quero quis debet habere curam eorū qui habitant in huiusmodi oratorijs religiosorū.dicit Hostiē.q8 de ꝓfessis non est dubiū quia habebit abbas vel is cui ipse iniūgit. Sed de familia seculari:vt rusticis bubulcis ⁊ similibus est dubiū. ⁊ dicit Hostien. ꝙ timet ne eorum anime periclitentur cum non cōfiteantur proprio sacerdoti nec alteri de ipsis licentia: sed quandoq3 illis monachis qui nullam potestate3 in eis habēt. 5 ¶ † No.hoc dictū ꝙ rustici ⁊ famuli religiosorum:licet habitēt in grangijs seu monasterijs non valent eis confiteri:sed debent confiteri presbytero parochiali: ⁊ ꝑ hoc facit bo.tex. iuncta gl.in cle.q2 cōtingit.in fi.de religio.do.vbi dicit̄ ꝙ de iure hospitale non potest administrare sacramēta pauperib9 ibi degentib9: sed debēt recurrere ad parochianū sacerdotem.subijcit tamen ibi tex.ꝙ in hoc est attendenda loci cōsuetudo.quod bene notabis. Per hoc potest inferri ꝙ monasterium potest prescribere cōtra parochianum vt suis seruitoribus possit cōferre sacramenta. ¶ Jn gl.in fi.dicit tamen Jnno.ꝙ si in oratorio institueretur sacerdos perpetuo: ꝙ tunc episcopus posset oratorium visitare.nam tunc cessat ratio gl.refert tū alios tenere contra ⁊ forte meli9 quia si locus est priuatus nō est capax intitulationis perpetue.sed posset saluari dictū Jnn. qū oratoriū fuisset constructū autoritate episcopi: quia tunc publice posset ibi celebrari ⁊ sacerdos deputari. Et credo q8 licet ep̄s non posset visitare huiusmodi oratoria vt hic tamen posset ad illa accedere vt videat quomodo se habeant ⁊ si p̄ter formam iuris constructa sint: ⁊ an honeste illud tractetur.de quo dixi.s̄.s̄m Jnn. Abbas.

¶ De cōsecratione ecclie vel altaris. Rubrica.

1 ☞ Missa non potest celebrari in locis priuatis etiam super altari viatico sine licentia episcopi.

2 Ecclesia vocatur post cōsecrationem:basilica vero ante.

3 Statutum puniens delictum commissum in ecclesia non vendicat sibi locum in basilica: quia prima est consecrata:secunda non.

Sebasti. Sapia.

¶ Continuari potest dupliciter.primo ad precedentē rubricā.scd̄o ad sequentē.primo sic. Supra visum est de censibus.sed quia in cōsecratione ecclesie solēt dari immunitates ⁊ cēsus īponi: ideo post rub.precedentem subijcitur ista.secundo sic. Tractaturus autor de celebratiōe missiarū qm̄ misse nō debent celebrari nisi in locis consecratis 1 ideo premisit hanc rubricam. ¶ † Et ex hac ꝯtinuatione insurgit questio:nūquid in locis nō consecratis possit celebrari cū altari viatico. Jnnocē. in.c.j.j̄.eo.sentit ꝙ sic.dicit enim locum esse consecratum ex quo est ibi altare viaticum cōsecratu3 per ep̄m.⁊ sic nō ob.c.missarum.de cōsecra.dist.j. sed aduerte ꝙ Archi.post aliquos antiquos tenet contrarium in.d.c.missarum.dicēs ꝙ in ecclesijs consecratis non potest celebrari etiā cū altari viatico nisi cōcurrat licentia episcopi:in locis autem non consecratis ⁊ sine altari viatico nō sufficit licentia episcopi.⁊ hanc opinionem credo[b] veriorem.⁊ pro hoc adduco tex.in.c.fi.de priui.libr. vj.vbi de gratia est cōcessum episcopis vt possint celebrare vel facere corā se celebrari in itinere sup altari viatico.si enim hoc liceret de iure cōmuni: prout Jnno.sentit frustra ꝯcederetur priuilegiū. l.j.C.de fid,instr.lib.x.ad idē.c.vnicuiq3.⁊.c.si qs. extra.de ꝯsecratio.di.j.vbi dicitur q8 in oratorijs priuatis non debet celebrari sine licentia sui episcopi. 2 † Jtem scias pro intellectu rubrice et materie q8 ecclesia anteq̄ consecretur non appellatur proprie ecclesia:s3 basilica:post ꝯsecrationē assumit nomen ecclesie sicut electus in episcopum qui post ꝯsecrationē assumit nomen episcopi:vide ad vtrūq3 bonā gl.cum text.quem tenebis menti.de religio.do.c.j.⁊ dicitur ecclia grece:latine idem est q8 conuocatio:quia vocat omnes publice. Templū vero iudeorū appellabat̄ olim ⁊ hodie synagoga[c] que idem est ꝙ cōgregatio:quia populus

Pau.de cast.in.l. si ea lege.de asse.⁊ Bal.in.c.j.in vlt. co.d feu.guardie in vsi.feu. ⁊ adde q8 deputatus ad duo officia d3 tenere familia3 pro vtroq3 officio: vt no. Ang.in auté. vt deter.sit nu.cle. in fine.vbi ⁊ in.§. illud.prealle.ēt dicit ꝙ d3 stare ad duos sindicatus.

[a] ¶ Religiosum. Uide de veritate pulchre per Feli. vbi plura qūo cognoscatur hospitale religiosum.in c.ne quarta.colū. iiij.vsi.et reperio. Laurē.de rodul. s̄.de p̄scrip. ⁊ ibi quid si hospitale habeat campanā an presumat̄ religiosum.

[b] ¶ Credo. Adde eundē Panor.in c.si ecclesia.j̄.eo.

[c] ¶ Synagoga.ad de hic eundē Panor.i.c.iij.j̄.de iu.

a ☞ Sebasti. Sap. ¶ Ecclesia. Uide Abb. in. c. fi. in. j. no. ĩ. e. ⁊ aduerte ꝙ ꝯ Abb. hic dũ vult ꝙ in statuto appellatiõe eccl'ie nõ venit basilica. facit dictũ Cal. in tra. de eccl'ia. interd. co. xv. qd refert ⁊ seq̃t Gem. in. c. is cui. ĩ §. si. de sen. exc. li. vj. ꝙ is cui interdict⁹ est ingressus eccl'ie nõ põt celebrari in eccl'ia nõdũ ꝯsecrata adeo ꝙ si celebrat efficit irregularis.

b ¶ Ad hec. Uide qd no. san. Tho. i. iiij. sen. dis. xiiij. in j. art. ij. circa finẽ vbi dicit ꝙ beat⁹ Siluester istituit ꝙ altare decetero nõ nisi lapideum eẽt: q eiñ altare cõsecrare debet opꝫ eẽ aliquã rẽ fortẽ ⁊ nõ frãgibilẽ sicut lignũ et terra ⁊ dꝫ eẽ copia altariũ i eccl'ia vt freq̃tẽt hoc myste riũ idõ dꝫ eẽ materia cõis nõ ãt aurũ vel argẽtũ vel aliud hmõi: q2 de facili non posset hñi. ⁊ dicit ꝙ cõpetit lapis ad significationẽ altaris: q2 Christũ significat q ẽt ꝑ petrã significatur. j. ad Corin. petra aũt erat Christus. Anto. Francis. ¶ Ad h̃ dicas ꝙ lꝫ non debeat cõsecrare altari nisi lapideũ: vt ĩ. c. altaria. ⁊ ĩ. c. ꝯcedimus de ꝯse. di. j. et ibi ꝑ archi. ⁊ per Jo. and. in. c. j. de cons. ecc. vel alta. tñ altare laterañ. sufficit quod sit ligneũ: vt tꝫ gl. ĩ. d. ca. altaria. ⁊ hr̃ ꝑ beã. Tho. in. iiij. sen. di. xiij. ⁊ an super altari portatili possit celebrari ẽt ĩ loco ꝓphano. vide Jnn. qui dicit ꝙ sic in. d. c. j. de cõse. ec. vel alta. ⁊ hr̃ in. c. fi. de ꝓuile. li. vj. ⁊ an si moueat lapis ex altari viatico siue portatili quod dꝫ esse ex materia lignea vel lapidea: seu de alia materia solida: vt per Anch. in. d. c. ꝯcedim⁹ si ip̃m altare viaticũ execratũ ita ꝙ sit iterũ cõsecrandũ dicũt doc. ꝙ non dũmõ relique q̃ erant reposite in capsula lignea sup q̃ erat suppositus lapis nõ fuerint amote vt plene tradit in c. ligneis. de cõse. ec. vel alta.

ibi congregabatur. Sed apostoli ecclesiaꝫ nostrã nunq̃ voluerunt appellare synagogã lꝫ sic posset vocari: vt patet ex etymologia vocabuli: sed hoc potuerũt facere ad differentiã synagoge iudeoꝝ. vel quia magis conuenit hoibus rõne vtentibus hoc nomen ecclesia q̃ synagoga: q2 animalia etiã irrationabilia congregant sed solũ hoĩes ꝯuocantur. vnde hoc verbũ conuocatio est magis aptum hoibus q̃ congregatio. ⁊ hanc rõnem reddit papias. Basilica vero d2 quasi regum habitaculũ a basileo qd idem est ꝙ imperator seu rex fm eundem. nã ante ꝯsecrationem non vocant ibi hoĩes ad diuina. merito adhuc non põt appellari ecclesia.[a] † Et facit ad statutũ nam si puniret delictũ commissum in ecclesia non vendicaret sibi locũ in delicto cõmisso in basilica. sepe tamen vnũ ponit ꝓ reliquo: sed improprie vt clare vr̃ ex predictis. Item scias ꝙ dedicatio seu cõsecratio cuiuscũqꝫ oratorij est solẽniter annuatim celebrãda: vt ꝓbatur. i. c. solẽnitates. j. ⁊. ij. de ꝯsecra. di. j. ⁊ clari⁹. de ꝯsec. di. iij. c. j. vnde oritur dubitatio nunqd tunc sit cessandũ ab ope seruili ⁊ a foro iudiciali. Spe. in titu. de ferijs. in prin. sentit qd sic: nam licet ca. fin. s. de ferijs. non faciat mentionẽ nisi de dedicatione basilice Michaelis que est in penultima die septẽbris. tñ in. c. j. preal. facit mẽtionem de dedicatione cuiuscunqꝫ oratorij. Joan. an. ibi in addi. Specu. dicit dictũ Spe. ꝓcedere quo ad celebrationẽ fiendã solẽniter in ipsis ecclesijs per clerum nõ autẽ quo ad forum iudiciale. nisi tm̃ in dedicatione michaelis vt p̃dixi. hec rñsio Joã. an. satis põt sustineri quo ad. c. solẽnitates. sꝫ respectu. c. j. p̃alle. iudicio meo sustineri non põt. nam illud ca. loquitur de ferijs celebrãdis etiã ꝑ laicos. vt colligitur ibi maxime in fi. c. fateor tñ quod ꝯsuetudo est in contrarium. ⁊ tamen quo ad officiũ celebrãtur hmõi ferie consecrationis. Abbas.

1 ☞ Altare si fuerit execratum: non sequitur necessario execratio ecclesie: nec econtra.

2 Altare qñ consecratur: ponunt quedã reliquie in illo lapide qui ponitur supra altare: deficiẽtibus autem reliquijs non debet poni eucharistia.

3 Altare tã stabile q̃ viaticũ: qb⁹ modis execret.

Ad hec.

b ¶ Amoto altari vl' lapide ꝯtinẽte sigillũ cõsecrabitur altare non autẽ ecclesia. ⁊ habet duo dicta scdꝫ ibi: ꝓpter hoc. ¶ Casus lr̃alis. Querebatur a domino papa quid fiendum si altare motum fuerit vel lapis superior confract⁹. Papa rñdet qd si altare motũ fuerit vel lapis superior qui sigillũ ꝯtinet confractus aut diminutus enormiter iterum consecret: sed ecclesia ꝓpter hoc cõsecrari nõ dꝫ: licet qdam canones hoc dicere videantur. B. ¶ No. j. duos casus in quibus altare iam cõsecratũ execrat. primus qñ mensa seu tabula superior mota est. scds qñ lapis qui est loco sigilli est confract⁹ seu diminutus. ⁊ hoc declara. vt. ĩ. lati⁹ ⁊ clarius dicam. ¶ † Scdo no. ꝙ ad execrationẽ altaris nõ sequit necessario execratio eccl'ie. ⁊ idẽ econtra. nã possibile est ꝙ ipsa ecclesia sit execrata tamẽ nõ altaria q̃ sunt in ecclesia. vt dicã ĩ. c. ꝓposuisti. ĩ. e. ¶ Tertio no. ꝙ res inanimata semel ꝯsecrata qñqꝫ iterꝫ ꝯsecratur vt patet; qñ ex aliquo incidenti execrat: qd quãdo ꝯtingit dicam plene. in. d. c. ꝓposuisti secus vr̃ in re animata semel cõsecrata. nam nũq̃ execrat nec denuo consecrat. s. de sac. nõ reite. qñ per totũ. Ex quo infero ꝙ fortior est cõsecratio q̃ adhibet rei inanimate q̃ rei animate: ⁊ põt eẽ rõ diuersitatis. nã cõsecratio in re animata producit effectũ suũ circa animã. vt in. c. j. de sacra vnc. vñ etiã post mortẽ anima nõ relinquit effectũ ꝯsecrationis. nã semel baptizatus vel ordinatus nunq̃ desinit esse etiã post mortem baptizatus vel ordinatus vt no. xxx. q. vij. c. j. sed in re inanimata cõsecratio cõsistit in istis exterioribus. vt in muris seu in istis altaribus lapideis q̃ ex violatione ꝯsecratiõis execrant. Sed hic quero qs d2 lapis continens sigillum. Sol. cũ cõsecrat altare fit vnũ foramẽ paruũ: vel in superiori ꝑte in ipsa mensa lapidea altaris vel añ altare: vel in latere dextro altaris: ⁊ post ꝯsecrationẽ clauditur paruo lapide quadrato vel rotundo. ⁊ ille lapis paruus vocatur sigillum: q2 est ad instar sigilli. nam sicut sigillũ denotat ⁊ signat ip̃m sigillantem ita ip̃e lapis denotat locum esse ꝯsecratũ. ¶ † Et in ipso foramine apponunt reliquie. Jtẽ nomẽ ep̃i cõsecrantis. Item nomen sancti in cuius honorẽ consecrat. vnde dubitat. vtrũ deficiẽtibus reliquijs posset apponi corpus Christi. ⁊ Jo. in. c. placuit. de ꝯsecra. dist. j. tenuit ꝙ sic. Hug. dicit nõ esse de substantia cõsecratiõis vt reliquie ponant. ea. di. Nullus. Host. in summa eo. §. iij. refert se consuluisse Jnno. papã super illo dicto Jo. licite põt apponi corpus Christi ꝓ reliquijs seu loco reliquiarũ. Et dicit Jnn. rñdisse de assistẽtiũ ꝯsilio qd nõ sed nõ reddit rõnẽ. sed Joã. an. dicit ꝙ põt esse q2 corpus Christi est cibus aĩe: de consecra. di. ij. panis. nec dꝫ conseruari nisi cã infirmorum vel alia de cã necessaria. vt in. c. vnico. de cu. eucha. ⁊ vti debem⁹ rebus ad vsum destinatũ. vt in. c. iij. de ap. ⁊ hec opi. multũ mihi placet. Fert tñ ꝙ Leo papa deficientibus reliquijs dedit partẽ corporalis ⁊ eucharistie in cõsecratione cuiusdã ecclesie. ¶ † Jn glo. j. ibi: de loco ad locum mouet: aduerte q2 hec gl. videt sibi cõtraria prima frõte. nã hic dicit ꝙ tabula cõsecrata põt moueri de loco ad locũ sine execratione. Cõtrariũ sentit infra dũ dicit ꝙ si mẽsa altaris fuit mota vel aliqs de lapidib⁹ tãgẽs mẽsam ipsaꝫ: execratũ est altare ⁊ dꝫ iterũ ꝯsecrari. d. Ant. vr̃ itelligere ꝙ qñ cõsecratio consistit inter mẽsam superiorem ⁊ ipsam cõsecrationẽ altaris inferioris: ita ꝙ cõsecratio claudit totã mẽsam altaris: tũc ꝓcedit scdm dictũ gl. quia si mouet mensa violatur ꝯsecratio q̃ erat sub mẽsa. vbi vero ꝯsecratio ꝯsistit in foramine facto sup mẽsa altaris. tũc ex quo nõ mouet illud signũ lꝫ moueat tota mẽsa nõ est altare execratũ q2 remanet cõsecratio inuiolata: ⁊ sic ꝓcedit prima pars gl. Sꝫ aduerte qa Jnn. sentit ꝯtrũ sup rub. nã vult ꝙ etiã si ꝯsecratio cõsistat in dextro latere altaris nihilominus si mouet mensa altaris execratum est ip̃m altare. Et credo ꝙ hoc dictũ est verius intelligẽdo de altari stabili: sed in altari portabili seu viatico possit ꝓcedere dictum. d. Ant. Unde scias ꝙ quoddã est altare portabile qd portatur de loco ad locũ ⁊ est paru⁹ lapis continẽs in se foramẽ cũ ꝯsecratione ⁊ signo superposito: ⁊ istud nõ execratur nisi moueat illud sigillũ cõtinẽs cõsecrationẽ. altare vero stabile est qd est firmũ in loco ⁊ illd execratur multis modis. primo vbicũqꝫ violat locus consecrationis puta quia cecidit aliqs de lapidibus tãgentibus ipsam cõsecrationẽ. vel motũ est sigillum ipsum: vel si tota mensa est mota: licet ibi non sit foramẽ ꝯsecrationis: rõ quia qñ altare est firmũ nõ consecrat solũ tabula sed totũ altare. vñ si patitur enormẽ lesionẽ amittit formã suam ⁊ d2 execratũ: ideo dꝫ de nouo ꝯsecrari. Et in fi. gl. nõ intelligas si lapis de nouo addit altari ꝙ efficiat sacer: q2. c. quod in dubijs. ĩ. e. ꝓcedit in liquoribus ⁊ in his q̃ cõmistione confunduntur vt ibi clarius dicam: secus in alijs rebus. Abbas.

1 ☞ Ecclesie possunt consecrari tam diebus festiuis q̃ non festiuis.

2 Ep̃i nõ debẽt ꝯsecrare ecclesiã extra suã diocesim sine licẽtia ꝓprij ep̃i: si consecrauerint consecratio tenet sed ipsi veniunt puniendi.

3 Monialis que ante assumptionem habitus fuit corrupta: non ꝯsecratur: electus vero in ep̃m consecratur: licet ante habuerit vxorem de ratione differentie vide remissiue.

Tua.

† Diebus etiã nõ festiuis pñt ecclesie consecrari. ¶ Casus lr̃alis. Quia ꝯsecrationes clericorũ certis temporib⁹ debẽt fieri q̃siuit ep̃s tornacẽ. qbus dieb⁹ consecratio ecclesiarũ fieri debeat. Rñdet papa ꝙ tam in dieb⁹ dñicis q̃ priuatis pñt ecclesie ꝯsecrari. Ber. ¶ † No. primo ibi: in diocesi tua. ꝙ extra dioce. nõ licet ep̃o consecrare ecclesiam: sicut nec iudicare alienos subditos: ⁊ si de facto p̃sumpserit sine licentia proprij ep̃i. licet teneat ꝯsecratio: ipse tñ ep̃s veniet puniẽd⁹. vij. q. j. c. si ep̃s. ¶ Scdo no. ꝙ ad ꝯsecrationem ecclesie nõ est p̃fixa certa dies. ⁊ ratio dubitãdi fuit vt dicitur in gl. q2 alie ꝯsecrationis vt ep̃orũ virginũ ⁊ clericorũ fiũt certis diebus festiuis, sed rõ decidendi fm doc. fuit: q2 dꝫ esse differẽtia inter consecrationem inanimate rei ⁊ animate. nã altera dignior item firmior nã illa nõ iterat. vt dixi in. c. p̃cedenti. sicut ista q̃ fit in re inanimata, idõ est opus seruare tantã solennitatẽ. ¶ † Et scias incidenter ꝙ fit qõ quare monialis nõ cõsecrat si fuerit semel corrupta. ⁊ tñ elect⁹ in ep̃m cõsecratur: lꝫ habuerit vxorẽ vel cõcubinam vltra vxorem. de quo vide bo. glo. in. c. acutius. xxvj. di. ⁊ in. c. vidue. xxvij. q. j. ⁊ dic vt ibi.

1 ☞ Oleum non consecratum: si misceatur cum oleo consecrato: totum fit consecratum. 2.

3 Uinum simplex si cõmisceatur cum vino ꝯsecrato: non efficitur sacrũ.

4 Accessorium sequitur suum principale: licet minus dignum.

Quod in dubijs.

Habet duo dicta. et p̃mo idem dicit qd. c. j. s. e. scdꝫ dictum ibi: nec negam⁹. ⁊ illud breue ⁊ põt sic summari ad mentem. † Oleũ nõ cõsecratũ põ cõmisceri oleo cõsecrato. ⁊ totum fit consecratũ. ¶ Casus lr̃alis. Primo d2 hic qd si altare motũ fuerit

fuerit vel tabula superioꝛ cui cõsecrationis bñdictio adhibe
tur enoꝛmiter facta totũ dꝫ iterũ consecrari. Item oleum nõ
ꝯsecratũ põt ꝯmisceri oleo ꝯsecrato ꝛ dicet̃ totũ ꝯsecratũ et
ita que religiosis adherent religiosa censentur. B. ¶ Not. j.
ꝙ totum altare execrat̃ si tabula superioꝛ mota fuit. ꝛ no. ꝙ
loquitur indistincte. nõ enim refert se. ad casum qñ ꝯsecratio
ꝯsistit sub tabula sed indistincte loquit̃: ideo facit ꝑ his que
dixi in. c. j. s̃. eo. qꝛ ex quo altare amittit formã suam: licet lo
cus cõsecrationis remaneat inuiolatꝰ totum altare execra
bit̃ ꝛ pro hoc qꝺ sequit̃ in litera: dum dicit idẽ esse si enoꝛmi
ter sit fracta mẽsa altaris. ¶ † No. ij. in fi. ꝙ ꝯpositũ ex diuer
sis assumit naturã simplicis dignioꝛis. ꝛ hoc tene menti. Nã
quotidie ista litera allegat̃ ꝙ magis dignũ trahit ad se mi
nus dignum. ad idem. c. vnicũ. eo. ti. li. vj. ¶ † In glo. fi. ibi:
secus si vinum apponatur sanguini. nam si post transubstã
tionẽ factã ꝑ sacerdotẽ in altari apponeret̃ vinũ in calice re
manet vinũ nec assumit naturam sanguinis Chꝛisti vt in. c.
cũ marthe. j̃. ti. pxi. ſꝫ gl. nõ soluit ꝯtriũ. doct. soluunt triplici
ter. primo ꝙ oleũ ꝯsecratum non desinit esse oleũ: stat ergo in
sua natura: ideo cõmistum cũ alio oleo fit ꝯfusio: ſꝫ vinũ post
ꝯsecrationẽ desinit esse vinũ ꝛ efficit̃ sanguis Chꝛisti: iõ cum
fuerit vinũ alterꝰ nature nõ fit cõmistio. Et credo ꝙ possit
dari alia rõ foꝛtioꝛ. nã post consecrationem non est ibi purꝰ
sanguis Chꝛisti: qꝛ nõ est sanguis sine coꝛpoꝛe. vt no. d. c. cũ
marthe. vñ quẽadmodũ in hostia est verũ coꝛpus Chꝛisti cũ
sanguine: ita in calice est verum coꝛpus Chꝛisti cum sangui
ne: ꝛ ibi videbis quare sunt ista duo sacramenta ꝛ nõ vnum
tm̃. merito vinũ postea impositũ vel aliꝰ liquoꝛ nõ transit in
sanguinẽ: qꝛ nõ est ibi purus liquoꝛ sanguinis ꝛ hec rõ iudi
cio meo foꝛtiꝰ stringit q̃ rõ doc. scđa rõ qꝛ sicut sanguis est in
commutabilis: ita est incõmistibilis. tertia ꝙ hoc ꝓcedit vir
tute sacramẽti: ſꝫ alia p̃cedẽs vr̃ mihi verioꝛ. ¶ † In ea. gl.
ibi minꝰ dignũ. dic ꝙ vniuersitas rerũ seculariũ q̃ venit prin
cipaliter est dignioꝛ iurepatronatus qꝺ venit accessoꝛie nã
id qꝺ venit accessoꝛie lꝫ in se simpliciter sit dignius rõne tm̃
accessionis est minus dignũ ꝛ transit cum principali. vt pro
batur insti. de re. diui. §. si qs ꝛ vide qꝺ dicã in. c. ex literis. de
iurepa. nã procedunt ista qñ vnũ potest venire accessoꝛie ad
reliquũ. sed ecclesia q̃ est mere spũalis non transiret cum vni
uersitate seculari. vt no. Inno. in. c. ex literis. Et in fi. glo. non
intelligas ꝙ solũ nõ sacrũ efficitur sacrum. qꝛ vt dixi in. c. j. s̃.
eo. iste tex. ꝓcedit in liquoꝛibꝰ ꝛ in his q̃ mixtione ꝯfundunt̃
sed in aliis q̃ mistione non confunduntur vinum non trãsit
in naturã alterius. ꝛ sic argumentũ gl. non colligitur ex tex.

☞ Ecclesia in qua sunt commissa homicidia ꝛ vulnera non
recõsecratur iterũ: sed reconciliatur potius ob terroꝛeꝫ q̃ ob
necessitatem. 5.

Ecclesia polluitur per homicidium sine sanguine perpetra
tum: puta per suspensionem ꝛ huiusmodi.

Ecclesia an polluatur per homicidium ad defensam factũ
vel per homicidium sancti hominis. vide remissiue.

Sanguinis appellatione venit modicum sanguinis nisi di
catur effusio sanguinis.

4 Ecclesia non polluitur propter rixam in ea factam sine san
guine ꝛ homicidio.

5 Ecclesia quando presumatur consecrata vel non.

Scriptura in loco marmoꝛeo facta facit fidem vbi non agi
tur de preiudicio alterius.

Testis vnicus facit fidem vbi nõ agit̃ de preiudicio alterꝰ.

7 Ecclesia recõsecrat̃ qñ supꝑficies parietuꝫ est ꝯbusta: qꝛ in ta
li superficie cõsecratur ecclesia: idem si parietes coꝛruant. 8.

8 Ecclesia que s̃m qꝺ ruit reficit̃ non dicit̃ eadem ecclesia ꝛ iõ
opus est ꝙ iterum reconsecretur.

9 Altare vel ecclesia quibus modis recõsecrat̃ vel recõciliat̃.

10 Ecclia polluta vl' execrata an altare sit pollutũ vel execratũ.

11 Episcopus quando venit ad ecclesiam reconciliandã cuius
expensis debet venire.

PRoposuisti. † Recõciliat̃ ecclesia q̃
ꝓpter homicidia ꝛ vul
nera hominũ ibidem perpetrata est polluta. Pri
mo ꝯsultatio. Secũdo respõsio. ibi: fraternitatis.
¶ Casus literalis. Peregrini diuersis mũdi partibꝰ veniũt
ad ecclesiã sancti Iacobi inter quos rixas ꝛ ꝯuentiones pro
pter custodiã altaris fieri ꝯtingit. vnde vulnera ꝛ homicidia
inferuntur ibidem. querit̃ vtrum propter hoc ecclia iterum
debeat recõsecrari. R ñdet papa qꝺ nõ dꝫ recõsecrari: sed dꝫ
2 reconciliari per aquã cũ vino ꝛ cinere benedicta. ¶ † Not. j.
ꝙ homicidiũ ꝯmissuꝫ in ecclesia ipsam ecclesiã polluit adeo
vt añ recõciliationẽ nõ possunt ibidẽ diuina celebrari. ad idẽ
c. fi. j̃. eo. ꝛ cuꝫ iste tex. simpl'r facit mẽtionẽ de homicidio: nec
in hoc requirit sanguinis effusionẽ sufficit homicidiũ ẽt sine a
effusione sanguinis: puta qꝛ fuit ibidẽ laqueo suspensus vel
strangulatus vel qd simile: qꝺ clariꝰ tꝫ gl. e. tit. c. vnico. li. vj.
ꝛ limita hũc tex. per ibi no. nã dꝫ intelligi de homicidio vio
lento seu iniurioso: secus in casuali. ꝛ qd in eo q se defendẽdo
aliũ occidit vt in ecclesia: vel si ibi interficiat̃ aliquis sanctus
3 homo. hec ꝛ similia vide ꝑ bonã gl. i. d. c. vnico. ¶ † Secũdo
no. qꝺ ꝓpter vulnera citra homicidiũ ecclesia polluit̃ ꝛ idem
in cimiterio: vt in. d. c. vnico. Et aduerte qꝛ vulnera nõ fiunt
sine sanguinis effusione. vñ alia iura faciunt mẽtionẽ de effu
sione sanguinis. in. c. fi. j̃. eo. ꝛ in. d. c. vnico. Ex quo infero ad
c duo notãda. p̃mo ꝙ ꝓpter extractionẽ modici sanguinis nõ
polluitur ecclia qꝺ denotat hoc verbũ effusio nã illud verbũ
abũdantiã significat. ꝑ hoc vide bonũ tex. cũ gl ibi: in. c. cum
illoꝝ. in. §. qꝺ si claustrales. in ver. illi. j̃. de sent. excom. ꝛ vide
gl. ibi no. in ver. sanguinis effusione. Et hec notabis ad sta
4 tuta q̃ qñqꝫ requirũt sanguinis effusionem. ¶ † Scđo ĩfero
quod ex alia iniuria coꝛpoꝛali citra sanguinis effusionem nõ
polluit̃ ecclesia vt necessario indigeat recõciliatione. licet in
aliqbus locis sit ꝯsuetudo nõ improbanda vt fiat reconcilia
tio saltẽ ad terroꝛẽ alioꝝ ꝑ hoc qꝺ notat Io. an. in. c. aqua.
j̃. eo. ¶ Ultimo no. ꝙ ecclesia qñqꝫ polluit̃. ꝛ tũc nõ indiget
recõsecratiõe sed recõciliatione. qñqꝫ execrat̃: ꝛ indiget recõ
secratiõe nec sufficit reccõiliatio. ꝛ q sunt isti casus videbis.
j̃. cum gl. ꝛ dicunt doct. qꝺ per aquam designatur populus.
per vinum aque mistũ designatur vnio deitatis ꝛ humanita
tis. ꝑ cinerem memoꝛia passiõis. ideo cũ istis tribus fit recon a
5 siliatio s̃m formã cõtentã in põtificali. ¶ † Sed ꝯ predicta
oppo. de. c. vestra. de cohabi clerico. ꝛ mulierũ. nã ecclesia cũ
sit sancta nõ debet posse pollui cum peccare nõ possit. So. cõ
trarium est verum qꝺ ecclia in se nõ polluit̃ ex delicto homi
num: sed ad terroꝛem fit illa reconciliatio vt homines viden
tes qꝺ ex facto atroci sancta quasi polluant̃ ita vt indigeãt
reconciliatione inducant̃ ad cogitandũ quantũ sit elaboꝛã b
dum ꝑ expiatiõe ꝓpꝛij peccati. Ex hoc infert̃ ꝙ vbi ista fie
rẽt occulte nõ est opus recõciliatione: quia cessat causa indu
ctiua. qꝺ bene notabis ꝛ vide no gl. in. d. c. vnico. ¶ In glo.
in fi. Et ex hac gl. collige tres casus in quibus ecclia recõse
crat̃. ꝛ tres in qbus altare. ꝛ duos in qbus ecclia recõciliat̃.
6 ¶ † Primus casus qñ dubitat̃ an ecclesia fuerat ꝯsecrata c
ſꝫ est dubiũ qñ dicit̃ dubitari. Inn. s̃. e. sup rubrica quem se
quuntur doc. cõiter hic dicit qꝺ dicitur dubitari si nõ appa
ret scriptura in libꝛo ecclesie vel colũna vel tabula marmoꝛea
in qbus solet scribi tempus ꝯsecrationis. vel non apparet te
stis saltẽ vnꝰ deponẽs de visu vel s̃m quosdã de auditu. nam
hoc casu cum nõ tractat̃ de preiudicio alterius sufficiũt ta
les ꝓbatiões: qꝺ bñ notabis. nã põt facere regulã ꝙ scriptu
d ra in loco marmoꝛeo facta vel vnicus testis faciat fidẽ vbi
non agit̃ de p̃iudicio alterius. ꝛ ad hoc semꝑ allegat̃ dictũ
Inno. ꝛ facit de ꝯse. dist. iiij. paruulos. xxiiij. q. fi. sane. ꝛ. xxij.
7 q. v. hic. vr̃. ¶ Scđs casus est si parietes ecclesie sunt cõbu
sti. ꝛ est rõ qꝛ ꝯsecratio ecclesie ꝯsistit in exterioꝛi parte. fit em̃
delinitio seu vnctio cum crucibus in ipsis parietibus ecclesie
ab interioꝛi parte in superficie muri vnde violatur ipsa cõse
cratio ex ꝯbustione parietum. lꝫ parietes non coꝛruant. de
8 ꝯse. di. j. ecclesiis. ¶ † Tertius casus si parietes coꝛruerunt
ita qꝺ opꝫ de nouo ipsos reficere: ꝛ hoc ꝑ rationem p̃dictã.
ſꝫ glo. hoc limitat qñ simul ꝛ semel parietes coꝛruerunt ꝛ re
ficiũt̃. secus dicit ipse si hodie coꝛruerit vna certa pars ꝛ refi
ciat̃ cras alia pars ꝛ etiã reficit̃. ꝛ sic successiue. nam eadẽ vr̃
ecclesia. sicut dicimus in naui. nã si successiue reficiat̃ etiã to
ta eadẽ nauis dicit̃. vt in. l. ꝙ in re. ff. de leg. j. ꝛ idem dicit̃ po
pulus lꝫ aliqui moꝛiant̃ ꝛ aliq nascant̃. vt. l. proponebat. ff.
de iudi. ꝛ de hoc vide gl. q̃ hoc disputat in. c. de fabrica. de cõ
secra. distin. j. ꝛ istam opinionẽ vident̃ sequi doc. hic maxime
Hosti. Inn. sentit super rubꝛica. sed ibi refert ꝯtrium teneri a
quibusdã vt indigeat recõsecratione ꝛ hanc partem puto ve
rioꝛem. nã in istis spiritualibus ꝯsideramus veritatẽ non fi
ctionem. vt no. Archi. in. c. j. de voto. li. vj. sed in veritate non
est illa ecclesia. ex quo ex toto de nouo licet successiue est refe
cta. nã negari nõ potest quin ꝯsecratio q̃ ꝯsistebat in antiqs
parietibus sit sublata. ꝛ iure contraria loquunt̃ de fictione. d
Nec obstat. §. dicat̃ qꝺ ex quo fuit refecta priꝰ minoꝛ pars:
traxit maioꝛ pars minoꝛem partẽ ad naturã suam argumẽ
tum in. c. proximo. in fi. ꝛ sic de aliis partibus. nam dico qꝺ
hoc non procedit in istis que mistione cõfunduntur: vt dixi
9 in. c. j. s̃. eo. † Primus casus in qbus altare recõsecrat̃ est cũ
dubitat̃ an fuerit consecratum ꝛ declara prout dixi in eccle
sia. Scđs casus qñ mẽsa altaris est mota. Tertiꝰ qñ enoꝛmi
ter fracta: ad hoc. j̃. eo. c. ligneis. ꝛ declara vt dixi i. l. j. s̃. eod.

¶ Magis dignũ. an ꝛ qñ magis di gnuꝫ trahat ad se minꝰ dignũ adde oĩno qꝺ not. doc. oẽs. i. c. sup qõnẽ. §. si vo sup gl. i vs. dele. de offi. dele. ꝛ tex. in. l. si. §. ſꝫ ꝛ si ff. nau. cau. sta. Anto. Franci.

¶ An et qñ ma gis dignuꝫ attra hat ad se minꝰ di gnũ vide q̃ hñr in c. aq̃. ꝛ in. c. ꝙ ĩ du biis. de ꝯse. ec. vel alta. ꝛ vide Arch. i. c. anterioꝛũ. ij. q. vj. ꝛ in ca. de ieiu nio. lxxvj. dis. ꝛ hr̃ in. l. hr̃ditas. ff. de pe. here. ꝛ in. l. reli giosis. ff. de reli. et sum. fune. Sebasti. Sapia.

¶ Magis dignũ. hanc regulã exoꝛ nat Ias. i. l. impriũ colũ. iij. ff. de iuris. om. iu. Feli. in. c. j. col. iiij. s̃. de p̃scri. Sebasti. Sapia.

¶ Uniuersitas. vi de abb. in. c. extir pãde. §. qꝛ vo. col. j. in rep. s̃. de p̃bẽ. Dec. in ru. de iu. col. ij. in. j. lectura.

¶ Modici. cõfir mo per tex. valde no. ꝛ sin. in. l. j. §. ſꝫ sciẽdum. ff. de edi. edi. ꝑ quẽ tex. no. ibi Alber. de ro. ꝛ Ang. qꝺ statutũ loquẽs in vulnere nõ hꝫ locũ in vul nusculo ꝛ sic ĩ par uo vulnere. facit c. ligneis. j̃. eo. Anto. Francis.

¶ An appellatio ne vulneris veniat simplex percussio sup cute vl' paruũ vulnꝰ vide old. in ꝯsi. lv. ꝛ vide ꝑ an ge. are. in trac. ma le. ꝛ ibi ꝑ ang. are mi. i add. i vbo ꝑ cussit. tñ ꝺt tex. in l. si s̃uꝰ. in. §. rupis se. ꝛ ibi per flo. ff. ad le. aq. ꝙ scissio cutis vl' percussio cum tumefactiõe dꝛ ẽe vulnꝰ. de q̊ ẽt habet̃ in. l. vulne ris. ff. de iniur. Sebasti. Sapia.

¶ Scriptura. an scriptura in mar moꝛe faciat fideꝫ. vide Car. zaba. in c. ad audiẽtiã. i. iij. no. de spõ. Ias. in l. j. co. v. in. v. no. vs. ꝛ de scripturis an tiqs. ff. si cer. peta.

☩ Sebasti. Sapia.
a ¶ Hec.qd. Uide de hac.q. Fel.i.c. accedētes. col.pe. nul.℣. q̄rta cōclu sio.s̄.d p̄scriptio. vbi idem ↄcludit qd do. Abb.hic.
b ¶ Procurare.ad uerte tñ ꝙ lꝫ ep̄s ꝑ reconciliatione eccl'ie debeat ꝓcu rare tñ reconcilia tio nō est fiēda p p̄cio nisi hoc hēat ↄsuetudo.ad hoc a est gl.fin.in.c.nul lus ep̄s.in ℣.resti tuit.j.q.j.q hoc di cit p text.in.c.ne mo.de simo.
Zacharias.
c ¶ Fortius bn̄di ctio abbatis.add istū in.c.cuꝫ inter nūero.4. ꝛ qd ibi posui in apo. ad ip̄m.in ℣.bn̄dicit s̄.de elec.ꝛ Fel.in c.cū inter mona sterijs.col.j.℣si.de ista bn̄dictiōe.s̄. de re iudi.
Anton. Francis.
¶ An ꝓ reconci liatione eccl'ie seu illius ↄsecratione vl' ꝓ bn̄dictiōe ab batisse possit ab epo aliqd accipi ↄ̄ procurationem absqꝫ periculo si monie vid que ha bētur ꝛ plene tra dunt i.c.j.d simo. ꝛ qual'r fiat et qn̄ debeat fieri eccle sie recōciliatio vi de q̄ habent in.c. ꝓposuisti. d cōse. eccle.vel alta.
d ¶ Cōsuluisti. Et ꝑ gl.h q̄ dicit qd idē iudicamus de cimiterio qd de ecclesia habes vl tra allegata in ea bonū tex.in.c.cuꝫ eccl'ia.j̄.de immu. ecc.ꝛ meliorē qui non consueuit ad hoc allegari in.c. si ciuitas.ij.rñ. de sen.exc.li.vj. ꝛ idē dicunt doc.ibi.de quo dicit hic do. Bar.de bellenzi nis se fuisse pridie interrogatū ꝛ ꝙ nesciebat illū tex.

Prim⁹ casus in quo ecclesia polluit̄ ꝛ indiget recōciliatiōe est ꝑ sanguinis effusionē. Scd's ꝑ effusionem seminis. Pōt addi tertius s̄m precedentē opi.gl.qn̄ successiue eccl'ia fuit re parata nā dꝫ recōciliari s̄m opi.gl.lꝫ non sit polluta.sꝫ adde 10 duos casus quos habes in.c.cōsuluisti.j̄.eo.† Sꝫ dubitatur nunqd execrata ecclesia debeat et̄ recōsecrari altare ꝛ qd in pollutione. Cōcludūt doc.hic ꝙ possibile est ꝙ ecclesia indi geat recōsecratiōe ꝛ nō altare:ꝛ idē eꝫ sec⁹ est in pollutione. rō diuersitatis:nā cōsecratio ecclesie consistit i parietib⁹ ꝛ est separata a cōsecratiōe altariū vñ pōt violari ↄsecratio eccle sie puta q꞉ parietes sunt ↄbusti vel corruerūt ↄsecratiōe alta riū remanēte intacta ꝛ ita ecōtra.nā altaria pñt destrui pa rietib⁹ ecclesie remanētibus illesis:sed pollutio cōcernit totū corp⁹ ecclesie.nā ex homicidio cōmisso in ecclesia totū corp⁹ cū sit vnitū ꝛ indiuiduū polluit̄ ideo etiā in altarib⁹ nō pōt 11 celebrari an̄ recōciliationē cū sint in corpore ecclesie. ¶ † Et a tractat̄ hec qōᵃ quotidiana: cui⁹ expensis debeat venire ep̄s ad ecclesiā recōciliandā. Uincen.in.c.cōquerente de offi.ord. dicit ꝙ ep̄s dꝫ hoc facere expensis suis : q꞉ ꝑpter hec ꝛ simi lia habet reditus. Nec obstat.c.cum sit romana.j̄.de simo. q꞉ loquit̄ in cōsecratione ꝛ placet ista opi.ar.c.j.de cē.lib.vj. Sed alij vt refert hic Joā.an.distinxerūt aut scit̄ quis vio lauit ꝛ est soluendo:ꝛ tūc expēsis illius debet recōciliari.ar. in.c.fi.de iniur.ꝛ in.l.j.ff.de eo ꝑ quē factū erit.aut nescit̄ vel non est soluendo ꝛ tūc recurrendū est ad cōsuetudinē ꝛ statu tū ecclesie.qbus deficientib⁹ rector ꝛ parochiani debent ꝓcu b rareᵇ ep̄m.ar.in.d.c.cū sit.in defectū omniū dꝫ ep̄s facere ex pēsis suis ar.j.q.iij.cauendū.ꝛ hec opi.vr̄ placere Jo.de lig. in clem̄.j.de cele.mis.ꝛ illa eadem mihi satis placet. ꝛ hec de isto.c.sufficiant. Abbas.

☞ Ordines plures sacri non possunt vni eadē die conferri.
Episcopi nō possunt consecrari nisi die dominico.ꝛ idem in abbatibus benedicendis.

CUm sis. Plura altaria simul in eadem ecclesia cōsecrari possunt.ꝛ idē in pluribus ep̄is.h.d. ¶ Casus literalis. Cū plu res clericos possit ep̄s simul ordinare quesitū fuit a quodā archiep̄o vtrum plura altaria in vna ecclesia ꝛ plu res ep̄os possit ep̄s simul consecrare.ꝛ papa rñdet ꝙ potest. 1 Ber. ¶ † Et fuit rō dubitandi.nā vni ꝑsone nō pñt plures sacri ordines eadē die ↄferri.vt in.c.lr̄as.de tēpo.or. Itē vni ca missa in die per ep̄m dici pōt:vt in.c.consuluisti.j̄.ti.pxi.ꝛ iste cōsecrationes non fiūt sine missa:de quo tñ dic vt habes gl.no.in.c.qd sicut.de elec.vbi disputatur an celebratio mis se sit de substantia consecrationis:vnde videbat̄ ꝙ plura al taria in eadē ecclesia simul cōsecrari nō possent ꝛ idē in ep̄is. sed contrariū hic deciditur.nā nihil obstat quominus in ea dē missa ꝛ in eodem loco nō possunt plures ep̄i cōsecrari vel 2 plura altaria. ¶ † Et not.text.ibi:in vna ecclesia.ex hoc enī verbo potes inferre ꝙ si altaria sint in diuersis ecclesijs non possunt simul cōsecrari:q꞉ requirit̄ hic certa forma que non pōt saluari in altaribus non pñtibus.ꝛ lꝫ hic cōsecratio ep̄o rū ꝛ altariū parificentur : tamen differūt in die consecratio nis:q꞉ altaria possunt ↄsecrari quolibet die sicut eccl'ia.vt in c.ij.s̄.eod.sed episcopi non nisi die dn̄ico vt in.c.j.ꝛ.c.qd die. lxxv.dist. Quid aūt de bn̄dictionib⁹ abbatum:vide bonam gl.in cle.attendētes.de statu reg.in ver.bn̄dici.ꝛ per Host.in c.cum ↄtingat.de eta.ꝛ qualita.ꝛ nō est hoc iure expressum: sed per argumenta cōiter tenemus qd in diebus dn̄icis sicut obseruat̄ in consecratione ep̄orum.nam si minores ordines non possunt conferri quolibet die ꝑpter reuerentiā:vt in.c.j. de tēporibus ordi.fortius benedictio abbatis ᶜ q̄ dat pote statem ipsi abbati cōferendi minores ordines:ꝛ sic minores ordines dependent ab ista benedictione ergo debet impēdi cum maiori solennitate ꝛc. Abbas.

☞ Ecclesia non reconsecratur si ruerit tectum, parietibus saluis ꝛ integris remanentibus.
Altare viaticum qd fit ex ligno in quo est ille paruus lapis an execretur si lapis ille remoueatur a ligno.

LIgneis. † Corruente tecto parietibus illesis ꝛ mēsa altaris nō enormi ter fracta nec altare nec eccl'ia cōsecrat̄.h.d.scd'a ibi:inquisitioni. ¶ Casus literalis. Ligna eccl'ie consumpta sunt vetustate vel alia cā tectū ecclesie destructū ꝛ consumptum est:sed parietes integri remanserunt ac men sa principalis altaris modicam passa est fracturam:repara tum est tectū.querit̄ vtrū ecclesia vel altare debeāt cōsecrari. rñdet papa ꝙ cū parietes in sua integritate ꝑmanserūt:nec ecclesia nec altare ꝑpter cām predictam dꝫ denuo cōsecrari. Ber. ¶ No.j.ex tex.iūcta gl.ꝙ cōsecratio ecclesie ↄsistit non in tecto sed in parietibus ideo corruente tecto remanētibus parietibus nō fiet reconsecratio. ¶ No.ij.qd altare non exe crat̄ si patit̄ modicā fracturā:sec⁹ si enormē. Et aduerte q꞉ tex.nō distinguit vtrū fractura sit in loco cōsecratiōis ꝛ ideo intelligo indistincte:ꝙ vbicunqꝫ cōtingit enormis fractura mēse altaris execratū est altare:ꝛ hoc q꞉ vr̄ perdere formam 2 suā.ꝛ facit ad ea q̄ dixi in.c.j.s̄.eo. ¶ † Et per istū tex.infert abbas ad qōnē quotidianā.nunqd altare viaticū sit execra tum si lapis remoueat̄ a ligno.nā sepe altare viaticum fit ex lapide paruo inserto ligno:ꝛ cōcludit ꝙ non:ꝛ credo ꝙ vult arguere a simili.nā sicut corruēte tecto ecclesie remanētibus parietibus non fit recōsecratio:ita sublata illa tabula seu li gno cui inherebat lapis nō debet fieri recōsecratio. Jo.and. hoc fatet̄ si sepulchrū est in ipso lapide.secus autē si in ligno esset sepulchrum siue foramē ꝛ ibi esset ↄsecratio ꝛ lapis esset loco sigilli ꝛ hoc est indubitatū:nā tūc violat̄ cōsecratio. Sꝫ ego dubito etiā in priori casu ponēdo ꝙ altare recipiat for mā suā ex ligno ꝛ lapide:puta q꞉ lapis est ita paru⁹ ꝙ per se nō sufficeret ad formā altaris viatici.nam lꝫ cōsecratio fit in ipso lapide tñ sublato ligno verū est dicere ꝙ ip̄m altare pa titur enormē fracturā:ꝛ sic perdit formā suam.ad hoc addu co istū tex.in scd'a parte nā hoc casu qn̄ lignū vel tabula est de forma altaris ↄsecratio fuit facta in toto altari:lꝫ fora men sit in certa parte fractū ꝛ hoc credo verius. ¶ In gl.in fi.hanc glo.declara prout dixi.in.c.proposuisti.s̄.eo.

1 ☞ Ecclesia polluitur si in ea sepeliatur excōmunicatus.4.
2 Cimiterium si est pollutum an sit polluta ecclesia.
3 Excommunicationē an incurrat ille qui participat cum ex communicato mortuo puta ipsum sepeliendo.
5 Ecclesia debet iterum reconsecrari qn̄ fuit consecrata ꝑ no torie excommunicatum.
6 Excommunicatus sacerdos recte conficit eucharistiam ve ram que non indiget alia reconsecratione.

d COnsuluisti. ᵈ † Breue vl' pōt sic sum 1 mari. Polluitur ecclesia vel cimiterium si excōicatus in ea sepelit̄. ¶ Ca sus lr̄alis. Corpora excōicatorū in cimeterio eccle sie sepulta sunt queritur vtrū cimiteriū dꝫ denuo consecrari. rñ.papa ꝙ cimiteria illa recōciliāda erūt ꝑ aspersionē aque solenniter benedicte sicut in reconciliationibus ecclesiarum fieri cōsueuit eiectis prius corporibus excōicatorū si a corpo 2 ribus fidelium discerni poterūt. Ber. ¶ † No.ꝙ cimiterium ecclesie polluit̄ queadmodū ꝛ ip̄a eccl'ia:ꝛ an cimiterio pol 3 luto polluat̄ eccl'ia.vide tex.i.c.vno.e.ti.li.vj. ¶ † Scd'o no. ꝙ excōicat⁹ nō est in cimiterio sepeliēdus ꝛ nunqd sepelien tes eū incurrāt sn̄iam excōicationis.vide tex.in cle.eos.de se pul.ꝛ vide bo.gl.in.c.ad hoc.j̄.de priuil.q̄ tractat nunqd cōi cās excōicato mortuo incurrat excōicationem minorē sicut incurrisset cōicando viuo.ꝛ tenet ibi gloss.notabiliter ꝙ sic:lꝫ 4 Host.teneat ibi ↄ̄riūm.sꝫ dic plene vt ibi dixi.† Sꝫ quero qd si excōicatus sepeliret̄ in ecclesia.sol.sentit hic Jo.and.ꝙ ec clesia dꝫ recōciliari ꝛ parietes et̄ sunt radēdi ꝛ corpora excōi catorū sunt reijcienda,de ↄsecra.distin.j.ecclesia . ꝛ idē si pa gani sepelirent̄.Sed hoc dictū non plꝫ quatenus dicit ꝙ pa rietes sunt radendi.nā per hoc violaret̄ ↄsecratio eccl'ie:ꝛ sic esset recōsecrāda. Nec ob.c.ecclesia allegatū ꝑ Jo.an.q꞉ loq tur in eccl'ia nōdū ↄsecrata:tūc enī est verū qd p̄dixi.sec⁹ aūt si eccl'ia est ↄsecrata rōne p̄dicta. Et habes ex tex.vnū casum addendū ad no.in.c.proposuisti.s̄.e.vbi eccl'ia seu cimiteriū 5 recōciliat̄.† Alium casum ponit hic Jo.an.s.qn̄ eccl'ia seu ci miteriū fuisset ↄsecratū ꝑ notorie excōicatuꝫ.nā si sepultura corporis excōicati polluit istum locū:fortius qn̄ ipsa ↄsecra tio fit ꝑ manus notorij excōicati:ꝛ vr̄ hic facere regulā quod oia q̄ ↄsistunt in exterioribus ꝛ benedictionibus ꝛ ↄsecratio nib⁹ nō dn̄t exercitari ꝑ fideles si gesta sunt ꝑ notoriū excōi 6 catū ante recōciliatiōem.† secus dicit in corpore Christi ꝛ in alijs sacramentis:nā illa sunt verissima in se:nec indigent re cōciliatiōe:lꝫ excommunicat⁹ ↄfecerit.facit.j.q.j.in.c.multi. ꝛ adde istū aliū casuꝫ ad no.in.d.c.ꝑposuisti.vide qd no.i.d. c.ij.de sacra.nō ite. Itē vide et̄ text.cū gl.xiij.q.ij.c.cū gr̄a.et c.nullus.vbi habes quare corpora fideliū sepeliunt̄ in sacro. ꝛ habes ibi bonum consilium vbi debet eligi sepultura.

1 ☞ Ecclesia si fuerit contemplatione alicuius ↄsecrata dꝫ ꝑ eundem dotari : ꝛ eodem modo debet dotari per illum qui fundauit.2.3.ꝛ debet dotari ita ↄgrue vt collegiati possint commode viuere.5.
5 Fundantes capellas vel ecclesias cogi possunt per iudicem ecclesiasticum ipsas dotare: ꝛ ista obligatio trāsit in heredē nec debet agi contra tales fundantes multum seuere q꞉ ta lis obligatio venit ex mera liberalitate.4.

Episcopus

Eps si cōsecrauerit ecclesiam indotatam: potest cogi de reditibus sue ecclesie vel patrimonij sui illam dotare.

Cum sicut. ¶†Qui fecerit ecclesiam consecrari tenet eā dotare tene menti hūc casum. In prima facti narratio. In scđa exhortatio.ibi:cū sit. ¶Casus literalis. Regina vngarie quandā ecclesiā nō dotauit: z eā fecit cōsecrari z in ea fuerūt clerici instituti sed ecclesiā nō dotauit. clerici illius ecclesie significauerūt hoc.d.pa.vnde ipse scribit regine dicens: cum ecclesia non sit consecranda nisi de dote sit ei prouisum tanto libentius ad dotandum ecclesiā predictā liberalitatis seu prouisionis manus aperire dz quanto ex debito iā tenet. ¶†No.j.ex tex.iūcta gl.ꝙ fundans ecclesiā[a] vel faciens eam ꝯsecrari obligat ad dotē cōpetentē illi dādam. queadmodū pater carnalis obligat ad dotē cōpetētem filie dādam.l.fi.de do.promis.ita z qui fecit ecclesiam cōstrui vel cōsecrari: quia quodāmodo censet pater cum deduxerit ecclesiā de nō esse ad esse. ¶Scđo no.ꝙ in hoc casu ecclesiasticus iudex hz iurisditionem in laicū. ¶†In gl.ibi: vel si hoc omissum fuit in fundatiōe.dic ergo ꝙ añ fundationē debet dos ꝯstitui: vt in.c.nemo.de ꝯse.di.j.z si fuit omissum in fundatione non dz consecrari nisi dos assignetur: vt hic.z si fuit omissum pōt ꝯpelli fundator seu faciēs eam ꝯsecrari ex quasi cōtractu.z lz glo.hic in fi.dicat ꝙ prius sit cōueniēdus cōsecrator: nō bene dicit.nā vt pbatur hec actio est prius dirigenda ꝯ facientē consecrari. Nec obstat motiuum gl.imo facit potius p: quia si eps ordinat ad presentationez alicuius prius cōpellitur psentator ꝙ ordinator vt in.c.cum scđm.de preben.sed in defectu fundatoris seu faciētis ꝯsecrari agēdū est ꝯtra epm cōsecratorem qui dotabit vel ex bonis ecclesie sue si sine enormi lesione hoc fieri poterit.argumentum in.c. apostolice.s̄.de dona.vel de patrimonio suo sicut in simili no.in.c.de multa.s̄.de prebē. Et no.ꝙ hec obligatio transit in heredē: vt in glo.z in iuribus allegatis in ea. Et not.quia sepe accidit maxime in constitutionibus capellarū. ¶†In eadē gl.ibi: recipere hospites zc.dicit Hosti. qđ si tāta deberet esse dos pauci reperirent qui vellent ecclesiam cōstruere: vnde sufficit fm eum ꝙ assignet vnus māsus p dote.z quid sit mansus.vide bonū tex.in.c.j.s̄.de censibus.z ibi in glo.et dicit ꝙ cū ista obligatio peruenerit ex mera liberalitate non debet multū seuere agi cōtra ipsum edificatorē: nec est opus ꝙ dos detur a principio p hospitalitate tenēda: vel pro iuribus episcopalibus soluendis: nam ecclesia impotens non tenetur ad ista.imo nec tenetur pcurare episcopum visitātem. xvj.q.iij.in.c.cauendū.sed si ecclesia peruenerit ad pinguiorē fortunam tunc poterit exercere hospitalitatē z alia facere de quibus in glo. Et no.bene hoc dictum. Hostiē.z adde opin. Vincen.qui dicit in assignatione dotis[b] attendendū vtrum eccl'ia sit parochialis: nam tunc habenda est ratio decimaz z oblationū z aliarū obuentionū spiritualium. ¶†Potest enim ex omnib' predictis inferri ꝙ dos dz esse tāta vt psbyter viuere possit saltem cū vno ministro habito respectu ad obuentiones spirituales.z si ecclesia est collegiata dz dotari fm quantitatē z numerū collegiatorū z qualitatem collegij. z vide qđ notatur.xxj.q.j.c.j.z vide bo.glo.ad predicta in.d. c.nemo.de consecra.di.j.

☞Ecclesia polluta non potest per simplicem sacerdotē reconciliari nisi ex commissione pape.8.
Eps non potest delegare ea que sunt ordinis illi qui non est eps z non habet similem ordinem.5.8.
Episcopus potest committere potestatem excommunicandi alijs: licet non sint episcopi.
Eps potest delegare quicquid habet qđ sit meri imperij.
Papa nō potest dare potestatem non sacerdoti conficiendi corpus Christi.8.
Episcopatus est ordo z non dignitas.
Gesta ratione consuetudinis que reputatur irrationabilis sunt toleranda saltem ex misericordia.
Constitutio iuris antiqui declaratoria extendit ad pterita.

Aqua. †Ecclesia polluta p sacerdotē simplicem recōciliari nō potest etiam si aqua fuerit p episcopū bñdicta. Tria facit. Ponit dictū: dānat cōsuetudinē causam reddens: z subdit pteriti tolerātiā. Scđa.ibi: nō obstāte. Tertia ibi: qđ autem. ¶Casus literalis. In prouincia bracharensi quando ecclesia vel per sanguinis effusionē vel alio modo fuerat violata reconciliabatur per simplices sacerdotes: peruenit hoc ad notitiā pape: vnde super hoc scribit epo astoriceñ.dicēs quod per alium epm ꝙ per proprium ecclesia pōt reconciliari aqua per epm benedicta.z qđ nō per simplices sacerdotes decetero ecclesie reconcilientur non obstante consuetudine puincie brachareñ.que dicēda est potius corruptela: qz licet eps cōmittere possit que iurisditionis sunt inferioribus clericis: tamen ea que sunt epalis ordinis nō potest eisdē clericis inferioribus demandare.qđ autem super recōciliatione hmōi hactenus factū est de mandato eporum duxit de misericordia tollerandū. Ber. ¶†Not.primo bonam regulā in materia delegationis qđ ea que sunt ordinis epalis nō pñt cōmitti nō episcopo: multa enim sunt que nō possunt fieri nisi per episcopos tanꝙ dependentia ab ordine episcopali: vt cōsecratio virginum: ordinatio clericorum: consecratio ecclesiarum z similia: de quibus vide tex.lxviij.distin.quāuis.ea vo que sunt iurisditiōis demādari pñt etiā nō epis. ¶†Ex quo infert ꝙ potestas excōmunicandi potest cōmitti etiam non epis.z idem de omnibus que eps cōsequit in sola cōfirmatione de quibus in.c.trāsmissam.de elec.z ad predicta vide glo.singu.quā tenebis mēti in.c.peruenit.xcv.distin.q̄ dicit ꝙ nihil habet eps quod sit meri imperij quod nō sit delegabile: sed distingue put habetur hic in tex.nam ea que sunt ordinis nō debent cōmitti nisi habēti illum ordinē. ¶†Ex quo infert ibi gl.no.qđ etiā papa nō posset dare potestatem non sacerdoti conficiendi corpus Christi: qz in dispositione diuina illud est distributū ordini sacerdotali.vt in.c.j.§.vna. de sum.tri. ¶†Et ex hoc posses facere aliam regulaz qđ ea que sunt alicui' ordinis nō pñt delegari alicui non habenti illum ordinem: z sic nō est speciale in epo. ¶†Et ex hoc z ex tex.notabis ꝙ epatus est ordo[c] z nō simplex dignitas: licet theologi teneāt cōtrarium: de quo vide bonā gloss.in pemio sexti. ¶†Ultimo no.z tene menti ꝙ cōstitutio iuris antiqui declaratoria extēdit ad preterita: licet reperiat cōsuetudinē in oppositū ex quo declarat irrationabilitatē cōsuetudinis: z sic gesta pretextu consuetudinis irrationabilis non tenent: vnde papa hic ex misericordia tolerauit actus precedentes. z de hoc vide qđ dixi in.c.fi.de ꝯstitu.z vide tex.cum gl.i cle. ij.de rebus eccle.nō alienan.sed vide bonā.gl.in.c.cum venerabilis.s̄.de cōsuetu.q̄ videt velle ꝙ gesta pretextu cōsuetudinis que reputabatur irrationabilis sunt toleranda: saltez ex misericordia: vt hic: z hoc tene menti. ¶In gl.prima ibi: ꝯtra iuris naturā.potest dupliciter glos.intelligi. Primo qđ consuetudo irrationabilis est contra iuris naturam.nam de iuris natura est ꝙ quis exerceat ordinē quem recepit.nā potestas ministrādi seu exercēdi ea que sunt ordinis nō dependet ex nuda voluntate superioris.sed cōsistit in certa forma tradita per ecclesiā: z ista est ratio decidendi in tex.nā ea que sunt iurisditionis cōsistunt in nudo exercitio seu voluntate: ideo possunt delegari cuicūqz: secus in his que sunt ordinis. ¶†In gl.fi.in fi.z ex hoc z ex tex.collige papam posse committere simplici sacerdoti potestatem reconciliandi ecclesiā: z vide qđ plene no.in.c.quāto.de consuetudi.z idem dicerem de omnibus que sunt iuris episcopalis ex dispositiōe humana.quia in illis papa habet plenitudinē potestatis in.c.ppo suit.de cōcessio.preben.sed ea que in dispositiōe diuina sunt tributa certo ordini nō possunt cōmitti illum ordinem non habenti etiam per papam: vt vult gl.singu.in.d.c.peruenit. z no.istam regulam zc. Abbas.

☞Ecclesia etiam non consecrata si polluatur adhuc est reconcilianda sed non requirit aliam solennitatem quam si esset consecrata.
Ecclesie appellatiōe venit in materia fauorabili basilica: que est ecclesia non consecrata.
Missa non potest nec debet dici in loco non consecrato: nisi cum altari viatico.
Ecclesia polluitur per immissionem seminis.
Ecclesia occulte polluta nō requiritur qđ vlteri' recōciliet.

Si ecclesia. †Ecclesia ēt nō ꝯsecrata si polluitur reconcilianda est h.d.hz duo dicta.scđz ibi: est tamen. ¶Casus literalis. Aliqua ecclesia nō consecrata sanguinis effusione aut alio modo polluta est: queritur qualiter sit reconciliāda.rñdet papa ꝙ lauet aqua exorcizata: ne diuine laudis organa suspendant in ea.z ꝙcito poterit fieri debet ꝯsecrari. Ber. ¶†Not.qđ basilica largo mō pōt vocari ecclesia: vt hic.z vide qđ dixi.s̄.super rub.[d] Et ex hoc z ex text.infero quod in materia fauorabili z priuilegiata appellatione ecclesie venit basilica seu ecclesia non consecrata.nam ex quo est deputata ad diuinum cultum z protinus est consecrāda habetur pro consecrata in fauorem ipsius.sicut in simili dicitur quod de proximo militādus habetur pro milite.l.penulti.ff.de testa.mili. ¶†Secundo no.ibi: suspendantur: z tene menti quod in ecclesia nondum consecrata licite celebratur

Sebasti. Sapia.
[a] ¶Fundās ecclesiam. Aduerte tñ ꝙ fundans capellam in ecclesia nō tenet eam dotare vt cōsuluit Jo.de ana.in consi.xxiij. incip.primo videt quem refert et sequitur.d.Fel.i.c. ex parte.s̄.colū.j. post mediū.s̄.de rescriptis.

Sebasti. Sapia.
[b] ¶Assignatione dotis. Quid autē si fundās ecclesiā aliqua donauerit ecclesie an psumit ꝙ illud fecerit p assignatione dotis.vide Pet.de peru.tenētē ꝙ sic tractat.canonice epalis.i.vij.c.quē refert z seqt Bal. de bariolinis de peru.i trac.de dote in.j.parte.vbi vult hoc pcedere etiā si fundās ecclesiā sit talis qui nō teneat dotare. quādo eccl'ia erat pauper z indotata vt ibi per eum.
Zacharias.

[c] ¶Epatus est ordo. Adde Gemi. in proe.vj.nūe.1 z Et ibi in apo.cel. in ver.pōt appellari ordo.z feli.in c.sicut pro ceteroz in prin.j.de simo.
Zacharias.

[d] ¶Sup rubrica. Adde qđ ibi dixi nu.3.in ver.basilica.z Barto.post gl.in.l.pediculis. §.idem q̄rit.ff.de aur.z argē.leg.

diuina:nā hic mādat vt protinus reconcilietᷓ ne officiū diuinū in ea suspendatᷓ.dic tñ ꝙ in ea dꝫ celebrari cū altari viatico:q2 in locis nō cōsecratis celebrari non potest.de cōsecra. dist.j.missarū.dixi super rubri.Et aduerte ꝙ hic non fit mentio de licētia epi videtᷓ ergo qꝺ ex quo locus a primordio est 4 deputatꝰ ad diuinas laudes nō exigatᷓ alia licētia.¶ †Itē no.qꝺ post pollutionē eccl'ie contingentē ex sanguinis vel seminis effusione organa clericorū in ea suspenduntᷓ.Ex quo infero qꝺ nedū missa sed nullū officium dꝫ ibi celebrari añ recōciliationem.An autem de facto ibi celebrantes incurrant irregularitatē.Host.sentiebat ꝙ sic quia ecclesia videtur interdicta:argumētū hic.sed ꝯtriū est hodie determinatū ꝛ habetᷓ in.c.is qui.de sentē.excō.li.vj.non est ergo eccl'ia interdi- 5 cta si organa clericoꝝ sunt suspēsa.¶ †Ultimo hic queritᷓ nunquid pollutio nocturna cōtingens in ipsa eccl'ia polluat eā vt indigeat recōciliatiōe.Io.and.dicit ꝙ cōsuetudo satis rōnabilis hꝫ ꝙ nō:licet pollutio,qñq3 cōtingat cū peccato. Et an ꝛ qñ ꝓueniat hoc sine peccato vide tex.cū gl.no.vj.di. testamētū.Sed ego dico ꝙ alio respectu eccl'ia isto casu non est reconcilianda:q2 talis pollutio cōtingit occulte:ꝛ ea que occulte fiunt non indigent recōciliatiōe ꝛ ꝑ ea q̄ dixi.i.c.ꝓposuisti.s.eo.ꝛ declara hūc tex.ꝑ ea q̄ dixi in.d.c.ꝓposuisti.vt 6 est gl.nota.in.c.vno.j.e.li.vj.¶ †In gl.j.ibi:in fi.not.finem gl.ꝛ ꝑ iura in ea allegata.Clemēs papa mādauit denūtiari excōicatos effractores cuiusdā eccl'ie nondū ꝯsecrate vbi tñ celebrantᷓ diuina.ꝛ no.qꝺ ꝓprie sacrilegiū nō cōmittitᷓ ibi:q2 nō leditᷓ res sacra sed ꝓpter deputationē gaudet eo priuilegio quo sacra.¶ In gl.ij.in fi.Host.vr̄ sequi primā opi.sed Io.an.ꝛ cōiter doc.trāseunt cū opi.gl.ꝛ illa vr̄ verior per rōnes gl.Itē si exigeretᷓ pñtia epi posset immediate cōsecrari. ꝛ tñ tex.dicit ꝙ̄ citius fieri pōt.Item in expectādo epm pñt diu diuina subsidia suspēdi ꝯ mentē tex.ꝛ in.c.pe.de immu. eccle.q2 licet iste locus nō consecratus gaudeat eodē priuilegio cū ꝯsecrato,nō tñ sequitᷓ ꝙ in recōciliatiōis actu debeat seruari eadē forma.nā cū magis delinquatᷓ in loco ꝯsecrato expedit vt maior fiat demōstratio in actu recōciliatiōis.ar. in.c.cum illorum.de sen.excō.ꝛ in.c.cū bone.de eta.ꝛ quali.

a ¶ De celebratione missarū. Pro ītellectu huiꝰ rubri.vide oino san. Tho.in.iiij.sent. di.xij.q.j.artic.ij. circa mediū vbi dicit qꝺ q̄tidie in eccl'ia missa cātatᷓ multiplici ratiōe: prio q2 opꝫ semꝑ esse paratā medicinam ꝯ pctā quotidiana.scꝺo vt lignū vite fit in medio paradisi.tertio vt Christꝰ quotidie nobis vniatᷓ sacr̄aliter.q̄rto vt sit apud nos magne memorie.q̄nto vt vero agno quotidie vtamur.

¶ De celebratione missarum [a] ꝛ sacramento eucharistie, ꝛ diuinis officijs. Rubrica.

¶ Supra visum est de consecra.ecclesie vel altaris.sed q2 in ecclesia consecrata misse celebrantᷓ ꝛ alia diuina officia dicūtur:ideo subiungitur hec rubrica. Abbas.

1 ☞ Peregrini ꝛ hospites licite sumunt sacramēta in parochia ad quam confluunt.

2 Peregrini si eligunt sepulturam extra parochiā in qua moriuntᷓ:cui debebitur quarta portio relictorum ecclesie cathedrali vel parochiali.

3 Papa non potest facere,quin clerici dicant officium sꝫ bene potest dare facultatem mutandi officium.

4 Clericus beneficiatus vel in sacris cōstitutus lꝫ non sit bñficiatus sunt obligati ad dicendum officium.

5 Clerici in minoribꝰ cōstituti:beneficiati absentes ex probabili cā ꝛ per aliū seruiētes sunt obligati dicere offm̄ domini. Absens ex cā studij dicitur ex causa probabili abesse.

6 Clerici tenentur ex precepto dicere officiū beate virginis. In preceptis multa reperiuntᷓ ex institutis sanctorū patrū que tamen non reperiuntur scripta.

7 Clerici in minoribus non beneficiati tenentᷓ dicere officium licet consuetudo cōtrariū obseruet:que non dicētes excusat.

8 Clericus non dicens officium sine causa rōnabili tenetur ad restitutionem fructuum beneficij in foro anime. Clericus nō residens in beneficio suo:si illo priuatᷓ an teneatᷓ ad restitutionem fructuum.

9 Clericus qui non dixit officium per plura tempora pōt cōpelli ad penitētiam per sacerdotem:non solum ad redicēda officia pretermissa:sed etiam ad interesse.

10 Clericus infirmus excusatur ab officio dicēdo nisi esset leuiter infirmus.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Quod papa. hāc opi.sequitur Feli.in cap.que in ecclesiarū.col.vj. versi.scꝺa conclusio ibi in dispensando.s.de cōstitutio.

Presbyter. Cōmuniter non summatᷓ ꝓpter multitudinē dictorū:sed fm̄ vnū intellectū pōt sic summari.Presbyter tenetur horis debitis dicere horas canonicas.permittitᷓ tñ sibi ex cā dicere eas vsq3 ad vesperas iclusiue.h.d. Primo ꝑcipit offm̄ dici horis debitis:ꝛ ex cā ꝑmittit anticipationē.Scꝺo specificat casum quare ꝑmittitur sibi anticipare ibi:deinde.Tertio cōcludit.ibi:ergo.¶ Casus l'ralis. In cōsilio agatheñ.q̄rebatᷓ de horis cōuenietibꝰ circa offm̄ dicendū.Et rñdetᷓ ꝙ p̄sbyter mane matutinali offō expleto pēsum seruitutis sue.s.primā:tertiā:sextā:nonam:vesperāq3 persoluat:ita tñ vt i horis cōpetētibꝰ iuxta possibilitatē aut a se aut a scholaribꝰ publice cōpleatᷓ.Deide pactis horis et ifirmis visitatis si voluerit exeat ad opꝰ rurale ꝛ alia faciat que in tex.sequuntᷓ.B.¶ No.j.ibi:mane iūcto ꝟ.ibi expleto.ꝙ matutinū dꝫ esse expletū mane ꝛ sic añ ortū solis.vñ dicit Hosti.ꝙ lꝫ mane expleri debeat tñ dꝫ media nocte ichoari.ꝑ hoc ꝙ seq̄tᷓ in tex.media nocte ꝛc.Ex quo infero ꝙ matutinū ē de vigilijs nocturnis nō diuinis.ꝛ sic illa autoritas septies i die ꝓcedit in die naturali ꝯtinēte.xxiiij.horas.ꝛ qꝺ postea tex.dt de nocturnis vigilijs ꝛc.voluit spal'r diuidere ipsas horas inter diē artificialē ꝛ noctē.nō aūt voluit de notare ꝙ essent vigilie nocturne preter septē horas nūeratas in tex.ꝛ sic intelligo istū tex.ꝛ qꝺ sic voluerit pꝫ ꝙ matutinū hic ꝯnumeratᷓ i septenario nūero q ꝑsolui dꝫ q̄libet die:ꝛ tñ matutinū dr̄ de nocte:sꝫ expleatur de mane.Sꝫ de vno dubio si matutinū incipitᷓ media nocte nō vr̄ ꝙ expleatᷓ mane.q2 non ponitᷓ tm̄ tp̄s ad dicendū matutinū nisi seruaretᷓ cōsuetudo quorūdā religiosorū q media nocte icipiūt matutinū,ꝛ dicūt vsq3 ad laudes ꝛ postea icipiūt laudes modicū añ diluculū ꝛ explēt de mane:ita vt tūc sit hora p̄me.ꝛ tūc optime seruatᷓ qꝺ dr̄ i tex.sꝫ tunc nō septies sꝫ octies ꝑsoluūtᷓ laudes.ꝛ facit qꝺ no.Archi.in.c.p̄sbyter.xj.di.vbi tacite innuit ꝙ octo sunt hore canonice separando illā autoritatē media nocte ꝛc.a septem horis alijs de q̄bus in illa alia autoritate septies i die ꝛc.hic tñ iudicio meo apte iure nō ꝓbatᷓ.vt.s.dixi.ꝯ hoc tñ facit q2 matutinū est i p̄ma hora diei naturalis ꝛ hic cōputatᷓ sub illo nūero septenario q expletᷓ i die naturali.Ex quo necessario iferᷓ ꝙ illa autoritas media ꝛc.ꝯprehēditᷓ i illa septies i die.sꝫ vt dixi hic distinguit iter diē artificialē ꝛ noctē. ¶ No.ibi pēsum ꝟuitutis ꝙ sicut vasallꝰ tenetᷓ dño soluere tributū ꝛ seruitium:sic clericꝰ tenetᷓ soluere hāc ꝟuitutē deo.s. i dicēdis horis canonicis.ꝛ expone pēsum.s.q̄titatē vl' debitū.ꝛ idē ꝟbū pōitᷓ.iiij.di.deniq3.¶ Tertio no.ꝙ offm̄ diuinū appellatᷓ hora ꝛ ēt vigilia.ꝛ dr̄ hora ab oro oras:appellantᷓ vigilie:q2 in eis dicēdis debēt clerici vigilare ꝛ non dormire. ¶ Quarto no.infirmis visitatis ꝙ sacerdos parochialis nō dꝫ exire ciuitatē:qn priꝰ visitet oēs parochianos ifirmos ne q̄s sine ꝯfessione seu eucharistia decedat.facit de offō archip̄sby.i.c.iij.¶ No.ibi:opus rurale.ꝙ hoc opꝰ nō est clericis etiā p̄sbyteris interdictū.¶ Itē no.ibi ieiunꝰ.qꝺ p̄sbyter parochialis tenetᷓ seruare ieiuniū vsq3 ad horā tertiā i qua pōt missa celebrari fm̄ qualitatē diei.Et ex hoc ꝟbo infero ꝙ sacerdos parochialis nō dꝫ cā celebrationis recipere vinū purificatū:nisi habeat aliū sacerdotē q sit paratꝰ dicere missam superueniente necessitate.nā iste tex.loq̄tᷓ de sacerdote q priꝰ celebrauerat vt denotat illa dictio vt iterū necessitatibus ꝛc. ꝛ tñ dr̄ ꝙ dꝫ esse ieiunꝰ vsq3 ad horā statutā:ꝛ iterū ex necessitate celebrare posset.ille aūt q recipit vinū purificatum nō dicitur ieiunus nec potest ex necessitate iterū celebrare vt innuit iste tex.ꝛ clarius legi.ꝛ no.in.c.ex parte.ꝛ.c.consuluisti. 1 j.eo.ti.¶ †No.ibi:peregrinorū ꝛ hospitū,pulchrum dictū ꝙ sacerdos parochialis licite ministrat sacramēta peregrinis ꝛ hospitibꝰ cōfluentibus ad parochiā suam ergo inferri potest ꝙ peregrini ꝛ hospites nō tenētur ire ad ecclesiam cathedralē sed necessitate superueniēte videntᷓ esse de illa paro- 2 chia ad quā se cōtulerūt.¶ †Et facit hoc ad q̄stionē quotidianam que tractatur in.c.j.de sepulturis.moritur peregrinus in parochia alicuius vtrū debeat ibi sepeliri vel in ecclesia cathedrali si non eligit sepulturā:vel si eligit extra parochiam vtrum debeatur quarta ecclesie cathedrali an parochiali.iste tex.facit pro ecclesia parochiali.latius examinatᷓ hec questio in.d.c.j.¶ No.ibi septies i die ꝛc.ꝙ de iure diuino clericus tenetur ad septē horas canonicas.sed nō sunt de iure diuino iste hore determinate.vñ officium seu determinatio ꝛ distinctio officij est de iure positiuo.sꝫ septies in die lau- 3 dare est de iure diuino.† Ex quo infero qꝺ papa [b] licite pōt b dispensare circa mutationē officij:sꝫ nō credo ꝙ possit dispēsare vt clericus non teneatur dicere aliqꝺ officium:licet Lauren.ꝛ Io.de lig.aliter senserint in cle.ij.eo.ti.vbi arguūt qꝺ sicut papa ibi dat ꝑtātē certo casu mutādi officiū ita possit dispensare vt nō teneatᷓ q̄s dicere officiū arguēdo de parte ad totū.Sed illud dictū mihi nō placet:quia alia rō est in toto alia in parte.q2 de iure diuino est ipsū offm̄ generaliter sumptum contra qꝺ papa sine rōne nō dispensat:secus in distinctione ꝛ mutatiōe officij:q2 illud vt dixi est de iure humano pro hoc qꝺ leg.ꝛ no.in.c.ꝓposuit.de ꝯcess.p̄ben.¶ In gl.j.in fi.no.bñ gl.ꝛ refert Hosti.quod papa:cardinales:ꝛ alij pōtifices pro parte maiori hec obseruāt dicendo de mane officiū vsq3 ad sextam

a ¶ Vide ꝙ ordinatus ad titulum patrimonij tenetur ad officiū: sȝ nō in certa ecclesia ſm do. Ant. in. c. tuis. de pben. alleg. gl. in. c. fi. xcij. dist. ⁊ vide Imo. in cle. de cele. miſ. ſup gl. in ver. ministri. ⁊ quid de scholari qui existēs in studio retinet presbyterū q ſuo noīe officiat in ecclesia an teneatur etiā dicere officiū. vide Imo. in cle. j. de magi. in vlti. col. et vide Imo. in cle. vt hi q. in. ij. col. de eta. ⁊ quali. ⁊ vide oī/no Jo. d lig. i cle. digni. d cele. miſ. ⁊ qñ qs teneat di/cere offm̄. vide p archi. in. c. cleric⁹ victū. cū. c. ſeq. xcj. diſ. ⁊ circa diuinū officiū vide quod scribit Jo. do lig. I rep. cle. dignū. i p. q. d cele. miſ. ⁊ ſo et dubitari qd ſit antiphona. dic ꝙ pria antiphōa dr ꝑparatio ad pſal/mū ⁊ alibi missio i possessionē ex ꝓ/mo decreto dicit antiphona: qr eſt ꝑparatio ad ſcōȝ dcretū: ad h̄ ē tex. ⁊ glo. in. l. ſi pecu/niā. ff. de pig. act. vbi do. pau. d ca. ita declarat. ⁊ vid tex. i. l. ſi is. §. ſ. ff. de pig. ⁊ ibi Bar. Anto. Francis. ¶ An cleric⁹ et nō beneficiat⁹ te/neat dicere officiū diuinū etiaȝ ſi ſit ordiat⁹ ad titulū ſui p̄imonij. dicē/dū eſt ꝙ ſi eſt i ſa/cris etiaȝ ſi nullū bñficiū habeat te/neat dicere officiū. vt in. c. tuis. de p̄s/ben. ⁊ no. in. c. j. d cel. miſ. ⁊ vide In/no. i. c. dolētes. e. ti. vbi dicit ꝙ di/cēs aliqd in offō diuinō ꝙ nō itelli/git vel ſi omittit diuinū offm̄ ex ne/gligētia non pec/cat qd tñ dȝ itelli/gere ꝙ nō peccat mortaliter ſȝ bñ peccat venialr ſm Hoſt. i. d. c. dolē/tes. vbi etiā dicit Inn. ꝙ cleric⁹ exi/ſtens in offō diui/no cogitet de ali/quo cōmodo tpa/li vel ſpirituali et in tali cogitatiōe multū ꝑſiſtit pec/cat venialiter niſi nimiū frequenter vel perseueret qr ñ c mortalr pec/caret ſicut ſi ex malitia officiū di/mitteret. ⁊ adde ēt ad predicta pul/chrū tex. i cle. gra/tū. de cele. miſ. ⁊ in c. nūꝗ. d ꝯſe. di. v. ſ.

vſqȝ ad ſextam ⁊ nonā incluſiue ꝓpter occupatio/nes ſuperuenietes poſtea. naȝ prima hora diei eſt aptior ⁊ deuotior: ideo melius eſt preuenire horā ꝙ preueniri. ⁊ ad hoc tex. cum glo. in. l. ij. ff. de verb. ſig. ⁊ ꝙ hoc poſſet fieri habes not. tex. hic: qui etiā ex cauſa permittit vt poſſit clericus de mane etiaȝ veſperas dicere. Sed aduerte qr tex. prima fronte videtur ſibi ꝯtrarius. nam primo premittit vt poſ/ſit quis de mane dicere officium vſqȝ ad veſperas incluſiue: tamen poſtea videtur velle ꝯtrium dum dicit ita vt horis cōpetētibus ⁊c. ſed ego intelligo ꝙ clericus in priuato poteſt ſeruare conſiliuȝ hic traditū: ſed in eccleſia ſua in qua ſolent diuina offi/cia publice dici debēt hore canonice celebrari cō/petentibus horis aut a ſe aut a ſuis ſcholaribus. ſ. clericis. ⁊ habuit iſte text. reſpectum ad conſuetu/dinem quorūdam vltramontanorū qui habent in eccleſia multos clericos ſcholares qui adiuuant eos i officiis dicēdis. ⁊ refert Jo. an. hoc miraculū de quodā ſancto eremita quē deficiētibus alimen/tis angelus paſcebat: ⁊ tempore vuarū portabat ſibi quandoqȝ vuas bonas qñqȝ marcidas qñqȝ agreſtes. interrogatus angelus ab eremita que ſit tante diuerſitatis cauſa: reſpondit angelus ꝙ bo/nas portabat tempore quo dicebat officiū horis competētib⁹. agreſtes vero qñ anticipabat horā dicēdi officiū: marcidas qñ differebat vltra debitā horā: ⁊ hoc ideo: qr eremita nō occupabatur aliis exterioribus: ſȝ vbi clericus ex cauſa legitima ſeu neceſſaria timet occupationeȝ poteſt licite ſeruari qd hic dicitur. ¶ In glo. ij. in fi. ſed gl. nō declarat que ſit hora competēs ad dicēdū officiū dicūt hic doctores illā eſſe competētē in qua credit populū acceſſurū ad diuina. qd not. ſi autem veriſimiliter creditur ꝙ populus nō veniat. dixerūt quidaȝ ꝙ clerici poſſunt dicere ad votū: ſȝ nō placet h̄ doc. ſed dicūt ꝙ competēs eſt cū hora officij reſpōdet hore diei vt ſic dicatur matutinū in nocte: prima in diluculo: ⁊ ſic de aliis horis. Et dicit Jo. an. hic ꝙ iſtarum ſeptē horarū tres ſunt nocturne ⁊ qua/tuor diurne: nam matutinum prima ⁊ cōpletoriuȝ ſunt hore nocturne: ideo tex. dicit in plurali de no/cturnis vigiliis ⁊c. in multis tñ locis cōpletorium dicit immediate poſt veſperas: ⁊ hoc fuit inductū forte vt popul⁹ poſſit commode officiis intereſſe. ⁊ not: qd quelibet hora deſignat aliquid de officio paruo de cruce. ¶ In. gl. in ver. ſuccurrere. in fine dicit Hoſt. ꝙ generalis ꝯſuetudo hȝ quod in dieb⁹ cōibus poſſit miſſa dici vſqȝ ad ſextam. in vigiliis vſqȝ ad nonā: in quatuor tpib⁹ vſqȝ ad veſperas. facit qd no. in. c. ſolet. de cōſec. di. j. ⁊ in. c. nō liceat. xliiij. diſt. ¶ † In gl. fi. in fi. aduerte. quia gl. dicit 4 etiaȝ alios clericos nō preſbyteros teneri ad dicē/dum officium ſed non aperit vtruȝ oēs tenētur in quocunqȝ ordine [a] ſunt cōſtituti: ⁊ quid ſi nō ſunt beneficiati: ideo aduerte. nam primo ponaȝ duos caſus in quib⁹ oēs cōueniunt. Primus eſt qñ cle/ricus eſt beneficiat⁹. nā ſm oēs iſte tenetur dice/re offm̄. xcij. diſt. c. fi. nā ꝓpter officiū datur benefi/cium. c. fi. de reſcrip. lib. vj. ⁊ q altari ſeruit de alta/ri debet viuere: ita ecōtra q viuit de altari ſeruire debet altari. in. c. cuȝ ſm aplm̄. de prebē. Scdꝰ ca/ſus qñ clericus eſt in ſacris. nā cōiter tenet ꝙ licet nulluȝ habeat beneficiū: tñ rōne ordinis tenet ad officium: vnde verbū preſbyter capitur hic large. facit. c. ij. de cohabita. cleri. ⁊ mulie. vnde in ordina/tione admonet cleric⁹ ꝙ ſi fuit piger in eundo ad eccleſiam ſit deinceps ſolicitus. ſi fuit ſomnolent⁹ ſit vigilans. † Sed dubito in aliis duobus caſib⁹. 5 Primus nūquid clericus in minoribus releuetur ab officio dicēdo ſi eſt abſens ab eccleſia in qua eſt beneficiatus ex ꝓbabili cauſa et deſeruit eccl'ie ꝑ vicarium. nā Pe. ⁊ abbas dicūt hic ꝙ ſic. et hanc differentiā aſſignāt inter clericū in minorib⁹: ⁊ cō

ꝙ ſi clericus exiſtens in diuino officio ſtaret ad cōfabulandū: ⁊ tracta/ret cōfabulationes illaquearetur in mortali peccato. ⁊ adde etiā ꝙ omit/tens diuinum officium ſine legitima cauſa infirmitatis mortaliter pec/cat ⁊ dȝ excōicari vt in. c. clericus victū. ⁊ in. c. ꝙ aūt. xcj. di. ⁊ add etiā qd laicus dicēs diuinū officiū nō debet dicere dñs vobiſcū ſed ſolū preſby/ter ⁊ diaconus vi/de tex. ⁊ gloſ. in. c. placuit. iiij. q. j. et vide beatū Tho. vbi multas qōnes ponit ad ꝓpoſitū de clerico omittē/te diuinū offm̄ vl' ſi exiſtat i ſtudio an excuſet a diui/no officio ⁊ q̄ ho/ra debeat illud di/cere vide beatum Thō. i. q. de quo/libet. ⁊ hr̄ in ſum. piſa. in ver. ſub di/ctiōe hore. i. §. id. Sebaſti. Sapia. ¶ Nunqd cleri/cus. de hac qōne vide Hemi. in ca. ſi canonici. §. ſci/turi. de offi. or. in vj. cū allegatis ꝑ Fel. in. c. poſtula/ſti. co. ix. ꝯ. ⁊ ſcias ꝙ ſi cleric⁹. ē. d re/ſcrip. ⁊ ꝑ Jaſ. pul/chre in. l. ſcrinia/rios. C. de teſ. mi. ¶ Et pro opinio. Cal. hic vide bo. tex. in. c. vnico. de cle. nō. reſi. in. vj. ⁊ ita ꝙ ſi cleric⁹ nō dicit officium ex ſua negligētia te/neat ad reſtitutio/nem fructuū bñfi/ciij determinat ſin/gu. do. poſt ray. ⁊ archi. xliiij. di. i ſum. in. j. col. ⁊ ita dicit tenere Cal. in. c. cū tu. de vſu/ris. ⁊ vide oīno in terminis eūdem do. i. c. ſi canonici §. ſciturī. in prin. de offi. ord. in. vj. ⁊ do. Abb. in. ca. diuerſis fallaciis ꝑ no. ꝑ illū tex. de cle. cōiug. ⁊ d hoc per eūdē do. in. c. ſi. in. j. colū. de re/ſcrip. in vj. ⁊ add ꝙ de hoc ponit. do. Abb. in. ca. j. ne cle. vel mona.

ſtitutum in ſacris. alleg. c. peruenit de appel. facit ca. cū ex eo. de elec. lib. vj. ſed illa iura hoc nō ꝓbāt iudicio meo. nam loquunt quo ad officiandū eccle/ſiam. nā ex iuſta cā qs excuſat: nō tñ releuat quin dicat offm̄ in priuato. ⁊ ꝑ hoc iſte tex. nā ſacerdos hic dicit offm̄ in priuato. ⁊ per clericos ſcholares dicit in eccl'ia. ſȝ dicūt ꝙ hoc. c. loquit in p̄ſbytero qui tenet rōne ſacri ordinis. ⁊ poſſet adiuuari eoꝝ dictū hac rōne clerici in minoribus videnť teneri ad officiū rōne beneficij ſed beneficio eſt ſatiſfactū ex quo deſeruitur per vicariū. hāc opinionē refert hic Jo. an. ⁊ non reuocat nec expreſſe approbat: ⁊ idē facit Jo. de lig. in cle. j. eo. ti. ſed ipſe Jo. an. i fi. iſtius. c. dicit vnū dictū per qd tacite vr̄ recedere a dicto Pe. ⁊ abb. dicit eñ libēter vidiſſe ꝙ eccleſia ſtatutū feciſſet vt clerici ſaltē in minoribus benefi/ciati non curati excuſarentur occaſione ſtudij ab officio dicendo deſeruiendo eccl'ie per vicariū ⁊ di [b] cendo offm̄ beate Marie virginis. ⁊ aperte vr̄ ſen/tire ꝙ ceſſante ſtatuto eccleſie clericus in minori/bus beneficiatus nō excuſat licet deſeruiat per vi/carium: ⁊ ipſe dicat horas beate Marie virginis. etiā ſi ſit abſens ex cauſa ꝓbabili vt ſtudiorū. ⁊ cre/do ꝙ hec opi. ſit verior ⁊ tutior. naȝ aſſumptus eſt in ſortē dñi ⁊ tenet de iure diuino ſepties i die lau/dare deum. nec ponderat ꝓpheta ꝙ dicat in eccle/ſia vel alibi. nam ſȝ non poſſit in eccleſia dicere nō dȝ excuſari quominus laudet deum in priuato ma/6 xime cū viuat de p̄rimonio xp̄i. ¶ † Et eſt dubiuȝ nunquid officiū beate Marie virginis ſit in prece [c]/pto. doc. hic nihil dicunt. ſed Jo. de lig. ponit. i. d. cle. j. ⁊ dicit ꝙ licet hoc iure non probet. tamē hoc cōis cōſuetudo hȝ vt cōputet inter horas canoni/cas. ⁊ hoc credo eſſe veriſſimū. naȝ ordo antiquus eſt ab eccleſia tradit⁹ vt etiā publice dicat in eccle/ſia certis tēporibus ꝙ non eſſet ſi non eſſet in pre/cepto. nam multa ex radice antiquorū patrū ſunt precepta que non reperiuntur ſcripta. xj. diſt. eccle/7 ſiaſticarū. ⁊ in. c. cū marthe. ſ. e. ¶ † Scdꝰ caſus in quo dubito eſt. nunquid clerici in minoribus non beneficiati teneant ad offm̄. Inno. hic generalr lo/quendo dicit ꝙ oēs clerici tenent dicere vel audire offm̄. ⁊ ſi ſunt beneficiati tenentur dicere in illa ec/cleſia vbi habent beneficium. xcij. di. c. fi. Expreſſe tamē nō attingunt doc. hunc caſuȝ ſed potius ſen/tiunt ꝙ nō dicēdo de cōſtitutis in ſacris ⁊ de bene/ficiatis in minorib⁹. ⁊ ita hȝ gñalis ꝯſuetudo: que vt credo nō dicētes excuſat. ar. in. c. cū dilectus. de cōſue. ſed de mente iuris diuini ⁊ humani credo ꝙ ſit oppoſitū. nā eoipſo ꝙ quis ꝓmouetur ad ordi/nes aſſumitur in ſortē dñi ⁊ trāſfert ſe in deū et in eccleſiā. vnde eximitur a poteſtate ſeculari. in. c. cū nō ab hoīe. de iudi. optime facit. xij. q. j. cū portio/cum. c. precedēti. nam ⁊ quiſqȝ clericus debet viue/re de patrimonio chriſti: vel ſaltē eps̄ tenet proui/dere. ē. de prebē. c. ij. ⁊. c. eps̄. ⁊. c. cum ſm apoſtolū.

8 ¶ † Sed hic cadit ſecūda qō: nunqd clericus [b] nō dicens officiū ſine cauſa rōnabili teneat reſtituere fruct⁹ quos interim percepit ab eccleſia. Jo. cal. d. [c] formauit hic iſtā qōnem. ⁊ cōcludit ꝙ ſic. mouet qr ꝓpter nō reſidentiā clericus priuat beneficio et fructib⁹ beneficij in. c. pe. ē. de cleri. nō reſiden. ſed nō dicens officiū effectualiter non reſidet. Iteȝ qr beneficiū datur ꝓpter officiū. vt in. d. c. fi. ⁊ fortifi/cando hoc vbicūqȝ aliqd datur ob cauſam: cauſa nō ſeruata illud pōt repeti. vt. ff. de ꝯdi. ob cau. q̄ſi per totū: ſed bñficiū datur ꝓpter officiū dicendū. ergo officio nō dicto fruct⁹ beneficij repeti pñt. ſȝ hec opi. eſt nimis rigida. nec eam ſequit do. Car. dicēs ꝙ iure nō ꝓbat. ſed tñ nō reſpōdet ſpecifice ad ꝯtrium: ſed tenēdo opi. ꝯtrariam poſſumus dicere ꝙ beneficiū nō datur ſimpliciter ꝓpter officiū ſed etiam vt clericus aſſumptus in ſortē dñi viuat de patrimonio chriſti ⁊ nō mēdicet. xciij. di. diaconi.

et in.c.ij.de prebē. Item facit.c. siquis in clero. vij. q.j. vbi clerico imponit alia penitētia. Itē ꝓpter nō residentiā clericus priuatur beneficio: nō tñ reperimus ꝙ arcteť ad restitutionē fructuū. vt in.c. ex parte. de cleri. nō resi. ille nō recessit per decenniū: et nō fuit compulsus ad restōnem fructuū. Item occasione tituli quē semper hꝫ donec priueť percipere fructus. ꝛ si nō seruierit ecclesie dicēdo officiū: tñ seruiuit ecclesie vniuersali in ordine clericatus: ꝯria tñ opi. in foro anime esset tutior. † Itē hꝫ ponitur per Inno. qō. clericus diu dimisit officiū ꝛ ꝯfiteť nunqd audiēs cōfessionē dꝫ imponere penitentiam ꝙ redigat oīa officia: aut mutare possit penitentiaꝫ Inno. dicit hic ꝙ pōt mutare si vult. ꝛ cōiter sequunť doc. ꝙ pōt indicere etiā illā pniam vide hic per eam. ꝛ pōt defendi hoc etiā de stricto iure ciuili: qꝛ in obligationibus facti succedit obligatio ad interesse. l. si quis ab alio. in fi. ff. de re iud. ꝛ. l. stipulationes nō diuidunť. in ver. celsus. de verbo. obli. qꝛ opera vniꝰ diei sunt diuisa ab alijs. l. si vsusfructus. in bienniū. de vsufru. leg. l. si nō sorte. §. si libertus. de condi. indebi. † Aliā qōnem videlicet qd de infirmo vel aliter impedito. vide hic etiā per Inno. an excusetur ab officio dicēdo ꝓpter infirmitatē. ꝛ distinguit ꝙ aut est infirmitas que noceret multū sibi ꝓpter officiū dicendū: ꝛ tunc excusatur: secus si nō multū noceret: puta si febre quartana antiquata vel febricula.

1 Missa non est audiēda vt quis habeat meliores segetes: sed ob deuotionem.

2 Sacerdos celebrans vt deus perdat aliquem debet deponi: quia abutitur tanto sacramento.

QUidam. Propter missā specialē missa de feria dimittēda nō est. h. d. pmo excessus. secundo ꝓuisio. ¶ Casus literalis. Quidam laici habēt in ꝯsuetudine vt per singlos dies audiāt euāgeliū. In pricipio erat verbū: ꝛ missas peculiares: hoc est de sancta trini. ꝛ de sancto Michaele ꝛc. vnde statuit Tiburiēse cōsiliū vt vlteriꝰ hoc nō faciāt nisi suo tpe: nisi aliqñ ex deuotione hꝫ facere velint ꝛ nō ꝓpter aliā causaꝫ: sed ꝓpter hoc nō postponāt audire missaꝫ de eodē die ꝛc. Ber. ¶ No. j. ꝙ euāgeliū. In principio erat verbū. nō est de necessitate dicendū in qualibet missa. nam si hoc esset verū nō notarenť isti laici qui in singulis missis volebant audire illud euangeliū: nō tñ per hoc putes malū esse in qualibet missa illud audire maxime cū hodie hoc habeat cōis cōsuetudo: sed damnať hec superstitio: qꝛ credebāt isti sicut dicūt quedā vetule ꝙ nō poterūt isti sine penitētia decedere audiēdo illud euangeliū vel quid sile. ¶ No. secūdo ꝙ ꝓpter missas peculiares nō debēt in ecclesia dimitti misse q̄ occurrunt aut de feria aut de festo ꝓprio: ꝛ intelligūt hoc doc. qñ in ecclesia non est nisi vnus sacerdos: si eñ essent plures bene posset vnus dicere missam occurrentē: ꝛ alius ob deuotionē dicere missam peculiarē. pro hoc videť tex. in.c. hoc attendēdū. de cōse. dist. j. ¶ † No. ibi: non ꝓ alia deuotiōe. ꝙ missa peculiaris nō dꝫ audiri nisi principalr ob reuerētiā dei ꝛ sctōꝝ: nō aūt ob aliā deuotionē: puta vt habeāť meliores segetes. ¶ † Quid aūt de sacerdote qui missaꝫ celebrat vt deus perdat aliquē. dic ꝙ cōficit: sed hoc cōperto dꝫ deponi: qꝛ abutiť tanto sacro. vide glos. j. q. j. c. dictū. que ad hoc alleg. bo. tex. ¶ Not. vlti. in fi. ꝙ quisqꝫ celebrādo rogat ꝓ viuis ꝛ defunctis. ꝛ ideo dicit tex. in fi. pro salute viuoꝝ atqꝫ mortuoꝝ. ꝛ ob hoc cōiter i plurali dicunť misse ꝛ raro in singlari diciť missa. Ex quo ēt collige ꝙ misse ꝓsunt viuis ꝛ defunctis. xiij. q. ij. aīe defunctoꝝ. ¶ No. ꝙ misse peculiares dicunť quasi spāles siue appropriate: qꝛ sicut peculiuꝫ appropriať alicui: ita tales misse peculiares appropriant ei qō est quasi peculium. ¶ In gl. j. ibi: id est speciales. vel expone peculiares: id est quas sibi appropriant.

1 Statutum vel constitutio ligans clericum ad quotidie celebrandum non valet.

2 Sacerdotes ꝛ canonici qui dicūt missas propter lucrū vel propter distributiones quotidianas ꝛ vadunt ad officium committunt simoniam mentalē: ꝛ debent exigere penitentiam licet non teneantur ad restitutionem.

3 Misse due possunt celebrari eodem die ab eodem ob causam: puta per aduentum alicuius episcopi: vel alterius magni viri.

COnsuluisti. Breue est. vel sic. sufficit sacerdoti semel in die celebrare. Et duos casꝰ excipit. s. necessitatē ꝛ festū natiuitatis. ¶ Casus literalis. Quesitū fuit a papa vtrū sacerdos possit dicere plures missas eodē die. rñdet papa ꝙ excepto die natiuitatis dñi sufficit sacerdoti semel i die missā vnā celebrare: nisi necessitas immineat. Ber. ¶ No. j. ꝙ sacerdos inculpari nō pōt si q̄libet die celebrat. Aug. tñ tales nō laudat nec vituperat: vt in.c. q̄tidie. de cōse. dist. ij. Nam difficile est ꝙ quis quolibet die sit ita dispositus vt missam digne valeat celebrare. † Non tñ valet statutū arctās eū ad quotidie celebrandum vt est bo. tex. in.c. significatum. s. de preben. ꝛ dic. vt ibi dixi: ꝙ est not. ꝓ institutionibus beneficioꝝ. Nam patronꝰ qñqꝫ facit apponi vel institui vt promotus ad illud beneficium teneatur quolibet die celebrare. ꝛ vide latius qō dixi in.c. significatum. ¶ † In gloss. fi. ibi: siue vtilitatis: non intelligas qō ꝓ lucro ꝓprio debeat sacerdos celebrare iterū: sed istud verbū vtilitas est referendum ad personam tertij. vt sequiť in glo. ideo dicens missam principaliter propter intentionē lucri tpalis cōmittit simoniā mentalē: vnde teneť agere penitentiā: lꝫ nō teneať reddere lucrum ex quo nō interuenit pactum expressum. et idem in canonicis qui vadūt ad officiū[a] principaliter ꝓpter distributiones quotidianas de quo vide bo. gl. in.c. vno. de clericis nō resi. lib. vj. in fi. facit tex. c. fi. in fi. j. de simo. ¶ † In ea. gl. ibi: aliqua magna ꝑsona. puta epūs fm doct. quē nō decet absqꝫ missa celebrāda vel audiēda diē pertransire: vt in.c. fi. de priui. lib. vj. ꝛ idem dic de aliq̊ magno viro. arg. in.c. j. s. eo. Et inquantū gl. in fi. videť velle ꝙ quis pōt celebrare vnā missaꝫ de die ꝛ aliā ꝓ defunctis: videť hoc cōtra tex. nā solū excipit duos casus: vt. s. dixi. ꝛ vide tex. in.c. sufficit. de conse. dis. j. qui permittit aliā missam pro defunctis celebrare existente necessitate. [b]vt puta qꝛ deficit presbyter qui debebat aliā missam celebrare et in ecclesia consueuerūt due misse celebrari: pro hoc. c. cū creatura. j. eo. ꝛ idē dicūt doc. qñ parochianꝰ infirmaretur qui vellet cōicari: nā si eucharistia nō esset cōseruata in prima missa licite sacerdos dicit aliā dūmodo hoc faciat non recepto vino purificationis: qō no. nam in hoc multi errāt. Ex hoc eñ verbo sumi pōt vna regula ꝙ etiā ꝓ causa necessitatis nō licet sacerdoti iterū celebrare si priꝰ recepit viuū purificationis. Et aduerte qō hoc etiam habet locum in festo natiuitatis dñi: nā si sacerdos accepit vinuꝫ purificatiōis nō potest dicere secundā missam vel tertiā. ꝛ hoc expresse volunt doct. in.c. ex parte. j. eo. vbi dicit Hosti. ꝙ vidit in hoc magnos viros errare.

COnsilium. In missa commemorationis lꝫ dicať ꝓpria p̄fatio: non tñ dꝫ hymnus angelicus nec symbolū. Et in hoc errāt multi sacerdotes q cōiter in missa cōmemoratiōis: maxime beate Marie virginis dicunt gloria. Cōis diuisio. secunda ibi: inquisitioni. ¶ Casus literalis. Quesitū fuit a papa vtrū in diebus feriatis in qbꝰ ad honorē sancti spiritus: beate Marie virginis: vel sancte crucis missam celebrari ꝯtingit: hymnus angelicus symbolū ac p̄fatio ꝓpria debeāt cantari. Rñ. pa. ꝙ apud ipsuꝫ in diebus ꝓfestis cuꝫ missarū solēnia in honorē beate virginis celebranť neqꝫ hymnus angelicꝰ neqꝫ symbolū decātať: lꝫ in missa ꝓpria prefatio decāteť vt differētia ostēdať inter cōmemorationē et festiuitatē. vnde te deū laudamus. regularꝰ dimittiť ꝙ dicať in laudibꝰ matutinis. Berū. ¶ Not. j. ꝙ licite missa dꝫ in cōmemoratione alicuiꝰ sancti extra festū ꝓpriū: sꝫ intellige vt dictū fuit in.c. quidā. s. eo. sꝫ hoc maxime obseruať in ecclesijs cōuētualibus seu collegiatis in quibus debēt quotidie dici due misse. vt in.c. cū creatura. j. eo. Not. ij. ꝙ propria p̄fatio dꝫ in missa cōmemorationis: ꝛ sunt tñ deceꝫ prefationes institute per ecclesiā. nonā habes in.c. inuenimus. de cōse. di. j. decimam habes in.c. sanctoꝝ. lxx. dist. vnde si reperiunť alie extra illas sunt delende. qꝛ ab ecclesia nō sunt inuēte nec approbate. ¶ In gl. fi. in fin. vel dic fm Hostien. qō iste hymnus poniť in laudibus matutinis de dña nostra in qꝰbus de commendabili deuotione dicitur Te deum laudamus.

1 Non bibens vinum: non potest promoueri ad sacerdotium: etiam si polliceatur se sumpturum.

2 Medicina non impedit ieiunium.

3 Forte: ista dictio ponitur dubitatiue ꝛ affirmatiue.

4 Sacerdos qui non dormiuit post cenā: potest de mane celebrare: quia digestio est perfecta.

5 Sumēs eucharistiam debet stare ieiunus post sumptionem ꝑ aliquas horas: ne cibus naturalis misceatur sacris.

6 Eucharistia de substantia non debet sumi ieiune: sed ob reuerentiā tamen sacerdos contra faciendo pōt priuari beneficio.

EX parte. Breue est fm Hostien. determināťur quatuor qōnes. Nam primo querebať an sacerdos post sacramēta sūpta perfūdere debeat manꝰ. Scōo cum quo liquore. Tertio vtrū illam perfusionē debeat sacerdos sumere. Quarto an post illā sumptā debeat seu possit iterū celebrare: ꝛ in effectu rñdet papa ad oēs. q. Naꝫ dꝫ manus primo perfundere

cum vino

Sebasti. Sapia.

a ¶ Ad officiū. adde ꝙ si presbyter in mente gerit ꝙ nō diceret officiū nisi hēret p̄mium ꝯmittit simoniaꝫ vt not. Car. l. cl. j. de cele. mis. refert Feli. in.c. suaꝫ. in prin. j. de simo.

b ¶ Vid sanctum Tho. in. iiij. sent. dis. xij. q. iij. art. j. circa fin. vbi dicit ꝙ sacerdos necessitate cogente potest pluries in die celebrare.

Anto. Francis. ¶ Dicas de hoc an possit pluries celebrare: vt plene tradiť in.c. j de cele. mis. ꝛ in.c. cōsuluisti. eo. ti. vbi diciť ꝙ permittiť in solēnitate natiuitatis ex causis de qbꝰ ibi in gl. j. ꝛ vide etiā ibi gl. in ver. necessitatꝫ q̄ dicit ꝙ etiaꝫ ex causa necessitatis hoc facere pōt sacerdos ꝛ ibi declarat ex qua necessitate fieri pōt dūmodo quoties celebrat toties assumat corpus Christi. ꝛ sanguinē. vt l.c. comperimꝰ. ꝛ in.c. tribus. d ꝯse. dist. ij.

1 ¶ Adde hic beatū Tho.scđa scđe.q.clxvij.arti.vj.circa fi.vbi dicit q̄ ieiuniū eucharistie soluitur per quēlibet potū.z dicit q̄ ieiuniū ecclesie qđ dicit̄ ieiuniū ieiunantis nō soluit̄ per potū qui magis sumitur ꝑpter alterationē corporis.vel ad digestionē ciborū assumptorū q̄ ad nutritionē.z etiā dicit q̄ ieiunātib⁹ licitū est pluries bibere s₃ si imoderato potu vtunt̄ possint peccare z meritū ieiunij ꝑdere sicut z si imoderate cibuz in vna comestiōe assumāt. Itē addo hic oīno sanctum Tho.in.iiij.sent. di.viij.q.j.art.iiij. vbi dicit q̄ cū duplex sit ieiunium nature z ieiuniuz ecclie ad debitaz assumptionez corporis dñi nō req̄rit̄ ieiuniū ecclie: q₂ hoc sacramentū celebrat̄ etiam ꝑter dies ieiunij ecclie sed requiritur ieiuniū nature.z idem dic ꝑm cōem sniaz qđ electuaria z vinum preassumpta impediūt ad perceptionem eucharistie.z sil'r dicit qđ de aqua est diuersa opi. s₃ ꝯcludūt qđ ꝑbabilius z securius est qđ post aque potū corp⁹ dñi nō sit resumēdū.z dicit etiā qđ oīa que interius gerunt̄ sine exteriori cibi ꝯsumptione nō vident̄ soluere ieiunium nature nec impedire eucharistie assumptionem sicut deglutio saliue.z ꝑm eū sic idē respondet̄ de his que intra dentes retinet̄ z de mutationibus tamē ꝑpter reuerentiā nisi necessitas incumbat potest sine periculo abstinere.dicit em̄ sanct⁹ Tho.in ꝑalleg.dist.vij.q.j.arti.iiij. q̄ inter ciborū assumptionē que fit post perceptionē eucharistie esse debet aliquod interuallū sed non requirit̄ magnū interuallū.z in suscipiēte corpus Christi requiritur cor eius in deuotione persistere:nō autem post perceptionē:z ideo dicit q̄ ea que possunt actum impedire prohibētur magis ante assumptionē q̄ post.dicit tñ sctūs Tho.q̄ hoc sacrm̄ corporis Christi a ieiunis tm̄ d₃ percipi nisi ꝑpter necessitatē in articulo mortis ne contingat eum in hac vita sine viatico trāsire:ibi etiā dicit q̄ hoc sacramentū sumatur a ieiuno tm̄ est statutum triplici de causa. Primo ꝑpter ipsam sanctitatē sacramēti vt os christiani quo sumendū est nō sit aliquo cibo imbutū z quasi nouū z purū ad ꝑceptionē eius reseruetur. Secundo propter deuotionem que exigitur a parte recipien. z attētionez que a cibis perceptis impediri posset a fumis ad caput a stomacho ascendētibus: z quia frequenter per cibum turbatur discretio hoīs z sobrietas que precipue in hoc sacramēto exigitur. tertio propter periculum vomitus vel alicuius hmōi.z ex istis dictis sancti.tho.patet melius esse declaratā istam decre.quam declarant meri canoniste. addo tñ hic glo.in.c.quod a patribus.lxxv.dist.z in.c.liquido.de cōse.dist.ij.z in.c.nihil.vij.q.j. Item vide omnino sanctum tho.in.iiij.senten.distin.xv. arti.iiij.circa mediū.vbi dicit q̄ comestio eorum que de se ad manducādum non sunt:sed ad alium vsum qui vsus cōmuniter māducādo vocatur z aliis cibi vel potus sumptio preter manducationem vnā vel ante vel post nō facit manducationē binam;z ideo talis māducatio ieiuniū ecclesie nō soluit. Similiter dicit q̄ licet potus vini vel aque pluries sumptus in die soluat ieiuniū nature:non tamē soluit ieiuniuz ecclesie quia licet aliquis potus aliquo modo nutriat.non tamen inde inclinatur ad nutriendum sed magis ad dispositionē bonam eorum que nutriunt:vt sc₃ per membra deducantur.z ibi etiam dicit san.Tho.q̄ per electuarij assumptionem ieiuniū nō soluitur q̄uis immoderate sumēdo possit ieiunans mortaliter peccare z meritū ieiunij in totum vel in partez perdere si in fraudez sumeret: aut si electuarijs z alijs vtatur ad famez extinguēdā: q₂ tūc frangeret̄ ieiunium ecclesie. Addo hic Arch. in.c.nihil.vij.q.j. vbi dicit qđ aut ē ieiuniū nature et soluitur per quēcunq₃ modū vt si quis bibat aquā: sec⁹ dicit si sit ieiuniū ecclesie. Item an per electuarij vel medicine assumptionem soluatur ieiuniū.vide per do.Anto. in rub. j. đ obser. ieiu.z qđ ibi dixi. z vide oīno gl.fi. in.c.sufficit. de cōsecrat. distinc.j.z adde hic sanctuz Tho.l.iiij.senten. disti.xv.q ij arti. iiij.vltra medium vbi dicit qđ cum odor non nutriat sed aliquo modo cōfortet: vt patet per philosophum in libr.de sensu et sensato non frangit ieiuniū nature nec ieiunium ecclesie.

Anto. Francis. ¶ An poti⁹ eius multiplicat⁹ frangat ieiuniuz.vide Inno.in rub.de obser.ieiu vbi dicit q̄ potus non violat ieiuniū. z idez habetur in cle.fi.de here.licet immoderate bibēs perdat meritū ieiunij. vt habet̄ per btm̄ Tho.scđa scđe.q.clxvij.tñ quātū ad celebrationē quā quis d₃ ieiunus facere nō dicit̄ qs ieiunus postq̄ bibit etiā si aquā tm̄ bibisset aut forsan medicinā assumpsisset:vt est glo.z ibi no.per doc.i.c. ex parte.de cele.mis.z habet̄ per btm̄ tho.scđa scđe.q.lvij.art.v.z adde q̄ si forsan tempore ieiunij qs nihil comederet.vsq₃ ad noctem sed per totā diē a cibo z potu abstineret z postmodū de nocte comederet prout in plerisq₃ locis fit:maxime in vigilia natiuitatis tale nō dicit̄ ieiuniū. vt est gl.no.in.c.sint tibi de conse.dist.v.que dicit q̄ talis est ritus paganorum.z qui actus debeant fieri a ieiunis.vide per glo.in.c.sacramēta de consecra.dist.v.que etiam dicit q̄ qs dicit̄ ieiunus facta digestione. etiam si nō dormiuit.de quo etiā habetur in.c.trinus.de cōsecra. dist.ij. z in.c.nihil.vij.q.j.z an non ieiunus cōficiat corpus christi.vide que habentur in.c.ex parte.de cele.missa.z in.c.liquido.de conse.dist.ij.et adde q̄ omissio ieiunij indicti ab ecclesia ob facilitatem non est mortale s₃ ob contemptum sic:vel si comederet carnes sine causa.vt per.do.Cardi.in clemen.fi.in.§.fi.in fi.de hereticis.

b Sebasti. Sapia. ¶ Digest⁹ sit. An q̄ si presbyter tota nocte pernoctauerit ita q̄ digestionem non fecerit si celebrat missam debet priuari. vt per Felinum in.c.si constiterit.colum.j.versic. nota tertio.ꝫ.de accus. post Abb.ibi.z ibi etiam an presbyter celebrans non ieiunus conficiat corpus Christi.

cum vino:z vinū perfusiōis sumere nisi sit celebraturus aliā missaz:z post perfusionē sumptā nō pt̄ aliam celebrare:z intellige vt dixi in.c.consuluisti. đ.eo.nā.hoc ꝑcedit tam in festo natiuitatis dñi q̄ alia festiuitate:z ex hoc declarat̄ iste tex. ¶ Et p̄mo no.q̄ ꝑfusio post sumpta sacr̄a d₃ fieri cū vino 1 † Et hoc faciat ad qđnem:nunq̄d nō bibēs vinū possit ꝑmoueri ad sacerdotiū. z cōclusio est q̄ nō z vide glo.ij.q.vij.ipsi apl'i.z credo q̄ nō sufficeret q̄ ille polliceret̄ se sumpturū sacrm̄ q₂ ex quo solet natural'r abhorrere vinū posset emittere seu euomere sacrm̄ sumptū.arg.in.c.si qs per negligētiā. cū.c.seq.de cōse.di.j. 2 ¶ † Not.q̄ ꝑ assumptionem[a] vini qs desinit esse ieiunus.z hoc intelligo in reuerentiā tanti sacramēti.nam ieiuniū abstinentie nō rumpit̄ per potū ante vel post cibū sumptū vel ꝑ assumptionē medicine.vt not. Inno.ꝫ.de obser.ie. sup rub. ¶ In gl.fi.ibi:euacuat̄.sed clari⁹ hoc h̄r ꝫ.c.xxi.§.q̄siuisti. 3 ¶ † In ea.gl.ibi:s₃ magis affirmatiue not.ex hoc iūcto tex.qđ aduerbiū forte:nō semper ponit̄ dubitatiue sed qñq₃ affirmatiue.vel dic clarius ꝑm Host.qđ illa dictio forte:non refert̄ ad verbū impediret:s₃ adverbū accipere.z est sensus q̄ si forte acciperet vinū perfusionis forte per obliuionē:vl' q₂ nō credebat se celebraturū: denuo impediret̄. 4 ¶ † In ea.gl.ibi:anteq̄ cibus digest⁹ sit[b]. No.glo.q̄ qs dicit̄ ieiun⁹ post digestū cibum: ideo necessario non requirit̄ dormitio.pōt ergo sacerdos celebrare de mane:l₃ nocte precedēti post cenā nō dormiuerit dūmodo digestio sit ꝑfecta.vt no.in.c.si cōstiterit.ꝫ.de accusa.vbi per docto.vide bo.tex.cū gl.de cōsec.dist.j.sacr̄a. 5 ¶ † Et aduerte quēadmodum ob reuerentiā sacri sacerdos d₃ eē ieiunus qñ sacrm̄ sumit:ita post sumptū sacrm̄ d₃ stare ieiunus eadē rōne ne cib⁹ naturalis ꝑm opi. quorūdā admisceat̄ sacris.z ideo dicit tex. multū notabil'r in.c.trib⁹.de cōse.di.ij.q̄ si quis sumpsit corpus Christi de mane d₃ differre cibū naturalē vsq₃ ad sextā:z si sumpserit i tertiis debet differre vsq₃ ad vesperas:l₃ nō obseruet̄ z male.nā opinio vr̄ magis cōis q̄ corpus Christi z sanguis tādiu durāt q̄diu durāt accidētia panis z vini:z sic op₃ differre ꝑ tātū tp̄s quo verisil'r illa accidētia z per ꝯñs Christi corp⁹ nō sit ápli⁹ in corpe recipiētis. fuit tñ opinio quorūdā q̄ imediate quo ꝑmit̄ dētib⁹ desinit ibi esse corp⁹ Christi:q̄ tñ opinio non tenet̄.facit.c.si quis per ebrietatem.de cōsec.dist.j 6 ¶ † Et in fi.gl.no.q̄ de substātia sacramēti nō est vt sacerdos sit ieiunus:sed ad decentiā z reuerētiā sacramenti.nā z Christus instituit hoc sacrm̄ non ieiunus:sed post cenam.z vide ratione quare.in.c. liquido.de conse.dist.ij.vnde sacerdos ꝯfaciendo pōt priuari būficio.in.c.si cōstiterit.prius alleg.

1 Exemplatū si contineat plusq̄ originale:presumitur falsum.
2 Testēs debēt suppleri vn⁹ per aliū:qui forte plus percepti:nisi sint in euidēti cōtrarietate.
3 Cum:istā dictio copulat accessorie:z copulat principaliter:quod facit ad mu't. ducet aliquādo illa dictio cum:non copulat accessorie.
4 Corpus Christi est in vtroq₃ sacramēto integraliter scilicet tam in hostia q̄ in calice vbi sit vinum consecratum.
5 Sanguis Christi qui representatur per vinum cōsecratum:euanescit si in eo apponat̄ magna quantitas vini:vel alterius liquoris.
6 Eucharistia sola quare dat̄ cōicantib⁹: sacerdotibus vero celebrātib⁹ datur etiā sanguis Christi.
7 Miraculū dicitur illud proprie qđ contingit contra naturam.
8 Corpus Christi quomodo cōtingit q̄ eodem momento possit esse in infinitis hostijs.
9 Damnatorū pene possunt per orōnes alienari:nō tñ in totum tolli ꝑm vnam opi.que reprobatur.
10 Sanguis Christi vtrum afficiatur per appositionem solius aque vel solius vini.

Cum marthe. Si q̄ verba sunt in canone misse q̄ ab euāgelistis dicta nō fuerunt credere debemus qđ a Christo apl'i z ab apl'is eorum successores accesserint.h.d. vsq₃ ad.§.quesiuisse z ille.§.hoc dicit. In sacrō altaris aqua cū vino trāssubstātiat̄ in sanguinē.h.d secundo vsq₃ ad.§.tertio.z ille.§.vsq₃ ad finem hoc intendit. Oratio que dicit̄ in secreto in f.sto sancti Leonis immutata est.q₂ vbi dicebat̄ annue nobis dñe vt anime famuli tui Leonis hec nobis prosit oblatio.hodie dicit̄ vt intercessione beati Leonis hec nobis prosit oblatio.z hec mutatio cōtigit:q₂ sancti nr̄is orōnib⁹ nō indigēt sed nos suis.z tres sunt partes sicut tria sunt dicta:que patēt.per.§. ¶ Casus l'ralis. In euāgelio sic legit̄.accipiēs calicē gratias agēs benedixit:z dedit discipulis suis dicēs:bibite ex hoc oēs:hic est em̄ sanguis me⁹ noui testamēti qui ꝑ vobis z pro multis effundet̄ in remissionē pctōꝝ. Ad vim z ꝑlationē istoꝝ v̄boꝝ panis z vinū in corp⁹ Christi trāssubstātiant̄ In canone misse quo ecclesia vtit̄ gñalis additus fuit verbū istud sc₃ mysteriū fidei:qđ v̄bū null⁹ euāgelistarū expssit:vñ mirabat̄ archiepūs iste qs ausus

a ¶ Adde glo. in rub. ff. commoda.
b ¶ Ad tollendū consequentiā sufficit dare vnā instantiā. adde. glo. in c. si cut vrgeri. i. q. i. z glo. in l. manumissiones. ff. de iusti. z iur. cum simi.
b + Sebasti Sapia. ¶ Instātiā Qñ pcedit tale argumentū vide Jas. in. l. creditori. ff. de ope. nō nuntia. sed fm Sali. in. l. precibus. col. ij. C. de impu. z alīs substi. hoc argumentum vtuntur miseri canoniste. vt ipse dicit ad hoc tamen bo. tex. in. §. pauonū. instit. de rerum diuisio.
c ¶ Et an possit pari cautela p quaz nō possit mutari seu reuocari. vide hic per do. Ant. ver. no. q3 zc. et adde q3 no. Bal. i post Dy. in. l. sancimus. C. de test. vbi refert cautelā Dy. vt q nō vult reuocare testm̄ dicat z si contigerit me reuocare testamentū ex nūc do z nō inter viuos. sz ipse Bald ibi vr multuz dubitare de hac cautela: sz an isto casu sita sit donatio fuisset afirmata iuramēto opere iuramentum qd nō possit reuocari vide plene examinatu3 p Imo. i cle. roma ni. de iureiurā. in c vl. i. col. ver. p p dicta. addit ergo dare cautelā per quā nō posset reuocari pmū testamētū vc3 q insti tut⁹ in pmo testō impetret de cōsilio testatoris priuilegiū a princi pe q ille ampli⁹ non possit testari vel reuocare primus testm̄. z hoc iudicio meo sentit arbi c. vlti. vo luntate. xiij. q ij. vbi dicit q licz p

fuit adducere verbum illud querens a papa quis il lud verbum adiecit. Ad hoc rñdit papa declarādo singulos articulos eiusdem qōnis vt clare ex litera capere possis. ¶ No. j. ibi: in canone mis se: q non quicqd dr in secreto misse dr canon: sz tm̄ illa v̄ba qbus trāssubstantiatio fit. Et dicit Hos. qd a simpl ces sacerdotes apellant canonem qcqd dr in secreto. Et scias qd sunt pauca verba in qui bus fit trāssubstātiatio in corp⁹ z sanguine xpi z statim illis verbis prolatis z nō añ est ibi corpus xpi z sanguis. ea vo q precedūt in missa z sequuntur non sūt de substātia gsecrationis: sz sacerdos orat p pplo z refert gratias deo z similia. de quo vide bo. tex. de gse. di. ij. panis. ¶ † Scdo not. q si aliter reperiatur scriptū in exēplario q in originali gtineat presumit exēplar falsum nisi pbet q additio fuit facta p habētē potestatē ita arguebatur hic: nā dicta euāgelistaz sunt quasi originalia eorum q xps dixit z fecit vñ videbatur q libri aliqui aliud continētes essent falsi. sz tolerant ex rōnib⁹ hic positis in tex. facit ad hoc. c. qm̄ gtra. de pba. ¶ † Not. iij. q euangeliste supplent se ad inuicem facit pro testibus vt si vnus plus dicat q alter nō reddantur falsi: quia potuit vn⁹ plus percipere q alter: sz potius minus dicēs d3 suppleri per alios qd sentit Inn. in. c. qualiter. z qñ de accu. el. ij. duz modo nō sint in aperta gtrietate. vt in. d. c. licet. de pba. ¶ No. iiij. z tene mēti illud dictū beati a est magis dare zc. z declara vt dixi in. c. de donatio. ¶ No. v. ibi sane modū soluēdi qōnem sc3 dādo instātiā. b Nā papa pbādo q nō oīa gesta z v̄ba christi fuerūt scripta per euāgelistas dat instantiā vnā de verbis aliā de factis: z sic nota qd sufficit dare vnā instantiā. ¶ Item not. q testm̄ nō est firmū in vita testatoris: nā potest ad libitu3 mutari c sed sola morte cōfirmat. z ad hoc allegat iste tex. ¶ Nota q in sacro altaris est figura sacramenti misterium z veritas: z tria sunt ibi principis. sc3 forma panis z vini: veritas sanguinis z carnis: et virt⁹ vnitatis z charitatis: z prosequere vt in litera habetur z vide simile in circulo posito ad taberna: z in taberna z vino: nā circulus designat duo z nō est signatū. nam designat tabernā. item q ibi vēdatur vinū. taberna vero designat per circulu3 z signat q ibi sit vinū venale. Vinū vero est tātu3 signatū z non signū. qz designat p circuli z taberna. ita i corpore xpi. nā species panis z vini est tm̄ sacramētū. nā desinat duo. sc3 veritates carnis et sanguinis xpi. vt vnitatē inter xpm z ecclesias Secundū sc3 veritas carnis z sanguinis designat z designat. nā designatur per specie3 panis z vini. z designat vnitatem que est inter christū z ecclesia3

luntatis z ibi etiam dicit q si in primo testamēto dixit q sibi nō liceret penitere q nihilominus poterit penitere si primi dicti exprimat qualitatem. Item super hoc vide qd not. Dy. z Jo. an. in regula qd semel placuit. in. vj vbi facit plures qōnes z an dari possit modus per quem non possit reuocari primum testm̄: de quo etiam per Inn. in. c. cum esses. de testa. vbi dat cautelā q si in priori testō apponat h. verba si facio fm testm̄ ex nunc fateor me facere illud timore gsanguineorū et dicit q primū nō poterit reuocari. Et adde q not. do. Anto. in. c. dilecto. in. iiij. col. de prebē. z vid. oino Bal. in addi. spe cu. intit. de do. in addit. magna. et Bald. in. l. humanum. C. de legi. in penul. col. z an si dictum fuit in testamēto dono in terviuos zc. z nūc constituo me nomine ei⁹ possidere possit testamē tum illud vel illa donatio reuocari. amplius vide Oldr. cōsi. xxv. z consi. clx.

z sic est sacramētū vnu3 sc3 vnitas z res alterius sc3 speciei panis et vini. Tertium sc3 vnitas designat z nil designat. nā designatur per speciem panis z vini: sanguis z corpus xpi: z sic est res gemini sacramenti. ¶ Not. in fine hui⁹ principij presumēdū p his quibus ecclesia vsa est ab antiquo qd q ab apostolis z aliis sanctis viris fuerint instituta: z ideo debent esse in tanta reuerentia sicut ea q scripta sunt: vide bo. tex. in. c. ecclesiasticum. xj. di. ¶ Nota in. §. quesiuisti. q ex talibus opi. q erant inter scholasticos de aqua posita i calice approbatur hic illa q aqua non remaneat aqua nec princi paliter trāssubstātiatur in sanguinē sz cu3 vino trāsit in sanguinē. 3 † Et solet iste tex. allegari ad pbādū d dictiam et an aliqua copulent p copulam z an p copulā cū. nā copula z: facit copulatū venire pncipaliter non accessorie: sz copula cū: facit venire copulatū accessorie. z ideo text. notāter i. l. si cui fundum. ff. de fun. instru. z instr. legat. dicit qd si testator legauit fundū cum instrumēto z postea vendidit fundū non valebit legatū de instrumēto: qz ve niebat accessorie ad fundum. vnde sublato fundo tollit tacite instrumētū secus si legasset fundum et instrm: qz tunc vēdito fundo remanet legatum in instro: qz sunt duo legata pncipalia. vñ vno adem pto remanet reliquū. sed pmo casu erat vnu3 legatum. e Et inducit Jo. an. hic ad qōnem pape man dat vt puideatur titio de dignitate cu3 canonicatu z pbenda: vacat canonicatus sine dignitate. nū quid debeat sibi gferri. z videtur q nō p supradicta: qz dictio cū: facit canonicatum venire accessorie ad dignitatem: sed gtriū ipse tenet. nā sciendū q f volūt canoniste coiter z legiste q qnq3 dictio cu3: ponitur inter ea de quoz natura est vt vnū possit accedere ad aliud: z hoc casu procedit illa differentia quā dixi inter cū z et: qnq3 ponitur inter ea de quorum natura est vt vnū non accedat ad reliquū z tunc non est differentia an coniungātur per dictionē cum: an per dictionē z: nam veniunt ambo eque principalr. exēplum: lego titio. x. cu3 sempronio idem est ac si dixisset lego titio z sempronio: qz vnus homo nō accedit alteri. z sic intelligitur tex. in. l. titie. in. § nichil. vbi per Bar. ff. de lega. j. z in. l. illi cū illo. ff. de vsufru. lega. Ad ppositu3 ergo cū canonicatus non accedit ad dignitatem ex natura sed per se stat: non est differētia an mādetur prouideri de dignitate cu3 canonicatu vel de dignitate z canonicatu. z vide tex. in. c. sepe. de preb. lib. vj. z 4 hec not. ¶ † Not. quod vinum admistum sanguini post cōsecrationē non trāsit in sanguinē nec madidat. i. balneat sanguinem: z est rō: qz vt coiter dicūt hic doc. z est cōis opi. theologoz: sanguis non

¶ De dictiōe et: z cum: de quibus videas in. c. quia sepe. de preben. in vj. Et de dictione cu3: que copulat accessorie. est gl. in. c. querelā. de fi mo. z habet plenissime per domi. Ant. in. c. literis. in. j. col. de restit. spo. z per Jo. an. in regula nullus ex cōsi. in mercu. Anto. Francis. ¶ Add q dictio cum: denotat simulantes: vt per Bal. in rub. C. de instit. in. iiij. coli. Et adde qd quādoq3 facit condi

pactū non possit tolli arbitriū vltime volūtatis: pōt tm̄ restringi per priuilegiū a papa cōcessum. Sed ad predicta z scripta hic per do. Ant. facit qd not. Archi. in. §. sed aliud. xix. q. ij. vbi dicit q si quis eligat sepulturam z iurauit nō cōtrauenire: sz forte de rigore iuris possit alia3 eligere z mutare nō tamen hoc facere d3 fm deum z bonam equitatē: facit etiā qd voluit gl. sing. in fi. in. c. fi. de pcur. in. vj. z de dicto iuramēto an possit reuocari vide per Archa. in. c. canonu3. in. xj. principali quesito. in. iiij. col. illius quesiti. ver. z simile etiam de testamento z vide oino qd sing. scribit Bal. in. l. sancimus. vbi ponit quedam singularia que alibi non reperiuntur de primo testamēto habēte clausulas derogatoria3 qualiter reuocetur per scdm̄ de eo mentionem non faciēs. et ibi etiam in fi. ponit an possit dari cautela q primū testm̄ non possit reuocari ibi vide omnino. Item de predicto articulo qñ testm̄ primum fuit iuratum an possit reuocari. vide per Jan. c. cum contingat. in. xiij. char. ver. item per predicta bene poss. t inferri. de iureiur. per do. Ant. in. c. j. in pen. col. de his que fiunt a prel. z de isto artic. an ille qui iurauit nō mutare testamentū possit illud mutare. vide Oldr. in cōsi. xxv. z cōsi. clx. z Host. in sum. de sepul. z an sit licitū. ver. sed quis iurauerit. z ver. si qs eligat sepulturam. z per Archidi. in. d. c. vltima voluntas. z ibi etiā dicit Arc. q si quis sine iuramēto fecerit testamētū z dicit q si cōtigerit quod faceret illud qd non vult q valeat scdm̄ nisi dicat se penituisse prioris vo

tionem: vt in. l. ex his verbis. C. quando dies legati cedit. z in. l. si cui. de lega. j. z per Bar. in. l. si quis a filio. eo. tit. z per glo. z doct. in. l. si decem. de obliga. quandoq3 ponitur pro quando: et quandoq3 pro quia: post Bal. in. l. j. C. qui. casi. cesset longi tēp. prescrip. z quando copulet principaliter vel accessorie habetur in. l. si quis inquilinos. in. §. si ita. et. in. l. si ancilla. z ibi per doc. ff. de leg. j. z per Bart. in. l. j. §. ff. de cond. z demon. z in. l. ij. C. si pendente appel. mors interuene.

e ¶ Si papa mādat prouideri de dignitate cū canonicatu z prebenda vtrum vigore dictarum literarum sibi prouideri possit canonicatu et prebenda vacante sine dignitate. Et de ista questione in terminis vide per Inno. in clem. fi. de preben. in vlti col. z do. Ant. in. c. in literis. de rest. spo. in. ij. col. z vide hoc per Jo. an. in. d. c. qz sepe. et p parte affirmatiua quā tenet dic do. Ant. etiā adducas tex. in. l. si quis legauerit titio cu3 meuio. ff. de leg. j. Sed credo qd ad oia ista sua iura faciliter posset rñderi q loquūtur in legatis que sunt fauorabilia. z ideo secus forte videtur dicendū in hoc casu cū materia sit multū odiosa: cū z maxime qz p ista parte videt multū vrgere tex. in. d. c. cui de. §. j. de preben. lib. vj. z vide quod scripsi post do. Anto. in. c. ex parte. j. de offi. deleg.

f + Sebasti. Sapia. ¶ Dictio cū. Vide pulchre p Soc. in. l. si is qui du cēta. §. j. ff. de reb. du. post Pan. de ca. ibi. z Ro. in fin. Feli. in. c. quāto. col. v. §. de iu. vbi Dec. latius. col. iiij. Moder. post Bar. in. l. ff. de leg. j. est in calice

.. Zacharias.
a ¶ Illud proprie est miraculũ.adde bo.gloss. in.c.legimus. lxxxviij.di. ꝛ in auс.de cõsul. §.itaqꝫ. colla.iiij. ꝛqualiter probet vide Hemi.in.c. j.nume.iij.ꝛ ibi in apos. Cel.in ver. directa ꝓbatiõe. de ꝯfes.li.vj.bal. in.l.solã.col.fi.C. de testi.ꝛ in ca.venerabili.eo.titu.ꝛ Alexã. consil iiij. volu.iiij.
Anto.Francis.
¶ Que requirantur vt q̃d dicat esse miraculũ vide gl. in.c.religiosa.de reliqui.ꝛ vene.san.ꝛ adde q̃d miracula alicuius sancti nõ ꝓbãtur p testes singulares quoꝝ vnus deponit de vno ꝛ alter de alio.vide p archi. in.c. nimiꝝ.xxvj.q̃.v. nec etiã probantur p testes nisi deponãt de scientia vt p bal. in.l.solã.C. de testi.i vlti.col. ꝛ hr̃ in.c. venerabili.de testi. ꝛ vid Alex.in ꝯsi.iij.in iij. parte consi.et adde ꝙ miracula nũqꝫ fiũt etiam p malos hoies vt per glo.in.c.si.de reli. ꝛ vene. sanc. ꝛ habet p Spec. in ti. de elec.in.§. si.in prin.
b ¶ Uide etiam p sanc. Tho.in.iiij. sen.di.xv.arti.iij. cir.fi.vbi oino vide. Item adde q̃d pro decedente in pctõ mortali eleemosyne a pena infernali liberare nõ psũt.ita disputando cõcludit idem Tho.in. iiij. sent. di.xx.q.ij.art.ij. item vide eũdem Tho.in.iiij. sent. di.xv.arti.v.circa fi.vbi dicit ꝙ suffragia p alios facta nõ ꝓsunt mortuis nisi inquantum meruerũt vt eis ꝓdessent dũ adhuc viuerẽt:vt dicit Augu.
Anto.Francis.
¶ An eleemosyna facta p existẽtem in pctõ mortali valeat vid In no.in.c. ex parte.

est in calice per effusionem sed per glorificationeꝫ corporis.vnde in calice est integrum corpus christi sicut in eucharistia.nã cum xp̃s sit sibi viuus nec est corpus hoĩs viui sine aĩa ꝛ sanguine neqꝫ sanguis est hoĩs viui sine corpore ꝛ aĩa:vnde queadmodũ si proijceres aquã sup hoĩem nõ balneat sanguis venarũ:ita vinũ ꝛ aqua appositũ post cõsecrationem non madidat sanguinẽ xp̃i.Sꝫ diceres tu ex quo in hostia est totũ corpus xp̃i ꝛ in calice est integrum corpus xp̃i quare ecclesia vtit supflue altero sacramẽto:Rñdet ꝙ ꝓpter tria.Primo ad representãdum xp̃i passionẽ:de cuius corpore exiuit sanguis:ideo vinũ transsubstãtiatur in sanguinẽ ꝓncipaliter:vnde ex vi sacramẽti sanguinis ꝓncipaliter est in calice:sed ex ꝯcomitantia necessario est ibi corpus cũ aĩa.in eucharistia vero ex vi sacramenti est ibi corpus ꝓncipaliter sꝫ ex mera concomitãtia est ibi sanguis cũ aĩa. Scd̃o sit qꝛ magis cõuenit hmõi sacramento vt corpus detur in cibũ ꝛ sanguis in potũ. Tertio ꝓpter effectũ.nã corpus ꝓncipaliter datur ꝓ salute corporis:ꝛ sanguis ꝓ salute aĩe:de quo vide latius per beatum Tho.in tertia parte summe.in.q.lxxv.ar.ij. ¶ † Et intellige ꝓdicta apponitur ita modica quamtitas liquoris alterius ꝙ assumit saporẽ accidentiũ q̃ sunt in calice.nã si apponeret vinum vel aqua vel alius liquor in tãta quãtitate:qꝛ absorberet accidentia prioris vini:desinit ibi eẽ sanguis xp̃i:qꝛ sanguis non durat nisi durãtibus accidẽtibus ꝓoris vini: ꝛ hoc voluit i summa Ioã.an.sed latius hoc prosequit hic:ꝛ vr̃ q̃si opi.theologorum.facit ꝙ dixi in.c.precedenti.† Et ex his potes sumere rõnem quare cõicantibus datur tm̃ eucharistia ꝛ nõ sanguis:qꝛ recipiendo eucharistiã recipit corpus et sanguinẽ:nec est necesse vt iterum recipiat sanguinem: qꝛ vt dixi cũ sanguine est integrũ corpus:sꝫ sacerdos vtitur his duobus sacris ad representãdũ passionẽ xp̃i vt dixi. Dicũt tñ doc.s̃.in.c.pxi. et sentiunt hic ꝙ non malũ esset si cõicans etiaꝫ sumeret de sanguine:ꝛ dꝛ ꝙ isti carthusienses apponunt modicũ de vino in calice post ꝯsecrationem vt sufficiat oĩbus fratribus qui debent cõicari:sꝫ intellige vt dixi vt apponat in tã modica quantitate ꝙ absorbeatur ab accidentibus prioris vini alr̃s desineret ibi esse sanguis.vt.s̃.dixi. ¶ † No. ibi:cedit natura miraculo.ꝙ illud proprie est miraculũ[a] ꝙ ꝯtingit ꝯ naturã.nã si naturaliter posset illud ꝯtingere nõ esset miraculũ ꝛ quot sint necessaria ad esse miraculi.vide bo.glos.in.c.j. de reliq.ꝛ vene.san.lib.vj.ꝛ istud de quo in text.est maius miraculũ q̃ fit i corpe xp̃i.nec potest dari aliqua similitudo ꝙ mutetur subiectũ remanentibus prioribus accidẽtibus. Sũt etiã multa alia miracula in corpe xp̃i:de quo hic p Io.an.ꝛ lꝫ nõ possint reddi rõnes sed similitudines tñ nobis deseruiunt.nã sicut cibus ꝛ potus cõuertunt mediãte natura in carnẽ humanã:ita panis trãssubstãtiat in carnẽ seu in corpus xp̃i:nã si primũ opatur natura fortius ſm põt operari ipse deus qui est supra naturaꝫ ꝛ ita de siliibus. ¶ No.in.§.iij.ꝙ oẽs sancti sunt perfecte beati ꝛ ꝙ oĩa succedũt eis ad votũ. ¶ No.ꝙ oratio non dꝫ esse indiscreta ꝛ si aliquod indiscretũ reperiat inter mores antiquos dꝫ illud mutari.sicut ꝯtingit in illa orõne beati Leonis. ¶ No.ſm vnã lec.que hic non reprobat ꝙ gloria sanctorũ põt augmẽtãri vsqꝫ ad diẽ iudicij ¶ No.ꝙ suffragia facta p sanctis ꝓsunt q̃ad tria.pmo vt magis glorificent a fidelibus i terris.secũdo vt apud deũ augmentet gloria ſm illã opi.predictã.tertio vt sint actiones gratiarũ.No. vlti.quatuor species defunctorũ. qdã sunt valde boni vt illi qui decesserũt sine aliquo peccato mortali ꝛ veniali.Alij sunt valde mali vt hi qui decesserũt cũ multis peccatis mortalibus. Alij sunt mediocriter boni vt hi q decesserũt cũ peccato veniali sine mortalibus:nam debẽt hec peccata prius purgari in purgatorio.xxv.dist.qualis.Alij dicũtur mediocriter mali: ꝛ de his est dubiũ.nã qdã dicũt ꝙ nõ est species disticta per se.ꝛ q̃d idẽ sunt mediocriter boni ꝛ mediocriter mali.vnde Aug.

ponit tres species tm̃.vt in.c.tempus.xiij.q̃.ij sed multi theologi tenẽt ꝙ sunt quatuor species:ita tenet Pau.hic:ꝛ glos.in.d.c.tẽpus.xiij.q.ij.ꝛ sunt opi.plurime de qbus hic in glo.fi. ¶ † In gloss.in ver.in veritate.hec glo.vt vides,ponit tres opi.in corpore Christi.ꝛ licet ecclesia aperte nõ reprobet aliquẽ istarũ:tñ cõiter tenet ꝛ ꝯueniũt catholici in primã ꝛ scd̃am opi.intelligẽdo primã ꝙ panis fit corpus Christi per trãssubstãtiationẽ.nõ est ꝙ panis efficiat corpus:qꝛ panis nunq̃ fuit nec est nec erit corpus Christi:sed intellige ꝙ resoluat illa materia vel annihilet:vel ꝙ cõtingat per trãssubstantiationẽ.ꝛ btũs Tho.vbi.s̃.abhorret istã tertiam opi.positam in gl.que habet ꝙ substãtia panis ꝛ vini remaneat.nam hoc est ꝯtra reuerẽtiã tanti sacramẽti.Item cõtingeret q̃ nos veneraremur panem quẽ sacerdos sumẽdo desineret esse ieiunus cũ simul comederet panẽ et corpus Christi:ꝯtra.c.ex parte.s̃.eod.ꝛ.c.j. Tertio ꝛ magis subtiliter id q̃d prius nõ erat in loco nõ põt esse in loco nisi altero de duobus modis:aut per motũ localẽ:quia mouetur de loco ad locũ:aut per modũ conuersionis sue transsubstãtiationis:sicut ignis nõ potest esse in domo nisi aut ibi portet aut ibi fiat:sed corpus Christi nõ est ibi per motũ localẽ:quia sequeret ꝙ descẽderet de celo ꝛ veniret ad eucharistiam:et ex hoc sequeret ꝙ nõ posset esse eodẽ momẽto in multis locis:qꝛ nõ posset per motũ localẽ eẽ in varijs locis:ꝛ tñ per totũ mũdũ eadẽ hora corpus Christi conficit:ergo oportet dicere ꝙ fit ibi per modum transsubstãtiationis seu cõuersionis.ꝛ sic oportet necessario dicere ꝙ materia panis ꝛ vini deficiat:ꝛ ꝙ ibi sit corpus Christi dũtaxat.ꝛ no.bene hãc rationẽ.ꝛ istud est vnũ aliud miraculũ ꝙ idẽ corpus Christi sit in diuersis locis:simile in campana q̃ cũ habet sonũ audit in varijs locis. ¶ † In glo.fi. que in versicu.inuestiget.in fin.not. hanc gloss.que quotidie allegat ꝛ similẽ glo.habes etiã in decretis.xiij.q.ij.tẽpus.ꝛ in effectu hec glo.ꝛ illa conclusio ꝙ mediocriter boni sunt species distincte a mediocriter malis.vnde ſm glo.mediocriter mali dicuntur damnati qui decesserunt in quibusdã peccatis leuibus.mediocriter boni sunt existentes in purgatorio qui decesserũt in venialibus.Et inquãtum iste tex.dicit ꝙ pro mediocriter malis suffragia viuorũ sunt ꝓpitiationis: intelligunt glo.predicte ꝙ per hec suffragia viuorũ mitigat pena nõ autem in totũ tollit:vnde secundũ suffragiũ tollit tantã penã quantã abstulit primũ nõ in quãtitate sed ꝓportione.ꝛ pone exemplũ fingendo ꝙ pena defuncti ascendit ad.xx.primũ suffragiũ fuit tante potẽtie ꝙ abstulit decimã partẽ pene ꝛ sic duo secundũ suffragiũ aufert decimã partẽ residui nõ totius pene ꝛ sic aufert decimã partẽ ex.xviij.et hoc dixerũt glo.vt euitaretur ꝯrium ne per multa suffragia possit quis liberari ab inferno vbi nulla est redemptio.alij extra glo.voluerũt ꝙ sufffagia nõ ꝓsunt dãnatis in inferno quo ad hoc vt tollatur quãtitas pene:sed vt leuius portet pena sicut si famelicũ portantẽ trabẽ reficeres.nam pondus nõ alleuiat in quantitate:sed leuius portat.alij aliter dixerũt.sed Io.cal.hic.ꝛ Archi.in.d.c. tempus.ꝛ Augu.ꝛ magister sententiarũ in.iiij.dist. xlvij.vbi ipsi referunt teneri ꝯrium asserentes ꝙ dãnatis in inferno non ꝓsunt aliqua sufffagia:quia ex quo decesserunt extra charitatem non possunt esse participes bonorũ ecclesie.ꝛ pro hoc facit bo.tex.xxv. dist.§.alias ea demũ.vbi dicitur ꝙ damnatus pro
b peccato mortali[b] flamma perpetua cruciabitur.ꝛ idem de peni.dist.ij.c.si.Itẽ.c.pro obeũtibus.xiij. q.ij indistincte dicit ꝙ pro decedẽtibus in peccato mortali nõ est orandũ:nec distinguit inter grauia ꝛ leuia.Item motiuum glo.non videtur rationabile:cum enim secundũ suffragiũ sit eiusdem qualitatis ꝛ quantitatis vt primum non apparet ratio quare non debeat tollere tantã penã etiã in quantitate quãtam abstulit.primum argu.huius dicti generalis par in parem nõ habet imperium.in.c. innotuit.de electione.et sic damnatus posset liberari ab inferno per multiplicationem suffragiorũ

de verb.sig.ꝛ Io. an.de sen.exco.et vide no. glo.in.c. ex transmissa.de deci.ꝛ q̃d no.glo. in.c. oblationes. ix.dist.q̃ ponit de his que considerãda sunt in dando eleemosynã. de q̃bus vide per btm Tho.scd̃a scd̃e.q. xxxij.art.v.cuius verb.refert.d.cardi.in.c.inter opera charita.d spõsa.ꝛ vide pulchrũ tex.ꝛ bo.glo.in.c. nõ satꝫ.lxxxvj.distin.ꝛ adde ꝙ eleemosyne sunt faciẽde ꝓ mortuis nec debẽt retardari: qꝛ lꝫ non liberent dãnatos a penis inferni tñ minuũtur eis pene.vt p btm̃ Tho.in.q.de quolibet.q.vj.q. xiij.et.xiiij.et an eleemosyna tollat partẽ pene ſm quãtitatẽ vel ſm ꝓportionẽ.habetur in.c.tp̃s.xxiij. q.ij.ꝛ vide glo.in c.marthe.de cele. mis.ꝛ adde ꝙ eleemosyna liberat a morte ꝛ a peccato.vt in.c.miror. ꝛ in.c.medicina. de pe.di.j.ꝛ hr̃ in c.quãobrẽ.ea.di. ꝛ vide bo.tex.i.c. aie defunctorum. xiij.q.ij. q dicit ꝙ vꝫ eleemosyna ad redẽptionẽ pctõrũ.ꝛ in.c.mendacia vestra.de pe. di.j.ꝛ vid p Car. in cle.j.in.§.ideo de reliquijs ꝛ vene.san.ꝛ adde q̃d lꝫ eleemosyna facta in pctõ mortali nõ ꝓsit ad salutem ꝓdest tñ ad mitigãdũ deũ et ad impetrandaꝫ gratiã.vt in.c.nõ est.ꝛ ibi p Arch. j.q.j.ꝛ vltra predicta de materia eleemosyne vide p Host. in summa. de pe.in. §. si q̃s.

quod falsum est. Item presupposita opi. gl. q secundum suffragiū tolleret tantā penā in proportione posset sequi q ita alleuiaretur pena per multa suffragia multiplicata q quasi non sentiretur qd etiā sonat in absurdū cū dānati in inferno debeāt cruciari perpetuo igne: ideo tenent cōiter doct. q mediocriter mali dicunt illi qui decesserūt cū multis venialibus z sic sunt in purgatorio. mediocriter boni qui decesserūt cū paucis venialibus. vnde suffragia pro mediocriter malis sunt propitiationes: scz qr deus propitiatur eis ad mitigationē pene. nam in purgatorio est magna pena. Et dicit augusti. q est maior qualibet pena quam hō posset pati in hoc seculo. vt est tex. in. c. qualis. xxv. dist. Sed pro mediocriter bonis suffragia sunt expiationes: qr cū decesserunt cū paucis venialibus ex toto pena expiatur et purgatur ex suffragijs ecclesie. z vide Archi. in. c. tempus. cui nullo modo placet q idē sint mediocriter boni z mediocriter mali: qr sequeretur absurdum q idem sit bonus z malus. cōtra. c. si enim. de peni. dist. ij. habes ergo ex predictis ad quid prosunt suffragia vbi nulla est redēptio defunctis: z colligendo nunc in summa: cōclude q pro valde bonis qui sunt in paradiso possunt habere tres effectus primus vt sint gratiarū actiones: qr ecclesia refert gratias deo de merito collato illi defuncto. secundus vt magis ille sanctus glorificetur in terris: tertius vt augmentetur gloria apud deū tenēdo illā opi. q gloria bonorum possit augmētari vsqz ad diē iudicij z quo ad istos tres effectus possumus orare pro sanctis. Pro valde malis suffragia sunt cōsolationes viuorū dūtaxat. Pro mediocriter bonis sunt expiationes: qr ex toto liberant a pena purgatorij. Pro mediocriter malis sunt propitiatiōes: qr pena purgatorij mitigatur: non tū ex toto aufertur sicut in primo casu rōne predicta. ¶ † Sz extra gl. quero ad materiā. c. cū hic dicatur q in calice debeat poni de vino z de aqua: quid si sacerdos per obliuionem omisit aquā vel ecōtra omisit vinū z misit aquam Ioan. hic z cōiter doc. dicūt q si fuit appositū solū vinū secutis verbis trāssubstātiatiōis ibi est verum sacramētū: sed nō perfectū scz quo ad significatū: quia aqua significat populū: z sic erit ibi Christus sine ecclesia: nec hz significare virtutē vnitatis et charitatis: sed sacramentū erit verum: quia principaliter fit ad representādū passionē Christi. ex cuius latere exiuit sanguis z aqua. vnde satis est qd ibi sit sanguis Christi z ex cōcomitātia necessario erit ibi integrū Corpus christi. vt. s. dixi. sed si fuerit posita aqua sine vino sentiunt doc. q ibi nō sit verum sacramentū. z potest esse ratio: quia non est ibi aliquid quod representaret Christū: vnde esset ibi ecclesia sine Christo. vnde cōsulūt q si sacerdos deprehēdat errorē statim anteq̄ sumat illā aquam debet ponere vinū z iterū dicere verba canonis. et vide latius de hoc hic per Io. and.

1 Sacerdos grauius peccat nō cōsecrādo dum celebrat q̄ cōsecrando in peccato mortali.

2 Ad substantiam eucharistie sunt tantum illa verba: hoc est enim zc. alie vero orationes sunt de solennitate.

3 Sacerdos existens in peccato mortali z celebrans nō offendit populum sed deum: z conficit verum sacramentum.

4 Peccata plura magis aggrauāt q̄ pauciora nisi pauciora sint grauiora.

5 Delinquēs an magis puniatur si delinquit clam vel palam.

6 Apostata accipiēs vxorem: an possit puniri tanq̄ hereticus.

7 Sacerdos non debet celebrare nisi prius confiteatur licet sit contritus: potest tamen celebrare ante peractam penitentiam.

De homine.

† Grauius peccat qui simulat conficere a z nō cōficit: q̄ ille qui cōficit in pctō mortali. Primo ponit qō. Secūdo solutio ibi: cū ergo. ¶ Casus literalis. Quidam sacerdos cū esset in mortali peccato cōstitutus z oporteret ipsum missarū solēnia celebrare: propter cōscientiā dubitat celebrare: peractisqz ceteris circunstātijs: missam celebrare se finxit: z suppressis verbis quibus conficitur corpus xpi panē z vinū solummodo purū sumpsit credens per hoc populo satisfacere z deū non prouocare: quesitū fuit quid de hoc presbytero videatur: vtrū minus malū fecerit q̄ cōficiendo. Rūdet papa q falsa remedia sunt abijcienda: que sunt veris periculis grauiora: lz enim ille qui pro sui criminis cōscientia reputat se indignū grauiter peccat si se ingerit irreuerenter ad illud: grauius tamē offendit qui sic fraudulenter presumpserit simulare: qr ille qui vere conficit in solius misericodia dei manū incidat. iste vero qui sic simulat deo z populo se cōstringit quia taliter decipit. Ber. ¶ † Not. j. q eorum que dicuntur in missa quedam sunt de solennitate seu de circunstantijs: quedam sunt de substantia b cōsecrationis. ille enim sunt sola de substātia cōsecrationis que dicuntur in secreto z tpe quo eleuatur eucharistia z calix: que verba habentur. s. eo. cū marthe. alia vero nō sunt de substantia neqz per illa fit cōsecratio: sed sacerdos orat pro populo. de quo vide bo. tex. de cōse. dist. ij. c. panis. sic videmus in iudicio. nam quedam sunt de substantia. quedā de solēnitate: vt not. ij. q. j. in summa. z per Bar. in. l. prolatā. C. de sen. ¶ No. ij. q si ibi pretermittūtur illa verba canonis quibus fit trāssubstantiatio remanent in altari panis z vinū dūtaxat. ¶ † Itē nota q existens in peccato mortali z celebrās nō dicitur offendere populum sed solum deum. Ex quo infertur q existēs in peccato mortali vere conficit corpus christi: lz ipse grauiter peccet. ad hoc j. q. j. c. multi. nō tamen ita prodest populo malus sacerdos sicut bonus quia licet vterqz vere conficiat: tamen citius exauditur bonus presbyter dū orat pro populo q̄ malus: vt in. c. ipsi sacerdotes. j. q. j. z. iij. qō. vij. c. in grauibus. ¶ † Nota plus delinquere illū qui cōmittit plura peccata q̄ illū qui cōmittit pauciora. sed hoc intellige nisi pauciora sint grauiora: vt in. c. monet. xxij. q. j ¶ † In gl. in ṽ. veris. ibi: alio aūt respectu zc. aduerte gloss. hic intrat alium articulum quis magis peccet an delinquens occulte c an publice. z nō bene explicat. z vide de hoc glo. xxxij. q. iiij. c. nemo. z. lxxxj. dist. clericus solus. z per Butri. in. l. ij. C. de sum. trini. z distingue sic post eum q aut queritur de causa delicti: aut de effectu. si de causa que est dolus seu animus delinquentis tunc aut constat de dolo: et non est differētia inter clam z palam. nam ex quātitate contemptus deus punit peccatum: vt not. in. c. cum quidem de iureiu. z in. c. homo christianus. xl. di. stm. Aut dubitatur de animo delinquentis. z tunc in his que sunt de genere prohibitorum semper presumitur dolus: vt in. c. j. de presum. et in. l. prima. C. de sica. in his vero que sunt de genere permissorum: in specie tamen sunt prohibita vt contrahere matrimonium: et tunc aut quis deliquit palam z presumitur errare z non cōtemnere: aut occulte z presumitur dolus. l. fina. ff. de ritu nup. z l. pupillus. ff. de admi. tuto. Secundo casu cum queritur de effectu delicti: magis delinquit q peccat c publice propter malum exemplum quod prestat proximo. z sic loquitur. c. precipue. xj. q. iij. vel dic per alia verba cōcludendo premissa: q respectu illati magis peccat delinquens palam: sed respectu inferētis cōsyderatur animus. ¶ † Et ex istis soluitur questio: quidam professus quandam religionem: exiuit ordinem: z duxit vxorē. inquisitor heretice prauitatis volebat contra eum procedere vt suspectum de heresi. queritur nunquid possit. Ex predictis dicit Butr. quod aut ille cōtraxit palā z presumitur errare in fide: z sic potest procedere contra eum. Aut clandestine et nō presumitur errare: z sic non poterit inquisitor procedere contra eum qd no. qr facit ad multa. ¶ In glo. fi. ibi: vel notorius fornicator. not. gl. vult enim q notorius fornicator sit suspēsus quo ad se et alios: z sic qd alij peccēt eum audiendo. Tu vero vide qd dixi. in. c. vestra. de coha. cleri. z mulie. Sentit etiā ista glo. qd aliter notorius criminosus non est suspensus quo ad

Sebasti. Sapia.
¶ Simulat cōficere. An āt sacerdos celebrās z nō cōsecrans sit hereticus. vide Feli. in rub. j. de hereti. in princi.
¶ Per istū text. determiat Tho. iiij. sen. dis. ix. q. j. arti. v. q si peccator petat eucharistiā a sacerdote in casu quo ei denegare non possit sacerdos licite ei nō pōt dare hostiam nō cōsecratā pro cōsecrata: qr in sacro veritatis nulla dz eē fictio: z ne sacerdos det causam idolatrādi pctōri qr adorat qd mādu cat. Qñ autē sacerdos possit denegare eucharistiā pctōri. no. in tex. i. c. nō prohibeat. de cōse. dist. ij.
Anto. Francis.
¶ Add q eucharistia dz dari infirmo etiā nō cōfesso si p ipsum non stet vt cōfiteretur. xxvj. q. vj. in. c. his q in tpe. sz hō casu curant venialia z nō mortalia. vt in. c. aū se. ij. dist. z hr p Car. in cle. j. in. §. hic est. de reliq. z vene. san. vbi etiā ponit. in. §. ij. quare xps instituit hō sacrm post cenam. z add q eucharistia nō dz denegari etiā excōicato a sacerdote sciēte illū esse excōicatū vt vt hō vl vt de si tū excōicatio probari nō pōt. vt p Io. Abb. in. c. qui sacerdos. de of. ordi. z add q si deficit eucharistia nō dz dari panis nō cōsecratus etiā moriturus. sz sufficit firmo credere. vt in. c. ne qd. de cōse. di. ij. z hr p Car. i a de. clem. j. de reliqui. z vene. san. in. x. q. et adde q existēti in pūcto mortis si nō adsit sacerdos potest eucharistia conferri etiam a laico: vt in. c. sanctū. de cōse. dist. ij.
¶ Sz pone q sacerdos nō indutus sacerdotalibus audit missam celebrātis z proferat verba cōsecratoria an cōficiat. dic q nō. vide oīno d. Ant. in. c. q sicut. de elect. vbi ponit plures qōnes ad materiam in. viij. col. z vide oīno qd not. i. c. si sacerdos. i vlt. co. de offi ord. de sacerdote q credit cōficere decē hostias z tū sunt. xj. vtrū oēs dicantur cōsecrate. ibi etiā ponit vtrum sacerdos possit cōsecrare totū panē qui est in platea.
Anto. Francis.
¶ A quo sacerdote conficiatur eucharistia vid que habentur in. c. inter catholicā. z in ca. seq. j. q. j. vbi habetur q cōficitur a sacerdote iniquo z ab heretico z deposito z vide gl. in. c. nos diximus. j. q. j. z. ix. q. j. in. c. j. in fi. gl. ma. z vide glos. in. c. ij. de pe. in. vj. z in. c. j. xj. q. j. z in. c. ij. de clerico excōicato administrāte. vbi hr nūqd cōficiatur a clerico degradato vel a clerico nō induto vestib sacerdotalib vel nō habēte animū cōsecrādi nisi certas hostias si ibi reperientur eē plures.
Sebasti. Sapia.
¶ Delinquēs occulte. Vide Feli. plene in. c. cum quidam. col. iij. vers. sexta declaratio. s. de iureiuran. z Jas. in. §. sequēs. versic. ex maleficijs. col. ij. instit. de actio.

quo ad alios. ¶ † Et in ſi gl. no. ſingulariter hãc vltimã queſtionẽ ⁊ ex ea collige ꝙ ſacerdos nõ debet celebrare ſi ſciat ſe ĩ peccato eſſe niſi priꝰ cõfiteatur: nec ſufficit ſola cõtritio vel propoſitũ cõfitẽdi: ex quo de preſenti poteſt cõfiteri quod multi ſacerdotes male obſeruãt. per hoc dicit do. Anto. falſam eſſe opinionẽ eoꝝ qui dicũt ſufficere cõtritionẽ cũ propoſito cõfitendi ſemel in anno. Tu vero circa hunc articulũ vide quod plene dixi in. c. oĩs vtriuſqꝫ ſexus. ĩ. de peni. ⁊ remiſ. ⁊ volens tenere illã opi. poſſet reſpõderi ad iſtũ tex. ꝙ loquiꝫ de eo q nõ eſt cõtritꝰ de peccato: ſꝫ perſeuerabat in eo. ⁊ q̃uis crederẽ illã opinionẽ verã in nõ debẽte celebrare per ea que ibi dixi: tñ in ſacerdote tutũ eſt tenere illã opi. quã ſentit ibi glo. ⁊ vide gl. in. c. nihil. vij. q. j. quinimo in ſacerdote dubitaꝫ nũqd poſſit celebrare poſt cõfeſſionẽ nõ expleta penitẽtia ſibi iniuncta. ⁊ deuotius eſt vt prius expleaꝫ: non tñ neceſſariũ eſt dũmodo nõ ſit in mora ipſam explendi. de quo vide bonam gl. in. c. de his[a]. l. diſtin. et per Innocen. in. c. omnis. Abbas.

In quadam. Hic improbatur opi. que habet ꝙ in ſacramẽto altaris aqua ꝯuertaꝫ in flegma. ⁊ probaꝫ Chriſtũ fuiſſe verũ Deum ⁊ verũ hoiẽ: ⁊ ꝙ de ipſius latere exiuit vera aqua. Primo poniꝫ queſtio. Secundo ſolutio. ibi: nos. ⁊ ibi primo refert duos errores. ſecũdo illos improbat. tertio ibi: per hoc reſpõdet principali qõni probans ꝙ de latere Chriſti exiuit vera aqua. quarto ibi: cũ autem. dicit quare de latere Chriſti exiuit ſanguis ⁊ aqua. ¶ Caſꝰ literalis. In precedẽti decretali cũ marthe: inter ceteras opiniones que ibi ponũꝫ erat alia opinio que dicebat in ſacramẽto euchariſtie aquã in flegma cõuertꝰ: qꝛ dicebãt de latere Chriſti nõ aquã ſed humorẽ aquaticũ ꝓfluxiſſe. hãc opi. tenebat magiſter Hugo eṗs Ferrarieñ. quã opinionẽ papa reprobauit ĩ decre. predicta cum marthe. ſed ex quo vidit ꝙ papa ꝯtrium ſentiebat voluit ſibi adherere. Sꝫ autoritas Ioã. apl̃i mouebat magiſtrũ Hugonẽ que dicit tres ſunt qui teſtimoniũ dant in terra ſpiritus: aqua: ⁊ ſanguis: et hi tres vnum ſunt. vnũ id eſt de vna ⁊ eadẽ re: ſcꝫ de humanitate Chriſti. vt Hugo exponebat. dicebat eñ Hugo ꝙ ſi vera fuit aqua q̃ exiuit de latere Chriſti ⁊ nõ aquaticus humor nõ videbat qualiter probetur per autoritatẽ illam: ꝙ Chriſtus ſit verus homo. glo. ſuper locũ illũ ſic ſe habet. ſpiritus id eſt humana aĩa quã emiſit in paſſione: aqua ⁊ ſanguis que fluxerũt de latere Chriſti. per hanc autoritatẽ ꝓbatur ꝙ Chriſtus ſit verꝰ homo: ſed ꝙ illa nõ fuerit vera aqua ſed aquaticꝰ humor. verba apl̃i ⁊ glo. ſuper illo loco intelligibilia ſibi videbanꝫ: ſed dato ꝙ eſſet vera aqua nõ intelligebat autoritatẽ Ioan. ⁊ gloſ. ſuper illo loco. vnde petit a papa vt autoritatẽ ⁊ gl. ſibi exponeret. ⁊ ipſe reſpõdet declarando ſingula: vt patet in tex. ibi: nos igitur ⁊c. Ber. ¶ † No. pmo[b] ꝙ Chriſtus fuit verus deus ⁊ verꝰ homo. Habuit ergo duas naturas in vno corpore: diuinã ſcꝫ ⁊ humanã. c. cõcor. cum Chriſtus ĩ. de here. ¶ Secũdo not. ꝙ ad eſſe hoĩs exigũtur principaliter duo: ſcꝫ corpus ⁊ anima. altero ergo deficiẽte nõ eſt homo: ⁊ ſic cadauer relictũ ab aĩa nõ poteſt appellari homo nec aĩa ſine cadauere. ¶ Itẽ no. ꝙ Chriſtꝰ eſt veritas. ⁊ forte ſm Ioã an. ob hoc noluit Chriſtꝰ reſpõdere Pilato interrogãti qd eſt veritas nolẽs ſe forte iactare. ¶ Itẽ no. ibi: ſꝫ flegma. nõ eſſe recedẽdũ a verbis vbi aliter de mẽte nõ cõſtat. vt in. c. fi. ĩ. de ver. ſignifi. ¶ No. ꝙ humores ſunt ſimiles elemẽtis. ⁊ dic ꝙ habẽt cõformitatem in hoc. nam terra eſt frigida ⁊ ſicca: aqua eſt frigida ⁊ humida: ⁊ ignis calidus ⁊ ſiccus. aer calidꝰ ⁊ humidꝰ. melancolia hꝫ naturã primi elemẽti: ſcꝫ terre. flegma hꝫ naturã aq̃: cholera habet naturã ignis: ſanguis habet naturã aeris. ⁊ de hoc habes gl. iuris ciuilis in proemio inſtitu. licet glo. ſi. hoc videatur ignoraſſe.

Dolentes. Precipit prelatis et clericis in virtute obedientie vt nocturnũ officium ⁊ diurnũ ſtudioſe celebrẽt ⁊ deuote. duo facit. Primo ponit clericorũ duplicem exceſſum. Secundo ꝓhibet. ibi: hoc igitur. Prima ſubdiuiditur in duas. prout duo ſunt exceſſus. ſecunda ibi: ſunt et alij. ¶ Caſus literalis. In concilio generali reprehẽdit papa clericos ⁊ prelatos eccleſiarum circa comeſſationes ſuperfluas ⁊ cõfabulationes illicitas circa quas potius ſunt intenti q̃ circa diuina officia: ⁊ quidã eorũ vix miſſarũ ſolennia quater in anno celebrant. hec ⁊ alia ſimilia precipit papa ſub pena excõmunicationis ⁊ ĩ virtute obediẽtie corrigi ac emendari. Ber. ¶ Nota contra illicitas ⁊ ſuperfluas cõmeſſationes ⁊ confabulationes: ⁊ maxime ſerotinas: cum nil precioſius ſit tempore ⁊ nil vilius a multis reputatur. ¶ Item no. ꝙ officiũ eſt celebrandũ ſtudioſe ⁊ deuote: ⁊ dic ſtudioſe quo ad officiũ oris: quia ſyncopãdo vel aliquid omittẽdo dicendũ non eſt. Syncopa eſt enim figura que de medio tollit. vt no. in. c. forus. ĩ. de verb. ſignifi. deuote vero refertur ad officiũ cordis. xxiiij. diſt. c. pſalmiſta. Tractat hic Inno. ꝙ ſi clerici vel laici intereſſentes diuinis officijs non intelligant ea que ibi dicũtur. dicit ꝙ nihilominus merentur dummodo habeant cor deuotũ ad deum: ⁊ intẽdant officijs quantum in eis eſt. ¶ Secundo querit nunquid peccent clerici cogitãdo ſuper aliquo bono ſpirituali vel temporali dum dicũt officiũ ⁊ dicit ꝙ ſi neceſſitas cogitandi non capit dilationẽ excuſantur a peccato: alꝭ incurrũt peccatũ ⁊ non tamen mortale: quia ſm Boetium cor hominis vagum eſt ⁊ mobilius omni mobili. vnde nullus eſt ita fortis quin patiatur varias cogitationes. ¶ Querit hic etiam Inno. quid ſi clericis ex aliqua legitima cauſa non occurrit in principio vel in fine officij. nunqd teneantur illud reaſſumere: dicit ꝙ non: niſi maximã partẽ omiſerit quaſi ſuppleatur defectus per alias: ⁊ tutiꝰ tñ eſſet in ſilentio reaſſumere. ¶ Ultimo queriꝫ nunquid confabulantes in diuinis officijs vel non dicẽtes officiũ ſtudioſe ⁊ deuote peccẽt mortaliter[c]. Io. an. ponit tres opi. Prima ꝙ ſic. pro hoc text. ibi: penitus inhibemus diſtricte precipientes ⁊c. veniunt ergo contra preceptũ iſtius. c. ⁊ per conſequens incurrunt peccatũ mortale. xiiij. q. j. qḋ precipiꝫ ⁊. in. c. ij. de maio. ⁊ obe. Secũda opi. ꝙ non peccant mortaliter ſꝫ venialiter: quia dicere eſt in precepto: alia ꝟo ſuadenꝫ. ⁊ pro hoc facit tex. dum dicit quãtum eis deus dederit ⁊c. Tertia opi. ꝙ ex indeuotione obligantur ad penam: ſed nõ ad culpam: nam hic tex. precipit ſub pena ſuſpenſionis: id eſt qḋ confabulantes ⁊ indeuote celebrantes debent ſuſpẽdi ab officio: ſatis crederem quantitatẽ reatus conſiderandã ex qualitate ⁊ quantitate contemptus ⁊ negligentie.

1 Fugiẽs ad locum vbi eſt corpus Chriſti: etiã ꝙ nõ ſit in eccleſia: puta qñ portatur per ſacerdotem: gaudet immunitate eccleſiaſtica.

2 Priuilegium extenditur ad caſum non expreſſum ex mente priuilegiantis.

3 Priuilegium conceſſum militibus ſecularibus extenditur ad clericos.

Sane. Euchariſtia debet munde ſeruari ⁊ in eius eleuatione ⁊ delatione populus debet ſe inclinare ⁊ cũ defertur ad infirmũ debet ferri in decenti habitu ⁊ cũ lumine: trãſgreſſores ꝟo grauiter ſunt puniẽdi. ſecũda ibi: ſacerdos. tertia ibi: quã quarta ibi: prelati. ¶ Caſus literalis. Precipit papa ꝙ ſacerdotes in loco mũdo ⁊ ſingulari ac ſignato ſemper cuſtodiãt euchariſtiã diligẽter: ne per eorũ incuriã diuina indignatio exardeſcat: ⁊ quilibet ſacerdos frequenter doceat plebẽ ſuam: vt qñ in celebratione miſſarũ hoſtia eleuaꝫ ſe reuerenter inclinet. ⁊ idẽ faciat cũ portatur ad infirmũ lumine precedẽte ⁊ prelati huius mãdati trãſgreſſores puniant ſi ⁊ ipſi diuinã ⁊ apoſtolicã volunt effugere vltionem Ber. ¶ Nota. j. ꝙ ex incuria et negligentia ſacerdotũ in diuinis deus ſepe prouocatur ⁊ exardeſcit contra hoĩes. facit. vj. q. j. ex merito plebis. ¶ Secũdo not. ꝙ ĩ eccleſijs parochialibus ſemꝑ euchariſtia dꝫ reſeruari in aliquo mũdo ⁊ ſingulari ⁊ ſignato loco. ⁊ dic ſingulari. i. vbi nihil aliud ſit. ⁊ dic ſignato: qꝛ debet ſeruari ſub fidelibus clauibꝰ ne iſti incantatores ⁊ malefici ſubtrahere poſſent illud. vt in. c. j. de cuſto. eucha. ⁊ cõſeruaꝫ corpus Chriſti in eccleſia vt poſſit infirmis ſuccurri. ¶ Tertio no. ibi. doceat plebẽ. ꝙ officiũ ſacerdotis parochialis eſt predicare ⁊ populũ docere: vnde predicatio eſt officiũ cure. vt not. glo. in cle. j. de reg. vnde fratres iſti mẽdicãtes nõ de iure ſed de priuilegio predicãt. vt in cle. dudũ. de ſepul. ¶ Not. ꝙ corpus Chriſti dꝫ deferri ad infirmũ ꝑ ſacerdotẽ in decenti habitu: vt puta ſuperpellicio vel etiã in cappa rotũda cum ſtola. facit. c. clerici. de vita ⁊ ho. cle. ¶ No. ibi: ferat ⁊ referat. ꝙ ſacerdos deferens euchariſtiã ad infirmũ nõ dꝫ redire ſine euchariſtia vnde debet ire munitus pluribus euchariſtijs: ita vt ſemper redeat cũ euchariſtia: ⁊ ſi ꝓpter multitudinẽ infirmoꝝ opꝫ oẽs euchariſtias diſtribuere non debet redire cum lumine: nec in apparatu: ne populus ex ignorantia adoret tabernaculũ. ¶ Nota quare corpus Chriſti eleuaꝫ ⁊ deferꝫ cũ lumine. fit eñ nõ ad fugãdũ tenebras ſed ad deſignandũ ꝙ ipſe eſt candor lucis eterne. ¶ Quero quid eſt dicere euchariſtia: ⁊ vnde diciꝫ. Sol. euchariſtia ſumiꝫ pro hoſtia ꝯſecrata. ⁊ diciꝫ ab eu qḋ eſt bonũ ⁊ charis qḋ eſt gratia quaſi bona gratia. ⁊ dꝫ ſcribi ſine h: quia eu cum h: eſt interiectio dolẽtis anime. de quo vide tex. j. q. j. multi[d]. ¶ † Ulterius queritur nunqd fugiens ad corpus Chriſti gaudeat immunitate[e] qua gaudet fugiẽs ad eccleſiã. de qua. ĩ. de immu. eccle. per totũ. Uin. et Goffre. dicebant ꝙ non: aſſumentes rationem

¶ Et qs magis puniaꝫ. vide bar. in. l. ij. §. ⁊ generaliter. ff. vi. bo. ra. ⁊ qñ aliquid dicaꝫ clam vel occulte factũ. vide Bar. in. l. ij. C. de his q ex pub. rõ. lib. x. ⁊ ibi. d. Alex. imo. in addi. vnũ not. ꝙ nunq̃ excuſaꝫ mulier vel ruſticꝰ qñ faciunt actum clã. glo. eſt not. et ibi Bal. in. l. j. C. de inter. mat. ¶ Primo. ⁊ vide quod ſcribit idẽ Panorm. in. c. teſtimoniũ. ſuꝑ glo. fin. in penul. colũ. ĩ. de teſti. ¶ Et vtrum ſatiſfaciant vel mereanꝫ clerici dicẽtes officiũ ſuũ in peccato mortali. vide oĩno per do. Abb. i. c. qḋ qdã. circa fi. de peni. ⁊ remiſ. vide Io. de lig. in repe. cle. dignum. de cel. miſ. ⁊ adde ꝙ ſi ſunt multi clerici dimittẽtes officiũ: licet ſolus vnus ex eis dicat orõnes: tñ oẽs intelliguntur dixiſſe: ita notat Do. in. c. cum ab vno in pe. colũ. ꝑ illũ tex. de re iudi. in. vj. ¶ Adde gloſſ. in ver. denegeꝫ. in. c. qḋ ĩ te. de pe. ⁊ re. ¶ Et idẽ concludit hic do. Ant. ⁊ idẽ tꝫ Ro. in ſuis ſing. in litera. m. notabili qḋ inci. fugiens. ⁊ Hoſti. in ſum. de imu. eccle. in. §. inquãtũ. in. iij. colũ. ver. qd ergo ſi qs duꝫ fugit ibidẽ in ver. ſi cuꝫ eccleſia ⁊c. ꝙ recipiens corpus xp̃i pro ea die tãtum vel tribꝰ diebus vel quatuor erit imunis a pena mortis qḋ eſt ſing. Itẽ adde ꝙ ille qui duceꝫ ad mortẽ ſi obuiat cardinali ĩ curia romana liberaretur a morte de cõſuetudĩe ſm bal. in. l. addictos. de appel. quẽ ſequiꝫ Pau. de ca. ibi q dicit ꝙ iſtḋ fit ponẽdo capellũ ſuũ ſuꝑ caput eiꝰ qui

deducit̄ ad mortem ⁊ dicit ꝙ ita de facto seruatur refert ⁊ sequit̄ .d. Bar. cepo. vero. i cautela. ij. ibi ol. no vide. ⁊ circa ꝑ dictā. q. vid imo. in cle. j. in pe. col. de pe. ⁊ remis. ⁊ ꝙ fugiens ad corpꝯ xp̄i gaudeat immunitate: tȝ archi. in d. c. q̄sitū. xiiij. q. j. sequēdo Host. hic q dicit ꝙ ista opi. est tenēda vsqȝ ad sanguinis effusionē. ⁊ idē vr̄ cōcludere Arch. l. c. ad eiꝯ ꝓo ꝯcubitū. v. di. tūc format qō. in terminis. ⁊ arguēdo ꝓ ⁊ ꝯ remittit se ad not. in d. c. quesitum.
Anto. Francis.
¶ Ads ꝙ corpꝯ xp̄i est priuilegiatum sicut ecclia. ⁊ ideo confugiēs ad eū liberat̄: sm Arch. in. c. q̄sitū. xiij. q. ij. l3. glo. ibi de hoc dubitauerit. dicit tū ibi gl. ꝙ ꝑ assumptionē corporis xp̄i liberaret̄. de quo vid per Old. in consi. suo. lviij. in fi. ⁊ vide do. Car. l. cle. j. in. §. institutione. in fi. de relig. ⁊ ve. san. ⁊ eūdē i cle. j. in. vj qō. de pe. et re. ⁊ idē Car. in. c. sane. in ij. q. de celle. mis. de obuiāte autem cardinali cū ducit̄ ad mortē ⁊ ad supplicium vel si superimponat̄ pileū Car. capiti suo an consequat̄ imuitatē ⁊ liberationē vltra Bald. in. l. addictos. hic alle. vide ꝑ Barth. cep. verorū. in suo libello cautelarū vbi de hoc facit vnā cautelā; ⁊ dicit ꝙ i curia romana ducētes reū ad iustitiā multū cauēt ne eū ducāt per viā per quā trāseūt Car. ne ꝑ indirectū impediret̄ iustitia.
Sebasti. Sapia.
a ¶ Immunitate. Hoc dictū Host. refert et sequitur do. Lu. Bolog. in cōmento priuilegij Theodosiani Bononiensi.

glo. xiij. q. ij. c. fi. vbi dicit glo. qd assumens corpus Christi nō gaudet immunitate ecclesiastica: quia est cibus aīe ⁊ nō corporis. videmꝯ eīm qd dānati ad mortē assumūt corpus Christi, et tū ꝑpter hoc nō eripiunt̄ a manibꝯ officialiū: sed ista gl. loquit̄ de assumente ⁊ nō de fugiente ad corpus Christi: quare dicit Hosti. tutius ⁊ deuotius esse dicere ꝙ a fugiens ad corpꝯ Christi gaudeat immunitate[a]. Mouet̄ principal'r: quia corpus Christi est longe dignꝯ q̄ sit ecclesia materialis. Item qꝛ ipsa ecclesia hȝ hoc priuilegiū ꝑpter ipsum Christū: fortiꝯ ergo ipsum corpus dȝ hac immunitate gaudere. Item si statue dn̄i tp̄alis gaudēt hoc priuilegio. insti. de his qui sunt sui vel alie. iur. §. hoc tpe. facit l. p̄senti. C. de his qui ad eccle. confu. fortius debet hoc habere verū corpus Christi: cū longe grauiꝯ sit offendere perpetuā q̄ temporalē maiestatē. j. de here. vergentis. Nec obst. ꝙ est cibus aīe: qꝛ etiam prodest corpori. Nec obst. glos. pralleg. qꝛ alia est ratio in sumēte alia in fugiēte. nam sumēs reperit̄ captiuus: nō ideo captiuꝯ dimittit̄: sed fugiēs est in libertate: ideo debet ob reuerētiā corporis Christi in libertate cōseruari. ⁊ not. hanc conclusionem.
2 ¶ † Ex cuiꝯ decisione potest notari ꝙ priuilegiū extēditur ad casum nō expressum quādo ex mēte priuilegiantis potest ille casus comprehēdi. facit quod no. glo. de milite celesti. in. l. miles. de re iudi. nam priuilegia cōcessa militibus secularibus congruentia clericis extendimus ad clericos vt ibi. et dixi in. c. j. de cleri. egro. ¶ In glo. j. in fi. vide plures alias rationes cōformes hic per Ioan. and. in hoc tū non est vis dūmodo deuote oretur: ⁊ quisqȝ debet orare sm statum suū in quo est: id est in quo magis stimulatur.

Cum creatura. In cōuētualibus ecclesijs cōuentualiter celebrāde sunt misse de festo vel feria: ⁊ pro defunctorum anniuersario. vel clariꝯ sic. In ecclesijs collegiatis debent celebrari due misse collegialiter: vna pro defunctis: alia sm occurentiā diei vt pro festo si festum occurrit: vel pro feria si feria primo ponit mandatū. secūdo premittit casum generalē ibi: mandamus. ¶ Casus literalis. Prelati ⁊ clerici cōuentualiū ecclesiarū missas pro anniuersarijs defunctorū sine cōuentu celebrabāt: scȝ solus sacerdos cū vno alio: qd significatū est dn̄o pape. Unde mādat papa prelatis ecclesiarū quatenus nullam negligentiam in eis permittant obrepere: quominus missarum solennia pro anniuersarijs defunctorum ⁊ pro festo vel feria conuentualiter sm ipsorum possibilitatē debeant celebrare. Ber. ¶ Nota primo ꝙ creatura nō potest sufficienter regratiari creatori suo: hinc disputat̄ apud philosophos: an filius possit recompensare patri beneficia ab eo recepta. recepit enim filius a patre esse: doctrinam: ⁊ alimenta. vltima duo beneficia potest filius patri recompensare. sed esse sibi dare non potest. illum tamen potest in esse suum conseruare. Item allegat̄ iste tex. ꝙ recipiens ab aliquo beneficiū est illi naturaliter obligatus. ad hoc tex. in. l. sed ⁊ si. §. consuluit. ff. de peti here. ⁊ de testa. c. cum in officijs. vbi bo. tex. ¶ Itē no. ibi: mandamus ꝙ clerici ecclesie collegiate peccant non dicendo solēniter duas missas in die: cum in qualibet missa orandū est etiā pro defunctis. vt in. c. penul. de consecra. distinct. j. Item nota ꝙ missa defunctorum preferetur misse de feria: nam missa defunctorū nō omittitur propter festū: sed missa de feria sic vt hic.

Te referente. In die cene domini ep̄s in sua ecclesia tantum missam celebrare debet ⁊ chrisma conficere. ponit mandatum: cuius premittit causam generalē. ibi: fraternitati. ⁊ pone casum vt in glos. fi. ¶ Casus literalis. Archiepiscopus Sipōtinus i die cene dn̄i de antiqua cōsuetudine tenetur conficere chrisma in ecclesia Sipontina. Sed idem archiepiscopus eodē die mane de consuetudine accedit ad ecclesiā garganicam: vt ibi recipiat peregrinos illius loci ⁊ ibi a clero ⁊ populo compellitur celebrare: vnde super hoc petiit consilium a domino papa ꝓuide b ri. Et ipse respondet precipiendo eidem archiepiscopo quod in die cene domini in ecclesia Sipontina in qua tenetur cōficere chrisma debeat celebrare missarum solennia: cū cuilibet sacerdoti quantumcunqȝ dignus sit sufficit vnā in die missā celebrare: nā ⁊ valde felix est q digne celebrat vnā. Ber. ¶ Nota quod ex maioritate dignitatis nō licet plures missas in die celebrare: ⁊ sic siue sit episcopus: siue archiepiscopus siue patriarcha: non decet nisi vnā missam in die celebrare. ¶ Itē not. ꝙ archiepiscopus tenetur residere i ecclesia sua: ⁊ ibidē diebus ordinatis personaliter celebrare. ad hoc. c. peruenit. vij. qō. j. ⁊ alibi dicit tex. ꝙ cessante causa legitima nō debet episcopus i die dominico abesse ab ecclesia sua. de conse. distin. iij. c. episcopus. ¶ Oppo. contra tex. nam ex causa vtputa ꝓpter peregrinos superuenientes licitum est sacerdoti etiā simplici plures in die missas celebrare: vt not. in. c. consuluisti. s̄. eodem. ergo fortius hoc debeat licere isti episcopo. Sol. dicit Hostien. qd hic erant multi alij sacerdotes qui poterāt satisfacere peregrinis et istud fit in reuerentiam chrismatis: vt solum illo die episcopus celebret vnam missam: licet hoc iure non prohibetur: tamen seruando hoc dictum Hostiē. dicit quod si quis haberet duos episcopatus ita vicinos vt i vtraqȝ ecclesia possit celebrare chrisma conficere debet alternatis annis ibidem hoc officium exercere ⁊ nō duas missas celebrare.
1 Archiep̄s habet iurisdictionem per totā ꝓuinciam: etiam in subditos suffraganeorum: in facto concernente totam prouinciam.
Archiepiscopus supplet negligentiam episcoporum in notorijs maleficijs.
2 Plus: ista dictio refertur ad modicā quantitatē.

Perniciosus. In sacrificio altaris plus tā de vino quā de aqua ponendum est. primo ponit abusum quem scd̄o reprobat. tertio fieri prohibet. secunda ibi: cū. tertia ibi: ideo. ¶ No. j. ꝙ i sacrificijs ⁊ sacramētis dȝ attēdi generalis ecclesie cōsuetudo: q̄uis in iure specifice nō cauetur: multa enim obseruantur ab ecclia generali de quibus nō reperitur aliqua scriptura. ⁊ credēdum est ꝙ ab ip̄o christo vel ab apostolis. vel sanctis patribus illa obseruantia emanauit. ⁊
1 vide bo. tex. in. c. ecclesiast. carū. xj. distin. ¶ † Scd̄o not. ꝙ in facto concernente totam ꝓuinciam vt in mala cōsuetudine hȝ archiep̄s iurisditionem etiā in subditos suffraganeorū suorū vnde potest eos compellere ad desistendum a praua cōsuetudine. pro hoc vide Inno. in. c. ex frequentibꝯ. de insti. et bonā. glo. ix. q. iij. in summa. ⁊ tenet hoc Io. an. et satis bene facit iste text. ⁊ c. ex frequentibus. qd tene menti. Potest etiam probari alia ratione nā consuetudo non potest esse non notoria: sȝ in notorijs maleficijs archiepiscopꝯ supplet negligentiā episcoporū. vt in. c. j. §. notoria. de censibꝯ. libro. vj. ¶ Ultimo nota in sacrificijs plus ponendū esse
b de vino[b] quā de aqua. Ex quo infertur ꝙ sine aq̄ non debet celebrari: vt. j. c. proximo. Itē infertur contra illos qui solum ponunt aque guttam. nam
2 debet poni de aqua: licet plus de vino. † nā dictio
c plus: refertur ad modicam quantitatē[c] vt in. l. hec adiectio. ff. de verborum significa. ¶ In glo. j. ibi alia ratio posset assignari. meliorem rationem vid per Innocē. in. c. cum marthe. s̄. eo. ⁊ facit ibi tex. nam vinū denotat xp̄m. qꝛ transsubstātiatur in sanguinem: aqua ppl'm denotat: vnde sicut populus transit in xp̄m per vnionem charitatis: sic aq̄ debet apponi in tanta quantitate vt trāseat in vinum: ita ꝙ assumat illius saporē vt clariꝯ elucescat sacramentum. vel dic clarius qd aqua ⁊ sanguis exiuerunt de latere xp̄i: vt in. c. in quadā. in fi eo. ⁊ credēdū est ꝙ plus exiuit de sanguie q̄ de aqua qꝛ exitꝯ sanguinis ē magis naturalis. Itē ⁊ tertio nō legitur ꝙ in confectione huius sacramēti xp̄s apposuerit

bus cōcessi in ꝑn. col. iiij.
¶ Uide d'ino per do. Ant. in. c. cū marthe. in. §. q̄siuisti. s̄. eo. itē vide Tho. in. iiij. sent. di. xj. q. ij. arti. iiij. circa fin. vbi dicit ꝙ aqua posita in vino in vinum cōuertitur: ⁊ sic totum ꝯuertitur in sanguinem vnde nō tantū d aqua dȝ apponi ꝙ vinū in aquā cōuertatur: vel in aliqd medium per mistionē. ⁊ ideo sm per tutius est apponere paruū de aqua: quia qūantūcunqȝ apponatur parum significatio seruatur.
Anto. Francisc.
¶ An multū aq̄ debeat apponi in calice ꝑ sacerdotem qn̄ vult conficere corpus xp̄i. dicas qd dȝ parū apponere ne sup abundet vino ꝑ tex. hic alleg. ⁊ vide de conse. di. ij. in. c. sacr̄m. ⁊ in. c. non opȝ. et nūqd possit ꝯficere corpus christi i aceto vel in vino ex botri vuis expresso: de aceto clarū est ꝙ nō. vt est gl. in ca. ij. de consec. dist. ij. de vino ex presso ex botris etiā verū est quod nō nisi in necessitate vt in glo. pre alle. ⁊ vide tex. in c. cū oē. ca di. et si sacerdos misit tātū aque in calicē vt perpendat illā superabūdare vino an debeat iterum apponere vinum ⁊ recōsecrare. vide Inno. in d. c. cū marthe. in gl. magna. ⁊ ibi pl'ne traditur de materia.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Quantitatē. Uid bar. ⁊ alios in. l. ij. C. de resci. vēd. ⁊ i. l. si quis cū aliter. ff. de verborū obl. vbi dicunt qd vēdens citra dimidiā iusti precij non impeditur rescindere cōtractū per illam clausulā ⁊ si quid plꝯ valet donat: quia illa

verba ſolũ referã tur ad modicũ. de quo etiã ꝑ bal. in conſi. xxx. inci. ca ſus talis eſt. in. iij. parte.

a ¶ Et ibi vide ip̃z Abb. in. v. colũ. ver. ⁊ per hoc habeť. ⁊c. vbi alleg. ſingula. iſtu͡z tex.

b ¶ Idẽ dicit tho. in. iiij. ſen. di. xiij. q. j. arti. ij. circa fi. itẽ vide tex. et ibi Bar. in. l. titia. §. fi. ff. de aur. ⁊ arg. leg. ⁊ oĩno Ludo. ro. in repe. auť. ſi mulier. ꝯ. xxij. C. ad legem falc.

Zacharias.

c ¶ Sine quo nemo poteſt ſaluari. Adde an papa poſſit diſpenſare vt quis nõ baptizatus vel ſine baptiſmo ſaluetᷣ. iſtd in. c. nulla. nume. 20. ⁊ quod ibi poſui in apo. ad eu͡z in verſi. in articulis fidei. s. de conceſ. pben. ⁊ Fel. in c. j. col. xl. ver. ſeptima ⁊ vltia declaratio. s. d ꝯſti. ¶ Adde ſup iſta rub. ꝙ baptiſmus eſt inſtitutꝰ de iure diuino. text. eſt in. c. nulla p̃ter baptiſmu͡z. de conſe. diſ. iiij. ⁊ adde qd illud qd hodie cõfert baptiſmꝰ oli͡z conferebat circũciſio. eſt tex. in ca. apud. ⁊. c. ſe. de cõſe. diſt. iiij. vide tamen ibi gl. ⁊ vide mlta de iſta circũciſione q̃ olim fiebat. per Tho. in iiij. ſen. di. j. ⁊ qñ ⁊ qñ fuit inſtitutũ ſacr̃m ponit glo. in. c. ex quo. de cõſecra. diſt. iiij. de quo vide late per Tho. in. iiij. ſent. diſt. j. qõ. ij. arti. j. ij. iij. ⁊. iiij. vbi ponit vtrũ ſit ſacramẽtũ ⁊ de efficacia ipſius ⁊ qbus competat ⁊ multa alia. que aute͡z ſit diffinitio baptiſmi: dic quod ẽ mltiplex ⁊ mulcũ eleganter ⁊ melius q̃ alibi tradit Tho. in. iiij. ſentẽ. diſt. in. iij. qõ. j. vbi oĩno vide. item vtrum adultus qui baptizatur d͡z ab aliquo

apposuerit de aqua. et ex his oĩbus fuit inducta conſuetudo eccleſie generalis vt plus aponeretur de vino q̃ de aqua.

1 ¶ Miſſa non põt celebrari ſine igne: aqua: vel cũ pane fermẽtato: vel vaſe ligneo: ⁊ ſi qs iſto modo celebrauerit deponitur perpetuo a beneficio.

2 Inquiſitio poteſt iterari ex noua infamia vel indicijs nouis.

3 Ignorantia craſſa ⁊ ſupina equiparatur dolo. Sacerdos deponitur ex craſſa ignorantia.

4 Confeſſus mitius punitur q̃ conuictus.

5 Euchariſtia conficitur etiam in pane fermẽtato: licet ita conficiens grauiter peccet.

6 Calix non debet eſſe ligneus: nec vitreus: nec de aurichalco: aut ere: propter rationes de quibꝰ hic: ſed propter paupertatem poteſt tolerari quod ſit de ſtanno vel de plumbo.

Literas. † Ab officio ⁊ beneficio deponitur preſbyter qui ſine aqua ⁊ igne vel in pane fermẽtato: vel vaſe ligneo ſacrificat. Primo ponit duos exceſſus p̃ſbyterorũ. ſecũdo alios duos ibi: intellecto. ¶ Caſus literalis. Cũ epiſcopus brixieñ. inquireret ſuper exceſſibꝰ preſbyteri eccleſie ſancte Brigide brixienſis: cõfeſſus eſt ide͡z ſacerdos ꝙ cũ quadã die hoſtiã non haberet nec calicẽ in pane fermentato ⁊ cypho ligneo miſſarũ ſolennia celebrare preſumpſit. Intellecto iterũ qd eccleſia illa per eundẽ preſbyterũ multipliciter lederetur iterũ cepit inquirere cõtra ipſum ⁊ ex eius confeſſione inuenit ꝙ ide͡z ſine igne ſacrificabat et aqua. Queſiuit epiſcopus a papa quid faciendu͡z eſſet de ipſo: reſpondet ꝙ cũ ex aperta malitia vel nimia negligentia ſiue ignorantia peccaſſe videať: mandat quatenus officio ⁊ bñficio perpetuo priuat eundẽ. ber. ¶ Not. quatuor delicta depoſitione digna: vt ſi quis celebrat in pane fermentato ſcilicet illo quo quotidie vtimur: debet enim panis azymꝰ eſſe vt ſtatim diceť cũ glo. vel ſi celebrat in ligneo cypho: itẽ ſine aqua ⁊ ſine lumine: ⁊ ſic not. non eſſe celebrandũ ſine lumine. ⁊ habuiſti rõnem s. eo. ſane. An aũt omnia hec delicta debeant concurrere ad depoſitionẽ: an ſufficiat alterũ tantum doc. hic non exprimunt ſatis credere procedendũ ſm qualitatẽ loci: ⁊ contẽptũ preſbyteri. Itẽ cõſiderãdum an aſſumpſerit illud in conſuetudinẽ: regala enim eſt ꝙ pro delicto enormi poteſt fieri depoſitio. vt in capi. tue. ⁊ quod ibi dixi. j. de penis.

2 ¶ † Secundo not. ꝙ inquiſitio põt iterari ex noua infamia.

3 ¶ † Item not. ⁊ tene menti quod ad depoſitionem preſbyteri nõ ſemper requiriť dolus. ſ͡z ſufficit quandoq͡z nimia deſipientia: vt craſſa ſeu ſupina ignorãtia. ⁊ habes hic tex. valde not. ꝙ ſupina ignorantia equiparať dolo ad depoſitione͡z faciendam qd tene menti. ¶ Ultimo notabis ⁊ tenebis etiã menti. q: melius probať hic q̃ alibi qd vbi de crimine clerici cõſtat per ipſius confeſſionẽ apponitur pena ordinaria: non ob. ꝙ ſit ꝓceſſum per vim inquiſitionis: qd videť ſingulariter limitare. c. qualiter ⁊ quandoº. ij. de accu. vbi pt͡z ꝙ de iure canonico in proceſſu inquiſitionis non imponiť pena ordinaria vt depoſitio ab ordine vel alia grauis. ⁊ facit pro dicto Innocen. qui videtur hoc tenere: licet loquať ꝑ alia verba: allegat text. huic concordãtẽ in. c. v. de cõfeſ.

4 ¶ † Et videť cõtra illã regulã qua cauetur mitius agendũ cum cõfeſſo q̃ cum cõuicto. xv. q. j. nõ dicatis. ⁊ in. c. nolo. ſed intellige iſtũ tex. prout glo. not. in. d. c. de hoc. j. de ſimo. ⁊ vide eundẽ Inno. in. c. per inquiſitionem. de elec.

5 ¶ † In glo. ij. in fi. habeť de hac materia etiã in. c. ij. de conſe. di. ij. ⁊ doc. hic cõmuniter. et theologi tenent contrarium ſcilicet vt tranſſubſtantiatio fiat etiam in pane fermentato: licet latini ſic celebrantes grauiter peccent ⁊ ſint puniendi de quo vide per Tho. in tertia parte ſumme. q. lxxiiij. ar. iiij. Et ibi inter cetera ponit duas rationes quare celebrandum ſit in pane azymo et non in pane fermentato. Prima quia xp̃s inſtituit hoc ſacramentũ prima die azymorũ. Mathei. xxvij. c. quo die nil fermentatũ erat in domibꝰ iudeorum: ⁊ ſic preſumendũ ꝙ Chriſtus in pane azymo inſtituit hoc ſacramentum. Scd̃a ratio: q: melius conuenit deuotioni fidelium ⁊ ſinceritati huius ſacramenti vt fiat in azymo non in fermentato. Nam vix poteſt fermentatus rumpi quin aliqua mica cadat. Ite͡z facit illud apoſtoli ad Corinthi. non in fermento veteri ſed in azymis ſinceritatis ⁊ veritatis. tñ vt dixit etiam in fermentato fieret tranſſubſtantiatio ar. in iſto tex. vbi preſupponiť ꝙ iſte celebrabat ⁊ ſacrificabat. Per hanc eandẽ rationẽ infertur qd etiam ſine aqua ſit verũ ſacramentũ: licet nõ perfectum quo ad ſignificatum: q: nõ poteſt ſignificare vnionẽ inter Chriſtu͡z ⁊ eccleſiã cũ aqua ſignificet populum. vt in. c. cum marthe. ⁊ ibi dixi. s. eodem.

6 b ¶ † In glo. in ver. ligneo. in fi. not. glo. ⁊ dic ꝙ nõ debet eſſe calixᵇ de ligno: q: lignum abſorbet vinũ ⁊ ſic abſorberet ſanguinem quod eſt indecens nõ debet eſſe de vitro ꝓpter periculum fractionis. nõ d aurichalco ſeu ere: ꝓpter rubiginẽ: nã ꝓuocat ad vomitum. vt in gloſſ. debet ergo calix eſſe aureus vel argenteus: ⁊ ꝓpter paupertatẽ põt tolerari vt ſit ſtanneus. vt in. c. calix. de conſe. diſt. prima.

¶ De baptiſmo ⁊ eius effectu. Rubri.

1 Euchariſtia eſt maius ſacramentum q̃ reperiri poſſit.

Baptiſmus eſt adeo ſubſtantiale ſacramentũ: qd ſine eo nemo poteſt ſaluari.

¶ Uiſo de ſacramento euchariſtie quo nihil in ſacrificijs maius eſſe poteſt: ⁊c. de conſec. diſt. nihil. merito ſubijcitur de baptiſmo qd eſt ſacramentũ c valde neceſſariũ ſine quo nemo poteſt ſaluariᶜ. j. e. maiores. de cõſe. di. iiij. firmiſſime. tractať etia͡z de effectu huius ſacramenti: ideo rubrica ſubijcitur de eius effectu: ꝓducit enĩ tres effectus. Na͡z remittitur culpa. item vitať dãnationis periculũ: ⁊ aperitur regnum celeſte. vt. j. e. c. maiores. vbi latiꝰ dicã ⁊ vide glo. de conſe. iiij. c. ij. Super hac rubrica q̃rit Inno. in quo cõſiſtit hoc ſacramentũ baptiſmi. Et in hoc reperiuntur tres opi. quidã dicũt in ipſa aqua. ⁊ ſic ſi aial brutũ biberet de aqua cõſecrata que eſt in fonte videť ꝙ biberet ſacramentũ. de quo vide gl. j. qõ. j. c. detrahe. Scd̃a opi. qd ipſa intinctio ſeu ablutio eſt ſacramentũ ⁊ non aqua in qua quidẽ intinctione duo reperiunť: ſc͡z actio ex parte baptizantis. ⁊ paſſio ex parte baptizati. vñ ipſa intinctio ſeu abſolutio quatenus eſt paſſio eſt ſacramentũ baptiſmi. ⁊ hanc opi. t͡z magiſter ſententiarum. Tertia opi. ꝙ character ipſe qui imprimitur anime baptizate eſt ſacramentum. Ipſe vero Inn. dicit ꝙ ſicut in euchariſtia reperiuntur tria. vt in. c. cũ marthe. s. cit. pxi ita in ſacramento baptiſmi quorũ primũ eſt ſacramentũ tantũ. ⁊ nõ res: vt aqua abluens ſeu ipſa ablutio. Secundum eſt res ⁊ non ſacramentum tãtum: vt remiſſio culpe ⁊ infuſio gratie. Tertiũ eſt res ⁊ ſacramentum vt character qui imprimiť in animam baptizati. ⁊ eſt character qualitas q̃ habilitat ſeu diſponit animam ad ſuſcipiendum gratiam dei. de quo plene per Io. an. ſuper rubri. de ſacramentis non iterandis. ipſa ergo aqua verbo dei cõſecrata: eſt proprie ſacramentum. Ex quo infertur ad queſtionẽ. pone ꝙ aliquis baptizetur in flumine nunquid tota aqua fluminis ſit ſacramentũ. Innoc. ꝙ nõ ſed ſolum illa que tetigit baptizatum. ⁊ idem dicunt quidam in aqua que eſt in fontibus eccleſie: vt illa ſola ſit ſacramentum que tetigit corpus baptizati: vnde ſi in fonte nõ fuit aliquis ibi bapizatꝰ non eſt ſacramentum baptiſmi cum non ſit ibi aliqua anima in qua poſſit ſacramentum habere ſuum ſignificatum: nam ſacramentum eſt ſacre rei ſignum. j. qõ. j. multi. Et pro hoc facit alia opini. qua͡z glo. ponit in. d. c. detrahe. q̃ dicit ꝙ aqua intingens corpus baptizati immediate incipit eſſe ſacramentũ: cũ p̃miſſa forma verborũ tãgit corpꝰ ⁊ immediate poſtea deſinit eſſe ſacramentum. ⁊ ſatis videtur ꝓbabilis illa op. ex quo infertur ꝙ bibens ipſam aquã nõ bibit ſacramentũ. Et vide bonum tex. in. c. ſabbato. de conſe. diſt. iiij. vbi dicitur

teneri an vero ſufficiat quod ipe ſolus reſpõdeat baptizanti. vide late per docto. in. c. ſi. de cogna. ſpi. lib. vj. Item adde qd ille qui minus forte in extremis cõſtitutus petijt ſe baptizari non poteſt poſt morẽ baptizari: quemadmodu͡z nõ poteſt ab excommunicatiõe abſolui quia baptiſmus imprimit characterem anime q̃ poſt mortem eſt ſeparata a corpore. ita dicit Innocen. in capitulo a nobis. el. ij de ſentẽtia excommunicatio. quem ſequitur Archid. in. c. quanta. ij. qõ v. et facit tex. in. c. ſi qs in egritudine. vij. diſtinctione. Item verũ fuerit neceſſarium inſtituere ſacramentu͡z baptiſmi poſt circunciſionem: et quando fuit inſtitutum: et quando ſumpſerit efficaciam ſuam: vide per Tho. in. iiij. ſenten. diſtinctione. iij. queſtio. j. articulo. v. Itẽ contra id quod. s. dixi qd tantũ gratie olĩ conferebat circunciſio quãtum hodie baptiſmꝰ. vide Tho. iiij. ſententia. diſtinctione. iiij. queſtio. j. artic. iij. vbi dicit ꝙ quãuis circũciſio olim auferret culpam ſicut baptiſmus non tamẽ diminuebat fomitẽ: ideo oportuit baptiſum ſuccedere. Itẽ ad intellectũ huius rubri. vide etia͡z Tho. in. iiij. ſen. di. v. qõ. j. ar. ij et. iij. Itẽ baptiſmum catechiſmꝰ p̃cedere debet ex forma: ita ꝙ priꝰ habeat neceſſe fieri catechiſmꝰ. Et de eius forma et quid operetur: vide omnino lauſſime in iiij. ſent. diſtinc. j. q. ij. articu. ij. de exorcizatiõe an debeat precedere. vide Tho. in. iij. ſen. diſt. vj. queſtio. ij arti. iij. Item vtrũ baptis

zati a Jo. baptista sint baptizandi. plene disputat glo. in. c. dedit baptismum. j. q. j. item an baptismus necessario debeat conferri in ecclesia. vide tex. in cle. presenti. de bap. ⁊ qđ no. glo. fi. ibi: ⁊ Innocē. Item an probet ecclesia curata ex hoc solo ꝙ baptizentur pueri vide per Imo. in. d. cle. psenti. in. ij. colū. itē an ex eo ꝙ quis baptizatur in loco acquirat ciuitatē vide per Bar. in l. j. circa me. ff. ad muniri.

a ¶ Pro intellectu huius. c. j. et eoꝝ q̄ hic scribit Inn. ⁊ doc. vide multū eleganter Tho. in. iiij. sen. dist. iij. q. j. art. ij. vbi melius declarat oia dicta Innoc. quā hic scribat ⁊ plene examinat que ⁊ qualia verba ī collatione baptismi sint exprimenda. ⁊ ibi inter alia dicit ꝙ si baptizās diceret baptizo te in nomine trinitatis nō dicitur collatus baptismus de quo per istum hic in fi. secus dicens ipse tho. si diceret baptizo te in nomine genitoris a filij ⁊ spiritussancti amen. vbi etiā dicit multum singulariter ꝙ si plures sacerdotes simul dicant nos te baptizam⁹ in nomine patris ⁊c. pferēdo reliqua v̄ba apta nō est baptismus. Sed si vnus sacerdos dicat pluribus vos baptizo in nomine patris ⁊c. tunc dicit ꝙ baptismus est sed peccat taliter baptizās nisi ex necessitate id faciat. Ibidem etiam ponit si corrupte verba prolata fuerunt an vitietur baptismus. ⁊ ibi cōcludit ꝙ si hoc facit ex industria vitiatur baptism⁹: si vero ex ignorātia bene confert nisi sit tanta corruptio que omnino auferat sensum locutiōis: q̄ tunc non est baptismus. Et de hoc vltimo vide tex. in. c. retulerunt. de cōse. dist. iiij. ⁊ ponit etiā in preallē. di. ar. ij. si addaꝛ aliqđ ī verborum prolatione vltra formam iuris qđ vitiaꝛ baptism⁹. ⁊ concludit ꝙ si baptizās non intendit mutare ritum iuris non vitiatur baptismus dūmodo id qđ addiꝛ nō sit cōtrariū forme baptismi a iure tradite. ⁊ ideo concludit ꝙ si baptizās vltra alia verba dicat in nole beatē Marie. non vitiaꝛ baptismus. Et idē si aliqđ aliud addat ex deuotione. Ponit etiā sanct⁹ Tho. j. di. arti. ij. circa fin. an interruptio que intercipiat intentionem in prolatione verborum habeat vitiare baptismum. et concludit qđ sic si est tanta interruptio que intercipiat intentionem baptizantis: ⁊ ideo dicit qđ si baptizatus dicat in nomine patris: ⁊ interponat longam fabulam ⁊ postea dicat ⁊ filij ⁊ spiritussancti ⁊c. nō erit baptizatus. secus vero dicit si fuerit parua interruptio vel verbi non corrumpentis formam: vt si dicat in nomine patris omnipotentis vel aliqđ silentij: vel tu sis vel huiusmodi: que intentionem non discutiunt: quia tunc bene erit baptismus: ad hoc facit. l. que extrinsecus. cum ibi not. ff. de verborum obligatio. Item adde predictis inquantum supra dixi ꝙ si plures dicant nos baptizamus ⁊c. ꝙ idem in terminis dicit sanctus tho. in. iiij. sen. di. vj. q. ij. arti. j. circa medium: addens ꝙ si omnes vnū immergerent ita ꝙ quilibet diceret ego te baptizo in nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti esset baptism⁹ verus q̄uis peccarent non seruantes ritum ecclesie: nō tamen taliter baptizātes essent puniendi tanquam iterantes baptismum nisi hoc intenderent etiam. subdit ibidem singulariter Tho. scilicet in preallega. di. vj. quest. ij. arti. j. ꝙ si duo baptizarent simul aliquem: ⁊ vnus ex baptizantibus esset mutus ⁊ alter mancus: vno eorum proferente verba alio mergente non est baptizatus: quia ista forma ostendit ꝙ ab vno eorū debet fieri immersio ⁊ verborum pronuntiatio. Item vide eundem Thom. in iiij. sen. dist. vj. q. ij. ar. iij. vltra med. vbi dicit ꝙ consuetum est in ecclesia vt totum quod ad baptismum pertinet expleaꝛ ab vno sacerdote ⁊ pcipue qñ non venit magna multitudo ad baptismū ⁊ sunt multi sacerdotes. Et an sanctificatus in vtero debeat baptizari. dic quod sic secūdum eundem Tho. in. iiij. sen. di. vj. qō. j. arti. j. Item vtrū ad hoc vt cōferatur baptismus requiratur fides in baptizante ⁊ in baptizato. vide latissime p Thomam. in. iiij. dist. vj. q. j. articu. iij. itē adde hic tho. iiij. distictione. vj. questione. ij. art. j. vbi dicit ꝙ lȝ substantia sacramēti baptismi possit conferri qualibet die ⁊ hora: tamē solennitas sacramēti hoc est aqua solēnis baptismi non potest ɔferri nisi in duobus videlicet in vigilia Pasche: resurrectionis. ⁊ in vigilia Pēthecostes ⁊ ibi ponit rōnes quare hoc debeat fieri potius illis dieb⁹ q̄ aliis diebus solēnibus. ⁊ ponit etiam ibi q̄ signa sint faciēda quando quis baptizat aliū vel qñ euȝ facit catechuminum ibi plene videbitis. Item vtrum asinus bibēs aquā baptismi dicatur bibere sacramētum baptismi. vide gl. in c. detrahe. j. q. j. ⁊ facit quod no. gl. in. c. q bona. de cō sec. dist. ij. Et ad de quod creatura irrationabilis nō est capax baptismi nec per se nec per aliū. ita determinat Tho. in. iiij. sen. di. ix. q. j. arti. ij. vltra med. item adde ꝙ papa nō potest dispensare ꝙ aliquis sine baptismo saluetur. ita dicit idē Tho. in iiij. sen. dist. xvij. iij. q. arti. j. circa finem.

Anto Franciscus. ¶ Circa hoc qđ hic diciꝛ de trina immersiōe adde ꝙ baptism⁹ etiā in solo capite fieri potest absq; eo ꝙ totuȝ corpus immergaꝛ. arg. l. si ex diuersis. ff. de relig. ⁊ sump. fu. ⁊ tenēt Joā. andr. et Inno. in. c. debitū. de bap. ⁊ vide quod habeꝛ in. c. vulgaris. de pe. dis. j. ⁊ vide glo. in verbo trium. in. c. precipue. de cōse. disti. iiij. que dixit ꝙ si vna tantum gutta aque cadat super eo q baptizaꝛ ꝙ sufficit: tutius tamen est sm Innoc. in. d. ca. debitum. ꝙ aqua fundatur sup maiori parte corporis. ⁊ ad hoc vide Hostien. in summa. de bapt. in. §. que sit for. vbi dixit nō esse baptizatū eū cuius pes: vel manus tātum baptizatur residuo corporis manente in vtero quia tunc non diciꝛ nat⁹ ⁊ pptere non debet sepeliri in ecclesia cū anima nō baptizati sit damnata. vt in c. nulla. de conse. di. iiij. ⁊ in. c. firmissime. de cōse. ea. dist. ⁊ adde ꝙ baptizari potest paruulus pro quo alius respondeat vt in. c. paruuli. de cōsecra. di. iiij. ⁊ vide do. Cardi. in cle. j. in. §. ad hoc. de sum. tri. ⁊ fide catho. vbi dicit ꝙ furiosus etiam potest baptizari alio respondete de quo habetur in. c. maiores. de baptis. ⁊ per Cardi. in cle. j. in. vij. qō. de homici. vbi dicit se credere hoc verum si furiosus tēpore quo non erat ī furore declarauit mentē suā ꝙ volebat baptizari sed superueniente furore nō fuit baptizatus: ⁊ adde ꝙ si quis pijceretur in puteo vel in flumine ēt si dicerenꝛ verba substātialia baptismi non esset baptizatus ppter periculum mortis instantis de quo vide Cardi. in cle. j. in fin. de baptism.

b ¶ De quo vide etiā hic p domi. Antoñ. in. iij. columna. versiculo. in his que facit. ⁊ eius opinio. in terminis etiam firmat sctūs Thom. iiij. sententia. distinctione. iij. questiōe. j. articulo. iiij. ⁊ dicit quod licet trina immersio non sit de necessitate baptismi: tamen cōgruentissime fit ad exprimendum in factis fidem trinitatis. ⁊ dicit quod si trina immersio omittatur cōtra consuetudinem ecclesie grauiter peccat semel tantum immergēs. ⁊ dicit ꝙ si sacerdos nō intēdebat nisi semel immergere prima sola immersio complet baptismū terminans intētionē baptizātis

ꝙ si in sabbato paschali vel pen. quis velit sumere de aqua fontium pro deuotione ad aspersionem domus hoc debet facere anteq̄ infundaꝛ chrisma aliqui tamen bibūt de illa aqua: nō tamen est necessarium sed ecclesia pro deuotione permittit vt s. dictum est. ¶ Vltimo quid sit baptismus ⁊ vnde dicatur ⁊ per que verba fuerit institutus: et de eius effectu. vide bo. glo. de conse. di. iiij. c. j.

1 Baptismus non imprimiꝛ per solam aspersionem aq: nisi dicaꝛ baptizo te in nomine patris ⁊c. lȝ omittaꝛ salis impositio ⁊ quedā alia solēnia. 2.

2 Verba si sunt de forma substātialia alicui⁹ act⁹ eorū omissio vitiat actū: secus si sunt de solennitate.

3 Baptizare nemo pōt nisi sit sacerdos: si quis autem citra sacerdotem baptizauerit siue masculus siue femina: tenet baptismus et non debet reiterari licet grauiter peccent.

4 Baptizandus non requiritur ꝙ ter immergatur in aqua sed est seruanda consuetudo loci.

5 Baptismus non potest fieri in alio liquore q̄ in aqua.

6 In baptismate multum considerantur consuetudines prouinciarum circa eius solennitates.

7 Constitutio pape non extenditur ad illos qui habent contrariam consuetudinem.

Si quis. † Breue est. vel sic. licet puer sit ter immersus in aqua: in nomine patris ⁊ filij et spiritussancti: si non sit dictum. Ego te baptizo in noīe patris ⁊c. non est baptizatus.

¶ † No. j. iuncta glo. fi. ꝙ vbi aliqua verba sunt de substantia vel forma substantiali alicuius actus: omissio alicuius verbi vitiat totū actum sicut patet hic in omissione illorum verborum: ego te baptizo ⁊c. Secus est vbi omitterentur aliqua verba que non sunt de substantia sed de solennitate: vt puta si presbyter omitteret catechismum vel salis impositionem vel vnctionem quam facit in pectore ⁊ in fronte: ex quo enim in aqua eum baptizauit baptizatus est puer: sicut videmus quod faciunt aliqñ mulieres quādo infans est in periculo mortis. nam eum baptizant simpliciter ⁊ omittunt illa v̄ba que sunt de solennitate baptismi. pro hoc ꝺ cōse. di. iiij in. c. mulieres. nec debet reiterari baptismus. dic tamē ꝙ si postea infans superuixerit debent suppleri per sacerdotē ea que fuerunt omissa vt catechismus ⁊ vnctiones ⁊ similia. ⁊ pro hoc qđ no. hic gl. ⁊ si express⁹ hic abbas. ¶ † Et ex his tāgendo quodlibet verbum huius capituli infero

3 ad questionem quis possit baptizare. Naȝ textus hic dicit si quis: quod verbum est generis masculini dic tu ꝙ proprie hoc officium pertinet ad sacerdotē vnde necessitate etiam instāte diaconus baptizare nō dȝ. de conse. di. iiij. c. ɔstat. cū duob⁹ seq. Tamen si de facto aliquis nō presbyter baptizat tȝ baptism⁹: siue baptizans sit laic⁹ siue mascul⁹ siue femina vt in capitulo. j. in fi. de summa tri. ⁊ i. d. c. mulieres. tamen grauiter peccant non sacerdotes vt dixi vsurpantes sibi hoc officiuȝ cessante necessitate. pro hoc. j. q. j. in. c. ꝙ quidā. nec dȝ vt dixi reiterari baptismus: ex quo illa forma substantialis de qua hic fuit obseruata: sed potuerunt suppleri solēnitates omisse vt pdixi. Et ꝙ hic dic qđ istud verbum si quis: cōprehendit etiaȝ femininū. nam ⁊ masculinum concipit femininum. l. si ita. ff. de lega. ij. ⁊ xvij. q. iiij. si quis suadente functo cap. mulieres. de sen. excō. Scđo q̄ro ibi puerum. quid in puella dic qđ idē. nā baptismus est generalis: ⁊ ɔpetit tā feminis q̄ masculis: tā adultis quā pueris. vt. j. eo. maiores. ¶ † Tertio quero ibi: ter im-

4 mersit. nunquid sit de necessitate vt baptizandus

b ter[b] immergaꝛ in aqua. Innocē. hic dicit notabiliter: ꝙ lȝ in verbis sit redacta certa ⁊ substātialis forma vt hic: nō tñ ī facto. sola eñ̄ intinctio est de substantia: vnde sufficit ꝙ baptizans effundet aquaȝ super baptizando quātūcunq; modicā. naȝ quandoq; posset cōtingere ppter debilitatē baptizantis ⁊ grauitatem baptizādi ꝙ nō possit illum sustētare manibus ⁊ immergere ter in aqua: dicit tamē Hosti. tutum esse: vt in verbis vel in factis obser-

uetur

a ¶ Qualiter aqua sit necessaria i baptismo ꝛ quare ipsa poti⁹ ad hoc sumatur ꝙ alius liquoꝛ prout est vinū vel sanguis ponit elegantissime Tho. in.iiij.sen.di.iii.q.i.arti.iij.ꝛ vide.d.Ant.in.c.proxi.s.eo.

b ☞ Sebast.Sapia. ¶ In nominib⁹ patris. Qđ autē si diceret.i nomine patris ꝛ filij ꝛ spiritus sancti,ꝛ diaboli:an valeat baptism⁹ ꝛ valeat hmōi cōsuetudo.

vide Hosti i summa huius ti.concludentē qđ nō in §.que sit eius forma.col.ij. Cardi. Alex.in. c.consuetudinē.xj.dist.petrū rauēnatem in conclusionib⁹ consuetudinis. colūna.xiiij.

¶ Adde hic ꝙ si sacerdos baptizaret aliquem nobilē nō viciatur baptismus si ob reuerētiā dicat ego baptizo vos: vbi debeat dici ego baptizo te scđm qđ docet ista decreta.ita determināt do.in ca.cum ab vno.de re iu.i.vj.

☞ Sebasti. Sapia.

d ¶ Quid si dicat vide Feli.in.c.cū dilectā.col.xviij. vsi.sitr dixit.s.đ rescrip.ꝛ ibi ponit an pfectio ordinis i baptismo vitiet baptismus col.vj.vꝭ.adde ēt ad istā regulā.vide etiā Fel.in ca. que in ecclesiarū. co.vj.ver.scđa cōclusio.s.de cōsti. ꝛ ibi an papa possit mutare formā verboꝛum.

e ¶ Adde hic qđ no.Bar.in.l.j.C. ne sa.bap.rei.vbi dicit đ iurel⁹ posse fieri cū qs i periculo fuit baptizatus iterū baptizari pōt in eccl'ia cū hac ꝯditione: si nō es baptizatus ꝛc. Et de ista ꝯ baptizatiōe qua pena puniant faciētes eaꝫ est tex. cum glo.ꝛ ibi domi. Abb.in.c.ex literarū.de apost Item vide tex.in c.nō licet.ꝛ ca.ne baptizare. cū.iij. seq.de ꝯsecrat.di.iiij.ꝛ ista practica protestādi est quam not.idem domi.Abb.in.c. jan si.de cler.per sal.pro.

5 a ... netur consuetudo loci.ꝛ vide tu bonū tex. in.c.de trina.de conse.dist.iiij.vbi dicit ꝙ loci consuetudo obseruari potest licite siue fiat immersio trina siue vnica:ꝛ ibi videas significatū. ¶ †Quarto quero ibi:in aqua.ᵃ qđ si fieret in alio elemento:vt in vino vel alio liquoꝛe:dic ꝙ nō esset baptismus:qꝛ elementū aque est substantia baptismi:vt in.c.non vt apponeres.j.eo.ibi saliue aspersiōe liniuit.nam christ⁹ mādauit in aqua baptizari.ꝛ ita fuit ipse baptizat⁹ ꝛ forte ad hoc designandū exiuit aqua de ipsius latere in passione eius.vt in.c.in quadā. s.titu.proxi. ¶ Quinto qro ibi:in noīe qđ si diceret in noībus pr̄is ꝛc.ᵇ vel in virtute patris ꝛc.dic qđ non esset baptismus ꝺm Inn.qꝛ plus iportat in singulari quam in plurali.nā denotat vnitatem essentie. Itē nō licet variare formā per ecclesiā traditam. ¶ Sexto quero ibi:ego.nunqđ illud pronomen ego sit de substantia baptismi an sufficiat dicere baptizo ꝛc.glo.ij.hoc tangit:ꝛ cōis opi.est ꝙ non sit de substātia:qꝛ intelligitur sub alijs verbis.dicit tamē gl.in.c.multi.de conse.dis.iiij.ꝙ nō debet omitti si tamē omittit tenet baptismus ꝛ h̄ opinio bona.ꝛ qꝛ aliqui tenent hoc esse de substantia precauēdū est a principio:vt istud ꝓnomē ego exprimatur. ¶ †Septimo quero ibi:baptizo te.ᶜ qđ si dicit baptizo te in noīe xp̄i ꝛ patris ꝛ filij ꝛc. quidā vt refert Inno.dicunt ꝙ nō est baptismus ꝓpter omissionem forme substātialis:nisi forte in vna ꝓuincia cōsuetudo aliud haberet. Et not.bene hoc dictum.vult eñ ꝙ vna ꝓuincia pōt vti alia forma ꝙ sit hic expressa dūmodo in substantia sit isti equipollens:ponit exēplū in calabria.ꝛ dicit ꝙ papa intantū approbauit illoꝛū cōsuetudinem qđ eis cōcessit:vt in futurum possint ita facere:sec⁹ dicit vbi i vna ciuitate vel in pluribus:qꝛ non est ita iust⁹ erroꝛ in vna ciuitate sicut in vna prouincia. Itē non eminet tantū scandalū ꝺm Host.ꝛ cōcludunt Inn.ꝛ Host. ꝙ ecclesia romana debet quātū pōt sine tamē violatione fidei tolerare rit⁹ ꝛ cōsuetudines aliarū ꝓuinciarū:vt grecoꝛum ꝛ alioꝝ christianoꝛū:vt facilius redeant ad fidē integraꝫ. ꝛ his rationibus papa sustinet grecos sacerdotes in matrimonio vt in.c.cū olim.de cleri.coniu.et in c.nicena.xxxj.di. Itēꝫ iudeos ꝛ paganos contrahentes in secūdo gradu: vt in.c.gaudemus.de diuoꝛ. ¶ †Et sic bene ꝛ singulariter not.ꝙ constitutio pape non extendit ad alios habentes consuetudinem contrariam.pro hoc vide bonam gl.xxj. d.in.c.j.in fi. ¶ Octauo quero ibi te.qđ si omittatur illud pronomē te.cōmuniter tenetur quod ille nō est baptizatus.quia non apparet quid iste baptizet. ¶ Ultimo quero ibi: in noīe patris quid si dicatur ᵈ in nomine trinitatis:vel in noīe Christi. hanc questionem ponit glos.pe.ꝛ dicit ꝙ tenet baptismus:quia olim sic baptizabātur homines vt in.c.quodam.de conse.di.iiij.doc.hic communiter tenent oppositū:qꝛ hodie fuit immutata illa forma:vt patet in hoc tex.ꝛ hoc tene menti. Quedaꝫ tāgit hic Innoc.ad materiam facientia.vide per te.ꝛ per predicta expedite sunt glo.

1 ☞ Baptismus reiteratur si dubitatur de eius omissione.2.

Baptismus quibus casibus reiteretur.

De quibus. †Breue est et hoc intendit. Si ꝓbabiliter dubitatur an qs fuerit baptizat⁹ potest baptizari forma hic expressa. ¶ †Not.ꝙ vbi dubitatur an solennitas

appellationib⁹.de appel.ꝛ per gloss.in.c si.de re iud.libro.vj.ꝛ facit qđ no.do.Anton.in.c.ceterum.de donati.vbi ponit quid dicatur esse minimum:ꝛ circa hoc que dicātur cause maioꝛes ꝛc.vide do.Antoni.in ca. vt debitus.in vlti.col.de appel.post gloss.fi.ibi.que dicit qđ cause maioꝛes sunt de quibus in.c.quod transla.de offi.leg.ꝛ adde quod cuiuscūqꝫ valoꝛis sit causa nō dicitur esse magna causa si agitatur solum de possessione nō de ꝓprietate.ita no.dicit Bart.in.l.admonendi.in.x.colum.ff.de iureiur. Itēꝫ que dicatur grauis vel ardua causa vide domi. Anto. de procu. querelaꝫ.in.vj.colum.nā causa electionis dicit magna causa vt no. glos.in.c.bone.el.j.in ver.secutum de electio. maxime si sit de electione episcopi: vt ē tex.in.c.si ipsius.de electi.libro.vj. vel de electiōe coadiutoꝛis episcopi vt est text.in.c.j.de cle.egro.li.vj.ꝛ vide domi. Anto.in.c.edoceri.in iii.col.de rescript. vbi dicit quod statur arbitrio iudicis que dicatur ardua causa. Idē do.Antoñ.in.d.c.edoceri.in vlti.colum.dicit quod cōstituere vniuersalem syndicū vel economum in ecclesia dicitur arduum negotium. Item que dicantur leues cause vide omnino Bar. in.l.leuia in fine. ff.đ accusa. Que autem dicātur leuia grauia vl' grauissima.viđ bar. in.l.non solum.§. si mandato.vers. cir.secunduꝫ.ff.đ iniur.ꝛ de multiplici genere causarū vide glos.xj. questio.j.i sum.ꝛ Lap.alle.lxx. Itē que dicantur grauia dicta viđ domi Anto.in.c.at si clerici.in.§.de adult in peñ.col. de iudi. Antoni.Franci. ¶ Que dicantur cause graues ꝛ q̄ modice ꝛ que minime,dicas hoc

debita interuenerit.debet in dubio reiterari.ad hoc de cōs.dis.i.solēnitates.ꝛ qđ hic dicitur de baptismo: procedit etiā de cōfirmatione seu chrismatione ꝺm doct. Item dicerem in omnibus alijs sacramentis nō iterabilibus eadē ratione. ¶ Item no.casum in quo sacramētū confert sub conditione: hic tamen non est propꝛie conditio cū sit de p̄terito:non eñ suspendit actū:quia certum est nature vtrū fuerit baptizatus.vt no.in.l.cuꝫ ad tēpus.

3 ff.si certuꝫ peta. ¶ †Ultimo quero in quo dubio procedit iste tex.doc.instant:sed finalis ꝛ vera conclusio est ꝙ ꝓcedit tā in dubio facti ꝙ iuris. Et p̄mo ponit exemplum cū reperitur infans exposit⁹ sine signo baptismi.naꝫ dubium cōsistit in facto. De secundo possunt poni multa exempla.ꝛ nota bis.s.c.proxi.puta si fuit dictum baptizo te in nomine christi.nā in iure dubitatur an iste sit baptizat⁹.ideo potest baptizari sub ista forma.de qua hic. ¶ In glos.fi.in fi.dic ꝙ ista q̄stio nō procedit ad textuꝫ relata:qꝛ ex quo p̄mittit ꝓtestationē qđ non intendit baptizare si erat baptizat⁹ non pōt dici ꝙ imprimat nou⁹ character. Itēꝫ sine illa ꝓtestatione tene ꝙ non imprimit nouus character: si iterum quis baptizet.sed tātū fit reiteratio in facto.ar.in.c.in gēnesi.de elec.nā dominium alicui⁹ rei non potest haberi ampli⁹ quā semel.ꝛ bis haberi non pōt.vt inter dilectos.de fi.instru.multo fortius hoc est dicendū in charactere ꝛc.

1 ☞ Cause magne importantie sunt per solam sedem apostolicam decidende.3.

Sententia super depositione episcopi per solū papam fieri potest.

2 Papa solus sine concilio non potest statuere contra vniuersalem statum ecclesie.

4 Cōmunis vsus loquendi attenditur etiam in interpretatione diuine scripture.

Maioꝛes. Hoc dicit vsqꝫ ad.§. veruꝫ. Sacramentuꝫ baptismi vtiliter confert paruulis: licet nō credant nec intelligāt:ꝛ remittit peccatum originale. Et diuiditur tota decreta.in duas partes. Primo ponit exoꝛdium probans magnas questiones maxime fidem tangentes referendas esse ad papā. Secunda ibi: in quibusdā ponit epistolam que quatuoꝛ habet partes: sicut quatuoꝛ sunt questiones:secunda ibi:veruꝫ.tertia ibi:sed adhuc.quarta ibi: item queritur. Prima subdiuiditur.primo ponitur hereticoꝛum obiectio duabus autoꝛitatibus munita. Secunda ibi ad id.ipsius solutio. Tertia ibi:ceterum.autoꝛitatibus respondet. ¶ Casus literalis. Quidam heretici fecerunt quasdam questiones catholicas. Archiepiscopus arelateñ.postulauit dominū papam illis questionibus respondere. Ad quod respondet papa declarando singulos articulos vniuscuiusqꝫ questionis: vt clare ex illa litera capere

1 possis. Ber. ¶ †No.j.ꝙ magnaruꝫ causarū ᵉ decisio seruāda est soli apostolice sedi.ꝓ hoc capi.vt debitus.s.de appel.ꝛ.c.quamuis.de electio.libro vj.hinc est qđ nemo citra papam potest facere sententiam super depositione episcopi.iij.q.vj.accusatus.ꝛ.c.quamuis.ꝛ.c.ij.de trāsla.prela.ꝛ presertim si talis causa attingit articulos fidei vel sacramenta ecclesie.hic enim agebatur de sacramentis ecclesie. Et ex hoc ꝛ ex tex.infero solum papaꝫ posse cognoscere ꝛ decidere causas fidei ꝛ sacramentoꝛū ecclesie. ¶ †In contrariū tamē facit gl.in.c. anastasius.xix.di.que videtur velle ꝙ papa in cā

e ¶ De hoc genere causarum:scilicet que sunt maioꝛes:que medie:vide p Joā.an.post Hostien.in capitu.fi.de crimi.fal.ꝛ per glo.remissiue.in versic.grauioꝛa.ꝛ Imo.in.ix.colum.in cle.non potest.de procurat.facit quod legitur in tex.et gloss.in.c.frater vester.xvj.q.j.per glossaꝫ in.c.literas.de iura.caluꝫ. Et que dicatur minima causa.vide per glo.in cap.de

reliquēdū arbitrio iudicis q cōsyderata qualitate ꝑsonarū ꝛ q̄titate cāe arbitrabit illā esse magnā vel paruā.iuxta gloss.in.l.illicitas.ff.de offi presi.que dicit ꝙ causa vnius poꝛcelli i rustico erit grauis qꝛ poꝛcellus rustici est ocul⁹ rustici ꝛ vide ro.in.l.si cōstāte.in prin.ff.so.ma.ꝛ que notāt doc.in.l.admonendi.ff.de iureiu.ꝛ in.l.imperium.ff.de iuris.om.iud

☞ Sebasti. Sapia.
a ¶ Ignarus. vide Feli. in. c. si quã. colum. pe. in fi. §. de rescri. vbi dicit ꝙ propter defectum lrãture papa non potest deponi sȝ per solã heresim.

☞ Sebasti. Sapia.
b ¶ Qđ etiã verba. Multa de cõmuni vsu accumulat Feli. in. gl. j. proemij. hui⁹ libri. co. ij. cũ se. ꝛ Mod. in rub. ff. de ope. no. nun.

c ¶ Et circa baptismũ paruulorũ a ꝛ eius effectũ: vide tex. in. c. j. §. verum ĩ. de sum. tri ni. ꝛ oino. s. Tho. iiij. sen. dist. iiij. q. iij. ar. j. vide etiaȝ ad materiã hui⁹ c. ꝙ ipse Th. not. ea. di. q. iij. arti. ij.

☞ Sebasti. Sapia.
d ¶ Per baptismum. Nunqd autẽ baptismus deleat crimina perpetrata ante baptismũ adeo ꝙ q pperrauit nõ possit amplius accusari. vide Feli. in 3 c. de his. col. ij. ver. secũda cõclusio. j. de accu. post Abbat. ibi.

Zacharias.
e ¶ Non dimittetur peccatũ origi nale. Tu dic qđ non tollitur p baptismum quoad sui essentiam sed mitigatur ne qs damnetur vt no. gl. in. c. si concupiscẽtia. cxl. q. j. ꝛ in c. ij. de consecr. di. iiij.

Antonius Frãc.
¶ Circa hoc qđ hic dicitur d peccato originali. dicas qđ illud processit ab iobediẽtia ꝛ concupiscentia primorum parentũ ꝛ ideo quãuis nõ tenetur de illo confiteri iuxta ea que habentur per glo. in. §. fina. de peni. dist. iiij. ꝛ q̄ illud. deletur p baptismũ vt in. c. maiores. de bapti. ꝛ d hoc originali peccato habetur per beatum Tho. in prima pte summe. q.

fidei debet cõgregare conciliũ. ꝛ in tali causa conciliũ est supra papã: ꝛ sic aliqui ruditer intelligentes illã gloss. aperte veniũt cõtra istũ tex. vnde dic ꝙ regulariter sol⁹ papa põt decidere cãm concernentẽ fidẽ ꝛ sacramentum ecclesie: vt probat̃ hic. ꝛ in. c. hec est fides. xxiiij. q. j. ad. c. anastasius. dic ꝙ ibi papa voluit decidere cõtra aliquod institutuȝ per ecclesiam: quod nõ poterit sine concilio: q̄ vbi in causa fidei constat de iudicio totius ecclesie: papa non potest aliquid decernere ɔtra statutũ ecclesie: q̄ posset papa esse hereticus: ꝛ sic errare in fide de. xl. di. si papa. sed tota eccl'ia errare non potest vt in. c. a recta. ꝛ ibi bo. glo. xxiiij. q. j. ¶ Scđo no. ꝙ Christus orauit p Petro: vt non deficeret eius fides. Ex quo infert̃ ꝙ fides christiana deficere nõ põt. q̄ non est presumendũ ꝙ christus fuit frustratus labijs suis. ¶ Sed ɔ̃ hoc op. Christus orauit p Petro: ergo sequit̃ quod successores Petri non possunt errare. qđ tñ est falsum. nã papa põt peccare vt in. c. aliorũ. xl. q. iij. ꝛ põt esse hereticus: vt in d. c. si papa. Iteȝ põt est esse ignarus[a] adeo quod propter insufficientiam potest resignare papatuȝ vt in. c. j. de renun. li. vj. ergo ratio litere nõ concludit vt ppter orationẽ Christi factã in psona Petri sit recurrendũ ad papã in causis arduis. Sol. dicũt hic doc. ꝙ Christus orauit p Petro ꝛ successoribus suis vt nõ deficerent tã in fide q̃ in moribus. Nã successores in fide ꝛ morib⁹ erũt salui nec errabunt in fide. Ad id quod dicitur de heresi respondet ꝙ orauit pro Petro ꝛ ecclesia. ego aliter dicerẽ qđ quẽadmodũ potestas tradita petro fuit sibi tradita in persona ecclesie: sed sibi tanq̃ capiti: vt notabiliter probat̃ in. c. quodcũqȝ. xxiiij. qõ. j. ꝛ in. c. ita dñs. xix. di. ita christus orauit p petro id est p tota ecclesia in psona petri: sed pro petro principaliter tanq̃ pro capite vt non deficeret fides petri. fides autem petri est fides vniuersalis ecclesie. ꝛ ideo directe cõcluditur ꝙ ecclesia tota errare nõ põt: quin saltem remaneat in vno: ꝛ ita p bat̃ per Aug. ꝛ est tex. cuȝ gl. notabilis in. d. c. a recta. xxiiij. q. j. †sed q̄ papa est caput huius ecclesie ꝛ presumit̃ oibus sanctior ꝛ doctior. xl. di. c. j. ideo ad ipsum est recurrendum in causis maxime arduis q̄ de facili non potest totã ecclesiã congregare dubio maximo existẽte. ꝛ vide gl. no. in. c. q̃uis. xxj. dist. que dicit ꝙ vbi sunt boni christiani est romana ec. vnde post mortẽ christi fides remansit solum apud beatã virginẽ. sic põt ɔtingere ꝙ absit ꝙ apud vnũ solũ dũtaxat fidelẽ licet feminã posset consistere recta fides. ¶ No. iij. in. ij. quibusdã. ꝙ lex mosaica non est seruanda cuȝ euangelio nec circũcisio cũ baptismo. vñ baptism⁹ successit circũcisioni. nõ aũt concurrit cũ circũcisione. ¶ Itẽ no. ꝙ baptism⁹ ɔpetit cuiqȝ sine distinctiõe sexus vel etatis. ¶ Itẽ no. hic tex. aptum ꝙ in lege diuina etiã masculinũ cõcipit femininum. ita apte arguit hic tex. naȝ christus dicit nisi quis renatus fuerit ꝛc. ꝛ dicit̃ ꝙ per hoc includere voluit masculos ꝛ feminas nõ solũ ergo in lege humana masculinuȝ concipit femininum. l. si ita. ff. de le. ij. ꝛ in. l. j. ff. de verb. sig. ꝛ. xvij. q. iiij. si quis suadente. iuncto capi. mulieres. de sen. ex. sed etiam in. l. diuina: vt hic qđ tene mẽti. ¶ Itẽ not. duos effectus circũcisionis antique. nã tollebat̃ peccatuȝ ꝛ euitabat̃ dãnationis periculũ. sed per hoc non poterãt puenire ad regnũ celeste. Baptismus vero hȝ três principales effectus primus inducit remissionem peccatorũ. secundus tollit dãnationis periculũ. tertius aperit regnũ celeste. ꝛ dic quarto ꝙ infunduntur gratie ꝛ virtutes in ipo baptismo: vt. j. in ver. illud. ꝛ in cle. j. de sum. tri. in fi. dic etiã clarius ꝙ p baptismum dimittit̃ nedum peccatũ. sed etiã omnis pena peccati. ita ꝙ si infidelis adultus hodie baptizaret̃ ꝛ illico decederet non sentiret etiã penã purgatorij: vt est tex. Aug. notabilis. de pe. dist. vij. c. si exẽplũ in latrone: cui credenti ꝛ tunc baptizato baptismo flaminis fuit dictũ, Amẽ dico tibi: quia hodie mecũ eris in paradiso: vt in. d. c. si. ¶ Item no. ꝙ dispositio habens plures orationes dȝ vniformiter intelligi. vnde cauda nõ est separanda a capite vt ad aliud referat̃ principiũ: ꝛ ad aliud finis. ꝛ ad hoc notabilis

4 istuȝ tex. in ver. si. iuncta glo. in ver. autoritas. ¶ †No. ibi: ſm cõmunẽ
b vsum loquendi tex. satis notabilẽ ꝙ etiã verba[b] scripture diuine intelliguntur ſm communem vsum loquendi. c. ex literis. j. de spõ. ꝛ. l. labeo
5 de supel. le. ¶ †Itẽ no. ꝙ verba apta referri ad habitũ ꝛ actum referũtur ad habitum solũ quando subiecta materia hoc expostulat. ꝛ sic nõ potest quis redargui de ineptitudine loquendi. Exemplũ si dico titius comedit: licet actualiter nõ comedat: tamen verũ est dicere quod comedit referẽdo sermonem ad aptitudinem ꝛ non ad actũ: aptus est eñ comedere. Et idem dicendum est in statutis ꝛ alijs dispositionibus.
c ¶ Ultimo nota in hoc principio ꝙ etiam paruulis[c] virtutes infundũtur in baptismo. ꝛ hec opi. hodie est approbata in cle. j. in fi. de sum. tri.

1 ☞ Argumentuȝ a simili procedit etiam in concernentibus animam: dummodo detur oimoda similitudo.
2 Pecatum originale quod est.

Uerum. Originale peccatũ qđ sine cõsensu cõtrahit̃: remittitur in baptizato etiã nõ cõsentiẽte vt paruulis. sec⁹ de actuali: q̄ sicut non cõmittit̃ sine ɔsensu: ita nõ relaxat̃. h. d. vsqȝ ad
1 §. adhuc. ¶ †No. j. ꝙ etiã in cõcernẽtibus animaȝ in lege diuina licitũ est arguere a simili dũmodo det̃ oimoda similitudo in eo ĩ quo fit cõparatio: al's ar. a simili corruit vt hic de quo vide qđ no. Jo. an. in. c. nõ põt. de prebẽ. li. vj. ꝛ qđ no. in. c. trãslato. de cõst. ¶ No. duplex esse peccatũ. s. originale ꝛ actuale. ꝛ ꝙ actuale nõ cõmittit̃ sine cõsensu. Nã peccatũ adeo est voluntariũ vt nullo modo sit peccatũ nisi detur voluntas peccandi. nã peccatũ est volũtas cõsequẽdi qđ iustitia vetat. de quo dic vt plenius habet̃. xv. q. j. in pri. ꝛ d̄r actuale: q̄ primo actu ꝛ facto cõmittit̃: nã impossibile est quẽ peccare sine facto suo. Originale vero dicitur qđ cõtrahit̃ ab origine. s. cũ aia infundit̃ in corpore. vnde satis post Inn. hic: ꝙ in aia pueri reperiunt̃ tria. s. pronitas ad peccanduȝ. ꝛ contrahit̃ ex carnis corruptione. nã per pctm̃ primorũ parẽtum caro hũana fuit corrupta vnde dicit canõ: ꝙ ois etas ab adolescentia prona est ad malũ. xij. q. j. ois etas: scđm est q̄dã macula seu sordes quã ɔ̃hit aia in infusione ad corpus p immistionẽ carnis corrupte. tertium est reatus seu debitũ pene eterne qđ q̄dã sequit̃ ex scđo: nã ppter illã maculã ɔ̃ctã primi parentis cuȝ posteritate sua fuerunt deputati huic pene eterne.
2 ¶ †Sed dubitat̃ ꝙ ex istis tribus dicat̃ pctm̃ originale. magister sentẽ
d tiarum plene psequit̃. ij. sen. di. xxx. ꝛ ibi cõcludit ꝙ illa pronitas ad peccãdũ sit pctm̃ originale. qđ non placuit In. q̄ sequit̃ ꝙ per baptismũ[d]
e non dimitteret̃ peccatũ originale[e] cuȝ post baptismũ remaneat ipsa pnitas ad peccãdũ: vt in. d. c. ois etas. ꝛ. c. septies in die. de peni. dist. iij. dicit ergo ipse teneri cõiter ꝙ illa macula seu sordes sit peccatum originale cui est ãnexa illa pronitas ad peccãdũ: vnde licet tollat̃ illa macula remanet tñ pnitas ppter corruptiõẽ carnis. ꝛ sic itelligit̃ illa autoritas Aug. dũ dicit ꝙ per baptismum tollit̃ peccatuȝ originale reatu ꝛ non actu: id est tollit̃ ille reatus qui priuabat hominem visione dei: sed remanet improprie tñ in actu q̄ remanet illa pnitas ad peccandum. dicit ẽt Aug. ꝙ isti qui carẽt visione dei decedẽtes sine baptismo mallẽt sic esse q̃ non esse. Et hoc facit ad solutionẽ vni⁹ cõtrarij. nã videtur iniustũ vt paruulus qui nullũ pctm̃ commisit decedẽs sine baptismo puniat̃. So. carẽtia visionis dei non est proprie pena. sed propter inobediẽtiam primorũ parẽtum deus non vult eis cõicare beatitudinẽ suã non autẽ imponit eis penã actualẽ. ꝛ isto respectu pena istorũ paruulorũ dicitur mitissima: vt in ca. regenerante. de conse. distin. iiij. quinimo deus facit eis gratiam eos creando: quia ſm illam autoritatem Aug. isti volunt magis sic esse q̃ non esse. ꝛ idem no. glos. i. d. c. regenerante. Concludo ergo quod per baptismum tollitur illa macula seu sordes anime: ꝛ per consequens tollitur ille reatus. Iteȝ illa pronitas ad peccanduȝ debilitatur maxime post sacramẽtum cõfirmationis. Nam per chrismationem seu cõfirmationeȝ christianus cõfirmatur in fide ꝛ efficitur fortior ad resistendum diabolo ꝛ concupiscentijs carnalibus. vt in. c. j. de consec. dist. v. ꝛ adde istis glo. no. in. c. ij. de conse. dist. iiij. quam omnino vide.

1 ☞ Confitens peccata sua: ꝛ aliqua retinens de quibus non vult confiteri: non potest pro confessis absolui.
2 Infantes decedentes sine baptismo priuãtur visione dei. aliaȝ vero penam actualem non patiuntur.
3 Intellectus implicantes contrarietatem vel repugnantiã, non sunt admittendi.

Sed adhuc. Licet i baptismo dimittat̃ originale pctm̃ paruulis: qui tñ consentire nõ possunt: in adultis tamẽ amentibus vel dormientibus qui nõ consentiunt baptismo non dimittit̃ actuale. idẽ etiã nec originale. secũda pars ibi: ad hoc
1 ¶ †No. j. ꝙ nũq̃ quis liberatur ab vno peccato quin liberetur ab omnibus. q̄ deus nõ nouit opus imperfectionis. Ex hoc ĩfero ꝙ confitẽs aliqua ex suis peccatis vel etiã omnia si dispositus est in aliquo peccato tacere a nullo in veritate absoluitur recte: q̄ peccata ex parte nõ dimittũtur per rationeȝ litere. ꝛ vide quod leg. ꝛ not. in. c. quod quidam.
2 de pe. ꝛ remiss. ¶ †Secũdo nota qđ pena originalis peccati nõ est nisi carentia visionis dei. Ex quo infertur ad id quod dixi in precedenti. §. quod paruuli decedentes sine baptismo nõ patiuntur aliam penã. nisi qđ carent visione dei: illa tamen pena maxima est vt in. c. firmiss. me. de conse. dist. iiij.

conse.dist.iiij.licet respectu pene actualis dicatur mitissima.⁊ sic concor dat tex.in.c.regenerante.ea.di.⁊ ob.hoc dixit Augu:ꝙ dānati ad perpetuos cruciatus mallent esse cum illis cruciatibus ⁊ videre deum:ꝙ extra cruciatus ⁊ carere visione dei:quasi innuat qđ carētia visionis dei est in se maior pena ꝙ sit cruciatus.ille quem damnatus sustinet in inferno.imo ista carentia dicitur grauissima pena:damnatus tamen in inferno habet vtranqȝ penam:quia caret visione dei:⁊ tamē patit̄ alios cru
3 ciatus.❡ †Item not.ꝙ abijciendus est intellectus ex quo sequitur quedam cōtrarietas seu quedam repugnantia. ⁊ no.modum arguendi.facit.c.solicitudinē.de ap.⁊.l.vbi repugnantia.ff.de reg.iur.cū si.

1 ☞ Dormientes ⁊ furiosi nō possunt baptizari nisi ante dormitionem ⁊ furorem volebant baptizari.6.7.
2 Infideles non possunt cogi ad fidem suscipiendam.
3 Baptizari nemo potest per vim.
4 Matrimonium factum ex voluntate coacta non tenet.
5 Presumitur quis durare in eodem consensu:allegans voluntatem mutatam habet probare.
7 Maritus non potest ordinari in preiudicium vxoris:etiam ꝙ vxor adhuc non sit cognita.

1 **Item queritur.** †Hoc dicit vsqȝ ad fin. Amentes vel dormientes baptizati si ante dementiam vel dormitionem baptizari volebant characterē suscipiūt:al's secus.coacti vero causatiue suscipiunt.h.d.vsqȝ ad fi.primo ponitur questio.in secunda ibi:sunt autem quorūdam opi.in tertia ibi:sed opponit̄ illi questioni opponit in quarta ibi:propter quod.opinionis veritatem exprimit.in.quinta ibi:dormientibus principaliter.questionem soluit.
2 ❡ †Not.j.alienum fore a religione christiana:vt infideles compellatur
3 ad fidem suscipiendā.concor.c.ad finem.xxiij.q.v.❡ †Not.differentiaȝ inter vim precisam ⁊ cōditionalē: nam vis p̄cisa impedit impressionem characteris:secus in conditionali.ratio est:q2 primo casu potius dicitur quis pati ꝙ agere.c.sacris.quod me.cau.Exemplum:si qs ligatis manibus ⁊ pedibus inuitus baptizaretur.sed in vi conditionali est voluntas licet coacta:Et ex hoc ⁊ tex:not.ꝙ coacta voluntas : volun
4 tas est:licet nō sit absoluta.❡ †Ex hoc infertur ꝙ in actu in quo requiritur absoluta voluntas:vt in matrimonio vbi requiritur omnimoda libertas:vt in.c.cū locū.de spon.coacta voluntas non sufficit quia nō est absoluta voluntas.⁊ vide quod dixi in.d.c.cum locum.⁊ tene menti.
5 ❡ †Item not.ꝙ quis presumitur perdurare in eodem consensu:alle
a gans ergo voluntatem mutatam habet probare.ff.de proba.eum qui.
6 ❡ †Item not.casum in quo demens vel dormiēs pōt baptizari quādo
7 scȝ ante dementiam vel somnū erat in proposito baptizādi.❡ †In glo. in verbo conditionaliter.ibi Joā.and.dixit ꝙ nō cogeret̄.⁊ hoc tenuit hic.⁊ in.c.vbi ista.lxxiiij.disti.sed doct.videntur cōiter tenere contrariū pro hoc facit iste tex.nā quemodū suscipiens baptismū per vim conditionalem compellitur ad obseruātiam fidei ⁊ ipsius sequelam:vt hic ⁊ in.c.de iudeis.xlv.dist.ita ⁊ ordinem suscipiens debet compelli ad obseruantiam ordinis ⁊ sequelam ipsius.⁊ erit hic casus in quo metū passo non succurritur per actionem quod me.cau.ratio quia contra impressionem characteris:cum sit indelebilis:restitutio fieri non debet nec pōt maxime cuȝ iste posset dici inuitatus ad meliora:vt notatur in simili in c.cum dilectus.quod met.cau.⁊ vide per goffr.in sum.de eta.⁊ qualita §.circa hanc.⁊ duobus.§.sequentibus.si tamen iste habuisset vxorē poterit matrimonio licite vti:quia nō potuit ordinari in preiudicium vxoris etiam si vxor nondum fuisset cognita.arg.eorum que not.glo.de voto lib.vj.c.j.❡ In gl.in ver.perdurare.no:bene istam.glo.⁊ questionē quam ponit:quia quotidiana est.

1 ☞ Baptizare nemo potest seipsum:etiam instante necessitatis articulo:tñ si statim mortuus fuisset saluus fuisset ꝓpter fidē quā habuit.
2 Forma substātialis debet seruari:al's actus est nullus etiam quod ex necessitate non possit seruari.
3 Baptizatus debet esse maior baptizato.xviij.annis.
4 Iudeus anteꝙ recipiatur ad baptismū dȝ oīa restituere que extorsit ꝑ vsurariam prauitatem:alia vero que licite quesiuit non.
5 Baptizari nemo potest ex sua immersione in fontē:licet alius dicat ego baptizo te:sed requiritur ꝙ ab alio immergatur.

1 **Debitum.** †Nemo pōt seipsum baptizare etiam instante necessitatis articulo. Cōis diuisio.secunda ibi.respondemus.❡ Casus literalis.Quidā iudeus in mortis articulo constitutus:cum inter iudeos existeret:nec aliquē christianū habere posset seipsum in aquā immersit dicendo ego baptizo me in nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti amen.querit̄ an iste sacramentum baptismi receperit. Rñdet papa ꝙ cū inter baptizantem ⁊ baptizatū dȝ esse discretio fm qđ ex verbis dñi colligitur qui dixit apostolis baptizate omnes gentes in nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti p̄dictus iudeus est ab alio baptizādus:vt ostendat̄ ꝙ alius est qui baptizat ⁊ alius q baptizat̄.vnde dñs nō a seipso sȝ a Joanne voluit baptizari:tñ si iudeus statim decessisset ad patriā cōuolasset:non ꝓpter sacramētum baptismi:sed propter fidē quam habuit sacramenti. In baptismo illa spiritualis geminatio celebratur de qua dixit dominus.nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritusancto non intrabit in regnum dei ⁊c.sicut em̄ in carnali generatione alius est qui generat ⁊ alius qui generat̄.sic ⁊ in spirituali,alius debet esse qui spiritualiter generat ⁊ alius qui spiritualiter generatur. Sane cum corpus exterius siue cor interius baptizat̄.oportet vt vtrobiqȝ paternitas ⁊ filiatio valeat inueniri quibus baptizans ⁊ baptizatus ad inuicē referātur. Ber.
2 ❡ †Not.j.ꝙ vbi aliqua requiruntur ad substantiā actus nisi illa interueniāt non tenet actus etiam si ex necessitate solēnitas seruari non possit.Ex quo infertur ꝙ necessitas facit deficere solēnitatē substātialē quod no.❡ No.ij.ꝙ in baptismo qs dicit̄ renasci:q2 primo fuit natus carnaliter:nunc vero renascit̄ spiritualiter.Et ex hoc infertur ⁊ ex text. ꝙ ista generatio spiritualis debet imitari naturaȝ seu naturalem generationē inquantū potest vnde sicut in generatiōe naturali quis non pōt seipsum generare:sed requirit̄ alius qui generat ita ⁊ i ista
3 spirituali regeneratione.❡ †Et ex hoc ego crederem ꝙ nemo potest alium baptizare vel ipsum de sacro fonte leuare quin posset esse pater suus carnalis.⁊ sic ꝙ precedat baptizandū in plena pubertate:id est ꝙ sit maior.xviij.annis sicut in simili dicimus in adoptione legali:q2 oportet ꝙ adoptans excedat adoptatū in plena pubertate.⁊ ꝙ sit maior.xviij.annis eo quem vult adoptare:vt sit certissimum ꝙ posset esse pater carnalis:vt patet insti. de adop.§.minorē.lȝ Pet.de anc.hic dicit sufficere ꝙ excedat in.xiiij.annis: q2 tūc possunt generare sed non placet:q2 vt dixi lex i simili requirit plenam pubertatem:vt in.d.§.minorē.nam multi reperiuntur qui non sunt puberes in.xiiij.an.vt no. in.c.puberes.de despon.impu.Et ex hoc no.quasi nouū qđ non debet quis admitti ad leuandū aliquē de sacro fonte vt sit pater eius spiritualis nisi precedat seu sit maior baptizando in.xviij.an.nā absonū videt̄ eū fieri patrē spiritualē qui non pōt esse carnalis.d.§.minorem.❡ Iteȝ colligo vltra alios arg.optimū ⁊ quasi in tex.expressum qđ ad substantiam baptismi non requirit̄ leuans de fonte seu suscipiens de sacro fonte:sed sufficit ipse baptizatus:hoc aperte probat̄ in eo ꝙ papa arguit de carnali generatione ad spiritualē: ⁊ in spirituali in patrē requirit dūtaxat ipsum baptizantem:leuans ergo potius interuenit ad solēnitatē actus quā de necessitate: ⁊ fuit hoc vt arbitror introductum propter paruulos qui nequeunt respondere in catechismo:ad hoc.c.paruuli de conse.dist.iiij. sed catechismus nō est de substantia baptismi :vt in.c.j.s̄.eo.pro hoc facit tex.in.c.pri.a ꝯtrio.❡ Ultimo not.ꝙ in baptismo nō solū baptizatur. idest intingitur corpus exterius sed etiam corpus interius ⁊ illa ablutio que fit exterius notat ablutionē interiorē. ⁊ interior fit per spiritūsanctū.naȝ aqua ⁊ verba nil ꝓdessent nisi spiritussanctus baptizaret interius in.c.per aquā.de cōse.dist.iiij.vnde reperiter duplex paternitas ⁊ filiatio in baptismo. vna exterius in qua baptizās est pater . alia interius in qua spiritussanctus est pater: ⁊ ideo omnes christiani vocantur filij dei.⁊ inter se sunt fratres spirituales.quia habent vnum ⁊ eundem patrē spiritualē in ista secūda natiuitate.facit qđ no. in.c.ad mensam.xi.q.iij. ⁊ per hoc intelliges istum
4 tex.in fin.❡ † Hic queritur nunquid iudeus debeat indistincte admitti ad baptismū.dic.ꝙ non. nam p̄mo debet restituere ea que extorsit ꝑ vsurariam prauitatem ⁊ illicite:vt in.c.iudei.⁊ ibi glo.de conse.di.iiij.non autē tenetur relinquere alia licite quesita:sicut multi simplices credunt.pro hoc.c.sicut iud.i.j.de iudeis.Item non debet baptizari illico:sed debet aliquo tempore differri vt appareat an habeat rectam intentionem.⁊ olim fuit statutum:vt staret cathecuminus per.viij.mēses:vt in. d.c.iudei.sed postea fuit statutum qđ per.xl.dies tantum:vt in.c.ne ꝙ absit.ea.distin.multi tamen ⁊ nō bene hoc nō obseruant sed illico baptizant:sed postmodū quiescēte illo calore:sepe tales redeunt
5 ad vomitum erroris eoꝝ.❡ †Ultimo quero quid si aliquis immergat seipsum alio dicēte.ego te baptiso.nunquid sufficiat.dic ꝙ non:q2 nisi immer-

viij.ar.iiij. ⁊.ij.⁊ i q.de malo. q.iiij. ⁊ in summa ꝯtra gētiles.li.iij q.xlj. cū duabus seq.q. ⁊ adde ꝙ origmale pctm̄ est eqlr in oibꝰ vt ꝑ bea. Tho. in princ. ij. q.lxxxij.ar.iiij.⁊ in q.de malo. qō.iiij. ar.vij.⁊ an origiali petō debeat̄ pena sensibilis. vide eūdē Tho.i p̄alle. q.xxxiij.ar.iiij.⁊,in d. q.de malo.q.ij. arti. ij.⁊ an pena peccati originalis i aliquo remaneat.post baptismū.vide eundeȝ i iiij.parte sum.qō. lxviij.ar. iii.⁊ q̄ sit pena peccati originalis. dicas qđ est pena carētie diuine visionis vt ꝑ eūdē Tho.in.qō de malo.q.v.ar.ij. ⁊ .iij. ⁊ vide q̄ habētur in.c. per baptismū.de ꝯse.di. iiij.vbi habet̄ qđ multiplex est pena pcti originalis de quo ibi vide ꝑ Arc. ⁊ scribētes. Sbasti. Sapia.

❡ Qđ quis. An presumat̄ quis in eadē voluntate ꝑdurare vide Bal. ⁊ alios i.l.i ipsiꝰ. vbi bo.text. C.fa. herc. Are.in. c.j. in.ij.col. s̄. de iud. Alex.in cōsi. lxxviij.inci.in.cā ⁊ lite verlēte. l.ij.vo

a ℂ Et de ista q̃stione an sufficiat tangere aquã caput vel aliã partẽ cor- poris. vide gl. in. l. iij. in prin. in verb. quamlibet. ff. de acqui. pos. ⁊ ibi p moder. ⁊ tz Tho. in. iiij. senten. di. iij. q. j. ar. iiij. vltra me. ꝙ sufficit caput tãtum immergi. Et adde qđ no. Archi. in. c. nouissime. de cõse. di. v. vbi. ꝙ de substantia confirmationis. i. chrismatis est ꝙ fiat in fronte al's nõ diceretur quis cõfirmatus. Anto. Fran.

ℂ Aduito de chrismate siue confirmatiõe primo an tale sacramentũ sit de necessitate salutis vide glo. in. c. responso. de sen. exc. q̃ dicit qđ cõtemnens chrismari nõ est plene xpian⁹ ad qđ etiã vid. g. l. i. c. veniẽs. de trãsa. ⁊ aliam glo. in. c. j. de cõse. di. v. ⁊ vid. b. tho. in. iiij. dis. vij. ⁊ eũ in. iiij. parte summe. q. xxviij. art. j. vbi tz qđ nõ est necessarium ad salutẽ p quo vide tex. in. c. oẽs. de conse. di. v. ⁊ vide tex. ⁊ gl. i. c. j. ⁊. ij. eadẽ di. vbi. ponunt effectus qs operatur. I nob. talis chrismatio ⁊ illa dz fieri in frõte vt habet p gl. i. d. c. responso. de sen. ex. ⁊ tale sacr̃m chrismatiõis est deuote coferẽdum ab episcopo vt in. c. j. de reli. do. ⁊ in. c. licet. in regu. xvj. q. iij. ⁊ qb⁹ fit illd cõferẽdũ vide archi. in. c. ij. de cõse. di. v. quẽ etiã vid in. c. nouissime eadẽ di. qui dicit qđ chrismatus ob reuerẽ: ia sacri dz ligari pãno I frõte. ⁊ add quod nemo põt chrismari nisi a proprio epo. vt p Inn. i. c. j. de reli. do. ⁊ vide Jo. and. in. c. j. de cogna. spi. lib. vj. vbi ẽt dicit qđ ex tali sacro ꝯtrahit cognatio spiritualis de quo ẽt vide p Archi. i. c. spũs. de cõse. dis. v. vbi etiã habetur an in chrismatione adulti debeat de necessitate interuenire leuans sicut in baptismo.

gat iste nõ põt dicere ego te baptizo'. Dicit etiam Inno. qđ de necessitate non requiritur immersio: sed satis est qđ baptizans effundat aquã super corpore baptizandi lauando totum corpus vel maiorem partem: vel saltem caput.[a] Dicit etiam sufficere ꝙ scintilla aque proiecte a baptizante tãgat corpus baptizandi. quod no. licet tutius sit vt seruetur qđ premissum est. sed hoc vltimum valet pro istis infantibus qui sunt multũ debiles: vt non immergantur in aqua neq; lauetur totum corpus ne incurrant periculũ mortis.

☞ Baptismus ꝯsistit in verbo ⁊ in elemẽto aq: non in alio liquore: ⁊ vnũ sine alio nõ sufficit. 2. 4.
3 Substantia actus si cõsistit in pluribus requiruntur omnia illa plura: ⁊ non sufficit si vnum interueniat: ⁊ al's actus ruit.
4 Baptizari nemo potest in aqua rosata quia non est elementum sed in aqua trãsformata sic: puta in lixiuio vel aqua lutosa vel sulphurea.
Baptismus quare debet consistere in aqua.

Non vt apponeres.

† Ubi deest ṽbũ vl' elemẽtũ aq non est baptismi sacramentũ. ℂ Communis diuisio. secunda ibi: respõdemus. ℂ Casus literalis. Ecce aliqs simplicitate ductus liniuit puerũ in caput ⁊ pectus: ⁊ inter scapulas saliue aspersione loco baptismi: queritur an talis esset baptizatus: Respon. pa. ꝙ cũ in baptismo duo sunt necessaria scʒ verbum ⁊ elementũ: ⁊ dñs dicat nisi quis renatus fuerit ex aqua: ⁊ spiritu sancto non intrabit in regnũ celorum; dubiũ nõ est ꝙ ille non est baptizat⁹ in quo defuit nõ solũ alterum: sed vtrunq;. Berñ. ℂ † Not. j. duo que requiruntur ad substãtiã baptismi. s. verba ad hoc instituta: de quibus hic. ⁊ in. c. i. s. e. Itẽ elementum aque. non põt ergo quis baptizari in alio liquore. ℂ † Et ex hoc ⁊ ex text. no. qđ vbi plura requiruntur ad substantiã actus. defectus vnius facit totũ deficere. cõcor. l. si vnus. C. de testi. ℂ † Sed quero nunquid in aqua rosata possit quis baptizari maxime instante necessitate. doc. hic cõcludunt ꝙ non: ⁊ idem tenuit beatus Tho. ratio q2 xp̃s fuit baptizat⁹ in aqua iordanis ⁊ sic in elemẽto: ⁊ iõ nõ sufficit ali⁹ liquor. nam xp̃s sanctificauit nobis aquam in baptismo suo: vt in. c. nunq̃. de cõse. di. iiij. ⁊ fuit hoc sacramentũ institutũ in aqua: quia est igni contraria: peccatum ergo ꝯparatur igni. vnde sicut ignis extinguitur per aquam: ita peccatum per baptismũ: vt. s. ca. proxi. Sed in aqua etiam trãsmutata[b] baptizari põt dũmodo non mutetur species aque. ⁊ ideo in lixiuio potest etiã quis baptizari. Itẽ in aqua balnei sulphurei: q2 aqua est: licet aliquantulum transmutata. idẽ dicũt doc. in aqua lutosa. sec⁹ autẽ in luto. ℂ Ultimo queritur de vna. q. que fuit de facto quidam deferens puerum ad baptizandum ad ecclesiam valde remotam: videns in puero signum mortis nec habens secum aquam proiecit puerum in vno puteo dicẽdo verba instituta: nunquid iste puer sit baptizatus: ⁊ sic possit sepeliri in cimiterio ecclesiastico; quidam lector ⁊ theologie de ordine fratrum predicatorum in monte pessulano dixit ꝙ nõ. sed vt hic refert abbas multi canoniste illud fuerunt detestati: q2 non defuit hoc casu verbũ nec elementũ. sed postmodum ipse abbas consuluit magistrũ suũ: qui respondit ꝙ non erat paptizatus: ⁊ sic concordauit cũ iudicio illius theologi: motus quia in baptismo requiritur non solum submersio: sed etiam eleuatio ab aquis in signum resurrectionis. de conse. dist. iiij. de trina. ⁊. c. proprie. sed hec ratio apud me non concludit quia vt dixi in. c. precedenti de necessitate nõ requiritur immersio. ⁊ per consequens nec leuatio. vnde crederem ꝙ si posset constare ꝙ puer vixit q̃diu baptismus fuit completus. qđ satis dicatur baptizatus. sed q2 potuit ꝑdecedere in via anteq̃ baptizaretur posset sustentari illa opi. gloss. quasi nihil habens. ergo per vos expediatis.

b ℂ Adde hic glo. in. c. baptismi. vicen. de cõse. di. iiij. sed tu vide de hoc elegãter in terminis p Tho. in. iiij. sen. di. iij. q. j. ar. iiij. vbi ꝯcludit qđ si aqua trãsit in aliã speciẽ p alterationẽ sicut p putrefactionẽ vel trãsit in vinũ vt q2 p additionẽ tm̃ alterius liquoris soluatur species accidẽtie aque vt si parũ aque admisceatur multo vino: tunc ex illa aqua nõ põt fieri baptismus. Sed si aqua nõ trãsit in aliã speciẽ sed alterantur quedã eius accidẽtia: vt q2 aqua est calida: tunc ex illa aqua fit baptism⁹ ⁊ ponit ibi signa cognoscẽdi quomodo trãsierit in aliam speciem vel qñ recedit in termino raritatis vel diuersitatis aq̃ vel in actu vl' in potentia. Et adde ħ do. Anto. in. c. precedẽti. in fi. j. col. vbi dicit ꝙ confertur baptism⁹: licet aqua sit lutosa: secus si sit lutum ex quo tamen aqua excuteretur. ⁊ vide ad hoc Tho. in. iiij. sen. distin. vij. qõ. j. art. iij. in fi. vbi dicit. qđ si aqua paludis esset tantum grossa quod recederet a vera ratione aque non esset baptismus sicut si esset lutum: al's esset baptismus: quia adhuc species aque manet: vide eundem san. Tho. in. iiij. sen. di. v. qõ. ij. ar. ij. circa medi. vbi dicit ꝙ opz aquã in qua fit baptismus esse mũdam ob reuerentiã sacramenti: tamen si sit immunda nihilominus fit in ea bapt. itẽ eundem Tho. in. iiij. sent. di. xj. q. ij. ante medium vbi dicit qđ nõ refert in quacũq; aqua baptismus fiat. ⁊ qđ baptismus possit fieri de oi aq̃ marina ⁊ sulphurea ⁊ de lixiuio tz expresse Tho. in. iiij. sen. di. iij. q. j. arti. iij. reddens rationem q2 nõ mutatur species aque nisi ꝙ transit per mõtes sulphureos ⁊ similiter lixiuium in nullo mutatur ab aqua q̃ad substãtiã nisi ꝙ transit p cineres. Itẽ vide Tho. in. iiij. sen. di. xj. q. ij. art. iij. circa fi. vbi dicit ꝙ in baptismo aqua est principalis materia. si aq̃ alteri⁹ speciei apponatur non seruatur debita materia ⁊ ꝑpter hoc non est sacramentum baptismi. Anto. Frãcis.

ℂ An i puta aq̃ debeat qs baptizari. vide Host. in sum. de baptis. in §. que sit eius forma. in versi. qđ si alius liquor. ⁊ in c. pen. de bap. vbi cõcludit ꝙ i aqua mista vino vel alicui alij liquori nõ debet quis baptizari de quo etiã vidi gl. in. c. bap. de cõsec. di. iiij. ⁊ vide Tho. in. iiij. sen. di. iij. nũquid autem de aqua rosata vel de lixiuio vel de aqua archimistarum vel de aqua sulphurea balneorum vel de aqua maris vel de brodio carnium possit fieri hoc sacramentum baptismi vide per Host. ⁊ Joã. an. in. d. c. pe. de bap. ⁊ per bea. Thom. in. iij. parte sum. q. lxvj. arti. iiij. ⁊ vide glo. in. c. detrahit. j. qõ. j. que videtur velle ꝙ in aqua maris possit fieri baptismus pro quo vide text. in. c. celebritatem. de consecra. distinctio. iiij. gl. in. c. j. iij. distin. ⁊ quotuplex sit baptismus vide que habentur in capi. penulti. de bapti. ⁊ per glo. ij. in. c. secundo. de presbytero non baptizato ⁊ quãdo debeat quis rebaptizari vide per bea. Tho. in tertia parte sum. questio. xxxviij. articulo. vj. ⁊ in eadem parte questio. iij. articu. j. ⁊. in. iiij. senten. dist. ij. ar. iiij. circa prin. ⁊ vide in titu. C. ne sanctũ bapti. reiteretur. per totum.

1 ☞ Mores ⁊ ritus differunt inter se.
2 In fideles nouiter redeuntes ad fidem sunt tolerãdi moribus ⁊ ritibus eorũ dũmodo nõ sint tales ꝙ offendatur deus.
3 Papa habet potestatem in omnes gentes: licet de facto alique non obediant.
4 Baptizãs si peccat in latinitate non vitiat baptismum.
Latinitas falsa non vitiat baptismũ.
5 Baptism⁹ verus ꝯfertur ẽt ꝙ baptizãs ⁊ baptizat⁹ credãt baptismũ eẽ truffã: vl' ꝓdesse corpi ⁊ nõ aĩe.

Licet grecos.

Baptizatos a latinis greci rebaptizare nõ debẽt. premittit exordium ⁊ duplicẽ narrat grecorũ excessum. scđo id fieri ꝓhibet. tertio penã imponit. scđa ibi: volentes. tertia ibi: si qs. ℂ Casus literalis. Postq̃ greci subtraxerũt se ab obedientia ecclesie roñ. intantum ceperant abominari latinos qđ inter alia que contra christianos committebant si qñ sacerdotes latini in eorum sacrificarent altaribus nõ prius sacrificabant in ipsis ꝙ ea tanquam per hec polluta lauissent. ⁊ baptizatos a latinis p̃sumebant ausu temerario rebaptizare. precepti papa: vt talia decetero nõ p̃sumant conformantes se tanq̃ filij obedientie sacrosancte ro. ec. vt sit vnum ouile ⁊ vnus pastor. si quis aũt tale qđ presumpserit excõicationis snĩa percussus ab omni officio ⁊ beneficio ecclesiastico deponatur. Ber. ℂ † No. j. qđ inter mores ⁊ ritus est differentia. hic eñ ponunt ista vt diuersa. ⁊ dic ꝙ mores referũtur ad illa que. sunt extra sacramenta. ⁊ ritus ad ea que sunt de sacramentis. ℂ † Not. ij. ⁊ tene menti ꝙ ecclesia ro. põt ⁊ debet de honestate veniẽtes nouiter redeuntes ad fidem tolerare in moribus ⁊ ritibus eorum antiquis: hinc est ꝙ multi greci in calabria ⁊ quibusdã alijs religionibus tolerantur in forma baptizandi ⁊ celebrandi ⁊ multis alijs in quibus nobiscũ nõ cõueniunt. vnde per istam tolerantiam non minus sunt vera eorum sacramẽta: dũmodo in tãtum non differãt ꝙ deũ in illis offendant vnde nõ sunt tolerandi cum periculo animarũ ⁊ cõtra honestatem ecclesie vniuersalis. ⁊ hec not. facit quod no. glo. in. c. j. in fi. xx. di. ℂ † Tertio not. ꝙ greci ⁊ alie nationes debent esse ⁊ constituere vnum ouile nobiscũ. debent ergo oẽs hoies esse de ouili xp̃i.

nam ipse dixit fiet vnū ouile ⁊ vnꝰ pastor:vt habeť in euangelio.ergo de iure omnes homies sunt sub pastore ecclesie scilicet sub papa:lꝫ de facto nō valeat pa.ꝯtra multos infideles exercere suā potestatē.de quo vide per Inn.in.c.qđ superbis.de vo. Itē no.ꝙ ecclesia roma.est mater ⁊ magistra omniū ecclesiarū:greci ergo de iure debent cognoscere papā romanū pastorē.cōco.c.ij.in fi.de sum. tri. ¶ Ultimo no.ꝙ rebaptizās aliquē ex studio est depositione dignus.

4 ¶ †Quero hic quid si baptizās peccat in latinitate[a] vt puta dicēdo baptizo te in nomine patria ⁊ filio ⁊c. Cōcludūt doc.ꝙ baptismꝰ cōferť:quia forma intellectualis est seruata:licet nō quo ad corticē:hoc probať ex eo:qꝛ mulieribus permittiť baptizare in idiomate vulgari.vnde quisꝗ potest baptizare in idiomate suo:nec falsa latinitas vitiat dūmodo quis nō faciat hoc sciēter animo inducendi nouum errorē seu nouā formā.vt in.c.si sanctificatur.⁊ in.c.retulerunt.de cōse.disti.iiij.

5 ¶ †Itē quero quid si baptizans et baptizatus intēdūt baptizare ⁊ baptizari:sed credūt ꝙ baptismus solū ꝓsit ad sanitatē corporis ⁊ nō anime nūqd cōferať verus baptismꝰ.doct.ꝙ sic.satis enim est ꝙ seruet forma tradita ab ecclesia.⁊ ꝙ isti baptizare ⁊ baptizari itē dunt. Itē dicūt doc.ŝ.c.j.etiā si credāt ꝙ baptismꝰ sit vna trussa:dummodo vt dixi intēdāt baptismū conferre ꝙ spiritussanctus ad formā verborū inuisibiliter operať.ꝓ hoc facit:qꝛ caiphas princeps iudeorū prophetauit nō ex merito vite:sed officij potestate.j.q.j.dictū.vnde ex quo seruať forma tradita a deo ⁊ ab ecclesia:⁊ isti credunt baptizare:baptismꝰ operať suū officium:secꝰ esset vbi baptizans non intēderet baptizare vel baptizatꝰ baptizari.nam requiriť intētio vtriusꝗ:vt no. Inno.ŝ.c.j. Intentio tamē patrini leuātis de fonte sacro nō nocet fm doc.hec ratio potest esse quia patrinus non baptizat nec requiritur ad sustantiam baptismi:vt dixi.ŝ.eo.debitū. Ultimo qriť quare christꝰ voluit baptizari a Ioāne cū baptismꝰ cōferatur ad remissionē peccatorū:ipse enim christꝰ nullo peccato tenebatur cum fuerit conceptus sine semine virili:⁊ sic non erat in eo peccatū etiā originale. Sol.duplex.prima vt impleret omnē gradū humilitatis.tres sunt enim gradus humilitatis de quibus vide per gloss.fi.in cle..j.de re.do.⁊ vltimus gradus est vt quis supponat se minori.ita voluit christꝰ se subiicere Ioā.secūdo hoc fecit vt sanctificaret nobis aquā.de conse.distin iiij.nunꝗ hoc no.in.c.per aquā.ea.disti.⁊ in.c.debitum.ŝ.et.ex istis habetis materiam istius titu.

De presbytero non baptizato Rubrica.

¶ Uiso de baptismo qꝛ aliqui sepe ꝓmoneť nō baptizati ad ordines de qbus dubitari poterat vtrū essent vere ordinati vel an deberēt baptizari merito post rubricā precedentem subiicitur ista scilicet de presbytero non baptizato ⁊c.

Si quis. Breue est.vel per alia verba summa sic. Si nō baptizatꝰ ordinatꝰ:ordinis characterē nō recipit.⁊ hoc summat.c.fi.ĵ.e. ¶ Not.ꝙ defectus sacramēti baptismi impedit īpressiōeꝫ characteris alioꝝ sacramentoꝝ:vbi ergo nō ēst baptismꝰ ibi nō est validū aliquod aliud sacramētū in quo īprimať character.⁊ hoc qꝛ baptismꝰ est ianua aliorū sacramētorū.vt.ĵ.eo.c.fi. ¶ Sed quero qualiter potuit iste deprehēdere se non esse baptizatū. So.forte fuerat.expositꝰ ⁊ credebať baptizatꝰ:nūc aūtē constabat per exponentes ꝙ nō fuerat baptizatꝰ vľ forte instante necessitate fuerat baptizatus aspersione salsue.vt.ŝ.titu.pxi.l.c.nō vt ⁊ credebatur a parētibꝰ baptizatꝰ vel qđ simile. ¶ Secundo queritur quid si dubiteť vtrū fuerit baptizatꝰ. So.tam respectu baptismi ꝗ respectu ordinis poterit seruari qđ habetur in.c.ij.ŝ.tit.pxi.fm Host. ¶ Ultimo queritur qđ si iste non vellet de nouo ordinari.dicit Io.an.qđ remanebit laicus ⁊ licet nō deberet contrahere matrimoniū:qꝛ tacite videť voluisse cōtinētiā .ar.in.c.qdā.ŝ.de.cōuer.coniu.tamen si cōtraheret tenet matrimoniūꝫ:cū illud votum non fuerit solēne ex quo vere non recipit sacrū ordinē.vt in.c.j.de voto.lib.vj. Et no.ex hoc dicto ꝙ ad solēnizādū votū nō sufficit op.⁊ credulitas:sed oportet ꝙ vere subsequať sacer ordo vel ingressus religionis.vt in.d.c.j.de vo.li.vi. Credit tamē hic do. Ant.istū debere cōpelli ad suscipiendum ordines propter intentionē quā semel habuit quod satis posset admittit.arg.c.q bona agūt.xvij.q.j.facit quod legi.⁊.no.ŝ.de reg.porrectū.⁊.c.fi.ĵ.e.vbi talis mandatur ordinari.

nec relinquitur proprie volūtati.

1 ☞ Communis error non facit valere ea que sunt ordinis[a] sed ea que sunt iurisditionis.

2 Episcopus qui reputatur ⁊ nō est nō potest conferre ordines:⁊ si contulerit non valent.

Ad apostolicam. Orari debet ꝓ eo qui credens se baptizatū ī fide Christi decessit sine baptismo vel aliter ⁊ meliꝰ. Omissio baptismi nō nocet credenti probabiliter se esse baptizatū. Primo pōniť decisa consultatio. Secūdo respōsio.ibi vñ:quā ꝓbat duabus autoritatibus.prima ibi:lege.scđa ibi:librū. ¶ Casus literalis. Quidā sacerdos credēs se baptizatū ⁊ in fide baptismi persistens mortuus est:postea cōpertū est ꝙ nō fuerat baptizatus. quesitū est a papa vtrū eccl'ia deberet eū habere ꝓ baptizato:vt possit pro eo orare. Respōdet papa quia pꝛ̄sbyter ille in fide sancte matris ecclesie ⁊ in cōfessione nominis Christi pseuerauit ab originali peccato solutꝰ gaudiuꝫ celestis patrie fuit adeptus.in li.viij. Aug.de ciuitate dei legitur.baptismꝰ inuisibiliter ministratur quē nec contemptus religionis sed necessitatis terminis excludit in li.bea. Ambr.de obitu valētiniani idē legiť:⁊ sic huiusmodi qōnibus sopitis ecclesia pōt preces ⁊ hostias deo offerre ꝓ pꝛ̄sbytero memorato. Ber. ¶ No.j.ꝙ peccatū originale dimittiť nō solū in baptismo fluminis:ſꝫ ēt in baptismo flaminis.i.spiritussancti. quiquidē baptismus flaminis ministrať omnibus habentibus. Christi fidem ⁊ non contēnētibus baptismū fluminis siue excludātur a baptismo fluminis ex necessitate.vt cōtingit valētiniano: siue ex ignorātia probabili:quia credebant se esse baptizatos. ¶ Secundo no.ꝙ decedēs in fide christiana pꝛ̄sumiť adeptꝰ seu adipisci gaudiū patrie celestis:itellige re vel spe.nā si presumeret oppositū nō oraret ꝓ decedēte: vt in.c.pro obeūtibus.xiii.qđ.ij. ¶ Ul.no.ꝙ pro obeuntibus etiam sacerdotibus debēt deo offerri preces speciales ī ecclesia ⁊ misse celebrari.[b] ¶ Itē no.ꝙ dicta Aug.sunt approbata ab ipsa eccl'ia:⁊ possunt allegari cū dubitať de efficacia sacramentoruꝫ:⁊ idē de opusculis Ambro.⁊ alioꝝ doc.ecclesie de quibus vide tex.in.c.j de reli.⁊ vene.san.li.vj.⁊.xvj.di.quasi per totū ¶ In gl.j.i fi.no.gl.singulariter que solet multū allegari.

b ⁊ latius[b] ꝙ baptismus: flaminis scꝫ quo quotidie vtimur prodest tam adultis ꝗ paruulis:vt in.c.maiores.j.respon.ŝ.ti.px. Baptismus flaminis.i.spiritussancti qui inuisibiliter baptizat cor interius vt in.d.c.debitū.in.fi.ŝ.tit.px.⁊ in.c.per aquā.de conse.di.iiij.ꝓdest adultis tātū qui in charitate ⁊ fide christiana decesserūt:nō aūt prodest paruulis. qꝛ cum ipsi non sentiāt non habēt christianā fidē nec charitateꝫ.⁊ de isto baptismo potuisset procedere opinio illoꝝ hereticorū asserētiū paruulis baptismū non prodesse:vt in d.c.maiores. Baptismꝰ sanguinis est qñ quis occidiť pro fide christiana:⁊ ista fides prodest tā adultis ꝗ paruulis:ex quo nō cōtempserūt baptismū fluminis.exemplū in sanctis innocētibus latro vero in cruce nō fuit baptizatus baptismo sanguinis:qꝛ nō pro fide christiana:sed pro suo merito fuit cruciaffixꝰ:ſꝫ fuit baptizatꝰ baptismo flaminis propter fidē quā habuit ī xpo:vt i.c.fi.de pe.di.vij. ¶ In gl.fi.ibi:ventrē meū doleo.hoc dicebat ad instar mulieris q̄ parit abortiuū. Nā ista regeneratio spiritualis cōparať regenerationi carnali,vt in.c.debitū.ŝ.tit.px.vnde iste Ualētinianꝰ abortiuus erat:qꝛ nō peruenit ad baptismum fluminis. ¶ Et in fi.glos.no.singulariter hanc vltimā questione[c] glos.ex qua habes singularē limitationem ad.l.barbarius.ff.de offi.preto.⁊ ad.§.verū.iij.q.vij.⁊ ad not.in.c.ad probandū.de re iud.⁊ in.c.nihil.de elec.in quibus iuribus

1 no.†ꝙ communis error[c] seu opinio facit valere gesta.ista

c eñ ꝓcedūt in dependētibꝰ a iurisditione non autē in depēdentibus ab ordine seu in istis sacramētalibus:in his enim attēdiť veritas ⁊ nō opi.facit.c.ꝗto.ŝ.de consu. Ex quo inferť ꝙ ordinať ab eo qui putabať eps cū non esset nullū ordinē recepit:valent tñ sic gesta quo ad meritū ꝓpter fidē.⁊ vide bo.glo.in.c.dudū.ij.de elec.⁊ dic vt ibi plene no.

1 ☞ Uaria sunt aliquid non fieri vel nō rite fieri.

Procurator si nō facit fidem de mandato suo potest dominus tanꝗ cōtumax accusari.

2 Iteratio debet fieri quotiescūꝗ dubitatur an quid sit factum.

5 Presumptio transfert onus probandi contrariū in aduersarium.

4 Presumptio violenta admittit probationem in cōtrarius que probatio debet esse euidentissima.

†Sebasti. Sapia.
a ¶ In latinitate. Uide Feli.idē tenētem in.c.ad audiētiā .co.fi.ꝓ.limita nono.ŝ.đ.rescript. vbi gñalr vult ꝙ in diuinis scripturis falsa latinitas nō obest.

b ¶ Uide gl.in.c.firmissime.đ ꝯse.di.iiij.⁊ baptismꝰ flamis vľ sanguinis sufficiat ad saluandū hoīem vbi đest baptismꝰ aq̄ nō ex volūtate ſꝫ ex necessitate late examinādo firmat Thoma.in.iiij.senten. distin.iiij.qđ.iij.arti.iij. Item viđ Tho ī iiij sen.di.ix.qđ.j.ar.ij.circa fin.vbi dicit ꝙ baptizatꝰ baptismo flaminis emūdationeꝫ consecutꝰ est propter ꝓpositūꝫ baptismi sacramētalis ⁊ accipiens sacramētū ampliorē grām cōsequiť

†Sebasti. Sapia.
c ¶ Cōis error. Assignari pōt rō qꝛ talis error respicit cām efficientē vñ sequiť ꝙ lꝫ error faciat ius regulariter tñ non facit ius qñ ē đfectus in cā efficiēti vt no. signāter Bal.in.l.ij.in vl.col.de sen.declarat Jas.i.d.l.barbarius.co.v.ꝓsi.gēnd.uta not.limita.

Veniens. Pro summa accipe .c.j.s.eo. ve ad idez sic non baptizatus ordinari nõ potest: et si de facto ordinetur nõ recipit ordinis characterẽ lz crederet baptizatus. Primo ponit de baptismo tradito ei qui nõ fuerat rite baptizatus. Secũdo vbicũqz circa ordinẽ allegat pro et cõtra. Tertio ibi: qr pro diffinit. ¶ Cas⁹ literalis. Quidã credens se baptizatum secundum formam ecclesie promotus fuit ad sacerdotium: tandẽ inuenit ꝙ nõ fuerit secundũ formã ecclesie baptizat⁹: accessit ad papã hoc sibi exponẽs: vnde papa fecit eum rite baptizari. Postea disputatũ fuit sup ordinib⁹ vtrũ videlicet ordines suscepisset. et quidã dicebãt qđ cũ baptismus sit ianua omniũ sacramẽtorũ ante baptismũ non suscipit aliud sacramentũ: quia vbi fundamẽtũ nõ est superedificari non potest. Sed econtra videt ꝙ per solam fidem baptizati, efficitur quis membrũ christi: et qui christum habet per fidem etiam si baptismũ nõ hz vtiqz fundamentum: et ita superedificari posse videt sicut salutifera opera: sic et quelibet ecclesiastica sacramẽta. Preterea sacramentũ ordinis pontificalis et sacerdotalis et leuitici ex institutione sua precessit baptismũ: per quod videtur ꝙ etiã ante baptismũ huiusmodi ordines possint rite cõferri maxime his qui baptizati credũtur. His pmissis dicit papa ꝙ cũ in cõcilio apud cõpẽdiũ sit cõstitutũ vt si quis in presbyterum ordinatus deprehenderit se non esse baptizatum baptizet et iterum ordinetur: mandat papa quaten⁹ iste p singulos ordines vsqz ad sacerdotiũ ordinetur et ministret in officio sacerdotis: qr nõ itelligit iteratũ qđ ambigitur esse factũ: nec de sacramẽto male sentitur cũ illud nõ contẽptus religionis sed necessitatis articulus impediuit. Si enĩ aliquis natus est de christianis parẽtibus et inter christianos fideliter cõuersatus tam violẽter presumitur ꝙ fuerit baptizat⁹ vt huiusmodi presumptio p certitudine habeatur donec in contrarium manifestis cõstiterit argumẽtis. Ber. ¶ No.j. ex isto tex. ibi: fm formã euãgelij ꝙ baptism⁹ habuit formã suã ab euangelio: cum scz Christ⁹ dixit apostolis. Baptizate oẽs gentes in. noie patris et filij etc. vt in c. pe.s.ti.prox. alia vero que fiũt et dicunt in baptismo fuerunt instituta ab ecclesia et nõ sunt de substãtia baptismi sz de solẽnitate: vt in.c.j. et quod ibi dixi.s.titu.prox. ¶ Scđo no. ꝙ baptismus nõ prodest nõ solũ cũ ex toto omittitur: sz etiã cũ non rite cõfert. i. non solẽniter fm formã euangelij. † Ex quo infero paria esse[a] aliquid nõ fieri vel nõ rite fieri: sicut nullũ et inutile paria iudicant. vt in.c. iter corporalia. de trãsla. prel. facit tex. in. l.j. ff. ꝙ cuiusqz vniuer. no. Et per illũ tex. et per istũ põt argui ꝙ si pcurator non facit fidẽ de suo mãdato: pinde est ac si nõ cõparuisset. vnde potest dñs puniri tanꝙ cõtumax. qđ no. Bar. ibi et tene menti. ¶ No. qđ sacramentũ matrimonij potest adesse sine baptismo p hoc. c. de infidelibus. de cõsang. et affin. sed dic ꝙ non est ratum nec ita firmũ sicut si precessisset baptism⁹: vt i.c. qũto. j. de diuor. ¶ No. qđ nõ baptizatus accipit verũ corp⁹ christi, si eucharistia sibi cõfert: nimirũ nã et iudas accepit corpus christi: et a iudeis christus passus est. sed in sacramento vbi imprimit character: serua .c.j.s.eod. et qđ ibi dicitur in si. ¶ Itẽ no. ꝙ tres ordines fuerũt istituti i veteri lege ante baptismũ. et vide latius. xxj. di. §.j. ¶ † Itẽ no. ꝙ nõ itelligitur iteratũ qđ ambigitur esse factũ. quod facit ad multa. et cõcor. de cõs. di.j.c. solẽnitates. Ex quo infertur ꝙ si qs non recordatur vtrũ dixerit aliquã horã diei puta tertiã vl' sextã tenetur iterare. Itẽ si nõ apparet ꝙ ecclesia fuerit consecrata debeat cõsecrari. et generaliter vbi act⁹ de necessitate debet explicari si ambigit vtrũ fuerit gest⁹ debet iterari. i. iterum geri. Vltimo nota ꝙ violenta psumptio pro aliquo: transfert onus probandi cõtrariũ in aduersarium con cor c. vt nostrũ. vt eccle. benefi. ¶ † Et no. ꝙ cõtra violentã presumptionez admittitur probatio in cõtrariũ pro quo vide glo. l. diu. ferrum. et quod dixi in.c. is qui. de spon. debet tamen probatio talis esse euidentissima. quod not. ar. in.c. qr verisimile. de presump. et. l. non est verisimile. qđ met. cau.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Paria eẽ plura ad hanc regulam allegat Ja. i l. quoties. ff. q satis. cog.

Sebasti. Sapia.
b Licet in foro. vide cumulata per Feli. in.c. canonũ statuta. col. xu. v. tertius casus. s. de const. vbi exornat dictũ In. in d.c. sicut dignuz. de quo etiam tradit idẽ Feli. in. d. c. sicut.

¶ De custodia eucharistie chrismatis: et aliorum sacramẽtorum. Rub.

¶ In precedentibus titulis visum est qualiter eucharistia consecratur ideo merito subijcit de ipsius custodia. et qr in baptismate vtimur chrismate. vt i capitulo primo de sacra vnctione et.s. visum est de baptismo: ideo additur hic de custodia chrismatis: et generaliter de custodia omniũ aliorũ sacramentorum.

1 Ponens rem sub clauibus non põt redargui de negligentia vel incauta custodia.
2 In delictis nõ solũ punit volũtas sed exitus delicti.
Percutiens vnũ credẽs pcutere alium dz puniri.
3 Testis falsus in foro cõtẽtioso dz puniri nõ solum de falso sz etiam in omni dãno inde secuto: in foro tamẽ anime solũ punitur de falso.
Damnum datum non ex proposito sed ex negligẽtia non est resarciendum in foro anime.

Statuimus. Hoc dicit. Eucharistia et chrisma dñt fideliter sub clauib⁹ custodiri et cõtrarium faciẽtes sunt puniẽdi. Primo statuit. Secũdo rationẽ submittit. Tertio addit penã. scđa ibi: ne possit. teria ibi: si vero. ¶ No.j. ꝙ eucharistia debet seruari in ecclesia sub clauib⁹ et cõseruatur propter necessitatẽ infirmoruz: vt in.c. sane.s. de cele. mis. et ibi habet i quo loco debet cõseruari. ¶ † Secũdo no. ꝙ ponens rem sub clauibus nõ potest redargui de negligentia et incauta custodia. facit pro istis qui recipiũt commodatũ vl' depositũ. ¶ Itẽ no. prouidẽdum cõtra sacrilegos qui cũ sacramẽto eucharistie vel cũ chrismate sua nephãda sacrilegia presumũt exercere: et cõtra tales sepe miracula visa sunt. de quib⁹ vide per Joã. and. super rubr. de cele. mis. ¶ Ita no. quẽ puniri nõ solũ de negligẽtia cõmissa in officio. sed de omni delicto et dãno inde postmodũ puenientibus † et sic no. ꝙ ad delictũ puniendũ nõ solũ consideratur volũtas delinquendi sz ex[illegible]⁹ delicti: vnde imputatur totũ id ꝙ preter voluntatẽ suã inde secutũz est, pro hoc bo. tex. i. l. sciẽtiã. §. qui cũ aliter. ff. ad. l. aquil. vbi dicit qđ si quis credens vnũ percutere cũ lapide percussit aliũ: tenetur de illa percussione licet nõ habuit propositũ percutiẽdi illum. Idẽ dic si qs credebat percutere vnũ et pcussit duos et generaliter de hac materia vide qđ no. in regu. imputari. de re. iur. li. vj. et sub. illius p Bar. in. l. diuus. ff. de sica. et per hec sit declarata gl. fi. † Dicit tamẽ Vinc. hic vnũ notabile vbum ꝙ lz in foro[b] cõtẽtioso ferẽs falsum testimonium puniatur de falso et de omni dãno inde secuto: tamẽ in foro anime solum punietur de falso testimonio. licet aggrauet p sequentia. et vide tu Inn. in.c. sicut dignũ. de homi. vbi singulariter dixit ꝙ in foro anime nõ punit qs ad satisfactionem dãni: si dãnũ intulit preter propositũ sed punitur de negligentia quasi velit ꝙ in foro anime habeat respectus ad voluntatem delinquentis: et dic vt ibi latius not.

Relinqui. Supellectilia in ecclesijs poni non debent nisi necessitas exigeat. h.d. primo. Ecclesie debent sua vasa et vestimenta mũda tenere. hoc secũdo. recitat duos excessus contra quos secundo prouidet. secũda ibi. qr vero. ¶ Cas⁹ literalis. Quidã eccl'ias suppellectilib⁹ suis et etiã alienis sic exponunt vt potius videantur domus laicorum ꝙ ecclesiarũ. Sunt et alij qui ecclesias dimittũt incultas siue immũdas: et etiã vasa ministerij vestimẽta pallas altaris. et ipsa corporalia tam immũda relinquũt quod aliquibus iterdum sunt horrori. vnde pcepit papa ꝙ huiusmodi supellectilia in ecclesijs nõ ponantur nisi necessitate instante: sic tamen vt necessitate cessante de ecclesia remoueantur precipit etiã vt oratoria vasa corporalia et vestimenta predicta mũda et nitida cõseruẽtur. absurdũ est enim in sacris huiusmodi sordas negligere que dedecerent etiã in vestib⁹ puatorum. Ber. ¶ Not.j. ꝙ nec supellectila aliena nec ppria ipsorum sacerdotũ debent in ecclesia reponi nisi vrgẽte necessitate. Ex hoc not. ꝙ necessitate instante puta ppter metum hostiũ vel incendia repentina licite supellectilia laicorum deferũtur ad ecclesiã. et facit hoc in arg. ꝙ ecclesie tempore necessitatis possunt incastellari. i. fortificari et custodiri contra inimicos de quo no. in.c.i.j. de immu. ec. ¶ No.ij. ꝙ cõcessum ex certa cã debet cessante causa reuocari. xvj. qõ.j. generaliter. ¶ Vlti. no. ꝙ sordes sunt negligẽde etiam in vestib⁹ puatis. vnde alibi dicit tex. nec exquisite delitie nec affectate sordes laudẽ pariũt. xlj. di. in princi. et facit qđ habetur in.c. parsimoniam. ea. dist. vbi dicit: fractos vestibus et dissolutos crinibus nõ admittimus. ¶ Hic querit quid fiendũ de vestibus sacris vsu cõsumptis: dic ꝙ debent comburi et cineres in loco per quẽ non habetur transit⁹ debent recõdi. vt in.c. altaris. et in c. sequẽ. de consecra. dist.j. qđ est contra clericos qui ex casulis antiquis vel cappis faciũt fieri bursas: et aliqua alia ornamẽta ad vsum mũdanũ quod est contra regulam semel deo dedicatũ. de regu. iur. lib. vj. In gl. fi. ibi debent incedere ornatis vestib⁹ etc. dicit Host. ꝙ de ornatu

qd de ornatu nihil dicitur hic sed tantum de immunditia negligēda. tu vide in hoc glo. no. xxi. q. iiij. in summa. et in c. omnis iactantia. et vide quod dixi in c. clerici. de vi. et hone. cleri.

¶ De reliquijs et veneratione sanctorum. Rubrica.

¶ Uiso de custodia eucharistie et chrismatis et veneratione sacrorum sacramentorum: merito subijcitur rub. de reliquijs et vene. sanct.

1. Sanctus nemo debet adorari etiam qd faciat miracula sine licētia pape. 3.
2. Ebrietas assidua semper est peccatum mortale.
3. Peccatum veniale si sumitur in consuetudinem efficitur mortale.
4. Miracula possunt fieri ab eo qui non est sanctus.
5. Canonizare quid sit et quomodo fiat.

Audiuimus. †Sine pape licentia non licet aliquē venerari pro sācto. Primo narrat quod audiuit. Secūdo illud improbat. ibi: cum vir. Tertio illud prohibet ibi: illū ergo. ¶ Casus lr̃alis. Quidā diabolica frau de decepti quendam in ebrietate occisum quasi sanctum venerabātur: cum etiam pro talibus in ebrietate occisis ecclesia vix orare permittit: cum dicit apostolus. ebriosi regnū dei nō possidebunt. Uñ mādat papa q illū decetero colere nō p̄sumāt qz et si per eū miracula fierēt: sine autoritate Ro. eccl'ie nō lz pro sancto venerari. Ber. ¶ †Not. j. q vix ebriosi decedūt sine peccato. ista enim ebrietas[a] qñqz est veniale. qñqz mortale de quo aliquid hic p Uin. sed vide qd dixi in c. a crapula. de vi. et hone. cle. Illud tñ indubitatū est q ebrietas assidua est peccatū mortale. in §. alias ea demū. xxv. dist. nam frequenter qs inebriatur, qui scienter et voluntarie inebriat. Nullū aūt est peccatū adeo veniale, quin fiat mortale dum sumitur in consuetudinem. xxv. distinct. §. criminis. et sic intellige quod not. Archidi. post Ang. in d. §. al's ea demū. ¶ †No. ij. et tene mē ti q non lz aliquē colere pro sancto etiā si in vita fecisset miracula sine autoritate romani pōtificis. Et hoc intellige qñ publice qs vult aliquē venerari. secus autē si in occulto qs emittit preces apud eum quē credit sanctū. vt probatur a cōtrario. j. c. prox. in ver. publice. et ibi no. Inn. qd tene menti. et vide glo. eo. ti. c. j. lib. vj. ¶ †Quare aūt miracula nō sufficiunt vt aliquis veneretur pro sancto. dic q ideo qz qñqz per malos ēt fiunt miracula.[b] multi aūt hoc faciūt ex arte magica: vt Simon mag'. multi ex spiritu prophetie eis a deo tributo. Exemplū de Saul q prophetauit dū p̄sequeret̄ Dauid. Alij propter fidē quā habent sine charitate: iuxta illud euāgelij. Et si tantā fidē habeā vt mōtes transferam charitatē aūt nō habeam nihil mihi prodest. et transsumptiue habetur: de cōsecra. di. iiij. in c. solet. et no. hoc semp q pōt haberi fides maxima: ita vt eius virtute faciat miracula sine charitate. et vide ad p̄dicta text. in c. multi. et c. teneamus. et c. prophetauit. j. q. j. ¶ †Ultimo hic queritur quare nō dz aliquis pro sancto coli nisi prius canonizetur per ecclesiā: quid est canonizare et qualr̄ fiat. sol. ṡm Jo. and. Canonizare est aliquē per summū pontificē cathalogo sanctorū ascribere et decernere et declarare vt debeat coli, et venerari pro sancto: et q fiat annuatim officiū solēne p eo sicut p alijs sctīs iuxta qualitatē suā: vt si ē cōfessor fiat officium confessorum et c. Fit aūt ista canonizatio: qz preces iuges et incessantes debent fieri apud summū pōtificē vt informet se de vita et miraculis et finaliter canonizet. papa vero nō dz de facili moueri maxime ad primam inquisitionē. sed dz etiam differre commissionem, inquisitionis: vt interim videatur an fama et miracula cōtinuent̄. tandē cōmittit inquisitionē sup vita et miraculis et vide q̄ exigunt̄ ad substantiam miraculi per gl. eo. tit. in c. j. li. vj. tandē habita informatione vocatis p̄latis curie papa declarat et decernit illū habendū pro sancto et solēniter celebrare missam in illius honorē. et vide seriose hūc ordinē per Jo. an. hic.

Reliquie de nouo inuente non debent venerari in publico sine licentia sedis apostolice.

Cum ex eo. Hoc dicit. Sanctorum reliquie vendi non possunt: vel passim ostēdi nō dūt ne circa illas populus decipi possit. Ponit duplicē excessum quem prohibet distinguēdo inter veteres et nouas reliquias: ibi: presenti. tertio fraudes per prelatos prohiberi precipit ibi: prelati. ¶ Casus lr̃alis. Quidā exponebāt reliquias sanctorū venales et eas indifferenter ostendebāt: propter qd sepe detrahebat̄ christiane religioni vnde statuit concilium generale vt antique reliquie decetero extra capsam nullatenus extrahantur: nec exponant̄ venales. inuentas autem de nouo nullus venerari presumat nisi prius a sede apostolica fuerint approbate: nec prelati ecclesiarum permittāt eos qui ad eorū ecclesias causa venerationis accedunt varijs figmētis aut falsis documētis decipi: sicut in plerisqz locis occasione questus fieri consueuit. Bernar. ¶ Nota duplicē venalitatis causam circa sanctorū reliquias fore prohibitam. prima cū vere vēdunt̄ inde accepto precio. nam sacra, et religiosa non sunt in dñio alicuius nec accipiunt estimationē. instit. de re. diui. §. sacra loca. et §. nulli'. Secūda cū exponūtur passim causa questus vt habeantur largiores oblationes. est enim hec quedam larga venditio. ¶ No. secundo q reliquie sanctorum non debent ostendi extra capsam ratio prohibitionis est qz cum ostenduntur extra capsam ossa nuda multorum deuotio tepescit et datur detractoribus cā obloquēdi: dicunt enī qd si fuisset sanct' ossa nō fuissent sic dispersa nō aduertentes qd omnibus generaliter dictum est. Cinis es et in cinerem reuerteris. illis exceptis quib' deus singularē gratiā facere voluit: vt in corpore beate Marie virginis et sancti Joan. euangeliste et similium: de quibus scriptum est in psalmo. xviij. Nō dabis sanctū tuū videre corruptionem. et pōt p̄prie intelligi de corpore Christi. ¶ †No. q reliquie de nouo inuente nō sunt venerande in publico sine autoritate sedis apo. et intellige glo. de omnino nouis. secus si essent reliquie sanctorum approbatorum. sed dictum glo. et doc. potest p̄cedere qñ certū est q sunt reliquie sancti canonizati. Sed vbi oritur aliqua dubitatio tunc habet locū iste tex. vt nō venerent̄ publice sine autoritate pape. vñ proprie loquitur quando dicitur q sunt reliquie sancti approbati. sed de hoc non habet̄ clara certitudo: alias nihil adderet ad c. p̄cedēs. et hoc etiam sentit. d. Ant. hic. et certe tex. hoc clare innuit. ¶ No. cōtra clericos qui causa questus decipiunt populum fingendo reliquias vbi non sunt: et maxime in' hoc erant isti questuarij sancti Antonij et aliorum.

¶ De obseruatione ieiuniorum. Rubrica.

1. Ieiunium quid sit et quotuplex sit.
2. Ieiunans qua hora debet comedere: et an peccet transgrediendo illa'n horam.
3. Ieiunium nō rumpitur per potum et collationem moderate'sumptam.
4. Medicina necessaria non rumpit ieiunium.
5. Ieiunans quo casu et quibus temporibus potest vti lacticinijs.
6. Ieiuniū quibus tēporibus debet fieri precepto.
7. Ieiunare nemo cōpellitur sub precepto. ante. xx. annos, post sic.
8. Mulieres coniugate an cogantur ieiunare.
9. Ieiunium ecclesie pōt cū causa dispensari per episcopos: sine causa vero a solo papa. Ieiuniū vero volūtariū etiā sine cā pōt per epm dispēsari: dum tñ commutetur in melius.
10. Ieiunium pōt trāsferri in alium diem ex aliqua iusta causa.
11. Transgrediens ieiunium quo casu obligetur ad mortale peccatum.
12. Transgressor statutorum et ea non obseruans ex cōtēptu peccat mortaliter.

¶ Uiso de veneratione sanctorum: quia propter eorum venerationem et deuotionem sunt indicta ieiunia, ab ecclesia: merito post rubricā precedentem subijcitur ista. ¶ †Et primo quo ad declarationem rubrice et materie quero qd est ieiunium. et vnde dicat̄. So. dicit Inn. q ieiuniū est triplex. Primum est abstinētia cuiuslibet rei edibilis ṡm propriam voluntatem et nō ṡm statutum ecclesie vnde largo modo is qui abstinet ab aliquo cibo placito potest dici ieiunator: nā ieiunium dicitur a quodam intestino sic vocato: quia vt plurimum est vacuum et exinanitum. Unde ad instar illi' intestini dicitur ieiunium propter abstinentiam et euacuationem. Secundum ieiunium est qñ quis abstinet a rebus humectantibus comedēdo. s. sicca puta panem nuces et similia. Tertium est abstinentia a cibis scd'm ordinationem seu cōsuetudinem ecclesie: et hoc modo capitur hic. Goffre. dicit q triplex est ieiunium: sed alio modo nam quoddam est ieiunium generale vt abstinere a vitijs et voluptatibus. de cōsecratio. dist. v. ieiuniū. Secundum ieiunium est moderata refectio. de cōsecra. dist. v. c. si sint tibi: et cap. non dico. et hec ieiunia sunt singulis diebus soluenda: et de his non tractabitur hic. Tertium est ieiunium ṡm quod sumitur hic: et in consuetudine loquendi. et istd est subtractio prandij: et post cenam cuiuslibet cibi priuatio vsqz ad diem sequentem et abstinentia a carnibus et trahentibus sementinam originem

a ¶ Ebrietas. An ebrietas sit veniale vl' mortale peccatū. q sit mortale apte sentit glo. in c. p'obeuntib'. xij. q. ij. sed ꝯriū tenet gl. i. c. inebriauerit. xv. q. j. et de hoc vide oīno gl. in d. §. ea demum. et d. Anto. i. d. c. a crapula. et latissime p Tho. i. ij. ij. q. xv. art. j. ij. et iij. ebrietas tñ in clericis semp est peccatum mortale: vt no. do. l. c. añ oīa. i. j. not. per illū text. xxv. di. ij. p glo. in l. j. C. de rei vxori. ac. sed q ebrietas sit pctm veniale nisi sit assidua: tenet do. Ab. in clemen. j. de homi. Zacharias.

b ¶ Miracula. adde gl. in c. si. j. e. ti. et Specu. in tit. de elect. §. si. in princ. Sebasti. Sapia.

b ¶ Miracula. idē dicit Fel. post abba. in c. venerabili. in prin. s. de testibus.

a ¶Et preciosis. Circa ieiunium vide quod dicitur in euāgelio: cū ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite ⁊c. vide quod alibi dicitur ieiunio sanātur pestes carnis. ⁊ alibi dicitur. Qui corporali ieiunio vitia cōprimis: mentem eleuas. vide in epistola ad demetriadē. Nec ieiunium est perfecta virtus sed ceterarum virtutum fundamentum. ⁊ Pau. dicit Castigo corpus meum ⁊ in seruitutem redigo alibi dicitur ꝙ moyses. xl. diebus ⁊ noctibus familiā sermone domini pascit. et alibi dicit Dauid. Humiliaui ī ieiunio animā meā: ⁊ cinerem tanꝙ panem māducabā. Helias. xl. diebus ieiunauerat cum curru igneo rapitur in celū. vnde Daniel. x. c. per ieiunium triū hebdomadarum reuelationem accepit a dño. Christꝰ quadraginta diebꝰ ieiunauit ⁊ habuit ortū a do. xxxv. dic. c. sexto die. nā deꝰ ꝓhibuit ꝑmis parētibus ne comederent de ligno sciētie boni ⁊ mali. ⁊ sic indixit ieiuniū deꝰ in paradiso vide quod habetur in. c. adā. xl. dis. pondera: q² ieiunium est abstinentia cibariorū: ⁊ deus nō mādauit abstinentiam ciborū lꝫ ꝓhibuit esum ligni sciētie boni ⁊ mali. Andre. Barba.

Sebasti sapia.

b ¶Prandij. Hec fere oīa reassumit do. Hiero. de Tanetinis in trac. de cōfessione annexo sub repetitiōe. c. j. ꝟ. de accus. dū tractat de regula.

c ¶Thomam. Et qd hora nona sit hora prandij pro ieiunantibus per pulcherrimas et mediciales rōnes determiat tp̄e thomas in. iiij. sente. dist. xv. q. iij. arti. iiij. circa fi. ⁊ adde ꝙ anticipātes predictas horas dicuntur frangere ieiuniū. ita tenet aperte Tho. vbi. s. xv. distin. q. ij. ar. iij. circa fi. dicit tamen quod ecclesia non includit arctare ieiuniū ad subtilem temporis inspectionem, q² non debet astrolabium accipere ad horam comestionis cognoscendam. vnde sufficit ꝙ circa illam horā quam ecclesia constituit ieiunans cibū sumat: sed dicit qd licet ieiunās nimis laute comedendo: vel cum nimia auiditate: vel nimis magnā q̄titatē cibi sumēdo peccet ⁊ meritum ieiunij perdat vel in toto vel in parte: nō tamen ecclesie statuta transgredit: ⁊ ideo ieiunium non soluitur: sed ad hoc vulgatū inquātū dixi de nimia auiditate: vide tex. in. c. quinq₃ modis. in fi. de conse. dist. v. ⁊ in. c. si quis: ⁊ in. c. seq. xl. di. ⁊ in quantū dixi de nimia comestione in prandio. vide tex. in. c. sint tibi quotidiana. de conse. di. v. Itē inquantū dixi de hora prandij ꝓ ieiunātibus: vide omnino

a carnibus vt ab ouis: lacte ⁊ caseo. iiij. distin. deniq₃. Item abstinētia a cibis delicatis ⁊ p̄ciosis[a] vt in. d. c. deniq₃. ⁊ a voluptatibus. vt in. c. qui ꝓdest. lxxxvj. di. ⁊ sic in effectu est ieiunium afflictio carnis ex abstinentia ciborum proueniens mō p̄dicto. ¶†Et lꝫ docto. hic trāseāt: tñ quedā discu- 2 tiā ad verificationē huiꝰ diffinitiōis. dicit em̄ primo Gof. ꝙ est subtractio prandij.[b] ex hoc vr̄ velle ꝙ ieiunās dꝫ cenare ⁊ nō prandere. Cena enim est serotina dicta ab eo quod fit quasi ī tenebris. prandium vero est de mane: sed ego allego text. et glo. in cōtrariū. in. d. c. sint tibi. de conse. dis. v. vbi dr̄ tex. quotidie esurire: ⁊ quotidie prādere ⁊c. ⁊ sic loquitur de prandio. vnde glossa. ibi concludit ꝙ non est differendum prandium vsq₃ ad noctis tenebras sicut faciunt iudei ⁊ saraceni. vnde cōcludo ꝙ aut loquimur de ieiunijs ⁊ quadragesimalibꝰ ⁊ tunc hora vespertina est tm̄ competēs. i. post expletas vesperas in ecclesijs que tp̄e quadragesimali dicūtur de mane: ⁊ peccatū est anticipare illam horā. de hoc est tex. not. in. c. solent. de conse. dist. j. Et ratio illius statuti fuit q² in ieiunio quadragesimali imitamur vestigia Christi: nā ꝙ xp̄s abstinuit a cibo. xl. diebus ⁊ noctibus: ita nos debemus agere si natura pateretur humana. sed q² hoc non est possibile in humanis p̄ter diuinū miraculū, statuit ecclesia vt saltem per oēs. xl. dies ficte sumptos homines ieiunarent. nam post vesperas expletas dies ficte dicicur expletꝰ cū non restet aliud officium diurnū, de quo in. d. c. solēt. vbi per Archi. In alijs vero ieiunijs nō est hora prefixa ab ecclesia: ⁊ ideo cōiter tenet̄ vt in nouis licite sumatur cibꝰ: ⁊ ita habēt homines in obseruātia generali: ⁊ tenet Arch. post beatū Thomam[c] in. d. c. solent. ¶†Dicitur scdo in diffinitiōe ꝙ est 3 priuatio cuiuslibet cibi post cenā vsq₃ ad diem sequentem. Ex hoc videtur velle Goffre. ꝙ sumere aliquid post cibum assumptūꝰ sit frāgere ieiuniū. Inno. hic reuocat in dubium de potu: ⁊ tādē videt̄ cōcludere ꝙ potꝰ ante cibū vel post sumptꝰ non frangit ieiunium. Item sentit ꝙ prādere pluries est frangere ieiuniū: q² sic de consuetudine ecclesie ieiuniū approbatum est quasi idem sentiat ⁊ ponderabis hoc nullo iure caueri vt semel tantum comedatur in die tēpore ieiunij, sed ego dicerem satis hoc caueri si bñ pōderet̄ mēs. c. quadragesima. de consec. di. v. naꝫ ibi dr̄ ꝙ dies dñicales sunt illo tempore subtracti ab obseruātia qd nō potest intelligi nisi vt tunc pluries possit comedi: ergo in alijs diebꝰ vt exceptio sit bona solū est semel comedendum. ad idem text. in. d. c. si tibi. vbi dicitur quotidie esurire ⁊ quotidie prandere ⁊c. videtur enim permittere solum semel comedere in die. ante vero ⁊ postea est esuriēdum ad afflictionē carnis. putarē tamen ꝙ aliquid sumere pro collatiōe de sero magis ad sustentationē nature q̄ ad delitias: nō esse peccatum nec frangere ieiunium dummō hoc fiat tēperate ꝼm cōsuetudinē loci: nā ex quo non habemus in hoc ius specificū recurrēdū est ad cōsuetudinē loci. ad hoc. c. vtinā. lxxj. distin. ⁊ c. illa. xij. disti. videmus em̄ in illi religiosos

d. post Arch. in. c. q dicit. circa fi. xij. di. ⁊ ꝙ hora tertiarū sit hora prādij pro non ieiunantibus. est tex. quem ibi not. doc. in. c. non lꝫ. xliiij. distin. Item vtrum ieiunium soluat qui potū assumit pluries. vide plene notata. in. c. ex parte. post do. Anto. de cele. mis.

d Sebasti. Sapia. ¶Assumptum vide Decisi. in. c. ad audientiam. in fi. §. in hac vltima lectione. s. de rescrip.

precipue cistercienses statuisse. vt hi q ministrant reliquis tēpore ieiunij aliqd sumant vt meliꝰ possint differre prādiū. ⁊ ꝼm Inno. isti non dicuntur frangere ieiuniū. Idē dicit de ministrātibus dominis q pregustant cibos ex suspitiōe veneni. idē 4 †dicendum in medicina necessaria. serua ergo in hoc ꝯsuetudinē. Adde tñ no. dictū Hostien. in. c. ij. ꝟ. eo. vbi dicit ꝙ in ieiunijs solēnibus ⁊ indictis per ecclesiā nihil pōt facere consuetudo: quod itelligo qñ ꝯsuetudo ex toto vult istud tollere. secus si interpretant̄ qualr̄ sit explēdū ieiunium modo p̄dicto. nam ꝯsuetudo est optima leguꝫ interpres. 5 in. c. cū dilectus. de ꝯsue. †Dicitur tertio in diffinitione qd est abstinētia a carnalib ⁊ abꝰ oībꝰ trahentibus sementinā originē ab eis: ⁊ sic videt̄ velle Goff. ꝙ in ieiunijs sit abstinēdū ab ouis: lacte: caseo ⁊c. ⁊ idē vr̄ velle Inno. hoc dr̄ em̄ ex causa[c] posse statui: puta propter penuriaꝫ piscium vt liceat vti istis lacticinijs: dicit tamē ꝙ eis vti extra ieiuniū quadragesimale non est frangere ieiuniuꝫ lꝫ edentes peccent. secus in quadragesima. ⁊ forte hoc voluit dicere: q² c. deniq₃ qd fecit mentionē de istis lacticinijs loquitur de ieiunijs quadragesimalibus: nam alio ieiunio nullus text. specifice disponit. sic transeunt cōiter doc. Sꝫ vide notabile dictum Arc. post bea. Tho. in. c. rogatiōes. de cōse. disti. iij. vbi dicit ꝙ extra quadragesimā possumus licite vti lacticinijs si hoc hꝫ consuetudo. ⁊ plꝫ mihi hec opi. q² vt predixi. d. c. deniq₃. solum loquit̄ in quadragesima. ⁊ vr̄ hec consuetudo laudabilis presertim in ciuitatibus vbi non est copia 6 piscium vt senis. ¶†Scdo principaliter quero q bus temporibꝰ sit ieiunandū. Sol. dicit Innocē. in quadragesima. vt in dicto ca. quadragesima. ⁊ c. solent. ⁊ c. deniq₃. Item in quatuor temporibꝰ anni de quibus in multis. c. lxxvj. distin. Item vigilijs apostolorū p̄ter exceptas. de quibꝰ. ꝟ. eo. c. ij. item in vigilia assumptionis dñe nostre. Et scias ꝙ in iure non reperit̄ aliud festū dñe nostre qd habeat vigiliam in p̄cepto. nam hoc festū assumptionis est celebrius alijs: vt in. c. fi. de sen. excō lib. vj. fertur tñ ꝙ quidam papa oēs festiuitatū domine nostre vigilias posuit in precepto sed de hoc non habeo scripturam autēticā. Itē in vigilia natiuitatis dñi. vt in. d. c. j. Iteꝫ in vigilia oīm sanctoꝝ. Item in vigilia sancti Laurētij. alias vigilias nō enumerant hic docto. Sed tu adde vigiliam pentecostes de qua habes duas gloss. vna est Ioā. in §. necessario. lxxxv. di. alia est Bernar. in. c. j. ꝟ. e. et eas tene menti. nam Gratianus visus est tenere contrarium. in. d. §. necessario. Item dubitat̄ de vigilijs rogationum per text. d. c. rogationes. sed in hoc seruanda est consuetudo loci vt ibi no. sꝫ hic ī ista ciuitate Senarum et in istis partibus non est de consuetudine. In Francia vero secus obseruatur vbi celebrantur isti tres dies q precedunt pentecosten immediate etiam obseruatur ieiunium. ideo dimittendus est vnusq₃q₃ locus iudicio suo. 7 ¶†Tertio quero qui obligētur ad ieiunium. Innocen. dicit ꝙ omnes doli capaces et ieiunare valentes. nam sicut in tali etate peccare possunt: vt

Sebasti. Sapia.

e ¶Ex causa. Idē tenet Car. Alex. in. c. illa. post medium. xij. di. cū allegat̄ p dñꝫ meū do. Rochū Curtiū in repet. c. fi. in iij. no. circa princi. s. de consue.

f ¶Sed vide. De illo arti. an tp̄e ieiunij liceat comedere oua vel lacticinia. vide latis. p Do. in. ca. deniq₃ iiij. dist. Et ibi dicit ꝙ si tempore ieiunij comedatur de camalione nō frangitur ieiuniū peccat tamen comedens si hoc faciat propter gulā item dicit ibi do. qd tempore ieiunij non est licituꝫ comedere aues q̄ nutriunt̄ in aqs: licet quidam vulgares cōtra. Iteꝫ an tēpore ieiunij liceat comedere olera cocta cum carnibus. vid text. in c. fin. ver. non pro abstinentia. xxx. distinc. et ibi vide do. in terminis. in vij. nota. vbi tenet quod non. Item vide omnino sanctum Tho. in. iiij. senten. disti. xv. q. iij. articu. iiij. circa fi. vbi dicit ꝙ ieiunium quadragesime magis arctius obseruatur q̄ alia ieiunia quia in eo Christi ieiunium ꝼm modū nostrū imitatur: et ideo ī ieiunio q̄dragesimali vsus carniuꝫ et ouoꝝ est gñalr̄ īterdictꝰ sꝫ ī alijs ieiunijs consuetudo cuiuslibet loci est seruanda.

Ant. Franc. ¶Circa hoc qd dicit̄ de vsu carniū ⁊ lacticinioꝝ. vide no. in. c. deniq₃. iiij. distin. et adde ꝙ tempore ieiunij ab ecclesia inducti vt in quadragesima: in ieiunijs quatuor temporum ⁊ in alijs vigilijs q̄ sunt de p̄cepto: de quibus in. c. consilium. de obser. ieiu. est abstinendū ab vsu carnium ⁊ lacticiniorum. ad qd vide gl. xxxiij. q. ij. in. c. admonere. vbi gl. querit an sit prohibitus vsus lardi ⁊ lꝫ ibi glo. videat̄ dicere ꝙ non: tamen contrarium interpretat̄ cōsuetudo. pro hoc vide gl. in. c. presbyter. ī ver. sanguinem. lxxxij. di. ⁊ vide Archi. in. c. deniq₃. iiij. di. ⁊ bea. Tho. in scda scde. q. cxlvij. arti. viij. et adde ꝙ ieiunia indicta ab ecclesia non p̄nt redimi pecunia sed voluntaria sic iniuncta sibi penitentia per superiorem. vt per Hostien. in. c. j. de voto ⁊ in. c. presbyter. in. gloss. mag. lxxxij. dis. ⁊ per Inno. in rub. de obser. ieiu. ⁊ per Arch. lxxxij. dist.

¶ Post.xxj. qua etate qs teneat ieiunare vide late ꝑ archi.in.c.ꝓnunciādū.circa med. ꝺ ꝯſe.di.iij.vbi recitat varijs opi. ꝯcludere videt ꝙ nō teneat añ.xxj.an.⁊ vide oīno de hoc late p.d.ant. in.c.cōsiliū.in vlt.col.ĩ.eo.⁊ vide ēt ꝑ sanctū Tho.in loco hic alleg.per istuz vbi cōcludit ꝙ cum pueri indigeāt frequenti cibo ⁊ nō multo simul assumpto.tñ etiam qꝛ indigēt multo nutrimēto non tenent ad obseruāda eccl'ie ieiunia vsqꝫ ad finē tertij septennij.i.vsqꝫ ad fi.xxj.anni.dicit tñ ꝙ conueniens est qꝺ ad ieiunandū in hoc tēpore se exerceāt plus vel min⁹ ꝭm modū sue etatis. dicit tñ qꝺ qñqꝫ magna tribulatiōe iminēte in signuz penitētie arctioris,ēt ieiunia pueris indicūtur ad placādū deuz: ⁊ idē etiā pūctualiter ĩ terminis ad literam concludit Tho.in.iiij.sent.xv.q.iij.arti.ij.vltra mediū. Et ad de h Tho.in.ij.ij.q.cxlvij.ar.iiij.vltra med.vbi dicit qꝺ pauperes qui pñt sufficiēter habere ꝙ eis sufficit ad vnā comestionem nō excusant a ieiunio propter paupertatē sed dicit ꝙ illi q frustatim eleemosynas mēdicāt q nō pñt simul hr̄e qꝺ eis ad victū sufficiat a ieiunijs ecclesie excusari vidētur. Dicit ēt in ea.q.eod.art.ꝙ magis conuenit ꝙ cū imꝑfectis ⁊ nouitijs ⁊ iuuenib⁹ dispēsetur q̃ cū antiqorib⁹ ⁊ ꝑfectis.itez adde qꝺ no.doc.ĩ c.nerui.circa finē.xiij.di.vbi dicit ꝙ adeo extenuās corpus suū ieiunijs ⁊ vigilijs qꝺ ex hoc verosil'r sequatur mors peccat mortaliter.⁊ alle.c.nō

in.c.j.⁊.ij.de delic.pue.ita ⁊ peccata flere ꝑ ieiunia debent.⁊ ita lente trāseunt hic doct. sed in.c.ij ĩ.eo.Jo.and.post Hosti.ponit plures opin.Nā quidam tenuerunt qꝺ.s̄.dictum est.Alij ꝙ ieiuniuz non obliget nisi post pubertatem.Alij ꝙ requiratur plena pubertas vt tempus.xviij.ann.Alij ꝙ tempus.xx.an.nam sicut ꝭm legem mosaicā ante illud tempus non erat quis idoneus ad pugnam temporalē:vt habetur Numeri.j.c.ita nec ad pugnam spiritualem. Alij ꝙ requiritur tp̄s maius.xxv.an.nam vsqꝫ ad illam etatē minor restituitur quasi non habeat integrum sensum.ff.de minor. a per totum.Alij ꝙ post.xxj.[a] annum quis obligatur ante vero nō: qꝛ etas illa nō patitur qm̄ indiget puer seu adolescēs cibo frequentato propter debilitatem nature.Item cibus cōuertitur in augmentum seu dilationem membrorum:⁊ sic non sunt ita potentes ad ieiunandum sicut maiores. Host.in.d.c.ij.placet opi.vt ante.xx.annū qs nō obliget.⁊ ita transit ibi Jo.andr.beatus Thom.ij.ij.q.cxlvij.arti.iiij.tenet ꝙ vsqꝫ ad.xxj.non obligetur propter rōnes supradictas.Dicit tñ ꝙ debet puer vel adolescens se exercitare in ieiunijs: vt sic capiat consuetudinē ieiunandi.⁊ inter hanc opi.beati Tho.⁊ Hosti.non est magna differentia ⁊ satis pōt teneri eorum opi.quaz ētiam tenet Beatus Hiero.in quadam epistola.non em̄ preceptum quasi impossibile seu cōtra naturā est iniungendum istis pueris seu istis adolescentibus: qꝛ nō esset nisi eos illaqueare ad peccatū ex transgressione.lex autē debet esse honesta ⁊ possibilis. 8 iiij.dist.c.erit autez lex. ¶ †Quarto querit qd in mulieribus coniugatis.Sol.dicūt doc.ꝙ ieiunia voluntaria nō debent expleri sine licentia maritorum.xxxiij.q.v.noluit.⁊.c.manifestū.ſꝫ ad ieiunia necessaria ⁊ indicta per ecclesiam obligantur: nec excusat maritorum contradictio quia magis est obediendum deo ⁊ vicario suo q̃ maritis iniuste precipientib⁹.xj.q.iij.in.c.iulianus.⁊.c.dominus.⁊.c.qui resistit.nisi oriretur scandalum inter eas ⁊ maritos.tunc em̄ saltem cū licentia sacerdotis poterūt ieiunia dimittere.qꝺ no.pro hoc facit quia preceptū positiuum ecclesie non obligat quem cū scandalo in.c.ij.de ope.no.nun.in.c.nihil cū scandalo.de prescrip.in.c.cum teneamur.de prebend. 9 ¶ †Quinto queritur vtruz in istis ieiunijs possit dispensari per superiorem.So.conclude post Innoc.ꝙ in ieiunijs inductis per ecclesiam nō potest aliquis dispensare preter papam: nisi causa sit in debente ieiunare.ex causa em̄ potest ep̄s dispensare ⁊ talia ieiunia in aliquod aliud bonum compēsare.et cā satis sufficiens est debilitas persone siue proueniat ex defectu nature siue ex exercitio exteriori.exemplū in agrimensoribus ⁊ in alijs artificibus q ex diuturno ⁊ longo tēpore debilitātur ita ꝙ cōmode ieiunium tolerare non possunt:licite em̄ fit istis commutatio.argu.lxxxij.di.c.p̄sbyter.in fi.nec intelligas ꝙ propria autoritate quis possit sibi hoc ieiunium commutare.argum.in.c.ij.in fine.ĩ.eo.⁊.c.j.de voto.vnde gl.in.d.c.presbyter.debet restringi ad casum illius.c.nā ibi redemptio ieiunij permittitur autoritate illius canonis. vnde nō debet detrahi ad alia ieiunia.⁊ multos decipit illa glo.⁊ de hoc etiā ibi per Arch.qui tenet ꝙ.s̄.dixi.In ieiunijs vero ad q̄ qs se obligauit de voto potest ep̄s dispensare etiam sine causa existente in vouente:dūmodo id ad qꝺ fit commutatio sit melius ⁊ deo acceptius;vt in.c.j.de voto. vbi satis bene hoc ꝓbatur:⁊ vide quod ibi dixi. Et ex his habes dictum prima fronte mirabile vt magis stringat ieiunium indictuz per ecclesiā q̃ ieiunium ad qꝺ aliquis se obligauit ex voto,ratio potest esse: qꝛ primum fuit a principio necessarium nec est obuiandum precepto superioris sine causa.secundū vero a principio fuit voluntarium ⁊ apparet satis de volūtate dei cui acqsita est,obligatio ꝙ vult cōmutationem fieri in melius.arg. 10 c.magne.⁊ qꝺ ibi not.de voto. ¶ †Sexto querit nunqd ieiunium saltē possit de die in diē trāsferri. dicit Inn.ꝙ sic existente cā.nā videm⁹ ꝙ si festū

sit in feria secūda nō ieiunat in die dñico: ſꝫ transfert ieiuniū in die sabbati precedentis.vt in.c.j.ĩ.e.ita dicendū pari rōne ꝙ si vigilia ꝯtingit in aliquo festo solenni ꝙ tūc vigilia ꝓpter venerationē festi possit quo ad ieiuniū explicari die precedenti ⁊ ponunt exemplum doct.in multis locis Frācie vbi colitur festū sancti Quintini ꝙ accedit in vigilia oīm sanctorū.non em̄ tūc hoīes ibi ieiunāt ꝓpter festū solēne.sed transferunt ieiuniū in alium diem.⁊ idem posset fieri quando accidit ieiunium in festo principali alicuius ciuitatis vel loci vt ieiunium transfertur in diem precedētem.quod bene not.⁊ placeret mihi vt ista translatio fieret per 11 ep̄m.arg.in.c.ij.in fi.ĩ.eo. ¶ †Ultimo hic quero nunquid transgrediens ieiunium solēne obliget ad peccatuz mortale.glo.xxv.di.in.§.alias ea demū.vr̄ sentire ꝙ sic.sed.d.Card.ĩ.eo.c.ij.dicit hoc b procedere qñ ieiunium omittitur[b] ex contemptu vel inobedientia vt quia non vult se subijcere p̄cepto supioris.secus si sine cōtēptu:qꝛ tūc trāsgressio solū obligat ad veniale.⁊ dicit hoc tenere Archi.i.d.§.al's ea demū.sed Arc.ibi solū refert opi. Jo.de fontana ⁊ trāsit:ſꝫ aliter reperi eū sentire ĩ c.vtinam.lxxvj.di.vbi dicit ꝙ si qs ex aliqua causa transgreditur ieiunium non peccat mortaliter quod potest intelligi quando forte erat debilis: nec curauit ire ad supiorem pro licētia.⁊ sic secus 12 sentit quādo nulla subest licita causa. † Sed pro primo dicto facit notabile dictuz Calde.in.c.j.de constitu.vbi dicit ꝙ transgressio canonis obligat ad mortale quando fit ex cōtemptu seu inobediētia.Et contemptus proprie est quādo ex sola voluntate non vult se subijcere statuto superioris: c vnde dicit ꝙ iste contemptus[c] clare apparere non potest nisi post monitionē.sed si qs transgreditur ex cōcupiscentia vel negligētia tūc solum obligat ad veniale qꝺ dictū prima fronte videtur mirabile:⁊ hoc dictū putarē verū vbi supior aliqd iniungeret per verbū cōmune:puta per verbum statuimus vel ordinamus vl' simile.secus credo vbi ꝓcederet per verba p̄ceptiua vel equipollentia naz transgressio precepti superioris obligat ad mortale lꝫ fiat sine contēptu.xiiij.q.j.c.qꝺ p̄cepi.et in c.ij.de maio.⁊ obe.facit ꝙ dicā in.c.nā concupiscētiam.de cōsti.vbi oīno vide in quo gñaliter tractabo an ⁊ quādo transgressio statuti vel regule obliget ad mortale.et fuit illud dictum beati Thom. ꝙ vbi statutum fit per verba cōia transgressio regulariter non obliget ad mortale.quod intellige qñ fit sine contemptu.nā sicut omnis trāsgressio legis obligat ad mortem temporalem:ita nec ad mortē eternam q̄ ꝓuenit ex peccato mortali.xxv.dist.vnū orariū.⁊ ideo ad propositum pōderāda sunt verba statuti seu canonis quibus indicitur ieiunium an sint verba preceptiua an equipollentia seu communia ⁊c.Et collige ex predictis et ex his que dicam in.d.c.nam concupiscentiā.⁊ predicta no.bēne:quia materia est peregrina ⁊ ideo seriose institi super rubrica.

1 ☞ Non valens ieiunare vno die: an ⁊ quo casu possit ⁊ teneatur alio die ieiunare.

2 Clericus non valens dicere officium propter infirmitatem non tenetur illud reassumere.

Ex parte. Uigilia occurrēs in dñica ieiunari debet ĩ sabbato:⁊ ieiunāda est vigilia Matthie. Cōis diuisio . scꝺa ibi : ad quod.

¶ Casus l'ralis.Quesitū fuit a dño papa.vtrū si natiuitas dñi vl' assumptio btē Marie ꝟginis vl' festiuitas alicuius apostolorū in secunda feria venerit in die sabbati p̄cedēti vigilia debet ieiunari. et vtrū in vigilia beati Matthie apostoli sit ieiuniū iniungēdū.Ad quod breuiter rñdit papa qꝺ die sabbati festiuitates p̄libatas scꝺe ferie p̄cedētis ⁊ btē Matthie apl'i dꝫ vigilia ieiunari. Ber.

¶ No.j.ex tex.ꝙ in vigilia natiuitatis dñi et assumptionis beate Marie ꝟgi,⁊ oīm apl'orum est necessario ieiunandum:⁊ pondera ꝙ solū dicit de vigilia assumptionis beate Marie virgi.Ex quo infert ꝙ alia festa beate Marie non habent quo

mediocriter.de cōse.dist.v.
Anto.Fransci.
¶ Ad hoc q̄ etate sit ieiunādū vel non: qua etate excuset qs ieiunio ĩ dicto ꝑ eccl'iaz.vide gl.in.c.ij.in fi.de obser.ieiu.⁊ ibi ꝑ Jo.and.⁊ vide Inn.in ea.rub.et sanc. Thom.ij.ij.q.cxlvij.art.iiij.et seq.⁊ illa vr̄ eē cōclusio ꝙ nō possit dari certa doctrina ſꝫ h ꝑ totū hꝫ ꝯsiderar̄ supior q ꝯsiderabit cās ꝓpter q̄s fuit inductū ieiuniū ⁊ cōsiderabit q̄litate ꝑsonarū:qꝛ qñqꝫ q erit in decrepita etate attēta natura ⁊ ꝯplexiōe sua erit fortior ⁊ magis sufficiēs ad ieiunādum q̄ iuuenis ⁊ ecōtra debilis ⁊ nimis robustus erit minus aptus ad ieiunādū ⁊ ꝭꝫ istas ꝯsideratiōes habebit superior h declarare ⁊ eodē mō ꝯsiderabit pauperez ⁊ diuitē ⁊ adde ꝙ cōedēs magnos ⁊ delicatos pisces tp̄e ieiunij posset dici violatuz ieiuniū maxīe qñ illꝺ faceret ex delectatiōe : vt plene per Inno.⁊ scribē.in ru.de obser.ieiu.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Omittit. Idē dicit Car.ĩ cle.ad nostrā.ꝟ.ij.in fi.ꝺ hereti.cum alleg. ꝑ Feli.in.c.qm̄ ꝯ falsam.in vlti.no. de proba.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Iste cōtēptus. Uide Feli.in.c.ij.col.ij.cū seq.s̄.de ma.⁊ obe.⁊ in.c.j.col.vj.ꝟ.alius casus.s̄.de constit.

a ¶ Et facit. Itē facit ꝙ si cōcurrant eodem die plura ieiunia ꝙ debeat fieri trāsmutatio ieiunij: sꝫ in ↄtrariū determinat Arch. in .c. de ieiunio. lxvj. di. vbi dicit ꝙ si ↄcurrant eodē die vigilia Matthei apl'i ꝛ vigilia quatuor tēporū ꝙ celebrat̄ oē ieiuniū vnico die. ꝛ ꝓ hoc facit text. in .c. magne in pn. de vo. ꝛ dicit ꝙ ita tꝫ Hug. dicens ꝙ nusꝙ reperit̄ in iure ꝓpter hoc transmutationem fieri debere. Ad idē vi de Jo. an. in .c. cū in cunctis. §. fi. de elect. qui dicit ꝙ si plura ieiunia con currāt eadem die vt puta sit tēpus quadragesimale ꝛ sit vigilia vnius scti ꝛ sit tpˢ quatuor tēporū ꝙ sufficit vna die ieiunare.
Anto. Francisc.
¶ Qñ plura ieiunia ↄcurrūt in eadem die vtrū possunt in eadeꝫ fieri an ꝯo debeat cōmutari et trāsferri ad aliā diē: dicas ꝙ vna die fieri pñt vt ħ ꝑ istū. ꝛ ple. tractat̄ i rubri. de obser. ieiu. vbi ꝑ Inn. ꝛ Hosti. vbi etiā ponūt qn tpe ieiunij liceat facere collatioēs de sero. ꝛ vide bea. Tho. in .iiij. sen. dis. xv. ꝛ i. ij. ij. q. lxxxviij. artic. ij. vbi enumerat aliquos casus i qbꝰ nō est laudabile ꝛ an ꝑgustantes cibos magnorū do minorū sint iuxta vulgare facientes sibi credentiā. vel mulieres pregnātes q̄ extranea appetunt vel infirmi ob defectionē appetitꝰ si forsan in die ieiunij comedāt carnes et alia ꝓhibita nō dicuntur frangere ieiuniuꝫ vt Inn. in .d. rub. de obser. ieiu.
Sebasti. Sapiꝫ.
b ¶ Necessitatē famis idem voluit Archi. in .c. deniꝗ. iiij. dist. vbi dicit ꝙ si qs esset in castro reclusus liceret ei carnes comedere qñ aliud nō haberet. sequitur dñs̄ ꝑceptor meus. d. Rochus Curtius in .d. re. pe. c. fi. in .ij. nota. de consuetu.
c ¶ In alijs. Et ad de ꝙ si cartusiensis infirmus iudicio medicorū aliter euadere nō pt nisi comedat car-

ad preceptum ieiunij vigiliā: quod dixi. s̄. in rub.
1 ¶ † Scdo no. ꝙ ex cā legitima potest mutari ieiu
a nium de die in diē. Et facitᵃ ꝑma fronte iste tex. ꝙ ñ valēs ieiunare i die statuta tenet̄ alia die qsi sit obligatus ad duo. s. ad ieiunandum ꝛ illa die vñ si ipedit̄ in illa die remanet obligatio ieiunij i alia die. arg. opt. hic. ꝛ in .c. cū dilecti. de con. ꝛ contuma. ꝛ in .l. celsus. ff. de arb. de quo dubito per .c.
2 ij. s̄. eo. vbi non valēti ieiunare in q̄dragesima nō iniungit̄ vt ieiunet alio tpe. † Ad idē qd no. Inn. in .c. j. de cele. mis. vbi dicit ꝙ non valens dicere officium propter infirmitatē: nō tenet̄ illud reassumere alio tpe quasi officiū sit seruitus cuiuscꝫ diei ꝛ variat̄ ex tpe: ita videt̄ dicēdū in ieiunio. nam si teneor prestare operas certo tpe: ꝛ impediar: non sum obligatus in alio tp: q2 nō sunt eedē ope: sꝫ variant̄ ex tpe: vt est tex. not. i .l. si nō sorte. §. libertus. ff. de ↄdi. inde. ꝛ si relinquit̄ mihi vsusfructus biēnij futuri: ꝛ impediar nō possum petere vsumfructuꝫ alterius biēnij: q2 nō est idē vsusfructꝰ: vt l. si vsusfructꝰ mihi in biennio ff. de vsuf. leg. ꝛ istā partē credere veriorē. ad istū tex. rñderem ꝙ loqt̄ in translatione fiēda ex cā q̄ nō est in ipso debente ieiunare: sꝫ ꝓpter festū fit in aliū diē. ¶ Ultimo no. ꝙ vigilia beati Mathei est in precepto ratio dubitādi fuit: q2 matthias non fuit de numero. xij. a pncipio sed successit post mortē Christi in locū iude dū apl'i posuerūt sortē sup eūꝫ Barnabā: ꝛ ratio decidēdi est q2 surrogatum dꝫ sapere naturam eius in cuius locum surrogatur. vt in .c. maiores. de bap. ꝛ in .c. ecclesia. vt lite pendente.
1 Consuetudo romane ecclesie non est de necessitate obseruanda in alijs regionibus.
2 In quadragesima possunt licite comedi carnes propter necessitatem famis.
3 Carnes possunt de iure comedi in die sabbati: sꝫ de honestate ꝛ consuetudo aliud sit: die veneris vero secus. j. proxi. c. in primo no.
4 Dispensatio imminente necessitate est debita.
5 Consuetudo ieiuniorum relaxatiua an valeat.
6 Aduene debent obseruare consuetudinē loci vbi reperiuntur.

Onsilium. Non capit con gruaꝫ summa tionē. ꝛ tex. in se satis clarus est: ꝛ multa sunt dicta q̄ patēt ꝑ §. ¶ Casus literalis. Quesitū fuit vtrū oēs vigilie apostolorum debeāt ieiunari. ꝛ rñdet̄ ꝙ sic pter vigilias aplo꞉ Philippi ꝛ Jacobi ꝛ beati Joānis euāgeliste: q2 festiuitas illo꞉ infra solennitatē pascalē celebrat̄ festiuitas beati Joānis infra natale dñi: ieiuniū etiā apd nos in aduentu dñi agit̄. Uigilie sanctoruꝫ quorū festiuitates scda feria celebrant̄ in pcedenti sabbato ieiunāde sunt. De celebratione btī Bartholomei cū dubitat̄ apud quosdā. Rñdet papa ꝙ consuetudo regionis seruet̄. Itē quidaꝫ in quadragesima ꝓpter necessitatem famis coacti sunt comedere carnes: querit̄ q̄ penitētia sit illis iniungēda. Rñdet papa ꝙ in tali articulo nō peccāt: preces tñ dño pro illis ꝛ cū illis sunt effundende. Itē quidā ꝓpter debilitatē comedunt carnes die sabbati ↄtra loci ↄsuetudinē: vñ alij hñt molestum. Rñdet papa ꝙ consuetudo loci seruetur: ita tñ ꝙ debilibꝰ ꝛ infirmis ꝓpter hoc periculum nō immineat. Itē quidā infirmabat̄ in q̄dragesima ꝛ alijs ieiunijs ꝛ petijt esum carnium sibi concedi. Rñdet̄ ꝙ desiderium infirmorum admittendū est cū vrgēs necessitas hoc requirit; cū legi nō subiaceat necessitas. ¶ Nota primo ex pncipio ꝙ vigilie oim apostolo꞉ pter exceptuatas: de qbus in tex. debēt ieiunari. ꝛ itellige de. xij. apostolis quos enumerat gl. in .c. j. de reli. ꝛ venera. sanc. lib. vj. ¶ No. ij. ꝙ ꝓpter magnā solennitatem locis contingentem in die ieiunij pōt omitti seu trāsf-

nes. lꝫ ei carnes comedere nō obst. statuto ↄrio. ita no. dicit. d. Abb. i .c. si vero. de iureiur. ꝛ oīno ibi. vide Moder. Itē rōne q̄re in ieiunijs magis interdicat̄ vsus carniū q̄ vsus vini: plene ponit Tho. ij. ij. q. cxlvij. Et vide do. Anto. in .c. ex parte. in glo. mag. s̄. de cele. mis. vbi refert qd doc. dicunt experti ꝙ homo plus viueret ex sola aqua q̄ ex solo vino et

mutari ieiuniū. hic tñ in vigilia istorū aplorū exceptuato꞉ nō fit cōmutatio sicut in pcedēti. ꝛ credo hoc contigisse: q2 accidūt iste vigilie inter festa diuturna: vñ non debet fieri cōmutatio in diē ita longiorē: sed qñ solū vna dies intermedia est impedimēto tūc fit cōmutatio. vt in .c. precedēti. naꝫ ꝓpter breuitatē tēporum vigilia nō vr̄ differre a festo. ¶ Not. in §. ieiuniū. ꝛ tene mēti arg. opti. et quasi expssum ꝙ aduentus dñi de necessitate nō est ieiunandus. sed inspicienda est consuetudo cuiuslibet loci. vñ hic papa caute locutus est dicendo ꝙ apud nos ieiunat̄ ꝛc. q. d. sm Hostiē. habemus hoc de ↄsuetudine: sꝫ statutū nō facimꝰ nec aliquē astringi volumus nec reperit̄ alibi cautuꝫ
1 ꝙ sit in ꝑcepto. † Consuetudo ꝯo romane ecclesie nō est necessario obseruāda in alijs regionibꝰ: vt no. glo. in .c. j. de sum. tri. lib. vj. ꝛ de conse. dist. iiij. c. de trina. ¶ Not. in §. de festiuitate. ꝙ in colēda festiuitate beati Bartho. attēdenda est regionis cōsuetudo ꝛ rō dubitādi fuit: q2 beatꝰ Bartho. fuit excoriatus vna die in qua vixit: alia die decessit: vñ aliqui colūt diē excoriationis alij diē mortis. ideo seruanda est loci cōsuetudo. sic dubitabatur de festo btē Marg. naꝫ varie in diuersis locis colit̄ ꝓpter diuersa martyria ꝛ diē mortis: sed di-
2 cit Joā. and. se vidisse in libro autentico: ꝙ debet
b coli. xx. Julij. † Nota in §. cū aūt. ꝙ propter necessitatē famisᵇ licite qs vtit̄ carnibus in quadragesima. Itē no. ꝙ signū bone ꝛ timorate mentis est timere culpā vbi culpa nō est. ꝛ sic in dubio dꝫ qs potius se estimare culpabilē in foro anime: q2 illa
3 via est tutior. ¶ † Nota in §. itē optimū argu. qd esus carniū nō est prohibitꝰ in die sabbati de iure vnde cessante loci cōsuetudine posset qs comedere sine peccato illa die tamē de honestate ꝛ consilio abstinendū est. de quo vide tex. cū glo. in .c. de esu carniū. ꝛ .c. sabbato. de cōsecr. dis. iij. ¶ Not. in §. preterea. ꝙ in quadragesima est licitū infirmis
c comedere carnes ꝛ idē in alijs ieiunijs solēnibus.
4 ¶ † Et not. ibi potes ꝛ debes. ꝙ eps nedū pt: sed ēt dꝫ indulgere postulātibꝰ tali tpe. esum carniū. ꝛ sic habes arg. ꝙ dispēsatio qñꝗ est debita: vide qd no. ꝛ legitur. l. dist. vt ↄstitueretur. ꝛ .c. dño sancto. ꝛ not. in .c. at si clerici. in §. de adulterijs. s̄. de iudicijs. ¶ Ultimo not. ꝙ etiam existente causa non debet quis vti carnibus in ieiunijs solennibus sine licentia epi: ꝛ requirit̄ hec licentia vt eps sciat distinguere inter infirmitateꝫ ꝛ infirmitatē. vbi autē causa esset vrgens nō putarem illum delinquere qui sine licentia hoc feci per text. §. cum autem. s̄. eo. ꝛ idem dicendum est cum ex cā quis abstinet a ieiunio. ¶ In gloss. j. in fin. ꝛ istos versus bene seruant frācigene. ꝛ dicūt doct. ꝛ bene ꝙ non apparet ratio diuersitatis inter istos et alios apostolos. ex quo eni fuerunt pares merito debēt pari obseruatione venerari. pro hoc .c. j. de relig. ꝛ vene. sancto. li. vj. quidam tñ dixerunt ꝙ vigilie cōtētorū in his versibꝰ sunt de necessitate ieiunā-
5 de. † In alijs vero est seruanda cōsuetudo loci. ꝛ hanc opin. secutus est Hostien. in sum. sed hoc reprobat dicens ꝙ in istis solēnibꝰ ieiunijs nihil facit ↄsuetudo. sed bene no. quasi nō habeat rōnabilitatem in se: qd puto verū nisi papa sciret ꝛ tolleraret. ar. eius qd dixi post gloss. j. de secund. nupt. in .c. vir aūt. sed no. gl. ꝓpter istius autoritatem ꝙ cōsuetudo vꝫ ieiunio꞉ relaxatiua. ꝛ eam tene mēti. ¶ In glo. ij. in fi. dic vt dixi sup rubꝛ. ¶ In glo. in ver. in sabbato. ibi: comedi non debēt. dic ꝙ potius colligit̄ hic ↄtrariū in hoc ꝙ attēdit̄ ↄsuetudo regionis. ꝛ ad .c. in sabbato. dic quod loquitur de ↄsilio sicut cauetur ꝺ die mercurij. ꝛ vide gl. in
6 d. c. de esu. ¶ † Not. tñ ex hoc. ꝛ ex tex. ꝙ peregrini debēt in ieiunijs. ꝛ in abstinētia cibariorū se cōformare consuetudini loci: ꝛ ad hoc possunt compelli

vide do. Ant. hic in fi. j. colū. vbi dicit ꝙ vite hois est magis necessariū vinū q̄ carnes. ꝓ quo allego no. in c. forte. de consec. dist. ij.
Anto. Francis.
¶ An cartusiensis q ex statuto regule non pōt carnes comeder̄ si infirmet̄ et iudicio medico꞉ nō possit euader̄ nisi carnes comedat: an possit sine peccato cōedere carnes plꝫ determinatio hic facta q2 infirmitas hꝫ eū excusare. nā cā infirmitatꝫ lꝫ monachis scti Bñdicti vel alijs comeder̄ carnes: vt in .c. carnē de cōse. di. v. ꝛ no. i .c. cū ad monasterium. de sta. mon. ꝛ de tali infirmitate stādum est iudicio medico꞉ vt ꝑ Bart. i .l. quesitū. ff. de reg. iur. per .l. semel. C. ꝺ re mil. li. x. dicas tñ ꝙ ħ facere dꝫ nō solū si medicꝰ cōsulat sꝫ regrere licētiaꝫ superioris. s. epi vel eiꝰ vicarij aut abbatis vel sacerdotis parochialis si est laicus q sacerdos parochialis nō posset etiā dare talē licētiā nisi vbi subesset magna necessitas: vt ꝑ Hosti. in .c. ij. de obser. ieiu. ꝛ ħ puto esse multuꝫ notandū q2 pleriꝗ i hoc videtur errare putātes ħ sibi licere vl' ex licētia solius medici seu eiꝰ ↄsilio vl' ex licētia pochialis sacerdotis q taliter licentiā concedere nō pōt nisi in magna necessitate: vt dixi alias talis licētia ēet petēda ab epo vel eiꝰ vicario ꝑ predicta.

ꝑelli per epm: vt hic ne sit alicui scandalū. pro hoc bo. tex. in c. illa. xij. dist. vbi dr ꝙ ad quācūꝫ ecclesiā accesseris eius cō-suetudinem serua: si nō vis esse cuiꝙ̄ scandalū nec queꝙ̄ tibi ideo peccant^a cathalani qui comedunt in istis partibus car-nes in die sabbati: licet in eorum partibus vtantur: ⁊ facit quod nōt. glo. sequens.

☞ Carnes nō est licitū comedere in festo natiuitatis occur-rente sexta feria: professis et vouentibus: alijs vero sic. 2.
Consuetudo relaxatiua ieiuniorum quo casu valeat.
4 Statutum vel cōstitutio disponens id quod ius commune: an tollatur sublato iure communi.

Explicari. †Si festum natiuitatis occur-rit sexta feria licitum est car-nes comedere: exceptis professis ⁊ vouentibus. Cōis diuisio. secunda, ibi respondemus. ¶ Casus literalis. Episcopus pragensis postulabat a domino papa si licitum esset vti carnibus cū festum natiuitatis peragerē in sexta feria: hoc est in die veneris. Respondet papa qd illi qui nec voto. nec regulari obseruātia sunt astricti in sexta fe-ria si festū natiuitatis dñice die ipso venire cōtigerit carnib⁹ propter festi excellentiam vesci possunt fm consuetudinē ec-clesie gñalis. Nec tñ hi reprehendēdi sunt qui ob deuotionē voluerint abstinere. Ber. ¶ Not. primo ꝙ regulariter in die veneris non est licitum vti carnibus. ⁊ illas dies duntaxat per totā septimanā esse in precepto: vt in. c. de vsu carnium. ⁊ quod ibi not. de consecra. dist. iij. nunquid aūt tunc sit ieiunā-dum. fuerunt opi. sed cōmuniter tenetur ꝙ non ex precepto: sed ex consilio tm̄ sexta feria est ieiunanda: vt not. per Inno. s̄. eo. super rub. ¶ Not. secundo ꝙ quis pōt se voto astringe-re vt nō comedat carnes etiā in dieb⁹ alias prohibitis sicut hic patet in sexta feria. ¶ Nota. tertio ibi voto nec regulari ꝙ regularis non tenetur ex voto abstinere a carnibus sed ex regula. ex quo colligitur argu. opti. religiosum non obligari ex voto ad omnia que continent̄ in regalari obseruātia: sed votū dūtaxat versar̄ circa tria substantialia regule de qbus in. c. cū ad monasteriū. in fi. de sta. reg. ⁊ in hac opi. fuit etiam beatus Tho. ⁊ Archi. post eum. xxvij. q. j. in. c. j. dicā in. c. nā cōcupiscentiam. s̄. de const. ¶ †Item no. ꝙ ꝓpter excellen-tiam diei detrahitur abstinentie ⁊ macerationi carnis et sic videtur qd in die festo non solū spiritualiter homines gau-dere debēt: sed etiam cū honestate possunt in cibis aliquam delectationem accipere: ⁊ in hoc tene menti istum text. facit etiam vt cessante iactantia possunt tunc homines licite vti vestib⁹ magis preciosis in veneratione festiuitatis. ¶ †No: ibi scdm ꝯsuetudinē ecclesie generalis tex. semꝑ menti tenen-dum ꝙ consuetudo valet in relaxatione ieiunij, et obseruātie indicte per ecclesiā. ⁊ facit optime iste tex. pro glo. in in. c. pre-cedenti. ⁊ contra dictum Hostiē. ibi: quod etiā recitaui super rubri. Sed pro concordia dico ꝙ aut consuetudo potest in se habere causam rationabilem ⁊ honestam: ⁊ valet: ⁊ sic intel-lige istum tex. nam propter venerationem tante festiuitatis consuetudo fuit hic fulcita ratione. secus aūt vbi cōsuetudo non habet in se rationem: vt quia cōsuetudo fuit inducta vt homines intenderēt ventri. ⁊ propter festa ⁊ gaudia tempo-ralia. ⁊ hoc casu salua dictum Hostien. nam cōsuetudo non valet contra ius: maxime in concernentibus salutē anime ni si sit rationabilis. vt in. c. fi. de consue. ⁊ in. l. ij. C. eo. tit. ¶ Ul-timo no. contra opi. vulgariū qui credūt hoīes peccare absti-nentes a carnibus feria sexta in die natiuitatis. naꝫ merētur ex abstinentia: omni enim die ieiunando homo magis me-retur. vnde dicit Hierony. vtinam omni die ieiunare possem nam legitur apostolos ieiunasse in die pēthecostes: vt habet̄ in. c. vtinam. lxxvj. distin. dummodo non fiat ex superstitiōe. ¶ In glo. j. in fi. hec glo. non exēplificat clare tex. sed intelli-git de voto generaliter emisso: quod potest dupliciter intelli-gi. Primo quando quis vouit nūꝙ̄ comedere carnes. ⁊ tūc scdm oēs indubie non pōt talis comedere in festo natiuita-tis etiam si non veniret in feria sexta: qr ex quo nullū diem ex-cepit generaliter indistincte intelligi debet vt hic. et in cap. fi. xxxij. quest. vlt. Secundo potest intelligi de eo qui vouit non comedere carnes feria sexta. forte enim prius de facto come-dit ⁊ postmodum facti penitens emisit votum. ⁊ tunc etiam tenetur abstinere in die natiuitatis per rationem gloss. qr ex quo vouit generaliter tenetur abstinere in qualibet sexta fe-ria. ⁊ hunc intellectum videtur approbare Joā. an. super tex. sed super gl. ista ipsum reprobat dicens tale votum referen-dum ad esum illicitum nisi habuisset animū hunc diē inclu-dendi. argu. c. petitio. de iureiur. ⁊ c. ad nostrā. el. iij. eo. titu. et l. adigere. §. vlt. ff. de iurepa. sed precedēs opi. verior. ⁊ in eam vidēnt̄ inclinare moderniores. nam si intelligeret̄ votum de esu illicito iste vouisset deo de vetito. vñ vt videat̄, deo aliqd offerre debet intelligi ꝙ abstinebit feria sexta etiam si al's lici-te possent carnes commedi. ⁊ hoc videtur velle iste text. pro hoc etiam adde aliam rationem. nā dispositio debet semper intelligi vt nō sit inutilis: sed vt aliqd opet̄ in. c. abbate. j̄. de verb. signi. ⁊ in. l. quoties. de ver. obl. sed si votū predictū re-fertur ad esum illicitū de nihilo seruiret deo illud votū. argu. in. l. qui his. ff. de verb. oblig. ergo debet generaliter intelligi
4 vt comprehendat etiam esum licitum. †Et ex hoc infero ad no. dictum qd vbi constitutio disponit id quod ius commu-ne vt aliqd vltra sublato iure cōi non tollitur constitutio si-cut hic non tollitur votum concurrens cum iure communi ⁊ disponens aliquid vltra. ⁊ sic limita. c. j. de consti. lib. vj.

¶ De purificatione post partum. Rubrica.

¶ Supra visum de ieiunijs indictis ob reuerentiam sancto-rum sequitur merito videre de purificatiōe post partum que fuit indicta ob reuerentiam ecclesiarum.

Veniens. Mulier post partum sta-tim potest ingredi eccle-siam nec tenetur abstinere per aliquod dies fm legē mosaicā. Primo ponitur decisa con-sultatio. Secundo dubij fortificatio. ibi: licet. Tertio solutio ibi: qr. Quarto ꝑmissio ibi: si tñ. ¶ Casus literalis. Quesitū fuit a papa ꝑ quantū tp̄s de-beat mulier post partum ab ingressu ecclesie abstinere fm le-gē mosaicā certi dies determinati erāt qbus mulier ab igres-su ecclesie post partum abstinebat. sed quia per Jesum chri-stum veritas facta est ⁊c. Rñdet papa ꝙ postꝙ̄ vmbra eua-nuit ⁊ ꝟitas illuxit euāgelij: si mulieres post partū voluerint ecclesiam intrare acture gratias deo nullū est peccatum: nec aditus ecclesie illis est denegandus: ne pena illis videatur in culpam cōuerti: tñ si aliquādiu voluerint abstinere nō est improbandum. Ber. ¶ Nota primo ꝙ p̄cepta veteris testa-menti nō sint hodie obseruanda. ꝙ intellige de p̄ceptis figu-ratiuis seu cōtinentibus cerimonias. secus in p̄ceptis concer-nētibus mores: vt est illud. Honora patrē ⁊ matrē. Non me-chaberis ⁊ simi. de his vide tex. cū glo. vj. di. §. ex his dicā la-tius in. c. fi. de cōsue. ¶ No. ij. ꝙ mulier in partu nullum pec-catum cōmittit: lꝫ in cōceptione possit peccatū cōmitti. iuxta illud psalmiste. Et in pctis concepit me mater mea: q̄ verba intellige vt legi. ⁊ not. in. c. vir cū ꝓpria. xxxiij. q. iiij. in ꝑtu tñ nullū pctm̄ incurrit intellige rōne partus sed potius patitur dolorē. ¶ Itē no. arg. ꝙ criminosus nō dꝫ ingredi. ecclesiam ita videt̄ ꝑma frōte innuere lr̄a a cōtrario. sꝫ ꝯrium est veruꝫ vt no. in. d. c. vir cū ꝓpria. vbi bon. gl. ⁊ facit. c. eps nullum. de cōse. dist. j. nā ⁊ christus non remouit a se iudam: sed excōica-ti debēt bene ab ecclesia expelli. xxj. di. in. c. cleros. ⁊ not. in. d. c. vir. cū ꝓpria qd limita vt habet̄ in. c. respōso. j̄. de sent. excō. ¶ Itē not. ꝙ arbitrans vel habēs cōscientiam grauatā pōt licite ob deuotionē abstinere ab ingressu tēpli donec bñ pur-getur. Nunquid aūt tp̄e purificationis vel mēstrui teneatur mulier reddere debitum viro: vel ecōuerso. vide tex. cum glo. v. dist. in. c. ad eius. ¶ In glo. j. ibi: sed pro femina: ⁊ rationē inter feminam ⁊ masculum vide per glo. v. dist. in. §. j. ad fi. ⁊ vide glo. in cle. j. de summa trinitate.

a ¶ Peccāt. Et fa-cit ad. q. quam po-nit. d. Chr. por. in §. sed qd principi in fi. de insti. de iu-re natu. gē. ⁊ ciui. vbi q̄rit pone qd scholaris medio-lanensis reperiat se in studio tp̄e q̄ mediolanēses ex priuilegio sancti Ambrosij vescun-tur carnib⁹ an et ip̄e qꝫ poterit co-medere carnes. vi-de ibi per eum.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Peccant. Idē dicit Card. in cle. dignū. d cele. mis. col. v. qd auteꝫ de mediolanensibus an possit comede-re carnes tp̄e car-nis priuij medio-lanēsis in alijs lo-cis vide Christo. por. in. §. sꝫ ꝙ prin-cipi. in fin. insti. de iure natu. gē. ⁊ ci-ui. ⁊ ad hec vide oīno dñm meum in. d. c. fi. de cōsue. col. cxxxix.

¶ De ecclesijs edificandis vel reparandis. Rubrica.

¶ Supra visum de ecclesiarum cōsecratione: sed quia eccle-sie cōsecrate quādoꝫ ruunt ⁊ sic reparatione indigēt: quan-doꝫ ꝟo ex necessitate de nouo edificari debēt: merito subij-citur rubrica de ecclesijs edificandis vel reparandis: vel con-tinua magis ad ꝓxima sic. ¶ Supra visum est in rubricis precedentibus de veneratione ecclesiarum ⁊ sanctorum: sed quia ad decus ecclesie pertinet reparare eam vel nouiter edi-ficare. ideo subijcitur hec rubrica.

1 ☞ Beneficiatus debet contribuere in reparationem eccle-sie pro rata beneficij: deductis redditib⁹ necessarijs ad eius victum. 2.
3 Ecclesia diruta cuius expensis debeat refici.
4 Parochiani tenent̄ in subsidiū ad refectionem ecclesie: vbi diuina percipiunt: nec possunt renuntiare vsui ecclesie.
Uicini qui tenētur ad refectionem alicuius putei: an possint renuntiare vsui dicti putei. ad hoc vt non teneantur. vide re-missiue.
Episcopus cū capitulo an possit deputare fructus beneficio-rum vacantium pro fabrica ecclesie.

1 **Quicunq;.** †Breue est: z per alia v̄ba sic pōt summari. Habentes beneficiū in ecclesia tenenť cōtribuere ad ipsi⁹ reparationē. ¶ †No. j. ꝙ ne-
2 dum rector parochialis ecclesie teneť ad fabricā ipsi⁹ ecclesie: vt in. c. de his. j̃. eo. z. xvj. q. j. si monachus. sed etiā minores beneficiati in ipsa ecclesia & hoc innuit ista l̄ra in ver. ecclesiasticū b̄n̄ficiū. z in ver. adiuuēt. z hoc probo clarius per. c. fi. s̃. de his q̃ fi. a ma. par. c. vbi canonici vltra ep̄m cōpellūtur ad fabricam ecclesie. z intellige hoc ꝙ illi tenētur pro rata beneficij arg. eorum que not. Bar. in. l. iiij. ff. de re iudi. ꝙ intellige videlicet ꝙ solum tenētur dare de sup̄fluis. i. de redditibus qui sup̄sunt deductis reditibus pro necessarijs eorū: q2 nō teneť clericus ad fabricaz vltra q̄ facere pōt deducto, eo ne egeat. text. est no. j̃. e. de his q̃ tenebis menti. ¶ In gl. j. ibi: nā z ipse fructuari⁹. no. gl. in eo qđ cōparat beneficiatū vsufructuario de quo vide glo. latiorē in. c. p̄nti. de offi. or. lib. vj. alibi eq̄parauit eum vsuario.
3 vt not. in. c. fi. de pign. z ibi dixi in. c. fi. de pecu. cle. ¶ †Et in fi. glo. vult ergo glo. vt primo recurrať ad quartā deputatā fabrice ecclesie. dic latius colligēdo dicta doc. z multa addēdo ꝙ primo recurrendū est ad cōsuetudinē. Si em̄ ꝯsuetudo transfert on⁹ fabrice in populū illa seruanda est. ar. c. ad apostolicā de simo. idē dico nisi aliter dispositio sp̄aliter prouideret nā videm⁹ hodie ꝙ cōiter ecclesie p̄cipue cathedrales habent redit⁹ distinctos pro fabrica: tunc em̄ p̄lat⁹ nō tenetur dare quartā partē suorū redituū: q2 in hoc valet consuetudo ex quo ecclesia nō patiť defectū in fabrica. nā videm⁹ hodie ꝙ nō fiūt quatuor partes de reditibus ecclesie: vt antiqua iura disponebāt. xij. q. ij. c. quatuor. z. c. cognouimus. z. c. de reditib⁹. z ꝙ vз cōsuetudo tз Inn. in. c. fi. de his q̃ fi. a ma. par. c. intelligo tū qđ ep̄s non possit se excusare quominus pauperibus prouideat: licet reditus sint in confuso: q2 talis consuetudo esset irrationabilis. xvj. q. j. c. fi. Et idem dico quo ad casum nostrum ꝙ si nulla est cōsuetudo de quarta parte fabrice nō valeret quomin⁹ p̄latus teneať ad quartā ꝑ tex. aptuз in. d. c. cognouimus. tз Host. in sum. e. ti. §. ad fi. Si v̄o quarta pars nec sufficit nec ꝯsuetudo aliter disponit recurrendū est ad clericos ecclesie: vt hic. z. j̃. eod. de his z intellige si redi-
4 tus eis sup̄sint. †Si aūt reditus nō supersunt cōpelluntť vltimo loco parochiani ecclesie. nā ex quo ꝑcipiūt ibi diuina tenenť ad refectionē ecclesie. ar. in. c. si ep̄s. de offi. ordin. lib. vj. nec posset parochianus volēdo euitare onus cedere vsui ecclesie: q2 hoc non depēdet a facultate sua: vt in. c. omnis. de
5 pen. z re. ¶ †Quid aūt de vicinia habente puteū[a] vel porti-
a cū seu clibanū cōem nunqđ possit aliqs de vicinia renuntiare vsui z euitare onus refectionis. vide Specu. in tit. de censi. § ij. versi. itē pone. addē etiā ad p̄dicta qđ not. Inn. in. d. c. fi.
6 ¶ Nunqđ aūt posset ep̄s cū cap̄lo deputare ad fabricā necessariā ecclesie cathedralis fruct⁹ beneficiorū vacātium. dic vt plene not. Ioan. and. in. c. si propter. de rescrip. lib. vj. z conclusio est qđ sic: si ep̄s z canonici nō sufficiūt. ar. in. c. j. de reb. eccle. non alienan. lib. vj. eodem modo dic de reditibus capellarum deputandis ad fabricam plebis. de quo dic ꝙ per Fede. con. ccvij. alias. ccxvij.

Zacharias.
a ¶ Puteum. Adde Spec. in tit. de censi. §. ij. v̄. pone quedam vicinia. Bar. in. l. j. imperator. §. si centū. z ibi Dy. ff. de leg. j. Bal. z Moder. in. l. iiij. §. actor. de re iudi. z in. q. huius in. l. penul. in fi. de condi. inser. Alexā. oīno, in. l. is cum quo. ff. de aqua plu. arcē. et Cardi. in cle. j. in prin. x. not. de excess. prela.

1 ☞ Leprosi debēt habere propriam ecclesiaз z presbyterum nec se cū alijs cōicare: nec debent soluere decimas de eoꝝ hortis ad vsum suum destinatis; alias secus.
2 Leprosi non debent sepeliri cum alijs christianis.
3 Priuilegium tangens preiudicium tertij etiam cōcessum ex causa pietatis: est stricte intelligendum.
4 Pauperes tenentur ad solutionem decimarum.
5 Fratres minores non soluūt decimas hortorū quos habēt ad ipsorum vsus: secus de illis ex quibus exponunt fructus venales.
6 Leprosi non dicuntur facere collegium religiosum.
7 Hospitali vel collegio leproso z an possit prefici religiosus.

Cum dicat. Hoc intendit leprosi permitti debent sine preiudicio antiquarū parochiarū habere ecclesiā ꝓpriaз z presbyterū: nec tenenť soluere decimas de hortis vel nutrimentis animaliū. Due sunt partes. secunda ibi: statuimus. prima subdiuidiť secūda ibi: caueant. ¶ Casus literalis. Quia leprosi cū sanis habitare non debent: ne vna ouis morbida inficiat sanas oues. leprosi ipsi volebant construere ecclesias in locis in quibus moranť: impediebanť a rectoribus parochialiū ecclesiarū. statuit conciliū lateranen̄. vt vbicunq; tot simul leprosi fuerint cōgregati sub cōmuni vita ꝙ ecclesiā cū cimiterio possint construere z propriū presbyterū habere sine contradictione alicuius hoc faciant. caueant tamē qđ de iure parochiali veterib⁹ ecclesijs iniuriosi nequaq̄ existant: q2 qđ ex proprietate conceditur ad alioruз iniuria redundare non debet, de hortis tū: z nutrimētis animalium suorum decimas soluere non cogātur. Ber. ¶ No-
1 ta primo † qđ regulariter non permittiť edificatio noue ecclesie intra parochiā alterius. hoc em̄ ꝓbať hic ꝑ locū a speciali. si em̄ ex causa permittiť hoc leprosis: ceteris videť interdi-
2 ctū z hoc. j̃. c. prox. ¶ †No. secūdo arg. pro z contra: nūquid leprosi deberent sepeliri in cimiterijs vna cum alijs x̄pianis. ex quo enim permittiť eis cimiteriū videtur qđ cum alijs sepeliri non debeāt: q2 al's ista cōcessio nō haberet causam rationabilem. In contrarium facit quia ex quo nō precipitur vt habeant cimiteriū speciale sed permittiť: videť qđ eis li-
3 ceat vti iure cōi. z vide qđ dixi in. c. sacris. de sepul. ¶ †Not. tertio ꝙ priuilegiū est stricte intelligendum quaten⁹ tangit preiudiciū tertij: lз sit concessum ex causa pietatis. z sic est hic tex. pro dicto Inno. in. c. cū dilecti. de dona. de quo per bart.
4 in. l. beneficium. ff. de cōsti. prin. ¶ †Itē not. ar. ꝙ pauperes tenenť ad solutionē decimarum. vides enim qđ leprosi tenētur q cōiter sunt pauperes z solum ex priuilegio eximunť in duobus casibus. de quo vide bo. gl. xij. q. j. c. quia tua. z. xvj. q. j. c. quicunq;. z vide quod dixi in. c. cum homines. s̃. de de-
5 cimis. ¶ †Quero nunqđ de omnibus hortis teneantur soluere decimas. dicunt doct. ꝙ non: z tex. est intelligendus de hortis deputatis ad vsum eoꝝ: alias possent facere fraudes deducendo omnes possessiones ad hortos. z sic priuilegium esset valde nociuum contra. c. suggestum. de deci. quod not. nam ita debemus intelligere exemptionem quam habēt fratres minores vt de proprijs hortis non teneanť ad decimā scз de deputatis ad vsum proprium secus autē si vellent olera exponere ad vendendū. de quo in cle. exiui. de verbo. signi. ¶ Secundo queriť quid intendat ista litera in secundo casu dū dicit de nutrimentis animalium dic. i. de animalib⁹ que nutriunt proprijs expensis. de quo vide tex. cum glo. in cle. j.
6 de deci. ¶ †Ultimo queritur nunquid isti leprosi faciāt collegium licitum z religiosum. Inno. dicit qđ sic. z hanc dicit fuisse causam concedendi hoc priuilegiū. Hostiē. z Ioā. an. sentiunt cōtrariū: nam isti non possunt dici religiosi licet cōmuniter viuant: q2 nō profitentur tria substantialia regule. z in hoc optime loquunť: q2 illi dicuntur stricte religiosi qui tria profitenť: de quib⁹ in. c. cū ad monasteriū. de statu reg. ad hoc vide gl. in cle. j. de rel. domi. z in cle. pe. de sen. excō. dixi super rub. de reg. vel plus dicūt Io. ang. z Hosti. scз nullibi probari qđ leprosi faciunt collegium licitū nullus em̄ tex. super hoc disponit. iste enim text. nō dat eis iura collegij sз ex pietate concedit aliqua priuilegia, puto posse sustineri quod faciunt collegium licitum z approbatū. nam ex quđ habent materiā licite cōueniendi in vnum: vt hic ergo faciunt collegium. vt not. Innoc. z in. c. cum ab ecclesiarū. de offi. or. facit tex. in. l. j. ff. de colle. illici. vbi plus probat ille tex. ꝙ pauperes faciunt collegium licitum et possunt simul conuenire pro sustentatione vite eorū tamen non possunt conueniri nisi singulis mensibus. vt ibi. z clarius tenet Bart. in. l. fi. ff. e. forti⁹ ergo dicendum in istis leprosis qui habent materiam licitā conueniendi simul quasi continue. pro hoc facit text. ibi fuerint cōgregati. i. approbat ergo ius eorū congregationē ergo
7 possunt facere collegium z habere iura collegij. †An religiosus possit prefici istorum hospitali seu collegio: fuit alias obtentum ꝙ sic. vt recitat Ioan. andr. sed tu melius distingue prout habes glo. no. in cle. q2 contingit. de rel. do. ¶ In glo. prima ibi: vel etiā pauciores. etiam vnus sufficeret s̄m Vinc. z Tancre. sed hoc non consonat litere. sз litera habuit respectum: q2 communiter vnus leprosus nō sufficit ad cōstructionem vel dotationē ecclesie; si enim reperiretur sufficiens permittēd⁹ esset. Et intellige ꝙ cū licētia ep̄i debeat ecclesia edificari. de cōsec. distin. j. nemo. facit. c. pastoralis. j̃. de priuil. et si episcopus non vellet consentire debet recurri ad superiorē. arg. in. c. nullus. de iurepatro.

1 ☞ Ecclesia pōt edificare intra parochiā ex causa: puta qñ aliqui sunt nimis distantes ab ecclesia parochiali.
2 Ecclesia parochialis non debet construi intra parochiam alterius ecclesie sine causa: de qua nu. 3.
4 Patroni plures possunt esse in eadem ecclesia.
Iuspatronatus requiriť in ecclesia per dotationem factam. licet vnus minus dederit in dotem q̄ alius.
Iuspatronatus non queritur ex non sufficienti dotis constitutione: ad quem integraз potest patronus compelli si vult ius patronatus exercere.
5 Fundans ecclesiam potest precise compelli ad eā dotandā.
8 Iuspatronatus potest habere vna ecclesia in aliam: intellige vt

ge.vt.j.nu.10.11.

7 Ecclia pōt ex magna necessitate de qua hic ꝯstrui sine dote.

8 Ecclesia etiam sita intra parochiam alterius non presumitur subiecta nisi ecclesie cathedrali: ꝛ asserenti contrarium incūbit onus probandi.

9 Statutum dubium recipit interpretationem a cōmunibus regulis suis.

10 Dotans ecclesiā ex reditibus beneficij sui acquirit iuspatronatus illi beneficio ꝛ non consanguineis suis.

11 Patronus non potest reseruare in fundatione ecclesie vt ius instituendi presentatum pertineat ad inferiorem epō.

14 Decime an debeantur ecclesie plebis: an capellis positis inter plebanatum.

Oblationes istud verbum comprehendit omnes reditus cuiuscunqȝ qualitatis.15.

16 Episcopatus an ꝛ quo casu possunt diuidi per papā vel ecclesia parochialis: videlicet parochia per episcopum.

Ad audientiā. ¶†Propter nimiā distātiam ecclesie potest noua ecclesia in ipsius parochia edificari et certa portio in antiqua sibi deputari. Primo ponit facti narrationem. Scdo prouisionē ibi: quia igitur. que primo prouidet qn̄ rector cōsentit. scdo qn̄ dissentit ibi si ꝟo.

¶Casus literalis. Quedam villa tm̄ distabat a parochiali ecclesia ꝙ tpe hyemali cū pluuie inūdāt sine magna difficultate ipsam eccliam adire nō poterant ꝛ diuinis officijs interesse vn̄ dn̄s illius ville petijt a dn̄o papa vt ibi possit eccliam construere quam dotare volebat ꝛ maior ecclesia intantum abūdabat ꝙ nullū vel modicū preiudiciū ꝑ hoc fieret eidem sine obuētionibꝰ velle. Un̄ mādat papa dioc. epō quatenus si est ita ecclesiā ibi edificet ꝛ sacerdotē ibi instituat ad presentationē rectoris maioris ecclesie cu ꝯsensu patroni ꝑcepturū obuentiones illius ville ꝓuideat tn̄ vt cōpetēs in ea honor fm facultates illius loci ecclesie matrici seruet̄ qd quidē fieri pōt q2 dn̄s eiusdē ville. xx. agros terre illi ecclie assignare velit si autē rector matricis ecclie opus illud voluerit impedire vel presbyterum idoneū distulerit p̄sentare: archiepūs nihilominus opus fieri faciat ꝛ p̄sbyterū instituat. Ber.

2 ¶†Not. ii. ꝙ regulariter ecclesia parochialis nō debet construi intra parochiam alterius. nam si hoc ꝑmittit̄ hic ex cā: ergo regula est in ꝯriū nulla cā subsistente. ꝓ hoc. c. pn̄ti. §: loca. de preben. lib. vj. non enim debet sine cā parochia ecclesie diuidi. sic intellige gl. not. xcix. di. in. c. nulli est eñ ista alienatio iurium ecclesie q̄ sine cā fieri nō dȝ: vt in. c. j. de rebꝰ ecc. nō alie. lib. vj.

3 ¶†Scdo no. vnā causam licitā diuidēdi parochiā antiquā ꝛ construēdi nouā ecclesiā qn̄. s. parochia antique ecclesie est adeo ampla ꝙ tpe discriminoso populus nō pōt debitis horis ad diuina ꝯfluere.

4 ¶†Tertio no. ꝙ ex cōstructione vniꝰ ecclesie plures pn̄t effici patroni. nā vt hic vides antiqua ecclesia efficit̄ patrona ipsius capelle. q2 sibi donauit obuētiones spirituales illius ville. Itē dn̄s ville efficit̄ patronus q2 posuit fundū ꝛ dedit residuū dotis. ꝛ ꝓ hoc vide bo. glo. xvj. q. vij. c. pie mētis. ꝑ doc. in. c. j. de iurepa. ꝛ vide gl. no. lxiij. dis. in summa. q̄ dicit ꝙ licet fundatores ecclesie qualr̄ nō contribuerint ad donationem ipsius: tn̄ non efficiunt̄ patroniꝰ et ita est patronus ille q dedit modicū: sicut ille qui dedit multum. illā tn̄ glo. limita qn̄ in donatione omniū ecclesia hȝ cōpetentē dotē. si ꝟo nō ꝯsequit̄ dotē integrā ꝛ sufficientem nō adipiscitur iuspatronatus. ad hoc vide gloss. singula. quam tenebis semꝑ mēti. in. c. quicunqȝ. el. ij. xvj. q. vij. Et ex hoc habes vnū remediū ꝯpellēdi edificatorē ad dationē sufficientē dotis: vt admittat̄ volēs exercere iuspatronatꝰ.

5 †Do ꝛ alid remedium vt directe cōpellat̄ ad sufficienter dotandū q construxit ecclesiā vel capellā: b q2 ex ꝯstructione tacite se ad hoc obligauit. ad hoc tex. no. in. c. cū sicut. de cōse. eccl. vel alta. et vide qd ibi dixi.

6 ¶†Item not. ex hoc ꝛ ex tex. ꝙ quēadmodū laicus acqrit ius patronatꝰ edificādo vel dotādo eccliaȝ ita ꝛ ecclia acquirit iuspatronatus in ecclesia quam sumptibus edificauit: ꝛ de hoc. j. latius. ¶Itē not. ibi: pro facultate loci ꝙ capella edificata intra parochiam antique ecclesie debet ꝓ ipsius facultate aliquē honorē tribuere ipsi ecclesie matrici: puta censum annuum vel aliquid simile. et de hoc. j.

7 ¶†In glo. ij. in fi. vult ergo glo. capellā nō esse edificādā si ex subtractione redituum illius ville non valet sacerdos antique ecclesie congrue sustētari. Hoc dicit hanc glo. eē corrigendā q2 si imminet periculū animarum debet epūs ꝓuidere ꝛ huic necessitati adhibebit hoc remedium. nō cōpellet priꝰ populū ad subueniēdū p̄sbytero cappelle ꝛ si populꝰ nō sufficit cōpellet abbatē ꝛ prepositū cui capella est subiecta: istis deficientibus epūs prouidebit de suo. arg. in. c. fi. j. eo. ꝛ si non potest vltimū refugium erit sacerdos instituendus in capella querat sibi victum manibus ꝛ industria. arg. xcj. dist. clericus victū. nā propter penuriam dotis non dȝ epūs pati periculum animarum: puta si ꝓpter longā distātiam sepe decederent homines sine sacramentis. ꝛ hoc dictum nota. singlr̄ ex quo collige ꝙ vbi de necessitate ecclesia est edificanda. seu construenda potest construi sine dote: ex quo non reperitur modus ipsam dotandi. sic limito. c. nemo. de ꝯse. dist. j. quod dicit sine dote ecclesia nō esse edificādā. d. Ant. dicit glo. posse sustineri vt ecclesie edificentur sed nō cum tanto preiudicio antique ecclesie. dico ꝙ glo. habuit intellectū quē sentit Hosti. ꝛ optime loquitur relata ad tex. nec miret̄ reprehēsionem Hostien. q2 papa mādat hic capellā edificari sub conditione si preter reditus ville pōt minister antique ecclesie cōgrue sustentari: ergo si non potest cessat mandatū pape. Sed si queratur de iure quid fiendū dicerē distinguendū: ꝙ aut non est magna necessitas sȝ aliqualis incōmoditas: ꝛ tunc habet locum qd dicit ista glo. vt non edificet̄ ex quo non pōt hr̄e sufficiētē dotē. ꝛ ita loquit̄ ista lr̄a: aut subest magna necessitas vt quia populus decedit sepe sine sacramentis: ꝛ tunc serua dictum Hosti.

8 ¶†In glo. iij. ibi: q2 ille est eis subiectus: aduerte q2 hec ratio est falsa ꝛ nullo iure ꝓbat̄ imo iste tex. probat contrariū nam reseruando antique ecclesie patronatū ꝛ cōpetentē honorē pro facultate loci videt̄ in ceteris illam capellā eripere a ptāte rectoris antique ecclesie. Itē nulla ecclesia citra cathedralem fundat intentum suum de iure cōi super obiectione alterius ecclesie etiam si sit fundata in parochia sua. vn̄ ecclesia volens sibi vendicare ius in alia ecclesia tantū obtinebit quantū ꝓbabit ex iure speciali sibi cōpetere. ad hoc text. ꝛ cōis doct. theorica in. c. dilectus. de capel. mona. dic ergo ꝙ p̄sentatio ecclesie debet fieri per ministruȝ antique ecclesie: q2 ad eum pertinet patronatus illius capelle: ex rōnibus superius dictis.

9 ¶†Et in fi. gl. hanc vltimaȝ solutionē sequit̄ Inno. ꝛ Host. ꝛ cōiter doc. ꝛ mihi satis placet vt sic iste text. loquens ꝑ verba dubia recipiat declarationē a cōibꝰ regulis iuris. ar. in. c. cū expediat. de ele. lib. vj. ꝛ in l. vnica. ff. de inof. do. ꝛ. l. si seruus plurium. in fin. de legat. j.

10 ¶†Et ex his ꝛ ex hac glo. ꝛ ex supradictis habes ꝙ ecclia acqrit patronatum in ecclesia fundata intra parochiā suaȝ. nūquid aūt hoc sit verū indistincte. Inn. in. c. cum venerabilis de excep. sentit ꝙ sic. ꝛ sic refert ꝛ tenet Ioā. andre. in. c. j de capel. mo. lib. vj. sed tu aduerte q2 nō est aliqs text. in iure qui loquat̄ de hac materia p̄ter istū ꝛ super isto pōt fundari opi. doc: sed iste tex. non ꝓbat hoc simplr̄: sȝ loquit̄ qn̄ ecclia antiqua contulit de suo ecclie nouiter cōstructe. si aūt ecclia antiqua nil de suo ꝯtulisse a nullo iure ꝓbat̄ ꝙ efficiat̄ p̄rona. ꝛ ideo restringe dicta doct. fm istum text. sic intellectū. et ꝙ aliter nō acquirat patronatū. adduco in. ar. s̄. c. proxi. vbi non seruat patronatus antique ecclesie q̄ nihil de suo contulit. Itē patronatus acquirit̄ altero de tribus modis cōstructione: fundatiōe: aut dotatiōe: vt no. gl. xvj. q. vij. pie mētis. sed ex edificatione intra limites parochie duntaxat ecclesia antiqua non ponit fundū: q2 non hȝ proprietatem illius loci neqȝ dotem neqȝ sumptus ad ꝯstructionē: ergo nō acquirit patronatū. ꝛ facit. c. qm̄ de iurepa.

11 ¶†Sed dubitat̄ de qōne quā hactenꝰ non reperi tactā. qd si capella edificat̄ intra ecclesiā ꝑ aliquē laicū ꝛ ꝑ eū dotat̄: nūquid querat ecclia patronatū in illa capella: vt sic in p̄ntatiōe ꝯcurrat cū laico cōstructore ꝛ dotatore: ego semꝑ tenui ꝙ sic: q2 non pōt negari quin ecclia antiqua ponat fundū ꝛ ex fundatiōe acqrit̄ iuspatronatꝰ: vt no. in. d. c. pie mentis. vnde sicut ecclesia acqrit hic iuspatronatꝰ: q2 ꝯtulit obuētiones illius ville: ita ecclesia illa debet obtinere p̄ronatū: q2 cōtulit fundū ꝛ hoc bn̄ notabis: q2 in multis locis ꝓpter inaduertentiam non seruatur.

12 ¶†Itē adde ad p̄dicta tex. not. in fi. iūcta glo. xij. q. ij. apostolicos. ꝙ si rector alicuius eccle. ꝯstruxit capellā ex reditibꝰ alicuius ecclesie non acquiritur sibi ꝛ consanguineis suis sed ecclesie. Et ex hoc credo peccare illos clericos qui cum reditibus ecclesie edificāt capellas eas attribuētes patrimonio ꝛ vendicātes sibi: vt priuato iuspatronatus. nā vsurpant bona ecclesie. Et ex illo text. potes instrui qd fienduȝ de ecclesia quam de facto prelatus alicuius ecclesie de reditibꝰ p̄lature cōstruxit. Itē adde glos. no. q̄ non solet allegari in. c. eā te. de eta. ꝛ quali. q̄ dicit ꝙ ecclesia pōt sibi edificare aliā ecclesiam intra limites sue parochie ꝛ illi deseriure per capellanū suum Dicit tn̄ ibi Uin. hoc verū si ecclesia construenda est vicina. ecclesie antique: alr̄s deberet ibi ponere perpetuum vicarium

13 Illa tn̄ glo. iudicio meo nullo iure ꝓbat̄. ¶†Et vide Inn. in. c. in lateranēsi. in fi. de preb. vbi dicit abbatem non posse cōstituere ecclesiam: vt eam teneat gratia monasterij vel pro

Anto. Francis.

a ¶Patroni. Qn̄ sunt plr̄es p̄roni vltra duos iuspatronatꝰ est apud vnūquēqȝ insolidū ꝛ iō debēt p̄ntare vt collegium alr̄s nō vȝ p̄ntatio q2 tūc attēdit̄ maior pars patronorū: vt ꝑ do. Abb. in. c. iij. de iur. pa. ꝛ ideo dicimus ꝙ iuspatronatus est apud quēlibet heredē insolidū etiā si sint heredes ex imparibꝰ partibꝰ vt est glos. ꝛ ibi ēt per Andr. sicu. in c. j. de iurepat. ꝛ ꝑ eū. in. c. q̄rimonia. eo. titu. ꝛ adde ꝙ discordantibꝰ patronis in p̄ntatione si ecclia caret admistratore cessat̄ a diuinis tollunt̄ reliqe ꝛ ecclesia claudit̄ si alit̄ sine scandalo ꝓuideri nō potest: vt ple. no. doc. in. c. j. ꝛ in. c. iij. de iu. patro. ꝛ vide. d. abb. in. c. cū autē. de iu. pat. vbi dt ꝙ vnꝰ de pluribꝰ p̄ntatis etiā a diuersis p̄ronis q est magis idoneus dȝ ꝑ ep̄ȝ institui in bn̄ficiuȝ alr̄s pōt appellari ab epō nō istituente per do. Abb. in. c. pastoralis. i. j. nota. de iur. pat. ꝛ adde ꝙ si p̄ntatio spectat ad monasteriū illa dȝ fieri per abbatem ꝛ caplm ꝛ nō ꝑ abbatē solū. c. nouit. ꝛ. c. quanto. de his q̄ fiūt a p̄la. sine ꝯsensu capituli. ꝛ in dubio presumit̄ sic fuisse facta p̄sentatio vt in. c. ea noscit̄. de iurepa. ꝛ habet̄ ꝑ d. Card. in cle. j. in §. abbates. i. j. oppo. de exces. p̄lat. an autēȝ p̄ntatio possit fieri a p̄rono ēt clerico alternatiue. vide gl. in cle. fi. de iurepat. ad fi.

Sebasti. Sapia.

b ¶Uel capellani Hoc nō procedit qn̄ qs fūdaret capellam in ecclesia vt no. Io. d ana. i cōsi. xxiij. incipiē. primo videt̄. que

refert Feli.in.c.ex parte.v.colũ.post medium.s.de rescrip.
Zacharias.

a ¶ Bal.in.c.j.col. pe.in ti.de capi.q curiã vendidit.in vsibus feud.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Epm. Uide feli.in.c. cũ venerabilis.s.de exces.z aliqd in.c.ex parte.v.in prin.s.de rescrip.z doc.in.c. auaritie.s.de prebendis.
Zacharias.

c ¶ Potest legari. adde Bal.in.l.q filiab⁹.i prin.ff.d leg.j. Alexã.in.l. damni.§.si is qui edes.in addi. ad Bar.ff.de dã.ĩfe,

monasterio:q2 nõ põt edificãdo p̃iudicare iurib⁹ epi: ad hoc x.q.j.in.c.ij.z in.c.nouerint.satis est ergo q edificãs hz iuspatronatus:z tenebis menti istud dictũ Inno.q patronus nõ põt statuere vt ius confirmandi pertineat ad inferiorem prelatum epi:nisi eps cõsentiret.ad hoc.c.cũ dilectus.de ɔsuetudine. ¶ In gl.in ver.obuentiones in fi.in illo.c.cũ inter.dicitur q appellatione oblationum veniũt decime.ergo fortius appellatione obuentionũ.z hoc ɔtrũ gl.nõ soluit. Et aduerte q2 ex decisione glo.hui⁹ soluit qõ quotidiana z difficilis. nunqd decime debeant ecclie plebis an capellis constructis infra plebanatum:quã questionẽ plene examinat Joã.and. in addi.Specu.in tit.de deci.z ibi post multa ɔcludit q cessante cõsuetudine vel deputatione spãliter facta debent plebi z nõ capellis qd intelligit de decimis predialibus sed personales debẽtur capellis. Jo.cal.tenet q si capelle est deputata certa persona q tunc debent oẽs decime capelle p istuz tex.q oẽs illius ville tribuunt obuentiones capelle.secus aũt vbi capelle nõ deputarent certe parochie z hoc dictũ sequũtur doct.moder.in.c.cũ cõtingat.s.de deci.z dic vt ibi plene dixi.z fm hanc opi.al's in qõne facti consului:z põt allegari vna rõ incõuincibilis:de iure cõi ecclesie reditus spũales prouenientes ex prediis sitis intra parochiã alicui⁹ cedũt illi ecclesie : vt in.c.pastoralis.s.de his que fi.a prela.ergo z decime prouenientes ex prediis sitis in parochia capelle debent cedere ipsi capelle:z nõ cauillãdo literam de hoc vr casus in c.ad decimas.de restit.spolia.lib.vj.z optime probatur hic.

15 ¶ † Nã verbũ obuentiones est verbũ multũ gñale cõprehẽdens omnes reditus[a] cuiuscunq3 qualitatis sint.arg.in.c.ex trãsmissa.de renũ.z.in.c.cũ inter.

16 ¶ † Scdo principaliter põdera gl.in eo qd dicit epm[b] nõ posse etiã ex cã diuidere parochiã inuito rectore ecclie matricis : ɔtrũ aperte tenet gloss.in c.nulli.xcix.di.Sed glo.x.dist.c.j.que semper est notanda distinguẽdo vr ponere veritatẽ : dicit em̃ qd vbi subest iusta cã põt eps ẽt inuito rectore.argu.opti.in.c.j.de rebus eccle.non alie.lib.vj.z in.c.sicut venire.de exces.prela.z vide gl.in.c.cõstitutus.de re.do.sed si non subest causa hoc facere nõ potest ad hoc iura superius alleg.z idẽ dicit ibi glos.in papa volẽte diuidere episcopatum. ¶ In gl.in ver.honor ibi : vt aliquid annuatim.z pro hoc intellectu gl.facit iste tex.in verbo p facultate loci.Laurẽ.hic dicit q nõ est in iure expssuz q debeat capella ecclie matrici.z bene dicit ad hoc.c.dilect⁹.de capel. mo.z qd ibi dixi.Inno.dicit q habebit ius cõsuetudinariũ illius loci:z seruabitur consuetudo aliarum capellarum in hac capella nouiter construenda.facit.d.c.cum olim.de consuet.Hosti.dicit q in plebibus z ecclesiis parochialibus est a iure tributũ vt habeãt curã super oẽs alios clericos z laicos habitantes intra parochiam:z p hoc dictum vr hic do. Ant.distinguere q aut capella fundata inter parochiã non est curata:z tũc tã clerici q laici ibi habitantes debent p sacramẽtis recurrere ad ecclĩã parochialẽ z hoc dictũ videtur verissimũ:nã z clerici nõ habentes curã subiacent illi ecclesie vbi habitãt.de cõsec.di.j.c.z hoc attendẽdũ.z.c.alia.xvj.q.j. z qd no.in.d.c.dilect⁹.Si vo capella hz parochiã: tũc clerici capelle debent recurrere ad ecclĩã parochialem. ¶ Not.hoc dictũ qq mihi hoc nõ videat verũ:z primo concludo casuz indubitabilẽ cum sunt ibi clerici inferiores citra rectorẽ.naz ipsi debent habere recursum ad ipsum rectorẽ ex quo sunt in parochia sua:imo credo q teneant recurrere ad epm:sic oẽs rectores ecclesiarũ parochialium debẽt recurrere ad epm in cõfessionibus vel similib⁹ vel ad archipresbyterũ ecclesie cathedralis qui in istis tenet locum epi : vt est casus notabilis in.c.officium.de offi.archipresbyte.pro hoc facit iste text.qui nõ reseruat hoc ius ecclesie matrici:sed tñ mandat honorem competentem sibi reseruari fm facultatẽ capelle.Non ob.c. de offi.archipresby.quia loquitur de archipresbytero rurali: nec videtur habere ibi curã circa particulares clericos:sed solum vt inquirat mores z referat epo.

1 ☞ Rectores ecclesiarum possunt compelli ad reparationez ecclesiarum de reditibus beneficij qui supersunt.2.z vbi op⁹ est de nouo facere,3.non autem tenẽtur de reditibus patrimonialibus.4.

2 Clerici tenent alere paupes de fructibus q eis supabundãt.

5 Clerici expẽdẽtes aliqd de patrimonialibus pro reparatiõe ecclesie possunt repetere nisi dederint animo donandi.

1 **De his.** † Breue est z põt sic summari.Rectores ecclesiarũ possunt compelli vt de reditibus q supersunt teneant ɔferre ad cõstructionem seu reparationem ecclesie.h.d. ¶ Casus literalis.Dũ supplicaret a quibusdam clericis parochiales ecclesias habentibus:vt subueniret ecclesie in reparatione sua:hoc facere negabant.Super hoc consultus papa respondet q hi qui ecclesias parochiales habent ad reparationem z institutionẽ ecclesiarũ sunt cogendi cũ opus fuerit de bonis que sunt ipsius ecclesie si supersunt conferre:vt eoz

2 exemplo certi inuitent.Ber. ¶ † No.j.q rectores ecclesiarũ nõ tenent se priuare necessariis vt reditus cõuertant in piaz causam:quod ergo dicitur qd quicqd habent clerici est pauperũ.xvj.q.j.c.si.dz intelligi de eis que sibi supersunt:quia ordinata eleemosyna seu charitas incipit a se.vt in.c.nõ satis. lxxxvj.dist.z de pe.dist.iij.qui vult.facit.xxiij.q.v.si nõ licet. z no.istũ tex.perpetuo : q2 nescio alibi vt sacerdos nõ teneat ad reparationem ecclesie sue nisi quatenus ei superest detractis necessariis.Qui autem tunc teneant ad reparationem: dic vt dixi.s.in.c.j.vbi latius explicaui hãc materiã. ¶ Quero quid intẽdit litera ibi:institutionẽ.dic † q litera reperitur

3 duplex:vna hz instructionẽ:alia institutionẽ:z fm hanc vltimam colligebãt hic Inno.q clerici nedũ compellunt reficere:sed etiã de nouo vbi est opus facere:sed aduerte:licet enim iste tex.loquat de habẽtib⁹ ecclesias parochiales : idẽ dic de habẽtib⁹ alias ecclesias vel inferiora beneficia:q2 oẽs tenentur ɔtribuere fm facultatẽ redituũ beneficiorũ.vt in.c.j.z qd ibi dixi.s.eo.ad predicta facit.c.pastoralis.s.de his q fiunt

4 a prela.z intellige istũ tex.fm predicta. ¶ † In glos.j.in fin. plus dicit Inn.q si nõ sufficit portio assignata p fabrica tenent clerici de pprio impartiri.alle.xij.q.iij.põtifices.z doct. seq.allegãt hoc dictũ Inn.q clerici hoc casu tenent conferre de patrimonialib⁹:sed iudicio meo illa nõ fuit mens Innoc. q2 caplm qd allegat hoc non probat:vnde intelligo Innoc. q tenent cõferre de proprio.i.de parte eis relicta de reditib⁹ ecclesie detracta portione pro fabrica:nam de reditibus prĩmonialibus clericus põt facere ad libitũ.xij.q.j.in.c.sint ma-

5 nifeste. ¶ † Quinimo si aliqd expẽdit de patrimonio suo ad vtilitatem ecclesie potest illud repetere nisi fecerit animo donandi.ij.q.iiij.cuicunq3.quod tene menti.

1 ☞ Ecclesia secularis potest cõferri z reparari ad statum regularem:sine tamen preiudicio clericorum.6.sed non est ecõtra nisi in defectum regularium.2.

Priuilegium non confertur rei que adhuc non est:intellige vt.j.nume.4.5.

3 Clerici non possunt mutare statum ecclesie sine licentia epi.

5 Donatio non potest fieri persone vel ecclesie que non est:legatum vero secus.

1 **Ad audientiam.** † Secularis ecclesia p̃iudicio clericorum ad statum regularẽ potest reparari et collegio rei que nondũ est priuilegiũ non ɔfertur. Diuiditur in duas partes.scda ibi:licet. ¶ Casus literalis. Quidam canonicus ecclesie secularis vocatus fuit in epm ecclesie alterius epatus : desiderabat in ecclesia illa de qua fuerat assumptus instituere canonicos regulares.petit a domino papa : vt hoc ei liceret : indulget ei papa vt hoc facere possit si eps diocesanus in hoc sibi ɔsentiat:ita tñ qd clericis si qui sunt ibi dum vixerint vel alibi necessaria ministrẽtur. Itẽ petiit a papa vt faceret priuilegiũ confirmationis canonicis ibidem instituendis.In hoc papa ipsum exaudire non põt:cũ nulli canonici adhuc ibi sint:quibus priuilegium con-

2 cedatur. Ber. ¶ † Not.j.q ecclesia secularis licite reducitur ad statum regularem : vt hic.z melius.vij.q.ij.in.c.antepen. Contra vero fieri nõ põt nisi in defectũ regularium: vt in.c. relatum.j.ne cleri.vel mo.z in.c.inter quatuor.de re.do.z sic qtum ad hoc magis defert regularibus q secularibus clericis:z fit hoc fauore contemplationis:et religionis. ¶ No.

3 secundo † quod sine licentia episcopi non possunt clerici inferiores mutare statum ecclesie.facit.c.cum dilectus.s.qd metus cau.z quod ibi no. ¶ No.iij.qd si alteratur status ecclesie non tenentur clerici seculares ibi existẽtes mutare statuz:

4 nec debent necessariis priuari in vita eoz. ¶ † Ultimo no.q rei que nondum est priuilegium conferri non potest:z sic nõ potest donari priuilegium ecclesie construende : intellige vt valeat extũc: sed bene postq fuerit ecclesia constructa.sic intellige istum tex.facit quod not.in glo.fina.sentit hic Joan. and.z clarius Barto.in.l.seruos ad custodiam.ff.de alimẽ.

5 et cibar.lega. ¶ † Sed quero nunquid possit donari ecclesie que nondum est.dic quod non:vt est text.not.quem tenebis menti in.c.abbate sane.de re iudica. lib.vj.secus dic in legato:nam ecclesie construende potest legari[c]: z etiam heres instituí vt posthumus . vt in.d.l.seruos ad custodiam.ratio diuersitatis est:quia donatio cum sit quidam contractus requirit personam cui acquiratur obligatio seu ipsa res: vt in c.si tibi absenti.de prebend.lib.vj.qui text.bene facit in hac

materia

materia.ꝛ in.l.absenti.ff.de dona.ꝛ in.l.qui absenti.ff.de acqui. pos.sed legatū nō reqrit p̄sentiā psone.vt in.c.cū pater. §.surdo.de lega.ij.ꝛ hāc rōnē ponit Bar.ᵃ in.d.l.seruos. et eā tene mēti.† In glo.j.in fi.ex hac gl.collige duos effectus istius priuilegij.Prim⁹ q꞉ ep̄s facilius induceretur ad consentiendū.Scd̄o q꞉ clericis illius eccl'ie inuitis hoc facere poterit ep̄s vbi al's nō potuisset eis inuitis. ¶Not.hoc dictū. sed ꝯtrariū tenet gl.in.c.antepe.xij.q.ij.sed ad cōcordiā reducūtur vt ibi.ꝛ hoc no.ꝙ aut subest cā ꝛ poterit ep̄s clericis inuitis:vt puta q꞉ clerici seculares inhoneste ibi viuunt.ꝛ hoc casu procedat illa gloss.aut ep̄s vult hoc facere ex cā voluntaria:ꝛ tunc ꝓcederet ista glo.ꝛ intelligo qn̄ hoc vult facere ex causa volūtaria in vita illorū clericorū:sed si vult facere sine preiudicio illorū clericorū:vt sic alteratio stat⁹ habeat effectum post mortē clericorū credo ꝙ hoc poterit facere etiā inuitis clericis.ad hoc.c.cōsultationib⁹.de dona.ꝛ cle.ij.de rebus eccle.nō alie.ꝛ hoc scd̄o modo saluo glo.illius.c.antepe. ꝛ tene mēti hanc ptātē traditā ep̄o. Tertius effect⁹ hui⁹ priuilegij s̄m Io.and.ꝙ iste cui cōceditur erit p̄ncipalis autor in ordinatone eccl'ie.cessante vero priuilegio hoc pertinet ad ep̄m loci.hic aūt ep̄s hꝫ consentire tm̄ isti priuilegio.ꝛ aliud est prestare assensum:ꝛ aliud vt principalis disponere. vt in c.vnico:ne sede vacā.lib.vj.Quartus effectus:q꞉ virtute huius priuilegij nō requiritur consensus capituli:vbi al's non posset ep̄s facere hoc sine capitulo:vt in.d.c.antepe.

1 ☞Episcopi iurant nō alienare vllo modo res eccl'ie romano pontifice inconsulto ꝙ iuramentū extendit̄ etiā ad licitā alienationem.6.ꝛ nō pōt cum cōsensu legati de latere ꝯtra tale iuramentum venire.10.
2 Ecclesia nō pōt edificari intra parochiam alterius ecclesie sine magna causa de qua hic.
3 Iuramentū de nō alienādo intelligit̄ de alienatiōe illicita.5 Utilitas ꝛ necessitas aliquādo equiparantur.
4 Iuramentū operat̄ vim clausule si nō vꝫ qd̄ ago vt ago ꝛc. Iuramentum debet intelligi vt aliquid operetur.
5 Iurans permanere in aliquo loco pōt iuramento nō obstāte se absentare ex necessitate vel vtilitate illius loci.
7 Consilium alicuius si requiritur in aliqua re:nō pōt illa res expediri cōsilio prius nō petito: nisi immineret maxima necessitas ꝛ celeritas.8.
8 Licentia debet precedere actū:qui sine ea nō pōt expediri. Necessitas facit cessare iuris solennitates.
9 Iuramentū de non alienando nō extenditur ad alienationem modice rei:idē credo in prohibito alienare.
10 Legatus de latere nō pōt disponere circa ea que sibi specialiter papa reseruauit.
Legatus de latere cōcurrit cū quolibet p̄lato ꝓuincie sue: non aūt cū alio:nisi quo ad bona posita in sua prouincia.
Legatus de latere remittit iuramentū prestitū inferiori p̄lato:qui sit de prouincia sua:alias secus.
11 Iurans nō alienare vel pigriorare bona ecclesie sue pōt fructus possessionū vendere vsq꞉ ad.xx.annos.
12 Alienare prohibitus non pōt ad centum annos locare. Prohibitus vēdere an possit pignorare:prohibitus emere an possit rem pignori capere:vide remissiue.
13 Alienare ꝓhibit⁹ nō pōt nec directe:nec indirecte alienare.
14 Ep̄s fundās aliquā ecclesiam de nouo:tenet̄ illam dotare dum modo ex hoc ecclesia sua nimium non grauetur.
15 Iuramentū qd̄ prestāt prelati de non alienādo bona eccl'ie an extendatur ad bona omniū ecclesiarum sue diocesis. Iuramentum debet stricte intelligi.

TUa nos. Non ob.iuramento de rebus ecclesie nō alienādis pōt ep̄s propter indigētiam nouā ecclesiā edificare.h.d. Prima pars ponit dubiū ep̄i.qd̄ scd̄o tollit ibi: fraternitati.Et hinc vsq꞉ ad fi.prosequor per modū lecture: q꞉ nō in scholis sed in camera composui.¶Casus literalis. Quidā ep̄s iurauit ꝙ bona ecclesie nō alienaret: postmodū quidā habitatores sui ep̄atus non habētes ecclesias vel oratoria in quib⁹ possent audire diuina:petebāt ab ep̄o oratoria in illis locis erigere:in q̄bus diuina officiā possent audire.ep̄s occasione iuramēti p̄dicti dubitauit ecclesias ibi erigere ne pretextu nouarū ecclesiarū eccl'ia sua detrimentū incurreret:quare cōsuluit papā:ꝛ ipse mādat eidē quaren⁹ occasione illius iuramēti nō dimittat quin pp̄lo indigēti sup ecclesijs cōstruēdis debeat ꝓuidere.Ber. ¶†Not.j.qd̄ ep̄s iurat nō alienare bona ecclesie:qn̄q꞉ iurat nō alienare bona mēse sue:qn̄q꞉ iurat non infeudare de nouo.vt in.c.ij.de feu. hodie vero prestant p̄lati iuramentū magis generale.iurant em̄ nō alienare romano pontifice inconsulto:ꝙ iuramētum ipso facto p̄stant etiā nō exempti:si ꝯfirmationem ꝯsecrationē vel pallium a papa nō recipiūt.ꝛ quid importat istd̄ iuramentum.ī.subijciā.¶†No.ij.ep̄m teneri ad ꝯstructionem noue eccl'ie ꝓpter indigētiā populi:vt puta q꞉ eccl'ia parochialis multū distat:ita ꝙ sine magna difficultate nō pōt populus ꝯcurrere ibidē pro diuinis.facit.c. s̄.proxi.ꝛ pōt ob hoc aliquid detrahere ecclesie antique:ꝛ tribuere noue:vt hic ꝛ in.c.preced.cessante aūt necessitatis causa non dꝫ ecclesia edificari cum p̄iudicio alterius.xv.q.j.c.ecclesie. ꝛ.c.quicūq꞉.ꝛ vtrobiq꞉ per gl.facit.c.j.de no.ope. nuntia. ¶No.iij.ꝙ largo sumpto vocabulo eccl'ia:oratoriū:ꝛ basilica sumunt̄ equiuoce.nā idē appellant̄ hic.ꝛ in diuersis locis oratoriū basilica ꝛ eccl'ia ꝓprie aūt vnūquodq꞉ istorum per se sumendo differūt.Oratorium est proprie locus ad orandum qd̄ quisq꞉ in domo sua edificare pōt:nec sine licentia ep̄i dꝫ ibi celebrari.de ꝯse.dist.j.vnicuiq꞉.cū duob⁹ seq.ꝛ vide ꝙ legit̄ ꝛ no.in.c.parentibus.de priu.ꝛ in.c.fi.de cēsi.ꝛ in.c.inter dilectos.de dona.ꝛ vtrobiq꞉ per Inn.Basilica ꝓprie est ecclesia nō ꝯsecrata.ad hoc vide bo.tex.iuncta glo.in.c.j.de re.do.ꝛ qd̄ dixi super rub.de ꝯse. eccle. vel alta.sumunt̄ tn̄ ista sepe equiuoce. vt. s̄. dixi ꝛ ꝓbat̄ hic ꝛ in.c.pe.de immu.eccle.cum si.¶†Not.vlti.ꝛ tene menti ꝙ iuramētum simpliciter prestitum de rebus eccl'ie.nō alien. restringitur ad alienationem illicitā.ᵇnon aūt ad necessariam.ꝛ eadē rōne puto idē in alienatiōe que fit ad vtilitatē ecclesie.nā necessitas ꝛ vtilitas in h̄ equiparant̄ a iure. xij. q.ij.sine exceptiōe.ꝛ qd̄ no.in gl.in sum.facit quod in simili.no.Inn.in.c.cum omnes.de ꝯsti.†Et ex hoc ꝛ ex tex. arguo ꝙ iuramētum prestitū in materia iuris : restringit̄ ad limites iuris:vt sic recipiat limitationes ꝛ restrictiones iuris.ad hoc tex.opti.in.l.fi.C.de cōdi.indeb.ꝛ in.l.fi.ff.q sat. cog.ꝛ vide qd̄ not.Inn.in.c.per tuas.de arb. Itē contrarium facit:q꞉ iuramētum debet aliquid operari: hoc est ꝙ habeat vim clausule si non valet quod ago:vt ago valeat vt valere pōt.l.cū pr̄.§.filius matrem.ff.de lega.ij.ꝛ in.c.ad nostram.iij.de iureiur.ꝑ Bar.in.l.si quis pro eo.ff.de fideiusso.ꝛ in.l.sciendum.ff.de verbo.obliga.potest tamen dici ꝙ primū procedat qn̄ iuramentum pōt per se op̄ari: naꝫ adducit vinculum ꝛ ligat strictius ipsum iurātē vt nō cōtraueniat.ꝛ qn̄q꞉ accumulat forū foro.vt in.c.fi.de fo.cōpe.li.v.ꝛ vide ad omnia p̄dicta bo.tex.in.c.ex parte tua.de cleri.nō residē.†Ubi iurās residere in ecclesia pōt iuramento non.obst.se absentare pro necessitate vel vtilitate ecclesie.aut iuramentum per se nihil aut parum operatur:ꝛ tūc habet vim illius clausule si nō valet quod ago ꝛc.ꝛ h̄ not. ¶†Sed quero an idem sit dicēdum hodie in illo iuramēto de non alienando romano pōtifice inconsulto.Io.an. hic quod non:q꞉ hoc iuramētum ex vi verborūꝫ debet intelligi etiam de licita alienatiōe:siue sit iuratum pape siue inferiori p̄lato:videtur enim papa vel inferior tale iuramētum recipiēdo a subiecto voluisse obuiare ne quid indiscrete agatur ꝛ prouidere ecclesijs etiā in licitis alienationib⁹: nā de illicita alienatione non potest intelligi quia illa etiaꝫ de superioris licentia fieri non debet.Quidam tamen cōsuluerunt contrarium dicentes quod etiam hoc iuramentum debet extēdi solū ad illicitā alienationē.ſꝫ dicit Io.and.qd̄ isti sic cōsulentes non poterūt postea eorū cōsiliū defendere ꝛ ꝯtra eos inducit tex.in.c.aduersus.ī.de immuni.ecclesi.in ver.ꝓpter imprudētiā.vbi etiā necessaria vel vtilis cōtributio nō fit incōsulto papa ne q̄d indiscrete agat̄.fatet̄ tamē Ioā.an.ꝙ hoc esset de facto corrigēdū:q꞉ est multū ecclesijs grauosum cū ratione talis iuramēti impediatur sepe prelati facere ꝯtractus alias vtiles de proximorū prelatorū licentia ꝛ cū hoc dicto Io.and.transeunt cōiter doct,hic.ꝛ mihi placet:ꝛ primo hoc adduco talē rationē,certū ē qd̄ recipiēs tale iuramentum videtur sibi reseruare consilium: vt patet ex vi verborum.† Sed astrictus ad petendum consilium super aliqua re non potest etiam licite de illa disponere ꝯsilio prius nō petito.vt in.c.cū in veteri.de elect.ꝛ in.c.cum olim. de arbi.ꝛ in.c.nouis.de his que fiūt a prela.qd̄ leg.ꝛ not.in c.si pro debilitate.de offi.delega.ꝛ Bar.in.l.j.§.si plures.ff. de exerci.idem puto dicendū de iuramento p̄stito de nō alienādo sine licentia pape vel alterius: nam licentia debet precedere.de reg.c.licet.ꝛ hoc tenet Io.and.post Hos.in.c.j.de his que fi.a prela.†Omnia predicta arbitror vera cessante summa necessitate:si autē imineret summa necessitas alienādi ꝛ tātam celeritatem requireret:ꝙ superiorē cōsuli nō patiatur:tūc puto alienationē posse fieri ꝯsensu pape vel alterius superioris cui fuit iuramentum taliter prestitū minime requisito.argu.opti.in.l.tutor q repertoriū.ff.de admi.tuto

ᵃ ¶Et idem Bar. ꝯsil.xxv. incip.in noīe dn̄i amen.testator in testamēto disposuit ꝛc.vide do.Alex.imo.in.d.l.seruos.i addi.ad bar.ibi. Sebasti. Sapia.

ᵇ ¶Illicitā. Ideꝫ tenet.d. Abb.i.c. vt sup.s̄. de reb⁹ eccle.nō alie.ꝛ ad qd̄ vide q̄ dicunt Io.an. do. Ant. ꝛ Imo.in.c. extirpande.§. q꞉ vero. s̄.de preben.

Sebaſti. Sapia.
a ¶ Modice rei. Hoc dictū firmat Iaſ.in.c.j.colum.viij.verſic. quarto vltra alios limita q feu.da. poſ.i vſi.feudoꝛum.
Sebaſti. Sapia.
b ¶ Ulterius. Uide multa allegata per Alexan.in cōſil.xviij. colū.ij. in.v.volu.ꝛ nun. quid pꝛohibitus alienare ſit pꝛohibitus. pignoꝛare vide Iaſ.in.l.fin. colū.xxiij.cuꝫ ſeq. C.de iu.emphi.
c ¶ An p̄latus qui iurauit nō alienare vel pignorare bona eccleſiarum poſſit fruct⁹ poſſeſſionum vendere ad magnū tempus.x. vel.xx.an. et quid ſi venderet ad.ix.an.tantum poteſt q2 iſta non eſt alienatio. poſtea quādo ſūt elapſi duo vl' tres anni vendit vel relocat ad.ix. alios annos inchoaturos in fine pꝛimi nouēnij.nunquid valeat dic quod ī iſto caſu nil valet quia cenſetur facta in fraudem et eſt ſpecies alienationis ita decidit ſingu.do. Cardi. flo.in.d.clemen.j. in fi.§.in pen.qō. de reb.eccleſ.non alienā. ad hoc in arg.c. quanto.de pꝛiui. ꝙ bñ no.q2 milies videbitis ī facto.
Anto.Francis.
¶ Utrū pꝛelatus poſſit alienare bona eccleſie ꝯcedendo illa ad nouennium:ita vt illo finito intelligātur recōducta ad aliū nouenniū.Dicas qō non ſine iuris ſolēnitate: q2 hoc eſſet fraudē facere legi cum per indirectuꝫ res eccleſie hoc modo alienarētur per ea q̄ habentur in.l.j.in.§. qui in perpetuuꝫ. ff.ſi ager vec. vel emphi. pet. Dicas tñ qō res que conſueuerunt infeudari poſſūt vt in ca. ex parre.de feu. imo hodie alienatio rei eccl'ie

vbi in cauſa neceſſitatis pōt tutoꝛ inuētario nō confecto administrare bona pupilli: qō alias ceſſante neceſſitate facere non pōt.ad idē quod no. Io.xij.q.ij.ſine exceptione.ꝛ.c.placuit.ꝛ Hug.ꝛ Archi.in.c.abbatibus.ea.cauſa.ꝛ.q.Ioā.de fan.in cle.j.de reb.eccle.nō alie.vbi dicit in caſu illius clemen. poſſe fieri alienationem impune illa ſolennitate nō ſeruata ſi neceſſitas non capit tantā dilationē.ꝛ tenet Paul.in diſpu. condēnatus ꝛc.et ad hoc alleg.bonū tex.in ſimili in.c.nullus res eccleſie.xvij.q.iiij.ꝛ hec not.q2 faciunt ad multa maxime pꝛo exēptis habentibus ſuperioꝛem in remotiſſimis locis. ꝛ facit ad idem.c.nihil.de elect.ꝛ.l.ſi longius.ff.de iudi.ꝛ.c.fin. de ſepultu.lib.vj.ꝛ vide ad idem multas concoꝛdātias in.c. tum ex literis.de reſtit.in integ.in glo.in ver.diſtātia.ꝛ qō in ſimili no. Ioan.de lig.in cle.ne in agro.de ſta.reg. 9 †Itē puto hoc iuramentū nō extēdendū ad alienationē modice rei[a] arg.xij.q.ij.terrulas.ꝛ facit Fede.cōſil.ccij.ꝛ vide not.in.c.vt ſup.de reb.eccle.nō alie.ꝛ Archi.in.c.abbatibus.p̄alleg.vbi pꝛoſequitur an pꝛelati citra epm̄ poſſint rem modicam alienare ſine ſolēnitate:q2.d.c.terrulas.videt̄ loqui in epō.ſꝫ qō poſſint allego tex.bo.in.c.ceterum.de don.ꝛ in.c.ad hoc.ꝛ.c. relatū.ij.de teſta. 10 ¶ †An autem legatus de latere poſſit dare licentiam alienandi cōtra hoc iuramētum: vide p̄ Specu. in ti.de diſpen.§.cōſequenter.ver.ceterū.vbi cōcludit ꝙ non arg.c.venerabilē.de elec.ꝛ credo ꝙ optime loquatur: q2 non poteſt diſponere in his que papa ſibi ſpecialiter reſeruauit. vt in.c.quod tranſlationē.de offi.lega.ſecus dicit ibi Specu. in ver.ſeq.in iuramento pꝛeſtito inferioꝛi pꝛelato.nā tūc cum ipſe concurrat cum quolibet pꝛelato pꝛouincie ſue quicunqꝫ ſit ille:poterit talem licentiam dare q2 iuramentum illud eſt pꝛeſtitū habito reſpectu ad dignitatem ꝛ non ad perſonam pꝛelati hoc dicit verum in ver.fi.niſi is cui iſte iurauit ſit pꝛelatus alterius pꝛouincie: q2 cum illo non concurrit:lꝫ fateatur ꝙ circūſcripto iuſto iuramento poſſit legatus dare rectori licētiam alienandi bona que ſunt in p̄uincia ſua:lꝫ p̄latus iſtius rectoꝛis ſit in aliena pꝛouincia.ꝛ no.bñ hec dicta: ſed vide tu de poteſtate legatoꝝ que dixi in.c.fi.de cōfirma.vti. ꝛ circa vltimū dictū vide qō no.doc.in.c.paſtoꝛalis.de p̄uil. 11 ¶ †Ulterius[b] circa predicta queritur an pꝛelatus[c] qui iurauit nō alienare vel pignoꝛare bona eccleſie ſue poſſit fructus poſſeſſionum vendere ad.x.vel ad.xx.an.Sol. Guido qō ſic p̄.l.pen.§.querit̄.ff.de lega.ij.Nec ob.l.fi.C.de re.alie.nō alie. q2 ibi rem alienauit.hic vero penſionem vel ipſius penſionis fructus.Tenet etiam ꝙ pꝛohibitus alienare:locare poteſt in centū annos.ꝛ hoc tenet glo.in.d.l.pe.§.inſtituto.ſꝫ glo.hoc repꝛobat in cle.j.de reb.eccl.nō alie.doc.hic cōiter trāſeunt et recitando. 12 †Sed tu dic ꝙ aut querit̄ nunqd p̄hibitus vendere poſſit pignoꝛare:ſeu an pꝛohibitus emere in loco: poſſit rem pignoꝛi capere.Sol.dic vt no.Barto.in.l.in quoꝝ.ff.de pignoꝛibus.vbi bo.tex.ꝛ oīno vide per eundē.in.l.qui habebat.ff.de leg.iij.aliquid per eundem in.l.fi.C.de reb.alie.non alie.Aut querit̄ an pꝛohibitus alienare: vendere poſſit fructus ſeu locare ꝛ dic ꝙ ſic:dūmodo nō faciat ad magnū tempus:vt eſt tex.iuncta gloſſ.in.d.cle.j.ꝛ dic vt ibi not.ꝛ in iuribus ſuperius alle. ¶ Oppo.ꝛ videt̄ ꝙ iſta decre.ſit de indubio nā cū ex cōſtructione eccleſie nō cōtingat eccleſie ſue boꝛū alienatio:fruſtra timeat iſte epš iuramenti vinculum. Sol.duplex colligit̄ ex glo.ij.p̄ma ꝙ iſte epš trepidauit.vbi nō erat trepidandū.q.d.ꝙ iſte erat van⁹ timoꝛ. Secūdo ſoluit et melius ꝙ contingebat indirecte alienatio: q2 foꝛte illi parochiani veniebāt ad eccleſiā ſuā:nūc autē p̄pter cōſtitutionē noue eccleſie alienabātur ab eccleſia ſua:ꝛ ſic pꝛiuabat̄ eccleſia iſta ſuis antiquis parochianis:ꝛ hec ſol.eſt ſatis bona:lꝫ em̄ nō alienātur bona eccleſie alienantur tñ iura ipſius eccleſie. facit qō legit̄ ꝛ not.in.c.ꝯſtitut⁹.de ele. 13 ¶ †Ex quo no.ꝙ iuramentū de nō alienando bona eccleſie intelligit̄ largo modo:ſiue directe ſiue indirecte cōtingat boноꝝ ꝛ iuriū alienatio.facit quod legit̄ ꝛ no.in.c.nulli.de rebus eccle.non alienan.Tertio ſoluitur ſm̄ abba.ꝙ ideo timebat quia conſtruēdo eccleſiam tenebatur ad dotē.de conſe.eccle.vel alta. cum ſit.ꝛ ſic opoꝛtebat p̄pter dotē alienare bona eccleſie ſue. 14 ¶ †No.hunc intellectū ꝙ p̄pter indigentiā populi pōt epš conſtruere eccleſiā de nouo.ꝛ eam etiā dotare de bonis eccleſie ſue.ar.in.c.apoſtolice.de dona.ꝛ.xij.q.ij.bone rei.ꝛ in ca. aurū.qō intelligo dummodo ex hoc eccleſia ſua nimium nō grauet̄ vt.d.c.apoſtolice.facit.c.j.de rebus eccle.nū alie.li.vj. 15 ꝛ qō legitur ꝛ not.in.c.cōſtitutus.de re.do.†Quarto ſoluit Pe.ꝙ epš habebat cōſciētiam de iuramento nō p̄pter dānum eccleſie cathedralis ſue:ſed q2 dānificabat̄ aliqua eccleſia ſibi ſubiecta.ꝛ hoc voluit ſm̄ eū iſte text.dum dicit quod eccleſia tibi cōmiſſa.eſt arg.c.j.de vſu pal.ego dicerē aduertendam foꝛmam iuramenti.nam ſi eſt generaliter pꝛeſtitum extenditur ad bona eccleſiarum ſue dioceſis.ſecus ſi eſt pꝛeſtitum reſpectu eccleſie ſue:ſicut cōiter obſeruat̄:tunc em̄ non extenditur ad bona eccleſie ſeu ſibi ſubiecte:ꝛ iuramentū debet ſtricte intelligi:vt legitur ꝛ no.in.c.pe.de iureiuran.

¶ De immunitate eccleſiarum ꝛ cimiterioꝝ. Rubꝛica.

¶ Continuatur hec rubꝛi.ad pꝛecedētia hoc oꝛdine ſm̄ gof. ꝛ Ioā.and.viſo de eccleſijs edificatis ꝛ reparatis: quia ipſa cum ſuo ambitu ſeu cimiterio ꝛ ſuis rebus pꝛemi non debet oneribus quibus res laicoꝝ pꝛemuntur:ideo recte poſt pꝛecedentem rubꝛi.ſubijcitur iſta:vbi de iſtoꝝ immunitate tractatur.ꝛ dicuntur eccleſie immunes ſm̄ Innocen.i.extra munera ſeu officia.Et dic tu qō numerum ciuiliū eſt tꝛiplex diuiſio.nā quedam munera dicuntur perſonalia:q̄dam patrimonialia: quedā miſta ꝛ hoc pꝛoſequere vt habet̄ in.l. munerum.in pꝛin.ff.de mune.et hono.ꝛ in.l.ſunt munera.ff. de vaca.ꝛ excu.mu.Et de multiplici ſignificato huius verbi munus.vide text.opti.in.l.munus.ff.de verbo.ſignifi.vbi dicitur ꝙ munus capitur tribus modis:quandoqꝫ em̄ capitur pꝛo dono.vt in.l.inter donum.ff.eod.vbi ponitur differētia ſtricte inter munus:et donū: quādoqꝫ munus capitur p̄ officio: quandoqꝫ pꝛo onere ꝛ hoc modo capitur hic.vnde eccleſie dicuntur habere immunitatē.ſcꝫ ab oneribus:et officijs ſecularibus.ꝛ quid ſit eccleſia.ſ̄.dixi ſuper rubꝛi.de ꝯſe. eccle.vel alta.ꝛ.ſ̄.c.pꝛoxi.quid autē ſit cimiterium.vide.xij. q.ij.aurum.ꝛ xvij.q.iiij.ſicut antiquitus.ꝛ.c.quiſquis.et dicitur cimiterium: quia cinis moꝛtuoꝛum ibi tegitur.et vide quod no.in.c.pe.de ſepu..ꝛ.in.c.j.eo.ti.

1 ☞ Clerici non tenentur ad hoſpitandum etiam in domibus ſuis perſonas publicas.3.etiam quod conſuetudo ſit in contrarium.4.
2 Sententia ꝛ omnis pꝛoceſſus agitatus in eccleſia: eſt ipſo iure nullus: ſecus in domo eccleſie: maxime ſi iudex ſecularis habet illam conductam vel gratis.
5 Uiolētia vtruꝫ ſit permiſſa illi q non admittit̄ ad ius qō hꝫ in re licet violētum:adeo ꝙ non admiſſus poſſit per vim intrare ꝛ oſtia rumpere:tam in pꝛophanis q̄ in ſpiritualibus rebus:ꝛ tam in coꝛpoꝛalibus q̄ in incoꝛpoꝛalibus:vide late.
6 Poſſeſſoꝛium recuperande competit fructuario.

Ut in domibus.

In domibus eccleſiarum non dꝫ iudex laicus iudicare nec hoſpitium q̄rere. ¶ Caſus literalis.Statuit papa in.c.iſto quod in domib⁹ eccleſiarū placitum vel hoſpitium nullus dꝫ ſibi vendicare non ob.aliqua conſuetudine lꝫ in publicis locis hoc faciant.ber.
1 ¶ †No.j.ꝙ nedū eccleſie ſꝫ etiā earū domus gaudēt immunitate quo ad onus hoſpitandi perſonas publicas.ad idem vide bo.tex.de iure ciuili.ꝛ quod ibi no.in.l.j.C.de epi.ꝛ cler.
2 ¶ †Secūdo no.ꝙ iudex ſecularis nec in eccleſia nec in ipſi⁹ domo debet ius reddere. An autem ſi contrafecerit teneat ſententia:dic ꝙ in eccleſia ſententia ꝛ omnis pꝛoceſſus iudicis ſecularis coꝛruit ipſo facto.vt in.c.decet.eo.ti.in fi.lib.vj. ſecus autem in domo eccleſie:vnde licet facere non debeat:ſi tamen facit credo pꝛoceſſum valere: quia cum illa cōſtitutio c.decet.ſit penalis non debet extendi,vt ibi no.gl.Et intelligo qō in domo eccleſie nō debet ſecularis ius reddere quādo pꝛopꝛia autoꝛitate quaſi ex iure publico elegit ſibi manſionem ꝛ pꝛo hoc tex.ibi:quaſi pꝛo cōſuetudine.ſecus auteꝫ puto vbi haberet illam domum conductā ab eccleſia.vel gratis conceſſam. ¶ Not.ibi:ſed in publicis locis.ꝙ bona eccleſiarum nō cenſentur publica ſed pꝛiuata in contrarium allego.c.ratio nulla.de pꝛeben.ꝛ.xij.q.j.videntes.et.xvj.q.j.c.fi. in quibus videtur pꝛobari qō bona eccleſiarū ſunt vſib⁹ publicis deputata.Sol.dicerem qō iſta bona eccleſiarum ſunt vſibus publicis deputata eccleſiaſticis ꝛ alimonie indigentium ſm̄ diſcretionem pꝛelatoꝛum:vt in cōtrarijs nō autem vſibus publicis laicoꝝ:vt hic.ꝛ.ī.eō.non minus. ¶ No.ex iiſdem verbis ꝙ iudicibus aſſignande ſunt manſiones in loco publico tam cauſa hoſpitandi qꝫ ius reddendi: ꝛ hoc vt facilius poſſint adiri:debet enim iudex ſe pꝛebere facilem in adeundo. vt.l.obſeruandum.ff.de offici.pꝛe.hinc dicit text, no.in.l.j.§.adeundi.ff.quando appel.ſit. quod quis dicitur habere facultatem iudicis quando in publico ſui copiam facit:nec eſt ſibi imputandum ſi ad domum ſuam non acceſſerit vl' ad hoꝛtos: vt ibi. ¶ Pꝛimo inſtabo circa declarationem tex.vna cū glo.demū veniā ad quedam notabilia dicta

Innoc.

Jnn.quero ergo ṗmo:qs hic appellaṫ missus. Sol.gl.ij.exponit vt ptꝫ
in ea vbi dicit fm Host.ꝙ poniṫ hic ꝓ legato principis sicut legatū pa-
pe vel archiepī vocamus missum dn̄icum.vt in.c.ij.de regu.et ꝙ hic ca
piaṫ pro legato principis.faciūt fm Host.ꝛ Jnn.ꝛ bene verba q̄ sequū
tur.nā primo tā꜡ de digniori facit mētionē de legato:ꝛ postea de alijs
inferioribus.nā legatus est comite maior:comes iudice.iudex ministro.
3 †Et ex hac opi.no.cōtra principes seculares seu eoꝝ officiales qui po-
nunt legatos principis seu alicuius dn̄i seu comitis vel capitaneos gen
tium armoꝝ ad hospitandū ecclesijs seu monasterijs seu eoꝝ domibus
quod fieri non dꝫ:vt hic.tū ꝓpter immunitatē ecc̄liarū vt hic.tū ꝓpter
dissolutiones ꝛ lasciuias q̄ ꝑ tales ibi fiunt.vt in.d.l.j.C.de epi.ꝛ cl.vbi
tex.apertus:facit qđ leg.ꝛ no.in.l.plꝫ.C.de sacrosan.eccl.¶ Opp.ꝛ vi-
detur ꝙ iudicia possunt in ecc̄lia exerceri.ij.q.ij.c.fi.Sol.gl.iij.ꝙ ꝯtrariū
procedit in placitis ecclesiasticis.secus in secularib⁹.ꝛ not.ꝙ iudicia ap-
pellanṫ placita:ꝛ alludit in hoc vulgari loci fm Jo.an.simile.xv.q.iiij.
placita.¶ Ulterius oppo.ꝛ videṫ ꝙ clerici teneanṫ ad hospitium.xlij.
dist.§.j.ꝛ in.c.j.de emp.ꝛ ven.Sol.vt in glos.in ver.nec ad hospitium et
4 no.eā.ꝛ vide aliā bonā gl.d.l.j.C.de epis.ꝛ cle.¶ †Extra gl.q̄ro nūqd
saltem ratione cōsuetudinis possint laici vendicare sibi ius hospitandi
in domib⁹ ecclesiarū.Sol.text.hic est notabilis qđ non valet:vt ptꝫ ibi
pro quasi cōsuetudine.ꝛ clarius tꝫ Jnno.ꝛ Jo.and.dicit enim ꝙ in ta
libus nō ꝓdest ꝯsuetudo cū sit ecclesijs onerosa:vt in.c.j.de ꝯsue.qđ no.
¶ Sed quero quid si persona ecclesiastica vel secularis reseruauit sibi
certum censum vel hospitiū annuū in ecclesia aliqua pro recognitione
beneficioꝛuꝫ suoꝝ an tale hospitiū sit debitū ꝛ reddi debeat.Jnn.dicit
ꝙ sic.alleg.xviij.q.vj.eleutherius .qđ placet.ad qđ allego.qđ leg.ꝛ not.
in.c.cū dilecti.de don.ꝛ.c.verū.de fo.cōpe.Jtē puto in patrono ecclesie
nam a principio pōtest sibi reseruare aliqđ ius dūmō autoritas seu cō-
sensus epī accedat aliter non.de quo dic vt leg.ꝛ not.in.c.preterea.de iu
re patro.ꝛ in.c.cum bertholdus.de re iudi.idem quod Jnnoc.sequitur
5 hic Jo.an.ꝛ dicit hoc patere in.c.quāto.de cēsi.¶ †Uenio nūc ad alia
hic notāter tacta per Jnno.pone ꝙ aliqs habet ius hospitādi in ali-
qua ecclesia:ꝛ est in quasi possessione huius iuris:nūc aūt veniēs de no
uo nō admittitur.quero nūquid possit sua autoritate domum intrare
etiā violēter:ꝛ necessaria sibi in domo recipere iuxta debitum suū.ꝛ for
mat Jnno.in hac materia fere.vj.q.Nam secūdo incidēter tāgit in pre-
lato habente iurisditionem in ecclesia seu in alio loco:ꝛ veniēs non ad-
mittitur an liceat rumpere ostia contra violentum:ꝛ illum expellere ter
tio querit quid in canonico:an ei liceat rumpere ostia dom⁹ ecclesie et
expellere violentum.Quarto querit de abbate.nunqd ei liceat rumpere
domus capelle sibi subiecte quo ad temporalia. Quinto quid si aliqs
opponit se abbati canonico vel alio clerico venienti ad vtendū iure suo
qđ habet in aliqua ecclesia:nunquid possit illū per violentiā distingue
re seu comprimere ꝛ expellere.Sexto an predicta habeant locū in reb⁹
prophanis seu seculariū priuatoꝝ:vt si quis diceret se habere seruitu-
tem in fundo alterius:ꝛ sic esse in possessione ipsi⁹:ꝛ alius facit murum
seu sepem quo impediatur illa seruitute vti.an possit murum rūpere seu
sepem frangere.Sol.multi vt refert Jnnoc.fuerūt in opi.qđ in ṗdictis
liceat violentiā inferre etiā rumpēdo ostiū domus:mouebanṫ isti quia
vnicuiqꝫ vim vi repellere licitū est:ꝛ ius suū defendere.vt in.l.j.C.vn̄ vi.
ꝛ.š.de rest.spo.olim.j.ꝛ qđ possit domū frāgere.facit.ff.qđ vi aut clam.
l.fi.§.ad ianua.ꝛ.ff.ad le.aql.l.quēadmodum.§.j.ꝛ.ij.Sed ipse Jnnoc.
aliter sentit:dicit em̄ quo ad primā.q.ꝙ nulli laico vel clerico lꝫ violen-
ter rūpere domos ecclesie rōne alicuius iuris sibi debiti:cū bona.eccle-
siarū eadē immunitate gaudeant qua ꝛ ecclesie debēt gaudere:vt ℏ.et
x.q.j.nouerint.ꝛ cū ecclesie ꝛ bona ipsarū sint sancta sanctoꝝ ꝛ dn̄o cō
secrata:qcūqꝫ in eis violentiam facit sacrilegiū cōmittit.xij.q.ij.nulli li
ceat.ꝛ.c.qcūqꝫ.cū seq.ꝛ in.c.cū quest⁹ ꝛ qđ ibi no.de fo.cōp.qđ dicit pro-
cedere nō solū si ecclesia teneaṫ ad hospitiū actione personali.sed etiā si
res ecclesie essent ad hoc obligate.vn̄ fm eū inferēs violentiā incideret
in penā cōstitutionis si qs in tantā.C.vn̄.vi.vel saltē nō euaderet penā
l.extat.ff.ꝙ met.cau.vbi creditores priuanṫ debito q volunt sibi ꝓpria
autoritate ius dicere in bonis debitoꝝ debēt em̄ istis debitis actioni-
bus agere ꝛ nō violentiā inferre.Ad fm vero fateṫ Jnn.ꝙ prelat⁹ ha
bens iurisditionē vel dn̄ium loci possit violēter intrare ꝛ rumpere ostia
domus ꝛ expellere violentū.ꝛ sic deberet intelligi dictū.c.olim. Jdē pu
tat dicendū si iurisditionē nō haberet:hꝫ tn̄ ius in ecclesia quasi prela
tus ꝛ possessionē eiusdē:qꝛ hoc casu dꝛ talis defendere ius suū qđ hꝫ.vt
in.c.dilecto.de sen.excō.li.vj.¶ Et vide in hoc qd in ṗlato volēte visita
re cui claudunṫ ostia ecclesie.ponit Jnn.in.c.venerabili.de cēsi.secus di
cit hic Jnn.in.iij.qs.j.in canonico.non em̄ lꝫ rūpere ostia domus et ex-
pellere violentū alleg.c.cū q.ij.de preb.lib.vj.moueṫ qꝛ lꝫ iste sit canoni-
cus ecc̄lie.nō tn̄ hꝫ possessionē ipsius vel domoꝝ:vn̄ nō lꝫ sibi ius dice-
re.ar.C.vn̄ vi.l.si quis in tātā.ꝛ.C.de his q ad eccl.cōfu.denūtiam⁹.et
C.de iudeis.l.vlti.in fi.nisi forsitā fm eū canonico pro habitatione sua
esset domus aliqua deputata.nā si in tali domo intraret aliquis violē-
ter liceret canonico vim vi repellere ꝛ possessionē suam defendere:vt in
iurib⁹ preal.talis em̄ nō facit iniuriā ecclesie si hac de causa irruat.naꝫ
irruēdo in camerā deputatā sibi potius ecclesiam in suo iure conseruat
ꝛ vtiṫ iure suo ꝙ dicaṫ vim inferre.ad hoc.c.cū ecc̄lia vulterana.de ele.

¶ Jdē qđ.š.in canonico dicit ī abbate respectu
capelle sibi subiecte q̊ ad tꝑalia vt non possit do-
mū vel ostiū rūpere ꝛ violentū expellere:qꝛ ea nō
possidet lꝫ sit ei subiecta quo ad tꝑalia.alle.in ar.
ff.ad.l.aql.l.sꝫ ꝛ cuicūqꝫ.ꝛ.l.quēadmodū.§.j.ꝛ.ij.
¶ Jdē dicit in rebus ꝓphanis seu ṗuatoꝝ qđ lꝫ
qs habeat seruitutē in fundo alteri⁹ ꝛ impediaṫ
illa vti nō tn̄ lꝫ irruere ꝛ rūpere murū nouiter edi-
ficatū ad impediendū eū.Nec obst.fm eū.l.ij.ff.de
vsufru.vbi dꝛ ꝙ ꝑ vsufructu induciṫ legatari⁹ in
possessionē fundi in q̊ relictus est vsufruct⁹ vn̄ vr̄
qđ sicut dn̄s ꝓprietatis pōt rūpere murū si in so-
lo suo proprio fieret de nouo sic ꝛ hoc dꝫ licere vsu
fructuario ꝛ alijs q sunt in possessione aliquoꝝ iu
riū.Ad hoc em̄ rn̄deṫ fm Jnnocē.qđ aliud est in
dn̄o aliud in vsufructuario.rō diuersitatis est qꝛ
edificiū cedit solo:iō lꝫ dn̄o ipm diruere.qꝛ nō di-
ruit alienū sꝫ suū.vt ptꝫ insti.de re.di.§.cum in so
lo suo.vsufructuario aūt iō ℏ nō lꝫ facere:qꝛ non
est dn̄s soli.ff.đ vsufr.si cui⁹ rei.§.vsufructuarius.
ꝛ seq.fateṫ tn̄ Jnno.ꝙ vsufructuari⁹ ꝛ alij hn̄tes
ius in re pn̄t agere vt murus remoueatur.ff.si ser.
vēd.si eo loco.ꝛ.l.egi. secus dicit Jnn.circa perso
nā impedientē aliquē vti iure suo qđ hꝫ in aliqua
re.nam talē lꝫ distringere ꝛ ēt expellere vt sic desi-
stat ab impedimēto lꝫ nō deberet ostiū dom⁹ vel
murū frāgere.diuersitatis rō fm eū est:qꝛ eijcien-
do ꝑsonā mihi ꝯdicentē vtor possessione mea:et
vim vi repellere lꝫ:vt in iuribus ṗall.vbi vero in-
tro violēter possessionē rūpēdo sepē vel ostium il-
lius tunc mihi ius dico ꝙ nō lꝫ:vt ī.d.l.si qs ī tā-
taꝫ.ꝛ.l.extat.ṗal.ꝛ in.c.placuit.xvj.q.vj.nisi in ca
sibus qui no.C.qn̄ liceat vni.sine iu.se vendi.l.j.et a
ij.cū suis ꝯcor.ꝛ hec sunt dicta Jnno.singul'r no-
tāda:q̄ ꝓpter ipsoꝝ effectū maxime volui seriose
recitare.Ex qb⁹ dictis potes ī summa capere cō-
a clusionē ꝙ hn̄s iurisditionē[a] in loco:vel ius prela
ture cū possessione sua dn̄ium loci ꝛ possessionem:
vel possessionē legitimā tm̄:licite ṗt ad remouen-
dum obstaculū sibi paratū irruere tā in ꝑsonā im
pediētē ꝙ in ostium ꝛ muros loci illa rūpendo vt
valeat vti iure suo.secus aūt si solūmodo hꝫ ius
in loco seu sit in possessione alicui⁹ iuris in illo lo-
co:nō tn̄ possidet totū locū simpl'r iste em̄ non po-
test frāgere ostiū seu murū seu sepē:sed bn̄ potest
distringere personā eum impedientē ꝛ vim vi re-
pellere.ꝛ hoꝝ dictoꝝ recitatione fuerunt cōtenti
Host.ꝛ Jo.and.ꝛ sic videnṫ illa approbare.sꝫ.d.
Pe.de anch.doctor egregius longissimo tꝑe bo-
nonie legens insurgit ꝯ hec dicta Jnno.dicēs qđ
illi q tenebāt ꝯriū vt in principio dixi:nō immeri-
to mouebanṫ.nā pro eis qđ liceat ostiū ꝛ murum
rūpere habētib⁹ ius in re:ꝛ ꝯ Jn.faciūt oīa iura
per que his habētib⁹ aliqđ ius in re aliena est ꝓ-
uisum vt si expellanṫ inde possint restitui ad pos-
sessionē vt ptꝫ in.c.cū ecclesia sutrina.de cā pos.et
6 ꝓprie.ꝛ.c.querelā.de elec.†ꝛ in vsufructuario qui
etiā in re aliena hꝫ ius vtēdi ꝛ fruēdi est expressuꝫ
in iure vt possit si expellaṫ possessorio recuperan-
de agere:vt in.l.iij.C.vn̄ vi.l.interdictū.ff.de vi.et
vi ar.imo quod plus est gl.dicit ibi idem in vsua-
rio.Natura aūt istius interdicti est vt incontinen
ti possit propria autoritate recuperare.vt in.l.iij.
§.cum igitur.ff.eodē.ꝛ in.d.l.interdictum.ꝛ.d.c.
olim.ꝛ.l.aqlius regulus.ff.de do.vbi bon.text.de
expulso de habitatione ad quam iudicio possesso
rio restituiṫ. Jtē ꝓ istis cōpetit interdictum vti
pos.propter q̄si possessionē quā hꝫ ille cui cōpetit.
alle.de iudi.c.examinata.melius pōt allegari.c.li
cet.de proba.si em̄ pro recuperanda.ꝛ pro recipiē
da re sunt ꝓdita in casib⁹ nostris interdicta pos-
sessoria:quare nō cōpetet beneficium propulsan-
di iniuriā illatā per appositionem obstaculi sepis
vel clausure non apparet:presertim cum ipsemet
Jnn.fateṫ ꝙ licitū sit ꝓpulsare aduersus personā
vt iure nostro ꝓhibentē:ergo fortius licitū debet
esse irruere in ostiū ꝛ alia obstacula inanimata cū
sit maius periculū in ꝑsonis ꝙ in reb⁹.ar.eoꝝum
que no.Barto.in.l.iij.C.de pig.ꝛ.l.iuste possidet.
ff.de acquir.poss.non obst.fm eum.d.l.extat.vbi

ꝛ que solēnitates
requirunṫ in aliena
tionibus rerū ec-
clesiarū. vide que
habenṫ i.c.sine ex
ceptione.xij.q.ij.ꝛ
in auṫ.ℏ ius por-
rectū.C.de sa.san.
ec.canonizata.in
c.nulli.đ reb.eccl.
non alie.ꝛ hodie
non videnṫ posse
alienar.absqꝫ so-
lēnitate extraua-
gā.pau.ij.in rub.
de re.ecc.non alie.
vbi etiam locatio
vltra triēniū non
permittitur.

Sebasti. Sapia.
¶ Habens iuris-
ditionē.Quando
qs possit propria
autoritate deten-
tatorem expellere
vide Bart.in.l.j.
§.necessario.ff.si
muli.ven.nomi.
pau.de ca.ꝛ alex.
late in.l.j.§.nun-
tiatio.ff.de oper.
no.nuntiatio.

~ Sebasti. Sapia.

a ¶ Justo metu. Facit tex.in.l.cuz creditor.cum ibi no.per Bar.ff.de fur.⁊ mlta addu/xi i rep.l.credito/res.C.de pig.vbi late examiaui an intrans rē suā aīo iuris sui ꝯseruādi cadat i penā.d.l. si qs ī tantā.C.vñ vi.⁊.l. extat.ff.qd metus causa.

b ¶ Itē ad p̄dicta faciūt no.ꝑ doct. maxime do.Ale. Imo.⁊ do.Frāc. de are.in.l.clā.in §.fi.in illo art.an possidēs ciuiliter possit propria au/toritate recupera/re suā naturalē oc/cupatā clā ab alio ⁊ ꝑ eūdē.d.Frāc. de are.in ꝯsil.xxj. incip.si diligenter ⁊ mature cōsidere/tur instr̄m ⁊c.ipe. ⁊ vlti.dubio.

c ¶ Ego addo qd ciuis deserēs ciui/tatē periclitantez ꝑdit priuilegiū ci/uitatis: et desinit esse ciuis ita sing. no.Bal.in.l.ij.C. de īfan.expo.vbi est tex.qd si pater haberet filiū ⁊ po/neret i hospitali: ꝑderet ius qd hz in ipo.facit tex.in l.j.§.ꝯgñalr.ff.de vēt.in po.mi.vbi est tex.de eo.qd di/cit Tulli⁹.in.j.of/ficioꝝ:ortus nr̄i ꝑ/tim patria vendi/cat ꝑtim parētes partim amici.

Zacharias.

d ¶ Poterit occi/di a filio Dy.tñ i l.possideri.in.ij.in/terp̄tatione.⁊ Cel/sus ibi in apo.ad ipm.ff.de acquir. pos.videtˀ cōtra/riū tenere ⁊ Fel.in c.q̄ i ecclesiaꝝ col. ij.ver.ꝑ istā cōclu/sionē.s̄.de consti. Anto.Francis.

¶ An ciuis dese/rēs ciuitatē peri/clitantē ꝑdat ciui/litatē ⁊ qd de pa/tria ꝑtāte an ⁊ q/bus modis p̄da/tur dicas quod ci/uis nō succurrēs ciuitati qñ pōt ꝑ/dit ciuilitatē ⁊ oia priuilegia ciuita/tis vt voluit bal. Inn.in.l.vnusqs q.d infan.expo.⁊

creditori habenti actionē ꝑsonalē seu hypotheca/riā: nō lz ꝓpria autoritate capere possessionem q2 hypothecaria lz sit realis: tñ est necessaria ꝑsona/li actioni: ⁊ sine cā non subsistit. adducit.l.si tibi. §.de pig.ff.de pac.⁊ qd ibi no.sed nos loqmur in iure mere reali in re constituta: vt in habitatione vsufructu: itinere: ⁊ similib⁹ q̄ iura dr possidere ıs q̄ ea hz i.d.c.examinata.⁊.c.q̄relā.sz nō hypothe/cariā.quare cōcludit ipe q̄ nō eēt malū dicere qd si ille q̄ hz ius hospitādi a domib⁹ alicui⁹ vl̄ vsum fructū: si reperit domū clausam vel sepē factā vel aliud qd impedit vsum rei possit illud remouere propria autoritate ꝓtestando q̄ per talē remotio/nē obstaculi vl̄ ingressuz nō intēdit p̄iudicare dño soli: vt not.in simili in.l.si qs in tātā.C.vñ vi.in.ij. q.principali.hāc eādē ꝯclusionē videtˀ tenuisse.d. Anto.hic ⁊ vidi in quibusdā suis recollectis: lz in lec.q̄ cōiter est in vsu videatˀ transire simpl'r recitā/do Inn.sz nō ē curādū: q2 illā lec.nō ꝑfecte expe/diuit: sed post mortē suā exēplata a quodā ex va/rijs scripturis reptis post mortē suā et impugna/bat ipe i dictis reportationib⁹ vtrāq3 rōnē Inn. Mouebatˀ primo q2 hñs ius habitationis dr ha/bere naturalē possessionem rei.⁊ ius in re sicut ha/bet vsurarius.naturalr.ff.de acq.pos.ff.si vsufru. petatˀ.l.vtifrui.§.j.cū si.Itē impugnat aliā rōnez Inn.quatenus fundat se sup sacrilegio.dicit em̄ hāc rōnē nō esse bonā q2 nō reperitˀ ecclesie vl̄ ius domib⁹ hoc p̄uilegiū cōcessum.vñ stat regula qd cuiq3 est licitū defendere possessionē suā vel incon/tinēti recuperare cum moderamine inculpate tu/tele.d.c.olim.de rest.spo.⁊.c.significasti.de homi. mihi aūt plus plz hic opin.istorū modernorū quā Inn.⁊ aliorū recitātiū.⁊ vltra p̄dicta alle.in arg. tex.no.in.l.si qs fumo.ff.ad le.aql.vbi dr q̄ iusto metu[a] instātis ignis possum ītercidere ⁊ dirimere murum vicini mei verisimiliter timetur ne ad me ignis perueniat.si ergo cā iuris mei ꝯseruādi pos/sum diruere domū vicini mei vt cohibeam ignez: ergo fortius mihi dz esse licitū remouere obstacu/lū seriose: ⁊ malo aīo ad impediendū ius meū mi/hi p̄paratū.Preterea ⁊ scdo ex quo p̄supponim⁹ istū esse in possessione iuris illius: quare non est li/citū oia facere ꝑ q̄ possit i sua possessione cōserua/ri: cui em̄ permittitˀ principale ꝑmittitˀ etiaz p̄pa/ratoriū ad illud.vt.l.ad rē mobilē.⁊.l.ad legatum ff.de ꝓcu.⁊.c.prudētiā.⁊.c.preterea.de of.dele.vi/dem⁹ em̄ i simili q̄ rōne iuris qd habeo in re pos/sum vēdicare totā rē qñ non possum meo iure vti nisi relaxetˀ tota res: vt legi.⁊ no.in.c.examinata de iud.vbi dixi.⁊ facit qd legitˀ ⁊ no.in.l.q̄ taber/nas.ff.de ꝯhen.emp. Tertio facit optime q̄ in si/mili legitˀ ⁊ no.in.c.pisanis.de rest.spo.vbi agitur possessorio ꝓ libertate possidēdi ⁊ cōpellitˀ tertius relaxare rē q̄ nō est agētis.sed fit relaxatio vt libe/re agēs possit rē suā possidere ecce ergo tex. valde no.q̄ lz agere possessorio pro re nō nr̄a vt iuribus nr̄is sicut prius libere vtamur sicut ergo lz inten/tare interdictū ad conseruationē possessionis: ita pōt resisti ⁊ irrui ꝯ oia obstacula nobis facta: vt in.d.c.olim.Quarto facit qd no.bar.in.l.j.§.h̄ in/terdicto.ff.de itine.actuq3 priu.vbi dicit q̄ etiā in quasi pessionibus iuris hz locum id qd dr vim vi repellere lz.vñ ꝯcludit q̄ si vniuersitas vel capl'm coadunatū eēt ad faciēdū aliqd: ⁊ ibi esset aliquis q̄ nō esset de corpore capl'i vel vniuersitatis ⁊ vel/let oīno interesse: pōt licite ꝑ vniuersitatē expelli: q2 turbat vniuersitatē vel capl'm in quasi posses/sione iuris.Quinto ⁊ vlti.facit hec cōsideratio.q̄/libet violētia corporalis est maior q̄libet reali. l.in seruorū.⁊ q̄ ibi no.ff.de penis.Si ergo ꝓ con/seruatione iuris nr̄i licitū est irruere in ꝑsonam: vt ipsemet Inno.voluit ⁊ ꝓbatˀ ī.c.dilecto.de sentē. excōi.lib.vj.ergo forti⁹ dz esse licitū irruere in loca maiata nobis in obstaculuz p̄parata.Et ad.l.ex/tat.ff.q̄ me.cau.rñdeo magis specifice ⁊ clare.di/co em̄ q̄ ꝓcedit qñ qs nō hz possessionē rei lz ha/beat actionē hypothecariā vl̄ aliā ad illā ꝯsequē/dā.⁊ hoc etiā q̄si loqtur.c.eū qui.de p̄bē.li.vj.et.l. si qs i tantā.prealle.ille em̄ nō dz ꝓpria autorita/te violentiam inferre: q2 videretˀ sibi ius dicere.ꝯ l.nullus.C.de iudeis.sz nos loqmur in eo q̄ est in possessione[b] alicuius iuris in re aliena q̄ remouen/do obstaculū nō vult conseq aliqd ꝓpria autori/tate: sed solū ius suū ⁊ possessionē antiquā vel per/ditā incōtinēti recuꝑare qd lz: vt in iurib⁹ p̄alleg.

1 ☞ Ciues non excusantur a custodia murorum ciuitatis tempore quo necessitas maxima vrgeat.

2 Filius potius tenetur patrie q̄ patri: adeo q̄ lici/te occidit patrem bannitum.

3 Clerici an ⁊ quo casu possint cōpelli ad custodiaz ciuitatis eorum tempore guerre.6.

4 Clerici tenentˀ ad tallias collectas ⁊ angarias tē/pore alicui⁹ magne guerre.8.12.vbi non vz ꝯsue/tudo vt clerici teneantˀ ad predicta: qui etiam cō/stitutione imperiali non tenentur ad eas.14.

5 Clerici nō tenentˀ ad manualem pugnam aliquo modo etiam pro recuperatione terre sancte.

7 Clerici non efficiuntur irregulares si necessitate vrgente pugnant vna cum alijs: dū tamē actuali/ter ipsi non occidant: licet vulnerent.

9 Immunitas concessa vni ꝑ superiorē: an oꝑabi/tur vt totum onus immineat reliquis.17.18.20.

10 Collecte: tributa: ⁊ exactiones: regulariter de no/uo imponi non debent: maxime locis pijs: et asse/rēti q̄ possint exigi incūbit onus probādi.11.pos/sunt tñ imponi per solum imperatorem.13.

11 Collecte ⁊ tributa possunt imponi a dñis tꝑali/bus citra imperatorem suis subditis.16.

21 Immunitas cōcessa non valet nisi concedatˀ mo/tu proprio vel nisi in priuilegio ponatur nō stan/te tali lege.

Immunitas quo casu potest concedi per ciuita/tem vel decuriones ciuitatis.

22 Collecta an ⁊ quo casu potest imponi per ipsam ciuitatem.

23 Immunitas in genere concessa non facta specia/li mētione a quibus muneribus neminē excusat. maxime ab oneribus ordinarijs.

24 Immunitas cōcessa aliquib⁹ veniētib⁹ de nouo ad habitandū in aliquam ciuitatē.nō potest am/plius reuocari q2 transiuit in speciem cōtractus.

25 Priuilegio an censeatur quis renuntiare: venien/do contra ipsum.

Immunitas ꝯcessa alicui: an ꝑ ipm censeatˀ reuo/cata si fecit actū ꝯtrariū immunitati: puta soluendo.

PERUENIT. Hoc.c. multos hz intellect⁹ ideo per multos nō summatˀ.sz fz q̄ itelligo.h.d. ¶ †Tēpore magne necessitatis non dz aliquis excusari a murorum seu ciuitatis custo/dia.h.d.Primo ponit dictū. Scdo rationē ipsi⁹ ibi: quatenus.¶ Casus literalis. Satuit in capi. isto q̄ cū necessitas imminet nullus a custodia ci/uitatis seu murorum vigilijs debeat excusari: sed oēs ad hoc gñaliter teneantˀ vt oib⁹ vigilātibus ciuitas meli⁹ valeat custodiri.Ber.¶ †No.j.vi/gilādū esse ꝓ ciuitatis custodia.tenetˀ em̄ quis de/fendere patriā suā.ad qd vide bo.tex.in.c.oi timo/re.⁊.c.si nulla necessitas vrget.xxiij.q̄.viij.adeo quod ꝓpter ipsi⁹ defensionē excusatur pater occi/dēs filiū fm Hoff.alleg.bo.tex.in.l.minime.ff.de relig.⁊ sum.fune.quod est no.⁊ idē tz Ho.in sum. eo.tit.§.a quib⁹.ver.materia.Tu vo adde[c] nota/bile dictum.Bart.in.d.l.minime.q̄ per illū tex.di/cit q̄ exbānitus qui pōt impune offendi vl̄ occidi fm formam statuti poterit occidi a filio[d] vel a pa/tre.⁊ vide qd ipse not.in.l.amissione.ff.de cap.di. ¶ †Oppo.contra tex.de.c.reprehēsibile.xxiij.q̄. viij.vbi tex.videtur velle quod clerici nō teneantˀ ad custodiam ciuitatis etiā cōtra piratas maris q2 cum sint milites christi debent christo in diui/nis seruire.milites vero seculi debent huiusmodi vacare.ad idem.c.nō minus.j.eodem vbi genera/liter videntur clerici ⁊ persone ecclesiastice excu/sari a grauaminibus publicis.Sol.propter con/trarium.c.istius legitur diuersis modis quidam enim vt Jo.andre. ⁊ Hostien.ponunt duos in/tellectus. Primus vt hec decreta.habeat locum in ciuitatibus que sunt de temporali dominio ecclesie

in.l.ij.in fin.C.de cap.⁊ Alexā.in.l. veluti.ff.de iust.⁊ iur.⁊ de patri.po. qb⁹ mo.sol.⁊ qb. mo.fini.vide inst. q.mo.ius pa.pa. sol.ꝑ totū ⁊ ꝑ spe. in ti.d tu.in.§.iij. in ver.sed q̄ritˀ.et late Jo.bertha.d sir.in suo reper.in verb.pa.po.fini. cū trib⁹ sequen.⁊ an patria ꝑtās se/mel amissa ex cā cessante cā reinte/gretˀ.vide Spe.in ti.p̄alle.⁊ in ti.de sta.mo.in ver.xij. vbi loquitˀ de p̄re monacho si exeat de monasterio de licētia pape an re/cuperet p̄riaz po/testatē ⁊ cōcludit q̄ sic ⁊ ibi etiā di/cit spe.in.§.ij.i ꝟ. xij. qd quēadmo/dū fili⁹ est i ꝑtāte p̄ris ita ciuis est in ꝑtāte ciuitatis de q̄ vide ꝑ alex. in.l.ita stipulat⁹. in.§.chrysogon⁹. ff.de ver.obli.vbi post Jo.d Imo. ponit an ꝑ stipu/lationē ciuis acq/rat ciuitati sicut pater filio.sicut fi/li⁹ patri: ⁊ seruus dño ⁊ cōcludit q̄ sic nisi stipulanti stipuletˀ sibi de q̄ etiaz ibi habetˀ ꝑ Bar.⁊ ꝑ raphae/lez q̄ videtˀ tenere cōtra Bar.⁊ ha/betˀ ꝑ Dy.et Cy. q̄ tenēt ꝯtra bar.

~ Sebasti. Sapia.

d ¶ A filio. Uide Feli. in.c. q̄ in ec/clesiarū.co.ij.ver. secūdus casus.s̄. de constit.

ecclesie:sicut est hec ciuitas terracēsis cui⁹ epo scribit.hec lect.non mul-
tum mihi plz:q2 tex.loquit indistincte.⁊ rō videtur cōis ad omne oppi-
dum nec de facili dicendū ꝙ decretales aut locales:per id qꝺ scribit.s.
in proe.⁊.c.j.de cōsti.Scꝺs intellectus est qꝺ ponit spāle cum ciuitas in
uaditur a saracenis ⁊ sic ab infidelib⁹ hec enim ciuitas terracēsis est iu
xta mare.⁊ sepius inuadebat a saracenis.vñ propter cōe ⁊ improuisuz
periculū noluit papa aliquē a custodia excusare.⁊ hunc intellectū attri-
buit.Jo.an.Inn.⁊ Host.pro quo allegat.xxiij.q.viij.igit.⁊.c.sepe.⁊.c.
seq.sed cer te iudicio meo ex fi.glo.ipsius Inno.posset colligi tertius in-
tellectus magis gñalis:vt istꝺ.c.habeat locum vbicūqꝫ timor est cōis:
subditus ⁊ improuisus.⁊ hūc intellectū sequit hic.d.Card.Sed.d.An
to.transit simpliciter cū duob⁹ primis intellectib⁹ doc. Sed aduerte:q2
iste tex.nō loquit aperte de clericis.vñ qdā sentiūt hoc.c.ꝓcedere in ho-
minibus eccl'ie:vt in mācipijs rusticis ⁊ similib⁹ q regulariter nō debēt
angariari.xij.q.ij.ecclesiarū seruos.⁊ in.l.j.⁊ ibi ꝑ Bar.C.de epis.⁊ cle.
⁊ profecto ita vr intelligere Inno.⁊ glo.vr in.j.⁊.ij.glo.⁊ clarius Host.
in sum.eo.tit.§.a quibus. ver.materie.vbi dicit ꝙ instāte necessitate ho
mines ecclesie non debent excusari a custodia ciuitatis vt hic:clerici au
tem non debent in hoc grauari nisi magna esset necessitas:quo casu
possent per epm nō per iudicē secularē distringi.de cōstit.ecclesia sancte
marie.⁊ no.singulariter hoc dictū hos.q2 nō solet ꝑ aliquos doc.ad hoc
allegari.⁊ pondera ꝙ nō restringit se ad terras eccl'ie nec ad inuasiones
infideliū ⁊ plz mihi intellectus iste.⁊ dico ꝙ originaliter fuit Innoc.in
c.nō minus.vbi clarius locutus fuit.sentit etiā ibi alium intellectum vt
procedat causa pietatis.ar.l.ad instructionem.C.de sa.sanc.eccle.et qꝺ
iste tex.ponat casum specialem voluit Goffr.in prealleg.c.non minus.
⁊ plus puto ꝙ directe potest iste tex.intelligi generaliter tam in clericis
ꝙ in alijs hoibus ecclesie.⁊ magis proprie iudicio meo intelligitur in
clericis ꝙ in alijs hoibus ecclesie per text.ibi:per nostre vel ecclesie sue
nomē ⁊c.nā ecclesia nō dr esse hominū ipsius:imo homines sunt ecclesie.
xij.q.ij.ecclesiarū seruos.⁊.l.j.C.de epis.⁊ cle.sz ecclesia ꝓprie dr ipsi⁹ re
ctoris rōne iurisditiōis quā hz in ipsa:vt ꝓbatur in.c.si tibi absenti.de
preben.lib.vj.vnde prelatus vel rector pōt dicere ecclesiaz suā eē vt ibi.
sensus ergo litere est ꝙ siue sint clerici ecclesie cathedralis:cui⁹ epo scri-
bit:siue habeant alias ecclesias seu sint ibi bñficiati.⁊ forti⁹ si sint eccle
sia ⁊ nō clerici:nō debent tēpore necessitatis pretextu ecclesie a ciuitatis
custodia excusari ⁊ pro hoc intellectu adduco de iure ciuili tex.notabilē
in.l:nullus penit⁹.C.de cursu publico li.xij.vbi dr ꝙ tēpore expeditiōis
nullus cuiuscūqꝫ ordinis vel dignitatis vel sacrosancta ecclesia vel do-
mus regia excusationē angariarū seu perāgariarum habeat.† ⁊ not.
illum tex.singulariter per quē no.ibi dicit Bar.ꝙ tpe quo veniunt iste
societates pessime ad disrobandū comitatū possunt clerici cogi ad col-
lectas talias ⁊ exactiones ⁊ angarias.In cōtrariū facit tamē tex.in.c.
non minus.j.e.† Unde ꝑ cōcordātia oīm dic sic:ꝙ aut querit an clerici
debeant ire ad bellicandū ita ꝙ volūt alios impugnare:⁊ dicēdum est
ꝙ non etiā si ageret pro recuperatione terre sancte:q2 clericatus reddit
eos inhabiles ad pugnandū etiā cōtra saracenos:vt ꝓbat in.c.ex mul
ta.§.fi.de voto.¶ † Aut querit nunqd teneātur custodire ciuitatē seu
oppidum vbi morant:⁊ tunc si maxima necessitas nō subest excusant
q2 nō debene auocari ab officijs diuinis.vt.d.c.reprehensibile.vbi tex.
no.facit.c.cyprianus.xxj.q.iij.⁊.l.j.C.de epis.⁊ cle.⁊.l.placet.C.de sacro
san.eccl.Aut imminet magna necessitas:a ita sine eis non potest cōmo
de ciuitas ab oppressione ⁊ inuasione custodiri.⁊ tunc eos puto teneri:
vt hic.⁊ ar.in.d.l.nullus.que debet intelligi ꝓpter necessitatem instan-
tem ne alijs iuribus cōtradicat.Et facit q2 quilibet tenet patriam suā
defendere presertim cum ipsius defensiōe protegātur orphani:vidue et
miserabiles persone:pro quib⁹ epi ⁊ alij clerici debēt summopere labo-
rare.lxxxvij.di.c.j.facit.c.j.⁊ fi.de post.quilibet enī tenet ꝓpulsare iniu-
riā inferendā ꝓximo.de sentē.excō.dilecto.lib.vj.xxiij.q.iij.per totū.for-
tius ergo dz ꝓpulsare iniuriā inferendam toti ciuitati.† Ad idem alle-
go tex.singu.in.c.pe.de homi.vbi ꝓbatur ꝙ tempore inuasiōis ciuita-
tis possunt clerici vna cū laicis etiam arma mouere ⁊ pugnare:nec effi-
ciunt irregulares ex occasione aliorū nisi ipsi proprijs manibus occide
rint quātūcūqꝫ vulnerauerint.de quo dicendū vt ibi plene not. et vide
quod gñal'r dixi.in.c.clerici.de vi.⁊ ho.cle.† Aut queritur vtrū ecclesie
vel ꝑsone ecclesiastice tenent tēpore necessitatis ad collectas ⁊ cōtribu-
tiones.⁊ dic vt plene dicā i.d.c.nō minus. ⁊ per hec habes clare intelle-
ctum hui⁹.c.⁊ multorū iuriū ⁊ maxime ad.ca.ecclesiarū seruos.alle.in
glo.iij.pro ꝯtrario.¶ † Nunc extra materiā intrinsecā.c.ponā vnaz.q.
notabilē quā posuit Joā.an.q lz vnā questionē principal'r formauerit:
multa tñ dicta not.digna incidēter tetigit que.j.in multis reformabo
aut hic aut remittēdo.Format enī questionē sub his terminis.pone ꝙ
preses prouincie vel dux:vel marchio:comes cōitas:vel alius dñs pro
uincie tēporalis alicui habitatori ciuitatis castri vl' alteri⁹ loci sibi sub-
iecti hanc immunitatē vel libertatē dederit ne in aliqua talia vel colle-
cta vel exactione aliqua a quocūqꝫ vel a quacūqꝫ cā imponenda hoib⁹
eiusdē loci aliqd dare vl' cōtribuere teneat:querit in effectu an tale pri
uilegiū isti ꝓsit saltē in preiudiciū vniuersitatis:vt sic totū onus immi-
neat reliquis de vniuersitate.ac vero presupposita validitate priuilegij
solū valeat in preiudiciū priuilegiantis:vt sic reliq tñ min⁹ teneant sol
uere ꝙtum ad illud ꝙ iste priuilegiatus soluisset
si nō emanasset ꝑuilegiū.Et q2 Jo.an.multa al-
legat ⁊ aliquātulū cōfuse instabo capiendo dicta
10 sua ꝑ cōclusiōes.¶ † Pria conclusio sit ista.oēs
tallie ⁊ exactiones gñaliter sunt dānate per noua
iura ⁊ maxie ꝙtū ad ecclesias,vt in.l.federici hac
edictali.§.illicitas.et dic ꝙ illa lex est in libr.feu.
sub.rub.de pace iur.fir.col.x.⁊ illius.§.vba forma
lia sunt h.Illicitas ēt exactiōes ⁊ maxie ab eccle
sijs quarū abusus lōgo tpe inoleuit ꝑ ciuitates et
castra oimode dānam⁹ ⁊ ꝓhibem⁹:⁊ si facte fue-
rint i duplū reddant.ad idē facit alia lex q icipit
ad decus ⁊ decorē:sup ru.de statutis ⁊ cōsuetudi
ni.ꝫ liber.ec.editis.col.ea.§.item nulla cōitas.cu-
ius verba sunt hec.¶ Itē nulla cōitas ptās vl' ꝑ
sona publica vel priuata collectas siue exactiōes
angarias ecclesijs vel alijs pijs locis vl' eccl'iasti-
cis ꝑsonis imponāt : aut inuadere eccl'iastica bo-
na presumāt : qꝺ si fecerint ⁊ reqsiti ab iperio vel
eccl'ia emēdare contēpserint in duplū refundant:
nihilominus bāno iperiali subiaceāt:qꝺ nullate-
nus absqꝫ satisfactione debita remittat. Ad idē
vide qꝺ habet in aut.de eccle.titu.§.ad hoc sanci
mus.⁊ aut.vt.nulli iudi.liceat.§.nulli.vero.colū.
ix.¶ No.hāc ꝯclusionē ⁊ intellige eā regul'r.naz
in multis casib⁹ ꝑmittunt collecte ⁊ exactiones.
vt.j.patebit.⁊ no.bñ penam collectātiū ecclesias
⁊ ꝑsonas eccl'iasticas de iure ciuili.de iure vo ca-
nonico vide qꝺ no.j.eo.nō minus.⁊ in cle.pñti de
censi.⁊ qꝺ ten⁹ dixit tex.pal.ꝙ dz collecta bāno im-
periali subiacere:dic bānū esse diffidationē quan-
dam.⁊ est initiū belli.de quo vide qꝺ not.Bal.in
aut:itē nulla cōitas.C.de sa.san.ec.qñqꝫ ēt sumit
bānū ꝓ pena pecuniaria.de q vide text.cū gl.in.c.
11 statuimus.xxvj.q.j.¶ † Scꝺa ꝯclusio quicūqꝫ di
cit collectas seu exactiones esse licitas hoc ꝓbare
tenet vel ꝑ leges vel ꝑ senatusconsultū vel ꝑ cōsti
tutionē ꝑncipis.C.de vaca.mu.pu.l.vnica.li.x.vl'
ꝑ concessionē a ꝑncipe ex cā special'r ipetrata.C.
de supindi.l.vnica.li.x.⁊ vide qꝺ no.Archi.in.c.si
qs romipetas.xxiiij.q.iij.⁊ qꝺ le.⁊ no.in.c.innoua
mus.de cēsi.vel ꝑ ꝯsuetudinē c diuturnam nō per
violētiā.sz spōte cōiter ab oibus approbatā.C.de
cano.argu.l.ꝑcidit.de au.coronario.l.vna.lib.x.⁊
intellige hoc vltimū qñ ꝯsuetudo tēdit in fauorē
ꝑncipis vt sibi agratur collecta.tunc enī vz cōsue-
tudo diuturna mō ꝑdicto.vñ dicebat in quadaz
lege cōradi.quā hodie nō habemus. vt hic refert
Jo.an.qꝺ nostri antecessores habuerunt:habere
volumus.Illud vo qꝺ nō habuerūt:nullo modo
exigimus ⁊c.vñ aliud puto cū qs citra imperato
rē velit sibi vēdicare ius imponendi talias ⁊ colle
ctas ꝑ cōsuetudinē nā tunc cū velit ꝑscribere iura
reseruata principi reqrit tps de cui⁹ initio non est
memoria vt in.c.sup qbusdā.de verb.signi.⁊ vide
qꝺ no.Bar.in.l.publican⁹.§.in oibus vectigali-
bus.ff.de pu.⁊ no.bene qꝺ dixi de ꝯsuetudine in-
spiciēda in collectis istis.⁊ ꝑ illā.l.j.C.de au.coro.
dixit singulariter ibi Bar.d ꝙ si ꝯsuetudo hz qꝺ
forenses teneant subire onera ꝑsonalia poterunt
vigore cōsuetudinis ad hoc cōpelli qꝺ ꝑpetuo te
ne menti.⁊ intellige predictā cōclusionē sm Joā.
12 an.⁊ bene quo ad laicos.¶ † Ecclesia vero ⁊ per
sone ecclesiastice legibus etiā imperialib⁹ in his
astringi nequeunt:vt ptz in eo qꝺ legi.⁊ not.in.c.
ecclesia.⁊.c.q in ecclesiarū.de cōdi.⁊ de solu.c.fin.
de deci.c.tua.⁊.j.e.non minus.et.c.aduersus.nec
valet ꝯsuetudo ꝯtraria que in hac parte cēsenda
est eccl'ijs onerosa ⁊ ideo remittēda.C.de ꝯsue.c.j.
13 ¶ † Quantū vero ad laicos potest princeps im-
perator super his leges condere ⁊ priuilegia con-
cedere:vt ptz.C.de vaca.mu.l.vnica.lib.x.⁊.ff.de
iure immu.l.semper.§.fi.⁊.C.de exc.mu.l.plz.li.x.
cū si.Ipse enī imperator solus inter ꝑncipes secu
lares solutus est legibus.ff.de legi.l.princeps. et
C.eo.l.digna vox.⁊ ipse solus mūdi dñs dicit.ff.
ad legez rho.de iact.l.deprecatio.⁊.C.de quadri.
prescri.l.bene a zenone.ipse enim est vnus ⁊ solus
inter seculares per que z necesse est reipublice con-
sulj:cui datum est vt quodcūqꝫ ꝯstitueret ratum

Sebasti. Sapia.
a ¶ Magna neces-
sitas.Hoc etiā te-
net Ias.in.l.si ex
toto.in princ.col.
fi. ver. tertio mo-
ueor.ff.de leg.j.fa-
ciunt cumulata ꝑ
Feli.in.c. nōnulli
col.xx. versi.fallit
vij.s.de rescrip.c
b ¶ Uide de ho
s.eod.c.in primo
nota.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Per consuetu
dinē.An ꝑ cōsue-
tudinē acqri pos-
sit iuscollectanti.
vide Ale.in cōsil.
lxviij.incip.viso.⁊
dudum discusso.
col.iij.i.ij.vol.Ia.
in.l.de qbus.col.
xiiij.ff.de legi.are.
in ꝯsi.cxxxij.inci.l
cā q vertit.⁊ alex.
in ꝯsi.lij.incip.vi-
sis his.in.v.vol.
d ¶ Et idem dicit
ibi bar.in schola-
ribus ꝙ lz ad one
ra ꝑsonalia cogi
non possunt.l.j.et
ibi bart.C.q ꝓfes.
vel eta.ex.lib.x.tñ
si de cōsuetudine
eis imponunt ad
ea poterunt cogi.
et hoc sequit do.
Alexā.in.d.l.j.C.
de profes.i addi-
tio.ad Bar.

a Sebasti. Sapia. ¶ Aggrauãda. vide Alexã. in consi. lxxviij. incip. in occurrenti casu col. pe. in. ij. vol. ꝛ in consil. cj. incip. visis instrumẽtis. in. j. col. in. j. vol. ꝛ in consi. cxxvj. inci. in causa ꝛ lite. col. vj. in. ij. vol.

b ¶ Adde hic qđ determinat Jo. de imol. in. q. quaꝫ ponit ꝛ dicit fuisse de facto in. l. ab oibꝰ. in fi. prin. ff. de le. j. ꝙ si papa imponat collectã clero. ꝛ aliq de clero sint exẽpti ꝙ non teneãt soluere aliqđ onus: vel aliquaꝫ collectã quacũqꝫ ex cã impositã ꝙ alij clerici tenebũt soluere collectã integrã etiã pro pte exẽptoꝝ. ꝛ si dicerẽt ꝙ clerici nimis grauentur ex eo p̃sertim quod soluũt pro partibꝰ exemptorum. respõdet ipse imol. quod erit dare remediũ qđ priuilegiuꝫ exemptiõis reuocetur: et papa debet reuocare ex quo tale priuilegium est alijs pniciosuꝫ. al leg. text. quem alleg. hic Joa. an. ꝛ Panor. in. c. suggestum. de deci. ꝛ refert ꝛ simplr sequitur do. Jason de may. i. l. auus. ff. de pact.

c ¶ In. iij. colũ. et adde Ludo. ro. in l. iiij. in princ. ff. de re iudi. d. Alexã. imo. i ꝯsil. ccccxix. incip. in occurrenti casu. in pe. col. ꝛ Pau. de cast. in. l. auus. ff. de pact. Tu in hoc distingue vt per Joan. de imo. in. l. ab oĩbus. in prin. ff. de lega. j. ꝛ ad predicta vide Bart. in l. ij. C. de apo. publi. li. x. vbi ponit qñ vnus de vniuersitate non põt soluere partẽ collecte sibi ĩposite: an alij teneantur ꝓ eo subire dic vt ibi per euꝫ. et in. l. legatoꝝ. ff. de leg. ij. et in. l. iiij. §. actor. ff. d re iudi. ꝛ ibidem per dom. meũ do. Amb. de opisonibus. adde etiam p̃dictis gl. no. ꝛ repu. sing. in l. euacuatis. C. de decu. in glo. fi. lib. x. que nota. ex illo text. arg. cõtra rusticos qui concedũt aliquãdo immunitateꝫ alicui fabro ꝙ ipi tenentur pro eis soluere ad quã gl. adđ Ludo. Romanũ

sit. ff. de ori. iur. l. ij. §. nouissime. in fi. igiť hanc plenitudinem ptãtis in tpalibus extendere non possumus ad aliquẽ aliũ principem secularem: ꝙuis multi alij nõ solum reges: sꝫ ẽt inferiores hãc sibi appropriãt vsurpando: sꝫ errãt ꝫ eũ. vt le. ꝛ no. in c. ꝑ venerabilẽ. q fi. sint legi. ꝛ no. c. sane. de priuil. ¶ Not. plura ex premissa cõclusione. Primo qđ solus imperator possit super his exactionibus nouã legẽ cõdere ꝛ super his libere disponere. secus in alijs principibus inferioribus: limita prout dicam in sequẽti cõclusione. Iteꝫ intellige nisi talis sit princeps q non recognoscit superiorẽ de facto. vt rex Francie vel hispanie vel alius qui p̃scripserit iura imperij: vt ꝓbatur in. d. c. per venerabilẽ. ꝛ. c. sup quibusdã. de ver. sig. ꝛ ꝑ Inn. in. c. cũ. P. tabellio. de fi. instr. ꝛ per Bar. in. l. infamẽ. in fi. de pub. iudi. ꝛ. l. hostes. ff. de capt. ꝛ. l. si publicanus. §. in oibus vectigalibus. ff. de publi. et vide de suprema ptãte imperatoris: ꝛ qualiter oĩs alia potestas ab eo tãꝙ a flumine depẽdet in. c. j. qs dicatur dux comes ꝛc. ꝛ in. c. vnico. q̃ sint regalia. col. 14 x. ꝛ vtrobiqꝫ ꝑ Bal. ¶ † No. ij. ꝙ ecclia nõ distinguitur legibus imperialibus in istis oneribꝰ subeundis: qđ dic ꝓcedere etiam si sint regalia ꝛ hoc ideo: qꝛ ecclesia sacerdotes ꝛ eorum bona sunt ab eis exẽpta etiã de iure diuino. ad qđ vide bo. text. cũ glos. in. c. q̃ꝙ pedagiorũ. de censi. lib. vj. ꝛ facit qđ no. Bal. i auť. itẽ nulla cõitas. C. de sa. san. ec. ¶ Tertio no. ꝙ non vꝫ cõsuetudo in cõtrarium. ꝛ facit ad predicta quod dicam. ĩ. eod. nõ minus. 15 ¶ † Tertia cõclusio dñi tpales circa imperatorẽ possunt ab hoibus suis talias exigere in casibus licitis a iure vel consuetudine approbatis quatenus dicit de consuetudine: intelligo ꝫm ꝙ predixi 16 in conclusione precedenti. ¶ † Quarta cõclusio non solũ imperator sed etiam dñi inferiores pñt immunitatẽ taliarũ ꝛ exactionũ concedere subditis suis. Differunt tñ in hoc ꝫm qđ Jo. an. sentit si aliqs circa principẽ cõcessit hãnc immunitateꝫ nõ est occasione huius priuilegij hominũ vniuersitas aggrauãda.[a] vnde ꝫm eũ si vnus locus consueuit dare centũ libras ꝛ dñs terre alicui de habitatoribus immunitatẽ prestiterit. dicẽdum qđ sibi preiudicare potuit sed non vniuersitati. debet ergo detrahi de summa cẽtũ librarũ pars que in hoc priuilegiatum contingeret si priuilegium nõ haberet: qđ autẽ restat proportionaliter singulis alijs imponať. de quo remittit ad Spe. de censit. §. nunc dicendũ. nã si diceremus contrariũ sequeretur iniustũ ꝛ absurdum. qꝛ si singuli sic priuilegiarentur paucis exceptis sequereť ꝙ totũ onus illis paucis remaneret: qđ est iniustum: ꝛ qñqꝫ foret impossibile. ar. ff. de condi. insti. l. cõditiones. et l. filius. Si aũt talia priuilegia ab imperatoribus ꝯcedanť oĩno sunt seruãda sicut sonant dũmodo motu ꝓprio principis sint concessa: vt in iuribus superius alle. secus si ꝑ ambitionem vel importunitatem petentiũ sunt obtenta. ꝛ hoc casu ꝫm eũ pñt iura intelligi que videnť hmõi priuilegia annullare: vt. C. si ꝯ ius vel vti. pub. l. fin. ꝛ. l. vacuatis. C. de decu. lib. x. ꝛ. l. si qs fine. cum. l. se. C. de ve 17 cti. ꝛ cõmis. cum simi. ¶ † Dicit tamen[b] Jo. an. ꝙ si per priuilegium principis proprio motu concessum vniuersitatem grauiter ledi cõtingeret est super hoc ipsius principis remedium implorandum vt patet in eo quod legi. ꝛ no. s̃. de deci. suggestum. debet tamen vniuersitas equanimiter ferre modicam lesionem: quia nec pro modico est restitutio facienda: vt in. l. scio. ff. de in integ. resti. et c. pe. de re. eccle. non alie. ꝛ. c. j. de in inte. resti. ꝛ ca. pe. per hoc tñ non derogať principi ꝛ maxime pape potestati: q̃ ꝙta sit colligiť ex. d. c. per vene18 rabilem. ¶ † Not. plura ex hac cõclusione. Primo ꝙ ꝯcessio seu priuilegiũ inferioris non preiudicat vniuersitati: sꝫ concedenti: vũ secus in priuilegio per principẽ concesso. hoc dictũ plene examinaui c in. c. accedentes.[c] de prescrip. ideo dic vt ibi dixi in 19 lec. ¶ † Scđo not. ꝙ priuilegiũ cõcedens immunitatem non vꝫ nisi sit ꝓprio motu concessum. tu dic hoc verum nisi in rescripto sit apposita clausula tali lege non obstãte quia cum sit cõtra legẽ non vꝫ nisi sit in eo de ea facta mentio: vt not. barto. in. l. euacuatis. C. de decu. lib. x. ꝛ in. l. fi. C. si cõtra ius vel vti. publ. facit. c. ex parte. de capel. mona. ꝛ vide quod dixi in capi. nonnulli. de rescript. 20 ¶ † Itẽ no. ꝙ inferior a principe potest ĩ suo priuilegio immunitatẽ a collectis concedere: sed non in vniuersitatis preiudicium: idem et fortius dic quando veniret priuilegium in preiudicium imperatoris: vt in. d. l. euacuatis. ꝛ qđ ibi not. in gloss. 21 ¶ † Ex his infero ad qõneꝫ an ciuitas possit hoc priuilegium immunitatis alicui concedere. et qd in decurionibꝰ ciuitatis. Sol. distingue post bart. in. l. ij. ff. de iure immu. ꝛ. l. euacuatis. ꝑalle. qđ aut queritur de ipsis decurionibus. ꝛ dicẽdum vt habetur in. l. j. C. de decu. vbi concluditur qđ doctoribus ꝛ medicis potest per eos concedi alijs vero non: ꝛ dic vt ibi legi. ꝛ not. respectu vero ciuitatis distingue ꝙ aut vult cõcedere in preiudicium domini superioris: ꝛ nõ põt: vt not. in glo. in. d. l. euacuatis. facit qđ in simili leg. ꝛ not. in. c. veniens. de iureiur. Aut vult concedere in sui preiudicium: et tunc si vult ꝯcedere iam subditis et non põt vt in d. l. ij. ff. de iure immu. nisi fieret concessio aliqbus ex cã: puta doctoribus. ꝛ medicis. vt in. d. l. j. C. de decu. aut vult concedere non subditis venientibꝰ ad habitãdum de nouo in ciuitate: ꝛ potest: vt in d. l. ij. ꝛ. l. pe. ff. de decre. ab ordi. fa. ꝛ qđ ibi no. hoc intellige de ciuitate non habẽte iura principis vt predixi. nam illa potest sicut imperator: vt not. in d. l. infamẽ. ꝛ in capi. super quibusdam. de verb. si. 22 ¶ † An auteꝫ possit ciuitas imponere collectas. dic ꝙ nõ ꝓ vtilitate publica. vt in. l. vna. C. de superindi. lib. x. sed ꝓ necessitate ipsius ciuitatis sic. ꝛ idem dic in ꝓuincia. vt no. Bar. in. d. l. vna. ꝛ vide gloss. no. in. l. j. ff. ꝙ cuiusqꝫ vni. no. per eundem Bar. in. l. iiij. §. actor. ff. de re iudic. facit quod not. Inno. in. c. grauẽ. de sen. excõ. Itẽ qđ dixi ꝙ nullus citra principẽ põt remittere collectam in preiudicium ipsius principis. dic hoc verũ nisi ob nimiam paupertatem: tũc eñ officialis sup exactione deputatus potest remissionem facere: vt no. po d suit Bar. post gl. ĩ. l. oẽs. C. de decu.[d] lib. x. ¶ Ultimo no. remediũ ꝯ priuilegium ipsius principis et vt imploretur remedium ipsius principis. pondera ꝙ Joan. an. non dicit ꝙ subditi possunt resistere: sed supplicare principi: ꝛ vide in hoc qđ di23 xi in. d. c. accedentes. de p̃scri. ¶ † Quinta conclusio ꝙ immunitas sub generalitate concessa nulla specificatione facta neminem excusat ab oneribꝰ patrimonialibus supportandis. ꝛ vide tu in hoc bo. text. in. l. qui immunitatem. C. de mu. pa. libro x. Tu vero distingue vt latius not. Barto. in. l. ij. ff. de iure immu. vbi dicit ꝙ qui vult plenam immunitatem consequi debet eam habere specialiter ꝛ distincte vt fiat mẽtio de oneribus realibus et personalibus ordinarijs et extraordinarijs. si enim alicui concederetur immunitas a muneribꝰ simpliciter nõ haberet immunitatem a patrimonialibus. d. l. qui immunitatem ꝛ vide de hac materia bo. glo. in. l. his. ff. de vaca. ꝛ excu. munerum nec intelligeretur de muneribus ordinarijs sꝫ extraordinarijs vt. l. hi qui. ꝛ. l. sunt munera. ff. eodẽ. titu. Item non porriguntur ad honores: vt. l. cui muneris. ff. de mune. ꝛ ho. ideo sit cautus qui hec 24 priuilegia impetrat. ¶ † Ultimo ponit hic Joã. andr. an is qui factus fuerit ciuis alterius ciuitatis eo pacto vt collectas ꝛ munera nõ subiret sit in suo

consi. cclij. inci. pro decisione ꝓposite ꝯsultationis. ꝛ. d. Alex. imo: in consil. cclxxviij. inci. in cã ꝛ lite vel tẽte inter Ja. in. vj. col. in fi. ꝛ ꝫm illã glo. limita p̃dicta qñ cõmunitas cui fuit imposita collecta est illa que fecit aliquem exemptum. ꝛ tunc proculdubio ipsa tenetur soluere.

d ¶ Corrupte allega. hic Panor. qꝛ est in tit. de anno. ꝛ tri. lib. x. et idem Bal. in suo tract. de carce. i. iiij. col. ꝑ glos. in. d. l. oẽs. C. de annonis. ad de Bar. i. l. inter dũ. §. si quis ꝓfessus. ff. de pu. et. d. Alex. imo. in. l. filiussa. in princ. ff. de do. Iteꝫ adde hic ꝙ ꝑ illaꝫ gl. ĩ d. l. oẽs. C. de an. autẽ. defuncto. C. ad tertuli. et in. l. etiã. in vlt. col. C. de execu. rei iudi. ꝙ pauperes quorum industria sit necessaria ad eorũ alimẽta ꝛ victum nõ debẽt cõcurrere ad onus imposite collecte ꝛ vide qđ scripsi in. c. qđ nõ est licituꝫ. ĩ. de re. iur. Item vide ad materiã ipsuꝫ Panor. cũ cocor. ibi additis. i. c. ex ratione. in. j. colũ. s̃. de appel. Anto. Francis. ¶ An collecta imposita si sit grauꝫ adeo quod nõ exempti nõ possint illam soluere debeat solui ꝑ exemptos ꝛ preuilegiatos vide Bald. i l. penult. C. de testamen. milit. ꝛ in l. placet. in. ij. col. C. de sac. sanc. ecc. ꝛ not. in. l. cura. in §. fina. ff. de mu. et hono. vbi dicit ꝙ ad collectã grauẽ soluendam tenentur etiam milites ꝙuis gaudeãt ꝓuilegio nõ soluendo et vide ẽt bar. i. l. maximarũ. C. de excu. mu. lib. x. q dt ꝙ etiã ꝑsona ꝓuilegiata prout sunt ambasiatores lꝫ non teneantur soluere collectas nihilominus si sunt missi data opa in legationeꝫ teneňt soluere: vt ꝑ bar. in. l. vniuersi. C. de leg. eo. lib. Et adde qđ collectam soluere non teneňt pauperes vt i. l. inductiões. C. d anno. ꝛ trib. lib. x. ꝛ in. l. fi. ꝛ ibi ꝑ Bar. C. q num̃. liber. se excu. et ꝑ

in suo priuilegio manutenēdus ⁊ cōcludit post Hoffr.ꝙ sic l.j.C.de his qui spon.mu.su.⁊ dic ꝙ hoc priuilegiū est irreuocabile.cū trāsiuit in ꝯtractū vel q̄si.de quo vide qđ no.Bar. in.l.q semel.ff.de decre.ab ord.fac.per Jo.an.in addi.spe.in tit.de censi.§.nūc dicendū.in.iij.⁊.iiij.col.vbi de hoc ⁊ similibus qōnibus.¶ †Tangit etiā incidenter Jo.an.hic an habens immunitatē nō soluendi renuntiet illi soluendo.argu. post Tan.ex multis legibus ꝙ sic.tu vide in duobus locis an per actum contrarium renūtiet quis priuilegio in totum in.l.volūtarie.C.de excu.tuto.vbi plene per Cy.⁊ in.c.cū venissent.de instit.vbi plene per doct.⁊ aliquid per Inno.in.c. accedentibus.de priuil.

☞Emphiteota non potest renuntiare rei emphiteoticarie domino contradicente.

Locare an possit quis in perpetuum operas suas.

Indicatum. Hoc.c.cōiter non summatur: sed generaliter potest sic summari.Rusticus astrictus ad culturam agrorum ecclesie nō potest illā deserere.h.d. ¶Casus literalis.Quidam rustici ecclesie rura eius deserentes in priuatorū possessionibus culturam exhibebāt. Quod significatuz fuit dño pa.qui scribit Vitali defensori sardiñ. vt experientia sua huiusmodi fieri non permittat. Bernar. ¶No.j.ꝙ etiam ecclesia pōt habere rusticos astrictos ⁊ necessarios: ⁊ nimirū.nā ⁊ seruos habere potest.vt in.c.ecclesiarum seruos.⁊ in.c.cū redemptor.cū si.xij.q.ij.Et aduerte quia text.iste iudicio meo pōt intelligi dupliciter.Primo in colonis nostri temporis qui aut pro certa mercede:aut pro certa quota fructuū se obligauerunt ad certum tēpus vel incertū ad agros colendos.his eñ obligationibus durante tempore nō licet illorū agrorū culturā deserere:q2 cōtractus a principio sunt voluntarij: ex postfacto vero sunt necessitatis. vt l.sicut.C.de act.⁊ obl.†vnde per hunc tex.dicit Spe.in titu. de locato.§.nunc aliqua.ver.xxxviij.ꝙ si emphiteota[a] vult dimittere rem quam habet in emphiteosim dño contradicēte non potest vt.d.l.sicut.¶Secundo modo pōt intelligi de rusticis ascriptitijs qui sunt in perpetuum ascripti et obligati glebe.i.terre qui nō habēt facultatē inde recedendi.⁊ tales sunt in veritate liberi:vnde nō possunt vendi sine terra:⁊ pñt habere proprium ⁊ testari:in multis tñ equiparātur seruis.⁊ de differentijs inter istos ⁊ seruos:vide per gloss.pen.in.l.ne diutius.C.de agri.⁊ censi.lib.xj.⁊ qđ leg.⁊ no.in.c.ij.de iude. ⁊ in istis ascriptitijs intellexit gl.nostra istum tex.Ex quo infert ꝙ ecclesia pōt habere istos ascriptitios.licet sint in veritate liberi.Ex quo etiam infert ꝙ ecclesia approbat nedum seruitutem sed etiam istam conditionem quasi seruitutem in hoibus liberis. Sed quoniam ipsi reperiuntur in multiplici specie ⁊ sepe ignorant vocabula prosequar hic quedam que tāguntur per Hosti.in summa.de natis ex libero ventre.§.sic fecimus.al's incipit.§.et in quibus.Scias enim qđ agricola est nomen generale cōtinens sub se multas species: et dicitur agricola quasi agrū colens.Agricolarū alij dicuntur ascriptitij:alij censiti: ⁊ alij perpetui: et alij coloni conditionales alij inquilini:alij originarij:alij simplices coloni.ascriptitij dicuntur ꝓm Hosti.in loco prealleg.hi qui per scripturam solo siue terre vel glebe sunt ascripti.i.astricti sunt.fieri aut debet fides de hoc genere seu oblatione ex duabus speciebus obligationum scz tam scripture q̄ confessionis vel depositionis apud acta.debet eñ ꝓm euz prius fieri scriptura in qua promittūt dño terre nunq̄ a solo recedere:⁊ ex tali scriptura cōstituuntur ascriptitij:tamen per hāc solā scripturam nō probantur ascriptij:imo alia scriptura est necessaria in qua confiteantur se esse ascriptitios.sic intelligit.l.cum scimus.C.de agri.⁊ censi.lib.xj.⁊ hoc ne homines de facili detrahātur ad deteriorē conditionem:vt dicit ibi tex.simile in.l.si mulier.C. ad velleia.vbi secūda cōfessio efficaciam prestat.aduerte hec fuit opi.glo.in.l.ne diutius.C.de agri.⁊ censi.vt sola pactio non sufficiat ad constituendum quē ascriptitiū.sed Bart.in d.l.cum scimus.tenet oppositū dicēs ꝙ per solēnem stipulationē pōt quis sine alio cōstituere se ascriptitium.⁊ hanc opi. dicit tenuisse Mart.de sa.Anto.de butr. Et ad illam.l.cum scimus.respondet ꝙ dz intelligi ꝙ confessio emanauit enunciatiue q̄ per se nō ꝓbat.vt in.c.si papa.de priuil.lib.vj.ideo exigant alia adminicula ⁊ secunda confessio seu cursus.xxx. annorum vt ibi.et ad.d.l.ne diutius.respōdent qđ debet intelligi de pactione nō solēniter facta.s.per stipulationē.nam tunc exiguntur adminicula de quibus in.d.l.cū scimus. Mihi tamen plus placet opi.Hostiē.tum quia magis ꝯgruit litere illius.l.cum scimus.tum q2 cum iste ascriptitius parum differat a seruo:iuxta not.in.l.ne diutius.et in.c.ij.de iudeis.

non videtur ꝙ ꝑ solā pactionē lz solēnem debeat trahi ad talem conditionē sicut non pōt quis se vendere ad pretiū participādum nisi vendatur ignoranti:vt no.insti.de iure perso. in fin.sed si perseuerat in suo proposito:vt q2 vltra obligationem iterum cōsenserit seu cōfessus fuit se esse ascriptitiū preiudicat sibi ex quo ex toto nō efficit̃ seruus facit optime quod leg.et no.in.c.peruenit.de emp.⁊ vendi.⁊ in predicta.l.si mulier.†Et ex his no.argu.pro ⁊ contra.an in perpetuum possit quis locare operas suas.de quo vide ꝙ not.in.l. antiquitas. C.de vsu.⁊ habi.⁊ in.l.stipulationes nō diuidunt̃.ff.de verb. obli.⁊ vtrobiq; per Bar.censiti vero dicunt̃ hi qui censibus persoluendis sunt ascripti. vt.l.colonis.C.in quibus causis coloni.lib.vj.⁊ hi eodem modo constituunt̃ ꝓm Hostien.quo ascriptitij:debēt eñ modo predicto promittere se non recessuros a solo:⁊ soluere propterea certum censum:⁊ tamen inter istos est differentia ꝓm aliquos:q2 censitus est ille qui est ex ascriptitio natus.sed Azo dicit illum censitum esse qui rei certe annuatim prestāde obligatus est.vt.in.l.ij.C.i qui.cau. colo.censi.li.xj.⁊ hec opinio videtur magis placere Hostien. ⁊ in.d.l.que tamen dicit ꝙ quandoq; large accipitur census vt comprehendat etiā ascriptitium ⁊ ibi vide de significato horū verborū alias expositiones:sed predicta sufficiāt. Ascriptitius autē ad rem incertam obligatus puta tertiaz vel quartam partem fructum vel mediam prout dñs elegerit ꝓm Azo.⁊ Host.⁊ refert glo.in.d.l.ij. Perpetui dicūtur hi quos proditor studiosus ⁊ diligens suo colonatui perpetuo acquisiuit:erat eñ ꝓm Hosti. antiquitus statutū ꝙ vilibus et miseris personis reditus certi ex publico assignarentur tēpore famis:⁊ tunc q2 validi erāt simulantes corporis miseriam partem redituum percipiebant.⁊ sic veris miseris ⁊ debilibus partem seu prebendam diminuebāt. Hos autem ribaldos ⁊ simulatores si quis diligens prodebat et deferebat in publicum:si liberi erant hi qui talia faciebant et fingebāt in suo perpetuo habebat colonatu:si seruis prim[9] dominus eis carebat ⁊ proditori seu delatori assignabant̃. vt.C.de mendicātibus vali.l.vna.lib.xj.¶No.tu mirabilez intellectum quem ponit Hos.ex predictis ad dictam.l.vnicā.⁊ iudicio meo multum illā legē restringit:ideo plus mihi placet ille intellectus quē ponit ibi Bar.intelligēdo illam.l. vt simpliciter:vt iacet scilicet si quis mēdicat simulādo se debilē ⁊ impotētem ꝙ accusans eū ⁊ probās ex aspectu corporis acquirit illū in perpetuum suo colonatui si erat liber: q2 melius est vt stet in perpetuo colonatu q̄ ꝙ debeat ita viliter mēdicare.Si autē erat seruus perdit dñs dñium:⁊ acquiritur isti qui eum reducit in publicum qđ nota.contra istos ribaldos iniuste mendicantes.¶Sed contra illam.l.opp.de auc.de quest.§.si vero.vbi dicitur quod serui suis dñis sunt reddendi: liberi vero in opus publicum dandi.Solu.multiplex.quidaz eñ dicūt ꝙ illa lex hodie sit correcta.Host.vero dicit ꝙ lex antiqua loquitur de simulātibus:q2 a dispēsatore sepe validi cū inualidis admittuntur ad eleemosynaz.⁊ dicit Hosti.ꝙ cū hi simulatores tam grauiter puniant̃ qd putandum est de occupantibus plura beneficia in preiudicium pauperum clericorū.vt.s.de preben.q2 in tantum.de rescrip. ad aures.sed tu contra istos vide.j.q.ij.clericos.⁊.c.pastoralis.xij.q.j.illi qui.sed circa precedens dictum vide Barto.in d.l.vnica.vbi dicit tex.d.auc.de here.intelligi quando tales ribaldi reperiuntur a persona publica.sed text.in.l.vnica loquitur quando deferuntur a priuato.qđ satis placet.Coloni cōditionales dicuntur qui cōstituūtur hoc solo ꝙ per.xxx. annos in solo sine controuersia fuerunt:vt in.l.cum satis.C. de agri.et censi.⁊ hec consuetudo est bononie scđm Azo.hoc tñ non placet Azo.vt solus cursus temporis faciat eos ita ascriptitios q2 nō sufficit vna sola cā.d.l.cū scim[9].⁊.s̃.dixi.et iō necesse est ꝓm eum quod p̄cedat ꝓmissio in scriptis vel sine scriptis.s.ꝙ ꝑpetuo permittat se stare in fundo: ⁊ postea per xxx.an.ibi ꝑmaneat.Hostiē.vero dicit ꝙ prior sentētia videtur confirmari.j.de iudeis.c.ij.⁊ in.c.isto.⁊ profecto opinio Hostien.est magis consentanea text.illius.l.cum satis.et.d. c.ij.que videtur tenere Barto.⁊ glo.in.d.c.ij.vide quādo ibi no.intellige tamen sufficere lapsum.xxx.ann.quando steterunt tanq̄ ascripti et obligati solo nam tunc ex cursu tanti temporis presumit̃ precedens obligatio.arg.l.cum de in rem verso.ff.de vsu.⁊ ita loquitur tex.in.d.l.cū satis.sec[9] dic si steterunt per.xxx.an.tanq̄ coloni nostri temporis:q2 tunc nulla acquiritur obligatio.argu.in.l.fin.ff.quemadmo.ser.amit. Inquilini vero non differunt ꝓm quosdam a colonis.argu. pro eis in.l.diffinimus.C.de agri.et censi. Azo tamen tenet contrariū q2 proprie colonus cōditionalis est qui cum sua familia in fundo inhabitat; nec a fundo recedere pōt. Inqui-

Bal.in ti.de pace cōst.in.§.nos romanorū.in.iij.co. in vsib.feud.et an collectā teneat̃ soluere ciuis recedēs de loco post collectā impositā vide Spec.in.§.nūc dicendū.in ver.sz qd erit.⁊ ꝑ Bart.i.l. incola.in.ij.qō.ff. ad municip.

Sebasti. Sapia.

¶Qđ si emphiteota.Ex hoc etiā sequitur ꝙ ab emphiteota ꝑpetuo nō pōt res emphiteotica euelli etiā ꝙ ali[9] offerat meliorem cōditionez etiā qđ ille q ꝯcessit in emphiteosiz sit persona priuilegiata vt ecclesia ita dicit alexan.in consil.lxxix.incip. circa primū.colū. viij.in.j.volum.

linus vero est qui ⁊ si in fundo teneat in suburbio tñ morat: ⁊ in eo minus est astrictꝰ quasi in alia parte suburbij domuꝫ conducēdo inhabitare possit hoc eñ colono nō lꝫ ẜm Host. ego credo hoc ꝓcedere capiendo hoc verbū inquilinus stricte sed large capit pro eo qui domū nostrā inhabitat ad certum tp̄s etiā soluēdo preciū: vt probat in.c.ꝓpter.§.verū.de loca. Originarius est qui ex colono ⁊ cōditionali nascit secū dum quosdā in ipso solo: alias nō esset originariꝰ.ſꝫ azo tenet ꝯriū: sufficit enim ꝙ pater suus suscepit fundū modo p̄dicto colendo. ⁊ ad tex.d.l.cū satis.dū dicit si ibi fuerit natus supplet maxime: alias pōt fieri fraus ꝯ dñm: qꝛ mulier pregnās se alio cōferret vt ibi pareret. ⁊ hoc plꝫ ⁊ idē no.in.d.l.cum scimus. ⁊ videtur tex.iudicio meo.in.d.l.cum satis.j.rñso.C.eo. ⁊ intelligo predicta qñ soboles est nata ex muliere colona. secus si est omnino libera. sequit eñ partus etiā in hoc cōditionem ventris. de quo vide id qđ le. ⁊ no.in fi.C.e. Coloni vero simplices sunt qui sub certa annua mercede in pecunia numerata predia colenda accipiunt: alias enim sine pecunia nō esset locatio.l.si merces.ff.loc. ⁊ horū quidā sunt partiarij quidam ad nummū cōducti ⁊c. vt in vsu quotidiano versantur. hec autem sufficiunt ad propositum nostrum.

Zacharias.

a ¶ Sunt excōicati. Adde Gui.de cug.in.l.plꝫ.nu.ij. ⁊ ibi in apost.celsi ad eū in ver.ecclesie.C.de sa.san.ec. Jac.rub.i.l.j.nu.xx.et ibi in apost. eiusdē celsi.in ℣.de exact.tribu.C.de mulie. ⁊ in quo loco.libro.x.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Noueris. Vide Feli.i.c.rodulphus.col.xix.ver. sciat se excōicatū ⁊ col.xx.in ℣.alioquin excōicatū eē cognouerit. s.de rescrip.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Quod munus. Vide Jas.declarantē in.l.placet.i prin.C.de sa.san.eccle.

1 Laici imponentes collectas clericis vel ecclesijs vel eorū iurisditionem vsurpantes: si non desistunt sunt excommunicati cum eorum fautoribus. 7.
2 Peccatum grauius cōmittunt habentes notitiam legis diuine ꝙ̄ ignorantes.
3 Clerici ⁊ ecclesie sunt regulariter immunes ab omnibus collectis ⁊ impositionibus laicorum: nisi interuenientibus illis: de quibus nu.4.
5 Ep̄s in tangētibus totū clerū opꝫ ꝙ habeat consensum totiꝰ cleri: ⁊ non sufficit consensus capituli tantum.
6 Bona ecclesie sunt deputata vsibus clericorū ⁊ pauperum: proprietas autem est ipsius dei.
7 Exigentes pedagia a clericis sunt ipso facto excōicati: etiam nulla in precedenti monitione.
8 Turbantes iurisditionem prelatorum: ⁊ moniti non desistentes: sunt ipso facto excommunicati.
9 Excommunicatio ipso facto incurritur per ista verba noueris te excommunicationi subiacere.
10 Angarie sunt obsequia q̄ ꝯsistūt in operis tantū: perangarie vero consistunt in operis personarum ⁊ rerum impendentia.
11 Ecclesia an ⁊ ad que onera teneatur: vide in discursu.
Munera que dicantur tam realia ꝙ̄ personalia vel mista: et similia ⁊ qui teneantur ad ea.
12 Munera personalia sunt que labore corporis explicantur sine rerum detrimento.
13 Munera personalia iurisditionem non habentia nō possunt subire femine: alias secus.
14 Clerici non possunt honores inter laicos habere: ⁊ non habent vocem in consilio laicorum.
15 Clerici vel monachi nō tenent subire tutelam vel curā minorum possunt tamen si volunt agnoscere legitimam.
16 Ecclesia tenetur ad refectionem vie vel putei vicinalis ⁊ pontium ⁊ murorum ciuitatis. 8.
17 Immunitas ab exactionibus est concessa ecclesijs clericis ⁊ eorum bonis a iure diuino.
Imperator non potest statuere contra legem dei.
18 Clerici tenentur ad omnia onera q̄ cōuertunt in vtilitatē cōmunem clericorū: ⁊ laicorū: ⁊ ad hoc soluendū sunt cogendi coram suo iudice: ẜm vnam opi. que improbatur hic.
19 Necessitas quando imminet ⁊ periculum est in mora: potest actus explicari sine solennitate alias requisita.
20 Leges vel statuta canonibus non contraria sunt seruanda in vtroqꝫ foro: nisi sint ecclesijs vel ecclesiasticis personis dānosa: quo casu ad eorum validitatem requiritur specifica approbatio a papa.
21 Gabella non debet solui ab ecclesijs ⁊ clericis: nisi fuisset imposita pro oneribus ad que tenetur ecclesia.

1 **NOn minus.** †Laici collectas imponētes clericis vel eccle- a sijs seu iurisditionē eorū vsurpātes si moniti non desistūt sunt excōicatiᵃ cū suis fautoribus: pōt tñ ep̄s cum clero eis in necessitate p̄bere subsidia. h.d. p̄ma pars narrat ⁊ aggrauat horridā opp̄ssionē ecclesie quā faciebant potestates seculares. scđo ibi: quocirca ꝓuidet. ⁊ hec tria facit. primo penā comminat. scđo ponit casum p̄missum. tertio penā cōminatā imponit. ¶ Casus literalis. In quibusdam partibus mundi rectores locorū imponūt tot onera ecclesijs vt sacerdotes earū deterioris conditionis videant ꝙ̄ fuerint sub pharaone qui legis notitiā nō habebat: imo sacerdotes ⁊ iura eorum in pristina libertate dimisit ⁊ de publico eis necessaria ministrabat: ſꝫ isti omnia onera sua fere imponūt ecclesijs ⁊ iurisditionē ecclesiarum sibi in totum vsurpāt: vnde lateran. conci. sub anathemate ꝓhibet ne talia decetero attētare presumāt nisi ep̄s ⁊ clerus tantā necessitateꝫ perspexerint: vel vtilitatem vt absqꝫ vlla coactione estiment subueniendū: vbi laicorū nō suppetūt facultates: si vero decetero venire cōtra ista presumpserint ⁊ cōmoniti non destiterint se nouerint excōicatos nec cōioni restituant donec satisfecerint competēter. Ber. ¶ No.j. diuersa nomina regētiū ciuitates. quidam eñ vocant cōsules: alij rectores: alij ptātes. ⁊ vide alia nomi-
2 na.j.eo.c.qm̄.li.vj. ¶ †Not.ij. ꝙ ceteris paribus plus peccat habens notitiā legis ꝙ̄ ignorās. ad hoc. de pe.dist.ij.sciendū.
3 ¶ †Not.iij. ꝙ regulariter clerici ⁊ ecclesie sunt immunes ab oibus collectis laicorū ⁊ impositionibus. ⁊ vide aliū tex.in.c.
4 ꝙ̄ꝙ̄ de censi.li.vj. ⁊.j. dicā latius. ¶ †Not. casum in quo licite clerici ⁊ ecclesie soluunt collectam seu contribuunt vna cuꝫ laicis in rebꝰ publicis lꝫ ad hoc nō teneant: debent tñ plura
5 cōcurrere. Primo ꝙ ipsam deliberet ep̄s cum clero. †Ex quo no. ꝙ in tangētibus totū clerū non sufficit ep̄m habere cōsensum sui capli. sed opꝫ vt interueniat cōsensus cleri. facit cle.j. ⁊.ij. de censi. ⁊ vide qđ no. Inno.in.c.vestra.de loca. Secūdo requirit ꝙ soluat imminente maxima necessitate vel vtilitate ciuitatis. Tertio ꝙ laicoꝝ facultates non suppetant. et sic dꝫ in subsidium fieri. Quarto requiritur hodie ꝙ fiat roma-
6 no pontifice prius cōsulto. vt.j.eod. aduersus. ¶ †No. ꝙ bona ecclesiarū dicuntur deputata vsibus clericorū ⁊ pauperū non ergo sunt clericoꝝ vel pauperū nisi ad vsum solū. sic intellige.c.si.xvj.q.si. vide qđ dixi in.d.c.cū super de cā pos. ⁊ proprie. vbi dixi ad quem pertinet proprietas bonorum ecclesie.
7 ¶ †Not. penā laicorū ecclesias collectantiū vel clericos non sunt eñ ip̄o iure excōicati sed requirit qđ admonitio p̄cedat: secus dic in exigētibus ab eis pedagiū: qꝛ tales sunt ipso facto excōicati: vt in.c. ꝙ̄ꝙ̄. de censi.lib.vj. ⁊ in cle. p̄senti.eo.tit. et rōnem diuersitatis ibi vide ⁊ etiā in.c. innouamus. de cēsi.
8 †Et id qđ id dicitur hic de collectas exigētibus hꝫ locū etiā in turbante iurisditionem prelatorū: vt hic. hodie vero adde
9 qđ habet in.c.qm̄.j.eo.li.vj. ¶ †Alti.no. ꝙ per hec verba no-
b uerisᵇ te excōicationi subiacere profert excōicatio ipso facto vt satis colligit ex fine litere. adꝗdē facit qđ leg. ⁊ no.in.c. pre-
10 terea requisisti. de ap. ⁊.c. nouit. de his que fi.a prela. ¶ †Venio ad gl. primo quero qꝛ tex. facit mētionē de angarijs: que dicantur angarie. Sol. dicit gl. in ver. de angarijs. ꝙ reperiūtur angarie ⁊ perangarie. Angarie dicūtur personalia obsequia proprijs sumptibus prestita perangarie dicunt cū prestātur alienis sumptibus. aduerte totū ꝯriū voluit gl.in.l.neminē.C.de sac.sanc.ecc. ⁊ sentit Inn. hic ꝙ angarie ꝯsistūt in operis. perangarie ℣o in quibus vtrūqꝫ vertit. s. opera personarū ⁊ rerū impēdentia: ⁊ hoc verius: qꝛ dictio per, auget: vt in.l.vrbana.§.pernoctare.ff.de verb.sig. ⁊ in.c.si cōstiterit.de accu. ⁊ sic primū est minus mere personale. scđm vero est mistum, ⁊ scias ꝙ hoc verbū reperit in plurali ⁊ in neutro genere ⁊ appellant angaria: ⁊ sic videt appellare Inn. hic. Item reperitur in singulari ⁊ in plurali in feminino genere: vt hic.
11 ¶ †Oppo. scđo videt qđ ecclesia teneat soluere onera sicut ⁊ aliū.xj.q.j.si tributū. ⁊.xxiij.q.viij. tributum. ⁊ in.c.j.in fi.de censi. Sol. vt in glo. in ver. sub tributo. que perfecte ⁊ formaliter nō soluit. Inn: hic late examinat ad que munera teneant ecclesia ⁊ clerici: ⁊ aliquantulū loquit confuse more suo. ⁊ in effectu videtur facere hec mēbra ꝙ munerū quedam sunt sordida quedā honesta. honestorū quedam sunt ordinaria. item quedā personalia: quedam patrimonialia. preterea quedam respiciunt pietatem: quedam publicam vtilitatem: quedam nudā voluntatē. sed hunc ordinē non prosequor: sed faciliorē ⁊ veriorē quo vtitur iuriconsultus in.l.numerū.ff.de mune. ⁊ ho. ⁊ sequitur Bald.in.l.j.C.de mulie. ⁊ in quo loco munera subeunt personalia.l.vna.lib.x. vbi plene prosequitur hāc materiā quo ad laicos tā masculos ꝙ̄ feminas vt dicamus munerū quedā sunt personalia: quedaꝫ patrimonialia: que-
c dam mista. Et primo scias ꝙ munusᶜ dicitur tribus modis vt.l.munus tribꝰ.ff.de verb.sig. dixi.s.e.sup rub. ſꝫ in proposito nostro munus proprie est quod necessario subimus lege vel moribus vel imperio eius qui habet potestatem vt.l.munus ꝓprie.ff.de verb.signifi. ⁊ hoc tenent persone ecclesiastice subire respectu iurium ecclesiasticorū. vt in.c. conquerente. de offi.ordi.cum si. sed materia nostra consistit respectu laicorū an ⁊ quando ecclesie et clerici teneantur ad munera laicorū.
12 ¶ †Veniamus igit ad primū mēbrū. dixi eñ ꝙ q̄dam sunt mere personalia. ⁊ dicuntur mere personalia qꝛ labore corporali explicant sine detrimento rerū. vt in.d.l.munerū. in prin.

⁊ istorum

ꝛ istoꝝ quedã habẽt honoꝛẽ annexum[a] ꝛ appellant̃ hono
res.hinc dixit tex.no.in.l.cui muneꝝ.ff.de mune. ꝛ ho. ꝙ si
alicui fuit muneris publici ꝯcessa vacatio nõ remittit̃ ei ne
magr̃at⁹ fiat:q2 id ad honoꝛẽ magis ꝙ̃ ad munera ꝑtinet
qꝺ no.ꝛ ad hoc munus honoꝛabile tenent̃ laici.l.incola.ff.
13 ad muni.†etiã femie si nõ hñt iurisditionẽ admistã.ꝺ.l. vni
ca.C.de mul.ꝛ dicvt plene de hoc quo ad laicos:vt ibi no.
14 ꝑ Bar.†clerici ꝟo nec tenent̃ nec pñt hos honoꝛes inter
laicos sumere:q2 nemo militãs deo iplicat se negotijs secl'a
rib⁹.ĩ.ti.xxi.c.i.ꝛ aperti⁹ probat̃ in.l.plꝫ.C.de epi.ꝛ cle.vbi
tex.dicit ꝙ nihil cõe debẽt clerici hr̃e cũ publicis actiõib⁹
vel ad curam pertinentibus cuius corpoꝛi non sunt anne-
xi ꝛc.ꝑ illñ tex.dicit ꝙ etiã de vniuersitate laicoꝝ nõ sunt.
vñ nõ habẽt vocẽ i ꝯsilio ppl'i qꝺ tꝫ Jnn.in.c. dilecta.ꝑpe
si.de exces.p̃la.q̃dã ꝟo munera ꝑsonalia habẽt nõ honoꝛẽ
sed quãdam vtilitatẽ annexã:ꝛ appellant̃.s.munera soꝛdi
da.ꝛ hec ꝯsistũt in vilib⁹ officijs:vt in arena fodienda ꝛ in
calce coquẽda:ꝛ alijs in quib⁹ versat̃ quedã vtilitas.ꝛ viꝺ
multa exẽpla in.l.maximaꝝ.C.de excu.mu.li.xi.ꝛ põt i istis
cognoscẽdis dari hec regl'a ꝭm bar.in.ꝺ.l.vnica.q2 sicut il
lud est honoꝛ qꝺ in loco reputat̃ honoꝛ.vt not.Jnn.in.c.
multa.de p̃b.facit.c.cũ olim.de ꝯsue.ita illꝺ est vile qꝺ re-
putat̃ vile.ꝛ h̃ officia vilia pñt dici angarie:ab ango qꝺ
idẽ est qꝺ ꝯstringo:q2 ꝯstringunt ad illud.ita sumit̃ illꝺ ver
bum in passiõe dñi:qꝺ ad ferẽdũ crucẽ angariauerũt quen
dã simonẽ ꝛc.hec officia vilia de iure ciuili deferunt̃ tm̃ hu
milioꝛib⁹ ꝑsonis nõ aũt maioꝛibus.vt.l.humilioꝛes.C.de
susce.ꝛ arca.li.x.ab his vero clerici ꝛ mãcipia seu coloni cle
ricoꝝ ꝛ eccl'iarũ sunt immunes etiã de iure ciuili.l.plꝫ.C.de
sacrosan.eccle.ꝛ.l.ij.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ.xvi.q.i.nouarũ. Sꝫ ꝯ̃
hoc facit.l.neminẽ.C.de sacrosan.eccl.vbi innuit̃ qꝺ eccl'ia
tenet̃ ad angarias ꝛ ꝑ angarias.Sol.Jnno.dupl'r. P̃rio
qꝺ ibi nõ dr̃ ꝙ eccl'ia subijt angarias.sꝫ dr̃ neminẽ excusari
etiã si possessio ꝑtineat ad ecclesiã:qꝺ est intelligẽdũ ꝭm eũ
de rusticis ꝛ colonis possessionũ ecclesie que nõ excusant̃ in
casu ibi expꝑsso.s.in aduentu principis:ꝙuis alias serui ꝛ co
loni eccl'iaꝝ nõ debẽt angarijs ꝛ pangarijs fatigari.xij.q.
ij.eccl'iaꝝ seruos.clerici aũt hoc casu sunt immunes secun-
dũ quosdã.Uel scꝺo põt dici ꝭm eũ ꝙ est spãle in aduentu
principis vt angarias ꝛ ꝑangarias p̃stẽt etiã eccl'ie dũmo-
do ad soꝛdida munera nõ cogant̃.Ego puto ꝙ cl'ici vl' ser
ui q sunt i dñio eccl'iaꝝ nullo mõ teneant̃ etiã i aduẽtu p̃n
cipis:q2 tũc dicte ꝑsone sunt exẽpte a dominio ꝛ iurisditio
ne laicoꝝ.vt leg.ꝛ no.xcvi.dist.c.si impatoꝛ.no.Jnn.in.c.
ij.de ma.ꝛ obe.ꝛ gl.iuncto tex.in.c.ꝙ̃ꝙ̃.de cẽsi.lib. vi. ergo
in nullo tenẽtur eoꝝ ꝑsone ad obsequiũ impatoꝛis.facit.l.
rescripta.§.fi.ꝛ qꝺ ibi no.ꝑ Bar.ff.de mune.ꝛ ho.ꝛ qꝺ.ĩ.di
cam.vñ nõ potuit impatoꝛ in hoc per aliquã legẽ distrin-
gere clericos.ar.in.c.q̃ in eccl'iaꝝ.de ꝯsti.ꝛ.c.fi.de reb.ec. nõ
alie.ꝛ no.hic Jo.an.sup gl.ꝛ.ĩ.lati⁹ dicã.sed respectu colo
noꝝ liberoꝝ qui seruiũt eccl'ie ꝑ mercede põt ꝑcedere.ꝺ.l.
neminẽ.ꝛ dictũ Jnn.cũ eñ illi sint subiecti impatoꝛi iuxta
not.in.c.iudicatũ.lxxix.dist.ꝛ per ipsum imperatoꝛẽ a mul
tis exẽpti in.ꝺ.l.i.ꝛ.ij.C.de epi.ꝛ cler.potuit imperatoꝛ i cer
tis casibus illã immunitatẽ limitare ꝛ restringere vt in siti
15 no.gl.in.c.cũ ꝭm leges.†de her.lib.vi. Quedã ꝛ tertio sunt
onera personalia que nõ habẽt in se dignitatem seu hono
rem vel vtilitatẽ:vt est legatio seu tutela vel cura.ꝛ ad hoc
oẽs laici tenẽtur nisi habeãt excusatiõeꝫ legitimã.ff. ꝺ excu.
tuto.per totũ.ff.de legi.per totũ. sed clerici nõ tenẽtur vt.l.
gñaliter.C.de epi.ꝛ cle.canonizata.xvi.q.i.gñaliter.vide
tñ tex.iũcta gl.notabili in.c.peruenit.lxxxvi.dist. vbi legit̃
ꝛ no.qꝺ lꝫ clerici ꝛ monachi nõ teneãtur subire tutelã ꝛ cu
rã minoꝝ:pñt tñ si volũt agnoscere legitimã:q2 est officiũ
pium qꝺ no.ꝛ dic vt ibi latius no.ꝛ in hoc casu recte põt in
telligi.c.ij.ꝺ.e.nam q2 piũ est custodire ciuitatẽ ꝛ patriã tp̃e
necessitatis.ideo disponit̃ ibi vt clerici teneãtur.ꝛ dic lati⁹
vt ibi dicã. ꝛ hec sufficiũt quo ad primuꝫ mẽbrũ ꝛ intelligo
predicta procedere quo ad clericos tam in muneribus oꝛ-
dinarijs ꝙ̃ extraoꝛdinarijs.ꝛ dic ꝙ oꝛdinaria munera di-
cũtur illa que habẽt certã ꝛ determinatã seu oꝛdinatã p̃sta
tionem.extraoꝛdinaria sunt que qñqꝫ per accidẽs imponũ
tur ad hoc qꝺ in simili habet̃ i.l.seio.§.medico.ff.de annu.
lega.ꝛ hoc tenuit Guil. in.l.neminẽ.C.de sacrosan.ec.vbi
tractauit istã materiã.ꝛ posuit Bar.in.ꝺ.l.vna ꝭm eũ põt
dici ꝙ illa sunt extraoꝛdinaria munera que nõ imponũtur
a lege vel a senatuscõsulto vel ꝯstitutiõibus principũ.ꝛ h̃
videtur innuere tex.in.l.i. C. de vaca.mune.lib.x.sed in idẽ
recidit cũ precedẽti:quia qñ imponit̃ legẽ vel ꝯsuetudine
hꝫ de necessitate certam p̃stationem. ꝛ hec oꝛdinaria mu-
nera respectu reꝝ ꝛ p̃stationũ appellant̃ qñqꝫ idicta qñqꝫ
superindicta.nã princeps qñqꝫ imponit collectam ꝑ neces
sitatibus occurrẽtibus.ꝛ hoc põt appellari superindictum
q2 indicit̃ supoꝛdinariũ. indictũ vero olim erat extraoꝛdi-
nariũ.sed postea effectum fuit oꝛdinariũ q2 imponebatur
per singl'a lustra.i.de quinquẽnio in quinquẽniũ. ꝛ sic ha-
bebat certã ꝛ determinatã p̃stationẽ.ꝛ vide de his. C.ꝺ iu
di.per totũ.ꝛ.l.vna.C.de superindi.li.x.ab his oibus eccle
sia est exẽpta.vt.ĩ.patebit etiam de iure ciuili.ꝺ.l.plꝫ.C. de
sacrosan.ec.auf.item nulla cõmunitas.eo.titu.ꝛ.c.ꝙ̃ꝙ̃.de
16 cẽsi.li.vi.¶ †Uenio nũc ad scꝺꝫ mebrũ principale.i.ad mu
nus patrimoniale.ꝛ sciẽdum qꝺ id appellat̃ ꝑprie p̃rimo-
niale vbi vertit̃ sumptus vt in.l.muneꝝ.§.p̃rimonioꝝ. ff.
de mune.ꝛ ho.ꝛ hoc munus tripliciter imponit̃.nam qñqꝫ
imponit̃ rebus nulla habita ꝯtemplatione persone: qñqꝫ
imponitur persone tm̃ nulla habita ꝯtemplatione p̃rimo
nij.qñqꝫ imponitur persone pro rebus habita ꝯtemplatio
ne patrimonij. ¶ Uenio ad primũ membrũ quod est mu-
b nus[b] mere patrimoniale:ꝛ istud est triplex:nam qñqꝫ indi
cit̃ rei de eo qꝺ fiendũ est de ipsa re, vt ꝙ nauis, equus vel
currus vadat ad seruitium reipublice.hoc eñ fit in ipsa re.
qñqꝫ hoc munus imponit̃ sup eo qꝺ ꝑcipitur ex ipsa re,vt
det̃ certa pars fructuum.vt.l.modios.C.de suscep.ꝛ arca.
li.x.qñqꝫ imponit̃ ipsi rei de eo quod nõ percipit̃ ex ipsa re
nec est in ipsa re.sed est oĩno extra rem vt qñ dꝫ pro ipsa re
p̃stare certam quantitatem pecunie annuatim.exemplum
primi ꝛ secũdi.in.ꝺ.l.munerũ.§.p̃rimonioꝛum.ꝛ seq.Exem
plum tertij.in.l.hactenus.ff.de vsufru.ꝛ in oibus legibus
tractantibus de tributo ꝛ vectigalibus que soluũtur in pe
cunia ꝑ rebus.vt in.c.i.in fi.de censi.ꝛ.ꝺ.l.placet.C.ꝺ sacro
san.ec.ꝛ.c.tributum.xxiij.q.viij.differt istud tertium a mu-
nere quod imponit̃ persone pro rebus.nã ibi est obligata
ꝑsona:ꝛ per ꝯñs oẽs res patrimonij.l.aufert̃.§.fiscus.ff.de
iu.fis.hic vero quelibet res tenet̃ ꝑ munere quod eam respi
cit ꝛ vltra.l.imperatoꝛes.ff.de pub.qui aũt excusantur ab
istis munerib⁹.dixit Bar.in.ꝺ.l.vnica.qꝺ nemo cuiuscũqꝫ
dignitatis existat etiã si sit ecclesia.alleg.de act.trib.l.fi.C.
de sacrosan.ec.iubemus nullã nauẽ.l.placet.ꝛ.l.de his.C.ꝺ
epis.ꝛ cleri.nisi quatenus vel priuilegio specialiter sit exp̃s-
sum.vt in.l.i.C.de epi.ꝛ cleri.Aduerte licet Jnn.hic inuo-
lute loquatur:hoc tñ in hoc passu sentire videt̃:dicit enim
qꝺ si ad ecclesiam perueniunt possessiones quarum rõne
dꝫ prestari personale munus seu militare puta exercit⁹ seu
hospitium vel aliud simile:istud p̃stabit ecclesia.arg.xviij.
distin.si episcopus metropolitanus.xxviij.q. viij.si nobis.
ꝛ.c.sepe.ff.de pub.imperatoꝛes.tũc tñ nõ subit ista tãꝙ̃ one
ra:sed vel ex pacto vel tanꝙ̃ tenẽs rem oneratam.quelibet
eñ res cum suo onere transit.ꝰ.de deci.pastoꝛali.ꝛ.c.ex lite
ris.de pig.hec aũt munera pꝛopꝛie patrimonialia appellã
tur ꝭm eũ.ff.de mune.l.i.§.patrimoniale.ꝛ hec bene subit ec
clesia nisi sint supindicta:q2 ad illa non tenet̃. C. de epis.ꝛ
cleri.l.oẽs.xi.q.i.si tributũ.ab his etiã superindictis immu-
nes sunt clerici ꝛ eoꝛũ vxoꝛes ꝛ liberi.xvi.q.i.nouoꝛũ.C.de
epi.ꝛ cle.l.ij.ꝛ.l.oẽs.nisi necessitas immineat.ꝰ.eo.ꝑuenit.ꝛ
in hoc iudicio meo incompetẽter alle.illud.c.in istis mune-
ribus patrimonialibus:q2 illud.c.loquitur de personalib⁹.
subijcit etiam Jnn.ꝙ ab alijs oibus ꝛ singulis excusantur
ꝛ quãtum ad decimas ꝛ oblationes ꝛ alia spiritualia. ꝛ ẽt
quãtum ad mansum ecclesie siue dotẽ:ita tñ ꝙ si fundus ec
clesie.i.in quo fundata est ecclesia vel fundus dotalis erat
prius tributarius redimet̃ ꝛ tributum nõ soluet.xiiij.q. vi.
c.comperimus.ꝛ.c.i.de censi.Quãtum vero ad alias posses
siões subit ecclesia munera extraoꝛdinaria duꝫ tñ respiciãt
pietatẽ.C.de sacrosan.ec.l.ad instructionem. ꝛ sic possunt
intelligi ꝭm eum.§.eo peruenit.ad hoc tamen non sunt ec-
clesie ꝛ clerici per secularẽ iudicẽ compellendi:sed per eccle-
siasticũ de cuius foꝛo sunt ꝑsone.Extraoꝛdinaria vero que
ad publicã vtilitatẽ tãtum respiciũt,non subit ecclesia nisi
in aduẽtu principis ꝛ felicis embole.C.de sacrosan.ec.l.iu-
bemus.ꝛ.l.placet.ꝛ.l.neminem.Item eccl'ie sunt immunes
ab erarioꝛũ inscriptionibus.x xiij.q.viij.sancimus.hec sunt
in effectu dicta Jnn.que vident̃ ꝯcernere totũ ꝭm mẽbruꝫ
principale.sed ego distiguẽdo quodlibet mẽbrũ per se dice
rem sic cũ querit̃ an ecclesia teneatur ad munus patrimo-
niale.qꝺ si possessio seu fund⁹ perueniẽs ad ecclesiã habe-
bat certũ onus annexũ:ꝛ an illud tenet̃ siue habuerit illud
onus ex priuata dispositiõe.arg.in.c.dilecti.de donat.ꝛ.c.
quãto.de cẽsi.siue ex dispositiõe publica:puta p̃ncipis an-
teꙗ perueniret ad ecclesiã.Exemplum in tributo.nã q̃libet
possessio est ab antiquo onerata onere soluẽdi tributũ im-

Zacharias.
a ¶ Quedã habẽt honoꝛẽ annexuꝫ. Adde que mune-
ra hñt honoꝛes ꝛ que dignitatẽ an
nexã Jac.reb.uf.i
l.i.n.i.6.C.de mu
lie. ꝛ in q io loco.
lib.x.ꝛ que illa su-
bire tenent̃. vide
eũdem. in.l.vnus-
quisqꝫ.C.de sent.
lib.xij.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Qꝺ est mun⁹. Uide Ang.in cõ
si.xxiiij.inci. eccle-
sia nõ tenetur ad
munera.ꝛ Calde.
in cõsi.ij.incip.sta
tuto ꝑusino cauet̃
in ti.de cẽsi.Pe.ꝺ
anch.in ꝯsi.ccxc-
viij.inci.hꝫ statu-
tũ cõis pistoꝝ.

peratori:vt in.l.imperatores.ff.ꝺ pub.l.pl3.C.ꝺ sacrosā.ec cle,ꝛ.c.j.in fi.de cēsi.ideo dico ꝙ ecclesia tenebit ad tributū rōne possessiōis seu possessionū quas postmodū acquisiuit 16 qꝺ clare inuit.ꝺ.c.j.ꝛ ibi dixi plene. ¶†Fateor qꝺ Italia q̄ est princeps ꝓuinciarū nō obligat hodie ad hec tributa: vt no.in.l.j.ff.de cēsi.idē dico i alijs oneribus q̄ rōne natu a rali incūbunt in ipsis rebus:vt reficere iter ante domū[a].ff. de via pub.resi.l.j.no.Bar.in.l.ad istructionē.C.de sac.sā. eccle.Itē in purgatione putei necessarij toti vicinie in q̄ est ecclesia[b] ad qꝺ no.Spe.in ti.de censi.§.nūc dicēdū.ver.itez pone qꝺ vicinia.Ad alia aūt onera q̄ imponunt reb⁹ ꝫm necessitatē accidentē puto ecclesiā nō teneri:qꝛ nō pōt res ad illa onerari ideo ex quo peruenerūt ad ecclesiā eximunt ab omni exactiōe.ꝛ hoc forte voluit dicere Inno.dū dixit ecclesias esse immunes a supindictis,tū nō mihi pl3 dictū Innoc.inquātū dicit ecclesiā teneri in aduētu principis ꝛ felicis embole qꝛ nō video qūo impator potuerit h̄ statue re in preiudiciū ecclesie ex quo aliter a principio nō obliga uit possessiōes ad hoc onus:nam possessiones q̄ dant eccle sie dātur deo.ꝛ sic efficiūtur sancta sanctoꝝ.xij.q.ij.qcūq3 militū.ꝛ.c.nōnulli.Imperator aūt tanq̄ subditus nō pōt 17 statuere sup rebus deo dicatis.ꝺ cōsti.q̄ in ecclesiarū.†ꝑser tim cū ta3 ecclesie q̄ clerici ꝛ bona eoꝝ habēt a iure diuino immunitatē ab istis exactionibus vt est tex.iuncta gl.i.ꝺ. c.q̄q̄.Imperator autē nō potest statuere ꝯ lege3 dei.xxv. q.j.sunt quidā.ꝛ hoc ē qꝺ voluit Io.an.hic.ꝛ.s̄.e.ꝑuenit. vt dixi ꝙ nulla lex potuit astrigere ecclesiā ad h̄ onera.et per hoc pt3 respōsio ad.l.munerū.§.ad hmōi.iūcta gl.ff.de mu.ꝛ ho.ꝛ ad alia iura que vident indistincte velle ecclesiā teneri ad onera patrimonialia vnde puto.l.iubem⁹ nullā nauē.C.de sacrosan.eccle.nō procedere in p̄iudiciū rei eccle sie de quo etiā tetigi i.c.j.de do.ꝛ cōtu.Circa māsum eccle sie seu dotē ꝛ hortū iuxta positū:isto cū Innoc.vt tributū non debeat solui:sed d3 prius redimi ab eo q vult ecclesia3 edificare:al's non d3 ep̄s pati ecclesiam ꝯstrui de quo dicē dum vt leg.ꝛ no.i.ꝺ.c.q̄q̄.de cēsi.ꝛ hoc quo ad p̄mū onus patrimoniale.¶Scōm fuit qñ iponit ꝑsone nulla facta mētione de re.ꝛ ad istā in dubio nō tenet ecclesia nec cleri ci:qꝛ nō sunt subditi imperatori sed omnino exēpti:vt i iu ribus superius alle.in.ꝺ.c.q̄q̄.ꝗnimo dico ꝙ ad h̄ non te nent laici ciues:sed tantū rustici:et appellat hic exactio ca pitatio qꝛ imponit ꝑ capita non habita rōne patrimonij: vt.l.vna.C.de capitatione ciuiū censib⁹ eximēda.li.xj.no. Bar.ibi in.ꝺ.l.vna.Tertiū ius fuit qꝺ imponit onus ꝑso ne habito respectu ad patrimoniū.ꝛ ad hoc nō tenet eccle sia nec etiā laici nō subditi:licet habeāt patrimoniū in lo co,vt.l.rescripto.§.fi.ꝛ ibi ꝑ bar.ff.de mu.ꝛ ho.nisi aliꝺ ha beat ꝯsuetudo:vt no.Bar.i.ꝺ.l.vna.non tamē valebit cō suetudo in p̄iudiciū ecclesiarū:tum quia est gratiosa eccle sijs:vt in.c.j.de ꝯsue.tum qꝛ est cōtra libertatē ecclesiasticā vt in auт.cassa ꝛ irrita.C.de sacrosan.eccle.cōiūcta aut.itē nulla cōmunitas.C.de epis.ꝛ cleri.ꝛ in isto mēbro pōt pro prie intelligi iste text.ꝛ.c.fi.de vi.ꝛ hone.cleri.ꝛ.c.q̄q̄.pal le.¶Uenio ad tertiū mēbrū principale.s.onus patrimo niale mistū.ꝛ dicit munus mistū illud qꝺ h3 onus cū sum ptu,ff.de mu.ꝛ ho.l.munerū.§.mista.participat eni de mu nere personali quatenus h3 onus annexū.itē cu3 patrimo niali quatenus est cū sumptu.vñ perāgarie dicunt mune ra mista.ꝛ ꝺ his dic vt.s̄.in p̄cedētibus,nā vbi ecclesia nō tenet ad ꝑsonalia nec realia:fortius nec ad ista mixta vbi dixi eā teneri ad vtrūq3 tenet ad ista.ad h̄.c.ij.s̄.e.vbi ꝓce 18 dunt regulariter,¶†Sed dubitat in qbusdā et primo qd si est aliqd explicādū qꝺ respiciat pietatē.Inno.vt.s̄.dixi voluit ecclesiā teneri per,ꝺ.l.ad instructionē.ꝛ ꝑ.c.ij.s̄.e.se cus dicit si respicit publicā vtilitatē:vt h̄.Aduerte.l.ad in structionē.loquit de refectione itinerū ꝛ pontiū.et sic vult Inno.ecclesiā teneri ad ꝯtributionē taliū ꝛ similiū,ꝛ ꝑ hoc videt idē sensisse in edificatiōe seu reparatiōe ciuitatis seu castri.ꝛ idē videt hic velle gl.in ver,releuādas.idē Uincē. ꝛ Hosti.sed Io.an.xvj.q.§.nouarū.sentit contrariū loqui tur tñ de instructiōe murorū.ꝛ cū Ioā.concordat Accur. in.ꝺ.l.ad instructionē.Phi.dicit h̄ tales cōtributiōes sine pape licētia fieri nō debere.per.c.aduersus.ī.e.Io.and.di cit se nō videre qūo leges non solū digestorū:s3 etiā autēti corū possunt ꝯstringere ecclesias ad talia.ꝛ remittit ad no. per se in.c.cōstitut⁹.de re.dō.ꝛ sic videt velle.ꝙ.l.ad istru ctionē.ꝛ similes nō ꝓcedāt in preiudiciū ecclesie.ꝺ.Anto, transit hic similiter recitando doc.in.ꝺ.l.ad instructionez, item Io.an.ꝛ Phil.dicunt enim qꝺ in oibus casib⁹ i qui bus reperitur exp̄ssum de iure ciuili ecclesias teneri quod te nentur etiā incōsulto romano pontifice.Nec obstat dictū c.aduersus.qꝛ ibi prouidet cōtra grauamina extra ordina ria que propter aliquod accidens per principē secularē im ponuntur.alias si.c.aduersus.loqueret generaliter de om nibus munerib⁹ multe leges corrigerētur.qꝺ nō est sentiē dū.arg.de elec.c.cū impediat.li.vj.nā leges habēt vim ca nonum si canon specialiter nō cōtradicit.de no.oper.nū.c. j.ꝛ ex hoc putat stādū huic gl.ꝙ ecclesia teneat ad iter vel pontē faciēdū vel muros reficiendos si fuerit de necessita te.secus si ad decorē.ꝺ.Pe.de ancha.trāsit quo ad cōstru ctionē ꝛ refectionē murorū cū opi.Iaco.butri.qua3 posuit in.ꝺ.l.ad instructionem.distingit enim:aut fiūt ad ornatū ꝛ nō tenetur:aut necessario puta propter guerrā vel suspicio nem guerre et tenet eclesia.dixit enim But.ibi ꝙ eclesia te netur soluere gabellā de plaustris siue currib⁹ si gabella cō uertitur in reparatione viarū ꝛ pontium:qꝛ de eis sicut de priuatorū vtilitate tractat.Et per hoc dixit ipse do.Petr⁹ posse dari generalē doctrinā ꝙ vbicūq3 tractat de genera li vtilitate clericorū ꝛ laicorū simul ꝛ mistim clerici teneātur cōtribuere vna cū laicis:hinc dicit se audiuisse ꝙ ad aggeres qui fiūt iuxta mare vel flumina ꝓpter timorē inundationū possessionū tenēt pro possessionib⁹ suis ꝯtribuere clerici si cut laici propter cōem inundationē seu ꝓpter cōe periculū idē forte ꝫm eū ad euitādū rapinas incendia captiuitates ꝛ alia multa mala ex aduētu alicui⁹ societatis hostilis con tra ciuitate3 si pecunia se redimāt:aliter se defendere non valentes:hic enim versat vtilitas clericoꝝ sicut ꝛ laicoꝝ ꝓ pter damna in eorū possessionib⁹ infligenda.vbi enim est c damnū debet esse ꝛ cōmodū[c]:vt in cle.j.de censi.ꝛ hoc vlti mū originaliter fuit Bar.licet ipse nō alleget.in.l.null⁹.C. de cursu pub.li.xij.ꝛ ad idē facit ꝫm do.Pe.s̄.c.ꝑuenit.vbi clerici tenent etiā vigilare ꝓ custodia et tuitione ciuitatis. Itē licitu3 est ecclesias incastallari vt bonis malis valeāt se tueri:vt no.i.c.ī.ꝓxi.Itē nulla est maior pietas q̄ defēde re patriā ꝛ debiles pauperes ab hostibus.xxiij.q.iij.fortitu do.ꝛ.c.nō inferenda.ꝛ hac rōne ꝓ pace ꝛ quiete quā tueri ꝛ defendere debēt ecclesie soluit ab ipsis ecclesijs iperatori tributū.xxviij.q.viij.tributū.Itē hoc mun⁹ respicit pietatē vt euitent incēdia ꝛ occurrat periculis captiuorū:ꝛ multis malis ergo tenet eccl'ia ꝑ supradicta:maxime per Inn.nō ob.hoc.c.vbi hoc relinquit arbitrio epi ꝛ cleri.debet eñ ꝫm eum intelligi cū pro necessitatib⁹ mere laicorū volebat ec clesias grauare vt dicit patere ibi:isti vero onera sua ꝛc.ꝛ ibi quilibet arbitret sibi ꝛc.ꝛ ibi:cōmunes necessitates vel vtili tates ꝛc.quod verbū reperit in.c.aduersus.ī.eo.secus ergo vbi on⁹ venit imponēdū pro cōi necessitate clericorū vel lai corū:hic eñ nō habet locū hoc.c.nec.c.aduersus.ī.e.ꝛ h.ꝺ. salua determinatione meli⁹ sentiētis.Dicit tñ ꝙ portio tā gens ecclesiā d3 peti corā iudice suo:nō per laicos d3 cogi. Et quo ad principalē qōnē de refectione murorū opi.Bu. tenuit Bal.i.ꝺ.l.ad instructionē.cū hac vltima limitatione vt fiat cōpulsio per iudicē ecclesiasticū et nō per laicu3.ego in hac ciuitate senarū habui hāc questionē de facto tāgen tem principale monasteriū mōtis oliueti cōtra qꝺ instabat cōitas vt cōtribueret ad expēsas murorū cuiusdam ville in qua monasteriū habebat multas possessiōes ꝛ ꝯsului mona sterium nō teneri.Et ita mediāte ꝯsilio meo monasterium fuit ab illo onere absolutū:et quia ꝑ motiua aperit intelle ctus multorū iurū in hac materia inserā in effectu ꝯsilium meū ꝛ respōdebo ad motiua in ꝯtrariū facta:probo eñ ec clesiā nō teneri iurib⁹ rationib⁹ ꝛ summorū doctorū auto ritatib⁹.¶Et p̄mo adduco hoc.c.nō minus.vbi tractaba tur de fossatis faciēdis que ꝑfecto ꝯcernūt custodiā ciuita tis:ꝛ vtilitatē publicā tam clericorū q̄ laicorū ꝛ tñ decidit hic ꝙ ab eccl'ia nō d3 exigi aliqua portio vt debita:imo pro hibetur sub anathematis distric.nisi ep̄s ꝛ clerici tantā ne cessitatē vel vtilitatē ispexerint vt absq3 vlla districtione vel coactiōe ad releuādas cōmunes vtilitates vel necessitates: vbi laicorū non suppetūt facultates subsidia per ecclesias estiment cōferēda.ꝛ pondera illud verbū ꝯmunes vtilita tes:nō enim dicit laicorū tantū ꝛ hoc idē verbū reperit in ꝺ.l.aduersus.Ex quo p3 ꝙ imminēte necessitate clericorū ꝛ laicorū nō tenētur clerici aliquid cōferre nisi spōte velint ap probāte epō cū clero.ꝛ vbi laicorū nō suppetāt facultates.ꝛ hodie per.c.aduersus.nō pñt clerici i his cōtribuere nisi ro mano pontifice prius cōsulto:ꝛ fuit illud sancitū ꝓpter quo rūdā imprudentiam sepe allegātiū talē necessitate3 vel vtili tatē.Scđo ad idē adduco tex.no.in aut.itē nulla cōitas.C. de epi.ꝛ cle.vbi generaliter prohibet ne qs audeat ab eccle sijs exigere collectas exactiones āgarias ꝛ pangarias que

omnia

Sebastia.Sapi.
a ¶Ante domū.vi de Cardi.i cle.j.i xviij.q.ꝺ vita ꝛ ho ne.cle.Alex.in ꝯs. lxviij.incip.viso ꝛ bene discusso.col. vj.in secūdo vol. Bartho.vero.in tra.fuit.rusticaꝝ in ti.ꝺ via.q.xxv.
b ¶In qua ē eccle sia.ꝛ adde Albe. de rosa.i.l.cū vsuf fruct⁹.ff.ꝺ vsufr. vbi etiā bal.dixit vicinu3 posse cogi ad dictā cōtribu tionem expense.
Antonius Frā.
¶An puteus vi cinie debeat repa rari ꝛ alia ꝓ eo ne cessaria fieri ꝑ ip sos vicinos.vide spec.in tit.de cēsi. i.§.ij.in ver.pone quedā vici.ꝛ vide bar.i ꝯs.suo.ici.q̄ dā ꝯuici.vbi t3 ꝙ vicini tenēt ad re fectione3 ipsi⁹ pu tei ꝛ ad alia neces saria ꝓ eo qꝺ etiā voluit Bal.in.l. iiij.in.§.actor.ꝺ re iudi.qꝺ adeo verū ē:vt et si vicin⁹ ve lit renūtiare vsui ip.i⁹ putei oino te netur conferre ad expēsas vt ꝑ bal, in.l.pe.in fi,de cō di.inser.ꝛ tenet.ꝺ. Car.in cle.j.i pn. de exces.p̄la.ꝛ i.c. j.de ec.edifi.ꝛ viꝺ alex.i.j.is cū quo: ff.de aqua plu.ar.
Sebastia.Sapia.
c ¶Et cōmodum, Uide Pet.de an cha.in.cōsi.xcvj, et Moderū.i.l.si ex toto.in princi, col.vltj.ff.de.le.j.

+Sebāsti. Sapia.
¶ Tanta necessitas.vid Abb.predicta referentē in ꝯsil.iij.inci. casus sup quo ꝯsiliū petit in.j.vo.ꝛ abb. hic ēt refert ꝛ sequtur.d.Jas.i.l.plz. col.v.C.ð sa. san. eccle.
¶ Item ꝯ illð dictū Bar.ꝛ Petr. adduco tex.expssum.in.l.plz.C.de sa.san.ec.nam collecta vel datia q̄ iponunt rōe belli vl' vt puideat talib⁹ gētib⁹ q2 sūt mūera extraordinaria ꝛ ppꝛie dñr supindicta:qñ propter bellū ex necessitate belli: vt declarāt glo. ꝛ bar. i rub. de supindictis.ꝛ bar.i.l.is q. ff.ð iu.imuñ. ſʒ in d.l.plz.est text.qð ecclia ē imunis a supindictis ħ ē a mūerib⁹ realibus q̄ iponunt ppter necessitatem belli ergo ꝛc.ad idē vide qð eleganter ꝛ pul.determinat ꝛ bñ ad ppositum Dy.ray. Bal.d. ale.ꝛ oēs moder. i.l.si ex toto.i pn. ff.ð le.j.vbi q̄runt pone aliqs hʒ immunitatē ab oib⁹ mūerib⁹ psonalibus ꝛ realib⁹ mistis ordiarijs vl' extra ordiarijs ꝛ finalr scdm modū queʒ tradit bar.in.d.l. is q.nūqd intelligat exēpt⁹ etiā a mūerib⁹ extraordiarijs q̄ iponūt ob necessitatē belli.q passius ē multū ambigu⁹:ꝛ varij varia dicūt vt vbi videri pōt.tāgit ēt not.d.ant.i c.peruenit.de cēsi. vbi gñaliter tangit an puilegiati ꝛ exēpti intelligātur ēt puilegiati q̊ ad mūera extra ordinaria q̄ imponunt rōne belli. Anto. Francis.
¶ Que dicantur mūera ordinaria vl' extraordiaria vide p Bar. in.l. ij.ff.ð iu.imu.ꝛ in l.iiij.de anno.ꝛ tribu.li.iiij.ꝛ in.l.i.ð agri.ꝛ cēsi.libr.xi. ꝛ p Sali. in.l. fin. C.fine cēsu vel re-

oīa ppter cōem vtilitatē ꝛ defensionē reipublice in qua indubie excludit vtilitas ecclesiaꝝ ꝛ clericorū exigunt. Ad idē tertio adduco.c.j.de immu. ec.li.vj.ꝛ.c.q̄q̄.de cēsi.eo.li. ꝛ cle.pñti.eo.ti.ꝛ.c.fi. de vi.ꝛ ho.cle.ꝛ.l.plz.C.de sacrosan. ec.l.ij. C. de epi.ꝛ cle.xvj.q.j.gñaliter.cū multis si.que eximūt eccl'ias ꝛ ipsaꝝ bona ab oībus gabellis collectis exactionibus ꝛ similibus. Probatur quarto hac rōne.bona eccl'iaꝝ sunt deputata publico vsui spirituali.xij.q.j.vidētes.xvj.q.j.qm̄.de pbē. ꝛ.c. ratio.ꝛ.d.l.plz.ꝛ hinc dicit tex.in.c.nulli liceat.xij.q. ij.q omne illud qð ecclesie ꝯsecrat sive fuerit animal siue ager sanctū sanctoꝝ dño efficit:ꝛ ad ius pertinet sacerdotū.nō ergo dʒ mundano vsui ꝛ publico deseruire q2 semel deo ðdicatū ad humanos vsus trāsire non debet amplius vt in illa regula semel deo.de reg.iu.li.vj.nā ꝛ ius publicum versatur in sacerdotibus ꝛ sacris.j.dis.ius publicum.laici ergo cum sint mūdani ꝛ principlr habent vtilitatem in re publica mūdana:debēt subire onera reipublice mūdane.bona vo eccl'iarū q̄ sunt dei debēt deſuire reipublice spūali silr videmus in psonis:nā milites seculares militant mūdo:milites celestes militāt deo,ꝛ sic illi in tpalib⁹ isti in spūalibus.vt in.c.reprehēsibile.ꝛ.c.quo ausu.xxiiij.q.vlti.recte ergo dicit tex.in hoc.c.nō minus.q quādiu laicorū facultates suppetāt nō debēt ecclesie aliqd elargiri ne subtrahantur bona vsui publico spūali.hinc no.tex.in cle.q2 ꝯtingit de re.do.dicit q deputata certo vsui largitione fideliū nō debēt deputari ad aliū vsum autoritate romani pōtificis dūtaxat excepta.hic tex.in hoc ca.dicit hic onera esse laicoruʒ.vt ptʒ ibi.isti vero onera sua ꝛc.lʒ in sequētib⁹ tractat de cōi vtilitate vel necessitate sed dicit illa laicorū que eis incūbunt rōnibus predictis lʒ.d. Petr.intellexerit ꝛ nō bñ iudicio meo:q loquit de necessitate vel vtilitate laicoꝝ dūtaxat per illud vbū sua ꝛc.nam si dictū suū fuisset verū replicasset postmodū de laicis.qð nō fecit:ſʒ dixit de cōib⁹ ꝛ idē dixit in.c.aduersus.q p̄sertiʒ pbat ibi dñ papa dixit q sua interest puidere cōibus vtilitatibus clericorū.hanc etiā sniam pbat cōis opi.doc.vtriusqʒ iuris de q̄ per canonistas in.c.fi.de vi.ꝛ ho.cleri.ꝛ.c.j.de immu.ec.li.vj.ꝛ in cle.pñti.ð cēsi.p Jo.de lig. ꝛ bar. in.l.rescripto.ff.de m.i.ꝛ ho.in.l.plz.C.de sac.san. ec.dicūt em̄ q bona eccl'iastica nō tenent ad aliq̄ onera mūdana:nisi prius fuissent cēsualia aut tributaria añq̄ puenissent ad eccl'iam:ita q soluissent certū tributū vel cēsum:aliter aūt nō tenētur q̄q̄ priores possessiōes pri⁹ soluissent tpe necessitatis vel vtilitatis aliquas collectas seu factiōes ad hec multa iura sapi⁹ all'. Hāc sniam p̄cise quo ad casum nr̄m.f.in refectiōe murorū tʒ gl.subtilis in decre.xvj.q.j.§.nouaꝝ.vbi expsse dicit q lex ad instructionē nō tʒ.vnde aptissime voluit ille iuris canonici speculū Jo.an.hic vt.s̄.dixi.q voluit singl'ariter q nulla lex nec digestoꝝ nec codicis nec autēticorū potuit in ħ astringere ecclesias. Hanc eandē sniam secutus est glossator iuris ciuilis clarissimus in.d.l.ad instructionē.idē ibi Bar.iuris ciuilis illuminator dicēs q dicta lex ad instructionem.in pte corrigit p auf.itē nulla cōitas.pall'.distinguit em̄ inter onera realia ꝛ q̄ imponunt psonis ppter bona:vt ad pria teneant eccl'ie:ad scða vo nō:vñ p refectione pōtis ꝛ muroꝝ onera iponunt psonis p rebus.nullo em̄ iure cauet possessiōes ad hec obligatas fore. Quid plura ipemet Host.vr̄ correxisse opi.suā quā astruebat in.c.non minus nouissime.in sum.sua in ti.e.§.in qbus.vsi. ad extraordinária.vbi dicit qð hodie ecclesie sunt immunes ab istis munerib⁹ ꝯcernētib⁹ publicaʒ vtilitatē:per dictā auf.itē nulla cōitas.cū si. ꝛ sic q hodie nō pcedit ex toto dispositio illi⁹ legis ad instructionē multi etiā doc.antiqui hāc opi.secuti sunt.de quibus nō curo specificā mentionē facere cū pro snia nostra habeam⁹ vtriusqʒ iuris illuminatores:vt glossatorē i decr,glossatorē sanctiōis iuris ciuilis. Bar.ꝛ Jo.an.qs em̄ auderet ad hāc opi.saltē i practica accedere maxime ꝯtra religionem cū nō parua sit rō q̄ pro religiōe facit.l. sunt psone.ff.de reli.ꝛ sump.fu.pfecto si qs recte ponderat gl.istius.c.nō sentit opi. quā pma frōte sentire vr̄.nā ista glo.est ħ posita sup casu excepto.f. qñ eps ꝛ clericus inspiciētes necessitatem vel vtilitatē laicoꝝ volūt absqʒ occasione aliq̄ subsidia elargiri.vñ gl.ista i vo.ad releuādas voluit poti⁹ exēplificare de hac necessitate vel vtilitate cōi q̄ ponere casuʒ exceptū a dispositiōe isti⁹.c.qð satis colligit ēt in eo qð dixi.ꝯferre em̄ dʒ.ꝛ sic p vbū em̄ ꝯtinuat se ad tex.si em̄ voluisset ponere casuʒ exceptū dixisset ꝯferre tñ dʒ: vel per verba similia locuta fuisset ꝛ qcqd sentiat satis est hec opi. nr̄a fulcita iurib⁹ rōnib⁹ ꝛ autoritatib⁹ quare ecclesie ad ħ onera nō tenēt nisi seruata dispositione hui⁹.c.ꝛ romano pōtifice prius ꝯsulto vt ðr in

19 d.c.aduers⁹. † Putarē tñ q vbi tāta necessitas[a]

a immineret q nō posset sine alioꝝ scādalo ꝛ piculo hr̄i prius recursus ad papā:qð sufficeret tunc deliberatio epi ꝛ clericoꝝ.ar.opti.in.l.tutor q repertoriū.ff.ð admi.tu.ꝛ eoꝝ que dixi.s̄.tit. pxi.c.

20 ¶ † Non obst.huic ꝯclusioni motiuū.do.Card. in eo qð dixit stādū legibus ex quo in canonib⁹ ꝯtriū nō reperit: vt in.c.j.de no.ope.nū.dico em̄ illa iura nō procedere qñ lex imperialis est dānosa ecclesijs seu ecclesiasticis pso.nō em̄ tʒ nisi specifice approbetur ab eccl'ia:vt cōis doct.theorica l.c. fi.de sol.ꝛ in.c.eccl'ia sancte marie.de cōsti.facit.x. di.si in adiutoriū.ꝛ.c.fi.de re.eccl.nō alie. Et p hoc pʒ q.l.ad instructionem.ꝛ.l.iubem⁹ nullā naueʒ. C.de sac.sanc.ꝛ.l.nullas.C.de cursu pub.li.xij.cū si.nō tenēt quo ad ecclesias cū specifice nō reperiātur approbate p ecclesiā imo poti⁹ reprobate saltem quo ad effectū vt ħ.d.c.q̄q̄.de censi.li.vj.cū si. Itē ꝛ scðo pt rñderi qð illa iura pcedūt qñ lex impialis gñaliter disponit:tūc est seruāda in foro canonico si canō non ꝯdicit.secus qñ lex specifice disponit sup rebus ꝛ psonis ecclesiasticis:q2 talis lex est nulla ex defectu ptātis:quātumcūqʒ canō specifice illā nō improbet vt voluit Cal.ꝛ bñ i.d, c.j.de no.oper.nun.dixi pleni⁹ i repetitiōe.c.eccl'ia sancte marie.de ꝯsti.ꝛ pondera q2 ist⁹ tex.vr̄ directe ꝯcludere ꝯtra illā.l.nullus.naʒ ibi ðr q tpe expeditionis nullus excusat,etiā ecclesia:ꝛ iste text. innuit aperte oppositū in eo qð facit mentionē de expeditiōe: ꝛ ꝯcludit ecclesiā non teneri nisi sponte velit ecclesia ꝛ cler⁹ subsidia aliqua cōferre vbi laicoꝝ nō suppetūt facultates.et exponit Jo.an. hic illud verbū expeditiones.i.caualcatas vel mis-

b siones nunciorū ꝛ p hoc vr̄ q dictū Bar.in.d.l.[b] nullus.ꝛ dictā pe.hic non pcedit saltē indistincte in eo q volūt ecclesias ꝛ clericos teneri ad contribuendū tpe caualcate:cū.s.veniunt iste societates ad dānificādum cōitates.vñ ad illā.l.nullus. per quā fuit Bar.motus,ꝛ ad alia iura ciuilia ptʒ satis rñsum. Restat nūc rñdere ad cōsiderationem dñi Pet.in eo q ponderauit cōem vtilitatē clericoꝝ ꝛ laicorū.dixerā em̄ sic q aut necessitas vl' vtilitas imminēs ꝯcernit vtilitatē ecclesiarū a remotis p quādā ꝯñiam. ꝛ tūc text.apertus est hic:qð ecclesie non tenent:inducēdo tex.put.s̄.dixi.et faciūt alie rōnes p me.s̄.inducte.nā i hoc pdest immunitas eccl'ie concessa.q2 in publica vtilitate in qua includitur vtilitas puata nō tenet ad munera subeūda.si em̄ cōcernerent ad expediendā soluʒ vtilitāte laicorū in nullo pdesset hec imunitas ecclesie:aut necessitas vl' vtilitas ꝯcernit de directo ꝛ pncipaliter vtilitatē ecclesiaꝝ ꝛ laicorū : vtputa praua societas territorium,ciuitates incendit,deuastat consumit in quo ecclesia hʒ multas possessiōes ꝛ tūc dico q eccl'ia deberet ꝯtribuere:ſʒ non ad solā deliberationē laicorū:vñ pondera q cum ad hec onera possessiōes non sint obligate:sed collecta est imponēda psonis ꝯtēplatiōe rerū opʒ qð clericus ꝛ populus principaliter ꝯueniant et deliberent sup hac exactiōe redimēda:nec totius populi deliberatio habebit obligare clerū nec econtra.cuʒ em̄ agat de vtilitate vtrorumqʒ opʒ vtrorūqʒ ꝯsensuʒ interuenire:q2 qð oēs tāgit dʒ ab oibus ꝯprobari:vt in cle.j.de cēsi.ꝛ.c.ad hoc.ð ꝯsti.

liquijs.ꝛ per Cardi.i cle.j.i.xviij. q. de vi.ꝛ hone.cler. vbi dicit q ea q̄ legibus vl' ꝯstitutiōib⁹ vel senatus cōsultis iponuntur dñr esse ordinaria vt pr̄imonialia a qb⁹ null⁹ excusat vt in.l.ij. C.ð mu.pr̄i.ꝛ eo. mo.illa q̄ hʒ certā formāꝛ ppetuā vt p alex.in.d.l.ij. ff. ð iu.immu.ꝛ vide spe.in ti.ð cēsi.i.§. ij.i vo.q̄ aūt. ꝛ seq. vbi declarat q̄ dicant esse mūera psonalia q̄ realia ꝛ q̄ dicant eē mista ꝛ qb⁹ ꝛ p quibus imponant vt per spe.in tit.ð cēsi.in §.ij.in vers.q̄ autē ꝛ seq.ꝛ vide Bar. in.l.j.C.ð mulie.ꝛ in quo loco.lib.x. eundē Bart.in.l. rescriptū i.§. sciendū.ff.ð muñ.ꝛ hono. ꝛ i q̄ loco sint subeūda onera ꝛ vide gl.ꝛ Bart.ꝛ alios in.l. assumptio.§. fili⁹. ff. ad muni. ꝛ i.d.l.i. C. de mulie.ꝛ in quo lo.ꝛ vide gl.i.l.ciues.C.de inco.li. x.ꝛ q̄ munera subeunt clerici vel forēses vid p Bar. in.d.l.rescriptum. i.§. fi.ꝛ i.l.fi.§.patrimoniorū.eo.ti. ꝛ Car.in.d. cle.j. xviij.q.s̄.alle.ad de qð priuilegiuʒ imunitatis in dubio nō extēdit ad onera subeunda tpe guerre nisi expsse ħ sit dictū vt p Bal. in.l. iubemus.C.de sa.san. ec.ꝛ p Alb.ð ros. in.l.ex toto.in pn. ff.de leg.j.ꝛ p bar. cepo,vo.li. caute. cau.xviij.

†Sebastia. Sapi.
a ¶ An eccl'ia. vid Feli. in. c. que i ecclesiarū. col. pe. ꝟ. de gabellis aūt. ṡ. de ɔſti. z firma. in tra. ꝺ gabellis. in. viij. pte ṗncipali. col. iiij.
Anto. Francis.
b ¶ In eccl'ia. qui ɔctus pn̄t fieri in ecclesia et an possint fieri vltra ea q̄ habenť in. c. decet. de immu. ecc. li. vj. vbi ē ille no. tex. ꝙ ecclesia est cuiqꝫ potissimuꝫ refugiū nec in ea ꝺbēt fieri placita z lites: qꝛ domus mea domus orōnis vocabiť zc. vide etiā q̄ hn̄r. i. l. j. C. de his q ad eccl. cōfu. z qn̄ dicať offendi eccl'ia vel eccl'iastica libertas: vide i no. in. c. nouerint. de sent. excō. z Cyn. bar. z alios i auť. cassa z irritā. C. ꝺ sac. san. ec. z vide Alex. in cōsi. ccx. z seq. in. ij. pte ɔsi. z vid ēt Old. i ɔs. liiij. z hr̄ p. d. an. in. c. j. de fer. eccl'ia em̄ dꝛ ē cultrix z auctrix iustitie vt p bal. in. l. ea lege. in. vj. q. C. de cōd. ob cau. z i. l. ea eēpit. C. de vsu. z in. c. si cliētul'. in. §. si diuersum. de alie. feud. z p Pau. de ca. in cōsi. clxxij.

archi. facit ꝙ in simili le. z not. in. c. pastoralis. de rescrip. z optime facit. c. fi. de fer. c. j. de cēsi. vbi tex. in cōcernētib' clerū z populū etiā in actu cōcernēte animā requirit cōsensum vtriusqꝫ. z vide qꝺ dixi. in. d. c. fi. Fateoꝛ tn̄ ꝙ si clericus nō vellet sine legitima cā cōsentire: ꝙ populus poterit officiū superioris eccl'iastici imploꝛare vt cōpellat clerū ad cōsentiendū z ɔtribuendū. ar. bo. in. c. nullus de iure pa. Puto etiā ꝙ in hoc casu nō habebit locum dispositio. c. aduersus. vt romanus pōtifex ṗus cōsulať: qꝛ impēsa est fiēda nō solū ṗpter vtilitatem publicā: ſꝫ etiā ṗpter vtilitatē ṗuatā bonoꝝ eccl'ie z sumus ex casum illi'. c. aduersus. facit. c. j. z. ij. de censi. z no. diligenter hec dicta mea: quia optima et nemo sentit. Rn̄deo insup ad alia motiua q̄ videnť obuiare ɔclusioni. ṡ. facte. Et pꝛio ad. c. ṗuenit. ṡ. e. dico ꝙ nō loquiť in fructibus z bonis distrahendis: sed de quadā custodia ad necessariam tuitionē ciuitatis q̄ nō iminet in casu nostro. Itē ṗsupposito ꝙ esset magna necessitas dꝫ seruari tenoꝛ hui'. c. z. c. aduersus. ṗpter periculū indebite alienationis bonoꝝ eccl'ie qꝺ nō imminet in casu c. peruenit. itē ibi tractať de negotio cōcernēte immediate vtilitatē clericoꝝ: nec fit deliberatio p laicos: ſꝫ eṗs hꝫ hoc disponere. vt ibi. Itē nō obstat qꝺ dꝛ de pietate. dico em̄ ꝙ vbi agiť directe de captiuis redimēdis vel pauperib' alendis tūc ecclesia dꝫ nedū subuenire ſꝫ etiā bona sua distribuere vt in. c. aurum. xij. q. ij. secus aūt in casu nr̄o. s. in refectionē muroꝝ z siliuꝫ: vbi etiā diuitū nutriť vtilitas. Itē ex quo laici sunt potētes debēt ipsi hoc facere vt hic disponiť ꝺ fossatis z nō detrahere de cultu diuino z pauperib' z religiosis sumptus et necessaria: vt expēsa fiat sibi in cām nō necessariaꝫ z vbi ṗsumereť ꝙ laicoꝝ facultates nō suppetāt z necessitas vrget tūc fueť qꝺ hic dꝛ. z. j̄. e. c. aduersus. z hec bn̄ notabis. ¶ † Ultimo q̄riť hic an ecclesia[a] z clerici teneanť ad gabellas q̄ hodie imponunť in vino z silibus. z dic ꝙ nō: per illā auť. itē nulla cōitas. C. de sa. san. ecc. tꝫ bal. in. d. l. plꝫ. C. e. ti. nisi gabella fuisset imposita p onerib' ad q̄ tenetur eccl'ia: qꝛ tunc succedit loco onerū. vt voluit But. in. d. l. ad instructionē. z vide de materia qꝺ plenius leg. z no. in. c. fi. de vi. z ho. cleri.

1 Ecclesia dicitur propꝛia domus oꝛationis.
2 Cimiterium gaudet illa immunitate: qua gaudet ecclesia.
3 Eccl'ia pōt tpe necessitatis ad defensam rerū et psonarū incastellari vel foꝛtificari contra hostes.
Argumentū de personis ad locum validum est.
4 Processus factus per iudicem secularem in ecclesia vl' in cimiterio est ipo iure nullus. z. 8. secus per iudicem ecclesiasticum.
5 Actoꝛ si est excōicat' nō pōt ɔtra aliquē iudiciuꝫ agitare: si illud iudiciū agitatur in ecclesia.
Excōmunicatus debet repelli a limine eccl'ie quacunqꝫ causa intret.
6 Contractus facti in ecclesia valēt qn̄ expediūtur per iudicem secularem per viam voluntarie iurisditionis: secus si contentiose.
Contractus z gesta spectātia ad voluntariā iurisditionem possunt fieri diebus feriatis.
Argumentum de diebus feriatis ad locū sacratum: validum est in iure.
7 Dispositio odiosa super quasi cōtractu: nō extenditur ad purū contractum: nec econtra.
Mulier q̄ ṗhibeť ɔtrahere sine certa solemnitate nō ṗhibeť adire hereditatē ēt sine illa solēnitate.
9 Doctoꝛari quis potest in ecclesia.
Scholaris si repiť idone' z petit se doctoꝛari nō peccat vitio ṗsumptionis. secus si est indignus.
Pctm̄ fctm̄ in eccl'ia est magis graue z punibile.
10 Concilia vel parlamenta fieri in ecclesia est prohibitum nisi respiciant actum pietatis.

Cum ecclesia. Cause sanguinis in ecclesia vel in cimiteriis agitari nō debent. h. d. Diuidiť. nā in principio z in fine ponitur duplex ɔstitutiōis cā: i medio ponitur cōstitutio. scꝺa ibi: seculares. ¶ Casus literalis. Cum ecclesia dei ṡm euangeliū dom' oꝛatiōis esse debeat z nō spelunca latronuꝫ aut sanguinis foꝛū: statuit papa qꝺ iudices seculares causas criminales vbi de sanguinis effusione vel de coꝛpoꝛali pena agitur ibi sub interminatione anathematis nō debeant exercere. absurdū ē em̄ ibi cām sanguinis agitari vbi ē tutela refugij ɔstituta. B.

1 ¶ † No. j. ꝙ eccl'ia ē oꝛationi deputata. z facit iste tex. vt magis i ecclesia q̄ alibi sit oꝛandū. ad qꝺ vide bo. tex. cū gl. in. c. parsimoniā. xlj. dist. et in. c. decet. §. null'. eo. ti. li. vj. ¶ † No. ij. ꝙ cimiteria gaudēt eodē ṗuilegio cum ecclesia. sicut enim interdiciť iudiciū seculare in ecclesia: ita z in cimiterio vt hic. z hodie ṗcessus est ipso iure nullus siue fiat i ecclesia siue in cimiterio vt in. d. c. decet. §. ad hoc. Itē cimiteriū gaudet immunitate sicut ecclesia: z pariter vtrobiqꝫ ɔmittiť sacrilegiū. xvij. q. iiij. quisquis. z interdicta ecclesia vr̄ interdictū cimiteriuꝫ: vt in. c. si ciuitas. de sen. excō. li. vj. ad qꝺ tn̄ vide qꝺ habeť in. c. vnico. de ɔse. eccl. vl' alta. lib. vj. z si alicui interdicitur ingressus ecclesie vr̄ etiā interdictū cimiterij: vt in. c. is cui. de senten. excōmu. lib. vj. z vide qꝺ no. ibi gl. que tangit an predicta equiparatio procedat si cimiteriū ecclesie nō sit cōtiguum zc. ¶ Nota tertio quod in ecclesia est tutela refugij ɔstituta et hoc quia cōfugiens ad ecclesiam est tutus: vt in. c. j̄. proxi. vbi de hoc. z olim in lege veteri talis tutela erat in aliquib' ciuitatibus. de quo vide text. iuncta glos. in. c. illa. xv. q. j.
3 ¶ † Et inducitur iste text. ad questionez an ecclesie debeant incastellari. z dicunt Innocen. z Hostiē. ꝙ non ad offensionē alicuius. x. q. j. sanctoꝛum. in fi. tn̄ vt defendanť chꝛistiani z boni viri a malis credunt posse incastellari: z cuꝫ hoc transeūt cōiter doc. hic. p ꝺ bn̄ facit iste tex. hic in fi. i ar. z. c. nulli. xlij. di. vbi pꝫ qꝺ tpe necessitatis licite quis hospitatur in ecclesia. z no. hoc dictū pro consuetudine rusticoꝝ. qui tpe hostilitatis habēt refugium cuꝫ bonis suis ad ecclesiaꝫ: z ibi foꝛtificanť. facit optime arguendo de psonis ad locū. c. ij. ṡ. eo.
4 ¶ † Opp. de. c. j. ṡ. eo. vbi pꝫ, qꝺ nedū iudiciū sanguinis: ſꝫ etiā ciuile in ecclesia seu in ipsius domibus agitari nō dꝫ. Solu. gl. ij. fateť cōtrariū z ad tex. supplet maxime z hodie vt ṗdixi habem' text. in. d. c. decet. in quo induciť nullitas ipso facto tam processus q̄ snie iudicis secularis. secus dic quo ad iudicē ecclesiasticū. ipse enim licite iudiciū exercet in ecclesia vt in. c. preceptū. ij. q. ij. z. i. c. qua fronte. de appella. quinimo no. istam glo. in eo qꝺ dicit iudiciū. ecclesiasticum de honestate exercendum in ecclesia z nō alibi: vt ṗpter loci reuerentiā caueāt hoīes magis a piurijs z mēdacijs. pōt tn̄ alibi excercere. ad hoc. c. qua fronte. de appel. vbi tenet ꝙ in palatio eṗali pōt exerceri z sic i multis locis seruať.
5 ¶ † Sed gl. ista postmodū querit qd si actoꝛi vel reo est interdictus ingressus ecclesie: z iudiciū agitať in ecclesia: qꝺ interdictum non extendiť ad istū casum: z nō dicit quare puto ꝙ ista solutio potest intelligi duobus modis. Primo qꝺ interdictū ingressus ecclesie extēdiť ad celebrationē diuinoꝝ z auditū. nō autē ad simplicē ingressum: sed hoc mihi nō plꝫ. per. c. is cui. de sen. exc. li. vj. vbi dr̄ qꝺ interdicto ingressu ecclesie videť p ɔn̄s ibidē interdicta diuinoꝝ celebꝛatio. vnde pondera illud verbū per ɔn̄s: ergo pꝛincipaliter interdiciť sibi ipse simplex z nudus ingressus ecclesie z pro hoc facit qa excōicatus dꝫ repelli ab ecclesia quacūqꝫ causa itret: vt. xxxiiij. dist. cleros. xxv. di. perlectis. Scꝺo pōt hec solutio intelligi qꝺ non extendiť ad hunc casum. s. cū venit ad iudiciū vt fiat ius. z pro hoc intellectu facit similitudo q̄ sequiť in glo. Sol. glo. scꝺo pꝛincipaliter qꝺ dꝫ tūc iudiciuꝫ agitari extra ecclesiam: vt sic iste seruet interdictū z hāc vltimā solutionē dicit Hostiē. tenendā per quā interdictū seruať z causa expediť. ar. de spon. ɔmissum Ala. z Hoff. distinguūt inter actorē z reū. mihi pl' plꝫ hec opi. vltima qꝺ nō dꝫ ṗpter delictū actoris mutari sol' iudicij loc'. vnde actoꝛ repelleť cū non possit ecclesiaꝫ intrare. faciat se ergo absolui si vult audiri: sicut dicimus in excōicato. secus in reo cum veniat necessitatus vt in c. intelleximus. de iudi.
6 ¶ † Quero extra gl. an tutoꝛ vel curatoꝛ possit
b decerni in ecclesia[b]. do. Pet. de anc. dicit posse dici ꝙ sic: qꝛ isti sunt act' pietatis z remittit ad no. p Bal. in. l. nemo. C. de sacrosanc. eccle. Ego gn̄aliter distiguo sic qꝛ aut actus qui expedit in ecclesia p iudicem secularem fit p viā voluntarie iurisditiōis aut ɔtentiose. Primo casu act' tꝫ: nec annullať vigoꝛe. c. decet. pꝛealle. qꝛ illud. c. loquiť in strepitu iudicioꝝ. z tꝫ Bar. in. l. actus. C. de fer. p illū tex. vbi pꝫ qꝺ actus q spectāt ad voluntariā iurisditionē pn̄t celebꝛari diebus feriatis: quasi valeat argu. de tpe feriato ad locū sacratū. et facit qꝺ ipse notauit in. l. diuus. ff. eo. sed ego credo ꝙ actus teneant sed fieri non debēt diebus feriatis nec in ecclesia nisi ɔcernant pietatē. argumentū in. c. j. de ferijs. z qꝺ ibi no. z facit qꝺ. j̄. dicā. qꝺ aūt act' teneāt: facit idē tex. in. d. c. decet. qꝛ loquiť in strepitu iudicioꝝ. vnde cū sit penale nō debet extēdi. vn̄ dicit
7 ibi gl. no. qꝺ illud. c. nō dꝫ extendi ad ɔctus q fiunt in ecclesia. ¶ † Ex q̊ no. ꝙ dispositio odiosa cōcepta sup quasi ɔtractu nō extenditur ad purū contractū. nā in iudicio quasi ɔtrahimus. l. iij. ff. de pecu. Idē dic econtra. s. ꝙ dispositio odiosa cōcepta super quasi ɔtractu nō extendiť ad contractum. qꝺ tenuit Bart. in. l. moꝛe. ff. de acqui. her. vbi dicit qꝺ si statutū prohibet mulierē ɔtrahere sine certa solēnitate potest nihilominus hereditatē sine vlla solennitate adire. z vide quod leg. z no. i. l.
8 apud iulianū. ff. ex quib. cau. in pos. eg. ¶ † Si vero actus expedit in ecclesia per iudicē secularē per viā cōtentiose iurisditionis, z tūc credo ꝙ indistincte processus sit null'. p. d. c. decet. qꝺ loquiť indistincte. vnde

cedere ꝙ si etiã ꝯcerneret pietatem annullaret ꝓcessus: dꝫ em̃ iudex ꝓcedere in tribunali suo. tex. em̃ in. d. c. decet. loqtur vniuersalr̃ ꝛ indistincte: vt ptꝫ ꝑpe finẽ ibi: nulla inhibicã
9 per laicos ꝛc. ¶ † Ulteriꝰ q̃ro: an in eccl'ia posset quis doctorari vel magr̃ari. Jo. an. post Guil. formauit istã. q. i. d. c. decet. ꝛ ꝯcludit tandẽ ꝙ sic: tũ qꝛ actus iste est licitꝰ ꝛ honestus ꝛ eccl'iasticus: tum qꝛ recipit̃ gradus a persona ecclesiastica. vt in cle. ij. de magistris. iuncta gl. tum qꝛ scĩetia est sctissima res. vt in. l. j. §. est qdẽ. ff. de var. ꝛ extraor. cog. ꝛ hoc mihi plꝫ ꝛ ꝯsuetudine cõiꝫ gñali roborat̃. facit qd no. in. d. cle. ij. q̃ dicit ꝙ licite ꝛ sine peccato petit qs hũc honorẽ magisterij si est idoneus. qꝛ petit opportunitatẽ cõicandi aliis sciẽtiam qd pertinet ad charitatem: indignus ꝟo peccat: qꝛ incurrit peccatũ presumptiõis. ꝛ tãto plus q̃n petit in ecclesia. ar. cũ grauia. iij. q. ij. vbi dicit tex. no. nam quos grauia peccata depꝛimũt ad maiorẽ cumulũ damnatiõis potius ꝙ ad absolutionẽ eoꝝ corpora in ecclesijs ponunt̃: dic tñ ꝙ actus semper tenet cũ non expediat per viã ꝯtentiose iurisdictiõis.
10 ¶ † Ultimo hic q̃rit̃ an laici seu societates laicorũ licite faciãt parlamẽta ꝛ cõcilia sua in ecclesia. dic qd regulariter ista ꝓhibẽtur vt patet in. d. c. decet. ꝟsi. cessent. vbi dicit̃ ꝙ in ecclesijs debẽt cessare vniuersitates ꝛ societates quorũlibet ꝯcilia cõciões ꝛ publica parlamẽta. dicit tñ ibi Jo. an. qd pro actu pietatis vel sp̃ualitatis bene possent ibi ꝯgregari: vt puta vt faciãt aliquã oblationẽ vel faciant ibi societatem alicuius actus pietatis. qd no. ꝓ consuetudine hodierna. ꝛ facit bene in arg. c. si quis despicit. xlij. distin.

1 ¶ Reus fugiẽs ad ecclesiã nõ põt amplius puniri in corpore. sed aliter. 8. nisi in duobus casibus hic exceptis. 2. 3. 5. 14. vbi ponuntur alij casus.
4 Pene appellatione stricto modo sumpta: nõ venit nisi pena corporalis.
5 Latro nocturnus, ꝛ depopulator agrorum qui sint.
6 Iudeus fugiẽdo ad ecclesiã: an gaudeat imunitate ne possit vlterius super illo delicto corporaliter puniri. 23.
7 Presumptio iuris ꝛ de iure est q̃n lex propter talẽ presumptionem aliquid certum statuit.
9 Fugiens ad ecclesiã: quõ punietur in pena aliqua: si est i ecclesia vel quõ fiet contra ipsum executio.
10 Lis si recusetur ꝯtestari: potest fieri immissio in possessionẽ rerum recusantis ex primo ꝛ secundo decreto.
11 Fugiẽs ad ecclesiã non põt per iudicẽ ecclesiasticũ puniri.
12 Uerbum negatiuum vniuersale includit etiã ecclesiasticas personas.
13 Immunitas eccl'iastica vcꝫ vt ad eã fugiẽtes ñ possint puniri non censetur ꝯcessa ipsis clericis ꝛ religiosis.
15 Exceptio facta in aliquibus casibus: non firmat regulã in non exceptis etiã ꝙ illi casus sint exceptuati per dictionez taxatiuam.
16 Alienatio rerũ ecclesiasticarum non requirit tantam solẽnitatem de iure canonico quantam de iure ciuili. ꝛ est standum iuri canonico.
Lex ciuilis nõ ligat eccl'iaꝫ: nisi approbet̃ ꝛ accepta fuerit.
17 Immunitate ecclesiastica nõ gaudet q deliquit in ecclesia sub spe immunitatis: secus si extra ecclesiam. 18.
19 Priuilegiũ ꝯcessum nõ subdito: nõ põt vlterius reuocari.
20 Immunitate ecclesiastica: quare non gaudẽt famosi latrones ꝛ quidam alij de quibus in tex. ꝛ per doc.
Delinquens ex proposito an gaudeat immunitate ecclesiastica. 25.
21 Argumentum per locum a speciali: validum est in iure.
22 Fugiens ad ecclesiã pro debito gaudet immunitate vt ide nõ possit inuitus extrahi: nisi ꝑpter tale debitum haberet alteri seruire, vel esse ꝓ debito tributoꝝ. 24. vbi plene quõ proceditur tales debitores.
23 Fugiens ad ecclesiã: quis ꝛ quo casu gaudeat immunitate.
26 Fugiens ad ecclesiam si fuit inde violenter extractus: põt ecclesia ꝯpellere extrahentem ad restitutionem.
27 Captus in territorio alieno põt per rectores ipsius territorij repeti.
28 Fugiens ad ecclesiam a quo debet alimentari.
Clerici habentes ꝓpꝛiam nõ debent ab ecclesia subueniri.
Clericus pauper debet sibi manibus querere victũ.
29 Delictum ꝯmissum in ecclesia an debeat puniri per iudicẽ secularem vel ecclesiasticum.
30 Immunitate ecclesiastica an gaudeat palatium episcopi.
Ecclesia vsqꝫ ad quod spatium gaudeat immunitate sua.
31 Furcs famosi tantũ possunt furca suspendi. alij aliter puniuntur licet statuta aliter disponant.
32 Carceratus si cũ licentia iudicis discessit de palatio vt iret ad missam cum iuramento de reuertendo: si non reuertat̃ an possit inde extrahi.

a Inter alia. Malefactor fugiẽsᵃ ad eccl'iã immunitate gaudet nisi in duobus casibꝰ. seruꝰ vero restituitur dño de ipsiꝰ immunitate iurãti. h. d. ꝛ cõiter sic summatur: ego vero latiꝰ ꝛ notabiliꝰ summo sic.
1 † Reus criminis ad eccl'iam fugiẽs nõ est violẽter ab ea extrahẽdus: nec dꝫ ampliꝰ ꝑtextu criminis ꝯmissi damnari ad mortem vel adᵇ aliã penã corporalẽ. est tñ aliter legitime puniẽdus. fallit i duobꝰ casibus hic expressis. h. d. pꝛio. Seruus fugiẽs ad ecclesiã timore dñi sui: est dño de eius impunitate iurãti restituẽdus. h. d. scdo. Duo sunt dicta. secũdum ibi, si vero. ¶ Casus literalis. Quesitum fuit a papa vtrum ꝯfugiẽtes ad ecclesiã debeãt ibi defendi. Papa ꝟo sup hoc distinguit: ꝙ cõfugiẽs ad ecclesiã est liber aut seruꝰ: si liber quãtũcũqꝫ grauia ꝯmittat nõ est ab ecclesia ꝑ violẽtiã extrahendus: necᶜ inde dꝫ dãnari ad mortẽ vel penã. sed rectores ecclesiarum mẽbra ꝛ vitã sibi seruẽt. Puniat̃ tñ alias sup eo qd inique fecerint nisi fuerit latro publicꝰ vel nocturnꝰ depopulator agroꝝ q publicas stratas obsideret suis insidijs qui ab ecclesijs extrahi põt nulla defensione sibi ꝑstita: si aũt fuerit seruꝰ ad ecclesiã ꝯfugiens si dñs eius de impunitate psone clericis iuramẽtũ prestiterit dño suo restituat̃ etiã inuitus alioquin a dño nõ poterit occupari. Ber. ¶ Not. j. qd vbi in eodẽ facto datur canonũ ꝛ legũ ꝯcursus licite etiã in foro canonico ꝛ ad decisionẽ cause eccl'iastice simul allegant̃ ꝯcordat. c. j. de iura. cblũ. ꝛ c. j. de no. opc. nun. cũ si. ꝛ ꝑ hoc ego dico nõ bñ dixisse gl. in. c. si in adiutoriũ. x. di. q̃ dicit leges nõ esse allegãdas nisi in defectũ canonis. ¶ Et not. ex hoc tex. qd cũ simul allegant̃ pmitti debẽt canones tãꝙ digniores. ꝛ põdera qd tex. appellat canones sacros videnť em̃ ꝓmulgari istinctu sp̃ussancti. l. di. si ille tex. tñ legis appellat leges sacratissimas. at i. l. leges sacratissime. C. de leg. ꝛ dicunt̃ diuinitꝰ ꝓmulgate. l. fi. C. de pscri. lon. tempo. ꝛ ꝑ vtrisqꝫ facit tex. in. l. j. §. est qdẽ. ff. de var. ꝛ extraordi. co. vbi sciẽtia iuris ciuilis dr̃ res sanctissima. ¶ Itẽ no. tex. ꝓ cõsuetudine doctorũ q ex mente ꝛ dispositione canonũ ꝛ legũ formant distinctionẽ. sic em̃ papa fecit hic.
2 ¶ † Not. iij. tex. ibi quãtũcũqꝫ grauia ꝛc. qd ꝑpter atrocitatẽ delicti nõ dꝫ quis ad ecclesiã ꝯfugiẽs immunitate priuari ecclesiastica.
3 ꝛ hoc facit ad ea que dicã sup gl. ¶ † No. iiij. quñ immunitatẽ ꝯsequit̃ reus ad ecclesiã ꝯfugiẽs. nõ em̃ effugit prorsus vltionẽ delicti. sꝫ ꝯsequit̃ pncipaliter duo. Primo vt inde violẽter nõ possit extrahi. Scdo vt nõ possit amplius de illo dãnari ad mortẽ vel ad aliã corporalẽ seu corporis afflictiuã.
4 põt ergo dãnari pecunialiter ꝛ aliter ꝙ i psona. † Et
b ex hoc ꝛ ex tex. no. qd stricte appellatiõe peneᵇ venit pena
c corporis afflictiuaᶜ nõ aũt pecuniaria vel alia extra corpꝰ nã text. hic dicit ꝙ dꝫ dãnari ad penã. ꝛ postea dicit qd est alias legitime puniẽdꝰ. ad idem. c. id ꝯstitutum. xvij. q. iiij. vbi dr̃ qd fugiẽtes ad ecclesiam sunt ab omni penãꝝ genere securi. ꝛ tñ ꝯpellunt̃ aliter de delicto satisfacere vt ibi et
5 hic. ¶ † No. ꝙ publicus latro vel nocurnus depopulator agrorũ non gaudẽt hac immunitate ecclesiastica. Dicitur aũt publicus latro q palam ꝛ publice furatur vt sunt isti pirate: vel q publice stant in stratis: verꝰ isti habentes arces vel castrũ ꝛ disrobant hommes transeuntes. Nocturnus vero depopulator agorũ dr̃ qui obsidet stratã publicã disrobãdo transeũtes vt dicit̃ in tex. ꝛ differt a publico latrone. quia iste clandestinẽ furatur ꝛ morat̃ in loco. vnde dicitur nocturnꝰ depopulator agrorũ ſm Jn. qꝛ in nocte segetes destruit dũ ibi se abscõdit iacet ꝛ latet. ꝛ qꝛ ꝑpter homicidia ꝛ rapinas que faciũt in stratis ꝯburunt ꝛ destruũt agros illoꝝ qui eis nõ seruiunt. Expediam ergo glo. ꝛ qd
6 eis nõ erit applicabile reseruabo in fine. ¶ † Primo igitur q̃ro qd si iudeꝰ fugiat ad ecclesiã: nunqd gaudeat hac immunitate. Sol. gl. in ver. extrahẽdus. dicit qd sic dũmodo absit simulatio. alleg. l. j. C. de his q ad eccle. ꝯfu. vult dicere qd si iudeꝰ fugiat ad ecclesiã ꝛ vult vere effici christianꝰ gaudere dꝫ hac immunitate. ꝛ lꝫ doc. nostri trãseunt cõiter cũ hac gl. ꝛ idẽ Lau. in cle. j. de peñ. ꝛ remis. tñ vide glos. in ꝯtrarium in. d. l. j. que dicit ꝙ etiã cessante simulatione nõ gaudet iudeus hac immunitate. ꝛ ad tex. illiꝰ. l. j. que videt̃ põderare simulationẽ. Respõdet quod denotat frequentiam quasi dicat ꝙ ideo fecit tex. ille mẽtionẽ de simulatione qꝛ frequẽter iudei simulãt religionẽ fidei: vt fugientes ad ecclesiã possint euitare penas criminum ꝛ debitorum onera. Ego credo illam gl. veriorem ꝙ nostrã vnde dico ꝙ illa. l.

a Sebasti. Sapia.
¶ Fugiẽs. Nunqd ille cui est interdictus ingressus ecclesie, si fugiat in ecclesiã sit tutꝰ. vide Feli. in. c. cũ nobis. š. de excep.
b Sebasti. Sapia.
¶ Appellatione pene. Uid Card. i cle. ij. §. j. in scda q̃d. de here. ꝛ alia allegata ꝑ firma. in reptorio suo in ꝟbo multa. ꝛ in ver. pena.
c ¶ Corporis afflictiua. no. qd stricte appellatione pene venit pena corpis afflictiua. tu põdera qꝛ in. c. pcc: est casus in ꝯtrariũ in ꝟ. pena corpali. in ꝯtrũ est casus in. l. ij. C. de spoz. in ꝟ. corpalr̃ puniatur. tex. in. l. aliud fraus. §. pena. ff. de ꝟb. sig. facit. c. j. d fur. i ꝟbo ad mortẽ vl penã ꝓbat̃ in. c. finẽ litibꝰ. in ꝟ. puniat̃. d do. ꝛ ꝯt. ꝓbat̃ i. c. j. d ꝯfe. vbi dt do. Abb. ꝙ itelligit̃ de pena tormẽtorũ. l. impatores. ff. dñ. fis. in ꝟ. ipse te pene subdidisti. vide. c. fi. in ꝟbo pena. d iur. calũ. vbi venit priuatio actionis. l. j. C. de his q latro. oc. in ꝟ. ipꝛiali supplicio. l. pgnantis. ff. de pe. facit ca. ad audiẽtiã. de fal. in ꝟl. penã corporalẽ. facit. c. ij. de sortil. vbi venit suspẽsio. ꝯcordat vt attẽdat materia subiecta ꝛ limita nisi ex adiũcta illi ver bo pene itelligeretur d q̃ pena itelligit. l. iiij. §. cẽtũ. in ꝟ. pene certe, pecunie. d ꝟb. ob. ꝛ i. c. si religiosꝰ d elect. in. vj. ꝟ. penã iuribus euacuet electio. And. barba. Anto. Francis.
¶ An appellatiõe pene q̃n simpr̃ fit mẽtio d pena veniat pena corpis afflictiua. dicas qd vbi pena ipõita a lege vl statuto ñ cadit in delinquẽtẽ põt iudex illã ex offõ alterare vt ꝑ bar. i l. hos accusare. ff.

de accu.⁊ vbicūqꝫ pena in iure nō exprimitꝰ pena vrꝫ arbitrio iudicis ipo nēda.arg.c.de cau sis.de offi.deleg.⁊ no.in.c.sane.de ce leb.missa.⁊ qñ pena est i arbitrio iudicis an īponere possit vel corpora lē vel pecuniariaꝫ vide gl.i.l.seruos.ff.ad.l.iuliā.de vi.⁊ no.Cy.i.l.nemo C.ꝺ sum.tri.⁊.j.q.iij.saluator.⁊ vide gl.i.c.ij.de trāsla.pla.⁊ aliā gl.in.c.cū qdā.de iureiur.⁊ do.Ant.in.c.ea q̄.de sta.monac.et adde qꝺ ſm qualitateꝫ culpe et delicti ita est imponēda pena.l.respiciēdum.ff.de pe.c.ad monere.xxxiij.q.ij c.q erat.de pe.dis.iij.c.cuꝫ inhibitio.i.§.fi.ꝺ clā.despo.c.latiores,⁊ ibi no.de cle.excom,mi.

Zacharias.

a ¶ Violēta abstractio fieri nō debet.adde Gui.de cu.in repet.l.epale iudicium.nu.3.⁊ ibi in apostī.Celsi ad eum in versic.propria autoritate.C.de epi.⁊ cle.⁊ istuꝫ i.c.j.nu.1.⁊ qꝺ ibi posui in apostī.ad eum in versi.ꝯmittens maleficiū.j.ꝺ homi.volū.vl casu.

inducit presumptionē iuris:⁊ de iure ꝯtra simulationē.Ex quo eñ iudeus reatu aliq̄ vl' debitis fatigatꝰ fugit ad ecclesiam ⁊ dicit se velle effici christianum presumitur violenter qꝺ hoc faciat i fraudē:nec dꝫ recipi ꝓbatio in ꝯtrariū q2 illa lex presumēdo fraudē statuit:ꝺt eñ qꝺ antea nō debēt suscipi ꝙ debita vniuersa reddiderint vl' fuerint innocētia 7 demōstrata purgati. ¶ † Ex quo enim lex sup presumptione certū quid statuit nō admittitur ꝓbatio in contrariū vt not.gl.in.c.ferrū.l.dist.facit qꝺ leg.⁊ no.in.c.is qui fidē.de spō.facit ad p̄dicta in argumētū optimū qꝺ legi.⁊ no.i.c. 8 vnico.ꝺ obligatis ad ratiocinia. ¶ Quero q2 tex.ꝺt quod fugiens ad ecclesiā est alias legitime puniendus.Queritꝰ qua pena punitꝰ.solu.ꝺt glos.in ꝟbo puniēdus.qꝺ punietꝰ pecunialiter vel aliter satisfaciet p̄ter penā corporalē.⁊ idē doctores cōiter hic dicētes ꝙ ciuiliter cū illis agi pōt.accusari ꝟo etiā ꝓcessu tpis nō pōt:alias modica esset h immunitas eccl'ie.dixit tñ Inn.ꝙ p̄textu huiꝰ criminis poterūt repelli a ꝓmotione.Aduerte.puto qꝺ ciuiliter ⁊ criminaliter pōt cū istis agi etiā dū existūt i eccl'ia:dūmō nō ꝯsequātur penā corporis afflictiuā:vt hic vbi tex.ꝺt qꝺ sunt alias legitime puniēdi:ergo loquitꝰ etiā de accusatiōe criminali.hinc post multa dicit gl.not.in.c.reū.xvij.q.iiij.ꝙ ꝑuilegiū eccl'ie operatꝰ vt oino neqꝫ vitā perdat neqꝫ mēbruꝫ:ſꝫ al's pecunialiter satisfaciat.vel si hoc nō pōt seruiet ei ꝑpetuo quē lesit.arg.c.ꝺ rap.xxxvi.q.j.qꝺ no.ad idē firmat ibi Archi.dicēs ꝙ illa sñia fuit Hug.vt fugiēs ad ecclesiā nō dꝫ amplius puniri pena mortis membrorū vel ꝟberuꝫ:sed dꝫ puniri pecunialiter ⁊ satisfacere.⁊ hoc innuit hic iste tex.dū dicit ꝙ cōponat ⁊c.qꝺ sonat quo ad satisfactionē pecuniariā nō tñ ꝓpter hoc negatꝰ ſm Hugo.quin etiā aliter possit satisfacere:puta iurādo illi fidelitatē vel prestādo aliud seruitiū:put voluit glo.prealle.Sed tu ꝯsydera ꝙ tex.hic ꝓtitꝰ verb.puniēdus.⁊ vnū ius dꝫ per aliud suppleri.vñ vt dixi poterit puniri ad omnē penā preter corporalē.fateor tñ qꝺ poterit cū leso ꝯponere ꝓut eis placuerit.nā satisfactū itelligitꝰ qualitercūqꝫ volūtati creditori satisfiat:vt i.l. 9 si rē.§.ois.ff.de pig.acti. ¶ † Sꝫ ego q̄ro qualiter mādabitꝰ executiōi ista pena:⁊ qualiter ꝓcedetꝰ ꝯ istū ad ꝯdēnationē ex quo est in ecclesia.Aduerte circa modū procedēdi.dico qꝺ poterit exire ecclesiā.nam ex illo solo cōfugere ad ecclesiā cōsequitꝰ immunitatē.vt in.c.ꝯstituimꝰ.xvij.q.iiij.⁊ hic prelati tñ de facto violāt has immunitates:debēt enim a iudicibꝰ secularibꝰ ꝓmissionē de vita ⁊ membris seruādis obtinere:vt hic ⁊ dicit Inno.qꝺ si necesse fuerit exigere sup hoc iuramentū ⁊ etiā maiores cautiōes:arg.c.l'ras.de restit.spo.⁊.c.grauē.de sen.excō.qꝺ bene no.⁊ eo exeunte poterit fieri ꝓcessus ⁊ sentētia executioni in bonis mādari vl' poterit aliter ꝯponere cū leso.vt.s̄.dixi.Si ꝟo nullo modo velit de ecclesia exire ⁊ forte timēs tyrannideꝫ iudicis secularis:nullo modo dꝫ ecclesia extrahi ꝑ iudicē vl' ꝑ aliū.Nā vt innuit tex.duplex est immunitas.prima vt nullo modo extrahatꝰ inuitus.scꝺa vt nō ꝯdemnetꝰ ide ad penā corporalē.vt hic:et facit tex.i.ꝺ.c.reū.⁊ i.l.ij.C.de his q ad ecc.ꝯfu.vbi indistincte ꝓhibetꝰ extractio.poterit ergo tūc citari in ecclesia:et tenetꝰ cōparere ꝑ se aut ꝑ ꝓcuratorē.vt probatꝰ i.l.presenti.C.e.vbi tex.⁊ Bar.si aūt noluerit per se vel ꝑ aliū cōparere:si lis erat ꝯtestata ante fugā ꝓcedetꝰ ad sñiam pecuniariam vt hic.⁊ ibi:⁊ mādabitꝰ sñia executiōi in bonis.

10 ¶ † Si autē erat lis cōtestata ꝓcedetꝰ ad primū ⁊ scꝺm decretum ſm qualitatē cause.vt in.ꝺ.l.presenti.hec procedūt 11 respectu iudicis secularis:q̄ ad reū laicū. ¶ † Sꝫ dubitatꝰ an iudex ecclesiasticus possit istū ꝯfugientē arcere ⁊ cōstringere,p̄sertim si est ꝑsona ecclesiastica.sol.Inn.hic in ꝟ.ad ecclesiam.tetigit succincte modica ꝟba in hac q̄one dicēs qꝺ lꝫ isti ꝯfugientes ad eccl'iā nō possint ꝯdemnari ad penam corporalē pñt tñ in monasterio retrudi ad penitētiā agendam.alle.l.di.si eps.⁊.C.de adulte.autꝰ.sed nouo iure.ſꝫ ꝺt Io.an.qꝺ ꝑ hāc glo.vrꝫ Inno.sentire ꝙ per iudicem ecclesiasticū fugiēs ad eccl'iā bene potest inde extrahi et puniri ecclesiastica pena:⁊ ꝓ hoc facit ſm eū quia ꝯtra seculares potestates nō ꝯ ecclesiasticas videtꝰ hec immunitas adinuenta ꝓ hoc.xvij.q.iiij.frater.ibi nec qꝺ potestatibꝰ quidē nec principibꝰ vnq̄ licuit perpetrare vt hominē in sanctuariis ꝯstitutū ⁊c.vt ibi ad idē capitulū diffiniuit.ea.cau.⁊.q.vbi violās ecclesie immunitatē puniri iubetꝰ seueritate regia.ergo de laicis loquitꝰ.Preterea ad p̄dicta facit q2 ecclesia non presumitur priuilegiasse ꝯ se.de censi.cū instantia.Itē iudex ecclesiasticus non imponit penā mortis:aut trūcationis membri a q̄bus debetꝰ immunitas.vt hic.sed Io.an.predicta nō placēt:nec credit Inno.sic itellexisse.vnde cōcludit ipse ꝙ abstractio violenta etiam ꝑ iudicem ecclesiasticū vl' dominū ecclesiasticū etiā de subdito vel seruo fieri nō poterit alleg.l.ij.C.de his q ad ecc.ꝯfug.vt simpl'r dꝫ minime licere fugiētes ⁊c.Idem habetꝰ.xvij.q.iiij.reū.vbi dicitur reū ad ecclesiam fugientē nemo abstrahere audeat.⁊ i.c.diffiniuit.ea.cau.⁊.q.vbi dicitꝰ.Diffini 12 uit sanctum ꝯsiliū vt nullꝰ audeat cōfugientē ⁊c. † vniuersale igitur verbum negatiuū etiaꝫ ecclesiasticos includit:⁊ facit in argu.c.vnicum.j.de natis ex libero vētre:nō enim debet ille impugnare q defendere debet vt ibi.⁊ de restitu.spoli.c.conquerēte.in princi.Item patere legē quā tu ipse tuleris.de constitu.cū omnes.Ad motiua autē superiꝰ facta cū dicitur iudicem ecclesiasticū nō imponere penā mortis vel detruncationem membrorū respondetur ꝙ tex.loqtur de omni pena.⁊ apertius loquitꝰ prealleg.c.ꝯstituimꝰ.vbi cauetꝰ de omni penarū genere:nec gl.Inno.loquitꝰ de pena:sed de pnīa.⁊ ꝓ hoc facit gl.in.c.de raptoribꝰ.xxxvi.q.j.q̄ videtur sentire quod talibꝰ potest iniungi penitētia.Aduerte quia Io.an.aperte tangit quid in subdito vl' seruo domini ecclesiastici vl' i iudice ecclesiastico respectu secularis persone:⁊ concludit quod ꝑ istos violēta abstractio a fieri non dꝫ[a] quod mihi satis placet.⁊ allego ꝓ eo.c.nullꝰ.xvij.q.iiij.vbi tex.expresse dicit quod nullꝰ clericorū seruū aut discipulum suum confugientem ad ecclesiā extrahere audeat vel flagellare p̄sumat ⁊c. ¶ Sed circa duo pōt dubitari.p̄mo an iudex ecclesiasticꝰ possit fugiēti ad ecclesiā inuito indicere penitētiam.⁊ istam.q.succincte tāgit Ioā.and.post Innoc.⁊ vterqꝫ vrꝫ sentire qꝺ sic.⁊ facit gl.in.ꝺ.c.de raptoribus.qꝺ mihi placet:dūmodo inuitꝰ nō extrahatur ab ecclesia:vt sic consulatꝰ pariter imunitati ecclesiastice ⁊ aīe istius fugiētis:⁊ sic possunt reduci ad concordiā Lau.⁊ Zenze.q in hoc videntꝰ cōtrariari in cle.j.de pe.⁊ remis.nā immunitas non intelligitur cōcessa in preiudicium anime.potest enim qs cōpelli ad agendū penitētiam de peccato publico.vt in.c.j.de spō.⁊.xxv.q.vj.c.fi.nec ecclesia excusat cū hec penitētia imponatꝰ in ecclesiā.vt in.c. 13 i capite.l.distin. ¶ † Scꝺo principaliter pōt dubitari.nūqd hec immunitas sit concessa clericis ⁊ religiosis:vt non possint ꝑ iudicē propriū in ecclesia arceri:seu violēter exhi.Et hanc questionem expresse non attingūt hic doct.nam Io.and.nullam mētionē facit de clericis vel religiosis fugientibus ad ecclesiam vel in ea delinquētibꝰ seu existētibus:nec ego reperio aliquē tex.qui expresse prouideatꝰ.Sꝫ ego salua meliori deliberatione.teneo qꝺ hec immunitas nō habet locū i eis.si iudex ecclesiasticus causa discipline et nō odij vult eos arcere i ecclesia ⁊ punire ⁊ extrahere:vt duci faciat ad carcerē.⁊ primo adduco gl.q̄ hoc aperte sentit in.c.nullus.xvij.q.iiij.Scꝺo consydero ꝙ ciuilis lex nō facit aperte mētionē de clericis vl' religiosis:⁊ si faceret nō valeret:quia nō potuisset dare priuilegiū in preiudiciū ecclesiastice iurisditionis.iuxta no.ꝑ Inno.in.c.nup.de test.facit.c.ecclesia sancte Marie.de ꝯstitu.⁊.xxvi.distin.bñ q̄dem.iura vero canonica ⁊ si nō distiguant inter clericos ⁊ laicos tamen si ponderentur videntꝰ mentem habuisse ad laicos dūtaxat.pꝫ hoc i eo qꝺ dicit hic rectores ecclesiarū debēt obtinere promissionē de morte ⁊ membris saluādis.non enim dicit qꝺ debēt indulgere qꝺ fecisset si fuissent locuti de clericis quorum punitio spectat ad ipsos ecclesiarum rectores vt ep̄m ⁊ alios p̄latos.de offi.ord.cū ab ecclesiarum prelatis.idem videtur velle.c.reum.⁊.c.id ꝯstituimꝰ.cū si.xviij.q.iiij.Itē probatur hoc apertissima ratione presertiꝫ in religiosis q raro aut nunq̄ exeūt claustra mōasterij.xvj.q.j.placuit,el.ij.nā secūdum regulā eorū ⁊ iura communia possunt ꝑ eorū superiorē in monasterio arceri verberari et incarcerari,⁊ si opꝰ ē de monasterio expelli ⁊ i alijs actioribus monasterijs recludi:vt patet ex his que legūtur ⁊ no.i c.vniuersitatis.de sen.excō.⁊ i.c.fi.de reg.⁊ trāse.ad re.xvj.q.vj.de lapsis.⁊ in.c.dilectus.ij.de simo.⁊ idē dicenduꝫ de secularibus clericis respectu ep̄orum.nam ep̄s iudicat in ecclesijs.ij.q.ij.ceptū.vel in palatio suo de appella.qua frōte.⁊ in sententia ꝯdemnat quādoqꝫ clericum ad perpetuū carcerē.quādoqꝫ ad verbera.vt in.c.tue.de peñ.⁊ i.c.nouimus.de verbo.signifi.⁊ in.c.j.de calum.⁊ in fi.xxiij.q.v.et v.q.v.illi q.⁊ no.xlv.dist.i summa.durū autē eēt dicere qꝺ in ecclesia nō posset capi:carceri:icarcerari:⁊ ꝟberari:imo pro honestate ecclesie debēt verberari in ecclesia ⁊ ꝑ cl'icū ⁊ non ꝑ laicū:vt in.c.vniuersitatis.ꝺ sen.excō.⁊ no.i.ꝺ.c.j.⁊ in summa.xlv.distin.p̄terea si clerici gauderēt hac immunitate ecclesiastica:hoc tenderet nō ad decorem:ſꝫ ad maximum dedecus ecclesie.cum videretur velle defēdere facinus clericorum

nus clericorum qui debent esse sancti ꝛ in suis actibus relu cere.vt in.c.opꝫ sacerdotes.lxxxi.dist. ꝛ canones mādant pro facinore eos deponēdos ab ordine.de iudi.at si clerici. ꝛ in.c.cū nō ab homine.sequeret̄ etiā absurdū qḋ cum mul ti sunt clerici qui nihil habēt de pr̄imonio remaneret eoꝝ delictum impunitū cum non possent pecunialiter puniri. Ad predicta etiā facit cle.i.de priui.ver.si qui vero ꝯ̄ pre missa.ꝛ in.c.nō solū.de reg.li.vj.vbi religiosi delinquētes in religiōe mādant̄ subijci grauibus penis. Preterea ꝛ vl timo cum occidētes in eccl'ia gaudeāt hac īmunitate nisi malitiose in ecclesia id fecerint vt in.c.fi.ꝭ.e.sequeret̄ ꝙ cle rici maxime q̄ cōiter viuunt raro aut nunꝙ punirent̄ de delictis eoꝝ:cum vt plurimum delinquant in ecclesia:cuiꝰ ꝯ̄rium aperte probatur in.d.c.nullus.xvij.q.iiij. ꝛ clarius in.c.ij.ꝛ.c.cū illorum. de senten.excōmu.cū simi.ꝛ ista puto verissima:relinquo tñ hec ꝯsuetudini que in hoc multū dꝫ attendi.vt hic no.Inno. Et ex his omnibus patet secun dum Host.ꝙ ꝯ̄ hanc ꝯstitutionem delinquūt principes ꝛ prelati.ꝓncipes:qꝛ si fugiēs ad ecclesiā ponit pedem extra ecclesiā statim eū capi faciūt.ꝛ si nō erit tenēt eū obsessum ꝛ denegāt victualia:ꝛ q̄cquid mali facere possūt faciunt ꝯtra illos ꝯ̄.l.pūti.ꝛ canones ꝑallega. Prelati ṽo in hoc delinquunt:qꝛ quātūcunqꝫ grauia fugiēs commiserit:ipꝫ tñ seruare in totū nitunt̄.ita qḋ nullam penaꝫ pecuniariā patiat̄ ꝯtra id qḋ hic dꝛ:ꝛ ꝯtra iustitiam que est summum bonum.x.q.ij. cū deuotissimā.ideo optabat Hosti. ꝛ bene qḋ in hoc ꝛ ī alijs vtriqꝫ essent suis terminis ꝯtēti.ꝛ ꝑ hoc
14 sit expedita ista gl.cū materia sua. ¶ † Opp.ꝛ ꝯ̄ text.in eo qḋ excipit duas personas tm̄.videt̄ enim qḋ ꝛ alie debeāt excipi:vt probat̄ in auf.de mā.prin.in.§.qḋ si delinquen tes.ver.ꝛ neqꝫ.vbi excipiūtur adulteri homicide ac rapto res virginū:sed gl.in ver.nisi publicus.dicit illud ꝓcedere de iure ciuili.de iure tñ canonico cui in hoc instandum est excipiēdi sunt solum isti duo casus de quibꝰ in litera: ꝛ ad dēdus est tertius cum sua limitatiōe:prout habetur in.c.fi. ꝭ.eo.vult ergo in effectu ꝙ iuri ciuili derogat̄ in hoc ꝑ ius canonicū.Hosti.autem volēdo saluare iura ciuilia.dicit di ctam auf.ꝓcedere qñ sunt delicta ꝯmissa in ecclesia vel ci miterio posset admitti hec solutio.sꝫ oportebit illā restrin gere scd̄m dispositionē.c.fi.ꝭ.e.sed Lau.ꝛ Pe.trāseunt cuꝫ glo.dicebat tñ Pet.addēdum casum.c.j.de homi.s.quan do qs ex industria ꝛ proposito occidit ꝓximum suū. Inn. sentit idē qḋ glo.hic.dicit eñ non esse standum illi autē.do. Pe.de anc.tenuit stādum esse illi auf.ꝛ huic.c.ꝛ sic ius ciui le nō corrigitur in hoc ꝑ ius canonicum:quia ex quo exꝑs se nō corrigit:dꝫ sic ius suppleri ꝑ aliud.facit.l.sed ꝛ poste riores.ff.de legi.ꝛ.c.cū expediat.de elec.lib.vj. nō eñ est bo na sequentia ꝭm eum constitutiones canonice enumerant aliquos sed nō omnes de quibus facit mētionem lex.ergo in nō numeratis videt̄ legē corrigere.ꝛ cum hac opi.trāsit ipse:sed profecto pro eo facit multum in argu.iste tex.quē ipse in hoc nō pōderauit.cum eñ papa hic se fundauerit super statutis canonū ꝛ regū vt patet in prin.ergo nō pōt dici ꝙ voluit legē corrigere.cum vna ꝛ eadē lex nō debuit
15 inducere ꝯ̄rios effectꝰ.de bapt.maiores. ¶ † Preterea vbi cūqꝫ loquitur ꝯstitutio in materia iuris communis ꝛ ali a quos casus excipit nō ꝑ hoc firmat regulamᵃ in nō nume ratis cōtra ius commune antiquum.imo in casibus nō exce ptis suppletur a iure cōi.ad hoc allego tex.in.c.ad audien tiam.cū ibi no.de cle.non resi.Item adduco gl. ꝛ Bartol. in.l.serui.ff.de vsucapi.vbi notāter voluit quod si vnū ius ponit regulam ꝛ excipit aliquem casum cū dictiōe taxati ua quod nihilominus excipiūtur alij casus qui reperiūtur excepti in alia parte iuris pro quo allego tex. iuncta gl. in c.quoniam frequēter.primo respōso.vt lit.non contesta.ꝛ q̄ꝙ ista videātur multum corroborare opi.do. Pet. eam tñ nullo modo puto veram.Moueor quia cum text.in.d. auf.excipiat virginum raptores ꝛ nos habemus tex.exꝑs se in cōtrarium in.c.de raptoribꝰ.xxvj.q.j.ꝛ voluit hic gl. ergo impossibile est dicere qḋ ille tex.autētice in nullo corri gatur:ꝛ qḋ suppleatur per illū.preterea ꝛ secūdo casu cū su mus in materia eccl'iastica ꝛ animam ꝯcernēte ad ecclesia rum decorē.ꝛ canō specifice disponit ponendo regulam ꝛ excipiēdo casus.ꝛ hoc tā iure antiquo q̄ꝫ nouo vt in.c.sicut antiquitus.xvij.q.iiij.ꝛ.c.miror.cum multis.c.illiꝰ.q.ꝛ hoc per totum tit.nō est curādum de iure ciuili aliter disponen te.vñ nō supplet̄ in hoc ius canonicum per ciuile:ꝑsertim cum talis suppletio tēderet in ipsarum ecclesiaꝝ detractio
16 nem. ¶ † Ad hoc allego notabile dictum Inno.c.j.de re bus eccl.nō alie.lib.vj.vbi dicit quod licet ius ciuile multa
b requiratᵇ in alienatiōe rerum ecclesiasticaꝝ vt patet i.l. iu bemus.ꝛ in auf.hoc ius porrectum.C.de sacrosan.ec.tamē ex quo ius canonicum super hoc statuit minora requiren do:statur iuri cano.nec suppletio fit per ius ciuile. mouet̄ principaliter ibi qꝛ statuta ciuilia super rebus ecclesiasticis nō ligāt ecclesiam nisi ea acceptauerit.xcvj.distinctio.bene quidem.ꝛ.ꝯ̄.de reb eccle.nō alie.c.fi.si ergo in casu isto non fit suppletio in quo versat̄ vtilitas ecclesiarum:fortius fie ri nō debet in casu nostro nisi suppletio tēderet in diminu tionē honoris ecclesiarum.nā possibile est quod papa pin guiꝰ voluit priuilegiare ecclesiam q̄ꝫ imꝑator:ideo nō de bet decurtari priuilegiū pape per priuilegium imꝑatoris: presertim cum iura ciuilia ꝓbuissent immunitatē indistin cte vt.C.de his qui ad eccl.ꝯfu.per totum.ergo per ius au tēticorum nō dꝫ diminui priuilegium pape:ꝛ hec est opti ma ꝯsyderatio. Item ꝛ tertio cum hic in tex.dicat̄ quod quantūcunqꝫ grauia maleficia perpetrauit ꝯfugiens ad ecclesiam non est ab ecclesia violēter extrahēdus ꝛc.igitur absurdum est dicere quod iste tex.dꝫ suppleri per tex.illius auf.cū illa auten.excipit homicidas,adulteros,ꝛ raptores virginum propter immanitatem delicti.ꝛ presertim ꝓce dit ꝯsideratio domi.Pe.tenendo opi.gl.in.l.ij.§. de his q ad eccle.confug.ꝛ in.d.auf.de manda.princi.§.neqꝫ aūt.q voluit quod hodie per tex.ipsius auten.ꝓ quocunqꝫ crimi ne est reus ab ecclesia extrahēdꝰ.ꝛ facit ille tex.in eo ꝙ po stea facit gñaliter mentionem de delinquentibus. Impos sibile enim est secūdum hoc qḋ vtrunqꝫ ius possit saluari. Nam quod quilibet delinquēs extrahatur,est aperte ꝯtra tex.istum ꝛ.c.sicut antiquitas.ꝛ.c.id cōstituimus. xvij. qō. iiij.in raptoribus optime patet contrarium in.c.de rapto
17 ribus.prealle.in homicidio etiam reprobat̄ in.c.fi.ꝭ.e.† nā homicida tūc nō gaudet hac immunitate:cū delictum cō mittit in ecclesia sub spe immunitatis ecclesie:secus ergo si nō ex ꝓposito occidat vel qñ delictum extra ecclesiam ꝑpe trauit.vides ergo clarissime quod tenēdo opi.cōmunem il lius auf.impossibile est seruare vtrūqꝫ ius.Et ꝑ ꝑdicta di co dictum do.Ant.etiam nō procedere qui in quadam di stinctiōe quā hic submittit:videtur velle quod in grauibꝰ delictis nō gaudet ꝯfugiēs ad ecclesiam hac immunitate: per tex.illius auten.secus in leuibus.vt in.l.ij.prealleg.pro fecto nō credo quod appēsate posuit hanc opinionē:sed re citauit distinctionem quorūdam legistarum qui fuerunt locuti habito respectu ad ius ciuile.vt.ꝭ.subijciam.ꝛ lec.do mi.An.super tertio reperitur multum corrupta:qꝛ ipse eā non publicauit in vita.nam hoc dictum suū expresse est cō tra istum tex.in eo quod dicit quod quātumcunqꝫ grauia maleficia commiserit ꝛc.ad idē.c.fi.ꝭ.e.inducendo.vt.ꝯ̄.di xi.ꝛ.xvij.q.iiij.in multis iuribus superius alleg.Quare in dubitāter cōcludo standum esse super ista immunitate di spositioni huius.c.cum suis casibus dūtaxat exceptis ꝛ cū
18 limitatiōe.c.fi.ꝭ.e. ¶ † Nec plꝫ mihi opi.Pet.ꝯ̄.recitata.vt homicida ex proposito fugiēs ad ecclesiam non gaudeat a hac immunitate.ꝑ.c.i.de homi. Nam hoc dictū vr̄ ꝯtra.c. fi.ꝭ.e.vbi loquit̄ de homicida ex ꝓposito ꝛ tñ ponit spāle qñ in ecclesia fuit perpetratū sub spe immunitatis. ergo se cus qñ fuit ꝯmissum extra:lꝫ ex proposito.ad idem.c. sicut antiquitus.prealle.vbi soluꝫ excipitur latro.sicut facit iste tex.nō ob.illud.c.i.quia vt ibi not.ille est tex.legis veteris ꝛ habet multos intellectus.ꝛ intelligendo in terminis nr̄is rñdetur ꝙ ꝓcedat scd̄m antiqua tempora:quia altaria ve teris testamēti nō gaudebant illa immunitate:qua scꝫ ho die gaudent nostra. Itē potest intelligi ꝛ reduci ad termi nos.c.fi.ꝭ.eo.c.cū homicidiū fuit ꝯmissum in ecclesia modo predicto ꝛ satis hoc videntur ibi tenere docto. Restat ergo solum rñdere ad illud autenticum de man.princi.ad quod rñdeo multipliciter. Primo qḋ dꝫ intelligi de delictis in ec clesia ꝯmissis:vt voluit hic Hostien.ꝛ pro hoc facit: qꝛ ibi b nulla facta fuit mētio de fugiēte ad ecclesiam: sed dūtaxat dicit qḋ ibi delinquētes debēt de ecclesia extrahi: sed tūc il lum tex.dico reducēdū ꝛ limitādum ad terminos.c.fi.ꝭ.eo. ꝛ dic:vt ibi dicet̄. Scd̄o potest intelligi ꝙ vbi loquatur in alijs priuilegijs ꝑ que induceret̄ impunitas que nō indu citur per hāc decreta.ꝛ hanc opinionē tenuit hic do. Car. que satis pōt admitti:vt iura saluētur:tamen ibi nō appa ret de qua alia immunitate loquat̄. Tertio potest intelligi qḋ illḋ ꝓcedit de iure ciuili.secꝰ de iure cano. vt hic. ꝛ hoc tꝫ gl.hic ꝛ Cy.in.d.l.presenti.ꝛ multi alij.ꝛ videt̄ satis vera ꝭm ꝑdicta lꝫ illa Host.tutior sit vt sic ius ciuile nō corriga tur. Quarto posset dici qḋ de iure ciuili antiquo.scꝫ.C. nō erat differētia inter ius canonicū ꝛ ciuile vt ptꝫ.C.de his q

Sebasti. Sapia.
a ¶ Firmat regu lā. Uide Abb.et Deci.in.c. cū dile cta.i.v.no.ꝯ̄.ꝺ cō firma.vtili vl' inu ti.cū allegatis ꝑ Ale.in.l.ꝛ si seue rior. colū.ij. C. ex qb.cau.infa.irro gat̄.vide Aret.in ꝯsi. inci.viso the mate.alex.ꝛ Ias. i.l.fi.ff.quod q̄sqꝫ iuris.

Zacharias.
b ¶ Multa requi rat. Adde q̄ sint illa Bal.in.l.cum hi.§.cū transactio nem. ꝛ ibi Bart. post glo.ff.de trās act.plene ꝑ Ale xand. in addi. ad Barto.in.l.ob es C.de ꝑdijs mino. ꝛ in.l. cum lex. ff. de fideiusso.

ad ecc.cõfu.z habito respectu ad illud ius, loquit iste tex.ĩ eo quod allegat ius ciuile z ius canonicũ:nec curauit papa de iure aut:nticorũ:tñ quia illud ius videtur dubiũ vt pa- 19 tet ex predictis; †tũ quia si etiã imperator voluisset reuocare priuilegiũ quod prius dederat ecclesie nõ potuisset cũ priuilegiũ fuerit datum non subdito iuxta ea que dixi post Inn.in.c.nouit.de iud.z per hec habes hũc articulũ plene 20 et clare declaratũ. ¶ †Sed quero circa predicta quare ecclesia excipit magis istos duos cas⁹ de quib⁹ ĩ lr̃a, q̃ alios: sol. dicit Io.an. q̃ de aliis presumit q̃ nõ insidiose hoc fecerint nisi aliud probet.ff.de proba.quoties.§.qui dolo.ff.ð iusti.z iu.l.vt vim. de istis vero presumit q̃ insidiose fecerit nisi cõtrariũ probetur.arg.ff.de vsu.l.qui semisses.z de presumpt.c.j.z.iij. Pe.de ancha. reprobat hanc rationem:qr in omni delicto presumit dol⁹:vt le.z no.in.l.j.C.de sica.z in.c.j.de presum. Sed ego credo qð Io.and.intellexerit id quod alii nõ presumũtur ex proposito prius deliberato deliquisse.licet in actu delicti presumatur dolus:ĩ istis autem qui stãt in stratis publicis presumit quod ex deliberato ꝓposito hoc fecerũt ex quo in illis rapinis se assuefecerint:debet enim inspici hominis cõsuetudo. z ob hoc credo qð allegauerit.l.q semisses.ff.de vsu. Sed ex alio mihi non placet opi. Io.an. quia per ratione suã sentit q̃ delinquens ex ꝓposito immunitate ecclesie nõ gaudeat qð est ɔtra no.per se 21 in.c.de ho. Itẽ cõtra.c.fi.j.eo. ¶ †Inducẽdo illud. c.per locũ a speciali.qð ar.validũ est in iure vt le.z no in.c.presenti §.loca.de preben.li.vj. tũc enim delinquẽs ex preposito nõ gaudet hoc priuilegio qñ illud delictũ commisit in ecclesia sub spe immunitatis.secus si extra ecclesiã etiam si sub spe immunitatis.valet enim arg.a cõtrario ex quo nõ reperit in iure cõtrariũ.vt in.c.cũ apostolica.de his que fi.a prela. vnde allego aliã ratione.dico enĩ qð iura magis exasperãt in istis latronib⁹ q̃ in aliis quia illi sunt deteriores:z interest plurimũ illos puniri q̃ alios malefactores:cũ pluribus plura exitia cogitẽt q̃ alii.ar.xxiij.q.iiij.c.est iniusta.vbi dicitur qð nõ est misericordia vni parcere z multos ad discrimen adducere.ad idẽ allegat.l.aut facta in.fi.z.l.capitaliũ.§.famulos latrones.ff.de pe.vbi cõtra istos famulos latrones iura multũ vltra debitũ penã exasperant:ne multis crassantib⁹ locus sit exemplo.z hãc ratione aperte sen- 22 tit gl.in.c.fi.j.eo.z hoc no.bene. ¶ †Nũc quero an fugiẽs[a] ad ecclesiã pro debito gaudeat immunitate[a] vt ide nõ possit extrahi inuit⁹. Solu.dic quod sic.primo probat hic in eo quod generaliter prohibet extrahi de ecclesia inuitus z loquit generaliter tex.in.c.miror.z.c.si quis cõtumax.xvj. q.iiij.z clari⁹ probat in.l.presenti.C.de his qui ad ecc. con fug. tenet Oldrà. cõsil.liij.cũ limitatione tamen inspecto scilicet iure cõmuni:sed si statutũ haberet vt debitor possit cõpelli ad seruiendũ pro debito tunc potest extrahi: quia nõ videt cõcessa immunitas cũ p̃iudicio isti⁹ qui est quasi dñs istius.ar.eius qð hic dr de seruo.z placet do. Ant. hic z satis potest admitti ne aliter priuet iure suo qð ɔpetit cõtra 23 personã illius. ¶ †Et circa hãc materiã cũ queritur nunquid ecclia p̃stet immunitatẽ fugiẽtib⁹ ad ipsã:posuit Cy. distinctione in.d.l.presenti.quẽ in aliquib⁹ reformãdo subiiciam. distinguit autẽ qð aut ille qui cõfugit ad ecclesiaz nõ est catholicus:aut est catholic⁹.primo casu nõ iuuabitur per ecclesiã:vt in.d.l.j.C.de his q ad eccle.cõfu.z ĩ auct. vt li.ma.z auie.§.qr vero,colla.viij.qð not.ꝓ his que dixi. s̃.super gl.in ver.extrahendus.secundo casu cũ est catholicus aut delinquit ĩ ecclesia aut extra.si ĩ ecclesia deliquit ad quã nunc cõfugit nõ iuuabitur per eaz: quia frustra legis inuocat auxiliũ zc.de vsu.c.qr frustra.z.d.§.qr vero. Ego dico hoc restringẽdũ z intelligẽdũ.vt le.z no.j.e.c.fi. Aut deliquit extra ecclesiã.z tũc refert an sit liber an seru⁹:si seruus aut fugit propter magnã atrocitatẽ dñi qui ad mortẽ eius satagit:z tũc hz locũ insti.de his q sũt sui vl alie.iur.quasi dicat q̃ tũc pinguius succurrit seruo q̃ hic dicatur. nã non reddit dño sicut hic dr.sz ex quo eius seuitia est intolerabilis est cogẽdus seruum vẽdere. expedit enim reipublice ne quis abutatur re sua. Aut fugit propter modicã seuitiã: z tũc hz locũ qð hic dicit.z in.d.l.presenti.§.sane, vbi idẽ in effectu disponit qð hic. Aut fugit sine aliqua seuitia dñi z tũc aut sine delicto idem dicẽdum qð hic:aut ꝓpter delictũ:z si modicuz:et tunc si delinquit erga dñm vt quia forte surripuit vnã mẽsurã vini vel quid simile:et hz locũ qð hic dicit. Aut fugit seru⁹ ꝓpter delictũ nõ facile:z tũc aut dz puniri a dño suo:aut ab alio.si timet a dño puniri fiet sibi restitutio prestita ĩpunitate.de qua hic z in dicta.l.presenti.§.sane.si vero timet puniri ab alio puta a iudice:tũc idẽ dicendum est in eo quod in libero.quia non est acceptio ꝑsonarũ apud deum.vt in auct.de mona.ad fi.z in.c.nouit. de iudi.nam hic fit distinctio inter seruũ z liberũ propter in- 24 teresse domini quod cessat cũ ab alio repetit. ¶ †Aut q̃ritur de libero homine fugiente ad ecclesiã:z tunc aut fugit propter debitum:aut propter delictũ. Primo casu aut fugit ꝓpter debitũ tributorũ aut ꝓpter aliud debitũ. si ꝓpter tributum.s.debituz principi tũc extrahitur de ecclesia:vt in auct.de man.princ.§.publicorũ vero tributorũ.vt ibi no.gl. sz Pet.vt refert Cyn.videt ĩ hoc dicere q̃ debitores tributorum nõ extrahent de ecclesia:sed ibi citabuntur:z si defẽdãt se bene quidẽ:alioquin procedet ad missionẽ in possessionem bonorũ z ita intelligit.d.auct.et sic recitando trãsit Cy.quod satis plz.nã in dubiis fauẽdum est eccle. et facit d.l.presenti. Itẽ nõ potuit imperator ꝑ ius suũ nouissimũ p̃iudicare immunitati ecclie a lege z a canone cõcesse. Aut fuit[b] propter aliud debitũ.z tũc ₰m omnes nõ dz extrahi inuitus:vt in.d.l.p̃senti.sed in mõ ꝓcedẽdi sunt opin. Quidam enim dicũt q̃ debẽt sibi dari.xxx.dies in quib⁹ secure exeat z si sentẽtia feretur intra illos.xxx.dies.iudex eaz sententiã non exequet.si aũt post illos dies fugiat ad ecclesiaz: iudex exequet sñiaz meliori modo quo poterit.vt in.d.§.sz neqz.in auct.de mand.princ.₰m Pet.sed gl.ibi aliter distinguit. Iaco.de ra.aliter intelligit.z credo quod meli⁹. dicit enim quod dabitur sibi securitas exeũdi z stãdi extra ecclesiam per.xxxv.dies:intra quos respõdebit vocat⁹ ad iudiciũ:z si iudex ferat sñiaz intra illos dies:tũc iudex dabit sibi electionem vt impleat iudicatũ z renũciet securitati:vel redeat in ecclesiam:et hoc voluit litera in.d.auct.ibi ɔdẽnabis 25 eum zc.z cũ hac opi.trãsit Cy. ¶ †Si aũt liber homo fugit propter delictũ, aut propter atrox delictũ:et non habebit immunitatẽ:aut propter minimuz,z tũc habebit vt in.l.ij.C.de his q ad ecc.ɔfu.z hoc voluerũt Pet.z Iaco. de ra.sed glo.sentit idem in quolibet delicto.vt not.ĩ.d.l.ij. z in.d.§.sed neqz.in auct.de mãda.prin.z hoc dicit Cy.ꝓcedere de iure ciuili:sed de canonico distinxit q̃ aut deligt in ecclesia aut extra. Primo casu nõ iuuatur ꝑ ecclesiã per.c. fi.j.e.si extra ecclesiam iuuatur vt nõ puniatur ꝑsonaliter in vita vel ĩ membro.alleg.hoc.c.exceptis publicis latronibus vt hic:refert tñ Pe.q̃ quedam scripta canonica distinguunt q̃ aut delictũ atrox est cõmissum ex ꝓposito aut ex casu:si ex ꝓposito nõ gaudebit immunitate ecclesie vt ĩ dicta auct. Scðo casu sic:vt in isto tex.qr delictũ qð ɔmittitur ex proposito est magis puniẽdũ.l.absentẽ.in fi.ff.de pe.et hoc voluit Hosti.ꝑ decre.j.de homic.sed aliq vt refert Cy. intelligũt istum tex.de altari veteris testamenti. Sed cõtra hãc distinctionẽ proximã facit ₰m Cyn.q̃ de raptore dr q gaudet immunitate:vt ĩ.c.ð raptorib⁹.xxxvj.qõ.j.z tñ ille deliquit ex proposito.iõ Pet.circa istud mẽbrum distinxit sic.aut delictũ cõmissum ex ꝓposito cõmittit stimulo naturali:aut sine stimulo naturali:primo casu gaudebit:vt in p̃alle.c.de raptorib⁹,scðo nõ:z ita simpliciter recitando trãsiuit Cy. Sed tu dic de hoc vltimo mẽbro.s.quando ꝓpter delictũ homo liber fugit ad ecclesiã.vt.s̃.dixi:nã hec differẽtia Pe.vr̃ ɔ istum tex.iuncto.c.fi.j.e.hic enĩ dr qð quãtũcũqz graui⁹ maleficiũ cõmiserit gaudet immunitate.z in.c. fi.excludit grauiter delinquentẽ ex proposito:qñ delinqt ĩ ecclesia.secus ergo si extra ecclesiã:vnde taz de iure ciuili q̃ de iure canonico quo ad h̃ mẽbrũ:dic vt supra dixi:sed voluit inferre vt dicta legistarũ non videant incognita: et vt pateret ad illa rñsio. Ex p̃dictis ptz clarissime q gaude- 26 ant hac imunitate ecclesie. ¶ †Nũc q̃ro qd si de facto confugiens ad ecclesiã inde ꝑ violentiaz extract⁹ indebite.sol. dicit Bar.in.d.l.presenti.se putare q̃ de iure petere posset vt restituat pristine libertati.cũ ea sit de facto priuat⁹.per tit.de libe.ho.exhiben.et idem tenet Oldra.consi.liij.dicẽs qð ecclesia posset agere cũ sit spoliata libertate. Ego ð hoc allego.text.apertum.in.c.miror.xvij.qõ.iiij.vbi ponit text. Aug.ex quo euidẽtissime colligitur q̃ ecclesia dz per excõmunicationem compellere extrahentem ad restitutionẽ ac etiã interdicere ne a tota domo sua recipiãtur oblationes: z procedit etiam in extrahẽte seruũ:quod plus ẽ vt ibi no. Hug.z Arch.nec euitat dominus restitutionẽ:licet nunc velit prestare iuramentũ de impunitate.debet enim iniurie ecclesie satisfieri. Item iuramẽtum dz prestari añ extractio- 27 nẽ z nõ postea vt hic qð diligẽter no. †Et faciũt hec ad qõnem an si fuit aliquis capt⁹ ꝑ rectores terre vicine:z in isto territorio põt repeti ꝑ istã ciuitatem:cũ nõ potuerit in alieno territorio capi:z dicẽdũ est qð sic.per illud.c.miror.z firmabat Bart.in.l.si cui.ff.de accusa.quod tene mẽti.z hoc de iure

~Sebasti. Sapia.
a ¶ An fugiẽs. Vide Oldra. in cõsi. lv.inci.ɔsueuit dubitari.z Ro.ĩ ɔsi. ccxxvij.ici. spectabilis dñe collateralis. Ang. Are. in trac.malefi.in verbo in scalis scti petronij vbi late Augusti. ariminẽsis.

~Sebastia.Sapia.
b ¶ Aut fugit.quid aũt si debitor fugitiu⁹ cõfugit ad ecclesiã an possit extrahi inuit⁹ við d.Ias. ɔcludẽtez q̃ sic.in.l.viniũ.co. iij.ver.secũdo infero.ff. si cert.peta,

¶ Punitio delictorum. Idem tenet Ange. de are. in opere suo mag. in glo. in ver. in scalis sancti petronij. in prin. ⁊ ibidem vide dñm Ange. de bonfranciscis de arimino. in addi.

Sebasti. ¶ Sapia. Penã latronũ. Vide do. Ias. ⁊ Ang. are. in. §. ex maleficijs. insti. de act. ⁊ ibi an pro modico furto q̃s possit furca suspẽdi.

¶ Per ↄ̃suam cõsuetudinem. In iij. no. ⁊ adde qđ idẽ dicit ipsemet Bal. i. c. j. in pñ. i ver. seu furtuȝ. de pa. iura. fir. in vsi. feu. ⁊ p Bald. dr esse tex. ſȝ. d. Ale. Imol. i. d. auf. ſȝ nouo. i addit. ad Bal. ibi in. l. fi. ꝟ. vt aũt diuꝰ piꝰ. iũcto ver. idẽ rescripserũt. ff. ð bo. eo. q mor. sibi cõsci. ſȝ ↄ̃triũ tȝ Sali. pau. de ca. ⁊ Fulg. i. d. autẽ. ſȝ nouo iure reprehẽdẽs Bal. ibi ⁊cũ Sali. ↄ̃tra bal. tȝ. d. Ias. de mar. i. l. j. C. ð pci. ipe. offe. ⁊ ita sem p tenuit Imo. nã claꝝ ẽ q statutũ voluit punire pena mortis nõ furtum simplr. ſȝ cõsuetudinẽ furãdi. ⁊ ideo si q̃s faciat vnũ furtũ statutũ indulget sibi: ⁊ sic scđo: ſȝ tertio nõ. certe p vno furto nõ inducit cõsuetudo furãdi. l. iij. C. ð epi. audi. gl. no. in rub. q̃ sit lõ. cõsue. itẽ ↄ̃ Bar. allr. tex. no. i. c. furtum. xiiij. qõ. vlti. vbi est tex. solẽnis qđ magnuȝ obiectũ excusat. ad idẽ tex. i. §. si ꝟo. i auf. vt nul. iudic. in dictiõe p̃cisa oĩno. vbi dicit tex. q nõ vult qđ oĩno vnq̃ q̃s moriat. Nec obst. illud dictuȝ Inn. p qđ mouetur bal. i. d. auf. ſȝ nouo iure. in. iij. no. q̃ rñderi põt vt p eũdẽ Bal. i auf. hodie. C. de iud. qđ nõ p̃cedit nisi i papa: impatore: ⁊ i eo q nõ recognoscit supiorẽ ⁊ sic sũmis magistratibꝰ: ſȝ nõ p̃cedit in iferioribꝰ qui iurãt seruare statuta. vel rñde ſȝ Sali. in. d. auf. hodie. vt p̃cedat in causis arduis statutũ publicuȝ reipublice ↄ̃cernẽtibꝰ: puta si fieret vna seditio i ciuitate licitũ sit po-

de iure canonico, sed de iure ciuili extrahens aliquez de ecclesia debet puniri sicut de crimine lese 28 maiestatis. vt in. d. l. p̃senti. ¶ † Quero q̃s p̃uidebit de victualibꝰ cõfugiẽtibꝰ ad ecclesiã? Sol. tex. in. d. l. p̃senti in fi. videt̃ innuere q ecclesia debet istis facere expẽsas. ⁊ hoc firmauit per illum tex. ⁊ glo. in. c. diffiniuit. xvij. q. iiij. Sed Archidi. post Hostien. ⁊ alios distinxit ibi: ⁊ melius: q aut habẽt propriũ: ⁊ facient sibi expẽsas de rebꝰ suis: aut nihil habent ⁊ debẽt laborare: ⁊ manibus victum querere. aut neutrũ possunt: ⁊ tunc ecclesia prouidebit eis tanq̃ pauperibꝰ ⁊ hoc placet ar. c. clericus victũ. xcj. dist. Nam si clericis habentibꝰ propriũ ecclesia non subuenit. vt in. c. pastoralis. j. q. ij. ⁊ xij. q. j. illi fortiꝰ nec in istis ex facinore ad ecclesiam confugientibus. Preterea clericus nõ habens sufficiẽs beneficiũ debet manibꝰ querere victũ. ⁊ nõ debet querere de bonis pauperũ. vt in c. clericꝰ victũ. prealle. ⁊ de cele. missa. c. j. ergo fortius tenentur isti laborare si nõ habent patrimonium saltez sufficiẽs. Et ad. l. p̃senti. dic q tex. ille nõ loquitur dispositiue sed narratiue. ⁊ potest intelligi ſm p̃dicta. ⁊ presertim cũ loquat̃ de seruis 29 qui nõ habent propriũ. ¶ Vlterius querit̃ † q̃s extrahet istos de ecclesia violẽter in casibꝰ in quibus possunt extrahi. Sol. Cy. in. d. l. p̃nti. distinguit q aut delictũ fuit cõmissum extra ecclesiã: ⁊ tũc iudex secularis extrahet ⁊ puniet cũ ad ipsuȝ pertineat punitio cuȝ sit commissum delictum in suo territorio. Aut delictum fuit cõmissum intra ecclesiã: ⁊ tũc iudex ecclesiasticus extrahet: cũ sua sit iurisdictio. ⁊ hanc opi. simpliciter fuit secutus do. Pet. hic. ſȝ tu vide Bar. in. l. si cui. ff. de accu. a vbi dicit q punitio delictorũ[a] in ecclesia cõmissorum pertinet ad iudicẽ secularẽ: ⁊ nõ ad iudicem ecclesiasticũ ex quo delinquẽtes sunt laici: per. l. si quis in hoc genus. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊. c. si. j. eo. qđ bene facit in arg. Ego sic distinguerẽ qđ aut q̃ritur nunquid ecclesiasticus possit punire illum delinquentẽ in ecclesia de sacrilegio? ⁊ credo q sic: in. c. cũ sit. ⁊ quod ibi no. de fo. cõp. cõmisit enim iste sacrilegiũ delinquendo in ecclesia ⁊ dicit̃ violare immunitatem ecclesie: sicut eniȝ non licet inde aliquem violenter extrahere: ita ⁊ fortius nec verberare nec occidere. ad hoc allr. bo. tex. in. c. cum pro causa. de sentẽ. excõi. Aut querit̃ nunquid possit eum directe punire de crimine seculari ibidẽ commisso? ⁊ credo q nõ: q̃ ecclesia nõ habet territorium nisi respectu eoruȝ que sunt seu pertinẽt ad forum ecclesiasticum. facit. c. postulasti. ⁊ qđ ibi 30 not. de fo. cõp. ⁊. c. rex debet. xxiij. q. v. ¶ † Item quero que loca gaudeant hac imunitate ecclesiastica: nam potest dubitari de palatio epi ⁊ de oratorijs. Item vsq̃ ad quantum spatiũ ecclesia ↄ̃secrata gaudeat immunitate. ⁊ similibꝰ que hic nõ subyciam. cum sit hoc. c. satis sua materia oneratũ. sed dicam. j. penul. c. vbi materia melius cadit. 31 ¶ † Vlti. hic aduerte ad gl. mag. i fi. in eo qđ po- b nit penam latronuȝ[b]. ⁊ dicit q famosi latrones tm̃ furca suspendunt̃ alij vero iubent̃ castigari. q ꝟo dicũtur famosi gl. nõ declarat. sed tu vide p Bar. in. l. si cui. in fi. ff. de accu. ⁊ melius in auf. ſȝ nouo iure. C. de ser. fugi vbi etiã Bal. posuit no. dictum qđ etiã pro vno furto potest quis suspendi quando fit circa rem magnã: q̃ equiualet pluribus furtis successiue cõmissis. ⁊ dic plenius vt in prealle. iuribus not. q̃ hic materiam istam examinare non intendo cum nõ sit p̃portionabalis titu. ⁊. c. istud est satis oneratũ. ſȝ hoc dictũ glos. attigit propter Io. an. qui reprobat hanc glo. dicit enim qđ hodie imponit̃ pena furcarum p furto quinq̃ solidoruȝ vel vltra. Idẽ ⁊ clariꝰ tenuit i. d. c. tua. de homici. ⁊ pro hoc. c. ad palatium. §. si quis quinq̃ solidos. ⁊ cle. vena. alias. c. j. §. si q̃s

testati transgredi leges ⁊ facere suspendi sine processu. item vide de hoc dicto Bal. per Mod. in. c. fi. j. de fur. ⁊ hoc no. ad practicam.

Anto. Frãc. ¶ Per quot actus inducat̃ ↄ̃suetudo: dicas q ↄ̃suetudo aliq̃d faciẽdi inducit̃ p duos actꝰ ad minus intra decẽniũ celebratos. vt est gl. ordi. insti. de iu. nat. in. §. nõ scripto. in versic. diuturni mores.

quinq̃ solidos. de pa. tenẽ. co. x. do. Ant. dicit qđ hic doc. cõiter tenẽt illum. §. habere locum qñ ex tali furto sequitur pacis fractio: alias autem statur iuribus hic alle. in gl. sed ego nõ video quod doc. ponãt hanc restrictionem ad illum tex. saltez vt dicatur communis opi. Docto. enim nostri cõmuniter hic transeunt cum Io. an. ⁊ idem faciũt in. d. c. tua. Idem videntur velle legiste vt notat Cy. in. d. auf. sed nouo iure. ⁊ sentit ibi Bar. ſȝ videatur dubitare an illa lex Federici sit obseruanda. nam glo. videtur multum dubitasse in. c. j. §. iniuria. in prin. de pace iura. firm. in. colũ. x. ⁊ tandem ↄ̃cludit q est pro lege obseruanda nisi forte c sit ei derogatum per contrariã consuetudinem.[c] Idem videtur velle Bal. in. d. auf. sed nouo iure. ⁊ in. d. §. si quis q̃nq̃ solidos. dicit enim q hodie communiter in Italia ille. §. non est in obseruantia: placet tamen mihi dictum do. Anto. ratione illius rubri. ponitur enim sub rub. de pace tenen. vnde vt ↄ̃ueniat rubro ⁊ minus q̃ fieri possit recedatur a iure antiquo. intelligatur quando ex ta- 32 li furto sequitur pacis fractio. ¶ † Vltimo potest d hic apponi questio de eo qui die solenni[d] fuit dimissus de carcere vt iret ad audiendũ missam cũ iuramento de redeundo qui iuit ad ecclesiaȝ ⁊ nõ vult redire an teneantur redire ad carcerẽ seu possit inde extrahi: quam questionem vide per Io. andre. in addi. Specu. titu. de iureiurando. super rubri. in penultima columna. vbi refert dicta aliorum. ⁊ in effectu concludit quod si iniuste detinebat̃ vel a non habente potestatem non tenet̃ redire. pro quo vide bonum tex. in clemen. pastoralis. de re iudi. in ver. per violentiam. quod ego puto procedere quando imminet periculum mortis alias satisfaciendũ est iuramẽto vel petenda absolutio. vt in. c. si ꝟo. ⁊ qđ ibi no. de iureiu. Aut iuste detinebatur: ⁊ tũc tenet̃ redire. peccat enim fugiẽdo carcerẽ. qđ etiã voluit Bar. in. l. relegati. ff. de pe. vbi vide non tñ dȝ ecclesia pati illum extrahi nisi prestita impunitate de morte vel membro prout hic dicitur. ⁊ nota hoc vltimum.

1 ☞ Clerici non tenentur subuenire necessitatibus vel vtilitatibꝰ ciuitatũ etiã vbi laici non sufficiũt: nisi prius Romano pontifice consulto. ⁊ num. 4. imo clerici sponte soluentes nihil agunt sine licẽtia pape. ⁊ nu. 6.

2 Constitutiões laicorum collectãtes eccl'ias sunt ipso iure nulle: nec vllo tp̃e conualescunt ẽt facte propter necessitatem laicorum: ⁊ nu. 7. ⁊. 11.

3 Rectores collectantes ecclesias sunt excommunicati etiam finito officio.

5 Sacrilegium cognoscit̃ per iudicem ecclesiasticũ.

8 Excõicatus ratione officij remanet excõicatus etiam deposito officio.

Vniuersitas non debet excõicari pro delicto, sed illi qui fuerunt autores delicti. ⁊ nu. 22.

9 Delinquens pretextu officij tenet̃ satisfacere etiã finito officio: si cõmoditas p̃uenit ad eum vel ad alium: si non potest eum inducere ad satisfaciendum. ⁊ nu. 4. sed quid si operat̃ vt satisfaciat sed non potest. vide nu. 18.

10 Excõicatio lata in aliquem sub nomine dignitatis non trãsit in successorem nisi in eodem delicto reperiatur culpabilis. ⁊ nu. 17.

11 Snĩa lata a iudice excõicato est ipso iure nulla nisi sit communiter toleratus. ⁊ nume. 12.

13 Priuilegium concessum ab excõicato an valeat.

14 Officiales an ⁊ quo casu teneãtur finito officio: de gestis in officio: ⁊ vsq̃ ad quantum tempus.

15 Successor nõ tenet̃ ex delicto p̃decessoris nisi p̃decessor sit in eodem delicto. ⁊ nu. 16. 17. ⁊. 22.

Iudex volens clericos sub se litigare: ⁊ sic impediens iurisdictionem episcopi; an sit excommunicatus.

⁊ iõ dixit glo. quã etiã doc. sequunt̃ i c. cuȝ cãm. in ꝟ. p̃mulgauit. ð re iudic. q ↄ̃suetudo inducit̃ ex duabus sentẽtijs i ↄ̃dictorio iudicis obtentis si ab eis ñ ẽ appellatũ: qđ ẽ verũ nisi ↄ̃suetudo deroget iuri ecclesiastico. q̃ tũc nõ inducit̃ nisi p q̃nq̃ginta annos ſm Inn. in. c. cũ dilectꝰ. i. ij. col. ð ↄ̃sue. ⁊ vide Bal. i auf. q̃s actiões. C. ð sacrosan. ec. i pe. co. ⁊ vide. d. Ab. in. c. fi. i ꝟs. scđo reqrit̃ de ↄ̃sue. ⁊ eũdem Bal. in ru. C. q̃ sit lon. ↄ̃suetu. l. ij. q. ⁊ i. l. j. i. j. co. eo. tit. vbi dicit q ↄ̃suetudo reqrit plura litatẽ actuũ ⁊ alibi dr q ↄ̃suetudo inducit̃ saltem p duas aut tres vicissitudines: vt in c. ita nos. xxv. di. ⁊ habet̃ p gl. in. c. venerabilẽ. ⁊ in. c. fi. de elect. ⁊ per do. Abb i. c. i. i. ix. co. de ↄ̃sue. ⁊ p Bar. in. l. i. in. x. col: C. q̃ sit lon. ↄ̃suet. ⁊ ad h facit qđ voluit bal. in. l. de q̃bus. de ele. in. v. q. vbi dixit q consuetudo faciendi pontem sup via publica inducit̃ p duos pontes factos: de ↄ̃suetudine delinquẽdi: dicas qđ illa inducit̃ etiã per duos vl' tres actꝰ delinquẽdi. vt i. l. nemo ⁊ ibi p bal. C. de episco. audi. ⁊ vid gl. in p̃all'. c. ita nos. q̃ dixit q i criminalibꝰ inducit̃ saltẽ per duos actꝰ. q est verũ nisi in piurio vel blasphemia. ſm Cy. sing. i. l. ij. C. de re. cre. ⁊ iureiu. ⁊ vide Alex. in. l. ij. i. §. famosos. ff. de pe et vid Spe. in ti. ð in qñ. in. §. j. in ꝟ. sed qualr in ciuilibus.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Die solẽni. Similẽ q̃õnem ponit Ias. i. l. ↄ̃uctionũ. col. j. ff. de pac.

18 Salarium debetur officiali qui ex defectu superioris non potest seruire.

19 Officiales vel cõsiliarij an teneantur potius dimittere officium q̄ aliqd cõstituere vel consentire quod non sit bonum.z nu.21.

20 Consiliarij an teneantur de malo consilio:siue vnus siue omnes:siue insolidum.

Tacẽs censet̃ cõsentire qñ est vocat⁹ ad cõsiliũ z nil dicit z punitur vna cũ consulentib⁹ malum.

23 Termin⁹ datus successori:in officio ad satisfaciẽdũ id qd fecit p̄decessor:an detur etiã p̄decessori.

Aduersus. Jo.an.specifice summat.sed pro summario dicit sic. Generale conciliũ repetit Lateranũ.s̃.eo.non minus addens quãdã prouisionẽ.in versi.propter.z penã in versi.qz vero.sed do.Anto.summat sic.Ciuitatibus presidentes z ecclesias collectantes preter formam concilij generalis sunt excõicandi nisi satisfecerint intra mẽsem:z sententie ab eis late sũt nulle que pene transeunt ad successores:z eos sequũtur officio deposito.Sed certe hoc summarium non euacuat radicitus intellectũ.c. vñ ego dico qd istud.c.habet principaliter tria dicta. nã primo repetit conciliũ Lateranen.s̃.eod.non minus.z quandam determinationẽ annectit.secunda ibi: qz vero.penam illius concilij auget.tertio ibi:ceterum.penã illius concilij determinat z extendit ad successores.z diuisio sufficeret pro summario,sz ad maiorem declarationez pro nouitijs summo sic.

1 † Clerici nõ debent necessitatibus seu vtilitatib⁹ ciuitatũ seu aliorum locorum etiã vbi laicorũ non suppetunt facultates subuenire:nisi prius romanus pontifex consulatur.hoc primo.

2 † Sententie z constitutiones edite a laicis collectantibus ecclesiam sunt ipso iure irrite:nec vllo tempore conualescũt.hoc secundo.

3 † Rectores excommunicati ob grauamina premissa remanent excõmunicati etiam post depositũ officium:nihilomin⁹ excõmunicati sunt successores nisi satisfecerint intra mensem.hoc tertio.

¶ Casus l'ralis. Lateranense concilium excõmunicauit rectores ciuitatum z aliorum locorum qui monitione premissa de grauaminib⁹ illatis ecclesijs non satisfecerint s̃m tenorẽ concilij Lateranũ.s̃.eo.nõ min⁹. sed quia nec sic eorũ malitia cõquieuit adijcit̃ in isto cõcilio generali vt ɔstitutiões z sñie que a talibus de ipsorũ mãdato fuerint promulgate inanes z irrite habeant̃ nullo vnq̄ tpe valiture:verumtamen quia fraus z dolus alicui patrocinari nõ debent null⁹ rector decipiat̃ vano errore nec credat qd intra tp̄s sui regiminis tãtũ sit excõicatus quasi post illud non sit cõpellẽdus ad satisfactionem:quia tam ipse qui satisfacere recusauerit quã successor ipsius erit excõicatus:nisi intra mensem satisfecerit sciat se ecclesiastica cẽsura manere cõclusum donec satisfecerit cõpetẽter:quia in onere

4 succedit quia substituit̃ in honore. Ber. ¶ † No. j.ibi cõmunes zc. Clerici nõ tenent̃ cõtribuere in necessitab⁹ immĩẽtib⁹ cõiter ciuitati seu alteri loco:vnde põdera qd tex.non loquit̃ de necessitibus laicorũ:vt quidã voluerunt intelligere : sed de necessitatib⁹ cõib⁹. hinc est q̄ hic reperit̃ illud verbũ communes:facit eñ hec litera in alia quaten⁹ dicit q̄ pape interest puidere cõibus vtilitatibus:loquit̃ ergo de vtilitatib⁹ laicorũ z clericorum:quia in necessitate z vtilitate ciuitatis satis procurat̃ vtilitas clericorũ z ecclesiarũ:clerici ergo sunt exempti p priuilegiũ.qd satis innuit tex. in.d.c.non minus.dũ dicit q̄ Pharao omnibus alijs seruitutib⁹ subactis sacerdotes z eorum possessiones i pristina libertate dimisit:de quo dic vt

5 latius dixi in.d.c.nõ minus. ¶ † Not.ij.q̄ ecclesia vẽdicat sibi iurisditionẽ cõtra grauãtes seu aliter manus extẽdentes in ecclesiã seu psonas ecclesiasticas:z insurgit hic hec iurisditio iudicio meo ratiõe sacrilegij qd committit̃ ex tali lesione arg.c.cum sit generale.de fo.cõpe.secus autẽ vbi cessaret sacrilegiũ.nã tunc non vendicat quis sibi iurisdictionẽ cõtra eum qui delinquit in subditũ suũ in alieno territorio.vt no. Inno.in.c.postulasti.de fo:cõp.z Bar. in.l.cũctos populos.C.de sum.trini.

Zacharias.

a ¶ Jurisditionẽ. Sentit iste q̄ iudex ecclesiasticus cognoscat d sacrilegio:de quo dic vt no.in apos.ad istum.in.c.cuz sit generale.nu. 1.in versi.tam secularis q̄ ecclesiastic⁹ s̃.de fo. compe.z no. Guil.de cu.in l.plz. nuñ.9.z ibi Celsus i apos.ad eum in versi.contra ipsuz.C.d sa. san.eccle.z in ca. sacrilegij.in versi. procõsul.ff.ad le. iuli.pecu.

¶ Not.ibi.cum gratiarũ actione qd qñ ecclesia cõfert in necessitab⁹ laicorũ:illud facit ex gratia z nõ ex

6 debito:hinc est qd laici debẽt referre gratiarũ actiones:vt hic. ¶ † Et no.q̄ hodie ppter imprudentiã quorũdã prelatorũ qui sine iusta causa z aliqua necessitate dabant laicis subsidia:debet prius sup hac cõuentione cõsuli romanus pontifex.z sic habes hodie per istũ tex.q̄ nedum laici nequeũt ppria autoritate collectare clericos seu eos arctare ad tribuendũ:sed etiã ipsi clerici non possunt sponte propria autoritate de rebus ecclesiasticis soluere nisi prius habeat̃ licentia a papa.qd tamẽ intellige z limita vt dixi in.c.non minus.s̃.eo.vbi omnino vide.

7 ¶ † No.in v̄s.qz vero.q̄ ɔstitutiões z sentẽtie edite a collectãtibus seu arctantibus clericos z ecclesias ad soluendũ seu ad tribuendũ etiã p necessitatibus cõibus sunt ipo iure nulle:nec aliquo tpe sunt valiture. An aũt hoc pcedit indistincte scz siue isti incurrant excõicationẽ siue nõ:siue tolerent̃ in officio siue non.tex.non aperit:ideo examinabo.j.

8 cũ gl. ¶ † No.in versi.ceterũ.z tene mẽti q̄ excõicatus ab homine vel a iure ratione delicti cõmissi pretextu officij etiã publici non desinit esse excõicatus finito officio:quinimo sicut prius poterat durãte officio cõpelli ad satisfaciendũ:ita z nunc finito offcio potest cõpelli.z per hoc vide bonũ tex.in.c.romana.§.caueãt.de sen.excõ.li.vj.vbi dr qd p delicto vniuersitatis nõ debet excõicatio ferri in ipsam vniuersitatẽ sed in eos dũtaxat q fuerũt culpabiles.Et ex illo tex.z isto not.q̄ pro delicto vniuersitatis puniuntur illi q fuerũt autores delicti.qd tñ intellige vt no.Bar.in.l.aut facta.ff.de pe.vbi omnino vide:z qd no.in.c.dilect⁹.

9 d simo. ¶ † Itẽ ex hoc z ex text.no.q̄ delinquens pretextu officij tenet̃ satisfacere durãte officio z eo finito etiam si cõmoditas pueniẽs ex delicto:non sibi sed vniuersitati:seu dño cesserit:vnde si nõ potest inducere dñm seu vniuersitatẽ ad satisfaciendũ tenet̃ satisfacere de suo.qd clare hic colligitur dũ etiã finito officio cõpelluntur isti ad satisfaciendũ ecclesijs respectu grauaminũ que intulerunt pretextu officij:nõ eñ debebant prestare indebite auxiliũ vel ɔsilium.facit.xj.q.iij.que resistit.z c.si dominus.z.c.iulianus.z omnino vide per Inno.in.c.sicut dignũ.

10 de homi.z opti.facit tex.illius.c.ad materiã istã. ¶ † No.q̄ sentẽtia cẽsure lata in aliquem sub nomine officij non transit ipso facto in successorẽ sed tunc demum si satisfacere noluerit de delicto cõmisso per p̄decessorem qd not.pro limitatiõe.c.qñ abbas.de offic.deleg.an hoc pcedat in alijs casibus dicã.j. ¶ No.vlti.ibi in honore q̄ magistratus dicitur honor.ad idẽ.c.vt debitus.de appel.ideo alibi dicit tex.no.q̄ immunitas publici muneris alicui cõcessa nõ refert ne fiat magistratus: quia id ad honorem magis q̄ ad munera pertinet.vt.l.munerũ.ff.de mune.z hono.An autem hoc pcedat in dignitatibus seu administratonibus ecclesiasticis.vide omnino per Archi.viij.q.j.g episcopatum.

11 ¶ † Glo.in.v̄.tẽpore valiture. Not.ex tex.q̄ sñia excõicatiõis est nulla.z hoc sentit s̃m vnũ intellectũ ad v̄si.qz vero.vbi dr q̄ snie z ɔstitutiones istorũ laicorũ grauantiũ ecclesias z clericos sunt nulle vt intelligatur postq̄ inciderunt in excõicationẽ latã ab homine vel a iure s̃m formã.c.non minus.s̃.eo.nõ autem prius.Hosti.dat duos intellectus ad istum versi.quia v̄o.Primus vt intelligat̃ put glo.intelligit in excõmunicatis vnde dicit q̄ iste tex.pcedit potius declarãdo q̄ disponẽdo:qz non est hoc nouum ius vt irrita sint que ab excõicato fiũt : siue sint cõstitutiones vel sententie vel quecũqz alia. vt patet.j.q.j.§.q̄ aũt sacra.z.c.seq.z.c.odit deus.j.de hereti.c.excõicam⁹.§.credẽtes.z remittit generaliter ad no.in.c.veritatis.de do.z cõtu.de re iud.ad probandum.Secundo principaliter intelligit de cõstitutionibus z sentẽtijs p illos laicos factis quo ad ecclesiã:deficit enim eis potestas. Jo.an.intelligit generaliter vt patet q̄ cõstitutiões z sentẽtie quas tales fecerũt z tulerunt etiam in alios subditos sunt nulle ppter excõicationẽ:z qd nullo tempore valeãt.vt in reg.nõ firmat̃.de regu.iur.li.vj.z sic videtur Jo.an.incidere intellectum glo.sed s̃m hoc hec litera nihil adducit de nouo:vt dicit Hosti.qd mihi non placet:cum ex verbis z mente huius tex.colligat̃ apertissime papã voluisse hic augmẽtare penam.c.non minus.s̃.eo dicit enim q̄ quia per prouisionẽ.c.nõ minus.malitia quorũdam contra ecclesiam dei nõduz cõquieuerat:vnde voluit addere istaz nouam penam:de qua in versi.quia vero.nõ ergo potest intelligi litera de statutis z sententijs editis cõtra ecclesiã:qz ille sunt nulle:et erãt per prius ex potestatis defectu.vt in.c.si.de re.eccle.nõ alie. z in.c.que in ecclesiarum.de constitu.cum simi.nec etiã potest intelligi qd nihil addat ad ius antiquũ:quia s̃m hoc illa verba pape essent superflua:cum per hoc non minus cessaret malitia peruersorũ:ergo oportet intelligere vt aliquid addat ad iura antiqua:tũc propter verbum adijcimus,tum qz ex verbis proemij colligitur mens disponentis.vt.l.fin.ff.de here.instituen.et per Bartol.in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi.facien.intellige ergo illico q̄ isti presidentes imponũt hec onera ecclesijs z personis ecclesiasticis cum effectu:licet non sint exõicati:quia nõ precessit monitio iuxta formã.c.non minus.s̃.e.z snie z cõstitutiones eorũ sint ipso iure irrite.hic enim nulla mentio fit de monitione:sicut in.c.non min⁹.scdo potest itelligi q̄ etiã si sunt excõicati quia p̄cessit monitio snie z cõstitutiões erũt idistincte nulle et si tolerant̃ in officio vel ignoret̃ excõicatio

21 vt sic aliqd noui afferat hec ɔstitutio,† Cessante eñ hac ɔstitutiõe tenerent gesta

✠Sebastia. Sapia. ¶ Administrator. Limita vt ꝑ Ro. in fin. ccccclj. incip. iudex officio durante. ⁊ qđ iudex nō possit cōueniri durante officio ponit etiam Fel. in. in. c. legebat. circa prin. ī. de maio. ⁊ obe.
¶ An aūt. An officialis possit conueniri de maleficio vel ꝯtu durāte officio eius: vid qđ scripsit hic do. Anto. ⁊ in. c. cū ꝯtingat. de iureiurā. i. xxiiij. colum. ⁊ qđ ibi no. ⁊ in tex. ⁊ i glo. ⁊ in. c. ꝓhibētur. ij. q. i. facit qđ no. do. Ant. i. c. legebat. de maio. ⁊ obe. ver. extra gl. q̄ro. Et adđ qđ si nō est spes ꝺ fine officij: officialis si al's nō posset cōueniri tp̄e officij poterit ꝯueniri secūdū d. Ant. i. c. ceteꝝ. i vlt. col. de iur. cal. all'. adhoc tex. i. l. si finita. ff. ꝺ tu. ⁊ rat. distra. vbi i terminis h' dicit Bal. ꝓ quo est text. i. l. iterdū. §. j. ff. de iud. ⁊ vid tex. ⁊ gl. in. l. pars literarū. ff. de iud. ⁊ in. l. ij. in p̄n. ff. ꝺ i ius vocā. ⁊ vid do. Bñd. barg. q post gloss. ponit regulā ⁊ fallētias ⁊ qñ deliqt i officio an debeat priuari. vid Bal. i. l. mācipia. C. ꝺ ser. fug. ⁊ de hoc qñ officialis possit cōueniri pēdēte officio: vide ꝑ bar. in l. de pupillo. §. si qs ipi p̄tori. in. ij. col. ff. ꝺ oper. no. nū. ⁊ vide text. cū gl. in. l. nec magistratib⁹. ff. de iiu. ⁊ tex. i. l. si adulteriū. §. fi. ff. ꝺ adul. tex. ⁊ ibi Bar. i. l. senat⁹. ff. ꝺ off. p̄. Et vt ex oībus supradictis clare et ordinate doctria habeat. p̄mo do regulā ꝙ iudex regul'r durāte officio cōueniri non pōt. tex. est. i. l. ij. i p̄n. ff. de i ius vo. in. c. ꝓhibētur. ij. q. j. ⁊ in. l. pars literarū. ff. ꝺ iudi. hec regula fallit. Primo in maiorib⁹ magistratibus q indistincte ꝯueniri possunt. tex. est in. l. nec magistratib⁹. ff. de iniu. Secūdo fallit nisi iudex delinquat pēdente officio. tex. est in. l. iubem⁹. C. ad le. iul. repetū. ⁊ qualiter debeat pēdente officio remoueri ab officio: ⁊ qualiter nō: declarat Bal. in. in. l. mancipia. vltra mediū. C. de ser. fugi. Tertio fallit nisi pēdēte officio faciat aliqūē cōtractū: q⁊ de illo poterit cōueniri pendente officio. tex. est in. l. interdum. §. j. ff. de iud. ⁊ i. l. ij. §. legatis. ⁊ §. oēs. cod. titu. Quarto fallit nisi iudex petente officio se submittat alterius iurisditioni. tex. est in. l. receptū. ff. de iurisdi. omnium iudic. ⁊ facit tex. in. c. nos si incōpetēter. ij. q. vij. Quinto fallit nisi officialis pendente officio cōueniret de furto commisso loco: quia bene de hoc potest conueniri tex. est sing. in. §. j. in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. col. ij. quem ibi no. Ang. gl. in. l. ij. in prin. ff. de in ius vocan. quē tex. etiam alleg. Lud. in suis sing. Sexto fallit nisi iudex pēdente officio i aliena patria de delicto vel de ꝯtu ꝯueniret in propria patria seu in proprio domicilio dūmodo sit talis causa que possit agitari per procuratorem: sm Alb. i. l. senatus. ff. de offi. presi. Septimo fallit nisi officium sit perpetuum: q⁊ tunc ne delicta remaneāt impunita pēdēte officio poterit ꝯueniri. ita determinat Bal. per illū tex. in. l. si finita. ff. de tute. ⁊ ratio. distrahē. ⁊ Bar. in. l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori. in. ij. col. ff. de oper. no. nun. ⁊ do. Anto. in. d. c. ceterum. in vl. col. ff. de iura. ca. ⁊ in. c. legebat. circa fi. de maio. ⁊ obe. ꝓ quo faciūt ibi iura alle. ꝑ do. Ant. ⁊ text. in. l. principalib⁹. cum. l. seq. ff. si cer. peta. ⁊ intelligo veꝝ etiā si officiū sit ꝑpetuū ad bñplacitū p̄ncipis. ita elegāter determinat bart. in. d. l. de pupillo. §. si quis epi p̄tori in. ij. col. ff. de ope. no. nun. ⁊ per tex. in. l. iurisperitos. ff. de excu. tu. ⁊ determinat bar. in. l. quāuis. circa p̄n. ff. si cer. pe. ꝓ quo optīe facit qđ no. gl. in cle. ⁊ si principalis. in ver. per electionem. ⁊ ibi ꝑ Inno. de rescri. et glos. in. c. fi. in ver. ꝑpetu⁹. ⁊ ibi Domini. de rescr. libr. vj. ⁊ adđ ꝙ in his casib⁹ qb⁹ officialis pēdēte officio nō pōt ꝯueniri de maleficio vel delicto p̄t tamē ꝯpelli ꝯtestari litē tm̄ etiā pendēte officio. text. est in. l. senatus. quē ibi no. bar. circa p̄n. assignādo rationē de offi. p̄sid. ⁊ ꝯpellit cautionem p̄stare de ꝓsequenda lite finito officio. text. est i. l. si adulteriū. §. fi. ff. de adulte. ⁊ est glo. in. d. c. ꝓhibētur. in v'f. ꝓpter magistratum. i fi. ij. q. j. Item adde ꝙ magistrat⁹ pēdēte officio potest citari vt ꝯpareat finito officio: sm Bart. in. l. ij. circa prin. ff. de i ius vocan. Item adđ ꝙ eodē modo iudex pēdēte officio suo non potest alium ꝯuenire. tex. est in. d. l. pars literarum. de iud. ⁊ ꝺ ista materia vide omnino Bar. in. d. l. de pupillo. §. si quis ipsi p̄tori. in. iiij. primis questionibus. ⁊ per Bal. in. l. si appellatione. per illū text. C. de appel. ⁊ vide Spe. in titu. de accu. §. j. ver. item illustris. ⁊ in titu. de reo. §. j. in. xij. col. ver. item ꝯsul. ex quib⁹ iurib⁹ habetis illas limitationes. Anto. Fran. ¶ An officialis delinquens in officio possit durāte officio puniri vel ex ꝯtractu ꝯueniri vltra hic dicta. dicas ꝙ ex eodem ꝓcessu poterit talis officialis ꝯdemnari ⁊ criminaliter ⁊ ciuiliter: vt in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. in. c. oportet. el. j. ⁊ vide Bal. in. l. venales. C. sentē. rescin. non pos. ⁊ vide Bar. in. l. attilius. ff. de fal. ⁊ de multis pro quibus iudex tenetur ⁊ potest ꝯueniri in syndicatu in fine officij: vide per Joā. bertachi. de firmia. in suo reper. in litera O. in ver. officialis syndicat. ⁊ adde qđ officialis fugiēs tp̄e syndicatus habetur ꝓ ꝯuicto ⁊ ꝯfesso. ⁊ talis fuga facit ꝯtra eū plenā ꝓbationē. vt per Bal. in. l. bonefidei. in. v. col. C. de re. credi. ⁊ ꝑ Bart. in. l. j. C. de assesso. ⁊ per Ang. in. l. lege. ff. ad silleia. ⁊ per Bart. in. l. succurrit. ff. ex qui. cau. ma

rent gesta ab excōicato tolerato rōne publici officij. vt in. d. c. ad ꝓbandū. de re iud. ⁊ hunc intellectum ad istū tex. sentit alias do. Anto. vt vidi in quibusdā suis reportatis. 13 ¶ † Alt. no. ex fi. hui⁹ gl. ꝙ priuilegia excōicatorū non valent. all'. c. nullus. in. q. iiij. sed ille tex. hoc nō probat: sed solum dicit ꝙ nō debēt cedere que ab eis scribunt vel dicunt vñ cōsydera ꝙ aut queritur nūquid valeat instr'm confectum ab excōicato sicut priuilegiuz vel alia dispositio. ⁊ dicēdū vt distinguit glo. no. in. c. decernimus. de sentē. excō. lib. vj. Aut querit nūquid valeat priuilegiuz ab eo ꝯcessum: ab alio tñ scriptū: ⁊ tūc in cōcernentibus officiū publicū distingue: vt plene dixi in. d. c. ad ꝓbandū. In cōcernētibus vero factū priuatū: q⁊ aliquid cōcessit in p̄iudiciū iuris sui: ⁊ tūc dependet ab alia q̄ōne an teneat donatio facta ab excōmunicato. de q̄ dic vt dixi in. c. veritatis. de do. ⁊ cōtu. ⁊ ibi ꝑ doc. 14 ¶ † Opp. contra tex. vr̄ enim qđ deposito officio non posset qs conueniri ratiōe eius qđ in officio gessit. vt in. l. curatores. ff. de admi. re. ad ciui. pti. cuius ꝯtrium hic innuit in ver. ceterū. Sol. glo. in ver. intra tempus distinguit. aut eñ agit de maleficio cōmisso i officio ⁊ potest cōueniri: vt hic. ⁊ in l. iubem⁹. canonizata. j. q. j. Aut ꝯuenitur ratione contractus. ⁊ tunc habet locum ꝯtrium. ⁊ hoc sm gl. in habente officiū publicuz saltem autoritate: vt q⁊ erat tutor vel curator: secus dicit in ꝓcuratore quasi iste habet officium priuatū. alle. l. procurator q pro euictione. ff. de ꝓcu. vel ideo posuit hanc diuersitatem: q⁊ procurator est administrator volūtarius. tutor aūt ⁊ curator est necessari⁹. vñ magis subuenitur ei q est in necessitate constitutus. iuxta no. in. c. ab arbitris. de off. dele. lib. vj. sed hoc vltimū dictū glo. nō procedit indistincte. imo videt cōtra. l. si. ff. de insti. vbi institor qui est a voluntari⁹ administrator[a] nō tenetur finito officio de his que egit in officio: vnde in ꝓcuratore seu in alio administratore volūtario an ⁊ quādo teneatur rōne administrationis post finitum officium: dic vt plene no. Bar. in. d. l. ꝓcurator qui ꝓ euictiōe. In habēte vero officiū necessariū: dic vt b ipse no. in. l. post mortē. ff. qñ ex fa. tuto. An aūt[b] ⁊ quādo ⁊ vsq⁊ ad quantū tēpus possit officialis cōueniri rōne delicti qđ in officio commisit: vide plene per Bar. in. l. j. ff. ad. l. iul. repe. ⁊ vbi cōcludit ꝙ in patria sua semper pōt cōueniri sm materiam actionis. In loco aūt vbi officium exercuit nō pōt ꝯueniri nisi in syndicatu suo qui d⁊ expediri intra quinquagita dies. vt in. l. j. C. vt oēs tam ciui. q̄ crimi. ⁊ facit iste tex. pro opi. Bar. na⁊ hic indifferēter isti tenent ⁊ remanent obligati post depositū offm̄. dices tu quare post depositum officiuz teneat ratione delicti ⁊ nō ratiōe ꝯct⁹. dic ꝙ pretextu officij nō debuit deliquere vñ delictū poti⁹ cōcernit eum q̄ officiū. vt in. d. c. romana. §. caueāt. ⁊ dicēdū vt plene no. in. d. l. aut facta. ⁊ in 15 d. c. dilectus. ¶ † Et per p̄dicta dicit hic Hos. ꝙ si ptās aliquid extorsit tenet ipse ⁊ nō successor: ⁊ vniuersitas tenetur quatenus est facta locupletior. alle. ff. de act. em. l. iulia. dic de hoc vt. j. lati⁹ dicam. Colligit etiam Hos. ex hac decre. ptātem Bononiēsez vel iustitiariū Neapolitanū fore excōicatū si ꝯpellat scholares clericos sub se litigare: ⁊ ab eis pecuniā exigat cum nō sint de sua iurisdictione: sed illorū episcoporum in quoꝝ diocesibus studēt. arg. e. ti. nō min⁹. do. Anto. dicit qđ hec decre. hoc nō probat. ⁊ qđ ꝯtrium cōiter tenetur ꝑ tex. iūcta gl. in. c. ij. de fo. ꝯpe. ex eo eñ ꝙ clericus ꝯpellit litigare corā laico iudex non est excōicatus sm eum. Aduerte tu melius ⁊ lati⁹. aut secularis iudex ꝯpellit clericū per districtionem ꝑsonalē ad respōdendū coram eo. ⁊ tunc indubie incurrit excōicationē. per. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. ⁊ c. nuper. j. de senten. excō. aut ꝯpellit eum litigare sine districtione ꝑsonali forte metu pene ⁊ tūc sm iura antiqua iudex nō erat excōicat⁹: s⁊ excōicādus ⁊ sm hec tp̄a intelligo. c. ij. alleg. per do. Ant. sed hodie ꝑ. c. non minus. ē. eo. dico nō solum in clerico sed etia⁊ in laico qui alias est de foro ecclesiastico: ꝙ si secularis turbat iurisdictionem p̄lati ⁊ monitus nō desinit ipso facto incurrit excōicationē. vt est tex. no. in. d. c. nō minus. in ver. iurisdictionē. ⁊ expresse hoc sentiūt ibi Host. ⁊ Jo. an. q per illum tex. dicunt ꝙ hodie infiniti iudices seu rectores sunt legati qui nō solū diminuere: sed etiā in totū subtrahere iurisdictionem ecclesiasticā moliunt: qđ no. non est enim ille tex. restringēdus sed ampliādus: cū emanauerit in fauorem ecclesie ⁊ clericoꝝ: maxime ꝓ libertate conseruāda. vt in simili no. dicit glo. in. c. sciant cūcti. de elec. libr. vj. Hodie ꝓ de iure nouissimo adde tex. no. in. c. qm̄. de immu. ec. eod. lib. per quem fertur excōicatio ipso facto sine aliqua monitione ꝯtra omnes qui impediunt literas impetrari a sede apostolica in causis spectātibus ad forū ecclesiasticū: vl' ipediētes litigari corā ordinarijs locorū in causis spectātibus ad eos. ⁊ dic latius vt 16 ibi leg. ⁊ no. ¶ † Opp. ꝯtra tex. videt eñ ꝙ successor nō debeat p̄grauari ex facto ⁊ delicto predecessoris. vt in reg. nō debet. de regul. iur. libro. vj. nam delicta debent tenere suos autores. vt in. c. q̄siuit. de his que fiunt a maio. par. cap. ⁊. l. sancimus. C. de pe. Sol. gloss. fi. in prin. qđ ex quo successor negligit satisfacere non tenet ex delicto alieno: sed potius ex proprio. ex quo enim succedit in honore debet succedere in onere satisfaciēdi. Ego intelligo gl. ⁊ tex. quādo officialis delinquit pretextu officij ad cōmodū ipsius officij seu vniuersitatis. tunc enim tenetur successor satisfacere cū succedit in officio. secus autē si officialis deliquit vel cōtraxit ad commodum proprium: vel libidinem suam satiandam: nam tunc non successor. sed ipse ⁊ eius heres conueniri debent: iuxta

id qd leg.z no.in.l.j.z.ij.ff.ad.l.iul.repetū.z in.l.iubemus.C.e.z in.l.nec magistratibus.ff.de iniur.z in.c.j.de solu.z in.c.j.de deposi.cum simi.et in hoc casu pcedit ꝯtrariū.z hoc forte voluit Inn.hic in eo ꝙ dixit istū §.ceterum.solū habere locum qn̄ quis succedit solum in regimine illi⁹ qui fuit excōicatus ex causis hic cōtentis:vel aliter qualitercūqꝫ ꝑpter libertatē ecclesie violatā:sec⁹ dicit si ex alia iusta causa esset potestas excōicatus vel cōsiliarij:vel vniuersitas:seu ciuitas interdicta.tunc enīꝫ successor nō esset excōicatus ſm eum.Hosti.autem loquit̄ magis clare dicens illud certū esse ꝙ quicūqꝫ succedit excōicato z fouet factū dānatū propter qd ꝑdecessor excōicatus fuit,eandē sniam incurrit:qd no.et puto ꝙ vbi expresse fouet statim alio tēpore nō expectato sit excōicat⁹ puta q: clericū captū per predecessorem tenet in carcere:vel quid simile.ar.ꝯ.hic in fi.z.c.concubine.de sentē.excō.sed vbi non fouet sed satisfacit nō sit illico excōicatus:sed debet expectari per mensem.argumē.hic.

17 ¶ Sed cōtra hoc z contra tex.opp.z videtur † ꝙ successor in officio dꝫ indistincte z illico esset excōicatus:q: snia excōicationis fertur sub nomine dignitatis.vt in.c.qm̄ abbas.de offi.deleg.Sol.no.hic glo.fi.qd illud nō habet locū hoc casu cū agatur ratione delicti.Not.sing.z dic clarius ꝙ.c.quoniā abbas locū habet qn̄ dispositio cōcepta sub nomine dignitatis est pariter ꝓportionabilis dignitati z ꝑsone:tunc em̄ indubie videtur potius contemplata dignitas ꝙ̄ persona.secus aūt vbi materia est ꝓportionabilis persone dūtaxat z non dignitati:q: tunc semper cōtemplatur personā z non dignitatē.vt hic.nam cum excōicatio liget animā z fertur propter delictū seu cōtumaciā nō potest cōcernere dignitatē seu officiū cum nō habeat animā.vt in.d.c.romana.nec dignitas deliquit:sed persona.ideo cōcernit personā siue exprimat̄ nomen propriū siue appellatiuū.Idē dicimus ecōtra in dispositione concernēte dignitatē tm̄ vt non extendat̄ ad personā:lꝫ sit exp̄ssum nomē ꝓpriū tm̄.vt in.d.c.dilecti.de fo.cōpe.z de materia vide quod plene dixi in.c.quoniam abbas.preall.¶ Extra gl.quero dicitur in ver.ceter.ꝙ tā ꝑdecessor ꝙ̄ successor tenet̄ hic ad satisfactionē debiti:in quo ꝯsistit ista satisfactio.Solu.dicit Inn.qd iste officialis debet omne dānū emēdare ecclesie qd ex ipsi⁹ regimine sibi contingit:z si cōsiliū dedit ad collectā imponendā:ipsam eū emēdare oportebat.si autē consiliū non dedit.tunc forte non coget̄ ad emēdationē collecte:sed tenebit̄ ad iteresse qd ecclesie ex ipsi⁹ regimine contingit:z forte penā spiritualē.vel ēt pecuniariam eū subire oportebit ſm qd bonus iudex arbitrabit̄.hec

18 sunt formaliter verba Inno.que Io.an.aliter nō declarat.¶ † Sed querit quid si nouus rector operā dedit quātū potuit vt hic emendaretur:ſꝫ vniuersitate resistēte nō potuit qd intēdebat obtinere:arguit primo qd sit excusatus.argu.c.si habes.xxiiij.q.iij.ſꝫ ipse finaliter tenet cōtrarium.debet enim si non potest obtinere relinq̄re regimē:nec ſm euꝫ timeat hoc casu amissionē salarij:quia cū vniuersitas sit ī culpa nihilominus tenetur sibi ad salarium cū per ipsum nō stet quominus regat.z idem dicit eadem ratione si contra expressam inhibitionē antiqui rectoris vniuersitas ꝓcessit ad collectā īponēdaꝫ:quasi sentiat ꝙ debeat antiquus rector si volebat euitare culpam z penā excōicationis relinquere regimē.Cum ꝑdictis simpliciter recitando transit hic do.Ant.

19 † Sed Pe.de anch.dicit hec vera in rectorib⁹:ſꝫ in cōsiliarijs qui contradixerūt ꝑdictis dicit se credere qd nō tenent̄ dimittere officium.sed sufficit eis ꝙ ꝯdixerunt ad euitationē pene.arg.no.in.c.j.de his que fi.a maio.par.c.z.l.quoniam.C.de appel.quā dicit ad hoc no.Ego ꝙ̄tū ad hoc vltimum respectu consiliariorū allego Inn.q hunc articulum tetigit in.c.nouerit.de senten.excōi.vbi ponit duas snias seu opin.Nā quidam dicunt qd etiam si dederūt ꝯtrium consiliū tenentur dimittere dignitatē z officium.Alij contra si nō possunt obuiare malis agendis.

20 † Ego latius z clarius istam materiā attigēdo facio tria membra.aut em̄ loquit̄ in rectore qui erat tēpore grauaminis:aut in successore:aut in cōsiliarijs.Primo casu aūt rector non cōtradicit:sed dedit cōsiliū et auxiliū z precedēte monitione incurrit excōicationē.vt in.d.c.nō min⁹.z tenet̄ de delicto satisfacere siue fuerit excōicat⁹ siue nō.versabit̄ aūt satisfactio in hoc.nā si pōt inducere vniuersitatē ad satisfaciendū in cui⁹ cōmodū collecta versa est:z tunc solū ipse tenebit̄ satisfacere de delicto suo ſm arbitriū iudicis:nā violauit libertatē z immunitatē eccl'ie:ergo pōt citra emēdā damni puniri de delicto suo.arg.xvij.q.iiij.quisqs.z in.c.cum sit generale.de fo.compe.z optime facit.c.sicut dignum.de homicid.Si autem vniuersitatem nō potest inducere ad emendam dāni tenetur ipse in totum satisfacere:q: nō debuit ipse dare consiliū aut auxilium.Et si plures fuerint cōsulentes.vel auxiliū impendentes:an omnes teneant̄ insolidū:an ꝑ parte.vide per Inn.in.d.c.sicut dignū.Si vero rector restitit quantū potuit:an teneat̄ si nō dimisit officiū seu dignitatē:Io.an.sentit hic ꝙ sic.z vident̄ cōiter sequi doc.¶ Sꝫ certe circa hoc posset dubitari cū hoc nullo iure caueat̄:imo potius tex.in.c.nō minus.innuit ꝯtrariū dum solū excōicat rectores imponētes collectā z aliter turbantes iurisditionē ecclesiasticā z fautores eorū:sed iste rector de quo querit̄:nec collectā imposuit nec fuit fautor:imo contradixit quātū potuit:ergo nō debuit in aliquo puniri:nec tenetur officium dimittere:cū ipse nō cogatur ad cōmittendā iniquitatē.arg.c.ephesis.xliij.dist.nam pōt ipse dicere sicut dicit apostolus:munde sunt manus mee zc.vt ibi:sed si ipse posset obuiare vel cogere ne exercerēt hāc iniqui

21 tatem.† Tunc fateor qd veniret puniendus si nō obuiaret vel non dimitteret officiū.vt in.c.iulian⁹.z.c.dn̄s.xj.q.iij.Inno.tn̄ in.c.nouerit.prealle.in versi.edite.clare sentit ꝙ isti tenētur dimittere officiū a ꝑncipio si non possunt facere statuta deleri de libro cōmunis.z facit ꝓ hac opi.quia nō debēt exercere officium in loco ecclesijs aduerso:z quia debent facere quantū possunt vt iniquitati obuietur.z per hāc constitutionē alias consideratio nē possunt sustētari dicta Io.an.z Innoc.in

22 d.c.nouerit.lꝫ sit valde rigorosum.† Ad secundū respectu successoris dic ꝙ aut negligit satisfacere seu inducere vniuersitatē ad satisfaciēdū z tenet̄ vt ꝑdecessor:vt hic.Aut nō neglexet.ſꝫ nitit̄ vniuersitatē inducere ad satisfaciendū quantū pōt.z dic vt.ſ.dixi in ꝑdecessore.naꝫ potest dubitari an teneatur dimittere officiuꝫ si nō potest aliud facere:z possunt induci ꝑdicta ꝓ z cōtra.z maxime.l.j.ff.de magi.conue.vbi solū tenentur isti magistratus qui concesserūt z non alij.z idē.c.romana.§.in vniuersitatē.in fi.prealle.vbi innuit̄ qd ꝓ delicto collegialiter cōmisso debent dūtaxat culpabiles puniri:quod tamē est intelligēdūꝫ z distinguendū vt no.Bar.in.d.l.aut facta.in fi.ff.de pe.tutius tamē est dimittere dignitatē seu officiū.arg.ex his que.ſ.dixi.in.d.c.nouerit.ij.responso.In cōsiliarijs aūt ecclesie sunt opin.Si em̄ dederunt consilium ad hec grauamina inferenda indubie sunt excōicati.vt in.d.c.nouerit.An aūt teneant̄ insolidū an pro parte ad onus satisfactiōis.dic vt no.Inn.in.d.c.sicut dignū.Si vero tacuerint ita ꝙ nō cōsuluerint pro nec cōtra.z dic q' inuoluuntur pena z peccato cū his qui expresse cōsenserunt.vt no.dicit Inno.in.c.j.de his que fiunt a maio.par.ca.z hoc ideo quia ex quo vocantur vt cōsulant si tacēt sunt in culpa.arg.in.l.de etate.§.qui tacuit.ff.de interroga.act.z in.c.si post prestitam.de confes.lib.vj.Aut expresse ꝯsenserūt:z hoc est dubiū an teneant̄ dimittere officiū.Inno.refert opi.cōtrarias in.d.c.nouerit.tutior via est vt dimittant officiū.argu.ibi:posset tamen sustineri oppositū per not.per

23 Inno.in.c.j.z per illud.c.romana.in fi.¶ † Vlti.hic quero an mensis qui expresse datur hic successori ad satisfaciēdū anteꝙ̄ incurrat excōicationem detur etiā predecessori qui erat tēpore grauaminis.Host.tenet ꝙ sic:quia iste ver.nisi satisfecit zc.refertur ad vtrunqꝫ.z est declaratio c.nō minus.vbi tēpus nō fuerat declaratū.z cum hoc dicto transeunt cōiter oēs doc.pro hoc dicto satisfacit.c.inquisitioni.de appel.iuncto c.cum dilecti.de dona.z que dixi in.c.ij.requisitis.de appel.cum enim hic fit mentio de predecessore sicut de successore.z circa factū ipsi⁹ predecessoris nulla sit tēporis determinatio hic vel in.d.c.nō minus.non apparet ratio q̄re illa tp̄is determinatio non debeat cōcernere vtrūqꝫ presertim cum sit in fine posita.facit quod no.Bart.in.l.preter.ij.ff.vi bono.rap.z.l.talis scriptura.ff.de legat.j.posset tamen meo iudicio sic eque distingui:qd aut predecessor cum instaret circa collectā extorquēdam fuit admonitus vt desisteret z ipse nō solum destitit sed processit ad executionē faciendam:z tūc illico mēse non expectato incidit in excommunicationē.frustra em̄ hic expectat̄ per mensem.nā.c.nō min⁹.dicit ꝙ si iste monitus nō desistit excōicatione inuoluitur.Iste aūt satis dicitur nō desistere cū processit post monitionē ad executionē.Sed alia est ratio in successore:quia sibi datur mens nō vt desistat sed vt satisfaciat:vnde merito cuꝫ in hoc possit inter vtrūqꝫ notari diuersitas:non debet illa determinatio temporis vtrūqꝫ pariter ꝯcernere:per ea que no.Bar.in.d.l.pretor.sed vbi predecessor non processit ad actum ꝯtrariū:puta ad executionē sed nō desistebat a petitione z executiōe:vel fuit admonitus post executionē vt satisfaceret:tūc cū sit in eis eadē ratio habebit locum in vtrisqꝫ illa mensis determinatio.z hec not.per que habes materiam.c.plene declaratam.

1 ☞ Ecclesia an z per quos possit grauari pretextu ꝓcuratiōis fiende.
Ecclesia si fuit ītegraliter exacta ꝑ epm̄ ex aliqua re vtili habet postea regressum contra alias ecclesias.
2 Legato pape debent subuenire etiam clerici in eius necessitatibus.
3 Collectantes ciuitatē pro oneribus publicis nō debent ꝯsequi aliquā vtilitatem imo puniuntur si plus exigunt.
4 Pena quā soluūt persone ecclesiastastice debet conuerti in pios vsus.
5 Superior qui non fecit delinquentes soluere integralem penā vel fecit soluere minorem an sit puniendus.
6 Pena quadrupli presupponitur debita de iure canonico.
7 In materia consentiente vide plene hic.
8 Furtiua res vel alio modo idebita retēta debet actualiter restitui:nec sufficit penitere de peccato.
9 Naturaliter tantum debitum est soluendum in foro cōscientie.nu.15.
10 Eleemosyna non potest fieri de re restitutioni subiecta.
11 Naturaliter tantūm obligat⁹ peccat:nisi adimpleat quod promisit.
12 Meretrix nō tenet̄ ad restitutionē turpis questus:sed bene dꝫ penitētiam gerere tam ipsi ꝙ̄ illi qui dāt:simile in istis matematicis:qui non tenentur etiam in pauperes erogare.nu.13.
14 Meretrix potest facere eleemosynā de pecunijs,quas acquisiuit nec eas tenetur restituere.secus illa que non est meretrix.
Meretrix licite pōt petere qd sibi promissum est:sec⁹ si nō est meretrix.
15 Falcidia an debetur heredi in foro anime.z nu.17.
16 Heres an naturaliter sit obligatus ad soluēda integra legata.
18 Obligatus ciuiliter tm̄:puta in chirographo vltra biennīū nō tenet̄

in foro

in foro anime.
19 Condemnatus iniuste nõ tenetur soluere cõdẽnationẽ in foro anime.
20 Sententia iniusta vel iniqua nullam petit obligationem nisi post de cenniũ: etiam qd non fuerit appellatũ nisi sit confirmata. ⁊ nu. 24.
21 Si ex sententia iniqua quis aliquid consequatur tenetur in foro anime ad id restituendum.
22 Snia nõ exequet̃ si ex cõfessione partis pro qua est lata dicat̃ iniusta.
23 Presumptio iuris ⁊ de iure admittitit probationẽ in contrariũ ex cõfessione partis. ⁊ nu. 39.
25 Prescribens an sit obligatus restituere in foro anime: maxime superueniente scientia rei aliene.
Prescribens an teneatur oblato sibi precio quo emit rem ipsam vero domino restituere.
26 Filiusfamilias an ⁊ quo casu teneatur in foro conscientie restituere pecuniam quam mutuato accepit. ⁊ nu. 8.
Exceptio macedoniani non potest opponi quando fuit mutuatũ filio ex causa necessaria in qua patris pietas verosimiliter non recusasset.
27 Mulier tuta exceptione velleiani non tenetur in foro anime.
28 Obligatus rem restituere illi qui potest in integrũ restitui an teneatur in foro anime illam rem restituere.
Acquirens ex ɔ̃ctu ipso iure nullo ꝑpter solennitates nõ seruatas tenet̃ rẽ illã i foro ɔ̃sciẽtie restituere ẽm vnã opinionẽ q̃ nõ est, ꝯ̃a. nu. 21.
Emens vel vendens rẽ vltra vel intra dimidiam iusti precij quo casu teneatur in foro anime: quid autem si postea sup eruenit notitia maioris vel minoris precij. vide. nu. 38.
29 Ecclesia vendens nõ debet recipere vltra verum precium ⁊ oblatum.
31 Naturalis obligatio oritur ex contractu ipso iure nullo ratiõe solẽnitatis non seruate.
Electus lꝫ nõ solẽniter nõ tenetur in foro cõsciẽtie renũtiare: quia electio habuit fundamẽtũ naturale lꝫ solẽnitates iuris positiui defecerit.
32 Aduocatus, ꝓcurator, medicus: ⁊ similes: illicito negotio negotiãtes si aliquid vltra debitum lucrantur non tenentur in foro anime restituere: si dolus malus absit.
33 Officialis vltra debitum exigens tenetur in foro cõsciẽtie restituere.
34 Acquirens aliquid vltra debitũ in negotiationibus an ⁊ quo casu teneatur illud in foro anime restituere vel in pauperes erogare.
35 Ludẽs ⁊ vincens an ⁊ quo casu sit obligatus ad restitutionem in foro anime quod in foro fori.
36 Hypocrita si quid acquirit cõtemplatiõe boni christiani debet in pauperes erogare vel ecclesie restituere.
37 Constitutio imperatoris contra ius naturale emanata sine causa in nullo foro est seruanda.
38 Lex vel statutum emanatum ob aliquam iustam causam: an dicta causa cessante debeat obseruari.
40 Emens bona confiscata propter aliquã solẽnitatem non seruataꝫ: an emat cum bona conscientia vide remissiue.
41 Heres non conficiens inuentariũ non tenetur in foro cõscientie vltra vires hereditarias.
Pene ⁊ damna an in foro anime sint soluenda.
42 Heres an teneatur in foro conscientie soluere legata in minus solenni testamento relicta.
43 Testamentum minus solenne an pariat paturalem obligationem.

Uia pleriq3. Hoc dicit. ꝑlati plꝰ debito a subditis extorquẽtes ꝑtextu ꝓcurationis vel alterius seruitij impẽsi legato vel alteri illud restituẽt ⁊ tãtundẽ pauperibꝰ erogabũt. Prio ꝓhibet. Scdo penam imponit ɔ̃faciẽti. ibi: qd si. tertio superiori negligẽti penã cõminatur ibi: superior aũt. ℭ Casus literalis. Aliquãdo contingit ꝙ episcopi ⁊ alij prelati vt procurationẽ vel aliud seruitiũ impendãt legato vel alij plus extorquent a subditis ꝙ̃ soluãt legato vel alij: ⁊ sic in aliorũ damnis lucra sequuntur. prohibet ɔ̃ciliũ ne de cetero id fiat ꝙ si quis contra presumpserit sic extorta restituat: ⁊ tantundem de suo cogatur pauperibus elargiri. ⁊ si de hoc ad superiorem querela ꝑuenerit ⁊ negligẽs fuerit i hmõi statuti executiõe canonice subiaceat vltimi. Ber.
1 ℭ † No. ar. ꝙ ad superiorẽ pertinet imponere ⁊ exigere collectã pro legato procurando seu alijs oneribus cõmuniter imminentibus persoluendis: qñq3 tamẽ experiuntur per totũ clerũ seu procuratores syndicos cleri. vt in. c. accedẽtes. de ꝑscri. quãdoq3 a qualibet ecclesia vel prelato legatus exigit ꝓcurationẽ integrã sed ecclesia exacta habet postmodũ regressum cõtra alias ecclesias de quo dic vt in. c. cũ instãtia. ꝭ. de cẽsi. Illud tamẽ certũ est qd in illis oneribus imponendis debẽt oẽs
2 vocari etiã si sint religiosi. vt in clemen. j. de cẽsi. qd no. ℭ † No. ij. ꝙ legato pape nedum procucationes debent̃ sꝫ etiã alia seruitia. debent enim clerici ei subuenire in suis necessitatibus. vt in. c. ego. N. de iureiuran. ⁊ vide generaliter quid ꝑsit exigere legati. per no. in. c. procurationes. ꝭ. de cẽsi. vbi per Inno. vide etiã per Jo. an. in. c. exigit. eo. ti. li. vj.
3 ℭ † No. iij. ꝙ exigẽs collectã pro oneribꝰ publicis nõ debet aliquã vtilitatẽ cõsequi: imo puniunt̃ si plus exigãt ꝙ̃ impẽdũt. ⁊ no. penã hic ɔ̃
4 eos statutã. ℭ † Nota qd clerici ⁊ ꝑlatiꝰ qñq3 puniũtur pecuniariter:
a ⁊ est valde honestũ ꝙ talis pena ɔ̃uertat̃ i piũ vsum: sicut hic disposuit papa in casu isto. Qualiter aũt in alijs penis iponẽdis ꝑ iudicem sit ꝓcedẽdum: vide qd dixi post doc. in. c. licet. de pe. ⁊ qd no. Jo. an. post Hostiẽ.
5 c. j. de homi. li. vj. ℭ † Ultimo no. ꝙ superior nõ potest pro libito remittere penã a iure impositam imo punitur si negligit illã imponere. Quid aũt si subest causa vel sine causa imponit penã minorem debito: vide qd legit̃ ⁊ no. maxime per Bar. in. l. quid ergo. §. penã grauior. ff. ꝺ his qui notã. infa. ⁊. l. j. ff. ad turpil. in. ij. col. vbi ponit Barto.
6 quedã no. ℭ † Opp. contra tex. in eo qd soluitur aliud tantũdem non illis a qbus indebitũ fuit extortum sed pauperibus. ⁊ sic ob. c. ꝓcuratiões. in fi. ꝭ. de cẽsi. vbi duplũ datur ecclesijs grauatis et non pauperibus. Sed. glo. nostra soluit duobus modis. Primo quod ignorabatur quãtum quilibet ɔ̃tulisset. ideo solutio fit pauperibus in contrario secus: hãc solutionẽ reprobat ⁊ bene: quia sicut quilibet restituit quãtũ quisq3 soluit ita potuit restitui tãtundem: ideo soluit secundo quod in ɔ̃trio plus excessit superior ꝙ̃ hic: ibi em̃ commisit crimen ɔ̃cussionis: q2 de directo plus extorsit a qualibet ecclesia ꝙ̃ deberet habere: ideo potuisset de stricto iure puniri in quadruplũ: cũ talis sit pena ɔ̃cussiõis. s. cũ superior pretextu officij extorquet aliqua a subditis vt. j. q. v. sancimꝰ. in fi. ⁊. xxxiij. q. j. militare. cum si. hic autẽ a nemine extorsit vltra ꝙ̃ soluit. ⁊ sic ɔ̃tra neminem cõmisit ɔ̃cessionis crimen. sed facta coacervatione plus reperitur percepisse ꝙ̃ soluisse: ⁊ ideo satis est quod cuilibet reddat̃ suũ: ⁊ in penã iste superior cogitur dare pauperibus tantum plus quãtum habito respectu ad totam summam extorsit: ⁊ ꝓ tãto fuit iudicio meo ɔ̃sideratio bona. ℭ Extra glo. soluitur alijs modis ⁊ primo per Jo. and. ⁊ Phi. dicentes ꝙ in effectu idẽ disponitur hic qd ibi. nam quod datur ibi ecclesijs intelligit̃ datuꝫ pauperibꝰ: q2 qd hꝫ ecclesia pauperum est. xvj. q. j. c. si. Scdo soluitur per Hos. dicentem ꝙ ɔ̃trium locum hꝫ cum grauatur ecclesia hic qñ grauant̃ clerici singulariter: q2 propter vitandas inimicitias inter prelatũ ⁊ clericos sit erogatio iter pauperes. arg. ff. fami. er. l. plane. simile de iudeis. c. cũ sit. ⁊. c. ad liberandum. Sol. tertio Hostien. quod casus sunt diuersi ⁊ nõ contrarij. si enim prelatus grauat subditũ: tunc hꝫ locũ. d. c. ꝓcurationes. in fi. si in encenijs vt q2 recepit encenia tẽpore visitationis: ⁊ tunc habet locũ. c. romana. cũ seq. de censibus. li. vj. si alio tempore aliquid extorsit a subditis hꝫ locum ca. de eulogijs. xviij. distin. sꝫ melius alleg. c. precedens. qd incipit quoniã. vbi dicitur qd si archiep̃s aufert aliquid alicui ep̃o ɔ̃uenientium ad cõcilium ꝓuinciale punitur in quadruplũ. Si vero prelatus excedit ꝑpter seruitiũ factum legato vel alij: tũc hꝫ locũ qd hic ꝺ2. ⁊ dat aliam solu. sub dubio forte: dicẽs ꝙ hodie indistincte redditur duplũ. remittit ad not. in. d. c. ꝓcurationes. ibi em̃ ꝺ2 ꝙ licet vbi aliqd extorqueatur per vim seu per ɔ̃cussionẽ hꝫ locum illa pena quadrupli: vt in iuribꝰ ꝑalle. ⁊ arg. in aut̃. vt iudi. sine quoquo suffra. §. sic igitur. ⁊. §. necessitatẽ. in fi. videt̃ tamen quod in his sufficit de iure canonico ꝙ reddatur duplum. nam decre. romana. ꝑalleg. loquit̃ de encenijs ⁊ de violẽter extortis ẽm eũ. ⁊ recitãdo ita tranlit ibi ⁊ hic Jo. an. Sed plus mihi placet precedẽs solut. quia. c. romana. simplr̃ loquit̃ in recipiẽte munera tempore visitatiõis. c. vero se. loquit̃ in eodem casu vꝫ in violẽte debitum visitatiõis: q2 aliter exigit ꝙ̃ debeat mãdat indebitũ restitui duplicatũ. ⁊ sic loquitur a in casu. c. ꝓcuratiões. nec debemus de facili inducere iuriũ correctionẽ. vt in. c. cũ expediat. de elec. li. vj. Quare aũt hic ⁊ ibi non punitur in quadruplum põt respõderi ꝙ in istis iuribus excessit prelatus petẽdo alias debitũ ⁊ exercẽdo ꝑncipaliter officiuꝫ suum: sed incidẽter extorsit vltra debitũ. vñ nõ ɔ̃misit directe violentiam seu cõcessionem ideo minus punit̃. sed in. c. qm̃ ꝑalleg. ⁊ similibus ɔ̃misit indirecte concussionis crimen q2 pretextu officij ⁊ potẽtie extorsit omnino indebitum: ideo

a Sebasti. Sapia. ℭ Prelati. Idẽ dicit do. Felin. in c. irrefragabili. §. ceteruꝫ. colum. ij. versic. tertia conclusio. ꝭ. de offi. ordi. ⁊ ibi qñ ep̃s ꝓ delicto possit iponere penam pecuniariam.

plus punitur. Quare autē, in. c. ꝓcurationes. erogatur pena ecclesie grauate: hic autē in pauperes dixit do. Card. vltra ꝑdicta ꝙ ibi fuit ecclesia dupliciter grauata in eo: scꝫ ꝙ extorsit plus debito: ꝙ̄ in onere mãsionis qꝛ mansit apud ecclesiā plus ꝙ̄ deberet: ideo magis subuenit̄ ꝙ̄ hic: vbi clerici fuerūt grauati solū in eo ꝙ soluerunt vltra debitū. Certe hec nō est bona solu. quia. c. ꝓcurationes. ꝛ c. ij. de censi. lib. vj. loquunt̄ gn̄aliter qualitercūqꝫ ecclesie grauent̄ tpe visitationis plus debito: ideo tene sol. gl. declaratā. vt. s. vel solu. Gof. An aūt qn̄ soluit̄ quadruplū totū sit pena. Jo. and. dicit ꝙ nō: sed inest rei ꝑsecutio vt tm̄ triplū sit pro pena. de quo remittit ad no. j. q. vij. c. in eū. sꝫ voluit all'. j. q. j. nam ibi est illud. c. cum gloss. sua. An alie pene possunt excedere q̄druplū. remittit Jo. and. ad no. xij. q. ij. cū deuotissimā. ꝛ. xvij. q. iiij. si quis domū. vide tamen de pena dupli, tripli, ꝛ quadrupli: qd legit̄ ꝛ no. in. l. j. in prin. ff. de publi. ꝛ instit. de accu. §. tripli. cū seq. 7 ¶ † Extra materiā. c. scias ꝙ Inno. tractauit hic no. ꝛ subtilē materiam restitutionis fiende in foro penitentiali sumpta occasione ex isto tex. in eo ꝙ mandat erogationē pene debere fieri in pauperes Christi ꝛ singulariter tractando materiā per eum tactā possunt formari. xiij. q. sed do. Anto. reduxit materiā ad. vj. casus. ꝛ quanꝙ̄ subtiliter procedat: tamē aliquatenus per illos sex casus intricat̄ materia. Ego clarius attingēdo materiam ponam duas regulas[a] per quas iudicio meo deciduntur ille questiones ꝛ similes. ꝛ postea ꝓsequar singulariter ꝛ sigillatiꝫ illas questiones Inn. ꝛ aliquas quas addit hic domi. Anto. prima regula sit ista: ꝙ vbicunqꝫ[b] ius positiuum habēs concursuꝫ legis seu equitatis naturalis disponit super restitutione vel retentione: seruāda est talis lex etiam in foro cōsciētie. hec cōclusio ꝓbatur ex his que dixi in. c. j. de constit. vbi post btm̄ Tho. ꝛ Cald. dixi ꝙ lex positiua peccati nō nutritiua seruanda est etiam in foro cōscientie: ex quo nulla alia lex distinguit illo casu inter forū penitentiale ꝛ iudiciale: nec subest causa distinguēdi: sunt enim superiores leges seruande: ex quo nō occurrit alia equitas naturalis in contrariū. Secunda regula vbicūqꝫ inter legem positiuam ꝛ legem naturaleꝫ datur discrepantia: seruāda est lex seu equitas naturalis in foro anime: nisi lex positiua ex aliqua iusta ꝛ vera causa disponat contra illam legem naturalem. naꝫ tunc est seruanda equitas naturalis. arg. eoꝝ que no. Innocen. in. c. que in ecclesiarū. de cōsti. ꝛ hic ꝑ Joā. an. in. c. fi. de immuni. eccl'. lib. vj. ꝛ in. c. ij. de vsur. lib. vj. ꝛ ꝑ Bar. in extrauag. ad repri. in ver. denūtiationē. exēꝑ laꝫ j. patebūt. 8 ¶ † His p̄missis venio ad q̄ōnes Inn. Et prima est an habēs aliqd ex furto rapina oppressiōe dolo vel calūnia teneat̄ ad restitutionē in foro aīe an sufficiat solū penitere de pctō. Innoc. cōcludit ꝙ tenet̄ ad restitutionē. all'. c. fin. xiiij. q. v. ꝛ idē dicit in oībus casibꝰ in qbꝰ cōpetit repetitio siue ꝑ actiones: vt puta ꝑ actionē qd metus cā de dolo ꝛ silēs: siue iudicis officio. ꝛ dic ꝙ q̄ō ista decidit̄ ꝑ primā regulā. Nā ad restitutionē fiēdā restringit ius positiuū: ex quo datur actio vel iudicis officiū ꝛ hꝫ cōcursum legis naturalis. Nā congruit legi ꝛ equitati naturali neminem debere locupletari cuꝫ aliena iactura: vt in regu. locupletari. de regu. iur. li. vj. ꝛ in. l. nā hoc natura. ff. de condictio. indeb. suadet et precipit ius diuinū vt legi. et no. in reg. peccatū. de regu. iur. lib. vj. ꝛ in. c. cum tu, de vsur. 9 ¶ † Scda questio Inno. ē ꝙ qn̄ quis est obligatus ad debitum de iure naturali tantuꝫ quale est quod debet̄ a seruo: nā seruus non obligatur alicui: nec aliqs sibi nisi naturaliter: vt in. l. naturaliter. ff. de condi. indeb. ꝛ ꝛ alibi dixit tex. ꝙ quantum ad ius ciuile serui pro nullis habentur. secus de iure naturali: qꝛ quantum attinet ad ius naturale omnes homines equales sunt: vt in. l. quod attinet. ff. de reg. iur. Inno. dicit ꝙ tale debitum est soluendum seruo in foro conscientie.

10 ¶ † Ita ꝙ de tali debito non pōt fieri eleemosyna per obligatū. argu. de iureiuran. eam te. et dic qd ista questio decidit̄ per illā regulā scdam quaꝫ s. tradidi. nam lꝫ ius positiuū tali debito naturali non assistat: tamen tollit obligationē naturalē ex sufficiēti causa: ideo equitas iuris naturalis est in foro penitētiali seruanda. ꝛ pono exemplū qn̄ aliquis ꝓmisit aliquid dare seruo. nam ex cōsensu suo obligatur naturaliter. vt in. l. cum amplꝰ. §. is natura. ff. de regu. iur. peccat autem quis nō implēdo qd ꝓmisit. vt. i. c. j. ꝛ qd ibi not. de pact. nam deus respicit cor ꝛ nō solēnitatē verborum. xxij. q. v. iuramenti. xiiij. q. v. si qd inuenisti. ꝛ presertim hec dispositio ꝓcedit vbi ius positiuū non resistit huic obligatiōi: licet nō assistat. vn̄ peccat 11 quis quo ad deum non seruādo. † Qd satis sentit etiam Barto. in. d. extrauag. super verbo denuntiationem. vbi dicit obligatuꝫ naturaliter tantū ex suo cōsensu peccare nisi adimpleat: ideo potest denuntiari ecclesie sm̄ eū do. Anto. in promissione facta seruo latius distinguit sic: quod aut qs ꝓmisit vt seruꝰ domino suo acquirat: ꝛ tunc non deficit ius positiuū: quasi dicat qd seruus etiā ciuiliter pōt acquirere dn̄o. alleg. l. seruus. ff. de ver. obliga. sed potuisset allegare. ff. de stip. ser. per totum. ꝛ hoc casu credit debitū debere solui dn̄o in foro conscientie. Sed tu dic hoc ꝓcedere qn̄ solēniter acquisiuit obligationē. si aūt per pactū nudum tm̄ tunc deficit ius ciuile: vt in. l. iurisgentiū. §. sed cū nulla. ff. de pac. quo caso subest naturalis obligatio tantū sicut in libero. An aūt vtroqꝫ casu sit solutio fiēda dn̄o in foro cōscientie. do. Anto. vult qd sic ex q̄ ꝓmisit vt acquirat dn̄o: videtur tamen hoc limitare quando promittēs seruo crederet sibi soluēdo ipsum non traditurum rem illam dn̄o tunc etiā sibi soluens non esset tutꝰ: qꝛ equitas iurisgentiū est in cōtrariū que vult vt per seruum acquiratur dn̄o. Ego habeo istū casuꝫ sic intellectū ꝓ indubitato etiam quo ad forū contētiosuꝫ. ꝓ quo alleg. tex. apertum in. l. ꝙ seruus. ff. de solu. vbi dicet̄ qd si seruus ex peculio suo seu ex pecunia dn̄i cōtraxit etiā sibi soluitur nisi dn̄s presumatur nō cōsentire: nā ꝑfecto iste casus deciditur per primam regulā: cōcurrit eñ tūc ius positiuū ꝛ equitas naturalis: nā si promittēs nō habuit respectum ad seruū non debuit sibi soluere si p̄sumpsit qd infideliter agit cōtra dn̄m suū: videtur eñ dn̄s tacite ꝓhibere: vt in. l. si cū cornelꝰ. ff. de solu. ꝛ in. l. si hominē. ff. mā. Et idem dicit i monacho: pro quo alle. tex. iuncto eo qd no. Bar. in l. nō ideo. ff. de noua. ꝛ. d. l. qd seruus. iūcto eo qd no. Inno. in. c. cū olim. de priuile. sꝫ intellige proprie dictū Inno. qn̄ quis ꝓmisit seruo cōtemplatione serui. tunc eñ solū obligat̄ in omnē euentū naturaliter ꝛ dꝫ in foro anime soluere seruo: quia seruus est sicut liber quo ad ius naturale: vt. s. dixi: acqrit tn̄ domino. facit qd legit̄ ꝛ no. i. l. q ser. ff. de ꝯdi. ꝛ demō. iuncta. l. placet. ff. de acq. hered. Idem dic si dn̄s aliqd ꝓmisit seruo. lꝫ eñ nō obliget̄ de iure ciuili: qꝛ nō cauit obligatio inter seruū ꝛ dn̄m: vt in. l. iterpositas. C. de trāsac. tn̄ tenet̄ in foro aīe ꝑꝑ obligationē naturalē cui ius nō resistit: sꝫ nō assistit acqsitio tn̄ fit dn̄o sꝫ dn̄s dꝫ pati seruū illā rē hr̄e ꝯniuentibus oculis. vt in fili' dr̄ in l. iiij. ff. de manu. Et idē pōt dici in abbate q aliqd promisit monacho. de quo vide qd no. Jo. an. in regula nō est obligatoriū. de reg. iur. lib. vj. in mercu. ꝛ in. c. cū singula. de p̄bē. eo. li. ꝛ per Inno. in. c. 12 insinuāte. qui cle. vel vouē. ¶ † Tertia questio est qd si mathematicꝰ vel meretrix vel similis dolo vel fraude vel ꝑsuasiōibus induxit aliquē: vt daret eis pecuniā: an isti teneantur illā restituere in foro iudiciali. Sol. Inno. ꝙ nō cōpetit repetitio qꝛ hincinde versat turpitudo vn̄ potior est conditio possidentis. ff. de cōdi. ob tur. cām. l. vbi auteꝫ. In foro aūt penitentiali est vtriqꝫ penitētia iniū 13 genda sm̄ eū. ¶ † No. hoc verbū qd aperte sentit ꝙ isti nō teneant̄ ad restitutionē etiam in foro. ꝛ ita simplr̄ recitādo trāsit Jo. an. Inn. tn̄ nō loqt̄ ita clare vt refert Jo. an. do. Ant. dicit se credere ꝙ si qs[c] ꝓmisit aliqd meretrici[d] vl' mathematico ꝙ n foro aīe nō tenet̄ sibi soluere qꝛ illi ꝓmissiōi ex turpi

a ¶ Duas reglas in hac materia cōsciētie capias etiā aliā regulā ꝙ lex positiua que innitit̄ presumptioni ꝛ nō veritati nō ē seruāda i foro cōscientie: sm̄ Bal. i. d. l. ea que. secꝰ si l. nō se fundat sup presumptiōe: sed sup veritate: quia tūc illud qd obtinet̄ de iure ciuili: obtinet̄ etiaꝫ in foro cōscientie seu penitētiali: sꝫ Bal. i auth. igressi in. vij. colla. versi. circa primū pone C. de sa. san. eccle. late firmat istā regu. Ancha. i reg. possessor. lib. vj. limita tn̄ singu. eē veram nisi p̄sumptio sup q̄ se fundat. l. positiua esset apparēs ꝛ q̄si indubitata p̄sumptio vt est presumptio q̄ surgit ex lata culpa seruabit̄ i foro ꝯsciētie quēadmodum si illa lex fundaret se sup ꝟitate. ita sing. dicit Inn. in. c. sicut dignū. de homic. quē sequunt̄ doc. i variis locis ꝛ tene mēti qꝛ est aureū ꝛ solēne dictū vsqꝫ ad h tpa hoc mō a nemie alle. ꝛ ista faciunt ad ea q̄ dicunt̄ ꝑ istū in. vij. q. j. e. ꝛ in. c. j. circa me. s. de cōsti. de isto argu. an ꝛ qn̄. l. positiua sit ꝟuāda in foro ꝯsciētie vide oīno elegāter per Abb. in. c. rex pacificus. in. ij. co. in proe. Grego. vbi alle. bona iura. Anto. Fran.

¶ Circa h qd dr̄ d lege positiua an sit seruāda in cōsciētia: dicas ꝙ si aliqd cōmittit̄ cōsciētie alicuius id vr̄ eē sibi ꝯmissuꝫ tanꝙ̄ bono viro vt sm̄ veritatē iudicet vt ꝑ Bal. i l. ij. in. iiij. no. C. de fideicō. ꝛ i. l. nemo in fi. C. de sen. ꝛ interlo. oīꝫ iu. ꝛ vid glo. in. c. v. de cor. vitiq. ꝛ in cle. j. de iurepa. ꝛ adde ꝙ qn̄ est stādū ꝯsciētie alicuiꝰ nō pōt fieri ꝓbatio in cōtrarium. vt no. in c. statutū. in. §. assessorem. ꝛ ibi gl. de rescript. lib. vj. qd est verū in his que sunt parui p̄iudicij: al's posset q̄ri de malitia vl' imperitia illiꝰ. vt tꝫ Bal. in. l. j. in. j. col. C. de re. cre. et habet̄ ꝑ gl. ꝛ do. i l. inter stipulantē. in. §. j. ff. de ꝟbo. obli. ꝛ vide gl. in cle. j. in ver. oneramus. de iurepa. d quo etiā vide Lā fran. de oria. post Roma. in rub. de arbi. in. iij. co. ꝛ qd importēt illa ꝟba cōmittimꝰ cōsciētie tue: vid late. ꝑ Alex. d imo. in. l. si sic. ff. de leg. j. ꝛ i l. j. ff. de leg. ij.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Ubicūqꝫ. Uid Pe. de anc. in ꝯs. xxj. inci. vr̄ p̄ma facie. Cal. in ꝯs. xx. inci. an si statutū. sub titu. de ꝯsti. ꝛ Pe. d anch. i ꝯs. xlj. inci. p̄ma facie ꝛ bal. in. c. i omni. i p̄n. s. d testi. vbi dicit ꝙ qui a lege hūana excusatur no peccat nisi sit ꝯtria legi diuine d quo etiā late per Feli. in. c. vigilanti. s. de p̄sc. ꝛ Sozi. in. l. ij. col. xij. ff. de vul. ꝛ pupil.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Si qs. An valeat promissio facta meretrici: vid Alex. post alios i l. gn̄aliter. ff. d ꝟ. obli. Pau. de ca. i l. multū. e. ti. Jas. l. iiij. §. sed qd meretrici. ff. de cōdi. ob tur. cau. vbi refert se vidisse q̄ōnē de facto i quodā scholare ꝛ meretrice.

d ¶ Meretrici. an meretrix teneatur restituere acqsita ex meretricio i foro ꝯsciētie. vide d h tho. ij. ij. q. xxxij ar. vij. sꝫ tu vide d hoc ēt per Tho. ij. ij. q. lxij. artic. v. vbi concludit qd meretrix licite poterit retinere: sꝫ si aliqd superflue per dolū vel fraudem extorsisset tenetur eidē a quo accepit restituere,

ex turpi causa nō assistit deus: si autem nō promi sit: sed ꝓcessit ad traditionē. ꝛ tunc dicit do. Ant. se credere qꝺ ille qui recepit non tenetur in foro anime restituere: quia ille habuit donatū pro derelicto: sed putat ꝙ recipiens tenet illud dare pauperib⁹ ex quo turpiter acquisiuit: et dicit de hoc esse casum. xiiij. q. v. sanc. nō credit tamen illum peccare, si restitueret illi a quo habuit. ad hoc qꝺ no. in. c. ex transmisse. de deci. j. q. j. nō est putāda. plus mihi placet dictū Inn. ꝛ Jo. an. vt ad restitutionem seu erogationem pauperibus fiendam nō teneātur isti. primo qꝛ ius positiuū est ꝓ eis. dicit em̄ qꝺ meretrix turpiter facit qꝺ est meretrix: sed non turpiter accipit cum sit meretrix. vt in. l. iiij. ff. de condi. ob tur. cau. ꝛ no. hoc vltimum. videtur etiā in hoc cōcurrere equitas naturalis. si enim non turpiter accipit ex quo est meretrix: ergo non tenet restituere. preterea fauet sibi ius naturale in retentione ꝓpter cōsensuz domini tradētis: nam nil tam naturale ꝙ vt acq̄sitio fiat ſm volūtatē domini tradētis. vt in. l. nil tam naturale. ff. de reg. iur. ꝛ in. §. per traditionē. insti. de re. diui. ꝛ facit optime qꝺ not. in simili in. c. fi. de simo. ad c. nō sane. alle. per do. Anto. dico ꝙ nō loquitur in casu nostro ꝓprie. Itē ꝓcedit potius ꝯsultiue. s. vt faciat inde eleemosynaz de acquisito per immoderatā improbitatē: sed nō distribuit tanq̄ aliena: sed tanq̄ propria distribuit: vt ibi. ꝛ idem cōsulerē in casu nostro: ꝛ loquitur cum talis ꝑuenit ad statū ꝑfectionis: sed de necessitati salutis nō tenet restituere: sed satis est deo satisfacere ꝑ penitētiā. arg. in. d. c. fi. de simo. vbi bonus tex. in arg. † ꝛ hoc credo aperte sentire glos. xiiij. q. v. in summa ꝛ. c. ex trāsmissa. de deci. dicit em̄ ꝙ talis possit eleemosynā ex tali q̄sito facere ex quo fuit trāslatū dñium ꝛ nō cōpetit repetitio. non tm̄ dicunt qꝺ teneat. ꝛ tene mēti illā reg. que colligit ex dictis gl. in materia restitutionis. hanc partē apte fouet Cy. in. l. cū te. C. de condi. ob tur. cau. [a] vbi in questiōe facti recitat se dicere ꝙ meretrix de eo qꝺ lucrat in meretricio pōt facere testamentū ꝛ disponere prout vult. idē Bal. in. l. i. C. eo. vbi dicit ꝙ eps̄ non pōt in illis taliter acq̄sitis apponere manuz etiā post mortem meretricis. ꝛ ita dicit se r̄ndisse a quodā ep̄o interrogatus. secus dicit Cy. in loco preal. in ea que nō est meretrix. dicit em̄ qꝺ lꝫ dñium rerū donatarū transeat in illam mulierē: tamē fiscus tāq̄ ablator iniuste acquisiti illud totū aufert: per. l. tuit⁹. ff. de iu. fisci. dicit em̄ ꝙ tales mulieres tenentur in foro anime hec turpiter quesita restituere: ꝙ mihi satis placet qꝛ iste turpiter receperunt ex quo nō erāt meretrices. idest palā questū faciētes. cessat em̄ dispositio. l. iiij. ff. de condi. ob tur. cau. ꝛ etiam equitas naturalis. ꝛ in hoc casu possetis saluare secundum membrū distinctionis do. Anto. sed respectu primi mēbri in eo ꝙ dicit ꝙ si ꝓmissio fuit facta meretrici nō tenet ꝓmittēs i foro anime. pro opi. sua vide glo. in. l. idē. ꝛ. ff. de condi. ob tur. cau. que dicit illam promissionem nō valere etiā in meretrice: lꝫ enim nō turpiter recipiat donata: vt ibi turpiter tamē petit promissa ob turpem causam: sꝫ Cy. post P. in. d. l. cum te. tenet ꝯtrium. cōcludit enim ꝙ peccat ille qui meretrici nō seruat promissa per rationē predictam: qꝛ sicut nō turpiter recipit: ita nec turpiter stipulatur seu recipit ꝓmissionē. ꝛ hāc opi. videtur firmare Bar. in. d. l. idem. ꝛ lꝫ Bal. in. d. l. j. videat tenere ꝯtriū qꝺ aliud sit in receptiōe q̄ ꝓmissione. ꝛ dicit de hoc esse casum in. l. fi. ff. de act. ꝛ obli. sed certe ille tex. non ꝓbat. loquit enim in muliere q̄ ꝓmisit viro ob turpem cām. sed nos loquimur in viro qui ꝓmisit meretrici. ꝛ ita cōperi postmoduz ꝙ Bart. in. d. l. idē. respondebat ad illā. l. ꝙ satis placet. Cōclude ergo ex omnib⁹ premissis ꝙ meretrix turpiter nō recipit dona vel ꝓmissionē: ꝛ qꝺ potest de illis ad libitū disponere: lꝫ cōsultius agat dādo pauperib⁹: secus in aliis mulierib⁹ nō meretricib⁹ publicis. qꝛ ille turpiter accipiūt dona vel ꝓmissiones: vnde pro promissione non possunt agere: recepta tenentur restituere ꝛ fiscus potest illa bona occupare. ꝛ p̄dicta bene no. ¶ Quarta q̄stio † quid si quis recipit indebitū iure ciuili tm̄: Pone exemplū Inno. in legatario: vt puta heres credendo hereditatē ad omnia sufficere soluit integrū legatū de q̄ poterat detrahere falcidiā: nūquid tenet legatari⁹ hoc casu restituere heredi qꝺ sibi ex beneficio legis falcidie. cōpetebat: Inno. tenet ꝙ nō: quia lꝫ ius positiuū disponat super hac falcidia: tamē equitas naturalis oritur ex dispositiōe testōris que pro legatario. Hostiē. autem dicit dicta Inno. ꝓcedere in herede qui soluit per iuris ignorātiā. si em̄ errauit in facto cōpetit repetitio per. l. error. C. ad. le. falci. do. Ant. dicit illā l. ꝓcedere in ꝯtentioso foro: sꝫ in foro anime loquit Inn. ipse tm̄ putat in hac q̄stiōe sic distinguendū: qꝺ aut testator vetuit in testamēto falcidiam detrahi: ꝛ tunc legatarius tenet cū bona ꝯsciētia illa bona: si etiā testator fuisset ignarus sui patrimonii: lꝫ aliud dicat lex fori cōtentiosi vt in aut. sed cū testator. C. ad leg. falci. mouet qꝛ habemus certū fundamentum volūtatis defuncti: nec aliquis error cadere pōt implēdo volūtatem defuncti. facit enim iuxta volūtatē defuncti. Si autē testator nō vetuit falcidiā detrahi: tūc si ꝑsona est ignara ꝛ grossa verosimiliter ignorans detractionē falcidie putat idē scꝫ ꝙ legatarius iuste teneat in foro aīe qꝺ habuit vltra falcidiā quasi tunc cōcurrat cōsensus testatoris in solutiōe totius legati. Si autē testator esset ꝑsona instructa in iure certificata de iure falcidie: tūc dicit se credere qꝺ legatari⁹ tenetur restituere qꝺ habuit cōtra legē falcidiā siue errore facti siue iuris heres soluerit integrū legatū: qꝛ cum possibile sit testatorē voluisse falcidiā detrahi: ex quo erat sciēs ꝛ nō prohibuit cōsultius est vt legatarius restituat: ꝛ sic satisfaciat voluntati defuncti: nam in dubiis via tutior est eligēda. vt in. c. iuuenis. de spōsa. ꝛ si diligenter aduertis videtur do. Ant. hanc questionē decidisse semper ſm tacitaz volūtatē defuncti: ex qua insurgit obligatio naturalis. lꝫ lex positiua aliter disponat in foro ꝯtentioso. ꝛ sic voluit indistincte vt illa equitas naturalis preferat in foro anime iuri positiui dispositioni. † Aduerte tu. nam decisio huius questiōis plurimū depēdet ex alia q̄stione an heres sit naturaliter obligatus ad legata integra soluenda: de qua plenissime per legistas: maxime Bal. in. d. l. cum quis. C. de iu. ꝛ fa. ign. aliq̄d per canonistas in. c. fi. de so. Et si tenem⁹ opi. vltramō. qui dixerūt nullam oriri obligationem naturalem contra legem falcidiā cessabūt omnia dicta do. Anto. fundata super illa equitate ꝛ obligatione naturali. Si vero tenem⁹ opi. ꝯtriam q̄ videt placere cōiter citramontanis tunc in foro iudiciali sumus certi ꝑ. c. Raynuti⁹. ꝛ. c. raynaldus. de testa. ꝛ per aut. [a] sed cum testator. preal. iuncta. l. error. C. ad le. fal. Sꝫ difficultas orit in foro penitētiali. ꝛ in h̄ dicere aduertēdū ad tres casus dūtaxat. † Aut enim p̄ncipio heres vult vti bñficio legis falcidie in casibus a iure cōcessis: ꝛ dico ꝙ poterit sine aliquo peccato: nec tenet in aliquo foro penitētiali. hoc apertissime ꝓbat per. d. c. raynuti⁹. ꝛ. c. raynald⁹. si em̄ foret aliquod peccatū in retētiōe falcidie nō permitteret ius canonicū falcidiā ita indistincte: sicut facit nō distinguēdo an defunct⁹ fuerit simplex persona an discreta: quia ius canonicū etiaz quaten⁹ disponit in foro ꝯtentioso nunq̄ disponit cum peccato. vt in. c. fi. de prescr. ꝛ hanc partē indistincte tenet Bal. in. d. l. cū qs. dicens absurdū fore dicere ꝯtrium. ꝛ firmans ꝙ eo casu quo heres vult vti bñficio legis falcidie nulla orit obligatio naturalis: qꝛ lex falcidia resecat legata ip̄o iure vt in. c. linea margaritaꝝ. ff. ad legē falcidiā. Item dic qꝺ si qua orta fuerit illa non habet effectum ex dispositione legis in ꝯtrium: q̄ mouet ex optima rōne in ꝯtrium vt si defunctus reperit aliquē qui velit esse heres hereditate grauata. ꝛ hāc opi. sentit etiā bar. i. d. extraua. ad repri. in versic. denuntiationē. ex quo ꝯcludit qꝺ heres non pōt denūciari in foro ecclesiastico vt soluat integra legata. qꝺ tenet bar. in loco preall'. ¶ Secūdus casus est q̄n heres sciens soluit integra legata: ꝛ tūc legatari⁹ tꝫ cum bona ꝯscientia: qꝛ ex quo heres noluit vti. l. falcidie beneficio iam legatarius tenet sibi debitum de iure naturali ꝛ ciuili. ꝛ firmat Bal. in. l. cum quis. preal. ¶ Tertius casus est cū heres soluit integra legata ignoranter: quo casu ꝓbabiliter dubitat in foro penitētiali: ꝛ puto stādum indistincte iuris positiui dispositioni: prout voluit Ho. vt distinguam⁹ an soluerit ꝑ ignorātiā iuris vel facti. moueor per id qꝺ dixi. s̄. in scd'a regula. cum enim ius positiuum possit ex causa legitima tollere effectum obligatiōis naturalis vt in macedoniano: prout. j̄. subyciā. fortius potuit disponere i casu nr̄o in qua dubitat an obligatio naturalis oriatur. Induxit em̄ ius. l. falci. ex iusta causa adeo qꝺ fuit approbata per ius canonicū vt. s̄. dixi. quā quidē legē induxit cū limitatione an solueret heres per ignorātiā iuris vel facti: nec in hoc versatur aliqꝺ peccatū. ergo talis lex est seruanda in foro penitētiali cum ex causa possit quē priuare re sua. iuxta not. in. c. que in ecclesiarū. de cōsti. vñ nō video iustam causam recedēdi in casu nr̄o a dispositione iuris positiui in foro aīe ꝛ hec de ista. q. ¶ † Quinta qō est i eo q̄ est obligat⁹ ciuiliter tm̄ ꝛ non naturalr. exēplū in eo qui scripsit se debere, c. spe future numeratiōis. tm̄ in veritate nihil accepit: an lapso biēnio teneat soluere in foro aīe. dubiū facit qꝛ in foro ꝯtētioso arctat ex q̄ intra bienniū tacuit. vt in. l. in ꝯtrib⁹. C. de nō nu. pecu. dixi plene in. c. si cautio. de fi. instr. Inno. tenet hunc nō arctari in foro aīe. quia ex quo nil in veritate recepit nō obligat naturalr etiā biennio elapso: vñ pt de illo p̄rimonio suo facere eleemosynā ꝛ disponere vt vult hec cōclusio Inno. pla-

Margin numbers: 14 (left column, "bonus tex."), 15 (left column, "bona occupare"), 16 ("tioni. † Aduerte"), 17 ("rē aduertēdū"), 18 ("de ista. q.").

[a] ¶ De ꝯdi. ob turpē cau. Add' pau. de ca. distinguētē inter publicā meretricē ꝛ priuataz in. l. iiij. §. sꝫ qꝺ meretrici. ff. d' ꝯdi. ob tur. causam. Anto. Francis. ¶ Circa h̄ qꝺ hic dr de meretrice. dicas qꝺ meretrices tolerant vt euitētur adulteria ꝛ maiora mala vt ē gl. in. c. iter opa charitatis. de spōsa. ꝛ habet ꝑ Ale. plene i. l. si adulteriū cū incestu. i. §. j. ff. de adulte. ꝛ adde qꝺ meretrix nō pōt petere qꝺ est sibi ꝓmissum sed licite recipit post ꝯmissum meretriciū vt ꝑ Bar. in. l. iij. ff. d' ꝯdi. ob tur. cau. et habet ꝑ glo. i. l. ea q̄. de don. añ nup. ꝛ ꝑ bar. i. l. effectionis. de pon. ꝛ in. l. nō dubiū. C. de legi. nō aūt pt recipere vt icipiat meretricari. ꝛ iō q̄n recipit post meretriciū ꝯmissum p̄t d' tali recepto eleemosynā facere: vt ꝑ Arc. l. xxxvj. di. in. c. q̄ venatorib⁹. ꝛ in. c. nō est. j. q. j. ꝛ ideo ꝙ turpiter accepit pōt bona ꝯsciētia retinere: ꝛ iō meretrix pōt de lucro suo testari: ꝛ nec ep̄s nec fiscus pōt illud auferre heredib⁹ suis. vt no. Cy. in. l. mercalē. C. d' ꝯdi. ob tur. cau. ꝛ no. bal. i. l. j. C. e. tit. Et add' ꝙ mr̄ meretrix non pōt exheredare filiā meretricē ex h̄ qꝛ meretrix. vt no. Bar. i. l. in arena. C. de inoffi. testa.

cet. Jo.an. ꝛ est verissima. lex enĩ per lapsum biēniĩ p̄sumpsit veritatē debiti: non enĩ agit obligare debitorē ad id qđ nõ recepit: cum autē in foro anime cõstet de veritate cessat lex positiua fundata super p̄sumptione: quia presumptio cedit veritati. viij. dist. veritate. facit id qđ in simili no. Jo. an. in. c. ij. de vsur. lib. vj. ꝛ qđ legit̃ ꝛ no. in. c. tua. ꝛ. c. is qui fidē. de spõsa. ꝛ tetigi in. c. j. de cõstitut. An autem subsit aliquod remediũ in foro cõtentioso post lapsum biēnij. dic vt plene dixi in. d. c. si cautio. 19 ¶ † Sexta q̃stio est in eo qui fuit iniuste cõdēnatus: an teneat̃ in foro anime ad obseruãtionē sententie vel spõte soluere in foro contentioso: Inno. tenet qđ nõ: quia talis sñia nõ inducit obligationē naturalē: neq3 tollit ea3: ideo in foro anime nõ tenet̃ tali sententie parere. ꝛ in hac questiõe possunt ex dictis Inno.[a] alique pulchre cõ20 clusiones elici. ¶ Prima ꝯclusio est † ꝙ in foro anime[b] nõ tenetur quis parere inique sñie. Ratio hui⁹ ꝯclusionis: q2 ex iniqua sentētia nõ oritur obligatio naturalis: nec extinguitur si prius erat orta. iuxta illud qđ leg. ꝛ no. in. l. iulianus. ff. de cõdi. inde. ꝛ in. l. ab eo. C. q̃ño ꝛ q̃ñ iud. dixi i. c. quod ad cõsultationem. de re iud. qđ ꝓcedit etiã si nõ fuit appellatũ dũmodo nõ habuit animum confirmãdi sñiam: vt dixi in. c. qđ ad cõsultationem. ius aũt positiuũ cõpellit ad obseruationem talis sñie post decēniũ quia p̄sumit̃ iusta. vt in. c. cũ inter. de re iudic. cum simili sed in foro anime statur veritati: vnde nõ est iusta causa recedēdi a iure positiuo in foro anime: quia cessat ratio sup qua se fundat lex positiua. 21 ¶ † Secũda cõclusio obtinens[c] iniustã sñiam tenetur in foro anime restituere quicquid inde fuerit ꝯsecut⁹. Hec conclusio ꝓbatur: q2 retinēt alienum. nam vt dixi sñia iniusta nõ tollit nec inducit obligationem naturalem: ꝛ lex mãdauit vt sñia mãdaret̃ executioni: quia presumpsit pro iustitia sñie: ergo cu3 in foro anime constat de ꝯ̃rio tenet̃ ad restitutionē: quia peccatum nõ dimittit̃ nisi ablatũ restituat̃. vt in c. cũ tu. de vsur. ꝛ in reg. peccatũ. de reg. iu. lib. vj. 22 ¶ Tertia ꝯclusio † si in foro ꝯtētioso cõstaret per confessionē illius qui obtineret sñiam de illius iniustitia: cassaret̃ illa sentētia etiam in foro iudiciali. No. singu. hanc cõclusionē: ratio est quia vt p̄23 dixi † sñia iniusta sustinet̃ ex sola presumptiõe iustitie: sed cõtra p̄sumptionem iuris ꝛ de iure[d] admittitur ꝓbatio in ꝯ̃rium per cõfessionē illius in cuius vtilitatem ius induxit illã presumptionē[e]. vt no. in auf. sed iam necesse. C. de don. ante nup. quod est no. ꝛ ad hoc dictũ scias allegare dictu3 Inno. hic. ꝛ vide quod dixi in. c. is qui fidem[f]. de 24 sponsa. ¶ Quarta conclusio † succũbens iniuste nõ debet etiã i foro anime spõte parere siue quia induceret victorē ad peccandũ. supple nisi habeat animũ donandi: quia tunc ille non peccaret recipiendo. sic intellige dictũ Hosti. hic: sed ad mãdatum iudicis non peccat parēdo iniuste sñie: quia iudicium redditur in inuitũ. vt in. l. inter stipulantem. §. si stichũ. ff. de ver. obli. ꝛ in. c. intelleximus. 25 de iudi. ¶ Septima qõ est † an tutus p̄scriptione teneat̃ sibi facere ꝯscientiã in foro anime. ego hãc questionē plene tetigi in. c. vigilãti. de prescrip. et dic vt ibi: sed vt ibi nõ definit dicta doc. hic scias ꝙ Inn. in effectu voluit distinguere inter prescribentem bona fide ꝛ mala fide vt primo casu non teneat̃ ad restitutionē: secũdo sic. hãc opi. Jo. an. in reg. possessor. de regu. iu. li. vj. vbi plene ꝓsequitur: ꝛ multi tenuerũt ꝛ est cõis opi. canonistaru3. sed do. Ant. voluit rigorose ꝓcedere ꝓpter opin. quorũdã theologorũ que est in ꝯ̃rium: sc3 vt supueniente scientia rei aliene[g] teneat̃ ad restitutionē in foro anime: l3 superueniret post cõpletam prescriptionē. distinguit enim ipse sic: qđ aut qs pre-

a ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Inn. Hoc dictũ Inn. refert ꝛ sequit̃ do. Alex. in. l. nemo põt. vbi do. Jas. col. ix. in. j. lec. ꝛ in. ij. lec. col. xvij. ff. de leg. j. vbi plura ad hanc materiam.

b ¶ Foro anime. Adde hic que scribit do. Anto. hic. in. c. nouit. in. xviij. col. de iudi. ꝛ vide de hoc p Jo. de lig. in. c. qđ sicut. de elec. in. vij. colũ. ꝛ ibi etia3 per do. Ant. post Inn. ꝛ ad materiã conscientie vltra scripta hic p Inno. ꝛ no. Anto. vide multa p Bal. in autē. ad hoc. C. đ vsur. ꝛ per eũdem Bal. i dispu. sua inci. statuto cauetur qđ fenerator. ꝛ Bar. i extraua. ad reprimē. i ver. denũtiatione3. et aliqđ p Innocē. in. c. qđ sicut. de elec. ꝛ pleni⁹ ꝙ p aliũ per Anch. in reg. possessor. lib. vj. ꝛ multa egregia dicta in hac materia ꝯsciētie: vide p dñ3 Jaso. de may. in. §. sed iste. in peñ. charta. insti. de ac.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Obtinens. Uide Imo. in cõsil. cxlvij. incipien. in causa vertente.

Zacharias.

d ¶ De iure. Adđ istũ in. c. qui in viuorũ in fi. ꝛ quod ibi posui in apos. ad ipsum in ꝟsic. cõtra p̄sumptionem. s̃. de conces. preben.

e ✠ Sebastia. Sapia. ¶ Presumptionē. Uide Feli. in. c. quanto. col. ij. versi. sed fallit primo. s̃. de presum.

f ¶ In. c. is qui fidem. Ubi all'. hoc dictum Inn. pro singu. ꝛ ibi etiam do. Anto. ꝛ idem etia3 tenet do. Ant. in. c. fi. de succes. ab intest. in. xiiij. col. ꝛ do. Anto. ꝛ Abb. in. c. quãto. de p̄sumpti. ꝛ do. Abb. in dispu. sua que inci. stãte statuto. in. xvij. col. vbi cõmendat multũ hoc dictũ Inn. hoc idē etiã tenet Ancha. in repeti. reg. possessor. in. ix. charta. lib. vj. et do. Anto. in. c. ab excõicato. in. viij. col. de rescrip. ꝛ do. Ant. in. c. in presentia. de renũtia. istud dictũ Inno. all'. pro sing. Abb. in. c. ij. de purg. vulga. vt in. c. fraternitatis. de frig. ꝛ malefi. ꝛ. c. j. vltra mediũ. de ꝯfir. vti. vel inuti. ꝛ sequit̃ do. Anto. in. c. cum dilecta. de rescrip. ꝛ qđ cõtra presumptionē iuris: ꝛ de iure admittat̃ ꝓbatio p cõfessionē. dicit etia3 Ang. in reg. semel malus. in versi. quero de singulis. Itē adde illud qđ dicitur cõtra presumptionē iuris: ꝛ de iure nõ admitti probationem: est verũ de ꝓbatione directa in ꝯ̃rium: secus si esset indirecte cõtraria probatio hoc dicit gl. que nõ est alib i fm do. Ant. ꝛ Imo. in cle. j. in versi. fecisse narramus. de proba. ꝛ illam gl. alle. etiã do. Abb. in. d. c. is qui fidem. de sponsa. ꝛ idem dicit do. Ant. in. c. vidua. in fi. de reg. itē qđ licet contra presumptione3 iuris ꝛ de iure admittatur ꝓbatio per cõfessionē. tamen cõtra fictionē nõ admittit̃ ꝓbatio per cõfessionē. ita dicit not. Bal. in cõclusionibus Spe. in tit. de cõfes. in. iij. col. de quo vide per do. Anto. in. d. c. is qui fidē. ꝛ ꝙ cõtra p̄sumptionē iuris ꝛ de iure admittat̃ probatio in ꝯ̃rium: tenet Ancha. in. c. j. de confes. lib. vj. ꝛ dicit ꝙ de hoc est glos. singu. in auten. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. idem dicit Pau. de ca. in. l. qui iurasse. §. j. ff. de iureiur. vbi etiam post glo. ibi multum no. dicit: ꝙ l3 cõtra iuramentũ a parte delatum nõ admittat̃ probatio. ꝛ in. l. nõ erit. §. dato. ff. de iureiuran. admittit̃ tamē probatio per confessionē. ꝛ Roma. in repet. l. admonēdi. ff. de iureiu. ꝛ do. Anto. in. c. cum cõtingat. de offi. dele. vbi etiã all'. Inno. in. c. cũ dilecta. de rescrip. ꝛ vide Bal. ad idē in. l. si quis instituat̃. §. si quis sub conditione. in fi. ff. de here. insti. ꝛ in auf. ad hec. in antepenul. col. C. de vsur. vide etiã Ab. in. c. cũ cessante. de app. ꝛ gloss. in auf. illud. de quali. do. ꝛ adde supradictis qđ est verũ ꝙ admittit̃ ꝓbatio per confessionē: etiã si confessio esset ficta. vt voluit Bar. in. l. absente. ꝛ in versi. sic q̃ro circa. ff. de penis. quē secutus est Anch. de ꝯfes. lib. vj. in. c. ij. ꝛ pro hac ampliatione Bar. vide

tex. sing. ꝛ ibi Bal. in. l. penul. C. de iterdi. manu. ꝛ idē in terminis late examinãdo determinat Bar. in cõsi. suo quod inci. a dño Cyno de bononia. in charta. x. in. v. col. ꝛ. s̃. alle. gl. in auf. illud. alle. p sing. Anch. in repe. c. in p̃ñtia. de ꝓbat. in p̃n. vide etia3 plenissime ibi per do. Ant. Anto. Fran. ¶ An cõtra presumptionē iuris ꝛ de iure ꝛ q̃ñ admittat̃ probatio in ꝯtrarium vltra hic dicta. Adde ꝙ admittit̃ ꝓbatio in contrariũ si ille p quo est p̄sumptio nõ ꝯ̃dicit. vt not. Inno. in. c. fraternitatis. de frigi. ꝛ in. c. cũ bertold⁹. de re iu. ꝛ in. c. cu3 dilectus. đ rescri. ꝛ tenet etiam do. Anto. in. c. his q fidē. hic all'. ꝛ viđ Bal. in rub. C. de ꝓba. in. ij. col. ꝛ in l. siue possidetis. i iij. col. eo. tit. ꝛ per Jo. de imo. ꝛ ale. in. l. iter stipulantē. in. i. §. ff. de verbo. obliga. ꝛ vide Pau. de castr. in cõsi. clvij. inci. visis ac põderatis.

g ¶ Rei aliene. Uide repeti. Imo. in c. quonia3 omne. de p̄sump. in. viij. charta. super gl. in fi. vbi meli⁹ ꝙ alibi. et qđ plene no. Anch. i repeti. reg. possessor in vj. ꝛ vide Bal. in l. fi. in fi. C. de fide iusso. vbi dicit: qđ ille qui prescripsit non est tutus iure poli. ꝛ vide glo. in. c. de ꝯces. p̄ben. ꝛ de ista questione vide multũ plene per Ray. in titu. de p̄scri. versi. item pone ꝙ est cõpleta prescriptio. vbi plene arguēdo ad vtrãq3 partē videtur inclinare qđ non teneat̃ restituere nisi conscientia eũ remordeat. ꝛ late ꝛ elegãter in terminis potest hoc. in sum. de p̄scriptio. et versi. quicquid dicant legiste sub. §. que exigunt̃ in p̄scriptione. et versi. s3 qđ si iã completa p̄scriptiõe. cõscientie rei aliene. ꝛ etiã vide glo. xiiij. q. iij. c. si res. ꝛ. c. si virgo. xxxiiij. q. ij. ꝛ de hoc vide omnino in terminis p Bald. in auf. ad hoc. i. vj. col. ver. venio ergo ad questionē for. C. de vsur. ꝛ de hoc etiã vide per Bal. in. l. cum quis. C. de iu. ꝛ fa. igno. vbi tene ꝙ sit tutus in foro cõscientie ita dicit tenuisse quēdam do. Pe. vltramõ. auditorē dñi legati Bono. in publica dispu. et idē tenet Innoc. i. c. cura pastoralis. in fi. de iurepa. ꝛ vide per Ange. in repeti. l. si certis annis. in. j. charta. C. de pac. sed limita sing. vt per do. Ant. in. c. si diligēti. in. vj. col. de p̄scrip. ꝛ de isto articu. vide etia3 late per Abba. ꝛ Imo. post gl. ꝛ doct. in. d. c. vigilãti. de prescri. ꝛ per Imol. in. d. c. cura. de iurepat. ꝛ per Bal. in. d. c. i. §. si quis per triginta. si de feu. fue. ꝯtrouer. inter dñm ꝛ agna. qđ no. Bar. in extrauagã. ad repri. in ver. denuntiationē. ꝛ de ista q̃stiõe vide p Ang. in repeti. l. j. C. de iudi. cuius verba refert Imol. in repeti. d. c. fin. de prescri. Et an per rescriptionē intelligat̃ sublata actio naturalis et ciuilis: ponit Bald. in auf. ad hoc. ꝙ mala fides superueniens post cõpletã prescriptionē non obliget ad restitutionē. est optimus tex. in. c. veniēs. i fi. ver. si vero nondum cõsummata ꝛc. de p̄scrip. quē ad h̃ sing. ponderabat do. Franc. de are. in voce. legēs. sed posset rñderi ꝙ ille tex. loquit̃ in foro contentioso nõ in foro cõsciētie. sed hec sol. faciliter eliditur q2 ius canonicũ in prescri. nõ discrepat a foro conscientie: vt pt3 in. c. de p̄scri. Anto. Fran. ¶ An prescribēs finita p̄scriptiõe possit bona cõsciētia et iure poli. tenere rē p̄scripta3: l3 videat̃ esse fere cõis opiñ. qđ sit tutus vt p Butri. Abb. ꝛ Jo. de imo. in. c. fi. de p̄scri. tum apud me semp hoc fuit dubiñ: q2 cum p̄scriptio non procedat nisi cum bona fide. vt i reg. possessor. de reg. iur. lib. vj. ꝛ si possidēs aliquo tēpore habuisset conscientiam male fidei fuisset impedita p̄scriptio superueniētie male fidei etia3 post finitã prescriptionē non habet reddere p̄scribentē securum. ꝛ ideo mihi placet ꝙ si non põt deponere istam cõscientiã male fidei ꝛ rei aliene qđ ipse non sit tutus in ꝯscientia: quia sicut mala fides superueniēs impedit prescriptionem iam cepta3 de iure canonico ꝯcquid sit de iure

scripserit

scripserit ɔ̄ ignorantem ꝛ tenet̃ ad restōnem: qꝛ posito ꝙ lex de prescriptione loquēs sit fundata sup aliqua equitate: nō tn̄ est tanta equitas ex parte p̄scribētis quāta est equitas ex parte ei9 ɔ̄ quē p̄scribit̃ ex quo est ignorās. si aūt p̄scriptio fuit ꝯpleta ɔ̄ sciētē: dū tn̄ persona sit diligēs ꝛ sagax: tūc subdistinguit. Aut em̄ habuit illā rē ex titulo lucratiuo ꝛ tenet̃ ad restōnē: qꝛ lꝫ ex pte illius ɔ̄ quē p̄scribit̃ detur negligētia nō tn̄ subest tāta eqtas ex pte p̄scribētis quāta subest ex pte illi9 ɔ̄ quē p̄scribit̃. Aut habuit illā rē ex titulo oneroso: puta ex empto ꝛ tūc dicit ꝙ nō tenet̃ ad restitutionē. qꝛ nō dꝫ incurrere dānū ꝓpter alteri9 negligētiā. si em̄ restitueret nō haberet regressum de euictione ɔ̄ illū a quo habuit cām. sentit tn̄ ꝙ si is ɔ̄ quē est p̄scriptū vellet soluere p̄ciū ꝛ meliorationē rei ꝙ tūc teneret̃ in foro aīe ad restōnē. Quare autē in casib9 p̄dictis nō tenet̃ ad restōnē in foro iudiciali: tamē in foro anime sic ꝺm suā opi. rn̄det qꝛ forū iudiciale p̄scriptionē induxit: vt litiū sit finis ꝛ vt magis timeat̃ ipsum forū. sed in foro penitentiali attendit̃ solū eqtas. Aduerte hec potuisset dici aduersus ius ciuile: sed nō aduersus ius canonicū: nā etiā quatenus est fori iudicialis non inducit aliquid scienter cū periculo aīe alicuius: imo dicit ꝙ omni ꝯstitutioni est derogandum que sine peccato seruari nō pōt: vt in. d. c. fi. de prescript. facit ratio mathei. de simo. vbi alleg. illud euangelij. Quam cōmutationē dabit homo pro anima sua. Itē qd ꝓdest homini si vniuersum mundū lucret̃: anime vero sue detrimentū patiat̃. q. d. nihil. vn̄ nunꝗ ius canonicum fundando se super veritate inducit aliquid cū peccato: cū ergo ius canonicū in omnibus mēbris formatis per do. Ant. inducat ꝛ approbet prescriptionē ꝛ vult ꝙ posset prescribens se ꝛ sua prescriptione defendere: ergo nō est dicendū ꝙ peccat prescribens si nō restituit supueniente sciētia. si autē nō peccat nō obligat̃ ad restitutionē. ꝙ autē prescriptione possit se defendere prescribens etiā ɔ̄ ignorantem probatur vt in. c. ij. de prescriptio. lib. vj. vbi patet ꝙ etiā ɔ̄tra ecclesiam pōt se defendere. ꝙ prescribens titulo lucratiuo hoc idē possit etiā cōtra ecclesiā: probat̃ vt in. c. apostolice. de dona. tene ergo indistincte ꝙ nō tenet̃ ad restitutionē. quia tutus est iuris dispōne qd potuit ex causa rem vnius dare alteri: vt in. l. itē si verberatū. ff. de rei vendi. ꝛ in. l. antiochensium. ff. de priui. credi. ꝛ no. in. c. que in ecclesiarum. de constitu. in. l. fin. C. si contra ius vel vtilita. public. viij. questio. an tutus in foro iudiciali exceptione odiosa veluti macedoniani: teneat̃ restituere pecuniā sibi traditā nō obstante exceptione sibi cōcessa per ius positiuū. Inno. concludit eum nō teneri. mouetur duabus rationibus. Prima quia illud ius emanauit non solum in odium creditoris. sed etiam propter bonum publicum vt inde euitet̃ mors seu expectatio mortis parentū. ff. ad macedo. l. j. Secunda ratio est melior ꝺm eum: quia nihil est apud fil. fami. cuius dominiū nō habet nec pecunie sibi numerate dn̄ium in eam rransmittit. aduersus vero actionem cōtra eum cōpetentem habet legitimā exceptionem sibi datā ab illo qui creditori actionē dedit. ꝛ ideo per talem exceptionē tutus est ꝺm eū. prima tn̄ rō est verior ꝺm Host. hoc dictuꝫ suū videt̃ temperare Inno. prope finē gl. sue: sentit enim hoc debere ꝓcedere nisi in causa propter quā lex fuit mota cessaret in illo casu. puta quia creditor mutauit filiofa. propter charitatem parentū: quia vidit filium in aliquo periculo ꝓpter ꝙ indigebat pecunia: tunc em̄ tenet̃ in foro anime restituere. d. Ant. dicit ꝯfessorē debere examinare tā mutuātem ꝙ̄ filiūfa. ꝛ si ꝯstat ꝙ mutuauit pecuniā ob necem patris: tūc quilibet est in turpitudine. putat idem dicendū ꝙ. s̄. dixi ꝺm eū in meretrice: quasi sentiat ꝙ nō teneatur restituere creditori: sed pauperib9 ex quo turpiter acquisiuit. si aūt ꝯstat ꝙ ex charitate tūc tenet cum Innoc. vt teneatur ad restitutionē. in dubio aūt dicit ꝙ lex positiua presumit ꝙ mutuauit in necem patris. sed lex cōscientie presumit ꝙ propter charitatē. ergo in dubio maior est lex conscientie. s. vt restituat: quia in restitutione nullū versatur periculū anime: sed in ɔ̄rio potest subesse periculum qꝛ forte mutuauit ex charitate. Ego dico ꝙ ex mutuo facto filiofami. oritur obligatio naturalis ꝛ ciuilis: sed beneficio iuris cōpetit generaliter exceptio. vt in. l. j. ff. ad mace. no. Bar. in. d. extrauagan. ad reprimen. in ver. denuntiationē. Qn̄ autē exceptio nō ꝯpetit: ꝛ qn̄ sic: pōt dari regula iudicio meo in vtroqꝫ foro. vbicunqꝫ creditor nō fuit in culpa mutuando. tūc exceptio macedoniani nō cōpetit in foro iudiciali et per cōsequens fortius nō cōpetit in iudicio anime. Si autem creditor fuit in culpa tunc exceptio cōpetit ꝛ suū effectū operatur in vtroqꝫ foro. prima pars huius regule probatur in. l. iij. ff. ad maced. vbi dicitur ꝙ si qs credit aliquē patremfa. nō vana simplicitate deceptus nec iuris ignorantia: sed qꝛ publice paterfa. reputabat̃ ꝛ ita habebat̃ in ɔ̄hēdo ꝛ sic cessat senatusconsultū. ad idem bo. tex. in. l. macedoniani. C. eo. vbi dicit̃ ꝙ cessat autoritas senatuscon. quoties quis mutuat pecunias filiofa. ad necessarios sumptus quos patris pietas verosimiliter nō recusaret: ꝛ no. illū tex. Et rō illorū iurium nō est aliud: nisi qꝛ reperit̃ creditor in aliqua culpa propter quā fuit inducta illa exceptio. idem ergo in alijs casibus in qbus cessat culpa creditoris ꝛ vr̄ de mēte Bar. in. d. extraua. ad reprimē. Scd̄a pars regule probat̃ rōne: nam licet ex tali mutuo oriatur obligatio naturalis ꝛ ciuilis. tn̄ potuit lex ex causa iusta et honesta illius obligationis efficaciā tollere. ꝛ in effectu priuare creditorem debito suo. sicut facit in vsucapione ꝛ si. ad hoc qd not. in. d. c. q̄ in ecclesiarū. ꝛ hoc aperte vr̄ de mente Barto. in. d. extrauag. vbi dicit qd denuntiatio euangelica nō hꝫ locū ɔ̄ filiūfa. rōne obligationis naturalis: qꝛ efficacia illius est elisa ꝓpter autoritatē legis ex iusta ꝛ honesta cā disponentis. ꝛ sic aperte sentit ꝙ nō tenet̃ restituere etiā pauperibus. nam si peccaret in recipiendo pecunias haberet ɔ̄ eum locū denuntiatio euāgelica vt in. c. nouit. de iudi. ꝛ vide per canoni. in. c. fi. de sol. ꝛ pro hac parte facit qd dixi in scd̄a regula superi9 alle. ꝛ idem dic vbicūqꝫ naturalis est elisa a iure positiuo ex iusta ꝛ honesta cā maxime fundata sup aliqua equitate naturali. ¶ † Ex quo īfero ꝙ mulier q̄ iuuat̃ velleiano in foro iudiciali nō [a] tenet̃ ad soluendū ī foro penitētiali: nec pōt ecclesie denuntiari. qd etiā Bar. firmauit ī loco ꝓalle. sicut enim is q prescripsit tutus est in foro anime ex dispōne legis. ita ꝛ iste filiusf. ꝛ hec satis voluit Inno. hic ad vnū tn̄ aduerte. nā cū hodie saltem [b] inter xp̄ianos nō soleat seq̄ parētū mors ex mutuo facto filiofamil. videt̃ ꝙ deberet cessare senatuscōsultum quia cessante causa debet cessare constitutio. xvj. q. j. generaliter. ꝛ sic ī vtroqꝫ foro debebit obligari ad restitutionē: qd satis videt̃ de mente Inn. in vltima sua. qō. vbi dicā. ¶ † Nona q̄stio est in eo cui res aduocari pōt petita restōne in integrū iure speciali vel generali: an anteꝙ̄ imploret̃ teneat̃ in foro aīe rē illā restituere. Sol. Innoc. ꝙ ex quo cōtractus tenuit: mero iure nō tenet̃ ad restitutionē: nisi is qui pōt petere restōnē lesus esset malitia contrahētis. ꝛ no. hoc vltimum. secus dicit qn̄ cōtractus esset ipso iure nullus: puta ex defectu solēnitatis. vt qꝛ res ecclesie fuit vendita sine solēnitate debita ꝛ res minoris sine decreto tūc em̄ tenetur illam restituere: qꝛ nō hꝫ iustū titulū ꝛ boām fidē. nam hic titulus pro nō titulo habendus est. do. Ant. quo ad primā partē qn̄ contractus tenuit. sed competit restitutio: an solū teneat̃ restituere in foro anime in quo fuit deceptus vēditor dicit ꝙ si vēditor verosimiliter sciebat verum precium rei: qꝛ erat persona sagax: [a] tunc videtur illud modicū qd vt valebat vltra haberi ꝓ derelicto. ꝛ ideo non tenetur emptor sibi facere cōscientiā. ꝛ idē dicēdū in persona emptoris si fuisset eodē modo in precio lesus. Si autē vēdens esset persona ignara tunc tenetur emptor sibi facere cōsciētiā eo ꝙ plus valebat. Idem dicit si prelatus vēdidit: vel alius procurans facta alterius. nam lꝫ sciat verum p̄cium tn̄ non debuit vēdere ꝓ minori precio. ar. in. c. ij. de dona. Aduerte primam partē sue distinctionis puto verissimam etiam in magna quantitate. qꝛ vr̄ tunc vēditor donare ex quo sciēs verū valorē vēdidit ꝓ valde minori: vt not. doc. in. l. ij. C. de rescin. vē. ꝛ in. c. cū dilecti. de em. ꝛ vē. ꝛ facit regula cuius scienti ꝛ consentienti. de regu. iur. lib. vj. ꝛ regula per errorē. ff. de regu. iur. Quo ad scd̄am partē dic ꝙ si emptor decipit venditorē dolo in precio quantuncunqꝫ modico [b] tenetur de vtroqꝫ foro: vt. l. iulianus. §. venditor. ff. de actio. emp. no. glo. in. l. in cause. ff. de mino. ꝛ in. c. cū dilecti. de emp. ꝛ vē. Si autē dolus non dedit causam cōtractui nec incidit in ꝯtractu: ꝛ tūc aut emptor sciebat rē plus valere ꝛ vēditor ignorabat: ꝛ dic ꝙ in foro aīe tenet̃ restituere qd plus valebat: qꝛ agit cōtra iustitiā naturalē decipiēdo saltē ꝓximū in precio. facit. xiiij. qō. iij. quicūqꝫ. ꝛ melius in. c. j. de emptio. ꝛ vē. ꝛ sentit Io. ca. in. c. [c] nauigāti. de vsur. Et qd dr̄ licitū esse [c] cōtrahentibus se decipere vsqꝫ ad dimidiā iusti precij: vt in. d. l. in causa. dic ꝺm Inn. in. c. in ciuitate. de vsur. ꝙ illud ꝓcedit iure fori nō iure poli. i. quo ad deū non procedit: sed ius positiuum noluit ꝓ modica

uili: vt in. c. veniens. de p̄scrip. per. c. ij. de regu. iur. lib. vj. eodē mō supueniens post prescriptionē finitam qꝛ etiā mala fides superueniēs nō facit cessare publicianā: vt per gl. in. c. abbate. de re iudi. li. vj. ꝛ ꝑ Bal. ī. l. ancilla. C. de fur. ꝛ ꝑ Alex. in. l. eū qui. in. §. pretor. ff. de publi. qꝛ eoipso ꝙ hꝫ cōscientiā rei aliene vr̄ obligari ad restōnem vt ex nunc ex illo stimulo ꝯsciētie: nō credo tn̄ qd teneatur ad restitutionē fructuū q̊s ꝑcepit dū bona fide prescriberet. et ita semꝑ tenui in c. fi. de p̄scrip. ꝛ iā etiā mihi placet pro exoneratione conscientie.

Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Sagax. Uide pulchre ꝑ plures cōclusiones Frā. are. in. c. cū causa. char. vl. s̄. de test.

[b] ¶ Modico. emēs rem modico minori iusto tenetur ad restōnem: adde nisi vendēs sit sagacissima ꝑsona: vt h̄ ꝑ do. ant. ī pe. co. ī ꝟ. qnt9 et sext9 casus. ibi qd sit modicum ꝛc. ꝛ idem dicit Abb. pañ. in. c. j. d emp. ꝛ vē. ꝛ vide etiā ꝑ eundē. d. Ab. ꝛ ꝑ d. Anto. in. d. c. in ciuitate de vsur. ꝛ ꝑ Pet. de ancha. in reg. peccatū. in v. q. principali.

Anto. Francisc.

¶ An tenens rē pro modico minus iusto p̄cio teneat̃ ad restōneꝫ. Dicas non queri an ɔ̄ct9 dēat rescindi vel iustū p̄tiuꝫ refundi iuxta materiā. le. ij. C. de resci. ven. cū si. quia tūc puto. esse verū qd hic dr̄ sꝫ qd illud modicū p̄tiū ꝙ est min9 iusto p̄tio ꝙ̄uis modicū sit possit bona cōscientia retineri: hoc non credo: qꝛ illud qd est intra iustū p̄tiuꝫ nō est meū: sꝫ est alienū ꝛ iō non credo remitti peccatū: nisi illd qd alienū ē restituat̃: vt in regula pctm̄. d reg. iur. lib. vj.

Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Licitū esse. adde ꝙ illud qd dr̄ licitū eē ɔ̄hentib9 se decipere procedit qn̄ deceptio ē sine dolo sec9 si cū dolo vt est gl. i. l. itē si precio. §. fi. ff. loca. quā dicit ad hoc peregrinam And. sicu. in cōsi. lvj. inci. sapienter scribit. colū. ij. in fi. in. ij. volu. ꝛ dicit sing. do. Iaso. in auꝫ. ex causa. col. iiij. C. de lib. prete.

a ☙Sebasti.Sapia.¶ De hospitalib⁹. De hoc articulo vide Fe.in.c. de quarta.col.iij.versi.octauo fugiens.s̄.de p̄scrip.ꝛ Jaso.in.l.plerīqꝫ. col.ij.in.xij.extensione.ff.de in ius vocan.

b ¶ Oratorio.vide.d.Ant.i.c.fi.circa mediū.ꝟ.iij.q̄ro.de cēsi.ꝛ Host.in sum.de immu.eccle.§.inquātū.in.iij.col.ver.qd de oratorijs priuatoꝝ.ꝛ vide ꝟ p.d.Ant..

¶ Interdicta.ad de Archi.in.c.frater noster.circa fi. xvij.q.iiij. et Archi.in.c.vxor felicis. circa p̄n.xvij. q.iiij. vbi dicit ꝙ eccl'ia īterdicta retinet p̄uilegiū ꝺ q̄ hic: secus dicit si essent oratoria p̄uata:qꝛ talia non hn̄t priuilegiū immunitatis.Et ꝙ eccl'ia īterdicta retineat priuilegiū suū.s.tutelā ad eā cōfugientiū tenet Host.i sum.de immu.eccl.§. iquātū i.ij.col.ꝟ. ſꝫ nūqd hoc⁹ priuilegium. Anto.Francisc. ¶ An ecclesia interdicta retineat priuilegia imunitatis itavt ad illā confugientes sint tuti ꝛ possint defendi ex imunitate eccl'ie. dicas ꝙ lꝫ eccl'ia sit tutissimum refugiū vt i tit.C. de his q ad eccle.ꝯfu.ꝛ in ti.ꝺ imu.eccle. tn̄ in ꝟ p̄uilegiū cōparatur eccl'ie interdicte vel destructe. vide gl.in.c.p̄uilegiū. de reg.iur.li. vj.ꝛ i.c.statutū.ꝺ ele.eo.li. ꝛ in.c.iij. de ope.no.nū.ꝛ in c. ꝛ hec dicimus. xvj.q.ij.ꝛ p Bal. in ti. de pa.cōstā. in.§.nos romanorum. in vsi.feu.in qbus locis cōcluditꝰ illā nō pdere priuilegiū de quo etiā p alex.in.l.inter stipulātē.in.§. sacro.de ꝟ.obli.ꝛ adde ꝙ ecclesia interdicta p̄t agere ad iteresse ꝯ eū q fuit cā iterdicti si forte ecclesia fuit dānificata i oblationibus hoc tpe iterdicti vt p glo. ꝛ doc.i.c.ij. de offi.ordi.lib.vj.

☙Sebasti . Sapia.

c ¶ Interdicta.vide Feli.in.c.a nobis. s̄. de except. referentem Jmo.in cle.j.col.iiij.de immu.eccle.

d ☙Sebasti.Sapia.¶ Jnsultantis.Vide Ange.are.in tractatu maleficiorū in verbo in scalis sancti petroni.ꝛ Ro.in consi.cclxxvij.incip.specialis domine collateralis,cum alleg.per do.Jas.in.l.plerīqꝫ.col.ij.ver. duodecimo extende.ff.de in ius vocan.

ꝙ si heredi innotescit tenetꝰ in foro aīe. Ratio que me mouet est ꝙ solennitates iuris ciuilis fuerunt inducte ad falsitates euitādas ꝛ de rigore:si ergo ꝯstat in foro aīe ꝙ nulla falsitas interuenit dꝫ cessare dispositio iuris positiui:ꝛ seruari equitas et obligatio naturalis q̄ oritꝰ ex dispositione defuncti.l.cum amplius.§.his natura debet.ff.de reg. iuris.ꝛ optime facit dictum Jnno.in simili.in.d. c.qꝺ,sicut.de electio.inducēdo.vt.s̄.dixi.ꝛ.l.ex testamento.C.de fideicōmissa.ꝛ vide omnino q̄ dixi in.c.j.de succes.ab intesta.vbi tractaui an legata ad pias causas in minus solenni testamento valeant ꝛ per Bart.ꝛ Bal.in.l.j.C.de sacrosan.ecc. ꝛ hec sufficiant. Abbas.

1 ☞Ecclesia etiā nō cōsecrata in qua diuina officia celebrantꝰ:gaudet immunitate ecclesiastica.5. vbi ponitur quid si in dicta ecclesia non celebrantꝰ diuina:an gaudeat immunitate.

2 Ecclesie appellatione:venit illa que nondū est cōsecrata.4.

3 Diuina officia possunt celebrari etiam in ecclesia non consecrata cum autoritate episcopi.

4 Priuilegium concessum ecclesijs:extēditur ad ecclesias nondum consecratas.

6 Priuilegia ꝯcessa eccl'ijs extendūtꝰ ad hospitalia.

7 Hospitalia quo casu gaudeant immunitate ecclesiastica.

8 Eccl'ia interdicta gaudet immunitate eccl'iastica. Clericus excōicatus gaudet priuilegio clericorū: circa manuum iniectionem ꝛ priuilegium fori.

9 Palatium ep̄i gaudet immunitate ecclesiastica etiam ꝙ sit extra circuitum ecclesie.

10 Ecclesia vsqꝫ ad quantum circuitum circūcirca gaudeat immunitate ecclesiastica. Porticus dicitur esse de domo. Jnsultans ad porticum domus an censeatur insultasse in domo adeo ꝙ cadat sub statuto puniēte insultantem in domo.

11 Violans immunitatē ecclesiasticā:qua pena puniatur tam de iure ciuili q̄ cononico.

Ecclesie. †Ecclesia nō cōsecrata in qua diuina officia celebrantꝰ gaudet immunitate.h.d. primo ponit dictū.scd̄o rō dicti ibi:qꝛ. ¶ Casus l'ralis.Aliqua eccl'ia nōdū est cōsecrata tn̄ diuina officia celebrantꝰ in ea:q̄ritꝰ vtrū cēseri debeat eodē p̄uilegio ac si esset ꝯsecrata ꝛ rn̄detur ꝙ lꝫ nōdū sit ꝯsecrata nullo iure admittitꝰ p̄uilegiū immunitatis qꝛ ex quo diuinis obsequijs est dedicata nō est temerarijs ausib⁹ quorūlibet prophanāda. Ber. ¶ †Not.j.ꝙ appellatione eccl'ie venit eccl'ia q̄ nōdū est cōsecrata:idē ꝓbatꝰ in.c.fi. de ꝯse.eccle.vel alta.ſꝫ dic hoc ꝓcedere largo sumpto vocabulo:stricte autē ꝛ ꝓprie vocabatꝰ basilica an̄ cōsecrationē:post consecrationem vero assumit nomē ecclesie:ꝛ vide bo.tex.iuncta glo.in.c.ij. de reli.domi.ꝛ qꝺ no.super rubri.de conse.eccl.vel alta.dixi tibi vbi vide significationē istorū nominum. ¶ †No.scd̄o ꝙ in ecclesia nōdū ꝯsecrata celebrari p̄nt diuina mysteria ꝙ intelligo de licētia ꝛ ꝑmissione ep̄i:aliter eū nō lꝫ sacerdoti celebrare in locis nondū cōsecratis: vt in.c.nullus presbyter.ꝛ in.c.vnicuiqꝫ.ꝛ in.c.clericos. de ꝯse.distin.j. ¶ †No.iij.ar.bo.ꝙ priuilegiū ecclesie simpliciter collatū extenditꝰ ad basilicā.i.ecclesiam nondum cōsecratā;facit p ꝛ cōtra.c.fi.ꝛ qꝺ ibi no.s̄.de consecra.eccle.vel alta.ad idē facit.l.pe.ff.de mili.test. vbi habetur ꝙ de ꝓximo militandus gaudet priuilegio militū.ideo cū hec basilica sit irreuocabiliter obsequijs diuinis dedicatā ꝛ de ꝓximo cōsecranda:gaudere dꝫ priuilegio ecclesiarū cōsecratarū. ¶ †Ultimo no.rōnē huius tex.ibi:qꝛ obsequijs diuinis dedicat ꝛc.quare eccl'ia nōdū cōsecrata gaudet priuilegio immunitatis fundat eū tex.se sup ea rōne:qꝛ obsequijs diuinis est dedicata: ꝛ sic videtꝰ ꝙ sufficit sola deputatio alio nondū accedente. ¶ Hec faciunt ad multas q̄ōnes.Primo an basilica vel ecclesia nōdū ꝯsecrata gaudeat priuilegio immunitatis:lꝫ diuina mysteria ibi nōdū fuerint celebrata gl. j.dicit ꝙ non mouetꝰ per istū tex.in prin.a ꝯrio sensu:ꝛ idē tenuit Abb. Hos.tenuit cōtrariū:sufficit enim ꝟm eū ꝙ locus sit dedicatus deo autoritate pontificis primariū lapidē imponētis cū postea non possit ad humanos vsus redire.s̄.de religio.domi.ad hoc ꝛ ad tex.in eo ꝙ dicit celebrantur:exponit.i.celebrari possunt nō eū est multū inspiciēda celebratio ꝟm eū qꝺ dicit patere in priuato oratorio qꝺ gaudet immunitate ꝟm Goffr.qꝺ an sit verū dicā in seq.q.fatetꝰ tn̄ Host.ꝙ clemēs quartus qui fuit egregius iurista sentiebat cū opi. Ber.glossatoris:sed pro sua opi.dicebat Host.vltra p̄dicta ꝙ de palatio ep̄i dicitꝰ.xvij.q̄.iiij.id ꝯstituimus.ꝛ.j̄.dicā.d.Card.expresse sequitꝰ istā opi. Host.qꝛ cū materia ista sit fauorabilis nō est restringēda sed laxāda.ar.regule odia.de reg.iur.lib.vj Alij vero doc.trāseūt simpliciter recitādo.ꝓ opi. Hos.facit iudicio meo multū ratio litere quā.s̄.ponderaui.nō eū fundat se super celebratione:lꝫ de ea fiat mētio in narratione: sed sup deputatione quia est deputata diuinis obsequijs.q̄ ratio vēdicat sibi locū: lꝫ nōdū fuerit ibi celebratū:nā ex quo ep̄s posuit solenniter primū lapidem erigēdo ibi cruces:ꝓut leg. ꝛ not.in.c.nemo.de conse.dist.j.satis locus est deputat⁹ diuinis obsequijs:ꝛ rō posita in dispōne dꝫ restringere ꝛ ampliare dictū ad limites ipsius rōnis.vt in.l.cū pater.§.dulcissimis.ff.de lega.ij.etiā cōtra ꝟba:vt in.l.non dubiū.C.de legi.ꝛ in regula fi.de reg. iuris.lib.vj.Sepe eū in narratione ponuntꝰ plura qꝛ acciderunt sic in facto:sed ratio legis est ipsa lex: vt in iuribus proxime alleg. † ꝛ hanc partē teneo.adducēs vltra predicta.l.oīa priuilegia.C.de episco.ꝛ cle. vbi probatur ꝙ oīa priuilegia ꝯcessa ecclesijs extēduntꝰ ad hospitalia: fortius ergo idē dicendū in ecclesia nondū cōsecrata de proximo consecranda:ad idem.d.l.pe.ff. de mili.testa.ꝛ hanc opi.tenuit Joā.de lig. post Lauren.in cle.j.de pe.ꝛ remis.sed in hoc standum esset cōsuetudini:vt no.Jnn.in hac materia in.c.inter.s̄.eo.ꝛ quia est optima legū interpres.de ꝯsue.cū dilectus.s̄. ¶ †Scd̄o queritur quid de hospitalib⁹a an gaudeāt hac immunitate.Goffre.dicit ꝙ priuata oratoria[b] que in domib⁹ priuatorū sunt hoc priuilegiū non habent.arg.de cōse.dist.j.in prin.ꝛ in auꝰ.de eccl.tit.§.si quis in sua domo.pro hoc facit:qꝛ ista loca possunt reuocari ꝛ reduci ad priores vsus prophanos autoritate dominorū:plene no.per Jnn.in.c.inter dilectos.de dona.sec⁹ dicit Vin.si autoritate ep̄i oratoriū fuit constructum:qꝺ tacite sentit Goffr.ꝛ facit qꝺ ipse no.in.c.fi.de eccle.edi.ꝛ tenuit Laurē.in.d.cle.qꝺ satis placet.p d.l.oīa.in hoc standū est ꝯsuetudini. ¶ †Tertio quero quid si ecclesia sit interdicta[c] an gaudeat immunitate.Goffr.ꝛ vincen.ꝙ sic.arg.hui⁹ c.ꝛ supradictorum:facit qꝺ in simili dicitꝰ de clerico ꝙ lꝫ sit interdictus suspensus vel excōicatus retinet nihilominus priuilegiū immunitatis circa manuū iniectionē ꝛ circa forum.xxxj.di.dictum.ꝛ in.c.at si clerici. de iud.in fi.ꝛ idē Host.dicēs ꝙ deus in cui⁹ honorē datur immunitas nō delinquit:ꝛ peccata debēt tenere suos autores:de his que fi.a maio par.ca.c.quesiuit.ꝛ satis ecclesia affligitꝰ in eo qꝺ sibi subtrahitur debitū seruitutis obsequij:vn̄ nō dꝫ dari afflictꝫ afflictio.de cle.eg.c.j.ꝛ.vij. q.j.cū percussio.ꝛ remittit ad summam.eo.titu.§.inquantum.versi.sed nūquid hoc priuilegiū.qꝺ satis placet.ꝛ sequuntꝰ doct.cōiter ꝛ Lau.in d.clemē.j. ¶ †Quarto q̄ritꝰ an palatiū ep̄i gaudeat hac immunitate Jnn.in.c.inter.s̄.e.refert quosdā tenere ꝙ sic p.c.id ꝯstituimus.xvij.q. iiij.vbi videtꝰ expressum in principio.ꝙ tenuit simpliciter per illum text. Host.in.d.c.inter. Alij vero intellexerūt illū text.dum domus ep̄i est intra.xl.passus q deputantꝰ eccl'ie ꝓ suo atrio ꝛ circuitu ꝺ quib⁹ in.c.sicut antiqtus.xvij.q.iiij.nam domus ep̄i nō dꝫ distare ab eccl'ia:vt in.c. ep̄s.xlj.dist.Hug.vero tenuit tertiā opīo.vt procedat tex.ille qn̄ in domo ep̄i est capella.Tu ꝟo vide gl.in.d.c.id cōstituimus que tꝫ primam opi.simpliciter vt domus ep̄i gaudeat dicto priuilegio: lꝫ sit extra dictos passus seu circuitū ecclesie qꝺ placet cū tex.ille loquatꝰ id isticte.nā vides in simili ꝙ familia ep̄i gaudet p̄uilegio fori lꝫ sit secularis:vt in.c. fi.ꝛ qꝺ ibi no.de offi.archi. Jtē cū materia ista sit fauorabilis non debet restringi ille tex.in.d.c.id ꝯstituim⁹.sed poti⁹ ampliari vt in regula odia.lib.vj. ¶ †Quinto q̄ritꝰ an eccl'ia gaudeat hac immunitate q̄tenus cingitꝰ muris ꝛ nō vltra.Sol.dic ꝙ hāc imunitatē hꝫ cū suo cemiterio:vt in.c.si qs ꝯtumax.xvij.q.iiij. ꝛ de iure ecclesia maior dꝫ habere p circuitū.xl.passus:capelle ꝟo vel minores.xxx.vt in.c.sicut antiqtus. xvij.q.iiij.ꝛ vide ibi gl.quātū cōtinet passus ꝛ qd in castellis an ecclesie vel capelle debeāt habere tātū circūitū.idē dic ꝙ porticus ecclesie adherentes gaudent hac immunitute:vt in.d.c.si qs ꝯtumax.ꝛ no.in capit. inter.s̄.eo.Et facit hoc ad q̄ōnem de pena insultantis[d] ad domum an habeat locū in insultāte ad porticum.Joā.an.in.d.c.inter.remittit ad Spe.in ti.de iniurijs.ver.pone in statuto.Tu vide per Bar.in.l.meminisse.ff.de offi.pcō.ꝛ in.l.itē apud labeonē.ff.de iniu. ꝛ qꝺ dixi.in.c.j.de deci.per hoc habes q̄ loca ecclesiastica.gaudere debēt hac immunitate

Ultimo

11 ¶ Ultimo hic querit de pena violatis hac immunitate: dic q de iure ciuili tenet de crimine lese maiestatis: vt in.l.psenti.C.de his qui ad ecclesi.ofu. de iure vero canonico dz excomunicari et codenari pecuniali ter et imponi sibi publica penitentia nec debet restitui coioni nisi restituat eum quem violenter de ecclesia extraxit: vt in.c.miror. iuncto ca.si quis cotumax.et.c.quisquis.et qd in eis no.xvij.q.iiij.et vide bonam gl. in.d.c.si quis contumax. Abbas.

1 ¶ Immunitate no gaudet ecclesiastica q ptextu immunitatis delinquunt in ecclesia: etia si non deliquerint respectu immunitatis.8.an aute habeat locu in oi delicto comisso ptextu immunitatis: vide nu.9.
2 Peccans pretextu venie: fortius delinquit q alij.
3 Delictum comissum in ecclesia est grauius q omissum in alio loco.
4 Cimiterium gaudet immunitate ecclesiastica.
5 Delictu omissum in eccla per laicu punitur per iudice secularem.
Sacrilegium punitur per iudicem ecclesiasticum.
Delictum vnum potest puniri varijs penis: quando ex eo resultant diuerse species delicti.
7 Generalis dispositio limitatur per specialem.
10 Immunitate ecclasticã violat ille q extrahit que ab ecclesia p pte ma telli que erat extra eccliam: nisi ille sponte iuerit.
11 Immunitate ecclastica gaudet ille qui stãs in eccla percutit aliu alibi existentem.
12 Immunitate ecclastica an gaudeat ille qui mãdat delictu fieri in ecclesia ad quam postea ipse aufugit vel stans in ecclesia mandauit delictum alibi committi.
Delictu vbi cesea omissum: an in loco mãdati: an in loco executionis.

Immunitatem. a † Qui sub spe immunitatis in ecclesijs vel cimiterijs delinquut. immunitate no gaudet. h.d. primo ponit dictu.sc do ratio dicti ibi: cu in eo. ¶ Casus lralis. Quidam in ecclesijs vel in cimiterijs earu omittunt aliqn homicidia vel alia maleficia sperãtes obtinere ibide impunitate suoru excessuum quos nullatenus omisissent nisi per ecclesiam ad quã ofugiut crederet se defendi: querit an isti debeãt ab ecclesia defendi. Rndet papa q cu in eo quis puniri debeat in quo peccauit et frustra legis implorat auxiliu quicontra ipsam lege delinquit: mandauit papa qd tales publice nutient no debere gaudere priuilegio immunitatis quo faciut se indignos. Ber.
1 ¶ † No.j.tex.otra peccãtes sub spe venie: fortius enim delinquunt illi q alij. vnde scriptura Maledict homo q peccat in spe. vnde voluerut quidã hoc esse pctm in spmsanctu. dic tn pprie q pctm in spiritusanctu est pctm obstinationis: illud em nec in hoc seculo remittit nec in futuro. de quo vide qd le.et no.in.c.qualis.xxv.di.et in.c.sciendum.de peni.di.ij.
3 ¶ † Not.ij.q delinquens in ecclesia grauius peccat q q delinquit extra ad hoc.l.si qs in hoc genus.et.l.quenticulã.C.de epi.et cle.et capi.cu p causa.de sen.exco.et.xvij.q.iiij.frater. ¶ † No.iij.q non solum ecclesie sed earu cimiteria hac immunitate gaudent et gnaliter in quibus locis 5 h habet locu: dic vt dixi.s.c.pxi. ¶ † No.vltimo ex fi.ar.opt.et quasi expressum q laicus delinqus in ecclesia venit puniedus per suu iudicem 6 laicu et no ecclesiasticu: et hoc tenuit Bart. b in.l.si cui.ff.de accusa.et ad hoc alle.ibi istu tex.et in.l.si qs in hoc genus.palle.lz Cy.oppositum tenuerit in.l.psenti.C.de his q ad eccle.ofu. sed primu verius: vide quod dixi.s.eo.inter.et facit iste tex.in eo q mãdat iudicibus ecclesiasticis vt denutient tales no gaudere hac immunitate: no em mãdat illos per se puniri qd fecisset si forum eorum sortiti fuissent. credo tn posse dici q p delicto principaliter ibide comisso pcedat qd.s.dictu est: sed quia negari no pot quin omiserit sacrilegiu delinquendo in ecclesia cum per hoc violauerit eius immunitate maxime si eã sanguinis effusione polluerit vt in.c.cu pro cã.et qd ibi not.de sen.exc.et.xvij.q.iiij.si quis domu.facit c.cu sit gnale.de fo.opeten.q de hoc delicto sacrilegij possit puniri per iudicem ecclesiasticu.facit.c.qsquis.xvij.q.iiij.et qd no.in.d.ca.cum pro 6 causa. † Nam q eode delicto potest quis puniri varijs penis qn ex eo resultãt diuerse spes delicti: vt no.per Bart.in.l.senatus.ff.de accusa.et 7 sic pot intelligi glo.no.i...c.virginibus.xxvij.qo.j. ¶ † Oppo.o istum tex.de.c.inter.s.eo.vbi excipiunt duo casus tantu ab ista generali immunitate ecclesijs ocessa: et eode modo loquit tex.in.c.sicut antiquit.xvij. q.iiij. Sol. dic fm gl.fi.hic quicqd dixerit Hug.q illa iura loquunt generaliter in delicto extra ecclesiã omisso. istud vero loquitur in comisso in ecclesia: et hoc teneas: quia dispositio generalis limitat p dispositionem specialẽ: vt in regula generalis.de reg.iur.lib.vj.et i.c.j.de rescript. et.l.sanctio.ff.de pe.vbi dz q dispositio generalis no extedit ad ea qb 8 est spãliter prouisum: et vide qd plene dixi in.c.inter.palle. ¶ † Sed circa predicta quero pone delinqus in ecclesia non delinquerit ibi eo animo vt defenderet ab ecclesia nunqd excludit ab hac imunitate. videt primo q no: quia tex.iste videtur se fundare sup ista spe venie. vt patet ibi: que nisi per ecclesiam. Host.tenet otrarium: mouetur pmo: qz presumptio iuris et de iure est o delinquente i ecclesia.arg.hic pterea fz eni licet cesset hec ro no ppter hoc cessant alie rones q subnciuntur in text. que videtur cause finales huius dispositionis. videtur tamẽ postea dicere q si pot costare q non ex pposito propter veteres inimicitias: sed verbis noviter ortis homicidiu ibi omiserit q tuc habebit imunitatem et in hoc casu salua opi. Hug.de qua in gl.et videt velle q presumat iste animus ex quo no habebat a cu offenso inimicitiã: et cu hoc dicto trãseunt coiter doc.hic. que opi.est magis equa. sed mihi non multu placet qz tex.allegat in decisione duas rationes q satis militant in casu nostro. prima quia in eo dz qs puniri in quo deliquit. Item quia frustra legis auxiliu inuocat.q.d.q ex quo delinquit in ecclesia et p osequens o ecclesiã no dz reportare c aliqd comodu c occasione ecclesie. he enim rationes vendicant sibi locum etiam in eo qui non deliquit sub spe venie. prima aute ratio de qua in principio.c.potius fuit ipulsiua q finalis: et psupposito q etiam fuisset finalis tn ex quo subsunt alie finales et illarum qlibet per se sufficit cessante vna no cessat legis dispositio: vt.in.s.affinitatis.insti. de nup.q aute iste alie rones que subnciuntur in tex.p se sufficiat patet ex alijs iurib: vt in.c.quia frustra.de vsu.et in.c.cu olim.de offi.deleg. vbi generaliter militant iste rationes: qz preterea pot ee q no suberat vetus inimicitia.et nihilominus no omisisset delictu si sciuisset ab ecclesia no defendi nã in delictis psumit malus animus: vt in.c.j.et q 9 ibi no.de psum. ¶ † Sed ego vltra alios quero quid si no homicidiu vel membroru mutilatione sed alia delicta inferiora in ecclesia omisit nunqd habet locu iste tex. probabiliter potest dubitari. nã rones vident militare in ol delicto. In contrarium facit qz cum hoc capitulum deuiet a coibus regulis iuris et sit odiosum dz restringi qtu fieri potest vt sic non extendat extra casum expressu. argu.de peni.di.j.pene.et in regula odia.de regu. iur.lib.vj. Ite ppter immunitate delicti semper receditur a coibus regulis iuris. vt in.l.aut facta in fi.ff.de peni Host. videt tacite hoc sentire. extendere tn istu tex.ad adulteria et raptus virginum et sic sentit q no hz locu in omnib delictis. et forte illa duo voluit supplere per ea q dixi in.c.inter s.eo. vbi vide.et pcedit dictu Host.fm vnu intellectu q dat ad auf.de mã.prin.et satis posset dici q in oibus grauibus delictis hz locu hoc.c.tum ppter idetitate ronis ad qd no.glo.in.l.j.C.de co di.inde. tum propter rones q hic ponut: q sunt generales ad omnia delicta salte enormia et hoc no.
10 ¶ † Ultimo queritur quid si stans extra cimiterium trahit eum qui stat intra per partem matelli q manet exteri an talis dicatur offendere ecclesie immunitatem. Uincen.tenet hic q sic. nam et qui sic traheret clericum incideret in canonem: vt b in.c.nuper.de senten.excommu. secus aute secudu Goffred. si volente de loco immunitatis extrahit eu ad morte vel ad aliã penam corporalẽ dãnat: Ratio quia canon suam violentiã odenat.s.eod. inter. sed voleti no fit violentia nec iniuria: vt in re 11 gula scienti.de reg.iur.lib.vj. ¶ † Ite quero qd si in loco immunitatis percutiat enormiter existe tem extra illu locu an habeat locum dispositio hu c ius.c. credo q sic quia delictu principiatu fuit in ecclesia: lz alibi osummatu.ad hoc.c.j.et quod ibi dixi.de presum.et facit quod no. Jo.an.in regula 12 inspicimus.de reg.iu.lib.vj.in mercu. ¶ † Quid d in eo q existes in ecclesia mandauit delictu alibi omitti: vel ecotra existens extra ecclesiã mandauit delictu in ecclesia omitti. an gaudeat immunitate ad ecclesiam secuto delicto cofugiens. hec qo dependet ab alia vbi quis dicat delinquere mandato: an in loco vbi mandauit: an vero in eo vbi delictu fuit osuetum. tex.in cle.pastoralis.in verbo nec no oiuncta gl.in ver.districtu.de re iudi. videtur innuere q videtur delictu omittere vbi fuit delictum secutum: tu vide de hac questioe plenius per Bar.in.l.si vt pponitur.ff.de fideiuss.et de hac materia latius per eum in.l.non solum.s.si mandato.ff.de iniur. Abbas.

¶ Ne clerici vel monachi secularibus negotijs se immisceant. Rubrica.

¶ Continuat hec rub.ad precedetia hoc ordine fm doc. Supra visum est de his q clericis compe

¶ Immunitate. a ad q dispositio hui decr. hz locu i eo q deliqt extra ecclesiã sz ppe ecclesiã aio ofugiendi ad ecclã alias no omissurus ita elegãter determinat Host.in sum. de imu.ec.in.s.in quãtu. i fi.j.eo.v. si vo maleficiu comiserit ita intelligit.s.sz nec in an ten.de mã.pn.co. iiij Item vide qd not. Do.i.c.decet in.iij.col.v.an comittens furtu.de imu.eccle.lib.vj.et vide.d. Ant.i.c.i ter alia in pe.col. versi.qro aliquis aliu in eccla.s.e. ti.et q de hoc no. Sali.i auf.si qs.i vl.co.C.de adul. ite circa pn.hui c.vid bar.i.l.veru ff.de fur.ite vide oino Host.i sum. de imu.eccle.s.in quãtu.v.qd si comittit furtu in ecclesia. in.ij.co.itez ad istum tex.facit q no. Ang.in.l.is q bois.ff.d cessio. bo.vbi dicit q q ohit debita spe cessiois future no gaudet puilegio cessionis bonoru facit qd no.bart. l.j.in pn.ff.si qs te.li.esse ius.fue.
¶ Bar. Et b dictu bar.seqt etiã ide Abb.in.c.cu sit generale.in fi. xiiij.col.de fo.compe.et Ange.i auf. vt li.matri et auie s.fi.in.viij.col.
¶ Comodu. propter qd vr q si delinqus in vna ecclesia ofugiat ad aliã non gaudeat imunitate qd etiã vr voluisse gl.i.c. frater nr.xvij.qo. iiij.ad qd vid oino qd scribit Bal.in l.j.i.iij.co.vers.sed pone q duo sunt carceres C.d edi. acti. vbi ponit an fugientes de vno carcere dicant fugisse de carcerib Sebasti. Sapia.
d ¶ Existes in ecclia. Uid Abb.i c.fi.colu.xj.v.circa hoc qrit.s.de foro cope.cu allega. plene p Feli.

in.c.i.col.v.vͦ.fel-
lit etiā.s.de ꝯsum
ptio.⁊ Ang.are.i
tractatu malefi-
cioꝝ.i vͦbo sēpro-
niū mandatorē.
a ¶ Disciplina.ad
de gl.in.c.ↄmessa
tiōes.xliiij. dist. ⁊
gl.j.i ꝑn.l.l.j.ff.de
leg.j.⁊ tex.i.§.fi.⁊
ibi Ang.de aret.
insti.de iure ꝑso.
b ¶ Qd emēs.fa-
cit gl. i fi.l.l.semꝑ
in ↄuentionibus.
ff.de reg.iur.
c ¶ Ornamētū.Et
vide latissime per
sanct. Tho.in.ij.
ij.q.lxix.arti.j.
d ¶ Suis manibꝰ.
Uide ad hoc gl.
l.c. q̄ venatoribꝰ.
lxxxvj.dis.⁊ oīno
qd no.Archi.i.c.
vnico. de obli.ad
ratioci.li.vij.⁊ gl.
j.c.ad reatū.lxxx-
vj.di.Itē an reli-
giosi teneant pro
prijs manibus la
borare vide latis-
sime ⁊ elegātissi-
me ⁊ meliꝰ q̄ alibi
disputatū ꝑ tho.
ij.ij.q.clxxxvij.ar-
ti.iij. ⁊ vide gl.in
c.clericꝰ q lꝫ.in vͦ.
artificio.xc.dis.et
vide d hoc ꝑ bal.
in.c.nauigāti . de
vsur.Itē adde q
clericis ꝑmissum
est exercere opus
rusticale. text. est
quē ibi no.doc.in
c.ꝓterea.li.vj. ꝑ q̄
bn̄ facit text.in.c.
nūq̄.de ↄse.di.v.
Anto.Francis.
¶ An clicꝰ pos-
sit laborare vel ēe
artifex. Dicas q
pōt dūmodo exer
ceat artē honestā
de q̄ vide ꝑ Spe.
in ti.de cleri.ↄiu.
in.ij.col.in vͦs.sed
quā dices hone-
stā.⁊ absqꝫ dubio
pōt exercere artē
ruralē : vt i.c.j.de
cele.mis. vt viuat
si aliter viuere nō
pōt.an autē cleri-
cus possit esse no- 1
tariꝰ:⁊ valeant in
strumēta ab eo cō
fecta:vide Bar.i 2
l.vniuersos.C.de
decu.li.x.⁊ habet 3
ꝑ Inn. ⁊ Butri.
Imo.⁊.d. Abb. 4
in.c.sicut.ne cler.
vel mo.nō tn̄ po- 5
test scribere acta
in cā crīali ꝓpter 6
periculū irreg̃la-
ritatis.vt i.c.sen-

tunt.nūc autē de prohibitis est videndū.vel ↄti-
nuat ad ti.ꝑxi.precedentē.sic. Quia.s.tractatuꝫ
est de imunitate ecclesiarū.⁊ clericorū:ne forte ob
hāc imunitatē clerici ⁊ monachi supbirēt:⁊ arbi-
trarent sibi oīa licere:merito subijcit hec rubri.ꝑ
quā ostenditur q non debent se immiscere secula
ribꝰ negotijs. ¶ Sed ꝑ declaratiōe rubrice q̄rit
qd dicatur seculare negotium. Sol. Inno.in.c.j.
cuiꝰ dicta sequit Joā.an.hic super rubri.vr velle
q dicatur tripliciter:seu tribus modis sumi pōt.
Primo eñ dr seculare negotiū qlibet actus secu-
lariū rerū.exēplum sumi pōt ex numeratis.j.c.j.a
quibus actibꝰ turpibꝰ abstinēdū est.Scdo dr ne-
gotiū seculare iudiciū de rebꝰ secularibꝰ q clericis
non lꝫ nisi inter clericos tm̄.xj.q.j.§.ex his.Tertio
tio dr seculare negotiū qd est iter seculares hoies
qd ēt nō lꝫ clericis nisi de his q̄ ꝑtinēt ad iudiciū
ecclesie:puta de decimis:de iurepa.⁊ simi.de iud.
quāto.lxxxviij.dist.ꝑ totū.sed ego allego ad hāc
materiā gl.summe.xxj.q. iij.q̄ dicit negocia secula
ria dici tribus modis:sed aliter prosegt q̄ Inno.
vide eā q̄ iudicio meo materiā plene nō euacuat.
Ego aūt dicerē q negotium seculare pōt quo ad
ꝓpositū nostrū sumi stricte ⁊ large. Pōt eñ prio
dici seculare negotiū qcqd ꝓuenit ex carnali ↄcu-
piscētia nō subiecta freno rōnis.⁊ hoc innuit tex.
j.c.ꝑxi.in ꝑn.⁊ dr tūc negotiū seculare : qr per illa
oīno viuit seculariter.j.ſm seculum ⁊ mundū seu
carnē:nō aūt ſm deū ⁊ spiritū.⁊ hec ꝓhibent etiā
laicis:vt patet ex multis enumeratis.j.c.ꝑxi.sed
ꝑcipue clericis.Scdo pōt hoc verbum seculare su
mi magis stricte vt ↄprehendat negotiū ꝑtinens
ad rēpublicā mundanā ⁊ seculares hoies:qd licet
permissum sit laicis : tn̄ clericis interdicitur nego
tiari.lxxxviij.di.fornicari.⁊ in.l.placet.C.de epis.
⁊ cleri.vbi dr q nihil cōe debēt habere clerici cum
publicis actibꝰ vel ad curā ꝑtinētibus cuius cor-
pori nō sunt annexi.⁊ per illū tex.ꝓbat q nullum
officiū pōt clericꝰ habere in republica seculari vt
probat in.c.ꝑxi.⁊.c.reprehensibile.xxiij.q.viij.nec
sunt clerici de vniuersitate seculari.vt no. Inn.in
c.dilecta.de exces.ꝑla.ꝓpe fi.debēt eñ clerici attē-
dere circa rempublicā spiritualem.laici vero circa
rempu.tēporalem.argu.xij.q.j.duo sunt genera.⁊
xxiij.q.viij.ↄuenior. ⁊ in.c.reprehēsibilē.⁊.c.solite.
de ma.⁊ obe.⁊.xcvj.di.duo sunt. Itē vita clerico
rum dꝫ versari circa vitam ↄtemplatiuam nō au-
tem de rebus mūdanis habere curam nisi quate
nus sunt necessaria ad corporalem vitā.j.qō.iij.si
quis obiecerit.laici vero possunt liberius istis bo-
nis exterioribus vti nō aūt abuti:vt le.⁊ no.in.d.
c.duo sunt.hinc apostolus.Nolite ↄformari huic
seculo.⁊ hoc voluit tex.j.c.ꝑxi.alle.dictū apostoli
dicentis q nemo militās deo implicat se negotijs
secularibus.i.tēporalibus ⁊ mundanis quantum
cunqꝫ illa laicis liceāt.hinc notanter dicit text.in
l.consulta diualia.C.de testa.Absurdū nāqꝫ est si
ꝓmiscuis actibus rerū turbent officia ⁊ alij credi
tū alius subtrahat:⁊ precipue clericis quibus op
probrium est si peritos velint disceptationum esse
forensium ostendere que verba nota.⁊ ita intelli-
go hanc materiam.merito tex.c.j.enumerās.xiiij.
negotia secularia causa exempli.dicit illa esse pau
ca.Sunt enim pauca respectu omnium cum plu-
ra sint negotia q̄ vocabula.l.natura enim.ff.de
prescr.ver. Abbas.

☞ Pauca considerantur in parua vel magna quantitate secundum materiam.
Notorium dicitur illud quod fit coram papa.
2 Emens rem minus iusto precio q̄ valeat ignorā te venditore turpiter acquirit.
3 Mutuans ad hoc vt tali tp̄e recipiat frumentū dꝫ fieri estimatio frumenti ſm tp̄s solutionis.
4 Controuersia in verbis:rixa in factis:lis in iudi- cio vel extra aliquo casu.
5 Clerici nō debent aduocare:nisi pro miserabilibꝰ personis ⁊ gratis.
6 Clerici pn̄t exercere aliq̄s opas manuales ex cā: emere autem vt cariori pretio vendant:non licet.
Emptio alicuius rei:vt carius illa vendatur : est prohibita:tam laicis q̄ clericis.9.10.
7 Clericorū appellatiōe veniūt monachi in fauora bilibus secus in odiosis:ↄuersi vͦo nūq̄ veniunt.
8 Monasteria an veniāt appellatione ecclesiarum.
Prohibitus aliquid habere:non censetur prohi- bitus succedere habenti.
9 Negotiatio ab initio iusta:ex postfacto vero nō, an sit licita.
In veneno vendendo est licita negotiatio:idē in armis.
Mulieres quo casu peccant mortaliter in colorā do earum facies.
Clerici cōstituti in sacris siue non : an indistincte prohibeantur negotia secularia exercere.

Multa sunt. Enume-rat ↄciliū multa secularia negotia a qbꝰ iu bet clericos ⁊ monachos abstine
1 re. ¶ † No.j.ibi:pauca.xiiij.dicū tur pauca.nam hic dicit papa se
velle pauca negotia ꝑstringere ⁊ tamē enumerat
xiiij.de quo remittit Jo.an.ad.c.latores.d cle.ex
cō.mi.Ego dico q dicūtur.xiiij.pauca ſm mate-
riam subiectaꝫ:qr negotia secularia sunt tanta q
illorū respectu.xiiij.sunt pauca.sic eodeꝫ respectu
a xxiiij.milia dicunt pauca:vt in.c.disciplina[a].xlv.
di.⁊ alibi dicit gl.q id qd fit corā papa redditur
notorium:vt in.c.manifesta.ij.qō.j.dꝫ ergo inspi-
2 ci materia subiecta. ¶ † No.ij.q appetere plꝰ iu-
b sto ꝓcio est turpe lucrū.Ex quo infert q emens [b]
rē sciēter minꝰ q̄ valet ignorante vēditore turpi-
ter acqrit.ad hoc.c.j.de emp.⁊ vē.⁊ no.glo.x.q.ij.
hoc ius porrectū.vide per Calde.in.c.nauiganti.
de vsur.⁊ per hūc tex.dicit Host.q clericus dꝫ ca-
uere a negotiatiōe.de qua in.c.fi.j.de vsu.puto tn̄
clericū non peccare si nō causa negotiationis ven
dit vel emit rem.put ibi dicitur:dūmodo fraudu
lenter nō faciat : qr talis ↄtractꝰ nō reprobat ibi
nec ēt hoc cū illud non sit lucrū si iuste fiat;sed qr
illud habet apparentiā plenā dꝫ clericus ex hone
state abstinere.ar.c.cū ab omni.d vi.⁊ hone.cle.vl'
3 tene dictū Hos.†ad hoc alle.bo.tex.in.c.si q̄s cle-
ricus.xiiij.qō.iiij.vbi dicit q si clericus mutuauit
nūc pecuniā vt recipiat aliā speciem puta frumen
tum:dꝫ fieri estimatio ſm valorē currentē tp̄e so-
lutionis vel tp̄e quo res nascitur ſm doc.ibi.⁊ sic
vr q nō dꝫ vēdi plus q̄ vꝫ vel minꝰ.put dr in.d.
c.fi. ¶ No.tertio clericū debere abstinere ab iniu-
stis muneribꝰ actiue ⁊ passiue.⁊ dicunt iniusta mu
nera q̄ ob iniustā cām fiūt.⁊ de his ꝓpheta dicit
Beatus qui excutit manꝰ suas ab omni munere
triplex tn̄ est munus.vt in.c.sunt nōnulli.j.qō.j.⁊
dic vt ibi vide qd legi.⁊ no.i.c.si qōnes.de simo.et
4 c.tuā.de eta.⁊ q̄li. ¶ † No.iiij.differentiam inter
cōtentiones ⁊ rixas.⁊ dicit Jo.post Pe.q ↄten-
tiones ↄsistūt in verbis:lites in iudicijs:rixe in fa
ctis vt ꝑcussionibꝰ inuicē.qd no.ꝓpter statuta de
his mētionē facientia:puto tn̄ q vͦbū lis possit veri
ficari in ↄtentione extraiudiciali:vt in.c.sepe.in fi.
de appel.⁊ patet ex etymologia vocabuli:vt colli
git in.c.forus.de vͦ.signi.hic aūt restringit ad cō
tētionē iudicialē ꝓpter vͦbū ↄtētiones qd ꝑcedit.
5 ¶ † No.v.q clericꝰ in sacris dꝫ abstinere ab offi
cio aduocationis nō solū in curia seculari:sed etiā
vō dꝫ ibi ob aliquā cām publice disputare nisi ꝓ
viduis aut orphanis ꝓ his eñ pn̄t clerici etiā po-
stulare:de quo in.c.j.⁊.c.fi.de postu.dicit tn̄ Hos.
no.hic q hoc debēt gratis facere cū ꝑmittat hoc
eis ex pietate:vt in.d.c.j.⁊ fi. ¶ Not.clericū nō de
c bere habere ornamētū[c] suo ꝓposito:nō ↄuemēs ⁊
dic ꝓposito.i.ordini seu dignitati sue.facit ca.dis.
ↄ morem.⁊.c.clerici.de vi.⁊ ho.cle.⁊ vide ad mate
riā bo.glo.xxj.qō.iiij.in sum.Et dicit Hiero.Qui
virtutibꝰ pollet ornatꝰ est:⁊ vide bo.tex.in.c.eps
6 xlj.di. ¶ † No.clericū nō debere exercere ēt iustaꝫ
negotiationē.ↄcor.c.fornicari.lxxxviij.dist.nisi ex
iusta cā puta ꝓpter necessitatē : itellige tn̄ qñ ali-
d qd operat ex suis manibꝰ[d] vl' emit rē vt inde ha-
beat materiā reducēdi ad aliquas formas.nō eñ
debet emere rem vt eam integrā ꝓ maiori precio
vendat

tētiā sanguis. ne
cleri.vel mo. ⁊ ad
de q clericꝰ nō po
test ꝑ se exercere
artē macelle vl' ta
berne.sꝫ si nō pōt
aliter viuere illaꝫ
ꝑ aliū exerceri fa-
cere:vt no.ꝑ glos.
⁊ doc.in.c.signifi
cāte. de appel.di-
cas tn̄ q clericus
nō pōt negotiari
⁊ mercari:vt.xiiij.
q.iiij.in summa ⁊
in.c.j.lxxx.di. ⁊ in
c.ij.ix.q.iij. ⁊ in.c.
cyprianꝰ.xlvj.di.
imo clericꝰ nego-
tiator est tāq̄ pe-
stis vitādus.vt in
c. negotiatorum.
lxxxviij.di. ⁊ hoc
qr negotiatio vix
ꝑt fieri sine pctō:
vt plene tra.⁊ no.
in.c.nauigāti . de
vsur . et vide per
Dñi.de sctō Ge-
mi.in.c.q̄q̄. de cē
si.libr.vj. clericus
tn̄ potest arma su
mere ⁊ ire ad bel
lum si bellū est iu
stum ⁊ illud gera
tur cōtra hostes
⁊ rebelles populi
romani:siue con-
tra infideles : vt
per Innocē.in.c.
olim.el.j. de resti.
spo.⁊ adde q cle-
rici nō debēt esse
ꝓni ad litigandū
vt ꝑ Spe.in ti.de
iudi.in vͦ.fi.⁊ si est
aduocatꝰ ↄ eccle-
siā ꝑdit bn̄ficia vt
per Spe.in tit.de
aduoca.in.§.j.vͦs.
item q aduocati.

a ¶ An clericus possit cōducere.vide in.c.j.de vita ⁊ hone.cle.in.vj.⁊ adde hic qđ pul.not.Inno.in.c.j.de.obli.ad ratioci.

b ¶ Glo.no.pro intellectu istius glo.vide qđ voluit glo.in.l.j.C.de eden. ⁊ que ego remisi ad Bart.in.d.§.qui iure.⁊ que dixi in.l.si ex stipulatu. ⁊ in.l.si ex legati causa.ff.de verbo.sig. Andre.Barba.

c ¶ Tu adđ quod idē dicit Bald.in l.hereditatis.C.đ hered.insti.⁊ facit tex.in.l.ex hoc edicto.§.alienare.ff. de alie.iu.mu.cā fac.⁊ iđ dicit Ancha.i.c.in latera. de prebē.ꝙ prohibitio illiꝰ tex.ne religiosi recipiāt decimas vel ecclīas de manu laicorū habet locum si recipiāt inter viuos secus si vigore testamenti.argu.l. si ita qs.§.ea leg. de ver.obli.⁊ arg. d.§.alienare.⁊ ꝑ hoc facit qđ not. Fed.consi.ccxviij. vbi dicit ꝙ lꝫ iuspatronatꝰ nō possit donari sine cōsensu epi.vt i.c.j.đ iurepatr.lib.vj.tñ dicit ꝙ poterit legari sine consensu epi sꝫ Abb.i.c.cū s̄m.circa fi.de iure patro.dicit qđ illud dictum communiter a doc.reprobatꝭ: marie ꝑ Cald.⁊ ibi ēē vide d. Ant.vide bar. in.l.filiūfa.§.si qđ alicui.de leg.j.vbi đt ꝑ illū tex.quod si statutum ciuitatis dicat ꝙ alienatio rei immobilis nō possit fieri ꝑ.ciuem in forēsem si testator in testō legat rē immobilē forēsi lꝫ forēsis nō possit capere illaꝫ rem:tñ ei debebiꝭ estimatio itē vide qđ no.d. Ant.i.c. illud in.iij.col.vs. per q̄ no.ꝙ si forēsis ⁊c.de p̄script. vbi vr̄ sentire 9ñū eius qđ hic dicit. sꝫ tu pro decisione oīm p̄dictorū viđ oīno elegātissimā ⁊ pulcherrimā doctrinam quam super hoc tradidit bar.l.l.si ita qs ꝓmiserit.§.ea lege. post mediū.ff.de verbo.obli.

vendat.de quo vide.xiiij.q.iij.in summa.⁊.qō.iiij. in.c.j.⁊.c.canonū.⁊.c.quicūqꝫ tpe messis.hoc eñ laicis etiā non lꝫ:vt ibi.⁊.c.eijciens.⁊.c.quoniam. lxxxviij.dist. 7 ¶ † No.vlti.ex si.lr̄e maxime iuncto rubro ꝙ appellatione clericorū non veniunt monachi.Item ꝙ monachi nō dicunꝭ ministri altaris:sꝫ dic hoc vltimum procedere habito respectu ad monachos qui non sunt clerici saltez in sacris: ⁊ pōt intelligi s̄m antiqua tpa qñ monachi non erant clerici.xvj.q.j.gñalr.an autē hodie appellatione clericoꝝ veniant monachi:dico ꝙ illi q sunt conuersi ⁊ non clerici nō veniunt.xij.q.j.duo sunt genera.monachi ꝟo alias clerici veniunt in materia fauorabili:sed in odiosa credo ꝙ non quia habēt qualitatē religiōis vltra clericatū.ad hoc tex. opti.in sil̄i iunctis ibi no.ꝑ Jo.an.in.c.statutum. de elec.lib.vj.facit qđ no.Innoc.in.c.sedes.de rescrip.Similis qō fit an appellatione ecclesiarum veniāt monasteria de qua in.c.grādi.de sup.neg. prela.li.vj. 8 ¶ † Primo igiꝭ q̄ro an indistincte clericiᵃ ꝓhibeanꝭ cōducere bona secularia.text.non aperit hoc:sed dic ꝙ non.s.qñ hoc faciūt cā lucri. secus si ꝓpter necessitatē vel aliā honestā causam: de quo vide bo.tex.cū gl.in.c.peruenit.lxxxvj.di. ⁊.c.dilecti.de deci.Itē vide gl.no.ᵇ in ꝟbo conductionis.que dicit ꝙ si clericus succedit conductori pōt licite stare in illa 9ductione vsqꝫ ad p̄finitum tp̄s locationis.argu.l.decurio.ff.de decu.vbi tex. no.dicit ꝙ decurio qui ꝓhibeꝭ cōducere quedā:si iure successerit in 9ductione remanet in ea qđ ⁊ in omnibus sil̄ibus est obseruandum:ꝙ est bene no. ad similia.ad idem vr̄ bo.tex.in.l.ij.ꝟ.sꝫ si iure.ff.đ fal.per quē tex.dicit ibi Bar.ᶜ ꝙ si statutū disponit ꝙ si nobilis non possit recipere cessionē 9 popularem:si nobilis successit in aliqua actione iure hereditario non ꝑ hoc incidit in statutū.ego vero limito oia p̄dicta qñ aliqđ ꝓhibeꝭ attēto modo: sed si ꝓhibeꝭ attēto effectu tūc nō poterit retinere etiā iure hereditario:exemplum in mēdicantibus qui prohibēꝭ tenere bona immobilia nō eñ poterunt illa tenere lꝫ succedant iure hereditario.vt in cle.exiui de paradiso.de verb.sig.§.cupientes.⁊ vide bo.gl.iuncto tex.in.c.vnico.de religi.do.lib.vj. in verbo domū.⁊ in.l.apud iuli.in fi.iūcta.l.seq.đ lega.j.Cōductio eñ p̄diorū ꝓhibeꝭ clericis attento mō.s.ꝓpter cupiditatē q̄ nō cessat si aliȷ̄ in conductione succedūt:secus eñ si ꝓhibenꝭ q2 non possunt illa tenere.⁊ idē dic in si.facit ꝙ no.glo.in regula cū qđ.de reg.iuris.li.vj.⁊ in.c.tue.de procur. 9 ¶ † Secundo principaliter quero an liceat emere victualiaᵈ ⁊ postmodū illa reuendere p̄sertim pro maiori precio.Sol.Inn.hic dicit ꝙ si qs emat vt tpe famis abundet sicut fecit Joseph.Ge.xlj.licitum est.Idē dicendū s̄m eñ etiā si emat non solū pro se sed vt tpe famis aliȷ̄s vēdere possit eo p̄cio quo tūc vendeꝭ ab aliȷ̄s qđ intelligit dūmodo faciat bono aīo puta ne terra sua deficeret in victualibus.q2 videbat homines propter abundātiam illa victualia consumere vel ad extraneos deferre seu nō habere circa illa debitā diligentiā:si autem nulla vtilitate p̄sentata emāt vt carius vēdāt:dicit eos peccare ⁊ grauius clerici q̄ laici.xiiij.q.iiij. quicunqꝫ.⁊.c.j.de emp.⁊ vēdi.⁊ cū his dictis trāseunt cōiter doc.hic.Ex p̄dictis colligo hāc cōclusionē ꝙ non est licitū emere rem vt carius illa vendatur alio tēpore: si hoc principaliter fit propter lucrum:secus si emptio fit principaliter ob publicam vtilitatē. 10 ¶ † Sed ego latius hūc articulum exordiēdo dico ꝙ respectu clericorū indubitanter nō est licitū emere rē cā negotiationis vt integra reuendatur.vt in.c.fornicari.⁊ in.c.negotiatorū. lxxxviij.di.⁊ vide ad materiā bonā glo.xiiij.q.iij. in summa.In laicis autē dixerūt Hugo ⁊ Lau. xiiij.q.iiij.si quis clericus.qđ si laicus emit vilius vt carꝰ vēdat nō ex cupiditate:sed vt suis necessitatibus ꝓuideat licitū est:vñ etiā si emit sine proposito vēdēdi ⁊ postea articulus necessitatis vendēdi occurrat poterit vēdi pro maiori p̄cio si tātū vꝫ.ar.c.qcunqꝫ.xiiij.q.iiij.quasi voluerit dicere ꝙ ille tex.ꝓhibet rē emi vt carius vēdaꝭ ꝓpter cupiditatē:secus si fit ꝓpter aliā honestā causam:⁊ p̄dictis videtur concordare bea.Tho.ij.ij.q.lxvij. arti.iiij.vbi dicit ꝙ si negotiatio que fit ꝓpter lucrum ordinaꝭ ad aliquem effectum necessariū vel honestū:puta ad domꝰ sue substētationē vel etiā ad subueniēdū indigētibus vel propter publicaꝫ vtilitatem est licita:q2 capit lucrum pro sui laboris stipēdio.Idē dicit si emitᵉ rem non vt vendat sed ad sui vsum si postea propter aliquam necessitatē illam vēdere vult nō prohibeꝭ vēdere ꝑ maiori precio si tñ nūc valet:q2 ista nō est negotiatio nā potest cōtingere illā rem plus valere nunc:vel q2 in aliquo meliorauit rem illā vel q2 precium rei est mutatum s̄m diuersitatē loci vel temporis:vel propter periculū cui se exposuit trāsferendo de loco ad locū vel eam trāsferri faciendo.sed illicitum est vbi finē principaliter constituit in lucro quando emit rem vt causa immutatā vēdat carꝰ. Jo. calde.attingit hunc articulum in.c.si.de vsur.⁊ cōclude post eum sic.ꝙ aut quis emit rem vt carius illā vēdat propter cupiditatē ⁊ nō est licitum: q2 quicqđ plus iusto appetit homo turpe lucruꝫ est vt hic.⁊ in.d.c.quicūqꝫ.Aut non faciat ꝓpter cupiditatē sed ob honestā causam:puta propter sustentationē familie sue vel qđ simile ⁊ tūc si vēdit illam rem omnino integrā pro maiori precio non est licitū ꝑ.c.eijciens.lxxxviij.di.Ratio quia aut a principio minus iusto precio emit:aut nunc vēdit plus debito: ⁊ sic fuit iniustitia aut tpe emptionis: vel venditionis qđ non est licitum.vt in ca.j. de emptio.⁊ ven.non enim lꝫ ex proposito emere vel vendere rem minus vel plus q̄ valet.vt in.d.c. j.⁊ no.gloss.x.q.ij.hoc ius porrectū.Si autem nō est omnino integra sed immutata tunc bene licet vendere pro precio currenti licet sit maius:potest autem cōtingere mutatio multis modis:vt puta qñ est trāslata in aliam formam vel propter mutationē loci vel tēporis vel quid simile.vnde text. ⁊ in.d.c.eijciēs.dum permittit rē immutatam vēdi pro maiori precio pōt intelligi multis modis vt.s̄.dictum est.⁊ in hoc casu ꝓcedit dictum bea. Tho.Lau.⁊ Hugo.hoc enim casu cessat cupiditas ⁊ omnis iniustitia:⁊ videꝭ lucrari ꝓpter industriam suam ⁊ ob honestam causam:⁊ sic limita dictum Inn.hic ⁊ maxime qñ rem trāsfert de loco ad locū.⁊ b̄n no.q2 multi mercatores in p̄dictis errāt. 11 ¶ † Itē scias quod vbi alś negotiatio ī se est licita tamē ex causaᶠ efficitur quandoqꝫ inhonesta ⁊ iniusta s̄m Innoc.hic:cuius dicta retulit Jo.ā.and.s̄.in rub.vt puta propter cupiditatem. xiiij.q.iiij.quicunqꝫ.⁊ not.hoc ad intellectum illiꝰ c.⁊ satis.s̄.dixi.Item ex tēpore quia die feriata.

d ☙ Sebasti.Sapia. ¶ Victualia.Vide late ꝑ Deci.in consi.cxj.quasi per totum.Areti.pulchre in.c.cum causa.col.penul.s̄.de testi.

e ¶ Adde hic ꝙ no.Bar.in.l.cetera.§.fina.ff.de lega.j.vbi dicit quod si statutum imponit crimen ementi frumentum vt vendat non habet locum in illo qui emit pro suo vsu ⁊ postea vendidit quia eo pro suo vsu non indiguit ⁊ hoc refert ⁊ sequitur Paul.de cast.in.l.ij.in princip.ff.si certū petatur.⁊ de.q.hic tacta vide hic do.Antonium ⁊ doct.in.c.in ciuitate.de vsu.⁊ Joan.de ligna.in.c.fina.eodem tit.⁊ per Abbatē in.c. nauiganti.in vltima colum.eo.titu.⁊ per dominum Lauren.de rodul. in suo tracta.de vsu.q.xxxiij.

f ¶ De hoc vide latissime per Ancha.in repe.regule peccatum.in.v.q. ver.subiungit.⁊ ver.quid de negotiationibus.li.vj.sed tu vide omnino beatuꝫ Tho.ij.ij. q.clxix.art.ij.in fi. vbi dicit ꝙ si sit aliqua ars cuius opibꝰ hoies possint bñ vel male vti sicut gladȷ̄ et sagitte ⁊ hmōi nō ꝓhibenꝭ eā exercere.et ideo dicit ꝙ faciētes ea que spectant ad ornamētū mulierū licite hec faciunt.Si tamē his artibus vt plurimum homines male vtuntur:licet de se non sint illicite tamen per officiū principis sunt a ciuitate repellende. Anto.Francis.

¶ An facientes gladios enses vel sagittas aut ballistas ⁊ similia qbꝰ hic possumꝰ vti ⁊ ad bonū ⁊ ad malū licite id facere pñt ⁊ eodē modo ornamēta muliebria ⁊ ea mendicamenta qbus ipse fucātur vt appareant pulchre vbi sunt turpes vel si sūt pulchre vt appareant etiā pulchriores ⁊ an ipse mulieres talibus medicamētis vti possint ad se ornādum vel fucandū sine aliquo peccato.p̄mo dicās qđ faciētes similia instrumēta qbꝰ possimus vti ad bonū ⁊ ad malū puta gladios et enses ⁊ similia nō diciꭲ peccare si non est ei animus vt illa vendat ad malū.quia assumere gladiū vel accipere ensem ad bonū vel vt se tueaꝭ vel vt vtatur in bello licito ⁊ cōtra infideles ⁊ hostes nō đ2 peccare:sed solū qui sine legitima cā ⁊ potestate gladium accipit: vt in c.ille gladiū xxiij.qō.iiij.imo si quis acciperet huiusmodi arma ⁊ huiusmodi res ab eo qui vellet illis vti ad malum non dꝫ ei restituere q2 furenti gladius arma nō sunt restituenda vt in.c.ne quis.xxij.q.ij.⁊ de ornatibus mulierum ⁊ an ipse possint se ornare ⁊ cū quibus ornamentis ⁊ an liceat fucare ⁊ vti figmētis habeꝭ de conse.di.v.in.c.fucare.⁊ vide Inno.qui videꝭ dicere ꝙ sit licitum in.c.ij.ne cle.vel vo.tñ tex.Ecclesiasti.iiij.c.videꝭ sentire 9trium dū ibi dicitur ne accipias faciē aduersus ⁊c.⁊ vide Jo.an.in regula ea q̄.

de reg.iu.lib.vj.in mercu.z vide tex. in ca.q deo pari. xxiij.q.v.z habet in epl'a Pet.j.iiij. ca.in epl'a Pau.j. ad Thim.ij.c.z vide btm Tho.ij.ij. q.cxviij.argu.ij. z quātum ad ornatum mulierum. z ibi z in.q.clxix.dicit q nō licet fuco seu alijs figmētis mulierib' se ornare q talia nō pñt fieri sine pctō z est mortale qñ ad lasciuiā vel in cōtēptuz dei faciunt: a al's nō ē mortale: sz est veniale qñ se ornarēt vl' vt maritis placerēt vel vt illos forsan retraherēt ab adulterijs z alijs pctis cōmittēdis. z ad q aliud est occultare turpitudinē. 12 et istud vr licere. aliud est velle fingere pulchritudinē vt in epl'a pau. j.ad Cor.xj.cap. imo dicit beatus Tho.l.d.q.clxix. art.j.z ar.ij.q ornati moderat' potest esse virt'. imo derat' aūt semp est pctm̄ mortale. verū q̄ h cū difficultate discerni z fieri pñt: cōsulerē tutius esse abstinēdum. z vide etiaz btm Tho.in.iiij. sen.di.xxiiij.arti. xvij.vbi ponit de 1 ornatib' epōrū et sacerdotū qño et 2 qñ liceant.

¶ Vid oino late Tho.in.ij.ij.qō. clxix.arg.ij.vbi dt eleganter idē concludit q licitū est mulierib' marita 3 tis se ornare vt placeant maritis 5 suis ne ipi habeāt cāz adulterādi p 6 pter eoz cōtēptū al's nō lz si h facit 7 aut cā lasciuie. Et idem vr sentire in 1 cupiētib' cōiugari vt nō peccent se ornādo si h faciāt vt faciliter possint reperire marituz. In alijs autē que viros nō hñt nec volunt habere vl' sunt i statu nō habēdi dicit q si ornēt se vt alios prouocēt ad cōcupiscētiā mortal'r pec

d.de fer.c.j.in fi. Ex loco q in ecclesiā.s.t.,pxi.c.j. Ex persona q clerici.vt per totū istū tit.z in iuribus ꝑalle. Itez ex re.q non licet negotiari in his que nec per se nec cū admisto pñt esse vsui.vt in.l. quod sepe.§.veneni.ff.de cōhen.empti.vnde negotiari lz in veneno: q admistū pōt esse vsui in medicinis: vel etiam purum pro feris occidendis: sicut de gladio dicimus ꝑpter defensionem. Itez dicit Innoc.de coloribus ad colorādos hoies vel mulieres pro bono.sed hoc dictum vltimū de colorādis maxime hominibus non placuit Hostiē.cum 2 cuiqz sufficere debeat z placere naturalis color datus a deo: z vix sine ipsius iniuria pōt alius sup b poni.arg.de cōse.di.iiij.ostendit.vnde Eccl's.iiij. Nec accipias faciē aduersus faciem naturalē zc. Unde Cyprian' de disciplina z habitu virginū dicit quod opus dei est quod nascitur: diaboli est qd mutat.non tñ reprobat Hosti.honestū z ꝑciosum z placitū ornamentū mulierū sine pictura.si ideo se ornent, vt magis viris suis placeant: a sed si vt aliorum oculos ad se trahāt illicitū z mortale peccatū est.xxxij.q.v.nec solo.z.c.seq.venenum eñ obtulit lz nullus biberit.z cū hoc transit Jo.and. sup rub.z vid de pictura z ornatu mulierū: quod latius ipse ponit super regula ea q̄ fiunt.de regu. iur.lib.vj.in mercu.q placet. Sed circa primum pōt dubitari nūquid exercens negotiationem licitam: sed ex causis ꝑdictis illicitā teneat restituere lucrum: credo qd sic per ea q̄ dixi post Inn.s.ti. proxi.quia plerīqz. ¶ †Ultimo hic queritur an omnes clerici includant sub prohibitiōe huius.c. Sol. Inn.z Jo.an.vidētur velle q nō sed solum constituti in sacris ordinib'.per text.ibi: ministris altaris zc.q voluit vt constituti in sacris duntaxat dicant ministri altaris.ad hoc alleg.doct. de conse.dist.ij.tribus.z.c.seq. Item dicit Hostien.in oibus beneficiatis.de quo remittit ad no.in.c.j.d postu.z.c.ij.de cle.ve.ego dicerem quod negotia secularia ꝑuenientia ex carnis concupiscentia sunt prohibita oibus clericis z etiā laicis: sed maxime clericis vt hic.nam apetere plus iusto ꝑcio hec et similia indubitanter oibus sunt prohibita.negotia ꝟo secularia stricte sumpta.i.que licent laicis cum sint mundana prohibent ministris altaris z etiā beneficiatis: vt voluit Hostien.z in his procedit dictuz ipsorū.facit qd dixit super rub. Ex his not.q clericis in minoribus non beneficiatis minime prohibentur negotia secularia al's licita qd tene menti diligenter.

☞ Clerici si sint negotiatores vel procuratores laicorum non est eis ab ecclesia subueniendum.6.

Clericus nullo casu potest esse procurator laicorū si hoc faciat ex cupiditate: sec' ex charitate: vel qñ redundare possit in vtilitatem ecclesie.vide numero.4.

Monachus de licentia abbatis pōt ꝑcurare negotia laicorū amicorū monasterij: si in consequentiam potest redundare in vtilitatem monasterij.

Clericus si negotia laicorū exercet valet iudicium si non excipiatur.

Laicus potest esse ꝑcurator ecclesie: sed non generalis economus.

Clericus delinquens nō perdit priuilegium fori: nisi precedente trina monitione z spreta.

Citatio vel monitio vbicunqz requiritur trina.in materia odiosa nunq̄ sufficit vna peremptoria.

Sacerdotib'. †Si clerici ministri vl' procuratores laicorū deprehēduntur in fraude nō debet eis ab ecclesia subueniri. Uel summa sic. Clerici non debent esse ministri vel procuratores laicorum.qd si cōfecerint et deprehēdant in fraude non subuenitur eis ab ecclesia.primo ponit ꝓhibitionē.scdo penam transgredientium.ibi: quod si. ¶ Casus litteralis. Quidam clerici publice administrabāt negotia laicorum z eorū procuratores fiebāt: mādat papa diocesano episcopo vt eis publice denūtiet ne decetero hoc faciāt q si postmodū hoc facere ꝑsumpserint z in administratione ꝑpter causam pecuniariam in fraude deprehensi fuerint ab ecclesia non subuenietur eisdē vbi ex hoc scandalum cōtingat in ecclesia generari. Ber. ¶ Not.primo q clerici etiā non sacerdotes non debent esse ministri laicorum. Per quod infero q nō debēt esse famuli laicorum vel seruitores.z intelligo tex.in clericis constitutis in sacris vel beneficiatis: per id quod dixi s.c.proxi.z bene facit ca.peruenit.in princ.lxxxvj. dist. ¶ No.ij.q clerici nō debent esse procuratores laicorum etiā extra iudiciū: vt ptz ibi in rebus 2 eoz zc.ad idē.d.c.peruenit. ¶ †Sz quero an hoc procedat indistincte. Sol. dicit Hosti.z Jo.and. b post eū q nō nā poterit esse clericus b in ecclesiasticis z coraz ecclesiastico iudice procurator laici q hoc non prohibetur hic nec alio iure: ideo est admittendus.l.inuitus.ff.de procura.ad idē inducit Joā.and.in.c.cū essent.de simo.vbi etiam de hoc. sicut econuerso pōt laicus esse in iudicio ꝑcurator clerici vel ecclesie.vt in.c.j.de procura lib.vj.sed tu ad primū vide bo.text.iūcta suprascriptione in.c. per venerabilē.q fil.sint legi.vbi archieps ꝑcurauit causam ecclesiasticā laici apud papā.z confirmant doc.in.c.in nr̄a.de procu.vbi vide qd dixi.z hūc tex.vident intelligere doc.qñ clericus vult assumere procurationē corā iudice seculari vel extra iudiciū.z videt sentire hic Inn.tex.istū procedere in procuratore gñali.z idē videt velle.j.e.sz nec.z clarius z latius hoc affirmat in.c.vnico.de obl.ad ratio.in fi.vbi dicit q vbicūqz inuenitur qd clerici nō pñt esse procuratores vel hmōi officia exercere intelligendū est generaliter.nam vnum negotiuz clericorū vel laicorū procurare vel administrare nō prohibent ꝟm eū.qd est mēti tenendū.nā doc. hic trāsiuerūt sicco pede.z vide Feli.cōsi.clxvj.vbi hoc dictū Inno.sequit.z Archi.in.d.c.ꝑuenit. sz Collec.in.c.j.de postula.z.c.dilecti.de arbi.tz contrariū: q iura loquunt in hoc indistincte.dicerem sic.q aut cleric' ex cupiditate vult assumere vnū negotiū vel plura z nō pōt.arg.hic.z.s.c.proxi.z in.d.c.peruenit.in princ.aut non ex cupiditatē.sed ex charitate: z procedit dictū Inn.arg.in.d.c.peruenit.a contrario sensu. Et facit dictū Inn.cōiter approbatū in.c.cū.J.z.A.de re iudi.vbi dicit qd religiosus pōt de licētia abbatis assumere procurationē laicorum amicorū monasterij si hoc arbib trec superior redundare in cōñiam ad cōmodū monasterij. ¶ †An aūt teneat iudiciū si cleric' fuit 3 ꝑcurator vbi nō poterat interuenire.dic q sic.car. in.c.pia.de exce.li.vj.dz tñ per exceptionē repelli. vt i.c.ij.de postulā.z h firmat Colle.in.d.c.dilecti. 4 ¶ †Conclude cū q̄rit an z qñ cleric' posset esse ꝑcurator laici: aut vult esse in foro eccl'iastico z pōt saltē in eccl'iasticis.de quo dic vt plenius no.in.d. c.ij.de postul.z in.c.in nr̄a.d ꝑcur. Aut in iudicio seculari aut extra z aut cupiditate lucrandi z non pōt: aut ex charitate z amicitia.z tunc ad vnū negotiū pōt.indifferēter aūt z gñaliter nō: vt ptz ex 5 ꝑdictis. ¶ †Quid aūt ecōuerso: an laic' pōt esse procurator clerici vel eccl'ie.dic q sic.de ꝑcu.c.j.li. vj.s.c.vno.de syndi.econom' aūt gñalis esse non pōt.vt in.c.indicatū.lxxxix.dist.qd tñ intellige vt dixi in.c.nōnulli.de rescrip.vbi oino vide.z in.c.ij. 6 de iudi. ¶ †Ultimo expediēdo gl.oppo.vr eñ q lz cleric' trāsgrediat ꝑceptū hui'.c.z capiat i fraude i administratiōe: nō tñ ꝑ hoc dz posse capi aut puniri ꝑ iudicē secularē: q cleric' nō ꝑdit priuilegiū suū fori nisi ꝑcedat trina monitio.vt in.c.i audientia.z in.c.cōtingit.de sent.excō.cuius cōtrariū innuit hec lr̄a in fin.dū dicit q nō dz isti ab ecclesia subueniri si capiat i fraude. Sol.gl.ij.timore cōtrarij ponit duos intellect' ad istū tex. Prim' est vt intelligat z reducat ad cōtrariū.s.qñ ꝑcessit trina monitio: sz certe hūc intellectū ex toto nō patit iste tex. cū nulla fiat in eo mētio de trina monitiōe. Scdo intelligit q nō dz capi seu distringi ꝑ laicū sz ꝑ iudicē ecclesiasticū.z ad hoc tex.rñdet q nō dz intelligi d subuētiōe respectu fori: sz vt subleuet a fraude cōmissa: puta dādo auxiliū vel fauorē.z est bonus intellectus z hūc intellectū sequūt hic cōiter doc.dicūt eñ maxime Inno.z Host.q eccl'ia non debet

cāt.si ꝟo ex leuitate vel ēt ex vanitate ꝑpter iactātiā quādā nō semper est pctm̄ mortale sed qñqz veniale. z an liceat mulieribus se colorare. z d statuto epi qd ꝑcipit mulieribus sub pena excōicationis qd non audeāt se fucare vel portare vestes lōgas vide per Jo an.in reg.ea.in fi. in mercu.li.vj.z ꝑ Anch.in repet.c. canonū statuta.d cōsti.in.iij.prin.q̄sito.i.ix.co.alli' q̄siti.z ꝑ Albe.in.ij. parte statu.circa fi.q.ccj.in.iij.colū. vbi incipit tractare hāc.q.z eā latissime ꝓsequit. Itē adde hic etiā beatū tho.ij.ij.q.clix. ar.ij.circa mediuz vbi dicit qd excusant mulieres nupte de pctō q̄ propter cōsuetudinez patrie in ecclesia stāt nudo capite. lz illa consuetudo nō sit laudabilis idē tenet do.ant.i c.si.de vit.z hon. cleri.in vlti.col.et no.glo.in.c.canonū.xiiij.q.iiij.

Sebasti. Sapia.

¶ Clericus.vide Fede.de se.declarantē in cōsi.cclxx. incip.qd clericus. cū allegatis ꝑ.d. Felin.in.c.cū J.z A colū.pe.ver.est etiā clerico seculari.s.de re iu.z ibi paulo supra ponit casus in quibus religiosi possunt esse ꝑcuratores.

debet eis subuenire vt det eis pecuniam ad satisfaciendũ de fraude:vel vt det sibi aliqd auxiliũ vel fauorẽ quo minus teneaẽ rñdere vt in loco in quo gessit administrationem.vt in.l.j.z.ij.C.vbi agi opoꝛ.de ratio.et in.l.j.vbi de cri.agi opoꝛ.z satisfaciat cõpetenter ad cognitionẽ iudicis ecclesiastici.Si autẽ secularis iudex illum propꝛia temeritate distringeret ecclesia ei subueniret nõ tñ respectu persone quantũ respectu libertatis ecclesiastice:nisi oĩno esset incoꝛrigibilis z monitionem epĩ cõtẽneret vt in cõtrarijs.z dic ꝙ iudex ecclesiasticus ex officio suo potest illum repellere q̃tũcunq̧ ille non exciperet.vt in.c.dilectus.de appel.not.in.l.j.§.per hãc.ff.de rei vendica per Barto.in.l.penul.§.ad crimẽ.ff.de pub.iudicijs. ¶ †Tertiũ intellectũ sentit tacite Hosti.dicẽs ꝙ vbi monitio facta fuit per epm̃ sub pena priuationis oĩs priuilegij clericalis:qꝛ illa loco trine admonitionis habeẽ perdiẽ ex cõtrauẽtione priuilegium foꝛi.z ita contingit hic pꝛout pꝛobat lr̃a ibi publice nuntieẽ zc.z ibi ꝙ fit postmodũ zc.Pꝛo pꝛimo ꝙ admonitio epĩ habeat vim trineˢ admonitionis.adducit Hostiẽ.c.j.de loca.de senten.excom.a nobis.sed melius potuisset adducere.l.ij.C.qñ̃o z quãdo iudex.z gl.i.c.ꝯsuluit.de offi.deleg.sed mihi hec lectura non placet:quia iura quo ad priuilegium foꝛi ꝑdendũ requirũt cõmuniter trinã monitionẽ ab episcopo fiendã:vnde nõ sufficit vnica etiã peremptoꝛia.ad hoc vide bonũ tex.iuncta glo.no.in ver.iij.de vita z honesta.cle.z hoc est regulare ꝙ vbicũq̧ in materia odiosa ius requirit vnã monitionẽ non sufficit vnica etiã peremptoꝛia.vt not.in.d.cle.j.dixi in.c.ex tue.de cleri.non residen.vbi vide ad idẽ bo.glo.in.c.j.de milite vasal.in ver.tertiã.col.x.z ad iura alleg.per Hostiẽ.dic ꝙ loquuntur in alio casu. Abbas.

☞Religiosi pꝛofessi non pñt audire leges nec physicam: z si audiuerint debent intra duos menses reuerti sub excõicationis pena:nec pñt pꝛomoueri sine pape licentia.de alijs vero scientijs vide nu.6.

Religiosi vel regulares dicuntur pꝛopꝛie illi qui pꝛofitentur tria substantialia regule.

Scholares an veniant appellatione legentium.

Excõicatio infertur per ista verba ipso iure:vꝫ talis vitetur ab omnibus tanq̃ excommunicatus.

Legatus apostolicus nec alius citra papam potest dispensare contra constitutionem concilij.

Omnino:nullo modo:ista verba si ponanẽ in aliqua dispositione:operantur ꝙ in illo casu non admittatur dispensatio.

7 Scientia z studium conueniunt omnibus maxime clericis:ex oꝛe dei.

8 Religiosi exeuntes claustrum etiam non causa audiendi scientias pꝛohibitas incurrunt penam istius.c.

9 Mandans aliquod delictũ punitur absq̧ eo ꝙ mandatum cõsequaẽ effectum.

Uoluntas attenditur licet non sequatur effectus.

10 In penalibus non est recedendum a verbis dispositionis: maxime qñ pena imponitur ipso iure:vide.ĩ.c.ij.nume.8.

Penalis dispositio non debet excedere pꝛopꝛium casum.

11 Uouens intrare religionem:an teneatur pena istius.c.vꝫ ꝙ non possit leges vel physicam audire.

12 Uouens intrare religionem an dicatur religiosus.

Malum an sit committendum pꝛetextu boni futuri.

NOn magno. †Religiosi ꝓfessi exeuntes ad audiendas leges vel physicam nisi intra duos menses ad claustrum redeãt excõicati sunt: z in nulla causa patrocinari pñt:z in choꝛo z in capitulo z ceteris erunt vltimi z sine dispẽsatione pape non pꝛomoueẽ.Diuiditur in tres partes.In pꝛima ponit factum repꝛehensibile.Scd̃o id fieri pꝛohibet ibi:vnde.In tertia quadruplicez penã imponit.ibi:si ꝟo. ¶ Casus literalis.Quidã regulares audiunt physicales cõfectiones inde sumẽtes occasionẽ:vt subueniãt fratribꝰ infirmis:audiũt etiam leges:vt negotia ecclesie sciant melius tractare:sed qꝛ regulares mũdanis actiõibus inuolui non debent:statuit conciliũ turoñ.vt nullus post factã in aliquo loco ꝓfessionẽ ad physicã vel leges mundanas permittaẽ exire.qd si fecerint z intra duos mẽses ad claustrũ suũ non redierint: vltimũ locum inter fratres z in mensas z in oĩbus alijs habeant z spem totius pꝛomotionis amittant.nisi misericoꝛdiã sedis apostolice fuerint consecuti.Ber. ¶ Not.j.ꝙ demon inuidet homini z semꝑ nitiẽ eum decipe z seducere ad peccandũ:dolet eñ satis z erubescit charitatẽ quã in celo nequiuit habere:homines constantes ex lutea materia in terra tenere.z ideo conatur q̃tum põt a pꝛincipio ruine sue vnitatẽ ecclesie rescindere.charitatem ecclesie vulnerare:sanctoꝛũ operũ dulcedinẽ inuidie felle inficere:z oĩbus modis humanũ genus euertere z ꝑturbare.vt dixit tex.no.in.c.visis.xvj.q.ij.vbi vide. ¶ Scd̃o no.ꝫ deceptoꝛes qui semper veniũt ad decipiendũ sub specie boni:sicut demon qui trãffert se in angelum lucis:suadet enim mala sub specie alicuius boni.vnde videtur persuasio boni angeli z non maligni.hinc canon dicit ꝙ sepe se vitia ingerunt z mẽtiunẽ se esse virtutes.de quo vide pulchrũ tex.in.c.sepe.xlj.di.

2 ¶ †No.ij.ꝙ omnes religiosi cõpꝛehenduẽ appellatione regulariuꝫ.cũ enim iste tex.faciat generaliter mentionem de regularibus text.in.c.super specula.ĩ.eod.istum in effectu referens appellat eos religiosos.vñ dico ꝙ oẽs habẽtes regulã appꝛobatã per quã pꝛomittũt tria substantialia religionis dicuntur regulares pꝛopꝛie z religiosi.ᵇista vero tria non pꝛomittentes non dicũtur ꝓpꝛie regulares vel religiosi.de quo vide glos.not.in clemen.j.de religio.domi.z in clemẽ.penul.de senten.excõi.z quod dixi super rubꝛ.de regula. ¶ No.quarto ibi:ad legẽdas.z tene menti ꝙ verbum legere nedum cõuenit scholaribus sed etiam doctoꝛibus.pꝛobatur pꝛimũ hoc iuncto.d.c.sup specula.ĩ.eo.nã hic vtitur verbo legere.z in.c.sup specula.vbi recitatur tenoꝛ huius.c.vtitur verbo audire z studere ẜm scilicet ꝙ conueniat doc.pꝛobatur in clemen.j.de magist.z in.l.ij.ff.de oꝛigine iuris.

3 ¶ †Ex quo decidi põt questio:an dispositio loquens de legentibus habeat locum in scholaribus.z pꝛofecto ex pꝛopꝛio significato vocabuli dicendum est ꝙ sic.z facit quod no.Io.and.in regula cum quid pꝛohibeẽ.de regu.iuris.lib.vj.in mercu.sed pꝛopter communem vsum loquendi ᵃ debet attendi in omni dispositione.vt.l.labeo.ff.de sup.leg.z.l.libꝛoꝛum.§.quod tamen cassius.ff.de leg.iij.not.Bar.in.l.omnes populi.ff.de iustitia z iure.glo.in.c.nõnulli de rescrip.z docto.in.c.olim.de verbo.sign.dicerem legentes magistraliter duntaxat includi. ¶ No.quinto ibi:viri spirituales.quod omnes regulares z religiosi dicũtur viri spirituales: quia debent magis viuere scd̃m spiritum q̃ ẜm carnem:nec debent inuolui actionibus mundanis z carnalibus.facit ad id quod dixi super rub. ¶ No.vj.ꝙ delictum vnicũ quandoq̧ punitur dupliciter:vt patet hic in fin.z hoc quia quodlibet per se non sufficiebat.ad hoc vide quod leg.z no.in.c.at si clerici.de iudi.

4 ¶ †No.septimo ꝙ per ista verba ᶜtalis sicut excommunicatus ab omnibus euitetur:pꝛofertur ipso iure excõmunicatio:vt colligitur hic iuncto ca.super specula.ĩ.e.z hoc verum vbi talia verba pꝛoferuntur a ᵇ iudice habente potestatẽ excõmunicãdi.quid autem si pꝛoferãtur ab hoĩe distingue pꝛout in simili.no.in.c.j.de iud.

5 ¶ †Quero nunquid pꝛelatus citra papã possit dispẽsare cõtra istã constitutionem:puto ꝙ non:tum qꝛ hoc.c.fuit editũ in concilio generali:contra qd nullus citra papam dispẽsat etiã si sit legatus apostolicus: vt in.c.dilectus.de ꝑbẽ.no.glo.in.c.dilecti.de elec.z in cle.j.de electum qꝛ regulariter inferioꝛ nõ dispensat cõtra canonẽ vbi nõ reperiẽ dispensatio permissa: vt in.c.dilectus.de tẽp.oꝛdi.z qd no.in.c.at si clerici.§.de adulterijs.vbi plene dixi.de iudi.tum quia textꝰ hic vtitur verbo omnino:quod videtur excludere dispẽsationẽ.ad hoc quod not.glo.in cle.z hi qui.ᵇ de eta.z qualita.in gloss.in verbo nullo modo.q̃ est not.

6 ¶ †Scd̃o q̃ro nũqd studiũ maxime extra claustrũ sit religiosis pꝛohibitũ tex.iste innuit qd nõ:sed solũ eis ꝓhibet duas scientias.s.physicam z legẽ ciuilẽ.s.mundanã:ergo alias videẽ ꝑmittere argu.c.nonne.de pꝛesump.ad idẽ alle.c.vt periculosa.ĩ.eo.li.vj.vbi imponitur pena religiosis si ᶜ exeunt claustrum causa veniendi ad studium sine licẽtia pꝛelatoꝛum.vnde cũ licẽtia pꝛelatoꝛum ille text.permittit hoc.z bene facit cle.ne in agro.de sta.re.pꝛope fi.versi.rursus.vbi diciẽ qd ad hoc vt ipsis monachis via oppoꝛtuna in scientia pꝛoficiendi non desit debet teneri magister in monasterio qui eos instruat in pꝛimitiuis scientijs diligenter.

7 ¶ †Et quod studium conueniat religioni:vide plene per Io.an.in.c.sane.de re.z ibi dixi.Docto.etiam hic z in.c.super specu.concludunt ꝙ decreta z theologiam possunt religiosi studere que sunt scientie pietatis.dicit tamen Io.and.ꝙ magis consuleret vt manerent in eoꝛũ claustro:quia sepe ex scientia intumescunt z insurgunt ꝯtra eoꝛum abbates illos accusando z multa damna ex hoc ꝓueniunt monasterio.Ego fateoꝛ ꝙ hec z similia sepe contingunt ex scientia nõ bene digesta:tñ ex sciẽtia bene percepta multa z infinita bona pꝛoueniunt ecclesie etiã vniuersali: que ad sui regimẽ ĩdiget ꝑ maxime viris literatis:vt dicit tex.in.c.cũ ex eo.de ele.li.vj.z deꝰ dixit per pꝛophetã:quia tu scientiã repulisti z ego te repellam ne fungaris sacerdotio.z transumptiue habeẽ in.c.nisi

ᵃ ¶ Et pꝛo hoc facit qd not.dñi de rot.dec.ccccxxvij.vbi vnica mõitio facta i synodo succedit loco trine monitiõis q̃ requiritur ad ferẽdam sñiam excõicationis z eos ad hoc alle.do.Abba.in suo reꝑtoꝛio.in ꝟ.sicut nõ reqriẽ.et vide.Io.an.in ca.aplĩce.de cle.excõmu.mini.
Zacharias.

ᵇ ¶ Regulares ꝓpꝛie z religiosi.ad de car.in cle.j.qõ.iiij.z.v.de reli.do.per q̃ infero eremitã nõ venire appellatiõe religiosi qꝛ nõ ligaẽ voto castitatis sed ꝑt matrimoniũ contrahere.vt no.glo.in c.ex ꝑte.de cle.cõiuga.
Sebasti. Sapia.

ᵇ ¶ Religiosi.Uid Felin.in.c.ecclesia sancte marie.col.j.ꝫ.de constitu.et in.c.ꝫ.col.fi.ꝫ.de offi.oꝛdi.
Sebasti.Sapia.

ᶜ ¶ Ista ꝟba.que sint ꝟba late sñie vide late Feli.i.c.rodulphus.colũ.xvj.ꝟsic.ꝟba late sñie.ꝫ.de rescript.

a ¶ Ergo econtra si monach⁹ exiuit monasteriū vt tenderet ad leges vel physicam postea tēdit ad logicam nō euitabit penā hui⁹ decr. de quo vide per archi. in c. non dicatis. xij. q. j. q dicit ꝙ non licet eis nisi autoritate sui prelati dūmodo intēdāt theologie. ꝛ vide etiā de hoc ipsum Panor. in. c. fin. ſ. eod. in. iiij. colū. in prin. ꝛ qñ sit licitū clericis ꝛ personis ecclesiasticis legere libros gentiliū vt Cicerōis Verg. ꝛ ceterorum: vide omnino ꝛ distingue vt per Do. in c. j. ꝛ in. c. legim⁹. in fine. xxxv. dis. et an sciētia philosophie sit permissa. vide doct. in. c. nō ne. vers. ꝙ studēs. xxxvij. dist.
Anto. Francis.

¶ Utrum liceat clericis studere legibus an philosophie vel similibus scientijs. dicas ꝙ clerici videnť posse studere ꝛ in legib⁹ ꝛ in theologia ꝛ in canonibus qꝛ iste scientie habēt tātā cōformitatē i se vt vna nō possit haberi perfecte sine alia vt p Jo. an. in rub. de consan. ꝛ affi. si em̄ cleric⁹ studeret scientie philosophie vt facilius posset peruenire ad cognitionē theologie ħ putarem esse sibi ꝑmissuȝ ſȝ caueāt ne hoc faciant ex curiositate inuestigādi cognitioneȝ verū naturalium: qꝛ hoc forsan non possint facere sine peccato ꝛ maxime qꝛ ex talibus sciētijs philosophie ꝛ astrologie facile possent retrahi a licitis. ꝛ adde ꝙ debent clerici dato ꝙ habeant doctrinā ꝛ sciētiā iuris ciuilis aduertere ne consulāt in cā vbi ingereretur pena sanguinis qꝛ forsan non euaderent irregularitatem ꝑ ea ꝗ haben

cum pridem. de renūtia. ꝛ Hieronymus ad rusticum monachū inquit. Si clericat⁹ titi. lat desiderium discas qđ possis docere: ne sis miles anteꝗ̄ tyro: ne prius magister anteꝗ̄ discipul⁹. mihi placet vt sanctoꝝ doctorū habeas ꝯtuberniū. nec ip̄e te doceas ꝛ absqȝ doctore ingrediaris viā quam nūꝗ̄ ingressus es. vt hř. xvj. q. i. si clericat⁹. ꝛ alibi ad eundem. Lōgo tp̄e disce ꝗ postmodū doceas ꝛc. ea. cau. ꝛ. q. sic viue. per ꝗ patet ꝙ nō solū addiscere sed etiam docere licitū est religiosis dūmodo ad officium docēdi assumantur per habentes potestatē vt no. doc. in. c. qꝛ nōnulli. de magist. nā ħ studiū docēdi ꝛ addiscēdi in scientijs pietatis priuilegiatū est. vt in. c. fin. de magi 8 ¶ † Tertio q̄ro qd si religiosus exit claustrū ꝛ tñ non visitat scholas sed sibiipsi legit vel studet in scientijs hic prohibitis. Sol. dicit hic Inn. quod nihilominus incidit in penam huius. c. qđ puto verissimū: qꝛ tex. iste ad penā incurrēdā non reqrit scholarū visitationē: sed solū qđ exiuerit claustrū cā audiendi leges vel physicā ꝛ non redierit intra duos mēses: quare plus puto ꝙ etiā si sibiipsi non regat neqȝ studeat in his ꝓhibitis ex quo tñ exiuit hac de cā ꝛ nō redierit intra duos menses incidit in hāc penā. qꝛ verba huius. c. aliud nō exposcūt. 9 † ad hoc adduco qđ leg. ꝛ no. in. c. j. prope fi. de homi. li. vj. maxime iūcta gl. ꝗ est super verbo mādauerit. vbi ex solo mādato quis puniť licet mandatū nō habuerit effectum: nec sufficit reuocare mandatū ex post facto. ad idē bo. tex. iūcta gl. in cle ne in agro. §. qꝛ vero. sup verbo ipso facto. versi. ꝙ si. vbi quis incurrit penā eo ipso ꝙ̄ qs exit claustrū vt visitet curā principis cā damnificādi monasteriū lȝ effectus nō fuerit subsecutus. facit. l. si qs non dicā rapere. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ. l. is qui cū telo. C. de sica. et per hoc ꝛ istū tex. puto ꝙ si qs exiuit claustrū non causa audiendi has sciētias interdictas: sed propter alias ꝑmissas vel ꝓpter aliā honestā cām ꝫ postea studeat in istis ꝓhibitis non incurrit hanc penā saltē cū non stat extra monasterium propter istas scientias ꝓhibitas principaliter sed propter aliam causam honestā: ꝛ hoc puto verissimū. qcquid sentiant doc. in. d. c. sup̄ specula. vbi dicā. nā iste tex. ꝛ ille fundāt se ad penā incurrendā super istis duobus. s. qñ exiuit claustrum. itē propter audiendas seu legendas has scientias prohibitas. 10 ¶ † Et cū sumus in penalibus non debem⁹ recedere a verbis maxime vbi imponiť pena ip̄o iure. ad hoc. c. cum ex eo. de ele. iuncto. c. ꝑpetue. eo. tit. li. vj. facit qđ no. Joan. and. in reg. in penis. de regu. iu. in mercur. nec dȝ pena excedere casum proprium: vt dicit tex. de peni. dist. j. §. pene: nec etiam subest ea rō: qꝛ fortius peccat qui exijt claustrum principaliter ꝓpter rē prohibitā ꝙ̄ qui exijt propter rem honestā ꝛ principalr̄ detineť propter reȝ ipsam honestā: lȝ incidenter attētet rem prohibitā. facit ꝙ no. in. d. cle. ne in agro. in gl. palle. ꝛ ad hoc nemo in hac materia aduertit. dicā i. d. c. sup specula. vbi doc. tangūt. q. de religioso studēte ius ciuile in camera an incidat in penā. 11 ¶ † Quarto quero an iste text. habeat locum in vouēte intrare religioneȝ qui tñ adhuc nō intrauit. Sol. Jo. an. post Pe. ꝛ vr̄ velle ꝙ sic. pro hoc facit iste text. ibi: post votū religionis post factā in aliquo loco religioso ꝓfessionē ꝛc. vnde vr̄ quodlibet per se sufficere ad penā incurrēdā. Itē facit ſm eos qꝛ ex voto ꝗ̄tū ad deū religiosus est: ꝛ timēdū est ne propter hoc retardeť a voto. arg. s̄. de voto literaturam. ꝛ. c. per tuas. Preterea religiosus potest dici ex quo ad seculū redire non potest. Ego puto hoc procedere qñ occasione voti iam intrauerat religionē: lȝ adhuc professionem non fecerit: ꝛ hoc innuit litera dū requirit exitū a claustro. secus ergo si adhuc nō intrauerat monasteriū: qꝛ tunc verba tex. ad istū explicari non possunt. dicit tñ Jo. an. hoc. c. habere locū in ꝓfesso tacite vel exp̄sse. argu. ca. vt periculosa. ſ. co. li. vj. qđ satis mihi placet: qꝛ verba nō resistūt: ꝛ in vtrisqȝ eadē est rō. ¶ Quinto queriť an hodie expecteť lapsus istorum duorum mensiū. Inno. qđ non in. c. super specula. ſ. e.

Jo. an. contra de quo diceť ibi: ꝛ hoc vltimū puto verius. 12 ¶ † Uenio nūc ad glo. qu. i in hoc vltimo reseruaui: qꝛ ponit materiā oīno separatā a materia intrinseca. c. b Instat em̄ principalr̄ an p̄textu boni futuri sit malū cōmittendū seu res ꝓhibita attendēda. vr̄ enim ꝙ nō per istū tex. qꝛ p̄textu bene tractandi negotia ecclesiastica vel curandi languentiū corpora nō permittit religiosis rē illicitā s. leges ꝛ physicā audire. In ꝯrium opp. de aliquibus iuribus ꝛ tādē soluit: vt ptȝ in ea: ꝛ loquitur aliꝗ̄tulum intricate. Jo. an. post Hosti. clari⁹ distinguit sic. ꝙ aut malū ꝙ cōpensať est malū ex lege diuina: ꝛ tunc non admittiť cōpensatio: aut ex lege canonica: ꝛ tunc cōpensari pōt autoritate pape cū possit tollere malū ꝙ constitutio induxit facit qđ legiť ꝛ no. in. c. ꝓposuit. de conces. p̄ben. ꝛ de voto. c. j. ꝛ. c. magne. ꝛ. c. si christus. de iureiu. cū si. ꝛ sic possunt ad cōcordantiā reduci iura superius alle. Tu potes sic distinguere latius. qđ aut queritur nunqd debeat admitti cōpensatio in diuersis ꝑsonis: aut in eadē. Primo casu dic ꝙ non debet qs cōmittere malū vt alius euitet maius malum vel vt consequať bonū spirituale vel corporale: qꝛ non dȝ quis impendere animā suā cōmodis alienis. ad hoc vide glo. no. xiiij. di. in sum. ꝛ. c. j. facit. c. ne quis. xxij. q. ij. ꝛ. c. super eo. de vsu. ꝛ. xiiij. q. v. multi sine pctō. nisi supioris autoritas ad hoc habentis potestatē aliud indulgeat. facit. c. quod p̄decessor. xj. q. iij. Secundo casu subdistingue aut queriť nūquid possit cōmittere malū: vt ipse idem euitet maius malū: aut cōsequať aliquod bonuȝ. Primo casu dic qđ in iure non est dare perplexitatē. s. vt quis sit inter duo mala cōstitutus ita qđ alterū euitare non possit. de quo per gloss. not. xiij. di. in sum. sed quo ad fatuā opi. ꝛ scrupulosam cōscientiam quis đr perplexus quo casu ꝯsulitur vt committat minus malū vt euiteť maius: sic intellige. c. duo mala ꝛ qđ ibi no. xiij. di. ꝛ. c. si quidē verius. xxxij. q. ij Scđo casu non licet pretextu boni cōmittere malū: vt hic ꝛ in. d. c. multi. siue sit malum de iure diuino siue de iure positiuo: nisi superioris autoritas ad hoc potestatem habētis excuset. vt. c. gaudemus. ꝛ. c. ꝗ̄to. de diuor. vt est videre omni die cum per dispēsationem receditur a iure positiuo ꝛ qñqȝ a diuino in casu ꝑmisso. iuxta no. in. c. cum ad monasterium. de statu regu. ꝛ in. c. innotuit. de elec. sed tunc virtute dispēsationis illud prohibitū non est malū. ꝛ per hoc habes expeditā materiam ꝛc. Abbas.

1 ☞ Clericus generalis procurator laicorū est deponendus vel excōicandus. 6. nec potest esse officialis alicuius principis. 2. 5.
3 Religiosus grauius puniť delinquendo ꝙ̄ laic⁹: qñ facit ex contemptu: alias secus.
4 Clericus an possit saltem vnum negotium laici ꝓcurare.
5 Clericus potest esse delegatus principis secularis ad vnam causam.
Argumentum de mandato iurisdi. ad mādatuȝ procuratorium validum est in iure.
7 Clerici nec prelati possunt esse vice gerētes principum secularium nec pñt sub eorum cura aliquaȝ ciuitatem temporalem habere.
Clerici pñt esse consiliarij principis secularis.

1 SEd nec. † Clericus gñalis ꝓcurator: vel iustitiarius principis secularis deponendus est: si religiosus est grauius punietur ita communiter summatur. ꝛ ego intelligo tex. in pena excommunicationis et non depositionis. vt ſ. dicam. Diuiditur. nam primo ponit prohibitionem. Secundo penā transgredientium ibi: si quis autē. ¶ Casus literalis. Quidam clerici circa negotia secularia ꝛ sub secularibus viris plus debito intendebant ꝛ eorum iustitiarij fiebant. statuit concilium laterañ. qđ nullus clericorum talia de cetero exercere presumat. Si quis vero cōtra hoc venire presumpserit ab officio eccl'iastico fiat alienus pro eo quod ministerio clericali neglecto vt secularibus placeat fluctibus seculi se immergit

tur in. c. sñiam sanguinis ne cle. vel mona. ꝛ aduerte qꝛ clericus dȝ studere vt acquirat sciētiā ꝛ intelligentiā: nō aūt ꝓpter honores ꝛ dignitates qꝛ solet sciētia facere hominē supbū ſm Bal. in tract. schisma. in vlt. col. quem ipse ponit in. l. eā quā C. de fideic. ꝙ etiā dixit Bar. in. l. vt rñsuȝ. C. đ trāsac. ꝛ tamen verū ꝙ ꝑ scientiā tot⁹ mundus illuminať ſȝ Bal. in auť. habita. C. ne fi. ꝓ pa. in iij. col. ꝛ idē ipse in proe. ff. in. iiij. col. vbi dicit ꝙ scientia est tanꝗ̄ thesaurus qui nō inuenitur nisi ꝑ scrutantes eam.
Sebasti. Sapia.

b ¶ An p̄textu. ad hoc vide Felin. in c. illud. de maio. ꝛ obe. ꝛ in. c. j. colū. fi. versi. ꝛ istū text. amplia. s̄. de presump.

contra doctrinã apl'i dicẽtes nemo militãs deo ſe negotijs ſecularibus implicet. ⁊ ſi quis religioſorum aliqd ꝓdictoꝝ auſus fuerit attẽtare ſeueriꝰ caſtiget. Ber. ¶ † No. j. ⁊ tene mẽti ꝙ ſicut clericus vel religioſus nõ põt eẽ ꝓcurator laici: ita nec officialis principis ſecularis in iuſtitia exercẽda. Ex quo infero ꝙ ſi nõ poteſt eſſe officialis in iuſtitia exercẽda fortius non poterit aliud officiũ ſeculare obtinere. arg. in auf. multo magis. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ .c. cũ in cunctis. de elec. ⁊ .xxiij. qõ. viij. reprehẽſibile. Nã ſummũ bonũ in rebus eſt iuſtitiã colere. xij. q. ij. cũ deuotiſſimã. ¶ † No. ij. ꝙ data paritate[a] delicti grauius venit puniẽdus religioſus ꝙ̃ clericus ſecularis. dꝫ enim religioſus tanꝙ̃ in ſtatu ꝑfectionis non ſolũ a vetitis ſed etiã a quibuſdã licitis abſtinere: ſm Joã. an. alleg. xj. q. j. aliud de pe. diſt. j. aliud. Aduerte hoc ꝓcedit vbi religioſus peccaret ex contemptu: vel ꝯ̃ votum ſeu publice cũ alioꝝ ſcãdalo: al's autẽ non venit grauius puniẽdus nec grauius peccat ꝓpter bona opera precedẽtia. iuxta illud pſal. Si peccauerit iuſtus non collidet: qꝛ dñs ſupponit manũ ſuã. vide de hoc latius per Joã. an. poſt beatũ Thomã in. c. accuſatꝰ. de here. lib. vj. ⁊ qđ dixi in. c. cũ quidã. de iureiuran. ¶ † Quero primo nunquid iſte tex. habeat locũ in omni ꝓcuratione. Jnno. vr̃ velle ꝙ nõ. videt̃ eñ intelligere in ꝓcuratione gñali quaſi innuat ſm Jo. and. ꝙ bene poſſit clericꝰ tractare vnũ negotiũ laici al. de ſimo. cũ eſſent no. bñ hoc dictũ qđ plenius examinaui. ſ. c. ij.[b] ⁊ dic vt ibi. tex. tñ in. d. c. cũ eſſent. nõ ꝓbat ſimpliciter id ad ꝙ inducitur. loquit̃ eñ qñ clericus vult ꝓmouere negotium laici apud papã: quod indubitanter põt etiã ſi ſit ꝓlatus. vt in. c. ꝑ venerabilẽ. iũcta ſupraſcriptione. q fil. ſint legi. ſꝫ nos loqmur qñ aut extra iudiciũ vel in iudicio ſecl'ari vult promouere tanꝙ̃ ꝓcurator negotiũ laici. ſed vide qđ dixi in d. c. ij. ¶ † Sꝫ quero an in iuſtitia exercenda debeamus facere hãc diſtinctionẽ vt vnũ negotiũ poſſit clericus expedire. crederem ꝙ ſic. ad ꝙ alle. ꝓ caſu. c. in archiepatu. de rapto. vbi clericus vel prelatus põt eſſe delegatꝰ principis ſecularis ẽt in cã criminali ⁊ tenẽt doct. ĩ. e. clericis. ſꝫ gñalis officialis eſſe nõ põt: ⁊ multum bene facit ille tex. iuncto iſto ꝙ vnũ negotiũ laici nõ videt̃ interdictũ clerico vt ſic valeat. ar. de mãdato iuriſditionali ad mãdatũ procuratoriũ. ar. eius ꝙ habetur in. l. ⁊ quia de iuriſdict. om. iudi. ⁊ in. c. pe. iuncto. c. ſuſcitata. cum gloſ. ſ. de in integ. reſti. ⁊ no. hoc: qꝛ Jnn. nihil all'. ꝓ dicto ſuo. ⁊ vide de hac delegatiõe quod dixi in. c. ij. de iud. ¶ † Sꝫ queritur cũ gñaliter clericꝰ ſecularis venit deponendus ex delictis de quibus hic: in quo grauius punientur religioſi. Solu. põt dici ꝙ vltra depoſitionem poterunt detrudi in arctioribus monaſterijs ad penitentiã peragẽdã. ar. c. tue. de pe. ⁊ vide de iſtis religioſis ꝙ no. in. d. c. dilectus. de ſimo. Mihi tñ vr̃ valde graue ſentire clericos fore deponendos ꝓpter tale exercitium iſtorũ officioꝝ maxime hodie cũ non ita acerbe delicta debeãt puniri. vt eſt tex. opti. in. c. fraternitati. xxx. diſ. vñ plus mihi placet: vt iſti debeant excõicari ⁊ non deponi: niſi eſſent forte incorrigibiles: ſatis eñ per excõicationem fiunt alieni a miniſterio eccleſiaſtico: cum illa durãte adminiſtrare ſicut prius nõ valẽt al's eẽnt ſeu efficerent̃ irregulares. xj. q. iij. ſi quis eps. de re iud. c. j. lib. vj. facit. xxiij. qõ. iij. certũ. lꝫ Jo. an. in ſuo ſummario videat̃ intellexiſſe de depoſitione. ſꝫ id quod dixi plꝰ mihi placet maxime hodie. ⁊ facit c. ij. ſ. e. vbi ſolum diſponit̃ ꝙ ſi in fraudẽ capiunt̃ nõ dꝫ eis ab eccleſia ſubueniri. ꝓbo ẽt per. c. clericis. ĩ. e. vbi etiã depoſitio imponit̃ in caſu irregularitatis: ſꝫ pro exercitio officij ſecularis infligitur ſolum excõicatio. ⁊ hoc puto veriſſimum. ¶ † Ultimo quero nũquid iſte text. habeat locũ in quolibet officio iuſtitie exercẽde: credo ꝙ ſic: qꝛ verba text. ſunt multũ gñalia ⁊ rõ gñaliſſima: qꝛ nemo militãs deo ⁊c. Ratio enim precipue attẽdenda eſt. l. cũ pater. §. dulciſſimis. ff. de leg. ij. ⁊ in. c. intelligẽtia. de verb. ſigni. quare dicerẽ ꝑ iſtũ tex. ꝙ clericus nõ poſſet eſſe vicerex vel vicecomes vel locum tenẽs aliculꝰ principis ſecularis nec habere ſub ſua cura aliquã ciuitatẽ ſeu locũ temporalẽ. pro quo alle. text. magis ſpecificũ in c. clericis. §. j. ĩ. e. ti. videt̃ tñ quod principis ꝯſiliarij eſſe pñt: vt etiã ſentit Jo. an. in. d. c. clericis. vbi dicam ⁊ intelligo tex. etiã in prelatis: qꝛ tex. ⁊ ipſiꝰ rõ diſponit gñaliter. vñ rubrica ne clerici vel mona. cõprehẽdit etiã prelatos. ad hoc ca. ſuper ſpecula. in fi. ĩ. eo. ſicut in ſimili rubri. de vi. ⁊ hone. cleri. comprehendit etiã prelatos. vt ptꝫ in nigro: ⁊ dixi ſuper rubrica: nec ratio eſt reſtringenda. Abbas.

1 ☞ Clericus exercens iudicium ſanguinis ab officio ⁊ beneficio deponitur. 6.
2 Jrregularis nõ eſt priuatꝰ ipſo iure bñficio: ſꝫ venit ꝑuãdꝰ.
3 Jrregularitatẽ nõ incurrit clericꝰ ex ſola debilitatiõe mẽbri. Membri appellatione quid veniat.
4 Excõmunicatio nõ fertur ꝑ iſta verba: precipio ſub pena excõmunicationis in contra faciẽtes. ſed eſt quedam monitio.
5 Clericus non põt tenere vices alicuius principis ſecularis licet non infligat penam mortis vel mẽbri: ſecus ſi talis iuriſdictio ſit annexa ſue dignitati: quo caſu in ſanguinem in mẽbri mutilationem non poteſt ſe intromittere.
6 Clericus in ſacris ꝯſtitutꝰ dr̃ etiã ille q hꝫ ordines minores.
7 Sacerdotis appellatione an veniant clerici in ſacris vel minoribus conſtituti.
8 Excommunicatio eſt potius medicina ꝙ̃ pena.
9 Prelati vel clerici conſiliarij principis ſecularis: an poſſint impune conſulere principẽ circa mortem alicui inferendam.
10 Clerici vel prelati poſſunt eſſe conſiliarij principis. Jrregularitas incurritur ex ſolo conſilio.
11 Clericus an poſſit de cauſa criminali cognoſcere vice epi.
12 Jrregularitatẽ non incurrit prelatus ſi ſuus officialis puniuit quem pena ſanguinis ex generali mãdato ipſius prelati.
13 Jrregularitatem incurrunt clerici bellantes etiã in bello iuſto de conſenſu pape.
14 Excõmunicatio ipſo iure infertur per iſta verba talis ſubiacet excommunicationi.

1 CLericis. † Clericus iudiciuꝫ ſanguinis exercẽs ab officio ⁊ bñficio deponit̃. h. d. primo. Excõicatus eſt habẽs officium ꝓpoſiti ſecularis ſi monitus nõ deſiſtat. Sũt duo dicta. ſcđm ibi: iubemꝰ. ¶ Caſus literalis. Statuit tolerañ. conciliũ qđ clerici iudiciũ ſanguinis exercere nõ debeãt. vñ ⁊ hic ꝓhibet[b] ne clerici ꝑ ſe vel ꝑ alios membroruꝫ trũcationes faciant nec iudicẽt inferẽdas: ⁊ qui cõtra fecerint honorem ⁊ locum amittãt. Jtem nullus ſacerdos officium vice comitis vel ſecularis prepoſiti habeat: ſi quis contra hoc venire preſumpſerit ⁊ cõmonitus non deſtiterit nouerit ſe excõicatum. 2 Ber. ¶ † No. j. ibi: honore priuetur ⁊ loco quod incurrẽs irregularitatem[c] nõ eſt priuatus ipſo iure dignitate ſua ſed dꝫ priuari. tex. enim loquitur ꝑ verbũ futuri tꝑis: vt ibi ptꝫ priuetur iuxta no. in regula in penis. de reg. iu. li. vj. ⁊ in. c. ſi diligenti. vbi plene dixi de fo. compe. ⁊ exponit text. Joã. an. ibi: honore. i. ordine. tex. autem ibi: loco exponitur. i. bñficio. ſenſus ergo lr̃e eſt qđ dꝫ priuari officio ⁊ beneficio ⁊ per ꝯñs deponi. ꝙ aũt nõ ſit priuatus bñficio[c] ſeu dignitate ipõ facto: vr̃ etiam ꝓbari in. c. ex lr̃is. de exceſ. pla. ſentit Jnn. in. c. cum[d] noſtris. de cõceſ. ꝓbẽ. ⁊ hoc tene menti. 3 ¶ † No. ij. ar. optimũ qđ ꝑ ſolã mortẽ ſeu membrorum truncationem qs incurrit irregularitatẽ: ſecus ergo ſi aliã vindictã ſanguinis exerceat. ad idẽ. c. in archiepatu. in fin. de rap. ꝙ aũt dicit text. in cle. ſi furioſus. de homi. de mutilatiõe dꝫ exponi ꝓ detruncatione. vñ ſi debilitatur mẽbrum[d] nõ per hoc officit̃ clericꝰ irregularis. ar. j. q. j. ſicut vrgeri. ⁊ vide quod no. Gaſp. de cal. in. c. j. q cle. vel vo. vbi titigi. Quid autẽ ꝓprie dicat̃ membrũ. vide ꝑ Bar. in. l. ij. ff. de publi. iud. vbi concludit qđ mẽbrum[e] ꝓprie eſt illud ꝙ hꝫ certũ officiũ diſtinctũ: vt pes manus ⁊ ſimilia. pro quo ego alle. tex. in ca. ſingula. lxxxix. di. ⁊ alibi hũc articulum recolo latius explicaſſe: ideo hic vltra non procedam. 4 ¶ † Tertio not. ꝙ ꝑ hec verba precipio ſub interminatione anathematis ſeu ſub pena excõicationis: ꝙ idẽ eſt nõ fertur excõicatio ipſo facto in cõtrafacientibus: ſed excõmmatio. hinc colligit̃ qꝛ in fine poſtmodum fulminat excõicationem monitione tñ ꝓcedente. de quo vide bo. gl. in. c. vno. de ſagit. 5 ¶ † No. iiij. hic expreſſum ꝙ clericus non poteſt tenere vices principis in iuriſdictione ſeculari exercẽda: licet non infligat penã mortis vel membrorũ detrũcationẽ qđ intellige qñ hec vult facere tãꝙ̃ officialis principis ſecularis. vt in. c. ſꝫ neqꝫ. ſ. eo. vbi dixi secꝰ autem ſi iuriſditio ſecularis eſſet dignitati ſue annexa: quia tũc põt per ſe exercere dummodo non inferat penã mortis vel membrorũ detruncationẽ. Et idẽ dic ſi ipſam iuriſditionem hꝫ noĩe proprio puta rõne patrimonij. ad hoc vide bo. tex. in. c. fi. ĩ. e. tit. lib. vj. qđ videt̃ procedere in prelato religioſo. vt in. c. dilectus. de offi. ord. ⁊ in ca. auditis. de preſcri. ⁊ in. c. inter dilectos. in prin. de fi. inſtru. qđ limitat vt no. in. c. recolentes. de ſta. reg. 6 ¶ † Ultimo not. iſtum text. in fi. pro his que dixi. ſ. c. pxi. quod clericus nõ eſt deponendus ex eo ſolo quod eſt officialis principis ſecularis ſed excõmunicatur. ſequitur tñ quod peccat mortaliter: qꝛ excõicatio nõ fertur niſi pro mortali. vt in. c. nemo. ⁊ in. c. nullus. xj. q. iij. 7 ¶ † Quero qꝛ tex. loqt̃ de cõſtitutis in ſacris: qđ de cõſtitutis in minoribus. Jnno. dicit ꝙ idem. dicit tñ Hoſti. qđ his qui ſunt in ſacris magis imminet periculũ: qꝛ nec cõtrahere pñt ⁊ ſunt irregulares. mihi placet ꝙ habeat locũ in minoribus prima pars capituli qꝛ ꝑ impoſitionẽ illarum penarum incurrit irregularitatem qua rõne dꝫ deponi ita ꝯſtitutus in

Sebaſti. Sapia.

a ¶ Data paritate. vid Feli. in. c. cũ qdã col. ij. verſ. ſunt tñ tres caſus. ſ. de iereiu. vbi tangit qñ religioſus grauiꝰ peccet ꝙ̃ laicꝰ. Zacharias.

b ¶ Examinaui. ſ. c. ij. adde ꝙ ibi poſui in apo. ad eũ ĩ ver ad vnũ negotium nu. 4. Zacharias.

c ¶ Nõ ſit priuatꝰ bñficio. Adde qđ diffuſe ⁊ remiſſiue no. ĩ apo. ad iſtuꝫ. in. c. niſi. nu. 4. in ver. ipſo iure. ſ. de renuntia. Zacharias.

d ¶ Si debilitatur mẽbrũ. adde Car. ĩ. c. j. ꝑ iſtũ all'. ſ. q cle. vel vo. vbi dicit ꝙ bonũ eſſet ꝙ talis clericꝰ peteret diſpẽſationem de quo ꝑ Feli. ĩ. c. cũ illorũ. co. iij. verſ. ⁊ adde ꝙ glo. fi. ĩ. de ſen. excom.

Sebaſti. Sapia.

e ¶ Mẽbrum. vide Bar. bal. et alios in. l. nõ ſunt liberi. ff. de ſtat. ho. ang. de are. in trac. maleficiorũ. ver. membrum. ⁊ Feli. in. c. ego. in princ. ſ. de iureiur.

minoꝛibꝰ ſicut in maioꝛibus.vt le.⁊ no.in.c.nõ ab homine. de iudi.⁊ ad iſtũ tex.dic ꝙ verbũ ſacris ſumitur larg.nã oẽs oꝛdines eccleſiaſtici ſunt ſacri.de quo vide bo.glo.xxxij.diſt. 8 in ſumma.¶ †Sʒ circa ſecundam partem capl'i q̃ facit mẽtionem de ſacerdote:dubitari põt magis qualr̃ ſumitur illd verbũ an ſtricte ꝓ pbr̃o an large.Hoſt.exponit multũ large exponit eñ tex.ibi:ſacerdos factus vel fiendus vel.i.clericꝰ. de coha.cleri.ij.⁊ cũ hac expoſitione ſua tranſeunt hic cõmuniter doc.Et puto ꝙ reſpectu clericoꝛũ in minoꝛibus cõſtitutoꝛũ qui ſunt ſine alieno bñficio non hʒ locum.arg.eoꝛũ que dixi in.c.j.s̃.e.vbi hoc ſentire vident̃ doc,in.c.ij.de poſt. dũmodo nõ exerceãt ſeua.ꝓ h̃ etiã facit qꝛ verbũ ſacerdos: non põt ad iſtos congrue adaptari vt in.c.ij.de coha.cleri.ſʒ arbitroꝛ tex.intelligendũ in cõſtitutis in ſacris q largo modo pñt appellari ſacerdotes.vt in.d.c.ij.⁊ ꝙ ibi no.⁊ lʒ h̃ cõſtitutio videatur penalis ⁊ ſit reſtringenda.tñ habito reſpectu qꝛ excõicatio nõ infligitur ipſo facto ſed requirit̃ p̃cedẽs monitio.itẽ qꝛ excõicatio eſt magis medicina q̃ pena.vt in c.cum medicinalis.de ſen.excom.li.vj.⁊ ꝙ hec cõſtitutio tendit ad decoꝛẽ eccleſie:non dʒ illud verbum ſtricte ſumi.arg. eoꝛũ q̃ no.gl.i.c.ſciant cuncti.de elec.lib.vj. 9 ¶ †Quero qd ſi prelati ſunt in conſilijs pꝛincipũ ⁊ querit̃ ab eis de pena ĩponẽda in delicto grauiſſimo ꝓ quo forte venit ĩponẽda pena moꝛtis vel mẽbꝛoꝛũ detrũcatio.querit̃ an aliquis veniat illa pena puniendus.Sol.dicũt Hoſt.⁊ Jo.an.ꝙ ſi reꝰ eſt in cã abſolutionis pñt cõſulere illũ ad ſoluẽdũ.ſi aũt in cã damnationis nullo modo cõſulant ex quo caſus imminet de p̃ſenti niſi veniret imponẽda pena coꝛpoꝛalis leuis.ar.in.c.in ep̃atu.de rap.ſi aũt nõ imminet caſus tũc bene pñt de iure rñdere arg.xxiij.q̃.vj.c.j.⁊ idẽ no.in.c.ex lr̃is.de exceſ.p̃la.vbi vide. 10 ¶ †No.ex his ꝙ prelatꝰ põt eſſe ↄſiliarius pꝛincipis ſecularis:licet nõ debeat eſſe officialis iuſtitie exercẽde ꝙ mihi ſatis placet.arg.eoꝛũ que dixi de laicis in.c.ij.⁊ in.c.nouit.de iudi.vbi recurrebatur ad iudicium eccleſie ⁊ melius in.c.per venerabilẽ.q fil.ſint legi.vbi pꝛo arduis dubijs recurritur ad papam etiam per pꝛincipes ſeculares.Sed quatenus dicũt iſti p̃dicti ꝙ in cã abſolutiõis pñt cõſulere:ego dicerẽ cauendum ne in cã abſolutiõis immineat pena taliõis cõtra actorem ⁊ ſi ſit cã moꝛtis actoꝛis.nã irregularitas ↄ̃hitur etiam ex cõſilio vt in.c.ſi quis viduã.l.di.de quo tñ vide plene gl.lj. diſt.i.c.j.vbi tractatur an aduocatus ꝓ reo ĩcurrat irregularitatẽ ſi illo abſoluto punit̃ accuſatoꝛ pena taliõis. 11 ¶ †Alterꝰ q̃rit̃ nũquid clericꝰ poſſit cognoſcere de cã criminali vice ep̃i.doc.ꝙ ſic.qꝛ nõ imponit̃ pena ſanguinis:ſed detruſionis ſeu quid ſimile.de pe.ſue.idẽ dicũt ſi vult cognoſcere vice alicuius ſecularis dummodo a pena ſanguinis abſtineat de quo remittit Hoſt.ad no.in.d.c.in archiep̃atu. Ego intelligerẽ qñ eſſet deputatus delegatus ad certã cãm.ſecus aũt ſi vellet cognoſcere tanq̃ officialis vt hic vel ſi pꝛinceps vellet ſibi delegare vniuerſitatẽ cauſarum ſecularium:nã credo ꝙ nõ ſit ſibi licitũ acceptare:quia nõ debet ſe iſtis actiõibꝰ implicare:vt.s̃.c.pxi.⁊ ar.xj.q.j.te quidẽ.⁊ ꝙ dixi in.c.ij.de iud. 12 ¶ †Glo.ij.eſt facilis ⁊ vera:preterq̃ in eo ꝙ querit quid dʒ facere prelatꝰ cum hʒ iuriſditionem tꝑalẽ.⁊ rñdet ꝙ dʒ alicui facere cõmiſſionẽ generalẽ vt faciat iuſtitiam. Tu dic ꝙ etiã põt ſpecialiter caſum occurrentẽ delegare vt ingrat ⁊ iuſtitiã faciat ne incidat in regularitatẽ licet officialis ſuus vel alius cui commiſerit penã ſanguinis iuſtitiam exequẽdo inflixerit.vt eſt hodie tex.in.c.ſi.j̃.e.ti.li.vj.⁊ dic vt ibi optabat tñ Hoſtiẽ.ꝙ aut clericus cõcederetur per ſe iuſtitiam facere ſecularem vbi talem iuriſditionem habẽt ⁊ ſine metu irregularitatis:aut in totum tolleret̃ eis iuriſditio tꝑalis cum cõmiſſio hmõi cauſarũ ſit ↄ̃ iura.vt in.l.j.ff.de offi.eiꝰ cui man. eſt iuriſdi.nec dubiũ eſt ſꝫ eũ quin papa poſſit in hoc prouidere vt hoc poſſit fieri ſine pena irregularitatis.iuxta no.i.c. 13 ſicut dignũ.de homi. ¶ †No.hoc vlti.⁊ tene mẽti.⁊ alle.ibi in ſimili aliud notabile dictũ Jo.cal.in.c.pe.de homi.vbi dicit papam poſſe dare licẽtiam[a] clericis intereſſendi in bello iuſto ſine metu irregularitatis:qꝛ hec irregularitas q̃ cõtrahitur ex actu in ſe licito eſt a iure poſitiuo.ad hoc facit.c.is q. de ſentẽ.excõ.lib.vj.⁊ no.Inn.in.c.ad audientiam.de homi. Mihi tñ de honeſtate nõ placet motiuum Hoſti.non enim eſt honeſtũ:vt clericus qui eſt miniſter vnitatis ⁊ mãſuetudinis debeat exercere vindictã ſanguinis p̃ſertim vbi venit imponẽda pena moꝛtis.⁊ vide ad hoc ꝙ no.in.c.nouit.de iudi. 14 ¶ †Querit gl.ſi.an ipſo iure excõicatio ferat̃ hic poſt monitionem.rñdet ꝙ ſic per hoc verbũ ſubiaceat.Not.bñ de ſignificato huius verbi ſubiaceat:ꝙ licet ſit futuri tꝑis nihilominus pena imponitur ipſo facto[b] ⁊ hoc appꝛobat Pe.⁊ dicit pꝛobari per.c.ſi quis ſuadente.xvij.q.iiij.vbi ponitur verbuʒ

ꝯ Sebaſti. Sapia.

a ¶ Licẽtiã. Uide Feli.in.c.petitio. vſ.limita iſtã cõcluſionẽ.j̃.de homicidio.
Zacharias.

b ¶ Imponit̃ pena ĩpo facto.ad Lud.ro.ſin.j.⁊.ij. cuiꝰ meminit Feli.in.c.de regularibus.j̃.de ſimo.⁊ in.c.ex p̃te in p̃nc. s̃.de offici.deleg. mattheum matheſi.ſin.xij.incip. no.ꝙ vbicũq̃ʒ.vbi plene Ant.coꝛſe. ſingu.ſuis in verſ. oĩno.⁊ Phi.fran. in.c.j.nu.5.⁊ ibi in apoſt.Celſi.in vſ. vbuʒ ipſo iure de vi.⁊ ho.cle.lib.vj.
Anto. Franciſ.

¶ Dicas circa h̃ ꝙ ĩpo facto ⁊ ipſo iure idẽ ſunt vt ꝑ Bar.⁊ Alex.in.l. j.ff.de his qui no. infa.⁊ adde ꝙ pena dꝛ inferri vl' cõmittitur ipſo iure quãdo lex ipſa ꝓnũtiat adeo qd ſi eſt medium inter ſniam ⁊ ꝓnuntiã. puta qꝛ vtit̃ vbo ſubiaceat vel verbo incurrat vel ſimili verbo vt per Jo.an.in.c.perpetue.de elec.lib.vj. in nouell.⁊ notat Bal.in aut.habita.in.vj.col.C.ne filius pꝛo patre.⁊ Alex.in.l.j.ff.pꝛo p̃ribus.⁊ adde ꝙ iſta verba ipſo facto ĩpoꝛtãt id eſt ſine miniſterio iudicis ſꝫm bal.in.l. j.C.de ſecũ.nupt. vbi dꝛ ꝙ requirit̃ aliqua ſeutẽtia lʒ car.d hoc dubitauerit in cle.j.de penis.⁊ vide Joan. Ant.in.c.felicis.d penis.lib.vj.

ꝯ Sebaſti.Sapia.

c ¶ Pena. Uide Felin.in.c.rodulphus.col.xxij.vſ. ↄſidera ꝙ aut verbum.s̃.de reſcrip. Jaſ.in.l.ij.i.v.no. C.de iure emphiteotico. Feli.in.c. ex tenoꝛe.col.viij. s̃.de reſcrip.

ſubiaceat:⁊ tñ ab omnibus intelligitur ꝙ ſit canõ late ſnie:⁊ vr̃ ꝓbari.j̃.de ſen.excõ.per totũ.⁊ cum hoc dicto tranſeunt cõiter doc.hic p̃ter.d.Ant.q dicit ꝙ aut pena[c] ĩponit̃ ꝑ verba futuri tꝑis relata ad iudicẽ:⁊ tũc pena imponit̃ ipſo iure vt hic.aut referunt̃ ad partem ⁊ requirit̃ ſnia.ad hoc ꝙ not. in.c.ſi diligẽti.de fo.cõpe.⁊ in regula in penis.de reg.iu.li.vj. Sed mihi hec theoꝛica nõ placet.Pꝛimo qꝛ hoc verbũ ſubiaceat nõ refertur ad iudicẽ:imo eſt imperſonale.Itẽ qd ſi dicat̃ excõicatiõi ſupponatur vel ſupponas.dicemꝰ qd ſit late ſentẽtie.certe hoc ſentire abſurdũ eſt.iuxta no.in.d.c.ſi diligẽti.pꝛealle.vbi plene tetigi materiã.⁊ in.l.in criminali.ff.de iuriſ.om.iud.⁊ in ca.ij.de alie.iudi.mu.⁊ in.c.qſqs.de elec.cũ ſi. Unde aduerte tu latius ⁊ pꝛimo circa ſignificatũ huius verbi ſubiaceat habes gl.hic cũ qua trãſeũt cõiter doc.ꝙ excõicationẽ ſeu penã ipſo facto infligat.Itẽ voluit gl.ſi.in.c.vnico.de iureiu.lib.vj.in ſi.⁊ facit qd no.Jo.an.in.c.licet.de cri. fal.ↄ̃rium apertẽ ſentit Innoc.in.c.cum ⁊ plantare.de pꝛiui. in ſi.⁊ cũ eo trãſit ibi Jo.an.⁊ cõiter alij doc.⁊ facit theoꝛica illa cõiter tradita ꝙ vbi pena imponit̃ ꝑ vba futuri tꝑis eſt per iudicẽ inferẽda.vt no.in iuri.pꝛealle.Ego ꝓ ↄcoꝛdia dicerem ſic ꝙ qñ pena imponit̃ per verba futuri tꝑis denotãtia executionem actꝰ:⁊ pena intelligit̃ impoſita ipſo facto:⁊ in hoc caſu intelligo iſtũ tex.⁊ dictũ.c.ſi quis ſuadẽte.cuʒ ſimi. nã verbum ſubiaceat.nõ vr̃ ex ſui ſignificato exigere miniſteriũ alicuius cũ denotet executionẽ.ſimile in verbo ſit:vñ ſi dꝛ ſit excõicatus intelligit̃ ipſo iure.vt no.gl.in.c.qcunq̃ʒ.de here.li.vj.⁊ ſentit glo.in.l.in criminali.C.de iuriſ.om.iu.de quo vide qd dixi.in.c.ij.de foꝛ.cõpe.vbi glo.vr̃ in ↄ̃rium.Aut pena imponitur ꝑ verba futuri tꝑis denotãtia actus exercitiũ ſeu facti miniſteriũ:⁊ tũc pena venit imponẽda ꝑ ſniam iudicis.⁊ hoc caſu ꝓcedit theoꝛica cõis:circa quam vide qd plene dixi in.c.ſi diligenti.de fo.compe. Abbas.

1 ☞ Clerici an ⁊ quo caſu poſſunt licite negotiari.
2 Laici quo caſu poſſunt eccleſiam cõducere ſaltem quo caſu redditus ſuos.

SEcundũ. Breue eſt tria dicta cõtinẽs.⁊ põt ſic ſummari.Nõ lʒ clericis vel monachis lucri cã negotiari.hoc pꝛimo. Monachi nequeunt noĩe ꝓpꝛio conductas poſſeſſiones habere:hoc ſcdo.Laicis nõ dʒ eccleſia titulo ↄductionis concedi.hoc tertio.⁊ partes patẽt. 1 ¶ †Et q̃ro circa pꝛimam partem quare dicit qd nõ lʒ clericis negotiari lucri cã. Sol.dic ꝙ negotiatio que nõ ſit lucri cã non eſt eis ꝓhibita. pñt eñ vendere ⁊ emere vt eoꝛum neceſſitas exigit nõ tñ p̃ncipaliter ꝓpter lucrum.ad hoc cle.p̃ſenti.de cenſi.⁊.c.q̃q̃.eo. ti.li.vj.ꝓpꝛie tñ ⁊ ſtricte qs dicat̃ negotiatoꝛ:vide bo.text.in c.eijciẽs.⁊.c.qm̃ nõ cognoui.lxxxviij.diſt.⁊ ꝑ Bar,in ꝓemio dige.⁊ in.l.ſeruis legatis,ff.de le.iij.quinimo dicit hic Inno. qd etiã lucrum nõ eſt clericis ꝓhibitum qñ ꝓuenit ex opera ſeu rebus eoꝛũ.arg.s̃.c.j.intelligo hoc dictũ qñ clericꝰ opat̃ pꝛopter lucrum ſuadẽte neceſſitate.alias aũt non dʒ clericus vel monachus taliter negotiari hoc vr̃ ꝓbare tex.ſi recte põderetur in.d.c.j.⁊ ibi tetigi.facit.c.foꝛnicari.lxxxviij.di.⁊ ſic in cã neceſſitatis intelligo gl.xiiij.q.iiij.in ſumma. 2 ¶ †Scdo circa ſecũdam partem quero quare text.in pꝛima parte facit mentionem de clericis ⁊ monachis:⁊ in ſcda ſolũ ſubiecit de monachis:cũ cõductio alienarũ rerũ ſit pꝛohibita etiam clericis.vt in,c.peruenit.lxxxvj.di.ſol.dicit Hoſtiẽ.⁊ bñ ꝙ ideo de clericis ſecularibus nõ repetijt:qꝛ illi poſſunt ſuo nomine neceſſitate inſtãte res cõductas habere.vt in.d.c.ꝑuenit.monachꝰ aũt nullo mõ h̃ lʒ noĩe ꝓpꝛio:⁊ h̃ caſu loquit̃ iſte text. Diuerſitatis rõ eſt qꝛ clerici ſeculares pñt habere ꝓpꝛium: monachi autẽ nihil ſibi appꝛopꝛiare pñt.de teſt.c.requiſiſti. §.ſi.⁊.xij.q.j.c.nolo.⁊.c.non dicatis.⁊ de elec.ſi religioſis.lib. vj.cum ſi.noĩe autẽ monaſterij poſſunt ꝓ eoꝛũ neceſſitatibꝰ habere ſicut clerici.vt in gloſ.ꝓbat̃ in.c.dilecti.de deci.cũ ſi. ¶ Circa tertiam partẽ q̃ro qꝛ hic ꝓhibet̃ laicis habere eccleſiam ad firmam.i.conductã.⁊ eſt vulgare loq:qd in clericis ſecularibꝰ.Itẽ an in laicis ꝓcedat hec ꝓhibitio indiſtincte. Sol.pꝛo hoc alle.ibi tex.no.in.c.querelã.ne p̃la.vices ſuas.⁊ ibi habes de hoc bo.gloſ.ex qua collige qd oẽs obuentiones eccleſie pñt clerico locari:⁊ largo modo dꝛ locari ipſa eccl'ia vt ibi:laico aũt nõ põt hmõi locatio fieri ratione ſpiritualiũ obuentionũ: ne eccleſia ſubijciatur regimini ſeu diſpoſitioni laicoꝛum vt hic.qd tene mẽti.facit.c.in noua.⁊ qd ibi no.xvj. q.vij.⁊ qd no. Inno.in.c.ij.de iudi.⁊.lxxxix.diſt.indicatum. vbi bo.tex.cum gl.inſtãte tñ magna neceſſitate poſſet fieri talis vel conſimilis ↄceſſio laico:nõ tñ vt ipſe regat eccleſiã:ſʒ vt per aliũ eã faciat gubernari:⁊ firmat Jo.an.in.c.ex rõne. de eta.⁊ qualita.vbi vide ꝑ eũ:vñ puto ꝙ clerico põt locari eccleſia

ecclesia.s.vt ipse habeat curam regiminis ecclesie eam officiando et de prouentibus rñdeat in certa q̄titate rectori.z sic intelligo illud.c.querelam.ex cã; em̄ hoc fieri põt.ar.c.cū ex eo.de ele.li.vj.z.c.puenit.de ap. cū si.laico aūt nõ põt taliter ecclesia concedi nisi stante magna necessitate modo predicto.arg.in.d.c.ex rõne.z hic.Temporalia vero bñ possunt laico locari z etiam fructus decimaꝝ:vt in.c.vestra.de loca.facit qd no.gl.in.d.c.iudicatū.z cle.j.de re.eccle.nõ alie.sed redditus spūales prouenientes intra ecclesiam vt oblationes z similia nõ credo posse laicis cõcedi ne videat habere administrationem ecclesie.z hoc casu intelligo istū tex.facit dictū.c.in noua.z vide oino qd post Host.no. Joan. an.in.c.ex rõne.vbi firmat si ecclesia sit oneribus aggrauata:ita quod non potest releuari nisi per laicum q poterit dispensatione epi laico ad tempus concedi vt ipsius curā habeat modo predicto:quod tene menti.allegat in argu.d.c.vestra.de loca.

1 Prelati magis peccant delinquendo q̄ alij propter malum exemplum quod alijs dant.
2 Monachi corriguntur per episcopum loci:quando abbas est vel negligens vel dissolutus.
3 Monachi z alij religiosi male viuentes in monasterio z incorrigibiles sunt remouendi a monasterio:z alij in locum eorum ponendi.8.
4 Monasterium non potest per epz sine causa spoliari monachis vt alij alterius ordinis ponantur in eo.
5 Monasterium si hz monachos incorrigibiles z quo casu possint in eo clerici seculares poni.
6 Religiosi an z quo casu debeant obseruare omnia in regula contenta sub precepto peccato mortali.
Regula an z quando obliget ad peccatum ipsum non seruantem.
Verba preceptiua:exhortatiua:vel communia an z quādo inducant necessitatem.
7 Peccatum veniale si est in consuetudine conuertitur in mortale.

RElatum. Monachi incorrigibiles de monasterio expelluntur z reformabit monasterium de fratribus alterius ordinis si de monachis eiusdem ordinis reformari nõ põt.h.d.primo excessus.scdo corrigi mandat.ibi ideoqz. ¶ Casus lrālis. Monachi cuiusdā monasterij de.N.seculariter viuebāt religione neglecta.vnde mādat papa diocesano epo quatenus appel.re.eos compellat ad obseruātiā regularē.q si dixerint cõtra inde remoueant.z si nõ põt reformare de monachis eiusdē ordinis:fratres alterius ordinis in illud inducat vt labores impiorū iusti edant:z tādē illi ɔfusi rubore ad sui ordinis obseruātiā reuertant. B.

1 a ¶ †No.j.q aggrauat pctm̄ alicuius maxime religiosi vel clerici in eo quod delinquendo aliū corrūpit.exemplū.de voto.c.magne.z vide bo. tex.in.c.precipue.xj. qõ.iij.vbi dr. scire prelati debent q si puersa vnq̄ perpetrant tot mortibus digni sunt quot ad suos subditos pditionis exempla trāsmittūt.z vide qd no.in.c.d homine.de cele.mis. 2 ¶ †No.ij. q regulares pñt ad obseruantiā regule compelli etiam per epm vt hic. primo em̄ debēt per eorum abbatē compelli: vt in.c.iij.de ap.z.c.q̄to. de offi.or.sed si ipse negligit vel pariter viuit dissolutus succedit in correctiōe eps.vt in.d.c.q̄to.z.b.z in capi.abbates.z.c.monasteria.xviij. q.iij. 3 ¶ †Nota.iij.q si religiosi omnino resistūt viuere regulariter: pñt de monasterio expelli.hodie tñ circa expulsionē vt euitetur vagationis periculum arbitror debere obseruari quod habetur in ca.fi.de regu.
4 ¶ †No.vnū casum in quo licite põt alterari status ecclesie.nā si nõ potest reformari de monachis eiusdē ordinis põt reformari de monachis alterius ordinis vt hic.Ex quo colligo ar.qd cessante causa nõ põt eps alterare statum ecclesie religiosorū.dixi de religiosis qr secus in regularibus.Nam fauore religionis põt eps ecclesiam secularem transformare in regularē:vt in.c.apostolice.de dona.z in ca.bone rei.xij.q.ij.vide p gl.in.c.ad audiētiā.de ecc.edi. 5 ¶ †Quero qd si nõ reperiant regulares etiam alterius ordinis per quos possit monasterium reformari.Solu. dicit Jo.an.q tunc poterūt institui clerici seculares per.c.relatum.de reli.do.vbi pbat.dic ergo q primo debēt induci monachi monasterij ad obseruātiā vt hic.z si sint incorrigibiles dz reformari de monachis eiusdem ordinis si haberi pñt vt hic.z in defectū debent assumi de alio ordine.omnibus aūt deficientibus recurrendum est ad clericos seculares:vt in.d.c.inter quatuor.z sic est casus in quo põt eps ecclesiā regularem reducere ad statū secularē. 6 ¶ †Scdo quero an b regula religiosorum sit in pcepto.vr qd sic.ar.huius.c.cū religiosi cõpellunt ad ei9 obseruantiā:vt in.c.iij.de app. Jo.an.post Hosti.dicit hoc indistincte pcedere quo ad tria substātialia:de quib9 in.c.cū ad monasteriū.de stat. reg.alia vero non putat sub precepto:alias vix vnus de multis saluaretur z p hoc fm eū cõmēdat regula pdictorū per quaz transgressores constitutionū ad penā obligant non aūt ad mortale:nisi in his que in se sunt mortalia.De fratribus aūt minoribus remittit ad ea q̄ habentur de ver.sig.in cle.exiui.§.cū igit.z seq.z sic transeunt doc.sequentes. Sed tu vide latius hāc materiā per beatū Tho.ij.ij.q.clxxxvj.arti.ix. cuius dicta retulit in parte Archi.xxvij.q.j.c.j.z Jo.cald.in.c.j.de cõsti.dixi in.c.nā cõcupiscentiā.e.ti.vbi vide.Et conclude qd si religiosus venit cõtra tria substātialia religionis.s.castitatem:paupertatē z obedientiam:peccat mortaliter:qr professio seu votū vsatur principaliter circa ista:trāsgressio aūt maxime circa pdicta inducit mortale vt pbat in.d.c.j.xvij.q.j.Idē si religiosus peccat ɔ alia ɔtēta in regula ex ɔtēptu. a ad hoc facit qd not.gl.x.di.qs.z per Collec.i.c.j. de ɔsti.z qd dixi in.c.j.de vi.z ho.cle.nā pctm̄ cõtēptus est grauissimuz presertim in religioso.ad hoc vide qd not.Jo.an.i.c.accusat9.de he.li.vj. Aut nõ peccat ex cõtēptu: z tūc aut loquit per verba preceptiua vel equipollētia.aut per vba b exhortatiua.aut p vba cõia.Primo casu inducit mortale:qr venit ɔ votū cū veniat ɔ obedientiā q̄ est de trib9 substātialib9 regule: sicut enim peccaret mortalr veniēdo ɔ preceptū superioris vt i.c.ij.de maio.z obe.z.xiiij.q.j.qd pcipit.ita z si venit ɔ preceptū regule.z idē si regula loqt p vba eqpollētia pceptis:puta p verba expsse prohibitiua:nā expressa prohibitio eqparat pcepto. vt no.arch.lvj.di.in summa.qd aūt si disponit p verba impatiui modi an talia vba equipolleāt precepto.vide tex.no.in cle.exiui.prea.in.§.item. qr vbi ɔcludit q fm subiectā materiā pt hoc deprehēdi:quasi i pōderosis videātur habere vim precepti alias sec9.z hoc põt colligi ex circūstantijs.Scdo casu cū regula loqtur p vba exhortatiua nõ obligat ad pctm̄.iiij.di.§.hec z si legib9. facit qd no.in.c.j.de vi.z ho.cle.Tertio casu cuz disponit p verba cõia:vt p vba cõstituimus vel silia verba z tūc ex quo est statutū nouū nõ obli c gat regulariter ad mortale fm Tho.z alios: qr votū seu pmissio vsat pncipaliter circa ista tria substātialia sup quibus essentialiter est fundata vita regularis.Alia aūt in regula cõtēta veniūt accessorie ad illa tria z idē dicit i trāsgrediēte legem pape vel alterius supioris qñ disponit mõ predicto.nā vt dicit beat9 Tho.sicut em̄ non ois trāsgressio legis inducit penā mortis tpalis:ita nec penā mortis eterne quā iduceret si peccaret mortalr:qr qdlibet peccatū mortale est dignum morte eterna.xxv.di.vnū oratoriū.durū em̄ esset fm beatū Tho.q̄ trāsgressio cuiuslibet articuli regule obligaret ad mortale cū stat9 religiosorū eqparet portui trāquillo:vita vo seculariū mari fluctuanti:pro quo facit tex.Hiero.cū gl.xvij. q.ij.nos nouim9.nā si diceremus ɔtrium vita religiosorū esset piculosior q̄ vita seculariū cū propter multitudinē statutoꝝ cõtētoꝝ in regula sepe inciderēt i mortale.peccāt ergo hoc casu venialiter tm̄. 7 ¶ †Aduertēdū tñ q nõ deducat in consuetudinē:qr nullū pctm̄ est adeo veniale qd nõ fiat mortale dum placet.xv.di.§.criminis frequētia.tñ non operatur cõtēptū.sed dispositiue inducit contēptū fm bea.Tho.predicta tñ limita fm no.p Archi.i.c.vltimā.lxxvj.di.vbi dt qd qñ aliqd disponit in finē alteri9 si illud in cuius finē sit statutū nõ violatur nõ peccat qs ɔtrauemiendo subsistēte aliqua cā legitima. 8 ¶ †Itē limita pdicta vbi ɔsuetudo monasterij per supiorem tolerata lõgissimis tēporibus excusat cõtrauenientem in his que nõ sunt de substantialibus super quo vide qd dixi in.c.cum ad monasteriū. prealle.z.c.deus qui.de vi.z ho.cler. ¶ Gl.sunt faciles.no.tñ vnū dictū ex gl.ij.q religiosis non potest induci arctior regula q̄ vt sit.nā intelligo de epo z ita in veritate loquit si ponderetur pncipiū.secus dic de papa vt in.c.j.z ibi gl.de statu c regu.lib.vj.z vide c bo.gloss.in regula.qd omnes tangit.de re.iur.li.vj.que prosequitur tam in regularibus q̄ in secularibus.z in.c.gesta.lxxiiij. dist.plene dixi de vtrisqz in.c.iij.de appel.dic vt ibi.In eo aūt qd gl.hic postea colligit q vniuersitas nõ põt delinquere:dic vt plene not.in.c.dilect9.de simo.vbi dixi.z per Bar.in.l.aut facta. ff.de penis.vbi plene prosequitur.

1 Clerici in sacris non possunt esse tabelliones sub pena priuationis beneficij.
2 Tabellio effectus clericus vel religiosus nõ perdit ipso facto officium tabellionatus.
3 Cleric9 non perdit priuilegiū clericatus vel bñficiū si efficiatur tabellio:secus si accipiat vxorez corruptam vel efficiatur miles z seua exerceat.

Sebasti. Sapia. ¶ Religiosi.Vide Bal.i.l.j.C.si ser.extero.z abb. in.c.nisi.s.de offi.delega.

Sebasti. Sapia. ¶ An regula.vide Matth.in no.lxxviij.incip.not. doctrinā mirabilez.vbi dt q quotiescūqz in aliqua regula ɔtinentur aliqua faciēda a religiosis z apponitur certa pena ieiunij duoꝝ dierū cõtraueniētes non incurrūt peccatum mortale.z ad hec vide pulchre p Fel.i.c.nā cõcupiscētiā.colū. peñ.vers.sexto de clara.s.de consti. ¶ Et aliquid per gl.in vs.i posterū. in cle.vt hi q.de eta.z quali.et per glo.xxxj.dis.ante triēniū.z per glo. in vsi.phibitū.in c.multorū.xxvij. q.ij.z gl.i.c.ppo suisti.lxxxij.dist.z gl.in.c.itegritas. xxxij.q.j.Et add q seculares canonici pñt sibi ipsis nõ trāsferēdo suā ecclesias indicere asperiorez vitam. text.est cū glo.j.z ibi do.Ant.in.c. cū dilect9.q met. cau.Et add q papa pt statuere q nullo mõ possint exire claustrū: vt dicit dñs Ant.in c.Joā.circa fi.de regu.z de hoc an papa possit includere monachum ɔ suam voluntatem.vide Old.in ɔsi.xcvj.z de hoc an monachi possint astringi ad superiorē vitam vide glossā fina.in.c. gesta.lxxiiij.disti. hic alle.per istum docto.z ibi etiam vide Archidi.in §.idem est quando cõtra equitatē xi.q.iij. vbi refert Hug. tenere q si abbas vult monachis iniūgere strictiorē vitaz q nõ tenentur ei obedire.an aūt possit indicere asperiorem vitā suis clicis secularib9 vide Innocē.in.c.cū oēs.

in sua prima glo.in fi.de cõsti.vbi ponit an eps possit facere statutũ qd clerici nõ comedãt carnes vel nõ induant nisi de nigro. Itez adde hic Archi.in.c.certe.xij.q.j.vbi dt qd papa põt statuere q clerici in minoribus teneant vouere cõtinentiã.Quid autez de epo an possit hoc statuere glo.tenet q sic in.c.placuit.xxxij.q.vij.Sed Archi.dicit hoc verũ esse si faciat de statutum de cõsensu clericoz.z successoz z idẽ dicit archi. in.d.ca.certe. assignãs rationez q2 tunc ipsi clerici dicunt ipsimet in- dixisse continẽtiã non episcopus.

a ¶ Ut clare habeas ea que ponit hic iste doctoz: et aliquid vltra euz queritur an sacerdos possit esse notari⁹.dic q regula est z cõis cõclusio qd non.tex.est hic.z ita Spec.in tit.de instru. edi. §.restat.i versi.qd si tabellio.Bar.z Moder. in. l.j.§. huius studij.ff.de insti.z iu. Bart.z doct.in.l.seruus. ff.de testamẽ.idez Bar.z doct,in.l. vniuersos. C,de decu.lib.x.j.z do. Ant.de but.in.c. fi.in vlti.col.s.de cõsti. Limita primo istã cõclusionem.z sic istũ tex. qui vult q sacerdotib⁹ z alijs clericis in sacris constitutis dz hodie interdici officium tabellionatus vt nõ possint cõficere instrũa postquã fuerit eis interdictum.Sed anteq sibi interdicat officiuz tabellionatus per suuz superiorez si faciat instrumentuz valet q2 ipo iure nõ intelligitur interdictum.ita vult iste doctoz hic in primo no.z vide eidem.j.e.in.iij.col.v.quero quid si cleric⁹ de facto hoc statuto nõ obstãte zc.late disputantẽ post antiquos p eũ relatos.adde q idẽ expresse tz Specu.qd ante interdictionem factã a superiore possit,sacerdos conficere instrumentũ in ti.de sta.mo.in v.xvij.z ita in cõtingentia facti singulariter cõsulendo decidit Bar.in cõsilio suo.liiij,inci.filiusfa.presbyter.circa pn.vbi alleg.spe.ita tenere in ti.de instru.edi.§,restat,in versi, sed cũ dixeris.scdo limita si sacerdos nõ hret bñficiũ eccliasticũ sm glo, hic.z ita expresse Pan.hic in.ij.col.ver.quero qd si cleric⁹ in sacris zc, aut non hret aliunde vñ viueret.posset tunc exercere officium tabellionatus sicut al's artes,per tex.no.in.c.clericus victum.xci.di,facit.c,j,s, eo.ti.a 2rio sensu.z tenet do,Ant.hic z Bal.in.l,cunctos populos.C, de sum.tri.in.viij.col.vbi alle.c,cũ dilectus.de fi.instr.Tertio limita nisi esset notarius pape per papã creatus in notariũ sm eũdem Panoz, hic in.ij.col.v.vi.op,zc,secus esset in alijs inferioribus:q2 sacerdos nõ posset esse notarius episcopoꝝ z alioꝝ inferioꝝ sm doc.z bene facit,c,vt officiũ,§.ad cõscribendas.de her.lib.vj.ar.a spãli.Quarto limita quãdo notarius cõficeret instrumentũ in materia spũali puta in causa matrimonij.ita tenebat domi.Iason de may.in.d.§.huius studij,per tex.in,§.quãtum.in auf.q.mo,na.effi.legi.facit.l.j.C,de his qui in ecclesi.ma.z aliter in spe tactum dixit se nõ inuenisse. Quinto fallit in causa inquisitionis heresis.tex.est in.c.vt offiñ.§.ad conscribendas. de here.in.vj.Sexto fallit qñ sacerdos conficeret instrumentum in fauorem ecclesie sue.puta de aliquo relicto ecclesie sue.nec per hoc incidit in falsum cum ecclesia sit sua.z commodum sit suum prout incideret alius notarius:g ti.ff.z.C.de his q si.'ali.in te. ascri. ita expresse determinat Io.and.z do. Ant.in.c.cuz inter vos.de re iudi. de quo dicto facit magnum festũ.d. Matth.in suis nota.dictis i not.lxxviij.z lu. roma.in suis singu.z do.Alexan. in.d.l. vniuersos. in addi.ad Bar. Septimo limita quãdo adesset cõsuetudo vel statutũ:puta in villis vel similibus locis:quia per consuetudinẽ vel statutũ potest induci quod sacerdos possit esse notarius et conficere instrumenta.ita singulãter limi.Bal. in.l.j. in. xiiij.col. C.de sum.trinita. per textum in.c. cum dilectus .de cõsue. Octauo limita si fuisset notarius anteq effi ceretur sacerdos quia instrumenta de quibus fuisset rogatus anq effi ceretur sacerdos teneretur conficere z edere i publicam formã.gloss. est no.z or.i.d.§. ad cõscribendas. in ver.ad premissa. Bart.in.l.j.§. si penes.ff.de tab. exhi. z i.l.seruus. ff.de testa.Bald. in.l.ij. in vlti.col. C.de sen.z in.l.ne q3 patronus.C.de bonis que lib.bo. glo.in.§.ij.in auf. de tab.no.in.l.si quis ex argentarijs.§.j.ff.de eden.cum miles.Nono z vltimo fallit mirabiliter.q2 lz sacerdos vel clericus in sacris non possit facere instrumenta:tñ si faceret z traderet valerent.ar.l.patre furioso. ff.de his qui sunt sui.ita expresse Bar.in.d.l.vniuersos,z in fi.Bar.in l.ij.C.de tab.li.x.vbi dicit qd decurio z doctoz non potest esse notarius tamen si fecit instrumentum valeret.z ita iste hic in.iij.col.ver,si autez clericus fecit instrumentum.

Anto.Francis.¶ An cõsuetudo possit dare facultatẽ cõficiẽdi instrũa vide ea q habent in.l.barbarius philippus.ff.de offi.pre.,p quo facit q2 tribuit etiã iurisditionẽ ordinariã:vt est tex.z ibi per do. Abb.in.c. cum 2tingat.de fo,2pe.z adde qd 2suetudo põt dare fidem libris mercatorum etiam in eorum fauorem vt per Inno.in.c.j.in fi. de fi,instru. z per Bar.in.l.admonendi.in.vij.col.ff.de iureiu.z per Ang,z Alex. in.l.quedam,in.§.numularios.ff.de eden.z vide Alex.in consilio suo xv.incip.in causa z lite vertente inter Abraham.

b ¶ Exercitio.vide Bar.consil.suo.lxxix.inci.filiusfa, And.barba.

c ✠ Sebasti, Sapia.¶ Tabellio.vide Bar.in 2si.inci.filiusfa.presbyter.Archiepiscopum floren.in.iij.parte sum.ti.xiij.c.ij.Ang.de ancho. in trac.de potestate.q.lx.arti,v.

clericus si efficiatur aduocatus vel pcuratoz nõ perdit nec beneficium nec priuilegium.

4 Clericus per sponsalia de futuro non perdit priuilegium secus per sponsalia de presenti.

Infamis non potest esse tabellio nisi rogetur a partibus.procuratoz sic.

5 Clerici qre non pñt tabellionatus offiñ exercere.

6 Cleric⁹ an z q casu possit offiñ tabellionat⁹ exercere i spũalib⁹ negotijs:vel corã iudice ecclesiastico

7 Clericus non cõstitutus in sacris bñficiatus vel non an possit tabellionatus officium exercere.

8 Clericus constitutus in sacris non hñs beneficia non prohibetur exercere officiuz tabellionatus.

Clericus,hñs bñficia z in sacris:non põt beneficia dimittere z officium tabellionatus accipere.

9 Clericus,si post prohibitionem sibi factam conficiat instrumenta an valeant.

10 Pene impositio in actu a iure phibito:nõ cõfirmat actum contra inhibitionem attentatum.

11 Gesta p officialẽ rõne publici officij post interdictũ superioris sunt nulla:nisi quo ad ignorãtes.

12 Notarius creat⁹ a laico saltẽ de cõsuetudine põt conficere instrũa in terris ecclesie etiã in spũalib⁹.

Testis examinatus per laicum in causa ecclesiastica non facit fidem coram iudice ecclesiastico: secus in causa seculari.13.

14 Notarius constitutus p statutum loci:põt inter subditos in alio territorio instrumenta cõficere.

Iurisditio voluntaria põt exerceri in extraneos consentientes.13.

15 Consuetudo patrie potest dare potestatem conficiendi instrumenta alicui que valent z tenent.

17 Instrumenta guarentigiata non habent locuz contra clericos:nec eos ligant.

18 Clericus non põt tabellionatus officium exercere etiam stante consuetudine in contrarium.

19 Tabellio que dz iurare in principio sui officij.

Tabellio,etiam periurus nisi commiserit falsuz, potest cõficere instrumenta si roget a ptib⁹.16.

20 Tabellio conficiens instrumentum super cõtractu illicito debet puniri z officio priuari.

21 Tabellio qui ita reputatur z nõ est:an possit cõficere instrumenta:z si conficit an valeant.

22 Tabellio z omnis in suo territorio debet scire ptinentia ad suum officium:z si committit p ignorantiam aliquem errorem tenetur.

Sicut te. †a Breue est sed per alia vba põt sic summari.Clerici in sacris 2pellẽdi sunt p beneficioꝝ subtractionẽ vt desistãt a tabellionat⁹ exercitio b. ¶ Casus lrãlis.Quidã clerici in sacris ordinib⁹ 2stituti indifferẽter exercebant offiñ tabellionatus.mãdat papa diocesano epo qtenus clerici in sacris ordinib⁹ cõstitutis ap.re.p bñficioꝝ subtractionẽ interdicat officiũ tabellionatus. B.

2 ¶ †No.ex isto tex.sin.qd

c tabellio c effectus clericus non pdit ipso facto tabellionatus offiñ.si eñ eis interdici dz officium: ergo illud nõ pdiderũt al's frustra fieret eis interdictio.ar.l.decẽ.ff.de vb.ob.z.c.ad dissoluendũ. de despõ.impu.z idẽ vr in tabellionibus effectis religiosis per religionẽ non pdiderint officiũ sed exercere non debẽt de nouo nisi in cã heresis.de quo est tex.no.in.c.vt officiũ.§.ad scribendas.de here.lib.vj.Simile in tabellionib⁹ effectis decurionibus vel aduocatis q per superuenientiaz dignitatis nõ pdũt officiũ sed illud exercere nõ debent.de quo vide tex.iuncta gl.in.l.vniuersos de curiones.C.de decu.li.x.

3 ¶ †Et p hoc infert ad se.q.an clericus effectus tabellio perdat eoipso clericatus priuilegiũ vel bñficiũ. Uincẽ.hic dicit qd si clericus in minoribus sufficiat tabellionatũ cedit clericatui z bñficijs:ac si contraheret matrimonium.de cle.cõiu.c.j.z.c.diuersis.Io.an.dicit qd istud non reciperet hodie nisi p aliquas circũstantias iustificaret hoc dictũ.puta q2 offiñ suscipit a rege vl'a principe:q quos facit notarios ad publica z criminalia officia deputat:hoc dictum Io.an.plus mihi placet q dictũ Uincẽ.ad hoc induco istũ tex.sicut eñ p supuenientiã clericat⁹ nõ pdit tabellionat⁹ saltẽ in habitu vt hic.z.d. c.vt offiñ.ita p supuenientiã tabellionatus non dz pdi clericatus vel bñficiũ.pz eñ q ista nõ sunt incõpassibilia.saltẽ in habitu vt hic.ergo non dz perdi clericatus priuilegiũ cũ nõ exerceat actum oino 2rium clericatui.ad hoc induco notabilem theoricã In.in.c.j.de aposta.vbi dicit q tũc perdit clericus ipso facto priuilegium clericatus cuz sumpsit aliquid penitus contrarium ordini:vt si accepit secundam vxorem vel corruptam vel fecit se militẽ z seua exercuit.lxxxiiij.di.qsqs.Si vo nõ fecit actũ penitus 2rium clericatui vt q2 fact⁹ est miles:sed seua non exercuit põt viuere clericaliter z clericatus priuilegijs gaudere.xxxij.dis.seriatim. Si aũt vult viuere seculariter negotiando:tabernã tenendo: vel tonsurã dimittẽdo tũc requirit monitio ad hoc vt pdat priuilegiũ vt in cle.j.de vi.z ho.cle.z in.c.contingit.z.c.ad audiẽ

4 tiã.de sen.exc.cũ si.ita dicẽdũ in pposito. ¶ †Ad idẽ adduco.c.j.de postu.z.c.si.e.ti.vbi clericus in minoribus nõ perdit clericatũ suscipiendo aduocationis vel pcurationis offiñ:z tñ officiũ procurationis nõ est minus vile q officium tabellionatus.imo magis cum infamis possit esse procuratoz saltẽ de iure ciui.insti.de excep.in fi.sz tabellio indistincte esse nõ põt iuxta no.p Bar.in.l.iij. ff.ad.l.iul.repe. Itẽ vtrũq3 offiñ pariter phibet decurionibus:vt in.l.vniuersos.z.l.si qs pcura-

tionē.C.de decu.li.x.Cōcludo ergo qđ clericatus vel beneficiū nō perditur ipso facto p superuenientiā tabellionat⁹ sicut nec ecō.⁊ vide aliud simile ex no.p doc.in.c.j.de cleri.cōiu.vbi volūt qđ per superueniētiaȝ seu cōtractionē spōsaliorū de futuro nō perdit̄ beneficiū:lȝ secus per cō-
5 tractum matrimonij.¶†Nunc venio ad glo.⁊ primo quero q̄ fuit rō qđ clericis inhibet̄ hoc officiū tabellionatus cū in se sit laudabile dum modo abstineāt a seuis.Sol.gl.reddit duas rōnes.Prio qꝛ clerici hec indistincte exercebāt tā in iudicijs ciuilibus ꝙ̄ in criminalib⁹.⁊ sic erat timor irregularitatis.j.e.sniam.Alia sol.que plus placet glo.est quod hoc offm̄ est extraneū ab officio clericorū cū sit quoddā genus negotiationis ꝙ̄tūcūqȝ cleric⁹ abstineat a criminalibus.No.hanc rōnē que vr̄ in se satis bona.Host.eñ adducit plures rōnes necessario non concludentes ⁊ alique cōcludūt indifferenter q̄ ad oēs clericos et laicos:ideo non curo recitare.Sed ego addo duas alias ratiōes que sumi possunt ex.d.l.vniuersos.Prima qꝛ hoc officiuȝ est vile cum tabellio dicat̄ seruus publicus:vt in.c.ij.de vsu.li.vj.⁊.ff.de adop.l.non enim.⁊ ob hoc prohibetur etiam decurionibus vt ibi fortius dȝ ob causam hāc ꝓhiberi militibus dei.Scđa ratio qꝛ hoc est officium seculare hinc dr̄ seru⁹ publicus a seruiendo oībus:sed ab istis officijs dȝ clericus abstinere:vt in.c.j.s̄.e.dȝ enim intēdere circa rempublicā ecclesiasticā ⁊ spiritualem ⁊ non mundanam.xxiij.q.iij.reprehensibile.⁊.c.conuenior.dixi.s̄.e.c.j.
6 ¶†Scđo glo.querit nunqd clericus[a] possit exercere hoc offm̄ in causis
a ecclesiasticis ⁊ spiritualibus corā iudice ecclesiastico.primo dicit qđ nō quia indistincte prohibet̄ hoc officiū clericis.Ultimo op.de.c.qm̄ contra.de ꝓba.⁊ de.c.multorū.xvij.q.ij.⁊ nō soluit.⁊ huic contrario stant Jo.an.⁊ Phil.⁊ idē Gof.qui dr̄ ꝙ clerici p̄nt esse notarij pape.v.q.j.c.quidam.⁊ episcoporū ⁊ archiepiscoporū per iura prealle.⁊.j.de simo.c.j.sed inter laicos non debent scribere cū ab eis cōuersatio ipsorum dȝ esse segregata.ij.q.vij.laicos.imo non debēt rogari testes in instrumētis seculariū negotiorū si sunt presbyteri.xiiij.q.ij.ꝙꝙ̄.⁊ cum hoc dicto transit hic Jo.an.⁊ do. Ant.sed do. Card.tenet contrarium per.c.vt officium.§.ad cōscribēdas.pal.qui tex.optime facit vbi in causa heresis q̄ exercet̄ solū coram iudice ecclesiastico permittit̄ etiā religiosis in hac causa exercere hoc officiū:⁊ ibi dat̄ potestas clericis secularibus libere exercendi hoc officium nō obstante quocūqȝ statuto:ergo in alijs causis etiā ecclesiasticis nō est eis licitū exercere hoc offm̄ ⁊ hoc dictum videt̄ placere Ant.⁊ respondet ad.c.multorū.qđ ibi ponit̄ notarius ꝓ scriptore.simile in.l.fi.C.cō.de leg.vbi seruus appellat̄ notarius.ad idē c.monachus.lxxvij.di.vbi exponit̄ notarius.i.lector a literis seu notis legendis.Ego distinguerē sic.ꝙ aut corā papa seu eius curia hoc offm̄ exercent ⁊ est admittendum maxime si a papa habuerūt hoc officium.nā papa admittendo vel eis illud officiū tribuendo videt̄ eos habilitare.arg.in.l.idē vlpianus.ff.de execu.tu. Aut querit̄ nūqd in alia curia possunt exercere vel extra iudicium in spiritualibus seu ecclesiasticis:et tūc aut habēt cōpetētia bn̄ficia:⁊ dicereȝ ꝙ nō cū indistincte ꝓhibeat̄ hoc.Itē qꝛ vt dicit glo.est quoddā genus negotiationis qđ ꝓhibetur clericis.s̄.c.j.Aut indigēt ⁊ arbitror eos admittēdos. ar.in.d.c.j.s̄.eo.⁊ eorū q̄ not.gl.xiiij.q.iiij.canonū.⁊ sic p̄nt iura diuersa ad concordiaȝ
7 reduci.¶†Extra gl.q̄ro qd si clericus nō est in sacris an possit hoc of-
b ficium exercere.[b] Jo.an.hic in prin.vr̄ velle ꝙ sic p tex.q facit mentionem de cōstitutis in sacris.d.Ant.vr̄ velle hoc verū nisi habeat bn̄ficium:non tñ videt̄ pōderasse dictū Jo.an.⁊ ꝑfecto tex.iste videt̄ mihi in contrariū.nā ꝓhibet clericis in sacris sub priuatione bn̄ficiorū.ergo nō procedit in minoribus ꝙ̄tūcunqȝ sint beneficiati.tñ pōt dici qđ hic accipiunt̄ sacri ordines large pro omnib⁹ ordinib⁹ q indubitāter sunt sacri:vt no.xxxij.di.in summa.nā cū hoc officiuȝ sit seculare ⁊ vile:vt.s̄.dixi.ergo dȝ esse interdictū oībus clericis saltē beneficiatis.ad idem.c.j.de postu.vbi bn̄ficiatis in minoribus prohibet̄ offm̄ postulandi:ergo fortius hoc offm̄ tabellionatus cū sit vilissimū:vt no. gl.in.d.l.vniuersos.Itē hoc offm̄ est quoddā gen⁹ negotiationis:vt in glo.ergo dȝ esse prohibitū bn̄ficiatis.s̄.ca.cū si.cā bn̄ficiū dat̄ ꝓpter officium. de rescri.c.fi.li.vj.ergo dȝ vacare officijs ecclesiasticis.facit.xvj.q.j.generaliter.⁊ hoc placet.sed vbi bn̄ficiū nō sufficeret posset hoc exercere.ar.xcj.di.clericus victū.nā talis nō pōt dici bn̄ficiatus.ar.ca.ij.de transla.prela.et
8 hoc vltimū videt̄ hic tenere Hosti.¶†Quero qd si cleric⁹ in sacris nō habet beneficiū.Sol.dicit Hosti.ꝙ pōt hoc officio vti.imo plus dicit Jo.an.ꝙ hoc officiū nō prohibet̄ precise clericis sed causatiue scȝ propter subtractionē bn̄ficij.simile de eta.⁊ quali.queris.⁊ per hoc ptȝ qđ nō pōt clerico in sacris indistincte ꝓhiberi hoc officiuȝ sed causatiua si vult tenere beneficiū.mihi placet primum vt possit vti hoc officio si nō habet bn̄ficiū cū possit tūc exercere negotiationē honestā.vt.s̄.c.j.vbi dixi.⁊ arg.hic a ꝯ̄rio sensu.sed secūdū dictū mihi non placet: scȝ vt det̄ clerico optio dimittendi beneficiū vel tabellionatū.ex quo eñ hȝ vnde viuat dȝ posse p̄cise cōpelli ad viuendum clericaliter ex quo est i sacris.arg.d.c.j.⁊.c.clericis.s̄.e.Ad text.istum respondeo qđ hoc fuit dictum in penā illoꝝ qꝛ nō videbat̄ verisimile qđ plus appeterēt tabellionatū ꝙ̄ beneficiū saltē sufficiens:vnde nō debet eis dare optio.ar.eorū que
9 no.in.c.si diligēti.de fo.ꝯpe.vbi bo.tex.i simili cū ibi notatis. ¶†Quero quid si clericus de facto hoc statuto nō obstante cōficit instrumētū
c nunquid teneat.Sol.Imo.dicit qđ si fecit[c] instrumētū anteꝙ̄ ei interdicatur prout hic dicitur tenet.secus si postea.⁊ idē Abbas.⁊ pōt esse rō s̄m Jo.an.qꝛ interdicto officio interdicitur eius executio.ar.de ap.c.pastoralis.§.j.al's hec iterdictio esset elusoria.qđ esse non dȝ.ff.de iudici.si pretor.⁊ de elect.c.commissa.li.vj.Itē fit hoc etiā in penā contrahētiuȝ delicto consentientiū.⁊ dixerūt quidā vt ipse refert qđ si hec prohibitio peruenit ad illos de populo nō valet instrumētū alias secus cū excusabilis debeat esse ignorātia respectu p̄iudicij eoꝝ.ar.c.fi.de cohabi.cle.⁊ mulie.de ordi.ab epis.c.j.⁊ ij.sed ipse Joā.an.tenet indistincte siue precedat interdictuȝ siue nō valere instrumētū:sȝ tabellio posset priuari beneficio.mouetur qꝛ hec sola pena imponitur:vnde aliā inuenire nō debem⁹ de sepul.rio.l.iij.ar.in regula odia.⁊ in regula in pe-
10 nis.de reg.iur.li.vj.†do.Pe.de anch.impugnat hoc dictum Jo.and.quia pene impositio i actu a iure prohibito non confirmat actum cōtra inhibitionem attentatum:vt no.Bar.in.l.pretor ait.ff.de no.ope.nūti.⁊ notant quidam in.l.non dubium.C.de legi.vnde melior ratio videtur s̄m eum pro dicto Jo.an.qꝛ annullatio instrumēti propter carentiam fidei nō concernit ipsum clericum,sed partes quibus prohibitio non est facta:⁊ per hoc forte non esset malū distinguere s̄m eū ꝙ si publice per edicta solenniter publicata sit facta hec interdictio clericis:ita qđ potuit verisimiliter trāsire in notitiā populi nō valebunt istrumēta.alias secus sicut obseruatur in prodigo cui bonis est interdictū:vt.l.is cui bonis.ff.de verb.obli.¶Aduerte.considero hic duos casus p̄ncipaliter.primus ante interdictum specifice fiēduȝ per superiorē.secūdus post interdictū ⁊ prohibitionē.Primo casu qđ clericus beneficiatus sit interdictus quo ad se:non eñ dȝ tale offm̄ exercere in quacunqȝ causa.hoc probo per.d.c.vt officiū.§.ad cōscribendas.vbi papa quo ad illum casuȝ dat clericis etiā secularibus potestatem illud officium libere exequendi non obstante quocunque statuto cōtrario.⁊ gl.alle.istum text.ergo regulariter non habēt potestatē exercēdi:licet habeant offm̄ in habitu.Secundo hoc probo per.c.j.s̄.e.vbi prohibet̄ clericis omne negotium ⁊ negotiatio secularis.tabellionat⁹ aūt est hmōi: vt.s̄.dixi.Tertio facit.d.l.vniuersos.C.de decur.lib.x.si enim prohibentur decuriones seculi:fortius clerici qui sunt in maiori dignitate:maxime si sint sacerdotes:qꝛ vt dixit tex.in.c.duo sunt.xcvj.di.nulla dignitas secularis similis est sacerdotio.et per hoc tollitur motiuū Jo.an.dū dicit qđ clericis solū ꝓhibetur per beneficiorū subtractioneȝ.vt enim dixi hoc fuit dictum in penam eorū.nō enim est ista noua prohibitio sed noue pene comminatio.Si aūt clericus fecit instrumentū:credo quod tȝ ex quo tolerabatur in officio rōne publici officij.arg.eius quod de notario excōicato no.gloss.in.c.decernimus.de sen.exc.in.vj. Et videt̄ probari per istū tex.si enim instrumentū esset nullum nō fieret interdictū.de quo hic ⁊ tene Bar.in.d.l.vniuersos.qui idē dicit in decurionibus ⁊ aduocatis exercentibus hoc officium cōtra iuris
11 prohibitonem.¶†Si vero fuit clericis per superiorem interdictum offm̄.⁊ tunc aut palā et publice ⁊ nō valebit instrumentum:qꝛ gesta ratiōe publici officij post interdictū supioris nō tenent vt in.c.veritatis.⁊ i.c.fi.de dolo ⁊ cōtu.no.Inn.in.c.raynaldus.de test.nec potest allegari tolerātia ex quo publice emanauit prohibitio : vt in.c.apostolice.de cleri.excō.⁊ in.c.ij.de consti.li.vj.⁊ xvj.di.qđ dicitis.no. Inn.in.c.qualiter ⁊ qñ.de accu.vbi dicit qđ in deposito non datur tolerantia.Nec obstat si dicatur qđ prohibitio est hodie facta omnibus hic:quia dico qđ tex.hoc nō prohibet principaliter:sed mandat prohiberi per superiorem.Item plus afficit interdictum iudicis.Item ante prohibitionem iudicis videtur tolerari in officio.Aut interdictum non fuit publice factum ⁊ tunc tenet in preiudicium prohibiti vt possit beneficio priuari:vt hic sed gesta ratione

Sebasti. Sapia.
a ¶Nunquid clericus. An si sacerdos recipiat legatum vt notarius valeat vide rom̄. concludentē ꝙ sic in sing.cccxlviij.in ci.tu scis qđ sacerdos.
Zacharias.
b ¶An possit hoc officium exercere. adde Fel.in.c.cuȝ J.⁊.A.col.vj.ꝟ.ꝓ obligatione cōtracta.s̄.de re iudi.⁊ plenius.in.c.cū.p.tabellio.col.iiij.ꝟ.octauo queritur.s̄.de fide instru.⁊ melius i.c.fi.s̄.de consti.
Sebasti. Sapia.
c ¶Quid si fecit. Idē tenet.d.Anto.in.c.fi.in vl.colum.s̄.de constit. Ang.in.l.ij.C.de tab.li.x.bar.in cōsil.suo inci.filiusf.presbyter.

a ¶ Et vide ad materiã qđ no. Joã. an. in.c. romana. §.peñ.de fo.cõpe. li.vj.in ver.coraꝫ. vide etiã do. Anto.in proe.grego. in.vj.col.ℽ.sꝫ nũquid notarius.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Cõtrarium.qđ sit de iure viđ Feli.in.c.cũ.p.tabellio.col.pe.ℽ.decimotertio querit̃ ã.de fid.instr.vbi late de hac materia.

c ¶ Consuetudo. p̃t dare ptãtẽ cõficiẽdi instrumenta alias nõ habẽti.⁊c.qđ etiã videtur tenuisse Joã. an.⁊ Pet.de ancha.i.c.seculares. de fo.ꝯpe.libr.vj. videetiã do. Anto.in proe.grego. in.vij.col.vers.sed nũquid notari⁹.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Notarius. An ⁊ qñ notarius infamis non possit cõficere instrumẽta vide late ꝑ Feli.i.c.cũ dilectus. col.pe.ℽ.tertia declaratio.ã.de fide instru.

e ¶ Excusat̃ tñ ꝓpter multitudinẽ instrumentorum cõtractuuꝫ quos habet leuare vt i auť.de tabel.circa med.iiij.colũ.⁊ ita determiat bar to.in.l.j.§.Fui.circa princip.ff. fur. aduer.nau.

f ¶ Propter hoc dicebã ꝙ si notarius pãdit alteri pti attestationes anteꝙ̃ sint publicate dicitur periurus.vide Bal.in l.fi.i vl.col.ver.extra querit̃ de dictis. C.de edẽ.vbi dixit ꝙ notarius taliter pandẽs tenet̃ pena falsi.per tex.in.l.si quis.§. instr̃a.ff.de pe.
Antonius Frãc.
¶ An notari⁹ teneat̃ si mãifestat dicta testiuꝫ añꝙ̃ aperiantur vide Bal.in.l.fin.in.x. col.C.de edẽ.⁊ vide Ja.de belu.in consi.inci.quidaꝫ tabellio siue iudex ⁊c.vbi dť qđ tenetur de falso ꝑ l.j.§.q instrumen-

publici officij tenebũt saltẽ quo ad ignorãtes:vt
12 in iuribus p̃allegatis.⁊ hoc no. ¶ † Alteri⁹ q̃ro nunqđ tabellio cõstitut⁹ a laico possit sup ecclesiasticis[a] ꝯficere instr̃a. Sol. Jo.an.refert primo quosdã tenere qđ sic.⁊ itã dť de facto seruari: sed postea referẽdo Hosti.vr̃ velle ꝯᵘium.dicit enim Host.ꝙ de rigore ⁊ veritate iuris ꝓcedit ꝯᵘium ar.in.c.massana.de ele. Itẽ qꝛ duo opant̃ vt credatur publico instr̃o.p̃statio iuramẽti.de p̃scrip. ad audiẽtiã.in fi.⁊ iudicialis autoritas a qua tabellio hãc ptãtem accipit in auť.de tabellio.§.j. ⁊.C.de tabel.l.iij.li.x.quoꝝ secundum hic deficit. Adducit aliud sile.sicut em̃ dictũ testis autoritate iudicis laici in cã ecclesiastica recepti fidẽ non habet in cã ecclesie:lꝫ in se forsan sit verũ de iudi. at si clerici.sic in instr̃o tabellionis autoritate superioris secularis ꝯstituti.sicut em̃ in teste nõ potest sp̃aliter imperator hoc demãdare,ita nec generaliter vt ꝯtingit in casu nr̃o.ar.de deci.tua.secus dť in instr̃o ꝯfecto a tabellione clerico etiam in tp̃alibus.lꝫ tale officium exercere non debeat vt hic.adduco no.in.c.ꝑ venerabilẽ.qui fi.sint legi.§.rationibus.d. Anto.vr̃ transire simpliciter cũ h̃ dicto. Et aduerte qꝛ ex his rõnibus Hosti. sequit̃ qđ notarius imperialis nõ possit in terris ecclesie ꝯficere instrumenta etiã inter laicos cum deficiat hec autoritas iudicialis:cũ in terris ecclesie imperator cẽseat̃ p̃uata ꝑsona.ar.l.iij.ff.de
b offi.p̃si. Cõtrariũ[b] aũt in vtroq; casu de facto seruatur ⁊ forte bñ ₰m do. Pe.de anch.ꝯficit enim instr̃a notarius de ꝯsensu partium quo casu iurisditio volũtaria p̃ot de ꝯsensu partiũ prorogari etiã extra territoriũ vt in.l.ij.ff.de off.ꝓconsul.
13 ⁊ ita simpl'r trãsit idẽ Gaspa.de cald.h. † Et ad simile de teste rñdit qđ illud faciat ꝯ Hosti.cum testis recept⁹ a iudice seculari i cã seculari faciat fidẽ corã ecclesiastico:vt in.c.seculares.de fo.ꝯpe. li.vj. Hãc eãdẽ opi.ꝯᵘiam tenet hic.d.Card.mouetur qꝛ ꝯficere instr̃a nõ est potestatis seu iurisditionis:sꝫ officij seu facultatis ⁊ autoritatis.argu.de p̃scr.ad audiẽtiã.de p̃sum.illud. Itẽ quatenus sit iurisditionis est iurisditionis volũtarie q̃ p̃ot exerceri etiã in nõ subditũ ꝯsentientẽ:vt in d.c.ꝑ venerabilem.⁊ hec opi.ꝯᵘia vr̃ mihi verissima.⁊ primo videt̃ h̃ de mente Bart.in.l.ij.ff.de offi.ꝓcõ.⁊ in.l.cũctos populos.C.de sum.tri.vbi firmat notariũ ꝯstitutum a principe posse ꝯficere instr̃a de ꝯsensu partiũ etiã in alieno territo-
14 rio. † Idẽ bal.in.d.l.cũctos ppl'os.vbi plus sentit ꝙ ẽt nõ ꝯstitut⁹ a p̃ncipe sꝫ ꝑ statutũ loci hoc poterit iter subditos in alieno territorio:qꝛ offm̃ notarij non hꝫ iurisditioneꝫ annexaꝫ:sed est qđdam officium:⁊ tale offm̃ sine iurisditione p̃ot exerceri sine distinctiõe territorij.ar.l.q̃ro.ff.de sol. Idem in notario creato ab imperatore vt possit ꝯficere instr̃m in terris ecclesie:tenuit.d.Ant. in.d.c.ꝑ venerabilẽ. Ego vltra alios specialiter in hac q̃one adduco.c.ꝙ̃ꝙ̃.de vsur.lib.vj.vbi in causa ecclesiastica seru⁹ public⁹:⁊ sic notari⁹ laicus stipulat̃. Scđo adduco.c.cũ dilectus.de fi.in
15 †stru.vbi ꝯsuetudo[c] patrie p̃ot dare hãc ptãtem
c cõficiẽdi instr̃a al's nõ habẽti ptãtem cui⁹ instrumẽta faciũt fidẽ in vtroq; foro:vt ibi. Tertio adduco rõnẽ.istud est officiũ seculare ⁊ nõ clericale: vt in.d.c.j.ergo recurrẽdũ est ad ipsos laicos sicut ad seruos publicos.ar.optimũ i.l.repetita.⁊ qđ ibi no.C.de epis.⁊ cle.nec est verũ qđ in laico deficit autoritas in sp̃ualibus.qꝛ offm̃ suũ nõ expedit̃ per viã autoritatis seu iurisditionis:sꝫ potius ꝑ viã cuiusdã facultatis ⁊ officij qđ obtinet a p̃ncipe habẽte potestatẽ.nec hoc offm̃ exercet̃ cõtra nolẽtes sed solũ volũtarios. Spe.tñ fuit secutus opi. Hosti.in ti.de instr.edi.§.restat.versic. quid de constituto.sed primum videtur verius.
16 ¶ † Nã ⁊ infamis p̃ot ꝯficere instrumentũ si rogat̃ a ptib⁹ volẽtibus:vt no.Bar.in.l.iij.ff.ad.l.
17 iul.repe.† puto tñ ꝙ vbi notarius haberet etiam iurisditionẽ a cõstituẽte:vt cõiter hodie cõtingit ꝙ cõstituunt̃ iudices ordinarij ⁊ faciũt precepta partibus de adimplẽdo ꝓmissa cõtenta in instru-

mento qđ talia precepta non obtinent vim suã respectu clericorũ:qꝛ eis p̃cipere non pñt.de iud. at si clerici.qđ sentit, Bal.in. d.l.cunctos ppl'os. ⁊ sic statutũ quo cauet̃ vt instrumentũ guarentigiatũ habeat executionẽ paratã non habet locũ cõtra clericũ:vt voluit ibi Bal.sed Bar.ꝯ. An aũt laicus possit conficere instrumẽtum in causa electionis vel alia spiritualia.dic qđ sic:vt no.in c.qꝛpropter.de ele.⁊ Spe.in.d.§.restat. versi.qđ ergo si tabellio.lꝫ quidam ꝯ.sed primum verius cum notarius exerceat nudum ministeriũ quod laicus nõ prohibetur etiã in spiritualibus:vt no. in.c.j.de procu.li.vj. Itẽ notarius est qdã testis
18 l.domitius labeo.ff.de test. ¶ † Sed quero nunquid valeat cõsuetudo contra dispositionẽ isti⁹ c.credo qđ nõ:quia est contra honestatem ecclesie:ideo non potest induci consuetudo:vt in.c.cũ ab omni.⁊.c.cũ decorem.de vi.⁊ honest.cle.⁊ hoc innuit Jo.an.tacite dum notat istum tex.cõtra venetos vbi reseruat̃ cõtrariũ. Possent tñ excusari si hec facerent propter insufficientiã benefi-
19 cioruꝫ prout dixi. ¶ † Ultimo scas qđ Host.hoc ponit sex que dicit tabellionẽ i principio sui officij iurare de consuetudine. Primo qđ de his q̃ videbit ⁊ audiet ⁊ requisitus fuerit sine diminutione veritatis ⁊ cõmistione falsitatis cõficiet istrumentum.ideo si requisitus nõ conficit instrumentum est periurus:⁊ sic ₰m eum:suis instrumẽtis postea non credetur.argu.de testa.testimonium.
d Nota hoc dictũ.sentit enim per hoc qđ notari⁹[d] periurus nõ possit conficere instrumentũ: quod nõ puto verũ:quia etiã infamis potest cõficere instrumentum si rogat̃ a partibus.vt no.Bart. in.d.l.iij.ad.l.iul.repe.vbi vide qđ semꝑ reqsitus potest nisi deliquerit cõmittendo falsitatẽ i offõ. ita loquitur tex.no.i.l.si aliquid.C.de susce.⁊ archarijs.li.x.⁊ vide ad materiã quod no. Inn.in c.fraternitatis.de here.ꝙ autem notarius tenea
e tur ad requisitionẽ cõficere instrumentum facit[e] qꝛ dicitur seruus publicus:vt in iurib⁹.ã.allegatis.ergo nõ debent officium suum alicui denegare. Secundo iurat quod secreta sibi iniũcta cela
f bit.[f] intelligo quando ex iusta causa iniungitur silentium:al's aũt cum sit persona publica debet palam ⁊ non latenter conficere instrumẽta.arg
20 in.c.j.⁊ quod ibi no.vt eccle.bñ. ¶ † Tertio qđ
g super vsurario cõtractu vel in fraudẽ vsurarum[g] inito nullum conficiet instrumẽtũ.dic tu ꝙ sup nullo illicito cõtractu debet conficere instrumentum alias debet puniri ⁊ ab offõ deponi vel remoueri:vt in.l.iubem⁹.C.de sac.ec.⁊ ibi no.bar. Quarto ꝙ de omnibus instrumẽtis que reddet tenebit penes se protocollum.pro hoc p̃ot allegari.c.quoniam cõtra.de proba. Quinto ꝙ sit fidelis illi a quo fuit cõstitutus:⁊ si sciret damnuꝫ suum tractari illi releuabit per se vel per nũtiuꝫ. Sexto ꝙ officium sibi iniũctũ exercebit cupiditate amore odio ⁊ timore remotis ₰m bonã cõsciẽtiam:de quo vide in Spe.de inst.edi.§.restat.ℽ. sed quero sub qua forma.vbi ponit formã creandi
21 tabellionẽ. ¶ † Sed quero quid si is qui exercebat publice offm̃ tabellionis nõ erat in veritate tabellio nunquid valebũt instrumenta.vide per Specu.e.tit.§.restat.ℽ.quid si is.vbi concludit qđ nõ si a nemine habuit potestatem:sec⁹ dť si habuit ptãtem a superiore:sed ꝓpter defectum nõ poterat habere istud offm̃ ⁊ hoc casu loquit̃ l.barbarius.ff.de offi.p̃si.⁊ vide tu Inn.in.c.nihil.de ele.⁊ Bald.in repetione.e.d.l.barbarius. Qualiter aũt ꝓbabo aliquẽ fuisse notariũ ad effectum vt instrumẽtis ꝑ eũ cõfectis detur fides.
22 vide Inn.in.c.veniens.de verb.sig. ¶ † Ultimo quero an notarius debeat scire iura. Spe.i.d.§. restat.ver.sed nũquid tabellio.dicit qđ sic ne cõmittat aliquẽ errorez.⁊ hec fuit originaliter opi. gl.in.l.generali.C.de tabel.lib.x.sed Bar.ibi dť ꝙ nõ tenet̃ esse doctor:sꝫ satis est ꝙ sciat summã notarie ⁊ aliã que requirunt̃ ad peritiã illius artis.⁊ vide Inn.in.c.cũ in cũctis.de ele.vbi dicit ⁊ bene qđ quilibet tenet̃ scire ea q̃ requirunt̃ ad officium

ta.ff.de fal.et per l.j.in princi.⁊.l.si quis aliquid.§.instrumẽtum.⁊.§.j. ff.de pen.⁊ per.l. saccularij.§.j.ff.đ extraor.crimi.

g ¶ Uide hic do. An.q dicit ꝙ notarius cõficiẽs instrumentũ super cõtractu vsurario est periurus.⁊ idẽ in terminis dicit Archi.in.c.sicut in suo.xvj.disti.et ibi do.in fi.q etiaꝫ addit qđ talis de cetero nõ poterit testificari cum sit infamis cui act⁹ legitimi sunt iter dicti.⁊ hoc totuꝫ dicit tenere Hos. in sum.de vsur.§. pe.ver.qđ de notarijs.⁊ an tabellio ꝯficiens instrumentũ sup vsuris teneatur ad restitutionẽ vsuraruꝫ vide per Laur.in tracta.de vsur.q. lviij. et adde hic bal.in.c.imperialem.§.callidis.in fi.de prohib. feu. ali.per Feder.vbi dť ꝙ notarius cõficiens instrumẽtum scienter sup contractu celebrato in fraudeꝫ vsurarum dꝫ remoueri ab offõ tabellionatus: idem adđ hic Angel.in.l.si scientie.ff.de pari. vbi post Ray.sub dubio forte tenet quod tenetur ad restõnem vsuraꝝ. qua autem pena teneatur notarius conficiens instrumẽtum super illicita alienatione rei ecclesiastice: vide tex.in.c.non liceat pape.xij.q. ij.⁊.c.si quis presbyterorũ.de reb⁹ ec.non alienan.
Antonius Frãc.
¶ De notario cõficiẽte instrumẽtũ falsum vel vsurariũ. Dicas ꝙ ẽ ĩfamis vt tenet archi.i. c.sicut.xlvj. dis.⁊ in.c.nõ lꝫ.x. di.⁊ vide Bal.in c.j.in.§.callidis.i fi.de prohibi.feu. alieñ.per Fede.in vsi.feu. vbi dixit ꝙ nedum est infamis.sed venit priuãdus officio etiã si celebret instr̃m

in fraudẽ vsuraꝝ ꝛ vide Bart. in. l. oẽs. C. de pet. bo. subla. li. x. vbi dixit qđ pro illicito 1 ministro notari⁹ nõ tenetur pena falsi sꝫ tenet̃ alia pena criminali extraor 2 dinali. ad qđ etiã vide Bal. in. l. ij. C. de se. nup. ꝛ per bar. in. l. iubem⁹. 7 in. §. j. C. de sac. sã. ecclesijs.

a ¶ Adđ omnino hic que scribit ab bas post glo. in. c. ex literis. de exces. p̃la. et qđ ibi late no. adde omnino. hic q̃ scripsit post Imo. latissime in c. fi. de exces. prela. itẽ vide Tho. iiij. sen. dist. xlv. qõ. ij. art. v. post mediũ vbi dicit quod iudex ꝛ oẽs q parti cipãt in cã sangui nis sunt irregula res propter hoc qđ effusio sangui nis non decet mi nistros dei. itẽ vide gl. xxj. di. §. j. et glo. lj. di. in sum. ꝛ tex. cũ gloss. in. c. si qs post acceptũ. lj. di. ꝛ oĩno quod no. Bal. in proẽ. 1 greg. i. v. col. vbi dicit qui exercuit executiões corpo rales vel capita les nõ potest esse rector scholariuꝫ nec vicarius.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Vel consilium. An aũt cleric⁹ q dat cõsiliũ iudici laico. super crimi ne quo venit ipo 2 nenda pena san a guinis sit irregu laris: vide Bald. in auf. habita. in princ. C. ne fili⁹ p patre. doc. in. c. ex literis. j. de exces. prela. Feli. in. d. c. sicut dignum. co. iij. vers. fallit tertio. j. de homi.

officium suum exercendum. alias autem tenetur si cõmittit per ignorantiam aliquem errorem vt in. l. illicitas. §. sicuti. ff. de off. presi. ꝛ in regula nõ est sine culpa. de reg. iur. lib. vj.

1 Clericus nõ dꝫ legere nec dictare sniam continentem penam sanguinis. 3. nec etiam interesse possunt. 4. alias incurrũt irregularitatem. 6. 11. etiam ꝙ sententia non sit mandata executiõi. 5.

2 Irregularitatem incurrunt testes iudices ꝛ officiales prestantes aliquam opem vel adminiculum sententie continentis sanguinem: ab eo qđ non possent promoueri ad sacros ordines.

7 Clerici associantes illum qui hꝫ mori ad ipm cõfortanduꝫ non incurrunt irregularitatem.

8 Clerici assistentes sententie sanguinis sunt irregulares: siue sint in sacris siue non.

9 Officialis excõicatur volens constringere clericũ etiam in minoribus legere vel dictare sententiaꝫ sanguinis: vel vt sit minister iustitie.

10 Clericus puta prelatus habens iurisditionẽ tẽporalem non potest sententiam sanguinis dictare: sed debet alteri demandare.

12 Clericus an efficiatur irregularis ex eo ꝙ scribit simpliciter qđ aliquis capiatur: qui postea sentẽtiam sanguinis passus est.

13 Clericus scribens vel recipiens dicta testium in causa criminali an efficiatur irregularis.

14 Clericus incurrit irregularitatem legendo literas ex permissu pricipis ad quem litere fuerunt misse vt capi faceret aliquem ꝛ mandaret mori: qui lectis literis captus ꝛ mortuus fuit.

15 Clericus aduocatus in causa criminali incurrit irregularitatem.

16 Clericus nõ debet fieri capitaneus belli: siue bellum sit iustum siue non.

Clerici an possint interesse bello iusto et hortari ad bellandum sine metu irregularitatis. 18.

17 Clericus non incurrit irregularitatem vulnerãdo quam ad suam defensionem. 5. vbi ponit̃ qđ ad defensam rerum.

18 Clericus an efficiatur irregularis ex eo quod ministrauit ꝛ preparauit arma: ꝛ ob id in consequẽtiam secutum est homicidium.

20 Mãdãs aliquẽ verberari vel vulnerari si ille mãdatarius occiderit: mãdãs tenet̃ de homicidio.

Mandans famulo vt non reuertatur nisi ipse sentiat aliquid de tali re: tenetur mandans de oi eo quod fecit dictus famulus.

21 Chirurgia est prohibita clericis propter periculum erroris qđ ei inest. 23. vbi ponitur an incurrant irregularitatem.

Medici an efficiantur irregulares ex eo qđ aliq infirmi in manibus eorum moriantur. 23.

22 Clerici nõ possunt esse physici nisi non sint in sacris vel non beneficiati.

SEntẽtiã. † Hꝫ multa dicta ideo cõmode summari nõ põt: sꝫ gñaliter p̃t sic summari. Clericis ꝓhibent̃ oĩa illa ex qb⁹ sequit̃ vl̃ seq põt vite amissio vl̃ sanguinis effusio. vel spãli⁹ sic. Cleric⁹ nec dictare nec ꝓferre sniam sanguĩs dꝫ nec qcqđ aliđ exercere p qđ ad vindictã sanguis tẽdat̃ vl̃ purgatiõi vulgari opẽ p̃stare nõ dꝫ. Et hꝫ q̃tuor dicta p̃ncipalia. ꝑ ibi: nec qsq̃. tertiũ ibi: null⁹. q̃rtũ ibi: nec qsq̃. Et qꝛ tex. in se est satis clar⁹ ita vt notabilia extrahi nisi iuxta lr̃am nõ pñt ꝓsequar dicta doc. q̃ veniũt ad declarationẽ litere p ptes. ꝛ p̃mo attigã iuxta ordinẽ p̃mã ptẽ tex. ¶ † Quero igit̃ q̃re ꝓhibet̃ clericis dictare sniam sanguinis.[a] Sol. dic ꝑ do. qđ p hũc actũ p̃stat ꝯsiliũ ꝛ auxiliũ ad mortẽ seu sanguinis effusionẽ qđ facere ñ dñt. sicut em̃ ista nõ dñt p se exercere: vt i. c. i archiep̃atu. de rap. ꝛ de exces. p̃la. ex lr̃is. ꝛ. s̃. e. clericis. ita nec alijs h̃ exercentib⁹ dñt p̃stare auxiliũ vel cõsiliu[b]. l. dist. si qs viduã. ꝛ in. c. sicut dignũ. de homi. ꝛ p hoc infert Io. an. nõ referre an dictet vt iudex vl̃ vt assessor vel vt iurisperit⁹ vel al'r q̃litercũq̧. semp em̃ per hũc actũ p̃stat ꝯsiliũ seu auxiliũ. Sꝫ ꝯ h̃ facit. c. illud. xxiij. q. iiij. vbi dr ꝙ dũ legũ autoritas in improbos exercetur erit dictator immunis: ꝛ sic nullaꝫ maculã dꝫ ex dictamine snie iuste ꝯhere. So. dicit Hoff. illud ꝓcedere in laico q immunis est a culpa nõ tñ ab irregularitate. ꝛ dic lati⁹ ꝙ oẽs interficiẽtes aliquẽ q̃tũcũq̧ iuste seu sniaꝫ dictãtes vel auxiliũ vel opẽ inferẽtes cõtrahũt irregularitatẽ. vñ iudex notari⁹ accusator ꝛ testis non pñt ꝓmoueri ad ordines: ex q̃ ex fctõ eoꝝ secuta est vindicta sanguĩs. de qb⁹ vide bo. tex. cũ gl. in c. j. lj. di. ꝛ ibidẽ ẽt vide de aduocato: ꝛ dicã. j̃. latius. i istis em̃ ꝯhit̃ irregularitas sine pctõ. ꝛ fuit statutũ hoc ab eccl'ia ꝓpter horrorẽ ne illi qui dederũt cãm effusiõis sanguinis efficiant̃ ministri vnitatis ꝛ mansuetudinis. h̃ em̃ irregularitas est de iure positiuo: vt not. Inn. in. c. ad audientiã. de homi. ꝛ dixi. s̃. e. clericis. ꝛ no. Io. cal. in. c. pe. 3 de homi. † Clerici aũt p̃dictis p̃stãtes auxiliũ vel opẽ peccãt qꝛ rẽ eis ꝓhibitã attẽtãt ꝛ incurrũt irregularitatẽ: quod intellige qñ seq̃t̃ ex tali facto mors vel mẽbri detruncatio: vt in cle. si furiosus. de hom̃. ꝛ in. c. clericis. s̃. e. vbi dixi sec⁹ aũt si seq̃t̃ alia vindicta sanguinis: nã tũc fateor ꝙ peccant si seq̃t̃ magna sanguĩs vindicta: sic intelligo hũc tex. ꝛ in. c. in archiep̃atu. de rapto. sꝫ irregularitatem nõ incurrũt nisi in p̃dictis duob⁹ casib⁹. ꝛ sic intelligit dicta doc. h̃. Hec aũt irregularitas ꝯhitur nõ solũ facto cũ. s. qs ꝓprijs manibus aliquẽ occiderit vel mẽbrũ detrũcauerit: sꝫ ẽt in p̃cepto cõsilio[c] vel fraude vel auxilio in. c. si qs viduaꝫ. l. di. ꝛ vide bo. tex. in. c. periculose. de pe. di. j. ꝛ in. c. 4 sicut dignũ. de homi. qđ ibi no. ¶ † Scđo querit̃ hic ꝓhibet̃ clericis exercere vindictã sanguinis: item interesse vbi sanguinis vindicta exercetur. 5 ¶ † Quid si clericus ĩterfuit qñ fuit lata snia super vindicta sanguĩs: ꝛ nõ qñ de facto fuit facta executio. Sol. credo ꝙ peccauerit qꝛ satis exercet̃ vindicta sanguinis p sniam sup eo latã. ar. opt. i d. c. periculose. de pe. di. j. iudei em̃ dicũt̃ crucifixisse xp̃m verbis seu lingua. hic psalmista. Et lingua eorũ gladius acut⁹. q̃re dico ꝙ tex. iste põt verifica 6 ritã tpe snie q̃ executionis ipsius. ¶ † An aũt p hãc interessentiã seu p̃sentiã corporalẽ efficiãtur isti clerici irregulares. Sol. gl. j. h̃ dr qđ nõ: nec debent etiã p hoc deponi: lꝫ aliter puniri debeãt: qꝛ cõtra p̃ceptũ huius canonis venerũt ꝛ bñ loquitur ꝛ idẽ dicit Inn. hic. dicit em̃ ꝙ interesse non facit quẽ irregularẽ nisi interesset autoritatẽ prestans vel auxiliũ. idẽ ꝺm Host. si p̃staret auxilium cõsiliũ vel fauorẽ aut operam: vt pꝫ ex no. in. d. c. sicut dignũ. de homi. ꝛ de cle. pug. in du. c. ij. dr em̃ Host. qđ si ad clericũ spectat iurisditio nullo mõ dꝫ interesse vindicte ne videat̃ p̃stare autoritatẽ: vt in. c. lr̃is. ꝛ qđ ibi no. de exces. p̃la. ꝛ idẽ Guili. 7 in Spe. de leg. §. iuxta. vers. qđ si ep̃s. † Ego limitarem istũ tex. cũ gl. ꝛ restringerẽ in clericis interessentib⁹ ex sola libidine seu volũtate. nõ em̃ debẽt p̃stare p̃sentiã istis eis ꝓhibitis sicut nec alijs spectaculis vel cõuiuijs cõiugiorũ: vt i. c. presbyteri xxxiij. di. ꝛ in. c. nõ opꝫ. de ꝯse. di. v. secus aũt puto i interessentib⁹ ex iusta cã: puta qꝛ associãt iustitiãdũ ne incidat in desperationẽ ꝛ rememorantur sibi diuinã scripturã ꝛ cõfortãt ad patiẽtiam 8 sicut obseruat̃ in multis locis. ¶ † Tertio quero an istud p̃ceptũ habeat locũ in oĩb⁹ locis. Solu. tex. innuit hic apte ꝙ sic dũ hic loq̃t̃ p verbũ vniuersale negatiuũ: vt pꝫ ibi null⁹ cleric⁹. q em̃ vniuersaliter loquit̃ neminẽ excludit. vt in. c. solite. de ma. ꝛ obed. ꝛ. c. si romanoꝝ. xix. di. ꝛ h̃ apte tꝫ Host. dicit em̃ referre an sit in sacris vel ne: si ordinari desiderat. xlj. di. c. j. ꝛ. s̃. e. clericis. Ego dico qđ ẽt si nõ desiderat ordinari: ex quo em̃ est clericus. nõ dꝫ exercere illa p q̃ seq̃t̃ sanguinis vindicta. aliter aũt dꝫ deponi tanq̃ irregularis. nam clericus etiã in minorib⁹ deponẽd⁹ est occasione 9 delicti: vt in. c. cũ nõ ab hois. de iud. ¶ † Quarto q̃ro qđ intẽdat litera in ver. si qs aũt. vbi dr qđ si occasione hmõi statuti ꝛc. Sol. dr Io. an. qđ forsan dicit ptãs clerico tu non vis seruire mihi nec tibi seruiatur a meis. et sic interdicit sibi commercium suorum subditorum vel aliter eum grauat

Antonius Frãc.

c ¶ Consilio. quid irregularitas vide p bal. in addi. spe. in ti. de dispẽ. in. §. iiij. ꝛ hr̃ per Cardi. in cle. j. in xv. q. de homici. vbi dicit qđ irregularitas est repulsio q̃ ipso iure infert̃ a diuino officio ꝓ quo facit tex. in. c. fi. de tẽp. or. ꝛ ex quib⁹ causis ꝯhat̃ irregularitas vide spe. i. d. §. iiij. ꝛ ibi p Bal. in addi. ꝛ viđ Inno. i. c. nisi cuꝫ prideꝫ. de renũ. ꝛ adde qđ irregu. non ꝯhit̃ si qs casualiter occidat alium vt no. bar. in. l. illicitas. in. §. sicut. ff. de of. p̃si. vbi dr ꝙ nõ nocet qn ad alios ordines possit ascẽdere p. c. nos tua. de homi. ꝛ vide ple. p Card. in cle. j. de homici. et xij. q. vbi dicit qđ talis irregularitas nõ ꝯhitur nisi ex ꝓposito. ꝛ adde ꝙ irrregularis nõ absoluit̃ nisi p papã vt in ca. j. in fi. de re iud. lib. vj. ꝛ in. c. j. de sen. excõ. e. li. qđ sine dubio verum est ab ip̃a irregularitate: sꝫ a pctõ bñ potest absolui ẽt ab inferiori vt. per. d. Cardi. in cle. duduꝫ. in. §. deinde. q. vij. de sepul. et not. in. c. iij. de clerico excõ. mini. et vide do. Cardi. in cle. j. in pe. q. de cõsan. ꝛ affi. vbi ponit an possit absolui ab ep̃o.

ł hoc ſatis poteſt admitti. Sed ego per tex. iſtuꝫ dico qꝺ ſi poteſtas vel alius officialis vellet clericum etiā in minoꝛibus cōſtringere vt ſit miniſter iuſtitie: puta manigoldus: vel qꝺ debeat dictare ſnīam ſeu intereſſe ſententie: debet ad hoc cōpeſci per cēſurā eccleſiaſticā. ¶ † Quinto quero an principiū iſtud habeat locū ſiue clericus habeat iuriſditionē tēpalem ſiue non. dic ꝙ ſic. nūꝙ enim debet ipſe cognoſcere vel dictare ſnīam per quam tendatur ad ſanguinis vindictam. dꝫ enim aliis tales cauſas cōmittere: vt in. c. fi. ī. e. li. vi. dixi. ſ. e. clericis. pōt tū reum flagellis afficere: ita tū qꝺ non videatur tendere ad ſanguinis vindictā: vt in. c. archiepātu. de rap. facit. c. ad audientiam. de ſal. ⁊ vide quod ibi no. in gl. fi. ⁊ p hoc habes declaratā primā partē. c. ¶ † Venio nūc ad ſecundam partē ſcilicet ad. §. nec quiſꝙ cleric⁹. ⁊ pmo quero nunquid clericus efficiatur irregularis ſi ſcribat līas vel dictet p vindicta ſanguinis. dic qꝺ ſic: ſi ex hoc ſequatur moꝛs vel mēbꝛi detruncatio: qꝛ dedit auxiliū vel cōſiliū vt dixi in precedenti parte vbi vide. Si aūt non fuerint pdicta ſecuta ceſſat irregularitas. ſola em̄ ſcriptura vt dicit Jo. an. in nullo caſu cōſtituit irregularē ſcribentem ꝙuis aliter puniri poſſit pꝛo eo qꝺ exercuit rem illicitā ſibi. iſte em̄ tex. indiſtincte pꝛohibet hāc ſcripturā per clericum fieri: imo diſponit vt hoc officium non cōmittatur clerico in curiis principū. ¶ † Scꝺo quero quid ſi clericus ſcribit literas ſimpliciter vt aliquis capiat: nihil autem fuit ſcriptū de ſanguinis vīdicta cū ex illa captura fuit ſecuta moꝛs vel mēbꝛi detruncatio clerico ignoꝛante ipſum factum ⁊ cauſam capture: an efficiatur irregularis ex hoc. Sol. dicit Ho. quod hoc eſt ei periculoſum: qꝛ non cōſueuerūt homines capi pꝛo nihilo. ⁊ lex pmotionis nō in volūtate ſed in facto cōſiſtit. xv. q. j. c. fi. debuit em̄ hoc cogitare euenire poſſe. ⁊ ideo hic dꝛ qꝺ in curiis principū hoc officiū non debet cōmitti clerico. et videtur per hoc velle Hoſti. ꝙ talis ſit irregularis, licet aperte non loquat: ſed dicat hoc illi periculoſum. doc. tamen ſequentes cōiter intelligunt Hoſti. in irregularitatē. ſed. d. Pe. de anch. dicit ſe credere ꝙ ex qualitate perſone eius q capi mādauit clericus dꝛ in hoc culpabilis vel nō. ſi enim iudex cauſarū ciuiliū vel alius qui non cōſueuit homines capere pꝛo delicto: ſed p debito ħ ſcribi mandauit: licet illa captura poſtmodū moꝛiat: quia foꝛte pꝛimo erat de crimine condemnatus vel poſt illā capturā factā fuit cōuict⁹ de crimine capituli non erit irregularis ille clericus: ſecus dicit ſi ſcripſiſſet literas captionis ad inſtātiam iudicis cauſarū criminaliū vel illius qui hꝫ cognitionē de ciuilibus vel criminalibus: tunc em̄ pꝛocederet dictū Hoſt. mihi videtur qꝺ ſit inueſtigādum ꝙ clericus ſcribendo literas ſuper captura fuerit in culpa. nā ſi dederit operaꝫ rei illicite omnia debēt ſibi imputari que ſequuntur: licet ſine culpa ſua ⁊ per caſum foꝛtuitum: vt legit ⁊ not. in. c. tua. ⁊. c. ſicut dignū. de homi. cū ſi. vñ ſi ſcripſit in cā criminali indubitāter vr̄ ſibi imputandum: qꝛ iſtud offm̄ eſt ſibi interdictū: vt hic et vide tex. opti. in. c. fi. de homi. lib. vj. vbi mandatori imputatur moꝛs ſequēs pꝛeter voluntatē ſuā: qꝛ mandando illū percuti fuit in culpa. Si aūt ſcripſit ſimpliciter capturā credo ꝙ ideꝫ a quocūꝗ fuerit ſibi iniunctum ſi fuit in culpa ſcribēdo: puta quia non ſpectabat ad officiū ſuum: ⁊ fuit ſibi mandatum ab eo cui non tenebat obedire: debuit enim cogitare hoc euenire poſſe. nam ſaltē poterat commendari in carcere pꝛo aliquo delicto pꝛecedenti ad petitionem iudicis cōpetentis iuxta no. per Bar. in. l. ſi cui. ff. de accu. ſecus aūt vbi ſcribēdo non depꝛehēderetur in aliqua culpa: quo caſu poſſet pcedere opi. d. Pe. ¶ † Tertio quero quid ſi in cauſa ſanguinis cleric⁹ recipiat vel ſcribat dicta teſtium[a] nūquid efficiatur irregularis. Sol. conclude bꝛeuiter poſt Inno. ⁊ alios ꝙ ſi ex tali ſcriptura etiā non autentice facta vel alia ſequatur moꝛs vel mēbꝛi inciſio efficitur clericus irregularis: quia dat auxilium ⁊ conſiliū ⁊c. vt. ſ. dixi. et vide quod legitur ⁊ not. in. c. j. l. diſt. ſecus ſi moꝛs vel membꝛi detruncatio non fuit ſecuta: tunc enim ſcriptura ſola nō facit quem irregularem. licet clericus poſſit aliter puniri: quia rem ſibi pꝛohibitam attētauit: vt. ſ. dixi. ¶ † Quarto quero quid ſi litere[b] mittantur alicui principi vt talem homicidam ſeu facinoꝛoſum qui in tali hoſpitio moꝛatur capi facit ⁊ ſuſpendat: pꝛinceps autem has literas tradit clerico ſuo legendas qui literas legit: quibus lectis pꝛinceps facit capi homicidam ⁊ ſuſpendi: nunqd clericus ex ſola lectiōe literarum efficiat irregularis. Jo. and. ⁊ Hoſtien. quod ſic: ⁊ dicunt quod pꝛo hac parte fuit reſponſum per domi. Clementem papam quartum: quia ex lectura ſua ſecutū fuit homicidiū: ⁊ pꝛeſtitit auxilium ſeu opem ad moꝛtem ipſius: nec pꝛodeſt ſi dicat ſe ignoꝛaſſe tenoꝛem: quia debuit literas ſibi pꝛimo legere: quod ⁊ ſi non fecit inde quamcito peruenit ad captioneꝫ debuit ſubticere ⁊ literam domino reddere ⁊ dicere quod talem literam legere non erat officij ſui. facit quod legitur ⁊ nota. in. c. ſicut dignū. de homici. ⁊. ſ. eodem clericis. ¶ † Quinto quero quid ſi clericus non ſcripſit nec dictauit: ſed fuit aduocatus in cauſa ſanguinis. Sol. dicit Joan. andr. quod ſola aduocatio non facit ipſum irregularē ſed ſi ex officio aduocationis ſequitur vindicta ſanguinis irregularis efficitur ſiue ſit ex parte actoꝛis ſiue accuſatoꝛis ⁊ contingat reum occidi: de quo nemini dubium eſt: ſiue ſit ex parte rei ⁊ ex hoc contingat occidi accuſatorem qui ſe ad penam talionis obligauerat: ⁊ ideo caueat clericus ne in cauſa ſanguinis ſit aduocatus. de quo vide textum iuncta gl. bona. lj. diſtinc. c. j. ⁊. l. diſtinc. ſi quis viduam. Quidam tamen tenuerunt cōtrarium quādo fuit aduocatus ex parte rei: quia reum etiā eccleſia defendit. xxiij. q. v. reos ſanguinis. ſed Joan. andre. tenendo pꝛimum dixit quod hoc genus defenſionis non pertinet ad clericum: ⁊ contrarium pꝛeallegā. loquitur de alia defenſione: vt no. in. c. inter alia. de immuni. eccle. ⁊. c. nouimus. ī. de verbo. ſigni. ⁊ cum hoc dicto Joan. and. tranſeunt communiter docto. hic. ⁊ examinat plene gloſſ. in dicto. c. lj. diſt. ⁊ concludit hanc opinio. tutioꝛem ⁊ vide quod plenius not. ſ. c. j. de poſtu. In clerico enim cui non licet poſtulare in iure ciuili. hanc opinion. puto indiſtincte veram: quia cum dederit operam rei illicite imputantur omnia que ſequuntur: vt dicto. c. tua. de homici. ⁊ quod ibi not. ſed in laico vel in clerico in minoꝛibus non pꝛohibito poſtulare eſt maius dubium cum ſit ex parte rei: quia pꝛincipaliter tendit ad defenſionem: non autem vt actoꝛ puniatur de calumnia. abſit enim quod ea que facimus pꝛopter bonū ſi pꝛeter noſtram intentionem quicquam mali alicui accidat nobis imputetur: vt dicit text. in dicto. c. de occidēdis. xxiij. queſtio. v. facit in ſimili quod legitur ⁊ no. in. c. pꝛelatis. de homic. li. vj. fateoꝛ ꝙ pꝛima opi. tutioꝛ eſt: ſed iſta foꝛte eſt verioꝛ ꝺ ſubtilitate iuris. ¶ Sexto ⁊ vlt. quero in quibus clericis habeat locum. §. iſte. Sol. credo ꝙ in oibus. nam text. iſte loquit generaliter: v patet ibi: nec quiſꝙ clericus ⁊c. de maio. ⁊ obe. ſolite. ⁊ facit qꝺ. ſ. dixi in pcedenti reſponſo. Venio nunc ad tertiā partē. c. ad. §. nullus quoqꝫ. In quo pꝛimo quero: dicitur hic ꝙ clericus nō debet pꝛeponi ruptariis ⁊ baliſtariis aut huiuſmodi viris ſanguinis ⁊c. qui dicant ruptarij. Sol. dicit Goſ. qꝺ hoc verbū fuit foꝛmatū ex vulgari loci ⁊ dicit abbas ꝙ dicitur a rūpo rumpis. vnde dicit Jo. an. ꝙ hoc verbū ſumitur pꝛo eis q pſunt machinis que tēdunt ad rupturā: vnde clericus non debet deputari ſuper illos miniſtros cū tendant deſtructionē ⁊ moꝛtē alioꝛū. † Et ex hoc ⁊ ex tex. no. ꝙ clericus non debet deputari pꝛinceps ſeu capitaneus belli. facit. c. clerici. ſ. e. cum iſte text. loquatur indiſtincte puto hoc pꝛocedere ſiue bellum ſit iuſtum ſiue iniuſtum: licet enim clericus poſſit intereſſe bello iuſto[c] ⁊ hoꝛtari alios ad pugnam: iuxta no. in. c. ſciſcitaris. vij. qō. j. vbi gl. facit. xxiij. q. viij. omniū. c. vt pꝛideꝫ. ⁊. c. penul. de homi. ⁊ quod ibi no. de ſen. excō. dilecto. lib. vj. cū ſi. non tamen debet conſtitui capitaneus ſeu dux belli acies oꝛdinando vel ſimilia faciendo: quia hoc non conuenit manſuetudini clericoꝛum. arg. c. conuenioꝛ. xxiij. q. viij. ſentit tamen Innocē. ꝙ pꝛeponi debet bello quod non ſit directe ad occidēdum ſed ad ſua defendenda vel recuperāda: iuxta not. in. c. olim. de reſti. ſpo. non tamen debet pꝛeponi his perſonis que tamen directe ſunt quaſi viri ſanguinum. ſed Hoſtien. dicit tutius eſſe: vt nulli pꝛeponat acies oꝛdinando: licet aliter pꝛo iure ſuo poſſit eſſe in bello vt in iurib⁹ pꝛealleg. ⁊ hoc vltimum mihi placet. quia vt dixi non videtur hoc officium cōuenire clericis. An autem contrauenindo ſint clerici irregulares. Credo quod ſi bellum erat iniuſtum erunt irregulares ſiue a ſe ſiue ab aliis laicis aliqui occidantur vel membꝛa mutilentur: quia pꝛeſtando pꝛeſentiam pꝛeſertim autoꝛizabilem pꝛeſtiterunt ⁊ auxilium ⁊ operam ad moꝛtem illoꝛum. ad hoc facit quod legitur ⁊ notatur in cap. ſicut dignum. de homi. ⁊ ca. ad audientiam. eo. titu. Si autem bellū erat iuſtum efficiunt irregulares ex facto pꝛopꝛio non aūt alieno puta ſi ppꝛiis manibus aliquē occiderunt vel mēbꝛa mutilauerūt. ad ħ text. in. c. pe. de homi. ⁊ quod ibi no. † Hoc verum niſi pꝛopꝛiā moꝛtē aliter euitare non poſſent: vt in cle. ſi furioſus. de homi. de officio tamē quod clericus vſurpauit contra huius capituli pꝛohibitionem eſt aliter puniendus: vt. ſ. dixi. in. c. in. §. pꝛecedēti. ¶ † Secundo quero qd ſi qs in bello iuſto non ad impugnationem alterius: ſed ad ſui defenſionē baliſtario dedit vel miniſtrare fecit ſagittā ſeu baliſtā: baliſtari⁹ aūt poſtea aliquem

[Marginal numbers: 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18]

[a] ¶ Adde hic qꝺ vbi ꝓtiꝛ pena ſanguinis non cogit clericus teſtificari. vide quod not. Hoſt. c. dilectoꝛū. de teſti. cogē. vbi etiā Joā. and. voluit id eſſe verum etiā in laico aſpirāte ad clericatū. Antonius Frāc. ¶ An clericus teſtificetur i cā ſanguinis ⁊ poſſit cōpelli ad teſtificandū in ea. Dicas ꝙ clericus nō pt accuſare laicū de crimine coꝛā iudice ſeculari vt criminaliter pꝛocedatur vt in. c. laicos. ⁊ ibi per gloſ. ij. q. iij. ⁊ vide Inno. in. c. cū p. mānella. de accuſ. imo ſemp debet ꝓteſtari vt euitet irregularitatē qꝺ non intēdit cōtra talē accuſatū pꝛocedi ad penā ſanguinis ſed tantū modo ciuiliter: vt in. c. j. de hom. li. vj. qꝛ nō dꝫ ſe ipedire aliquo pacto de ſanguie vt in. c. ſentētiā ſanguinis. ne cle. vel mo. qꝺ adeo verū eſt vt etiā clericis non liceat vim vi repellere ita vt aliquē occidāt vel ꝑcutiāt vt per glo. xxiij. q. j. i ſumma. ⁊ hꝛ in. c. olim cā. de reſti. ſpo. ⁊ viꝺ beatum Tho. ij. ij. q. lxij. arti. iij. ✠ Sebaſti. Sapia.

[b] ¶ Quid ſi litere. Quid aūt ſi clericus reuelauit ꝓditoꝛeꝫ q iurauit interficere pꝛincipē an fiat irregularis ſi moꝛs ſeqtur vide Abb. in c. petrus. i ſi. Ange. de are. in trac. maleſi. i ꝟbo. che hai tradito la tua pꝛia. vbi late Augu. ariñ.

[c] ¶ Bello iuſto. Vtrū liceat clericis pugnare vel itereſſe bello iuſto vide not. per mo. poſt ipſum Abb. in. c. petitio. de homici.

aliquem occidit.nunquid clericus sit irregularis.vel pone ꝙ ministra-uerit alicui lanceā seu ensem vel aliud gen⁹ armoꝝ ex quo postea fuit homicidiū vel membri detrūcatio secuta.clericus tñ vt predixi non mi nistrauit vel ministrari fecit hoc ad mortē alicuius.sed ad sui defensio nez.so.Inn.multū super hoc instat.nā primo videbatur ꝙ nunꝙ hoc casu clericus esset irregularis cum ista non ministrauerit ad mortē:sed ad defensionē sui ꝛ suoꝝ.ꝙ autez mors inde secuta fuerit imputandū est duritie inuadentium.clericus eñ nō dedit consilium vel auxiliū ad mortē:sed ad sui defensionē.Sed in ꝯtrium facit qꝛ nūꝙ licet clerico in bello quātūcunqꝫ iusto ministeriū vel cōsilium ita immediatū ad mortem prebere:vt in.c.qđ in dubijs.de pe.ꝛ ar.ī.de peni.ꝛ remis.ꝛ.c.ij.qꝛ non dat diligentiā quā pōt ne sequaꝑ homicidiū.imo potius sicut procurator ministrat ꝛ cām propinquā prebet.arg.ī.de homici.ad audiētiam.sicut eñ prohibeꝑ clericis preesse istis balistarijs vt hic:ita videꝑ prohibitū parare eis balistas vel sagittas:ꝛ hāc partem sequiꝑ Inn. in istis balistarijs ꝛ alijs qui quasi directe tendunt ad mortem:ensem aūt vel lāceam aliquibus preparare ad sui defensionē dicit nō prohibitum qꝛ ista nō tendūt ita directe ad mortē ꝛ totuz sit defensionis cā.ꝛ cum hoc dicto transeunt hic Jo.an.ꝛ alij preter do.Anto.qui dicit se non facere differentiā inter lāceam ꝛ sagittā.sed in hoc articulo distinguit sic.ꝙ aut extra actū belli preparantur arma offendibilia:vt sunt balista lancea vel ensis:ꝛ preparās non est irregularis.Aut preparātur in actu belli:ꝛ tūc dicit clari⁹ ꝙ preparās efficitur irregularis maxime si bellum esset illicitū.dicit tñ hoc ꝓcedere qñ quis sibi preparauit predicta propter defensionē rerum.secus aūt si propter defensionē propriā:qꝛ aliter personā suā defendere nō poterat:ꝛ verosimiliter im-

19 minebat periculū mortis.nihil ad p̄dicta allegat.¶†Sed tu aduerte. nam vbicunqꝫ clericus verosimiliter non valet aliter euitare mortem propriam nisi alium occidat:tunc indubitanter euitat irregularitatez ꝛ peccatū nō solū si alij arma preparat:sed etiā si suis manib⁹ occidat tex.est apert⁹ in.d.cle.si furiosus.de homici.sed dubium est qñ poterat aliter euitare mortem:puta fugiendo vel instābat pro suarū rerum defensione seu patrie ꝛ tūc si suis manibus aliquē occidat vel membrum mutilet indubitanter efficitur irregularis:vt in cle.si furiosus.ꝛ in.c. penul.de homici.Si autē preparauit arma ex quib⁹ mors est secuta.ꝛ tunc si ad hūc finem ministerium prebuit indubitanter est irregularis qꝛ prestitit auxiliū in mortem alicuius:vt hic in.§.ꝛ.ij.responso.ꝛ.c.periculose.de peni.di.j.ꝛ.l.di.si quis viduam.nam clericatus reddit clericos inhabiles ad pugnandum,etiam contra saracenos:vt dixit tex.in c.ex multa.de voto.Aut preparauit arma nō in mortē principaliter, sed ad sui defensionē.ꝛ iste est propri⁹ casus Inn.qui satis est dubitabilis:nā cum liceat pro suarū rerū defensione ꝛ recuperatione mouere arma etiam clericis:vt in.c.dilecto.de sen.excō.lib.vj.ꝛ.c.olim.de resti. spo.ergo fortius liceat arma alijs preparare ad sui defensionē:nec dꝫ imputari mors sequēs cum in mortē iste non cōsenserit.facit opti.c.ij. de homic.li.vj.Sed in ꝯtrium facit ꝙ clericus nō debet pro defensione suarū rerum ad seua:puta ad occisionē vel sanguinis effusionem procedere:vt in.c.suscipim⁹.de homici.ꝛ ibi bo.text.Item clericus nunꝙ euitat irregularitatē ex occisione:nisi qñ aliter mortē propriaz euitare nō poterat vt in.d.cle.si furiosus.ergo preparādo arma pro defensiōe rerum incurrit irregularitatē si mors inde sequatur:qꝛ mandato ꝛ au-

20 xilio suo videꝑ secuta.¶†Nec obstat si dicatur qđ iste non intēdebat ad hoc:qꝛ debuit cogitare hoc euenire posse:cum arma in conflictu de facili non possunt mensurari ꝛ regulari.ad hoc alleg.tex.in cap.fin.de homi.lib.vj.vbi dicitur ꝙ si quis mādauit alicui vt aliquē verberaret, ꝛ expresse ꝓhibuit ne occideret vel mutilaret.ꝙ si mādatarius excedēdo fines mādati illum occidit:efficitur mādator irregularis:qꝛ fuit in culpa mandādo verberare.Itē qꝛ potuit cogitare hoc euenire posse ꝛ

a hec no.Et faciunt ad qōnem[a] quā ponit Bar.in.l.si quis mihi bona. §.iussum.ff.de acq.here.de quodā nobili q recepit iniuriam a q̇dā.ꝛ rediēs domū dixit famulo:fac ꝙ nō appareas in ꝯspectu meo nisi aliqd sentiam.ille euitet ꝛ īterfecit iniuriātē.querebatur an dominus debeat puniri tanꝙ mādator ꝛ fuit ꝯclusuz in qōne facti ꝙ sic:qꝛ satis tacite

21 mandauit ꝛ idē dic in clerico similia mādante.qđ no.¶†Tertio circa artem chirurgie quero quare prohibetur clericis.So.dicūt docto.propter periculū erroris qđ ei inest.Item ꝓpter lubricum conscientie.arg. s̄.de eta.ꝛ quali.ad aures.ꝛ ꝓpter dubium curatiōis euētū. Preterea dic ꝙ est officium seculare:non aūt spirituale merito ꝓhibetur clericis: vt.s̄.eo.c.j.Clerici aūt debent esse medici animarum non aūt corpoꝝ. vt in.c.cum sit ars artiū.de eta.ꝛ quali.militare deo:nō autem seculo. vt in.d.c.reprehensibile.xxviij.q.viij.ꝛ indignum est ꝛ iniustum si ꝓmiscuis rerum artibus turbentur officia.vt in.l.consulta diualia.C.de testa.Conclude ergo quod clericus non debet artem chirurgie exercere vt hic.Et aduerte qꝛ tex.loquitur de sacerdote diacono ꝛ subdiacono. Jo.an.intelligit de subdiacono facto vt fiēdo.sed ego miror quare sic improprieт literaz.vnde ego dicerem qđ in sacris constitutus omnino pōt ab hoc officio cōpesci.ꝛ si attentauerit poterit puniri quantūcunqꝫ mors inde secuta non fuerit:qꝛ officium sibi prohibitum exercuit.vt.s̄. dixi in prece.§.ꝛ idē intelligerem in constituto in minoribus competēter beneficia.o.arg.in ca.j.de postula.ꝛ.s̄.tetigi.ꝛ si mors inde sequaꝑ

vel membri detrūcatio arcebitur a promotione

b fienda.[b]ꝛ idē esset in laico quādo ꝓuenit ex culpa sua vel ꝯscientia eum de hoc remordeat.arg. in.d.c.ad aures.ex quo eñ illud officium non est sibi a iure prohibitū non dꝫ sibi imputari euentus mortalitatis sine culpa sua cōtingens:vt in d.c.ad aures.ꝛ qđ no.in.d.c.tua.de homicidio.

22 ¶†Sed circa artem physice pōt dubitari an indistincte clericis prohibeaꝑ:dicerē sic ꝙ religiosis ꝛ in dignitate ꝯstitutis ac sacerdotib⁹ ꝛ alijs qui prohibenꝑ sciētiā physicalē audire hoc exercitiū videtur prohibitum.de quibus in.c.nō magno.s̄.e.ꝛ.ī.eo.c.proxi.prohibetur eñ eis studere in hac scientia propter exercitiū.vnde ex quo prohibeꝑ studiū videꝑ eis prohibitū exercitium. ar.c.tue.de ꝓcu.ꝛ.l.orator.ff.de spō.ꝛ in regula cū quid.ꝛ qđ ibi no.Jo.an.in mercu.de reg.iur. li.vj.In alijs vero si sunt in sacris vel bñficiati dicerē idem si habēt cōpetenter vñ viuant qꝛ nemo militās deo ꝛc.vt in.c.j.s̄.eo.ꝛ qđ.s̄.dixi.cōstituti ꝟo in minoribus vel in sacris nō bñficiati nō crederem eis hoc officiū interdictum.arg.i. de postu.Item qꝛ nō reperiꝑ eis hoc exercitium interdictū.ꝛ facit tex.in eo qđ prohibet eis istaz artem chirurgie que adustionē vel incisionē inducit.sꝫ in physica istud cessat.vñ nō ita ꝯtingit ꝑiculū mortis directe in physica sicut in chirur-

23 gia.¶†Sed quero an exercēs hanc artē chirurgie efficiatur irregularis siue sit clericus siue laicus.Solu.cōclude breuiter dicta doctoꝝ sic:ꝙ si mors vel mēbri detrūcatio inde nō sequiꝑ:nemo illoꝝ irregularitatē incurrit.argu.in cle.si furiosus.de homici.Sed clericus exercēs cōtra prohibitionem istius capituli poterit puniri:vt.s̄.dixi ꝛ dicūt doc.ꝙ si monitus non emēdauerit poterit deponi.Si ꝟo sequatur mors vel mēbri detrūcatio clericus prohibitus oīno efficitur irregularis ēt si nō fuit i culpa:qꝛ dedit operā rei illicite:ideo imputatur casus inde ꝯtingens:vt in d.c.tua.de homi.ꝛ qđ ibi no.laic⁹ aūt nō:ex quo in culpa nō reperitur de quo dicendū vt in.c.ad aures.prealle.secus aūt si fuit in culpa:qꝛ imperitia imputaꝑ medico:vt illicitas.§.sicuti.ff.de offi.p̄si.¶Uenio nūc ad vltimā partē:scꝫ ad.§. nec quisꝙ.ꝛ quero qualr̄ fiebat purgatio i aqua frigida. Sol.dicunt doct.ꝙ implebaꝑ vas aque tāte ꝓfunditatis ꝙ excedebat altitudinē hoīs ꝛ ponebaꝑ purgād⁹ super ea:ꝛ.dimittebāt eū cadere:ꝛ si nō attingebat fundū vasis,īnocēs iudicabatur:aliter iudicabaꝑ nocēs.in feruenti vero aqua vel ferro cādēti fiebat qñ qs per illa nō ledebaꝑ.¶Ultimo q̄riꝑ quid appellaꝑ monomachia.So.dicūt doc.ꝙ est singularis pugna ꝛ dicaꝑ a monos qđ est vnū:ꝛ machia qđ est pugna quasi vni⁹ alterius pugna sicut duellū qꝛ duoꝝ bellū.adesse eñ pugne duo necessario requirunꝑ.

1 ☞Excōicatio an irrogeꝑ ipso iure ꝑ ista verba videtur ab omnibus tanꝙ excommunicatus.
2 Clerici ꝛ alij religiosi audiētes sciētias ꝓhibitas sunt excōicati:nec promouenꝑ sine licētia pape.
3 Forum qui sortitur ratione delicti.
4 Ignorātia crassa ꝛ supina nō liberat quē a pēa.
5 Priuilegia studij Bononiēsis ꝯcessa studio Senēsi:an extēdātur ad priuilegia futura:ꝛ an sublatis ꝑuilegijs studij Bononiensis sint sublata priuilegia studij Senēsis.6.
Priuilegia ꝯcessa ꝑmis si illa ꝯceduꝑ scđis:q sint reuocata a ꝑmis:an cēseāꝑ reuocata a scđis.
7 Theologia ꝛ ius canonicuz fraternizant ꝛ sunt magis priuilegiata ꝙ ius ciuile.
8 Clerici audiētes sciētias prohibitas:an sint excōicati nō expectatis duobus mensibus ꝛ idem de alijs religiosis.
9 Religiosi studētes in scientijs prohibitis:ꝛ ante duos mēses cōuertūt se ad theologiā non aūt reuertunꝑ ad claustrū euitāt penas hui⁹ capituli.
10 Excōmunicatus non potest esse procurator.
11 Clerici vel religiosi studentes in sciētijs prohibitis excōicati an debeant absolui ab ep̄o proprio an ab episcopo loci vbi student.

a ¶Uide plenius de ista qōne per ipsummet Pañ. in.c.ex lr̄is.ꝑ illuz tex.ī.de exces.p̄la. cum his q̄ ibi no. addidi.ꝛ his adde do.Augu.de bōfranciſchis de arimino.in addi. ad Ang.de are.i lib.maleficioꝝ super gloss.semproniū mādatorē ꝛc. in antepe.colum. Zacharias.

¶Adde plenissime qđ no.in apostil.ad istum post alios in.c.ex literis.nu.iij.in versi. famul⁹ cuiusdam nobilis.ī.de exce.prela.
Sebasti. Sapia.

a ¶Ad qōnē.Uide Bal.in.l.multū.col.ij.C.si quis alte.vel sibi.alex. in consil.j.incipi. viso ꝓcessu.colū. fi.in.ij.volu.ꝛ late per augusti.arimi.in tracta.angeli de maleficijs in ver.semproniū mādatorē.col.penul.ꝛ pulchre declarat Jas.in.l.j. colū.vi.C.de ser. fugi.vbi dci.bar. in.d.§.si qs bona. dicit ꝓcedere tribus cōcurrētibus vt ibi per eum. Zacharias.

b ¶Arcebiꝑ a promotione fienda. Adde qđ not.in apost.ad istum in c.ad aures.nu.ij. in versi.irregularitatem.s̄.de etate ꝛ qualita.

13 Religioſi audiētes ſcientias ꝓhibitas in clauſtro an incurrant penas iſtius decretalis.

14 Religioſi audientes ſcientias ꝓhibitas ſemel vel bis cauſa honorandi amicum non incidunt in penas niſi frequenter audirent. 15.

16 Religioſi an ꝓhibeantur legere leges ciuiles vel phyſicam.

17 Leges ciuiles cōferunt multum ſcientie theologice ⁊ canonice ⁊ in ſtudio camerario poſſunt a religioſis videri.

Super ſpecula. Hoc intendit ſumma. Cōſtitutio Turoñ. cōcilij puniēs religioſos audiētes leges vel phyſicam eſt canon late ſnie: ⁊ incidentes in illā dñt per ordinarios puniri. hoc pmo. Scđo extēdit dictā ꝯſtitutionē ad habētes dignitates ⁊ ꝑſonatꝰ ⁊ ad preſbyteros: ⁊ pars huiꝰ. ĩ. de magi. ⁊ priui. ſup ſpecula. Diuidit in qnqꝫ partes. primo ponit deciſuꝫ exordiū. Scđo ibi: ꝯ relatio turonēſis ꝯcilij. tertio ibi: veꝝ. op. varias circa illđ. quarto ibi: vos. determinatio. quinto. ibi: qꝛ ꝟo cōſtitutionem extēdit. ¶ Caſus literalis. alexander papa ſtatuit ĩ ꝯcilio Turoñ. ſ. e. nō magno. ꝯ regulares ꝑſonas exeuntes ad audiēdū leges vel phyſicā: vt niſi intra duos mēſes ad clauſtrū redirēt: ſicut excōicati ab oībꝰ vitarēt: ⁊ in nulla cauſa ſi patrociniū ꝓſtare voluerint audiant: reuerſi ad clauſtrū ĩ choro mēſa caplo ⁊ ceteris vltimi fratrū exiſtant ⁊ ſpē oēm ꝓmotionis amittāt: niſi forte ex miſericordia ſedis apoſt. ſꝫ qꝛ nōnulli ꝓpter diuerſas opi. quorūdā excuſationē aſſumebāt: volēs papa vt decetero ipſo fctō ſniam excōicationis incurrāt quatenus tam dioceſani epi ꝙ capitula ipſoꝝ ⁊ alij in quoꝝ dioceſi tales cōmorant: publice denūtiēt eos excōicatos ⁊ ꝓdictis penis obnoxios. verū qꝛ dñs papa theologie ſtudiū deſiderat ampliari: vt fides catholica circūcincta ſit muro inexpugnabili bellatoꝝ. qbus reſiſtere valeat veniētibꝰ ex aduerſo ſtatutū cōcilij Turoñ. extendit ad archidiaconos decanos plebanos ꝓpoſitos ⁊ alios clericos ꝑſonatū habētes: nec nō preſbyteros niſi intra ſpatiū ꝓſcriptū deſtiterint ⁊ appellatiōe poſtpoſita precipit obſeruari. Ber. ¶ No. ibi: ad audiēdū iuncto. c. nō magno. ſ. e. ꝙ ſcholaris audiēs vnā ſciētiā. ⁊ in ea ſtudēs dꝛ eā legere. nā cū. c. cū magno. loqueretur de religioſis exeūtibus ad audiēdas leges vel phyſicā. hoc. c. illā cōſtitutionē referens dicit de audiētibꝰ. ius eñi interpretās dꝫ intelligi ſꝫ ius interpretādū. ⁊ de hoc aliqd. ĩ. ¶ † No. ſcđo ꝙ ꝓbabiliter[a] pōt dubitari: an ꝑ iſta verba ſicut excōicatus ab oibus euitet ⁊c. ꝓferat ipſo iure excōmunicatio. nā. c. nō magno. loquebatur per iſta ꝟba: ⁊ tñ inſurgebāt opi. varie. papa autē expreſſe hoc voluit declarare: ⁊ dixit ꝙ de cetero tales forēt ipſo iure excōicati: ⁊ ſic papa noluit ꝓbabiliter ꝓteritos ligari. ad hoc vide circa intellectū huius verbi decetero: qđ not. gl. in ca. vno. de poſtu. ꝓla. in ꝟbo. decetero. ⁊ qđ no. in. c. fi. ĩ. de ſpō. duo. ex quo credo ꝙ ſi hodie ſilia verba proferātur a iure vel ab hoīe: nō deberet dici indiſtincte ꝙ inducāt ſniaꝫ ipō facto: cū papa ſolum fuit in caſu nr̄o illa verba interpretatꝰ. ⁊ cū vtar preſertim hoc verbo volētes: ꝙ nō eſt iuris antiqui declaratiuū: ſed noui iuris inductiuum: vt no. gl. ĩ cle. vna. de offi. vica. ⁊ ĩ cle. vna. de rerū permu. ex cōiecturis aūt poterit hoc deprehendi iuxta no. in. c. i. de iud. ſic intelligo que dixi ĩ. d. c. nō magno. Ex ꝓdictis infero etiā do. an. hic nō bñ dixiſſe: q in quodā notabili dixit ꝙ per talia verba iure prolata fert ipſo iure excōicatio. non enim pōderauit predicta que ex coniecturis pn̄t accidere vt interꝓtatio fiat ꝙ ſit canon late ſnie. credo ꝙ ſi materia ſubiecta eſt grauis ꝟo ſimiliter pōderata erit canon late ſnie: aliter ſecus. ar. in cle. exiui de paradiſo. §. itē quia. de ver. ſig. Si autem proferūtur ab homine conſiderabimꝰ an ꝓferens eſſet in actu ferēdi ſniaꝫ excōicatiōis vel ne vel quid ſile. ¶ † Not. tertio ꝙ incidētes in excōicationē in caſu huiꝰ. c. nō poſſunt ad aliquos honores ſine pape diſpēſatione ꝓmoueri. ⁊ hoc aperte innuit litera ibi totiꝰ ſpeꝫ ꝓmotionis ⁊c. vnde pondera verbū totius: ⁊ ſic nec ad ordines nec ad bñficia promoueri poterūt. ar. c. ſolite. de maiori. ⁊ obe. ⁊. xix. diſt. ſi romanorum. ¶ † Not. (3) quarto ꝙ delinquēs in loco ſtudij ſortitur forū[b] illius epiſcopi in cuius dioceſi deliquit: ⁊ hoc eſt gñale. non auteꝫ ſpeciale in caſu huius. c. ad hoc qđ legitur ⁊ no. in. c. qđ clericis. de fo. compe. ⁊ in c. poſtulaſti. eo. ti. Quid dicēdum reſpectu abſolutionis ſiēde: dicaꝫ. ĩ. ¶ Nota quinto quatuor penas quas incurrūt religioſi ⁊ clerici ꝓhibiti audire leges ⁊ phyſicā: ⁊ hodie multi illaqueant preſertim cū credant ſtudiū in hoc a papa priuilegiatum: qđ in veritate nō eſt. nā cū eſſem ſcholaris Bononie fui deputatus cū quibuſdā alijs ad videndum oīa priuilegia illius ſtudij: ⁊ inuenimꝰ ꝙ de audiendis libere legibus a perſonis hic ꝓhibitis fuerat priuilegiū pluries cōceſſum ad tp̄s. x. annorū[c] tantū: qđ tempus tūc diu erat elapſum: ⁊ tñ multi prohibiti ſtudebāt in legibꝰ (4) credentes priuilegium fuiſſe perpetuū. † nec per hāc credulitatem euadebāt penas hic expreſſas cum eſſent in culpa in non vidēdo prius priuilegium: ex quo attēdebant actū a iure prohibitū. videt eñi craſſa ⁊ ſupina ignorātia que nō excuſat etiā a pena excōicationis: vt in. c. ij. de conſti. li. vj. ⁊. c. ij. de temp. ordi. eo. lib. vnde videtur affectata ignorātia. vt ibi dicit. ⁊ hoc not. An aūt hodie illud ſtudiū Bononie ſit in hoc priuilegiatū ignoro. ſed inſtruātur volētes audire in illis ſciētijs per predicta. ⁊ per hoc dico quod caueāt ſtudētes in hoc ſtudio Senenſi. nam hoc ſtudiū tale priuilegiū ſpecifice non hꝫ: ſed papa cōceſſit (5) priuilegiū qđ hꝫ ſtudium Bononiēſe. † An aūt per hāc cōceſſionem veniāt priuilegia poſtmodū cōceſſa in ſtudio Bononienſi. res nō eſt ſine dubio:[d] ſed dico ꝙ debēt diligenter ponderari verba vtriuſqꝫ priuilegij: maxime priuilegij conceſſi ad inſtar alterius: ⁊ vide de hac qōne ꝑ Bal. in l. priuilegia. C. de ſacroſanc. eccl. vbi refert Guil. formaſſe qōnem in his terminis. Papa[e] ꝯceſſit ſtudio Tholoſano omnia priuilegia Pariſiēſis ſtudij: querebat an venirēt priuilegia poſtmodū conceſſa ſtudio Pariſiēſi. ⁊ determinauit Guil. ꝙ non. qꝛ priuilegium nō extēditur ad non cogitata ꝟo ſimiliter: ſicut ſunt ea q̄ poſtea accidunt. ſed Bald. ibi diſtinguit ꝙ aut priuilegium fuit cōceſſum ſub determinatiōe tēporis: puta qꝛ cōceſſit priuilegia ꝯceſſa illi ſtudio: ⁊ tūc reſtringitur ſcđm priuilegiū ad iam cōceſſa. Aut fuit cōceſſum cū extenſione: qꝛ conceſſit conceſſa ⁊ concedēda vel ꝑ ſimilia verba. ⁊ tunc eſt clarū ꝙ priuilegiuꝫ debet extēdi ad poſtmodū cōceſſa. Aut cōceſſio fuit facta per verba indefinita: ⁊ tunc ſi pōt apparere de mente ex aliquibus verbis illa ſeruāda eſt: vt in. c. intelligentia. de verb. ſig. alꝛs aūt ſtat in dubio cum Gui. vt nō extendatur ad poſtmodū cōceſſa: cum priuilegiū cōtra ius conceſſum ſit ſtricte intelligēdū ⁊ interpretādū ſcđm verba. c. porro. de ꝓuilegijs. ⁊ nota predicta pro quibꝰ remitto te ad nota. in ſimili in ca. qꝛ circa. vbi tex. opti. de priuile. vbi vide. ⁊ per Jo. an. in regula cum quid prohibetur in ſolu. queſtionis. (6) de reg. iur. li. vj. ¶ † Sed queritur circa predicta quid ſi reuocarētur priuilegia ſtudij Bononienſis nūquid tacite videantur reuocata priuilegia ſtudij Senēſis cum ſint conceſſa ad inſtar illoꝝ. Gui. in. d. l. priuilegia. tenuit quod nō: quia iam fuit queſitum ius ſtudio Senēſi: ideo non ceſſat per reuocationem aliorum priuilegioruꝫ: ⁊ idem ibi Bal. dicit tamen ꝙ quandoqꝫ ratio ſe habet per modū cauſe ſiēde: quandoqꝫ per modū cauſe eſſentie. Primo caſu ſufficit ꝙ rō fuit tēpore conceſſionis: qꝛ tunc habuit ſuum effectum conſummatū: vt in caſu noſtro. Secundo caſu deſtructo vno deſtruitur ⁊ reliquum. ar. in. l. ſi. ff. de accep. ⁊ obſcure loquitur vt ipſemet fatetur ſed vult dicere ꝙ quādoqꝫ ratio conceſſionis non depēdet a futuro;

Sebaſti. Sapia.

a ¶ Probabiliter. Quid aūt ſi dicat nullus ei cōmunicet ponit Car. in cle. fin. in princ. in iij. q. de ſent. excō. vbi dicit qđ ſunt verba late ſnie refert ⁊ ſeqt Fel. in c. rodulphus. col. xxj. in princi. ſ. de reſcrip. ⁊ ibi plura de ſilibus verbis.

Zacharias.

b ¶ Sortit forum. hoc eſt verū in foro contentioſo: vt not. in apoſtil. ad iſtū poſt eum in. c. j. nu. iiij. in apoſt. in ver. differentia inter forū contentioſum ⁊ penitentiale. ĩ. de rap. ⁊ incen. ⁊ vio. eccle.

c ¶ Sed hic quero de tali qōne pone ꝙ papa ꝯceſſit priuilegiū monacho ꝙ poſſit ꝑ triēniū audire leges: iſte monachꝰ audiuit poſtea leges ꝑ annū: deinde receſſit de ſtudio: ⁊ ſtetit ꝑ qnqꝫ annos vel plꝰs ⁊ poſtea reuertit ĩ ſtudiū: an poterit ꝯplere triēniū nō obſtā. interuallo. Archi. determinat ꝙ ſic in. c. frater noſter xvj. q. j. Sed ꝯriū vr̄ tenere Bal. in l. nō ſolū. in ꝓn. ff. de excuſa. tut. vbi ponit hāc qōnē ĩ terminis: et vide qđ ipſe nota. in. l. ſi qs ita. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. ⁊ facit qđ not. Joan. de lig. in. c. ad apoſtolicam. de reg. ⁊c.

Anto. Franciſ.

¶ An qñ alicui ꝯcedit priuilegiū ꝑ triēniū nunqd poſſit illo vti per trienniū interpollatū an vero itelligat ꝙ illo vtatur continuato tp̄e. Dicas ꝙ aut talis vſus priuile-

gij ſolū hꝫ ꝓiudicare principi ꝯcedenti ⁊ tūc debet intelligi ⁊ iterpretari largo modo ꝯ ꝓncipē vt in regu. bñfi. de cōſtit. prin. ſi autē tenderet ad preiudiciuꝫ priuati tūc debet ſtricte iterpretari vt minus noceat ꝙ fieri pōt. nā tūc princeps intēdit ij. ꝓiudicare niſi expreſſe dicat vt in. l. ſi. C. ſi contra ius vel vti publi. vt in. c. ſuper eo. đ offi. deleg. niſi forſan cōſuetudo eēt ĩ ꝯriū qꝛ ꝓuilegiū tūc dꝫ interꝓtari ſm cōſuetudinē q etiam eſſet cōtra ius cōe vt not. anto. de but. in. c. teſtificari. de ſepul. ⁊ Bart. cepo. vero. olim ꝓceptor meus in rubri. de verb. ſig. in. iij. q. vlt. q. prin.

Zacharias.

d ¶ Res non eſt ſine dubio. Adde hāc. q. poſitā eſſe per Guil. de cug. ⁊ deciſam ꝙ intelligantur conceſſa tm̄ que tūc habebat in aut. oīa priuilegia. ⁊ ibi ĩ apoſtil. Celſi in verſi. que tūc habebat. nu. j. C. de epiſc. ⁊ cleri. facit qđ not. in apo. ad iſtuꝫ in c. ꝑ illorū. nu. ij. in verſi. pōt cōpetere dominiuꝫ. ſ. de preben.

Sebaſti. Sapia.

e ¶ Papa. hec refert Jaſ. poſt ale. in. l. j. col. iiij. verſ. per iſtā dictioneꝫ per oia. ff. de leg. j.

a futuro:qñqꝫ ſic.vt.ſ.Aduerte qm̄ hec faciũt ad qõnem nota.quã poſuit gl.in cle.dudum.de ſepulturis.in ver.confeſſionẽ.vbi datur poteſtas fratribus abſoluẽdi.ita tñ qꝺ non habeãt ampliorẽ poteſtatẽ ꝙ curatis parochialibus ſit a iure cõceſſa:querit ibi nũc gl.an epo reſtringente poteſtatẽ parochialiũ in aliquibus q̃ ſibi reſeruat:videat̃ ꝑ cõſequẽtiã reſtricta poteſtas fratrũ.determinat ibi glo.ꝙ ſic. Sed certe dubitari põt de illa determinatione:ꝛ potius tenerẽ oppoſitũ per ꝑdicta.Item per verba illius clementi. vbi papa dat ptãtem fratribus tãtam quanta a iure eſt cõceſſa curatis ſacerdotibus.vñ põdera verba a iure ꝛ tẽporẽ cõceſſionis.veniunt ergo omnes caſus preter illos quos ius ſpãliter reſeruauit epis:papa aũt non habuit ibi reſpectũ ad ꝯſtitutiones epoꝛum que variant̃ ſm loca ꝛ tẽpora ꝛ in facto cõſiſtunt.ar.de cõſtit.c.j.lib.vj.cum ſimi.ꝛ nota bñ predicta.¶ 7 †Nota vlterius ex tex.ꝙ ſtudiũ theologie dꝫ eſſe magis ꝑuilegiatũ ꝙ ciuile.facit ad not.in.ca.fraternitati.de clericis nõ reſid.ꝛ in.c.ſup ſpecu.de magi.ꝛ credo poſſe attẽtari ꝙ ſtudium iuris canonici non excludatur ab hoc fauoꝛe:q2 ſciẽtia canonica eſt pars diuine.Eſt enim in multis extracta ab autoꝛitatibus noui ꝛ veteris teſtamẽti vt dicit text.in.c.qualiter.ꝛ qñ.de accuſ.vt patet ex ipſius inſpectione:ꝛ maxime in decreto. hinc appellat̃ in multis locis ius diuinũ:vt in.c.nimis.de iureiurã.ꝛ capi.j.de iur. calũ.ꝛ quod ibi not.¶Ultimo not:multa nõia que ſonãt in perſonatũ,vt ptꝫ in verbo ad archidiaconos.Et qd ſit pſonat⁹ ꝛ in quo differat a dignitate:vide qꝺ dixi in.c.de multa.de prebẽdis.¶ 8 †Expediã ꝑmo gl.applicãdo dicta doctoꝛũ quatenus cõgrue ad illas applicari poterunt.primo igitur quero qñ incipiũt currere iſti duo mẽſes de quibus in tex.Solu.gl.ij.ꝙ a tẽpore huius conſtitutionis ſeu publicationis.ꝛ idem tenet glo.penul.dicens quod hodie ceſſat iſtud temp⁹ duoꝛũ mẽſium:cũ hec cõſtitutio iamdudũ fuerit publicata:ꝛ ſic aperte innuit qꝺ hodie ſtudentes in his facultatib⁹ interdictis ipſo facto ſine exceptione alicui⁹ tẽpoꝛis ſunt excõicati ꝛ iſtis penis ꝛ alijs hic cõtẽtis obnoxij.Aduerte tñ latius colligẽdo que ſcribunt doc.hic ꝛ ſup tex.q2 materia ſparſim poſita ingerit difficultates vt dicit tex.ſ.in proemio huius compilationis.In hoc enim paſſu tres reperiuntur opiniones principales.Prima fuit gl.ij.eſt huic proxima.nam dixerunt quidã qꝺ olim ſm cõcilium Turoneñ.aſſignabat̃ iſtud tẽpus duoꝛũ menſium: ſed hodie per iſtum tex.hoc fuit innouatuꝫ ꝛ ſancitum vt ipſo facto incurrãt excõicationem.per text.ibi:vt de cetero ipſo facto ꝛc.ſed Goff.non placuit hec opinio per iſtũ tex. in fine litere.vbi videt̃ conſeruare illud tẽpus vt patet ibi: intra ſpatiũ preſcriptũ ꝛc.ꝛ hoc dictum Gof.tenuit Uin. ꝛ placuit Inno.ſed in.c.nõ magno tenuit ipſe Inno.primũ ſcilicet vt hodie ſit facta innouatio.ꝛ idẽ Hoſti.hic reſpõdens ad iſtum tex.in fine qꝺ non loquitur de religioſis: ſed de ſecularibus clericis.Io.an.ꝛ domi.Ant.ſimpliciter trãſeunt recitãdo.Tertia opi.principalis fuit Uin.q dixit etiã hodie tps duoꝛũ menſium habere locũ ꝛ illud currere ab exitu ipſi⁹ monaſterij hac de cauſa:vt audiant has ſciẽtias interdictas.ꝛ idẽ Inn.Petr.ꝛ Abb.ꝛ hoc quo ad religioſos:quo ad ſeculares vero currit ab inceptione audit⁹: ꝛ cum hac opinione tranſit Ioã.and.hic ſuper gl.ꝛ hanc partem ſequitur do.Car.ꝛ do.Pet.de anch.tum vt euitetur iuriũ coꝛrectio.tum q2 iſtud capitulũ venit ad declarãdã penã:ꝛ ad eius augmentuꝫ diſponens:vt excõicatio intelligat̃ inflicta ipſo facto.in alijs ergo remanet cõciliũ turoneñ.immutatum.arg.in.l.precipimus.C.de app.in fine. non ergo incurrũt excõicationem niſi poſt lapſum duoꝛuꝫ mẽſium:etiã ſi certum ſit ante eos ad monaſterium redire nõ poſſe.arg.c.cõmiſſa.de elect.lib.vj.ſm eos.Hãc eandem opinionẽ videtur tacite formare Io.an.in tex.ſuper verbo redierint.vbi reiectis qbuſdã opinionib⁹ cõcludit ꝙ iſtud verbũ ſicut:poſitũ in.c.non magno.inducebat difficultatẽ ꝛ opiniones que recitant̃ hic quaſi illi eſſent ſicut excõicati euitãdi:non autẽ eſſent excõicati:vnde erãt opi.an illud verbũ eſſet ſĩlitudinariũ an veritatis expreſſiuũ:ꝛ ideo dicit ꝙ ipſo facto eſſent excõicati:ꝛ hec opi.veriſſima.nõ ergo intẽdebat hic papa tollere beneficiũ duoꝛum mẽſium.ſed ſolum.vt nõ requirat̃ ſnia ab homine ferenda.cũ eñ hoc veniat ad declarationẽ illius nõ debem⁹ intelligere ꝙ voluerit in aliquo coꝛrigere:preſertim q2 pene ſunt potius molliẽde ꝙ relaxãde:vt in regula odia.ꝛ in regula in penis.de reg.iu.lib.vj.ꝛ c.ſtatutum.de elec.li.vj.Preterea facit tex. in ſ.i.vbi in ſecularib⁹ retulit ſe ad tps preſcriptũ:non ergo erat ſublatum.q2 alias opoꝛtuiſſet de nouo apponere tps.

Item papa hic voluit in penis religioſos ꝛ iſtos ſeculares equiparare:vt patet ibi:hoc extẽdi volumus.ergo debent eſſe equales etiã in tpe vinculãdi:al's enim eſſet diſparitas in penis.ꝛ no.has meas ꝯſiderationes q̃ iudicio meo multũ reſtringũt.ꝛ per hoc eſt ſublata opin.Hoſt.ꝛ alioꝛũ.Ad opi.gl.dico ꝙ euidẽter eſt falſa.per.c.nõ magno.vbi papa voluit expſſe hoc tps currere nõ a tpe conſtitutionis:ſed a tẽpoꝛe exitus.vt patet in verbo ſi vero exierint.vbi refert ſe ad illos qui exierint ꝛ intra duos mẽſes non redierint.vñ poſſibile fuit ꝙ ob hanc cãm non exierũt poſt annũ.ſi enim tex.aſſignaſſet illũ terminũ his qui iam exiuiſſent:tũc poſſet glo.procedere.¶ 9 †Sed circa hoc quero qd ſi religioſus exiuit cauſa audiẽdi leges:poſtea mutato propoſito ꝯtulit ſe ad theologiã.So.dicit Inn.ꝙ ſibi nõ prodeſt ad penas euitandas:ſed opꝫ ꝙ redeat ad monaſteriũ:iuxta diſpoſitionẽ hui⁹ capituli:ꝛ ſufficit ita ſcriptũ eſſe.dicit tñ ꝙ ſi abbas ſignificaret ei ꝙ iret ad theologiã:ꝙ tũc cenſet̃ reuerſus ad clauſtrũ:lꝫ verba in hoc nõ ſonẽt.ff.de in ius vocã. ꝙuis ſicut purgat̃ vitiũ furti re apud furẽ remanẽte de autoꝛitate dñi.ff.de vſuc.ſi fur.Sed ſi poſtmodũ abbatis mãdato deſerto iterũ redit ad leges incidit in hãc penam ipſo facto ſm eñ.Mihi non placet primũ dictũ:puto eñ qꝺ lꝫ exiuerit cã audiendi leges ex quo tñ mutato propoſito cõtulit ſe ad ſcientiam permiſſam nõ incidit in penã:licet nõ redeat ad monaſteriũ.moueoꝛ:q2 ceſſat hoc caſu rõ cõſtitutionis:de qua in.c.non magno.ſ.eo.in ver.vñ ne occaſiõe vbi dicitur hoc ſtatutum emanaſſe ne viri ſpirituales mũdanis rurſus actionib⁹ inuoluantur.q̃ rõ proꝛſus ceſſat ſi ab his actionib⁹ mũdanis deſiſtãt preſertim nõ inchoãdo. nam conſtitutio preſertim penalis ceſſat ceſſante rõne conſtitutiõis:vt.l.adigere.§.ꝙuis.ff.de iurepa.vbi caſus.ſi eñ cõſtitutio penalis extenditur ꝑ idẽtitatem rõnis vt in.l.ij. ff.ad tertu.poti⁹ dꝫ ceſſare ceſſante rõne:vt in.c.cũ ceſſante. de app.Item ceſſat hoc caſu fauoꝛ theologice facultatis. Preterea de⁹ mutat ſniam peccatoꝛe mutãte vitã:vt in.c. incõmutabilis.xxij.qõ.iiij.ergo idẽ in cõſtitutione eccleſie. ar.c.Ut noſtrum prodeat.in prin.vt eccle.benefi.Et ad iſtũ tex.i eo ꝙ requirit qꝺ redeat intra duos mẽſes.dico ꝙ habuit reſpectũ ad effectũ qñ ſcꝫ dedit operã ſcientie interdicte:vel ſtat in illo ꝓpoſito.nã verba debẽt intelligi cũ effectu preſertim in penalib⁹:vt in.l.j.§.hec autem verba.ff.qꝺ quiſqꝫ iur.ꝛ de peni.di.j.c.hec autem verba.¶Opp.ꝛ videt̃ ꝙ etiam ceſſante hac cõſtitutione monachi ꝛ canonici regulares debẽt repelli a patrocinãdo niſi pro monaſterio ꝛc:vt i.c.ij.de poſtu.Sol.glo.iij.ſentit ꝙ hic repellunt̃ tãꝙ excõicati.ibi repellunt̃ rõne religionis.Hec ſo.nõ multum ſatiſfacit niſi de verbis.vñ Goff.dicit ꝛ melius qꝺ in caſu huius capituli nõ admittent̃ iſti etiã pro monaſterio ſuo ꝛ abbate impetrãte pro eo ꝙ ſunt excõmunicati.aliter nulla eſſet pena ſm eũ.Hec rõ eſt bona:ſed nõ quatenus ſe fundat ſuper excõicatione:quia tunc nullum eſſet hic ſpeciale. ¶ 10 †Tum quilibet excõicatus repellat̃ [a] a patrocinãdo:vt in.d.ca.decernimus.de ſent.excõ.lib.vj.vnde intelligo tex. iſtũ ꝙ quantũcunqꝫ iſti ſint abſoluti:tamen in penã nõ debent in aliqua cauſa admitti ad patrocinãdum etiã in caſibus in quib⁹ alias religioſi admitterẽtur.iuxta no.in.c.ij. de poſtu.ꝛ in.c.cũ.I.ꝛ.A.de re iud.puto pro monaſterio ꝛ pro pauperib⁹ ſm Io.ꝛ Philip.hic.ꝛ not.hoc vlti.ꝛ vide qꝺ no.in.d.c.ij.ſicut enim quantũcunqꝫ ſint abſoluti non poſſunt promoueri abſqꝫ diſpẽſatione ſedis apoſtolice:vt hic.ꝛ in dicto ca.non magno.ita nec ad patrocinandũ admitti ne exerceant ſciẽtiam contra prohibitionem iuris dicitam.¶Glo.in verbo preſbyteros in effectu facit duo. Primo querit an prohibitio iſta habeat locum in habentibus perſonatus non curatam.Secũdo an habeat locũ in habente eccleſiã parochialẽ ſi al's non eſſet preſbyter. Ad primum reſpõdet qꝺ ſic:quod mihi placet:q2 iſta litera loquit̃ indiſtincte:nec ad eſſe perſonatus requiritur qꝺ habeat animarum curã:imo cõtrarium probatur in.c.dudũ. ij.de ele.Ad ſecundũ dubiũ reſpondet etiam affirmatiue: hodie dic tu vt eſt determinatum in ca.j.eo.ti.li.vj.vbi declarat̃ cõtrariũ niſi eccleſia parochialis ſit plebania ſub ſe habens capellas.vt ibi dicitur.¶ 11 †Gloſ.in verſ.ſpatium. fuit declarata ſuper gl.ij.quo ad primam partẽ ſed in ſcꝺa parte querit nũquid epiſcopus poſſit illos abſoluere.ꝛ cõcludit ꝙ ſic.ex quo conditoꝛ canonis abſolutionem ſibi nõ reſeruauit.Idem etiam tenet Goff.Inn.ꝛ Hoſtiẽ.qui dicunt qꝺ vterqꝫ epiſcopus poterit abſoluere ſcꝫ ille in cuius dioceſi ſtudet ꝛ epiſcopus propꝛius ipſi⁹ excommunicati. Abbas tenuit cõtrarium quo ad epiſcopum propriuꝫ per

Zacharias.

[a] ¶Excõicatus repellat̃.adde ſpe.ti.de reſcri.pñta.§.rõne forme.verſi.ſꝫ qd ſi cõtra ꝓcuratorẽ.ꝛ ver.itẽ excipit ꝙ impetrans ꝛ qd ſi nõ fuit exceptũ an retractabit̃ ꝓceſſus cũ eo factus vide eũdẽ ti.de aduo.§.j.ver.j.

no.in.c.penul.de offi.dele.Ego dico latiꝰ ſic ꝙ aut queriť de ꝓprio epo ꝛ teneo ꝙ poterit abſoluere.ꝑ.c.nuꝑ.de ſen. excõ.ꝛ ſi hoc facere vult in ꝓpria dioceſi res eſt ſine dubio. aut vult abſoluere in dioceſi aliena:ꝛ hoc caſu vr̃ tacite voluiſſe Abb.qꝺ nõ poſſit per illud.c.peñ.ſed ego alter Abb. dico tibi ꝯtrariũ:qꝛ cũ hoc caſu nõ requirať in abſolutiõe cognitio cauſe eſt iuriſditionis voluntarie que põt exerceri extra territoꝛiũ:vt in.l.ij.C.de off.procon.no.in.c.nouit.de offi.leg.ꝛ hoc aperte in abſolutione voluerũt ibi.Inn.Hoſtien.ꝛ Jo.de lig.in cle.quãuis.de foꝛo compe.gl.tñ in.d.c. nouit.vr̃ vacillare ſed debẽt reduci ad cõcoꝛdiã per ſupradicta an ſcꝫ fiat cũ cauſe cognitione an ſine.ad.c.pe.dicas ꝙ loquiť in legatis volẽtibus abſoluere in caſibus reſeruatis pape iure ſingulari qui nõ poſſunt niſi ſm limitationeꝫ ibi traditã aut queriť de epo in cuius dioceſi ſtudet:ꝛ tunc in religioſis credo ꝙ nõ poſſint qꝛ niſi redeãt ad monaſterium nõ videtur cõtriti cũ conſtitutio Turoñ.cõcilij aretet vt redeãt ad monaſteriũ niſi aliud dicamus in excõicatiõe propter periculũ ne decedãt in via.ar.c.qua fronte.de app. in clericis vero ſecularibꝰ poterit:tum qꝛ in ſua dioceſi deliquit:tum qꝛ rõne reſidentie dicitur eps propꝛius.ar.eius

12 qꝺ de ſacerdote curato dicit gl.no.in cle.j.de priui.¶ †Ultimo gl.querit an oẽs pene ſtatute ꝯtra religioſos habeãt locũ in ſecularibus clericis hicꝓhibitis.Et tãdem concludit ꝙ ſic.ꝛ hoc videť indubitabile cũ tex.in extendẽdo illã cõſtitutionẽ loquatur ibi in plurali:vt ptꝫ ibi hoc extendi volumꝰ ꝛc.vnde deriſoꝛiũ eſſet dicere ꝙ cõpꝛehendat partẽ penarũ ꝛ nõ oẽs.vbi eñ verba ſunt clara ceſſat interpretatio.l.ille aut ille.de leg.iij.ꝛ.l.non aliter.eod.titu.ꝛ.c.ſi.de verb.ſig.Et hanc opinionẽ ſequuntur hic cõiter doc.nam ex cõtrario ſequeretur:vt dicit Joan.and.ꝙ qua rõne non

13 incurrãt illas de quibꝰ in gl.ita nec reliquas.¶ †Nũc gl. explicatis pro declaratione tex.ꝛ materie ſubmittã aliqua hic per doc.tacta.Et pꝛimo quero qd ſi religioſi nõ exeant clauſtrũ ſed in clauſtro exiſtentes audiãt vel legũt facultates hic ꝓhibitas.So.Inn.ſentit ꝙ tales nõ ligať penis hic cõtentis per tex.hic ꝛ.s̃.eo.ꝛ.nõ magno.q diſponit cõtra exeuntes clauſtrũ.Hoſt.dicit procedere quo ad verba: ſecus quo ad mentẽ de quo hic in verſi.qꝛ vero.adducit in arg.opti.pro ꝛ cõtra.c.inter cetera.de offi.oꝛ.ꝛ dicit ꝙ hec indigent declaratione.conſuluit tamẽ qꝺ in hoc dubio debẽt tales ſe reputare ligatos.arg.c.illud.de cle.excõ.mini. exitus enim monaſterij videtur ſcꝺm eũ qꝺ fuerit cauſa impulſiua huiꝰ cõſtitutionis.ſed cauſa finalis fuit:qꝛ iſte ſciẽtie nõ cõueniũt religioſis cum ꝛ exercitiũ ſit eis interdictũ vt in.c.ij.de poſtu.do.Ant.ſequitur pꝛimũ dictũ Inno.qꝛ pene ſunt odioſe ergo reſtringẽde.de peni.diſt.j.pene.ꝛ qꝺ legitur ꝛ not.in.c.ſtatutũ.de elec.lib.vj.Aduerte pro dicto Hoſt.facit tex.hic in fi.vbi clericis ſecularibꝰ prohibitis nõ põderatur exitus eccleſiarũ.vnde in eis dicunt doct.ſuper tex.ꝙ ſpatiũ duoꝛũ menſiũ computatur a tpe auditus.Si ergo in ſecularibꝰ ꝓcedũt pene vbicũqꝫ audiãt vel ſtudeãt: ergo foꝛtius idẽ dicendũ in religioſis quibus pꝛincipaliter iſte ſciẽtie fuerũt interdicte:vt.s̃.eo.nõ magno.arg.in autẽ. multo magis.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ.c.cum in cũctis.de elect.ꝛ eſt hec foꝛtis cõſideratio ſed nihilominus ſequoꝛ dictũ Inn. qꝛ ꝯſtitutio penalis nõ ẽ ampliãda:imo reſtringẽda adeo: vt nõ veniãt illa q̃ ex lata verboꝝ ſignificatiõe poſſunt cõpꝛehẽdi:vt probať in.c.cũ in cunctis.de elec.iuncto.c.ſi cõpromiſſarius.eo.tit.li.vj.ꝛ.c.ſtatutũ.eo.tit.ꝛ lib.qꝺ ibi not. Jo.an.qui idẽ no.in regula odia.de reg.iur.lib.vi.in merc. ſꝫ tex.in.c.nõ magno.de religioſis loquẽs ꝛ iſte illã cõſtitutionẽ referens loquitur de religioſis exeuntibus monaſteriũ cauſa audiẽdi leges ꝛ nõ redeũtibꝰ intra ſpatiũ duoꝛũ mẽſiũ:ergo nõ dꝫ habere locũ pena in nõ exeũtibꝰ ſed ſtudentibꝰ vel legentibus in clauſtro lꝫ aliter male faciant cũ verba hoc nõ patiať pro hoc vide tex.in ſimili i cle.ne in agro.§.qꝛ vero.de ſtatu regu.iuncta glo.in verſi.ipſo facto Nec ob.ſi dicatur eandem eſſe rõnem in non exeũtibus:qꝛ pꝛimo negari pt hoc cũ magis delinquet religioſus exeundo clauſtrũ ex cauſa illicita ꝛ deſerẽdo monaſteriũ.ar.xvj. q.j.placuit.ꝙꝙ rẽ ipſam illicitã in monaſterio attẽtando. cũ hoc vltimo caſu cõmittat vnũ pctm̃ ꝛ in precedẽti duo:merito magis fuit ibi in pena exaſperandũ.ar.xxiiij.q.j.nõ afferamꝰ.ff.de penis.reſpiciendum.facit qꝺ no.Jo.an.in dicta regula odia.Item facit qꝺ no.Jo.an.in.c.diſpẽdia.de

a reſcri.lib.vj.vbi vult ꝙ dataᵃ aliqua idẽtitate rõnis dꝫ habere locũ diſpoſitio legis ſed non ipſius pena.Non obſt.qꝺ dicit in ſecularibus clericis.pꝛimo qꝛ ipſi non habẽt monaſterium.ſcꝺo dico ꝙ non eſſet peccatum in eis attentare ꝙ ſi in domibus ſtuderent in iſtis ꝙ euaderẽt has penas:qꝛ tex.iſte in verſi.qꝛ vero ſolũ voluit extendere conſtitutionẽ Turoneñ.cõcilij ad iſtos habentes pſonatꝰ ꝛc.vt ergo iſta ſit vera extẽſio debemus facere illã cum oĩbus ſuis qualitatibus ſcꝫ qñ exeunt pꝛopꝛios lares cã audiẽdi has ſcientias ꝛ effectualiter eis dent operã.nam cõſtitutio penalis nõ eſt multũ laxãda maxime cũ ex ſe ſciẽtia nõ eſt mala ſed neceſſaria ad regimẽ vniuerſalis eccleſie ſaltẽ in tempoꝛalibus:vt.j.dicã.ꝛ per hoc facilius decidũtur qõnes ſequen

14 tes.¶ †Quero ergo qd ſi religioſus canoniſta vel theologus vadat ad pꝛincipium amici incipientis in legibus vel phyſica cauſa honoꝛãdi amicum.Sol.dicit Inn.ꝙ nõ eſt ſuũ hoc interpꝛetari cum quantũ ad verba dãnatur hec lectio ꝛ auditio:putat tñ ꝙ papa rñderet talem ex mẽte non ligari:qꝛ verba ſunt cum effectu intelligẽda maxime in penalibus.l.j.§.hec aũt verba.ff.qꝺ quiſqꝫ iuris ꝛ.c.relatũ.de cle.nõ reſidẽ.ſed ego dico tibi ꝙ etiam quo ad verba talis nõ includiť nec ligatur:ꝛ miroꝛ de Hoſt.qui ita ad coꝛticẽ videť põderaſſe literã.nã tex.iſte.ꝛ.c.non magno.diſponit in religioſis exeũtibꝰ cauſa audiẽdi leges ſcꝫ vt pꝛincipaliter in eis ſtudeãt cã proficiẽdi:vt clare pꝛobatur in ca.non magno.in pꝛin.vbi dicitur qꝺ iſti nolebãt audire leges ſub pꝛetextu eccleſiaſtica negotia fideliꝰ perpetrandi ꝛ medicinam occaſione languẽtiũ fratrũ.ꝛ ſubijcitur ibi ꝙ ne occaſiõe ſciẽtie viri ſpirituales iterũ inuoluãtur mũdanis actionibꝰ:ideo ſtatutũ fuit ꝛc.que oĩa ceſſant in qõne noſtra qñ religioſus exiſtẽs ꝑſertim in ſtudio vadit cauſa honoꝛãdi pꝛincipiũ alicuiꝰ amici.nã videmus quod pꝛo amico monaſterij pt religioſus aſſumere ꝓcurationẽ ſeu aduocationẽ etiã in foꝛo ſeculari:qꝛ in conſequẽtiam tractať vtilitas monaſterij:iuxta no.per Inn.ꝛ alios in.c.cũ.J.ꝛ.A.de re iudi.ergo foꝛtius licitũ eſt ire ad honoꝛandum pꝛincipium

15 amici.¶ †Sed queriť tertio quid ſi ille qui incepit legere habet paucos ſocios propter id qꝺ religioſus vult eũ cõtinue honoꝛare.Sol.dicit Hoſt.ſe nõ admittere talẽ honoꝛẽ etiã ſi legentẽ extraoꝛdinarie vellet tm̃ ſemel in ſeptimana honoꝛare:ꝛ hoc vt oĩs fraus excludatur.alleg.inſti.vi bo. rap.§.ſed nedũ talia.ꝛ.ff.de tranſa.cũ hi.ꝛ de diuoꝛ.quanto.cũ ſi.placet mihi dictũ Hoſti.qñ iſte faceret in fraudem ꝛ cũ hoc exigeret continuationẽ duoꝛũ menſium per predicta.ſed vbi faceret ſine fraude dico ſecus ꝑ ſupꝛadicta:ꝛ ſatis videť de mẽte Hoſt.fraus aũt poterit depꝛehẽdi ex cõie

16 cturis:vt i.c.ij.de renũ.li.vj.l.dolũ.C.de dolo.¶ †Quarto quero nunqd perſona eccleſiaſtica hic pꝛohibita poſſit aliquibꝰ pꝛiuatim in camera leges vel medicinã legere.Sol. Hoſt.ꝯcludit ꝙ nõ:ꝛ ꝙ talis nõ euadat penas hic poſitas qꝛ hoc ſtudiũ pꝛohibeť ꝛ lectio vt hic iuncto.c.nõ magno. s̃.eo.lex eñ nõ dꝫ eſſe impoſita verbis ſed rebꝰ:vt in.c.commiſſa.de ele.li.vj.Ego dicerẽ ꝙ aut legit in monaſterio ꝓpꝛio ꝛ nõ incurrit penas:de quibꝰ hic:per ea que.s̃.dixi de ſtudente in monaſterio poſt Inn.ꝛ in alijs qõnibus.Aut extra monaſteriũ ꝛ tũc pẽdet ab alia qõne:an.c.non magno.habeat locũ in legẽte ſeu docẽte.Hoſt.vr̃ velle ꝙ ſic.et Jo.an.hic ſuꝑ verſi.ſtudẽt.vbi dicit ꝙ iſtis religioſis pꝛohibetur auditus vt hic in pꝛin.ꝛ lectio:vt.s̃.c.nõ magno.ꝛ ſtudiũ vt hic in ver.non verũ.ꝛ idẽ ſentit Jo.and.in re.cũ quid.de re.iur.li.vj.in mercu.Sed in qõnis ſolutione vr̃ illud reſtringere magis ad religioſos reſpectu legẽdi quã ad clericos ſeculares:qꝛ iſte tex.de ſecularibꝰ loquẽs nõ repetijt de legẽte de quo fecerat mẽtionem tex.in.c.nõ magno. s̃.eo.foꝛmauit enim ibi Jo.an.qõnem in pꝛiuilegio ꝯceſſo ſtudio vt pſone alias ꝓhibite poſſint ibi libere in his ſcien-

b tijs interdictis ſtudere:an per hoc videať data poteſtas ᵇ capiẽdi doctoꝛatũ ꝛ legẽdi magiſtralr̃.ꝛ poſt multa cõcludit ꝙ ante factũ tenẽdum eſt ꝙ non:cũ oĩa iſta videantur in iſtis iuribꝰ procedere a pari:ideo pꝛiuilegium odioſum nõ debet extendi vltra caſum conceſſum:facit qꝺ no.gl.in c.ſi canonici.de off.oꝛd.li.vj.Sed poſt factum putat qꝺ ſecularis clericus nõ ſit cẽſendus ligatus:qꝛ hec iura expſſe nõ pꝛohibent ei niſi auditum ſeu ſtudiũ.ex quo ergo cõceditur per pꝛiuilegium ꝙ põt libere ibi ſtudere ergo videtur ſibi ꝯceſſum illud qꝺ venit acceſſoꝛie ad ſtudiũ ſcꝫ facultas aſſumẽdi doctoꝛatum ꝛ ꝑ cõſequens legẽdi:ſed in religioſis dubitabit:qꝛ.c.nõ magno.iũcto iſto videtur eis pꝛohibere lectionẽ auditum ꝛ ſtudium.vno ergo conceſſo nõ veniũt alia ſpẽaliter pꝛohibita.ar.in.l.qꝺ vero.contra rõnem. ff.de legi.ꝛ ꝙꝙ videanť hec ſubtiliter dicta ſi quis vellet hunc paſſum conſiderare poſſet dicere ꝯtrariũ.Et aduerte queſo diligẽter:nã dico quod ca.nõ magno.non loquiť de legentibus.i.docẽtibus ſed de addiſcentibꝰ:vñ ponitur ibi

legere

Sebaſti. Sapia.
a ¶ Qꝺ data.Ad hanc doctrinam Joã.an.vide que ſcribit Jaſ.in.l.j.C.de in ius voc.ꝛ in.l.penul.ff.e.tit. ꝛ ibi declarat ꝛ limitat vt per euꝫ.

Sebaſti. Sapia.
b ¶ Poteſtas.Uide Pe.de ancha.in cõſil.vlti.incip.oꝛtũ dubium.vbi dicit ꝙ licẽtia pape ꝯceſſa vt i certo ſtudio clerici poſſunt audire leges includit etiaꝫ facultatẽ accipiẽdi doctoꝛatuꝫ qꝺ refert ꝛ ſequitur ꝛ alia allegat ad hoc ꝓpoſituꝫ do.Feli.in.c.cũ dilecta.col.antepen. ꝟ.amplia ꝑdicta. s̃.de reſcrip.

legere largo modo:q2 omnis qui studet:vt pficiat legit.p quo facit etymologia vocabuli.nā dicitur lex a legēdo : vt dicit Isidor⁹.x.etymologiarum.⁊ iō Jo.an.super regula nemo pōt.li.vj.in mercu.hoc aperte probat rōne litere in dicto.c.nō magno.dicitur em̄ ibi ꝙ religiosi exeunt ad audiendū leges ⁊ physicam sub pretextu consulendi languētiuz fratrū corporibus,⁊ ecclesiastica negotia fidelius pertractādi:⁊ sic vt possunt proficere ⁊ edocti agerent p̄dicta. hoc etiam apertius probat litera huius.c.que referēs mentem ⁊ quasi verba illius cōstitutionis vbi illa dixit de legētibus:ista vero declarādo dixit de audiētibus:nec est verū ꝙ ista prohibeat auditū ⁊ illa lectionē vt voluit Hostiē.de quo miror q2 hec litera solum venit ad declarandū illam: nil autē adducit de nouo nisi quatenus ꝙ religiosi incurrant excōicationem ipso facto ⁊ ꝙ hec cōstitutio extēditur ad habētes personatum ⁊ ad presbyteros vt hic ⁊ eodem modo dicit̄ de studio.nā ponitur hic studiū pro ipsis studētibus sc3 addiscētibus:nā studium magis cōuenit addiscētibus q̄ docentib⁹.studere em̄ est valde cupere:hinc literarum studia dicta sunt a cupiditate lectionum:vt no.arch. in ca.in nona.xvj.q.vij.vñ qd prius hic dixerat de audientibus postea subiecit de studētibus quasi audiētes sint studētes.Quare cōcludo ꝙ ca.non magno.⁊ istud solum loquuntur in audientibus seu studentibus addiscendo.⁊ isti sunt qui incurrunt penas predictas.legentes autē.i.docentes nō puto incurrere has penas nec etiā illos qui non student vt addiscant:q2 verba illis non cōueniūt:vt patet ex predictis:⁊ a verbis cōstitutionis penalis non est recedendum:vt.s̄.dictū est presertim cū non puto in eis procedere ⁊ militare rōnem que est in addiscentibus.nam addiscens videt̄ moueri malo zelo.s.vt inuoluat̄ rursus actionibus mundanis in patrocinādo ⁊ similibus vt innuit text.in.d. c.nō magno.Itē fauore theologie vt ex quo in actu addiscendis est melius vt det operā theologie:sed ille qui prius sciētiam istā didicitā docet non facit vt inuoluatur actionibus mundanis imo cōmunicat alijs scientiā in se bonaz ⁊ necessariam ad regimen orbis:facit quod not.gl.in cle.ij. de magi.in verbo honorē.vel presupposito qd peccet non tamē tantum quantum ille qui nunc incipit addiscere:merito non debet in eo habere locum penarū dispositio:⁊ per hoc dicerem ꝙ priuilegiatus:vt in his scientijs possit studere videtur priuilegiatus ad id quod sequitur ex studio scilicet ad doctoratum sumendum ⁊ per consequens ad legendum cum in doctoratu detur potestas legendi:vt not. in.d.cle.ij.⁊ in.l.magistros.C.de profes.⁊ medi.li.x. hoc tñ est magis dubitabile ⁊ ante factum consulerem abstinendum.

17 ¶ †Ultimo opponitur contra literam ⁊ predicta.videtur enim ꝙ minus legitime prohibeatur religiosis ⁊ maxime prelatis studium scientie ciuilis.nam.s̄.in proemio huius compilationis mandatur vt oēs in iudicijs ⁊ scholis vtantur hac compilatione : ergo mandatum censetur omne id sine quo illud explicari nō potest:vt in.c.prudentiam.de offi.deleg.⁊.l.ad rem mobilem.⁊.l.ad legatum . ff. de procu.sed non possumus vti nisi illā sciamus:scire autē nō possumus nisi studeamus in illa : sed studere ⁊ perfecte intelligi non potest sine notitia scientie legalis.cum multa sint in hac compilatione ⁊ scientia canonica que minime intelligi valeant nisi data scientia legali presertim cū multe leges sint incorporate in decreto.ergo debet illarum studium permitti maxime cū lex ciuilis sit pars diuine ⁊ theologice scientie ⁊ locum suum necessario obtinet in ecclesia saltem quo ad regimen temporalium que non sunt contēnenda.xij.q.j.videntes.j.q.iij.si quis obiecerit. vnde leges dicuntur sacratissime.l.leges sacratissime.C.de legi.⁊ alibi dicitur sanctissima:vt in.l.j.ff.de var.⁊ extraordi.cogni.⁊ per ora principum deus dicitur illam promulgasse:vt in.c. fin.xvj.qō.iij.⁊.l.fin.C.de prescrip.xxx.vel.xl.anno.Solut. Hostien.formauit hic contrarium.⁊ refert ꝙ Roffred.beneuenta.in rub.de rap.post princip.dicēbat ꝙ papa cum duobus suis consiliarijs fecit sicut vulpes faciunt que dānant cerasa cum illa comedere non possunt.Et dicit quod ad regimen ecclesie scientia ciuilis est summe necessaria.Et profecto satis inhoneste locutus est de principe:⁊ recordari debuisset de.c.super specula.j.de priuile.vbi dicit ꝙ raro occurrunt cause ecclesiastice,que non possint canonicis statutis expediri.ideo Hosti.dixit hic ⁊ melius ad contrariuz ꝙ materia legum in canonibus contenta poterit sine principali studio lectione ⁊ auditu legū haberi ⁊ declarari per libros iuris ciuilis qui haberi licite poterunt:⁊ sic per studium camere ad hoc principaliter non ordinatum . sed in fine melius intelligendi scientiam canonicam poterit quis contrario satisfacere. ¶ Et no.hoc vltimum quod licitum est religiosis ⁊ alijs hic prohibitis habere libros ciuilis sciētie:⁊ in eis in camera studere ad finem intelligendi melius canones:non autem principaliter propter ipsam ciuilem scientiam acquirendam.pro hoc allego bon.text.in.c.turbat.⁊.c.si quis grammaticam.⁊.c.de quibusdam.xxxvij. dist.nam cuius finis bonus est ipsum quoq3 bonum est.j. q.j.non est putanda.Est enim scientia addiscenda principaliter propter deum ⁊ bonum publicum.per scientiam enim mundus illuminatur ⁊ ad obedientiam deo ⁊ ministris vita subiectorum informatur:vt dicit tex.in auf.habita.C.ne fi.pro pa.Et indubitāter qui ad hunc finē eam addiscit consequitur nedum famam in hoc seculo sed mercedem maximam in futuro.In cuius finez altissimus nos ⁊ omnes alios tam presentes q̄ posteros scientie insistentes dirigat per suam ineffabilem clementiam.

¶ Finis Lecture Panormitani in tertium Decretalium.

¶ Scrutinium quaternionum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X y Z AA BB CC DD EE FF GG HH. quorum GG ⁊ HH terniones. reliqui quaterniones.

PANORMITANVS SVPER. IIII. ET. V. DECRETALIVM.

NICOLAI DE TVDESCHIS,

CICVLI: ABBATIS MONACENSIS, ARchiepiscopi Panormitani, ecclesiæ Romanæ Cardinalis, Decretorumq; Doctoris clarissimi: Commentaria in. IIII. &. V. Decretalium libros: unà cum Summariis & Adnotationibus complurium doctissimorũ iure consultorũ: ea iam recens fide excusa, ut nihil hactenus euulgatorum, desideretur.

LVGDVNI,

1546.

Rubrice huius voluminis.

Nicolai de Tudeschis

Siculi: Abbatis Monacensis. Archiepiscopi Panormitani. sacro sctē Romane ecclesie Cardinalis Cōmentaria in Quartū decretalium.

De sponsalibus ⁊ matrimonijs. Rubri.

☞ Continuatio rubrice.

1 Matrimoniū qd sit: vnde: ibi: ⁊ ꝑ quē fuit institutū: ⁊ causa instituēdi: ac eius impedimentum.
2 Sponsalia quid sint: ⁊ vnde dicantur.
3 Sponsus et sponsa quare et qui dicantur.
4 Consensus solus facit matrimonium.
Matrimonij appellatione quid veniat.
5 Sponsa de futuro an dicatur mulier maritata.

Supra visuz est † in ꝑcedenti libro de actib⁹ et gestis spectantibus ad clericos: merito nunc restat videre de spectantibus ad laicos.[a] Et hec rub. habet duas partes. In pria dicit de sponsalibus. In secunda de matrimonijs: ⁊ differentia est inter illa maxima. † Quid autem sit matrimonium:[b] vnde dicatur: vbi fuit institutum: per quem: ⁊ quot sunt cause instituēdi matrimonij: ⁊ de impedimentis ipsius ⁊ multis alijs: vide bonam glo. xxvij. q. j. in summa. Ad declarationem diffinitionis prosequitur glo. ea. q. ij. in prin. † Quid sint sponsalia[c] vide per text. xxx. q. v. in c. nostrates. sunt enim futurarū nuptiarum promissio. vnde se habent ad matrimoniū: vt quoddam preambulum. Et dicuntur a spondeo des: quod idem est ꝙ promitto. vt in. l. j. ⁊ ij. ff. de sponsa. hinc spōsus quasi promissus: ⁊ spōsa quasi promissa: sed post contractum matrimonij adimpleta est promissio: vnde proprie nō dicuntur sponsus et sponsa: sed maritus et vxor ante carnalem copulam. † Nam sol⁹ ꝯsensus animorū facit matrimonium. xxvij. q. ij. c. sufficiat. ⁊ ideo si legatur alicui certum quid si cōtraxerit matrimoniū cum Berta debetur illico sibi legatum cū contraxerit per verba de presenti: licet matrimonium non cōsummauerit. vt in. l. cū fuerit. ff. de condi. ⁊ demon. Quandoqꝫ tñ appellatione matrimonij comprehenditur matrimonium: duntaxat carnali copula cōsummatum. vt est text. in. c. ex publico. de conuer. coniu. vñ ante copulam possunt licite improprie appellari spōsi. nā videtur mulier sponsa id est promissa respectu carnalis copule. ⁊ sic possunt intelligi iura: q̄ tales nuptias appellāt spōsalia per verba de presenti. vt in. c. penul. j. e. Unde ꝓm subiectam materiam appellatione matrimonij quandoqꝫ cōprehendit matrimonium contractū solo consensu: quādoqꝫ carnali copula cōsummatū vt plenissime tetigi in questione facti de qua vide ꝙ dixi in d. c. ex publico. † Per predicta[d] determinatur alia questio. dicit statutū mulier maritata nō admittatur ad successionem patris cum fratribus. Quidam decessit relictis filijs masculis ⁊ filia despōsata per verba de futuro. querit nūquid ista debeat excludi a successione paterna et dicenduz est qđ non. quia ex quo agit de odio appellatiōe maritate non venit spōsa: secus si agereꝫ de fauore. pro hoc bon⁹ tex. in. l. nō sine. C. de bo. q̄ libe. et ibi per. Cy. ⁊ alios: et vide bonam gl. instit. de nup. in. §. sꝫ si vxor. ⁊. xxvij. q. ij. in prin. secus si diceretur de filia dotata quod non succederet: quia inest doti. Abbas.

1 ☞ Matrimonium cū alienigena contractum valet etiā non seruata cōsuetudine patrie dummodo sit eiusdem fidei.
2 Consuetudo venit legis appellatione.
3 Consuetudinis omissio siue defectus non vitiat matrimonium.
4 Matrimonialis cā in consilio tractari potest.
Cōciliū iurisdictionē habet in causis decidēdis.
5 Concilij constitutio sub noie concilij editur ⁊ nō pape tantum: secus tamen quando fit.
6 Peccator notarius compellitur ad presentiam.
Maritus compellitur redire ad vxorē ⁊ sic vxor ad virum.
7 Consuetudo leges ⁊ statuta an possint aliqd disponere circa mr̄imoniū ⁊ aliquā penā īponere.
8 Penā imposita per statutū in matrimonijs an valeat.
Dotium constitutio per statutum facta valet.
9 Solēnitates circa matrimonia inductas per statutum non seruantes an peccent.
10 Consuetudo si est diuersa in loco viri ⁊ mulieris que sit seruanda.
Forēses an teneantur seruare consuetudinē loci.
11 Consuetudo ⁊ statutum circa dotes que sit seruanda an loci viri an vxoris.

De francia. Mr̄imonium consensu ꝯhiꝫ nec inualidaꝫ si cōsuetudo patrie non seruetꝫ. primo ponit casum. secūdo diffinit: ibi: diffiniuit. Casus literalis. Quidā iuuenis de Francia duxit in vxorē quandā nobilē mulierē de Saxonia ꝓm cōsuetudinē. Saxonū. sed qꝛ diuersis cōsuetudinib⁹ Francigene ⁊ Saxones vtunꝫ in matrimonij ꝯhendis: ⁊ iste non sua: sꝫ Saxonū lege contraxit: fuit accusat⁹ quā omissa aliam superduxit. In cōsilio quesitū fuit qd de hoc fieri deberet: statuit vt trāsgressor ęuāgelice legis subijciaꝫ penitētie: ⁊ a scđa vxore separetur ⁊ primā recipere ꝯpellatur. B. † No. j. ꝙ valet matrimoniū ꝯctū cum alienigena. ⁊ intellige de alienigena respectu patrie nō respectu fidei nā tunc non teneret matrimonium. vt in. c. caue. xviij. q. j. Debent eñ esse maritus ⁊ vxor eiusdem fidei.[e] vt ibi. † Scđo no. iuncta glo. j. ⁊ ij. ꝙ appellatione legis comprehendiꝫ cōsuetudo: nam cōsuetudo est quedā lex.[f] vt in. l. de quibus. ff. de

[a] Ad laicos. Quia digniora sunt preponēda. insti. de iu. ꝑso. ⁊ instit. de bo. pos. §. alia. sꝫ clerici sunt digniores laicis. c. deniqꝫ. iiij. di. ⁊. c. duo sunt genera. xj. q. j. ꝓm Philip. de franchis hic.

[b] Quid sit matrimoniū. Poniꝫ insti. de pa. pote. in prin. ⁊ in. c. illud. s. de ꝑsum. quare potius denomineꝫ a matre q̄ a patre ponitur in. c. ex literis. j. de ꝯuer. infide. per Alex. cōsi. vij. in. j. col. ⁊ hic posset queri qd sit matrimoniū ad morganicam: poniꝫ in. c. j. de fi. na. ex matri. ad mor. ꝯ. in vsi. feu. ⁊ ꝑdictos do. cto. ī dictis locis.

Quid sint spōsalia. Dic vt h̄ ꝑ Abb. ⁊ sunt đ futuro ⁊ đ ꝑsenti. c. penul. j. e. ⁊ qs debeat primo interrogari an spōsus vel sponsa: dic ꝙ spōsus: vt ꝑ Jo. an. in. d. c. penul. gl. ī. l. ij. ff. đ ado. lꝫ de cōsuetudine contrarium ꝓueꝫ ꝓm Phil. hic.

[c] Per predicta. Qño verificeꝫ legatū factū mulieri cuꝫ maritabiꝫ. Alex. cōsi. ij. in. ij. vol. ⁊ ꝯsl. lv. e. vo. vbi ponit quādo est dictū si nupserit. ⁊ an dicaꝫ legatū ꝯditionale ꝑ Bart. in. l. titio cētum. §. titio genero. ff. de cōdi. ⁊ demō. late ꝑ bal. nouel. in trac. de dotibus. ī. vj. parte ꝑuilegio. lxvj. ⁊ lꝫ appellatione spōse vl' maritate nō veniat sponsa de ꝑsenti: ꝑ Soz. cōsil. lxiiij. inci. in causa v̇tente. imo ī materia stricta appellatione vxoris venit sponsa vt statuto ꝙ maritus debeat lucrari partē dotis: per Barto. in. l. nihil ff. re. amo. Bal. in. l. fi. C. de epis. ⁊ cleri. lꝫ Sali. ī. l. cum te. C. de dona. añ nup. teneat contrarium cū quo aliqui transeunt in. l. nō sine. C. de bo. que lib. opi. Bar. est cōis vt late ꝑ Pet. de vbal. in. c. raynuti⁹. de testa. ⁊ per Alex. in. l. fine. in fi. sol. ma. per Abb. in. c. tertio loco. s. de presum. per Rapha. in. l. si cum dotem. §. si transgrediamur. ff. sol. mat. ꝑ Campegium in trac. de dotibus. in. v. parte. q. xiij. ⁊ opi. Bar. in. d. l. nihil. sequitur hic Philip. franchus.

Zacharias. Tu dic ꝯrium imo ꝙ contra Bar. est cōis opi. s. ꝙ stāte statuto ꝙ vir lucreꝫ tertiā partē dotis vxoris ꝑcedētis ꝙ hoc statutū habeat locū in spōsa tm̄ etiā per verba de presenti: vt ꝑ Pet. de anch. in repe. c. j. char. xlvij. versi. quero de q̄stione que mihi occurrit. s. de cōsti. vbi dicit in terminis ꝙ statutum qđ loquiꝫ de nupta non hꝫ locum in despōsata tm̄ ꝑ verba de ꝑsenti vbi refert al's secum do. Ant. de but. cōsuluisse ꝙ stante statuto ꝙ filia maritata seu nupta nō veniat ad successionē ꝙ hoc casu filia despōsata ꝑ v̇ba de ꝑsenti nō excludeꝫ. ideꝫ tenet Bal. lꝫ variauerit: vt ꝑ coapostillatorē meū in. l. nō fine. in prin. C. de bo. que li. et in aut. dos data. C. de dona. ante nup. iste in. c. et ibi posui in apo. ad euꝫ in versi. ꝯhentes spōsalia. s. de po stu. prela. ⁊ ī. c. tertio loco. et ibi ēt in apo. meis ī v̇s. sponsus. nume. 5. vbi plene ꝑ Moder. s. de presum. ideꝫ in. c. si inter. j. eo. ⁊ in. c. ij. ꝑ illum tex. j. de spō. duo. pro qb⁹ facit glo. in cle. j. de cōsan. ⁊ affi. idē ꝑ Sa. cōsil. suo. xiij. inci. iacob⁹ ꝓmisit stephano ⁊c. ⁊ Pe. de anch. ꝯsi. xx. inci. ꝓ solutione dubiorū. Aduerte tamen ꝙ h̄ dictū non procederet in despōsatā ꝑ verba de pn̄ti q̄ est traducta ad domuꝫ viri vt cum eo cōiūgeretur lꝫ ante cōiunctionē mulier decederet: quia hoc casu per statutuꝫ debitā portionē lucrareꝫ. istud est sing. dictuꝫ Sali. in. l. cum te. in fi. v̇si. C. đ dona. añ nup. ⁊ qđ ꝓ sing. extollit refertqꝫ ⁊ sequiꝫ Fel. ī. s. al leg. c. tertio loco. col. iij. v̇si. detēta ⁊c. s. de ꝑsump. Sebasti. Sapia.

[d] Per predicta. Uide Ab. ī ꝯsi. j. in. j. vol. Alex. in apost. ad Bar. in l. iubem⁹. §. sane. ad fi. C. de sacrosan. eccl. Pau. de ca. ī. l. deo nobis. in. ij. co. C. de epi. ⁊ cle. Jas. ī aut. ꝑterea. col. ij. et. iij. C. vñ vir ⁊ vxor.

[e] Eiusdeꝫ fidei. Ut. l. ne quis. C. de iude. et qlibet admittiꝫ ad accusandū etiam sine subscriptione: vt ibi per glo. regulariter contrarium est in. l. ij. C. qui accu. non possunt.

[f] Quedam lex. In cōtrarium videtur glo. in. c. j. s. de transac. que vult ꝙ appellatiōe iuris vel legis intelligaꝫ de iure communi ꝙ est singulare ⁊ vtile. ꝓm Philip. hic ex quo infertur. Si est renuntiatū omni legis auxilio: an videaꝫ renuntiatum iuri cōsuetudinario: de quo per Bar. in. l. ij. C. de bo. que libe. ⁊ in. l. illa institutio. ff. de heredi. institu. vbi cōcludit ꝙ sapiens vigore arbitrij sibi dati de iure poterit supplere: non solum de iure cōmuni: sed etiam de cōsuetudine. de quo per Roma. in rub. de arbi. in. v. col. per Jaso. in repeti. l. oēs populi. ff. de iust. ⁊ iu. in iiij. col. versic. hinc se offert. per Barba. in. l. in illa. in. v. col. ff. de verbo. obli. vbi dicit ꝙ ista est questio gloriosa: per Corneū cōsi. cclxxviij. inci. in hac. in. iiij. vol. in litera. D. nā cōsuetudo nō differt a lege nisi tāq̄ tacitum ab exp̄sso: vt pulchre ꝑ Soz. ꝯsi. xcix. inci. in cā eximij. in fin. j. col.

a ☞Sebasti. Sapia. ¶ Pape tm̃. Uide Deciũ in.c.j.in prin.in.j.lec.s. de iudi. vbi late explicat quando cõstitutio dicatur conciliaris.

b ¶ Consuetudo. Late p alex.cõsi.xcvj.in.j.vol.magis cõiter concluditur non valere statutũ.⁊ Fed.de se.ꝯsi.cclxxv.inci.casus est talis. Jaco. but.in.l.j.ff.de cõstit.prin.⁊ Pe.de anc.in cõmẽto.c.canonũ statuta.s. de ꝯsti.i.xxvj.col. vers.ex pdictꝭ pꝫ. adheret Bal.i.l. conditioni.C.de isti.⁊ substi.seqꝛ ang.i.l.ꝯsulta.C. de test.pe.de anc. consi.xix. Jo.an. i addi.spe.i rub. de spõsa.⁊ iura ciuilia regrẽtia cõsensum pr̃is sunt correcta ꝺ iure canonico:vt p alex. in.d.cõsi.⁊ p eundem in rub.ff.so.ma.i fi.⁊ si aliqua iura canonica videnꝛ requirere cõsensum est de honestate:⁊ non de necessitate.

Anto. Francis.

¶ Circa h̃ an cõsensus pr̃is requiraꝛ i ꝯctu matrimonij filij vel filie dicas istũ verũ dicere ꝺ necessitate ad substãtiã ipsi⁹ mr̃imonij i quo sufficit tam ꝺ iure canonico q̃ ciuili sol⁹ ꝯsens⁹ ꝯhentiũ ṽbis exp̃s sis si fari sciunt: al's nutu ⁊ signis possent ꝯhere:vt i.c.tue.de spõsa.⁊ i.c.tua nos eo.ti. ⁊ i.l.nuptias.ff.ꝺ reg.iu. Tñ si filia nuberet sine ꝯsensu pr̃is ante.xxv. annuꝫ nõ posset petere se dotari a patre.vt in auꝛ.si post.xxv.an.C.ꝺ inof.tes.nisi forsã diceremus q ĩpe rator statuẽdo sup matrimonio q est spãle non potuisset illꝺ facere per ea que plene tractat in.c.q̃ in eccl'iarũ.de ꝯsue. de quo semp dubitaui an p si'les leges ciuiles vel statuta laicorum posset aliquid disponi circa mr̃imoniũ cum illud ꝺbeat regulari ꝑꝫ dispositionẽ iurꝭ canonici:vt p gl. in.§.fi.isti.de gradi.⁊ saltẽ negari nõ p̃t q ex sit'ib⁹ statutis vl'legib⁹ non reddanꝛ viri et mulieres saltẽ timidiores ad matrimoniũ ꝯhen-

3 legi.⁊.j.dist.ꝯsuetr'do. ¶ † Tertio no. q defect⁹ seu omissio ꝯsuetudinis patrie nõ vitiat mr̃imoniũ:de quo.j.lati⁹. 4 ¶ † Quarto no. q cã mr̃imonialis põt tractari in cõsilio.ex quo inferꝛ q cõciliũ hꝫ iurisdictionē etiã in causis decidendis. 5 ¶ † Itẽ no.ibi:sancta synodus. q cõstitutio vel diffinitio concilij editur sub noĩe toti⁹ concilij et nõ pape tm̃.[a] pro hoc facit tex.in.c.osius.de ele.⁊.c.j.s.de pac.cũ simi.qñqꝫ tñ editur sub nomine pape cũ consilio cõcilij.vt in.c.licet de elec.⁊.c.aduersus.de immuni.eccle.⁊ vide bonã gl.i.c.apostolice.de re iudi.lib.vj.per Inn.⁊ Hosti.in.c.ex gestis.de cle.nõ resi.do.Ant.i.d.c.j.de pact.p illũ text.simpliciter colligitur: q cõstitutio ediꝛ sub noĩe cõcilij:qꝛ licet papa sit ibi vt caput:tñ potestas dependet ex toto concilio.sed in ꝯtrium faciunt ea que statim allegaui.Sed puto dicendũ q aut materia originatur a toto ꝯcilio.⁊ tũc fiat statutũ sub noĩe toti⁹ cõcilij.et ita loquanꝛ iura primo allegata.⁊ vide tex.j.q.vj.cõueniẽtibus.⁊ c.adrian⁹.lxiij.disti. Aut materia originatur a solo papa:sed cum cõsilio cõcilij.⁊ habeãt locum iura secundo loco inducta. 6 ¶ † Ulti.no. q notorius peccator potest compelli per ecclesiã ad agẽdum penitẽtiã.pro hoc.c.ad audientiã.j.eo.⁊ vide glo.xxxiij.q.ij.quicũqꝫ. Item potest notari ex fine litere q maritus põt cõpelli per ecclesiam vt redeat ad vxorem:⁊ pondera qꝛ nõ dicit per censurã ecclesiasticã:sꝫ pure redire cogatur. Ex quo põt inferri q precise põt cõpelli vxor vel marit⁹ vt in vnum redeat.nam cum ista obligatio descẽdat ex lege diuina et humana põt quis precise cõpelli ad factum:iuxta no.per Bar.⁊ alios in.l.stipulationes non diuiduntꝛ.ff.de verb.ob. 7 ¶ † In glo.iij.in fi. Ex hac gl.potest colligi ratio dubitandi et decidẽdi seu reuoco in dubium vltra gl. nunquid cõsuetudo [b] patrie possit disponere circa matrimoniũ:[c] Inn.dicit q circa substantiam matrimonij disponere nõ potest.arg.hic:sed circa dotem forte q sic.arg.in.c.raynutius.s.de testa.do.Anto.latius exorditur materiam dicens q aut statutũ patrie disponit circa substantialia matrimonij:puta inualidando contractũ vel inualidãdo personas ⁊ non valet statutũ vt hic:ex quo potes no. q leges ciuiles p̃hibentes matrimoniũ inter tutorẽ ⁊ pupillũ:rectorẽ p̃uincie et prouincialẽ:⁊ inter similes personas nõ teneãt. de quo vide latius p Fede.cõsi.xxxv.vbi generaliter tenet q statuta et leges laicorum.circa matrimoniũ nullius sunt momenti:qꝛ hec materia nõ est de foro seculari sed ecclesiastico.vt i.c.tuã. de ordi.cog.facit quod no. Bar.in.l.titia.ff.sol. matr.⁊ p.doc.i.c.fi.de secũ.nup. 8 ¶ † Qñqꝫ statutum disponit circa penã erga substãtialia matrimonij:et si hoc facit apponẽdo penã de nouo et sic inferẽdo damnũ nõ tenet vt disputat Jo.an. late in.c.statutũ.de hereti.li.vj. 9 ¶ † Et hec faciũt ad q̃stionẽ.in hac ciuitate.Senẽsi statuto caueꝛ q contrahẽs matrimoniũ cum puella ante.xxv. annos sine cõsensu duorũ agnatorũ icidit in certam penam:nunqd valeat tale statutũ: Gaspar. de cal.i.c.ij.de clãde.despõ.recitat in simili qõne fuisse cõsultũ q sic.nã erat statutũ q contrahẽs matrimonium cuꝫ puella ante.xxv.annos absqꝫ presentia decem personarũ ad minus incurreret certam penã.sed aliqui tenuerũt oppositũ ⁊ placet mihi opi.Jo.and. q talia statuta non teneãt cũ per hoc intimideꝛ matrimoniũ q debet esse liberũ.vt in.c.cum locũ.j.eo. Item quia laici non possunt disponere circa matrimonij materiã:vt s.dixi. Quãdoqꝫ statutũ imponit penã auferendo lucrũ q lex secularis attulerat.⁊ tenet.d.Anto. q valeat statutũ:⁊ hic sequẽdo glo.ordi.Jo. and.in.c.cũ ꝑm leges.de hereti.lib.vj.Sed glo. dum: q videtur esse improbatum:per ea que habẽtur in.c.gẽma.cum materia.j.eo.⁊ ideo puto scire hoc multum cogitandum.

c ☞Sebasti. Sapia. ¶ Circa matrimoniũ. Uide multa p Petrũ rauẽnatem in ꝯclusionibus suis ꝯsuetudinis.col.xj.Ang.in ꝯsi.ccviij.inci. titius existens.⁊ do.Ant.de but.in consi.xl.inci.visa forma.

est in ꝯtrium.xxvi.q.ij.de puellis.⁊ apte sentit Federi.de se.in cõsi.precalle.⁊ hoc mihi placet plus. Quãdoqꝫ statutũ laicorũ disponit circa dotẽ et valet vt.s.tenet Innocen.quandoqꝫ circa solennitates.et tenet do.Ant.valere statutũ ⁊ peccãt non seruãtes illã solẽnitatẽ.Sed tu aduerte naꝫ decre.hec nõ loquiꝛ de statuto:sed de cõsuetudine patrie.vnde ego crederē q statutũ laicorũ sit nullum:quia materia nõ p̃tinet ad laicos:secus in cõsuetudine qꝛ in ea interuenit cõsensus epi ⁊ totius cleri.vnde non seruantes clericalem consuetudinem saltẽ vbi est talis ex cuius etiam preteritiõe eccl'ia reddiꝛ incerta de ꝯctu peccãt mortaliter.⁊ sic intelligo dictũ doc.hic. 10 ¶ † Sꝫ dubitatur circa p̃dicta maxime pro declaratione text. quid si cõsuetudo [d] mariti ⁊ vxoris est diuersa.[e] Pone florẽtinus ꝯxit matrimoniũ cum Senẽsi hic Senis:et alia consuetudo est hui⁹ ciuitatis a cõsuetudine Florẽtina:nunqd attẽdim⁹ cõsuetudinẽ vbi matrimoniũ est ꝯctum vel cõsuetudinẽ mariti. Frãcis.vercel.dicit vt ibi recitat Joã. and.qꝺ si in loco ꝯct⁹ est certa ꝯsuetudo illa seruabiꝛ.viij.dist.q̃ contra.⁊.xij.dist.illa.et ibi.gl.si nulla est cõsuetudo in loco ꝯctus seruabiꝛ cõsuetudo loci mariti:quia marit⁹ est caput mulieris. Sed dic latius ⁊ clari⁹ q aut ꝯsuetudo disponit sup solẽnitate ꝯhẽdi:et debet semp obseruari cõsuetudo patrie vbi matrimoniũ ꝯhiꝛ etiã si ãbo cõtrahẽtes sint forẽses:quia non debent peregrini violare cõsuetudinẽ patrie cũ scandalo aliorũ vt in.d.c.que cõtra.facit.l.si fundus.ff.de euic.et l.ij.C.quẽadmo.test.ape. 11 ¶ † Aut ꝯsuetudo seu statutũ disponit sup executione:vel sup alijs obseruãdis post ꝯctũ.⁊ debet attẽdi cõsuetudo domicilij ipsi⁹ mariti.[f] ratio:qꝛ vxor sequiꝛ domicilium mariti.l.fi.§.idẽ rescripserunt.ff.ad munici. vnde animi destinatiõe matrimoniũ videꝛ ꝯctũ in domicilio mariti.arg.in.c.romana.§.ꝯhẽtes. de fo.cõpe.lib.vj.⁊ in.l.ꝯxisse.ff.de ac.⁊ oblig.vñ si consuetudo vel statutũ domicilij mariti hꝫ qꝺ marit⁹ superueniẽs debet lucrari dimidiũ dotis seruabiꝛ ibi illa consuetudo lꝫ in loco vbi fuit ꝯctũ mr̃imoniũ sit alia cõsuetudo vel statutũ.⁊ h̃ sunt de mẽte Bar.in.l.exigere.ff.de iudi.vbi fuit text.cũ glo.et in.l.cũctos populos.C.de sum.tri. sequiꝛ in effectu do.Anto.hic qui dicit se putare q si maritus mutaret domiciliũ post ꝯctũ matrimoniũ q attendiꝛ cõsuetudo domicilij tp̃e contract⁹ ⁊ nõ domicilij vbi dissoluiꝛ matrimoniuꝫ qꝛ debet attẽdi loc⁹ vbi fuit orta obligatio:⁊ nõ vbi recipit purificationẽ.et pro hoc optime facit tex.iũcta gl.ꝑm intellectũ quẽ sequiꝛ in.l.si vxor. ff.de iudi.et p hoc potes dicere quo ad text.nr̃m que consuetudo erat seruanda erat Francorũ an Saxonum.

Abbas.

d ¶ Si ꝯsuetudo. Per Alex.ꝯsil.j.in.iij.vol.p Bal. in auꝛ.oẽs peregri.C.cõia ꝺ suc. per Abb.i.c.fi.s. de fo.compe.cõis opi.est q attẽdiꝛ domicilium viri ⁊ non vxoris:p.l. exigere.ff.de iud. late p Jaso.i.l.si arrogator.ff.de adop.in.xij.col. vbi iuenies an debeat intelligi de domicilio ratiõe originis vel incolatus.

☞Sebasti. Sapia.

e ¶ Diuersa. Uiꝺ Raph.cuma.in cõsi.lxxij.ici.visis pactis.alex.in cõsi.c.incip.ex inspectione.in.iij.vol. Jas.late.in.l.cũctos populos.in iij.lec.co.xv.C.de sum.trini.⁊ si.catho.vbi limitat plurib⁹ modis. d.l.exigere.ff.de iudicijs.

f ¶ Ipsi⁹ mariti. Nisi i petẽda dote aut donatiõe propter nuptias quia hoc casu cõsuetudo loci vbi ꝯctum est matrimoniũ nõ loci cõtrahentiũ ĩspiciꝛ et p Car.plene et que questiões de quibus.s.examinat in cle.sepe.§. et q̃ritur.in.iij.q. de verb.sig.

1 ☞ Cõtract⁹ dr̃ purus vbi conditio aliqua nõ est expressa lꝫ tacite aliqua conditio intelligaꝛ.

2 Spõsaliũ ꝯct⁹ q plures tacitas hꝫ cõditiones.

Uerba moneas ⁊ inducas:non inducunt p̃cisaꝫ coactionem.et.nu.4.

3 Juramentum ad commodum partium prestitũ per partem remitti potest.⁊ nu.5.

Sponsalia seruare compelluntur etiã si iuramẽtum non interuenit.

Sponsalia etiã iurata p partes solui possunt.

Tolerãtia ⁊ patiẽtia superioris quid operetur.

Juramentũ spõsaliũ per spõsos potest remitti.

6 Juramentũ quandoqꝫ principaliter dirigiꝛ deo et quandoqꝫ non.

PReterea. Spõsalia de futuro soluunꝛ si spõsi se soluunt etiam si fuerint iurata.h.d. primo iubet moneri.secundo diffinit. ibi:si autem. ¶ Casus literalis. Duo sine omni conditione

¶ Certa cõditio. Per doct. i. l. hec verba. ff. de leg. j. limita nisi illa tacita cõditio exprimeretur qꝛ faceret actũ cõditionalẽ ƀm Dñi. in c. j. de spõsa. li. vj. p Jmo. ꝛ bal. i. l. si filiab⁹. ff. de le. j. ex quo infert ꝙ si testator legauit sub ista cõditiõe: si hꝫs adiuerit hereditatẽ legatũ reddit cõditionale. bal. i. l. j. i fi. pri. C. ƀ cad. tollẽ. p Paul. de ca. et Alex. in. d. l. hec verba.

¶ Moneas ꝛ inducas. Cõtrariũ tenuit Spe. in ti. de rescri. presentati. §. rõne aũt forme. ꝛ ideo glo. in cle. j. de testi. in ṽ. hortamur. dicit: ꝙ huic ṽbo hortant ꝛ aliis plat̃ a papa est necessario paredũ. ꝛ i. c. rogo. xi. q. iij. ƀ q̃ hic late p Feli. tenentẽ opi. abb. p iura in qb⁹ est ṽbũ moneas ꝛ inducas ꝛ nõ inducũt cõpulsionẽ ex quo addit ꝙ cõpellat nã frustra exprimeret: vt h. ꝛ. c. pterea. ꝛ. c. cũ in tua. j. eo.

Zacharias.

¶ Põt remitti. Adde Bar. post gl. ꝛ doc. i. l. j. §. j. ff. de fer. ꝛ in. l. qties. ff. ƀ iureiu. ꝛ i. l. labeo. vbi melius ad materiã p̃ntis qõnis. e. ti. ꝛ Spe. eo. ti. ver. ꝛ nota. i prĩci. qõ est vex añ incursum periuriũ: qꝛ post secus: vt per bal. in authẽ. qõ eis. C. de sec. nup. de q̃ plene p Fel. in. c. j. i. ij. no. Nec omitto quod potest etiã tacite remitti: vt Feli. vbi s. col. iij. ver. vnũ etiã relatione. s. de iureiuran.

¶ Fidei p̃statione. Addõ do. de Rota deci. suis. ƀ iureiu. vbi ponũt an non seruãs fidem sit inhabilis ad bñficium sicut periurus.

¶ Põt remitti. Quia pars i cu-

cõditione fidei hincinde data ma. Zhere promiserunt mutata postea sententia hanc fidẽ inuicẽ remittere cupiũt: querit an isti sint ad prestitam fidem seruandã cõpellendi vel an eandem inuicem sibi remittere possint: rñdet papa ꝙ cõmonendi sunt ꝛ modis oĩb⁹ inducẽdi vt fidẽ p̃stitã seruẽt. si aũt hoc facere noluerit nõ sunt cõpellẽdi: ne deteri⁹ inde contingat vt illam ducat quã odit: sed ad instar eorũ qui societatẽ Zhũt fide prestita clara ꝛ postea illã sibi remittũt. Ber. ¶ † No. j. ꝙ Zactus dr̃ oĩno purus ꝛ sine omni cõditiõe ex quo nõ fuit certa cõditio [a] expssa lꝫ subsistãt multe tacite cõditiones. nã in spõsalib⁹ multe cõditiones subintelligunt. vt in. c. queadmodũ. de iureiurã. Conditio ergo subintellecta non facit Zctũ conditionalẽ. vt in. l. cõditiones que extrinsec⁹. ff. de cõdi. ꝛ demõ. ꝛ i. c. significasti. ꝛ qõ ibi no. de elect. ¶ † Not. ij. ꝙ per hec ṽba moneas ꝛ inducas: [b] nõ inducit pcisa coactio. ¶ † Tertio no. ꝙ iuramẽtum p̃stitũ ad cõmodũ hoĩs põt remitti [c] ab hoĩe ad cuius cõmodũ fuit iuratũ. ex quo infert ꝙ si iuraui tibi soluere tali die nõ incido in periuriũ si remittis mihi iuramentum vel dilationẽ ad soluẽdũ prestitã. facit. c. j. de iureiur. et. c. significauit. de cẽsi. ¶ † Jn gl. ij. ibi: ꝛ etiã compellendi si iurassent. Vult ergo glo. restringere istũ tex. qñ in sponsalibus interuenit fidei p̃statio et non iuramẽtũ. sꝫ hoc nõ pcedit qm̃ respectu coactionis fiẽde p ecclesiã non est differentia inter iuramẽtũ ꝛ fidei prestationẽ. [d] vt in. c. puenit. s. de fideius. in fi. Jtẽ ipsamet gl. in ver. interpositione. sentit ꝙ ista eqpollẽt. ꝛ vide ad hoc qõ plene dixi in. c. ad aures. qõ me. cau. ꝛ p Archi. xxij. q. v. iuramenti. ꝛ ad. c. ex literis. all. p et Z. dic ꝙ ibi tantũ vnus dissentiebat. ideo pcise cõpellit ad Zhendũ matrimoniũ. ꝛ. c. reqsiuit. dic vt ibi no. ꝛ ad. c. fin. j. e. dic ꝙ ibi priora sponsalia fuerũt sublata p cõtractũ matrimonij cũ alia p verba de p̃senti. Sed no. ex gl. iũcto tex. ꝙ dixi in notabilib⁹ ꝙ per hec verba moneas et inducas: nõ dat ptãs coercẽdi lꝫ Fed. multũ dubitet cõsi. ciij. ꝛ seq. ¶ † Jn gl. fi. in fi. Ex hac glo. colligunt due lect. ad tex. vna vt pcedat de iure cõi. et sic fine aliquo peccato possint sponsi pari cõsensu dissoluere spõsalia ẽt iurata. Alia lec. est vt pcedat ex cõparatiua pmissiõe quasi sine peccato spõsi hoc facere nõ possunt sed ecclesia tolerat ne deteri⁹ inde cõtingat. Alij ponunt tertiã dicẽtes qõ non pcedit ex cõparatiua pmissione: sꝫ de iure. Spe. in tit. de leg. in. §. nunc ostẽdẽdũ. ṽsi. hec quoqꝫ. sentit qõ de mero iure. ꝛ hec opin. vr̃ cõmunior: ꝛ mihi pl⁹ placet. nam si tex. pcederet ex tolerãtia papa nõ iduxisset filitudinem in dissolutione societatis: sicut ergo mero iure socij p̃nt sibi remittere iuramẽtũ ita spõsi. et ad tex. cũ dicit in patiẽtia: dic ꝙ habuit respectũ ad vulgi opi. nã vulgares putãt qõ isti incurrũt periuriũ: ꝛ pꝑter hoc isti sunt monẽdi ꝛ iducẽdi ad Zctũ. † hãc opi. quasi cõem sensit Jnno. q dixit ꝙ aut iuramẽtũ p̃stat deo ꝛ non põt remitti [e] ab hoĩe. sed a solo deo. aut iuramentũ p̃stat homini ꝛ põt remitti ab hoĩe: vt hic. ꝛ i. c. j. de iure. et dr̃ p̃stitũ deo qñ qs iurat volens principaliter cõplacere deo. si aũt intẽdit ad tẽporale cõmodũ hoĩs tũc dr̃ p̃stitum homini. Et aduerte qꝛ lꝫ oẽ iuramẽtũ pricipłr tẽdat in deũ: qꝛ obligatio primaria acqrit deo. vt in. c. debitores. de iureiu. tñ qñ cõcernit cõmodũ hoĩs de⁹ recipit iuramentũ ad illi⁹ cõmodũ. et sic illo remittẽte de⁹ etiã remittit. et hec verba no. ex qb⁹ põt inferri ꝙ si ꝫuitu. dei iuraui ducere aliquã mulierẽ in vxorẽ nõ põt mihi illa remittere iuſm. ꝛ vide lati⁹ ad materiã predictã ꝙ no. Spe. in. d. §. hic quoqꝫ. Abbas.

☞ Jn dubijs ꝛ pcipue vbi periculũ aĩe versat tutior pars est eligenda.

Honestas in cõtrahẽdo matrimonio magis attenditur q̃ rei veritas.

Factũ ipm magis cõsideratur q̃ iuris effectus.

Jmpedimẽtũ publice honestatis iustitie ex spõsalib⁹ orit: ꝛ vñ hoc procedat et qd importet qñ spõsalia fuerũt Zcta iter maiores vł minores septennio ꝛ inter maiorem et minorem.

Septenniũ requirit ad validitatẽ sponsaliorũ.

Etas certa vbi requirit respect⁹ discretiõis preueniri non potest.

Juuenis. Si maior septẽnio cum pxima septennio in qua malitia supplet etatem spõsalia Zhit ex his orit iustitia publice honestatis maxime si cõmisceri tẽtarẽt. ita cõiter summat: sed in veritate summariũ nõ colligit ex litera vt patebit clari⁹ ex. j. dicẽdis. sed inherẽdo lr̃e põt sic summari. Si maior septẽnio duxit in vxorem minorẽ septẽnio ꝛ eã traduxit ad domũ orit ex tali Zctu publice honestatis iustitia. diuidit prĩo narrat factũ ꝛ casum dubiũ. scdõ duplici rõne diffinit. ibi: qꝛ agit. ¶ Casus lr̃alis. Quidã iuuenis duxit quãdã puellã nondũ. vij. an. sponsalia Zhẽdo cũ ipsa. ꝛ attẽtauit cũ ipsa qõ cõplere nõ potuit. tãdẽ mortua fuit vel dict⁹ iuuenis ab ea recessit añq forte spõsalib⁹ cõsentiret: ꝛ cũ alia consanguinea illi⁹ puelle mr̃imoniũ Zxit. q̃rebat vtrũ possint insimul remanere rñdet papa qõ in his ꝙ dubia sunt qõ certi⁹ est seruari dꝫ: et iõ pp honestatẽ eccłie: qꝛ dicebat spõsa ipsius ꝛ pp dubiũ p̃dictũ debẽt ad iuicẽ separi. B. ¶ † No. j. qõ in cõcernẽtib⁹ piculũ aĩe debem⁹ i dubijs semp tenere qõ certi⁹ [f] est ꝛ qõ sine periculo aĩe explicari põt. vñ in istis illa ps est mitior q̃ est tutior. ad ƀ vide bonã gl. i. c. j. de scruti. ꝛ tex. in cle. exiui. de ṽ. sig. ¶ † No. ij. qõ in matrimonio Zhendo magis considerat honestas q̃ rei veritas. vnde alibi dicit tex. iuris ciuilis qõ in cõditionib⁹ nõ qõ liceat sꝫ qõ deceat cõsiderãdũ est. vt i. l. semp. ff. de ri. nu. ¶ † Jtẽ no. ibi: cõplere nõ potuit. qõ magis cõsiderat ipm factũ q̃ iurꝫ effect⁹. ¶ † Vlti. no. qõ ex spõsalib⁹ orit publice honestatis iustitia iter ipꝫ spõsum ꝛ cõsanguineos spõse: ꝛ eꝫ iter spõsaꝫ ꝛ oẽs cõsanguineos spõsi vsqꝫ ad q̃rtũ gradũ habilis ad impedẽdũ ꝛ dirimẽdũ mr̃imoniũ [g] inter eos Zhendũ. ad hoc. c. spõsam. j. eo. clari⁹ in. c. j. eo. ti. lib. vj. Et scias qõ hoc ipedimẽtũ nõ cãtur ex cõsanguinitate nec ex affinitate: qꝛ añ consummationẽ mr̃imonij seu carnis cõmixtionẽ nõ est orta affinitas: [h] sꝫ orit ex cõsensu p̃stito i spõsalib⁹: ꝛ fuit inductũ hoc ipedimẽtũ ab ecclesia pp honestatẽ dũtarat: qꝛ qñqꝫ oriebant graues inimicitie iter cõsanguineos cũ vni despõsatã alius cõsanguineor q̃rebat ducere i vxorẽ ꝛ appellauit eccłia illud ipedimẽtũ publica hoẽstas: qꝛ nõ poterat dari cõgnuctius nomẽ cũ non posset attribui alicui ex cognationib⁹. s. legali: vel spũali: vel carnali. nã triplex est cognatio. istõ ergo impedimentũ est de p se ex sola honestate ab eccłia inductũ. de quo vide p Jo. an. i. d. c. j. li. vj. ¶ Jn gl. j. in fi. Gl. ista nõ clare aperit intellectũ. c. sꝫ vt clare habeam⁹ materiã aduertẽdũ est qõ aut spõsalia fuerũt Zcta inter maiores septẽnio ꝛ i dubio orit illõ impedimẽtũ publice honestatis nec exigitur hoc casu ꝙ spõsus tentauerit cognoscere sponsam. vt in. c. sponsam. j. e. ꝛ pall. c. ꝛ iste nõ est casus noster. Qñ spõsalia Zhunt iter minores septẽnio fere nullã discretionẽ habẽtes: sicut solet fieri. qñqꝫ parẽtes Zhunt spõsalia p filijs ꝛ nullũ orit ipedimẽtũ: qꝛ talia spõsalia sunt nulli⁹ effectus ex defectu cõsensus vt in pall. c. j. ꝛ hic nõ est casus noster. Qñqꝫ maior Zhit spõsalia cũ minori septẽnio: pxima tñ septẽnio. ꝛ gl. ista vr̃ sentire ꝙ discretio suppleat etatẽ ꝛ clari⁹ ƀ. sentit. j. e. spõsan. ꝛ sentiũt hi doc. ¶ † Ex qb⁹ iferꝫ qõ pxima [i] septẽnio põt Zhere spõsalia. sꝫ certe ƀ dictũ nullibi pbat. nã. c. lr̃as. ꝛ. c. duo pueri. ꝛ. c. attestatiões. j. ti. pxi. aperte innuunt oppositũ. vidẽtur em̃ pcise reqrere septẽniũ ad validitatẽ sponsaliorũ: [k] p hoc facit qõ septẽniũ reqrit: qꝛ i tali etate p̃sumit discretio cũ exeat qs tunc infantiã: sꝫ vbi certa etas reqrit respectu discretiõis illa pueniri nõ põt: vt apte patet i etate statuta ad cõfectionẽ testamẽti: vt legit ꝛ no. in. l. q̃ etate. ff. de test. iteꝫ patet ex no. in. c. puberes. j. ti. pxi. ꝛ in. l. ad rẽ publicã. ff. de mu. ꝛ hono. Jtẽ p totũ tit. C. qñ tutor

ius fauorẽ est interpositũ iuramẽtum hꝫ vim apłi in remittẽdo. c. ƀ iureiu. in fi. s. l. fi. ff. q ꝛ a q. Bart. i l. labeo. ff. de iure iu. ꝛ i. l. j. §. ꝛ post operis. ff. de no. ope. nun. p mod. i. l. fi. ff. q satisda. cog. p Sozi. cõsi. lxviij. ṽsi. scdõ respõdet. alex. cõsi. liij. in. ij. vo. versi. scdõ quia.

¶ Qõ certi⁹. Facit. c. si quem. j. de sentẽ. excom.

Sebasti. Sapia.

¶ Qõ certi⁹. multa ad ƀ accumulat. d. Fe. i. c. audi tis. col. xxij. ṽ. limita scdõ. s. de prescrip.

Zacharias.

¶ Mr̃imoniũ. Tu adde q̃lr honestas publica ipediat mr̃imoniũ: per Spe. in ti. de cõsan. ꝛ affi. versi. si vero.

Sebasti. Sapia.

¶ Affinitas. im proprie tñ cadit affinitas añ consũmationẽ mr̃imonij: vt p Modder. post Bar. in l. ꝙ seruius. ff. de cõdi. ob cau.

¶ Proxima. archi. i. c. j. de desp. impub. tꝫ duo requi. prĩo ꝙ malitia suppleat etatẽ scdõ ꝙ mulier tẽtata fuerit. Jo. an. ibi tꝫ ꝙ malitia supplet etatẽ sicut in matrimonio seqt ibi Dñi. ita tenet sanctus Tho. iiij. sniarũ disti. xxvj. arti. iij.

Sebasti. Sapia.

¶ Sponsaliorũ. Pro hac opi. facit doctrina Archi. in. c. fi. de iud. in. vj. ꝙ vbi lex regrit certũ tp̃s an norũ semp reqrit pfectio nisi aliud exprimat: sequit Bal. in. c. cũ vicesimũ. s. de offi. de le. Are. in. l. q eta te. ff. de test. sentit Abb. in. c. cũ i cũctis. circa glos. in ver. exegerit. s. de elec.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Quelibet de populo. Sic ēt glo de pplo admittit̄ ad instaurādum mr̄imoniū. Fel. ī c. cum dilecti. col. iiij. s. d ma. ꝛ obe.

b ¶ Ex spōsalib⁹. Qd̄ vex ē qñ spōsalia ꝯcta sunt ꝑ ignorātes sec⁹ si ꝑ sciētes q2 nō inducūt tūc ipedimētū publice honestatis: ꝯ3 Pet. de anc. ī c. j. d spō. li. vj. Philip. de frāchis ibi ꝯtrariū tz: limita ī sup ꝙ h ipedimētū publice honestatis nō extēdit̄ nisi secundū. c. nō d3. j. de ꝯsan. ꝛ affi. vt ꝑ Ab. ī c. spōsā. j. e. ꝛ an papa possit dispensare sup tali ipedimēto. d q̄ ꝑ Pet. de anc. ī d. c. j. vbi late loq̄tur qñ papa pōt dispensare supra ipedimentis matrimonij.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Oīno nullis. vide abb. ī c. duo pueri. j. de despō. impu. ex cui⁹ vb3 amplianT ista vt ꝓcedāt ēt ꝙ ex defectu cōsensus a pricipio spōsalia fuerint nulla. ex potestate supueniēte ꝯualuerit.

d ¶ Per ecclesiā3. adde an periur⁹ possit puniri per laicu3 pena iuris ciuilis. Ro. sing. suis. fo. xij.

e ¶ Jure adō do. de Rota deci. j. d desp. ipu. ī nouis.

f ¶ Licet piuro. Alex. ī ꝯsil. xvj. in iij. vo. vbi an piurus sit ifam⁹ Corne⁹ ꝯs. cij. i. j. vo. ī lr̄a. N. ꝛ O. ꝛ seq.

g ¶ Dic aut. Dic ista fuit distictio bar. i. l. meuia. §. fi. ff. de annu. leg. l3. abb. nō dicat q̄ est cōis ꝯm Alle. in. l. si cu3 doté. §. si marit⁹. ff. solu. matrimo.

h ¶ Vagabūdum Adde doc. iuris ciuilis. in. l. si ꝯstāte. ff. so. ma. ꝛ aliquid ꝑ Paul. de cast. cōsi. antepe.

vel cur. esse desi. nullibi autē habemus ꝯtrariu3: sed solū istū tex. qui hoc nō ꝓbat nā text. iste fundat se sup dubio tētatus: q2 forte tētauit ꝛc. nam istā puellā traduxerat ad domū. Itē fundat se super honestate ecclesie: q2 illa dicebatur cōiunx istius vnde si recte pōderet̄ litera hic fuit ꝯctū mr̄imoniū per v̄ba de p̄senti: l3 de facto. vt patet ibi duxit. et ibi: coniunx ipsius ꝛc. Et hūc vltimū intellectū ad tex. hic sentit do. Ant. l3 etiā ipse sequat̄ primu3 dictū. s3 vt dixi: iure nō ꝓbat̄: cū ergo illa diffinitio fundet se super duplici cā alia cessante cessat dispositio: vt no. in. c. qm̄. §. si vero. s. vt lit. nō cōte. s3 casus magis dubi⁹ est si fuerūt ꝯtracta spōsalia cū minore septennio ꝛ interuenit tētat⁹ vel saltē sit dubiū vt q2 secum cohabitauit sponsus: ꝛ videt̄ ꝙ orīat̄ hic publica honestas ex quadam equitate. tñ hoc iure nō ꝓbat̄ q2 cessat alia ratio litere dū dicit ꝙ illa dicebat̄ coniunx isti⁹. Tamē do. Ant. tenet primū: sed vt p̄dixi licet sit equū non tamē iure probatur. Nico. Abbas.

☞ Impedimētum matrimonij contrahendi quilibet allegare potest: ꝛ vnius in hoc casu pōt esse denuntiator et testis.

Impedimentu3 publice honestatis iustitie orit̄ etiā ex spōsalibus oīno nullis que propter aliqd̄ impedimentum de iure non subsistunt.

Consanguinei spōsam nullus vsq3 ad quartum gradum habere potest: et similiter sponsus non pōt ducere consanguineas sponse.

Impedimentum publice honestatis iustitie nō oritur ex sponsalibus conditionaliter contractis ante conditionis existentiam.

Jurans temere mortaliter peccat.

Honestas semp ꝯsiderat̄ in mr̄imonijs ꝯhēdis.

Factum ipsum magis ꝯsiderat̄ q̄ iuris effectus.

AD audientiam. Ex spōsalib⁹ ꝯctis cū ꝯsanguinea orit̄ publice honestatis iustitia. p̄mo narrat factū. scdo decidit ibi: s3 qm̄. ¶ Casus lr̄alis. Quidā ciuis. Papiēsis noīe Hēric⁹ volebat copulare filiā suā in vxorē cuidā filiorū cuiusdā ciuis sui noīe. L. iurauit ꝙ si ille aliquo casu eam hr̄e nō posset alteri filio quē de alia vxore genuerat eādē mr̄imonio copularet: ꝛ sic ꝯxerūt spōsalia: postea qdā ꝓbauerūt ꝯsāguinitatē īter eos. vñ p̄fat⁹ H. eādē filiam dare vult alteri filio vt iurauit. q̄rit̄ an possit: rñdet papa: scriptū est ꝙ frater spōsam fratris hr̄e nō pōt: mādat qd̄ ille ꝓpositum suum nō adimpleat: ꝛ penitētiā accipiat de illicito iuramēto: ꝛ si op⁹ fuerit ꝑ excōicationis sententiā cōpellat̄. B. ¶ † Not. j. quelibet de pplo [a] posse cōparere ad impediēdū mr̄imoniū ꝯhēdū subsistēte impedimēto legitimo. ad hoc. c. fi. j. de clan. despō. ꝛ. j. e. preterea. ꝛ videt̄ inuere text. qd̄ in hoc casu idē pōt esse denūtiator ꝛ testis: prout hic facit. c. in omni. s. de test. ¶ † Scdo no. ꝙ publica honestas orit̄ ex spōsalib⁹ [b] oīno nullis [c] de iure positiuo dūmō sint aliqua de iure naturali. satis est eñ ad ꝯhendū hoc impedimētū qd̄ spōsalia teneāt rōne ꝯsens⁹. ꝛ hic clari⁹ hētur. j. e. tit. c. j. lib. vj. ex quo colligit ibi gl. qd̄ ex spōsalib⁹ ꝯctis ꝑ sacerdotē orit̄ hoc ipedimētū sic qd̄ nullus de ꝯsanguinitate sacerdotis possit illā ducere in vxorē: nā talia spōsalia nō peccāt in ꝯsensu naturali: s3 annullant̄ ipedimēto inducto ꝑ ecclesia3. ¶ † Itē no. ꝙ spōsam fratris frater hr̄e nō pōt. ꝛ l3 tex. hic dixerit de fratre: idem est in omnibus cōsanguineis spōsi vsq3 ad quartū gradu3. vt in d. c. j. ex hoc tex. colligit̄ clare: qd̄ post mortē sponse nō pōt sponsus ducere ī vxorē sororē defuncte nā publica honestas fuit orta inter ipm̄ spōsum ꝛ cōsanguineos spōse. vt. j. c. sponsam. ꝛ ī. d. c. vnico. † Ex spōsalib⁹ aūt ꝯditionalit̄ ꝯctis nō orit̄ hoc impedimētum añ existentiā ꝯditiōis: vt dicit tex. in preall'. c. j. ꝛ iō intellige istū tex. ꝙ spōsalia fuerāt hic pure ꝯcta: nō aūt sub illa cōditione sub qua iurauit pri⁹ pr̄. nā si cōditio ītercessisset in ꝯctu potuisset postmodū ꝯhere cum alio filio pro quo vide bonā gloss. in. d. c. vnico. ¶ † Vlti. no. ꝙ temere iurās peccat mortaliter: ꝛ pōt cōpelli ꝑ ecclesiā [d] ad agendū pniā3. vide ꝙ legit̄ ꝛ no. xxij. q. iiij. q sacramēto. ¶ † In gl. in ver. habere in fi. Pro hoc facit: q2 in sponsalibus seu matrimonijs cōtrahendis consideratur semp honestas. vt ī. l. semp. ff. de ritu nup. ¶ † Itē poti⁹ cōsiderat̄ factū q̄ iuris effect⁹. vt ī. c. nup. de biga. ex quo ergo spōsalia tenuerunt de iure naturali nō est honestū vt aliqs ꝯsanguineorum illā ducat ī vxorē: ꝛ si diceres ex ꝯctu inuito lege resistēte nulla orit̄ obligatio vt no. in. l. cū lex. ff. de fideiuſ. Rñdet ꝙ hic nō est orta obligatio inter ꝯhētes. s3 ex illo ꝯctu inducit̄ qdā honestas vt nō liceat mr̄imoniū ꝯhere cū aliquo ex cōsanguineis spōsi: vel ecōtra. Abbas.

☞ Matrimoniū de presenti non contrahitur per verba de futuro.

Sponsa libere cum alio contrahit si spōsus ad remota loca accedit secus est in sponsa de presenti.

Matrimonium contractum contra iuramentū tenet l3 periurus sit.

Juramentum non inualidat actum spiritualem superuenientem.

Sponsa non tenetur sequi virum.

Vxor virum sequi tenetur sed non semper.

Sponsa an teneatur expectare per aliquot tempus virū absentem. et nota quod aliud est ꝯm leges: aliud est secundum canones.

DE illis. Si spōsus de futuro añ copula3 ad remota se trāsfert sponsa libere cū alio ꝯhit: si tamē per eā stetit quo minus perficeret̄ matrimoniū sibi pnia imponitur. h. d. Cōmunis diuisio. scda ibi: hoc tibi. ¶ Casus literalis. Quidā promittunt iuramēto interposito se ducturos ī vxores aliqs mulieres: ꝛ postea anteq̄ matrimoniū ꝯhant trāsferūt se ad partes alias. Querebat̄ qd facere debēt ille mulieres vtrum possint cū alijs ꝯhere? Rñdet papa: ꝙ si ampli⁹ nō fuit in facto processu3 liberū est illis mulieribus cū alijs ꝯhere recepta pnia de piurio si ꝑ eas stetit quominus illi matrimonium adimplerent. Bar. ¶ † No. ꝙ per verba futuri tpis seu tractū habētia ad futurū nō ꝯhit̄ mr̄imoniū de p̄nti s3 dumtaxat spōsalia de futuro: vt dicā in. c. ex parte. j. e. ¶ † Scdo no. ꝙ si sponsus trāsferat domiciliū ad loca remota pōt spōsa sine alterius licentia cū alio matrimoniū contrahere. ꝛ hoc denotat verbū liberū positum in tex. non enim ei esset liberum si haberet expositionem alteri⁹ licentiā. vt no. in. c. de multa. de prebē. ꝛ in. c. licet episcopus. eo. ti. li. vj. secus est in spōsa de p̄senti. vt in. c. in presentia. j. eo. ꝛ qd̄ ibi no. ¶ † Itē no. ꝙ tenet mr̄imoniū ꝯctū contra iuramentū: et sic periurium nō impedit contractū mr̄imonij. Et ex hoc infert̄ ꝙ etiā actus spiritualis gestus ꝯ iuramētū nō est null⁹. sed tenet mero iure [e] l3 piurio [f] sit penitētia iniungēda. ꝛ cōcordare videt̄. c. sicut. j. eo. ꝙ est cōtra theoricā Inn. in. c. dilecto. de p̄bē. ꝛ vide ad hoc no. Jo. and. in re. quod semel placuit de reg. iur. li. vj. in mercu. ¶ † In gl. j. in fi. Dic qd̄ sponsa non tenetur sequi spōsum: vt hic. et in. l. ij. C. de repu. ꝛ in vxore dic aut [g] sciebat maritum vagabundū [h] qñ secum contraxit: puta quia erat iuxta locū mariti ꝛ tenetur eum sequi. vt in. c. vna queq3. xiij. q. ij. ꝛ ibi bonā glo. Aut ignorabat vel ex post facto est factus vagabund⁹ ꝛ non tenet̄ eū seq. vt no. in. d. c. vnaqueq3 Si tñ ex cā se trāsfert ad alia loca: vel etiam sine cā mutando domicilium tenetur maritu3 sequi. vt in. c. vnaqueq3. ꝛ vide qd̄ legit̄ ꝛ not. in. c. ex multa. s. de voto. in casu tñ in quo nō tenet̄ sequi maritum non pōt cū alio matrimoniū contrahere viuente primo: etiā si mr̄imoniū non sit cōsummatū. vt in. c. in presentia. ꝛ qd̄ ibi no. j. eo. ꝛ ex his habes vnā differentiā inter sponsalia ꝛ matrimoniū de futuro. ¶ In gl. ij. ibi: ꝯm leges. † Pōdera bene hec verba: q2 potest intelligi gl. vt velit notare in hoc differentiā inter leges ꝛ canones vt ꝯm leges teneatur spōsa expectare per trienniū: secus ꝯm canones. Secūdo pōt intelligi vt velit supplere istum canonē ꝑ legē. ꝛ hūc vltimū intellectu3 videt̄ sentire Jo. an. qui dicit expectādū esse ꝯm tp̄s legale nisi in ꝯctu sponsaliorū fuit additu3 certū tp̄s. nā tunc illud seruabit̄: vt in. c. sicut. j. eo. Et intelligo qñ a pricipio fuerūt rescripta ad certū diē. si eñ fuissent pure ꝯcta l3 spōsus ꝛ spōsa postea ꝯuenerint de certa die ꝯhendi mr̄imoniū nō puto ꝙ post lapsum illi⁹ diei sit dissoluta obligatio: de q̄ in. c. sicut. j. eo. dicit ēt Jo. an. ꝙ tp̄s triennij h3 locū qñ nascit̄ vbi est sponsus vel scitur et non retinet̄ ipedimento ꝓbabili: al's d3 expectari donec cessauerit impedimentum. vt in. l. sepe. ff. eo. et sic trāseunt cōiter doc. hic. Sed aduerte q2 in contrariū videt̄ tex. in. l. ij. C. eo. vbi solū dr̄ de biennio. ꝛ Cy. ibi tādē residet in illa opi. vt si absens tenet̄ ipedimēto necessario tenet̄ spōsa expectare donec cessat impedimētū. vt in. d. l. sepe. s3 si detinet̄ sola volūtate tūc satis est expectare biēniū. vt in. d. l. ij. nec obstat. l. ij. alle. in gl. q2 narrat factū ꝯm Cy. nō aūt ponit iuris ministeriū. ꝛ hoc mihi pl⁹ placet ꝯm leges. Sed dubito vtrū hoc ꝓcedat ꝯm canones. nā papa hic simpliciter rñdet liberum esse spōse trāsire ad alia vota si sponsus transtulit se ad alias partes non enim est liberum spōse si tenet̄ expectare ꝑ biēniū vel trienniū: ꝛ forte papa considerauit periculū fornicationis qd̄ imminet sponse. ar. in. c. qm̄. §. porro. vt lit. nō cōte. intellige tñ tex. qñ nō est spes de ꝓximo reditu. ꝛ hoc denotat illud ver. trāsferētes. nā si papa voluisset intellexisse cū tēperamēto legis ciuilis nō dixisset liberū: sed fecisset mētionē de tpe. arg. in. c. ad audientiā. de deci. ꝛ forte hoc voluit gl. dū dicit ꝯm leges. ¶ In gl. fi. Et alios plures casus vide per Jo. and. in summa sua. Abbas.

☞ Generali petitione non tenetur qs distinguere omnes casus qui

possunt

possunt sub genere comprehendi.
Violentia sed non oīs impedit matrimonium contractū.
Coacta voluntas non hꝫ locum in matrimonijs.
Consensus superueniens purgat metum precedentem.

De muliere.

Cōmuniter non summatur quo ad titulū: sꝫ quo ad literam. ⁊. h. d. In certo quesito non pōt dari certa responsio. sed quo ad titu. summarē sic. Nō omnis violētia impedit ꝯctū matrimonij. ¶ Casus literalis. Quedā mulier per vim tradita fuit viro ⁊ detēta querebaꝛ an iter eos esset mr̄imoniuꝫ: rn̄det papa ꝙ inter vim et vim differentia est. nec constat an post violentiam cōsensus interuenirit. ⁊ ideo papa certū non pōt dare rn̄sum. Bern. ¶ No. j. arg. pro doc. consulente: vt si casus narratur in genere nō teneꝛ distinguere per omnes casus qui possunt sub genere cōp̄hēdi: sꝫ petere vt descēdaꝛ ad speciē. potuisset tn̄ hic papa rn̄dere per distictionem. prout fecit in. c. literas de resti. spo. ⁊ multis alijs iuribus. sꝫ noluit hic forte impeditus mlta v̇ba frustra effundere. ¶ †Scđo no. arg. ꝙ violētia[a] certo casu impedit ꝯtractū matrimonij.[b] vnde in matrimonio nō hꝫ locū illa regula: coacta volūtas, volūtas est de qua in. c. merito. xv. q. j. ⁊ est rō: quia in matrimonio requiritur de substantia liber cōsensus. vt in. c. cum locum. j. e. vn̄ consensus coactus est bn̄ consensus sed nō liber. ⁊ sic deficit qualitas libertatis que est de substantia cōsensus matrimonialis. ⁊ ad hoc facit tex. cuꝫ gl. xxxiij. q. ij. c. notificasti. ⁊ qđ legitur ⁊ not. in. l. si mulier. §. si dos. quod me. can. Aliq tn̄ voluerūt ꝙ matrimoniū teneat: lꝫ sit per vim cōtractum. sꝫ venit rescindendū officio iudicis vel ītētata actione. qđ me. cau. quod ego non puto verū vt plerissime dicā in. c. cum locum. j. eo. vbi tangā plura iura astringēda. ¶ †Vltimo no. ꝙ cōsensus superueniēs purgat metū precedentē ⁊c. ī ꝯctu matrimonij facit. c. ad id quod. j. eo. Nico. Abbas.

☞ Etas ⁊ discretio siue sciētia requiruntꝛ ī matrimonio.
Dubia verba in contractu prolata debet intelligi ꝑm cōmunem ⁊ non singularem intelligentiam.
Verba nō sophistice sed cōiter debent intelligi ⁊ qn̄o intelligantur qn̄ contrahentes sunt eiusdem vel diuerse lingue.
Ignorantia iuris excusat contrahentes.
Verba sophistica ⁊ p circūlocutiōes ꝓlata qn̄o intelligantꝛ.
Verba de pn̄ti qn̄o proferātur in matrimonijs: ⁊ quid verbum placet: ⁊ volo operentur.
Iuramentū intelligitꝛ ꝑm intentionē iurātis in foro cōsciētie: sed in foro iudiciali ꝑm intentionem dantis.
Vxor aliqua potest esse ī foro fori: que tamen nō erit vxor in foro conscientie.
Disiunctiua qn̄qꝫ capitꝛ ⁊ idem operatur ꝙ copulatiua.
Actor an melioris vel deterioris ꝯditiōis sit q̄ reꝰ ī matrimonijs ⁊ ꝙ in ꝓbationibus interp̄tatio sit contra actoreꝫ.

Ex literis.

Si aliqui apti ad mr̄imoniū ꝯhunt per verba oscura cōmunē verborū intellectū sequi tenentꝛ: primo ponitur consultatio. scđo rn̄sio. ibi: rn̄demꝰ. ¶ Casus literalis. Quidā vir ⁊ mulier ꝯxerunt spōsalia nec alter intellexit ꝙ alter ꝓposuit. q̄rebaꝛ quid deberet obseruari: rn̄det papa: iudex primo videre dꝫ vtrū illi ꝯhētes sint idonei ad hoc discretione ⁊ etate vt per hoc presumaꝛ pro eo ꝙ debēt vel ecōtra: quo facto seu cognito. si alter nō intellexit ꝙ alter ꝓposuit recurrēdū est ad cōem intelligētiā verboꝝ ⁊ vterqꝫ cōpellatur verba ꝓlata in eum sensuꝫ retinere que solēt artē intelligētibus gn̄are hic. ¶ Not. j. duo que requiruntꝛ ad validitatē matrimonij: sciētia scꝫ ⁊ etas: ⁊ capitꝛ hic scientia pro discretione nā indiscretꝰ nihil scit. non enim requiritꝛ scientia positiua. ⁊ ad iudicādū necessario non requiritur illa scientia. satis em̄ est ꝙ habeant peritiam iudicādi per exercitū. vt in. c. certi. C. de iud. ⁊ no. in. c. sciscitatꝰ. s̄. de rescri. ¶ †Scđo no. ibi ad cōem ⁊c. ꝙ verba dubia ꝓlata in ꝯtractu intelligi debēt: nō ꝑm opi. sing. sed cōem. ad qđ viđ qđ no. Bar. in. l. labeo. ff. de supel. leg. ⁊ facit ille tex. in. ar. vt in decisione causarū iudex nō sequaꝛ opi. singu. doc. sꝫ cōeꝫ. vnde si errat sequēdo cōeꝫ excusaꝛ: secus si errat sequēdo singularē. ad hoc facit qđ no. gl. inst. de obl. q̄ ex quasi deli. nas. in prin. ⁊ in. l. qui solidū. s̄. de le. ij. ⁊ vide qđ dixi in. c. vt debitus. s̄. de appel. ⁊ adde not. dictū Io. and. in. c. j. de cōstitu. vbi dicit: ꝙ si cōis opinio doctoꝝ est notorie falsa vel potest cōuinci apertissimis rationibꝰ licite iudex sequitꝛ opi. singularem spernendo cōmunem.[c] ¶ No. ibi recte intelligētibꝰ. ꝙ verba nō debēt intelligi sophistice etiam si cōmuniter sic intelliguntꝛ: sed sunt referenda ad sensum hoīs bene sensati. ¶ †In gl. j. in fi. Hec glo. allegando. c. j. s̄. eo. videtꝛ intelligere tex. qn̄. ꝯhentes erāt diuerse lingue. sed gloss. iiij videtꝛ intelligere qn̄ etiā erant eiusdē lingue. ⁊ dic ꝙ vtroqꝫ mō pōt intelligi. Si em̄ erant diuerse lingue primo possunt contrahere per interpretem: vt sentit gl. iiij. quā no. vt quemadmodū alij ꝯctus possunt explicari p interpretē.[d] vt in. l. j. ff. de verb. obl. ita ⁊ ꝯctus matrimonij. Iteꝫ sine interprete vt si quisqꝫ ꝓfert v̇ba ī idiomate suo. ⁊ hoc casu si alter postmodum dicit se non intellexisse verba alterius recurrēdū est ad cōmunē intelligētiā verboꝝ cōsiderādo scꝫ verba precedētia: tractatū: locum. ⁊ tp̄s. nam si p̄cessisset tractatus matrimonialis ⁊ post tractatū masculꝰ porrigat annullū dicēdo verba in vulgari suo: ⁊ mulier p̄parat digitum dum recipit annulū dicendo v̇ba in vulgari suo certe satis iudicabitꝛ ꝓ matrimonio. lꝫ alter alleget nō intellexisse v̇ba alterius. nā et multi possunt ꝯhere per signa: vt in. c. cum apud. j. eo. et fortius possunt isti ꝯhere per signa exprimēdo v̇ba ꝑm propositum idioma. Secūdo casu qn̄ sunt eiusdem lingue. pōt tex. multipliciter figurari. primo si alter dicat non intellexisse verba: id est vim v̇borū: vt qꝛ nō putabat qđ spōsalia seu matrimonium haberet tn̄ effectum. sed credebat posse ad libitū relinquere mulierem. † et hoc casu dicit no. Inno. recurrendū esse ad iuris intellectū: non em̄ excusat ꝯhentē iuris ignorantia. ¶ Not. bn̄ hoc v̇bū: facit em̄ cōtra rusticos qui post pfectū ꝯctum dicunt se nō concepisse vim v̇borū et effectum per notarium prolatorū. debent em̄ verba habere suā vim et ꝓprietatē ꝑm iuris dispositionē: nec excusat contrahentē iuris ignorātia. Et ex hoc etiā infertꝛ qđ si alter ꝯhentiū diceret ꝙ credebat cōtrahere p illa verba sponsalia: et nō matrimoniū: vel econtra non est sibi acquiescendum: sed accipientꝛ v̇ba ꝑm rectū ⁊ verū intellectū. ¶ †Scđo principaliter pt. tex. intelligi qn̄ alter ꝓposuit verba sophistica[e] forte ad decipiendum reliquū: vt puta ꝓmitto te tenere ꝓ legitima cōiuge donec terra cooperiet[f] oculos meos non em̄ sufficit ad dissolutionem matrimonij qđ ipse viuens terram suis occulis supponat. nā a recte intelligētibꝰ illa v̇ba capiuntur ꝓ morte naturali: ⁊ idē dic in similibꝰ. ⁊ no. hunc intellectū: qꝛ est gn̄alis ad oēs ꝯctus. Pe. ⁊ Abb. ponebāt exemplum qn̄ masculus dixit: placet mihi habere talē ī vxorem: ⁊ mulier interrogata idē rn̄dit. nā potest dubitari vtrū hec verba inducāt matrimoniū de pn̄ti: Et vr̄ Pet. qđ nō: qꝛ aliud est vēdere: ⁊ aliud velle vēdere. ar. ī. l. in vēditiōibꝰ. ff. de ꝯhen. emp. sed Hosti. post multa tꝫ contrariū: dicens qđ p hec v̇ba volo te habere in vxorē: vel placet mihi te habere in vxorē: ꝯhitur matrimoniū de presenti. Ioā. and. distinguit qđ aut fuit dictum: placet mihi te despōsare: vel tecum contrahere. ⁊ ꝓcedit cōtraria opi. aut fuit dictum placet mihi te habere in vxorē. et procedit scđa quasi plꝰ īportent hec vltima v̇ba q̄ priora. do. Anto. multum instat sup proprietate horū verborū. dicit enim in effectu ꝙ verbū placet: et verbum volo: significāt ꝑm tp̄s de presenti. Item verbum infinitum est aptū cōprehendere tp̄s pn̄s ⁊ futurū ꝑm verba adiecta: nā de se infinitum verbum nihil pfecte significat sed determinaꝛ ꝑm v̇ba sequentia. His p̄missis dic qđ si verbū volo: vel v̇bo placet: adijcitꝛ infinitū denotās actum non dependentē a libera voluntate ꝓferentis: tunc non inducitꝛ dispositio de pn̄ti: sꝫ declaraꝛ dispositio in futurum. Exemplum: si dico plꝫ mihi ascendere in arboreꝫ. Qn̄qꝫ v̇bū volo: vel placet: adijcitꝛ verbū infinitum denotans actuꝫ dependentem a libera voluntate ꝓferentis. et tunc si verba denotant principiū actus nō inducitꝛ dispositio de pn̄ti: vt puta si dico volo: vel plꝫ mihi te desponsare: seu tecū ꝯhere ⁊ in hoc videtꝛ ipse acquiescere opi. Io. an. Quādoqꝫ verbū infinitū denotat executionem actꝰ: et tūc inducitꝛ dispositio de presenti: vt si dico volo te habere in vxorem: nam nō possum velle te habere in vxorem: nisi tecum prius contrahā. ⁊ tunc inducitur matrimonium. Et circa hec multuꝫ instat. sed tu vide plenius per Bar. in. l. cunctos populos. in prin. C. de sum. trini. et in. l. serui elec. de leg. j. ⁊ hec sufficiāt: quia multum est longa materia. ¶ †In glo. in verbo ꝓposuit. ibi: vt reus intelligit. No. glo. et vide bonū text. in decre. in §. si ergo. el. ij. et in. §. item obijcitꝛ. xxij. q. v. et vide Inn. in. c. veniēs. de iureiu. vbi iter cetera ponit notabile verbū dicēs ꝙ in foro anime iuramentū recipit interpretationē ꝑm intentionem iurātis: sed in foro iudiciali ꝑm ius. ita etiā quo ad propositum dicit hic Host. ⁊ bene: ꝙ si quis cū nō intendebat ꝯhere matrimonium vsus fuit verbis sophisticis vt deciperet mulierē nō erit matrimoniū in foro aīe: qꝛ sine cōsensu non pōt matrimoniū cōsistere. et de hoc est casus not. in. c. tua. j. eo. sed in foro iudiciali iudicabitꝛ ꝓ matrimonio qꝛ non est sibi credendum: sed recurrēdū ad rectum sensum

Sebasti. Sapia.

a ¶ Violētia. Viđ Fel. in. c. pe. ī p̄n. s̄. đ ꝓba. vbi tangit an vxor p vim cognita possit inuito marito īgredi monasteriū.

b ¶ Matrimonij. Qn̄o ꝓbaꝛ ꝙ spōsalia fuer̄t metu ꝯcta. Cornēꝰ ꝯs. xlj. ici. vr̄ i. ij. vo. ⁊ si a p̄ncipio metꝰ fuit illatꝰ postea cessauit an actus dicaꝛ meticulosꝰ p eū i. d. cōsi. in litera. E.

c ¶ Cōeꝫ. Facit. l. j. C. đ vete. iu. enu. §. sꝫ neqꝫ ex mltitudie. ale. ī. l. cū ꝓlatꝫ. ī fi. ff. đ re iu. Ias. ī. l. ij. ff. đ iure iu. ⁊ p ab. ī. c. j. s̄. đ ꝯsti. ī vl. col. vbi reputat tex. ī. d. §. sꝫ neqꝫ singularē. h̄ dixit bal. ī. c. veniēs extra đ testi. ꝙ ꝯsilio vniꝰ excellētissimi doct. excusat iudiceꝫ a syndicatu. ⁊ p ab. in. c. capellā. s̄. de fer. c. lr̄as. s̄. đ re. spo. ⁊. c. fineꝫ litibus. s̄. đ do. ⁊ cōte. ⁊ sin. opi. an cā mr̄imoniali p̄fertur cōi. Ab. sin. ī c. si vir. de co. spi.

d ¶ Per iterpretē. nā oīs ꝯctꝰ fere pt celebrari p iterp̄tē q̄ ad ꝯctū mr̄imonij sequūtꝛ hic cañ. Ab. legiste ī §. fi. l. j. ff. đ v̇. obl. ita in sn̄ia. l. iudices. C. đ sē. ibi bal. testōr ēt pt testari corā teste ñ itelligēte dūmō itelligat p iterp̄tē. l. q testō. §. fi. ff. đ tes. ⁊ ibi pau. deca. et Are. bal. ⁊ Sali. ī l. hac consultissima. §. fi. C. đ test.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Verba sophistica. Qn̄o h̄ ꝓcedat viđ Alexā. in cōsi. clij. in vl. col. in. v. vol. vbi ſcrit ꝙ si p̄dicta verba fuer̄t a doloie ꝓlata adeo qđ appareat de dissensu ꝯhētis vitiaꝛ mr̄imoniū.

f ¶ Coopiet. đ q̄ p bal. nouel. ī. l. j. §. si qs ita. ff. đ v̇. ob. vbi induco p̄dicta ad illā. q. q̄ alꝰs fuit ī ciuita-

te perusij cũ esset fctã par corã summo ponti.

a ¶ Impedimẽtũ hoc impedimẽtũ nõ hꝫ locũ in affinib⁹:ſm doc.ĩ.c.j.de spõsa.li.vj.tꝫ hic Philip.frã.

b ¶ Dicit ꝙ non Addõ Lud.Ro.cõsi.clvj.Cal.cõsi.iiij.hoc titu.

c ¶ Quid si õ.In quã penã incidãt illi q ꝯhunt mrĩmoniũ ꝯ impedimẽtũ pub.ho.vide.ĩ.d.c.duo pueri.ĩ.ti.j.ꝛ in.c.referente.ſ.q si.sint legi.ꝛ p phi.frã.ĩ c.j.de spõsa.in.ij.co.ĩ fi.ibi:ꝛ q̃ imperat.Ro.ꝯſ.crlvj.ꝛ Cal.ꝯsi.iiij.de sponsa.

✠ Sebasti.Sapia.

d ¶ Not.j.vide ad h multa ꝯgesta p Cor.in fin.suis ĩ v.habeaꝛ.ꝛp.Fe.in.c.solite.col.ij.v.inquãtũ tãgũt hic oẽs.ſ.õ maiori.et obe.

e ¶ Tãquã.Addõ Pau.de ca.cõsil.ccxij.

f ¶ Milita.Ciuis an ꝓprie dicatur ille q q̃ ad q̃dam est ciuis.alex.ꝯsi.clxxxi.ĩ.j.co.in si.ſ.ij.vo.ꝛan appellatione ciuiũ veniant incole.ꝯsi.xx.p eũdẽ.e.vo.et ꝯsi.clviij.eo.vo.ꝛ ciuis fact⁹ p vba ĩportãtia meraꝫ fictionẽ dr vere ciuis.Corne⁹ cõsi.clxxxix.in.ij.vo.

g ¶ Ciues.Adde Legistas late ĩ.l.j.ff.de lega.j.

✠ Sebasti.Sapia.

h ¶ Futuri tpis.h dictuꝫ refert ꝛ sequiꝛ.d.Ias.in.l.serui electione.in pri.co.vij.v.ſcdo principaliter confirmo.ff.de leg.j.

verboꝝ.vt in.d.c.tua.¶ †Et in fine glo.dic.qõ.l.cũ quidã.facit qꝛ ibi disiunctiua poniꝛ ꝓ copulatiua.et sic fit interp̃tatio contra cõmunẽ intelligentiã.sed dic ꝙ ibi fit illa expositio:tum ex coniecturata mente testatoris:tum vt cesset absonus intellect⁹:ꝛ res poti⁹ valeat q̃ pereat:ꝛ idẽ dic ad.c.in calice.¶ †In gl.fi.ibi:crediꝛ actori poti⁹ q̃ reo.Dic meli⁹ ꝙ respectu ꝓpositionis non est differẽtia inter actorẽ ꝛ reũ.sed semper debemus intelligere verba vt cõueniant intẽtioni proferentis.ꝛ sic proprie loquiꝛ tex.in.l.si quis intentiõe ambigua.ff.de iudi.vbi plenius vide per Bar.sed in probationibus fit interpretatio ꝯ actorem nõ in odium ipsi⁹:sed qꝛ dubia probatio non releuat probantẽ:et idẽ est in reo ꝓbante exceptionem suam.vt in.c.in presentia.de ꝓbationi.et coniunge istam cum precedenti. Abbas.

☞ Impedimẽtũ publice honestatis iustitie oritur inter sponsam ꝛ cõsanguineos sponse impediens ꝛ dirimẽs mrĩmonium ꝛ hꝫ locũ in sponsalibus de futuro.ꝛ nu.2.

Impedimentum publice honestatis quandoqꝫ oritur sine affinitate et quandoqꝫ cum affinitate.

Affinitas quandoqꝫ oritur sine publica honestate.

Dispensatio impetranda dꝫ omnia clare narrare.

Impedimentum publice honestatis extenditur ad consanguineos vsqꝫ ad quartum gradum.

Cõsanguinitas ꝛ affinitas quo ad ꝓhibitionẽ matrimonij hodie non excedit quartum gradum.

Matrimonium etiam cõtractum dirimitur si extat impedimentum publice honestatis iustitie.

Sponsam. Breue est:et põt per alia verba sic summari. Inter sponsam ꝛ cõsanguineos sponsi oriꝛ impedimentum publice honestatis impediẽs ꝛ dirimẽs matrimoniũ inter eos cõtrahendũ.h.d.¶ †Quero prĩo ꝓ intellectu litere vtrũ hoc ꝓcedat in sponsis de futuro:an autẽ de presenti?Dic ſm doct.ꝙ vtroqꝫ casu procedit dispositio c.nã si nõ lꝫ ducere sponsam consanguinei de futuro:multo fortius si est de p̃senti,nam maior est honestas vt nõ ducatur sponsa de presenti cum qua matrimoniale vinculum est contractũ quã sponsam de futuro cui solũ facta est ꝓmissio futurarũ nuptiarũ.verba tamen huius tex.proprie adaptãtur ad sponsam de futuro:qꝛ loquitur de ea que nõ erat adhuc pubes:et sic nõ poterat cõtrahere matrimoniũ.¶ †Et ex his no.ꝙ tam ex spõsalib⁹ de futuro q̃ ex mrĩmonio de presenti oritur publica honestas inter spõsaꝫ seu maritatã:ꝛ cõsanguineos spõsi:seu mariti:superueniente võ ĩter eos carnis copula oritur aliud vinculum:scꝫ affinitatis.vñ oẽs cõsanguinei mariti sunt affines vxoris.et ecõtra.ĩ.de ꝯsan.ꝛ affini.super his.ꝛ durãt hec vincula etiam post mortẽ alterius.vt in.c.fraternitatis.xxv.q.x.ꝛ in.c.j.eod.titu.lib.vj.¶ †Sis ergo cautus maxime in impetranda dispensatiõe nã q̃nqꝫ oritur publica honestas sine affinitate.q̃nqꝫ affinitas simul cum honestate publica:vt patet ex predictis.q̃nqꝫ affinitas sine publica honestate vt si circa spõsalia seu matrimoniũ quis cognoscat mulierẽ:nã inter eũ ꝛ oẽs cõsanguineos mulieris oritur affinitas ꝛ ecõtra.vt in.c.discretioneꝫ ĩ.eo.de eo qui cog.cõsan.vxo.sue.nec oritur in hoc casu publica honestas.ꝛ de his vide que no.gl.super arbore cõsanguinitatis.ꝛ qõ dicã in.c.nõ dꝫ.de cõsan.ꝛ affi.vbi tractabo an sufficiat in dispensatiõe facere mẽtionẽ de affinitate tm̃:si publica honestas cõcurrit cũ affinitate.¶ †Scdo queriꝛ qꝛ tex.dicit nullus cõsanguineoꝝ ꝛc.nũquid istud impedimentum [a] publice honestatis cõcernat oẽs consanguineos in infinitũ?Dic ꝙ nõ:nam si vinculũ cõsanguinitatis ꝛ affinitatis non extendiꝛ hodie vltra quartũ gradũ respectu ꝓhibitionis mrĩmonij:multo forti⁹ nec istud impedimentũ publice honestatis.restringaꝛ ergo hec litera ad terminos dicti capituli nõ dꝫ.nã si intelligereꝛ gñaliter sequereꝛ qõ inter hoĩes nõ possit cõtrahi matrimonium cuꝫ oẽs hoĩes sint ꝯsanguinei cũ ex eodẽ sanguine processerũt oẽs:sed respectu ꝓhibitiõis matrimonialis illa impedimẽta sunt restricta ad quartum gradum.vt in.d.c.non debet.¶ †Vlti.queriꝛ.text.dicit ꝙ non [b] possunt consanguinei contrahere ꝛc.quid si de [c] facto cõtraherent nunqd teneat matrimonium?Dic ꝙ non:vnde hoc impedimentum impedit et dirimit matrimoniũ cõtrahendũ.vt dixi in summario ꝓbaꝛ hodie clarius in.c.vnico.eo.tit.lib.vj. Abb.

1 ☞ Matrimonium de presenti contractũ est si vir ꝛ mulier sibi promittũt ꝙ ab eo tempore se loco cõiugis habeãt et numero.6.

2 Tanquam hec dictio q̃nqꝫ ponit veritatẽ non autẽ denotat similitudinem seu improprietatem.

3 Matrimonium de presenti q̃nqꝫ contrahitur per verba futuri temporis.ꝛ nu.6.

4 Matrimonium non dissoluitur quo ad vinculum ꝓpter adulterium sed quo ad separationem tori.

5 Maritus potest compelli nõ tm̃ ad vxorem redire sed etiã ꝙ eam maritali affectione tractet.

7 Verba de p̃senti ꝛ de futuro q̃ñ proferuntur:ꝛ quid importent quando in presenti sonant vel in futurum.

8 Verba promitto ꝙ non habebo aliam vxorẽ nisi te an matrimonium inducant.

9 Maritus non potest propria autoritate vxoreꝫ dimittere alij tamen aliter sentiunt.

Ex parte. Si vir ꝛ mulier sibi promittũt quo ab eo tempore se pro cõiugibus habebũt ꝯtractũ est matrimoniũ de p̃nti.ꝛ est casus nota.vt.ĩ.patebit.primo ponit casum narratum.secũdo diffiniendũ committit.secunda ibi:quia igitur.¶ Casus literalis.Quidã qui vocabatur Andreas iuramẽtũ prestitit quod.E.mulierẽ ab eo tẽpore ĩ antea ꝓ vxore haberet ꝛ ei fidẽ seruaret.illa ecõuerso simili modo ꝓmisit eidem.quo facto dictus Andreas eã dimisit ꝛ aliam superinduxit.vnde mulier illa domino pape fuit conquesta dicit papa nemini licere vxorẽ suã dimittere sine manifesta causa fornicationis:ꝛ tunc aut debet illã sibi recõciliare aut viuere continenter ea viuente.vnde mandat dictũ Andre.compelli vt illam quaꝫ superinduxit dimittat ꝛ ad suã vxorem redeat ꝛ affectu maritali pertractet.B.¶ †Not.j.[d] ꝙ vbi act⁹ depẽdet a mera volũtate loquẽtis paria sunt dicere ꝙ talem vult ꝓ vxore seu pro ciue quam dicere duco te in vxorem vel facio te ciuem.ꝛ facit ad illã.q.dicit statutũ ꝙ si talis debeat haberi pro ciue nũquid ex hoc sit creat⁹ ciuis ꝛ videtur ꝙ sic.arg.opti.hic facit qõ not.per Bart.in.l.si maritus.ff.de adul.ꝛ in.l.si is qui ꝓ emptore.ff.de vsucapion.¶ †No.ij.ꝙ dictio tanq̃[e] q̃nqꝫ ponit veritatem:non auteꝫ denotat similitudinẽ seu ĩproprietatẽ:ꝛ hoc q̃ñ vba ex subiecta materia hoc patiunꝛ.nã hic ista mulier ꝓmisit huic viro ꝙ ei tanq̃ viro ꝓprio fideꝫ seruaret:nec per hoc denotatur similitudo ſꝫ veritas.ꝛ hoc no.quia facit ad multa.[f] Si ergo dicit statutum ꝙ tanq̃ ciues [g] scholares debeãt tractari videꝛ ꝙ p hoc sint creati ciues ex quo actus depẽdet a mera voluntate disponentis.¶ †Tertio no.ibi:habituram.ꝛ ibi seruaturam.ꝙ per vba futuri temporis [h] cõtrahiꝛ q̃nqꝫ matrimonium de p̃nti quando scꝫ verba denotãt executionem matrimonij non aũt principiũ cõtractus.nã qui vult cõsequẽs tacite videꝛ velle.ꝛ añcedẽs.vt ĩ.c.p̃terea.ꝛ.c.prudẽtiã.de offic.dele.l.illõ.ff.de ac.her.cũ simi.ꝛ de hoc clarius ĩ.¶ †No.ꝙ propter adulteriũ cõiugis non dissoluiꝛ matrimonium quo ad vinculuꝫ:ſꝫ quo ad toꝝ dũtaxat.vnde tenetur quilibet ꝯtinere.ad hoc.xxxij.q.vij.c.ij.¶ †Itẽ not.ibi.maritali affectione.ꝙ ecclesia potest cõpellere laicũ nedum vt redeat ad vxorẽ suã quã iniuste dimisit:sed etiaꝫ vt eam tractet affectione maritali.ad hoc.c.illud.de presump.¶ †In gl.j.ibi.de cetero habebo te ꝛc.Aduerte quia lꝫ prima fronte videaꝛ gl.replicare questionẽ tex.tamẽ habet maiorẽ dubitationẽ q̃ questio decisa in tex.quia in illa ꝛ ĩ text.cõcurrebãt duo nam ꝓmiserat illã tenere in coniugẽ ꝛ ei sicut vxori fidem seruare.hoc autem vltimum non poniꝛ in questione glo.Determinẽt glo.ꝙ matrimonium ꝯhaꝛ per vba de presenti lꝫ nõ addanꝛ illa vba.ꝛ satis bene facit text.in auꝛ.qui mo.natu.effi.leg.in.§.si quis diuinis.de quo facit mentionẽ ista glõ.ꝛ Gratia.incorporauit in decreto ĩ loco hic allꝛ.in gl.ꝛ hec opi.Ioã.cõiter teneꝛ hic per doc.licet Bar.Lau.ꝛ magister sententiarũ.in.iiij.sententiarũ tenuerunt oppositũ.ꝛ vide per Arch.in.§.si quis diuinis.alle.in glo.¶ †Et quia in fi.gl.oppo.de.c.de illis.ſ.e.ꝛ nõ soluit.tu dic clare intelligẽdo mentẽ decre.ꝙ.q̃nqꝫ verba in ꝯtractu proferuntur de presenti.et tunc in dubio illico contrahitur matrimonium:vt si vir dicit accipio te in vxorẽ ꝛ ecõtra.vt in.c.penul.ĩ.eo.Quandoqꝫ verba sonant in futuruꝫ et tunc aut denotant principium actus in dubio solum contrahuntur spõsalia de futuro.vt si dicitur ꝓmitto ꝙ te ducam in vxorem:vel me ducturũ talem vel quid simile.et iste est casus.c.de illis.ſ.de eo.et.ĩ.e.penul.Quandoqꝫ vba sonãt in futurum:sed denotant executionem act⁹ ꝯsummati seu p̃fecti exẽplũ:ꝓmitto ꝙ habebo te ꝓ legitima ꝯiuge vel vxore:nam non põt haberi pro legitima coniuge nisi precedat matrimoniũ:hec enim verba et similia denotant executionẽ matrimonij.vñ tacite ex quo obligat se ad executionẽ videꝛ de p̃senti ꝯhere.ar.opt.in.d.c.illud.ꝛ eorũ q̃ no.doct.in.d.c.cũ.M.de cõsti.vbi dicũt ꝙ si prebẽda que solet conferri tantum

ferri tm̄ canonico ꝯfert extraneo vr̄ tacite collatus canonicat⁹. ⁊ hoc ꝓcedit maxie si apponat verbū ab hoc tpe vel verbum de cetero. nā immediate se obligat ad executionē mr̄imonij: ergo tacite ꝯtrahit de presenti. sed idē est si nō apponantur illa v̄ba denotātia extremitatē tpis: qm̄ si in obligatione nō apponat dies vr̄ incōtinēti obligatio cōtracta: vt in. l. in omnibus. ff. de re iudi. et in. l. cū qui kalēdis. ff. de ver. obl. ⁊ iste vr̄ proprii⁹ casus hui⁹. c. quē notabis: q2 facit ad multa. hec ꝓcedunt nisi hec verba denotantia executionē sequant spōsalia de futuro: vt puta ꝓmitto ꝙ ducā te in vxorē ⁊ tenebo te [a] pro legitima coniuge. nā ꝓpter verba precedentia restringuntur sequētia in tp̄s mr̄imonij cōtracti. i. cū matrimoniū erit ꝯctum. argu. optimum in. l. fin. §. cui dulcia. ff. de vi. tri. ⁊ oleo le. ī. c. sedes. de rescript. ⁊ in cle. nō pōt de procu. ¶ †Et per hoc [b] pōt decidi qō [c] satis dubia. qdā dixit mulieri. ꝓmitto ꝙ nō habebo aliā mulierē in vxorem nisi te. nunquid per hec v̄ba sit ꝯctū cū illa matrimonium ⁊ de hoc in Spe. eo. ti. ī prin. et ibi Jo. an. in addi. qui sentit mr̄imonium esse cōtractū: quia dictio nisi: cū sequit negatiuā facit positionē: vt no. gl. in regula peccatū. de re. iur. li. vj. d o. Ant. vr̄ hic sentire oppositū dicēs ꝙ dictio nisi facit positionē qn̄q3 ꝛm habitū qn̄q3 ꝛm actū. vn̄ cū illa verba sint de futuro ꝙ nō habebo aliā nisi te. vr̄ sentire ⁊ al's se disponere qō in futurū si est ꝯcturus contrahet cū illa: sed si verba fuissent probata de presenti: vt q2 dixisset nolo aliā habere in vxorē nisi te: tūc dictio nisi denotat actū de p̄senti sed ꝑ predicta vr̄ mihi cōcludēdū pro prima parte nā si dixisset promitto ꝙ te habebo in vxorē statim esset contractū matrimoniū. vt. s̄. dixi. ergo idē si dico ꝙ nō habebo aliā nisi te. nā vr̄ velle ꝙ istā habebit in vxorē: ergo incōtinēti cū nō sit apposita dies: vt. s̄. dixi multa alia obscura tractāt hic doct. ¶ †In gl. in verbo fuit manifesta ⁊ ibi sentētia secuta no. bene gl. nā relata ad text. apertissime sentit ꝙ nō licet marito ꝓpria autoritate dimittere vxorē etiam si adulterium vxoris sit manifestū. de quo vide ꝑ gl. xxxij. q. j. ⁊. c. j. sed glo. ꝯriam habes ⁊ latiorē in. c. si. de adul. quā tenebis mēti et illā sequitur Host. ⁊ ibi sentit Inn. in. c. inquisitioni. de sen. excō. ⁊ illa pl⁹ mihi pl3 per. c. dixit. xxxij. q. j. ⁊. c. agathosa. xxvij. q. ij. vide q̄ dixi in. c. gaudem⁹. de conuer. coniugato. ⁊ lati⁹ tetigi in. d. c. si. de adul.

☞ Iurās cū aliqua cōtrahere īpedimēto cessante contrahere cogitur per ecclesiam.

Pater l3 non possit filiā obligare ad matrimoniū sed si iurat videtur promittere se curaturum quantum in eo erit. 6.

Filia de honestate nō contrahit etiam sponsalia sine patris cōsensu sed ad substantiam matrimonij et sponsalium non requiritur parentum consensus.

Spōsalia si nō sunt iurata an compellatur pars precise ad contrahendum. 5.

Laicus potest adire ecclesiasticum iudicē vt cōpellat spōsam ad cōtrahēdū. an autē possit adire iudicem secularem et quando vide ibi.

Promittēs factum alienū an ⁊ qūo obligetur.

Impubes doli. capax obligatur ex iuramento.

Iurās ꝯhere cū vna ex filiab⁹ alicuius ⁊ deinde cum aliqua ex eis coeat an teneatur illā ducere.

Carnalis copula facit transire sponsalia in matrimonium.

Matrimonialis causa fauorabilis est ⁊ semper in dubio pro matrimonio iudicatur.

Compelli an et qn̄ debeat spōsus ⁊ sponsa ad cōtrahendum.

Iudex ecclesiasticus est iudex cōpetēs inter laicos in causa peccati nedum post peccatū sed etiā ante vt peccatum euitetur.

Ex literis. Qui iurauit cum aliqua contrahere si nō subest impedimētū per censuram ecclesiasticā ꝯhere compellit. Primo ponit casum narratū. Scōo cōmittit ipsi⁹ diffinitionē ibi: q2 igit. ¶ Cas⁹ l'ralis. Duo nobiles viri saluañ. e̅patus. g. s. ⁊. b. filios ⁊ filias impuberes habebant: cōuenerūt inter se ꝙ eos adinuicē copularēt: ⁊ hoc tam parentes q̄ filij iurauerunt se facturos vnus illorum. s. S. filiā alteri⁹ cōsentiente patre iurauerat ducere in vxorē: postmodū volebat aliam ducere in vxorem ep̄s compellebat ipsum illā accipere quā iurauit accipere q̄siuit ep̄s a papa quid iuris esset. Respondet papa periculosum esse dicto. S. cōtra iuramentum suū venire: mādat pictauieñ. ep̄o vt si de hoc cōstiterit ei: moneat illū et cōpellat ꝙ recipiat quā iurauit ⁊ eā maritali affectu pertractet nisi rōnalis causa impediat. Ber. ¶ †Not. j. ꝙ licite pōt promittere pater cum iuramento se daturū alicui filiā in vxorē: licet ergo pater nō possit obligare filiam ad contractum matrimonij ea renitente: vt in. c. vnico de despō. īpu. lib. vj. xxx. q. ij. c. vbi tm̄ licite ꝓmittit ⁊ iurat: q2 vr̄ promittere se curaturum quantum in eo erit ⁊c. de quo cum glo. j. ¶ †No. ibi cōsentiente patre ꝙ filia non contrahit etiā spōsalia nisi patre cōsentiente qō intellige de honestate. xxxij. q. ij. honorant s3 ad substātiā matrimonij seu spōsaliorum non requirit parentū cōsensus. [d] vt. c. sufficiat. xxvij. q. ij. ⁊ in. d. c. vbi ꝑ alle. facit. c. si annū. de iudi. li. vj. ¶ †No. iij. ibi suū iuramentū ꝙ vbi sponsalia nō sunt iurata [e] ecclesia non cōpellit alterum p̄cise ad cōtrahendū. nā hoc. c. ⁊. c. requisiuit. j. e. ⁊. c. preterea. s̄. eo. cum multis similibus: semper in compulsiōe ponderāt iuramentum seu fidei interpositionē. sed ego cōtrariū arbitror q2 cū hec cōpulsio fiat ratione peccati ecclesia compellit non solū iurantem sed pactū nudum facientem: vt in. c. j. ij. ⁊. iij. s̄. de pac. ⁊ in. c. iuramēti. xxij. q. v. vbi dicitur qō deus non facit differentiam inter iuramentū et simplicem promissionē. nam vtroq3 casu trāsgrediens peccat mortaliter l3 magis peccet veniens contra iuramentū vt no. in. c. penul. de iureiur. et ad hec iura respōdeo ꝙ narrāt facti contingentiam: tamen satis pōt dici qō nō ita studiose ecclesia compellit alterū vbi nō interuenerit iuramētū. ⁊ facit ad materiā. c. requisiuit. j. e. ¶ †Itē nota quod ecclesia pōt adiri per laicum vt sponsam compellat per excommunicationē ad cōtrahendum matrimoniū ꝛm promissionē: et ratione peccati ecclesia se impedit contra laicum. Credo etiam ꝙ iudex secularis pōt adiri vbi non verteretur in dubiū de validitate spōsaliorū: sed solum peteretur vt alter adimpleret ꝓmissionē et iuratā. nam ⁊ iudex secularis potest adiri vt cōpellat laicū ad obseruationē iuramenti: vt in. c. licet. de iureiurā. lib. vj. ⁊ facit qō no. Bar. in. l. titia. ff. sol. ma. ¶ †Ultimo no. ꝙ si alter ex spōsis non vult perficere mr̄imoniu3 potest ad petitionem alteri⁹ compelli per iudicē et compellit qs precise ad factū maxime q2 hic non pōt solui interesse: q2 spiritualia non capiunt estimationem. facit qō dixi. s̄. c. c. p̄terea. ¶ †In gl. j. in fin. vult ergo glo. qō parētes promittēdo pro filijs vidētur ꝓmittere se curaturos [f] bona fide ꝙ filij cōtrahen: ⁊ sic potius promittūt factum propriū. Sed aduerte qō istud non satisfacit cōtrario supra formato. nam iura ciuilia dicunt ꝙ si ꝓmitto simpliciter factū alienum in nullo obligor. [g] vnde vt sim obligatus ad curādū oportet ꝙ specifice hoc ꝓmittam. vt institu. de inut. stipulatio. §. si quis alium. ⁊ in. l. stipulatio ista. §. si quis. ff. de verbo. obliga. domi. Anto. dicit qō sicut equitas pretoria facit vt in stipulatiōibus pretorijs ꝓmittendo simpliciter factu3 alienum in dubio videtur promittere se facturū ⁊ curatu3: vt in. l. quoties. de verb. obligat. ita eqtas iuris canonici hoc inducit in materia canonica. hoc est notabile dictū sed iure non probat. Sed quo ad istu3 tex. ⁊ similes potest dari alia solutio ⁊ melior et tutior vt in iuramēto hoc procedat. nā iuramentum habet vim clausule si nō valet quod ago vt ago valeat vt valere pōt. vt in. c. quāto. ⁊ in. c. ad

[a] ¶ Tenebo te. ad de Frā. de arc. cōsi. cxluij. vbi ī arduo casu ꝯsuluit.

[b] ¶ Et ꝑ hoc late ꝑ Alex. in ꝯsi. clij. in. ij. col. versi. nec ob. in. v. vol. ⁊ ibi qd si dixit ꝓmitto ꝙ ducam te in vxorē ⁊ tenebo et habebo ꝓ legitima vxore qn̄ ē dictum ꝓmitto nō h̄re aliā in vxorē nisi te. cōis ē opi. vt refert hic phi. fran. ꝙ sit ꝯctum matrimoniu3 q2 dictio nisi: ponit qn̄ sequit negatiuam vt ꝑ Bar. et doc. de ista dictione nisi: in. l. si eu3 §. q̄ iniuriarū. ff. si qs cau. vbi querūt quid si qs ꝓmisit nō vendere fundum nisi tibi an cogat tibi vendere. ꝑ Ias. isti. d actio. in prin.

Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Questio. vide late Moder. ī. l. actiōe. C. de trāsactio. vbi late de dictione nisi.

Zacharias.

[d] ¶ Parentū consensus. Adde an p̄ris dissens⁹ spōsalia ꝯcta dissoluat. Barto. in. l. adoptiuū. in prī. ff. de iure do. Jo. de Imo. ī. l. quoties. ⁊ ibi bart. ff. sol. ma. Alex. ī alle. l. adoptiuū. ff. sol. ma. ⁊ Bal. ī. l. cū a socero. C. de iure dotium.

[e] ¶ Iurata. Facit ꝛm phi. frā. h ꝑ illa gl. in. l. si pecuniā. ff. de ꝯdi. ob cām. nā in ꝯctib⁹ innoīatis est loc⁹ penitētie. l. ex placito. C. d re. ꝑmu. de qb⁹ ī. l. naturalis. ff. de prescrip. versi. fallit qn̄ est interpositū iuramētū sicut hic. nā l3 qs possit discedere a sponsalib⁹ fallit qn̄ est interpositū iuramētū ita in simili tenēt doc. in. c. j. s̄. de iudi. ꝙ l3 in ꝓrogādo iurisdictione3 sit locus pnie. l. si ꝯuenerit. ff. d iur. om. iud. fallit qn̄ est appositū iuramētū per. d. gl.

Anto. Francis.

¶ Credo istam opinionē eē verā ꝙ nō possit resilire siliter etiā ī cōtractib⁹ innominatis qn̄ est interpositū iuramētū q2 tūc d ebebit agi ad implemēta vl' debebit ipleri ꝓ parte etiā iplentis ꝓpter illō iuramentū p̄stitū: q2 illō est semper seruādū si pōt seruari sine periculo aīe ⁊ dispēdio salutis eterne ēt si sit p̄stitū ꝯ dispositione3 legalem imo etiā canonicam nō resistentē obligationi q̄ ꝑ iuramētū inducitur vt in. c. debitores. ⁊ in. c. cū cōtingat. de iureiu. ⁊ in aut. sacra puberū. C. de rescin. ven. ⁊ plene traditur ī regu. nō est obligatoriū de regu. iu. ⁊ ibi ple. ꝑ Jo. and. in mercuriali.

Sebasti. Sapia.

[e] ¶ Iurata. Uide Ab. ī. c. regsiuit. ⁊ ī. c. sicut. ⁊ in. c. preterea. j. e. ⁊ ī. c. de illis. prio. j. de despon. impu.

[f] ¶ Se curaturos. Adde Francis. d are. consi. cxliij.

Zacharias.

[g] ¶ In nullo obligor. Adde d hac q. s. an ⁊ qn̄ ꝓmittens factū alienū sub pena oblige t ꝑ Bar. in. l. continuus. §. illō īspiciendū. ff. de ver. obli. Frā. de are. ī l. si ita stipulatus fuero. §. positum eo. tit. eūdē consi. cxlij. inci. ex facto proponit. co. iiij. ver. venio igit ad primā. ⁊ Feli. ī. c. ex rescripto. colū. vj. ver. ⁊ no. ꝙ ꝓmittēs factū alienū. s̄. de iureiu.

✠Sebasti. Sapia.

a ¶ Doli capax. Ita cõiter tenet̃ s̃m Bar.i.d.aut.sacra.puberũ.sed ↄ̃triũ cõiter teneri attestat̃ Alex.i.l.q iurasse.i pri.ff.de iureiurã. vide Pau.de ca.ↄcordãtẽ in.d.aut.sacra puberum.vt opi.Bar.ꝓcedat de iure canonico alia de iure ciuili vt ibi ꝑ eum.

b ¶ Vxorẽ.add' ꝙ lꝫ tpe belli sit permissuꝫ capere bona alicuiꝰ nullo casu est ꝑmissum capere vxorẽ alicuiꝰ qđ est notandũ s̃ꝫ Phi.h ad dictũ bal.i.l.si.C.si ↄ̃ ius vł vti.pu. ꝙ stante statuto ꝙ bannitꝰ possit ĩpune offẽdi poterit ẽt ĩpune derobari.ar.in.l.in suꝫ.ff.đ li.⁊posth. tñ vxor eiꝰ nõ poterit derobari neqꝫ õtineri minus adulterari cũ detẽtio vxoris sit ĩprobata: vt hic.

Zacharias.

¶ Adde ꝓ h vlt.mẽbro.s.qđ vxor banniti nõ possit adulterari q̃uis possit ꝑmittente statuto ĩpune offendi bãnitus ꝑ Bal.plenis.i.l.fi.col.j.ad fi.versi.et iđ si cauet̃ statuto.ff.si ↄ̃ ius vel vti.publ.et vltra rõnẽ q̃ hic ponit̃ adde aliaꝫ q̃ tibi fortasse potior videbit̃ nã vxor bãniti gaudet priuilegio vidue qꝛ ꝓ vidua est cũ hẽat virũ inutilem:vt no.gl.in.l.fi.in v̇.orbitantes.C.de plagia.

Anto.Fransci.

¶ An stãte statuto ꝙ bãnitꝰ possit ĩpune offendi possit eiꝰ vxor derobari ⁊ ab eo adduxi sicut eiꝰ bõa dicas opinioneꝫ de q̃ hic esse verã qꝛ cum matrimoniũ sit a iure diuino introductũ et sit ẽt ĩsepabile ꝑ leges humanas: vt in.c.gaudemꝰ de diuor. imo dr̃ dura et credulis

nostrã.de iureiur.no.in.l.cũ pater.in.§.filiꝰ matrem.ff.de leg.ij.ideo in dubio ꝓmittẽdo factuꝫ alienũ debemus interp̃tari qđ promiserit se curaturũ quantũ in eo erit.fateor tñ equissimum esse hoc obseruari in oĩ materia canonica.ar.ĩ.c.dilectis.s̃.de iudi.¶ In gl.in ver.q̃ filij ibi sed si al's sint doli capaces.no.bene gl.maxime iũcto text. ex qua habes ꝙ ĩpubes doli capax obligat̃ ex iuramento suo ex quo infert̃ ꝙ si doli capax[a] ↄ̃hit et iurat cogitur seruare cõtractũ.et facit ad intellectum aut.sacramẽta puberũ.C.si aduer.ven.vt habeat locũ etiã in doli capace.de quo ibi ꝑ doc. et ꝑ Host.in.c.contingat.de iureiur.¶ † In fin. gl.ex hac vltima q̃stiõe possunt elici due opi.vna ꝙ ille si cogatur istã quã cognouit ducere qꝛ cuꝫ ea nũq̃ fuerũt spõsalia:nec matrimoniũ:et hanc opi.tꝫ Inn.dicẽs ꝙ libere potest cũ alia cõtrahere cũ nõ sit cõditio restricta ad illã personã dumtaxat quã cognouit.Scđa opinio in qua residet gl.est vt nõ virtute spõsaliorũ sꝫ virtute iuramenti cogatur illã ducere:et hanc opi.sequitur Ioã.an.spõsalia eñ semper fuerũt nulla.cũ enim non pñt cõsistere ex pte vniꝰ tñ oportet dicere ꝙ cum oĩbus sororibꝰ essent cõtracta spõsalia ⁊ sic nullam possit ducere obstãte publice honestatis iustitia.Hosti.lꝫ varie loquat̃ sentit tertiã opin.vt copula cũ vna superueniens declarauerit seu certificauerit sponsalia prius dubia et eodẽ momẽto fecerit illã trãsire in matrimoniũ p̃sumptum ar.in.c.is qui.j.eo.d.Anto.videbat̃ priõ sentire hanc opi.sed tãdẽ residet in opi.glo.⁊ Io.an.ex quo illa spõsalia prorsus fuerũt nulla.Credo ꝙ opinio Host.satis possit sustẽtari.nam spõsalia trãseunt in matrimoniũ per carnis copulã:non tñ virtute spõsaliorũ quantũ ex p̃sumpto cõsensu:vt in.d.c.is q.j.e.sꝫ ex quo iurauit ducere vnã ex filiabus titij:⁊ postmodũ vnã ex eis cognouit: satis videtur illam elegisse et iã in eam ↄsensisse. nã in dubio nõ debemꝰ presumere duplex pactũ scꝫ stupri ⁊ piurij:sed potiꝰ ĩ fauorẽ maxime matrimonij debemus presumere copulã fuisse licitã ⁊ ꝙ ille voluerit adimplere iuramẽtũ suũ:nã in dubio semꝑ iudicat̃ ꝓ mr̃imonio:vt in.c.licet ex quadam.s̃.de testi.in.c.fi.s̃.de re iudi.Item facimus semꝑ interpretationẽ vt euitet̃ pactũ vt in c.estote.j.de reg.iur.sec² dic s̃m Host.si qs iurasset ducere vnã de certo loco.nã tunc cognoscẽdo certã nõ vr̃ eñ illa cõtrahere cum possit hoc casu cõtrahẽdo cũ alia adimplere iuramentũ. not.vñ singulariter ex opi.gl.ꝙ lꝫ iuramẽtũ nõ sit restrictũ ad certã personã tñ ecclesia cõpellit iurantem ad obseruationẽ iuramẽti lꝫ finis iuramẽti ↄcernat vtilitatẽ priuati:⁊ hoc fit vt iurãs euitet pactũ ex qua rõne iudex ꝓcedit ex officio vt in.c.j.đ offi.or.¶ † In gl.in ver.cõpellas ibi:ecce etiam hic dꝫ cõtinuari finis glo.in v̇.hic quidẽ vsqꝫ ad fi.et ex pri.⁊ fine gl.colligunt̃ q̃tuor solutiões ad c.requisiuit.j.vbi dr ꝙ si spõsus vel spõsa p̃cise resistit ⁊ nõ vult ↄ̃here matrimonium cum sponso precise nõ est cõpellenda.et tene tertiã solutionẽ gl.vt ex cã ecclesia nõ compellat:vt puta si ita abhorret sponsam vel econtra ꝙ ex inuitis nuptijs vehemẽter presumeretur scãdalũ futurũ.nã tũc ecclesia dꝫ sustinere minus malũ vt maius euitet̃ ar.i.c.duo mala.xiij.di.Et hãc solutionẽ tꝫ gl.in §.sed concedat̃.xxvij.q.ij.⁊ Hosti.in.d.c.requisiuit.vt vr̃ satis ꝓbari iudicio meo in tex.illiꝰ.c.ratiõe sui.¶ † In ea gl.ibi.sed etiã cõmittẽda ꝓhibere no.bñ ex gl.ecclesia ĩpedit se de peccato laici nedũ post peccatũ ꝑpetratũ.sed etiã añ vt peccatũ euitet̃ nã ꝓ futuris culpis põt fieri excõicatio si est aliq̃ presumptio de pñti:vt in.c.romana.§.caueat.de sentẽ.excõ.li.vj.Sed credo aliam solutionẽ posse dari ad tex.nã cum iste pure promiserit illam ducere in vxorẽ statim fuit obligatꝰ ad ducendũ:vt in:l.in oĩbus.ff.de re iudi.peccat ergo spõsus si requisitꝰ vt cõtrahat sine causa differt.facit.l.sepe.ff.de ver.sig.⁊.j.c.preterea.cõpulsio ergo hec fit ratione promissionis instãtis:et non tantum ratione mali euitandi.

1 ☞ Pater lꝫ habeat filios ĩ ptãte sua nõ tñ p̃t filij vxorẽ retinere imo ↄpellit̃ illã sibi restituere. Filiꝰ nõ est ĩ ptãte pr̃is quo ad spiritualia põt ẽt nonnulla alia agere sine patris consensu.
2 Filiꝰ põt ĩ spũalibꝰ agere ↄ̃ patrẽ ⁊ econuerso.
3 Vxor repeti potest corã ecclesiastico iudice etiaꝫ si non agatur de validitate matrimonij.6.
4 Ꝑpuli tenentur ex facto principis.
5 Diuinorũ officiorũ appellatione venit baptisma et penitentia.
6 Vxor an sit in potestate patris vel mariti ⁊ que iura habeat maritus in ea.
7 Excõicatio etiã si feratur ad tp̃s requirit̃ absolutio.secus in interdicto ⁊ suspensionẽ.
8 Interdicti tpe intelligunt̃ cepta quatuor scr̃a q̃ etiã tũc ↄfici pñt:vcꝫ baptisma:penitẽtia.ↄfectio chrismatis.et etiã matrimonium dubium tñ est de nuptiarũ solẽnitate ⁊ ordinum collatione. Interdictũ qñqꝫ ponit̃ in personas qñqꝫ ĩ loca.
9 Penitẽtia an in casu necessitatis possit ab heretico recipi.

Non est. Per censurã ecclesiasticã pater cõpellit̃ restituere eiꝰ filio vxorẽ quã iniuste detinuit vel detinet.primo narrat factuꝫ. scđo ꝓuidet.ibi:nos.¶ Casus lr̃alis. Inter regẽ Anglorum et filios eius fuit discordia: ꝓpt̃ qđ rex detinebat vxores filiorũ ipsius:ita ꝙ mariti earũ ad eas accedere non valebãt conquesti sunt do.pa.filij regis.Mãdat papa archiep̃is et episcopis ꝑ Angliã cõstitutis ꝙ cũ sit iustũ et equũ vt viri suas petant vxores quatenus eundẽ regẽ ad eas restituẽdas solicite moneant vt si intra cõstitutũ terminũ restiterit ex tũc in quacũqꝫ terra vel ꝓuincia detineant̃ vel trãsferantur donec ibi fuerint nulla diuina officia celebrent̃ vel ꝑmittãtur aliquatenꝰ celebrari p̃ter baptisma paruulorum ⁊ penitẽtia morientiũ.Ber.¶ † Not.j.ꝙ lꝫ filiꝰ sit in ptãte patris nõ tñ ꝑ hoc põt pater detinere inuito filio ipsiꝰ vxorẽ.[b] nã quantũ ad ista spũalia filiꝰ non censetur in ptãte pr̃is:vt in.c.si annũ.de iudi.li.vj.Itẽ si castrẽsia põt filius libere retractare pr̃e inuito.ff.de castrẽ.pe.quasi ꝑ totũ fortiꝰ ista spũalia.⁊ no.hodie.de sepul.lib.vj.in.c.lꝫ.¶ † Scđo nota ꝙ ĩ istis spiritualibꝰ põt filiꝰ agere cõtra patrẽ.⁊ quãuis glo.in.c.si ecclesia.xxxij.q.iiij.dicat qđ de iure canonico filiꝰ potest agere cõtra patrẽ.⁊ ecõuerso ꝑ.c.q̃ritur.ij.q.vij.et sequit̃.Gas.de ca.hoc dictũ tñ nõ videt̃ verũ nisi vbi subest peccatũ.nã ratione peccati hoc est admittẽdũ alias secꝰ:vt aperte vr̃ de mẽte litere in.d.si annũ.arguẽdo per locũ a speciali.ad hoc.l.lis nulla.ff.de iu.⁊ qđ ibi no.¶ † Tertio no.et tene menti ꝙ vxor potest repeti corã iudice ecclesiastico etiã contra laicũ detinẽtẽ q̃q̃ nõ disputetur de validitate ⁊ substãtia matrimonij et de hoc.j.cũ gl.¶ † Quarto no.ꝙ ex facto principis põt patria subijci ĩterdicto:⁊ sic ĩdirecte puniũtur populi de facto principis ex quo vide qđ no.na.gl.xxiiij.q.iij.in summa.¶ † Itẽ nota ꝙ appellatione diuinorũ officiorũ comprehẽduntur baptisma paruulorũ ⁊ penitẽtia morientiũ:al's nõ esset bona exceptio q̃ fit in text.¶ † In glo.j. ibi ꝑ officiũ iudicis vel ꝑ ep̃m loci.põdera bene hãc alternatiuã glo.videt̃ de mẽte gl.ꝙ siue vxor detineat̃ inuita seu volẽs potest maritꝰ adire tã iudicem secularẽ q̃ ecclesiasticũ.Ex quo eñ non contendit̃ de substantia vinculi matrimonialis tam ecclesiasticꝰ quã secularis iudex est iudex cõpetẽs:prout etiã sentit Io.an.ĩ addi.Spec.in ti. qui fil.sint legi.§.j.et de iudice ecclesiastico satis probat̃ hic.Et respectu actiõis intentande.dicit Host.ꝙ s̃m canones non est curandum de actione per.c.dilecti.de iudi.potest eñ maritus dicere peto ꝙ vxor ⁊c.Sed nunq̃d maritus possit vendicare vxorem adiecta cã de iure diuino seu canonico.Io.and.in preallegato loco.in ver.competit dicit ꝙ non:quia vxor de iure ciuili oĩno non est in potestate[c] mariti sed in officio tñ:[d] vt in l.sicut.ff.de ope.liber.ꝓ hoc bonus tex.in.l.vxorẽ.C.de

separatio vxoris a viro ⁊ ecõtra vt in possessionẽ.C.ↄmu.vtri.iudic. ꝑ ip̃m mr̃imoniũ fit viri ⁊ mulieris cõiũctio vt ĩ.§.j.isti.de nup.marito nõ p̃t ꝑ statutũ induci vt ipsa vxor a viro bãnito possit adduci et separari ⁊ maritꝰ ẽt adulterari qꝛ tale statutũ ẽt nutritiuũ pcti et ꝑmitteret adulteriũ qđ esset ↄ̃.l.diuinã illđ semꝑ et oĩ casu ꝓhibentẽ ⁊ ideo nõ teneret ꝑ ea q̃ no.simili ĩ c.fi.de p̃scrip.⁊ faciũt no.in.c.quãto de consue.

c ¶ In ptãte.ex q̃ ĩfert̃ ꝙ si filia aliqd acquirit illud acquirit̃ pr̃i sub cuius ptãte est.l.plꝫ.ff.đ acq.her.l.eũ opꝫ.C.đ bo.q libe.⁊ si est ĩstituta hr̃s dꝫ adire hr̃ditatẽ cũ cõsensu pr̃is.l.fi.C.de bo.q̃ lib.l.si qs mihi bona.§.iussum.ff.de acq.here.ĩsti.ad sen.cõsul.tertu.ĩ gl.posita ĩ v̇bo parẽtis idẽ est dicendũ ꝙ si filia vult essẽ in iudicio nõ sufficiet ↄsensus mariti sꝫ pr̃is reqrit̃.d.l.fi.§.necessitatẽ.de qbꝰ late ꝑ bal.no.vt in.l.rei iudicate.§.socero.ff.solu.mat. vbi põit an vxor teneat̃ potiꝰ pr̃i q̃ viro obedire adde qđ lꝫ pater possit in casu necessitatis vẽdere ⁊ obligare filiũ.l.j.C.de pr̃i.q filios distraxerũt ⁊.c.ij. ⁊ ibi no.s̃.đ pig. secus in vxore qꝛ maritꝰ nõ poterit eã ĩ casu necessitatis vendere vt hic per phi.frãc.

✠Sebasti. Sapia.

d ¶ In officio tãtum. Vide Alex. in consi.cxxxiij.in ci.circa ꝓmũ col.ij.in.iiij.vol.

tē.C.de cōdi.inser.vbi dr̄ ꝙ vxor est in ptāte sui pr̄is et non mariti nisi quo ad debitū:⁊ quāuis multi sequant̄ hāc opi-
nionē ego tn̄ contrariū concludo in.c.illud.de presum.qꝛ lz vxor non sit in ptāte viri sicut filius in ptāte pr̄is tn̄ maritꝰ habet multa iura in persona vxoris adeo quod text.in.c.nō debet.j.de ꝯsangui.⁊ affini.dicit ꝙ vxor nō habet potestatē sui corporis:sed maritꝰ et cōtra.⁊ sunt verba apostoli ⁊ alibi dicit ꝙ vxor est pene famula viri vt j.c.hec imago.⁊.c.mulierē.xxxiij.q.v.vnde ratione istius iuris poterit maritꝰ vendicare vxorem ⁊ vxor maritum adiecta cā de iure diuino seu canonico:sicut in simili habetis p tex.⁊ gl.notabilē.in.l.j.§.per hāc.ff.de rei vēdi.⁊ dixi de reg.lz.¶ In gl.in ver.donec.ibi ab tp̄s.dic ꝙ in casu illius.l.remanet infamia vt ibi ptz.hec aūt suspensio diuinorū stringit̄ solūmodo vxoribꝰ detētis in loco.¶†Aduerte tn̄ quantūcunqz excōicatio ferat̄ ad tp̄s semp requirit̄ absolutio post tp̄s.secꝰ in interdictio.vel suspensione.vnde si dr̄ suspēdo te donec satisfeceris post satisdationem non requirit̄ absolutio:secus in excōicatiōe de quo vide tex.iuncta glo.no.in cle.j.de deci.p Inn.in.c.cū bone.de eta.⁊ quali.¶ In fi.glo.hodie dic vt plenīꝰ hr̄ in.c.fi.de sen.ex.lib.vj.¶†In gl.in ver.baptisma.dic ꝙ a quolibet interdicto cēsent̄ excepta quatuor sacramēta vt baptismus ⁊ nō solū paruulorū:sed etiā adultorū.vt hodie hr̄.in c.qm̄.de sen.excō.Scōm est penitētia morientiū vt hic.Tertiū est cōfectio chrismatis.nā ex quo ꝯcedit̄ baptismus:per ꝯn̄s cōcedit̄ chrismatis cōfectio cū sine chrismate nō fiat baptismus.vt in.d.c.qm̄.Quartū est corpus christi.de quo in c.qd in te.j.de peni.⁊ remis.⁊ de his vide tex.cū gl.in.c.fi.de sen.excō.li.vj.vbi disputat̄ de matrimonio nunqd possit cōtrahi tpe interdicti.cōiter cōcludit̄ qd sic.Sz de solennitate matrimoniali dubitat̄:⁊ sic habes qnqz sacramēta excepta tpe interdicti.Dubitat̄ de sexto.s.ordinū collatiōe ⁊ vr̄ hic velle Inn.ꝙ laicis nō pn̄t cōferri ordines sed al's clerici poterūt ꝓmoueri ad maiores cum ipsi nō sint interdicti.Aduerte qꝛ hoc dictū est satis obscurū ⁊ sine rōne.nā cū interdicit̄ locus nec laici nec clerici sunt interdicti.vn̄ extra locū licite pcipiūt diuina.qn̄qz enim persone sunt iterdicte.⁊ tūc quocūqz se ꝯferāt interdictū sequit̄ eos.de quo in ca.si snīa.de sen.excō.li.vj.⁊ sic nō vr̄ differētia inter clericos ⁊ laicos in hoc.vnde in casibꝰ huius.c.possent clerici ⁊ laici alibi ordinari posset etiā attētari ꝙ ex necessitate poterūt ordinari in loco interdicto:qꝛ ex quo concedunt̄ aliqua que non pn̄t cōferri nisi p clericos:ergo indirecte pmittit̄ ordinatio clericorū:sicut de cōfessiōe chrismatis:vt dixi.Aduerte tn̄ qd in casu huius.ca.nō est ꝓprie interdictū:sed cessatio a diuinis ſm Inn.⁊ bn̄.p differentia inter ista vide tex.cū gl.in cle.j.de sen.excō.et qd no.Jo.an.in.c.si canonici.de offi.or.li.vj.
¶†Ultimo no.istā gl.in fi.dū vult ꝙ penitentia possit in necessitate recipi ab heretico:sed cōtrariū sentit gl.xxiij.di.c.verū.⁊ illā puto veriorē ne adducat illū penitentē ad errorem et desperationem et in necessitate nō nocet si pretermittitur oris confessio:vt in.c.quem penitet.de pe.dist.j.no.gl.in.c.pastoralis.de offi.ordi.

☞ Matrimonium impedit contrahendum si nō sit iuratum dicto vnius.8.
Sponsa impeditur a sponso vt contrahat matrimonium.
Affinitas contrahitur etiam per illicitum coitum.
Unius dicto creditur vbi agitur de peccato vitando.7.
Testis occulti dictū valet absqz publicatiōe sui nominis.7.
Sponsalia non iurata soluuntur facilius ꝙ̄ iurata.
Iuramētū ⁊ simplex promissio differūt et facilius pmittit̄ contrauentio contra promissionem ꝙ̄ contra iuramentū.
Turpitudinem suam allegans auditur.
Peccati euitandi causa multa concedunt̄ que alias non cōcederentur.

Preterea. ¶†Dictum vniꝰ asserentis impedimētū impedit matrimoniū ꝯhendū nō iuratū:⁊ est casus notabilis.primo cōsultatio.scōo rn̄sio ibi taliter.¶ Casus literalis.Quidā vir volebat contrahere cū quadā muliere:cōsanguineus illiꝰ viri dicebat se deliquisse cū ea:sed illd nō audebat publice ꝯfiteri ꝓpter potētiā mulieris:q̄rit̄ qd iuris sit:Rn̄det papa ꝙ matrimoniū illud fieri non pmittat̄ ne deterius inde cōtingat:nisi iuramētū interuenisset.Ber.
¶†No.j.ꝙ spōsa impedit̄ a spōso vt ꝯtrahat matrimoniū sicut ꝓmisit.⁊ facit tex.id qd dixi j.c.ex l'ris.s.eo.¶†Scōo no.ꝙ p illicitū coitū [a] ꝯhitur affinitas inter mulierē ⁊ ꝯsanguineos viri q̄ qdē affinitas impedit matrimoniū cōtrahēdū.Et pōt colligi ar.hic ꝙ affinitas superueniēs dissoluit sponsalia de futuro.nam hic nō exprimit̄ vtrū cognouisset post spōsalia vel an̄.ergo gn̄aliter dz intelligi.nā superuenit fortiꝰ vinculū.ad hoc.c.discretionē.⁊.c.j.et.ij.j.de eo q cog.
4 ꝯsan.vxo.sue.⁊ aptissime ꝓbat̄ in.d.c.ij.¶†Not.iij.casuz [b]
b valde notabilē in quo credit̄ dicto vniꝰ:lz publice dictū nō effundat.⁊ sic vz dictū testis absqz publicatiōe sui nominis.de quo.j.⁊ ex hac l'ra pōt colligi ar.ꝙ vbicunqz agit̄ de pctō
c vitādo absqz magno incōmodo [c] alteriꝰ credit̄ dicto vnius etiā absqz publicatione nois si ex cā timet ꝓdire i publicū.
5 ¶†Ultimo no.⁊ tene mēti ꝙ faciliꝰ pmittit̄ dissolutio spōsaliorū non antecedēte iuramēto ꝙ̄ si sponsalia essent iurata ⁊ facit ad materiā.c.requisiuit.j.e.vt ecclesia facilius abstineat a ꝯpulsione sponsi seu spōse qn̄ iuramētū nō interuenit ⁊ timet̄ aliqd malū futurū.facit ad ea q̄ dixi.s.e.c.ex l'ris.
6 ¶†Ex his ēt habes ꝙ eccl'ia etiā facit dr̄iam inter iuramētum et simplicē ꝓmissionē.nā vt hic vides facilius pmittit̄ cōtrauentio contra nudā promissionē ꝙ̄ cōtra iuramentū.
7 ¶†In gl.j.in fi.aduerte.nā hec gl.nō vr̄ hr̄e rōnem in se de directo pria frōte vr̄ ꝯ tex.nā rōnes ipsius etiā militāt qn̄ in secreto fit ꝯfessio.imo fortiꝰ:qꝛ p̄sumptio est cōtra occulte loquentē.⁊ de mēte licite potiꝰ ista clādestinitas ꝯparat̄ ad detractationē fidei ipsius ꝙ̄ ad augmentū nā magis creditur testi qn̄ iurat in pn̄tia ptis ⁊ dictū suū postea publicat̄ ꝙ qn̄ in occulto deponit vt satis colligit̄ eo.c.ij.de test.sz forte gl.intellexit in casu in quo interuenisset iuramētū:vt tūc nō credat̄ isti etiā si publice cōfiteret̄.Sz qcqd gl.senserit dicendū ꝙ iste tex.ponit casum valde specialē rōne pcti euitādi:attento qd incommodū magnū non surgit si matrimoniū inter istos non sequit̄:vnde tex.iste pōt intelligi dupliciter.Primo ꝙ iste veniebat vt denūtiator.et tunc habes casum notabilē ꝙ ꝓ peccato euitādo admittitur denūtiator occultus lz sit criminosus ⁊ alleget turpitudinē suā:sed ꝓ peccato ꝯmisso criminosus nō admittit̄.iuxta no.in.c.nouit.de iud.⁊ p Hos.in sum.de accu.in fi.Scōo potest intelligi ꝙ iste deponebat vt testis:et tunc cōcurrūt tria specialia.Primū ꝙ nō iurat in pn̄tia ptis ꝯ.c.ij.de testi.Scōm ꝙ dictū suū cū noie non publicat̄ cōtra.c.q̄liter.in.§.dz.de accu.Tertiū qꝛ stat̄ dicto vnius in p̄iudiciū alterius cōtra.c.lz.⁊ c.veniēs.s.de testi.Pōt addi quartū ⁊ spāle:qꝛ audit̄ allegās turpitudinē suā.ꝯ.c.iter dilectos.de dona.⁊ hec oīa admittunt̄ ꝓpter peccatū euitandū qꝛ magis est ponderādū periculū aīaruz ꝙ̄ corporū.⁊ hoc casu itellige vt sentit Jo.an.qd iste iurauit corā iudice:sed nomen suū non ꝓpalabit̄ in publico:ex quo verisimiliter timet potētiam pr̄is.¶ Et facit hoc ad notabilē.q.nūqd pn̄t recipi testes sine publicatiōe nois qn̄ verisimiliter qs timet potentiā aduersarij:vel aliud scādalū.d.Ant.dicit se credere in materia peccati dūtaxat hoc esse admittēdū ⁊ de hoc q̄si vr̄ hic tex.Sz pro et ꝯ pōt adduci.c.fi.de hereti.li.vj.vbi in cā heresis ꝓpter timorē scādali futuri subticent̄ noīa testiū.vn̄ p locū a spāli possumus dicere aliud esse in alijs causis sz p ar.a simili posset colligi cōtrariū:sz primū plus plz.Adde tu vnū dictū Ho.singulare qd sequit̄ Jo.an.in.c.qm̄ in p̄n.vt lit.nō cōte.vbi dicit ꝙ si actor timeret cōuenire reū ꝓpter ipsius potentiā pn̄t testes de quoꝝ morte vel absentia timet̄ recipi in priua
8 to ⁊ faciēt fidē tpe quo lis poterit inchoari.¶†Item dicit Host.hic ꝙ in casu huiꝰ capi.ēt vbi interuenit iuramētum erit arbitriū an ipediat̄ mr̄imoniū cōsideratis circūstantijs personaruz.Sz ego nō discederē a verbis litere vt ad dictū vnius solius nō impediant̄ spōsalia iurata.qd fateor qd dictū vniꝰ qn̄qz nō est sufficiēs etiā si nō fuit iurata vt si aliqs est vilis ꝑsona:vel mulier reperit̄ virgo vel quid simile.

1 ☞ Matrimonium metu cōtractum si postea in eum nō consensit non tenet ⁊ si alteri postea nubit valet.5.8.
Amor illicitus non tollit liberum consensum.
Filia si contrahat sponsalia etiaz illicito amore ducta parētibus ignorantibus tenent.
Parentum consensus non requiritur in matrimonio.
4 Inuitus dr̄ q voluntatē ostendit suā cū alio signo ꝙ̄ voce.
Reclamās dr̄ q voce ⁊ alio signo ostēdit animi desistentiā.
Uiolētia ⁊ coactio ēt si a parētibꝰ īferat̄ iualidat mr̄imoniū.
Matrimonium contractum propter parentum reuerētiā etiā si al's non contraxisset dummodo metus qui caderet in constantem non interueniat tenet.
6 Carnalis copula sequens purgat metum precedētem dummodo non sit omnino coacta.
7 Executioni resistentes excōicari pn̄t etiam per delegatum.
8 Matrimonium metu cōtractum an sit ipso iure nullū vel annullandum.
9 Mulier superinducta a tertio viro an possit cōtra aliā opponere de iure suo.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Per illicitum coitū.Uide Fel.i c.p tuas.col.j.v.no.scōo.s.d ꝓbatio.vbi dt ꝙ matrimoniū ipedit̄ ꝯhere ex natiuitate filij bastardi qꝛ bastardi dicūtur de cōsanguinitate pr̄is:et sic cōsanguinitas ꝯhit̄ per illicitum coitum.
b ¶ Casum.aliꝰ casus est qn̄ d ꝯcordia ptiū fuit conuētū ꝙ staret̄ dicto vniꝰ.l.j.§.fin.ff.de ver.obl.et.l.theopōpus.ff.de do.p̄leg.lz bar.in d.c.fin.teneat qd nō sit ꝓprie testz cōis opi.est in cōtrarium:imo aduersarius pōt stare dicto aduersarij.l.fi.C.d fideic.l.fi.C.de sen.pas.de q̄ p an.⁊ Abb.in.c.ij.s.de ꝓba.q ꝯcludūt ꝙ ptes non pn̄t disponere ꝙ stetur dicto vniꝰ nisi ex euidēti ⁊ necessaria cā:qꝛ eēt disponere ꝯ ius diuinū cū i ore duoꝝ.c.lz.c.i oi.s.de testi.c.cū esses.j.d testa.dic vt in dictis locis.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Incōmodo.Hoc dictū refert et sequit̄.d.Jas.i repe.l.admonendi.co.lxxv.v.Itē plene credit̄.ff.d iureiur:⁊ ibi enumerat plures casus in quibus dictuz vnius testis facit plenā ꝓbationem.

10 Possessio si agatur in matrimoniali non auditur ꝓponens de proprietate nisi incontinēti paratus sit probare.
Possessorio si agatur ꝓprietatis qđ excluditur ī odiū spoliātꝫ.

Vemens. ¶ †Si mulier inuita cum aliquo cōtrahat nec in eū postea cōsensit tꝫ matrimoniū si alteri postea nubit. ita cōiter summatur: ⁊ ſm hūc itellectū esset hic casus apertus ꝙ matrimoniū metu cōtractū esset ipso iure nullū hoc tñ clare nō colligitur ex lr̄a: vt. j. patebit. primo narrat factū. scđo diffinitionē ꝯmittit ibi mādamꝰ q̄tenꝰ īuitā ⁊ reclamātē ⁊c. ¶ Casus lr̄alis. Quedā mulier. M. noīe ītātū admauit quēdā iuuenē ꝙ vterqꝫ illorū ī p̄sentia triū testiuꝫ p̄stitit iuramētū de matrimonio inuicē ꝯhēdo. parētes mulieris hoc ignorātes eā inuitā ⁊ reclamātē cuidā aliȷ̄ in vxorē tradiderūt: sed illa intātū ipsuꝫ exhorruit ꝙ nullo mō se ab eo cognosci ꝑmisit: ⁊ cepit publice ꝯfiteri ꝙ a p̄mo viro cognita ⁊ iurata fuerit. tādē ep̄s dioce. cognito ꝙ illi essent cōsanguinei ipsos ab īuicē separauit: sꝫ dū cā illa tractabatur ⁊ illa nollet ꝯsentire viro cui a parētibꝰ tradita fuerat ipse vir aliā ducit in vxorē ⁊ illa cuidā aliȷ̄. T. noīe publice fuit despōsata de quo postmodū filiū genuit. pr̄ illiꝰ viri ei opposuit qđ filiū suū hr̄e in virū nō poterat eo qđ ab alio viro q iā defunctꝰ erat fuerat despōsata. Vñ mulier illa ad do. pa. accessit exponēs sibi oīa supradicta. Mādat pa. qbusdā quate. si inuenerit ꝙ dicta mulier a priore viro iudicio ecclesie fuerat separata ⁊ ab illo. T. sine ꝯdictione ecclesie ī vxorē ecclesie traducta: ⁊ ille cui a parētibus tradita fuit vita decessit: moneāt dictū. T. ⁊ cōpellāt vt prefatā. M. recipiat ī vxorē: ⁊ eā maritali affectu ꝑtractet qđ si cōtradixerit excōicationi subȷ̄ciant. Ber. ¶ †Not. j. ꝙ illicitus amor p̄cedēs non tollit liberū consensum ī matrimonio ꝯhendo. vides eñ hic ꝙ hec iuuenis adamauit illū adolescentē illicite propter hūc amorē ꝯtraxit secū sponsalia q̄ valuissent ⁊ tenuissent nisi obstitisset ꝯsanguinitas. Et no. hoc dictū qꝛ quotidie accidit inter adolescentes. ¶ †Scđo no. ibi ꝙ parentes ⁊c. ꝙ de iure canonico tenēt spōsalia ꝯtracta ꝑ puellā etiā illicito amore ductā parētibus ignorātibꝰ. ad substantiā ergo matrimonȷ̄ de iure canonico nō requiritur ꝙ filius cōtrahat de cōsensu vel sciētia pr̄is ad hoc. c. cum locū. j. e. xxx. q. ȷ̄. ca. vbi. ¶ †Tertio no. ibi inuitā ⁊ reclamantē dr̄iam īter ista ⁊ dic ꝙ inuita dr̄ q̄ ostēdit volūtatē animi cū alio signo quā voce. Reclamās vero dr̄ q̄ voce aut alio signo ostēdit animi desistētiā. ⁊ de hoc vide bo. gl. lxxiiȷ̄. di. in. c. j. ¶ †No. iiȷ̄. ꝙ coactio impedit vires matrimonȷ̄ ēt si inferatur a parētibus. nō eñ p̄nt parētes inferre violētiā liberis ī mr̄imonio ꝯhēdo etiā de iure ciuili: vt in. l. nec filiū. C. de nupt. ⁊ ff. de ritu nup. in. l. si patre. Aduerte tñ qꝛ si filius cōtrahit matrimoniū cū puella ne incurrat indignationē patris ita qđ alias nō fuisset ꝯtractus nisi ob reuerentiā [a] paternā nō tꝫ nihilominus matrimoniū ex quo non interuenit metus [b] qui possit cadere in ꝯstantē: de hoc vr̄ tex. notabilis iuncta gl. in. d. l. si patre. qđ tene mēti qꝛ vr̄ multū limitare tex. ī. l. j. §. q̄ honorāde cū ibi no. ff. quarum rerū act. nō da. ¶ †Itē no. ibi cognosci ꝑmisit iuncta gl. ꝙ carnis copula sequēs purgat metū precedētē. ⁊ cōualidat matrimoniū saltē vt ex tūc ꝙ intellige qñ copula nō fuit oīno coacta sed voluntaria. secus si ꝑ vim fuisset puella cognita. vt not. ī. c. ꝯsultatiōi. j. e. ¶ †Itē no. qđ resistētes executioni sn̄ie p̄nt excōicari etiā ꝑ legatuꝫ de quo in. c. j. de of. dele. ¶ †In gl. in ver. decesserit in fi not. gl. vult eñ apte relata ad tex. ꝙ mr̄imoniū ꝯctū ꝑ metuꝫ sit ip̄o iure nullū [c] ita ꝙ nō sit opꝰ petere rescissionē [d] ꝑ actionē qđ me. cau. nā ſm istū intellectū hic est casus apertus: qꝛ hec puella ꝯhit cū tertio nō petitā rescissione scđi matrimonȷ̄ ꝯcti per violentiā ⁊ q̄q̄ dictū sit verū in se vt dicā latiꝰ in. c. pxi. nō tñ ꝓbatur ꝑ istā literā: sꝫ potius pōt sumi ꝯtrariū qꝛ papa mādat inquiri si scđs decesserit ⁊ forte ad istū finē: qꝛ noluit vt discuteretur nūc de violētia sine effectu. nam si tertiꝰ maritꝰ cohabitauit cū ista muliere post mortē scđi vr̄ ratificasse matrimoniū p̄supposito qđ prius habuisset aliquā dubitationē pro hoc qđ leg. ⁊ no. ī. c. j. de eo q du. ī ma. ⁊ hec no. qꝛ limitat. c. fi. e. ti. ¶ †Ultimo scias qđ In. hic tractat nunqd ista superinducta a tertio viro potuisset opponere ꝯtra istā mariotā ꝓponēdo đ iure suo. ⁊ ꝯcludit qđ sic dicens qđ potuisset asistere viro suo in iudicio ⁊ proponere de iure suo ⁊ etiā appellare a sn̄ia. ar. a. l. a diuo pio. si super rebꝰ. ff. de re iud. ⁊ in. c. cū sup. e. ti. facit. l. a sn̄ia. ff. de app. dicit ēt aliud dictū satis no. si esset verū. †qđ si mariota egisset possessorio non fuisset audita ista superinducta proponēs de ꝓprietate iuris sui ad effectū impediēdi restitutionē nisi voluisset incōtinenti probare. ar. in. c. literas. de resti. spo. et reddit rōnē prima fronte notabilē. d. Ant. s. ꝙ ius istiꝰ superinducte est ita cōiūctū cū iure spoliātis qđ nō posset audiri ista superinducta quominꝰ ꝓdesset spoliator secus vbi ius tertȷ̄ cōparētis nō esset ita cōiunctū cū iure spoliantis. hoc dictū nūq̄ mihi placuit vt plene dixi in. c. item cum quis. de resti. spolia. qꝛ odiū spoliatoꝝ nō debet obesse tertio qui nō fuit in culpa. ⁊ potiꝰ debet tolerari odiosus q̄ innocēs puniri. vt. c. sacris. de sepultu. ⁊ xxiiȷ̄. q. iiȷ̄. in. c. q̄ magnum. facit. l. absentē. ff. de pe. Itē questio proprietatis excluditur in cā restitutoria in odiū spoliātis: vt ī cle. j. de cā po. ⁊ ꝓprie. qđ cessat hic respectu tertȷ̄ et maxime qꝛ ista tertia erat in possessione et sic potuisset impedire etiā executionē sentētie ꝓponendo de iure suo: vt in. c. veniens. de testi. ⁊ in. d. §. si sup rebus. ⁊ in. d. c. cum super.

1 ☞ Locꝰ tutus assignari dꝫ puelle si timetur de violentia. 5.
2 Metꝰ et violētia excludit cōsensum ⁊ ꝑ ꝯñs annullat actū in sp̄ualibꝰ vbi requiritur cōsensus liber: in aliȷ̄s autē non.
Coacta volūtas: volūtas est. sed non in matrimonio ⁊ aliȷ̄s quibusdam.
3 Consensus contrahentiū sufficit quo ad vinculū matrimonȷ̄. Sufficit quid significet.
4 Consensus quo ad matrimoniū contrahendū non sufficit nisi sit cum plena libertate et securitate.
5 Iudex si timetur de violentia etiā parentū debet puellā surripere et in loco tuto ponere.
Sequestrari puella vbi et quando debeat.
6 Matrimonium metu contractum an ipso iure sit nullum.
Metus an requiratur etiam ex parte viri et qualis.
7 Metu et violentia facta que et quando teneant. 9.
Matrimoniū est sacramentum et significat vnionem inter christum ⁊ ecclesiam in qua requiruntur fides ⁊ proles.
8 Matrimonȷ̄ scđa institutio facta fuit vt euitetur fornicatio.
9 Incarcerati acta ⁊ matrimoniū an ⁊ quando teneant.

Cum locum. ¶ †Si timetur inferri violētia puelle de cuiꝰ matrimonio agitur dꝫ iudex ꝓuidere sibi locum tutum ⁊ honestū donec cā terminetur. h. d. principaliter. Primo ponit regulā. Scđo infert genꝰ. Tertio speciē ibi matrimoniū. ⁊ ibi quo circa. ⁊ est text. multum allegabilis. ⁊ quotidie accidit iste casꝰ. ¶ Casus lr̄alis. Inter duos ciues Papienses quedam questio vertebatur super matrimonio cuiusdā puelle vterqꝫ illorum dicebat se cum illa matrimoniū cōtraxisse: mulier illa timebat violentiam sibi inferri a predictis qui ipsam petebant. quesitū fuit a pa. quid fieri deberet. respondet vbi metus vel coactio intercedat cōsensus locum habere nō potest sed vbi consensus requiritur coactio siue metꝰ debet repelli ⁊ matrimonium solo consensu cōtrahitur: ⁊ hic omnis metus vel coactio debet repelli ne per timorem dicat sibi placere qđ odit. vnde mādat pa. episcopo papiensi vt puellam illā de cuius matrimonio queritur: ponat in domo aliqua vbi nullo modo timeat: ⁊ etiam faciat custodire honeste donec causa fuerit per sn̄iam determinata. ⁊ sentētia sine cōtradictiōe cuiusq̄ executiōi missa. Ber. ¶ †No. j. regulā ex principio litere ꝙ metus vel coactio excludit cōsensum. ⁊ per cōsequēs annullat actū a consensu dependentē: sed intelligo hanc regulā in matrimonio ⁊ in aliȷ̄s casibus spiritualibus vbi requiritur consensus liber. nam regulariter metus non excludit cōsensum nec annullat actū ipso iure: quia coacta voluntas: volūtas est: vt plene: le. ⁊ no. in. l. si mulier. in. §. penul. in fi. ff. qđ me. causa. ⁊ in. c. abbas. eo. titu. vbi plene per glo. ⁊ qđ voluit tex. patet ex illatione quā facit per matrimoniū autē ⁊c. Iteꝫ videtur in electione: vt in. c. vbi periculum. §. ceterum. de elec. lib. vj. ¶ †Nota scđo ꝙ ad substantiā vinculi matrimonialis solus cōsensus [e] contrahētium sufficit vt hic. ⁊ in. c. cuꝫ apud ī. e. ⁊ ī. de spon. du. c. vlti. vnde requiruntur ad substātiam alie solēnitates: vt in. c. j. s̄. e. pro hoc. xxvȷ̄. q. ȷ̄. c. sufficiat. vbi dicitur ꝙ sufficit consensus. ⁊ de significato huius verbi sufficit: est vt nihil aliud requiratur ad essentiam actus vt dicit gl. notabilis in. c. statutū. in prin. de rescrip. li. vj. ¶ †Nota ibi plena dꝫ securitate. qđ ad matrimoniū cōtrahēdū non sufficit purus ꝯsensꝰ sꝫ dꝫ esse cū plena libertate ⁊ securitate. ꝓ hoc facit qđ statim dicetur. ¶ †Itē nota ꝙ vbi est indagādꝰ animus puelle sup cōtractu matrimonȷ̄ dꝫ iudex ex officio ꝓuidere vt colloc etur in domo ī qua nullū metū nullāqꝫ violētiā habeat timere. ¶ Ex quo infero ꝙ si timetur đ violētia ⁊ metu parētum: puta qꝛ puella cōtraxit clam parētibus insciȷ̄s qđ ad petitionē spōsi iudex dꝫ puellam surripere de potestate parētū ⁊ collocare eam in aliqua honesta domo: puta in monasterio monialium. vt in. c. pe. de ꝓba. vel apud honestos

a ¶ Ob reuerētiā ꝑ Alle. ⁊ Bar. in l. q̄ do. ff. sol. mat. ⁊ per Alex. in. l. si cū dotē. §. eo. aūt tpe. ff. e. an metꝰ reuerentialis īpediat cōsensum resultantem ex patiētia ⁊ presentia. Bart. in. d. l. que dotis tenet qđ sic ꝑ. l. pe. ff. de fur. sequitur Ant. in. c. nonne. s̄. de presump. abb. cōtrariū tenet. ibi quē approbat alle. in d. l. q̄ dotis. ī. vȷ̄. col. vbi postea cōcor. istas opin. vt ibi ꝑeū ⁊ ꝑ Ale. cōsi. c. j. ī. iiȷ̄. vol.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Metus. Vid q̄ scribit Decius in. c. j. in. ȷ̄. not. s̄. de offi. deleg. vbi tāgit an ex eo qđ mulier patitur metū sit iustus metꝰ ex qualitate ꝑsone: an vo requiratur ꝙ sit talisq cadat in cōstātē ad hoc vide etiā Fel. ī. c. causaꝫ matrimonȷ̄. co. ȷ̄. cū seq. s̄. de offi. dele.

c ¶ Nulluꝫ. late ꝑ alex. ꝯsi. xlvȷ̄. col. viȷ̄. in. iiȷ̄. vol. et qs metus requiratur vt mr̄imoniū metu ꝯctū nō valeat Alexā. consi. cx. ꝑ totū. in. iiȷ̄. vol.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Rescissioneꝫ. Vide Ias. in. l. interpositas. in primo no. C. đ trāsa. ⁊ ī. l. pacta nouissima. co. pe. ver: ⁊ not. qđ matrimonium. C. de pact.

e ¶ Cōsensus. Vide q̄ ad sui essentiā nō requirit copulā carnalē. fol. cōsi. xxiȷ̄. ver. nec ob. in. j. vo. qꝛ cōsensus ⁊ nō cōcubitꝰ nuptias facit. l. nuptias. ff. de re. iu.

Sebasti. Sapia.
¶ Ipso iure nullũ. vide Old. ĩ cõsi. xxv. cũ allegatis p do. Jas. in. l. pacta nouissima. colũ. pe. τ ṽ. τ no. q matrimoniũ. C. de pac. in. l. iterpositas. ĩ prio no. C. ꝺ trãs. Fel. ĩ. c. cãz matrimonij. col. ij. ſ. ꝺ offi. ꝺle. ale. ĩ cõsi. cxlvj. inci. ĩ cã τ lite. col. ix. ṽ. accedit ad cõfirmationẽ. in. v. volu.
¶ Talis met⁹ requirit q caderet ĩ cõstãtẽ virũ τ a iure est determinatũ qñ subest met⁹ mortis vł cruciatus. l. iterpositas. C. de trãs. l. si donatiõis. C. qð metus cã. τ dic q sꝫ opi. abb. cõsuluit Alex. q matrimoniũ sit nullũ. cõsi. xlvij. ĩ. iiij. vo. vbi subdit q ista est cõis opin. de q̃ p Cor. cõsi. xlj. in. ij. volu.
Zacharias.
¶ Adde q idem opareł timor grauaminis qð ipse metus: vt est bo. tex. in. c. j. quẽ ad ꝥ ibi ponderauit And. bar. in ṽ. timẽtes grauari. ſ. de dila. p quo fa. qð no anch. cõsil. xxxvij. vbi dicit q eũtes passagium pñt cõseq remissionẽ mercedis non solũ si supueniat guerra: lꝫ ẽt sit timor guerre per quẽ timorez homines nõ audẽt trãsire vt solebãt. p q̃ facit. l. arma. la. j. §. idẽ labeo. ff. ꝺ vi τ vi arma.
Zacharias.
¶ Ipso iure nullũ. gl. est ĩ. l. j. ĩ fi. ff. de au. tu. bal. in tract. schismatis. col. vj. bar. cepo. ĩ rub. ꝺ tes. co. xij. Car. ĩ cle. j. q. xvij. de cõsan. τ affi. et Hosti. in. c. cõsanguinei. ſ. de re iudica. qð ego amplio etiã si metus nõ accesserit tpe cõtracti matrimonij. imo pcessisset vt not. Bar. ĩ. l. si. ff.

honestos cõsanguineos puelle: τ ita posset ĩtelligi litera ista si bñ põderenł ṽba ipsius. lꝫ glo. habuerit aliũ ĩtellectũ τ ex hoc not. casuz in quo libera psona quasi sequestrał. ¶ † Sꝫ hic reuoco in dubiũ nunqd matrimoniuz sit ipso iure nullũ [a] si interuenit met⁹ vel coactio. Et scias qð met⁹ pprie sm Jnn. est qñ ppter violẽtiã corporalez seu captionẽ met⁹ inferł. Coactio vero est qñ fit cũ captura seu violẽtia corporali. gl. cõiter tenuerũt q ipso iure matrimoniũ sit nullũ dũmõ interueniat metus qui habet cadere in cõstãtẽ. Et qð requirał talis met⁹ [b] tã in masculo q̃ in femina: est tex. de masculo in. c. j. pxi. ĩ fi. de femina not. in c. cõsultationi. ſ. e. tñ dicit hic gl. j. que est multuz notãda. q minor met⁹ excusat magis mulierẽ q̃ masculũ: qꝛ fragilior est rõne sexus. p hoc. c. ĩdignanł. xxxij. q. vj. τ sequił Host. ĩ summa in ti. de matri. §. qualiter. ver. si vero. Jdeo dicẽdũ qð ex parte mulieris requirił metus qui possit cadere in cõstãtẽ mulierẽ. ideo. tex. in ꝑall. c. cõsultatiõi: dicit solummõ de cõstãti. hãc opi. q matrimoniũ sit ipo iure nullũ ppter talẽ metũ tenet gl. ſ. ti. pxj. τ in. d. c. abbas. τ in. c. inter cetera. xxij. qõ. iiij. τ glo. iuris ciui. in. l. si mulier. §. si dos. ff. qð met. causa τ ĩ. l. si pře. ff. ꝺ ritu nup. τ est cõis sñia doc. ꝑter do. Car. q in. d. c. abbas. dicit q ꝺ mero iure posset sustẽtari q matrimoniũ teneat lꝫ veniat rescindẽdũ actione qð me. causa. mot⁹ per regulã gñalem: qꝛ oĩa que fiũt per metũ tenẽt. τ p illud. c. inter cetera. vbi tex. multũ stringit. sꝫ semp secutus sum opi. cõem p qua allego casum apertũ in c. significauit. j. de eo q dux. in ma. vbi tenuit sm matrimoniũ nõ obstãte prio per metum cõtracto. nulla petita rescissiõe prioris ad idẽ. j. c. primo. vł enim text. de iure ciuili in. d. l. si patre. vbi dicit text. q matrimoniũ inter inuitos nõ cõtrahitur ad idẽ iste tex. dũ dicit q plena dꝫ securitate gaudere nã ṽbũ dꝫ de sui natura importat necessitatẽ vt est gl. notabilis in cle. attẽdẽtes. de sta. reg. no. doc. in. c. j. de despon. impu. τ Bar. in. l. creditor. ff. de pigno. Jtẽ vbi reqrił cõsensus cũ qualitate libertatis nõ sufficit cõsensus nisi adsit qualitas libertatis: vt no. gl. quã tenebis menti. xxxiij. q. v. notificasti. Et ad. c. inter cetera. rñde put not. ibi gl. τ in. d. c. abbas. ¶ † Sꝫ est pulchrũ videre rõnẽ quare regulł teneãt que fiũt per metũ et nõ sic in matrimonio. multe rõnes possunt assignari: sꝫ dic post Gas. de cal. q ĩ matrimonio reperiunł tria bona fides ples τ sacramẽtũ. vt in. c. fi. de cõdi. ap. xxvij. q. ij. in. c. omne. que oĩa met⁹ intercedẽs hꝫ excludere. Nã prio matrimoniũ est sacramentũ: qꝛ significat vnionẽ inter xp̃m τ ecclesiam: vt in. c. debitũ. de biga. vñ sicut christ⁹ volũtarie assumpsit carnẽ humanam ita τ matrimoniũ illã vnionẽ designãs dꝫ esse voluntarium vt signũ correspõdeat signato. ar. insti. de do. ĩ. §. est et aliud. Scðo met⁹ ĩpedit pcreationez sobolis que est sm bonũ matrimonij qꝛ propter displicentiaz nõ intẽdit procurationi prolis seu sobolis. Tertio est cõ bonũ fidei. nã fides est vnũ ex bõis matrimonij. vt nullũ sit adulteriũ: sꝫ ppter metũ seu inuitas nuptias de facili cõiuges labunł in adulteriũ: qꝛ qð quis nõ diligit facile cõtẽnit vt. c. p̃sens. xx. q. iij. ¶ † Jtẽ est cõtra scðam institutionẽ matrimonij. fuit enĩ matrimoniũ scðo institutum vt euitareł fornicatio: sed si nuptie inuite valerẽt non sequereł iste effectus. imo cõtrari⁹: τ ideo iura induxerunt vt matrimoniũ sit ipso iure nullum: [c] nec mirũ cũ et ipsa dos metu cõstituta non valet. vt in. d. §. si dos. lꝫ Bar. reddat ibi rationem minus sufficiẽtem intelligo q si interuenerit stipulatio valeret dos metu cõstituta sꝫ hodie hoc est inutile cũ ius fingat semp stipulationem interuenire. l. vnica. C. de rei vxo. Jtẽ tex. in d. §. si dos. loquił indistĩcte τ hoc notabis. Jnn. hic dicit plura. q̃rił enĩ qd de alijs actis gestis p metũ: vt pone q aliqs est in carcere an teneat qð egit. ¶ † Jtẽ. q vbi metus inferł sup eo sup quo detineł nõ dꝫ. [d] tex. est ĩ. l. q in carcere. ff. q me. cã sed si metus sunt diuersi bñ vꝫ. puta qꝛ est in carcere pro debito põt cõhere matrimonium. l. metũ. §. qð lꝫ. ff. qð me. cã. ex qua nõ fuit reclusus vt cõheret matrimoniũ τ sic matrimoniũ cõtractũ ẽt in carcere vꝫ τ tꝫ dũmõ nõ sit ibi reclusus vt matrimoniũ cõtrahat: secus qñ est etiã capt⁹ ab hostibus: tunc non tꝫ matrimoniũ: tñ q teneat ĩ cõtrariũ est tex. in. c. dñs. de secun. nup. dictũ tamẽ Jnn. põt saluari quo ad ꝑcedẽtia. s. q non possit cõstituere pcuratorẽ ad matrimoniũ cõtrahẽdũ.

☞ Spõsalia de futuro si secuta est copula non soluunł p matrimoniũ de presenti: secus est si copula non est secuta nisi per metũ qui possit cadere constantem contractum sit.
Carnalis copula ꝑcedẽs sponsalia non facit illa trãsire in matrimoniũ de pñti: τ ita pbatio copule simpliciter non concludit matrimonium.
Uerba pmitto te ducere in vxorẽ inducũt spõsalia de futuro: sꝫ si diceret pmitto te tenere ĩ vxorem contrahitur matrimonium de presenti.
Desponsare dicił tam in matrimonio de p̃senti q̃ in matrimonio de futuro.
Desponsatio τ sponsus quid significent.
Metus qui non cadit in cõstantem nõ impedit actum etiã summam libertatem requirentez nec etiam libertas per eum excluditur.
Presumptum matrimonium hꝫ tãtã vim quã tam verũ ex hoc ĩfertur q dispositũ in casu vero habet locum in presumpto.
Matrimonium metu contractum est ipso iure nullum.
Occidere an possit pater inuentum cum filia in actu venereo.
Metus a iure approbatus an excuset vt si cõminata fuerit alicui mors qui inuentus fuerit cum aliqua in actu venereo.

Ueniens. ¶ † Spõsalia de futuro si secuta est copula non soluunł p sponsalia de p̃senti alias tenẽt spõsalia de pñti nisi per metũ q potuisset cadere in cõstãtẽ cõcta sint. prio ponit casum. Scðo diffiniẽdo cõmittit. ibi: ideo. ¶ Casus lřalis. Quidã noĩe Gu. quãdã mulierẽ in domo sua recepit de qua prolẽ habuit et ei postmodũ fidẽ dedit q eã duceret in vxorẽ. post hoc accessit ad domũ vicini sui: τ sic cũ nocte illa in domo vicini stetisset ĩuẽt⁹ fuit cum filia vicini dormiuisse: př puelle inueniẽs illos simul ĩ lecto cõpulit illũ accipere in vxorẽ filiã suã p verba de presenti. Jste Gu. accessit ad pa. τ opposuit ei p̃dicta vñ mãdat papa ep̃o loci quaten⁹ si inuenerit q p̃mã mulierẽ post fidẽ datã cognouerit cũ ea remaneat. si ṽo ipam post fidẽ p̃stitã nõ cognouit maneat cũ scða. nisi p talẽ metũ fuisset cõpuls⁹ eã accipere in vxorẽ qui posset cadere in constantẽ virũ. Ber. ¶ † No. j. qð spõsalia de futuro nõ trãscũt in matrimoniũ per precedentẽ copulã probãs ergo spõsalia τ copulã simpliciter nõ cõcludit matrimoniũ cũ copula poterit pcedere vt ꝥ pbatio dꝫ cõcludere necessario [e] vt in. c. in pñtia. de pba. ¶ † No. ij. qð p ista ṽba pmitto te ducere in vxorẽ nõ cõhił matrimoniũ de pñti: sꝫ solũ spõsalia de futuro. sec⁹ si diceret pmitto te tenere in vxorẽ: vt in. c. ex parte. τ qð ibi dixi. ſ. e. ¶ † Not. ibi despõsare. q ṽbũ despõso põt cõstituere matrimoniũ de pñti. τ põt tũc dici despõsatio. i. pmissio respectu traductiõis ad domũ et copule futu re: nõ aũt respectu cõctus essentie matrimonij: qꝛ pprie spõsus idẽ est qð futur⁹ marit⁹. ¶ † Not. ibi cõstãtẽ: τ tene mẽti qð met⁹ q cadit in cõstantem [f] si hꝫ impedire actũ etiã summã libertatẽ requirentẽ si ergo excludił libertas p metũ quid si posset cadere in cõstantẽ. ¶ † Jtẽ no. qð matrimoniũ p̃sumptũ hꝫ tantã vim quantã matrimoniũ verũ. nã vides hic qð si cõcurrit p̃sumptũ cũ vero preferł pri⁹ tpe. Ex hoc inferł qð dispositũ [g] in casu vero hꝫ locũ in casu p̃sumpto facit qð legił τ no. in. l. si possessor. C. de re. τ sump. fu. τ ĩ. l. certe. ff. de ꝑca. ¶ † Jtẽ põt hic notari tex. aptus qð matrimoniũ metu cõtractũ est ipo iure nullũ nã vt ꝥ vides nulla petita fuit rescissio p ac. qð me.

si qs ali. te. phi. Bal. in. l. j. C. co. tit. gl. in. l. si mulier. §. si dos. ff. q met. causa. Jnnoc. in. c. causam matrimonij. ſ. ꝺ offic. ꝺleg. Rotã decisi. cclxxvij. ĩci. fuit dubitatũ. in not. τ p Old. oĩno cõs. xxxv. nec omitto q hoc pcedit taz ĩ carnali q̃ spũali matrimonio dũmõ talis fuerit met⁹ q cadat ĩ cõstãtẽ virũ ita no. plene Alex. cõsil. ĩci. in cã publica: qð ponitur post. iiij. cõsi. Alexã. de imo. vo. iiij. τ eũdẽ Alex. de imo. consi. xlv. τ consi. xlvij. τ xlviij. vol. eo. τ cõsi. xcix. τ cõsi. vlti. vol. iij.
¶ Non vꝫ. late p Alex. in. l. q a latronibus. ff. de testa. per Ange. ĩ. l. si mulier. §. si dos. ff. qð met. causa.
¶ Necessario. l. nõ hoc. C. vñ legi. vbi late de materia p legistas.
Zacharias.
¶ Metus q nõ cadit in cõstantẽ. adð qd sit metus cadens in cõstãtẽ vir alex. cõs. xlvij. col. ij. τ iij. τ cõsil. xlviij. per to. vol. iiij. τ qñ τ qũo p̃sumatur durare met⁹ cõsi. j. col. iij. ṽ. fortifico. volu. iij. τ ꝑalleg. cõsil. xlvij. colũ. ij. τ iij. volu. iiij.
Sebasti. Sapia.
¶ Dispositũ. vide gl. ĩ cle. j. ĩ verbo cõhere. de consangui. τ affini. q̃ sentit q pena imposita cõhẽti matrimoniũ tali die habẽt locũ ĩ cõhẽte sponsalia secuta copula illa die prohibita. cõtrariũ tamen voluit Car. Alexã. in. c. is qui fidẽ. j. e. vid ibi per eum.

a ¶ Occidere.facit gl.i.l.vt vim.ff.de iust.& iure.qd pec cat q̃ iterfecit ali quē q̃ñ ēt nō po terat euitare mor tē.nā in oībus ca sibus i q̃b⁹ de iu re ciuili vel cano nico pmittit ho micidiū ille q̃ ad deū peccat.vide p Bal.i nouel.in.l. si cui.§.si heres.ff. de leg.j.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Precedēs.vid Jas.referētē hec verba.in.l.titia.i pn.co.iij.v.fexto. adde.ff.d ver.ob.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Articulo mor tis.vid late d hoc articulo per do. Jas.in.l.sed ē q̃ri tū.col.ij.ff.de lib. & posthu.

d ¶ Mrimoniū.p Aler.in.l.si quis posthumos.ff.d lib.& postb.attē di dz poti⁹ natu ra q̃ accidens fir mat Cy.qd talis possit mrimoniū 9here i.l.nup.C. de nat.li.Bal.in c.naturales.si de feu.fuerit cōtro.i ter do.& agn.bal. in rub.C.de pui. do.in.j.col.ang.i auc.q mo.na.effi. legi.Jmo.i.l.gal lus.i pri.ff.d lib. & posth.bal.autē tenuit 9riū i.l.eā quā.in.ix.& x.co. C.de fideicō.de q̃ p Ale.in.d.l.si qs posthumos.

e ¶ Mai⁹ malū. facit qd tradit in c.puilegia.iij.di. vbi fuit pmissū dare libellū repu diū ne grauiora fierēt nā iperator permisit vsuras vt p Bar.in rub. C.de vsu.

Sebasti.Sapia.

f ¶ Speciale i ma trimonio.Qd sit speciale in matri monio etiā tenet Fel.in.c.j.co.j.v. si.super glo.qnta d.vt lite nō 9test.

b causa sed simplr papa rñdet qd iuris est.¶ † Jn gl.fi.in fi.hoc cōtrariū soluit trib⁹ modis.pmo vt sentit Host.q̃ pri licitū est^a occidere turpiter inuentū cū filia qñ 9miscētes reperit:sz hic repe rit eos in eodē lecto nō aūt in eadē carne:sed hec solutio nō est bona:qz tex.in.l.ait.ff.de adul.pre stat hāc facultatē pri etiā si reperit eos in actib⁹ venereis.i.actib⁹ pparatoriis vt sunt colloquia oscula & similia vt ibi nota.in gl.& ideo si reperit istos in lecto vel solos in camera iuste poterat cō minari mortē:& ideo talis met⁹ vt a iure appro bat⁹ hz accusare vt i.l.si mulier.alle.in gl.Scdo soluit p Abb.& Gof.q̃ spāle est in mrimonio in progatiuā ipi⁹ mrimonij.& hec sol.multū mihi plz ppter ea q̃ dixi.s.c.pxi.nā met⁹ repūgnat oī bus tribus bonis mrimonij.ideo ab oī coactio ne dz eē liberū.Tertiā sol.ponit idē Gof.q̃ lz d iure ciuili patri permittit illa vindicta nō tñ sit sine peccato ex qua non cōcurrit autoritas iuris diuini vel canonici:ad hoc tex.cū gl.no.xxiij.q. ij.inter hec.vbi dr q̃ patri nō lz sine pctō filiā oc cidere seu adulterum: iuste ergo potuit iste iune nis timere mortē:& hec solutio posset tolerari:p cedēs^b tñ melior & quotidie casuz hui⁹.c.euenit.

1 ☞ Jurās contrahere cū aliqua si vult religio nem ingredi dz prius contrahere & postmoduz religionem poterit ingredi.

2 Propositū nō 9summādi mrimoniū nō impe dit vires mrimonij dūmō in pactū nō deducat.

3 Mrimoniū verū fuit inter mariā et ioseph lz beata virgo in copulam nō cōsenserit.

4 Matrimoniū cōtractū cum concubina in mor tis articulo causa prolis legitimāde an verū sit.

Commissum. † Qui iu rauit cuz aliqua contrahere si vult religionē in gredi dz primo 9here vt iuramentum seruet.& añ copulā monasteriū ingredi poterit. Cōis diuisio.scda ibi:fraternitati.¶ Casus lrā lis.Quidā dedit fidē cuidā mulieri q̃ eā duceret in vxorē & qd cū ea p verba de pñti cōtraheret in tra bienniū iterposito iuramēto postea vero pri uata lege ductus volebat religionē intrare.dubi tabatur an possit ppter iuramentū.rñdet papa qd tuti⁹ ē illi religionē iuramēti seruare vt pri⁹ cōtrahat & postmodum poterit religionē intra re dummodo carnalis copula inter eos nō inter uenērit.Ber.¶ † No.qd ppositū nō 9summādi mrimonium nō impedit vires mrimonij.dum mō hic ppositū nō deducat in pactū expressum & sic intellige.c.fi.j.de cōdi.ap.Et ex hoc innuit qd inter beatā virginē & Joseph fuit verū mri moniū lz oīno beata vgo i copulā nō cōsenserit. Jn hoc tñ sunt multe opi.de quib⁹ vide p tex.et doc.xxvij.q.ij.in.§.cuz ergo.& c.beata.& ibi doc. ¶ † Facit etiā ad q̃stionē quotidianā nō multi habētes filios ex 9cubinis amore plis legitimā de inducūtur i articulo mortis^c cū oīno desperāt de salute & de morte sunt securi ad 9hēdū cū illis mrimoniū nūqd inter istos sit verū mrimoniū^d cū nō videat cōsensus in copulā: & certe p predi cta vr dicēdū q̃ sic de quo vide qd not.in.c.tāta. q̃ fi.sint legi.& in regula sine culpa.de reg.iur.lib. vj.p Joā.and.in merc.¶ † Jn gl.fi.in fi. ex hac gloss.pñt colligi due lec.ad text.vna vt si necesse pri⁹ cōtrahere ex quo vtrūqz bonū simul explica ri pōt.Scda q̃ cōtrahere est positū i cōsilio & nō in necessitate:& cōsiliū fit ne noteē piurio quo ad vulgi opinionē:vñ sine peccato potuisset intra re religionem & nō 9here:& hec solutio mihi plz & pbo alia rōne.in iuramēto de 9hendo matri moniū intelligit cōditio si res in eodē statu per manserit:vt in.c.quēadmodū.de iureiur.sed hic nō permansit in eodē statu.nā si post contractū matrimoniū per vba de pñti lz itrare religionez sponsa inujta: vt i.c.contra.& in.c.ex publico.de cōuer.cōiug.forti⁹ hoc fieri pōt post spōsalia de futuro: qz turpi⁹ eijcit q̃ non admittit hospes. d.c.quēadmodū.Tertiā solutionē ponit h Jn. fm aliquos q̃ iste nolebat de pñti intrare reli gionem sed prius disponere de factis suis vel in domo propria expedi ri austeritatē religionis.vñ cū instaret tps 9hendi mrimoniū papa cō suluit vt 9hat:secus autē si de pñti voluisset religionē intrare:qz tūc si dixisset papa vt statim intraret:et non 9heret cū talis contractus hoc casu videat deceptorius:pro quo facit.l.qui sic soluit.C.de sol.& vtraqz solutio sustineri potest pro precedenti tñ multum facit.c.scripture.de vo.et.c.peruenit.de iureiur.

1 ☞ Jurās cum aliqua contrahere moneri potius debet q̃ cōpelli.

2 Liberum debet esse matrimoniū ex quo infertur q̃ qui sponsalia 9rit de futuro si compellatur ad matrimoniū contrahenduz de presenti q̃ tale matrimonium non teneat.

3 Cogi ad pniam qs nō semper dz & hoc vt maius malū euitet futurū. Minus malum tolerandum est vt maius euitetur.

4 Cogi an & quādo spōnsi debeant ad matrimonium.6. Jnuite nuptie multa procurant mala.

5 Plura sponsalia contrahens fm aliquos infamis efficit.

6 Renuntiare sponsalia an & quando liceat.

1 Requisiuit. † Qui iurauit cū aliqua 9here mone ri poti⁹ dz q̃ cōpelli:vt cōtrahat.h. d.inherendo lre:sed itellige:vt.j.dicet & scda pars ibi.ad qd. ¶ Casus lralis.Mulier quedā iuramēto interposito pmi sit cuidā viro q̃ cū ea matrimoniū 9heret postea vero volūtate muta ta nolebat eū eo 9trahere:q̄rit qua cēsura sit ad hoc cōpellēda.Rñdet pa.q̃ mrimonia libera debēt esse & non coacta:& ideo monēda potius q̃ cogenda:qz coactiōes hmōi frequēter solēt hre difficiles exitus:vel 2 pri⁹ est admonēda & nisi acqeuerit cōpellēda.Ber.¶ † No.q̃ mrimo niū dz esse liberū nō solū in pricipio 9ct⁹ spōsaliorū:sz ex postfacto in 9ctu mrimonij.Per hoc infero q̃ si is q spōte 9rit spōsalia de futuro cōpellat metu ad 9hendū mrimoniū per verba de pñti q̃ tale mrimo 3 niū non teneat.¶ † Scdo no.casum in quo ecclesia nō cōpellit quē ad e penitētiā.sz patit aliquē stare in peccato vt euitet mai⁹ malū^e futurū et vr notāter pbare hec lra q̃ tolerādū est min⁹ malū de pñti de q̃ eccle sia certa est vt euitet mai⁹ malū verisilr futurū lz illud posset non cōtin 4 gere.¶ † Jn gl.fi.Host.dicit q̃ regulr spōsa est 9pellēda:sz omittitur cōpulsio qñqz ppter aliquā rōnabilē cām.sz q̃ dicat rōnabilis relinq tur arbitrio iudicis qd eū si spōsus psequit spōsam odio capitali vel econuerso:ita q̃ timet ex inuitis nuptijs futurū homicidiū vel adulte riū vel guerra inter parētes vtriusqz his cū & similib⁹ casib⁹ dz eccle sia desistere a cōpulsione.& hāc solutionē sentit gl.in.c.ex lris.el.ij.s.e.& 5 in.§.sed cōcedat.xxvij.q.ij.¶ † Sed 9 hoc oppo.de le.j.C.e.vbi tex.di cit q̃ vni desponsata alteri nubere non prohibet.Aduerte nā de illa.l. fit 9riuz ad.l.j.ff.ex q.cau.irro.infa.in fi.tex.no.dicit q̃ cōtrahēs binas nupt.i.bina spōsalia efficit infamis.Cy.in.d.l.j.C.e.9cordādo dicit q̃ aut spōsa nō renūtiat spōsalia sz alteri nubit et incurrit infamiā et ita loquit.d.l.j.aut pri⁹ renūtiauit spōsalia postea 9hit cū alio & procedit illa.l.j.C.eo.quasi tūc nō videat 9risse bina sponsalia cū per renūtiatiō 6 nem recesserit a prioribus q̃ no.¶ † Sed reuoco in dubiū nunqd saltē de iure canonico licitū sit spōso seu spōse renuntiare spōsalia.gl.in.d.l. j.C.e.videt sentire q̃ sic dū allegat in 9rium.c.desponsatas.xxvij.qō.ij. rñdet q̃ loquit in spōsa de pñti & sic videt sentire q̃ etiā de iure cano nico licitū est renūtiare spōsalia de futuro.¶ Jtem sentit ibi Cy.dicēs q̃.si iuramētum interuenit:tūc de iure canonico compellit spōsus seu spōsa ad contrahendū sic videt intelligere ista capitula que permittūt compulsionem de quo satis est dubitandum nec tangitur hic per doc. ¶ Sed gl.in.c.desponsatas palle.sentit q̃ illa.l.j.de spō.sit abrogata.& sic videtur velle q̃ aliud sit de iure canonico.Sed Gra.dubie tñ loquē do videt sentire primū.in.§.sed aliud.&.§.fi.ea.cā & qōne:& multū pro illa opi.facit iste tex.nā si vbi iuramentū interuenit tex.dicit hic spōsaz non cōpellendā:fortius vbi iuramentū non affuit.&.c.ex lris.el.ij.s.e. fundat etiā se super iuramēto.Jn 9rium tñ facit q̃ ibi dixi:qz ecclia cō pellit ad pactū nudū seruandum:sed si velles tenere primā opi.posses f dicere hoc spāle in matrimonio^f ppter rōnē litere vt mrimonium sit oīno liberū.Jtē illa.l.pcedit indistincte forte considerando facultatē matrimonij violenti.illud tamē est indubitanter verum qd vbi iura mentū nō interuenit non debet ecclesia ita de facili procedere ad cōpul sionem vt hic & in.d.c.ex literis.& in.c.sicut.j.eo.

1 ☞ Litis pendentia super mrimonio non impedit secūdū matrimo nium contrahi si primum erat nullum.

2 Mendacium inductum ad matrimoniū contrahendum nō impedit essentiam matrimonij.

3 Secundum matrimonium lite pendente super primo contractū tenet si primum erat nullū:et an idem sit in spirituali matrimonio.

4 Electio secundo loco facta pendente super lite prima an valeat.

5 Jmpedimentū publice ho.iu.an ex nullo matrimonio oriatur. Bigamia oritur ex matrimonio nullo.

6 Credens impedimentum quod tñ non est in matrimonio contrahen do quo ad deum non contrahit licet verba proferat apta ad contra hendum.

Credēs vxorem viuere que mortua est si cum alia cōtrahit quo ad deū non tenet secundum matrimonium.

Cum in

¶ Qd̄ mēdaciū. 1 nā alias dicimus ꝙ dolus in spōsalibus nō vitiat. c. dudum. s. de conuer. in fide.
¶ Nō cassato. lȝ eps̄ possit confirmare bn̄ficiū ꝑ alterū possessuȝ tn̄ qn̄ est litigiosum nō pōt. c. lȝ eps̄ d̄ pbē. li. vj. excepto papa ſm Jo. an. ⁊ archi. in. c. ij. vt lit. pen. ī. vj. facit cle. j. e. ti. hoc ver 2 qn̄ litigat̄ sup bn̄ a ficio pricipaliter 3 secus si accessorie c. dudum. de elec. 4 ī. vj. ſȝ Lap. ⁊ dominicū. in. d. c. ij. b quos sequit̄ ibi Franchus.
Sebasti. Sapia.
¶ Contrahēdi. Uide Alb. d̄ ros. in dictionario in v̄bo mr̄imoniuȝ iiij. vbi vult ꝙ ille ꝗ ꝯxit mr̄imoniū decipiēdo q̄ credebat nō esse mr̄imoniū si v̄ā vult 5 facere penitētiaȝ necesse hȝ sine aliqua fictiōe illam ducere in vxoreȝ vel si h̄ fieri nō p̄t dȝ ei dare virū cōuemētē. et istd̄ ēt voluit Host. ī ti. de matrimoniis sub rub. hui⁹ tit. §. ql'r ꝯhatur. co. 6 peñ. ⁊ Jo. de pla. in. §. Jtē lex iuli. insti. de publi. iudi. vid̄ Mar. so. ī c cōsi. xxviij. ici. circa d primū in p̄ria parte.
¶ Nō ꝯhit. sic attēdit̄ ꝙ est ī opimone ⁊ nō ꝙ est 1 in v̄itate. l. is qui putat. ff. de acqr. 2 here. rō est q̄ sumus in his q̄ dependent mere ab 3 aīo nostro. vt ꝑ gl. bar. ī. d. l. is q putat. hāc opi. tȝ 4 hic Jo. an. ⁊ seq̄t Phi. frā. ⁊ id̄ coget̄ iste iterū consentire. c. j. d̄ eo q dux. in matrimo. quam pol.
¶ Jn p̄ntia. add̄ 6 vidēdū Ancha. consi. ccccij.

Cum ī apostolica.

† Litis pēdētia sup matrimonio non impedit secundum matrimonium cōtrahi si primū erat nullū. primo consultatio scd̄o rn̄sio ibi cōsultationi. ¶ Casus l'ralis. Quedam causa matrimonialis v̄tebat̄ inter quēdā virum A. noīe ⁊ vxorē eius corā ordinario. añ publicationē testiū ille reuersus domuȝ cepit publice dicere qd̄ inter ipsum ⁊ vxorem suam sn̄ia diuortij fuerat ꝓmulgata. et sic falsitate suggesta quādā aliā insciā huius facti in vxorē cepit postmoduȝ viro ꝑ quosdā delegatos qb⁹ causa fuit cōmissa sententia diuortij fuit lata. dubitauit diocesan⁹ vtrū mr̄imoniū illud teneat cū lit. pen. inter virū illū ⁊ priorē vxorem cū illa ꝯxerit q̄siuit a pa. qd iuris esset. ipse r̄ndet ꝙ bn̄ potuerūt simul remanere imposita illi viro pn̄ia cōpetēti. ⁊ intra tp̄s pn̄ie carnali copula īterdicta. Ber. ¶ † No. j. qd̄ mēdaciū [a] mulieris inductū ad mr̄imoniū ꝯhēdū nō īpedit essentiā mr̄imonij. ¶ † Scd̄o no. ꝙ valet scd̄m mr̄imoniū pēdēte litigio sup p̄rio ex quo primū ī v̄itate erat nullū. ¶ † Sȝ ꝯ h̄ et ꝯ tex. op. ꝙ nō valet scd̄m mr̄imoniū specialit̄ p̄rio nō cassato [b] vt ptȝ in. c. cōsideram⁹. ⁊. c. auditis. de elec. vbi ſm verā lec. concludit̄ ꝙ lȝ prima electio sit nulla ex q̄ tamē erat colorata nō tenet secūda. p̄ria nō cassata. ergo idē vr̄ dicendū in mr̄imonio carnali ar. in. c. ij. de trāsla. p̄la. Sol. dicit Hosti. ꝯriū ꝓcedere in vinculo instituto ꝑ ecclesiā ꝯ qd̄ potuit ecclesia statuere ad libitū. sed hic loquit̄ de mr̄imonio carnali qd̄ fuit institutuȝ a deo circa qd̄ ecclesia nō statuit difficultādo consensum ⁊ impediēdo validitatē ipsi⁹ sine magna causa. vn̄ ex quo in veritate p̄mū mr̄imoniū erat nullū: nō debuit scd̄m annullari ex quo litis pendētia. ¶ † Jn gl. fi. ibi: ar. ꝯ. s. eo. ad audientiam glo. nō soluit, sed dic ꝙ ibi fuit orta publica honestas ex spōsalib⁹ q̄ tenebāt iure naturali: ſȝ in casu nostro nō erat ortū illud impedimētum: cū scd̄a mulier nō esset cōsanguinea prioris: nec etiā apparet in tex. ꝙ cū prima tenuit mr̄imoniuȝ de iure naturali: ſȝ simpl'r dicit ꝙ primū erat nullū. Ad. c. nup. de biga. dic ꝙ ex mr̄imonio nullo ꝯhit̄ bigamia: q̄ solū in hoc ponderat̄ effectus cū opere subsecuto: sed hic agitur de validitate scd̄i matrimonij quā nō habet impedire nullitas prima. ¶ † Quid aūt si iste credidisset primum mr̄imoniū tenere: dicit Uin. ꝙ in foro anime nō teneret mr̄imoniū cū scd̄a: q̄ nō habebat ꝯsensum ꝯhēdi [c] qd̄ no. Ex quo habes elicere regulam ꝙ credēs impedimētū qd̄ tn̄ nō subest mr̄imoniuȝ quo ad deū nō ꝯhit [d] lȝ ꝓtulerit verba apta ad ꝯhēdū mr̄imoniū. ⁊ sic credēs vxorē viuere q̄ est mortua ⁊ cū alia ꝯhit nō tȝ quo ad deū ſm mr̄imoniū. lȝ aliud senserit Jo. xxxiij. q. j. ī sum. ſȝ tu tene primum pro quo. j. eo. tua nos. Abb.

☞ Morte viri vxor nō certificata nō p̄t ꝯhere q̄uȝ ignoret qd sit d̄ marito q lōgo tp̄e abfuit. 3.
Captiu⁹ apd̄ hostes lȝ seru⁹ efficiat̄ ⁊ oīa bona ꝑdat nō tn̄ vxorē perdit nec mr̄imoniū dissoluit̄.
Mors sola naturalis matrimoniū soluit.
Matrimoniū de presenti non dissoluit̄ ꝑ absentiā quātūcūqȝ mariti etiā si de vita vel de morte ignoretur. secus in sponsalibus.
Mortuus qui non presumit̄ licet habita diligēti inquisitione ignoratur vbi sit.
Uiuere qs posse presumit̄ etiā per centū annos.
Certificari qn̄o debeat vxor de morte mariti ⁊ q̄ solennitas sit seruanda.
Uerisimilis presumptio de morte mariti excusat vxorem si contrahat. 5.
Mors tribus modis ꝓbat̄ ⁊ q̄ ꝓbatio excuset vxorem si ad secunda vota transeat.
Ecclesia nō dat licentiam transcēdi ad secunda vota nisi certa sit de morte viri.

Jn presentia.

[e] † Uxor nō certificata de morte viri ꝯhere nō pōt quāuis ignoret quid sit de marito q lōgo tp̄e abfuit. p̄rio cōsultatio. scd̄o rn̄sio: ibi ꝯsultationi. ¶ Casus l'ralis. Quidā viri etiā in captiuitate. vel alias absentes causa peregrinatiōis vxores eorū expectauerāt illos per septenniū ⁊ vltra nec poterāt certificare de vita vl' morte q̄uis sup hoc diligentiā adhibuissent: iuuenes erāt nō poterāt cōtinere: petebant aliis copulari. q̄rit̄ quid iuris: respōdet papa ꝙ q̄tocūqȝ tp̄e ita remāserint viuētib⁹ viris suis ad alia mr̄imonia nō poterāt cōuolare nisi p̄rio certū nūtiū receperint de morte virorū. Ber. ¶ Et istud. c. hȝ magnā practicā in illis locis in qb⁹ exercet̄ nauigiū ⁊ belluȝ lȝ sup h̄ solicitudinē adhibuerit. No. hanc literā q̄tūcūqȝ. No. istā gn̄alē l'ram nec autoritate ecclesie. No. ⁊ sic duo inhibent̄ hic donec certū nūtiū. 2 No. certū nūtiū. ¶ † No. ibi cā captiuitatis. ꝙ ꝑ captiuitatē nō ꝑdit̄ vxor licet captiu⁹ apud hostes oīa bona ꝑdat. ff. de capti. ꝑ totū. cū efficiat̄ seru⁹ nō tn̄ ꝑ hoc dissoluit̄ mr̄imoniū vt hic. ī. c. dn̄s. j. de secū. nup. sola em̄ mors naturalis dissoluit mr̄imoniū in. c. ij. xxxij. q. vij. ¶ † No. secundo 3 ꝙ mr̄imoniū ꝯctū ꝑ v̄ba de p̄nti nō dissoluit̄ ꝑ absentiā quātuncūqȝ maritorꝫ etiā si ignoret̄ de vita vel morte corꝫ ac ēt cōcurrēte iuuenili etate cōiugū: sec⁹ in spōsalib⁹ de futuro vt ī. c. de illis. s. e. ¶ † No. ꝙ qs non p̄sumit̄ mortu⁹ lȝ habita 4 diligēti inq̄sitiōe ignoret̄ vbi sit. nā p̄sumit̄ qs viuere posse per cētū annos: vt in. l. fi. C. d̄ sacrosan. eccl. ¶ † Jn glo. j. in fi. lȝ q̄rit̄ nūqd hodie de iure 5 canonico sit seruāda illa solēnitas illius aut. hodie vbi dicit̄ ꝙ si marit⁹ dicat̄ mortuus in bello dȝ vxor ꝑ se vel aliū adire ducē belli ⁊ facere recipi dicta aliorū sup hoc ⁊ si deponūt de morte dȝ vxor expectare ꝑ ānū ⁊ postea ꝯhere: aliter em̄ ꝯhens pōt puniri de adulterio vt ibi. Can. Phi. Goff. dicūt nō esse necesse: sed satis est ſm eos ꝙ de morte mariti constet vere vel verisil'r: puta q̄ nauis in qua maritus extiterat passa est naufragium ⁊ oēs dicunt̄ mortui. ¶ † Jdē sentit Uin. 6 dicēs ꝙ non solū per nuntiū: ſȝ etiā ꝑ literas vel al's ꝓbatiōes pōt mulier certificari: ar. ī. c. prudētiā. de offic. dele. vide etiam gl. no. in. c. qm̄. in. §. si aūt. s. vt lit. nō cōte. in ver. p̄sumat̄. q̄ ponit tres modos ꝓbādi mortē ad hoc ꝙ vxori licitum est trāsire ad alia vota: ⁊ inter ceteros ponit ꝓbationē fame. vn̄ sentit ꝙ sola fama [f] sufficit. pro q̄ f etiā facit gl. iuris ciuilis in. l. siquidē. C. so. ma. q̄ vult mortē ꝓbari posse ꝑ famā. facit ꝙ no. gl. in §. si dubitet̄. ff. quēad. test. ap. que dicit sufficere vnū testē vel alias cōiecturas. sed Bar. ibi pleni⁹ materiam examinans dicit regrēdā ꝓbationem ſm quātitatem preiudicij: nā vbi agitur de maximo p̄iudicio: puta q̄ accusatur quis de homicidio debent esse ꝓbatiōes plene vt qd̄ testes viderunt eum mortuū vel sepeliri ad hoc. l. inde neratius. ff. ad. l. aqli. si vero nō agit̄ de tāto p̄iudicio tn̄ p̄iudiciū est magnū: vt q̄ agitur de fama vel statu hoīs. ⁊ tūc dicit saltem habēdā probationē de q̄ in aut. hodie. est em̄ satis graue ꝙ vxor trāseat ad vota ī vita mariti: ⁊ sic vult qd̄ hodie debeat seruari solēnitas illius aut. sed Bar. in hoc ignorauit istū tex. cum apte hic dicat̄ qd̄ sufficiat cert⁹ nūti⁹: et sic vnus testis quādo nō agitur de magno p̄iudicio: et etiā doc. nostri ꝯmuniter sentiunt oppositū eius qd̄ dicit Bar. vt. s. dixi. dicit tamē ipse quod fama sufficit ad probandū mortē vel vnicus testis quādo non agitur de magno preiudicio. ⁊ sic intelligit gl. superi⁹ alle. sed quo ad materiā nostram nunqd fama sufficiat. dicit do. Ant. ꝙ aut est de longinquo: et tunc videtur sufficere maxime cuȝ longo tēpore maritus fuerit absens. Aut dicitur mortuus in vicinis partibus ⁊ fama sola nō sufficit: ⁊ q̄q̄ de hec opi. multum videat̄ equa tamē iudicio meo multum resistit iste tex. dum requirit certum nuntium. ⁊ pondera verbū certū nā fama ꝓcedit ex autore incerto ⁊ plerūqȝ fallaci. vt no. ī. c. vestra. de coha. cle. ⁊ mu. Ac etiā in persona nuntij deberet cōsiderari qualitas persone ⁊ vtrū deponat per verba verisimilia. nā agitur non de modico preiudicio ab-

f ¶ Sola fama. add̄ de an mors ꝓbet̄ ꝑ famā: Oldr. cōsi. cj. Alex. consil. xxxvj. ij. lib.
Anto. Francis.
¶ An ex fama īducatur ꝓbatio mortis vl' alteri⁹ rei vide q̄ habent̄ per bar. ī. l. de minore. in. §. tormēta. ff. de qōni. ⁊ vide ꝑ lāfrā. ple. ī repeti. l. admonēdi ff. de iureiur. vbi enumerat casus ī qb⁹ fama plene ꝓbat ⁊ in qb⁹ semiplene: ⁊ ī qb⁹ tm̄ facit indiciū de q̄ materia etiā vide ꝑ ang. are. ⁊ in apostil. ibi in tra. malefi. ī gl. in ver. fama publi- precedente.
Zacharias.
¶ Add̄ qualiter ꝓbet̄ mors. add̄ Lāfr. de oria. ī. c. qm̄ ꝯ. §. testiū de positiōes. ⁊ ibi in apo. nu. 107. s. de ꝓba. istū in. c. qm̄ frequēter. §. porro. ⁊ ibi in apost. meis ī v̄si. certitudinaliter. nu. 12. s. vt lit. pen. Ant. corse. fin. clxxxiij. in v̄si. mors. Rebuffi post bar. in l. quoties. ⁊ ibi ī apo. Ccl. C. d̄ naufra. li. xj. ⁊ ī. l. j. C. de murileg. e. li. Bart. ⁊ ang. in. l. ij. §. si dubitetur. quēad. test. ape. Bal. in. l. iiij. C. d̄ ꝓba. ⁊ Joā. an. ī addi. ad spe. ī tit. de noto. cri. §. fama. v̄si. qd si ageretur.
Sebasti. Sapia.
f ¶ Sola fama. vide bar. in trac. de teste. ī v̄. mortuū hoīeȝ cū allegatis ꝑ Marsi. bonon̄. ī. l. de minore. §. plurimū. co. xv. versi. add̄ etiā ꝙ mors. ff. de q̄stioni.

ſentis:⁊ in ſumma hãc materiã relinquerē arbitrio iudicãtis:vt diligēter omnib⁹ pōderib⁹ ꝯſideret vtrū de moꝛte ſit fctā certificatio.ℂ In gl.ij.ibi:excuſaẛ.dicit hic.d.Ant.ꝙ ad hoc vt excuſetur mulier a peccato ſufficit qȯ veriſilr credebat maritū moꝛtuū:ſed quo ad hoc vt eccl'ia det licētiã ꝯhēdi requiriẛ aptioꝛ ꝓbatio:vt hic hoc dictū vẛ pꝛima fronte ꝯ ſi.te.vbi cōiungūtur illa duo vt vxoꝛ non poſſit ꝯhere:nec etiã eccl'ia dare licentiã niſi certū nūtiū receperit.ratio nã cum mulier hoc caſu ꝯhat lege reſiſtēte nō pſumiẛ eē in bona fide.l.quēadmodū.C.de agri.⁊ cēſi.li.xi.⁊ in reg.q̄ ꝯ ius.de reg.iur.li.vj.ī tex.ī.d.auẛ.hodie.dixit ꝙ ſi aliter vxoꝛ ꝯhit de adulterio puniẛ ita ꝙ hodie cū habeam⁹ tex.apertū nō excuſarez mulierē ab adulterio:qꝛ lꝫ adulteriū non cōmittatur ſine dolo.l.pe.ff.de adulte.tñ dol⁹ pſumiẛ ex quo ꝯxit:lege ꝓhibēte.⁊ ſic videtur ꝙ vxoꝛ eſt ſeparãda a ſcdo viro:licet aliter ſenſerit Inno.in c.dñs.de ſecun.nup.vbi dicam.Abb.

1 ☞ Meretricē ī vxoꝛē ducere que vult ſe coꝛrigere pium eſt:⁊ ad remiſſionē proficit peccatoꝛū.
2 Meretricū quãtūcūqꝫ publicum non pꝛohibet matrimonium.
Mrimoniū ꝯhere pōt oīs q expſſe nō ꝓhibeẛ.
3 Charitatis opa ꝓſunt ad peccatoꝛū remiſſionē.
Peccatoꝛū remiſſio duplex eſt culpe ſcꝫ ⁊ pene ⁊ qño peccata remittanẛ ⁊ an ex ſola cōtritione.
Remiſſio peccatoꝛū ſine indulgētia plenaria pape quid operetur.
4 Foꝛnicatio eſt a iure diuino ꝓhibita ⁊ eſt peccatum moꝛtale.
5 Meretrix diciẛ illa publicū queſtum facere que queſtus cauſa duos admittit.

1 **Inter opera.** † Licitū et pium op⁹ eſt cū meretrice contrahere intellige q̄ vult ſe coꝛrigere.vel ſic.Cōtract⁹ matrimonij cū peccatrice volēte ſe coꝛrigere proficit ad remiſſionē peccatoꝛū.duo facit.pꝛio ponit caſum ſtatuti.Scdo ſtatutū.ibi ſtatuimus.ℂ Caſus lr̄alis.Dicitur ꝙ inter cetera opera charitatis magna charitas reputatur peccãtē ad penitētiam reuocare:vnde Alexander papa vult ꝗcūqꝫ publicas mulieres de lupanari extraxerint eas duxerint in vxoꝛes in remiſſionē eis ꝓficiat peccatoꝝ.Ber.ℂ†Not.j.ꝙ meretriciū q̄tuncūqꝫ 2 publicū nō pꝛiuat mulierē hoc ſacramēto matrimonij:nã quiſqꝫ cōtrahere poteſt qui expſſe non 3 pꝛohibeẛ.vt in.c.cū apud.j.co.ℂ†Scdo not.qȯ opera charitatis ꝓficiunt in remiſſionē peccatorū:⁊ intelligo de peccatis reſpectu pene.nam duplex eſt malū.ſ.culpe ⁊ pene.Culpa eñ remittiẛ ex ſola cōtritione peccatoꝛū ſine qua nō ſufficiūt opa charitatis.de peni.diſt.j.in.c.dixi.⁊.c.ſi peccatū.cū ſi.ſed pena peccati ex ſola cōtritione non dimittiẛ niſi ex penitētia exterioꝛi niſi maxia eēt cōtritio:nã illa maxima pena eſt:vt no.gl.de ꝯſe.diſt.iiij.baptiſmi vicē.Vñ intelligo text.ꝙ illud matrimoniū ꝓficit ad remiſſionē pene.ℂ Sꝫ eſt dubiū nūqd omnia peccata dimittanẛ:Petr.et Abb.dicūt ꝙ nō nihil tñ allegãt.do.Cardi.dicit poſſe ſuſtineri oppoſitū cū litera loqẛ indefinite et ſic vẛ ꝙ eq̇polleat vniuerſali.iuxta no.in.c.vt circa.de elect.lib.vj.qꝛ larga interp̄tatio eſt fiēda in hac materia fauoꝛabili.Sed ꝓ pꝛīo dicto facit tex.dū dicit.ꝓficiat.Itē qꝛ qñ papa indulget remiſſionē oīm peccatoꝛū adijcit plenaꝫ ſeu pleniſſimã:qȯ v̄bū hic nō poniẛ:vt no.gl.in cle.ij.de peni.⁊ remiſ.Jo.an.in.c.ad liberandū.ī.de iude.
4 ℂ†In gl.j.in ſi.No.caudam glo.⁊ dicit Hoſti.ꝙ eccleſia diſſimulat vt euiteẛ maius malum tñ hoc peccatū debem⁹ pſequi vt moꝛtale:ſm eum alle.qȯ habeẛ in auẛ.de leno.ſed tu vide melioꝛez tex.xxxij.q.iiij.in.c.meretrices.⁊.c.nemo ſibi blãdiaẛ.de legi.⁊ vbi legi.⁊ not.ꝙ foꝛnicatio cū meretrice vel cōcubina eſt moꝛtale peccatū:⁊ a iure diuino ꝓhibita:lꝫ ꝗdã vulgares ⁊ ignoꝛãtes cre5 dãt oppoſitū:qȯ eſt falſū.ℂ†In gl.ij.ibi:vidua ⁊ vide ibi.In glo.tñ ex quo mulier cã q̄ſtus admittit inhoneſte duos videẛ palam queſtum facere:et ſic poteſt appellari meretrix.[a] vt in.l.palam.ff.de ritu nup. Abbas.

1 ☞ Matrimoniū metu ꝯctū ſpōtanea cohabitatione cōualeſcit:ſed dic ꝙ conualeſcit vt ex nunc:non vt ex tunc.
2 Cohabitatio ſpontanea vſqꝫ ad etatē legitimã ſupplet defectū etatis:et purgat vitium metus pꝛecedentis.⁊ nu.4.
Pꝛobare quis non admittiẛ qȯ pꝛobatum non releuat.
3 Cōpelli poſſunt cōiuges ad redeundū ⁊ ſe maritali affectione tractãdum per eccleſiam pꝛopter periculum adulterij.
4 Cohabitatio per quantū tp̄s ſit neceſſaria ad hoc vt metum excludat.

1 **Ad id quod.** † Matrimoniū per vim ꝯctū cohabitatiōe ſpōtanea ꝯualeſcit.[b] quotidie allegaẛ.In pꝛima parte poniẛ pars facti.In ſcda reſpōſio cum reliquo facto.ibi:taliter.Tertio decidit ip̄m factū.ibi:mãdamus.ℂ Caſus lr̄alis.Quedã mulier ꝯxit mr̄imoniuꝫ cum quodã viro inuito ⁊ renitens vt dicebat in.xj.anno.Poſtmodū per annū ⁊ dimidiū cohabitauit eidē tandē receſſit ab illo:⁊ tã mulier q̄ vir ad illicitos cōcubitus trãſiuit.poſt hoc dicebat mulier ꝙ inuita ⁊ renitēs cōtraxit cū illo:⁊ hoc volebat ꝓbare:vñ ab illo ſeparari debebat.querebaẛ quid iuris ſit:rñdet papa:q̄uis.xj.annos ab initio habens ⁊ inuita ⁊ renitēte illi viro tradita fuiſſet qꝛ tamen poſtmodū p annū ⁊ dimidiū cohabitauit eidē cōſenſiſſe vẛ:⁊ cogi debet ad ip̄m redire:nec teſtes recipiendi ſunt ſi quos illa mulier vellet inducere ad ꝓbãdū qȯ nō cōſentit in illum:qꝛ moꝛa tanti tp̄is pꝛobationē huiuſmodi excludit cū illa coactio iam trãſiuerit in cōſenſum.vnde mãdat oꝛdinario vt p hoc non dimittat quomin⁹ cōpellat vtrūqꝫ ad tractandum alterū maritali effectu niſi ambo vellēt ad religionē trãſire iniūcta eis penitētia ꝙ ad illicitos ꝯcubit⁹ trãſiuerint.Ber.ℂ No.j.ꝙ lꝫ mr̄imonium metu contractū ſit ipſo iure nullū:vt dixi.s̄.e.cū locū.tñ pōt conualeſcere ex tacito cōſenſu ſubſequenti:ſed dic ꝙ cōualeſcit vt ex nūc nō 2 vt ex tūc.ad hec qȯ no.in reg.nō firmaẛ.de reg.iur.li.vj.ℂ†No.ij.ꝙ cohabitatio ſpōtanea vſqꝫ ad legitimã etatē ſupplet defectū etatis:⁊ purgat vitium metus p̄cedētis.ℂ Itē no.ꝙ nō dꝫ qs admitti ad ꝓbãdū qȯ ꝓbatū nō releuat.ꝯcoꝛ.c.cū ꝯtingat.[c] de offi.dle.ℂ†No.ibi:vtrūqꝫ 3 cōpellas.et tene mēti ꝙ eccleſia ex officio ſuo pōt ꝯpellere vtrūqꝫ cōiugē qui ſine legitima cã ſe ſepauerint ad redeundū in vnū ⁊ ad tractãdū ſe maritali affectiōe.⁊ hoc facit eccleſia ꝓpter p̄iculū adulterij qȯ timetur ex cohabitatiōe ſepata.ꝓ hoc vide qȯ leg.⁊ not.in.c.veniēs.de reg.
4 ⁊ ibi tetigi in.c.tua.de iureiur.ℂ†Sꝫ ꝓ declaratiōe tex.q̄ro nūqd ſit neceſſaria cohabitatio anni cū dimidio ad purgãdū vitiū met⁹:put recitaẛ in lr̄a.Hoſt.dicit ꝙ nō.hic eñ narraẛ facti cōtingētia.vñ ſufficit ſm eū ſi pueniat ad etatē legitimã ⁊ capta oppoꝛtunitate fugiēdi non fugerit:nō eñ reqriẛ copula carnalis.lꝫ aliȯ ſenſerit Inno.nã vt dicit Hoſt.⁊ bñ iſte tex.ſolū pōderat cohabitationē ſpōtaneã.⁊ q̄q̄ ꝯ hoc faciat.c.ij.s̄.de reg.vbi intrãti religionē p metū daẛ ann⁹.ibi tñ loqẛ in minoꝛi.xxv.an.⁊ ibi reqriẛ ꝓbatio religiōis:ſꝫ in caſu nr̄o q̄ ad mr̄imoniū ſufficit ſolus ꝯſenſus.vñ ex q̄ ſpōte cohabitauit cū viro vt cum marito vẛ appꝛobaſſe mr̄imoniū:ꝓ quo.c.vnicū.de deſpō.īpu.lib.vj.iudex tñ hꝫ ꝯſiderare quãtitatē moꝛe ⁊ oppoꝛtunitatē fugiēdi ⁊ ſi interim īterceſſit copula oīno pſumiẛ ꝓ ꝯſenſu:niſi ꝓbareẛ p vim extoꝛta.vt in.c.cōſultationi.⁊ qȯ ibi no.ī.e.ti.pꝛoxi.c.ex literis. Abbas.

1 ☞ Sponſalia de futuro etiam iurata ſoluuntur per ſecunda ſpōſalia de pꝛeſenti:ſed non per ſecunda de futuro.
2 Spōſalia de futuro pure ꝯcta nō ſoluuntur per lapſum tempoꝛis.
3 Juramētū nō impedit mr̄imoniū ſequēs lꝫ trãſgrediēs ſit periurus.
4 Juramētū an ⁊ qñ inualidet actū ſpiritualē ⁊ tp̄alem ſubſequentem.
5 Spōſalia iurata vbi ſunt ab eis reſilire licitum non eſt.
6 Matrimonialis cauſa ſummaria eſt vnde teſtes poſſunt recipi ex officio etiam poſt publicationem et renuntiationem.
7 Spōſalia pꝛimo etiã non iurata nō ſoluunẛ per alia ſponſalia iurata.
8 Juramentū non valet cōtra ſimplicē pꝛobationē alteri factam.
9 Sponſalia etiã ſi non ſunt iurata non eſt licituꝫ ab eis recedere lꝫ alia iura ſuperueniant.
10 Sponſi an tenentur expectare vltra biennium:⁊ quid agēdū:vbi ⁊ qñ terminus eſt pꝛefixus.⁊ nu.1.
11 Terminus vbi ⁊ qñ eſt pꝛefixus in aliquo ꝯctu an teneatur qs expectare et quid operetur lapſus huius termini.

1 **Sicut.** † Spōſalia de futuro etiã iurata ſoluuntur p ſecūda ſpōſalia de p̄ſenti.nō autē per ſecunda de futuro.Cōis diuiſio.Secunda ibi:poſtulationi tue reſpōdem⁹.⁊ continet tria dicta.Scdm ibi.qȯ ſi.Tertiū ibi:qȯ ſi de his.ℂ Caſus literalis.Quidam noīe.L.iurauit ſe ducturuꝫ.P.mulierem in manu patris ipſius mulieris iurantis ſimiliter ꝙ ei filiã ſuã traderet in vxoꝛē:nec ſtetit per virum ſed mulierē quominus matrimoniū ꝯxiſſent poſtmodū.iiij.ãnis vel.v.elapſis quãdã aliã.E.noīe p v̄ba de p̄ſenti deſpōſauit q̄riẛ quã de iſtis habere debeat:rñdet papa mandãs ep̄o loci ꝙ ſi ꝯſtiterit ei ꝙ idē.L.pꝛimã mulierez p v̄ba de futuro:⁊ aliã poſtmodū p v̄ba de p̄ñti deſpōſauerit mr̄imoniū ſcdo loco ꝯctū legitimū iudiceẛ:ipoſita viro pnīa ꝯpetēti ꝓ eo ꝙ p̄mã fidē irritã fecit:niſi iuramēto ſuo certū terminū appoſuerit intra quē illam duceret in

Zacharias.
a ℂ Meretrix.ad de bal.ī.l.neqꝫ natales.⁊ ibi Cy.C.ȯ ꝓba.⁊ ī.l.data opera.ff.qui acc.nō poſ.in.l.ſiqua illuſtris.C.ad oꝛſi.pleni⁹ p Bal.ī l.idē.§.q̄tics.ff.ȯ cōdi.ob tur.cau.Pau.de ca.in.l.iiij.§.ſed qȯ meretrix.eo.lib.⁊ iſtū in.c.cū decoꝛē.ȯ vita ⁊ hon.cler.
Sebaſti.Sapia.
a ℂ Meretrix.ħ no.qꝛ effectus eſt maxim⁹ ſi eſt meretrix:nã ſi eſt meretrix:data non poſſunt repeti:et de illis pōt teſtari:vt p Bal.in.l.j.C.ȯ ꝯdi.ob tur.cau.ſi vero nō eſt meretrix data auferunẛ per fiſcum vt p Ang.in.l.ij.C.de ꝯdi.ob tur.cau.qȯ nl'tū no.ꝯtra mulieres habētes amaſios a quib⁹ extoꝛquēt iocalia in auro ⁊ argento nã fiſc⁹ hec pōt auferre:vt ibi per eū.et p Jaſ.in.l.iiij.§.ſed qȯ metrici.ff.eo.de ꝯdi.ob turpē cauſam.
b ℂ Cōualeſcit.ad de ad declarationem hui⁹ decret.videndū Old.cōſi.xxxvi.
c ℂ Cum ꝯtingat Cōcoꝛ.l.ad ꝓbationē.C.de ꝓba.And.Barb.

duceret in vxorẽ: nec stetit p eũ qn ad statutũ terminũ mr̃imoniũ cõfirmaret: ⁊ si forte cũ vtraq; p vba de futuro ɔrit primũ iuramẽtũ ipse seruare cõpellat: ⁊ de scõo sibi pniam iniũgat. si vo de his nõ ɔstet id plenũ tãdiu adhuc de cã cognoscat donec super his plenius instruatur. Bern.

2 a ❡†No.j.ꝙ spõsalia de futuro pure ɔcta nõ dissoluũtur pp lapsũ tẽporis. nã vt hic vides quadriẽniũ vel qnquẽniũ erat lapsũ a tpe spõsaliorũ ⁊ spõsus remansit obligatus. de quo tñ vide q̃ dixi. s. e. de illis. ❡†Scõo no. ꝙ iuramẽtũ nõ impedit vires mr̃imonii sequẽtis vʒ ergo matrimoniũ ɔ iuramẽtũ: lʒ trãsgrediẽs sit piur⁹. Ex quo infert ꝙ mr̃imoniũ valeret periurio ɔctũ.

3

4 b ❡†Itẽ qꝛ actus etiã spũalis tenet ɔ iuramẽtũ fortius dʒ tenere act⁹ tẽporalis. s. testñ. de quo vide qd no. Jo. an. in regula qui semel. de regu. iur. lib. vj. in mer. ⁊ per gl. xiij. q. ij. c. vltima volũtas.

5 ❡†Itẽ no. ꝙ vbi spõsalia sũt iurata nõ est licitũ

6 c alteri ab eis resilire. ❡†Ultimo no. ex. si. litere ʒ Hosti. ꝙ in causa matrimoniali nõ est seruãd⁹ rigor iuris. vnde ꝗuis attestatiões sint publicate⁹ siue sit renuntiatũ siue cõclusum in cã poterit iudex ex officio suo testes de nouo recipere et hoc propter periculũ aĩe: oĩa eñ in hac cã pẽdẽt ex officio iudicis. facit. j. eo. c. cũ in tua. ⁊ no. s. de testi. series. ⁊ facit satis ista lr̃a in fin. ❡†Sʒ hic

7 q̃ro ad declarationẽ lr̃e quid si priora spõsalia d futuro nõ essent iurata: scõa vo sic. rñ. Inn. priora preualere ac si iuramentũ fuisset interpositũ. arg. c. q̃to. de iureiurã. ❡†No. singulariter hoc

8 dictũ ex quo potes inferre seu elicere vnã regulã ꝙ nõ valet iuramẽtũ ɔ pmissionẽ simplicẽ alteri factã: lʒ ɔtrariũ senserit idem Innocẽ. in. c. veniẽs. de iureiurã. sʒ primũ dictũ sequit hic Host. ⁊ lati⁹ ibi tango. ❡†Scõo colligit ex hoc dicto

9 Inno. ꝙ a spõsalibus etiã nõ iuratis nõ ẽ licitũ recedere etiã si interuenerit iuramẽtũ cum alia.

10 ad ꝙ vide qd dixi. s. c. requisiuit. ❡†In glo. iij. in fi. aduerte qꝛ gl. loquit nimiũ succincte ⁊ obscure ⁊ maxime in fi. sʒ credo huc fuisse intentũ. gl. em voluit tacite opponere de. l. ij. C. de spõsa. vbi dicit ꝙ spõsus nõ tenet vltra bieniũ cessante causa legitima expectare sponsam. sed hic quadriẽniũ vel quiquẽniũ fuit elapsum. ergo potuit hic impune cũ alia contrahere: cuius contrariũ hic

11 innuit tex. cũ mãdat sibi pniam iponi. ❡†Sl. videt soluere ꝙ si ibi termin⁹ esset appositus debet fieri distinctio lr̃e an ꝑ eo remãsit vl ne: quasi secus vbi spõsalia fuissent pure cõtracta vel cõtrariũ ꝑcedit vbi iuramentũ nõ interuenerit et hoc vltimũ esset magna limitatio ad dictã. l. ij. Sed Jo. an. ⁊ Host. vident in herere. d. l. simplr. dicũt eñ ꝙ hic nõ cõstabat ꝙ p multũ stetisset: lʒ sic esset allegatũ. si aũt ɔstitisset nõ imponeret isti penitẽtia queadmodũ distinguitur i text. qñ terminus fuit appositus. Et pro hoc itellectu facit notabile dictũ Innocẽ. in. c. p tuas. d arb. vbi dicit ꝙ iuramẽtũ appositũ in aliquo ɔctu assumit materiã illius ɔct⁹. ꝑ quo facit. l. fi. C. de nõ nume. pecu. ⁊ hoc satis placet vt euitet legũ correctio. vel saluãdo glo. põt dici ꝙ vbi iuramẽtũ interuenit dʒ expectari autoritas superioris. argu. c. venerabilẽ de elec. ❡In glo. in ver. ad statutũ. ex glo. potes elicere tres solutiones q̃ tñ fundit⁹ nõ tollunt cõtrariũ. vñ varia in hoc scribũtur p doc. lʒ capiẽdo mẽtẽ Gof. q̃ videt placere. d. An. ⁊ magis amica veritati. dic ꝙ qñq; termin⁹ apponit ad solicitandũ implemẽtum in obligationibus: ⁊ tũc lapsus termini nõ liberat ab obligatione ⁊ sic loquit. l. celsus. alleg. in gl. qñq; apponitur ad finiendã seu limitandã obligationẽ: et tũc lapsus termini liberat ab obligatiõe ex quo nõ deficit p ꝓmissorẽ quominus satisfaceret in termino. si eñ obligaui me ad dandũ centũ vsq; ad pascha nec eram aliter per prius obligat⁹ nec deficit per me sʒ p te: nõ teneor post festũ: ⁊ sic loquitur hic: sʒ difficultas est in videndo qñ dicat

e termin⁹ apponi ad primũ vel ad scõm effectũ. Do. Ant. dat duas theoricas. Prima si termin⁹

❡Nõ dissoluuntur. vide qd habetur in. l. ij. C. eodẽ. Andre. Barba.

❡Tenet ɔ iuramentũ. nã si qs iurauit nõ reuocare testm̃ ⁊ reuocauit testm̃ tʒ: ita tʒ Jo. an. i. c. qd semel. sequit Imo. in. c. cũ ɔtingat. Bar. in. l. si qs i ꝑn. ff. de leg. iij. ⁊ erit tñ piur⁹ ille: lʒ Bar. ɔtrium voluerit i. d. l. si qs i ꝑn. qd si iurauit nõ reuocare pcuratorẽ. gl. in. c. fi. de pcu. sed qd si mulier iurauit non alienare dotem et alienauit: vtrũ valeat. gl. tʒ ꝙ nõ. in c. lʒ mulieres. d iureiur. in. vj.

Sebasti. Sapia.

❡In cã matrimoniali. vide fe. in. c. j. col. j. vñ. sup glo. qnta. s. vt lite nõ cõtest. ⁊ in rub. hui⁹ ti. col. v. vsic. postremo. et vtrobiq; enumerat plura specialia matrimonii. Antonius Francis.

b ❡Publicate. Licet qs nõ possit sibi legẽ imponere a qua recedere nõ liceat. vt i. l. si qs. in ꝑn. hic allegata tñ cum ambulatoria sit hominis volũtas vsq; ad mbrtẽ. l. sancim⁹. C. de testa. ⁊ hr̃ in. c. cum marthe. de cele. mis. puto absq; dubio esse verũ ꝙ valeat reuocatio testamẽti etiã qñ est iuratũ nõ reuocare sʒ nihilominus reuocãs erit piur⁹ qꝛ venit ɔ iuramẽtũ qd poterat seruari sine dispẽdio salutis eterne. vt i c. cũ ɔtingat. de iureiurã. cũ aliis alle. in aleg. apostil.

Sebasti. Sapia.

c ❡Ad scõm effectũ. Uid q̃ scribit bar. ⁊ alij post eũ i. l. q hoc anno. ff. de verbo. obliga.

ap ponit ab vno contrahẽtiũ respectu implendi ab altero tñ tũc videt apponi ad solicitãdũ iplemẽtũ ideo post tps non tollit obligatio imo magis firmat: sed terminus apponit ab vtroq; respectu implẽdi ab vtroq;: ⁊ tũc videt appositus ad finiendã obligationẽ. Ideo lapso tempore si p aliũ stat alter eximit ab obligatione: qꝛ ex quo ab alio nõ implet ɔtractus in die cõuẽtionis alter resilire põt a cõtractu: qꝛ ɔct⁹ recipit ɔditionẽ quandã. s. promitto ⁊ volo obligari si tu imples tali die: si tu nõ imples nolo obligari: sicut si tibi ꝓmitterẽ cẽtũ in paschate si dares mihi librũ in paschate post pascha obligatus nõ sũ. Scõa est ꝙ aut termin⁹ apponit ad solicitãdũ implemẽtũ ɔctus iã pfecti: ⁊ tũc nõ soluit ɔctus lapsu tpis: aut ad solicitãdũ principiũ noui cõtractus ex parte vtriusq;: ⁊ tũc tps soluit primũ cõtractũ in fine cõtrahẽdi ordinatũ: qꝛ eo ꝙ labit tps ɔhẽdi quilibet declarat se nolle ɔhere ⁊ cõsequẽter ab anteriori ɔctu in fine ɔctus ordinati discedere: ⁊ hec vltima theorica clarior ⁊ videt de mẽte huius lr̃e: nã terminus fuit hic appositus ad solicitãdũ ꝑncipiũ. ɔct⁹ mr̃imonij. ⁊ sic obligatio restricta ⁊ limitata fuit in tps. Et ex hoc al's cõsului ꝙ si a principio spõsalia fuissent pure ɔcta lʒ postea spõsus ⁊ spõsa ɔuenirẽt de die nuptiarũ nõ p hoc lapsus illi⁹ diei liberat ab illa obligatiõe qꝛ terminus ex post facto fuit apposit⁹ ꝑ solicitãdo implemento promissionis iã perfecte ⁊ pure facte. Abbas.

1 ❡Mutus ⁊ surdus ⁊ quicũq; qui exꝓsse nõ prohibetur matrimonium contrahere potest.

2 Permissiua vbi est materia edictũ dicit prohibitoriũ ⁊ nõ permissoriũ ⁊ dicit edictũ ad instar edicti pretorij: ⁊ alij tamen oppositum dicunt.

3 Consensus solus sufficit quo ad substãtiã matrimonij ⁊ ideo verba: solennitates parentũ: vel dominorum consensus non sunt necessaria.

4 Mutus ⁊ surdus possunt explicare omnẽ contractum qui solo consensu contrahitur.

5 Sacramentum matrimonij permissum est muto ⁊ surdo ⁊ an sic de aliis sit.

6 Mut⁹ ⁊ surdus ⁊ cec⁹ simul nũquid possint matrimonium contrahere.

1 **Cum apud.** †Mut⁹ ⁊ surdus ⁊ omnes q nõ prohibent matrimoniũ cõtrahere possunt. Pmo decisũ exordiũ. Scõo cõsultatio ibi: sane. Tertio responsio ibi: ad qd: que tria facit: primo ponit duas rationes scõo rñdet ibi: videt. tertio soluit obstaculũ ibi: cũ qd. ❡Casus lr̃alis. Quesitũ fuit a papa vtrũ mutus ⁊ surdus possint contrahere mr̃imoniũ: rñdet papa edictũ de matrimonio contrahendo ꝑhibitoriũ est: qd est dicere quicũq; nõ ꝑhibet per iura cõsequẽter cõtrahere põt: ⁊ sol⁹ cõsensus sufficit ad matrimoniũ contrahẽdũ: vñ si Mutus ⁊ surdus velint ɔtrahere ⁊ inueniãt cũ quibus eis nõ dʒ denegari qꝛ qd nõ pñt verbis

2 p signa valeãt declarare. Ber. ❡†No. primo ꝙ vbi materia est in se ꝑmissiua edictũ dr̃ ꝑhibitorium quasi sit ꝑhibitoriũ certarũ ꝑsonarũ: non eñ dʒ dici edictũ permissoriũ ex quo materia de se est ꝑmissa: ⁊ dr̃ edictũ ad instar edicti ꝑtorij: de quo legit ⁊ no. ij. di. c. cõstitutio. Alij tñ dicũt p oppositũ: sʒ nõ est vis: nã si materia est ꝑmissiua ⁊ edictũ dicat ꝑmissoriũ: dʒ tũc intelligi ꝑmissoriũ regulariter ⁊ probibitoriũ certarũ ꝑsonarũ. ❡†Secũdo no. ibi sufficit solus cõsensus ꝙ

3 f ad substãtiã mr̃imonij: verba nõ sunt necessaria

g nec solẽnitates prĩe nec cõsensus parẽtũ vl dñorũ sʒ sufficit solus ɔsensus ɔhẽtiũ. hoc denotat hoc vbũ sufficit ad hoc qd no. gl. in. c. statutũ. in

4 princ. de rescrip. lib. vj. ❡†Itẽ no. mutũ ⁊ surdũ posse explicare omnẽ ɔctũ qui solo ɔsensu pficit

5 hoc colligit ex ratione lr̃e. ❡†Ultio habes hic colligere vnũ sacramẽtũ ecclesie ꝑmissum muto ⁊ surdo. Quid autem d aliis sacris vt baptisme: cõfirmatione: eucharistia: penitẽtia: extrema vnctione ⁊ ordine: tractat hic Jo. an. qui cõmenta

f ❡Sol⁹ cõsensus. Qd ꝑcedit i muto ⁊ surdo simul a natura: ⁊ hoc spãle i ɔctu mr̃imonij qꝛ al's mut⁹ ⁊ surdus a natura non pt testari nec relinquere ẽt ad pias causas. l. discretis. C. q testa. face. pos. nã nõ pt legare libertatẽ q̃ ẽ cã pia. l. j. in fi. C. de seruo manu. et. l. q id ꝙ. ff. de do. tñ d aliis ɔctib⁹ ad mr̃imoniũ nõ põt argui ẽ spãle in mr̃imonio pp periculum fornicationis ꝺm Jo. an. hic. Quid de eo q ẽ surd⁹ mutus ⁊ cec⁹ a natura vtrũ possit ɔhere matrimonium. Hosti. ⁊ Jo. dicũt qd sup hoc papa eẽt cõsulẽd⁹. et ad hoc vt mut⁹ ⁊ surdus possit ɔhere mr̃imoniũ reqrit ei⁹ cõsensus exꝓssus p signa adeo nõ sufficeret ɔsensus alior: dato qd essent eoꝝ ꝑcuratores ex quo ifert hic Philip. frãc. ꝙ lʒ al's parentes possint ɔhere ꝑ filijs. c. j. de despõ. i. pub. in. vj. fallit ꝙ fili⁹ esset mut⁹ et surd⁹ ꝙ est notandũ et p q̃ signa poterit ɔstare de volũtate muti. Bar. i. l. mutũ. ff. de acq. here. ⁊ i. l. j. ff. d bo. pos. ifanti. ⁊ qualr notari⁹ debeat ɔficere instrm̃. Bar. in. l. j. ff. de vb. obl.

Sebasti. Sapia

g ❡Solẽnitates patrie. vide qd p illũ tex. no. Bal. i. l. si a spõso. C. de donatio. añ nup. vbi dt qd si ẽ consuetudo osculandi spõsam vel bibẽdi vba tñ ɔsensus sufficit ⁊ teneret mr̃imoniũ omissa illa cõsuetudine.

a ¶Consensus prestet furiosus nullum negotiū pōt recte agere donec est in furore sȝ habens dilucida interualla pōt. l. furiosum. C. qui testa. face. poss. furor īpedit mřimoniū ꝯbi tñ nō dirimit ꝯtractum. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. an actus gestus presumat̃ fact⁹ in furore vel tēpore dilucidi interualli. Barto. in. l. j. ff. de bo. pos. qui infan. furio. de. moderniores in. d. l. furiosum. et quō ꝓbatur ibi late per Alex. et Imo. in l. si cū dotē. §. si autē in seuissimo. ff. solu. mat.

Zacharias.

b ¶Consensum signis. adde lȝ aliqui voluerint dicere h̄ dictū habere locū in muto. ⁊ de h̄in. l. ex facto. ff. de vul. et pupil. ꝙ h̄ nihilominus ꝓcedit in alio etiā qui loq pōt vt in puella que ex verecundia verbis expresse non cōsentit lȝ capite tm̄ cōsensum demonstrans vt in germania fit annuit vt de hoc est gloss. not. in. l. si inter virum. et ibi doc. j. e. gloss. Inn. et doct. in. c. tenor. s. de re iudic. vbi verba nō interueniunt sed tacit⁹ cōsensus per annuli īmissionē. nota. Hosti. in. sum. de matri. §. qualiter glo. in. c. sit rector. ⁊ ibi Cel. in apost. ad Gemini. xiij. distinct.

nit hāc decretalē eo q₂ fuit prima decretalis quā didicit: dic vt h̄ plene p euȝ. ⁊ dicit qd̄ regularit̃ vbi verba de substātia requiruntur nō potest mutus ⁊ surdus sacramentū exercere: secus vbi sufficit solus cōsensus: vnde potest baptizari sed non baptizare: suscipere corp⁹ xp̄i: sed nō cōficere ⁊c. 6 Ultimo †querit̃ quid de surdo ⁊ muto ⁊ ceco simul nunquid possit matrimoniū cōtrahere. primo videtur ꝙ sic q₂ naturaliter potest mulierē cognoscere. Itē habet rationē naturalem. In contrarium q₂ nunꝙ vidit matrimoniū contrahi nec audiuit ⁊ sic cū ignoret quid sit matrimoniū nō videt̃ ꝙ possit cōsentire in matrimoniū. Host. dicit aduertendū vtrum possit exprimere suum consensum in contrahēdo ⁊ debet admitti: alias autem repelli: ex gestis enim ⁊ signis discretus iudex hoc cōsiderabit ⁊ in dubio cōsulendus erit princeps. Abbas.

1 ☞Furiosus matrimonium ꝯhere non pōt. 3.
2 Cōsensus legitimus quo ad matrimoniū contrahendum requiritur ⁊ nō sufficit nudus cōsensus nisi sit legibus qualificatus.
Clericus in sacris matrimoniū nō potest contrahere: q₂ habet cōsensum non tamen legitimum.
3 Furiosus non potest contrahere seu actum a cōsensu dependentem exercere.
4 Consensus superueniēs postꝙ furiosus ad sanā mentem rediit an validet contractum.
5 Cōsensus an sit de necessitate qd̄ simul eodē tēpore interueniet vel satis sit qd̄ alterius cōsensus interueniat.

1 **DIlectus.** †Furiosus matrimoniū cōtrahere nō pōt: primo decise narrat factū. secūdo causas inserendo respōdet ibi. cum autē. ¶Casus literalis. Quidam noīe robertus filiā suam cuidā iuueni matrimonialiter copulauit ignorās ꝙ ille iuuenis esset furiosus: vnde petebat filie sue ꝓuideri: rñdet papa cum mulier cum ipso viro cōtinuo furore laborat morari nō possit ⁊ propter alienationem furoris legitim⁹ cōsensus inter eos interuenire non potuit. Mandat episcopo loci vt si aliter rem cognouerit esse: p̄dictos studeat ab inuicē separare. Ber. ¶†No. 2 ibi legitim⁹ cōsens⁹: ꝙ ad matrimoniū ꝯhendū requirit̃ legitimus cōsensus nō em̄ sufficit nud⁹ cōsensus nisi sit legib⁹ q̄lificat⁹: nā cōstitut⁹ in sacris hȝ cōsensum nō tñ legitimū: iō valide nō cōtrahit matrimoniū. ¶†Scd̄o no. ꝙ furiosus nō 3 pōt ꝯhere seu actū de ꝯsensu depēdētem exercere. 4 ¶†In glo. ij. in fi. hoc intellige ſm Hosti. ⁊ bene qñ mulier post sanā mentē cōsensisset tacite vel expresse: si em̄ tēpore furoris mulier discessisset a viro ⁊ adueniēte sana mēte nollet cōsentire nō esset matrimoniū: lȝ ipse nūc velit cōsentire: q₂ non interuenit mutu⁹ consensus eodē tēpore. nec obstat ſm eū si dicat̃ ꝙ si quis cōsentit in absentē et illa certificata ratificat ⁊ cōsentit est matrimoniū: q₂ hoc casu is qui cōsentit primo durauit in primo 5 cōsensu: secus vbi recessisset. ¶†No. ex hoc dicto Hosti. ꝙ ad matrimoniū ꝯhendū nō requirit̃ ꝙ a cōsensus prestetur[a] simul eodē tēpore: sed satis est ꝙ vnus consentiat p prius ⁊ duret ī ꝓposito suo ⁊ alteri⁹ consensus poterit accidere ex postfacto ⁊ idē tenet Hosti. s. eodē ex literis. el. ij. sed de hoc dubito per id qd̄ no. glo. in. l. cōsensus. ff. de actio. ⁊ obli. ⁊ in. l. j. ff. de cōtrahē. emp. ⁊ vtrobiꝗ notabiliter gloss. dicit ꝙ etiā in contractibus qui perficiuntur iure gētiū debet consensus simul p̄stari. idē quo ad materiā nostrā videt̃ sentire Spe. in ti. de spō. in. j. col. vbi dicit ꝙ responsio alteri⁹ debet sequi incōtinēti p. l. cōtinuus actus. ⁊ in. l. j. ff. de verb. ob. ⁊ hoc vr̃ tutius ⁊ veri⁹ de subtilitate iuris: lȝ primū sit equius. Et no. illud in practica qd̄ vr̃ sequi Jo. an. hic. ⁊ in. d. c. ex lr̃is. Abb.

1 ☞Cōsensu solo legitimo ꝯhit̃ mřimoniū v̄ba tñ vel alia signa requiruntur quo ad probationē.
2 Uerba nō sunt de substantia matrimonij si alias de mutuo consensu constat.
3 Mutus sine verbis pōt ꝯhere matrimonium.

1 **TUe fraternitati.** †Per legitimū cōsensum ꝯtrahit̃ matrimoniū: inter eos tñ qui loqui possunt debet consensus verbis exprimi. Uel aliter ſm intellectum quē infra tenebo. Solo consensu legitimo cōtrahitur matrimoniū: sed verba requirunt̃ quo ad probationē: ⁊ intellige vel alia signa equipollētia: primo ponit questionem: scd̄o eius solutionē quā probat exemplis. scd̄a ibi: nos igitur. ¶Casus literalis. Quesitū fuit a papa vtrū per sola verba possit contrahi matrimoniū ⁊ si p verba solū querit̃. ex quib⁹ rñdet papa ꝙ matrimoniū in veritate contrahitur per legitimū cōsensum viri ⁊ mulieris: sed verba sunt necessaria quantū ad ecclesiā exprimentia ꝯsensum mutuū de presenti: et per cōsensum re vera contrahit̃ matrimoniū: q₂ muti possunt cōtrahere matrimoniū per cōsensum mutuū sine v̄bis. dummodo per aliqua signa consensum exprimāt: sed pueri añ legitimos annos per sola verba nō contrahūt: cū antea eorū cōsensus nō sit 2 legitimus. Ber. ¶†Not. 1. ꝙ ad substantiam matrimonij verba nō requirunt̃: sed sufficit sol⁹ cōsensus legitimus. ¶Sed contra hoc opponitur: nā litera hic videt̃ velle cōtrariū dū dicit ꝙ verba sunt necessaria quo ad ecclesiā: illud em̄ necessario requiritur sine quo act⁹ est nullus: vt patet in fi. litere. Sol. gl. multū in hoc instat ⁊ inuolute loquit̃. doc. sunt varij. Inn. tenuit verba esse de substātia quo ad ecclesiā militātem in loqui valētibus. Et hoc statuit ecclesia ſm eū ne tm̄ sacramētum esset incertū: al's sequi posset absurdū ꝙ si vir vidēs mulierē consentiret ī eā in corde suo ⁊ idē faceret mulier ꝙ inter eos esset matrimoniū. Ex quo possent seq multe absurditates. Host. tenuit v̄ba non esse de substātia etiā quo ad ecclesiā: sed satis est qualitercūꝗ appareat de cōsensu. Jo. an. distiguit ꝙ aut p̄cessit ꝯtus ⁊ nō requirunt̃ v̄ba: alias v̄ba sunt necessaria. Sed doc. moderniores cōiter sentiūt cū Hosti. cū satis sit ꝙ appareat de cōsensu p signa etiā in loqui valentib⁹. nā v̄ba exigunt̃ solū ad ostēdendū cōsensum ideo satis esse dȝ ꝙ p signa appareat de ipso ꝯsensu: ⁊ hāc opi. semp tenui ⁊ ꝓbo p istū tex. nā ꝯsultatio hic fuit facta ī gñe: ⁊ papa rñdēdo ꝓbat verba nō esse de substātia adducēdo exēplū in muto. Si em̄ quo ad validitatem mřimonij voluisset equiparare mutū ⁊ loqui valentē inepte adduxisset exēplū de muto et licet postmodū dixerit verba esse necessaria habuit respectū q₂ cōit̃ loqui valētes exprimunt cōsensum per verba. Itē videm⁹ ꝙ legatū ⁊ fideicōmissum possunt relinqui nutu etiā a loqui valētibus. vt ī iur. al. leg. in gl. Ad idem facit tex. s. eo. cum apud. vbi dicit̃ ꝙ sufficit consensus. nā illud dr̄ sufficere q̄ posito nihil aliud reqrit̃ ad substātiā actus vt no. in. glo. d. c. statutū. de rescrip. li. vj. Itē non refert qd̄ ex equipol- 3 lentib⁹ fiat. vt in. c. licet ex quadā. de testi. † Itē ꝓbo ex alia rōne necessario cōcludēte: matrimoniū est de iure diuino. vt in. c. j. de voto li. vj. de iure vero diuino nō distinguit̃ iter mutū ⁊ loq valētē: illud aūt certum est ꝙ mutus pōt cōtrahere matrimoniū sine v̄bis dūmodo expri- b mat cōsensum signis.[b] vt. s. eo. cū apud. vbi papa rñdet nō statuēdo de nouo: sed ſm ius antiquū. ergo fortius poterit hic valens loqui q₂ cū meli⁹ sit seruatus poterit meli⁹ cōsensum signis ostendere. Itē nullus tex. precise requirit v̄ba. Nec ob. istud. c. q₂ hic papa rñdet ad ꝯsultationem: ⁊ sic nō ponit ius de nouo. not. in. c. cōsultatiōi. de tēpo. ordi. et p hoc tollitur motiuū Inno. dū dicit ꝙ ecclesia hoc statuit. nam hoc statutū nullibi videt̃. Ad idē facit. c. ex parte. de restitu. spo. ⁊ hāc opi. sensit gl. not. in. c. sufficiat. xxvij. q. ij. vbi glo. exponit text. illum dum dicit quo ad ecclesiam: idest quo ad ꝓbationē. probatio vero cōsensus nō restringitur ad verba. vt in. l. nutu. ff. de leg. iij. Abbas.

1 ☞Uerba dubia prolata in matrimonio ad decipiendū mulierem si postmodum eam cognoscit carnaliter iudicat̃ pro matrimonio in foro iudiciali: secus in penitentiali. 8.
2 Uerba prolata in tertia persona si cōtrahens loquitur de seipso nō viciant contractum.
3 Nomen si dolo mutat̃ per cōtrahentē in propria persona nō vitiat cōtractum ex quo de corpore constat. 6.
4 Matrimoniū lȝ sit inductū causa sobolis ꝓcreāde ⁊ incōtinentie euitande tamen si ob aliam causam contrahatur tenet.
5 Creditur vnicuiꝗ pro se ⁊ cōtra se in foro cōscientie q₂ solū ibi agitur de eius preiudicio. 7.
6 Matrimoniū per dolū vel deceptionē cōtractū si in veritate nō cōsensit non tenet quo ad deum secus est quo ad ecclesiam in foro iudiciali.
7 Dolosus turpitudinem suā allegās an sit audiendus ⁊ aliud est ī foro iudiciali aliud in penitentiali.
8 Simulate nuptie tenent in foro iudiciali quia ibi iudicatur ſm extrinseca secus in foro penitentiali.
9 Protestatio facta ante matrimoniū valet si iusta causa fuerit lȝ si carnalis copula sequatur videtur recessisse a protestatione.
10 Protestatio facta ab vno in p̄iudiciū alterius qñ cōtractus dependet a potestate vtriusꝗ contrahentium non valet nisi ille consentiat.
Duo requiruntur ad esse matrimonij materia scȝ ⁊ forma.
De substantia dicit id sine quo actus subsistere non potest.
Forma matrimonij dicuntur ipsa verba vel equipollentia signa.
Consensus solus nō sufficit in matrimonio qm̄ cōsensus nō potest haberi nisi mediantibus verbis aut signis.

Tua nos. †Gñaliter summari potest. Nõ est matrimoniũ vbi alter cõtrahẽtium nõ cõsensit sed hoc summarium nullã dubitationẽ: hʒ ideo specialius summo sic. Si alter cõtrahentium vtit̃ verbis dubijs aĩo decipiẽdi mulierẽ ⁊ eam post modum cognoscit carnaliter iudicat̃ pro matrimonio in foro iudiciali: secus in penitẽtiali. h. d. ꝫm verum ⁊ cõem intellectũ. primo cõsultatio. scdo rñsio ibi: super qua. scda vero est duplex prima quo ad forũ iudicialẽ: scda quo ad penitẽtialẽ: scda ibi nos autem. ¶ Casus literalis. Quidã iuuenis requisiuit quandã mulierẽ sepe vt ei carnaliter cõmisceret̃: sed ipsa cõsentire nolebat nisi despõsaret eũdẽ: tandẽ nullo presente nec vlla solennitate adhibita dixit, ibi mulieri Joãnes te despõsat: cũ ipse nõ vocaret̃ Joãnes sed finxit se vocari: nõ credẽs ꝓpterea matrimoniũ cõtrahere cũ eadẽ ex eo ꝙ ipse nõ vocabatur Joãnes nec habebat propositũ cõtrahẽdi cũ illa nec cõsensit in illã: sed illa in eã cõsensit: ⁊ sic carnaliter cognouit eandẽ: querit̃ vtrũ sit matrimoniũ inter eos. Rñdet papa ꝙ cum p̃fatꝰ vir mulierem illã despõsauerit ⁊ in ꝓpria ꝑsona sub nomine alieno quo vocari se finxit ⁊ ĩter eos sit carnalis copula secuta videt̃ pro matrimonio presumendũ nisi exp̃sse dictũ fuisset pape ꝙ ille nec ꝓposuit nec cõsensit illã ducere in vxorẽ. Itẽ dicit papa ꝙ si res ita se habet vcʒ ꝙ ille non proposuit illã ducere in vxorẽ nec in eã cõsensit: non debet ex illo facto matrimonium iudicari: q2 in eo nõ inuenit̃ substãtia coniugalis cõtractꝰ nec forma cõtrahẽdi mrĩmoniũ: q2 ex altera parte soluʒ modo dolus affuit ⁊ defuit ↄsensus sine quo matrimoniũ nõ ↄtrahit̃. Ber. ¶ †No. p̃mo qd nõ vitiat̃ cõtractus si cõtrahẽs loquit̃ in tertia persona[a] intelligendo tñ de seipso. ad hoc facit. c. qd autẽ de iurepatro. ⁊ c. dudum. de conuer. coniu. ¶ †Scdo no. ꝙ ↄtrahẽs in ꝓpria ꝑsona efficaciter obligat̃ licet dolose mutauerit sibi nomen: et est ratio q2 noĩa sunt inuẽta significandoꝝ hoĩm gratia. insti. de leg. §. si qs. sed ex quo ↄstat de corpore non est curandũ de noĩe. vt in. d. §. si quis in noĩe. ¶ †Tertio no. ꝙ quãq̃ due sunt cause p̃ncipales ob quas fuit institutũ matrimonium. scʒ cã sobolis[b] ⁊ incõtinentie euitãde. vt no. xxv. q. j. in summa tñ tenet matrimoniũ lʒ alia cã inducat̃ quis ad contrahendum nã effectꝰ libidinis induxit hic istũ iuuenẽ ad cõtrahendũ: ⁊ idẽ d2 de eo q cõtrahit cã dotis: vel propter parẽtelã mulieris vel propter pulchritudinẽ eiꝰ nã multe sunt cause impediẽtes matrimonium: de qbus vide in dicta gl. ¶ †Quarto no. ꝙ in foro aĩe de oĩbus creditur ↄfitẽti[c] etiã si allegat turpitudinẽ suã: ⁊ est ratio q2 solũ ibi agit̃ de sui preiudicio. ¶ †Ultimo no. ꝙ qbuscunqʒ verbis quis vtat̃ in ↄhẽdo vel quẽcunqʒ dolũ adhibeat si in v̾itate nõ cõsensit nõ est matrimoniũ quo ad deũ. ¶ Opp. cõtra tex. videt̃ eñ sibi ↄdicere. nã in v̾si. sup videt̃ iudicare ꝑ matrimonio: sed ↄtrariũ postmodũ dicit in ver nos autẽ. Sol. duplex põt esse intellectꝰ. p̃mus ꝙ vsqʒ ad v̾. nos autẽ. loquit̃ ĩ foro iudiciali in quo qs nõ audit̃ allegãs turpitudinem suã. vt in. c. inter dilectos. de dona. sed ex p̃sumptionibus iudicat̃. s. eo. ex lr̃is. el. j. vñ ex quo cõstat illũ despõsasse mulierẽ in propria ꝑsona: ⁊ eã cognouisse carnaliter dʒ iudicari pro mrĩmonio nõ obstãte mutatiõe noĩs. q2 aut fuit facta ignorãter ⁊ nõ ob. error ex quo ↄstat de corpore: aut sciẽter: ⁊ dolꝰ nõ dʒ sibi ꝓdesse. nã ĩterpretatio dʒ fieri cõtra dolosuʒ. ⁊ intelligi debẽt v̾ba ꝫm illũ sensum quẽ solẽt recte intelligentibus gñare. vt in. d. c. ex lr̃is. v̾. vero nos aũt. vsqʒ ad finẽ loquit̃ in penitẽtiali foro vbi statur cõfitẽti ⁊ pura veritas ↄsiderat̃: sed attẽta veritate hic nõ erat mrĩmoniũ cuʒ defuerit cõsensus ex parte alteriꝰ: dʒ tñ sacerdos in foro aĩe illũ inducere vt ↄsentiat de nouo: ⁊ sic purget dolũ ab eo cõmissuʒ ⁊ vt aptet se foro iudiciali: ⁊ iste est verus ĩtellectꝰ. c. ⁊ põt induci ad multas siles qõnes. Alius intellectꝰ est vt tota lr̃a intelligat̃ in foro iudiciali: sʒ in p̃ncipio loquitur allegãdo: nõ autẽ decidẽdo ꝑ mrĩmonio: pro quo facit illud v̾bũ forte posit. in tex. ¶ †Quare autẽ hic credit̃ doloso in foro iudiciali. rñdet̃ ꝙ hic nõ ↄstabat de facto nisi ex ↄfessiõe illiꝰ iuuenis. vñ cũ ↄfessio sua esset qualificata seu cõtineret vnũ fcm̃ qualificatũ nõ poterat recipi confessio quatenꝰ faciebat ↄ ↄfitẽtẽ tantũ: ꝙd oportebat ꝙ vl ex toto reciperet̃ vel ex toto repelleret̃ iuxta not. in. c. j. de confes. li. vj. ⁊ per legistas in. l. aurelius. in. §. idẽ quesijt. ff. de lib. leg. facit. c. cum olim. de cẽsi. sed iste intellectus mihi nõ placet: q2 vbi presumptio est ↄ ↄfitentẽ põt recipi cõfessio quatenꝰ facit ↄ se ⁊ reijci quatenus facit pro se. ⁊ vt no. Bar. in. d. §. idẽ quesijt. in illa qõne cuʒ qs cõfitet̃ aliquẽ interfecisse se defendẽdo. ⁊ facit tex. cõiuncta gl. s̃. de insti. cum venissent. vbi dixi: hic eñ erat p̃sumptio ↄ illuʒ ↄfitentẽ eo ꝙ illicite extorsit copulam carnalem: ⁊ qd in ꝓpria persona despõsauit: tene ergo primã lec. ¶ †In glo. j. ibi: q2 simulate nuptie: formaliter gl. nõ soluit cõtrarium ideo dic vt. s̃. dixi. procedũt eñ ĩ foro iudiciali vbi iudicat̃ de cõsensu ꝫm extrinseca. vt in. d. c. ex lr̃is. secus in foro penitentiali: et hoc sentit apertius gl. antepe. ¶ †Et in fi. gl. no. hanc vltimã. q. nã põt adijci gñaliter ad oẽs cõtractus. et dic formalius q̃ gl. capiẽdo mentẽ Hostiẽ. Aut eñ fuit iusta cã ꝓtestãdi puta metus: ⁊ iuuat ꝓtestatio nec ab ea videt̃ recessum per cõtrariũ factum. vt in. c. j. qd met. cau. ⁊ in. c. lotharius. xxxj. q. ij. ⁊ hoc verũ: nisi postmodum sequat̃ copula.[d] nã tũc indistincte videret̃ recessum a protestatiõe arg. in. c. cõsultationi. j. eo. facit. l. ij. qd me. causa. Aut nõ suberat iuxta cã protestãdi: ⁊ ꝓcedit determinatio gl. rõ potissima est vltra gl. q2 cũ contractus depẽdeat a potestate vtriusqʒ ↄhẽtis nõ valet ꝓtestatio facta ab vno in preiudiciũ alteriꝰ nisi ille cõsentiat.[e] vt in. c. cumana. iuncta gl. ⁊ in. c. in genesi. de elec. facit. l. cuʒ in plures. §. locator. ff. loca. ⁊ qd plene not. per bar. in materia ꝓtestationis in. l. nõ solũ. §. morte. ff. de no. op. nun. ⁊ ꝑ Jo. an. in regula. in generali. de reg. iur. lib. vj. in mercu. vbi plene post Jo. mo. de materia ꝓtestationis. no. etiã in. c. cũ. M. de cõsti. ¶ †In gl. pe. not. gl. iuncto tex. ꝙ ad esse mrĩmonij requirunt̃ duo substãtialia: scʒ materia ⁊ forma: ⁊ licet dẽt̃ multe expositiones plʒ tñ expositio gl. vt substãtia capiat̃ pro ↄsensu. Et ex hoc notabis illud ꝙ d2 de substãtia sine quo actus subsistere non põt. facit qd no. Bar. in. l. ꝓlatã. C. de sen. ⁊ inter. om. iud. Forma v̾o dicũtur ipsa v̾ba supple vel signa eqpollẽtia verbis. s̃. eod. c. cũ apud. ⁊ facit. c. is q. j. eo. ⁊ dixi. s̃. c. proxi. Nõ ob. si opponat̃ de iuribꝰ cõiter dicẽtibus solũ cõsensum sufficere. s̃. e. cum apud. ⁊ in. c. sufficiat. xxvij. q. ij. qm̃ cõsensus nõ põt haberi nisi mediantibus v̾bis aut signis: nã si vir ignorat mentẽ mulieris ⁊ econtra ibi nõ est cõsensus. i. simul sensus: sed dissensus ⁊ separatꝰ sensus pro hoc facit quod legitur ⁊ not. in. l. consensu. ff. de actio. ⁊ obli. Abbas.

1 ☞ Denũciatione vel dicto vnius honesti viri qui defert cõsanguinitatem ⁊ de fama vel scandalo docet: impeditur matrimoniũ contrahenduʒ.

2 Testis dictũ nõ inficit̃ licet non fuerit citatus licet per partẽ oblatus secus tñ est si testis seipsum ingerat quia vt suspectus repellitur.

3 Probatio admittit̃ cõtra probationẽ fame ⁊ in secũda est clarior offuscatur effectus prioris.

Probatio etiã admittit̃ ↄ ꝓbationẽ de infamia ⁊ si ꝑ scdam ꝓbat̃ bona fama tollit̃ p̃ma ꝓbatio.

4 Matrimoniũ dʒ differri ⁊ impeditur ↄhẽdũ ad solam famam deferentem impedimentum. 6.

Scandalũ si vehemẽter timetur ex contractu matrimonij põt ⁊ dʒ iudex macrimoniũ ĩterdicere.

5 Ordinarius iudex põt ingrere de fama ↄ aliquẽ simpliciter ⁊ de plano sine ordine iuris ⁊ testibꝰ.

6 Fama si solũ est nota iudici ⁊ que ⁊ qualis matrimonium impedit contrahendum.

7 Probatio admittitur al's non integra vbi facultas probandi deest.

¶ Tertia ꝑsona. Jõ nõ vitiat̃ laudũ datũ ab ipsis arbitratoribus. Imo. Ber. aret. ĩ. l. diuortio in p̃n. ff. sol. mat. idẽ est in notorio q2 nõ refert an scribat ĩ prima vel ĩ tertia ꝑsona. c. pe. de cõuer. cõiuga. ⁊ ibi Abb. ⁊ ĩ. c. qd ãt. s̃. d iurepa. Ant. d bu. ĩ. c. qm̃ ↄ falsam. s̃. de proba. Imo. in. l. si fit de leg. j. illuʒ tex. reputauit sing. bal. ĩ. c. j. de noua forma fidelitatꝭ. vbi d̃t ꝙ notariꝰ nõ d2 vitiare si hodie ↄficiat istr̃m ĩ p̃ma ꝑsona ⁊ cras ĩ tertia. bal. ĩ. c. j. §. si q feu. da. pos. text. in. l. lecta ibi ego luciꝰ titiꝰ. ff. si cert. peta. ⁊ ibi Pau. d ca. idẽ dicẽdũ est ĩ sñia ⁊ rescripto de qbus Jas. plene in. d. l. diuortio. in. viij. colum.

☙ Sebasti. Sapia.

a ¶ In tertia ꝑsona. vide que scribit ꝑ istũ tex. bal. in. l. fi. in prima et secũda que. C. de here. insti. ⁊ ibi ẽt de mutatione nominis d quo plura scribit Feli. in proemio tex. pacificꝰ. col. ix. ver. tertia ↄclusio remissi. tradit Alexan. in rub. ff. sol. ma. col. ij.

☙ Sebasti. Sapia.

b ¶ Causa sobolis vide Fel. in. ca. cũ sit. col. ix. vers. demũ scito. s̃. de fo. cõpe. vbi dicit ꝙ mrĩmoniũ ↄctuʒ sine spe prolis nõ est matrimoniuʒ sed connubium.

c ¶ Cõfitẽti. c. pastoralis. de excep. c. p̃sentiũ. s̃. de testibus. c. j. j. de homici. c. si v̾o. el. ij. de sen. excõ. adde ad dictum Abb. glo. in cle. j. de penis ĩ v̾bo. cõmode. scdo limita nisi presumptio cẽt ↄtra iurãtẽ. alex. ĩ. l. j. §. ꝑ procuratorẽ. ff. de acquir. poss. in. ij. col. ibi nec obstat late ꝑ dñm Marianuʒ Bartolinũ in. d. §. ꝑ procuratorẽ.

☙ Sebasti. Sapia.

d ¶ Sequat̃ copula. vide. d. Jas. in l. non solũ. §. morte. col. viij. vers. secũda ↄclusio. ff. d ope. no. nũ. Feli. ĩ c. cum. M. ferrarieñ. col. penul. s̃. de constitutio.

Zacharias.

e ¶ Nisi ille cõsentiat. Adde Dy. ĩ l. qui in aliena. §. celsus. ⁊ ibi ĩ apostil. Cel. ad ipsuʒ vbi tʒ ↄtra vterqʒ cõtra Bar. ibi ad ff. ff. de acq. here. ⁊ Bal. in. l. si repetẽdis. v̾. vltimo ꝑ istã leg. C. de condi. ob causaʒ. qui sequitur Dy. vbi supra.

Testis potest esse vilis persona in aliquibus.
8 Fama probatur etiam per duos testes.
9 Probatio an admittatur cõsanguineorũ super non consanguinitate contra famam.
Judicis arbitrio relinquuntur multa.

1 **Cum in tua.** †Ad denũtiationem honesti viri qui defert consanguinitatem ꝛ de fama vel scãdalo docet impeditur matrimoniũ ꝯhendum. cõis diuisio. scḋa ibi: ꝙ. ¶Casus lr̃alis. Quidã vir ꝛ mulier volebãt cõtrahere matrimoniũ ſm ꝯsuetudinẽ loci ꝓpositũ fuit publice in ecclesia vt q̄ sciret impedimẽtuʒ inter eos illud exponeret sed nullus apparuit cõtradictor: fama tñ priuatum impedimẽtum parentele deferebat. vt oĩs suspitio tolleret̃ ex parte cõtrahentiũ offerebant̃ iuramẽta maiorũ suorũ de propinquitate sua ꝙ nulla esset ꝯsanguinitas ĩter eos. querit̃ q̄d sit in hoc casu vel articulo faciendū? R̃ñ. papa ꝙ si ꝑsona grauis cui fides sit merito adhibẽda denũtiet ꝙ illi sunt ꝯsanguinei ꝛ de fama ꝓbet vel scandalo: aut ẽt ipse iudex de plano ꝑ se posset de hoc certificari. Judex non solũ dʒ iuramẽta parentũ nõ recipere: sed etiã dʒ illos cõpellere vt a tali ꝯtu desistant: ex quo fama vel scandalũ est probatũ si moniti induci nõ pñt: vel ꝯtra famã hmõi ſm tue discretionis arbitriũ iuramẽta exhibeãt ꝓpinquorũ alioquin si persona denũtiãs talis nõ fuerit: vel si talis fuerit ꝛ de fama vel scãdalo nõ ꝓbauerit monendi sunt ne ꝯtrahãt sed nõ cõpellẽdi. Ber. ¶†Not. ibi offerant̃. ꝛ ibi spõte oblata. ar. opti. ꝙ nõ inficit̃ dictũ testis licet nõ fuerit citatus sed per partem producẽtẽ iudici oblat᷒. nõ em̃ ex hoc presumitur se ingerere sed potius videt̃ stimulatus a parte ꝓducẽte: ꝛ hoc notabis: ꝛ tenẽt dñi d̃ Ro. deci. cclx. al's. ccclx. facit. c. ꝯstitut᷒. d̃ testi. sec᷒ dic vt vbi testis seipm̃ ingereret: q2 tũc tãꝙ suspect᷒ est repellend᷒. ar. in. l. vxori. §. j. ff. de fal. ꝛ ibi bar. ꝛ in. l. que oĩa. ff. de ꝓcur. facit. c. qualiter. de elect. ¶†No. ij. iũcta gl. fi. ꝛ tene mẽti ꝙ ꝯ probationẽ fame põt admitti cõtraria ꝓbatio ꝛ si scḋa ꝓbatio est clarior offuscat̃ effect᷒ prioris ꝓbationis. Jdẽ dic cuʒ probatur infamia ꝯ aliquem ꝛ in eo casu quo infamia sufficeret ad torturã: si ꝓbaret̃ per aliã partẽ bona fama[a] tolleret̃ prima probatio: ꝛ sic videt̃ hic tex. de eo q̄ḋ no. Bart. in. l. fi. ff. de quest. ¶†Tertio no. ꝙ ad solã famã deferentem impedimẽtũ dʒ impediri mr̃imoniuʒ ꝯhendum de quo videt̃ tex. in. c. sup eo. de cõsan. ꝛ affi. Sed no. istũ tex. singulariter ĩ eo ꝙ addit de scãdalo. Ex quo potes inferre ꝙ vbi inter aliquas parẽtelas scandalũ vehemẽter timet̃ ex ꝯtu matrimonij põt ꝛ dʒ iudex interdicere mr̃imoniuʒ. facit. c. nihil cũ scandalo. de prescri. ꝛ. c. ij. de noui ope. nun. ¶†Quarto no. ibi per teipm̃ ꝙ iudex ordinarius põt inquirere de fama cõtra aliquẽ[b] simpl'r ꝛ de plano: ꝛ posuit hic Jnnocẽ. notabile verbũ dicens ꝙ sine ordine iudiciario ꝛ sine testibus põt hanc inquisitionẽ facere: ꝛ intellige vbi inquirit̃ non respectu magni preiudicij: al's sec᷒ quia in preiudiciũ absentis nihil est innouandũ. iij. q. ix. caueãt. ꝛ. c. oĩa. de causa pos. ꝛ ꝓpꝛie. c. j. et c. inter quatuor. de maio. ꝛ obe. ¶†Jn glos. ij. in fi. hec gl. multum obscure loquit̃ ꝛ videt̃ quasi in cõtradictione: sed põt intelligi text. duplex p̃mo ꝙ de fama iudici ꝯstabat vt priuato quia adhuc nõ erat probatio facta in iudicio: sed a multis in priuato audiuerat ꝛ hec fama q̄ potest appellari priuata nõ sufficit ad ĩpediẽdũ mr̃imoniuʒ: vt hic sed dat facultatẽ iudici ad inquirendum ꝛ ad recipiẽdũ probationẽ de fama. ꝛ ideo d̃t hic Hostien. notandũ ꝙ iudex nõ dʒ reputare famã nisi probet̃ corã eo. q̄ḋ no. secus videt̃ qñ aliq̄d notũ est iudici vt notoriũ: nã licet nõ probet̃ põt iudex ſm id iudicare vt videt̃ tex. iuncta gl. in. l. j. C. qui ꝛ aduer. quos. Scḋm põt intelligi exponẽdo ibi priuatũ id est priuatim: ꝛ recedit in eũdem sensum sed hec lr̃a esset clarior. ¶†Jn glo. in vers. persona grauis reijcit̃ a ꝑsona denuntiante: dic clari᷒ ꝙ potest ad cõtrariũ responderi dupliciter. primo ꝙ ibi factũ erat tam clandestinum ꝙ nõ poterat probari nisi per personã illã lʒ vilẽ: nã vbi deest facultas probãdi admittitur ꝓbatio al's nõ integra:[c] vt est bon᷒ tex. cum gl. in. c. cũ dilecti. de elec. ꝛ in. c. p̃terea. ꝯ. de testi. sed in casu nr̃o impedimentũ poterat per alios ꝓbari ꝛ denũtiari merito vilis ꝑsona nõ dʒ admitti. Et no. ex hoc tex. vnum satis notabile ꝙ etiam vbi agit̃ ad impediẽdũ pctm̃ futurũ non admittit̃ vilis persona ad denuntiandum: licet aliud sentiret Hos. in summa. de accu. in fi. Scḋo põt r̃ñderi ꝙ in ꝯtrario ille deponebat vt testis hic vero veniebat vt denunciator: sed prima solutio vr̃ prestãtior. ¶†Jn gl. in v̇. de fama. ibi inquisitionis dic ꝙ illud caplm̃ solũ ꝓbat ꝙ dicta paucorũ nõ infamãt sed fama bene põt ꝓbari etiã per duos testes. vt not. gl. ij. q. j. in. §. qñ. ꝛ. iiij. q. iij. §. itẽ sepe. ꝛ in. l. iij. ff. de testi. ꝛ no. per Bar. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. ¶†Ultimo oppo. ꝯ tex. de ꝯtrarietate. nã in p̃ncipio repellit iuramẽta cõsanguineorũ fama in cõtrariũ ꝓbata: sed in v̇. vel cõtra dicit oppositum. Sol. sunt multe sed due sunt principaliores: p̃ma ꝙ in p̃ncipio ponit̃ regula: postea vero hoc relinquit̃ arbitrio discreti iudicis: nã ſm tp̃s ꝛ qualitatẽ facti ꝛ ꝑsonarũ admittet vel repellet ꝓbationẽ in cõtrariũ: vel scḋo principiũ loquit̃ qñ cõsanguinei volebãt deponere sup nõ cõsanguinitate vel ꝯ intelligit̃ qñ volebant deponere contra famam: ꝛ hoc mihi placet. Abbas.

1 ☞ Mulieri qui negat in matrimonio cõsensisse nõ creditur si maritus probat cõtrarium: secus si probat se per metum consensisse qui potest cadere in constantem.
2 Benedictio que in aliquibus locis dari cõsueuit est de solennitate ꝛ nõ de substantia.
Consuetudo circa nuptialem benedictionem.
3 Testes etiam extranei preferuntur partis assertioni.
Matrimonium q̄ḋ per duos testes probari potest valet.
4 Metus sed non omnis excusat matrimonium videlicet ille qui possit cadere in constantem.
Metus minor excusat mulierem ꝙ̃ virum.
5 Matrimonium non presumitur etiam probatã cohabitatione.
Cohabitatio per longũ tẽpus cuʒ alijs adminiculis facit presumptionem pro matrimonio.
6 Possessio longi temporis probat proprietatẽ matrimonij secus regulariter in prophanis nisi probetur prescriptio.
Non consensus probari potest vt puta per absentiam vel minoritatẽ etatis.
7 Metus licet annullet ipso facto matrimonium tñ per copulam subsequentem conualescit nisi etiam copula fuerit per metum.
Metus conditionis an excuset.

1 **Consultationi.** †Mulieri q̄ negat se in matrimonio consensisse nõ creditur marito ꝓbanti ꝯtrariũ. secus si probat se ꝯsensisse per metũ qui põt cadere in constantẽ: ꝛ duos casus determinat scḋa ibi. sane. ¶Casus literalis. Consuetudo est in quibusdã locis q̄ḋ sponsus ꝛ spõsa cũ debeãt bñdici veniũt ad valuas ecclesie. i. ostia ecclesie: spõsa tũc dicit ꝙ nunꝙ̃ cõsensit in spõsum matrimonialiter. sʒ spõsus vult probare cõtrariũ scʒ ꝙ in matrimoniũ illius consensit. querit̃ vtrũ spõsa sit audienda: ꝛ dicitur ꝙ nõ debet audiri cum illius simplex assertio nõ debet legitimis testibus preualere. Scḋo ponit̃ ali᷒ casus. Quidã despõsant aliquas in vxores spõse benedictione recepta statim ante carnalẽ copulã aufugiũt a spõsis: dicẽtes se in illos nullaten᷒ consensisse sed cõpulse per metũ ꝓferebãt verba cõsensus sed dissentiebant aĩo: queritur vtrũ iste duo spõse sint audiẽde. R̃ñ. ꝙ sic ꝛ si talis met᷒ probatus fuerit qui possit cadere in cõstantẽ a spõsis merito sunt separande. Ber. ¶†No. primo ꝙ spõsus ꝛ spõsa añ cõsummationẽ matrimonij benedicunt̃ ante valuas. i. fores ecclesie: alicubi tamẽ benedicuntur ante altare pallio superposito. de quo in. c. vir aũt de secũdis nupt. hec sunt tamẽ de solẽnitate ꝛ nõ de substãtia mr̃imonij vt in. c. j. ꝯ. co. ꝛ vide q̄ḋ legit̃ ꝛ no. ĩ. c. aliter. xxx. q. v. ¶†Scḋo not. ꝙ testes ꝓducti ab vna partium etiã si sint extranei preferũtur simplici assertioni alterius etiã super cõtractu matrimonij: valet ergo mr̃imoniũ q̄ḋ probari põt corã duobus duntaxat ꝯtractum: nã litera hec admittit simpl'r testes idoneos: ergo duo sufficiunt. iiij. q. iij. vbi numerus ꝛ in regula pluralis locutio. de reg. iu. lib. vj. ¶†Tertio not. ꝛ tene menti fi. c. ꝙ nõ oĩs met᷒[d] excusat etiã mulierẽ: sʒ oportet ꝙ fuerit talis que potuit cadere in cõstantẽ ꝛ dic in cõstantẽ. s. mulierẽ nõ aũt in constantem virũ q2 minor met᷒ excusat mulierẽ ꝙ̃ virũ vt dicit gl. notabilis. ꝯ. eo. c. cũ locum. ¶†Sed quero pro declaratione prime partis quid si marit᷒ non põt probare matrimoniũ per testes. dicit Host. ꝙ nõ presumit̃ matrimoniũ etiã probata cohabitatione sed poti᷒ ꝛ stuprũ. vt in. c. aliter. p̃alle. nisi longo tẽpore puta per. xl. annos tenuisset eã in lecto ꝛ mẽsa ꝛ vxorem ad hec. l. in libere. ff. de ritu nup. que ad hũc casuʒ debet restringi et facit q̄ḋ legitur ꝛ nota. s. c. illud. de presum. vbi plene de hoc. ꝛ notabis bene hoc dictũ ꝙ per possessionẽ saltẽ lõgissimã ꝓbat̃ proprietas matrimonij: secus est regulariter in ꝓphanis nisi probaretur prescriptio
6 vt plene no. in. d. c. illud. ¶†Jn glo. j. in fi. sed ſm istum intellectũ primus casus huius. c. non esset diuersus a sequenti. ideo dic meli᷒ ꝙ poterit indirecte

---

a ¶Fama. qñ sunt fame ꝯrie cui magis sit standum. Alexã. cõsi. xciiij. in. ij. volu. ꝛ cõsil. cxliij. in vlti. col. eo. vol. ꝛ cõsil. xe. eo. an testes d̃ponẽtes de fama teneãtur assignare rõnem dicti sui ꝛ non sufficit ꝙ testis dicat se audiuisse dici nisi dicat a maiori ꝑte populi. Bart. in l. d̃ minore. §. tormenta. ff. de q̄stio Jas. refert Bald. tenere ꝯtrariũ in l. nõ hoc. C. vñ cognati. in. iij. colũ. ibi octauo. Alex. plures allegat te tenere cõtra Barto. i. d. l. d̃ mĩore.

b ¶Cõtra aliquẽ. Per gandinũ in rubrica quomodo de maleficijs cogno. per inq̄sitio. per Angeluʒ in tractatu maleficio. in v̇bo mero officio ꝑ canonistas in. c. qual'r ꝛ qñ. j. de accu. Sebasti. Sapia.

c ¶Al's non integra. vide Sali. in l. ca q̄dem. colũ. l. v̇si. ad q̄ntã questionẽ. C. de accu. vbi vult ꝙ qñ veritas aliter habe ri nõ põt admittunt̃ lesiões ꝛ infames q̄ḋ sequit̃ Ang. are. in trac. maleficiox. ĩ v̇bo metitore di mali padi. colũ. j. et in verbo q̄ iudex statuit terminuʒ ad opponendũ ꝯ ꝓcessum in. j. col. et alex. in cõsil. lxiiij. incip. viso themate. in. j. col. in primo volu. Sebasti. Sapia.

d ¶Nõ oĩs met᷒. Uide Dictũ ĩ. c. fi. in prin. no. ꝯ. d̃ app. ꝛ in. c. j. col. ij. ꝯ. de off. deleg.

serit indirecte ꝓbare nō cōsensum puta probādo absentiam a loco tpe cōtractus.vt in.c.ex tenore.de testi.⁊ dic vt ibi. Uel ꝓbando ꝙ tēpore cōtractus erat minor septē annis ⁊ sic nō poterat cōsentire.vt in.c.tue.s.eo. ¶ †In gl.ij.no.gl.iūcto tex.ꝙ licet met⁹ annullet ipso facto matrimonium:tñ per copulam subsequentē cōualescit.s.vt ex nūc:⁊ dicit Uincē.hoc verū:nisi probet se vi fuisse cognitā qd no.sed dubito qd in vi cōditionali.Nā dictū Uincētij pōt intelligi in vi precisa vt puta:q2 fuit detēta ⁊ oppressa.naȝ poti⁹ dr quis tūc pati ꝙ agere vt in.c.sacris s.qd me.cau.sed in vi ꝯditionali qs agere dr puta metu mortis ꝯsensi ⁊ credo ꝙ si matrimoniū:q2 metus etiā conditionalis excludit libertatē cōsensus vt in.c.cū locū.s.eo.⁊ hoc puto verissimū.lȝ Hosti.in alijs terminis aliud videatur sentire.j.eo.is qui. Abbas.

1 ☞ Libertas in matrimonijs ⁊ sponsalibus debet esse.vñ promissio pene in eis non obligat.

2 Metus etiam pecunie soluende impedit libertatē consensus ⁊ an metus perditionis alicuius rei faciat matrimonium esse nullum.

3 Pene stipulatio nedum inter ipsos contrahentes non valet sed etiaȝ inter ipsorum parentes.9.

4 Libertas nō solum requiritur in matrimonijs tempore promissionis de eo contrahendo sed etiam tempore contractus.

Cogi non debent sponsi ad matrimonium contrahendum vbi sponsalia non sunt iurata.

5 Ecclesiasticus iudex nō solum est iudex competens in causa matrimoniali sed etiam vbi agitur de cōsecutiuis ad ipsum matrimoniuȝ ⁊ per consequens occasione pene in eo promisse ⁊ de dote.

6 Septennij etas habilis est ad cōtrahendum sponsalia de futuro licet aliqui tenent contrarium.

Instantia est inhabilis ad matrimonia ⁊ sponsalia contrahenda.

7 Arrha an possit interuenire in matrimonio cōtrahendo ⁊ quid ſm leges ⁊ quid ſm canones iudicatur.

8 Arrhe si quis velit a contractu resilire restituentur duplicate:⁊ etiam quadruplicate si hoc fuit conuentum ⁊ an recipiens eas lucrifaciat secuto matrimonio.

9 Pena an oīno sit prohibita in spōsalibus ⁊ matrimonijs inter ipsos contrahentes ⁊ eorum parentes ac propinquos.

Promissio facta sub certa pena ꝙ aliquis certum contractum ratificabit an ⁊ quando teneat.

Promissio facta donanti aliquid si matrimoniū vel alium contractū contraxerit an obliget vel teneat.

10 Pignus an possit interuenire pro securitate matrimonij contrahendi ⁊ quid iuris sit si interueniat.

11 Interesse an possit peti si sponsalia fuerint contracta ꝑ stipulationem.

1 Gemma. †In matrimonijs ⁊ spōsalibus debet esse libertas.vñ in eis promissio pene nō obligat:duo facit. In prima ponit mulieris querelā. In secūda dat iudicē ibi:cum itaqȝ. ¶ Casus lr̄alis. Teberga filia gēme dum esset intra septimū annū cōstituta contraxit spōsalia cū petro filio.b.de alferio presentib⁹ ipsa gēma ⁊.b.predicto:⁊ pena fuit opposita a parētib⁹ vt pars q̄ cōtraueniret penā alteri parti ꝑsolueret postmodū.d.t.cōtraxit matrimoniū cū alio.c.nomine vnde hac occasione dictus.b.a ꝑdicta gēma penā in stipulatione appositā nitit̄ extorquere.vñ cōquesta est dño pape.dt papa cū mr̄imonia libera debeant esse ⁊ ideo stipulatio pene in mr̄imonio vel spōsalibus apposita merito sit improbanda. Mādat papa quatin⁹ si est ita: iudex dictū.b.ꝑ excōicatione cōpellat vt a petitione dicte pene desistat. Berñ. ¶ †No.ꝑmo ꝙ 2 timor etiā pecunie soluēde impedit libertatē cōsens⁹:puto tñ qd si dñs tēporalis incurreret metū amissionis alicui⁹ rei nisi ꝯhat̄ mr̄imoniuȝ ꝙ per hoc mr̄imoniū ꝯctū nō esset nullū:q2 iure nō cauet̄ ꝙ metus ꝑditionis[a] alicuius rei cedat in cōstātē virum nisi forte esset ꝑditio oīm bonoꝝ vel maioris partis[b] vt in.c.abbas.ꝙ me.cā.facit ꝙ legi.⁊ no.in c.frequēs.de resti.spo.lib.vi.⁊ ad istum tex.dic ꝙ papa improbat oēm stipulationē penalē:q2 posset in aliquo auferre plenitudinē libertatis nō tñ sequit̄ ꝙ propter talē metū matrimoniū sit nullū.vt probat̄ in.c. pri.s.eo.⁊.c.veniēs. ¶ †Scdo no.ſm vnū itellectū ꝙ nedū inter ipos 3 cōtrahētes nō valet stipulatio penalis:sed etiā inter parētes ipsoꝝ cō 4 trahentiū qd clari⁹ probat̄ in.l.titia.ff.de verb.ob.de quo.j. ¶ †Item no.ꝙ libertas requirit̄ in mr̄imonio nō solum tpe ꝓmissionis de eo cōtrahendo:sed etiā tēpore cōtractus.nā hoc principiū fuit voluntariū. ¶ Ex quo pōt colligi arg.ꝙ ex spōsalibus nō iuratis non dȝ qs ꝑcise cōpelli ad cōtrahēdū mr̄imoniū.de quo vide ꝙ dixi in.c.regsuit.s.eo. 5 ¶ †Ultimo no.⁊ tene menti ꝙ ecclesiasticus iudex pōt adiri nedū vbi cōtendit̄ de substātia vinculi matrimonialis:sȝ etiā vbi agit̄ de cōsecutiuis ad ipm matrimoniū:vt ptȝ hic vbi papa fuit adit⁹ ꝯ laicos sup extorsione pene:⁊ idē cauet̄ si agitur de dote[c] de quo in.c.de prudentia 6 de dote post diuor.resti. ¶ †In gl.j.ibi si post septenniū pōdera gl.nā aperte sentit relata ad tex.ꝙ proximus septēnio seu cōstitut⁹ in septennio ex quo nōdū compleuit septēniū est inhabilis ad cōtrahēdū sponsalia etiā de futuro cuius contrariū tenuit glo.s.eo.in.c.spōsam.Scd ista gl.plus mihi placet vt tetigi.s.c.iuuenis.⁊ idem hic Hoffr.tenuit dicēs ꝙ tria impediebāt hic pene cōmissionē.primo libertas mr̄imonij.secūdo quia nō tenuit principalē: scȝ sponsalia.tertio infantilis etas:nā infans nō potest obligari.de quo in.l.j.ff.de noua.papa tamen hic se fundat super libertate matrimonij dūtaxat: naȝ non cōtēdebatur hic de defectu etatis:⁊ forte pena fuit hic apposita inter parētes eorū:nam hic 7 extorqueret̄ a matre vt innuit lr̄a. ¶ †In glo.fi.ibi:sed secus est scdm leges.hec glo.mordetur ab Host.quia idem videt̄ ſm canones.ipsemet glo. notauit in.c.accedēs.de procu.⁊ in.c.ex parte.de conuer.coniu.sed gl.potest saluari dupliciter ſm Jo.and.primo qd gl.loquitur allegādo nō decidendo.Secundo ⁊ meli⁹ ꝙ debet intelligi aliud esse ſm leges:q2 leges improbāt penam ⁊ approbāt interuentū arrharum:⁊ dixit de legibus:q2 canones nō faciunt hāc differētiam: non tamen sensit aliud esse ſm canones:sȝ difficultas est ī videndo rationem quare pro cōtrahēdo matrimonio potest interuenire arrha ⁊ nō pena cū eadem videatur ratio in arrha:naȝ si is qui tradidit arrhas retrocedit a contractu eas perdit ⁊ sic patit̄ penam.Si vero is qui recepit vellet resilire debet eas reddere duplicatas ⁊ etiā quadruplicatas si hoc fuit conuētum.vt in.l.mulier.C.e.⁊ sic satis in effectu soluit penam si habet reddere quadruplicatas. Jo.an.post Hoff.dicit ꝙ ratio[d] diuersitatis est q2 arrhe se solent tradi in parua quātitate pena vo in magna. Item arrhe tradūtur de presenti sed pene promittunt̄ in futurū:sed quis facilior est ad promittendum ꝙ ad exbursandū. Host.reddebat aliam rōnem videlicet ꝙ in traditione rei sue quisqȝ pōt apponere pactuȝ qd vult l.in traditionib⁹.ff.de pactis. Uñ arrhe tradūtur sed pena promittit̄. Itē si recipiēs contrahit matrimoniū lucratur arrhas ⁊ sic lex ꝑsumit qd propter lucrū induceretur ad cōtrahendū matrimonium spōte sed metu pene violentatur qs ad cōtractum. Aduerte q2 hec ratio non cōcludit vt dicit Jo.an.⁊ bene:nam recipiens timore ne habeat eas reddere duplicatas vel quadruplicatas inducitur contra animū suum ad contrahēdum matrimoniū. Item pōdera quia Hosti.sensit qd recipiens arrhas eas sibi lucrifacit secuto matrimonio:sed ipsemet sentit oppositū in summa.e.tit.§.j.⁊ hanc contrariam sentētiam tenet Fede. post Jo pagliarū.cōsi.clxiiij.nam dictum Hosti. hic nullibi probatur ⁊ videt̄ ibi approbare rationem diuersitatis superius alleg.⁊ hoc bene notabis. ¶ Et vt habeat̄ plena materia huius.col.q2 est quotidiana conclusiue examinabo quatuor q̄ possunt cōtingere in materia.primo nūquid indistincte possit iteruenire arrharū traditio.scdo nūquid pena indistincte sit reprobata.tertio nūquid possit interuenire pign⁹ vt sit matrimonio nō secuto recipiēs lucret̄ pign⁹.⁊ quarto nunqd 8 saltem interesse possit peti a retrocedēte. ¶ †Circa primū ⁊ secundum dicit Jo.and.hic cōsiderādam qualitatē personarū ⁊ quātitatem arrharū seu pene.[e] Si eñ inter viles personas īteruenirct traditio magnarum arrharū nō valeret quia est eadem ratio que in appositione pene:nā sepe tradit̄ pro arrhis quātitas millē flore.⁊ si inter magnas personas interueniat modica pena valeret q2 est eadē ratio que in arrhis:nā solutio modice pene nō habet intimidare magnū virū:⁊ hanc opi.videtur sentire ⁊ tenere. Cy.i.d.l.mulier.sed Bar.in.d.l.titia.videt̄ omnino reprobare appositionem pene ꝙtūcūqȝ in modica quantitate sit apposita q2 lex indistincte prohibet stipulationē penalē.vt in.d.l.fi.C.e.⁊ in.l.titia.⁊ hoc respectu arrharū videt̄ velle ꝙ indistincte admittātur dūmodo nō excedāt quātitatem dotis vel donationis ꝑpter nuptias:⁊ vbi ista nō interuenirēt nō debēt excedere penā legalē de qua in.l.iubemus.

a ☙ Sebasti.Sapia. ¶ Metus ꝑditionis. Qñ dicat̄ iustus metus.vide Alex.in ꝯsi.xvj.col.pe.in.iij.volu.⁊ in cōsi.xcviij.ꝑ totū.eo volu.iij.⁊ in cōsi.clvj.col.ij.ver.tertio ꝓsuppono.in.v.vol.⁊ in cōsi.cxxvij.col.ij.e.vol.⁊ qd metus perditionis oīm bonorū sit iustus metus tradit Jas. in.l.titia.in prin.col.iij.versi.septimo adde.ff.de verb.ob.

b ¶ Maioris partis bonoꝝ. Bal.i l.isti qdeȝ.§.si is.ff.qd met.cā oīm bonoꝝ vel maioris partis est iustus met⁹ ⁊ idē ē ac si infert̄ timor mortis.instit.de excu.tu.§.item si ꝑpter litē.l.fi.C.de reuo.dona.et Inno.in.c.cū dilect⁹.s.qd me.cā dicit ꝙ iust⁹ metus esto perditio oīm bonoꝝ. Oldra.ꝯsi.lxxxviij.

c ¶ De dote.imo la Hos.⁊ Jo.an.i.c.de prudētia.h.alle.ꝙ ō cā dotis pōt ꝑncipalr̄ cognoscere iudex secularis sequitur Bald.⁊ Imol.⁊ Paul.i.l.j.ff.sol.mat.lȝ ibi Ange.teneat ꝯriū ꝙ nō pōt de ea cognoscere nisi in consequētia.ita loquitur.c.de prudentia.de quo late ꝑ alex.j.d.l.j.in.iiij.colū.facit.c.si annum.de iud.li.vi.ibi in spūalibus ⁊ dependentib⁹ ab eisdē.c.nup.s.de dona.ibi cū ecclesia debeat dotes protegere.

d ¶ Rō.ista ē cōis rō vt fatet̄ Arct.in.l.titia.ff.de v.obli.in.v.col.pro q̄ rōne addo.tex.opt.in.l.sȝ si ego.l.fi.ff.ad vell.vbi ꝙ mulier ꝓhibet̄ obligari pro alio non habet locū si mulier det aliqd actualiter ꝓ alio q2 presumit̄ ꝙ facilius ꝓmittat ꝙ det.

☙ Sebasti.Sapia.

e ¶ Seu pene.vid ad hoc Soci.i cōsilio.iij.per totū.⁊ Ang.i.l.j.ff.de i ius voc.Ro.i.l.nolle.ff.de acqui.here.⁊ Imo.in.l.heres me⁹.§.fi.ff.de cōd.⁊ demon.Bal.in.l.fi.C.de spōsali.late Moderū.in.d.l.titia.ff.de verb.ob.

C.de repu.nam ſi diſſolueñti matrimoniũ lex non apponit penam ita grauem.vt in.l.conſenſu.⁊ in d.l.iubemus ergo fortius idem dicendũ in recedente a ſponſalib⁹ ⁊ dicit poſſe limitari.d.l.fi.C.co.Jtẽ ad hoc vt valeat effectus arrharũ eſt op⁹ ꝙ vere interueniat ita qđ quãtitas ſit numerata ⁊ tradita parti.ſecus vbi pars cõfitet̃ tantũ ſe receptiſſe[a] vt cõiter hodie fit ⁊ cõſtaret contrariũ. ⁊ idem voluit Fed.conſi.clxiiij.⁊ vide ad materiaꝫ in conſilio.clxxxix.⁊ hec opinio multũ mihi placet:q2 vbi arrha interuenit eſt quaſi eadem ratio que in appoſitione pene:q2 de facili quis confiteretur ſe recepiſſe arrhaꝫ in magna quãtitate:imo plus dicit ibi Bartol.ꝙ vtraqꝫ pars confitetur ſe recepiſſe ab altera non valet etiam ſi vere interueniſſet ſolutio:quia ſi ſolui tibi mille ⁊ recepi a te alia mille non videoꝛ ſoluiſſe.arg.l.qui ſic ſol. multi tñ tenent contra hoc vltimum de quo per Bal.in.d.l.fi.⁊ vidi varia conſilia in hoc contra Bart.ſed nolui tunc cõſulere cõtra q2 tunc credidi ⁊ credo ſuam eſſe verioꝛem opinio.nam vt dixi ratio legis fuit quia facilius qui promittit ꝙ exburſet vt dixi:ſed ex quo tantundeꝫ recepit ab alia parte non videtur exburſare: ⁊ maxime hoc procedit hodiernis tempoꝛibus in quibus ꝯtrahentes confitentur recepiſſe alter ab altero magnã quantitatẽ arrharum que in veritate nunꝙ fuerũt numerate ſed eſt nuda ⁊ ſimplex cõfeſſio. ⁊ Bar.intãtum inheret huic opinioni ꝙ ſubnectit fundum non poſſe dari loco arrharum etiaꝫ ſi tradens conſtituat ſe nomine alterius poſſidere qđ ſatis placet:quia.l.fin.loquit̃ de arrhis traditis in quantitate ⁊ annullet aliam penaꝫ:ergo extra illũ caſum non debemus arrhas approbare:⁊ cũ premiſſa ſentẽtia Bar.videtur hic tranſire domĩ.Anto.reſpectu arrharum:multum mihi placet opi.Jo.an.vt cõſideretur qualitas ⁊ quãtitas perſonarũ maxime reſpectu recipientis qui haberet reddere duplicatas vel quadruplicatas moueoꝛ quia per rationem naturalẽ legis debemus recedere a verbis legis ⁊ ſeruare ſententiaꝫ. vt no.in.l.nõ dubium.C.de legi.⁊ in regula fi.de reg.iur.libro.vj.ſed appoſitio pene in quacunqꝫ parua quantitate non tenebit:quia odia nõ debent extendi.vt in.l.quod vero contra.ff.de leg.⁊ in regula odia.in.vj.

9 ¶ †Venio ad ſecundum reſpectu pene.[b] ſ.vidiſti quid ſenſit Jo.and.⁊ quid Bart.ſed ampliando materiam colligẽdo dicta doct.hic.⁊ in dicta.l.titia.dic ꝙ aut apponit̃ pena inter ipſos cõtrahẽtes ⁊ indiſtincte non valet ſecũdum opinionem communioꝛem.Aut inter parentes ipſoꝛũ cõtrahentium ⁊ idem vt hic ẜm vnum intellectũ:vt in.d.l.titia.Aut inter alios ⁊ tũc aut iſti ſunt ita coniũcti cum contrahẽtibus ꝙ veriſimiliter iſti inducerẽtur ad contractum ne coniuncti vel amici ſoluant penam ⁊ idem quod ſ.arg.in.l.heres meus.in fi.ff.de condi.⁊ demonſtra.aut non ſunt ita coniuncti ⁊ cõmuniter tenetur qđ inter eos valet appoſitio pene quod procedit etiã ſi extrane⁹ promiſerit[c] ſe nomine mulieris ſub certa pena.licet Hoſti.hoc caſu teneat contrarium ſed cõmuniter indiſtincte tenet̃ primum.Ad vnum tamẽ ſingulariter aduerte qđ ſi extraneus promittit ſub pena ꝙ titia mulier cõtrahat matrimonium cũ ſempronio ſi facit quãtum in eo eſt non incurrit penam[d] q2 difficultas ex quo factum in obligatione impedit commiſſionẽ pene:vt eſt tex.no.in.l.ſi vehẽda.i fi.ff.ad legẽ rhodi.de iac.⁊ in.l.ij.ff.ſi qs cau.⁊ hãc opinionem in terminis noſtris tennit Jo.paglia.de ſenis vt refert Fede.in loco preallegato pro hoc q2 ſicut promittẽs[e] per iuramẽtum euitat periuriũ ſi facit quantum in eo eſt vt not.gl.in.c.ex literis. el.ij.⁊.c.ſicut.ſ.eodem.ergo eodem modo debet euitare pene commiſſionem pro quo facit.c.ſignificante.de pe.⁊ hanc etiam opinionem tenuit hic do.Anto.⁊ ad hoc etiã adduco autoꝛitatẽ.Bar. in ſimilibus terminis in.l.cõtinuus.§.illud.ff.de verb.oblig.Et not.hoc nam cõmuniter accidit ꝙ qs ꝓmittit pro filio vxo.ſeu amico ꝙ ratificabit certum contractum ſub pena:ꝙ ſi iſte promiſſoꝛ facit quantũ in co eſt euitat penam.hec procedũt vbi pena conſiſtit in perdendo ſeu in diminuendo patrimoniũ ſuum:ſed quãdo cõſiſtit in lucro ꝑdẽdo puta domo vel lego tibi.c.ſi contraxeris matrimoniũ cũ ſempronio nũquid valeat:eſt dicendũ ꝙ inter extraneos valeat ſeu alios a ꝯtrahentibus: vt per Bar.in.l.titia.§.titio.ff.de verb.ob.Sed inter ipſos contrahentes non valet.vnde ſi dico promitto tibi cẽtum ſi mecũ cõtraxeris non valebit matrimoniũ:vt probat̃ in.l.ſi ita ſtipulatus.in.§.ſi tibi nupſero.⁊ ibi per Bart.ff.de verbo.oblig.ratio q2 intuitu libidinis videtur illã inducere ad matrimoniũ que ratio ceſſat inter alios a contrahentib⁹.hoc tñ dictũ limita ſingulariter niſi is cui facta eſſet promiſſio foret nobilis:q2 tunc videtur donare potius animo cõpenſandi ratione nobilitatis pro hoc qđ no.Bar.in.l.j.C.de dona.ante nup.⁊ in.l.ſi vo

10 luntate.C.de do.ꝓmiſ.in.l.ſi diuoꝛtiũ.ff.de verb.ob.¶ †Venio ad tertium nunquid pignus poſſit interuenire pro ſecuritate matrimonij cõtrahendi.⁊ in hoc varie reperiuntur opi.Jnno.hic tenuit ꝙ ſic q2 loco arrgarũ poteſt pign⁹ tradi.allegat.l.j.C.de remiſ.pi.que nihil facit ſed forte erroꝛe ſcriptoꝛis.l.iſta fuit allegata ſed bene facit.l.C.ſi rectoꝛ ꝓ. quam forte allegat Jnno.⁊ eam adducit Specu.eo.titu.§.j.vbi ſequitur illã opinionẽ.mouetur q2 per pignus quis ſe nõ obligat ſicut per penã:nõ traditur ſicut arrha ⁊ cõſulitur patri per retẽtionẽ nec eſt neceſſe mouere actionẽ:⁊ quãꝙ Jo.an.dicat Hoſti.tenuiſſe contrarium tñ in ſumma eo.tit.§.j.tenet hanc opinionẽ vt perdatur pignus ſi matrimoniũ poterat ſequi de iure ⁊ deficit pro tradẽte ſecus ſi nõ poterat ſequi.arg.in.c.⁊ ſi neceſſe.de dote poſt diuoꝛ.reſti.Jo.and.dicit diſtinguendũ ẜm qualitatẽ perſonarũ ⁊ quãtitatẽ pignoꝛũ prout.ſ.dixi in arrhis ẜm eum ⁊ ꝙ poſſit interuenire pignus ſequitur Fed.cõſil.cxlix. gl.in.l.titia.prealle.diſtinguit vtrum pignus detur pro pena ⁊ non teneat an ꝓ arrhis ⁊ tenet:alij aliter.Bar.ibi dicit qđ poteſt interuenire dũmodo pignus conſiſtat in quãtitate ⁊ realiter tradat̃ que opinio nõ placet hic do.Ant.qui videtur in effectu cõcludere ꝙ niſi pro intereſſe preſtando nõ poteſt pignus interuenire:q2 cum ſim⁹ extra caſum.l.fi. C.eo.nõ valet promiſſio alicuius pene nã illa.l.ſolũ permittit arrhas. Jtem pignus nõ poſſet duplicari ex alia parte ⁊ ſic cõtractus nõ eſſet equalis ex vtraqꝫ parte prout illa.l.fi.requirit.⁊ hec opinio ſatis mihi placet in fauoꝛẽ libertatis matrimonij.nec ob.l.j.C.ſi rectoꝛ prouin.q2 ibi ꝯtractus arrharũ appellatur pignus nõ aũt diſponit vtrũ pignus poſſit interuenire:pro hoc facit qđ no.gl.in.l.ſi ſtipuler.ff.de verb.obl.

11 que dicit ꝙ oĩs ſtipulatio in talibus eſt reprobata.¶ †Nũc deſcẽdendum eſt ad vltimũ:nunquid poſſit ſaltem peti intereſſe ſi ſponſalia fuerunt cõtracta per ſtipulationẽ:⁊ quo ad ius canonicũ nõ refert vtrum interuenerit ſtipulatio vel nudum pactũ.vt in.c.j.de pactis.in quo etiã doc.ſunt varij.nã gl.in.d.l.titia.dicit ꝙ ſic:aliud ſenſit in.d.l.ſi ſtipuler. ⁊ ibi Do.tenuit ꝙ intereſſe cõſiſtens in dãno emergẽti põt peti:ſecus reſpectu lucri ceſſantis:primũ nõ poteſt dici pena nec ſpecies pene nec etiam lucrum:ſed reſartio dãni.[f] Jaco.de are.⁊ Cy.⁊ cõiter docto.in.l. j.C.de ſponſa.⁊ in.d.l.titia.⁊ hoc tenẽt indiſtincte ꝙ nõ poſſit peti niſi doloſe pars ſe habuerit nã tũc altera pars poterit petere itereſſe actione de dolo:non aũt principaliter propter ſtipulationẽ:q2 ex conceſſione iuris poteſt pars recedere a ſponſalibus.vt.l.j.C.e.Jtem ne aliquo modo intimidetur matrimonium propter ſolutionẽ intereſſe hec opinio ſatis placet:tum in fauoꝛẽ matrimonij tum q2 ſumus extra caſum illius legis fina.⁊ vide Hoſti.in ſumma.eod.titu.§.j.vbi ſequitur premiſſam opinionem Abbas.

a ¶ Recepiſſe.adđ Ant.de but.cõſi. lxxj.

b ¶ Pene. Adde videdũ eũdẽ cõſi. xlviij.j.lib.ĩ fi.ꝯſi.

c ¶ Si extraneus promiſerit.Vide Bal.ĩ.l.ſi.C.e.tit. vbi hoc limitat And.Barb.

d ¶ Penã.vide gl. ĩ.c. ſignificãtib⁹. de off.dele.And. Barb.

Zacharias.

¶ Adde plene ꝙ notaui in apoſti. iſtũ ĩ.c.ex literis. nu.vj.ĩ vẽ.ĩ nullo obliget eodem.

Sebaſti.Sapia.

e ¶ Sicut promittẽs.Vide Aret.ĩ ꝯſi.cxliij.ĩci.ex facto ꝓponit̃.Bar. ĩ ꝯſi.ccxxvj.incip. martin⁹ ꝓmiſit ſe facturũ.Aret.ĩ l.ſi ita ſtipulatus fuero ‹te ſiſti. §. poſtum.ff.de vb. ob.vbi tenet contra canoniſtas.

Sebaſti.Sapia.

f ¶ Reſartio dãni.An qđ debet̃ ꝓ intereſſe dicat̃ pena vide Soci. ⁊ Aret.in.l.iiij.§. cato.ff.de v.obl.ĩ notabilibus.

1 ☞ Carnalis copula ſuperueniens facit trãſire ſpõſalia de futuro in matrimonium.ſed non niſus carnalis copule.

2 Preſumptio iuris ⁊ de iure tm̃ operat̃ ꝙtũ veritas in foꝛo iudiciali.

3 Preſumptum matrimonium tenet:licet ſcđm verũ matrimonium ſuperueniet.4.

4 Probatio non admittitur contra preſumptionem iuris.5.

5 Scđm matrimonium contractum poſt primũ preſumptum eſt de iure nullum ⁊ hoc an ſit verum in toto penitentiali.

6 Preſumptionis quot ſunt ſpecies ⁊ probatio ꝯtra eas qñ admittit̃.

Fictio iuris eſt qñ ius certũ de aliquo facto fingit ſtatuendo oppoſitũ.

Preſumptio quid ſit.

Preſumendi facultas datur iudici a iure ita ꝙ ẜm illã preſumptioneꝫ ſi eſt violenta poteſt ferre ſniam:⁊ quomodo.

1 IS qui. ¶ †Spõſalia de futuro tranſeunt in matrimoniũ per carnalẽ copulam ſubſecutam:ſed nõ per niſum carnalis copule tantum.hoc dicit cum.c.fin.ſ. eod.primo ponit thema ex quo tacite elicitur queſtio.ſecundo illam ſoluit ⁊ rationem ſubmittit ibi:ad primã.¶ Caſus literalis. Quidam iuuenis dedit fidem mulieri quod eã duceret in vxoꝛem ⁊ eã poſtmodum carnaliter cognouit:poſtea in facie eccleſie cum A.matrimoniũ contraxit.Queritur quam iſtarum debeat habere.dicit̃ quod ad primam redire tenetur:quia licet preſumptum primum matrimoniũ videatur:tamẽ cõtra talem preſumptionẽ probatio in contrariuꝫ non eſt admiſſa.vnde ſequitur qđ matrimoniũ poſtea de facto contra-

2 ctum nullũ fuit.Ber.¶ †No.primo quod preſumptio iuris ⁊ de iure operatur tantũ quantũ veritas in foꝛo iudiciali.naꝫ vides hic qđ con-

currentibus

currētibꝰ matrimonio vero ⁊ presumpto statur priori:lꝫ illud sit presumptum ⁊ secūdum sit verum:qđ ergo disponitur in casu vero habet locū in facto p̄sumpto per id qđ not. in.l.si possessor.ff.de religio.⁊ sumpti.fune.¶ †Scđo no.ꝙ qn̄qꝫ cōtra presumptionem iuris non admittit̄ ꝓbatio in contrarium qđ qn̄ sit.j.dicam cum glo.¶ †Sed q꞉ hic dicitur qđ secūdum matrimonium cōtractum post primū presumptum est de iure nullum:nūquid hoc sit verū etiam respectu fori penitentialis.Circa quod cōsidera ꝙ aut vir cognouit spōsam de futuro affectu maritali ita qđ tanꝗ̄ vxorem cognouit ⁊ tunc non est dubium quod secūdum sit nullum cum primum in veritate teneat ex consensu tacite p̄stito in copula.Aut cognouit spōsaꝫ nō affectu vxoris nec habens animum consentiendi in eaꝫ tanꝗ̄ vxorē:⁊ tūc quo ad forum iudicialem scđm iudicat̄ nullum ⁊ primū erit validū vnde tunc filij erūt legitimi:⁊ pro hoc iste tex.quo ad deum vero tenet Vin.ꝙ scđm matrimoniū teneat ⁊ nō primū.vnde potius debeat pati excommunicationeꝫ ꝗ̄ adherere prime spōse cum sponsalia illa sint soluta per sequēs matrimonium.⁊ idē tenuit Hosti.primo sed postea videtur mutasse opinionē dicens qđ in vtroqꝫ foro parendū est pape qui potuit statuere quicquid voluit in matrimonio nō cōsummato.vt no.in.c.ex publico.de cōuer.coniug.sed p̄cedentē opinionē approbat do.An.⁊ illa videt̄ mihi verissima.nam papa nō potest supplere cōsensum quo matrimoniū cōtrahit facit.l.literas.in fine.de rest.spo.Item tex.hic non annullat secundum matrimonium dispositiue:sed loquitur illatiue:scilicet si primū est presumptū de iure.ergo sequitur ꝙ secūdum est nullū.ita ꝙ illatio nullitatis est fundata super presumptione:sed si presumptio est falsa:ergo quicquid sequit̄ corruit vt in regula accessorium.de reg.iu.li.vj.¶ †Secūdo querit̄ nūquid aliqua probatio posset admitti cōtra illam presumptionē[a] videt̄ primo ꝙ sic:per illud qđ no.Cy.⁊ cōiter legiste.aut.sed iam necesse.C.de do.ante nupt.vbi ponit̄ dictum notabile ꝙ contra presumptionē iuris ⁊ de iure admittitur probatio[b] in contrariū per cōfessionē partis.⁊ idē vult[c] gl.ordi.in corpore vn̄ sumitur illa aut.videlicet in aut. de equa.do.in.§.j.sentit Inn.in.c.q꞉ pleriqꝫ.de immu.eccle. vbi ponit dictum singulare dicens ꝙ licet sententia trāsiuerit in rem iudicatam:tn̄ si pars pro qua lata est sn̄ia fatet̄ eā iniustaꝫ debet illa sn̄ia retractari[d] qđ singulariter notabis. ¶Sed aduerte:nam illud cōmune dictum procedit qn̄ ius presumit in fauorē alterius tunc em̄ ille cōfitendo cōtrariuꝫ tollit presumptionē iuris:sed in casu nostro nō agitur de fauore cōtrahētiū sed matrimonij.vn̄ cōiuges cōfitendo non pn̄t preiudicare matrimonio.vt in.c.sup.eo de eo qui cogn. consang.vxo.sue.⁊ sic in casu illius.c.nō staret̄ soli ꝯfessioni vtriusqꝫ etiā si dicerēt qđ cognouerūt sed nō effectu maritali:secus si vellēt probare indirecte nō cōtra p̄sumptionē iuris vt puta probando ꝙ per prius renuntiauerūt sponsalibus:vel q꞉ mulier non poterat esse vxor q꞉ cōsanguinea vel quid simile.nā cōtra p̄sumptionē iuris ⁊ de iure admittitur probatio in ꝯtrariū indirecte.vt est gl.no.in cle.vnica:de ꝓba.qđ no.¶ †In gl.secūda ibi presumit:scꝫ mulierem dotē stipulantē:aduerte ista gl.prosequitur quatuor species presumptionis ⁊ cōfundit fictionē cum presumptione.nā duo exempla priora posita in glo.loquuntur de fictione.Itē nō recte ponit p̄sumptionē hoīs:sed prosequit̄ nō quatenꝰ homo p̄sumit:sed quatenus de hoīe p̄sumit̄.⁊ sic etiā dicēdum est in p̄sumptione facti.nā factū nō presumit̄:sed ex fcō presumitur.⁊ idē in p̄sumptione nature ⁊ forte ob hoc gl.not.i c.ferrū.l.dist.parui pendit distinctionē huius gl.vn̄ ego cōcluderē ꝙ quedā est fictio quedā est presumptio.Fictio est qn̄ ius certū de aliquo facto fingit statuēdo oppositum exēplum cū fingit vxorē stipulatā dotē reddi sibi:licet sit certuꝫ ꝙ non fuerit stipulata:sed in fauorem mulieris hoc fingit. Presumptio vō est sup dubio ⁊ verisimili vt ī casu huius.c. pro hoc qđ no.glo.in.l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo.actio. vbi glo.ita distinguit ⁊ bene.Presumptio vero subdiuidit̄ nā quedā est p̄sumptio iuris quedā hoīs.presumptio iuris est duplex:quedā simplex:vt cum ius in aliquo facto dubio p̄sumit:sed nō fingit intantū qđ pedes statuat sup facto presumpto sicut sup vero:ꝯ talē p̄sumptionē admittit̄ probatio in contrariū.vt probat̄ in.c.cōtinebatur.j.tit.prox.⁊ ꝓbat̄ in.c.proposuisti.de proba.quedā est p̄sumptio non simplex.vt q꞉ius vltra presumptionē ꝓcedit ad statuēdum ac si ex facto p̄sumpto vere sibi cōstaret ⁊ cōtra illā p̄sumptionē nō admittit̄ probatio in contrariū.⁊ de hoc est tex.hic.et in cle.literis.de ꝓbatio.⁊ illā appellamus presumptionem iuris ⁊ de iure.vnde scias ꝙ ista vltima sunt vocabula magistralia ⁊ non iuris.vnde cōtra omnē presumptionē iuris admittit̄ probatio in cōtrariū nisi ius statuat super illa presumptione.vt dicit glo.no.in.d.c.ferrum.⁊ appellatur presumptio iuris:q꞉ a iure originē habuit:appellat̄ ⁊ iure quia ius in tantum figit pedes qđ statuit super ea ⁊ nō admittit probantē cōtrarium:sed habet illud ac si esset de mero iure. presumptio hoīs est cū iudex presumit in casibꝰ specifice nō presumptis a iure.nam ius dat facultatē iudici presumēdi intantū qđ ex sola p̄sumptione si est violēta pōt ferre sententiam.[e] vt in.c.afferte.de presump.in.l.iudicia.C.de rei vend. ⁊ in.l.sciant cūcti.C.de proba.canonizata.ij.q.viij.neqꝫ sup his pōt dari certa regula:nam ſm qđ indicia stringunt presumptionē facit gradū probationis:facit qđ no.Bart.in.l. admonendi.ff.de iureiur.⁊ vide qđ plene dixi dē presumpt. in.c.q̄to.hec vō presumptio iuris ⁊ hoīs causat̄ qn̄qꝫ ex facto quā gl.appellauit presumptionē facti qn̄qꝫ ex natura id est ex causa naturali:quā gl.appellauit presumptionē nature:qn̄qꝫ ex gestis ⁊ cōsuetudine hoīs quam gl.appellauit p̄sumptionem hoīs:sed certe illa habent se tanꝗ̄ materia ad presumptionem hoīs iuris ⁊ iudicis. Abbas.

☞ Sponsalia de p̄n̄ti non soluuntur per sequens matrimonium etiam carnali copula consummatum.

Sponsalia de futuro etiā iurata soluuntur per spōsalia subsequentia de presenti.

Spōsalia dupliciter cōtrahuntur:alia vcꝫ de presenti ⁊ alia de futuro ⁊ quare illa de presenti sponsalia dicantur.

Sponsa etiam dicitur vxor de presenti ante consummationem matrimonij.

Vxor an veniat appellatione sponse ⁊ econtra.

Loqui qs prius debeat ⁊ interrogari in cōtractu matrimonij masculus vel femina ⁊ dic ꝙ statur consuetudini.

Verba nō sunt statuta certa pro contrahēdo matrimonio: sed sufficit ꝙ per verba exprimatur consensus de presenti.

Iuramentum ⁊ carnalis copula nihil addunt ad substantiam matrimonij.

Spōsalia de futuro etiam iurata non impediunt matrimonium cum alia contractum.

Verba etiam in loqui valente non sunt necessaria ad matrimonium dūmodo signa appareāt vt puta si mulier annuit capite vel manum porrexit ⁊ passa est se sub arrhari per immissionem annuli.

Verba placet ⁊ consentio an sufficiant ad matrimonium.

Si inter virum.

† Sponsalia de p̄n̄ti nō soluuntur per sequēs matrimoniū etiaꝫ carnali copula consummatū:sed sponsalia de futuro etiā iurata soluūtur p sequētia de p̄n̄ti.duo sunt dicta.scđm ibi verum. ¶Casus literalis.Si inter virū ⁊ mulierē cōsensus de presenti interuenerit sub hac forma verborū.Ego accipio te in meū:⁊ ego accipio te in meā.vel per alia verba cōsensum exprimētia de p̄senti siue iuramētū interuenerit siue nō.nō lꝫ alteri postea ad alia vota transire qđ si fecerint etiā si carnalis copula fuerit subsecuta possunt separari:⁊ primum matrimonium in sua firmitate remanet.Sed si inter eos verba interuenerint de futuro vtroqꝫ dicente alteri.ego accipio te in meā:⁊ ego accipio te in meū vel similia verba.si alter cum alia postmodū per verba cōtraxerit de p̄senti nō debēt separari:etiā si inter ip̄m ⁊ primū iuramentū interuenerit:sed de fide mētita ei est penitētia iniungēda.Ber.¶ †No.p̄mo ꝙ spōsalia ꝯhunt̄ dupliciter:qn̄qꝫ scꝫ p v̇ba de futuro idest p verba exprimētia cōsensum nō de p̄senti sed de futuro.⁊ ista recte ⁊ proprie pn̄t dici spōsalia q꞉ quis spōdet aut promittit se futurū maritū vel vxorem.quedā dicunt̄ sponsalia de p̄n̄ti.i.sponsalia ꝯcta p verba exprimētia consensum de p̄n̄ti ⁊ ista improprie appellant̄ sponsalia respectu vinculi matrimonialis:sed pn̄t appellari sponsalia respectu executionis matrimonij q꞉ vterqꝫ spōdet in futurū respectu executionis: sed respectu vinculi ꝓmittit.de p̄n̄ti.⁊ sic not.ꝙ ante carnalem copulā ⁊ traductionē ad domū pōt vxor appellari spōsa.⁊ ita in multis locis appellat̄.⁊ hoc facit ad statuta odiosa facientia mentionē de vxore vt nō cōprehendāt istam spōsam de p̄n̄ti maxime propter cōem vsum loquēdi.de quo vide qđ dixi.s̄.eo.sup rubrica.¶ †Secundo no.argu.ſm Io. and.ꝙ in cōtractu matrimonij debet masculꝰ primo loqui seu interrogari.Ad idem.c.licet.de spon.duo.fatetur tn̄ qđ alibi seruat̄ cōtrariū vt padue:sed nō est vis q꞉ hoc nō est de substantia matrimonij.⁊ forte ob bonā causam in aliquibꝰ locis seruat̄ vt mulier primo interroget̄.q꞉ cū sit variabilis cautius est prius p̄scrutari cōsensum suū ne vir primo consentiēs remaneat cū dedecore ea postmodū nolēte ꝯsentire.

[a] ¶Presumptionē.fallit qn̄ vellet probare se debere restitui ex clausula si qua mihi iusta cā videbit̄ Cy. i.l.j.C.de ꝯd.īde. Spe.in tit.de execu.sn̄ie.§.si.Ant. in.c.suborta.s̄.de re iudi.Alex.in.l. inter stipulātem. §.si stichū.i.j.col. ff.de verb.ob.

☙ Sebasti.Sapia.

[a] ¶Presumptionem.Vide Alex. vbi ponit regulā cū tribus limitatiōibꝰ.i.l.a diuo pio.§.si pignora. ff.de re iudica.et Feli.in.c.sto.col. ij.s̄.de p̄sump.vide etiam Ias.i.l. si p̄us.col.xv.ff.ď ope.no.nuntia.⁊ Bartholo.vero. cau.xxij.⁊ Lāfrā. de ori.in.c.qm̄ s̄. in v̇bo ꝯfessiōes. in p̄nc.s̄.de ꝓba. Feli.in.c.cū ioannes.col.xiij.versi. secūdus casus.s̄. de fide instru.

[b] ¶Admittit̄ probatio.facit gl.in l.i.C.de dolo.vbi Salic.Bart.in.l. absen.ff.ď penis. Andre.Barba.

[c] ¶Idem vult ad de Ludo.roma. consi.cccc.

[d] ¶Retractari.sequit̄ Ro.in.l.admonēdi.in.xj.co. ff.de iureiu.sequitur h Ant.ď bu. reputās h dictuꝫ singulare.⁊ i.c.si. s̄.ď succes.ab intesta.sequit̄ abb. i.c.q̄to.s̄.de presumpt.⁊ in qōne per eū disputata incipiēte stāte statuto.in.xviij.col. bal.i aut.ad hoc de vsur.Bart.cepo.caute.xxiij. Ia.late ī.l.admonendi.col.xix.

[e] ¶Sn̄iam.tn̄ nō pōt ferri cōdēnatoria.ď.ca.afferte ſꝫ Old.ꝯsi.xciij.

a ¶ Annuit ꝫ verũ ĩ his q̃ nõ requirũt ṽba ꝓ substãtia.l.j.§.si qs ita. ⁊ ibi gl.ff.d̃ ṽ.ob. ĩ ṽs.annuisset.l.si stipuler.ff.e.gl.in l.itẽ q2.ff.de pac.ĩ qbus locis gl.voluit ꝙ stringẽdo qs humeros d3 ꝯsentire.Jmo.in d.§.si qs ita reprẽhẽdit illã gl.q2 vt expiẽtia docet q̃ ẽ rerum magistra: astringẽdo quis humeros dicitur dubitare.

b ¶ Cõsummatũ. q2 l3 ĩ dilectis affect⁹ habeaẗ ꝓ delicto ꝯsummato. l.qsqs.C.ad legẽ iul.maie.c.j.s̃.de eo q mi.in pos.tñ sec⁹ ẽ ĩ ꝯctib⁹ vt est hic tex.ſm do. Phi.de fran.

☞ Sebasti.Sapia.

b ¶ Cõsummatũ. de hoc late ꝑ Fel. in.c.j.col.i.cũ seq. s̃.de ꝑsum.⁊ ĩ tracta.qñ conat⁹ puniaẗ: ⁊ ꝑ Mod. in.l.j.§.fi.ff.qd̃ qs que iuris.

c ¶ Ad copulã.vt distingue qñq3 ꝯhunẗ de pñti que iuris ĩterp̃tatiõe cẽsent esse de futuro vt ꝓpter defectũ legitime etat̃ ista trãseũt ĩ mr̃imoniũ nõ solũ ꝑ copulã carnalẽ:s3 ⁊ ꝑ aliũ modũ ꝑ obscula ⁊ cohabitationẽ ⁊ est vnũ ꝯsiliũ plenũ Cornei.cxvj.ĩ.iij.col. vide Phi.de fra. in.c.vnico.§.ide3 quoq3 de despõ. impu.li.vj.

☞ Sebasti. Sapia.

d ¶ Si spõsus.Ad de qd̃ qñ mr̃imoniũ nõ p̃t hr̃e suũ effectũ vt ꝑ impotẽtiã coeũdi ĩ dubio nõ iudicaẗ ꝓ matrimonio: vt no.do.Abb.in.c. fraternitatis.co. iij.vers.sed est dubium.j̃.de frig.et malefi.ꝙ dicit esse mirabile.

4 ¶ † No.tertio ibi:vel alia ṽba ⁊c.ꝙ in ꝯtractu matrimonij nõ est statuta certa forma verborũ sed satis est ꝙ ꝑ verba exprimaẗ cõsensus de presenti.Jtẽ no.ꝙ iuramẽtũ non addit ad substantiã vinculi matrimonialis nec etiam copula carnalis.

5 ¶ † Ulnimo nota ꝙ spõsalia de futuro iurata nõ ĩpediũt matrimoniũ cũ alia contractũ.de quo in.c.si cui.s̃.eo.

6 ¶ † Jn gl.j.in fi.not.singulariter istã gl.que aperit itellectũ c.tuc.s̃.eo.magis ꝙ̃ ibi fecerit vult eñ ꝙ etiã in loqui valẽte sufficiãt signa presertim si masculo exp̃sse consentiẽte mu-

a lier annuit[a] capite vel porrexit manũ ⁊ passa ẽ se sub arrha-

7 ri per inmissiones annuli. ¶ † Et per hoc dico decisam esse q̃onem doct.querentium hic quid si masculus dicat ego accipio te in meã:⁊ femina dicit placet vel consentio.nunquid sit matrimoniũ:⁊ videbaẗ q2 non qd̃ tex.videbaẗ exigere vt mulier proferat consimilia verba sed ꝯtrarium fuit bis iudicatũ vt refert hic Abbas.nã non refert ꝑ que verba exprimaẗ cõsensus de pñti.vt pt3 in tex.ibi vel alia verba. Abbas.

1 ☞ Nisus ad copulam non facit sponsalia de futuro trãsire in matrimonium.

2 Jus qñ aliqd inducit ex presumptione certa seu ex aliq̃ facto nõ satisfit iuri nisi fcm̃ sit pfectũ ⁊ non sufficit inchoasse.

Penam impositã a iure vel statuto propter aliqd̃ delictum non incurrit ille qui delictum tantũ inchoauit nisi perficiat.

3 Jnceptum delictũ habetur pro cõsummato ⁊ an hoc sit indistincte verum in foro fori ⁊ in foro poli.2.

Carnalis copula si nõ sit subsecuta seminis cõmixtio:an faciat sponsalia transire in matrimonium.

4 Receptio munerũ ⁊ iocaliu3 ⁊ amplexus an faciat transire sponsalia de futuro in matrimonium.

1 ADolescens. † Nisus ad copulã non facit sponsalia de futuro trãsire in matrimoniũ.ponit dictum ;casu3 inferens ibi:cũ qua. ¶ Casus literalis.Adolescens qdã cõtraxit cũ quadã per verba de futuro.Et nisus fuit sepe illã cognoscere sed nõ potuit postmodũ per verba de pñti cũ alia cõtraxit.queriẗ quã debeat habere:d2 qd̃ ꝑmã habere nõ põt.cũ illud nõ fuit verũ matrimoniũ ex forma contractus nec presumptũ q2 conatus non habuit effectũ ⁊ ita

2 secũdam habuit vxorem. ¶ † No.primo ⁊ tene menti ꝙ vbi ius aliqd inducit ex p̃sumptiõe certa seu ex aliquo facto nõ est satisfactũ iuri nisi illud factũ sit perfectũ.vnde non sufficit factũ inchoasse sicut dicim⁹ in simili qñ pena est apposita ipso iure ex aliquo maleficio ad incurrẽdũ penã nõ suffi-

b cit maleficiũ inchoatũ nisi etiã plene sit ꝯsummatũ.[b] vt in.c. perpetue.de elec.lib.vj.iũcto.c.cũ cũctis.eo.tit. firmat Joã. an.in regula odia.de reg.iu.li.vj.in mercu.facit ad materiã l.si qs non dicam rapere.C.de epis.⁊ cler.⁊ tetigi in.c.j.de eo qui mit.in pos.⁊ ratio eorũ potest esse q2 hec odiosa ⁊ demẽ

3 tia a reg.iu.debent restringi.vt in.c.pene de peni.di.j. † Cõtra istũ tex.opp.de.c.iuuenis.s̃.eod.vbi nisus ad copulam habuit effectũ.Jtem delictũ habetur pro consummato saltem quo ad deũ ex inchoatione.vnde scribiẗ q viderit mulierẽ ad cõcupiscendũ cã iam mechat⁹ est cã in corde suo.xxiij.q.v.nec solo.⁊.c.q viderit.⁊ de peni.dist.j.si cui.⁊.c.si propterea.Sol.propter hec ꝯtria Gaf.de cal.restringit istũ text. vt intelligaẗ qñ spõsa erat impubes ita qd̃ nõ poterat exp̃sse nec tacite in mr̃imonio cõsentire al̃s inter maiores nisus

c ad copulam[c] induceret matrimoniũ precedentib⁹ sponsalibus.Sed hec opi.destruit istam literã q̃ indistincte loquiẗ. ⁊ oẽs doc.tenent oppositũ:nam cũ copula sequens inducat matrimoniũ verũ ex presumptione iuris deuiantis a cõib⁹ regulis non debem⁹ extendere illã presumptionẽ seu fictionem ad cãm non expressam.facit ꝙ no.in.c.nostra.de iniur. ⁊ in.l.iij.§.hec aũt verba,ff.de neg.gest.imo plus sentit Jn

d no.hic ꝙ si sponsus[d] defloravit sponsa3 ex quo tñ non fuit subsecuta seminis cõmixtio nõ est iudicandũ pro matrimonio:pro hoc etiam facit q2 duo spõsalia non debẽt cõcurrere circa idẽ vt in.l.j.C.de do.ꝓmis.sed in casu nostro si nisus sufficeret cõcurrerẽt duo spõsalia.primũ ꝙ copula trãsfunderet spõsalia in mr̃imoniũ.Scd̃m qd̃ nisus ad copulã habeaẗ pro actu cõsummato.Tene ergo simpl'r ꝙ ꝙ̃tũcunq3 sponsi sint maiores nisi pfecte sponsus cognoscat sponsam

4 non transeũt sponsalia in matrimoniũ. ¶ † Sed quero qd si spõsa de futuro recipit iocalia ⁊ amplexata est sepe spõsu3 nũquid ex his sponsalia transeũt in matrimonium.Cõclude sic aut sponsalia de futuro verbis ⁊ mente ꝯhentiũ fiũt: ⁊ propter hoc ⁊ similia non transeũt in matrimoniũ sed videtur amplexari virũ spe futuri matrimonij.⁊ de hoc est casus in.c.j.de ma.contrac.contra interd.eccl.Aut precesserũt sponsalia de pñti verbis ⁊ mente contrahentiũ sed iuris interp̃tatiõe sunt de futuro propter minorẽ etatẽ vtriusq3: vel alteri⁹ ⁊ tũc si perueniunt ad etatem legitimam intercedẽtib⁹ predictis signis illa spõsalia trãseũt in matrimoniũ ⁊ de hoc est casus cũ gl.in.c.j.de despõ.impu.lib.vj.⁊ ibi per Jo.an.nũquid aũt per traductionem sponse ad domũ viri transeant sponsalia in matrimoniũ circa carnalem copulã. tenet Joã.an.hic ꝙ sic:allegat.l.quesitũ.ff.eo.⁊ alia iura canonica q̃ hoc non probant:vnde Jo.cal.⁊ do.Anto.tenent oppositũ ꝙ mihi plus pl3:q2 hec fictio siue presumptio cu3 sit a iure exorbitans non debet extendi ob casum in iure non expressum qd̃ no.ad aliam materiam.Hic non alia.

¶ De desponsatione impuberum. Rubrica.

¶ Supra visum est de sponsalibus in genere:nũc de eis submittit in specie.s.de his que cõtrahunẗ per impuberes. Uel aliter ⁊ sic.Q2 ad sponsalia ꝯhenda certa etas determinata est a iure.Jdeo post rub.precedẽtem subijcit istã in qua tractaẗ de etate habili ad ipsa spõsalia:iõ ⁊c.De materia hui⁹ rubri.vide.xxx.q.ij.facit.xx.q.j.c.j.⁊ reperitur in.vj.Abbas.

1 ☞ Pater pro filio impubere contrahit sponsalia:pro pubere vero non nisi consentiat.

2 Etas quatuordecim annorũ dicitur perfecta respectu matrimonij contrahendi quo vero ad alia non nisi.xxv.annu3 attigerit.

3 Differentia an sit inter filiũ puberem vel impuberẽ quo ad sponsalia per patrem contrahenda.

4 Metus siue reuerentia paterna non facit matrimoniũ nullum nisi sit talis metus qui possit cadere in constantem.

Matrimonialis cã ſm canones ⁊ non ſm leges terminaẗ.

5 Filia que inscio patre matrimoniũ contraxit an vitium ingratitudinis incurrat ⁊ ꝓpterea possit a patre exheredari.

6 Pater an teneaẗ filiam datare que matrimonium contraxit sine suo consensu.

Dotium causa fauorabilis est.

7 Uerbum debet an importet necessitatem vel honestatem.

1 TUa fraternitas. † Pater filio impubere sponsalia cõtrahit.pro pubere vero nõ nisi consentiat.h.d.Habet tria dicta.secundum ibi:potest tertium ibi:⁊ postq̃. ¶ Casus literalis.Pater vult ꝙ fili⁹ eius contrahat cũ aliqua muliere:⁊ filius adultus non vult contrahere cũ illa queritur an pater filium compellere possit vt cum illa contrahat diciẗ ꝙ si filius non consenserit id fieri non potest sed filiũ nondũ adultũ potest pater cui vult in matrimoniũ tradere:q2 voluntas ipsius adhuc discerni non potest: sed postq̃ venerit ad etatem legitimam debet factũ patris

2 ratũ habere si sibi placuerit sed nõ cõpelliẗ.ber. ¶ † Not.j.ꝙ post.xiiij.ann.quis appellaẗ adult⁹ ⁊ in perfecta etate cõstitut⁹.⁊ hoc respectu matrimonij contrahendi.nam quo ad alia non diciẗ perfecte etatis nisi attigerit.xxv.ann.ff.de mi-

3 no.quasi per totũ. ¶ † Oppo.contra tex.⁊ videẗ ꝙ nulla sit differentia inter filiũ adultũ ⁊ mino.per tex.in.c.vnico.eod. tit.li.vj.vbi diciẗ ꝙ ex sponsalibus contractis per parentes non obligantur filij puberes vel impuberes nisi cõsentiant tacite vel expresse vel sint presentes ⁊ nõ contradicant.Sol.dicendũ est ꝙ in veritate quo ad iuris effectũ nulla differẽtia inter istos vt salueẗ distinctio huius.c.dicit.d.Ant.tex.istũ procedere qñ filius est infans vt sic pater possit pro eo sponsalia ꝯtrahere.tñ dico ꝙ illa spõsalia nulli⁹ sunt effect⁹.tex. est.xxx.q.ij.in.c.vbi.⁊.j̃.e.literas.Sed põt distinctio hui⁹.c. referri ad fcm̃ ⁊ honestatẽ quãdã vt pro filio in etate habili ad spõsalia cõtrahẽda pater eo nõ cõsentiẽte:spõsalia ꝯtrahere nõ d3:sed ꝓ filio infame ex quo ei⁹ volũtas discerni nõ põt spõsalia cõtrahere põt ponẽdo spem in ratificatione filij qñ fuerit casus maior.tñ quo ad iuris vinculu3 nulla ex his spõsalibus oriẗ obligatio quo ad ip3 filiũ.vt in.d.c.vbi.

4 ⁊.j̃.eo.lr̃as.cũ seq. ¶ † Jn gl.j.ibi:coactione paterna duct⁹ intellige.gl.de actione reuerentiali paterna:vt q2 ob reuerẽtiam patris filius contraxit cũ ea cũ qua fuisset contractur⁹ si sui iuris extitisset ⁊ ita proprie intelligiẗ.l.si pater.alleg.in gl.sec⁹ autem si fuisset coactus a parẽte vi vel metu qui potuisset cadere in constantem nã tũc matrimoniũ nullũ esset vt pt3.s̃.ti.pxi.c.veniens.el.ij.⁊ eo.c.cũ locũ.⁊ no.ĩ.d.l.si pr̃. Et in fi.gl.hodie statim⁹ canonibus non autem legib⁹ quia materia mr̃imonialis est canonica ⁊ non legalis.vt d̃ or.eo. c.tuã.Et no.gl.ꝙ de iure canonico non cogiẗ filia cõsentire spõsalib⁹ ꝑ patrẽ ꝯtractis ⁊ ꝙ tenet matrimoniũ ꝑ eã ꝯctũ

sine consensu

sine cōsensu pr̄is: qđ clari⁹ ꝓbaṫ. d. c. veniēs. ❡ †Sed circa hoc q̄ro nū qđ filia incurrat vitiū ingratitudinis vt possit exheredari a pr̄e si ꝯ̄trit m̄rimoniū sine cōsensu pr̄is: ª Gof. dicit qđ sic ad hoc qđ habeṫ in auṫ. vt cū de ap. co. §. si alicui. m̄rimoniū tñ tꝫ: vt hic. Sed Ho. hoc dictū nō approbat nisi filia eligeret turpē vitā ꞇ hoc vltimū dictū cōiter approbaṫ ar. j. eo. de secū. nup. c. pe. ꞇ vlt. Ex quo eñ filia vtiṫ ꝑmissione canonica nō dꝫ incurrere vitiū ingratitudinis. ❡ †Sed q̄ro de q̄one quotidiana nūquid pr̄ teneatur filiā dotare ex quo ꝯ̄trit m̄rimoniū sine suo consensu doc. nō tāgūt hic sed qđ teneaṫ habes gl. notabilē. xxxvj. q. ij. c. fi. ꞇ i. c. de raptorib⁹. xxxvj. q. ij. § tñ. gl. limitat ꝑmū dictū nisi filia elegerit maritū morib⁹ suis indignū. ꞇ idē ibi tꝫ Archi. Sed aduerte latius aut filia nupsit post. xxv. ann. ꞇ tunc pr̄ nō pōt sibi impingere aliquam culpam ex quo tāto tpe distulit eā collocare: vt in. d. c. si alicui. Si tñ nupsit sine ꝓmissione dotis nō pōt pr̄ cogi ad dotē ꝯ̄stādā: q꞉ pr̄ cogiṫ prestare dotē vt possit filia repire mariti vt in. l. liberos. ff. de ritu. nu. et. l. fi. C. de do. ꝓm. ſꝫ q꞉ filia repit maritū sine dote cessat cā cōpulsiōis legalis: ꞇ idē est si ꝯ̄trisset in minori etate: vt voluit notāter bar. post guil. de cu. l. obligamur. ff. de act. ꞇ obli. sic limita gl. supius allegatā. Aut filia ꝯ̄trit añ. xxv. annū ꞇ tūc est dubiū nūqd pr̄ teneaṫ ad denotādū: credo qđ sic. qm̄ pr̄ teneṫ alere filiū nec ex ꝯ̄ctu illi⁹ m̄rimonij: pōt denegare alimēta cū istis spōsalib⁹ filia nō sit sub ptāte pr̄na: vt in. c. si annū. de iudi. li. vj. fortius ergo teneṫ dotare ᶜ q꞉ cā dotis est fauorabilior cā alimētorū: vt no. Cy. i. l. nō oī. C. ꝺ admi. tu. ꞇ hoc itellige cū distinctiōe ꝑmissa qñ nupsit ꝑmittēdo dotē ꞇ sic al's ꝯ̄sului in q̄one facti. ❡ †In gl. fi. no. gl. iūcto tex. qđ vbū dꝫ ᵈ q̄nq꞉ iportat honestatē ꞇ nō necessitatē ēt si p̄cedat vbū oino: ꞇ h̄ iō q꞉ materia nō necessitat: al's ꝺ sui nā iportat necessitatē vt ē gl. no. i de. attēdētes. de statu re. ꝑ bar. i. l. credi. C. de pig. abb.

☞ Impuberes ambo vel alter nisi ꝑ bono pacis cōiūgi nō debēt. 6.
Etas ad m̄rimonium nō tñ ꝯ̄m canones sed etiā ꝯ̄m leges attēditur.
Legum autem autoritas in matrimoniali causa attenditur.
Necessitate vrgēte vl̄ ꝑ bono pacis pōt q̄nq꞉ recedi a iuris dispositiōe
Bonū pacis est q̄nq꞉ cā iductiua ad m̄rimo. ꝯ̄hēdū nec peccāt ꝯ̄hētes.
Etas septem annorum quo ad sponsalia communis est masculo ꞇ femine sed respectu matrimonij differentia est.
Etas. xiiij. annorum requiritur in masculo. xij. vero in femina.
Femina citius pubescit q̄ masculus: ꞇ vnde hoc procedat.

Binō. †Impuberes ambo vel aliter nisi ꝑ bono pacis cōiūgi nō debēt. Primo ponit dictū ſcđo excipit ibi nisi. tertio exemplificat ibi vt pote. ❡ Casus lr̄alis. Diciṫ hic qđ aliq quorū vterq꞉ vel alter ad etatē legitimā nō puenerit ꝯ̄iūgi nō debet nisi forte aliq cā iteruenietēt vt puta ꝑ bono pacis cui⁹ ꝯ̄triū fuit cā hui⁹ ꝓhibitiōis. puta ꝯ̄hebāt aliq in minori etate cū ad etatē ligitimam pueniebāt displicebāt alteri ꞇ sic nō ꝯ̄hebāt ꝓpter qđ scādalū ꞇ odiū iter parētes oriebaṫ. ber. ❡ †No. ibi legibus vl̄ canonib⁹: ꞇ tene mēti qđ respectu etatis apte ad m̄rimoniū ñ solū recurrim⁹ ad canones ſꝫ etiā ad leges: ꞇ sic facit iste tex. i arg. qđ ēt in materia matrimoniali possumus recurrere ad leges canonibus nō ꝯ̄rias. ❡ †No. ſcđo qđ ex vrgēti necessitate vel pro bono pacis pōt q̄nq꞉ recedi a dispōne legali seu canonica: facit. xxix. di. ꝑ totum. ❡ †Ultimo no. qđ bonū pacis est q̄nq꞉ cā inductiua ad marimoniū ꝯ̄hēdū nec peccāt ob hāc cām ꝯ̄hētes. facit qđ no. gl. xxvij. q. j. in fi. summe. ❡ †In gl. ij. i fi. no. gl. qđ in spōsalib⁹ de futuro etas. vij. āno. est cōis masculo ꞇ femine: ſꝫ respectu matrimonij ꝯ̄hēdi est dr̄ia ᵉ iter masculū ꞇ feminā: q꞉ mascul⁹ regulariter dꝫ cōpleuisse annū. xiiij. femina vero. xij. ꞇ est rō q꞉ ad matrimoniū ꝯ̄hēdū etas requiriṫ ꝓpter potētiā coeūdi: ſꝫ mulier naturalr̄ citi⁹ pubescit q̄ masculus: iō ꞇc. Quare aūt femine citius pubescāt dt̄ gl. i. l. ij. C. de his q ve. eta. impe. q̄ mala herba cito crescit: ſꝫ al's rōnes reddūt doct. j. c. lr̄as. vcꝫ q꞉ mulier est igeniosior ꞇ callidior. Itē sex⁹ muliebris est debilior. vñ citius deficit femina q̄ mascul⁹: ꞇ naturaliter videm⁹ qđ id qđ citius deficit citi⁹ ꝑficiṫ. qcqđ sit experimēto cōpertū est qđ femina citi⁹ pubescit ꞇ regulr̄. i. xij. āno accedit pubertas: iō iura ꝑ̄trerūt illā etatē. ❡ In gl. in v̄. ꝯ̄iūgaṫ in fi. pōdera gl. nā vr̄ intelligere tex. respec. m̄rimonij ꞇ spōsaliorꝫ: ꞇ sic añ etatē pubertatis nō debebāt alicui ꝯ̄iūgi: ꞇ idē sentit Inn. ꞇ expressius Ho. dicēs qđ cā huius ꝓhibitiōis fuit bonū publicū. nā ex spōsalib⁹ q̄ tenēt oriṫ ipedimētū publice honestatis. cū aūt de facili dissoluanṫ cū ꝑ minores ꝯ̄hunṫ ñ pōt spōsa ampli⁹ ꝯ̄here cū cōsanguineis spōsi nec spōsus cū cōsanguineis spōse: vt i. c. spōsam. ꝯ̄. ti. pri. qđ vr̄ ꝯ̄ mētē. l. j. ff. sol. ma. ꞇ sic apte sentit qđ maiores septēnio impuberes tñ nō debēt admitti ad ꝯ̄ctū spōsaliorū. dicebat tñ Jo. an. qđ iste ter. loqṫ ꝺ honestate qđ nō puto vex ꝑ illa v̄ba districti⁹ inhibem⁹. nec plꝫ mihi cōis itellect⁹ gl. ꞇ doct. primo. q꞉ tex. dicit nō ꝯ̄iūgaṫ. ſꝫ ꝑ spōsalia nō fit ꝯ̄iūctio ſꝫ ꝓmissio ꝯ̄iūctiōis future facit. xxx. q. v. nostrates. Itē ꝑsupposito qđ hoc v̄bū possit adaptari ad spōsalia ex alio capite nō ꝯ̄cedit cōis intellect⁹: qm̄ te. iste ꝓhibet añ q̄ vterq꞉ pueniat ad etatē canonib⁹ determinatā: ſꝫ post septēniū respectu spōsaliorꝫ puenerāt ad etatē legitimā: vt i. c. lr̄as. ꞇ i. c. se. §. j. c. ꝗ licite ꝯ̄hūt spōsalia vñ itelligo istū tex. stricte qñ ipubers ambo vel alter ꝯ̄hūt m̄rimoniū ꞇ volūt itēdere copule carnali. talis eñ ꝯ̄iūctio nō est ꝑmittēda p ecclīā ne postmodū dubiteṫ de validitate m̄rimonij ꝑut accidit i termis. ꝯ̄. e. c. ꝯ̄tinebaṫ: ꞇ adde h̄ qđ habeṫ i. c. vnico. j. e. li. vj. abb.

ª ❡ Patris. hodie est correctū ꝑ. §. causas. i auṫ. vt cū de appe. co. ꞇ sic ꝯ̄hēti sine ꝯ̄sensu pr̄is nō fit sibi piudiciū neq꞉ in dote nec in communiōe actiōis. Bar. in. l. ij. §. q̄ si in pr̄is. ff. sol. ma. Inn. i. c. accedens. ꝯ̄. de pcu. vr̄ tenere q̄ pr̄ teneṫ dotare filiā qñ nubit idigno. Alex. i. l. j. ff. sol. ma. ſꝫ in hoc vltimo ꝯ̄triū tenuit gl. ꞇ ibi Archi. in. c. de raptorib⁹. xxv. q. j. Jo. an et ant. i. d. c. accedēs ꞇ abb. i. c. cū cā. ꝯ̄. ꝺ rapto. bal. i. l. si pr̄. C. de spōsa. ꞇ i l. nec filium. C. de nup. Alex. sibi cōtrari⁹ in ꝯ̄s. xcvij. in. j. vo. Sal. i. l. si vt proponis. C. ꝺ nup. ꞇ ista est cōis opi. vt attestatur Jaso. in. d. §. q̄ si in pr̄is. sic tene q̄. ēt hodie est correcta auṫ. ſꝫ si post. C. de inof. test. est cōtra Pau. ꝺ ca. ibi. ꞇ ita tenet ab. hic ꞇ meli⁹ i ꝯ̄sil. xij. incip. vt clare materia. cuꝫ m̄rimonia debeāt ēē libera vt. ꝯ̄. ti. ꝓxi. c. gemma. l. titia. ff. de v̄. ob. ab omni metu pene. ✠ Sebasti. Sapia.

☞ Puberes sunt quo ad matrimonium q ex habitu corporis concipere ꞇ generare possunt.
Puberes dicuntur a pudicitia.
Pudibūda loca oli ispiciebanṫ hodie vo non.
Argumentum ab etymologia vocabuli.
Pubertatis signa plura sunt.
Etate nouem annorum quidam nutricem pregnantem reddidit.
Habitu ꞇ ex aspectu corporis cognosciṫ an quis sit maior vel minor.
Etate habilis ſꝫ impotēs ad coeūdū m̄rimoniū licite cōtrahit q̄uis nonnulli contrariū dicant.
Etas decē ꞇ octo annorū est habilis ad coitum.

Puberes. ❡ †Puberes sūt. quo ad matrimoniū q ex habitu corporis concipere et ꝯ̄nare possunt primo narrat dictū ſcđo refert vnā opinionē ibi: qdā. tertio aliō dictū ibi: ceterū q̄rto aliō ibi ꞇ puerpe. ❡ Casus literalis. Q꞉ hec rubrica ꝺ despō. ipub. situata est dubitatū fuit q essent ipuberes. Sꝫ q꞉ puberib⁹ cognitis cognoscunṫ ꞇ ipuberes: dr̄ pri⁹: ꝯ̄m Isidori ꞇ quorūdā alioꝝ recitata sn̄ia: eos vere puberes esse q generare p̄nt. In fine dt̄ qđ ille sunt puerpe q̄ i puerilib⁹ annis pariūt. ber. ❡ †No. ar. ab etymologia vocabuli vocanṫ impuberes a pudicitia seu pudore corporis quē ipsi et ispectores patiebanṫ cū loca pudibūda ispicerēt: ſꝫ hodie h̄ signū ē sublatū ab iperatore: q꞉ cū dubitaṫ de pubertate nō debēt ispici loca pudibūda: vt in. l. fi. C. qñ tuto vel cura. esse desi. ❡ †Scđo no. tria signa qb⁹ cognosciṫ pubertas: primū iuxta ordinē litere est fallax: q꞉ non oēs pilosi sunt potētes nec nō pilosi ipotētes. Scđm scilicet etatis est fallax: q꞉ multi pubescūt ante etatē. xiiij. annorum. ᶠ vnde narrat Grego. in diliago q̄ qdam puer. ix. an reddidit nutricē pregnātē ᵍ vt refert gl̄o. xx. q̄o. j. in summa. Tertium signū est infallibile. cū. l. quis habet potētiā coeūdi. ꞇ no. ibi ex habitu corporis q̄ q̄nq꞉ minor vel maior cognosciṫ aspectu corporis: ad hoc. l. minor. xx. annis ex aspectu. ff. de mino. plene ꝑ bar. in. l. de etate. ff. e. ❡ †In gl. ij. ibi cōtrariū credo not. bñ istā gl. vult eñ q̄ habilis etate ipotens tñ ad coeūdū valide nō cōtrahit m̄rimoniū refert alios tenuisse cōtrariū. ꞇ hāc ꝯ̄riā opinionē sequūtur hic cōiter doc. reprobādo gl. ex quo enim habet etatē legitimā ad matrimoniū nec apparet de impedimento perpetuo tenet matrimoniū: hoc probat. j. de frigi. laudabilem. nā si maritus non pōt cognoscere mulierē nō dissoluiṫ illico m̄rimoniū: ſꝫ debēt dare operā ꝑ triēniū vt sic experianṫ vtrū impedimētū sit ꝑpetuū: al's sequereṫ q̄ impotēs ad coeundū ꝓpter infirmitatē non posset ꝯ̄here matrimoniū. vnde i casu nostro dꝫ iste adolescens expectare vsq꞉ ad plenā pubertatē. s. xviij. annoꝝ nā illa est plena pubertas. l. iteꝫ mela. ff. de alimen. ꞇ ciba. legatis. ꞇ si adueniente etate nō pōt generare ꞇ mulier istaret ꝑ dissolutione: tūc poterit fieri dissolutio: q꞉ ꝑsumiṫ ipedimētū esse ꝑpetuū: ꞇ hec opinio doc. egor: sed opi. gl. forte est verior restringēdo eā ad minorē ꝑut loquitur. nā etas ad matrimoniū ꝯ̄sideraṫ ex eo q̄ cōiter accidere solet: sed ex quo clarū est q̄ non pōt generare ergo nō est pubes respectu matrimonij. Pōt ergo iste assumulari ipuberi. ꞇ pro hoc facit hic tex. in versi. vlti. Abbas.

b ❡ Nungd pater. vide Pet. ꝺ anc. i. c. qntauallis. ꝯ̄. de iurciur. Bal. i l. fi. C. de sentē. q̄ sine certa quan. ꞇ Alexan. in consi. cxxxx. incip. viso themate. i. ij. vol.

c ❡ Dotare. argumētū de dote ad alimēta non pcedit: ptꝫ q꞉ pr̄ nō teneṫ alimētare filiā diuitē. l. si qs. §. si qs. ff. de libe. agno. sed dotare teneṫ. l. fi. C. ꝺ do. promiss. late per Alex. in. l. j. ff. sol. mat. in. iiij. colū. ✠ Sebasti. Sapia.

d ❡ Debet. Uide abb. i. c. ꝓposuit. col. ij. ꝯ̄. de appella. Fel. in. c. nā cōcupiscētiā. col. ij. ꝯ̄. de cōsti. vbi dicit q̄ vbū dꝫ nō importat necessitateꝫ qñ addereṫ verbum habuit.

e ❡ Dr̄ia. est ēt in faciēdo testm̄. l. q̄ etate. ff. de test. ✠ Sebasti. Sapia.

f ❡ Xiiij. annorū. Adde quod not. Joan. andr. in. c. iordanc. ꝯ̄. de co q cogno. cōsangui. vroris sue. q̄ mulier potest esse apta ad copulā etiā q̄ multū distet ab etate legitima. ꞇ q̄ añ etatē. xiiij. anno. pubertas possit cōsiderari tenet Raph. cu. in consi. clxxxi. inci. proponitur q̄ Bartholomeus.

g ❡ Pregnantem. Refert hoc dictū Bar. ꞇ doc. in. l. in pupillari. ff. de vulg. ꞇ pupil. q̄ substitutio pupillaris expirat qñ fili⁹ impubes suscepit filium q꞉ est possibile.

☞ Septennio minorem qui despōsauit potest cum eius matre matrimonium cōtrahere: secus si tempore sponsaliorū erat maior vel si tunc erat minor vt in eadem voluntate permanēs facta sit maior.
Matrem sponse qui in vxorem ducit ⁊ eā cognoscit nec matrem nec filiam habere poterit.
Impedimētū pu.ho.iustitie nō orit̄ ex sponsalibus cōtractis cum minore septēnio: secus si cum maiore vel minore consentiēte post septennium.
Affinitas sequens soluit sponsalia precedētia de futuro.4.
Septimus annus cōpletus esse debet ad hoc vt qs possit sponsalia contrahere ⁊ idē intelligit̄ de alijs annis ad matrimonium contrahendum.
Affinitas etiam per illicitum coitum soluit sponsalia de futuro.
Etate superueniēte legitimo conualidātur sponsalia cū minore septennio contracta si tacitus supuenit consensus ⁊ idem est intelligendum.

Literas. ¶ † Qui desponsauit minorem septennio cū eius matre cōtrahere pōt: secus si tpe spōsaliorū erat maior: vel si tunc fuit minor eadē volūtate permanēte facta sit maior quia si cum matre cōtrahit ⁊ eā cognoscit nec matrē habebit nec filiā. vel generalius sic. ¶ † Ex spōsalibus cōtractis cū minore septēnio nō orit̄ impedimētū publice honestatis secus si cum maiore vel minore cōsentiente post septēniū: ⁊ affinitas sequēs dissoluit spōsalia p̄cedentia de futuro cōis diuisio. Scda ibi: cōsultatiōi. ¶ Casus literalis. Quidā cū esset etatis legitime ad ꝯhendū matrimoniū desponsauit quandam puellā in cunabulis postmodum cognouit matrem ⁊ eam in vxorem accepit: dubitatur an eam habere possit in vxorē: respondet pa. qꝺ si prefatus vir matrem puelle in vxorē accepit anteq̄ puella septimū annum compleret matrimonium tenet: quia hmōi desponsationes que intra septimum annum fiūt nulle sunt: verūtamē si postq̄ puella. vij. annum cōpleuit: vir ille matrē accepit qꝺ sponsalia ex tūc placere consueuerunt matrimoniū illud separari debet nec matrem nec filiam habere poterit. ber. ¶ † No. primo ibi septimū annū cōpleuisset. que verba repellūtur ibi. septimū annū compleuit: qꝺ ad sponsalia de futuro cōtrahenda requiritur qꝺ septimus annus sit completus[a] ⁊ multū bene facit ista litera quod etas ista preueniri non potest: alias papa distinxisset ꝓut facit in matrimonio. j.e. cōtinebatur. de quo vide qꝺ dixi. s̄. titu. proxi. c. gēma. ⁊ c. iuuenis. ¶ † No. secūdo qꝺ ex affinitate etiam per illicitum coitum[b] cōtracta dissoluuntur. spōsalia de futuro. ¶ † Tertio not: iūcta gl. penul. ⁊ tene menti qꝺ sponsalia contracta cū minori septennio cōualidantur per superuenientem etatem si tacite sponsalia precedentia approbauit[c] vt quia sponsus venit ad domum sponse seu mittit sibi iocalia tanq̄ȝ sponse vel quid simile: ⁊ vide hodie bonum tex. in c. vnico. eo. titu. lib. vj. vbi idem statuit in matrimonio contracto per minores. Abbas.

☞ Impedimētum publice honestatis iustitie non oritur ex sponsalibus nullis ex defectu consensus: secus ex sponsalibus veris licet illa postmodum dissoluantur.4.
Desponsatio quid sit ⁊ differt a matrimonio.
Septimus annus debet esse completus quo ad sponsalia contrahenda.
Etas preueniri non potest.
Impedimentū publice honestatis durat vt sponsalia dissoluantur.
Impedimentū publice hone. vnde sit causatum.

Tcessit. ¶ † Sūmatum est. s̄. c. proxi. Vel ꝑ alia verba summa sic. Sponsalia nulla ex defectu cōsensus non creant publice honestatis iustitiā. Spōsalia v̄o aliqua sic lȝ legitimo mō fuerint dissoluta: distinguit duo mēbra scdm ibi: sane. ¶ Casus literalis. Quidā. H. noie ꝯxit

a ¶ Cōpletus. an ceptus anus habeatur pro cōpleto vide. l. qua etate. ff. de testi. ibi ꝑ doc. ex quo infert̄ q̄ malitia nō supplet etatē in spōsalib⁹ ꝺ quo. s̄. dixi in. c. iuuenis. ti. proxi.
Zacharias.

b ¶ Per illicitum coitum. Adde an per sodomiā contrahat̄ affinitas. adde Car. in ca. i. de sponsa. lib. vj. post. Jo. an. in arbo. affi. plenius ꝑ eundem Card. in cle. j. de cōsang. et affi. ⁊ cōclude qꝺ quo ad matrimonij impedimentū contrahit̄ affinitas per sodomiā nō quo ad aliud vt no. glo. Jnn. ⁊ Jo. de fan. ⁊ doc. in. c. nō debet. j. de cōsan. ⁊ affi. not. iste in. c. tertio loco. vbi plene vide s̄. de presumpti.
Zacharias.

c ¶ Si tacite p̄cedētia sponsalia approbauit. adde domi. de cro. deci. ccclxv. inci. dubitat Jnno.
Zacharias.

d ¶ Septimus annus. Adde quid si minor septēnio cū maiore de consensu sui tutoris contraxit sponsalia. an det̄ ei resti. in inte. aduersus illa iam cōtracta. Spec. in ti. de resti. in integr. §. iij. ver. quid si qs. et in ti. de spon. §. j. in prin.

e ¶ Impedimētū. Vide gl. in. c. vnico. de spō. lib. vj. positā in v̄bo publice. ⁊ ibi Phili. de fran.

sponsalia cum quadam puella intra septimū annum ⁊ cum ipsa postea in dictū. H. cōsentire nollet: ideo fuit per archiepm absoluta. postmodum dictus. H. cū matre puelle matrimoniū cōtraxit ⁊ ex ea filios suscepit: dubitauit archieps vtrū matrimonium illud teneret ⁊ an filij legitimi sint habendi sup hec papa cōsultus rn̄det mādamus archiepo quatenus si cōstiterit ei qꝺ puella nō esset. vij. annorum quādo prefato H. desponsata fuit: ⁊ qꝺ idē. H. fuisset absolutus ab ipsa cū post. vij. annū cōsentire nollet matrimoniū illud legitimū iudicet ⁊ prolē eorū legitimam nuntiet quia desponsationes intra. vij. annū non tenēt si postea consensus nō accedat. Si vero dicta puella anteq̄ desponsata dicto H. fuisset septimum annum compleuit q̄uis ab ipsa absolutus fuisset: quia in eū consentire nolebat matrem puelle habere non potest. Bart.
¶ † Not. ibi: desponsationes ⁊ matrimonia differentiā inter hec: nam matrimonium nō est proprie desponsatio nec despōsatio proprie matrimonium. nā desponsatio idem est quod promissio futurarū nuptiarum. de quo dic vt dixi. s̄. de spon. super rubri. ¶ † Not. secundo ibi: septimū annū compleuerat ⁊c. qꝺ ad sponsalia de futuro cōtrahenda requiritur tam in masculo q̄ in femina qꝺ septimus annus[d] ad minus sit cōpletus ⁊ sic videt̄ qꝺ hec etas nō possit preueniri: ⁊ idem videtur velle text. s̄. c. proxi. de quo vide qꝺ dixi. s̄. ti. proxi. c. gēma. ⁊ c. iuuenis. ¶ † No. tertio qꝺ impedimētū publice honestatis durat licet sponsalia sint soluta in morte vel ī vita ⁊ no. vnde orit̄ hoc impedimētū[e] fuit enim causatum ex quadā honestate vt patet ibi in honestū. de quo vide quod dixi. in. c. iuuenis. s̄. ti. proxi. Abbas.

☞ Impubes desponsata ⁊ traducta si petit licētiam pubes facta alteri nubendi non auditur. si vir iurat eam cognouisse nec etiā auditur proxima pubertati si probetur cognita.2.5.
Impedimentum publice honestatis oritur ex sponsalibus contractis maiore septennio.4.
Impuberes licet matrimonialiter coniungi non debeant tamē si coniunguntur ⁊ puella apparet cognita tenet matrimonium.5.
Potentia coeundi supplet etatem.
Etate. xj. annorum puella ⁊ quandoq̄ȝ in decennio concipere potest.
Impedimentū pu. hone. extendit̄ vsq̄ȝ ad quartū gradū inter spōsum ⁊ consanguineas sponse ⁊ inter sponsam ⁊ consanguineos sponsi.
Carnalis copula superueniēs cū sponsa que tātum excessit septimum annum an faciat matrimonium ⁊ similiter in alijs annis ante pubertatem tam in masculo q̄ in femina.
Viri assertioni an stetur si dicat puellam impuberem cognouisse.
Statuto si cauetur qꝺ stetur iuramento alicuius officialis super maleficio intelligendum est nisi per testes probetur contrarium.
Juramentum exigi potest a reo licet actor nihil probauerit vbi vertitur periculum anime.
Proximus pubertati dicitur si ab illa distat per sex mēses ⁊ ita de alijs etatibus intelligendum est: sed in hoc varia est opinio.

Continebatur. ¶ † Si impubes desponsata ⁊ traducta petit lniam pubes facta alteri nubēdi non audit̄ si vir iurat se eam cognouisse: nec audit̄ si nōdū pubes sed proxima pubertati ꝓbet̄ cognita. hoc primo. Ex sponsalibus cōtractis cū impubere maiore septennio oritur publica honestas. primo cōsultatio. scdo rn̄sio. ibi consultatiōi. ¶ Casus literalis. Quedā puella intra nubiles annos cōstituta tradita fuit in vxorē cuidā iuueni ⁊ ab eo traducta. postmodum cū ꝑuenit ad nubiles annos postulauit licentiā cū alio cōtrahendi dicēs qꝺ in illū nō consensit. Juuenis ille in contrarium allegauit qꝺ ⁊ si forte cū desponsauit eam nōdum annū. xij. attigisset: ita erat etati proxima qꝺ eā carnaliter cognouit. Quesitū fuit a papa: cui poti⁹ sit credēdum. rn̄det papa qꝺ in decretis expressum habet̄ vt si vir dicat qꝺ vxorem suā cognouit ⁊ mulier negauit standum est verbo viri. vnde in casu premissio standū est viro dicenti ⁊ iurāti se illā cognouisse: si v̄o fuerit etati proxima. vt in. xj. anno. vel circa. xij. ⁊ cum assensu suo desponsata ⁊ cognita ab eo separari nō debet precipue cū parētes ipsius ipsam etatis legitime faterentur. ¶ In fi. dicit si puella intra nubiles annos alicui fuerit desponsata: nō licet alicui de cōsanguinitate illius cui despōsata fuerit eam ducere in vxorē nec sponsus poterit aliā accipere de consanguinitate sponse. Ber. ¶ † Not. primo qꝺ licet ante etatē legitimā non sit ꝑmittendū vt aliq matrimonialiter cōiūgātur: vt. s̄. e. ca. ij. tamen si coniūguntur ⁊ puella apparet cognita tenet matrimoniū: q̄r ex quo fuit cognita potentia coeūdi supplet etatem. vt. s̄. c. puberes. in fi. ⁊. j. c. a nobis. ¶ † Itē no. qꝺ possibile est qꝺ puella in. xj. anno. possit mature cognosci ⁊ ꝯcipere. habes etiā tex. in ca. fi. de eo q co. cōsan. vxo. sue. vbi dicit̄ de decēnio. ¶ † Not. tertio qꝺ ex spōsalibus cōtractis etiā cū impubere orit̄ impedimentum publice honestatis ꝓhibens matrimonia contrahi inter sponsam ⁊ consanguineos spōse: et extendit hec prohibitio vsq̄ȝ ad quartum gradum ⁊ non vltra. vt dixi. in. c. spōsam s̄. tit. pri. ¶ † Oppo. contra tex. videt̄ eñ qꝺ ver. cōsultatiōe. ponat idē qꝺ in ver. si aūt. nā in vtroq̄ȝ dicit̄ qꝺ ante annos legitimos puella fuit cognita. So. Inn. intelligit primum ver. quando puella ꝑuenerat ad annos legitimos tēpore traductionis. ver. si autē. intelligitur quando erat adhuc impubes respectu etatis. Ho. dicit qꝺ in primo ver. querebatur

Sebasti. Sapia.

a ¶ Ex statuto. vide ang. in. l. quas. in princi. ff. de fur tis. & in auten. de exhibend. reis. in prin. Bal. in. l. cõ tra negãtẽ. C. ad legẽ aquil. & l. l. j. C. de rebus credi.

b ¶ Per testes. de quo late p Inn. & Ro. & alex. in. l. qui bona. §. dãni. ff. de dã. infec. per Cyn. in. l. si qñ. C. vnde vi. Jac. but. in. l. j. C. de re iud. vbi vult qd si statutũ disponit qd debeat fieri actio officialis intelligi tur nisi pbet con trariũ spec. & Jo. an. i ti. de citatio ne vñ. sequit. Jo. an. i. c. qm 3. s. de proba. nã lz nuntio sit credẽdum aliquem citasse. c. cum parati. s. de ap. l. magis puto. §. ne tñ. ff. de reb. eo. tñ põt probari cõtrarium glo. lij. q. iij. §. item te stes. Archi. in ca. venerabilibus. de sen. excom. lib. vj.

c ¶ Probauerit. Qd est notandũ ad. l. qui accusare volunt. C. de edẽdo. ibi & si reus ni hil pstiterit quia sicvidem⁹ q acto ri nõ est deferẽdũ iuramẽtũ qñ plene pbauit. c. ij. s. de pba. doc. in. l. admonendi. ff. de iureiurã. Abbas in. c. attestatiões. in fi. j. eo.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Nihil pbauerit. Vide Feli. in c. j. col. v. s. vt lite nõ cõtestata. & in rub. s. de sponsa. vbi hoc ponit inter priuilegia ma trimonij.

Zacharias.

d ¶ Bñ facit. adde bo. tex. in. l. j. & ibi gl. Bar. Alcrã. et doct. col. ij. ver. ve nio ad vbo. illd. ff. de noua. bal. i. l. si qs i tãtã. col. ij. v. iij. qrit. C. vñ vi. bona gl. instit. de luti. sti. §. pupil. i ver. primus. Car di. i cle. j. q. v. d ho micidio. vbi etiaz dr doli capax. et no. iste in rubr. de delic. puero.

batur an debeat credi assertiõi mariti in ver. si autẽ qrebat an esset matrimoniũ ex quo puella erat in xj. vel circa. xij. ¶ † Sed qro qd si puella tñ excessisset septimũ annũ nũquid copula superueniens habeat cõsummare matrimoniũ. Guil. naso sentit qd non. dicit eñ p istũ tex. requiri qd puella sit xj. annorũ ad minus. Sed Jo. de deo tenuit 3riũ & verius p. d. c. si. de eo q cog. cõsan. vbi patet qd in x. anno fuit matrimoniũ consummatũ. Jtẽ si mascul⁹ q tardius pubescit qñq pubescit in. ix. anno vt no. gl. xx. q. j. in sum. fortius idẽ dicẽdũ in muliere qua citi⁹ pubescit: vt dixi. s. c. puberes & ideo cõcludit Jo. de deo qd si maior septẽnio fuit cognita a spõso consummatũ est matrimoniũ & circa hoc multũ instat hic Inn. variãdo nõ parum. Sed mihi satis placet 3clusio seqũes qd aut puella est minor septẽnio: & tũc quantũcũq fuerit cognita nõ dicat matrimoniũ cõsistere qr nõ vr hre cõsensum aptũ ad discernẽdũ qd sit matrimoniũ nisi multum esset doli capax & discreta. ¶ † Si vero est maior septẽnio ita qd nõ sit pxima pubertati nõ stat simplr verbo viri dicẽtis se cognouisse illã puellã nam possibile est qd puella sit deflorata nõ tñ sequit qd sit apta ad cõcipiẽdũ tũc iõ deberẽt mulieres ex pte assumi ad vidẽdum an puella sit viri potẽs si autẽ puella esset proxima pubertati tũc esset stãdũ vbo viri: & ex cognitiõe etiã psum pta dz psumi qd sit viri potẽs: & optie pbat hoc in versi. si aũt. & tene mẽti istũ tex. ad hãc materiã. ¶ Jn gl. j. ibi standũ est verbo viri: intellige qñ simul cohabitauerũt: & sic ppriẽ loquitur tex. in. c. si qs vxore. xxxij. q. j. & hic nã põderat hic qd ista puella fuit inducta a marito ad domum. Et in fi. gl. no. bñ ex gl. & clare pbat p istũ tex. iũcto. c. proposuisti. de pba. qd si ex statuto[a] deberet stari iuramẽto alicuius officialis sup aliquo maleficio: dz intelligi nisi accusat⁹ seu denũtiat⁹ pbet 3riũ p testes[b] licet aliq 3. vt no. i. l. j. C. si aduer. lib. & l. j. ff. de re iu. lz primũ dictũ puto veri⁹. nã videamus qd stat testib⁹ & instrumẽtis nisi meli⁹ & pinguius pbet cõtrariũ: vt in. c. cũ Joã. de fide inst. ¶ † Jn glo. in. §. firmauit. in fi. & hoc vltimũ tenet Tan. hic dicẽs qd vbicũq vertitur piculũ aie põt exigi iuramẽtũ a reo lz actor nihil probauerit.[c] & not. bñ hoc dictũ qd satis mihi placet. nã satis in hoc exuberat iudicis officium. facit. c. sicut. in fi. s. tit. pxi. ¶ † Jn gl. i v. etati p sex mẽses no. bñ gl. q fa cit ad statutũ vt dicat qs pximus alicui etati cum ab illa distat p sex menses vel minus. & bene facit[d] tex. in. l. nõ tm̃. alle. in gl. que pbat qd distãs p sex menses dicit prope illã etatẽ qd bene not. ¶ Jdẽ qd gl. hic sentit Inn. Hosti. aliter sed dictũ suum cõiter nõ tenet: sed in 3riũ ego allego glo. iuris ciuilis. in. §. furiosus. insti. de inuti. stipu. & in. §. in summa insti. de ob. q ex deli. nascũ. q dicũt qd masculus dr primus pubertati cũ est in decimo anno cũ dimidio. femina vero in nono cũ dimidio. ar. §. fi. insti. ex q. cau. ma. con. nõ licet. & est rõ qr post pueritiam que contingit in septimo anno restãt septem anni vsq ad pubertatem in masculo vnde ex quo excedit medietatẽ hui⁹ tpis vr magis proximus pubertati q infantie. & idẽ in femina que pubescit in. xij. anno. do. Ant. j. eo. attestationes. dicit hoc relinquendum arbitrio iudicis ex quo a iure non est determinatũ[e] sed respectu mr̃imonij tene qd. s. dixi qd si fuit cognita dũ est in decimo vel vltra satis presumit viri potẽs vt mr̃imoniũ dicat cõsummatũ. si autẽ nõ fuit cognita non est disputandũ de ista pximitate qr oportet qd masculus cõpleuerit. xiiij. femina. xij. annũ. s. eo. puberes. & j. eo. attestationes. nisi ex alijs signis possit deprehendi potentia coeundi. & vide qd dicam in. d. c. attestationes. Abbas.

1 ¶ Maiores septennio si contrahunt sponsalia neuter ante pubertatem resilire potest. s.

Pubes factus an teneat expectare aliũ sponsum impuberẽ donec ad etatẽ peruenerit legitimam.

Pubes cũ impubere cõtrahẽs resilire nõ potest sed impubes factus pubes bene potest. 3. 5.

2 Etas apta requiritur in matrimonio cõtrahẽdo & non simpliciter coeundi potestas.

3 Maior si cũ minore cõtrahit cõtractus claudicat qr maior obligatur & minor nõ saltẽ priusq ad etatem peruenerit legitimam.

4 Impubes maior septennio licet sponsalia cõtrahere possit: tamẽ nõ obligatur priusq ad etatẽ peruenerit legitimam.

5 Juramentũ vbi interuenit in sponsalibus facit q maiores compelli possunt ad 3hendum matrimonium. 7.

7 Cogi non debent sponsi ad cõtrahẽdum matrimonium vbi iuramentũ nõ interuenit.

8 Medicus semel approbatus reprobari potest. Doctor etiã cuiuscunq facultatis semel approbatus reprobari potest.

1 De illis. ¶ † Si maiores septẽnio. contrahunt sponsalia neuter ante pubertatem resilire põt. hoc pmo. Et ille q primo fit pubes alterũ expectabit. hoc. secũdo ꝓm intellectũ glo. sed plus mihi placet q nõ teneat expectare: vt. j. dicã. Tertio dicit q si tpe 3ctus alter erat pubes nõ ille sz alter fact⁹ pubes resilire potest. & tria sunt dicta. scdz ibi: si vero tertium ibi mulier. ¶ Casus lrãlis. Aliq intra nubiles annos cõstituti maiores septẽnio 3hũt sponsalia siue vterq siue alter anteq ad annos legitimos perueniãt si postulẽt separari: nõ sunt audiendi. Si vero alteruter istoꝝ puenit ad legitimos annos altero in minorib⁹ adhuc existẽte maior si pctat non est audiendus nisi alter ad etatẽ legitimã puenerit et petierit separi tũc iudicio eccle poterunt separari. Si võ qñ cõtrahũt spõsalia alter eorũ maior fuerit: & alter minor. si maior postulet separari non est audiẽdus qr ex quo in eũ semel consensit: nõ põt amplius dissentire nisi minor cũ ad etatez legitimã puenerit petijt separari. Ber. ¶ † No. j. ibi annos aptos mr̃imonij: qd in matrimonio cõtrahẽdo cõsideratur etas: et sic nõ simplr potestas seu potẽtia coeũdi de quo vid qd dixi. s. e. c. puberes. ¶ † Not. ij. q si maior cõtrahit cũ minori 3tract⁹ claudicat: cũ minor nõ obligat maiori saltẽ priusq puenerit ad legitimã etatẽ sz maior obligat minori.[f] ¶ † Ultimo no. q lz maior septẽnio possit 3here sponsalia tñ nõ obligat priusq puenerit ad legitimam etatẽ. vnde poterit petere separationẽ. licet nullã cãz alleget & h 3cessit ius qr añ etatẽ aptã mr̃imonio[g] nõ vr q qs habeat pfectũ sensum ad cõsentiẽdũ indissolubiliter i futurũ matrimoniũ. ¶ † Jn gl. j. in fi. aduerte vt clare habeam⁹ itellectu vtriusq dicti. nã i pmo & vltimo dicto oẽs 3ueniũt in vna snia. pmmũ eñ loqt qñ tpe 3ct⁹. spõsalioꝝ ambo erãt impuberes. maiores tñ septẽnio & ante etatẽ legitimã neuter dz audiri reclamãs: rõ qr sicut nõ hz cõsensum ad 3hẽdũz ita nec ad dissentiendũ. Tertiuz dictũ loquitur qñ alter erat maior: alt minor.[h] & decidit q maior nõ põt dissentire sed minor factus maior sic difficultas restat circa itellectũ secundi videlicet §. si vero in quo varie sunt lec. Gl. tertia itelligit cũ ambo erant minores tpe 3ctus: & alter pus peruenit ad etatẽ legitimã: & decidit q nõ debet audiri reclamans[i] donec alter puenerit ad legitimam etatẽ postea vero quilibet potest cõtradicere. Et ad tex. i ver. cũ sponsalia. gl. rñdet extorquẽdo literã. Alter itellect⁹ est q ille ver. loquitur qñ tẽpore cõtract⁹ alter erat maior alter minor. & iste intellectus magis est litere amicus per illa verba cũ sponsalia 3hunt &c. Sed gloss. non placet iste intellectus qr nõ differt a tertio dicto. Sed certe iste intellectus seruari põt: & dic q differt quia versi. iste loquitur qñ minor cõtradicit factus maior. ver. mulier. loquitur qñ 3tradicit maior nec placet iste intellect⁹ gl. q si alter prius perueniat ad pubertatẽ teneat spectare reliquũ qr frustra expectatur euentus cui⁹ nullus est effectus: vt in. c. cũ cõtingat. de offi. dele. cum ergo scdm glo. iiij. prius factus maior poterat 3tradicere altero postea facto maiore: ergo etiã et nũc

Sebasti. Sapia.

e ¶ Determinatũ Idẽ firmat Jo. fabri. in. §. pupillo. institu. de inuti stip.

Zacharias.

f ¶ Sz maior obligat minori. adde tñ q do. de ro. decisi. ccccclxviij. inci. Jtẽ si puber i no. alis est deci. ccclv. incip. si pubes. tenẽt q si pubes 3hat mr̃imoniũ et p verba de pñti & interueniẽte iuramẽto cũ ipubere q poterit nõ obstante phibitiõe superioris & tali matrimonio pubes recedere: aliõ 3here qd videt contra istuz & qd hic dicit.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Obligat minori. Hoc tñ non pcedit qñ maior i uitus cõtrahit cũ minore tunc eñ non tenetur expectare minorez vt not. Abba. per illum tex. in. c. ex literis. j. eo.

Sebasti. Sapia.

g ¶ Aptã mr̃imonio. Amplia hũc tex. vt per Abba. in. c. attestatiões. in quarto no. j. e. videlz vt pcedat etiã si nisus fuerit sepe mulierẽ corrumpere.

h ¶ Minor. adde videndũ de intellectu hui⁹ decre. do. d ro. deci. suis hoc ti. j. decisio.

i ¶ Reclamãs. Si maior est effect⁹. & nõ reclamauit. Host. tenet q nõ põt sed in contrarium est veritas. vt tz hic Philip. frã. & domi. d ro. deci. ccccclx. Ant. de bu. in. c. ex pte. s. de resti. spolia.

a ¶ Reprobari. Idē est ī medico aiaruz.ar.in.c.cū infirmitas.j.d pe ni.ꝛ remiſ.l.ſanci mꝰ.C.de ſa.ſanc. eccle.Ol.ↄſi.xvij. Zacharias.

¶ Adde idē eſſet in alio quouis do ctore ignorāte q etiam poſt ſuſce pta inſignia pōt reprobari. gloſſ. bar.ꝛ doc.in.l.pō poniꝰ.ꝟ.aproba tū.d neg.geſ.bar. in.l.diſpēſatorē. de ſol.bar.ꝛ poſt eū Ja.rebuffi.ī al le.l.grāmaticos.ꝛ ibi.in apoſt.Cel. C.d pfeſ.ꝛ medi. lib.x.Feli.ī.c.ex li teris.co.iiij.ver.ꝛ add bar.s.dↄſt.ꝛ dixi aliqd ī apoſt. ad iſt.s.de renū.ī c.dilect.numero. j.in apoſtil.ī ver. reprobari.

Sebaſt. Sapia.

a ¶ Pōt reproba ri.Uide Oldr.in ↄſi.xviij.ꝛ Abb.ī c.cū ſcdm.col.iiij. s.de prebendis. Zacharias.

b ¶ Sponſalia de futuro.add bar.ī l.queſitū.ꝛ ibi bo. tex.ff.de ſpō.ꝛ ibi latiꝰ alex.ꝛ doct. vbi tenēt ꝙ ſi mrī moniū ↄhaꝛ p in habiles ad ↄhēdū matrimoniū ſed ſponſalia ſic vz in vim ſponſaliorū etiā ſi ↄhaꝛ pꝟba de pñti de q ple ne p Genu.ī alle. c.j.ꝛ ibi in apoſt. Cel.eo.tit.li.vj.et Pau.de caſt.con ſilio.xl.

c ¶ Malitia. Tū nō ſupplet ꝙtuz ad ingreſſum reli gionis vt hic per Inn.p gl.ꝛ do.in c.poſtulaſti.de re gularibus.idē ꝙ tū ad teſtm̄.l.qua etate.ff.de teſt.cū ibi notatis.ꝛ per Abb.in.c.ad pſta tiones.in fi.j.eo.

d ¶ Sufficere.Fa cit.l.j.§.ſi itelligaꝛ ff.de edil.edic.ibi plerūqʒ ſignis quē tex.all.b.d.Phi.

poteſt ↄdicere.hoc etiā pbat principium.c.a con trario ſenſu ꝛ ſentit etiā Hoſti.hic aliū intellectū qd ver.ſi vero loquiꝛ cū ſpōſalia fuerūt ↄcta inter maiorem ꝛ minorē ver.mulier.cū de facto fuit cō tractū ma.inter maiorem ꝛ minorem ꝛ vtroqʒ ca ſu decidiꝛ qd is q erat maior tpe ↄctus nō pōt.re ſilire ex quo ſemel conſenſerit:ꝛ iſte intellectus ſa tis ēt pōt ſuſtineri:ſʒ pcedēs plus placet:q2 deci dunꝛ plures caſus.nā mrimoniū ↄctū inter ma iorē ꝛ minorē ſunt ſpōſalia iuris īterpretatione: vt in.c.vnico.e.ti.li.vj. ¶ †In gl.in ꝟbo in iudicio in fi.no.ſingulariter duo ex iſta glo.primū qd vbi iuramētū interuenit in ſpōſalibꝰ ꝛ īpuberes obli gaꝛ in tm̄ facit qd maiores cōpelli debeant ad ↄ hēdū mrimoniū ꝛ ītellige de maioribꝰ ſeptēnio. ¶ †Scdo ex fi.gl.no.qd vbi iuramentū in ſponſa libus non interuenit nō cōpelliꝛ ſpōſus vel ſpon ſa inuita contrahere matrimoniū.Et aduerte q2 gl.loquiꝛ indiſtincte:non reſtringens ſe ad maio res.nam de minoribꝰ nō eſſet dubiū:q2 text.eſt in hoc.ꝛ idē ſentit Hoſtiē.in ſum.tit.de mrimonio. §.j.poſt prin.ſed hic tenet oppoſitū:dicēs qd ſiue iuramētum interuenit ſiue non ex quo maior exi ſtens cōtraxit ſponſalia ſemper cōpelliꝛ ad ↄhen dum.arg.in.c.iurati.xxij.q.v.ꝛ in.c.j.de pac.ꝛ per hec iura.idē dixi ī.c.ex lrīs.el.ij.s.de ſpō.Sed nūc adduco iſtū tex.qui iudicio meo clare hoc probat in ver.mulierē.nā hic nō interuenit iuramētum: ſʒ papa fundat ſe ſup nudo conſenſu:ꝛ dicit qd ex quo maior ſemel cōſenſit ſpōſalibꝰ ſi pōt cōtraue nire:licet cōtraxerit cū minore:fortius ergo dicē dum cū ambo erāt maiores:ꝛ tene ad hoc menti iſtū text.q2 ſepe de hoc dubitaui ꝛ vide qd dixi.s. ti.pxi.c.requiſiuit. ¶ †In glo.fi.ibi.§.reprobari. vbi diciꝛ qd medicus ſemel approbatus poteſt re probari.[a] ꝛ idē habetur in.l.ſed ꝛ reprobari.ff.de excu.tu.ꝛ dicūt quidā ſpeciale in medico propter hominū ſanitatē:vt ſi reperiatur inutilis ꝛ inex pertus poſſit reprobari:ſed idem dic in quolibet dotore cuiuſcūqʒ profeſſionis:vt no.Bart.in.d. l.ſed ꝛ reprobari:ꝛ pro hoc alle.tex.in.l.grāmati cos.C.de profeſ.ꝛ medi.li.x. Abbas.

☞ Impuberes añ pubertatē ſupari nō debēt: ſʒ poſt pubertatē pñt ſi ↄdicūt niſi carnalis copu la interueniat vel tacitꝰ cōſenſus poſt pubertatē.
Matrimoniū pꝟerba de preſenti per impuberes ↄctū iuris interpretatione ſpōſalia ſunt de futu ro ꝛ ab eis ante pubertatem reſilire non poſſunt.
Potentia coeundi anticipat tp̄s pubertatis.
Carnalis copula etiam inter minores cōſummat matrimonium ſed non niſus ad copulam.

A Nobis. †Impuberes ſpon ſalia cōtrahentes añ pubertatē ſeparari non debēt.ſed poſt pubertatē pñt ſi ↄdicūt ſpōſalibus ni ſi copula carnalis interuenerit ꝛ in effectu idē di cit tex.qd pcedēs niſi qd addit de copula ꝛ cōſen ſu tacito poſt aduentū pubertatis.Primo poniꝛ qſtio.Scdo ſolutio ibi:talis. ¶ Caſus literalis. Quidā intra nubiles annos iunguꝛ nole matri monij ſi vterqʒ vel alter anteꝙ ad annos legiti mos peruenerint petāt ſepari.queriꝛ vtrū ſint au diēdi.rñdet papa qd cū ante annos legitimos cō iugalē cōſenſum nō habeāt vſqʒ ad etatem legiti mam expectare teneñꝛ:ꝛ tūc aut cōfirmeꝛ matri moniū aut infirmetur niſi carnalis copula antea interuenerit cum illa tp̄s anticipare ſoleat puber tatis.ber. ¶ †Not.j.qd quēadmodū īpuberes ↄ hētes ſpōſalia nequeunt ab eis reſilire ante aduē tū pubertatis vt.s.ti.pxi.ita ꝛ matrimoniū con trahere intendentes.nā tale matrimoniū añ eta tē cōtractū iuris interpretatiōe ſunt ſponſalia de futuro[b] vt no.hic gl.ꝛ eſt hodie expreſſum.in.c.j. e.ti.li.vj.Ex quo inferꝛ qd ſicut ante aduentū pu bertatis nō lʒ reſilire a ſpōſalibus veris:ita nec a preſumptis. ¶ †Scdo no.qd potētia coeūdi an ticipat tp̄s pubertatis:ꝛ ſic copula habita inter minores cōſummat matrimoniū:q2 ītellige ſi ve re interceſſit:ſecus in niſu ad copulam.vt.j.e.atte ſtationes.vbi de hoc plene. Abbas.

☞ Minores apti ad matrimoniū ex contractu mrimonij obligātur niſi violentia intercedat.
Proximitas etatis non ſufficit ad contrahendum matrimonium.ſed oportet qd ſit talis qd carnaliter coniugi poterit.4.
Malitia ſupplet defectū etatis quo ad matrimoniū cōtrahēdum ſed non in alijs rebus agendis ꝛ quid ſit iſta malitia ꝛ eius diffinitio.
Proximitas etatis ꝛ potentia coeundi an ſimul requirantur in matri monio contrahendo vel vnus de per ſe ſufficiat.
Carnalis copula etiā cū minore an faciat ſpōſalia ī mrimoniū trāſire.
Potentia coeundi quo modo cognoſcitur.

D Eillis. ¶ †Minores apti ad matrimonium ex cō tractu matrimonij obligātur:niſi violentia intercedat.Primo deciſa cōſulatio.Secundo reſponſio.ibi aliter. ¶ Caſus literalis.Quidam in minori etate ſpōſalia cōtrahunt ꝛ traducūtur:poſtmodū diuortiū petunt in minorē allegā tes etatem:aut vim ſibi illatā queriꝛ qd iuris ſit rñdet qd ſi ita fuerint etati pximi qd potuerunt carnaliter coniungi pretextu minoris etatis nō ſunt ſeparādi ſi vnus in aliū niſus eſt cōſenſiſſe:quia in eis malitia ſupplet etatē.Sed cuiuſcūqʒ ſint etatis ſe poſſunt p illatā violētiam ex cuſare:niſi poſt violētiam cōſenſus accedat.ber. ¶ †No.j.qd proximi tas etatis ſola nō ſufficit ad cōtrahēdū matrimoniū:ſed oportet qd ſit talis qd carnaliter cōiūgi potuerint ꝛ hoc not.p limitatiōe.c.ſequētis ¶ †Scdo no.qd malitia[c] ſupplet defectū etatis quo ad contrahendū matrimoniū.ꝛ ad hoc quotidie allegaꝛ:ꝛ quo ad ppoſitū exponiꝛ ma litia.i.vigor naturalis ſeu potētia coeūdi:vt colligiꝛ ex verbis precedē tibus ibi ꝙ potuerūt coniūgi.nō eñ ſufficeret malitia in rebus agen dis vt in.c.puberes.in.§.fi.s.eo. ¶ †Sed qro q2 text.requirit hic duo ad validitatē mrimonij qd ſint pximi etati ꝛ qd potuerunt carnaliter cōmiſceri:nūquid ambo requiraꝛ de neceſſitate.Sol.ſi incipis prio ne ceſſario requiriꝛ ſcdm:quia ſicut dixit pximitas nō ſufficit ſine poten tia coeūdi:ſed ſcdm bene ſufficit ſine primo dūmodo ſint doli capaces ita qd potuerint diſcernere vires matrimonij.nā matrimoniū nō con trahitur ex copula ſed ex cōſenſu.s.ti.proxi.c.cum locum.ſed diſcepta tio nō modica eſt inter doc.qño deprehendit iſtā potentiā coeūdi que habet ſupplere defectū etatis.quidā enim vt Tanc.requiruñꝛ qd vere inter eos copula interceſſerit.qd etiā ſequiꝛ Hoſti.exponendo text.qd potuerunt coniungi.i.qd de facto ſe cōiunxerūt.ſed Goſ.Inno.Abb. et Jo.an.tenent oppoſitū dicētes ſatis eſſe ꝙ potuerūt cōiūgi.Quid enim ſi iuuenis minor alias mulieres cognouit:vel ſi femina minor ab alijs fuerit cognita.certe nemo negabit matrimonium conſiſtere inter iſtos:ex quo apparet eos pōtētes ad copulā ꝛ pro hac ſentētia habes gl.in.c.vnico.eo.ti.li.vj.ſed de hoc nō videtur mihi magnū dubiuz ex quo clare conſtat de potentia coeundi:ſed dubium eſt quādo non con ſtat clare ſed tantū p ſigna:puta ex aſpectu corporis vel ex alijs ſignis intrinſecis mulier vel maſculus videtur aptus ad copulā:ꝛ ſenſit.In no.hec ſigna ſufficere[d] qd mihi ſatis placet.ar.c.ſeq.vbi niſus ad copu lam cum conſenſu adhibito prope etatem legitimam ſufficit ad matri monium pro quo facit litera dum dicit qd potuerunt:ꝛ ſic ſolum re quirit potentiam ꝛ videtur eam requirere ex ſignis duʒ dicit ſi fuerint ita proximi etati ꝛc. Abbas.

☞ Contractus ante pubertatem non facit matrimonium.
Niſus ad copulam non facit matrimonium.5.7.
Niſus ad copulam non declarat potentiam coeundi.
Maritus ꝛ vxor poſſunt ſe ad inuicem vendicare:ꝛ quam poteſtatem habet alter in alterum.
Proximus vel prope finem alicuius etatis qño eſſe quis dicatur.
Impubes maior ſeptennio adueniente etate legitima poteſt ſine ali qua cauſa a ſponſalibus ꝛ matrimonio reſilire licet mulierem ſepe ni ſus fuerit corrumpere.
Impubes factus pubes ſi vult a ſponſalibus reſilire concedenda eſt li centia ambobus.
Annus quartuſdecimus in maſculo:ꝛ duodecimus in femina dʒ eſſe completus:ꝛ ſi deficient aliqui dies an teneat matrimonium.
Conſenſus preſtitus circa finem impubertatis vel principium puber tatis an faciat matrimonium.
Confeſſio coniugum per ſe ꝛ contra ſe:an ſufficiat.
Judex ſi dubitatur an mulier ſit cognita vel ne quid agere debet.
Teſtes ī mrimoniali cā recipi pñt poſt publicationē:imo poſt ſnīam.
Etas que requiraꝛ in ingreſſu religiōis ꝛ an perueniaꝛ ex diſcretione.
Iuramētū a reo exigi pōt ī cā mrimoniali etiā ſi actor nihil pbauerit.

A Tteſtationibus. †Contractus ante pu bertatem etiam niſus carnalis copule nō facit matrimoniū.Cōmunis diuiſio.ſe cunda ibi:conſultationi. ¶ Caſus literalis.Quedā mulier cōtraxit matrimonium cum quodam qui nōdum habebat.xij.annos. tamen eam tentauit corrūpere:ſed non potuit poſtmodū ab ea receſſit vnde ipſa mulier petijt illum in ſuum maritū corā ordinario:teſtes p ducti fuerūt in cā illa:dubitauit iudex qualiter in cā pcederet:miſit at teſtatiōes do.pa.atteſtatiōibꝰ illis inſpectis cōſtitit dño pape:qd iuue nis ille nōdū attigerat.xij.annū qñ prefatā.G.in vxorē accepit:et licet niſus fuiſſet

nisus fuisset eam corrumpere: ſm qđ vterq; cõfitebatur: mulier tñ credidit se virginē euasisse. sed ipse anteꝗ̃ peruenisset ad. xiiij. annũ ab ipsa recessit: ad qđ preuctus ab eodem petebatur in virum. rñdet papa illi epõ dicẽs qđ si illa per idoneos testes ꝓbare nequerit: qđ post vel circa finẽ. xiiij. anni prodictus iuuenis cõsensisset in eam recepto iuramẽto ab ipso qđ postꝗ̃ ad etatem legitimã peruenit ipsam habere nõ cõsensit in vxorem dictũ iuuenem a predicta. H. debeat separare ⁊ dare vtriq; licentiã cum alia contrahendi. Ber. ¶ † No. j. qđ solus nisus ad copulã nõ declarat potẽtiam coeundi. vide. s. de spõ. iuuenes. ⁊. s. de. eo. ti. ¶ † Scđo no. ibi vẽdicare: ⁊ tene menti qđ vxor potest vendicare[a] maritũ intellige cã adiecta de iure diuino ⁊ canonico: qđ etiã tz hic Host. nã multa iura hʒ mulier in marito adeo qđ maritus nõ đʒ habere potestatem sui corporis nec econtra. vt in. c. non debet. j. de consangui. et affini. vñ rõne huius iuris possunt adinuicẽ se vẽdicare. ar. l. in. §. p hãc ff. de rei ven. ⁊ tene ad hoc mẽti istũ tex. cũ dicto Hosti. licet cõtrarium senserit Jo. an. in addi. Spe. qui fil. sint legi. post princ. ⁊ sequi videtur domi. Ant. in. c. nõ est. s. ti. proxi. sed primum dictum verius vt latius dico in. c. illud de presumpti. ¶ † Nota ibi circa finem. xiiij. anni iuncta glo. quod quis dicitur esse prope finem[b] alicuius etatis: cũ distat ab ea per sex mẽses: quod no. pro statutis. quis aũt dicatur proximus alicui etati: dic vt dixi. s. eodẽ cõtinebatur. ¶ † Item not. mirabilem decisionẽ qđ minor pubertate: maior tamẽ septẽnio contrahens sponsalia vel matrimonium potens adueniẽte etate legitima sine alia causa resilire a talibus sponsalibus siue matrimonio: licet mulierẽ sepe nisus fuerit corrumpere: ⁊ hoc ampliat. c. de illis. s. eo. ¶ † Ultimo no. quod si minor factus maior vult recedere a sponsalibus: debet etiam maiori dari licentia ad alia vota transeundi. ¶ † In gloss. prima in fi. dic quod ille conatus nõ faciat sponsalia transire in matrimonium: vt in. ca. fi. s. tit. primo. sed alium effectũ hic induxit: nã induxit presumptionem quod circa finẽ. xiiij. anni iste erat potens ad generandum. ex quo ante illam etatem fuit nisus ad copulã ideo papa mandat hic inquiri vtrum ille iuuenis consenserit circa finẽ. xiiij. anni nã cessante presumptione causata ex nisu copule non sufficisset cõsensus prestitus circa finẽ. xiiij. anni quia vbi non constat de potentia coeundi expectatur pubertas sex annorum numero in qua requiritur qđ annus. xiiij. sit cõpletus in masculo: vt in. l. fi. C. quando tu. vel cu. facit tex. in. c. j. pri. licet Hostiẽ. hic dubitet vtrũ in vltimo die. xiiij. anni vel. xij. anni in muliere valeat matrimonium contractum. nã videtur qđ sic: dicimus in testamẽto: vt in l. qua etate. ff. de testa. tandem videtur relinquere arbitrio iudicantis considerata habitudine persone: ⁊ satis mihi placet primum dictũ fauore matrimonij: ⁊ ideo non decipiat iste tex. cum videtur velle sufficere cõsensum prestitũ circa finẽ. xiiij. anni. nã hic precessit nisus ad copulam vt predixi. ¶ † In gl. ij. ibi contra se cõfitebatur. no glo. singulariter qđ cõfessio[c] coniugis contra matrimonium valet quãdo emanauit ab eo qui stat pro matrimonio: nõ enim est presumptio qđ falsum confiteatur contra se. dicit tamen Hostien. hoc relinquendũ arbitrio iudicantis. nã posset fieri collusio inter coniuges volentes separari mrimonij. nã fingerent lites ⁊ in progressu cause is qui firmabat se stare pro matrimonio cõfiteretur cõtra matrimoniũ: ⁊ si iudex hoc suspicaretur nõ debet esse cõtentus tali confessione: sed facere mulierẽ inspici an sit virgo vel alias ꝓbationes exigere cõtra matrimoniũ: nisi aliud impedimentum allegaret. vbi autem cessat presumptio fraudis: stabitur cõfessioni cõiugis cõtra matrimoniũ ex quo confitens stat ꝓ matrimonio: qđ multum notabis: qꝛ multũ limitat. c. super eo. de eo qui cogno. cõsan. vxo. sue. ¶ † In gl. in ver. per testes. in fi. vel dic melius ſm Hosti. qđ hoc operatur fauor matrimonij. nã si nõ obstat sentẽtia quo minus ꝓbationes de nouo accipiantur. in. c. lator. ⁊. c. consanguinei de re iudi. fortius non debet obstare attestationũ publicatio. de quo tñ vide quod plene dixi in. c. iuraui. de proba. ¶ † In glo. penulti. ibi: illud dic qđ ille tex. procedit quo ad ingressum religionis vbi etas nõ preueniť ex discretione: sed requiritur precise numerus annorum. vt in. c. primo de regu. lib. vj. ⁊ no. in. c. postulasti. ⁊ in. c. ad nostram. eo. tit. ¶ † In gl. fi. Hosti. ⁊ cõmuniter docto. dicunt qđ vbi agitur de sacramẽto matrimonij debet semper iuramentũ exigi a reo licet actor nihil ꝓbet vt veritas tanti sacramẽti melius elucescat: quod no. ⁊ idem dic vbi vertitur periculum anime: vt no. doct. s. eo. continebat. Abbas.

1 ☞ Inuita si aliqua maior sponsalia contraxit cum minore non tenetur illum expectare donec ad etatem legitimam peruenit. 2.

2 Metus ita sponsalia sicut matrimonium impedit.

3 Uerba de presenti cum impubere non matrimonium sed sponsalia de futuro faciunt.

4 Parentum mine iustum metum inducunt: ⁊ maxime in muliere.

Maior cum minore contrahens tenetur expectare minorem donec ad etatem peruenerit legitimam.

1 **Ex literis.** ¶ † Si maior inuita contraxit spõsalia cum minore non tenetur ipsum expectare donec veniat ad etatẽ adultam. Communis diuisio. scđa ibi: cum autẽ. ¶ Casus literalis. Quedã puella. xij. annorũ desponsata fuit cuidam puero. ix. vel. x. annorum: ⁊ postmodũ de voluntate parentum ⁊ non de sua vt dicebat ad domũ patris illius pueri ducta fuit inuita ⁊ nolens: ⁊ minis parentum compulsa fecit ibi moram per annum ⁊ tãdẽ ad domum propriam est reuersa dicẽs ꝙ nunꝗ̃ in eũ consensit nec vult cõsentire: imo petebat licẽtiaʒ cum alio contrahendi: querebatur qđ iuris: respondet papa cum dictus puer nondũ ad. xiiij. annum peruenerit: nec ad eã carnaliter accessuʒ habuerit. Mandat ꝙ si puella cõmonita ipsuʒ noluerit expectare quousq; ad etatẽ legitimam peruenerit: ⁊ si est ita vt propositum est tribuat liberã licentiã cum alio contrahendi. Bernard.

2 ¶ † Nota vnum bonum dictũ ex tex. ꝙ sicut metus impedit matrimoniũ ipso facto: vt in. c. cuʒ locum. s. ti. proxi. ita ⁊ spõsalia de futuro vt hic. nam licet isti intenderent cõtrahere mrimoniũ: tamen ꝓpter defectũ etatis alteriꝰ fuerũt sponsalia de futuro vt in. c. vnico. e. tit. lib. vj. ⁊ tamen ipso iure non valuerunt propter metũ ĩtercedẽtem. 3 ¶ † Secundo no. ibi minis[d] parentũ quod mine parentũ[e] inducunt iustum metũ maxime in muliere: quod ego admitterẽ cõsiderata qualitate parentũ ⁊ minarum. 4 ¶ † Ultimo no. ampliationem ad. c. de illis. el. primo. s. eodẽ ꝙ̃ maior cõtrahens cum minore tenetur expectare minorem donec perueniat ad etatẽ legitimaʒ vt in dicto. c. de illis. hoc verũ nisi maior inuitus contraxit cum minore tũc enim nõ tenetur expectare minorem vt est casus hic.

Abbas.

1 ☞ Sponsalia contracta cũ minore septẽnio p cohabitationem mutuã post septenniũ conualescunt ⁊ inducunt pu. ho. iusti. soluunť tamẽ per matrimonium de presenti.

2 Etas superueniẽs cũ alijs adminiculis validat sponsalia.

Sponsalia nulla ex defectu cõsensus cõualescũt tacito subsequente cõsensu ex communi habitatione.

Impedimentũ publice ho. oritur etiã ex spõsalibus cum minore septennio contractis que postmodum superueniente etate conualescunt.

3 Impedimentũ publice hone. ortum ex spõsalibus durat etiã illi dissolutis.

4 Impedimentũ publice. hone. nedũ impedit matrimonium: sed etiã dirimit licet carnali copula sit consummatum.

5 Cõsanguineam prioris sponse etiã post spõsalia rupta cognoscens peccat et priuatur saltem ad tẽpus potestate cõtrahendi matrimonium.

6 Uiro ⁊ vxori quomodo ⁊ quãdo credatur quo ad copulam.

7 Incestuosus matrimoniũ contrahere non põt. Incestus an inhibeat perpetuo vel ad tṗs matrimonium contrahere.

1 **Duo pueri.** ¶ † Sponsalia contracta cũ minori septennio p cohabitationem mutuã post septenniũ cõualescunt et inducunt publice honestatis iustitiã soluuntur tamen per matrimoniũ de presenti. ṗmo narrat factum. secũdo respon. ibi quia igitur. ¶ Casus literalis. Duo pueri. G. vj. annos habens: et Gulielma. vij. matrimonialiter sunt cõiũcti: q simul p tres annos manserũt: ⁊ sic sponsalia tenuerunt que ab initio nõ valebãt postmodũ pater puelle ipsam copulauit cuidã alij. M. nomine cum quo pacifice per septẽ annos permansit tamen dimisit eandem: qꝛ credebat ipsam aliuʒ virũ. s. Guli. habere cum primo fuerat despõsata. Dictus. G. ad annos discretiõis perueniens cũ alia cõtrahendi licẽtiã postulauit: qua obtenta contraxit cum quadaʒ. S. nomine cõsobrina dicte. G. ⁊ cũ ea per aliquod tempus cohabitãs vt dicebat nõ cognouit eãdẽ: ipsa tamẽ se ab eo cognitam asserebat. postea ṽo pater Gulielme cũ vidisset eam a secundo viro dimissam cõpulit dictũ. G. vt. S. neptẽ suã dimitteret et ad. G. rediret: que postmodum per biẽniũ cohabitauit eidem: quesitum fuit a papa quid super his esset

a ¶ Uẽdicare. imo. ĩ. d. c. illđ tʒ qđ tutiꝰ ẽ seruare opi. Jo. an. tñ sustineť libellus in q̊ simpliciter maritus vẽdicat ⁊ đʒ ꝯcludere p mediũ potestatis ⁊ nõ per mediũ rõne dñij ang. ĩ. l. j. §. p hãc ff. đ rei vẽ. p Cy. ĩ l. si ĩuita. C. đ nu. ꝙ ẽt ꝓcedit si nũꝗ̃ fuerit habita possessio vxoris p ang. ĩ. d. §. p hãc.

b ¶ Prope finẽ. Alexã. ꝯsil. cxx. in ij. volu. versi. nec ob. si discretis.

Sebasti. Sabia.

c ¶ Cõfessio. nũqđ aut cõfessio facta sacerdoti ꝓbet ĩ cã matrimonij vide gl. tenẽtẽ ꝙ sic in. c. tua nos. ĩ gl. pe. s. de spon. sali. quã dicit singul. Romanꝰ in l. si non spãli. C. đ testamẽtis refert Jas. in. l. j. §. huiꝰ studij. ff. de iust. ⁊ iure.

d ¶ Minis. voluit gl. in. c. accedens. s. de conuer. cõiuga. ⁊. c. fin. j. q cle. vel vouen. Inn. ĩ. c. causaʒ matrimonij. s. đ officio deleg. licet cõtrariũ voluerit glo. in. l. j. §. q̃ honorande. ff. qua. re. actio non datur. ⁊ male ſm Phi. hic. nam si metꝰ reuerẽtialis ĩ matrimonio non inducit iustum metuʒ. vt hic fortiꝰ nõ debet inducere in alijs ꝯtibꝰ cũ ĩ matrimonijs requirať liberalis ꝯsensus. c. gẽma s. de spõ. ꝙ est ꝯ doctrinam Ang. in. c. cũ virũ. s. de reg. late per bar. Alex. ⁊ alios ĩ. l. q̃ doti. ff. so. mat.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Mine parẽtũ. Hoc dictũ refert ⁊ sequiť dñs Jas. in. l. titia. in prin. col. iiij. ṽ. octauo adde. ff. de ṽbo. obliga.

a ¶ Interlocutoria. Mirū est qȝ nō allegauerit Bar. i. l. titia. ff. de acc. vbi cōcludit qȝ sn̄ia lata ab obseruatione iudicij est interlocutoria qn̄ absoluit propter libellū male cōceptū male cōceptū sed si fert de cetero agi dr diffinitiua: vt per istū i. c. examinata. ẜ. de iudi. per Archi. xx. dis. §. j. Pe. de ancha. in cle. fi. de app. decidit ẜm no. per Barto. in d. l. titia Bald. in. l. fi. C. si tutor vel cur. ⁊ in aut. qui semel. C. q̄uo et qn̄ iudex. i iiij. col.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Interlocutoria. Quomō cognoscatur sn̄ia interlocutoria que habet vim diffinitiue late tradit Feli. in rub. ẜ. de re iudi. ⁊ ibi colū. pe. tradit qȝ sn̄ia absoluens ab obseruatiōe iudicij est sn̄ia interlocutoria habēs vim diffinitiue.

b ¶ Vim diffinitiue. Addo late vt p Ang. cōsi. cxiiij.

c ¶ Rerseruauit. p Bartol. in. l. ille a quo. §. si de testamēto. ff. ad trebel. ⁊ ibi p Inno. ⁊ p Abb. in. c. cū ꝯtingat. ẜ. de off. dele. Bal. in. l. eā quā. C. de fideicō. v. q̄ro qd operet illa reseruatio. Bar. in l. fi. ff. p suo. Bal. in. l. si ea. C. q acc. nō possunt Bar. tn̄ in sua disputatione incipiēte accusat⁹ de vi turbatiua tȝ qȝ talis reseruatio non pōt fieri nisi de cōsensu partium. Pōt cōsiderari aut ps offert se icōtinēti velle pbare et iudex non pt facere reseruationē aut nō offert se incontinenti ⁊ tunc poterit. qd si statutū diceret quod iudex pcedat reseruatis exceptionibus de quib⁹ intelligat. gl. est in cle. j. de seq. pos. et fruc. p bal. in. l. exceptionē. C. de pba. inviti. col. plene per Alexan. in d. §. si de testamēto. q allegat hūc textum.

Zacharias.

d ¶ Quorū aliqui sunt inepti. adde Lāfrā. de oria. in c. qm̄ cōtra fal. §. petitione. versi. in iudicio autem. et ibi in apost. Cel. ẜ. de proba.

agēdū: ⁊ ipse rn̄. qȝ inter Guilielmū ⁊ Guilielmā nō fuit matrimonium puerili etate impediēte: ⁊ licet postq̄ nupsit alij: poterit aliam ducere vxorē Guilielme cōsobrinā habere nō potuit ꝓpter publicā honestatem siue eā cognouerit: siue non: nec ad Guilielmam poterit redire: q̄r fuit alteri legitime copulata: cum ergo Guilielmus dicat se nō cognouisse. S. cōsobrinā. G. aliam si voluerit poterit ducere in vxorem. ⁊. S. alteri viro poterit copulari: ⁊ cum fuerint separati pn̄ia dȝ vtriq̄ȝ iniūgi ad tp̄s ꝓ vitādo scādalo. si v̄o constaret Guilielmū. S. cognouisse neutri altero viuente dabitur lic̄ia ꝯhendi: ⁊ Guil. remanebit cū Mattheo imposita ipsi. M. ad tp̄s penitētia competēti: q̄r ꝓ sua volūtate sine iudicio ecclesie dimisit eandē. Ber.

2 ¶ † Not. primo qȝ spōsalia nulla ex defectu cōsensus cōualescūt ex tacito cōsensu interueniente ex cōi cohabitatiōe: ⁊ ex istis oritur publice honestatis iustitia sicut ex spōsalibus ꝯctis tpe maioris etatis: ⁊ hic clarius ꝓbatur. ẜ. e. literis. ⁊. c. accessit.

3 ¶ † Scd̄o no. qȝ impedimētū publice honestatis ortū ex spōsalibus durat etiā spōsalibus legitime dissolutis. ⁊ idem vr̄ probari. ẜ. eo. accessit.

4 ¶ † Tertio not. qȝ impedimentū publice honestatis nedum impedit matrimoniū: sed etiam dirimit quātuncunq̄ȝ copula in matrimonio intercessit. ⁊ hoc not. nā iste cōtraxit matrimonium cū cōcubina prioris sponse ⁊ eā cognouit: ⁊ nihilomin⁹ dr qȝ nō est mr̄imoniū ⁊ mandar eos hic separari. facit. c. vnicū. e. ti. li. vj. facit. ca. j. de spon. eo. lib.

5 ¶ † Itē no. qȝ cognoscēs consanguineam prioris sponse etiā post sponsalia rupta grauiter peccat adeo vt priuetur saltē ad tp̄s potestate cōtrahēti matrimonij.

6 ¶ † Ulti. no. qȝ nedū creditur marito quādo dicit se cognouisse vxorē vxore negante: vt in. c. continebar. ẜ. eo. sed etiā credit si negaret copulā muliere asserēte oppositum. tn̄ dicit. Hosti. qȝ si p copulā cōfirmaret matrimoniū staret potius assertioni mulieris asserētis copulā q̄ȝ dictis viri negātis copulā ⁊ fauorem matrimonij: qȝ nota. Et ad istū tex. rn̄debo qȝ hec copula nō faciebat ad cōfirmationē mr̄imonij: sȝ potius veniebat ad delictū probandum: quia matrimoniū poterat esse cū cōsobrina prioris spōse: ⁊ ex sola confessione mulieris non debebat vir puniri.

7 ¶ † In gl. in fi. siue ibi: propter delictū vtriusq̄ȝ ⁊ sentiūt hic doc. qȝ ille cōmisit incestū ducēdo ⁊ cognoscēdo cōsobrinā prioris spōse. Sed tūc opponit ad literā que mādat vtrūq̄ȝ istorum stare sine mr̄imonio altero viuente. nā delictū incestus priuat ꝑpetuo facultate cōtrahēdi mr̄imoniū: vt in c. j. ⁊ ca. discretionē. j. de eo q cog. consan. vxo. sue. Sol. metu. cōtrarij doc. supplēt ad tex. maxime: sȝ hec suppletio impropriat literā cum non sine misterio dicit altero viuente. Ideo dicerem qȝ quo ad hoc ꝓprie nō fuisset cōmissus incestus quia ex sponsalibus nō est orta affinitas inter spōsam et cōsanguineos spōse sed publica honestas duntaxat. ideo non debet iste tm̄ puniri sicut si cognouisset affinē. ideo papa hic tēperauit sn̄iam et ad tempus interdixit facultatē contrahendi: ⁊ forte dixit altero viuēte: q̄r vulgariter isti putabantur marit⁹ ⁊ vxor. vnde ne videant transire ad secunda matrimonia: ⁊ vt delictū non esset prorsus impunitū: papa processit vt hic dicitur: ⁊ sic dico qȝ hic est casus specialis prouidēs contra cōtrahentem matrimonium obstante publica honestate ⁊ dicam cognoscentem. Abbas.

1 ☞ Accusari non potest matrimonium qȝ non est vt si cum minori septennio sit contractum denuntiari tamen potest impedimentum ne in postremum contrahatur. 3.

2 Sententia super libelli ineptitudine lata interlocutoria est. habet tn̄ vim diffinitiue: quia prima diffinit instantiam.

Appellari an possit statim viua voce ab interlocutoria.

3 Priuatio presupponit habitum.

4 Pronuntiatio iudicis saluis exceptionibus quid operetur.

Exceptiones dilatorie possunt discuti post litem contestatam si iudex eas reseruauit.

5 Pronuntiatio super non petito fatua est.

Pronuntiari potest super vna parte quando plura sunt petita ⁊ reliqua per iudicem recipiuntur.

6 Libellus plura pōt cōtinere ⁊ pars inepta nō pōt vitiare modū aptū.

Rescriptū plures gratias continēs surreptio in vna nō vitiat reliqua.

7 Denuntiatio impedimenti matrimonij quomodo fiat.

8 Acta contra legem viuam vel mortuam an sint nulla.

9 Matrimoniū ꝯctū cōtra interdictū pape etiā cū cl̄a decreti irritantis tenet alio non obstante impedimēto: in hoc tamen varia est opinio.

Papa habet amplā facultatē super matrimonio non consummato.

10 Inferior a papa non potest impedire virtutem matrimonij ex aliquo temporali impedimento. nam ⁊ in ipso papa dubium est.

1 **AD dissoluendum.** ¶ † Accusari nō potest matrimoniū qȝ nō est vt si cū minori septēnio sit contractum denuntiari tn̄ potest impedimētum ne ꝯhatur in posterum. Et tria facit. Primo narrat factū. Scd̄o interloquit ibi: interloquendo. tertio ꝓhibet ⁊ decerint ibi: ne vero. ¶ Casus literalis. Quidā noīe. Jo. contraxit mr̄imoniū cū quadam puella. S. noīe intra septennium constituta. tandē ex parte puelle accusabitur matrimoniū propter cōsanguinitatem: ⁊ dū testes producerent ad probandā consanguinitatē. predictus Jo. multas exceptiones ꝓposuit per quas intendebat accusatores ab accusatione repellere: cū super exceptionibus ipsis fuisset multipliciter disputatū: papa auditis quecūq̄ȝ partes proponere voluerūt interloquendo pronūtiauit inter predictū iuuenē ⁊ puellam nec mr̄imonium nec sponsalia fuisse contracta: quia puella nondum ad. vij. annū peruenerat: vnde accusatio locum habere non poterat: cū non esset qui legitime possit accusari: sed denūtiari poterat cōsanguinitas vt interdiceret matrimonium cōtrahēdum. vnde dn̄s papa statuit terminū ad denūtiationē probandā saluis exceptionibus propositis ac etiā proponendis: ne vero in puellam aliquid interim attentetur precipue papa ne in negotio vlterius procedatur de nouo donec cessetur a denūtiatione vel ea ꝓbata ordine iudiciario procedatur qȝ si cōtra hoc mādatū in preiudicium puelle aliquid fuerit attētatum: illud decernit papa irritum ⁊ inane. Bern.

2 ¶ † Not. j. ibi interloquendo ꝓnuntiamus qȝ sn̄ia lata super ineptitudine libelli est interlocutoria[a] habet tamen vim diffinitiue quia diffinit primā instantiam: ⁊ pro hoc cōsuluit Joā. cal. qȝ ab hac sentētia potest appellari viua voce incōtinēti sicut appellatur a diffinitiua in. l. ij. ff. de appella. ⁊. ij. q. vj. §. diffinitiua. Contrarium tamen hic tenet Gaf. per istū tex. in ver. interloquēdo. ⁊ per capi. sua de appel. Sed certe licet sit interlocutoria ⁊ sic loquantur ista iura. tn̄ ex quo habet vim diffinitiue[b] ⁊ cessat ratio. c. vt debitus. de appel. videt qȝ ab ea possit appellari vt a diffinitiua de quo remitto me ad ea que plenius dixi in. c. peruenit. de appel.

3 ¶ † Scd̄o no. qȝ matrimonium nullum ex defectu cōsensus accusari non potest ⁊ quotidie allegatur qȝ priuatio presupponit habitum de quo in. l. decē. ff. de verbo. obl. ⁊. xxij. q. ij. in. c. qȝ vero. non formatum. ⁊ ibi est glo. cōsimilis. glo. nostre in ver. nūtiari.

4 ¶ † No. tertio ibi saluis exceptionibus ⁊c. arg. valde singulare qȝ si iudex procedit ad litem cōtest. vel ea que solent fieri post contestationē in causa in qua nō requiritur cōtestatio cū protestatiōe: ⁊ qȝ exceptiones dilatorie sunt salue: nō per hoc irritatur ꝓcessus iudicis: sed tenet mero iure saltē parte non appellante ⁊ sic est casus no. in quo exceptiones dilatorie possunt discuti post litem cōtesta. si iudex eas reseruauit[c] a principio qȝ latius tango in. c. exhibita. ẜ. de iudi. ¶ Contra tex. op.

5 Videt enim qȝ † inepte papa statuerit terminū ad denūtiationē probandā: ex quo enim pars accusauerat ⁊ non denūtiauerat: fatuum est pronuntiare sup nō petito. l. fi. C. de fideicō. lib. ⁊ in. l. licet heli. de simo. Sol. Host. qȝ forte libellus continebat accusationem ⁊ denuntiationē vt quia dicebatur accuso ⁊ denūtio. vnde repulsa prima parte tanq̄ȝ inepta papa prefixit terminū super secunda pte libelli.

6 ¶ † Not. singulariter hoc dictū qȝ licet libellus sit vnicus: tamē si potest cōprehendere multos modos agēdi: quorū aliqui sunt inepti[d] pars inepta nō habet vitiare modū aptum. Idem est in rescripto apostolico cōtinēte plures gratias: vt surreptio in vna nō vitiet reliquam vt est pulcher tex. in. c. si eo tpe. de rescri. li. vj. ⁊ solue ẜm Host. qȝ papa ex officio p̄ficit terminū ad ꝓbādā denūtiationē: sed prima solutio melior: q̄r nō pōt dici denūtiatio si pars nō denūtiat.

7 ¶ † In gl. i v. denūtiari ibi sine aliqua admonitione no. bn̄ gl. qȝ cū denūtiat impedimētū matrimonij nō est necesse prius admonere ptē sicut seruat in denūtiatiōe euāgelica. de qua tn̄ remitto ad plene notata in. c. nouit. de iud.

8 ¶ † In gl. fi. ibi secus esset si clausula. videt hic gl. velle qȝ gesta contra mandatum pape teneant si in mandato nō fuit apposita clausula decreti. sed contrarium notabiliter dicit Innocen. in. c. fi. de accusa. vbi dicit quod sicut gestum cōtra legem mortuam est nullum vt in. c. non dubium. C. de legi. ita ⁊ contra

legem

legē viuā. nā papa est lex viua in terris. ix. q. iij. in c. ipsi. Et ad c. dilectus. allega. in gloss. dic vt ibi plene dixi. vide materiam gl. singu. in clemen. j. de turepa. ¶ † Et in fi. glo. no. singulariter istā glo. qđ matrimoniū contractum contra interdictum pape etiā cū clausula decreti irritantis tenet mero iure alio impedimento non supposito: ꝛ idē videtur tenere Innoc. sentiens aliud esse in sponsalibus: tenet Hosti. cōtra qꝛ interdictū pape est fortius ꝙ matrimonium non consummatum: cū super illo possit statuere ſm libitū: vt in. c. ex publico. de conuer. cōiu. Alij distinguunt inter clausulā generalē ꝛ clausulam spālem vt primo casu nō irritetur matrimonium. secundo sic. ex quo constat de intentione pape: sed ego distinguerē ꝙ aut interdictum pape habet perpetuam causam prohibitiōis. et tūc matrimoniū est nullum. Aut temporalem ꝛ tūc matrimonium tenet ꝛ decretū dꝫ referri ad cām vt sic durante debeat matrimonium separari. ꝛ pro͂ hac di. vide glo. no. in. c. tua. de spon. duo. facit glo. in. l. nō dubiū. pal. In casu vero nostro interdictum non habebat perpetuam causam ꝓhibitionis: qꝛ propter litis pendentiam fuit appositū decretū irritans ꝛc.

10 ¶ † Notabis tñ ꝙ inferior a papa non potest impedire virtutē matrimonij ex aliquo impedimento tēporali nā in ipso papa est dubiū vt patet ex predictis. Abbas.

1 Matrimoniū cōtractū per verba de presenti cum impubere in qua malitia non supplet etatē non matrimonium sed sponsalia sunt etiam si subarrhatio intercesserit.
2 Puella circa. xij. ānū cōstituta nō est habilis ad matrimoniū contrahendum nisi aliter sit potens ad concipiendum.
3 Circa plus ꝛ vltra quid ꝛ quantum importet.
4 Annuli immissio nō inducit matrimoniū vbi etas deficit.
5 Etatis defect⁹ p paucos dies an matrimonium vitiet ꝛ an illud per superuenientiam etatis legitime validetur.
6 Ann⁹. xij. i femina: ꝛ. xiiij. in masculo quo ad matrimoniū an debeat esse cōpletus vel sufficit ꝙ sit inceptus vel prope finem sic quo ad testamentum.
Perseuerātia tridui post etatē an cōualidet gesta añ etatem.
7 Subarrhatio est desponsatio facta mutuo consensu interueniente per missionem annuli.
Annuli immissio matrimoniū non facit nisi verba apta ad contrahendum matrimonium precedant.
Annulus debet poni in quarto digito vbi est quedam vena sanguinis protendens vsqꝫ ad cor.
Annuli imissio ꝓcedētibus verbis de futuro spōsalia facit.
Annuli immissio ꝛ arrharum traditio regulant contractum secundum precedentia.
Cōsuetudo si est ꝙ in matrimonio cōtrahendo tradat annulus cū certa solēnitate si probatur annuli traditio cū illa solennitate probatur ꝛ matrimonium esse contractum.
Matrimonialis causa fauorabilis est ꝛ in dubio pro matrimonio iudicatur.
Annulus si datur in manu presumitur donatio.

Tue nobis. ¶ † Si quis per verba de presenti cōtrahit cum impubere in quam etatem malitia non supplet intelligitur non matrimoniū sed sponsalia contraxisse etiā si subarrhatio intercesserit. primo questio. secūdo distinguens responsio ibi: quia vero. ¶ Casus literalis. Quidam filiam suam circiter. xij. annum habentē desponsauit cuidam nobili qui subarrhauit eandē p annuli immissionē, consensu mutuo accedente: postmodum puella ipsa fuit alteri copulata. dubitatū fuit vtrū ista puella deberet remanere cū scđo. an deberet redire ad illum cui primo fuerat despōsata. Consul. pa. respondet quia nō constitit ei cuius etatis esset puella: cū primo viro extitit desponsata: cum dicatur quia circiter. xij. annos habebat vel vtrum malitia suppleret etatem. dicit ꝙ si puella nubilis non erat etatis cū primo viro extitit desponsata ꝛ etatem in ea prudentia non supplebat proculdubio inter eos nō matrimonium sed sponsalia contracta fuerunt: ꝙuis ab ipso viro eadem puella fuerit subarrhata: ꝛ ita remanere debet cum secundo cum quo postea contraxit in etate legitima. Ber. ¶ † No. primo ꝙ puella circa. xij. annum constituta non est habilis ad contrahendum matrimonium nisi aliter esset potens ad concipiendum. ¶ † Scđo not. per ista verba talis est circa. xij. annum. vel talis possedit circa. xij. annos vl̄ quid simile nō probatur certū ꝛ determinatū tempus ꝛ facit contra testes deponentes. de quo vide quod not. in. c. licet. de proba. a iure enim non est determinatum ꝙtum tempus cōprehendat hec dictio circa. sicut dictio plus ꝛ vltra. l. hec adiectio. ff. de verbo. sign. ¶ † Not. ꝙ immissio annuli nō inducit matrimonium vbi etas deficit in cōtrahentibus. ¶ † Sed hic queritur pone ꝙ puella dixit a. xij. anno cōpleto per triduum dubitarat nunqđ sit habilis ad contrahendum matrimonium. Host. tenet ꝙ sic si perseuerat in eodem proposito per triduū post etatem perfectam tenet matrimonium contractum ante tempus: alleg. c. ad nostram. de reg. aduerte nam per hoc sentit Host. nō tenere matrimonium contractū ante. xij. annū completū. Itē ꝙ non cōualidet ex superuenientia etatis nisi detur perseuerantia tridui. Vin. dicit quosdā tenere ꝙ annus debet esse complet⁹. ¶ † Itē ſm alios sufficit ꝙ sit inchoatus ipse vero tenet qđ in masculo requirit etas. xiiij. annorum. ꝛ in femina xij. ꝛ qđ in vltima die postremi anni teneat matrimonium cōtractū sicut dicimus in testamento vt valeat si fuerit conditū in vltima die. xiiij. anni. vt in. l. q̄ etate. ff. de testa. ¶ Vltimo dicit Hosti. relinquendū hoc arbitrio iudicantis. Joā. an. in testamēto dicit satis ꝓcedere qđ tenet Vin. vnde refert Jac. de bel. disputasse ꝙ si puer multum prudens distabat a. xiiij. anno per triduū ex quo nō cōpleuit. xiiij. annum non potest facere valide testamentū. per illā. l. qua etate. sed respectu matrimonij hoc relinquendum est arbitrio iudicantis ſm eū qui ex multis habebit: cōsiderare vtrum ante etatē completam sit potens ad generandū. Et ratio diuersitatis est qꝛ matrimonio statuit etas: nō ꝓpter se simpliciter. sed respectu potentie coeūdi: sed in testamento simpliciter ꝓpter se: ꝛ crederē ꝙ vbi de potētia coeundi nō constaret saltem ex signis ꝙ ante etatē cōpletā non tenet matrimoniū: nisi saltē in vltima die postremi anni: necꝫ placet Jo. an. ꝛ alijs doc. opi. Hosti. vt exigatur perseuerātia tridui post etatē cōpletā qꝛ. c. ad; nostrā. loquitur in ꝓfessione tacita nos aūt loquimur in matrimonio expresse contracto ibi non requirit probatio sicut in religione et hoc tenebis. ¶ † In glo. j. in fi. no. glo. quia quotidie allegatur. et vide gloss. clariorē in. c. tenor. de re iudi. tractat etiā gl. in. c. femine. xxx. q. v. ꝛ ꝓprie subarrhatio est desponsatio mutuo cōsensu interueniente facta per immissionē annuli. Et concludēdo hanc materiā post doc. dic ꝙ qñqꝫ p immissionem annuli procedunt verba: ꝛ tūc ad illorū sensum declarat effectus immissionis annuli. nā si procedunt verba apta ad cōtrahendū matrimoniū: immissio annuli declarat matrimonium: ꝛ dꝫ mulieri annulus imponi in quarto digito quia vt refert ibi est quedā vena sanguinis vsqꝫ ad cor protendens: iđ in signū mutue dilectionis imponit annulus. de quo vide latius per tex. in. c. femine. palleg. Si vero ꝓcedūt verba apta solūmodo ad sponsalia: tunc annul⁹ solū denotat sponsalia: qꝛ traditio annuli ex se non denotat aliquē contractū: sed regulatur ſm precedentia: sicut dicimus in arrhis: vt insti. de hen. emp. in prin. Aut precesserunt verba vnius tm̄. ꝛ tunc idem vt imissio annuli haberet denotare verbū expressum. vt tenet glo. in. c. s. ti. pri. Si verba nō intercesserunt: aut nō apparet de consuetudine nec ex facto circūstanti pōt aliquid certum percipi et non iudicat ꝓ matrimonio: quia cū hoc sit signum ad multa equiuocū nō ꝓbat certū quid precise. vt in. c. illud. de psum. Aut cōstat de cōsuetudine: vt puta in matrimonio cōtrahendo solet tradi annulus cū certa solēnitate: ꝛ tunc ex quo annulus ꝓbat traditus cū solēnitate que solet interuenire in matrimonio satis ꝓbatur matrimonium cōtractū: ꝛ in hoc casu intellige istā gl. ꝛ glo. in. d. c. femine. In dubio tñ semper est iudicandū pro matrimonio: quia res est fauorabilis. vt in. c. ex literis. de proba. ꝛ. c. fi. de re iudi. dicit tamen do. Ant. hoc procedere si ponitur in digito: sed si traditur in manu presumit donatio vt dixi credo in hoc spectandam consuetudinem loci. Si autem datur a parentibus dicit do. Ant. ꝙ presumitur donatio ꝛ non sponsalia: qđ satis potest admitti nisi consuetudo foret in matrimonium.

De clandestina desponsatione. Rubrica.

¶ Quia matrimonia ꝛ sponsalia qñqꝫ cōtrahuntur palam qñqꝫ clandestine. Ideo post generales rubricas precedentes subijcit istā rubricā specialē de clādestina desponsatione. nam qñqꝫ puelle subducuntur ꝛ inducuntur ad cōtrahendū clam a parentibus: ꝛ qꝛ de tali matrimonio posset dubitari. iđ ꝛc. De materia vide. xxx. q. v. ꝛ. iij. q. iiij. c. cōsanguineorum: ꝛ non reperitur alibi. Abbas.

1 Allegāti matrimoniū incūbit onus probādi illud. 4.
Presumptio non fit pro clandestino matrimonio.
2 Clandestinitas nō vitiat matrimoniū solus enim consensus sufficit lꝫ clam sit prestitus peccant tñ sic contrahentes.
Collatio beneficij clandestina tꝫ suspicione tñ non caret.
Electio clandestina non valet.
3 Viro licet credatur super copula cōtra mulierem negantem secus tamen est circa essentiam matrimonij.
4 Alleganti incumbit onus probandi.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Qđ matrimoniū. Vide Feli. i c. ex parte. co. pe. versi. quartus casus. s. de cōstitu.
b ¶ Mero iure. ad de do. de ro. deci. j. vbi etiā de cōtractu cōtra ꝓceptum episcopi.
Zacharias.
¶ Adde gl. ꝛ ibi Arch. ꝛ Gemin c. vir. in fi. ꝛ ibi in apo. Celsi. ad gemi. xxxiij. q. vij.
Sebasti. Sapia.
c ¶ In ipso papa. De potestate pape circa mr̄imoniū vide remissiue per Feli. in. c. q̄ in ecclesiarū. col. vj. versi. scđa conclusio. s. de consti.
d ¶ Circa de teste deponente ꝙ titi⁹ possedit. x. annis vl̄ circa per Bal. in. l. ꝛ si post tres ꝛ ibi per Alexan. ff. si quis cauti. ꝛ per Alex. consi. cxx. in ij. volu. et quando testis deposuit se esse etatis. xl. annorum. vel circa per Alexan. consi. lxxviij. in dicto volu. Cor. consil. clxxix. in. ij. vol. per bal. in. l. celsus. ff. de vsucap. in vlti. col. Bal. in. l. si qs in suo. in princi. C. de inoffi. testa.
Sebasti. Sapia.
d ¶ Circa. Vide Abb. in. c. ex pte. co. j. s. de restitu. spolia. Are. in. l. q rome. §. duo fratres. co. vij. ff. de vbo. oblig. vbi ponūt de hac dictione circa. de quo et per Alex. in consi. cxlix. incipi. viso ꝓcessu cause verētis. col. viij. in quto volu. vbi dicit ꝙ qñ testis deponit de tpe p dictionem circa nūqꝫ dicit cōcludere ꝓbare.
e ¶ Annuli. vide plenū cōsi. Alex. cōsi. cl. in. v. volu.

a ℭ Non vitiat. aliꝗ cōtractus si fiant clam valent. l. ab anastasio. C. man. ⁊ ibi Bal. Inno. in.c.j. de fi.instru. est magna suspicio ꝯ notarium et instrumētuꝫ: sñia tñ clam lata non valet.l. cū sñiam. C.de sen. late bal. in.l. iij.C. de sum. tri. ⁊ fide catholi. adde ꝙ ad ꝓbationem actus clā facti requiruntur tres testes.glo. est sing. in aut. de instru. cau. ⁊ fide.in vbo hoc sancituꝫ quaꝫ sequitur hic Phi. fran. ꝙ est notandū ad.l.vbi numerus.ff. de testi. ⁊ .c.in dñe.s.e. de testi.

Sebast.Sapia.

b ℭ Careat suspitiōe.Uide Abba. i.c.j. s. vt ecclesiastica benefi.⁊ in.c. cū olim.col.penu. s.de causa possesi. ⁊ proprietatis.

c ℭ Debet credi.ꝓ quo facit ꝙ dixit glo.fi.in.l.pen.C.de fideiusso.ꝗ si quis fuit rept⁹ in adulterio cuꝫ aliq̄ muliere si ābo cōfiteā tur ꝙ mr̄imoniuꝫ ꝯxerūt staꝛ eorum ꝯfessiōi ⁊ ibi bal. ⁊ Bart.in.l.j.C.de cōfessis.in. vij.col. versi.fuit qd de facto. Alex.cōsi.j.in v.col.in.iij.volu.

Zacharias.

ℭ Adde ꝙ veruꝫ est ꝙ staꝛ ꝯfessiōi ꝯiuguꝫ sup matrimonio ꝯcto non aūt i alterius preiudicium vt plene per Ro. sing.dcxviij. incip. tu audiuisti ibi plene.

Zacharias.

ℭ Unus testis et fama.adde. bar.in l.de minore.§.tormenta.ff. de q̄stio. Inno.in.c.veniēs. s.de test.⁊ spe.i ti. de noto. cri.§.fama.v. qd agente.

Zacharias.

ℭ Fama facit semiplenam probationē.vide ad plenuꝫ Moder. post Bart.in.l. admonendi. ff. de iureiurand.⁊ matthesilla. singu. suo. ij. inci.not. ꝙ i iudicijs possessorijs.

5 Dispositio debet intelligi cū aliquali impropriatate pro vitanda absurditate vel dilatione aliarum regularum.

1 Si quis. ℭ †Hoc dicit secundū cōmunem intellectum. Et q asserit matrimoniū incumbit probatio. Uel sic. Pro clandestino matrimonio non presumitur: sed illud alleganti incumbit onus ꝓbandi. Primo thema. Secundo determinatio ibi vero. ℭ Casus literalis. Si aliquis occulte desponsauerit aliquam mulierem. ⁊ ipse eam petat postmodum in vxorem: ⁊ ipsa negat dispensationem: vir debet hoc probare ⁊ ecōtra si vir hoc negauerit: mulier hoc probare debet al's absol-

2 uatur vterqꝫ. Ber. ℭ †No. quod clandestinitas nō vitiat[a] matrimonium solus ergo contrahētium cōsensus sufficit ad matrimoniū licet clam sit prestitus: q̄q̄ peccent sic clandestine cōtrahentes. vt. j. eo.c.fi.⁊.xxx.q.v.in.c.aliter.iuncta glo. Ideꝫ est in collatione beneficij q̄q̄ enim collatio clandestina non careat suspicione[b] tñ tenet si de ea quoquo modo fides fieri pōt. de quo videtur tex. optimus in.c.vnico.vt eccle.benefi.secus in electione illa enim non valet. de quo in.c.quia propter. de ele-

3 ctio. ⁊ in.c.fi.eo.ti.lib.vj. ℭ †No. secundo quod licet credatur masculo super copula contra mulierem negantem iuxta ea q̄ habentur.in.c.continebatur.s.titu. proxi. tamen secus est cir-

4 ca essentiam matrimonij. ℭ †In glo.j.in fi.⁊ hec lectura vltima communiter tenetur per doctores ex quo enim litera sic potest intelligi licet cum aliquali impropriatione nō debem⁹ violare alias regulas iuris quib⁹ cōiter non caueꝛ qd asseren-

5 ti incumbit onus probandi: vt in iur. alleg. in gl. ℭ † Et not. glo. iuncto tex. ꝙ pro vitanda absurditate vel violatione aliarum regularum debet dispositio intelligi cum aliquali impropietate si aliter saluari potest: pro quo bene facit tex. in.c.cum dilectus. de consuetu. Abbas.

1 ☞ Ecclesia non iudicat de occulto matrimonio approbat tamen illud si publicatur.

Negans matrimonium ꝙ ab altero clam cōtractum esse dr non compellitur si aliter probari non potest.

2 Iuramentū non est exigēdū a reo in causa clandestini matrimonij etiam actore nō probante tamen distinguendū est.

3 Uiro ⁊ mulieri asserentibus matrimoniuꝫ crediꝛ ac si matrimonium esset in conspectu ecclesie ab initio contractum.

4 Filij nati añ publicationem matrimonij censenꝛ legitimi.

5 Publicatio clandestini matrimonij qualiter fiat.

6 Cōfessio viri ⁊ mulieris de matrimonio clandestino nō preiudicat matrimonio publice contracto.

Publicū matrimoniū p̄iudicat clandestino ⁊ qd iuris sit si per vnum testem ⁊ famā pro clandestino iudicatur.

Probatio per vnum testem ⁊ famam quid operetur.

Fama non semper semiplenam facit probationem.

1 Quod nobis. ℭ † De matrimonio occulto non iudicat ecclesia: approbat tamē illud publicare volētes: ⁊ habet duo dicta. secundum ibi: verum. Uel sic et clarius litere inherendo. Qui matrimonium clandestine cōtraxerūt altero negāte vel vtroqꝫ nō apparēte legitima exinde ꝓbatione simul cohabitare ab ecclesia non compelluntur: et si illud publicauerint tanq̄ in conspectu ecclesie factum cōprohabitur: nisi aliqua rationabilis causa subsit q̄ ipediat. ℭ Casus literalis. Aliqui contrahunt matrimonium occulte: ita quod ꝓbatio fieri nō potest: queritur quid iuris sit: diciꝛ ꝙ ab ecclesia non sunt aliquatenus cōpellendi si alter negauerit. Uerūtamē si illi voluerint publicare ab ecclesia talia matrimonia recipienda sunt ⁊ approbāda tanq̄ a principio in cōspectu ecclesie cōtracta fuissent: nisi aliqua rationabilis cā

2 impediat. Ber. ℭ † Not. primo ibi: aliquatenus compellēdi argu. qd vbi deficit omnis probatio matrimonij non est exigendum iuramentū a reo sed potius pure absoluēdus ⁊ facit contra theoricam docto. in.c.continebatur. ⁊.c. attestationes. s.titu.proxi. Et ad illa iura posset responderi: qd procedunt quando subest saltē aliqualis suspicio ꝓ matrimonio: secus

3 vbi pro eo nihil apparet. ℭ † Not. scdo quod super contractu

c matrimonij debet credi[c] simplici verbo ipsorum contrahentium ⁊ habetur perinde tale matrimonium: ac si ab initio in

4 cōspectu ecclesie fuisset contractum vt in text. ℭ † Ex quo inferunt doctores qd proles nata ante publicationem est cēsen-

5 da legitima qd est notādū. † Qualiter autē debet fieri ista publicatio clandestini matrimonij. dicūt doctores qd secunduꝫ

6 formā.c.sequē. ℭ † In gloss. secunda in fi. intellige ne alio matrimonio publice cōtracto cui non debet preiudicari per solam confessionem illorū q dicunt prius contraxisse: imo plus dicit Uincen. qd manifestum matrimoniū preiudicat clandestino etiam si habeat pro se vnum testem ⁊ famam: qd dicit Fas. bene notandū. Sed hoc dictū non videtur placere dño

d meo dño. Car. moueꝛ quia vnus testis ⁊ fama[d] plene probant vt no. glo. in.c.j. de app. ⁊.c.veniens. el.j. de test. Sed saluando primū dictū posset dici qd vbi alia probatio aptior cōcurrit cū fama ⁊ vno teste ꝙ tunc standū est probatiōi clariori ⁊ meliori: licet testis ⁊ fama deponant de tpe anteriori: ⁊ erit istud dictū satis notabile: ⁊ ꝙ si quis probat cū vno teste ⁊ fama sine titulo anteriori: alius vero ꝓbat per testes apertos de titulo citeriori quod iudicandum est scdm probationē clariorem non tñ semper est verum qd fama facit semiplenam probatio-

e nem[e] sed vide qd plene dixi. in.c.veniens. ⁊ per Barto. in.l. de minore.§.tormenta.ff. de questio. Abbas.

1 ☞ Modus daꝛ ⁊ forma ꝯhendi publicum matrimonium

Filij nati ex clandestino matrimonio in gradu ꝓhibito vel cōtra modum ibi expressum cōtracto etiam per ignorātes de impedimento sunt illegitimi. 4.

Filij nati ex publico matrimonio in gradu prohibito cōtracto si ambo parentes sciunt impedimentuꝫ matrimonij sunt illegitimi. 4.

Sacerdos non prohibens matrimonia interdicta per triennium a beneficio suspenditur.

Clerici etiam religiosi clandestino matrimonio interuenientes suspenduntur ⁊ quādoqꝫ grauius puniuntur.

Clandestina matrimonia contrahentes puniendi sunt.

Denuntiantes calumniose etiam puniuntur.

2 Consuetudo vnius loci necessario non est seruāda in alio loco nisi reducatur ad ius commune.

3 Matrimonium quādo cōtrahitur p̄sbyter debet venire vel saltem de eius scientia contrahitur.

5 Laici qui clandestinis matrimonijs interueniunt peccant et an puniri debeant.

6 Sponsalia de futuro an idem iuris sint prout matrimoniuꝫ si clandestine fiant.

Clandestina sponsalia contrahentes peccant.

Ordinarius potest interdicere sponsalia clandestina.

7 Edicta hmōi publicatiōis i qb⁹ ⁊ quot locis debeant ꝑponi.

8 Forenses in aliquibus locis non admittuntur ad matrimonium contrahendū nisi habeāt literas testimoniales ꝙ vtile esset si vbiqꝫ obseruaretur.

9 Clandestina matrimonia pluribus modis contrahuntur et quot sunt eius species.

Clandestinum matrimoniū an dicatur si modus hic datus non seruatur.

10 Matrimonium qñ dicatur contrahi in faciem ecclesie.

Accusari an pluries possit matrimonium de impedimento.

Matrimonialis sñia non transit in rem iudicatam.

1 Cum inhibitio. †Habet multa dicta ⁊ comprehendendo omnia sic summari potest. Cum matrimonia sunt contrahenda debent per presbyteros in ecclesia edicta proponi assignato termino intra quem qui voluerit impedire impedimentū opponat ⁊ si probabilis conectura fuerit de impedimento interdicatur matrimoniuꝫ donec de hoc cognoscatur. hoc primo vsqꝫ ad.§.si qs. Si in gradu prohibito matrimoniū clandestine vel cōtra interdictuꝫ de quo.s.cōtractum fuerit etiā per ignorantes de impedimēto nati ex illo matrimonio sunt illegitimi. Idem est si ambo parentes sciunt impedimentū matrimonij: licet in conspectu ecclesie ꝯhant. h.d. vsqꝫ ad.§.sane. Sacerdos qui contempserit prohibere matrimonia interdicta ⁊ q̄libet clericus etiam regularis qui interfuit per triēnium a beneficio suspēduntur ⁊ si culpa exegerit etiā graui⁹ puniuntur ipsi etiaꝫ ꝯhentes ꝯ hoc.c. etiā alias licite puniēdi sunt: ⁊ idē in calumniose denūtiātibus. h.d. vsqꝫ ad fi. Et diuisio satis patet per.§.lꝫ possit alijs modis diuidi. ℭ Casus lr̄alis. Prohibitio copule coniugalis in tribus vltimis gradibus est reuocata per idem cōciliū. j. de cōsang.c.nō debet. ⁊ ideo papa eam districte p̄cipit obseruari. vnde inherendo vestigijs predecessorum suorum omnino prohibet cōiugia clandestina siue occulta precipiens vt nullus sacerdos talib⁹ nuptijs interesse p̄sumat: statuens generaliter vt cū matrimonia fuerint contrahenda in ecclesijs publice proponaꝛ per presbyteros termino competenti statuto. vt intra terminū qui voluerit legitimū impedimentum opponat. ⁊ ipsi presbyteri per se nihilominus inuestigēt vtrum aliqd impedimentum obsistat: si autem aliqd rōnabile obiectū fuerit ꝯ copulam ꝯhendā contractus interdicatur expresse donec impedimentū ꝓbetur. Si autē hmōi mr̄imonia clādestina vel taliter ꝓhibita iure presumpserint in gradu prohibito etiam ignoranter soboles de tali coniunctione

susce pta illegitima sit:⁊ nullū habebit subsidiū de parētum ignorantia cū illi taliter cōtrahendo potius affectant ignorantiam ꝙ sciant impedimenta ⁊ eodē modo filij illegitimi erunt si ambo parētes sciunt impedimentū ⁊ contrahāt contra omne interdictū.si vero parochialis sacerdos tales coniūctos prohibere contēpserit aut interesse presumpserit per trienniū ab officio suspendaẛ ⁊ illi qui cōtrahunt cōtra huiusmodi formā etiam in gradu cōcesso penitentia imponaẛ cōdigna ⁊ qui malitiose ad impediēdam copulā legitimam impedimentū obiecerit similiter puniaẛ.Ber.¶ †No.ꝙ cōsuetudo vnius loci necessario non est obseruāda in alio loco nisi reducaẛ ad ius cōmune per habētem potestatē vt hic facit pa.facit de cōse.dist.iiij.c.de trina.⁊ vide ꝙ no.in.c.super eodē.de censi.¶ †Itē not.ꝙ in cōtractu matrimonij debet interuenire presbyter vel saltem cum cōscientia ipsius debet cōtrahi:ad hoc.c.aliter.xxx.q.v.¶ †Item not.ꝙ filij nati ex matrimonio cōtracto in cōspectu ecclesie data ignorātia impedimēti ab ipsis cōtrahentibus sunt legitimi.[a] ⁊ hoc propter bonā fidem contrahentiū:secus vbi cōtrahentes scirēt impedimentū vel vbi contraherent clandestine.¶ †Quero quid in laicis prestātibus presentiā in matrimonijs clādestinis:⁊ dicūt doc.ꝙ ex verbis litere non cōprehenduntẛ.sed ex mēte sic. ar.l.j.C.de fal.mo.⁊.c.quanto.de sen.excō. Est ergo ei imponēda penitentia sicut ⁊ clericis:peccāt ergo tam ipsi cōtrahētes clandestine ꝙ interessentes siue sint clerici siue religiosi siue laici.¶ †Scdo queritur an dispositio huius capituli locum habeat in sponsalibus de futuro dicūt doc.ꝙ ex mente litere idē dicendum.nam sponsalia in multis casibus transeunt in matrimoniū ipso facto.vt in.c.is qui.§.de spō. Ideo ne occurrat difficultas cōtra prohibitionē ecclesie debet etiā sponsalibus adhiberi hec solēnitas.facit.l.oratio.ff. de spon.vbi dicẛ ꝙ prohibito matrimonio videnẛ prohibita spōsalia:q2 sunt preambula ad matrimoniū. Ex quo no. ꝙ cōtrahentes sponsalia clandestine peccant:⁊ ꝙ iudex loci pōt illa interdicere.¶ †Tertio queriẛ vtrum hec edicta debeāt preponi in multis ecclesijs ⁊ videẛ primo ꝙ sic:q2 litera loquiẛ in plurali ibi in ecclesijs. doc.multū instant sed cōclusio videẛ hic. Si volētes contrahere ⁊ eorū antiqui cōtraxerunt morā in certa parochia tūc satis est in illa ecclesia edicta preponi. Si vero in aduersis parochijs traxerunt morā:tūc in diuersis debēt preponi vel in locis publicis:puta in predicationib⁹ vbi verisimiliter possunt peruenire in notitiā eorum qui sunt de impedimētis informati. vn̄ refert hic Abb. ꝙ quidā epi seruant vt forēsis non admittatur ad contrahēdum matrimoniū nisi habeat literas testimoniales sui prelati:⁊ esset valde optimū hic obseruare ⁊ satis puto de mēte huius litere cū respectu forensiū non possit prouideri per illa edicta.nā sepe cōtingit ꝙ plebei habētes vxores in partibus se cōferunt ad partes remotas.⁊ ibi demū matrimoniū cōtrahunt sicut vidi in facto.¶ †In gl.in ver.clādestinis.in fi.no.bene gl.ex qua habes tres species clādestini matrimonij.Host.vltra gl.enumerat alios modos.⁊ tandē dat regulam generalē dicens ꝙ matrimoniū contractū contra prohibitionem ecclesie generalē vel specialē ⁊ expressam vel tacitam dicẛ clandestinū. et habet locū pena huius.c.¶ †Sed aduerte in multis locis nō seruatur huiusmodi denūtiatio de qua in litera. Unde quero nunquid matrimoniū dicaẛ ex hoc clandestinū vide ad hoc qđ no.Io.an.in addi.Spe.eo. ti.in prin.⁊ originaliter sunt dicta Old.cōsi.cclvj.⁊ ibi cōcludit qđ dummodo matrimoniū sit contractū in facie ecclesie nō potest tale matrimoniū appellari clandestinū pro hoc.c. cōstitutus.de reli.do.⁊.c.§.proxi.⁊ licet verbū ecclesie sumaẛ multipliciter.vt no.gl.in.c.fi.ne prela.vi.su.tn̄.in ꝓposito sumiẛ ecclesia pro collectione fideliū.facit de cōse.dist.j.ecclesia cōtrahens ergo corā multitudine[b] ſm patrie consuetudinē nō dicitur clandestine cōtrahere:sed in facie ecclesie qđ not. ex hoc habeo ꝓ indubitato vbi nō est cōsuetudo ꝙ mittanẛ edicta:sed vbi esset talis cōsuetudo dubito vtrū habeat locū pena huius capituli si qs contraxerit in facie ecclesie nō premissis istis denuntiationibus ⁊ potius crederē ꝙ non. licet ista gl.sentiat oppositum q2 pena est opposita cōtra contrahentes clādestine ⁊ non cōtra contrahētes redictis nō premissis ⁊ nō potest dici clādestine ex quo in facie ecclesie nemine prohibēte contraxit maxime cū illud sit officiū sacerdotis ⁊ non contrahentiū ⁊ per hoc aperitur multū intellect⁹ huius.c.¶ †In glo.in ver.voluerit.ibi publicū crimen videẛ ⁊ ex hoc dicit Gof.ꝙ si vnus egit cōtra illud matrimonium ⁊ succubuit nemo audiẛ volens iterū proponere illud impedimentum.q2 actio popularis cōsumitur vno agēte.l.eū qui. §.in popularibus.ff.de iureiur.ꝙ dictū non videtur placere do.Ant.q2 causa matrimonialis non transit in rem iudi.vt in.c.tenor.⁊ in.c.lator.⁊.c.cōsanguinei.de re iu.nisi velimus dicere ꝙ contrariū procedit respectu ipsorū coniugum ⁊ nō respectu extraneorū ⁊ esset notabilis limitatio ad illa iura sʒ nō placet sibi ratione pacti ⁊ credo eū verum dicere. tn̄ dico ꝙ nō admittetur alius nisi iudex premissa cause cognitione videat istū rationabiliter moueri. pro hoc qđ no.Inn.in.d. c.tenor.vbi ita notabiliter dicit respectu sentētie que transiuit in rē iudi.Et in fi.gl.Gas.de cal.tenet oppositū vt is qui fuit presens ⁊ tacuit possit de nouo accusare ⁊ sit speciale in matrimonio propter periculū anime. ⁊ idē tenet do.Car.in alia causa ex quo edicta non precesserunt:sed certe puto qđ aliqualis suspicio generetur contra tacentē:sed in causa matrimonij optime procedit dictū Gas.ex quo edicta non precesserunt.facit.c.fi.qui matri.accu.pos.Nico.Abbas.

¶ De sponsa.duorum. Rubrica.

¶ Supra visum est de duabus speciebus sponsalitiorū.scilicet manifestis ⁊ clādestinis:sed q2 quandoqʒ quis cōtraxit successiue bina sponsalia cum diuersis mulieribus vel econtra:mulier cū diuersis viris:⁊ pōt dubitari que preualeant ideo post precedentes subijcit istam. Querit Inn.hic super rubrica duo petūt eandem mulierem in vxorem pariter probant:queriẛ mulier cui sit adiudicāda. Concludit ꝙ est differenda snīa[c] donec habeaẛ certior probatio ⁊ si alter potest prius probare nō est illi adiudicanda[d] mulier sed differēda sententia donec alter probauit:secus vbi ageretur de prebēda ⁊ alijs possessionibus[e] q2 primo probāti adiudicaretur res petita ⁊ victor prestaret cautionem ipsi reo de cōseruando eum indemnē respectu alteri⁹ petitoris. vt in.l.is a quo. ⁊.l.seq.ff.de rei vendicatio.Nota bene hoc dictum Inno.ex quo potes colligere notabilem limitationem ad illas leges vt res non tradatur primo vincenti vt possit sequi periculū animarum ex adiudicatione seu traditione:sed differēda est sententia donec alius probauerit. Et no.scdo quid agendū qn̄ duo equaliter probant:⁊ res petita nō est diuisibilis:nec potest insolidum possideri:quod limitat not. Bar.in.l.j.ff. vti pos.⁊ no.in.c.licet.de proba.Abbas.

1 ☞ Contrahens successiue cum duabus per verba de presenti tenetur adherere prime si autem primo contraxit per verba de futuro:⁊ secundo per verba de presenti debet adherere secunde.
2 Pactio ⁊ promissio potest appellari fides ⁊ veniens contra promissionem dicitur venire contra fidem prestitam.
Fides est de re non visa:⁊ dicitur fides q2 fiet vel a firmitate.
3 Sponsalia etiam non iurata non seruans peccat.
4 Matrimonium contractum ex mulieris pulchritudine:seu appetitu copule extorquende valet.
5 Matrimonium absqʒ annuli traditione ⁊ solēnitate ſm loci consuetudinem tenet.
6 Carnalis copula superueniens sponsalibus sub conditione an sponsalia faciant transire in matrimonium.
7 Sponsalia pura siue sub aliqua conditione contracta semper tolluntur per matrimonium de presenti.
8 Spōsalia quatuor modis cōtrahuntur qui hic exprimunẛ.

1 Duobus. ¶ †Contrahēs successiue per verba de presenti cum duabus tenetur adherere prime.[f] si aūt primo cōtraxit per verba de futuro secundo per verba de presenti:adherebit secunde et habetur hoc.c.pro palea.xxvij.qō.ij.c.duobus.⁊ ſm Hostiē.⁊ bene istud.c.idem dicit in effectu cum.c penul.et.c.sicut.§.de spon. Due sunt partes.secunda ibi:et autē.⁊ secunda subdiuiditur.secunda ibi:fides.¶ Casus literalis.Ange.in.c.isto ostendit ꝙ fides coniugalis contractus duplex est.est enim fides pactionis:⁊ est fides cōsensus: si aliquis dedit alicui fidē pactionis non debet aliam ducere:si autem duxerit valet ⁊ agat penitentiam de fide consentita.si autem dederit fidem consensus non debet aliam ducere:⁊ si duxerit dimittet illam ⁊ adherebit priori. Et quid sit pactionis fides ⁊ cōsensus in tex.Ber.¶ †No.primo quod 2 omnis pactio quantūcunqʒ simplex potest appellari fides. vnde veniens contra promissionem dicitur venire contra fidem per eum prestitam ⁊ sic capitur in.l.j.ff.de consti.pecu. ⁊ in.l.j.ff.de pac.⁊ potest promissio appellari fides ad instar religiōis fidei:quia sicut ibi credimus qđ non videmus ita in promissione credo te facturum qđ promisisti:licet nō videam:vnde dicitur fides q2 fiet:vel a firmitate.¶ †Secūdo 3

a ¶ Legitimi.adde in hac materia videndum anch. consi.ccccij.
Zacharias.
b ¶ Corā multitudine.addō ꝙ contrahēs corā plurib⁹ testibus mrīmonium dr clādestine contraxisse si de cōsuetudine palā ⁊ publice contrahi debeat ita no.Bar.in.l.fi.ff. de ritu nup. Idē in.l.ij.⁊ ibi Iaco. rebuf.⁊ cel.i apo. ad ipm.C.de his q expu.rati.mu. pec.acce.lib.x.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Differēda sententia. Hoc inter spālia mrīmonij annumerat Fel.i rub.§.de sponsa. col.fi. versi.xxij.et ibi reputat hoc dictum Innoc.singulare.
d ¶ Adiudicanda. facit tex.i.c.sicut. in fi.§.de spon. lʒ gl.i.c.in nr̄a.§.de testi. voluerit qđ debeat adiudicari cui mulier consentit vel meliori vel deteriori ꝑ gl. in ca.afferte.§.de ꝓsum. faciūt not. ꝑ Bar.in.l.j.in fi. ꝓn.ff.de li.⁊ post. ꝑ gl.⁊ doc.in.c.lʒ. de sen.excō.lib.vj.
e ¶ Possessiōib⁹. nō ꝓcedit sine dubio:q2 res videẛ adiudicāda vtriqʒ qn̄ ꝓbatiōes sunt pares.ar.l.titie textores.de le.j.vbi di.⁊ Alb.ponunt qōnē de duabus cōitatib⁹ cōtendētibus de nemore ꝙ si vnaqueqʒ ꝓbat de possessione vtriqʒ erit faciēda adiudicatio vł possessio debebit seqstrari. gl.in.l.j.C. vti poss.ne deueniant ad arma.l. equissimum.ff.de vsufruc.
Zacharias.
f ¶ Teneẛ adherere prime.Qđ ego amplio ēt si scdaʒ cū qua ēt ꝑ verba de pn̄ti contraxit.cognouisset carnalr ⁊ ꝑ istū ⁊ doct.i.c. si inter virū. ⁊ i.c. veniēs. lo.ij.§.de spō.⁊ ma.⁊ Bar. cepo.caute.xlij.

not. ex hoc tex. arg. optimum ⁊ quasi expressum ꝙ ex sponsalibus sine iuramento contractis quis obligatur ad contrahendum. ita vt peccet veniendo contra promissionem cum alia contrahẽdo. ¶ † No. tertio ibi: si promiserit ⁊c. ꝙ valet matrimonium licet quis inducatur ad cõtractum ex mulieris pulchritudine [a] seu appetitu copule extorquẽde. facit. c. tua. ⁊ c. veniẽs. s. de spon. ¶ † Ultimo no. tenere matrimonium interueniẽte mutuo consensu. licet sm loci consuetudinem nõ detur annulus seu nõ seruetur alius mos religionis. hoc vult dicere ista litera in fine. dũ dicit si non stringit manum ⁊c. ¶ † In glo. penul. ibi: pro non adiecta debet haberi ⁊ hoc teneas licet quidã dixerunt ꝙ contractis sponsalibus sub illa cõditione ꝙ per primũ coitum non transeunt in matrimonium. sed purificantur. sed per secundũ transeũt qd non placet Uin. nec communiter doct. quia vt dicit glos. si intellexit de coitu fornicario habetur illa conditio ac si nõ fuisset adiecta et sponsalia remanent pura que transeunt in matrimoniũ per carnalem copulam. vt in. c. is qui. de spon. ¶ † Et in fi. gl. quilibet intellectus potest adaptari ad tex. ⁊ nõ est visum quis teneatur. sensus enim litere est ꝙ siue quis promittat ducere aliquam siue conditionaliter siue sine aliqua cõditione semper illa sponsalia tolluntur per matrimonium de presenti cum alia cõtractum. vt in. c. sicut. ⁊ c. pe. s. de sponsa. ¶ † Host. hic format. q. quot modis contrahunt sposalia de futuro. ⁊ dicit ꝙ quatuor. Primo per verba de futuro ad hoc apta. vt in. d. c. pe. Scdo per verba de presenti si contrahentes sunt impuberes vel alter eorum. nã in iuris interpretatione sunt sposalia de futuro: vt in. c. fi. de despon. impub. ⁊ clarius in. c. vnico. eo. ti: lib. vi. Tertio per dationẽ arrharum. l. arrhis. C. de spon. hoc intelligo quãdo precesserum verba vel signa hoc indicantia qr datio arrharum non magis proportionatur sponsalibus q̃ aliis cõtractibus: vt insti. de contrahen. emp. in princi. Quarto per subarrhationem annuli. xxvii. q. ii. si quis desponsauerit. hoc dictum nõ est simpliciter verum. qr potius indicat matrimoniũ quam sponsalia. vt in. c. femine. xxx. q. v. ideo dic vt plenius dixi in c. fi. de despon. impube.

☞ Desponsatam alterius in vxorẽ ducens ⁊ cognoscens nunq̃ in vxorem eam habere poterit. 5.

Sponsa etiam vocatur vxor de presenti ante carnalem copulam seu traductionem ad domum viri.

Penitentia publica imponitur accipiẽti sponsam alterius in vxorem et ambo infames efficiuntur et sacrilegium committunt.

Sacrilegium est vtriusq; fori ⁊ vterq; iudex ecclesiasticus et secularis possunt cognoscere ⁊ penam imponere.

Penitentia pro quolibet peccato mortali datur septem annorum spacio: nisi sacerdos etiam abbreuiauerit: ⁊ quid pro tali penitentia agatur.

Accepisti. ¶ † Alteri desponsatã ducẽs in vxorẽ et cognoscens nunq̃ in vxorem eam habere potest. h. d. sm vnum intellectum. sed clarius hoc videtur in. c. fi. j. de eo qui dux. in matri. vel iuxta literam summa sic. ponit penitentiã illius qui alterius sponsam de presenti accepit sibi in vxorẽ. ¶ † No. ibi despõsatam. ⁊ tene mẽti ꝙ contrahens per verba de presenti ante carnis copulã potest appellari spõsa. [b] nã iste tex. loquit de tali sponsa de presenti. ptz ex eo qr si fuisset sponsa de futuro valuisset matrimoniũ cum secunda cõtractum. vt in. c. proxi. ⁊ in. c. sicut. ⁊ c. pe. s. de spon. et facit hoc optime: vt in statutis odiosis appellatiõe vxoris nõ veniat desponsata per verba de presenti ante traductionẽ ad domũ viri ⁊ carnalẽ copulã. pro hoc vide ꝙ dixi super rub. de spõ. ⁊ in. c. ex publico. de cõuer. coniug. ¶ † Scdo no. ꝙ ecclia imponit penitentiã publicam ducẽti sponsam alterius in vxorem: ⁊ dic ꝙ mulier que cõtraxit cum duobus est infamis ⁊ idẽ in masculo. vt in. l. j. ff. de his qui no. infa. ⁊ credo ꝙ ecclia posset imponere penã in foro iudiciali: qr isti abutunt sacramento matrimonii: ⁊ sic cõmittunt sacrilegiũ: vt in. l. q̃uis. C. d adult. sacrilegiũ vero est mixti fori: vterq; enĩ iudex ecclesiasticus ⁊ secularis cognoscere põt: de quo in. c. cũ sit generale de fo. cõpe. vbi plene dixi ⁊ facit ad predicta tex. cũ gl. xxxii. q. de benedicto. hic aũt papa nõ curauit de pena fori iudiciali: qr ad hoc nõ fuerat actũ: sed per viã salutis ⁊ cõsilii anime vt hic papa aditus. ¶ † Ultimo no. hanc penitẽtiam ⁊ est regulare ꝙ pro quolibet peccato mortali est penitentia iniungẽda. vii. ann. xxxiii. q. ii. hoc ipsum. ꝙ tñ intellige nisi sacerdos eius ex causa abbreuiauerit. vt in. c. deus qui. de pe. ⁊ remis. ⁊ de pe. dis. j. quẽ penitet. ¶ Sed quero qd debet iste agere in hoc spacio. vii. ann. nã tex. hic nõ aperit sed dicit ꝙ debet penitere cũ. vii. annis sequentibus. Sol. dicit Abb. ꝙ debet ieiunare semel vel pluries in septimana vel aliud bonum agere sm distinctionem ⁊ iudiciũ sacerdotis: ⁊ bene loquit. facit ꝙ no. in. d. c. hoc ipsum. ⁊ sic debes intelligere oĩa iura que imponũt penitentiam per numerũ dierũ vel annorũ non specificãdo modũ penitentie. ⁊ hoc notabis. ¶ † In gl. ii. in fi. solue cõtraria vt no. gl. in. c. ii. s. ti. proxi. ⁊ in regu. non firmat. de reg. iur. li. vi. ⁊ ad istũ tex. dic ꝙ aut duxit spõsam alterius ⁊ cognouit ⁊ non põt amplius habere eam in vxorẽ etiam mortuo primo viro vt in. d. c. j. de eo qui dux. in mat. ⁊ dic vt ibi. Aut nõ cognouit [c] ⁊ tunc ex nouo consensu posset eam habere in vxorẽ mortuo primo viro: vt in. d. c. fi. ⁊ sic intelligitur vel nunq̃ positum in tex.

☞ Sponsalia de presenti non soluunt per sequens matrimonium carnali copula consummatum. 4.

Uerba matrimonium cõtrahendo in loqui valentibus vel alia signa equipollentia sunt necessaria.

Iuramẽtũ nõ est de substãtia matrimonii lz forti⁹ obliget.

Carnalis copula non addit maius vinculum respectu essentie matrimonialis.

Consensus mutuus solus est ad essentiam matrimonii.

Consummatum matrimonium fortius est q̃ non consummatum quia non soluitur per ingressum religionis.

Papa sententiã predecessoris sui reuocare potest ⁊ contrariam constitutionem facere ⁊ ius diuinum interpretari.

Constitutio ista an ad precedentia matrimonia trahatur.

Licet. ¶ † Sponsalia de presenti nõ soluuntur per sequẽs matrimonium etiam carnali copula consummatũ: ⁊ clarius hoc videt in. c. fi. ⁊ pe. s. de spon. primo ponit decisa cõsultatio secundo rñsio. ibi consultationi. tertio alterius dubii solutio ibi et si nupserit. quarto obstaculi remotio ibi q̃uis. ¶ † No. ibi verbis expresso. ꝙ cõsensus in matrimonio contrahendo dz verbis exprimi in fari valẽtibus ⁊ sic facit hec litera in ar. ꝙ verba sunt de substãtia in loqui valẽtibus: ⁊ his verbis formaliter vtit tex. in. c. pe. s. de spõ. sed Host. supplet ad literã vel alio signo equiualenti: qd placet. dixit enĩ de verbis quia cõiter hoc accidit: sed ad materiã vide qd plene dixi in. c. tue. s. de spon. ¶ † No. ibi siue sit iuramentũ. ꝙ iuramẽtũ non est de substãtia matrimonii: lz forti⁹ obliget ɔhentẽ. ¶ † Ultimo no. ꝙ matrimoniũ hz suam essentiã ex solo mutuo cõsensu ɔhentiũ: vnde carnalis copula nõ addit maius vinculũ respectu essentie mrĩmonialis: ideo nõ tollitur primũ per scdm consummatum. sed bene addit respectu significati: qr aliud significat consummatũ quã nõ cõsummatũ: vt in. c. debitũ. de biga. ⁊. xxvii. q. ii. c. quapropter. Itẽ est forti⁹ cõsummatũ. hinc est qd non dissoluit per ingressum religionis sicut cõsummatum. vt in. c. ii. ⁊ in. c. ex publico. de cõuer. cõiu. ¶ † Ultimo no. papã posse reuocare [d] sñiam sui predecessoris ⁊ cõtrariam constitutionẽ facere vel aliter declarare etiã pcepta iuris diuini quã pdecessor declarauit. ¶ † In gl. fi. in fine quid autem de matrimoniis cõtractis ante hãc cõstitutionem. dicit Host. ꝙ illa sunt toleranda propter cõsuetudinem contrariam: ⁊ qr nonnulli summi pontifices ita diffinierant de hoc in. c. fi. j. eo. vbi dicetur.

☞ Appellanti matrimonialis causa interdici debet ꝙ cũ alia non contrahat lite pendente ⁊ si contraxerit separatur.

Interdictũ ne quis cõtrahat matrimonium lite pendente.

Lite pẽdẽte sup mrĩmonio nõ lz trãsire ad aliõ mrĩmoniũ.

Actus contra ius an sit ipso iure nullus.

Tua fraternitas. ¶ † Ei qui appellat in cã matrimoniali interdici dz ne aliud matrimoniũ contrahat lite pẽdente: ⁊ si ɔxerit dz separari. primo thema. scdo precipit fieri interdictũ ibi: hoc arbitramur. tertio dicit qd iuris si violetur ibi. ⁊ si cõtra. ¶ Casus literalis. Aliquis corã iudice suo petit aliquã in vxorẽ. vel aliqua petit aliquẽ in virũ quẽ dicit in eam cõsensisse p cõsensum mutuum de presenti. ille appel. ad se. apostolicã. ⁊ app. pen. ante cause cognitionẽ siue ante sñiam aliã accepit in vxorẽ. querit quid iuris sit: rñdet pa. si aliquis ammodo an tali casu duxerit appellandũ iudex interdicat ei publice: ne ante decisionẽ cause cũ alia ɔhat. ꝙ si fecerit mrĩmoniũ tã psumptuose cõtractũ debeat irritari sm formã iuris. Ber. ¶ † Not. ꝙ appellatiõe pẽdente põt iudex a quo interdicere matrimoniũ contrahendũ: ⁊ sic non suspendit in totũ iurisdictio iudicis a quo vnde põt agere ea q̃ tendũt ad faciliorẽ exitũ cause appellationis. de quo vide bonũ tex. cũ gl. in. c. ex lris. de matrimonio cõtracto cõtra interdic. eccle. vñ videt ꝙ iudex possit hoc interdictũ facere. ¶ † Itẽ no. ꝙ pẽdente lite sup matrimonio

---

☙ Sebasti. Sapia.

a ¶ Pulchritudine. vide Ias. in. l. titia. in princ. col. iiii. versic. nono et vlt. ff. de verb. ob. vbi dicit hoc esse notandũ qr quotidie inter adolescentes philocaptos euenire põt. Zacharias.

b ¶ Põt appellari spõsa. adde hoc esse multum dubitabile de quo dic vt notaui in apo. meis ad istũ in. c. j. in verb. ɔhentes spõsalia. s. de postu. prela. et meli⁹ in ca. tertio loco. nu. 5. in apo. in v. sponsas. vbi ɔcordo opi. ɔ. s. de psump. ⁊ in rub. s. de spõsa. ⁊ matri. nu. 5. versi. per predicta.

c ¶ Cognouit. eodem modo fallit qñ cognouit sed ignorãter qr pbabilis ignorãtia ipsum excusat. c. dñs noster. j. de secun. nup. sz Phi. hic.

d ¶ Reuocare licet dicatur qd par in parem nõ habeat imperium. c. innotuit. s. de elec. c. fi. de rescrip. in. vi. l. nã et magistrat⁹. ff. de arbit. l. ille a quo. §. tẽpestiuũ. ff. ad trebel.

monio siue fuerit appellatū siue non.non lʒ trāsire ad aliud matrimoniū[a] licet per partē pretēdaᵵ nullitas primi matrimonij.vt in.c.cū in apostolica.s.de spon.⁊ hic ꝑ illud.c.non debes dispositionē hu[9] tex.restringere ad pendentiā appellationis. Idem etiā est seruandum pendente lite ante appellationē:vt in.d.c.cū apostolica.¶†In gl.ij.in fi.no.bene distinctionē gl.solet enim quotidie allegari. ⁊ hec eadē distinctio solet fieri cum queritur vtrū actus contra legem sit ipso iure null[9] de quo[b] vide in reg.ea que cōtra ius.de reg.iur.li.vj.⁊ in.c.videns.x.dist.⁊ in.l.non dubiū.C.de le. ⁊ diciᵵ perpetua cā ꝓhibitiōis qñ cā ꝓhibitiōis nō est restricta ad certum tp̄s sed est ꝑpetua. puta si prohibeᵵ aliquid fieri ꝓpter malū qđ inde sequi pōt vel prohibeᵵ matrimoniū fieri propter consanguinitatē vel aliquid simile diciᵵ nō habere perpetuā cām ꝓhibitionis: qñ cā est in re restricta ad certū tp̄s puta prohibetur matrimonium propter venerationem dei.

1 ☞ Duas qui per verba de presenti despōsat primam desponsatam habet in vxorem etiam si prius secundā cognouerit ⁊ non valet consuetudo in contrarium.
2 Ecclesie inferiores circa sacramēta debent se cōformare maioribus ratione metropolitane ecclesie.
3 Carnalis copula nō est necessaria ad essentiā matrimonij.6.
Consensus sufficit ad essentiam matrimonij.6.
Sufficit quid significat.
4 Constitutio an ad preterita trahatur.
Papa an possit statuere ꝙ tollatur primum matrimoniū non consummatum per secundum consummatum.
Papa amplissimā hʒ facultatē i mr̄imonijs nō cōsūmatis.
6 Consensus solus perficit non tantū contractum matrimonij sed etiam alios contractus qui sunt de iure gentium.
Matrimonium habet essentiam a iure diuino:⁊ sicut deus est immutabilis:ita ⁊ matrimonium.

1 DUas. ¶†Qui duas ꝑ verba de presenti despōsat primā despōsatam hʒ in vxorē etiā si pri[9] scđam cognouerit:nec valet ꝯtraria cōsuetudo ⁊ hoc vltimū additur ad.c.licet.s.e. In prima consultatio. In scđa responsio ibi:ne vero. ¶ Casus literalis. Olim obtinuit ꝯsuetudo in ecclesia mutiñ.vt si aliquis aliquā desponsasset per verba de presenti:⁊ ante carnalem copulā aliam accipiat ⁊ cognoscat: illa sibi adiudicabitur quam primo cognouerat:qꝛ vero turpis est omnis pars q̄ suo non cōgruit vniuerso:⁊ ecclesia mutiñ. tenere dʒ humiliter ⁊ seruare ꝙ ro.ecclesia ⁊ sua metropolis seruat.precipit papa vt ecclesia mutiñ.in matrimonijs ꝯhendis illud obseruet vt postq̄ inter ꝑsonas legitimas:legitimus ꝯsensus interuenerit de p̄senti si postea cū alijs de facto cōtrahant:qđ prius de iure factū fuerat non potuit irritari. Ber. ¶†No. primo circa sacramenta ecclesiastica ꝙ ecclesie inferiores debent se cōformare maioribus ratione metropolitane eccl'ie facit.c.ad abolendā.j.de here. vide bo.glo.in.c.j.de sum.tri. li.vj. ¶†No.scđo ibi:qui sufficit:ꝙ ad essentiā matrimonij copula carnalis necessario nō concurrit:est ergo verū matrimoniū post cōsensum de presenti prestitū:nā id diciᵵ sufficere quo posito nihil aliud ad substantiā act[9] requiriᵵ:vt not. gl.in.c.statutū.in prin.de rescri.lib.vj. Et adde hic ea que dixi.s.e.lʒ.⁊ qđ plenius dixi in.c.ex publico. de cōuer.coniug. ¶†Quid de matrimonijs cōtractis ante istā constitutionē doct.cōiter tenēt ꝙ illa tolerant.[c] ⁊ hoc aperte innuit verbū de cetero hic positum:⁊ potest adduci iste tex.pro ⁊ cōtra ꝙ cōstitutio iuris antiqui declaratoria nō extendiᵵ ad preterita habētia contrariā cōsuetudinē quasi rōne consuetudinis illa debeāt tolerari. pro quo vide bo.gl.in.c.cū venerabilis. de cōsue. ⁊ in.c.j.de postu.p̄la.li.vj. In contrariū posset adduci iste tex.qꝛ dicit de cetero. sec[9] ergo si hoc verbū nō fuisset appositū.vt in.c.cū tu.⁊ qđ ibi not.de vsu.sed ad materiā plene vide no.in.c.fi.de cōsti.⁊ in cle.ij.de re.ecc.non alie.⁊ in cle.j.de elec. ¶†Ultimo queriᵵ nunquid papa possit statuere vt per scđm matrimoniū cōsummatū tollatur primū nō consummatū:⁊ sic approbare consuetudinē hic reprobatā: Host.tenet hic ꝙ sic:qꝛ circa matrimoniū nō cōsummatū latissime ptʒ ptās pape[d] vt no.in.d.c.ex publico.⁊ ad hoc pōderat ver.null[9].positū in tex.quasi dicat ꝙ potuisset statuere hic ꝯriū. Sed ego dubito an hoc dictū sit verū.nā sine magna cā papa nō disponit cōtra istud matrimoniū. vt in.d.c. ex publico. Itē si hoc esset quare papa retractasset diffinitionē p̄decessorū suorū si illi potuissent ad libitū diffinire. vt in c.lʒ.s.e.sed ex magna cā posset hoc facere. ¶†In gl.ibi: nā cōtractus perfectus est per solum cōsensum non intelligas gl.ruditer.nam etiam cōtractus emptionis ⁊ vēditionis:⁊ ceteri qui sunt de iure gentiū perficiuntur solo consensu: vt in.l.consensu.ff.de actio.⁊ obli.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iur. sed intelligas gl.ꝙ cōtractus matrimonij est perfect[9] per solum consensum.i.ꝙ per solū consensum est trāslatum plenū ius.ita vt traditio corporalis nihil addat:⁊ lʒ doc.hic instēt ꝓ ratione diuersitatis maxime Host.qui dicit ꝙ matrimonium habet suā essentiā a iure diuino.[e] Ideo sequiᵵ conditionem sui autoris.nam deus est immutabilis. Alij vero cōtractus sunt ab hoīe: ideo sequunᵵ naturā hoīm:hec ratio videᵵ mihi persuasiua ⁊ non necessario concludens:nā ⁊ aliqua sunt ab hoīe que tñ ex solo titulo habent suā perfectionem vt est titulus beneficialis. nam per solā collationem beneficij acquiritur plenū ius prouiso vt hic.⁊ in.c.si tibi absenti.de prebē.libr.vj.ideo facit regula ꝙ in oībus spiritualib[9] ex solo titulo transferᵵ plenum ius: vt in.d.c.si tibi absenti. ⁊ per Inno.in.c.inter cetera. de preben. Ista enim tanq̄ inuisibilia sine alia executione exteriori trāsferuntur:⁊ solo cōsensu vt dixi perficiuntur.

¶ De conditionibus appositis in despōsatione ⁊ in matrimonio vel in alijs contractibus. Rubrica.

¶ Continuaᵵ hec rubrica ad precedentia hoc ordine. Quia qñqʒ spōsalia contrahūtur pure de quibus visum est supra: qñqʒ sub ꝯditione:merito de his post precedētia submittit. ⁊ qꝛ conditio apponi pōt non solū in matrimonio: sed etiā[b] in alijs ꝯctibus. Ideo ne autor haberet materiā geminandi rubricā subnectit hic de cōditionibus appositis etiam in alijs cōtractibus.⁊ quid sit cōditio. no.super rub.ff.de condi.⁊ demon. Sed dic latius ⁊ clarius qꝛ conditio est quedā adiectio posita vel subintellecta in dispositione suspendēs ⁊ resoluens ipsam dispositionem.⁊ differt a modo qꝛ modus non suspendit sed est quedam modificatio dispositionis de quo clarius dicetur.j.eo.verum.

1 ☞ Conditio turpis in cōtractu matrimonij apposita nō vitiat matrimonium sed conditio ipsa frangitur.
2 Conditio an possit apponi in cōtractu mātrimonij:⁊ qualis vitiet matrimonium.[c]

1 QUicunqʒ. ¶†Hoc dicit in summa. Defect[9] turpis cōditionis in contractu matrimonij apposite nō vitiat matrimoniū sed vitiaᵵ. primo ponitur thema ex quo resultat tacita questio. scđo respōsio ibi:respōdemus. ¶ Casus literalis. Si aliquis desponsauit aliquā sub conditione que nō sit cōtra substantiam matrimonij: puta cōtraho tecū si furtum feceris:[d] si voluit eam relinquere:queritur an possit: respon.ꝙ cōditio frangatur ⁊ matrimoniū firmiter teneatur Ber. ¶†Opp.cōtra tex.videᵵ enim ꝙ cōditio possit apponi in matrimonio cōtrahēdo.vt.j.de illis.⁊.c.super eo. So. metu cōtrarij in tex.intelligiᵵ duobus modis. Primo ꝙ loquitur in cōditione suspendēte turpi tñ.nam cōditio turpis que nō sit contra substantiā matrimonij habeᵵ pro nō adiecta ⁊ cōtractus remanet purus.j.e.c.fi.secus in cōditione honesta de qua intelligitur contrariū: ⁊ hunc intellectū ponit gl.hic. Scđs intellectus extra gl.vt intelligaᵵ in conditione resoluēte puta contraho tecū matrimonium ⁊ si nō donaueris mihi.x.volo te relinquere[e] certe ex quo matrimonium a principio tenuit non pōt dissolui:vt in.c.cū sis. de cōuer.cōiug.⁊ pro hoc intellectu facit litera in ver.relinquere.⁊ hunc intellectū sensit Vin. Quidā tamen dixerūt ꝙ in matrimonio non pōt apponi cōditio:quia cōsensus debet esse purus ⁊ absolutus sed hoc est falsum:vt in cōtrariis nisi intelligas ꝙ matrimoniū non pōt consistere nisi ex solo cōsensu puro ⁊ absoluto: nā existente conditione consensus remanet purus:⁊ tūc vere incipit tenere matrimonium:vt in.c.super eo. j.eo.⁊.c.verum.⁊ in.c.vnico.de spon.lib.vj.

1 ☞ Seruus manumissus sub cōditione vt fiat monachus ⁊ monasterio seruiat:al's in seruitutem redeat si monachus sit factus manumittentis voluntatem seruet.8.
2 Conditio apponi potest resolutiua libertatis in manumissione serui.
3 Seruitus non impedit ꝙ quis monachus nō fiat vel ad sacros ordines promoueatur.
4 Seruus potest manumitti sub cōditione vt fiat clericus vel monachus.
5 Libertas an sit res spiritualis.
Simonia an sit aliquid pro ingressu religionis accipere.
6 Conditionis acceptatio quid operetur.
7 Clericus ⁊ monachus an in seruitutem redigi possint:⁊ dic ꝙ aliud in clerico aliud in monacho.

Zacharias.
a ¶ Ad aliud matrimoniū. Adde qđ si ꝯhat ēt ꝯ p̄ceptū iudicis vel ecclesie inhibitionem. Spec.in tit. de spon. et ma.§.ij.et in titu.de matri.ꝯ.inter.eccle. cōtracto.in prin.
b ¶ Nullus.de quo in.c.fin. de postu. p̄la.per Lap.sua alle.xcvij.ꝑ Abb. in.c.ad apostolicam.s.de regu.facit.l.j.§.rūsum.ff. de postulādo.vbi illa ꝓhibitio habet causam perpetuam.
c ¶ Tolerant. Uide q̄ dixi in.c.fin. de consti. vbi do. pe.in.c.j.de sum. tri.⁊ si.catho.lib. vj.et in clem.ij.de reb.eccle.nō alie. And.Barba.
Sabasti. Sapia.
d ¶ Potestas pape.ad corroborationē vide Pe.de anch.in cōsi.cccc[j]. incipi.viso et diligēter inspecto.colū.iij.refert Feli.i c.que in ecclesiaꝝ. col.vij.versic.scđo amplia.s.de ꝯsti.
Zacharias.
e ¶ A iure diuino. Matt.xix.quos deus cōiungit ꝛc. Angel.in auᵵ.de trien.⁊ se.§.ix.co. iiij.⁊ Alex.consil. xlviij.volu.iiij.

Degradatus clericus in effectu desinit esse clericus.
Monachus nunq̃ desinit esse monachus.
Papa an possit monachum a religione ⁊ voto liberare.

Cum sit proprium.

† Pertinet ad secundā partē rubri.⁊.h.d.in summa. Seruus manumissus ea cōditione vt fiat monachus ⁊ monasterio seruiat al's in seruitutē redeat: ⁊ si hoc acceptato monachus factus sit manumittētis voluntatē cogit obseruare. Primo thema.secūdo respōsio ibi:tu ergo. ¶ Casus literalis. Quidā diaconus manumisit duos seruos sub ea cōditione vt monachi essent ⁊ permanerent in quodā monasterio adijciens vt si cōtrafacerent:iterū seruituti subijcerētur: ⁊ vnus illorum recessit a conditione:⁊ de monasterio exiuit: ⁊ inter clericos seculariter cōuersatur:vnde quidā presbyter illius monasterij cōquestus est de hoc dño pape.vnde mandat epo diocesis vt si ita esse inuenerit: cōpellat eum in monasterio permanere:nec monasteriū deserat:vt volūtas manumittentis nō valeat preteriri. Ber. ¶ † No.j.q̄ in manumissione serui potest apponi conditio libertatis solutiua.[a] ¶ † Scdo no.q̄ seruitus antiqua non impedit monachum cōcor.liiij.dist.multos.nec promotionē ad sacros ordines:vt in.c.nullis.⁊ in.c.de famulis.de ser.ord. ¶ † Tertio not.qđ seruus pōt manumitti sub eo modo vt fiat monach⁹ vel clericus. ¶ † In gloss.j.ibi:est res spiritualis no.glos.q̄ libertas[b] potest dici res spiritualis:⁊ facit qđ no.gl.in.d.c.preallег.s.in.c.nullus. sed hoc non procedit q: si esset spiritualis nō caderet in laicum.vt in.c.causam. de prescri. Item dominus qñq3 manumittit interuentu pecunie.l.iiij.ff.de manumis.qđ non posset fieri si libertas esset res spiritualis.⁊ ideo tene sequentē solutionē gl.q̄ monachatus hic confert pure. Item est hic quedam conditio intrinseca:vnde sicut non est simonia si datur predium vt ibi fiat ecclesia.vt in.c.olim.el.j. de resti.spo. ita ⁊ si manumittitur seruus vt fiat clericus vel monachus:quia nō potest fieri monachus aut clericus nisi prius sit liber.s.de ser.non or.per totū. Host.intellexit text. q̄ nō sub conditione sed sub modo isti fuerūt manumissi vnde cōditio hic ponitur largo modo. sed per hoc non mutat intellectus iuris: ⁊ de differētia inter modum ⁊ conditionē habetur in.c.verum.j.eo. ¶ † In gl.fi.ibi:q̄ cito acceptauit conditionem intellige gl.sane.s.q̄ acceptauit eam effectu faciendo professionē in manibus illius qui potuit eum incorporare religioni.iuxta not.in.c.porrectum.de regula.ex nuda ergo acceptatione cōditionis nō esset effect⁹ monachus. ¶ † Et in fi.gl.vult ergo gl.q̄ promotus ad clericatum potest reuocari ad seruitutem si nō seruat modū in manumissione appositū:secus in eo qui est effect⁹ monachus sed non reddit rationē diuersitatis: nec etiam doct.sed potest dici q̄ clericus degradatus desinit in effectu esse cleric⁹. vt in.c.degradatio.de pe.li.vj.vnde sine violatione clericus potest degradari ⁊ redigi in seruitutem:sed per degradationē seu depositionē non desinit quis esse monachus. Est enim monachatus quoddā votum a quo nō potest liberari etiā per papam saltē sine maxima causa.iuxta ea que no.in.c.cū ad monasteriū. in fi.de statu regu.ex quo enī semel pure vouit deo nō potest amplius redire ad seculū ⁊ subijci seruituti corporali.sed si fuisset seruus illius monasterij:tūc forte valeret cōditio:nō vt ex toto desinat esse monachus: sed vt sit magis astrictus monasterio q̄ ceteri:vnde erit quasi seruus monasterij:nec poterit intrare monasteriū strictius. facit q̄ leg.et no.in.c.de famulis.⁊ in.c.eo libentius.de ser.nō or.⁊ qđ no. gl.in.c.vt lex cōtinentie.xxvij.q.j. ¶ † Sed cōtra hunc intellectum gl.opponit de fi.c.vbi papa mandat seruari manumittentis voluntatem:ergo debet ille redigi in seruitutem:cum hic sit manumittētis voluntas cōtrarium videtur difficile. ⁊ hic non tactū per doc.sed pōt dici inherēdo primo intellectui Hosti.q̄ isti fuerūt manumissi sub modo vt fierent monachi ⁊c.vnde conditio redigēdi ad seruitutem debet referri ad tēpus ante monachatū:nam voluntas manumittētis fuit vt fierent monachi:⁊ si non vellent redirent ad seruitutē vnde si fiunt monachi seruant volūtatem manumissoris eo quod compelluntur perseuerare in monasterio.

Zacharias.

[a] ¶ Cōditio. libertatis solutiua.adde r̃ q̄ pendente illa habebit̃ p seruo. vt no.Spe.in ti.de actio.ver.itē q̄ est libert⁹.et in ti.de accu.versi.q̄ est.⁊ ver.s3 pone.

[b] ¶ Libertas.alias dicitur cā pia.l.j. C.de commu.seruo.ma.§.fina.

Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Hec conditio. qñ valeat in matrimonium initū spe premij. vid Ias.post alios. in.l.titia.in pn, col.iiij.vsi.capio glos.in verbo ob staturam.ff.de ver.obli.

☞ Iurans aliquam in vxorem accipere si centū sibi donauerit non tenetur illam in vxorē accipere nisi,postea pure cōsenserit,vel eam cognouerit.3.
Sponsalia possunt sub conditione contrahi etiā de futuro.
Impedimentum publi.ho.iustitie non orit̃ ex sponsalibus conditionalibus ante conditionis euentum.
Conditio q̄ aliquid detur ex causa dotium vel donationis an sit honesta vel turpis.
Conditio in sponsalibus apposita tollitur per carnalem copulam superuenientem ⁊ consensum de presenti.5.
Consensus superueniens de presenti spōsalibus de futuro sub aliqua conditione quid operetur.4.

De illis.

¶ † Qui iurauit aliquā in vxorē accipere si cētum sibi donauerit accipere non tenet̃:nisi postea pure cōsenserit vel eā cognouerit. primo thema.secundo determinatio ibi:reus. ¶ Casus literalis. Aliquis iurauit alicui mulieri sub hac forma verborū. ego accipiam te in vxorē si centum mihi donaueris. mulier nolebat soluere qđ petijt queritur vtrū sit periurus si eā non accepit in vxorē:⁊ respondetur q̄ non nisi postea consensus de presenti accessit vel carnalis copula fuerit subsecuta. Ber. ¶ † No.primo q̄ spōsalia possunt cōtrahi sub cōditione. tex.enī iste loquit̃ in sponsalibus de futuro:vt patet per verbū accipiam.qđ est futuri temporis:vt in.c.pe.s.de spon.⁊ ex talibus sponsalibus cōditionatis nō oritur ante conditionis euentum publice honestatis iustitia. vt in.c.vnico.de sponsa.lib.vj. ¶ † Secūdo no.tex.valde notabilē iudicio meo. q̄ hec conditio[c] est honesta accipiam te in vxorē si tale quid mihi donaueris: nam si nō esset honesta.non suspendisset sponsalia:sed haberet̃ pro non adiecta.vt in.c.si.j.eo. ¶ Sed contra hoc ⁊ contra text. fortiter opponitur de.l.si ita stipulatus fuero. in.§.si tibi nupsero.ff.de ver.obli.vbi tex.no.dicit q̄ si mulier stipulatur a viro centum dari si sibi nupserit: non valet stipulatio tanq̄ inhonesta:⁊ idē dicit in persona viri ne videatur propter libidinem dedisse centum seu matrimoniū contraxisse. Solu. contrarium est difficile ⁊ non tactum hic per doct.sed credo posse dari duas solutiones.prima vt intelligant̃ qđ vir fuit stipulat⁹ aliquid sibi donari occasione.s.dotis.nā tunc bene valeret.vt i.d.§.si tibi nupsero. Vel scdo pōt dici q̄ qñ subest causa honesta petendi donū: tunc valet cōditio seu stipulatio.nam text.in.d.§.nō annullat indistincte illam stipulationem:sed dicit q̄ causa cognita est annullanda.vnde vt dicit ibi Bar.si nobilis contraheret cū plebeia nō esset inhonestum si promitteretur aliquid ipsi nobili in compēsationem nobilitatis. nam tūc cessat ratio libidinis: ⁊ idē vbi subesse potest consimilis causa. ¶ † Ultimo no.duos casus in quibus cōditio apposita in sponsalibus tollitur scilicet per carnalē copulam subsequētem:⁊ no.bene hunc casum:maxime iuncta gl.fi.quia extēdit.c.is qui. de sponsa.nam copula hic operatur duo:purificat enī sponsalia:⁊ eodem momento ea transfundit in matrimoniū. Secundus casus qñ interuenit postmodū consensus de pñti. ¶ † Sed quero nunqd sufficit omnis cōsensus de presenti: Uin,hic Pet.⁊ Abb.⁊ Spe.e.ti.in prin.miro modo intelligunt istū tex.dicunt enī sufficere cōsensum de presenti siue sit purus siue sit conditionalis dummodo non cōferatur in arbitriū alterius:⁊ hoc vltimo casu intelligūt.c.super eo.j.e.quasi velint isti dicere q̄ si fuerit dictum cōtraho tecum si donaueris mihi centum incontinēti est matrimonium: q: verba sunt de presenti:nec cōsensus est collatus in arbitriū alterius:vtputa si fuisset dictum contraho tecum si pater meus cōsenserit.nam hoc casu non est matrimoniū nisi pater cōsenserit:vt in.d.c.super eo. Sed Io.an.hic ⁊ Inno.tacite sentiunt oppositum ⁊ melius:dicunt enī q̄ licet cōsensus sit prestitus per verba de presenti. ex quo nō interuenit conditio suspensiua nō tenet matrimonium nisi existat cōditio:quia consensus a quo substantiatur matrimonium non est purus ⁊ absolutus ⁊ hoc dictum satis sentit hic glo.pe.⁊ tenet do.Ant.in.d.c.super eo.⁊ hoc mihi videt̃ ipsa veritas.vnde tex.debet intelligi de consensu de presenti pure prestito. Tamen est differentia.vtrum dicā accipiam vt si centū dederis.nam in primo casu existēte conditione purificantur sponsalia.sed adhuc non est matrimonium:sed secundo casu erit matrimonium:quia conditio suspendit consensum de presenti.

☞ Donatio facta ecclesie sub modo de aliqua re:res donata statim efficitur ecclesie nec reuocatur modo nō seruato nisi in contractu fuerit expressum.
Donator potest in donatione quā facit ecclesie conditionē seu modum apponere etiam contractus resolutiuum.2.
Donator laicus an donationem factam ecclesie propria autoritate possit reuocare.
Conditio siue modus appositus in donatione facta ecclesie an presumatur q̄ sit causa finalis contractus ⁊ quid operetur si est tanq̄ causa finalis vel non.
Donatio facta ecclesie an possit reuocari propter conditionem non seruatam per prelatum.
Prelati delictum siue negligentia an noceat ecclesie.

4 Conditio apponi potest in donatione facta eccle sie q res donata non possit alienari.
Alienari an & quando possint bona ecclesie.

VErum. †Est text.notabilis & multũ allegatur & ẽm intellectum veriorem.h.d.in summa. Res donata ecclesie sub modo statim est ecclesie nec reuocat̃ modo nõ seruato nisi hoc in cõtractu sit expressum.primo dictum.scdo exce ptio ibi:nisi. ¶ Casus literalis. Aliquis donauit aliquã possessionẽ alicui ecclesie sub aliqua condi tione.id est sub modo nisi aliquid fiat.& sic dona tio tenuit:donator volebat reuocare donationẽ queritur an possit? respõdetur q nõ:nisi tali con ditione:id est tali modo vel pactum datum sit qđ ea cessante donatio debeat reuocari. Bernard.
2 ¶ †Nota primo donatorem posse in donatione quam facit ecclesie conditionẽ seu modum appo nerẽ.[a] etiam cõtractus resolutiuum. ad hoc.c.cũ dilecti.s.de dona.res ergo semel eccl'ie effecta po test ab ea reuocari ex modo nõ seruato: vel p exi stentiam cõditionis resolutiue. Nũquid aũt hoc casu possit laicꝰ donator donationẽ propria au toritate reuocare.dic vt no. Inno.in.c.verum.de foro compe.vbi plene dixi. ¶ Pro declaratione c.op.contra text.videtur enim nullo modo posse procedere. Aut enĩ extat cõditio apposita in do natione & non potest donatio amplius reuocari. Aut cõditio nõ extat & frustra tractatur de renũ tiatione. q2 cõditio suspendit actum in euentum conditionis.vnde antea non potest dici donatio cũ sola spes sit in obligatione. insti.de verb.obli. in.§.ex cõditionali.& .j.c.proxi.reuocari ergo non potest quod nõdum tenet. Sol.gl.ij.vt arbitror metu cõtrarij ponit duos intellectus ad text.pri mus est vt intelligatur in conditione resoluente: exemplum patet in ea. vnde ante euentum condi tionis non potest reuocari. et sic intelligit̃ prima pars.c.sed post conditionem extantem potest re uocari si fuit dictum: et sic intelligitur scda pars. Iste intellectus est verus in se. sed nõ cõgruit lite re: q2 si intelligeretur in conditione resoluente di xisset q ea existente posset reuocari: sed text.dicit ea cessante. ideo gl.trãsit ad secundum intellectũ meliorẽ vt intelligatur in modo & nõ in conditio ne.nã modus nõ suspendit actũ:sed modificat vt puta si datur prediũ ecclesie cum hoc modo vt non alienetur:tunc si ecclesia venit contra modũ: & si esset modus appositus põt reuocari donatio & hoc ẽm gl.si fuit dictũ in donatione:quasi velit gl.q nõ obseruantia modi non prestat facultatẽ reuocandi donationẽ:sed dũtaxat agẽdi vt serue tur nisi dictum sit vt possit reuocari hoc vltimũ dictum gl.non est indistincte verum. vnde cõclu dendo breuiter ipsam veritatẽ dic q tam in con tractibus noĩatis q̃ innominatis si modus ap positus fuerit finalis causa cõtractus põt agi ad reuocationem si modus nõ seruatur.[b] vt est text. in.l.cum te fundum.C.de pac.inter emp.& vẽdi.& in.l.j.C.de dona. que sub modo. Si autẽ modus non fuit finalis causa cõtractus.tunc non agitur ad reuocationem: sed ad obseruantiã modi:& ita debet intelligi tex.in.l.ea conditione.C.de rescin. ven.sed respectu donationis facte ecclesie text.vi detur hic sing:quem nescio alibi q semper debet presumi q modus nõ sit causa finalis cõtractus. nã vt hic vides ex nõ obseruantia modi nõ reuo catur donatio facta ecclesie nisi sit dictũ in dona tione vt possit reuocari:& hanc propter alios ego puto rationẽ: q2 donans ecclesie sub modo vide tur principaliter donasse propter deũ:& pro reme dio peccatorũ suorũ argu.in.c.requisisti.de testa. Modus ergo oppositus nõ videt̃ causa finalis cõtractus. & sic non potest agi ad reuocationẽ:sz solum ad adimplementũ nisi sit dictũ vt possit re uocari:et per hoc reducemus ad cõcor.ius ciuile & canonicũ. & cum eadẽ sit ratio in vtroq3 & hanc lec.tene omissis quibusdã alijs que dant̃ extra gl. ¶ †Sed hic quero de questione quotidiana:nũ gd donatio possit reuocari si fuerit dictũ ex quo solus prelatus[c] non seruauit modũ. Uin.hic sen tit q nõ.q2 delictũ solius prelati[d] nõ debet noce re ecclesie.vt in regula delictum. de reg.iur.lib.vj. vnde si datur ecclesie possessio vt nõ possit aliena ri.& si alienetur fuit dictũ vt possessio possit ab ec clesia reuocari nõ potest fieri reuocatio solo prela to alienante.secus si prelatus cum capitulo.& idẽ dicit in alijs modis. Idẽ sentiũt doct.in.c.breui. de iureiu.vbi dicũt aliud esse respectu cõditionis implẽde.nam satis est q prelatus nõ implet con ditionẽ ad hoc vt res non acquiratur ecclesie. qđ sing.notabis.& hanc puto rationem diuersitatis nã in acquirẽdis solus prelatus non põt nocere eccl'ie: sed nõ in quesitis.vt dicit gl.no.& doc.xvj. q.vj.§.fi.no. Inn.in.c.fraternitatẽ.de dona.& per
4 hoc habes declaratã gl.ij.& princ.vltime. ¶ †In glo.fi.in fi.no.istã gl.q2 quotidiana est. & ex ea pri mo no.q licite in donatione facta eccl'ie apponit̃ pactũ vt nõ possit alienari.& vr̃ expressum.i.§.san ctissimis. alle.in gl:vbi dicit̃ q res eccl'ie possunt alienari pro redẽptione captiuorũ.nisi sint dona te eo pacto vt alienari non possint. ¶ Sed dubiũ est quid si immineat necessitas[e] gl.ponit hic duas opiniones.& primã tenuit Hug.x.q.j.sic quidam Jo.& Lau.x.q.ij.hoc ius. Itẽ damas.Ho. Phi. & Inno.hic. Secundam opin.indistincte vt non possit alienari tenuit Uin.qui tamen postea mu tauit opin.& dixit standũ.c.aurum.xij.q.ij.primã opi.sequit̃ hic in effectu do. Ant.scdam sequitur hic do. Car.mihi placet prima vt ex quo necessi tati ecclesie aliter consuli non potest licite alienet̃. nam si aliud sensit donator nõ videtur fuisse men tis compos cum instante tali necessitate pia ipse debuisset hoc facere. vt in.c.sicut.xlvij.dis.facit q in simili no.gl.lxxxij.dist.c.j.tene tñ menti gl.& ge neraliter an & qñ valeat pactũ de nõ alienãdo in ter priuatos: & an ex tali pacto impediatur alie natio.dic vt no.in.c.raynaldus. de test.per Inn. & per doc.& glo.in.c.fi.C.de reb.alie.non alie.& in l.filius.§.diuus.ff.de lega.j.

1 ☞ Matrimoniũ contrahẽs sub cõditione nõ improbata non compellitur illud consummare.
Conditio hec si pater consentiat in matrimonio apposita honesta videtur.
2 Matrimonio cõtracto per verba de presenti põt alter coniugum compelli ad consummandum.
3 Matrimoniũ potest cõferri in alterius arbitriũ & non solum parentum:sed etiam alterius.
Testm̃ non potest cõferri in alterius arbitrium.
4 Cõditio nõ improbata põt apponi i mr̃imonio.
5 Matrimonium etiam de presenti sub cõditione contractum nõ habet effectum de presenti sed su spenditur in euentum conditionis.
6 Matrimoniũ spirituale contrahi nõ potest sub conditione:secus est in matrimonio carnali.
7 Matrimoniũ pure contractum post mr̃imoniũ conditionale ante conditionis euentũ an teneat.
Matrimonium conditionale habet vim sponsa liorum de futuro.
8 Matrimoniũ contractũ inter quos extat impe dimentum sub conditione si papa dispensauerit. Et demum papa dispensauit: vtrũ sit matrimo nium sine alio consensu vel contractu dic q non.
Obligatio non oritur ex facto a iure improbato.

1 SUper eo. † Qui p verba de presenti cum mu liere contrahit sub cõditione si pr̃ con sentiret:nisi pater cõsentiat ad matri monium nõ est cogendus: vel generalius sic.Cõ trahens matrimoniũ sub cõditione nõ improba ta non cõpellitur matrimoniũ cõsummare ante conditionis euentũ.Cõis diuisio.scda ibi:respõ demus.& ibi primo soluit. scdo remouet obstacu lũ ibi:nã licet. ¶ Casus literalis. Quidã cõtraxit matrimoniũ cũ quadã muliere sub hac conditio ne si patri eius placeret.querit̃ vtrum sit cõpellen dus ad matrimoniũ consummandũ. r̃ndetur qđ consensus liber dici non debet qui in alieno arbi trio reseruatur:& cõditio talis non improbatur a iure:ideo nisi voluntas patris accedat nõ est ma

¶ Apponere. ratio est q2 quilibet põt in traditione rei sue modũ apponere.l.in traditionibꝰ.ff.de pac. ea.cũ dilecti.s.de donat.limita esse verũ incontinenti secus ex interuallo.l.perfecta.C.de dona.que sub modo.l.j.§.cedit.et ibi gloss.C.de rei vxo.act.glos.in.c. preterea.el.ij.s.de iurepatro. Intellige esse veruz nisi partes tali pacto ɔsentirent ẽm gl. notabilem.in.d.l. perfecta.
Sebasti. Sapia.
¶ Nõ seruat̃. Vide ad hec que scribit Abb.in.c.verum.s.de fo.compeẽ.et Feli.ibidẽ col.fin.et Pet.de anch.i cõsi.ccxvij. incip.dubium facit Bar.in.l.fina. ff.vt in pos.lega.& in repe.l.creditores.i.ij.q.C.de pigno.
¶ Solꝰ prelatꝰ. Dubia est ista decisio q in acqrendis solꝰ prelatus possit preiudicare: cõtra dominũ Abb.tenet Fede. consi.ix.vbi cõcludit q legatum factuz ecclesie solus prelatꝰ possit alienare. Et idem tenuit Lap.alleg. xxvj.p Inn.Abb. & Cardi.in.c.tua. de his q̃ fiunt a p lato sine consensu capituli. Pau.de cast.tenet ɔtrariũ i.l.legatum.ff.de le.j. q2 opi. Abb. hz tex.cõtra se.in l.magis puto.§. fundũ.ff.de re.eo. cõis opi.est cõtra Abba.hic:vt late per Alex.in.d.l.legatum.per Old. consil.cclxxxiiij.et ccviij.de quo per dñm & preceptorẽ meũ do. Uin.herculanũ.in.d.l.legatum.vbi alias melius ceteris explicauit hunc articulum.
Zacharias.
d ¶ Delictũ prelati. Adde istũ in.c. si diligẽti.nume. xxiiij.& ibi in apostil.meis in versi.nocet ecclesie.s.de foro cõpe. & in.c.imperatoruz.nu.iij. Et ibi vide i apostil.meis in versi. preiudicat ecclesie.s.de iura.cal.
¶ Necessitas.qđ res possit alienari ita:donata consuluit Fed.consil. clxxxiij. Imol.i.l. filiusfamilias.§. diuus.ff.de leg.j. tenet ɔtriuz q2 qñ prohibitio hominis & legis cõcurrunt res põt alienari etiaz in casu permisso.l.ij.cum glo.C.de vsucap. pro emptore et q res p̃hibita alienari possit in casu necessitatis est glos.Alexã.& oẽs in.l.marcellus.§. res.ff.ad trebelli. Pau.de cast.aut̃. res que.C.cõia đ leg.facit differentiam an prohibitio sit facta in vltima voluntate vel in ɔctu p quo est glos.ordinaria et approbata i.l.nulla.C.de iur.dotiũ. quã Cy.& Bal.tenent sequit̃ Alex. in.d.§.diuus.subdendo q forte nõ est alibi & in cõsil. cxlv.inci.visis scripturis. Bal.i.c.j. §.donare. qualiter feudum olim poterat alienari. late p modernos in.d.aut̃.res que. Ange.ɔsi.clxviij. Angel.in aut̃.de alie.et emphy.§. hoc etiam.versic. sed tunc quero.

a ¶ Rõnẽ diuersitatis. Colligit ex c.fi.de pcu.lib.vj. & in.c.j.de spõ.eo.lib.& ita tenẽt hic Anto.de butr.et Philip. Francis.

b ¶ Dispensaret. Utrũ valeãt sponsalia ita contracta si papa dispenset. Alre.cõsi.cxliij.incip.ex facto ppo nitur.versi.sed est aduertendum vbi cõcludit ꝙ valeãt facit ꝙ vult Bal. Ange.& moder.l.si quis heres instituatur.ff.de here.insti.inꝗtũ volunt ꝙ institutio põt fieri sub cõditione si filius legitimabitur et per hoc tollitur ratio Car.adducta hic per Abba.facit.l.in ius.& ibi Ang.ff.de here.insti.

Zacharias.

¶ Adde in alio casu an si cõtrahatur matrimoniũ illicitũ:& cõfirmetur per papã:an tollatur pena excommunicatiõis per ꝯctũ cõmissa. Card.in cle.j.qõ.xviij.de consan.et affi.tenet qd non nisi expressum tollatur que etiã faciũt pro.q.hic tacta ibi vide et remi.ĩ apo.celsi.ad ipsum et ibi quid si ꝯhens sit pupillus vl̃ furiosus an cõmittatur pena.

Sabasti. Sapia.

c ¶ Nõ posse. vide ad hoc text.sing.ĩ l.iiij.§.i.ff.de fidei cõmis.liber.quem extollit Bal.i.c.j.versi.modo venio ad glo.in ti.hic finit lex in prin.col.iiij.vide per Georgiũ nattam.in repe.clemen.sepe.in prin.in.iiij.no.de verb.signifi.

trimoniũ contrahere cõpellendus.postea respondet Alex.papa dicẽs sponsalia interposita & non secuta cõditiõe ꝯcta:sequẽte de pñti cõsensu vel carnali copula tale matrimoniũ nõ debere dissolui:qꝛ talis consensus nõ est de presenti habẽdus ꝗuis per verba de pñti exprimat̃ q̃ in alieno arbitrio habẽdo ꝯsistit.Ber. ¶ †No.j.ibi:ad cõsummandũ ꝙ ꝯcto pure matrimonio p verba de presenti põt alter coniugum ad petitionem alterius cõpelli ad cõsummandũ matrimoniũ & sic lꝫ adhuc nõ sit habita possessio tñ ex iure quesito per cõsensum põt agi ad consummationẽ mr̃imonij qd no. ¶ †So.no.ꝙ mr̃imoniũ põt cõferri in alterius arbitriũ.& non solũ parentis in cuꝰ potestate est cõditionẽ apponere:sꝫ etiã alterius.vt in c.seq.& ex hoc habes vnã differentiã inter matrimoniũ & testm̃.nam testm̃ non põt conferri in voluntate alterius:vt in.l.captatorias.& in.l.illa institutio.ff.de here.insti. de quo dicendum:vt no.in.c.cũ tibi.de test.secus in matrimonio:vt hic et ratio põt esse. nam matrimoniũ est de iure diuino vnde sufficit solus cõsensus qualitercũqꝫ habeat̃:sed testm̃ depẽdet ex gratia: qꝛ cõfertur in illud tp̃s quo testator nõ est futurus dñs scꝫ post mortẽ. vnde satis est ꝙ ipsi cõmittit̃ libera facultas testandi.vt nota. dicit gloss.in.d.l.institutio. ¶ †Tertio not.hic regulã ꝙ oĩs conditio a iure nõ improbata põt apponi ĩ mr̃imonio. ¶ †Ultimo no.ꝙ lꝫ cõsensus exprimat̃ per verba de presenti:tñ ex quo apponit̃ cõditio nõ habet effectũ de presenti:sed suspendit̃ in euentũ conditionis: & declara vt dixi.s̃.eo.de illis. ¶ †In gl.j.de hoc dic vt plene not.in reg.actus legitimi.de reg.iur.lib.vj.per glo.& Diony.& habes ex hoc vnã differentiam inter matrimoniũ carnale et spirituale. Nam carnale põt cõtrahi sub conditione: vt hic spirituale non:vt in.c.ij.de elec.lib.vj.& dic vt ibi. ¶ †In gl.ij.in fi.ego non dubito quin ꝑm matrimoniũ teneat cõtractum ante euentum conditionis:qꝛ matrimoniũ cõditionale habet vim spõsaliorum de futuro.vnde sicut illa tolluntur per sequens matrimoniũ.vt in.c.j.s̃.de sponsa.duorũ. ita & matrimoniũ ꝯditionale tollitur per sequẽs purũ.pro hoc.c.vnicũ. de spõsa.li.vj.sed si non intercessit matrimoniũ dubito de decisione glos.qꝛ ex quo obligauit se sub cõditione nõ potuit recedere ab illa obligatione.argumentũ.in.l.petitor.ff.qui po.in pig.ha.si superuenerit ergo euentus conditionis primum matrimoniũ remanet purũ nisi forte aliud dicat̃ in matrimonio:sed ego non bene video rationẽ diuersitatis.[a] ¶ †Extra glo. quero questionẽ quotidianã duo inter quos obstante impedimẽto canonico nõ poterat esse matrimonium contraxerũt sub cõditione si papa dispensaret[b] demũ papa dispensauit. queritur nunquid sit matrimoniũ sine alio consensu. Inn.primo refert quosdã tenere ꝙ sic. scdo refert alios tenere contrariũ quos ipse sequit̃. mouẽtur isti:qꝛ primus consensus oĩno erat iure reprobatus ad hoc tex.in.l.inter stipulantẽ.§.sacrã.ff.de ver.ob. Primã opi.sequũtur hic Hos.& do.Ant. Secundam sequit̃ do.Car.& dicit se in facto consuluisse sic motus principaliter:qꝛ ꝙ dependet a volũtate vnius dicit̃ impossibile.l.apud iulianũ.in fi.ff.de leg.j.Itẽ id qd fit per remediũ extraordinariũ dicit̃ fieri non posse.[c] vt no. Inn.in.c.pastoralis. de cã pos.& ppꝛie. Istud ergo matrimoniũ videt̃ fuisse cõtractũ sub cõditione impossibili:sed ego assigno aliã rationem ad hoc vt actus retro extẽdatur oportet ꝙ potuerit intercedere a pñcipio: vt.l.si qs p emptore.ff.de vsuca.sꝫ mr̃imoniũ nõ poterat esse a principio tp̃e cõtractꝰ obstãte impedimẽto.ergo nõ põt retrotrahi. Itẽ ex facto a iure improbato nõ põt nasci aliqua obligatio.l.cũ lex.ff.de fideius.sed cõtractu cõditionali sola spes est in obligatione & ppter illã spem cõtractus retrotrahit̃.sed in casu nostro nulla nata fuit obligatio rõne predicta. ergo opus est vt matrimonium de nouo contrahatur: et sic altero nolente contrahere non erat matrimonium.

1 ☞ Sponsalia sub honesta cõditione cõtrahens et ante conditionis euentum desponsatam agnoscit a conditione recedit.

2 Matrimoniali in causa vbi super vero matrimonio fundatur petitio actor probando matrimonium presumptum presumptione iuris & de iure obtinet ac si verum probasset matrimonium.

3 Matrimonium potest conferri in arbitrium etiam extranei. Carnalis copula facit transire sponsalia nedum pura:sed etiam conditionalia in matrimonium.

4 Conditione deficiente sponsalia ex toto euanescunt adeo ꝙ copula sequens nihil operatur.

5 Carnalis copula an probari debeat ꝙ sit secuta postꝗ̃ defecit cõditio. Excõmunicatio an probari debeat ꝙ sit emanata post appellationem. Mulieri an sit credẽdum de copula:videlicet an fuerit ante vel postꝗ̃ conditio defecit.

6 Protestatio turpis & contraria facto non releuat. Protestatio ꝙ carnalis copula non facit transire sponsalia in matrimonium non valet.

7 Cautela ad hoc vt carnalis copula non faciat transire sponsalia in matrimonium.

8 Matrimonium pure contractum post matrimoniũ conditionale preiudicat primo.vnde conditio postea adimpleta non releuat.

PER tuas. †Qui sub honesta conditione sponsalia cõtrahit:& ante cõditionis euentũ despõsatam cognoscit a conditione recedit. Cõis diuisio.secunda ibi:consultationi. ¶ Casus literalis.Quedã mulier. P.nomine petebat quẽdam. N.in virum dicens ꝙ mutuus consensus inter eos & carnalis copula accesserat:vir ille non negabat sponsalia contracta & carnalem copulã.dicebat tamẽ se non teneri illam ducere in vxorẽ: qꝛ sponsalia inter ipsos tali cõdictione contracta fuerunt si pater eius & patruus spõsalibus cõsentirent:sed ipsi quã cito sciuerunt contradixerunt super hoc testes recepti fuerunt: testibus receptis & publicatis dicebat mulier ꝙ licet sponsalia cõtracta fuissent sub conditione predicta.non tñ fuit a patre viri vel patruo contradictum & ante tẽpus condictionis expressum a testibus & post dicebat inter se & illam carnalẽ copulã accessisse. Iudex dubitauit qualiter esset in hoc negotio procedendum:processum cause ad dominũ papam remisit. Ipse examinatis attestationibus rñdet eidem ꝙ cum manifeste cõstet post contracta spõsalia ꝙ carnalis sit inter eos copula subsecuta pro matrimonio est presumendũ:quia recessisse videtur a conditione apposita: quia & si cõstet ꝙ postꝗ̃ pater & patruus viri contradixerunt spõsalibus idem vir carnaliter non cognouit eandem.non est tamen aliquo modo probatũ ꝙ anteꝗ̃ ipse cognouisset eandem pater eius & patruus contradicere curauissent.Ber. ¶ †Not.j.ꝙ fundãs se super vero matrimonio etiã obtinet probando matrimoniũ presumptum presumptione iuris & de iure. Ista enim mulier fundauit se super vero matrimonio & post probauit presumptũ & nihilominus obtinuit. quod nota.qꝛ facit ad multa. ¶ †Secundo not.ꝙ matrimoniũ potest conferri in arbitriũ etiam extranei. Itẽ not.ꝙ sponsalia nedũ pura sed etiam cõditionalia transeũt in matrimonium per carnalem copulam. ¶ †Ultimo not.ꝙ deficiẽte conditione spõsalia ex toto euanescũt adeo ꝙ copula sequẽs nihil operatur. ¶ †Opponitur cõtra text.de.c.cũ tu.de testi.vbi sufficit probare excommunicationem fuisse secutam appellationem.& per hoc infertur eam esse nullam nec est opus probare ꝙ excõicatio nõ fuit lata ante appellationem ita in proposito videtur dicendum.satis est enim probasse ꝙ eam cognouerit postꝗ̃ defecit conditio.maxime qꝛ actus non debet presumi geminatus. Solu.glos.j.& ij.& vlti.metu cõtrarij dicunt quod iuuenis fuit confessus se pluries illam cognouisse. ideo nõ sufficit postmodum probare ꝙ eam cognouerit post contradictionem parentum. hec solutio diuinat ad text.quia in text.non dicitur hoc. Hostien.sentit aliam solutionem dicens ꝙ iuuenis pure fuit confessus copulã non restringendo se ad vnicam tantum.ideo debuit postmodum probare qd ante eam non cognouit: sed post tertio soluit do.Ant.ꝙ quẽadmodũ statur confessioni mariti super copula.vt in.c.continebatur.de despon.impub.ita debet stari confessioni mulieris ex quo eam asserit ad validitatem matrimonij debuit ergo maritus probare ꝙ ante non cognouit ad excludendam assertionem mulieris. Et pro hoc intellectu adduco no.per Host.in.c.duo pueri.de despon.impub.vbi dicit credendũ mulieri quando confitetur copulam ad validitatem matrimonij. Sed aduerte quia papa hic se non fundat super assertione mulieris. sed quia de copula hic simpliciter constabat. Unde dicendum & quarto qd vbi plene actor fundat intẽtionem suam debet obtinere nisi reus clare illã confundat. nec sufficit ꝙ reddat eam dubiam. mulier enim probando sponsalia & copulam fundat clare intentionem suam. exceptio vero viri penitus nõ euacuauit illam probationem.licet eam aliquatenus redderet obscuram & per hoc videtur tex.in.c.in presentia. de proba.& vide quod ibi plene dixi.facit ꝙ notat gloss.in cle.si.de rescrip.licet in criminalibus vt euitetur delictum videtur reus hoc casu absoluendus. et sic saluarẽ vnã opi.Bar.notabilem in.l.non solum.in.§.sed vt probari.ff.de no.ope.nun.& hec lectura multum cõuenit litere quam etiam tacite sentit do.Anto.licet non sic declaret. sed stat in pendenti. ¶ †In gl.in ver.presumendum.

erb.presumẽdũ ibi:nec illud prodest.ꝛ est ratio:qꝛ hec pro-
:statio tanq̃ turpis debet haberi ꝑ nõ adiecta fauore ma-
rimonij:vt no.j.c.proxi.ꝛ nota hãc particulam gl.sponsus
ergo nõ potest cognoscere sponsam quin transeant spõsalia
i matrimoniũ quantũcunq̃ protestet in contrariũ. Unde
on est nisi vnũ remediũ:scilicet q̃ prius renuntiet sponsali-
us nam tunc copula superueniẽs non põt inducere matri-
noniũ cum reperiunt ibi sponsalia:vt not.in.c.veniens.ꝛ.c.
ua.de spõsa.¶†In ea.gl.ibi talis error ꝛc.dic hãc cõditio-
iem reijci tanq̃ turpem:qꝛ presupponit primũ coitũ tanq̃
ornicariũ.¶†In ea.gl.ibi:sed secꝰ in matrimonio:et ratio
apertissima est qꝛ scđm matrimoniũ pure contractũ preiudi
abit primo conditionali:vnde conditio postea existẽs non
reperit extremũ ad qđ possit trahi. Itẽ reperit matrimoniũ
in medio:ꝛ sic trahi non põt retro ad hoc.c.Quis.de rescri.
li.vj.ꝛ in fi.gl.ꝭm Hosti.tenet primã opi.questionis:ex quo
cõditio est oĩno extitura:exemplũ si sol clarescit nõ habet su
spendere effectum matrimonij:ita notatur.j.eo.ti.§.que cõ-
ditio.ver.quid si contraho.ꝛ hec opi.mihi placet.

☞ Cõditio turpis vel impossibilis in cõtractu matrimo
nij apposita habetur pro non adiecta nisi sit contra substan
tiam matrimonij.3.
Conditio apposita contra substantiam matrimonij vitiat
matrimonium ꝛ non vitiatur ipsa siue sit suspensiua vel re-
solutiua.6.
Conditio turpis vel impossibilis regulariter vitiat contra-
ctum ꝛ non vitiatur secus est in matrimonio.
Conditio contra substantiam actus vitiat ipsum actum cu
iuscunq̃ qualitatis existat.
Substantia quid sit?
Matrimonium cum infideli vel heretico cõtractum est nul
lum.nam oportet q̃ sint eiusdem secte vel fidei: de heretico
tamen dubitantur.
Conditioni turpi vel honeste ad hoc vt matrimoniũ vitiet
an sit necesse q̃ ambo coniuges consentiant.
Conditio in professione religionis q̃ religiosus possit habe
re proprium vel contrahere matrimonium an valeat: et an
talis remaneat monachus.
Cõditio q̃ clericus ordinandus in sacris possit contrahere
matrimonium non valet et ordinandus remanet in sacris.
Religiosus habere potest administrationẽ bonorum iure
sibi delatam:sed non ex pacto.
Matrimoniũ ꝓfessio et ordo an ꝓ̃ncipaliter dirigant deo.
Conditio q̃ monachus habeat proprium est contra substã
tiam religionis.
Conditio in consecratione ecclesie apponi an possit.
Patronus an possit conditionem apponere q̃ ecclesia non
subsit episcopo.

Si conditiones. †Notabile.c.ꝛ multũ allegabile.et.h.d.in summa. Si in contractu matrimonij
apponitur conditio turpis vel impossibilis ha-
betur pro nõ adiecta nisi sit contra substãtiam matrimonij:
qꝛ tunc vitiat cõtractum.sunt due partes. In prima tracta-
tur de cõditione turpi que est cõtra substantiã matrimonij.
In scđa de turpi vel impossibili.scđa ibi:lꝫ.¶Casus litera-
lis.Si aliquis ꝯhat matrimoniũ sub cõditione que est con-
tra substantiã matrimonij hoc modo cõtraho tecũ si prolẽ
euites:vel donec inueniã aliam digniorẽ honore vel faculta
tibꝰ:vel si pro questu adulterandã te tradas.querit vtrũ in
talibus casibus teneat matrimoniũ:ꝛ conditio pro nõ ad-
iecta habeat.Respondet pa.quantũcunq̃ matrimonialis
contractus sit fauorabilis:tñ in casibus predictis caret effe-
ctu.Quis alias apposite conditiones in matrimonio si tur-
pes fuerint aut impossibiles debeãt pro nõ adiectis haberi
propter fauorẽ matrimonij.Ber.¶†Not.j.duas regulas
notabiles in materia matrimonij.primo q̃ omnis cõditio
apposita contra substantiam cõiugij[a] vitiat matrimonium
ꝛ non vitiatur:ꝛ licet text.hic ponit tria exempla istarũ con-
ditionum cõtra substantiã.Tamẽ multa alia possent repe-
riri:puta sicut fuit in facto.Quidã habẽs suspicionẽ de in-
cõtinentia future mulieris contraxit secũ sub conditione q̃
si cõmitteret adulteriũ liceret sibi recedere a matrimonio et
aliã ducere.certe non est ibi matrimoniũ:ꝛ licet illa sit con-
ditio resolutiua tñ idem operatur quo ad propositum sicut
conditio suspensiua:vt clare colligitur hic in scđo exemplo
dũ contraxit donec inuenerit aliam honore vel facultatibus
digniorem.nã hec conditio nõ erat suspẽsiua:sed resolutiua.
¶Ex quo tamen notabis q̃ conditio cõtra substantiã im-
pedit matrimonium nedum quãdo est conditio suspẽdens
sed etiam resoluens:licet aliqui ꝛ male ad hoc nõ aduertant
putãtes ex quo semel matrimoniũ tenuit conditio resoluẽs
debet haberi pro non adiecta:quod est falsum:vt hic vides.
Item dico q̃ nunq̃ fuit matrimonium:ꝛ sic proprie nõ po
test dici resoluens.¶†Scđa regula q̃ cõditio inhonesta vel
impossibilis que nõ est cõtra substantiã matrimonij habet
fauore matrimonij ꝑ non adiecta ꝛ sic vitiat ꝛ nõ vitiat.Et
notãter dixi fauore mrĩmonij:qꝛ in alijs cõtractibꝰ regula-
riter conditio impossibilis vitiat ꝛ nõ vitiatur:vt institu.de
inuti.stipu.§.impossibilis.¶†Itẽ no.q̃ omnis cõditio cõ
tra substantiam actus vitiat ipsum actũ.nam si vitiat ipm
matrimoniũ tam fauorabile fortius habet vitiare actũ non
ita fauorabilem:ꝛ est ratio huius dicti:nam remota substã-
tia alicuius remouetur ꝛ ipse actus.nã sine substantia nihil
potest subsistere.ad.c.tua.§.de spon.vnde ad cognoscẽdum
substantiale alicuius cõtractus debemꝰ semper videre vtrũ
actus ille sine illo potest cõsistere.[b] pro hoc q̃ not.Bar.in.l.
prolatam.C.de sen.ꝛ interlo.om.iudi.¶†In gl.j.ibi iudee
vel heretice.vult ergo glo.q̃ matrimonium contractum cũ
iudea vel heretica sit nullum:respectu iudee bene loquitur ꝛ
idem in pagana.nam ad hoc vt matrimoniũ consistat opo-
tet q̃ contrahentes sint eiusdem secte vel fidei.vt in.c.caue.ꝛ
in.c.non oportet.xxviij.q.j.sed respectu heretice que suscepit
iam baptismum cõiter tenetur oppositũ:qꝛ ex quo habet sa
cramentũ baptismi non potest proprie dici alterius secte vt
no.in.c.non oportet.alleg.in gl.facit qđ leg.ꝛ no.in.c.decre-
uit.de here.li.vj.ꝛ vide in Spe.ti.de diuor.post ꝓ̃n.¶†In
ea.glos.ibi.quedã sunt contra substantiã matrimonij.Inn.
intelligit tex.quando vterq̃ cõsensit conditioni apposite cõ
tra substantiã.si autem alter contradixit tenet matrimoniũ
si fuit processum ad consummationẽ ipsius.idem dicit fauo
re matrimonij si alter tacuit.ꝛ sic tacendo habet pro cõtra-
dicente.ar.in.c.aliquãdo.xxxij.q.ij.ꝛ no.bene hoc dictũ In-
no.videt enim per hoc velle q̃ in alijs actibus tacẽs videat
consentire cõtractui ꝭm protestationẽ alterius:licet prote-
statio sit onerosa ꝛ odiosa.de quo vide qđ not.in.c.cumana.
ꝛ in.c.in genesi.de electio.ꝛ dicit Hostiẽ.hic sepe predicanda
ne simplices mulieres decipiantur.¶†Et in fi.glo.aduerte
ad hanc vltimam questionem gl.nam reperiũtur in ea mul-
te opiniones[c] inter legistas ꝛ canonistas ꝛ referendo princi
paliores scias q̃ Inn.ꝛ Hosti.in.c.infirmante.j.tit.proxi.ꝛ
in.c.ij.§.eo.tenuerunt professionem tenere licet sit apposita
conditio de tenendo propriũ:ꝛ idẽ sentit gl.in.c.solet.xxxij.
q.ij.Idem Accur.in auť.ingressi.C.de sacrosan.eccle.sed cõ
trarium sentit.in.l.per seruum.ff.de vsu et habi.nam ibi di-
stinxit qđ aut conditio fuit apposita a principio vitiat pro-
fessionem.Aut ex interuallo ꝛ vitiatur ꝛ vide ad materiam
plene per Spe.in tit.de statu reg.ver.xlviij.Io.an.hic tenet
oppositum contra istam glo.sequendo priores doc.ꝛ reddit
rationem diuersitatis inter matrimonium ꝛ professionem.
dicit enim q̃ in matrimonio tractatur de fauore ipsorũ con
trahentium:vnde ex quo alter acceptauit conditionem po-
tuit sibi preiudicare:sed in professione obligatio acquiritur
deo per ministeriũ abbatis vel alterius prelati factum ergo
ministri acceptãtis illam cõditionem non debet obesse deo
qui videtur velle professionẽ recipere:ꝛ idem dicit ad.c.dia-
coni.qđ gl.allegat cõtrarium.nam si quis ordinatur in dia-
conum obligatio acquirit deo a quo imprimitur caracter:
vnde nõ potuit eṗs acceptando conditionẽ de cõtrahendo
matrimonio preiudicare obligationi acquirende deo.Sed
Pau.de leaza.in cle.eos.de reg.impugnat hãc opi.Io.an.
dicendo q̃ etiã in matrimonio obligatio acquirit deo:hinc
est q̃ cõiuges non possunt illud diuidere cõi cõsensu:vt in.c.
sup eo.de eo qui cog.cõsan.ꝛ in hoc multũ ibi insistit.Bart.
in auť.ingressi.preal.satis colorate distinxit:qꝛ aut profitẽs
reseruauit sibi propriũ.scꝫ vt habeat administrationẽ.et te-
net ingressus ad hoc.c.insinuãte.Aut cõstat q̃ voluit sibi te
nere ꝓprietatẽ ꝛ vitiat ingressus.In dubio vero dicit inter-
pretandũ q̃ voluerit habere administrationem vt sic res po
tius valeat.nam religiosus potest habere administrationẽ
bonorm de cõsensu superiorum.vt in.c.ij.de statu regu.do.
Ant.impugnat hãc rationẽ Bar.dicẽs q̃ licet possit religio
sus habere administrationẽ iure sibi delatam:non tamen ex
pacto:qꝛ tũc haberet quid propriũ:ꝛ sic idem dicẽdum esset
qñ sibi reseruauit proprietatẽ vñ sequendo ipse opi.Io.an.
dicit professionẽ tenere siue retentio proprij sit apposita per
viam cause siue modi siue cõditionis resolutiue:siue suspen-
siue.nã licet in matrimonio obligatio acquirat deo.tamen
principaliter quis intendit placere parti cum qua cõtrahit.
sed in professione principaliter quis intendit placere deo et

Sebasti. Sapia.
[a] ¶Cõtra substã-
tiã coniugij.qua
re hic pactum ap
positũ ꝯ substan
tiam matrimonij
vitiat ꝛ nõ vitiat
in ꝓ̃cario vero vi-
tiat ꝛ nõ vitiat.vi
de bart.declarãtẽ
in auť.ingressi.C.
de sa.san.eccl.vbi
dicit hic vitiat et
non vitiat qꝛ fuit
appositũ ĩ vim cõ
ditiõis secꝰ si ap-
poneretur in vim
modi:vt in preca
rio qđ multũ ex-
tollit Io.de imo.
ĩ.l.vbi ita donat.
ff.de do.cau.mor.
ꝛ rõ diuersitatis
põt eẽ qꝛ modus
adiectꝰ ꝯctui con
tractũ non suspẽ
dit ꝯditio ṽo sic.
l.cum ab eo.ff.de
cõtrahen.emp.
[b] ¶Põt cõsistere.
Facit q̃ not.bal.
in.l.j.ff.de libe.et
posth.ꝛ no.in.l.j.
ff.de verb.oblig.
[c] ¶Opiniones.in
quo articulo sunt
q̃tuor opi.ꝓ̃nci
pales vt late ꝓse
quunt doc.papiẽ
ses in auť.ingres-
si.in.v.colũ.C.de
sacrosan.eccle.cõ
munis opi.est cõ
tra gl.ꝛ Abb.hic
qđ reseruatio vi-
tiat ꝛ igressus re-
manet purus ꝭm
quã ꝯsuluit An-
ge.ꝯs.cclxxj.imo.
in.c.cũ.M.ferra
riensis.§.de con-
sti.vbi dicit hanc
esse cõem opin.vt
late per eum ĩ.l.si
qs ita heres.ff.de
here.insti.ro.in.l.
j.§.si quis stipu-
lanti.ff.de verbo.
obli.ꝛ in ꝯsi.lxxx-
ix.ꝛ consi.cxxxiij.
incipi.ꝑ declara-
tione.ꝛ ĩ ꝯsi.cxcj.
incip.spectabilis
dñe.ꝛ sũt tres gl.
q̃ tenẽt hanc opi
nio.vna in.c.au-
ditis.§.de elec.ꝛ ĩ
c.ij.de do.ꝛ cõtu.
lib.vj.gl.in.c.dia
coni.xxviij.dist.
ꝛ hanc tene.

✠ Sebasti. Sapia.
a ¶ Retētio ppriȷ. Contrariū tenet Pau.de ca.i cōsil. ccv.inci. visa quadam conuersione fm antiquaȝ impressionem.
b ¶ Ordines.⁊ dic q̄ sunt noueȝ q̄s enumerat glo.in solutione sexti. et iste ti.ȝ Car.hic illaqueat multas aīas.ideo credit ipse q̄ ecclesia reuocabit tale pceptū.nā apostolus ingt devirginib⁹ preceptū non habeo:ȝ cōsiliū do.
c ¶ Diei.⁊ hoc casu qñ dies aggrauat delictū accusator in libello ȝ exprimere Bar.i l.libello.ff.de accu.faciūt notat.p Bart.i.l.nō solū. §.sed reprobari. ff.de no.ope.nū. Ang.in trac. malefi.in verbo in festo oīm sanctorū.
d ¶ Inutile.l.quoties.q satis.cogātur.l.j.§.quibus. ff.q̄ cuiusqȝ vniuersi.nomi.sicut paria sūt vxori non habere maritū vel habere inutilē.l.fin. et ibi gl. C.ad.l.fla.de pla. queadmoduȝ est ecclesie non habere prelatū ⁊ habere inutileȝ.c.inter corporalia. C.de trāsac.epi.Alle.in l.elegāter.§.q reprobos.ff.de pig. actio.
✠ Sebasti. Sapia.
e ¶ Inutile.Uide Bal.in.l.j.col.vl. C.de edil.edi.vbi ponit an statutū imponēs penā debilitāti membrū habeat locū in eo q debilitauit mēbrū inutile de q̄ p Feli.i.c.inter ceteras.col.v.ver.aduerte q̄ hec restrictio.ȝ.de rescrip. Ang.in trac.malefi.in verbo mēbrū Jas.in.l.de q̄bus.col.ix.v.no. tū.ex gl.ff.de legibus.⁊ qō dicatur mēbrū ponit feli. in.c.ego.in princ. ȝ.de iureiu.et i.c. cuȝ illorū.col.ij.ȝ. de senten.excom.
f ¶ Mēbrū.bar.i l.nō sunt.ff.ō sta.

non abbati:ideo factum abbatis non habet vitiare.Sas.de cal.tenuit q̄ in foro iudiciali pcedat hec opi.sed in foro anime opi.contraria.do.Car.tenet indistincte opi.huius gl.vt pfessio sit nulla.ex quo precise ille stetit in sua voluntate nec aliter se voluit obligare.et hec opi.mihi plus placet.mouetr principaliter:q̄ remota parte substātiali actus remouetr.vt in.c.tua.de spon.⁊.ȝ.dixi.Sed retētio proprij^a est cōtra substātiam religionis:vt in.c.cum ad monasteriū.in fi.de statu reg.ergo talis cōditio siue modus habet vitiare actū etiam si sit conditio resolutiua per supra dicta.nec ob.c.si dicat qō abbas seu alius prelatus professionem recipiēs non potuit preiudicare deo:q̄ dico illud pcedere in obligatione quesita.sed nos sumus in querenda. nā ⁊ seruus preiudicat dño in acquirendis.licet nō in acquisitis. vt in.l.fi.C.de acquirē. pos.sic ⁊ prelatus non pōt preiudicare ecclesie in quesitis sed in acquirendis sic.xvj.q.vj.§.fi.vbi glo.dixit plene. in.c.tua. de his que fi.a prela. Item deus nō recipit obligationē nisi a volūtario.xv.q.j.nō est.xiiȷ.q.v.c.si quid inuenisti. hinc est q̄ votū emissum per metū nō obligat. vt in.c.j.qō met.cau. no.in.c.abbas.eo.ti.sed iste noluit aliter obligari nisi posset tenere proprium.ergo non est presumendū q̄ deus voluerit ipsum vinculare cōtra voluntatē suam cū non indigeat de⁹ religione nostra.ȝ quisqȝ recipiet mercedē fm opera sua. vt in.c.pueri.de peni.distin.iij.Itē etiam videmus inter hoies cōtrahentes vt nisi ambo idē sentiant non valet cōtractus. l.j.ff.de ver.ob.⁊ in.l.omnibus.ff.de act.⁊ obli.⁊ hāc opi.puto verissimā. ¶ † Nunc restat rñdere ad cōtraria formata in gl.que veniunt contra tex.ad.c.ij.x.q.j.dic q̄ ibi cōditio non fuit cōtra substantiam consecrationis ecclesie:sed cōtra consecutiua ad ordinationē ecclesie.Et ideo habetr pro non adiecta cū sit contra ius cōe:quia non pōt facere patronus vt ecclesia non sit sub ordinatione epi. Ad.c.diaconi.dic q̄ matrimonium est contra substantiam ordinis clericalis:vt no. in.c.cū olim.de cleri.coniug.sed illud processit ex ordinatione ecclesie:ad hoc.c.nicena.xxxȷ.distin.

¶ Qui clerici vel vouentes matrimonium contrahere possint. Rubrica.

¶ Continuatur ad precedētia hoc ordine. Supra visum est de vno impedimento matrimonij. nūc restat videre de alijs impedimētis.Et aduerte q̄ rubrica ista nihil ponit dispositiue:sed pcedit interrogatiue.s.qui clerici vel vouētes matrimonium cōtrahere possunt.Et respondendo ad rubrū dic q̄ clerici in minoribus licite cōtrahunt matrimoniū.Si vero sunt in sacris nō possunt ɔtrahere ⁊ si cōtraxerint est nullum.vt in.c.vnico.de voto. lib.vj.⁊.ȝ.de cle.cōiug.quasi per totum.⁊ licet oēs ordines^b largo modo dicantr sacri:vt no. xxiȷ.dist.in summa:tñ per excellentiā ⁊ quo ad propositum nostrū sacri dicuntr subdiaconat⁹:diaconat⁹:presbyterat⁹. ⁊ ordo epalis:vt.j.c.proxi.respectu vouentiū dic q̄ votū cōtinentiū impedit matrimoniū:sed nō dirimit si de facto contraheretur:q̄ fortius vinculū superueniens tollit votū nisi esset solennizatū per professionē tacitā vel expressam factam alicui de religionib⁹ approbatis vel per susceptionē sacri ordinis:vt habetr in.d.c.vnico.de voto.lib.vj. Et per hoc quo ad effectum tituli habes summatū nigrum:licet incidenter habeat alia dicta que satis apparebunt in processu.

☞ Diaconus vel subdiacon⁹ matrimoniū cōtrahere nō possunt ⁊ si ɔtrerint efficiuntr irregulares ⁊ separari debent.
2 Circunstantie aggrauant delictum:vnde delictum solenni die commissum augmentatur.
3 Irregularis efficitur clericus in sacris matrimonium contrahens ita q̄ ad maiores ordines non pōt promoueri nec in susceptis ministrare.
4 Dispensatio fit ex pluribus causis.
5 Dispensatio non imponitur nisi post penitentiam.
6 Depositus clericus vel irregularis matrimonium contrahere non potest.
Subdiaconatus est sacer ordo.
7 Eps an possit dispensare cum clerico in sacris qui matrimonium contraxit:⁊ an in clerico percutiente alium clericum.
8 Papa an dispenset cum clerico percussore cum magna sanguinis effusione.
Irregularitas non causatr ex sanguinis effusione nisi mors sequatur.
9 Membri mutilatio an intelligatur esse qñ membrum debilitatur ⁊ inutile fit:⁊ an ex hoc sequatur irregularitas.
10 Membrum quid dicatur.
Digitus an sit membrum vel pars membri.
Digitum incidens alicui an fiat irregularis.
11 Deponitur clericus propter homicidium ⁊ non actualiter degradatur.
Depositio potest appellari degradatio licet nō sit actuali[s]
Degradatus matrimoniū contrahere non pōt licet perda[t] omne priuilegium clericale.
Degradatus si celebrat conficit verū corpus christi:q̄ character imprimitur anime.

1 **De diacono.** † Diacon⁹ vel subdiacon⁹ matrimonium cōtrahere nō possunt et si cōtraxerint etiam si sint facti irregulares debēt separar[i] habent duo dicta. secūdum ibi subdiaconi. ¶ Casus lrālis. Quidā diacon⁹ aliū diaconū in sabbato sancto vulnerauit:⁊ vxorē accepit:queritr quid agendum sit de ipso:Respon.papa q̄ si corde cōtrito ⁊ humiliato ad ecclesiā redire voluerit absolutione obtēta ⁊ imposita sibi penitētia de vtroqȝ excessu ea peracta poterit eps suus cū ipso dispensare ⁊ officiū diaconatus sibi reddere ⁊ si bone vite apparuerit in presbyterū ordinare. In fi.dicit q̄ diaconus qui homicidium fecerat siue etiam nō fecerit ma-
2 trimoniū non pōt contrahere. Ber. ¶ † No.j.q̄ augmente-
c tur delictū propter excellētiam diei^c in qua fuit cōmissum vnde pōderatur hoc q̄ in sabbato sancto vulnerauerit diaconum de quo vide bō.tex.cū gl.in.c.homo xpianus.xl.dist.et in.c.cū quidā. ⁊ q̄ ibi no.de iureiu.⁊.c.sicut dignū.de homi.
3 ¶ † Scdo no.q̄ cōstitutus in sacris matrimoniū contrahēs efficitr irregularis adeo vt neqȝ in susceptis administrare possit nec ad maiores ordines suscipiendos admitti qō clarius probatr. in.c.proxi.potest tamen cūm tali dispensari:vt hic.
4 ¶ † Item no.⁊ hoc ⁊ ex tex.casum notabilem in quo dispensatur ex sola cōtritione ⁊ humilitate peccatoris lȝ non subsit causa necessitatis vel vtilitatis ecclesie vel euidēs prerogatiua meritorum:nā propter hec tria vel eorū alterū dispensatio indulgeretur:vt in.c.tali.j.q.vij.⁊ vide bō.gl.in.§.nisi rigor.ea causa ⁊ qōne:⁊ in hoc bene notabis istū text.q̄ facit
5 ad materiā.c.at si clerici.ȝ.de iu. ¶ † Itē no.q̄ dispēsatio nō imponitr nisi post actam penitentiā:sed dic vt eius partem
6 vt in.c.ex tenore.de temp.ord. ¶ † Ultimo no.iūcta glo.pe. q̄ irregularis non potest matrimoniū contrahere nā quantūcunqȝ quis sit deposit⁹ ab ordine tenetr:tñ viuere clericaliter de quo vide bō.tex.cum gl.in.c.dictū.lxxxj.distin.Et no.
7 q̄ subdiaconatus est sacer ordo.cōcor.c.j.proxi. ¶ † In gl. in ver.absolutionē.in fi.vult ergo gl.q̄ eps cum isto diacono suo iure dispēsare non possit. ¶ Sed tu aduerte lati⁹ hic fuerūt eñi duo delicta.primū in eo q̄ vulnerauit aliū diaconum.secundū in eo q̄ de facto iam cōtraxit matrimonium. Respectu primi dicebat Uin.q̄ eps poterat dispēsare si ille erat clericus conuentualis. vt in.c.quoniā.de vi.⁊ ho.cleri. vel ratiōe legationis ille archiepiscopus poterat absoluere qō non placet Hostiē.quia licet episcopus possit absoluere clericū conuentualē si iniuria fuerit mediocris.secus si fuerit atrox vt hic erat.vt no.in.d.c.quoniā nec placet sibi q̄ legatus hoc possit absoluere. vnde sentit qō autoritate pape archiepiscopus hic absoluit. respectu legati remitto ad pleni⁹
8 no.in.c.nemini.⁊ in.c.excōicatis.ȝ.de offi.leg. ¶ † Sed op. ⁊ videtur q̄ etiam papa non debuisset cū isto dispensare. vt in.c.miror.l.distinc.vbi dicitur quod cum irregulari ex effusione sanguinis nunq̄ debet ecclesia dispensare.sol.dic q̄ irregularitas non causatur ex sola effusione sanguinis. Sed oportet q̄ interueniat mors vel mēbri detrūcatio:vt in.c.in archiepiscopatu.de rap.⁊ in cle.si furiosus.de ho.vbi tex.re-
9 quirit mutilationē membri. ¶ † Sed est dubium quotidianum quid si quis debilitauerit mēbrum ita vt quasi sit inutile qō tamen non detruncauit.nunquid sit effectus irregula-
d ris:dubium facit quia paria videntur nō esse ⁊ inutile ^d esse in.c.ij.de transla.prela. Contrarium sentit hic Sas.et puto versus ar.bo.in.c.sicut vrgeri.j.q.j.nam membrum debilitatum valet saltē ad decorem ⁊ in penis ⁊ est mitior interpretatio:licet aliud in simili sentiat Cy.in aut.sed nouo iure.C.
10 de ser.fug.⁊ ibi plenius p Bal. ¶ † Quid aūt appelletur mē-
e brum^e ⁊ nunquid digitus sit membrum:vide per Bar.in.l. ij.ff.de pub.iudi. vbi concludit mēbrum appellari qō habet officiū separatū ⁊ distinctū ab alijs mēbris vt oculus.lv.di. si euāgelica vel man⁹:aut pes vt in.d.aut.ȝ nouo iure:digitus aūt non est pprie membrū:sed pars mēbri. Ego ad hoc alleg.bo.tex.lxxxix.dist.singu.vbi appellatur membrum qō hȝ officiū distinctū. ex quo pōt inferri q̄ incidēs alicui digitum non est effectus irregularis secus si totā manū vel oculum aut

lum aut pedē. Respectu scd̄i delicti quis possit dispēsare: dicam latius. ī. c. pri. ¶ † In glo. pe. ibi degradari debeat: dicunt doc. ꝙ melius dixisset deponi: qꝛ ꝓpter homicidiū clericus nō degradatur sed deponit vt in. c. cū non ab hoīe. de iudi. sed dic ꝙ depositio pōt appellari degradatio licet non sit actualis ⁊ ita loquit tex. in. c. tue. ī. de penis: ⁊ puto ꝙ etiā degradat⁹ actualiter nō possit contrahere matrimoniū qꝛ licet ille perdat omne priuilegiū clericale: vt in. c. ij. de pe. lib. vj. tū semper remanet character ratione cuius si de facto celebraret cōficeret verū corp⁹ xpi[a]. vt no. ibi Jo. an. in nouel. ⁊ tenent cōiter theologi: licet glo. aliter ibi sentiat.

1 ☞ Subdiaconus matrimonium contrahere non potest.
2 Religio appellatur ordo.
3 Clericus in sacris ducēs vxorē debet compelli illā abiurare.
4 Clericus in sacris contrahens matrimonium perdit executionem omnium ordinum nec de facili secum dispensatur.
5 Episcopus an possit dispensare cum clerico in sacris qui matrimonium contraxit.

1 **Ex literarum.** † Subdiacon⁹ matrimoniū ꝯhere nō pōt consultatio ⁊ respōsio. scd̄a ibi: sup quo. ¶ Casus literalis. Quidā subdiacon⁹ copulauit sibi quandam mulierem in vxorē. Episcopus eius fecit illū abiurare ipsam mittens ipsum dn̄o pape petēs quid sit de ipso faciēdum. Papa cōmendās ipsum mādauit quatenus si ad religionem transire voluerit ⁊ dignus apparuit poterit cōcedere illum ad maiores ordines promoueri ꝙ si ad religionem transire noluerit nec in subdiaconatu permittat illum ministrare neq̧ ad maiores ordines trāsire sed in minoribus poterit ministrare. ¶ † No. j. qd̄ religio appellat ordo forte sic dicta fm̄ doc. qꝛ ordinata ⁊ approbata esse dꝫ vt in. c. fi. de relig. do. ¶ † Scd̄o no. qd̄ clericus in sacris ducens vxorem dꝫ cōpelli ad illā abiurandā. i. cū iuramēto remittendā ⁊ renunciandā. ita qd̄ vlteri⁹ eā nō admittet. ¶ † Tertio no. ꝙ cōstitut⁹ in sacris cōtrahēs matrimoniū perdit executionē oīm ordinum nec de facili dispensat secum in sacris. ¶ † In glo. pe. in fi. no. vltimā solutionē qd̄ ep̄s pōt iure suo dispensare cum clericis qui in sacris contraxerunt matrimoniū: ⁊ hanc opi. tenet hic Inno. sentit etiā Host. dicens qd̄ in. c. p̄cedēti. Papa ostendit ep̄is potestatē eis cōcessam ad iuris rigorē temperandum: hic vero loquitur de rigore qui seruādus est in duobus casibus. Primus si populus scādalizetur: cessat aūt scandalū isto volente intrare religionē. Scd̄s casus cum timetur ne multis crassantibus loc⁹ sit exemplo. ī. c. j. de postula. prela. vel fm̄ Gof. in. c. precedenti. erat penitens ⁊ contritus. hic autem secus. nam iste expectauit cōpulsionē epi: vnde sponte nō dimisit vxorem ⁊ vtraq̧ solutio bona. Dic ergo cōcludēdo materiam qd̄ aut iste cleric⁹ incidit in bigamiam: vt quia de iure aut de facto cōtraxit cum duabus vel cum vna corrupta: ⁊ cum tali non dispensat episcop⁹: vt in c. nuper. ⁊. c. ij. de biga. Aut contraxit cum vnica virgine. et tunc si est contritus ⁊ penitens episcopus potest dispēsare: vt in. c. precedenti. ⁊ clarius in. c. sane. de cleri. coniug. als autem non debet dispensare: vt hic.

1 ☞ Uotum solenne impedit matrimonium ⁊ dirimit post contractum.
Uotum simplex impedit matrimonium contrahendū: sed non dirimit post contractum.
2 Uouens religionē compelli dꝫ ad intrandū religionē: sed si matrimoniū contraxit nō compellit: ⁊ tenet matrimoniuꝫ.
Uinculum fortius superueniens tollit votum primum.
3 Uotū religiōis dr̄ votum simplex nisi ꝓfessio subsequatur.
4 Uotū religiōis solēnizat per ꝓfessionē tacitā vel expressam.
Habitus religionis susceptio an votum solennizet.

1 **Meminimus.** † Uotū solenne impedit ⁊ dirimit mr̄imonium post contractū: votū simplex tātum impedit contrahendū sed non dirimit post contractū. In prima decisa consultatio. In secunda distinguēs r̄n̄sio. scd̄m membrū ibi: verum. ¶ Casus literalis. Aliquis suscepit habitum religionis queritur an possit postea cōtrahere matri. respondet Papa: qd̄ si se deuouit religioni ⁊ ꝓfessionem fecit postea ma. contrahere non potest qd̄ si cōtraxerit compellendus est eam dimittere ⁊ ad monasteriū redire: sed si nec habitum susceperit nec professionē sed solūmodo votum fecit si postea cōtraxit non est cogendus ad religionem transire nec ma. debet rescindi. Ber. ¶ † No. j. ꝙ licet vouēs se intraturum religionem debeat compelli ad intrandum: iuxta not. in. c. porrectum. de re. ⁊ in. c. ex parte. de censi. tamē si antequam ingrediatur contraxit matrimonium nō debet compelli ad dimittendum vxorem qꝛ per fortius vinculum superueniēs tollitur votum primum[b]. vt in. c. vnico. de voto. lib. vj. facit. c. qui post votum. de re. eo. tit. ⁊ lib. ¶ † Scd̄o no. ꝙ votum de intrādo religionem dicitur simplex et non solennizatum quo ad matrimoniū dirimendū nisi per professionem subsequentem. de quo in. c. vnico. preallег. lib. vj. ⁊ idem dic in voto continentie: vt ibi. ¶ † In glos. nec habitū in fi. de hoc dic melius vt dixi in. c. ex parte. ⁊ in. c. consulti. et in. c. statuim⁹. de reg. ⁊ vide tex. cum glo. in cle. co. de reg. Et in effectu dicendū ꝙ votum solēnizatur per ꝓfessionē necdū expressam sed tacitā. vt in. d. c. vnico. vnde dicendū est. an et qn̄ susceptio seu delatio habitus inducat professionē: ⁊ dicēdum vt dixi in dictis iuribus preallег.

1 ☞ Habitus susceptio sine professione impedit matrimonium contrahendum sed non dirimit contractum. 3.
Habitus ꝓfessorum susceptio extra religionem a non habēte potestatem incorporandi religioni impedit matrimoniū contrahendum: sed non dirimit contractum.
2 Professio religionis quomodo fiat.
3 Habitus probatiōis vel professionis an ⁊ quādo matrimonium impediat ⁊ dirimat.
Coniugatus intrans religionē ⁊ reuocatus ad vxorem tenetur quantum in se est seruare continentiam.
4 Habitus probationis delatio per annum extra religionem an obliget.
5 Professionem recipere seu dimittere quis possit.

1 **Consuluit.** † Susceptio habitus sine professione nō dirimit matrimonium contractum sed contrahendum impedit: hec summatio est nimis generalis: vnde secundū intellectum quē teneo summo sic. Susceptio habit⁹ professorū extra religionē a non habēte potestatem incorporādi religioni impedit in dubio matrimoniū contrahendū sed non dirimit contractū. primo consultatio. scd̄o r̄n̄sio ibi: cōsultationi. ¶ Casus literalis. Quedā nobilis mulier vestibus p̄tiosis abiectis mutauit habitū ⁊ de manu presbyteri velum assumpsit sed non renuntiauit proprijs nec intrauit claustrū nec in manu alicuius professa est nec obedientiā ꝓmisit: postmodū anno elapso matrimoniū cōtraxit vnde q̄rebatur quid iuris sit de ipsa. Respō. pap. sicut simplex votum impedit matrimonium contrahendū: sed non dirimit iam cōtractū: ita habitus sine ꝓfessione susceptus impedit
2 ne contrahatur: sed non dissoluit cōtractum. Ber. ¶ † Not.
c j. ibi super altare qd̄ quādoq̧ professio fit super altare[c] ⁊ nō in manibus superiorꝫ quod intelligunt do. ⁊ bene quādo fit sciente superiore ⁊ permittēte: nā de more quarundam religionum est: vt profitendus scribat professionem ꝓprijs manibus: ⁊ sic conscriptam ponat super altare p̄sente toto conuentu ⁊ acceptante. nā non potest quis seipsum incorporare religioni sed opꝫ ꝙ interueniat consensus presidētis in illa
3 vt in. c. ad ap̄licam. s̄. de reg. ⁊ vide qd̄ ibi dixi. ¶ † Scd̄o no. tex. mirabilē. ꝙ susceptio habitus religiōis impedit matrimoniū cōtrahendum: sed non dirimit de facto ꝯctū. ¶ Cōtra hoc opp. videtur em̄ qd̄ debeat dirimere: vt in. c. sup eo. de reg. ⁊. c. vidua. s̄. eo. ti. Sol. glos. ij. intelligit tex. de habitu ꝓbatiōis: cōtrariū loquitur in habitu ꝓfessiōis vel fm̄ glo. iij. qn̄q̧ apparet ꝙ suscipiens habitū ꝓbatiōis voluit mutare seculū: sed hic cessabāt signa mutādi seculū: prima solutio non videt bona qꝛ habitus ꝓbatiōis etiam nō impedit matrimoniū cōtrahēdū: imo libere pōt redire ad vitā priorē vt in. d. c. sup eo. ⁊ maxime ex quo cessabāt hic signa penitus mutandi vitā cū nō renūtiauerit ꝓprijs nec intrauerit claustrum vt in litera: ⁊ multum inuoluit per do. intellect⁹ hui⁹. c. Host. intelligit inter cetera qd̄ loquit de habitu suscepto extra religionē. Sed omittēdo ea q̄ cōcernūt titulū. s̄. de re. breuiter quo ad intellectū hui⁹ ti. dico ꝙ tex. ꝓcedit in assu-
d mente habitū ꝓfessorū extra religionē a nō h̄n̄te ptātē[d] incorporandi eū religioni: si p̄sbyter iste nō habebat ptātē recipiendi illam ad professionē ⁊ eā incorporādi religiōi vt plene dixi in. c. porrectum. de reg. ⁊ sic ex susceptiōe illius habitus nō pōt ista iudicari ꝓfessa: ſꝫ ex quo simpl'r mutauit habitū videt voluisse quantū in se erat vitā mutare ⁊ obseruare cōtinentiā: ideo ex hoc signo impedit matrimoniū ꝯhendum: sicut in simili dicimus in cōiugato intrante religionē qui si reuocatur ad petitionem vxoris dꝫ quātū in se est seruare continentiā: qꝛ quātū ad illā seruandā pōt se obligare: vn̄ tex. hic appellat illum habitū religionis ⁊ nō ꝓbationis ⁊ equiparat hāc susceptionē habitus voto simplici: qꝛ tacite videt vouisse continentiā: secus puto si ab habēte ptātem habitum recepisset professiōis etiam extra monasteriū. arg.

tu. ho. vbi concludit ꝙ stante statuto ꝙ si qs amputauerit alicui aliqd̄ mēbrū non hꝫ locū si amputauerit qs digitū consuluit bar. in cōsi. inci. q̄rit an digitus. bal. in. c. j. de no. for. fid. Ang. in tract. malefi. in v̄bo ex qb⁹. bal. ī l. reos. C. de accu. in. iij. col. ver. q̄ro hic qd est mēbrū. Et an barba dicat mēbrū. ibi per eū p Bal. ⁊ Imo. in. l. ij. ff. de pub. iudi. bal. in. l. data opera. ī. xij. col. C. q accu. nō pos. versi. in corpe vbi querit de māmillis genitalib⁹ de barba ⁊ labijs.
Sebasti. Sapia.

a ¶ Cōficeret verū corp⁹ xpi. add̄ qd̄ no. iste ī. c. nō pōt et ꝙ ibi posui in apo. ad ipm̄ nu. j. s̄. de sen. ⁊ re iud.

b ¶ Uotū primuꝫ. Facit qꝛ multa facta tenēt q̄ fieri ꝓhibent. c. quēadmodū. s̄. de iureiur. l. p̄re furioso. ff. d̄ his q sunt sui vel alieni iuris.
Zacharias.

c ¶ Qn̄q̧ ꝓfessio fit sup altare. add̄ qnq̧ modos qb⁹ fit ꝓfestio p Car. ī cle. eos. q. ij. de regula. arch. in. c. ꝙ iterrogasti. xxvij. di. Spe. ī ti. d̄ sta. mona. v̄. xix. q̄rit ⁊ ibi Joan. an. in apo. ⁊ car. in cle. j. §. sanc. ⁊ ibi ī apo. vel de sta. mona.

d ¶ Habētē ptātē. ideo Gaspar. cal. voluit h̄ ⁊ cōiter sequunt doc. ꝙ si qs imposuit ī domo sua habitū filio suo aliquorū religiosorū ꝓpter aliquā particularē deuotionē dato ꝙ fili⁹ portauerit habitū maior factus nō inducit votū nec solenne nec simplex sequitur hic Car. alex.

in.c.porrectū.⁊ in.c.ſicut.de reg.⁊ pro hoc videbo gl.in.c.de
viduis.el.j.xxvij.q.j.¶ †Quid aūt de illo qui portauit habi
tum probatiōis per annum extra religionem:dic vt habes
tex.cum glo.in cle.eos de reg.⁊ per hoc habes clare intelle-
ctum hui⁹.c.¶ †In gl.in ver.altare.in fi.de hac materia qs
poſſit recipere efficaciter ad profeſſionem:dic vt dixi.s.poſt
Inno.in.d.c.porrectum.

☞ Uotum caſtitatis de preſenti impedit matrimoniū ↄ-
hendū:eccleſia tñ qñqȝ permittit matrimonium contrahi.
Metus ſeuitie ſponſi non habet dirimere ſpōſalia niſi ma-
xima ſit ſeuitia.
Heremita pōt noīe vniuerſalis eccłie votū cōtinētie recipe.
Diſpenſatio fit quandoqȝ contra votum continentie.
Sponſalia de futuro non tolluntur per votum ſimplex ca-
ſtitatis ſequens.
Uotū ſolenne non valet contra matrimoniū conſummatū.
Matrimonium contrahēs poſt votum ſimplex peccat:ſed
eccleſia permittit vt euitetur maius malum.
Licentia contrahendi matrimonium non daꝛ poſt votum
ſimplex ſed non prohibetur contractum.
Diſpenſatio cōtra votum caſtitatis ex quibus cauſis fiat.
Epiſcopus an poſſit diſpenſare in votum continentie.
Papa pōt diſpenſare ſuper voto continentie ⁊ caſtitatis.

V**Eniens.** †Uotum caſtitatis de preſenti impedit matrimoniū ↄhendum:eccleſia tamē ex cā matrimoniū ↄhi qñqȝ pmittit.h.d.inherendo lr̃e.Prio narrat caſum pmiſſa cā.ſcđo ponit mādatū ibi nos.itaqȝ.¶ Caſus literalis.Quedā mulier pmiſit fidē dando nupturā ſe cuidā viro abſenti:poſtmodū audiuit plura de crudelitate ipſi⁹ noluit cum eo cōtrahere:⁊ cum timeret ne cōpelleretur cōtrahere:ipſa in manu.M.heremite votum cōtinentie promiſit:nō tamē locū vel veſtē mutauit:vir hoc audito cū alia cōtraxit dictus heremita ad dñm Pa.acceſſit proponēs ei predicta. Ipſe cōſiderans tutius eſſe vt predicta mulier poſt fidem ⁊ votū ſimplex matrimonium contrahat ꝙ fornicationē incurrat mandat ꝙ ſi nō eſt amplius in facto proceſſum de fide mētita ⁊ de voto violato penitētiā imponat ⁊ ei det licentiā cōtrahēdi.Ber.¶ †No.j.ꝙ timor ſeuitie ſponſi non habet ſponſalia dirimere:videtur eñ metus vanus:qđ puto verū:niſi maxima ſeuitia acceſſiſſet ex poſt facto.ar.in.c.literas.in fi.de reſti.ſpo.¶ †Scđo no.ar.ꝙ heremita pōt nomine eccleſie vniuerſalis votum continentie recipere:vide qđ dixi poſt Inn.i.c.dudū.de cōuer.cōiu.¶ †No.tertio caſum mirabilē quē neſcio alibi ꝙ ↄ votum cōtinentie ſeu caſtitatis eccleſia qñqȝ diſpēſat:de quo.j.latius dicetur cum gl.fi.¶ †In glo.in ver.de ſeueritate ibi:ſi obſtāte voto ſimplici.no.gl.ſing.vſqȝ ad fi.quā neſcio alibi:vult eñ aperte ꝙ ſponſalia de futuro nō tollanꝛ per ſimplex votū caſtitatis ſequēs ⁊ ideo aliqui vt refert hic Inn.dicebāt ꝙ votum illius mulieris nō tenuerat ex quo pri⁹ ↄtraxerat ſpōſalia:vñ ſicut votū ſolēne nō vȝ cōtra matrimoniū cōſummatū vt in.c.qdā.de cōuer.cōiu.ita nec votū ſimplex cōtra ſpōſalia de futuro. Hoſt.dicit ꝙ votū iſtius mulieris tenuit ⁊ ꝙ pa.de gr̃a dedit ſibi ptātem cōtrahēdi:non tñ aperte tāgit dubiū ſupradictū.d.Ant.videꝛ hic velle.ꝙ votū caſtitatis ſit fortius ꝙ ſpōſalia de futuro:⁊ ſic ſentit ꝙ ſpōſalia tollunꝛ per tale votū qđ etiā hic ſentit Gaſ.Sȝ cōtrariū aperte tȝ Hoſti.j.c.ſe.⁊ ſequiꝛ ibi do.An.dicit eñ Hoſt.ibi qđ ſi votū precedit ſpōſalia nō valēt ſpōſalia:vt ibi:ſi aūt ſpōſalia pcedūt votū tūc cōpelliꝛ vouēs aut ſolēnizare votū.ſ.intrando religionē aut pficere ſpōſalia.ar.c.ex pte.de cōuer.cōiu.⁊ hāc puto opi.veriorē[a] nā cū ſit orta obligatio ſponſo nō vr̃ ꝙ in ipſi⁹ preiudiciū poſſit vouere caſtitatē.ar.in.d.c.ex pte.⁊ pro hoc facit iſte tex.nec obſtat ſi dicaꝛ qđ hic pōderaꝛ votū poſt ſpōſalia emiſſum.dico eñ qđ votū obligauit mulierē quo ad ſe:ⁱ ⁊ ſolutis ſpōſalib⁹ p ſequēs mr̃imoniū p virū cōtractū remāſit in ſuo robore.¶ †In glo.fi.ibi cōparatiua pmiſſio vult dicere qđ illa cōtrahēdo nō euitat peccatū ex quo venit ↄ votū ſed eccleſia pmittit vt euiteꝛ maius malū:⁊ hanc opi.tenuerunt multi extra gl.maxime Inn.q exponit tex.in fi.nō poſt ponas.i.nō phibeas quaſi velit qđ eccleſia nō dabit licētiaȝ cōtrahēdi:ſȝ nō phibebit cōtractū ne deteri⁹ inde cōtingat ſȝ Hoſt.vr̃ velle qđ ex diſpēſatiōe eccłie iſta ↄheret:⁊ tria fuerunt q̃ induxerunt papā ad diſpēſandū.Primo pturbatio mulieris:qꝛ votū emiſit nō inſpirata ſed in fraudem ſponſi. Scđo pꝑter maius periculū euitandū:qꝛ mulier videbatur incōtinēs.Tertio qꝛ erat iuuenis ⁊ ſuſpecta:vñ papa accepit a nō idoneo debitore qđ potuit.hāc op.qđ ex diſpēſatiōe pcedat ſentit Spe.in ti.de leg.in.§.nunc de epiſcoporū.ver.

xxxiij.vbi dicit epm poſſe diſpēſare circa votū ſimplex ⁊ volēs allegare hoc.c.allegauit p errorē.c.pcedēs qđ nihil facit ⁊ no.ſin.iſtud dictū Spe.qꝛ neſcio alibi ꝙ epſ poſſit diſpēſare ī voto ↄtinētie.nā gl.j.c.pxi.dicit ꝙ eccleſia pōt diſpēſare ⁊ nihil dicit de epo.Hoſt.ibi ſentit qđ papa ſol⁹[b] diſpēſet:et ex cā.vide gl.in.c.j.de voto.que voluit qđ etiā papa nō poſſit diſpēſare in voto cōtinētie:qꝛ nō eſt reperire maius bonū in quo poſſit fieri cōmutatio.Sed quantū ad hoc vltimum doc.cōiter tenēt contrariū in.c.cū ad monaſteriū.de ſta.reg. cōcluderem hāc materiam ſic:qđ aut querꝛ an papa poſſit ⁊ dico qđ ſic:ex maxima tñ cā:⁊ loquor de directa diſpēſatiōe p quā euitatur peccatū ⁊ de hoc dixi in.c.cū ad monaſteriū. Aut queriꝛ de epo ⁊ ī terminis hui⁹.c.puto qđ epſ poterit ex quo reperimus caſum cōceſſuȝ ab eccleſia nec reperitur ſibi phibita diſpēſatio:facit qđ no.Inn.in.c.ex tenore.de tē.or.ſed extra caſum huius.c.ſeu cōſimiles terminos puto qđ epſ nō poterit:qꝛ caſus eſt valde arduus ⁊ dubius adeo qđ multi dicūt etiā papā nō poſſe:vt.s.dixi:vñ iſte caſus tanꝙ arduus dȝ reſeruari pape:vt i.c.maiores.in prin.de bap.Et puto attentis cauſis que induxerūt hic papā ad diſpēſandū qđ ſine peccato iſta cōtrahat matrimoniū tñ aget pniam in ſatiſfactiōe culpe ſi qua fuit a principio:⁊ hoc videꝛ velle iſta litera eam non cauillando nec ſupplendo.

☞ Uotū ſimplex impedit ſpōſalia de futuro ſed non dirimit matrimonium ſequens.
Uotum ſolēne dirimit matrimonium contractum.
Uotū caſtitatis ſeruādū eſt ⁊ alio nō īteruenīēte ſimplex dr̃.
Sponſalia etiam iurata poſt votū ſimplex non valent.
Contractus iuratus contra votum non tenet.
Iuramentum non eſt fortius vinculū voto:vnde nō valet iuramentum contra votum.ȝ.
Cōpelli poteſt quis ad voti ſimplicis executionem.
Queſtio dȝ eſſe dubia:pōt tñ rñderi ad ſatiſfaciendū q̃renti.
Uotum ſolēne ⁊ ſimplex quid ſint.
Uotū ſolēne ⁊ ſimplex equaliter obligāt apud deū in gñe:ſȝ in quātitate reatus differūt ex trāſgreſſione:qꝛ trāſgrediēs ſolenne magis peccat.
Uotum ſolēne nō dirimeret matrimoniū cōtractū niſi ex cōſtitutione eccleſie.
Eccleſia non pōt errare ⁊ hereticū eſſet dicere qđ eccłia erret.
Uotū p qđ quis pmiſit caſtitatē reſpectu certe religiōis ſed non vouit oīa ſubſtantialia regule nunquid dirimat votū poſt contractum.
Uotum ſolenne an ſit ſi quis profiteretur aliquam regulaȝ de non approbatis.

R**Urſus.** †Uotū ſolēne dirimit matrimoniū ↄctū.ſ.ſequēs:ſimplex votū īpedit ſed nō dirimit:vel alr̃ ⁊ clarius. Uotum ſimplex impedit ſpōſalia de futuro:non aūt dirimit matrimoniū ſequēs:ſec⁹ in voto ſolēni:primo ponit.q.ſcđo diſtiguēs ſolutio ibi:vñ.⁊ ſcđm mēbrū ibi:qđ ſi.¶ Caſus lr̃alis.Quidā emiſit votū caſtitatis ⁊ poſtea iurauit ſe ducturū quādā ī vxorē:q̃ſitū fuit qđ iſtorꝫ ſeruari poti⁹ debeat votū vel iuramētū.Rñ.pa.qđ ſimplex votū apđ deum minus obligat ꝙ ſolēne:vñ p eo qđ iurauit agat pniāȝ ⁊ votum ſuū ſtudeat obſeruare:ſi vero poſtꝙ iurauit ↄrit matrimoniū tenet ⁊ vȝ:qꝛ votū ſimplex mr̃imoniū īpedit ↄhēdū:ſed nō dirimit iā ↄctū.B.¶ †No.j.qđ votū caſtitatis ſeruādum eſt:⁊ alio nō interueniente dr̃ ſimplex.¶ †Scđo no.qđ ſpōſalia etiā iurata poſt votū ſimplex nō valēt:ex quo īfero ꝙ ↄct⁹ etiā iurat⁹ ↄ votū nō tenet qđ notabis:⁊ ſic iuramētū nō eſt forti⁹ vinculū voto vñ nō valet iuramētū ↄ votū:ſed eſt temerariū.¶ †Itē no.quē poſſe ↄpelli ad executionē ſimplicis voti.¶ †Ultimo no:qđ qđ dȝ eē dubia tñ pōt[c] rñderi ad ſatiſfaciēdū q̃rēti.¶ †In gl.ij.hec glo.principaliter facit duo.pmo inſtat ponēdo diuerſitatē inter votū ſimplex ⁊ ſolēne.ſcđo declarat qđ dr̃ ſolēne ⁊ qđ ſimplex ⁊ icidēter tāgit vim ſimplicis ⁊ ſolēnis.ſcđa ibi:⁊ qꝛ.¶ Circa primā ptē cōclude qđ votū ſolēne[d] ⁊ ſimplex equaliter obligant apud deū in gñe:ſed in quātitate reatus differūt ex tranſgreſſiōe. nā trāſgrediēs votū ſolēne graui⁹ peccat qđ trāſgrediēs votū ſimplex:vt colligiꝛ ex.c.virginib⁹.xxvij.q.j.iūcto.c.pcedēti.Itē in ſe eandē vim obtinēt[e] quo ad īpediēdū futurū matrimoniū:ſed ex cōſtitutione eccleſie votū ſolēne eſt forti⁹ qꝛ impedit ⁊ dirimit mr̃imoniū poſt cōtractū ⁊ ſic vult gl.qđ ſi cōſtitutio eccleſie nō eſſet teneret matrimoniū cōtractū a religioſo vel pſbytero ſeculari qđ clari⁹ tenet Hoſtiē.et cōiter doc.ſequunꝛ.nā vt dicit Hoſt.de iure diuino quedā perſone phibenꝛ a contrahēdo matrimonio de quibus no.in.c.literas.de reſtit.ſponſalia.inter quas vouens nō reperitur phibitus

a ¶ Veriorē dubia eſt iſta opinio firmata hic p abba. vt late hic p Car. Alexan.
Sebaſti. Sapia.

b ¶ Papa ſolus. Vide tñ Bald.in c.lator.s.de re iudi.vbi tȝ ꝙ ſi rex hȝ vxorē.ſterilem pōt papa diſpēſare qđ ducat aliaȝ vxorē:vel cōcubinā ſequiꝛ Fel.i.c. q̃ in eccleſiarꝫ.col. viij.ver.ceterū limitatio.s.de conſti. Contrariū tñ tȝ Bal.in.l.ſi pr̃.§.in adoptiōib⁹. ff.de adoptio. et ſentit Abb.in.c. j.in fi.s.de voto.

c ¶ Dubia tñ pōt. l.qđ labeo.ff.ad carb.bal.in.l.ancille.C.de fur.ideo ſm.d.Ant.qđ ōni nō dubie non eſt alr̃ rñdēdū niſi ꝙ nō hȝ dubiū per modernos.in.l.illā.C.de collatio.
Zacharias.

d ¶ Uotū ſolenne. Adde ꝙ dicaꝛ votū ſolēne.ſpe.in ti.de iureiu.ad fi. ī v̄.ī ſumma nota q alle.gl.or.ī iſto c.de quo p bar.in l.adigere.§.fi.de iure pa.⁊ Hoſ.in c.ex parte.de cēſi.

e ¶ Obtinēt.rō eſt qꝛ ita dirigiꝛ in deū ſimplex votū ſicut ſolēne.c.magne.s.de voto.cū de vtroqȝ ē dictū vouete ⁊ reddite: pterea ita eſt ppetua obligatio voti ſimplicis ſicut ſolennis vt hic p Cardi.Alex.

Zacharias.
¶ In manibus vnius. ita no. spe. & Jo. an. in locis in proxima mea apost. alleg. Qd ego amplio etiaz si a nemine eēt recepta quia valeret nihilomin⁹ talis pfessio vt not. gl. in. c. vidua. s. d regularibus & Gemi. & q post eum addidit Celsus i c. qd interrogasti. xxvij. dist. & xxvij. q. j. in. c. vidua & ibi arch. q an sit indistincte veruz not. car. in cle. j. §. sane de sta. mo. et Spec. eo. ti. §. xix.
Sebasti. Sapia.
¶ Ex religiosis Iste text. allegat ad h q sacerdos potest tāq publica persona alteri stipulari vt p Ja. in. l. j. §. huius studij. col. pe. ver. itē per istuz tex. ff. de iust. & iu. vbi ponderat istū tex. velle hoc procedere etiam in sacerdote nō parochiali.
¶ Mādatū fuit opi. Joā. an. fm Card. Flo. hic q2 sufficit ratihabitio vt per Inn. & Jo. an. in. c. porrectum. s. de regu.
¶ Sua. cuz suis reb⁹ ad vsum suū & proprietas erit monasterij et de intellectu isti⁹ capituli posuit Innoc. in. c. ex parte. el. ij. s. de 2uer. cō iu. & ibi Anto. de but. per Cal. cōsi. v. de regularib⁹.

bitus vnū opz. dicere q aut ecclesia errat in seruādo matrimoniū post votū simplex aut etiam hodie possit statuere vt mrīmoniū 2ctū post solēne votū teneat: nā si vtrūq3 equaliter obligat apud deū sicut seruat in simplici: ita possit seruari in solemni nec est dicendū q ecclesia erret q2 non lōge esset ab heresi. xxiiij. q. j. hic est fides & hāc opi. tene p qua facit. c. vnicū. de voto. lib. vj. & ibi videas per Jo. an. quare ecclesia noluit matrimoniū tenere post votū solēne: qdā tñ tenuerūt oppositū dicentes omne votū impedire & dirimere matrimoniū post 2ctū sed votū simplex nō dirimit ex 2stōne ecclesie s3 tene pmū. ¶ Circa scdam qōnē tene hodie q habet i. d. c. vnico. de voto p qd determinat ista cōcertatio antiquox. ¶ †Sed circa vnū versatur dubiū non modicū pone q aliqs pmisit castitatē respectu certe religionis: sed nō vouit oia substātialia regule nūqd mrīmoniū postea 2ctū teneat. d. Ant. multū instat & in effectu cōcludit q aut qs vouit oia substātialia religionis: s3 nō respectu religionis: & tūc votū dr simplex: vnde si dirimit mrīmoniuz post 2ctū p illud. c. vnicū. de voto. aut voluit oia substātialia respectu certe religionis: ita q efficaciter est obligat⁹ religioni: & tūc ē certū q mrīmoniū nō tenet. vt hic. Aut vouit castitatem tātū respectu certe religiōis: & tunc dicit q votū est solēnizatū & nō tenebit mrīmoniū sequens: licet iste non sit vere & stricte religiosus vt q2 non obligauit se ad paupertatē seu obedientiā: & hoc p illud. c. vnicum. Sed ego semper tenui oppositū: q2 illud. c. requirit ad solēnitatez voti q professio fiat alicui de religionib⁹ approbatis & sic q qs pfiteat religionē approbatā ergo votū nō dr solenne: vñ puto q ad hoc q votū dicatur solenne oportet q quis profiteat aliquā de religionib⁹ approbatis ita vt vere sit religiosus illius religionis: & hec videtur vniuersalis litera illius. c. vnici si bene consideretur.

1 Votū solēne ipedit & dirimit matrim̄. 2ctū.
2 Professio an valeat fcā i manib⁹ alicui⁹ religiosi.
3 Coactio modica non excusat etiam mulierem.
4 Femina potest profiteri religionem masculoruz & morari in domo propria.
Habitus susceptio inducit tacitam professionē.
5 Professio emitti an possit in domo ppria in manibus episcopi vel abbatis.
Professa in domo propria potest de licentia superioris bona sua possidere.
6 Monachus an possit ppetuo manere in prioratu manuali de licentia superioris.
Mōach⁹ an sibi possit reseruare ppriū ex pacto.
Conditio in pfessione apposita quod monach⁹ reseruet sibi proprium an valeat.
Pactū q monachus habeat propriū an valeat.
Pactum contra naturā cōtractus quid operet.
7 Met⁹ an sequat ex regis siue principis imperio.
8 Dignitas & potētia aduersarij an sufficiat ad pbandum metum.
Reuerētia parētū vl mariti an causet iustū metū.

1 INsinuante. †Votū solēne impedit & dirimit matrimoniū post cōtractum. Prio ponit factū. Scdo diffiniēdo cōmittit ibi nos igit. ¶ Casus literalis. Quidā curiales legis legioñ. supplicauerūt ipsi regi: vt. J. nobilē mulierē faceret copulari in mrīmoniū cuidā viro: cū istud ad notitiā cōsanguineox peruenisset ipsius: eidē mulieri cōsuluerūt vt virū acciperet & ipsa rñdit q nubere nollet: 2siliū recipiēs ab eisdē q votū emitteret castitatis: qd & fecit in manibus cuiusdā de fratrib⁹ sancti Aug. hoc adiecto tenore vt in domo sua cū omni substātia remaneret: & sic in habitu eiusdē ordinis postea per bienniū permansit: tandē cōsiderās q inuita metu regio vt asserebat votum emiserat eo dimisso matrimoniū publice 2xit de parētū consilio: que desiderans anime sue cōsulere significauit hoc. d. pa. vnde ipse scribit duobus epis considerans q in emissione voti qd precessit nulla vel modica coactio interuenit quā etiā patientia sequētis tpis pfugauit & cōiunctio in qua fuit. Mādat quatenus si pdicta vera sunt mulierē pdictā moneant vt habitū male dimissum reassumat & seruet qd vouit: & si opus fuerit per cēsurā ecclesiasticā compellāt eādē. Ber. ¶ Not. primo. qd tenet pfessio facta in manib⁹ vnius[a] ex religiosis[b] alicui⁹ monasterij: sed qdā intelligūt & bene q iste frater habuit mandatū[c] a supiore seu toto capitulo alias nō potuisset istam incorporasse religioni de quo vide qd no. in. c. porrectū. & c. ad apostolicā. de re. ¶ †Scdo no. q pmissio alicuius ex substātialibus regule vna cū susceptiōe habitus religionis inducit plenā pfessionē & obligat quo ad omnia substātialia: p hoc facit q sola susceptio habitus religionis p se fuisset sufficiēs: vt in. c. super eo. de regulari. ¶ †Tertio not. q modica coactio non excusat etiā mulierē: p hoc. e. 2sultatiōi. s. de spō. ¶ †In gl. ij. in fi. no. ex ista gl. iuncto tex. q femina pōt pfiteri religionē masculox i manib⁹ eorū & erit vera religiosa: l3 nō intret monasteriū monialiuz: sed moretur in domo olim sua[d] & inquātū gl. ponderat susceptionē habitus professoruz dic idē sine susceptione habitus dūmodo fecerit professionem expressam: vt in. c. porrectū. s. de re. sed ponderatur susceptio habitus ad inducendū tacitam professionem vt in. c. vnico. de voto. li. vj. ¶ †In gl. in ver. in domo. in fi. no. bene vltimam lec. gl. que tenendo opinionem suā: de qua in. c. fi. s. de cōdi. ap. dat mirabilē intellectū ad istū text. & hanc lec. sentit primo Inn. hic dicens q in domo ppria pōt quis pfiteri in manib⁹ epi vl abbatis: & q eps vel abbas pōt sibi statuere certū locū vbi moret & dare sibi sua bona in administratiōe: nec hoc est cōtra substantiā monachatus cū possit esse sine proprio & inobedientia superioris: dicit tamē q null⁹ citra papā pōt se obligare vt relinquat perpetuo monachatū in certo loco. fatetur tamen q si hoc adducitur in pactū non est cōtra substantiam monachatus. ¶ †No. hoc dictū singulariter q abbas nō potest ppetuare monachū in prioratu manuali vl in alio locō quomin⁹ possit eū reuocare ad libitū. ar. in. c. cū ad monasteriū. de sta. reg. vbi tetigit. Et intellectū huius glo. & Inn. ponit Bart. in aut. ingressi. C. de sac. san. eccle. licet nō alleget glo. vel Inn. Et videtur hoc cōtra dictū do. Ant. i. c. fi. s. de cōdi. app. vbi dicit nō valere pactū etiā vt habeat bona i administratione q2 videt saltē appropriare sibi ex debito illam administrationē: hic aūt volēdo sustinere hunc cōmunē intellectū dicit hoc posse pcedere nō ex iure q̄sito monacho: sed ex pollicitatione obligāte abbatē. ar. eox que no. Jo. an. i regula non est. de reg. iur. li. vj. in mercu. & est dictum satis coloratū. Sed ego vltra ea que tetigi in. d. c. fi. sic distinguerē in materia. Qd aut qs simplr pfitetur cū ptestatione seu cōditione de suis bonis tenendis & videt in dubio quod reseruauerit sibi illa bona vt obediētiarius monasterij. Q2 verba apposita in 2tractu debēt intelligi fm naturā cōtractus: vt in. l. si vno. in princ. ff. loca. maxime vt res plus valeat q̄ petierat. l. quoties. ff. de v. ob. & in. c. abbate. j. de ver. sig. etiā impropriatis verbis vt hic est tex. fm vnū intellectū quem ad hoc bene notabis. Aut constat quod sibi voluit reseruare proprium ita qd nō est locus interpretationi: & tunc si fit reseruatio per viam cōditionis suspensiue vel resolutiue vitiatur actus & non cōditio. per. d. c. fi. & quod ibi plene dixi. Itē si fiat per viam pacti: si fuit dictum quod nec aliter nec alio modo profiteri intendo: nec verba habent vim cōditiōis: vt sentit bar. in. d. aut. ingressi. Aut simpliciter per vim pacti vel modi reseruat sibi proprietatem vel facultatē cōtrahendi matrimoniū: & iste casus est multum dubitabilis. Nam Bart. tenuit in. d. aut. ingressi. q vitiatur factum & non professio: & forte tenuit illā op. quia alibi ipse tenuit non valere pactum contra substātiā contract⁹: vt ipse no. in. l. vbi illa donatur. ff. de dona. cā mor. per. l. cū precario. ff. de preca. Sed ego putarem oppositum[e]: dum dicerē q illud pactū facit

Sebastia. Sapi.
¶ Putare oppositū. Hanc opi. reprobat. d. Jas. in d. aut. ingressi dicens se nō videre q̄ sit ista tertia species pfessiōis: vñ aduertēdum est: q illud qd Abb. hic dicit q pactū contra naturam 2ctus trāsformat in aliū 2ctū pcedit duob⁹ cōcurrētibus primo q sit alius 2ctus in quē fiat transformatio: si em̄ non sit: non fit trāsformatio vt ptz. i. l. cū precario. ff. de pca. declarat bar. in. d. l. vbi ita donat. ff. de dona. secūdo q appareat saltē ex verbis q de mēte cōtrahentiū fuerit velle celebrare illū cōtract in quē fit trāsformatio vt sentit Bar. in. l. si qs ante. ff. de acqr. pos. Alex. in. l. j. §. si qs ita. ff. de ver. ob. & in. l. iurisgentiuz. §. sed cū nulla. in princi. ff. de pact. Jas. in. l. fi. col. iij. ff. de cōdi. ob cau.

a ¶ Iustus met⁹. vide gl.in.l.j.C.si rector puincie.ꝙ est differētia inter blāditias ⁊ prece ptū potētū.cle.j. in verbo exhortamur.de test.l.j.ff. qd iussu.adde ꝙ non solū p minas sed ⁊ p terribilem vultum causat iustus met⁹. Host. in summa de alie. iudi.mu.cau.fac. Inn.i.c.petitio. s.de iureiu.bart. facit festum de dicto Inn.in tract. de tyranno.q.vij. vide pleniora in trac.clausularum in rub.de metu regum ⁊ tyranni.

b ¶ Visum.cū ista cōtinuatiōe cōiter transeūt doct. sm Car.alex.hic.

c ¶ Ignorante.qꝛ adulterium ꝯctū non cadit in delictū.l.pe.ff.d adulte.⁊ fac.qꝛ in istis atrocioribus dolus requirit.l.iij. ff.ad le.cor.de sica.⁊ nec exemplū ⁊ ibi bar.C.ad le.cor.de fal.⁊.l.qd si falsū.⁊ibi bar. ff.de fal.Bar.i.l. j.§.non autem.ff. quis test.libe.esse ius.fuerit.

d ¶ Maxime.alꝫ ista dictio includit idem in casu omisso.c.ad abolendam.⁊ ibi gl. s.de fil.psby.not. in.c.ij.in vbo nullo.s.de sum.tri.⁊ fid.cat.⁊ in.l.qui se patris.C.vn liberi ideo exponit id est tantum:p qua expositiōe addo facere gl.in.d. c.ad abolendam: ⁊ no.in.c.cum cōtingat.s.de foro compe.

Sebasti.Sapia.

e ¶ Metus sufficiens.Hoc dictū refert ⁊ multum extollit Ias.i.l.titia.in prin.co.iij. ver.qnto amplia. ff.de verb.oblig.

trāsire istā pfessionē in aliā speciē:qꝛ vbi pactum est ꝯ naturā ꝯctus ⁊ impropriatis aliquaten⁹ verbis pōt trāsire in aliū ꝯctū ⁊ fit iterpretatio alterius contractus vt est tex.no.in.d.l.vbi ita donat ⁊ i.l.cū manusata.ff.de ꝯhē.emp.ideo dico ꝙ iste erit quasi obligatus monasterio licet nō in totū: ⁊ sic obligabit ad oia pterꝙ ad reseruata.Si aūt non patiunt vba vt fiat trāsitus ad aliū cōtractū tunc puto factū interficere ꝯctū:vt in.l.p seruū.ff. de vsu ⁊ hab.iūcta gl.in.d.l.cū manu sata.Et ad l.cū precario.dico ꝙ ibi constituit precarium nō tm ex verbis precedentib⁹ ꝙtū ex cōditiōe re ipsa facta idē dicerem ad.l.§.pe.ff.depo.¶ †In glos. in.v.metu regio.i fi.no.sing.hāc glo.iuncto text. ꝙ regis seu principis imperiū nō inducit iustum metū.¶ †In cōtrariū tn facit.l.pe.C.qd me.cau. dicit hic Io.an.ꝙ dignitas aduersarij nō sufficit ad pbandū metū vt est tex.in.l.ad inuidiā.alle.in gl.nisi aliter probet oppressio:⁊ sic pōt pcedere d.l.pe.fatetur tn ꝙ si rex ꝯsueuit tyrānice tractare nō parētē suis preceptis seu pcib⁹ ꝙ tunc satis pbat iustus metus[a] qd no.sin.⁊ idē sentit Bar. in trac.de tyranno.facit qd ipse no.in.d.l.ad inuidiam.vbi dicit ꝙ sola reuerētia mariti nō causat iustū metū in vxore nisi precesserint mine vel verbera ⁊ idem voluit Inn.in causa matrimonij.de offi.dele.⁊ bene facit.c.accedens.de cōuer.cōiu.⁊ ex his habes questionem quotidianam nūquid teneat matrimonium si mulier cōtraxit ex imperio vel precibus principis.

¶ De eo qui duxit in matrimonium quā polluit per adulterium. Rubrica.

¶ Supra visum[b] est de qbusdā ipedimētis mrimonij.s.ordinis ⁊ voti:nūc subijcit de alio ipedimēto ꝙ.s.causat ex adulterio vel ex machinatiōe in mortē cōiugis ⁊ declara vt pleni⁹ dicetur.j.c.j.

☞ Viuente prima vxore si quis contrahit cum scda hoc ignorante prima mortua ad sui petitionem non separabitur a secunda.3.

Legem in sui fauorem ad actum inualidandum allegare non pōt qui scienter contra legem venit.

Impedimenta tria ponuntur matrimonij.

Viuente vxore si quis alteri fidem dedit,ea mortua illam non potest in vxorem ducere:⁊ an impediat ⁊ dirimat matrimonium.

Machinata in mortem vxoris:vxore mortua nō potest in vxorem ducere:⁊ an impediat ⁊ dirimat matrimonium.

Matrimonium si cōtrahatur cum alia mortua vxore nō obstāte fide prestita ⁊ matrimonio contracto cum alia an teneat.

Matrimonium ꝯ impedimenta predicta cōtractum ad cuius petitionem possit ⁊ valeat separi.

Matrimonium non potest claudicare.

PRopositū. ¶ †Si qs viuēte vxore cōtrahit cū scda h ignorāte pma mortua ad sui petitionē nō separabit a scda.Cōis diuisio scda.ibi licet aūt.¶ Casus literalis.Quidā habēs vxorē ea ignorāte ꝯtraxit cū alia tādē pma mortua vult recedere a scda qritur qd iuris sit.rn.pa.licet in canonib⁹ habeatur vt null⁹ ducat in mrimoniū quā prius polluit p adulteriū:⁊ precipue illā cui fidē de ea ducēda viuēte vxore vel q machinata est in mortē vxoris tn qꝛ mulier illa inscia fuit ꝙ ille aliā haberet vxorē viuentē:⁊ ne ille vir de dolo suo cōmodū sentiat dicit pa.ꝙ nisi mulier illa diuortiū petat ad petitionem viri nō sunt aliquatenus separādi.Ber. ¶ †No.j.ꝙ veniēs sciēter ꝯ legē non pōt legē allegare ad sui fauorē ad actū inualidatū p h.c.inter dilectos.de do.¶ †Scdo not.ex superficie litere tria impedimēta mrimonij.Primū si viuente vxore cū alia ꝯxit ⁊ cōmisit adulteriū.Scdm si viuēte vxore dedit alteri fidē vt illā duceret mortua vxore.Tertiū si mulier fuit machinata i mortem alterius coniugis:vt ipsius efficiatur vxor.¶ Sed quero p declaratione tex.⁊ totius capituli:nūquid quodlibet istorū impedimentorum p se sufficiat.Dic ꝙ iura vario modo loquunt vt habet per totū hunc ti.⁊.xxx.q.j.per totā.q.Sed cōcludendo veritatē dicendū est ꝙ aut solūmodo precessit adulterium ⁊ nō impedit mrimoniū sequēs vn alio nō interueniēte quis pōt ducere in vxorē illā quā pri⁹ polluit p adulteriū vt est tex.in.c.significasti.j.eo.⁊.xxxi.q.l.si viuēte.aut qs ꝯxit cū muliere supstite ppria vxore nec ad alia fuit pcessum ⁊ solus cōtract⁹ mrimonij nō ipedit matrimoniū cōtrahi mortua vxore:⁊ idē est si nō ꝯxisset de psenti:sꝫ dedisset fidē de cōtrahēdo post mortē cōiugis:vt est tex.i.c. si.Aut ꝯctu matrimonij fuit mixtū adulteriū ⁊ tunc aut cū ignorāte[c] ⁊ pōt inter eos esse mrimoniū post mortē cōiugis vt est casus hic:⁊ itellige ꝙ sup iducta ignorauit toto tpe ante mortē pme vxoris.Si aūt tertio rata de vita prime cōiugis pmisit se cognosci ab illo viro nō potest amplius eū habere in maritū.ad hoc.c.j.eo.⁊ sequunt doc.hic.Itē per oia dictū est qn processit fides deducēdo scdam secuto adulterio.Et p hoc declarant prima duo impedimēta vn ad tex.dū dicit maxime[d] dic idest tātū vel si vis capere proprie intellige primū casum qn pcessit adulteriū cū cōtractu matrimonij:scdm casum intellige qn precessit fides deducēdo illā ⁊ sequit adulteriū.nā isti duo casus pficiunt.j.c.fin.quo ad tertiū varia sentiūt doc.i.c.sup hoc.j.e.⁊ in.c.j.de cōuer.in fi.sꝫ mihi plꝫ opi.quā tꝫ ibi Io.an.vt sine adulterio regrat machinatio vtriusqꝫ puta si cōiunx machinat in mortē mariti cū extraneo vt illū possit habere in virū secuta morte:nō pōt inter eos esse matrimoniū:vt est tex.i.d.c.j. Si vero interuenit machinatio alterius tantū nō impedit mrimoniū nisi sit machinatio cōiūcta cū adulterio:ad hoc.c.si qs viuēte.xxxi.q.j. sic intellige istū tex.⁊.d.c.super hoc.⁊ p hoc habes fundamētū toti⁹ tit. ¶ †I gl.j.in fi.no.cōclusionē gl.que videtur cōiter placere doc.⁊ adde hic fi.glo.vltime que dicit ꝙ si iste post mortem prime vxoris intellige anteꝙ ꝯheret cū ista tacite vel expresse duceret aliā in vxorē teneret matrimoniū cū ista tertia:qꝛ cū scda nō fuit matrimoniū obstāte impedimēto mrimoniali ⁊ p hoc vide bo.gl.in fi.in.c.si quis ingenu⁹.xxviij. q.ij.Nā matrimoniū nō pōt claudicare vt teneat p parte vni⁹ tn vt in c.tua.s.de spō.no.gl.in.c.de illis.el.j.de despō.impu.⁊ in.d.c.si qs ingenuus.sed rōne promissionis vir cōpellitur ad cōtrahendū.mulier autē q fuit decepta nō:vn ad tex.cū dicit ꝙ nō sunt separādi ad petitionē viri sup.s.de facto qꝛ nō cadit hic separatio iuris anteꝙ matrimoniū cōstiterit ad iura allegata in glo.p contrarijs dic ꝙ ibi actus tenet ex nouo consensu saltem tacito que notabis.

☞ Viuente prima vxore etiā nō cognita si qs cū alia sciēter mrimoniū cōtraxerit ⁊ cōsummauerit prima mortua scdam habere non pōt.

Matrimoniū metu contractum est ipso iure nullum nec est opus qd petatur rescissio actione ꝙ metus causa.

Adulteriū solū non inhabilitat aliquē ad cōtrahēdum matrimoniū.

Existētia mrimonij sola etiā ante carnalē copulā causat impedimētū ppetuū cōtrahēdi matrimoniū cū qua cōsummauit viuēte pria vxore.

Met⁹ sufficiēs impedit matrimoniū ꝯhi etiā si iteruenīat iuramētū.

Iuramentum metu prestitum non est obligatorium.

Iuramentum contra bonos mores non valet.

Iuramentum contra substantialia matrimonij non tenet.

Iuramentum metu extortum non tribuit libertatem consensus.

Factum legitime nō retractetur licet casus post eueniat a quo inchoari non potuit.

SIgnificauit. †Si viuente pria vxore ⁊ nō cognita qs cōtraxit cuꝫ scda sciēter ⁊ eā cognouit:etiā mortua prima:scdam habere nō pōt:sec⁹ si prima erat nō legitia vxor.In prima decisa cōsultatio.In scda ibi:mādamus distinguēs ꝯ missio.Et scdm mēbrū ibi alioquin. ¶ Casus literalis.Quidā.D.per metū coactus fuit iuramento interposito.A.in vxorē recipe postmodū aliā duxit qua ppter ab .A.in causam corā suo in tractus iurauit nō accedere ad spōte acceptam donec lis cū.A.terminaret:qua pēdēte.A.mortua est qꝛ ⁊ pper iuramentū ad spōte receptā redire timebat:qsiuit corā pa.qd sibi agēdū esset:vnde mādat cuidā abbati quaten⁹ si cōstiterit ꝙ illi.D.tāta vis fuerit illata ꝙ coact⁹ in illā.A.cōsensit:nec post iuramētū prestitū illam cognouit. ad aliā quā postea spōte accepit libere reuertat alioquin eidē precipiat p excōicationē ne ad illā reuertat:aliā tn accipiat si voluerit in vxorem. Ber.¶ †No.j.tex.expressum quē ad hoc vltra alios soleo allegare qd mrimoniū metu cōtractū est ipso iure nullū:nec est op⁹ ꝙ petat rescissio actione qd met.cā.nā vt hic vides post ꝯctū cum prima tenuit mrimoniū cū scda nulla rescissiōe prius facta:⁊ iudicat scdm matrimoniū legitimū si probat metus in primo:qꝛ nō esset si fuisset opus petere rescissionē.ar.in.c.cōsiderauimus.de elec.⁊ vide qd plene dixi.in.c.cum locum.s.de despon.¶ †No.scdo:ꝙ solū adulterium nō inhabilitat aliquē ad contrahendum matrimoniū imo ecclesia dat sibi licētiā ꝯhēdi mortua prima vxore.¶ †Tertio no.⁊ tene mēti ꝙ sola existētia matrimonij.etiā ante carnalem copulā causat impedimentū perpetuum vt quis non possit habere illā in vxorem cū qua cōtraxit ⁊ matrimoniū cōsummauit viuente prima etiam non cognita.¶ †In glo.ij.in fi.not.singu. glo.iuncto tex.qꝛ nescio alibi ꝙ met⁹ sufficiens[e] impedit matrimoniū contrahi

contrahi etiã si interuenerit iuramentũ: ꝛ sic habes casum in quo iuramentũ metu prestitũ nõ est obligatoriũ: ꝛ forte ideo qꝛ est cõtra bonos mores[a]. Itẽ cõtra substãtialia matrimonij: nã iuramẽtũ metu extortũ nõ tribuit libertatẽ cõsensus: nullus ergo est cõsensus coact⁹ intercedẽte iuramento: nã matrimoniũ cõtrahitur libero cõsensu: vt in. d. c. cum locũ. ¶ † In glo. fi. ibi. ar. cõtra ista q̃ sequunt̃ nõ sunt cõtraria vt dicit Jo. an. ꝛ bene sꝫ poti⁹ ponunt casum cõuersum. s. ꝙ legitime factum si retractat̃ lꝫ perueniat ad eum casum a quo non potuit habere initium ꝛ de vtroqꝫ brocardo dic vt le. ꝛ no. in regula non firmatur ꝛ in regula factum legitime. de reg. iur. lib. vj.

☞ Matrimonium cũ illa quis cõtrahere non põt quã vxore viuente cognouit si machinata fuit in mortem coniugis.
Adulterium solum non impedit matrimoniũ contrahendum cũ muliere prima vxore viuẽte cognita nisi machinata fuerit in mortem coniugis vel sibi data fuerit fides de ea ducenda.
Machinatio in mortẽ cõiugis sufficit ad impediẽdum matrimonium vbi adulterium intercessit ꝛ dirimit iam contractum.
Homicidium coniugis non impedit matrimonium contrahi nisi hoc propositum factum fuerit.
Machinatio vnius tm̃ in mortẽ cõiugis non sufficit ad impediendũ matrimonium nisi adulterium precesserit.

Super hoc. † Non põt qs cũ illa ꝫhere quã vxore viuẽte cognouit si machinata fuit in mortẽ vxoris: premittit qõnẽ cui rñdet ibi talr. ¶ Casus literalis. Aliquis viuente vxore sua de facto aliã sibi matrimonio copulauit: tãdẽ vxor sua mortua est querit̃ an iste possit cõtrahere cũ illa quam sibi de facto matrimonio copulauit sua vxore viuen. rñ. pa. ꝙ si adultera in mortẽ vxoris aliqd machinata fuit siue fidẽ dedit illi ꝙ eam duceret post mortẽ vxoris illã habere nõ põt ꝛ hec ꝓhibitio est ꝑpetua. Ber. ¶ † No. j. ibi: si adultera. ꝙ solũ adulterium cum muliere cõmissum non impedit quominus mortua legitima coniuge possit adultera in vxorẽ duci. nã vt hic vides hec mulier presumit̃ fuisse cognita ab isto viro: ꝛ tñ nõ impedit̃ mr̃imoniũ nisi fuerit machinata in mortẽ cõiugis illius vel nisi fuerit sibi data fides de ea ducẽda. de quo dic vt lati⁹ dixi. s. eo. c. j. ¶ † Scdo not. ꝙ vbi intercessit adulteriũ sufficit machinatio alteri⁹ in mortẽ dũtaxat qd declara vt dixi in. d. c. j. ¶ Ultimo no. ꝙ hec ꝓhibitio est ꝑpetua quasi nedũ impediat matrimoniũ cõtrahendũ: sꝫ etiã dirimat iam cõtractũ. ¶ † In gl. in ver. machinata ibi. ita scriptũ est. Jo. and. dicit ꝙ hic nullibi ꝑcise reperit̃ scriptum. nã. c. si quis viuẽte. alleg. in glo. loquit̃ de occiso: ꝛ sic cum machinatio habuit effectũ istud. c. presupponit vxorem illius fuisse mortuã: ꝛ sic sentit Joã. an. ꝙ machinatio sola sine effectu non impedit matrimoniũ cũ adultera qd satis mihi plꝫ qꝛ cũ illud sit impedimentũ iuris positiui[b] non dꝫ ita taxari: vt restringat̃ facultas ꝫhendi matrimoniũ cõtra dispositionẽ iuris diuini. ar. c. lꝫ ex quãdã. s. de test. Et inquantũ glo. in fi. dicit ꝙ ex sola interfectione mariti non impedit matrimoniũ cũ vxore puto glo. ꝓcedere etiã si eo ꝓposito interfecit quis maritũ alterius mulieris: vt vxorẽ eius habeat in coniugẽ qꝛ machinatio vnius tm̃ non sufficit sine adulterio vt dixi. s. e. c. j. ꝛ tene ꝙ ibi no. licet aliud sentiat hic Inno. ꝛ vide qd dixi in. c. laudabilem. alleg. in glo.

☞ Uiuẽte prima vxore etiam ab eo separata quo ad torũ cum alia si quis matrimoniũ cõtrahat etiam prima mortua separabitur a scdm: sed cum alia contrahere poterit. 2.
Separato matrimonio quo ad torũ ꝓpter adulteriũ remanet nihilominus matrimoniale vinculum etiã si adultera intrauerit monasteriũ.
Matrimonium cõtractũ ꝛ cõsummatũ nõ soluit̃ nisi morte naturali.
Matrimonij secundi cõtractus cũ adulterio secuto nõ impedit quominus mortua legitima coniuge possit adulter cum alia contrahere.
Adulterij deprehensio sola an sufficiat ad puniendũ deprehensum.

Ex literarum. † Qui viuẽte vxore etiã ab eo separata quo ad torũ scdaꝫ ducit vxorem etiam prima mortua separabit̃ a scda: sed cum alia ꝫhere poterit. Cõis diuisio. scda ibi: super quo. ¶ Casus literalis. Quidam autoritate prelati dimisit vxorẽ suã in adulterio deprehensam: que postmodũ assumpsit habitũ monachalem ille aliã superduxit: viuẽte prima: qua mortua querit̃ an simul debent remanere. Respondet̃ ꝙ sunt adinuicẽ separãdi ꝛ ille vir pnĩa ei de adulterio iniũcta poterit aliã ducere in vxorẽ. Ber. ¶ † No. j. ꝙ separato matrimonio quo ad torũ ꝓpter adulteriũ remanet nihilominus vinculum matrimoniale etiam si adultera intrauit monasterium: nã matrimonium semel consummatũ non dissoluit̃ nisi morte naturali[c]. xxxij. q. vij. in. c. ij. Ideo iste vir cõtrahẽdo cũ scda ꝑma viuẽte ꝛ eã cognoscẽte cõmisit adulterium[d]. ¶ † Ultimo not. contractus secundi matrimonij adulterio secuto non impedit quominus mortua legitima coniuge possit adulter aliam ducere in vxorem. ¶ † In glo. ij. in fi. no. glo. que solet satis allegari qd sola deprehensio in adulterio non sufficit ad puniendũ deprehensum[e]: nisi aliter conuincat̃: sꝫ in cõtrariũ facit qd no. glo. in. c. cũ non ab homine. de iu. ꝛ dic vt ibi plene no. ꝛ vide gl. in. c. si quis diaconus. l. dist. ꝛ. lxxxj. di. c. presbyter. Hos. hic dicit deprehensionẽ sufficere si adulterij effectum est notoriũ. Host. dicit ꝙ fides semper est facienda ecclesie de adulterio: sed dic vt in. c. cum nõ ab homine. dixi.

1 ☞ Uiuente prima vxore legitima si quis cum secunda cõtrahit adultera etiã pr̃ia mortua separabitur a secunda etiam si longo tp̃e habitauerit cum ea. ꝛ filios procreauerit.
2 Adulter compelli potest per ecclesiam ad abiurãdum adulteram ꝛ ꝙ ad coniugem redeat.
Adulterium est mixti fori ꝛ iudex ecclesiastic⁹ rõne peccati se de eo impedire potest etiã si non agatur ad separationem tori.
3 Matrimoniũ secundum cõtrahens viuente vxore cogi potest per ecclesiam ad agendam penitentiam ꝛ puniri de delicto.
Pena duas vxores vel duos viros habentis.
Ecclesiasticus iudex qñqꝫ imponit penã ꝛ publicam ignominiam.
4 Diuturnitas in peccato non minuit sed augmẽtat peccatum ꝛ an penam minuat.
Prescriptio siue lapsus tẽporis facit ꝙ amplius de delicto inquiri non possit.
Prescriptio siue lapsus tẽporis non minuit peccatorum penitentiam in foro conscientie.
5 Filij naturales etiam ex illicito coitu ali debent a parentibus. 7. 9. 10.
Filia etiam spuria ali ꝛ dotari debet a parẽtibus etiam in testamento.
6 Multiplicitas prolis siue filiorum dispensationem quandoqꝫ inducit.
7 Alimenta quibus debeantur.
8 Matres tenentur lactare filios proprijs vberibus causa legitima cessante aliter earum expẽsis ablactentur. 9.
9 Filij minores triennio ali debent apud matrem: maiores vero expẽsis pãtris: ꝛ quid de legitimis ꝛ spurijs filijs fit.
10 Filij in quibus casibus non debent alimentari a parentibus.
11 Filij spurij non succedunt parẽtibus: licet eis decernantur alimenta.
Filij sacerdotum nõ possunt succedere patri nec matri.
Filij legitimi naturales tm̃ qꝛ nõ sunt nati ex coitu ita dãnato succedũt matri etiã cũ filijs legitimis nisi mater sit illustris: patri vero vel alijs cõiunctis per lineam paternam non succedunt.
Filij illegitimi naturales tm̃ non dicunt̃ agnati.
12 Filij ex concubina in domo detenta cum qua poterit esse matrimoniũ succedũt patri ab intestato in duabus vncijs hereditatis non extantibus filijs legitimis nec coniuge.
13 Illegitimi etiam spurij lꝫ a parentibus non possint heredes institui possunt tñ ab extraneis qꝛ non sunt prohibiti nisi parentes.

1 **Cum haberet.** † Qui viuẽte vxore legitima cũ secũda contrahit adultera etiam prima mortua: separabitur a secunda etiam si lõgo tẽpore cohabitauerit vel filios ex ea suscẽperit. Primo ponitur consultatio. Secundo responsio ibi: tale. ¶ Casus literalis. Quidam Jo. nomine habens vxorem. A. nomine commisit adulteriũ cum. M. ꝛ cum super hoc vocatus fuisset in ius illam adulteram abiurauit tandem iuramẽto contempto viuẽte vxore sua cum adultera matrimoniũ cõtraxit diutius cohabitando cum eadem: de qua vxore mortua decem filios suscepit: quesitum fuit a papa vtruꝫ tale matrimonium stare possit: respondet vt separentur omnino ꝛ imposita penitentia eis perpetua continentia indicatur qui tanto tempore in adulterio ꝛ periurio ex certa sciẽtia perdurarũt: leo enim statuit vt nullus ducat in matrimoniuꝫ quam polluit per adulterium: sed hic plus fuit processum quam fides tantum data fuisset adultere vt defuncta vxore eam duceret in vxorem: qꝛ legitima vxore viuente copulauit sibi adulteram: ꝛ iuramentum violauit: ꝛ si etiam iuramentum non interuenisset: tam Gregor. quam tribury. synodus tale connubium detestatur: et quod

a ¶ Bonos mores. Facit. l. fi. C. de nõ nume. pe. qꝛ iuramentũ non dꝫ in plus aliquẽ obligare quã simplex cõsensus. rõ tñ vr̃ esse tuta cum alio mõ intelligantur boni mores de iure cañ. ꝛ alio modo de iure ciuili. Paul. de cas. in. l. pacta que ꝫ. C. de pact. ꝛ per bal. i. l. nõ dubiũ. in. xvij. op. C. de leg. ꝛ. c. j. §. sacra. de pa. iur. fir. ꝛ in rub. C. de cõdi. ob tur. cãm ꝛ Bal. in. l. pactũ ꝙ dotali. in. xix. q. C. de colla.

b ¶ Positiui. bene facit qd not. in. c. oliꝫ. el. ij. i gl. iiij. s. de offi. dele. vbi dauid rex cõmisit adulteriũ cũ bersabee: ꝛ est machinat⁹ diu mortem vrie et tñ accepit bersabee in vxorẽ.

c ¶ Morte naturali. Adde qd no. in apo. ad istum ĩ. c. in pñtia. nu. ij. in v. sola eniꝫ mors. s. de spons. ꝛ ma.

d ¶ Adulteriũ. in tãtũ qd nõ pñt se tueri ex ignorãtia iuris ad cõseruãdũ scdm mr̃imoniũ: ꝛ est rõ ꝫm. d. Ant. ꝛ car. flo. qꝛ licꝫ mulier possit ignorare ius scriptũ. l. regula. ff. de iur. ꝛ fa. ig. l. fi. C. de iu. ꝛ fac. ig. nõ tñ põt ignorare legẽ dei: qꝛ ignorãtia legis diuĩe nõ excusat mulierem facit qd not. i. l. ij. C. de in ius vocã. vbi circa naturalia ignorantia iuris nõ excusat: vt per doc. in. l. iuri. C. q admi. ꝛ i. l. si quid id qd. ff. de iuris. om. iudi.

e ¶ Deprehensuꝫ. facit. c. j. ĩ. d adul. l. q̃ro. §. fin. et ibi ang. ff. d edil. edi. l. capite quito. ff. de adul. l. papã. §. fi. ff. de ritu. nup. bar. in. l. fur. ff. de fur. bal. in. l. heredes palã. ff. de testa. Fed. de sc. con §. viij. incipi. q̃rit̃. quomodo accipitur manifestum.

tanto tempore permanserunt in simul nullũ prestet adminiculũ:vel qd decẽ filios susceperunt.qr diuturnitas tpis peccatũ nõ minuit sed augmentat:tñ solicit⁹ sit eṗs vt vterqʒ filijs suis ẽm facultates suas necessaria subministrent. Bernardus.

2 ¶ † No.primo ibi:abiurauit adulteraʒ:ꝙ iudex ecclesiasticus[a] põt cõpellere adulterum vt abiuret adulterã ⁊ ad coniugẽ redeat.Et dic abiuret id est ꝙ eã a se remittat cũ iuramẽto de ea vlteri⁹ nõ admittẽda.Ex quo infert ꝙ iudex ecclesiasticus põt se impedire de adulterio[b] nõ solũ cũ agit ad separationẽ matrimonij:sed etiã vt reintegret matrimoniũ ⁊ desistat a peccato adulterij:qd no.nã Joã.an.in.c.fi.de foro cõpe.lib.vj.dicit iudicẽ ecclesiasticũ nõ se impedire de adulterio nisi cum agit ad separationẽ tori forte mot⁹ p.c.rex debet xxiij.q.v.vbi dicit ꝙ iudex secularis dʒ adulteria punire.Sed in ɔ̃riũ facit iste tex.ĩ.c.j.de offi.ord. vñ vr ꝙ sit mixti fori saltẽ vbi agitur vt desistat a peccato:qd pleni⁹ ꝓsequor in.c.cũ sit gñale.de foro compe.

3 ¶ † No.scdo ꝙ ɔ̃hens scdm matrimonium viuẽte vxore põt cõpelli per ecclesiã ad agẽdũ penitẽtiã de delicto.Credo etiã ꝙ in foro contentioso potest ecclesia talẽ punire.Et vide mirabilẽ penã[c].xxxij.q.j.de benedicto.vbi abscindunt pãni ante ⁊ retro etiã si sit mulier crinibus incisis ad maiorẽ ignominiã:vnde põt ecclesiasticus iudex istuʒ habentẽ duas vxores punire de honestate modo p̃dicto vel alio.Unde in quibusdã locis mittrant:vel aliam ignominiam patiuntur:⁊ tene menti istũ tex.⁊ vide tex.ĩ simili.xx.vj.q.j.in.c.epi vbi ecclia irrogat publicã ignominiã istis diuinatorib⁹.

4 ¶ † No.tertio ꝙ diuturnitas[d] ĩ peccato nõ minuit peccatũ sed augmẽtat:cõtra hoc facit.l.si diutino.ff.de pe.vbi dr ꝙ alleuiat pena ad idẽ.l.adulter.C.de adul.vbi dicit ꝙ post quinquẽniũ nõ põt quis accusari de adulterio ad idẽ l.querelam.C.de fal.per quẽ tex.cõiter tenent ibi doc.ꝙ aduersus quodlibet crimẽ regulariter precedit prescriptio.xx.anno.vt post lapsum.xx.an. nõ possit accusari.Jo.an.hic instat:sʒ dic clarius ceteris ꝙ quo ad deũ ⁊ forũ[l] anime diuturnitas temporis auget peccatũ etiã si nõ sit reiteratum qr non penitendo videt cõtempsisse diuinũ iudicium ⁊ p̃ceptũ ecclesie.vt in.c.oĩs.de pe.⁊ remis. facit.c.fi.de pe.⁊ rõne peccati potest ꝓcedere iste tex.Aut querit respectu pene imponẽde ⁊ si peccatũ fuit reiteratum seu successiuuʒ diuturnitas aggrauat:⁊ sic alio modo põt intelligi iste text.⁊ no.gl.in.d.l.si diutino.Si verro peccatũ fuit momẽtaneũ vt homicidiũ:tunc lapsus tpis alleuiat penã:vt ĩ.d.l.si diutino.⁊ qñqʒ ex toto tollit vt in d.l.adulte.⁊.l.querelã.Sed de iure canonico non currit prescriptio in peccatis quominus saltẽ in foro aĩe imponat penitẽtia ꝓ delicto:vt no.glos. in.c.admonere.xxxiij.q.ij.⁊ doc.in.c.licet.de ꝓb.

5 ¶ † Ultimo tenebis perpetuo mẽti finem huius tex.qui non est alibi qd de iure canonico etiã filij spurij vel nati ex dãnato coitu debẽt ali a parentibus ẽm facultatẽ eorũ:⁊ huic iuri canonico stat hodie etiam de iure ciuili[e] qr ecclesia hoc induxit ex quadã equitate naturali ⁊ ne filij alimẽtis priuati pereãt vt etiã sentit Bar.in aut.ex cõplexu. C.de incest.vbi per rationẽ istius tex.notabiliter dicit parentes posse legare filijs spurijs ratione alimẽtorũ:⁊ ꝙ poterũt parẽtes donare vel relinquere dotes filiab⁹[f]:cũ dos succedat loco alimentorũ qd sing.notabis.

6 ¶ † Jn glo.in versi.multiplicitas.in fi.sed glos.nõ rñdet ad istũ text.quare hic papa nõ dispẽsauit ꝓpter multiplicitatẽ prolis.Host.⁊ Jo.an.sentiunt super tex.ꝙ vbi errore probabili diu steterũt aliqui in cõnubio tunc multiplicitas prolis inducit dispensationẽ:vt in iuribus alleg.in gl.Sed circa delinquentes ⁊ presumptuosos nõ dat materia dispẽsandi et ideo litera ista dicit multiplicitas ꝓlis ita suscepte vñ pondera verbum ita suscepte.

7 ¶ † Jn gloss.finali nota primo totã glo.⁊ generaliter de alimẽtis filiorum vel parẽtum ⁊ similiũ:vide in Spec.qui filij sint legiti.⁊ in tractatu Barto.de alimentis

8 ¶ † Et in hac glo.ibi ali debet apud matrẽ.Alia dicit hoc verũ nisi dedeceat matrẽ[g] eum lactare: vt qr magna principissa vel forte post diuortium est professa:⁊ idẽ dicit Sal.si subest alia causa legitima.vt quia mater est infirma vel aliter ĩpedita.Jn his enim casibus lactabitur expensis pris ar.ff.de lib.agno.l.si quis a liberis.Cessante aũt causa debet mater lactare filiũ proprijs vberib⁹. v.dist.in.c.ad eius.quod no.vnde hoc casu si mater non velit lactare filium ⁊ cesset causa legitima recusandi debet facere expensas ablactationis.

9 ¶ † Et aduerte qr glo.hic ⁊ doc.scribentes videtur velle textum istum reducere ad distinctionem glo.vt minor triennio alatur apud matrẽ:maior vero expensis patris.Sʒ ego puto hoc dictũ non procedere in textu nostro nã iura allegata in glo. loquuntur de filijs legitimis qui cũ sint in potestate patris ⁊ non matris:⁊ sequantur familiã ⁊ agnationem patris ⁊ nõ matris:vt in.c.ij.de cõuer.infide.merito debẽt a patre ali ⁊ nõ a matre nisi tempore ablactationis:qr tũc indigent auxilio materno.vt in.d.c.fi.Sed in casu nostro vbi filij sunt spurij crederem ꝙ parẽtes non habita distinctione etatis tenent equaliter alere filios ẽm facultates eorũ:hoc ꝓprie voluit ista litera in fine si bene ponderet.Et diuersitatis ratio potest esse quia filij spurij non sunt in potestate pris nec matris.isti.de nup.§.aliquãdo.⁊ in.l.vulgo quesito.ff.de statu homi.Jtẽ ista alimenta decernuntur filijs spurijs ex instinctu nature ẽm quem nõ magis obligatur filius matri q̃ patri:vt no.Jnno.in.c.ij.de reg.Et ideo debẽt mater ⁊ pater cõtribuere in necessitatibus filiorũ secũdum eorum facultates:⁊ hunc puro verũ intellectũ.c.

10 ¶ † Jn ea.glo.ibi:si forte eum accusauit:⁊ ex hoc habes vnũ casum in quo pater non tenet alere filiũ.Secundus casus si est minor triennio:quia tunc debet ali a matre cum distinctione tamẽ p̃missa:vt s̃.dicit in gl.Tertius casus si pater eget:nã non tenetur vltra quam facere potest vt sequitur in glo.Quartus casus si filius est spurius:⁊ hoc de iure ciuili:sec⁹ de iure canonico[h]:⁊ hodie statur indistincte iuri canonico vt subijcitur:⁊ supra dixi.Quintus casus si filius commisit ingratitudinem contra patrem vt in.C.de alen.libe.l.si parte.in primo respon.Sextus casus si filius habet artem[i] vel aliud vnde viuat.ff.de liber.agnoscen. l.si quis a libertis.§.si filius.⁊.§.alimẽta.hoc tamen vltimum limitat Barto.in tractatu alimentorum.nisi filius sit nobilis ita qd dedeceat ipm artem exercere:tunc enim tenet pater filium egentem alere.Et generaliter dic quod omnes cause sufficientes ad exheredandum[k] filium sufficiunt ad priuandum eum alimentis.Et cause legitime ad exheredandum notantur per gl.in.c.quintauallis.de iureiuran.⁊ vide circa hoc quod dixi in c.ij.de conuer.in fi.

11 ¶ † Et in fin.gloss.no.glossa. qd etiam de iure canonico filij spurij non succedunt parentibus licet eis decernantur alimẽta:⁊ ad hoc vide tex.xxxij.q.iiij.in.c.dicat aliquis.Et intellige glos.dum dicit quod de iure ciuili spurij priuantur alimẽtis in spurijs natis ex coitu damnabili quia nõ poterat esse vxori ius tempore cõceptionis.Per quod infertur quod filij sacerdotum non possunt succedere patri nec etiã matri pro quo vide glo.in.c.per venerabilem.qui fi.sint leg. in cer.adulterijs.⁊ quod no.in.d.aut.ex complexu.Filij vero naturales tantum quia nõ sunt nati ex coitu ita damnato succedunt matri etiam cum legitimis filijs nisi mater sit illustris vt in.l. si qua illustris.⁊ ibi per glos.⁊ Bar.C.ad orfi.patri vero vel coniunctis per lineam paternam nõ succedunt qr non sunt agnati.de quo vide qd habetur insti.de suc.agna.in.§.vulgo.⁊ isti.ad orfi. in.§.nouissime.

12 ¶ † Nati vero ex cõcubina in domo detenta cũ qua poterat esse in matrimonium succedũt patri ab intestato in duabus vncijs hereditatis nõ extãtib⁹ filijs legitimis nec coniuge de quo dicẽdũ vt habet in aut.lʒ patri.C.de nat. lib.⁊ vide gl.in.c.tanta.qui fil.sint leg.⁊ in.c.nisi de renun.

Sebasti.Sapia.

a ¶ Judex ecclIasticus.Uide Pau. de ca.⁊ Moder.ĩ l.iustitia.§.iuris p̃cepta.ff.de insti.⁊ iu.vbi dicũt ꝙ iudex põt cõpellere maritũ ꝙ abiuret cõcubinã:⁊ ꝙ iudex ecclesiasticus possit punire adulteriũ vltra separationes tori. tradit Feli.ĩ.c.cũ sit gñrale.col.vij. ver.subdit Maria.s̃.de fo.cõpe.

b ¶ De adulterio p Ro.sing:clvij. scdi tpis.p Abb. ĩ.c.gaudem⁹.s̃.d cõuer.cõiu.anc.ĩ cle.dispẽdio.d iudi.bal.in.l.q̃ties. C.de indi.ang.in trac.malefi.in verbo,che hai adulterato.Fede.d se. consil.xcvij.incip: mulier accusata.

Zacharias.

c ¶ Et vid mirabilẽ penã.adde q̃ sit pena ẽm.ll.capiẽtis duas vxores vl mulieris capiẽtis duos viros:⁊ dic ꝙ est pẽa capitis: vt ẽ text.fin.ĩ.l.eũ q duas.C.d adulte.quẽ pro fin.refert ⁊ sequit lud. ro.sing.suo.cccccxxxiij.ici.tu scis q̃ pena sit vbi ẽt dr q̃ pena sit de iure cañ.vt p istũ hic.⁊ al.⁊ sing.c.de bñdicto.p istũ h alle.ad hoc qd p eũ adducit.

Sebastia.Sapi.

d ¶ Diuturnitas. Multa ad h accumulat domin⁹ me⁹.do.Rochus cur.in rep.c.fi.ĩ.j. nd.s̃.de consue.

Sebasti.Sapia.

e ¶ Jure ciuili.an dispositio hui⁹.c. sit seruãda ĩ foro ciuili:ponit Fel.ĩ c.ecclia scte marie. ĩ.xvij.co.s̃.d ɔ̃sti.

Zacharias.

f ¶ Dotes filiab⁹. Adde Matthe. mathesi.sing.cxlvij.qd ici.nota singulare dictum ꝙ pr põt.⁊ ibi ĩ apo. Celsi ⁊ ꝙ per euʒ adducit.

g ¶ Matrẽ.Azo C.de p̃n.pa.falut qñ est nobilis vel ẽm mortẽ patric. qr nõ teneret.plerīqʒ canoni.ipugnãt hoc ĩ.c.fi.s̃. de conuer.coniu. bal.nouel.ĩ.l.j.ff. sol.ma.in.vj.col.

Sebasti.Sapia.

h ¶ Jure canõico. Uide Ro.ĩ cõsil. xliij.ĩ n.vi.quero. ⁊c.⁊.d.ꝓpositũ.in c.no latis.lxxvi. dut.⁊ ĩ.c.ius natu rale.col.ij.j.di.ad hec ẽt vide Alex. ɔ̃si.xlviij.ĩ.ij.vo. ⁊ Bal.nouell⁹ in tractatu de dote char.xiiij.in.vj.parte.priuileg.ix.

i ¶ Artẽ.l.si qs a liberis.§.sʒ si fili⁹: ff.de lib.ag.Alex. ĩ.l.j.iiij.col.ff.sol. ma.imo qñ filius põt exercere ⁊ nõ exercet pr nõ tenetur.bal.nouel.in d.l.j.

Zacharias.

¶ Adde matth. mat.he.ĩ sin.suo cvj.icip.nota ꝙ si pr:⁊ qd ibi no.in apo.vbi remin.vide ad saturitatẽ.

k ¶ Ad exheredãdũ.gl.ĩ.l.si qs a liberis.§.idẽ iudex. ff.d liber.agno.⁊ ibi bar.⁊ gl.ĩ.l.fi. C.de aiẽ.lib.bar.ĩ l.diu⁹.ff.ad.l.põt. d pari.imo ex oĩbus causis ex qb⁹ põt exheredari ꝑdit ꝑuilegiũ filij. Et ideo si pr iterfecit ipsum nõ tenet lege põpe.de pari.bar.singlr.ĩ d.l.diu⁹.Ja.multuʒ cõmẽdat in.l. ius autẽ ciuile.ff. de iusti.⁊ iur.

Zacharias.

¶ Adde Frãc.de cre.sin.suo.xix.ici. tu scis ꝙ ex oĩb⁹ causis.alleg.glos. sing.ĩ.l.si qs a liberis.§.si qs ex his. ff.de liber.agno.

derenun. ¶ †Illud vltimo notabis ꝙ licet parētes nō possint instituere spurios: extraneus[a] tamen potest q̄ꝛ non ꝓhibentur nisi parentes: vt no. gl. in aut. q. mo. na. effi. sui. §. vlt.

☞ Matrimonium cōtractum cum ea quã viuente vxore sine fidei datione cognouerat tenet dummodo in mortē defuncte non fuerit machinatus.

Adulter excōicari potest ⁊ vt ad vxorem redeat compelli.

Laicus propter adulterium subijcitur foro ecclesiastico.

Excōicatus matrimonium ꝯhere pōt ⁊ matrimoniū tenet.

Excōmunicatus professionem amittere potest ⁊ character imprimitur ordinato.

Contractus cum excommunicato initus tenet.

Matrimonium cōtrahi potest cum polluta per adulteriū alio non interueniente.

Machinatio in mortē coniugis adhibita ab adultero vel adultera dirimit matrimonium potest cum tali contractū.

Absolutio non datur nisi petenti.

Excōmunicat⁹ compelli potest ad petendum absolutionē.

Excōmunicatus compelli potest ad satisfaciendū de causa ꝓ qua fuit excōicatus inuocato etiam brachio seculari.

Inuitus absolui potest excommunicatus.

Significasti. †Si qs mortua vxore contrahit cū ea qua viuente vxore sine fidei datiōe cognouerat tenet matrimonium dummodo in morte defuncte neuter fuerit machinat⁹. Cōīs diuisio. scda ibi: nos igit. ¶ Casus literalis. Quidā ciuis spoletan⁹. P. noīe: dimissa vxore legitima cuidam meretrici adhesit: ⁊ q̄ꝛ monit⁹ nō dimittebat eandē: fuit excōicatus tandem vxor sua mortua est: ipse vero cū meretrice matrimoniū cōtraxit: querit an tale matrimoniū teneat. rñ. papa ꝙ nisi alter eoꝝ in morte defuncte vxoris fuerit machinat⁹ vel ea viuēte sibi adinuicē fidē dederint de matrimonio cōtrahendo matrimoniū illud legitimū est cēsendum: ⁊ si ille absolutionē petierit absoluat. B. ¶ †No. primo ꝙ cōiugat⁹ persistens in adulterio pōt excōicari nisi ab adulterio desistens ad vxorē redeat. nā sub illa dictiōe. j. de qua in tex. decidit ẜm verū intellectum ꝙ ille fuit excōicatus q̄ꝛ adherebat meretrici: ⁊ sic habes vnū casum in quo iudex ecclesiastic⁹ exercet iurisdictionē cōtra laicum. ¶ †Scdo ex hoc ⁊ ex tex. no. ꝙ matrimoniū[b] cōtractū ab excōicato tenet. nam tēpore contractus matrimonij iste erat excōicatus ẜm cōem intellectum: ⁊ hoc tene mēti: q̄ꝛ ad hoc quotidie allegatur iste tex. ⁊ sic ꝓfessio[c] facta p excōicatū valet, ac character imprimit ordinato: vt i. c. cū illoꝝ. j. dē sen. excō. ¶ †Et ex hoc pōt colligi ar. ꝙ cōtractus[d] initus cum excōicato tenet facit. c. si vere. j. de sen. excō. no. plene p doc. in. c. veritatis. de do. ⁊ cōtu. ¶ †No. tertio quē posse ducere in vxorē illā ꝙ pri⁹ polluit adulterio alio nō īteruenīēte. ⁊ p hoc aperit ītellect⁹. c. j. s̄. e. ⁊ dic vt ibi. ¶ †Nota ibi alter eoꝝ ꝙ sufficit machinatio in mortē ꝯiugis adhibita ab adultero vł adultera. ⁊ ideo dicit Inno. ꝙ si qs machinat in mortē vxoris sue vt adulterā ducat in vxorē nō tꝫ matrimoniū cū ea postmodū cōtractum. ¶ †In gl. fi. no. sing. istam gl. iuncto fine. c. j. qđ absolutio non est impendenda nisi petenti. Scđo ꝙ excōicatus pōt cōpelli indirecte vt petat absolutionē[e]. nā cōpellit satisfacere de cā pro qua fuit excōicat⁹: ⁊ ad hoc pōt cōpelli etiā inuocato brachio seculari: ẜm Host. vt i. c. ij. in. §. p tpalē. j. de maledi. de hac materia dic vt ple. no. i. c. ab excōicato. de rescri. ⁊ per Jo. an. in. c. j. de sen. exc. li. vj. Et cōclude breuiter ẜm opi. veriorem ꝙ aut queritur nūquid possit absolui excōicatus etiā inuitus ⁊ dicēdum ꝙ sic: nō tñ intelligas ꝙ remittat culpa sꝫ pena dūtaxat: q̄ꝛ sicut excōicatio pōt ferri in inuitū quaten⁹ est pena: ita pōt tolli ab inuito. Aut q̄rit nunqd iudex debeat absoluere excōicatum inuitum aut nō petentem: ⁊ dicendū qđ non regulariter vt hic: si tñ excōicatus magis induresceret ⁊ efficeret deterior tūc iudex debet excōmunicationē relaxare ex quo videt medicinam non ꝓdesse sed obesse: ⁊ tene menti hoc dictum: facit. xxiij. q. v. c. ꝓdest. aut queritur nunquid excommunicatus possit cōpelli ad petendam absolutionem saltem indirecte: ⁊ dicendū qđ sic vt hic in glos.

☞ Uiuente prima vxore si quis secundam hoc ignorantē in vxorem duxit mortua prima licite remanet cū secūda nouo interueniente consensu.

Matrimonium contractū cum secunda viuēte prima post mortem etiā prime non tenet nec cōualescit nisi nouo interueniente consensu. 3.

Consensus tacitus facit conualescere matrimonium.

Cohabitatio sciēter facta cum secūda vxore mortua prima tacitum inducit consensum.

Confessio mariti ⁊ prime vxoris nō nocet secūde nisi de primo matrimonio aliter consistit.

Lite pen. super primo matrimonio vxore scđa nō dꝫ de sua possessione amoueri ⁊ interim licite debitum petit ⁊ exigit.

Filij scđe vxoris viuēte pr̄ia vel illi⁹ cui fidē dedit nati si de fide probari non pñt: an cum alijs legitimis filijs succedant.

Cautela pro parentibus qui filios susceperūt illicite ex secūda vxore quo ad bona.

Cautela ꝓ matre que filios peperit ex adulterio quo ad bonorum successionem.

Veniens. †Si quis viuēte prima secūdā huius rei nesciā duxerit vxorē mortua prima licite remanet cum secunda nouo consensu interueniente. Ponit casum quem decidendum committit ibi: licet aūt. ¶ Casus literalis. Quidā G. nomine cōtraxit matrimoniū cū quadam muliere in ciuitate Lemouiceñ. tādem ab ea recedens iuit messanam: ⁊ ibi cum. M. muliere matrimonium cōtraxit ignorante ꝙ ipse aliā haberet vxorē: postmodū penitētia fuit sibi iniūcta vt ad legitimā rediret vxorē ipse redijt ad patriā suā ⁊ inuenit eā defunctā ⁊ sic reuersus est ad ciuitatē messanā ⁊ supradicte M. cohabitauit dubitatum fuit vtrum possit remanere cū ea. Rñdet papa lꝫ vxore sua viuēte dictam. M. in vxorē sibi nequieuerit copulare tamē vxore defuncta solutus fuit a lege ipsi⁹ ⁊ de nouo potuit in dictā. M. mr̄imonialiter cōsentire: dūmodo nō prestiterit fidē adultere vel machinat⁹ fuerit in mortē vxoris: vñ mandat capitulo messañ. Quaten⁹ si est ita cōcedat eidē licentiā vt ipsi. M. affectu adhereat coniugali. Ber. ¶ †No. primo ibi de nouo potuit cōsentire: q̄ꝛ cōsensus prestitus scđe viuēte p̄ma nō inducit matrimoniū etiā quo ad cōsentientē: licet prima postmodū moriat ⁊ sic nō cōualescit ẜm matrimoniū primo extincto nisi de nouo consentiat: ⁊ optime iste tex. ꝓbat opi. gl. de quia in. c. j. s̄. e. ¶ †Itē no. qđ scđm matrimonium pōt conualescere extincto primo ⁊ tacito ꝯsensu: ex quo eñ sciēter post mortē p̄me simul cohabitauit satis cōfirmatur secūdum matrimoniū. ¶ †Sed quero: pone qđ vir cōfiteatur in iudicio se aliā habere in vxorē quā forte venire fecit ⁊ idē confitetur nunquid hec confessio preiudicet scđe vxori: doc. ⁊ bñ dicunt qđ non: q̄ꝛ non dꝫ credi confessioni in ꝓprio facto. xxxiij. q. ij. in prin. ⁊ in. c. sup eo. de eo qui cog. consan. vñ nisi aliter plene probet primū matrimoniū nō tenet scđa discedere a viro: ⁊ licite interim pendēte lite petit debitū: vt i. c. laudabilē. vt lit. pē. ipse tñ vir q hꝫ scientiā primi matrimonij nō dꝫ exigere aut reddere debitū: sed potius excōicationē pati: vt in. c. literas de resti. spo. ¶ †Scđo q̄rit pone qđ viuēte legitima vxore quis cōtraxit vel dedit fidem scđe ⁊ eā cognouit ex qua sustulit filios: nūqd succedent cū legitimis ex quo probari nō pōt qđ fidem dederit viuēte prima: dicunt doc. qđ succedunt qđ legitimis ex quo impedimētū ꝓbari non pōt: deberent tñ parentes[f] eos inducere ad intrādū monasteriū mēdicantiū: vt excludant a successiōe: qđ si fieri non pōt relinquant eis modicā quantitatē: q̄ꝛ nō pñt agere nisi ad supplementū: vt in l. omnimodo. C. de in of. test. ⁊ eādē cautelā debet semp mater seruare qñ scit aliquē ex filij ab alio ꝙ̄ a marito suo suscepisse: qđ multoties contingit.

☞ Uiuente prima qui cum alia contraxerit quā tamē nō cognouit prima mortua potest contrahere cum secunda. 2.

Fidem dare nō debet alicui mulieri de ducēdo eā in vxorem post mortem vxoris ⁊ faciendo grauiter peccat. 3.

Occasio captande mortis dari nō debet tā in matrimonio ꝙ̄ in promissione beneficiorum ante vacationem.

Promissio vacaturi beneficij non debet fieri nec etiam futuri matrimonij.

Matrimonium cōtrahens cum aliqua viuente prima vxore peccat ⁊ efficitur infamis.

Infamis matrimonium contrahere potest.

Cōtractus matrimonij secundi viuente prima vxore nō impedit matrimonium cum eadē mortua prima si eam nō cognouit viuente prima.

Uiuente prima vxore fidē dedit alteri de ea in vxore ducēda ⁊ eam non cognouit mortua prima cōtraxit cū alia ⁊ stante secūdo matrimonio cognouit illā cui fidem dederat an mortua secunda possit eam ducere.

Uoluntas siue affectus machinationis in morte coniugis effectu non subsequente an noceat ⁊ quid operetur.

Si quis. ¶ †Contrahēs cum secunda viuēte prima quā tñ nō cognouit nec ante cōtractū nec post mortua prima pōt cōtrahere cum secūda ⁊ duo membra ponit. secūdū

a ¶ Extrane⁹. gl. est sing. in aut. q. bus modis natura. effi. sui. §. fi. iō non prohibet succedere fratri. l. si is q. ff. de vulg. et pup. illā gl. sequit Bar. ibi. ⁊ in. l. qđ cōditiōis. ff. đ dona. cau. mōr. ⁊ in l. j. ff. de iu. fis. bar. in. l. cā quā. C. de fideicom. ⁊ i. c. naturales. si de feu. fue. contro. inter do. ⁊ agna. — Sebasti. Sapia.

b ¶ Qđ matrimoniū. vide Feli. i. c. j. col. ij. v. mr̄imonium cōtractum. s̄. vt lite non ꝯte.

c ¶ Professio. itellige in manibus ordinarij: secus in manibus delegati a papa se impetrati. Car. flo. in rub. s̄. de rescri. et consi. iiij. p Do. c. j. s̄. de rescri. li. vj. Inn. ⁊ Car. in. c. porrectū. s̄. de regu.

d ¶ Cōtract⁹. Jo. an. in. c. j. de exceptio. lib. vj. ⁊ glo. ⁊ doc. i. c. decernimus. de sen. excō. eo. li. — Sebasti. Sapia.

e ¶ Petat absolutionē. Uide Jo. de ana. in. c. j. col. vlti. j. de maledi. cū multis allegatis per Feli. in. ca. apostolice. in. j. et ij. col. s̄. de except.

f ¶ Parentes. ista fuerūt dicta An. ⁊ Car. i. c. pri. j. e. Abb. in. c. officij. j. de pen. ⁊ remis. vbi querit an mater teneat reuelare. Anch. i. c. possessor. ⁊ i. c. pactū. de reg. iur. Bar. i l. filiū. ff. de his q sunt sui vel alieni iur. Abb. i. c. trāsmisse. j. q filij sint legi. ⁊ de alimen. p̄stitis huic a patre putatiuo. bartol. in. l. j. §. cōpetit. ff. si mu. vē. nomine in pos.

a ¶Quero pone. Anto. hic tz opi. Jo. and. qui allegat. Spec. ita tenere. Car. flo. dicit papã i hoc esse cõsulẽdũ: adheret tamen opi. Joã. an. quã seqt Car. Alex. z Philip. franc. hic. Zacharias.

b ¶A cõione fidelĩũ. bonus est tex. in aut. iusiurãn. qd presta. in fine. coll. v. Spe. in tit. de despõ. ver. v. et ibi Bal. in addi. ad ipm. gl. in cle. j. de vsu. z bar. cepol. in suo tractatu de serui. rustic. pdi. ti. de pascuis. Guil. de cug. in l. nullus. nu. j. C. de sum. trini. et fide catho.

c ¶Infirmitas. Bñ facit. l. si cum doté. §. si maritus ff. sol. mat. ibi qd eni tã humanũ ẽ quã fortuitis casib⁹ mulieris maritũ participé esse.

d ¶Boni viri. ex quo tps nõ est determinatũ. l. j. ff. iure deliber. Sebasti. Sapia.

e ¶Virũ vagabũdũ. an z qñ vxor teneat sequi virũ vide Pau. de cas. l. l. qui manumittit. C. de ope. lib. z in l. j. C. de vxo. militum.

f ¶Exceptio. de h est text. in l. nã qd §. fi. de penu. leg. z ibi per Alex. in additio. Sebasti. Sapia.

g ¶Regulã. Hãc regulam exornat copiose Feli. in c. qñ frequenter. in j. col. cum sequẽtibus. §. vt lite non contestata.

h ¶Articulo. Ut in l. cũ qs. z l. nuper. C. de nat. li. et ibi. Cy. Jo. an. in c. sine culpa. et in d. c. tãta. Bal. i. c. naturales. fi de feud. Fue. controuer. iter do. z ag. z in rub. C. de priuilegio dotis: sed in l. ea3 quã. C. de fideicom. tz ɔ̃riũ de quo late per Alex. in l. si quis posthumos. ff. de libe. z posthu.

ibi: ceterum. ¶Casus literalis. Dubitatum fuit an matrimonium post mortẽ legitime vxoris cũ illa cõtractũ cui viuẽte vxore fidẽ de cõtrahẽdo aliqs dedit: vel de facto cõtraxit quam tamen nec ante post fidẽ datam cognouit sit dirimendũ. Uidebat dicendũ ꝙ sic qꝛ pluries dictum est matrimoniũ contractum cũ illa cui fides data est nõ tenere: hoc tamẽ non obstãte cõtrariũ dicit pa. vcz ꝙ si nec ante nec post fidẽ datã vel matrimoniũ de facto ɔ̃ctũ legitima vxore viuẽte ille eam cognouit tale matrimoniũ post mortẽ vxoris cõtractum nõ esse dirimendũ alias secus. Ber. ¶†No. primo ꝙ viuente ppria coniuge non debet quis dare fidem alteri mulieri de ducẽdo eã post mortem vxoris: quod si fecit grauiter peccat: vt hic: qꝛ prestat votũ captãde mortis: vñ sicut non valet pmissio beneficij vacaturi: vt in c. ij. de cõcess. pbẽ. ita nec promissio futuri matrimonij carnalis. ¶†Scdo no. ꝙ cõtrahens cum scda viuẽte prima licet scdam non cognoscat grauiter peccat z dic ꝙ efficit infamis: vt in l. j. in fi. ff. de his q no. infa. Et ex hoc z ex tex. infero ꝙ infamis põt ɔ̃here matrimonium. ¶†Itẽ no. ꝙ ex solo cõtractu matrimonij scdi nõ impedit futurũ matrimoniũ cum eadem mortua prima cõiuge dummodo non intercesserit copula cum scda viuente prima cõiuge. ¶†Sed hic quero pone[a] ꝙ viuente legitima coniuge quis dedit fidẽ scde z eam non cognouit: deinũ mortua coniuge nõ illam cui fidẽ dedit sed aliã duxit in vxorẽ: cõstãte illo scdo matrimonio cognouit illã cui primo fidẽ dederat: nũquid mortua scda vxore possit ɔ̃here cũ illa cui dedit fidem cõstante primo matrimonio legitimo z cognouit constante scdo Jo. an. tenet hic ꝙ non: qꝛ verũ est dicere ꝙ cõstãte matrimonio legitimo dedit illi fidem z eã cognouit vñ matrimoniũ scdm non habet remouere impedimentũ. facit. ix. q. j. in scripturis. z in l. singularia. ff. si cert. pe. Gas. tenet cõtrariũ cui⁹ opi. puto veriorẽ: qꝛ ɔ̃hẽdo prĩa cũ scda vr recessisse a fide illi data: z p ɔ̃ñs nũc solũ reperitur adulteriũ ꝙ non h3 impedire mrĩmoniũ: vt in c. significasti. s. e. Itẽ iura induxerũt istud impedimẽtũ ne pter spẽ ɔ̃hẽdi mrĩmoniũ inducat machinatio i mortẽ alteri⁹ q nõ hic cessat ex q̃ mortua prĩa noluit ɔ̃here cũ illa cui fidẽ dederat. ¶†In gl. in fi. l3 gl. clare nõ rñdeat ad ɔ̃riũ. s. formatũ3: tñ satis sentit ꝙ sol⁹ effectus nõ sufficit z pbatur aperte in lra z dic ꝙ ideo nõ sufficit effect⁹: qꝛ copula hic reqrit pro cã finalis impedimẽti: requirunt eni duo cõtracta z copula: ideo nõ sufficit alterũ z forte ad hoc qꝛ mrĩmonio nõ cõsummato nõ sic inducunt isti ad machinandũ in mortem alterius.

¶De coniugio leprosorum. Rubrica.

¶Uiso de quibusdam impedimẽtis matrimonij: qꝛ morbus lepre soluit sponsalia de futuro z potest dubitari nunquid impediat contrahendũ vel dirimat contractum: ideo competẽti ordine subijcitur hec Rubrica.

1 Lepra superueniens matrimoniũ nõ soluit nec ei⁹ effectum ideo coniuges debẽt se ad inuicẽ maritali affectiõe tractare aut ad perpetuam continentiam induci. 4.
2 Leprosi licite excluduntur a communione fidelium.
3 Uxor virum sequi tenetur z vir vxorem ex cã necessaria. 8.
Consuetudo non valet ꝙ vxor non teneatur sequi virum.
4 Infirmitas superueniens quantumcũqz grauis nõ soluit matrimonium consummatum.
5 Marit⁹ z vxor vltra debitũ tenent sibi ad mutua obsequia z seruitia necessaria etiam infirmis. nu. 9.
6 Concubinam vel aliam mulierem admittere quis non põt etiam si vxorem habeat leprosam z excommunicari potest. Laicus efficitur de foro ecclesie propter adulterium.
7 Maritus potest se absentare ab vxore dummodo diutius non stet absens.
8 Judex ex officio prouidere debet ꝙ coniuges iuuenes non stent seorsum propter periculum adulterij.
Diutius quid significat.
9 Judex non impartitur officium ꝙ coniunx sit cum leproso coniuge nisi petat.

1 Peruenit. †Lepra supueniẽs non dissoluit mrĩmoniũ nec mrĩmonij effectũ ideo ad inuicẽ maritali affectiõe cõiucti se tractare debẽt: aut ad ppetuã ɔ̃tinẽtiã vouẽdã induci. pmo narrat casum. scdo diffiniendũ cõmittit. ibi: quoniã. ¶Casus lralis. Cãtuarieñ. eps habebat in sua diocesi multos leprosos. z cũ sibi euenisset ꝙ qdã viri z vxores lepra percussi nollẽt simul habitare: nec etiã necessaria ministrari dubitauit apud papã qd esset agẽdũ: allegãs quãdã cõsuetudinẽ gñalẽ: cui papa rñdet dicẽs ꝙ si ex ɔ̃suetudine gñali leprosi a cõione hominũ separent ex qua nec vxores viros: nec viri vxores talr egrotãtes sequunt: tñ qꝛ vir z vxor vna caro ẽ z nõ d3 vn⁹ sine altero esse diutius mandat vt in tex. sequit.
2 Ber. ¶†No. prio iũcta gl. j. ꝙ leprosi licite excludũt a cõione fidelium[b] tñ ex cõsuetudine gñali: vt in text. tñ ex dispõne canonũ z veteris testamẽti: vt in iurib⁹ alle. in gl.
3 ¶†Scdo no. etiã iũcta gl. j. ꝙ nõ põt introduci cõsuetudo vt vxor nõ teneat sequi maritũ vel ecõtra: z no. ꝙ si vxor absentat se ex
4 causa necessaria tenet marit⁹ eã seq. ¶†Itẽ no. ꝙ morbus lepre nõ dirimit mrĩmoniũ ante cõtractũ z dic ꝙ nulla infirmitas[c] ꝙ̃tũcũqz grauissima dissoluit matrimoniũ semel cõsummatũ: vt i. c. hi q. xxxij. q. vij. z ea. cã z q. c. oẽs cautiões.
5 ¶†Itẽ no. ꝙ maritus z vxor vltra debitũ carnis tenẽtur z obligant sibi ad mutua obsequia vt p3 ibi cõiugali affectiõe ministrẽt z sic tenet marit⁹ administrare vxori egrotãti z sic nõ solũ tenet san⁹ reddere debitũ leprose: sed etiam seruitia
6 necessaria impẽdere. ¶†Itẽ no. ꝙ hñs vxorẽ leprosam nõ põt aliquo modo cõcubinã vel aliã mulierẽ admittere ꝙ si fecerit põt p ecclesiã excõicari. Itẽ ex hoc habes casum apertum ꝙ iudex ecclesiasticus põt ɔ̃ laicũ adulterũ pcedere: nã ex actu excõicãdi deprehẽdit iurisdictio in foro contẽtioso: vt plene dixi in c. cũ sit gñale. de fo. cõpe.
7 ¶†In gl. in v. diutius. no. gl. iũcto tex. ꝙ marit⁹ põt se absentare ab vxore dũmodo diuti⁹ nõ stet seorsum z dicit Host. vltra gl. ꝙ diuti⁹ dr donec qrela pueniat ad iudicẽ ecclesiasticũ. i. donec alter fuit cõquestus nõ dr stare diutius vel donec notorie liqueat ꝙ viuat incõtinẽter: si eni alter nõ petit iudex se nõ impedit hoc dictũ ego puto verũ in casu huius. c. qꝛ si leprosa nõ ipedit virũ suũ iudex tolerabit s3 cessante hac cã nõ d3 iudex pati vt cõiuges iuuenes stẽt seorsum pter piculũ adulterij vt dixi post Host. in c. veniens. de reg. z vide Inno. in c. dudũ. in prin. de conuer. coniug. z dic ibi: z satis pl3 opi. gl. vt ver. diutius. refert ad arbitriũ boni viri[d].
8 ¶†In glo. in ver. sequat. no. bñ istam gl. z quatenus dicit mulierẽ nõ teneri ad sequendũ virũ vagabũdum[e]. dic hoc pcedere nisi tpe cõtractus matrimonij esset vagabũdus: qꝛ tũc vr approbasse mores suos de quo vide gl. in c. vnaqueqz. xiij. q. ij. z in c. si quis
9 ineuitabili. xxxij. q. ij. z qd no. in c. de illis. de spõ. ¶†In gl. fi. ibi bñ cõpellerent. gl. vex dicit sed nõ bñ cõcordat istud. c. cũ se. ideo dic ꝙ leproso nõ petente iudex est contentus sola exhortatione: z ita loquit iste tex. sed si instaret petẽdo vt cõiunx tencat sequi z debitũ reddere: tunc fiet cõpulsio: vt in c. seq. z hoc voluit glo. in c. si vxorem. xxxij. q. v. quam no.

1 Coniuges pter lepram separandi nõ sunt a cõiugio. Leprosi matrimoniũ contrahere possunt z inuicem sibi debitum reddere tenetur. 6.
2 Exceptio firmat regulam in contrarium.
Coniuges separari non pñt excepta causa fornicationis.
3 Infirmitas superueniẽs ꝙ̃tũcunqz grauis nõ soluit matrimoniũ etiã quo ad torũ z mutuã seruitutẽ siue furor sit vel dementia etiam si clauda efficiatur mulier.
4 Infirmitas non impedit matrimonium contrahendum.
Matrimoniũ etiã in mortis articulo cõtrahi potest z filij antegeniti per contractum huiusmodi legitimantur.
5 Sanus an possit cõpelli ad reddendũ debitũ cõiugi leproso vel alias infirmo: z qd iuris sit si infirmitas illa est cõtagiosa.
6 Indefinita an z quando equipolleat vniuersali.

1 Quoniam. †Coniuges pter lepram separãdi nõ sunt a cõiugio z ɔ̃here pñt matrimoniũ z inuicẽ sibi debitũ reddere tenent: z sunt tria dicta. scdm ibi: leprosi. tertiũ ibi: ꝙ si. ¶Casus lralis. Dubitatũ fuit nũquid mulier lepra vel graui alia infirmitate detẽta a viro sit separãda vel dimittẽda: z vtrũ leprosi pñt ɔ̃here matrimoniũ: z tertio si leprosus a sano possit debitũ exigere maritale. rñ. vt in text.
2 Ber. ¶†No. primo ibi: excepta cã fornicatiõis: ꝙ exceptio[f] firmat regulã[g] in ɔ̃riũ. xxxij. q. vij. in c. dñs. ita arguit hic pa. cũ enim christus solum excepit cãm fornicationis videt ꝙ in alijs casib⁹ nõ possit marit⁹ dimittere vxorẽ vel econtra.
3 ¶†No. scdo ibi: graui infirmitate regulã ꝙ nulla infirmitas ꝙ̃tũcunqz grauis pstat facultatẽ dissoluendi etiam quo ad torũ seu mutuã seruitutẽ: siue ergo superueniat furor siue dementia: siue efficiat clauda nõ d3 mrĩmoniũ separari: de quo vide bonũ. tex. xxxij. q. vij. hi qui. z in c. hi vero. z. xxxij. q. v. si vxorẽ.
4 ¶†No. tertio ꝙ infirmitas nõ impedit matrimoniũ ɔ̃hẽdũ imo in articulo[h] mortis põt qs ɔ̃here matrimoniũ adeo ꝙ filij antegeniti legitimãtur vt no. in c. tanta. s. qui filij sint leg. z p Jo. an. in regula sine culpa. de re. iu. li. vj. in mer.

No. quarto

¶ †No. quarto qd ex precepto ecclesie tenetur sanus cõiugi quãtũcunq3 leprose vel alia infirmitate depresse reddere debitũ carnale. ⁊ not. qd precepta apostoli ligat. ¶ Sed circa hoc quero quid si sanus propter horrorem nõ põt reddere debitum. dic qd si ecclesie constaret non compelleret eũ quia non debet compelli ad impossibile: q2 impossibiliũ nulla est obligatio. vt i regula impossibiliũ. ff. de reg. iu. ⁊ c. fi. de pac. ⁊ c. odoardus. de sol. sed ex quo ecclesie nõ cõstat de impossibilitate excommunicabit sanũ ad redẽdum debitũ ⁊ quo ad ecclesiam militantẽ habebitur pro excommunicato: nõ autẽ quo ad deũ. ⁊ ad hoc. c. literas. de resti. spo. et. c. inquisitioni. de sent. excõmu. ⁊ per hoc sentiũt doc. ⁊ bene qd sanus precise potest compelli ad reddẽdum debitũ leprose facit ad hoc quod dixi in ca. precedenti. vbi an teneatur secum esse in eodẽ lecto: ⁊ vide bo. gl. in. d. c. si vxorem. que dicit qd nõ tenet secum assidue morari. ¶ Secundo ad idem queritur quid si maritus est ethicus vel alia egritudine detẽtus ita vt sine p sone periculo non possit reddere debitũ nũquid muliere petenti sit obligatus ad reddẽdum debitum doc. communiter quod nõ: quia ordinata charitas incipit a se. i. c. nisi. de auf. ⁊ visu pal. ⁊ in. c. non satis. lxx. dist. ¶ †In glo. penult. ibi in fi. de hoc an ⁊ quãdo indefinita[a] equipolleat vniuersali.[b] vide bo. gl. in. c. vt circa. de elec. li. vj. per Dy. in proe. regularũ. per docto. in. l. si pluribus. ff. de lega. j. et vltra communiter not. ibi ponit hic Gas. vnum verbum satis notandum Oldra.[c] dicẽtis quod aut dispositio concipitur per noia collectiua: ⁊ tunc indefinita equipollet vniuersali: exemplum si dicitur capitulum aliquid fecisse perinde est enim ac si fuisset dictũ omnes de capitulo ad hoc. c. capitulum sancte crucis. e. de rescrip. aut concipitur per noia singularia: puta canonici talis ecclesie hoc fecerũt ⁊ tunc nõ equipolleт vniuersali. imo verificatur in duobus canonicis: quia pluralis locutio verificat in duob[us]. vt in re. pluralis. de regu. iur. li. vj. ⁊ iiij. q. iij. vbi numerus ⁊ facit hoc ad instrumẽta procurationum: si eñ dicit qd canonici talis ecclesie fecerũt talẽ procuratorẽ: certe non probat qd capitulum fecerit ratione supra dicta. de quo vide qd dixi in. c. vnico. de syndi. ⁊ qd no. in. l. si. de alb. scriben. Abbas.

☞ Sponsalia de futuro precise nõ cõpellunt ad matrimonium cõtrahendũ leproso lepra post spõsalia superueniẽte.
Spõsalia de futuro soluunt lepra ⁊ qcũq3 alia enormitate.
In obligatione generali de contrahendo matrimonio sub intelligitur nisi quicq3 turpe superueniat.
Matrimonium de presenti non consummatum per carnalem copulam non soluitur superueniente lepra.
Matrimonium de presenti etiam non cõsummatum non soluitur nisi per ingressum religionis.
Matrimonium de presenti dicitur consummatum per consensum quo ad sui essentiam.

Literas. ¶ †Si spõsalia de futuro pcise nõ compellũt ad cõtrahendum mrimoniũ cũ leproso: lepra post spõsalia superueniente. Cõmunis diuisio scda ibi: respondemus. ¶ Casus literalis. Aliqui ɔtraxerũt sponsalia de futuro alter ante ɔtum matrimoniũ efficit leprosus. querit vtrũ alius sit compellendus ad cõtrahendũ matrimoniũ. ⁊ respon. qd nõ debet compelli. Ber. ¶ †No. qd sponsalia de futuro dissoluuntur p supueniẽtiam lepre ad instãtiã sani. ⁊ idẽ dic in qualibet alia enormitate superueniẽte: q2 in obligatione generali de cõtrahendo matrimoniũ subintelligit nisi quicq3 turpe supueniat: vt in tex. no. in. c. queadmodũ. de iureiurã. ¶ †Sed qro quid si matrimoniũ est ɔtũ p verba de pñti[d] ⁊ ante copulã carnalẽ supuenit lepra. Iste text. quo ad corticẽ vr innuere qd dissoluat p illud cõsummatũ s3 tene cõtrariũ per. d. c. quẽ admodũ. itẽ q2 matrimoniũ nõ consummatum nõ dissoluit nisi per ingressum religiõis nec reperit alius casus in iure. vt est tex. in. c. ex publico. ⁊ c. ex pte. de cõuer. cõiu. Et ad istũ tex. dic qd ver. cõsummatũ capit large. s. ratiõe cõsensus: nõ per cõsensum de presenti matrimoniũ dicitur cõsummatum quo ad sui essentiam. vt no. in. d. c. ex publico.

¶ De coniugio seruorum. Rubrica.

¶ Supra visum est de impedimẽto lepre: an ⁊ qñ impediat vel dirimat matrimonium: sequitur nunc videre de impedimento conditionis seruilis. Abbas.

1 ☞ Seruus cõtradicente dño matrimoniũ cõtrahere põt sed propter hoc non liberatur a seruitiis domino debitis.
2 Seruus admittit ad oia sacramẽta eccle etiã dño ɔdicẽte.
Seruus infidelis põt petere baptismum etiã dño ɔdicente ⁊ an propterea a seruitute liberetur.
3 Seruitus est de iure canonico approbata.
Seruitus quandoq3 inducitur a iure canonico.
4 Serui etiã obligãtur ad suscipiẽda sacramenta necessitatis.
Penitentia qualis debeat iniungi seruis.
Seruus percutiens clericum an teneatur pro absolutione ire ad romanam curiam.
5 Filij seruorum an patrem vel matrem sequantur.
6 Seruus an teneatur prius obedire domino aut necessaria vxori subministrare.

1 Dignum est. †Seruus contradicente dño ɔhere potest matrimonium sed propter hoc nõ liberatur a seruitijs dño debitis. primo ponit dictũ ⁊ eius rõnẽ. scdo quãdam dubitatiõnẽ soluit ibi debita. Casus literalis. Querebatur vtrum seruus contradicente dño possit contrahere matrimonium. rñ. pa. qd ẽm apostolum sicut a sacramẽtis ecclesie neq3 seru[us] neq3 liber est remouẽdus: ita inter seruos matrimoniũ prohiberi nõ d3 qd si dominis cõtradicẽtibus contrahant non sunt propter hoc separandi tamen seruitia debita non minus debent dominis suis exhibere. Ber.
2 ¶ †No. j. regulam qd seruus admittit[e] ad omnia sacramẽta ecclesie nec propter cõtradictionem domini debẽt ab eis abstinere. Ex quo infertur qd seruus paganus potest petere baptismum dño cõtradicente: nõ tñ per assumptionem sacramentorũ deponit seruitutẽ. de quo dic vt habetur in. c. fi. de iu.
3 ¶ †Not. scdo qd de iure canonico etiã seruitus est approbata: imo quãdoq3 per ius canonicũ inducitur seruitus. vt in. c. ita quorũdam. j. de iude.
4 ¶ †In gl. ij. ibi imo tenetur ea recipere. Vult gl. ⁊ bene qd sicut liber obligat ad suscipiẽda sacramenta necessitatis ita ⁊ seruus. Dicit tamen Host. ⁊ bene quod seruo nõ debet iniungi penitẽtia[f] itineratiõis vel ieiuniorum vel alterius abstinẽtie quam possit inutilis reddi dño q2 ex delicto serui non debet dñs priuari iure suo: hinc est quod si seruus percussit clericum nõ compellitur p absolutione ire ad romanam curiã. sed dicẽdum vt habetur in. c. relatum. de senten. excom.
5 ¶ †In glos. inter. dissoluenda. in fi. Guil. naso tenet cõtrarium dicens: qd filij nati ex legitimo matrimonio sequũtur patrem: vt in. l. cum legitime. ff. de sta. ho. Quasi velit qd partus sequitur conditionẽ ventris vbi nullum precessit matrimonium. Sed docto. communiter hic sequuntur gl. ⁊ bene. pro qua facit tex. in. l. ptũ C. de rei ven. ⁊ videtur probari. j. titu. seq. in ca. vnico. ⁊ vide quod no. in. c. fi. de ser. non ordi.
6 ¶ †In glossa. fi. ibi: nisi periculum fornicationis timeatur. dicit Host. qd aut cõtraxit cum volũtate domini: ⁊ tenetur prius obedire vxori quo ad necessaria impẽdenda: q2 ex quo dñs permisit matrimoniũ cõtrahi videtur assensum prebuisse accessorijs ad ipsum matrimoniũ. vt in. c. prudentiã. de offi. dele. ⁊ in. l. ad legatũ. ⁊ l. ad rem mo. ff. de procu. Si vero dñs non consensit debet prius obedire domino nisi timeatur periculum fornicationis do. Ant. distinguit qd aut alter est in maiori necessitate ⁊ illi prius obediendum ex si eodem tempore vtriq3 seruire non potest. facit. l. si quis in graui. ff. ad sil. §. sed cũ omnes. Aut cetera sunt paria et tunc distinguendum. Aut cõtraxit cum voluntate dñi ⁊ tenetur prius satisfacere vxori. Aut sine et tunc tenetur prius domino nisi immineat periculũ fornicationis. ⁊ satis credo hoc fuisse de mẽte glo. ¶ De hac materia vide per gl. in. c. fina. xxix. q. ij. Et distingue hic post Hostien. qd aut seruus contraxit cũ serua aut cũ libera. Primo casu aut maritus ⁊ vxor sunt serui diuersorũ: aut vni[us]. Prio casu debet dñs ita vendere seruũ vt vxori possit debitũ reddere ⁊ idem in effectu vult Inn. ⁊ sic sequũtur opi. gl. Si vero sunt vnius cõpellit dñs aut ambos vẽdere aut ita distrahere vt mrimonium non careat effectu. argu. in. l. possessionum: alleg. in gl. Si vero contraxit cum libera aut sciẽter tenetur libera sequi maritum. Aut ignoranter ⁊ nõ tenet matrimonium vt in. c. seq. ⁊ hoc no. Abbas.

a ¶ Indefinita. de quo per Bart. in l. si plurib[us]. d leg. ij. p Ange. i. l. pe. C. d impu. ⁊ alijs substitutiõibus. nã i fauorabilib[us] eqpollet vniuersali. sec[us] in odiosis p alex. ⁊ doc. in. l. nominatũ. ff. d libe. ⁊ posthu. Sebasti. Sapia.

b ¶ Vniuersali. vide limitationem ad hanc regulam quã ponit deci. in c. cũ oẽs. j. colũ. in ij. lec. s. de consti. sc3 in materia pbatoria: qd etia3 ponit Fel. i. c. auditis. de prescrip. Ias. in. l. nõ hoc C. vñ lega. aliã declarationẽ ponit Deci. in. c. nã cõcupiscentiã. col. j. in. iij. no. in. j. lec. s. de ɔst. vc3 qd indefinita affirmatiua eqpollet vniuersali ipproprie. secus in indefinita negatiua.

c ¶ Old. Adde q est eius consi. c.

d ¶ De pñti. Anto. d but. sequit ⁊ est cõis opin. ẽm Car. ⁊ Alex. hic.

e ¶ Admittit. Ex quo sequit qd leges in hoc sũt correcte. l. cum ancillis. C. de icc. nup. gl. insti. de nup. i pñ. alex. ɔsi. xcvij. in. j. vol. ex quoẽt infert q iura sũt correcta q̃ dñt qd dõc. non pñt esse iter s uos. l. si mu lier. ff. d iure dot. ⁊ l. proculus. co.

f ¶ Penitẽtia. poterit iniungi seruo pnĩa ne aliqd subtrahat dño et erit maxima penitẽtia ẽm Host. ⁊ Io. an. cum seruorum semper sit subtrahere si deberent cineres furari gl. in. l. iul. in pñ. ff. de ac. emp.

1 ☞ Matrimoniũ ignoranter contractum per liberum cũ serua separatur nisi postea hoc sciens illam cognouerit.
2 Error conditionis seruilis impedit matrimonium. s.
3 Matrimonium potest esse inter liberum ⁊ seruam.
Dispar conditio non impedit matrimonium inter scientes et hoc de iure canonico: secus de iure ciuili.
Ius canonicum attenditur in materia spirituali.
4 Iudex ecclesiasticus põt inter laicos de causa dotis iudicare.
5 Error quadruplex est conditionis: persone: fortune: ⁊ qualitatis: ⁊ quis eorum matrimonium impediat.
Error extrinsecus mrimonium impedire nõ videt ⁊ in du-

Zacharias.

a ¶ De alijs errori bus. Adde gl.i.l. in vēditionib⁹. ⁊ ibi doc.ff.de ꝯhē. emp.gl.xxiij.q.j. in gl.ij.doc.i.l.fi. C.de spon.⁊ mr̄i. ⁊ istuȝ post alios c.cū locū.⁊.c.tua. ꝯ.e.de spon.

b ¶ Cum libera.te nēt.Jo.an.⁊ Jnnoc.hic ꝙ itelligi giṫ de errore dete rioris cōditiōīs. l.soluendo.ff.de neg.ge.et.l.j.⁊.ij. ff.de lib.cā.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Pro mr̄imo nio. Uide Fel.in c.j.col.ij.ꝯ.vt lite nō cōte.vbi dicit ꝙ opi.vni⁹ docto ris ꝓ mr̄imonio ꝑualet cōi. Jdeȝ dicit Fel.in.c.j. co.pe.ꝯ.de const.

d ¶ Adscriptiti⁹. Hanc tȝ Uinc.vt refert Joā.an.et Ho.hic.⁊ Ant. ⁊Car.Flo.q rn̄dēt ad.l.nediuti⁹. qꝛ nō ē differētia qȯ seru⁹ vēdaṫ cū peculio ⁊ascripti tius cum gleba.

e ¶ Uētris. Nō est ꝯm Bal.i.l.fi.C. de ser.fugi.qꝛ ma ter pōt ꝓdesse ꝑ tui tribus tpib⁹ tpe cōceptiōis na tiuitatis:⁊ medio tpe.l.⁊ seruorū.ꝯ. ingenuū.ff.ȯ sta. ho.Jre.instit.de iure pso.ꝯ.serui.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Pro libero. Uide Jo.Fran. baldum in tract. prescriptionum. in.iiij.pte quar te partis princi palis.q.vij.

bio iudicatur pro matrimonio.

1 Ascriptitius matrimonium potest cōtrahere ⁊ si contraxe rit cum ignorante an teneat.

2 Lite pendente super matrimonio ex causa seruilis erroris an debitum ⁊ alia prestanda sint.

3 Restitutio dotis an facienda sit serue vel domino.

PROPOSUIT. † Separaṫ matrimoniū qn̄ liber ignorāter cū ancilla contraxit nisi postea hoc sciens illam cognouit.primo ponitur factum.scḋo diffinitionis cōmissio.ibi mandamus.⁊ ibi distingue.et ꝯm membrū ibi: si vero. ¶ Casus literalis. Quidam vir ꝯhit matrimoniū cū quadā ⁊ cū ea diutius permansit.tandē ei opposuit qȯ esset ancilla credēs eā liberā qn̄ cū ea cōtraxit.queriṫ quid agendū:mādat papa qȯ si constiterit qȯ idē vir prefatam mulierem postꝙ̄ audiuit ⁊ credidit illam esse ancillā carnaliter cognouit moneat illū ⁊ cōpellat vt eā sicut vxorē maritali affectiōe ꝑtractet.si vero aliter fuerit ⁊ cōtigerit diuortij sn̄iam ferri mulieri pecuniā restituere faciat quā viro prefato pro dote cōcessit. Ber. ¶ † No.j.qȯ error cōditionis seruilis impedit mr̄imoniū.quid aūt de alijs erroribus.[a] dicā cū gl.j. ¶ † No.scḋo qȯ inter liberū ⁊ seruam potest esse matrimonium sicut inter seruos:vt.ꝯ.c.proxi.dispar ergo cōditio nō impedit matrimoniū inter scientes ⁊ hoc de iure canonico. nā de iure ciuili nō pōt esse inter eos matrimonium.vt in.l. cum ancillis.C.de ince.nup.sed stādum est iuri canonico in hac materia spirituali.vt i.c.pe.⁊ vlti.ꝯ.de secū.nup. ¶ † Ultimo no.qȯ super dote restituēda potest iudex ecclesiasticus inter laicos iudicare cū venit accessorie ad matrimoniū de quo ecclesiastic⁹ cognouit.vt in.c.de prudentia.ꝯ.de do.post diuor.resti.vbi de hoc. ¶ † Jn glos.j.in fi.dic latius qȯ quadruplex est error. Cōditiōis:vt hic. Persone vt si quis credebat cōtrahere cum berta ⁊ contraxit cum sempronia. Fortune:vt si credebat contrahere cū diuite ⁊ cōtrahit cum paupere. Qualitatis:vt si quis contraxit cū corrupta cum crederet cōtrahere cū virgine. Duo vltimi errores non impediūt:vt.xxix.q.j.in prin. Secundus error impedit:qꝛ non est ibi consensus in personā.vt no.in.c.tua.ꝯ.de spō. Primus error scȝ cōditionis:aut est error in libero:vt qꝛ liber credit cum libera cōtrahere ⁊ contraxit cum serua ⁊ in dubio non tenet matrimonium ⁊ hoc fauore libertatis:vt hic.xxix.q.ij. per totū. Aut econtra:seruus ⁊ credebat cōtrahere cū serua ⁊ contraxit cū libera[d] ⁊ hoc casu sunt opin. Quidā dixerunt qȯ non est matrimonium:qꝛ est error in dispari cōditiōe:et idem isti dicūt vbicūqȝ contingit cōsimilis error. Secus dicūt si est error in pari cōditione.puta qꝛ seruus credebat cōtrahere cū libera ⁊ contraxit cū serua:nā ex quo ambo sunt serui error nō habet impedire.ita finaliter tenuit gloss.xxix. q.ij.in sum. Sed cōmunis opi.doc.hoc habet:vt tm̄ fauore libertatis impediaṫ matrimoniū ⁊ sicvbi deterioraṫ cōditio cōtrahētis:secus si melioraṫ vel cōseruaṫ in qualitate.⁊ hec opi.plus mihi placet:qꝛ ex quo consensus est in personam isti errores extrinseci non debēt impedire tm̄ sacramētū ⁊ in dubio iudicandum est ꝓ matrimonio.[c] vt in.c.lȝ ex quadā de testi.quid aūt in ascriptitio:cōiter teneṫ qȯ talis error nō impedit matrimonium:qꝛ ascriptitius[d] est persona libera ⁊ inuito dn̄o pōt stare in possessiōe.vt in.l.iubemus.⁊ i aut. ascriptitios.C.de epis.⁊ cle.vide qȯ legi.⁊ no.in.l.nō diuti⁹. C.de agri.⁊ censi.lib.x. ¶ † Jn glo.pe.ibi. Tan.dixit qȯ hec opi.teneṫ ꝑ Jnno.Jo.an.⁊ multos alios:lȝ Hostiē.sequaṫ vltimam opi.gl.sed mihi plus placet hec opi.qꝛ ex quo credit illā esse seruā mouēdo sibi litē non dȝ aliquo modo eam cognoscere carnalr̄ qꝛ oportet necessario qȯ aliquo affectu ipsam cognoscat.s.vxorio:cū fuerit matrimoniū:si fornicario:peccat mortaliter nec ꝓpter preceptū ecclesie debet venire cōtra cōscientiā suā iuste informatā:vt in ca.lr̄as.de resti. spo.facit qȯ in simili no.in.c.cuius.xxxiij.di.debet tn̄ pēdēte lite sibi alimenta prebere:vt not.in.ca.tua.xxix.questio.ij. ¶ † Jn glo.fi.sed cōtra hanc gl.⁊ tex.opp.ex quo constabat istā esse seruā non debuit sibi pecunia restitui cū pecunia sit dn̄i qꝛ seruus nihil habet in ca.illud.xij.q.ij.⁊.l.placet.ff.de acqui.here. Solu. Jnn.dicit qȯ deberet restitui dn̄o ancille vel dicit hoc esse speciale:sed nō specificat rationem specialitatis ego crederē qȯ si dn̄s cōcurreret cū serua ad petēdum pecuniā ꝑfertur dn̄s vt in.l.bona fides.ff.de po.aut dn̄s nō cōcurrit ⁊ tūc intelligo istā literā ꝓprie.nā pōt seruus detineri loco dn̄i vel conniuentibus oculis dn̄i.l.iiij.ff.de manumis.quinimo si ancilla spoliaretur illa pecunia absente dn̄o pōt agere ad recuperationē illi⁹ pecunie:vt in.l.j.C.si ꝑ vim vel alio modo.facit in simi.l.filius.ff.de ver.ob.et.l.si lōgius. ff.de iudi.⁊.c.cum dilecta.de rescrip.⁊ qȯ ibi no.

1 ☞ Filius nat⁹ ex libero ⁊ ancilla liber est si cōsuetudo loci extat ꝙ partus sequaṫ cōditionē patris ⁊ vt liber matrimonium contrahit.

2 Partus sequiṫ de iure cōditionē ventris.valet tn̄ statutū ⁊ consuetudo in contrarium.

3 Prescriptio currit cōtra seruitutē ⁊ quāti temporis.s.

4 Libertatis cā fauorabilis est:⁊ in dubio ꝓ ea iudicatur.

LICET. † Si cōsuetudo est ⁊ i loco ꝙ partus conditionem patris sequaṫ natus ex libero ⁊ ancilla liber est ⁊ vt liber matrimonium cōtrahit ꝑmo ponit factū:scḋo determinationē ibi videṫ. Casus literalis. Quedā mulier cōtraxit matrimoniū cū quodam dicebatur ꝙ erat seruus cuiusdā monasterij:volebat ab ea separari ꝓ eo qꝛ dicebat ꝙ tpe ꝯctus matrimonij ignorabat illū esse seruū:econtra respōdebatur ꝙ idem vir cōditionē patris debet seruare ꝯm legem prouincie qui tpe mortis pro libero se gerebat.⁊ iam elapso decennio nec noīe suo nec noīe patris status controuersiā passus fuit:queritur quid iuris sit.rn̄.ꝙ ratiōe tēporis ⁊ fauore libertatis pro parte viri iudicandū est:⁊ sic remanebit cum illo tanꝙ̄ cū libero. Ber. ¶ † Not.j.ꝙ lȝ de iure cōi partus sequatur ꝯditionē ventris:[e] ⁊ matre libera vel serua fili⁹ sit cēsendus liber vel seruus:vt no.in.c.fi.de ser.nō or.⁊ habeṫ insti.de iu.pso.tn̄ valet statutū vel ꝯsuetudo vt sequaṫ ꝯditionē patris:⁊ hec cōsuetudo in multis locis viget:⁊ iȯ tene ad hoc mēti istū tex. ¶ † Scḋo no.ꝙ fauore libertatis currit prescriptio contra seruitutē. ¶ Tertio not.ibi videṫ ꝙ ꝓ hoc ver.respō.de iure. ¶ † Ultimo no.ibi fauore libertatis ꝙ in dubio iudicādū est ꝓ libertate ⁊ ꝙ fauor maximus libertati debetur.cōcor.c.fi.de re iudi.⁊.c.ex literis.de ꝓba. ¶ † Jn glo.ij.in fi.⁊ iste leges alleg.in gl.hic ꝓbant ꝙ si pater gessit se ꝓ libero[f] tempore mortis ⁊ quinquēniū postea elapsum sit intra qȯ nec ex psona patris nec ꝓpria fili⁹ est passus status cōtrouersiam cēsend⁹ est liber. Et sic est casus notabilis in quo intra qnquenniū prescribitur cōtra seruitutē:forte enim si pater viueret haberet probatiōes libertatis:vn̄ tū in fauorē defuncti tū in fauorē libertatis statutū est qȯ.ꝯ.dixi. Si aūt quis vendicaret libertatem ex persona sua dūtaxat requiriṫ tp̄s.xx.ann.⁊ bona fides:nec requiriṫ alius titul⁹ fauore libertatis:vt in.l.ij.C.de p̄scri.lōg.tēpo. que pro li.⁊ iste est casus no.in quo currit prescriptio longi temporis sine titulo. Abbas.

1 ☞ Matrimoniū cū serua ignorāter ꝯctuȝ si postꝙ̄ liber sciuit nō ꝯsensit separaṫ ⁊ cū alia ꝯhere poterit.

2 Legatus aplicus matrimoniales cās i sua ꝓuincia audire pōt ⁊ matrimoniū separare in casibus a iure permissis.

3 Matrimonialis cā est dignitatis ep̄alis.

4 Legatus in sua prouincia ꝯcurrit cū ep̄o in his que ꝑtinēt ad dignitatē episcopalem.

5 Carnalis copula nō firmat matrimoniū cōtra errorē seruilis conditionis.

Punitur quis ingerēdo se actui quē exercere nō potest.

6 Allegans ignorantiā seruilis cōditionis qn̄o probet.

Jgnorantia presumitur in facto alieno.

Scire quis presumitur id qȯ cōmuniter alijs innotescit.

7 Serua eo ipso ꝙ matrimoniū cōtrahit de dn̄i voluntate ⁊ cōsensu cū libero libera efficitur.

AD NOSTRAM † Si liber cōtraxit cuȝ ancilla ignorāter ex ꝗ sciuit ⁊ nō consensit separaṫ matrimoniū:et cum alio cōtrahere poterit.sunt due partes.scḋa ibi: ideoqȝ. ¶ Casus literalis. Quidā miles ꝯtraxit cū quadaȝ muliere tādem ei opposuit coraȝ cardinali apostolice sedis legato ꝙ esset ancilla. Cardinalis rationibus vtriusqȝ ptis intellectis eos ꝓpter conditionis errorem ab inuicē separauit lata sn̄ia dicebaṫ ꝙ postꝙ̄ intellexit illā esse ancillā consenserat vn̄ ꝯhere non poterat cū alia sed illam retinere debebat nō obstāte sentētia cardinalis significatuȝ fuit istud dn̄o pape vnde mādat quibusdam quatenus si cōstiterit ꝙ miles ignorāter cōtraxerit cū ancilla ita ꝙ postꝙ̄ intellexit conditionē illius nec verbo nec facto ꝯsensit in illā propter ꝙ cardinalis separauit eosdē eidem militi dare debeāt liberā facultatē cū alia ꝯtrahendi. Ber. ¶ † No.primo ꝙ legatus sedis apostolice potest in prouincia sibi decreta audire causas matrimoniales ⁊ etiam separare matrimoniū in casibus a iure permissis. ¶ † Et hoc facit ad limitationē.ca. accedētibus.de exces.prela.vbi diciṫ ꝙ audire causas matrimoniales est dignitatis episcopalis.⁊ ad idē.c.j.de cōsang. ⁊ affi.in fi. ¶ † Et ex his duob⁹ capitulis potest inferri qȯ legatus in

legatus in prouincia concurrit cũ epo etiã in his que ptinẽt ad dignitatẽ episcopalẽ. p hoc. c. j. de offi. leg. ⁊. c. ij. e. ti. li. vj. ¶ † Nota scdo qđ copula carnalis non firmat matrimoniũ contra errorẽ conditionis seruilis. Imputãdũ est enim mulieri qđ nõ detexerit cõditionẽ ⁊ statũ psone sue. Facit quod habet in. l. ij. C. si ser. vel li. ad decu. aspi. li. x. vbi punit̃ quis ingerẽdo se actui quẽ exercere nõ põt nõ detegendo qualitatẽ sue psone. ⁊ vide ad hoc qđ no. in. c. sciscitatus. s̃. de rescri. ¶ No. iij. ibi: si cõstiterit ⁊c. ar. † qđ dicẽs se ignorasse cõditionẽ mulieris habet hoc pbare. s3 certe dic. qđ pbat eoipso qđ nõ pbat̃ cõtrariũ: q2 in facto alio nõ p̃sumit̃ sciẽtia. vt in regula p̃sumit̃ ignorãtia. de re. iu. li. vj. facit. l. veri⁹. ff. de pba. ¶ Quod puto verũ nisi conditio mulieris esset cõiter nota in loco: q2 quis p̃sumit̃ scire[a] id qđ cõiter alijs innotescit. vt in. c. j. de postu. pla. ⁊. xvj. di. qđ dicitis. facit. l. late culpe. ff. de ver. signi. ¶ † In gl. fi. ibi. si vero ab initio: nec obstat si dicat̃ qđ si matrimoniũ nõ teneat pp̃ter cõditionis errorẽ non d3 tenere datio libertatis que surgit ex querela matrimonij. nã sm Hof. ⁊ bene eoipso qđ dñs ancillam tradidit libero incõtinenti cõfertur libertas. ⁊ sic tenet matrimoniũ tanq̃ cũ libera contractum. ¶ In fi. glo. idem no. gl. in. c. si quis. ingenuus. xxix. q. ij. ⁊ vide qđ no. eadem causa ⁊. q. j. in summa.

¶ De natis ex libero ventre. Rubrica.

¶ Quia error cõditiõis seruilis impedit matrimonium et ex hoc sepe dubitari contingit vtrum natus ex libero ventre sit iudicandus seruus vel liber: ideo post rubr. precedentem congruo ordine subijcitur.

☞ Natus ex libera vel liberta liber est. 3.
Consideratur quandoq3 id quod decet.
Proprie refertur ad honestatem.
Partus sequitur conditionem matris.
Filij liberte liberi sunt.
Instrumẽtũ reprobari põt per aliud instrumentũ dignius.
Testes reprobantur per testes digniores.
Liber homo qui se vendi permisit an ⁊ qñ seruus efficiatur.

Indecẽs. † Nat⁹ ex libera vel liberta liber est[b]. Et primo põit gñale dictũ ex quo casu3 diffiniri mãdat ibi p̃terea. ¶ Casus lr̃alis. Quedã ecclia manumisit quedã suã ancillã q̃ postmodũ filios suscepit: ecclia volebat eos reuocare in seruitutẽ: mulier ista accessit ad papã: et ostẽdit ei instrumẽta manumissiõis sue cõquerẽdo de ecclesia que filios vocabat in seruitutẽ: super hoc dicit pa. qđ indecẽs est vt filij nati ex libera seu liberta ad seruitiũ ecclesie reuocent̃: vñ precipit vt si ex parte ecclesie nulla alia documenta ostendantur que obuiẽt instrmentis istius mulieris compellat iudex ecclesiam ab eius molestatione sine aliqua retractione: q2 durũ est vt ecclesia libertatem debeat reuocare que libertatem defendere debet. Berñ. ¶ † No. qđ quãdoq3 cõsiderat̃ id qđ decet. ⁊ hoc verbũ pp̃rie refert̃ ad honestatẽ: vt in. c. magne s̃. de voto. ¶ Secundo no. regulã qđ natus ex libero ventre est liber nec curamus de seruitute paterna nam respectu libertatis seu seruitutis consideramus cõditionẽ matris: vt no. i. d. c. fi. de ser. nõ or. ¶ † Itẽ no. qđ filij liberte sunt liberi nec possunt per dñm reuocari in seruitutẽ. ¶ † Ultimo not. qđ instrumẽtũ põt reprobari p aliud instrumentũ. nã sicut testes reprobantur per testes digniores: ita instrumẽta per instrumenta digniora. facit. c. cũ Joannes. de fide instru. et c. l3. de pba. ¶ † In gloss. j. in fi. itẽ fallit in eo qui maior. xx. annis pmisit se vendi ad pretiũ participandum. idem si erat minor si fact⁹ maior sciẽs participauit de pretio. insti. de iu. perso. §. pe. ⁊ vide qđ not. Jo. an. in addi. Spe. de in integ. resti. in. §. ij. post prin. Itẽ libertus propter ingratitudinem reuocatur in seruitutem.[c] xij. q. ij. in. c. liberti.

¶ De cognatione spirituali. Rubrica.

¶ Uiso de pluribus impedimentis matrimonij: submittit de impedimẽto cognatiõis tã spiritualis q̃ legalis ⁊ carnalis: ⁊ q2 cognatio spiritualis inter alias est dignior. ideo tractaturus autor de triplici cognatione p̃misit de spirituali. ⁊ scias qđ ipsa cognatio spiritualis proprie orit̃ quo ad impediendũ ⁊ dirimendũ matrimoniũ post contractũ ⁊ duobus sacramentis tantum. l. ex sacramẽto baptismatis ⁊ cõfirmationis: vt est text. in. c. fi. j̃. eo. titu. lib. vj. Ex catechismo autẽ qui fit ante baptismũ oritur impẽdimentũ s3 nõ dirimit̃: vt in. c. per catechismum. j̃. eo. tit. li. vj. Et proprie catechismus est illa exhortatio seu instructio que fit ante baptismũ. Nam olim instruebant̃ veniẽtes ad fidẽ añ baptismum. Hodie vo pp̃rie appellat̃ catechism⁹ ille act⁹ q fit ante portã per sacerdotẽ anteq̃ puer admittatur ad ecclesiam ad suscipiendum baptismũ. Vñ multi errãt credentes se veros esse cõpatres ex detentiõe infantis ante ostium ecclesie. Nã illa detetio nõ sufficit saltẽ ad dirimendũ matrimoniũ post 3ctũ: sed oportet qđ quis leuet puerũ de baptismo. Unde illa cognatio spiritualis: pp̃rie est quoddam vinculũ prouenięs ex eo qđ qs aliquẽ baptizauerit vel cõfirmauerit seu baptizatũ leuauerit: seu tenuerit in baptismo vel in cõfirmatiõe seu chrismatione. Et ideo oritur hec cognatio ex his duob⁹ sacramẽtis tantum ⁊ nõ ex alijs: q2 hec cognatio spiritualis imitat̃ naturalẽ seu carnalẽ cognationẽ q̃tũ põt. Unde sicut cognatio naturalis oritur per natiuitatẽ q̃ cõsistit in spũ. Nã in sacramento baptismatis quis dicit̃ renasci. id est iterum nasci q2 primo fuit natus carnaliter nũc aũt spũaliter. vñ in euangelio. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spũsancto. et ibidẽ Oportet vos nasci denuo ⁊c. Chrismatio vero vel confirmatio cõfirmat sacramẽtũ baptismatis. de cõse. di. v. in. c. j. ⁊. ij. hoc aũt nõ contingit in alijs sacramẽtis. Item scias qđ ista cognatio spiritualis quandoq3 appellatur paternitas: quãdoq3 compaternitas: ⁊ quãdoq3 fraternitas sm diuersitatẽ personarũ. nã respectu leuati seu baptizati ⁊ leuãtis seu baptizantis dicitur cõpaternitas a cũ quod est simul: quia isti sunt simul parentes baptizati vnus carnaliter ⁊ alius spiritualiter. Respectu leuati seu baptizati filiorum leuãtis seu baptizantis appellat̃ fraternitas quia inter se sunt fratres spiritualiter: nec extẽditur ista cognatio ad nepotes: q2 hoc non reperitur iure cautum. ⁊. xx. personas que prohibentur ad matrimoniũ per hanc cognationẽ spiritualẽ. vide p Jo. and. in sua summa super. iiij. li. ⁊ in gl. c. j. eo. tit. li. vj. vbi aliquos casus vide. ¶ An autẽ hec cognatio contrahat̃ per iudeum paganum vel hereticum baptizantem vel leuantẽ remitto ad Jo. an. in regula ex eo. de reg. iur. lib. vj.

☞ Filij duorum compatrũ per quorum neutũ deuentum est ad compaternitatem licite inter se contrahunt nisi consuetudo repugnet.
Filius cõpatris per quẽ ad cõpaternitatem deuentum fuit non potest contrahere cum filijs alterius compatris. 4.
Cõsuetudo an ⁊ qñ tollat ius commune vel ab eo tollatur.
Consuetudo potest inhabilitate personas habiles ad contrahendum matrimonium.
Persona per quã deuentum est ad cõpaternitatem non potest contrahere matrimonium cum filijs baptizantis seu leuantis siue sint ante siue postea geniti.
Baptizatus ⁊ filij baptizantis seu leuantis sunt adinuicem fratres spirituales.
Baptizans seu leuans potest contrahere matrimoniũ cum sorore leuati seu baptizati.
Pater potest contrahere cum filia spirituali filij sui.
Cognatio spiritualis descendit de patre in filium sed non ascendit de filio in patrẽ ideo filius non potest ducere in vxorem filiam spiritualem patris sed pater potest ducere filiam spiritualem filij.

Vtrum autem. † Filij duorũ cõpatrũ per quorum neutrum deuentum est ad compaternitatẽ licite contrahunt nisi consuetudo repugnet. Separant̃ autem si per eorũ alterum vel vtrunq3 compaternitas est contracta. hoc dicit cum. c. super eo. j̃. eo. primo dubitatio. secundo duorum canonum cõtrariorum inductio. ibi: ⁊ licet: tertio posterioris approbatio ibi: vnde: quarto exceptio ibi: nisi. ¶ Casus literalis. Aliqui contraxerunt adinuicem compaternitatem querebatur vtrum filij istorum nati ante cõpaternitatem vel post possunt adinuicem copulari: consultus pa. respon. quod canones sm diuersorum locorum cõsuetudines contrarij reperiũtur. primus canon super hoc editus prohibet natos post compaternitatem adinuicem copulari: alter canon posterius editus primum videt̃ corrigere in quo dicitur quod siue ante siue post compaternitatem nati sunt simul coniũgi possunt illa persona excepta qua mediãte compaternitatis cõtracta fuit: vnde sm posteriorẽ canonem debet obseruari nisi cõsuetudo ecclesie que scandalum generaret aliter se habeat. Ber. ¶ † Not. primo argu. opti. quod vbi consuetudo cõcurrit cum iure communi: si ius cõmune tollitur per contrariam constitutionem tollitur etiã per consequentiam cõsuetudo[d] nisi sit talis cõsuetudo que ex omissione generet scandalũ: vt hic not. probatur ⁊ singu-

Sebasti. Sapia.
[a] ¶ Presumit̃ scire. Hoc tñ nõ pcedit i eo q fuit absens vel fuit infirmus vt decla. bar. i. l. v. ff. de acqrẽ. here. Alex. in. l. ti ti⁹ testõ. §. j. ff. de libe. ⁊ posth.

Zacharias.
[b] ¶ Liber est. vult iste innuere qđ libertatis cõtẽplatione ptus sequit̃ ventrẽ qđ est spãle. casus vero qb⁹ nõ seqt̃ vẽtrẽ ponit Bart. in. l. nẽ diuti⁹. C. de agri. et cẽsi. li. xi. idẽ i. l. fi. ⁊ ibi Bal. C. de ser. fug.

Zacharias.
[c] ¶ Reuocat̃ i seruitutẽ. Adde p hoc text. in. l. ij. C. de liber. et eo. lib. Et qd i legitimato añ ex talib⁹ causis possit reduci ad illegitimitatẽ. Uide Lud. Ro. sing. suo. ccxxiiij. ici. Ultimo q̃rit̃. ⁊ Frã. de cre. sing. suo. xix. ici. tu scis qđ ex oib⁹ causis. et Moder. i. l. ex h iure. ff. d iusti. ⁊ iu. ⁊ Jac. rebuf. i l. nati. C. de decu. lib. x. ⁊ in. l. filios. ⁊ ibi in apo. Cel. ad eũ. C. d numi. ⁊ ori.

Sebasti. Sapia.
[d] ¶ Consuetudo. Uide Feli. in ca. ius generale. j. distin. alex. in consi. cxxvij. incipi. viso testõ. in prio vol. Jas. in. l. prescriptione. C. si 3 ius vel vtili. pub. an. siculũ in cõsi. lxvj. inci. illud in medium referan. co. iiij. iij. vol.

lariter multũ caute ſentit gloſ.in.c.ſuper eo.ĩ.co.⁊ hoc facit ad queſtionem[a] diu agitatã in.c.de conſti.li.vj. ¶ †Secundo no ex hoc ⁊ ex tex.qꝺ cõſuetudo põt inhabilitare ꝑſonas habiles ad contrahendum matrimonium quando eſt talis qꝺ ex eius preteritione generatur ſcandalum de quo plenꝰ dicet in.d.c.ſuper eo. ¶ †Ultimo not.qꝺ illa perſona ꝑ quã deuentum eſt ad compaternitatem nõ poteſt cõtrahere matrimonium cũ aliquo de filijs baptizantis ſeu leuãtis : ſiue ſint geniti poſt compaternitatem ſiue ante.⁊ eſt ratio qꝛ ad inuicem efficiuntur iſti fratres ſpirituales.Et quod dixi de perſona per quam deuentum eſt ad cõpaternitatẽ intellige de baptizata ſeu leuata:ſecus in baptiſante ſeu leuãte.Nam baptizãs ſeu leuãs bene põt contrahere cũ ſoroꝛe leuati ſeu baptizati.Itẽ poteſt contrahere pater cũ filia ſpirituali filij ſui ⁊ hoc ideo qꝛ cognatio ſpũalis deſcẽdit de parte in filiũ: ſed nõ aſcendit de filio in patrem.Unde vt vides filius non poteſt ducere filiam ſpiritualem patris vt hic ſed pater bene põt ducere filiã ſpiritualẽ filij:vt no.in.c.ſi.xxx.q.iij.⁊ per gl. in.c.j.eo.tit.lib.vj. ¶ In glo.ſi.in ſi.⁊ dic de hac materia vt plenius dicetur in.c.ſuper eo.⁊ in.c.ſuper his.de cõſanguini.⁊ affinitate.

☞ Compaternitas ſcienter vel ignoꝛãter inter coniuges ſuperueniens matrimonium non diſſoluit.

Parentes carnales nõ debent filios propꝛios de ſacro fonte vel confirmatione leuare.

Pater alius debet eſſe carnalis alius ſpiritualis.

Parentes in caſu neceſſitatis poſſunt filios baptizare.

Varij qñ ſunt doctoꝛes ſequẽda eſt opinio equioꝛ ⁊ ratiõabilioꝛ ſi vero vtraqꝫ eſt rationabilis ſequẽdũ eſt plurimoꝛũ iudicium qꝺ non ſequitur in matrimonio ſeparando.

Cõpaternitas nõ ꝯhiꝛ niſi aĩo ⁊ certa ſcientia ꝑcedẽtibus.

Leuans in baptiſmate filium vnius ⁊ credit alterius an cõtrahat compaternitatem.

Maritus ⁊ vxoꝛ ſi efficiũtur cõpatres ſpũales per talẽ compaternitatẽ nõ diſſoluiꝛ matrimoniũ ⁊ teneniꝛ debitũ reddere ⁊ exigere ſed diſtinguitur ⁊ eſt varia opinio duoꝛum.

Fraus ⁊ dolus non debent alicui patrocinari.

SI vir vel mulier. † Cõpaternitas ſcienter vel ignoꝛanter inter coniuges ſuperueniẽs cõiugiũ nõ diſoluit.Cõmunis diuiſio.ſecunda ibi: cõſolationi.Et ibi primo recitat cononum antiquoꝛũ contrarietatẽ.Scðo alterã partẽ appꝛobat.⁊ rationẽ addit : ibi ideoqꝫ. ¶ Caſus literalis.Aliquis vel aliqua filium ſuum ſcienter vel ignoꝛãter de ſacro fonte ſuſcepit:queritur an ꝓpter hoc debeãt ſeparari; reſpõ.papa.qꝺ in quibuſdã canonibus generaliter ſtatutum eſt vt debeãt ſeparari alij aliter ⁊ melius ſtatuerãt.vnde dicit Alex.ſiue ex ingnoꝛãtia ſiue ex malitia hoc fecerũt non ſunt ſeparãdi:quia ignoꝛantia eos excuſat:⁊ ex malitia cõmodũ habere nõ debẽt.Ber. ¶ Not. primo†qꝺ parẽtes carnales nõ debẽt filios ꝓpꝛios de ſacro fonte vel confirmatione leuare.Alias enim debet eſſe pater carnalis ⁊ alius ſpiritualis:inſtãte tñ neceſſitate licite parẽtes baptiſant filios:vt in.c.ad limina.xxx.q.ĩ.nec ex hoc oꝛiꝛ aliquod impedimẽtum inter eos qui inſtãte neceſſitate fecerunt. ¶ †Scðo no.ibi:humanius:qꝺvbi doc.in aliquo articulo ſunt varij ſequẽda eſt opi.humanioꝛ.i.rationabilioꝛ et equioꝛ.Si vero vtraqꝫ opi.eſt ratiõabilis ſequẽdũ eſt plurimoꝛũ[b] iudiciũ ſm Hoſti.⁊ bñ ad hoc allegat bo.tex.in ſimili.xix.diſt.in canonicis.Et circa hoc dat Hoſt.notabilem regulã dicẽs qꝺ vbi doct.⁊ magiſtri ꝑ ſuas gl. matrimonium ſeparãt nec aſſignãt caſum in iure expſſum ſi reperiꝛ vnꝰ doctoꝛ vel magiſter matrimoniũ ſuſtinens tũc illius opi.eſt ſequenda[c].Ex hoc videꝛ ſingulariter velle Hoſtiẽ.qꝺ vbi agitur de mſimonio ſuſtinẽdo ſing.opi.eſt ꝑferẽda cõi[d] qꝺ bene notabilis:niſi vt dixi cõmunis opi.haberet quaſi tex.ꝓ ſe.

¶ †Not.tertio ibi:ignoꝛãtia.arg.opti.qꝺ ad compaternitatem contrahẽdã requiriꝛ animus ⁊ certa ſciẽtia.ex quo poteſt inferri qꝺ ſi quis credens tenere filium vnius tenuit filiũ alterius nõ efficiꝛ ille pater ſpiritualis baptizati ſaltẽ ad dirimẽdũ matrimoniũ poſt ꝯctũ:circa qꝺ tñ ſatis poteſt dubitari.⁊ dic vt dicã in ſimili queſtione in ca.veniẽs.ĩ.eodem.

¶ †Ultimo habes ex tex.caſum in quo maritus ⁊ vxoꝛ ſunt compatres ſpũales nec ꝑ talẽ cõpaternitatẽ diſoluitur matrimoniũ:ratio reddiꝛ in litera qꝛ ſi ignoꝛanter fecerũt ꝑuta qꝛ inſtãte multitudine paruuloꝛũ credẽs ſuſcipere filium alteriꝰ ⁊ ſuſcepit ꝓpꝛiũ ignoꝛãtia habet eos excuſare ſi fecit ſcienter ⁊ doloſe vt ſepararetur matrimoniũ dolꝰ nõ debet eis patrocinari. ¶ In glo.in ver.debitũ.in ſi.videꝛ gl. recedere a ꝑcedẽti dicto ⁊ tenere qꝺ ſiue ignoꝛãter ſiue ſciẽter cõpaternitas inter cõiuges ſit cõtracta põt quilibet debitum exigere Hoſ.⁊ Uin.diſtinguũt ꝙ aut alter ſolꝰ fuerit ſciens ⁊ ille priuaꝛ facultate exigendi:aut vterqꝫ:⁊ tunc ſit cõpenſatio vnde quilibet habebit facultatẽ exigendi : facit.c.penul.⁊ vlt.ĩ.de adul.⁊.l.ſi ambo.ff.de cõpẽ.hec opi.mihi nõ placet qꝛ ꝯpenſatio ſit vbi agiꝛ de vtilitate ⁊ cõmodo delinquẽtiũ ⁊ ſic loquunꝛ iura ſuperiꝰ alleg.ſꝫ in caſu noſtro priuatio eligẽdi debitum nõ ſit ad vtilitatẽ alterius:ſed ob reuerentiã cognationis ſpũalis:⁊ ſic vniꝰ delictũ aliũ non excuſat.Hoſti.finaliter tenet qꝺ data ſcientia vtriuſqꝫ neuter poterit exigere nec ſubtrahere quaſi dicat nõ dꝫ qs exigere ſi tñ exigit teneꝛ aliter reddere debitũ.Tu de hoc vide glo. ſatis latã.in.c.noſſe.xxx.q.j.que cõcludit ꝙ ſciẽter hoc attẽtãs eſt priuatus facultate exigendi debitũ.⁊ mihi ſatis placet opi.ꝑmo ꝑ tex.ĩ.c.de eo.xx.q.j.vbi diciꝛ ꝙ talis moꝛtua cõiuge debet remanere ſine ſpe coniugij ecce ergo ꝙ quantum in ſe eſt priuaꝛ exercitio matrimoniali.Item adduco rationẽ huius tex.nam ſuſtineꝛ hoc cõiugiũ nec fraus doloſo patrocineꝛ:ſꝫ quo ad priuãdũ iſtũ iure ſuo fraus iſti non patrocinaꝛ:ſꝫ potius obeſt.vnde litera in hac ratiõe habuit ſolum rectum vt coniugiũ nõ ſepareꝛ ex toto fateoꝛ ꝙ litera precedens innuit contrariũ dum dicit nec alter alteri debet debitum ſubtrahere:ſed intelligo quod ſciens non debet ignoꝛãti debitum ſubtrahere.vel intelligiꝛ indiſtincte reſpectu ignoꝛãtiam.nec ob.ſi dicaꝛ chꝛiſtum excepiſſe ſolã cauſam foꝛnicatiõis:vt in.c.ij.ĩ.de cõiu.lepꝛo.quia vt dicit gl.notanter in.d.c.noſſe.illud eſt verum quo ad repellendũ vxoꝛẽ a domo propꝛia ⁊ a curia ſua:ſed quo ad debitũ ſubtrahendũ multi caſus inueniuntur circa foꝛnicationem.

☞ Filij duoꝛũ cõpatrum ꝑ quoꝛũ neutrũ deuentuꝫ eſt ad compaternitatem adinuicem matrimonium ꝯtrahere poſſunt cõſuetudo tñ cõtraria ſeruanda eſt.

Cõpaternitas põt dupliciter eſſe inter aliquos vt ſi ego tenui filium tuum in baptiſmo tu licite potes tenere filium meum ⁊ per vtrũqꝫ iſtoꝛum compaternitas contrahitur.

Filij leuãtis ⁊ baptizantis nulla ratiõe poſſunt inter ſe matrimonium contrahere.

Conſuetudo loci quo ad compaternitatem ⁊ matrimoniũ qñ ſit reſeruanda.

Cõſuetudo an valeat habilitãdi vel inhabilitandi aliquos ad matrimonium.

Conſuetudo an poſſit tollere impedimentum publice honeſtatis.

SUper eo. †Summatũ eſt.ĩ.c.j.ſꝫ.ſpecialius attigendo mentez.c.hoc intendit.Filij duoꝛũ cõpatrum per quoꝛum neutrum deuẽtum eſt ad compaternitatẽ licite inuicem contrahunt matrimoniũ:ſi tamẽ ſubeſt cõſuetudo impediens ⁊ dirimens talia matrimonia ſeruanda eſt loci ꝯſuetudo.h.d.ſꝫ intellectũ magis communẽ.primo poniꝛ queſtio.ſcðo ibi.reſpõdemꝰ : diſtinguens reſponſio.⁊ ſcðm membꝛum ibi:certum. ¶ Caſus literalis.Aliqui ſunt conpatres:queriꝛ vtrũ filij iſtoꝛũ poſſunt adinuicẽ contrahere matrimoniũ.Rñ.ꝙ ſi tales ſunt ꝑ quoꝛũ alterũ vel vtrũqꝫ parẽtes ad cõpaternitatẽ peruenerũt ꝯiungi nõ poſſunt et ſi cõiuncti ſunt debent ſeparari:ſi vero ꝑ neutrũ filioꝛũ illoꝛũ cõpaternitas cõtracta fuis de his ꝯſuetudo metropolitane eccleſie ſeruari debet ⁊ aliarũ eccleſiarũ circũpoſitarum ita videlꝫ ꝙ ſi conſuetudo metropolitane eccleſie hꝫ inter eos.ma.nõ fieri factũ firmitatem habere.⁊ iſte eꝑs in ſua eccleſia idẽ obſeruet.vetũtñ ſi ꝺ de ꝯſuetudine habeaꝛ vt talia mſimonia ꝑmittanꝛ ex q̊ cõtracta ſunt ipſe eꝑs illud in ſua ecclĩa diſſimulare poterit:ita ꝙ nec cõtradicere nec cõſentire videaꝛ : qꝛ ſicut graue ẽ ſup his ꝯtẽnere ꝯſuetudinẽ circũpoſitaꝝ eccleſiarũ:ita grauiꝰ vꝛ ſi ꝓpter talẽ ꝯſuetudinẽ huiuſmodi coniugis preſtet aſſenſum cũ poſſet ab alijs in exẽplum aſſumi.Ber. ¶ † Not.primo ibi:alterũ vel vtrũqꝫ ꝙ cõpaternitas põt dupliciter eſſe iter aliquos:vt puta quia quilibet ſuſcepit filiũ alterius de ſacro fonte.ex quo not.qꝛ ſi ego tenui filiũ tuũ in baptiſmo:tu licite potes tenere filiũ meũ.⁊ tunc ꝑ vtrũqꝫ iſtoꝛũ filioꝛũ ꝯpaternitas eſt inter eos contracta.ꝑdie de facto ſup hoc fui interrogatus ⁊ nõnulli parũ intelligẽtes rñ.opp. ¶ †Scðo not.ibi nulla ratione ſuſtinẽs.ꝙ inter filios leuãtis ⁊ baptizãtis nulla rõne põt conſiſtere mſimoniũ.[e] ¶ Ex quo inferꝛ ſm Hoſt.⁊ bene ꝙ etiã cõſuetudo nõ valet in cõtrarium:pꝛo hoc facit tex.in.c.ꝙ ſup his.ĩ.de ꝯſan.⁊ affi. ¶ † No.tertio ꝙ circa facultatez cõtrahẽdi matrimoniũ multũ attẽdẽda eſt loci ꝯſuetudo. ¶ Oppo.cõtra tex.videꝛ eñi implicare cõtradictionẽ ⁊ abſurditatẽ ĩ multis.Nam preſuppoñit ꝙ ꝓpter cõſuetudinẽ

poſſit

---

a ¶ Ad qõnẽ.late ꝑ imo.bar.⁊ alexã.in.l.j.in princ.ff.ad.l.fal.ꝑ Bar. Bal.ĩ.l.ſi iſta ſtipulatio.ff.de verbo.obli.

b ¶ Plurimoꝛuꝫ.l.j.verſ.⁊ ſane.ibi crebꝛioꝛ apud veteres opi.eſt.ff.de offi.qſt.⁊ ibi bal. ca.nouimus.ibi a pluribus appꝛobata.ĩ.de.v.ſig.⁊ ibi aut.ꝑ moder. in.l.ſi idẽ.ff.de iuriſ.om.iud.⁊ l.l.iij.de iureiur.
Sebaſti. Sapia.

c ¶ Eſt ſequenda. Hoc dictũ ſequiꝛ Feli.in.c.canonũ ſtatuta.col.pe.v. tertio limita.ĩ.ꝺ ꝯſti.⁊ in.c.j.colũ.ij.ĩ.vt lite nõ conteſta.

d ¶ Preferẽda cõi ſequiꝛ h Jo.an. Cardi.floꝛen.⁊ limitãt qñ illa opi. ꝑt ꝓbari aliqua ꝓbabili rõne:bñ facit tex.in.l.j.§. ſed neqꝫ ex multitudine.C.de veteri iure enu.
Zacharias.
¶ Adde qꝺ not. in apoſt.ad iſtũ ĩ c.pꝛudẽtiã.nu.4. ⁊ in apoſt.in ver. inꝙ plures.ĩ.de off.deleg.vbi amplio.qꝺ hic diciꝛ.
Zacharias.

e ¶ Põt cõſiſtere matrimoniũ.adde hoc eſſe verũ ſi mõ ꝑ illoꝛũ alteꝝ ad cõpaternitatẽ deuẽtũ eſt vt not. Bar.in.l.ſi quis alũnã.C.ꝺ nupt. ⁊ doc.in.c.j.ĩ.eo. imo etiam matrimoniũ iam contractum dirimit. ⁊ no.Jo.an.in.c. conſanguinei.ĩ. de re iudi.

poſſit ſeparari matrimoniū intra habiles ꝯtractum qḋ eſt cōtra.c.fin.de coniu.vbi ptȝ qḋ conſuetudo nō p̄iudicat legi diuine qua cauet̄ qḋ cō iuncti matrimonialiter ꝑ hoīem ſeparari nō p̄nt.xxxiij.q.ij.quos deus cōiunxit ⁊c.Itē inter filios duoꝝ cōpatrū ꝑ quoꝝ neutrum deuentū eſt ad cōpaternitatē licite mr̄imonia cōtrahunt̄ vt.ſ.e.c.j.⁊ tamē text. hic in ver.verū.dicit qḋ eṗs nō debet approbare talia matrimonia etiā ſi cōſuetudo habeat vt ꝑmittant̄:nā ſi citra cōſuetudinē pōt inter eos mr̄imoniū cōſiſtere:ergo fortius cōſuetudine cōcurrēt.Sol.metu contrarij.ex his q̄ ſcribunt̄ hic ꝑ gl.⁊ doct.p̄nt elici quatuor intellectus ad tex.Prim⁹ intellectus vt principiū tex.loquat̄ in filijs duoꝝ cōpatrū ꝑ quoꝝ alterū vel vtrūqȝ ꝯtracta eſt cōpaternitas.⁊ inter iſtos nō pōt eſſe matrimoniū etiā ſi cōſuetudo hoc habeat.vt.ſ.dixi ⁊ iſte caſus eſt planus.ver.ceterū.eſt intelligat̄ qn̄ ꝑ iſtos filios nō eſt deuētū ad compaternitatē:⁊ tūc debet atttēdi loci cōſuetudo.Nō tn̄ hec ꝯſuetudo eſt tāte efficacie vt dirimat matrimoniū poſt cōtractū:licet poſſit illud impedire.ſicut in ſimili dicimus in voto ſimplici qḋ impedit:ſed non dirimit vt in.c.rurſus.q cle.vel vo.ver.itaqȝ.nō continuat ad ver.immediate precedētē:ſȝ ad principiū.c.vt ſic loquat̄ de filijs ꝑ quoꝝ alterū deuētum eſt ad cōpaternitatē:⁊ diſponit̄ qḋ debent ſeparari ſi hoc habeat cōſuetudo.ṽ.verū.loqtur de eiſdē ⁊ diſponit qḋ ſi ꝯſuetudo hȝ qḋ poſſint cōiungi debet eṗs diſſimulare:non aūt p̄bere aſſenſum ne det̄ alijs materia ſic cōtrahēdi:⁊ hunc intellectū quorūdā recitat glo.mag. Sed certe iſte intellectus nō cōgruit litere:nec iuri:q̄ꝛ ver.itaqȝ venit aduerſatiue ad ver.ceterū.⁊ ſic debet intelligi de filijs per quoꝝ neutū deuentum eſt ad cōpaternitatē.Itē ſm̄ iſtū intellectū ſequeret̄ qḋ valeret cōſuetudo vt fratres ſpirituales inter ſe cōtraherēt ma.ↄ principium.c. vbi dicit̄ nulla rōne ſuſtineas.Scḋs intellectus eſt vt principium ⁊ ver. verū intelligant̄ modo p̄dicto.ſed ṽ.itaqȝ intelligit̄ de ſeparatiōe quo ad tṗs:non aūt in perpetuū quaſi valeat cōſuetudo impediēs mr̄imoniū ⁊ dirimēs ad tṗs non aūt in ꝑpetuū.ex quo ꝑ neutrū iſtoꝝ fuit deuentū ad cōpaternitatē ⁊ ſic ceſſaret.ar.ſ.formatū ⁊ hunc intellectum ſenſerūt Inno.⁊ quidam alij.Tertiū intellectū ponit Hoſt.vt principiū in ver.verū intelligant̄ vt.ſ.ver.vero itaqȝ referat̄ ad.§.ceterū.⁊ ſic loquit̄ de filijs ꝑ quoꝝ neutrū deuentū eſt ad cōpaternitatē: vt ſi conſuetudo habet inter eos nō poſſe cōſiſtere m̄a.qḋ debet tūc ſeruari conſuetudo.nā talis cōſuetudo approbata hic per papā pōt inducere nouū impedimētū.Nā ſicut ſi ipſe papa hoc potuiſſet ꝑ ſuā cōſtitutionē. ita ⁊ cōſuetudo debet hoc poſſe ex quo habet ꝯſenſum pape.Et ſic mirat̄ de his q volunt fateri hāc cōſuetudinē poſſe dirimere matrimoniū ver.verū intelligit̄ ſm̄ eū qn̄ conſuetudo vicinarū ecc̄liarū hȝ vt coniugia ꝑmittāt inter iſtos ꝑ quos neutrū deuētū eſt ad cōpaternitatē:ſed cōſuetudo loci hȝ cōtrariū.tūc enim eṗs nō debet exp̄ſſe reprobare matrimonia ne ſcādalizet vicinas.nec expreſſe approbare ne veniat cōtra cōſuetudinē ꝓpriā.⁊ ideo dicit tex.qḋ debet diſſimulare ⁊ tollitur contrariū.c.j.nā ꝓcedit vbi nulla ſubeſt cōſuetudo in contrariū. Hec lect. eſt ſatis bona quo ad ver.itaqȝ.ſed ad ṽ.verū.diuinat qḋ in eo nō dꝛ qḋ locus ꝓprius habeat ↄriā cōſuetudinē.Ideo retēto intellectu Ho.ad ver.itaqȝ.dic ⁊ quarto ad ver.verū qḋ loquitur qn̄ cōſuetudo habet vt inter iſtos filios duoꝝ cōpatrum ꝑ quoꝝ neutrum cōtracta eſt compaternitas impediat̄ matrimoniū.ſed nō qḋ dirimat̄.⁊ pro hoc tex.ibi cōiugia ꝑmittant̄:in quo caſu ex quo ꝯſuetudo impedit lȝ nō dirimat nō dȝ eṗs etiam ex poſt facto approbare tale matrimoniū:ne det alijs materiā ↄhendi cōtra cōſuetudinē:ſed dȝ diſſimulare puta vtēdo verbis diſpēſatiuis:vel tranſeūdo cōniuētibus oculis ⁊ hūc intellectum ſentit gl.mag.in fi.Et tacite do.Ant.⁊ mihi ſatis placet.q̄ꝛ minus per hūc intellectū violat̄ litera q̄ꝫ ꝑ alios.Cōclude ergo qḋ inter filios duorū cōpatrū ꝑ quoꝝ alterū vel vtrūqȝ cōtracta eſt cōpaternitas nō poteſt mr̄imoniū cōſiſtere ⁊ ſi de facto fuerit ꝯtctū debet ſeparari nulla cōſuetudine cōtraria opitulante:⁊ ſic intellige princi.c.vſqȝ ad.§.ceterū. Si vero per neutrū iſtoꝝ deuentū eſt ad cōpaternitatē:ſi nulla ſubeſt cōſuetudo circa hoc.poſſit libere matrimonia ad inuicem contrahere vt in.c.ceterū.⁊ clarius.in.c.j.ſ.e.Si vero cōſuetudo diſponit vt ꝑmittantur matrimonia tūc fortius poſſunt ↄhere cū cōſuetudo cōcurrat cū iure cōi.Si vero cōſuetudo diſponit oppoſitum.⁊ tunc aduerte:aut habet cōſuetudo vt matrimoniū penitus inter iſtos nō cōtrahat̄.⁊ qḋ de facto p̄ſumptū ſeparet̄.⁊ tūc ſerua cōſuetudinē ſi eſt talis qḋ ex eius preteritione generet̄ ſcandalū.q̄ꝛ ſic loquit̄.c.j.in fi.ſ.eo.⁊ ita intellige ver.itaqȝ.Nec ob ꝯtrariū ſupra formatū:q̄ꝛ vbi ſubeſt talis cōſuetudo inhabilitas maxime approbata ꝑ papā vt hic nō pōt dici qḋ iſti cōtrauenientes ſint a deo cōiūcti:⁊ ſic ceſſat illud arg. quos deus coniunxit. Aut habet cōſuetudo:vt iter iſtos ꝑ quoꝝ neutrū ⁊c.impediat̄ matrimoniū:ſed nō dirimat̄:⁊ tūc ſerua ṽ.verū.¶ †Et ex his potes decide- (5, a) re aliam queſtionē:[a] nunqd valeat conſuetudo circa facultatē inhabilitādi vel habilitandi aliquos ad matrimoniū.⁊ dic clarius qḋ aut cōſuetudo habilitat alias inhabiles ꝑ ius canonicū.puta vt tertio gradu poſſit matrimoniū cōtrahi:vel vt frater poſſit cōtrahere cū ſorore ſpirituali.⁊ nō valet conſuetudo vt videt̄ hic tex.inducendo:vt.ſ.iuncto c.qḋ ſuper his de cōſan.⁊ affi.⁊ vtrobiqȝ hoc tenet Hoſt.quaſi cōſuetudo nō ſit rōnabilis cū ſit ↄ oēm honeſtatē.¶ †Ex quo infero cōſuetu- (6) dinem a papa non approbatā non poſſe tollere impedimentū publice honeſtatis:q̄ꝛ nō valeat cōſuetudo cōtra honeſtatē eccleſie:vt in ca.cū decorē de vi.⁊ ho.cleri. Aut conſuetudo inhabilitat alias habiles: vt in filijs duoꝝ cōpatrū ꝑ quoꝝ neutrū ⁊c.et tunc aut hȝ ſolū cōſuetudo vt impediat ⁊ nō vt dirimat.et vȝ ar.hic in ver.itaqȝ.⁊ ver.ceterū.facit.c.cū olim.de cle.cōiu.Aut habet vt diſſoluat̄ coniugium. ⁊ ſic ad tṗs vȝ vt voluit hic Inno.nā peccauerāt contrahēdo contra cōſuetudinem patrie.xxx.q.aliter Aut habet vt diſſoluat̄ in ꝑpetuū.⁊ ſi eſt approbata ꝑ papā ſaltē tacite valet vt ꝓbat̄ hic ſm̄ lect. Hoſti.Aut non apparet de approbatione pape. ⁊ vr̄ velle Hoſt.cōſuetudinē nō valere:dicit enim caſum huius.c.nō extēdendū ſed ego putarē oppoſitū vbi cū conſuetudine concurrit ſcādalum q̄ꝛ ſicut papa poteſt ius diuinū interpretari ⁊ augere ac diminuere vt no.Innoc.in.c.que in eccleſiarū.de cōſti.ita ⁊ cōſuetudo vt no.idē Inn.in.c. fi.de cōſue.Itē video qḋ cōſuetudo ⁊ que generat ſcādalū inhabilitat quē ad matrimonium ſpūale vt no.in.d.c.cū olim.de cle.coniu.ergo pari ratione dȝ poſſe inhabilitare ad matrimonium carnale.⁊ ꝑ hoc habes declaratam etiam gl.huius.c. et notabis ſing.gl.mag.in medio:quia neſcio alibi vnū dictū qḋ ſentit.dicit enim qḋ ſi in aliquo loco eſſet hodie conſuetudo vt in quinto gradu non poſſit cōtrahi matrimonium ⁊ ex cōtractu generaret̄ ſcādalū qḋ nō valeret mr̄imoniū lȝ.c.nō dȝ de cōſan.⁊ affi.hoc ꝑmittat.⁊ pōt eſſe duplex rō: q̄ꝛ hec cōſuetudo ꝯcurrit cū iure antiquo: nec cenſetur ſublata ꝑ ius nouū ex quo nō reprobat̄ per illud ius ⁊ cōcurrit ſecū ſcādalū.⁊ hāc rōnem ſentit gl.Scḋa rō colligit̄ ex his que p̄dixi q̄ꝛ cōſuetudo cōtinēs in ſe ſcandalū ex preteritiōe pōt inhabilitare alias habiles:ſed vbi a principio nullum (a) fuiſſet impedimētū ſolū ſcādalū ſuperueniēs nō pōt diſſoluere matrimoniū:vt dicit iſta gl. quam notabis q̄ꝛ ꝓpter ſcandalū non eſt recedendum a veritate iuris diuini:vt in ca.ij.de no.oper.nun.⁊ in regula qui ſcandalizauerit.de reg.iur.

> ✣ Sebaſti.Sapia.
> a ¶ Aliaȝ qōnem. Vide ad hec que ſcribit Petr⁹ rauēnas in cōcluſionib⁹ ꝯſuetudinis. co.xj.quem refert do.meus do. Rochus Curtius in repe.c.fi.col.vj.ṽ. infertur etiā.ſ.de conſuetu.

1 ☞ Inter patrē baptizati ⁊ vxorē leuātis prius ab eo cognitam contrahitur compaternitas efficax ad matrimonium dirimendum.

2 Verba ſuſcepit:tenet:leuauit aliquē de ſacro fonte idem operantur.

3 Compaternitas an poſſit ꝑ ꝓcuratorē contrahi.

4 Compaternitas ſiue actus ſpiritualis communicatur per coniugem coniugi.6.

Compaternitas contracta per virum extenditur ad eius vxorem iam congnitam.6.

5 Connubiū etiā dicit̄ mr̄imonium conſummatū.

6 Vxor non cognita non efficitur commater leuantis vel baptizantis.

Cognatio ſpūalis an extēdat̄ ad filios illegitīos.

7 Cōcubina an efficiat̄ ꝯmater parētib⁹ baptizati.

8 Cōpatres an efficiātur illi duo vel plures qui ſimul aliquem tenent in baptiſmo dic qḋ non ⁊ tales poſſunt contrahere.

Maritus ⁊ vxor an poſſint ſimul aliquem de ſacro fronte leuare.

9 Perſone cum quibus oritur ſpiritualis cognatio ſunt viginti.

1 **Martinus.** ¶ †Inter patrē baptizati et vxorem leuātis prius ab eo cognitam cōtrahitur cōpaternitas efficax ad mr̄imonium dirimendum ⁊ duo facit.primo ponit qōnē.ſecundo eius ſolutionē ibi.nos.¶ Caſus literalis.M.ↄxit ma.cū berta:⁊ lotharius filium martini ⁊ berte de ſacro fronte leuauit tādem lotharius ⁊ berta mortui ſunt:⁊. M.contraxit cū theberga:querit̄ vtrum tale matrimoniū teneat reſpon.qḋ cum vir ⁊ vxor per connubium vna caro efficiant̄:ptȝ qḋ theberga nō p̄t eſſe vxor martini q fuit cōpater lotharij cū quo theberga vna caro noſcitur extitiſſe.Ber.¶ †Nota.j.ibi:ſuſcepit qḋ p̄rimus dicit̄ baptizatū ſuſcepiſſe de ſacro fonte:alibi dꝛ qḋ cū tenet.vt.j.ſeq.alibi dicit̄ cum leuare de ſacro fonte.vt.j.eo.c.veniēs.qn̄qȝ dicit̄ cū ſuſtinere vel proprijs manibus tenere.xxx.qō. (2)

a ☙Sebasti. Sapia. ¶ Connubiũ. Connubiũ vocaꝛ qñ matrimonium est contractum sine spe prolis: vt per Fel. in. c. cũ sit generale. col. ix. ver. demum scio. ꝭ. de foro competen.

b ¶ In cõcubina. sequiꝛ hic Jo. an. qꝺ intelligere ꝓcedere qꝺ cõcubina vel cõcubinarius leuaret. sec⁹ si cõpaternitas ꝯhatur ex eo qꝛ filius alicui⁹ cõcubine sit leuatus de sacro fonte qꝛ tũc compaternitas extenderet tã ad cõcubinã quã cõcubinariũ. c. vni. de cognatiõe spi. ⁊ ibi gl. sanctus Tho. iiij. dist. artic. xxij. tenet qꝺ ꝯ daꝛ cõpaternitas. Sequitur Bart. in sua pisanella in verbo impedimentũ cõmunis opinio est in cõtrarium nec obstat qꝺ affinitas cõtrahatur per fornicationẽ: qꝛ affinitas cũ sit vinculũ corporale põt acqri ꝑ illicita opera non sic cõpaternitas q̃ est vinculum spũale.

☙Sebasti. Sapia.

c ¶ Esse cõpatres. vide pl̃chꝛe ꝑ do. Christophor. in ꝭ. fi. instit. de gradibus.

d ¶ Dictione vir. vide glo. in. l. si heres istitut⁹. ff. ad l. fal. ⁊ in. l. si iure. ⁊ ibi ꝑ bart. ⁊ dy. ff. de lega. iij. ꝑ gl. in ꝓe. clem. Corneus consili. cxcj. in litera. a. in antiquis. i. iij. volu.

☙Sebasti. Sapia.

e ¶ Si plures. Et qꝺ valeat ꝯsuetudo qꝺ plures sint compatres in baptismo tenet Fel. aliqua adducẽs. in. ca. nam concupiscentiam. colũ. iij. ꝭ. de constitu.

f ¶ Procuratorẽ. Bar. Inn. alexã. ⁊ cõiter legiste. in l. gall⁹. ꝭ. forsitã. ff. de lib. ⁊ posth. tenẽt ꝙ nõ possit ꝯhi. aliqui tenẽt ꝯtrariũ iter quos est bal. in. l. vnica. ꝭ. ne aũt. C. de cadu. tol. cõsuetudo tñ approbat qꝺ possit ꝯhi. i magnis dñis. Areti. in. d. ꝭ. forsitã ꝑ Phil. de frã. in. c. vnico. eo. tit. lib. vj.

☙Sebasti. Sapia.

g ¶ Cõtrariã opi. Hanc opin. tenet Bal. in. l. vnica. ꝭ. ne autẽ. in vltima col. C. de caducis tollẽ. vide Ang. Are. in. ꝭ. illud. instit. de nupti. ⁊ Bal. ponderantem ad hoc illum text. in. l. si quis alienam. C. de nuptijs.

j. ⁊ de his. ⁊ ca. ad limina. ¶ †Et faciunt ad questionẽ nunq̃d ꝑ procuratorem possit cõtrahi ista cognatio spũalis cum hec verba denotent actum ꝓprium ⁊ ꝑsonalẽ ipsi⁹ patrini: de quo dicã latius j. eo. c. veniens. ¶ †Scꝺo no. qꝺ cõiunx cõicat cõiugi actus spũales. nã vt hic vides si maritus cõtrahit cõpaternitatem extendiꝛ hec cognatio ad vxorem que effecta est vna caro cũ marito tpe cõpaternitatis. ¶ †No. ibi cõnubiũ[a] qꝺ appellatione cõnubij qñqꝫ comprehenditur m̃rimoniũ carnali copula consummatum. ¶ †In glos. fi. in fin. no. hãc gl. que i effectu vult qꝺ cognatio spiritualis cõtracta per maritũ extẽdatur ad vxorẽ prius cognitã: secus si nõ erat cognita: ⁊ hoc ideo quia vt predixi maritus cõmunicat vxori actiones spirituales: non autẽ passiones. vnde si filius mariti ex alia muliere baptizaꝛ vxor ipsius etiã cognita nõ efficiꝛ commater leuãtis vel baptizãtis: vt no. xxx. q. iiij. c. si quis ex vno cõiugio. ⁊ per glo. in c. j. ĩ. eo. lib. vj. An autẽ ipsa cognatio extendatur ad filiũ illegitimũ illius leuãtis seu baptizantis. Doc. qꝺ sic: ⁊ vꝛ tex. in. c. fi. ĩ. eo. ⁊. xxx. q. iij. in summa. ¶ †Sed queritur nunquid dispositio huius tex. habeat locum in concubina[b] pone exemplum habens concubinã leuauit puerũ de sacro fonte: nũquid concubina efficiatur cõmater parẽtibus baptizati sicut hic dicimus in vxore. glo. hoc examinat in. d. c. si quis ex vno. ⁊ nihil concludit. sed ibi Arch. ⁊ Jo. an. ĩ. e. ĩ. c. j. li. vj. tenet qꝺ no. ⁊ hoc habet communis opi. nc ipsa cognatio spiritualis extẽdatur ad illicitum ⁊ fornicarium coitũ qꝺ no. ¶ †Ulterius quero post Inno. de questione quotidiana pone quod duo vel plures tenẽt aliquẽ in baptismo nunquid isti inter se efficiantur compatres. Inn. ⁊ bene dicit quod nõ vnde possunt adinuicẽ contrahere matri. nam queadmodum compatres carnales vt concubinarius ⁊ cõcubina nõ prohibentur ad contrahendum matrimonium: vt in cap. tanta. qui fil. sint legi. ita ⁊ isti q sunt cõpatres spirituales respectu baptizati nõ debẽt ꝓhiberi ad cõtrahendũ matrimoniũ ⁊ pro hoc facit tex. ⁊ ibi gl. ĩ. c. fi. xxx. q. iiij. vbi diciꝛ quod maritus ⁊ vxor non debent aliquẽ simul de sacro fonte leuare ne infameꝛ de facto ma. nam vulgares existimãt illos esse cõpatres.[c] ¶ Et vt habeas materiã huius cognatiõis spũalis: ¶ †Scias qꝺ xx. persone prohiberi possunt ex hac cognatione spirituali quinqꝫ ex persona leuãtis in baptismo. ⁊ quinqꝫ ex persona baptizantis: quinqꝫ ex persona cõfirmantis ⁊ alie quinqꝫ ex persona leuantis ⁊ confirmantis. ⁊ si cognoueris quinqꝫ ex predictis habebis aliquos casus notos: qꝛ sunt oĩo similes primo eñ ꝯhibitur hic cognatio inter leuãtem ⁊ baptizantẽ. secundo inter leuantẽ ⁊ parentes baptizati. tertio inter baptizatum ⁊ filios leuãtis. quarto iter baptizatũ ⁊ vxorẽ leuãtis pri⁹ cognitã. quinto inter parentes baptizati. ⁊ vxorẽ leuãtis pri⁹ cognitã vt hic. Eosdẽ casus repetas respectu cõfirmãtis ⁊ respectu baptizantis et respectu tenentis in cõfirmatione hoc probatur in. c. j. eo. ti. lib. vj. per totum istum titu.

☞ Compaternitas per catechismuꝫ contracta impedit matrimonium contrahendum sed non dirimit contractum.

Consanguinei coniugum possunt impedire matrimonium ratione impedimenti.

Uir quid significat.

Uolũtas siue affectio delinquẽ. sine effectu puniꝛ.

Penitentia imponitur pro voluntate siue affectione siue effectu.

Plures debent interuenire compatres in catechismo baptismo ⁊ ꝯfirmatione ⁊ oẽs debent puerũ tenere: sꝫ si fiat contrariũ nõ vitiaꝛ actus ⁊ cognatio spiritualis que oritur inter omnes.

Contracto. †Cõpaternitas per catechismũ cõtracta impedit ma. cõtrahendũ sed cõtractũ nõ dirimit. Duo facit primo ponit casum. secũdo ibi verum: diffiniendũ committit: ⁊ in commistione prius exprimit diffinitiõis causam vsqꝫ ibi: ideoqꝫ. ¶ Casus literalis. Quidam. P. nomine contraxit matrimonium cum. A. muliere. tandẽ consanguinei eisdẽ. A. contra ma. obiecerũt ꝙ illa non poterat esse vxor ipsius pro eo ꝙ eadem tenuit filiũ cõcubine ipsius. P. in ꝑmo pabulo sacranti salis. Iudex dubitauit quid iudex esset cõsultus pa. rñ. ꝙ si cõstaret vera esse predicta ma. contractũ nõ dissolueꝛ: que res vix ꝓheret impedimentũ ma. cõtrahẽdo: vnde mãdat quatenus prefato. P. iudex iniungat vt dicta. A. sicut vxorẽ pertractet siue hoc factuꝫ fuerit ante cõtractũ matri. siue post: sed si fraudulenter hoc fecit cã matrimonij separãdi penitẽtiã inde accipiat ma. in sua firmitate durante. Ber. ¶ †No. j. ꝙ etiã cõsanguinei coniugũ possunt impedire matrimoniũ ratione impedimenti. ad hoc. c. videꝛ. qui ma. accu. pos. ¶ †Not. de dictiõe vir.[d] nam ꝙ vix sit tñ fit. Illud eñ diciꝛ vix fieri ꝙ fieri pt: lꝫ cum difficultate vt clarius probatur in. c. per catechismum. ĩ. eod. tit. lib. vj. ¶ †Ultimo no. ꝙ penitẽtiã imponiꝛ ꝓpter solã affectionẽ delinquẽdi: lꝫ affectio nõ habuerit effectũ. ꝑ hoc. c. si cui. ⁊. c. si propter ea. de peni. di. j. ¶ †In gl. fi. in fi. hodie cessat dispositio huius gl. ꝑ. c. ij. eo. titu. lib. vj. vbi diciꝛ qꝺ cõpaternitas contracta in catechismo ĩpedit ma. sꝫ non dirimit. ideo tex. hic dicit qꝺ vix contrahendo matri. impedimentũ affert. Et scias qꝺ cessante necessitate honestuꝫ est vt in catechismo et cõfirmatiõe interueniãt singuli patrini: nõ autẽ debet vnus et idem in omnibus his puerũ tenere: tñ si de facto fieret contrariũ actus tenet de quo vide bo. tex. ĩ. c. catechismo. de cõse. dist. iiij. ⁊ de iure vnus debet tenere vnũ baptizandum seu chrismandũ si plures[e] tamen intercesserint cũ omnibus cõtrahitur hec cognatio spiritualis: vt ꝓbaꝛ in. c. nõ plures. de conse. dist. iiij. ⁊ melius in. c. fi. ĩ. eo. lib. vj.

☞ Inter patrẽ baptizati ⁊ leuantẽ seu tenẽtẽ baptizatũ oriꝛ cognatio spiritualis impediens et dirimens matrimonium.

Inter cõpatrẽ ⁊ cõmatrẽ oriꝛ cognatio ĩpediẽs ⁊ dirimẽs m̃rimoniũ.

Mulier effici potest mater spiritualis sed non legalis.

Mulier adoptare non potest nec arrogare.

Cognatio spiritualis an possit per procuratorem contrahi.

Cognatio legalis an possit per procuratorem contrahi.

Procurator qui ꝓ alio in baptismo interuenit an pro se cognationẽ spiritualem acquirat.

Uniuersitas an possit compaternitatem contrahere.

Ueniens †Inter patrem baptizati ⁊ leuãtẽ seu tenentem baptizatum contrahiꝛ cognatio spiritualis valida ad impediendum ⁊ dirimendũ matrimonium post contractum. ¶ Casus literalis. Quidã anglus. E. nomine cõtraxit ma. cum. H. muliere. dicebaꝛ ꝙ dicta mulier susceperat filiuꝫ predicti. E. viri sui de sacro fonte: q̃rebaꝛ an ꝓpter hoc debeat separari ab ipso. mandat pa. quatenus si constiterit dictam. H. filium viri sui ante cõtractũ ma. de sacro fonte leuasse separenꝛ omnino: secus si esset post matrimoniũ. Ber. ¶ †Not: qꝺ matrimoniũ non põt cõsistere inter cõpatrẽ ⁊ commatrem. ⁊ si de facto fuerit cõtractũ debet separari: hec ergo cognatio spiritualis nõ solum impedit: sed etiã dirimit matrimonium post contractũ seu cõtrahẽdũ. ¶ †Scꝺo no. mulierem posse effici matrem spiritualẽ et ex hoc habes vnã differentiã inter cognationem spiritualẽ et legalẽ nã mulier non potest adoptare: vt in. ꝭ. femine instit. de adop. tñ potest in baptismo puerũ tenere et acqrere filiationẽ spiritualẽ. Et rõ diuersitatis põt esse qꝛ per istam cognationẽ spiritualem filius nõ trãsit in potestatẽ patris spiritualis: sed per arrogationẽ filius transit in potestatem arrogatoris: sed qꝛ femina nõ põt habere filiũ in potestate ideo arrogare non põt q̃ ratio cessat in precedenti casu. ¶ †Et hec faciunt ad questionẽ quotidianam ⁊ satis vtilem: nunquid per ꝓcuratorem[f] possit cõtrahi ista cognatio spiritualis. ⁊ vꝛ ꝙ nõ: nam quemadmodum non põt contrahi legalis vel carnalis ꝑ ꝓcuratorẽ. l. neqꝫ. ⁊. l. post mortẽ. ꝭ. fi. ff. de adop. ita nec ista spiritualis. Tres eñ sunt cognationes vna carnalis: alia legalis: alia spiritualis. et iste due vltime imitanꝛ carnalẽ inquãtum possunt: vt in. d. ꝭ. fin. sicut ergo due prime nõ possunt contrahi per ꝓcuratorẽ: ita nec ista vltima. Cõtrariã opi.[g] disputãdo tenuit. Marsi. doc. Jo. and. qꝛ regulariter quisqꝫ actus potest explicari per ꝓcuratorem nisi expresse sit prohibitus a iure. in. l. j. ꝭ. rursus. ff. de procura. et in regula põt qs per alium. de regu. iur. lib. vj. sed nullibi specialiter hoc ꝓhibetur ⁊c. Joã. and. plene hãc questionẽ disputauit in. d. regula potest quis. vbi recitatis opi. concludit oppositum. Et fundamentũ suum principale est super. c. de his. ⁊. c. ad limita. xxx. q. j. vbi videtur requiri actus corporalis. Item tenet Archi. in. c. j. eo. titu. li. vj. per. c. j. et. c. omnes. xxx. q. j. ⁊ vide per Federi. consi. xv. Preceptor meus do. Cardi. sequiꝛ. opi. domi. Marsi. ⁊ ad iura alleg. per Joã. and. et Archi. respondet quod loquunꝛ quando qs per se vult cõtrahere istã cognationẽ spiritualem

quo casu

quo casu nõ sufficit sola presentia nisi puerũ p se sustẽtet seu eũ tãgat tẽpore sacramenti.do.Anto.hic nihil eligit. vnde ante factũ seruãda esset opi.Jo.an.vt nõ admittat quis per pcuratorẽ:sed post factũ placet mihi opi.contraria.nã iura solũ requirũt leuãtem vt rñdeat p puero ⁊ obliget se apud deũ:vnde cõstituit fideiussor p eo apud deũ.de quo videbo. tex.in.c.vos ante oĩa de conse.dist.iiij.hec autẽ obligatio debet posse cõtrahi p pcuratorẽ cũ nõ eligat industria psone: nec agit de magno facto hic.Itẽ q2 multa fieri per procuratorem phibent facta tñ tenẽt vt sentit glo.no.in.l.vniuersis C.de preci.impe.offe.in.c.j.de iudi.li.vj.facit qd not.Bar.in d.l.post mortẽ.in.§.fi.licet ipse videat sequi opi.Jo.and. in l.gallus.in.§.forsan.ff.de lib.⁊ posthu.Scdo est etiam alia questio[a] non minus difficilis:presupposito qd p pcuratorẽ nõ possit contrahi:nunquid saltẽ de facto cõtrahat p pcuratorem qui de facto tenuit baptizatum.Jo.an.in.d.regula pot.tenet qd sic.q2 re ipsa procurator interuenit:⁊ licet nõ intẽderet obligari tamen sepe extra id quod agitur nascitur obligatio.vt in.l.is qui in fi.ff.cõmo.Contrariã opi.tenuit Fede.in.d.cõsi.xv.⁊ illam credo veriorẽ:quia vbi nõ est consensus alterius nõ nascitur obligatio.vt in.l.in omnibus et in.l.consensus.ff.de ac.⁊ obliga.¶ †Alia questio quotidiana est:nunquid vniuersitas[b] possit contrahere istam cõpaternitatẽ:nã sepe ciuitates cõstituũt syndicos ad hũc actũ. Fede.in.d.consi.xv.consuluit qd nõ:quia nemo qui nõ fuit baptizat⁹ potest aliũ tenere in baptismate:vt in.c.in baptismate.de.conse.dist.iiij.sed vniuersitas non habet animã:ergo nõ est compar huius cognationis spiritualis.pro hoc.c. romana.in.§.vniuersitatẽ.⁊.c.si sententia.de senten.excõ.li. vj.Sed credo posse attentari vt isti constituentes syndicum efficiantur compatres:quia dispositio concepta in vniuersitatem resoluitur vt concernat singulares personas de vniuersitate si actus nõ cadit in vniuersitatem:vt res nõ careat effectu.Iste est text.no.q facit ad multa in.c.sententia.preallе.facit qd no.glo.in.d.§.in vniuersitatem.facit.l.si stipulatio ista.§.sed si serui.ff.de v.ob.⁊.c.nouerit.⁊.c.graue.de senten.excõ.vbi excommunicantur singuli statuentes contra libertatem ecclesiasticam licet statuant nomine vniuersitatis. Fede.tamẽ tenuit oppositum.Et no.has questiones quas puto quotidianas ⁊ disputabiles. Abbas.

☞ Filij duorũ cõpatrũ per quorũ alterũ ad cõpaternitatem deuentum est si matrimonium contrahunt separãtur.
Inter baptizatum ⁊ filios leuãtis etiam ante genitos orit spiritualis cognatio impediens ⁊ dirimens matrimonium.
Denuntiare impedimentũ tenetur vnusquisq3 sciens illud.
Denuntiator admittitur in impedimento matrimonij etiã post terminum prefixum.
Denuntiator in impedimento matrimonij quilibet esse potest non criminosus.

Ua nos. †Si filij duorũ cõpatrum per quorũ alterũ deuẽtũ est ad cõpaternitatẽ matrimoniũ contrahant separant:⁊ tpe contractus scientes impedimentum illud denũtiare tenẽtur.h.d.Et sunt due partes.In prima trimembris consolatio.In scda cuiq3 responsio.ibi:sup quo.¶ Casus literalis.aliquis puta martinus habebat filium quo nato suscepit filiã petri de sacro fonte querebatur an filius iste natus ante compaternitatem contractam inter martinũ et petrum possit accipere in vxorem filiam petri per quam cõpaternitas illa contracta fuit ⁊ si iam cõtraxerint debeant separari:⁊ an alij qui conscij sunt talis matrimonij debeant illud accusare.rñ.qd huiusmodi psone ma.non possunt contrahere ⁊ si contraxerint debent separari ⁊ qui cõtractũ sciuerint debent illud ecclesie nũtiare.Ber.¶ †No.prio qd inter baptizatum ⁊ filios leuãtis etiam ante genitos cõtrahitur cognatio spiritualis que nõ solũ impedit ma.inter eos sed etiã dirimit.¶ †Not.scdo quẽlibet de populo teneri ad propalandũ ⁊ denuntiandum impedimentum existens inter contrahere volentes.nam quilibet tenetur quantum potest obuiare peccato futuro ne committatur.ij.q.j.si peccauerit.⁊.xxiij.q.ij.per totum.⁊ in.c.dilecto.de senten.excõ.li. vj.¶ †In gl.fi.ibi:non repelluntur a denũtiatione.No.bene hãc gl.quod exclusus ab accusatiõe quia nõ comparuit tẽpore debito puta tempore edicti.admittitur per viã denũtiationis ⁊ est hic magna limitatio ad.c.fi.j.q ma.accu.pos. sed gl.ibi tenet contrarium.Uo.hic.qd per denuntiationẽ per quam principaliter agitur ad penitẽtiam est iste admittẽdus:q2 ad talem denũtiationem admittitur quilibet qui non est criminosis:iuxta plene no.in.c.nouit.de iudi.nõ tamen poterit illi penitere nisi relicta ista coniuge:⁊ sic indirecte sequit separatio matrimonij:tamẽ huic intellictui multum ob.tex.in.d.c.fi.nam presumptio est cõtra denuntiantẽ ex quo tacuit tempore quo edicta emanarũt sed si edicta nõ emanassent satis posset procedere dictum huius gl. ad hoc qd no.in.c.fi.de clan.despon.⁊ sic possent reduci ad concor. iste due gl.contrarie.⁊ iste tex.non ob.non enim dicit qd cõscij tempore contractus ⁊ edicti debeant nunc admitti post tempus contractus. Abbas.

1 ☞ Inter baptizatum ⁊ filios baptizãtis oritur cognatio spiritualis impediens ⁊ dirimens matrimonium.6.
2 Sacerdos baptizãs l3 hoc ex debito officio faciat nihilominus efficit pater spiritualis:⁊ propterea orit cognatio spiritualis in oĩbus ⁊ per omnia prout ex persona leuantis.6.
Monachus etiam baptizans efficitur pater spiritualis.
3 Cognatio spũalis etiã orit ⁊ extendit ad filios illegitimos.
4 Matrimonialis causa agitari pot coram vicario episcopi.
5 Exceptio peremptoria probari potest etiam post publicationem attestationum.
6 Cognatio spiritalis solum oritur ex sacramento baptisimatis ⁊ confirmationis.
7 Penitentia non causat cognationem spiritualem licet ille dicatur filius spiritualis sacerdotis.
8 Laicus baptizãs etiam efficit pater spiritualis ⁊ per hunc actum oritur cognatio spiritualis prout in alijs dictum est.

1 **Ex literis.** ¶ †Inter baptizatũ ⁊ filiu3 baptizãtis orit cognatio spiritualis impediẽs ⁊ dirimens ma.inter eos contrahendũ.Diuidit in duas ptes.In prima iudicum consultatio.in scda mandatum. ibi:mãdamus.¶ Casus literalis.Quedã mulier.M.noĩe corã officiali cantuarieñ.archiepo petijt quẽdã.a.noĩe in maritũ:dicẽs se affidatam ab ipso ⁊ carnaliter cognitã.ad hoc probãdũ induxit testes publicatis attestatiõibus p quas mulieris intẽtio probata erat dict⁹.A.excipiẽdo pposuit qd eã habere nõ poterat in vxorem pro eo qd pater eiusdẽ mulieris qui sacerdos fuerat ipsu3 baptizauit:sed nõ obstãte huiusmodi exceptione tulit diffinitiuã sentẽtiã p matrimonio cõtra ipsum.A. qui ad se.apo.appellauit.mandat pa.qd si est ita eundẽ.A. iudex ab impetitione mulieris absoluat eidẽ sup hoc silẽtiũ imponẽdo.¶ †No.j.qd sacerdos baptizans l3 hoc faciat ex debito officij:nihilominus efficitur pater spiritualis baptizati.⁊ idẽ in monacho baptizãte vt no.gl.in.c. pnenit.xviij. q.ij.⁊ in.c.omnes.xxx.q.j.⁊ p hunc actũ baptizandi orit hec cognatio spũalis in oĩb⁹ ⁊ per oĩa sicut orit ex persona leuãtis seu tenẽtis in baptismo.vt in.c.j.j.e.lib.vj.¶ †No.ex hoc tex.ar.opti.⁊ quasi expressum quod cognatio spiritualis extenditur etiam ad illegitimos filios.nã hec ista mulier erat filia sacerdotis q baptizauerat iuuenẽ.⁊ nihilomin⁹ inter iuuenẽ ⁊ eã fuit orta cognatio spũalis q poterat appellari fraternitas ⁊ sororitas erat enĩ soror ⁊ frater spũaliter.de quo vide qd no.p gl.xxx.q.iij.in sum.¶ Et no.qd hoc etiã extẽditur ad spurios filios vt hic patet in filia sacerdotis: l3 text. possit etiã intelligi de filia legitima vt nata ante clericatum. Sed primũ dictũ cõiter tenet.vt no.gl.in sum.pdicta.⁊.j. ti. pr.c.j.⁊ doc.s.eo.martinus.⁊ tacite sentiũt hic.¶ †No. qd corã vicario epi pot agitari causa matrimonialis.qd no.p limitatione.c.accedẽtibus.de exces.prela.⁊ eorũ q no.j.de cõsan.⁊ affi.c.j.¶ †Ultimo.no.qd exceptio perẽptoria pot opponi ⁊ pbari post publicationẽ attestationũ[c].cõcor.c.finẽ.⁊ c.prout.de do.⁊ cõtu.qd intellige vt plene dixi.i.c.j.de ordi. cogni.¶ †In gl.j.ibi:sed hoc nõ inueniebatur prohibitum. hodie vero est tex.satis clarus.in.c.j.co.ti.li.vj.⁊ forte vt dicunt doc.dubitauit iste vicari⁹.q2 sacerdos ex debito officij baptizauit:sed non animo contrahendi istam cõpaternitatem seu cognationem spiritualem.Sed isto non ob.contrariũ hic decidit:nã ex quo eũ efficit xpianũ:effectus est pater illius spũalis velit ergo nolit pater est:sicut dicimus in patre carnali vbi cõsideratur factũ ⁊ nõ voluntas seu ppositũ facit.c.oẽs.xxx.q.j.¶ †Et in fi.gl.hodie pbat cõclusio glos. in.c.fi.j.e.li.vj.vbi d2 qd hec cognatio spiritualis solũ cõtrahitur in sacramento baptismatis ⁊ cõfirmationis.vnde per penitẽtiã bene efficit filius spũalis sacerdotis.sed nõ oritur cognatio impediens ⁊ dirimens ma.¶ †Et que predicta sunt de baptismate pcedũt etiam in laico qui baptizaret in necessitate:q2 iura loquuntur indistincte in baptismate.Nã si laicus leuans seu tenens in baptismate cõtrahit istam cognationẽ spiritualẽ fortius idẽ dicendũ in laico baptizãte ⁊ idẽ dicit si mulier baptizaret tpe necessitatis q2 nõ est differẽtia inter masculum ⁊ feminam quo ad istã cognationem spiritualem vt in.c.fi.j.co.ti.lib.vj.⁊ in.c.veniens.s.co.

a ¶ Alia qd.opi. Joã.an.t3 Imo. in.d.§.forsitã.cõtrariã opi.Fed.⁊ abbas tenẽt paul. ⁊ alex.i.d.§.forsitã.p regulã q potui nolui q volui adimplere negui. l.multũ iterest.C. si qs alteri vl sibi. bon⁹ est tex.⁊ qd no.ibi Sal.in.l.si absentis.C.si certum pet.

b ¶ Uniuersitas. Et ẽ cõis opi.f3 arc.in.d.§.forsitã in fi.p Imo.in.c. cedẽs.s.de pben. Zacharias.

c ¶ Post publicationẽ attestationũ.Adde an hoc sit indistincte verum p Lãfrã.de ordi.c.qm cõtra falsa3.§.exceptiones nu.ij.versi.q̃dam sunt peremptorie.s.de pba. Sebasti. Sapia.

c ¶ Attestationũ. Uide Felin.in.c. pastoralis.col.iij. ver.respectu vero fallẽtiarum.s.de exceptio.

¶ De cognatione legali. Rubrica.

¶ Uiso de cognatione spirituali merito subiicit̃ de cognatiõe legali. ⁊ vide ad materiã hui⁹. tit. tex. gl. xxx. q. iii. c. i. ⁊ in c. per adoptionẽ. Et dic qđ adoptio legalis est quedã ꝓpinquitas a lege inducta ꝑ quã efficitur quis filius vel nepos vel deinceps seu frater vel affinis q non est: naturã imitãs. l. adoptiones. ff. de adop. Et qualiter ꝯhit̃ ista adoptio. dic vt in gl. c. seq. Et no. ex rubro iñcto nigro qđ lex ciuilis qñqꝫ inducit impedimentũ habile ad impediẽdũ ⁊ dirimẽdũ matrimoniũ sed puto hoc ꝓcedere nõ ex dispositiõe iuris ciuilis: sed ex speciali approbatione ecclesie. vñ ius ciuile prohibet matrimoniũ inter pupillã ⁊ tutorẽ ⁊ ĩter senatorẽ ⁊ subditã seu rectorẽ prouincie seu ꝓuincialẽ nihilominus de iure canonico tenet inter istos matrimoniũ[a] qꝛ ius canonicũ specifice illas leges non approbauit ad hoc vide bo. glo. xxx. q. iii. in. c. i. per Host. in. c. pe. ⁊ vltimo de secundis nup.

☞ Inter adoptatum ⁊ filium adoptantis adoptione durante non post matrimonium subsistere. 5. 6.
Cognatio seu ꝓpinquitas oritur ad adoptionẽ nedũ inter adoptãtẽ ⁊ adoptatũ sꝫ ẽt ĩter adoptatũ ⁊ filios adoptãtis.
Cognatio legalis nõ durat nisi durante adoptione.
Cautela ꝑ volẽtẽ m̃rimonium ꝯhere adoptiõe nõ obstãte.
Adoptio non iuridice facta nõ causat legalem cognationẽ.
Forma qñ dat esse rei illa non seruata inualidat actum.
Clericus castrati ⁊ spadones an adoptari possint.
Etas. xviii. an hoc est plena pubertas requirit̃ in adoptãte.
Senibus indulgenda est potestas adoptãdi vt in solatium vite possit filios acquirere.
Adoptata si non transibit in potestatem adoptãtis an possit in vxorem duci per filium naturalem adoptantis.
Adoptio siue legalis cognatio an impediat ⁊ dirimat matrimonium.
Illegitimus non potest matrimonium contrahere cũ filia spirituali patris sui.
Illegitimus non potest ꝯhere cũ filia adoptata patris sui.

SI qua. † Inter adoptatum ⁊ filiuꝫ adoptantis non põt durante adoptiõe cõsistere matrimoniũ. ⁊ non diuidit̃. ¶ Casus literalis. Pater meus adoptauit sibi aliquã in filiam. querebat̃ an ego possum illam recipere in vxorem. Dicit Nic qđ ꝙdiu durat adoptio inter me ⁊ illã matrimoniũ cõsistere nõ põt. Ber. ¶ † Not. i. qđ ꝑ adoptionẽ legitime factã oritur ꝓpinquitas seu cognatio nedũ inter patrem adoptãtẽ ⁊ adoptatũ: sed etiã inter adoptatũ ⁊ filiũ adoptãtis. hec tñ cognatio respectu filiorum nõ durat nisi durãte adoptiõe. si quis ergo vult filiũ suum naturalẽ tradere inverũ filiũ adoptiuũ remediũ est vt emãcipet filiã adoptiuã. ita dicit tex. in c. per adoptionẽ. xx. q. iiii. ¶ † Sed hic quero de duobus. primo pone qđ circa solẽnitatẽ legalẽ aliqs corã vicinis seu honestis viris recipiat aliquem in filium. nunquid ex ista adoptione impediatur matrimonium prout hic dicitur: ⁊ nunquid iste filius acquirat iura filii legitimi adoptati. Hostiẽ. tenet hic qđ nõ. qđ bñ notabis qñ nõ seruata forma corruit ex toto iste actus. Forma enim dat esse rei ⁊ conseruat eã in esse: vt in. c. tua. s. de spo. ⁊. c. quia propter. de elec. ⁊ pro hoc tex. in. l. nõ nudis. ⁊. l. non epistolis. C. de proba. debet enim adoptio[b] fieri coram magistratu prout habetur ĩ gl. i. et dic vt in ea. ¶ † Secũdo quero nunquid presbyter possit legitime adoptare. Host. sentit super rubri. qđ sic nec ob. istitu. de adop. §. illud quia loquitur in castratis ⁊ spadonibus q naturaliter generare nõ possunt vnde sicut nõ possunt habere filios naturales ita nec adoptiuos qꝛ ista cognatio legalis est inducta ad instar naturalis: vnde imitatur naturam inquãtũ potest. hinc est qđ nisi quis precedat adoptatũ. xviii. annis. ⁊ sic in plena pubertate nõ valet adoptio. institu. de adoptio. in. §. minorem. sacerdos[c] vero de facto ⁊ naturaliter generare potest pro hoc allego bonũ tert. in. l. si pater. ff. de adoptio. vbi dicitur qđ per maxime senibus est indulgenda hec potestas adoptandi: vt in solatium vite eorũ possint sibi acquirere filios quos naturaliter de facili habere non possunt. ¶ † In gloss. ibi: alii dicunt primam partem tenuit Inno. sed opi. contrariam que sequitur tenẽt communiter docto. ⁊ Specu. eo. tit. in prin. ⁊ satis placet mihi. Dic ergo qđ inter filios naturales adoptantis ⁊ adoptatã nõ potest consistere matri. ꝙꝙ adoptata non transiuerit in potestatẽ adoptantis: quia nihilominus de familia est durante ista adoptiõe. ¶ † Et in fine gl. no. istã glo. que videt̃ sequi opi. Hugo. ⁊ istud impedimentũ cognationis legalis non solũ ĩpediat matrimoniũ: sꝫ etiã dirimat: ⁊ hãc opi. tenet Joan. de lig. ⁊ satis mihi placet per istũ tex. cum dicit ꝙ adoptiõe durãte nuptie nõ possunt inter istos cõsistere q̃ verba clare innuũt ꝙ matrimonium de facto cõtractum sit nullũ ad idem. c. per adoptionem. xxx. q. iii. ⁊ institu. de nupt. §. sed si qua. licet Spe. tenuerit primã opi. ⁊ videtur ibi sequi Joã. an. e. ti. in prin. Fũdamẽtum suum est: quia si matrimoniũ separetur separatio esset frustratoria. cum facta dissolutiõe per emancipationem statim possit cõtrahere matrimoniũ. Sed hec imaginatio mihi non placet: quia satis est impedimentũ existere ante emancipationem. Item satisfaciendũ est iuri: vt in simili est bon⁹ tex. cũ glo. ĩ cle. i. de sup. neg. prela. Itẽ satis est hoc impedimẽtũ posse esse perpetuũ qꝛ idẽ iuris est de eo ꝙ est perpetuum ꝙ de eo ꝙ potest esse perpetuũ: vt. l. iurisperitos. ff. de excu. tuto. et not. gl. in clemẽ. et si principalis. de rescrip. ¶ † Ultimo no. ex ista gl. ꝙ filius illegitimus non potest ꝯhere matrimoniũ cũ filia spiritualis patris sui. dixi latius. ĩ. tit. p̃ce. ⁊ idẽ sentiũt hic doct. respectu filie adoptiue: vt queadmodũ filius legitimus non põt cõtrahere cũ sorore carnali legitima vel cũ cõsanguinea: vt in. c. tuas. de proba. ita nec cũ filia adoptiua. Nico. Abbas.

¶ De eo qui cognouit cõsanguineã vxoris sue. Rubrica.

¶ Uiso de cognatiõe spirituali ⁊ legali: de carnali vidẽdũ restat. Sed quia ex copula habitũ cũ consanguinea vxoris orit̃ affinitatis cognatio: de qua poterat dubitari vtrũ dirimeret vel impediret matrimoniũ ideo subiicitur hec rubri. et virtus totius titu. consistit in hoc ꝙ affinitas ꝯtracta ex copula cũ cõsanguinea vxoris non dirimit matri. prius cõtractũ sed soluit sponsalia de futuro. Iteꝫ priuat facultate contrahendi matrimonium ⁊ exactione debiti in vxore habita. vt patebit in prosecutione ti. Abbas.

☞ Affinitas superueniens non soluit matrimonium sꝫ exactione debiti impedit.
Incestus inhabilitat aliquem ad matrimoniuꝫ ꝯhenduꝫ.
Incest⁹ ꝓprie cõmittit cũ cõsanguineis ꝓpriis vel vxoris.
Affinitas oritur etiam ex copula ignoranter habita tamen non est punibilis vnde non priuatur facultate exigendi debitum nec inhabilitatur ad matrimonium.
Episcopus in aliquibus casibus dispensat ꝙ incestuosus possit matrimonium contrahere.

SI quis cum. † Affinitas superueniẽs post ma. contractum non soluit mat. sed exactioneꝫ debiti impedit et crimen incestus inhabilitat quo ad ma. contrahendum. primo ponitur thema ex quo triplex elicitur questio. secundo soluit ibi: nec. ¶ † Not. primo duas penas committentis crimen incest⁹. prima qꝛ priuat̃ facultate exigẽdi debitum carnale a ꝓpria vxore. scđa qꝛ priuat̃ facultate ꝯhendi ma. Et incestus[d] proprie cõmittit̃ cũ affinibus id est cũ cõsanguineis vxoris: vel cũ ꝓpriis ꝯsanguineis: vt in §. cũ ergo. xxv. q. i. ⁊ in. l. inter. ff. de adul. ¶ † In gl. in versi. sciẽter. in fi. sentiunt tñ doc. hic ꝙ ex copula ignorãter habita oritur affinitas: vt in. c. discretionẽ. i. e. nõ tñ talis copula est punibilis respectu ignorãtis: vñ nõ priuaret̃ facultate exigendi debitũ: nec inhabilitaret̃ ad ꝯhẽdũ ma. pro quo vide bo. tex. in. c. in lectũ. xxxiii. q. ii. ⁊ facit. c. inebriauerũt. xv. q. i. In fi. gl. ibi tennerũt m̃rimoniũ: ⁊ hoc ꝓbat̃. i. eo. transmisse. ¶ † Et in fi. gl. Sed q̃ro qs poterit dispensare. Solu. de papa nõ ẽ dubiũ: cũ istud sit impedimẽtũ iuris positiui ad hoc. c. ꝓposuit. de ꝯces. p̃bẽ. De ep̃o[e] puto ꝙ ad cõmissuꝫ est verũ crimẽ incestus: ⁊ nõ potest dispensare nisi ratiõe iuuentutis quo casu dispẽsare poterit ꝓ hoc allegat. c. si duo in fi. xxxv. q. vi. Aut nõ est ꝓprie crimẽ incestus: vt puta qꝛ cõmissum cũ cõsanguinea sponse: ⁊ tunc poterit episcopus dispensare etiã citra iuuentutẽ sic intelligo ca. i. pri. in p̃nci.

☞ Affinitas superueniens soluit sponsalia de futuro sed non matrimonium. 2.
Incestuosus matrimonium contrahere non potest. 2. 3.
Affinitas superueniens est maius vinculum ꝙ spõsalia de futuro.
Ep̃s an possit dispensare cum incestuoso vt contrahat.
Uxoris cõsanguineã cognoscens grauius peccat ꝙ cognosceus consanguineam.
Incestus proprie non committitur nisi cum affinibus vel consanguineis.
Penitentia que sit imponẽda pro incestu et violatione pu. ho. iusticie.

Sponsalia

[a] ¶ Matrimoniũ Ange. consi. xcii. in fi. Gof. ⁊ Joã. an. vt refert Cy. in. l. fi. C. de interdi. ma. ang. insti. §. illud. Uincen. hercu. in disputatione sua incipi. Perusinus quidam vbi late.

[b] ¶ Adoptio. bar. in. l. ii. nec sufficeret autoritas populi ĩ arrogatione ẽt ꝑmittẽte statuto bart. in. l. nõ ambiguũ. ff. de legi. Joã fab. insti. de adop. §. i.

Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Adoptio. Uide late practicaꝫ papi. in forma libelli in actiõe reali. ĩ vbo iure dñii vbi dicit ex hoc irritari plures adoptiões q̃ fiunt in monteferrato cũ fiant sine autoritate magistrat⁹.

[c] ¶ Sacerdos. pro quo faciunt not. ꝑ bal. Imo. Alexã. ĩ. l. si quis posthumos. ff. de lib. ⁊ post. vbi ꝯcludũt ꝙ si existẽs ĩ sacris instituat sibi posthumũ itelligit̃ de adoptiuo. itellige fm pe. de anch. s nõ ꝓcedere ĩ monacho ex quo filiũ ĩ potestate h̃re nõ p̃t. gl. in. l. si ex causa. §. papinianus. ff. de mino. c. i. xx. q. ii. Gui. in. l. q vxorem. ff. de adop.

[d] ¶ Incest⁹: qđ sit incestus. gl. ĩ aut. de ĩcest. nup. ⁊ cũ qbus cõmittat̃. l. fi. ff. de ritu. nup. pena incestus per Bart. in. l. si adulteriũ. ff. ad. l. iu. de adul. Corne⁹ ꝯsi. xix. incip. constat. in. iiii. volu.

[e] ¶ De ep̃o. Abb. in. c. at si clerici. §. de adulteriis. s. de iudi. in. iiii. co. versi. sed circa predicta dubitatur.

6 Sponsalia carnali copula subsecuta nō soluuntur per affinitatem post subsequentem.
Matrē spōse cognoscēs nec matrē nec filiā habere poterit
Incestuosus non pōt petere debitum licet exigere possit.

VEniens. †Affinitas supueniens etiā p illicitum coitum dissoluit spōsalia de futuro.sed nō matrimonium ⁊ incestuosus cōtrahere nō pōt.h.d.primo decisa consultatio.secunda distinguēs rñsio ibi:inqsitioni.⁊ scdm mēbrum ibi:ceterum. ¶ Casus literalis.quidam contraxit sponsalia de futuro cū quadā.tādem instigāte diabolo matrem sponse sue cognouit du3 molestaret vt ma.de p̄senti cum sponsa consummaret ipse noluit donec super hoc epo factum proponeret. Eps cōsuluit do.pa.⁊ ipse rñ.q si matrē sponse cognouit ⁊ spōse carnaliter nō adhesit imponēda est ei penitētia paulo maior q̄ p adulterio.⁊ ea peracta vel parte ipsi9 eps dispēset cū eo vt aliam recipiat si voluerit in vxorem si vero sponsam cognouit anteq̄ matre3 vel post nunq̄ eā vel aliā poterit accipere in vxorē propter incestum.sed a sponsa propterea non separabit.⁊ in hoc non tenet qd dicit nunq̄ eam sc3 sponsam pōt accipere in vxorē. Berñ. ¶ †Not.j.qd affinitas superueniens est maioris potētie q̄ spōsalia de futuro. Nā per affinitatē dissoluunt sponsalia. Et ratio est q2 sponsalia de fut.c.nihil aliud sunt q̄ futurarum nuptiaru3 promissio.vt in.c.nostrates.xxx.q.v.sed per affinitatem supuenientē nō pōt adimpleri illa promissio:cum inter affines nō possit cōsistere ma.vt in.c.nō debet.j.tit. pri.q̄ ratio cessat in matri.iā contracto carnali copula nō cōsummato.idō illud nō dissoluitur per affinitatē superuenientem. ¶ †No.ij.q cognoscens csanguineā sponse inhabilitabat ad matrimo.ctrahēdū etiā cum alia:sed pōt secū de facili dispensari: vt hic ⁊ cū ius nō reseruet pape dispēsationē tacite videtur epo potestatē indulgere iuxta theoricam Inn.in.c.dilect9.de tēpo.or. ¶ †Itē no.q graui9 peccat cognoscens consanguineā vxoris q̄ csanguineā spōse. Nā in primo casu nō indulget dispēsatio saltē ex facili cā.vt j.c.ceterū.sed in alio casu sic:vt in prin. Nā ratio diuersitatis est:q2 cognoscens cōsanguineā vxoris proprie cōmittit crimē incest9:qñ ex copula habita cū vxore ctracta fuit affinitas inter eā ⁊ cōsanguineos vxoris. Sed ex spōsalib9 nō est cōtracta affinitas cū csanguineis spōse:sed quedā publica honestas,incestus aūt proprie nō cōmittit nisi cū affinib9 vel csanguineis[a] vt in.§.cū ergo.xxxvj.q.j.⁊ facit qd.j.dicā cū gl.in ver.paulo maior.ibi qñ nupta erat.in hoc gl.diuinat. ¶ †Itē si verū esset qd seqtur i gl.q ille cōmisisset incestū cognoscēdo matrē spōse nō esset op9 supplere q mater habebat maritū:q2 crimen incestus est graui9 q̄ adulteriū.vt in.c.adulterij malū.xxxij.qō.vij.vñ dic melius q hic in primo rñso nō intercessit proprie crimē incestus ex quo spōsa nō fuerat cognita.vt.s.dixi,sed quasi crimē incest9 in eo q violauit publice honestatis iustitiam ortā inter se ⁊ matrē sponse.⁊ pro hoc bene fecit,c.duo pueri.s.de despō.impu.⁊ qd ibi dixi:⁊ ideo imponit penitētia paulo maior q̄ p adulterio:nā si commisisset verum crimen incest9:puta q2 cognouisset csanguineam vxoris tunc imponeret grauior penitentia ⁊ multo maior p adulterio: qd pt3 ex illo:q2 adulteriū nō inhabilitat ad matrimonium ctrahendum.vt in.c.ex literarum.de eo qui dux.in ma.quam pol.per adul.sed crimē incest9 sic.vt.s.c.proxi. ¶ †In gl.in v.eā.vt clari9 intelligas gl.⁊ tex.op.q si iste cognouit sponsam anteq̄ matrē:ergo fuit matrimoniū cu3 sponsa.vt in.c.is qui.s.de spon.q nō debet dissolui p affinitatem superuenientē.vt.j.eo.tit.transmisse.⁊.c.si cuius ctrariū innuit tex. in fi. Solu.metu contrarij gl.legit.§.ceterum dupliciter.primo vt exponat verbū eā.s.matrē:sed sponsam quam prius cognouerat bñ habebit. Sed ista lectu.est fugienda:q2 esset indubitabilis:qm si nunq̄ cognouisset spōsa3 non pōt adhuc habere matrē obstante publice honestatis iustitia.vt in c.spōsam.de spō.frustra ergo papa pōderaret hic si spōsam cognouerit. Secūda lec.glo.est vt exponat eā sc3 sponsam,et tunc dic q hodie iste tex.nō procederet p illud qd dixi in cōtrario:sed euitāda est iuriū correctio:⁊ maxime in hac cōpilatione p illud qd habet.s.in proemio. Host.exponit extorquēdo aliqualiter literā.sed dic ponēdo veram conclusionē iuris q si spōsam cognouisset anteq̄ matrē:spōsam tenebit in vxorē:sed quo ad facultatē exigēdi debitū dicitur eā non habere tenet tñ sibi reddere debitū.vt.j.eo.trāsmisse. Si vero cognouit sponsam postq̄ cognouit matre3 nō pōt vnq̄ habere sponsam pp̄ter affinitatē supuenientem.vt.s.in pnc. ⁊ sic pōt exponi illa dictio eā referēdo ad sponsam proprie ⁊ improprie.⁊ per hoc non variatur intellectus iuris.

1 ☞ Matrimoniū non separatur ad dictum vnius asserētis affinitatem inter coniuges precessisse.
2 Affinitas etiā ex illicito coitu oritur impediēs ⁊ dirimens matrimonium.
Maritus ⁊ vxor efficiuntur vna caro.
Fornicarius ⁊ fornicaria efficiūtur vna caro.
3 Fornicatio potest esse notoria.
Carnalis copula potest esse notoria.
4 Iudex sniam ferre potest sine testibus de eo quod est sibi notum vt notorium.

DE illo. ¶ †Nō separatur matrimonium ad dictū vni9 asserentis affinitate3 inter coniuges p̄cessisse.primo csultatio.scdo rñsio.ibi.rñdemus. ¶ Casus literalis. Quidam dicebat q cognouerat vxorē fratris sui anteq̄ cū illa mrimoniū ctraxisset.qrit qd iuris sit:rñ.pp̄ter hoc non sunt separādi nisi hoc esset notoriū aut p idoneos testes legitime probaret. Ber. ¶ †No.q ex copula illicite habita ctrahit affinitas[b] impediēs ⁊ dirimēs mrimoniū inter affines:⁊ sic nō solum maritus ⁊ vxor efficiunt vna caro p copulā.sed etia3 fornicarius ⁊ fornicaria:vt pbat clarius in.c.in eo.xxxij.q.iiij.⁊ sic orit affinitas ex illicita ciunctione sicut ex cōiugio. ¶ †Scdo not.q copula pōt esse notoria:vt puta sm doct.si publice tenebat istā mulierē.ar.in.l.si vicinis scientib9.C.de nuptijs. Et no.hoc dictū q2 facit ad materiā.c.vestra.de cohabi.cler.⁊ mulie.vt fornicatio clerici dat notoria sine alia pbatiōe si publice tenet ccubinā.p quo videt tex.in.ca.tua.eo.ti.iūcta gl.in ver.non ex euidentia q̄ hoc clare vult ⁊ eam notabis. ¶ †Ultimo no.q ex eo q est notū iudici vt notoriū pōt iudex ferre sniam sine testibus[c] etia3 si sit notorium facti transeuntis:vt hic notabiliter probatur:pro quo vide bo.tex.cum glo.in.l.j.C.qui ⁊ aduer.quos.

1 ☞ Incestuosus matrimoniū cōtrahere nō d3 sed si cōtrahit tenet ⁊ tūc tenetur reddere debitum sed nō pōt petere ⁊ nihilominus tenetur vxori necessaria ministrare.2.3.
2 Maritus priuatur facultate exigendi debitum.
3 Incestus non soluit matrimonium prius contractum.
4 Delicta plura qñq3 oriūtur ex eodē facto ⁊ ambo puniēda
5 Adulterium committit etiam coniugatus cū soluta.
6 Eps dispēsare an possit super facultate petendi debitum.
7 Uxor an possit denegare debitū marito incestuoso petenti
Uxor an possit remittere marito penam petendi debitum.

TRansmisse. ¶ †Incestuosus mrimoniū ctrahere nō debet s3 si ctrahit tenet:⁊ tūc tenet reddere:sed nō pōt debitū exigere:⁊ nō min9 tenetur vxori necessaria administrare.primo csultatio.secundo rñsio ibi:quia vero. ¶ Casus literalis. Quidā hēbat vxorē ea defūcta filiā vxoris defuncte cognouit postmodū aliā accepit ⁊ nihilomin9 cū priuigna publice delinqbat q̄situ fuit a pa.qualiter in facto isto esset agēdu3.⁊ ipse rñdet q vxori legitime cohabitet ⁊ necessaria subministret:nec eā cognoscat quandiu vixerit nisi ab ea fuerit reqsitus ⁊ donec cū ea pmanserit.p incestu et adulterio penitētiā agat p imponētis arbitrio et si supuixerit vxori sine spe cciugij pseueret. Berñ. ¶ †Not.j.q licet marit9 priuet facultate exigēdi debitū:non tñ p hoc releuat ab onere ministrandi vxori necessaria. ¶ †Scdo not.qd incestus non dissoluit matrimoniū prius ctractū:licet priuet facultate exigēdi debitū. ¶ †Ultimo not.q ex eodem facto oriunt qñq3 due spēs delicti ambe punibiles.nam hic ex copula cū priuigna cōmisit iste incestū et adulteriū.incestū q2 cognouit affinē:adulteriū q2 ipse erat ciugatus et de quolibet pōt accusari et puniri p hoc.l.si adulteriū cū incestū.ff.de adul.plene p Bar.i.l.senat9.ff.de accu.et vide qd not.i.c.virginib9.xxvij.q.j. ¶ †Et ex hoc no.q de iure canonico cōiugat9 dr committere adulteriū[d] ēt cognoscēdo solutā.pro quo vide tex.xxxij.q.iiij.in.c.nemo.et.c.dicat.l3 aliud videatur de iure ciuili de quo vide tex.⁊ gl.in.l.j.C.de adul.et.l.inter.ff.eo. ¶ †Primo hic q̄rit nūqd possit dispēsari cu3 isto sup exactiōe debiti. Doct.q sic.nā si ecclia dispēsat vt possit ctrahere de nouo:vt no.s.e.c.j.forti9 pōt dispēsare vt post contractū possit exigere:intellige cā subsistēte:puta iuuentutis. ¶ †Ultimo querit nūqd vxor possit denegare marito incestuoso petēti debitū Host.q sic fret9 autoritate dñi.xxxij.q.j.in.c.dixit.dicit.tñ q si vxor semel petijt debitum tenet post ea reddere[e] quasi videat reconciliatio facta alle.c.si vir.j.de adul.et.c.proposuit.et q ibi no.s.de coniug.ser. Sed dom. Car.et.d.Anto.tenent oppositum et melius.nā in isto casu marit9 non priuat exactione debiti ex contēplatione vxoris sed pp̄ter attrocitatē sui delicti:idō vxor nō pt sibi hāc penā

Zacharias.
a ¶ Cū affinib9 ⁊ consanguineis. Adde ita tenere Ang.Aret.in.§.s3 si aduersus.insti.d nup.p gl.⁊ i aut.d icest.nup.i pn.⁊.l.si adulterij.C.d adulte.et no.Ang.i tract.suo maleficor.i gl.i vers.Che ay adlterata la mya dona.col.xi.⁊ an cū moniali.Uid Archi.xxvij.q.j.ca.virginibus.
Zacharias.
b ¶ Cōtrahit affinitas.add qd notaui i postil.ad istū i.c.lras.nu.v.⁊ in apo.i vs.p illicitū coitū.s.d despon.impub.
Sebasti.Sapia.
b ¶ Affinitas.vide Fel.i.c.p tuas col.j.versi.nota.scdo.s.de proba.
c ¶ Testibus.gl.l.j.C.q ⁊ aduer.qs Bart.Bal.et Ang.in.l.si vn9.§.pact9.ff.d pac.
Sebasti.Sapia.
c ¶ Sine testib9. Uide Ang.siculū.in.c.euidētie.j.de accusa.abb.in.c.ad nrm.ij.s.de iureiur.vbi Bal.dt q in notorijs ordo est ordinē nō seruare.
d ¶ Adulteriū.ex parte viri nō cōmittit s3 stupiū ex pte mulieris cōmittitur adulteriū:idō filij dicūtur icestuosi adlterini. Jo.an.in addi.Specu.sup rub.q fi.sint le.late. Joan.bap.de sctō seuerino i.l.si q̄ illustris ad orficia.in.xuij.q.
e ¶ Reddere opini.Hosti.et Jo.an.hic.opi.abb.est cōis vt hic per Car.Alex.⁊ philip.Franc.

remittere:nec etiã exigẽdo sibi debitum videtur velle sibi remittere.Sed in ꝯtrariis cõtemplatione vxoris dũtaxat vir erat priuat⁹ vt puta ꝓpter adulteriuꝫ.ideo si vxor petit debitum a viro vr̃ illum recõciliare ⁊ sibi remittere.¶ In glo. ii.in fi.intellige istos tres casus prout plene dixi in.c.j.⁊.ca. fi.s̃.de eo qui dux.in ma.quaꝫ pol.per adul.

1 ☞ Matrimoniũ non separatur ad cõfessionẽ cõiugum qui dicunt affinitatẽ precessisse etiã si rumor sit vicinie.2.
2 Matrimonium non ab homine sed ab ipso deo dependentiam habet.
Cõfessio cõiugũ q̃re mr̃imonio nõ noceat qñqꝫ tñ nocet.5.
3 Rumor vicinie quid sit.
Fama quid sit.
Medietas venit appellatione partis.
Pars aliqua quid importat.
4 Matrimonium separatur propter affinitatem precedentẽ etiam ex illicito coitu.
5 Mr̃imoniũ ex quorũ dicto seu ꝯfessione ĩpediat̃ ⁊ dirimat̃.
6 Fama per se nõ sufficit ad dirimendum matrimonium nisi cum aliis concurrat adminiculis.
7 Consanguinitas quomodo probat̃ hodie quia est reducta ad quartum gradum.

Super eo. ¶ †Non separatur mr̃imoniũ ad ꝯfessionẽ ꝯiugũ q dicũt affinitatẽ ꝓcessisse:etiã si rumor vicinie cõsentiat.⁊ est casus multũ allegabilis ⁊ notabilis.primo ponit q̃õnem.scd̃o solutionẽ.ibi:tue.¶ Casus literalis. Quidã ꝯxit mr̃imoniũ cũ quadã muliere:⁊ taꝫ ipse q̃ vxor ꝯfitebant̃ ꝙ quãdã ꝯsanguineã vxoris sue anteq̃ cũ ea ꝯtraxisset carnaliter cognouit ⁊ aliqua ps vicinie illud acclamabat:querit̃ an sint separãdi.rñ.ꝙ ꝓpter eoꝝ confessionẽ tãtũmodo nõ sunt separãdi.vel etiã ꝓpter rumorẽ vicinie:q̃r multi qñqꝫ colluderẽt adinuicẽ ⁊ ad ꝯfessionẽ incest⁹ facile ꝓsilirẽt:si p eorũ confessionẽ crederẽt separari:⁊ rumor vicinie nõ est adeo valid⁹ ꝙ bñ ꝯiũcti debeãt separari nisi rõnabiles probationes accedãt.Berñ.¶ †Not.j.regulam ꝙ ad ꝯfessionẽ ꝯiugũ ꝯ mr̃imoniũ nõ dꝫ fieri mr̃imonii sepatio. Et rõ hui⁹ dicti est ꝙ mr̃imoniũ nõ hꝫ depẽdẽtiã ab hoĩe: sꝫ ab ipõ deo[a] recipit indissolubilitatẽ.xxxiii.q.ii.q̃s de⁹ coniũxit.⁊.xxxv.q.x.in.c.j.ideo ꝯfessio non nocet:cũ p̃ncipaliter nõ fit ꝯ ꝯfitentẽ.¶ †Scd̃o no.ibi est aliqua ps vicinie iũcto v̾s.rumor.ꝙ rumor vicinie ꝓprie dr̃ cũ aliq̃ ps vicinie aliqd asserit:⁊ in hoc differt rumor a fama.nã fama ꝓprie est qñ tota ciuitas seu vicinia vel maior pars reclamat:vt no.in.c. inq̃sitioni.ĩ fi.j.de accu.Rumor[b] aũt est qñ aliqua pars clamat:puta tertia vel quarta ps.nã lꝫ appellatione partis veniat medietas[c].vt in.c.ii.j.rñ.de deci.li.vj.⁊ in.l.nomẽ filiaꝝ §.portiones.ff.de ver.sig.tñ vbi adiicit̃ verbũ aliqua tũc verificat̃ ĩ qualibet minima particula:q̃r dictio aliqua restringit.de quo vide bo.gl.ĩ cle.j.de fo.cõpe.quã tenebis ad hoc mẽti.Et sic ĩtellige gl.hic q̃ dicit aliud est fama aliõ rumor ⁊ ꝙ min⁹ se hꝫ rumor q̃ fama ⁊ similẽ gl.habes in.c.si duo. xxxv.q.vj.¶ †Ultimo not.ꝙ matrimoniũ separat̃ propter propinquitatẽ precedẽtẽ ꝯtractã etiam per illicitũ coitum. ¶ †In gl.j.in fine no.bñ istã gl.⁊ expediẽdo hãc materiam cũ gl.fi.distingue plene sic.cũ querit̃ nũqd valeat ꝯfessio cõiugũ in cã matrimoniali aut agit̃ de matrimonio ꝯhendo aut de iã ꝯtracto.p̃mo casu sola fama de ĩpedimẽto sufficit ad impediẽdũ mr̃imoniũ etiã si in spõsalibus interuenisset iuramẽtũ tex.est no.in.c.sup eo.j.tit.pri.Itẽ ad dictũ vni⁹ s.tertii impedit̃ mr̃imoniũ ꝯhẽdũ:si nõ interuenit iuramentũ vt est bo.tex.in.c.p̃terea.el.ii.de spon.⁊ ĩ.c.sup eo.de testi. Et ex illis duob⁹.c.vr̃ inferẽduꝫ ꝙ pl⁹ ꝓbet fama q̃ vn⁹ testis:q̃r vt dixit sola fama impedit etiã si ĩteruenit iuramẽtũ secus in dicto vni⁹.Sꝫ ego crederẽ ꝙ si vnus testis oĩno integer ꝯfiteret̃ impedimẽtum impediret̃ matrimoniũ etiã si iuramẽtũ interuenerit q̃r vn⁹ testis nõ min⁹ ꝓbat q̃ fama ad hoc.ꝙ no.in.c.veniẽs.de testi.⁊ ĩ.c.j.de app.facit.c.super eo.§.j.s̃.de test.vbi videt̃ quasi casus.Et ad.ca.p̃terea.rñ.ꝙ ille testis nõ erat ille oĩno integer tũ q̃r allegabat turpitudinẽ suã:tum q̃r deponebat sine publicatione sui noĩs.contra c.ii.de testi.Aut sponsi confitent̃ impedimẽtum ⁊ puto sufficere eoꝝ confessionẽ ad impediendum matrimonium etiã si interuenisset in spõsalib⁹ iuramẽtũ.Ratio:q̃r cũ possint sibi remittere illã obligationẽ iuratã vt in.c.ii. de spon.presumptio est ꝙ nõ ꝯfiteãtur falsum ⁊ sic restringo istum tex. vbi agitur de ꝯtracto matrimonio:⁊ sic proprie loquitur. Aut alter ex sponsis ꝯfitetur impedimẽtũ ⁊ tunc aut confitetur ille qui stat ꝯtrã sponsalia.⁊ non puto sufficere q̃r cõfessio per se non valet.xiiii.q.ii.in prin.Et si dicerem⁹ ꝯtrarium facile dissoluerent̃ sponsalia cuꝫ appetẽtes separationẽ confiterentur impedimẽtum.Aut confitetur is qui stat p sponsalibus:⁊ tũc sufficit eius confessio.arg.c.attestationes.⁊ ꝙ no.ibi Hos.s̃.de despon.ĩpu.Scd̃o casu principali cum agit̃ de ꝯcto dic ꝙ aut ꝯfessio tẽdit ad separationẽ tori ⁊ valet ꝯfessio ꝯ ꝯfitentẽ.vñ si vxor confitet̃ adulterium sibi preiudicat vt in.c.ex literis.de diuor.q̃r p hoc non separatur vinculum matrimoniale.Aut ꝯfessio fuit sup substãtia vinculi mr̃imonialis ⁊ sic pro matrimonio vꝫ dummodo non veniat in preiudicium alterius matrimonii de quo ꝯstat vt ĩe.⁊ no.in.c.ii.de clan.despon.Aut ꝯfessio fit ꝯ matrimoniũ ⁊ tunc aut ꝯiuges ꝯfitentes stãt ꝯ matrimoniũ.⁊ non valet ꝯfessio etiã cum fama.ratio:q̃r ꝯfessio de se nihil probat ex quo est pro confitentib⁹.¶ †Fama tñ per se non sufficit ad dirimẽdũ matrimoniũ.vt in.d.c.si duo.⁊ hoc tenuit hic do. Ant.ꝙ satis placet:⁊ sic limita istud.c.si duo.Aut confessio fit a ꝯiugib⁹ stantibus pro matrimonio:puta q̃r iudex inquirit ex officio vel terti⁹ accusat:⁊ tunc si ꝯcurrit fama cuꝫ ꝯfessione vr̃ tex.not.in.d.c.si duo ꝙ debet separari mr̃imonium.⁊ hoc voluit ista gl.hic rñdẽdo ad contrarium illi⁹.c. ¶ †Abbas tñ dicit hic dispositionem illius.c.processisse de iure antiquo qñ ꝓhibitio ꝯiugii extẽdebat̃ ad.vii.gradum q̃r ꝓbatio ꝯsanguinitatis non poterat de facili haberi vsqꝫ ad illũ gradũ sufficiebat fama de impedimento consanguinitatis cũ ꝯfessione coniugũ:sed cũ hodie ꝓhibitio sit restricta ad quartũ gradũ.vt ĩ.c.non dꝫ.j.tit.pri.dꝫ aliter ꝓbari consanguinitas.ꝓut habet̃ in.c.lꝫ ex quadã.de testi.d.Ant. admittit dictuꝫ Abb.cum agit̃ de impedimẽto consanguinitatis.sed vbi ageret̃ de alio impedimẽto clandestino puta de affinitate illicite ꝯtracta:puta sufficere famam cum confessione ꝯiugũ satis hoc dictũ vltimũ placet:sꝫ puto ꝙ etiã in primo casu sufficeret fama cum confessione ꝯiugum.non ob.dicto abbatis:ratio:q̃r ex quo confessio emanat pro stãtib⁹ pro matrimonio:nec est presumptio collusionis stãdũ esset ꝯfessioni etiã sine fama q̃r non est p̃sumptio ꝙ qs confiteatur falsum ꝯ se.l.fi.C.arbi.tute.Et hoc voluerũt cõiter doc.in.d.c.attestationes.⁊ Host.hoc forti⁹ ergo valet confessio qñ hꝫ concomitantiã fame.Nec obst.c.lꝫ ex quadã:q̃r loquit̃ qñ nõ adest ꝯfessio coniugum stantiũ pro matrimonio:ita ꝙ indistincte intelligerem tex.in.c.si duo.Aut alter eoꝝ tm̃ ꝯfitetur matrimoniuꝫ.⁊ tunc aut ille q ꝯfitet̃ stat ꝯ matrimoniũ.⁊ non valet ẽt si ꝯcurrat fama per rõnẽ supradictã.Aut ꝯfitetur ille q stat ꝓ matrimonio ⁊ tunc dicit.d. Ant.ꝙ si allegat turpitudinẽ suã nõ ꝓbat etiã cũ fama.alle.no.p Arch.in.d.c.si duo.Sed certe Arch.etiã infert ꝯtrariã opi.⁊ illã puto veriorẽ:q̃r vbi agit̃ de periculo aĩe.audit̃ allegãs turpitudinẽ suã:vt plene dixi in.c.cũ sup.de ꝯces.ꝓbẽ.Itẽ ex quo iste stat ꝓ mr̃imonio:⁊ ꝯfitet̃ ꝯ se nõ ẽ p̃sumptio ꝙ dicat falsum.vt no.in.d.c.attestationes:maxime cuꝫ fama adiuuet suã assertionẽ.Et ex p̃dictis habes plene hãc materiã an ⁊ qñ valeat ꝯfessio cõiugũ vel alterius ex eis cõtra coniugium ⁊ non habes alibi materiam ita collectam.

1 ☞ Affinitas supueniens nõ soluit sponsalia de presenti.
2 Restitutionẽ petere potest alter coniugium etiam ante consummationem ad sui quasi possessionem.
3 Mulier potest inuita cognosci.
Carnalis copula violẽter extorta nõ firmat matrimonium ⁊ quid sequatur si vis fuit conditionalis.
4 Adulterium cõmittitur cum sponsa de presenti nondũ cognita ⁊ quid de sponsa de futuro.
5 Uxor sicut dimitti potest a viro propter fornicationẽ ita et ita ex eadem causa virum dimittere potest.
Maritus ⁊ vxor ad paria iudicantur.
6 Illicitus coitus etiam affinitatem inducit.
Maritus ⁊ vxor si affines sunt matrimoniũ exercent ad petitionem illius qui non fuit affinitatis conscius.
7 Papa non arctatur sequi diffinitionem predecessorum.
Papa nõ dꝫ sequi diffinitionẽ non iuridicã predecessoruꝫ.
8 Maritus an possit obiicere vxori adulterium de quo ipse fuit causa ⁊ que causa sit sufficiens.9.
9 Presertim quid importet.
10 Affinitas quid sit.
11 Factum legitime retractari non debet lꝫ casus sequatur a quo non potuit inchoari.

1 **Discretionem.** ¶ †Affinitas superueniens nõ dissoluit sponsalia de p̃nti.Cõmunis diuisio.scd̃a ibi: nos igit̃.Et in prima dicit mulierẽ ad cõtinẽtiaꝫ inducendã.scd̃a ibi:ꝙ si dicit qd iuris si ad hoc non põt induci.tertio soluit tria obstacula.¶ Casus literalis.Quidã

contraxit

Zacharias.

a ¶ Sꝫ ab ipõ deo. Adde istum ĩ ca. fi.⁊ ibi remissiue posui ĩ appos.ad ipsum in vers.iure diuino.in fi.ca. s̃.de spõsa duoꝝ.

b ¶ Rumor. alex. in.l.de minore.§. plurium.ff.de.q. vide singulare dictũ Bar.in.l.pacumeui⁹.ff.de here.insti.gl.in.l.iii. §.eisdẽ.ff.de test. p Cardi.Florẽ.et Hos.in.c.qualr̃ ⁊ qñ.j.de accu.
Zacharias.

c ¶ Ueniat medietas.Adde videre de hoc Ant.cors. singu.suo.cciii.in ver.pars vbi ferme in terminis.⁊ ibi qd veniat appellatione ptis ⁊ quid si subdat̃ dictio aliqua:vt hic qõ tñ limitabis: vt p eum.s.nisi rõne adiuncti appareat nõ posse intelligi de particula aliqua seu medietate ptis: vt plene p bar.in.l.iterdum.ff.õ here.insti.de quo etiã notaui in aposti.ad istũ.c.pastoralis nu.ix.in vers.bona.glo.in cle.vnica.ii.de offi.dele.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Medietas.vide Feli.in.c.ii.v̾s. ⁊ nõ petẽs partẽ. col.vj.s̃.de libel. obla. Ias.ĩ.l.j.colũ.ii.in.iii.not.C. de pact.⁊ in.l.de pupillo.§.qui nũtiat.ff.de ope.no. nuntia.

cõtraxit matrimoniũ cũ quadã per verba de presenti ⁊ anteꝙ eã cognosceret tradidit inquãtũ potuit renitentẽ ⁊ inuitã cuidã suo cõsanguineo in vxorẽ:⁊ ille accepit lꝫ inuitã: sed mulier ꝙ cito fuit reddita libertati aufugit ab ipso ⁊ ꝑmo viro restitui postulauit:q̄rebat̃ an deberet illi restitui. rñ.pa.ꝙ viro ꝓ tam turpi facinore grauis penitẽtia debet imponi:⁊ mulier monẽda est propter publicam honestatẽ: vt nec primũ repetat cuius ꝯsanguine⁹ eã cognouit lꝫ inuitã:ne redeat ad scḋm cui propter adulteriũ nõ pōt se cõmisceri:sꝫ incõtinẽtia maneat donec ꝑm⁹ vir viã vniuerse carnis fuerit ingressus.si autẽ ad hoc induci nõ poterit: prior vir cogatur eã recipere ⁊ matrimoniali affectione tractare: nec potest ei adulteriũ obĳcere qui eã adulterandã tradidit presertim inuitã:lꝫ dicat̃ in euãgelio ꝙ ꝓpter fornicationẽ vir dimittere pōt vxorẽ:nõ tñ ꝓpter eãdẽ cãm vir semꝑ pōt dimittere vxorẽ nec vxor virũ cũ possit ꝑ exceptionẽ vel replicationẽ repelli:⁊ affinitas superueniẽs mr̃imonio ei obesse nõ dꝫ q cõscius seu particeps huius iniq̄tatis nõ fuerit cũ iure suo sine culpa nõ debeãt defraudari.Alex.tñ in simili casu dixit distinguẽdũ prout sequit̃.Ber.❡†No.j.ibi: restitui postulauit ꝙ etiã añ ꝯsummationẽ mr̃imonĳ pōt alter cõiugũ petere restitutionẽ alterius si habuit illius quasi possessionẽ:⁊ hoc tene mẽti.nã bñ facit ad no.ꝑ doct.in.c.ex parte.de rest.spo.❡†Scḋo not.ibi:lꝫ inuitã cognouerit.ꝙ mulier pōt inuita cognosci.[a] Ex quo arguo ꝙ talis copula violẽter extorta nõ firmat matrimoniũ ꝯ metũ precedẽtem ⁊ facit optime ad id qḋ dixi in.c.ꝯsultationi.s̄.de spõ.⁊ hoc indubitatũ vbi interuenit vis p̄cisa:vt putẽ q: detenta per alios vel ligata fuit cognita.❡Quid aũt si iteruenisset vis cõditionalis.dic vt no.in.c.is q fidẽ.de spon.vbi ꝑ Jo.and. vbi tenuit hoc nõ excusare mulierẽ:sed.d.Ant.ibi cõtra respectu matrimonĳ cõualidandi:⁊ hoc vltimũ puto veri⁹ q: nõ reperit̃ liber cõsensus q req̄rit̃ in mr̃imonio.vt in.c.cũ locũ.de spon.❡†Itẽ no.ibi p̄ter reatũ adulterĳ iuncta gl.qḋ adulteriũ cõmittit̃ cũ spõsa[b] alterius de pñti lꝫ nõdũ cognita:⁊ idẽ videt̃ cũ spõsa de futuro saltẽ ad hoc vt spõsa ⁊ vir possit accusari de adultero per tex.no.i.l.si vxor.ff.de adult. vbi dicitur qḋ nec matrimoniũ nec spem matrimonĳ violare lꝫ quaten⁹ dicit de spe loquit̃ proprie in sponsalib⁹ de futuro.⁊ hoc etiã voluit gl.in.c.quẽadmodũ.de iureiurã.licet ꝯtrariũ tenuerit hic do.Car.allegãdo ꝓ se gl.in.c.quidã.xxvĳ. q.ĳ.sed primũ puto veri⁹.❡†Itẽ not.ꝙ sicut maritus pōt dimittere vxorẽ ꝓpter fornicationẽ ita ecõtra mulier maritũ.nõ eñ in hoc iudicant̃ ad imparia qḋ clari⁹ probat̃ in.c. apl̃is.xxxĳ.q.vĳ.⁊ in.c.j.vt lite nõ ꝯte.❡†Item no.ibi:sed nec affinitas.tex.aptissimũ.⁊ nescio alibi ita clarũ qḋ copula etiã illicita inducat affinitatẽ ⁊ habes hic casum in quo marit⁹ ⁊ vxor sunt affines.[c] ⁊ nihilominus exercet̃ mr̃imonium ad petitionem illius qui non fuit affinitatis cõscius. ❡†Ultimo no.papã nõ arctari ad sequendã diffinitionem suoꝝ p̄decessoꝝ:nec dꝫ seq eã nõ putat iuridicã.❡†In glo. j.in fi.aduerte:q: itrat materiã nũq̄d marit⁹ possit obĳcere vxori adulteriũ cui ipse occasionẽ dedit:⁊ allegauit pro ⁊ ꝯ. ⁊ nõ fuit ausa firmare pedes.d.Ant.dixit ꝙ si vir est occasio delicti mulieris inuite non imputat̃ mulieri:vt hic.Si vero fuit occasio mulieris nõ inuite:⁊ tũc quo ad deũ non fuit excusata ex quo nõ cõpellat̃ sed quo ad virũ fuit excusata vt ꝯ eũ possit replicari:⁊ hec distinctio vr̃ de mẽte Jo.an.⁊ Ho. qui referũt questio.Bar.brix.de quodã egrotante ad cuius preces vxor cõcubuit cũ medico nũquid possit vxori adulteriũ obĳcere:concludit̃ qḋ non:ex quo ipse fuit causa.et vide glo.xxxĳ.q.vĳ.cõcubuisti.Sed ego adderẽ vnum membrũ ad illam distinctionẽ ꝙ aut vir fuit causa immediata adulterĳ mulieris ⁊ tũc non potest sibi obĳcere adulteriũ.vt hic aut fuit cã mediata.puta ꝙ vxor deserta a viro cõmisit adulteriũ ⁊ tũc nõ sufficit illa occasio:q: est nimis remota vt videt̃ probari in.c.significasti.de diuor.⁊ ita pōt glo.intelligi in.c.si tu abstines.xxvĳ.q.ĳ.⁊ per hãc distinctionẽ reducerẽ istã gl.ad cõcor.vide in simili.bo.gl.in.c.de cetero.de homi. ❡†In gl.in ver.presertim ibi:tantũ aduerte q: hec expositio impropriat tex.vñ lꝫ vxor non sit excusata quo ad deũ ex quo nõ fuit inuita:⁊ sic loquuntur iura allegata in gl.tamẽ quo ad maritũ est excusata.⁊ tex.proprie loq̄t̃ de marito vñ hic est casus aptus ꝙ marit⁹ nõ pōt vxori obĳcere adulteriũ si ipse fuit autor adulterĳ:licet vxor fuit spõtanea.nã dictio p̄sertim[d] ꝓprie sumpta ponit idem in casu cõtrario:vt not.i.c.auditis.de elec.⁊ in.c..vtq̃m lite non contest.❡†In glo.in ver.nec affinitas.in fi.glo.non rñ.ad contraria.Joã. an.remittit ad arborẽ cõsanguinitatis.dic qḋ quo ad impediendum matrimoniũ oritur affinitas:⁊ sic loquit̃.c.de illo ⁊.c.sup eo.s̄.⁊ tenet gl.in.§.affines.alle.pro ꝯtraria q̄ allegat ad hoc istũ tex.sꝫ quo ad alios effectus procedat ꝯtrariũ.⁊ hoc plus placet ꝙ dictũ do.Ant.qui dicit ꝙ lex solum dicit ꝙ affinitas est q̄dã propinquitas ex nuptĳs ꝓueniens vñ nõ loquit̃ ille tex.negatiue sed affirmatiue.nõ eñ sequit̃ qḋ alio mõ nõ possit affinitas ꝯhi:sed certe rñsio non est bona quo ad totũ illũ tex.vt ptꝫ ibi in tex.affines.nõ loquit̃ negatiue.s.qñ non ꝯhit̃ nisi ex nuptĳs:⁊ ideo intellige vt.s̄.dixi. ❡†In gl.in ver.officio.in fi.dic vt no.in regula factũ legitime.de re.iur.li.vj.⁊ i.l.sic a me.alle.in ꝯtrariũ factũ erat inchoatũ nõ aũt ꝑfectũ.iõ irritat̃ si deueniat ad eũ casum a quo nõ potuit habere principiũ.hic vero mr̃imoniũ erat ꝑfectuꝫ ex consensu de pñti:ideo non irritat̃ ex affinitate supueniente.

1. ☞ Carnalis copula cũ puella.vĳ.ann.dirimit matrimonium postea cum consanguinea contractum.
2. Impedimẽtum pu.ho.oritur ex attentatu copule cum spõsa.vĳ.annorum.⁊.
3. Impedimentum pu.ho.solum orit̃ ex sponsalib⁹ cum puella post.vĳ.annum completum.
4. Affinitas nõ orit̃ ex extraordinaria pollutiõe ⁊ necesse est ꝙ interueniat seminis commixtio intra claustra pudoris.
5. Semẽ vtriusqꝫ an sit necessariũ ad affinitatẽ causandã ⁊ ad prolem procreandã seu ad matrimonium consummandũ.

Fraternitati.

❡†Legitur duob⁹ modis ꝺm vnum intellectũ.h.d.Ex sponsalib⁹ cõtractis cum puella q̄ nondum cõpleuit septẽniũ interueniẽte copule attentatu oritur publica honestas impediẽs matrimoniuꝫ contrahẽdum cũ consanguinea.ꝺm alium intellectum hoc intẽdit.Copula carnalis habita cũ puella.vĳ.ann.dirimit matrimoniũ postea ꝯtum cũ consanguinea.Cõis diuisio. secũda ibi:diuorcĳ.❡Casus literalis.Quidã ꝯtraxit sponsalia cũ quadã puella.vĳ.anno.quã polluit extraordinaria libidine.postea ꝯhit mr̃imoniũ cum sorore ipsius postmodũ vero archieps̄ Bisuntin⁹ cum de hoc ad ipsum questio esset delata diuorcĳ tulit sñiam inter eos quã dñs papa approbat.Ber.❡†Op.ꝯ literã ⁊ vr̃ nullo mõ posse d̄ iure ꝓcedere:aut eñ publica honestate fuit separatum matrimonium contractũ cũ sorore ⁊ vr̃ hoc cõtra.c.literas.⁊.c.accessit.de despõ.impub.nã publica honestas solum orit̃ ex spõsalibus ꝯtractis post cõpletum septenniũ ante etiã cũ matre puelle pōt ꝯtrahi matrimoniũ vt ibi.Aut ex affinitate orta ex libidine extraordinaria hoc etiã stare non pōt q: affinitas non contrahit̃ nisi ꝑfecte mulier cognoscat ita qḋ interueniat sanguinis seu seminis cõmixtio vt est tex.bo.in.c. lex diuine ꝯstitutionis.xxvĳ.q.ĳ.ad idẽ bonus text.cum gl. i.c.extraordinaria[e] pollutio.xxxv.q.iĳ.vbi dicit̃ qḋ lꝫ qs cognouit puellam circa naturalia.ex quo tñ copula non fuit habita intra claustrum pudoris nõ orit̃ affinitas cuꝫ ꝯsanguineis puelle.vnde non ob.ista pollutione extraordinaria pōt ducere ꝯsanguineã puelle in vxorẽ.Sol.metu forte contrarĳ hoc.c.legit̃ duob⁹ modis:vt premisi.primo qḋ matrimoniũ fuit hic separatum non propter affinitatem sed propter publicã honestatem que insurrexerit ex sponsalibus contractis cũ sorore:⁊ tunc ꝺm Jo.an.hoc.c.nõ facit ad tit.sed tu aduerte aut eñ illa sponsa cõpleuerat septẽniũ:⁊ tunc intellectus est indubius.per.c.sponsam.⁊.c.ad audiẽtiã.s̄.de spõsa.nec esse tũc necesse põderare extraordinariã libidineꝫ: q: sola publica honestas suffecisset.vt in dictis iuribus: et ideo intelligo tex.ꝙ illa nõdũ cõpleuerat septẽniuꝫ tp̄e spõsalioꝝ.sꝫ erat intra septẽnium ⁊ tunc ad ꝯtraria dic qḋ interueniẽtib⁹ istis duob⁹.s.sponsalib⁹ ꝯtractis cũ ꝓxima septẽnio ⁊ extraordinaria libidine orit̃ publica honestas.nõ eñ est honestũ.vt qs ducat in vxorẽ ꝯsanguineam puelle cum qua ꝯxit sponsalia ⁊ extraordinaria libidine polluit ⁊ facit[f] ad titulũ in eo ꝙ sponsalia de se nõ suffecisset ad dirimẽduꝫ mr̃imoniũ:sed ponderat̃ etiã extraordinaria libido.⁊ iste intellectus extẽdit.c.literas p̄calle.⁊ est conformis cũ intellectu.c.iuuenis.s̄.de spon.Sed scḋm intellectum quem ibi tenui multũ differt a decisione istius text.nã ibi puella fuerat ducta in vxorẽ ⁊ ꝯducta in domo viri nec constabat de attẽtatu.sed p̄sumebat̃.hic vero fuerunt contracta sponsalia et presumebat̃ copula ⁊ sic ponit casum oĩo diuersum.Scḋo legit̃ iste tex.ꝙ affinitas fuit causa dirimẽdi hoc matrimoniũ ⁊ tũc ad ꝯtrium dic ꝙ ex quo puella apparet cognita presumit̃ ꝙ mutare poterit cognosci nisi doceat ꝯtrium:⁊ tunc opꝫ intelligere tex.ꝙ fuit extraordinaria libido.idest extraordinariũ ⁊ insolitũ tp̄s pubertatis:⁊ tunc cessant contraria que procedunt cum libido fuit extra claustruꝫ pudoris. ❡†Et hinc sumpta occasiõe dicit Inn.ꝙ nisi det̃ cõmixtio

Sebasti. Sapia.

[a] ❡Inuita cognosci.Nũq̄d vxor cognita ꝑ viꝫ iuito marito possit ingredi mõasteriuꝫ tradit Fel.i.c.pe. i p̄n.s̄.de proba.

[b] ❡Cũ spõsa.Ex quo ifert̃ ꝙ dispositio.c.plerũqꝫ.j. d̄ do.iter vi.⁊ vx. hꝫ locũ ẽt i spõsa. facit gl.cũ q̄ cõiter trãseũt doc.in d.c.plerũqꝫ.

Sebasti.Sapia.

[c] ❡Affines.Nunq̄d aũt statutũ faciens mentioneꝫ de affinib⁹ h̄eat locũ in marito et vxore q ꝓprie nõ sunt affines vide Pau.de cas.in.l. j.C.vñ vir ⁊ vxo. ⁊ in.l.marit⁹.C. de procura.

Zacharias.

[d] ❡Dictio presertim.adde gl.in.l. illud.in v̄.nõ ita. ⁊ ibi Florẽ.ff.ad l.aq.⁊ i.l.ꝙ si minor.§.restitutio. ff.de mino.dixi d̄ ista dictiõe i apo. ad istũ i.c.lꝫ ex suscepto.nu.xi.i v̄s. litera p̄sertim.s̄. de fo.compe.

[e] ❡Extraordinaria.Jo.an.in arbore affinitatis.

[f] ❡Facit.⁊ ista est cõis lectura scḋm Car.Alexan.hic in fine.

seminis vtriusqз intra claustra pudoris nõ causatur affinitas: nec cõsummaẗ mr̃imoniũ. vñ nõ sufficeret emissio seminis vni⁹. Ponit exẽplũ in frigido ꝙ põt ꝓuocare mulierez ad seminis emissionẽ nõ tñ ꝑ hoc erit mr̃imoniũ cõsummatũ vel ɔcta affinitas: ex quo alter nõ est potẽs ad matrimoniũ: ⁊ idẽ dicit ecõtra respectu mulieris. hec opi. Inno. non multũ placet Host. qꝛ de facili non põt ꝓbari emissio seminis vtriusqз nisi forte gñata ꝓle: qꝛ tũc satis cõstat de cõmixtione seminis vtriusqз. ꝑ hoc videẗ sentire Hosti. ꝙ ad generationẽ prolis necessario cõcurrat semẽ vtriusqз qđ qdaз medici tenuerũt: sз vt audio cõis opi. medicorum est in contrariũ. i. vt semẽ mulieris necessario nõ cõcurrat ad gñationem ⁊ ob hoc maxime dicit Fed. cõsi. ccxc. qđ ad causandam affinitatẽ seu ad matrimoniũ ɔsummãdũ necessario nõ requiritur ꝙ mulier emittat: sз satis est qđ viri semẽ sit cõmixtuз nature vxoris. ex ɔrio eñ seqreẗ magna absurditas. naз pone qđ per annũ mulier nõ emiserit: tñ cõcepit ex semine viri ⁊ peperit. absurdũ esset dicere ſm Hosti. qđ matrimoniũ nõ sit cõsummatum vel affinitas sit contracta. ⁊ hec opinio satis placet data habilitate vtriusqз ad cõtractum matrimonij: ⁊ per hec habes pre ceteris hoc. c. clare lectum.

☞ Affinitas supueniẽs etiã ex illicito coitu soluit spõsalia de futuro ⁊ priuat facultate cõtrahẽdi matrimoniũ. 2. 3.
2 Affinitas supueniẽs nõ soluit mr̃imoniũ de ꝑsenti: sed soluit spõsalia contracta cũ impubere etiã per verba de ꝑsenti.
3 Sponsalia cõtracta ꝑ v̾ba de ꝑsenti cũ impubere nõ matrimoniũ sed spõsalia de futuro iuris interꝑtatione dicuntur.
Incestuosus matrimoniũ ɔhere non põt: sed si cõtrahit tenet vcз cum extraneis: sed non cum propinquis.
Ignorantia in aliquo excusat.

Ex literis. † Affinitas supueniens rũpit sponsalia de futuro vel latius sic. Affinitas causata ex copula illicita rũpit spõsalia ꝑcedẽtia ⁊ priuat facultate ɔhendi mr̃imoniũ. Cõmunis diuisio. scđa ibi: nos aũt. ¶ Casus literalis. Quidã. S. noĩe contraxit sponsalia cuз quadã puella intra nubiles annos ⁊ postmodum matrẽ puelle carnaliter sepe cognouit puellã ipsam carnalr̃ tractauit adultaз ⁊ hoc notoriũ erat: petij ep̃s loci illi viro prouideri. ⁊ vtrũ ipsa mulier possit cũ alio viro ɔhere dñs papa dicto viro penitẽtiã fecit iniũgi. Mãdãs ep̃o vt illos debeat abinuicẽ separare, ⁊ mulier alteri viro nõ nubat. si postꝙ sciuit delictum viri ⁊ mr̃is ei nõ erubuit cõmisceri: vir ⁊ mater ipsius mulieris nõ debẽt ad alias nuptias cõuolare sed cõtinẽter viuere debẽt ⁊ suũ flere delictũ si de lapsu carnis nõ timeaẗ ipsorũ. Ber.
2 ¶ † Opp. ɔ tex. ex quo eñ filiã desponsauit in vxorẽ vt đr in tex. nõ potuit eã ampli⁹ dimittere ꝑpter affinitatẽ superuenientẽ ex persona matris qꝛ affinitas supueniẽs nõ dissoluit matrimoniũ lз nõdũ consummatum. vt in. c. discretionẽ. s. eo. So. dic ꝙ tex. põt intelligi dupliciter[a] ꝑmo ꝙ desponsauit puellã in vxorẽ. i. ɔxit ꝑ verba de pñti. ⁊ tunc ad ɔriũ dic ꝙ ex quo ista puella nõdũ erat nubilis nõ esse potuit matrimoniũ inter eos sed iuris interꝑtatione fuerũt sponsalia de futuro. vt ĩ. c. vnico. de despõ. impu. li. vj. ⁊ añꝙ puella pueniret ad etatẽ legitimã sponsus cognouit matrẽ puelle. ⁊ sic spõsalia fuerũt sublata[b] ꝑ affinitatẽ supueniẽtẽ: qꝛ ꝓmissio matrimonij non põt adimpleri. vt in. c. ij. s. e.
3 ¶ † Scđo põt intelligi ꝙ iste despõsauit puellã in vxorẽ scз futurã. ⁊ sic mẽte ⁊ verbis fuerũt ista spõsalia de futuro: q̃ tollũtur ex affinitate supueniẽte ex persona matris ⁊ hunc intellectum sentit gl. j. ⁊ gl. in v̾. separatis. Et ex his ptз decisio ad totũ tex. naз mater ⁊ vir nõ pñt amplius cõtrahere propter crimen incestus qđ cõmiserit si tamen cõtraherent de facto teneret matrimoniũ: intellige cum extraneis. vt in. c. trãsmisse. s. eo. nã inter se nõ teneret matrimoniũ ꝑpter affinitatẽ cõtractã ex ꝑsona puelle ⁊ publicã honestatẽ ortã ex spõsalibus cũ filia spõsa vero poterit ɔhere cum alio si nõ fuerit particeps iniquitatis: vt qꝛ admisit istũ virũ ignorãdo qđ potius cognouisset matrem: secus aũt si fuerit conscia vt in litera.

a ¶ Dupliciter ſз Jo. an. ⁊ Tancr. non est attẽdendũ ꝑ que verba fuerint despõsata cũ puella erat ĩnubilis qꝛ semꝑ ĩtelligiẗ de futuro. c. vnico. de despõ. impu. Inn. hic tenet ɔrium.
b ¶ Sublata. adde Bart. ⁊ Dy. in. l. miles. §. queritur ff. ad. l. iul. đ adul. ⁊ in. l. si vxor. §. si minor. eodem.
c ¶ In domo. adde videndũ. cõsil. Alexã. cxlix. in. v. volu.
d ¶ Etatibus. gl. in. l. hereditatuз. ff. ad. l. fal. Jo. de anania in rub. de delictis pue. bal. in. l. si ptз. de test. in. vi. col. ⁊ in. l. si infanti. C. de iure delibe.
Zacharias.
¶ Addđ meliorez gl. đ iure. ĩ. l. inuite. ⁊ ibi Feli. ff. de testi. Cyn. Sali. ⁊ doc. in allega. l. si infanti. ⁊ Bal. in c. i. colũ. j. de pace iura. fir.

1 ☞ Conuersatio ⁊ cohabitatio virorũ ⁊ mulierũ est valde periculosa: ⁊ ideo vitanda.
2 Peccatũ luxurie an sit maius cum pulchra vel turpi.
Peccatũ an maius committatur cum sorore sponse anteꝙ post contractum matrimonium vel cum ipsa spõsa post affinitatem subsequentem in vxorem ducta.

Veniens. Idem quo ad titu. dicit ꝙ decretalis. s. pxi. prima ps narrat factum. secunda respondet. ibi: cum igitur. ¶ Casus literalis. Quidã. E. noĩe ɔtraxit spõsalia cũ quadã puella iuramẽto interposito: ꝙ eam duceret in vxorẽ ꝙ cito illa ad legitimã perueniret etateз: pater puelle eũ recepit in domo. ⁊ ictus. E. sorori spõse ipsius carnaliter se cõmiscuit: postmodũ ad instãtiã amicoꝝ suoꝝ puellã illã in vxorẽ accepit. ⁊ postmodũ qñ facultas se offerebat cognoscebat vtrãqз: postea v̾o ad cor rediẽs cõsiliũ sue salutis petijt sibi impendi. archiep̃s suus misit eum ad Do. papam ⁊ ipse super hoc scribit eidẽ dicẽs cum non solum a malo: sed ab omni specie mali ꝑcipiat ampli⁹ abstinere. Mandat qđ predicto. E. pro tãto excessu penitentiã cõpetẽtem imponat ⁊ moneat illũ ⁊ ɔsulat ei: vt de cetero abstineat ab vtraqз qđ inferius aperti⁹ declarabiẗ. Ber.
1 ¶ † Not. ꝙ periculosa est sexuũ cõmixtio. ideo vitãda etiã inter affines ad hoc. c. mulieres iuncta gl. de iud. li. vj. ⁊ alibi dicit tex. ꝙ cohabitationeз interdicit adulterium. vt in. c. diffinimus. xviij. q̃one. ij.
2 ¶ † Quero cum qua plus iste deliquit. Ant. dicit ꝙ quo ad deum vbi magis cõtẽpsit: sed quo ad ecclesiam videtur magis deliquisse cum illa cum qua spõsalia non cõtraxit ⁊ not. primum dictum Ant. ꝙ in decernenda quãtitate reat⁹ quo ad deum attẽditur principaliter contemptus peccatorum: ⁊ non qualitas peccati: ⁊ idem voluit gl. in. c. cum quidam. s. de iureiuran. vbi plene dixi in. c. homo christianus. xl. dis. ⁊ sic debes decidere questionem tactam. iiij. q. vlti. ca. fi. vbi formatur questio vtrum cum turpi vel cum pulchra magis peccetur. ¶ In gl. j. in fine vel potes intelligere tex. proprie. ⁊ tũc dic qđ licet a principio non tenuerunt sponsalia tamẽ tractu temporis ex superueniẽtia temporis etatis legitime fuerint ratificata cum iste puer habitaret in domo[c] sponse. vt in. c. literas. iuncta glo. de despon. impub. ⁊ de istis etatibus[d] qualiter distinguatur. vide bonam glo. quam tenebis menti in proemio sexti.

1 ☞ Affinitas superueniens non soluit matrimonium.
2 Affinitas superueniens inter maritum ⁊ vxorẽ priuat solũ culpabilem iure petendi debitum.
3 Impedimentũ publice hone. non oritur ex illicito coitu sed affinitas oritur.

Tue fraternitatis. ¶ † Affinitas superueniẽs non dissoluit ma. Cõmunis diuisio. secũda ibi nos. ¶ Casus literalis. Quidã matrimonio cõtracto ⁊ cõsummato cũ quadã: eius sorore cognouit. q̃ritur vtrũ possit exigere debitũ ab vxore ⁊ soluere requisitus. rñ. papa. ꝙ vxor monẽda est vt a cõmixtiõe viri abstineat et incõtinẽtia ꝑmaneat donec vir eius mortuus fuerit ꝓpter honestatẽ publicã. si aũt parcere noluerit: ⁊ talis fuerit vt de lapsu timeatur ipsius vir poterit ei debitũ reddere: cuз affinitas post ipsum matrimoniũ inique ɔtracta illi nocere nõ debeat que in culpa nõ fuit. Ber.
2 ¶ † No. quod affinitas superueniens inter maritum ⁊ vxorẽ priuat solũ culpabilem iure exigẽdi debitũ: sз nõ absoluit eũ a reddendo debitum: consiliũ tamẽ est vt de cetero vterqз abstineat ⁊ contineat. et de hoc dic vt leg. ⁊ no. in. c. trãsmisse. ⁊ in. c. discretionẽ. s. eo.
3 ¶ † In gl. j. ibi: affinitatẽ. aduerte ꝙ ideo glo. sic exponit: qꝛ ex copula illicita cũ affine nõ oriẗ publica honestas: sed affinitas: vt in. c. discretionẽ. s. eo. sed publica vtilitas oritur ex cõtractu spõsaliorum vel matrimonij. vt in. c. vnico. de spõ. lib. vj. ⁊ qđ ibi no. vñ in casu hui⁹. c. fuit orta affinitas ex copula cũ sorore vxoris ⁊ non publica honestas. ⁊ ideo glo. sic exponit ⁊ cõsimilem expositionẽ facit in. d. c. discretionem. sз põt dici quod licet non oriatur publica honestas de qua in d. c. vnico tamen honestum est: idest honestas expostulat vt vxor nõ cõiungat se viro qui sororem suam turpiter cognouit. vnde vltra affinitatẽ hoc requirit honestas: ⁊ sic potest stare tex. proprie qui in principio facit mentionem de honestate in fine de affinitate. ⁊ sic potest intelligi tex. in dicto capitulo discretionem.

1 ☞ Affinitas superueniẽs non soluit matrimonium presumptum sicut nec verum.
2 Pubertas potest multum preueniri.
Puella. x. anno. quandoqз potest mature cognoscere.
3 Carnali copula cum minore habita presumitur potẽtia coeundi.
Potentia coeundi probari potest per aspectũ corporis.
4 Compelli possunt cõiuges ad reddendum debitum.
Maritus exactus verbo vel signo tenetur reddere debitũ.
5 Exactus quid significat.

Iordane. Summatũ est. s. c. proxi. In prima parte poniẗ mulieris petitio. In secũda cause cõmissio. ibi ca propter. ¶ Casus literalis. Quedaз puella iordana noĩe que nondũ cõpleuerat decimũ annũ ɔtraxit cuз quodã per verba

verba de futuro: q eaȝ intra spacium eiusdē anni cognouit: postmodū matrē ipsi⁹ in vxorē accepit ⁊ carnal̄r cognouit eandē. vñ petebat dicta iordana a do. pa. sibi sup hoc proui-deri cū sine sua culpa viro suo ꝓuari nō debeat: nec ipsa va-leat ꝯtinere: mādat papa epo dioc. ꝙ si res ita se hȝ vtrūqȝ ipsoꝝ maneat ⁊ inducat ad ꝑpetuā ꝯtinētiā obseruādā: qd si ad hoc iduci nequiuerint iūcta penitētia cōpetēti viro eū ꝑ cē. ec. cōpellat vt eidē mulier cohabitet ⁊ coniugale debitū reddat. Ber. ¶ †Not. j. ꝙ affinitas supueniēs nō dissoluit matrimoniū presumptū sicut nec verū nā cū ista puella erat mr̄imoniū presumptū: qr cōtraxit sponsalia ⁊ eā postmodū cognouit. vt in. c. is q. s. de spon. ⁊ sic istud. c. pōt nobis ser-uire vltra capitula precedentia in matrimonio presumpto. ¶ †Scdo no. ⁊ tene mēti ꝙ pubertas pōt multū ꝓueniri.[a] nā hec puella nōdū cōpleuerat. x. annū ⁊ tñ potuit mature cognosci qd ptȝ ex eo qr ex illa copula fuit inductū mr̄imo-niū. ¶ †Ex hoc infero ꝙ ex copula habita cum minore ꝓsu-mitur potētia coeūdi in ipsa minore: sed aliter nō probet qd tenet Vinc. j. c. fraternitati. dicit tñ ꝙ posset probari cōtra-riū ꝑ aspectū corporis qd plȝ. arg. c. fraternitatis. j. de frigi. ¶ †Tertio no. ꝙ ecclesia pōt cōpellere coniugem ad reddē-dū debitū ꝯiugi. ¶ †Vltimo qr text. hic dicit ꝙ vir exactus tenet reddere debitū. q̄ro qñ dicat exact⁹: dicit Vinc. ꝙ exa-ctus dr̄ siue v̄bo siue signo exigat debitū nā sepe signis loq-mur. vt in. c. cū apud. de despō. nā sepe mulieres verent ver-bis petere debitū. nūqd aūt vir ille poterit exigere. dic ꝙ nō qr priuat⁹ est ꝑpter delictū suū: vt i. c. trāsmisse. ⁊ c. discretio nē. s. e. vñ peccaret mortal̄r exigendo ꝺm Vin. qr ꝯ ꝓceptuȝ canonis. ar. in. c. ij. de ma. ⁊ obe. nec mulier dȝ sibi acqescere[b] etiā si timeat de incōtinētia viri sed dic ꝙ ecclia poterit secū dispēsare si timet de incōtinētia ipsi⁹: vt dixi i. d. c. trāsmisse.

¶ De consanguinitate ⁊ affinitate. Rubrica.

¶ Viso de cognatione spirituali ⁊ legali: ac de proximitate quadā que cōtrahitur ex copula cū cōsanguinea vxoris me-rito restat videre de cognatione carnali que consistit in con-sanguinitate ⁊ affinitate: merito post rubricas precedentes subijcitur ista. Et quid proprie sit affinitas aut consangui-nitas[c]. dic vt habetur in glo. super arbore.

1 ☞ Affines primi generis vsqȝ ad quartū gradū si matri-monium inter se contrahunt separantur.

2 Impedimentū non probatur sufficienter etiā ad matrimo-nium impediendum per vnum testem de auditu ⁊ alium si-ne iuramento.

3 Fama maiorem fideȝ facit ꝙ̄ vnius testis de auditu ⁊ alius sine iuramento.

4 Testis vnius deponentis de veritate dictum valet.

5 Testes debent esse iurati etiam in causa matrimoniali.

Testes debent esse omni exceptione maiores ⁊ presertim in matrimoniali causa.

Testes qui dicantur omni exceptione maiores.

6 Denūtiator ⁊ accusator qñ agitur ad impediēdum vel diri-mendum matrimonium possunt esse testes.

7 Iudex qualis esse debeat ⁊ ꝓcipue in matrimoniali cā.

8 Ordinarius iudex delegare potest.

9 Theologus vel canonista quis eorū preferendus sit in epi-scoporum electionibus.

10 Scientia qualis requiritur in episcopo vel prelato.

Matrimonialis causa delegari potest etiam non episcopo.

Abbas cassinensis habet omnimodā iurisdictionem in ca-stris monasterij.

11 Consuetudo curie ro. est nō delegare causas mr̄imoniales.

Iurisdictio iudicandi causas matrimoniales ex cōsuetudi-ne seu ꝓscriptione acquiri potest.

12 Epo spectat matrimoniales cās decidere ⁊ ideo null⁹ alius prelatus de eis se intromittere habet.

Matrimonialis causa non transit in rem iudicatam.

Testes in matrimoniali cā produci possunt etiam post pu-blicationem.

Prohibitio matrimonialis hodie est restricta ad quartuȝ gradum.

1 **Ex literis.** †Separatur matrimo-niū ꝯctuȝ inter affines primi generis ⁊ quarti grad⁹ ⁊ sunt tres ꝑtes. In prima casus narratio. In secunda rñsio. ibi: quo circa. In tertia iudicium in-structio. ibi: ceterū. ¶ Casus literalis. Qui-dam. E. subarrhauit quandam viduam per annulli immis-sionem ⁊ eam carnaliter cognouit. tandem cum vellet in cō-spectu ecclesie cū ea cōtrahere duo proposuerūt ꝙ eā habe-re nō poterat in vxorē ex eo ꝙ priorē virum attigit quarto gradu cōsanguinitatis. vnus illorū iurauit ꝙ ita audiuit. ali⁹ noluit illud iurare ⁊ sic publice cōtraxerūt: postmoduȝ venerūt alij duo ⁊ iurauerunt ꝙ primus vir fuit isti supstiti quinto cōsanguinitatis gradu cōiunctus. Dubitat qd esse in hoc faciendū. Cōsultus pa. mādat cuidā abbati. Quate-nus vtrāqȝ partē ante suā presentiā cōuocet ⁊ testes iurare facit corā ipso ⁊ si ꝑ testes legitimos cōstiterit qd prim⁹ vir attinet viro superstiti quarto gradu illos debeat ab inuiceȝ separare: quia vt dicūt canones mulier illa non poterat ali-quē habere de cōsanguinitate prioris viri vsqȝ ad quartum gradū. in fi. dicit qd cause matrimoniales nō sunt tractāde per quoslibet sed ꝑ viros discretos qui ptātem habeāt iudi-cādi ⁊ qui sciāt canones. Ber. ¶ †No. j. tex. iuncta glo. v. ꝙ per vnū testē[d] de auditu ⁊ per aliū sine iuramēto nō proba-tur sufficienter impedimentū etiam ad impediendū matri-moniū cōtrahēdū: qd bñ notabis ad intellectū ⁊ limitatio-nē. c. ꝓterea. el. ij. s. de spon. ¶ †Et ex hoc infero ꝙ maiorem fidē facit fama vel vnus testis cum iuramēto ꝙ̄ duo testes quorū vnus deponit de auditu ⁊ alius sine iuramento. naȝ sola fama de se sufficit ad impediēdū. vt in. d. c. proxi. Itē di-ctū vni⁹ deponētis de veritate valet. vt in. d. c. preterea. hec aūt duo nō sufficerēt rōne predicta. ¶ †Et ex hoc ⁊ ex tex. no. ꝙ in cā matrimoniali testes debēt esse iurati[e] etiā si aga-tur ad matrimoniū impediendū. ⁊ per hūc tex. puto ꝙ. d. c. preterea. dȝ intelligi ꝙ ille iurat⁹ asserebat impedimentuȝ. ¶ †Itē no. ꝙ testes ꝓsertim in cā matrimoniali debent esse omni exceptione maiores[f]. ⁊ tenebis mēti vnā glosellā hic que dicit illos dici omni exceptione maiores qui nulla exce-ptione legitima possunt repelli. vide etiam glo. no. instit. de inutili stipulatio. §. itē verborū obligatio. q̄ dicit illū testem dici idoneū qui nulla exceptione repelli pōt qd no. pro statu-tis sepe requirētib⁹ istas qualitates. ¶ †Itē not. ꝙ cū agit ad impediēdū vel dirimendū matrimoniū ijdem qui denū-tiant vel accusant possunt esse testes ⁊ hoc rōne peccati cum nō agatur de cōmodo vel incōmodo eorum pro hoc bon⁹ tex. i. c. i oim negotio. s. de testi. ¶ †Vltimo no. duo reqsita in eo qui vult diffinire cām matrimonialem. primo vt ha-beat iudicandi potestatē. scdo vt statuta canonica nō igno-ret. ⁊ per hoc arguit hic Host. cōtra theologos qui dicunt ecclesiā posse regi ex sola theologia. ¶ Sed quero qd si al-terū istorū deficiat nunquid teneat sententia. Cōclude post Host. ꝙ aut deficit potestas ⁊ indubitāter non valet senten-tia ꝙ̄tumcunqȝ detur peritia: qr sn̄ia a iudice non suo lata nulla est. vt in. c. at si clerici. ⁊ in. c. iij. s. de iudi. ⁊ C. si a nō cō-pe. iu. per totū. Si vero adest potestas ⁊ deficit peritia. tunc tenet sn̄ia sed peccat iudex iudicādo. dȝ eñ iudex alteri ꝑeri-tiori cām delegare: aut peritos cōsulere. facit. ij. q. ij. ca. si. de pe. di. vj. c. j. ⁊ l. certi. C. de iudi. ¶ †Et no. ex hoc iudicem or-dinariū posse delegare causam matrimonialem. ¶ †Hinc sumpta occasione q̄rit Host. pone ꝙ duo sunt electi ad eun-dē epatuȝ quoꝝ vn⁹ est theologus alter canonista[g] qs eoꝝ sit preferēdus data paritate. Concludit ꝙ si in loco magis versatur causarum ventilatio preferendus est canonista. Si autē ibi pullulant hereses vel locus est vicinus hereticis et tūc preferēdus est theologus. ar. in. c. i causis. s. de elc. facit. c. super. Spec. de magi. mirt⁹ tñ esse preferēdus vtriqȝ dicit etiā ꝙ si est necessariū ꝙ eps sit magister canonū satis enim est ꝙ habeat scientiā cōpetentem qr cōpetens scientia tole-ratur in ꝓlato licet eminens desideretur. vt in. c. pe. de preb. ⁊ in. c. cū nobis. s. de ele. ⁊ hoc no. ¶ †In gl. iiij. no. duo. sin. ex ista gl. primū ꝙ causa matrimonialis potest delegari nō epo. nā ista cā ꝺm vnū intellectū fuit delegata isti archipres-bytero per istū abbatē cassinē. q hȝ iurisdictionē plenariam in castris monasterij ⁊ eidē iste archipsbyter est subiectus et hoc voluit Hos. hic ⁊ hoc not. pro limitatione eorū que di-cūt doc. in. c. cām matrimonij. de offic. dele. vbi dicūt de con-suetudine curie cās matrimoniales nō cōmitti nisi epis. de iure vo pñt cōmitti cuicūqȝ clerico salua dispositiōe. c. statu-tū. de rescri. li. vj. ¶ †Secundo not. ex glo. ꝙ ex cōsuetudine seu ex ꝓscriptione pōt acquiri potestas diffiniendi ⁊ cogno-scēdi causas matrimoniales. similē gl. habes in. c. literas. de rest. spo. lȝ Host. ibi ꝯtra: sȝ tene primū ꝑ quo adduco text. quasi expressum in. c. auditis. de ꝓscri. Quis aūt de iure cōi habeat ptātē iudicādi de cā mr̄imoniali. dicit Host. ꝙ eps. qr cū cā sit grauis ad eū est ꝓferēda. xxv. di. ꝓfectis. ⁊ i. c. j. de offi. Arch. Ego allego tex. expressum q nō est alibi in. c. ascē-dētib⁹. de excess. ꝓla. vbi dr̄ ꝙ dignitatis epalis est cognosce-re de causis mr̄imonialibus. ⁊ sic nullus prelatus citra epȝ

Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Preueniri. idē dt Abb. i. c. pube-res. C. d dspō. im-pu. vbi ponit exē-plū i masculo q i septēnio reddidit nutriceȝ ꝓgnātē.

[b] ¶ Acqescere. mu-lier tñ eo tpe rō-nabil̄r faceret exi-gere vt inuitat⁹ vteret ex q̊ ꝑ se pe-tere nō pt. l. pe. C. d tēp. i īte. rest. ꝺȝ d. an. ꝑ Car. alex.

[c] ¶ Consenguini-tas qd sit gl. bar. ⁊ Ale. i. l. arist. §. qd dr̄. ff. d acq. he-re. bal. i. l. fi. C. de v̄. sig. Pe. d anc. c. canonū statuta s. d ꝯsti. Alex. cō-si. lxxxij. in. vo. j. la-te Corneus. ꝯsil. xxj. in. j. vol.

[d] ¶ Testē. q testes dicāt idonei i cā mr̄imoniali. alex. ꝯs. clxxxiiij. vbi ēt de fama: ⁊ qñ te-stes dicant esse oī exceptione maio-res gl. ⁊ Ab. i. c. j. s. d testi. gl. i. c. at si clerici. s. d iudi. Alex. ꝯs. xviij. i. j. vo. co. iij. ⁊ ꝯsi. c-xlvj. in. v. vol. vbi pōit an testes de-ponētes ꝯ mr̄i-moniū debe. it es-se oī exceptione maiores ⁊ ꝯs. lxx. i. ij. vo. ⁊ requirit ꝙ sint rogati. ro. in sing. cxcviij.

[e] ¶ Iurati. Adde ꝙ ⁊ rogati: vt di-cit ro. sin. suis al-le. gl. in. c. nostra-tes. xxx. q. j. dicit tñ ꝙ Bar. l. xix. in q. suis tȝ ꝯtrū ꝺm ꝙ sibi placet glo.

Sebasti. Sapia.

[f] ¶ Maiores. isto enūerat inter spe-cialia mr̄imonij. Feli. i. c. j. col. x. v̄. sup gl. qnta. s. vt lite nō cōtest. ⁊ in rub. s. de sponsa. col. vj. versi. quar-to. i. causa matri-moniali.

Sebasti. Sapia.

[g] ¶ Canonista. qs sit preferēdus an canōista an theo-logus vide decim in. c. clerici. col. iij. v̄. tertio regla fal-lit. s. de iudicijs.

a ¶ Turpitudinē. Bart. plene in. l. iusiurādū. §. pcu ratoꝛ. ff. ꝺ iureiurā. ⁊ ibi per Ias. ꝑ abb. i. c. cū sup. ꝭ. de cōcc. pb. gl. in. ca. ex tenoꝛe. in verbo statuta. et Bal. in. l. cū mu her. ff. sol. ma. sal. in. l. trāsactione. C. de transac.

b ¶ Fama. Plene probat in causis modici pīudicij. Bar. expsse tenet in. l. de minoꝛe. §. pluriuꝫ. ff. de qō. in vi. col. glo. in. l. vbi adhuc. C. ꝺ iu re dotiū. Itē sola fama plene pbat ī factis antiqs in no. in. c. veniēs. §. de vb. sig. Bal. in aut. qs actiones. C. de sac. san. eccl. Imol. in. c. cū cāꝫ ꝭ. ꝺ pba. alex. cō. si. olix. inci. viſis ⁊ ponderatis. Frā. are. ꝯsi. xxxvij. in ci. oꝛdine ꝗsito et late Ias. in. l. ad monendi. in. lxxx vij. col. ff. de iure iur. item sola fama pbat iudiceꝫ esse cōfictū icar cerare ⁊ violētias appellātibꝰ infer re. Bar. i. l. de pu pillo. §. si qs ipsi ꝓtoꝛi. in. viij. q. ff. C. ꝺ no. op. nū. itē si papa testet ꝺ fa ma tūc ple. pbat io. an. ī addi. spe. ti. ꝺ iqsitio. §. nūc tractemꝰ. Abb. ī ca. cū opoꝛteat. ī iiij. col. j. de accus. Sebasti. Sapia.

c ¶ Solus papa. Vide. Pe. de an cha. in ꝯsi. xlj. ici. viso ⁊ diligēter ī specto. col. ij. vbi vult ꝙ papa di spēsando pōt ap pꝛobare mr̄imo niū nullū ex defe ctu inducto a ca none secꝰ vbi eēt impedimentū le gis diuine refert ⁊ seqr̄ Feli. in. c. ꝗ ī eccliaꝝ. col. xvij. ver. scdo amplia. ꝭ. de constitutio.

d ¶ Prohibitis. Adde Anch. ꝯsi. ccccx. ro. cōsi. cccc vij. ⁊ ibi vide an papa dispēsando cū eo q ꝯrit ince stas nuptias vi deatur absoluere ab excōicatione.

11 pōt de iure cōi hoc attētare nisi iuuetur iure speciali. ¶ † In gl. in ver. coꝛam te ibi: speciale in matrimonio: ⁊ hec sol. pla cet. nā si snia nō trāsit in rē iudi. vt in. c. tenoꝛ. ⁊. c. latoꝛ. de re iudi. foꝛtius post publicationē solā possunt produci testes. ⁊ hanc materiā plene explicaui in. c. iurauit. de pba. ⁊ no. in 13 c. cum in tua. ⁊ in. c. series. de testi. ¶ † In gl. in versi. quarto gradu ibi: dispēsatiue. hec solutio diuinat idē dicēdū ⁊ me lius qd in antiqua decretali dicebatur de. v. vj. vij. sed mētio alioꝛum graduum fuit decisa propter. c. non debet. j. eo. vbi prohibitio fuit restricta ad quartum gradum.

1 ☞ Affinitas superueniens de qua saltem constat per fa mam solutit sponsalia de futuro.

2 Sponsa de futuro vtrum petere potest vt spōsus matrimo nium contrahere compellatur.

Sponsalia sunt futurarum nuptiarum promissio.

3 Turpitudinem propriaꝫ allegans auditur ex qua versatur periculum anime.

4 Fama probat impedimētū: ⁊ qnqꝫ facit plenam probatio nem sed non vbi agitur de marimo preiudicio. 7.

5 Iuramentum non est de substantia matrimonij tamen ad dit foꝛtius vinculum.

6 Manifestum qnqꝫ capitur pro notoꝛio ⁊ quid operatur.

7 Testis qui non vult nomē suū publicari nec iura in presen tia partis an probat.

Testis vnius dictum integri maioꝛem fidem facit ꝙ fama

Testes duo in quacunqꝫ causa sufficiunt.

Super eo. ¶ † Affinitas superueniens de qua saltē ꝯstat ꝑ famā sol uit spōsalia de futuro. Cōmunis diuisio. scda ibi: inquisitioni. ¶ Casus literalis. Quidaꝫ iuuenis contraxit spōsalia de futuro cum quadā puella que nō erat nubilis etatis: sed facta nubilis petijt illuꝫ: ⁊ ipse excipit di cens qd eā in vxoꝛē habere nō pōt: qꝛ postqꝫ affidauit illam cōsanguineā illius carnaliter cognouit. Cōsultus papa re spōdet qd si manifestū est qd illā cognouit vel si etiā non est notoꝛiū ⁊ fama loci hoc habet debet ille ab impetitiōe illꝰ absolui cū fuerit spōsa tātūmodo de futuro. Ber. ¶ † Not. primo sponsam de futuro posse repetere sponsum vt cogat matrimoniū cōtrahere iuxta promissionē suā. nā sponsalia sunt futurarū nuptiarū ꝓmissio. xxx. q. v. nrates. ⁊. l. j. ff. de spon. ꝙ aūt promittit necesse adimpleri. ꝭ. de pactis. c. j. ij. ⁊ iij. ⁊ idē dic in spōso. facit. c. preterea. el primo. de sponsalibꝰ. ¶ † Secūdo not. ꝙ allegans turpitudinēª propriā audit ex qua versatur periculum anime. ad ideꝫ. c. preterea. el. ij. ꝭ. de spō. ¶ † Tertio no. ꝙ sola fama ꝓbat ipedimētū matrimo nij: ⁊ licet iste tex. loquat in affinitate. idē ꝯicas in quolibet alio īpedimēto: qꝛ vbi est eadē ratio eadē dꝫ esse iuris dispo sitio in. c. cū directa. de confir. vti. vel inut. ⁊ sic habes hic ca sum ī quo fama facit plenā ꝓbationē. ⁊ hoc ideo qꝛ agit de modico preiudicio: ⁊ vt in dubio euitet periculum anime. Et ex istis infero ꝙ in causis modici preiudicij famaᵇ facit plenā probationē maxime si ex hoc euitatur periculū aiarū ⁊ vide qd dico in. c. veniens. el. j. ꝭ. de testi. secus vbi ageretur de magno preiudicio. vnde si matrimoniū hic fuisset cōtra ctū sola fama impedimēti nō suffecisset. vt in. c. si duo. xxxv. q. vj. ¶ † In gl. ij. in fi. no. ex hac gl. ꝙ licet iuramētū non sit de substātia mr̄imonij vel spōsalioꝛū. tū addit foꝛtiꝰ vincu lum. pro hoc. c. si de foꝛo compe. li. vj. ⁊ vide qd dixi in. c. pe. de iureiur. ¶ † In gl. in vers. manifestum. in fi. aduerte quia gl. sentit ꝙ manifestum hic capit pro notoꝛio quasi nō suffi ciat impedimētum esse manifestū: sed certe gl. non bn̄ loqui tur qꝛ manifestū in plus se hꝫ ꝙ fama. vt not. in. c. vestra. de coha. cle. ⁊ mulie. maxime ꝑ Io. an. ⁊ Io. cal. sed fama per se sufficit vt hic. ergo ⁊ manifestū. ⁊ ideo nō impropriādo lite rā tex. hic probat ꝙ plus in se habet manifestum ꝙ fama ꝙ no. ⁊ dic vt no. in. d. c. vestra. ¶ † In glo. fi. ibi plꝰ facit fama no. multū istā gl. ⁊ idē no. glo. iiij. q. iij. §. item pape. sed certe non puto glo. illā verū dicere ⁊ erroꝛ oꝛit ex intellectu illius c. preterea. nam vt dixi in. c. super. eo. ꝭ. tit. proxi. in. c. pterea. non fuit ille testis oīno integer: tum qꝛ allegabat turpitudi nem suā. tum qꝛ nō deponebat in foꝛma testimonij nec vole bat nomē suum publicari: ⁊ sic nō iurauit in ꝓsentia partis sicut fieri debet. vt in. c. ij. de testibꝰ. ergo nō male ille tex. alle gatur per istas glo. vnde credo ꝙ dictū vnius testis integri de veritate maioꝛem fidem faciat ꝙ fama: qd ptꝫ ex eo: qꝛ in omni causa etiā duo testes sufficiūt. sed nō sic vnus testis cū fama. Et sic fama nō semper habet vim vniꝰ testis. de quo vide qd no. Bar. in. l. de minoꝛe. in. §. toꝛmēta. ff. de questio. per tex. iuncta glo. in. c. tam literis. de testi. ⁊ qd dixi in. d. ca. veniens. ⁊. d. c. super eo.

1 ☞ Dispensatio facta de contrahendo matrimonium in aliquo gradu intelligitur ꝙ vterqꝫ cōtrahentium toto gra du distet a stipite.

2 Graduum computatio quomodo fiat. 6.

3 Consuetudo valet in interpretatione indulgētiarum legis priuilegij ⁊ statuti. 7.

4 Consuetudo pōt inhabilitare habiles ad matrimonium.

5 Papa solus dispensat in gradibus prohibitis.

Legatus etiam de latere non dispensat cōtra concilium.

6 Priuilegium seu principis bn̄ficium dꝫ late interpretari. 7.

Gradus remotioꝛ a stipite attenditur ⁊ ideo ambo in remo tioꝛi gradu esse dicuntur.

7 Dispensatio late vel stricte an sit interpretanda.

Mens disponentis colligitur ex cause expressione.

8 Dispositio huius. c. hodie remanet si hodie papa dispensa ret vt distantes a tertio aut quarto gradu possint contrahe re adinuicem.

1 Quod dilectio. † Si dispensat cuꝫ aliqbꝰ vt possint cōtrahere ī certo gradu prohibito requiritur qd vterqꝫ contrahentiū toto gradu distet a stipite ꝑ sertim si hoc habet consuetudo. als summatur sine dictione ꝑsertim. vt. j. declarabo. primo ponit casum. scdo alle. ꝑ ⁊ ꝫ. ibi: ꝙ videt. tertio respon. ibi: nos itaqꝫ. ¶ Casus literalis. Quidam legatus autoꝛitate dn̄i pape fecit quādam indul gentiā hoībus sue legationis vt possent contrahere matri monium in sexto gradu: sed vir ⁊ mulier volebāt cōtrahere matrimonium vnus distabat a cōmuni stipite. ij. vel. iij. gra du. Querit vtrū possint matrimonialiter copulari propter indulgentiam predictaꝫ quod videbatur fieri posse ꝺm re gulam illam qua dicitur: quoto gradu quis distat a stipite quolibet: ⁊ per aliā lineā descendentiū ab eodē: ꝯsuetudo tn̄ illius terre est: si aliqn̄ talis casus emerserit homines illi pro ximioꝛes gradu coniunctos separāt ⁊ impediunt copulari volētes. R. pa. qd indulgētia illa sic est intelligēda ꝙ vterqꝫ coniungendoꝛum distet a stipite. vj. gradu. ⁊ ita in casu pre misso cōiungi nō debent vnde in hac parte potius deferen dū est multitudini ⁊ obseruare ꝯsuetudini ꝙ scādalū aliud

2 populi adhibita nouitate statuere. Ber. ¶ † No. regulā ī cō putādis gradibꝰ inter collaterales. nā quoto gradu distat alter a stipite tāto distat a quolibet descēdētiū ꝑ aliā lineam ab eodē stipite. ⁊ ꝓcedit ista regula qn̄ collaterales sunt in li nea equali. Si vo sunt in linea inequali exēplum in fratre ⁊ filio alterius fratris: tūc cōputatio fiat a remotioꝛe. vt in. c.

3 si. j. e. vbi plenius dicet. ¶ † Scdo no. ꝙ cōsuetudo multum valet in interꝓtatiōe indulgentiarū: sicut eīn cōsuetudo in terpꝛetat legē. vt in. c. cū dilectus. de consue. ⁊. l. si interpꝛeta tione. ff. de legi. Eodē mō interꝓtat priuilegiū seu indulgen tiā: vt hic est casus no. idē eadē rōne dicit Io. an. in interpta tiōe statuti. erat eīn statutū padue: vt ī singulis quatuoꝛ mē sibus fieret consilium sup male ablatis fuit factū consiliū in fine quatuoꝛ mensiū qrebat nūqd de decima die sequētis tē poꝛis quatuoꝛ mensiū possit fieri aliud consiliū. ⁊ rn̄det ipse qd nō ꝯtingeret differri cōsiliū ꝑ octo mēses ꝯ cōsuetudinē loci q habeat vt vnū cōsilium nō distaret ab alio ꝑ quatuoꝛ

4 menses. facit qd no. in. c. in singulis. de sta. regu. ¶ † Tertio no. ꝙ ꝯsuetudo pōt habiles inhabilitare ad mr̄imoniuꝫ de quo dic vt dixi in. c. sup eo. ꝭ. de cog. spi. ⁊ aliqd dicā. j. eo. qꝛ

5 circa. ¶ † In glo. iij. tene menti gl. ꝙ solus papaᶜ dispensat

c in gradibus humana lege ꝓhibitis.ᵈ Idē no. j. eo. c. qꝛ circa

d ⁊ tenet Spe. in ti. de leg. in. §. nūc ostēdēdū. ver. lxxx. ⁊ idem Io. an. in addi. ⁊ hodie videt satis clarum per. c. nō dꝫ. j. eo. vbi ponit prohibitio cōcilij gn̄alis. cōstat autem qd nullus citra papā etiā si sit legatus de latere pōt dispensare contra conciliū. vt le. ⁊ no. in. c. dilectus. ⁊ in. c. dilecto. ꝭ. de prebē. ⁊

6 vide glo. in. c. cū dilecti. ꝭ. de elect. ⁊ ꝙ ibi dixi. ¶ † In glo. in ver. vterqꝫ coniūgendoꝛum. pro intellectu gl. oppo. benefi cium principis debet latissime interpꝛetari: vt in iuribꝰ alle ga. in prin. glo. sed de iure est ꝙ quanto gradu distat remo tioꝛ a stipite tanto gradu ⁊c. vt. ꝭ. dictū est ergo ista indulgē tia legati nō debebat ita stricte interpꝛetari. Glo. dat duas solutiones. prima quod ipse concedēs potest interpꝛetari in dulgentiam vt vult hec solutio non est rationabilis quia si hec interꝓtatio non fuisset iuridica iste textus non poneret

7 ius. ⁊ sic non fuisset redacta in hac compilatione. ¶ † Alia solutio est quod hoc fecit papa propter consuetudinem ter re. q. dicat. quod cessante cōsuetudine papa fuisset interpta tus indulgentiam secūdum ius: sed cōsuetudo fuit causa re stringēdi priuilegiū: ⁊ hūc intellectū no. quē sequunt Host. Ioan. and. Inno. ponit alium intellectum dicens ꝙ priui legium

legium ꝯ ius cõe cum sit odiosum debet stricte intelligi: ƺ si ꝑuilegium sic odiosum dʒ latissime interꝑtari. ⁊ de tali loquunt̃ ꝯria. hoc dictum Inn. est verissimũ in se ⁊ solet quotidie ad hoc allegari iste tex. sed allego tex. magis apertum. in. c. i. ⁊ ij. de fi. ꝑsby. li. vj. vide gl. de offi. ordi. in. c. ordinarij. ⁊ plene p Jo. an. in. c. olim. de ver. sig. Bar. in. l. fi. ff. de consti. ꝑn. Sed quo ad istũ text. nõ placet mihi dictum Inn. qꝛ ƺ dispensatio sit stricti iuris. tñ dʒ recipere interpretationẽ a iure cõi ex quo loquitur in materia iuris. facit. c. ad audientiã. de deci. ⁊. c. in his. de priui. nam ⁊ statuta ƺ sint odiosa: capiunt nihilominꝰ interꝑtationẽ a iure: vt not. Inn. in. c. causam de rescrip. ⁊ Bar. in. l. oẽs populi. ff. de iust. ⁊ iur. ⁊ ꝙ hoc sit veruƺ induco finẽ huiꝰ. c. vbi papa fundat se sup ꝯsuetudine nã ex cause expressione colligit̃ mẽs disponẽtis. vt in. c. intelligẽtia. de vb. sig. ⁊. l. cum pater. in. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. per Dyn. in regula fi. de reg. iu. li. vj. ⁊ ƺ gl. fi. hoc dicat hodie nõ procedere hãc indulgentiã dic ꝙ ƺ hoc. c. sit sublatum quo ad exẽpla: qꝛ sextus gradꝰ nõ est in prohibitione: hodie tñ remanet dispositio huius. c. si hodie papa dispẽsaret vt distantes a tertio aut quarto gradu possint adinuicem contrahere multum tamen debent verba indulgentie attendi.

☞ Infideles coniuncti in gradu prohibito a lege canonica post baptismum non separantur.
Judei non astringuntur legibꝰ canonicis circa sacramenta ideo licite contrahunt matrimonia contra legem humanam.
Legis noue superuentione non debet mutari id qđ gestum est ꝯm legem antiquam.
Judeorum gesta ꝯm legẽ antiquã non mutantur post baptismum.
Judei possunt cõpelli per papam ad obseruantiã legis diuine.
Matrimonium verum est inter iudeos ⁊ alios infideles. s.
Priuatio presupponit habitum.
Matrimoniũ in gradu prohibito ꝯcti separatio nõ separat quos deꝰ coniunxit: qꝛ deus non coniunxit prohibitos lege canonica.
Judeus an possit matrimonium contrahere cum pacto qđ liceat dare libellum repudij.
Pactum licite fit de eo ꝙ lege permittitur.

De infidelibus.

¶ † Infideles coniuncti in gradu ꝓhibito a lege canonica post baptismũ nõ separant̃. Cõis diuisio. scđa ibi: consultationi. ¶ Casus literalis. Aliqui infideles cõtraxerunt matrimoniũ in gradu ꝓhibito a canone postmodũ ꝯuersi ad fidẽ baptizati sunt q̃rit̃ vtrũ post baptismũ debeãt separari. rñ. pa. ꝙ nõ sunt separãdi qꝛ dñs a iudeis reqsitus vtrũ liceret ipsis vxorẽ ex quacũqƺ cã dimittere: ⁊ ipse respõdit quos deus coniunxit homo non separet. per hoc dedit intelligere ꝙ mr̃imoniũ sit apud eos. Ber. ¶ † No. i. iudeos nõ astringi legibus canonicis[a] circa sacramẽtalia ⁊ cõcernẽtia animã vñ licite cõtrahunt matrimonia in gradibꝰ prohibitis humana lege statũ. ad hoc. c. gaudemus. de diuor. vbi bonus tex. ¶ † No. ij. ꝙ per superuẽtionẽ noue legis nõ debet mutari id qđ gestũ est ꝯƺ legẽ antiquã ex quo adhuc nõ emanauerat noua lex. Judeꝰ enĩ nõ astringit̃ ad seruãdã legẽ canonicã nisi post baptismũ id ergo qđ gessit anteq̃ se subiiceret legi xp̃iane debet tenere ex quo non est gestũ cõtra legẽ diuinaƺ: alꝰs secus. nã lex diuina eos astringit adeo qđ de transgressione posset papa eos punire: vt no. Inn. i. c. ꝙ sup his. de voto. ¶ † Tertio not. ꝙ inter iudeos ⁊ alios infideles est verũ matrimoniũ[b] ⁊ sic habes vnum sacramẽtũ quo vtunt̃ iudei ⁊ alij infideles. ¶ † Itẽ vltimo not. ꝙ ꝑuatio presupponit habitum[c] ⁊ sic arguit hic papa. si enĩ xp̃s dixit iudeis quos deꝰ ꝯiunxit homo nõ separet. ergo presupponit mr̃imoniuƺ inter eos subsistere. Sed cõtra hoc ⁊ cõtra tex. opp. nã eadẽ est rõ si xp̃ianus cõtrahat in gradu humana lege prohibito: qꝛ quos deꝰ cõiunxit ⁊c. cuius ꝯrium innuit tex. in. c. proxi. in fi. Sol. dicit Jo. an. ⁊ bñ ꝙ cuƺ papa vicariꝰ dei hec matrimonia ꝓhibeat xp̃ianis deus nõ dr̃ cõiungere tales ꝓhibitos sed infideles q nõ includunt̃ lege canonica bñ cõiungitur ex quo lex diuina eos nõ astringit. ¶ † In glo. fin. in fi. sentit hic glo. ꝙ si iudeus cõtraheret cũ iudeo pacto expresso vt liceat dare libellum repudij ꝯm ritum eoꝝ ꝙ nõ teneat matrimoniũ: qꝛ apponitur pactum ꝯ substãtiã matrimonij. doc. tenẽt oppositũ qꝛ ex quo lex coꝝ hoc permittit licite deducit̃ in pactum nõ enĩ cõsequit̃ effectum vi pacti sed vis legis. sicut in simili dicimus cessare simoniam si id qđ inest deducatur in pactum. vt in. c. significasti. ⁊ quod ibi not. de electio. ⁊ in c. olim. el. i. de resti. spolia.

☞ Cõsanguinei mariti cum cõsanguineis vxoris licite cõtrahunt.
Cõsuetudo ꝙ mr̃imonia possint ꝯhi in gradibꝰ ꝓhibitis nõ valet. 4.
Affinitas inter consanguineos viri ⁊ vxoris ⁊ inter consanguineos vxoris ⁊ ipsum virum.
Affinitas quid sit ⁊ quare dicatur.
Affinitas nulla est inter virum ⁊ vxorem.
Affinitas nulla orit̃ inter cõsanguineos vxoris ⁊ cõsanguineos viri.
Consuetudo nõ põt habilitare inhabiles lege canonica ad contrahendum matrimonium sed bene põt habiles inhabilitare.
Consuetudo an valeat contra ius canonicum vel diuinum.
Consuetudo ⁊ statutum contra bonos mores non valent.
Consuetudo ꝙ matrimoniũ non possit cõtrahi in qnto gradu tenet.

Quod super.

¶ † Consanguinei mariti cũ cõsanguineis vxoris licite cõtrahunt: hoc primo in gradibꝰ ꝓhibitis nõ pñt matrimonia ꝯtrahi etiã si hoc habeat cõsuetudo. hoc secũdo. ⁊ sunt duo dicta. secũdũ ibi nec aũt. ¶ Casus literalis. Pater ⁊ filius ꝯhunt matrimoniũ cum matre ⁊ filia. duo cognati cum duabꝰ cognatis auũculus ⁊ nepos cũ duabꝰ sororibꝰ q̃rit̃ qd si faciẽdũ: rñ. pa. ƺ oẽs cõsanguinei vxoris sint affines viri ⁊ ecõuerso. tñ inter cõsanguineos viri ⁊ cõsanguineos vxoris nulla affinitas est ꝯcta p quã inter eos matrimoniũ debeat impediri. In fine ꝑcipit vt infra gradꝰ prohibitos nulli debeãt matrimoniũ ꝯhere nõ obstãte aliqua cõsuetudine q̃ potius est corruptela. Ber. ¶ † Not. i. regulã ꝙ inter cõsanguineos viri ⁊ vxoris ꝯhit̃ q̃dã ꝓximitas. ita ecõtra iter cõsanguineos vxoris ⁊ ipƺ virũ ⁊ hoc appellat̃ affinitas: qꝛ ꝯhit̃ ex eo qꝛ extranea ꝑsona venit ad finẽ gñationis alteriꝰ: vt dicit tex. in. l. nõ facile. in §. affines. ff. de gradi. ⁊ vide gl. sup arbore affinitatis: ƺ inter maritũ ⁊ vxorẽ nulla ꝯhitur affinitas alꝰs nõ posset esse matrimoniũ inter eos. sunt enĩ ipsi affinitatis[d] cã vt no. i pal. locis ⁊ rõ huiꝰ dicti est qꝛ p cõnubiũ vir ⁊ vxor efficiunt̃ vna caro. iõ vxor cõmunicat marito suo cõsanguineos ⁊ ecõtra vir vxori. ¶ † Scđo not. ꝙ inter consanguineos viri ⁊ ꝯsanguineos vxoris nulla orit̃ ꝓximitas nullũ vinculũ. vñ absqƺ oĩ peccato licite inter se ꝯhũt mr̃imoniũ. ¶ † Vlti. no. ⁊ tene mẽti ꝙ cõsuetudo nõ põt habilitare inhabiles lege canonica ad ꝯhẽdũ matrimoniũ. Contra ꝙ op. d. c. i. ⁊. c. sup eo. de cog. spi. ⁊. ꝯ. e. c. ꝙ dilectio. sol. dicit gl. fi. ꝙ cõsuetudo põt inhabilitare alꝰs habiles vt in ꝯrijs ƺ nõ habilitare alꝰs ĩhabiles: vt hic. Vin. dat duas so. Prima ꝙ consuetudo habẽs fomẽtũ iuris antiq põt ĩhabilitare ꝯ ius nouũ ⁊ sic loquunt̃ ꝯria vt ibi dixi. secꝰ autẽ vbi cõsuetudo nulla lege iuuat̃ vt h. Scđa sol. ẽ ꝙ ꝯsuetudo põt ĩhabilitare: qꝛ inhabilitatio est onꝰ: nõ aũt habilitare: qꝛ est honor. xviij. q. i. ĩ scripturis idẽ voluit gof. ĩ effectu dicẽs ꝑtãtẽ ꝯhẽdi posset restringi p ꝯsuetudinẽ sed nõ laxari. Host. dãnat istas sol. dicẽs ꝙ ꝯm eas plꝰ opat ꝯsuetudo vbi ẽ debilior. nã qñ ĩhabilitat est ꝯ ius diuinũ ⁊ ꝯ ius canonicũ: qñ habilitat est ꝯ ius canonicũ: sed ꝯm ius diuinũ: ⁊ sic ꝯm illas opi. sola ꝯsuetudo vƺ ꝯ ius canonicũ ⁊ diuinũ: ƺ qñ est iuuata lege diuina nõ põt vincere legẽ canonicã: qđ sonat ĩ absurdũ exẽplũ si ꝯsuetudo hƺ vt in quarto gradu possit mr̃imoniuƺ ꝯhi hec ꝯsuetudo est ꝯ legẽ diuinã vt. ꝯ. c. pxi. ⁊ ꝯ legẽ canonicã tñ ⁊ nõ vƺ ꝯƺ illã opi. si vo hƺ ꝯsuetudo vt ĩ qnto gradu nõ possit mr̃imoniũ ꝯtrahi hec cõsuetudo est ꝯ legẽ diuinã ⁊ canonicã q̃ ꝑmittunt tale matrimoniũ: ⁊ tñ valet hic ꝯsuetudo ꝯm illã opi. vide tu ꝙ dixi in d. c. sup e. ⁊ puto ꝙ hec rõ Host. parũ valeat ⁊ sustinẽdo rationẽ gl. dico ꝙ cõsuetudo inhabilitãs põt esse rationabilis: habilitãs vero nõ qꝛ ꝑma est inducta ad charitatẽ ampliãdã vt hoĩes potius cõtrahãt cum extraneis q̃ cuƺ ꝯsanguineis vt amplietur vicissitudo charitatis. nã p hãc rõnẽ mr̃imonia fuerũt iterdicta iter ꝯsanguineos vt plene habet̃ in. c. i. xxxv. q. i. sed in secundo gradu ꝯsuetudo est ꝯ bonos mores ⁊ ꝯ bonũ charitatis ĩ eo ꝙ relaxat ꝓhibitionẽ iter ꝯsanguineos ꝯsuetudo autẽ vel statutũ ꝯtra legẽ nutrientẽ bonos mores nõ valet in. c. fi. de cõsue. ⁊ no. Bar. in l. oẽs ppli. ff. de iu. ⁊ iur. Itẽ nõ est verum ꝙ in ꝑmo casu cõsuetudo disponat cõtra legẽ diuinã et canonicã: qꝛ ƺ ius canonicũ ⁊ diuinum ꝑmittãt matrimonia in qnto gradu nõ tñ ꝑcipiunt vt cõtrahant̃ vt in. l. nõ quicqd. ff. de iu. ⁊ in. c. ꝯsuluit de offi. dele. sed in scđo casu cõsuetudo de directo disponit cõtra preceptum canonis. ideo aliud in primo casu q̃ in secũdo: Item potest interpretari ius diui. sicut lex. vt no. in. c. fi. de consue.

☞ Dispensatio matrimonialis ex falsa causa obtenta non valet nisi postea cõfirmetur. s.

Zacharias.
[a] ¶ Legibus canonicis. adde Joã. an. i. col. sup his. j. de voto. H. in. c. mulier. col. iij. et ibi in apo. Cel. ij. qđ. i. plenissime p Feli. in. col. iudei el. ij. col. ij. vsic. de hac materia vtrũ iudei. j. de iudeis vbi tƺ ꝙ in spiritualibꝰ nõ ligant̃ lege canonica. in alijs autem sic nisi habeãt casuƺ decisum in. l. eorum.

Zacharias.
[b] ¶ Est verũ mr̃imonium. Adde Guil. de cug. in. l. nemo. ⁊ ibi remissi. in apos. Cel. C. de iudeis. Antoro. in arbo. ꝯsan. in vlt. char. Hos. in. c. q. j. qui fi. sint legi. ⁊ An. in. c. si solus. viij. dist.

Sebasti. Sapia.
[c] ¶ Habitum. de hac regula tradit Jas. i. l. manumissiões. col. iij. in. ij. no. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ in. l. decem. ff. de ver. obli.

[d] ¶ Affinitatis. l. nõ iõ minꝰ. C. de here. insti. notat̃: i. l. affinitates. C. cõia đ succes. ⁊ an statutũ faciẽs mẽtionẽ de affine cõprehẽdat viruƺ ⁊ vxorẽ. Bal. i. d. l. affinitatis. Sali. in. d. l. nõ ideo minus. Pau. de ca. Lud. ⁊ Alex. i. c. j. C. vñ vir ⁊ vxo. Jas. in. l. qđ seruꝰ ff. de ꝯdi. cau. da. ⁊ cau. nõ secuta.

Dispēsatio mřimonialis ex qb⁹ causis cōcedaẗ.
Pacis bono ⁊ scandali euitandi causa receditur a dispositione iuris positiui.
Narrata in impetratione probari debent per impetrantē ⁊ opponens ea probare non tenetur.
Narratorū veritas cōsideraẗ ſm tēpus impetrationis: qꝛ nō sufficeret ꝙ essent vera ante vł post.
Surreptio in expressione false cause vitiat dispensationem ipso facto.
Dispēsatio est nulla ipso facto nō solū per surreptionem in exprimēdo: sed etiā in verum tacēdo.
Falsum narrare peius est ꝙ̄ verum tacere.
Falsa causa expressa qualis esse debet ad implendum rescriptum vel legatum.
Motus proprius pape an tollat surreptionem ⁊ obreptionem.
Tolerantia principis seu patiētia an inducat dispensationem. ⁊ a peccato excuset.

Quia circa. †Non valet dispēsatio obtēta a papa sup matrimonio inter consanguineos contracto si ibi causa falsa sit expssa nisi postea eā papa cōfirmaret. h. d. ſm verū ⁊ cōem intellectū primo recitat dispēsationez: ⁊ eā tacite dānat. scdo ibi: cū tñ. tolerat dispensationez ex cā. ¶ Casus literalis. Quidam nobilis contraxit matrimoniū cū quadā muliere q̄ ipsuz cōtingit qnto gradu consanguinitatis. de qua filiā vnicā suscepit. tādē mortua fuit. post mortē filie supplicatū fuit dño pape: vt fauore filie quam de illa susceperat dispēsaret vt simul possent remanere ⁊ sic allegata falsa cā dispēsauit vt i simul remanerēt. Eps loci visa indulgentia obtēta ex falsa causa dubitauit vtrū possent ꝑtextu hui⁹ indulgētie sic remanere significauit h̄ dño pape. addēs ꝙ ex separatione illorū magnū scandalum imminebat. Rñ. pa. ꝙ ipe poterit dissimulare vt remaneant in copula sic ꝯcta ꝓpter graue scādaluz ꝙ imminebat si separenẗ. Ber. ¶ †No. i. duas causas dispēsandi sup matri. ꝯhēdo seu ꝯcto in gradu. l. canoñ. ꝓhibitio. Prima qñ ex tali matri. de facto ꝯcto soboles est supstes. vñ fauore filiorꝫ i tali matri. dispēsaẗ: qđ itellige sicut dixi in. c. cum hẽt de eo q dux. i matri. quā pol. p adul. Scđa cā propter scādalū[a] euitandum. vñ hodie quotidie pa. dispēsat iter ꝯsanguineos ꝓpter bonū pacis futurū vel scādalū euitandū. ⁊ hec cā sufficiēs est nedū post matri. ꝯctum sed ante. qꝛ ꝓpter scādalū recedēdū est a dispositione iuris positiui. vt in c. ij. de no. oper. nũ. ¶ †No. scđo ar. opti. ex tex. qđ narrata in impetratione debēt verificari per ipm impetrantē. si ergo impetrans dispēsationē narrat plures causas opꝫ eum primo illas verificare vñ on⁹ ꝓbādi nō incūbit opponēti. de quo vide p Jo. an. in. c. vnico. de li. ꝯte. lib. vj. ⁊ in addi. spe. de clan. despon. post princ. ¶ †Itē no. ꝙ veritas narratorū est cōsiderāda ſm tp̄s impetrationis. non eñ sufficit narrata prius fuisse vera vel post impetrationē verificata. hic eñ ille impetrās habuerat filiā. nō tñ eā habuit tpe impetrationis. ⁊ intellige qñ veritas causarum narraẗ de p̄senti. ¶ †In gl. fi. no. duo sin. ex ista gl. primo ꝙ surreptio in expssione false cause vitiat dispensationez ipso facto. ⁊ lꝫ gl. hūc articulū disputet alleg. aliqua iura q̄ faciūt in ar. ego tñ alle. tex. apertū. i. c. ij. in fi. de fil. presby. lib. vj. vbi apte ꝓbaẗ ꝙ dispēsatio est nulla nō solū per surreptionē in exprimēdo sꝫ etiā in verū tacendo. nā detestabilius est falsum exprimere ꝙ̄ verū tacere ⁊ tñ dispensatio corruit ex taciturnitate. ⁊ idez dicit in qualibet gratia seu priuilegio vt le. ⁊ not. in. c. ad audientiam. el. ij. de rescri. secus est in literis impetratis ad lites. ille eñ ex surreptione nō sunt ipso iure nulle: sed p exceptionē annulāde: vt no. in. c. ceterū. et. c. plerūqꝫ. ⁊. c. si autē. de rescri. rationez diuersitatis dico in. c. ad audientiā. ¶ †Ad cōtra alle. in prin. gl. dicit Host. ꝙ ponūt casus speciales ꝓpter fauorē in eis contētū: sed tu dic specialib⁹ ꝙ in. c. ex parte. causa falsa fuit impulsiua ⁊ nō finalis: naꝫ cā finalis ingrediendi religionē est dei seruitium ⁊ sic non fuit peccatū in causa finali. Itē respectu legati dicimus ꝙ si talis cā exprimiẗ que si esset falsa testatoꝛ nullo modo legasset: nō valet legatū vt in. l. cū tale. i. §. falsam. ⁊ qđ ibi no. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. sed regulariter cā falsa non vitiat ꝙ cā nō coheret legato. vt ibi ad. §. semel. dic ꝙ ꝓcedit fauore libertatis: qꝛ semel ꝯcessa, non debēt reuocari: sꝫ in dispēsatiōe vł alia gratia semꝑ presumēdū est principē fuisse motū ex cā expssa. vt in. c. cū adeo. s̄. de rescr. ⁊. c. postulasti.[b] e. ti. ¶ †Sed quero qđ si motu ꝓprio[c] papa dispēsat vel aliā gratiā ꝯcedit nūqd falsitas p eū expssa habeat vitiare gratiā[d]. aliqui dubitauerūt: sꝫ ego simplr tenerē ꝙ si talis est cā que tacita vel expssa vel nō existēte papa gratiā nō ꝯcessisset tūc vitiaẗ: qꝛ lꝫ motus proprius excludat surreptionē nō tñ firmat gratiā ꝯtra intētionē ꝯcedētis. ita no. sentit Jo. an. in. c. si motu ꝓprio. de p̄bē. lib. vj. ⁊ vide p do. de ro. deci. xlv. ⁊ alibi dixi not. gl. in cle. si roman⁹ de preb. qđ mot⁹ proprius nihil operaẗ vltra casus in iure expssos. ⁊ hoc no. ¶ †Scđo not. ex gl. ⁊ tenebis semper menti ꝙ tolerātia[e] ⁊ dissimulatio principis in actu a iure prohibito inducit dispensationē cuius ꝯtrium videẗ probare tex. in. c. cū iam dudū. in fi. §. de preb. vbi dicit tex. ꝙ multa p patientiā tolerātur. do. Ant. dicit hic aliqua pulchra verba. aut eñ cōstitutio pape a p̄ncipio cōiter nō recipitur ipso pa. sciēte ⁊ tolerāte ⁊ tūc tollerātia excusat a peccato. ꝓ hoc. no. gl. iiij. dist. in. §. leges. ⁊ in. c. j. de treu. ⁊ pa. ⁊ in. c. cum multi. xv. q. vlti. Aut a principio a qbusdā recipitur ⁊ a qbusdā nō. ⁊ tunc tolerātia nō excusat a peccato. ad hoc. d. c. cum iādudū. hoc ergo intelligo et limito qñ maioꝛ ps populi receperit. nā tūc peccat minoꝛ pars non obseruādo. secus econtra qñ minoꝛ pars ppłi obseruasset. ⁊ maioꝛ pars nō recepisset. nā in ꝯsuetudine inducēda attendiẗ maioꝛ ps ppłi: ⁊ nō ꝙ facit minoꝛ ps. vt no. Jo. an. in. c. fi. ꝺ ꝯsue. i gl. fi. ⁊ idē in tractatu de ꝯsuetudine in. c. circa qntū. Aut ꝯstitutio pa. a principio fuit recepta cōiter supple vel a maiori pte. qꝛ idez est vt. s̄. dixi: sꝫ si ex postfacto aliqd trāsgrediunẗ ⁊ tūc aut papa specifice scribit ꝙ vult certū actuz tolerare seu dissimulare. ⁊ tūc talis dissimulatio hꝫ vim dispēsationis. ⁊ iste est ꝓprie casus huius c. nō est eñ verisimile ꝙ papa citra dispensationē mādasset istos tolerari in peccato ꝓpter scādalū contra. c. ij. de no. ope. nū. Aut pa. nihil specifice. scribit ⁊ nō vř dispensare ⁊ loquiẗ. d. c. cū iādudū ꝙ ego intelligo verū nisi papa dispēsasset cū istis trāsgressoribus circa aliquē actū tanꝙ̄ habilib⁹ ad hoc. l. barbarius. ⁊ quod ibi no. ff. de offi. p̄to. ⁊ idem dic per omnia quo ad statuta ep̄i.

☞ Testes q de ꝯsanguinitate deponūt debēt incipere a stipite: vꝫ a parētib⁹ vel a fratribus. 3.
Nepotū appellatione veniūt filij f̄ris vel sororis.
Testiū dicta sup cōsanguinitate an valeāt si a parentibus vel a fratribus non incipiāt.
Testimonium de auditu non valet.

Tua nos. ¶ †Testes qui de cōsanguinitate deponūt cōputationē debēt icipere a stipite vł germanis. Cōis diuisio. secūda nos igitur. ¶ Casus literalis. Quidā contraxerūt matrimoniū ꝓhibitū: accusatū fuit mřimoniū propter cōsanguinitatē inducti fuerūt testes ad ma. dirimēdū ꝓpter cōsanguinitatē q incepērūt cōsanguinitatē ab auūculo ⁊ filio fratris vel sororis q̄riẗ an tale testimoniū sufficiat a ma. dirimēdū: rñ. pa. ꝙ cū ma. sit res fauorabilis: testes inducti ad ꝓbādā ꝯsanguinitatē incipere debēt a stipite. i. a parētib⁹ vł fratrib⁹: ⁊ sic p ordinē distinguere grad⁹ proprijs noībus vel eqpollētib⁹ idicijs designādo psonas ab vtroqꝫ latere: qꝛ cū frequēter ꝓhibeāt testimoniū de auditu: q illđ sit minus validū nō est in hoc articulo laxāda facultas: qꝛ qua rōne iciperēt a scđo gradu eadē rōne iciperēt ab vlteriorib⁹. ber. ¶ †Not. j. ⁊ tene mēti ꝙ appellatione nepotis[f] venit fratris vel sororis filius: ⁊ nō recordoꝛ de alio text. in iure canonico ita clare

a ¶ Scādalū. Adde Lu. ro. cōsil. s̄. prime allegato.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Et. c. postulasti. Vide ibi do. Abb. extollentez illū tex. quē sequitur ibi Feli. colū. iij. ver. p istū text. ⁊ ibi ponit q̄ dicaẗ causa impulsiua ⁊ q̄ finalis.
c ¶ Motu ꝓprio. Bal. i. l. p̄scriptione. C. si ꝯ ius vel vtil. pub. alex. ꝯsi. cxiiij. i. j. vo. v̄s. vñ dicit Bal. consil. ccclij. Old. consil. cccxxv. Corneus cxiiij. ici. lꝫ i. j. volu. in litera. o.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Motu ꝓprio. Hoc dictū refert ⁊ cōprobat Feli. i. c. ad aures. col. vj. v̄s. j. q̄rt⁹ cas⁹. s̄. ꝺ rescr. vbi plura de effectu cle motu proprio.
d ¶ Gratiā. Adde qd opereẗ mot⁹ ꝓpri⁹. Ludo. ro. consi. ccclij. ⁊ vide p Old. ꝯsi. cccxxxv. vsqꝫ ad finem consiliorum.
Zacharias.
¶ Adde eundez Roma. sing. suo. ccclxxj. qđ incipi. regula. l. iij. et melius p Hippo. de mar. singula. suo xiiij. ici. ad hoc vt inquisitio. in fi.
e ¶ Tolerantia. Ideo bānitus q toleraẗ i ciuitate nō p̄t impune occidi vigore statuti qꝛ talis tolerātia p̄stat ei securitatē Bal. ⁊ Sal. i l. nullus. C. de iudeis. Jo. de ana. i c. sicut. l. v. c. de iudeis subdēs se vidisse bono. seruatū. Et est sin. ſm eū ꝺ quo p Ang. i. l. si duo. ff. de acq. hered. ⁊ hic per Anto. de butri.

f ¶ Nepotis. de q̄ late p Alex. in. l. si auie. C. de successorio edicto post glo. ibi bo. est tex. de iure ciuili. in. c. j. §. similiter. in v̄bo nepos. quib⁹ mo. feu. ami. ⁊ dicit ibi Bal. ꝙ aduocati boñ. multum allegāt illuz tex. Joā. de imol. in. l. si dotali. ff. sola. matri. p Abb. i. c. nō sine. s̄. de ꝓba. bar. in. l. si istituta. ff. de inoffic. testa. p Fed. de senis in cōsil. xxxix. inci. viso pūcto ꝺ quo latissime per Jas. i. d. l. si auie. in. v. col.
Sebasti. Sapia.
f ¶ Nepotis. hui⁹ meminit feli. vbi multa ponit circa hoc i. c. p tuas col. j. versi. prima cōclusio. s̄. de ꝓbatio. vide Ang. Are. in. §. quarto gradu. in fi. insti. ꝺ gradi. Dy. i cōsi. xvj. inci. diligēter ꝯsiderata ab. in ꝯsilio lxxix. incip. illud de iure. in. j. vo. Alex. i cōsilio. xxxvij. co. iij. v̄s. ꝯsideratis his in. iij. vo. Corneū in ꝯsi. cxxxix. inci. placet et in consi. sequēti. in. ij. vol. Sozi. in. l. cū vir. ff. de ꝯditio. ⁊ demonstra.

ita clare cũ textusmet exponit hic.vide multas cõcor.q̃s ponit Jo.an. in.c.fundaméta.de elec.li.vj.Frid.de se.cõ̃.xxviij.⁊ cõclude qđ ex.ppria significatione vocabuli nepos ꝓprie dr filius ex filio vel filia.vt est tex. in.l.iurisconsultus.ff.de gradi.in.§.nepos.sed filius fratris vel sororis potius dicit nepos ex cõmuni vsu loquendi.Et facit ad questioné nũquid in statutis appellatione nepotis veniat fratris filius ⁊ credo qđ sic q: cõis vsus loquendi prefert ꝓprie significationi verbo᷑ in quacũque dispositione:vt no.Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iusti.⁊ iu.⁊ Inn.in c.olim.de ver.sig.vide gl.in.c.nõnulli.s.de rescrip.¶ †Not.ij.nõ valere testimonium super cõsanguinitate ꝓbãda ad effectũ dirimẽdi matrimoniũ nisi testes incipiãt cõputare a cõmuni parẽte vel germanis.i. fratribus a quib⁹ descẽderũt isti de quo᷑ cõsanguinitate q̃rit hodie. vide tex.magis expressuz in.c.lz ex quadã.s.de testi.¶ †Ultimo no.ꝙ testimoniũ[a] de auditu.s.alieno est minus validum.⁊ qđ regulariter tale testimoniũ non valet.vnde ꝓprie nõ pñt dici testes.vt no.gl.in sum. in.§.labeo.ff.de aqua plu.ar.⁊ vide quod dixi in.c.quoties.s.de testi.

☞ Affinitatis secundum ⁊ tertium genus hodie non prohibetur secus erat de iure antiquo.6.11.

Filij ex secundis nuptijs hodie licite cõtrahunt cum cognitione prioris viri.

Prohibitio matrimonij nunc non excedit quartum gradum.8.

Temporum mutatione mutari etiam debent iura humana.

Lex debet conuenire tempori.

Etas nostri temporis nõ patitur rigorem antiquorum iurium cũ nobis defecerint merita ⁊ virtutes corporales.

Clericus hodie nõ deponitur sicut olim ex fornicatiõe ⁊ simplici peccato mortali.

Scientia iuris scientia est licet mutabilis.

Finis legis est inuariabilis licet constitutiones mutentur.

Necessitate vrgente vel propter euidentem vtilitatem recedendũ est a iurisdictione iuris communis.

Finis legis concernit necessitatem vel vtilitatem subditorum.

Leges summorum pontificũ ⁊ cõciliorum appellant statuta humana ⁊ sic non possunt dici ius diuinum.

Deus mutat aliqua et an incommutabilis sit.

Affinitatis secundum et tertium genus quid sit.

Maritus ⁊ vxor quomodo habeãt potestatem alter alterius corporis et ad quid tenetur vxor marito.

Prohibitio matrimonij vsq₃ ad quartum gradum restricta intelligit de collateralibus quia talis prohibitio inter ascendẽtes ⁊ descẽdẽtes durat vsq₃ ad infinitum.

Prohibitio matrimonialis ex quib⁹ causis hodie sit restricta ad quartum gradum tantum.

10 Affinitas quãdoq₃ oritur ex vna copula quãdoq₃ ex duplici vt in vxoribus duorum fratrum.

11 Impedimentum publice honestatis qđ accessorie ꝓcedit ex secundo ⁊ tertio genere affinitatis hodie sublatum est secus de alijs.

12 In dispensatione an faciẽda sit mentio de affinitate ⁊ publica honestate vbi simul concurrunt.

13 Impedimentũ pu.hone.ex sponsalibus de futuro ⁊ de presenti orit.

14 Constitutio ⁊ statutum non trahitur ad preterita.

Excõmunicatus ante legis reuocationem indiget absolutione etiam post legem reuocatam.

1 Non debet. ¶ †In scđo ⁊ tertio affinitatis genere tollit prohibitio q̃ oliz erat in matrimonio cõtrahẽdo:simlr tollitur ꝓhibitio de sobole suscepta ex secundis nuptijs que olim non poterat contrahere cũ cognatione prioris viri ⁊ prohibitio cõiugij vltra quartũ consanguinitatis ⁊ affinitatis gradũ nõ extẽditur.⁊ allegat quotidie iste tex.q est singu.in materia sua diuidit.nã primo excusat correctionem iuris antiqui.scđa ibi:cũ igitur excusationem declarãs in duob⁹ illud tollit.tertio restringit restrictionis causam reddẽs ibi:ꝓhibitio.quarto prohibitioné restrictã fortificãs cõstitutiões cõtrarias tollit ⁊ causas reddit ibi:cũ ergo.¶ Casus literalis.In prima parte huius cõstitutionis premittit cõcilium causam ipsius cõstitutionis dicẽs ꝙ non debet reprehẽsibile iudicari si fm varietatem temporum statuta quandoq₃ variãtur humana:maxime cũ vrgens necessitas vel euidẽs vtilitas hoc exposcit:⁊ hoc probat exẽplo domini qui ex his que in veteri testamẽto statuerat nonnulla mutauit in nouo:quia ergo ꝓhibitiões de matrimonio contrahẽdo in secũdo ⁊ tertio genere affinitatis ⁊ de sobole suscepta ex secũdis nuptijs nõ copulãda cõsanguineis viri prioris difficultaté frequẽter inducãt.⁊ aliqñ periculum pariant animarũ cum cessante cã cesset effectus:cõciliũ istud hmõi ꝓhibitiones reuocat ⁊ statuit:vt sic cõtrahẽtes de cetero libere copulent. In scđa pte dicit qđ prohibitio copule cõiugalis de cetero nõ extendatur vltra quartũ gradum cõsanguinitatis ⁊ affinitatis:q: in vlterioribus nõ põt absq₃ periculo hmõi ꝓhibitio gñaliter obseruari.ostẽdẽs hoc quasi naturali rõne.quaternarius eñ numerus bñ cõpetit ꝓhibitionis corporalis coniugij.de quo dicit apostolus qđ vir nõ hz ptãtẽ sui corporis sz mulier ⁊ ecõuerso q: quatuor humores sunt in corpe q̃ cõstant ex q̃tuor elementis ⁊ in his quatuor gradib⁹ ita dz ꝑpetuo obseruari nõ obstãtibus antiquis constitutionibus super hoc ꝓmulgatis vt si aliq̃s circa hmõi ꝓhibitionez presumpserit copulari nullo tractu tpis defendat cũ diuturnitas tpis non diminuit peccatũ sz auget.ber.

2 ¶ †No.i.ꝙ ad varietaté temporũ debẽt mutari statuta humana: q: lex nõ dz cõuenire tẽpori.iiij.di.erit autem lex ideo alibi dicit tex.notabilis ꝙ etas nostri tpis nõ patit rigoré antiquorũ iuriũ cũ nobis defecerint merita ⁊ virtutes corporales vt habet in.c. fraternitatis.xxxiiij.dist.Ideo hodie ex simplici fornicatione clericus nõ deponit sicut olim indistincte deponebat.vt i.c.a multis.de eta.⁊ quali. imo q̃dlibet peccatũ mortale erat oli depositiõe dignuz de quo dic vt no.in.c.at si clerici.de iudi. ꝑ hoc dicunt quidã volentes detrahere scientiaz iuris ꝙ nõ est ꝓprie sciẽtia:q: sciẽtia est de incorruptibilib⁹ ⁊ de impossibilibus aliter se habere: vt hr primo posteriorũ:sed sciẽtia iuris mutuat quotidie.Sz dicendũ ꝙ lz mutent cõstitutiões particulares nõ tñ mutuat ipsuz dictamẽ seu cã finalis iuris.nã semꝑ lex ꝓdit vt appetitus noxius sub iuris regula limitet ⁊c.vt hr.s.in ꝓe.finis ergo iuris est inuariabilis sed constitutiões mutantur ⁊ deseruiũt fini.semꝑ tñ dz esse rationabilis ⁊ sic fundata suꝑ ratione naturali et immutabili.alr nõ est lex.j.di.cõsuetudo.⁊.iij.di.erit

3 autẽ lex.¶ †No.ij.ꝙ ꝑ necessitaté vrgẽte vl vtilitaté euidenté recedendũ est a dispositiõe iuris nã finis legis cõcernit necessitaté vel vtilitaté sub-

4 iectorũ.¶ †Tertio no.ꝙ leges summorũ põtificum et cõciliorũ appellant statuta humana ⁊ sic stricte nõ pñt dici ius diuinum ꝙ not.ꝑ limitatione.c.nimis.de iureiu.⁊ in.c.de iur.cal.⁊.c.qua-

5 liter.de acc.¶ †Not.ꝙ de⁹ nõnulla mutat ⁊ sic vr cõmutabilis.cõtra.c.incõmutabilis.xxij.q.iiij. Sz tu vide bo.gl.ibi ⁊ qđ habet.vj.dist.in.§. his

6 ita.⁊ qđ no.in.c.fi.de cõsue.¶ †Item no.ꝙ hodie matrimonia licite contrahũtur in scđo ⁊ tertio genere affinitatis glo.laborat in declarando ista genera:sz dic breuiter ꝙ ꝑsona adiuncta per carnis copulã sanguinei alterius inducit primũ gen⁹ affinitatis.persona vero addita primo generi inducit scđm gen⁹ et persona addita secũdo

7 inducit tertiũ qđ declara vt in gl.¶ †Ité no.qđ mulier dr habere potestaté corporis mariti sicut ecõtra.est ergo inter maritum ⁊ vxoré quedã reciproca obligatio.et dic ꝙ parificant quo ad debitũ reddẽdũ sz nõ sic in alijs.nã magis tenetur vxor seruire marito q̃ econtra.vnde alibi dr qđ vxor est pene famula viri:vt in.c.hec imago.⁊.c. mulierem.xxxiij.q.v.et vide quod dixi in.c.lr̃as.

8 de resti.spo.¶ †Sz q̃ro nunq̃d inter ascẽdẽtes ⁊ descẽdẽtes possit esse matrimonium vltra quartum gradũ qđ est querere nunq̃d dispositio huius.§.cõcernat oẽs cõsanguineos tam collaterales q̃ ascedẽtes ⁊ descendẽtes vt vltra quartum gradũ prohibitio nõ extẽdat vide Hos.in summa.co.tit.§.adẽ querit.q dixit ꝙ sic.vñ intellexit istũ tex.generaliter:sz cõtrariũ tenuit Jo.and.in gl.sua suꝑ arbore cõsanguinitatis ⁊ ordinaliter Host.in summa.co.ti.§.q cõsueuerãt.sub.§.qualiter arbor.in ver.ix.querit.⁊ hanc opi.credo verissimã cũ tex.iuris ciuilis indistincte prohibeat matrimoniũ inter ascendentes ⁊ descẽdentes in infinitũ:vt in.l.nuptie.ff.de ritu nuptiarũ.vnde glo.ibi colligit ꝙ si Adam viueret non reperiret vxoré q: omnes descẽdim⁹ ab eo ⁊ qđ ius ciuile nõ reperiatur expresse correctũ:⁊ sit fundatũ super honestate maxima nõ debem⁹ ꝑ gñalẽ dispositionem canonicã dicere cõtrium ar.bo.in.c.ij.s. de despõ.impu.hec tñ questio ꝓpter breuẽ hoiz

9 vitã raro practicat.¶ †No.ex tex.causas quare matrimoniũ ẽ hodie correctũ ad quatuor gra-

10 dus vid alias ꝑ Jo.an.hi.¶ †In gl.iiij.ibi:qñq₃ ex vtraq₃ vt i vxorib⁹ duorũ fratrũ.H gl.vult ꝙ affinitas qñq₃ ex vna copula qñq₃ ex duplici cõtrahit vt in vxorib⁹ duorũ fratrũ.ille eñ sunt ibi affines in scđo genere ex copula vtriusq₃.naz

[a] ¶ Testimoniuz. Uid Bal.i.l.si q̃s i hoc gen⁹.i.l.cõuẽticulã.C.d epi. ⁊ cleri.vbi dt ꝙ i ꝓbãdis finib⁹ antiq̃s sufficit ꝓbatio d auditu auditus.⁊ i.l.C.ne ex d li.dtun.et dt Jo. an.ꝙ vbi non admittitur testimoniũ de auditu nõ facit aliquã presumptioné vt in sua sum.d test.v. testes d auditu ꝑ arch.xxij.q.v.per Lu.ro.i.l.ñ vo.§. d viro i vlt.col.ff. solu.ma.i antiq̃s sufficit testis de auditu.c.lz.s.de test.⁊ ibi ꝑ An.d bu.ꝑ Alex.cõs.xj. ⁊ cõs.xxv.i.iiij.volu.ꝑ Sozi.cõs.lxiiij.ici.vt.s.i.j.vo Corñ.cõs.cvij.ici. videtur in litera. o.in.j.volu.in antiquis.

Zacharias.

¶ Adde Lu.ro. sing.suo.ccclix.i ci.oi casu.⁊ ibi q̃d regrat:ad hoc vt testes possent deponere d auditu audit⁹ d q̃ ẽt vid Fel.plene.i.c.tã literis.col.iiij.vñ. ité iuxta istos casus.⁊ ibi ample. ꝑ istũ versi.venio ad gl.s.de test.

a ¶ Extensionis. Bart. firmat in.l.oẽs ppli.ff.de iusti.⁊ iur.in.iiij.q.vj. principalis.facit.l.cui iurisdictio.ff.de iuris.om.iud.⁊.l.si ita stipulat⁹ fuero.ff.de ver.ob.l.nõ distinguemus.§.de offi.ff.de arbi.per Bald.⁊ Sali.in.l.j.in pe.col.C.si rector prouin.

a ~Sebasti. Sapi. ¶ Extensionis. Vide Bal.in.l.nõ dubiũ.in qnto not.C.de legi.Si gno.de homo.in cõsi.lvj. incip.qd̃ talis est.in pñ.cũ allegatis per Deciũ.in.c.nã concupiscentiã.in pmo no.in prima lect. vbi bon⁹ tex.s.d̃ constitu.

~Sebasti. Sapia.

b ¶ Reuocat⁹ effectus.vide multa allegata p Fel.in c.fi.in.ij.et.iij.co. s.de cõstitu.ex cuius verbis in ver. amplia quarto.limitant dicta abbatis hec vt non pcedãt qñ effect⁹ actus preteriti expectaret i futurũ vt ibi per eum.

c ¶ Magistrorũ. Simile ẽ ꝙ dr̃ de ↄsuetudĩe.vt.s.d̃ cognatio.spi.c.j. qd̃ itellige qñ approbatio fieret p papam q̃ alteri⁹ approbationihil operatur.c.super his.⁊.l.d̃ ĩfidelib⁹ s.e.ƀm Phi.hic.

d ¶ Gradib⁹ secus de iure ciuili de q̃ qualr̃ fiat ↄputatio ponit insti.de gradib⁹.p totũ.p gl.i.l.ij.C.d̃ successorio edicto iõ Car.fio.dicebat h̃ ꝙ ĩ mr̃imonijs stat iuri canon.secus quãtũ ad hereditates vt p gl. insti.de gradib⁹.§.vj.⁊ facit tex.in rõne sui i.c.fi.j.de scbis nu.gl.in.l.⁊ C.e.bal.i.l. memini⁹.C.d̃ legi.here.pau.d̃ ca.i.d.l.ij.C.de succes.edi. Corneus ↄs.xlj.⁊ lviij.⁊ cõsi.ccj.in.j. vol.⁊ qd si statutũ faceret mẽtionẽ d̃ gradib⁹ qũo fiet cõparatio pe. de anc.hic arguit p ⁊ ↄ.ↄcludit qd̃ ƀm ius ciuile.sequtur Jo.an.in addi.spe.i ti.de succes.ab intesta.voluit Bal.i.d.l.ij.

e ¶ Marit⁹.qd̃ pcedit etiã ↄ volũtatẽ vxoris nec põt mulier renũtiare tali impedimẽto ƀm Phi.hic ꝙ intellige qñ frigiditas erat a principio sec⁹ si ex postfacto superueniret:q̃ nõ dissoluit mr̃imoniũ.xxxiij.q.vij.c.hi q. Quis autẽ debeat probare prioritatẽ vel posteritatẽ gl.est no.xxxiij.q.j.§.ꝙ autẽ q̃ voluit ꝙ fauore matrimonij presumat posterioritas.sequit Host.in summa de frigi.cõtrariũ tz Panor.in.c.fraternitatis.in.iij.col.j.eod.

frater mariti est sibi affinis in primo gñe vxor ergo sua cũ sit iũcta pmo generi affinitatis inducit ƀm genus:⁊ idem est reperire in vxore alterius.

11 ¶ † In ea gl.ibi:publica honestas vt in vxorib⁹ duorũ fratrum hic intendit qd̃ olim qs nõ poterat ducere successiue vxores duorũ fratrũ:rõ q̃ ibi erat tertiũ genus affinitatis cũ scda.nã vt supra dixi duorũ fratrũ vxores sunt in scdo genere affinitatis:sed si altera post mortẽ mariti nupsit sempronio ille sempronius attinet vxori alterius fratris in tertio genere:q̃ est psona addita scdo generi:iõ mortua vxore sua ⁊ marito alteri⁹ non poterat olim illam ducere obstãte tertio genere affinitatis ⁊ vltra impedimentũ affinitatis suberat impedimẽtũ publice honestatis:vt dicit tex. in.c.porro.alle.in gl.sed scdm ⁊ tertium genus sit sublatũ ergo vr̃ ꝙ publica honestas tãq̃ accessoria sit hodie sublata. Sed gl.not.cõcludit qd̃ illa publica honestas q̃ veniebat accessorie ad scdm ⁊ tertiũ genus affinitatis est hodie sublata:q̃ sublato principali ⁊c.sed publica honestas q̃ non venit sic accessorie vt in ea q̃ orit̃ ex cõtractu sponsaliorum seu mr̃imonij cũ cõsanguineo meo nõ est hodie sublata cũ de ea hic nulla fit mẽtio ⁊ qd̃ sit verum aperte probatur in.c.j.de spõ.li.vj. ¶ Et no.vnã bonã regulã ex hac gl.in materia extẽsionis[a] ꝙ vbi sic se habẽt ꝙ vnum venit consecutiue ad reliquũ vno ĩmutato seu sublato etiã cõsecutiuũ intelligat̃ immutatũ seu sublatũ ad hoc tex. optim⁹ in.c.miramur.de ser.nõ ordi.in.c.q̃uis. in fine.de elec.lib.vj.⁊ hoc dictũ gl.põt adducere

12 ad q̃stionẽ. ¶ † Nunqd in dispẽsatione sit fienda mentio specifica de affinitate ⁊ publica honestate vbi simul cõcidunt:aut sufficiat facere mentionem de affinitate q̃stio fuit ardua in romana curia credo qd̃ adhuc pẽdeat ⁊ allegabat̃ ista gl.qd̃ sufficiat facere mentionẽ de affinitate:q̃ in consequẽtiã fit de publica honestate. In cõtrarium facit gl.sup arbore cõsanguinita.post pñ.sed cõcordãdo dixi qd̃ publica honestas necessario cõprehendit̃ sub affinitate satis est de affinitate fecisse mẽtionẽ ⁊ sic pcedit ista gl.exẽplũ si impetro dispẽsationẽ vt liceat mihi ducere vxorẽ consanguinei mei defuncti nõ obstãte affinitate ĩ tertio gradu:nã ex quo feci mentionẽ ꝙ fuerat vxor consanguinei mei cõsequẽter feci mentionez de publica honestate.⁊ sic per cõsequẽtiã vr̃ sublata virtute dispẽsationis. Si vero nõ comprehẽdit̃ ex narratione verborũ vt puta impetraui dispensationẽ vt liceat mihi ducere titiã mulierem nõ obstante ꝙ sit mihi affinis in tertio gradu:nõ vz dispensatio si vltra affinitatem erat publica honestas:ex quo de ea nõ fuit facta mentio expresse vel tacite arg.in.c.ex tuarũ.de auto.⁊ vsu pal.nã affinitas põt ↄtrahi sine matrimonio.vt in.c.discretionẽ.

13 s.ti.pri.⁊ h̃ casu pcedat gl.super arbore. ¶ † In gl.in ver.secũdis nuptijs.ibi in sponsa de futuro idẽ dic ⁊ fortius in spõsa de pñti.nã maior honestas exigit vt dicam eam in vxorẽ q̃ fuit spõsa de pñti consanguinei mei q̃ꝙ abstineã ab ea q̃ erat sponsa consanguinei mei de futuro.⁊ hoc voluit gl.in fi.⁊ sic tenent doc.in.c.sponsam.vt dixi.s.de

14 spon. ¶ † In gl.in ver.de cetero.ibi:nõ trahũtur ad p̃terita not.gl.q̃ põt seruire in alijs terminis ex hac em̃ glo.põt inferri ꝙ si reuocat̃ statutũ nõ censet̃ reuocatus effectus[b] iam causatus per statutũ nec vr̃ approbatus actus gestus cõtra antiquũ statutũ.⁊ ideo excõicatus ex antiqua lege indiget absolutiõe:etiã post legẽ reuocatã.dic hoc pcedere nisi i reuocatiõe dicat̃ ꝙ aliqua lex debeat hr̃i p infecta:tũc em̃ oĩs effectus antique legis est sublatus ita vt excõicatus non indigeat absolutiõe vt est gl.i cle.j.de sta.⁊c.i cle.vnica.de immu.eccl.⁊ tene menti istas duas.gl.sic itellectas:⁊ i fi.gl.hec vltima opinio cõiter tenet̃ ⁊ mihi satis placet fauore matrimonij.

1 ☞ Distans a stipite quarto gradu vel citeriori potest contrahere cũ distante quinto vel vlteriori.
2 Regula magistrorum approbata debet etiam a iure approbari.
3 Graduũ computatio etiam in linea inequali quomodo fiat.
Ascendentium persone quot sunt:tot gradus faciunt dempto stipite.

1 Vir qui. † Distãs a stipite q̃rto gradu vl̃ citeriori cũ distãte quĩto vel vlteriori cõtrahere potest. h.d.cũ gl. ¶ Casus lr̃alis. Duo volunt ↄhere matrimoniũ distat vir a stipite q̃rto gradu.mulier vero ex alio latere distat ab eodẽ stipite quinto.queritur an possit cõtrahere matrimoniũ:⁊ rñ.ꝙ sic.ƀz regulã illã qua dr̃ qnto gradu remotior psona distat a sti-

2 pite ⁊ a quolibet descẽdẽtiũ p aliã lineã ab eodẽ stipite. Ber. ¶ † No.j.

c ꝙ regula magistrorũ[c] approbata iure dz p iure seruari. ¶ † Scdo no-

3 ta regulã infallibilem in cõputãdis gradib⁹[d] in linea transuersali seu

d collaterali vt quoto gradu distat remotior ⁊c.vt ĩ litera.⁊ pcedit hec regula in linea trãsuersali etiã inequali.exemplum in patruo ⁊ nepote sunt em̃ isti in linea inequali:q̃ nepos descẽdit p vnũ gradũ.vñ vbi linea non est equalis semp fit cõputatio a remotiori si vero sunt in linea equali.exemplũ in filijs duorũ fratrũ nõ est vis vñ fiat computatio sed quoto gradu distat alter a stipite toto gradu sibi attinet:⁊ iste sũt due regule in cõputãdis gradib⁹ siue equandis inter collaterales. Sz secũda ascẽdẽtium regula est ꝙ quot sunt psone tot sunt gradus dẽpto stipite.⁊ ideo demit̃ stipes:q̃ fili⁹ est ex sanguine pr̃is:vñ nõ fit descẽsus p duos gradus sz tm̃ p vnũ de quo plenius i arbore cõsanguinitatis.

De frigidis ⁊ maleficiatis ⁊ impotentia coeundi. Rubrica.

¶ Viso de plurimis impedimẽtis matrimonij:q̃ frigiditas ⁊ maleficiũ ⁊ gñaliter impotẽtia coeundi sunt impedimenta matrimonij.ideo post rubricas precedẽtes subijcit̃ ista nã aduerte q̃ hec rubrica hz tres partes tractat em̃ de frigidis. Itẽ d̃ maleficiatis. Itẽ de ipotẽtia coeũdi.⁊ ideo adiecit de impotẽtia:q̃ vltra frigiditatẽ ⁊ maleficiũ sunt et alij modi impotẽtie:vt puta si vir est sect⁹ seu caret virilib⁹. Itẽ potuit autor addere istud tertiũ ad denotandũ qd̃ sufficit allegare impotẽtiã coeundi:licet non specificetur impotẽtia coeundi:pro quo facit.c.ij.j.e. quia aliter deponitur de frigido ⁊ aliter ĩ maleficiato ⁊ aliter in impotentia coeundi. Ideo autor ĩ rubrica voluit oĩa ista specialiter attingere.de his omnibus etiam tractatur in nigro.

1 ☞ Maritus potest separationẽ matrimonij petere etiaz ex impedimento proprio.
2 Confessioni coniugum super impotentia coeundi nõ statur sz requiritur alia probatio quo ad separationem.ƒ.
3 Maritus dicitur caput vxoris.
4 Libellus quomodo formatur propter impotentiam mariti.
5 Separatio propter frigiditatem vel impotentiam coeũdi an statiz vel post aliquod tempus ⁊ ex quibus probationibus fiat.
Impotentia coeundi ex quibus arguatur ⁊ quõ probat̃ separatio propter impotentiam post logum tempus petita.
Judex potius debet admittere ⁊ audire probationes supfluas defectiuas vbi agitur de periculo anime.
6 Triennalis cohabitatio an sit indicenda propter impotentiam.
7 Potentia si appareat post separationẽ an matrimonium sit reintegrãdum ⁊ quid iuris si ad alia vota sit deuentum.
Separatio facta per ecclesiam deceptam falsis pbationib⁹ an teneat.
Potentia coeundi si sit cũ alia muliere ⁊ non cum vxore qd agẽdũ sit.

Accepisti. ¶ Difficilis est in suo intellectu et hz tria dicta.scdm ibi:illa.tertium ibi:si aũt.⁊ cõiter nõ summat̃ propter varietatẽ intellectuũ. ¶ Casus lr̃alis. Aliqs accepit aliquã in vxorẽ et cũ ea pmansit p mẽsem vel per tres vel p annũ.postmodũ dicit ꝙ est frigide nature:ita ꝙ cũ illa vel alia rẽ hr̃e nõ põt.⁊ si hoc pbari p verũ ⁊ rectũ iudiciũ põt:dz separari:ita tñ ꝙ si postea aliã accepit re⁹ erit piurij:⁊ acta penitẽtia priora cõcubina restaurabũtur. Si vero ille prior post annũ aut dimidiũ ad epm̃ reclamauerit dicẽs ꝙ eam cognouit ipse aũt cõtrariũ affirmat ei credendũ est:cum sit caput mulieris:q̃ si pclamare voluit cur tm̃ tacuit cito potuit scire si eam cognoscere potuit.si vero ab inito post mẽsem aut duos ad epm̃ proclamauerit dicẽs volo esse mr̃ sz vir quẽ accepi frigide nature est:si hoc pbare põt per rectuz iudiciũ separent̃ ⁊ mulier si voluerit nubat ĩ

1 dño. Ber. ¶ † No.j.ꝙ maritus[e] põt clamare ⁊ petere separationẽ etiã

e ex impedimento proueniente a se.interest enim sua vt separentur si nõ est inter eos verũ matrimonium vt nõ teneatur ad onera matrimonij.

2 ¶ † Scdo no.ꝙ professioni cõiugũ sup impotẽtia coeũdi plene nõ cre-

3 dit̃:vñ requirit̃ alia pbatio vt possit seq separatiõis sentẽtia. ¶ † Tertio no.

tio no. qđ vir. dicitur caput mulieris: pro hoc. c. cum caput. xxxiij. q. v. ¶ † Ulti. no. formā ⁊ practicam libellādi ex parte mulieris cum petit separationē ꝑpter impotentiaꝫ mariti. ¶ † Op. ꝯtra tex. primo de. c. laudabilē. j. eo. vbi dr̄. ꝙ si allegat̄ frigiditas debent simul cohabitare per trienniū et post modum iurare cū septima manu ꝑpinquorū: sꝫ hic nihil dr̄ de triennio: ergo ⁊c. Itē cōtra verba illa facit text. in. c. fi. j. e. vbi mulier fuit audita post octo annos allegās impotētiā mariti. ⁊ hoc videt̄ innui cōtrariū. sꝫ ꝑpter hoc ⁊ multa alia cōtraria que patit̄ iste tex. doc. maxime Inn. varia scripserunt ita vt potius intricet̄ ꝙ̄ aperiat̄ intellect⁹ huius. c. sed vt clarius dicā capiēdo meliora dicerē ꝙ principiū. c. dꝫ intelligi quando ambo cōiuges ꝯfitent̄ impedimētū: ⁊ potest ꝓbari impedimētum per alia signa frigiditatis ⁊ cum iuramento cōiugum ⁊ propinquoꝝ. s. vt cōiuges iurēt de veritate cōsanguinei ⁊ de credulitate. i. ꝙ credēt illos verū iurare. his cōcurrētib⁹ pōt matrimoniū separari incōtinēti nō expectato lapsu triennij. Illud vero triēniū reqrit̄ vbi prius ꝑ alia signa vrgentia ꝓbari non potest. ⁊ hoc innuit tex. in. d. c. laudabilē. ibi: si frigiditas prius ꝓbari nō possit ⁊c. ⁊ sic intelligo illa verba posita in tex. ibi per verū iudiciuꝫ ⁊c. nam tria sunt arg. ad ꝓbationē impotētie. ꝓmū aspectus corporis. vt in. c. fraternitatis. j. eo. naꝫ sicut mulier pōt inspici: ita ⁊ masculus scđm arg. est cohabitatio triēnalis iuxta formaꝫ. d. c. laudabilē. tertiū est iuramentū proprium cum septima manu ꝑpinquorū modo predicto. vt. j. eo. c. laudabilē. vt ergo iste tex. cōcordet cum. d. c. laudabilē debemus appellare hoc verū iudiciū qn̄ vltra iuramēta offertur ꝓbatio ꝑ signa impotentie. lꝫ glo. videat̄ tm̄ intelligere de iuramēto sed certe hec nō est sufficiens probatio vt incōtinenti debeat separari. vt aperte ꝓbatur in. d. c. laudabile. verba illa debēt intelligi qn̄ mulier cōfitet̄ impedimētū: ⁊ vir negat nec mulier ꝓclamauit in exordio matrimonij. tunc eñ quia cōcurrunt due presumptiones contra mulierē. ꝓma qꝛ tarde ꝓclamauit scđa quia vir dicit se eam cognouisse nō dꝫ mulier audiri intelligo qn̄ veraciter nō potest ꝓbare intentionē suam lꝫ aliqua signa inducat: tūc enim debet excludi. s. vt nō audiat̄ petens probationē de p̄senti. sꝫ post cohabitationē triēnalē audietur si probat per alia signa: puta quia adhuc reperit̄ virgo ⁊ offert iuramentū ꝓpriū cū septima manu ꝑpinquoꝝ. ar. in c. laudabilē. j. eo. posset etiā intelligi iste ver. qn̄ mulier erat corrupta nam tunc de facili non pōt probari impedimētū mariti: verū si aūt. loquitur quādo mulier in nouitate proclamauit: ⁊ ꝑ aliqua signa pōt ꝓbari impotētia mariti tunc enim dꝫ audiri incōtinēti prout dictū fuit in prin. vnde discret⁹ debet esse iudex ⁊ semper potius exigere probationes superfluas ꝙ̄ defectiuas cū agat̄ in separatiōe de periculo animarum vt dicit Inn. ⁊ bn̄: vnde qn̄qꝫ exigat duo ex illis tribus p̄dictis argumētis: qn̄qꝫ oīa tria: qn̄qꝫ sufficit vnica probatio vt si est necessario cōcludēs. ¶ † Exemplū si ex toto virilia sunt amputata marito: nam tunc frustra exqreret̄ ꝓbatio[a] ⁊ iste tex. loquit̄ in impedimēto frigiditatis: nā cū impedimēto maleficij semꝑ ad min⁹ debēt cohabitare prius per triēniū: qꝛ cū illud impedimētum nō sit naturale sꝫ accidentale pōt tpe remoueri: vt ꝓbat̄ in. c. fi. j. eo. ⁊ sic intelligo istū tex. lꝫ multa ⁊ varia hic scribent̄. ¶ In glos. j. vult ergo gl. ꝙ iustū iudiciū appellet̄ hoc iuramētū coniugū cū septima manu ꝑpinquoꝝ: sꝫ mihi nō plꝫ hec expositio: vn̄ dicerem qđ aut cōiuges volūt incōtinenti separari non expectato triennio: ⁊ opꝫ qđ impedimentum probet̄ per iustū iudiciū. i. ꝑ aspectū corporis vt saltē appareant aliqua euidētia signa impotētie. ⁊ tūc cū iuramento proprio ⁊ propinquoꝝ pōt fieri separatio: qꝛ sentit tacite hic Abb. ⁊ hic adduco. c. laudabilē. j. eo. s̄m intellectū quē ibi teneo vt rectū iudiciuꝫ ponat̄ pro remedio separato a iuramento cōiugū ⁊ propinquoꝝ. ⁊ dic vt dicā. in. d. c. laudabilē. ¶ † In gl. iij. ibi: sed nō credo ꝙ hoc obstat. intellige hāc gl. qđ primū matrimoniū dꝫ restaurari quo ad vinculū ex quo nūc apparet de potentia viri: sꝫ respectu tori seu mutui seruitij serua distinctionē precedentē vt si solus marit⁹ fuit in dolo possit vxor petere separationem quo ad torum propter adulteriū cōmissum cū illa alia. Si vero non fuit in dolo vel vterqꝫ cōmisit dolū tūc matrimoniū reprobat̄ quo ad oīa pro hoc. c. fraternitatis. j. e. ⁊. c. pe. ⁊ vj. de adul. ⁊ sic distinguo no. hic ꝑ Jo. an. ⁊ ꝯtra hāc separationē primi matrimonij venit ꝯtrariū qđ sequit̄ i gl. de. c. si per sortiarias. vbi dr̄ ꝙ si matrimoniuꝫ fuit separatū ꝑpter maleficiū viri: lꝫ vir postea ducat aliquam ⁊ cognoscat: ⁊ non ꝑ hoc separabit̄ primū matrimoniū cuius cōtrariū hic dr̄ ⁊ in. c. laudabilē. j. e. So. gl. dicit aliđ in separatiōe ꝑpter frigiditatē ⁊ aliud ꝑpter maleficiū: ⁊ non reddit rationē diuersitatis. vn̄ aliqui dicere voluerūt ꝙ illud. c. in hoc sit correctū ⁊ tu tene gl. ⁊ dic hāc esse rōnē diuersitatis nā frigiditas est impedimētū naturale nō restrictuꝫ ad certā ꝑsonā. vn̄ si vir postea cognouerit aliā apparet ecclesiam fuisse deceptā cū eodē mō potuisset cognoscere primā sꝫ maleficiū ꝙ̄ sit instigante diabolo restringit̄ sepe ad certā ꝑsonā vt oēs possit cognoscere p̄ter vxorē iđ si post diuortiū ducat aliū ⁊ cognoscat nō ꝑ hoc apparet ecclesiā fuisse deceptā. iđ nō dꝫ separari scđm ⁊ restaurari primū. ⁊ ita ꝓprie loquit̄ illud. c. si per sotiarias. pro hoc. c. fi. j. eod. ⁊ sic intelligo istum tex. qui solet difficilis reputari qꝛ vr̄ deuiare a decisionibus alijs.

1 ☞ Impotens ad copulam est impotens ad matrimoniū contrahendum siue impedimentum etatis sit siue nature.
2 Puer non presumitur qui generare potest.
Puer dicitur vsqꝫ ad. xiiij. annos.
3 Impotētiā allegare sufficit etiam si qualitas nō specificet̄.
4 Impotentia temporalis ⁊ perpetua an idem operentur.
5 Senex quomodo possit matrimonium contrahere.
Spado carens vno testiculo contrahere pōt: secus est si caret ambobus.
Semē qui non potest emittere: licet habeat virgam erectā contrahere non potest.

1 **Quod sedem.** † Impotēs ad copulā est impotēs ad matrimoniū ꝯhendum siue sit impedimentū etatis siue nature. ¶ † No. j. ꝙ non p̄sumit̄ puer q̄ generare possit: ⁊ dr̄ puer vsqꝫ ad. xiiij. an. de quo dic: vt in. c. puberes. ⁊. c. ij. de despōsa. impu. ¶ † Scđo no. ar. ꝙ sufficit allegare viri impotētiā absqꝫ eo ꝙ specificet̄ qualitas impotētie. ¶ † Itē no. ꝙ idē operat̄ ipotētia tēporalis quo ad tp̄s ꝙ perpetua in perpetuū. vt pꝫ in parificatiōe q̄ hic fit inter puerū ⁊ impotentē. ¶ † In gl. fi. ibi: humanitatis solatium ⁊c. expone ista verba: ꝑut no. in. c. nuptiarū. p̄alleg. in gl. in verbo. in q̄busdā. senex eñ ideo cōtrahit: qꝛ hꝫ habitū qn̄qꝫ reducibilē ad exercitiū: sed tex. dꝫ intelligi de oīno impotente: ideo dicant hic doc. ꝙ spado[b] carens vtroqꝫ testiculo nō potest cōtrahere matrimoniū. [c] secus aūt si careat vno testiculo tantum: ⁊ sic potest intelligi. l. si serua. in. §. spadonē. ff. de iure dot. ⁊ vide gl. in. c. hi qui. xxxij. q. ij. qui tractat quid de eo q̄ habet virgā erectā sed non potest emittere semen ꝓpter impedimentū naturale vel accidentale: ⁊ tenuit ibi gl. ꝙ talis potest matrimonium contrahere cum possit mulierem prouocare. sed communiter tenetur contrarium ⁊ hoc puto verius: quia ex quo nō potest generare potest vxor dicere: ego volo esse mater ⁊c. vt. c. proxi. in fi. ⁊ de hoc aliqd. j. c. consultationi.

1 ☞ Impedimentū naturale irreparabile arte medicoruꝫ matrimonium impedit. 4.
2 Impotentia coitus nō oīs matrimoniū impedit nisi sit talis ꝙ arte medicorū reparari non possit. ⁊ intellige de reparatione que sine periculo corporis fieri possit.
3 Impedimentum superueniens post matrimonium cōtractum lꝫ nondum cōsummatū non soluit matrimonium.
Matrimonium de presenti etiam nō cōsummatum nō soluitur nisi per ingressum religionis.
Papa an possit soluere matrimoniū nondū consummatū propter superuenientem impotentiam coeundi.
Impedimentū accidentale idem operat̄ ꝙ naturale.

1 **Ex literis.** † Naturale impedimētū ad coitum irreparabile arte medicorū matrimoniū impedit. primo ꝯsultatio. secūdo r̄nsio. ibi: respōdemus. ¶ Casus literalis. Quidā cōtraxit cū quadā que cū debitum reddere nō posset: licet vterqꝫ legitime fuisset etatis: mulier contraxit tam grauem infirmitatē vt omnino inutilis sit facta viro quod nullo modo eam cognoscere potest: queritur an debeat separari: Respōdet pa. si vitium illud a natura contraxit mulier: nec ope medicorum potest ei subueniri vir potest aliaꝫ ducere in vxorem. Bernar. ¶ † Nota quod ad dirimēdum. matrimonium nō sufficit quodlibet impedimētū ad coitū nisi sit tale quod arte medicorum curari non possit ⁊ intellige qđ possit fieri reparatio absqꝫ periculo corporis vt exponit tex. j. eo. fraternitatis. ¶ † In glos. prima in fi. vult ergo gl. relata ad tex. quod impedimentū accedēs post matrimonium contractū licet nōdum consummatum nō tribuat facultatem separandi matrimonium: quod no. nā matrimonium contractū per verba de presenti qđ semel tenuit nō reperit̄ posse separari nisi per religionis ingressum: vt in. c. ex parte. ⁊. c. ex publico. de cōuer. cōiug. credo tamē qđ sit suffi

Zacharias.
[a] ¶ Exqreret̄ ꝓbatio. Nō eñ dꝫ iudex admittere aliquē ad ꝓbādū qđ ꝓbatū n̄ releuat vt plene ꝑ Ant. consi. sin. suo. cxlviij. i ṽ. iudex qđ i cipit iudex non dꝫ admittere aliquem.
[b] ¶ Spado. ad itellectuꝫ. d. §. si spadoni aduerte qđ tale nomē est nomē generis. vt. l. spadonē. ff. đ ver. sig. ⁊ iđ đt illa lr̄a in. d. §. si spadoni aut spado est castrat⁹ qꝛ fuerunt icisi testi. iuxta. l. si seru⁹ seruū. §. si puerū. ff. ad. l. aq. ⁊ tūc nō p̄t eē matrimoniū ex quo infert̄ ꝙ talia nō pōt adoptare vt est casus. in. l. ij. ff. de adop. per ea q̄ ponit Bart. i. l. si is qui ꝓ emptore ff. đ vsuca. aut spado non est castratus ⁊ tunc est matrimonium vt ꝑ So. i. l. j. ff. so. matri. i. iiij. col. vide Ro. in ꝯsi. cxxiiij. inci. bononie dūeram.
Zacharias.
¶ Adde qđ mendose alle. h̄ sing. đbuit enim allegare sin. nu. 634. fol. xxij. ⁊ s̄ꝫ veriorē. nu. sing. 636.
☙ Sebasti. Sapia.
[c] ¶ Matrimoniuꝫ. Uide ad hec que scribit eleganter do. Bart. Soci. in. l. j. co. iij. cuꝫ sequenti. ff. sol. matri.

a ciens causa vt papa[a] possit illud separare si multū timeꝛ de
4 incōtinētia sani:ad hoc quod no.in.d.c.ex publico. ¶ †In gl.in ver.a natura.aduerte lz tex.loquaꝛ de impedimento a
b natura cōtracto. Idē dic si impedimētū fuit accidētale[b] dū modo precesserit matrimoniū.pro hoc.c.prece.⁊.c.sequē.in qbus solum ponderatur impotentia coeūdi:⁊ hoc sentiūt doc.j.eo.c.proxi.vbi dicam.

1 ☞ Contrahens scienter matrimonium cum impotēte ad copulam non separatur.2.
2 Matrimonium verum esse nō potest cū impotente ad coitum nam desinit causa institutionis matrimonij.
Matrimonium institutum est propter spem sobolis et vt euitetur fornicatio.
Matrimoniū scdo loco contractū per potentē cum potēte tenet nō obstāte qd prius sciēter cū impotente contraxerit.
Pubes qui cuz impubere contraxit si postmodū cum pubere contrahit tenet scdm matrimonium:lz teneretur expectare donec perueniret ad etatem legitimam.
Maritus qui scienter contraxit cum impotēte ad coitum etiam quod cum alia contrahat tenetur necessaria subministrare illi impotenti mulieri.
Mulier arcta vel alias impotēs apta nō est ad cōtrahēdū.
3 Matrimoniū scienter contrahens cum impotente tenetur cum ea caste morari tanꝙ cum sorore.
Apostolorum vxores caste vt sorores cum eis viuebant.
Coniuges etiam sorores appellantur vbi carnale commercium non exercetur.
4 Judicandum an sit ſm Roma.eccle.vel cu.

1 **CONSULTATIONI.** † Contrahēs scienter cū impotenti ad copulā ab ea non separaꝛ.h.d.pͥo cōsultatio.secūdo rñsio.ibi taliter. ¶ Casus lrālis. Aliq̄ mulieres ita sunt clause ⁊ impotentes ꝙ viris carnaliter cōmisceri non pñt. Queritur an pñt cōtrahere matrimoniū:et si cōtraxerint an debeāt separari.rñ.pa.nō vꝛ credibile qd aliquis cū talibus ꝯtrahat matrimoniū tñ romana ecclesia cōsueuit in talibus iudicare vt si non pñt eas habere vt vxores
2 habeāt vt sorores. Ber. ¶ †No.j.ꝙ cū oīno impotēti ad copulā non pōt cōsistere verum matrimoniū:nā desinit causa institutionis matrimonij:nam nec ꝓpter spē sobolis nec vt euitetur fornicatio hoc matrimoniuz pōt dici cōtrahi ⁊ iō dicūt doc.hic ⁊ bñ ꝙ si potens q prius scienter contraxit cū impotēte cōtrahit cū alia tz matrimoniū cū scda.non obstāte ꝙ esset obligat⁹ cū prima ad morādū tāꝙ cū sorore:vide instantiā in eo q cōtraxit cū minore.nā lz sit obligat⁹ ad expectādū donec perueniret ad maiorē etatē.vt in.c.de illis.s.de despon.impube.tñ si matrimoniū cum alia contraxit tz matrimoniū.vt no.in.d.c.de illis.facit.c.sicut.de spō.dicūt tñ Inn.⁊ Host.ꝙ teneꝛ iste semꝑ alere illā impotētē cū qua sciēter cōtraxit matrimoniū:qd bene no.plus etiā dicūt qd si timereꝛ de fornicatione potētis poterit ecclesia sibi subuenire dando sibi licētiā cū alia cōtrahēdi ex quo cū prima nō est verū matrimoniū:remanebit tñ obligat⁹ ad reddēdum necessaria prime. Sz q̄ro de qua impotētia verificaꝛ iste tex. qdā volūt intelligere qñ mulier est multū arcta:sed doc.cōiter intelligunt in quacūq₃ impotētia etiā si accidētaliter ꝑueniret impedimētū ante cōtractū matrimoniū ꝓ hoc facit ꝙ dixi.s.c.pxi.⁊ hoc placet:qꝛ eadē est ratio in quolibet im
3 pedimēto. ¶ †Ultimo q̄ro qd intēdit litera dū dicit ꝙ si talis scienter cōtrahit cū impotēte habebit illā vt sororē dicit Jo.an.ꝙ secū dz caste viuere sicut cū sorore.nā sicut veri cōiuges pñt ꝓmittere continētiā simul morādo.xxxiij.q.v.qd deo.ita ⁊ isti potuerūt simul morari in cōtinētia. Et ꝓ hoc adduco tex.in.c.oīno.xxxj.di.vbi paul⁹ de vxorib⁹ apostolorum dixit:nunquid nō habemus potestatem circūducendi mulieres sorores ⁊c.vnde cōiuges appellanꝛ sorores in qb⁹ nō exerceꝛ carnale cōmerciū:sic puto ꝙ capiaꝛ ver.sorores.
4 ¶ †In gl.fi.ibi:sic ꝓcepit iudicādū.hoc nō ꝓcipit in sñia lata ordine iudiciario seruato qꝛ teneñꝛ alij iudicare scdm qd papa iudicauit:licet non precipiat sic iudicandū.vt in.c.in causis alle.in gl.sed intellige gl.nō in sentētia sed in cōsuetudine curie romane.⁊ sic sentit in fin.nā talis consuetudo necessario non est alijs seruanda nisi papa precipiat.de quo vide gl.in.c.vnico.de sum.tri.in ver.docuit.lib.vj.vnde Lan. exponit hic tex.iudicare.i.tenere:vt sit sensus qd consueuit. Ro.ecclesia tenere vt habeatur vt soror:nō autē ecclesia romana precipit vt sic fiat ⁊ ex hoc posset inferri qd vbi est contraria consuetudo illa seruanda est ⁊ non dispositio huius. c.quia vt predixi inter istos non est matrimonium.⁊ ita intellige istam glos.⁊c.

1 ☞ Matrimonium separatur statim si constat de impotētia coeundi:alꝛs cohabitabunt simul per triennium ⁊ si probabitur quod operam dederunt carnali copule ⁊ nō potuerunt coniungi separantur.2.
2 Triēnalis cohabitatio non est necessaria:vbi statim ꝓbari potest impedimentum.
3 Juramentum prestatur tactis sacrosantis scripturis:et si non tangantur non valet.
Tactura si datur pro forma in aliquo actu si non interueniat actus vitiatur.
4 Coniuges nō tenentur iurare super aliquo impedimento sufficit enim ꝙ generaliter dicant nō potuisse matrimoniū consummare.
5 Confessione cōiugum an bene probetur impedimentum.

1 **LAUDABILEM.** †Si de impotētia coeūdi ꝯstat statim matrimoniū separaꝛ:alꝛs cohabitabunt coniuges ꝑ trienniū:⁊ si cuz septima manu propinquorū iurāt qd dederūt operā carnali copule et nō poterūt coniungi statim separantur.ita cōiter summaꝛ:sz ego aliter intelligo.vt dicā infra:⁊ diuiditur in duas ptes.pͥma loquiꝛ qñ vnus cōiugū dicit matrimonium consummatū ⁊ alter diffitetur.secūda ibi:si aūt qñ vterq₃ fatetur matrimoniū nō esse ꝯsummatuz. Et prima ps subdiuidiꝛ.nā pͥma loquiꝛ qñ simul esse non consentiūt. Secunda qñ cōsentiunt ibi:ꝙ si. ¶ Casus literalis. Quidā cōtraxit matrimonium cuz quadam tandem diciꝛ esse frigide nature. Queriꝛ hic quantum tps dādū sit illi ad experiētiā copule coniugalis. Pa.rñ.ꝙ ab eo tpe quo celebraꝛ coniugium ⁊ incipiūt simul cohabitare ꝑ trienniū dando operā carnali copule si añ trienniū probari non possit frigiditas quo elapso si postea simul cohabitare noluerit:si mulier ꝑ iustuz iudicium ꝓbare potuerit ꝙ cū eo coire non possit aliū accipiat:⁊ si ille illā acceperit separenꝛ:si vero consentiunt simul esse habeat eā vt sororez. Si aūt cōfiteanꝛ ꝙ nunꝙ se inuicē cognouerint.vij.manu propinquoꝝ vel vicinoꝝ bone fame si ꝓpinqui deficiāt iureiurādo dicat vterq₃ ꝙ nūꝙ vna caro effecti sunt:⁊ tūc mulier poterit alium accipere:⁊ si ille aliam acceperit de periurio noteñꝛ ⁊ acta penitētia coganꝛ ad pͥora ꝯcubina redi
2 re. Ber. ¶ †No.j.ibi si frigiditas prius ꝓbari nō possit bonum:⁊ no.tex.ꝙ vbi īpedimētū pōt in pͥn.probari nō est opus ꝙ cohabitēt ꝑ trienniū vel ꝙ inducant cōsanguineos ad iurandū:vt puta si ꝓbatur ꝙ vir habet mēbrū aridū vel qd ex toto sit sectus vel qd simile:nā frustra expectaꝛ euēt⁹
c cuius null⁹ induceret effect⁹.[c] vt i.c.cū cōtingat.s.de of.dele.ꝙ intellige in impedimēto ꝓpter maleficiū:qꝛ cū sit accidētale ⁊ possit remoueri ad tps debet prius semꝑ cohabita
3 re per trienniū:iuxta formam.c.fi.j.eo. ¶ †Not.ij.casum in quo iuraꝛ tactis sacrosanctis scripturis seu euangelijs:⁊ sic requiriꝛ tactura euāgelioꝝ:non eñ esset iuri satisfactū si iuraret sine tactura de quo vide gl.sing.in.c.vt circa.de elec.li.vj.in ver.corporali.vbi dicit ꝙ qñ ꝓ forma dispositio exigit tacturam non valet actus nisi iuramentum fuit corporali
d ter ꝓ̄stitum:[d] ⁊ tenebis semꝑ mēti illā gl.⁊ vide ad materiā gl.valde no.in cle.j.de hereti.in ver.tacta quam vide ⁊ not.
4 ¶ †Itē no.ꝙ cōiuges nō habent iurare specifice super aliquo impedimēto sed sufficit ꝙ generaliter dicāt ꝙ nūꝙ po
5 tuerūt cōsummare matrimoniū. ¶ †Op.cōtra tex.de cōtrarietate.nā in prima parte reqriꝛ cohabitatio triēnij:in secūda parte vꝛ innui oppositū. So. Inn.intelligit primā ꝑtem qñ alter cōfiteꝛ impedimētū ⁊ alter negat scdam partē intelligit qñ vterq₃ cōfiteꝛ.hoc enim casu potest statiz separari matrimoniū ad iuramentū coniugū ⁊ propinquoꝛuz et lz iste intellectus videatur cōis preter Host.q impropriat literā in suo itellectu:mihi tñ nō plz.qꝛ istud cohabitare ꝑ triēniū daꝛ ad experiētiaz copule cōiugalis vt est qñ frigiditas prius vere probari non pōt:vt pz in tex.sz hec ratio fortius vendicat sibi locum qñ vterq₃ cōfiteꝛ frigiditatem sine alia probatione quam qñ vnus asserit ⁊ alius negat nā sepe dubitaꝛ vtrum frigiditas sit naturalis ⁊ perpetua an accidentalis ⁊ temporalis.⁊ ideo ex quo vere probari nō potest voluit tex.vt debeat expectari per trienniū vt appareat ex cursu tēporis an sit ꝑpetua ⁊ temporalis. Itē tex.in principio dat indistincte trienniū vbi prius friditas ꝓbari nō potest sed per cōfessionē cōiugū nō habetur probatio:vt in.c.super eo.de eo q cogno.cōsanguineā vxo.sue nec iuramentū ꝓpinquoꝝ sufficit:qꝛ illi iurāt de crudelitate.vt in gl. Itē non sine mysterio litera in principio fecit mentionē de iusto iudicio:⁊ i scda parte de iuramēto cōiugū ⁊ ꝓpinquoꝝ ⁊ ideo intellige ꝙ aut pōt impedimentū veraciter ꝓbari.et

tunc non

a ¶ Papa. Sequiꝛ Ant.de bu.i.c.pxi.s.eo.i fi.⁊ phi.hic nam talis impotētia facit mulierez adhiberi.l.q̄riꝛ.§.mulierez.ff.de edi.edic.

b ¶ Accidētale.si ꝗo mulier erit effecta arcta ꝓpter semēviri īpotens ad coeūdū nō ꝓ̄t matrimoniū amplius dissolui.xxij.q.j.ſʒ ant.d but.hic ⁊ in.c.j.⁊.ij.s.de cōiugio lepro.⁊ ꝑ Car.Aler.referētem Host.ita tenere de quadaz muliere que propter medicamenta erat effecta incognoscibilis.

c ¶ Effect⁹.l.si qs ita scripserit.ff.d here.insti.quia si hodie cōstat:hodie agaꝛ.vt ꝑ gl.⁊ doct.in.l.j.ff.de no.ope.nun.
Zacharias.

d ¶ Corꝑaliter prestit. Adde ꝙ hoc casu ēt corporalꝛ ꝓ̄stitū super alia scriptura ꝙ euangelioꝝ nō sufficeret.nisi consuetudo ita introduceret.s.ꝙ sufficeret tāgere aliam scripturā,vt multuz sin.not.Aler.i.l.ait ꝓ̄tor.§.fi.ff.de iureiur.Feli.in.c.fraternitaẜ.post istū in vl.col.s.d testi.⁊ Lanfran.i c.qm̄ ꝯ.§.testiuz depositiones.nu.j.⁊ ibi in apo.cel.s.de proba.i ver.tactis scripturis vbi.concor.dictorū opi.qꝛ iste i.c.tuis.ij.q̄ro extra glo.s.de testi.vꝛ tenere cōtrariuz.
Sebasti.Sapia.

d ¶ Corꝑaliter ꝓ̄stitum.vid Abb.in.c.⁊ si xp̄s.co.x.in gl.in verbo testis.s.d iureiu.⁊ bal.in auꝛ.sacra puberum.C.si aduer.ven.

tunc non est opus cohabitatione triēnij ꝛ iuramēto ꝓpinquorum: vt in prin. litere. a cōtrario aūt non pōt ꝓbari vere: ꝛ tunc si vnus ꝯfitetur ꝛ alter negat non dꝫ separari matrimonium nisi is qui stat cōtra matrimonium probet impedimētū per iustū iudiciū: ꝛ intelligo hoc casu iustum iudiciū qñ cohabitauerūt ꝑ triēniū ꝛ postmodū probat ꝑ aliq̄ signa puta qꝛ ꝓbat se virginē. facit ad hoc ꝙ no. gl. xxxiij. q. j. c. j. si tñ haberet signa magis euidētia posset illo tūc separari matrimoniū cuꝫ iuramento proprio ꝛ propinquorū: vt in. c. j. in vl. rñ. ꝫ. e. Si vero cōfitetur vterq; sed aliter nō ꝓbaret debēt simul cohabitare ꝑ triēniū ꝛ postmodum iurare cū septima manu ꝓpinquoꝝ: ꝛ sic intelligo. §. si autem. vñ ꝙ dꝛ hic de triēnio concernit totam literam sequentem ꝭm qꝺ ego intelligo ꝛ iste intellectus applaudit litere ꝛ est multum tutus.

☞ Arcta si est mulier ꝛ nō appareat ꝙ absq; periculo corporali habilis reddi non possit separatur matrimonium. 6.
Matrimonium separatū propter impedimētuꝫ reintegratur si postea apparet ecclesiam fuisse deceptam. 13.
Impedimentum etiam post multos annos allegari potest.
Matrimonium nullum tractu temporis non formatur.
Matrimonialis causa per inferiorē ep̄o cognoscitur quāq; iudex ex officio allegato impedimento potest impotentes inspici facere.
Inspectio mulieris quomodo per matronas fiat.
Votum potest esse solēne ad impediendum ꝛ dirimendum matrimonium postea contractum citra religionis ingressum.
Impedimentum viri vel mulieris ꝙ facto humano sine corporali periculo remoueri non pōt reddit quē inhabilem ad contrahendū: secus si reuocari potest.
Mulier ab vno cognita presumitur ꝙ sit cognoscibilis a quocunq;.
Duo vbi parificātur data potētia exercitij in vno presumitur in alio.
Sponsa de presenti nondū cognita si fornicatur cum alio potest vir ab ea quo ad torum separari. sed nō in totum matrimonium separatur.
Sponsa de futuro si fornicatur cū alio pōt spōsus ab ea ī totū separari.
10 Error iuris ꝛ probabilis non excusat.
Adulterium non committit mulier probabiliter presumēs se solutā si alteri nubat.
11 Periti in arte illa cōsulendi sunt de qua dubitatio seu questio vertitur ꝛ ideo iudex de peritis in arte illa prouidebit.
Impedimentum vbi per testes probari potest propinquorū iuramētum non est necessarium.
12 Periti in arte per iudicem ad aliquid faciendū deputati an iurare debeant prout testes.
13 Matrimonium separatum propter impotentiam ex maleficio prouenientem non reintegratur si postea aliam ducat ꝛ cognoscat.
14 Impotentia viri ꝛ mulieris an idem operetur.
15 Triennali cohabitatione facta si coniuges cōsummare non potuerūt impedimentum presumitur perpetuum.
Matrimonium separatur etiā propter precedens impedimentum.
16 Impedimentum quomodo presumatur precessisse.
In dubio non semper iudicatur pro matrimonio.
Presumptio ex futuro fit ad preterita.
17 Sententia reuocari potest si error probabilis detegatur.
18 Sententia notorie iniusta nulla est vel saltem reuocari potest etiam si non sit appellatum.
19 Mulier impotens separata a primo viro si postea ab alio cognoscitur. an sit restituenda primo. 20.
21 Snia in causa matrimoniali qūo possit in rem transire iudicatam.
Appellari an possit tertio in causa matrimoniali.
22 Mortuus resuscitatus an recuperat vxorem filios ꝛ alia bona.
Mortuus resuscitatus an sit baptizandus vel iterum ordinandus ꝛ an soluatur religio.

1 FRaternitas. †Propter arctationem mulieris si appareat ꝙ p̄ter diuinum miraculū absq; periculo corporali habilis reddi non potest separatur matrimoniū reītegratur tñ si postea appareat ecclesiā fuisse deceptā. h. d. primo ponitur questio. secūdo distinguēs solutio ibi quāuis tertio infert alias duas questiones ibi per hec. ¶ Casus litera lis. Quedam mulier cōtraxit mr̄imoniū cū quodā viro et cū eo ꝑ plures annos permāsit nec ponit ab ipso carnaliter cognosci: archipresbyter Altisiodoreñ. negotiū istꝺ significauit ep̄o suo. ep̄s sup hoc volēs veritatem inquirere quasdā matronas ad presentiā suā vocauit districte illis iniūgens sub periculo animarū vt illam inspicerent vtrū esset idonea ad copulā cōiugalē: que tandē ea inspecta dixerūt ꝙ nunq̄ poterit esse mater: ꝛ ideo inter eos diuortiū ꝓmulgauit: mulierem inducēs vt religionē intraret perpetuā cōtinētiā seruaturā: viro dedit licētiā cōtrahēdi qui cū alia contraxit. postmodū mulier illa carnaliter ab alio fuit cognita reiecta ꝯtinētia quā ꝓmisit ꝛ cuidā Gu. noīe nupsit. negotiū istꝺ Altisiodoreñ. ep̄s significauit dn̄o pape q̄rēs qd sup hoc esset agendū. rescribit papa vt in tex. ibi: quamuis igitur. Et postea in fi. ibi: ꝑ h̄. dꝛ qꝺ remanēt declarate due questiōes ex narratis. ꝫ. in p̄senti.
2 capitulo: ꝛ dic vt ibi. Ber. ¶ †Not. j. ibi: ꝑ multos annos: ꝙ impotentia alterius cōiugū pōt allegari post plurimos annos: nā tractu tēporis nō firmatur matrimoniū nullū: ꝑ hoc. j. ca. proximo. vbi post octo annos mulier proclamauit.
3 ¶ †Scꝺo no. ibi ꝑ archipresbyterū. qꝺ inferior ep̄o pōt cognoscere de causa matrimoniali: ꝛ forte scꝺm doc. iste cognouit ex delegatiōe ep̄i: ꝛ de hoc viꝺ vt plene dixi in. c. j. de cōsangui. ꝛ affini.
4 ¶ †Tertio no. ibi: l sue parochie ꝙ iudex ex officio suo pōt allegato impedimēto facere īpeditā ꝛ impotētē inspici ꝛ qꝺ matrone inspicientes debeāt esse prouide ꝛ honeste ꝛ de parochia mulieris quā inspicere debēt: ꝛ hoc ideo qꝛ p̄sumitur habere pleniorē notitiā. ar. c. scriptū. ꝛ. c. postq̄. ꝫ. de elec. ꝛ cōsuluit Host. ꝙ prius faciant lauari mulierē in aqua calida ꝛ diu ibi morari: nā ꝑ medicinas reddūt se qñq; arctas qb᷒ p̄dicto modo
5 obuiandū est. ¶. † Not. ēt ibi: simplici verbo an voto solēni ꝛc. ꝙ votū pōt esse solēne ad īpediēdū ꝛ dirimendū matrimoniū postea cōtractū citra religiōis ingressum: ꝛ clarius hoc ꝓbat litera in ver. nisi se voto. ꝛ non recolo de alia lr̄a que ita bñ hic ꝓbet sicut ista: ꝛ facit ꝓ opi. dn̄i. Ant. in. c. rursus. ꝫ. q cleri. vel vo. sed hodie statim᷒. c. j.
6 de voto. li. vj. ꝛ dic vt dixi in. d. c. rursus. ¶ †Itē no. hic regulā satis notādā in materia matrimoniali qꝺ oē impedimētū viri vel mulieris qꝺ fctō humano sine corporali ꝑiculo remoueri nō pōt reddit quē inhabilē ad cōtrahēdū matrimoniuꝫ secus ergo si facto humano pōt impedimētū re-
7 uocari. ¶ †No. ibi: cui᷒ a simili. ꝙ si mulier est cognita ab vno viro p̄sumitur qꝺ sit cognoscibilis a quolibet viro. puto tñ qꝺ hec p̄sumptio recipiat ꝓbationē in cōtrariū vt patebit ex infra dicen-
8 dis. ¶ †Et ex hoc infert ꝙ vbi duo parificantur data potētia exercitij in vno p̄sumitur potētia etiā
9 in alio. ¶ †No. etiā ibi: pretextu fornicatiōis. qꝺ si spōsa de p̄senti cōmittit fornicationē pōt sponsus eius cōsortiū declinare: nō tñ matrimonium separatur: sec᷒ in spōsa de futuro: vt in. c. quēadmo-
10 dū. ꝫ. de iureiur. ¶ †No. ēt ibi: ar. iste dubitabilis ꝛc. ꝙ licet regulariter error nō excusat: vt in regula ignorantia. de re. iu. li. vj. si tñ error est ꝓbabilis excusat ad hoc. l. regula. ff. ꝺ iu. ꝛ fac. igno. Et no. ex eodē verbo qꝺ si ꝓbabiliter p̄sumēs se solutā alteri nubat nō cōmittit adulteriū. licet postmodū reperiatur nupta qꝛ adulterium nō ꝯmittitur sine dolo. l. pen. ff. de adul. xxxiij. q. ij. cū ꝑ bellicā.
11 ¶ †Io gl. j. ibi: ꝛ perite in arte illa: et idem dic in alijs artibus vt credatur eis cū deponunt sup peritia artis eorū ad hoc. c. tua. ꝛ. c. significasti. ij. de
a homi. vñ iudex dꝫ in talibus adhibere peritos [a] vt debeant estimare sumpt᷒ factos in aliquo edificio vel medicos ad ꝑhibendū testimoniū an ꝑcussio fuerit letalis: et idē in simili dicēdū. Et in fi. gl. dicit Host. ꝙ ista p̄statio iuramenti ꝓpinquorū hꝫ locū in oī casu in quo nō cōstat de euidentia impedimēti: ꝛ hoc forte fuit adhibitū: lꝫ litera non dicat: sꝫ quo ad casum huius. c. placet dictum gl. vt iuramentū ꝓpinquorū vel cōiugū nō sit necessariū: ex quo per testes euidēter ꝓbari pōt impedimētū: vt hic satis bñ probatur. et in. c. laudabilē. ꝫ. e. ī princ. a ꝯtrario sensu no. tñ dictū
12 Host. ¶ †In gl. ij. in fi. tene mēti gl. iuncto tex. ꝛ idē tꝫ Inn. ī. c. ꝓposuisti. ꝫ. de proba. Ex hoc eñ infero ad q̄stionē qua q̄ritur an periti adhibiti per iudicē ad aliqd discernēdū ꝭm artis peritiā debeāt p̄stare iuramētū sicut alij testes. vr̄ primo ꝙ nō: qꝛ possent de facili subire ꝑiuriū cū nō deponunt de re ꝑceptibili sensu corporali: sed iudicio
b intellectus. [b] sed ꝯtrium est verū et dic qꝺ debent iurare de credulitate ꝛ non de veritate ꝛ sic tollitur precedēs motiuū: et dic ꝙ firmat Bartol. in proe. fforū. ꝛ facit. l. edictali. C. de secū. nup. et ad istum tex. dic ꝙ isti iurauerunt pro hoc tex. ibi in fin. sua. vel ꝙ illa abiuratio ep̄i hꝫ vim iuramēti
13 vt no. gl. in. c. constitutis. de appel. ¶ †In glos. in ver. diuinū miraculū. no. bene istā glo. vsq; ad fi. qꝛ materia quotidiana: ꝛ ista gl. sup intellectu c. si ꝑ fortiarias. vbi meli᷒ q̄ alibi ꝓbatur ꝙ ꝑ impotētiā ex maleficio ꝓuenientē pōt separari matrimoniū nec reintegratur si postea ducat aliā ꝛ co-

a ¶ Peritos. iꝺ an vuln᷒ dicatur letale est stādū peritis ī arte bar. ꝛ Alex. ī l. si ab hostib᷒. §. si vir. ff. sol. mat. bart. ī. l. fi. ff. ad. l. cor. ꝺ sic. facit. l. semel. C. de re mili. li. xij. l. ꝯpartitiones. C. de fi. istru. idē videm᷒ ī alluuiōe. §. p̄terea istitu. ꝺ re. diui. itē ī domo r̄currit ad magistros. vt in autē. ꝺ alie. ꝛ emphy. §. ꝙ aūt. per bar. ꝛ gl. ī. l. j. ff. ꝺ vē. inspi. ꝑ ro. ī. l. j. §. eadē. ff. ꝺ ver. ob. ꝛ an teneatur iurare. dic vt. d. gl. qb᷒ addꝺ ꝙ snīa lata ꝭm ꝯsiliū peritoꝝ ꝙ trāsit in rē iudicatā qn possit ex cōsilio ꝑitorū retractari. Anto. de bu. ꝛ cōiter canoniste. ī. c. proposuisti. ꝫ. de ꝓba. Bal. in. d. §. si vir. ang. in. l. qꝺ si nolit. §. si mancipiū. ff. ꝺ edil. edic. alex. reputat sin. ī d. §. si vir. Iꝺ bal. ī. l. sup testib᷒. ī fi. C. ꝺ testi. ꝙ al's ꝺ fcō fecit exhumari corp᷒ mortuū. Ro. ꝯsi. ccxxviij. are. ī. d. c. ꝓposuisti. vr̄ tenere ꝯ hāc doctrinā: ꝛ an ꝓprie dicantur testes. Sal. in. l. hac edictali. §. his illud. C. ꝺ secū. nup. refert et exclamat Alex. ī. d. §. cadē. Sꝫ ꝺ h̄ ē tex. quē ipsi nō allegāt in c. pe. ꝫ. ꝺ ꝓba. vbi bal. ꝛ Abbas pōderāt ad hoc.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Intellect᷒. Ita cōiter tenēdo attestatur. d. Ias. ī repe. l. admonendi. co. lxxxij. v̊. an aūt perito ī arte. ff. ꝺ iureiu. nūqd puniri possint periti ī arte ꝺ falso. lꝫ testimoniū suum sit de credulitate tradit bal. ī. l. data opa. co. xiiij. C. q accu. nō pn̄t refert Ias. ī rub. ff. de iureiu. col. iij. v̊. prīo qꝺ testes deponunt et qꝺ periti. in arte.

debeant iurare ð credulitate tenet etiā Feli.vbi plura allegat in.c.pposuisti.colū.iiij. versi.tertia cōclusio.ŝ.de proba.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Obliuioni.vid Jasonē ꝛ moder. Taurinēses in.l. pe.ff.de iusti.ꝛ iure.

b ¶ Confitet.sequitur Ro.i.l.admonēdi.ff.de iureiu. xj.col.ꝛ ratio potest esse quia quādo sentētia trāsiuit in rem iudicatam succedit presumptio iuris et de iure ꝯtra quā admittit pbatio p cōfessionē ptis gl.ꝛ doc.in aut.ſ3 iam necesse.C.de dona.añ nupt.h dictū reputat sin. Ant.de bu.ī.c.is qui fidē.ŝ.ð spō. ꝛ in.c.fi.in.xij.colum.ŝ.de suc.ab intest.ꝛ Ab.in.d. c.is qui fidez.ꝛ in c.ij.ð purga.vul. ꝛ in.c.j.de confir. vti.vel inuti. Ancha.in regula iuris possessor ð re. iur.li.vj. Bal.ī.l. si quis īstituat.ꝛ ibi Jmo.§.si sub cōditione.ff.ð here.instit.vbi plus dicunt ꝙ pars q̄ confitetur potest cogi p ecclesiasticam censuram vt pstet liberationē hoc est verū quādo sententia esset lata in fauorē cōfessi.Sʒ quaten⁹ cōtineret eius dānū debet exequi. ro.vbi.ŝ.facit.l.si seru⁹ plurium.§. j.de leg.j.bar.Veroñ.cautela.xxiij. in fin.

Zacharias.

¶ Adde tu ad Lud.ro.sin.suo cccl xxij.ancip.sentētia lata est pro te.ꝛ Anto.corse. sin.suo.xx.in ver. appellatio.ꝙ incipit si ille p quo lata est sententia vbi habes remis. ad nauseam vsqʒ.

gnoscat.Sʒ illi.c.vr obstare iste tex.ſ3 glo.primo rñdet ꝙ illud.c.est hodie correctū.ꝛ idem tenuit Jnn.in.c.ŝ.pri.ſ3 doc.cōiter tenent oppositū:tñ qꝛ ex quo nō apparet expsse correctum:nō dʒ per 14 gl.magistrorū induci correctio.¶ †Scdo soluit ꝙ aliud est in potētia viri:vt ibi aliud in potētia mulieris vt hic:q̄ so.etiaʒ reprobat qꝛ vir ꝛ vxor nō debēt ad imparia iudicari.vt in.c.gaudem⁹. 15 de diuor.¶ †Tertio soluit gl.ꝛ bñ ꝙ ex quo vir ꝛ vxor eo habitauerūt per trienniū nec potuerunt matrimoniū cōsummare psumit impedimētum perpetuum:nā vt dicit Hof.sepe ista impedimēta sunt ppetua:vñ qñ mortu⁹ est ille q fecit in maleficiū est pditū vel si fuit datuʒ in potu vel cibo. Jtē cū ipse actor solus possit tollere nō vr possibilis reuocatio siue remotio cū dependeat ex facto vni⁹ vt.l.apud iul.in.l.fi.ff.de le.j.facit quod no. Dy.in regula semel deo.ð re.iur.li.vj.ꝛ ideo tene qð ppter maleficiū pcedēs mrimonium pōt fieri scpatio:seruatis his tñ q̄ habēt.in.c.pri.ꝛ pōt q libet transire ad alia vota.et hoc vltimum not. 16 ¶ †Sed est dubiū vtrū psumat pcessisse mrimonium an sequutū fuisse doc.lʒ hic dubitent vidētur tñ magis inclinare in sniam.vt psumat pcessisse.ꝛ sic expediant isti ꝛ nō maneant ipediti:nec ob.c.lʒ.ex quadā.in fi.ŝ.de test.vbi dr ꝙ in dubio est p matrimonio sentētiādū.illud enim pcedit vbi matrimoniū pōt habere suuʒ effectū.s.euitationē fornicatiōis vel bonū plis qð h nō est propter impotētiaʒ coeūdi ꝛ no.mirabilē limitationē ad illud.c.vt nunꝙ presumatur p mrimonio in dubio qñ nō pōt habere suū effectū ꝛ hāc opi. sequitur do.Ant.in.c.pri.ſ3 ego allego gl.ī ꝯtrarium.xxx.q.j.in sum.q̄ dicunt ꝙ impedimentum psumit subsecutū fauore matrimonij.pmū dictū plus mihi plʒ ex quo nunꝙ potuit cognoscere illam mulierē:nā ex futuro presumit circa preteri- 17 tum.vt no.gl.in.c.scribā.ŝ.de psump.¶ †Jn gl. in ver.p errorē ibi:si ibi error probabilis detegat no.sin.hanc pticulā gl.ꝙ snia pōt reuocari si error pbabilis postea detegatur qð intelligo qñ detegit nō p pbationes admittendas:qꝛ vt nō admittant potest excipi de trāsitu in rem iudicataʒ vt in ca.cum inter.de re iudi.sed intellige qñ als in ipsa re apparuit de errore:vt hic et p iura alle. in gl.pʒ ꝙ hoc dictū nō sit restringendū ad cām mrimonialē:ꝛ vide qð latius dixi in.c.ij.de pur. vul.si tñ probationes iniuste de facto admitterētur iudex dʒ retractare sniam non obstāte ꝙ trāsiret in rem iudicatā.ita sin.dixit Jnn.in.c.cū dilecta de rescrip.ꝛ in.c.cū bertoldus.de re iudica- 18 ta.¶ †Jtē ponit Jnn.hic aliud singulare dictuʒ ꝙ si notorie appareat sniam esse iniustā dʒ reuocari nō obstante qð nō fuit appellatū vt hic.ꝛ.c. ij.de pur.vul.quia veritati cedit opi.viij.dist.veritate.ꝛ.c.consuetudo.¶ Et not.ex hoc sin.ꝙ snia notorie iniusta est nulla vel saltē reuocabilis non obstāte qð appellatum nō fuerit ꝛ etiā si notorie tas iniuste postea acciderit vt hic ꝙ nūꝙ tradat obliuioni.[a] Et pōt esse ratio quia snia iniusta a iure sustinet qꝛ presumit iusta ppter autoritatē iudicis.vt in.c.bone.de elec.ꝛ in.c.psentia.de renū. q̄ rō cessat cū notorie constat de iniustitia:et ideo alibi dicit Jnno.aliud singulare dictū ꝙ si ps in cui⁹ fauorē lata est snia ꝯfitet[b] eā iniustā dʒ eā iudex retractare:ita no.in.c.qꝛ pleriqʒ.de imuni.ec. 19 ¶ †Jn gl.in v̇.cui⁹ simili.in fi.no.gl.ꝛ idem sentit gl.in v̇.debeat ſ3 Jnn.ꝛ Host.tenēt oppositū dicentes quod ex quo facto humano est facta apta primo viro dʒ illa restitui.nam satis est qð sine periculo mortis pōt cognosci:ex quo eniʒ ptʒ ꝙ impedimētū non erat ppetuū ꝛ exponit Host. tex.absqʒ corporali periclō.i.abqʒ morte q̄si velit ꝙ si cū periculo sit reddita apta:ex quo tñ mortē nō inducit est restituēda pmo:ꝛ ita cōiter videntur sentire doc.sed ego dicerē hoc dictū procedere ex psumptiōe qñ nō cōstat de differētia inter vtrūqʒ s.virū ꝛ vxorē nā si vir est adeo carnosus qð nūꝙ posset deflorare mulierēʒ sine periculo mortis secundus vero vir magis gracilis potuit eam cognoscere:tñ puto ꝙ nō sit restituēda pmo:lʒ per frequentē vsum cū scdo sit reddita apta prio:ꝛ h tacite iudicio meo senserunt Pe.ꝛ Abb.in q̄dā distinctiōe quā ponit Jo.an.hic in fi.ſ3 ego hoc probo p istū tex.q dicit ꝙ ista erat cognoscibilis a primo ex quo potuit commisceri scdo:qꝛ erat similis primo:sec⁹ ergo vbi nō erat similis:vñ tex. arguit psumptiue a cōiter accidētibus.sec⁹ ergo 20 vbi pbat apte dissimilitudo mō pdicto.¶ †Jn gl.in ver.fornicatio.ibi:appareat retro fuisse factā iniuriā:hec solu.nō vr bona:qꝛ idē concluderet respectu matrimonij:cuius ꝯriuʒ innuit litera in ver.quādiu.ideo dic ꝙ prius vir pōt obijcere fornicationē ꝛ nō matrimonū quasi fornicādo dedit operam rei illicite:iō imputant sibi oīa lʒ preter intentū eueniāt vt in.c.tua.de homi.sed ꝯhendo cū scdo dabat operā rei licite cum putaret se solutā a primo:iō primus nō pōt sibi opponere de adulterio.ſ3 hodie est dubium nunquid ꝯhēdo cū scdo possit repelli a primo ptextu adulterij.aliq tenēt ꝙ sic p istū tex.in ver.ſ3 ammodo[c] nō dʒ ꝛc.exponētes illō v̇.ſ3 ammodo.i.post istā decretalē.vt sentit Jnn.q̄si olim hec qð erat dubia:hodie vero aperta.Alij exponūt ammodo. i.post primū coitū:qꝛ post primum dʒ cognoscere ꝙ matrimoniū erat cū primo.et hec opi.mihi plʒ.nā credo ꝙ etiam hodie ista mulier licite contraheret cū scdo post sentētiam diuortij latā p ecclesiā.nam pōt psumi ꝙ alteri viro erat apta:qð est possibile fm ea q̄.ŝ.dixi.nec tenetur mulier redire ad pmū nisi v̇isimiliter cognoscat pmū fuisse aptū a pn.fm distinctionē supradictā.Et ī fi. gl.Jnno.decidit opi.primā Jo.qꝛ qlibet etiā in speciēs videret ꝙ sit absurdū ꝙ ꝯiunx alteri⁹ ita tractaret.vnde dicit Jnn.ꝙ ex quo fuit cognita a scdo irreuocabiliter restituit pmo.Hos.dicit et meli⁹ iudicio meo ꝙ dʒ primo restitui:ꝛ si p triēniū nō pōt ab eo cognosci:dʒ scdo restitui irreuocabiliter.Nā psumendū est ex cursu tāti tpis dif- 21 ferentiā esse in corporib⁹ istorū.¶ †Vltimo pōderabis finē huius gl.q̄ ponit vnum dictū sin.ꝙ no.ꝛ nō est alibi.sentit eñ fm vnū intellectuʒ ꝙ snia in cā matrimoniali trāsit in rē iu.cū est cōfirmata per duas snias:qð dictū non plʒ.d.An.qꝛ nullū vīculū pōt firmare sniaʒ q̄min⁹ error possit detegi p ea q̄ no.ī.c.lator.ꝛ ī.c.tenor.ð re.iu.ſ3 soluēdo aliquaten⁹ gl.dic ꝙ cū snia sit bis cōfirmata nō dʒ qs cōtra eā audiri nisi cū stricta cause cognitione:nā vt dicit Jnn.in.c.tenor.de re iudi.etiā cōtra vnā sniam nō dʒ qs audiri de facili ergo forti⁹ qñ sunt his cōsummata.Jtē ego do aliū intellectū ad glo.vt etiā in cā matrimoniali nō possit tertio appellari:nō tñ per hoc excludi- tur qn possit pbari siue pponi iniustitia snie per viā q̄rele:ꝛ iste intellectus est verissimus in se pro hoc qð in simili dicit gl.not.in.c.ad repri.de offi. ordi.Et est differentia magna vtrū audiat qs p viā appellatiōis an p viā q̄rele vt no.in.d.c.ad re 22 primendam.¶ †Vltimo scias ꝙ hec lr̄a inducit ad q̄stionē:an Lazar⁹ ꝛ alij resuscitati recuperēt vxorē[c] ꝛ filios ꝛ alia bona.[d] Jtē q̄rit ð baptismo ordine ꝛ pfessiōe religiōis.Jtē si reliquit aliqua ecclesijs nunqd possit illa repetere.de his vid gl. ꝛ Archi.xxxij.q.vij.c.ij.ꝛ p Jo.an.hic q allegat p et ecōtra post Bar.brixi.ꝛ alios antiquos:et vr cōcludere ea q̄ imprimunt aīe nō pdiderit: et sic nō est opus tractare de recuperatiōe.exēplū ī ordine baptismo ꝛ similib⁹ sacris ex qbus character imprimit aīe:nā sicut aīa ipsa nō morit:ita nec sibi impressa.Jtē sentit Jo.an.ī pfessiōe nō ꝙ p pfessionē imprimat character:ſ3 qꝛ obligatio inde orta acquirit deo q nō morit:vt no.in.c. fi.de cōd.appo.Jn alijs vero q̄ inherent corporitʒ ꝙ si vere fuit mortu⁹ nō recuperat illa bona ð rigore:sec⁹ si credebat mortuus ꝛ non erat vt qꝛ reperitur viu⁹ in monumēto.Jdē ī casu dubij et facit hic lr̄a ī eo ꝙ dicit impedimētū esse ppetuū qð sine miraculo diuino nō pōt remoueri:ſ3 glo. in.l.nā ad ta.ff.de leg.ꝛ in.l.seru⁹.de actio ꝛ obl. sentit oppositum vt indistincte bona recuperet: dicit enim.

Zacharias.

c ¶ Recuperēt vxorē filios ꝛ alia bona.breuiter vt paucis absoluas dic ꝙ vxorē nō recuperat vt no.late Guil.ð cu.ꝛ ibi Cel.ī apost.ad ipsum.ꝛ bar.etiam ff.de leg.ꝛ latius per Ale.i.l.si marito.ff.sol.matr. filios vero sic vt p doc.vbi.ŝ.ꝛ bar. ꝛ alex.post gl.ī.l. iiij.ff.de legi.et Flo.i.l.fuitutē. §.si sublatū.ff.de serui.vrba.pred. bona etiā recuperat cōtra Ant.in l.si marito.ff.sol. mat.vt p gl.bar. ꝛ bal.in.l.ex his ff.de legi.ꝛ ī.l.seruus.effect⁹.de actio.ꝛ ob.Jmo. Alex.in alleg.l.si marito.Jteʒ ordines sacros recuperat etiaʒ si fuit degradat⁹ ipe iteruʒ nō debet ordinari vt p istum ꝛ doc.ī.c.nō pōt ŝ.de re iud.gl.in c.ij.ꝛ ibi Gem.et remiss.Cel.ī apostil.xxxij.q.vij.et vtrū patriā potestatem vide spec. ī ti.de sta.mo.§. ij.q.xiij.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Et alia bona. Vide Bald.i.l.j. col.vi.C.ð sacro. san.eccl.Bald.in consil.ccxiij.ī tertia pte.d. Andr'. sicu.in.c.cū cōtingat.colū.iij.ŝ.de offi.deleg.

dicit enim qđ resuscitatus rumpit testm̄ qđ antea fecerat et aufert bona heredibꝰ: ⁊ idē generaliter vidētur sequi Ray. ⁊ Guli. de cug. ⁊ Bar. in. d. l. nā ad ea. Motiuū eoꝝ pncipale est: qꝛ si restitutio pricipis refert se ad oīa. l. j. in fi. C. d sen. pas. ⁊. iij. q. iij. in fi. fortius restitutio dei dꝫ operari hoc: naꝫ resuscitatus vr̄ ꝑ summū principē restitutus. vñ vt plena sit restitutio dꝫ oia recuperare in vxore tñ secus sentiūt: qꝛ illā non recuperat restitutus iure postliminij. vt in. l. nō vt a patre. ⁊ in. l. cū due. ff. de cap. ⁊ postli. ruer. Sꝫ certe de iure canonico non est differentia inter filios ⁊ vxorē: qꝛ per captiuitatē non separaꝛ matrimoniū sicut de iure ciuili. vt. i. c. dñs de secun. nup. xxxiiij. q. ij. cū ꝑ bellicā. de rigore plꝫ mihi opi. Arch. ⁊ Joan. and. qꝛ actio semel extincta amplius nō reuiuiscit. de cōsecratiōe dist. iiij. c. queris. facit. c. ex trāsmissa. de renū. sꝫ de equitate ꝓcedit opi. legistaꝝ. Dico igiꝛ ꝙ ꝑ mortem soluiꝛ religio: qꝛ nihil aliud est religio nisi quoddaꝫ votū obligās in humanis: ad hoc qđ not. gl. in. c. fi. de sepul. li. vj. ⁊ sic nō ob. motiuū. Joā. an. qꝛ lꝫ obligatio acquiraꝛ deo tñ est restricta ad tps: vñ post resuscitationem est noua vita: sꝫ de eqtate pōt ꝓcedere dictū suū sed non est speciale in religiōe: qꝛ idem in alijs temporalibus. vt. s. dixi nec ampliꝰ insisto: qꝛ raro vel nunꝙ practicabitur ista questio ⁊c.

☞ Maleficiatus si triennio habitauit cum vxore ⁊ nō potuit cōsummare ipsis cum septima propinquorū manu hic iurantibus matrimonium separatur. ⁊ idē est de frigido. 6.
Matrimonium propter impedimentum separatur: nō obstante lapsu multorum annorum.
Impedimentū si per alterum coniuguꝫ cōfitetur altero negante quid agendum sit.
Impedimētum presumiꝛ precessisse si matrimonium nō est consummatum ⁊ illo probato separatur matrimonium.
4 Confessio amborū cōiugū cū septima ꝓpinquorū manu an sufficiat allegato impedimento sine cohabitatiōe triennij.
Uirginitatis probatio quid operetur ⁊ quō probatur. 10.
Mulier petens separari propter impotentiam nō tenetur specificare causam impotentie. 7.
In actione personali non semꝑ qs teneꝛ causaꝫ exprimere.
Impedimentum causam specificans ⁊ succumbens nō poterit postmodum aliud impedimentum allegare.
Sententia suꝑ impedimēto lata transit in rem iudicatam.
5 Matrimonium fuit institutuꝫ a deo ⁊ in statu innocētie in paradiso ⁊ alia excellit sacramenta propter multa. 8.
Sacramenta alia fuerunt instituta a deo sed post peccatuꝫ.
6 Matrimonium separatur propter impedimētum tam frigiditatis ꝙ maleficij.
8 Adam an fuerit institutor matrimonij.
9 Triennalis cohabitatio requiriꝛ in maleficiato: qꝛ accidentale impedimentum est nisi al's clare possit probari.
10 Uirginitatis probatio necessaria nō est ad separādum matrimonium.
11 Probatio propinquorum cum iuramēto necessaria est ad separandū matrimonium propter impotentiam ⁊ quot debeant esse numero ⁊ in eorum defectum loco propinquorū assumantur vicini.
Confessio coniugum non est multum necessaria.
12 Triennium quo ad cohabitationem qñ incipiat currere.

1 Litere. † Legiꝛ tribꝰ modis. Primo ꝙ loquaꝛ in maleficiato: ⁊ ſm hūc intellectū summo sic. Si vir maleficiatꝰ nunꝙ potuit cognoscere vxorē cui ꝑ triēniū cohabitauit ipsis cū septima propinquorū manu hoc iurātibꝰ matrimoniuꝫ separaꝛ. h. d. ¶ Scdo mō legiꝛ sic qđ nō loquaꝛ in maleficiato sed in frigido: vt tenuit Inn. cuius lec. cōiter nō recipiꝛ: sed tñ in se vera est ⁊ dicēdū vt habuisti. in. c. laudabilē. s. e. ¶ Tertio mō legiꝛ inherēdo verbis litere generaliter cum vxor dicit virū non habere potentiā secū coeundi nec exprimit ex qua cā: ⁊ sic facit ad tertiā partē rubrice: et hoc dicit. si vxor dicit virū cui cohabitauit ꝑ trienniū nō habere potētiam coeundi eis hoc iurantibus cū septima manu propinquorū matrimoniū separaꝛ hoc dicit. pmo cōsultatio. scdo rñsio. scda ibi: quo circa. ¶ Casus literalis. Quedam cā matrimonialis vertebaꝛ inter. M. mulierē ⁊. A. virū eius: illa fuit cōmissa qbusdā iudicibꝰ ꝑ se. apo. corā quibus ex parte mulieris fuit propositū qđ iā octo annis elapsis fuit dicto viro matrimonialiter copulata ⁊ diu cohabitauit eidē ⁊ adhuc integra permanebat: quia dictus. A. nō habebat potētiā coeundi: quare petebat diuortiū celebrari. p̄dictꝰ vir fatebaꝛ ꝙ nunꝙ eam cognouerat: tñ dicebat se hr̄e potentiam al's cognoscendi. Judices timētes ne illud cōfiteret in fraudem fecerūt illā inspici ꝑ matronas fide dignas ⁊ expertas in opere nuptiali q̄ ꝓhibuere illā adhuc virginē ꝑmanere: ⁊ postmodū fecerunt inquiriri ꝑ parochiā illiꝰ c viri si aliꝙ cognouisset: nec potuerunt inuenire ꝙ aliqua cognita fuerit ab eodē. Mulier instanter diuortiū postulabat vir vero dicebat qđ paratus erat stare consilio ecclesie: iudices p̄cepe runt eisdem vt pniam agerent de commissis et sic forte deo volēte matrimoniū cōfirmarēt: tandē reuersi ad iudices dicebant qđ nō poterāt carnaliter cōmisceri vñ totū negotiū dño pape ꝑ suas literas intimaꝛ petēs qd suꝑ hoc esset agēdū: mādat papa quatenus si ē ita ⁊ cōstiterit illis ꝙ intra. viij. annos p̄dictos vir ⁊ mulier ꝑ cōtinuū triēniū insimul habitassent si iurauerint cū septima manu ꝓpinquorū qđ nō potuerint carnaliter cōmisceri sniam diuortij ꝓferat inter eos Ber. ¶ † No. ibi. viij. annis elapsis. ꝑ nō ob. annoꝝ numerꝰ quominus possit allegari ipotētia alterutriꝰ cōiugū ⁊ peti separatio matrimonij: hoc est idubitatū cū vterqꝫ impotētia ꝯfiteꝛ vt hic: vł cū clare ꝓbari potest. vt. s. c. ꝓxi. qd aūt si confiteꝛ ⁊ alter negat nō habenꝛ ꝓbatiōes euidentes dic vt dixi in. c. j. ⁊. ij. s. eod. q tex. ad hunc casum proprie adaptari dꝫ. ¶ † Scdo colligo hic vltra alios casuꝫ apertū intelligēdo ꝙ loquaꝛ in maleficiato: vt cōiter tenetur qđ ex quo matrimoniū nō est cōsummatū maleficiū presumiꝛ p̄cessisse matrimoniū: nā vt hic vides nec allegatio nec probatio facta fuit suꝑ prioritate tpis: sꝫ ꝓbato maleficio matrimonium separatur ⁊ nemo ad hoc pōderauit istum tex. nec ego alle. sꝫ nunc mihi accidit legendo le. ⁊ est contra gl. or. xxxiij. q. j. c. requisisti. ⁊ facit pro opi. quā recitaui et tenui. s. c. ꝓxi. ¶ † Tertio no. bo. tex. pro his que tenui cōtra cōeꝫ lec. in. c. laudabilē. s. e. ꝙ confessio vtriusqꝫ coniugū vna cū septima manu propinquorū non sufficit ad separandū sine cohabitatione triennij: imo plus probaꝛ hic ꝙ non sufficit ꝓbatio virginitatis lōgo tpe habite: ⁊ lꝫ vir diceret se alias cognouisse: hoc tamen nō ꝓbaꝛ. Nec ob. si dicaꝛ literam loqui in maleficio: qꝛ in tex. hoc nō exprimiꝛ sꝫ solū generaliter allegaꝛ impotētia coeundi. Et ex hoc ⁊ ex tex. bene notabis ꝙ petens separari matrimoniū propter impotētiā mariti non teneꝛ specificare causam impotētie. sꝫ satis est dicere virum non habere potentiā secum coeūdi: qđ tꝫ hic Hostien. ⁊ tenet Joā. and. ⁊ cōiter sequunꝛ oēs ⁊ idē tenuit suꝑ rubrica. Et ex hoc habes casum ꝙ in actione ꝑsonali nō tenetur quis exprimere cām ⁊ hoc iō vt arbitror: qꝛ dubietas prouenit ex facto aduersarij quo casu admittitur libellꝰ generalis a ⁊ alternatiuꝰ: vt in. c. cōstitutꝰ. ibi ꝑ Inn. de rest. in integ. facit. l. que de tota. §. incerte. ff. de rei. vendi. ⁊ in. l. ij. ff. quorum leg. sentit gl. no. xxx. q. j. c. requisisti q̄ etiam dicit ꝙ ꝓponēs etiā generaliter impotētiā coeūdi vr̄ oē ius suum in iudiciū deduxisse: vt in. c. abbate. sanc. de re iudi. li. vj. per qđ arguit Jo. an. qđ succūbens in hac generali petitiōe nō poterit postmodū allegare frigiditatē: vel aliud impedimētū: secus vbi prius se fundasset suꝑ causa specifica. Et no. singulariter ex hoc dicto ꝙ snīa in tali causa transit in rē iudicatam. qđ non memini alibi me legisse: ⁊ pro hoc facit: qꝛ in hoc casu cessat periculū anime rōne cuius snīa nō transit in rē iudicatam. nam si nō pōt stare vt vxor stabit vt soror ⁊ sic nullū peccatū imminet sꝫ meritū vt in. c. si tu abstines. xxvij. q. ij. ⁊ in. c. qđ deo patri. xxxiij. q. v. facit. c. cōsultatiōi. s. eo. et hoc no. ⁊ semper tenebis mēti. ¶ † No. ꝙ deus fuit autor ⁊ institutor matrimonij: ⁊ ex hoc habes vnā excellentiā istius sacramēti alia excellentia est rōne status: qꝛ fuit institutum in statu innocentie. s. in paradiso: vt in. c. j. de vo. lib. vj. Alia vero sacramenta fuerūt instituta post peccatū. Itē excellit ratione tpis: qꝛ ab initio mundi fuit institutū. Itē rōne loci qꝛ in paradiso. Itē rōnē cōitatis: qꝛ oēs gētes fere vtunꝛ eo. ⁊ vide de his q̄ no. hic Host. ¶ † In gl. ij. i fi. ex hac colligiꝛ prima lec. ad tex. quā no. ⁊ dic vt no. fuit. s. c. ꝓxi. i gl. in v. diuinū miraculū. vbi dꝛ latius de hac materia. Inn. hanc lectu. non approbat dicēs ꝙ ꝓpter maleficiū non dꝫ matrimoniū separari cū nō sit impedimentū ꝑpetuū: ⁊ intelligit istū tex. in frigido: nā de maleficio nulla mētio fit hic: sꝫ allegabaꝛ impotentia coeūdi in genere: ⁊ ad. c. si ꝑ sortiarias dt ꝙ ē correctū. hec lec. cōiter nō approbaꝛ: vt. s. dixi ⁊ ꝙ possit separari ꝓper maleficiū satis dixi in. c. s. ꝓxi. in gl. preal. nā vt dicit Host. ⁊ bñ si loqueretur de impotētia naturali nō fuisset hic iniuncta pnīa de cōmissis: qꝛ ꝑ pniam nō tolluntur de facili impedimēta naturalia. Itē vir allegabat se potētiā hr̄e mulieres al's cognoscendi. ⁊ hec lec. est bona. ⁊ cōiter approbaꝛ. ¶ † Tertia lec. est vt tex. itelligaꝛ gnāliter vbicūqꝫ allegaꝛ impotentia coeundi: nō eñ teneꝛ mulier specificare cām impotentie cū de facili nō possit percipi: maxime ꝑ mulierē: ⁊ iste intellectus est etiā bonꝰ in se ⁊ notabilis: ⁊ ꝓ hoc

a ¶ Gñalis. Bar. i l. j. ff. quoꝝ le. ⁊. l. edita. C. de edē. ꝑ oēs i. l. j. ff. e. idē ē qñ icertitudo nō releuaret. quia actor non cogitur exprimere Bar. i l. gallus. §. si eius. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ i. l. vbi aūt. §. illud et in. l. stipulationes nō diuidūtur. ff. de verb. oblig. Bal. in. l. j. in. iiij. oppo. C. d fur. Imo. i. c. ꝯstitutꝰ. s. de resti. in integ. Bart. in. l. eandeꝫ. §. actiōes ff. de exce. rei iud. Sebasti. Sapia.

a ¶ Generalis. Uide Jas. i. §. sꝫ iste col. xvj. ver. tertia ergo forma libelli. insti. de actiōi. Alex. in. l. stipulationes non diuidunꝛ. in. vij. q. ff. de verb. ob. Ro. in ꝯsi. cccxxxix. in scdo dubio. ⁊ alexan. in cōs. cxxxij. incip. visis in primo dubio. in. ij. volu.

facit rubrica in tertia pte:vbi fit mentio de frigiditate ꝛ maleficio:ꝛ gñaliter de impotētia coeūdi. [8] ¶ †In glo.in ver.institutor ibi:ab Adam.lꝫ gl.reprobet primā opinionē tu tñ eam tene.nec ob.motiuū gl.qꝛ Adam dixit illa verba ore ꝓphetico:vt est tex.xxxv.q.x.fraternitatis.ꝛ vide de hoc tex. cū glo.in.c.j.de voto.li.vj. [9] ¶ †In gl.in ver.cōtinuū.in fi.no.gl.ꝛ dic ꝙ in maleficio ista cohabitatio triēnij semp requiritur qꝛ illud impedimētū est accidētale ꝛ nōnūꝗ tpe remouet maxime post actā pniam. In alijs vero impedimētis naturalib⁹:vbi de his veraciter non cōstaret vel p aliqua signa euidētia non est opus triennio.vt in.c.j.s̄.eo. Sed vbi signa essent dubia:tūc dat̄ trienniū:ꝛ iste est propri⁹ casus.d.c.laudabilē.s̄.e.ꝛ dic vt ibi dixi:ꝛ in.c.j.s̄.eo. [10] ¶ †In glos.fi.ibi tñ adulteriū cōmitteret̄.no.bñ gl.ꝛ dicit Jo.an.ꝙ si p alteruꝫ intelligit ꝓbationē virginitatis p respectū gl.verū dr sec⁹ si intellexit de iuramento ꝓpinquorū.not.fin.dictū Jo.an.lꝫ enim succincte loquat̄:hꝫ tñ dictū suū iūcta gl.hāc sniam ꝙ ad separationem matrimonij fiēdā ꝓpter maleficiū necessario nō reqrit̄ probatio virginitatis:qd dictū satis mihi plꝫ vt viduarū nuptijs nō desit hoc remediū separationis:ꝛ ꝓ hoc allego.c.si p sortiarias.xxxvj.q.j.vbi nihil dr de ꝓbatione virginitatis. Uñ ad cautelā iudices fecerunt hic mulierē inspici.nō em̄ est verisimile cōiuges falsum iurare:ex quo ꝓpinqui q ꝑsumunt̄ habere notitiā status matrimonialis iurāt ꝙ eos credūt verū dicere.sed iuramentū propinquoruꝫ semp est necessariū:qꝛ probatio virginitatis[a] est arg.fallax. [11] ¶ †Cū ratione odij possent matrimoniū nō cōsummare:ꝛ cōfessio coniugū nō est multū valida:vt in.c.sup eo.de eo q cogno.cōsan.vxo.sue. Quid aūt si non possint haberi ꝓpinqui saltē numero septē. Cōcludunt doc.ꝙ pauciores[b] sufficiunt maxime cū fama ar.c.si duo.xxxv.q.vj. In defectuꝫ tñ ꝓpinquoꝝ debēt vicini adhiberi ꝛ si nō pñt haberi propter discordiaꝫ:vel qꝛ isti sunt forēses:tūc sufficiūt pauciores:vt s̄.dixi:nō est em̄ de facili recedēdū a forma hui⁹.c. [12] ¶ †Ultimo hic q̄rit̄ qñ incipit currere istd triēniū dicit Hostiē.qd a tpe pacte pnie ꝛ monitionis facte p iudicem Inno.Uin.ꝛ Ab.dñt sufficere ꝙ p triēniū ꝯtinuū cohabitauerint siue añ siue post ꝛ hoc mihi plꝫ p istū tex.in fi.ibi intra ꝑdictos.viij. annos.nā loquit̄ de illis annis q precesserūt q̄relā nūc expositā coram iudicibus:fateor tñ ꝙ post penitentiā iniunctaꝫ debent cohabitare aliquo tpe ad arbitriū iudicis moderandū:vt ꝓbat litera hic in ver.ꝛ si forte placeret deo ꝛc.ꝛ dicūt aliq necessario non requiri ꝙ istud trienniū sit cōtinuū:sed satis est vt cōputatis tēporib⁹ cohabitationis resultet triēniū continuū:vñ si in triennio maritus fuit absens p sex mēses in peregrinatione poterit illud suppleri ab interiori tpe al's tolleret̄ peregrinatio ꝛ alia negotia necessario:credo qd hoc fuit de mente lr̄e:sed quo ad corticē lr̄a vr̄ innuere ꝯtrariū dum requirit trienniū cōtinuū ꝛ non interpolatum ꝛc.

[a] ¶ Uirginitatis. qño aūt possit ꝓbari abb.in.c.ꝓposuisti.s̄.de ꝓba.gl.xxxiij.q.v. que istruit patrē puelle ad ꝓbādā virginitateꝫ vt in c.hec imago.q̄ dicit si prima nocte repta sīt lintea mina sanguinolēta per legistas in l.iteꝫ apud labeonem.§.si quis virginem.ff.de iniu.

[b] ¶ Pauciores. facit qd voluit bal. in.l.j.C.vñ vir et vxor qd stāte statuto ꝙ mulier nō possit ꝯhere sine ꝯsensu ꝓpiquoꝝ si nō hꝫ nisi vnuꝫ sufficit consensus illius de quo per Bar.bal.ꝛ Ang. in.l.stichū q me⁹ erit.ff.d le.j.pau. de ca.in.l.si cū doteꝫ.§.si patris.ff. sol.mat.Bal.vbi oīno vide in.l.in coniunctiōe.C.d nupt. Abb.in.c. quoties.s̄.de tes. bus.

[c] ¶ Et ideo. Alio mō pōt ꝯtinuari s̄ꝫ Hos.ꝛ Hos.qꝛ interdictuꝫ fit ex causa ꝑpetua:et qñqꝫ ex temporali ꝛ aliquādo separat̄ ad tps:ꝛ aliqñ ī ꝑpetuuꝫ et in hoc est sīl'e ipedimentū de quo in rub.precedēti ideo ponitur ista rubri.de materia hr̄.xxxij.qd.iiij.c. nō opꝫ.a tribus c.seq.ꝛ de alijs sacramētis ꝯ interdictuꝫ pape:vide in cle.vnica.de rerum permu.ī cle. j.de ꝯces.preben.

¶ De matrimonio ꝯcto ꝯ interdictum ecclesie. Rubrica.

¶ Quia interdictum ecclesie super matrimonio contrahendo qñqꝫ impedit ipsum matrimonium:quandoqꝫ impedit ꝛ dirimit. Et ideo[c] post multa impedimenta supra tractata autor subijcit hanc rubricam ꝛ vide ad materiam huius rubri.quod no.gl.s̄.de spon.duo.in.c.tua.

1. ☞ Matrimonium contractū contra interdictuꝫ iudicis vel ecclesie propter hoc solum nō dirimit̄:penitētia tñ contrahentibus imponitur:ꝛ separantur donec de causa interdicti cognoscitur.
2. Soror an obligat̄ ex spōsalibus cōtractis p fratrem ex sola presentia nisi expresse vel tacite per aliqua signa consentiret. Filia obligatur ex sponsalibus contractis per parentes ipsa presente ꝛ non contradicente.
3. Munerū receptio amplexus oscula ꝛ nisus ad copulā nisi plene cognoscat̄ nō faciūt trāsire spōsalia in matrimoniū.s. Matrimonium post sponsalia de futuro contractuꝫ tenet non obstante receptione munerum amplexibus osculis et nisu ante copulam.
4. Interdictū iudicis vel ecclesie:an ꝛ qñ matrimoniū ipediāt.
5. Frater promittens alicui sibi sororem in vxorem dare obligatur ad inducendū illam vt contrahat.
6. Cautela pro sponso q vult ipedire spōsam ne cū alio ꝯhat. Sponsalia sine causa solui non debent.

[1] Itere.ij. †Matrimonium cōtra interdictū ecclesie vel iudicis factuꝫ seu contractum propter hoc soluꝫ nō dirimitur imponitur tamen penitentia sic contrahentibus vt separētur donec cognoscat̄ de cā interdicti.h.d.in effectu totus iste titulus. Sunt due ptes. In pma facti narratio. In scda rñsio.ibi:mandamus. ¶ Casus literalis. Quidā iurauit se daturū cuidam sororem in vxorem ea presente ꝛ cōsentiente que postmodum munera ꝛ dona ꝑm morē terre recepit ab illo ipsum tanꝗ propriū spōsum sepius amplexādo tandē mortuo fratre suo a fratre sponsi se desponsari ꝑmisit dicens ꝙ ab eo cognita fuisset. Episcopus loci p̄cepit eideꝫ vt alicui illorū nuberet aut etiam alij.ipsa sumpta mādato epi cū alio contraxit ꝓpter qd epo ei precepit vt ad domuꝫ matris rediret ipsa ad se.apost.appellauit. Episcopus factū dño pape significauit. Mādauit pa.quaten⁹ si est ita p̄fatā mulierem ad domū matris redire cōpellat imposita sibi penitentia condigna de tanto excessu ne mandatū cōtēptibile videatur:ꝛ post mēsem ad tertiū virum reuertatur. Ber. [2] ¶ †Not.j.ibi presente cōsentiente ꝙ ex sponsalibus contractis per fratrē soror nō obligatur ex sola presentia:sꝫ opꝫ ꝙ consentiat saltē tacite p aliqua signa:sec⁹ in sponsalib⁹ contractis p parentes:qꝛ tūc sola presentia habet̄ ꝓ cōsensu.vt in.c.vnico.de despō.impu.li.vj.in fi.ꝛ ibi Jo.an.firmat hāc conclusionē in nouella:sic intellige istū tex. [3] ¶ †No.ij.ꝙ receptio munerū amplexus ꝛ oscula nō faciunt sponsalia trāsire in matrimoniū:ꝛ nimirū cū attentatus copule non sufficiat:sꝫ opꝫ ꝙ plene cognoscat̄.vt in.c.adolescens.iūcto.c.is q.de spon.ꝛ no.ꝙ tenet matrimoniū cū alia contractuꝫ nō obstantibus sponsalijs ꝛ receptiōe munerū ꝛ osculis ꝛ amplexibus:ꝛ in hoc tene mēti istam literaꝫ:qꝛ nescio alibi ita bo.tex. [4] ¶ †No.bonū tex.ꝙ matrimoniū sequens cum alia muliere rumpit spōsalia p̄cedentia etiā si precessit interdictum ecclesie. Interdictū ergo iudicis factū sponso de futuro ne contrahat non hꝫ dirimere matrimoniū cū alia cōtractū.vincit ergo matrimonium spōsalia ꝛ interdictū:ꝛ intellige de interdicto facto ex cā tēporali:secus si ꝓpter impedimentū ꝑpetuū:qꝛ tūc tale interdictū etiaꝫ dirimit.vt no.gl. in.c.tua.de spō.duo. ¶ In gl.ij.ibi expresse idē dic si tacite:puta recipiendo postmodum dona ab alio viro tanꝗ a spōso vel aliū amplexādo vt sponsuꝫ.no.gl.j.i ver.tanꝗ.ꝛ no. fin.illam gl.facit.c.ad id qd.s̄.de spon.ꝛ tex.cum gl.in.c.literas.de despon.impu. [5] ¶ †In ea gl.ibi:sꝫ frater ad hoc obligat̄.no gl.ꝙ promittens se daturum alicui sororē in vxorē:obligatur ad inducendū sororē vt cū illo cōtrahat:qd declara:vt plenius dixi in.c.ex lr̄is.ij.de spon. [6] ¶ †In gl.in vers. ꝓhibuisset.ibi.ꝛ bene no.ex gl.iuncto tex.vnū remediū ꝓditum sponso si dubitat ne sponsa cōtrahat matrimoniū cuꝫ alio vt imploret officiū iudicis ꝙ sub pena excōicatiōis interdicat̄ spōse ne ꝯtrahat cū aliquo matrimoniū. Et ex hac gl.iuncto tex.no.ꝙ etiā vbi non interuenit iuramentū non licet sponso resilire a sponsa sine causa:qd etiam sentit gl.fi. nam hec mulier non iurauit sed frater.

1. ☞ Spōsalia de futuro etiā accidēte interdicto ecclesie nō dirimunt matrimonium cum alia postea contractum.
2. Iudex ecclesiasticus potest precipere sponso ne cōtra ꝓmissionem suam ad alia vota transeat etiam si sponsalia nō fuerint iurata.
3. Interdictum ecclesie ex impedimento nō perpetuo nō dirimit matrimonium postea contractum.
4. Iudex a quo licet appellatiōi deferat:potest tamē p̄cipere parti ne attentet id propter quod appellatur. Appellatio nō tuetur appellantem vt possit id facere propter quod appellatur. Iudex a quo potest attentare omnia tendentia ad faciliorē exitum cause appellationis non tamen de iuribus appellationis cognoscendo.
5. Preceptū sub pena excōicationis factū nō inducit excōicationem in cōtra facientē si ad vlteriora nō fuerit processum nisi dicatur quā ex nūc profert vel alia similia verba.

[1] Ex literis. †Summatū est supra.c.primo.vel alias sic. Spōsalia de futuro cum vna etiam contra interdictum ecclesie contracta non habēt dirimere matrimonium postea contractum cum alia.in prima narrat factuꝫ.in secūda illud diffiniendum cōmittit ibi mandamus. ¶ Casus literalis. Quidā filiā suam. M.nomine absentem desponsauit cuidam. R.nomine postmodū orta suspitione qd idem R.aliam vellet accipere in vxorē delata fuit q̄stio super hoc ad archiepiscopū qui sub interminatione mathematio prohibuit ne anteꝗ de causa constaret vir aliā acciperet in vxorem:sed ipse non ob.prohibitione quādā aliam sibi solēniter copulauit.sed cum archiepiscopus vellet cognoscere de primo matrimonio mulier ad sedē apo.appellauit.archiepiscopus eius appellationi deferens precepit eidem mulieri sub pena

sub pena excõicatiõis ne alicui nuberet donec cã finẽ debitũ sortiretur ipsa tñ de appellatione cõfisa aliũ in virum accepit archieps negotiũ istud dño pape significauit vñ ipe mãdat eidẽ quaten⁹ si nihil cõstiterit qd impediat preter cõsensum de futuro q iter pfatũ. R. ⁊. M. dr iteruenisse sʒ matrimoniũ legitimũ iudicet nõ obstãte appellatione q̃uis citra mãdatũ ecclesie ɔhere nõ debuisset nõ tñ matrimoniũ propter hoc dʒ dissolui. pniãʒ tñ imponat illis ꝓ eo ꝙ citra ꝓhibitionẽ eccl'ie ɔtrxerunt. Ber. ¶ † Not. j. iudicẽ ecclesiasticũ posse p̃cipere spõso ne ɔ ꝓmissionẽ trãseat ad alia vota: ẽt si ꝓmissiõ nõ fuerit iurata. ⁊ sic facit iste tex. in arg. ꝙ spõsalia sine iuramẽto efficaciter obligãt. ¶ † No. ij. ꝙ soluʒ interdictũ eccl'ie factũ ex ipedimẽto nõ ꝑpetuo nõ dirimit mr̃imoniũ post ɔctũ. ¶ † Ulti. no.[a] iuncta gl. in ver. strictus. vnũ dictũ satis no. ꝙ lʒ iudex deferat appellatiõi: nihilomin⁹ põt p̃cipere parti ne attẽtet id ꝑpter qd appellauit: ⁊ sic appellatio non tuetur appellantẽ vt possit id facere ꝑpter qd appellauit. qd sing. no. ⁊ hoc idẽ tʒ Jo. an. in. c. cũ appellationibus. de ap. li. vj. Et ex hoc ẽt elicit do. Ant. iudicẽ a quo posse attẽtare oĩa tẽdẽtia in faciliorẽ exitũ cause appellationis: nõ tñ cognoscẽdo de virib⁹ appellationis. ꝑ hoc. c. qua fronte. de appel. ⁊ vide qd ibi dixi ⁊ latius in. c. cũ teneamur. e. titu. ¶ † In. ij. gl. ibi: ɔsciẽtia. No. bñ gl. qd ꝑ hec v̈ba p̃cipio[b] sub pena excõicationis non ferẗ excõicatio in ɔfaciẽtẽ ipso facto si ad vlteriora nõ fuit ꝓcessum: sʒ oportet ꝙ dicaẗ quã ex nũc ꝓfero si ɔfeceris: vel similia verba. ⁊ est cõis snĩa doc. ꝓ qua facit tex. in. c. sicut. de simo. ⁊ ibi gl. vide ẽt gl. in. c. j. de sagi. ⁊ ad iura all'. in gl. ꝑ contrarijs: dic vt in eis.

1 ☞ Contrahentes matrimonium cõtra preceptuʒ iudicis ex eo qd ɔsanguinei dicebãtur debent separari donec de causa cognoscatur.
2 Judex debet interdicere matrimonium si de impedimento suspicatur.
3 Matrimoniũ contractũ ɔ interdictũ si cã impedimenti est perpetua est nullũ secus si sit temporalis.
Mr̃imoniũ ɔctũ ɔ interdictum propter suspitionem consanguinitatis: si consanguinitas non reperitur tenet.
Contrahentes mr̃imoniũ in gradu prohibito sunt hodie ipso facto excommunicati.
4 Absolutio ab excõicatione est necessaria nec sufficit satisfactio: secus in suspẽsiõe ⁊ interdicto si ad tp̃s ꝓferũtur: et qd de excõicatione ad tp̃s lata etiã per papam intelligatur.
5 Papa nõ videẗ vti potestate absoluta nisi expresse dicat.

De muliere.

† Si hi qui dicebanẗ consanguinei ɔtrxerunt cõtra preceptũ iudicis debent separari donec de cã cognoscatur. ¶ Casus l'ralis. Aliqui volunt ɔhere matrimoniũ: diciẗ ꝙ sunt ɔsanguinei: ecclesia p̃cipit illis ne contrahãt donec de ɔsanguinitate cõstiterit: ipsi ꝓhibitiõe contẽpta ɔhunt. queriẗ qd iuris sit: rñdet papa ꝙ debẽt ab inuicem separari quousqʒ cognoscaẗ an de iure possint insimul remanere. Ber. ¶ † No. iudicẽ debere interdicere mr̃imoniũ nisi vehemẽter suspicaẗ de impedimẽto iter ɔhẽtes. ¶ † Item no. ꝙ si de causa impedimẽti est perpetuũ mr̃imonium est nullũ ɔ interdictũ: secus si tp̃alis: nam hic vt vides valet mr̃imoniũ ɔctũ contra preceptũ iudicis factuʒ ꝑpter suspitionẽ ɔsanguinitatis si postmodũ non reperiaẗ cõsanguinitas ⁊ hodie ɔhẽs in gradu ꝓhibito est excõicatus ipo facto. vt in cle. vnica. de ɔsang. ⁊ affi. ¶ † In gl. iij. ibi: sed tutius. Dicit. Jo. an. ꝙ imo necessarium: qꝛ in absolutiõe ab excõicatiõe reperiẗ certa forma nec sufficit solum satisfactio vt in. c. cum desideres. ⁊. c. cum a nobis. de senten. excõ. secus dicit in absolutione a suspẽsione vel in relaxatione interdicti. si eniʒ ista ferũtur ad tp̃s nõ reqriẗ post tp̃s absolutio: ⁊ est rõ diuersitatis: qꝛ in his casibus vltimis nõ requiriẗ certa forma in absolutione: vñ satis est ꝙ ɔstet de mẽte iudicis Ego all'. tex. quasi expressum cũ glo. in cle. j. de deci. ⁊ vide ꝑ Jnn. ⁊ alios in. c. cũ bone. de eta. ⁊ quali. ¶ † Quid aũt dicẽdũ in papa si excõicauit ad tp̃s: puta donec satisfaceret: nũqd reqriẗ absolutio post satisfactionẽ: dubiuʒ facit qꝛ papa nõ subijciẗ forme. sʒ ex illa sola volũtate põt absoluere ꝙ ab excõicatione. vt in cle. si sumus. de sen. excõi. do. Ant. credit ꝙ in dubio requiriẗ absolutio: qꝛ alio nõ apparẽte nõ videẗ papa vti potestate absoluta sed ordinaria:[c] ⁊ sic debet impendi absolutio secundum iuris ordinem.

¶ Qui filij sint legitimi. Rubrica.

¶ Supra visum est de multis impedimẽtis matrimonij: sʒ qꝛ sepe filij nascunẗ ex mr̃imonio ɔtracto ɔtra impedimẽta ecclesie: ⁊ dubitari põt an ⁊ qñ filij sint legitimi. ideo subijciẗ ista rub. de materia vide. xxvj. dist. deinde. xxxiij. dist. viduaʒ vx. q. j. nõ nuper. xxxij. dicat. ⁊. xxv. q. vij. c. fi.

1 ☞ Matrimoniũ subseqũes legitimat filios naturales ex soluto ⁊ soluta genitos etiam quo ad hereditatem.
2 Judex ecclesiastic⁹ cognoscit de legitimatione inter laicos.
3 Filij legitimãtur per subseqũes matrimoniũ etiã sine dote ⁊ dotalibus instrumentis ⁊ perferuntur patruo in hereditate paterna.

Conquestus.

† Naturalis ex soluto genitus ⁊ soluta legitimaẗ ꝑ subseqũes parentũ ɔiugiũ etiã quo ad hr̃ditatẽ. Primo impetrantis q̃rela. Scd̃o cõmissio. ibi: ideoqʒ. ¶ Casus literalis. Quidã. H. nomie quandã mulierẽ accepit. R. patruus ipsius mulieris volebat eã priuare hr̃ditate pr̃na ꝓ eo qd ipsa nata fuit anteq̃ patru⁹ ipsi⁹ matrẽ acciperet in vxorẽ dicẽs eã legitimã nõ fuisse. vnde dict⁹ H. conquestus fuit domino pape. vnde mandat quaten⁹ si[a] est ita illam iudicet legitimam predicto. R. prohibendo ne hac occasione super hereditate paterna caʒ debeat molestare ꝙ si cõtra fecerit excommunicetur. Ber. ¶ † No. ꝙ iudex ecclesiasticus cognoscit inter laicos de legitimatione cũ venit accessorie ad causam matrimonialem etiam si contentio sit propter hereditatem temporalem. ¶ † No. ij. ꝙ filius genitus ante matrimonium legitimaẗ per matrimoniũ subseqũes etiã vt preferatur patruo in hereditate paterna. ⁊ no. ꝙ sine assignatione dotis seu instrumentis[d] dotalib⁹ ꝓles ante nata legitimatur lʒ aliud videatur inuere ius ciuile. de quo dicã latius. j. eo. c. tanta. vbi poniẗ clauis hui⁹ materie. ¶ In glo. fi. in fi. Hec vlti. solutio vera est in se: sed diuinat. ideo tene precedentẽ sol. Uel ſm Jnn. dic qd hic nõ probatur restitutio bonoꝝ: sed solum vt ꝓnũtiareẗ ista legitima virtute matrimonij: vt postmodũ non inquietareẗ tanq̃ illegitima. ⁊ hec sol. est bona. Hosti. dicit ꝙ ista persona erat miserabilis. hec sol. diuinat ⁊c.

1 ☞ Filij geniti vel cõcepti ante snĩam separationis matrimonij sunt legitimi si bona fides precessit.
2 Bona fides coniugum siue alterius eorum facit filios legitimos etiã si postmodũ tale matrimoniũ propter aliquod impedimentum separetur.
3 Filij cõcepti habentur pro natis vbi de fauore filiorum agitur: secus si de odio agatur.
4 Filij cõcepti lite pẽdẽte super impedimẽto mr̃imonij dũmodo sint concepti ante snĩam diuortij sunt legitimi. 6.
Lite pendente exercitiũ matrimoniale suspendi nõ debet.
5 Matrimoniũ quo ad legitimationẽ filiorum an sit necesse qd fuerit contractum premissa denuntiatione.
6 Tp̃s natiuitatis vel cõceptionis an ⁊ qñ attenditur.

Cum inter.

† Separato mr̃imonio in facie ecclesie contracto filij geniti vel concepti ante sententiaʒ sunt legitimi. Primo ponit causam diffinitionis. Scd̃o diffinit ibi: ideoqʒ. ¶ Casus l'ralis. Joãnes ɔxit mr̃imoniuʒ cũ Teberga in facie eccl'ie de qua filios suscepit: tandẽ cũ grauida esset accusatũ fuit matrimoniũ de cõsanguinitate. lata fuit sententia diuortij inter eos dubitabatur an filij nati añ sententiam ⁊ qui conceptus ante fuerat essent legitimi. Cõsul. papa respondet. filij non debent inde sustinere iacturaʒ cum parentes in facie ecclesie publice contraxissent: et ideo statuit papa vt filij eorum quos habuerũt ante sententiam: ⁊ qui conceptus fuerat ante ipsam sententiam legitimi habeantur ⁊ in bonis paternis hereditario iure succedãt ⁊ parentum facultatibus nutrianẗ. Berñ. ¶ † Nota qd ꝑpter bonam fidem parentũ contrahentium in facie ecclesie filij iudicãtur legitimi: lʒ postmodum matrimonium cõstet inter illos non potuisse consistere: puta propter cõsanguinitateʒ vel affinitateʒ. Idem dic si alter coniugum solus erat in bona fide: puta quia si reliquus sciebat impedimẽtum. vt in. c. ex tenore. j. eo. ⁊ vide quod dixi in. c. j. ʒ. de eo qui dux. in matrimoniũ quam pol. ¶ † No. iij. maxime iuncta gl. ꝙ vbi agitur de fauore filiorum ɔcepti habentur pro natis: ad hoc. l. qui in vtero. ff. de statu hominum. secus vbi agitur de odio. ¶ † No. qd cõcepti post litem contesta. super impedimento perinde sunt legitimi ac si fuissent concepti ante lit. cõtesta. satis est enim ꝙ ante sententiam diuortij fuerunt cõcepti. ⁊ puto rationem esse quia pendẽte lite super impedimẽto nõ debet suspẽdi exercitium matrimoniale. vt i. c. ij. ʒ. vt lite pẽden. non debet ergo prodire pena ex eo quod legitime factũ est. ¶ † In glos. j. in fine. Uult ergo hec glo. ⁊ idem sequens

---

Zacharias.
[a] ¶ Ulti. no. adde in terminis Ant. corse. sing. suo. xj. i ver. appellatio. qd incip. lʒ iudex deferat appellationi vbi in proprijs terminis allegãdo istum ponit hoc sin. dictũ de quo etiam no. iste. in. c. sacro. j. d senten. excõ.

Sebasti. Sapia.
[b] ¶ Precipio. quomodo itelliganẗ hec verba d̃clarat Fel. i. c. dilecte. colum. ij. versi. scd̃o sunt dicta v̈ba. ʒ. de excep.

Sebasti. Sapia.
[c] ¶ Ordiaria. hoc dictum reprobat Gemi. in. c. in primis. i. vj. col. ij. q. j. quẽ sequiẗ Feli. in. c. j. col. j. v̈. scd̃s casus. ʒ. de iudi.

[d] ¶ Instrumentis. Gl. insti. de here. q̃ ab inte. defe. §. j. in ver. instrumẽta. ⁊ glos. insti. de nup. §. fi. Ang. in consi. xx.

Zacharias.

a ¶ Tps cōceptionis. adde Bald. in.l.in testamēto q.ix.C.de test.mi li.vbi dicit Dyn. sic ɔsuluisse eūdē Bald.ꝛ pleni⁹ in addi.ad Spec.in titulo ō ꝓcu.ver. fm stylū.ꝛ Bar.i l.ij.ff.devul.ꝛ pupil.ꝛ Pau.de castro.ɔs.ccxxxvj.

b ¶ Legistarum. Bar.post Ja.de arc.in.l.filiū.ff.de his q̄ sunt sui vel alie.iu.glo.in.l.i. §.si mulier.et.§. idē per ɔ̄riū.ff. de lib.agno.bar. ꝛ Bal.i.l.gallus. in fi.ꝑnc.ff.de lib. ꝛ posth.gl.in.c.ꝑ tuas.§.qui fil.sint leg.ꝑ bal.in.l.nō nudis.C.de ꝓba. ꝑ Abb.i.d.c.per tuas.in.ij.no.§. de ꝓba.per Bar. ꝛ doc.in.l.si post humus.§.fi.ff.de libe.ꝛ posthu.

c ¶ Defuncto.Oldra.in.l.filiū.ff.ō his qui sūt sui vł alie.iur. Bart.in rub.C.de ꝓba.in vlti.col. bal.i.l.si vicinis.C.ō nup. ꝛ Bal.reputat illum.§.defuncto. sing.in.l.si a mr̄e. C.de su.ꝛleg.bal. in nouel.i.l.titia. ff.sol.mat. Jmo. post Bal.in.l.ij. §.j.ff.ad silleia.dicebat ꝙ hoc hȝ locū si ɔ̄fiteref filiū esse spurium.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Defuncto.ter. i.d.§.defūcto.dicit esse aureū bal. in.l.fi.C.ō cō.ser. manu.ꝛ Pau.de cast.i.l.ij.in prin. ff.de lib.ꝛ posth. And.sicu.in ɔsil. xxvij.in.ij.col.i.j. vol. Fran.crem.i sing.cxxvj.incip. mortuo marito. Pau.de ca.i ɔsi. cxxv.inci.sup pri mo.in pe.col.fm antiquā impssionem.ꝛ q̄ño ꝓbef filiatio.vide Alexan.in.ɔs.xc.inci. in cā ꝛ lite.i.j.co. in.ij.vol. Bar.in trac.de tyrānide. col.pe. Jas.i.l.nec ꝓfessio.in ꝑn. C.de testa.

non sufficere ad legitimationē filiorū matrimoniū fuisse cō tractū publice ꝛ sine ɔ̄dictione:nisi etiā fuerit ꝑmissa denūtiatio:de qua in.c.fi.de clā.despō.ſȝ tu dic vt ibi pleni⁹ dixi.

6 ¶ †Jn glo.pe.in fi.Dic clarius ꝙ respectu legitimationis a inspicimus tps cōceptionis[a] ꝛ tps fnie ꝛ nō tps ɔtesta.li.qꝛ etiā post li.ɔte.cōiuges vtunf legitime mr̄imōio:vt.s.dixi. Sed quo ad hoc vt filij sequantur cōditionē matris inspicimus tēpus post li.cōte.qꝛ part⁹ sequif ventrē:ꝛ vterꝗ incipit esse in mala fide post lit.contesta.

1 Statur verbo viri ꝛ mulieris qui negant aliquē filiuȝ nisi testibus vel indicijs probetur contrarium.3.4.

2 Nutritus in domo non presumitur filius.
Nutritor non tenetur nutritum vt filium instituere.
Filij non semper nutriuntur in domo.

3 Fama vicinie ꝓ filiatione nō attenditur alio non apparēte vbi dictum parentum est in contrarium.8.10.

4 Parentum negatiua preiudicat filio nisi contrarium indicijs ꝛ testibus probetur.5.10.
Filiatiōis in possessione existens non debet excludi ab here ditate nec a iure filiationis ex sola negatione parentum.
Filius non tenetur credere verbis parentum ex quo est in possessione filiationis.

6 Filius pōt legitimam petere parente intrāte monasteriuȝ.

7 Pater pōt in vita hereditatē filijs cedere aliquo sibi retēto.

8 Probatiōes diuerse differētes in modo ꝛ cōuenientes quo ad intentionem agentis an coniungi debeant.

9 Filius de vxore natus presumif filius mariti ꝛ de legitimo matrimonio natus.10.
Filiatio nō pōt ꝓbari ex parte patris ꝛ q̄ño probetur.10.
Pater incertus est ꝛ ille presumitur pater quem nuptie demonstrāt:ꝛ hoc procedit si maritus erat presens:secus si ab sens tempore conceptionis.
Mater est certa.
Fili⁹ ɔcubine q̄ in domo tenef presumif filius ɔcubinarij.

10 Judicia sufficientia ad probationem filiationis.
Fama quid operetur in probanda filiatione.

Transmisse.

†Staf verbo viri ꝛ mulieris qui negāt aliquē filium nisi indicijs ꝛ testib⁹ ꝓbetur ɔ̄riuȝ.primo ponif cōsultatio.scdo respōsio.ibi:cōsultationi.

¶ Casus lr̄alis.Quidā nomine.N.nutriuit quendā puerū vsꝗ ad iuuētutē eo habitāte sibi.M.vxore sua nūc tunc nō despōsata.sed postmodū desponsauit ꝛ ex ea filios suscepit predictus iuuenis sic nutrit⁹ gerēs se filiū ꝛ heredem:hereditatē.N.ꝑdicti possidebat q̄uis a vicinia credebaf eorum spurius ꝛ dicebaf:ſȝ ꝑdicti vir ꝛ vxor negabāt illū spurium suū aut legitimū filium esse.sed dicebāt ꝙ cum nutriuerant pietatis intuitu filij istoꝝ petebāt ab illo hereditatē paternā.ipse vō ɔ̄dicebat.q̄stio sup hoc delata est coraȝ archiepō Rothomageñ.ꝑdictus iuuenis:quia corā eo citat⁹ venire noluit fuit excōicatus.papa ab archiepō ɔsultus quid sup hoc esset agendū:rn̄deo ꝙ in tali casu standū est verbo viri ꝛ mulieris nisi certis indicijs ꝛ testib⁹ iuuenē predictū illoꝝ cōstiterit esse filium.B.

¶ †No.j.ꝙ ex eo ꝙ qs sit nutrit⁹ 2 in domo alicui⁹ nō presumif filius nec tenetur nutritor eū vt filiū instituere.qꝛ nō probat hoc esse ꝙ ab hoc ɔtingit ab esse.vt in.c.ij.de trāsla.prela.nā filij non semper nutriunf in 3 domo.vt in.l.quidam cum filiū.ff.de ver.obli.

¶ †No.ij.ar. opti.ex ter.ꝙ vbi fama vicinie stat pro filiatione:dictū autē parētū est in ɔ̄rium alio nō apparēte statur dicto parentū: vt satis innuif h̄ in fine litere iūcto medio:qd̄ satis est nota.

4 ¶ †No.iij.ꝙ assertio parētū negatiua preiudicat filio nisi posset se probare filiū indicijs ꝛ testibus.ꝛ ex hoc inferf ꝙ si quis est in possessiōe filiatiōis non dȝ excludi ab hereditate:nec a iure filiationis ex sola negatiōe parentū.ꝑ hoc ter. cū glo.in.l.j.§.ij.ff.de carbo.edi.ꝛ in.l.si posthum⁹.§.fi.ff.de b lib.ꝛ posth.Et hec faciunt ad q̄ōneȝ Legistarū[b] in.l.filiū.ff. de his qui sunt sui vel alie.iu.vbi dr̄ qd̄ regina quedam veniēs ad mortē vocauit filium qui cōiter reputabaf filius regis ꝛ sibi in secreto dixit eū nō esse filium regis sed cuiusdaȝ militis:ꝛ sic regnū ad eū nō pertinere:ipse vero parum sapiens renūtiauit regno.nam vt patet ex ꝑcedentibus nō tenetur fili⁹ credere verbis parentū ex quo in possessione filiationis.maxime cum ipsi parentes prius tractauerūt euȝ vt 5 filiū ꝛ eum noīauerunt.ad hoc.c.per tuas.de proba.

¶ †Jn gl.in ver.negabāt.ibi:sed preiudiciū non generabat.hoc intellige cum effectu eo ꝓbante ɔ̄rium.s.ꝙ sit filius:sed eo nō probante negatio parētū facit plenū preiudiciū:vt hic apte probaf.ꝛ dic de materia vt pleni⁹ ꝛ latius dicā super gl.fin.

6 ¶ †Jn gl.fi.in ver.questio mota.ibi:ꝙ erāt facti monachi. Not.gl.sing.quam nescio alibi:ex q̄ua potes colligere ꝙ parente intrāte monasteriū potest illico filius petere legitimā. ꝛ sic facit pro intellectu.c.cū sciamus.s̄.de reg.vbi plenissime examinaui hoc dictū.ꝛ adde ad ibi no.istā glo.ꝛ dictū Bar. in.l.si quis a liberis.in.§.si quis septēnij.ff.de libe.agno.vbi vult ꝙ monasteriū viuēte patre tenetur alere filiū:non aūt tenef ad legitimā nisi post mortē.de quo in.d.c.cuȝ scimus.

7 ¶ †Not.etiā seq.sol.ꝙ pater potest in vita cedere hereditatē filijs retētis sibi aliquib⁹ bonis.

8 ¶ †Jn ca.glo.ibi:ꝛ quia vicinie fama hoc habeat.Aduerte qd̄ hoc videf contra ter. nā fama vicinie habebat ꝙ iste erat spurius:ꝛ isti dicebant eum non esse filiū etiā spuriū.nisi glo.intellexerit ꝙ respectu intentionis agentiū cōcordaret:qꝛ filij legitimi solū agebāt vt excluderēt istū solū ab hereditate:ꝛ ad hunc effectū nō refert an nō sit fili⁹ an spurius.ꝛ ex hoc pōt colligi vnū notabile dictū ꝙ diuerse probationes differētes in modo ꝛ cōuenientes quo ad intentionē agētis debēt cōiūgi.qd̄ nō placet do.Anto.hic.nec etiā mihi:quia cum resultet ɔ̄rietas respectu modi nō debet cōiungi.arg.in.l.vbi repugnātia.ff.de re gu.iur.ꝛ in.c.solicitudinē.in fi.de appel.ꝛ not.hoc dictū:qꝛ facit ad multa.

9 ¶ †Jn gl.pe.ibi:natus de legitimo mr̄imonio.Vult dicere ꝙ ex quo quis est natus de vxore alicuius ꝑsumif filius illius.nā filiatio ex parte patris nō pōt ꝓbari. Jdeo dicit lex ꝙ mater est certa.pater autē est ille.i.ꝑsumif quē nuptie demonstrant.vt in.l.quia semper.ff.de in ius vocā.hoc ꝓcedit si marit⁹ erat pn̄s:secus si fuisset absens tāto tēpore ꝙ nō potuisset istū generare.nam tunc potuisset istū negare esse filiū ꝛ vxorē cōuincere de adulterio.finge eniȝ ꝙ absens per bienniū reperit filiū in domo triū mēsium.vt in d.l.filiū.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu. Sed si pater cohabitabat vxori:tūc presumif filius suus ēt si ꝓbaret ꝙ eo tpe vxor cōmisisset adulteriū cum alio nā cum posset esse filius vtriusꝗ debem⁹ ꝑsumere pro fauore filiationis ꝙ sit poti⁹ mariti q̄ adulteri:pro quo allego in simili bonū ter.in.l.mi c les.§.defuncto[c].ff.de adul.ꝛ idem dr̄ de eo qui nascif ex ɔcubina detēta in domo vt ꝑsumat filius cōcubinarij.vt habes glos.sing.in.c.michael.de fi.ꝑsby.quā tenebis menti ꝓ filijs presbyterorū.

10 ¶ †Jn glo.fi.ibi.nisi per iudicia exteriora.vt puta quia in secreto appellabāt istum filiū.et ita tractabāt: sed in publico ob aliquā causam negabāt.Sȝ vt plenius habeas hanc materiam cū queritur qualiter ꝓbetur filiatio capiendo aliqua ex dictis do.Ant.hic ɔcludē ꝙ si ꝓbatur natus ex muliere retenta in domo satis ꝓbaf filius mariti seu cōcubinarij.vt.s̄.dixi.nec crederef verbo patris asserētis ɔ̄trarium:qꝛ non potest pater filiū non cognoscere.vt i.d.l.filium. maxime si fama vicinie est pro filiatione.vt in.l.si vicinis scietibus.C.de nup.Aut probetur solum tractatus parentum:quia cum tractabant vt filiū ꝛ iste illos vt parētes: ꝛ ex hoc solo probaf filius.vt no.Bar.in.l.quidā.ff.de probationi.ꝛ aperte hoc voluit hic gl.penul.que plus dicit qd̄ ꝓbatio huiusmodi tractat⁹ ꝑferf negationi parētū postea subsequēti:qd̄ bene no.facit.c.per tuas.de proba.Aut probatur sola fama:ꝛ tunc si nihil probaf in cōtrariū illa sufficit ad probandū filiationem.quia cum hec res de facili probari non possit:sufficiūt ille ꝓbationes cōiecturales:quod tenet hic do.Anto.Jstud tamen dictum videtur satis durū ꝙ sola fama sine probatione tractatus seu sine vocatiōe parentum debeat plene probare in preiudicium venientiū ab intestato cum regulariter fama plene non probat:vt dixi in c.veniens.s̄.de testi.Quandoꝗ fama vicinie habet vnuȝ ꝛ dictum parentū habet oppositū:ꝛ standum est dicto parentum:vt hic.Quandoꝗ parentes negant aliquem filium:et ille est in possessione filiationis:ꝛ non statur dicto parentū: vt hic.iuncta glo.in.d.l.j.C.de carbo.edi.secus vbi filius nō esset in possessione filiationis.ꝛ in fi.glo.no.gl.ꝙ concurrentibus cōtrarijs presumptionibus standuȝ est fortiori.si aūt nulla est fortior.tūc mutuo se tollunt.vt in.c.literas.de presumptionibus. Abbas.

1 Jllegitima ꝓles est quā viro viuente vxor ex adulterio concepit siue cū viro moretur siue cum adultera.

2 Probari potest quem esse filium adulteri lȝ mater cum viro moretur.

3 Jllegitimi filius lȝ ipse sit legitimus excludif tanq̄ illegitimus quo ad successionē aui et aliorum ascendentiū:ꝛ sic successiue eius descendentes.

Causam que.

1 †Jllegitima ꝓles est quā viro viuente vxor ex adulterio cōcepit siue cū adultero:siue cū viro moref.ꝛ pone casum prout ponit gl.in.c.causam que.j.e.

¶ Casus literalis.Dicebatur ꝙ Agatha de cuius hereditate

hereditate agebaᷓ non erat de legitimo mr̄imonio mādat papa inquiri de hoc ſi conſtiterit ꝙ Agatha nata fuerit de Auelina muliere ⁊ Rodulpho Sauarici eo tēpoꝛe quo ipſa Auelina publice moꝛabaᷓ cū Alano viro ſuo vel ſi ꝯſtiterit qđ p̄dict⁹ Rodulph⁹ Auelinā virū habētē publice teneret ⁊ eo tpe nata fuerit ꝓnūcieᷓ ipſaꝫ legitimā nō fuiſſe:qꝛ non potuit eſſe vxoꝛ q̄ ⁊ viuēte viro ſuo alij ſe copulare p̄ſūpſit:de hoc facto plene dꝛ.j.e.o.cām q̄.Ber. ¶ †No.j.ꝙ pōt quis ꝓbari filius adulteri:lꝫ mater moꝛeᷓ cū marito: qđ intelligo qñ pōt ꝓbari ꝙ tpe cōceptiōis maritus nō vtebaᷓ cū cōiuge al's puto ꝯͣrīū per id qđ dixi.s̄.c.proxi. † No.ij.ꝙ excluſo aſcendente tanꝙ illegitimo excluduntᷓ etiam deſcendentes quantūcunqꝫ ſint legitimi. In hac em̄ cā Agatha nō litigabat ſed fili⁹ ipſius:vt in.c.cām q̄.j.eodē.ſed qꝛ filius petebat hereditatē aui:ex pſona Agathe matris diſputabaᷓ hic de legitimatione Agathe. Ex quo infertᷓ ꝙ lꝫ fili⁹ vel legitim⁹ ex quo pater fuit legitim⁹ nō dꝫ admitti ad hereditatē aſcēdentiuꝫ:vt aui:⁊ alioꝝ.pro hoc tex.j.c.pxi. Nam ex ſobole naturali tm̄ nō pōt haberi ſoboles legitima:qꝛ oēs deſcendētes ex filio naturali tm̄ ꝓueniūt ex radice infecta: ⁊ ſic nō ſufficit qđ ipſi ſint legitimi ad hoc vt admittanᷓ ad hereditatem illoꝝ quibus pater illegitimus non potuit ſuccedere:ad hoc.l.fi.C.de natu.libe.⁊c.

1 ☞ Natiuitatis q̄ſtio oppoſita petēti hereditatem corā iudice laico eſt ad eccleſiaſticum iudicem tranſmittenda.3.7.

2 Filius illegitimi lꝫ ſit legitimus excludiᷓ a ſucceſſione aui ⁊ alioꝝ aſcendentium ⁊ ſimiliter eius deſcendentes.

3 Sp̄ualis incidēs q̄ſtio coraꝫ iudice ſeculari oppoſita ſuperſedendum eſt in principali cauſa ꝑ ſecularē iudicē donec incidens queſtio terminetᷓ per iudicem eccleſiaſticum.

4 Termin⁹ p̄figi pōt per iudicem eccleſiaſticum intra queꝫ incidens queſtio ſpiritualis terminetur.8.

Cautela pro ſcholaribus ⁊ alijs volentibus recedere vt nō detineantur.

Terminus ad appellationem proſequēdum reſtringi pōt ex cauſa ſpirituali.

5 Iudex eccleſiaſticus lꝫ de incidēti qōne corā ſeculari iudice oppoſita cognoſcere habeat tamē de principali corā eodem ſeculari iudice cepta ſe intromittere non poteſt.

Iudex eccleſiaſtic⁹ ſi de legitimatione principaliter queſtio corā ipſo fuerit ꝓpoſita poterit acceſſoꝛie de principali cauſa cognoſcere.7.

6 Clandeſtine contrahentes an preſumantur coniuges.

Filius ex maſculo et femina ſimul habitantibus natus an preſumatur legitimus.

Legitimus quis eſſe quomodo probetur.

Coniuges eſſe quomodo probetur.

7 Incidentia cauſe nō ſemper ampliat iuriſdictionem:et hoc eſt verum quo ad iudicē ſecularem quia eſt incapax cognoſcere de ſpiritualibus.

Iudex eccleſiaſticus cognoſcit de incidenti queſtione tēpoꝛali coram ipſo oppoſita.

8 Libellus ⁊ oꝛdo iudiciarius an ſit ſeruandus ſup incidenti queſtione ad eccleſiaſticum foꝛum delata.

Terminus duoꝝ menſium datur ad finiendam incidentē queſtionem.

1 LAtoꝛ. †Queſtio natiuitatis oppoſita petenti hereditatē corā iudice ſeculari eſt ad eccleſiaſticū iudicē trāſmittēda. Et eſt text. multū no.⁊ allegabilis. Sūt due ptes.in p̄ma appellātis qđ.in ſcđa cauſe commiſſio.ibi:iđ. ¶ Caſus lr̄alis. Quidā.R.noīe acceſſit ad papā corā ipſo ꝓponēs ꝙ auus ipſius duas habuit vxoꝛes de quarū vna p̄rem ipſi⁹ de altera Hug.patruū ſuū ſuſcepit q hereditatē aui ſui totam detinebat nec ei volebat partē debitā exhibere vñ cū ipſe Hug. patruū ſuū ſup parte hereditatis paterne corā iudice cōueniſſet:idē patruus ei obiecit qđ pater ei⁹ de legitimo matrimonio nat⁹ nō fuit.⁊ iđ de hereditate aui ſui nihil poterat vendicare ſucceſſoꝛio iure tādē fuit tractus ſup qōne natiuitatis corā ep̄o Noꝛuiceñ.ꝓpter tergiuerſationē ipſi⁹ Hug. patrui ſui ad ſe.apo.appellauit:vñ papa mādat iudicib⁹ q̄ten⁹ cām ſup qōne natiuitatis ipi⁹.R.itra duos mēſes ap. remo.debeāt terminare.ſi v̄o itra duos mēſes dict⁹.H.nō ꝓbauerit legitime ꝙ obiecit ex tūc ſeculari iudici corā quo hereditatis queſtio vertiᷓ debeāt intimare vt ꝑ q̄ſtione natiuitatis nō dimittat.qn cām hereditatis audiat ⁊ decidat.

2 B. ¶ †No.j.ꝙ nepos[a] legitim⁹ ex filio naturali tm̄ nō ſuccedit auo qꝛ cū veniat ex perſona patris ⁊ pater excludiᷓ tāꝙ illegitimus dꝫ excludi ipſe tanꝙ veniēs ex radice inferta latius dixi.s̄.c.pxi.aliud dicā.j. ¶ †Not.ij.id ad qđ allegatur

3 quotidie iſta lr̄a qđ ſi q̄ſtio ſp̄ualis īcidet corā iudice ſeculari debet remitti ad iudicē[b] eccleſiaſticū:⁊ ſuperſedendum eſt in qōne p̄ncipali per iudicē ſecularē donec q̄ſtio incidēs terminetᷓ per iudicē eccleſiaſticū.ꝯcoꝛ.c.tuaꝫ.de oꝛd.cog. Unde intelligēdus eſt iſte tex.qđ re⁹ obiecit defectū nataliū prouenientē ex inualiditate mr̄imonij:ita ꝙ queſtio incidēs erat iuris ⁊ non facti:vt quia dubitabaᷓ vtrū matrimonium tenuiſſet inter iſtius actoꝛis auū ⁊ auiā maternā:⁊ de hac materia vide vt plen⁹ dixi in.d.c.tuā. ¶ †Tertio not.vnū dictum qđ alibi nō ita bene ꝓbaᷓ iudicem eccleſiaſticū ad quē cauſa ſpiritualis incidēs eſt delata poſſe terminū perēptorium p̄figere opponēti exceptionē illā intra quā tenebaᷓ ꝓbare.⁊ hoc dꝫ facere iudex[c] vbi vehementer p̄ſumiᷓ de calūnia excipiētis. Nunqđ aūt hoc ſemꝑ ſit fienduꝫ cum cā incidēs deferᷓ ad iudicē eccleſiaſticū:dicūt doc.qđ nō. Sed hoc poterit iudex eccleſiaſtic⁹ ſm̄ qđ viderit expediri ex circūſtātijs ⁊ malitia opponētis. Et inducitᷓ iſte tex.ad ꝓbandū ꝙ ex cauſa pōt p̄figi termin⁹ ad agendū.ſimile cum ſcholaris intendēs recedere ⁊ dubitās ne pūcto receſſus malitioſe cōueniatur petit vt imponaᷓ edictum cū certo termino intra quem volētes petere cōpareant.de quo vide per gl.⁊ doc.in l.vnica.C.vt ne.inui.iſte tñ tex.hoc non ꝓbat qꝛ loquiᷓ in exceptione. Item poteſt induci iſta litera in argumentū ſatis notabile qđ ex cā pōt reſtringi termin⁹[d] p̄fixus ad appellationē finiendā:de quo in.c.cū ſit romana.de app. ¶ †No.ꝙ

5 vbi q̄ſtio principalis fuit intentata corā iudice ſeculari non pōt iudex eccleſiaſtic⁹ q cognouit de īcidēti poſtea cognoſcere de principali:ſed debet partes remittere ad iudicē ſecularem:qꝛ ex quo cā principalis fuit inchoata corā ſeculari nō pōt poſtea venire acceſſoꝛie ad cām incidētē.ſec⁹ ſi nulla qōne mota corā iudice ſeculari ageretur de legitimatione corā eccleſiaſtico:qꝛ tunc incidēter poſſet eccleſiaſticus cognoſcere de cā principali.vt no.in.c.de prudentia.j.de do.poſt diuoꝛ.⁊ facit tex.in.c.j.s̄.eo. ¶ In gl.j.in fi.de hac materia dic vt dicam.j.c.pxi. ¶ †In glo.penul.ibi:cōtra clam coniunctos. No.glo.qđ clādeſtine ꝯͣhētes nō preſumunᷓ cōiuges. dicit Al.hoc ꝓcedere reſpectu viuentium.ſed reſpectu filioꝝ preſumunᷓ ꝯiuges.qđ eſt dictū ſatis notabile. Ex quo infertᷓ qđ natus[e] ex maſculo ⁊ femina ſimul habitātib⁹ preſumitur legitimus quaſi fauoꝛe legitimatiōis preſumatur inter illos matrimonium.pro quo facit.l.in libere.ff.de rit. nupt. Sed reſpectu ipſoꝝ viuentiū canonum preſumit potius in ſtuprū.vt in.c.aliter.alle.gl.⁊ hoc vt īducaᷓ ad palā ꝯͣhendum.⁊ ſatis ꝓcederet hoc dictū ſi iſti vocabāt ſe cōiuges.vt voluit.Inn.in.c.ex parte.de reſti.ſpol.cuius dictum not.qꝛ habes ex his modū facilē probādi quē eſſe legitimū. Item vt habes in glo.ſatis eſt ꝓbare qđ mater credebatur vxoꝛ.⁊ faciunt hec ad limitationē eoꝝ que no. Legiſte in.l. filiū.ff.de his q ſunt ſui vel alie.iur.⁊ i.l.ſi vicinis.C.de nup. dicit etiam Hoſtiē.qđ reſpectu ipſoꝝ viuentiū qui ſimul diu cohabitauerunt tanꝙ coniuges preſumendum eſt ꝯiugiū:nam propter diuturnitatem tempoꝛis difficile eſt probare contractum matrimonium:qđ bene no.⁊ facit qđ ipſe no.in.c.illud.de preſump. ¶ †In gl.fi.ibi:incidenter. Gloſ. nō reddit rationē huius dicti.nā ſi incidētia cauſe ampliat iuriſdictionē.vt in.l.quoties.allᷓ.in glo.vbi ratione incidentie iudex cognoſcit de cauſa ſtatus de qua al's principaliter cognoſcere non volebat quare non ampliat hic iuriſdictionē iudicis ſecularis:maxime qꝛ ſi cauſa tēpoꝛalis incidit corā iudice eccl'iaſtico poteſt de ea cognoſcere ratione incidentie.vt.s̄.dixi.ſolu.dic verā rationē eſſe quia iudex ſecularis eſt incapax cognoſcere de cauſa ſp̄uali:vnde incidentia cauſe ampliat iuriſdictionē iudicis eccleſiaſtici qui ſaltem in habitu hꝫ illā iuriſdictionē:vel qui ſaltem eſt capax illi⁹ iuriſdictionis:ideo iudex eccleſiaſticus cognoſcit incidenter de cauſa tempoꝛali:quia nō incapax illius iuriſdictionis imo eam habet in habitu ſecus in iudice ſeculari. ¶ †Sed quero nunquid in iſta queſtione ſpirituali incidēti corā iudice ſeculari delata ad foꝛum eccleſiaſticū libellus ⁊ alius oꝛdo iudiciarius ſit ſeruandus:videtur qđ nō:quia eccleſiaſticus ſuccedit loco ſecularis iudicis. Sed coram illo non erit offerendus libellus ſuper exceptione peremptoꝛia:nec lis cōteſtanda.quia ſufficiunt libellus ⁊ litis conteſta.in principio litis.vt not.in.c.prudētiam.in.§.ſexta.de offi.dele.ergo nec coram iudice eccleſiaſtico ſurrogato. Innocē.refert hic contrarias opinio.dicit quod tutius eſt quod libellus offeraᷓ: et quod ſit offerendus:placet Hoſtien.quia hec queſtio eſt preiudicialis ad principalem.idem dominus Antonius: quia cum inſtantia iudicis ſecularis nō tranſit in eccleſiaſticum:reperietur iſta queſtio ſine fundamento. Et ſatis mihi

a ¶ Nepos. Ex teſtamēto tñ p̄t capere:de quo arti. remitto ad Bar. ⁊ doc.in.l.gallus. §.qđ ſi is.ff.de libe.⁊ poſth.plene Alex.cōſil.lxxiiij. in.ij.vol.ꝑ doct.i l.fi.C.de natu.li. Sebaſti. Sapia.

a ¶ Nepos.qđ nepos legitim⁹ habilis ad ſuccedendū non ſuccedat ex pſona p̄ris ſed ex ſua.tꝫ Iaſ.i.l. ij.C.de libe.p̄teri. Alex.in.l.illā.C. de colla.et in.l.in quartaꝫ.vbi late Moder.repetentes.ff.ad le.falci.

b ¶ Iudiceꝫ. Iſta eſt cōis opi.vt late ꝑ Bar.⁊ Alex. in.l.titia.ff.ſolu. ma.cōſuluit Fri. de ſe.conſi.lxxvij. Bar.i.l.omni nouatione.C.đ epi. ⁊ cle.ꝑ doc.in.l.ij. ff.de offi.eius cui mādata.eſt iuriſdi.

c ¶ Iudex. Bart. in.l.ij.ff.đ re iud. tenet qđ nō.i.l.p̄ſes.C.de ap.bal. tenuit ꝯͣrīū i.d.l. ij.ff.q ſatiſd.cog. plene ꝑ Alex.i.l. titia.ff.ſolu.mat. vbi ēt ponit vtrū requiraᷓ citatio ꝑtis qñ iudex eccleſiaſtic⁹ vult inhibere iudici ſeculari:cōis eſt opi.qđ ſic:vt ibi per euꝫ. Zacharias.

d ¶ Termin⁹. Ad delimitādo h̄ dictū vt ꝑ Lud.ro. ſing.clxvj.qđ.īci. iudex a quo quē refert ⁊ ſeqᷓ Fel. i.c.cū bertoldus. co.vj.i fi.v̄.dñ abbas.allᷓ.s̄.de re iudica.ꝓ quo đt eē tex.in.c.ꝓuenit.⁊ ibi nota.iſte poſt Inn.s̄.de appel. de quo etiā ꝑ eūdē Fel.in.c.cū prelatoꝝ.col.vj.v̄ſi. ſcđo caſu.j.đ acc. Sebaſti. Sapia.

e ¶ Natus. Uide Bal.in.l.nō epiſtolis.⁊ i.l.nō nudis.C.de ꝓba.et Alex.in ꝯſi.li.īci. viſo ⁊ diſcuſſo.colū.j.⁊.ij.in.j.vol.

placet respectu libelli: sed respectu lit. ꝯte. est magis debituȝ nam videt̃ qḋ cõtra absenté procedi possit lit. cõtesta. argu. hic dum dicit si intra duos mẽses iste nõ ꝓbauerit ꝛc. tu de hoc vide qḋ latius dixi in. c. tuã. de ordi. cogn. duas qõnes super hoc tactas per docto. dicã. ĩ. proxi. vbi melius cedũt. ideo omitto hic. Abbas.

☞ 1 Illegitimi filij legitimant̃ per subseqũes matrimoniũ inter parentes: spurij vero non. 2.

2 Mr̃imonij tãta est virt⁹ ꝙ filios illegitimos legitimat etiã qḋ cõtrahat̃ sine dotib⁹: instrumẽtisq̃ȝ dotalib⁹. ꝛ hoc est verum de canonico: sed legiste tenent contrarium.

3 Matrimoniũ si aliud ꝯhatur intermediũ an filij illegitimi legitimentur per aliud matrimonium.

4 Legitimati ꝑ subseqũes matrimoniũ an sint vere legitimi vel habeant̃ tanq̃ legitimi: an veniant in dispositione statuti loquentis de legitimis. 5.

6 Legitimati per sequens matrimonium non excludũtur ab hereditate paterna.

7 Legitimati per seqũes matrimonium an succedãt patri in feudo. ꝛ quid de legitimis per rescriptum principis.

Legitimatus per sequens matrimoniũ potest esse ep̃s.

8 Illegitimus de adulterio natus nõ legitimatur per seqũes matrimonium.

Filij nati ex illo qui ignorãter cõtraxit matrimonium cum coniugato sunt legitimi.

9 Legitimi filij tm̃ dicunt̃ adoptiui ꝛ si sunt emancipati non succedunt patri.

10 Legitimi ꝛ naturales dicũtur filij nati ex vero matrimonio vel putatiuo: ꝛ isti exclusis alijs succedunt parentib⁹: ꝛ sunt quasi domini illis viuentibus.

Comitum filij etiã in vita parentũ dicuntur comites.

11 Legitimi ꝛ spirituales filij dicuntur suscepti in baptismate vel confirmatione ꝛ isti in nihilo parentibus succedunt.

Filij sp̃uales pape dicuntur omnes christiani.

Filij sp̃uales ep̃i dicũtur oẽs de eius ciuitate et diocesi.

Filij sp̃uales sacerdotis dicunt̃ omnes de sua parochia.

12 Naturales tm̃ filij dicuntur largo modo oẽs nati ex illicito coitu sȝ ꝓprie dicunt̃ nati ex cõcubina in domo detẽta ꝛ isti in aliquo parentibus succedunt sed diuersa est opinio.

Imperator põt filios naturales habilitare ad hereditateȝ per eius rescriptum ꝛ per legem.

13 Spurij ꝓprie q̃ dicant̃ ꝛ isti in nihilo succedunt parẽtibus.

Alimẽta filijs etiã spurijs per parentes debentur de iure canonico: secus de iure ciuili.

Filijs illegitimis an possit aliquid legari per parentes.

Filius illegitimus q̃nq̃ȝ succedit matri nisi sit illustris.

Parentes nõ succedunt filijs in illis casibus in quibus filij non succedunt parentibus.

14 Filij legitimi non legitimant̃ per sequens matrimonium.

Cõcubinatus de iure canonico est oĩno damnat⁹ ꝛ magis prohibetur q̃ simplex fornicatio.

Filij ex xp̃iano ꝛ infideli an legitiment̃ ꝑ seqũes mr̃imoniũ.

TAnta. † Famosum est ꝛ quotidie allegat̃ 1 in vtroq̃ȝ foro ꝛ inherẽdo verbis litere. h. d. in summa. Naturales legitimant̃ ꝑ subsequens parentũ coniugiũ. spurij vero nõ. ꝛ sunt due partes. Secũda ibi: si aũt. ¶ Casus literalis aliquis filios suscepit de aliqua muliere: postmodum ꝯxit matrimonium cũ eadẽ quesitũ fuit vtrũ filij ante matrimoniũ suscepti legitimi sint habẽdi: rñdet papa ꝙ tãta est vis mr̃imonij vt qui ante matrimoniũ sunt geniti post mat. ꝯctum legitimi habeant̃: tñ si vir vxore sua viuente aliã cognouerit ꝛ ex ea filios suscepit nihilominus spurius est habendus ꝛ repellendus ab hereditate lȝ post mortem vxoris cum illa cõtraxit: ꝛ precipue si in mortẽ vxoris alteruter eoruȝ aliquid machinatus fuerit. B. ¶ † No. j. ibi tãta est vis. i. virtus seu 2 potẽtia ꝛc. qḋ legitimatio filiorum antea genitorũ firmatur super virtute ꝛ potẽtia matrimonij: ꝛ sic ꝓpter bonũ matrimonij qḋ est fauorabile fingitur ma. a pricipio fuisse ꝯctũ. Et ex hac litera infert̃ ad qõnem: nunq̃d indistincte ꝑ subsequẽs matrimoniũ legitimant̃ antea geniti: ꝛ videt̃ qḋ non quia iura ciuilia requirũt ꝙ mr̃imoniũ cõtrahat̃ cũ instrumẽtis dotalib⁹. vt insti. de nup. §. aliqñ. ꝛ de here. q̃ ab inte. defe. post prin. ꝛ in aut. qui. mo. natu. effi. sui. §. fi. vñ ꝟm leges vbi nõ interuenit instr̃m dotale nõ sufficit mr̃imonium ad legitimationẽ filiorũ ante genitoruȝ. ꝛ ita expresse sentit Bal. in lib. feu. in titu. si de feu. feu. cõtro. c. naturales. Sȝ canoniste 3 Moder cõiter tenẽt oppositũ: ꝛ ita semp ꝯsultũ[a] est per Gaspar. de cal. ꝛ do. Ant. et ita pluries in facto rñdi. sequẽdo hãc opi. pro qua aperte facit iste text. q̃ fundat se sup potẽtia ꝛ virtute mr̃imonij ad cui⁹ esse non requirit̃ instrumentũ dotale. ꝛ sic legiste cõiter in practica sequũtur hoc dictum. ꝛ pro hoc. c. j. š. eo. ¶ † No. ij. ibi: post ꝯctũ mr̃imoniũ 3 ꝙ ius istud non requirit vt nullũ matrimoniũ sit intermedium. s. inter natiuitatẽ filiorũ ꝛ cõtractũ matrimonij cũ illa muliere. Et ex hoc infert ꝙ si habẽs filios ex cõcubina ꝯhat cũ alia muliere ꝛ ea mortua cõtrahat cũ cõcubina qḋ filij legitimant̃ nõ obstãte mr̃imonio ĩtermedio. ꝛ ita decidit 4 Jo. and. in reg. sine culpa. de reg. iu. li. vj. in mercu. ¶ † Not. ibi: legitimi habeant̃. ꝙ isti ãgeniti nõ vere sunt legitimi:[b] sed debẽt haberi pro legitimis: quia verbũ habeant̃: est verbũ fictitiũ. Et ex hoc dicit do. Anto. ꝙ si statutũ fecit mentionẽ de legitimis nõ cõprehẽdũt̃ isti legitimati per seqũes mr̃imoniũ: q: statutũ nõ verificat̃ in casu ficto. vt in. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. gest. secus dicit si hec verba ꝓferant̃ a iure cõmuni: ꝛ sic trãsit hic. sȝ ipsemet tenet oppositũ in. c. per venerabilẽ. in repeti. ĩ. eo. in. xx. col. ꝛ istud puto verius: quia isti sunt autoritate iuris legitimi. nec ob. verbũ habẽtur: q: vbi ꝓfertur ab habẽte ptãtẽ paria sunt dicere sint legitimi. ꝛ habeãtur pro legitimis. ꝛ ꝑ hoc. c. ex parte. š. despon. sicut in simili dicit Bar. paria esse ꝙ statutũ dicat habeant̃ ꝓ ciuibus vel sint ciues. vt no. in. l. si is qui ꝓ emptore. ff. de vsu. 5 ꝛ in. l. si marit⁹. ff. de adul. ꝑ hoc facit qḋ. ĩ. subijciã. ¶ † No. ibi. spurius. qḋ natus ex adulterio dr̃ spurius. ꝛ de spurijs ꝛ alijs vocabulis filiorũ non legitimorũ: habes bonã gl. in. c. nisi cum pridem. de renũ. in ver. mãzeres. Et vide Bar. ĩ. l. si gener. ff. de his qui. vt indi. qui dicit spuriũ appellari quẽlibet natum ex coitu a iure reprobato. Vinc. sentit hic ꝙ solũ natus ex cõcubina appellat̃ naturalis simpliciter. alij ṽo lȝ ex soluto ꝛ soluta possunt appellari spurij. ꝛ ibi vide plen. i⁹: 6 qḋ verbũ no. quia nõ solet allegari per canoni. ¶ † Not. ibi: ꝛ ab hereditate repellẽdus ꝛc. arguẽdo per locum a speciali ꝙ legitimati per seqũes matrimoniũ non debent repelli ab 7 hereditate: qḋ ꝓbat̃ clarius. ĩ. c. proxi. ¶ † In glo. j. ibi: quo c ad omnia. No. glo. sing. ꝙ legitimat⁹[c] per seqũes matrimonium est legitimat⁹ quo ad omnia. ꝛ no. qḋ gl. sentit ꝙ sunt legitimi: quia facit pro his que dixi sup tex. Et hãc glo. adduco ad qõnem quam ponũt doct. š. proxi. vtrũ legitimat⁹ per seqũes matrimoniũ succedat parẽtibus in feudo: videt̃ ꝙ nõ: per tex. sing. in. c. naturales. in lib. feu. in titu. si de feu. fue. cõtro. vbi dicitur qḋ naturales etiã legitimati nõ succedunt in feu. patris. sȝ in terminis nostris cõtrariũ tenet ibi Ja. de bel. ꝛ cõiter doc. ꝛ Host. š. c. pri. ꝛ ille tex. ĩtelligit̃ de legitimato per rescriptũ ꝑncipis: q: cum illa legitimatio sit stricti iuris tanq̃ dispẽsatio cõtra ius est restringẽda. vt ĩ. c. qḋ dilectio. š. de cõsan. ꝛ affi. Sed matrimoniũ tãq̃ fauorabile purgat omnia ꝑcedẽtia. Itẽ si rescriptũ ꝑncipis potest illũ habilitare ad feudũ si de hoc facit mentionẽ: vt no. vult ibi gl. vlt. quã notabis: forti⁹ ergo matrimoniũ subseqũes qḋ trahit̃ retro ꝛ fingit̃ cõtractũ ante natiuitatẽ filiorũ vel filij cẽsent̃ nati tũc tp̃e ꝯtractus matrimonij. Et ꝓ hac opi. optime facit illa gl. que nõ solet allegari ad hoc. ꝛ hoc teneo indistincte. Sed Bal. in. d. c. naturales. distinxit vtrũ in concessione feudi sit dictũ vt transferat̃ ad posteros ex se legitime descẽdẽtes: ꝛ tunc ꝟm eũ non succedũt. Aut fuit dictuȝ simpliciter vt trãsferat̃ ad posteros legitimos. ꝛ ꝓcedit prima opi. Sȝ vt dixi mihi indistincte placet ꝑma opi. qḋ matrimoniũ retro fingit̃ fuisse cõtractũ. ꝛ sic sunt isti habẽdi ac si legitime descẽdissent fauore matrimonij. ꝛ pro hoc adduco bonũ tex. in. c. cum in cũctis. de elec. vbi dr̃ ꝙ ꝓmouẽdus in ep̃m debet esse nat⁹ de legitimo matrimonio: ꝛ tamẽ legitimatus per seqũes matrimoniũ potest eligi in ep̃m. vt no. 8 gl. ꝛ cõiter doc. in. c. innotuit. de elec. ¶ † In glo. ij. in fi. Nota sing. istã glo. que hoc cõcludere intẽdit ꝙ filius susceptus in adulterio nõ legitimatur etiam per seqũes matrimoniũ licet alter ignoraret ꝙ cõmitteret adulteriũ. ꝛ in hac opi. residet gl. Jo. an. dicẽs hoc ꝓcedere vbi nõ interuenit mr̃imonium: vult dicere ꝙ si quis ignorãter cõtraxit matrimoniũ cũ cõiugata filij inde geniti sunt legitimi. vt in. c. ex tenore. ĩ. eo. secus vbi nõ interuenit cõtractus matrimonij: ꝛ hoc potest esse diuersitatis ratio: quia cõtrahens matrimoniũ dat operam rei licite. ideo ignorantia sua excusatur: sed admittẽs virum sine matrimonio dat operã rei illicite: ideo ignorantia sua nõ est probabilis. nec debet inde cõsequi premiũ ꝛ hec opinio videtur etiam placere do. Anto. ꝛ eã puto verissimam: quia danti operã rei illicite imputãtur omnia q̃ 9 sequũtur preter volũtatẽ suã: vt in. c. tuã. ĩ. de homi. ¶ † In glo. fi. in fi. No. sing. hanc glos. ad quã quotidie fit remissio. sed tu dic penius q̃ glos. ꝛ doct. hic. ꝙ quidã sunt legitimi filij tm̃ vt adoptiui vel arrogati. ꝛ dicunt̃ legitimi tm̃: quia ꝟm naturam

a ¶ Cõsultũ. Glo. ꝛ tex. isti. de nup. §. fi. dicũt ꝙ lȝ solo consensu ꝯhat̃ non sequit̃ filioꝝ legitiatio. tȝ azo in sum. C. de natu. libe. Bal. in. c. naturales. si de feu. fue. ꝯtrouer. ĩvsi. feu. bal. ĩ. l. cũ q̃s. C. ḋ na. lib. distinxit vt ibi ꝑ eũ ang. in ꝯsi. xxviij. inci. ex themate. qḋ all. hic. Frãc⁹ cõsiderat ꝙ valet legitimatio q̃tũ ad sacros ordies ꝛ ad alia q̃ cõfert ecclesia: sec⁹ quo ad ea q̃ ꝯfert potestas. Cesarea.

b ¶ Legitimi. Ex quo infert̃ ꝙ stãte statuto ꝙ stãtibus filijs legitimis ꝛ naturalib⁹ filia nõ succedat: hȝ locum in filio legitimato. bal. ĩ l. eaȝ quã. C. de fideicõ. pau. de ca. in. l. sȝ si hac. §. patronũ. ff. de ĩ ius vo. cõsuluit pau. de ca. ĩ ꝯsil. ccxxij. ꝛ. ccxxiij. Bar. tenet ĩ. l. si is qui ꝑ emptore. ff. ḋ vsuca. ver. itẽ querit̃ circa ꝑdicta. vbi ꝯcludit ꝙ legitimat⁹ vere dr̃ legitimus. ideo legitimatus excludit substitutũ datũ ĩ casuȝ si hr̃s decesserit sine filijs legitimis ꝛ naturalib⁹. vt ꝑ Alex. in l. ex fctõ. ff. de vul. ꝛ pup. in. iiij. col. ꝛ ibi ꝑ Inno. Et an legitimat⁹ dicat̃ vere legitim⁹ habes ꝑ Alexã. cõsil. lxxxvij. in. ij. volumi.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Legitimatus. vide pau. de ca. in cõsi. ccxxiij. incip. sup eo ꝙ prio loco q̃rit̃. colũ. vlti. ꝟm antiquaȝ. vbi tenet ꝙ statutuȝ disponẽs de filijs legitimis non hȝ locũ ĩ filio legitimato ꝑ subseq̃ns matrimonium. ꝛ idem tenet Ang. in ꝯsi. lxxv. inci. ꝑ reformationẽ. ꝛ ĩ cõsi. seq. ḋ quo late. ꝑ. d. Jas. in repe. l. si is q̃ ꝓ emptore. char. xvij. ff. de vsuc.

ſm naturā nō ſunt filij:ſed ſm legem dūtaxat:qꝛ lex inuenit illā cognationē:vt patet.ſ.de cogna.leg.in rubꝛo ⁊ nigro.⁊ iſti ſi ſunt legitime emācipati a patre legitimo ī nullo ſuccedūt.Sꝫ ſi nō ſunt emācipati ſuccedūt patri legitimo vna cū alijs legitimis ⁊ naturalibus.⁊ de is dicvt plenius no.in.l.fi.C.de adop.⁊ in.§.adoptiui.inſti.de here.q̄ ab inte.defe.⁊ in.l.ſi pater.ff.de adop.¶ †Quidā ſunt filij legitimi ⁊ naturales vt ſunt nati ex legitimo mr̄imonio vero vel putatiuo.⁊ dicūtur naturales qꝛ ſm naturā ſunt geniti.⁊ dicunt legitimi quia cōiunctio parentū eſt appꝛobata a lege.iſti ſuccedunt parētibus ab inteſtato.vñ oībus excluſis ipſi preferūtur.vt in aut.de here.q̄ ab inte.defe.⁊ ſunt quaſi dñi viuētibus parētibus:ſoluꝫ em̄ deeſt eis adminiſtratio.vt inſti.de here.quali.⁊ diffe.in.§.ſꝫ ſui.⁊ ideo ex ꝯſuetudīe legis inducta filij comitū appellant comites etia in vita parentū.[a] vt no.xxiij.q.j.c.fi.⁊ in.l.j.C.de dig.li.xij.per Bart.¶ †Quidā ſunt filij ſpirituales ⁊ legitimi vt ſuſcepti ex baptiſmate vel confirmatione:⁊ iſti in nihilo ſuccedūt parentibꝰ ſpūalibus quia nō reperit iure cautū:⁊ forte ea rōne qꝛ cū iſta cognatio cōſiſtat in ſpiritu nō dꝫ extēdi ad bona tēpoꝛalia exteriora.⁊ idē foꝛtius dicēdū in ſpūalibꝰ filijs tm̄.nam oēs Chꝛiſtiani poſſūt dici filij pape:⁊ oēs dioceſani filij epi:⁊ oēs de parochia filij ſacerdotis.vt in.c.omnes.xxx.q.j.Iſti enim vt dixi in nullo ſuccedūt parētibus ſpiritualibus.¶ †Quidā ſunt filij naturales tm̄:⁊ generaliter oēs nati ex coitu pñt dici naturales.ſed qꝛ aliqs coitus eſt repꝛobatus a iure ciuili expꝛeſſe vt cū cōſanguinea:vel cōiugata:vel ſimili aliqs nō appꝛobatꝰ nec repꝛobatꝰ:vt cū cōcubina retēta in domo.vt in.l.ī ꝯcubinatu.ff.de cōcubi.iō lex diſtinxit inter naturales tm̄ ⁊ ſpurios.Naturales tm̄ appellant iſti q ſunt nati ex cōcubina retēta in domo loco vxoꝛis:⁊ iſti ſuccedūt pr̄i ab inteſtato in duabꝰ vncijs totiꝰ hereditatis:dūmodo nō extēt filij legitimi vel cōiunx legitima.vt in aut.lꝫ patri.C.de natu.lib.Et no.quia gl.hic ⁊ in.c.p̄cedenti.⁊ in.c.niſi cū pridē.de renū.vr̄ ſentire hoc ꝓcedere de iure canonico ⁊c.Sꝫ Hoſ.in c.ſ.pꝛox.fuit in ꝯꝛia opi.qꝺ cū de iure canonico cōis coitꝰ p̄ter vxoꝛiū ſit exp̄ſſe repꝛobatꝰ.xxxij.q.iiij.c.nemo.⁊ c.meretrices.nō debēt iſti parētibꝰ in aliquo ſuccedere.Sed Hoſt.ibi ſentit opi.dicēs ꝙ hodie ēt de iure ciuili oīs coitus eſt repꝛobatꝰ.[b] per aut.de leonibꝰ.⁊ aut.ſcenicas mulieres.co.v.⁊ in aut.vt nō luxu.ꝯ natu.col.vj.⁊ in ſimilibꝰ in qbꝰ imperatoꝛ dicit ꝙ eſt caſtitatis amatoꝛ:⁊ qꝺ in iſtis ſpiritualibꝰ vult ſequi diſpoſitionē canonū.vt in aut.de eccle.tit.col.ix.Sed imperatoꝛ ſicut per reſcriptū pōt filios naturales habilitare ad hereditatē.vt ī aut.q.mo.nat.effi.ſui.§.illud.ita p generalē legē quaſi velit dicere pꝛo pꝛeſuppoſito ꝙ coitus cōcubinarius ſit hodie repꝛobatꝰ.lex tn̄ voluit ⁊ potuit vocare filios ab inteſtato ad duas vncias.⁊ hec opi.plꝰ plꝫ mihi:qꝛ in hereditatibus ſtādū eſt iuri ciuili ex quo ius canonicū nō diſponit exp̄ſſe in ꝯꝛiū allego tex.in.c.per venerabilem.§.e.in fin.¶ †Quidā ſunt filij ſpurij.⁊ poſſunt dici ſpurij oēs nati ex coitu a lege ciuili repꝛobato.vnde vulgo cōcepti poſſunt appellari ſpurij:[c] vel nati ex ſoluto ⁊ ſoluta ex q̄ non erat cōcubina:vt ſentit hic gl.⁊ expꝛeſſus Bar.in.d.l.ſi gener.⁊ iſti in nihilo ſuccedūt patri.pꝛo hoc vide qꝺ no.Jo.and.in addi.Spe.titu.qui fi.ſint legi.circa pꝛin.vbi dicit qꝺ pꝛopꝛie naturales tm̄ ſunt nati ex cōcubina retēta in domo quinimo natis ex coitu repꝛobato iura ciuilia denegant alimēta.vt in aut.ex cōplexu.C.de ince.nupt.Sꝫ de iure canonico alimēta p̄ſtant ꝓpter equitatē naturalē.vt in.c.cuꝫ haberet de eo qui du.in mr̄i.quā pol.p adul.Nunqd autē aliquid poſſit relinqui iſtis filijs:dic ꝙ ſic ꝓpter alimēta.Itē pꝛo dote:de quo vide p Bar.in.d.aut.ex cōplexu.⁊ pleniꝰ in d.l.ſi gener.⁊ vide q̄ dixi in.d.c.cū haberet.p̄dicta ꝓcedūt reſpectu patris:ſed reſpectu mr̄is:dic bꝛeuiter ꝙ aut eſt filius natus ex cōcubina ⁊ ſuccedit mr̄i pariter cū legitimis.vt in §.vulgo ꝯcepti.inſti.de ſuc.cogna.⁊ ī.l.ſi qua illuſtris.C.ad oꝛfi.etiā ſi mater ſit illuſtris perſona:vt ibi no.Aut eſt filius natus ex nō cōcubina:ſed vulgo q̄ſitus:⁊ ſuccedit mr̄i vna cum alijs legitimis niſi mater ſit illuſtris.vt in.d.l.ſi q̄.Aut eſt natus ex dānato coitu.⁊ tūc ī nihilo ſuccedit etiā matri.vt in.d.aut.ex cōplexu.⁊ idē dic ecōtra ꝙ parētes non ſuccedūt filijs eo caſu quo parētibꝰ filij nō ſuccedūt.vt no.Bart.in.d.l.ſi gener.in alijs filijs dicvt.ſ.dixi in patre.⁊ vide reſpectu matris:qꝺ no.gl.⁊ Bart.in.d.l.ſi qua.et per hoc habes plene materiā huiꝰ gloſ.¶ †Quero nūqd nati ante matrimoniū[d] indiſtincte efficiant legitimi poſt ꝯtractuꝫ mr̄imonij:Jo.an.in quadā apoſtil.videt ponere regulā ꝙ ex quocūqꝫ coitu ſint nati dūmodo potuerit eſſe vxoꝛ eius ſi ꝯſenſus affuiſſet legitimant per ſequēs matrimoniū:ſecus aūt ſi non potuerit eſſe vxoꝛ eius:vt in caſu ſcꝺo huiꝰ.c.vel quia Saracenus habuit filiū ex Chꝛiſtiana:naꝫ lꝫ poſtea efficiat Chꝛiſtianus ⁊ cū illa ꝯhat non tn̄ p̄les legitimant quia tp̄e natiuitatis nō poterat eſſe mr̄imoniū.vt in.c.caue.xxviij.q.j.Idē dicit Vincē.in natis ex coitu inceſtuoſo lꝫ poſtmodū ꝯhat matrimoniū per diſpēſationē eccleſie nō tn̄ filij antea geniti legitimant:[e] quia tūc non poterat eſſe matrimoniū obſtāte impedimēto affinitatis vel cōſanguinitatis niſi aliud dicat in diſpēſatione.¶ Aduerte diligēter nā ex pꝛimo dicto Jo.and.ſequit ꝙ nati ex ſoluto ⁊ ſoluta indiſtincte efficiunt legitimi q̄ꝺ q̄ꝺ inter eos nō eēt cōcubinatꝰ.Contrariū reperio aperte tenere Bar.i.l.in cōcubinatu.in.§.j.ff.de cōcu.vbi dicit per ſequēs matrimoniū ſolū legitimari natos ex cōcubina retēta in domo.⁊ credo ꝙ verū dicit īſpecto iure ciuili:vt patet inſti.de nup.§.aliqñ.⁊ inſti.de her.que ab inteſt.defe.poſt pꝛinci.⁊ ꝙ tales filij legitimant:⁊ non alij cōſuluit etiā Oldra.ſed in ꝯꝛiū allego glo.oꝛdi.in.d.c.innotuit.de elect.quā tenet ibi Jo.an.⁊ Hoffre.ī ſum.de fi.pꝛeſby.§.qd ſi qs.⁊ Cōpoſtel.in.d.c.innotuit.⁊ in.d.c.qualis.xxx.q.v.⁊ placet mihi hec opi.inſpecta mente canonū.nam iſta lr̄a nō ſe fundat ſuper concubinatu:ſed indiſtincte ꝓpter potētiā matrimonij legitimat antea natos vel genitos:nec debemꝰ aduertere ad cōcubinatū:qꝛ ꝯcubinatꝰ eſt exp̄ſſe dānatꝰ a iure canonico:vt in.c.nemo.xxxij.q.iiij.Et ex ꝯꝛia opi.ſequeret qꝺ magis faueret peccato diuturno ⁊ cōtinuo q̄ꝺ momētaneo.Sed ius ciuile tp̄e ſuo habuit bonā cōſideratione:quia cuꝫ cōcubinatus nō eſſet dānatus:ideo ex illo genitos voluit legitimare:ſed cū ius canonicū magis repꝛobatꝰ concubinatū q̄ꝺ foꝛnicationē ſimplicē:iuxta no.in.c.ex p̄te ade.de teſti.foꝛtiꝰ debēt legitimari nati ſine cōcubinatu:q̄ꝺ in cōcubinatu.⁊ hoc no.qꝛ aperit multū itellectū huiꝰ.c.nec exp̄ſſe tangit.hic per doct.Ad id ꝙ dixi de nato ex Saraceno:Haſpar.de cald.tenet hic ꝯꝛium dicēs ꝙ cū iſte tex.nō excipiat niſi vnū caſum non debemꝰ impedire legitimationē in caſu p̄dicto.nam poterat eſſe matrimoniū ſi ille effectus eſſet Chꝛiſtianus:vnde ſatis eſt ꝙ nō ſuberat impedimētū ꝑpetuū.Sed mihi plus placet opi.Jo.an.quia mr̄imoniū hoc caſu non pōt retrotrahi ad tp̄s natiuitatis.nā ad hoc vt fictio operetur viꝫ ſuā opoꝛtet ꝙ habeat extrema habilia.ſ.tp̄s ad qꝺ.⁊ tp̄s a quo.vt no.in.l.ſi is q ꝓ ēptoꝛe.ff.de vſuc.Cōclude ergo ꝙ vbi coitus nō poterat eſſe vxoꝛiꝰ obſtāte aliquo impedimēto nō reuocabili ſine diſpēſatiōe eccleſie nō legitimant[f] filij p ſubſequens mr̄imoniū.Et ſic intellige iſtū tex.nā ea ratio que eſt in exiſtētia mr̄imonij ꝓcedit in quolibet alio īpedimēto ꝑpetuo.⁊ ad plenioꝛē itellectū huius.c.vide qōnes q̄s foꝛmat Jo.an.in reg.ſine culpa.in mercu.li.vj.⁊c. Abb.

1. ☞ Iudex eccleſiaſticus inter laicos nō cognoſcit de cauſa ciuili:cognoſcit tamen an quis ſit de legitimo matrimonio natus.
2. Papa in tempoꝛalibus nō debet iuriſdictionē ſuam inter laicos exercere.⁊ nu.6.
   Papa delegat cauſas clerici contra laicum.
3. Iuriſdictio tempoꝛalium cauſarum ſpectat ad regem in regno ſuo.
4. Spolij cauſa inter laicos nō cognoſcit per iudicē eccleſiaſticum ſeu papam niſi ſint perſone miſerabiles.
5. Papa ꝓnuntiat ſup hereditate cū venit acceſſoꝛie ad cām legitimationis ſecus ſi pꝛincipaliter agitur.
6. Papa poteſt punire imperatoꝛem ſi deliquerit.
7. Petere an quis pꝛonuntiari poſſit ſe legitimum.

CAuſam. †De cauſa ciuili īter laicos nō cognoſcit eccleſia.cognoſcit tn̄ an quis ſit de legitimo mr̄imonio natꝰ.Pꝛimo ponit cōmiſſio.Scꝺo eius foꝛma ⁊ limitatio.ibi:verum.¶ Caſus lr̄alis.Nota oꝛdinem huiꝰ facti.Rodul.de quo habes.ſ.eo.cauſam que.⁊ iſte.F.de quo agit h:fuerunt fratres.Rodul.iſte ſuſcepit Agathā de auelina muliere.aga.iſta de legitimo matrimonio ſuſcepit iſtū.R.de quo fit hic mētio:⁊ ſic Rodul.fuit auꝰ iſtiꝰ.R.iſte Rodul.auꝰ huiꝰ.R.iuit vltra mare ⁊ dimiſit iſtū.R.⁊ Agathā matrē ſuā filiā ipſius Rodul.in poſſeſſionē oīm bonoꝛuꝫ ipſius:audito ꝙ Rodul.frater F.de quo hic habet eēt moꝛtuꝰ vltra mare.F.iſte ſtatim ſpoliauit iſtū.R.poſſeſſione omniū bonoꝛū.Rodul.aui ſui in quoꝛū poſſeſſiōe remāſit qñ iuit vltra mare:quia dicebat Agathā neptē ſuam matreꝫ iſtius R.nō fuiſſe de legitimo matrimonio natā.vt.ſ.eo.cauſam que.⁊ ſic nec filius eius.R.debebat ſuccedere Rodul.fratri ſuo:ſed ipſe.F.vnde iſte.R.ſic ſpoliatꝰ ab.F.auunculo ſuo impetrauit literas ſuper reſtitutiōe ſua ad ipos epos London.⁊ Vigoꝛeñ.ſub hac foꝛma vt deberent cognoſcere ſup

Zacharias.

a ¶ Vita parentū. adꝺ bal.i.l.ī ſuis ⁊ ibi bonꝰ text.ff.de li.⁊ poſth.tex.vij.q.j.c.q̄ꝺ piculo ſum.⁊ Bal.in.l.liberti.co.vij.C.de ope.li.⁊ Old.ꝯſi.xciiij.qꝺ facit ad dictū multuꝫ notabile.ſ.ꝙ debēt citare ad iudiciū ꝯ patrē motū.vt diffuſe tractat oldra.conſi.cxiiij.

Sebaſti. Sapia.

b ¶ Repꝛobatus. qꝺ de iure ciuili hodie ſit repꝛobatꝰ cōcubinatꝰ:firmat Fel.i.c.cū ſit gñale.co.vij.v.reſpectu concubinatꝰ.ſ.ꝺ fo.cōp.

Sebaſti. Sapia.

c ¶ Spurij. Qui ſint ſpurij:⁊ multa de ſpurijs tradit bar.ī.l.fi.ff.de his q.vt īdi.⁊ no.Moder.in.l.ij.ī pn.ff.de vb.obli.Frāc.cur.ſenioꝛ ī repe.l.admonendi.co.ij.⁊.iij.ff.de iureiur.vbi tāgit an ſpurij ſint infames.

Zacharias.

d ¶ Nati aū matrimoniū.Adde de hac.q.qꝺ poſui ī pꝛia mea apoſtil.in v.p ſubſequēs mr̄imoniū.§.e.c.

e ¶ Legitimātur. bar.in.l.cū q.ff.ꝺ ſta.ho.v.inducit hec bal.in.c.naturales.ſi ꝺ feu.fue.ꝯtro.in vſi.feu.et Bal.in.l.ſi ꝯ.C.ꝺ nup.⁊ p eūdē.i.l.ex liber.C.de ſuis et legiti.

f ¶ Nō legitimantur.adde qꝺ late voluit Pe.de ancha.cōſil.ccccx.ſ.etiam allega.

eo q mater ipsius.R.dicebaſ de nõ legitimo matrimonio nata.ita tñ vt ante ingressum principalis cause deberẽt ei restituere hereditatẽ aui sui:sed quia rex turbat⁹ fuit ⁊ motus q papa iudiciũ possessoriũ cõmiserat illis:reuocauit iudicium istud de restitutiõe qd ptinet ad regẽ:⁊ mãdat vt pcedãt sup questione natiuitatis ipsi⁹ Agathe.s.vtrũ nata sit de legitimo mrimonio lz incõgruũ videaſ vt mrimoniũ de quo nata fuit Agatha genitrix dicti.R.impetaſ q ea viuẽte nõ fuerit ipetitũ.sed quia iudices isti forte nõ procedebãt impetrauit eãdẽ causam cõmitti Exoneñ.⁊ Uintoñ.⁊ eidẽ Londoñ.⁊ quia F.habebat suspectũ epm Lõdoñ.facit illũ remoueri loco ⁊ sibi substitui abbatẽ Herfordẽ.vt.s.de of.dele.causam que.⁊.s.e.causaz q.⁊ sic habes totã cõtinẽtiaz istarũ decre.etiã hoc deberet pcedere i ti.isto illã decre.causam.Ber.¶ †No.j.q inter laicos nõ dz papa iurisdictionẽ suam exercere in tẽporalib⁹.ex quo clarissime infert papam nõ habere saltẽ executionẽ iurisdictiõis tẽporalis.de quo i gl.de consue.dat lrãs clerico cõtra laicũ:[a] sed non laico contra clericũ.vt no.i.c.si cleric⁹.⁊ in.c.ex trãsmissa.de fo.cõpe. ¶ †No.ij.q iurisdictio causaꝝ tẽporaliũ pertinet ad regez in toto suo regno.⁊ sic de iure habẽt iurisdictionẽ in regno. ¶ †No.iij.q etiã de causa spoliatiõis nõ põt papa inter laicos cognoscere.qd itellige nisi sint psone miserabiles.d quo dic vt in.c.significãtib⁹.de offi.dele.⁊ in.c.ex parte.de fo.cõ.⁊ in.c.sup qbusdã.de ver.signi.¶ †Oppo.ↄ tex.de.c.j.s.co.vbi papa pnuntiat sup hereditate cũ venit accessorie ad causam legitimationis.cui⁹ ↄriũ hic innuiſ.Sol.ibi pnũtiauit icidẽter.s.postq cognouit de legitimatiõe vñ accessorie põt bñ pnũtiare sup tpalib⁹.vt i.c.prudẽtia.d do.post diuor.resti.Secus erat pncipaliter:vt hic.nã añ ingressum cause legitimatiõis mãdat restitutionẽ fieri.⁊ tene mẽti istũ text.qr quotidie ad pdicta allegaſ.¶ †In gl.ij.i fi.No.bene istã gl.ad quã quotidie fit remissio.⁊ varij fuerũt doc.circa hãc qõnẽ.⁊ inter ceteros Hosti.tenet vlti.partẽ gl.dicit tñ q in p iudiciũ alioꝝ papa nõ dz vti iurisdictione tpali.vt in.c.venerabilẽ.de elec.vt hic.sed impator sic.Dicit etiã q si imperator[b] delinqret etiã in tpalib⁹ posset puniri a papa sicut inferior per superiorẽ:qd dictũ tenebis semp mẽti.⁊ hodie tenẽdũ est in dubio:qd dr hic in vlti.opi.gl.qd habeſ in extraua.Bonifa.vnã sanctã.Et vide qd no.Bar.i.l.j.ff.de requi.re.⁊ plenã ⁊ bonã gl.in cle.aduersus de here.⁊ plenissime tetigi in.c.nouit.de iudi.dic vt ibi tãgo:an habituz iurisdictionis i tpalib⁹ possit papa in aliqb⁹ casib⁹ deducere ad actuz. ¶ In gl.pe.in fi.No.glo.⁊ vide qd no.gl.xxiij.q.ij.in sum. ¶ †Extra gl.qro post Inno.nunqd possit qs petere se pnũtiare legitimũ.Inn.instat finaliter cõcludit q nõ:nisi ad aliquẽ effectũ:puta si agiſ de successiõe ⁊ opponiſ sibi q nõ est legitim⁹:nã tũc põt petere se pnũtiari legitimũ.vt in.c.j.s.e.vel si diffamaſ de legitimitate.arg.in.l.diffamari.C.de inge.manu.Quidã tñ dicũt vt ipse refert qd in hoc casu nõ petiſ vt pnũtieſ legitim⁹:sed vt cesset diffamatio.sed primũ dictũ est satis equũ.An aũt hec snia[c] in cã legitimatiõis noceat ⁊ psit alijs:vide hic plene Inn.q cõcludit q nõ.p reg.res inter alios acta alijs ⁊c.⁊ no.hoc dictum. Abb.

☞ Si mulier p iudiciuz ecclie separata a prio viuente illo ↄhit cũ scdo legitia erit ples quã ex illa suscepit.⁊ nu.4.⁊.5.

Absentia cõiugis quãtũcũqz diuturna nõ pstat cãm legitimam separandi matrimonium.

Iudex pt nũtiũ ↄstituere ad citãdũ ẽt cõsanguineũ citandi.

Iudex eccliastic⁹ vbi de legitimatione cognouit põt ⁊ dz se iterpõeſ ne is quẽ legitimũ pnũtiauit ab hrditate excludaſ

Absente coniuge an debeat pcedi ad matrimonij separationem altero coniuge instante.⁊ nu.6.

Snia diuortij licet sit nulla tñ si ad alia vota trãseaſ filij exinde suscepti sunt legitimi.

Error iuris an et quando excuset.

PErlatum. †Si mulier p iudicium ecclesie separata a pmo viuẽte illa ↄhit cũ scdo:legitima erit ples quã ex illo suscepit.h.d.Sũt due partes in pma facti narratio.in scda cõmissio.ibi:ideoqz.¶ Casus lrãlis.Quidã.P.nomine habẽs vxorẽ ad partes Cõstãtinopolis se trãstulit ⁊ p decẽ annos ⁊ ampli⁹ morã faciẽs ad vxorẽ suã nõ redijt:vnde ipa corã dioceși epo aduersus eũ qrelã deposuit:⁊ qd ipm vlteri⁹ expectare nolebat.Eps mãdauit parẽtib⁹ suis vt pro ipso mitterẽt ⁊ ipsum ad ppriã reuocarẽt.Cuz ergo diuti⁹ expectat⁹ fuisset.nec rediret.eps auditis rõnib⁹ mulieris inter eos sniam diuortij pmulgauit ⁊ dedit mulieri licẽtiam cũ alio ↄhendi.⁊ sic autoritate ecclesie cuz alio ↄxit de quo filios suscepit.ↄ istos filios obijciebaſ q nõ erant legitimi.⁊ ideo ab hereditate paterna repellẽdi.Consultus papa mãdat qbusdã quaten⁹ si cõstiterit q eps iter eos diuortij sniam tulerit filios quos de alio sustulit ad cuius copulã autoritate ecclesie trãsiuit legitimos iudicẽt.⁊ hac occasiõe nõ patianſ eos ab hereditate repelli.Ber.¶ †No.j.qd sola absentia cõiugis quãtũcũqz diuturnã nõ pstat causam legitimã separandi matrimoniũ:⁊ si vxor dicat se amplius nõ posse cõtinere.concor.c.in pñtia.de spõsa.vnde intellige hic q ista mulier allegabat impedimẽtũ ppetuũ:puta ↄsanguinitatẽ vel forte dicebat maritũ mortuum.¶ †No.ij.iudicẽ posse cõstituere nuntiũ ad citandũ ẽt cõsanguineũ[d] citandi.facit.c.cũ dilecti.⁊ qd ibi no.de do.⁊ cõtu.¶ †No.iij.in fi.q ecclesia cũ cognouit de legitimatione potest ⁊ debet se interponere ne is quẽ legitimũ pnuntiauit ab hereditate excludatur:⁊ sic impedit se de tẽporalib⁹ cũ veniũt accessoria ad spũalia.¶ In glo.j.in fi.Aduerte vt clarius intelligas istũ tex.¶ Oppo.de.c.qm.§.porro.⁊.§.finautẽ.vt lit.nõ cõtest.vbi dr ↄ coniugẽ absentẽ nõ contumacẽ non dz procedi ad instantiã alterius cõiugis si petiſ matrimoniũ separari ab aliquo impedimento:quia cum causa ista sit grauis non dz pcedi ad sniam cõtra absentẽ:quia si forte ille esset presens haberet in prõptu defensiões.cui⁹ cõtrariũ hic dicit Sol.hoc.c.legiſ multipliciter.Primo vt sentit hic gl.q iste fuit cõtumax.⁊ hanc opi.tenuit etiã Gof.sed certe hec lec.nõ cõgruit litere:quia non apparet qd citatio nũq istũ affecerit.Secũda lec.colligiſ ex secũda gl.qd hic fuit pcessum ne ius mulieris periret.forte enim nõ potuit resistere stimulis carnis.hec lec.nõ est vera:quia i hoc casu lz mulier puniaſ sine culpa:nõ tamen sine causa.vt dicit tex.in.d.§.si aũt.Tertia lect.qd hodie istud.§.nõ pcedat:sz stãdũ est cõtrario.sz ista lec.est ↄ id q habeſ in proemio huius cõpilatiõis.Quarta lec.ponitur in fin.gl.qd iste eps male pcesserit:sed quia mulier nupsit autoritate ecclesie filij debẽt esse legitimi.¶ †No.singu.istam lect.ex qua habes q lz sentẽtia separationis sit nulla ex quo lata est ab ecclesia filij geniti ex alio mrimonio sunt legitimi.Ego tamen aliquãtulũ dubito vtrũ sit vera:qr error iuris non deberet excusare etiã mulierez nisi in casibus expssis.vt in.l.penul.C.de iu.⁊ fact.igno.nisi dicam⁹ q error erat probabilis qui habet regulariter excusare.vt in.l.regula.ff.de iu.⁊ fac.igno.¶ †Quintã lec.tacite sentiũt hic doct.sed clarius loquiſ Inn.in.c.fi.de eo qui mit.in possess.cau.rei ser.dicit eniz q ex quo maritus[e] se absentat a muliere si non apparet de causa legitima presumiſ se absentare in fraudẽ ⁊ malitiose.ideo sicut cõtra absentẽ malitiose potest procedi.vt in.d.§.si vo.ita ⁊ cõtra istũ qui absentauit se causa legitima non apparẽte:qr presumitur abesse etiã in fraudem:nã qd operaſ veritas in casu vero:operaſ psumptio in casu psumpto.vt i.l.si possessor.⁊ qd ibi no.ff.de reli.⁊ sum.fune.facit.c.is qui.⁊ quod ibi dixi.s.de sponsa.⁊ tene mẽti istũ tex.ẽm hanc.lec.⁊ facit qd legiſ ⁊ no.in.c.j.j.tit.proxi.et pro hac lec.facit iste tex.duz dicit q eps in hoc negotio fuit prouidus ⁊ discretus ergo iste processit. Abbas.

☞ Filij nati ex clandestino matrimonio p ecclesiã approbato sunt legitimi.⁊ nu.5.

Petere potest quis pronuntiari se legitimum.

Iudex ecclesiasticus vbi pnuntiat quẽ esse legitimũ potest etiam simul pronuntiare eum heredem.

Filius presumitur heres.

Agens contra filium tanq heredez an teneatur probare illum esse heredem.

Filij nati ex cõiugibus qui post per aliud impedimentuz separantur an sint legitimi.

Filij nati ex cõiugibus inter quos aliquod impedimentum esse dicitur tamen postmodum pnuntiatur nullum esse impedimentum an sint legitimi.

QUod nobis. †Filij nati ex matrimonio clãdestino p ecclesiã approbato sunt legitimi.hoc dicit i herẽdo litere.sed.j.clarius patebit verus intellectus. ¶ †Nota primo q cũ dubitaſ de legitimitate potest quis licite petere pronuntiari se legitimum.facit ad ea q no.Inn.s.eo.causam.¶ †Secũdo no.qd iudex ecclesiasticus q pronuntiat filium legitimuz potest simul pnuntiare eum heredem[f].¶ †Not.argumẽ.ex text.qd filius presumitur heres.vnde ad Galathas.iiij.filius ergo heres.Et faciunt hec ad questionẽ nunqd agẽs cõtra filium tanq heredẽ patris debeat pbare illum esse heredez:⁊ videtur q nõ per predicta.Cõtrariũ dicit Bar.in.l.necessarijs.ff.de acquir.here.quia cum filius habeat hodie beneficiuz abstinẽdi ab hereditate paterna opz qd pbetur q se immiscuerit hereditati.qd no.

Sed quero

a ¶ Cõtra laicum.c.si cleric⁹.xj.q.j.alex.ↄsi.lxix.in.j.volu.v.si qs igiſ.cũ seq.Spe.de cõpe.iu.dele.§.j.v.xxx.Io.cal.⁊ an.de bu.i.c.ex tenore.i fi.s.de fo.cõ.

b ¶ Si ipator.Sequiſ Card.in cle.vnica.de iureiur.in.xviij.q.si de volũtate pncipũ accusaſ ⁊ ↄuicaſ:et tũc monebiſ:⁊ si nolit satisfaceſ excõicabiſ:⁊ si non restituit poterit a papa dponi.Est eniz papa maior eo.xcvj.di.c.duo.⁊ de re iu.c.aplice.li.vj.p Bal.in l.cunctos pplos C.de sum.tri.⁊ fi de cath.⁊ Corse.trac.de regia potestate.q.xlvij.

c ¶ Snia.ista opinio vſ esse maxia restrictio ad.l.ingenuuz.ff.de sta.ho.sz Imo.in.c.qui s.s.d sen.⁊ re iudi.late p Alex.in.l.sepe.ff.d re iudi.in.xij.col.

d ¶ Cõsanguineũ.Quinimo pt cõmittere vři.gl.in l.si vt pponis.C.qño ⁊ qñ iu.bar.in extraua.ad repri.in gl.p lrãs.

Sebasti.Sapia.

e ¶ Marit⁹.vide Abb.in.c.qm frequẽter.§.porro.co.pe.vt li.nõ ↄt.et i.c.ex tue.s.de cle.nõ resi.⁊ Fel.in.c.dilect⁹.ij.co.iij.versic.septima ↄclusio.s.d rescr.

Zacharias.

f ¶ Heredẽ.bona est eñ illatio fili⁹ ergo heres.vt est text.i aut.vt hi q obli.§.vt aũt nõ dein⁹.⁊ ibi bonã glo.in ver.parentes.⁊ isti.de here.q ab itest.defe.§.sui.d quo plene i l.j.p Alb.de rof.C.si minor ab he.se absti.⁊ p Cel.i aut.de her.⁊ fal.in pn.ver.primo itaqz.in apostil.

¶ Sed quero † nunqd omnes filij nati ex clādestino matrimonio sint legitimi post approbationē ecclesie siue sint nati post approbationē siue antea. Gl. fi. ↄcludit h ꝙ aut nullum impedimētū probaṫ cōtra matrimoniū ⁊ omnes indistincte sint legitimi: ⁊ hoc omnes sequunṫ. ⁊ videṫ ꝓbari in c. ij. s. de clāde. despō. nā approbatio retrotrahiṫ: et perinde est ac si a principio in ↄspectu ecclie matrimoniū fuisset cōtractum: vt ibi. Aut impedimētū probaṫ postmoduꝫ cōtra matrimoniū: et tūc ꝫm gl. geniti post approbationē sunt legitimi: sed ante approbationē nō. Joā. an. tenet indistincte ꝙ oēs legitimātur: lꝫ matrimonium postea separeṫ detecto impedimēto: moueṫ qꝺ matrimoniū oīa ꝑcedētia purgat. s. eo. tāta. ⁊ hec lec. placet etiā do. Ant. Sed Jo. cal. tenet oppositū: qꝛ ad hoc qꝺ mr̄imoniū sequēs legitimet filios ꝑcedētes oportet ꝙ potuerit esse tpe cōceptiōis ⁊ tpe mr̄imonij ↄcti. vt. s. e. tāta. sed istud mr̄imoniū nō poterat esse tpe cōceptiōis obstāte īpedimēto. ergo ⁊c. ⁊ pro opi. Jo. an. faciṫ. c. ij. de clā. despō. vbi dꝛ ꝙ operaṫ approbatio clādestini mr̄imonij ac si a ꝑncipio in ↄspectu ecclesie fuisset ↄctū. Sꝫ si esset a pricipio ↄctū filij sunt legitimi lꝫ postea separeṫ detecto impedimēto. vt in. c. ex tenore. j. e. ergo ⁊c. Et hāc opi. qn̄qꝫ tenui: sꝫ multū me vrget nūc in oppositū. c. fi. §. si quis de clād. despō. vbi dꝛ ꝙ soboles suscepta ex mr̄imonio clād. prorsus est illegitima detecto impedimento. ⁊ ad. d. c. ij. potest rn̄deri qꝺ fingiṫ ab initio ↄctum qn̄ non apparet postmodū de impedimēto. nā ↄtrahēdo sic in occulto videnṫ affectores ignorātie: ⁊ sic presumitur sciuisse impedimentū. ⁊ hanc opi. puto veriorem de rigore iuris ⁊c. Abbas.

☞ Scientes inter se impedimētum esse si matrimonium contrāhant proles exinde secuta illegitima est.

Impedimentum publice honestatis impedit ⁊ dirimit matrimonium ⁊ filij exinde nati sunt illegitimi.

Papa dispensat super impedimento publice honestatis eo quia de iure positiuo est.

Dispēsatio super matrimonio dispēsatur super legitimitate filiorum etiam quo ad hereditatem.

Papa dispēsat cum laicis super legitimatione vbi sup matrimonio dispensauit.

Filij ex matrimonio non obstante impedimento contracto duobus modis sunt legitimi. primo si dispēsat super matrimonio. secundo si matrimonium fuit ignoranter cōtractū.

Ignoratia facti an excuset.

Error an tollat bonam fidem.

Referente. † Si scientes inter se impedimētū matrimoniū ↄhāt illegitima est proles eorū. vel specialius sic. Nati ex mr̄imonio ↄcto ↄtra publice honestatis iustitiam illegitimi sunt. ⁊ ab hereditate parētū excludēdi. ⁊ tene mēti hūc casū: qꝛ sepe p ignorātiā accidit. Primo poniṫ cōsultatio. scdo rn̄sio ibi: tibi. ¶ Casus lr̄alis. Quidā ↄxit spōsalia de futuro cū quadā: tādē illa mutata volūtate ↄxit matrimoniū de p̄nti cū alio: ⁊ sic soluta fuerūt spōsalia vel mortua est anq̄ veniret ad nubilē etatē. Ille vo postmodū ↄxit matrimoniū cū quadā cōsanguinea illius cū qua sponsalia ↄtraxerat. ⁊ ex certa sciētia de qua filios suscepit. qriṫ an filij sint illegitimi: ⁊ rn̄deṫ ꝙ nō quia impedicte publice honestatis iustitia non fuit mr̄imoniū inter eos: nec excusat eos ignorātia parētū qꝛ sciēter ↄxerūt nec dispēsatio ecclie et ↄctū debuit separari: ⁊ ita nō sunt admittēdi ad successioneꝫ paternorū bonoꝝ. B. ¶ † No. j. ꝙ ipedimētū publice honestatis ꝙ oriṫ ex spōsalibꝰ inter spōsuꝫ ⁊ ↄsanguineos spōse: ⁊ ecōtra nedū ipedit matrimoniū inter eos ↄhi sed etiaꝫ dirimit. ⁊ si filij ex tali mr̄imonio nati sunt illegitimi nō succedūt i bonis parētū ⁊ sic extēde. c. spōsaꝫ. s. de spōsa. ¶ † No. ibi ecclesie ꝑmissiōe. ꝙ ecclia pōt dispēsare ↄ impedimentū publice honestatꝫ. nā illud impedimētū nō est a iure diuino sed humano scꝫ qꝺ papa pōt dispēsare. vt i. c. ꝓposuit. s. de ↄcess. ꝑbē. ¶ † Not. iij. qꝺ papa dispēsando sup matrimonio per ↄsequētiā dispēsat sup legitimitate[a] filioꝝ etiā respectu hereditatū. ⁊ sic est casus in quo dispēsat papa cū laicis sup legitimatione. de quo. in. c. per venerabilē. j. eo. ¶ † No. vlti. duos casus in qbꝰ nō obstāte impedimēto proles est legitima. Primꝰ si ꝑcessit dispēsatio ecclie. Scds si parētes ignorāter ↄxerūt. Sꝫ est[b] dubiū nunqd qlibet ignorātia excuset certe ignorātia facti ꝓbabilis excusat. vt in. c. ex tenore. j. e. ⁊ fortius ignorātia iuris ⁊ facti. Sed de ignorātia iuris tm̄ pōt dubitari: pro quo vide bonū text. in. l. qui in ꝓuincia. ff. de rit. nup. vbi videṫ probari qꝺ error iuris cū lōginquitate tpis excusat ad hoc vt filij dicanṫ legitimi. Ad hoc etiā facit l. sed ⁊ si lege. §. scire. ff. d pet. here. vbi diciṫ ꝙ error iuris nō tollit bonā fidē quo ad faciēdū fructus suos: sed in ↄtrariū facit. c. per venerabilē. j. eo. ⁊ dic vt ibi dicam. Abb.

1 ☞ Probās impedimētū matrimonij nō sufficit ad dotādū prolē illegitimā si matrimoniū fuit in facie ecclie ↄctuꝫ.

2 Probare se legitimum quis potest per matrimoniuꝫ inter eius parentes contractum in facie ecclesie.

3 Petere debet ab ecclesia pronuntiari se legitimum ille contra quem de illegitimitate agitur.

4 Mortuis cōiugibus inquiritur de validitate matrimonij quo ad legitimationē filiorū: ⁊ vsqꝫ ad qꝺ tempus possit.

Legitimatio qn̄o probaṫ ⁊ similiter cōtra eam qn̄o probaṫ.

1 Peruenit. † Ad docendū prolē illegitimam nō sufficit ꝓbare impedimentū matrimonij si fuit in facie ecclesie ↄctū. Primo poniṫ mulieris q̄rela sup qua daṫ iudex. Scdo īstituiṫ sup modo decidēdi. ibi: mādamꝰ. ¶ Casus literalis. Quidā post mortē parentū Lucie vidue nitebāṫ eā remouere ab hr̄ditate paterna dicētes eam nō fuisse de legitimo matrimonio natā. ipa vo dicebat ꝙ īter G. prēm suū: ⁊ A. matrē ipsiꝰ mr̄imoniū fuit legitime celebratū: ⁊ q̄diu vixerūt quiete insimul ꝑmāserūt sine alicuiꝰ reclamatiōe. et ideo tanq̄ legitima iudicari debebat. vnde mulier illa significauit hoc dn̄o pape: ⁊ ipse mādat qbusdā quatenꝰ si est ita ipsam viduā legitimā debeāt iudicare. B.

2 ¶ † Not. j. modū ꝓbandi: quē esse legitimū scilꝫ vt ꝓbaṫ ꝙ parētēs sui legitime ↄxerunt: scꝫ quo ad solēnitates extrinsecas: ⁊ ꝙ dū vixerūt matrimoniū eoꝝ nō fuit impeditū. i. accusatū. de quo. j. pleniꝰ.

3 ¶ † Scdo no. qꝺ qn̄ qs molestaṫ rōne illegitimitatꝫ ꝓueniētis ex defectu mr̄imonij dꝫ petere ab ecclia vt legitimus ꝓnuntieṫ.

4 ¶ † Cōtra istū text. opp. de. c. cām. s. eo. post mortē parētū ingriṫ de validitate mr̄imonij ipsoꝝ hic autē papa nō admittit ꝓbationes de impedimēto dūmodo possit ↄstare qꝺ in facie ecclie ↄtraxerūt vel mr̄imoniū fuit ↄctū. Sol. glo. instat ponēdo varias sol. Prima sol. qꝺ qnquēniū erat hic lapsum a morte parētū: ⁊ sic nō poterat mr̄imoniū accusari: per ti. C. ne de sta. defun. sed hec sol. diuinat ad tex. Itē p Moder. cōiter reprobaṫ: qꝛ materia illiꝰ ti. loquiṫ in casu diuerso. s. cū vertiṫ i dubiū de statu seruilis cōditionis. de quo dixi in. c. lꝫ. s. de cōiu. ser. hic vo loqmur de legitimatione ꝓbāda. ⁊ ex hoc sentiūt Mod. ꝙ etiā lōge post quinquēniū pōt filiꝰ impediri de legitimitate. qꝺ satis placet. lꝫ Host. videaṫ sequi dictū glo. sꝫ in practica tenebis semp mēti dictū gl. corroboratū autoritate Hos. Scda sol. est ꝙ dicebaṫ ꝙ mr̄imoniū fuerat nullū ipediēte stat. q̄ sol. nō plꝫ gl. qꝛ diuinat. Et no. ex hac gl. ↄtra sol. diuinātes. Itē dic ꝙ ex alio hec sol. nō ꝓcedit: qꝛ p̄supposito qꝺ alter fuisset seruus aut sciēter ↄtraxerūt ⁊ tꝫ mr̄imoniū. vt. s. de cōiu. ser. p totū. Aut ignorāter: ⁊ ꝓpter ignorātiā ꝓles est legitima. vt in. c. ex tenore. j. eo. Tertia sol. gl. est qꝺ h cōstabat qꝺ mr̄imoniū cōtraxerāt. Sꝫ i ↄtrario dicebaṫ oppositū. Et vt habeas gl. ⁊ dicta doc. i effectu sic distigue: qꝺ aut filiꝰ[c] agit dicēs se legitimū: aut ↄ eū agiṫ. prīo casu dꝫ ipe ꝓbare se esse legitimū cū sit causa sue ītētiōis: vt hic. ⁊ ꝓbat se legitimū multꝫ modis. Prīo mō si doceat parētes suos cōtraxisse mr̄imoniū publice. vt h. Scdo si cōis opi. vicinie hēbat qꝺ erāt maritꝰ ⁊ vxor. vt dixit gl. h in fi. quā no. Ex qua habes ꝙ cōis opi. vicinie ꝓbat mr̄imoniū quo ad effectū legitimitatis. Tertio mō si ꝓbat qꝺ parētes sui tractabāt se sicut maritꝰ ⁊ vxor vt no. Inn. in. c. ex parte. de resti. spo. Et adde alios modos q no. s. eo. trāsmisse. ⁊ in. l. vicinis sciētibꝰ. C. de nup. ⁊ i. l. filiū. ff. de his q sūt sui vel alie. iu. Aut aūt aduersariꝰ debeat admitti ad ꝓbādū ↄtrariū. gl. h sētit ꝙ sic. sꝫ Inn. ↄ. Et dic latiꝰ ꝙ aut aduersariꝰ vult ꝓbare ꝙ nō ↄxerūt. ⁊ dꝫ admitti ad h. c. ex tenore. de test. Aut vult ꝓbare qꝺ sciebāt impedimētū vel ꝙ clādestine ↄtraxerūt cū ipedimētū subesset. ⁊ etiā dꝫ admitti. vt in. c. fi. de clāde. despō. aut vult ꝓbare solū impedimētū ⁊ non dꝫ admitti qꝛ ꝓbatio sua non releuaret: qꝛ ꝓpter ignorātiā parētū proles est legitima impedimēto nō obstāte. vt in. d. c. ex tenore. ⁊ in. c. ij. s. eo. ⁊ in hoc casu intelligiṫ iste tex. p̄sumiṫ eī ignorātia nisi sit factū manifestū. vt i reg. p̄sumiṫ. de reg. iur. li. vj. Scdo casu ꝑncipali cum aduersarius agit ↄ filiū: dic ꝙ aut negat mr̄imoniū ⁊ tunc filiꝰ dꝫ ꝓbare modis p̄scriptis: aut ↄfiteṫ mr̄imoniū: sed dicit ꝙ nō fuit legitimū ꝓpter ipedimētū: ⁊ nō dꝫ admitti ꝓpter rationes supradictas. sed opꝫ ꝙ ꝓbet vel malam fidē cōtrahētiū vel clandestinitatem. vt. s. dixi. ⁊ predicta no. ⁊c. Abb.

1 ☞ Testiū dictis statur q ꝓbant aliquē esse legitimū lꝫ fama vicinie ⁊ tractatus parentū habeat contrarium.

2 Probās per maiorē partē vicinie parētes illius fuisse legitime coniunctos satis legitimationem probat.

a ¶ Legitimitate. Jo. an. ipugnat qꝛ p dispēsationē nō legitimanṫ filij añ geniti nisi d filijs fiat mentio. arg. c. qꝺ dilectio s. de ↄsan. et affi. doct. i. c. tāta. s. e. d. Phil. frā. hic. Zacharias.

¶ Adde istū. i. c. p venerabilē. j. eo. ꝙ procedit nisi i terris iperij. not. bal. in. l. j. C. d iu. aur. ānu. Bar. in auṫ. ex ↄplexu. C. de īcest. nup. alex. i l. qua in ꝓuincia. de ri. nup. Rota decisi. cciij. inci. inferior. in nouis. ⁊ Pau. de ca. cōsil. ccxxiij. inci. visa qdā dispēsatiōe. ⁊ cōsil. ccxxvij. ici. videndum est.

b ¶ Sꝫ est dubiuꝫ. Vide Bal. in. l. et si ↄ. C. de nup. gl. in cle. j. de ↄsan. ⁊ aff. ⁊ an iurꝫ ignorātia excuset per bal. ⁊ alios. i. l. iuris. C. q admit. Sebasti. Sapia.

c ¶ Aut filiꝰ. vide Pe. de anc. i cōsi. ccxvj. ici. veṫ ꝑma facie dicēdū. i vlt. col. ⁊ Fel. in. c. j. s. de sum. tri. ⁊ i. c. p tuas. s. de xb. et i c. illud. col. vlt. s. de p̄sum. alerā. in cōsi. xxv. in vl. col. i. iiij. vo. ⁊ in cōsi. lxxiiij. i. ij. vo. ⁊ in cōsi. xc. e. vol. ij. et Caprā in cōsi. ij. i j. dubio.

Probans parẽtes illius fuisse cõcubinarios per maiorem partem vicinie illegitimationem probat.
Testium probatio preualet fame vicinie.
3 Parentũ dicto etiã cũ iuramẽto sup filiatiõe non stat̃ si tractat⁹ precedẽs ⁊ fama vicinie habebat ↄ̃riũ.⁊ nu.5.6.⁊.8.
4 Filius ex sponsa de futuro legitimus est de aliquo impedimento non apparente.
5 Pater si nominat filiũ suũ in testamento vel alibi legitimũ an illegitimus censeatur.nu.6.⁊.8.
Falsa causa si est expressa in sñia:sententia est nulla:et quid si plures cause exprimantur.⁊ nu.6.
6 Iudex non multum doctus quomodo monetur.
7 Legitimandi multi sunt modi.

1 Per tuas. †Statur dicto testiũ qui probant aliquẽ legitimũ lȝ fama vicinie ⁊ tractat⁹ parentũ habeat ↄ̃rium. In prima ponit̃ cõsultatio. In scda rñso.ibi:nos igit. ❡ Casus literalis. Quidam. R. noie quandaȝ habebat in concubinã ſm opi.maioris partis vicinie de qua filiũ suscepit.postmodũ ea dimissa accepit aliã ĩ vxorẽ ⁊ illa ↄcubina alium in maritum. Processu tẽporis in presentia multorũ firmauit pprio iuramẽto ꝙ illã quã videbat̃ habere pro cõcubina affidauerat in vxorẽ:⁊ post fidẽ datã prolẽ susceperit ex illa tandẽ dum ageret in extremis illũ quem ex ea susceperat legitimũ filiũ appellãs heredẽ sibi instituit. Sed cuȝ dubitaret̃ an fili⁹ sic suscept⁹ legitim⁹ esset heres ipsi⁹ ↄmissuȝ fuit cuidã vt de hoc cognosceret. Iudex pter id ꝙ ex quadã decre. Alex. habet̃ in qua dr ꝙ standũ est verbo viri ⁊ mulieris testes recepit a filio pdicti. R. inductos qb⁹ pbauit qd dict⁹. R. matrẽ ipsi⁹ affidauerat anteꝙ̃ illũ suscepisset ex ea ⁊ ita pnũtiauit illũ legitimũ heredẽ ipsi⁹. R. dubitatũ fuit postea an iudex legitime pcessisset. ↄsul. pa. rñdet eidẽ iudici ↄsiderãs ꝙ plus est ꝙ in veritate agit̃ ꝙ̃ qd simulate cõcipitur.lȝ dictus. R. videat̃ ipso facto ma. denegasse ꝙ inter eos fuerat celebratũ cum ad alia vota trãsiuit tñ qꝛ dispẽsatio per testes legitimos pbata fuit siue per verba de pñti siue per verba de futuro carnali copula subsecuta fuerit celebrata nõ taȝ intẽdẽtes decre. Alex. que in casu dissimili loqtur quã ĩductis pbatiõib⁹.rñ. papa iudicẽ legitime pcessisse eius sñiam ↄfirmãs. B.

2 ❡ †Not. ibi. maioris partis vicinie. Bonus tex. in arg. ꝙ ad pbãdũ legitimationẽ satis est probare ꝙ opi. vicinie habebat parẽtes illius fuisse cõiũctos legitime:⁊ sic ecõtra ad pbãdũ illegitimitatẽ satis est pbare ꝙ opi. vicinie habebat parẽtes illi⁹ fuisse ↄcubinarios.⁊ no. qd sufficit maior pars vicinie.⁊ hoc pcedit nisi per testes pbaret̃ oppositũ. Et ex hoc ⁊ ex tex. collige ꝙ pbatio testium prefert̃ cõi opi. vicinie ⁊ tractatui parentum. Ratio quia ex dictis testiũ colligit̃ vera pbatio:nõ sic ex opi. vicinie ⁊ tractatu parentũ.

3 ❡ No. ij. tex. apertũ† ꝙ dicto parẽtũ super filiatione nõ statur etiam cũ iuramẽto si tractatus precedẽs ⁊ fama vicinie habebat ↄ̃riũ:qd bñ no.

4 ❡ †Not. qd natus[a] ex spõsa de futuro ẽ legitim⁹:lȝ mr̃imoniũ aliter nõ fuerit publicatũ:qd videt̃ pcedere impedimẽto matrimonij nõ pbato:al's secus per.c.fi.de clãde.despõ.

5 ❡ †Et vt expediã intellectũ huius.c. simul formo tres opi. ↄ̃ tex. primo eñ videt̃ ꝙ ex quo pater asseruit illũ legitimũ in testamẽto[b] videt̃ illuȝ legitimasse[c] presupposito ꝙ al's nõ fuisset iste legitim⁹ cum esset natus ex cõcubina. vt in aut. itẽ si qs. C. de natu.li. Itẽ ⁊ secũdo si statur dicto parẽtum cũ negãt aliquẽ esse filium vt in.c.trãsmisse.ṡ.eo.fortius videt̃ standũ cum profitẽtur aliquẽ esse filiũ[d] cuius ↄ̃riũ innuit̃ hic cũ papa noluit se fundare super verbo patris:sȝ sup pbationib⁹. Tertio arguit̃ vbicunqȝ iudex exprimit falsam causam[e] sñia est nulla:lȝ ex alia causa possit sñia tolerari. vt in.c.tum ex lr̃is.de resti.in integ.⁊ melius in.c.ex parte de cõcess.preben. Sol. gl. iij. quo ad primuȝ sentit nõ tñ clare ꝙ iste habebat alios filios legitimos.⁊ sic cessat ↄ̃rium de aut. item si quis. hec sol. diuinat Io. and. dicit ꝙ forte mater isti⁹ erat mortua q̃si sentiat qd ad hoc vt inducat̃ legitimatio cũ pater appellat filiũ naturalẽ simpliciter oportet ꝙ mater viuat quasi videat̃ tunc cũ ea ficte ↄ̃here matrimoniũ:qꝛ non placet hic do. Ant. quia tex. i. d. aut. loquit̃ indistincte.⁊ instat ipse sup sol. hui⁹ ↄ̃rij. Sed ego clarius dico ꝙ illa aut. nõ poterit hic habere locũ qꝛ pater per illa verba nõ intendebat tunc legitimare cum prius dixisset qd matrimoniũ ↄ̃xerat cũ matre añꝙ̃ suscepisset filiũ:⁊ sic illa cõfessio non disponebat. hinc est qd testes deposuerũt postmodũ sup ↄ̃ctu mr̃imonij:sec⁹ si fili⁹ fũdasset se sup illa noiatiõe dũtaxat:tũc eñ habebat locũ ↄ̃riuȝ ⁊ hoc quo ad pimũ. ❡ Ad scdm vero ↄ̃riũ dic ꝙ assertioni parentũ stat̃ sup filiatiõe vbi non probat̃ ↄ̃rium. vt in.l.j.§.iul.ff.de li.agno.⁊ sic põt intelligi.c.trãsmisse.ṡ.eo.sȝ hic cõtra assertionẽ patris erat fama vicinie. Itẽ tractatus suus pcedens quia tractauerat illã vt cõcubinã non vt vxorẽ. Item factũ ipsius patris pcedẽs nam relinquendo illã mulierem ⁊ trãseũdo ad alia vota tacite videt̃ ↄfessus illã nõ fuisse suã vxorẽ:ideo nõ credit̃ sibi postea asserẽti ↄ̃rium. Et forte ob hoc papa dicit ꝙ decre. trãsmisse. loquit̃ in casu dissimili. et vide ibi qd dixi.in.d.c.trãsmisse.

6 ❡ †Quo ad tertiũ ↄ̃riũ dic vt sentit Host. ꝙ pcedit qñ vnica cã ⁊ falsa est expssa in sñia sec⁹ vbi exprimunt̃ alie cause. tũc eñ virtute aliarũ sustinent̃ in sñia:vt h̃ est casus no.⁊ ad h̃.c.cũ. I.⁊.A. de re iu. hic eñ eps fundauit se sup decre. transmisse. q̃ loquit̃ in casu dissimili. Itẽ sup pbationib⁹ ⁊ sustinet̃ sñia vigore pbationũ.⁊ facit no. iste tex. p dicto Inn.[f] in.c.in pñtia.de renũ. vbi dicit ꝙ si due cause exprimũtur in sñia vna ↄ̃ ius litigatoris: alia ↄ̃ ius cõe sustinet̃ sñia ppter illã que nõ est ↄ̃ ius cõe. et hec procedũt intelligẽdo qd illud verbũ non tam positũ in tex. stet priuatiue vt sit sensus ꝙ papa fundauit se ĩ cõfirmatione nõ sup illa decre. trãmisse. sed sup pbatiõib⁹. Si autẽ intelligit̃ ꝙ stat cõparatiue vt sit sensus ꝙ magis fundauit se sup pbatiõe ꝙ̃ sup illa decre. tũc illud dictũ non colligit̃. Et ex hoc colligit Io. an. aduocatũ fouẽtẽ iustã cãm debere etiã allegare iura nõ multũ efficacia:qꝛ si iudex nõ ẽ multũ doctus mouet̃ potius ex qbusdã coloratis nõ cõcludẽtib⁹ ꝙ̃ ex dictis necessario cõcludentibus.

7 ❡ †In gl. in ver. filiũ ibi:in publico istr̃o.⁊ differt iste casus a primo qꝛ ibi loquit̃ de testamẽto hic de alio instrumento.⁊ not. glo. ex quo habes quatuor modos legitimãdi filios naturales:vide alios modos per Hosti. in sum. eo. tit. §. qualiter ⁊ a quo.

8 ❡ †Et in fi. gl. an aũt ⁊ qñ noiatio parẽtũ psit vel noceat filijs. dixi in.c.transmisse.ṡ.eo.⁊ per Bart. in.l.j.§.iulianus.ff. de libe. agno.⁊ per no. ĩ locis preall'. soluit̃ ↄ̃riũ hic formatũ. ❡ In glo. fi. ibi:hic vero pro ipso filio. hec dissimilitudo quã assignat gl. parũ vȝ ſm Io. an.⁊ bene:qꝛ assertio parentũ facit fidem in preiudiciũ filiationis vt ibi:fortius dȝ facere in fauorem. ideo Io. an. allegat alias dissimilitudines. dicit eñ ꝙ ibi negat̃ filiatio. hic aũt qualitas qꝛ dicebat̃ nõ legitim⁹. Itẽ ibi assertio parentũ non habebat tractatũ in cõtrariuȝ hic aũt sec⁹ vt. ṡ. dixi. Item ibi erat dictũ vtriusqȝ hic alterius tm̃. Item adde id qd. ṡ. dixi. Ex quib⁹ clare patet ꝙ.c. trãsmisse loquitur in casu dissimili huius.c. merito hic non debebat simpliciter stari dicto patris.

1 ☞ Papa nõ legitimat in temporalib⁹ aliene iurisdictionis subiectos nisi ex magna.
2 Clericus trahere potest laicum.
Clericus põt esse procurator laici in iudicio ecclesiastico et quo ad nonnulla in foro seculari.
3 Legitimatio est decor et honor.
Illegitimatio est ignominia licet non sit peccatum.
Illegitimi quare non possint promoueri.
4 Dispensatio cum legitimis non fit nisi ex causa.
Papa dispensat vbicũqȝ in iure positiuo etiam sine causa ⁊ an peccet hoc faciendo.2.
Papa gerit vices dei ⁊ dȝ se quantum põt ei conformare.
5 Dispensatur etiam cum adulterinis.
Illegitimi ex dispẽsatione nõ solũ possunt pmoueri in episcopos verũetiam in summos pontifices.
Christus descendit ex linea nata de adulterio.
6 Argumentũ põt fieri a maiori in dispensationis materia.
Eps licet possit de iure in aliquibus casibus dispensare nõ tamen indistincte potest.
7 Donatio facta eccl'ie p ↄstãtinũ ẽ ĩ plurib⁹ locis approbata.
Papa hȝ omnimodam potestatem in terris ecclesie.
8 Gratia eadem nõ est indifferenter omnibus concedenda.
9 Rex francie non cognoscit superiorẽ in temporalibus.37.
Rex hispanie an cognoscat superiorẽ in temporalibus.37.
10 Principes nõ cognoscẽtes superiorẽ in tẽporalib⁹ possunt exercere ea que sunt reseruata imperatori.26.
Italie ciuitates que non cognoscunt superiorẽ in temporalibus possunt exercere reseruata imperatori.26.
Imperatori reseruata que sint.
11 egitimare est iurisdictionis.
Subiect⁹ alteri ñ pt in legitimatiõe filij alicui se subijcere.23.
12 Legitimatio est quedam dispensatio.
13 Princeps potest etiam filios proprios legitimare.
Qualitates diuerse possunt in eodem homine cõcurrere q̃ faciunt vt vices plurimorum sustineat.
14 Lai. sarũ in decisionib⁹ recurri põt ad nouũ ⁊ vetus testm̃.
15 Papa in terris aliems regulariter non põt exercere iurisdictionem temporalem sed casualiter sic.

Sebasti. Sapia.
a ❡ No. ꝙ nat⁹. vide Alex. in consi. xxv. incip. in causa vertente. colũ. pen. in. iiij. volu.
b ❡ In testõ. Limita quãdo tales filij naturales sunt nati ex muliere cũ qua pater potuisset honeste ↄ̃here vt ĩ.§. ad h̃. ĩ aut. vt lic. ma. et auie. ita ↄsuluit bart. ĩ ↄsi. incip. nerati⁹ corraducij. bal. in l. ij. ĩ. ix. opp. C. q. resti. nõ no. ang. in.§. ad hec. ĩ aut. qui mo. na. eff. le. d. Nic. de peru. in trac. de suc. ab intest. col. xxxij. bal. in.c. inotuit. ṡ. de elect. vbi limitat alio sing. mõ vt pcedat qñ pr̃ nominat filium cuȝ adiectiõe suũ sec⁹ si simplr̃ noiat filiũ:rõ qꝛ dicendo suũ vult dicere in ptãte:⁊ p ↄñs legitimũ sequũtur mo. i. l. neqȝ pfessio. C. de testa.
c ❡ Legitimasse. adde alex. cõsi. xc. ij. li. xl. ↄsi. cxcvj.
Sebasti. Sapia.
d ❡ Esse filiũ. vide late p bal. in. l. nõ eplis. C. de pba. ⁊ pet. de anc. ĩ cle. si summ⁹ põtifex de sen. excom.
Zacharias.
e ❡ Falsam cãȝ. vide istũ ĩ.c. iter ceteras.⁊ qd ibi posui ĩ apos. ad ipm nu. 9. ĩ apo. in v̇. falsam cãm. ṡ. de pscr.⁊ Alex. cõsi. lxxiij. volu. iij.
f ❡ Dico Inn. vide que notaui ad bar. in. l. qd ait.§. ignorãtie. ff. qui. ex cau. infa. irro.
Andr. Barba.

Papa ex causa deponit francorum regem ⁊ alios principes.
Papa appellatur sacerdos ⁊ imperator in spiritualibus.
Rome diuinitus apostolica sedes est collata: ⁊ an papa possint exinde sedem transferre.
Cardinales an sint de iure diuino vel positiuo: an sine eis possint ardua negotia explicari per papam. 20.
Papa an debeat ardua negotia explicare de consilio cardinalium vel episcoporum.
Mortis pena vbi a iure canonico imponitur debet exponi pro sententia excommunicationis. Episcopi sunt loco apostolorum.
Papa est loco Petri.
Episcopatuum diuisio est de iure positiuo.
Legitimatus in spiritualibus videtur legitimatus ad alios honores ⁊ dignitates seculares.
Legitimatus in spiritualibus an senseatur etiam legitimatus in temporalibus quo ad successionem. 22.
Legitimatio proprie ad quem spectat: ⁊ an papa indistincte possit vbiqꝫ legitimare etiam quo ad temporalia. 22. 25.
Papa ex causa dispensat in casibus diuina. l. prohibitis.
Papa potest dispensare cum religioso vt contrahat matrimonium.
Papa an possit legitimare prolem susceptam ex matrimonio per clericum in sacris contracto.
Pape potestas contra ius positiuum maxima est ⁊ tollere pōt constitutiones quo ad effectus preteritos ita ꝙ excommunicatus illarum vigore non indigebit aliqua absolutione.
Impator ⁊ eiꝰ comites palatini an possint ltīmare in terris ecclie. 26.
4 Legitimati ꝑ comites palatinos an succedant cū ꝑiudicio agnatorū.
5 Imperator non potest legitimare in spiritualibus.
Reges ⁊ principes qui recognoscūt superiorē nō possunt legitimare.
7 Solennitates que debeant in legitimatione adhiberi.
8 Exprimenda que sunt in legitimatione.
Consensus legitimandi requiritur: ⁊ an requiratur ꝙ parētes ⁊ agnati consentiant. 29.
9 Mortuo pr̄e filiꝰ an possit ⁊ debeat legitimari in ꝑiudicio agnatorū.
0 Legitimatus nō extantibus filijs legitimus si postmodū filij legitimi nascantur: an succedere habeat vel satis legitimatio euanescat.
1 Illegitimi filij icestuosi ⁊ adulterini ⁊ siles ēt dñr naturales lꝫ ꝓꝓe naturales dicāt ex cōcubina nati ⁊ qd reqrat vt naturales oīno dicātur.
2 Presbyterorum filij ⁊ aliorum clericorum in sacris ordinibus adulterini dicuntur: ⁊ non possunt matri succedere.
3 Clericorum in minoribus constitutorum filij ⁊ beneficiatorū an adulterini dicantur: ⁊ an matri succedant.
4 Illegitimi nobilium filij an dicantur de domo parētum: ⁊ an eorum arma siue insignia deferre possint.
5 Decus proles est in matrimonio.
6 Sententia separationis si est nulla an filij ex secundo matrimonio geniti sint legitimi.
Filij post prohibitionem ecclesie geniti an sint legitimi.
7 Rex Francorū ⁊ rex Hyspanie ⁊ rex Anglie an potuerint ꝑscribere ꝯ imperiū ⁊ an peccent ei nō obediēdo. rex Anglie an subsit imperatori.
Episcopalia iura an possint prescribi per prelatum inferiorem.
38 Iudex ecclesiasticus dꝫ esse talis vt sciat distiguere inter leprā ⁊ leprā.
Papa adeundus est vbicunqꝫ aliqd dubium seu ambiguum oriatur.

1 **PEr venerabilē.** †Difficile ⁊ multū famosū. c. ⁊ post abb. Io. an. summat sic. Papa nō legitimat in tpalibꝰ aliene iurisditiōi subiectos. Ego vō latiꝰ sic summo ṡm intellectū qui mihi plꝰ plꝫ. In terris ecclie pōt papa libere illegitimatos legitimare: in terris vō alienis nō nisi ex causis multū arduis vel nisi in spiritualibus: tūc tñ indirecte ⁊ per quādā cōsequentiā intelligit̄ legitimare etiā quo ad tpalia: hoc tñ vltimū nō est sine scrupulo. vt. j. clarius patebit. Diuiditur principaliter in duas ptes. in prima petitio. i scda rñsio ibi: qd aūt. Scda subdiuidit̄ i quatuor. In prio ꝓbat gnqꝫ rōnibꝰ ꝙ dispensatio nē petitā facere pōt. In secūda ibi: videbat̄. ponit similitudinē quā īducebat petitor quā gnqꝫ rōnibꝰ īprobat. In tertia ibi rōnibꝰ ꝓbat autoritatibus veteris testi ⁊ noui ꝙ vbiqꝫ terrarū certis ex causis inter xpianos pōt se de tpalibꝰ ītromittere. In quarta ibi: lꝫ petitionē exaudire noluit: qr oīs lex ꝯdicebat. ¶ Casus literalis. Nobilis vir. V. de mōte pessulano legitima sua vxore exclusa aliā supduxit de q̄ filios suscepit tandē ꝑ archiepm Arelatēn. petijt a do. pa. vt filios legitimaret Quatenꝰ eis natalīū obiectio nō noceret quominꝰ sibi succederēt. qd aūt aplica sedes sup hoc dispēsare possit ostēdit pluribꝰ rōnibus. ꝓmo sic aplica sedes diuersis causis inspectis dispēsauit cū qbusdā minꝰ legitime genitis non solū naturalibus: sed etiā adulterinis vt possint in epōs ꝓmoueri: multo fortius videt̄ vt eos ad actus legitimare valeat seculares ꝑcipue si superiorē aliū inter hoīes ꝑter ro. pōt. nō cognoscāt qui legitimādi habeat potestatē qr qd pōt in maiori multo magis potest in minori. Scdo ꝓbat idē per simile tale. Eo em̄ ipso ꝙ aliquis ad dignitatē epalē promouetur eximitur a patria ptāte. ꝑterea si epūs sciēter seruū alterius in ꝑsbyterū ordinaret liber efficitur: licet ordinator satisfacere dño teneat̄ ⁊ mōstrosuꝫ videret̄ vt qs legitimus fieret ad actus spirituales ad actus seculares illegitimꝰ remaneret. vñ coīpo ꝙ in spiritualibꝰ dispēsat̄ ꝑ ꝯñtiā intelligit̄ i tpalibꝰ dispēsatū sꝫ in pr̄imonio beati Petri illud pōt sedes apo. libere facere in quo summi pricipis obtinet ptātē. Tertio ēt videbat̄ ex hoc posse trahere audaciā postulādi: qr rex Frācie reginā frācorū vxorē suā dimisit ⁊ aliā superduxit ex qua filios suscepit sicut ⁊ iste nobilis cū qbꝰ pa. dispēsauit: sic cū filijs istius nobilis poterat dispēsare. Postmodū rñdet papa ad id qd dictū est ꝙ dispēsauit cū filijs regis frācie dicēs ꝙ res illa nō filis sꝫ valde dissimilis iuenit̄. Rex em̄ Frācie a regina fuit ꝑ legatū aplice se. ꝑ sniaꝫ sepatꝰ iste nobilis temeritate propria suā reiecit: ⁊ rex Frācie anteq̄ ad eum ꝓhibitio ꝑueniret de nō ꝯhēdo cū alia supduxit aliā ex qua filios suscepit sꝫ iste nobilis in contēptū ecclie aliā supinduxit. Preterea rex Frā. circa mr̄imoniū ipedimentū affinitatis obiecit ⁊ corā legato testes iduxit q sniaꝫ tulit q̄ reprobata fuit solūmō ꝓpter iudiciariū ordinē non seruatū. iste nihil obiecit ꝓpt̄ qd diuortiū fieri deberet. ⁊ vtrū filij regis legitimi fuerint vel illegitimi pōt immerito dubitari q̄diu pendet qd affinitatis opposite: qr si affinitas probata fuerit apparebit ꝙ illa non fuit vxor regis ⁊ ita ꝑ ꝯñs alia vr̄ sibi legitime copulata ⁊ ita filij legitimi fuerūt. Preterea cū rex supiorē in tpalibꝰ nullū hꝫ q̄rit̄ sine alicuiꝰ iuris lesione in eo se poterat sedi ap. subijcere in quo videri posset aliqbꝰ ꝙ ꝑ seipm nō tāq̄ pater cū filijs sꝫ tāq̄ ꝑnceps cū subditis posset dispēsare iste vō nobilis alij est subiectꝰ. Istis ergo rōnibus cōsideratis papa dispēsauit cum filijs regis Frācie cāꝫ trahēs tā ex veteri testō q̄ ex nouo: qr nō solū in pr̄imonio bti Petri i q̄ plenā hꝫ i tpalibꝰ ptātē veruetiā in alijs regioībꝰ certis causis īspect̄ casualr̄ tpalē iurisdictionē exerceret. ⁊ hoc ondit ꝑ legē veteris testi. Si difficile ⁊ ambiguū apud te iudiciū eē ꝑspexeris inter sanguinē ⁊ sanguinē. cām ⁊ cāꝫ: leprā ⁊ leprā: ⁊ iudiciū inter portas videris variari venies ad sacerdotes leuitici gñis ⁊ ad iudicē q fuerit illo tpe q iudicabit ibi iudicij veritatē ⁊ facies quecūqꝫ dixerit ⁊c. Tandē exponit autoritatē deuteronomij qd intelligendū sit per eā exposita autoritate veteris testamēti dicit papa lꝫ cū filijs regis de qbꝰ ab initio dubitabat̄ an legitimi fuerīt duxerimus dispēsandū: quia tñ lex mosaica sobolē ex adulterio susceptā detestatur dicēte dño ꝙ māzeres ⁊ spurij vsqꝫ ad decimā gñationē nō intrabūt ecclesiā. ⁊ canon vetat tales ad sacros ordines promoueri ⁊ ṡm leges a paterna successione repelli debēt ⁊ denegari ēt alimēta petitiōi illiꝰ nobilis nō duximꝰ annuēdū. ber.

2 ¶ †No. j. ex ꝑn. iūcta suprascriptiōe clericū ēt ꝑlatū ꝓmoueri posse cām laici apud romanū pontifi. ⁊ ex hac lr̄a colligit Abbas ꝙ clericꝰ[a] pōt eē ꝓcurator laici in iudicio ecclīastico. ⁊ de hoc vide qd no. in. c. i nr̄a. de ꝓcuratoribꝰ vbi plenius dico ⁊ ꝑ Fede. cōsi. clxiij. qnimo plꝰ dico ꝙ ēt in foro seculari[b] pōt eē clericꝰ ꝓcurator laici in vna cā ⁊ iura ꝓhibētia talē ꝓcurationē debēt itelligi de gñali ꝓcuratore. ita voluit singularit̄ Inn. i. c. vnico. de ob. ad rō. ⁊ sentit. s. i. c. ij. ne cle. vel mo. ⁊ notabis ista dicta:[c] qr cōiter ignorāt̄ ⁊ vide per Archi. i. c. ꝑuenit. lxxxvj. di. ⁊ ꝑ collecta. in. c. dilecti. de arbi. ⁊ ꝑ hoc alias dixi in qōne facti qd etiā in foro seculari pōt eē clericꝰ ꝓcurator clerici cum posset esse laici quod fortius est. vt. s.

3 ¶ †No. scdo. ibi. decorare: ꝙ legitimatio ē decor ⁊ honor. Ex quo infert̄ ꝙ oppositū eiꝰ est ignominia nā licet non sit peccatū generati est tñ defectus: quare aūt illegitimi nō possunt ꝓmoueri. vide bonā glo. in. c. ij. de fil. presby. li. vj.

4 ¶ †No. ibi diuersis causis inspecti. ꝙ legitimatio vel dispensatio cū illegitimis nō dꝫ fieri sine causa rationabili peccāt ergo q indistincte dispēsant sine causa. nā vt dicit Io. an. ⁊ bñ papa est hō. ⁊ peccare pōt sicut alij. ix. q. iij. aliorū. dicit tñ. d. Anto. ꝙ in papa hoc est de honestate. nam ipse pōt de

a ¶ Clericus. glo. Bar. in. l. filiusfa. §. veterani. ff. de procu. per Abb. in. c. ij. s. ō postu. in. c. cum. I. ⁊. a. s. de re iu. ꝑ Fed. de se. qui male allegatur per Ab. hic in consi. cclxx. Ro. sin. cclxxvij. per Maria. sozi. bñ declarātē in. c. constitutis. s. de ap. in. j. not. facit. l. placet. C. de epi. ⁊ cler. cle. religiosus. cum ibi not. de procur.
Sebasti. Sapia.

b ¶ In foro seculari. Vide Feli. in c. cū. I. ⁊. A. col. vj. s. de re iu. ver. est etiā clerico vbi exornat dictum. Inn. in. d. c. vnico.

c ¶ Ista dicta. Vide que dixi in. c. sopite. de cēsi. vide. d. Abb. in co. ij. de postu. vbi tenet cōtrariū. imo quod possit esse in vna causa. alle. Cal. in. c. ij. eo. ti. Andr. Barba.

a ☙Sebasti. Sapia.¶ Materia dispēsationis. Uide Feli.in.c.postulasti.col.xj.ver.limita secundo.s.de rescriptis.

b Donatiōis.cōit ꝯcludit ꝙ valuerit vt ꝑ abb.ī.c.ītellecto.s.ꝺ iureiu.ꝑ Bar.ī ṗn.ff.vete.ī.iij.coll.ibi ⁊ sic q̄ro ꝑ Jmo.⁊ Alex.ī rub.ff.de v.ob.

c ☙Sebasti. Sapia.¶ Reseruata. Uide Jas.ī.l.īperiū.col.xj.ff.de iurisdictio. om.iu. Ant.ꝺ rosa.ī tracta.legitiationū.char.xiij.⁊ Lud.desardis in trac.legitimati.chart.xij.Signo.ī cōsil.cclj.ī ṗn.ī.iiij.co.

d ¶ Ciuitates per bar.ī.l.ij.ff.de iu.fisc.q cōcludit qꝺ hūt merū ⁊ mixtū ipiū.⁊ alia regalia:⁊ ī.l.relegati.ff.de pe.⁊ ī.l.ij.ff.ne qd ī loc.publi.fiat.⁊ in.l.hostes.ff.de capti.⁊ postli.reuer.⁊ an possint reseruata ṗncipi p̄scribi ⁊ abb.ī.c.sup qbusdā.j.de sent.excō.

e ¶ Dispensare. Bal.in.l.si ꝯsul.ī iiij.q.ꝺ adopt.tꝫ ꝙ comes palatin⁹ p̄t ltiare filiū suū naturalē cōrā seipo.seqt Jo.ꝺ anania.cō.xxix.inci.visa impialī ⁊ aplica.tu pondera text.hunc in §.insup.⁊ gl.in v̄bo grā.ī ꝯtrariū Ja.in.l.q iurisdictiōi.in.iij.col.ff.de iu.om.iu.⁊ ī.l.est receptū.eo.ti. Zacharias.

f ¶ Trāsferre sedē. Adde istū ī.c.ego.col.iij.v.ex h̄ no.s.de iureiu.⁊ ibi Fel.col.fi.v̄si.in tex.ibi aplorū.⁊ Jnn.in.c.exposuit.s.de dila.

g ¶ Diuino.iō bal.in cōs.schismatis appellat cetū cardinaliū cetū diuinū de q̄ qōnē late h̄r ꝑ And.sicu.in tracta.de p̄stātia cardinaliū.ī.j.q.qui mordet abb.ponderantē hūc tex.ad hoc ꝺ quo ꝑ Old.consi.lxiij.per Rom.cōsilio ccccxcviij.

☙Sebasti. Sapia.

g ¶ Jure diuino. Uide late de hoc arti.ꝑ And.siculum in tracta.de p̄stantia cardināliū i.j.q.basilica.

☙Sebasti. Sapia.

sola volūtate dispēsare in bn̄ficialib⁹ ⁊ ī aliꝭs ꝓhibitis.ī.canonica.ꝑ hoc dicit eē tex.tn̄ notabilē in c.cū n̄ris.ī ver.nos.de ꝯces.p̄.sed certe ille tex.nō clare ꝓbat.sꝫ tex.ē melior ī.c.ꝓposuit.eo.ti.⁊ ī.c.īnotuit.ꝺ elec.⁊ hoc deī.ꝺ.ant.dico ꝙ origialr̄ ē no.ī.c.cū ad mōasteriū.ꝺ sta.reg.⁊ ibi dixi ego limito hoc,quo ad ecclīā militātē:q̄ nemīnē licitū disputare:an licite ⁊ bn̄ dispēsauit sꝫ q̄ ad deū dico ꝙ peccat si dispēsat sine cā maxie ex affectione carnali:q̄ dꝫ eē prudēs ⁊ diligēs p̄rfami.⁊ cū gerat vices dei dꝫ se ꝯformare q̄tū pōt cū volūtate dei.vt ī.c.vt n̄rꝫ.vt ecc.bn̄fi.ī ṗn.vide qꝺ dixi post btm̄ Tho.ī.c.de multa de p̄b.Jtē vide ꝑ Jo.an.ī.c.si qn̄.ꝺ rescr.⁊ ī.c.significauit.ꝺ of.ꝺle.¶ †No.ibi:sꝫ adulterinis.ꝙ ēt cū adulterinis p̄t dispēsari ꝑ ecclīā vt ꝓmoueāt̄ ēt ī ep̄os:dic ēt ī sūmos pōtifices pn̄t ꝓmoueri.⁊ vidi p̄les q ex clīcis geniti fuerūt ꝓmoti in summos pōtifices in.c.oci⁹.lvj. Jtē Christus descēdit ex adulterino cōplexu mediate nō dico immediate.ꝙ intellige vt habes in 6 c.dn̄s.ea.di.¶ †No.ibi ꝙ in maiori ꝯcedit̄ text. valde singu.quē nescio alibi ꝙ in materia dispēsatiōis[a] licitū ē arguere a maiori:⁊ facit ꝯ op.q̄ hꝫ ꝙ lꝫ ep̄o ꝯcedat̄ aliqs casus nō ꝓpter hoc sibi vr̄ data ptās vt possit in maiori dispēsare iste text.q nō allegat̄ ꝑ aliquē nec vnq̄ ad h̄ iducit̄.facit mlt̄ tū ī oppositū.ꝺ materia vide qꝺ no.ī.c.at si clerici ī.§.de adulterijs.de iudi.Sꝫ si vis tenere illā opi. 7 ꝯriā dic ꝙ h̄ papa loqt̄ allegādo.¶ †Not.ibi:id aūt ī p̄rimonio ⁊c.ꝙ donatio fcā ꝑ ꝯstātinū ꝓbat̄ h̄.⁊ clari⁹.j.eo.ī.§.rōnib⁹ adhuc clari⁹ in cle.romani.ꝺ iureiu.ꝙ ꝺ illa donatiōe nō repiūt scripturā autēticā.iō videas text.no.ī.d.c.fūdamēta vbi dr̄ p̄serti de Roma ꝙ miraculose ⁊ ex dispōne diuina illa donatio fuit fcā.Et no.ꝙ ī p̄rimonio ecclīe hꝫ papa plenā ptātē in tpalib⁹ ⁊ sp̄ualibus:⁊ tex.ī.d.cle.romāi.dicit ꝙ plenissimā hꝫ ergo ibi papa iura īperij ⁊ iura pōtificis stādū ē ergo istꝭ testib⁹ ⁊ determiatiōi ecclīe.lꝫ legiste disputāt ꝺ validitate illi⁹ dōatiōis[b] ⁊ viꝺ ꝑ Bal.in ꝓe.C.¶ †No.ibi:ī v.videbat̄.ꝙ n̄ idifferēter oīb⁹ eadē grā est ꝯcedenda.facit.c.petisti.viij.q.j. 9 ¶ †No.ī v.sup ꝙ rex frācie nō cognoscit supiorē ī tpalib⁹.idē dt gl.de rege hispanie.in.c.adrian⁹.lxiij.di.an aūt isti peccāt non obediēdo impatori dicā.j.†No.tex.fin.quē tenebis semꝑ mēti ꝙ ṗncipes nō recognoscētes supiorē ī tpalib⁹ saltē de fcō pn̄t exercere ea q̄ sunt reseruata[c] impatori in signū sp̄ālis ṗuilegij:vt legitimare famā restituere īterpōere autoritatē ī arrogatiōe ⁊ filia.Ex h̄ īfert̄ ꝙ ciuitates[d] italie q̄ hodie nō recognoscūt supiorē ī tpalib⁹ pn̄t exercere h̄ iura.ꝑ hoc vide ꝙ no.Bar.in.l.īfamē.ff.de pub.iud.⁊ in.l.j.ff.de aq̄ plu.ar.sꝫ hic ē tex.apt⁹.⁊ vide aliū text.sing.in c.sup qbusdā.de v.sig.ꓑbātē ꝙ hec iura ṗncipis pn̄t p̄scribi ꝑ tm̄ tp̄s de cui⁹ initio n̄ ē memoria ⁊ no.ꝑpetuo illū tex.⁊ istū.¶ †No.ibi:iurisdi.n̄re ꝙ legitiare est iurisdi.qꝺ apte ꝓbat̄ hic.An autē fit volūtarie an ꝯtētiose aut ꝓrogabilis.ex ꝯsēsu ptiū.j.subijciā.Jste tn̄ tex.multū sing.facit ꝙ nō sit ꝓrogabilꝭ eo ꝙ papa dicit ꝙ rex frācie potuit se subijcer̄ iurisdictiōi pape:q̄ nō recognoscebat supiorē ī tpalib⁹.iste v̄o nobilꝭ erat subiect⁹.alſi q̄ vt apte h̄ allatio ꝯcludat manifeste colligit̄ h̄ ⁊ alibi n̄ ita bn̄ ꝙ pr̄ nō p̄t ī legitiatiōe filij subijcere se iurisdictiōi alteri⁹ sine ꝯsensu sui dn̄i qꝺ est ꝯ 12 mlt̄os maxie ꝯ bal.ꝓe.C.vt.j.subijciā.¶ †No.ibi dispēsare.ꝙ legitimatio est q̄dā dispensatio. 13 ¶ Jtē no.sing.†ꝙ ṗnceps p̄t cū filijs ꝓprijs dispēsare[e] sicut cū aliꝭs subiectis nō tā̄ pr̄ cū filijs

h ¶ Proles ltia. vide pe.de anc.ī ꝯs.ccccj.īci.viso ⁊ diligēter inspecto.in.iij.co.soz.ī ꝯs.ccxxvj.ꝑ totū.ī.ij.pte.pau.ꝺ ca.ī ꝯs.ccccxxij.ī.ij.pte b̄ꝫ nouissimā imp̄ssio.

i ¶ Jn vxorē.adde ꝙ Pe.de anc.ei⁹,ꝯsi.cclxxiiij.ꝯsuluit in facto ꝙ sic.

sꝫ tā̄ ṗnceps cū subiectis.Ex q̄ ēt collige ꝙ diuerse q̄litates pn̄t concurrere ī eodē hoīe q̄ faciūt vt substineat vices plurimorū.facit ad mate 14 riā qꝺ le.⁊ no.ī.l.q iurisdictiōi p̄est.ꝺ iu.om.iu.¶ †No.ibi:in v.rōnib⁹ 15 ꝙ ad decisionē dubiorꝫ licite recurrit̄ ad nouū ⁊ vet⁹ testm̄.¶ †No.ibi tpalē iurisdictionē casualr̄ exercēs.tex.valde notabilē ꝙ ī terris alienis pa.reglr̄ nō p̄t exercere iurisdictionē tpalē:sꝫ casualr̄ sic.Et ꝓbat h̄ lr̄a ꝙ vbi fcm̄ est valde arduū pōt papa.vti iurisdictiōe tpali ex autoritate 16 dei ⁊ ꝑ h̄.c.j.ꝺ ho.li.vj.⁊ vide ꝙ plene dixi ī.c.īnotuit.de iud.¶ †Ex h̄ pōt adduci ista lr̄a in ar.ꝙ ex magna ⁊ ardua cā pōt pa.deponere principes seculares lꝫ sibi nō sint subiecti ī tpalib⁹.nā alias deposuit ēt re 17 gē Frācie vt ī.c.ali⁹.xv.q.vj.¶ †No.ibi sacerdotis impio.ꝙ papa appellat̄ sacerdos.Jtē ꝙ dr̄ habere impiū.est em̄ impator in sp̄ualib⁹ pro 18 ṗmo facit.c.legim⁹.xciij.dist.¶ †No.ibi:vrbē fugiēs ⁊c.ꝙ sedes aplica ē diuinit⁹ collocata apꝺ vrbē romanā.Ex quo īfero ꝙ papa sine cā f nō p̄t idē trāsferre sedē[f] de q̄ viꝺ ꝑ Jo.an.ī.c.fūdamēta pal.¶ †Not. 19 ibi:fratres:ītelligēdo ꝺ cardīalib⁹:tex.valde no.ꓑbātē iudicio meo ꝙ g cardinalatus sit de iure diuino[g] cū pa.hic arguat ex veteri testō:⁊ ꝑ sacerdotes leuiticos intelligit ip̄os cardinales nec scio alibi tex.meli⁹ ꓑ 20 bātē h̄.vide qꝺ dixi in.c.gest⁹.de ele.nō resi.ibi ꝑ Ho.¶ †No.ibi:iudicabūt ⁊c.tex.no.ꝙ papa nō dꝫ ardua explicare sine cōsilio cardinaliū.⁊ vr̄ ad hoc teneri de iure diuino.vn̄ lꝫ Jo.mo.ī.c.sup eo.ꝺ here.li.vj.dicat ꝙ collegiū cardinaliū ē ī ista q̄si possessiōe ex ꝯsuetudīe ⁊c:ego dico ꝺ iure diuīo ītelligēdo istā autoritatē hic ꝯtētā mō p̄dicto:⁊ lꝫ aliq ītelligāt de ep̄is nō tn̄ hoc multū ꝯgruit lr̄e q̄ ip̄i nō p̄sūt vrbi romāe nisi dicas ꝙ diuisio ep̄atuū sit de iure positiuo.lꝫ ṗmo Petrus ⁊ aliꝭ ap̄li p̄erāt toti orbi.ep̄i aūt tenēt locū aplorū.⁊ pa.locū Petri.vt in.c. 21 nouo.xxj.di.⁊ in.c.vidētes.xij.q.j.¶ †No.vlti.ꝙ vbicūqꝫ ī iure canonico repit̄ pena mortis dꝫ exponi ꝑ sn̄ia excōicatiōis:ꝙ tene mēti q̄ alibi nō ita bn̄ ꝓbat̄:q̄ duplex est mors.q̄dā tpalis q̄ ē illa sepatio anime a corpe.alia ciuilis vt excōicatio ꝑ quā sepat aīa a grā dei.nā de⁹ est vi 22 ta aīarꝫ.⁊ iō ista ē difficilior mors q̄ pria nisi qs ab illa liberet̄.¶ †Jn gl.ij.ī fi.ex hac gl.colligūt̄ explicit̄ tres opi.ṗma ꝙ pa.nō legitiat te ṗncipalr̄ ī tpalib⁹ in terris impij:sꝫ legitimādo quē ad sp̄ualia ꝑ quandā ꝯn̄am legitimat q̄ ad tpalia.⁊ hęc fuit opi.Jo.scꝺa opi.ē ber.glossato.asserētis ꝙ in terris impij pape legitimatio se nō extēdit nisi ad actus Sp̄uales.Sꝫ tertia opi.ponit̄ in fi.gl.ꝙ q ltiat̄ q̄ ad sp̄ualia cēset̄ ltiat⁹ q̄ ad alios honores seclares īherētes ꝑsone:puta vt possit esse iudex ⁊ hr̄e alias digitates illegitimis interdictas.nō aūt q̄ ad hr̄ditatē ⁊ rō diuersitatis pōt eē b̄m Host.q̄ primo casu nō tractatur de p̄iudicio alteri⁹:sꝫ scꝺo sic.q̄ aufert̄ hr̄ditas veniētib⁹ ab ītestato.¶ Extra gl.ē q̄rta opi.quā Ho.ponit dicēs ꝙ nedū directe:sꝫ ēt īdirecte:⁊ ṗncipaliter p̄t pa.legitiare vbiqꝫ.⁊ ꝙ ad eū ꝓprie ptinet legitimatio ⁊ non ad aliū q̄ illegitimitas ꝓuenit ex ꝺfectu mr̄imonij.pa.aūt sol⁹ ē q p̄t sup mr̄imonio disponere:nō aūt impator.vt ī.c.tua.ꝺ or.cog.vn̄ sicut ī ṗncipalia:ita ⁊ ī accessoria spectat ad eū dispēsatio.videm⁹ em̄ ꝙ papa inducit illegitimationē ꝑ suas ꝯstōnes īpediēdo mr̄imoniū.nā filij duorū fratrū licite ꝯhūt ꝺ iure diuino.j.de diuor.j.c.gaudem⁹.⁊ ī.c.ꝺ īfidelib⁹.s.ꝺ ꝯsan.⁊ affi.sꝫ lex pape īpedit ⁊ alios ltīos facit illegitimos ex tali mr̄imonio susceptos.sicut ergo p̄t illegitiare ꝙ ē odiosum sic legitimare:qꝺ est fauorabile.hec opi.vr̄ colorata:sꝫ nullū bonū hꝫ fundamētū q̄ illegitimādo dispōit sup mr̄imōio ꝙ spectat ad iurisdictionē suā.Sꝫ legitimare ṗncipalr̄ nō suscipiēdo a radice mr̄imonij.ē disponere de tpalib⁹ ṗncipalr̄ quorꝫ exercitiū nō ptinet ad eū ī terris impij.vt in.c.cām.s.e.Jo.an.ponit q̄ntā opi.⁊ satis notabilē.dicit em̄ qꝺ aut pa.vult ltiare ꝓlē susceptā ex coitu nō mr̄imoniali saltē cōsensu ⁊ affectiōe ⁊ nō p̄t:q̄ ex q̄ iter parētes nō fuit mr̄imoniū saltē ꝺ fcō nō p̄t papa īducere mr̄imoniū supplēdo ꝯsensum:⁊ sic cū nō possit supplere cōsensum nec disponere ī mr̄imonio nō poterit ltiare q̄ eēt disponere directe sup tpalib⁹:hoc verū nisi vellet ltiare ī terris suis:vl' vacāte ipio:vt ī.c.lꝫ ex suscepto.de fo.cōpe.vel quo ad forū suū vel quo ad sp̄ualia. Aut ꝓles fuit suscepta ex coitu mr̄imoniali:lꝫ mr̄imoniū de iure non tenuerit:⁊ tūc aut mr̄imōiū nō tenuit īpediēte lege diuina ⁊ nō p̄t ltiare:q̄ nō p̄t disponere in illo mr̄imonio ꝯ legē diuinā.aut tenuit impediēte lege canonica.⁊ tūc aut pa.vtit̄ v̄bo ltiationis ltiando.s.mr̄imo h niū ⁊ ꝓlē.⁊ efficit̄ ꝓles ltia[h] quo ad vtrūqꝫ forū:q̄ pa.p̄t tollere īpedimētū īductū ꝑ canonē:⁊ sic remāsit mr̄imoniū validū.Aut vtit̄ v̄bo dispēsatiōis:⁊ tūc q̄ dispēsatio est stricti iuris refert̄ solū ad ea ī qb⁹ exp̄sse est dispēsatū.pro hoc.c.j.⁊.ij.de fil.p̄sb.li.vj.Nec ob.si dicat̄ papā posse ex cā dispēsare in gradibus diuina lege ꝓhibitis.vt no.ꝑ aliqs.in.c.lr̄as.de rest.spo.q̄ illud verū b̄m eū disponēdo ⁊ ltiando mr̄imoniū:vt ex nūc.nō aūt vt ex tūc.ita vt filij antegeniti cēseātur legitimati.Cōstat aūt papā habere maiorē potestatē in gradib⁹ humana lege q̄ diuina prohibitis:vt in.d.c.literas.⁊ notabis hoc vltimū ꝑpetuo:q̄ non ꝓbat̄ exp̄sse alicubi ꝙ papa possit ex cā in gradib⁹ diuina lege ꝓhibitis dispēsare.⁊ facit qꝺ no.in fili in regula semel.de reg.iu.li.vj.in mer.vbi cōcluditur papā posse dispensare cum religioso vt contrahat matrimoniū ad idē qꝺ no.in regula actus legitimi.in mercu.⁊ al̄s memini audiuisse agitari in curia nunquid papa possit dispensare vt pa i truus duceret neptē in vxorē.[i] nā iste gradus dicitur diuina lege prohibitus:vt no.in.d.c.literas.⁊ in.d.c.gaudemus.⁊ ad instātiā magni

principis

principis audiui fuisse dispensatum. Sed puto talẽ dispensationẽ fieri
nõ posse nisi ex maxima causa ꝛ ardua. ¶ † Et ex hoc dubitat hic Jo.
an. nũquid papa posset legitimare ꝓlem susceptã ex matrimonio con-
tracto per clericũ in sacris vel ꝓfessum. Et primo per predicta vr̃ qḋ sic
q2 matrimoniũ est eis ĩterdictũ de iure positiuo ergo papa põt dispen
sare tollendo impedimẽtũ canonicũ ꝛ per cõsequẽs legitimare ꝓlem[a].
Jn contrariũ facit q2 votũ est de iure diuino: ꝛ impedit matrimo. õhi
per istos licet ius canoñ. dirimat tale ma. ad hoc. c. vnicũ. de voto. li. vj.
ꝛ si est impedimẽtũ diuinũ non potest legitimare vt saltẽ retrotrahat᷑ ꝛ
q̃stio est satis dubitabilis. Gas. de cal. nitit᷑ in multis improbare hanc
opi. Jo. an. sed q2 rationes sue nõ vident᷑ mihi cõcludere: ideo omitto.
ipse aũt Gas. tenet opi. vt papa possit legitimare etiã in terris imperij:
quia legitimare est iurisdictiõis voluntarie q̃ põt exerceri in non sub-
ditũ ꝛ extra territoriũ: vt in. l. emãcipati. ff. de ado. ꝛ ĩ. l. ij. de offi. ꝓcon.
Bar. in aut. ex cõplexu. C. de incest. nup. aperte tenet ꝯtradicẽs per istũ
tex. pa. nõ posse legitimare in terris imperij: ꝛ idẽ sentit Jo. an. si bene
ponderent᷑ p̃dicta. nã solũ Jo. an. permittit qñ papa legitimat incipiẽ-
do a radice matrimonij. d. Ant. multũ hic dicit: sed in effectu videt᷑ cõ-
cordare cũ opi. Jo. an. in duobus. primo eñ vult qḋ impedimentũ lꝫ
fuerit canonicũ matrimonio ex quo ꝓles fuit suscepta. tñ legitimatio
sequens nõ trahitur ad prolẽ iam susceptam: sed futurã: q2 nõ potest
retrotrahi cũ immineat impedimẽtũ cañ. ꝓpter susceptionẽ prolis sed
quo ad ꝓlẽ futurã bñ valet legitimatio cũ nullũ impedimẽtũ reperiat᷑
ꝓpter legitimationẽ ma. p̃cedẽ. ego pro concordia dicerẽ ꝙ aut pa. sim
pliciter legitimat nũc ma. ꝛ ꝓce. opi. d. Ant. aut ltiat ma. vt ex tũc. i. ac-
si a p̃n. fuisset ltie ꝯctũ: tũc legitimat᷑ ꝓles p̃cedens: ꝛ sic intelligat᷑ Jo.
an. moueor per tex. iũcta gl. sing. in cle. j. de immu. ecc. vbi ḋr qḋ tãta est
pa. ptãs circa ius positiuum: vt possit tollere cõstõnẽ ẽt quo ad effect⁹
p̃teritos adeo qḋ excõicat⁹ vigore illius cõstõnis nõ indigebit absolu-
tione: qḋ est valde notãdũ. Scḋo discrepauit ꝛ sequit᷑ opi. Jo. de q̃ ĩ gl.
cũ limitatione tñ dicit eñ qḋ legitimat⁹ quo ad spũalia secuto tñ cleri-
catu erit legitimat⁹ quo ad tẽporalia: sec⁹ vbi nõ esset secutus clerica-
tus ꝛ hãc opi. sensit ẽt Gas. ꝛ certe hoc depẽdet ab intellectu hui⁹ text.
in p̃n. nã si intelligim⁹ ꝙ ponat veritatẽ ꝓcedit hec opi. si intelligimus
qḋ papa loquit᷑ allegãdo ꝓcedit opi. cõtraria. Jnno. ponit vtrãqꝫ opi.
ꝛ vident᷑ sibi plus placere ꝙ ĩ p̃n. iste tex. loquat᷑ allegando. qḋ videtur
mihi satis dubia ꝛ de equitate placent opi. Jo. and. ꝛ d. Ant. Sed de
subtilitate iuris plus placet opi. Jo. an. ꝛ Ber. ꝛ illam video seruari in
practica. nã legitimati quo ad ordines non admittunt᷑ ad successionẽꝫ
parẽtum vna cũ alijs legitimis: ꝛ cõsuetudo est optima legũ interpres
vt in. c. cũ dilectus: de cõsue. ꝛ in. l. si de interp̃tatione. ff. de legi. ꝛ p hac
cõsuetudine facit: q2 spũalia ꝛ tp̃alia sunt diuersi iuris: ꝛ dispẽsatio est
odiosa: ꝛ ideo nõ ampliãda sed restringẽda vt nõ excedat terminos ꝓ-
prios. vt in. c. j. ꝛ. ij. de filijs p̃sby. li. vj. ꝛ maxime tenerẽ hanc opi. qñ di-
spẽsant᷑ quo ad spũalia cũ filijs adulterinis vel incestuosis. nã isti ẽt in
iure diuino vident᷑ repulsi ab hereditate parẽtũ. vide duos tex. quos te
23 nebis mẽti. xxxij. q. iiij. c. dicat ꝛ in. c. vnico. xxxv. q. vij. ¶ † Et antequã
subijciã q̃d mihi videat᷑ attingo aliam q̃õnẽ q̃d in imperatore ꝛ in istis
habẽtib⁹ ab eo potestatẽ vt sunt comites palatini nunquid pñt legiti-
mare[b] in terris ecclesie omissis multis ar. q̃ in materia fieri possunt dic
qḋ in hoc varie sunt opi. Nã Jac. de bel. disputauit ꝛ ponit in aut. qui.
mo. natu. effi. sui. ꝛ recitat Jo. an. ꝛ cõcludẽdo dicit qḋ sic motus prin-
cipaliter: quia legitimare est iurisdictiõis voluntarie ꝛ sic potuit ꝓro-
gari iurisdictio istorũ per nõ subiectũ. cõtrariã opi. tenuit Jaco. but. in
l. iij. ff. de off. p̃si. qñ impator nullã habet ptãtẽ in terris ecclesie. imo cẽ-
sent᷑ priuata persona ar. in. d. l. iij. Sed extra territoriũ quis nõ exercet
ptãtẽ: vt in. c. ij. de ꝯsti. li. vj. Bal. in proe. feu. ꝛ super rub. C. cõcordãdo
dicit qḋ de cõsensu ptis põt hoc fieri: q2 nõ tractat᷑ de p̃iudicio alteri⁹:
ꝛ sic sentit qḋ ista iurisdictio sit ꝓrogabilis per partẽ. d. Ant. videt᷑ hic
dubitare: sed poti⁹ in hoc videt᷑ ĩclinare. vt nõ sit ꝓrogabilis per patrẽ:
ꝛ qḋ nõ sit ꝓrogabilis ergo tenerẽ indistincte p tex. aptũ hic in v̇. super
vbi pater patebat vt pa. legitimare filios suos sicut legitimauerat fi-
lios regis Francie. ꝛ papa inter cetera rñ. qḋ rex Francie non recogno
scit superiorẽ in tẽporalibus. ideo potuit sine iuris alteri⁹ lesionẽ se in-
eo subijcere iurisdictiõi pape. Sed iste nobilis erat alteri subiect⁹. ergo
apertissime probat qḋ alteri subiect⁹ nõ potuit ꝓrogare in hoc iurisdi
ctionẽ alteri⁹ etiaꝫ principis. cuius dicti põt esse duplex ratio. Prima
q2 legitimare videt᷑ reseruatũ principi in signũ priuilegij specialis. Jtẽ
tanꝗ̃ arduum: q2 vr̃ monstrosum vt non legitimus efficiat᷑ legitimus
ꝛ hoc ꝓbat᷑ hic in v̇. insup. facit. l. j. §. ait p̃tor. ver. de qua. ff. de postu. vr̃
tex. in aut. qui. mo. na. effi. sui. in. §. illud. vbi dicit tex. per rescriptũ no-
strũ ꝛc. ista ergo q̃ sunt reseruata principi nõ dꝫ subiectus posse in aliũ
transferre. Scḋa ratio. q2 licet legitimare sit iurisdictiõis volũtarie eo
respectu: q2 exercetur in cõsentientem: q2 pater nõ põt obtinere legiti-
mationẽ filij nisi filius cõsentiat: q2 filius nõ cogit᷑ trãsire in potestateꝫ
p̃ris inuit⁹ vt in aut. p̃alleg. in. §. generaliter. tñ alio respectu ista ptãs
seu iurisdictio non est pure volũtaria inꝗ̃tũ excludit agnatos inuitos
qui succederent ab intestato. vnde si imperator nõ hꝫ iurisdictioneꝫ in
terris ecclesie nõ videt᷑ ꝙ possit hoc p̃iudiciũ afferre nõ subiectis ꝛ tol-
lere honorẽ reseruatũ principi. Jtẽ indubitatũ est qḋ impator vel hñs

potestatẽ ab eo nõ potest legitimare quo ad spiri
tualia. Et ideo legitimatus ab impatore nõ põt
ꝓmoueri ad ordines hoc tenet gl. ĩ. c. lege. x. di. et
in. c. si officia. lix. di. sentit. Jo. an. hic. ꝛ Bar. in. d.
24 aut. ex complexu. ¶ † Aliud dictũ valde notabi-
le si esset verũ qḋ ponit hic do. Ant. dicẽs qḋ isti
comites habẽtes potestatẽ legitimandi ab impe-
ratore nõ possunt legitimare in p̃iudicium agna
torũ. vñ oportet qḋ nõ solũ pater sed ẽt agnati cõ
sentiãt q2 hic ptãs tanꝗ̃ alijs p̃iudicialis restrin-
gẽda est ar. in. l. ij. in. §. si q̃s a principe. ff. ne q̃d in
lo. pub. Ego dicerẽ inspicienda verba potestatis
collate. nam si simpliciter esset data ptãs crederẽ
qḋ posset legitimare etiã in preiudiciũ agnatorũ
quẽadmodũ impator. q2 in hac legitimatiõe iura
nõ faciunt mentionẽ nisi de patre: q2 agnatis nõ
p̃iudicatur nisi respectu spẽi. hanc opi. repio. sen-
tire Bal. ĩ loco p̃alle. Sed tene mẽti do. Ant. opi.
q2 nõ est modice autoritatis. Et p̃dicta reassumẽ a
do sub epilogo dicẽdũ qḋ aut querit᷑ de legitima
tione fienda per papã aut per imperatorẽ seu ha
25 bentẽ ptãtem ab eo. ¶ † Primo casu si vult legi-
timare in p̃rimonio ecclesie libere põt vt hic: si in
terris alienis aut subest maxima cã ardua: ꝛ cre-
do qḋ possit lꝫ legitimãdus recognoscat aliũ in
dñm. moueor p istũ tex. in v̇. rõnibus: nã si iste au b
toritates noui ꝛ veteris testamẽti nõ cõcluderẽt
ĩ actu legitimatiõis frustra eas papa adduxisset
hic. Finge eñ ꝙ ex legitimatiõe filij alicui⁹ princi
pis sequat᷑ magna fidei dilatio. nam tũc ob eam
cãm vel similẽ poterit papa exercere iurisdictionẽ
tẽporalẽ. vt hic. ꝛ in. d. c. pro huma. de homi. lib.
vj. aut cessat arduitas cause: ꝛ si vult legitimare
recognoscentẽ superiorẽ seu filios ꝛ potest. vt hic
in ver. insup. Aut vult legitimare recognoscentẽ
supiorẽ seu filios ꝛ nõ põt nisi supior cõsentiat vt
arguit ista lr̃a ĩ v̇. insup ꝛ lati⁹ patet ex predictis
nisi vellet legitimare in spũalib⁹. vt. s̃. de fi. p̃sby.
in. c. j. ꝛ. ij. li. vj. vel nisi vellet incipere a radice mr̃i
monij. vt in. c. tãta. s̃. e. ꝛ in. c. qḋ circa. s̃. de ꝯsan. ꝛ
26 affi. qḋ declara vt. s̃. dixi in di. Jo. an. ¶ † Jn ĩpe
ratore dicẽdũ qḋ incipiẽdo a radice mr̃imonij nõ
põt legitimare de iure: q2 legitimatio est fame re-
stitutio: q2 nõ põt ipe dispõere sup matrimonio
vt ĩ. c. tuã. de or. cog. aut per rescriptũ vult legiti- c
mare: ꝛ tũc in spiritualib⁹ nõ põt vt. s̃. dixi. maxi
me ꝓpter rõnes quas tãgit gl. in. c. ij. de fil. p̃sby.
li. vj. Jn tẽporalibus vero põt in terris sibi subie
ctis mediate vel immediate. imo de iure ipse sol⁹
põt ĩ toto impio. vñ reges ꝛ alij principes q̃ reco
gnoscũt imperatorẽ in dñm de iure nõ pñt legiti
mare: q2 legitimatio sicut ꝛ fame restitutio ꝛ simi
lia vident᷑ reseruata soli principi. vt. s̃. dixi. sec⁹ si
ẽẽnt p̃ncipes nõ recognoscẽtes superiorẽ vel ciui
tates. nã habẽt isti tãtã ptãtẽ quantã hꝫ impera-
tor in impio suo ad hoc iste tex. ĩ v̇. ĩsup. ꝛ qḋ not.
Bar. in. l. infamẽ. in fi. ff. de pub. iud. Et vide ad
p̃dicta Jnn. in. c. cũ. p. de fi. instr. Aut vult legiti-
mare in terris ecclesie ꝛ nõ potest eisdẽ rõnib⁹ de
q̃b⁹. s̃. dixi in pa. idẽ ꝛ fortius dicendũ in habẽte
27 ptãtẽ ab eo. ¶ † His p̃missis q̃ro de solennitate c
adhibẽda in actu legitimationis. sol. dic ꝙ p̃mo
debet qualitas illegitimationis plene reseruari
p̃ncipi[c] vt puta ꝙ est ĩcestuosus vel adulterinus
vel incestuosus ꝛ adulterin⁹ simul: alias legitima
tio esset surreptitia per ea que dixi in. d. c. q2 circa.
regulariter dicẽdũ ꝙ oẽ tacitũ quo expressio prin
ceps non ita de facili cõcessisset legitimationẽ hꝫ
ipsam vitiare. ad hoc. c. postulasti. de rescrip. et in
l. j. ff. de nata. resti. per hoc notãter dicit Jo. an. in
addi. Spec. eo. ti. ver. sed q̃ro. ꝙ si legitimãd⁹ di-
xit se spurium si erat spurius duplicatus. vt puta
natus ex vxorato ꝛ vxorata nõ valet legitimatio.
Jdẽ dicẽdũ in similibus. Per hoc etiã dico qḋ si
habens fratres legitimos ꝛ naturales impetra-
uit legitimationẽ ꝛ nõ fecit mẽtionẽ qḋ habebat
fratres legitimos nõ valet legitimatio quia prin
ceps non solet legitimare qñ legitimãdus habet
fratres legitimos vel saltẽ nõ ita de facili. vt sen-
tit Jo. an. in addi. Spe. in ti. de succes. ab intesta.

a ¶ Prolem. adde Anch. cõsil. ccccx. vbi late an papa possit dispensare vt matrimoniũ ꝓhibitum an valeret prout ex tunc.

b ¶ Legitiare. Adde in hac materia videndũ Ancha. consil. cccix. do. de ro. deci. j. hoc tit. in nouis. d. Car. cõsi. cxxxviij. Alex. cõsi. lxvj. xcvj. j. li. Jo. de ana. consi. xxix. Pau. de cas. cõsi. ccxxvij. ĩ. j. impressis. Rapha. cu. ꝯsi. lxviij. Ful. consi. xxiij. ꝛ. lxxij. Bal. in multis locis consiliorũ suorũ vbi videre poteris per Calder. consi. ij. hoc ti.

c ¶ Pricipi. adde videdũ Old. cõsi. ccxlvij. Ful. ꝯsi. xxiij. Alex. ꝯsil. lxxvij. iij. li. Ro. cõsi. cxciiij. vbi ꝯcludit ꝯ multorꝫ cõsilia ꝙ legitimatio nõ vitiat᷑ lꝫ q̃litas illegitimitatis non sit expressa nec ex eo ꝙ nõ fecit mẽtionẽ de carentia liberorum. ꝛ vide Anc. ꝯsi. cccxxxiij.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Reseruari principi. Vide Fel. in c. postula. col. iiij. v̇sic. seruit etiã ad hec. s̃. de rescrip.

a ¶ Cõsẽtiat.pang. i ɔ̃si.lxxi.ici.p pte negatiua.⁊rõ ẽ q̃ nõ p̃t liber hõ no lẽs alteri⁹ subiici ptãti.⁊an infans possit ltiari p bar. in.l.iubem⁹.C.de emãc.libe.⁊ i.l.iui ti.ff.ð his q̃ sũt sui vl' alie.iu.vide varia ɔ̃silia relata p Ja.i.l.eã quã.C. de fideicõ. ⁊ in.l. posthumo.i pnc. C.de bon.poss.ɔ̃ tab. apð Corneũ ɔ̃si. clxxix.in.i.co. Et an sciẽs ⁊ tacẽs habeat p ɔ̃sentiẽ te.Ro.i fin.lxvij. scði tpis.Et vnũ casum ĩn.in q̃ pr̃ p̃t ltiare filiã iuitã við p ro.in fin.ccxxi.pmi tẽporis.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Cõsentiat.við bal.i ɔ̃s.cxliiij.ivl. co.i pria pte pau. de ca.i ɔ̃s.xxvij.ic. dicẽdũ ẽ i pria pte ẽm nouissimã impressionẽ. Sozi.i ɔ̃si.ccxij.co.ij.v̄si. qm̃ adhuc.i scða pte. d.Frã.cur.in cõsi.iiij.per totũ.

b ¶ Superueniẽti. ista ẽ cõis opi.eaz tz Bar.⁊ Bald.⁊ aler.i.d.l.ex facto aler.cõsi.xxxix.ici. opportune ɔ̃siderãtis.in pmo.vo. dy.⁊ multi tenuerũt ɔ̃riũ iter quos ẽ Are.⁊ ẽm eũ cõsuluit Old.consi. ccxxxvij. ici.factũ tale ẽ p̃h facit.l.si vnq̃.C.ð re.dõa. pau.i.d.l. singulariter. limitat qñ eẽt ltiat⁹ p oblationẽ curie.q̃ tũc p supuenientiã filiorũ reuocatur.

c ¶ Naturales.adde Old.ɔ̃si.cxcvi.

d ¶ De stirpe.addð Anch. cõsi.cccxc.

Sebasti. Sapia.

d ¶ De stirpe vide Fel.i.c.p tuas.co. j.versi.nota scðo. s̃.de pba.vbi dicit qð filij bastardi sunt de consanguinitate pr̃is ad matrimoniũ dirimendũ q̃ ad alia sec⁹.vide etiã Fel. i.c.in p̄sentia.col. x.de pbat.Alex.i l.ex facto.§. si qs rogatus.co.xviij. ff.ad trebellia.

Zacharias.

§.j.ver.sz ex facto q̃rit.qð bene notabis pro quo facit ter.in.§.illud.in aut.quib.mod.nat.effi.sui.

28 ¶ †Scðo regrit q legitimãdus cõsentiat[a].itẽ qð pater vt i.d.§.generaliter. ¶ †De agnatis dubi-

29 tatur vtrũ debeãt vocari ⁊ cõsentire. Ja.de bel.in aut.quib.mo.na.effi.sui.disputat ⁊ tãdẽ sentit q sic.al's nõ valebit in iudiciũ eorum.sed cõiter tenetur oppositũ vt no.Jo.an.in.d.ver.sz ex facto sentit ⁊ hoc ipsemet.⁊ Bar.in.l.gallus.§.⁊ quid si tm̃.ff.de libe.⁊ posthu.vnde cõcludo q aut pr̃ viuit ⁊ satis est q pater cõsentiat adeo q ẽt agnatis ab intestato succedit iste legitimat⁹.nã princeps q abstulit istis bastardis ius agnatiõis ⁊ cognationis põt eos restituere sine alteri⁹ iniuria ad ius naturale primeuũ vt in.d.§.generalr̃.Si vero pr̃ est mortu⁹:⁊ tũc si pr̃ disposuit vt iste legitimaret:⁊ nõ est necesse vocare agnatos.arg.in aut.itẽ si q̃s.C.de natu.li.Aut pater nihil disposuit ⁊ tunc est opus q vocent agnati quib⁹ hereditas paterna acq̃sita est arg.in.l.j.⁊ fin.de nata. resti.al's non valeret rescriptũ legitimationis seu saltẽ nõ haberet regressum ad bona paterna.hec vera nisi princeps ex certa sciẽtia vellet legitimare agnatis nõ vocatis.vt| no.dicit Bart.in.d.§.⁊ quid si tm̃.Põt eñ princeps ex certa scientia restituere in integrũ cũ p̄iudicio alterius ad hoc qð no.C.de senten.pas.l.fi.⁊ in.l.in cause.ff.de mino.

31 ¶ †Sz alia qð notabilis est pone q pater nõ habẽs filios legitimos, fecit legitimari naturales: demũ habuit filiũ legitimum nũquid euanescat illa legitimatio.in qua q̃õne sñie reperiunt varie vt no.p Spe.⁊ Jo.an.in.d.ver.sed ex facto.lati⁹ p bar.ff.de vul.⁊ pu.in.l.ex facto.⁊ tz Bar.vt succedat vna cũ legitimis.q̃ ex quo legitimatio fuit perfecta nõ debet irritari ex facto supuenienti[b]. ar.in regula factũ legitime.de re.iur.li.vj.q mihi

31 satis plz.⁊ vide latius loco p̃al. ¶ †In gl.in ver. nõ naturalib⁹.no.bñ istã glo.in eo q d̃t qð largo mõ icestuosi adulterini ⁊ similes filij p̃nt dici naturales.⁊ vide per Jo.an.in addi.Spe.e.ti.circa prin.vbi dicit qð licet oẽs nati ex soluto ⁊ soluta ex cõi vsu loquẽdi dicant naturales.pprie tñ naturales sũnt nati ex cõcubina retẽta in domo:q̃ alij lz naturalr̃ pprie sunt geniti nõ tñ merent appellari naturales ex quo sunt nati ex dãnato coitu:vt habet in aut.quib.mod.nat.effic.sui.§.si q̃s aũt defunctus.⁊ hoc ẽt sentit gl.i.c.nisi cũ p̃dẽ.de renũ.⁊ vide Spe.in ti.de suc.ab inte.§.j.v̄.nũc de naturalib⁹ vbi dicit tria reqri ad hoc q filij dicantur naturales[c].Primo qð sint nati ex soluto ⁊ soluta.ita q iter eos eẽ mr̃imoniũ potuisset.Scðo q ex cõcubina retẽta i domo.Tertio q sit vnica ɔ̃cubina.nã si q̃s habẽs plures ɔ̃cubinas suscepit ex eis filios isti non merent dici naturales ppter effrenatã libidinẽ parentũ.hoc vr̃ de mente text, aut.p̃al.Et hoc bñ no.ppter statuta q̃ faciũt mẽtionẽ de naturalib⁹.⁊ vide bo.tex.xxxij.q.iiij.c.fi. Et iõ glo.nõ bñ dicit dũ inq̃t q plerũq ⁊c.nã dz dicere qð regulariter illi dicuntur naturales ⁊c.⁊ rõ p̃dictorũ est q̃ iure ciuili cõcubinat⁹ nõ est reprobat⁹ cũ retinet vnica in domo loco vxoris.vt ff.de cõcu.p totũ.sz iure canoñ.est reprobat⁹.vt i

32 c.nemo.xxxij.q.iiij. ¶ †In gl.in versi.adulterinis no.istã gl.⁊ tene eã mẽti qð filij p̄sbyterorz dicunt adulterini ex quo infert qð ẽt matri succedere nõ p̃nt:q̃ tales nati ex damnato coitu repellunt ab hereditate parẽtũ.vt in aut.ex cõplexu.C.ð icest. nup.Idẽ dicit de natis ex alijs clericis cõstitutis in sacris de quo vide gl.in.l.ij.C.de epi.⁊ cle.q procedit etiã si sunt nati ex vnica concubina clerici.vt no.Bar.in.l.si gener.ff.de his q.vt idi.q̃ cõcubinatus est specifice dãnatus in ipsis clericis.vt.s.

33 de coha.cle.⁊ mu.p totũ. ¶ †Sz dubitari potest q̃d de natis ex clericis nõ cõstitutis in sacris bñficiatis tñ collige solutionẽ ex no.p Jo.an.in regula sine culpa.de re.iur.in mercu.⁊ no.p Bar.in.l.

34 cõcubinatu.ff.de cõcu. ¶ †In gl.in v̄.nõ seruatũ in fi.no.bene istã gl.⁊ vide qð hodie habet in cle. dispẽdiosam.de iud.Et q̃ super gl.precedẽti feci mẽtionem de filijs adulterinis scias q Bal.in.l.

cũ legitime nuptie.ff.de sta.ho.dicit qð filij nobilium bastardi nõ dicunt de stirpe[d] parentũ:quia sordes nõ merent| copulari inter p̄cipuos.ar.i.l. si qua illustris.C.ad orfi.nec p̃nt etiã portare arma parentũ q etiã sequit.d.Ant.An aũt bastardi dicant de domo nobiliũ vel aliorz parentum: maxime propter statuta que q̃nq puniũt oẽs de certa domo nunq̃d cõprehendant bastardi.vide plene per Bar.in.l.fi.C.de ver.sig.⁊ in.l.pnũtiatio.ff.eo.tit.⁊ in.l.tutelas.ff.de capi.di.vbi plene

35 de hac qõ. ¶ †In glos.in| ver.de tribus.ibi.i.ipse deus.põt glo.intelligi dupliciter.Primo qð ipe deus sit ples ex matrimonio ɔ̃cto inter Joseph ⁊ ipsam beatã virginẽ sicut no.in.c.omne.alle.in gl.Scðo potest intelligi qð in quolibet matrimonio deus est ples.i.quo ad seruitiũ dei habẽt homines intẽdere ad generationẽ plis.i.vt ples seruiat ipsi deo.⁊ vterq intellectus bonus est in se.

36 primus tñ mihi plz pl⁹. ¶ †In glo.in v̄.dubitari.in fi.vult ista gl.qð isti filij regis Frãcie in veritate erãt legitimi ex quo rex cõtraxerat matrimoniũ cũ scða autoritate ecclesie.Sed glo.seq̃ẽs in fi.aperte tenet ɔ̃riũ dicens qð ex quo sñia separationis fuit nulla ppter iudiciariũ ordinẽ nõ seruatũ ples ex scða fuit illegitima.⁊ attende q̃ hoc dictũ glo.est directo cõtra gl.in.c.perlatum.s̃.eo. Doc.vident hic velle qð nullitas sentẽtie non hz reddere filios illegitimos ex quo parẽtes de sentẽtia cõfisi cõtraxerũt in facie ecclesie vt in.c.platũ.s̃.eo.ad istũ tex.respon.qð licet rex suscepisset scðam cõiugẽ post sñiam ⁊ ante phibitionem tñ filios suscepit post phibitionẽ:⁊ vt itelligas scias q ɔ̃cto mr̃imonio cũ secunda regina pposuit se spoliatã ⁊ petijt se restitui allegãdo nullitatẽ sentẽtie pa.nõ cõstito de nullitate sñie mãdauit regi nã restitui:⁊ regi iterdixit scðm matrimoniũ i euẽtũ cause.post hanc phibitionẽ rex suscepit filios ex scða.⁊ sic non põt dici q bona fide filij fuissent suscepti.⁊ ex hoc intellectu sentiũt docto.dictum valde no.qð ignorantes impedimentũ etiã iuris errore excusant quo ad legitimationẽ plis qð ẽt voluit gl.in.d.c.perlatũ.⁊ vide qð ibi dixi.nã pu-

37 to hoc pcedere vbi error fuit probabilis. ¶ †In gl.in ver.recognoscat.in fi.no.sing.istã gl.ex qua habes q rex Frãcie[e] de iure nõ est exemptus a romano imperio.imo dicit q de iure subest pape ⁊ nõ imperatori.Host.tz primum dicẽs q omnes principes seculares debẽt etiã recognoscere imperatorem in dñm:vt in.c.adrianus.lxiij.dist.Et ex hoc dicit qð reges Frãcie Hispanie ⁊ Anglie tenent de iure obedire imperatori:licet de facto nõ obediant.Nunq̃d autẽ peccent non obediendo:⁊ nunquid potuerũt prescribere cõtra imperiũ respectu p̄scriptiõis sentit q nõ nisi prescripsissent passiue.i.noĩe romane eccl'ie.ad hoc qð le.⁊ no.in c.cũ ex officij.⁊.c.cum nõ liceat.de prescri.Respectu primi dicit q excusantur forte a peccato dum imperator nõ exigit ab eis obedientiã sicut in simili no.in decimis.vt in.c.hoĩes.de deci.cuz hoc dicto transit Jo.an.⁊ do.Ant.sed.d.Card.dicit posse defendi qð isti prescripserũt cõtra imperiũ, nã plures possent esse imperatores quẽadmodũ, qñ plures eligunt in discordia.⁊ de cõsue.vterq administrat.vt no.glo.in cle.romani.de iureiur, puto qð isti p̃ncipes possunt prescribere iura imperij in eorũ regnis.ar.c.sup quibusdã.de verbo, sig.Et ex his q̃ no.Jo.an.in.c.si eps.de offi.or.li, vj.vbi dicit q̃ platus inferior epo potest prescribere iura epalia in certa parte diocesis qð pleni⁹ dico i.c.cũ cõtingat.de fo.cõpe.Sed qð princeps possit prescribere vt ipse nõ sit sub imperio nõ video hoc possibile de iure:q̃ sine possessiõe p̄scriptio nõ pcedit.Sed quis non potest possidere se ipsum.ideo licet papa vel alius potuisset prescribere cõtra imperatorẽ:tñ actiue nõ pcedit p̄scriptio qð declara,vt dixi in.d.c.cũ nõ liceat. ¶ In gl.in v̄.regi ibi:vt succedere sibi contrariũ; dic esse

38 verũ vt colligit in ver.insup. ¶ †In gl.in v̄.inter sanguinem.hec verba vario modo exponunt per doc.sed placet intellectus qui elicit ex gl.vt p illa verba

e ¶ Rex Frãcie de iure adde de hac q̃õne bal.i.c.j.co. ij.in ti.de' inuesti. in matri.facta.in in matri.facta.in ver.feu.q tenet q nec etiam de iure. idẽ in.l.j.§.j.ff.de offi.p̄fecti preto. Spe.in tit.de act. §.iij.Card.in cle. j.in fi.⁊ ibi in apostil.Cel.de iureiurã.no.idẽ Cel.in apo.ad deci.gratio.deci.xci.inci. eos q de cetero.in apostil.in ver.natio frãcie.⁊ decisi. ccxxix. incipiẽte rex Frãcie.in apostil.iversi.sit subditus impatori.⁊ Old.consi.lxxix. inci.consueuit dubitari.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Rex Francie. hãc q̃õnẽ nouissime late explicat Igne⁹ aureliẽsis i disputatiõe sua an rex Frãcie recognoscat impatorẽ.vide etiã Feli.i c.cũ nõ liceat.col. iiij.s̃.ð p̄scriptiõi. vbi ponit tres reges nõ recognoscẽtes impatorẽ regẽ Frãcie:Hispanie:⁊ Anglie.

verba sanguinē ⁊ sanguinē denotet cāusa criminalis fori ciuilis ⁊ p v̄ba leprā ⁊ leprā denotet cā criminalis fori ecclesiastici.alia aūt verba causam ⁊ causam denotant cām ciuilē vtriusq3 fori.Et ī summa hoc vult ista autoritas ꝙ qualitercunq3 oriat difficultas ⁊ ambiguitas siue in foro seculari siue ecclesiastico siue in causa criminali siue ciuili recurrendum est ad iudicium pape.Ex quo not.do.cōtra legistas q in casibus de iure ciuili nolunt stare determinationi facte p canones.ponc exemplū in detractiōe duarū quartarum de quibus in.c.raynutius ⁊ raynaldus.de testa.⁊c. Abbas.

☞ Si coniugatus viuēte prima cōtrahit matrimonium in facie ecclesie cum scda hoc ignorāte proles erit legitima.
Nepos legitimus filius illegitimi non succedit auo.
Ignorātia alterius cōiuguā sufficit ad legitimationē ꝓlis etiā si extat impedimētū ⁊ oportet ꝙ ipsa ignorātia nō tm̄ in contractu matrimonij:sed tempore conceptionis fuerit.
Matrimoniū qn̄o dicatur esse contractum in facie ecclesie.
Matrimonio sciēter cōtracto nō obstāte impedimēto:an filij sint legitimi etiam si in facie ecclesie fuerit contractum.
Penalis constitutio an debet extendi.
Filij ex matrimonio cōtracto in liberum ⁊ seruam quā putabat esse liberam:an sint legitimi ⁊ ingenui.
Filij sequuntur ventrem.
Filij ex mr̄imōio putatiuo sunt legitimi etiā q̄ ad ordines.
Ignorantia parentū an ⁊ quando filios legitimos faciat.

Ex tenore. † Si cōiugatus viuēte prima in facie ecclesie cōtrahit cum scda hoc ignorāte legitima erit eorū ꝓles:⁊ sunt due partes.In prima iudicū cōsultatio.In scda rn̄sio ⁊ eius ratio ibi:intelligētes.¶ Casus lr̄alis.Quedā vidua.H.noīe petebat hereditatē.R.quondā mariti sui restitui sibi ⁊ pupillo filio suo pars aduersa petitionē illius repellere nitebatur ꝓ eo ꝙ dictū.R.maritū ipsius de adulterio genitū asserebat dicēs ꝙ dict⁹.R.ignorāte vxore legitima aliam.M.noīe supduxit ex qua dictū.R.maritū ipsius vidue suscepit.Pars vidue rn̄debat ꝙ dicta.M.nesciēs ꝙ pater dicti.R.aliā haberet vxorē in facie ecclesie cū eo cōtraxit vn̄ dict⁹ maritus ipsius debebat legitimus reputari cū illegitimi dici non debeant qui de adultera conscia nascuntur.Judices qui de causa ista cognoscebant super hoc dubitātes cōsulere dn̄m pa.vnde ipse intelligens ꝙ pater ipsius R.matrē ipsius in facie ipsius ecclesie ignorās ꝙ aliā haberet vxorē cū eo matrimoniū cōtraxit.⁊ dū legitima vxor putaret ipsius.dictū.R.suscepit ex ea in fauorem prolis dictū R.legitimū reputauit.Ber.¶ † No.j.ꝙ licet nepos sit legitimus tn̄ ex quo susceptus est ex patre illegitimo nō admittit ad successionē aui sui:cū enim fili⁹ venit ex ꝑsona pr̄is:si pater excludit per consequētiam excluditur filius.¶ † Not. scdo ꝙ ad legitimationē prolis[a] sufficit ignorātia alterius cōiugis etiā si suberat ipedimētū cōiugū ⁊ ad hoc quotidie allegat iste tex.¶ No.vltimo ꝙ ignorātia dz subesse tpe cōceptionis filij.vnde non sufficit ignorātia tpe cōtract⁹ matrimonij.¶ † Sed quero qr text.dicit ꝙ ad legitimationem prolis requirit ꝙ in facie ecclesie sit ꝯctum.Sol.dicūt doct. qd coadiunctis amicis nullo seriose excluso mr̄imoniū ꝯhitur pro hoc.l.si vicinis scientibus.C.de nup.Inno.tamen ⁊ Host.requirūt vt seruet solēnitas.c.fi.de clāde.despō.⁊ hoc dictū no.sed vide qd ibi dixi.¶ † Ultimo hic querit quid si cōiuges sciebāt impedimentū:sed cōtraxerūt in facie ecclesie nemine cōtradicente nūqd proles sit legitima.dic ꝙ nō.ar. hic dū ponderat ignorātia mulieris:vt in.d.c.fi.Nā lz Hos. restringat.c.fi.qn̄ subest impedimentū consanguinitatis:tn̄ dicit Jo.an.⁊ bene ꝙ ea est rō in quolibet impedimēto.ꝙꝙ eñ illud.c.fi.videat penale tn̄ ex quo emanauit fauore aiarū nō dz restringi:sz dilatari cū per dilationē euitent aiarū pericula ⁊ hoīes retrahunt a ꝯctu illiciti mr̄imonij.¶ † Not. sing.hāc rōnē Jo.an.⁊ nō tradas obliuioni:qr cōstitutio[b] penalis dz extēdi[c] ⁊ largo mō interꝑtari qn̄ emanat vt euitētur aiarū ꝑicula.vide ꝙ in fili no.gl.in.c.sciāt cuncti.de elec. li.vi.¶ † In gl.fi.ibi.l.iij.vbi dr ꝙ si libera ꝯxit cū seruo quē putabat liberū so.ma.ꝓpter errorē filij nō sunt ingenui sed spurij:ex quo suscepti sine legitimo matrimonio.Jo.an.hic tz ꝯriū dicēs ꝙ de iure canonico ex quo mr̄imoniū tenebat inter seruā ⁊ liberū data ignorātia dz ꝓles censeri legitima data sciētia.arg.hic.Sed de iure ciuili secus qr ꝭm illud ius inter eos nō pōt esse mr̄imoniū.vn̄ ī hoc dicit ꝙ aut libera ꝯxit cū seruo quē putabat libeꝝ ⁊ filij sunt legitimi.Itē sunt liberi qr sequunt cōditionē vētris.s.de nat.ex li.vē.c.vnico. Aut liber ꝯxit cū serua quā putabat liberā ⁊ tūc filij nō sunt legitimi ꝓpter ignorātiā pr̄is sz serui:qr sequunt ꝯditionē mr̄is.nā ignorātia pr̄is nō potuit facere quin filij sequātur vētrē.¶ † Et no.ex hoc dicto iūcta gl.ꝙ suscepti ex mr̄imonio putatiuo sunt legitimi ēt quo ad ordines qd est bene notandū.Posset tn̄ instari in ꝯriū:qr in spūalibus attēdit veritas[d] ⁊ nō opi.⁊ no.Archi.i.c.vnico.de voto.li.vj.¶ † Sz potest rn̄deri ꝙ filij sunt vere legitimi ꝓpter ignorantiā parētū nec debēt filij illegitimi ꝓ parte reputari:⁊ legitimi ꝓ parte.¶ Ultimo circa ignorātiā cōclude ꝙ aut mr̄imoniū est clandestinū ⁊ ignorātia parētū non prodest.vt in.c.fi.de clan.despō.Aut fuit in facie ecclesie cōtractū:⁊ si ambo sciebant impedimētū ꝓles est illegitima dūmodo sit tale impedimētū cui cōiuges renūtiare nō poterāt:puta impedimentum consanguinitatis vel alterius coniugij:aut ignorabāt ambo vel alter eorum ⁊ si est ignorātia facti proles est legitima vt hic.Si vero est ignorātia iuris:tunc est magis dubiū ⁊ dic vt in.c.precedenti.⁊.c.referente.s.eo. Abbas.

☞ Infideliū filij etiā qui matrimoniū cōtraxerūt in casu a lege canonica prohibito post baptismum sunt legitimi.
Fidei in dilatione versatur publica vtilitas.
Infidelium matrimonia contracta in casibus a lege canonica prohibitis tenent.
Infideles non astringuntur lege canonica sed diuina sic.
Uerbum volumus importat ius nouum.
Infideliū filij ad fidē ꝯuersi nati post repudiū ex scda vxore prima viuente an sint legitimi:⁊ an scda reputetur vxor.
Dispositio huius.c.loquitur quando suberat impedimentum lege canonica tantum.

Gaudemus. † Proles infideliū qui postea cōuertunt ltia est ēt si parētes sunt ī casu prohibito lege canonica.¶ Casus lr̄alis.Infideles quidā in scdo vel tertio gradu ꝭm opi.suā mr̄imoniū ꝯxerunt:⁊ de tali mr̄imonio ꝓlem susceperūt tādem cōuersi sunt ad fidem querit an filij istoꝝ legitimi sint cēsendi.Rn̄.papa ꝙ vtilitate publica suadente debēt legitimi reputari.Ber.¶ † Not.j.ꝙ in dilatione fidei versat publica vtilitas.¶ † No.scdo ꝙ inter infideles tz matrimoniū[e] contractū in gradibus lege canonica ꝓhibitis tm̄ ⁊ est ratio:qr lex canonica nō astringit[f] ifideles vt in.c.gaudemus.j.de diuor.vnde considerat ipm ius diuinū ad hoc.c.de infidelib⁹.s.de ꝯsan.⁊ affi.¶ † Et ex his op. contra tex.ibi dn̄ pa.dixit volum⁹.nā istud verbū importat ius nouū vel quādam gratiā.vt no.in cle.vnica.de offi.vica. Sz de iure scripto isti filij sunt cēsendi legitimi cū inter infideles sit verū matrimoniū ex quo nō subest impedimētum nisi lege canonica inductū.vt.d.c.de infidelib⁹.Sol.iste tex. intelligit dupliciter ꝭm gl.⁊ doc.Primo vt intelligit in matrimonio cōtracto in gradu cōsanguinitatis ꝓhibito lege canonica tm̄:⁊ ꝭm hūc intellectū:vt sileat cōtrariū exponit Hosti.verbū volumus.i.velle debemus.Scdo vt intelligat de ꝓle suscepta ex scdo mr̄imonio reprobato repudiata prima cōiuge ꝭm legē infideliū:⁊ tunc verbū volum⁹ stat proprie:qr matrimoniū nō valet cum scda prima viuēte:vt in.c. gaudem⁹.j.de diuor.sz de eqtate ⁊ de gratia filij ēt reputant legitimi post ꝯuersionē.ꝓ hoc facit ꝭm Jo.an.qr si iter christianos sufficit opi.cōtrahētiū ad legitimationē prolis fortius dz sufficere inter ifideles:qr credebāt legitime posse cōtrahere post repudiū datū prime cōiugi.¶ † No.bene hoc dictū qr certe nullibi ꝓbat.nā hoc.c.si bene pōderet loquit qn̄ suberat impedimētū lege canonica tm̄:sed in alio intellectu subest ipedimētū de iure diuino:cū Christ⁹ exꝓsse prohibit duci scdam viuēte prima:vt i.d.c.gaudem⁹.Ignorantia vō iure diui.nō debet excusare:vt in.c.qr ea.xxxviij.dist. Et sic de rigore iuris hec opi.est verior.sed habito respectu ꝙ filij fuerunt suscepti ex ma.putatiuo ꝭm legē infideliū potest hoc dictum sustineri:sed vt dixi nullibi probatur ⁊c.

¶ Qui mr̄imoniū accusare pn̄t:⁊ ꝯ illud testificari.Rubri.

¶ Uiso de matrimonijs ⁊ de impedimētis eorū sequit videre merito de separationib⁹ seu diuortijs:sed qr ad diuortia ꝑuenit:accusationibus:⁊ testimonijs ꝓcedentibus.ideo tractatur⁹ autor.de diuortijs ꝑmisit istā rub.qui matrimoniū accusare possunt ⁊ ꝯtra ipm testificari:⁊ sic hz ista rubr. duas partes detractat eñ q sunt accusatores idonei:⁊ idonei testes ꝯ mr̄imoniū.Inn.hic ꝓsequitur materiā rubrice hui⁹:⁊ circa primū dicit ꝙ aut agitur ad separationē tori ⁊ solū admittūt cōiuges ad accusationē:qr alteri⁹ nō iterest ⁊ pro hoc.c.quēadmodū.s.de iureiu.aut agit ad sepationē vinculi:⁊ admittunt oēs ꝯsanguinei.tn̄ preferunt extraneis cū agit de impedimēto cōsanguinitatis.vt.j.eo.vſ.⁊ inter

---

Sebasti. Sapia.
[a] ¶ Legitimationē ꝓlis.Uide ad hoc q̄ scribit bal. in.l.qui ꝯ.C.de incest.nup.
[b] ¶ Quia cōstitutio penalis.gl.in aut. sacra puberū.C.si aduer.vē. istā regul.tradit Ant.de bu.i.c.fi. s.de ꝯsue.i.j.fal. Imo.⁊ Petr.de anc.in.c.ꝙms.de pac.lib.vj.Alex.i l.q iurasse.in ꝑn. de iureiur.Abb. in ꝯsi.ccxxi.incip. in.q.mouenda.
Sebasti . Sapia.
[c] ¶ Debet extēdi. In qbus casibus ꝯstitutio penalis extēdatur tradit Jas.i.l.i eū.col.j. vsi.ex scda pte gl. ff.de in ius vocā.
[d] ¶ Ueritas ⁊ nō opi.ꝯriū vr̄ velle Abba.s.de spōs. c.cū ī apostolica. ver.qd aūt si iste.
[e] ¶ Mr̄imoniū. sz an iudei hn̄t filios ī ꝑtāte vr̄ ꝙ non qr nō ꝯhunt ꝭm morē ecclesie ꝯriū tz Bal.in.l. itē in ꝑtāte.ff.de iur̄ ꝑso.gl.xxviij. q.j.c.iudeoꝝ.⁊.j. di.c.ius quiritū. Cardi.in cle.j.de iude.ro.⁊ Alex.i l.multū iterest.ff. d v̄.ob.alex.cōsil. lxxi.i.j.vo.⁊ sum. ꝯs.lxxiij.qr esse iudeū nō est delictū vt ꝑ gl.in.l.multū iterest ꝑ doc.in.l. iulianū.§.cōstat. de le.j.lz Archi. teneat ꝯriū.xlv. dist.c.q syncera.
Sebasti . Sapia.
[f] ¶ Infideles.vid Decia.i.c.canonū statuta.s.de cōstitutioni. col. vi.ver.quarta cōclusio post domi. Abba.ibi.

extraneos ꝓferunt maturiores ⁊ antiqores de vicinia. xxxv. q. vj. in. c. j. ⁊. ij. hoc intellige vex. nisi subsit tale impedimētū cui ɔ̄hētes pñt renūtiare: puta īpedimētū erroris ɔditiōis ⁊ statꝰ vel frigiditatis. nā pñt partes simul stare. vt in. c. cō-sultatiōis. s̄. de frigi. ⁊ male. ⁊ de ɔiugio ser. per totū. ⁊ ideo nō dꝫ admitti extraneꝰ ad accusationē. ¶ Circa scdam pte̅ rub. dicit Inno. ꝙ quisqꝫ ad accusationē matrimonij nō est idoneꝰ testis ⁊ admittunt cōsanguinei ⁊ parētes in testimo niū dic vt dicā. j. eo. c. vl̄. ¶ Sed q̄ro nūqd in cā m̄rimoniali idē possit esse accusator ⁊ testis. Inno. dicit ꝙ sic. ⁊ facit. c. cū ī tua. ⁊. c. ꝑterea. s̄. de spō. Jo. an. ī addi. Spe. e. ti. post p̄n. di cit se nō posse cōcipere ꝙ accusator q tenet saltē ad expēsas si succubuit sit idoneꝰ testis. Sed posset ꝓcedere dictū Inno. qñ officialis publicus denūtiauit. vt in. c. ꝑterea. de test. cog. vel qñ quis ductꝰ cōsciētia denūtiauit impedimētū iudici ⁊ iudex ipse ex officio inquireret: tunc enim iste poterit esse de veritate: ⁊ notabis semper hāc limitationem. Abbas.

1 ☞ Matrimoniali in causa vbi de federe matrimonij agit reo contumaciter absente pñt testes recipi. ⁊ sñia ferri. 3. 6.
2 Citari potest subditus extra territoriū existens: ⁊ an sit necesse requirere iudicem illius territorij.
3 Absente reo culpa sua proceditur ad sententiam. 6.
4 Uxor non semper tenetur sequi virum.
5 Pactum apponi an possit in cōtractu matrimonij ꝙ vxor non teneatur sequi virū ⁊ ꝙ vir teneatur stare in certo loco.
Noua cā supueniens facit recedere a pacto ⁊ a pena liberat.
Societas ex causa superueniente dissoluitur ante tempus.
Pena apponi potest in matrimonio dummodo non sit cō tra libertatem matrimonij.

1 **RElatū.** †Cum agit de federe matrimonij reo absente cōtumaciter pñt sup impedimento m̄rimonij recipi testes: dūmō sint legitimi ⁊ ad dicta eorum fert sñia. cōmunis diuisio. scda ibi ceterum. ¶ Casus l̄ralis. Quidā filiā cuidā tradidit in vxorē cū qua per aliquot annos ꝑmansit, tādē ꝓpter homicidium qd cōmisit de ciuitate timore mortis recessit. post modū dicebat ꝙ p̄r puelle illū de sacro fonte leuauit. Ep̄s loci ꝑ literas suas fecit illū inq̄ri ⁊ ꝑ qnquēniū expectabat: ⁊ nō potuit inueniri. cōsul. pa. r̄n. ꝙ si manifestū est qd asseritur: aut legitimi accusatores ⁊ testes appareant postqꝫ ille iuuenis fuerit cū oī diligētia requisitꝰ: ⁊ et si nō poterit inueniri testes poterunt recipi: ⁊ sine canonico negotio terminari. ber. ¶ †No. iudicem posse citare subditū extra territorium 2 existentē l̄ris[a] suis: ⁊ sic nō hꝫ necesse reqrere iudicē alterius territorij vt illū citet. ad hoc facit. l. oēs. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ vid per Jo. an. ī. c. romana. §. cōtrahēs. de fo. cōpe. lib. vj. et dixi plene in. c. fi. eo. ti. ¶ †No. ij. ꝙ cōtra absentē necessario ꝓce- 3 ditur ad sñiam qñ absentia sua culpa seu ex delicto proprio est cōtracta. nā debebat ꝓcuratorē dimittere. Et no. ꝙ ꝓcedi pōt etiā ad ea que sunt grauis ꝑiudicij: qd no. cōtra istos q timore accusatiōis faciūt fugā ꝓ quo facit qd legi. ⁊ no. in l. papinianus exuli. ff. de mino. ¶ In gl. j. in fi. dic ꝙ non expedit hoc inuestigare q2 qd hic dr̄ de numero annoꝝ est narratio facti. ¶ †In gl. ij. in fi. de materia an ⁊ qñ vxor teneat 4 sequi virū vel econtra dic vt dixi in. c. j. de coniu. lepro. et ad istū tex. dic ꝙ ex duplici capite vxor nō tenebat sequi viruꝫ. Primo q2 negabat matri. esse inter eos saltē legitimū obstāte cognatione spūali. Scdo ꝙ iste vir vagabat. ¶ †Sed 5 quero nunquid in ɔ̄ctu matrimonij possit apponi pactū vt vxor nō teneatur sequi maritum: sed vt maritus moret cum vxore ⁊ in certo loco. Pe. ⁊ Abbas ⁊ cōiter doc. sequētes tenēt qd sic. nā sicut in traditione rei pōt apponi pactum vt in c. verū. de cōdi. ap. ⁊ in. l. j. C. de pac. cōuē. ⁊ ita ⁊ in traditiōe mulieris. ⁊ hoc verū nisi oriat noua cā ꝓpter quā maritum opporteat se absentare vt pōt poni exēplū hic in tex. nostro. facit. l. si cōuenerit. cū se. ff. pro so. vbi societas pōt ex causa superueniēti dissolui ante tp̄s. An autē committatur pena si fuit apposita refert. d. Ant. se r̄ndisse in. q. facit ꝙ nō existente noua cā cōmittitur pena q2 nō est ɔ̄ libertatem matrimonij nec in cōiungēdo nec in separādo. Sꝫ si noua cā absentie oritur tūc nō cōmittit pena q2 esset ɔ̄ libertatē concernentē ipsum m̄rimoniū. vult dicere ꝙ si ex cā superueniente oporteret maritū se absentare pactū vr̄ illicitū vt vxor nō teneret sequi eū nā si daretur via vtriqꝫ ad adulterandū nec per pactū expressum pñt se obligare ad hoc etiā cū iuramēto vt in c. tua. de iureiu. Et no. semꝑ hāc. q. q2 sepe hoc accidit qñ matrimonium cōtrahit inter ciuē ⁊ forēsem. ¶ †In gl. fi. in fi. 6 ibi corrigit. hec so. nō est bona ꝑ id qd habet. s̄. in proe. ideo dic ꝙ ex quo maritus est absēs culpa sua ⁊ diligēter ꝑquisitus nō reperit: pōt cōtra eum ꝓcedi ad diffinitiuam sñiam. nā fuit in culpa nō dimittendo ꝓcuratorē. Itē delictū suū dedit cām absentie. ad. c. quoniā alleg. ꝓ cōtrario. dic ꝙ ibi loquit qñ ex causa probabili ⁊ nō malitiose seu culpa sua cōiunx se absentauit istud vero qñ ex delicto suo. c. parentū. s̄. tit. primo loquit qñ ignorabat cām absentie. ideo in dubio presumēdū est qd in fraudē vxoris se absentauit ex quo tenebatur cohabitare vxori causa nō apparente se absentauit de materia ⁊ intellectu istoꝝ capitulorum dic vt plenius not. Inn. in. c. fi. de eo qui mit. in pos. a tetigi in. c. qm̄ alle. in contrario. ⁊ hodie ꝙ habetur in cle. dispēdiosam. de iudi. ⁊ no. bene istum casum ꝺm intellectū precalleg. Abbas.

1 ☞ Accusatio ⁊ testimoniū in matrimoniali causa fieri debent personaliter ⁊ non per literas. 3.
2 Presumptiōes varie cōiungi possunt ad sñiam ꝓferendā.
3 Testis an possit scribere dictum suum.

1 **NObis.** †Accusatio ⁊ testimoniū in cā matrimoniali ꝑsonaliter ⁊ non per literas fieri debēt. In prima parte ponit qd. in scda respōsio ibi ad hoc. ¶ Casus l̄ralis. Aliquis vult accusare matrimonium vel etiam testificari cōtra illud per chartulam in qua cōscribit accusationem siue testimoniū suum nihil dicēs voce ꝓpria querit vtrū talis accusatio siue testimoniū sit admittendū respō. pa. ꝙ in talibus nullius est momēti tale testimonium quo ad sententiā ꝓferendā nisi quantum ad presumptionē nisi alia adminicula suffragētur. Et ꝙ dicitur hic melius intelligitur de testibꝰ 2 qꝫ de accusationibꝰ: sed de vtroqꝫ verū est. Ber. ¶ †No. j. ꝙ varie presumptiones possunt coniungi ad sententiā ꝓferē- 3 dam: pro hoc. c. cum causam. ⁊ qd ibi dixi. de proba. ¶ †Itē b no. iuncta gl. j. ꝙ testis[b] nō debet deponere per scripturam sed voce viua: ⁊ ꝺm hunc intellectum videtur hic text. cōtra Bar. in. l. theopōpus. ff. de do. prele. vbi dicit per illā legem valere testimoniū si testis scripsit dictū suū ⁊ porrexit iudici. licet fateatur iudicem posse respuere talem dispositionē ⁊ petere vt viua voce deponat vt ex trepidatiōe ⁊ titubatione facilius posset veritatē comprehēdere: sed illud dictū nunqꝫ mihi placuit. ⁊ tex. in contrariū videtur hic vt dixi. vbi dicit qd tales conscriptiones non sufficiunt ad sentētiam. Item alleg. alium tex. iij. q. ix. in. c. testes. vbi dicitur qd testis in ꝓsentia dꝫ deponere ⁊c. facit etiam in simili qd habetur de cōfitente de penitentia dist. j. quem penitet. ⁊ ad. l. theopōpus. super quā se fundat Bar. dicit qd ibi ille nō erat proprie testis sed loquitur in eo cuius fidem testator elegerat. Et dicēdum vt ibi plene no. Abbas.

1 ☞ Parētes ⁊ propinqui in matrimoniali causa possunt esse testes super cōsanguinitate ⁊ contractu siue agat de matrimonio coniungendo siue separando. 2. 6.
2 Parētes ⁊ propinqui presumuntur habere plenā notitiam consanguinitatis ⁊ contractus matrimonij.
3 Presumitur quis scire genealogiam suam: ⁊ ignorantiam allegans non auditur.
4 Matrimonium contractū per filium sine patris consensu ꝺm leges non tenet: secus est ꝺm canones.
5 Pater licet generaliter in causa filij nō testificetur nec filius in causa patris fallit tamen in quibusdam.
6 Disparitas diuitiarum ⁊ nobilitatis excludit parentes et propinquos a testimonio matrimoniali causa.
Disparitas qualis esse dꝫ satis remittitur arbitrio iudicis.

1 **VIdetur.** ¶ †In causa m̄rimoniali sup cōsanguinitate ⁊ cōtractu testificari pñt consanguinei ⁊ parentes. Et tria facit. primo ponit dictū. scda ibi: ideoqꝫ ipsius rōnes. tertia ibi: qd vero soluit cōtrariū quoddā. Et incipe sic ponere casum. Titius petebat quandam in vxorē ⁊ ad probādum cōtractū inducebat parentes suos. ipsa vero mulier cōiūcta excipiebat de cōsanguinitate ad quā probādam inducebat suos cōsanguineos querebat an isti essent admittēdi ⁊ r̄ndet vt in litera. ¶ Casus literalis. Querebat vtrū parētes ⁊ cognati vtriusqꝫ sexus admitti debeāt ī testimoniū suū ad ma. cōiungendū. R̄n. papa qd bene admittunt: ⁊ hoc ꝓbatur tā antiq̄ cōsuetudine qꝫ legibꝰ: ⁊ ideo maxime admittunt parētes ⁊ si defuerint admittunt ꝓpinqores: q2 vnusqsqꝫ suā cōsanguinitatē scire laborat testibꝰ ⁊ chartis et recitatiōe maioꝝ: ⁊ illi meliꝰ recipi debēt q meliꝰ sciunt ⁊ quorū iterest. ꝙ ēt dr̄ pater nō recipiat pro filio nec filius ꝓ p̄rē in cā illud verū est in criminalibꝰ causis ⁊ cōtractibus: sꝫ in m̄rimonio coniungēdo vel distinguēdo admittunt fauore 2 matrimonij. Ber. ¶ †No. i. regulā ex tex. isto ꝙ in cā matri- c monialī[c] siue agat de matrimonio cōiungēdo siue separādo parentes

a ¶ Literis. Articulꝰ ē dubiꝰ adeo ꝙ Ange. ī. l. extra territorium. ff. de iur. om. iu. dicit ꝙ egeret cesarea decisiōe. Cy. in. d. l. tenet ꝙ sic per. le. omnes. §. apparitor. C. ɔ̄ epis. ⁊ cle. vbi Bar. ⁊ bal. in contrariū est tex. īn cle. pastoralis, de re. iu. cōiter tenet opi. bart. ī. l. j. §. j. ff. de reg. re. ⁊ ī extrauagā. ad reprimē. ī verbo ꝑ edicta. per Oldr. cōsi. lxxxvij. incip. tertio queritur.
Zacharias.
¶ Adde de hoc dubio qd not. cel. in apol. ad Lāfr. de ori. in. c. qm̄ cōtra falsam. nu. 6. versi. notandū est ꝙ citatus. ⁊ ibidem. nu. 23. versi. quero vtrum; s̄. de proba.

b ¶ Testis. bal. in l. in bonefidei. C. de re. cre. ver. seqtur videre. tꝫ qd nō valēt dato qd priꝰ iurasset in iudicio. ⁊ ꝑ Bal. ī. l. iurisiurādi. C. de test. vs̄. sꝫ hic q̄ro.
Zacharias.
¶ Adde ꝙ ɔ̄riū est veritas. ⁊ not. plene Lanfrā. de oria. in. c. qm̄ contra falsaꝫ. ⁊ ibi in apost. Bñd. va. ⁊ Cel. in v̄. scriptū. nu. 5. s̄. de ꝓba. limitādo tamen vt per eosdem ibi.
Sebasti. Sapia.

c ¶ In causa m̄rimoniali. Vid do. Maria. sozi. ī cōsi. xxxviij. ici. circa ꝑnū in versi. cum igit in prima pte.

parētes ⁊ cōsanguinei vtriusq₃ sexus ꝯiugū sunt admittendi vt idonei testes: qnimo ipsis reliqs preferūt q₂ p̄sumunt habere plenā notitiā tā cōsanguinitatis ꝙ ꝯct⁹ mrimonij. ¶ † No. ij. qd̄ qs presumit scire genealogiā suā ex hoc infert ꝙ allegās ignorātiā cōsanguinitatis sue nō est de facili audiēdus. ¶ † No. iij. ꝙ ſm. ll. nō t₃ matrimoniū ꝯctū p filiū nisi pater cōsenserit qd̄ tn̄ nō ꝓcedit in filio emancipato: vt in. l. si fili⁹. ff. de ritu nup. Sed ſm canones indistincte tenet matrimoniū vt dictū fuit in. c. j. de despō. impu. ¶ † No. aliā quartā regulā qd̄ in cā matrimoniali[a] seu ciuili pater nō testificat in cā filij nec ecōtra quinimo nec volētes pn̄t inter se seu aduersus se referre testimoniū. iiij. q. iij. parētes. fallit tn̄ in quibusdā casibus quos vide per Spec. in tit. de teste. §. j. post p̄n. ¶ † In gl. j. in fi. idē videt firmare gl. pe. vt iste text. admittat parētes ad testimoniū[b] qn̄ agit de consanguinitate ꝓbanda vel improbanda. secus si ageret an matrimoniū sit ꝯctum. Sed certe iste text. pōt intelligi vtroq₃ casu. patet ex eo: q₂ admittit parētes qui solēt interuenire in ꝯctu ergo admittunt ad deponendū super ꝯctu. Quare cōcludo post Host. qd̄ aut sponsus filie est ditior aut nobilior ⁊ tunc testimoniū ipsius filie est suspectū siue q̄rat de consanguinitate siue an matrimoniū: fuerit ꝯctum arg. in. c. super eo. s. de testi. nā ⁊ super cōsanguinitate pn̄t parētes deierare ponēdo primū gradū p scdo ar. in. c. series. s. de test. Si vero filia est equalis sponso: ⁊ tunc indistincte admittunt parētes vt hic ⁊ in. d. c. super eo. de test. nisi appet' qd̄ filia affectet illud matrimoniū: vel ex circūstātijs eox testimoniū appareat suspectū idē ⁊ forti⁹ esset dicēdū si filia eēt supior. Et in hac materia ī vitate nō pōt dari certa regl'a: s₃ reliquēdū est arbitrio iudicis vt ex circunstātijs dep̄hēdat an testimoniū sit suspectū. p hoc. l. iij. ff. de test. vide bo. gl. ī. c. in lr̄is. e. ti. ⁊c. Abbas.

☞ Inuita desponsata ⁊ postea spōte cognita nō auditur contra matrimonium.
Mrimoniū nullū ex defectu etatis rōne met⁹ cōualidat ex spōtanea cohabitatiōe ⁊ maxie si iteruenit copula carnalis.
Etas. xij. annox in femina ⁊. xiiij. in masculo est apta ad matrimonium.
Mulier non reclamans contra matrimoniū. post. xij. annū non auditur postea.
Prescriptio in casu currit minoribus.
Carnalis copula per vim extorta non facit matrimonium.

INsuper. † Inuita desponsata postea spōte cognita ꝯ mrimoniū nō audit. In p̄ma parte ponit consultatio. In scda rn̄sio ibi: in hoc. ¶ Casus literalis. Quidā ꝯxit cū quadā puella ītra nubilē etatē tandē facta maior ⁊ ab illo pluries cognita ꝯ matrimoniū ꝓclamauit dicēs ꝙ semper ab initio dissensit: ⁊ hoc ꝓbare volebat p testes q̄ritur an sit audiēda. Rn̄. pa. qd̄ amplius audiri nō d₃ aduersus matrimoniū q̄ ante cognitionē sui legitimū annū attingēs cū potuit minime reclamauit. Sicut em̄ ante. xij. annū posset dissentire ita postq̄ carnal'r cognouit eādē si potuit reclamare ratihabitiōe sequēte. Ber. ¶ † No. j. ꝙ mrimoniū nullū ex defectu etatis ⁊ rōne met⁹ interueniēs conualidat ex spōtanea cohabitatiōe īteruenīēte post etatē ltīa₃ maxie si īterces sit copula carnalis: de quo satis fuit dictū in. c. ad id qd̄. ⁊ in c. ꝯsultatiōi. de spō. ⁊ vide qd̄ legi. ⁊ no. ī. c. j. de despō. impu. lib. vj. ¶ † No. ij. ꝙ etas. xij. ann. est ltīa ī femina ad ꝯhendū mrimoniū. In masculo vō reqrit. xiiij. ann⁹. vt in. c. attestationes. de despō. impu. ¶ † No. casum in quo minorib⁹ currit p̄scriptio. nā vides ꝙ si puella nō ꝯdicit post. xij. annū nō audit reclamās ꝯ matrimoniū ⁊ hoc est spāle in cā mrimoniali q₂ al's multa mrimōia legitima dissoluerent. facit. c. si annū. de iudi. lib. vj. ¶ † Quero qd si ista fuit inuita cognita[c] dicit Inn. ꝙ tūc nō firmaret mrimoniū ꝙ no. ⁊ vide qd̄ dixi in. d. c. cōsultatiōi. ⁊ qd̄ no. in. d. c. is q fidē ⁊c. Abbas.

☞ Accusans matrimonium propter questum repellitur.
Mater spōse siue vxoris potest accusare seu denuntiare matrimonium.
Malum pleriq₃ non faciunt: quia non possunt.
Accusatio ob turpem causam facta non debet admitti.
Iudex an ex officio possit reijcere accusationem ob turpem causam factam.
Probari quomodo potest ꝙ accusatio fiat ꝓpter questu₃.
Matrimonium est vnum de septem sacramētis: ⁊ an per illud conferatur gratia.

SIgnificante. † Repellit accusans matrimoniū ꝓpter questū. In prima parte ponit facti narratio. In scda cause cōmissio ibi: cū igit. ¶ Casus literalis ¶ Quidā duxit quandam in vxorem mater mulieris nitit mrimoniū accusare vt ab illo pecuniā extorqueret licet voluntati sue praua nō possunt opera rn̄dere nihilomin⁹ vult habere pecuniā vt ab accusatione desistat. Cū ergo est malitijs hoīm obuiandū mādat papa quatenus si est ita ipsam ab accusatiōe matrimonij repellāt. Ber. ¶ † Not. j. matrem spōse seu vxoris posse accusare matrimoniū de cōsanguinitate seu alio impedimēto: potius tamē est quedā denuntiatio q̄ accusatio cuius finis tēdit ad vindictā: sed finis hui⁹ cause tendit ad separationē matrimonij ne stent cōiuncti in peccato. vt no. s. eo. c. ij. ¶ † No. scdo qd̄ pleriq₃ malum non agūt q₂ desunt eis instrumēta nequitie explicāde. ¶ † Not. tertio qd̄ accusatio instituta ob turpē causa₃ non debet admitti: ⁊ dicūt quidā doct. hic qd̄ iudex ex officio suo in casu huius capituli posset repellere istos accusatores: q₂ timet in hac materia periculū animarū. Ego credo qd̄ etiā ī alijs accusationibus hoc idē posset iudex parte non opponente vt legi. ⁊ not. in. c. querendū. ⁊. c. si qui sunt. ij. q. vij. ¶ † Sed quero qualiter ꝓbari pōt ꝙ causa questus ista mulier instituit accusationē. Sol. dicūt doc. qd̄ per mediatores. Itē per testes quos ipsa voluit corrumpere ob istā causam. ¶ † In glo. fi. in fi. de hac materia vtrū in matrimonio cū sit vnū de septem sacramentis ecclesie conferatur gratia. dic vt no. per doc. in. c. j. de sacra vnctio. Abbas.

1 ☞ Repellitur ab accusatiōe matrimonij qui denūtiationis tempore tacuit nisi denuntiationē probabiliter ignorauerit vel iuret de nouo didicisse ⁊ qd̄ malitiose non accusat.
2 Notitiā qs habere p̄sumit de his que palā fiunt in ciuitate.
Edicta ⁊ bannimenta que fiunt in ciuitate afficiunt existentes in diocesi. 4.
3 Ignorātia qn̄q₃ p̄sumit de his que palam fiunt in ciuitate.
Banna ⁊ edicta que homines efficiūt ⁊ super quibus fiant.
Citatio per edictum generalis vel specialis quando fiat.
6 Minor ex defectu etatis excusatur de ignorantia.
7 Minor cuius etatis possit accusare vel denuntiare.
Doli capax admittitur ad denuntiandum.
8 Ab accusatione repulsus an ad denūtiationē admittat. 10.
9 Iuramentum non recipitur contra iuris presumptionem.
Presumptio iuris est quem sensisse impedimentū qd̄ nunc denuntiari intendit: potest tamen iurare de nouo didicisse.
10 Accusator ⁊ testis qui loquūtur de auditu an sint audiēdi.
11 Termino prefixo valentibus agere contra discedentē an eo elapso possit quis agere similiter de volūtate matrimoniu₃ contrahere an post terminum adiatur actor.
Termini prefixio a iure vel iudice in iudicio vel extra quid operetur.
Acta iudicis in iudicio facta transeunt in rem iudicatam: secus de his que fiunt extra iudicium.

CUm in tua. † Repellit ab accusatiōe matrimonij qui denūtiatiōis tpe tacuit nisi denuntiationem ꝓbabiliter ignorauerit: vel iuret de nouo didicisse ⁊ qd̄ non obijcit illā malitiose. p̄mo ponit q̄stio. scdo distinguēs sol. ibi: sup quo. ⁊ scdm mēbrum isti alioquin. tertio excipit ibi: nisi. ¶ Casus literalis. Cōsuetudo est in aliquo loco vt qn̄ aliqui volunt ꝯhere matrimoniū publice proponit in ecclesijs vt quicūq₃ scit aliqd̄ impedimentū exeat ⁊ dicat: nullus apparet ꝯdictor ⁊ sic cōtrahūt postea apparet aliquis accusator: querit an sit admittēd⁹. Rn̄. papa qd̄ si tpe p̄misse denuntiationis extra dio. existebat ille qui nunc matrimoniū accusat vel al's ad eū denūtiatio non potuit peruenire: puta quia infirmitate nimia laborabat vel in tali erat etate ꝙ ad cōprehensionem taliū eius etas nō sufficiebat vel alia causa erat legitima impedit⁹ accusatio ei⁹ d₃ audiri. aliogn tanq̄ suspectus d₃ repelli q₂ presumptio est ꝯ ipm qd̄ denūtiationem publice factā nō ignorauit dū in dioce. existebat nisi ꝓprio firmauerit iuramento qd̄ postea nō didicit qd̄ obijci. et qd̄ ad hoc de malitia nō ꝓcedit: ⁊ tūc etiā si didicisset ab illis qui denuntiationis tēpore tacuerāt: ei tamē claudi non d₃ aditus accusandi: q₂ l₃ ab accusatione illi repellātur ꝓpter culpā silentij. iste tn̄ repelli nō d₃ cum culpabilis nō existat. Ber. ¶ † No. j. ꝙ existens in dioce. presumit habere notitiā eorū que palā fiunt in ciuitate. ⁊ no. ꝙ illa edicta ⁊ bāna que fiunt in ciuitate publice afficiunt oēs existentes in diocesi[d]. ¶ † No. ij. tres casus[e] in quib⁹ presumit ignorantia eorū q̄ palam fiunt in ciuitate. Primus si quis existebat tunc tpis extra dioc. ⁊ valet iste casus ad multa maxime qn̄ fit statutū penale. aliquo existente extra diocesim. Scds casus si quis erat tunc tpis in tenera etate ita vt nō valebat gesta comprehendere. Tertius casus si ex infirmitate patiebatur mentis

Zacharias.
a ¶ In cā mrimoniali. Vide ꝺ hoc dicto cū suis fallē. p Lāfr. de oria. ī c. qm̄ ꝯtra falsa₃. nu. 6. vbi an ⁊ qui parētes ꝓ eorum natis admittant. versi. tertio fallit in matrimonio. s. de proba.
b ¶ Ad testimōiū. Adde Frā. ꝺ are. consi. xiiij.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Cognita. Vide Bald. ⁊ Fel. in. c. peū. in princ. s. de ꝓbati. vbi ex hoc dicūt mulierē cognitā p vi₃ a marito posse ingredi religione₃ inuito marito.

d ¶ In dioce. adde videndū late Fede. consi. xvj.
Sebasti. Sapia.
e ¶ Tres casus. Hos casus cōplectit ēt Bar. ī. l. is potest. col. v. ff. de acqui. her. ⁊ quomodo intelligat qs absens ita ꝙ p absentiā p̄sumat ignorantiā. vide doctrinā Abb. in ca. j. de postula. prela.

exiliũ. Idẽ tñ est in alia legitima cã vt sequit̃ in text. vt puta ſm Abb. q̃ erat excõicatus tpe denũtiationis. ⁊ sic nõ poterat matrimoniũ ꝯhẽdũ denuntiare. facit. c. q̃ diuersitatem. de cõces. pbẽ. ¶ †Sed q̃ro de qbus bãnis intelligat̃ iste tex. sol. dicit Inn. ꝙ bãna qñq3 capiunt̃ ꝓ edicto facto sup pẽa pecuniaria. vt. xvj. q. j. statuimus: sed hoc sumit̃ ꝓ denũtiationibus que fiunt tpe ꝯhendi mr̃imonij continentibus ꝙ quicũq3 scit impedimẽtũ debeat illud denũtiare intra certũ tp̃s. ⁊ sic sit p̃fixum certũ tp̃s. dicit Inno. ꝙ d3 qs cõparere statim cũ põt cũ tẽperamento tñ q̃ non cõpellit̃ illico currere ad hoc. l. ꝙ dicimus. ff. de sol. Et no. hoc dictum Inn. qd̃ edicta pñt poni sine p̃fixione tpis certi: ⁊ vide ꝙ in simili dixi in. c. cũ papa de ap. dicit ẽt Innoc. ꝙ ista edicta generalia admittunt̃ qñ plures admittit possunt ad agẽdum vel accusandũ ⁊ nescit̃ q̃ persona sit citãda specialiter. ¶ †No. singu. istud dictũ nã potes colligere istã conclusionẽ ꝙ valet etiã citatio generalis per edicta qñ nescit̃ quis[a] spãliter sit citandus. vt i. l. j. ⁊ aut. ibi posita. C. si mi. ab here. se absti. alia aũt citatio non d3 esse gñalis per edicta s3 specialis. vt in cle. j. de iudi. ⁊ qd̃ ibi no. Et facit iste tex. ꝓ ꝯsuetudine q̃ inoleuit qd̃ scholari volenti recedere a loco studij fiant ꝓclamata ⁊ edicta in scholis vt volẽtes aliquid ab eo petere comparẽat intra certũ tp̃s. de quo per gl. in. l. vnica. C. vt nemo inuitus ⁊ per Bar. in. l. titia. ff. de accu. ¶ †In gl. in versi. inanis. in fi. vel ſm Jo. an. sciebãt iste cõsanguinitatẽ. sed ex defectu etatis nõ cõp̃hẽdebat ꝙ illa dirimeret matrimoniũ. ¶ †S3 extra gl. q̃ro de qua etate debeat intelligi iste tex. dicit Inn. ꝙ vsq3 ad. xiiij. annũ vr̃ quis excusari vel ſm eũ vsq3 ad doli capacitatẽ. Nã sicut doli capax põt peccare. vt in. c. j. de deli. pue. ita põt denũtiare peccatũ cõmittẽdũ. Omnibꝰ eñ fuit dictũ si peccauerit in te frater tuus ⁊c. ij. q. j. si peccauerit. al's aut minores non admittunt̃ ad agẽdũ vt insti. de curato. §. item inuiti. ⁊ in. c. si annũ. de iud. li. vj. Ego hec dimitterem iudicio iudicãtis vt habeat discernere qualitatẽ ⁊ discretionẽ pueri. nã iste tex. solũ considerat vtrũ ista etas solũ sufficeret ad cõp̃hẽsionẽ impedimẽti ⁊ denũtiationẽ. Et no. singulariter ex isto dicto Inn. ꝙ doli capaces admittent̃ ad denuntiãdũ delictũ alterius iuxta formam euangelij. ¶ †In gl. in vers. repellendꝰ ibi: remouet̃ a denũtiatione: vult ergo gl. ꝙ repulsus ab accusatione: q̃ nõ comparuit in termino nõ d3 admitti[b] etiã ad denũtiandũ impedimẽtum. Sed cõtrariũ no. gl. in. c. tua. de cogna. spũali. Host. hic dicit ꝙ aut denuntiatio fit p̃cise ad pctm̃ corrigendũ: ⁊ d3 admitti. Aut ad dissolutionẽ matrimonij ⁊ non d3 admitti. certe hec sol. vr̃ mihi v̓balis: ⁊ q̃ nõ pñt isti agere pniam nisi dissolueret̃ matrimoniũ ꝓbato ĩpedimẽto: ⁊ sic idẽ prorsus esset effectꝰ in denũtiatiõe q est in accusatiõe. itẽ q̃ denũtiãs ẽt ad pctm̃ corrigendũ d3 esse sine oĩ suspitiõe. vt. iij. q. vij. porro. vñ tenerẽt istũ gl. ĩdistincte. ¶ †In gl. pe. in fi. no. gl. dicit tñ Jo. an. ꝙ hic iuramẽtũ nõ recipit̃ sup eo articulo ĩ quo erat iuris p̃sumptio: p̃sumptio iuris est istũ sciuisse ⁊ denũtiationes emanasse: ⁊ iur̃m recipit̃ ꝙ impedimẽtũ scivit ⁊ didicit post denũtiationes. Jo. cal. dicit ꝙ glo. h3 bonũ intellectũ: nã p̃sumptio iuris est ꝙ iste sciebat ĩpedimẽtũ tpe denũtiationis ⁊ ad illã p̃sumptionẽ excludẽdã recipit iuramẽtum. ¶ Ego dicerẽ ꝙ ſ3 qualitatẽ p̃sumptiõis iudex arbitrabit̃ an sit iuramẽtũ sufficiẽs. nã qñq3 p̃sumptio est ita leuis ꝙ ꝑ iuramẽtũ excludit̃. ad hoc tex. ĩ. c. nulli. ꝺ elec. li. vj. vbi electores admittunt̃ ad opponendũ ꝯ electũ si iurant ꝙ ea q̃ obijciũt de nouo didicerint ad idẽ tex. ĩ. c. super eo. de sent. excõ. ⁊ no. gl. in. c. innotuit. de ele. qñq3 p̃sumptio est ita stringẽns ⁊ vrgẽs ꝙ iuramẽtũ ꝓpriũ nõ sufficit ad eã excludẽdã. ꝓ hoc tex. cũ gl. in. c. vidue. de reg. ex quibꝰ cõcludẽdũ est ꝙ dictu3 gl. nõ est vniuersaliter verũ. ¶ †In gl. fi. ibi modicũ sit p̃iudiciũ: vel dic clarius ꝙ accusator non causat fundamentũ ⁊ substantiã accusationis ab ea ꝑsona a qua audiuit impedimẽtũ: sed a testibꝰ ⁊ ꝓbationibꝰ. Et ideo nõ obstãte ꝙ accusator sciẽs excludatur ex culpa ꝓpria d3 iste admitti qui nõ fuit in culpa: sed testis q deponit de auditu totã substãtiam testimonij fundat ex persona alterius a qua audiuit ideo si actor repellit̃ tanq̃ inhabilis d3 ⁊ iste repelli: ⁊ sic ꝓprie loquit̃. c. l3 ex quadã. de testi. alle. pro ꝯrio. ¶ †Et in fi. gl. not. sing. gl. que facit ad q̃õnẽ quã predixi si scholaris volẽs recedere a loco studij p̃figit terminũ volẽtibus agere: vtru3 post terminũ d3 qs audiri. [c] ista gl. facit ꝙ sic si rẽs est integra sed ego intelligo rẽ esse integrã: qñ nõ fecit p̃paramẽtu3 ad ea q̃ sine dãno suo obtinere nõ potest: arg. in. c. in causis. ⁊ qd̃ ibi no. de elec. Quid eñ si spõsus elapso termino edicti preparauit multa que nõ pñt deferri sine magno dispẽdio. Certe absurdũ esset dicere accusatorẽ admittendũ post terminũ et dic latius q̃ gl. cõp̃hendẽdo mentẽ Inno. ꝙ aut terminꝰ fuit p̃fixus a lege cõi vel municipali ⁊ post terminũ[d] nõ d3 quis audiri nisi probato iusto impedimẽto. pro hoc. l. ob cõmissa. C. de adul. ⁊ l. fi. ff. de decre. ab ordine faciẽ. Aut terminus fuit p̃fixus ab hoĩe: ⁊ tũc aut iudex tulit sñiam imponẽdo silẽtiũ oĩbus: ⁊ nõ debet qs audiri etiã re integra nisi per appellationẽ: vt in. l. titia. ⁊ qd̃ ibi no. ff. de accu. ⁊ qd̃ no. i. l. diffamari. C. de inge. ma. ⁊ in. c. cõquerẽte. ⁊ qd̃ ibi no. Inn. de offic. ordi. aut sñia nõ fuit lata: s3 iudex simpliciter p̃fixit terminũ: ⁊ tũc tene distinctionẽ glo. ꝙ aut res est integra ⁊c. cũ temperamento qd̃. s̃. tetigi. An aũt valeat p̃fixio termini sine cause cognitione. Dy. in regula indultũ. de re. iur. li. vj. dicit ꝙ sic. ꝯriũ sentit glo. in. d. l. vnica. C. vt nemo inuitus. ⁊ Bar. ĩ. d. l. titia. Pro cõcordia dicerẽ ꝙ in casu quo ius mãdat p̃figi terminũ seu edictũ emanare nõ req̃rit̃ cause cognitio. Exẽplũ hic: ⁊ in fi. c. de clã. despon. Sed vbi edictũ fit ꝯ iuris regulas: puta q̃ statuitur terminus valẽtibus agere. ⁊ tunc nõ debẽt fieri sine cause cognitione q̃ est ꝯ tex. illiꝰ. l. C. vt nemo inuitus. ⁊ dicit Bar. in. l. titia. ꝙ si sine cause cognitiõe p̃figit̃ terminꝰ pars releuabit̃ ꝑ remediũ appellationis q̃si sentiat ꝙ nisi appellet nõ d3 audiri. Ego aliter dicerẽ ꝙ aut iudex in iudicio p̃figit terminũ ⁊ h3 locũ dictũ Bart. q̃ actus iudiciales trãseunt in rẽ iudicatã nisi appellet̃: vt in. c. cũ inter. de re iudi. ẽt si sit ĩterlocutoria: vt ĩ. c. dilecti. de elect. ĩ fi. Aut iudex extra iudiciũ p̃figit terminũ hũc sine cause cognitiõe: ⁊ dico ꝙ circa appellationẽ post terminũ volẽs agere debet admitti: quia grauamina illata extra iudicium nõ trãseũt in rẽ iudi. vt in. c. legitima. de appel. lib. vj. Et loquit̃ qñ prefigit terminum ꝯ iuris regulas vt. s̃. dixi. Abbas.

a ¶ Nescit̃ qd̃. add. d. car. ꝯsi. cxxxiiij. Old. ꝯsi. iij. pau. ꝺ ca. ꝯsi. j. Alex. ꝯsi. lxxxvj. Ro. cõsil. ccccliij. Zacharias.
¶ Adde Bal. in l. ꝓperãdũ. §. ⁊ si quidã. col. iij. ver. iij. oppo. C. de iudi. Car. ĩ cle. j. eo. ti. Spe. in ti. de citã. §. sequit̃ videre. ver. qñq3 fit ꝑ edicta ⁊ ꝑlenꝰ v̓. nota qd̃ minores. et Pau. de ca. cõsil. xlviij. Ite3 qñ nõ est certꝰ aduersariꝰ. vt no. idẽ spe. in ti. de dolo ⁊ cõtuma. §. restat in p̃n. ⁊ Bal. ĩ. l. ij. C. q̃sio ⁊ qñ iudex.
b ¶ Admitti. adde ꝙ voluit Old. cõsi. clxvij. ⁊ ccxvj.
c ¶ Audiri. adde ꝙ voluit Pet. de ancha. cõsi. cccvij. Zacharias.
¶ Adde ꝙ notaui in apostil. ad istũ in. c. lator. nu. 4. in apo. in v̓si. cũ certo termino. s̃. qui filij sint legit. Sebasti. Sapia.
d ¶ Post terminũ. Uide ad hec que scribit Feli. ĩ. c. l3. col. xj. versic. limitatur tertio. s̃. de probationi.
e ¶ Cã defensiõis. gl. t3 ꝯriũ in. l. vt vi3. ff. de iust. ⁊ iu. glo. in. c. inter hec xxxiij. q. ij. qd̃ in oĩbꝰ casibꝰ in qbꝰ est ꝯmissu3 homicidiũ tpe cõfessionis est iniungẽda pnia. Ro. in aut. sl̃r. C. ad le. fal. in xxxiij. speciale pie cause iter vltimas volũtates. abb. in col. ij. j. de homicidio. Imol. ĩ. l. qd̃ ergo. ff. de le. j. alexã. ĩ. l. si ex plagij. ff. de verb. ob. vbi t3 ꝙ interficiens bãnitũ vigore statuti non peccat. bald. in. l. recte. C. vnde vi. in. vij. co. in fi.
f ¶ Remanebũt. ꝑ h̓ corrigit̃. l. cõsensus. C. ꝺ repudijs ſm q̃ propter insidiationẽ fiebat separatio etiã q̃ ad vinculu3 mr̃imonij ſm Joã. an. et Philip. franc. h̓.

¶ De diuortijs. Rubrica.

¶ Cõtinuata est hec rubrica ĩ p̃cedẽti titulo. vel põt sic cõtinuari. Supra in p̃cedentibus visum est qual'r mr̃imonia cõiungãtur: ⁊ qual'r accusent̃. merito restat videre qual'r diuidãtur. Et scias ꝙ diuortiũ fit dupliciter. Prĩo quo ad substãtiã vinculi mr̃imonialis vt qñ separat̃ mr̃imoniũ ꝓpter impedimẽtum perpetuũ. Q̃nq3 fit quo ad torum ⁊ mutuã seruitutem vt propter adulterium coniugum ⁊c. Abbas.

1 Homicidium necessarium non priuat spe coniugij.
Machinatio in mortem coniugis priuat quem spe cõiugij si aliquod sequatur homicidium. 3.
2 Homicidium causa defensionis non imputatur ad culpam etiam quo ad penitentiam imponendam.
4 Machinatione mulieris in morte viri an vir possit eam deserere ⁊ econtra.
Seuicia viri vel mulieris separat̃ mr̃imoniũ quo ad toru3.
5 Homicidiũ in vxorẽ vel alias personas in quibꝰ casibꝰ priuat homicidam ꝙ non posset contrahere matrimonium.
6 Conatus seu volũtas an ⁊ qñ pro opere ⁊ delicto puniatur.
7 Delicta quedam sunt que impediunt matrimoniũ contrahendum sed non dirimunt iam contractum.

SI qua. ¶ †Breue est. ⁊ ꝑ alia verba põt sic summari. Homicidiũ necessariũ non priuat spe coniugij sed machinatio in mortẽ cõiugis sic. ¶ †No. j. ꝙ homicidiũ cã defensiõis[e] nõ imputat̃ ad culpã etiã quo ad penitentiã imponẽdam. ad hoc tex. in clemen. si furiosus. de hom. ⁊ vide glo. xxiij. q. viij. in sum. ¶ †No scd̃o ꝙ ꝓpter machinationẽ in mortem coniugis secuto inde aliquo homicidio priuat̃ machinator spe coniugij. vñ post mortẽ cõiugis nõ poterit cũ alia ꝯhere matrimoniũ. ¶ †Sed q̃ro quid si in mortem mariti mulier cõtinue insidiat̃: nec põt quoq̃ mõ cõpesci: nũquid liceat hoc casu marito eã deserere. tex. hic nõ apit s3 Host. format q̃õnem ⁊ dicit ꝙ ex quo cautionis remedio ꝓuideri nõ põt: põt eã repellere ⁊ sibi petenti restõnẽ obstabit exceptio seuitie. ꝓ hoc bonꝰ tex. in. c. l'ras. ĩ fi. de resti. spo. vbi videt̃ ꝓbari idẽ fore in marito ꝓsequẽte vxorẽ odio capitali: ⁊ illũ tex. dico per iudicẽ hoc casu poterit separi mr̃imoniũ quo ad mutuã cohabitationẽ ⁊ notabis semꝑ illũ tex. in fi. quem nescio alibi. remanebũt[f] tñ maritꝰ ⁊ vxor l3 separati. vt. j. in. c. pri. facit. c. hi q. xxxij. q. vij. ¶ †In gl. j. ibi. in fi. casibꝰ. hic gl. nõ recte excipit a p̃cedẽtibꝰ. nã. s̃. locuta est de homicidio necessario: s3 iura allegata ĩ exceptiõe loquunt̃ ꝺ homicidio volũtario qñ qs. s. volũtarie interfecit vxorẽ ⁊ sensus est ꝙ ꝓpter homicidiũ gñaliter cõmissum nõ priuat̃ qs spe cõiugij nisi in casibꝰ exceptis. de qbꝰ vide gl. cũ tex. ĩ. c. ij. de peni. ⁊ remis. ⁊ in. §. de penitẽtibꝰ. xxxiij. q. ij. ¶ †In gl. ij. ibi: vbi de hoc. Et dic ꝙ regulariter punit̃ qs l3 nõ ꝑfecerit delictũ ex quo

peruenit

peruenit ad actũ propinquum[a] nec per eum stetit quin deli ctum perfecisset. de peni. dist. j. si quis cum telo. ⁊ c. si qs non dicã rapere. Et vide plene de materia in. c. j. de eo qui mit. in possess. ¶ †Et in fi. glo. no. glo. ꝙ delicta que impediunt ma trimonium contrahendum non dirimunt iam contractum quod intellige nisi in casibus expressis. ⁊ vide de hoc qđ dixi in. c. j. §. de conuersio. infide. Abbas.

☞ Cõiuges ꝓpter alteri⁹ crimẽ nõ separant̃ nisi spiritua liter fornicent̃ ⁊ tunc durat cõiugium eis etiam separatis. 2.
Mr̃imoniũ ex alteri⁹ ꝯiugis delicto etiã heresi nõ separat̃.
Matrimonij separatio fit propter adulteriũ ⁊ crimen sodo miticum a marito commissum.
Matrimonij separatio fieri potest si maritus conatur vxo rem ducere ad aliud delictum preter heresim.
Separati coniuges propter fornicationem spiritualem an absolui videantur a redditione debiti.

Quesiuit. †Coniuges ꝓpter alterius cri men nõ separant̃ nisi spũaliter fornicent̃ ⁊ tũc durat cõiugiũ eis etiã separatis ⁊ sunt tria dicta. scđm ibi: verum. tertiũ ibi: mutus. ¶ Casus lr̃alis. Querebat̃ in. c. isto vtrum mulier ꝓ furto vel alio crimie quolibet viri sui ab eo debeat separari. rñ. pa pa ꝙ mulier pro furto vel alio crimine viri sui ab eo separa ri nõ debet nisi velit religionẽ fidei sue corrumpere sed si vir vxorem ad infidelitatem traxerit a viro poterit separari quo ad mutuã seruitutẽ. ita tñ qđ alij nubere non licebit: q2 lz se parent̃ manẽt tñ semp cõiuges etiã separati. ⁊ idẽ seruat̃ in viris. Ber. ¶ †No. j. hic regulã. ꝙ qualecũqʒ delictũ cõmit tat alter cõiugũ non põt reliqu⁹ ob hoc petere separationẽ coniugij etiã quo ad torũ fallit in delicto fornicationis: siue sit fornicatio carnalis. vt. j. eod. c. ex literis. siue sit fornicatio spiritualis. vt. j. eo. quãto. vt q2 incidit in heresim. de quo vi de qđ legit̃ ⁊ no. de cõuer. cõiu. c. fi. An aũt ꝓpter crimen so domiticum cõmissum a marito põt vxor petere separationẽ matrimonij queadmodũ petit ꝓpter adulteriũ. vide p Jn. c. j. de adul. vbi plene dixi. ⁊ p gl. i. c. oẽs cautiões. xxxij. q. vij. ⁊ in. c. maritis. de adul. ⁊ ibi vide opi. ¶ †Scđo q̃ro quid si marit⁹ conatur vxorẽ ducere ad aliud delictũ preter heresim nũquid vxor poterit ob hoc petere separationẽ quo ad mu tuã cohabitationẽ. Jnno. sentit hic ꝙ sic: ⁊ remittit ad no. j. eo. quãto. idẽ tz in. c. j. de adul. ꝑ alle. Jn ꝯtrariũ facit qđ no. gl. i c. vxor. xxviij. q. j. Sz ad p̃mũ dictũ facit. c. idololatria. xxviij. q. j. ⁊ satis põt dici ꝙ si nõ põt cõpesci ab ista insolentia: po terit fieri separatio. nã presumptio est cuiusdã infidelitatis si persistit cõiunx in trahẽdo cõiugẽ ad delictũ nec ab hac pra uitate cõpesci põt. ¶ †Querit̃ tertio si separet̃ mr̃imonium ꝓpter fornicationẽ spũalẽ nunqd innocẽs sit absolut⁹ a red ditione debiti carnalis? Quidã tenuerũt ꝙ nõ sed tm̃ a mu tua seruitute q2 xp̃s solũ excipit delictũ fornicationis. ꝯtriũ hic tz Hosti. ⁊ melius q2 lz excepit fornicationẽ nõ tñ distin xit inter spũalẽ ⁊ carnalẽ. vñ fauore fidei debem⁹ intelligere de spũali. ⁊ p hoc. c. idololatria. prealle. ⁊ no. bñ hoc dictũ ꝙ in materia penali verbũ generale intelligitur largo modo si dispositio tendit in fauorem fidei. Abbas.

☞ Uir non potest dimittere vxorẽ etiam propter impedi mentum parentele notorium absqʒ iudicio ecclesie. 2. 9.
Judex ex officio potest inquirere de impedimẽto matrimo nij si fama refert illud existere. 4.
Judex ex officio si impedimentum est notorium potest ma trimonium separare.
Maritus compelli potest per excõicationem ad recipiendũ vxorem incaute dimissam.
Consanguinitas de facili potest esse notoria: ⁊ hec parẽtela ex communi tractatu dicitur notoria presumptione iuris.
Secundum genus affinitatis hodie non prohibetur.
Separatio mr̃imonij ꝓpter adulteriũ fctã est penalis sñia.
Lite pendente super impedimẽto coniuges debent sibi de bitum reddere.
Restõnẽ petẽti obstat exceptio defect⁹ ꝓprietatis notorie.
Restitutionem marito petenti obstat adulterium notoriũ mulieris.
Jmpedimentum parentele obstat matrimonio quo ad car nalem copulam. non autem quo ad mutua seruitia.
Notoriũ quale sufficiat ad statim dissoluendũ mr̃imoniũ.

Porro. †Uir non põt dimittere vxorẽ sine iudicio eccl̃ie etiã ꝓpter impedimẽ tũ parentele notorie. h. d. p̃mo ⁊ scđo. Si fama re fert impedimentũ cõiugij etiã nemine opponẽte: ep̃s ex officio suo põt de eo inqrere. Si vero impedimẽtũ est notoriũ põt ep̃s ex officio suo mr̃imonium separare. ⁊ scđm dictũ ibi: ꝑterea. ¶ Casus lr̃alis. Quidã comes põtini auto ritate sua sine iudicio ecclesie dimisit vxorẽ suam q2 eam dice bat fuisse cognatã vxoris sue defuncte: mulier petebat eũ si bi restitui. queritur an potuit eã sic dimittere. Rñ. papa ꝙ si etiã parentela publica ⁊ notoria esset sine iudicio ecclesie vxo rẽ dimittere nõ potest: vñ comes cõpelli debet vt eã recipiat q̃ restitutionẽ ipsi⁹ petebat qđ si facere cõtẽpserit excõicetur. Preterea quidã. H. noie quãdam cognatã vxorẽ suã duxit in vxorẽ. querit̃ qd fieri debeat. Rñ. papa ꝙ si non appareãt accusatores ⁊ parẽtela manifesta seu publica existit ꝙ credi bile nõ est nisi essent ꝯsanguinei in primo ⁊ scđo gradu illud mr̃imoniũ dissoluat̃ qđ illicite est contractũ. Ber. ¶ †No. j. ꝙ mr̃imoniũ semel cõtractũ nõ dz absqʒ iudicio ecclesie etiã si impedimẽtum sit notoriũ separari. ⁊ no. hoc vltimũ q2 ne[a] scio alibi. Et rõ põt esse q2 multa dicunt̃ notoria q̃ nõ sunt. vt in. c. cõsului. de appel. ideo nõ debet tm̃ sacramentũ rescin di ex sola opi. ꝯiugũ credẽtiũ fore iniuste impedimẽtũ noto riũ. de hoc aliqd. j. ¶ †No. ij. cõiugẽ posse cõpelli p excõica tionẽ ad recipiendum vxorem incaute dimissam seu temere. ¶ †No. in. §. preterea. ꝙ super impedimẽto matrimonij iu dex põt ex officio[b] suo ꝓcedere. ¶ †Jtẽ not. nõ esse facile vt cõsanguinitas sit notoria in primo vel scđo gradu cõsangui nitatis: nã fratres q sunt in p̃mo ⁊ filij duorũ fratrũ q sunt in scđo de facili exhibẽt se cũctis ꝓ cõsanguineis. non aũt sic cõtingit in vlterioribus⁹ gradib⁹. Et sic no. ꝙ parẽtela probet̃ ex p̃sumptiõe. puta ex cõi tractatu: nihilominus⁹ põt esse noto riũ ⁊ appellat̃ hoc notoriũ p̃sumptiõis seu iuris. ¶ †Opp. ꝯ primũ dictũ: nã vr̃ ꝙ cognatã vxoris defuncte licite qs du cat in vxorẽ: aut enĩ erat cognata vxoris: q2 fuerat vxor fra tris vxoris. ⁊ tũc cũ ista sit ex scđo gñe affinitatis nõ vr̃ cum ea ꝓhibitũ mr̃imoniũ: vt in. c. nõ dz. de ꝯsan. ⁊ affi. Aut erat cognata vxoris: q2 ambe fuerãt cõiuges duorũ fratrũ. ⁊ etiã nõ dz impediri: q2 attinebat isti i tertio gradu affinitatis. de quo hodie nõ est curãdum. vt in. d. c. nõ dz. Sed intelligim⁹ qđ erat cognata vxoris modis predictis dicendũ qđ ꝓcedit istud de iure antiquo: sz põt intelligi ꝙ erat cognata vxoris defuncte. i. ꝯsanguinea. nã cõsanguinei dicunt̃ cognati. vt. ff.[c] vñ cog. l. j. ¶ †Jn glo. j. in fi. no. bene finẽ gl. maxime in eo ꝙ nullã mẽtionẽ facit de citatiõe sz aliter dicit in. c. ad nostrã. §. de iureiur. sed tu dic vt plene dixi in. c. vestra. de coha. cle. ⁊ mu. ¶ †Jn gl. ij. ibi pena[c] est no. gl. Jo. an. dicit ꝙ cum sit se paratio ꝓpter adulterium est ꝓprie penalis sñia ⁊ credo qđ melior sit rõ quã tetigi in notabilibus: q2 hoĩes falluntur in discernẽdo an aliqd dicatur notoriũ: vt q2 dicit Jo. ij. q. j. de manifesta. de notorio loquimur: ⁊ qd sit notoriũ ignoram⁹. ⁊ ideo dz requiri iudiciũ eccl̃ie in separatiõe tãti sacri. non tñ interim debẽt sibi debitũ reddere si firmiter credũt parente lã esse inter eos. vt in. c. literis. de rest. spo. ⁊ p hoc ꝙ dr in gl. seq. ¶ †Jn gl. iij. in fi. sed ꝯtra hãc sol. gl. ⁊ tex. opponit̃ nam petenti restitutionẽ obstare dz quo ad oĩa excepto defectus proprietatis notorie. vt est tex. in. c. ad decimas. de resti. spo. li. vj. optime facit. j. c. pxi. vbi adulterium notoriũ mulieris obstat eidẽ petẽti maritũ restitui. dicit ibi Jnn. hoc ꝓcedere nedũ in cã mr̃imoniali sed in qualibet alia hoc cõtrariũ diffi cilimũ est ⁊ vario mõ p modernos soluit̃ hic ⁊. j. c. seq. Prio dicũt ꝙ iste tex. non dicit exceptione nõ obstãte sz ꝙ marit⁹ nõ dz dimittere vxorẽ ẽt ꝓpter parẽtelã notoriã sine iudicio eccl̃ie. nã si bñ ponderat̃ tex. hic nõ excipiebat̃ de parẽtela no toria. Scđo soluit̃ ꝙ parẽtela obstat mr̃imo. quo ad carnalẽ copulã: nõ aũt quo ad mutua seruitia. nã põt qs hr̃e mulierẽ vt sororẽ quã nõ põt hr̃e vt vxorẽ. vt i. c. ꝯsultationi. §. de fri gi. ⁊ malefi. ⁊ sic hec exceptio non cõcludebat ex toto defectu ꝓprietatis. Tertia so. ꝙ hic loquit̃ de notorio p̃sumptiõis ꝙ certitudinalr̃ ꝓbari nõ põt. Cõtrariũ ꝓcedit i notorio fa cti ꝙ clare ꝓbari põt. Hec vltima sol. nõ multũ mihi plz: q2 hoc notoriũ sufficit ad dissolutionẽ mr̃imonij sine alia ꝓba tiõe vt ptz hic. i fi. ergo dz sufficere quo ad repellẽdũ cõiugẽ a petitiõe restõnis. Et iõ tene p̃cedẽtes solutiões: ⁊ sic habes clare intellectũ huius. c. qđ a plerisqʒ difficilẽ reputari solet.

☞ Restitutionem mariti vxor petens repellitur si noto rie fornicata est ⁊ maritus continuat. 5. 7. 10.
Maritus excõicatur si absqʒ iusta causa vxorem dimittit.
Marito non creditur de adulterio vxoris.
Uxor dimissa etiam temere a marito non excusatur si post modum adulterium commisit.
Mulier nõ excusatur a fornicatione etiã ꝓpter paupertatẽ.
Adulterium quomodo potest esse notorium.
Restitutionẽ petẽti obstat exceptio notorie ꝓprietatis siue defect⁹ notorie cõcludẽs ad executionẽ notorie ꝓprietatis.
Adulteriũ nõ separat mr̃imoniũ sz tm̃ priuat ei⁹ executiõe.

[a] ¶ Ad actũ ꝓpin quũ. p legistas in l. si qs no dicã ra pere. C. de episc. et cle. ⁊ in. l. qsqs. C. ad legẽ iul. maie. p Bar. in. l. j. ff. de extraor. cri. p ale. i. l. j. i fi. ff. ꝙ qsqʒ iur. per cano. in. c. felicis. de pe. li. vj. Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Actum ꝓpin quum. Uide late Feli. in. c. j. colũ. j. versi. regula est. §. de p̃sump. vbi po nit regulã cũ no uẽ limitationib⁹.

[b] ¶ Ex offõ. d quo in. c. qualr̃ ⁊ qñ. j. de accu. q2 in. l. eo qdẽ. C. eo. ⁊ in. l. si marit⁹. ff. de adul te. ⁊ facit iste text. ꝓ gl. in. c. pbr̃ si a plebe. xj. qđ. vj. qđ p iudicẽ non põt ꝓcedi p inqsitio nem nisi pri⁹ de tur termin⁹ offen so ad accusandũ ⁊ deliberandum. Bal. in. l. senatus. C. q accu. nõ poss.

[c] ¶ Pena. hãc gl. reputat sing. Flo ren. hic ꝙ sñia di uortij dicit̃ pena. addo aliã i. c. p ve nerabilẽ. §. q filij sint legi. in ṽsic. se parasti. qđ intelli ge fm Jnn. in se paratiõe q̃ fit pro pter separationẽ carnalẽ vel spũa lẽ. sec⁹ si ex alia cã et an annullatio act⁹ sit pena. vide text. in. l. senat⁹. ff. de ꝯtrc. emp. ⁊ qd in vltimis volũta tibus no. in. l. tur pia. ff. de lega. j. p Jnn. i. c. sñia. j. de sen. excõ. p Bald. in. l. ꝑtor. ff. de no. ope. nũ. p Bal. in l. nemo. la. ij. C. de sac. sanc. eccle. per Bald: nouellũ. in rub. ff. de ver. obl. in fi. in sua solenni repetitione.

6 Adulterio an excuſetur vxor ſi a marito fuit cauſatum.
8 Mors vltima nocet.
9 Adulteriū mariti etiā non notoriū an vxor poſſit obijcere.
10 Reſtitutio mariti propter exceptionem de adulterio nō retardatur niſi notorium.
Reſtitutionis materia eſt valde priuilegiata.
Paria delicta ſiue adulteria mutua compēſatione tollunt̄.

1 Significaſti. †Repellit̄ vxor petens reſtitutionem mariti ſi notorie fornicata eſt ꝛ maritus cōtinuit. Cōis diuiſio. ſcda ibi: cōſultationi. ¶ Caſus lr̄alis. Quidam ſine iudicio eccleſie dimiſit vxorē ſuā ꝓ eo ꝙ ſuggeſtū fuit ipſam cū quodā ſuo ꝯſanguineo īceſtū cōmiſiſſe: ꝓpter ꝙ etiā fuit excōicatus: ſed mulier illa de alio ſobolē ſuſcepit ꝛ nihilominꝰ petebat viro ſuo reſtitui dicēs ꝙ iniuſte eā dimiſerat ꝛ ſibi materiā adulterandi dediſſet. querit̄ qd iuris ſit. Rn̄. papa qꝺ ſi notoriū ſit mulierē ipſam adulteriū cōmiſiſſe ad eā recipiendā vir cōpelli non dꝫ: niſi cōſtaret ipm cū alia adulteriū cōmiſiſſe. Ber. 2 ¶ †No. j. maritū poſſe ꝑ eccleſiā excōicari ſi ſine iuſta cā dimittat vxorē nec credit̄ ſibi aſſerenti vxorē fuiſſe adulterā ꝑ hoc. j. c. pri. 3 ¶ †No. ij. ꝙ vxore dimiſſa temere a marito non excuſat̄ ab adulterio ꝙ ſic relicta perpetrauit. nā ꝓtextu pauptatis nō dꝫ mulier cōmittere tantā ignominiā. ff. de ri. nup. l. palā. §. non em̄. 4 ¶ †Not. qꝺ adulteriū mulieris pōt eſſe notoriū qꝺ pōt cōtigere multis modis. puta ꝑ cōfeſſionem ipſiꝰ vel qꝛ pepit filiū lꝫ maritus ſecū non habitauerit ꝑ annū. 5 ¶ †Not. qꝺ petēti reſtōnē obſtat exceptio de effectu notorie ꝓprietatis ſiue defectꝰ cōcludens ad executionē ꝓprietatis notorie nā adulteriū non ꝑuat ſeu ſeparat mr̄imoniū ſꝫ ꝑuat dūtaxat executionē mr̄imonij. ꝛ vide qꝺ dixi. ſ. i. c. pri. ꝛ tene mēti in hoc iſtum text. 6 ¶ †In gl. j. ibi: niſi eā inuitā. Idē ſentit Io. an. ſi volentem eā adulterādā tradidiſſet alteri. tn̄ nō rn̄. ad ꝯriū. Sꝫ dic qꝺ aut maritꝰ dat vxori immediatā cām adulterādi[a] puta īduxit eā ad cōmittendū adulteriū ꝛ tūc non pōt ſibi adulteriū obijcere ꝛ ſic intellige iura alle. in prin. gl. non tn̄ ꝑ hoc excuſat̄ mulier a pena legis imo vterqꝫ puniet̄ maritꝰ ꝛ vxor. vt in. l. ij. §. ſi publico. ff. de adul. Aut ꝓſtat cām mediatā ſeu remotā puta qꝛ eā reliqt vel in neceſſarijs nō ꝓuidit. ꝛ tūc nō pōt ſibi obijcere adulterium vt hic. ꝛ in. c. ſeq. et vide qꝺ dixi in. c. diſcretionē. alle. in gl. 7 ¶ †In ca. gl. ibi: ſpoliatio intelligit̄. no. bn̄ hāc particulā gl. ꝛ idē tꝫ gl. in. c. lr̄as. de reſti. ſpo. ꝛ in. c. intelligimꝰ. de adul. ꝛ Inn. in. c. veniens. de reg. Spe. in ti. de ſpōſa. §. ſi. ver. j. ꝛ ſeq. 8 ¶ †In ſi. gl. not. hanc qōnem. ꝛ rō deciſiōis eſt qꝛ vltima mora nocet. vt in. l. illud. ff. de peri. ꝛ cōmo. rei vēdi. 9 ¶ †In gl. ſi. ibi oporteret ꝓbare vult ergo gl. ꝙ vxor poſſit replicare de adulterio mariti etiā nō notorio. 10 †In contrariū facit qꝺ no. gl. precedēs ſed concordādo dic ꝙ maritꝰ non eſt audiēdus ad impediendū reſtitutionem cōiugis niſi excipiat de adulterio notorio. Rō qꝛ cauſa reſtōnis eſt priuilegiata. vt in. c. ſi. de ordi. cog. Sed vxor bn̄ replicat de adulterio mariti nō notorio. qꝛ maritus nō petit reſtitutionē ſed excipit cōtra petentē. ꝛ ſic ceſſat rō que eſt in priori caſu. Et ex hoc no. qꝺ adulteria cōiugū mutua cōpēſatione vnius tollunt̄ licet differāt in qualitate. vt qꝛ adulteriū vnius eſt notoriū: relictum vero occultum ꝛc. Abbas.

Zacharias.
a ¶ Immediatam cām adulterandi. adde Pau. de ca. ꝯſi. cxxvj. ꝛ Fel. in c. ſi. col. ij. v. itē per Inn. ſ. de conſti.
b ¶ Scdm quātitatē dotis. Iſta ꝯſideratio Abba. eſt dubia: qꝛ maritꝰ tenet̄ in oibꝰ ꝛ nō ſolū ipſe ſꝫ ꝛ heredes eiꝰ. Bar. ang. ꝛ cōiter doct. in. l. diuortio. ff. ſolu. ma. ar. l. qꝺ ſi nulla. ff. de reli. ꝛ ſūp. fune. ꝑ doc. i. l. qꝺ in vxorē. C. de ne. geſt.
c ¶ Iracūdie. ꝓ roma. in ſing. cccccxv. ꝑ Bal. ꝛ Sali. in. l. ſi filiam. C. de inoffi. teſta. iō votū factū calore iracūdie nō vꝫ. gl. in c. dudū. ꝛ ibi abb. ſ. de cōuer. cōiug. fallit ī delictis. l. ſi nō conuitij. et ibi Cy. C. de iiu. abb. in. c. ij. j. de his qui fil. occiderunt.
Sebaſti. Sapia.
c ¶ Calore iracundie. vide Dec. i. c. at ſi clerici. in ꝑnc. col. x. vſ. tertio limitat̄. ſ. de iudic. Feli. i. c. matheꝰ. j. de ſimo. et in. c. ſicut ex lr̄is. de iure iur. ꝛ in. c. ſi vero. col. vlt. e. ti. ꝛ in. c. dilecti filij. col. ix. ſ. de excep.

1 ☞ Matrimonium ſeparatur propter adulterium vxoris ꝛ ſi vir poſtea fornicatur reintegratur. 6.
2 Confeſſione ſolius vxoris ſeparatur matrimonium quo ad torum ſecus vbi agitur de ſubſtantia matrimonij.
3 Maritus tenetur ad prouidendū vxori de neceſſarijs etiā ſi dotem non habuit. 4.
4 Maritus poteſt accuſare vxorem de adulterio.
Vxor poteſt agere contra virum ꝛ petere alimenta.
5 Matrimonium nō ſeparatur propter adulterium niſi quo ad torum ꝛ mutuam cohabitationem.
6 Matrimoniū reintegratur propter viri incōtinentiam. 11.
Separati coniuges debent ex voto continentiam ſeruare.
7 Pater vendit filium propter famem.
Adulterium committere alicui non licet etiam propter famem: querere enim debet victum alio modo. 8.
8 Filia innupta etate. xxv. annorū ſi peccat in corpus ſuū non poteſt a patre exheredari: quia videtur quod pater fuerit in culpa differendo nuptias tanto tempore.
9 Iudex an debeat ſupplere.
10 Confeſſio facta calore iracundie an ꝛ quando preiudicet.
Confeſſio propria an poſſit reuocari.
11 Sententia ſeparationis matrimonij quo ad torū an tranſeat in rem iudicatam.
12 Separati coniuges an inuiti poſſint reintegrari.

1 Ex literis. †Mr̄imoniū ſeparat̄ ꝓpter adulterium mulieris et ſi vir poſtea fornicet̄ reintegratur. ꝛ eſt bonus caſus ꝛ multū allegabilis. ſcda pars ibi: veſtre fraternitati. ¶ Caſus literalis. Gulielmus duxit in vxorem quādam: tandē nata diſcordia inter eos dicebat idē. G. ꝛ per violētiā ſibi illatā ꝛ metum etiā illā duxiſſe: poſtmodū accuſauit eam ſup crimine fornicationis que cepit publice ꝓfiteri qꝺ cū vir eius negaret ſibi in neceſſarijs ꝓuidere: crimen cōpulſa fuit incurrere ſupradictū. Sed cū admonita fuiſſet ne ad ſuggeſtionē alicuiꝰ illud tā turpe cōtra ſe cōfiteretur ipſa id manifeſtius aſſerebat. Eps̄ cōuocato capitulo ſuo de cōſilio ipſiꝰ capituli vtriqꝫ illorū priuatim cōtinentiam indixit obſeruādam. ita ꝙ caſte viuerent ab inuicē ſeparati. Sed dictus. G. ſtatim cū alia furtim cōtraxit. Eps̄ hoc audiens ab ipſo. G. veritatē inquirens ipſe rei ſeriē explicauit. ꝛ ad ſedē apoſto. appellauit. qui eps̄ ordinem huius negotij dn̄o pape ſignificauit. vn̄ mandat ep̄o quatenus ſi res ita ſe hꝫ virū predictū ad vxorē legitimā redire cōpellat. Ber. 2 ¶ †No. j. ꝛ tene menti ꝙ cōfeſſio cōiugis valet ꝯ executionē matrimonij ſeu contra ſequētia ad ipſum matrimonium: vel per alia verba ſic. ¶ Not. ꝙ vbi agitur de adulterio ad ſeparationē tori valet cōfeſſio ſoliꝰ cōiugis. nā ad ſolā confeſſionem mulieris fuit hic ſeparatū matrimoniū quo ad torum. ſecꝰ eſt vbi agit̄ de ſubſtātia vinculi vt in. c. ſuper eo. de eo qui cog. conſan. vxo. ſue ꝛ ibi plenius dixi. ratio diuerſitatis: qꝛ primo caſu ſolū 3 tractat̄ de preiudicio cōfitentis. ¶ †No. ſcdo maritū teneri ad ꝓuidendū vxori in neceſſarijs. ꝛ ſi habuit dotē tenet̄ prouidere ſm̄ quantitatē[b] dotis vt in. l. ſi cum dote. §. ſi naūt. ff. ſol. mat. Si nō habuit dotē tenet̄ ꝓuidere de ſuo vt dicit̄ in 4 c. per veſtras. ſ. ti. pri. ¶ †Not. tertio maritū poſſe accuſare vxorē de adulterio: lꝫ tēpore adulterij denegauerit ſibi ꝓuidere in neceſſarijs: nō enim excuſatur propter hoc mulier de 5 adulterio dꝫ em̄ agere ꝯ virū ꝛ petere alimēta. ¶ †Itē not. ꝙ ꝓpter delictū adulterij non ſeparat̄ matrimoniū quo ad vinculū ſed tn̄ quo ad torum ꝛ mutuā cohabitationē. vnde ſeparati remanent coniuges ad hoc. c. ij. ſ. eo. xxxij. q. vj. c. ſi. 6 ¶ †No. ꝙ ſi vir innocēs non cōtinet poſt ſeparationē factā propter adulteriū mulieris dꝫ matrimoniū reintegrari: ꝛ eſt caſus hic ſingularis qui non eſt alibi ſm̄ vnū intellectum qꝺ adulteriū viri ꝛ vxoris cōpenſat̄ nō ſolū ante ſn̄iam latā ſed etiā poſtea de quo plenius dicet̄ cū gl. pe. Et iſtū text. includit Io. and. in. c. qꝺ deo patri. xxxiij. q. v. ꝛ in. c. noſce. xxx. q. j. ꝙ ſi cōiuges pari cōſenſu vouent cōtinentiā: ꝛ alter poſtmodū nō cōtinet ꝙ mr̄imoniū dꝫ reintegrari. Sꝫ dicit Io. an. ꝙ parū facit ad hoc iſta decre. ꝛ remittit ad no. in. c. dudum. de ꝯuer. cōiu. Et dic parū facit ex eo ꝙ mulier hec q̄ deliquit nō tenet̄ ſeruare cōtinentiā ex voto ſed tn̄ qꝛ priuata eſt iure ſuo propter ſuū delictū. Sed marito poſtmodū delinquēte cōpenſat̄ adulteriū ſuum cū adulterio mariti ſꝫ in caſu premiſſo ſemꝑ illi obligant̄ ad ꝯtinentiā ex ꝓprio voto. vn̄ credo ꝙ etiā ex officio iudicis non dꝫ mr̄imoniū reintegrari ne veniāt cōtra votū cōtinētie. ꝛ hoc vr̄ velle tex. in. d. c. qꝺ deo. 7 ¶ †In gl. j. ibi. l. vlti. vbi excuſat̄ pr̄ qui ꝓpter neceſſitatē famis vēdit filiū: cōtra dic ꝙ illud nō eſt delictū maxime cū facit autoritate legis ſed adulteriū in ſe eſt malū ꝛ oī lege ꝓhibitum. nec ex aliquo poteſt fieri bonū. vt. c. ſi xp̄s. de iureiur. 8 ¶ †In ca. gl. ibi aut. ſed ſi poſt. vbi filia que poſt. xxv. annū innupta peccauit in corpus ſuum nō pōt a patre exheredari quaſi pr̄ fuit in culpa differendo nuptias eiꝰ tāto tpe. ſed dꝫ illud ꝓcedere in odiū pr̄is ꝛ qꝛ alia neceſſitate vr̄ inducta quā famis: ſecꝰ aūt in vxore: qꝛ alijs remedijs dꝫ ſibi q̄rere vi9 ctum. ꝛ no. hūc caſum. ¶ †In glo. ij. ibi: ipm factum reſpicere. quaſi velit dicere ꝙ cū iudex nō debeat ſupplere de facto vt no. in. c. bone. de poſtu. ꝑla. nō debeat eps̄ ꝑ ꝓfeſſionē habitā inſtare. ſꝫ tene ꝯriū vt etiā ꝓbat iſta lr̄a. Et huius dicti triplex pōt eſſe rō. prima ꝓpter ꝑiculū aīaꝝ qꝛ īminet ꝓpter ſeparationē mr̄imonij. ſcda ꝓpter fauorē matrimonij. tertia ne cā colluſionis iſta confiteret̄. ar. in. c. audiuimꝰ. j. de collu. 10 detegē. ¶ †Et in ſi. no. ſin. vltimū dictū gl. nō tradas obliuioni ꝙ ꝯfeſſio calore iracundie[c] nō ꝑiudicat niſi det̄ ꝑſeuerātia. al's aūt valet cōfeſſio facta in criminali: nec exigit̄ alia perſeuerētia. vt in. l. cōfeſſus. ff. de cuſto. ꝛ exhi. re. ꝛ in. c. ij. de cōfeſ. ꝛ in. c. ꝑ inqſitionē. de elec. Vel pōt intelligi tex. ſm̄ Hoſti. ꝙ incōtinēti anteq̄ cōfeſſio ſit deſcripta in actis pōt fieri reuocatio. ꝛ no. ſing. hoc dictum ꝓ quo allego gl. in. c. apud. xxxij. q. j. ꝛ in. c. ſi. de iureiurā. lib. vj. Poteſt ꝛ tertio intelligi tex. ꝙ corā ep̄o ꝛ ſocijs extra locū iudicij iſta mulier fuit confeſſa ideo eps̄ admonuit vt dicat veritatē alie ꝓcedētes ſolu11 tiones ſunt notabiliores. ¶ †In gl. in ver. inuicē. no. bn̄ iſtā glo. ꝛ vltimam

glo.⁊ vltimā ꝙ si mr̄imonio separato ꝓpter adulteriū alterius cōiugis reliquus nō cōtinet dꝫ matrimoniū reintegrari non obstāte ꝙ sn̄ia separationis lata fuerit. idē firmat gl. j.ꝓxi. Quidā tenuerūt cōtrariū: ꝙ ex quo sn̄ia fuit lata ꝑdidit ius seruitutis oē ꝙ habebat in marito qḋ videt̄ nō posse recuperare ex delicto viri superueniēte. ⁊ vide bo.gl. que hoc late disputat in.c.apostol⁹.xxxij.q.vij. ⁊ doc.antiqui fuerunt varij in hoc. Sed opi.cōior ⁊ fauorabilior est vt mr̄imoniū reintegret̄ saltē ex officio iudicis:[a] qḋ tenet Inn.in.c.ꝓxi. ⁊ hoc satis mihi placet: ne isti sic separati incidāt ī adulteriū. Et qꝛ stāte vinculo matrimoniali non pōt dici ꝙ iniuria sit illata mulieri seu ipsi matrimonio. ideo dꝫ hincinde fieri cōpensatio. ⁊ ex hoc no. ꝙ sn̄ia fuit lata sup separatione matrimonij quo ad torū nō tn̄ transit ex toto in rē iudi. ꝑ quo facit qḋ no.in gl.seq. ¶ †In gl.fi.in fi.no.conclusionē glo. hec cōclusio cōiōr est vt dicam⁹ ꝙ anteꝙ̄ vxor confiteat̄ possit in vita reconciliari marito lꝫ fuerit separata iudicio ecclesie. nā illa sn̄ia separatiōis fuit lata in fauorē non delinquētis ideo nō dꝫ retorqueri in ei⁹ lesionē maxime cū duret vinculū mr̄imoniale inter eos ⁊ ꝑ hoc facit optime aut.sed hodie. C.de adul. ⁊ qḋ no.gl.in.c.gaudemus.s̄.de cōuer.cōiug: ⁊ multū bene facit tex.ibi ⁊ de vltimo contrario. gl.dic vt no.in regula factum legitime de reg.iur.lib.vj.⁊c. Abbas.

☞ Separati coniuges sine iudicio ecclesie etiam propter heresim redire compelluntur.2.4.

Adulterium ⁊ heresis seu carnalis et spiritualis fornicatio aut idem operetur quo ad separationem coniugum.4.

Matrimoniū separat̄ etiā propter spiritualē fornicationē.

Separarati ꝯiuges pp heresim an recōcilient̄ si sit reuersus.

De illa. †Si vxor a viro lapso in heresim ꝓpria autoritate diuertit: ad eū reuersum redire cōpellitur. sec⁹ si per iudiciū ecclesie ab eo fuisset separata. ⁊ scḋa ibi. si vero. ¶ Casus literalis. Quidā vir lapsus fuit in heresim: vxor ei⁹ statim sine iudicio ecclesie ipsi⁹ consortiū declinauit. tandē ille reuersus est ⁊ petebat vxorē ipsa nolebat ad eū redire. querit̄ qd iuris sit. R̄n̄. papa ꝙ si mulier maxime ea intētione discessit a viro vt ille in heresim lapsus tedio pariter ⁊ cōfusione affect⁹ ab errore suo se cōuerteret ei reuerso est reddenda ⁊ si redire noluerit est cōpellenda. Si vero iudicio eccl'ie ab eo recessit ad eū recipiendū non est cōpellenda. sed hoc qḋ in fi. dr̄ corriget̄ per.c.sequēs. Ber. ¶ †No.j. ꝙ si maritus spūaliter fornicat̄ pōt vxor ꝓpria autoritate ab eius cōsortio declinare. nec cōpellit̄ ꝑ ecclesiam redire ad maritū ꝑseuerantē in infidelitatis errore. ⁊ ex hoc no. vnū casum ī quo differūt fornicatio spūalis ⁊ carnalis. nā ꝓpter spūalē licitū est innocētē recedere ꝓpria autoritate nec cōpellit̄ redire: sec⁹ in carnali ꝰm Hosti. sꝫ aduerte: nā si fornicatio carnalis eēt notoria puto ꝙ posset recedere alter ꝓpria autoritate: nec cōpellit̄ redire. vt est gl.in.c.fi.de adul. ⁊ ibi plene dixi. Sꝫ differētia ꝓdicta posset admitti propter periculum infectoris: qḋ est crimē heresis. ¶ †No.ij. ꝙ ꝓpter fornicationē spūalē pōt separari mr̄imoniū quo ad torū. de hoc.i.c.fi.de ꝯuer.ꝯiu. ⁊ .j.c.pr. ¶ Opp. ꝯ tex.de.c.ꝓxi. vbi marit⁹ cōpellit̄ redire ad vxorē post sn̄iaꝫ separationis cui⁹ contrariū hic in fi.dr̄. Sol. ibi maritus cōmisit adulteriū post sn̄iam: sꝫ vxor hic nō delīqt post sn̄iam: vel ibi nō fuit lata sn̄ia. sꝫ tene primā sol. ¶ †Sꝫ opp. videt̄ eñ ꝙ ex quo marit⁹ incidit in heresim ꝙ non teneat̄ vxor cū eo recōciliari ꝙ̄tūcūqꝫ sit ꝯuersus sicut dicim⁹ in matrimonio separato ꝓpter adulteriū carnale. sol. dic vt legit̄ ⁊ no.in c.fi.de ꝯuer.ꝯiug. ⁊ vide ibi aliquas differētias inter separationes factas ob adulterium carnale ⁊ spūale. ¶ In gl.fi.in fi. vult ergo ista glos. ꝙ sine iudicio ecclesie siue nō mulier recessit a viro lapso ī heresim ꝯpellit̄ tn̄ redire ad eū reuersum nisi vellet intrare religionē ⁊ fuerit separata iudicio eccl'ie. ⁊ idē tenet gl.in.c.fi.j.c.ꝓxi. ⁊ in gl.in.c.fi.de cōuer.cōiu. aliqui ꝯ reducētes istā decre.ad ꝯcordiā cū.d.c.fi. lꝫ opi.gl.sit cōis. facit tn̄ tex.iste multū in cōtrariū. vñ per arg.sumptū a ꝯrio sensu.i.d.c. nō debem⁹ impropriare istū tex. q apertissime loquit̄. cōcludendo ergo dic ꝙ aut altero cōiugū lapso in heresim alter recessit ꝓpria autoritate ⁊ nō cōpellit̄ redire añ cōuersionē alteri⁹ sꝫ post cōuersionē cōpellit̄ vt hic. Aut recessit iudicio eccl'ie: ⁊ si vult intrare religionē nō cōpellit̄ redire ad conuersum. vt in.d.c.fi. Aut nō vult intrare religionem: ⁊ sunt opi. de quibus.s̄. ⁊ dic vt ibi. Nūquid possit propter heresim separari matrimoniū. dicam in.c.j.ꝓxi. Abbas.

☞ Mr̄imoniū nō soluit̄ altero cōiugū in heresim lapso.

Infidelis ad fidem conuersus ⁊ eius coniunx noluit sibi cohabitare vel sine peccato soluitur coniugium ⁊ cōuersus cōtrahere poterit.2.5.6.7.

Matrimonium verum ⁊ cōsummatū soluitur in casu isto.

Infidelis conuersus ad fidem potest cohabitate cū vxore infideli ex quo vult secum cohabitare sine peccato.

Matrimoniū non pōt esse inter christianū et infidelem nisi infidelis conuertatur ⁊ eius vxor remaneat in infidelitate.

Matrimonium etiam est inter infideles.

Matrimoniū cōsummatū inter xp̄ianos nūꝙ̄ pōt dissolui.

Matrimonium quare inter conuersum ad fidem ⁊ infidelē solui possit ⁊ non inter christianos.

Ecclesia interpretatur ius diuinum.

Infidelis qui ad fidem non vult conuerti eius coniuge conuersa relictus est sed relinquit coniugem.

Matrimonium claudicare nō potest quo ad substātiam secus quo ad debitum reddendum.

Sententia an sit necessaria diuortij inter infidelē ⁊ eius coniugem ⁊ eius conuersum.

Quanto. †Vinculū cōiugale nō dissoluitur altero cōiugum fidelium in heresim lapso: sed ⁊ si vnus infideliū coniugū cōuertatur ad fidem ⁊ alter nolit sibi cohabitare vel non sine blasphemia vel sine pctō mortali soluit̄ coniugiū ⁊ cōuersus contrahere poterit. Cōis diuisio scḋa ibi: nos igit̄ que distinguit ⁊ scḋm mēbrum ꝓsequit̄ ibi: si vero rōnem diuersitatis ponēs ibi: nā obstaculū soluēs ibi nec submittēs duplicē solutiōis effectū ibi. per hāc. ¶ Casus lr̄alis. Duo erāt coniugati: alter eorum trāsiuit ad heresim: q remāsit in fide volebat ad scḋa vota trāsire. Eps ferrarieñ. q̄siuit vtrū posset. r̄n̄d. papa distinguēdo inter infideles ⁊ fideles si duo sunt cōiuges infideles ⁊ alter ad fidē catholicā conuertat̄ altero nullo modo vel non solū sine blasphemia diuini nois: vel vt eū trahat ad mortale pctm̄ altero cohabitare nolēte: alter qui relinquit̄ ad scḋa vota si voluerit poterit transire. ⁊ in hoc casu intelligit̄ qḋ dicit ap̄ls si infidelis discedit: discedat. frater eñ vel soror nō est huiusmodi seruituti subiect⁹. Et canon eodem modo intelligit̄ qui dicit contumelia creatoris soluit ius matrimonij circa eū q relinquit̄. Si vero alter fideliū coniugū labat̄ in heresim vel transeat ad gētilitatis errorē in hoc casu is qui relinquit̄ viuēte altero non pōt ad scḋa vota transire lꝫ in hoc casu maior videat̄ cōtumelia creatoris. lꝫ eñ inter infideles sit verū mr̄imoniū non tamē ratū existit: sed inter fideles ratū ⁊ verū est mr̄imonium vt illis viuētibus cōiugium ip̄m perduret. nec ob. ꝙ a quibusdā forsam posset opponi ꝙ fidelis relictus nō debeat iure suo fraudari sine culpa cū in multis casib⁹ hoc cōtingat vt si alter cōiugū incidat. Per hāc responsionē quorundā malitie obuiat̄ qui in odiū coniugū qñ sibijnuicē displicerēt si possit eas in tali casu dimittere simularēt heresim vt altero qui remāsit in fide matrimoniū contrahente ab heresi reuerteret̄. Et per hāc r̄n̄sionem soluitur qḋ qua querit̄ vtrū ille qui remāsit in fide cogat̄ redire ad illū qui ab heresi vel infidelitate reuertit̄. Ber. ¶ †No. casum in quo verum matrimoniū consummatū dissoluit̄. s. qñ alter infidelium venit ad fidē reliquo nolente secū cohabitare vel nō sine blasphemia diuini nois. Et ex hoc habes casum quotidianū in istis iudeis qui qñqꝫ veniunt ad fidem vxoribus remanētibus in iudaismo possunt eñ cū alijs mulierib⁹ de nouo contrahere: si vxores eorū nolūt secū cohabitare vel nō sine pctō. Et ex hoc no. qḋ conuersus ad fidē licite habitat cū vxore infideli ex quo vult secū habitare sine pctō. Ex quo no. sing. casum in quo potest esse mr̄imoniū inter christianū ⁊ infidelē. hoc ideo est: qꝛ matrimoniū fuit ab initio ꝯctū. al's nō teneret mr̄imoniū si ꝯherēt inter xp̄ianū ⁊ infidelē. vt in.c.caue.xxviij.q.j. ¶ †No. ꝙ inter infideles est verū matrimoniū: lꝫ nō sit ita firmum ⁊ indissolubile sicut inter xp̄ianos. ¶ †Not.iij. qḋ matrimonium consummatū inter xp̄ianos durat semper[b] nec potest dissolui[c] aliquo casu ⁊ est iste tex. ad hoc optimus: ⁊ ꝑ rōnē suā posset argui ꝙ etiā ecclesia nō posset illud dissoluere. de quo vide disputationē Jo.an.in regula act⁹ legitimi.lib.vj. in mercu. ⁊ vide quod dixi in.c.ex publico. de conuer.cōiug. ¶ †Opp. ꝯtra predicta ⁊ ꝯ tex. nā cum matrimoniū sit verū inter infideles vt hic in tex. ⁊ in.c.j.ꝓxi. nō videt̄ qḋ possit separari non obstāte defectu baptismi nā xp̄s interrogatus a iudeis qui nō habebāt baptismū r̄n̄dit quos de⁹ coniūxit homo nō separet. vt in.c.de infidelib⁹. de cōsan. ⁊ affini. ⁊ sic ostendit indissolubilitatē matrimonij etiam inter infideles. ⁊ sic idē facit qꝛ mr̄imoniū īstitutū fuit lōge ante baptismū scꝫ in statu innocētie in paradiso: ⁊ ibi recepit indissolubilitatē suā cū fuit dictū ⁊ erūt duo in carne vna. vt legit̄ ⁊ no. ī c.j.de voto.lib.vj. ⁊ in.c.fraternitatis.xxxv.q.x. Sol. doc. nō tangūt. sed puto sic dicēdum: ꝙ ideo ponderat̄ baptism⁹ in

Sebasti. Sapia.

a ¶ Ex officio iudicis. Vide Feli.ī.c. lator.col.vij.s̄.de re iudi. vbi ponit quid tenendum. Zacharias.

b ¶ Durat semp. Adde an ꝯ illud possit papa dispēsare. Bal.in.l.deo nobis.col.iiij.ver. vlterius no. C.de epis. ⁊ cle. ⁊ Feli.ī c.q ī eccl'iarū. col. viij.versi.ceterū limitat̄ ibi. ⁊ ꝑ istis facit.s̄.de ꝯstitu.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Dissolui. Qḋ possit dissolui ex cā tꝫ Abb.in.c.j.ī fi.s̄.ḋ voto. ⁊ bal. i.l.si pr̄.§.i adop. ff.de adoptio. vbi ponit casum quādo rex habet vxorem sterilem.

indissolubilitate mr̄imonij:qꝛ vbi non est fides xp̄iana mr̄imoniū non hꝫ suum significatū: nā mr̄imoniū cōsummatū denotat vnionē ⁊ cōformitatē qui est inter deū ⁊ ecclesiā per assumptionē carnis humane.vt in.c.debitū.ē.de biga.vnde sicut figuratū est indissolubile:qꝛ carnē quā deus assumpsit nunq̄ dimisit ita ⁊ mr̄imoniū illud figurās dꝫ esse indissolubile sicut figuratū.pro quo vide bo.gl.in.c.qꝛ ꝑpter.xxvij. q.ij.Hoc aūt significatū nō hꝫ mr̄imoniū qd̄ est inter infideles:qꝛ negant assumptionē carnis:⁊ sic mr̄imoniū inter eos nō est ita firmū ⁊ indissolubile:qꝛ cessat inter eos rō indissolubilitatis.¶ Nec ob.qd̄ dr̄ quos deus cōiunxit hō non separet[a] ⁊c.qꝛ nō est hō qui dissoluit in casu sed eccl'ia autoritate diuina.nā ecclesia interpretat in hoc ius diuinū. ⁊ inducit hoc ēt fauore fidei ne īfideles tepescerēt redire ad fidē vidētes se arctari ad cōtinentiā vxoꝛib⁹ renuētib⁹ secū cohabitare.¶ †In gl.in ver.q relinquit ibi:circa eū.i.q cōuertit vult ergo gl.⁊ melius tex.ꝙ remanēs in infidelitate dr̄ relinquere transeuntē ad fidē.sed poti⁹ videret dicēdū oppositū:qꝛ infidelis fuit relictus a cōiuge trāseunte ad fidē:sed dic qd̄ ideo dr̄ ille relictus qꝛ cū ambo deberēt accedere ad fidē sed alter accedit ⁊ reliquus nō sequit dr̄ illū relinquere. Et no.gl.i eo ꝙ dicit ꝙ mr̄imonium nō pōt claudicare.i.ex parte vni⁹ tenere ꝙ ex reliqua nō. Et intelligo quo ad substātiā vinculi. nā quo ad debitū reddēdū q̄nq̄ claudicat. vt in.c.quidā.de cōuer.cōiug.vel quo ad obligationē expectādi reliquū.vt in c.de illis.de despon.impu.¶ †In ea.gl.ibi:⁊ nō per ecclesiā. q.d.nō esse opus vt iudex ferat sniam diuoꝛtij: sꝫ ipso facto ex cōtumelia creatoꝛis separat mr̄imonium. dicit tū Hosti. tutū esse vt a iudice statuatur terminus infideli ad cohabitādum cū cōuerso quo elapso si noluerit cohabitare solutum erit matrimonium. de quo dic vt latius dicam in.c.fi.j.eod. ¶ In gl.fi.in fi.gl.hic inheret opi.quā.s̄.tenui in.c.pxi. sed tu dic clarius vt ibi dixi.⁊ iste tex.parū facit ꝓ opi.gl.qꝛ non loquit qn̄ matrimoniū separat iudicio ecclesie propter heresim alterius:vnde volendo tenere opi.cōtrariam posset iste tex.reduci ad terminos.c.precedentis ⁊c. Abbas.

1 ☞ Pagani coniuncti in gradu prohibito lege canonica tantum conuersi ad fidem non separantur.
Paganus cōuersus ad fidē qui plures prius habebat vxores adheret prime ⁊ si repudiata vxore cum scd̄a cōtraxit secundam dimittat ⁊ adhereat repudiate etiam si repudiata cum alio contraxisset.secus si esset fornicata.
2 Infideles quo ad probationē matrimonij ⁊ alia spiritualia non includuntur lege canonica:lege autem diuina sic.12.
3 Infideles delinquentes contra ius diuinū puniri possunt. secus si delinquunt contra ius canonicum.12.
4 Fratris appellatione veniunt omnes christiani ⁊ vnum patrem habent scilicet deum.
5 Mr̄imoniū pōt esse inter fidelē ⁊ infidelē si ante cōuersionē cōtractū fuit al's secus qꝛ nō potest esse inter dispares fidei.
6 Baptisma abluit crimina etiam quo ad penam ⁊ an verum in foro foꝛi.16.
7 Infidelis simul ⁊ eodem tempore de iure diuino plures nō potest habere vxores.13.
8 Matrimonium propter fornicationem etiā inter infideles non soluitur quo ad vinculum.
9 Repudium factum in infidelitate non valet.10.
10 Repudiata ſm ritum paganorum contrahendo cum alio non committit adulterium.
11 Scd̄s gradus in linea inequali prohibitus est de iure diuino sed in linea equali prohibetur tantum a iure canonico.
12 Infideles ex qb⁹ ꝑ iudicē eccl'iasticū vel secularē puniri pn̄t.
13 Plures vxores simul habere non licet:successiue autem sic.
Pluralis numerus quandoq̄ ponitur ad exclusionem maioris ⁊ quandoq̄ minoris numeri.
14 Maritus ⁊ vxoꝛ quandoq̄ iudicantur ad imparia.
Maritus reuocat votum vxoꝛis sed non econtra.
Maritus accusat vxorem criminaliter sed non econtra.
15 Snia diuoꝛtij an sit necessaria inter conuersum ⁊ infidelem.
16 Baptismus an tollat irregularitatem ⁊ alia vt bigamiam.
Accusatio criminis an possit fieri post baptismum.
17 Uxoꝛ infidelis ad fidem cōuersa an gaudeat omnibus priuilegijs dotium.
18 Infidelis si dicat pluribus mulierib⁹ ego duco vos in vxores ⁊ ille pariter respondeant an ille sint eius vxores vel saltem aliqua earum.

1 Gaudemus. † Hoc.c.principal'r habet tria dicta et.h.d.in sum.Pagani iūcti in gradu prohibito lege canonica tm̄ conuersi ad fidē non separant.hoc primo Si pagan⁹ prius plures vxores habebat post fidē susceptā adherebit prime.hoc scd̄o.Et si repudiata vxore cū scd̄a contraxerit etiā post baptismū dimittet scd̄am ⁊ adherebit prime repudiate etiā si repudiata cū alio cōtraxisset.sec⁹ si fornicata fuisset.hoc tertio vsq̄ ad finē. ⁊ scd̄m dictū ibi vero.tertiū ibi:qui aūt.¶ Casus literalis.Pagani accipiūt vxores in secūdo vel tertio gradu vel vlterioꝛi:pagani taliter cōiuncti conuertunt ad fidē.Quesitū fuit a do.pa.vtrum post baptismum teneant insimul remanere vel abinuicē separari respōdet pa.ꝙ sacr̄m cōiugij apud fideles ⁊ infideles existit.vn̄ dicit apl's.Si quis frater infidelē hꝫ vxorem ⁊ hec consentit habitare cū illo nō dimittat illā.⁊ in predictis gradibus pagani licite cōtrahunt matrimoniū:qꝛ cōstitutionibus canonicis nō arctantur:ideo fideles hmōi in fauorē fidei xp̄iane matrimonialiter copulari libere possunt et licite remanere cōiuncti cū per sacramentū baptismi nō soluant cōiugia sed crimina dimittant.¶ Qꝛ vero pagani plures habent simul vxores cōuertunt ad fidē. querit vtrū oēs vel quā illarū habere debeāt post baptismū. rn̄.pa.ostendēs ꝙ vnā tm̄ debēt habere.Ab initio vna costa in vnā feminā est cōuersa ⁊ scriptura diuina testat ꝙ propter hoc relinquet homo patrē et matrē.⁊ adherebit vxori sue:⁊ erūt duo in carne vna. nō dixit tres vel plures sꝫ duo nec dixit adherebit vxoꝛib⁹:sꝫ vxori:nec alicui licet insimul plures habere vxores nisi diuina reuelatione alicui fuerit concessum per quam sicut Jacob a mendacio:Israelite a furto:⁊ Sanson ab homicidio excusati fuerunt:sic ⁊ patriarche ⁊ alij iusti viri qui plures habuerūt vxores ab adulterio excusant ⁊ hec sentētia in euāgelio cōprobat. Quicūq̄ dimiserit vxorē suā excepta fornicationis cā ⁊ aliā acceperit mechat ergo si vxore dimissa alia duci non pōt multo fortius nec ea retēta.per qd̄ euidenter apparet qd̄ null⁹ pōt simul habere plures vxores:nec aliqua plures maritos:ergo sequit qd̄ post baptismū ꝑmā dꝫ habere. ¶ Qui aūt pagani siue infideles dāt vxoꝛib⁹ suis qn̄ volunt libellū repudij:querit vtrū illis viuentibus possint accipere al's ad fidē cōuersi vel ante conuersionē. Rn̄det qd̄ in euāgelio tale repudiū reprobat.⁊ ideo viuēte vxore ēt ꝯuersus ad fidē aliā habere nō pōt nisi post conuersionē ipsi⁹ illa renuat habitare cū illo:vel si cōsentiat: nō tū sine cōtumelia creatoris:vel vt eū traheret ad moꝛtale peccatū. In quib⁹ casibus mulier restitutionē petere nō posset etiā si de iniusta spoliatione ꝯstiterit:qꝛ ſm apl'm alter alteri nō est hmōi seruituti subiect⁹.¶ Quāuis quoq̄ aliquis pagan⁹ dedit libellū repudij vxoꝛi:illa nupsit scd̄m ritū suum. vir ꝯuersus est ad fidē ⁊ vxoꝛ sua q̄ nupsit alij post repudiū similiter est cōuersa ad fidē ⁊ petit illū: querit an possit non obstāte eo ꝙ nupsit alij.Rn̄det ꝙ licet ſm euangelicā veritatē q duxerit dimissam mechabit non tū dimissoꝛ poterit obijcere fornicationē dimisse post baptismū pro eo ꝙ nupsit alij post repudiū. et
2 sic eā tenet recipere nisi alias fuerit fornicata. Ber.¶ †No. j.vnā regulam generalē ꝙ lex canonica in prohibitione matrimonij non extendit ad infideles:⁊ idē dicendum in alijs sp̄ualibus ꝑ illā autoꝛitatē apl'i:quid ad nos de his que fo-
b ris[b] sunt iudicare dic foris.i.extra ecclesiā vel fidē catholicā.
3 ¶ †Scd̄a regula colligitur ex textu ꝙ lex diuina oēs infideles cōprehendit. vnde matrimoniū eoꝝ cōtractū cōtra legē diuinam est nullū. Ex quo infero ꝙ pagani seu iudei delinquentes cōtra legē diuinā possunt puniri:secus si delinquerent cōtra legē canonicā disponētem sup sp̄ualibus: de his vide que pulchre notat Inno.in.c.quod super his.de voto.
4 ¶ †Nota ibi:frater ꝙ appellatione fratris cōprehenditur quilibet xp̄ianus. nā oēs christiani sunt adinuicem fratres: qꝛ habent vnum patrem:scꝫ deum ⁊ vide tex.cum gl.in.c.ad
5 mensem.xj.q.iij.¶ †Not.ꝙ inter fidelē ⁊ infidelē potest esse matrimonium qd̄ intellige quādo matrimoniū fuit cōtractum ante cōuersionem ad fidē. al's autē inter dispares fidei
6 non potest esse matrimoniū. vt in.c.caue.xxviij.q.j.¶ †No. ꝙ per baptismum dimittuntur crimina. ⁊ dic ꝙ dimittunt oīa etiā quo ad penā ita ꝙ si baptizatus tūc moreretur non sentiret etiā penā purgatoꝛij: vt dicit Augusti.de peni.dist.
7 vij.c.fi.¶ †Not.in.§.qꝛ vero. ꝙ nō est licitū cuicunq̄ quantūcunq̄ infideli ducere seu habere eodem tpe plures vxores hoc eñ est contra legem diuinam. Et not.ex text.plurimas rationes ex quibus cōcluditur vnicam vxorem esse debere.
8 †Nota ꝙ propter fornicationē coniugis non separetur ma-
9 trimoniū quo ad vinculum etiā inter infideles.¶ †Not.in §.qui aūt.qd̄ repudium factum in infidelitate nō valet post cōuersionem ad fidem:nec etiā primo valuit ſm veritatem.
10 ¶ †No.ꝙ repudiata ſm ritum paganoꝝ contrahens cum aliquo non cōmittit adulterium. ideo maritus conuersus ad fidem

a ¶ Homo non separet. Adde qualiter hoc intelligēdū sit per Anch. consi.ccxlj.

b ¶ Qui foris.ad de qual'r intelligātur illa v̄ba Cal. cōsi.ij.de iudeis.

ad fidem non potest illi volenti redire obijcere adulterium. ¶ Sed ꝯ hoc opp.ignorantia iuris diuini neminē excusat. habet em̄ locū illud dictū apl'i qui ignorat.xxxviij.di.in.c.q ea.sed de iure diuino nemini lꝫ mittere libellū repudij. ergo repudiata alteri nubēdo cōmittit adulteriū.Sol.contrariū prima frōte videt̄ difficile:sꝫ pōt sic solui. Repudiū erat approbatū lege antiqua:scꝫ veteris testamēti.vnde vtētes lege illa antiqua vidētur excusari ab adulterio.nā adulteriū non cōmittitur sine dolo:vt in.c.lectū.xxxiiij.q.ij.⁊ in.l.pen.ff.de adul.nō em̄ vident̄ esse in dolo infideles ex quo nō recognoscunt fidē christianā nec subijciunt̄ euangelio a quo repudiū fuit reprobatū.Cōclude ergo ꝙ repudiū nō tenuit ⁊ ꝙ non 11 cōtrahēs excusat̄ ab adulterio rōne ꝑdicta.¶ † In gl.j.ibi: sed nō oēs.dic clarius ꝙ secūdus gradus est prohibitꝰ lege diuina in linea inequali exemplum in patruo et in nepte nā isti prohibent̄ lege diuina : vt in gl.sed scd's gradus in linea equali est ꝓhibitus solū lege canonica. Et de isto gradu loquit̄ iste tex.exēplū in duorū fratrū filijs.⁊ no.ex gl.personas ꝓhibitas lege diuina ⁊ dic latiꝰ vt dixi i.c.l'ras.de resti.spol. 12 ¶ † In gl.j.in ver.cōstitutionibus ibi : sed indirecte:sed dic meliꝰ ꝙ si iudei nō subsint ecclesie quo ad tēporalem iurisdictionē canones ad eos nō extenduntur nec directe nec indirecte:q2 ecclesia nō se īpedit de laicis nisi rōne aīe.Sꝫ de animabꝰ iudeorū ecclesia nō curat ex quo nolunt redire ad fidē si tn̄ delinquerent iudei ꝯ legē diuinā bene posset papa vt vicarius dei illos punire etiam directe vel si essent infesti fidei christiane.vt patet.j.per totū tit.de iudeis.et illa autoritas apl'i qd ad nos ⁊c. ꝓcedit quo ad sn̄īam excōicationis.item quo ad fidē ⁊ quo ad spūalia:sunt autē iudei subiecti romàno imperio:⁊ delinquentes possunt puniri ꝑ iudicē secularē[a] etiā dū veniūt cōtra legē diuinā in ꝯtrahēdo m̄rimoniū. vt in.l.ij.⁊ in.l.nemo.C.de iudeis.Et vide ad materiā plene 13 not.ꝑ Inn.in.d.c.qd̄ sup his.de voto.¶ † In gl.in.v̇.duo. ibi qd̄ si dormierit dic ꝙ ibi permittunt̄ plures vxores non eodem tp̄e successiue. Et no.glo.ꝙ numerus pluralis qn̄qꝫ ponitur ad exclusionē maioris numeri:vt hic:qn̄qꝫ minoris vt in.c.licet vniuersis.⁊ qd̄ ibi no.gl.de testi.dꝫ ergo capi ille 14 intellectus ꝯm quē euitat̄ absurditas.¶ † In gl.in ver.non ad imperia.in fi.no.bn̄ gl.⁊ ꝓ huiꝰ conclusiōe facit nā maritus reuocat votū vxoris et nō econtra.vt in.c.noluit.xxxiij. q.v.⁊ vide bonā gl.in.c.manifestum.eadē.q. Itē maritꝰ accusat vxorem de adulterio criminaliter ⁊ nō ecōtra.xxxij.q. 15 j.§.publico.⁊ vide qd̄ no.in.c.tue.de ꝓcu.¶ † In gl.in v̇.cōpellētur ibi : dixit Jo.⁊ hoc etiā tenet gl.in.c.si infidelis.xx. viij.q.j.⁊ in.c.si.ea.cā.⁊.q.ij. Hostiē.dicit hic qd̄ inter fideles matrimoniū non dissoluit̄.vt.s̄.c.pxi. Inter infideles vero debet iudex prefigere terminum remanēti in infidelitate vt cohabitet fideli qd̄ si noluerit dissoluitur m̄rimonium et sic sentit ꝙ ante prefixionē termini nō est matrimoniū solutū. hoc dictū mihi nō placet:lꝫ vtile sit illud a principio seruare vt clare appareat de voluntate infidelis.satis est em̄ qd̄ alijs 16 modis apparere possit ꝙ nolit cum fideli habitare.¶ † In glo.fi.ibi.beneficiū alicui competēs. No.bene gl.⁊ dicūt hic doc.maxime Inno.ꝙ per baptismū[b] non tollitur accusatio criminis ⁊ pōt esse rō iudicio meo. nā pena in foro iudiciali imponitur:q2 delinquendo lesit rempublicā.baptismꝰ vero operat̄ remissionē peccatorū respectu lesiōis dei. al's quisqꝫ iudeus de facili post delictum dicere se velle effici christianū vt euitaret penā. Item per baptismū ꝯm doct.tollit̄ oīs sequela pcti:vt infamia cōtracta rōne delicti:exēplum in vsurario. Idē de irregularitate q̄ ꝓuenit rōne delicti vt si īfidelis aliū occidit reuersus ad fidē possit ꝓmoueri ad ordines. q2 tollitur irregularitas cū sit sequela pcti. ꝓ hoc.l.dist.c.si quis viduā.Sed est dubiū quid de irregularitate contracta sine pctō:pone ꝙ paganus ratiōe officij publici aliquē facit mori.Et in hoc doc.sunt varij. Host.⁊ Jo.an.⁊.d.Ant.sentiunt ꝙ hec irregularitas non tollat̄ per baptismum q2 non est sequela pcti pro hoc dictū.c.si qs viduā. Sed Hug.T.⁊ Jo.cald.tenēt cōtrariū qd̄ indistincte oīs irregularitas contracta ex homicidio tollit̄ ꝙ mihi plus plꝫ.primo ꝑ argu.a cōtrario sensu gn̄aliter sumptum ex.d.c.si qs viduā.⁊.l.di.c. j. Itē qs efficit̄ irregularis ex homicidio cōmisso sine pctō rōne cuiusdā erroris.vr̄ em̄ quidā error qd̄ is ꝓmoueat̄ qui fecit hoīem mori que ratio cessat in infidelibꝰ.cū per baptismū videat̄ nouus homo.l.di.ferrū.Itē ista irregularitas ꝓcessit ex cōstitutione ecclesie ideo non dꝫ extendi ad infideles vt hic iuncto.c.is qui.de sen.excō.lib.vj.facit notabile dictū Inno.in.c.ad audientiā.de homi.vbi dicit qd̄ cū irregularitas sit de iure positiuo debemꝰ in dubio interpretari quem nō esse irregularē. Irregularitas v̇o cōtracta ex defectu sacramenti non tollit̄ ꝑ baptismū vt est bigamia.xxvj.dis.in.c. acutius.⁊.c.deinde. Ex predictis infert ad clarā decisionem istius q̄ōnis. nā eoipso ꝙ vxor commisit adulteriū fuit ius acq̄situ marito : vt possit vxorē adulterā a se abijcere. ideo ꝑ 17 baptismū hoc ius marito cōpetens nō tollit̄.¶ † Extra gl. querit̄ nunqd vxor reuersa ad fidē gaudeat ꝑuilegio dotiū concessio mulieribus ab imperatore in dotibus repetendis vt ꝑferat̄ oībus creditoribꝰ de quibꝰ in.l.assiduis.C.q pot. in pig.ha.dixi in.c.ex literis.de pig.Concludūt doc.ꝙ sic.q2 si imperator potuit concedere:fortiꝰ ipse deꝰ.hec ratio parū concludit q2 non apparet q2 ꝑ baptismū deꝰ voluerit concedere. Sed ego alleg.text.in aut.itē priuilegiū.C.de here.vbi d2 ꝙ priuilegiū dotiū non cōpetit his qui nō participāt de fide.a contrario ergo oībus participantibꝰ cōpetit.satis est ergo ꝙ tēpore quo vult vti priuilegio est in fide.ar.eorū que not.Bar.in.l.ex facto.ff.de vul.⁊ pup.satis em̄ est qualitatē 18 fidei inesse tp̄e vsus priuilegij.¶ † Ultimo inducitur hic litera ad qd̄. quid si fidelis dicat pluribus mulieribus duco vos in vxores ⁊ ille pariter respondeant ⁊ nos te in maritū: q̄ istarū sit cōiunx. conclusio est ꝙ nulla:q2 non habuit animum obligandi se precise vni:quod procedit etiā inter illas vna tm̄ fuisse apta ad matrimoniū istius:deficit em̄ hic consensus respectu istius viri tantum ⁊c. Abbas.

1 ☞ Fratris relictam in vxorem ducere non licet.4.
2 Infidelis conuersus ad fidē potest vti matrimonio cum relicta fratris prius per ipsum contracto.
3 Fratris relicta in vxorem potest duci ꝯm legē moysi si frater sine prole decessit ⁊ si ducatur ad suscitandū semen fratris:⁊ tunc filij dicuntur filij defuncti.
4 Papa ex causa dispensat contra testamentum nouum.

1 Deus. † Ponit dispensationem ecclesie cum nouiter cōuersis ad fidem vt vtantur matrimonio cū relictis fratrum cōtracto ꝯm legē mosaycam. Uel summa aliter sic. Nō licet relictā fratris in vxorem accipere:⁊ de facto ducta separāda est nisi ecclesia aliter dispēset.¶ Casus literalis.Quidam infideles scꝫ liuon̄.cōtrahebāt matrimoniū cum relictis fratrū suorū liuon̄.isti de nouo cōuersi sunt ad fidem: querebatur vtrum deberēt remanere cum relictis fratrū suorum.dn̄s papa cōcedit eis propter infirmitatem illorum vt matrimonijs cōtractis cum relictis fratrum vtantur dūmodo fratribꝰ decedentibus sine prole cū talibus contraxerunt:vt iuxta legē mosaycā semē defuncti suscitarēt ꝓhibēdo ne tales de cetero 2 sibi copulent post fidē receptam.¶ † No.primo ꝙ ꝯm legem mosaycā licebat ducere vxorē fratris defuncti:duobus tamē interuenientibus. Primo ꝙ frater decesserit sine prole.Secundo vt duceret causa suscitandi semē defuncti. nam soboles inde suscepta attribuebatur fratri defuncto. vnde iste superstes erat pater carnalis. defunctus vero erat legalis.vn̄ filij attribuebant̄ defuncto ⁊ illud olim fuit institutū in figura que hodie cessat cum veritas illuxerit. de quo vide 3 text.in.c.olim.vij.q.j.¶ † Scd'o not.papa ex maxima causa 4 posset dispēsari contra nouum testamentū.¶ † No.vltimo hodie non libere ducere vxorē fratris relictam in vxorē etiā c secundum dispositionem legis mosayce ⁊c.[c]

¶ De donationibus inter virum ⁊ vxorem ⁊ de dote post diuortium restituenda. Rubrica.

¶ Supra visum est de diuortijs.Sed q2 diuortio facto dos repeti solet : ⁊ cōtendetur plerunqꝫ de donatione facta constante matrimonio. ideo post rubri.precedētem subijcit istā in qua tractatur tā de donatione facta inter virū et vxorem quā de dote post diuortium restituenda. Abbas.

1 ☞ Dos est restituenda matrimonio licite separato etiā si fiat quo ad torum ⁊ alia debet integre restitui.2.3.
2 Dispositio huius.c.habet locum etiam si sit separatio facta quo ad torum ⁊ mutuam seruitutem.
3 Maritus propter onera matrimonialia nō potest nisi fructus dotis lucrifacere.
4 Priuilegium dotis marito tributum cessat aliquando et non transit ad heredes mariti extraneos.

1 Mulieres. † Separato licite m̄rimonio dos est restituēda.h. 2 d.¶ † No.j.qd̄ qn̄qꝫ matrimoniū ex causa licita separat̄:puta propter cōsanguinitatem ⁊ affinitatē vel aliud impedimentum.Et q2 iste tex.loquit̄ indistīcte ⁊ gn̄aliter vbi fuerit separate credo dispositionē tex.habere locū etiā si sit separa-

Sebasti. Sapia.
a ¶ Per iudi.secularem. Uide Deciū in.c.j.colū.vj. versi.quarta ꝯclusio.in.j.lectu.s̄.de ꝯstitu.vbi dicit ꝙ infideles nō ligātur canonibus in his q̄ aīam respiciunt vt in cēsuris ecclesiasticis ⁊ penis spūalibus et ita intelligit̄ illud de his q̄ foris sūt nihil ad nos:secꝰ est ī penis corpalibus ⁊ pecuniarijs.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Per baptismū. Uide Feli. allegātē Abb. hic i.c.de his.col.ij.ver.scd'a ꝯclusio.j.de accu.
Zacharias.
c ¶ Scd'm dispositionem legis mosayce. Adde qd et an ex dispēsatione aplica. istū in.c.ꝑ tuas.in princip.⁊ qd̄ ibi not.in apostil. ad ipsuꝫ.s̄.de resti.spol. Jo.an. in.c.sup.§.de vsur. Ant.de pra.cōsil. ij.et Semi.plene in.c.sicut.et ibi in apostill'. Celsi ad ipsum.xiiij.dist.

a ¶ Sz iste text. est cōis intellect⁹ vt loquat̄ de mr̄imonio putatiuo ſm Alex. in. l. maritū. ff. so. mat. in p̄n. ⁊ an dos putatiua habeat priuilegia dotis vere p Ale. i. l. si cū doté. §. fi. ff. sol. ma. Bar. in l. assiduis. post gl. ibi. C. q po. in pig. habe.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Dotis. de isto articulo vide que scribit Alexā. in. l. maritum. ff. solu. matrimonio.

c ¶ Solu. mr̄imonio. adde Pet. de ancha. cōsil. cj. vbi multa dicit super statuto disponēte ꝙ acqsita ꝯstante mr̄imonio sint cōmunia inter maritum ⁊ vxorem.

d ¶ Statuta. Statuta de dote lucrāda nō hn̄t locū in dote putatiua. l. j. C. de ꝯdi. ob cau. ⁊ ibi Bal. Ang. ⁊ Salic. ⁊ Bald. in l. pe. ff. qd falso tu. autor. Ang. i auē. de nup. §. ascriptitios. vbi bon⁹ tex. sed melior. in. §. si vero ab initio. in auē. de nup. nisi excessisset dol⁹ dantis doté ſm Ro. in. l. si cum dotez. §. si mulier. ff. sol. ma. sed contrariū tz ibi Pau. de ca. per. l. a diuo. ff. de ritu nupt. de quo per Alexan. in. d. §. si mulier.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Rōne accessorij. Hoc ponit inter specialia matrimonij Felin. in rubri. s. de sponsali. colū. vltima. ver. sextodecimo.

f ¶ An valeat statutum. Barto. in l. fina. §. preterea. C. de iure dot. tenet qd sic. Paul. de cast. in. l. diuortio. ff. solu. matri. dicit quod in aliquibus locis sunt statuta quod mulieribus debeant solui quinqz pro centenario nomine alimentorum donec dos restituat̄ credo quod talia statuta sint bona sed an possit cum bona con-

tio facta quo ad totum ⁊ mutuā seruitutem eo casu in quo mulier nō venit dote priuāda: vt puta si propter nimiā viri seuitiā separat̄ mr̄imoniū: vel qꝛ vxor ad fidē est cōuersa vel in casu simili. ¶ † 3 Ultimo no. ꝙ mr̄imonio sepato dos dz integre reddi nihil ergo de iure marit⁹ dz lucrifacere ꝓpter expēsas factas. nā ius solūmō concedit sibi fruct⁹ dotis ad onera mr̄imonij supportāda. vt in. c. salubriter. de vsu. ⁊ in l. vnica. C. de rei vxo. act. ¶ † 4 In glo. ij. ibi: inqn̄tū facere pōt Jo. and. dicit gl. loq ꝯ tex. cū tex. dicat totā doté reddi debere. nec ob. iura alle. in gl. loquūtur em̄ qn̄ verū matrimoniū soluit: tūc em̄ propter reliquias prioris mr̄imonij defertur marito: vt nō cōueniatur nisi inqn̄tū facere pōt. Sz iste tex.[a] dz intelligi de mr̄imonio putatiuo: puta cū mr̄imoniū separatur de facto ꝓpter impedimētū aliqd nā tūc cū appareat illū nō fuisse maritū: nō dz sibi cōsuli cum p̄iudicio vxoris. Itē isto casu nō datur actio de dote: sed agitur ꝯdictiōe ob cām vel sine cā. vt no. gl. j. eo. c. de prudētia. merito cessat priuilegiū tributū marito in redditione dotis.[b] Et no. bn̄ hoc dictū qꝛ multū limitat iura ciuilia alleg. in glos. eo tamē casu quo marito cōpetit priuilegium. dicit Jo. and. ⁊ bene, qd nō trāsit ad heredes mariti extraneos. Et dz ꝯsiderari qn̄tū facere pōt maritus habito respectu ad tp̄s condēnationis. vt. l. maritum. ⁊ in. l. rei indicate. ff. sol. mat. Abbas.

☞ 1 Soluto matrimonio cogitur vir dotem restitucre et bona diuidere que communiter obuenerunt eis.

2 Judex ecclesiasticus potest adiri principaliter in dotis restitutione matrimonio prius separato.

3 Maritus ⁊ vxor quomodo communiter acquirant bona.

Significauit.

1 † Soluto matrimonio cogitur vir doté restituere. ⁊ bona diuidere: que cōiter eis obuenerunt. h. d. Primo ponit duplicē mulieris q̄relā. Scdo cause cognitionem ibi: ideoqz. ¶ Casus lr̄alis. Inter P. mulieré ⁊ H. virū suū fuit diuortiū celebratū: sz dictus H. doté suā illicite detinet ⁊ reddere ꝯdicit possessiōes q̄sdā habebat cōes ⁊ illas sibi retinere cōtēdit vn̄ mulier conquesta fuit dn̄o pape mādat papa qbusdā: quaten⁹ si est ita: nec est aliud qd ip̄ediat virū illū cōpellāt ad restōnē dotis: ⁊ ad diuisionē eoꝝ q̄ olī cōiter habuerūt. ber. ¶ † 2 No. j. optimū ar. ꝙ ecclesia pōt p̄ncipaliter adiri sup restōne dotis mr̄imonio. p̄us separato. ¶ † 3 Not. ij. ꝙ obueniētia cōiter marito ⁊ vxori debent diuidi soluto mr̄imonio. Et intellige vt dicitur in glo. de acquisitis ex bonis vtriusqz. Uel extra gl. intellige de donatis vel relictis vtrisqz. Uel ſm ꝯsuetudinem quorūdam locorū ſm quā acquisita p alterū coniugū cōstāte mr̄imonio efficiūtur cōia ⁊ veniunt diuidēda soluto mr̄imonio[c] ⁊ ſm istū ītellectū collige tales ꝯsuetudines seu statuta[d] vēdicare sibi locū etiā in mr̄imonio putatiuo: ⁊ sic declarato mr̄imonio illa bona per alterum acquisita veniunt diuidēda ac si mr̄imoniū tenuisset. cessantibus aūt istis causis vel similib⁹ vxori restituit̄ dos dūtaxat qꝛ oīa p̄sumūtur acquisita ex bonis mariti. vt in. l. certū. C. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ in. l. quint⁹. ff. eo. tit. Et ideo si mulier reperitur aliqd habere vltra doté illud pōt per maritū vēdicari: qꝛ p̄sumit̄ acquisitū de bonis suis: nisi ipsa cōtrarium doceat. nō enim debet presumi ꝙ illicito modo acquisiuerit. Abbas.

☞ 1 Delegatus in matrimoniali causa si diuortij sentētiā ferat pronuntiare debet dotem restitui.

2 Judex eccl'iastic⁹ iudicat de cā tpali laicorū si venit accessorie ad cām ecclesiasticam. ⁊ similiter de incidenti tpali qōne.

Judex secularis non iudicat de incidēti questione spirituali sed remittit ad iudicem ecclesiasticum.

Dotium causa est accessoria matrimonij.

3 Accessoria cā cōmissa videtur si principalis est commissa.

4 Delegatus in causa diuortij lata sententia super matrimonio non est functus officio si non pronuntiauit super dote.

5 Dotium repetitio qua actione vel cōditione petatur ⁊ intra quod tempus debet restitui.

6 Uxor si non habet vnde viuat an alimentari debeat ab heredibus mariti donec dos restituatur.

Statutum an valeat super dotium restitutione.

7 Judex ecclesiasticus est iudex competens in dotium restitutione etiā si principaliter de ea sine matrimonio agatur varia tamen est doctorum opinio.

8 Judex lata sentētia super principali an possit se postmodū de accessorio intromittere.

De prudentia.

1 † Delegat⁹ ad causam matrimonij si ferat sn̄iam diuortij: p̄nūtiare dz doté restitui: ⁊ est casus multū allegabilis. Duo facit. p̄mo ponit delegatorū rep̄hensibile factū scdo illud emendari precipit ibi: qꝛ igit̄. ¶ Casus literalis. Cā matrimonij que vertebatur inter. H. ⁊ M. commissa fuit quibusdam iudicibus: Judices consanguinitate ꝓbata tulerūt sn̄iam diuortij inter eos: sed de dote quā mulier repetebat a viro nihil dixerūt vnde mulier hoc significauit domino pape. Rn̄d. papa eisdē iudicibus: qꝛ ipsi de matrimonio p̄ncipaliter cognouerunt et de dote que est cā incidens accessorie cognoscere debuerūt ⁊ diffinire. vn̄ mādat quatenus p̄dictū. H. cōpellant vt p̄dicte mulieri totā doté sicut iustum fuerit restituat. ber. ¶ † 2 Not. p̄mo iudicē ecclesiasticū posse cognoscere de causa tēporali laicorū: cū venit accessorie ad causam ecclesiasticā: ⁊ ad hoc allegat̄ quotidie iste text. secus aūt si cā sp̄ūalis incidit corā iudice seculari. nā de ea non valet cognoscere secularis: sz illā remitti ad ecclesiasticum. vt in. c. lator. qui filij sint legi. ⁊. c. tuā. de ordi. cog. secus est in ecclesiastico quo ad temporalia vt hic vides: ⁊ rationem diuersitatis tetigi in. d. c. lator. Et aduerte qꝛ pl⁹ ꝓbat iste tex. ꝙ solet allegari. nā nō solū ecclesiasticus cognoscit de tēporali cā incidenti seu preiudiciali sed etiā de cā tēporali: que venit accessorie ad causam ecclesiasticam: lz nō sit ipsius p̄iudicialis. nā sine causa dotis potest decidi causa matrimonialis: ⁊ sic nō est p̄iudicialis ad causam matrimonialem: ⁊ nihilominus iudex ecclesiasticus cognoscit rōne accessorij.[e] dependet enim a causa mr̄imonij qꝛ vbi nō est mr̄imoniū nō est dos. l. iij. ff. de iure dot. qd bn̄ notabis. ¶ † 3 Not. ꝙ cōmissa cā principali: videtur cōmissa causa accessoria. facit. c. prudētiā. de offi. deleg. ¶ † 4 Not. vltimo ſm verū intellectū iudicé delegatum nō dici officio suo functū si nō pronūtiauit super doté: qd declara vt. j. latius. ¶ In glo. ibi: cōdictione sine cā. no. bene glo. ꝙ vbi constat matrimonium nullū fuisse nō agitur actione de dote ad restitutionē dotis sz cōdictione sine cā. ⁊ pro hoc tex. in. l. fi. ff. de cōdi. sine cā. ⁊ dicūt doc. ꝙ hec cōditio est ita priuilegiata quo ad ipsam mulierem sicut actio de dote. ff. de pecu. l. ex facto. ⁊ in. l. ij. ff. de priuile. cre. vide per Spe. eo. tit. §. si. ver. sed si mr̄imonium. ⁊ sic prefert̄ alijs creditoribus. sicut si vtrum fuisset mr̄imoniū: put habet̄ in. l. assiduis. C. qui po. in pig. ha. ⁊ in. c. ex lr̄is. cum ibi no. de pig. ¶ † 5 In ea. glos. ibi trina dic. i. primo anno restituebat̄ tertia pars in scdo anno alia tertia: in tertio reliqua tertia. sed hodie ꝓcedit qd dr in fi. gl. vt immobilia restituebantur statim: mobilia vsqz ad annū. 6 Quid † autē si interim vxor nō hz vn̄ viuat dic ꝙ dz alimentari ab herede mariti. vt no. in. l. j. alle. in glo. an valeat statutum[f] vt qn̄diu heres distulerit restituere dotem soluat certū qd mulieri pro cētenario. vide per Joan. de lig. in cle. vnica. de vsur. vbi videt̄ cōcludere ꝙ non ⁊ credo ꝙ annus iste dz dari vbi mr̄imoniū tenuit: sec⁹ si separat̄ ꝓpter impedimentū. vt dixi. in. c. j. s. e. ¶ † 7 In gl. ij. ibi corā iudice seculari no. bene gl. ꝙ vbi de dote agit̄ principaliter. vt puta qꝛ non fuit disputatum de viribus matrimonij iudex ecclesiasticus non est cōpetens inter laicos contrariū hic tz Inn. dicens ꝙ cū causa dotis sit multum cōiuncta mr̄imonio pōt de ea iudex ecclesiasticus cognoscere: ⁊ sic vterqz scz ecclesiastic⁹ ⁊ secularis erit cōpetens. do. Ant. tenet dictū gl. nisi repetens doté esset vidua ⁊ oppressa. Pro dicto Inn. allego tex. in. c. j. ⁊. ij. s. eo. ⁊ in. c. per vestras. j. eo. nā ratione cōnexitatis ampliat̄ iurisdictio. vt in. c. quāto. de iudi. Itē ecclesia debet esse fauorabilis mulierib⁹ in dotibus recuperandis. j. eo. nuper ⁊ tene menti dictū Inn. ¶ † 8 In fi. glo. vult ergo gl. ꝙ iudex deputatus super causa principali si in diffinitione ipsius nihil dixit de accessorio nō potest amplius de illa sine noua cōmissione se interponere: ꝙ bene notabis. pro quo bene facit. c. cū appellationib⁹. de app. li. vj. ⁊ in. l. terminato. C. de fru. ⁊ li. expen. d. Ant. dicit contrariā opi. posse sustineri qn̄ pro causa accessoria cōpetit actio vt in casu nr̄o: qꝛ tūc vtraqz cā videt̄ principaliter cōmissa secus vbi expedirct officio iudicis nihil allegat. sed pro dicto ꝙ mihi placet allego tex. no. in. l. iiij. C. depo. vbi vr̄ text. apertus in eo qd ibi ponderat̄ vnicā actionē cōpetere ꝓ deposito ⁊ pro vsuris restituēdis ⁊ ꝓ dilatione restitutiōis depositi iō iudex qui ꝓnuntiauit sup restitutione depositi ⁊ nihil dixit de vsuris non pōt amplius de illis cognoscere. quasi secus si pro vsuris accessorie venientibus cōpeteret alia actio sed in casu nostro pro restitutione dotis competit alia actio. vt in prima gl. ergo nō potest dici iudicem functum officio suo: qꝛ dos non restituitur ex officio iudicis. Et notabis hoc dictū: ⁊ sic limita dictū glo. ⁊ ita loquuntur iura alleg. in ea. Abbas.

☞ 1 Uxor a viro ꝓpter adulteriū separata perdit doté. 9.

2 Fornicatio gn̄ale nomé est ⁊ cōprehendit oēm illicitū coitū.

3 Maritus nō lucratur dotem separato matrimonio ꝓpter

adulterium per secularem iudicem.
Iudex secularis nõ est cõpetẽs in cã separationis mrimonij.
Vxor si recedit a marito ꝑpter adulteriũ vel aliã cãm an ꝑdat dotẽ: ⁊ an excuset si marit⁹ eã ꝓpria autoritate expellat.
Marit⁹ an possit ꝓpa autoritate vxorẽ adulterã expellere.
Vxori dotem repetenti obstat exceptio adulterij.
Vxor adultera reconciliata viro non perdit dotem.
Marit⁹ adulter ꝑdit donationẽ pp nuptias ꝙ facit vxori.
Maritus ⁊ vxor ad paria iudicantur.
Matrimoniũ instante vxore separat ꝑpter viri adulteriũ.
Adulterium post viri mortem an possit obijci per heredes mariti vxori dotem repetenti.
Adulterium post mortem vxoris an possit obijci per maritum heredibus vxoris dotes repetentibus.
Vxor propter adulterium separata perdit donationẽ propter nuptias ⁊ quid de paraphernalibus.
Paraphernalia bona dicũt illa q̃ mulier vltra dotẽ habuit.
Dotalitium quid sit.
Dotes repetere an possit vxor separata propter adulteriũ si postmodum constat de aliquo impedimento propter qd̃ nullum inter eos potuit esse matrimonium.

Plerũqʒ. †Mulier ꝑpter adulteriũ a viro separata ꝑdit dotẽ. h. d. ¶ †No. ibi: fornicationis. ꝙ fornicatio est nomẽ gñale comprehendẽs in se adulteriũ ⁊ oẽm illicitum coitũ. xxxvi. q. i. in ꝑrin. ⁊ qd̃ plene dixi in. c. cũ sit gñale. le. de fo. cõpe. ¶ †No. secũdo ibi: iudicio ecclesie. ꝙ maritus non lucratur dotẽ ob adulterium vxoris sepato matrimonio a iudice seculari. nam iudex secularis nõ est in hoc competẽs q̃si agit ciuiliter. vt in. c. tue. ⁊ ꝙ ibi no. de ꝓcu. vide ꝑ Io. an. in. c. ij. de fo. cõpe. ¶ †No. tertio ibi: aut ꝓpria voluntate. ⁊ tene mẽti ꝙ si vxor recedit a viro ꝓpria voluntate: intellige ꝑpter adulteriũ vt q̃ timuit maritũ sibi repetẽti dotẽ obstat exceptio adulterij. Et ex hoc no. fin. ꝙ marit⁹ põt cõsequi dotẽ sine accusatiõe adulterij excipiẽdo mõ ꝓdicto. Alij exponũt de ꝓpria volũtate mariti põt cõsequi dotem. vt q̃ maritus eã expulit ⁊ ſm istũ intellectũ quẽ nõ approbant doc. no. ꝙ maritus põt ꝓpria autoritate a se abijcere vxorẽ adulterã. qd̃ intelligit adulterio existente notorio: vt dico plene in. c. si. j. de adulte. vbi glo. ⁊ hoc etiã casu vxori repetenti dotẽ obstat exceptio adulterij ⁊ sic nota. ꝙ quo ad dotẽ lucrãdã paria sunt matrimoniũ separari iudicio ecclesie vel ꝓpria volũtate vxoris vl mariti ob cãʒ fornicatiõis. ¶ †No. ibi: recõciliatã. ꝙ vxor adultera recõciliata ꝑ maritum non dʒ ꝑdere dotẽ. ¶ †Sʒ quero qd̃ de viro cõmittente adulteriũ. dico ꝙ dʒ ꝑdere dõatiõnẽ ꝑpter nuptias quã fecit vxori: ⁊ pari mõ põt matrimoniũ separi quo ad torum instante vxore. vt est tex. in. c. j. s. vt lit. nõ cõte. Non eñ quo ad hoc iudicãtur ad imparia maritus ⁊ vxor vt in. c. gaudemus. s. ti. pri. ⁊ xxxij. q. vj. nihil iniqui⁹. ¶ †Scd̃o q̃ro nunqd̃ heres mariti possit vxori obijcere adlteriũ ad effectũ impediendi restitutionẽ dotis. Spe. tãgit. e. ti. §. si. v. qd̃ si mulier agat ⁊ in ti. de excep. in. §. dicto ver. idẽ q̃rit sed plenius per Bar. in. l. rei iudicate. ff. sol. ma. vbi cõcludit ꝙ nõ ꝑ illũ tex. ex quo maritus tacuit in vita qd̃ satis mihi plʒ. ar. in. c. fi. de dona. sed nũquid marit⁹ possit obijcere ꝯ heredes vxoris defuncti. dicẽdũ est vt habet in tex. ⁊ gl. in. l. fi. C. de adul. ¶ †In gl. in ver. dotalitiũ. no. duas vltimas expositiones glo. Prima ꝙ vxor etiam donationẽ propter nuptias ꝑdit quam debeat lucrari ex pacto soluto matrimonio. Scd̃a q̃ perdit etiã bona paraphernalia: q̃ dicũtur paraphernalia bona q̃ mulier hʒ vltra dotẽ: hec tñ vltima expositio nõ vr̃ ꝓcedere: q̃ appellatione dotis vel dotalitij ex ꝓpria significatione nõ veniũt paraphernalia: ⁊ iõ cũ sim⁹ in materia penali verba nõ debẽt extẽdi sed potius restringi. vt in. c. statutũ. de ele. li. vj. ⁊ in regula odia. ⁊ in regula in penis. de re iu. li. vj. ⁊ ideo doct. videntur approbare expositionẽ precedẽtẽ in glo. tenebis mẽti gl. ꝑpter ipsius autoritatẽ ⁊ ꝑt appellari dotalitiũ dotis ꝓtiũ. ¶ †In gl. fin. ibi: ⁊ istud veri⁹ credo no. gl. fin. q̃ facit ad multa ⁊ cõiter doc. ⁊ Innoc. ⁊ Hostië. ⁊ Gof. ⁊ Io. an sequũtur gl. propter rõnes ipsi⁹. ⁊ maxime ꝑpt. l. si vxor. ff. de adul. vbi dr̃ ꝙ nec mrimoniũ nec spẽ matrimonij violare lʒ. vñ ꝑpter prauã intẽtionẽ mulieris: ⁊ q̃ iã snia trãsiuit in rẽ iudicatã non dʒ mulier dotẽ recuperare lʒ nũc appareat mrimoniũ fuisse nullũ ⁊ maxie hoc est tenẽdũ ne det mulieri cã falsandi ꝓbatiões vt dotẽ recupet. ⁊ facit ꝓ hac ꝑte qd̃ disputata in regula cũ qs. de reg. iur. lib. vj. in mercu. vbi decidit ꝙ ille cognouit solutã credẽs cognoscere maritatã punit ꝓ crie adulterij. ⁊ lʒ aliq alr̃ distinguant mihi tñ plʒ: vt. s. dixi opi. glo. q̃ ẽt vr̃ esse cõis. Abbas.

1 Cogit mulier ex officio iudicis donata sibi a viro propter nuptias ꝓ ꝯsecratione illiciti mrimonij relaxare si talis donatio ꝓstat impedimẽtũ dissolutioni talis matrimonij.
2 Maritus q̃ñqʒ dotat mulierẽ ⁊ hoc seruatur in hispania: ⁊ an post contractum matrimonij hoc facere possit.
3 Pacta per dissolutionem matrimonij facta non tenent.
4 Dos non potest esse vbi non est matrimonium.
Dotis repetitio super matrimonio nullo modo fiat.
5 Cõmodũ qs sentire non dʒ vnde penã sustinere nõ debeat.
6 Iudex ecclesiasticus se intromittit de dotis restitutiõe maxime cum difficultat dissolutionem illiciti matrimonij.
7 Dotes an perdere debeant ⁊ donationes propter nuptias contrahentes matrimoniũ contra iuris dispositionem.
Cõiũcti i ꝓpiq̃ gradu ꝓsumũt hr̃e notitiã ꝯsanguinitatis.
Ignorantia iuris an excuset.
Cõiuncti in propinquo gradu q̃ñqʒ excusantur a pena ⁊ an possit ex huiusmodi matrimonio aliquid lucrifacere. 9.
Pena confiscationis imponitur contrahẽtibus matrimonium in gradu prohibito. 9. 10.
8 Papa an vendicet sibi penam in reges ⁊ principes non recognoscentes superiorem.
9 In pari cã turpitudinis potior est conditio possidentis.
10 Pena imposita contrahentibus cõtra legem an habeat locum in contrahentibus contra canones.
11 Canones dicuntur leges.
Matrimonium ꝯhẽtes in impedimento pub. honestatis an penas incurrant impositas ꝯ leges contrahentibus.

1 Et si necesse. †Propter varietatem lecturarũ nõ solet summari: ⁊ ſm intellectũ qui pl⁹ plʒ hoc intẽdit. Cogit mulier ex officio iudicis dõata sibi a viro pp nuptias per cõseruationẽ illiciti matrimonij relaxare: si talis donatio ꝓstet ipedimẽtũ dissolutiõi talis mrimonij. Di b uidit: nã ponit mandatũ ꝓmissa triplici ipsi⁹ cã: quarũ ꝓma consistit in facto reliq̃ in iure. scd̃a ibi: cũ castra. tertia ibi: ne aũt. ¶ Casus talis. Rex legionẽ. accepit in vxorẽ filiã regis castelle ⁊ eidẽ dedit i donationẽ ꝑpter nuptias castra q̃dã: ita vcʒ ꝙ si aliquo casu ipsam relinq̃ret: castra ipsa cederent in ius ei⁹: sʒ ipsi ꝑpter ꝯsanguinitatẽ in simul nõ poterãt remanere. vñ papa mãdauit ꝙ deberẽt adinuicẽ separari: sed rex regionẽ. nolebat eã dimittere nisi castra sibi restituerent: ⁊ ita castra illa ꝓstabãt impedimẽtũ dissoluẽde copule vnde mãdat papa archiepo compostel. ⁊ vniuersis epis in regno legionẽ. cõstitutis ꝙ cũ castra ipa q̃ ipedimẽtũ ꝓstãt copule dissoluẽde nõ tã ob turpẽ ꝙ ob nullã cãm sint data cũ inter eos mrimoniũ esse nõ possit: iõ nec dos nec donatio ꝑpter nuptias eẽ põt: ⁊ ne ad cõmodũ ei cedat ꝙ dʒ i pena ei⁹ potius retorq̃ri castra ipsa restitui faciat. ⁊ ad id ꝑ excõicationis sniaʒ puellã coartari. ber. ¶ †No. j. ibi. i dotẽ ꝙ vir q̃ñqʒ dotat mulierẽ. gl. tñ ꝓma exponit dotẽ. i. dõationẽ ꝑpter nuptias: ⁊ tũc nõ colligit illud notabile. sʒ tenẽdo text. proprie dicit Vin. ꝙ loquit ſm cõsuetudinẽ hispanorũ q vxores dotãt. Ex q̃ not. ꝙ lʒ marit⁹ dotet vxorẽ. i. ꝯstituat sibi dotẽ ex ꝓpria substãtia: sʒ tu hic limita q̃ñ ista dõatio dotis fit ante ꝯtũ matrimonij. sec⁹ si post ꝯtũ: vel si effect⁹ donatiõis referret in tp̃s mrimonij: q̃ tũc nõ valeret. vt i. l. j. ⁊ ꝙ ibi not. C. de dona. ante nup. nisi plebei⁹ reciperet nobilẽ in vxorẽ ⁊ tũc videatur donasse cã recõpensandi cũ nobilitate: vt ibi no. ꝑ Bar. in. l. si diuortio. ff. so. ma. ¶ †No. ij. nõ valere pacta q̃ dissolutionẽ matrimonij ꝯ iuris dispositionẽ difficultãt. nã matrimonia debẽt eẽ libera in ꝯhẽdo ⁊ in dissoluẽdo. vt in. l. libera. C. d inuti. stip. ¶ †No. iij. ꝙ vbi nõ ẽ matrimoniũ nõ ꝑt dici dos ⁊ talis dos soluta. ꝓtextu matrimonij. null⁹ põt repeti cõdi. sine cã. de quo in. l. auunculo. ff. de cõdi. sine cã. erãt eñ isti cõsanguinei i gradu ꝓhibito vt in gl. ¶ †No. ꝙ nõ dʒ qs sentire cõmodũ vñ dʒ penã sustinere. ¶ †Vltimo collige iudicẽ ecclesiasticum posse se intromittere de restitutione dotis: maxime cũ difficultat dissolutionẽ illiciti mrimonij. ¶ †In gl. fi. in fi. not. sing. istã gl. que satis plene discutit an ⁊ q̃ñ ꝯhẽtes matrimoniũ ꝯ leges debeãt ꝑdere dotẽ ⁊ donationẽ ꝑpter nuptias. ⁊ collige ex ea qnqʒ solutiões seu lect. Prima ꝙ isti ignorãter cõtraxerunt ideo fit restitutio hincinde ⁊ bona non applicãtur fisco. hec sol. vera est i se: ⁊ ꝓbat i. l. q cõtra. ⁊ aut. incestas. C. de incest. nup. vbi pena cõfiscationis imponit sciẽter cõtrahentib⁹. sʒ hec sol. non placet gl. quo ad istũ tex. q̃ isti dicebant consanguinei in secũdo gradu: ⁊ sic nõ erat presumptio ignorãtie. Not. diligenter hoc dictũ ꝙ coniuncti in gradu propinquo presumunt habere notitiã cõsanguinitatis. Scd̃a lectu. seu sol. ꝙ isti sciebãt factũ sed ignorabãt ius. forte eñ credebant

scĩẽtia retineri cõcludit ꝙ si mulier non habet aliũde vñ alat põt: al's secus tamẽ Bald. ⁊ Pau. de ca. in. l. j. C. de sum. tri. et fi. ca. tʒ contrarium Panor. in. c. salubriter. j. de vsuris. dicit qd̃ sepe fuit de hoc iterrogat⁹ tãdem concludit co mõ q̃ Pau. in d. l. diuor. ꝑ Barto. i. l. vnica. §. exactio. C. d rei vxo. acti. ꝑ Ias. in. l. de gbus. in. xxij. co. ff. de legibus.

a Sebasti. Sapia. ¶ Perdit dotẽ. Qui autẽ si mulier permisit se osculari vel tangi mamillas. an perdat dotẽ. vid̃ bal. tenentẽ ꝙ sic in. c. tue. s. de ꝓcu. d q̃ late ꝑ Deciũ i rubri. de iudic. col. j. cũ seq. in. j. lectu.

b ¶ Exceptio adulterij. adde ꝙ sicut ꝑpter adulteriũ ꝑdit dotem: ita si mortuo viro cõmittit stuprũ. ita ꝯsuluit Paul. de ca. cõsi. cxxx. inci. reuocat in dubiũ facit textus. ⁊ ibi Bar. in. l. pe. ff. de adul. idẽ tʒ paul. de ca. in. l. sororẽ. C. de his quib. vt indig. ⁊ in. l. fidei cõmis. C. de fideicõmis. Alex. ꝯtũ tʒ in. d. l. sororeʒ. Iason variauit i d. l. fideicõmissũ. ab his q̃ tenuit i d. l. ij. ff. sol. mat. ⁊ adulteriũ filie nõ ꝓiudicat pr̃i. glo. in. l. ꝯsensu. §. vir. C. de repu. Bar. ⁊ doct. i. d. l. ij. §. qd̃ si i pr̃is. ff. so. ma.

c Sebasti. Sapia. ¶ Paraphernalia. De vitate vide multa ꝑ Feli. i c. pastoralis. col. i. versi. mulier impudica. s. de iudi.

d ¶ Contra leges. i isto articlo sunt qnqʒ opi. ꝑncipales. vt ꝑ Bal. nouel. in trac. de dotib⁹. in. xj. parte. Bar. i. l. si adulterium. ff. de adult. Bart. ⁊ Alexã. in rubri. ff. solu. ma. in. iiij. col.

Sabasti. Sapia.
a ¶ Casibus a iure exp̄ssis. Uide moder. i. l. iuris. C. de iur. ⁊ fac. ign. bar. ⁊ alios. i. l. j. §. nūtiatio. col. fi. ff. de ope. no. nū. Bal. ī l. fi. in p̄n. in. iij. q. C. de iure delibe.
b ¶ Perditiōis lucri. adde in hoc articulo videndum Lud. roma. cōsil. cccccvij. Petrꝰ de anch. cōsil. cccxcij.
c ¶ Cōtracta spōsalia. gl. in cle. j. de cōsan. ⁊ affi. tꝫ qd̄ nō Bal. in. l. pe. §. dotare. ff. ne quis eū q in ius voc. tꝫ ꝙ statutū puniēs contrahentē mrīmoniū non verificat ī ꝯhēte spōsalia. idē tꝫ in. l. vnica. C. si rector prouin. in ꝯtrīū vr̄ facere text. ī. l. j. ff. de his q not. īfa. vbi pena īposita ꝯhēti binas nuptias īponit ꝯhenti bina sponsalia de q̄ articulo an ꝓhibito subseq̄ti censeat ꝓhibitū oē ꝑ qd̄ ꝑuenit ad illō ꝑ Bal. ⁊ Cy. ī. d. l. vnica. ⁊ ꝑ Bar. et alios. in. l. cū iurisdictio. ff. de iurisdi. om. iudi.
d ¶ L. gallus. add̄ q̄ ibi posui ī apostillis in stāpa de tortis.

Sebasti. Sapia.
d ¶ In. l. gallus. vide Fel. i. c. in p̄sentia. col. xij. versi. in ea glo. ibi noīe heredis. š. de ꝓbat. vbi etiā Decius.
e ¶ In dotē. adde Lu. ro. ꝯs. ccclvij. Ale. ꝯsil. lx. iij. lib.

Sebasti. Sapia.
e ¶ In dotem. vid̄ Alb. de rosa. in. j. parte statutoꝝ. q. cxlviij. cū alle. ꝑ d. Ias. in. l. iij. col. xxviij. vsi. qd aūt sit ī feudo. in. j. q. C. de iure emphy.
f ¶ Cōsentiēs. d̄ q̄ late ꝑ bar. ⁊ alios in. l. q̄ dotis. ff. so. ma. ⁊ ꝑ bar. in. l. si fundū. ff. de leg. j.

ꝙ legibus liceret ꝯhere in gradu ꝓhibito lege canonica. et fuit hec lec. Ioā. ex qua collige ꝙ ignorātia iuris excusat ab illa pena cōfiscatiōis bonoꝝ ꝙ nō videt placere Io. an. hic dicit eñ ꝙ ignorātia iuris nō excusaret istos: qnimo nec feminā cū illa nō excuset nisi in casibus a iure expressis.[a] vt est tex. no. in. l. nec passim. C. de iur. ⁊ fac. igno. posset tñ procedere ſm eū si errassent in facto puta qꝛ credidissent dispensatū ⁊ sic trāseunt cōiter doc. hic. ⁊ videnī tenere legiste in. l. q contra. prealle. ⁊ in. l. auūculo. ff. de cōdi. sine cau. sed Bar. tꝫ ibi cōtrariū sequēdo istā opi. Io. licet de ea nō faciat mentionē ⁊ hoc ꝑ aut. incestas. vbi pena apponit scienter ꝯhentibus. facit. l. si adulteriū. ff. de adul. vbi errantes in iure excusant a pena incestꝰ ⁊ adulterij. nec ob. d. l. qui ꝯ. que reqrit iustū errorē. nā loquit ſm eum qñ agit de pena amissionis lucri nō eñ ex pacto p̄cedēti poterit aliter coniugū ex tali mrīmonio aliqd lucrari nisi iusto errore tale mrīmonium ꝯxisset. Et iō cōclude tria: ꝙ aut agit de pena adulterij seu incestꝰ ⁊ error iuris excusat. vt in. d. l. si adulteriū. vbi tex. no. aut agit de pena perditiōis ꝓprie substātie vt dotis seu donatiōis ꝓpter nuptias. ⁊ idē arg. in. d. aut. incestas. Aut de pena ꝑditiōis lucri[b] ⁊ nō excusat vt in. d. l. q cōtra. ⁊ hāc opi. teneo maxime cū simus in penalibꝰ. ⁊ sic assumenda est mitior opi. vt in re. in penis. li. vj. Et no. bñ hāc opi. qꝛ nemo ponit hic. sed doc. moderni cōiter transeūt cū opi. Io. and. hec tñ sol. lꝫ sit vera in se: nō tñ puto cōgruere huic lr̄e qꝛ p̄supponit qd̄ ista puella erāt digna pena ex tali cōiunctiōe. ergo nō errauerat in iure ꝑ. d. l. si adulteriū. Tertia sol. ꝙ pena confiscationis habebit locū. sꝫ papa ꝓ bono pacis ex officio suo hic ꝓuidit. ⁊ de hoc. j. i fi. Quarta sol. ꝙ hic nō poterat pena cōfiscatiōis habere locū: qꝛ isti reges nō recognoscūt superiorē vt dixi in. c. per venerabilē. q fi. sint legi. ¶ † Not. hāc so. sing. ex qua ego colligo notabile dictū ꝙ in nō recognoscentibꝰ superiorē de facto papa non vēdicat sibi penā a lege impositā. ⁊ sic videt ꝙ in istis papa nō succedit loco īperatoꝝ. ⁊ si esset vera singulariter limitabit dicta Inn. in. c. lꝫ ex suscepto. de fo. cōpe. vbi dicit ꝙ vbi deest superior de iure vel de facto recurrendū est ad papā ex gñali ꝑtāte quā a deo recepit. ⁊ idē sentit Hosti. i. c. nouit. de iudi. posset eñ dici ꝙ papa succedit vt faciat iustitiā. non aūt vt erigat penā a lege impositā. posset tñ instari sed ꝓ nunc trāseat ⁊ tene semper mēti illam sol. sic intellectam. Quinta solu. ꝙ rex nō poterat aliter recedere ab illa cōiunctione nisi castris restitutis: ⁊ hec vltima sol. incidit cū tertia ꝙ papa ex officio suo ꝓuidit. ¶ † Alij extra gl. dicunt ꝙ ista erāt boni regni que nō poterāt alienari. vt in. c. intellecto. de iureiur. Hec sol. est bona in se sed nō cōgruit litere cuius rōnes sunt vniuersales. Alij dicūt ꝙ hic fuerūt bona donata pro ꝯseruatione illiciti matrimonij. ⁊ sic nō valebat pactū cū impediret dissolutionē matrimonij: ⁊ sentit hāc solu. do. Anto. sed certe lꝫ sit vera in se ante traditionē rei. non tñ valet post traditionem: qꝛ in pari cā turpitudinis melior est cōditio possidētis vt in regula in pari. in. vj. Et cōcludendo materiā cū dictis doct. hic dic aut sunt cōtracta spōsalia[c] tm̄ de futuro. ⁊ nō hꝫ locū illa pena cōfiscatiōis bonoꝝ etiā in sciēter ꝯhentibꝰ. vt est tex. ſm cōem lec. in. d. l. auunculo. Itē putat hoc. do. Ant. si fuit cōtractū matrimoniū ⁊ nedū consummatū. de hoc dicto satis pōt dubitari. ⁊ ꝯtrīū apte sentit Bar. in. d. l. auūculo. vbi vr̄ sentire ꝙ cōtracto mrīmonio ꝑ verba de p̄nti hꝫ locū illa pena. nā nullꝰ tex. expresse exigit copulā. facit. l. cū hic status. in fi. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. Tene tñ menti opi. do. Ant. qꝛ cū simus in penalibꝰ posset obseruari. Aut matrimoniū fuit cōsummatū: ⁊ tunc si scienter cōtraxerunt hꝫ locū illa pena cū limitatione predictoꝝ: nisi superior ex officio suo velit ꝓuidere ꝓpter bonum pacis vel vt facilius dissoluat tale mrīmoniū. Et in hoc casu intelligerem ꝓprie istū tex. nā non video ꝙ isti regi cōpetijsset actio: qꝛ dedit ob turpē causā ⁊ tñ fuit secuta de facto: lꝫ aliter innuat rō litere: sed videt tex. de hoc in. l. auūculo. nisi dicas ꝙ lꝫ fisco ꝯpetat ius auferēdi: nō tñ delatori deest ius repetēdi ꝯtra vxorē: sed ꝯ hoc facit illa regula in pari cā. Aut ꝯxerūt ignorāter ⁊ distigue q̄litatē ignorātie: vt. š. dixi. ¶ † Extra gl. q̄ro nūquid illa pena ꝯfiscationis habeat locū ꝯ contrahentē in gradibus ꝓhibitis lege canonica. Aliqui dixerunt ꝙ non: qꝛ tex. in. d. l. qui ꝯ. loquit in contrahētibus ꝯ leges. Cōtrariū cōsuluit dñs meꝰ do. Car. cuiꝰ dictū approbo. qꝛ ex quo lex approbat in istis sp̄ualibus canones videt ꝯhere ꝯ leges q ꝯhit ꝯ canonē. facit. c. j. de no. ope. nū. ¶ † Itē canones dicunt leges: vt ī. c. nicena. xxxj. di. hoc apte sentit ista gl. relata ad tex. ⁊ tene semꝑ mēti hoc dictū: qꝛ facit ad ꝯsimiles qōnes. ⁊ poteris adducere hanc materiā cōtra ꝯhentes mrīmonium impediēte iustitia publice honestatis. Abbas.

1 ☞ Usufructuariꝰ donans rē ipsam vxori ꝓpter nuptias sine cōsensu dñi nō trāsfert in eā plꝰ iuris q̄ ipse habeat: idē de eo q sub cōditiōe adimēte hꝫ rē ī hereditatē vel in feudū.
2 Concessionis tres sunt species: alia in hereditate seu libera dispositione: alia in feudū: alia in vsumfructum.
3 Ecclesia tenetur defendere viduarum dotes.
Fauorabilis cause rōne non est alicui iniuria inferenda.
4 Heredis appellatione qñqꝫ veniunt filij legitimi tantum.
5 Usufructuarius potest ius suum alteri cōcedere in vita sua.
6 Feudum alienari ⁊ in dotem dari potest.
7 Donationis cōsentiens alienationi de re sua sibi p̄iudicat.
8 Uocabulis proprijs vti debet consultor.
9 Maritus ⁊ vxor an possint vel debeant post alteriꝰ mortē aliquid lucri facere.

1 Uper a nobis. † Usufructuariꝰ sine consensu dñi donās rē ipsam vxori ꝓpter nuptias nō trāsfert in eā plus iuris q̄ ipse hꝫ. Idē de eo qui sub conditione adimēte hꝫ rē in hereditatē: vel in feudū. h. d. primo duplex questio. scd̄o vtriusqꝫ solutio ibi nos. tertio quedā instructio ibi: illud prima ⁊ scd̄a pars diuidit in duas qꝛ quelibet ponit qōnē ⁊ solutionē vt ꝑtꝫ in litera. ¶ Casus literalis. Aliquis dedit alicui aliquā terrā nō in feudum vel hereditatē: sꝫ tm̄ q̄diu viueret possidendā ille postmodū partē illius terre dedit vxori sue in donationē suā ꝓpter dotē: decessit vir querit vtrū vxor eius prefatā donationē habere debeat dū vixerit ⁊ tenere cū ecclesia dotes ꝓtegere tenetur viduarū. Scd̄o ponit alia qō. Aliqs dedit alicui et heredi suo de legitimo mrīmonio nato in hereditatē vel feudū aliquā terrā: postmodū partē ipsiꝰ terre vxori sue dedit in dotem. Querit an donationē illā de iure possit habere. consul. papa r̄ndet ꝙ regulariter nullus possit plus iuris in aliū transferre q̄ habeat. vir predictus nō potuit vxori relinquere qd̄ ei nō licuit: nisi quoad vixerit possidere: nec mulier illā terram habere pōt: nisi ille ad quē terra illa spectat donatiōi voluerit cōsentire. Et idē est in scd̄a qōne dicēdum: nā lꝫ ecclesia in causis viduarū fauorabilis debeat esse: tñ ꝯtra iustitiā nō est eis fauor ecclesie cōcedendus in fi. dicit qd̄ vxor dꝫ dotē dare
2 viro: vir aūt vxori donationē ꝓpter nuptias. Ber. ¶ † Nota tres species cōcessionis, que de re aliqua fieri p̄nt nā qñqꝫ dat seu cōceditur in hereditatē: id est vt possit donatariꝰ ad libitum disponere et heredē in illa instituere sicut in re propria. Qñqꝫ cōcedit in feudū vt vtile dñiū transeat in vasallū. directū vō remaneat penes dñm de quo in. c. j. de feu. Qñqꝫ concedit donec vixeritis qui recipit ⁊ videt hoc casu conces-
3 sus vsufructꝰ rei. ¶ † Item no. ꝙ ecclesia tenetur defendere dotes viduarū: nō tñ cōtra iustitiā. Ex quo no. ꝙ rōne fauorabilis ⁊ pie cause nō est alicui auferēda iustitia facit ad illō vulgare. vnū altare nō esse discooperiēdū vt cooperiat aliud
4 cōcor. c. cū causam. š. de prebē. ¶ † Itē no. ibi: ⁊ heredi ꝙ appellatiōe heredis qñqꝫ veniūt filij legitimi tm̄ de quo tamē
d dicendū vt plene no. Barto. in. l. gallus[d]. ff. de lib. ⁊ posthu.
5 ¶ † Item no. ꝙ vsufructuarius pōt ius suū alijs concedere
6 in vita sua. ¶ † Itē no. ꝙ vasallꝰ pōt ꝯcedere feudū seu par
e tem feudi in dotem[e] seu donationē ꝓpter nuptias. Et dicit Inn. ꝙ ex causa dotis aliter nō permittat alienatio feudi ⁊ no. bñ hoc dictū. de quo vide plenꝰ not. in. c. que in ecclesiarū. de ꝯsti. Host. dicit ꝙ etiā ex alia cā pōt alienari dūmodo
7 ad tp̄s vt hic remittit ad no. in. c. fi. ne prela. vic. su. ¶ † Ulti
f mo no. ꝙ dñs ꝯsentiēs[f] alienatiōi facte de re sua sibi p̄iudi-
8 cat. ¶ † Potes etiā colligere in fi. litere ꝙ cōsulēs dꝫ vti vocabulis ꝓprijs. hic eñ papa quodāmō rep̄hēdit istū de ineptitudine vocabuloꝝ ī eo ī cōsultatiōe dicebat virū dedisse vxori dotē. nā debebat dicere donationem propter nuptias.
9 Posset tñ intelligi tex. ꝓprie ꝓut dixi. š. c. p̄x. ¶ † Opp. videtur enim hec litera sine dubio. nā soluto matrimonio donatio deberet redire ad virū sicut dos ad mulierem. vt. j. c. fi. ergo ista vxor nō posset cōpellere retētorem huius rei etiā si fuisset ꝓpria mariti ex quo vir erat mortuus. Sol. doc. intelligūt vt decre. habeat dubiū ꝙ erat pactū vel consuetudo vt vxor superstes lucraret donationē ꝓpter nuptias: vel saltē ī vita sua tenere. sꝫ rō decidēdi in ꝯtrīū ꝑtꝫ in litera: qꝛ maritꝰ nō potuit plꝰ iuris ⁊c. ⁊ hoc not. ꝙ maritꝰ non pōt sibi retinere partē dotis ſm cōsuetudinē loci si res dotalis sit donata vxori ad vitā suā: ex quo collige qd̄ resoluto iure autoris resoluit ius successoris. cōcor. tex. ff. de pig. l. lex vecti. Abb.

1 ☞ Marito ad inopiā vergente peti potest satisdatio pro dote. 12. 13. 14. 15.
2 Iudex ecclesiasticus potest se impedire de dote.
3 Iudex ecclesiasticus est iudex competens etiam inter laicos pro

cos pro

cos pro miserabilibus personis.
Maritus repellere pōt vxorem si dos promissa sibi nō soluitur et illa expulsa dotem petere. 9.
Maritus nō tenet ad onera mr̄imonialia dote nō soluta.
Dos fuit instituta ꝓpter onera mr̄imonialia supportāda.
Fideiussionem idoneam prestare obligatus: et illam p̄stare nō pōt, iuratoriam cautionez prestabit ⁊ aliā cum poterit.
Pecunia deposita apud mercatorem licite potest capi ps honesta lucri. 8. 7.
Lucrū honestū prouenire potest ex pecunia.
Depositio apud mercatorē pro lucro acqrēdo qn̄o fiat. 8.
Usuram an cōmittat deponēs pecunias apd mercatorem pro lucro acquirendo cū pacto ꝙ capitale sit saluum.
Pactum ꝙ periculum spectat ad recipientem pecunias an sit feneratitium.
Societas inter ponentē pecuniā et operā qn̄o sit licita ⁊ periculū ad quem debeat spectare ⁊ lucrum qn̄o diuidatur: et certa pars pecunie loco lucri an possit deputari.
Restitutione non facta non auditur vir petēs dotē q vxorem a se expulit sed distinguendum.
Rescriptum ad lites surreptitium est si in eo nō fiat mētio de processu cause et sententia.
Mentio an fieri debeat in rescripto ad lites de sententia et processu nullo.
Marito ad inopiā vergēte pōt vxor dotem repetere: ⁊ idē est si male incipit vti substantia sua etiā agere potest ad donationem sibi factam propter nuptias. 13. 14. 15.
Dos qn̄ maritus vergit ad inopiam non assignatur vxori sed marito pro cautione vxoris sed in hoc varia est opinio.
Consuetudo loci an valeat super dotis restitutione quādo maritus vergit ad inopiam.
Alternatiue qn̄ aliquid faciendum est cui datur optio.
Uxore q̄ a pricipio ꝯxit cū paupere vł vergēte ad inopiā vł substātia ita male vtēte an possit postea dotz restōnē petere.
Publice honestatis est ꝙ dotes salue mulieribꝰ remaneāt.
Curator de iure canonico non tenetur animam suam ponere pro pupillo.

Ex vestras.

¶ † Marito vergēte ad inopiā pro dote satisdatio potest peti. Ita summat Abb. ⁊ ꝯm hūc intellectū esset hic casus sin. qui non est alibi: sed inherendo v̓bis litere potest sic summari. Uir agēs pro dote nō oīno excludit ex eo ꝙ vergat ad inopiā: nec precise cogit satisdare vltra facultatē ꝓpriā: sz dos sibi assignatur sub cautione quā prestare pōt: et si p illā cautionē nō esset sufficienter prouisum cōsumptiōi dotis: deponet dos apud mercatorē vt de honesto lucro vir sustineat onera mr̄imonij. h. d. ꝯm intellectū quē teneo: et est casus notabilis ⁊ quotidianus. Diuidit nā in prima cōsultatio. in scd̄a rn̄sio cum mādato. ibi: cū ergo. Pria pars ponit cause delegationē. actoris petitionē: rei exceptionē: ⁊ iudicis interlocutionē. Scd̄a ponit duas cās mandati alternatiui qd̄ inter illa interserit. ¶ Casus literalis. Inter. M. virū ⁊ vxorē suā corā cōsulibꝰ ciuitatis Ianue sup qualibet summa pecunie ipsiꝰ mulieris qd̄ v̓tebat corā qbꝰ D. M. petebat dotē vxoris sibi assignari: mulier dicebat ꝯ ꝙ assignari nō d̓beret ei cū ad inopiā v̓geret: nisi cautionē p̄staret de dote saluāda. Et q2 eam a se expulerat: ⁊ ad inopiā vergere videbat: iudices ꝓnūtiauerūt: ꝙ dos illa assignaret eidē nisi p̄staret idoneā cautionem de ipsa non peritura: et sic dos illa remāsit penes quēdā magistrū. R. postmodū vero dictus. M. impetrauit lr̄as ad archiepm ⁊ archidiaconū Ianueñ. cōtra illū magistrum R. sup dote predicta. Iudices dictum magistrū. R. ad suā presentiā citauerūt: corā quibus dictus. M. petebat a dicto magistro. R. dotē vxoris sue. Sed idem. R. exceptionē apposuit ꝯ ipsum: vcz ꝙ vxorē suā a se repulerat ⁊ tacita veritate sup hoc literas impetrauerat: vcz ꝙ alia vice sup eadem dicta q̄stio mota fuit coram cōsulibus ciuitatis ⁊ pronuntiandum ꝯm ꝙ superius premissum est. Iudices cuz de hoc cōstitisset eisdē preceperūt eidē vt de dote saluanda caueret ⁊ vxorē reciperet. Sz cū ipse cautiōes p̄stare nō posset ad ipsius instātiā dn̄o pape hoc rescribere curauerūt: vnde dn̄s papa his premissis mādat eisdē. Quatenꝰ dotē faciāt assignari eidē sub ea cautione quā pōt p̄stare: vel saltē alicui mercatori eā cōmittāt: vt de pte honesti lucri dictꝰ vir onera possit mr̄imonij sustentare: ne occasiōe dotis detēte vxor a viro dimissa vel vir q dimisit vxorē adulterij reatū ĩcurrat satis pōt ei credi modicū dotis cui credit corpꝰ vxoris. B.

¶ † No. primo ar. optimū ex tex. ꝙ ecclesia pōt se impedire de dote non solū in fauorem viduarū. vt. s. c. proxi. sed etiaz in fauorē mariti petentis dotē sibi ꝓmissaz ⁊ sic facit ꝓ op. Inn. quā tetigi in. c. lator. s. qui. fil. sunt legi. nisi dicatur vt dixerūt quidā ꝙ iste actor erat pauper ⁊ miserabilis persona ideo potuit recurrere ad ecclesiām. lxxxvij. distinc. j. in. c. j. ¶ † Et ex hoc intellectu not. ꝙ pauper et miserabilis p̄sona pōt aliū conuenire corā iudice ecclesiastico. pro hoc. c. super quibusdā. j. de ver. sig. ⁊ c. significantibus. vbi per Inno. de offi. deleg. ⁊ tene menti vtrūqz dictū. nā reus hic erat laicus qd̄ patet ex eo: q2 primo fuerat conuentꝰ corā consulibꝰ ciuitatis. ¶ † No. secundo arg. optimum ex tex. ꝙ vir pōt repellere vxorem si dos sibi ꝓmissa non soluitur: q2 cum ex dote teneatur sustinere onera mr̄imonij: vt in. c. salubriter. j. de vsu. ⁊ in. l. si cum dotem. §. si maritus. ver. si aūt. ff. solu. mat. pōt recusare hec onera ex quo non habet vndē sumat emolumenta et plus notāter ꝓbat hec litera ꝙ etiā vxore ex hac cā abiecta pōt maritꝰ agere ad dotē sibi ꝓmissam [a] ex quo paratum se reddit soluta dote vxorez reassumere: ⁊ hoc sentit Hosti. hic. Ex quo etiam infero maritū nō teneri ad traducendū vxorē dote prius sibi non soluta. Quid aūt si quis duxit vxorē sine dote: dic ꝙ maritus teneat eaz alere de suo ꝯm statū p̄sone: [b] ita notanter vult Inn. hic ⁊ glo. in. d. versi. autē. facit tex. in. l. ꝙ si nulla. ff. de relig. qd̄ bene notabis. ¶ † Item no. ꝙ si obligatꝰ ex iuris dispositione ad prestandum cautionē idoneā vt fideiussoriā seu pignoratitiā illaz prestare non potest admittit prestans eam quam pōt puta iuratoriam [c] ꝓ hoc iura alleg. in glo. ante pe. et ad hoc solet allegari iste tex. qd̄ tn̄ limita ꝯm no. in. c. fi. s. de pi. ¶ † Itez nota casum singu. qui nō est alibi de iure canonico: ꝙ ex pecunia deposita apud mercatorē licite potest capi pars honeste lucri ⁊ sic ex pecunia cum ministerio alterius pōt peruenire honestū lucrū: ⁊ facit optime hec litera in argumen. vt solitus mercari [d] ex pecunia possit agere cōtra debitorem morosum vt soluat loco interesse id quod verisimiliter fuisset lucratus pecunia tradita: de quo vide qd̄ latius dixi in. c. cōquestus [e]. j. de vsur. ¶ † Sed quero qualiter fiet ista depositio apud mercatorē Io. an. dicit ꝙ mercator p̄stabit cautionem de pecunia integraliter restituenda ⁊ de pte lucri reddenda: ita ꝙ cōpēsato lucro cum damno de eo qd̄ superest de lucro soluatur certa pars pro oneribus matrimonij sustētādis. ad hoc insti. ꝓ so. in. §. de illo. ⁊ in. l. si nō fuerint. §. Aristo. ff. eo. et ad primū dictū de cautione prestanda a mercatore adduco. l. ij. ff. sol. ma. ¶ † Not. sing. hoc dictū q2 nescio alibi. nā ex hoc infertur vnū mirabile vt pecunia possit deponi apud mercatorē cum hoc vt capitale semper sit saluum [f] ⁊ ꝙ de lucro soluatur certa pars. Et vide hāc q̄stionē plenius tactā per Hosti. in summa in tit. de vsur. in. §. an aliquid. vbi tenuit exp̄sse valere pactū vt deponēs pecuniā nō sentiat damnū in capitali. mouetur: q2 hoc pactū nō est cōtra: sed preter naturā contractꝰ: pactū aūt factū preter naturā ꝯctus valet. l. j. ff. deposi. ⁊ in. c. vnico. s. de commo: Dicit tn̄ postea ꝙ si capitale esset perditū casu fortuito deberet deponēs dimittere ĩ foro anime: sz ego nō credo ꝙ talis sit honesta ⁊ licita societas: qm̄ posset contingere ꝙ deponēs operā sentiret dānum in opis amissis ⁊ in capitali pecunia qd̄ est cōtra naturā societatis: cū societas sit quedā fraternitas. l. verū. ff. pro so. hec aūt societas esset potius leonina. l. si nō fuerit prealleg. et ꝓ hoc allego bonā gl. in. c. pleriqz. xiiij. q. iij. que dicit ad hoc vt societas sit honesta ⁊ licita inter ponentem pecuniā ⁊ ponentē operā oportet ꝙ ponēs pecuniā sentiat de lucro ⁊ de dāno: hāc ēt snīam vr̄ iudicio meo sentire Cald. in repe. c. nauigāti. j. de vsur. Et ad. §. de illa. qui multū obstat vbi videtur valere pactū vt alter nō sentiat de dāno sz de lucro: rn̄det Cald. ꝙ debet intelligi non de capitali: sed de dānis et lucris cōtingentibꝰ saluo capitali. Ego vero do aliā solutionē clariorez: dico eñ ꝙ ille tex. procedit quo ad ponentē operā: est enim licitū ⁊ honestū pactū ex p̄sona ipsius: vt ipse non sentiat damnū in operis scz amissis in capitali: ratio q2 ipse sentit damnū in operis. nam tantū affert opera illius quantū pecunia alterius: quinimo vt ibi tex. dicit opera et industria potest esse tanta vt valeat pactū vt ipse lucretur duas partes [g] et tertiā habeat ponēs pecuniā. In dubio aūt cū duo cōtrahūt societatē: et vnus ponit pecuniā ⁊ alter operā: videt actū vt lucrū equaliter diuidat inter eos: de hoc est gl. no. quā oēs tenent in. l. j. C. ꝓ soc. nec ista litera ꝯdicit predictis: cū nihil dicat vt capitale debeat esse saluū: nec est sp̄ale in pecunia dotali vt quidā somniauerūt: q2 etiā pro redimēdis captiuis nō licet fenerari: vt in. c. sup eo. j. de vsur. quinimo text. iste apte dicit vt capiat pars de honesto lucro: nec etiā credas ꝙ sit licitū a pricipio paciscī: vt habeat deponēs. x. ꝓ cētenario vel aliā quātitatē sicut

a ¶ Promissam: adde eundē cōsil. lxxx. Lu. ro. cōsil. cccccxvi. vbi late et an lapso decennio vir possit dotem petere. Sebasti. Sapia.

b ¶ Statuz p̄sone Uide Abb. in. c. accedens. in fi. s. de procurato.

c ¶ Iuratoriā. qn̄ sit standū iuratorie cautioni. per Ro. ⁊ Aret. in. l. ij. ff. sol. ma. bonꝰ est tex. in. l. omne. §. in hac vrbe. C. de epi. ⁊ cle. et ibi bar. ⁊ Bal. ĩ aut. cui relictuz. C. de indi. vid. tol. ⁊ ibi Pau. de ca. subdēs ꝙ ille est tex. melior de corpore iuris ⁊ addē ꝙ qn̄ qs est admissꝰ ad iuratoriā cautionem et nō seruauit fidem amplius admitti nō dz. Ro. in. d. l. ij. tex. est sin. in aut. ei qui iurat. et ibi bal. C. de bo. aut. iudi. possiden. Sebasti. Sapia.

d ¶ Solitus mercari. An solitus mercari possit petere interesse lucri cessantis. vid Pau. d ca. ⁊ moder. in. l. iij. §. fin. ff. de eo ꝙ cer. lo. cum allegatis ꝓ do. Deciū in ꝯsi. cxj. col. iij. ver. tertio generaliter. et in cōsi. cxvj. ⁊ Soci. in cōsi. ij. in vlt. col. in. j. parte.

e ¶ In. c. conquestus. Adde q̄ ibi inuenies in apostillis.

f ¶ Sit saluū. add an hoc licet Lu. ro. ꝯs. ccxxxviij.

g ¶ Duas partes adde Alex. cōsil. cxvij. j. li. ⁊. clxxxvij. ij. lib.

a ¶ Mentionem. adde Cal. consil. vi. de rescrip. do. Car. consi. xxvij.

b ¶ Ad dotez. adde i hac materia ⁊ qualr sit formãdus libellus cuz agitur ad inopiã mariti. Paul. de cast. consi. cccxcij. vbi late examinat ⁊ dicit ro. ꝯs. clxxxvij. ꝙ vbi viro vergẽte ad inopiã si ad mulierem tanꝗ negotiorũ gestricẽ peruenerint tot bõa quot potuisset sibi cõsulere in cautione dotis ꝙ repellit a repetitione dotis.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Si mulier. vid Bald. nouellũ in trac. dotis in. vj. parte. ꝑuilegio. xxj.

d ¶ Cõsuetudo in ꝯriuz facit. l. j. C. ne fideius. do. dẽtur. vbi ꝑnceps reprobat talẽ ꝯsuetudinẽ. vide bal. nouel. i trac. d dotib⁹ in. xxj. spãli. vj. partis. i fi. vbi saluat opinio. Tãcre. ⁊ Jo. an. ⁊ limitat. xxx. modis in qbus fideiussor poterit interuenire.

e ¶ Nõ puto ꝓcedere. adde ꝙ ro. consi. cccxxxix. dicit ꝙ hic est cas⁹ spãlꝭ ⁊ an fideiussores ⁊ ꝑ dote interueniãt possint. vide late pau. de ca. ꝯs. clxix. ⁊ clxx.
Sebasti. Sapia.

f ¶ Querit. Vide Bal. in aut. ꝙ locum in. vij. q. C. d colla. Bñdictuz de plumbino. i. l. seruũ dotem. ff. d manumissio. pet. de anch. ⁊ Jmo. in. c. propter sterilitatem. s. de loc.

faciunt quedam vidue credẽtes hoc eis licere ⁊ solẽt aliqui ad earum defensionẽ allegare istũ tex. cum illa opi. Joã. an. Certe hoc non est licitũ: qr non licet ex pacto quantuncũqz minimo capere ex pecunia si non subijcit se periculo. xiiij. q. iij. per totũ. ⁊ hoc notabis. ¶ 9 † Jn. gl. ij. ibi audiri non debuit. hoc videt cõtra tex. vbi fuit auditus restitutiõe prius non facta. Host. dicit ⁊ bñ ꝙ ille qui dotẽ ꝓmiserat cum cõueniret ex ꝓmissione sua nõ poterat obijcere de spoliatione mulieris maxime cũ ipse dedisset causam huic spoliationi dotẽ nõ ꝑstãdo: nec obstat si dicat ꝙ ex quo nõ substinebat onera matrimonij nõ debeat audiri petens dotẽ: qr ꝺm euz iste paratus erat vxorẽ reassumere soluta dote: ⁊ hoc mihi plʒ: licet Jnno. dicat ꝙ illa exceptio ꝙ vxorẽ abiecerat non erat vera in facto. nã dico ꝙ ꝑsupposito ꝙ esset vera nõ tenebatur subijcere onera mrimonij ex quo dos sibi non soluebat: nisi velis dicere ꝙ ex quo recepit ꝓmissionẽ ab extraneo debebat agere ꝯ extraneũ ⁊ nõ repellere mulierẽ. argu. in. l. si extrane⁹. ff. de iure doti. ⁊ satis hoc posset admitti in marito diuite: sʒ iste erat pauper vt dr in litera. ¶ 10 † Jn glo. in vers. tacita veritate: no gl. ꝙ lr̃e impetrate ad delegatum sunt surreptitie si in eis nõ fiat mẽtio de ꝓcessu negotij corã ordinario ⁊ idẽ sentit gl. in. c. vt debitus de appell. Sʒ tũc obstat iste tex. vbi hec exceptio non fuit amissa: hoc ꝯrium multipliciter soluit: primo ꝙ hoc fuit appellatũ ⁊ papa ꝓuidit vt sequit in litera: vel ꝙ isti iudices nihil noui fecerũt sed adheserunt snĩe illorum cõsulũ vel per relationem retulerunt negotiũ ad papã: vel ꝺm Hos. snĩa cõsulũ erat nulla tanꝗ obligatũ istum pauperem ad impossibile. l. fin. ff. que sen. sine appel. ⁊ sic nõ fuit opus de tali snĩa mẽtionẽ facere in literis. ¶ 11 † No. bene hoc dictum ꝙ de processu nullo seu snĩa nulla corã ordinario non est opus facere mentionẽ [a] in impetratione lr̃arum super eadem cã quẽ admoduz nec de prioribus literis nullis. de quo vide glos. in. c. ex tenore. de rescrip. ⁊ in. c. suggestum. de iurepat. ⁊ in. c. cũ nostris. de cõces. preben. ¶ 12 † Jn gl. in versi. ad inopiã. no. solutio. gl. ꝙ licet aliqui hanc limitationem teneãt ad iura ciuilia alleg. in principio gloss. tamen cõiter non tenet maxime per legistas in. l. vbi. C. de iure dot. ⁊ ibi p Cy. ⁊ plenissime Bar. i repetitione. l. si ꝯstante. ff. solu. mat. Et conclusio cõis legistarum est ꝙ qualitercunqʒ maritus vergat ad inopiã etiaʒ si sine culpa sua põt vxor agere ad dotem [b] pro hoc est tex. vbi non ponderat culpa isti⁹ mariti: sed solum quia videbatur ṽgere ad inopiã: ⁊ scias ꝙ varia iura emanauerũt i hac materia. primũ fuit ius digestorũ: vt in. d. l. si cõstante. vbi dicitur ꝙ si substãtia mariti non sufficit ad satisfactionem dotis ⁊ aliorũ creditorũ põt vxor repetere dotẽ: postea emanauit ius codicis vt habet in. d. l. vbi. ⁊ ibi disponit ꝙ si maritus ita se gerit ꝙ ṽgit ad inopiã põt vxor repetere dotẽ: ⁊ sic ꝓuidit latius ꝗ ius fforum quia nõ requirit vt substantia mariti non sufficiat sed satis est ꝙ ṽgat ad inopiam: vt puta qr est nobilis: ⁊ vult facere sumpt⁹ vltra ꝗ patiant facultates sue. Tertiũ fuit in aut. vt habet in aut. de eqlitate dotis. vbi dicitur si maritus male incipit vti substãtia sua põt vxor repetere dotẽ ⁊ ꝓuidit adhuc latius ꝗ ius codicis: qr ꝑsupposito ꝙ non ṽgat ad inopiã: vt puta qr ditissim⁹ est ex q̃ tamẽ male vtit substãtia sua põt vxor sibi repetere dotẽ: vñ in quolibet istorũ casuũ põt vxor ad dotẽ agere ⁊ fortius excipere ꝯ maritũ petẽtem dotẽ vt hic: ita notãter voluit Bar. in. d. l. si cõstante. ⁊ sic nõ debemus habere respectum vtrũ sit suspectus de dilapidatione an ne sʒ satis est ꝙ simus in aliquo dictorũ casuũ. Jus eñ timet in istis casib⁹ consumptionem dotis ⁊ scias ꝙ vxor potest in his casibus nedũ agere ad dotẽ sed etiã ad donationẽ a marito sibi factam ꝓpter nuptias: vt est tex. no. in. l. vbi. nam dos et donatio ꝓpter nuptias subijciunt hodie oneribus mrimonij vt ibi. Et ex his habes vnũ notabilẽ effectũ istius donationis ꝓpter nuptias. vide alios. j. c. proxi. ¶ 13 † Sed nũc op. ꝯ istum tex. de iurib⁹ ciuilib⁹ superius allegatis. Nã in eis dr ꝙ in dictis casib⁹ põt vxor repetere dotẽ vt sibi assignetur. Hic aũt nõ assignat vxori sed ipsi marito cum cautione vel deponit apud mercatorẽ: ⁊ cũ isto tex. videt aliquatenus cõcordare tex. in. l. si cũ dotẽ. ff. solu. mat. vbi dos sequebat ꝓpter suspitionẽ mariti. Sol. d. An. primo dicit ꝙ istud. c. limitat illa iura superius alle. vel loquit iste tex. qñ vxor a ꝑncipio ꝯxit cũ paupere: ⁊ iõ est qd sibi imputet vnde ꝓcedet vt hic dr. scdo hic dicit ꝙ vtrũqʒ remediũ potest obseruari plus tñ sibi plʒ precedens solutio: sed Jnn. quẽ nõ allegat do. Ant. dixit ꝙ vxor erat suspecta seu non erat idonea ad dotẽ excipiendã iõ fit dispõ. apud mercatorẽ: ⁊ hanc sol. sentit bart. in. d. l. si ꝯstante: dicẽs ꝙ mulier [c] est idonea et industriosa dos sibi restituet vt alat se ⁊ maritum ⁊ liberos. d. l. vbi alr̃s fiet seqstratio: ꝓut dicet in. d. l. si cũ dotẽ. et sic etiam potest rũderi ad istũ tex. Jtẽ vt dicit Jnn. satis habet vxor si deponit apud mercatorẽ loco vxoris: ⁊ hec solutio est bona. Jste tñ tex. prouidet de vno qd nõ reperit in iure ciuili: qr reuertit dos penes maritũ vergentẽ ad inopiã si prestat cautionẽ: ⁊ ex hoc sumit vna singularis limitatio ad totuz titulum. C. ne fideius. do. dent. vbi dr qd fideiussores nõ ꝑñt inuenire ꝑ dote restituẽda marito ne oriatur perfidia inter virũ ⁊ vxorẽ: nã procedit illud si maritus vergat ad inopiã tũc eñ licite possunt interuenire fideiussores ꝓ dote soluenda et restituẽda: vt hic est tex. valde singularis: ⁊ hic allegat eũ Bar. in. d. l. si constante. ⁊ hoc teneas: licet Jo. an. timore hui⁹ tit. dixerit qd hoc dʒ intelligi de cautione iuratoria qd certe non procedit: qr papa dicit vt prestet quã põt. nã iuratoriam quilibet prestare potest quãtũcũqʒ sit paup ergo intelligit simplr̃ de iuratoria: si ergo potuisset maritus ꝑstare fideiussoriam vel pignoratitiã fuisset obligatus ad illã prestandam: et sic potuisset interuenisse fideiussor pro dote restituẽda. Tãcre. dicit ꝙ forte iste tex. procedit ex cõsuetudine loci: ⁊ no. hanc solutionẽ in se vt valeat consuetudo [d] vt marit⁹ prestet fideiussorẽ pro dote restituẽda qd non puto ꝓcedere [e] cessante cã: qr non videt rõnabilis: ar. in. d. l. j. C. ne fideius. do. dentur. Et ad predicta vide Jnn. hic qui dicit ꝙ ista cautio prestat per maritũ vt euitet restitutionem dotis: dic etiã clarius qd ista satisdatio exigit a marito i fauorem suum vt releuet se ab onere dotis restituẽde. naʒ maior perfidia ⁊ maius scãdalum orit cum dos ex toto eripitur a manib⁹ viri ꝗ qñ administratione sibi relicta ꝑstatur ab eo cautio: ⁊ sic cessat ꝓhibitio illi⁹ ti. ne fideius. do. dentur cuz hoc fiat in fauorẽ ipsius mariti. ¶ 14 † Sed q̃ro qr text. hic loquit alternatiue: vt dos soluat a marito sub cautione quaz prestare põt vel vt mercatori committat ⁊c. cui dabit optio illius alternatiue. Quidã dixerũt qd vbi p satisdationẽ non esset sufficienter ꝓuisum periculo dotis põt vxor petere vt fiat depositio apud mercatorẽ. Ego credo totuz hoc relinquẽdũ arbitrio iudicãtis vt si videat cautionẽ sufficeret sit cõtent⁹ pria pte alternatiue: si videat nõ satis cautũ faciat fieri depositionẽ seu tradat vxori ꝺm distinctionẽ predictã. nam in alternatiuis iuris optio dat iudici nisi verba dirigant ad partez vt dixi in. c. a crapula. de vita ⁊ hone. cler. et ibi glo. vbi vide. ¶ 15 † Ulterius queritur [f] quid si vxor a principio ꝯxit cũ paupere vel cũ vergente ad inopiã vel cũ male vtente substãtia sua: nunqd posset agere ad repetitionẽ dotis: vt supra dictũ est: ⁊ vr̃ qd nõ qr semel approbauit mores illius: vt. xxxij. q. v. horrẽdus. ⁊ in. l. fi. C. de sponsa. ꝯriũ tenet Bar. in. d. l. si cõstãte. qr non potuit vxor per tacitum pactum sibi preiudicare et pro Bar. videt hic tex. nã publice vtilitatis est vt dos remaneat integra mulieribus. l. j. ff. sol. mat. ¶ 16 † Jn gl. pe. in fi. hoc nõ ꝓcedit de iure canonico qr non tenetur curator animã suam impendere commodis pupilli. xlvj. di. in. c. sicut nec suo. quod ibi no.

1 ☞ Donatio inter cõiuges facta an ⁊ qñ valeat. 2.
3 Donatio confirmatur morte donatoris etiã facta constante matrimonio. 7.
4 Donatio facta cõstãte mrimonio trib⁹ casibus reuocatur.
5 Marit⁹ nõ lucrat d dote vxoris nec vxor de donatiõe mariti soluto mrimonio: sʒ dos restituit vxori ⁊ dõatio marito.
7 Donatio inter cõiuges an indistincte annulletur. 8.
Donatio pura que dicatur.
8 Locupletior ⁊ pauperior qñ dicat fieri donator vel alius.
9 Donatio ꝓpter nuptias an confirmetur iuramento.
Juramentum contra bonos mores non est obligatoriũ.
10 Dos soluto mrimonio non indistincte redit ad mulierẽ.
Dos an soluto matrimonio siue vxore mortua sit restituẽda illi qui eam dotauit.
Filius non semper succedit matri in dote.
11 Pactũ de lucrãda dote ⁊ donatione ꝓpter nuptias soluto matrimonio valet dũmodo sit equale ⁊ qño fieri debeat. 12.
12 Cõsuetudo de lucrãdo dotẽ donatiõe ꝓpter nuptias. vʒ. 5.
Donatio propter nuptias facta a marito quid operetur.
Uxor potest renuntiare iuri hypothecarũ in bonis mariti sed non in sibi donatis.
Uxor vergente marito ad inopiam petit dotem et donationem sibi factam.
Maritus ꝓpter adulteriũ vxoris lucrat dotẽ: et econtra.
13 Donatio sine insinuatiõe facta alr̃s nõ valebat nisi vsqʒ ad ccc. aureos. hodie vero valet vsqʒ ad qngentos sed nõ vltra.
Jnsinuatio quid dicatur.
14 Donatio facta concubine an teneat.

Donatio facta

Donatio facta vxori vbi nõ est verũ matrimonium vel vbi est putatiuum matrimonium an teneat.
Donatio facta vxori de pecunia pro reficiẽdis edibus do⸗talibus tenet.
Donatio facta filio per patrem an teneat ꝛ quid si filius est emancipatus.

Donatio. ¶ † Prima pars demõstrat qñ ꝛ qualiter donatio fcã inter cõiuges vꝫ vel reuocata intelligat̃.in scđa docet an reddẽda sit dos ꝛ donatio ꝑpter nuptias.solu.matri.scđa ibi:sane.Et hec diuisio sufficit pro summa rio quia decreta.satis seipsum summat.¶ Casus literalis. Quesitũ fuit a papa vtrum inter virũ ꝛ vxorẽ durante mr̃imonio donatio hinc ꝛ inde facta teneat.Rñ.pa.ꝙ donatio durãte matrimonio inter cõiuges facta ex qua alter fiat locupletior ꝛ alter pauperior firmitatẽ nõ hꝫ nisi donatio firmetur obitu donatoris.Et donatore viuẽte penit⁹ euanescit.si reuocet̃ ab eo tacite vel expresse vel si prius moriatur ꝙ donationẽ accepit.Sane dicitur in illo.§.solu.matr.dos redire debet ad mulierẽ ꝛ donatio ad virũ nisi de cõsuetudi ne ꝯriũ obtineat vel nisi ex pacto facto inter virum ꝛ vxorẽ de lucrãda dote ꝛ donatione ꝑpter nuptias cõtrariũ inducatur ꝛ pactum istud equale debet esse ex vtraqꝫ parte.Ber.
¶ † No.regulã ꝙ nedũ de iure ciuili sed etiam canonico nõ valet donatio [a] facta inter cõiuges cõstãte matrimonio dũ modo ex illa donator efficiatur pauperior ꝛ recipiẽs locupletior a ꝯrio:ergo vbi [illegible] donator non efficeret̃ pauperior et recipiẽs locupletior valet donatio:ꝙ qñ cõtingere possit dic vt in gl.ij.Et q̃ fuit cã huius ꝓhibitionis:dic vt in gl.j.
¶ † Scđo no.ꝙ donatio facta cõstãte mr̃imonio nõ est oĩno nulla:nã vt vides confirmat̃ obitu donatoris eo existẽte in eadẽ volũtate.¶ † Tertio no.tres casus in quib⁹ prorsus reuocat̃ donatio facta constãte matrimonio:ita vt non confirmet̃ obitu donatoris.primus si donatio fuit tacite re uocata per donatorẽ.scđs si expresse:pone exẽplum vt in gl.iij.tertius casus si prius morit̃ donatarius.¶ † No.iij.§.sane.de iure cõi.solu.matri.nihil lucrat̃ maritus de dote vxoris:nec vxor de donatione sibi facta a marito ꝑpter nup.sꝫ dos integra redit ad mulierẽ siue ad eius heredẽ ꝛ donatio ꝑpter nup.ad virũ seu ad eius heredẽ.¶ † Itẽ no.ꝙ valet cõsuetudo de lucrãda dote vel donatione ꝑpter nup.solu.matri.et fortius valebit statutũ:cũ statutũ habeat cõsensũ expressum:cõsuetudo solum tacitum.l.de quib⁹.ff.de lega.
¶ † Circa intellectũ decre.Primo quero nũquid donatio inter cõiuges indistincte annulletur:dic ꝙ regulariter ꝓhibetur donatio oĩno pura:ꝛ illa dicit̃ pura donatio q̃ nulla rõne cogente fit et sola liberalitas est cã donationis.l.j.ff.de dona.et in.l.donari.ff.de reg.iur.ideo donatio remuneratiua non ꝓhibetur inter virum ꝛ vxorẽ:vt in.l.qđ autem.§.si vir.ff.de dona.inter virũ ꝛ vxo.vbi patet ꝙ si marit⁹ donauit vnã rẽ vxori ꝛ vxor eã marito fit hinc inde cõpensatio.[b] Et per hoc notanter dicit Barto.in.l.si volũtate.C.de dot.promis.ꝙ si nobilis [c] nubit plebeio:põt sibi cõstituere dotẽ animo donãdi:licet cõferat̃ in tempus matrimonij:qꝛ ista non est simplex donatio que ꝓhibet̃ inter coniuges:sed est remuneratiua qꝛ nobilis nubendo plebeio videt̃ sibi quoddã munus conferre:ꝛ sic maritus donãdo videtur remunerare et nõ simpl'r donare.ꝛ ad hoc.l.aquilius.ff.de donationib⁹.et vide qđ no.gl.in.d.l.donari.ꝛ Bart.in ꝓemio digestorum.ꝛ sic limita istum tex.et multa alia iura annullantia hanc donationem.et hoc nota quia non solet tangi hic.
¶ † Secundo querit̃ quãdo alter dicit̃ fieri locupletior ꝛ alter pauperior.solutio pauperior fit dõator qñ tradit de substãtia sua ita ꝙ diminuit matrimoniũ suũ:vt in.l.si spõsus in.§.maritus.ff.eo.tit.secus ergo si repudiat hereditatẽ vt veniat ad vxorẽ sibi substitutã.nam tunc non acquirẽdo nõ dicitur fieri pauperior.et idem in simili casu locupletior fit recipiẽs qñ conseruat rem sibi donatã vel eã expedit in vtilẽ causam.Secus aũt si inutiliter expendit puta vxor emit sibi vnguenta vel consumpsit in conuiuio fiendo vel aliter inutiliter:tunc enim illa talis donatio non reuocatur qꝛ vxor est effecta locupletior.vt in.l.qđ aũt.§.si vir.ff.eo.secus esset si heres mariti inutiliter expendisset:quia tũc tenet̃ reficere vt in.l.ꝙ de bonis.ff.ad.l.fal.qꝛ satis est ꝙ donatarius fuerit effectus locupletior.¶ † Tertio queritur nunqđ hec donatio confirmet̃ iuramento [d] vel saltem valeat vigore iuramẽti.Quidam voluerũt ꝙ nõ:qꝛ fuit ꝓhibita propter bonos mores ne maritus et vxor ex nimio amore se spoliarent ad inuicem.l.j.ꝛ.ij.ff.eo.sed iuramentum contra bonos mores non valet:vt in regula non est obligatorium.de regu.iur.lib.vj.ꝛ hec est pars multũ ꝓbabilis:sed opin.cõtraria cõiter tenetur per doc.vt no.Bar.in.l.si quis pro co.ff.de fideiuss.Jo.de lig.in cle.ne romani.de iureiuran.vide do.Anto.in.c.cum contingat.eo.titu.de iureiur.optime facit ille text.pro ista scđa parte.nec ob.qđ dixi de bonis moribus:quia debet intelligi qñ iuramentũ est contra bonos mores naturales:nõ aũt de bonis moribus ciuilibus.nam omne iuramentũ contra legem potest dici cõtra bonos mores ciuiles qꝛ quelibet lex est fundata super bonis moribus ciuilibus.iiij.distin.erit aũt lex.sed videmus ꝙ in multis casib⁹ tenet iuramentũ contra legem.vt.d.c.cum contingat.ꝛ in.c.debitores.eo.tit.¶ † Quarto querit̃ in.§.sane.vtrũ dos redeat indistincte ad mulierem sol.mat.dic ꝙ non:sed tex.verificatur quãdo ipsa mulier donauit dotem de propria substãtia:vnde debes scire qđ aut extrane⁹ cõstituit dotẽ mulieri:aut mulier sibiipsi aut pater pro filia.et extraneum appello quẽlibet qui non habet mulierem in potestate vt dicit text.in.l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo.actio.primo casu quando extraneus constituit dotem:tũc aut stipulatus fuit dotẽ sibi reddi soluto matrimonio et reuertit̃ dos non ad mulieres:sed ad illũ extraneũ.Aut nõ fuit stipulat⁹ vt sibi redderet:ꝛ vr̃ tũc donare ipsi mulieri et sic redit ad ipsaꝫ mulierẽ:vt est tex.no.in.§.accedit.Secundo casu qñ ipsam et mulier cõstituit sibi dotem:tunc dos ad eam reuertitur et fingitur stipulata dotẽ sibi reddi.vt.d.l.vnica.Tertio casu qñ pater constituit pro filia aut fuit stipulatus dotem sibi reddi ꝛ vadit ad patrem.aut simpliciter:et tunc si pater emancipat filiam efficitur filie:si aũt prius moritur mulier actio compe⸗tit patri.l.ij.ff.sol.ma.et in.d.l.vnica.ꝛ dicit hic Uin.ꝙ dos hoc casu redit ad patrem qñ filia predecesserit etiã si extent liberi ex ipsa filia per.l.dos a patre.ff.sol.ma.ꝛ no.singulariter h̃ dictũ vltimũ.nã canoniste cõiter trãseũt cũ hoc dicto:et idẽ videtur tenere glo.in.d.l.dos a patre.plenissime disputat Bar.in.l.post dotẽ.ff.sol.mat.Et tãdẽ sequitur istã partẽ:sꝫ multi tenuerũt ꝯrium:vt ipse refert.Et ex hoc habes casum in quo dos mr̃is non venit ad filios qñ scꝫ dos fuit ꝑfecta a patre ꝛ filia moritur nõ emãcipata viuẽte pr̃e ꝛ cessat hoc casu regula illius aut̃.ꝙ in successiõe pr̃ia causa est filiorum.de qua in autẽ.in successione.C.de suis ꝛ legiti.
¶ † Ultimo querit̃ qđ intẽdat ista lr̃a in fin.dũ dicit ꝙ valet pactũ de lucrãda dote ꝛ donatiõe ꝑpter nup.sol.matri.[b] dũ tamen sit equale hincinde.sol.dicit Inn.ꝙ post nup.cõtractas dꝫ esse equale dotis ꝛ donationis ꝑpter nup.ꝛ etiã lucri querẽdi.Non enĩ põt augmẽtari dos quin augmentet̃ donatio ꝑpter nup.ar.ĩ.l.fi.cũ aut̃.sua.C.de dona.añ nup. Itẽ si sit pactũ de lucrãda dote dꝫ fieri pactũ de lucrãda donatione propter nup.per ipsam mulierẽ:vñ si fit pactũ solũ de lucrãda dote extenditur ad donationẽ propter nupt.vt mulier lucretur donationem ꝑpter nup.viro ꝑmoriente:si autẽ pactũ fuit de lucrãda maiori pte dotis ꝙ donationis ꝑpter nup.tũc pactũ de maiori reducit̃ ad minorẽ quãtitatẽ.l.fi.C.de pac.ꝯuẽ.tã sup do.ꝛ ꝑcedit hoc vt dixi post nuptias ꝯctas:ꝛ hoc factũ extitit ne fraudibus excogitatis veniant coniuges cõtra ꝓhibitionẽ factã ne fiat donatio cõstãte mr̃imonio sed añ nup.dicit Inn.ꝙ potest esse disparitas in dote ꝛ donatione ꝑpter nupt.ꝛ in quãtitate lucri.alleg.l.ex morte.C.de pac.cõuẽ.super do.ꝛ no.hoc dictuꝫ.sed iudicio meo tex.vr̃ hodie de iure aut.in aut̃.eq̃litas.c.tit.de pac.cõuen.ꝙ dos ꝛ donatio debẽt esse equales:et pacta de lucro dotis vel donationis debent esse equalia.¶ † Et ita [d] seruat̃ ĩ hac ciuitate vbi cõiter donatio ꝑpter nup.est.eiusdem quãtitatis cũ dote:sed in multis locis nõ seruat̃.vnde vt ibi dicit glo.illa aut̃.est sublata hodie per consuetudineꝫ qꝛ cõstituitur dos et sepe nulla donatio fit a viro:sed tu dic cõsuetudinẽ seruandam vbi viget:al's serua dispõnẽ huius aut̃.et tene eã mẽti.Sꝫ tu diceres qđ operat̃ ista donatio ꝑpter nup.que fit a marito:cũ maritus etiã teneat bona donata cõstãte mr̃imonio ꝛ facit fruct⁹ suos:soluto vero matrimonio redit ad eũ.Primũ probatur.in.l.vbi.C.de iure do.Scđm ꝓbat̃ hic.Sol.dicit Jo.an.post Petrũ ꝛ Abbatem qđ operat̃ multos effect⁹.primũ propter pactũ qđ fit de lucrãda dote:nã extendit̃ in fauorem mulieris ad donationẽ nem ꝑpter nup.vt sicut maritus ex pacto lucrat̃ dotem premortua vxore.ita vxor lucratur illã donationẽ premortuo viro vt hic.Scđo fortius ius habet mulier in rebus sibi donatis:ꝑpter nup.in dote recuperanda quam in alijs bonis mariti.nã in alijs bonis põt vxor renũtiare iuri hypothecarum:sed in istis rebus donatis non vt sic sit vñ possit cõsuli mulieri in dote recuperanda.de quo in aut̃.siue a me.C.ad velle.dixi plene in.c.peruenit.de empt.ꝛ ven.vbi vide.Ter⸗

Zacharias.
[a] ¶ Nõ vꝫ donatio.adde Ant.de peru.in repe.l.j.ĩ ij.lec.in pri.ff.de iureiu.vbi ponit multas rationes quare talis donatio nõ vꝫ.Qđ limita nisi donans iurasset se non reuocaturuꝫ donationes predi.qꝛ ita iuramẽto vallaretur vt ꝯfestim valeret:vt no.Bar.ĩ.l.si quis pro ea.circa fi.vi.col.ver si.idẽ ĩ donatiõe.ff.de fideius.ꝛ ĩ.l.seius ꝛ augerius.colũ.fi.ver.quero qs in donatione.ff.ad.l.falc.qđ tñ Bal.intelligit.in l.cuꝫ multe.C.de dona.añ nup.ꝛ ĩ l.j.de dona.inter vir.ꝛ vxo.si exp̃sse p talẽ donatoreꝫ fuerit iuratũ non reuocar̃ hmõi donationẽ sec⁹ si simpl'r:qꝛ tũc posset nõ obstãte tali iuramẽto reuocari.ita no.decidit idẽ Bal.in repe.l.ij.co.ij.ver.iuxta ꝑdicta.ff.đ iureiu.
[b] ¶ Cõpẽsatio.ad de Lud.ro.consi.cxlvj.Fulg.consi.cix.
Sebasti. Sapia.
[c] ¶ Nobilis.idem dicit Bal.in.l.ij.§.fi.ff.si cer.peta.qñ senex qui acciperet vxore iuuẽculã đ quo plura p Jaso.ĩ.l.ex hoc iure.colũ.xij.vsic.terti⁹ effectus est ff.de iust.ꝛ iur.ꝛ ĩ l.si non sortẽ.§.libertus.col.iiij.v.secund⁹ effectus.ff.de cõdi.indeb.
[d] ¶ Iuramẽto ꝑm istã opi.ꝙ firmat̃ pluries cõsuluit Alexan.vt ip̃e refert in.d.l.seius ꝛ augerius.ꝯsuluit in cõsi.vij.ĩ.ij.vo.bal.in.l.j.ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.Anto.de butri.ꝛ Imo.in.c.cũ contingat.ꝫ.de iureiurã.Ang.ĩ.l.pe.§.mulier.ff.solu.matri.Paul.et Mod.in.l.pacta que ꝯ.C.de pact.

a ¶ Dõatio ppt bñmerita vz.bar. in.l.si qs p eo.ff. de fideiuſ.ɀ ĩ auth. vñ si parẽs. C. de inof.teſ.ɀ ibi bal. cõcludens. ꝙ bñ merita debeãt eẽ equalentia donationi et nõ statur assertioni partis nisi qñ esset assertio iurata bal.in l.si donatiõe.C.d colla.alex.ibi reß hẽdit q̃ firmatur iuramẽto bal.ĩ.l. iij.C. de vsuca.p don.ɀ in.l.ij.ff.de iureiur.ɀ in cõsil. cccccxxx.vñ esse de mẽte abb. ĩ.c.cuz ɀtingat.C.d iure iur.alexã.in.d.l.si donatiõe.ɀ ĩ ɀsi. cv.Fran.are.in.l. plz.ff.de acq.her. bal.noue.in rub. ff.d v.ob.Cor.tz ɀrañ in auth.sacra puberum.C.si ad uer.vẽ.ɀ ita cõsuluit Pau.consil. ciij.cõis opin.est ꝙ firmatur.

Sabasti. Sapia.

b ¶ Emancipato. vide bar.in.l.ĩ q̃r taz col.pe.ff.ad.l. falci.alex.in cõsil. cxliij.inci.circa primá co.vij.ĩ.ij.vo. soci.in consi.xciij. incip.circa pmũ. col. añpe.ĩ.j.pte. Jaſ.in.l.si qñ.§.ɀ generaliter.C.de inoffi.testa.

Zacharias.

c ¶ In legitima. sua vide bar.in.l. filie cui⁹.C. fami. her.Bal.oĩno in l.in donatione.ĩ iij.col.C.de col.et pau.de ca.consil. clxxxij.

Zacharias.

d ¶ Sola eñ mors naturalis. Adde ꝙ no.ĩ apost.ad istum post euz.in c.in pñtia. nu.ij.ĩ apost.v.ĩ sola eñ moret.s.d spõsa.

e ¶ Cõdẽnandus. Adde bar.ponẽtem istã practicã Inn.ɀ Joã.and. in.l.q in alterius ff.de re iudic.ɀ in l.properandũ.§. finaũt.C.de iudiciis.Bald.ĩ auth. generaliter.C.de epi.ɀ cleri.p bar. in.l.nõ ignorat. C.de fruct.ɀ litis expensis.

tio operatur qꝛ marito vergente ad inopiã vxoꝛ potest etiã a creditoribus mariti vendicare tã dotem ꝙ donationẽ propter nupt.nã debẽt deseruire oneribꝰ mr̃imonij:vt.d.l.vbi. ¶ Quarto si vir cõmittit adulterium mulier põt agere vt lucreť illã donationẽ ppter nuptias sicut agit vir vt lucretur dotẽ mulieris qñ mulier adulterať.vt in.c.j.vt lit.nõ cõtest.vbi de h.ɀ in.c.plerũqꝫ.s.e.ɀ hoc no.Ex quibꝰ sis cautꝰ vt semp fiat ista dõatio ppť nuptias ipsi mulieri:ɀ vide qd̃ dixi in.d.c.puenit. 13 ¶ †In gl.j.ibi legitimũ modũ olim non licebat donare sine isinuatiõe vsqꝫ ad.cc.aureos cuicũqꝫ hodie vo valet donatio vsqꝫ ad qngẽtos abinde vltra nõ valet nisi isinueť:vt in.l.sancimꝰ.C.de dona.Et est insinuatio descriptio ipsiꝰ donatiõis ĩ actis publice corã iudice:ɀ fuit h adinuẽtũ ne ex clãdestina donatiõe hoĩes multũ fraudẽtur de hac insinuatione vide plene p Bar.in.l.modestinꝰ.ff.de don.ɀ in.l.donatiões.C.eo. 14 ¶ †In ea gl.ibi:sed fas nõ est: doctores hic ɀcludũt ꝙ aut donatio fcã concubine ɀ valet ex quo nõ tenebať vt vxoꝛ intellige nisi donatoꝛ fuerit miles vel clericꝰ.vt in.l.ij.ɀ qd̃ ibi no.C.de dona.iter vi.ɀ vxo. dixit pleniꝰ.vt ĩ.c.j.de cler.egro.sz ista gl.pcedit in mr̃imonio putatiuo ita ꝙ donatoꝛ credebat mr̃imoniũ tenere.Nã tũc est eadẽ rõ q̃ĩn vo mr̃imonio:sz si donatoꝛ sciebat mr̃imoniũ nõ tenere vel vterqꝫ sciebat:donata applicanť fisco.l. cũ hic statꝰ.in fin.ff.e.qd̃ no. 15 ¶ †In gl.ij.ibi rẽ alienã.intellige qñ ipsam vsucapit.Itẽ ibi.ff.eo.ꝙ si vir.vbi dr̃ ꝙ si maritus dedit vxori pecuniã p refectiõe ediũ dotaliũ valet donatio quatenꝰ refectio postulat:ɀ alios casus in qbꝰ valet donatio iter viꝝ ɀ vxorẽ:vide p Host.ĩ summa.e.ti.§.q̃ro q̃ donationes.ver.porro. 16 ¶ †In gl.iij.ibi iter parẽtes ɀ liberos: ɀ hoc pbať in.l.donationes.C.eo.tit.ɀ h pcedit qñ donatio [a] fit filio existẽte in pr̃is potestate ɀ nõ tanꝙ bñmerito: secꝰ si fieret emãcipato [b] vel filio in ptãte tãꝙ bñmerito vel rõne castrẽsis peculij.de quo dicẽdũ vt plene no.p Bar.ĩ.l. frater a fratre.ff.de cõdi.inde.ɀ in.l.j.in.§.nec castrẽse.ff.de colla.bono.vbi etiam nota ꝙ si pr̃ donauit filio scholari libros vel pecunias p sumptibꝰ nungd debeãt copulari in legitima sua [c] vel nungd filiꝰ moriẽs possit de illis testari:et dic vt ibi aliquid de materia etiã no.in.l.ex testõ.C.de coll.ɀ vide ꝙ no.Host.in sum.huius ti.§.qualiter inutiles.ad fi.

¶ De secundis nuptijs. Rubrica.

¶ Supra in precedẽtibꝰ titulis dictũ est de matrimonio in genere nunc postremo subijcit de scdo mr̃imonio vel magis ad proxima ɀtinua sic.Quia diuortio facto solẽt homines transire ad scdas nuptias:ideo viso de diuortijs cõpetenti ordine subijcitur de secũdis nuptijs:ɀ scias ꝙ nedũ secũde nuptie approbãtur ab ecclesia sed etiam tertie ɀ vlteriores: vnde non solũ bigamus et trigamus sed etiam octogamus quis effici potest:vt dicit tex.in.c.aperiam.xxxi.q.j.

1 ☞ Scde nuptie nõ bñdicunť ɀ bñdicens puniendꝰ est.3.
2 Capellanꝰ põt dici rectoꝛ parochie qui capelle deseruit.
4 Pena benedicẽtis secundas nuptias est suspensio ab officio ɀ beneficio et nunquid sit ordinaria.5.
5 Bñdicẽs scdas nupt.an ab alio ꝙ a papa absolui possit.
Consuetudo in penis seruanda est.
6 Sacramentum non est iterandum.
Bñdictio nuptialis non est sacramentũ sed rei sacre signũ.
Matrimonium est sacramentum.

1 Capellanũ. ¶ †Secunde nuptie non benedicuntur:ɀ benedicens puniẽdꝰ est. ¶ Casus literalis. Quedaz mulier mortuo viro suo transiuit ad secunda vota:quidam capellanus benedixit mulierem istã trãseuntem ad secundũ matrimoniũ:qꝛ secunde nuptie benedici non debent.Quesitum fuit qualiter capellanꝰ iste puniri debeat.mandat pa. episcopo suo:quatenus capellanũ illũ ab officio ɀ beneficio suspendat et sic suspẽsuz ad apostolicã sedẽ trãsmittat.Ber. 2 ¶ †Not.j.illud verbuz capellanum rectoꝛ eñ parochie ad quem spectat bñdictio nuptiarum potest dici capellanꝰ inquantũ preest illi capelle:idẽ verbũ habes in.c.capellanꝰ.s. de fer. 3 ¶ †Not.ij.ꝙ secunde nuptie nõ sunt bñdicende.rõnẽ videbis cũ glo.et no.j.eo.c.vir autẽ. 4 ¶ †Sed quero pro intellectu litere nungd ista pena suspẽsionis ab officio ɀ beneficio sit ordinata. 5 ¶ †Itẽ nungd bñdicens sit semp mittẽdus ad sedẽ aplicã:dic ꝙ non.Fuit eñ ista quedaz prouisio aplica:vñ pena hoc casu est arbitraria.Et pro hoc infertur ꝙ ista suspẽsio de q̃ in tex.nõ intelligiť ipso facto:vt voluit Host.ɀ bñ lz qdã ɀ qnimo ex grauitate pene putat Jo.an. istum tex.procedere cum viuente prima sacerdos benedixit secundas nuptias hoc tamen dicit ex antiqua non parere:ɀ ideo satis puto ꝙ predixi:vt hodie attẽtis circunstantijs ɀ loci consuetudine imponatur pena arbitraria. 6 ¶ †In glos. ibi:qꝛ sacramẽtũ nõ debet iterari:sentit per hoc glo.ꝙ bñdictio que impediť nuptijs sit sacramẽtũ ꝙ nõ approbat Jo. an.et bene.Non enim reperiť inter septem sacramẽta ecclesie de quibus per glo.in.c.veniens de transac.ɀ glo.in.c.j.s. de cõiug.ser.ɀ per Jo.an.super rub.de sacra.non ite.sed potius est quoddã sacramẽtale:id est sacre rei signum ipsum tamen matrimonium sacramẽtũ est:vt in.c.debitum.de biga.et vide ad hanc materiam quod no.j.eo.vir autem.

1 ☞ Dubitãs de morte cõiugis nisi certificetur ɀhere non debet ɀ si ɀxit reddat sed nõ exigat debitũ:ɀ si postmodum sciat primam viuere dimittat secundam.4.5.
2 Matrimoniũ non soluitur propter captiuitatẽ etiã apud infideles et hoc de iure canonico:secus est de iure ciuili.
Matrimonium sola morte soluitur.
3 Captiuus ɀ incarceratus matrimoniuz ɀhere potest dummodo vis non inferatur et quid de alijs contractibus.
4 Secundã vxorem dimittere nõ debet nisi certioratꝰ de morte prime ɀ certioratꝰ si nõ dimittit cõmittit adulteriũ.5.

1 Dominus. ¶ †Dubitãs de morte cõiugis nisi priꝰ certificeť ɀhere nõ dz:ɀ si ɀxit reddat sed non exigat debitũ et si postmodũ sciat primã viuere dimittat secũdam:ɀ tria sunt dicta.scdm ibi:si vo.tertiũ ibi:ꝙ si. ¶ Casus literalis.Quidã christiani erãt in captiuitate saracenorũ.quidã de his cõiugati nulla certitudine habita de morte vxorũ ɀhebant scda matrimonia.Querebatur an deberent sic remanere cõiuncti.Rñdet papa:vt nullꝰ ammodo psumat ad scdas nuptias cõuolare donec ei constet ꝙ vxoꝛ sua de hac luce decessit:si vero aliqs vel aliqua hoc non seruauerit ɀ dubitet adhuc de morte prioris ɀiugis ei cui nupsit debitũ non denegetur postulãti:sed nullatenus exigat ab eadem.Si vero postea cõstiterit de vita prioris ɀiugis statim eã relinquat ɀ ad priorẽ cõiugẽ reuertať.Ber. 2 ¶ †No.prio iuncta suprascriptione ꝙ ppter captiuitatẽ etiã infidelium nõ dissoluitur matrimoniũ de iure canonico:licet secꝰ esset de iure ciuili:vt in.l.non sicut.ff.de cap.Sola enim mors naturalis [d] separat mr̃imoniũ vt in.c.j.ɀ.ij.xxxij.q.vij.ɀ in pe. ɀ vlt.j.eo. 3 ¶ †Scdo no.ꝙ existens in captiuitate põt ɀhere mr̃imoniũ.Ex quo inferť ꝙ existẽs in carcere põt matrimoniũ ɀhere ɀ tenet mr̃imoniũ:ex quo vis nõ inferť in mr̃imonio ɀhẽdo.Et ex hoc infero ꝙ si mr̃imoniũ tenet ꝙ reqrit libertatẽ maximã.vt ĩ.c.cũ locũ.s.de spõ.fortiꝰ tenebũt alij ɀctus ĩ carcere gesti.de quo vide ꝙ dixi in.c.cũ locũ.palleg. ɀ qd̃ no.ĩ.l.in carcere.ff.qd̃ me.cau. 4 ¶ †Tertio no:ꝙ ɀhẽs cũ scda nõ habita certitudine de morte prioꝛ ɀiugis nõ dz illico dimittere scdam:sz dz debitũ reddere:nõ autẽ exigere: quod intellige vbi verisimiliter dubitat de morte prioris. 5 ¶ †Ul.no.ꝙ si qs pendẽte ɀctu cũ scda certificatur de vita prioris si nõ illico dimittit scdam cõmittit adulteriũ:licet a principio nõ fuerit in dolo.Et facit iste tex.ĩ arg.ꝙ lz a principio litigij qs fuerit in bona fide.si tñ ĩ pcessu cause ĩstituiť de iniustitia sua ɀ cãm nõ deserit ex tũc venit ɀdẽnãdus [e] in expẽsis:p hoc bo.tex.in.l.si qs ĩficiatꝰ.ff.depo.ɀ ibi p bar.et ad materiã huiꝰ.c.vide ꝙ plene dixi in.c.in pñtia.s.de spõ.

1 ☞ Bñdici nõ debẽt coniuges si alter eorum fuit bñdictꝰ.
2 Bigamus dicitur non tantum vir sed ɀ vxoꝛ que ad secundas nuptias transit.
Benedictus trahit ad se nõ benedictum sed hoc indistincte nõ sequitur qꝛ vinũ mixtũ sanguini dñi nõ efficiť sanguis.
Bñdictio iterari nõ debet et nõ iteratur si alter cõiugũ fuit alias benedictus.6.
4 Unctio extrema sacramentum est:ɀ tamen iterari potest qꝛ per eam character non imprimitur.
5 Penitentia iteratur sed non solennis.

1 Vir autẽ. ¶ †Breue est vel sic.si vnus ex cõiugibus fuit al's bñdictꝰ nõ debent cõiuges de nouo bñdici. 2 ¶ †Not.ꝙ non tñ vir sed etiã mulier dr̃ transire ad bigamiaz cũ trãsit ad scdas nuptias. 3 ¶ †No.ij.ar.optimũ ex tex.qd̃ coniunx al's bñdictus ĩ prio mr̃imonio cõicat benedictionem suã scde vxori:vñ text.dic dicit ꝙ isti sunt bñdicti:licet alter ipsorũ tñ fuerit benedictus sicut in simili dicitur ꝙ si oleũ nõ consecratũ admisceť oleo cõsecrato totũ efficiať ɀsecratũ vt in.c.ꝙ in dubijs.de cõsec.eccle.vel alta.In ɀtriuz tñ facit qꝛ maritꝰ lz cõicet vxori actiones spũales nõ tamen passiones:vt no.glo.in.c.j.de cog.spiri.lib.vj.facit.c.cũ marthe.et ꝙ ibi dixi

qḋ ibi dixi de cele.mis.vbi pꝫ qḋ si vinū addif sanguini xp̄i post conse-cratioñe non efficiẗ sanguis:vnde verior rō videẗ qḋ cum ista bñdictio sit cōis marito ⁊ vxori ex quo alter fuit bñdictus nō dꝫ bñdictio itera-ri:qꝛ iteraretur in persona al's bñdicta. ¶ †In glo.fi.ibi non sit sacra-mentū no.qꝛ glo.vult ꝙ extrema vnctio non sit sacramentū cuiꝰ cōtra-rium not.in.c.veniēs.ꝫ.de trāsac.vbi gl.inet.enumerat istud inter sptē sacramēta.⁊ ponit Jo.an.super rub.de sacra.nō ite.Sꝫ qꝛ in isto facto non imprimiẗ character ideo pōt iterari sine ipsius iniuria ḃm Jo.an. ⁊ bene.⁊ tene mēti in hoc istā gl. ¶ †Itē no.gl.in eo qḋ dicit qḋ solēnis penitētia nō dꝫ iterari ⁊ intellige de penitētia solēni ⁊ publica. de qua in.c.i capite.l.di.que nō imponiẗ nisi ꝓ scelere adeo graui qḋ cōmouet totā vrbem vt ibi no.⁊ vide ad materiā qḋ no.in.c.ꝙuis.alleg.in glos. ¶ Ultimo no.ex gl.qḋ etiā si virgo duciẗ in vxorē a trāseunte ad scḋas nuptias nō debēt tales nuptie benedici nisi subsit consuetudo loci quā papa scit ⁊ tolerat.Et no.qḋ in cōsuetudine exigiẗ tacitus cōsensus pa pa cuius cōtrariū no.gl.iiij.di.leges.Sed cōcordādo dic istā gl. ꝓcede re in sacramentalibus ⁊ in hoc tenebis semper menti istam glo.

☞ Mulier nubēs intra annū lugubrē hodie infamiā nō incurrit.2.
Mulier debet lugere virum defunctum per annuꝫ:⁊ vestes lugubres deferre sed hodie aliud est.
Uxor morte viri a lege ipsius soluitur.
Apostolorum dicta preferēda sunt legibus ciuilibus etiam in decisio-nibus causarum.
Uerba ista nubat in domino significant qḋ nubere possit secundū deū ⁊ leges christianorum.

Super illa. ¶ †Mulier nubens intra annū lugubrem infamiā non incurrit.h.d.cū seq. Ponit qōnem cui respondet ibi:rñdemus. ¶ Casus lr̄alis Scḋm leges.Si mulier mortuo marito intra annum nubat an debeat dici infamis.rñdet pa.qḋ cū dicat apl's mulier viro suo mor tuo soluta est a lege viri sui nubat in dn̄o cui vult ex licētia ⁊ autorita-te apl'i ois infamia aboleẗ:nec dꝫ legalis infamia sustinere iacturā cū in his sacre leges nō dedignātur sacros canones imitari.B. ¶ †No.i. qḋ mulier debet ꝑ annū lugere mortē mariti:hodie tñ est sibi remissus ois luctꝰ ⁊ solēnitas vestis lugubris:vt habeẗ i.l.decr.C.ex quib.cau.ir ro.infa.⁊ teneẗ luctū deducere inuita viduali dumtaxat vt ibi habetur. ¶ †Scḋo no.qḋ illico post mortē mariti soluiẗ mulier a lege ipsius vñ in alio seculo nō recognoscūt se pro cōiugibus:vt in.c.licite.xxxij.q.vij. ¶ †Itē no.qḋ dicta apl'i sunt ꝑferēda legibꝰ ciuilibꝰ etiā in diffinitio nibus causarū occurrentiū qḋ satis pōt ꝓcedere gñaliter in istis spiri-tualibus. ¶ †Sꝫ quero qd intēdat iste tex.cū dicit nubat in dn̄o. Sol. dicendum est qḋ ptās est sibi indulta vt tandem nubat regulariter.s. se cūdum deum ⁊ leges christianorum.⁊ materiam huius.c.vide.i.c.seq.

☞ Leges ciuiles ⁊ presertim in spiritualibus subijciuntur apostolo rum dictis ⁊ canonicis.
Prohibitum ad tempus prohibitum dicitur.
Concessum simpliciter concessum videtur sine temporis prefinitione.
Pene varie imponebantur per leges Mulieri nubēti intra annum lu ctus.⁊ an hodie per istud.c.sublate sint.
Annus luctus incipit a die mortis mariti.
Imperator nō habet facultatē interdicēdi mr̄imoniū etiā ad tempus.
Cōis opi.doc.ḃuari dꝫ ⁊ in iudicādo vl' ꝯsulēdo graue ē ab ea recedere.

Cum secundum apostolum. ¶ Summaẗ ⁊ precedēs ⁊ premissa rōne ponit dictū ⁊ soluit obstaculum. ¶ †No.qḋ leges ciuiles in istis presertim spiri tualibꝰ subijciunẗ dictis apl'i ⁊ canonū. ¶ †No.ij.qḋ illud qḋ ꝓhibe tur ad tp̄s pōt dici ꝓhibitū:⁊ illud qḋ simpl'r cōcediẗ videẗ concessum sine tp̄is ꝑfinitione.Et ꝑ istā rōnē que ponitur in fine lr̄e dicit hic not. Jo.an.qḋ oēs.ll.ciuiles[b] que ex aliqua spāli cā ꝓhibēt matrimonia cō trahi:vt intra tp̄s luctus ꝓpter turbationē sanguinis:vt in.l.liberorū ff.de his qui no.infa.vel ne suspitio ex festinatiōe oriatur marito:vt in auẗ.de resti.⁊ ea q̄ pa.§.verū.Item in matrimonio interdicto inter pu pillam ⁊ tutorem seu curatorē ⁊ liberos eorū:vt.C.de interdi.ma.inter tutorem ⁊ pup.per totum.Item inter rectorem prouincie ⁊ prouincia lem:vt.C.si rec.prouin.l.j.recipiunt correctionē a lege canonica.Et no. bene hoc dictum ⁊ tenebis semper.menti qḋ hodie licite contrahiẗ ma trimonium inter pupillā ⁊ tutorem seu curatorē seu eorum liberos vel alias ꝑsonas.ꝫ.numeratas.Itē qḋ lex seculariū non pōt ꝓhibere ma-trimoniū ad tp̄s vel etiā inter certas personas:⁊ idē per oīa sequiẗ Fe-deri.consi.xxxv. ¶ †In glos.ij.ibi.C.de secū.nup.l.j.pro euidentia scias qḋ multe pene inferunẗ mulieri tanseūti ad scḋas nuptias intra annū luctus.i.intra annū a die mortis mariti computādo.nā efficiebaẗ infa mis tā ipsa ꝙ scḋs maritus:⁊ nō poterat dare marito scḋo vltra tertiā partē bonorū suorū. nec sibi relinquere in testamēto.Itē mulier nō po terat capere hereditatē, legata, fideicōmissa, ⁊ donationes cā mortis. ⁊ ꝑdebat oīa sibi donata ⁊ relicta a marito.primo iste pene habenẗ in l.j.⁊.ij.C.de secū.nup.Alie etiā pene inferunẗ mulieri trāseūti ad scḋas nuptias post annū si habet liberos ex primo matrimonio. de quibus in.l.femine.⁊ in.l.hac edictali.⁊ in.l.fina.⁊ in auẗ.ijsdem penis.C.co.et in auẗ.de restit.⁊ ea que pa.⁊ in auẗ.de nupt.§.qꝛ vo hactenꝰ.⁊ in.l.oēm in fi.C.ad tertul.Unū nunc dubitaẗ vtrū ꝑ hoc.c.sint sublate oēs pene[c] gloss. variat vt hic vides.Inno.⁊ cōiter alij doct.sic di-stingūt ꝙ pene imposite in odiū scḋi matrimonij seu propter festinationē:vt qꝛ voluit ꝯhere intra annū lectꝰ sint sublate.nā ex quo mulier licite ꝯ-hit nō dꝫ ex ꝯctu licito ⁊ permisso sustinere iactu rā ⁊ sic hodie sunt sublate pene de qbꝰ in.l.j.⁊.ij. C.de se.nup.sed pene apposite fauore filiorū[d] vt sunt ille que apponunẗ mulieri trāseūti ad scḋas nup.post annū nō sunt hodie sublate:qꝛ nō sunt apposite in odiū mr̄imonij sꝫ fauore ipsorū filiorū ⁊ cū hac opi.videẗ transire Bar.⁊ glo.in.d.l.libe rorū.⁊ in.l.j.C.de secū.nup.lꝫ aliud senserit gl.i.l. decreto.C.ex q.cau.ir.infa.Repio Bal.in.d.l.de-creto.referentē qḋ Rayne.de forli.solēnis legum doct.⁊ Paul.de leaza.doc.decret.satis famosus tp̄e suo cōsuluerūt qḋ si oriẗ incertitudo ꝓlis ha-bēt locū oēs pene legales:vt qꝛ mulier peperit in vndecimo mense post mortē mariti.nā pōt attri bui primo ⁊ scḋo:qꝛ in nono ⁊ septimo pōt mu-lier ꝓducere factū cōpletū:vt in.l.septimo mēse⁊ qḋ ibi not.ff.de sta.ho.⁊ sic mulier volens euitare illas penas dꝫ saltē differre per tres mēses:⁊ licet bal.hāc.opi.simpl'r nō approbat.in.d.l.decre.sed sola recitatiōe sit cōtentꝰ:tñ in.d.l.liberorū eā ap-probat.⁊ eā sequiẗ Pet.de anch.in repe.c.canoñ. de cōsti.Et videẗ prima frōte hec opi.multū pro-babilis.nā ex cā interdiciẗ ad tp̄s vsus matrimo-nij ꝯcti.v.di.ad eius vero.⁊ no.xxx.q.iiij. in sum-ma.fortiꝰ ex cā pōt mr̄imoniū ꝯhēdū ad tp̄s im-pediri.Sed iudicio meo ista lr̄a multū obstat:dū dicit qḋ intra tp̄s luctus libere pōt mulier ꝯhere. vñ pondera illā dictionē intra:q̄ apte denotat li-cētia cōcessam in qualibet ꝑte anni.Si ergo mu-lier licite a principio nupsit non dꝫ deludi auto-ritate legis:⁊ sic ex incertitudine que postmoduꝫ oritur debeat incurrere penas legales:⁊ ꝙꝙ ista lr̄a loquaẗ de ifamia:tñ rō lr̄e est vniuersalis quo ad oēs penas:ꝓbaẗ hoc satis in antiqua dū pa-pa ꝓhibuit ne ad iacturā vel infamiā allegaretur iste trāsitꝰ ad scḋas nup.ꝯ istā mulierē:⁊ si auda-cia concedereẗ tenerē contra cōem opi.qḋ etiā pe nas inflictas fauore filiorū mulier nō deberet in-currere.primo qꝛ fauor filiorū non dꝫ esse cā pu-niēdi mulieres vel impediēdi matrimoniū a deo cōcessum.Itē ex defectu ptātis statuēdis.nā im-perator no hꝫ ptātē interdicēdi mr̄imoniū ad tē-pus vel apponendi penā ꝑ quā tolliẗ indirecte li-bera facultas ꝯhēdi.facit qḋ not.Jo.an.in.c.sta-tutū.de hereti.li.vj.nec lex tollit hoc casu lucrum qḋ ipsemet impēderit:sꝫ tollit relicta vxori ab ipo marito:⁊ sic sumus extra glos.c.cum ḃm leges.de here.lib.vj.Non enī negari pōt quin ex istis pe-nis etiā inflictis fauore filiorū intimideẗ mr̄imo-niū ⁊ tollaẗ libera cōtrahēdi facultas:⁊ sic posset mulier incurrere peccatū fornicationis abstinen-do se a scḋo mr̄imonio ne incurrat penas iuris. Admitterē tñ illas penas q̄s incurrit ex facto:vt puta qꝛ obligauit se ad tutelā filiorum ⁊ postmo dū nō reddita rōne nec petito tutore filijs transi-uit ad scḋas nuptias:vt in.d.l.omnē matri.⁊ i. d. auẗ.eisdem penis.nam nūc non puniẗ quia con-traxit:sed qꝛ nō licite administrauit sicut teneba-tur administrare. ¶ †In iudicando tamen vel consulēdo graue esset recedere a communi opin. doc.quam non reperio in hoc per aliquem viola-tā:⁊ ideo non attentarent venire cōtra opi. doct. tantorum.Et ista sufficiant quo ad finem libri. Ad laudem dei omnipotētis nec nō sancte ⁊ in-diuidue trinitatis patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti ac gloriose Marie virginis ⁊ beati Sebastiani to-tiusqꝫ curie triumphantis.Amen.

¶ Finis Commētariorum Pano.in Quartum Decretalium.Sequuntur Commenta-ria eiusdem in Quintum.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Dicta aposto-li.Corriganturle ges ciuiles q̄ im-ponūt penā mu-lieribꝰ nubētibꝰ intra annū luctꝰ firmat Feli.i.c.ec-clesia sancte ma-rie.col.xix.v.limi ta.quarto regulā ꝫ.de constit. post Abba.ibi.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Leges ciuiles nūqd hmōi pene cessant si testator dedit licentiā nu-bēdi. vide Ja.in l.filiū.i.vij.co.i.ij. no.C.fa.hercis.ali quid ꝑ eūdē.in.l. ij.col.vlt.C.de in di.vidui.tol.

c ¶ Oēs pene. ad-de qḋ pr̄ in suo te stamēto pōt ordi nare ꝙ vxor nubē do ītra tp̄a luctꝰ nō icurrat penas impositas ī fauo rē filiorū.bal.in.l. quē habētē.C.fa-herci.⁊ ibi.Pau. de ca.melius logẗ bal.in.l.i.§.corre-ctionē.C.de secū. nup.ꝑ Ro.i ꝯsil. ccxix.⁊ idē est qñ nubit de ꝯsensu fi liorū glos.in auẗ. de nō eli.secū.nu. quā sequūẗ bal.et Ang.in.l.mr̄.C. ad ter.Et pena se cūdo nubētiū in-tra annū luctꝰ nō hꝫ locū in mascu-lis secus in penis inductis in fauo rē filiorū ḃm gl.⁊ bal.i.l.femie.C.ḋ secū.nup.lꝫ Bal. in auẗ.vñ si parēs teneat contrariū. C.de inof.testa.

Sebasti. Sapia.
d ¶ Fauore filiorū. Uide Pe.de an-cha.in cōsil.xcv.⁊ xcvij.inc.ex predi cto themate.i ṗn. cū multis alleg.ꝑ Feli.in.d.c.ecclia sctē marie.co.xix. ver.ṗma declara tio.ꝫ.de consti.

¶ Nicolai de Tudeschis. Siculi: Abba. Monacen. Archiepi Panormitani sacrosancte Romane ecclesie Cardinalis Cõmentaria in Quintum Decretaliũ: cũ Apostillis ꝛ summarijs hactenus apponi solitis: Abiectis nouiter Apostillis egregij vtriusq; censure doctoris Sebastiani Sapie Genuensis: Feliciter exordiuntur.

¶ De accusationibus[a], et inquisitionibus, ꝛ denuntiationibus. Rubrica.

¶ Hec rub. cõtinuari põt duob⁹ modis. ꝑmo ad ꝑcedẽtia. scdo ad sequẽtia. Et primo. s. visum est de accusationib⁹ ciuilibus: sequit̃ videre de criminalib⁹ vel sic. ꝛ scdo ad sequẽtia. Tractaturus autor in q̃nto de criminalib⁹ ꝛ penis eorũ: q2 super eis q̃nq; ꝑcedit̃ ꝑ accusationẽ: q̃nq; ꝑ inq̃sitionẽ: q̃nq; ꝑ denũciationẽ: ideo primo de his ꝑmittit.

1 ☞ Legitiatio ꝑsonaꝝ an̄ oĩa discutit̃ ĩ iudicio.
2 Exceptio de illegitimatiõe persone est dilatoria ꝛ idem in exceptiõe tua nõ interest: ꝛ ideo debent proponi ante litem contestatam: alias secus nisi post venerit in notitiam.
3 Accusatus si quã exceptionẽ h3 cõtra accusatorẽ debet illam opponere ante contestationem litis: alias secus nisi de nouo venerit in sui notitiam.
4 Accusator non debet esse criminosus nec male fame nec inimicus.
5 Accusator criminosus repellit̃ de iure canonico ab accusando qñ ꝑsequit̃ vindictã publicã sec⁹ si propriã: q2 tunc quilibet criminosus admittit̃. 6.
6 Criminosus an possit aliũ criminosum accusare.
7 Infamis tã infamia iuris q̃ facti repellit̃ ab accusando ſm canones: sed ſm leges tantum repellitur infamis infamia iuris.
8 An quelibet inimicitia repellat accusantem.
9 Mulier pauper ꝛ pupillus regulariter nõ admittuntur ad accusandum: nisi forte prosequẽdo iniuriam propriam. 10.
10 Minor. xx. annis non repellit̃ ab accusando: licet repellatur a testificando in criminalibus.
11 Pauper qñ repellat̃ ab accusando: ꝛ q̃s dicatur paup. ꝛ multa ĩ hoc relinquunt̃ arbitrio iudicis.
12 Accusator qñ repellitur tanq̃ indignus: absoluitur accusatus ab obseruatione iudicij.
13 Accusatus non tenetur comparere ad instãtiam illegitimi accusatoris.
Iudex põt repellere illegitimũ accusatorẽ ex officio suo: l3 nõ petat̃ a patre: q2 concernit nõ solum modum priuatum sed etiam honorem suum.
14 Iudicium agitatum cũ illo qui poterat exceptione repelli ꝛ non repulsus valet ꝛ tenet.
15 Accusator si post inchoatã accusationẽ efficiatur illegitimus non repellitur a iudicio.
Accusatus si post inchoatã accusationẽ inceperit habere aliquod priuilegium potest illo vti vt a tali accusatione excusetur.

Illegitim⁹.

¶ H. d. in summa De persona accusatoris prius est querendum in iudicio: vel aliter ꝛ sic ad petititionẽ illegitimi accusatoris re⁹ nõ est ad iudiciũ trahẽd⁹. Et non diuidit̃. ¶ † Not. 1 primo[b] ex tex. qd ante omnia querendum est de legitimatione ꝑsonarum contendere volentium in iudicijs. ff. de testa. l. si queram⁹. ij. q. j. imprimis. cum concor. ¶ † Not. 2 secundo ibi non fatigetur ꝛc. ar. qd exceptio de illegitimitate accusatoris est dilatoria[c] ꝛ ideo est proponenda ante lit. contest. facit tex. in. l. si maritus. §. prescriptiões. ff. de adul. in. c. exhibita. de iudi. facit qd in simili not. glo. in ca. j. de elect. li. vj. ꝛ plene in capi. exceptionem. de excep. ꝛ glos. in. l. reum. C. de procu. Bar. tenet in. l. j. §. accusationem. ff. ad turpil. Idem de illa exceptione tua non interest:[d] vt nota. gloss. in cap. ex parte ade. de testi. ꝛ per Innoc. in ca. super his. j. eodem. ꝛ sic omittitur hec exceptio ante lit. cõtest. postea ꝑponi non põt[e]: vt no. in iu. ꝑalle. Ego puto hoc verum nisi ignorauerit hãc exceptionem sibi competere: ꝛ tũc in posterũ admittat̃: pro hoc glo. no. iij. q. vj. §. exceptio. ꝛ in. c. ad audientiã. el. ij. de rescrip. ꝛ qd no. in. c. ij. de ordi. cog. facit optime. c. nulli. de elec. li. vj. ¶ † Et idez 3 per qd. s. dictum est de accusatore dicendũ est de accusato. vt si habet bñficio persone aliquam exceptionẽ contra accusatorem debeat eaz ꝑponere ante lit. conte. seu anteq̃ nomẽ receptuz sit inter eos: postea vero non audit̃ in. l. hos accusare. §. hoc etiã bñficio. ff. e. sed puta limitandũ: vt s. dixi. qñ sciebat ꝛ non excepit. ¶ † In gl. j. in fi. 4 hec gl. in effectu ponit tres qualitates illegitimationis accusatoris. prima q2 non d3 esse criminosus. scda q2 d3 esse bone vite ꝛ nõ male fame. tertia q2 nõ inimicus. ¶ † Sed circa primã qualita 5 tẽ q̃ro nũq̃d quodlibet crimẽ repellat accusatorẽ nec gl. nec doc. aperiunt hunc passum. Sed puto sic dicendũ q̄ de iure ciuili non repellat̃ criminosus:[f] nisi sit de tali crimine cõdemnat⁹ q̄ merito appellat̃ criminosus: vł q̄ sit effect⁹ infamis ipo iure: hoc videt̃ velle iudicio meo. tex. in. l. qui accusare. ff. e. vbi p3 q̄ cõdẽnat⁹ de crimine admittit̃ ad accusandũ de nouo si nõ ꝑdidit ciuitatem vł libertatẽ vt ibi: ꝛ ĩ. l. is q̃ re⁹ ꝺ pu. iu. ¶ † Utrũ 6 aũt crimiosus admittat̃ ad accusandũ criminosum vide text. in. §. in hoc. ij. q. vij. ꝛ ibi bo. gl. que reprobat ꝑalle. tex. ꝛ declarat in quib⁹ casib⁹ admittant̃ criminosi ꝯ criminosos. Itẽ facit simile de teste. nã de iure ciuili nõ repellit̃ nisi sit ꝯdẽnatus ꝛ effect⁹ infamis. l. iij. de test. ꝛ no. in. c. super eo. ꝛ. c. testimoniũ. s. de test. De iure aũt canonico nõ ꝑcedit̃ ita stricte: vñ satis est q̄ nõ possint ꝯueniri de crimine graui ad hoc. c. cũ dilectus. j. eo. c. si q̃ sunt. ij. q. vij. ꝛ. c. q̃rẽdũ. nõ em̃ videt̃ velle accusare bono zelo ꝑ vĩdicta publica ex quo ipe ꝑseuerat in crimine. Idẽ puto de q̃libet crimine ꝛ pctõ mortali ex quo ꝑseuerat ĩ eo l3 al's fuerat cõdẽnatus: vt in iuribus ꝑalle. Et hec sunt vera vt ꝑtextu criminis repellat̃ qd prosequitur vindictã publicã: secus em̃ si ꝑpriã: tũc enim quilibet criminosus admittit̃[g]. ij. q. v. oĩbus. ꝛ. ij. q. j. prohibent̃: ꝛ ita limita istam gl. ¶ † Circa secũdam 7 qualitatẽ. s. ĩfamie: quero an quelibet infamia tã iuris q̃ facti repellat quem ab accusatione: ꝛ de infamia iuris nõ est dubiũ tam de iure canonico q̃ ciuili: vt. vj. q. j. infames. ꝛ in. c. querendũ. ij. q. vij. ꝛ. l. qui accusare. ff. e. De infamia facti est dubium[h] gl. hic sentit idẽ q̄ repellat. ꝛ idez Gof. in c. oĩpotẽs. j. eo. ꝛ in Spe. e. tit. §. j. versi. item quid si suspectus. sed Bar. tenet oppositũ in ꝑalle. l. q̃ accusare. dicẽs q̄ de infamia facti nõ est iure cautũ ꝛ idẽ Spec. in alio ver. qui incipit. item quid de his. e. ti. do. Ant. dicit relinquẽdum arbitrio iudicis. Ego puto q̄ de iure ciuili non repellat cum nõ reperit̃ a iure cautũ: ꝛ oẽs admittunt̃ ad accusandũ qui nõ ꝑhibent̃: vt in. d. l. q̃ accusare. ꝛ adduco. d. l. is qui reus. vbi cõdemnatus de crimine admittit̃ ad accusandũ: ꝛ ex condemnatiõe criminali orit̃ ĩfamia facti. l. hoc no. ff. de obse. facit. c. testimoniũ. de testi. ꝛ quod no. Dy. in regula infamib⁹. de reg. iur. lib. vj. S3 de iure canonico aliã opi. puto procedere per. c. si qui sunt. prealleg. ꝛ per. c. cum in tua. s. de spon. nõ em̃ videt̃ integra persona. ¶ † Circa tertiã et vltimã qua 8 litatẽ scilicet inimicitiarũ dico sic q̄ de iure ciuili inimicus nõ repellit̃[i] ita sentit glo. in. l. qui accusare. prealle. ꝛ induco ꝑ illa gl. q2 hoc nõ reperitur iure cautũ: ergo ꝛc. Itẽ ex accusatione oriũtur graues inimicitie. facit. c. meminim⁹. j. e. et ꝑ Bar. in. l. j. ad turpil. tamen de iure ciuili accusatus reacusat accusatorem suũ: vt. d. l. is qui reus sed de iure canonico secus:[k] vt in iurib⁹ hic allegatis in gl. sed debẽt esse inimicitie graues non leues facit. l. si inimicitie. ff. de his qui. vt indi. ꝛ ĩ c. cum oporteat. j. e. facit. l. iij. in fi. ff. de adi. lega. ¶ † Extra glo. sunt alie qualitates. nã[l] mulier 9 pupillus ꝑpter etatẽ ꝛ pauper ꝛc. regulariter nõ admittunt̃ ad accusandum: quod prosequere vt habes

a ¶ De accusationibus. Ista rub. de accusatiõibus. est prima rub. q̃nti libri. iõ cũ oib⁹ suis rubr. vsq; ad finẽ d3 postponi ti. de sponsalibus Andre. Barba.

b ¶ No. primo. vid Bal. in. l. dãni. §. si alieno. ff. de dã. infe. And. Barb.

c ¶ Dilatoria. no. qd exceptio nõ legitimi ꝑcu. est dilatoria. vid quod no. Bar. in. l. si q̃ram⁹. ff. ꝺ test. l. liber. ꝺ peti. here. l. ij. C. de edil. edi. ꝛ que dixi in. c. exhibita. de iudi. Andre. Barb.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Dilatoria. vid Feli. ĩ. c. exceptionem col. xiiij. ver. itẽ exceptio nõ potest. s. de exce. vbi tãgit an exceptio tu nõ potes accusare impediat litis ĩgressum ꝛ de exceptiõe tua nõ ĩterest. vide Moder. ĩ. l. illea quo. §. l3 de testõ. ff. ad trebel.

Zacharias.

d ¶ Tua nõ interest. adde an talis excep. impediat litis ĩgressum. Alexã. post Bar. in. l. posthum⁹. ver. si quis. vbi plene de hac excep. ꝛ qd sit dilatoria. ff. de inof. test. Pe. de ancha. in cle. cõstitutionẽ. ꝺ ele. ꝛ barto. in. l. si pupilli. §. videmus. ff. de inoffi. testa.

e ¶ Nõ põt. adde an exceptio dilatoria omissa ante lit. cõte. possit postea oppo. Lud. ro consi. xlix.

f ¶ Criminosus. Adde videnduz Spe. ĩ ti. de accu. ꝛ in tit. de criminibus. ĩ. §. iij. vbi dicit q̄ accusatio ordo testimoniũ paribus passibus ambulant ꝛ eidẽ dicit anch. cõsil. ccccxvj. vbi vide ad materiam.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Criminosus. Idẽ dicit. d. Fel. in. c. super eo. j. in gloss. j. s. de testi. post abb. ibi.

g ¶ Admittit̃. adde q̄ illi dicũtur suã vel suoꝝ iniuriã prosequi qui prosequuntur iniuriã illoꝝ qui ꝑ se testimoniũ ferre nõ pñt. vt per spec. in. d. §. iij. videndũ. s. alleg.

h ¶ Est dubiũ. adde q̄ voluit Ro. cõsi. cccxvij. et an adulter vł facilis litigator repellãtur ab accusãdo. vide per eundem sing. suis. fol. xxj.

Zacharias.

¶ Add q̄ voluit allegare. ro. sing. dccxxxiiij. q̄ inci. an adulator. qd tñ nõ loq̃tur ꝺ adultero: s3 ꝺ adulatore ꝛ facili litigatore: vbi t3 ꝑ ꝑte affir. alle. casu3 sing. ĩ. c. similiter. iij. q. ij.

Sebasti. Sapia.

i ¶ Nõ repellit̃. vide bal. ĩ. l. prescri. col. xj. ver. tertiu3 exẽplũ. C. si ꝯ ius vel vti. pub. Ro. in. l. si vo. §. de viro. ĩ. xxij. co. ꝟ. q̃ntadecima. ff. sol. ma. ꝛ Ang. ꝺ are. ĩ trac. maleficioꝝ in vers. nec nõ ad q̃relam. ver. xxx.

k ¶ Secus. Adde Ro. cõsi. cccxxiij. q̄ in notorijs inimic⁹ ex cã etiã repellit̃. ꝛ vid sing. suis. fo. iij.

l ¶ Mulier. adde Alex. cõs. xiiij. iij. li. Old. cõsi. cxlv.

habes bonum tex.ij.q.j.τ prohibentur.ff.ad.l.iuliã maie.l.in q̃sti.τ.ff. eo.tit.j.τ.ij.τ insti.de suspe.tu.§.cõsequẽs.¶ †Sed dubitaꝛ de minore nunquid repellatur ab accusando pretextu minoris etatis τ dic ꝙ pupillus regulariter nõ accusat nisi ꝓsequaꝛ iniuriã propriã vel parẽtũ: vt.ff.eo.ti.l.ij.§.pupillus.et tunc si est infans accusat tutor noĩe suo et inscribit se ad penã talionis:vt no.Bal.in preal.l.ij.Si vero est maior infante impubes tñ tũc põt accusare cum autoritate tutoris.de q̃ dic vt in prealle.l.fi.C.de auto.prestan.l.clarũ.Si vero est pubes tunc sunt opi.sed cõiter videnꝛ doc.cõcludere in locis prealleg.qð requiriꝛ qð sit in vicesimo anno.[a] nam non admittitur in rei veritate ad denũtiandum testimonium in criminali nisi in etate.iiij.qð.iij.in testimoniũ.sed puto ꝙ si excesserit.xiiij.annũ possit cum autoritate curatoris.lʒ Bar. velit contrariũ in prealleg.l.ij.moueor per.l.clarum.de auto.ꝓstan.vbi permittitur minori accusare cum autoritate curatoris.Itẽ quisqʒ admittitur ad accusandũ qui nõ prohibetur:de pubere nõ inueniꝛ ꝓhibitum:imo concessum a cõtrario sensu:qꝛ cum interdicitur pupillo tacite conceditur puberi.Itẽ arg.per locum a spãli minor.xx.an.ꝓhibeꝛ accusare de adulterio.l.si marit⁹.§.lex.iul.ff.de adulte.ergo in alijs criminibus nõ reperitur ista etas:nec ob.motiuum doc.iuris ciuilis inquãtum se fundat in simili de teste.qꝛ maior idoneitas requiritur in teste ꝙ̃ in accusatoribus:qꝛ crimina probanꝛ testibus non accusatorib⁹ sic no.gl.in.c.cũ.R.de offic.delega.Innoc.in.c.cum venerabilis.de excep.et vide de hoc tex.in.c.licet de simo.¶ †Ultimo scias ꝙ inter ceteras qualitates illegitimatis numeratur paupertas:nam pauper repellitur ab accusando vtroqʒ iure.ij.q.j.prohibentur.τ in preal.l.qui accusare.cum.l.seq.sed aduerte qꝛ gl.in vtroqʒ loco dicunt qð si pauper est honesta[b] persona τ non est suspecta non repellitur pretextu paupertatis:et dicitur pauper qui non habet quinquaginta aureos.ij.q.j.ꝓhibenꝛ.in prealleg.l.qui accusare.sed dic illud procedere vbi est expssum. Et conclude tria membra ꝙ vbi exprimitur in iure stãdum est expressioni iuris:vt in iuribus prealleg.nisi cessat causa statuti vt dixi:vbi autem non est expressum sed fit de paupertate mentio:[c] et tunc staꝛ vulgari opinioni in his q̃ sunt leuis preiudicij an sit pauper.In his vero que sunt magni preiudicij hoc relinquitur arbitrio boni iudicis scðm qualitatem personarum τ cause:facit gl.in.c.fi.de re iudi.lib.vj.que dicit ꝙ causa est magna vel parua ẜm qualitatem personarum:nam magnus dñs iudicareꝛ pauper si haberet tria milia florenorum in bonis. et plebeius iudicareꝛ diues:ar.in.c.de causis.de of.de leg.¶ †In gl.ij. in fi.no.duo ex hac gl.primo.practicam ꝓcedendi qñ accusator repellitur tanꝙ̃ indignus:debet enĩ reus absolui ab obseruatiõe iudicij:τ sic perimuntur oĩa gesta.Item no.ex fine gl.qð etiam contra infamatum de crimine non admittitur illegitimus accusator.sed infamato indicitur purgatio officio iudicis quod limita ꝓut no.in.c.cũ.p.j.co.τ in.c. per tuas.de simo.¶ †Extra gl.opp.contra tex.τ videtur ꝙ si accusat⁹ fatigatur ad petitionem illegitimi accusatoris:qꝛ saltem debet venire ad excipienduʒ contra accusatorem:vt in.c.veniens.j.eo.τ.c.licet.et in l.si qs ex aliena.ff.de iu.Sol.duplex ẜm doc.prima qð nõ debet fatigari reus etiam inueniendo si notiorum est accusatorem esse indignũ sed debet iudex ex officio suo ipsum repellere.Et no.ex hac solutiõe ꝙ iudex ex officio suo dʒ repellere illegitimũ accusatorẽ facit gl.in.c.nulli.j. eo.τ bona gl.in.c.alieni.ij.q.vij.facit.l.quos prohibet.ff.de postul.Nõ ob.ꝙ iudex nõ debet procedere ad cõmodũ priuatũ:vt in.c.ad nostrã. de iureiu.per Inn.τ in.l.iiij.hoc aũt interdictũ.ff.de dam.infec.qꝛ ista exceptio.non tantum concernit commodum priuatum sed honorẽ iudicis.τ commodũ publicum:vt in.c.querendũ.ij.q.vij.Secunda solutio est ꝙ non dʒ reus fatigari in prosecutiõe iudicij.q.d.cõparere dʒ sʒ non compellitur prosequi probata exceptione.¶ †Sed circa hãc solutionem quero quid si accusatus comparet in iudicio et iudicium est inchoatum et non excipit τ accusator est indignus nunquid tenebit iudicium.de hoc vide in.l.qui accusare.τ in.l.hos accusare.ff.e.vbi diciꝛ ꝙ sic vide tex.in.c.pia.de excep.lib.vj.vbi valet iudicium cũ excõicato si ꝯ eum non fuit exceptum.τ vide gl.in.l.j.de rescrip.lib.vj.vbi dicitur qð sic.¶ †Ultimo quero quid si accusator tpe accusationis erat idone⁹: sed in prosecutiõe superuenit indignitas:nunqd possit repelli.[d] Bar. in.l.neratius.ff.de accu.tenet ꝙ non.et in.l.is qui reus.ff.de pu.iudi. per illum tex.nã condẽnatus ibi et etiã deportatus admittiꝛ prosequi volens accusationem inchoatam:sed de nouo inchoare non põt.Non ob.si dicat qð reus quando deuenit ad statum a quo non potuit habere principiũ inficiꝛ:vt.l.neratius.prealle.τ no.in regula factũ legitime. in.vj.ꝙ illud procedit qñ est defectus in superueniẽti vel originali.ar. in.l.Quis.C.de adul.sec⁹ si supuenerit in ꝑsona accusatoris:qꝛ iudiciũ sustineꝛ ꝓpter bonũ publicũ τ iudiciariã autoritatẽ.ff.de adul.l.si qs. secus vbi bñficium superuenit accusato ex persona sua:qꝛ tunc põt illo vti.facit.l.hos accusare.§.hoc bñficio.ff.eo.Intellige ergo hoc.c.qñ accusator tempore accusationis erat illegitimus.

☞ Conueniri dicitur ille qui etiã extraiudicialiter interpellaꝛ:lʒ ẜm cõmunẽ vsum loquẽdi aliud fit:qui in similibus attenditur.

Accusari nõ debet quis a pluribus vindictam publicã prosequentib⁹ sed ipsorum vindictam sic.

Archieps est iudex suorũ suffraganorũ in nõ requirẽtibus depositionem:vel qñ non agitur ad depositionem.

Archieps cũ suis suffraganeis põt cognoscere ð crimine ꝙ exposcit depositionẽ:sed nõ põt diffinire qꝛ hoc spectat ad solum papam.

4 Monitio an requiraꝛ qñ agiꝛ ciuiliter de crimine vel qñ agitur in causis mere ciuilibus.

Citatus si cõparet τ cõfiteaꝛ nõ cõdẽnaꝛ in expẽsis si primo non fuit monit⁹ vt satisfaceret.

5 Cõtumax in prima citatione.et in alijs nõ dʒ expensas prime citationis reficere.

6 In accusationibus nõ est necessaria monitio de qua in textu isto.

Si qs episcopus.

SA denũtiatione repelliꝛ is qui nõ premonuit.h.d.τ nõ diuidiꝛ.¶ Casus literalis.Diciꝛ in.c.isto ꝙ si aliquis qui dign⁹ sit voluerit denũtiare epm suũ sup excessib⁹ suis:dʒ illum charitatiue admonere vt se emendet:si aũt corrigere noluerit:postmodũ cãm ei⁹ deferat ad primates:aliogn charitatiua et legitima admonitione omissa a denuntiando repellitur.Bern.

1 ¶ †No.j.ex tex.ibi conuentus de significato huius verbi.Dicitur enĩ quis cõueniri etiam qñ extra iudicium interpellaꝛ.nam hic exponiꝛ cõuentus.i.cõmonitus.Et facit si aliquis obligaꝛ sub pena non cõuenire aliũ:ꝙ si interpellauit extraiudiciũ incidit in penã cõuentionis:tñ cõis vsus loquẽdi hʒ oppositũ cui stãdũ est:vt no.in.c.ex literis.ꝭ.de despõ.τ in materia statutorũ.τ de cõsimilib⁹ ṽbis.vide p Bar.ĩ.l.ãpli⁹.ff.rẽ ra.ha.τ in l.oẽs ppli.ff.de iusti.τ iur.¶ †No.ij.ꝙ lʒ plures non debeant admitti ad accusandũ.l.si plẽs.ff.e. ad denuntiandũ tñ admittunꝛ:vt hic.Ego tñ dico ꝙ idẽ sit in denũtiatorib⁹:vt ex pluribus volentib⁹ accusare vel denũtiare eligaꝛ magis idone⁹[e] si tñ nõ excipiꝛ τ admittunꝛ oẽs valet iudicium:vt in.l.si accusatoribus.C.eo.τ in.c.j.de collu.dete.τ in.c.quoties.de pur.cano.τ not.Bar.ĩ prealleg.l.si plures.τ hoc intellige qñ plẽs agunt ad vindictã publicã:sʒ ꝓ suo ĩteresse agẽtes oẽs debẽt admitti:vt in.l.iij.§.si ad plures.de sepulc. vio.τ in.c.olim.j.e.ti.¶ †No.tertio.ꝙ de crimine epõrum põt agi corã primatib⁹ et dicunꝛ primates ẜm doc.vel consiliũ prouinciale cui ꝓsunt primates τ patriarche vel archiepi:vel intelligiꝛ proprie de archiepiscopis q sunt iudices epõrũ. Sed tu dic clarius τ meli⁹ ꝙ si crimen exposcit depositionẽ solus archieps nõ audit talẽ cãm sʒ dʒ consilium epõrũ suorũ requirere:τ põt audire cãm.sʒ nõ diffinire:qꝛ solus papa epos deponit. iiij.q.v.accusatus.τ.c.Quis.sʒ si crimẽ est paruũ nõ exposcẽs depositionẽs:vł magnũ sed nõ agiꝛ ad depositionẽ:tunc etiã solus archieps põt cognoscere:vt in.c.sacro:de sen.excõ.τ p Io.and.in c.vt litigãtes.de off.ord.lib.vj.¶ No.quarto.ꝙ denuntians crimen alterius monitione[f] non ꝑmissa nõ ex toto repelliꝛ sʒ põt emẽdare τ monere.Et no.qð monitio dʒ esse charitatiua τ vt crimẽ emẽdet τ in casu hui⁹ capituli requiritur triplex monitio:vt in.c.nouit.ꝭ.de iudi.sed si fit extra iudiciuʒ sufficit vnica monitio:vt in.c.si eps. xviij.di.τ in cle.j.de sup.negl.prela.et intellige qñ fit ad cõuincendã negligẽtiã superioris tunc enĩ debet esse trina[g] τ ita vult illa cle.j.¶ Oppo.ꝯ text.τ videꝛ ꝙ isti accusatores debent admitti:lʒ non premonuerint accusatũ:qꝛ nullo iure caueꝛ accusatorem debere premonere accusatum vt in c.veniens.τ.c.licet.j.eo.gl.in.c.licet hely.in gloss. vij.de simo.Sol.glo.metu huius contrarij intelligit istum tex.in denuntiationibus τ nõ accusationibus:τ exponit accusatus id est denũtiatus quia in denũtiatiõe regulariter admittitur admonitio vt in.c.nouit.de iudi.tam in denũtiatione euangelica ꝙ̃ iudiciali canonica τ regulari vt in.c.preal.nouit.Ex hoc not.qð accusatores largo modo possunt dici denuntiatores.¶ †Nunquid aũt in ciuilibus requiraꝛ qð debeat ꝑmitti adminitio.dic de necessitate non requiriꝛ vt not. in.d.c.lʒ hely.in glo.que incipit:ex hoc τ illa glo.

[a] ¶ In vicesimo anno.adde alexã. consi.lxiij.iiij.lib. Old.ꝯsi.ccxxij.

[b] ¶ Paup.est honesta.adde ro.cõsi.ccclxxxij. Pe.ð anch.ꝯsi.ccccvij.

Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Honesta.vide ad hec Fel.in.c.si qui testiũ.col.pe. ver.gl.fi.ꝭ.ð testi. et ibi declarat qs dicaꝛ paup de q̃ late per.d.Ias.in l.si constante.col. xxiiij.ver.in.ij.q. prima partis prĩcipalis.ff.sol.ma. et ibi qũo probaꝛ paupertas.

[c] ¶ Mẽtio.qñ qs ꝓbeꝛ pauper við plene lud.ro.ĩ.l. si constante.ff.so. ma.And. Barb.

[d] ¶ Possit repelli. vide pro hoc tex. in.l.is qui re⁹.ff. de pub.iudi.τ ibi hoc tʒ Raph.cu. τ Ang.τ Io.an. in addi.Spe.ĩ ti. de accusa.Andr. Barb.

[e] ¶ Mag; idone⁹ adde Spe.ĩ ti.de accu.§.j.ver.item qð sunt plures.

Sebasti. Sapia.

[f] ¶ Monitione. adð ꝙ hec monitio nõ solũ dʒ ꝓcedere in denuntiatione criminũ sʒ etiã in denuntiatione excõicati vt not.ab.in.c.ĩ pñtia.j.de sen.excõi.

[g] ¶ Esse trina.no. ꝙ ad corrigendũ superiorẽ dʒ esse trina monitio:sʒ in ꝯtrariũ est casus in cle.Quis ð appellatio.Andre. Barb.a

a ¶ In ciuilibus. no. ꝙ de iure ciuili regrit᷑ monitio i cā ciuili. Tu ad de Ang.i.l.si manumissori. C. de obse.vbi pulchre loquit᷑ ⁊ in.l.i fideicommissi.ff. ꝺ vsur.⁊ pōdera qꝛ ang.in.d.l.si manumissori. dt qꝺ de iure ciuili est ꝺ honestate et iō si non p̄cessit monitio nō tenet᷑ ad expēsas ꝺ eqtate canonica est de necessitate alle.spe. in ti.ꝺ denū.⁊ ita dt vidisse de fcō. Miroꝛ de Lu.et de abb.⁊ viꝺ Lu. no.ccclxiij.vbi alleg.an.in.d.l.debitores.et querit cui incūbat onus ꝓbādi de ista monitiōe qꝺ p̄cessit dicto reo allegat. d.l. i fideicōmissi in princi.Andr. Barb.

Sabasti. Sapia.

a ¶ In ciuilibus. Hunc effectū ponit Ias.in.l.certi cōdictio.in prin. co.ij.ff.si cer.pe.⁊ in.§.sic itaqꝫ.i gl. in ver.denūtiare. instit.de act.

b ¶ Premonit⁹. Lu.ro.i suis.sin. ccclxiij .dicit alit᷑ ꝙ aut debitor citat⁹ ad iudiciū negat debitū et tūc nō fuit op⁹ mentiōe extraiudiciali aut ꝯfitet᷑:⁊ tūc dicit ꝙ sic.Andr. Barb.

c ¶ Priuari.no.ꝙ ꝓpter negligētiā solā pōt p̄lat⁹ priuari qꝺ intellige qn̄ est crassa negligētia:vt est gl. in.c.dictuꝫ. lxxxi. dist.An.Barb.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Negligētia p̄lati.vide Mo.ꝺ negligētia p̄latorū.p Fel.i.c.j.col. j.et.ij.de treuga ⁊ pa.Corse.i.c.grādi.Card.vltra de sup.neg.p̄la.i.vj.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Sit certa.De hoꝝ veritate viꝺ p Alexan.in.l.ait pretor.§.si iudex ff.de re iudi.Feli. in.c.accedens.j. colū.iij.vt lit.nō cōstet.Deciuꝫ in

intelligit istum tex.⁊.c.accusatio.⁊.c.sequēs.ij.q. vij.qn̄ ciuiliter agit᷑ de crimine:vt.l.quidā hyberus.ff.de ser.vr.p̄di.sꝫ de vrbanitate bn̄ regritur. Hꝫ tñ p̄monitio in ciuilib⁹ [a] vnū no.effectū.nā si reus cōparens cōfiteat᷑ nō condēnat᷑ in expensis citationis si non fuit p̄monitus quia non fuit in culpa:sec⁹ si fuit p̄monit⁹ [b] ꝺm Guil.de cu.in.l. oēs.C.de epi.⁊ cle.⁊ in.l.edita.C.de edē.et refert Ang.in.l.debitores.C.de pig. ¶ †Et no.istꝺ dictū p qꝺ limitatur no.glo.in.c.querelā.de procu. et gl.in.c.j.de dolo.⁊ cōtu.lib.vj.et gl.in.c.honoratus.lxxij.di.⁊ gl.in.c.quisquis.iiij.q.v.que voluit ꝙ licet quis non fuerit contumax in secunda nec in tertia citatiōe nihilomin⁹ cōdemnetur in expēsis prime si non venerit:et ideo in libellis dr̄ qꝺ reus requisitus noluit satisfacere:⁊ hec procedūt quo ad intellectū huius.c.Aliqui etiā dicūt ꝙ hoc.c.ponit speciale in epīs ꝙ non accusentur nisi premoneantur:qꝺ non credo per.c.veniēs. et.c.licet.j.eo.sed bene speciale est in epo in casu.c. si qs erga.ij.q.vij.§.cum subditus habet causam ciuiliter cōtra epm̄ non debet adire iudicem nisi primo premonuerit epm̄:⁊ est casus not. ¶ †Et ideo intellige hoc.c.in denuntiationibus:sec⁹ in accusatore:qꝛ tunc non est necesse vt premoneat᷑: sed bona est ipsa monitio.Conclusio est ꝙ in accusatione non est necessaria monitio:sed in denūtiatione sic no.bene.

1. ☞ Accusatio dꝫ fieri ab alijs quoruꝫ interest: alias esset nulla.§.
2. Abbas pōt de suis excessibus nō solū per monachos monasterij accusari:sed etiā per cōuersos. Conuersi non sunt nec monachi nec pure laici.
3. Abbas pōt ex sola negligentia deponi. Negligentia prelati est peccatum mortale.
4. Subditus siue sit monachus vel qcūqꝫ sit accusator pōt superior cōparere pro suo interesse. Innocentia accusati ꝙ interfecerit bannitū pōt per quēcunqꝫ allegari et probari.
5. Parrochiani ⁊ patroni ecclesie possunt agere ciuiliter contra prelatum de crimine vt priuet᷑ ecclesia:qꝛ interest ipsorum habere bonum prelatū alij vero non admittuntur.
6. Sn̄ia lata per relationē ad aliā scripturā nō valet nisi talis scriptura sit in actis.
7. Sn̄ia lata hoc modo:vꝫ sententiamus ꝺm cōsilium talis doctoris non valet.

Illa prepositorū.

¶ †Illi debēt accusare quorū iterest al's accusatio est nulla.vl' sic.Criminatio prelati dꝫ tractari coram illis quorū interest. et primo ponit᷑ decisum factū ⁊ exordiū.scdo de positio ibi:si vo. ¶ Casus lr̄alis.Quidā abbas infamatus erat apud papā vnde mādat duci cāpanie ꝙ si aliquis est de monasterio ipsius abbatis q velit aliquid dicere ꝯ ipsum abbatē ipm̄ accusando vel denuntiādo Pa.paratus est audire ipsum ⁊ etiā cū illis quorū interest cām districte ꝑseuerari cōdēnando ipsuꝫ vel absoluēdo.Ber. ¶ †No.p̄io ex tex.ꝙ illi de monasterio pn̄t abbatem ꝓpriū accusare:vel de criminibus nuntiare:⁊ cū hec litera loquat᷑ indistincte infero ꝙ nedū monachi sed cōuersi laici debēt admitti ad accusationem abbatis:cū eorū intersit habere bonum abbatem nec sunt puri laici:ꝓ quo facit gl. in.c.ex eo.de elec.li.vj. ¶ †No.scdo ꝙ culpa ⁊ reatus ponunt᷑ hic vt diuersa:⁊ vt differāt pōt dici ꝙ lꝫ culpa sit gn̄ale crimē tñ ponit᷑ hic vt spēs vt cōprehendat delictū sine dolo sed reatus est cum dolo quasi tex.velit dicere ꝙ tā de negligentia ēt nō dolosa q̄ de delicto possit accusari.ꝓ q̄ optime facit.c.si qs abbas.xviij.q.ij.vbi ꝓ sola negligentia pōt abbas priuari.[c] vide glo.in.c.ea q̄.de offi.archi.q̄ dicit ꝙ negligētia prelati [d] est pctm̄ mortale:sic ⁊ al's sit differētia inter peccatū ⁊ delictum.de quo vide glo.in.c.peccatū.de reg.iu.li. vj.⁊ facit.lxxxi.dist.c.j. ¶ Not.tertio ꝙ accusatio prelati tractatur cum his quorum interest:qui autē sint illi glo.videtur intelligere de cardinalibus qn̄ pa.cognoscit:vel de canonicis qn̄ cognoscit eps̄.⁊ hoc sentit dn̄ allegat.c.si qd vo.lxxxvij. dist.Inn.exponit dupl'r.primo ꝓ subditis accusantibus.scdo pro prelatis accusatorū qui intersunt vt consulant et sic transeunt cōiter doc.Sed clarius ⁊ melius ꝙ accusatores semp debēt eē p̄sentes nec valet qꝺ agitur in eorū absentia nō data cōtumacia:vt in.l.si accusationib⁹.C.eo.⁊.iiij. q.ix.caueant.⁊.c.oīa.Prelati vero ⁊ superiores accusatorū de necessitate nō sunt vocandi:arg.in c.veniēs.⁊ in.c.licet.j.eo.sed pn̄t ad cautelā vocari:⁊ sic intellige Inn.hic.si tñ spōte se offerunt ꝓ interesse eorū dico eos admittēdos ⁊ per se ⁊ per procuratorē.ar.in.l.si seruus.ff.de pub.iud.⁊ sic potest intelligi ista lr̄a. ¶ †Et facit qꝺ not.bart. in.l.pe.§.ad crimen.ff.de pub.iu.vbi not.dicit ꝙ pro seruo monacho vel subdito accusato admittitur dn̄s vel superior ꝓ interesse suo dico etiam ꝙ ⁊ tertius in fauorem reipublice potest admitti ad defensionem accusati ⁊ absentis.vt sing.no. bart.in.l.vbi.C.de trāsa.vbi dicit ꝙ si qs occidit bānitū ⁊ nō audet cōparere.tertius volens probare occisum esse bānitū dꝫ admitti : qꝛ interest reipublice.ar.i.l.j.⁊.ij.C.qn̄ li.se vin.⁊ hec no.qꝛ limitant iura gn̄alia ꝙ in cā criminali non admittit᷑ quis pro alio:vt dicā plene in.c.veniēs.j. eo. ¶ †In gl.j.not.glo.⁊ tene eā mēti ex qua iūcto tex.collige ꝙ p̄roni ecclesie ⁊ parochiani possunt agere ciuiliter de crimine contra prelatū vt priuet᷑ ecclesia : qꝛ eorū interest habere bonū prelatum.ar.viij.q.j.audacter.⁊ idem no.in.c.maximianus.lxxxi.di.⁊.xviij.q.vij.filijs.⁊ vide bo.gl. in.c.ex parte ade.de test.⁊ in.c.venerabili.de offi. dele.Alij vero laici non admittuntur etiā ciuiliter:vt hic ꝓbatur iuncta gl.qꝺ est contra Feder. de se.cōsi.xxiiij.qui tenet quēlibet laicū admittēdum ad agendum contra prelatū ciuiliter per.c. tā lr̄is.de test.⁊.c.qm̄.eo.ti.qꝺ etiā dictū vr̄ seq Io.an.⁊ do.Ant.in p̄alle.c.ex parte ade.Sꝫ primum plus mihi placet.ar.op.hic iura in contrarium alleg.loquunt᷑ de testibus qui cuꝫ sint citati nō p̄sumunt᷑ dolose venire:sicut accusatores q veniūt spōte:⁊ laici clericis oppido sunt infecti. ij.q.vij.c.laicos.⁊.c.laici. ¶ †In gl.fi.in fi.no.bene finē gl.ꝙ nō sufficit ad validitatē sn̄ie vt possit certificari p relationē ad aliā scripturā nisi sit illa scriptura in actis.opꝫ ḡ ꝙ sn̄ia sit certa [e] ex se vel ꝙ possit certificari ex aliqua parte actorū : et ꝺ vult sing.l.quā alleg.gl.⁊ idē vult Inn.in.c.ij. de libel.obla.⁊ idē tenet Io.an.in addi. Specu. in tit.de sent.prola.§.qualiter.ver.quid si iudex. ¶ †Ex quo infertur ꝙ si iudex ꝓnuntiat ꝺm cōsilium talis sapientis nō valet sn̄ia maxime qꝛ cōsilium non est in actis.⁊ de hoc.in.l.ij.C.si aduer. li.qui glo.⁊ doc.tene menti.

1. ☞ Accusatus de aliquo crimine vel denūtiat⁹ non pōt interim ꝓmoueri neqꝫ ad seculares vel ecclesiasticas dignitates.2.
3. Accusatus pendente accusa.non priuatur iuribus vel dignitatibus suis:licet de nouo interim non possit acquirere.
4. Inquisitus accusatus vl' denuntiatus an possit eligi ad dignitates.

Omnipotēs.

†Qui ꝺ aliquo crimie accusat᷑ vel denuntiat᷑ interim pro moueri non potest.h.d. ¶ Casus lr̄alis. Querebatur vtrū infamatus posset ad honores promoueri.Et respōdetur ꝙ aliquis infamat⁹ nō dꝫ ad honores ꝓmoueri donec de hoc inquiratur vel inde se purgauerit.Ber. ¶ †Nota.j.ex tex.ꝙ pendente accusatione [f] seu inquisitione cōtra aliquē nō dꝫ iste ꝓmoueri ad aliquod beneficium vel officium.vt in.c.fi.ꝫ.de testi.vbi oīno vide : ⁊ hoc ꝓcedit etiā in dignitatibus secularib⁹ vt est tex.in.l.q de libertate [g].ff.de libe.cau.⁊ i.l. reus.ff.de mu.⁊ ho.vbi clarius:⁊ in.l.qui status. ff.de re mi.⁊ rō reddit᷑ hic in glo. ¶ †Not.secundo ꝙ ex pendētia accusationis grauat᷑ opinio accusati [h] vt interim nō dicat᷑ p̄sona itegra oīno:lꝫ ergo

c.cōsuluit. col.j.⁊ ij.ꝫ.de appel.

f ¶ Accusatione. Sꝫ quid si taliter accusat⁹ añ accusationem esset elect⁹ ad dignitatē adeo ꝙ parū restabat ꝯsequi:an postea accusatus possit hr̄e dignitatē añ accusationes p̄paratas:est qꝺ no.⁊ p aliquē nō cognita ꝙ viderim ꝓ nūc putarē istū posse cōseq dignitatem: moueor p si͛e.nā appellatio de sui natura suspēdit qcqd i futurū attentat᷑ p iura vulgaria:nisi illꝺ futurū depēderet a p̄terito ita.d.ab: i.c.pastoralis. §. j.i pri.⁊ i.c.dilectis.§.vt nostrū. in princ.ꝫ.ꝺ app. et p ea que ponit Al.in.c.j.in fi.ꝫ. eo.Cogita tñ qꝛ nūc formaui istā q.et alibi melius et latius ponaꝫ. Acne.fal.

g ¶ Qui ꝺ libertate.⁊ limita istā.l. nisi eēt accusatio calūniosa:qꝛ tūc nō operaret᷑ istū effectū ꝺ quo hic ita dicit dn̄s.Bn̄. de plū.i.l.q de libertate.ff.de lib. ca.p illū tex.ꝙ est singl'r no.facit ꝙ voluit Bar.in.l. cū his.§.si cū lis. ff.de trāsac.queꝫ viꝺ oīno.⁊ Inn. in.c.grauis.ꝺ res. spol.Et qd si qs accusat᷑ ⁊ eligit᷑ et postea absoluit᷑ an cōfirmabitur electio.viꝺ ibi.d. Bn̄.⁊ an p̄sumat᷑ ꝙ calumniose aliqs accuset᷑ ne eligatur vide Ioā. andr.⁊ ibi domi. Abb.in.c.fina.de testi.

Sebasti. Sapia.

h ¶ Accusati.Limita hunc textū duob⁹ modis vt per Arc.in.c. meminimus.in vlti. col.j.eo.

ergo pēdentia accusationis nō priuat quē iure tā acquisito neqꝫ exercitio illius iuris:vt no.glo.in.c.sepe.de appel.facit tex.ff.nil inno.apo.pē.in.l.j.§.iteger.ꝛ.ß.vt li.pē.ꝑ totū.tñ inhabilitatur quo ad acquirendū de nouo.❡ †In gl.j.ī fi. q̄ro:qꝛ hic dꝛ ꝙ nō dꝫ honorari pēdēte accusatiōe seu denū tiatiōe: nunqd ergo possit interim eligi.Inn.recitat duas opi.aliq tenēt electionē fieri posse al's de facili posset īpediri electio alicuius:qꝛ si speraret̄ electio de aliquo incōtinēti posset accusari:ꝛ sic frauduleter impediret̄ sed via figmētis aperiēda nō est.ꝺ diuoꝛ.quāto.Alij tenēt oppositū ꝛ dicūt ꝙ termin⁹ dꝫ pfigi accusatori.Host.etiā ꝙ īqsitus eligi nō pōt:qꝛ inqsitio nō fit nisi pcedēte infamia:vt in.c.qualiter ꝛ qñ.j.e.l.ij.Si vō est accusat⁹ distinguit ꝙ aut nō est infamatus ꝛ pōt eligi:aut est infamat⁹ ꝛ nō pōt eligi rōne īfamie. hūc articulū latius examinat Inn.in.c.accusatuz.ꝺ simo.et ibi cōcludit ꝙ inqsit⁹ eligi nō pōt rōne pdicta:sed accusat⁹ denūtiat⁹ vel is cōtra quē excipit̄ de crimine pōt nedū eligi sed etiā cōfirmari ꝛ cōsecrari.ſꝫ certe ista opi.in accusato vr̄ ɔtra.l.re⁹.ꝑalle.nā si nō pōt ꝑmoueri pēdēte accusatiōe ad dignitatē secularē forti⁹ nec ad ecclesiasticā vbi maioꝛ regritur idoneitas ar.l.xj.di.miramur.ī fi.ꝛ in denūtiato vr̄ tex. hic.ꝛ ideo sic puto dicēdū ꝙ inquisit⁹ etiā eligi nō pōt quia iā pcessit infamia ꝛ electio ꝺ tali fieri nō pōt:vt in.c.cū in cūctis.ß.ꝺ ele.ꝛ in.c.tātis.daniel.lxxxj.di.Si vō est accusat⁹ et tūc aut pcessit infamia:ꝛ ēt non pōt eligi.qꝛ sola infamia facti ipedit.l.ij.C.de digni.li.xij.ꝛ in regula infamibus.ꝺ reg. iur.li.vj.vbi ꝑ Dy.Si vō nō pcessit īfamia : ꝛ tūc ꝑmoueri nō pōt:vt in.l.re⁹.ꝑalle.ꝛ in.l.q de libertate.ꝛ hic sꝫ eligi poterit ne malitiose sit attētata accusatio.ar.opti.in.l.j.§.cum qs.ff.ꝺ qōni.Si vō est denūtiat⁹:ꝛ tunc si pcessit infamia ēt eligi nō pōt rōne pdicta si nō pcessit aut superioꝛ īgrit ꝛ interim pōt eligi sꝫ nō ꝑmoueri vt hic:sꝫ si denūtiatio fit debēti cōferre vel eligere nō tenet̄ habēs cōferre vr̄ eligere obtēperare:sꝫ pōt eligere seu cōferre ꝛ si postea cōstiterit eū criminosum priuabitur ꝛ hunc vltimuz articulum ꝑsequere: vt plene not.Inn.in.c.ad dissoluendū.de despō.impu.et in c.cum inter de ele.ꝛ idem dic si agitur de crimine per viam accusationis vt possit promoueri si non est oꝛta infamia.de quo in.c.super eo.de elec.ꝛ.c.super his.j.e.ti.

☞ Habēs inhonestos familiares vel socios hꝫ presumptionem contra se.

Accusatoꝛ non repellitur tanq̄ inhabilis ab accusato qꝛ ipsum in familiaritate approbauit:lꝫ paulo ante accusan.ipꝫ expulerit:qꝛ presumitur fecisse in fraudem.

Accusatus eo casu in quo nō pōt suum accusatorem repellere pōt ipse accusatus per iudicem ex officio suo repelli.

Iudex an possit supplere illud qꝺ non potest facere pars vigoꝛe forte alicuius statuti.

Procuratoꝛ nō potest interuenire in criminalibus:sed si interuenerit ꝛ oppositum non fuerit valet iudicium:pōt tamen iudex ꝛ debet ipsum remouere.

Procuratoꝛ non cogitur post litē cōtest.ostēdere mādatū ad instantiam partis:si ante non fuit oppositū sed ad instātiam iudicis bene poterit cogi ad ostendēdū.

Familiaris a primeua etate nutrius in domo alicuius non potest ipsum accusare:al's secus.

Subditus si accusat superioꝛem an possit superioꝛ opponere de crimine.

Laicus non potest accusare clericum criminaliter.

Talli episcopoꝛum.

❡ Eps per exceptionē criminis illū ab accusatione sua repellere nō pōt quē ante a sua familiaritate neglexit separare.❡ Cas⁹ literalis.Quidā familiaris epi volebat ipsum epm accusare.opponebat̄ sibi ꝙ erat vilis opinionis ꝛ male fame.querit̄ vtrū sit admittēd⁹.Rñ.pa.ꝙ lꝫ epo illos a sua accusatiōe repellere quos a se separare neglexit anteq̄ accusarēt eūdē.Ber.❡ † No.j.ꝑsumēdū ɔ̄ platū detinentē inhonestos familiares.iudicatur eīn qs ex moꝛib⁹ socioꝝ. ❡ † No.scōo ꝙ repellēs a familiaritate euꝫ a quo sciebat se accusandū:etiā excipere cōtra eū non pōt:dꝫ ergo ista expulsio fieri anteq̄ sciebat se impetēdū ab eo.nam si fecit postea ꝑsumit̄ fecisse in fraudē.ar.in.c.suggestū.ꝛ in.c.meminimus. ß.de appel.❡ † In gl.j.in fi.No.semper hāc gl.ex qua colligē ꝙ lꝫ accusatus in odiū sui non possit excipere cōtra accusatoꝛē de sua idignitate:iudex tñ ex officio suo hoc potest. Cōtrariū tñ in simili vr̄ sentire Bar.in.l.nō solū.§.si.ff.ꝺ iniur.vbi tenet ꝙ si alicui denegat̄ audiētia vigoꝛe statuti nō pōt ex officio ꝑcedere ɔ̄ offensorem illius.Sꝫ mihi placet multū hec gl.ar.in.l.licitatio.§.qꝺ illicite.ff.de via pub.Ex delicto eīn acqrit̄ ius priuato ꝛ reipublice:lꝫ priuatus non admittat̄ vel nō velit agere:facit qꝺ no.Bar.in.l.inter oēs. §.recte.ff.de fur.nā illegitimus accusatoꝛ dꝫ repelli nedū ad cōmodū accusati sꝫ ꝑpter dignitatē iudicis.idcō poterit eū ex officio repellere.ar.l.quos ꝑhibet.ꝛ qꝺ ibi no.ff.ꝺ postu. ꝛ facit qꝺ no.gl.in.c.j.de elec.li.vj.❡ † Facit etiā ꝑ ista opi. gl.no.in.c.j.de iud.li.vj.que vult ꝙ lꝫ ī cā criminali nō possit interuenire ꝑcuratoꝛ tñ si interuenerit tenet iudiciū cuꝫ eo agitatū.Sꝫ gl.postea no.dicit ꝙ iudex tñ ꝑcuratoꝛē potest ex officio suo repellere:ꝛ nō tñ potest sed etiā dꝫ.ꝛ sic dicimus ꝙ nō absolute qꝛ si ꝑ statutū denegaret̄ audiētia parti:posset iudex ex officio ꝑcedere vt hic no.dicit.❡ † Dic ꝙ lꝫ post lit.cōtest.non possit re⁹ petere cautionē a ꝑcuratore tñ iudex ex officio suo ne officiū frustratoꝛium pōt cōpellere ꝑcuratoꝛē ad ostendendū mādatū vel ad docendū de mādato.❡ In glo.fi.ibi de crimine excepto.hec sol.vera est ī se de quo dicet̄ plene in.c.cū ꝑ.j.eo.sed nō ɔgruit huic litere:et ideo tene scōam sol.sequētē vt sit speciale in odiū epoꝝ.ꝛ idē no.gl.ij.q.vij.§.in hoc.❡ † Sed ɔtra hoc op.nam familiaris non audit̄ accusando dñm imo dꝫ puniri.vt.iij.q.vlt. c.fi.ꝛ.l.iniquū.C.qui accu.non pos.Solu.duplex ɔtraria loquunt̄ de familiarib⁹ nutritis a primeua etate in domo secus in alijs.Secūda sol.vt etiā illi nutriti in domo admittātur ad accusandū epm ꝛ hoc in odiū ipsoꝝ:qꝛ debent habere ꝑsonas honestas.prima tñ sol.plus mihi placet nā familiaris in domo nutritus repellit̄ ꝑpter odiū sui ꝛ qꝛ nō vr̄ honestū:vnde quātūcūqꝫ sit bone fame nō dꝫ admitti ɔtra dñꝫ pro vindicta publica:ꝛ hoc idē puto procedere in epo: lꝫ aliqui contra.❡ † Ulti.quero quid si episcopus accusat̄ a subdito:nūquid possit ɔ̄ eum opponere de crimine.et vr̄ ꝙ non pari rōne:qꝛ neglexit eū prius punire.Contrariū tenet Inn.ꝛ cōiter alij:nā lꝫ plat⁹ nō punierit subditū nō ꝑpter hoc approbauit eius mores:forte eīn nō habebat ꝑbationes ideo silebat.ij.q.vij.pleriqꝫ.vel omisit ratione scādali.ꝺ prebē.cū iaꝫ dudū.ī fi.vel etiā si neglexisset aliud est non corrigere subditū ꝛ aliō ē approbare aliquē ad officiū familiaritatis cū debeat habere honestas ꝛ ꝑuidas ꝑsonas.ij.qō. vij.cū pastoris.ꝛ hoc itellige quādo sunt familiares clerici. ❡ † Nā si essent clerici non admitterentur qꝛ laicus clericuꝫ criminaliter accusare nō potest:vt in.c.de cetero.de test.ꝛ ꝙ ibi dixi tenementi.

☞ Absolutus ab vno crimine non potest de eodem vlterius accusari.ꝛ.

Sententia criminalis etiā coꝛpoꝛis afflictiua transit in reꝫ iudicatam.

Sententia criminalis post decem dies non retractatur etiā si appareat de innocētia nisi ex speciali gratia principis.

Absolutus ab vno crimine siue per viā sententie vel cōuētionis vel quomodocunqꝫ puta in foꝛo penitētie:an possit interim accusari maxime per eundem accusatorem:ꝛ an absolutus ciuiliter possit criminaliter accusari de codeꝫ delicto.6.vsqꝫ ad finem.

Punitus a iudice ecclesiastico de crie:pōt etiā puniri a iudice seculari de eodē crimine quatenus versetur pena ciuilis.

Iudeus siue alius infidelis si ɔmiserit aliqꝺ maleficium ante ꝑ assumptionē baptismatis possit de illo vlterius puniri.

Absolutus ab inqsitione non pōt de eodē crimine accusari.

Accusatoꝛ ꝛ accusatus si simul conuersant̄ presumit̄ collusio siue preuaricatio inter ipsos.

Inimicitie capitales oꝛiuntur ex accusatione.

Ignoꝛantia quomodo probetur.

Animus probatur per iuramentum.

Scientia quomodo probatur.

De his.

† Hoc dicit.Absolut⁹ de certo crimine de eodē iterū accusari nō potest.Et nō diuidit:qꝛ ɔtinet vnū dictū.❡ † Not. j.ꝙ snia in criminalib⁹ lata trāsit in rem iudicatam etiam quo ad tertiū.vñ si non fuit apellatū nō pōt accusatio institui etiaꝫ a tertio.ꝛ hoc clare ꝑcedit qñ snia fert̄ absolutoꝛia ꝑ eo.Quid aūt si fertur ɔtra reū nūqd trāseat in rem iudicatā.Doc.in cle.pastoꝛalis.de re iud.vident̄ velle qꝺ si non imminet pena moꝛtis vel alia pena coꝛpoꝛalis qꝛ trāsitus in rem iudicatam causat̄ ex quiescētia ɔdēnati.c.ꝙ ad ɔsultationē.de re.iud.sed cū nullus sit domin⁹ mēbroꝝ suoꝝum:vt in.l.liber homo.ff.ad.l.aquil.ꝛ.xxiij.q.v.si nō licet.ꝛ in.c.cōtingit.j.de senten.excom.ergo condemnatus in coꝛpoꝛe non potest acquiescere sententie.ꝛ hanc opi.quādo q̄ etiam fui secut⁹.Sed inuestigata diligenter veritate puto eam non procedere.primo per text.no.in.l.diui.ff.de penis.vbi patet quod sententia coꝛpoꝛis afflictiua nō potest

a ❡ Accusatoꝛē.no. ꙗ lꝫ accusat⁹ nō possit excipere po terit tñ iudex ex officio suo viꝺ io.de imo.ī.l.de pupillo.§.si ꝑcuratoꝛ.ff.de ope.no.nū.vbi dt ꙗ ex cōicat⁹ ñ possit gerere restōnē ꝑ gl.c.ex īsinuatione de ꝑc.tñ poterit iudex ex officio suo ibi Lu.tꝫ ɔ̄ ꝑ dictū Bart.in.d.§.q̄q̄.vide.d.pet.ī d.c.cū iter.vbi dt qꝺ si qs iniuriat̄ excōicato pōt iudex ex offō suo illum punire.all.l.itē apꝺ.§.si qs sic fecerit.ꝛ ibi Old. ff.ꝺ iiur.viꝺ tex.ꝛ ibi Dñi.in.c.idē nitatib⁹.§.sane.de elec.in.vj.ꙗ lꝫ ꝑs non possit opponere:tñ iudex pōt ex officio illū actū dicere nullū viꝺ.d.pe.ī.c.dilect⁹ filius.de resc.vbi vult ꙗ iudex nō possit ingrere ɔ̄ ꝑcutiētē excōicatū:ꝛ si qs nō pt accusar̄:an possit implorar̄ officiū iudicis ꝛ.d.Pet. ɔcludit ꙗ sic per notata ꝑ bar.ī.l.j.C.si tutoꝛ non gesse.ꝛ viꝺ bal.in l.j.C.ꝺ manu.vidic.vbi lꝫ ꝑs nō possit se ꝺfender̄ ex foꝛma statuti. tñ pt iudex ex suo offō opponere.

b ❡ Offēsoꝛē.Ad de videnduꝫ late Ro.cōsi.cxiij.

c ❡ Interuenit̄ ꝑcuratoꝛ.limitabꝫ ꝺ dcm̄ ꝑ ea q̄ no.in apo.ad istū in c.ex parte.lo.j.in apo.ī vꝺ.ī cā criali nu.vij.ß.de testa. cui addꝺ aliā limi. ꝑ.d.Fel.ī.c.cū te. col.j.ꝑ pri.ff.de re iud.ꝺ quo ꝑ bar. in.l.furti.§.sigs. ff.de infa.ꝛ bal.ī l.nihil.C.de ꝑc. nisi accusat⁹ esset illustris persona.

Sebasti.Sapia.

❡ Procuratoꝛ. idē tꝫ bal.ī.l.ita ꝺ mū.C.ꝺ ꝑc.vbi dt hāc.eē cōeꝫ opi.ꝛ ī.l.reos.co.v.C.ꝺ accu.viꝺ ro.ī ɔsi. cexv.ici.duo sunt Fel.in.c.memini mus.col.v.j.eo.

iure cõi retractari post lapsum.x.dierũ:lz appareãt ꝓbatio nes innocẽtie:sz ex gratia speciali fit restrictio a principe[a] et in hoc est ibi tex:sing.nec ob.motiuũ ꝯtrium qđ ꝑcedit qñ in iuste qs velit exponere corp⁹ suũ.sz qñ nõ appellauit taci te cõsentire vr.ar.i.l.furti.ff.de his q no.infa.nã ꝛ hoc vide mus in cõfessiõe vera cuius virtute etiã ad penã capitalem quis dãnatur.l.qui sniam.C.de pe.ꝛ qđ no. Inn.i.c.quali ter.el.i.ꝫ.eo.ꝛ hãc sniam nõ põt reuocare nisi aliter ĩpetret. ad hoc qđ no.in.c.cũ spãli.de appel.vbi tetigi.¶ †In glo.j. in fi.no.gl.que quotidie alle.ꝛ vide quasi cõsimilẽ gl.ij.q.v. habet.Et circa hãc materiã aduerte latius colligẽdo multa dicta[b] nã qñqꝫ accusatus absolutus est ab obseruatiõe iudi cij.ꝛ põt iterũ accusari.l.libelloꝝ.ꝛ.c.canonizata.ij.q.viij.li belloꝝ.ꝛ facit.c.cũ.P.j.e.Et an hoc casu ille idez possit ac cusare.vide tex.ij.q.i.ꝓhibent.ꝛ vide bo.gl.ibi in ver.publi ca.Qñqꝫ quis est absolut⁹ vigore trãsactionis:qꝛ trãsegit cum accusatore:ꝛ tũc si trãsactio tenet potest accusari a ter tio.quia nõ facit preiudicium tertio no.in.l.trãsigere.C.de trãsac.sed ab eodẽ accusari nõ põt.Si v̇o trãsactio nõ tenet tũc a tertio in dubio accusari põt:sz ab isto q trãsegit:dic vt no.Bar.in.l.si maritus.§.si negauerit.ff.de adul. Qñqꝫ qs fuit absolutus per viã exceptionis:ꝛ tũc aut erat tale crimẽ ꝙ etiã ꝑ viã exceptionis debuit puniri pena naturali: ꝛ nõ põt iterũ accusari:[c] ꝛ q̃ sunt ista crimina.no.in.c.j.de except. ꝛ in.c.ij.de ord.cog.ꝛ in.l.ij.§.si publico.ff.de adul.si v̇o nõ sunt talia crimina:ꝛ tũc poterit iterũ accusari:ꝛ exceptio de sui natura nõ tẽdit ad vindictã facit.c.ij.ꝛ qđ ibi no.de ord. cog.ꝛ.c.fi.e.ti.Aut fuit absolut⁹ ꝑ viã denũtiatiõis: ꝛ dicit Inn.i.c.dilecti.de purg.cano.ꝙ põt iterũ accusari:qꝛ denũ tiatio nõ fit ad vindictã.qđ putat verũ ꝓm quosdã: nisi sa tisfecisset ex toto delicto:qđ ego puto verũ qñ per viã denũ tiatiõis soluisset penã naturalẽ delicti:al's secus qñqꝫ quis fuit absolutus in penitẽtia.ꝛ gl.hoc cõcludit ꝙ põt iteruz accusari:qꝛ limitaẗ duobus modis ꝓz aliquos.nã si penitẽ tia fuit publica ꝓm aliquos nõ põt iterũ accusari:qđ tz hic do.Anto.alleg.Host.in.c.tue.de ꝑcu.sz mihi nõ placet.nã pro delicto imponiẗ penitẽtia ĩ foro aĩe vt satisfaciat deo et aĩe:ideo puniẗ a confessore suo tm̃ vbi deliquit.xxi.q.v.pla cuit.Itẽ punitur in foro contẽtioso seu iudiciali:qꝛ lesit rez publicã[d] vt.l.licitatio.§.qđ illicite.ff.de publi.hinc est ꝙ dꝫ puniri vbi deliquit.iij.q.vj.c.j.ꝛ auẗ.qua in ꝑuincia.C.vbi de cri.agi.opoꝛ.Cũ ergo ista tẽdãt ad diuersos act⁹ siue ef fectus impositio vni⁹ nõ imponiẗ per dispositionẽ alterius ar.in.l.an eadẽ.ff.de excep.rei iud.nõ obst.ꝙ est publica: qꝛ semper est idem finis vt satisfaciat deo ꝛ aĩe sue:sz imponiẗ publice qñqꝫ ad scđm scãdalum.xvj.qđ.vj.c.fi.¶ †Ad hoc optime facit.c.felicis.§.fi.de pe.lib.vj.vbi singulariter ꝓba tur ꝙ punitus per iudicẽ ecclesiasticũ de crimine ecclesiasti co potest iterum puniri per iudicẽ ciuilẽ quatenus pena ex cediẗ legalis: sed penitentia eius si sit publica leuior est q̃ pena naturalis delicti.vt.xxxj.q.ij.admonere.¶ †Scđa li mitatio est ꝙ absolutus[e] in penitẽtia nõ põt iterũ accusari de crimine ꝯmisso ante baptismũ.[f] qđ tenuit gl.xxxij.q.j.qđ añt.ꝛ.xlix.dist.in prin.Et sentit etiã hic do.Anto.sed cõtra rium sentit gl.in.c.gaudemus.de diuoꝛ.et in prealleg.c.ad monere.ꝛ hoc mihi plus placet:qꝛ baptism⁹ tollit peccatũ et penã peccati quo ad deũ:adeo etiam qđ penam purgato rij nõ sentit:vt est tex.Aug.de pe.di.vij.null⁹ sed non tollit quo ad rempub.Ista enim sunt diuersa sicut non tollit ius cõpetens:ita nec ius quesitum reipublice.primũ tñ equius est:si daretur baptismus sine simulatiõe.¶ †Qñqꝫ qs fuit absolutus dũ ageretur ciuiliter de crimine:et tũc accusatur criminaliter:nunquid possit.et circa hunc casum aduerte.si vtraqꝫ pena tẽdit ad vindictam absolutus ciuiliter non po test accusari criminaliter.et hoc vult tex.in.l.pretor edixit.ff. de iniur.vñ absolutus ab actione iniuriarum nõ accusatur criminaliter qđ illũ occiderit.si v̇o ciuilis accusatio tẽderet ad rem familiarem:criminalis vero ad vindictã:et tũc aut fuit absolutus:qꝛ accusator nõ probauit et potest iterũ ac cusari criminaliter:vt in.l.j.C.qñ ci.act.ꝑiudicat cri.no.In no.in prealleg.c.cũ dilecti.de pur.ca.si vero fuit pronuntia tum super facto qđ nõ commisit:ꝛ tunc non potest accusari etiam ciuiliter.ar.in.l.si quis cũ totũ.ff.de excep.rei iudi.qđ est verũ ab eodem.Sed si a tertio poterit accusari:vt voluit Bart.in.l.iij.ff.vi bo.rap.ꝑ.l.q de crimine.C.de accu.Qñqꝫ fuit absolutio facta ꝑ dispẽsationẽ:et dic vt in gl.ꝛ adde qđ no.in.c.at si clerici.ꝫ.de iu.Qñqꝫ absolutio est fcã:qꝛ purga uit se de delicto.ꝛ dic vt in.c.ij.et in.c.ex tuarũ.de pur.ca.vbi dicam.Qñqꝫ fuit absolut⁹ qꝛ cõfugit ad ecclesiã prestito iu ramento per iudicẽ ciuilez de impunitate ipsius accusati:ꝛ nõ põt iterum accusari.xvij.q.iiij.id cõstituim⁹.¶ †Qñqꝫ fuit absolutus per viã inquisitionis ꝛ dubitaẗ nũquid põt accusari.Inn.ponit duas opi.in.c.cũ dilecti.de pur.ca.vbi tenet ꝙ nõ põt accusari.ꝛ tenet Bar.in.l.si cui.ff.eo.ti.ꝛ mi hi placet.nã de iure ciuili nõ videẗ tãtũ dubiũ:qꝛ eadẽ pena imponiẗ siue agaẗ ꝑ accusationẽ siue per denũtiationẽ siue per inquisitionẽ:vt dico sup rubri.de iudi.Sz de iure cano nico potest esse dubiũ qꝛ imponitur minor pena ꝑ modum inquisitiõis:vt in.c.qualiter.el.ij.ꝫ.eo.Sed hoc nõ obstãte puto prio dictũ ꝑcedere:qꝛ lz minor sit pena:vtraqꝫ tñ ten dit ad vindictã ergo nõ põt iterũ agi.ar.opti.in.d.l.pretor edixit.ff.de iniu.Qñqꝫ actũ fuit prio criminaliter ꝛ fuit ab solutus:et queriẗ vtrũ iterũ poterit accusari criminaliter.et dicitur qđ nõ:vt hic.ꝛ prealleg.l.si cui.ff.eo.tit.fallit in casi bus exceptis primus qñ põt ꝓbari ꝙ prim⁹ accusator fuit preuaricator.Et qualiter probabitur dic ꝙ per testes q in terfuerũt qñ accusator ꝛ reus cõuenerũt super collusiõe fien da:sed qꝛ hoc difficile est ꝓbare.vide notabilẽ theoricã bar to.in.l.j.§.preuaricationẽ.ff.ad turp.¶ †Ubi dicit qđ si ac cusat⁹ cõuersabaẗ cũ accusatore ꝓsumitur collusio:qꝛ ex ac cusatiõe criminali oriunẗ inimicitie capitales.l.j.et.l.si ini micitie.ff.de his qui.vt indig.Si ergo accusat⁹ nõ curat de accusatione et familiariter cõuersabatur cũ accusatore pre sumitur collusio:qđ est bene notandũ.ad hoc.c.j.proximuz adduco in arg.c.repellantur.j.eo.et.c.eijciens.xciij.dist.ꝛ.c. filij.de here.lib.vj.Secundus casus except⁹ est qñ accusator secund⁹ prosequiẗ iniuriã propriã ꝛ ꝓbat se ignorasse accu sationẽ institutã ꝑ aliũ.¶ †Et no.circa hũc casuz qualiter probabitur ignorãtia.ꝛ vide glo.in preal.l.si cui.ꝛ in.l.v.C. de peri.tu.ꝛ Spec.in ti.de abo.§.j.ver.sed qualiter.ꝛ dic qđ anim⁹ ꝓbabiẗ per iuramentum.arg.in.c.nulli.de ele.lib.vj. et qđ no.gl.in.c.innotuit.eo.tit.in antiquis.itẽ ꝓbabit ab sentiã a loco tẽpore accusationis:vel qđ erat in minori eta te cõstitut⁹:vt est bo.tex.in.c.si qui matri.accu.pos.scientia eñ ꝓsumiẗ in loco vbi erat fama de accusatione.vel iste erat victus.arg.in.c.quosdã.ꝛ.c.quãto.de presum.ꝛ in.c.j.de po stu.prela.ꝛ gl.in.d.l.v.qñqꝫ quis fuit accusatus de crimine sine certa qualitate et absolutus:nunc alius vult eũ iterum accusare addendo certam qualitatem:puto prio est accusa tus ꝙ ꝑcussit sempronium:nunc accusatur ꝙ percussit eum cũ sanguinis effusiõe vel cũ abscisiõe mẽbri nunqd põt.ma gna ꝛ no.est questio.[g] ideo distingue.aut fuit absolut⁹:aut condemnatus.Si fuit absolutus:et dic vt per Bar.in.l.de nuntiasse.ff.de adul.Si fuit cõdẽnatus:ꝛ nũc agitaẗ vt gra uius cõdemnetur ꝑpter qualitatem adiectam.ꝛ dic vt not. Bar.in.l.senatus.ff.co.ti.et vide ad propositum per eundẽ in.l.si sepulchra.de sepul.viola.

☞ Familiares inimicorum meorum repellũtur ab accu satione mea ac si essent mihi inimici.

Inimicitia ꝛ amicitia probatur ex coniecturis.

Inimicitia probatur ex hoc qđ aliquis multũ familiariter conuersatur cum inimicis meis.

Amicitia debet tantũ causare honestos effect⁹:et nõ ꝙ pro amico geramus turpia.

Inimicitia capitalis dr̃ qñ qs minat⁹ est mortẽ vl' accusauit criminal'r:vel qñ est contentio de maiori parte bonorum.

Inimicitia capitalis tm̃ repellit quem ab accusatione.

Inimicitia capitalis causatur siue quis habeat iustaz cãm litigandi vel non.

Quis potest excipere contra inimicũ:licet inimicitia sit cau sata culpa ipsius excipientis:nisi in hoc commiserit doluz: vt hic dicitur.

REpellantur. †Se summat.vel põt sic summari.Cohabi tãtes inimicis accusati ab accusatiõe repellũtur. prio ponit statutũ.scđo rõnẽ ibi:qꝛ.¶ Casus lite ralis.Dubita vtrũ cohabitãtes inimicis pñt ab accusatiõe repelli.Et dr̃ ꝙ ꝙ illi q moranẗ cũ inimicis meis a mea dñt accusatiõe repelli cũ mei inimici ꝓsumanẗ:qꝛ affectio amici tie solet ĩcitare hm̃õi accusationẽ.Ber.¶ †No.j.ex tex.vnũ modũ ꝓbãdi amicitiã ꝛ inimicitiã.nã amicitia ꝓbaẗ ex fre quẽti cõuersatiõe cũ amicis.arg.opti.in.l.late culpe.§.ami cos.ff.de ver.sig.Inimicitie ꝓbanẗ si cõuersaẗ quis cũ ini mico meo.ꝛ intellige de cõuersatiõe frequẽti.vt.ꝫ.dixi.et fa cit.c.eijciens.lxxxviij.di.Et ex ꝙ no.qđ amicitia ꝛ inimicitia ꝓbaẗ ex cõiecturis cũ orianẗ ex affectione animi ꝛ animus nisi ꝑ cõiecturas ꝓbari nõ põt:vt in.c.ij.de renũ.lib.vj.et.l. dolũ.C.de dolo.et circa hoc vide qđ not.in.c.cum adrian⁹. lxiij.di.ꝛ ibi gl.que dicit qđ si quis aliũ nõ salutat presumi tur esse inimicus.quod intelligo qñ erat solitus salutare.[h]

No.ꝙ

a ¶ Restrictio a principe. Adde Ang.ꝯsi.cccviij.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Multa dicta. Ad hãc materiã vide Alex.in ꝯsi. lxiij.in.j.vol.col. ij.i.v.dubio. Jo. de ana.in.c.j.ꝫ.de collusio.

c ¶ Iterũ accusa ri.Adđ spe.in ti. đ accusatore. Lu do.ro.ꝯsi.ccxiij.

d ¶ Rẽ publicaz. adde Lu.ro.cõsi. ccclxxv.Lap.alle ga.xxx.
Sebasti. Sapia.

e ¶ Qđ absolutus Uide Abb.in.c. gaudemus.de di noꝛ.Pe.đ anch. in regula pcti ve nia.i.j.op.Gemi. ĩ.c.j.circa mediũ xx.di.Jo.de ana. in.c.ij.colũ.xiij.ꝫ. de maledi.
Zacharias.

f ¶ Añ baptismũ Adde hãc.q.late vẽtilatã ꝛ decisaz per me in apo.ad istũ in.c.firmiter §.vna.ĩ apo.in v̇. sacr̃m.ꝫ.de sum. tri.ꝛ fi.ca.ꝛ aliqd in.c.q̃ ĩ ecclesiarũ nu.xj.ꝛ ibi etiã in apost. meis post alios ĩ ver.ĩfide lium.ꝫ.de cõstit.

g ¶ Est q̃stio.adđ Ang.cõsi.xxvij.
Zacharias.

h ¶ Salutare.adđ bo.gl.in.c.si ini micus.xciij.di.et dum iste alleg.c. adrianus.sed di stin.dic qđ est.c. adrianus.lo.ij.
Sebasti. Sapia.

h ¶ Salutare.viđ Fel.in proe.hui⁹ lib.in v̇.salutatio ꝛ in.c.cũ sup.col. iij.v̇.quarta cau sa est.ꝫ.de offic. deleg.

¶ † No. ꝙ affectio amicitie qñq3 inducit hoiem ad male loquendu3 ⁊ blasphemādū inimicū amici qḋ tñ esse nō d3. Nō eñ ꝓ amico aliqd inhonestū faciēdū est. nā vt inqt Cice. Hec lex in amicitia sancit̄ vt nec rogemus res turpes nec vt rogati faciam⁹: ⁊ vt narrat valeri⁹ dū quida3 improperaret amico cur nō faceret qḋ rogabat dicebat. Quid mihi ꝓdest amicitia tua si ꝙ rogo nō facis. ille sapientissime rñdit imo. Quid tua mihi si ꝓ te aliqd inhonestū facturus sum. ¶ In gl. j. ibi: nā soci⁹ socij mei nō est meus socius: vt in. c. legit̄. lxxxj. di. vbi d̄r qḋ que sunt cū sorore mea nō sunt sorores mee: ergo ad ꝓpositū. cōuersantes cū inimico meo nō debēt dici mei inimici.[a] So. duplex vt colligit̄ ex dictis doc. primo q2 iura alle. innitunt̄ veritati: q2 in veritate nō est meus soci⁹ sed istud. c. fundat̄ sup p̄sumptiōe: q2 vt dixi inimicitia ꝓbat̄ ex cōiecturis: q2 oino socius socij mei nō est soci⁹ me⁹. ꝓbat̄: q2 ad 3hēdā societatē requirit̄ cōsensus: sed ad 3hēdā amicitiā vel inimicitiā sufficit affectio q̄ p̄sumit̄ ex 3uersatione ista. ¶ † Sed an oīs inimicitia sufficiat ad repellēdū ab accusatione. Uin. qḋ nō s3 d3 esse capitalis vt in auẗ. de testi. §. si vo. qḋ no. Et d̄r inimicitia capitalis[b] qñ fuit sibi minatus mortē seu accusauit eū criminal̄r: vel est cōtētio de maiori pte bonorū. de quo dic vt no. gl. in. c. cū oporteat. j. e. ⁊ l. l3. ff. de arb. ⁊ i. d. auẗ. de testi. ¶ † Ultimo scias qḋ ad 3hēdū inimicitias nō īspicit̄ iustitia vel īiustitia cause: sufficit eñ ꝙ tale qd p̄cessit qḋ habuit ꝓuocare animū alteri⁹ ad inimicitiā ꝓ hoc tex. in. l. j. ff. de his q. vt indi. vbi Bar. ꝓ hoc. x. cū. J. ⁊ A. de re iudi. vñ etiā infero ꝙ ille q fuit cā inimicitie pōt excipe[c] cōtra inimicū suū de inimicitia: vt vult Arch. in. c. statutū. de rescr. li. vj. argu. l. nec minorē. ff. qḋ me. cā. l3 gl. in v̄. si minus rōnabil̄r 3riū sentiat ⁊ male ī. c. vt debit⁹. de app. in fi. Ad vnū tñ aduerte qḋ ille q fuit cā inimicitie indistincte non repellit inimicū: sed d3 3siderari an hoc fecerit malitiose: ideo relinquat̄ arbitrio iudicis: vt est tex. not. in. l. j. §. cū qs. ff. de qḋ. vñ Bar. recitat ibi de quodā q cū sciret nō posse ꝓbari debitū 3 eū nisi per vnū testē dedit illi alapā: vt sic postea si ꝓduceret̄ in testē 3 eū posset repelli pretextu inimicitie: hoc tñ iudex 3siderabit ex circūstātijs: nec malitia d3 sibi prodesse: vt in. c. inquisitionis. in. §. ⁊ an fides. j. eo.

☞ Accusans criminosu3: sed poti⁹ ex odio q̄ ex zelo peccat. al's sec⁹.
Irregularitatē quis incurrit ⁊ ꝙ bono zelo accuset aliquē qui ex hoc patitur penam corporis afflictiuam.
Irregularitas incurritur sine peccato.
Absolutio facta in foro penitentiali non tollit quin possit condemnari ⁊ accusari in foro iudiciali.
Ieiuniū impositū vt fiat tanto tpe: nō intelligit̄ qḋ fiat oibus diebus illius tpis sed quibusdā a iure determinatis: idem in alijs penitentijs.

Accusasti. Ponit penitentiā accusatoris calūniose cu3 sequit̄ inde mors vel mēbri debilitatio. ¶ No. j. qḋ in foro penitētiali imponitur minor pena q̄ in foro iudiciali. nā in foro iudiciali imponeret̄ pena valde acrior. ⁊ facit qḋ dixi in. c. de his. s̄. e. ¶ † In gl. in v̄s. nisi pro pace. in fi. vel dic clarius colligēdo dicta doc. qḋ ista dictio nisi: posset etiā referri ad sequētia vt pnīa imponat̄ nisi omittat̄ ꝓ pace ⁊ ꝓ scandalo qḋ inde imminet. pōt etiā referri ad pctm̄ vt sit sensus ꝙ si ī v̄itate accusauit criminosum sed malo zelo: tūc in foro anime punitur: vt hic dicitur: quia nō debuit malo zelo accusare ꝓximū:[d] sed si fecit pro pace ⁊ zelo iustitie vt aliqui quiete viuāt: tūc nō d3 puniri etiā in foro aīe vñ talis ē immunis etiā quo ad deū sed non euitat irregularitatē: q2 illa contrahit̄ etiā sine pctō. ⁊ de hoc dic vt no. in cle. j. de homi. ⁊ p gl. in summa. li. vj. ¶ † Et ex hoc soluit̄ qḋ. quidam interfecit patrē meū vel tutorē meu3 ⁊ penituit: nunquid licite possum eum accusare. nam si non accuso perdo hereditatem: vt. l. j. C. de his q. vt indig. si vero accuso videor moueri malo zelo ex quo egit penitentiam. Uincē. dubitat ⁊ plus mihi placet vt abstineat ab accusatione. Io. an. tenet qḋ licite potest eū accusare per no. in. c. de his. s̄. eo. ⁊ hoc verius. nam vt dixi absolutio facta in foro penitentiali: non tollit accusationē in foro iudiciali. ¶ † Item quero quō intelligitur litera dū dicit qḋ debet penitere in pane ⁊ aqua per xl. dies cū septem sequentibus annis: nunquid quolibet die debeat ieiunare. dic qḋ non: sed imponet̄ penitentia secundum arbitrium sacerdotis: vt per certas ferias ieiunet sic in qualibet septimana ⁊ sunt tres ferie canonice ⁊ vide tex. in. c. hic alleg. qui facit mentionem nisi de. iiij. ⁊ sexta feria. tex. est in. c. pe. xj. q. iij. ⁊ ibi videas: ⁊ sic intellige oīa iura q̄ imponunt penitentiam certorum canonū. ¶ In gl. fi. in fi. Ista gl. exponit ignotum per ignotius nec dicit verū f̄m proprium significatum vocabuli. ⁊ doc. hic simpl̄r transeūt ideo dic qḋ proprie debilitatio contingit qñ impedit̄ exercitiū alicuius membri vt propter percussionem non possit libere exercere officium brachij vel pedis. ita qḋ cōtingit debilitatio sine abscisione membri vide aliquid in. c. sicut vrgeri. j. q. j. ⁊ in. c. ego. s̄. de iureiu. ⁊ in. c. j. qui cleri. vel vo. ⁊ no. Bar. in. l. ij. ff. de pub. iudi. ⁊ ibi tangit proprie quid sit membri mutilatio: cōtingit enim ex abscisione membri. vnde mutilare idem est qḋ detruncare ad hoc qḋ not. in cle. j. de homi. ⁊ in. d. c. j. qui cleri. vel vo. ⁊ hoc no. pro statutis facientibus mentionem de hoc.

☞ In notorijs pōt iudex procedere sine accusatione intellige in notorijs facti permanentis: secus facti transeuntis. 2. vsq3 ad finem.
Euidens dicitur illud quod semper apparet

Euidētia. † Super notorio procedit iudex nemine accusante. h. d. ¶ † Not. p̄mo casum in quo iudex ex officio suo ꝓcedit vt qñ delictum est euidēs ⁊ notoriū. ⁊ ideo istud est. nā accusator requirit vt crimē manifestetur ⁊ in iudicio publicet̄ per ꝓbationē sed hūc finē habemus per euidētiam facti frustra ergo requirit̄ accusator.[a] Et aduerte q2 hic nō aperiā intellectū huius. c. ego puto hoc. c. procedere in notorio facti permanentis qḋ indicat tex. ibi euidentia. na3 euidens est id quod semper apparet. de quo vide glo. in. c. ij. de ver. sig. lib. vj. in ver. manifestū. ⁊ in tali notorio non requirit̄ accusator vt hic nec ꝓbatio. ij. q. j. de manifesta. vbi bona glo. sec⁹ puto in notorio facti trāseuntis. licet illud fuerit notorium alijs. nō tñ est notorium iudici. ideo debet procedere ordine iudiciario[e] vt etiam sentit Io. an. in. c. fi. de fo. cōpe. lib. vj. in nouella: sed ad hoc vide gl. in. c. ad nostram de iureiu. ⁊ ponebāt hic aliqui de eo qui deliquit in p̄ntia iudicis ⁊ aliorum: sed tu de hoc dic meli⁹ vt not. in. c. vestra. de coha. cle. ⁊ mu. ⁊. ij. q. j. §. quandoq3. ⁊ persequere materiam vt no. in. d. c. vestra. ⁊ no. non esse intelligendū de hoc. c. de notorio facti trāseūtis ꝙ nō habuit permanentiā si habuit permanētiam certo tpe: ita qḋ non potuit tergiuersari nec iudici nec alijs: tunc iudex ex officio suo pōt iudicare de hoc licet non iudicet de eo ꝙ est sibi notu3 vt notorium ⁊ sic intelligo gl. singularem in. l. j. C. qui ⁊ aduer. quos quam videas.

1 ☞ Laici siue inimici non possunt accusare clericos criminaliter etiā si de crimine sint infamati. 5. vide plenius in nu. 6.
2 Inimicus presumitur ille qui vult testificari contra aliquem in causa criminali: ⁊ ideo ab eius accusatione repellitur.
3 Inimicitia 3cta cum vno ex attinentibus transit in alios propinquiores in gradu.
4 Accusat⁹ ab illegitimo accusatore, potest ab alio legitimo accusari.
6 Laic⁹ patronus nō pōt clericū criminal̄r accusare: secus ciuiliter. vide. s̄. c. illa. nu. 5. ⁊. j. nu. 7.
Laicus accusat clericum criminaliter si vult aut suam aut suorum iniuriam prosequi.
8 Clerici non possunt accusare laicos criminaliter siue veniat imponenda pena sanguinis siue non: si vero prosequitur iniuriam suam vel ecclesie sue potest etiam ꝙ veniat imponenda pena sanguinis sed debet prestari ꝙ nō intendit ꝙ pena sanguinis imponatur. 10.
9 Aduocare prohibetur clericus ne videatur alteri nocere cū ipse debeat omnibus prodesse.
11 Clerici an ⁊ qñ possint clericos accusare.
12 Laici an indistincte vnus accuset alium.
13 Clerici duo si dicant titium commisisse tale delictum tali die ⁊ duo laici asserant illum dicto die fuisse cum eis: ⁊ ideo non potuisset tale delictum committere: statur laicis.
Testes si reperiuntur contrarij super aliquo maleficio statur illis qui deponūt pro reo: l3 alij sint magis idonei.
Testes deponētes verisimiliora preferunt̄ alijs licet sint pauciores.
Inimicitia non repellit testem inimicum qñ coacte venit: secus si sponte.
Testis sponte veniens ad ferendum testimoniū in criminali presumitur inimicus.
14 Testis qui perhibuit testimonium cōtra aliquē in cā criminali non prohibetur perhibere contra eundem in alia causa.

Cum. p. māconella. † Laici vl' inimici clericos accusare nō p̄nt ⁊ facit tria. P̄rīo repellit vnu3 accusatorē: q2 laicus. Scḋo repellit aliū: q2 inimicus. Tertio repugnationē includit. scḋa ibi cum. tertia ibi: sed vtriq3. ¶ Casus literalis. Petrus māconella p̄sbyter ex vna parte: ⁊ bonus p̄sbyter ⁊ Ioā. bonuscoti laicus eius frater ex altera erāt

a ¶ Mei inimici. adde Old. 3s. xlij. Zacharias.
¶ Adde spe. i ti. de app. §. j. vers. si vero appellat̄. ⁊ ī ti. de cita. §. j. ver. itē ꝙ sit. ⁊ d̄ accu. v̄. itē ꝙ cū īimico ⁊ se. ⁊ oino p Alexā. cōsi. xcix. vol. j.
b ¶ Capitali. Adde qs dicat̄ capitalis inimic⁹ alexā. 3s. cxviij. Bal. consi. ccxxxvj.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Capitalis. adde qs dicat̄ inimicus capitalis. vid̄ Bal. ī. c. accedēs ij. s̄. vt lite nō contest. Bart. in. l. iij. ff. de testi. Ang. ī cōsi. cclxj. inci. pōderādū est primo in. j. colū. Pet. de anc. in cōsil. xxvij. inci. rōnes inducte circa fi. ⁊ in cōsil. lxiij. ici. in cā q̄ v̄tit̄. col. ij. Alex. ī consil. xcix. inci. in cā inquisitionis. col. j. in. j. vol.
c ¶ Pōt excipere Uide. d. Abb. in c. j. de iudi. ⁊ q̄ ibi dixi. Andr. barb.
Sebasti. Sapia.
d ¶ Accusare primū. Nūqd accusare aliquē sit pctm̄ vide Io. fab. inst. de pub. iudi. in fi. prin. ⁊ nūqd qs p̄sumatur accusare bono zelo. vide aret. in. c. qual̄r ⁊ qñ. ij. §. l3. j. de accu. vbi dicit qḋ sic nisi qñ accusat p̄latum.
e ¶ Iudiciario. adde Frā. de are. 3s. clxiiij. ⁊. d. p̄ceptorē meum. d. Nic. tortū. 3sil. ei⁹ edito i eo casu ī quo cōsuluit p̄fat⁹. d. Francis.

in presentia pape cõstituti. Jo.laicus cepit accusare Pet.mãconella de simonia.pa. q Jo.laic⁹ erat nõ admisit eũ ad accusandũ dictũ Pe.man. quo repulso bonus ꝑsbyter frater eius cepit illũ statim accusare super crimẽ simonie.⁊ papa eum etiã repulit:⁊ ꝓ eo ꝙ cũ idẽ Jo.accusasset dictuz Pet.bonũ presbyterũ fratrem suũ duxit in testimoniũ contra ipsum Pe.⁊ q etiã frater Pe.dictũ bonũ presbyterũ de causa cõsimili accusauit: ⁊ ideo neutrũ illorũ admisit in accusationẽ dicti Pet.sed q vterqꝫ super obiectis erat infamatus vtriqꝫ pp infamiã purgationẽ indicit vñ mãdat qḋ vterqꝫ illoꝝ cũ trib⁹ sacerdotib⁹ debeat se purgare.Ber. ¶ 2 †No.j.ꝙ volẽs testificari cõtra aliquẽ in causa criminali presumitur eius inimicus ⁊ ꝓpter hoc põt postea ab eius accusatione repelli. Ex quo infero[a] ꝙ ex tali testificatiõe seu conatu ipsius testificationis oritur inimicitia capitalis:naz al's non repelleret ab accusatiõe:vt dixi in d.c.repellãtur.s.e.⁊ facit.l.incerta.⁊ l.inimicitie ff.de his qui.vt indignis.⁊ hec limita.vt.j.dicaz. ¶ 3 †No.ij.ꝙ ex accusatione criminali nedũ oriũtur graues inimicitie iter accusatorẽ ⁊ accusatũ: sed ẽt inter accusatũ ⁊ fratrẽ accusatoris:qḋ not. Ex quo no.ꝙ inimicitia ꝯcta cũ vno ex attinentibus trãsit ad alios propinquiores in gradu.[b] Perusini hoc nõ ꝓuãt:q nõ faciũt vindictã publicã nisi de fratre carnali.facit.l.j.C.si qua.pau. fecis.dica.⁊ opti.c.accedens.ij.vt lit.non contest. ¶ 4 †No.tertio ꝙ sublata accusatione ꝓpter indignitatẽ accusatoris põt accusatus iterũ accusari ab alio si alia rõnabilis causa nõ obsistat.de quo plenius dixi in.c.de his.s.eo.ti. ¶ 5 †No.vlt.laicũ repellendum ab accusatione clerici etiã si clericus sit infamatus.Jtẽ colligi põt singulariter ex tex. isto.ꝙ de iure canonico adeo inimici repelluntur ab accusatione vt etiã ꝯtra infamatos nõ admittanꝛ etiã in criminibus exceptis ꝙ tene menti.⁊ facit.c.per tuas.j.de simo. ¶ Jn glo.j.ibi:⁊ laici bone fame. ¶ 6 †No.hãc gl.⁊ colligẽdo totã materiã distingue faciẽdo quatuor mẽbra:ꝙ aut q̃riꝛ nunqd laici possint accusare clericos.[c] Jtẽ nũqd clerici clericos:⁊ nũqd laici laicos. Quo ad primũ mẽbrũ distinguo ꝙ aut laic⁹ vult accusare clericũ criminaliter aut ciuiliter.primo casu regulariter nõ admittitur etiaz si laicus esset patronus ecclesie:vt no.gl.ij.q.ij.in summa.⁊ est rõ hui⁹ ꝓhibitiõis:q laici ꝑsumũtur ex odio accusare clericos.vt.ij.q.vij.laicos.⁊.c.laici.Jtẽ q debẽt clericos reuereri tãꝙ pr̃es.ij.q.vij.oues.⁊.c.sacerdotes.fallit[d] hec regula in casibus vt si laicus vellet ꝓseq iniuriã suã vel suoꝝ vt i.c.de cetero.s.de testi.vel si crimẽ est exceptũ ⁊ tũc distingue vt in gl. opz.tñ ꝙ accusator possit ascẽdere ad illũ ordinẽ in quo est accusatus.ij.q.vij.ipsi apostoli vñ irregulares nõ admittunꝛ ad accusationẽ clericorũ: q nõ pñt illũ ordinẽ habere:vt i p̃alle.c.ipsi apostoli.⁊ p Jnn.hic. ¶ 7 †Si v̇o vult accusare de crimine ciuiliter:[e] ⁊ tũc patron⁹ admittiꝛ ẽt si ꝓueꝛ bñficio:vt not.in.c.ex pte ade.de testi.⁊ in.c.filijs. xvj.q.vij.De parochianis est dubiũ:sꝫ dic vt dixi in.c.illa.s.eo.⁊ dixi etiã in p̃alleg.c.ex parte ade. Alij vero laici nõ admittunꝛ ꝯtra clericũ.ex quo nõ ꝓsequũꝛ iiuriã ꝓpriã:vt dixi i.d.c.illa. ¶ 8 †Secũdũ mẽbrũ fuit:nunqd clerici possunt accusare laicũ.Jnn.in hoc variauit.primo dixit hic in isto c.qḋ nũꝙ cleric⁹ criminal'r põt accusare laicũ etiã si ꝓsequaꝛ iniuriã.suã.xj.q.j.clericũ nullus.naz ⁊ testimoniũ ferre nõ põt in cã criminali.xj.q.j.testimoniũ.refert alios dicere ꝙ põt accusare si nõ venit imponẽda pena sanguinis.Ego latius distinguo ꝙ ad vindictã publicã cleric⁹ laicuz accusare nõ põt ẽt si nõ venit imponẽda pena sanguinis.⁊ p hoc adduco.c.sacerdotes.ij.q.vij.⁊ rõ est q accusatio ḋr gen⁹ illaudabilis intẽtionis.ij.q. vij.si quis.vñ clericus se immiscere non dꝫ hmõi odiosis litigijs:qḋ no.Jtẽ clerici debẽt esse segregati a vita laicorũ:vt no.in p̃alle.c.sicut. ¶ 9 †Jtẽ vides in simili ꝙ cleric⁹ non põt aduocare[f] ne videatur alteri nocere cũ ipse debeat velle omnib⁹ ꝓdesse:vt in.c.fi.de post.fortius ergo dꝫ remoueri ab accusatione que est magis odiosa:vt.s.dixi. ¶ 10 †Aut cleric⁹ ꝓsequiꝛ iniuriã propriã vel ecclesie sue:⁊ tũc si pena sanguinis nõ venit imponenda põt licite accusare laicũ.vt in.c.cũ sit generale. de fo.cõpe.⁊ in.c.prelatis de homi.li.vj.⁊.c. olim de iniur.facit.c.grauis.de rest.spo.Si vero venit imponẽda pena sanguinis ⁊ põt accusare laicũ[g] ꝓsequẽdo iniuriã ꝓpriã dꝫ tñ ꝓtestari ꝙ nõ intẽdit accusare vt pena sanguinis imponaꝛ.de hoc i d.c.prelatis.de homi.li.vj. ¶ 11 †Tertiũ membrũ fuit nunqd clerici clericos possunt accusare.⁊ dic ꝙ si sunt bone fame possunt accusare etiã eorũ superiores.vt in.c.ex parte.⁊ in.c.veniens.⁊ in.c.lꝫ. j.eo.si vero sunt male fame nõ admittunꝛ:vt i.c. cũ dilectus.j.eo.nisi in exceptis criminibus:q in illis admittunꝛ etiã ꝯ nõ infamatos:⁊ in hoc differunt a laicis.de hoc in.c.j.de ꝯfes.⁊.xv.q.iij.c.fi. ¶ 12 †Vltimũ mẽbrũ fuit:nunqd laici possunt laicos indistincte accusare.⁊ dic breuiter ꝙ si crimẽ sit publicũ stricte large vel largissime quilibet de populo admittiꝛ si sp̃aliter nõ ꝓhibeꝛ.l.j.ff.ḋ publi.iudi.insti.c.in p̃n.⁊.l.q accusare.ff.de accu.Si v̇o est crimẽ priuatũ ⁊ tũc ad penã corporalẽ tãtũ accusat ille cuius interest:sed ad penã pecuniariã admittiꝛ qlibet de pp'lo.⁊ hoc vltimũ voluit gl. ⁊ Bar.post eam in rub.ff.de po.ac.⁊ cui applicetꝛ pena pecuniaria.dic vt no.in.l.iij.ff.de sepul.vio. ⁊ in.l.agraria.de termi.mo.⁊ dico.s.de iud.i ru. ⁊ intellige qñ laici accusatores sunt bone fame.si aũt sunt male fame nõ admittũtur vt dixi in.c.j. s.eo.nisi in criminib⁹ exceptis.nã in illis etiã admittunꝛ ꝯtra non infamatũ:vt in.d.c.j.de ꝯfes.⁊ xv.q.iij.c.fi.⁊ hoc per Jnno.que aũt sint crimina excepta.hic habes glos.⁊ aliã magis notabilẽ.iij. q.vij.in summa. ¶ Jn ea.glo.in fi.licet hec sol.sit vera in se.nõ tamẽ cõgruit litere:q papa repellit eũ:q laicus:nõ q inimicus.ideo Jnn.soluebat aliter ꝙ forte iste accusator erat male fame.vel ꝓꝫ Vin.tpe q̃ fuit iste repulsus nõ erat iste clericus i famat⁹:sꝫ ex his q̃ postea surrexerũt i iudicio surrexit infamia:⁊ hec rõ est melior. ¶ Jn glo.fi.ibi suo iuramẽto.No.gl.⁊ vide qḋ no.Host.i.c.iter. de pur.cano. ¶ Et in fi.gl.illud.c.in primis.alle. per gl.nihil vel parũ facit ꝓm Jo.and.⁊ bene:sed melius facit.c.cum in iuuentute.de purga.cano. vbi glo.hoc tꝫ.⁊.xviij.q.ij.in decima. ¶ 13 †Et vide bo.gl.[h] lxxxj.dist.c.clerici.que dicit qḋ si duo clerici dicũt me cõmisisse vnũ crimẽ tali die:⁊ duo laici dicũt me fuisse cũ illis tota die:⁊ nõ viderũt me illud delictũ cõmittere,ꝙ tũc staꝛ dcõ laicorũ:qḋ no.singulariter.Ex quo habes ꝙ laici pñt testificari in causa criminali pro clerico:licet nõ ꝯtra facit.l.quominus.C.de procu.Jtẽ aliud singulariter colligitur ex illa gl.qḋ qñ partes vel qñ testes vtriusqꝫ partis sunt cõtrarij standum est dicto illorũ q deponũt pro reo[i] lꝫ alij sint magis idonei ⁊ hoc q illi deponũt verisimiliora:q ḋ quolibet presumendum est bonũ.⁊ sic limita no.p gl.i.c.in nostra.de testi. ¶ 14 †Vltimo extra gl.oppo.⁊ videtur qḋ iste presbyter.B.non debeat repelli ab accusatione ex eo q fuit productus in testez illius cause:q necessariũ est officiũ testis ⁊ cõpelliꝛ ꝓhibere testimoniũ.l.si qñ.C.de testi.⁊ no.i.c.dilectorũ.de testi.cog.facit.c.dilecti.de testi.ergo ex hoc non dꝫ reputari inimic⁹.excusaꝛ eñi rõne publici officij.ad hoc qḋ no.in.c.inter dilectos.de fide instru.⁊ in.c.ex literis.de trãsac.hoc ꝯrium videꝛ difficile.⁊ dixerunt quidã qḋ ad ꝯhendũ inimicitiam nõ debemus respicere an precessit iusta causa vel nõ sed satis est qḋ animus sit ꝓuocatus ad inimicitiã:vt dixi in.c.repellatur.s.eo.nã ex testimonio criminali solet accusat⁹ prouocari ad inimicitiam.hec rõ mihi non placet ex eo:q ille q ꝓhibuit testimonium põt eũ repellere vt ꝓuocat⁹ ad inimicitiã:sed nõ ecõtra:q ille qui tulit testimoniũ nõ habuit causam prouocãdi animũ suũ cõtra reũ.⁊ pro hoc glo.no.iiij.q.iij.§.item in criminali.que tenet ꝙ testis qui semel ꝓhibuit testimoniũ in causa criminali põt in alia causa cõtra

eundem

---

a ¶ Jnfero.facit ꝙ no.Bar.in.l.post legatuz.ff.de his q.vt idi.§.his v̇o. Ad statutũ ꝓhibẽs auxiliũ ꝑbere bãnito:q vꝛ ꝓhibere testificatiõez ꝙ ꝓcedit qñ spõte.secus si coacte mandato iudicis illḋ faciat ꝓm do. pe.alleg.ꝙ no.in c.ad aures.de tẽ. or.facit gl.i.d.§. si is.Bart.ibi vꝛ velle si est coact⁹ lꝫ eũ testis cogaꝛ dicere testimõiũ non tñ sic dicere Quid si aliquis fuit ꝓcurator vel aduocat⁹ vel fideiussor vtꝝ ꝑsumatur inimic⁹ meus d.Pe.dicit ꝙ sic sub dubio forte p no.i.d.§.is vero. Tu pondera q text.ibi loquiꝛ de teste fideiussoris: ⁊ postea subdit ei denegãda ẽ actio q accusatiõi affuerit.Dy.tñ intelligit tãꝙ ꝓcurator Bar.intelligit tã ꝙ aduocat⁹ ⁊ inducit ad.q.de prestãte auxiliũ bãnito ꝙ nemo sit aduocatus bãniti.ḋ quo p do.Pe.in c.aduersus:de here. And. Barba.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Jn gradu.Vide Alex.in ꝯsi.xc. inci.in cã ⁊ lite.in iiij.col.in.ij.vol.⁊ in ꝯsi.xviij.in añpe.col.i.j.vol.⁊ in ꝯs.xiij.inci.ex his col.añpe.in.j.vo.

c ¶ Accusare clericos.adḋ Fed.ꝯsi. xxiij.Lap.alle.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Fallit.Fallit ẽt qñ laici accusant suũ presbyterum parrochialẽ.vt p Lapũ alle.xj.viḋ Fel.late i.c.ex pte ade.col.ij.s.de testi.vbi põit regulã cũ qnqꝫ limita. ⁊ vide eũdẽ i.c.de cetero.e.ti.ḋ testi.

Zacharias.

e ¶ De crimine ciuiliter.Dic tu qḋ sic qḋ tñ fallit i.v. casibus per Feli. enumeratis.in.c. ex parte ⁊ ibi bo. ter.Et iste co.iiij. v̇si.scḋa d'ria.⁊ v̇.

relig autẽ.s.de testi.vbi repꝛhendit Fed.ḋ se.ꝯsi.xxiij. inci.tit⁹ electos s.i ꝑxi.apost.als.

f ¶ Aduocare.põt tñ esse ꝓcurator laici:vt consulit Fed.cõsi.cxxix.

g ¶ Laicũ.qd ḋ iudice q tulit sñiaz capitalẽ:an ꝯsanguinei ḋcapitati dicãꝛ sui inimici ꝓpter hoc sicut si ḋ facto occidisset iuxta not.in.l.lex corn.ff.de iniu.d. Pe.ḋt vꝛ ꝙ non q necessitas officij eũ excusat:vt.l. post legatuz.§.is v̇o.ff.de his q.vt indi.⁊.l.tutores. eo.ti.⁊ i.§.aduocatũ.in v̇s.officij. d.pe.tenet ꝯ.q i cõsideranda inimicitia nõ cõsideraꝛ an iuste an iniuste:vt pꝫ i teste q lꝫ dicat verũ:ꝑsumiꝛ inimicus. And.Barba.

h ¶ Vide bo.glos. Vide bal.i.l.data opa.C.q accusa.non pos.And. Barba.

Zacharias.

¶ Adde eãdẽ gl. reputasse ad hoc dictũ p sing.istũ in.c.ad nostrã.s. de ꝓba.⁊ do.Andre.barba.in.c.in p̃ñtia.e.ti.⁊ in cõmẽ.rubr.de plus pe.in prin.⁊ Anto.cor.in.ccclvij. in ver.testis qḋ incip.duo testes clerici.ꝙ facit ad dictuz in apost.seq.

i ¶ Pro reo.adḋ Cepo.consi.j.

Sebasti. Sapia.

i ¶ Pro reo.vide tex. i.l.lege.iulia. ff.de manu.queꝫ dicit sing.Bal.in l.cuz magistrat⁹ C.qñ ꝓuo.nõ est ne.vide Feli.in.c. ex l'ris.col.ij.s.de ꝓba.⁊ aliqd p eũdem in.c.in n̄ra.i prin.s.de testi.

eundē ꝓhibere testimoniū.⁊ ꝓ hoc adduco tex.in.c.ꝑterea.s.de testi.cogē.vbi dixi:⁊ ideo ī hac materia cōcludo ꝙ aut testis inuitus perhibuit testimoniū in causa criminali:⁊ nō potest repelli vt inimicus in illa causa vel ī alia:aut ipse spōte venit ad ferendum testimoniū:⁊ tūc presumo eum inimicum.argu.in.l.que omnia.ff.de procura.facit.c.cū in tua.de spon.⁊ hoc casu intelligo istum tex.quē ad hoc no.vt singularem ⁊ maxime quādo frater accusabat.

☞ Monachus potest accusare abbatē:⁊ expēsas quas facit in accusa.debet soluere monasterium:qꝛ versatur vtilitas etiam monasterij.3.dic tamen vt.j.nu.9.

Contra obediētiā qꝺ veniūt monachi qñ accusant eoꝝ ꝑlatū minus idoneū.qꝛ in illicitis nō debent ei obedire.4.5.

Monachi tenētur pēdēte accusa.abbati obedire:dūmodo ex hoc accusa.non turbetur.vide.j.e.in.c.cum dilectus.ī fin.

Abbas remotus ab administratione tanꝙ nō idoneus dꝫ habere expēsas a monasterio:secus si priuatur etiaꝫ titulo.

Monachus an ⁊ qñ admittatur ad accusandū abbates proprios vel alios.

Monachus potest accusare abbatem nō petita venia.

Monachi non possunt aliquam rē etiam peculiarē obligare:sed eleemosynam competentē facere sic.

Monachi an ⁊ quando possint obligare monasterium ꝓ eorum propria necessitate.

Uxor pauper que accusat matrimonium de consanguinitate an debeat habere expensas a marito.

Ex parte. †Monachus accusare pōt abbatē ⁊ ꝺ bonis mōasterij expēsas litis necessarias habebit.h.d.secūda ibi:licet tertia ibi:quibus.¶ Casus literalis. Monachi debēt abbati suo obedientiaꝫ ⁊ reuerētiā. Dubitabat vtrū hoc nō obstāte possit ipsum abbatē accusare Respō.pa. ꝙ monachi nō sunt repellēdi ab accusatiōe abbatis ꝓ eo ꝙ ꝺ obedientia ⁊ subiectione ipsius esse noscūtur:nisi alia rationabilis causa īpediat.qbꝰ debēt de bonis monasterij expēse necessarie ministrari vsqꝫ ad finem cause cum propriū nō habeant.Ber.¶ †Not.j.ꝙ ratio subiectionis et obediētie qua inferior tenet superiori astringit quo minus inferior possit accusare superiorē si malus est:nō enim in hoc venit cōtra obedientiā:qꝛ in licitis tenetur obedire:nō autē tolerare si malus est.¶ †Scꝺo not.ꝙ monachi dicunt procurare vtilitatē accusando propriū abbatē:qꝛ interest monasterij non habere pro pastore lupum:⁊ ideo debent habere expensas a monasterio.¶ †In glo.j.ibi:non tenetur obedire ⁊c.non intelligas gl.ꝙ pendente lite isti accusatores non tenent obedire abbati:imo tenent ei interim obedire.viij.q.iiij.nonne.dummodo ex hoc causa nō impediatur.vt ī.c.olim.j.e.sed nō tenētur obedire si abbas ꝑciperet eis vt nō accusarēt eū:qꝛ tūc non est parendum:qꝛ est iniustum preceptum.xi.q.iij.iulianus.¶ †Et ī fi.gl.j.no.ꝙ totum litigiū explicatur sumptibus monasterij.nam monachi dicuntur procurare vtilitatem monasterij inquantum dicūt abbatē indignum abbas dicitur procurare vtilitatem monasterij,quia si ipse est idoneus vt asserit interest monasterij nō mutare superiorē.⁊ dicit h Uin.⁊ Jo.an.ꝙ abbas habebit expensas iam si esset remotus ab administratione.arg.in.l.si instituta.ff.de inoffi.test.et intellige quando est remotꝰ ab administratione tantū:nō autem si esset priuatus titulo:qꝛ tunc nullā cōmunionē haberet cū monasterio.¶ †In gl.ij.ibi.sed ꝯ videtur.Inn.hic tenet ꝙ monachi possunt denuntiare quecūqꝫ licet nō accusare.⁊ Lau.dicebat ꝙ hoc etiam poterāt abbate ꝯdicente.Uincē.dicit ꝙ ī forma iudicij nō admitteret monachū denuntiantē aliū ꝙ abbateꝫ propriū quasi sentiat ꝙ extraiudicialiter et ad penitētiā possunt denuntiare in ꝟtute:⁊ hoc cōius ⁊ ꝟiꝰ nec ob.c.placuit.xvj.q.j.qꝛ ibi exiuit monasterium ꝓ lucro animarū:et nō ꝓ lucro terreno:qꝺ not.Et circa hoc dic latius qꝺ aut querit:nūqd monachꝰ pōt accusare prelatū propriū.[a] ⁊ est tex.hic ꝙ sic:verūtamē Arch.ij.q.vij.cū pastoris.post Hoff.tꝫ ꝙ non dꝫ admitti nisi petita venia ⁊ licentia ab abbate:sicut seruat in filio circa patrē.sed Inn.s.c.pxi.tenet ꝙ nō exigat hoc casu licētia:ꝙ mihi plus plꝫ,per istū tex.Aut querit nūquid potest aliū accusare quā ꝑlatū propriū:et tūc aut vult accusare prelatum cuius est cubicularius⁊ pōt ꝑm Inn.s.c.pxi.pro hoc.d.c.cū pastoralis.aliter officiū suū laudabiliter nō exequeret vel saltē denuntiet crimen illius,⁊ hoc magis sibi cōsulitur:aut aut accusare extraneū ⁊ pōt duobus cōcurrētibus.s.qꝺ intersit monasterij ⁊ habeat licentiaꝫ abbatis:alꝭ secꝰ.xvj.q.i.monachi.¶ †In ea.gl.ibi ꝓ alienis debitꝭ.Itē nec possunt obligare libros seu alꝭ res peculiares sicut nec filiꝰ familias.l.j.§.j.ff.ꝙ res pig.obl.pos.⁊ fortius nec donare vt in preal.l.j.⁊.l.filiusf.ff.de dona.Sed an eleemosynam competentem facere possunt.vide glo.in cle.j.de vi.⁊ hone.cle.ꝙ dicit qꝺ sic.[b] ¶ †In ea.gl.j.ibi si abbas ⁊c.no.gl.⁊ fuit additio ꝑm Host.ex qua etiā dicit Host.qꝺ etiā ꝓ necessitate ꝓpria [c] nō pōt obligare monasteriū sine speciali cōcessione abbatis.hoc dictū nō est verū ⁊ ideo distingue sic:qꝛ aut habuit licentiā a superiore ⁊ ꝑmisit superior sibi facere expēsas:⁊ tūc sine alia cōcessiōe pōt obligare monasteriū vsqꝫ ad expēsas quas ꝑmisit sibi mittere superior.optime hoc ꝓbatur ī filiofa.vt ī.l.sꝫ iul.§.ꝙ dr.ff.ad mace.nā vno ꝯcesso dñr cōcessa oīa sine qbꝰ ⁊c.c.prudētiā.de offi.deleg.sed si fuit cōuentum vt aliquis ex attinētibus faceret sibi sumptus:vel vellet obligare monasteriū vltra expensas solitas sibi mitti,tūc nō pōt intelligi hec gl.et hoc etiā tenet Arch.in preal.c.cū pastoris.⁊ in.c.ij.ne cle.vel mona.lib.vj.¶ †In glo.fi.in fi.ex ista gl.no.doc.ꝙ iste expēse dabunt etiā pro lite exequēda.Sed certe pro hoc est tex.clarus.j.eo.c.olim.vñ accusatores habebunt nedū expēsas victꝰ sed etiā litis.Et circa hoc colligēdo dicta doc.distingue ꝙ aut monachus prosequit causam ꝓpriā puta cām electiōis sue.et tūc nō habebit expēsas a monasterio victꝰ.ad hoc.c.cupientes.§.si vero in discordia.de elec.lib.vj.aut ꝓsequit cām monasterij puta accusando abbatē:et tunc aut hꝫ aliquod peculiū ⁊ nō habebit a monasterio expēsas.ar.ī.c.quāto.de offi.or.⁊ facit etiā iste tex.a cōtrario sensu.⁊ etiā not.Spe.in ti.de iniqui.§.fi.ꝓpe fi.aut nō hꝫ peculiū ⁊ habebit expensas a monasterio.dicit tñ Inn.⁊ bñ qꝺ indistincte nō admittit monachus ad accusandū abbatē.sed cause cognitione precedēte etiā sine ꝑsentia partiū an ꝓcedat bono vel malo zelo:vt.ij.q.vij.querendū.⁊.c.si qui sunt.⁊ si admittit ad accusandū vel prosequendū denūtiationē habebit expensas incontinenti:licet alij aliter dicant ⁊ minꝰ bene.Si vero est clericꝰ secularis quis vult aliū accusare siue denūtiare:et tūc si est pauper ⁊ denuntiat habebit expensas ab illa ecclesia.secꝰ si accusat:qꝛ accusatio est illaudibilis intentionis.ij.q.vj.si quis.¶ †Quid de vxore que accusat matrimonium de cōsanguinitate vel alio impedimento an debeat habere expensas a marito cū nihil habebat:doc.quod sic quod etiā tenet Hosti.in summa.eo.§.quis possit.in ver.quid si contingit.Spec.in tit.de inqui.§.fi.ver.si matrimonium.Et hoc nota.

[a] ¶ Prelatū propriū.Adde do.ꝺ Ro.hoc ti.in nouis vbi an ꝺbeat habere expēsas a monasterio ⁊ per Spe.in tit.de criminibꝰ.§.vltimo loco.

Zacharias.

[b] ¶ Que dicit qꝺ sic.Hoc est verꝫ si hꝫ administrationē:vt not.Car.ī preal.cle.j.de vi.⁊ hon.cle.et qd an alibi sit cuꝫ abbatis licētia:vt no.gl.xij.q.j.c.nō dicatis.et.xvj.qō.j.ca.si cupis ⁊ Car.in prealle.clemē.j.§.j.

[c] ¶ Necessitate ꝓpria. Adde eūdē Abb.ꝯsi.lxxxiij.lib.ij.

1 ☞ Presbyter ebriꝰ celebrans non premissa digestiōe dꝫ priuari ecclesia.4.qūo probat ꝙ non digesserit.vide nu.14.

2 Ecclesia presumit concessa alicui imperpetuū non autē ad tempus.⁊ dicenti contrarium incumbit onus probandi.

Ecclesia nō ꝑt cōcedi alicui ad tꝑs titulo cōmēde vl ꝑuiēdi etiā ab īferiore a papa:in titulū ꝟo nō ꝯcedit nisi a solo pa.

3 Ebrietas sola nō est causa sufficiens ad priuādum sacerdotem sua ecclesia.

Ebrietas rata est peccatum veniale:et non mortale.

4 Eucharistiā ꝯficit sacerdos etiā celebrās ante digestionē.

5 Cōdēnatus si appellauit remanet in statu in quo erat ante latam sententiam.

6 Agenti possessio non pōt obijci exceptio crīnis.vide nu.9.

7 Spoliatus iudicialiter non potest agere possessorio.

8 Agenti possessorio potest obijci defectus proprietatis notorie vel delicti notorij.9.11.

10 Presbyter notorio criminosus potest incontinēti ecclesia spoliari etiam sine accusatore.

11 Agenti possessorio adipiscende in beneficialibꝰ obstat exceptio criminis infamie etiam ꝙ habeat titulum.

12 Ecclesia qñ est data in cōmendā alicui ad certū tꝑs.tūc añ illud non potest ex causa reuocari:secus si est data simpliciter in commēdam:qꝛ tunc potest ad libitum reuocari.

13 Dictio per:denotat perfectionē ⁊ augmētū rei cui addit.

15 Iudex in cōcernētibus vtilitatē publicā supplet ex officio.

Si cōstiterit. †Pōt multipliciter intelligi et vt ꝯueniat oībus lecturis sic summari pōt.Presbyter ebriosꝰ missam celebrās nō ꝑmissa digestiōe ecclia priuari dꝫ.h.d.Diuidit:nā prio īstruit iudicē qñ ꝯ actorē pronūtiādū sit.scꝺo qñ ꝯ reū.ibi:ceterū.¶ Casus literalis.Quidā sacerdos.D.noīe petebat ecclesiā sibi restitui quia dicebat se spoliatum fuisse iniuste.rñdebatur ab aduersario suo.G.noīe ꝙ nō erat audiendꝰ:qꝛ fuerat spoliatꝰ:cū ipsam nō intitulatā sꝫ tm̄ cōmēdatā habuerit.Itē ꝙ quasi ebriꝰ ī taberna ꝑnoctauerat ⁊ nulla dormitiōe facta sequēti mane missā celebrauit:⁊ iꝺ iuste ꝑ iudicē suū priuatꝰ fuit:corā ꝙ sup his fuerat accusatꝰ.Ipse ꝟo oīa negauit dicēs ꝙ ī ea canonice fuerat īstitutꝰ ⁊ iniuste post ap.spoliatꝰ.Mādat papa prio

inquiri de premissis: ⁊ si cōstiterit ꝙ ecclesia nō fuit ei cōcessa: sed ad tps cōmendata: vel ꝙ in taberna pernoctauerit et mane sequenti nulla dormitiōe ꝑmissa celebrauit imponat̄ ei silētiū sup ipsa ecclesia ⁊ desistere cōpellat̄ ab impetitione aduersarij: sed si cōstiterit ꝙ ecclesia fuit ei canonice cōcessa ⁊ postea de crimine ꝯuictꝰ nō fuerit: vel si post appel. fuerit spoliatꝰ restituat̄ sibi ecclesia. Ber. ¶ † No. j. ex tex. ꝙ in dubio ecclesiā presumit̄ cōcessa in perpetuū: ⁊ non ad tps: ⁊ dicēti ꝯrium incūbit onus probādi: vt hic. An aūt possit ad tps cōcedi. cōclude ꝙ titulo cōmende seu seruiendi sic. nam hoc etiā fieri pōt ab inferiore de quo est dicendū: vt in. c. nemo. de elec. lib. vj. In titulū potest cōcedi ad tempus a solo papa [a] nō aūt ab inferiore: vt in. c. si gratiose. de rescrip. li. vj. iuncta. gl. ⁊ no. iij. q. j. pastoralis. ⁊ plene de hoc no. in preallеg. c. nemo. ¶ † No. scđo ꝙ solū delictū ebrietatis nō est priuatione beneficij [b] dignū hoc eñ nō solū mandat̄ inquiri de ebrietate sꝫ quo ad celebrauerit non facta digestione. Primū eñ per se non sufficit. imo ebrietas si rara est peccatū veniale est sꝫ non mortale. xxv. distin. §. ea demum. ⁊ de hoc in c. a crapula. ꝫ. de vi. ⁊ hoñ. cler. ⁊ in. cleri. eo. tit. ¶ † Tertio no. vnum delictum priuatione beneficij dignum. scꝫ quādo presbyter celebrat nulla premissa digestione: an autē tunc cōficiat verū corpus christi cōiter tenet̄ ꝙ sic: lꝫ grauiter peccet: vt no. gl. de consecra. distin. ij. c. ⁊ liquido. ⁊ in. c. qđ a patribus. lxxv. distin. nam et cristus hoc sacramentū instituit in cena. facit. c. fi. de celebra. mis. ⁊ vide prealle. c. liquido. vbi no. quare nos conficimus sacramentum eucharistie ieiuno stomacho cum hoc sacramentum fuerit institutuꝫ in cena. ¶ † No. vltimo ꝙ presbyter priuatus ⁊ cōdemnatus ꝑ sententiā ecclesia sua: si appellat non debet interim spoliari: qꝛ appellatione pēdente interger manet eius status: qꝛ virtus sententie tollit̄ seu suspenditur ꝑ appellationeꝫ. ff. nihil no. appel. pen. l. vnica. §. integer. ⁊ in. c. dilecti. ꝫ. de appe. vnde si est prelatus pōt interim excōicare subditos: ⁊ officiū suum aliter exercere. de quo. in. c. sepe. de appel. ¶ † In glo. j. in fi. opp. cōtra tex. ⁊ videt̄ ꝙ cū iste ageret possessorio ⁊ peteret restitutionem non debeat admitti exceptio criminis: vt in c. item cū quis de restitutione spoliatorū: nec exceptio cōcernens proprietatem seu defectū tituli: vt in. c. in literis. e. tit. nam ⁊ predo ante oīa restituendus est: vt ibi. Sol. hoc capitulum multipliciter vt premisi intelligi pōt: ⁊ dixi ꝙ male declarat per gl. ⁊ doc. Dic ergo ꝙ iste eꝑs processit contra illum presbyterū iudicialiter ⁊ post conuictionem eum priuauit ⁊ ecclesiā suā cōtulit isti: vt in tex. presbyter vero dicebat se iiuste spoliatū ⁊ petebat se restitui ex aduerso dicebatur ꝙ iste iniuste fuerat spoliatus per sentētiā. Panc. elect. sentit hic gl. ⁊ Jo. an. super tex. qui ad literā supplet ꝙ etiā fuit cōdēnatus. ¶ † Et tunc ad cōtraria dic ꝙ cū iudex spoliat iudicialiter nō pōt agi possessorio: [c] qꝛ iudex nō dicit̄ facere violentiā quādo iuste procedit. vij. q. j. presentiū. ⁊ c. cōquerēte. de resti. spo. facit. l. iij. ff. qđ met. cau. Itē iste exceptiones cōcernunt etiā possessoriū: qꝛ si fuit cōuictus ⁊ cōdēnatus ergo nō spoliatus sꝫ lꝫ hec lect. sit vera in se: tñ nō hꝫ dubium nec cōgruit huic litere vbi nihil dicit de ꝯdēnatione seu de sentētia priuatiua sꝫ tm̄ fuit mentio de spoliatiōe que sonat in vitiū. ideo hoc mō pōt intelligi ꝙ iste presbyter fuit cōuictus ⁊ condēnatus per eꝑm suū: sed postea spoliatꝰ per istū ⁊ contra eū nunc agebat̄ possessorio. ¶ † Sed tunc obstat ꝯrium qꝛ non debebat admitti exceptio criminis: sꝫ respōdet̄ defendēdo hāc lec. s. ꝙ cū h exceptio nō poterat esse non notoria: qꝛ in iudicio fuerat condēnatꝰ: ideo nō obst. exceptio petēti restitutionē. qꝛ erat exceptio defectꝰ ꝓprietatis notorie: q̄ obstat petēti restitutionē maxime in beneficialibꝰ: vt no. Inn. in. c. cōstitutus. de fil. presb. ad idē c. ad decimas. de resti. spo. li. vj. ⁊ de hoc dic vt no. in. c. in literis. ꝫ. de resti. spo. ¶ Tertio retētis eisdē terminis potest intelligi ꝙ agebat̄ petitorio ꝙ innuit litera dum ꝑpetuum silentiū mādat imponi. ⁊ in fi. dū mādat qđ dimittat̄ possidere in pace. Et ꝺm hūc intellectū quē sentit hic Inn. lr̄a est valde clara. nā iste exceptiones continebāt ꝓprietatē ⁊ non possessionē ⁊ inferebāt defectū tituli ipso iure: ideo admitti debuerunt iuxta theoricā Inn. in. c. inter dilectos. de exces. prela. ¶ † Quarto modo ⁊ subtilius et litere cōgruētiꝰ pōt intelligi ꝙ iste presbyter fuit conuictus vel cōfessꝰ de crimine: sed anteꝗ̄ fuit ꝑ sniam priuatus fuit spoliatus per istū h. contra quē agebat̄ nūc possessorio. Sed apponebat̄ ꝓut dicitur in litera ꝙ fuit conuictus vel cōfessus de crimine ꝙ sufficit ad priuationē. sed tūc fortissime obstāt cōtraria qꝛ ex quo nō erat priuatus nō dꝫ admitti exceptio criminis q̄ nō infert ꝑuationē ipso iure lꝫ ꝯcludat facultatē priuādi iuxta theoricā In. in prealle. c. inter dilectos. Sed tenendo istam lect. que est notabilis ⁊ litere consentanea vbi nihil dicit̄ de snīa sed tm̄ mandatur inquiri an fuerit cōuictꝰ vel cōfessus, dic ꝙ hoc delictū erat notoriū qꝛ in iure ꝯstabat de ꝯuictione vel cōfessione. ad hoc. c. cū olim. de ver. sig. ⁊ exceptio delicti notorij dꝫ obstare petēti bñficij restitutionē ex quo concludit facultatē priuādi: ⁊ hoc potiꝰ supplēte iudicis officio ꝙ̄ ꝟtute excipiētis. nō eñ dꝫ supior restituere ecclesiā notorio criminoso. ¶ † Quinimo dꝫ incōtinēti ipm priuare ecclesia etiā sine accusatore: vt in. c. de manifesta. ij. qđ. ij. ⁊ in. c. euidētia. ꝫ. eo. ⁊ turpius eijcit̄ ⁊c. vt in. c. quēadmodū de iureiurā. ⁊ criminosis ⁊ infamibus nō debēt patere porte dignitatis: vt in regula infamibus. de reg. iu. lib. vj. nec debēt permitti etiā in dei ecclesia ministrare: vt in prealleg. c. inter dilectos. ⁊. ij. q. v. presbyter. ¶ † Itē sicut agenti possessorio adipiscēde in beneficialibꝰ obstat exceptio criminis īfamie non obstante ꝙ habeat titulū: vt in. c. accedēs. ꝭ. c. ita agēti possessorio recuperāde debet obstare exceptio criminis notorij [d] lꝫ nō ꝯcludat nullitatē ipo iure. satis eñ est ꝙ det facultatē priuādi et ita limita dictū. c. cū item quis. vt ꝓcedat qñ delictū non est notorium. et sic etiam restringe theoricā Inn. in ꝑalle. c. inter dilectos. et lꝫ hec lec. videatur difficilis ad sustinenduꝫ tamen potest per predicta satis sustineri: qꝛ videt̄ magis consentanea litere. ⁊ facit. c. ad petitionem. ꝭ. e. et qđ ibi not. et per eam habetur not. casus et singularis hic limitās infinita iura et perpetuo est talis limitatio dotāda qꝛ sepe venit in practica. ¶ † In gl. ij. in fi. Not. gl. ex qua collige ꝙ cōmēda ecclesie potest tolli ad libitum commendantis: nec cōmēdatarius de hoc pōt cōqueri. et que ideꝫ sentit gl. in. c. qui plures. xxi. q. j. sed gl. in prealle. c. nemo. tꝫ oppositum: quia titulꝰ commēde est legitimus: ergo non ad libitum pōt extingui: sed cōcord. qꝛ aut cōmēda est facta ad tēpus ⁊ ex cā non pōt reuocari [e] et sic intellige illam glo. aut est facta simpliciter: ⁊ tūc reuocari pōt: ita ꝓcedit ista gloss. ¶ † In glo. ꝑ noctauerit. no. ex ea ꝙ ista dictio per. notat ꝑfectionem [f] et augmētum eius cui addit̄. ¶ † In gl. in ver. dormitione. no. gl. nā relata ad tex. videt̄ sentire qđ dormitio sit de substātia digestionis. et qꝛ nō debet presbyter celebrare dormitione non facta. ⁊ aliqui hoc caute seruāt in vigilia natiuitatis dñi qꝛ habent celebrare media nocte premittūt dormitionē. sed dic ꝙ illud non est necessariū: sed satis ꝙ sit perfecta digestio sine dormitione. nā ille dicit̄ ieiunus qui ꝑfecit digestionē: vt in. c. sacramēta. de conse. di. l. j. Et ideo dicit hic Host. ⁊ bene: ꝙ neqꝫ intrare tabernā neqꝫ celebrare dormitione nō premissa fuit causa priuatiōis: sed vera causa fuit: qꝛ ebriosus celebrauit: qđ presumitur qꝛ per totā noctē stetit in potatiōe et mane incōtinēti celebrauit. ⁊ sic presumit̄ nō ieiunus: et dicit hic abbas ꝙ habuit quēdā sociū qui per octo dies non dormiuit nescio tñ an sit verū ⁊ tamē potuisset celebrare. ¶ † In gl. in ver. ante eꝑm. ibi: et presente aduersario. dic ꝙ aduersarij ꝑsentia requiritur in his que tendunt ad cōmodum priuatū sꝫ nō intendētibus ad publicū vbi iudex supplet ex officio de hoc dic vt no. in. c. cū dilectus. de appel. et in. c. cum dilec. ꝫ. de elect.

1 ☞ Abbas vel abbatissa potest appellari etiā ꝙ adhuc nō sint benedicti: si fuerint electi ⁊ confirmati.

Electus et confirmatus in archieꝑm vel eꝑm ante consecrationem dicitur electus: non autē eꝑs vel archiepiscopus.

2 Cōtra petentē cōsecrationē eꝑalē vel benedictionem q̄ abbati datur: solet excipi ⁊ potest qđ nō habet plenum ius.

3 Confirmatus a papa non pōt consecrari vel benedici ꝑ inferiorem sine licentia pape.

4 Inimicus manifestus debet repelli ex iudicis officio.

5 Abbatissa debet benedici si est in loco vbi hoc fieri solet: ⁊ si intra annū nō fuerint bñdicta perdit omne ius qđ haberet. si autem in loco vbi non solet fieri est secus.

6 Abbas post benedictionem potest conferre ordines minores secus abbatissa. 7.

8 Inimicitia causat̄ siue precesserit iusta vel iniusta causa. Testis testificans in causa criminali: tūc presumit̄ inimicꝰ: quia sponte venit: secus si coacte.

9 Dispositio. c. omnipotens. ꝫ. eo. loquit̄ quando pendebat accusatio seu denuntiatio actualiter.

Meminimus. Inimicus etiā a voluntaria exceptione repellitur. Et primo ponit mandatum non executum et eiꝰ causam. scđo in causam improbat ⁊ illud exequi mandat ibi: qꝛ vero. ¶ Casus literalis. Quedā monacha fuit electa in abbatissam cuiusdā monasterij cuius electionem pa. confirmauit: mandans dioce. eꝑo vt ei munus benedictionis

Zacharias.
a ¶ Ad tēpꝰ a solo papa. Adđ Feli. in. c. fi. col. iij. v. in quātū dr̄ officia nō esse ⁊ ibi ꝙ ēt sub cōditiōe et ad tps ꝑ ro. pontif. cōferunt̄. ꝫ. de iudi.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Priuatiōe bñficij. vid Car. alexā. i. c. vēter. xxxv. dis. ⁊ in. c. deniqꝫ. vbi late attingit quando ebreitas sit peccatum mortale.
c ¶ Possessorio adde. ꝙ voluit lapꝰ alle. xxx. vsꝰ fi. Oldra. cōsi. ccxxiiij.
d ¶ Criminꝭ notorij. Vid tex. i. c. ad petitionē. ꝭ. e. tit. vbi est tex. singul. And. Barb.
e ¶ Reuocari. adđ ꝙ voluit Lu. ro. ꝯsi. cccxxx. vbi an et quādo cōmendatariꝰ facit fructꝰ suos ⁊ ꝙ ius habeat in ecclesia commendata.
Zacharias.
f ¶ Notat ꝑfectionē adde Bar. i. l. quinquaginta. ī lectu. Nic. de nea. de excu. tu. ⁊ in. l. iij. §. fi. ff. de arb. ⁊ in. l. qui procurator. ff. đ ꝓc. Bal. in. l. vrbana. §. ꝑnoctare. ⁊ i. l. maleficia. §. ꝑfecisse ff. de ver. ob. eundem. ⁊ doc. in. l. si cui. in princ. ff. de leg. j. et in. c. j. §. si de feu. fue. cōtro. et oīno ī apostil. Cel. ad Dy. i. l. iurisperitos. §. j. ff. de exc. tut. et in apostil. eiusdē Celsi. ad Carū. in cle. cām. ꝫ. de cōsti.

bñdictionis cõferret. Dum eam benedicere vellet quidam. P. nomine ꝓposuit ex aduerso ꝙ eãdẽ de simonia accusare vellẽt appellãs ne ipsam benediceret: ꝑpter qđ eã non bene dixit. Proponebat̃ ꝙ ille nõ debebat audiri: q2 induct⁹ fuerat in testem cõtra ipsam in cã electionis quã papa cõfirmauit. Significatũ fuit hoc dño pape: vñ mãdat eidem epõ ꝙ propter appellationẽ predicti. P. eã benedicere nõ postponat cũ fuerit requisitus: q2 cũ testimoniũ tulerit cõtra ipsam eius p̃sumitur inimicus. Ber. ¶ †No. j. ꝙ electa in abbatissam ⁊ confirmata põt appellari abbatissa ante benedictionẽ. ⁊ idẽ videtur dicẽdũ in abbatibus lz in eis sit magis dubium[a] ad hoc. c. j. de sup. neg. prela. secus in electo in epm vł archiepm. q2 lz sit cõfirmatus nõ dz appellari eps vel archieps sz elect⁹. vt in. c. tua. de his que fi. a prela. facit quod no. in cle. vna. de baptis. ⁊ in. c. nisi specialis. de au. ⁊ vsu. pal. Et põt esse diuersitatis rõ: q2 per consecrationem epi cõfertur ordo.[b] vt not. glo. in proe. sexti. sed non sic per benedictionẽ abbatis vel abbatisse. Itẽ in epõ restat maior dignitas. nã nõ cõsequit̃ nomẽ põtificale anteq̃ obtineat ordinẽ ex quo nõ exercet pontificalia. ¶ †No. ij. ꝙ sicut cõtra petentẽ cõsecrationem epalem põt excipi ꝙ nõdum sit cõsecutus plenũ ius: vt in. c. sup his. j. eo. ita ⁊ cõtra petẽtẽ bñdictionem que solet conferri abbati vel abbatisse. Ex quo infero ꝙ ista bñdictio nõ sit meri facti: sz tribuit aliqd iuris: al's nõ admitteretur exceptio ꝯ habẽtẽ plenũ ius: vt in. c. cõstitus. de app. ⁊ quod ibi no. ¶ †No. iij. bonũ argu. ex tex. qđ cõfirmatus per papã nõ põt ꝯsecrari seu benedici per inferiorẽ sine licẽtia pape: vt in. c. in distribuendis. de tẽp. or. ⁊ in. c. antepe. de elec. lib. vj. in gl. ⁊ hoc nisi haberet aliud cõsuetudo. ¶ Not. quarto ꝙ inimicus nedũ repellitur ab accusatiõe: vt in. c. cũ p. s̃. e. sz etiã ab executione voluntaria ⁊ dr̃ exceptio volũtaria qñ non molestatus venit ad iudicium: sz spõte eñ se opposuit vt faciebat iste nec p̃tẽdebat aliqd spãle. hec eñ exceptio voluntaria in multis hz vim accusatoris: vt no. In. in. c. super eo. ⁊ in. c. dudũ. ij. s̃. de elec. ⁊ in. c. cũ inter. ⁊ in. c. dilecti. de excep. ¶ †Itẽ not. ꝙ manifestus inimic⁹ dz repelli ex iudicis officio. ¶ †Ultimo no. ꝙ abbatissa bñdicit̃ sicut abbas. vt in. c. indẽnitatib⁹. de elec. li. vj. An aũt de necessitate sit benedicenda. dic ꝙ in monasterio vbi abbatissa solita est bñdici nisi faciat se bñdici intra annũ est p̃uata beneficio iam quesito: sed vbi non est consuetudo bñ potest omitti talis bñdictio. vide tex. cum glo. in cle. attẽdentes. de sta. regu. ¶ †Et aduerte q2 bñdictio nõ hz eũdem effectum quẽ habet bñdictio abba. q2 abb. potest conferre ordines minores vt in. c. cũ cõtingat. de eta. ⁊ qua. Sz abbatissa nõ potest cõferre ordines: q2 illud est virile officium: ⁊ vide de hoc gl. in preallé. cle. attendẽtes. que hoc prosequit̃ plene. ¶ †In gl. ij. in fi. hec gl. facit pro his que dixi sup tex. vt bñdictio conferat aliquid iuris in abbatissam. vñ potest contra eam excipi vt repellat̃ a bñdictione obtenta: post etiã accusari vt repellatur a iure iam obtento ⁊ acquisito per electionẽ ⁊ confirmationẽ ⁊ ita intellige istam gl. ¶ †In gl. fi. in fin. ibi: ⁊ ob hoc solũ ⁊c. No. bene glo. iuncto tex.[c] ꝙ ex sola testificatiõe in causa criminali testis presumitur inimicus ⁊ põt in alio iudicio tanq̃ inimicus[d] repelli ⁊ sic facit ꝙ ad contrahẽdũ inimicitiã non dz attendi an precesserit causa iusta vel iniusta: sed an potuit ꝓuocare animũ ad inimicitiã de quo dixi in. c. repellat̃. ⁊ in. c. cũ. p. s̃. eo. ⁊ intelligit Host. hoc ꝓcedere qñ se obstulit testimonio sine coactiõe seu spõte venit sec⁹ si requisitus q2 tũc mãdato iudicis paruit ⁊ bonũ obedientie excusat ab omni calumnia ⁊ suspitiõe. xxiij. q. j. qd culpatur s̃. de tẽp. or. ad aures. §. j. ⁊ in hoc nõ repellit̃. ⁊ idẽ tenui in c. cũ. p. s̃. eo. ⁊ tene mẽti hoc dictũ Hosti. ¶ †Extra gl. op. ⁊ vr̃ qđ pẽdẽte accusatione seu denũtiatiõe criminis nõ debeat abbatissa bñdici. p. c. ops. s̃. e. So. dic ꝙ illud. c. ops. loqtur qñ pẽdebat accusatio seu denũtiatio actualiter: hic autẽ nulla pẽdebat denũtiatio seu accusatio imo tãq̃ inimicus fuit repulsus. vñ nulla infamia fuit ide orta facit. c. in iuuẽtute. de p̃sump. ⁊ glo. in. c. qualiter. in versi. maliuolis. j. eod. ¶ Scđo oppo. ⁊ vr̃ qđ ex quo iste eps detulit appellationi non debebat se amplius de negotio impedire vt in. c. cũ appellationibus. de ap. li. vj. Sol. dicunt doc. ꝙ iste nõ detulit sed videbat̃ deferre nõ impẽdẽdo mun⁹ bñdictionis. vel ẽt posito ꝙ detulisset: tñ ex quo iniuste potuit iudex ad quẽ remittere cãm ad priorẽ iudicẽ sicut fecit hic papa ad hoc preallegato. c. cum allegationibus. ⁊ quod ibi no.

☞ Accusator potest ante descriptionem ab accusa. desistere tamen super hoc vlterius non audietur. 4.
Accusatio non potest fieri per literas: sed denuntiatio sic.
Citatio inquisiti an possit fieri ante inscriptionem.
3 Inquisitus quando citatur an debeat in citatione poni tenor inquisitionis.
5 Accusator si nõ ꝓsequit̃ accusationẽ intra terminũ sibi vel a iudice vel ab accusato datũ: post illũ terminũ nõ audietur.
6 Accusator an ⁊ qñ p̃t desistere ab acc. sine metu turpilliani.
7 Inquisitio super fama potest formari etiam non precedentibus legitimis indicijs.
Citatus a iudice si ille moriretur ⁊ venit alter: debet iterum citari al's non comparens non est contumax.
Citatio facta alicui sub nomine dignitatis illo remoto an liget alium qui in eadem dignitate successit.

1 **LIcet in beato.** †Ante inscriptionẽ põt accusator ab accusatiõe desistere sine pena: ⁊ si ad terminũ non venerit ei silẽtiũ imponit̃. h. d. vł al'r ⁊ sic dicens se aliquẽ accusaturũ corã iudice ante inscriptionẽ põt sine pena desistere ⁊ non accusare sed desistẽti silentiũ imponit̃ imperpetuũ. Et scđm hoc summariũ iste tex. est notabilis. Diuidit̃: nã p̃mo narrat factũ. secũdo ibi: nos igit̃. duo distinguit: ⁊ tertiũ cõmittit. scđm ibi: q2 vero. tertium ibi: ne autem. ¶ Casus literalis. Quidã canonici ecclesie Bisuntine per suas literas sup crimine periurij simonie ⁊ incestus archiepm suũ denuntiauerunt dño pape Clemen. ipse iuris ordine seruato archiepo Bisuntino mandauit vt ad certuz terminũ añ p̃ñiam suã accederet r̃ñsurus obiectis. archieps ad terminũ sibi prefixũ accessit Inno. C. interim sublato de medio cũ nullus apparuisset qui diceret aliqd ꝯtra ipsum quesiuit ab. I. ⁊ O. archidiaconis constitutis in presentia sua si aliqd ꝯ ipsum sup p̃missis vellẽt ꝓponere ⁊ legitime ostẽdere qđ scripserãt ꝯtra ipsum. Ipsi responderunt ꝙ nõ ꝓposito accusandi illa scripserãt: sz q2 sup quibusdã incorrigibilis videbatur denuntiauerant illa. d. pa. ⁊ nuntius qui pro literis accesserat impetrãdis mãdati formã excessit: vñ pa. illis silẽtiũ duxit imponẽdũ ne de cetero super his accusarent vel infamarent eundem. Et q2 circa inscriptionẽ desistere voluerunt nõ imputatur eisdem: ne ergo pa. minus canonice in ipsius archiepi absolutione procedere videatur inquisitionem super fama ipsius committit faciendam. Ber.

2 ¶ †No. primo ꝙ licet accusatio nõ potest fieri per literas[e] vt. ij. q. viij. prescripta. tñ denũtiatio criminũ potest fieri per literas. Item potest peti vt reus citetur vt veniat responsurus libello. nã prima citatio de facili cõcedit̃: adeo etiã hoc p nuntiũ fieri potest p̃m Inn. quod est notandũ. Huic tamẽ dicto Inno. ⁊ litere ob. l. ij. C. de exhi. ⁊ intro. re. vbi dr̃ ꝙ qñ reus est citandus de longinquo non debet fieri citatio ante inscriptionẽ: ergo ille qui vult accusare debet esse p̃ñs ⁊ p se petere citationẽ ⁊ facere inscriptionẽ ad penã talionis. doc. nõ tãgũt: sed potest dici ꝙ illa lex ꝓcedat de iure: sed de consuetudine nõ seruatur in aliquib⁹ locis ꝙ fiat citatio inscriptione p̃missa:[f] ⁊ ita vult hic tex. al's aũt pa. nõ seruasset iudiciariã grauitatẽ sicut in principio testat̃ se seruasse ⁊ põt allegari ista litera quod valeat talis consuetudo. ⁊ hoc not. ¶ No. scđo ꝙ canonici ⁊ sic inferiores p̃ñt accusare propriũ p̃latũ ⁊ ei⁹ crimina denũtiare. ¶ †Itẽ no. tex. ⁊ tene mẽti perpetuo ꝙ in citatione fienda in causa criminali nõ est necesse ꝙ inserat̃ tenor libelli.[g] vnde iste fuit citat⁹ vt veniret r̃ñsurus obiectis libello nondum oblato. ⁊ ad hoc alleg.[h] Bar. hanc decretalem in. l. inter accusatorem. ff. de publ. iud. Sed huic dicto vehementer ob. c. primates. v. q. ij. vbi non debẽt citari in criminali nisi in citatione exprimatur causa citationis vt sic paratus veniat ad respondendũ. ⁊ idẽ not. gl. in. c. ij. de dila. ⁊ p hoc qđ no. iij. q. ij. in summa. s. ꝙ dilatorie[i] nõ sunt dãde: quare puto sic dicẽdũ ꝙ aut citatio fit de longinquo. ⁊ tunc nõ est opus ꝙ inserat̃ tenor libelli de necessitate sic loqt̃ istud. c. ⁊ dictũ Bar. sz debetur exprimi in citatione in effectu qđ opponitur reo ꝙ parat⁹ veniat: vt in. d. c. si primates. ⁊ ideo dictum Bar. non est simpliciter verum dum dicit sufficere ꝙ citet̃ vt veniat respõsurus accusatus vel inquisit⁹. Aut citatio fit de ꝓpinquo: ⁊ maxime si est in eodẽ loco: ⁊ tũc ꝓcedit dictũ Bar. q2 citatus poterit scire ⁊ cito separare ex quo est quasi presens. vnde istũ text. intelligo ꝙ hec crimina fuerunt expressa in citatione: vt probat text. ibi super periurio ⁊ crimine simonie. iuncto versi. ibi responsurus. ¶ †Not. vlterius ꝙ desistens ab accusatione non põt amplius de illo crimine accusare reũ: ⁊ iudicio meo pl⁹ probat litera ista ꝙ nedũ accusans ⁊ desistẽs repellatur: sed etiã ille qui dicit se accusaturum coram iudice ⁊ postea desistit. nã isti nõ poterãt accusare per literas nec per nũtiũ: sed dicebat nuntius ꝙ volebãt accusare: ⁊ nihilominus istis non prosequẽtibus imponitur silentiũ imperpetuũ: qđ est valde

a ¶ Mag⁹ dubiũ Adde qđ de hoc videndũ late vt p Oldr. cõsi. xiiij. Zacharias.
¶ Addo qđ notaui in apo. ad istũ in. c. sup his. §. cũ võ. nu. vj. ĩ v̇. ⁊. j. c. j. s̃. de elc. ⁊ ĩ. c. inter monasteriũ nu. xxv. ĩ apostil. ĩ ver. bñdicat̃ ⁊ ibi Feli. in pri. s̃. đ re iudi.
Sebasti. Sapia.
a ¶ Mag⁹ dubiũ Uide Fel. in. c. eã te co. iiij. v̇. tertio restringunt̃ p̃dicta. s̃. de rescrip. ⁊ ibi col. j. late đ electo ĩ epm. an possit eps appellari.
b ¶ Ordo. vide gl. in cle. j. đ fo. ꝯpe. And. Barb.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Iũcto tex. ⁊ ad hoc istũ text. allegat Abb. in. c. j. ĩ ij. not. vbi late Deci. s̃. de iud.
d ¶ Inimic⁹. addo vt per Alex. cõsi. xcix. j. lib.
e ¶ Per lr̃as viđ tex. ĩ. c. cũ dilect⁹. j. co. And. Bar.
f ¶ Inscriptiõe p̃missa. Adde an hodie sit necessaria ĩscriptio Jo. de ana. cõsil. ix. et vide Ol. cõsi. xlv.
h ¶ Tenor libelli viđ q̃ plene dixi ĩ c. ij. de dila. ⁊ late notaui ad bar. in d. l. accusatorem And. Barb.
Sebasti. Sapia.
h ¶ Alleg. Bal. ad hoc etiaz istũ tex. allegat bal. ĩ aut̃. offerat̃. co. j. C. de lit. cõtesta. ⁊ ĩ extrauaganti ad reprimẽdũ. ĩ verbo de dicto crimine. Sali. in. l. ij. C. de exhib. reis vbi late đ hac materia.
i ¶ Dilatorie. ad de an accusato sit danda dilatio ad cõponẽduz Ro. sing. suis. fo. xxij.

notandū.⁊ ad hoc nemo allegat istum tex.licet Bart.facit
magnū festū in.l.miles.§.socer.ff.de adul.de illo tex.sed iste
tex.lōge melius ꝓbat inducēdo:vt.s.¶ Ultimo pōt colli-
gi ꝙ ad denūtiationē alicuius ꝑsone ꝓbe ꝯmittit inqsitio
sup fama denuntiati non super criminis veritate.⁊ de hoc
5 j.¶ †In gl.j.ibi:qꝛ accusator monēdus est no.gl.⁊ vide qꝺ
no.iiij.q.v.quisqs.⁊ Host.dicit ꝙ iō fuerūt reqsiti:qꝛ ante
inscriptionē desistebāt ⁊ nō ꝑ modū accusationis:sed denū
tiatiōis crimina ꝓposuerūt.Tu dic clarius ⁊ meli⁹ ꝙ qñqꝫ
statuitur terminus accusatori vt debeat accusare seu accu-
sationē ꝓsequi:⁊ tūc si hoc nō fecit intra terminū imponit
sibi silētiū[a] vt.l.diffamari.C.de inge.ma.⁊ in p̄call.c.qsqs.
⁊ in.l.si eū.C.qui accu.nō possunt.Qñqꝫ termin⁹ statuitur
accusatori ad instātiā accusati:⁊ tūc si accusator nō cōparet
in termino nō dꝫ incōtinēti imponi silētiū accusatori:sꝫ dꝫ
iterū citari saltē quo ad hoc vt accusatus absoluat ab instā
tia iudicij.ad hoc.l.qui crimē.C.qui accu.nō pos.et vide qꝺ
no.in.c.cōsuluit.de of.dele.⁊ si nō cōparuit post istā citatio
nē imponit sibi silētiū:vt hic.⁊ ista requisitio de qua in tex.
fuit necessaria ad hoc vt imponeret absentib⁹ silētiū in ꝑpe
tuū.⁊ sic pōt reduci ad cōcordiā opi.gl.¶ In ea gl.ibi:sed
excusant per nuntiū opponit fortiter:si eñ nuntius excessit
fines mādati nō debeāt isti haberi ꝓ accusatorib⁹:⁊ ꝑ con
sequēs nō debebat eis imponi silētiū in perpetuū tanꝙ̄ de
sistentib⁹.itē vana videt ratio litere dū dicit ꝙ eo qꝺ destite
runt citra vinculū inscriptionis nō imputat eis.si eñ accu-
sauerunt nec accusare intēdebāt:ergo non dicuntur desiste-
re:qꝛ presupponit qꝺ inchoassent.Item ⁊ fortius si nūtius
iste nō habebat potestatē faciēdi citare archiepm ⁊ ꝓponē
di accusationē quare papa adhibuit sibi fidē cū tamē dicat
in litera papā seruasse grauitatē iudiciariā:⁊ ꝓpter hec cō-
trarie specifice nō tacta per doctores hec litera mihi valde
est visa intricata maxime presupponēdo id ꝙ dicitur hic in
gl.ꝙ parcit eis:qꝛ nuntius excessit fines.⁊ certe tenendo gl.
hec contraria vident insolubilia:iō in hac materia puto sic
dicendū ꝙ ista fuit allegatio canonicorū ꝙ nūtius excessit
fines mādati cui papa noluit stare.vnde ꝓcessit cōtra istos
tanꝙ̄ cōtra accusatores seu ꝓfessos se velle accusare.⁊ iō in
litera imponit eis silentiū:qꝛ destiterūt:nec imputatur eis
qꝛ hoc fecerunt ante inscriptionē:vt in litera.sed in expēsis
non fuerūt cōdēnati:vel qꝛ forte hic nō fuit petitum:vel qꝛ
illa citatio nō fuit oīno frustratoria.nā habuit effectū re-
spectu denūtiationis.vñ in fine cōmissa fuit inquisitio fame
respectu illius denūtiatiōis posset etiā dici ꝙ ideo eis īpo-
nitur silentiū p̄supposito qꝺ nō accusassent sꝫ denūtiassent.
qꝛ ex quo aliquis aliū infamat de crimine pōt sibi termin⁹
prefigi ad accusandū.ꝙ si nō vult facere īponit sibi silētiuꝫ
vt p̄cal.l.diffamari.⁊ lꝫ hec sol.sit vera in se tñ hec litera nō
patit:qꝛ silentiū imponit eis tanꝙ̄ desistētib⁹ vt in litera:iō
tene primā sol.⁊ per hoc satis declarat ista litera.¶ In gl.i
ver.formā excessit ibi:nec p̄iudicat eis:sed cōtra hoc limitāt
ꝯria que formaui.s.in p̄cendenti gl.ideo dic melius:vt ibi
dixi.In gl.in ver.decetero.in fi.dic ꝙ de hoc est tex.hic nam
tātū imponit istis silētiū super criminibus cōtentis in tex.
nō aūt super alijs.⁊ facit qꝺ not.in.c.aduersario.de except.
6 ¶ †In gl.in ver.circa vinculū.No.ex gl.ꝙ accusator potest
aū lit.cōtest.desistere nec incidit in turpillianū.⁊ hāc opi.q-
dā tenēt vt refert Jo.and.et nihil vltra dicit.sed tu aduerte
latius.nā legiste ⁊ maxime Bart.ꝓsequit hāc materiam in
l.qsitū.ff.ad turpil.et dicēdū ꝙ quoddā est tp̄s post lit.ꝯte:
et ꝫm oēs post istud tp̄s nō lꝫ desistere impune:vt in.l.sena-
tus.ff.eo.quoddā est tp̄s aū lit.ꝯte.sꝫ post datos fideiusso-
res:de lite ꝓsequēda ⁊ adhuc nō lꝫ desistere impune:vt in.l.
j.ad turpil.quoddā est tp̄s aū lit.cōte.⁊ aū datos fideiusso-
res:sꝫ post datū libellū:⁊ tūc non lꝫ desistere si citatio est fcā:
vt in.l.absentē.ff.de pe.cū aut.q semel.C.qūo ⁊ qñ iu.q̄ddā
est tp̄s aū datū libellū:et tunc lꝫ fuerit professus se velle ac-
cusare tñ impune pōt desistere etiā si citatio sit facta.⁊ ita lo
quit proprie hoc.c.ad idem.l.miles.§.soror.ff.de adul.et ꝑ
hoc restringe istū tex.sed ideo iste text.facit mentionē de in-
scriptione:qꝛ inscriptio solet fieri ad penā talionis cōiter in
libello:vt in.l.libellorū.ff.de accu.canonizata.ij.q.viij.iō q
desistit post libellū oblatū videt desistere post inscriptioneꝫ
7 premissaꝫ:⁊ eā no.¶ †In gl.fi.ibi priuilegiū bone fame ⁊c.
Sed opp.cōtra gl.et text.si eñ papa magis delectat ī fama
bona ꝙ̄ in fama mala quare hic ꝯmisit istā inquisitionē fiē-
dā cōtra archiepm cū nō appareat ꝙ infamia precessit.et sic
cōtra.c.cū oporteat.⁊.c.qualiter ⁊ qñ.j.eo.Sed ꝫm doc.dic
ꝙ quedā est inqsitio fame ⁊ nō sup veritate criminis.⁊ ista
cū nō sit multū p̄iudicialis pōt fieri modica infamia[b] p̄ce-
dente vel ad denuntiationē probe persone:vt hic probatur.
Quedam est inquisitio super veritate criminis.⁊ ista nō dꝫ
fieri nisi precedat infamia.et ita loquit ꝯtrium.hic enim nō
fuit cōmissa inqsitio sup veritate sed sup infamia.¶ Et ex
hoc no.singulariter modū ꝓcedendi qñ denuntiant crimi-
na nō infamati.si eñ denūtiat⁹ est ꝑsona idonea nō dꝫ com
mitti sꝫ dꝫ fieri inqsitio sup infamia priusꝙ̄ super veritate.
Si vo ꝑsona denuntiās nō est idonea nulla fit inqsitio nisi
ad cautelā.ad hoc.c.cū in iuuētute:⁊ qꝺ ibi no.s.de p̄sum.⁊
si constiterit de infamia ꝓcedit postea sup veritate:vt in.c.
8 qualiter ⁊ qñ.j.eo.¶ †Opp.ij.cōtra tex.vident ꝙ cū citatio
fuerit facta per celestinū q decessit anteaꝙ̄ re⁹ cōpareret qꝺ
nō tenebat cōparere nisi de nouo citaret:vt in.l.edictū.ff.de
iudi.lꝫ enim successor in dignitate succedat in cā:vt in.c.qm̄
abbas.de offi.deleg.⁊ in.l.mortuo.ff.de iudi.tñ non succe-
dit respectu edicti.sed iterū dꝫ citari.vt in p̄alle.l.edictuꝫ est
facit.l.post edictū.ff.de iud.So.dicit Hosti.ꝙ iste cōparuit
sponte:nō eñ tenebatur ꝯparere sine noua citatione ꝑ iura
predicta.Sed cōtra hoc facit cle.ne romani.in fi.de ele.vbi
dicit ꝙ illi q tenent venire ad curiā debēt venire nō obstāte
vacātia:qꝛ de ꝓximo sperat reformatio.Jo.dicit ꝙ dꝫ attē
di forma citationis.ar.c.si gratiose.de rescri.li.vj.dic pleni⁹
vt no.in p̄alle.l.edictū.ꝙ aut numer⁹ citationum nō fuit
complet⁹ ꝑ p̄decessorē et tūc successor dꝫ cōplere:aut fuit cō
pletus et tunc dꝫ saltē semel citare:maxime si mutauit tribu
nal[c] ⁊ facit.l.oratiōe.ī fi.ff.de fer.vbi si citatio passiue facta
est a predecessore nō trāsit in successorē sed debet iterū citari
⁊ hoc puto indistincte ꝓcedere qualitercūqꝫ sit facta citatio
siue sub noīe dignitatis siue nō:qꝛ ista citatio fit ex humani
tate iuris ne successor possit pretēdere ignorātiā:vt in cle.ne
romani.p̄alle.dicit etiā do.An.ꝙ procedit ī curia romana:
qꝛ cum citatio sit de longinquo debet iterari.tene menti.

1 ☞ Jurans non accusare aliquem repellitur ab accusatio
ne si ipsum accusauerit.vide late.j.nu.25.
Procurator nō admittit in crīalib⁹ nisi ad allegādū absen
tiā inqsiti:vel alias exceptiones ip̄m crimē nō tāgētes.15.21.
2 Prelatus potest accusari ab vno canonico sue ecclesie.
3 Prestans homagium siue tributum alicui censetur illū in
superiorem recognoscere.
4 Ecclesia feudataria recognoscit vigore tēporalium:aliqueꝫ
dominū temporalem in superiorē:alꝭ si non sit feudataria
et possideat temporalia:secus.
5 Citatio ad diem feriatam an valeat.
6 Uie si non sint tute vigore inimicorū:est legitima causa nō
comparendi:secus si sunt lutose et huiusmodi.
7 Cōtumax reputat ille q cū sit ꝑsonalr̄ citat⁹ mittit ꝓcuratorē
8 Procurator in criminalib⁹ potest cōparere ad allegādum
inhabilitatem accusatoris:et idē forte ad allegādum quod
inquisitio est formata sine indicijs.15.
9 Accusat⁹ dꝫ cōparere ad instātiā illegitimi accusatoris ad
allegandū priuilegiū suū:alꝭ puniet tanꝙ̄ ꝯtumax lꝫ appa
reat ꝙ fuerit per minus idoneam personam accusatus.
Citatus punitur tanꝙ̄ contumax si nō comparet:lꝫ postea
appareat qꝺ non fuit legitime citatus.26.
10 Contumax non multatur incontinenti:sed dꝫ in ipsa mul-
ta imponenda de nouo citari.
11 Procurator in actionibus popularibus non interuenit ex
parte actoris nisi post litē contest.ex parte vero rei qñcunqꝫ
idem in publicis iudicijs.
Tutor vel curator ante lit.contest.non constituunt ꝓcura
torem.postea vero sic.
12 Procurator admittit in causa suspecti tutoris vt remouea
tur sed vt puniatur non.
13 In causa criminali admittitur procurator comparens pro
interesse tertij:non autem pro interesse inquisiti.
Superior siue per se siue per ꝓcuratorē admittit ad defen-
dendū suum subditum:ratione iuris quod habet in eum.
Negotiorum gestor vel factor alicuius si fuerit cōdemnat⁹
potest dñs per se vel per procuratorem comparere vt diffe-
ratur executio donec reddat rationes.
14 Procurator pōt interuenire in criminalibus:qñ inqsita est
vniuersitas que per se cōparere non pōt:qꝛ est impossibile.
15 Procurator in criminalibus admittit pro persona q̄ impe
dimento iuris non pōt cōparere prout est monialis.
16 Procurator excipiens contra crimen notoria exceptio ad-
mittitur:alias secus.
17 Procurator nō admittit qñ ꝓ crimine venit imponēda pe
na capitalis vt mortis vl̄ amissiōis libertatis vel ciuitatis.
18 Procurator in criminalibus nō admittitur quando ꝓ eis
imponit alia pena ꝙ̄ pecuniaria:licet multi dicant ꝙ a re-
legatione

a ¶ Silētiū.adde Oldr.consi.iij.

b ¶ Modica infamia.addꝺ ꝙ ēt habēte ortū a maliuolis ꝑsonis.vt ꝑ Ro.sin.suis.fo,xxiij.

c ¶ Mutauit tribunal.adde q̄ in fcō ꝯsuluit Ancha.cōsi.ccccvij.

legatione citra admittitur procurator.
Procurator quare non potest interuenire in casu vbi venit imponenda alia pena q̃ pecuniaria.
Intellectus ad.l.seruum quoq̨.§.publice.ff.de procu.
Iudex pt ex offõ inuestigare inocẽtiã ipsiꝰ rei inq̃siti.n.22.
Procurator admittitur in criminali qñ reus est in vinculis: vel quando est conclusum in causa.
Excusator admittitur etiã sine mandato ad excusandũ inquisitum qui non põt comparere: q̃ est infirmus vel in carceribus aut in alio impedimento ineuitabili.
Excusator nõ admittit̃ allegãdo ĩpedimẽtũ rei ꝙ nõ possit cõparere ꝑpter inimicitias vl' allegãdo ĩcõpetẽtiã iudicis.
Innocentia inquisiti potest per quẽcunq̨ allegari.
A s̃nia condemnatoria in criminalibus appellare põt tertius etiam condemnato inuito.
Procurator vbi non debet interuenire ⁊ interuenerit iudicium est nullum.
Frustra: ista dictio denotat quandam annihilationẽ ⁊ nullitatem actus.
Improprietates sunt excusande ⁊ fugiende.
Contumax an puniatur h̃ñs legitimã cãm non cõparendi.
Infamia ꝑueniẽs ex calũniosa accusatione an sit purgãda.

VEniens. †Qui iurat aliquẽ nõ accusare repellit̃ ab eius accusatione. h.d. Sed q̃ hoc capitulũ ad aliud solet allegari ⁊ in hoc est valde vulgatũ: iõ aliter summo ⁊ sic. Ad ꝯsequendã accusationẽ criminalẽ nõ admittit̃ ꝓcur. lꝫ posset allegare cãꝫ absentie seu alias exceptiões nõ tãgẽtes crimẽ ꝓpositũ: ⁊ q iurauit stare mãdato alicuiꝰ nõ admittitur ad accusandũ illũ si virtute iuramenti sibi fuit iniunctũ vt nõ accusaret. Diuidit̃: nã prima pars narrat factũ. Scda ꝓnũtiationẽ citationẽ ⁊ purgationẽ. scda ibi: cũ igit̃. ¶ Casus literalis. Quidã canonicꝰ pragẽsis. A. noĩe in presentia pape ꝓposuit cõtra epm pragensem ꝙ cũ esset filiꝰ sacerdotis in pragẽsem ecc̃esiã nõ fuerat canonice ingressus ⁊ contra priuilegiũ ecclesie pragẽsis duci boemie homagium prestitisset sic subiiciẽdo ecclesiã seruituti: vñ papa citauit eum vt ad certũ terminũ cõpareret coram ipso. Ipse vero ad suã excusationẽ ꝑ nũtios allegauit viarũ discrimina cõsecrationẽ chrismatis imminẽtẽ ⁊ qđ filiꝰ ducis baptizãdꝰ erat tũc tpis per eũdẽ. Papa audiens huiusmodi allegationes eas friuolas reputauit ⁊ ipsum habuit cõtumacẽ: ⁊ licet procuratores eius in cã criminali recipere nõ possit tñ eis cõcessit auditores vt si possent ipm aliquatenꝰ excusarent: corã qbꝰ predictus. A. obiecit p̃dicta contra epm. Sꝫ ex aduerso fuit r̃nsum qđ cũ olim sup hoc litere impetrate fuissent ad archiepm magdeburge. Idẽ. A. in ꝓbatiõe deficiẽs ad pedes epi se prostrauit veniã postulans ab eodẽ ⁊ cõfessus fuit qđ calũniose processerat ꝯtra ipsum ꝓpter ꝙ iurauit stare mãdatis ipsius: ⁊ ipse p̃cepit ei sub debito iuramẽti, vt cõtra ipm de cetero ꝓponere talia nõ auderet qđ totũ in p̃ñtia dñi pape fuit confessus: vñ imposuit ei silẽtiũ sup impetitione epi. Tñ q̃ cõtumax fuit citauit ipm ad presentiã suã ⁊ propter infamiã indixit ei purgationẽ. Berñ. ¶ †No.i. ex tex. ꝙ solꝰ canonicꝰ põt accusare propriũ prelatũ ⁊ maxime si dicat eũ intrusum cũ ei intersit eius talẽ in prelatum nõ habere: facit c. ex parte. ⁊ qđ ibi dixi. ⁊ c. cũ. p. s̃. eo. ¶ †No.ii. ꝙ p̃stare homagium[a] alicui est quasi quedã species seruitutis: nã recognoscit eum in dñm ⁊ de homagio hodie vide tex. cũ glo. in cle. pastoralis. de re iudi. ¶ †Et not. q̃ dicit litera ꝙ contra priuilegiũ ecclesie hoc iuramentũ p̃stiterit: ex quo infert̃ ƀm quosdã ꝙ princeps seculi hꝫ intentionẽ fundatã de iure cõi sup tpalibꝰ etiã ab ecclesia cõcessis ⁊ tenent̃ prelati prestare homagiũ rõne horũ tpaliũ nisi eximant̃ p̃uilegio. sed ego intelligo qñ hec bona fuerunt cõcessa ecclesie in feudũ tunc eñ dño feudi: lꝫ seculari p̃stat̃ iuramentũ. ad hoc. ca. verũ. de fo. cõpe. ⁊ c. solite de maio. ⁊ obe. secꝰ si hẽc bona tpalia simplr essent cõcessa ecclesiis: ⁊ nõ in feudũ: q̃ tũc dñs tẽporalis in aliq̃ nõ recognoscit̃: facit in. c. nouerint. x. q. i. ⁊ l. vt inter diuinũ. C. de sac. san. ecc. ⁊ ꝙ no. Inn. in. c. solite prealle. Et ƀꝫ hãc di. intelligo istũ tex. ⁊ dicta doc. ¶ †No. ibi ad festum resurrectionis qđ vꝫ citatio ad diẽ feriatã:[b] de q̃ tñ dic vt no. Inn. in. c. fi. de fer. ⁊ Hos. exponit tex. ad festũ. i. vsq̨ ad festũ ⁊ credo ꝙ fuerit mẽs l̃re apponere illũ terminũ nõ vt in eo ꝓcedat sꝫ ad designãdũ quo tpe debeat ꝓcedi q̃si imediate post festũ illud sit ꝓcedẽdũ vñ in festo debeat esse ĩ curia. nõ tñ ad ꝓcedẽdũ. ¶ †No. ꝙ discrimina viarũ nõ inducũt iustã excusationẽ nõ cõparẽdi: sed intellige hoc sane qñ est allegatio g̃nalis puta propter friuola vel q̃ vie erant lutose:[c] iste eñ nõ excusant: vt i. c. cũ diligẽti. de do. ⁊ ꝯtu. secꝰ si allegaretur discrimẽ viarũ propter legitimũ timorẽ hostiũ seu inimicorũ: vt in. c. accedẽs. s̃. vt lit. nõ ꝯte. ⁊ in cle. pastoralis. §. pisana. de re iu. ⁊ sic intellige istũ tex. ¶ †No. cõtumacem reputãdũ qui ꝑsonaliter citatꝰ cõparet per ꝓcuratorẽ etiã si alleget excusationes friuolas. ¶ †No. sing. qđ lꝫ procurator nõ admittat̃ in cã criminali ad disputandũ super crimine tamẽ admittitur ad proponenduꝫ exceptiones cõtra accusatorẽ de ipsius indignitate qđ no. ⁊ nescio alibi ita bonũ tex. vt non admittitur procurator ad allegandũ cãm absentie dñi sui que consistit in facto: sed etiam causam absentie que ꝯsistit in iure ad ꝓponẽdũ exceptiones exclusiuas indigni accusatoris: ⁊ sic concorda istũ tex. qui videtur sibi cõtrarius: q̃ primo dicit ꝙ nõ poterat admittere procuratorem ⁊ postea tamen admisit. ¶ †Itẽ no. ꝙ citatus ad instãtiam legitimi accusatoris tenetur cõparere saltẽ ad allegandum priuilegiũ suum: ⁊ si non cõparet potest puniri pro cõtumacia sua: licet postea constet qđ accusator fuerit illegitimus nã ex quo cõstabat tẽpore citatiõis debebat cõparere: vñ in fine propter ꝯtumaciã papa istũ denuo citat: ⁊ sic procedit. l. ii. ff. si quis in ius voc. non ierit. ⁊ l. ii. ff. si qs ius dic. non obtẽ. vt possit iudex punire cõtẽnẽtem preceptum suũ non solum quãdo adhuc nõ constat de indignitate actoris seu accusatoris: sed etiã postq̃ cõstiterit: quia iam cõtumacia per priꝰ erat cõmissa: ⁊ hoc no. ¶ †Itẽ collige optimuꝫ arg. ex fine litere ꝙ ex cõtumacia nõ debet quis mulctari in continenti: sed debet in ipsa mulcta infligẽda de nouo citari: ad hoc qđ not. in. d. l. ii. si qs in ius voc. nõ ierit. dixi plene in. c. i. de iudi. ¶ †In glo. i. hec gl. ꝓcedit in hac difficilima materia ponendo regulã ⁊ excipiẽdo casus. Et comprehendendo omnia contenta in glo. ⁊ alibi scripta tã per legistas q̃ per canonistas sic põt distingui: ꝙ aut q̃rit̃ nunqd in criminali põt interuenire procurator aut nunqd possit intercedere excusator: qui scꝫ nullũ habuit mandatũ. primo casu in procuratore dic cõprehendẽdo etiam casum ciuilẽ ꝙ in ciuilibus regulariter interuenit procu. vt in. l. i. §. vsus. ff. de ꝓcu. ⁊ s̃. de procur. per totũ. Sed in accusatione populari: lꝫ interueniat procurator ex parte rei: nõ tamen ex parte actoris: vt in. l. licet. ff. de procu. ⁊ in hoc casu ꝓcedit dictũ huius gl. nã illa lex proprie loquitur in ciuili: vnde puto qđ nõ recte iste casus excipitur a regula formatã in princ. gl. ⁊ est ratio q̃ ex parte agẽtis non interuenit procurator qñ nõ põt dici causa ista propria cũ sit popularis: ergo non hꝫ locũ cõstitutio procuratoris: q̃ procurator constituit̃ a dño: vt in p̃alleg. l. Itẽ nõ magis interest ꝯstituẽtis q̃ ꝯstituti ex quo popularis est actio: frustra ergo dicetur procurator alteriꝰ l. neq̨ tutores. C. de procu. ⁊ hoc procedit ante lit. conte. sed postea cum sit effectus dñs ex lit. contest. l. si cui. ff. de verbo. sig. ⁊ in. d. c. ii. de procu. lib. vi. poterit iste cõstituere procuratorẽ: licet actio sit popularis: qđ tenet Bart. in p̃alle. l. licet. simile in tutoribꝰ ⁊ curatoribꝰ qui ante li. conte. nõ ꝯstituũt procuratorẽ: q̃ non sunt dñi. sed post lit. conte. sic: vt in p̃alle. l. neq̨ tutores. ⁊ ex hac rõne infertur qđ in publicis iudiciis ante li. conte. nullo casu potest interuenire procurator: qđ etiã voluit Bar. in p̃alle. l. licet. ⁊ sic limita ⁊ intellige istã gl. quo ad istam partẽ. ¶ †In criminalibus vero nunquid possit interuenire ꝓcurator: vt in. c. tue de procur. ⁊ i. c. pri. in fi. ⁊ sub isto casu cõprehẽditur casus exceptus in gl. videlicet in crimine suspecti tutoris: nã ille casus proprie non excipit̃ a regula: q̃ aut agitur contra suspectũ tutoreꝫ ad hoc vt remoueat̃: ⁊ ista est causa ciuilis q̃ tendit ad cõmodum priuatũ: ideo ĩteruenit ꝓcurator: aut agit̃ vt suspectꝰ tutor puniatur: ⁊ tunc quicquid dicat ista gl. non interuenit procurator sicut nec in actione iniuriarũ cum pena sit arbitraria ita dicit Bart. in. l. pe. §. ad crimẽ. ff. de publi. indi. Item sub illo casu potest comprehẽdi alius casus exceptus in gl. scꝫ cũ quis accusatur de ingratitudine: illa enim causa est ciuilis cuꝫ agatur ad cõmodũ priuatum vt libertus redigat̃ in seruitutẽ vt etiã voluit Bar. in p̃alle. §. ad crimẽ. ⁊ iõ non recte excipit̃ a regula. ¶ †Quandoq̨ agit̃ de crimine criminaliter:[d] tũc aut qs cõparet vt tertius pro interesse suo: aut tanq̃ principalis: si tanq̃ tertius tunc põt interuenire ꝓcurator q̃ quo ad eũ non põt dici causa criminalis: ⁊ sub isto potest intelligi casus exceptus in glo. dũ dicit qđ dominus defendit seruũ in crimine: nã venit pro interesse suo: ⁊ sic nõ recte excipitur iste casus a regula. Idẽ ƀm Bar. in p̃alleg. §. ad crimẽ. Si abbas venit ad defendendũ monachũ suũ eps ꝓ clerico: oẽs eñ isti ⁊ cõsimiles admittunt̃ ⁊ per se ⁊ ꝑ procuratorẽ. l. si seruus. ff. de publi. iud. ⁊ ideo si factor alicuius esset condẽnatus ad mortẽ potest dñs petere vt differat̃ executio donec administrationẽ reddat: vt no. ꝑ Cy. i. l. i. C. de

+ Sebasti. Sapia.
a ¶ Homagiũ. vide late ꝑ do. Ias. de sancto georgio ĩ tract. d̃ homagio co. i. cũ pluribꝰ sequentibus.
Zacharias.
b ¶ Ad diez feriatã. Adde Lãfrã. de oria. ĩ. c. qm̃ ꝫ. §. citationes. nu. xiiii. ver. tandem. s̃. de prob.
+ Sebasti. Sapia.
c ¶ Lutose. Vide Deciũ in. l. ii. §. si qs in iudicio. ff. si quis cau.
+ Sabasti. Sapia.
d ¶ Criminaliter. vide Feli. hãc materiã plene discutientẽ in. c. meminimus. s̃. eo.

14 bo.dam.¶ †Si vero venit tanq̄ principalis:ꝛ tūc aut non potest cōparere per se ꝓpter impossibilitatē facti q2 est vniuersitas:ꝛ tūc pōt interuenire ꝓcurator:vt not.in.c.dilect⁹.de si.ꝛ in.l.aut facta.ff.de pe.ꝛ dixi.in.c.j.ḋ.eo.vel si non pōt impedimēto iuris:vt q2 est monialis q̄ ꝑ nulla causa debet egredi monasteriū:vt in.c.j.de sta.mo.lib.vj.ꝛ tūc potest interuenire procu.In monialib⁹ tamē pōt distingui:q2 si iudex pōt accedere ad monasteriū dꝫ ibi causām agitare:sed si esset talis iudex quē si decet ire vt eps:ꝛ tunc pōt interuenire procurator vt in simili dicitur de teste.in.c.ij.de iudi.libr.vj.

15 ¶ †Si v̄o pōt ꝑ se interuenire:ꝛ tūc ad exceptionē[a] proponendā nō ꝯcernentē crimē pōt ꝓcur.interuenire vt puta ad proponēdā exceptionē dilatoriā ꝯtra accusatorē vel contra iudicem vel similē:nā cū non disputetur de crimine nihil obst. ꝙ non possit interuenire procu.ꝛ ita vult gl.dū dicit qḋ ad excipiēdū potest interuenire procurator.Inno.vult ideꝫ.ḋ.c.proximo.ꝛ clarius Bart.in prealle.§.ad crimen.ꝛ probatur optime hoc in isto tex.vbi proposita fuit exceptio contra accusatorē ꝑ procuratorē ꝛ admissa.ꝛ ꝓm eā fuit pronūtiatū:ꝛ ideo non puto esse verū dictum Jo.and.scilicet qḋ exuberauit iudicis officiū in eo qḋ papa imposuit sileotium accusatori absente contumaciter accusato.ꝛ qḋ in alio suppleuit ex officio q admisit excusationē sup p̄ncipali hoc puto non bene dictum:quia hic potuit procur.interuenire cū non di-

16 sputaretur de crimine.¶ †Si vero exceptio concernit crimen:ꝛ tunc si opponitur in vim dilatorie:vt q2 videtur qḋ alias fuit absolutus:ꝛ tunc si notoria est hec exceptio:pōt interuenire procu.q2 iudex debet ex officio suo absoluere accusatū si notorie sibi competit exceptio.l.qui cū maio.ff.de bo.q̄ libe.secus si dubium:vt not.Bart.in p̄alle.§.ad crimen.si vero exceptio est talis q̄ separatim a crīe discutitur:ꝛ tunc cōiter tenetur qḋ aut infertur ad decisionē criminis ꝛ nō pōt interuenire. Exēplū accusatur lucius de homicidio excipitur qḋ occisus erat bānitus:ꝛ sic poterat impune occidi:replicatur ꝙ bannū erat cācellatū:triplicatur ꝙ cācellatio non valuit:ꝛ de hac triplicatione seu exceptione tm̄ nūc discutitur:sꝫ certe nō pōt interuenire procu.q2 infertur ad decisionē criminis:q2 si cācellatio fuit iuste facta tenetur de homicidio:secus si nō infertur ad decisionē criminis:vt.l.p̄ses.C.de plagia.ꝛ sic fuit consultuꝫ per Bar.ꝛ multos:lꝫ qdā ꝯ.Si vero est exceptio peremptoria: tūc idē dicēdū ac si ꝯstitueretur in tota cā criminali:q2 a quocūqꝫ remouetur gen⁹ ꝛ eius quelibet spēs:vt in.l.j.ff.de suis ꝛ legi.ꝛ.c.pastoralis.§.itē cū in totū.ff.de offi.deleg.ꝛ etiā maxime:q2 super accessorio nō pronūtiatur:sed sup principali:vt

17 in.c.j.de ordi.cog.ꝛ ideo dic vt in sequēti mēbro.¶ †Si vero procur.instituitur ad totam cām:ꝛ tunc si venit imponēda pena capitalis vt mortis vel amissionis libertatis vel ciuitatis ꝓm oēs nō interuenit ꝓcurator:vt in.l.j.ff.an ꝑ aliū cau.appel.ꝛ in.l.absentē.ff.de pe.ꝛ in prealleg.§.ad crimen.

18 ¶ †Si vero venit imponenda pena relegationis gl.hic tenet qḋ pōt interuenire ꝓcu.[b] ꝛ idē dicit in qualibet pena citra relegationē:ꝛ fuit cōis opi.glo.iuris ciuilis in.l.seruum quoqꝫ.ff.de ꝓcu.ꝛ in prealle.§.ad crimen.qḋ tenuerunt Ja.but.Guil.de cu.Frā.accu.ꝛ cōiter oēs.sꝫ Jac.de are.Per.ꝛ Cy.sentiunt contrariū in.l.reos.C.de accu.Bart.in prealle.§.ad crimen.dicit qḋ ꝯsuleret ꝓm primā opi.q̄ est satis cōis sed disputatiue alia videtur verior:vñ ꝯclude post illos quod in nullo crimine publico vel priuato ꝓcur.regulariter interuenire pōt nisi veniat imponēda pena pecuniaria.ar.in.l.ij.C.de ꝓcu.vbi permittitur in pecuniaria:ad idē tex.in.l.fi.C.de iniur.iuncta.l.fi.ff.co.nam in crimine iniuriarū non interuenit procurator nisi persona sit illustris:ꝛ tamē venit imponēda pena relegationis:non autem ictus fustiū ex quo esset illustris:ad hoc.l.fi.p̄alle.ff.de iniur.ꝛ multa alia ad hoc inducūt:sed primā opi.tenet Host.ꝛ Fed.de se.cōsil.xciiij.ꝛ vt dixi ꝓm eaꝫ est ꝯsulendū:q2 est cōis sed veritate inspecta potius est tenēda ꝯtraria opi.vt in nullo crīe regulariter interueniat procurator nisi veniat imponenda pena pecuniaria.

19 ¶ †Et inter alias rōnes placet mihi due vrgētes.p̄ma qḋ procurator non potest defendere alium nisi legitime ꝑsonā suam ꝑ satisdationē de iudicio soluēdo.l.qui proprio.ff.de procu.ꝛ insti.de satis.§.si vero.ꝛ hoc est clarissimū.Sed vbi non venit imponēda pena pecuniaria sed alia nō potest procurator in se suscipere iudiciū:q2 non potest soluere condēnationē:nam si ꝯdēnatur quis vt sit relegatus in certa prouincia quomodo potest procurator hanc penā soluere:naꝫ relegatio etiā hoc mō fieri non pōt.l.relegatoꝝ.ff.de interdic.ꝛ rele.Idē si ictus fustiū venit imponēdus vel alia similis pena:sꝫ qñ venit imponēda pena pecuniaria optime potest procurator legitimare personaꝫ suam:q2 potest soluere illā penā.ꝛ ideo non sine ministerio iura aperte dixerunt ꝙ vbi imminet pena pecuniaria pōt ꝓcurator īteruenire non sic dixerūt de alijs penis.Secunda ratio:licet non ita efficax est:q2 vbi venit imponenda alia pena q̄ pecuniaria tractatur de magno p̄iudicio:q2 quelibet pena corporalis maior est qualibet alia pecuniaria.l.in seruoꝝ.ff.de pe.sed per ꝓcuratoreꝫ:quis non ita diligēter ꝓsequitur factum suū sicut per se ipsum ꝛc.vñ interest reipu.ne quis dānetur innocēs vel nocens absoluatur quare vt hoies inducantur ad insistendū in iudiciū ꝑ seipsos voluerūt iura ꝙ in istis grauib⁹ nō interueniret procu.sed tota difficultas stat in respōdendo ad.l.absentē.ꝛ ad.l.seruū quoqꝫ.prealle.in quibus cōiter dicūt glo.ꝛ est cōis opi.qḋ vbicūqꝫ absens potest dānari ꝙ ibi potest procurator interuenire:q2 meli⁹ est qḋ defendatur ꝑ aliquē q̄ a nemine:vt in.d.l.seruū quoqꝫ.sed in.l.absente.clare ꝓbatur qḋ pena relegationis potest imponi etiaꝫ absenti:ergo pōt interuenire procura.vt in.d.l.seruū quoqꝫ.sed ad hoc rñdeo qḋ licet absens contumaciter possit relegari:tñ non potest interuenire ꝓcur.q2 nō potest legitimare personā suā:vt.ḋ.dixi.ꝛ sic non pōt iudiciū recta via in se suscipere.Itē homines cōsci qḋ pōt interuenire ꝓcurator de facili eos ꝯstituerent:ꝛ qñqꝫ per negligentiā procuratoris dānarentur cui fuit obuiandū:non ob.§.publice.q2 ille.§.vt notāter dicit Bar. non loquitur in ꝓcuratore sed in executore:vt ptꝫ.q2 dicit qḋ quēcūqꝫ ꝛc.Et vtitur similib⁹ verbis que clare dicunt quēlibet admittendum siue sit femina siue minor:siue sit alia ꝑsona legitima:vñ non potest intelligi in ꝓcuratore.nec obs. qḋ text.ibi dicit qḋ admittatur ad excusandū innocētiā:q2 excusator dꝫ admitti etiā ad excusandū super crimine:vt.j.dicā:q2 ex quo iudex pōt ꝓcedere in illo casu ꝯtra absentē debeat ex officio suo supplere presentiā absentis ꝛ inuestigare etiā de ei⁹ innocētia:ad hoc.l.ꝓperandū.C.de iudi.ꝛ in aut. qui semel.C.quō ꝛ quādo iud.facit.c.ij.de arbi.si per se hoc dꝫ facere forti⁹ dꝫ admittere quēlibet volentē ostendere innocentiā accusati:q2 accusator qualiscunqꝫ potest prodesse: sed non obesse cum non habeat mādatū:sed ꝓcurator etiaꝫ

20 potest obesse.¶ †Hec omnia intelligo procedere nisi reus sit in vinculis:q2 tunc communiter tenetur ꝛ obseruatur ꝙ admittatur procu.[c] quod tenet Bar.in.d.§.ad crimē.quia iudiciū non potest esse delusoriū cū reus sit in vinculis:ꝛ certe licet hodie sit equum:tamē de subtilitate iuris potest dici oppositum:q2 vt dixi licet cesset ratio:q2 iudiciū non erit delusorium:non tñ cessant alie rationes ꝓhibitiue:q2 non potest procurator legitimare personaꝫ suam per satisdationem.Item melius quis agit causam suam per se q̄ ꝑ aliū:ꝛ hoc videtur probari in.l.j.ff.an ꝑ aliuꝫ causa appellatio.vbi dicitur qḋ re⁹ debet interesse in adiutorio iudicis. Et ideo in aliquibus locis obseruatur quod reus dicitur vinculat⁹ ad iudicium ꝛ per seipsum se defendit.Iteꝫ hec limita vera vt procu.non possit interuenire ante cōclusionē in causa sed post sic:[d] nā tūc ex parte actoris si crimē est probatuꝫ potest interuenire procurator:q2 nihil ob.vt.l.q̄uis.ꝛ qḋ ibi not.

21 C.de adul.ꝛ hec procedūt quo ad procuratorem.¶ †Si vero queritur de excusatore qui non habens mādatū venit ad excusandū nunquid iste debeat admitti:ꝛ nunqd posset ꝓponere Inno.hic tractat:sed clarius ꝛ latius Bart.qui etiā assumpsit hec dicta Inno.dicit qḋ quedā sunt excusationes necessarie:vt q2 reus est infirmus vel tenetur in vinculis seu alio impedimēto ineuitabili[e] ꝛ secundū cum has omnes excusationes potest proponere excusator:licet non habeat mādatum:vt in.d.l.reus.C.de accu.canonizata.v.q.iij.nā velit vel nō velit reus factū sic se hꝫ:ꝛ ideo non mirū si qlibet admittitur etiā sine mādato.Quedā sunt exceptiones ꝓbabiles non tñ necessarie:vt puta q2 reus nō pōt venire propter inimicitias:ꝛ tūc excusator nō admittitur:q2 ignorat voluntatē rei.Quedā sunt exceptiones oīno voluntarie:vt puta tu nō es iudex rei ꝛ fortius non admittitur excusator:q2 reus posset prorogare iurisdictionē isti⁹:ꝛ iste excusator cū non habeat

22 mādatū non debet interpretari volūtatē alterius.¶ †Iteꝫ ad allegandū causas cause solet dici ꝙ nō admittitur excusator ad disputandū sup crimine:sed dic ꝙ in veritate etiaꝫ ad excusandū innocētiā super crimine dꝫ admitti excusator ex quo potest procedi in absentia:vt est casus singularis in.d.§.publice.ꝛ sentit ibi Bart.nam cum iudex ad hoc teneatur ex officio suo:vt dixi.ḋ.fortius debet admittere quēcūqꝫ.Iteꝫ tex.ibi dicit qḋ admittitur ad excusandū innocētiā ꝛ sic loquitur qñ excusat de crimine ostendendo eū innocentē ꝛ facit optime tex.in ar.in.l.nō tm̄.ff.de appel.vbi in crimine qs appel-

23 lat ꝑ alio etiā inuito:de quo.ij.q.vj.in sum.¶ †Ultimo circa p̄dicta queritur quid si ꝓcurator interuenit vbi non debeat interuenire

---

↪Sebasti. Sapia.

a ¶ Exceptionē.vide Bar.i.l.p̄tor.in p̄nc.ff.de dā.in fe.Ro.deci.ccciij.inci.itē qḋ ꝓcurator.ꝛ decisi.ccxxviij.inci.itē no.ꝙ vbi agitur.in antiqs,Alb.in.ij.pte stat.q.cxxv.Sali.i.l.reos.col.pe.v̄.q̄ro.an ꝓcurator C.de accu.

b ¶ Interuenire ꝓcura.Adde an et qñ i cā criali possit interuenire ꝓcu.Cep.ꝯsil.xx.ꝛ ꝯsi.xlj.ꝛ.xlvij.per Alexā.ꝯsi.xvi.iij.li.ꝑ Caldi.ꝯsi.iij.hoc ti.

↪Sebasti. Sapia.

c ¶ Admittatur ꝓcurator.vide Rotā deci.ccxcvj.ici.itē lꝫ in cā criminali in antiquis.

Zacharias.

d ¶ Sꝫ post sic.adde de hoc esse casuꝫ sin.ꝛ vnicū i.l.q̄uis idubitate.C.ad.l.iu.ḋ adul.quā ad h̄ ꝓ sing.refert ꝛ seqtur An.bar.in repe.c.pasto.i p̄n.de causa pos.ꝛ ꝓprieta.et Ant.Cors.sin.ccxxxiij.in v̄.ꝓcurator.qḋ inci.lꝫ qs in cā criminali.

Zacharias.

e ¶ Impedimēto ineuitabili.adde Ant.cors.sin.suo cxij.in ver.necessitas ieuitabilis.et ꝙ dixi i apo.ꝛ ad istum in.c.qm̄ frequēter.§.porro.nu.iiij.in apos.in ver.egritudo ꝛ captiuitas.ḋ.de fo.compe.

interuenire nungd tenet iudiciū^a gl.i.c.j.de iudi.li.vj.tz qd
sic idē gl.in.l.q̄uis.C.de adul.aliquis cōtra Bart.mutauit
opi.in.d.§.ad crimē.⁊ tenuit ipse finaliter qd iudiciū sit nul
lū siue interueniat ex pte actoris siue ex parte rei ⁊ mouet̄ p
text.ibi dicētem ꝙ frustra interuenit ꝓcurator ergo si iudi-
ciū esset aliqd nō interueniret frustra:q̄r saltē posset manda
ri executioni q̄ñcūq̄ caperet̄ reus si nō pōt haberi pro p̄ñti
sicut dicim⁹ in iudicio incepto cōtra cedentez bonis:vt.j.de
so.Odoar.Itē q̄r ille ꝓcurator nō ita ꝓuide ꝓmouet cām
vt p̄ncipalis:fallit in casu.l.q̄uis.C.de adul.vt.s̄.dixi.Ad-
uertendū tn̄ qd in multis casib⁹ pōt interuenire valide pro-
curator:vt.s̄.dixi ⁊ in illis nō est dubiū qd valet iudiciū:sed
vbi dixi ꝓcuratorē nō posse iteruenire ibi est dubiū.d.Ant.
hic distinguit aut ꝙ sumus in casib⁹ vbi pōt absens condē-
nari:⁊ tūc tz iudiciū q̄r ibi est defect⁹ in solēnitate:q̄r nō po-
tuit p̄stare cautionē de iudicato soluēdo q̄ cautio nō pōt li.
cōte.imo defect⁹ tollit̄ per cōtestationē litis:vt in.l.filiusfa.
§.veterani.ff.de ꝓcur.Si vero sum⁹ in casib⁹ in qb⁹ absens
nō potuit ꝯdēnari:⁊ tūc nō valet iudiciū:q̄r nō est hic defe-
ct⁹ in solēnitate:sz cū absens nō poterat ꝯdēnari cōtestatio
vr̄ nulla ⁊ q̄q̄ in veritate hic videat̄ optima ꝯsideratio:ta-
men tutius credo tenēdū esse opi.vt indistincte iudicium sit
nullū:q̄r aut interuenit ꝓcurator ex parte actoris ⁊ re⁹ fuit
absolut⁹ forte ex negligētia ꝓcuratoris q nō fuisset si actor
fuisset p̄sens:q̄r diligēter tractasset cām suā.Aut interuenit
ex parte rei:⁊ tunc forte ex negligētia procuratoris innocēs
fuit cōdēnat⁹:ita qd si fuisset reus presens euitasset condem
natione:⁊ interest reipublice ne innocēs condēnet̄ vel nocēs
absoluat̄:⁊ in fauorem publicū hoc statutuz fuit cui ptes ēt
expresse renūtiare nō possunt.l.ius publicū.ff.de pac.Item
tex.in.d.§.ad crimē.dicit simpliciter ⁊ indistincte qd frustra
4 interuenit ꝓcurator.¶ †Et de ꝓpria significatione hui⁹ v̇-
bi frustra^b est denotare quandā annihilationē:⁊ act⁹ nulli-
tatē:licet q̄ñq̄ improprie aliud importet: ⁊ ita loquit̄.c.q̄r
frustra.j.de vsur.sed improprietates sunt excusande ⁊ fugiē
de:nō aūt in cōsequentiā trahēde:vt not.in.c.intelligētia.et
c.ex parte.de v̇.sig.⁊ hoc dico:q̄r qdā ⁊ min⁹ bn̄ mouebant̄
in cōtrariū sentiā p.d.c.q̄r frustra.Et intellige qd non valet
iudiciū ante conclusionē in causa:sed post cōclusionē seruā.
l.q̄uis.C.de adul.vt.s̄.dixi.¶ In gl.in v̇.silentiū ibi.de iu-
reiuran.quēadmo.⁊ dic de hoc vt dixi plene ibi.⁊.s̄.in nota
5 bili.¶ †In eadem glo.ibi dixit se velle accusare dic melius
qd aut qs renūtiat accusationi ꝓposite aut ꝓponēde:si pro
posite dic vt dixi.in.c.p̄cedenti.si proponēde: aut renuntia-
nit in casu in quo licitū est trāsigere vt sup iniurijs ⁊ simili-
bus:⁊ nō auditur amplius:⁊ hoc casu ꝓcedit ista gl.aut nō
erat licitū trāsigere:⁊ tunc aut fuit preuēt⁹ ab alio:⁊ nō au-
dit̄:sec⁹ si nō fuit preuēt⁹:⁊ tūc audit̄:vt in.l.iij.§.si is cuius.
ff.de sepul.vio.de quo per Bart.in.l.si maritus.§.si negaue
rit.ff.de adul.⁊ in fi.gl.sz iste nō fuit absolut⁹ a crimine:sed
ꝓpter illegitimitatē accusatoris:ideo aliud audiri dz:vt in
c.cū.P.s̄.eo.⁊ no.ij.q.j.prohibet̄.¶ In gl.fi.not.bn̄ per gl.
q̄ñ citatus debeat cōparere ⁊ q̄ñ nō:dic vt dixi.in.c.fi.de fer.
6 ¶ †In ea.gl.in fi.no.gl.q̄r semp allegat̄.⁊ vide no.ij.q.iij.c.
si ep̄s.⁊ plene per Inno.⁊ alios in.c.preterea.de dilat.⁊ per
Jo.an.in regula scienti.de reg.iur.li.vj.in mercu.vbi dispu-
tat:nungd valeat ꝓcessus cōtumacie punitiuus contra nō
7 cōparētē habētē tn̄ legitimā cām nō cōparēdi.¶ †Ultimo
opp.cōtra hanc literā.⁊ videtur ꝙ purgatio nō erat indicē-
da huic episcopo propter infamiā insurgentez ex calūnioso
accusatore arg.in.c.qualiter ⁊ quādo el.ij.j.eo.⁊ in.c.cum in
iuuētute.de p̄sum.Sol.dicit Hos.ꝙ nō propter talē accusa-
torem sed propter infamiam q̄ forte prius insurrexerat fuit
indicta purgatio:vel forte potest dici qd infamia trāsiuerat
ad bonos ⁊ graues viros vnde propter eos hec purgatio
erat indicēda:ad hoc qd no.in.c.dilectus.de pur.ca.⁊ p glo.
in.d.c.qualiter ⁊ q̄ñ.j.eo.⁊ ex his dicit glo.no.bene dicere.ij.
q.v.oībus:q̄ dicit qd ꝓpter infamiā ortam ex calūniosa ac-
cusatiōe est idicēda purgatio:sz tu dic.vt.s̄.dixi ⁊ forte pos-
set attētari ꝙ si certū esset īfamiā peruenisse ad graues p̄so-
nas ex facto tm̄ calūniosi accusatoris qd purgatio non esset
indicēda:iuxta no.p bar.in.l.de minore.§.tormēta.ff.de qō.

☞ Denuntiator criminis non se inscribit:prout facit ac-
cusator.
Excipiens de crimine ⁊ non probans punitur extraordina
rie.nu.22.
Procurator interuenit q̄ñ de crimine discutitur per viam
exceptionis.
Accusatio tēdit ad finem punitionis:scz v taccusat⁹ puniat̄
ẜm qualitatem delicti:denūtiatio verao quiscunq̄ sit tēdit
ad finem corrigendi.
Crimen per exceptionē ꝓbatū non est cā aliquē puniendi ex
illa probatione.s.ꝙ non punitur vel priuat̄ beneficio qd iaz
habuit:sed illo quod vult consequi priuabitur.nu.14.
3 Per electionem acquiritur ius ad rem:sed per collationem
acquiritur ius in re.
4 Accusatio non dicitur criminalis q̄ñ per eaz non agitur ad
penam:sed solum vt accusans priuetur certa re.
Procurator admittitur in illis criminalib⁹ in qb⁹ nō agit̄
ad penā:⁊ potest esse q̄ñ de crimine agitur ciuiliter.
Parrochianus vel patronus possunt agere de crimine ci-
uiliter contra clericum vt priuetur illa ecclesia.nu.21.ad fin.
5 Exceptio intentionis vel facti que sit.
6 Accusator debet regulariter se in accusatiōe inscribere:fal-
lit vt hic dicitur.
7 Inscriptio quā faciunt accusatores nihil aliud est nisi quod
ipsi se obligent ad penam talionis.
8 Inscriptio ad penā talionis non est necessaria:q̄r licet non
fuerit facta nihilomin⁹ ad eam tenetur si in accusatione de-
fecerit accusator.
Pena talionis que sit ⁊ vnde dicatur.
9 Accusator criminosus non repellitur quando prosequitur
iniuriam propriam.
10 Clericus criminosus an poterit excipere contra electum seu
confirmatum qui est futurus suus prelatus.
11 Contra excipientem de crimine non admittitur triplicatio
criminis.
12 Procurator capituli non admittitur contra electum exci-
piendo contra ipsum de crimine:si canonici sunt inspirato-
res vel criminosi.
13 Princeps alicui⁹ regni an possit se opponere cōtra electio-
nem alicuius prelati qui habet stare in regno suo.
14 Elect⁹ si fuerit repulsus ob crimē cōtra ipsum probatū:effi
citur inhabilis ad alias dignitates consequēdas non autez
priuatur consecutis.nu.2.sed si talis poterit se purgare nō
repelletur a dignitate consequenda.nu.15.
16 In cōmissis arbitrio iudicis potest pars appellare si iudex
inique arbitretur.
Iudex quando cognoscit vt bonus vir ab eo non appella-
tur idem quando committitur conscientie sue.
17 Appellari nō potest a pena legis:sed an inciderit in penam
vel non ⁊ super hoc sit pronūtiatum bene potest appellari.
18 Iudex in commissis arbitrio suo debet seruare equitatem
vbi ius scriptum non est.
19 Archiepiscopus an possit de criminibus obiectis cōtra ele
ctum in episcopum cognoscere.
20 Testes an sint compellendi ad testificandū quando excipi-
tur contra aliquem de crimine.
21 Contra electum in episcodum vel ad aliam dignitatem qui
admittentur ad excipiendum de crimine ipsius.

1 **Super his.** †Denūtiator cri̇s non se inscribit:q̄r ad correctionē
tēdit:accusator v̇o inscribit:q̄r tendit ad penā:ex-
cipiēs v̇o inscribit ad penā extraordinariā si p ex-
ceptionē deijcit̄ ab obtēto:al's sec⁹ hoc p̄mo.Scd̄o dicit̄ ꝙ
dū discutit̄ de crimine p modū exceptiōis pōt iteruenire ꝓ-
curator.Diuidit̄ in duas partes principales.Scd̄a ibi:lz.⁊
prima subdiuiditur:q̄r primo ponit modos tres opponen
di crimen.Scd̄o illos prosequitur ibi:q̄ñ. ¶ Casus litera-
lis.Quidam electus fuit in ep̄m lucanuz:quidam canonici
opponebāt se illi electo:quedā impedimēta cōtra ip̄m pro-
ponētes.s.qd erat male fame ⁊ opiniōis ⁊ ꝙ cōtraxerat ma
trimoniū cū vidua ⁊ sic repelleret̄ tanq̄ indignus:super his
mādauit papa ingri:opponebat̄ cōtra illos qui se oppone
bāt ⁊ impetrauerāt de his ingri qd debebant se obligare ad
penā si deficerēt in probādo.Unde iudices illi super hoc cō
suluerunt papam ⁊ ipse respōdet qd tribus modis pōt cri-
mē opponi.s.denūtiādo excipiendo ⁊ accusando:q̄ñ crimen
in modū denūtiatiōis opponit̄ nō est necessaria inscriptio:
sz cū opponit̄ in modū accusatiōis.tūc dz inscribi cum talis
accusatio fiat ad depositionē:cū vero crimē opponit̄ in mo-
dū exceptionis distinguēdū est quare opponit̄ ⁊ q̄ñ.Si aūt
subijcit̄ vt aliqs repellat̄ ab accusatione nō est necessariū in-
scribi:sed cū opponit̄ vt aliqs repellat̄ a ꝓmotiōe officij vel
bn̄ficij:si ante cōfirmationē opponit̄ ẜm qd hic opponeba-
tur non dz q̄sq̄ inscribere:q̄r crimen hoc modo probatū im
pedit promouendū:sed non deijcit iam promotū:si v̇o obij
citur post cōfirmationē cū elect⁹ debet cōsecrari debet obij-
ciēs se obligare ad penā extraordinariā ad arbitriū iudicis
discreti,q̄r deijcit ab obtento ⁊ repellit ab obtinendo,q̄r cri-

a ¶ Tenet iudiciū. Adde vidēdū.d. de ro.dci.suis no uis ⁊ antiqs.de procu.
Sebasti.Sapia.
a ¶ Tz iudiciū vide Ro.i ꝯsi.cclv. inci.duo sunt He mi.in.c.j.de iudi. li.vj.⁊ Feli.i.c.sci scitat⁹.col.iiij.v̇s. sed ꝯ opi.cōez.s̄. de rescri.⁊ in.d.c. meminim⁹.co.v. v̇.vltima conclu sio.s̄.eod.
Sabasti.Sapia.
b ¶ Frustra.d his verbis frustra ali qd fieri.vide Fel. i.c.rodulph⁹.co. xx.circa mediū.in vers.frustra.s̄.de rescri.

mine sic probato perdit qd per electionē ⁊ cōfirmationē fuerat cōsecutus: sed ob hoc prius habita nō amittit. Et in casu isto licet agat de crimine nō tñ est questio criminalis: vñ per procuratorē pōt tractari. Ber. ¶ † No. j. ex tex. finē accusationis denuntiationis ⁊ exceptiōis: nā accusatio tēdit ad depositionē: qr accusatus deponit ab officio ⁊ bñficio si fuerit cōuictus: dic etiā si crimen est enorme dz detrudi in ppetuū carcerē: vt in. c. tue. j. de penis. denūtiatio vero tēdit ad correctionē nō autē ad puniendū delictū pena cōdigna. sed vt cogatur desistere a peccato ⁊ agere penitentiā ⁊ hoc pcedit tā in denūtiatiōe euāgelica q̄ canonica regulari ⁊ iudiciali: nā finis principalis cuiuscūq3 est vt denūtiat⁹ se corrigat s3 qñq3 cōpellit satisfacere si aliter se corrigere nō pōt: s3 aduenit per quandā cōsequentiā: de quo in. c. nouit. de iud. Exceptio vero proprie ⁊ sm materiā suā pprіā tendit ad repellendū: vt in. c. ij. de or. cog. ⁊ c. a nobis de except. ⁊ l. j. ff. e. Sed qñq3 propter cōnexitatē iuris obtenti cū iure a quo repellit deijcitur a iure etiā quesito. ⁊ ista est rō hui⁹ litere qd priora beneficia nō amittit pbato crimine per viā exceptionis: qr vt dixi exceptio nō tēdit ad vindictā. Et not. pro eo q dicit qd crimina vbicunq3 claruerint sunt puniēda. xxiij. q. iij. c. ecce dz em̄ itelligi q sunt puniēda s3 modū ppositū ⁊ probatū. ¶ † No. q ante ɔfirmationē nō dicit qs adept⁹ beneficiū:[a] sed agit ⁊ certat de obtinēdo beneficio: s3 post cōfirmationē dicit obtinuisse beneficiū: l3 adhuc restet cōsecratio vel aliud ius. Ex hoc infert q per electionē ⁊ ɔfirmationē querit ius bñficio sicut per collationē: nā collatio h3 tm̄ vim electionis cōfirmationis: vt not. Inno. in. c. cū olim. de cā pos. ⁊ proprie. ⁊ per collationē acquirit ius in re: vt in. c. pe. de p̄bē. lib. vj. ⁊ in. c. fi. de cōces. prebē. eo. li. Infert etiā in p̄dictis ⁊ ex tex. q per electionē acquirit tantū ius ad rē nō in re. ⁊ de. hoc. lxiij. di. quāto. vbi bo. glo. ⁊ C. de iur. om. iu. l. priuatoꝝ. ⁊ qd no. in. c. trāsmissa. s. de elec. in gl. ¶ No. q petēs ordinari seu cōsecrari dicit petere aliqd iuris: iō petenti recte excipit: sec⁹ aūt si peteret aliqd facti ɔsecutiuū ad ius obtētum de p̄terito: tunc em̄ nō pōt excipi: s3 dz accusari de quo in. c. ɔstitut⁹. de appel. ⁊ in. c. accedens. j. eo. ti. ¶ † Ultimo no. q cū disputat de crimine obiecto per viā exceptiōis q̄stio nō dicit criminalis etiā si exceptio deijciat ab obtento rōne connexitatis cū iure futuro: criminalis ergo dicit questio cū finis tendit ad vindictā publicā ⁊ vt delictū puniat de pena debita ⁊ naturali: ex quo soluit q̄stio quotidiana si agit cōtra clericū solū vt priuet bñficio pper crimē nunqd ista q̄stio sit criminalis vt nō possit interuenire pcurator.[b] Fede. de se. consi. xxiij. consuluit q nō est criminalis: qr finis accusationis tēdit ad depositionē nō ad p̄uationē beneficij tm̄: vt hic. Item qñ agitur vt solū priuet beneficio: hoc vr̄ attētari propter inhabilitatē ipsius clerici: non aūt principaliter vt delictū puniatur: hinc est qd parrhocian⁹ vel patronus pōt hoc modo agere cōtra clericū vt priuetur beneficio: vt ipse Fed. not. cōsil. xxiij. als. xxviij. ⁊ vt dixi in. c. illa. s. e. ⁊ in. c. ex parte ade. s. de testi. pro hoc dicto qd dicat agi ciuiliter: ego allego text. expressum. in. c. per tuas. el. j. j. de si. in v̄. tales vbi tex. no. dicit q nō agebat criminaliter vt deponeret ab ordine s3 ciuiliter vt ab administratione amoueret tanq̄ immerit⁹ ⁊ dānosus: ⁊ ille est tex. iudicio meo valde singularis: vt licet tendat ad bonū publicū ⁊ nō ad commodū priuatū: nihilomin⁹ dicit agi ciuilr: ex quo nō agitur vt imponat pena naturalis ipsius delicti: imo vt dixi nō videt agi vt pena imponat: sed poti⁹ vt immeritus amoueat: dicit tamē hic, d. Ant. qd si pena delicti esset tantū priuatio bñficij: puta vt sit statutū dicit qd si quis luserit ad azardū priuetur beneficio: tunc satis accusatio dicitur criminalis: qr agit ad penā naturalē ipsius delicti qd satis puto verū, nec Fed. sentit opposi. ¶ † Op. contra tex. ⁊ cōtra predicta. ⁊ videt qd cōtra petētē confirmationē vel cōsecrationē non possit excipi de crimine, qr exceptio est pprie actionis exclusio: vt in. c. ij. de ord. cog. ⁊ in. l. ij. ff. de excep. s3 ille q petit cōsecrationē vel ɔfirmationē nullā actionē intētat: s3 tm̄ hoc petit a iudice. Sol. dicit Inn. q ista exceptio[c] est facti seu intentionis, vnde nō est proprie exceptio: sed est proponēda ⁊ ea pposita debet iudex supersedere donec examinet huiusmodi exceptio. ⁊ etiā facit ad ea q̄ not. in. c. super eo. de elect. ¶ In gl. j. ibi: ⁊ quartū modum habes sc3 per inquisitionē ⁊c. ⁊ sm hoc papa fuisset diminut⁹. ⁊ ideo dic meli⁹ s3 doc. qr aliud est querere quot modis possit opponi de crimine: aliud quot modis possit agi de crimine: nā crimē pprie nō opponit nisi altero istorū trium modoꝝ de qbus in tex. sed agi potest de crimine multis modis, ⁊ tunc etiā cōgrue addit quartus modus adiectus in glo. quasi doc. velint dicere ⁊ bene q opponere denotat factū partis: sed in inquisitiōe hoc cessat. ⁊ ideo nō congrue adaptatur ad tex. nostrū habemus etiā sm Io. an. aliū modū actionis per quem quis petitur remoueri a beneficio suo: vt in. c. querelā. s. de ele. ⁊ dic q verbū accusatio positū in tex. debet intelligi large vt comprehēdat strictam accusationē quādo agit ad vindictā publicam ⁊ etiam vt cōprehēdat accusationē largam quando solum agit vt priuetur beneficio suo: illa enim nō est stricta accusatio: qr nō intēdit depositionē ab ordine. ¶ In glo. ij. ibi, in crimine abigeatus: hoc crimen cōmittitur cū qs abigit, id est profugit seu repellit gregem cum pāno rubeo vel alio modo quem postea furatur cū socijs.[d] ¶ In ea. gl. ibi: que apparitores referunt, expone apparitores, nūtij publici. ⁊ iste casus non recte excipit sm doc. qr lex loquit in denūtiatorib⁹ qui denūtiauerunt crimina notoria, nec eis creditur nisi in notorijs, vt. l. ea quidē. alle. in gl. canonizata. iiij. q. iiij. c. aliquādo. ⁊ vide qd not. ibi. ¶ † Sunt ⁊ alij casus excepti in qbus nō est necessaria inscriptio vt si agat de adulterio quando marit⁹ accusat iure mariti. l. q̄uis. C. de adul. secus si accusat vt extraneus: vt in. c. tue. s. de pcu. qd sic debet intelligi sm Host. Itē fallit cū quis accusat de falsa moneta. l. j. C. de fal. mo. Item fallit cum quis accusat rōne officij vt tutor seu curator qui nō punitur: licet deficiat nisi euidens sit calūnia, vt. l. ij. C. qui accusa. non pos. Item cū quis prosequit mortē illius cui successit ne priuetur hereditate. ff. de his qui. vt indig. l. tutor. Itē cū mulier vel tutor prosequit iniuriā propriā vel suorū. ff. ad turpil. l. ij. ⁊. l. p̄terea. §. accusatorē. eo. ti. ¶ † In ea. glo. in fi. aduerte qd triplex reperitur in hoc opi. vt no. in. l. si cui. ff. eo. ⁊ in. l. in causis. C. e. nam quidā dicunt qd inscribere est qñ accusator profitetur in fine libelli accusationis se perfectū libellū dedisse per qd statim intelligitur obligatus ad talionē. Alia est opi. qd inscribere fit cum profitetur ⁊ promittit de psequēda accusatione vsq3 ad fi. Tertia opi. est illa que tangitur hic in gl. vt obliget se ad penam talionis. ⁊ hāc dicit Io. an. tenendam que satis probat in. c. tue de procu. in fin. ¶ † Sed circa hoc queritur: nunqd inscriptio ad penā talionis sit necessaria[e]. Ioā. an. iiij. q. iij. inscriptio. dicit q sic. ⁊ facit. l. qui crimē. C. qui accusa. non pos. ⁊. ij. q. viij. c. quisquis. sed Accur. in. l. ij. C. de fide instru. ⁊ in. d. l. in causis. de accusa. cōcludit qd licet non fiat inscriptio deficiēs tamen in accusa. debet puniri pena talionis: ⁊ est hec cōmunis opi. hoc etiā sentit Barto. in d. l. sicut. ⁊ Io. an. hic. Et pro hoc adduco tex. ij. q. iij. qui nō probat. ⁊ dicit Spec. in ti. de accusa. ver. itē quod non recte. qd hodie in multis locis non seruat ista solennitas inscriptionis[f]: ⁊ satis pōt tolerari per. l. ordo. ff. de public. indi. et per. l. hodie. ff. de penis. vnde autē dicatur talio ⁊ quid est dicere: dic qd proprie talio est idem qd representatio seu consimile: qr quis debet pati cōsimile quod infert siue iniuriam siue beneficiū sm papam. ¶ † In glo. in versi. accusatore. ibi accusare non debet: hoc verū est nisi prosequeretur iniuriā propriā: qr tunc non repellitur pretextu criminis. iiij. q. vi. oibus ⁊ dixi in. c. j. s. eo. item in casu capituli nulli. s. eodem. ¶ † In ea. gl. ibi. sed ab excipiendo non repellitur pondera gl. quia sentit quē posse excipere contra electū seu confirmatū: licet sit criminosus: ⁊ licet prosequatur interesse publicū sed In. circa hoc multū laborat nūquid criminosi possunt excipere de crimine cōtra electū seu confirmatum primo dicit qd non debet admitti criminosus nisi prosequatur interesse pprium: vt quia ille contra quem excipit est suus futurus prelatus vel aliud ppriū interesse pretendit. Et no. singulariter hoc dictum qd subdictus excipiēdo de crimine vel agēdo cōtra prelatū suum dicitur prosequi propriū interesse[g] ⁊ sic nō dicit reus excipiēs volūtarius: facit qd dixi in c. cum inter. de exceptionibus. ⁊ c. dilecti. eo. tit. Et p primo dicto qd criminosus psequens interesse publicū nō admittatur ad excipiendū: inducit Inno. q iste excipiēs voluntarius tenet vices accusatoris: vt no. in. c. super eo. de elect. vñ sicut accusator repellitur pretextu criminis: ita ⁊ iste volūtarius excipiens: ⁊ pro hoc videtur tex. in. c. illud. xxiij. dist. nec ob. tex. in. l. apud celsum. §. marcellus. ff. de do. excep. ⁊ quod not. in. c. dilecti. de excep. ¶ † Qd contra excipientem de crimine: non ob. replicatio criminis: quia illud verum quando alius agit cōtra excipientē: sed ille qui petit confirmationē vel cōsecrationē nihil petit ab excipiēte. Refert secūdo Innō. alios tenere contrariū quos ipse sequit vt criminosi admittantur ad excipiendū: quia ille qui petit confirmationē vel consecrationē si habet aduersariū debet dare libellū ⁊ litem contestari: ⁊ sic agit: ergo contra excipiētem de crimine non dz admitti replicatio criminis: vt in iuribus preallег.

non ob.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Beneficiū. vide s hac materia plenissime p Fel. in. c. eā te. col. j. cū pluribus sequētibus. s. de rescrip.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Interuenire p curator. Idē tz Bal. in. l. nō solū. §. fi. ff. de pcur. de quo p Mod. in rub. s. de iudi.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Ista exceptio. vide q̄ scribit Feli. i rub. s. de excepti. vbi late an exceptio facti seu intētionis sit pprie exceptio.

Zacharias.
d ¶ Postea furat cū socijs. add qd si sibi postea furto capiant p aliū vide Bal. in. l. fi. C. de ɔdi. ob tur. cau. ⁊ in. l. j. §. abigei. ⁊ ibi Bart. ff. de abi. oīno p alexā. in. l. sane. ff. de v̄b. ob. ⁊ i. l. vbi fideiussor. ff. de sol.

e ¶ Sit necessaria. adde Io. de ana. cōsi. lx. Old. cōsi. xlvj.

Sebasti. Sapia.
f ¶ Inscriptiōis. vide Angel. in. l. crimen. C. q accu. non pos. vbi dicit qd talis pena hodie recessit ab aula: ⁊ idē dicit Sali. in aut. s3 nouo iure. C. de adul.

g ¶ Propriū interesse. add Old. consi. cj. ⁊ clxxxij. ⁊ clxxxiij.

non ob.ꝫm eū.c.illud preallē.vbi dicit qd prius sunt examinā de persone que obijciunt crimina:qꝛ ꝫm eum non debent examinari nisi habeāt probationes in promptu ne diu differatur ꝓuisio ecclesie:vel debeant examinari an veniāt bono zelo:an per inuidiā vel odiū:sed Archi.bene prosequendo hanc materiā in.d.c.illud cōcludit quod quando criminosus prosequitur suum interesse admittitur ad excipiēdū. ¶ †Et plus dicit ꝙ etiā procurator capituli non admittit si canonici sunt cōspiratores seu criminosi.⁊ hanc opi.sequitur hic Jo.an.⁊ videt verior vt distinguamꝰ an prosequatur propriū interesse ⁊ admittatur:an publicum ⁊ possit repelli:qꝛ vt dixi in veritate iste tenet locū accusatoris. ¶ †Et ex predictis infertur ad decisionē questionis:nunquid princeps regni admittatur ad excipiendum de crimine cōtra electū.⁊ dicit Inno.qd prima fronte videtur suspectus:qꝛ psumitur facere causa extorquēdi pecunias:ideo non debet admitti:sed si cessaret suspicio esset pre alijs admittendus.ar. xvj.q.j.cōstitutꝰ.ea.causa ⁊.q.vij.c.filijs.⁊ plus dicit ꝙ etiā si princeps esset suspectꝰ si excipit cōtra electū qd eum timet de ꝯiuratione seu de proditione patrie seu reuelatione secretorū suorū:⁊ hoc ratione patrie:vnde electus est oriūdꝰ vel propter parentes suos qui sibi fuerūt infesti:⁊ tūc satis est audiēdus princeps:[a] qꝛ satis prosequitur interesse propriū hoc dictū singulariter no.qꝛ sepe accidit in practica. ¶ †In gl.in ver.impedit ꝓmouendū.in fi.not.gl.q vult qd virtute huius exceptionis probare repellat iste electus nedū ab illa dignitate ad quam fuit electꝰ:sed etiam a qualibet dignitate ꝯsequēda in futurū:sed gl.sequēs videt hoc limitare verū qñ ex tali ꝓbatione est grauata eius opinio:sꝫ dic ꝙ in veritate semꝑ videt grauata.arg.l.lucius.ff.de his q no.infa.in c.cū tu.s.de testi.⁊ in.c.suꝑ eo.de elec. ¶ Sed tūc oppo.exce. ꝙ nō dꝫ operari vltra eius naturā ⁊ itātū excipiētis:sed hec exceptio fuit opposita ad repellendū tātum a dignitate:ista ergo dꝫ operari remotionē a qualibet alia.Sol.dic qd hoc nō operat virtus exceptionis:sꝫ aggrauatio opinionis que insurrexit ex prima repulsione.⁊ dic vt no.in.d.c.super eo.s. de elec. ¶ †Et aduerte qꝛ gl.sequens in fi.valde sin.dicit qd si iste potest se purgare nō repellitur ab aliqua dignitate cōsequēda:nā cōtra hoc opponit:qꝛ purgatio nō habet locuꝫ nisi quando delictū est vere probatū:vt in.c.cum dilectꝰ.de pur.cano.⁊ in.c.ad nostrā.de prob.Sol.dicit Jo.an.qd aliter potest intelligi.s.de purgatione fiēda per probationē innocētie ⁊ non per iuramentū tantū simile in.c.si diligēti.de fo.cōpet.vel cōtrariū in probatione directa ex qua pōt ferri snīa:secus aūt in probatiōe ista indirecta q̄ est facta per viā exceptionis:⁊ tunc admittat purgatio vera cuꝫ iuramento ⁊ similibus vt admittatur ad alias dignitates:qd semꝑ tene menti.⁊ vide qd no.in.c.inter.de pur.cano.in gl.ij.⁊ pro hoc dicto:facit qꝛ vt.s.dixi aggrauatio opinionis est illa q̄ repellit a dignitate futura q̄ satis tollit per purgationeꝫ.ij. q.v.presbyter.⁊ qd ibi no.⁊ not.istā gl.qꝛ reputo ipsam sin.

16 ¶ †In gl.in ver.arbitriū.in fi.no.tria ex ista glo.primo ꝙ in cōmissis arbitrio iudicis pt appellari [b] si iniqua arbitretur.⁊ facit.c.j.de dila.⁊ qd ibi no.nā intelligitur cōmissum arbitrio iudicis non vt faciat ad libitū:sed vt faciat vt quilibet bonus vir.l.fideicōmissa.§.q̄q̄.ff.de leg.iij.⁊ qd ibi no. in.c.ij.de corpore vitia.in glo.Sed cōtra hoc fortiter obstat dictum Inno.in.c.statutū.de rescri.lib.vj.vbi dicit ꝙ quando iudex cognoscit vt bonus vir non potest ab eo appellari sicut nec appellat a dicto boni viri:⁊ illud dictum Inn.sequitur Bar.in.l.j.in fi.ff.de leg.ij.lꝫ quedā lec.nō habeant illud dictum.Sol.pro ꝯcor.puto sic dicendū:quod aut iudex cognoscit vt iudex:licet super quo agitur ⁊ cognoscit sit cōmissum arbitrio suo:tūc nihilominus potest appellari.⁊ ita ꝓcedit ista gl.vt probo per tex.in.l.si qua iuncta.l.aliud.§.inter.ff.de ver.signi.ibi enim imponitur mulcta arbitrio iudicis:⁊ tamen potest appellari si modū excedit:vt ibi.hoc idē sentit gl.aperte.d.l.si qua.⁊ clarius ibi Bart.in fi.vbi ꝓprie in his terminis dicit in vltima.q.quod si pena debeat imponi ad arbitrium iudicis potest ab eo appellari: secus dic qñ aliquid libere cōmitteret arbitrio iudicis.arg.in.l.nunquid ff.de iudi.⁊ in.c.consuluit.de offi.delega.tunc ab eo non appellatur:ad hoc quod no.Jo.an.in addi.in ti.de cita.§.sequitur.ver.sed nunquid credetur.Item si cōmittitur conscientie iudicis:[c] de quo vide gl.in.c.statutum.§.assessorem.de rescri.lib.vj.quam tamen glo.limita per gl.cle.j.de iurepatro. vbi superior ex officio suo potest reducere illud ad bonā equitatē.⁊ facit.c.pastoralis.de appel.Quandoqꝫ iudex cognoscit nō vt iudex:sed tanq̄ vir bonꝰ seu succedit loco boni viri:⁊ tunc non pōt ab eo appellari:⁊ hoc casu procedit dictū Inno.⁊ Bar.⁊ ideo dicitur quod a iudice rursus nō appellatur:posset tñ attentari qd posset peti reductio ad bonam equitatē per superiorē:⁊ ita intelligitur glo.sequens que dicit qd si iudex excedit modum debet factum suum reduci ad arbitriū boni viri.Uel potest intelligi illa glo.quādo iudex processit extra iudiciū in cōmissis arbitrio suo puta in iniūgendis penitentijs vel dispensationibꝰ fiendis:⁊ in hoc no. illam glo.singulariter:quia non legi alibi:sed si iudex procederet iudicialiter:opus esset appellatione etiam in cōmissis arbitrio suo:alias transiret sententia in rem iudicatā:qd tenet do.Ant.⁊ pro hoc allego tex.in.c.quod ad consultationē.⁊ qd ibi no.s.de sentē.⁊ re iudi.⁊ dico plene.in.c.j.de consti.

17 ¶ †Secundo no.ex ista gl.qd a pena legis non appellatur:hoc verum qñ lex esset generalis:secꝰ si specialis contra ipsum facta esset lex vel statutum ꝫm Bart.in.l.si qua pena. in prin.ff.de ver.sign.quod intellige quādo quis confitetur factū:sed vult redarguere legē de iniquitate ⁊ qd imponat magnam penam ⁊ nō potest:secus autē vbi allegaret se nō incidisse in penam legis:quia tunc iudice declarante ipsum incidisse optime potest appellare.[d] vide glo.no.in.c.cupientes.de elec.li.vj.⁊ facit.c.peruenit.de appella.tunc enim potius appellat a iudice q̄ a lege.

18 ¶ †Tertio not.ex gloss.hac qd iudex in cōmissis arbitrio suo debet equitatē seruare vbi ius expressum nō est.Et hoc vlti.prosequere:vt no.Inn.in c.j.de cōstit.⁊ iste due glo.cū materia sua habent vnam lect. que non solet examinari per doc.

19 ¶ †In gl.in ver.criminalis.ibi presentia pluriū episcoporū.Idem Jo. Philippus ⁊ dicit Hosti.qd solus metropolitanus non posset cognoscere de hac causa contra electū:ad hoc.c.ij.de transla.prela. hoc dictum doc.intellige qñ excipitur contra consecranduꝫ in episcopum:qꝛ tūc cū probata exemptione veniat electꝰ ⁊ cōfirmatur reijciēdus non potest inferior a papa hanc questionem diffinire sine presentia alioruꝫ episcoporū.Sed vbi excipitur cōtra promouēdū ad inferiorē dignitatē ibi sufficit solus episcopus cū nō agatur de depositione ab ordine: ad hoc.xv.q.vij.in sum.⁊.xviij.q.ij.si qs abbas.

20 ¶ †In ead. gl.in fi.⁊ de hoc an testes sint cōpellendi cum agit per viam exceptionis:dic vt no.in.c.dilectorum.de testi.cog.per doc.

21 ¶ †Extra glo.quero pro declaratione litere q admittentur ad excipiendū de crimine contra electuꝫ siue cōtra petentem confirmationē consecrationē vel ordinē.Inn.videtur multū dubitare de hac.q.vñ in diuersis locis varias refert opi. Primo enim dicit qd sicut quilibet admittitur ad defendendū aliū.l.seruum quorū.§.publice.ff.de procu.ita etiā quilibet debet admitti ad excipiendū cum defendit ecclesiā:maxime quia ius publicū cōsistit in sacris sacerdotibꝰ ⁊ magistratibus.l.di.ius publicū:vnde cuiuslibet interest ne malꝰ preferatur:vt dicit bona guida.Aretinus:⁊ de eo fecit mentionē Archi.de elec.lib.vj.c.j.In prima gl.dicit se dixisse nō determinādo:tamē vt quilibet admittatur cum cuiuslibet intersit ecclesiā hr̄e bonos seruitores.⁊ in hac opin.videtur residere Inn.licet vt dixi plures referat opi.sed ꝯtra formā electionis dicit tantū illos admittēdos quoꝝ interest:⁊ videtur tantū interesse eligētiū ⁊ debentiū cōfirmare.sed ipse Inno.in.c.j.de elec.li.vj.sentit ꝙ etiā contra formā admittitur quilibet qui potest de crimine excipere:⁊ illud dictuꝫ tenet ibi Arch.⁊ iuuat ꝫm Jo.an.ex illo.c.j.prealle.⁊.c.vt circa.⁊.c.procurator.⁊.c.is qui.de elec.li.vj.⁊ hanc opin.videt sequi Jo.an.hic.vide tamē gl.in.d.c.vt circa.q̄ refert aliam opi.in.c.cupiētes.prealle.do.Ant.hic dicit ꝙ cōtra electum in epm admittitur quilibet subditus tā cōtra personam q̄ cōtra formā electionis.Cōtra promouēdū ad ecclesiā curatā admittitur quilibet parrochianus:cōtra formā ꝓmouēdi ad dignitatē principaliorē post episcopū admittit quilibet de diocesi:qꝛ quodāmodo est eis superior.Cōtra canones ⁊ alios electos ad particularia bñficia admittūtur oēs de ecclesia ⁊ etiā illi quorū specialiter interest tam cōtra personā q̄ cōtra formā electionis.Ego puto aliter dicēduꝫ ꝙ laicꝰ nullo modo pōt excipere:⁊ maxime vt crimine contra electū nisi sua intersit:vt qꝛ patronus vel parrochianus vel aliter sua intersit.arg.c.illa.⁊ qd ibi dixi.s.eo.hꝫ eñ vim hec exceptio cuiusdā accusationis:vt dixi a qua laicꝰ remouendus est nisi suū prosequat interesse:vt in prealleg.c.illa.⁊ qd ibi no.⁊ in.c.ex parte ade.de testi.Aut clericꝰ excipit:⁊ tunc credo ipsum indistincte admittēdum si alia causa rōnabilis nō obsistat:nā interest cuiuslibet clerici ne preficiat malꝰ in ecclesia.Itē sicut clericus potest accusare alium clericū ꝓsequendo ius publicū:vt in.c.cum.P.s.eo.ita ⁊ fortiꝰ debet admitti ad excipiendū:vt in regula qui ad agēdū.de re.iur. li.vj.nam turpius eijcit ⁊c.vt in.c.quemadmodum.de iure

a ¶ Princeps.addo ꝙ voluit ro.sing.suis.fo.xxij.

b ¶ Pōt appellari.vide.c.ij.ad fi.d iur.cal.li.vj.vid Jo.de imol.i.l.j. ff.de leg.j.Andr. Barba.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Appellari.vid late ꝑ Fel.i.c.exceptionē.col.iij.s. de exce.Mod.in l.vbi pactū.C.de trāsa.post Pau. de cast.ibi.

c ¶ Cōsciētie iudicis.Addo vidēdū d hmōi cōmissis Lu.ro.i repe.ru. de arbitris ꝑ me nouiter apostillata.⁊ ꝑ Alex.cōsil. cvj.j.lib.

Zacharias.

¶ Adde de hac materia duas gl. ꝯrias vnā i.c.statutū.§.assessorē.i ver. relinquat.de rescr.lib.vj.⁊ alterā in cle.j.i v.oneramꝰ.de iur.pat. ꝓ quaꝝ ꝯcor.vid Fel.in.j.col.xx.v. ⁊ si dicat cōsciētie tue.s.de cōsti.

d ¶ Appellare.ad de Lu.ro.singu. suis.fo.iiij.

Zacharias.

¶ Addo ꝙ voluit alleg.ro.sing.suo cccv.lci.a pena legis nō pōt appellari ꝑ quo vid qd no.in apostil.ad istuꝫ in.c.ꝑuenit. nu.vj.i v.tenebis vbi etiā alle.hoc sing.s.de appel.

iurã. pro hoc facit: qꝛ clericus nõ reperit prohibit⁹: imo potius vr admissus: cũ hoc. c. loquat generaliter. ꝛ sic etiam loquit preallc. c. j. ꝛ. c. vt circa. ꝛ. c. ꝓcurator. ꝛ. c. is q de elec. lib. 22 vj. ¶ †Sed quero nũquid obijciẽs cõtra electũ nõ cõfirmatũ. ꝛ succũbens sit aliqua pena puniendus. Hostiẽ. ꝛ cõiter doc. qd sic: nam punit pena. c. j. de elect. li. vj. vnde dicit Joã. an. ꝙ aut electio nõ est ꝯfirmata: ꝛ habet locũ illa pena: aut est cõfirmata ꝛ debet excipiens cõdẽnari ad grauiorẽ penã: ꝛ hoc qñ pena imponit ad arbitriũ iudicis. Certe illud. c. j. loquit in excipiente vel appellãte: ideo cõcluderẽ quod aut excipitur cõtra electũ ꝛ non appelatur, ꝛ tũc succũbens nulla pena venit puniend⁹: ꝛ ita videtur innuere ista litera: aut excipitur ꝛ appellat: ꝛ tunc qꝛ magis aggrauauit aduersarium in eundo ad iudicẽ appellationis: habet locũ dispositio. c. j. de elec. lib. vj. ꝛc. alia vide hic per Inno. qui multa refert hic quem vide per teipsum.

1 ☞ Pertinax dicitur ille qui vult persistere in suo errore: ꝛ non vult se corrigere.

2 Delegatus ad vniuersitatẽ causarum potest sententiã suaz corrigere si errauit in iudicando: secus si est delegatus ad vnam causam.

3 Delegatus ad vniuersitatẽ censetur quasi ordinarius.

4 Judex an possit corrigere errorẽ suum siue factũ in processu siue extra iudiciuz: siue in iudicio: aut in pte: aut in toto, aut in diffinitiua, aut in interlocutoria.

Judex potest interpretari sñiam quã tulit: capiendo, scz interpretationem pro congrua verborum expositione.

5 Sñia si transiuit in rem iudicatã potest reuocari per ipsum principem ꝛ non per alium.

Transitus in rem iudicatam est de iure positiuo cui princeps potest derogare.

6 Arbiter siue iudex delegatus an ꝛ quando possint corrigere eorũ sententias, etiam quod sint nulle.

7 Testis tenetur dicere id quod alias iurauit non dicere.

Sacerdos inductus in testẽ nõ debet testificari de eo ꝙ habuit in confessione, intellige de confessione facta pro salute anime: secus si sciat tanꝙ amicus in confessione.

Qualiter et quando.

Generales inqsitores si nõ seruauerũt debitũ inqsitionis ordinẽ prudẽter ꝛ caute corrigere debent: hoc primo. Scdo ponit formã iuramẽti quã inqsitores exigunt ab inquisitis. secũda ibi: formã vero. Prima subdiuidit. Nam in principio ꝛ in fi. cõmendat ꝛ cõfirmat inquisitores si bñ ꝓcesserunt. In medio vero. s. in ver. si vero instruit si male processerunt. ¶ Casus literalis. Inqsitores qdã lega. apo. se. ceperunt facere inqsitionẽ cõtra epm Nouarieñ. significatum fuit dño pape ꝙ inqsitores ipsi nõ seruauerũt debitũ ordinẽ inqsitionis ꝯ epm Nouarieñ. vñ papa super hoc scribit inqsitorib⁹ illis dicens ꝙ si ordinẽ inqsitionis debitũ seruauerint cõmẽdat eos: si vero nõ seruauerũt debitũ ordinẽ inqsitiõis vult qd ipm tpe oportuno debeãt obseruare ne inde nascatur iniuria vnde iura nascunt: si aũt tanꝙ hoĩes excesserũt nõ pudeat eos errorẽ suũ corrigere: qꝛ qua mẽsura mẽsi fuerint remetiet eis ꝛ aliquã occasionẽ inueniẽt cõgruẽtẽ ne sua vilescat autoritas: qꝛ ex his q inordinate sunt acta põt aliqd ordinabiliter agi: si vero ordinẽ debitum seruauerũt oĩ gratia ꝛ timore postpositis deũ solum hñtes pre oculis via regia incedentes sine ꝑsonarũ acceptione in negotio ꝓcedãt. Formã vero iuramenti quã a clericis Nouarieñ. in hoc negotio receperũt in similib⁹ debeãt obseruare hoc mõ vt iurẽt clerici ꝙ sup his q sciũt vel credũt in sua ecclesia reformãda tã in capite ꝙ in mẽbris exceptis criminib⁹ occultis plenã ꝛ merã dicãt inquisitoribus veritatẽ. Ber. ¶ No. a ꝑmo ex isto tex. ꝙ inqsitio[a] hz ordinẽ suũ, ꝛ nimirũ nã ꝛ notoria habent ordinẽ suũ: vt in. c. ad nostrã. de iureiu. ꝛ de ordine inqsitionis. habet maxime in. c. qualiter ꝛ qñ iu. §. dz. s. e.

1 ¶ †Scdo. no. ꝙ iudex ꝛ qlibet discreta ꝑsona dz errorẽ suũ caute corrigere: nã ꝛ si in aliquo errauit non dz spõte fateri errorẽ suũ ne vilescat eius autoritas nec dz errorẽ suũ defendere seu in eo ꝑseuerare: sz dz cauti⁹ ꝛ prudẽti⁹ ꝙ põt se corrigere ꝛ alibi dicit tex. magne sapientie est hominẽ corrigere qd male locut⁹ est. xxij. q. iiij. magne. qd no. ꝯ istos qui volẽtes pertinaciter defendere vnũ errorẽ incidũt in infinita incõueniẽtia nec talis põt dici sapiẽs: sz poti⁹ ꝑtinax. ¶ No. iij. iudicẽ debere laborare ne vilescat ei⁹ autoritas: ꝛ alibi dicitur autoritatẽ dignitatis dz iudex suo igenio augere. l. obseruãdũ. in fi. ff. de offi. presi. ¶ No. iiij. cõtra male principiãtes aliqd negotiũ: nã nõ potest inde aliqd ordinabiliter seq ꝛ aliqd notabiliter dicit. ca. difficile est vt bono peragantur exitu ea que malo sunt inchoata principio ꝛ exponit ibi gl. difficile. i. impossibile. j. q. j. principat⁹. ¶ Not. v. in. §. formã vero. practicã vnã recipiẽdi iuramẽtũ ab inqsitis seu a testibus recipiẽtib⁹ super inqsitione vt iurẽt se dicturos plenaz ꝛ merã veritatẽ exceptis occultis criminib⁹ aliã formã videbitis in. c. se. ¶ Itẽ no. vnã differẽtiã inter modũ inqsitiõis ꝛ accusationis: nã in inqsitiõe nõ discutit de occultis criminib⁹: qꝛ non dz fieri inqsitio de veritate criminis nisi precedente infamia: vt in. c. qualiter. j. e. sed accusatio põt fieri de occultis criminib⁹ dũmodo possint ꝓbari. ij. q. vij. plerũqz.

2 ¶ †In gl. j. ibi: sec⁹ in casu isto not. glo. vsqz ad fi. que ponit duas sol. ad cõtrariũ. Prima ꝙ generalis inquisitor seu generalis delegatus. i. delegat⁹ ad vniuersitatẽ causarũ potest corrigere sñiam suã diffinitiuã si errauit in iudicando: secus

3 in delegato ad vnã causam tantũ. ¶ †Et in hoc not. bñ istã glo. ꝛ est diuersitatis rõ: qꝛ delegatus ad vniuersitatẽ causarũ censet quasi ordinarius. ꝛ ideo dicẽdũ est ꝓut de ordinario ꝛ pro hoc. l. cũ pretor. ff. de iud. ꝛ vide bo. glo. in. c. cũ causam. de appel. sed delegatus ad vnam cãm desinit esse iudex ꝑ pronũtiationẽ quo ad ꝑncipale negotiũ: vt in. ca. literis.

4 de off. dele. ꝛ sentiũt do. de ro. deci. cccxv. als. cccxxxv. ¶ †Secũda solu. est ꝙ isti errauerũt in ꝓcessu ꝛ nõ in sentẽtia diffinitiua quasi velit dicere ꝙ qualiscũqz sit iudex si errat in ꝓcessu: qꝛ adhuc remanet iudex potest errorem suum corrigere: sec⁹ est si errat in sententia diffinitiua. Hosti. dicit aliqua vba: sz tu distingue. Jo. cal. ꝙ aut qrit nunqd extra iudiciũ possit quis errorem suũ corrigere: aut in iudicio. Primo casu dic vt nõ. in. c. nosti. de elec. ꝛ in. c. si qs presbyteroꝝ. de re. eccle. non alie. ꝛ dixi in. c. diuersis. fallacijs. de cle. cõiu. Si vero in iudicio aut in parte aut in toto: si in parte an ꝛ qñ possit reuocare: dic vt in. c. fi. de confes. ꝛ in. c. cũ causam. de app. vide gl. in. c. cũ positionibus. de iureiu. lib. vj. ꝛ aliquid in. c. seq. In iudice vero esset materia nostra. ꝛ dic ꝙ aut errauit in processu: ꝛ põt corrigere errorẽ suum: vt in. c. cum cessante. s. de appel. ꝛ. l. quod iussit. ff. de re iudi. hoc tamen limita: vt plene no. in dictis iurib⁹. Aut errauit i diffinitiua: ꝛ tũc aut qrit nũquid iudex possit interpretari: aut nunquid possit corrigere seu addere vel i totũ aliter ꝓnũtiare. Et si vult b interpretari[b] potest si habet merum imperiũ capiẽdo interpretationẽ pro congrua verborũ expositione: vt est tex. not. cũ glo. in. l. ab executore. ff. de app. Si vero vult corrigere vel c addere circa accessoria vt circa expensas[c] potest illa die: vt in c. cũ appellationibus. de app. lib. vj. ꝛ. l. paulus. ff. de re iudi. Itẽ potest expedire ea q veniũt ex officio nobili: licet sint extrinseca: vt remittere vel mitigare mulctaz impositã. l. illicitas. §. fi. ff. de offi. ꝑsi. Aut vult disponere circa ipsum principale: ꝛ tunc aut corrigẽdo de latitudine sentẽtie ꝛ potest: vt l. actorũ. ff. de re iudi. Aut circa effectũ sentẽtie: ꝛ si reseruat sibi potestatẽ iterũ ꝓnũtiãdi ꝛ põt: vt. l. itẽ labeo. ff. fa. herc. facit qd no. Bar. in. l. qd tamẽ. ff. de arbi. Aut nõ reseruauit sibi hãc potestatẽ: ꝛ tunc si est appellatũ spectat ad iudicem ad quem mutare sententiã ꝛ cõfirmare: vt. ij. q. vj. c. fi. ꝛ vt de

5 bitus. de appel. ¶ †Si vero non est appellatũ: aut sententia trãsiuit in rẽ iudicatã: ꝛ nõ põt reuocari ab inferiore a ꝑncipe. qꝛ iã fecit ius inter partes: vt in. c. cũ inter. de re iudic. ꝛ. l. res iudicata. ff. de re iudi. sed princeps põt: qꝛ trãsit⁹ in rem iud. est de iure positiuo cui princeps non est subiectus: vt in c. proposuit. de concessio. prebend. et in. l. princeps. ff. de leg.

6 ¶ †Aut nõ trãsiuit in rẽ iud: ꝛ tũc aut qrit de arbitrio aut delegato: aut ordinario. Primo casu aut non seruat formã d cõpromissi. ꝛ tũc põt iterũ pronũtiare:[d] vt est tex. no. in. d. l. quid tñ. ꝛ idẽ in delegato. vt no: tenet Inn. in. c. j. de off. dle. ꝛ idẽ si delegatus errauit in facto vt iteruz possit ꝓnũtiare: qd not. Aut seruauit formã cõpromissi: ꝛ tunc si est ad vnaz cãm deputatus nõ põt iterũ ꝓnũtiare siue teneat siue non: ꝛ hoc modo itellige iura q dicũt euz functũ officio suo siue bene siue male: vt. l. si vt proponis. C. quo ꝛ qñ iu. ꝛ. c. in literis. de off. dele. Si vero est delegat⁹ ad vniuersitatẽ causarũ puto dicẽdũ vt in ordinario ꝑ supradicta: in quo dic qd aut sñia sua tenuit: lz sit iniq ꝛ nõ põt aliter ꝓnũtiare. l. cũ qrebatur. ff. de re iud. ꝛ. l. ij. C. de sen. resci. nõ pos. Aut sñia fuit ipso iure nulla: ꝛ tũc cõiter dr ꝙ aut nullitas surrexit ex turpitudine iudicis ꝛ nõ põt ipsemet corrigere ꝛ aliter pronũtiare: vt in. l. absentẽ[e]. C. co. t. aut aliunde surrexit nullitas ꝛ potest ipsemet corrigere ꝛ aliter ꝓnũtiare. l. si preses. C. quo modo ꝛ quãdo iudex. ꝛ. l. si accusatorib⁹. C. de accusa. de hac materia vide per Dy. in regula q semel. de regu. iur. lib. vj. ꝛ per Bar. in. l. iudex. de re iudicata. per Cano. in preallcg. ca. in literis de offi. dele. ꝛ hanc distinctionẽ bene no. ꝛ ꝑ ea facit. c. de testi. ꝛ qd ibi no. s. de testi. ¶ Sz opponi. extra glo. ꝛ videtur

☙ Sebasti. Sapia.
a ¶ Inqsitio. Nunquid aũt ꝑuersio ordinis i inquisitiõe habeat vitiare ꝓcessuz ꝛ iudiciũ retro agitatũ vide Inno. cõcludẽtẽ qd sic i. c. nostra. s. d coha. cleri. ꝛ mulie. ꝛ bar. i. l. ij. §. si publico. ff. de adult. sentit Pe. de anc. hic ꝑ hunc tex. plus dicens ꝙ peruersio ordinis vitiat nõ autez omissio de iuris veritatela te disputat Feli. hic col. ij. ꝛ. iij.
b ¶ Interpretari. Adde videnduz Alex. ꝯsil. iij. ꝛ an ꝛ q. i possit corrigere ꝑ eundẽ ꝯsil. xc. j. lib. Ro. cõsi. cccvij.
c ¶ Expensas. adde Lu. ro. ꝯsi. ccclxij. ꝛ ibi qñ eadẽ die possit addere ꝛ mutare. vid qd voluit Anch. cõsi. clxxxij.
d ¶ Pronũtiare. add ꝑ qd vbũ arbiter dicat funct⁹ officio suo. An. ꝯsi. xlij. ꝛ aug. possit addere vel mutare ꝑ Ful. ꝯsi. cxlv. Ancha. cõsi. xc.
☙ Sebasti. Sapia.
e ¶ Istũ itellectũ ad. d. l. absentem. dedit Jac. de are. in. l. iudex. postea ꝙ. ff. de re iudic. ꝛ in. l. si vt ꝓponis. ꝑma. C. quo ꝛ qñ iu. vbi bar. ponit alios intellectus.

⁊ videtur qꝺ iuramētū nō debebat hic sibi pstari: imo sunt exhibēda capitula de qbus est fienda inquisitio: vt in .c. qualiter. §. debēt. j. e. Sol. dicūt doc. ꝙ ille. §. loquitur in inquisitione spāli: istud. ca. in inqsitione generali. ⁊ dic ꝙ qñ fit inquisitio specialis cōtra aliquē debēt illa crimina super quibus fit inqsitio exprimi: ⁊ testes tm̄ iurāt super illis capitulis, ⁊ dic plene: vt ibi not. Si vero inqsitio est gn̄alis: vt puta fit īquisitio ꝯtra epm ⁊ canonicos: vel in vna ciuitate generaliter: ⁊ tūc testes iurāt: vt hic. s. ꝙ dicēt vitatē quā sciūt vel credūt in illa ecclesia reformāda: exceptis occultis criminibus: vt hic. nā de occultis nō fit inquisitio vbi nō precessit infamia: qꝛ deficit verus ⁊ fictus accusator. ¶ Scdo q̄rit in quo isti ptermiserunt ordinē iuris. Sol. dicit Host. qꝛ forte inquisiuerūt de veritate criminis priusq̄ inquirerēt de infamia qꝺ non est faciendū: vt in .c. cū oporteat. j. eo. c. qualiter ⁊ iō dicit ꝙ isti iterū debeant inqrere de infamia: ⁊ lꝫ postea de ea cōstaret: non tñ valebāt dicta priorū testiū super veritate: qꝛ non precesserat infamia: vñ dicit qꝺ slꝫ sit presens inqsitus ⁊ nō opponat ꝙ nō videt per hoc renūtiare iuri sibi cōpetenti vt prius fiat inqsitio sup infamia: sꝫ vt dicit Joā. an. ⁊ bene hoc dictū est falsum ⁊ hodie apparet in .c. ij. eo. ti. li. vj. qꝛ si inqsitus nō opponit ꝙ infamiā nō pcessit ⁊ patit pcedi sup veritate nō pōt ampli⁹ opponere ꝙ infamia non pcessit: ⁊ ideo dꝫ opponi aliud exemplū: forte nō vocauit inquisitū vel nō tradidit illi capitula sup qbus erat fienda inquisitio: vel qd simile. ¶ † Ultimo q̄ro nunqd sup occultis circūstantijs criminis testes sunt interrogādi. Inno. ⁊ Hostiē. cōcludunt qꝺ sic satis est enī ꝙ crimē nō sit occultū: sed si esset infamat⁹ de fornicatiōe in genere: ⁊ mulier esset icerta nō dꝫ testis reuelare hanc fornicationē: qꝛ est occulta: qꝺ est notādū: sꝫ si mulier esset īfamata: tūc testis dꝫ sup hoc deponere etiā si prius iurasset extra iudiciū hoc non pandere: qꝛ aut iurauit non pādere cogitauit testis hūc casum ⁊ tale iuramētum esset temerariū: vt in .c. intimauit. de test. ⁊ in .c. j. de cri. fal. aut nō cogitauit hunc casum: ⁊ nō extendit iuramentū ad hoc ar. in .c. j. de iureiur. li. vj. Et hoc verū nisi habuisset in ꝯfessione: qꝛ tunc nō debet reuelare etiā si pducat vt testis: quia scit vt deus:[a] ⁊ producit vt testis: ⁊ homo: vt in .c. si sacerdos. de offi. or. ⁊ in .c. dilectus. de exces. pla. Sꝫ caue tibi: quia non dicitur peccatū reuelatū in cōfessione ex eo qꝺ quis dicat amico: ⁊ hoc tibi dico in cōfessione ⁊ per similia verba, sed oportet qꝺ dixerit in confessione ad salutē anime sue: vt Inno. sing. dicit in .c. omnis vtriusqꝫ sexus de pe. ⁊ remis. ⁊ hoc bene not.

☞ Monachi possunt deputari legati sedis apostolice.

Inquisitores generales possunt procedere ad inquirendū nō receptis testibus super infamia: dummodo de ea eis cōstet per frequentem clamorē: secus si esset deputatus ad vnā causam tantum.

Confessio emanata precedēte iuramento de dicēdo plenam ⁊ meram veritatem: nō recipit aliquas excusationes ex post facto: sed secus est si precesserit iuramentum de respondendo ad interrogata.

4 Confessio iurata etiam cum iuramēto calūnie recipit excusationem ⁊ declarationem. nu. 13.

5 Confessio iurata que potest retorqueri ad bonum ⁊ ad malum ex quo tamen prima fronte sonat in malū: interpretat in malā partem: nisi confitens se excuset si prima fronte non sonat in malum. nu. 10.

6 Ex confessione alicuius capitur illud quod est contra eum non autem quod pro eo potest elici.

7 Judices possunt deponere super gestis corā eis ⁊ credetur eis deposito officio, sed an faciant plenā probationem: vide in nu. 9. ⁊ idem dicas de inquisitoribus.

8 Acta faciunt fidem contra partem ⁊ deponentem.

Dicta testium probantur per scripturam notarij.

11 Accipiēs res repertas in naufragio an ⁊ qñ faciat suas vel committat furtum.

Res inuenta in naufragio an presumat habita p derelicta.

12 Reperiēs rem alterius si ignorat dñm ⁊ putauerit ipm habuisse illā rem pro derelicta potest vsucapere: si vero nō putauerit debet erogare inter pauperes.

Cum dilecti. Si is cōtra quē inquiritur iurauit respōdere tantū ad interrogata post ꝯfessionē audit volēs probare excusationes que ꝯfessionē nō perimūt: sed exponunt: secus si iurauerit plenam ⁊ merā veritatē dicere. h. d. Primo ponit legatorū inquisitio. In secunda ibi: qꝛ vero dubium propter qꝺ fuit facta cōmissio. Tertia ibi: mandamus. ¶ Casus literalis. Abbas cisterciē. P. ⁊ R. monachus apost. se. legati cū per frequentē clamorē multa sibi de agatheñ. epo nūtiata fuissent accesserunt ad ecclesiaꝫ agatheñ. vt super his inquirerent veritatē recipientis iuramēta tā episcopi q̄ canonicorū: ⁊ in illa iqsitiōe ꝯfessus fuit eps qꝺ ipse cōmiserat simoniā ⁊ dilapidationē ⁊ qꝺ habuerat res naufragij. Cōfessionib⁹ his in scriptis redactis: eps timens ex cōfessionibus illis sibi preiudicium generari: voluit postea se excusare cōtra illas cōfessiones dicens qꝺ iurauerat rñdere tantum ad interrogata: legati illi dicebant qꝺ sub alia forma iurauit: vcꝫ ꝙ plenam ⁊ merā diceret inquisitorib⁹ veritatē: ⁊ qꝛ tunc se nō excusauit postea audiri non debuit: ⁊ qꝛ ipsi iudices nō audiebāt eundē: delatū est ad sedē apos. negotiū. Corā dño Pa. pposita fuerūt predicta ex parte epi agatheñ. a quo pducti fuerunt qdā testes ad probandum ꝙ iurauerat rñdere tantum ad interrogata: sed qꝛ nō consistit pape sub qua forma iurasset cū depositiones ille nō fuerint publicate nec ipse renuntiauerit testib⁹ pducēdis: m. dat Pa. quibusdā quaten⁹ ipsi super hoc veritateꝫ inquirāt ab illis inquisitoribus sub qua forma iurauit eps. ⁊ si per illorum rñsionē constiterit ꝙ iurauit ad interrogata solummodo rñdere: vel si ipse eps hoc probauerit per depositiōes testiū quas apud se. apost. produxit aut per depositiones aliorum: qꝛ sm illā formā nō tenebat ex debito iuramenti rñdere nisi solummodo ad interrogata: quare admittant excusationes epi super cōfessionib⁹ pdictis: cū excusationes ille ꝯfessiones eius nō perimāt sed exponunt: q̄ tales sunt vt ad bonū ⁊ ad malū valeāt retorqueri: ⁊ ideo iudicari debent ex causa: quas si probauerit illuꝫ absoluāt: qꝛ licet culpabilis fuerit in quibusdā: ex labore tamen ⁊ pudore quos per hanc cām incurrit huiusmodi leuis culpa leuiter valet indulgeri. Si autem excusationes illas nō probauerit vel si iurauerit plenā ⁊ merā inquisitoribus dicere veritateꝫ cum sm illā formā nec veritatē tacere nec admiscere debuerunt falsitatē nō obstātib⁹ excusationibus illis quas de nouo proposuit remoueāt ipm ab ecclesia Agatheñ. licet dixerit qꝺ plures ex illis excusationib⁹ pdictis legatis exposuit cum hoc per se probare non posset tanq̄ q sol⁹ examinabat ab illis. Berñ.

1 ¶ † Not. j. monachos posse deputari gn̄ales inquisitores[b] a se. apo. hodie dic vt in .c. statutū. de rescr. lib. vj. ⁊ vide qꝺ dixi in .c. cum cām. de iudi.

2 ¶ † Not. ij. argumē. ⁊ text. qꝺ generales inquisitores possunt procedere ab inquirendū de veritate criminum etiam non receptis testib⁹ sup infamia satis enī est quod eis constat de infamia ppter frequentē clamorem: secus in delegato ad vnā cām tantum: de quo dic vt dicetur in .c. seq. ¶ No. iij. duplicē formā iuramēti prestandi in in causa inquisitionis: nam pñt testes vel inqsiti iurare merā ⁊ plenaꝫ dicere vitatē: ⁊ de hac forma habet s. c. proxi. in fi. Itē iurare qꝺ ad inqsita ⁊ interrogata veraciter rñdebunt: de quo aliqd. j. dicā.

3 ¶ † Not. iiij. qꝺ cōfessio facta precedēte illo iuramēto ꝙ plenā ⁊ meraꝫ ⁊c. nō recipit excusationes ex postfacto: qꝛ a principio nihil debebat facere qꝺ ipm factuꝫ attingeret neqꝫ admiscere aliqd falsitatis. qꝺ no. Sed confessio facta sub secunda forma iuramenti qꝺ respondebit ad interrogata recipit excusationes que tamen cōfessionē nō perimunt sed exponūt vt in litera.

4 ¶ † Ex hoc no. duo. primo ꝙ cōfessio etiā iurata recipit excusationē ⁊ expositionem. Item qꝺ rñdens premisso iuramēto de calumnia pōt confessionē excusare: tamē hoc iuramentum calumnie fit vt respondeat veraciter ad interrogata, de quo in .c. j. de iu. calum.

5 ¶ † No. v. sing. ex tex. ꝙ vbi cōfessio etiā iurata pōt retorqueri ad bonum ⁊ ad malum:[c] ex quo tamē prima fronte sonat in malum debet fieri interptatio in malā partē ⁊ contra confitentē nisi cōfessionē excusans pbet illas excusationes: ⁊ de hoc est hic tex. sing. nā dicit tex. ꝙ ille cōfessiones poterant retorqueri ad bonū ⁊ malū: ⁊ tamen si iste eps vult vitare cōdemnationē oportet ꝙ excuset confessionē dataꝫ ⁊ excusationes probet: facit qꝺ dico. in .c. cū venissent. de insti.

6 ¶ † Itē no. ꝙ ex cōfessione alicui⁹ capitur illud qꝺ cōtra eum est: non autem qꝺ pro eo elici potest: ⁊ hoc quando insurgit mala presumptio cōtra illud qꝺ facit p eo, de quo tñ plene no. in .c. j. de confes. lib. vj. per Jo. an. ⁊ Cy. in .l. j. C. e. dico plene in .c. j. de post. pla. ⁊ in .c. bone. eo. ti.

7 ¶ † Not. qꝺ inqsitores seu iudices possunt deponere super gestis coram se. ⁊ eis creditur depositio officio. ⁊ ad hoc solet allegari hoc c. ⁊ concor. c. inter dilectos. de exces. prela. ⁊ c. ij. s. de arbi. et c. cuꝫ dilectus. de ele. ⁊ plene tetigi in .c. cū a nobis. s. de test.

8 ¶ † No. vlti. qꝺ creditur actis cōtra partē seu contra deponentē: licet pars seu deponēs nūc dicat se aliter dixisse: facit c. ad audiētiā. de prescri. ⁊ vide qꝺ dico. in .c. sicut de testi. Et facit iste text. in arg. in eo qꝺ dicit qꝺ sol⁹ iste examinabit ⁊c.

a ¶ Qꝛ scit vt de⁹. hoc pseq̄re: vt late ponit Ang. de are. in male. in gl. Che hai tradito la tua patria. i vlti. q. vbi late Alene. de fal.
Zacharias.
¶ Adde Fel. i .c. intimauit. i fi. iij. col. post istū ibi. i scda lec. s. d testi. Car. cōsil. xxxviij. inci. qdā habens vnū filiū: p q̄ampliabis hoc dcm̄ pcedere etiā i laico assumpto i cōfessoris locū in casu necessitatis: de quo p Archi. i .c. sanctū. de cōse. di. iiij. Cal. cōsi. iiij. ⁊ qꝺ no. in apos. ad istum in .c. si sacerdos. p eū hic alle. nu. v. i vs. nō pōt.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Inqsitores. vide Ab. i .c. p inqsitionē. s. d electio. Ro. i .l. ij. in prin. col. vj. ff. de v. ob.
Sebasti. Sapia.

c ¶ In malū. vide Pe. de anc. in ꝯs. clxxv. inci. prima facie vr ꝙ instrꝫ. in ꝯriū tñ faciunt not. p Bar. i .l. nō solū. §. sꝫ vt pbari. ff. de ope. noui nū. vbi vult ꝙ vbi aliqd est de se malum, ita ꝙ psumptio sit ꝯ facientē si tñ pōt aliquo modo licito excusari psumit fecisse ille mō licito et sic interptatio fit ad bonū quā diffi. mouet Aret. h ⁊ declarat vt p eū cui⁹ declarationē sequit Feli. in .c. j. col. iiij. s. de re iu. sꝫ alr declarat Feli. i .c. auditis. col. xxj. vs. obstat tertio. s. d psum. vid Deci. in .c. in presentia. in. xij. not. s. de proba.

quod in examinatione testis seu partis non est necesse adhi bere testes forinsecos:sed potest probari dictum ex sola scri ptura notarij:de quo in.c.qm̄.⁊ in.c.post cessionē.s̄.de pro- ba.⁊.l.in donationib⁹.ff.de dona.facit quod no.in.c.vt inq 9 sitionis.de here.lib.vj.al's incipit vt officium.¶†In gl.in versi.responsionē.ibi non creditur iudici in preiudicium ⁊c. Hoc dictum videtur contra tex.istum naʒ hic creditur istis inquisitorib⁹ nisi iste inquisitus probet cōtrariū per testes. Inn.hic dicit quod isti inquisitores non recipiuntur hic vt testes:sed qꝛ fuerunt iudices consuluntur in ista causa.⁊ sic non ob.ij.q.vj.statuēdum:naʒ ⁊ alias ille qui nō potest esse testis interrogatur de facto suo.l.ꝓuinciarū.C.de fer.⁊ cre- ditur istis quo ad presumptionē nō quo ad plenam proba- tionem sicut dicimus in matre que deponit super etate filij: vt in.l.etiā.ff.de ꝓba.Host.dicit qꝺ quicquid dixerit Inn. istis qn̄qʒ creditur etiam ad plenam probationē:vt in.c.in- ter dilectos.de exces.prela.sed concludit qꝺ durante officio non possunt esse testes super gestis corā se:quia alius debet esse iudex ⁊ alius testis.iiij.q.iiij.c.j.⁊.d.c.statuēdū.⁊ in.c.di lecto.de testi.sed deposito officio vel si aliqs articulus ven- tilatur coraʒ alio iudice possunt adhiberi vt testes de gestis a coram se:si laus vel vituperiū[a] eis ascribi non potest:de ge- stis per se indistincte non creditur:de hoc dic vt in.c.cum a 10 nobis.s̄.de testi.¶†In gl.in v̄s.valeāt retorqueri.i fi. Ista gl.videtur cōtra tex.nam hic fiebat interpretatio confessio- nis in deteriorem partē nisi fuisset secuta excusatio ⁊ excusa tionis probatio:⁊ ideo dic vt dixi in notabilibus: qꝺ q̄daʒ sunt que pariter possunt retorqueri ad bonū ⁊ ad malum:⁊ tūc fienda est interpretatio in meliorē partem ⁊ sic intelliga tur glo.Quedā sunt que licet possunt retorqueri ad vtrūqʒ habent tamen prima fronte aspectū mali ⁊ sonant in vitiū: ⁊ tunc fit interpretatio in deteriorē partem:⁊ de hoc est tex hic idē ⁊ fortius qn̄ aliqua sunt mala in se:⁊ licet possint ex- cusari recipiunt interp̄tationē in deteriorē partē:vt in.c.fin. 11 de transla.pla.¶†In glo.in vers.dilapidatione ibi:nihilo- minus furtum cōmisit ⁊c.Sed cōtra hoc videt̄ text.in.l.fal- sus.§.si iactū.ff.de fur.sed conclude:vt ibi not.qꝺ aut res ex naufragio erat habita pro derelicta:⁊ eā capiēs nō cōmitit b furtū:imo efficitur occupātis:[b] qꝛ ꝙ in nulli⁹ bonis est na- turali ratione occupāti cōceditur:vt insti.de re.di.§.fere qꝺ not.Si vero res nō erat habita pro derelicta:sed fuit proie- cta vt euaderet maius periculū:⁊ tūc ꝓijciens remanet do- minus ⁊ eā occupans aīo retinēdi cōmittit furtū vt in glo. ⁊ si simpliciter accepit rem nō cōsiderando an haberet̄ pro c derelicta[c] vel ne ēt excusatur a furto:vt est ibi tex.no.an au- tē sit presumendū qꝺ ꝓijciens haberet eam pro derelicta vel ne recurrēdū est ad coniecturas:si enim proijcit libruʒ aper- tū in mari p̄sumendū est qꝺ animo derelinquēdi:sec⁹ si clau 12 sum ⁊ pānis inuolutū:⁊ sic de singulis.¶†Quid autē si re periens rem alterius non reperiat dn̄m nunquid licite pos- sit retinere:conclude post Bar.in preall'e.l.falsus.§.qꝺ alie- num.qꝺ aut putauit eam rem pro derelicta:lʒ nō esset:⁊ tūc potest eam rem vsucapere.ff.ꝓ dereli.per totū.Aut hoc nō putauit:⁊ tunc non reperit dominū facta ꝓclamatione de- bet eam donare pauperibus.arg.in aut.vt omnes peregri- ni.C.cōmunia.de succes.facit qꝺ le.⁊ no.xiiij.q.v.si qd inue- nisti.⁊ qꝺ no.in.c.quia frustra.j.de vsur.¶Extra gl. oppo. contra tex.⁊ videtur ꝙ ex sola infamia orta cōtra ep̄m non debeat fieri inquisitio super statu toti⁹ ecclesie nec cōtra ca- nonicos ex quo nō erant infamati.So.Inn.hic ⁊ in.c.lʒ he li.j.de simo.dicit qꝺ vbi infamia est extra caput potest fieri d inqsitio etiā contra mēbra:[d] qꝛ est p̄sumptio ꝯ canonicos ex quo ep̄s est malus:nā corpore seu capite lāguente cetere mē bra corporis inficiuntur vel s̄m euʒ hic canonici erant infa- mati primū dictū hic nō placet Hostiē.qui dicit hic:qꝺ licet ep̄s sit infamatus non dʒ tn̄ fieri inquisitio contra canoni- cos,nisi precedēte infamia ⁊ hoc plus mihi placet:licet cuʒ sit aliqua p̄sumptio cōtra canonicos:qꝛ ex sola leui presum ptione non potest fieri inqsitio de veritate criminū:vt in.ca. qualiter.j.eo.sed poterit fieri inqsitio cōtra canonicos:nam inquisitio de fama vel de ifamia fit faciliter cū nō sit multuʒ preiudicialis ad hoc.c.j.ꝓxi.⁊.c.licet.s̄.eo.⁊ potest respōde ri s̄m Host.vel qꝺ canonici erāt infamati:vel melius ꝙ hic nō dr̄ inquisitionē fuisse factā cōtra canonicos:sed ꝙ fiebat inquisitio sup statu ecclesie:nā ex infamia ep̄i dʒ fieri inquisi tio taʒ in capite q̄ȝ in mēbris:qꝛ dʒ inqri qualiter ep̄s se ha- beat circa canonicos ⁊ alios clericos ⁊ q̄liter se gessit taʒ in ciuitate q̄ȝ in dio.¶Secūdo op.⁊ videt̄ hoc sacramētū de- bere prestari s̄m formam in.c.prece.positam.vbi papa dicit qꝺ in illa inqsitione vult illā formā obseruari.So.dicit Ho stien.s̄m aliquos ꝙ vtraqʒ forma potest immisceri:vt scʒ iu rēt dicere plenā ⁊ merā veritatē.⁊ qꝺ ad interrogata veraci- ter respondebunt:nā bonorū optima est mistura.xij.di.no- uit.in fi.Inn.in.c.licet heli.j.de simo.dicit qꝺ aut fit inquisi- tio de certis criminibus ⁊ dʒ seruari illa forma:vt dicāt ple- naʒ ⁊ merā veritatē aut fit inquisitio gn̄aliter de criminib⁹, ⁊ tūc periculū est iurare s̄m illam formā vnde subiret iurās anceps periuriū.Sed contra hoc ob.c.precedēs.qꝺ loquit̄ in inquisitione generali,⁊ ideo concludit qꝺ sufficit iurare altero istorū modorū qualitercunqʒ agat̄,⁊ hoc cōiter vide tur placere doct.Sed ego hoc non puto verū:quia papa in c.prece.dicit ꝙ in similib⁹ vult obseruari illā formā:ideo di- co ꝙ iudex semꝑ dʒ exigere iuramētū sub illa forma ⁊ si non facit male facit:actus tn̄ tenet vt hic non dicit̄ ꝙ iudex bene fecerit sed tātum queritur an admittat̄ excusatio qn̄ iurauit 13 sub illa forma.¶†Ultimo op.cōtra literā ⁊ videt̄ indistin- cte ꝙ sub quacūqʒ forma fuerit iuratū debeat admitti excu- satio:nam ante sn̄iam pōt qs ex iusto errore confessionē re- uocare:vt in.c.fi.de cōfes.l.errorē.C.de iu.⁊ fa.igno.⁊.l.non fatet̄.ff.de cōfes.Sol.dicit Host.⁊ bn̄ ꝙ aliud est cōfessionez reuocare ꝓpter errorē ⁊ aliud cōfessionē excusare:nam reuo cans propter errorem habet probare errorē ꝓbando cōtra- rium:vn̄ si iste voluisset reuocare cōfessionem habuisset pro bare qꝺ nullam rē ecclesie alienasset vel qꝺ nihil receperat ex naufragio ⁊ hoc fuisset difficile probare:sed excusans cōfes- sionē non habet necesse probare contrariū:sed tantū excusa tiones suas ⁊ hoc tene:licet alij dixerunt confessionē iuratā non posse excusari:quia hoc est falsum:vt hic in.c.cū in posi tionibus.de iureiu.li.vj.

1 ☞ Conuersantes cum amicis ⁊ consanguineis inimico- rum sunt suspecti.
2 Inquisitus:licet absoluatur:quia contra eum nihil extitit probatum omnino debet purgari propter aliqualem infa- miam.
3 Consanguinei an admittātur in testes pro cōsanguineis si- ue in causa ciuili:siue in causa criminali in qua agatur ciuili ter aut criminaliter.
4 Inimicitie capitales quomodo oriantur.
5 Inimicitia an sit legitima causa repellēdi aliquē a testimo- nio relinquitur arbitrio iudicis,dummodo inimicitia non sit capitalis.
Amicus de nouo reconciliatus non est idoneus testis.
6 Amicitia si superueniat post accusationem non conualidat ipsam.
7 Inquisitio si fuit commissa alicui simpliciter a pa.an possit vel debeat prius inquirere de fama.
Uerba assertiua vel narratiua pape que sint.
8 Inquisitio super veritate criminis non facta prius inquisi- tione super fama,an valeat,siue sit facta per ordinarium vel delegatum siue opponatur siue non.
9 Litis conte.inducitur per actum qui potest fieri post litem contes.ad hunc effectū.scʒ ꝙ non admittantur exceptiones que solent admitti ante litem conte.tantum.
10 Inquisitus cōtra quē est probata infamia per testes,an pos sit probare per alios testes se esse bone fame:⁊ sic repellere inquisitionem super veritate.
Testes deponētes de infamia:⁊ alij deponētes de bona fa- ma qui sint preferendi.
11 Testes deponentes verisimiliora preferuntur alijs etiaʒ ꝙ sint numero plures.

Cum oporteat. De vitate crimi- nū nō inquiritur nisi prius ꝯstet de infamia:⁊ tunc nō inimici vel periuri:sed idonei viri ad prosequendum inquisi tionē ⁊ testimoniū admittūtur ⁊ nō probato crimine indu- cit̄ infamato purgatio.In prima denūtiatio episcopi ⁊ in- quisitorū datio.In secūda ibi:veruʒ cōparatio ⁊ allegatio episcopi cōtra denūtiātes ⁊ testes.In tertia ibi:discretioni inquisitorum triplex instructio.scd̄a ibi,quod si tertia ibi.et si nihil.¶Casus l'ralis.Quidam canonici viceñ.ad se.apo. accedētes multa enormia corā papa contra episcopuʒ suum proposuerūt,vnde papa super his inquisitionē cōmisit fa- ciendā.Episcopus hoc intelligēs anteq̄ȝ a iudicibus citare tur ad apo.se.accessit ꝓponens ꝙ illi qui enormia illa ꝓpo suerūt cōtra ipsum odio ⁊ non bono zelo duxerāt do.pape intimanda:cū sint eius inimici manifesti ⁊ cū eius hostibus cōuersent̄ ⁊ cōsanguineos suos ⁊ complices intendūt ad te stificandū ꝓducere cōtra ipsum qui ad testificādū seu denū- tiandū admitti non debēt cū sint periuri ⁊ alijs criminibus irretiti.Quo audito mādat pa.iudicibus ipsis quaten⁹ ad

inquisitionem

a ¶Ul'vituperiū. adde an inqsitor possit esse testis ī cā inqsitiōis.Ol. cōsi.cx.⁊ an iudex possit eē testis de gestis corā se per Fran.de are.con- sil.xiij.

b ¶Occupātis.ad de de hoc vidēdū p Fed.cōsi.cvij. Zacharias.

c ¶Pro d'relicta. addē an ⁊ qn̄ mer- ces ꝺ naui ꝓiecte habent̄ ꝓ dereli- ctis.vide Bar.in l.q leuāde.ff.ad.l. rodhi.de iactu.et in.l.interdū.⁊ ibi bar.⁊ doc.⁊ oīno alex.§.qꝺ ex nau- fragio.ff.de acqr. pos.vbi dicit ispi ciēdū qd ex qua- litate rei deprehē dat̄:vt ī libro ap- to ꝓiecto ī mare p.l.falsus.§.si ia- ctus.ff.ꝺ furtis. ⁊ in.l.fi.ff.ad legē rhod.de iactu.

d ¶Cōtra mēbra. adde qn̄ ⁊ qualr̄ possit fieri inqsi- tio cōtra caput ⁊ mēbra.Old.cōsi. cclxxviij.

inquisitionē nō ꝓcedāt nisi sup predictis criminib⁹ cp̄s fue rit infamatus. Si vo ad inquisitionē fuerit ꝓcedēdū predictos vel alios duos ipsi⁹ epi esse ꝯstiterit inimicos nec ad ꝓsequēdū inqsitionē nec ad testimoniū perhibēdū admittāt: sed p viros idoneos veritatē inqrāt: ꝛ si nihil ꝓbatū fuerit ꝯ ipsum purgationē canonicā indicāt eidē. Ber. ¶ No. j. qḋ ad denūtiationē alicuius ꝓbe psone debet superior cōmitte re inqsitionē seu p se inqrere: nō tñ debet inqrere super veritate criminū denūtiatoꝝ: sed prius sup infamia an lꝫ sit de criminib⁹ pdictis infamat⁹. Et ex hoc no. qḋ ex sola denūtiatione criminū facta ꝯ aliquē nō oritur infamia sufficiēs ad inquirēdū de veritate: qḋ no. ¶ No. ij. qḋ simpliciter con missa inqsitiōe sup crimine tacite intelligit cōmissum vt pri us fiat inqsitio sup fama. Illud eñ est quoddā preambulū ad inqsitionē de veritate.[a] Et ex hoc no. qḋ cōmisso cōsequē te intelligit cōmissum antecedēs: ꝛ sic oē id per qḋ peruenitur ad cōsequēs: sicut aliquo ꝓhibito intelligit esse ꝓhibitū oē p qḋ peruenit ad illud: vt in. l. oratio. ff. de spō. Et hoc facit ad extēsionē materie. c. p ꝛ. g. s. de offi. dele. vt sic litere delegatorie extēdant vltra expressa. ¶ † Not. qḋ nō solū inimici repellunt ab accusando: vt dixi in. c. j. s. e. sꝫ etiā a denūtiādo ꝛ ad eā ꝓsequēdo. Itē qñ ꝯuersantes cū inimicis ꝛ ꝯsangui neis inimicoꝝ sunt suspecti: de quo. j. ¶ † No. qḋ lꝫ p inquisitionē nihil sit ꝓbatū ꝯ infamatū: tñ simpliciter nō absoluit reus: sꝫ indicit sibi purgatio ꝓpter infamiā: vt no. gl. ij. q. v. presbyter. in. c. ij. de purg. cano. ¶ In gl. ibi: nā ꝛ socius. sol ue hoc cōtrariū: vt dixi in. c. repellant. s. eo. ¶ † In glo. ij. in fi. vult ergo ista glo. qḋ in causa criminali nō admitti⁹ cōsanguineus ꝓ consanguineo[b]: ꝛ ideo isti poterant repelli. Abbas dicit qḋ vꝫ seḋ Jo. an. qḋ si agit de crimine criminaliter tunc ꝓcedat ista gl. secus si agit de crimine ciuiliter: qꝛ tunc etiā pōt esse frater testis pro fratre[c]: vt. c. literas. s. de psum. Item qꝛ hoc casu nō reperitur ꝓhibitū. ergo admittendū: vt. l. j. ff. de testa. ꝛ in. c. j. e. ti. sed gl. iij. q. v. in summa: vꝫ velle qḋ etiā in causa criminali admittat cōsanguineus si est adeo bone opinionis: vt nō ꝓsumat deuiare a veritate rōne cōsanguinitatis. d. Ant. dicit hoc arbitrariū: sed Bar. in. l. qui testamēto. ff. de testa. vbi ꝓsequit hāc materiā simpliciter dicit eū repellendū in causa criminali. Circa hoc ego sic puto posse dici qḋ est causa mere ciuilis ꝛ vide bo. glos. in. c. in literis. s. de testi. ꝛ nō est proprie materia nostra: ꝛ qḋ not. in glo. in l. parētes. C. de test. Aut agit de crimine ciuilr: ꝛ tūc in actione iniuriarū nullo modo debet admitti cōsanguine⁹ vel affinis ꝓ cōsanguineo: quia iniuria illata vni de cōsanguineis suis vꝫ illata oibus de cōsanguinitate aut affinitate: ad hoc bo. tex. in. l. lex cornelia. ff. de iniur. Si vō est alia eā si sunt in potestate eiusdē nō debēt admitti: vt no. in. d. l. parētes. si vero nō sunt in potestate eiusdē tūc debēt admitti: sꝫ cū distinctione affectionis: ꝛ minus credit cū agit de crimine ciuiliter ꝙ si ageret mere ciuiliter: ad hoc qḋ in simili nota. in. c. in literis. s. de testi. Si vero agit de crimine criminaliter: ꝛ tūc aut prosequit vindictā publicam ꝛ erit arbitrariū ꝙtū credat ꝛ an admittatur: ꝛ sic ꝓcedit glo. iij. q. v. in sum. ꝛ ꝓ hoc vide bo. tex. in. c. cū. p. s. e. vbi frater carnalis fuit adductus in testē in causa criminali: nec illo respectu apparet ibi repulsus. Aut ꝓsequit iniuriā ꝓpriam: ꝛ indistincte consanguineus repellit: ꝛ sic ꝓcedit dictū Bar. ꝛ facit. l. lex cornel. pre alle. ꝛ vsqꝫ ad quē gradū repellant: satis pōt dici qḋ vsqꝫ ad illū gradū infra quē cōpellit testificari cōtra cōsanguineum de quibus in. l. iul. ff. de test. canonizata. iiij. q. iij. vel pōt dici ꝛ melius qḋ attēditur qualitas affectiōis ḟm consuetudinē patrie: nā in aliquibus locis dilectio stricte durat indifferēter inter cōsanguineos vsqꝫ ad certū gradū tm̄: in qbusdam locis durat indifferēter inter oēs eiusdē cognatiōis: faciunt no. in simili in. c. postremo. s. de appel. p Jo. an. ¶ In gl. in ver. ad denūtiādū. in fi. Jo. an. dicit qḋ in euāgelica denūtiatiōe ꝓcedit opi. Jo. vt admittat ifamis si nō est criminosus sed in denūtiatione iudiciali[d] vel canonica procedit opini. Bar. sed prosequere hūc articulū: vt plene no. in. c. nouit. de iudi. ꝛ ibi dico. ¶ † In gl. in ver. inimicos. not. glo. ad quam quotidie fit remissio. Et primo inquantū dici qḋ inimicitie capitales seu graues sunt[e] que sunt de statu hoīs vel bonis eius. vide glo. in. l. licet. ff. de arbi. ꝛ aut. de testi. ꝗ. si vero. vbi gl. dicit qḋ inimicitie[f] capitales sunt cū qs alicui minat mortē: vel cum odit: vel mortē desiderat: vel q accusauit eū criminaliter. ꝛ idē dic qñ est questio de omnibus bonis vł maiori parte[g]. ar in. c. frequēs. de rest. spo. li. vj. nam bona tēporalia sunt vita hominū. l. aduocati. C. de aduo. diuer. iudi. ꝛ dicit etiā qḋ licet istud sit regulare: tñ qnqꝫ ex spoliatiōe particularis rei oriuntur inimicitie capitales: ad hoc. c. accedens. vt lit. nō cōte. ꝛ. c. itē cū quis. de rest. spo. ꝛ ex facto honesto qñ oriuntur tales inimicitie. vt in. l. j. ꝛ qḋ ibi no. ff. de his q. vt indi. facit. xxiij. q. v. nō est crudelis. ꝛ ideo i hoc iudicio multū versat arbitriū an inimicitie sint graues vel leues. ꝛ hoc ad primū dictū gl. Sed inꝙtū gl. postea dicit ꝙ hic relinquitur arbitrio iudicis q̄ inimicitie repellāt. Tācre. dicit ꝛ bñ ꝙ capitales indistincte repellunt: vt hic. ꝛ in. d. c. accedēs. si vero nō sint capitales: ꝛ tūc procedit gl. vt recurram⁹ ad iudicis arbitriū: ꝛ facit. l. j. ff. de qō. ¶ † Itē aduerte qḋ ad repellendū quē pretextu inimicitie nō sufficit ꝙ sit facta recōciliatio ōimodo fit recēs: qꝛ inimico ō recēti recōciliato nō est credendū[h]. vt est tex. bo. iij. q. v. c. ij. ¶ † Sed qd si tpe redditi testimonij erat inimicus: sꝫ ante sñiam erat recōciliat⁹ dic ꝙ nō credit: qꝛ cū ꝓsumat tūc dixisse falsuꝫ ꝓpter inimicitiā recōciliatio supueniēs: lꝫ tollat inimicitiā: nō tñ tollit falsitatē si quā dixit: vide gl. in. aut. de test. ꝗ. qm̄ vō. i ver. ad sit. ꝛ ponit Jo. an. in addi. Spe. i ti. de teste. ꝗ. ꝓmit. in prin. et vide multas qōnes cōsimiles i addi. ꝛ no. istā gl. ¶ Gl. in ver. p viros idoneos. in fi. no. gl. quotidianā. ꝛ Inn. hic in hoc arti. sic distinguit ꝙ aut iperator adhibuit nudū ministeriū ꝛ eo repulso poterit iudex ex officio ꝓcedere: vel aliuꝫ p morē inqsitoris istituere: aut nō adhibuit nudū ministeriū: sed fuit autor. ꝛ tūc eo repulso dꝫ iudex supsedere p rationē positā i gl. Qñ aūt dicat adhibuisse nudū ministeriū: ꝛ dic ꝙ si nō est expressum nomē ipetrātis: vt qꝛ papa dicit ad audiētiā nostrā peruenit multoꝝ clamor ꝛc. tūc videt adhibuisse nudū ministeriū: nā ꝯdisset papa etiā literas sine illo sec⁹ aūt vbi est expressum nomē ipetrātis: ꝛ h̄ mihi satis plꝫ. Quid aūt si ipetrās fuisset excōicatus. Inn. idē ꝯcludit ḟm distinctionē ꝓdictā. Sꝫ vide gl. in. c. j. de rescri. li. vj. ꝛ predicta sunt vera ḟm Inn. nisi papa mandasset inquiri de fama: qꝛ tūc si ꝯstat de fama p viros idoneos pōt ꝓcedi ad vlteriora: licet repellat ipetrās quasi velit Inn. ꝙ vbi mandauit inquiri de fama papa nō habuit respectū ad ipetrātē: ꝛ ideo oīno ꝓcedēdū ē in cā. ¶ † Sꝫ extra gl. qro nūqd papa simplr inqsitionē ꝯmittēdo tenet semp delegat⁹ pri⁹ inquirere de fama. Cōclude ꝙ aut papa simpliciter cōmisit inqsitionē i nullā mētionē fecit de fama: ꝛ tūc semp ꝺlegat⁹ dꝫ prius inqrere de fama[i]: qꝛ vꝫ hoc cōmissum tāqꝫ ꝓambulū: vt. s. dixi: ꝛ si vellet ꝓcedere sup veritate nō facta pri⁹ fide: ō fama poterit appellari: argu. hic. ꝛ i. c. ij. e. ti. li. vj. ꝛ hoc oēs cōcedūt. Aut papa facit mētionē de fama: vt qꝛ dicit multorum clamor ad nos peruenit talē infamatū de tali crimine. ꝛ ideo iquiras ꝛc. tūc dicit Jo. an. ꝙ delegat⁹ nō tenet inqrere ō fama ex quo papa asserit eū ifamatū. Cōtrariū tꝫ Tācre. qꝛ poterit hoc peruenire ad papā p inimicos ꝛ ꝯspiratores isti⁹ denuntiati. vel falsa relatio facta est pape: sꝫ p alios Jo. an. distinguit ꝛ bñ qḋ aut papa hic asserit p verba assertiua: ꝛ ꝓcedit opi. Jo. an. Aut p verba narratiua ꝛ ꝓcedit opi. Tancre. ꝛ vide in Specu. in tit. de inquisi. ꝗ. nūc tractemus. ver. hoc aūt notandū. ꝛ ibi dicit Jo. an. qḋ verba assertiua sunt si dicit cū ꝯstet nobis talē ifamatū vł relatu fidedignorū percepimus talē infamatū ꝛc. vel ꝑ similia verba tūc eñ nō est opus inquirere de fama ꝛ facit cle. literis. de ꝓba. verba vero narratiua sunt si dicat multoꝝ clamor ad nos peruenit talē infamatū ꝛc. nā tūc papa nō asserit talē infamatū vel hoc ꝑcepisset fidē dignis: ꝛ idē dic si papa diceret relatu fide dignorū pcepim⁹ talē ꝯmisisse hoc crimē: nā per hoc nō tollitur processus fiendus super fama: nā presupposito qḋ a dignis fide percepit delictum cōmissuꝫ nō seqꝫ qḋ ille de hoc sit infamat⁹: vt probat in. c. inqsitionis. ꝗ. tertie. j. e. ¶ † Sed iuxta hoc querit nunqd generaliter valeat processus sup veritate criminis nō facta prius inqsitiōe de fama. Cōcludo assumēdo multa dicta doc. hic ꝛ in. c. qualiter. j. e. et aliqua addendo qḋ aut iudex est delegat⁹ aut ordinari⁹. Si delegat⁹ aut est facta mētio de fama in rescripto modo predicto ꝛ valet ꝓcessus sup veritate: vt. s. dixi. Aut nō est facta mētio in rescripto: de fama ꝛ tūc si iudex processit inqsito presente ꝛ nō ꝯdicēte super veritate omisso processu infamie ꝛ etiā valet ꝓcessus: quia ista exceptio qḋ nō precessit infamia est dilatoria inducta i fauorē inqsiti: ꝛ ideo sibi imputandū si in principio nō excepit: vt est tex. no. in. d. ca. ij. eo. tit. lib. vj. Aut inquisitus erat presens: sed ignorabat qḋ testes deponerent super principali ꝛ nō valet processus ad hoc. c. inqsitionis. ꝗ. tertie. j. eo. vbi tex. Si vero erat absens aut nō cōtumaciter: et idem argu. in dicto. c. ij. Aut ꝯtumaciter et tūc nō pōt opponere istam exceptionem quod non precessit infamia nisi ꝓcessus sit in eo statu in quo si esset presens posset admitti. ¶ † Ideo si esset ꝓcessum ad actuꝫ qui solet fieri post lit. cōtesta. nō admitteretur amplius: ad hoc

---

Sebasti. Sapia.

a ¶ De vitate. idē no. abb. in. c. fi. in j. no. j. eo. vide rotā in deci. ccccxiij. inci. itē fuit dubitatuꝫ: in antiqs.

b ¶ Pro ꝯsanguineo. Adde Alex. cōsi. cxxj. ij. lib. et cxxxij. cōs. v. ꝛ. lxx. j. lib.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Pro fratre. vide Alex. in consi. xviij. in. iij. col. in j. volu. ꝛ in consi. lxx. in. vj. col. in. j. vo. ꝛ in ꝯsi. xcuij. in. v. col. in. ij. vo. Fel. in. c. in lřis. i penul. col. ver. fallit sexto. s. de tes. ꝛ i. c. cū inter. col. vij. s. de exce.

d ¶ Iudiciali. Adde Pe. de ancha. consi. ccccxvj.

e ¶ Graues sunt vide que dixi i. c. accedēs. vt lite non cōte. And. Bar.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Inimicitie. ad de bal. i. c. veniēs. i fi. s. de iureiu. vbi dicit qḋ ex verbis iniuriosis orit inimicitia capitalis vide alex. in cōsil. xcix. inci. in cā inqsitionis. col. j. in. j. vol. ꝛ ibi etiā ponit in penul. col. qḋ inimicus recōciliat⁹ nō admittit ad testificādū: de q̄ vide ro. i sin. cccxvj. inci. Inn. in. c. cū. I. ꝛ. A.

g ¶ Vel maiori parte. Adde vidēdū alex. cōs. xcix. ij. li. ꝛ Bal. ꝯsi. cccxvj. iiij. li. q sequit dicta Inno. hic.

h ¶ Credendū. ad de Lud. ro. cōsil. cclxxij.

i ¶ De fama. Ad de vidēdū. Fulg. ꝯsi. cvij. ꝛ ibi vide qḋ. seq. et latius per Ang. Are. in trac. malefi. in gl. fama publica p̄ ce. cum apostillibi p me positis.

glo.no.in.c.j.de elec.li.vj.Et ad p̃dicta vide no.dictū Inno. in.c.p̃terea.de dila.in vlti.col.nõ em̄ debet esse melioris conditionis cõtumax in facultate opponẽdi q̃ obediens q fuit p̃sens:⁊ ꝑ illud dictū Inn.ita limita preal.c.ij.e.ti. vbi text. exigit presentiā etiā ꝯdicẽtis.sed idẽ intelligo si erat absens cõtumaciter per illud dic. Innoc.⁊ vide opti.tex.in aut.qua in ꝓuincia.C.vbi de crimi.agi opor.Si vero inquisit⁹ p̃sens opposuit vt prius inquireret̃ de fama ⁊ appellauit:⁊ tūc nõ valet ꝓcessus sup veritate:q̄r est legitima causa appellādi:vt hic.⁊ i.d.c.ij.Et si est delegatus debet recipere testes sup infamia:nec satis est quod dicat sibi cõstare de infamia.ar. hic ⁊ in.d.c.ij.et sentit Host.hic.Si vero est ordinari⁹:⁊ tūc aut procedit alio principaliter ꝓmouente inquisitionẽ ⁊ idẽ qꝺ s̃.Aut ex offi.puro:⁊ tūc si vult potest recipere testes super infamia:sed si nõ vult ⁊ cõstat sibi de infamia per inuestigationẽ extraiudicialiter factā q̄tuncūq̄ꝫ pars cõtradicat potest ꝓcedere super veritate.ar.in.c.qualiter.j.eo.ti.Satis est em̄ qꝺ ad eū peruenit insinuosa et frequens reclamatio : nec habet alicui facere fidẽ:sed iste appellauit dicẽdo quod imo si est infamat⁹:⁊ tūc opꝫ qꝺ apud iudicẽ appellatiõis iudex ordinarius faciat fidẽ de fama:vt no.j.e.qualiter.et ꝑ Specu.in titu.de inq̄sitione.§.nunc tractem⁹.ver.hic autẽ scias. Et not.bñ.q̄r ex predictis habes practicā alibi non sic collectā.[10] ❡†Ultimo quero[a] nunqd probata infamia per testes põt inquisitus ꝓbare se esse bone fame ⁊ sic repellere inquisitionẽ sup veritate ⁊ tollere male fame probationẽ ⁊ hec questio est subti.⁊ no.⁊ quotidiana:⁊ sunt varie opiniões.⁊ Jo. hic sentit qꝺ nõ dꝫ admitti ꝓbatio sup bona fama:q̄r videret̃ frustratoria:nā si cẽtū dicerẽt quẽ esse male fame ⁊ mille qꝺ esset bone fame ꝓbatio super bona fama nõ releuat qn̄saltẽ remaneat infamat⁹ apud alios:⁊ illorū respectu fiẽda est inquisitio. Tancre.tenet ꝯtrium cõcludẽs ꝓbationem admittẽdā in contrariū ⁊ standum dicto plurimorum:⁊ idem Spe.in.d.§.nūc tractemus.ver.quid si plures. Hostiẽ. dicit qꝺ ꝓbatio admittit̃:sed an preiudicet contrarie probationi debet attendi quid habeat communis vox exterior ⁊ attẽditur qualitas testiū et personarū et ꝭm hoc iudex arbitrabit̃ que probatio valeat. Inno.tetigit in.c.inq̄sitionis.j.eo. tit. ⁊ per vnū verbū in fi.positū qꝺ reperit̃ in originali nõ apparet qd voluit ꝭm Jo.an.ibi.Sed ipse Jo.an.dicit qꝺ si primi ⁊ secundi testes deponunt super fama vicinie:tūc ꝓcedit dictum Tancre.Aut primi testes deponūt de vicinia ⁊ alij de alio loco aliter ⁊ ꝓcedit opi.aliorū ⁊ sic erit ꝓbata infamia hoc dictū indistincte procedit:licet putet Joā. habuisse bonū intellectū:vt infra dicā in ꝓsequẽdo.d.An. referendo dictum Innocẽ.in.d.c.inquisitionis.dicit qꝺ si testes deponūt de infamia ⁊ communis vox est in oppositū:de quo iudex proprijs aurib⁹ se poterit informare:⁊ tūc nõ fiet inq̄sitio ad dictū illorū testiū:ꝑ hoc.c.inquisitionis.j.eo.Aut iudex predicto modo nõ põt se informare:sꝫ recipit testes super bona fama:⁊ tūc aut vtriq̄ꝫ testes deponunt super fama habito respectu ad cõem opi.⁊ habet locū dictum Tancre. Aut habito respectu ad se:q̄r testes vnius partis dicunt eū infamatū apud se:alij dicūt oppositū:⁊ tūc induceretur purgatio ex quo est infamat⁹ apud viros prouidos.ij.q.v.omnib⁹.Ego assumẽdo aliqua dicta Bar.que posuit in tribus questionib⁹ in.l.de minore.§.tormẽta.ff.de questi.sic distinguo.aut testis vtrisq̄ꝫ partis deponunt super fama[b] eiusdẽ loci ⁊ eiusdẽ temporis:aut deponunt sup fama diuersi loci. Primo casu ex quo probationes sunt cõtrarie omnino habito respectu ad tempus ⁊ ad locū stādū est testibus magis idoneis.ad hoc quod no.in.l.ob carmen.ff.de testi.⁊ in.c. in nostra.de testi.facit.l.iij.ff.eo.titu.⁊ quod no.glos.in.c.cū in tua.s̃.de spõ.si testes hincinde sint equales:⁊ tūc debet stari numero:vel data equalitate numeri ꝓbatione magis verisimili.[11] ❡†Et puto qꝺ ꝓbatio[c] magis verisimilis preferat̃ alteri ꝓbationi:licet illā aliqualiter excedat numero vel qualitate testiū:licet Bart.aliter senserit pro hoc text.in.d.l.iij. ⁊.l.ob carmẽ.ff.de testi.⁊.iiij.q.iij.testes.⁊ qꝺ not.Innoc.in c.auditis.de prescri.⁊ gl.in.c.j.e.ti.li.vj.⁊ maxime in īfamia debet attendi verisimilitudo:q̄r vt singulariter dixit Bar.in d.§.tormẽta.non sufficit testes dicere infamiam in esse apud populū:q̄r vane voces populi nõ sunt audiẽde:vt i.c.osius. de elec.sed debet reddi cā surgens ex aliqua simili p̃sumptione:qꝺ no.⁊ idẽ facit Inno.hic in hoc vltimo.Si vero testes vtriusq̄ꝫ partis deponūt sup diuerso tpe.vt q̄r probat̃ infamia existens tpe cõmissi maleficij:⁊ bona probatio per alios testes de presenti:⁊ tūc preferenda est ista secūda probatio: q̄r poterūt oẽs mutare opi.ad hoc.l.ij.ff.quis or.in bo.pos. serue.⁊ facit.c.nõ dꝫ.de ꝯsan.⁊ affi.⁊.c.cetere.xij.q.j.Si vero ꝓbationes cõcludūt sup diuersitate loci:vt q̄r testes vnius partis dicūt eū infamatū in tali loco vel castro:alij dicūt eū bone fame in ciuitate:⁊ tūc attẽdi dꝫ ex circūstantijs que ꝓbatio ꝑualeat.Finge em̄ delictum cõmissum in loco pariter distāte a ciuitate ⁊ castro:nā tūc si infamia est in castro ⁊ bona fama in ciuitate dꝫ iudex attẽdere ad rationẽ sup qua se fundant testes:⁊ si omnia sint pariter verisimilia:ꝓbatio super bona fama cõfundat aliā:vt no.in simili in.l.admonẽdi ff.de iureiu.⁊ in.c.fi.eo.tit. secus esset vbi infamia esset in loco commissi delicti:⁊ in alio loco esset bona fama:quia tunc procederet opi.Jo.quā ad hunc casum restringo:⁊ sic puto eum intellexisse. Abbas.

[a] ❡Ultimo q̄ro. vide qꝺ no.Bal.i l.diu⁹.ff.d tes. mili.⁊ in.l.fi.ff.de fe.⁊.l.si tutor.C.de peri.tu.⁊ de pe.i re.pe.c.j.de constit. Andre.Barba.

[b] ❡Sup fama.ad de qualiter testes debeāt deponere sup bona vel mala.fama.Alex.ꝯs. lxxxv.iiij.li.et an testes deponẽtes de bona fama inq̄siti sunt p̃ponẽdi deponẽtib⁹ de mala.vide ꝑ Ro. consi.clxvij. Zacharias.

❡Adde Bal.et Archi.in.c.i.e.ti. li.vj.istū post Inno.i.c.cū ad cām. s̃.de testi.Sali.in l.ea qdẽ.col.xxix. v̊.ad qõnem qntā.C.de accu. Ludo.ro.i.l.j.⁊.ibi alex.ff.d opc.no. nū.⁊ eūdẽ Alexā. cõsi.xxiiij.vol.iiij. Sebasti.Sapia.

[c] ❡Qꝺ probatio. Idẽ vr̃ velle bal. in.l.j.ff.de testa.⁊ alex.alia allegās in cõsil.cxliij.inci. qm̄ abunde.in vltit.col.in.ij.volu. Sebasti. Sapia.

[d] ❡Nõ p̃monuit hoc extẽde:vt nõ soluꝫ debeat fieri in denūtiatiõe criminū:sꝫ etiam in denuntiatione excõicati.vt ꝑ abb. in ca.in p̄ñtia.i.j. no.j.de sent.excõ.

1 ☞A denuntiatione repellitur publicus concubinarius: conspirator ⁊ excommunicatus.4.
2 Accusatio non potest fieri per alium vel per scripturam:sed denuntiatio sic.
3 Rescriptū an fuerit impetratū ꝑ idoneā personā attenditur tempus impetrationis:⁊ non tempus presentationis.
5 Superior si fuit per subditū aut denūtiatus aut accusatus non poterit in aliqua causa contra subditum procedere:maxime si denuntiatio vel accusatio impediretur.

Cum dilectus.

[1] †A denuntiatiõe repellit̃ public⁹ cõcubinarius excõicatus ⁊ conspirator ⁊ is qui nõ p̃monuit[d].h.d.Primo instruit iudicem super declinatorijs ⁊ eis deficiẽtibus super principali.Secūdo inhibitionẽ fieri mandat:secunda ibi:idẽ.❡Casus literalis. Quidam clerici super quibusdā excessibus denuntiauerunt epm̄ suum impetrantes contra ipsum inquisitionẽ.Corā inquisitoribus ꝓponebatur ex parte epi qꝺ clerici illi audiẽdi nõ essent q̄r erant publici cõcubinarij ⁊ sic indigni ad denūtiādū ꝓpter qꝺ fuerant excõicati.Itẽ nõ p̃monuerāt epm̄. Itẽ erāt cõspiratores cõtra ipsum.Iudices super hoc cõsuluerunt papam:⁊ ipse rñ qꝺ si constiterit eos publice cõcubinarios vel conspiratores fuisse cõtra eū a denūtiatiõe repellantur:alioqn audiāt que hincinde ꝓposita fuerūt:⁊ eidem epõ ꝓhibeāt ne sup his super quib⁹ ad se.apo.appellatum fuit clericos ipsos grauare presumat donec causa ꝭm mādatum apostolicum fuerit terminata.Ber.[2] ❡†No.j.ibi:quorū noĩe ⁊c.qꝺ licet accusatio nõ possit fieri per aliū seu ꝑ scripturā:vt.ij.q.viij.ꝑ scripta:secus tñ est in denuntiatiõe que per aliū fit:vt hic.⁊ in.c.lꝫ.s̃.e.⁊ potest interuenire ꝓcurator de quo in.c.sup his ⁊ in.c.veniens.s̃.eo.[3] ❡†Not.ij.ibi:tunc fuisse ⁊c.qꝺ ad considerandū validitatem rescripti respectu idoneitatis impetrantis attẽdit̃ tp̄s impetrationis:de quo s̃.de rescri.eā te.⁊ gl.in.d.c.dilectus.de p̄bẽ.[4] ❡†Not.iij.arg. qꝺ cõcubinarius ⁊ sic vilis persona põt denuntiare:nam hic cõsideratur excõicatio lata sup cõcubinatu:ergo solus cõcubinatus nõ sufficit:sed contrarium puto verū:vt.s̃.c.pri.et ij.q.j.si peccauerit.⁊.c.nouit.de iud.Et ad istū tex.rñ.qꝺ hic fit mẽtio de excõicatiõe ad maiorẽ aggrauationẽ.[5] ❡†Ultimo nota ex fine litere qꝺ pẽdẽte denūtiatiõe cõtra superiorẽ nõ debet superior ꝓcedere in aliqua causa cõtra subditum: sed puto sic dicendū qꝺ aut impedit̃ aliquo modo denūtiationis causa per processum fiendū in alia causa:⁊ debet superior ab ope cessare:vt i.c.olim.j.e.nõ em̄ tenet̃ inferior denūtians obedire precepto superioris denuntiati si inde surgat impedimentū cause vt ibi.Aut tale impedimentum nõ surgit:⁊ tūc tenet̃ subditus obedire ⁊ causam sub eo agere.viij. q.iiij.nõne.⁊.d.c.olim sed poterit eū tanq̄ suspectū recusare q̄r ex hac denuntiatione solet oriri inimicitie capitales inter denuntiatum ⁊ denūtiatorem.arg.in.l.j.ff.de his qui.vt indi.facit.c.proposuit.⁊.c.ad hec.s̃.de ap. Abbas.

1 ☞Inquisitus mitius punitur q̃ accusatus.nu.6.
2 Infamiam nõ incurrit inquisitus:sed accusatus sic : quādo est tale crimen quod soleat irrogare infamiam.
3 Crimina digna depositione:an impediant qꝺ clericus non administret ordines suos peracta penitentia.
4 In penis arbitrarijs iudex habet considerare qualitatẽ persone ⁊ excessus.
5 Exempla non arctant regulam.
6 Accusatus degradatur:sed inquisitus non.
Degradatio ⁊ priuatio beneficij ⁊ officij an sint idem.
Pena talionis indubitanter habet locū in accusatione:sed in denuntiatione:tunc demum quando ex tali denuntiatione potest quis deponi etiam ab ordine.
7 Simonia an ⁊ qñ cõmittat̃ in ordine vel beneficio:et an per eam fiat depositio:siue priuatio beneficij.
8 Sicut ista dictio denotat omnimodam similitudinem:⁊ aliquando alios effectus secundum ea ad que refertur.

In penis

In penis arbitrariis iudex nō debet excedere penas ordinarias nec ꝺm eas punire sed ipsas diminuere: vel secūdum cōsuetudinem taxare: alias dicetur grauasse partes.

INquisitionis. Si crimē ī modū inqsitionis ꝓbatum impedit etiā post peractam penitentiam ordinis executionē vel beneficij retentionē punitur q̄s sicut in accusatiōis iudicio: al's pena erit arbitraria. h. d. ꝺm cōmunem summationē vsq; ad. §. tertie. sed cōprehendē do mentē litere ⁊ veram lec. sic summo: vz: Crimen probatum per modū inquisitionis regulariter pena ordinaria nō punitur sed si impedit ordinis executionem fit depositio sicut in accusatione. ⁊ si impedit tantum beneficij retētionem fit ꝓuatio a bñficio: nec poterit iudex hāc penā moderari: et iste est verus intellectus huius capituli nō bene declaratus per scribentes. Diuiditur: q2 in prima: consultatio. In secūda responsio. secunda ibi: in quo. ¶ Casus literalis. Quedā relata fuerūt domino pape de epis ⁊ canonicis valentineñ. que nō debuerūt silentio preteriri: vnde papa super his cōmisit inquisitionē faciendam: inquisitores super quibusdā articulis dubitātes consuluerūt papam. Secunda questio illorū hec fuit. Ecce per inquisitionem tale crimen ꝓbatum est qd̄ si criminaliter accusat⁹ fuisset cōuictus deponeretur quesitum fuit qualiter sit puniendus. super hoc distinguit: vt si sit tale crimē qd̄ impediat executionē ordinis aut etiam retentionē beneficij etiam post peractam penitentiam. puta si homicidiū commisisset: vel adept⁹ esset ordinem vel beneficium vitio simoniace in istis casibus ita est procedendum sicut ī iudicio accusationis. In aliis vero criminib⁹ discret⁹ iudex poterit penā moderari ꝺm meritū ꝑsone et qualitatē excessus. B. ¶ 1 No. primo ex tex. qd̄ mitius punit̄ cōuictus de crimine per viam inquisitionis q̄ꝫ cōuictus per viā accusationis: finis eñ accusatiōis si crimē est graue: est depositio ab officio ⁊ beneficio: vt hic. ⁊ in. c. sup his. s̄. eo. ⁊. j̄. de pen. c. tue. sed finis inquisitiōis nō: sed debet imponi mitior pena vt. j̄. dicā. ⁊ concor. c. qualiter. j̄. e. ⁊ hoc indubitanter de iure cano. de iure aūt ciuili non reperio qd̄ fiat hec differentia in modo procedendi in impositione penarū: sed par imponit̄ pena: ⁊ pro hoc adduco bonū text. in. l. iiij. C. de sepul. viol. facit. l. ordo. ff. de pub. iudi. ⁊ quod no. in. l. ij. §. si publico. ff. de adul. ¶ 2 Et ex hoc infero ad vnū notabile dictū qd̄ condemnatus de crimine per viā inquisitionis[a]: de quo condēnat⁹ per viam accusationis efficeretur infamis euitat[b] infamiam: ⁊ sic saltem de iure canonico procedāt glos. iuris ciuilis q̄ hoc cōiter dicūt: vt in. l. iij. §. preterea. ff. de suspe. tuto. l. fi. C. e. ⁊. l. j. C. de modo mulctā. lȝ Bar. oppositū sentiat in. l. infamē. ff. de pub. iud. Sed potest satis eque distingui inter ius canonicū ⁊ ius ciuile vt de iure ciuili non euitet̄ infamia ⁊ procedit dictū Bart. q2 ex modo ꝓcedēdi nō alterat̄ pena sed iure canonico ꝓcedat dictū glo. ꝺm predicta: ⁊ hoc bene no. Et pōt esse tūc ratio diuersitatis inter ius canonicū ⁊ ius ciuile: q2 de iure ciuili regulariter nō procedit̄[c] per viā inquisitionis: sed tantū in quibusdā casibus exceptis. vt no. in. d. §. si publico. Sed de iure canonico ꝓceditur indistincte precedēte infamia: vt in. c. qualiter. j̄. e. In vna ergo quis grauatur: q2 ꝓceditur sine accusatore: ideo nō est mirū si in alio releuatur vt sic mitior pena imponat̄. ar. l. eū qui. in prin. ff. de iniur. ⁊ quod not. in. c. cū. R. de offi. dele. ¶ 3 No. ij. qd̄ nō oīa crimina depositione digna impediūt ordinis executionem aut beneficij retētionē post peractā penitētiā: ⁊ pone exemplum in adulterio vel furto. Nā si quis peragat penitentiā licite postea administrat in ordine suo: ex quo in iudicio nō cōuincit̄: vt in. c. quesitū. s̄. de tempo. ordi. ⁊ dic vt ibi notat. Quedā vero sunt crimina que impediūt executionē ordinis vel bñficij retentionem etiam post peractā penitentiā quantūcūq; sit crimē occultū: vt homicidiū: nam homicida non potest vnq̄ꝫ sine peccato ministrare in ordine suo quātūcūq; est crimē occultū. l. di. miror. ⁊ in. c. fi. de tēpo. or. ⁊ in. c. sicut. j̄. de homi. ⁊ idē in simoniaco in ordine: nā cū ordo sit vitio se recept⁹ nec habuit executionē nunq̄ꝫ ex penitentia potest hoc purgari: ⁊ ordo intus ortus occidit: vt dixit tex. i. q. i. qd̄ quidā. ¶ 4 No. tertio qd̄ cū procedit̄ per viā inquisitionis iudex pōt moderari penā ⁊ ad eā moderādā debet cōsiderare qualitatē persone ⁊ excessus.[d] Et no. qd̄ hic duo sunt considerāda in impositione pene vbi pena arbitraria. facit qd̄ no. in. c. cum quidā de iureiu. ¶ 5 In glo. i. in fi. hoc dictum glo. cōiter dānat̄: q2 multa alia sunt que impediunt ordinis executionem etiā post peractā penitētiā: de quibus plene nota. in. c. nisi. §. ꝓpter. s̄. de renū. ⁊. c. ex tenore. ⁊. c. fi. s̄. de tempo. ordi. ⁊ dic vt ibi: sed hic ponunt̄ ista duo: causa exēpli. ⁊ ca q̄ causa exēpli dicunt̄ nō restringūt dispositionē: vt no. in. c. j̄. s̄. ne cle. vel mo. vñ Vlpia. fuit vno exēplo cōtentus in. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aql. ⁊ Inn. vnicū tātū exēplū posuit in c. in audiētia. j̄. de sen. exc. ideo nō bene dixit hic gl. ꝙ hic cōfirmat̄ regula in oppositum exceptis istis duobus casib⁹. ¶ 6 In gl. in ver. accusationis. ibi: sed nō credo ⁊c. Inn. dicit ꝙ etiā ad penā extraordinariā iste nō obligauit se: q2 licet sit similitudo in accusatiōe ⁊ inquisitiōe: vt vtroq; casu priuet̄ conuictus officio ⁊ beneficio: tamē est dissimilitudo q2 accusatus degradat̄ sȝ inquisitus nō: sed tm̄ remouetur ab administratione. s. a bñficio. j̄. e. qualiter. Host. tenet qd̄ d̄ bebat se obligare ad penā talionis. q2 in istis casib⁹ fit depositio sicut in accusatione: nec ꝓcedit dictū Inn. ar. c. qualiter. j̄. e. vbi ponit regulā: sȝ hic sunt casus excepti vbi fit depositio nec appareat differētia realis inter degradationē ⁊ priuationē beneficij ⁊ officij sicut sentit Inno. nā perpetuo priuatus beneficio ⁊ officio satis dicit̄ degradatus. lex enim nō est imposita verbis: vt in. c. cōmissa. de elec. li. vj. Itē vidēmus ꝙ calūniose denuntiās punit̄. vt in. c. ij. de calū. Itē excipiens obligat se ad penā extraordinariā: cū deijcit ab obtento. vt in. c. super his. s̄. e. ergo forti⁹ dȝ iste promotor inquisitionis puniri si deficit cū tendat ad dispositionē ī istis criminib⁹ exceptis. Et si diceret̄ cōtrarium via aperiretur fraudibus: fatuus enim esset qui accusaret cum per viā inquisitionis posset impune suam intentionem cōsequi: ⁊ cū hoc dicto Host. cōiter trāseunt Moder. doc. Sȝ ego puto distinguendū ꝙ aut crimen impedit ordinis executionē. et tūc si immineat dpositio etiā ab ordine debet fieri īscriptio ad penā talionis: ⁊ procedat opi. Host. Ius enim in hoc cōsiderat effectū pene imponende: ⁊ nō modū ꝓcedēdi: vt clare colligit̄ in. c. sup his. s̄. e. si recte pōderet̄. ibi enim dicit̄ ꝙ accusans debet inscribere se. q2 tendit ad depositionē: denūtiās nō: q2 tendit ad correctionē: ergo vbi denūtiās ⁊ ꝓmouēs inquisitionē tēdit nō solū ad correctionē: sed etiā ad depositionē: vt est in istis criminib⁹ exceptis dȝ fieri inscriptio ad penā talionis. Et si diceres finis denūtiationis est correctio. sed ꝓpter qualitatē criminis alterat̄ pena: dico qd̄ idē est videre in excipiente. nā excipiēs cōtra ipsum consecrādū tm̄ nitit̄ repellere a cōsecratione: sed ꝓpter ꝯnexitatē cū isto iure de futuro ꝑdit̄ etiā ius quesitū. et hoc respectu obligat se ad penā extraordinariā: vt ibi: sed nō ad talionē: q2 nō ꝑuat̄ oībus beneficijs habitis: vt ibi dicit tex. si ergo priuaretur etiam habitis haberet locū pena talionis: vt etiā satis innuit illa litera. Cū ergo in casib⁹ hic exceptis: ⁊ similibus fiat depositio ab ordine ⁊ ab oī bñficio dȝ habere locum pena talionis. ⁊ hec ratio videt̄ incōuincibilis. Si autē sit tale crimen ꝙ nō impediat executionē ordinis sed tantū beneficij retētionē: ⁊ tūc cū: vt. j̄. dicā nō debeat fieri depositio ab ordine sed tantum priuatio ab illo beneficio nō habebit locum pena talionis: q2 nō tēdit ad depositionē: sed q2 deijcit̄ a beneficio obtento dȝ se inscribere ad penā extraordinariā sicut facit excipiens qñ deijcit ab obtēto: vt in. d. c. sup his. ¶ In ea. gl. ibi: licet heli. ⁊ huic ꝯtrario stat. Io. an. et bene dicēs ꝙ imo admonitio pōt habere effectū: q2 spōte potest dimittere beneficiū ⁊ nō expectare iudiciū. Itē posset desistere ab executiōe ordinis. Concludit ergo ꝙ oīno fienda ista monitio: vt aperte probat̄ in. d. c. lȝ heli. ¶ In ea glo. ibi vt priuet̄ officio ⁊ beneficio gl. ī hac particula videt̄ sine rōne: nā priuatio officij ⁊ bñficij est depositio: lȝ forte gl. itellexit: vt dicit Io. an. de officio administrationis: vt sequit̄ in gl. quasi velit dicere in hac prima solutione ꝙ conuictus ꝑ viā inqsitionis de crimine qd̄ tantū impedit retētionē beneficij nō debet opponi: sed dȝ priuari administratione ⁊ retētiōe bñficij. ⁊ forte habuit respectū ad officiū ecclesiasticū vt est officiū sacriste ⁊ magistri scholarū ⁊c. Ista tamē litera hic nō tangit. Solu. tñ est vera in se si simonia esset commissa ī officio ⁊ bñficio. Aliā solu. in qua gl. videtur residere est vt fiat differētia inter regulares ⁊ seculares vt seculares deponant̄ etiā ab ordine si per simoniā acquisiuerūt bñficiū. sed regulares nō: sed dȝ cōsiderari modus ꝓcedēdi. vt in. c. dilectus. j̄. de simo. ¶ Sed ꝯ hoc dictū facit qd̄ ipsemet Bar. dicit in gl. vbi vult remouere facilius regulares q̄ꝫ seculares ⁊ sup hac gl. doc. quasi nihil dicūt nec declarāt aliter: lȝ sup tex. dicit Host. qd̄ lȝ bñficiū sit simoniace receptū: nō tñ debet fieri depositio ab ordine nisi in duob⁹ casib⁹. vt ī casu. c. ij. j̄. de simo. s. quādo acquisiuit beneficiū viuētis simoniace. Secundus casus. s. quādo beneficiū haberet certū ordinem annexū: sȝ nō video rationē efficacem quare hoc vltimo casu debeat fieri depositio ab ordine ex quo fuit ꝓcessū ꝑ viā inqsitiōis: nā lȝ bñficiū habeat ꝯnexū ordinē: simonia tñ nō

Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Per viā inqsitiōis. Vtrū damnatus ex inqsitione efficiat̄ īfamis vide Ang. declarantē in. l. ij. ff. de his q no. ifa. bal. ī. l. etiā. C. d fur. Sali. in. l. ea quidem. C. d accusa. Cal. in cōsi. i. incipi. iudex officio. sub tit. de accus. ⁊ late Maria. soci. ī. c. qualiter ⁊ qñ. q. xvij. arti. v. j̄. e.

[b] ¶ Euitat. Vide Bal. C. de fur. in l. etiā. An. barb.

[c] ¶ Nō ꝓceditur. Adde ꝙ aliqñ ꝓcedit̄: vt ꝑ ro. singu. suis. fol. xviij.

[d] ¶ Excessus. Add de Fulgo. consil. cxxiij.

est cõmissa in ordine sed in beneficio nisi velis dicere qđ quis dedit pecuniã vt reciperet ordinẽ reqsitum in bñficio ⁊ ipm bñficiũ: nã tũc simonia est cõmissa etiã in ordine: secus si habebat p pri⁹ illũ ordinẽ ⁊ pecuniã dedit vt haberet bñficiũ. certe simonia non est cõmissa nisi in bñficio: ideo in hoc articulo aperiẽdo intellectũ.c. puto sic dicẽdũ qđ similitudo inter accusationẽ ⁊ inqsitionẽ in istis criminibus est tm̃ ista: videlicet vt si crimẽ impedit tm̃ executionẽ ordinis fiat depositio ab ordine sicut in accusatione: sed nõ imponet̃ alia pena acrior ꝗ̄ imponet̃ accusatio cõuicto de graui crimine vt ppetua detrusio in monasterio siue in alio carcere: vt ĩ.c. tue.j. de pe. ⁊.c. vt fame. de sen. exc. Si vero crimen impedit bñficij retentionẽ: ⁊ tũc tm̃ imponit̃ pena priuationis bñficij ⁊ in hoc procedit̃ sicut in accusatiõe: qꝛ sicut priuaretur bñficio in accusatione ita dꝫ priuari per viã inquisitionis nec poterit iudex moderari istã imponendo aliã ⁊ dimittere sibi beneficiũ sicut posset ĩ alijs criminib⁹: ⁊ hoc voluit ista litera dũ dicit qđ in alijs criminib⁹ poterit moderari pena. q.d. in alijs põt sibi dimittere bñficiũ ⁊ imponere aliã penã: sed impedit beneficij retẽtionẽ hoc nõ põt: sed dꝫ priuari bñficio sicut faceret in accusatiõe. ❡ †Et ideo dictio sicut[a] posita ĩ tex. nõ denotat oĩmodã similitudinẽ: sicut simĩ no. in.c. dãnamus. de sum. tri. ⁊ fi. ca. ⁊ hec dictio relata ad diuersa denotat varios effectus sicut in simĩ habet̃ in.c. ab. excõ. š. de rescri. Et hũc intellectũ bene ꝓbo p rõnẽ hui⁹ lr̃e: nã ratio alterãdi penã ĩ istis criminib⁹ est: qꝛ nõ ꝓdest penitẽtia qn impedit̃ ordinis executio vel bñficij retẽtio: sꝫ certe vbi simonia est cõmissa in bñficio tm̃ dimisso bñficio a se vitiose acquisito nõ impedit̃ ordinis executio: ergo nõ dꝫ fieri priuatio ab ordine. š. naturã ipsi⁹ inqsitiõis: nã rõ spãlis restringit dispositionẽ generalẽ. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. qđ no. p Cy. ĩ. l. non dubiũ. C. de le. ⁊ p Dy. ĩ regula vl. de reg. iur. ĩ. vj. ⁊ p hoc cessat etiã differẽtia quã gl. ponebat iter regulares ⁊ seculares qꝛ hoc. ij. casu. c. dilect⁹. de simo. loquit̃. qꝛ simonia fuerat cõmissa ĩ ipso monachatu. ideo retẽto ordine poterit penitere ⁊ ob hãc cãm nõ fit ibi depositio ab ordine: sꝫ ꝑuat̃ illo iure vitiose q̃sito ex receptione ⁊ detrudit̃ in alio monasterio: ⁊ p hoc clare habet̃ itellect⁹. c. hui⁹ gl. Sꝫ ꝯ̄ ꝑdicta tex. op. de. c. qualiter. ĩ. c. vbi dꝛ qđ p viã inqsitiõis ꝓcedit̃ ad priuationẽ administratiõis bñficij ergo in inqsitiõe est pena certa: male ergo dicit hic lr̃a in fin. dũ dicit qđ in alijs criminibus iudex põt moderari penã. Ex dictis Hos. hic. ⁊ Spe. in ti. de inquisi. §. penu. in pri. colligunt̃ alique solutiões. Prima qđ istud c. loquit̃ in simplicibus clericis ꝯ̄ riũ loquit̃ in ꝑlatis ⁊ habẽtib⁹ administrationẽ. Scđa solu. qđ hoc. c. põt ꝓcedere in leuiorib⁹ criminib⁹ in qbus iudex moderat̃ penã. c. vo. qualr̃. loquit̃ de grauiorib⁹ in qb⁹ dicit̃ qs priuari bñficio ⁊ administratiõe. Tertia sol. qđ illud. c. qualiter. loq̃t cũ iudex ꝓcedit alio denũtiãte ⁊ ꝓmouẽte inqsitionẽ ⁊ tẽdẽte ad hoc: vt denũtiat⁹ ꝑuet̃ administratiõe: iõ imponit̃ illa pena ad quã agit̃: vt ĩ.c. lꝫ heli. j. de simo. hic vero loquit̃ qñ iudex ex proprio offi. processit. Quarta sol. ⁊ notabilior qđ regulariter si crimẽ est graue ꝓbatũ p viã inqsitiõis fit priuatio ab administratiõe: sed si delictũ nõ ĩpedit accusationẽ ordinis vel retẽtionẽ bñficij post paratã pñiam põt iudex ex illa moderari ꝭm q̃litatẽ excessuũ ⁊ ꝑsone. ⁊ hãc sol. sentit etiã Hosti. ⁊ do. Ant. ⁊ placet mihi plus ceteris. ❡ †In glos. in v̇. alioquin. ibi: nõ ponit̃ plus ⁊c. Not. bene. glos. ex qua collige vnũ modũ cognoscẽdi qñ iudex in arbitrarijs excedit modũ imponẽdi penã: nã si ĩponit ordinariã vel maiorẽ excedit modũ[b] nã si dat̃ sibi arbitriariũ vt moderet̃ nõ dꝫ augere vel punire tm̃ sicut ordinarie puniret: ⁊ iõ si crimẽ non ĩpedit executionẽ seu retẽtionẽ bñficij non põt iudex priuare clericũ officio ⁊ bñficio: qꝛ puniret tm̃ ac si ordinarie fuisset actũ: sꝫ bñficio tm̃ posset priuare: vt dixi. š. in prece. glo. sic intelligo hãc gl. Addit gl. vnũ aliũ modũ cognoscẽdi indiscretionẽ iudicis in istis arbitrarijs. s. qñ excedit penã consuetã imponi ꝓ tali delicto[c]: ista est glo. no. ĩ. l. hodie. ff. de pe. ⁊ vide bo. glo. in. l. qd ergo. §. pena grauior. ff. de his q no. ifa. Et no. hoc dictũ ꝑpetuo: qꝛ arbitriũ iudicis in impositione pene restringit̃ ex ꝯsuetudine. Et in fi. gl. hec differẽtia inter regulares ⁊ seculares ꝓcedit quo ad istũ articulũ: vt dixi in ꝑced. glos. in vtrisqꝫ est pena priuatiõis ab administratiõe si delictũ est graue. lꝫ iudex possit moderari penã: sed põt saluari gl. vt in regularib⁹ sufficiat delictũ nõ ita graue sicut ĩ secularibus. ⁊ in. c. ꝑ tuas. ĩ. de simo. nec iudex ita de facili inducetur ad dispensandũ cũ regularib⁹ sicut cũ secularib⁹: qꝛ magis notãdum est delictũ in istis regularibus ꝗ̄ in secularib⁹ ꝑ rationẽ supra positam: quod est bene notandum: qđ tñ intellige et restringe. vt no. Jo. an. in. c. accusatus. de here. lib. vj.

1 ☞ Inquiri non debet cõtra aliquem de veritate: nisi procedat infamia: vt in. nu. 2. ⁊. 3.

4 Libelli diffamatorij clam producti an ⁊ qñ possunt esse causa inquirendi contra illum in eis infamatum.

5 Licite interrogatur testis si est amicus vel inimicus parti: nec per hoc dicitur interrogari super crimine.

6 Inimicus censetur ille qui asserit aliquem non diligere.

7 Asserenti se inimicũ alterius creditur absqꝫ eo qđ nullã inimicitie causam alleget: vide late de veritate in nu. 10.

8 Non omne peccatũ mortale repellit quem a testimonio.

9 Testis si dixerit vnũ extra iudiciũ ⁊ aliud ĩ iudicio stat̃ primo dicto: nisi illud dixerit ꝑ metũ vel ad cõplacẽtiã partis.

11 Testi inimico citra inimicitiam capitalem: quanta fides sit adhibenda relinquitur arbitrio iudicantis.

1 **Tertie.** †Cõtra nõ infamatũ sup veritate criminũ inqri nõ debet etiã si libellus famosus ꝯ̄ eũ oblatus fuerit in secreto. nec super principali credit̃ testi q iuratus dixit se illius cõtra quẽ inquirit̃ inimicũ: idẽ si hoc dixit ante iuramentũ: nisi presumat̃ hoc dixisse in fraudẽ. h. d. vsqꝫ ad. §. quesiuisti. Primo ponit tres qõnes. Scđo soluit ibi: ad hoc. Et põt subdiuidi ꝑma pars: similiter scđa scđm qõnes ⁊ totidẽ rõnes ad easdẽ. ❡ Casus lr̃alis. Quesitũ fuit si duo vel plures iurati affirmãt aliquẽ eis vidẽtibus crimẽ ꝯmisisse de quo aliqua infamia nõ laborat: vtrũ illi penã debeãt infligere. Itẽ ecce aliqs occulte tradit inqsitori schedulã vel chartã infamiã epi cõtinentẽ: q̃rit̃ vtrũ sit ꝓcedẽdũ ad inqsitionẽ eoꝝ q̃ ꝯtinẽt̃ ibidẽ. Itẽ aliq iurauerũt vt deponãt ꝯ̄ illũ: de quo fit inqsitio: ⁊ in secreto examinãtur vel interrogantur vtrũ diligãt illũ contra quẽ inquirit̃ vel sint eius inimici: ⁊ ipsi respondẽt qđ nõ diligunt illum vel expresse dicũt se inimicos illius: aut etiã ante iuramẽtũ si publice cõfitent̃ inimicos eius: sed nõ ostendunt aliquas inimicitie probabiles causas. Ad hec tria respõdet papa qđ nullus debet puniri propter dicta paucoꝝ pro crimine de quo nõ laborat infamia seu clamorosa insinuatio nõ precessit nec sup hoc testes sunt recipiẽdi: cũ inqsitio solũmodo fieri debeat sup his super quib⁹ ĩfamia ꝑcessit. Itẽ ad petitionẽ illoꝝ q schedulas infamatiõis porrigũt in occulto ad inqsitionẽ coꝝ q̃ cõtinẽtur ibidẽ nõ est ꝓcedendũ. Itẽ nõ est adhibẽda fides dictis illorũ q post iuramentũ vel ante tacite vel expresse asserũt se inimicos eorũ nisi forsitã ante iuramẽtũ ĩ fraudẽ hoc dicere

2 presumatur. Ber. ❡ †Not. primo ex isto. §. quod iudex non debet procedere ad aliquem puniẽdũ: licet cõstet de delicto illius per depositionẽ quorũdã nisi tela iudicij rite ꝓcedat cõtra illum. Et potest iste text. in prima qõne multipliciter intelligi. Primo extra iudicium vel in iudicio nulla tela iudicijs precedente aliqui comparebant ⁊ iuramento affirmabant titium commisisse certũ crimẽ: certe pro hoc iudex moueri non debet ad puniendum vel ad inquirendum. Ad puniendũ non: qꝛ non processit tela iudicij ad inquirẽdum cõtra illũ: ⁊ sic deficit accusator verus ⁊ fictus et ordo iudiciarius. Ad inquirendũ etiam nõ: qꝛ sine clamorosa insinuatione non debet fieri inqsitio: ⁊ dicta paucorũ nõ infamat: vt. j.

3 §. fin. ❡ †Secũdo potest intelligi[d] quod formata tela iudicij super infamia testes deposuerunt super veritate criminis: ⁊ etiam in hoc casu iudex non debet procedere ad puniendũ. tum qꝛ testes deposuerũt non iurati super veritate: tũ quia omissus est ordo iudiciarius: quia primo debet fieri inquisitio super fama: hoc tamen vltimum limita: vt in. c. ij. eo. tit. lib. vj. ⁊ dixi in ca. cum oporteat. š. eod. ⁊ per hoc declaratur

4 prima questio tex. ❡ †Secundo no. quod inquisitio non debet fieri ad eorum petitionem qui clam schedulas porrigũt ad infamationem alterius. Ratio: qꝛ tales schedule nõ infamant per id quod habetur. j. in. c. fi. Et hoc ĩtellige qđ nõ dꝫ procedi nisi is cui schedule porrecte fuerũ: instet ⁊ petat statui terminum porrigẽtibus ad probandum ea q̃ scripserũt v. q. j. per totũ. ⁊. l. diffamari. C. de inge. manu. ⁊ ꝑ hoc decla

5 ratur. ij. q. tex. ❡ †Tertio not. qđ testis licite interrogat⁹ an sit amic⁹ vel inimicus partis: nec per hoc dicit̃ interrogari super crimine: cũ inimicitia potest esse sine crimine: vt dixi in

6 c. repellantur. ⁊. c. cum. p. š. eo. ❡ †No. qđ respondens se nõ diligere partem tacite ⁊ indirecte videt̃ asserere se esse inimicum partis: nam tenent̃ homines se adinuicem diligere cũ natura quandã cognationem inter eos cõstituerit. l. vt vim.

7 ff. de iusti. ⁊ iure. de pe. distin. ij. c. primos. ❡ †Alteri⁹ nota qđ testi asserenti se inimicũ alterius esse creditur quo ad hoc vt repellat̃ a testimonio. lꝫ nullã causã inimicitie alleget cũ enĩ deponat de facto ꝓprio seu ꝓpria ꝯsciẽtia nõ ẽ necesse ex

8 primere causam satis enĩ est qđ est inimic⁹. ❡ †Alteri⁹ colli

e ge qđ nõ omne[e] peccatũ etiã mortale repellit a testimonio: maxime

Zacharias.

a ❡ Dictio sicut. addẽ de ista dictione sicut: an ⁊ qñ denotet similitudinẽ. ⁊ q̃liter ponat̃ qđ no. ĩ apo. ad istũ in. c. qꝛ. v. nu. vj. ĩ apo. ĩ v̇. dictio sicut. š. de iudi. ⁊ ĩ. c. venerabilis. nu. iij. ĩ eodẽ ver. in apo. meis. š. de cõfir. vti. vel inuti.

Zacharias.

b ❡ Excedit modũ Adde q̃liter puniat̃ iudex qui sine cã mutat penas iuris siue augẽdo siue minuẽdo eas Lud. ro. singu. suo. lxxvij. incipiẽ. veni qꝛ tu habes qđ iudex ⁊ sing. dclxij. qđ inci. tu habuisti. l. et si seuerior.

Sebasti. Sapia.

c ❡ Pro tali delicto. Multa q̃ intelligũtur regulari ꝭm ꝯsuetudinẽ accumulat Ias. ĩ l. certi ꝯdictio. §. si nũmos. ff. si cer. pe. ⁊ in. l. vt liberis. C. de colla. et Fel. ĩ. c. cũ M. ferrariẽ. co. ij. cum sequẽti. š. de cõstit.

d ❡ Intelligi. vide c. tua. ⁊ ibi. d. abb. ꝺ coba. cle. ⁊ mu. Andre. Barba.

Sebasti. Sapia.

e ❡ Nõ oĩe. declara vt ꝑ abb. ĩ. c. forus. ĩ fi. de v̇. sign. ⁊ ĩ. c. testimoniũ. col. iiij. š. de testi. ⁊ in. c. ex parte. š. de cele. missa.

maximè qñ tale peccatũ fuit expressum vt vitiaret onus testimonij hoc regulariter ꝓbaṫ hic melius ꝙ̃ alibi. et hãc literã allegauit in.c.testimonijs.ṡ.de testi.nã fraudulẽter dicẽs se esse inimicũ vt euitet on⁹ testimonij peccat mortaliter: q̃ꝛ dicit mẽdaciũ in causa ꝓximi.xxij.qõ.ij.ne q̃s.j.de fal.c.j. ⁊ nihilominus talis reperiṫ in testẽ ⁊ ei crediṫ: vt hic. ¶ † Ultimo signanter facit ista litera ad materiã tractatã p̃ Bart. in l.eos.ff.de fal. ⁊ dixi in.c.p̃ tuas.ṡ.de ꝓba. vꝫ qd̃ dicẽs vnum extra iudiciũ non valet dicere contrariũ in iudicio vnde staṫ priori dicto[a]: nisi presumaṫ hoc dixisse in fraudẽ: Et ex hoc posset singulariter elici limitatio ad no. in locis p̃alle. vt si testis forte vilis fortune dixit in p̃sentia partis potẽtis aliq̃d qd̃ veniebat in fauorẽ illi⁹ partis: si postea ĩ iudicio. iuramẽto prestito dicat ꝯ̃riũ qd̃ non debeat stari primo dicto: q̃ꝛ satis presumi potest testẽ illud dixisse extra iudiciũ vt placeret parti timẽs eius potẽtiã: sed in iudicio metu iuramenti dixit veritatẽ: secus vbi talis p̃sumptio nõ subesset: ⁊ hoc tene bene mẽti perpetuo. ¶ † Sed ꝯ̃ hãc vltimã.q.tex.oppo. hoc enĩ fuit quesitũ an debeat adhiberi fides dictꝫ illoꝝ testiũ q̃ post iuramẽtũ dicũt se esse inimicos partis: respondeṫ distinguẽdo qd̃ nõ: videṫ enĩ qd̃ ex quo testis deponit semel dictũ suũ nec in p̃cipio dicit se inimicũ: nã sicut directe nõ põt testis corrigere dictũ suũ: vt no. in.c.p̃terea.de test.cog. ita nec indirecte. ar. in.c.tue.de ꝓcu. ⁊ in regula cum quid vna via. de reg.iur.li.vj. Sol. distingue cõprehẽdendo totã materiã hui⁹ vltime q̃õnis qd̃ aut testis dixit se inimicũ anteq̃ꝫ iuraret seu ꝓduceret in testẽ: ⁊ si p̃sumitur hoc dixisse in fraudem alterius debet nihilominus recipi: vt hic in text. Si vero nõ cõstat eum dixisse in fraudẽ. tex. videṫ hic velle cũ nõ recipiẽdũ: puto hoc ꝓcedere qñ inimicitia erat capitalis: sed si hic non erat vel de hoc dubitaṫ nõ debet iudex propter solũ dictum testis desistere: sed debet interrogare testẽ de qualitate inimicitie: nã nõ sufficit aliud ꝓponere in genere quãdo nõ quelibet species cõtẽta in genere sufficit ad intẽtũ: vt est bo. tex. cũ glo. in.c.pia.de excep.li.vj. Cũ ergo omnis inimicitia indistincte repellat. vt dixi in.c.cũ oporteat.ṡ.eo. nõ sufficit generaliter dicere se inimicũ: sed si dicat se capitalẽ inimicuꝫ non debet recipi: vt auṫ.de testi.§.si dicaṫ. ⁊ not. in.c.ex parte a de. ⁊.c.cũ causa.ṡ.de test. ¶ † Si verò inimicitie nõ sunt capitales debet testis recipi: ⁊ quãta fides sit ei adhibẽda relinquitur arbitrio iudicãtis[b] ⁊ cũ hac temperie intelligo istum tex. Et no. cõtra iudices qui sunt cõtenti sola respõsione: cũ testis dicit se esse inimicũ partis. hoc enĩ fieri nõ debet: vt patꝫ ex p̃dictis. Si vero dicit testis se esse inimicũ partis postq̃ꝫ iurauit: sed anteq̃ꝫ deponeret. tũc quicq̃d senserit Hostiẽ. dicit Jo.an. ⁊ recte qd̃ etiã si p̃sumaṫ hoc dixisse in fraudẽ non est adhibenda fides super principali: q̃ꝛ aut dixit verũ ⁊ nõ debet credi tãq̃ꝫ inimico: aut dixit falsum ⁊ nõ debet credi tãq̃ꝫ periurio. ⁊ idõ litera in fine huius.§. dũ dicit de fraude tñ fecit mentionem qñ ante iuramentum hic fraudulenter dixit: secus si post iuramẽtũ respondẽs ad predicta. Si v̾o postq̃ꝫ iurauit ⁊ deposuit dixit se inimicũ. ⁊ tũc aut in cõtinẽti in fine depositionis in generalib⁹ interrogatorijs: put solet cõiter fieri ⁊ creditur ratio: q̃ꝛ proprie nõ corrigit dictũ suum: ⁊ si hoc fecit incõtinenti anteq̃ꝫ recessit a conspectu iudicis: vt in p̃alle.c.preterea. Si vero primo deposuit ⁊ ex interuallo dixit se inimicũ nõ debet sibi credi: sed statur priori dicto. arg. prealleg.c.preterea. Puta tñ qd̃ licet ex toto dictum super principali nõ reprobetur. debilitatur tñ in aliquo iuxta notata per Inn. in prealle.c.preterea. ⁊ ex hoc remanet clare declarata tertia questio.

1 ☞ Inquisitus si nõ probatur cõtra eum si per famam vel testium credulitatem: non punitur: sed requiruntur probationes clare. nu.2.

3 Dictũ testis non valet si in actu perceptibili sensu corporeo deponit de credulitate.

Testis si primo dixerit se scire: postea dicit se credere censetur recedere a priori dicto.

4 Fama ꝓbatur per duos testes se ita audiuisse apud bonos ⁊ graues viros: idem in infamia.

Fama non potest habere originem a duobus tatum.

5 Infamia non nascitur a turpibus ⁊ vilibus personis: sed a grauibus ⁊ honestis.

6 Infamia siue fama quomodo inducatur ex maiori parte vicinie vel vniuersitatis: siue alicuius magni viri siue non.

1 **Quesiuisti.** ¶ † Nõ punitur quis de crimine: de quo nõ cõstat nisi per famã ⁊ testiũ credulitatẽ: ⁊ per dicta paucorũ nõ debet q̃s apud iudicem infamatus reputari. hoc dicit vsq̃ꝫ ad finem. Diuiditur. nã primo format duas questiones. Secũdo solu. ibi: ad quod.

¶ Casus literalis. aliqui inquiruntur super excessibus aliquorum: sed dicunt se nihil scire per certã sciẽtiam sed totũ per famam ⁊ credulitatẽ. queritur quid statui debeat ꝯtra illos: itẽ duo vel tres vel etiã plures dicũt aliquẽ ĩfamatũ d̾ aliquo crimine in publico nihil sinistri refert: queritur vtrũ de crimine illo debeat reputari ĩfamatus. Respodet papa ꝙ propter famam ⁊ credulitatẽ deponẽtiũ solũmodo non est deponẽdus. sed infamato purgatio canonica põt indici ƀm arbitrium iudicãtis. Ad secundũ respondet ꝙ ꝓpter dicta paucorum infamatus dici nõ debet: cuius opi. apud 2 graues ⁊ bonos lesa nõ existat. Ber. ¶ † No.j. ex tex. quod in ꝓbando crimina non sufficit fama iuncta cũ credulitate testium iuratorum: q̃ꝛ in criminibus requirũtur ꝓbatiões luce clariores. l.sciãt cũcti.C.de proba. canonizata.ij.q.viij.

3 ¶ † Secundo no. ꝙ regulariter nõ valet dictum testis[c] si in actu perceptibili sensu corporeo deponit per credulitatẽ[d]: de quo in.c.cũ causam. ⁊.c.quoties.ṡ.de test. Et ex hoc ⁊ ex tex. collige ar. posse testẽ ĩterrogari: an credat. i. an deponat ex credulitate: quod dicit Jo.an. sustinenduꝫ quãdo singulariter interrogaṫ: sed in generalib⁹ interrogatorijs nõ debet fieri ista interrogatio an credat: quia sepe testes simplices decipiuntur: ⁊ ibi prius dixerant se scire: nunc dicendo qd̃ credũt[e] videnṫ recedere a priori dicto ⁊ non reddere sufficientem causam sciẽtie. Idem dicit de illo interrogatorio an sciant ex auditu vel visu: tendit enim ad decipiẽdũ testẽ: quia qualitercunq̃ꝫ respondeat non reddit causam sufficiẽtẽ: ⁊ de hoc in Spe. de teste in.§.iam de interrogatorijs. in fi. ⁊ hoc dictum Jo.an. quotidie allegatur in iudicijs. et vide qd̃ plene. not. in.c.quoties.ṡ.de test. vbi dico. ¶ † Secũ4 do collige qd̃ duo testes vel plures dicunṫ pauci: ⁊ quod dicta paucorum nõ infamãt: quod intellige quãdo deponũt de fama apud eos existente: nã si deponũt de fama apud bonos ⁊ graues existente: duo tãtũ possunt probare infamiã seu famã[f]: ita dicit hic Goffre. ⁊ Joan.and. Item no. gl. in l.iij.ff.de test. ⁊.ii.q.j.§.aliquando. in fi. q̃õnis: ⁊ Bar. ĩ.l.de minore.§.tormẽta.ff.de questio. facit tex. ĩ.c. in literis.de testi. ⁊ melius ĩ.c.tertio loco.de p̃sum. vbi dico. ⁊ facit ĩ simili l.ij.C.de bo.pos. ƀm tabu. vbi inscriptio septem testiuꝫ ꝓbatur per duos: nã et notorium potest probari per duos: licet nõ cõsistat ex duobus: vt no. in preallcg.§.aliquãdo. ⁊ hec procedunt ƀm vnum intellectũ huius.§. sꝫ potest intelligi ⁊ alio modo vt ibi deposuerũt super ĩfamiã per aliquos testes potest iudex inquirere de illo loco vbi dicitur esse infamia: ⁊ ꝓprijs auribus percipere ⁊ indagere de infamia et si nihil reperit nõ debet ꝓcedere est dicto illorũ testiuꝫ: ⁊ hũc intellectum puto veriorem tanq̃ꝫ litere magis consentaneũ ex eo quod litera dicit testes dixisse illum infamatũ. ¶ Nota ibi scd̃m arbitrium indicantis ⁊c. quod purgatiões sunt arbitrarie: vnde scd̃m qualitatẽ p̃sone ⁊ infamie iudex moderabitur numerum compurgatorum: ad idem.ij.q.v. om5 nibus. ¶ † No. quod quis ꝓprie dicitur infamatus quãdo scꝫ eius opi. ẽ lesa apud bonos ⁊ graues: sec⁹ si est lesa apud maliuolos ⁊ viles: nam de tali infamia non est curãdũ: q̃n imo turpe est a turpibus laudari ⁊ a vilibus: quia videṫ de cõplicibus laudantiũ: facit.c.magne.de voto. ⁊ succedit illud dictum Christi cũ dixissent apostoli qd̃ pharisei scãdalizabuntur in eũ non curandũ: sed respondit sinite: ceci sunt 6 et duces cecorum: vt in prealle.c.magne. ¶ † In gl.fi. in fi. Et ex hoc dicto gl. infert ƀm aliquos quod vbi ĩ vicinia nõ sunt nisi tres non potest q̃s esse infamatus: sed dicit abbas hic non ꝓcedere: quia attenditur fama vicinarũ parochiarum. vt in.c.super eo.de cogna.spi. cũ hoc dicto glo. et Abba. transeũt hic cõiter docto. sed aduerte: quia nec gloss. nec Abb. loquunṫ recte. nã de esse fame nõ requiriṫ rectus loc⁹ põt enĩ quis esse infamatus apud aliquos nõ habito respectu ad locũ vt apud aliqd̃ collegium seu vniuersitatẽ scholariũ: ad hoc.l.vulgaris.ff.de fur. vbi dicitur qd̃ vulgaris q̃ est apud sapiẽtes. ⁊ sic põt esse fama vel infamia apud ꝓuidos nõ habito respectu ad certũ locũ: ⁊ hoc voluit bar. ⁊ bñ in p̃alle.§.tormẽta. Ex ex hoc ĩfero gl.h nõ recte dixisse duꝫ simpliciter voluit maiorẽ partẽ vicinie requiri[g]. Unde ꝓ intellectu materie p̃mitto post bar. ĩ.d.§.tormẽta. ꝙ fama est nomẽ generale. ⁊ habet se tã ad bonũ q̃ꝫ ad malũ; vnde põt q̃s appellari famosus latro: vt ĩ.l.capitaliũ.C.famosos.ff.d̾ pe. ⁊ fama dicitur a fando. i. a loquẽdo: ꝙ si hoĩes nõ loquãtur de aliquo: licet habeãt hoc in mente non potest dici ĩfamia: sꝫ est opi. eorũ q̃ debẽt scire vel ad quos spectat v̾o similiter scire voce manifesta. ⁊ qd̃ dicit communis opi. Idẽ est de maiori parte illoruꝫ qui debẽt scire. l.qd̃ maior.ff.ad muni. in.c.j.de his que fi.a maio. par. capit. ⁊ in.l.aliud.§.refer.

a ¶ Priori dicto. vide q̃ dixi ĩ.c.cũ ecclesia.d̾ cã.pos. ⁊ ꝓprie. An.bar.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Arbitrio iudicãtis. adde ꝙ statur arbitrio iudicis q̃s dicatur inimicus: vt p̃ bal. ĩ aut.si dicaṫ.C.de testi. roma. in rubric.ff.de arbi. in xvj.q. vbi allegat Inno. hic.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Dictuꝫ testis. Vide latissime p̃ Jas. in rubr.ff.de iureiur. col.iij. cũ seq. vbi põit plures casus in q̃b⁹ stetur dicto testis deponẽtis de credulitate.
Zacharias.

d ¶ Per credulitatẽ. Adde Lãfrã. de ori.ĩ.c.qm̃ ꝯ̃.§.testiũ depõnes. nu.xvij.v̾.p̃terea. sciẽdũ est. ⁊ ibi in apo. Celsi.ṡ.de ꝓba. istũ in.c.firmiter. nu.i. et qd̃ ibi posui ĩ apost. ad eum post alios in apos.iv̾.firmiter.ṡ.de sum.tri. ⁊ fi. cath. Bart. soci. ĩ suo tac. fallen. regul.ccccxxix. et regu.ccccvij. cũ dcꝫ Soci.ccliiij. versi. verũ est ꝙ sufficit vol.ij. ⁊ phi. Corse. ꝯsi.xxvij. in litera.f. ⁊ ꝯsi.xciiij. in litera.c. ⁊.h.

e ¶ Quod credũt. Adde Frã.d̾ are. consi.lxxiij.

f ¶ Seu famã. adde Lud. Roma. consi.clxvij.
Sebasti. Sapia.

g ¶ Requiri. vide ad declarationeꝫ q̃ scribit Felin. in c.cũ dilecti.co.ante penult.v̾. adde etiam.ṡ.eo.

tur.ff.de reg.iur.⁊ qui sunt isti debẽtes scire vel ad quos spectat scire:dic qđ debet ↄsiderari qualitas facti ⁊ personarũ. Si enim factũ est graue ⁊ persona est magni precij requirit fama ciuitatis seu maioris partis. Itẽ si est factũ restrictum ad certos hoĩes q debẽt verisimilr scire sufficit maior pars illorũ.exẽplũ:eps cõuiuit cũ canonicis est infamat⁹ de fornicatione:certe ad ꝓbãdũ infamiã sufficit maior pars canonicorum:qr isti sunt illi q verisimiliter debẽt scire. Si vero factũ est paruũ ⁊ persona humilis ⁊ abiecta:tũc sufficit maior ps vicinie:⁊ nõ intelligas qđ requirat maior pars indistincte vt mulierũ ⁊ pueroꝝ ⁊ similiũ:sed sufficit maior pars ꝓborũ.⁊ hoc voluit ista lr̃a in fi.dũ dicit illũ infamẽ cui⁹ opi. est lesa apud bonos ⁊ graues:vnde nihil dicit de loco neqꝫ de maiori pte vicinie:sed nõ sufficiũt pauci:vt ptꝫ in lr̃a.⁊ p hoc remanet satis declarata hec materia.⁊ vide quod plene dixi in.c.cũ oporteat.s̃.eo.vbi tetigi an probata infamia admittatur probatio bone fame.⁊ per ibi dicta restringo aliqua dicta do.hic ibi plenius discussa.

1 ☞ Legatus de latere non potest se impedire in specialiter commissis per papam.

2 Inquisitio generalis si fuit facta ⁊ fuit repertus aliquis culpabilis:an possit puniri vigore probationũ in generali inquisitione productarum.

Testes examinati in inquisitione generali an faciant fidem in speciali.

3 Contra inquisitionẽ formatam contra aliquod collegiũ vel vniuersitatẽ:possunt omnes singulariter contradicere:quia singulariter omnium interest.

4 Electio pape mortuo alio pertinet ad cardinales:sed si papa est depositus ad quem spectet electio dubitatur.

Electio prelati inferioris siue alter sit mortuus vel priuatus semper spectat ad eundem.

Beneficium illius qui deponitur in curia an dicatur vacare in curia.

5 Criminosus non auditur petens sibi restitui dignitatem ecclesiasticam:si de eius crimine notorie constat.nu.2.

6 Spoliatus per iudicem ordine iudiciario non seruato potest petere restitutionem.

7 Iurisdictio alterius iudicis an porrigat ex tacito partiũ cõsensu litigãdo corã ipo siue in cã ciuili siue criminali. nu.8.9.

Iudex vnius loci patiẽdo vel sustinendo iudicẽ alienũ ꝓcedere:non per hoc prorogat eius iurisdictionem.

8 Iurisdictio iudicis delegati põt vitiari si partes volũt corã alio litigare siue causa sit ciuilis siue criminalis:intellige coram alio.s.cumulatiue:sed non priuatiue.s.qđ in totũ velint a iudice delegato recedere.nu.9.

10 Processus non annulatur si sententia reddatur nulla.

11 Defectus iuris notorius non obstat petẽti restitutionem.

1 **AD petitionem.** ¶ † Si qua ĩquisitio ꝑ papã specialiter delegeт legatus etiã de latere se de ea intromittere nõ potest:ita cõmuniter summat:sed licet summatio ista sit vera ⁊ generaliter intellecta. tamẽ videtur congruere huic litere.vt.j.dicã:ideo sic summo.Si is de cuius crimine in iudicio constat petit restitutionẽ ꝓpter iudiciorum ordinem nõ seruatum nõ est audiẽdus.sed eum tãꝙ notoriũ criminosum debet superior de nouo ꝑuare.Et est casus valde no.ꝫm hũc intellectũ ⁊ in dubio ꝓcedit intelligẽdo qđ nõ ponat hic aliqua specialitas in papa.Diuidit in duas partes.In prima facti narratio.In scđa diffinitio ibi cũ igit ⁊c.¶ Casus literalis. Ad petitionem Gualterij quondã abbatis corbieñ. papa cõmisit ingsitionẽ sup statu ipsius monasterij tam in capite ꝙ in membris:inquisitione cõmissa legatus aposto.se.ad monasteriũ accedẽs predictũ: ipso abbate ꝑsente nec reclamãte cepit ingrere diligẽter sup statu monasterij.Ingsitione finita legatus dictũ Abb.parisius euocauit:vt cõtra ingsitionẽ proponeret si qd possit rationabiliter.Abb.ad ipsum accedens allegauit qđ in correctiõe monasterij ꝓcedere nõ valebat:cũ predictis iudicibus inquisitio prius fuit cõmissa allegãs cardinalẽ ipsum ex iustis causis sibi esse suspectum ad sedẽ apostolicã appellauit. Cardinalis ap.nõ obstãte inspectis que probata fuerãt contra ipsum a regimine abbatie amouit eũdẽ:dãdo monachis licentiam aliũ eligẽdi qui concorditer elegerũt priorẽ de argẽtolio in abbatẽ:sup hoc delata est qđ ad papã. Ipse vero auditis hincinde propositis dicit qđ de talibus facta fuit fides ꝓpter qđ dictus.G.debuit amoueri a regimine abbatie ꝙuis restituendus esset propter ordinẽ iudiciariũ non seruatũ.Papa nihilominus voluit ipsum manere priuatũ officio abbatie et amouit dictum prior ẽa regimine abbatie qui nõ legitime fuit dicto.G.substitutus ꝓ eo qđ ipse.G.ꝓpter ordinẽ iudiciariũ nõ seruatũ fuit inordinate remotus:sed quia dictus prior nõ fuit remotus ꝓpter vitiũ ꝑsone:sed ꝓpter iuris solẽnitatẽ omissam papa ipm restituit ĩ abbatẽ. Ber.

2 ¶ † No.primo ex text.qđ si in ingsitione gñali aliqs reperit culpabilis põt cõtra eũ procedi ad impositionẽ pene ex illis ꝓbationib⁹ in inquisitiõe gñali receptis nec est opus vt de nouo ille ꝓbationes specialiter recipiant:sed satis est illum nominatim citare vt veniat ad opponendũ si quid opponere vult:⁊ hoc intelligo quãdo inquisitio erat formata cõtra certum collegium seu certũ genus personarum : nam tũc in effectu inquisitio vr̃ formata cõtra quẽlibet.⁊ ideo repertus culpabilis ex priori tela iudicij venit puniẽdus ꝑ hoc videt similis tex.ꝫm vnã lec.in.c.per ingsitionẽ.de elc.facit qđ no. in.c.ij.de cõfes.Quid enĩ si ingsitio esset generaliter formata nõ restricta ad certũ genus personarũ:vt puta reperto hoĩe a mortuo iudex gñaliter ꝓcedit[a] ad inquirẽdũ:⁊ in hac gñali ingsitione per testes inculpatus est titius q nullo modo fuerat vocatus in generali ingsitione:nũqd ex illis ꝓbatiõibus posset puniri:an iterato de nouo cõtra istum debeãt ijdẽ testes recipi:dubiũ est pulchrũ.vide sin.Inn.in.c.bone.de ele.

3 ¶ † Scđo no.qđ formata ingsitiõe generali ↄ certũ collegiũ põt quilibet de collegio ꝑ se ⁊ singulariter opponere contra ingsitionẽ:qr cuiuslibet singulariter interest cũ agit de interesse ⁊ pena cuiusqꝫ:sec⁹ ꝫm Inn.si exceptio cõcerneret fauorẽ collegij:qr tunc debet ꝓponi per ipm collegiũ vel maiorẽ partẽ ad hoc qđ no.in.c.edoceri.de rescrip.Nũqꝫ tñ dictum vni⁹ preferŧ dicto aliorũ:vt no.ĩ.c.j.de his que fi.a ma. par. ca.⁊ de hoc vide no.in.c.dilecti.de ma.⁊ obe.⁊.in.c.cũ olim. de testi.

4 ¶ † Tertio no.qđ ad collegiũ[b] spectat electio nõ solum vacante ecclesia ꝑ mortẽ ꝑlati:sed etiã ꝑ priuationẽ prelati iudicialiter factã ⁊ de electione pape fuit als altercatũ in consilio Pisano vtrũ vacante ecclesia per priuationem factã per cõsiliũ:electio veniret ad cardinales an ad ipm cõciliũ ⁊ allegabat qđ iura tribuẽtia potestatẽ eligẽdi cardinalibus loquuntur qñ papa moritur.vnde aliter videbat si erat depositus:vt in.c.licet.s̃.de elect.sed in istis inferioribus vides hic qđ indistincte ptãs redit ad collegiũ.Quid si abbas vel alius prelatus inferior priuaret in curia romana nũqd beneficiũ diceretur vacare ibi:dic vt no.glo.in cle.j.vt lit.pẽ.

5 ¶ † No.regulariter ex isto tex.qđ criminosus nõ audit petẽs restitutionẽ beneficij si de ei⁹ crimine notorie cõstat nõ solũ notorietate facti sed notorietate iuris:vt ꝑ ꝓbationẽ ↄ quã nihil obijci põt ⁊ ꝓsequere.vt plene dixi in.c. si cõstiterit. s̃. eo.vbi ad hoc allegaui istud.c.⁊ de hoc aliquid.j.

6 ¶ † Item no.qđ priuatus per iudicẽ ordinẽ iudiciarum nõ seruãtem põt petere restitutionẽ[c] tanꝙ spoliat⁹.ad hoc.c.conquerẽte. ⁊ quod ibi no.de resti.spo.¶ Ultimo collige:⁊ tene mẽti qđ subditus in loco alterius minus legitime destituti nõ dicit succedere in locũ viuẽtis quo ad penã:licet enĩ errauit in iure:excusat tamẽ ꝓpter superiorũ autoritatem:vel forte errauit ĩ facto credẽdo qđ oĩa solẽniter ĩ destitutiõe fuissent agitata:⁊ ideo nõ venit puniẽdus:secus aũt videretur si sciẽter successisset in locum minus legitime destituti:qr tũc nõ posset iterum reassumi ad eandem prelaturã:vt in.c.j.s̃.de conces.prebẽ.ad hec no.qr sepe accidunt in practica.¶ In glos. prima ibi:non valuit qđ fecit iste prelatus ⁊c.Ex hac particula gl.colligit prima lect.ad istum tex.qđ priuatio abbatis nõ valuit propter defectũ potestatis legati : qr nõ habebat iurisdictionẽ in hac causa ex quo papa alteri specialiter causam istam delegauerat:⁊ in causa alteri delegata non habet locũ prorogatio in ꝑsona alterius. Inn.hic variauit et vnã leg.sensit in prin.⁊ aliã in alia glo.primo sensit istã lec. glos. nam ꝫm eũ ꝓrogatio nõ fit nisi aliqd facti interuenerit corã iudice:vt puta qr pars adiuit iudicẽ ⁊ corã eo litigauit : hic aũt ille abbas nõ adiuit legatum sed tñ patiebat illũ procedere.

7 ¶ † Et nota ex hoc primo dicto duo pulchra in materia prorogationis.Primũ qđ prorogatio potest fieri tacite scꝫ alienum iudicem adeũdo:⁊ coram eo litigãdo nec requiritur expressus consensus.⁊ idem tenuit Barto.in.l.j.de iudi.dico in.c.significasti.de foro cõpe.Secũduꝫ dictũ est qđ sola penitẽtia ĩ substinẽdo iunicẽ alienũ ꝓcedere nõ ꝓrogat iurisdictionẽ iudicis:sed oportet quod interueniat ex parte ipsius aliquid facti qđ bene no.⁊ facit qđ no. ipsemet Inn. in.c.olim.iij.de resti.spo.Item ꝫm Inno.ad hoc vt fiat prorogatio oportet qđ non erretur neqꝫ in iure neqꝫ in facto:vt in preallе.l.j.sed iste abbas hic errauit in iure.quia credebat se nõ posse declinare iurisdictioneꝫ legati:ideo nõ fuit facta prorogatio:sed hec ratio nõ est bona ꝫm eum:quia legatus erat iudex suus.

8 ¶ † No.bene hic vltimũ dictũ:qr colligitur

singularis

a ¶ Generalr procedit. Adde vt ꝑ Rapha.Ful.cõsi.cvij.
✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Ad collegiuꝫ. Uide Abb.in dispu.sua inci.eps. ⁊ qdã rector parmẽsis in vl.dubio

c ¶ Restitutionẽ. Adde Old.cõsil. ccxxiij.

singularis limitatio in materia prorogatiõis:vt error iuris vitiet prorogationẽ quãdo vere fit ꝓrogatio iurisdictiõis: secus autem qñ procedit iudex proprius:qui tamẽ poterat ex aliqua legitima exceptione repelli[a] nam si non repellatur etiã ex errore iuris non põt amplius repelli:de quo aliquid no.in.l.si quis per errorem.ff.de iurisdi.om.iudi.⁊ in.l.si cõuenerit.e.ti.⁊ in.c.j.de iudi. Itẽ ꝓm Innoc.ex alio capite nõ valuit hoc factũ legati:q̃r lꝫ in causa ciuili possint partes recedere a delegato ⁊ cõsentire in alium hoc tamen facere non possunt in causa criminali siue in causa inquisitionis: quia non possunt tollere iurisdictionẽ inquisitoribus per papam cõmissam quasi velit qd̃ taciturnitas huius abbatis in non excipiendo a principio non potuit dare iurisdictionem legato ⁊ tollere iurisdictionẽ commissariis. Et hãc opi. videtur sequi Ioan.an.hic:sed do.Ant.hanc rationẽ impugnat qd̃ licet partes non possint in aliũ iudicẽ cõsentire priuatiue tñ accumulatiue sic in earũ preiudiciũ sicut in causa criminali habet locum prorogatio in preiudiciũ partium:vt no.in.c.si diligenti.de fo.cõpe.vñ intelligit ipse istum tex.qd̃ iste abbas nullum actum positũ fecerit etiã corã isto delegato nec erat euentũ ad aliquẽ actũ per quem fieret prorogatio ⁊ sic in effectu sequitur lect.gloss.eam tamen limitãdo : sꝫ vt dixi ipsemet Inno.sentit alia lec.in alia glos. Dicendũ est qd̃ imputandum fuit isti abbati quare a principio nõ excepit:hec enim exceptio tãq̃ declinatoria erat ipso iure a principio ꝓponenda:vt in.c.inter de re iudi.⁊ in hoc videtur sentire qd̃ potuit prorogare ⁊ cõsentire in istũ legatũ.per hunc modũ procedẽdi solẽt reddi lec. Inno.difficillimã:q̃r vnũ sentit in vna.gl.contrariũ in alia:⁊ nihil rñdet motiuis pri⁹ factis ꝑ eundẽ. Host.etiã sentit hãc lec.dicendo qd̃ tarde abbas opposuit hanc exceptionẽ.⁊ qd̃ hic nõ valuit priuatio abbatis non propter defectũ potestatis sed propter iudiciariũ ordinem non seruatum vt in lr̃a. ¶ † Putarem in hoc arti.satis dubio sic distiguendũ:qd̃ aut inq̃sitio est commissa ad petitionẽ partis:⁊ tũc re integra litigãdo seu patiendo ꝓprium iudicẽ ꝓcedere in illa causa videt̃ renũtiare rescriptio ꝑ eum impetrato:vt in.c.vt debitus.⁊ qd̃ ibi no.de ap.⁊ qd̃ no.in.c.ex cõquestione.de resti.spo.⁊ ita pũctualiter.fuit hic:nã ista inquisitio fuit cõmissa ad petitionẽ huius abbatis ⁊ re integra passus fuit legatũ ꝓcedere.⁊ ideo videtur renũtiasse tacite impetratiõi per eũ facte.⁊ hoc videtur velle litera si bene põderetur vbi in nulla parte sui fit mẽtio de defectu potestatis sꝫ solũmodo de defectu solẽnitatis ⁊ ordinis iudiciarij: Aut inquisitio fuit cõmissa motu proprio:⁊ tunc si papa ex certa sciẽtia ad se reuocauit negotiũ nõ valet ꝓcessus factus ꝑ inferiorẽ quãtũcũq̃ꝫ per partẽ non fuerit exceptũ:vt no: in c.cũ.M.de cõsti.⁊.c.vt nostrum.de ap. Aut papa cognouit de causa aut alteri cõmisit iure ordinario:⁊ tũc si alius inferior iudex de cã cognouit hoc sciẽs a parte absente:dic vt in c.si duob⁹.de app. Si ṽo pte p̃sente ⁊ nõ excipiẽte ⁊ tũc valet ꝓcessus fact⁹ ꝑ iferiorẽ:q̃r lꝫ ps nõ possit tollere iurisdictionẽ tributã cõmissario:põt tñ in sui p̃iudiciũ cõsentire ĩ alienũ iudicẽ:exẽplũ in cã criminali in qua põt priuat⁹ ꝓrogare iurisdictionẽ alterius iudicis in preiudiciũ sui:nõ aũt in preiudiciũ iudicis ꝓprij.vt no.ĩ.c.si diligẽter.de fo.cõpe.⁊ in l.j.C.de iur.om.iu. ¶ † In glo.ij.in.fi.iste sol.gl.sunt bone sequẽdo ipsaꝝ lec.quã p̃misi in p̃cedẽti gl. Sꝫ tenẽdo aliã lect. facilis est rñsio ad ꝯtrũ:nã ꝓbatiões fuerũt facte corã iudice suo:ex quo abbas nõ excipit a principio:sꝫ priuatio nõ valuit ꝓpter defectũ alicuius ordinis iudiciarij ⁊ defect⁹ fuit cõmissus post probatiões receptas:nã lꝫ sñia sit nulla propter defectũ seu vitium ipsius:ꝓbatiões tñ remanẽt valide iuxta not.in.c.ad probandũ.de re iudi.⁊ in.l.si expressum.ff. de appel. ¶ † In glos.in ṽ.si restituendus.in fi.vel dic qd̃ hic nõ fuit facta restõ:q̃r notorie ꝯstabat de delictis abbatis huius ꝑ ea q̃ plene dixi in.c.si cõstiterit.s̃.eo. Et hãc sol.ponit hic.d.Ant.dicẽ qd̃ defect⁹ iuris notorius obstat petẽti restitutionem nõ solum qñ soluit ius ipso facto:sed etiam qñ refert soluẽdo remittẽs ad no.ꝑ se.in.c.literis.⁊.c:itẽ cũ q̃s.de restitu.spo. Ego plenius inserui hãc materiã in.d.c.si cõstiterit.⁊ per ibi dicta põt dici qd̃ nõ ponit aliq̃d speciale ĩ papa:licet gl.hic in ver.prouidimus aliud sentiat.⁊ qd̃ idem sit in quolibet superiore habẽte potestatẽ destituẽdi. Et ex his respõdet̃ ad.c.qualiter.s̃.e.ibi eñ fuit p̃termissus ordo iudiciarius.nõ tamẽ constabat notorie de criminib⁹ inquisitis sicut hic. ¶ In glos.in ver.nõ seruatũ.in fin.sed hec solu.nõ videt̃ bona:q̃r defect⁹ potestatis nõ est ꝓprie defectus ordinis iudiciarij:ideo dic vt.s̃.dixi qd̃ hic fuit peccatũ ĩ modo ꝓcedẽti. Nec obst.qd̃ cõtra regulares nõ seruat̃ ordo vsquequaq̃ꝫ:q̃r licet ex toto ordo in eis nõ sit seruãd⁹:tñ in aliquo seruari debet vt ĩ.c.qualiter.in fi.s̃.e.vbi dicã.⁊ ĩ illo potuit esse peccatũ. ¶ In gl.in ver.ꝓuidimus.in fi.hec gl.sentit q̃ papa hic ꝓcessit ex plenitidine potestatis sue.⁊ dꝫ sic ꝓcedere qd̃ nõ seruat solitũ ordinẽ iudiciariũ.⁊ dt Host.qd̃ multa ꝑviã ꝓuisionis expediunt̃ in curia. Sed põt dici vt predixi tenẽdo q̃ ꝓbatiões criminũ volebãt q̃ q̃libet superior potuisset hoc facere ꝓcedendo ex illis ꝓbatiõibus tanq̃ ex notorio.⁊ facit qd̃ no. Inn.in.c.qualiter. in.fi.s̃.e. ¶ In gl.in ver.per cõsequentiam in fi.solue hic contrariam.vt ibi no.⁊ de materia plene habetur in.c.cũ super.⁊.c.pe.de re iud.

1 ☞ Agẽti possessorio adipiscẽde nõ obstat exceptio criminis nisi de eo sit infamatus.nu.3.
Infamatus si se nõ purgauerit habetur ꝓ cõuicto:de quo vide plene in nu.4.⁊.15.
2 Fili⁹ clerici legitimus nõ potest immediate ꝯsequi ecclesiã si fuit beneficium paternum:nepos vero potest.
Nepos ꝓprie dicitur fili⁹ ex filio vel filia : ex fratre vero vel sorore dicitur nepos sed improprie.
3 Collatio beneficij facta alicui homicidie est ipso iure nulla.
5 Ubi procedit̃ ex presumptione iudex dꝫ multuꝫ temperare sñiam suã:intellige de presumptione hõis non iuris.nu.6.
7 Infamatus si est in possessione beneficij.⁊ nõ se purgauerit nõ per hoc priuatur beneficio:sed si tantum petebat ⁊ nõ se purgauerit priuatur beneficio.
8 Exceptio cõtra petententem beneficiũ ⁊ qñ admittatur.
9 Electus ad aliquã dignitatẽ:indistincte potest repelli exceptione criminis:q̃r adhuc nõ habet ius in re:idẽꝫ est in electo ⁊ cõfirmato petente consecrationẽ:q̃r contra eũ potest opponi exceptio:nisi illa fuerit opposita ⁊ discussa tempore electionis non tamen si fuerit admissa.nu.10.
11 Agens possessorio recuperande in beneficialibus nõ repellit̃ exceptione criminis etiã cũ infamia:nisi tale crimen esset notorium:vel infamia manifesta.
Clericus vigore vehementis infamie potest suspendi a suo beneficio.
12 Agens petitorio in beneficialibus non excluditur per exceptionem criminis : nisi sit crimen heresis vel homicidij : vel sit al's notorium.
13 Clericus agẽs ꝓ iuribus sui beneficij nõ potest aliqua exceptione repelli:q̃r toleratur in suo beneficio.
14 Cleric⁹ an teneat̃ ostẽdere titulũ sui beneficij.vid remissiue.
15 Clericus qui ꝯsecutus est plenũ ius ĩ beneficio:⁊ petit possessionẽ quã nũq̃ habuit an possit aliqua exceptiõe repelli.

1 Accedens. ¶ † Exceptio criminum possessionẽ p̃lati nõ retardat nisi fuerit de his publice infamat⁹:⁊ sic summat̃ cõiter:sed ego summo sic. Agẽti possessorio adipiscẽde in beneficialibus:non ob.exceptio criminis:nisi de eo sit infamatus:⁊ infamato accusatore nõ ꝓbãte vel nõ apparẽte ĩducit̃ purgatio:in qua si defecerit punitur vt cõuictus:⁊ sunt due partes. In prima narrat factũ. Scdõ sub certa forma diffinẽdũ cõmittit ibi mãdam⁹. ¶ Casus literalis. Quidã subdiaconus dñi pape.H.noĩe canonicus cremoñ.apud sedẽ apostolicã decessit:papa prebẽdã quã obtinuerat in ecclesia cremo.H.nepoti hui⁹.H.ꝯcessit sup̃ hoc executoribus sibi datis:qui concessionẽ predictã executioni mãderẽt:⁊ dũ executores vellent mãdatũ apostolicũ adimplere ex parte capituli cremoñ.in modũ exceptiõis ꝓpositũ fuit corã eis q̃ dictus.G.de periurio ⁊ homicidio erat publice infamatus.vnde prebenda non erat sibi cõferẽda : sed potius auferẽda:ꝓpter q̃ executores in negotio nõ ꝓcesserunt:vnde.G.ad se.apost.accedẽs predicta in presentia dñi pape allegauit petẽs vt cõcessionem sibi factã faceret executiõi mãdari ꝯdictores in expẽsis puniẽdo.vnde mãdat papa executorib⁹ quaten⁹ ꝯcessionẽ factã dicto.G.debeãt executioni mãdare nisi ipse sup̃ obiectis criminibus in modũ exceptionis publice fuerit infamatus:quo facto si legitim⁹ apparuerit accusator audiat q̃ hincinde fuerint ꝓposita:si crimina illa vel alterũ eorũ ꝓbatũ fuerit cõtra ipꝫ sup̃ eadẽ prebẽda silẽtiũ imponant eidẽ:si ṽo null⁹ ꝯ ipꝫ apparuerit accusator:⁊ ipse p̃dictis criminibus fuerit infamat⁹ purgationẽ canonicã indicãt eidẽ:in qua si defecerit imponẽt ei silẽtiũ si aũt eã p̃stiterit:ꝯdictores ab eius molestia cõpescãt eos q̃ nixi sunt eũ impedire in expẽsis legitimis cõdẽnãdo
2 Ber. ¶ † No.j.ex tex.q̃ lꝫ filius clerici legitimus nõ põt immediate ꝯsequi ecclesiã si est beneficiũ paternũ:vt in.c.ad extirpãdas ⁊ quasi ꝑ totũ de fil.p̃sby.secus tñ est in nepote:vt hic. Et aduerte q̃r aut iste erat nepos:q̃r nat⁹ ex filio vl' filia[b] istius clerici:⁊ tũc est aliud dubium:de quo plene in.d.c.ad extirpãdas.⁊ ille ꝓprie dicit̃ nepos:vt in.l.iurisconsultus.§.

a ¶ Repelli. Addõ qd̃ voluit Rot. in.suis. fo.iiij.et j.⁊ vid ꝯ materia ꝓrogatiõis. Ange.cõsi.xciij.
Zacharias.
¶ Adde q̃ mendosc.alleg. Ro. ĩ suis singu.sol.iiij. ⁊ primo.est enim si.nu.dclxxx.q̃ in ci.tu habes.l.si ꝑ errorẽ qd̃ si refert simpliciter:⁊ seq̃tur Fel.ĩ.c.p.⁊.g. ĩ fi.ṽ.de of.deleg. ⁊ hic col.v.versi. ij.not.
Sebasti. Sapia.

a ¶ Repelli. Solet allegari ad h̃ gl.ĩ.l.ij.§.j.ĩ vers. cõfessus.ff.de iu. tꝫ Sali.ĩ.l.j.ĩ.vij. q.C.de iud.refert Ias.ĩ.d.l.si ꝑ errorẽ.col.iij.ṽ.quarto limita.ff.de iuris.om.iudi.

Zacharias.
b ¶ Nat⁹ ex filio vl' filia.⁊ iste proprie dꝫ nepos.vt not. gl.bal.Cy.⁊ doc. ĩ.l.si.C.de succes. edicto.bal.in.l.j. col.ij.de cõdi.inscr.et in.c.j.§.filr. quib⁹ mod.feud. amit.in vsi.feu.et in.l.vxor.C.q̃ accu.nõ pos.⁊ oĩno ꝑ Alex.in.l.q̃ro. de inoffi.test.⁊ in l.si dotali.ff.solu. ma.⁊ plenis.cõsi. xxxvi.vol.iiij.

nepos.ff.de gradi. Pōt etiā itelligi de nepote improprie, vt est filius fratris q ꝓprie nō dr nepos:vt.s.dixi.ꝛ tunc in dubio pōt habere imediate bñficiū patrui vel auunculi ad hoc c.ex parte.de offi.deleg.ꝛ.c.ij.de arbi.qꝛ ille.ti.de fi.pſby.non extēdiꝭ ad transuersales:imo nec ad descendētes vltra filios ſm quosdā:vt no.in preálleg.c.ad extirpandas. ¶ † Secundo colligo qđ agenti possessorio adipiscende i beneficialib⁹ non ob.exceptio criminis sine infamia:etiam si inferat nullitatem tituli ipso iure.ꝛ sic intellige istū tex.nam hic opponebatur de homicidio qđ precedens collationem ipsam inficit ipso facto:vt no.in.c.cū nostris.de cōces.preben.ꝛ exceptio hic nō admittiꝭ ꝛ verisimile vr̄ qđ hic opponereꝭ de ipso delicto precedēte collatione:qꝛ nō est verisimile qđ post collationē ꝛ ante adeptam possessionē in breui tempore commisisset homicidiū ꝛ piuriū. ¶ † Tertio no.qđ deficiēs in purgatione puniꝭ vt conuictus ſm modū agendi quo precessit. Et dicit Abb.alibi nō ita bñ ꝓbbari:ꝛ quotidie ad hoc allegaꝭ iste tex. Sed cōtra hoc insurgit do.me⁹.d.Car.de zabarel.nam purgatio induciꝭ ex offic.iudicis:ergo deficiens in purgatione dꝫ puniri tanq̄ conuictus p inquisitionē:quasi velit qđ lꝫ precessit accusatio.ꝛ per infamiā remanentē sit indicta purgatio:deficiēs in ea non dꝫ puniri tanq̄ cōuictus p accusationē:sed tanq̄ cōuictus p inquisitionē.ꝛ ꝓ hoc qđ no.i.c.inter.in fi.de pur.cano. Itē qꝛ ratio quare deficiēs in purgatione puniꝭ vt conuictus est:qꝛ ꝓbabilis presumptio insurrexerit ratione infamie ꝯ reum transit in violentā presumptionē si postea deficit in purgatiōe.ꝛ ita dicit gl.not.in ca.insinuatū.j.de simo. ¶ † Cū ergo ꝓcedatur in hoc casu ex presumptione dꝫ iudex multū tēperare[a] suā sñiam:vt dicit Inn.in.c.quia verisimile.et not.in.c.afferte.de presum. Sed hoc dictū nō puto verū.ꝛ cōtra hoc apertissime induco istū tex.nā hic opponebaꝭ crimē homicidij:de quo condēnatus per viam inquisitionis debet deponi ab offi.vt in.c.inquisitionis.s.e.ꝛ tñ deficiens hoc casu in purgatiōe non deponitur ab officio:sed tm̄ imponiꝭ sibi silētiū sup bñficio.ꝛ sic nō puniꝭ tāq̄ cōuictus p inq̄sitionē. Et ideo vltra alios in hoc pulchro articulo sic distinguo.qđ aut null⁹ modus agendi precessit indictionē purgationis sed ꝓpter infamiam iudex a principio indixit purgationē infamato ꝛ deficiēs in ea nō punitur tanq̄ conuictus per inquisitionem vel accusationē sed extraordinario ꝛ particulari modo:qꝛ suspendeꝭ tātum ab officio:iste est tex.sing.in.c.significasti.de adul.ꝛ sic dꝫ intelligi.vt ibi no. Jo.an.aut p̄cessit aliq̄s modus agēdi:ꝛ tūc deficiēs i purgatiōe puniꝭ ſm illū modū agēdi:vñ si p̄cessit accusatio punieꝭ vt cōuict⁹ de accusatione vt hic apte ꝓbatur:si p̄cessit inquisitio puniꝭ vt cōuictus p inq̄sitionē:vt in c.inter.ꝛ qđ ibi no.i gl.fi.de pur.ca.ꝛ hāc arbitror rōnē fore qꝛ iudiciū purgatiōis nō facit ex toto p̄mū iudiciū cessare:sꝫ ꝓpter infamiā ortā trāsferꝭ on⁹ ꝓbādi innocentiā p purgationē i qua si defecerit habeꝭ ꝓ cōuicto.s.in p̄mo iudicio instituto.arg.op.i.c.cū nr̄is.de cōces.pre.ꝛ.i.c.ordinarij.§.ij.de offi.ord.lib.vj.c.di.ꝯ morē. ¶ † Nec ob.qđ dr qđ iudex dꝫ tēperare sñiam[b] suā qđ ꝓcedit ex p̄sumptiōe hoīs:non autē ex presumptiōe iuris:qꝛ nō ita falliꝭ sicut presumptio hoīs. ¶ Sed cōtra predicta ob.ille tex.nā si cōuinciꝭ p accusationē dꝫ deponi:cū ista crimina sint grauia.ergo deficiēs i purgatiōe deberet etiā sic deponi. So.vt hic sentiūt doc.ꝛ satis innuit litera:hic nō agiꝭ devera accusatione:sed de quadam ciuili accusatione seu ciuili modo agēdi:qꝛ accusabaꝭ tātum vt priuareꝭ beneficio:ideo si deficiēte ꝓbatiōe instituta accusatione indiciꝭ purgatio accusato debet deficiēs tantum beneficio priuari:qꝛ ad hoc tēdebat accusatio. ¶ † Sed contra id qđ dixi in principio distin.qđ ibi nō precessit cert⁹ modus agendi debet deficiens tātum suspēdi. ¶ Oppo.fortiter de isto text.in ver.si vo.vbi dr qđ si nullus appareat accusator debet indici purgatio infamato:ꝛ si deficit imponiꝭ sibi silētium:ꝛ non tantū suspenditur sed priuatur beneficio qđ est cōtra dictum.c.significasti solu.contrarium videtur difficile.ꝛ nō tactum.ꝛ ideo puto per hunc tex.dari posse no.limitationē ad.d.c.significasti.ꝛ ad dictū Jo.and.ibidem qđ illud procedat quādo infamatus erat in possessione beneficij vt suspēdatur tantū:si deficit in purgatiōe nullo modo agēdi precedente.sed si deficiens non est in possessione beneficij sed eā petit.ꝛ tunc etiā non precedente aliquo modo agēdi debet tali beneficio priuari ꝛ super eo imponi sibi silentium. Ratio quia turpius eijcitur ꝛc.vt in.c.quemadmodū.de iureiu. Itē qꝛ infamato non debet tradi possessio beneficij:vt in.c.inter dilectos.de exces.prela.ꝛ hic. Itē cum non habeat possessionē bñficij frustra ab eo suspendeꝭ. Item qñ petenti possessionem purgatio induciꝭ:tacite videꝭ agi vt repellaꝭ si se non purgauerit:ꝛ hoc proprie vr̄ velle ista litera:qđ no.

¶ † In glos.j.in fi.de hac materia an ꝛ qñ admittatur exceptio cōtra petentē beneficiū:aliquid fuit tactū.in.c.sup his.s.eo.ꝛ no.in.c.cum olim.de elec.ꝛ in.c.post cessionem.de cō.preben.ꝛ in.c.cōstitutus.de appel.ꝛ per Inn.in.c.inter dilectos.de exces.pla.ꝛ per Cōpo.in.c.qđ sicut.de elec.do. Ant. hic colligendo formabat duas regulas. Sed ꝓsequere hāc materiā plenius per prosecutionem casuū. ¶ † Primus casus fit qñ quis est tm̄ electus:ꝛ tunc in dubio admittitur exceptio tā contra personā q̄ cōtra formā:siue sit infamatus de crimine obiecto siue non.de quo dicendū:vt in.c.j.ꝛ.c.vt circa.de elec.lib.vj.ꝛ in.c.super his.s.e. Ratio huius casus est:qꝛ electus nō habet adhuc plenum ius in beneficio:ideo exceptio indistincte admittiꝭ:quia venit ad cōflictum actionis vel iuris petiti.quod est in facultate petendi:vt in preallé.c.super his.vbi dixi. ¶ † Secūdus casus quando quis est electus ꝛ cōfirmatus ꝛ petit cōsecrationē vel ordinem annexum illi beneficio ꝛ admittitur etiam exceptio:vt in preal. c.super his.ꝛ est ratio:qꝛ lꝫ iste habeat ius in beneficio.tñ petit aliquid iuris cōsecutiui ad ius obtētū:ideo exceptio operaꝭ hoc casu officiū suū vt differant.cum vt dixi exceptio veniat ad conflictū actionis seu iuris:hoc tamē intelligo:ꝓut dixi in.d.c.super his.nam si exceptio fuit discussa tēpore cōfirmationis nō debet admitti tp̄e cōsecrationis vel ordinis qꝛ de delicto vnius sepius agēdū nō est:vt in.c.de his.s.e.ꝛ l.lꝫ.ff.nau.cau.sta.sed si nō fuit exceptū tp̄e confirmationis pōt excipi nūc:ex quo petit aliquid iuris:vt in preálle.c.sup his.vbi de hoc per Inno.ꝛ sic limita.c.fi.de elec.li.vj.ꝛ vide qđ no Fede.cōsil.xxviij.ꝛ idē est quando petit aliquid quod habet in se executionem alicuius iuris:exemplum in petēte sigillū:iuxta no.in.c.vt nostrū.de appel. ¶ † Tertius casus est quando quis ius plenum[c] cōsecutus est in beneficio ꝛ tamē petit aliquid facti. Et aduertēdū quia aut ille petit possessionem quam alias habuit:ꝛ agit possessorio recuperāde et tunc non admittitur exceptio criminis etiā cum infamia arg.in.c.itē cum quis.de resti.spo.no. Inn.in preal.ca.inter dilectos.ꝛ no.i preálle.c.qđ sicut hoc puto verū nisi infamia esset adeo manifesta vt reddaꝭ notoria:vt iudex tūc sine aliqua probatione ex officio suo possit differre restitutionē:nā cum possit ꝓpter vehementē infamiam eum suspēdere.ij.q.vj.presbyter.idem et fortius potest in differendo restitutionem. ¶ † Idē puto si crimina essent notoria per id qđ dixi in.c.precedēti.ꝛ.c.si cōstiterit.s.eo.ꝛ sic limito preal.dictum Innocē.aut non petit restitutionem sed agit cōtra occupātem dignitatem vel beneficium suum petitorio:cuius possessionē iā habuerat:ꝛ tunc non admittitur exceptio criminis etiam cū infamia:nisi crimen sit tale quod inducat priuationē beneficij ipso facto:vt puta exceptio heresis vel homicidij precedentis collationē vel similis. Ratio est:qꝛ probata excepione adhuc iste remanet prelatus:nec finis exceptiōis est eum priuare:ergo cum illa exceptio nō vulneret actionē nō debet admitti:ita sing.dicit Inn.in preálleg.c.inter.sed hoc dictū etiam intelligo cū limitatione precedēti. ¶ † Aut quis est in possessione beneficij:ꝛ nihil pl⁹ petit:sed adit nomine beneficij pro iuribus ipsius:ꝛ nō debet admitti aliqua exceptio:qꝛ ex quo toleraꝭ in beneficio debet sibi responderi de iuribus ipsius.viij.q.iij.nōne.ꝛ quod in simili no.in.c.sciscitatus.de rescrip. ¶ † Nunquid autē possunt compelli ad ostendēdum titulum[d]:dic vt not. Inno.ꝛ Host.in.c.j.de cōces.preben.lib.vj. Qñq; quis petit cōfirmationē collationis sibi facte vel suū titulum declarari legitimum:ꝛ tunc dicendum vt in seq.mēbro. ¶ † Qñq; ꝛ vltimo q̄s cōsecut⁹ est plenum ius in beneficio ꝛ petit possessionē quā nunq̄ habuit. ꝛ tūc distingue:ꝓut habeꝭ in hac litera cuius mēs est hic ſm Hosti. Aut excipitur de crimine cum infamia aut sine. Primo casu admittiꝭ exceptio ꝛ differꝭ executio.ꝛ si crimen fuerit probatū imponitur sibi silentium:si nō fuerit probatū:ꝛ tūc si remaneat infamia induciꝭ isti purgatio:in qua si defecerit ipso iure imponiꝭ sibi silētiū:si aūt p̄stiterit absoluitur. Ex hoc habes tres effect⁹ huius īfamie.prim⁹ qꝛ differt executionē collationis.scđa qꝛ suspensa possessione admittitur probatio exceptionis.terti⁹ indictio purgationis.ꝛ si p̄stat purgationē absoluiꝭ:vt hic. Si vero op.crimē sine īfamia[e].ꝛ tunc fit executio ꝛ facta executione si apparet accusator debet admitti.ꝛ ꝓbato crimine imponiꝭ isti silētiū:si nō apparet nō dꝫ molestari.ꝛ dicit hūc intellectū nō mutandū:qꝛ sic hacten⁹ hec decre.intellecta est:ꝛ minime sunt mutanda ꝛc. ff.de legi.l.minime.ꝛ ita cle.iij.obseruasse in facto dicit,etiā qđ cōtra petētē possessionē bñficij quā nūq̄ habuit:ideo nō admittiꝭ exceptio criminis sine infamia:qꝛ exceptio ꝓportionatur

a ¶ Tēperare. hic ē qđ ex p̄sumptionib⁹ ꝛ idicijs etiā indubitatis non pōt q̄s puniri capitalr:vt latissime dubitat Tācre.i suo trac.sub ru.de p̄sum.ꝛ idicijs indubitāter i j.col.seq.idē concludit.d.Jas.multos referēs i.l.vt vꝫ.ff.de iust.ꝛ iure.đ q̄ p.d.Abb.sic i.c.afferte.i v.i duciꝭ p̄terea.s.đ p̄sum.et in.c.literas.i nu.iij.ꝛ nu.v.e.tit.vide q̄ scribo ad Bart.in.l.q̄s mihi bona.§.pater seio.ff.đ acquiren.heredita. Aene.de falco.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Tēperare sententiā.viđ Jason.post alex.in.l.j.colū.vij.ff.si cer.pe.ꝛ q̄ dicaꝭ p̄sūptio ꝛ q̄ p̄sumptio hominꝭ đclarat bal.in.l.siue possidentis.co.iij.C.de ꝓba.ꝛ vide Feli.in c.affert.i.iij.not.s.de presumpti.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Jus plenum. Quid autē si obijciꝭ crimē cū infamia ꝯ iam consecratū ad īpediē.acq̄sitionē possessionis ꝛ nō ꝓbat qua pena puniri đbeat.viđ Imo.in.l.sup his.s.e. Zacharias.

d ¶ Ad ostēdēdū titulū.vide Bal.plene disputantē in.l.in ciuile.C.de fur.i.j.oppo.ꝛ in l.cogi.col.ij.C.de pet.here. Semi.in.c.j.nu.vij.ꝛ ibi remis.in apo. Celsi.in v̄.probare titulū.de eo q mit.poss.cā rei ser.lib.vj.ꝛ do.de ro.decisi.lxv.ꝛ decisio.dclxix.i antiq̄s.
Sebasti. Sapia.

e ¶ Sine infamia. Limita hec vt p abb.i ca.cū oli.s.đ cā pos.ꝛ ꝓprie.

tionatur iuri venientiũ ad cõflictum iuris: sed ille qui petit possessionem nõ petit aliqd iuris: sed aliqd facti cõsecutiuũ ad ius obtentũ de pterito. ideo exceptio nõ admittit nisi qñ subest infamia per rationem gl. alia aũt exceptio concernẽs defectũ potestatis cõferẽtis vel surreptionẽ gratie admittitur: qꝛ est exceptio intrinseca vulnerãs ipm ius pncipale rõne cuiꝰ petit possessio: vt i.c. cũ oliz. de cau. pos. ⁊ ppri. ꝙ no.

☞ Inquisitio fieri non debet nisi infamia precedat.

Autoritas noui ⁊ veteris testamenti possunt allegari in decisionibus causarum.

Autoritas alicuiꝰ scti fulcita autoritate noui vel veteris testamẽti: prefert ↄstõni papali etiã in decisionibꝰ causarũ: alˀs secus si non cõcurreret autoritas noui vel veteris testamẽti.

Papa condens cõstitutionem contra legem diuinam: dicitur potius errare ꝙ legem condere.

Jus canonicum habet dependentiam a iure diuino in multis: ⁊ in multis a iure ciuili.

Administrator diffamatus de dilapidatione potest cõpelli vt reddat administrationem.

Fama habet se ad bonum ⁊ malum ⁊ differt a clamore.

Episcopi nõ possunt exercere iurisdictionalia sine capitulo de iure: sed secus est si ipsi prescripserint.

Duplici officio incompassibili nemo potest fungi.

Judex in inquisitionibus non tenet locum partis: quia talem locum tenet diffamatio que est contra inquisitum.

Judex debet esse oibꝰ idẽ: ⁊ nemini cõplacere ↄtra veritatẽ.

Cõtra prelatos ⁊ alios superiores non inquiritur nisi precedente infamia que scandalum ⁊ periculum potest afferre: sed contra alios sufficit simplex infamia: quod dic vt hic. 13.

10 Depositio verbalis ab ordine dicit degradatio ⁊ in ea reqritur numerus epoꝝ: non autem in actuali.

11 Inqsitio siue gñalis siue spãlis dũmodo nõ fiat ad penã imponẽdã: sꝫ tm̃ ex debito officij nõ reqrit qd pcedat infamia.

12 Inquisitio qñ fit ad denuntiationem alterius: puta officialis: vt sunt syndici castroꝝ non reqrit ꝙ precedat infamia.

14 Infamia an ⁊ qñ debet precedere ad instantiam inquisitionis siue fiat per ordinarium siue per delegatum.

15 Appellari potest a iudice si excedat modum corrigendi.

Judex non recusatur si ab eo non appellatur.

16 Judex ordinarius non põt repelli vel recusari per exceptionem criminis. quid autem de delegato. vide remissiue.

17 Inquisitio facta ex officio: ⁊ facta ad instantiã alterius differunt in multis: de quibus hic.

Inquisitus ex officio nõ potest pducere pbationes sup bona fama: sed si est inquisitus ad instantiã alterius potest: qꝛ non ita presumitur contra iudicem sicut contra partem.

Testis in causa criminali admittit post publicatas attestationes qñ scꝫ est pcessum ex officio: secꝰ si ad instãtiã partis.

18 Dictio oĩno: vł nullo mõ excludit oẽm grãz ⁊ dispẽsationẽ.

19 Epũs põt dispẽsare sup crimine adulterij. de quo sibi ↄstat p viã inquisitionis: ⁊ sup oĩ crimine ꝙ non impediat ordinis executionẽ vel bñficij retẽtionẽ etiã post peractã penitentiã.

20 Inqsitꝰ mitiꝰ punit de iure cano. ꝙ accusatꝰ nõ punit extra ordinarie: nisi crimẽ sit ↄfessatũ vel notoriũ: quo casu puniet pena ordinaria de iure ciuili: tm̃ punit inqsitꝰ ꝙtũ accusatꝰ.

Confessus mitius punitur ꝙ conuictus: nisi talis confessio sit facta timore probationis.

21 Inquisitio ppꝛie est illa que fit ex officio iudicis puro ⁊ mero nomine deferente vel impetrante.

22 Semiplena pbatio excusat quẽ a calũnia vł a pena talionis.

Accusator si desistat ab accusatione potest iudex ex officio prosequi ⁊ inquirere.

23 Parochianus potest denuntiare suum prelatum. nam interest sua ne habeat lupum pro pastore.

24 Prelatꝰ: presbyter: parochialis ⁊ similes: an possint accusari aut denuntiari per alios ꝙ parochianos vel subditos.

25 Prelatus non põt assimilari tutori curatori aut pcuratori.

26 Administratores qñ reddunt rationem administrationis non statur regulariter eorum iuramento nisi in minimis.

27 Fama posito ꝙ aliquibꝰ casibus faciat aliqualẽ probationem: tamen qñ est causa ꝙ inquirat contra aliquem tunc nil probat: quia non potest tenere locum accusatoris ⁊ testis.

28 Infamia a maleuolis orta an et quo casu debeat per taliter infamatum purgari. 30.

29 Inqsitio nõ dꝫ fieri ↄ aliquẽ ex sola ĩfamia a maleuolꝫ orta.

30 Episcopo asserenti aliquem criminosum an credatur.

Vel ista dictio exponitur aliquando pro et.

31 Contra iudicẽ non ita de facili presumitur sicut cõtra aliũ.

32 Pena vbicunqꝫ non est in iure expressa est arbitraria.

33 Denuntiatio canonica quos effectus operetur.

34 Cõdemnatus ciuiliter de aliquo crimine poterit postea per inquisitionem ex officio condẽnari criminaliter: ⁊ sententia lata in prima causa pariet preiudicium in secunda.

Acta facta in vno iudicio cum de crimine agitur ciuiliter: nõ faciunt fidem si de eodẽ crimine postea agit criminaliter.

35 Confessio facta in iudicio in quo de crimine agit ciuiliter nõ preiudicat si de eodẽ crimine agitur postea criminaliter potest tamen bene compelli confessus vt perseueret in cõfessione ⁊ quod interpretetur illam.

1 **Qualiter ⁊ quando.** † Superior contra subditũ maxime prelatũ de his tm̃ inqret sub quibꝰ processit infamia: ⁊ tũc vocabit eũ ⁊ tradet sibi capitula ⁊ nomina testiũ dicta publicabit. ⁊ ipsius legitimas exceptiones admittet ⁊ pbato graui crimine eum ab administratione remouebit. in regularibꝰ vero platis adungẽ seruãdus nõ est hic ordo. h. d. Et quatuor sunt partes. In prima dt qñ est fiẽda inquisitio. In secũda qualiter. In tertia ↄtra quẽ. Quarta ibi: hũc tñ. ⁊ p se patet qd intendat. Et quãꝙ in hac summatione cõi videatur modica agi differẽtia inter prelatos ⁊ subditos cõtra quos inqrit in veritate tñ fienda est: vt patet in litera. ⁊ subijciã .j. ¶ Casus literalis. In caplo psenti ostẽdit papa qñ plati debeãt inqrere de subditoꝝ excessibꝰ: ⁊ qualiter eos debeãt punire cũ in culpa fuerint inuẽti. qd euidẽter colligit ex autoritatibꝰ noui ⁊ veteris testamẽti ex quibꝰ autoritatibꝰ pcesserũt postea canonice sanctiones. prout in text. istius. c. videre poteris. Ber.

2 ¶ † No. j. ꝙ in decisionibꝰ causarũ ⁊ sup mõ procedẽdi possunt allegari autoritates noui ⁊ veteris testamẽti: nã lex dei prefert legi positiue: ⁊ papa cõdens cõstitutionẽ contra legẽ diuinã potiꝰ dicit errare ꝙ legẽ cõdere. xxv. q. j. in. c. sunt qdã qd intellige vt no. Inn. in. c. que in ecclesiarum. de cõsti. ⁊ vt no. in. c. fi. de consue. ⁊ vide bonã gl.[a] in. c. j. de libel. xx. di. que singu. dicit ꝙ dictũ alicuius sancti fulcitũ autoritatibꝰ noui vel veteris testamẽti prefert constõni papali etiã in decisionibus causarũ. secꝰ aũt si cessaret lex diuina: qꝛ tũc cõstitutio pape in diffinitione causarũ prefertur dicto cuiuslibet sctĩ: qꝛ pape ⁊ nõ sanctis fuit data potestas legis cõdẽde. ⁊ vide qd no. in. c. ne innitaris. s. de cõsti.

3 ¶ † Secũdo no. ꝙ ius canonicũ habet dependentiã a iure diuino. iõ in quibusdã locis appellat ius diuinũ. vt in. c. nimis. de iureiu. nõ tñ intelligas ꝙ totũ ius canonicũ pcesserit ex autoritatibꝰ noui ⁊ veteris testamẽti: qꝛ in multis habet dependẽtiam a iure ciuili. sed intellige istũ tex. quia canonice sanctiones processerũt ex autoritatibꝰ noui ⁊ veteris testamenti: scꝫ quo ad modũ procedendi per inquisitionẽ: vt subijcit in litera.

4 ¶ † Tertio no. arg. opti. qꝛ prelatꝰ diffamatꝰ maxime de dilapidatiõe[b] põt compelli vt rationẽ administrationis reddat: ergo ante diffamationẽ non tenet hãc administrationẽ reddere. qd limita vt no. in. c. cũ ⁊ plantare. s. de priui.

5 ¶ † Quarto no. ibi cũ per clamorẽ ⁊ famã ⁊c. differẽtiã inter ista. ⁊ dicũt quidã vt Host. ꝙ clamor est paucorũ ⁊ cũ scit autor: fama est multorũ ⁊ autor ignorat. vel meliꝰ sm Inn. pro eo hic ponunt: ⁊ expone per clamorẽ ⁊ famã: id est p famã clamosam. id est bñ sparsam. Et collige ex hoc ⁊ ex tex. ꝙ fama est nomen generale habẽs se nedũ ad bonũ sed etiã ad malũ. pro hoc. l. capitaliũ. §. famosos. ff. de pe.

6 ¶ † Quinto not. superiorem nõ debere pcedere ↄtra subditũ etiã per inqsitionẽ nisi habeat secũ canonicos ecclesie cathedralis. nã iurisdictionalia non exercet epũs sine cõcilio capli. xv. q. vij. epũs nullius. vt in. c. nouit. ⁊ in. c. quanto. de his que fi. a pla. sed hodie vt arbitror p ignorantiã canonicoꝝ epi prescripserũt cõtra canonicos: vt ipsi soli iurisdictionẽ exerceãt: ⁊ valet talis prescriptio seu cõsuetudo. vt in. c. cũ non est. de cõsue. li. vj.

7 ¶ † No. vj. ꝙ in inquisitiõe iudex nõ tenet locũ partis: sꝫ infamia est loco accusatoris seu denũtiatoris. ⁊ sic iudex est accusator: qꝛ non fungetur duplici officio incõpassibili: qꝛ alius debet esse accusator: aliꝰ iudex. iiij. q. iiij. c. j. ⁊. ij. ⁊ in. c. forus. de verbo. signifi. ¶ No. vij. ordinẽ debite correctionis. nã primo dꝫ platꝰ subditũ arguere: id est reprehẽdere. scdo increpare. id est cõminare. tertio suspendere interdũ ligare: id est excõicare. ⁊ vide qd no. in tex. ⁊ in gl. in. c. cũ si ab hoĩe. s. de iudi.

8 ¶ † No. viij. cõtra inqrentes officia: incurrũt em̃ odiũ plurimoꝝ: vt in lr̃a: cũ nõ possint omnibꝰ cõplacere. ⁊ quãto qs est iustior[c] tanto minꝰ põt oibus cõplacere: cum diligẽter habeat suũ offm̃ exequi sine acceptatione personarũ. hinc apostolus. Si hominibꝰ complacerẽ Christi seruꝰ non essem. xlvij. di. c. fi. ⁊ in Psal. Dissipat deus ossa eorũ qui hoĩbus placent. ⁊ intellige qñ placet cõtra veritatẽ. alˀs aũt vnusquisqꝫ tenet primũ vt seipm diligere ⁊ ei cõplacere. ⁊ ita succedit illd philosophi

Sebasti. Sapia.

a ¶ Bonã gl. Hãc gl. i. d. c. d libellis. ĩducit ad qõnẽ. d. Jas. in. §. qdã. co. añpe. insti. de act. et in. l. j. col. v. ff. si cer. peta.

Zacharias.

b ¶ De diladidatiõe. Adde bonã gl. bar. ⁊ doc. ĩ. l. is cui bonis. ff. de v. ob. Bal. plene ĩ. l. ij. ad fi. C. d her. vł act. ven. dixi aliqd ĩ apost. ad istũ ĩ. c. venerabilis. nu. 9. ĩ apost. in ver. etiã prelatũ. s. de offi. deleg. ⁊ qd de illo q cõuertit ĩ suos vsus. vide Bal. in c. j. §. sancimꝰ. ĩ ti. quo tẽpo. miles. ĩ vsi. feu. eũdem in l. si fideiussor. §. fi. ff. qui satisd. cog. Ang. in. l. si seruꝰ. §. ait ptor. ff. d acquirẽ. here. ⁊ Archid. in. c. res. in litigio. xj. q. j.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Est iustior. Vide ad qd alle. tex. iste per Abba. in c. j. in. ij. not. s. de iudicijs.

9 Amicus Plato ſed magis amica veritas.¶ † No.ix.differē
tiam in inq̄ſitione fienda inter ſubditū ⁊ pꝛelatū : nā contra
ſubditū ſufficit precedēs fama etiā non ſcandaloſa:ſed cōtra
pꝛelatū opoꝛtet ꝙ precedat fama que ſine ſcādalo ⁊ periculo
diſſimulari non pōt:⁊ ſine ſcandalo dic vt q2 diffamatur de
delicto incōtinenti ⁊ ſubditi multū ſcandalizanť:ita ꝙ time
tur ſcandalum futurū niſi fiat inq̄ſitio:⁊ dic ſine periculo q2
eſt infamatus de dilapidatione vel de hereſi.vnde ſi ſuperioꝛ
diſſimularet poſſet interim ſequi rerū eccleſiaſticarū diſtra-
ctio ⁊ reſpectu hereſis alioꝛū infectio.⁊ eſt ſpeciale in pꝛelato
ꝓpter rōnem litere:quia de facili infamatur ſine iuſta cauſa
cū incurrat pꝛopter executionē officij odium plurimoꝛum.
¶ Decimo no.ibi.que ad diminutionē capitis ⁊c. ar.ꝙ de-
poſitio eſt capitis diminutio:ſꝫ certe impꝛopꝛie eſt iſta capi-
tis diminutio:q2 nec minimā capitis diminutionē q̄s conſe
quiť ex amiſſione dignitatis.ex quo ꝑſone ſtatus nō mutať
vt inſti.de cap.dimi.poſt pꝛin.⁊ in.l.iij.ff.de ſena. ⁊ ideo tex.
10 poſtea hic exponit.i.degradationē intēdit ⁊c.¶ † No.xj.ibi:
degradationē. ꝙ depoſitio verbalis ab oꝛdine dr̄ degrada-
tio:q2 a gradu ſuo diciť remotus:ſed actualis degradatio q̄
ſit ſꝫm foꝛmam.c.ij.de pe.lib.vj.eſt huiuſmodi verbalis execu
tio:q2 iam ꝓpꝛius degradatus eſt vñ in verbali non autem
in actuali numerum ep̄oꝛum requiriť. vt in pallť.c.ij.⁊ in no-
uel.⁊ tango in.c.at ſi clerici. de iudi. ¶ No.xij.ꝙ nō quodli-
bet delictū ſufficit ad depoſitionē nec etiā ad remotionem a
bñficio:ſꝫ debet eſſe graue.Et in hoc tex.no.tex.cōcoꝛ.xvj.q.
vij.inuētū.⁊ qð delictū dicať graue relinquendū eſt arbitrio
iudicis qui ſꝫm alia delicta a iure notata ⁊ cōpꝛehenſa infoꝛ
mabit conſcientiā ſuam.vt plene dicā in pꝛeallť.c.at ſi clerici.
¶ No.xiij.in.§.debet.oꝛdinē procedēdi in inq̄ſitione. ⁊ ꝓce
dit iſte.§.ſꝫm doc.in inq̄ſitione ſpeciali.ſed cum ſit inquiſitio
generalis non danť capitula:quia non eſt cui dentur.Nun-
quid aūt valeat ꝓceſſus in inquiſitione ſpeciali ſi ſit inq̄ſitio
capitalis nō traditio:dico ꝙ ſic:ſi nō fuit oppoſitū:vt habe
tur in.c.j.eo.tit.lib.vj.¶ No.xiiij.quatuoꝛ modos procedē-
di ſuper crimine. Pꝛimus eſt in criminibus notoꝛijs in qui-
bus iudex procedit puniēdo.ij.q.j.de manifeſta. ⁊ vide gl.et
qð ibi dixi in.c.ad noſtrā.de iureiur. Secundus modus per
accuſationē.Tertius per denuntiationē. Quartus ꝑ inqui
ſitionē. Et largo modo pōt dari quintus : ſcꝫ per exceptio-
nem.vt in.c.ſuper his.ſ̄.eo.Sextus per viā actionis que im
pꝛopꝛie dr̄ accuſatio.ad hoc.c.per tuas.j.de ſimo.¶ Itē no.
literam que ad hoc quotidie allegať vt in quolibet iſtoꝛum
modoꝛū iuxta foꝛmā iudicij ſequi debeat foꝛmā ſnīe et dicit
lex fatuū eſſe iudicē qui aliter cōdemnat ꝙ̄ fuerit petitū.l.fi.
a C.de fideicō.lib.⁊ concoꝛ.c.licet heli.[a] j.de ſimo. Et declaro
nā ſi ꝓceſſum eſt per inq̄ſitionē debet iudex imponere penā
oꝛdinariā ⁊ nō penitētiam tm̄. Si vero eſt actū per denūtia-
tionē euangelicā non debet imponere penā oꝛdinariam:ſed
tm̄ ad penitentiā cōpellere:⁊ ſic de ſimilib⁹.quilibet em̄ mo-
dus ꝓcedendi habet ſuū ſeparatū finē et effectū.¶ Vlti.in
fi.litere.no.tria ſpecialia in regularib⁹ pꝛelatis: pꝛimo vt cō
tra eos non ſeruеť oꝛdo vſquequaqꝫ.i.ad vnguē. deberet tm̄
ſeruari aliq̄s oꝛdo.⁊ intelligo ꝙ remoueť oꝛdo quo ad ſub-
tilitatē non quo ad veritatē.illa em̄ omittenda non eſt:vt in
cle.ſepe.de ver.ſig.Et hui⁹ ſpecialitatis duplicē arbitroꝛ ra-
tionē.Pꝛima q2 regularibus facili⁹ permittiť iura ignoꝛa-
re ꝙ̄ ſecularibus.iuxta not.in.c.cū in cunctis. de ele.per In-
no.⁊ qð no.in.c.veniēs. ⁊.c.qm̄.de ſimo. ideo cū eis non de-
bet ſtrictus oꝛdo iuris ſeruari. Ratio quia nō habent titu-
los ita fixos:⁊ ita firmos ſicut ſeculares:cum non multū de-
bent curare qð remoueātur ab adminiſtratione.Scðm ſpe-
ciale eſt q2 facilius pōt remoueri. nam leuioꝛes cauſe ⁊ pꝛo-
bationes cōtra eos ſufficiūt : ſꝫm Io.an. Tertiū ſpeciale q2
liberius remouenť:non em̄ tot exceptiōes admittunť:ſicut
qñ agiť cōtra ſecularē:nec ſuperioꝛ teneť foꝛmam exactā ſer-
uare.⁊ ſic quodlibet iſtoꝛū verboꝛū poſitū eſt hic cū miniſte-
rio.In gl.j.hāc gl.pꝛo faciliori intellectu diuido in octo par
tes.In pꝛima ponitur qñ pꝛelatus debet inquirere.In ſcða
ibi:⁊ tunc diſtingue:pꝛoſequiť qualiter debeat in inq̄ſitione
ꝓcedi. In tertia ibi:crimine vero ꝓbato ponit penā impo-
nendā vel effectū inq̄ſitionis.⁊ in hoc gl.aliquantulū inepte
proceſſit.q2 interſerit iſtā.q.infra tractatū ſecunde partis ſꝫ
pꝛoſequere:vt dixi. In quarta ibi:⁊ cū pꝛocediť.querit nun-
quid admonitio debeat ꝓcedere qñ fit inquiſitio per viā de-
nūtiationis. In quinta parte ibi : item nūquid reus.querit
nūquid inquiſitus poſſit recōuenire ſuū denuntiatoꝛem:ſcꝫ
petēdo vt etiā contra eū fiat inquiſitio. Sexto vbi itē teſtes
querit nūquid in cauſa inq̄ſitionis teſtes ſint cōpellendi. In
ſeptima parte ibi:itē ⁊ illud querit nūquid precedente infa-
mia pōt pꝛelatus nō inquirere ſed ſtatuere terminū accuſare
volētibus. In octaua ⁊ vltima parte. ibi:q̄d ſi aliq̄s.querit
nūquid homo alteri⁹ dioceſis vel parochie pōt inquiſitionē
11 contra aliū impetrare.¶ † In ea.gl.ibi:cum per famā ⁊ fre-
quentē clamoꝛē ⁊c.glo.iſta exigit indiſtincte famā vt pꝛelat⁹
valeat procedere ad inquiſitionem. Sed aduerte latius poſt
Hoſt.nā quedā inq̄ſitio generaliſſima vt qñ pꝛelatus inqui
rit ſup ſtatu toti⁹ pꝛouincie:⁊ de hac materia in.c.ſeq.⁊ in.c.
romana.de cenſi.lib.vj.⁊ in hac non eſt opus infamiā prece
dere.imo teneť quolibet anno hanc generalē inquiſitionē fa
cere.vt in.c.cū venerabilis.ſ̄.de cenſi. ⁊ iurib⁹ ſuperius alle.
Quedā eſt inq̄ſitio generalis vt qñ inquiriť ſuper ſtatu ciui
tatis:vel caſtri:vel alicuius loci : ⁊ tūc non exigit ꝙ infamia
precedat.ad hoc.c.j.de offi.oꝛd.ꝯgruit.ff.de offi.pꝛeſi. Que-
dā eſt inquiſitio ſpecialis : vt illa que fit cōtra certam perſo-
nā ⁊ fit non ad penā imponendā ſed ex debito officij vt ma-
trimoniū carnale nō contrahať pꝛopter aliqð impedimētū:
vel non pꝛomoueať quis ad pꝛelaturā ſeu nō confirmeť ele-
ctio ſi reperieť pꝛomouēdus vitioſus ⁊ etiā non exigiť infa-
mia q2 vt dixi nō agitur ad penā ex quo fit ex debito officij.
ad hoc.c.poſtꝙ̄. ⁊.c.cū dilecti.⁊.c.nihil. cum multis ſimi. de
elec.⁊.c.fi.de clande.deſp.⁊ vide qð no. Inno.in.c.j.de exceſ.
12 pꝛela.Hoſt.in.c.vnico.vt eccle.bñfi.¶ † Quandoqꝫ iſta ſpe-
cialis fit ad penā imponendā ⁊ tunc ſi ad denuntiationē pu
blici officialis nō eſt etiā opus ꝙ infamia precedat.l.ea qui-
dē.C.de act.⁊.c.preterea. de teſti.cog.ſed non denuntiať niſi
notoꝛia:al's non crediť denūtiatoꝛib⁹:de quo tm̄ dic vt in iu
13 rib⁹ pꝛeallť.no.iiij.q.iiij.§.aliqñ.¶ † Qñqꝫ fit ex ſpeciali infa
mia deferente:⁊ tūc aut procediť contra pꝛelatū ſecularem:
aut cōtra ſubditū etiā ſecularē aut contra regularē. Pꝛimo
caſu cōtra pꝛelatū ſecularē non dꝫ fieri niſi pꝛecedat tāta in-
famia vt ſine ſcādalo vel periculo diſſimulari non poſſet:vt
hic in tex.⁊ declara vt.ſ̄.dixi in no. Sed cōtra pꝛelatū ſecula
rē non requiriť:ſcandalum vel periculū.ſed ſatis eſt infamiā
clamoꝛoſam ꝓceſſiſſe:vt in litera.Tertio cōtra regularē aut
agiť ad penitentiā ſeu ad coꝛrectionē ⁊ nō eſt neceſſe ſeruare
hunc oꝛdinem:licet de facili ⁊ ſine ſtrepitu procedi pōt. vt in
c.repꝛehēſibilis.de app.Si vero cōtra pꝛelatū regularē vt cō
tra abbatē pꝛioꝛē conuentualē vel aliū habentem curā auto
ritate epiſcopi debet iſte oꝛdo ſeruari: ſed nō ad vnguē.vt.ſ̄.
dixi.ſi cōtra aliū regularē obedientiariū : ⁊ tūc nō ſeruať iſte
oꝛdo q2 poteſt remoueri ad libitum abbatis ab adminiſtra
tione.vt in.c.cū ad monaſteriū.de ſta.reg.An autē talis ſine
cauſa remotus poſſit imploꝛare officiū ſuperioꝛis. vide per
Inn.in.c.inſinuante.qui cle.vel vouen. ⁊ per Io.an.in.c.cū
ſingula.de pꝛebē.li.vj.puto tm̄ ꝙ ſi agiť contra regularē etiā
ſimplicē ad depoſitionē ab oꝛdine tūc ſi non ſerueť ad vnguē
aliquis tm̄ oꝛdo ſeruari dꝫ cū agiť de grauiſſimo pꝛeiudicio.
Et q̄s poſſit inquirere contra regularē. plene tetigi in repe.
c.ſi q̄s contra clericū. de fo.cōpe.hic in dubio ꝓcedunt de iu
re canonico.Ex quib⁹ habes ꝙ modus inquiſitionis regu-
lariter ⁊ oꝛdinarie permiſſus de iure canonico. ⁊ maxime cū
infamia precedit vñ hunc oꝛdinē procedēdi per inquiſitionē
appellat Inn.oꝛdinarium.c.dilecto.de ver.ſigni.li.vj.ſed in
c.cū opoꝛteat.ſ̄.eo.appellauit extraoꝛdinariū. ſed vide ꝙ di
co ſuper rub.de iudi. de iure autem ciuili regulariter nō ad-
mittiť iſte modus procedēdi per inquiſitionē:etiā preceden
te infamia:ſed fallit in quibuſdā caſib⁹. vnde nos facim⁹ re
gulā affirmatiuā:⁊ Legiſte faciunt negatiuā : lꝫ excipiāt ali
quos caſus.⁊ de iure ciuili pꝛoſequere. vt elegāter no.Bar.
14 i.l.ij.§.ſi publico.ff.de adul.¶ † Itē limita iſtā gl.inquantū
requiriť infamiā precedere:vt dixi in.c.cū opoꝛtet.ſ̄.eo.nā ſi
fit inquiſitio per oꝛdinariū de officio mero non eſt neceſſe re
cipere teſtes ſup infamia.ſꝫ ſatis eſt ibi ꝯſtare:vt hic. vbi tm̄
exigit ꝙ ad aures ſuperioꝛis ꝑueniat a viris ꝓuidis ⁊ hone
ſtis ⁊c.ſecus in delegato vel oꝛdinario procedēte ad inſtan-
tiā alterius.qð tm̄ ꝓſequere vt dixi in pꝛeallť.c.cū opoꝛteat.ſ̄.
eo.⁊ per hoc remaneat expedita pꝛima pars glo.¶ In glo.
15 ibi:poteſt illū recuſare.† Not. bñ glo.ꝙ iudex poteſt recuſari
vt ſuſpectus:non ſolū ſi ꝓcedat via oꝛdinaria:ſed etiā ſi ꝓce
dit ad coꝛrectionē per viā inq̄ſitionis.Non obſt.ſi dicať ꝙ a
coꝛrectione non appellať.vt in.c.repꝛehēſibilis.de app.ergo
nec recuſari pōt cum illa procedant a pari. vt in.c.ſuper co.
el.ij.de app. ad hoc enim rñdetur ꝙ iudicanť a pari quo ad
hoc vt neutra ſine cauſa admittať. vñ appellari pōt a iudice
b procedente ad coꝛrectionē ſi excedat modū.[b] vt in.c.vt debi-
tus.de appel.vt no.in.d.c.repꝛehenſibilis.⁊ vide ꝙ no.gl.fi.
16 in.c.ſi cōtra vnum.de offi.dele.lib.vj.¶ † In ea.gl.ibi ꝙ iu-
dex ſit criminoſus.Spe.in ti.de inquiſi.§.fi.ad fi.tenet ꝙ iu-
dex oꝛdinari⁹ non poteſt repelli per exceptionem criminis.
Idem tenet

+ Sebaſti. Sapia.

a ¶ Licet heli. Vide ibi Feli.ponentem reg.cū pluribus limitationibus ⁊ Iaſ.in.l.vinū.col.v.ff.ſi cert.petatur.

b ¶ Excedat modū.Adde Ludo.roma.conſi.cliij.

Idem tenet Io.an.hic. ⁊ bene. quia q̄diu ꝑlat⁹ tolerat ei obediendū est. viij.q.iiij.nōne. nec modus excipiendi sufficit ad ꝑuationē. vt in.c.super his.s̄.e.accusat ergo ꝑlatū de crimine si vult. de delegato vero an possit repelli ꝑtextu criminis. dic vt no. per Inn. ⁊ alios in.c.sciscitatus.s̄.de rescri.
¶ †Et pōdera glo. in hac secunda parte dū tractat qualiter sit fiēda inquisitio. nā videtur tacite ponere tres differētias inter processum fiēdum ex mero iudicis officio. ⁊ illū qui fit alio impetrāte ⁊ ꝓmouente inquisitionē. Prima differētia est: quia qñ ꝓcedit ex mero officio tunc recipit iuramētū ab illis cōtra quos est fiēda inqsitio. sed qñ ꝓcedit ad instantiā alterius tūc non recipit hic iuramentū ne instruat aduersarium. Sed ipse aduersarius habet ꝓbare ea que denūtiauit. Scḋa differētia est: qñ procedit ex officio non tenet̄ recipere probationē super fama satis em̄ est ꝙ cōstet sibi: sec⁹ qñ ꝓcedit ad instantiā. de quo dic vt dixi.s̄. plenius in.c.cum oportea̅t.s̄.e. Tertia differētia est: q2 si procedit ad instantiā alterius admittit ꝓbationes cōtrarias sup bone fama. sec⁹ qñ ꝓcedit ex officio. ratio diuersitatis est: q2 nō ita presumunt̄ cōtra iudicē sicut cōtra partē. arg. in.c. in nostra. de ꝓcu. ⁊ in c. ad audiētiā. de ꝑscri. Quarta differētia vltra gl. ponit̄ per doc. quia qñ procedit ad instantiā lit. cōtest. cū promouente inquisitionē. vt in.c.cū dilect⁹. de pur. cano. secus qñ ex officio procedit̄: quia ibi nō est cum quo fiat lit. cōte. sed fit quedā quasi cōtesta. inter infamiā que tenet locū accusatoris et r̄ñsionem inqsiti. Quinta differētia: quia qñ procedit ex officio possunt recipi testes etiā publicatis attestationib⁹: tunc em̄ cessat ratio timoris subornationis cum semper dicta testium sint nota iudici: secus qñ ꝓcedit ad instantiā partis. vt no. in.c.cum clamor.s̄.de testi. ⁊ has differētias bene no.
¶ In ea. gl. ibi: debet remoueri ab administratione. ex hoc dicto gl. colligitur cōcor. inter hoc.c. ⁊ c. inqsitionis.s̄.e. vt si crimē graue probet̄ ꝯtra prelatū per inquisitionē fiat remotio ab administratione: ⁊ sic pena in prelato nō erit arbitraria. sed si nō habet inquisit⁹ administrationē tūc pena est arbitraria. ⁊ ita loquit̄.c. inqsitionis.s̄.eo. ⁊ plures alias so.u. ibi tradidi. ⁊ Io.an. hic sensit super tex. ⁊ Hosti. in preallē.c. inqsitionis. ꝙ lʒ in ꝑlato sit pena remotiōis ab administratione: tñ poterit secū misericorditer agi vt dimittat̄ in administratione ⁊ imponat̄ alia pena. ⁊ sic quasi volūt intelligere illud.c. inquisitionis. dum dicit ꝙ pōt moderari pena scʒ ex dispensatione ⁊ misericordia. et hoc dictū cōmuniter tenet̄.
¶ †Sed contra hoc adduco istū tex. fortiter in eo ꝙ dicit̄ ꝙ debet remoueri oīno ab administratiōe. hec em̄ dictio oīno excludit oēm gratiā ⁊ dispensationē sicut ⁊ illa nullo modo. vt dicit gl. not. in cle. vt hi qui. de eta. ⁊ quali. ⁊ ideo ꝓ cōcor. sic distinguerē: ꝙ aut non pōt prelatus conuictus remanere in administratiōe sine scādalo vel periculo ⁊ pōt fieri dispēsatio: sed oīno debet remoueri ab administratione. ⁊ ita loquitur iste tex. si bene pōderetur. ⁊ omnis ratio hoc suggerit. argu.c. venerabili. de offi. deleg. ⁊ in.c. nisi cū pridē. de renun. et ibi per Inn. in.c.ij. de no. oper. nun. ⁊ in.c. nihil cū scandalo. de prescri. Aut ista cessant: ⁊ tunc pōt fieri dispēsatio ⁊ pena moderari. et ita loquit̄.c. inqsitionis. ¶ †Circa hec moueo dubiū vnū qḋ expresse hactenus nō reperi tactū per doc. nū quid cū constat de crimine per viā inqsitionis possit ep̄s dispēsare cū prelato in maiorib⁹ criminib⁹ adulterio: Et inclinādo in humaniorē partē credo ꝙ sic: ⁊ hanc sententiā arbitror ꝓbari per. d.c. inqsitionis. in prin. vbi dicit̄ ꝙ pōt superior penā moderare nisi tale sit crimē ꝙ īpediat ordinis executionē vel bñficij retentionē etiā post actā penitentiā ergo vbi ista cessent quantūcunq3 crimē sit graue semꝑ poterit superior dispēsare vt nō remoueat̄ ab administratiōe pro hoc q2 videmus ꝙ vbi ꝓcedit̄ per viā inquisitionis venit imponēda pena. nec ēt ſm vnā opi. inqsitus efficit̄ infamis nō mirum si pōt hoc casu dispēsare in maiorib⁹ criminibus adulterio: secus qñ procedit̄ per viā accusationis. ⁊ ita intelligo c. at si clerici.s̄.de iud. Et ex hoc habet̄ sing. limitatio alʼs nō considerata ad.c. at si clerici. ¶ †Et inquantū dixi ꝙ mitior pena imponitur qñ procedit̄ per viā inquisitionis. Inn. dat hic duas sing. limitationes: ⁊ semper cordi tenēdas. Prima est ꝙ si de crimine cōstat per cōfessionē: tūc em̄ attēto modo ꝓcedēdi imponit̄ pena ordinaria quantūcunq3 grauis. alle. l. perinde. ff. ad. l. aql. ⁊ c.ij. de ꝯfes. ij.q.j.c.j. ⁊ ij. all. tex. meli⁹ hic probātem in.c. fi. de cele. missa. vbi procedebat̄ per viā inquisitiōis: ⁊ per confessionē cōstitit de criminib⁹ nō impedientib⁹ ordinis executionē ⁊ tñ fuit facta depositio ab ordine. ⁊ videt̄ prima frōte hic mirabile vt durius agat̄ cū confesso q̄ cū conuicto: sed pōt dici ꝙ illa ꝯfessio fuit facta ex timore probationis: ⁊ sic nō debet agi mitius ad hoc qḋ no. gl. j. de simo. in.c. de hoc. vbi gl. no. sec⁹ puto vbi spōte cōfiteret̄: tūc em̄ habēt locū iura dicentia min⁹ agēdū cū ꝯfesso. xij.q.j. nō dicatis. Item cōtra confessionē nihil obijci pōt: adeo imponit̄ pena ordinaria: sed cōtra cōuictionē multa possunt opponi. ⁊ ꝙ dixi de ꝯfessione intellige: nisi facta iudicialiter. sic limitat Bar. in.c. si cōfessus. ff. de cust. reo. per. l. si filiū. C. de libe. cau. ego all. gl. in.c. ex penitētibus. l. dist. Secunda limitatio Inn. est ꝙ licet non constet de crimine per confessionē si tñ est notoriū iuris imponit̄ etiā pena ordinaria. alle. l. si qs. C. qui accus. non pos. vt in eo qui accusat dñm in iudicio: sed certe illa. l. nihil ꝓbat in qōne nostra. quia loquit̄ de iure ciuili ſm ꝙ par est pena inqsitionis ⁊ accusationis. vt dixi in c. inqsitionis.s̄.e. sed de iure canonico extēdo hūc casum vbicūq3 crimē sit notoriū: vt tūc non attendat̄ modus ꝓcedēdi. ⁊ all. tex. no. in.c. cum nō ab homine.s̄.de iudi. vbi deprehensus in furto punit̄ tanq̄ ꝯuictus per accusationē. ⁊ no. hoc.
¶ In ea. gl. ibi: nō credo necessariā admonitionē. Not. gl. q̄ est vtilis valde in practica. sed Guil. in Spe. in tit. de inquisi. §.j. ver. sed nūquid tenet contrariū dicit em̄ ꝙ aut impetrat̄ inquisitio per aliū: ⁊ tunc proceditur per viā denūtiationis. ⁊ ideo est necessaria admonitio precedēs: ad hoc all. tex. hoc probantē in.c. licet heli. de simo. post prin. ⁊ hoc tenet Arch. ij.q.ij. indigne. in fin. vbi vide ⁊ idem no.j. de calū.c.ij. ⁊ hanc opi. Spe. dicit Io. and. tenēdam. qñq3 etiā admonitio trina non solū requirit̄ in denūtiatione euāgelica sed etiā in canonica. vt in.c. nouit. de iudi. sed si inqsitio fieret ex officio puro licet alʼs coadiuuaret̄ officio inqsitionis. tunc putat Io. an. hāc gl. ꝓcedere. ¶ †Not. ergo ex p̄dictis ꝙ ꝓprie processus inqsitionis est ꝙ iudex facit ex officio suo puro ⁊ mero nemine deferēte ⁊ impetrāte inquisitionē: sed qñ fit ad denuntiationē alterius: tūc est ꝓprie processus per viā denūtiationis pro hoc facit quia ex quo iste denūtiat superiori ⁊ elegit viā quasi extraordinariā debuit promouisse: q2 forte inqsitus se correxit. ¶ In ea. glo. ibi: sed meli⁹ est ꝙ inquirat. No. semꝑ istam gl. quia limitat glo. in.c. inter. de pur. cano. ⁊ c. pres byter.ij.q.v. vbi simpliciter dat̄ ordo ꝓcedēdi: vt premittit hic in glo. vt primo. s. statuat̄ termin⁹ volēti accusare ⁊c. Ex ista enim gl. habes ꝙ ille ordo nō est necessarius sed cōsultiuus ⁊ illud consiliū gl. hic non dānat. ꝙ nō possit obseruari. sed meli⁹ est nō obseruare a principio: ex quo cōstat de infamia cōsultius est vt ꝑlatus ꝓcedat ad inqrendū. assignat gl. hic rationē: quia de facili nullus accusaret. ⁊ idem tenet Spe. in tit. de inquisi. §. nūc tractemus. versi. porro. ⁊ ibi assignat rationē aliam: q2 accusatio est genus illaudabilis intētionis. vt dicit tex.ij.q.vij. si qs ep̄s. idē etiā sequit̄ Io. and. in addi. Spe. assignās etiam aliā rationē: quia pōt submitti accusator amicus accusati ⁊ colludere cū eo: et sic absolueret̄. dicit tñ ꝙ pena calūnie tollit istam suspicionē: sed in quibusdā locis †non seruatur pena talionis. ⁊ ideo posset fieri fraus: q2 puto ꝙ etiā posset timeri vbi habet locū pena talionis: sed accusator amic⁹ accusati posset tñ semiplene ꝓbare: ⁊ sic excusaretur a calūnia ⁊ reus absolueret̄. vt in.c.j. de elec. li. vj. ⁊ no. in.c. fi.j. ti. proxi. ⁊ ideo serua consilium gl. ⁊ iudex a principio inqrat. ⁊ dicūt doc. ꝙ nō tenet̄ superior desistere ab inqsitione lʒ inqsit⁹ petat statui terminū accusare volentib⁹ ⁊ offerat separatū purgare in casu in quo null⁹ appareat accusator. ⁊ hoc mihi placet per istū text. vbi datur facultas inqrendi vbicūq3 etiā infamia precessit. ⁊ cōcor.ij.q.j. deus oīpotens. ¶ †In ca. gl. in fi. Not. gl.j. ꝙ parochianus pōt denūtiare suū prelatū et impetrare inquisitionē contra eū. interest em̄ sua ne habeat lupū pro pastore. arg. viij.q.j. audacter: ⁊ idē no. glo. in.c. ex parte.s̄.de testi. ⁊ in.c. venerabili. de offi. dele. ⁊ plene tetigi. in. d.c. ex parte. ⁊ tetigi in.c. illa prepositorum.s̄.eo. ¶ †Scḋo no. ex gl. ꝙ nō parochian⁹ etiā denuntiare non pōt crimina clerici: vnde alit̄ inquisitionis impetrate erūt subreptitie hoc tacito. ⁊ idē Ioā. an. in.c. ex parte. preall. gl. ibi. ⁊ Spe. in tit. de inqsi. §.j. in versi. sed nunqd extraneus hoc puto limitandū in denūtiatione canonica que fit ad penā secus aūt in denūntiatione euāgelica que fit ad penitentiā. argu. eorū que no. in.c. si peccauerit.ij.q.j. ⁊ in.c. nouit. de iudi. Itē forte posset hic glo. distingui qñ aliquis nō parochian⁹ denūtiaret clericū sec⁹ forte si cleric⁹ denūtiaret aliū clericū: q2 sicut admittit̄ ad accusandū pro vindicta publica. ita deberet admitti ad denuntiandū rōne interesse publici: iuxta ea que dixi.s̄.eo. cum. P. ¶ †In glo. in ver. reddere rationē ⁊c. ibi. q comparat̄ tutori. dic ꝙ in veritate nō pōt ꝓprie cōparari tutori nec curatori: nec ꝓcuratori: quia habēt ampliorē potestatē q̄ isti. vnde prelat⁹ viuit de bonis ecclesie ⁊ etiā potest sustētare cōsanguineos suos inopes. vt in.c.j. de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ in.c. pastoralis. de his q̄ fi. a pla. sed

a ¶ Ad instātiam. Caue ne ista vba ita gñalitate decipiant: q2 post publicatas attestationes semꝑ possunt examinari testes ad defensam ita Bar. i. l.j. §. fi. versi. scḋo nota. ⁊ in. l. vni⁹. §. fi. ff. de qōni. ⁊ in. l. diui. ī fi. ff. de pen. sequit̄ Are. in trac. malefi. in ver. cōpa. di. inq. et to. nega. in vlt. col. ver. quero postea qnimo iudex ex officio etiā reo nō petēte pōt ei⁹ defensionē perquirere ſm Bar. i. l. fi. in vlt. col. ver. reintro. ff. de fer. de quo vide plene p. d. Ale. in addi. ad Bart. i. d. l.j. §. fi. ⁊ ſm hos terminos non loquitur Abb. hic. sed loqtur qñ testes post publicatū processum petūtur examinari ad probādam inqsitionē si primi non probauerūt. et ita credo ꝙ debeat intelligi istud dictum alʼs theorica cōmunis ⁊ practica rueret. Et ad hoc dicēdū moueor ex dicto bal. in ꝯsi. cclxxvj. in.j. li. vbi dicit: ꝙ iudex ex suo officio pōt qñcūq3 ꝓ parte curie examinare testes: nō aūt ad instantiā ptis: q2 null⁹ esset torture finis aut modus: nā semꝑ pars q̄reret nouos testes vt inquisitus torqueat̄. tene menti quia est notabile dictum. Aene. Falco.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Dictio omnino. De hac dictione vid remissiue p Fel. i. c. rodulph⁹. col. xxij. ver. oīno. s̄. de rescrip. Are. i. l.j. co.j. ff. de le.j.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Comparari tutori, qūo ꝓcedat hmōi cōparatio: vide plene p Fel. i c. cū deputati. col. pe. ver. qñ prelat⁹ equiparetur tutori.s̄.de iudi.

curator, tutor, seu ꝓcurator hic non pōt de rebus pupilli vel dñi. l. a tutorib⁹. ff. de admi. tut. Itē isti sunt tꝑales. prelat⁹ vero perpetu⁹. illud onus ista dignitas: ⁊ multas differētias
26 vide ꝑ gl. v. q. iij. in. c. fi. †Et inquantū ista glo. dicit ꝙ debet stari iuramēto prelati super administratione. Dicit Hosti. sub dubio forte nō habere locū in rectoribus hospitaliū qui tenent singulis annis reddere ratione. vt in cle. qꝛ cōtingit. de reli. do. quasi velit ꝙ in eis nō stat iuramēto. sed satis putarē distinguendū ꝙ in minimis stetur iuramēto eorum qꝛ nō possunt semꝑ habere notariū vel testes vocare. arg. eorū que no. in. c. ij. de test. lib. vj. sed in maioribus procedit dictū Hosti. qꝛ cum sciāt se obligatos ad reddendū rationē debēt sibi ꝓuidisse ⁊ graue esset eis reddere arg. in. l. rationes. ⁊ in
27 l. exemplo. C. de proba. ¶ †In gl. in ver. ad famā in fi. An et qñ fama ꝓbet. plene no. in. c. veniēs. ij. de testi. ⁊ Bar. in. l. de minore. §. tormēta. ff. de qō. ⁊ in casu hui⁹. c. que fama est loco accusatoris siue denūtiatoris nihil ꝓbat: qꝛ non debet tenere locū testis ⁊ accusatoris. iiij. q. iiij. c. j. ⁊ in. c. for⁹. de ver.
28 signi. ¶ †In gl. in ver. a maliuolis. No. gl. ⁊ pondera: nā videt velle ꝙ ꝓpter infamiā ortā a maliuolis nō est fienda inqsitio: sed poterit indici purgatio ꝓpter scādalū euitandū. si ergo nō esset scandalū: purgatio nō esset indicēda ſm illā glo. sed alibi dicit glo. ꝙ si infamia esset nunc apud bonos ⁊ graues ꝗuis ꝓcesserit a maliuolis: purgatio est indicēda vt nō remaneat incredibilis penes bonos ⁊ graues. ⁊ sic nō requirit scandalū in ea. vt gl. in. c. cum delicti. j. de purg. cano. Host. ⁊ Goffr. hic dixerūt ꝙ si cōstaret infamiā ortā a maliuolis nō est inquisitio fiēda nec purgatio indicēda: nisi infamia esset multū sparsa ⁊ scādalosa. tunc eñ indiceret purgatio. ⁊ sic in effectu sentiunt cū ista gl. Inn. dicit ꝙ ꝓpter infamiā ortā a maliuolis vel etiā ab vno pōt etiā fieri inqsitio: qꝛ si suspectus est qs soli epō potest indici purgatio. ij. qō. v. oībus. ergo ⁊ inquisitio fieri poterit: sed aliter dixit in. c. licet heli. j. de simo. ibi eñ dānat sniam illorū q indistincte ꝓpter scādalū nolūt fieri inquisitionē: qꝛ posset inqsitio esse causa maioris scandali: ⁊ ideo dixit superiorē debere arbitrari: an possit sequi maius scādalū: ⁊ tunc nō faciat inqsitionē. si vō speratur sedatio scādali tunc fiet inqsitio: quia si suspect⁹ esset superiori indiceret purgatio: ergo inquisitio fieri pōt cum purgatio sequat inqsitionē. refert tñ alios sentire ꝯriū. ⁊ ex his remanet materia hic inuoluta. pro cuius dilucidatione duo sunt inuestigāda: primū nunqd si infamia est orta a ma-

✠ Sebasti. Sapia,
a ¶ Criminaliter, Vide Pau. d ca, in. l. fi. C. de ꝓba. cū multis alt. per Deci. in. c. at si clerici. i ꝑn. co. xviij. ver. scda cōclusio. s. de accu. vide Feli. i. c. j. s. de excep. ⁊ Ange. de are. et Ang. arimi. i tracta. maleficiorū. in ver. necnō ad denuntiationem,

29 liuolis possit fieri inqsitio: vel indici purgatio. ¶ †Quo ad primū breuiter puto ꝙ vbi constaret ꝙ infamia esset orta a maliuolis: qꝛ tūc nec inqsitio nec purgatio esset indicēda vt videt ꝓbari in. d. c. cū in iuuētute. s. de presum. vnde posset illud dici: vane voces populi nō sunt audiēde. in. c. osius. de elec. ⁊ ppl's cū male mouet est docendus nō sequendus. lxij. dist. docēdus. facit qō no. Bar. in preall. §. tormēta vbi dicit nō curādū de infamia siue fama qñ nō ꝓcedit ex ꝓbabilib⁹ cōiecturis: sed si esset infamia scandalosa vt quia ppl'i ꝓpter hoc abstinerent a diuinis vel aliud scandalū inde timeretur tūc si pōt sedari per purgationē indicenda est purgatio. ij. q. v. mādatis. ⁊ ita intelligo istā gl. sed si nō pōt sedari si nō fieret inqsitio: ⁊ tūc satis puto inqsitionē fiēdā. ⁊ ꝓcedit dictū Inn. ratio qꝛ propter scandalū euitādum relinquit veritas iuris positiui: ⁊ qs qñqꝫ priuat iure suo. vt i. c. ij. de nō. ope. nun. ⁊. c. cum teneamur. de prebē. ⁊ in. c. nihil cū scandalo. de
30 ꝑscri. ⁊ hoc quo ad primū. ¶ †Sed quo ad scdm qñ sit indicēda purgatio: vtrū per suspicionē solius epi. Et est iste pulcher articul⁹: vt. s. retuli. Inno. sentit ꝙ sic, sed Pe. vt refert Io. an. in. c. ex parte, de offi. ordi. tenet contrariū: qꝛ soli epō nō creditur asserēti quē criminosum. vj. q. ij. si tantū. ⁊. c. placuit. ⁊. c. oībus. ij. q. vj: intelligit vt dictio vel: ibi posita ponatur pro ⁊. nā textus ibi dicit ꝙ si esset suspectus epō suo vel aliis de plebe. vnde exponēdo vel pro ⁊: non sufficit suspicio solius epi. Car. dixit ibi nunꝗ indicēdū purgationē propter suspicionē nisi sit tāta ꝙ inducat scādalū. alle. c. tua. de coha. cle. ⁊ mulie. vbi videt bonus text. sed certe dictū Pet. nimis impropriat illud. c. omnib⁹, exponēdo vel pro ⁊. nec etiā dictū do. Car. videt indistincte ꝓcedere per tex. qui sonat contrariū in. c. inter. de pur. cano. vbi ex. not. dicit ꝙ ꝓpter tria pōt indici purgatio: qꝛ ꝓpter infamiā vulgarē graue scādalū ⁊ vt vehementē presumptionē: ergo non requirit vt semꝑ suspicio inducat scandalū. al's tertiū supflueret ꝓpter scdm: cū. s. in secūdo fecerat mentionē de scādalo. quare cōcluderē sic: ꝙ aut qs est suspect⁹ soli epō ⁊ suspcio est ꝓbabilis: ⁊ tūc poterit indici purgatio. ⁊ ita loquit ꝓpe. c. oībus. ⁊ remanet clarū dictū Inn. Aut est suspect⁹ aliis ⁊ si est probabilis ⁊ tāta vt inducat scādalū indicet purgatio. sec⁹ si nō induceret scādalū. ⁊ ꝓcedit. c. tua. preall. ex hoc restringit multū. c.
31 illud oībus. †Et qō dixi de epō idē est si est suspect⁹ alteri superiori suo iudici. vt sentit Inn. in. d. c. inter. Et est diuersitatis ratio inter suspicionē iudicis ⁊ aliorū: quia nō ita de facili presumit cōtra iudicē sicut cōtra alios. vt in. c. ad audientiā. de prescri. ⁊ in. c. nostra. de ꝓcu. non tñ istis casib⁹ ꝓpter suspicionem fiet inquisitio: lꝫ aliud sentiat Inn. qꝛ infamia debet ꝓcedere inqsitionē nō sola suspicio: vt hic habet. ⁊ mitius agit ꝯtra deficiētē in purgatione ꝙ cōtra cōuictū in inquisitione: vt dixi in. c. accedēs. s. eo. ¶ In glo. in ver. iudicij forma. i fi. Vel dic meli⁹ ⁊ clari⁹. vt dicit hic Io. an. sup text. vt intēt⁹ lr̃e sit iste iuxta formā iudicij ⁊c. id est iuxta formā petitiōis ⁊ modū ꝓcedēdi. vt si agat ciuiliter ꝯsequat quis ꝓpriū interesse ⁊ aliqñ satisfactionē iniurie. vt in. c. cū olim. de iniu. Si vō agit criminaliter si pena est in iure expssa imponet illa quātūcunqꝫ grauis. ar. in. l. nō ignorat. C. q accu.
32 nō pos. ⁊ in. c. j. de homi. li. vj. †Si vero nō est in iure expressa erit arbitraria. ar. in. c. in causis. de off. dele. Si vero agit per viā inqsitionis: ⁊ tūc si graue crimē est ꝓbatū ꝯtra ꝑlatū remouebit ab administratiōe nisi secū misericorditer agat. de quo dic vt. s. si agit per viā denūtiationis sicut varie sunt denūtiationes. ita vari⁹ pōt esse ordo: nā si est denuntiatio euāgelica imponit penitētia: si iudicialis cōpellit ad satisfactionem si canonica qñqꝫ prohibet peccatū qñqꝫ imponit pena
33 ſm modū ⁊ ꝯclusionē denūtiatiōis canonice. ¶ †Et no. bñ hoc vltimū ꝙ denuntiatio canonica pōt habere triplicē effectū ſm conclusionē ipsius denūtiationis. Nam qñqꝫ qs renūtiat peccatū cōmittendū. ⁊ tūc tm̄ est effect⁹ vt ꝓhibeat illud pctm̄. Qñqꝫ peccatū est cōmissum. ⁊ tunc qñqꝫ agitur vt priuet beneficio suo. vt in. c. ex parte ade. de test. ⁊ in. c. lꝫ heli. de simo. Qñqꝫ vt certa pena imponat: ⁊ semꝑ aduertēd⁹ est modus ꝓcedēdi in iudicio: vt hic in tex. ⁊ cōcor. c. sup his. s.
34 eo. ⁊ cū dilect⁹. de ordi. cogni. ¶ †Faciūt hec ad. q. no. quidā conuict⁹ fuit de crimine causa agit ciuiliter nunqd lata snia possit su⁹ superior eū priuare bñficijs suis vigore illius snie. Inn. dicit hic ꝙ sic: nō super priori instantia. qꝛ sic obstaret istud. c. ⁊ alia iura. s. alle. sed de nouo formabit inquisitionē ⁊ assumet illā sniam tanꝗ inducentē notoriū ⁊ puniet iuxta modū ꝓcedēdi: ⁊ cū hoc dicto trāseūt cōiter doc. Sꝫ aduerte qꝛ hoc dictū est valde periculosum. ⁊ ipsemet Inno. sentit oppositū in. c. per inqsitionē. s. qui cle. vbi apte dicit: ꝙ acta facta in vno iudicio cum agit ciuiliter nō faciunt fidē in alio
a vbi agit criminaliter: [a] qꝛ forte multa obiecisset cōtra priora acta si fuisset actū criminaliter que omisit ꝓpter leue ꝑiudiciū. Itē ad aliū effectū agit nūc ꝙ tūc: sicut ergo nō obstaret excep. rei iudi. ita nec illa acta debēt facere fidē. argu. in. l. cū querit. cū duob⁹ seq. ff. de excep. rei iudi. ⁊ hoc tenet gl. ciuilis in. l. si qs a se fundū. C. ad le. iul. de vi pu. sequit Bar. in
35 l. ij. §. pretor. ff. vi bo. rap. ¶ †Sed dubiū magis est in cōfessione: nūquid faciat fidē nunc cum agit criminaliter: ⁊ sentit Inn. in. c. per inquisitionē, ꝙ sic: qꝛ contra cōfessionē ꝓpriā nil pōt obijcere. arg. c. per tuas. de ꝓba. ⁊ in. l. generaliter. C. de nō nu. pe. Sed contrariū sentit glos. in. c. ex penitētibus. l. dist. facit qō not. Bar. in. l. cōfessus. ff. de cust. re. vnde cōcluderē ꝙ sola confessio nō sufficit ad condēnationem: sed pōt cōpelli reus. vt perseueret in cōfessione sua: vel vt det intellectum cōfessioni sue. ⁊ sic procedit dictū Inno. in. d. c. per inquisitionē. nam orta est suspicio non leuis cōtra eum ex illa confessione. ar. in. l. capite quinto. ff. de adul.

1 ☞ Archiepꝭ debet esse in qualibet ꝓuincia: cū decē epis.
2 Archiepi ꝑsumunt scire vacatiōes bñficiorū q sunt in ꝓuincia ex eo qꝛ debēt tenere i ꝓuincia ꝑsonas q sibi hoc referāt.
3 Prelati visitatores ꝓuincie an ⁊ qñ debeāt habere expēsas.
4 Archiepꝭ potest visitare totam prouinciam: etiam non apparente negligentia suffraganeorum.
5 Prelati plures si concurrant in eadem visitatione: an vnus impediat alium.

Sicut olim. Metropolitani ad correctionem excessuū et reformationē morū singulis annis facere debēt ꝓuinciale cōciliū in quo statuere debēt ꝑsonas idoneas per singulas dioceses qui solicite inuestigēt: ⁊ in sequēti ꝯcilio referāt corrigēda ⁊ epi debēt facere synodos epales singulis annis ⁊ publicare agitata in ꝓuinciali ꝯcilio ⁊ hec negligētes ab executiōe officij suspēdunt. h. d. vsqꝫ ad fi. Diuidit in tres partes. In prima ꝓuidet de ꝓuinciali cōcilio ⁊ de agēdis i illo. In scda de testib⁹ synodalib⁹ ⁊ eorū officijs. In tertia de pena hec nō seruātiū ⁊ tacite iterserit de epalib⁹ synodis. Scda ibi: vt aūt. Tertia ibi: qsquis. ¶ No. i. ex tex. duas species cōcilij. nā quoddā est cōciliū ꝓuinciale ⁊ qddā episcopale.

episcopale. Prouinciale đr illud ꝙ qlibet metropolitanus seu archiep̄s facit in sua ꝓuincia cū reliquis ep̄is sibi subiectis: ⁊ vocat̃ ꝓuinciale a ꝓuincia† nā quelibet prouincia debet habere vnū archiep̄m ⁊ decē ep̄os. de quo. vj.q.iij.in.c.j. ⁊.ij. Conciliū ep̄ale est ꝙ facit ep̄s solꝰ in sua diocesi: vbi vocat clericos diocesis tm̄: ⁊ alias appellat̃ synodꝰ: ⁊ ista vocabula sunt synonima: ⁊ idē in effectu significāt. et de istis varijs noibus: vide tex.xv.di.in.c.j. Et est aliud conciliū ꝙ appellat̃ generale: qꝛ concernit totū orbē in quo papa p̄sidet. ⁊ de hoc.xvij.di.in.c.multis.cū multis ibi positis. Et qui debeant cōuocari ad ista cōcilia. dic vt not. Inn.in.c.graue.de prebē. ❡ Scđo no. ꝙ ista cōcilia ꝓuinciale ⁊ ep̄ale debēt necessario fieri singulis annis: ⁊ olim fiebāt bis ī anno. de quo in.c.quoniā.xviij.dist.sed hodie ⁊ male cōiter nō celebrant̃. ❡ Tertio no. casum in quo fit inqsitio nō p̄cedēte infamia. ⁊ hoc ideo qꝛ hic nō agit̃ ꝯtra certā personā neqꝫ fit inqsitio de certo crimine. Inquisitio ergo gn̄aliter pōt fieri nō precedēte infamia. ad hoc.c.j.de offi.ord. ⁊.l.cōgruit.ff.de off.p̄si. ⁊ facit qđ dixi.s̄.c.proxi. ❡ † Ulti. inducit̃ iste tex. per doc. in ar. cōtra archiep̄os pretendētes ignorantiā circa vacatiōes bn̄ficiorum ꝓuincie. nā presumunt̃ scire cū debeāt ibi habere ꝑsonas idoneas: vt hic in tex. ⁊ si nō statuūt tales ꝑsonas sunt in affectata ignorātia. de quo dic vt plene no.ī.c.ex parte. ⁊.c.ij.de ꝯcess.prebē. ❡ † In gl.ij.in fi. Uin. dicit ꝙ aut isti sunt de loco in quo inqrit̃ ⁊ viuūt de ꝓprio. sunt em̄ electi in partē solicitudinis. facit ꝓ hoc qđ not.gl.in.c.statutū.de rescrip.li.vj. ⁊.l.itē veniunt.ff.de pe.here. aut mittūtur vt legati: ⁊ tunc mittēs debet eis facere expēsas. ⁊ cōcludit ꝙ nisi in casibꝰ a iure expressis: vt in cōsecratione ecclesie ⁊ visitatione nūꝗ̄ expēse sunt fiēde prelatis. vt in.c.cū sit.j.de simo. Host. ⁊ Io.an. vident̃ sequi opi.gl. ⁊ ad.c.inter cetera. r̄ndet ꝙ loquit̃ in alio casu: s꞉ cū ep̄s visitat per aliū. ⁊ habet locū tunc c.si ep̄s.de offi.ord.li.vj.sed hic loquit̃ de visitatoribꝰ deputatis ꝑ cōciliū. dicit tn̄ Host. ꝙ si istis denegarent̃ expēse nō possent aliquē cogere cū nō habeāt iurisdictionē. vt in tex. s꞉ debēt referre ep̄o qui coget eos. ar.c.j.de emp. ⁊ vēd. ⁊ in.c.fi. de offi.archip̄sby. ⁊ hoc satis placet. cū clerici teneant̃ al's ad hospitalitatē fortiꝰ debēt recipere istos qui veniūt ꝓ cōi vtilitate. ❡ In gl.fi.ibi: sed sufficit. ꝙ sunt honesti. Hosti. dicit ⁊ bene nō esse improbandū ꝙ etiā isti iurēt. ar.in.c.ep̄s in synodo.xxxv.q.vj.vbi cōsimiles ꝑsone que statuūtur ꝑ ep̄m in synodo sua iurāt. vt in.c.preterea.de testi.cog. ❡ † In ea.gl. ibi. al's superflua ⁊ onerosa ⁊c. Dic melius post doct. ꝙ ista pars gl. est superflua qꝛ iste tex. loquit̃ de cōcilio ꝓuinciali ⁊ nō de archiep̄o tm̄. vnde archiep̄s pōt visitare totā ꝓuinciā ēt sine relatione ep̄oꝝ. ⁊ quāꝗ̄ nō appareat negligētia ep̄oꝝ. vt in.c.j.de cēsi.lib.vj. ❡ In ea.gl.ibi: minus credit̃ ꝗ̄ alijs. Host. dicit ꝙ aut isti nuntiāt notoria ⁊ eis credit̃ sicut alijs. vt in.l.ea quidē.C.de accu. ⁊.iiij.q.iiij.aliqn̄. Aut nūtiant nō notoria ⁊ vni nō credit̃. pluribꝰ aūt iuratis credit̃ donec cōtrariū probet̃. vt in.c.preterea.de testi.cog. ❡ † In fi.gl. Io. format.q.qđ si archidiaconꝰ volēs visitare cōcurrat cū istis visitatoribus cū et dicit ꝙ iudicibꝰ certū est ꝙ apud plures in diuersis iudicijs qs fatigari non dꝫ. vt in.c.ex tenore.de rescri. ⁊.l.vbi ceptū.ff.de iud. s꞉ in casu nr̄o vna visitatio nō preiudicat alteri: sed nō debēt illi visitari sine licētia archidiaconi: qꝛ plena visitatio p̄iudicat semiplene. hoc nō mihi placet: qꝛ hic visitāt isti absqꝫ illa iurisdictione interrogādo seculares alias ⁊ ꝑsonas discretas. vn̄ nō impediūt archidiaconū seu alium prelatum iurisdictionaliter visitantem. tene mēti.

☞ Subditꝰ si accusauerit suū prelatū superiorē de crimine: non pōt taliter accusatꝰ vel denuntiatꝰ inchoare aliqđ negotiū cū subdito ꝑ qđ impediat̃ p̄ncipalis negotij ꝓsecutio. 6.

2 Appellare quis potest pro se ⁊ adherentibus suis.

3 Monachi denūtiātes abbatē ⁊ denūtiationē ꝓsequētes debēt hr̄e expēsas a monasterio: ⁊ eas ꝓpria autoritate accipe.

4 Excōicatio facta vel fulminata a nō habēte autoritatem nō requirit aliquam absolutionem: sed tantum relaxationem.

5 Suspensus potest ferre testimonium: nisi sit suspensus pro graui delicto: quo casu virtute delicti in quo perseuerat repellitur a testimonio.

6 Excōicatus nō pōt ferre testimoniū ꝓpter ꝑiculū cōlonis.

7 Inimicitie graues oriunt̃ inter denūtiatum ⁊ denuntiantē.

8 Inquisiti, accusati, vel denuntiati debent habere copiam testificatorum ⁊ nomina testium.

9 Inqsitiōes que nō tēdūt ad penā possunt fieri nulla p̄cedente infamia: secꝰ si tendūt ad penā qꝛ debet p̄cedere infamia.

10 Agens possessorio recuperande debet ꝓbare possessionem ⁊ spoliationem.

11 Possessoriū recuperāde dat̃ ēt ꝓ iuribꝰ: l꞉ nō habeat̃ dn̄iū illoꝝ iuriū: puta si qs est expulsus a p̄stādo vocē in capl'o ⁊c. Monachi ⁊ alij regulares licet nihil possideant tn̄ possunt possessorium recuperande aliquo casu intentare.

12 Monachus vel alius regularis spoliatus per suum superiorem aliqua dignitate an possit agere possessorio recuperande ad ipsam dignitatem.

OLim. Sn̄ie excōicationū suspēsionū vel interdicti late post denuntiationē per abbatē denuntiatū vel aliū ꝓ ipso in monachos renūtiantes vel adherētes eisdē relaxant̃: spoliati restituunt̃. ⁊ iuramēta de tacenda veritate relaxant̃: dicta testium denūtiato tradunt̃. ⁊ expēse de bonis monasterij monachis denūtiantibꝰ ministrant̃. ꝓpter hoc tn̄ ab obediētia abbatis nō eximūt sine tn̄ litis p̄iudicio. h.d. ⁊ partes patēt. ❡ Casus l'ralis. Inqsitio super statu cuiusdā monasterij ordinis Turon̄. tā in capite ꝗ̄ in mēbris cōmissa fuit qbusdā inqsitoribus ad petitionē. U. ⁊. P. monachorū dicti monasterij pēdente inqsitiōe corā ipsis abbas quasdā sn̄ias suspēsionis ⁊ excōicatiōis tulit in quosdā de monachis ipsiꝰ monasterij ꝓsequētes inqsitiōes ⁊ īherētes eis: ⁊ etiā ꝑ quosdā iudices delegatos fecerat ꝓmulgari: quosdā etiā spoliauit cōtrā iustitiā ipso negotio pēdēte ⁊ quosdā induxit ad iurādum ꝙ veritatē nō dicerēt cōtra ipsum. Et qꝛ ꝓpter huiusmodi impedimētū retardabat̃ reformatio monasterij: significata fuerūt hec dn̄o pape petierūt insuper dicti monachi a papa vt faceret eis expēsas factas ⁊ faciendas sibi ministrari de bonis monasterij. super hoc mādat papa inqsitoribus quatenus ne reformatio monasterij valeat retardari debeāt relaxare sn̄ias suspēsionū ⁊ excōicationū quas abbas ꝓtulit vel ꝑ quoscūqꝫ iudices fecit ꝓmulgari post inceptū negotiū in eos ⁊ adherētes eis: ac eis restitutis quos idē abbas pendēte negotio ꝯtra iustitiā spoliauit. ⁊ relaxatis iuramētis si qua de tacēda veritate abbas extorserat ꝓcedāt in negotio de plano ⁊ absqꝫ iudicioꝝ strepitu inqrentes ꝗ̄ circa ꝑsonas ⁊ obseruātias regulares viderint inqrenda: ⁊ corrigāt ꝗ̄ fuerint corrigēda tā in capite ꝗ̄ in mēbris: ꝓuiso vt negotio ip̄o pendēte: p̄fati monachi eidē abbati obediāt ⁊ intēdāt: ita tn̄ ꝙ ꝑ hec reformatio monasterij nō valeat impediri. Si vero testes ꝯtra eūdē abbatē ꝓducti fuerint: copiā faciāt ei dictorū ipsorū ⁊ faciāt fieri p̄dictis monachis tribꝰ vel q̄tuor vel alijs quos assumpserint ad dictū negotiū ꝓsequēdū expēsas necessarias factas ⁊ faciēdas ad negotiū ꝓsequēdū đ bonis monasterij cōputatis si qua ꝓpter hoc receperint de bonis monasterij. B. ❡ † No.j. ex tex. ꝙ pēdēte negotio inter superiorē ⁊ subditos sup criminibꝰ superioris p̄dicti debet ipse superior abstinere ab oī ꝓcessu cōtra subditū inchoādo per quē posset impedire negotij principalis prosecutio. ❡ Scđo not. monachos posse petere se restitui cōtra abbatem illicite eos spoliātē saltē implorādo offm̄ sup̄ioris. de quo pleniꝰ.j. subijciā. ❡ † Tertio no. ibi: ⁊ adherētes eisdē ꝓ cōi cōsuetudine appellantiū qui appellāt ꝓ se ⁊ sibi adherētibꝰ:[a] ⁊ cuiꝰ appellationis virtute ēt adherētes defendunt̃: nā si tenent̃ ⁊ inuoluunt̃ adherētes quo ad penā: fortiꝰ debēt gaudere priuilegio principaliū. ar.in.c.j.de offi.dele. facit ꝙ no.in.c.vna sentētia.s̄.de app. ❡ Quarto no. ꝙ in inqsitione fiēda cōtra prelatū regularē seruādus est aliqs ordo: s꞉ nō vsquequaqꝫ sicut seruari debet ꝯtra seculares. nā hic papa mandat dicta testiū exhiberi abbati inqsito. secus si sit inqsitio cōtra claustrales simplices. vn̄ hic de monachis nihil đr. ⁊ dic vt plene dixi in.c.q̄liter ⁊ qn̄.ij.in fi.s̄.e. ❡ † Itē no. si monachi denūtiant abbatē ⁊ nō possunt habere expēsas ab ipso abbate licitū est propria autoritate capere de bonis ipsiꝰ monasterij cū ipsiꝰ vtilitatē ꝓcurent: nec pōt ꝯtra eos agētes excipi de spoliatione. arg. opti. hic. ❡ In gl.j.in fi. Sentit hic glos. qđ iste sn̄ie potuerūt legitime ferri: sed relaxatio fit solū vt posset ferre testimoniū in causa. Sed cōtra hoc dictū glo. potest multipliciter instari. nā cū isti denūtiassent ⁊ sic cōstituissent se principales in causa nō potuerāt ferre testimoniū. vt in.c.cum. J. ⁊. A. ⁊ qđ ibi no. Inn. de re iud. Itē ex quo negotiū inceptū est ꝯtra superiorē nō debet superior aliqd attētare ꝑ ꝙ possit impediri ꝓsecutio ipsiꝰ negotij: vt patet in text. ibi: vt per hoc ꝓsecutio negotij nō valeat impediri ⁊c. † Et ideo cōclude ꝙ ꝓpter hoc ⁊ iniustitiā huiusmodi sn̄iatū fuit facta hec relaxatio.[b] ad hoc optime facit litera. dū dicit relaxatis. nā qn̄ excōicatio est iniusta fit absolutio: ⁊ nō simplex relaxatio. vn̄ hic nō prestat̃ aliqua cautio sicut p̄stat̃ cū fit absolutio a iusta excōicatione. de quo plene not.in.c.sacro.s̄.de senten.excō. ⁊ in.c.ex parte.j.de ver.signi. ❡ † Ex ista gl. ⁊ ex text. collige ꝙ suspēsus nō pōt ferre testimoniū: ꝙ intelligit Hosti. de suspēso ab homine. ar.in.c.fi.de cleri.excom.mini.

Zacharias.
[a] ❡ Adherentibꝰ. Adde Bart.in.l. quoties.ī.v.opp. C.si plu. vna sen. ⁊ i.l.fi.ī fi.C.si vnꝰ ꝓ plu.app. meliꝰ in.l.si separatim. et ibi oīno. Alex. ff.de appel.
Sebasti. Sapia.
[a] ❡ Adherentibꝰ. Qui dicātur adherētes: declarat Angel.in aut.de here. ⁊ fal.ī prin. co.iij. ⁊ Pe.đ an. in repe.c.canonū statuta.versi.vidi dubitari q dicantur viri adherentes.s̄.de constitu.
Sebasti. Sapia.
[b] ❡ Relaxatio. qđ nō fiat simplex relaxatio vbi excōicatio est iiusta: vide abb.ī.c.veniēs. ij.in fi.de testi. Feli.in.c.apostolice. i.j.col.s̄.de excep.

Jo.an.remittit ad no. in Spe.in titu.de teste.§.j.versi.quid
de.Sed in veritate vera ↄclusio videt̃ hec:ꝙ pretextu solius
suspẽsionis non potest quis repelli a testimonio cũ hoc iure
nõ caueatur ⁊ quisq; admittit̃ ad testimoniũ qui exp̃sse non
prohibet̃ in.c.j.s̃.de test.⁊.l.j.ff.c.facit.c.decernimus.de sen.
excõ.lib.vj.vbi tm̃ fit mentio de excõicatione.ipsi enim repel
luntur ꝑpter periculũ cõmunionis que ratio cessat in suspẽ
sis cum eis licite cõicemus. sed si suspẽsio esset facta propter
graue delictũ:tũc talis suspensus est repellendus a testimo-
nio:nõ virtute sentẽtie:sed virtute delicti in quo perseuerat.
vt in.c.testimoniũ.⁊ qḋ ibi plene dixi.s̃.de test.Et in hoc ca-
su posset saluari dictũ Host.⁊ multas species suspensionũ ⁊
effectuũ earũdem vide per boná glo.in cle.cupientes. de pe-
6 nis.in versi.non nouá.¶ †In glo.ij.in fi.Host.hic cõcludit
ꝙ pendẽte lite inter prelatum ⁊ subditũ debet iudex inferior
abstinere ab illo negotio super quo pẽdet lis ⁊ a dependẽti-
bus ab eo. argu.in.c.cũ M.s̃.de cõstitu. ⁊ in.c.vt nostrũ.de
app.super aliis vero potest cõtra subditos suam exercere iu
risdictionẽ nisi ratione pendẽtis negotij inter eos recusetur.
ar.in.c.ad hec. de appel.ita tñ vt per hoc prosecutio negotij
principalis nõ impediatur.⁊ hoc satis bene dictũ:lz vbi no-
torium esset delictũ inferioris ⁊ pena esset iure expressa certe
nõ valeret superior recusari.argu.in.c.proposuit.⁊ quod ibi
dixi.s̃.de appel.⁊ qḋ no.Inno.in.c.ex parte.j̃.de verb.signi.
7 al's posset recusari † cũ ex denũtiatione soleant oriri graues
inimicitie inter denũtiatum ⁊ denuntiantẽ. argu.in.l.j.ff.de
his qui.vt indig.⁊ qḋ plene dixi in.c.repellant̃.⁊.c.memini-
mus.⁊.c.cũ.P.s̃.eo.⁊ no.qḋ.s̃.dixi. ⁊ aperte collige ex text.
ꝙ monachus non tenet̃ superiori obedire qñ ad eius mãda
tum impedit̃ negotij prosecutio:al's ergo secus.¶ In glos.
in versi.de tacẽda veritate ipso iure relaxata sunt. vt in.c.plẽ
riq;.de offi.ordi.lib.vj.nã talia iuramenta sunt illicita ⁊ cõ-
tra bonos mores.ergo nõ obligatoria: vt in reg.nõ est obli
gatoriũ.de reg.iu.li.vj.vide qḋ legitur.no.in.c.iurauit.s̃.de
8 testi.¶ †In gl.in versi.copiá.ibi:testium nomina. Põdera
gl.sentit em̃ aperte ꝙ etiam prelatis regularibus inquisitis
exhibẽda sunt nedũ dicta testiũ sed ipsorum noĩa.Host.sen-
tit cõtrarium q: in litera nõ fit mentio de nominibꝰ:sed tm̃
de ipsorum dictis:tum q: exhibere nomina consistit in sub-
tilitate iuris que nõ obseruat̃ cõtra regulares : sed certe hoc
vltimũ dictum Host.est cõtra tex.in.c.qualiter.§.debet.s̃.e.
vbi dicit̃ ꝙ per suppressionẽ nominum ipsorũ prebet̃ auda-
cia infamandi:q: audacia cõsulit ad infamandũ cum sciunt
ipsorũ nomina supprimẽda : ergo non cõsistit tm̃ in subtili-
tate:sed in indagatione veritatis:q: indagatio nõ est omit-
tenda etiá contra prelatũ regularem. vt no.in preall'.c.quali
ter.vnde mihi placet dictũ glo.ad tex.potest rñderi ꝙ tacite
includit ipsorũ nomina cũ in depositionibus dicatur talis
iuratus sic et sic dixit. fateor tñ ꝙ ex causa possent supprimi
etiá nomina.ad hoc tex.in.c.si.de here.lib.vj.⁊ qḋ not.Inn.
in.c.quoniá frequẽter. in prin.vt li.nõ cõtest.⁊ ipse etiá dicit
9 in casu huius.c.hoc esse arbitrariũ.¶ †Et aduerte q: doct.
hic vident̃ sentire aliam specialitatẽ in regularibus vt cõtra
eos possit fieri inq̃sitio etiá sine infamia:alle.c.in singulis.cũ
seq.de sta.reg.sed hoc dictũ nõ puto verũ:quia illa iura hoc
nõ probant:loquunt̃ enim in inquisitione gñali in qua si re-
periretur abbas culpabilis remoueret̃ ab administratione:
⁊ idẽ est in secularibus:vt in.c.precedẽti.⁊ in.c.j.de offi.ordi.
⁊ qḋ plene no. Bar.in.l.ij.§.si publico.ff.de adul.⁊ plene te-
tigi in.c.qualiter ⁊ qñ.s̃.e. Sed inq̃sitio specialis ad penam
non põt fieri contra prelatũ regularẽ sine infamia: ꝑ hoc ad
duco.c.qualiter.preall'.vbi contra oẽm prelatũ ⁊ subditũ ex-
poscit infamiá ꝓcedere vt possit fieri inq̃sitio : ⁊ postea ibi fit
mẽtio de regularibꝰ. ⁊ facit.c.licet heli.de simo. vbi tex.facit
mentionẽ de infamia etiá contra regularẽ.¶ Extra gl.opp.
cõtra tex.⁊ videt̃ ꝙ isti monachi nõ potuerũt petere restitu-
tionẽ:quia nihil proprietatis habẽt nec possessionẽ nomine
10 proprio.xij.q.j.nolo.c.non dicatis. ⁊ hic in fi.litere † ⁊ ad pe-
tendũ restitutionẽ opus est probare possessionẽ ⁊ spoliatio
a nem[a] vt in.c.cõsultationibus.de offi.dele.Sed dicit Inn.ꝙ
isti fuerunt auditi ex gratia ⁊ per viá ꝓuisionis.Hosti.dicit
11 ꝙ imo per viá iuris saltẽ ex vi denũtiationis.¶ †Circa hoc
possumus animaduerte de quo facta fuerit spoliatio : nã si
facta fuit monasterio : vt quia fuerũt expulsi de monasterio
tũc tali casu põt procedere opi. Hosti.q: per ingressum mo-
nasterij acquirit̃ ingressis ius in ipso monasterio : vt ibi de-
b seruiát ⁊ alimententur[b].ar.in.c.si.de regu. ⁊ ꝙ no.in.c.por-
rectum.eo.ti.vnde sicut clericus secularis expulsus a benefi-
cio suo vel a iure prestandi vocẽ in electione põt petere resti-
tutionẽ:licet non habeat dñium illorum iuriũ: ita ⁊ religio-
sus põt recte repetere se restitui ad monasteriũ vnde iniuste
12 fuit abiectꝰ saltẽ implorãdo officiũ superioris.¶ †Potest
⁊ secũdo intelligi ꝙ isti fuerũt spoliati prioratibꝰ quos pos-
sidebant.⁊ tũc dicit Inn.ꝙ isti nõ debent audiri petẽtes re-
stitutionem.ar.in.c.cum ad monasteriũ.§.tales.de sta.regu.
q: proprio noĩe non possidẽt: nec monasteriũ dr̃ spoliatũ cũ
possideat.Hosti.⁊ Goffre.hic cõtra.põt dici ꝙ per viá ordi-
nariam non audiunt̃ cum sint remouibiles de prioratibꝰ ad
nutũ superioris:sed per viá denũtiationis ⁊ implorationis
officij superioris deberẽt audiri:quia videt̃ abbas malitiose
eos spoliasse vt posset ꝓsecutio negotij principalis aliquan
tum impediri. ⁊ facit qḋ no.Inn.in.c.insinuãte.s̃.ne cle.vel
mo.⁊ Jo.an.in.c.cũ singula. de prebẽ.li.vj.in nouel. idẽ põt
dici in spoliatione aliarũ rerũ necessariarũ vt vestiũ,librorũ,
⁊ simi.de quo vide qḋ leg.⁊ no.in.c.cũ dilecta.s̃.de rescrip.

a ¶ Spoliatione. Adde Alex.in.l. naturaliter.§. nihil cõe.ff.de acq. here.Car.in cle.j. in.ix.opp.de cau. pos. Spe.in ti.de teste.§.nũc dicendũ. ver.sed pone. Gemi.in.c.vnico. in fi.et ibi in apo. Feli.ver.sola possessione.de eo qui mit. ĩ possess. cau. rei seruan.lib.vj. Sebasti.Sapia.

b ¶ Et alimẽtent̃. ꝙ monachꝰ possit petere se restitui ad monasteriũ vñ fuit eiectꝰ: ⁊ vt prestẽtur alimẽta:tenet Feli.i c.cum dilecta.co. xxi.ver.fallit tertio.s̃.de rescrip.

1 ☞ Si contra prelatum infamatum de lapidatione inqui
ratur inter ea interdicitur sibi omne genus alienandi exce-
ptis bonis que seruando seruari non possunt.6.

2 Princeps mandans inquiri contra aliquem:censetur man
dasse vt primo inquirat super infamia q̃ꝫ de veritate:quia il
lud est preambulum.

Infamia sufficiens ad inquirendum non potest causari ex
dictis paucorum:sed sufficiens ad denuntiandum sic.

3 Prodigus sue fame:⁊ inimicus suijpsius dicit̃ quis quan-
do non curat de infamia turpi.vel qñ agit contra propriam
honestatem ⁊ vtilitatem.

4 Vẽditio:istud verbum positũ cum cõmemoratione pretij:
non comprehendit alias species alienationis:alias secus.

5 Contra prelatum bona dilapidantem qũo procedatur : et
an debeat ei dari coadiutor.vide remissiue.

6 Alienatione interdicta:non censetur interdicta alienatio re
rum que seruando seruari non possunt.

7 Judex cui est commissum vt se informet ⁊ referat:potest ci-
tare partes vt se presentent coram iudice ad quem fit remis-
sio:nisi ab eo fuerit appellatum.8.

Judex a quo potest statuere terminum infra quẽ appellans
compareat ad iudicem ad quem.

Judex qui cognoscit super subreptione vel obreptione po-
test condemnare partem in expensis:pronuntiando literas
subreptitias.

8 Judex a quo licet non detulerit appellationi : tamen potest
statuere terminum ad appellationem prosequendam.

9 Alienatio facta per aliquem postq̃ꝫ est sibi ꝓhibitum alie-
natio est ipso iure nulla:secus si non est prohibitum.

1 Relatorum. †Cõtra prelatũ infa-
matũ de dilapidatiõe
ingrit̃ de veritate et interim interdicit̃ sibi omne
genus alienãdi.Vel potest iuxta literã aliter sum
mari ⁊ sic.Cõtra prelatũ denuntiatũ de dilapidatione fit cõ
missio super veritate inquirẽda ⁊ pendẽte negotio debet sibi
interdici potestas alienãdi. Diuiditur.nã in prima ponitur
epi denuntiatio. in scḋa ipsius cõmissio. ibi:discretioni.que
duo facit.primo mandat inq̃sitionẽ fieri ⁊ remitti.scḋo inq̃-
sitionis terminũ assignari et alienationẽ interdici. ibi:eidẽ.
¶ Casus literalis.Quidã canonici Frigisẽ.denuntiauerũt
dño pape ꝙ eorũ eps minus canonice epatũ adeptus bona
ipsius epatus adeo grauiter dilapidat ⁊ cõsumit ꝙ nisi cele
riter adhibeat̃ remediũ ad dissolutionis opprobriũ deduce-
tur:⁊ non solũ rerũ:verũ etiá fame sue prodigus est ⁊ salutis
vtpote q vitã ducit nimiũ dissolutã. ꝑpter ꝙ mandat papa
quibusdã iudicibꝰ quatenꝰ ꝑsonaliter accedẽtes ad locũ ve-
ritatẽ inquirant ⁊ eã ad ipsum sigillis suis trãsmittãt inclu-
sam:eidẽ epo terminũ assignãtes quo cõspectui dñi pape se
presentet ꝓ meritis recepturꝰ.interim tñ potestate vendẽdi,
dãdi,infeudãdi,seu quoquo modo alienãdi bona epatꝰ eidẽ
2 penitꝰ interdicta.B. ¶ †No.j.ex tex.ꝙ lz dicta paucorũ nõ
infamẽt.vt in.c.inquisitionis.in fi.s̃.eo.tñ ad dictũ paucorũ
denũtiátiũ cõmittit̃ inq̃sitio.⁊ tenuit Host.ibi ꝙ prio debẽt
isti inq̃rere de infamia. Jo.an.hic ↄ per tex.qui dicit:ingra-
tis veritatẽ ⁊c.sed primũ dictum plus mihi placet:q: ex quo
papa hic nõ exp̃ssit ꝙ istũ haberet ꝓ infamato cõmissa sim-
pliciter inq̃sitione veritatis videt̃ tanq̃ꝫ preambulũ ⁊ antece
dens cõmissum negotiũ sup infamia:q: non est verisimile ꝙ
in simplici cõmissione papa voluerit violare regulas iuris:
3 pro hoc videt̃ tex.cũ ibi no.in.c.cũ oporteat.s̃.eo.¶ †Scḋo
no.ꝙ non solũ rerũ quis est ꝓdigus:sed etiá qñq; fame:⁊ dr̃
ꝓdigus fame sue qñ qs nõ curat de infamia turpiter viuen
do:⁊ talis negligens famã suã crudelis est:vt dicit tex.xij.q.
j.nolo. sic qñq; qs dr̃ inimicꝰ suijpsiꝰ vt qñ agit cõtra ꝓpriã
4 vtilitatẽ ⁊ honestatẽ.vt in.c.⁊ q emẽdat.xlv.di.¶ †No.vlti.

ex fi.litere

ex si.litere ꝙ verbū vendēdi nō cōcernit alias species alienationis: sed tm̄ illā speciē alienationis in qua interuenit pretium [a]. In 𝔷riū facit tex.l.statuliberi.§.quintꝰ.ff.de sta.lib. ⁊ facit tex.in.l.illicitas. in pn.ff.de off.psi.vbi verbū emptio seu vēditio cōprehēdit oēm speciē alienationis.Sed 𝔷clude ꝙ vbi nō fit cōmemoratio pretij. verbū vēditio:cōprehēdit oēm alienationē:vt in iuribꝰ preall'e. Sed vbi fit cōmemoratio pretij:vt puta qꝛ dicit̄ nō vēdidit ꝓ exiguo ꝑtio:vel similia verba apponunt̄ tūc verbū vēditio nō cōprehendit alias species alienatiōis.ad hoc adduco tex.in.l.ij.C.de pdi.decu. sine decre.nō alie.li.x.⁊ vide ꝙ no.Bar.in.l.diui.§.j.de leg.j. ⁊ Cy.in.l.ij.ff.de vsuca.ꝓ emp.¶ †In gl.fi.in fi.De mō procedēdi cōtra prelatū sup dilapidatiōis negotio plene no.in c.venerabili.de offi.dele.⁊ per Archi.in.c.vulterane.xij.q.ij. ⁊ ego plenissime tango in.d.c.venerabili.vbi tractat̄ an ⁊ qñ possit fieri interdictio alienationis: ⁊ qñ dꝫ dari coadiutor. ¶ †Sed circa istum tex.quero nūquid oīs alienatio erit isti prelato interdicta. Inn.hic dicit ꝙ poterit alienare res que seruādo seruari nō possunt.facit.C.de admi.tut.l.lex que tutores.Hosti.cōtra per istū tex.qui generaliter ꝓhibet cōem alienationē:ergo nō tm̄ interdicitur alienatio rerū immobilium:sed etiā mobiliū.itē cuilibet prelato est interdicta potestas alienādi immobilia.vt in.c.nulli.de re.eccl.nō alie. ergo vt istud.c.seu istud interdictū ponat aliquā specialitatē debet intelligi etiā de oibꝰ mobilibꝰ fatet̄ tn̄ ꝙ poterit alienare pendente inqsitione ꝓ expēsis sibi fiendis ex quo remanet in administratione. dictū Inn.plus mihi placet:qꝛ intelligēdo indistincte vt non possit alienare res que seruādo seruari non possunt:istud interdictū esset contra vtilitatem ecclesie. Itē videmus ꝙ in generali prohibitiōe alienationis que fit tutori nō venit interdictio bonorū que seruādo seruari non possunt. vt.l.tutor q repertoriū.ff.de admit.tut. ⁊ in pall'.l.lex que tutores.¶ †Scdo quero hic:iudices quibꝰ facta fuit cōmissio statuerunt terminū parti vt cōpareret corā iudice ad quē fit remissio:⁊ hoc:qꝛ expresse hic ista potestas fuit eis tributa:nunqd possint cessante speciali cōmissione hāc citationē facere:ꝙ est querere nunquid iudex certi articuli vt se informet ⁊ referat possit citare partes vt cōpareāt corā iudice ad quē fit remissio?Et Inno.hic ꝙ sic:iudex a quo appellatur hoc pōt.[b] vt in.c.personas.⁊ in.c.cū sit romana.d ap.fortius ergo poterit iste iudex ne causa remaneat sine termino. et hoc dictū [c] satis placet.nā cōmisso principali vident̄ commissa ⁊ cōcomitantia ⁊ accessoria ad causam. vt in.c.pterea. ⁊ in.c.prudētiā.de offi.dele. ⁊ meliꝰ in cle.j.de rescri.vbi text. vult no.ꝙ iudex impetratꝰ per lr̄as subreptitias pōt ꝓnuntiādo lr̄as subreptitias etiā cōdēnare impetrātē in expēsis. ¶ †Subnectit Inn.ꝙ si ab isto iudice certi articuli fuit appellatū:⁊ ipse nō deferēs appellatiōi ꝓcessit in causa nō potest ampliꝰ hūc terminū statuere mouet̄ qꝛ super principali nō pōt cū appellatū sit:⁊ prius expediēdus est articulus appellationis.vt in.c.vt debitus.s̄.de app.Super appellatiōe nō potest:quia sibi nō detulit.hoc vltimū dictū non ꝓcedit: qꝛ iudex qui non detulit bene potest statuere terminū ad appellationē ꝓsequendā.vt in.c.oblate.⁊ qd not.in.c.cū appellationibus.de appel.lib.vj.nisi saluet̄ dictū Inn.vt illa iura ꝓcedāt qñ immediate statuit̄ terminꝰ ad appellandū ⁊ ꝓsequendū:secus si prius ꝓcessit in tota causa:⁊ postea vult hic hunc terminū statuere.¶ †Ulti.q̄rit̄ nunqd pēdēte hoc negotio cōtra p̄latū valeat alienatio facta per eū?Dicendū ꝙ si fuit facta post interdictū est ipso iure nulla. s̄m Inn.sicut eñ nō valet alienatio facta cōtra legē mortuā.xij.q.ij.sine exceptione.⁊ in reg.que cōtra ius fiūt. de reg.iu.li.vj.ita nec facta 𝔷tra legē animatā:id est cōtra principis p̄ceptū [d] nā pro eodē debet haberi: s̄m Inn.ꝙ aliqd fiat cōtra legē animatā vel mortuā:qd no.secꝰ si ꝑ cōtractū aliqs se obligaret de nō alienādo: qꝛ tūc non impedit̄ alienatio. De hac tn̄ materia dic vt plene no.in.c.raynaldus.de testi.per Inn.⁊ doc.iuris ciuilis in.l.fi.C.de re.alie.nō alie.⁊ per Bar.in.l.filiꝰ.§.diui. ff.de leg.j.Si vō interdictū nō est factū:⁊ tūc valet alienatio si est facta cū solēnitate iuris ⁊ in casu debito ex quo remāsit in administratiōe: ꝙ sentit hic Io.an.videt̄ tex.in.c.veritatis.in fi.de do.⁊ contu.vbi retractant̄ tm̄ alienationes facte post interdictum vel excōicationem sine suspensione.

¶ De calumniatoribus. Rubrica.

¶ Cōtinuari pōt hec rub.ad precedētes hoc ordine,Supra visum est de accusatoribꝰ et delatoribꝰ criminū: verūtamen qꝛ isti qñqꝫ calūniatur:iō cōpetēti ordine subnectit̄ hec rub. de calū.Et aduerte qꝛ accusantiū temeritas detegit̄ tribus modis.qñqꝫ ei calūniant̄.qñqꝫ p̄uaricant̄. qñqꝫ tergiuersantur.Calūniari est falso crimina impēdere: ⁊ pena regularis calūniantiū est similitudo supplicij.Preuaricari est colludere cū eo admittēdo falsas ꝓbatiōes ⁊ veras simulādo:⁊ dicunt̄ preuaricatores:qꝛ consistūt ex vtraqꝫ parte: nā vident̄ esse 𝔷tra reū:⁊ tn̄ eius partē fouēt tacite:⁊ isti puniunt̄ arbitrio iudiciario. vt.l.j.⁊.ff.de preua. Tergiuersari est in totū recedere sine licētia iudicis ab accusatiōe:⁊ isti tergiuersatores puniunt̄ in qnqꝫ libris auri.l.iij.ff.de preua. ⁊ ꝓ p̄dictis vide bonum tex.ij.q.j.§.notandum.⁊ in.l.j.ff.ad turpil.

1 ☞ Accusans aliquem calumniose debet ex officio iudicis puniri ⁊ iudex non puniens est redargutione dignus.2.

3 Pena exilij ⁊ verberū citra tamen sanguinis effusionem reperitur de iure canonico etiam in personas clericorum.

4 Calūniator a qbꝰ ⁊ qñ potest puniri ⁊ intra quantū tēpus.

5 Calumniator si non potest puniri similitudine supplicij puniatur alio modo.

Cum fortius. Subdiaconus calūniose accusans diaconū subdiaconatu priuat̄ ⁊ publice verberibꝰ castigat̄ ⁊ in exiliū mittit̄.Duo facit primo ponit ⁊ aggrauat culpā iudici. secūdo ponit calūniatoris penā ibi:qꝛ.¶ Casus lr̄alis.Hilariꝰ subdiaconꝰ accusauit Ioānē diaconū cā cuiꝰ accusatiōis cōmissa fuit Antonio subdiacono:⁊ qbusdā alijs:iudices in negotio ꝓcedētes cū ille Hilariꝰ nihil ꝓbasset 𝔷 Ioānē diaconū absoluerūt eūdē nullā penā iponētes Hilario subdiacono ꝓ calūnia. ꝑuenit hoc ad notitiā: vñ ipse scribit Antonio subdiacono:dicēs ꝙ illa crimina fortius sunt puniēda q̄ inferunt̄ illis qui culpabiles nō fuerūt ⁊ precipue sacratis hoibus:vnde reprehēdit iudices illos q in cā illius Ioānis diaconi:receperunt pro eo ꝙ nullā penā dicto Hilario calūniatori imposuerūt vñ mādat dicto Antonio quatenꝰ cum tantū malū nō debeat trāsire impunitū p̄dictū Hilariū priuet officio subdiaconatꝰ ⁊ verberibus castigatꝰ publice in exiliū faciat deportari.B.¶ †No.j.ex tex. ꝙ constitutꝰ in ordine sacro videt̄ hō sacratꝰ.vñ Inn.exponit tex.ibi:sacratis hoibus.id est hoibus 𝔷stitutis in sacris.

1 ¶ †Not.ij.iudicē debere ex offō suo punire accusatorē calūniosum:⁊ si nō facit est maxima redargutiōe dignus. ⁊ pondera tex.ibi:ex diffinitione nostra ⁊c.ꝙ calūniator debet puniri ex officio iudicis in ipsa sn̄ia:qꝛ reus absoluitur.concor. l.j.C.e.⁊ hic vt plene dicā in gl.ij.

2 ¶ †Not.iij.ꝙ si calūniator nō est punitꝰ tpe suo ⁊ reus fuit absolutꝰ pōt postea puniri ex nobili officio iudicis. ⁊ videt̄ hic tex.s̄m hūc intellectū ꝙ not.in.l.j.ff.ad turpil.¶ No.iiij.quē posse accusare clericum maioris ordinis:qꝛ licet nō possit ex toto puniri similitudine supplicij:quia nō habet illū ordinē potest tn̄ pena cōmutari:vt hic.

3 ¶ †Ultio collige ex text.duo.Primo ꝙ ecclesia habet penā verberū etiā respectu clericorū:ita tn̄ ꝙ nō tēdat ad effusionē sanguinis.[e] vt in.c.in archiep̄atu.j.de rap.Secūdo ꝙ habet penā exilij. pōt ergo ecclesia clericū delinquentē publice verberare ⁊ in exiliū mittere. qd no.⁊ cōcor.iura all'. in glos.⁊ vide Inn.in.c.qualiter.ij.s̄.titu.proxi.¶ In gl.in ver.priuari officio.Ista glo.hoc intēdit ꝙ si calūniator non puniat̄ in ipsa sn̄ia quia reꝰ fuit absolutꝰ nō pōt postea puniri nisi per viā accusatiōis.⁊ tūc ille qui accusat debet se inscribere ad penā talionis:hoc verū nisi iudex ꝓnūtiauerit accusatorē fuisse calūniatū.nā tūc pōt ex interuallo penā calūnie infligere:quia satis est iudicē ꝓnūtiare sup delicto qꝛ statim venit imponēda pena iuris.ij.q.iij.§.notādū.⁊.l.j.ff. ad turpil.Uinc.extra gl.dt ꝙ forte hoc crimē erat notoriū. vel s̄m Host.iste diaconꝰ accusatꝰ appellauit:⁊ ideo i causa appellatiōis potuit infligi ista pena:⁊ causa fuit remissa ad eosdē iudices de 𝔷sensu appellāt̄.⁊ sic nō obst.c.accepta.de app.Et ex his habes duas limitatiōes ad.l.j.C.de calū.all'. pro 𝔷rio.

4 ¶ †Ad cōprehēdēdū clariꝰ materiā aduerte post Bar.in.l.j.§.j.ff.ad turpil.⁊ ad.l.atthletas.§.p̄uaricator.ff. de his qui no.infa.ꝙ de calūnia [f] pōt qs puniri multis modis.Primo ex officio iudicis mercenario:⁊ tūc pena dꝫ inferi in ipsa sn̄ia.⁊ ita intelligat̄.l.j.C.de calū.vel saltē per illā diē qua lata est sn̄ia absolutoria quia tāto tpe durat iudicis officiū in accessorijs.vt in.c.cū appellationibꝰ.de app.li.vj. ⁊.l.paulꝰ.ff.de re iud.postea puniri nō pōt ex officio iudicis mercenario quia expirat ex quo lata est sn̄ia sup principali. venit eñ accessorie ad ipsum factū principale.ꝓ hoc.l.iiij.C. de posi.¶ Scdo modo calūniator pōt puniri ex officio iudicis nobili.⁊ sic pōt intelligi tex.in pall'.l.j.§.j.ad turpil.⁊ no. probat̄ hic s̄m vnū intellectū.⁊ ex tali officio potest ꝓcedere etiā lōge post sn̄iaꝫ absolutoriā. Ex quo eñ cōmisit delictū

Zacharias.
a ¶ Pretiū.Adde Spe.ī tit.de loca.§.iam dicendū restat.ver.ad audiētiam.plenius per eundē in ti.de ces. act.ij.versi.itē s̄m Goffre.

Zacharias.
b ¶ Potest.Adde Lud.roma.sing. inci.iudex a quo potest p̄figere.de quo per Feli.hic. col.vij.ver.secūdo casu istomet.ita ⁊ Gemi.c.cū in appellationibꝰ.§.si vero.nu.3.⁊ ibi in apost. Cel.de appella.lib.vj.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Et hoc dictuꝫ. Adde tex.per quē ita tenēt Io.an.⁊ Abb.ī.c.dudū.j. s̄.de elec.et Abb. idē tenet in.c.cum bertoldꝰ.de re iudica. vbi Feli.refert etiam dictuꝫ Inn.relatū hic.ꝑ Abb.ꝙ si a iudice certi articuli fuit appellatū: et ipse nō detulit appellatiōi.sed ꝓcessit in cā nō pōt terminū statuere ⁊ dicit istud dictū cōmuniter reprobari.

Sebasti. Sapia.
d ¶ Preceptū.Uide Abb.in.c.dilectus.s̄.de preben. circa finem.

Zacharias.
e ¶ Sāguinis effusionem.Adde qd etiā imo cum sanguinis effusione. pōt eñ papa statuēdo penā mortis iponere: lꝫ nō exequēdo.ita no. posuit Feli.in.c.si quādo.co.iij.ver. vnde dicit Bal.s̄. de rescrip.

Sebasti. Sapia.
f ¶ De calumnia. Qualr possit consuli contra accusatorē qñ accusatus fuit tortꝰ ac repertus inculpabilis. vide Alex.in cōsi. xj.in.j.volu.

in preſentia iudicis pōt iudex etiā ſecularis ex offi. ſuo nobili poſtea inquirere ⁊ punire. arg. l. nullū. C. de teſti. ⁊ qđ not. Bar. in. l. ij. §. publico. ff. de adul. Et ſm hāc opi. nō oportet dicere ꝙ iſtud ꝓceſſit hic ex ſpāli diſpoſitione principis: q2 idē eſt in quocūq3 iudicio. vt. ſ. dixi. Tertio modo pōt puniri calūniator per viā accuſationis: vt ſi nō fuit penitus in ipſa ſnīa abſolutoria poteſt de nouo accuſari ſicut de quolibet alio delicto: vt hic in gl. ⁊ in pall. l. j. Et ſi q̄rit intra quantum tp̄s pōt accuſari vel ex officio nobili puniri. ſunt opin. quidā dicūt ꝙ ſtatim abſoluto reo. arg. in palle. §. j. Bar. ibi dicit ꝙ intra tm̄ tp̄s pōt inquiri vel accuſari quanto tpe durat accuſatio delicti in quo fuit calūniatus: q2 punitur calūnia ad inſtar illiꝰ delicti: qđ videt ſatis rōnabile ⁊ notandū. Poteſt etiā ⁊ quarto puniri ſm modum hic traditū in glo. vt primo ꝓnuntiet ſup calūnia: poſtea ex interuallo fiat executio plena iuris: q̄ ſtatim venit imponēda ex ipſa pronūtiatione. vt. ſ. dixi. ꝑ hoc habes declarationē huius gl. ⁊ materie. ¶ † In gl. in ver. verberibꝰ. Op. ⁊ vr ꝙ iſte ſubdiaconus accuſator nō debeat ꝑpter calūniā ſubijci verberibꝰ nec in exilium deportari: q2 calūniator tm̄ punit ſimilitudine ſupplicij: ⁊ ſic ſuſtinere d3 illā penā tm̄ quā ſuſtinuiſſet accuſatꝰ cōuictus. ij. q. iij. q nō ꝓbat. ſed accuſatꝰ de crimine fuit depoſitus vt in. c. tue. j. de pe. nō aūt verberat: ergo nec iſte calūniator debebat verberari. Sol. hoc factū fuit in ſupplemētū pene ſm gl. q. d. iſte accuſator nō poterat puniri ſilitudine ſupplicij q2 non habebat ordinē diaconatꝰ quē habebat accuſatus quapropter priuat ordine quē h3: ⁊ in ſupplementū imponit alia pena qđ no. ex quo habes modū puniēdi laicū criminatorē clerici: vt ſi cōuincetur de calūnioſa accuſatione: cū non pōt puniri ſimilitudine ſupplicij: q2 nō habet ordinem puniat alia pena ad arbitriū iudicis ſicut obſeruatur. qn̄ ꝓ delicto de quo quis accuſat non reperitur certa pena: vt no. in prealle. §. preuaricator. ⁊ in. d. l. j. ad turpil.

1 ☞ Ad denuntiationem vnius poteſt inquiri etiam contra prelatum.

2 Cauſa ſi eſt commiſſa examini alicuius: non cenſetur commiſſa eius diffinitioni: ſed diffinitio debet reſeruari ⁊ remitti ad delegantem.

3 Denuntiās aliquod crimē punitur ſi deficiat in probando.

4 Iuramentum in defectum probationis plene: non dat denuntiatoribus vel accuſatoribus.

5 Calūnioſus dicit accuſator vel denūtiator eoipſo ꝙ nō probat regulariter. fallit tn̄ in multis caſibus: vt hic. iudex tamē ſi viderit etiam in illis calumniam. puniet ipſum ex officio.

6 Qđ aliqs ſit calūniator nō eſt p̄ſumptio iuris ⁊ de iure. ⁊ iđ debet ſibi ſtatui terminꝰ ad probandū innocentiam ſuam.

7 Purgatio infamie vel calumnie quō fieri debeat.

8 Denuntiator ſiue agat ad penam ſiue ad denuntia. et non probet: eſt puniendus de calumnia.

9 Infamare aliquem eſt grauiſſimum delictum.

Zacharias.

a ¶ In probādo. No. eſt tex. in. l. diuus. ff. de cuſt. re. et in. l. ab accuſatione. §. denūtiatores. ⁊ ibi Bar. ff. ad turpil. nō tn̄ de ꝯſuetudine ſ3 quā ꝓbare nō tenent: ſed ſolū nomina teſtiū iudici dare debēt: ſm Bal. ī apoſtil. ad Spe. ī ti. de accu. ver. ſ3 ne ſyndicꝰ. Sali. in. l. ea qdē. C. de accu. Ange. are. ī trac. malefi. ī ver. ad denūtiā. col. ij. Bar. ī pall. §. denūtiatores. ⁊ l. diuꝰ. vbi etiā tāgit ō prio mēbro huiꝰ apoſt. ⁊ car. in cle. ſepe. col. fi. q. v. de verb. ſig. ⁊ Bar. ī ſua marg. ī ver. denūtiatio. verſi. fi. ⁊ in. l. ſancimus. C. de iudi.

Sebaſti. Sapia.

b ¶ Officij. Vide Catal. ī trac. ſyndic. verſi. dcx. inci. adde ⁊ no. vbi đr ꝙ ſi iudex ex offō ſuo ꝓcedit nō tenetur ad expēſas inquiſitor: quia illud fecit ex neceſſitate officij.

Cum dilectus.

Denūtiator in ꝓbatiōe criminum deficiēs ab officio ⁊ bn̄ficio ſuſpēdit donec innocētiā ſuā purget. Et in prima denūtiatio ⁊ cauſe cōmiſſio. In ſcđa ꝓceſſus examinatio ⁊ abſolutio denūtiantis. In tertia pena calūnioſe nūtiātis. ſcđa ibi: cū aūt. tertia ibi: vobis. ¶ Caſus lfalis. Magiſter ſchole Paleſtinus ad apo. ſe. accedēs de ſuo ep̄o exceſſus varios denūtiauit. Pa. examinationē eorū cōmiſit qbuſdā inqſitoribꝰ faciēdā. ⁊ vt examinationē factā ſub ſigillis ſuis ſibi deſtinarēt incluſam quo facto Pa. examinauit ꝓceſſum negotij diligēter nec inuenit aliqđ de p̄dictis ſufficiēter eſſe ꝓbatū vn̄ abſoluit ep̄m ab obiectis. Mādās qbuſdā quatenꝰ dictū magiſtrū ſuſpēdāt ab officio ⁊ beneficio donec ſe purgauerit ꝙ calūniandi animo nō ꝓceſſit ad hmōi crimina ꝓponēda: vt ceteri ſimili pena perterriti ad infamiā p̄latorū ſuoꝝ de facili ꝓcedere nō preſumāt. Ber. ¶ † No. j. ex tex. ꝙ ad denuntiationē vniꝰ tm̄ poteſt cōmitti inqſitio etiā cōtra ep̄m denūtiatū: ad hoc qđ dixi poſt Io. an. in. c. licet. ſ. tit. pri. ¶ † No. ij. ꝙ cōmiſſa examinatione alicuiꝰ cauſe nō videt commiſſa diffinitio: ſed d3 diffinitio reſeruari et remitti ad delegantē. de quo in. c. j. de ſeq. poſ. ⁊ fru. ¶ † Itē not. ꝙ l3 denūtiator nō ſe inſcribit ad aliquā penā tn̄ puniri d3 ſi deficiat in probādo[a]. ¶ † Itē collige denūtiatū abſoluendū ſi ſufficiēter crimina nuntiata probata nō ſunt: ⁊ ſic nō eſt locus delationi iuramēti in ſupplementū ꝓbationis: per hoc vide bonū tex. cū glo. in. c. tā literis. ſ. de teſti. ¶ In gl. j. in fi. No. gl. ꝙ l3 in accuſatione vel in pura inqſitione nō reqrat admonitio. vt not. in. c. l3 heli. j. de ſimo. ſecꝰ qn̄ inqſitio cōmittit ad denūtiationē alicuiꝰ. no. gl. q2 contrariū ſentit in. c. qualr ⁊ qn̄. ſ. tit. pri. ⁊ ibi dixi.

5 ¶ † In glo. ij. ibi: calūniari preſumitur ſicut in accuſatore ⁊ No. bene gl. iūcto text. ꝙ de calūnia ꝯuincitur accuſator ſeu denūtiator eo ipſo qđ nō ꝓbat. ⁊ idē tenet bar. in. l. j. ad turpillia. ⁊ in. l. athletas. §. p̄uaricator. ff. de his q no. infa. ⁊ ibi eſt gl. ſin. de hac materia ponens caſus exceptos in quibus non ſtatim p̄ſumit calūnia ꝙ deficit in ꝓbādo. Primꝰ caſꝰ eſt qn̄ quis accuſat ex neceſſitate officij[b] vt eſt in tutore. vt in l. ij. C. qui accu. non poſ. Secūdus caſus eſt qn̄ ex neceſſitate hoc facit: vt quia heres qui tenet vindicare nece3 defuncti. l. cum fratrē. C. de his qui. vt in indi. Tertiꝰ rōne immēſi doloris: vt qn̄ maritꝰ accuſat vxorē de adulterio. vt ī. l. quāuis. C. de adul. Quartꝰ qn̄ ꝓpter immēſitatē delicti vt qn̄ accuſat de falſa moneta: nā vt facilius reperiat accuſator ius nō vult vt deficiēs incōtinēti p̄ſumat calūniari. vt. l. j. C. de fal. mone. Itē fallit ſm Bart. ibi: ratione infamie vt ſi accuſatꝰ erat infamatꝰ de delicto: pro hoc bonꝰ tex. in. l. miles. §. mulier. ff. de adul. Item ſi audiuit illū criminoſu3 a fidedignis perſonis: ſecꝰ ſi a vilibus: facit. c. inqſitionis. j. de ſentē. excō. Item fallit ſi teſtes deceperūt accuſatorē: vt q2 promiſerūt teſtificari ⁊ promiſerūt ⁊ defecerūt. pro hoc bonā gl. ij. q. iij. paulū. Itē fallit ſi ſemiplene accuſator ꝓbauit ſm Vincē. ⁊ facit qđ no. Io. an. in. c. cū dilecti. de elec. ⁊ Spe. in tit. de accu. ad fi. In his ergo ⁊ ſimilibus caſibus l3 quis deficiat in ꝓbādo: nō preſumit ſtatim calumniari: ſed iudex ex officio ſuo debet inqrere vtrū fuerat calūniatꝰ: ⁊ ſi reperiret euidenter calūniā puniet calūniatorē etiā in iſtis caſibꝰ. vt in p̄all. l. §. j. ad turpil. ⁊ not. glo. in preall. §. p̄uaricator regulariter ergo extra hos caſus ⁊ ſimiles cōis eſt opi. ꝙ eo ipſo qđ qs deficit in probādo p̄ſumit calūniari. ⁊ ſine alijs indicijs pōt puniri de calūnia qđ euidēter ꝓbat hic: vbi papa ſe tm̄ fundat qđ non reperit aliqđ delictū probatū. ⁊ facit. ij. q. iij. qui nō ꝓbat. ⁊. ij. q. viij. quiſquis. ¶ † Dicit tamen Bar. in. d. §. p̄uaricator. ꝙ iſta non eſt p̄ſumptio iuris ⁊ de iure imo admittit ꝓbatio innocentie: ⁊ ideo dicit ſe putare ꝙ anteꝙ iudex puniat calūniatorē debet ſibi ſtatuere terminū ad ꝓbādum innocētiā ſuā. Sed hoc dictū videt prima fronte cōtra iſtū tex. vbi papa nō ſtatuit terminū ad ſe excuſandum: imo incōtinēti mādauit eū puniri. ſc3 ſuſpendi donec ꝓbaret innocentiā ſuā. ⁊ videt in hoc iſte tex. mirabilis vt p̄mo puniatur calūniator de calūnia ⁊ poſtea recipiat ꝓbationes ſuper innocētia cū deberet eſſe totū oppoſitum: maxime ſm illa3 theoricā bar. ⁊ ſentit hic Hoſti. ⁊ ideo admittit iſta ꝓbatio innocētie: q2 ſi nō plene tn̄ aliqualiter probauerat vt in tex. alr enim ſm eum admittit purgatio innocētie. all. qđ habetur in aut. de iud. §. porro. ⁊ ſic ſentit apte ꝙ ex toto deficiēs in ꝓbādo venit puniēdus pena calūnie nec admittit probatio innocētie: qđ eſt ꝯtra Bar. in loco preall. nec doc. hic hāc cōtrarietatē tāgūt. ſatis putarē poſſe eque diſtingui vt accuſatore ex toto deficiēte iudex nō debeat imponere penā momētaneā accuſatori niſi prius admittat ſuas ꝓbationes ſuper innocētia. nam ſatis eſſet inhumanū ⁊ acerbū nō admittere probationes cum poſſet ex cauſa calūnia accuſari. ⁊ pro hoc bonꝰ tex. hic in fi. ⁊ in. c. j. de elec. libr. vj. ſed penā ſucceſſiuam ꝓpter p̄ſumptionē ortā ex deficientia pōt imponere cū illa limitatiōe donec ſe purgauerit. ⁊ ita pōt intelligi iſte tex. ⁊ ſic nō procederet opi. Hoſti. hic ꝙ purgatio non admittit ſi ex toto defeciſſet in ꝓbando. pōt tn̄ ſaluari dictū ſuum qn̄ vellet ſe purgare ꝑ iuramentū tm̄ prout ipſe Hoſti. ſentit: ſecus ſi ꝑ alias veriſimiles p̄ſumptiones. vt. ſ. dixi. ⁊ hoc not.

7 ¶ † In ea. glo. ibi: per ſacramentū ſuū ⁊c. Sed prope finē gl. cōcludit ꝙ iſtud arbitrariū erit q2 purgationes hodie ſunt arbitrarie: quaſi velit ꝙ iſti cōmiſſarij poterūt indicere purgationē per ſuū ſacrm̄ vel adiungere duos vel tres cōpurgatores ſm ꝙ eis videbit. Hoſt. dicit ſufficere ſolū iuramentū: q2 nō habet tex. de purgatiōe. Sed certe opi. gloſ. mihi plus pl3. q2 tex. dicit ꝙ canonice d3 ſe purgare. ⁊ purgatio canonica eſt arbitraria. vt. j. de pur. ca. ꝑ totū. ij. q. v. oībus. ⁊. c. cōſuluiſti. itē poterit canonice purgare innocētiā ſuā ꝓbādo aliquē modū de ſupradictis vel cōſimiles.

8 ¶ † In ea. gl. ibi: pena illiꝰ qui denūtiat ⁊c. Sed ꝯtra hoc ⁊ ꝯtra tex. fortiter op. ille qui denūtiat agit penitētiā: ⁊ ideo nō tenet ſe inſcribere ad aliquā penā etiā extraordinariā: vt dicit tex. in. c. ſup his. ſ. ti. pri. Itē pena calūnie eſt vt pena puniatur ſimilitudine ſupplicij. ſed iſte denūtiator nō agebat ad aliquā penā: ergo deficiēs hic nō debebat puniri. Inn. hic nō rūdet ad ꝯriū. ſ3 dicit no. ꝙ grauiori pena afficit denūtiator calūnioſus ꝙ denūtiatꝰ ꝯuictꝰ: q2 denūtiatꝰ cōuictꝰ fuiſſet cōpulſus tn̄ agere pn̄iam: ſed denūtiator calūnioſus hic ſuſpēdit ab officio ⁊ bn̄ficio: do. Card. dicebat ꝙ oportebat intelligi iſtū text. ꝙ agebat ad certā penā: q̄ſi velit ꝙ h̄ loquat de denūtiatiōe canonica ⁊

nonica ꝛ finis erat ad certã penã imponẽdã. Ista est magna restrictio ad istũ tex. ꝛ cõtra opi. oĩm doc. ꝛ hoc. c. hactenus p oẽs intellectũ est vt pcedat etiã cũ agit ad pniam. ꝛ minime sũt mutãda ꝛc. ff. de legi. l. minime. ꝛ ad hoc adduco istũ tex. in fi. dũ dr istũ debere suspẽdi ne de facili ad infamiã pre latorũ psiliat: ponderat ergo fama q̃ orit ex denũtiatione ꝛ nõ pena. Itẽ si fuisset actũ ad certã penã fuisset facta inscriptio ad penã extraordinariã. vt in. c. sup his. palle. ꝛ ideo in telligo istũ tex. vt pcedat etiã in denũtiatiõe q̃ fit ad pniam. Et ad contraria rñ. ꝛ prio ad. c. sup his fateor enĩ q denũtiãs nõ hꝫ se inscribere: qꝛ non agit ad penã. sed si deficit tũc ppter infamiã quã conatus est inferre denũtiator dꝫ puniri. put dr hic. ¶ † Nã infamare aliũ: est grauе delictũ. de pe. di. j. homicidiorũ. ꝛ vj. q. j. deteriores. ꝛ. c. ex merito. ꝛ. q. j. c. j. ꝛ. ij. ꝛ hic apertissime voluit lra in fin. hic. nã si aliqualiter nõ puniret denũtiator de facili qsqꝫ psiliret ad denũtiandũ aliũ: nec vꝫ argumẽtũ: nõ se inscribit: ergo nõ dꝫ puniri tolle instantiã. Obijciẽs cõtra electũ nõ cõfirmatũ nõ se inscribit: qꝛ nõ intendit ad penã: vt dicit tex. in. c. super his. s. tit. proxi. ꝛ deficiens in probatiõe punitur. vt in. c. j. de elect. lib. vj. Nec ob. secũdo cõtrariũ: qꝛ in odiũ calũniosi inductũ est vt puniatur similitudine supplicij: sed si non reperitur consimilis pena: qꝛ ad penã nõ agebat debet puniri alio modo qꝛ non debet calũniose psilire ad infamiam alterius: ꝛ crimina non debent remanere impunita. Et per hoc habes intellectum huius. c. ꝛ rationem ipsius tene menti.

¶ De simonia. Rubrica.

¶ Continuari potest ista rub. ad pcedẽtes hoc ordine. Supra visum est de accusationibus ꝛ calũniatoribus. ¶ † Nũc restat videre de his criminib⁹. ꝛ qꝛ inter cetera simonia obtinet pmũ locũ. nã cetera respectu hui⁹ p nihilo reputãtur j. q. vlti. c. fi. ideo tractaturus autor de criminib⁹ pmittit de simonia. ꝛ qd sit simonia: vnde dr: quot modis ꝯtrahat: qs admittat ad accusandũ vel testificandũ. ꝛ quot modis dicat qd spũale vide plene. j. q. j. in summa. ꝛ in gl. seq. ¶ † Et pro prie simonia[a] est voluntas studiosa vel cupiditas emẽdi vel vendendi aliqd spũale vel spũali annexũ ꝛ dixi voluntas vel cupiditas qꝛ spũalia vendi nõ pñt: sed ex voluntate sola vẽdendi vel emẽdi egressa tñ ad actum committitur simonia.

1 **In ordinando.** † Breue est vel põtie summari. Eps p ordine ab eo cõferẽdo vel ministri vel notarij nihil tẽporale exigere debent. ꝛ duo sunt dicta secundũ ibi p ordinatione. ¶ Casus literalis. Propositum fuit in synodo generali vtrum pro ordinatione aliquid accipi posset. Et rñdet q pro ordinatione nullus aliqd accipiat nec ordinat⁹ aliqd det. Ber. ¶ † No. j. ex tex. qd vbi principale dꝫ esse gratuitũ oia accessoria ꝛ circũferentia debent etiã esse gratuita: vnde nõ solũ phibet eps qui ordinem cõfert aliquid pro ordine recipere: sed etiã alij ministri qui sunt accessorij ꝛ coadiuuant ipum epm in celebratione. ¶ In glos. ij. ibi: archidiaconus. ꝛ si intelligat de eo loquit tex. de voce qua vocant pmouẽtes: vl forte de illa voce qua respondet in scrutinio. fm formã. c. vnici. de scrutinio: vel intelligi potest fm Hdof. de diacono qui cantat euãgelium. ꝛ hoc magis cõsonat antique. Sed põt dici qd in vtroqꝫ ipsorum: ꝛ in quibuscunqꝫ administrantibus hoc. c. vendicat sibi locũ: qꝛ ordo debet gratis cõferri. ¶ † In gl. in versi. vendere. in fi. duo sunt hic examinanda. Primũ nũquid notarius possit licite pro suo labore[b] aliquid capere. Secundum nunqd datio alicuius tẽporalitatis spõte oblate possit licite sine peccato recipi. Ad primũ cõclude breuiter post glo. ꝛ doc. qd aut notari⁹ hꝫ salariũ de publico: puta ab epo ꝛ nihil dꝫ exigere. Aut nõ hꝫ salariũ ꝛ tunc aut suum officiũ est adeo necessariũ in ordinatiõe vt nisi ipe scribat ordo nõ dicat recte collat⁹: ꝛ tũc cũ officiũ suũ sit de cõferẽtibus administrationẽ nihil põt exigere. Ego tñ nõ video q offm scriptorũ possit esse tale vt necessario requirat ad ordinẽ legitime cõferendũ ꝛ ideo simpliciter põt dici q ex quo nõ hꝫ salariũ de publico recte põt pro labore suo pecuniã exigere. et istud. c. voluit fm Inn. tollere cõsuetudinẽ quorũdã locoꝝ in qb⁹ oẽs officiales ꝛ ministri petebant pecuniã. ¶ † Quo ad fm cõclude qd pro ipsis spũalib⁹ nõ dꝫ aliqd cõferri etiã gratis p hoc iste tex. in fi. vbi ordinãdus phibet dare sed si nõ p ipsis spũalib⁹ pncipaliter sꝫ ex charitate quadã aliqd spõte cõferr licite recipi põt. vt i. c. ꝛ si qões. j. e. ti. ¶ † Op. extra gl. cõtra text. ꝛ vr q notarius indistincte recipere possit: nam in curia romana notarij exigũt pecunias ꝛ pa. scit ꝛ tolerat imo est facta taxatio quãtũ solui debeat p qualibet bulla ergo ꝛ i alijs locis notarij licite recipere pñt. arg. in. c. in causis. s. de re iud. nã ipsi⁹ curie actio nostra dꝫ esse istructio sicut dicim⁹ i actiõe christi. in. c. significasti. de elec. Sol. dicũt doc. qd i curia romana notarij nõ habẽt salariũ: ideo licite exigunt. vel in curia romana non hꝫ locũ ti. de simo. sicut nec in curia principis habet locũ lex iulia de ambitu. qd est verũ fm Host. in his q̃ sunt simoniaca. qꝛ phibita secus in phibitis qꝛ simoniaca vt dicit gl. in. c. ex pte. de off. deleg. dicit Host. qd lꝫ pa. nõ ligeт ppria constitutione in his que sunt simoniaca qꝛ phibita tñ deberet ipse pre ceteris abstinere: qꝛ si in se hoc non sit malũ est tñ species mali a qua pcepit apostolus abstinendũ. vt in. c. cũ ab oĩ specie mali. de vi. ꝛ ho. cle. Itẽ decolorat status ecclesie ergo debet abstinere. j. q. vij. ꝛ si illa. ¶ † Et hec faciunt ad questionem notabilem nunqd papa[d] inuoluat crimine simonie de facto recipit pecuniã pro collatione alicui⁹ plature seu bñficij ꝛ expresse nõ reperi hãc questio. examinatã p doc. nisi do. Car. hic simpliciter dicit q nõ cõmittat simonia quasi inferẽdo hoc ex pdictis cũ titul⁹ bñficij vr de iure positiuo ꝛ papa vtit eo iure ꝛ in istis nõ ligat. vt in. c. pposuit. de concess. pben. Ego semp tenui oppositã ꝛ ita repetẽdo. §. q vero in. c. extirpãde. de pbẽ. posui sup hoc ꝯclusionẽ q si bñficiũ hꝫ administrationẽ ordinis vel executionẽ clauiũ etiã papa inuoluit vitio ꝛ peccato simonie secus si nõ habet administrationẽ ordinis vel executionem clauium vt sunt ista hospitalia vel alie administrationes temporales. primũ probo rõne nam lꝫ ipse ti. beneficij sit de iure positiuo tñ executio ordinis seu ptãtis clauiũ est de iure diuino: nã ordo erat in veteri testõ vt vẽdẽs executionẽ ordinis videret vẽdere ipm ordinẽ ꝛ gratiã dei: ꝛ ista sunt simoniaca in se. ꝛ ideo prohibita. j. q. j. qui studet. ¶ † Unde debes scire q qñ aliqs ordinat recipit tñ ptãteꝫ soluẽdi ꝛ ligandi in habitu nõ aũt in actu. xij. q. j. ecce sufficiẽter cũ. c. seq. hinc est qd nõ põt qs absoluere vel ligare parochianũ alteri⁹ quãtũcũqꝫ sit sacerdos: si tñ sibi cõferr bñficiũ: tũc dat sibi aliq executio ordinis q̃ quideꝫ executio est in se mere spũalis ꝛ de iure diuino ꝛ pro hoc vide bo. glo. in c. lꝫ. j. de pe. ꝛ tex. cũ gl. in. c. ex diligẽti. j. e. ꝛ sic intelligo. j. q. j. presbyter ꝛ. j. q. iij. altare. ꝛ in collatione epatus nulli dubiũ est qd pa. cõmitteret simoniã. j. q. j. reperiunt. qꝛ epat⁹ est ordo. ꝛ cũ ista sint ꝯnexa nõ excusat dicẽdo se recipere pecuniã pro tẽporalibus qꝛ vẽditio vno ex cõnexis neutrũ inuẽditũ relinquit. j. q. iij. si qs obiecerit. Sꝫ in alijs beneficijs non habẽtibus executionẽ ordinis pa. nõ cõmitteret simoniã quia prohibituꝫ est in illis tñ de iure positiuo quo pa. non ligat dꝫ tñ abstinere rationibus pdictis. ¶ † Et in oibus casib⁹ puto qd ille q dedit ex pacto pecuniã pa. nõ sit tut⁹[e] quo ad deũ: nec põt sine peccato administrare in bñficio. ¶ † Et in casu in quo pa. nõ cõmitteret simoniã ex quo extabat constitutio phibitiua subdit⁹ incidit in penã[f] sicut in simili disputat Jo. and. qstiõnẽ. Cauet statuto epi qd ludẽs ad azardũ sit excõicatus. an ludens cum epo q fecit excõicationem incidat in excõicationẽ. ꝛ cõcludit qd sic: lꝫ ipse eps nõ sit excõicatus qꝛ non potuit ipse ligari sua cõstitutiõe. ita disputat

Sebasti. Sapia. ¶ Simonia. Uide de Cardi. in. c. nemo. j. e. vbi aliter definit simoniã.

Sebasti. Sapia. ¶ Pro suo labore. Uide Deci. in c. j. co. xxvj. ver. restringitur hec prima limitatio. s. õ pbatio. vbi ponit qñ notari⁹ possit percipere salarium. Zacharias. ¶ In curia Romana nõ hꝫ locũ adde istud dixisse ꝛ notasse Bar. in. l. j. in pnc. ff. ad leg. iul. de ambi.

Sebasti. Sapia. ¶ Nunqd papa. vide de hoc articulo p Feli. i. c. ex parte. j. in prin. s. de offi. dele. ꝛ per eundem hic ꝛ qd papa possit illa ꝙari in crimine simonie psupponit gl. in. c. si papa. xl. di. vbi gemi. ita tꝫ ꝛ idẽ tenet Gem. in. c. altare. j. q. iij. ꝛ in. c. non debet xij. dist. Zacharias. ¶ Non sit tut⁹ q̃ ad deũ. adde hoc tenuisse istũ in. c. extirpande. §. qꝛ vero. in fi. in repe. contra gl. in. c. ex pte. lo. j. de off. de le. archi. ꝛ Hemi. i. c. j. xij. dis. Jo. de ana. Hopi. isti⁹ sequit Feli. in. c. decetero. col. fi. v. de simonia vo cõ missa. s. õ re iudi. vbi dicit qd lꝫ papa nõ ligat in aliquibus ligat tñ q cõtrahit cũ eo. q. quas adde Bal. in l. barbarius. col. ij. in fin. ff. de offi. pretoris.

Sebasti. Sapia. ¶ In penã. vide Felin. pungentẽ. in. c. de cetero. in fi. s. õ re iudi. ꝛ de ista qõne quaꝫ refert Abb. hic vid oẽs in. c. vt aiarũ. de ꝯsti. in. vj. bal. in aut. quibuscũqꝫ. C. de sacrosan. eccle. ꝛ in. l. digna vox. C. de legi. et Alexã. in. l. j. ff. qd qsqꝫ iuris. in pri.

in regula.cui lz.de reg.iur.li.vj.in mercu.ita etiã ad ꝓpositũ vbi pa.non cõmitteret simoniã ex quo recipiẽdo pecuniam ex pacto non suspendit cõstitutionẽ prohibitiuã dans pecuniam cõmittit vitiũ simonie:⁊ sic nõ põt agere penitẽtiã retento beneficio vt in.c.inquisitionis.in prin.s.de accu.⁊ plenissime hunc articulum prosequor in.d.repetitione.

1 ☞Tanq̃ simoniacus deponit ille qui pecunia accepta eiecit aliquem de ecclesia sua se in ea intrudendo.

1 **Qui alium.** Breue est:sed põt sic summari.¶†Deponendus est qui p pecuniã aliquẽ eiecit de ecclia sua se postea intruendo.¶No.j.ex tex.vnum casum in quo fit depositio:lz procedat per viã inquisitiõis.Aliqui tñ volunt intelligere hoc ca.qñ fuit processum p viã accusationis:sed primũ veri⁹ q: tex.loquit indistincte ⁊ cõmisit ista duo peccata:nam succedit in locũ viuentis ⁊ cõmisit crimẽ simonie.de quo dic vt in.c.inquisitionis.in prin.s.de accu.

1 ☞Simoniacus potest per quemlibet christianum accusari per alium vero non.2.4.

3 Testis exoratus per partem vt ferat testimonium non põt tanq̃ suspectus accusari.

5 Testes an ⁊ qñ possunt compelli testificari in criminibus.

1 **Si dominus.** ¶†Quilibet catholicus admittit ad accusandum de crimine simonie.⁊ scda pars ibi:non igit ⁊c.¶Casus literalis.Querebat vtrũ qlibet catholicus admittendus sit in accusationẽ simoniacorũ.rñ.pa.qd qlibet admittẽdus est.ar.a minori.Si eñ dñs q fuit sine peccato licentiã accusandi dedit vni.s.iudeo sceleratissimo cũ dixit.Si male locut⁹ sum ⁊c.multo forti⁹ null⁹ catholic⁹ repellẽd⁹ est:imo potius exhortãdus vt veritatem asseueret ad repellẽdum simoniacã prauitatẽ.Ber.¶Not.j.ex tex.ar.qd superior põt accusari p inferiorẽ ad hoc.c.lz.⁊.c.veniẽs.s.de accu.¶†No.ij.vnã regulã q nõ catholic⁹ non admittitur ad accusandũ etiã de crimine simonie.¶†Not.iij.bo.tex.in arg.q testis exoratus pcibus p partẽ vt ferat testimonium nõ dr suspectus.¶In glo.j.ibi:iude.melius diceret iudeo:sm Jo.an.q: ista verba q̃ sequunt nõ fuerũt dicta iude.sed illi iudeo ministro q dedit alapam Jesu dicens.sic rñdes pontifici.⁊ christus rñdit.Si male locutus sum ⁊c.⁊ sic etiã deberet corrigi glo.sequẽs.Hof.dicit q põt intelligi tex.de illa autoritate.qs ex vobis arguet me de peccato ⁊c.Nã ista autoritas loquit proprie de accusatore sz pma de teste.Sz tu dic q vtraq autoritas põt applicari ad literã secũda põt applicari ad tex.ibi accusandi.prima põt applicari ad literã ibi vt veritatẽ asserat ⁊c.Iste autoritates faciũt tñ quo ad superficiẽ:q: in veritate sensus illius autoritatis est quod a nemine poterat christus accusari siue redargui.¶†In gl.in v.catholic⁹ admittit in testimoniũ ⁊c.hoc nõ est verũ simplr.ideo dic q aut q̃rit nũqd qlibet admittat:et dic vt le.⁊ no.in.c.p tuas.j.e.vbi dicã aut q̃rit vtrũ quilibet admittat ad accusandũ ⁊ dic vt plene dixi in.c.cũ.p.s.de acc.¶†In gl.fi.i fi.de hoc an ⁊ qñ testes pñt cõpelli in criminalibus dic vt in.c.dilecto⁊.alle.in gl.Et iste tex.posset intelligi sm Jo.an.q pmo sit exorãd⁹ p partẽ sz cõpellẽdus p iudicẽ.⁊ no.primũ qd potest licite exorari per partẽ:vt.s.dixi.

1 ☞Simoniacus pendente accusatione super simonia ꝓhibetur ab administratione diuinorum.

2 Papa debet ordinem iudiciarium seruare de potentia ordinaria secus de absoluta.

3 Lite pendente reus nõ priuat re sua:puta beneficio nisi pẽdeat lis super aliquo graui crimine quo casus quis suspẽditur a re sua donec causa finiatur.

4 Simoniacus licet occultus an ⁊ quando sit suspensus tam quo ad se q̃ quo ad alios:adeo vt alij audientes diuina ab eo peccent.

Simoniacus nõ dicitur ille qui habet beneficium pro quo consequendo alter dedit pecuniã:⁊ ipse ignoret quando autem scirit tenetur dimittere.

5 Simoniacus an ⁊ quando possit prohiberi celebrare.

Excõmunicatus a iure an poterit excommunicari ab hoie.

Excõicatus a iure poterit iterum ab homine suspendi.

1 **Accusatum.** ¶†Simoniacus pẽdente accusatione ab administratione diuinorũ prohibetur.Hoc dicit cum seq.¶†No.j.ex tex.qd papa necessitat ad seruandum ordinẽ iudiciariũ[a] ⁊ intellige de ordinaria potentia et nõ de absoluta.vt in.c.ꝓposuit.de conces.preben.¶†Nota secundo casum in quo lit.pẽden.quis priuatur quasi possessione beneficij ⁊ officij ⁊ intellige hunc tertum quando accusatus erat infamatus de simonia vt glos.nam per atrocitatem dicti concurrente infamia fit suspẽsio donec causa finiatur.vt in.c.inter.de pur.ca.⁊ idem in alijs magnis criminibus concurrente infamia ⁊ vide qd no.Joã.an.in.c.inter.j.de purga.ca.⁊ in.d.c.j.de accu.lib.vj.¶†In glo.prima ibi:quantumcunq sit occultus pondera:q: gl.videtur sibi contraria:quia hic dicit qd simoniacus in ordine quantũcunq sit occultus est suspensus.j.in ver.si vero dicit qd si est occultus non est suspensus quo ad alios.Et vt clare habeas hũc articulũ aduerte ad duo.Primũ nunquid simoniacus sit suspensus.Secundũ nũquid possit prohiberi ne missam celebret.Ad primũ dic qd aut est simoniacus in ordine ⁊ quãtũcunq sit occultus est suspensus quo ad se ⁊ quo ad alios:q: ⁊ alij peccant audiendo diuina ab eo.xxxij.dist.§.verum.⁊ no.Inno.in.c.tanta.j.eo.⁊ ita intellige hanc particulam gl.Si vero est simoniacus quo ad beneficium:si est manifestus ⁊ notorius suspensus est quo ad se ⁊ quo ad alios.arg.in prealleg.§.verũ.⁊ no.Inn.in prealleg.c.tanta.nisi delictũ simonie fuisset cõmissum eo ignorante:vt q: pater vel alius dedisset pecuniã eo ignorante.arg.j.q.vij.presentiũ:sed cum hoc sciuerit debet dimittere beneficiũ.si vero est occultus:et tunc est suspensus quo ad se non quo ad alios.sicut quilibet peccator.i.ipse peccat celebrando:sed alij nõ peccant eũ audiendo.⁊ sic loquit gl.in fi.⁊ sentiunt hic doct.¶†Quo ad secundũ dic qd aut notoriũ est eum esse simoniacũ ⁊ nedum debet ꝓhiberi imo deponi sm ea que le.⁊ no.in.c.inquisitionis.s.de accusa.Aut hoc non est notoriũ nec infamatus est ⁊ non debet prohiberi:vt.s.dixi.aut infamatus:⁊ debet ꝓhiberi vt hic.nec ob.oppositio glo.qd iam iste est suspensus ipso iure:quia in tex.non dicitur qd debeat suspendi:sed qd debeat prohiberi.nã ⁊ suspẽsus nõ posset de facto celebrare ideo debet prohiberi quasi prohibitio conferatur ad factũ suspensio ad ius.Itẽ vt dicit Jo.an.potest proprie suspendi:licet sit suspẽsus.nam sicut excõmunicatus a canone posset excõmunicari ab homine:vt in.c.ita quorũdam.j.de iudeis:⁊ quod ibi no.gl.ita suspensus a iure potest etiã suspẽdi ab homine.

1 ☞Simonia propter immanitatẽ criminis dicitur heresis:non autem qd sit heresis.vide.j.proxi.c.

2 Papa de heresi accusatur:non autẽ de simonia nisi cõcurrẽtibus tribus:de quibus vide remissiue.

Quoties. Idem dicit q precedẽs nisi qd illud.c.loquitur in accusatione ⁊.c.illud loquit de simoniaco in genere istud declarat de ordine.Et ex his colliguntur oppositiones que possunt formari de superfluitate.¶†Nota primo ex tex.qd simonia dicitur heresis[b].Nñquid autẽ quilibet simoniacus sit hereticus:dic sm Inn.q nõ sed ille esset hereticus qui crederet gratiã sanctispiritus posse pretio acquiri.Alij vero hoc non credentes sed dantes pecuniã pro auiditate habendi beneficium vel consequendi ordinem nõ sunt heretici:sed simoniaci:sed propter immanitatẽ criminis appellat heresis:⁊ ex his infero ad id qd no.gl.in.c.si qs pecuniã.lxxxix.di.¶†Nunqd pa.possit accusari de simonia cum possit accusari de heresi.xl.di.si papa.⁊ dicendũ q non põt accusari nisi concurrant tria que no.in gl.in illo.c.si papa prealle.⁊ tene menti.

1 ☞Simoniacus deponitur si est sacerdos.

2 Simonia est pestis inficiens hominem:⁊ reddens ipsum inhabilem ad executionem officij.

3 Simonia ⁊ heresis:puniuntur per sola signa ⁊ presumptiones propter atrocitatem tanti criminis ⁊ idem esset in alijs grauibus criminibus,

4 Homicidium an sit horribilius crimen q̃ simonia.

1 **Sicut simoniaca.** †Simoniacus est deponẽdus.h.d.¶Casus literalis.Querebat de pena iniungenda simoniaco.Et rñ.pa.q sicut simõiaca pestis sua magnitudine alios morbos vincit:ita sine aliqua dilatione cum de ipsa cõstiterit de ecclesia debet eliminari atq expelli.Ber.¶†No.j.ex tex.q simonia appellatur hic pestis sicut enim pestis inficit hominem ⁊ multos:ita simonia inficit:quia reddit ipsum inhabilem ad executionem officij:⁊ tanta est cupiditas cõsequendi beneficia vt multos inficiat sicut pestis.¶†Nota scdo casum specialẽ vbi in crimine graui ⁊ grauissimo procedit per sola signa.i.p similes probatiões:nã regulariter in criminibus debẽt esse probationes luce clariores.l.sciãt cuncti.C.de ꝓba.canonizata.ij.q.viij.⁊.v.vj.epiphaniũ.sed in isto crimine simonie in odiũ sui admittuntur presumptiones:⁊ ita in crimine heresis de quo in

Zacharias.

a ¶Ordinem iudiciariũ.adde bal.i c.j.in.iij.col.ad fi.in ver.obseruet.in titu.si inter do.et vas.lis oriat i vsi.feu.Inno.⁊ Jo.an.in.c.in causis.s.de re iudi.Lanfran.i cle.sepe nu.36.⁊ ibi i apo.cel,in ver.sine figura.de re iu.⁊ dixi aliquid in apost.ad istũ in.c.cũ olim.nu.25.i apo.i ver.nõ tñ citationem palle.tit.de re iu.

Zacharias.

b ¶Simonia dicit heresis.Adde Felin.in rub.s.isto eo.titu.quẽ oino vide:q: multa ponit ibi circa hoc.

quo in.c.cũ cõtumacia.de here.li.vj.⁊ in.l.ij.de here.¶†In glos.j.in fi.vel dic fm Host.ꝙ homicidiũ est horribilib⁹: sed crimen simonie est grauius vel simonia est graui⁹ delictum quo ad inficiẽdũ characterez: vnde puto sic dicẽdũ qꝺ aut qs credit qꝺ possit acquirere pecunia gratiã dei: ⁊ tunc cũ iste sit hereticus graui⁹ peccat: vt dixi in.c.ꝑcedẽti: sed vbi euitatur heresis tũc homicidiũ est grauius delictũ respectu cõmitten tis ⁊ illius in quẽ cõmissum est sed quo ad inficiẽdũ characte rem simonia in ordine est grauius delictũ: ꝙ bene no.

☞ Simoniacus põt accusari p quãtũcunqꝫ criminosos et alias inhabiles: puta per meretricẽ vel seruum proprium. 2. Criminosi si ad aliquẽ actũ vocentur cõtra regulas iuris cõ munis: non venit meretrix: nisi de ea fiat specialis mentio.

Simoniacus in ordine etiam occultus est vitandus: ⁊ sine peccato non audiuntur diuina ab eo.

Excommunicatus toleratus non est vitandus in diuinis: sed in occulto sic vt erubescat.

Simoniacus in ordine est suspensus ⁊ quo ad se et quo ad alios ⁊ non suspensatur nisi per solum papam.

Simoniacus in beneficio an ⁊ quando sit suspensus.

Simoniacum est.

3 Simonia cõmittit̃ siue detur aliquid qñ beneficiuz cõfertur siue datur postea in progressu temporis.

4 Simoniam incurrunt recipientes: dantes ⁊ mediatores.

5 Consuetudo tolerans simoniam vel inducens: est nulla.

6 Moniales qñ recipiunt aliquã in sororem: nõ debent ab ea vel eius cõsanguineis aliquid petere: sed vel ipsi consangui nei aliquid sponte offerant monasterio vel qꝺ ipsi dicant vo lenti intrare vt aliquid portet pro victu. non aũt paciscãtur: quia esset simonia.

7 Simonia non committitur eo quod beneficiati recipiũt be neficia reseruata eis annua pensione dantes residuum fru ctuum alteri.

8 Cardinales locãtes bñficia eis commendata sub certa pen sione non cõmittunt simoniam: secus si renuntiãt titulo cõ mende accepta certa pecunia.

Simonia non cõmittit̃ si institutus in bñficio soluit certam pensionem alicui cardinali: que pensio fuit imposita benefi cio vacanti soluenda per instituendum.

a 1 **Tanta.**[a] ¶†Simoniacum accusare potest seruus meretrix ⁊ criminosus.h.d.⁊ duas habet ptes sicut duas reddit rõnes. secunda ibi: itẽ oĩs. ¶ Casus literalis. Dubitabatur citra crimẽ simonie q̃ psone in ipsius ꝓbatione essent accipiende. Et rñ.pa.ꝙ propter magnitudinem criminis simonie serui aduersus dñm ⁊ q̃libet criminosi admittunt̃ ad occasionem cõtra simoniacos. Itẽ omnis peccator põt cãtare missam p̃ ter simoniacũ quẽ quilibet accusare põt etiaz meretrix vt ab ordine male accepto remoueat̃. Ber. 2 ¶†No.j.ex text. casum in quo seruus põt esse in iudicio etiã in accusando dñm. ⁊ est spãle in crimine simonie. regulariter autẽ serui non stant in iudicio. de quo.ff.de iu.l.vix certis.iij.q.iiij.c.pe. 3 ¶†Scꝺo collige qꝺ sub dispositiõe gñali qua criminosi admittunt̃ ad b exercitiũ alicuius actus nõ cõprehendit̃ meretrix[b] nisi spãli ter de ea caueat̃: ꝙ clare innuit hec lr̃a. nã ꝑmo dixerat quos libet admitti etiã criminosos: ⁊ postea subiunxit meretrices. lꝫ eñi ⁊ ipsa criminosa sit. tñ ꝑpter eius vtilitatẽ repellit̃ ge neraliter a legitimis actibus ⁊ spãlis ꝓuisio requiritur circa ipsius habilitatẽ. ar.in.l.qñ alexãdrũ.C.de adul.⁊.l.q adul ter. ⁊ facit hoc.c.ad statuta loquẽtia de criminosis. ¶ In gl. j.ibi: si accusatus fuerit infamatus. hoc limita qñ clericus ac cusat̃ a laico criminoso: tunc eñi requirit̃ vt accusatus cleri cus sit male fame. secus ergo vbi laicus a laico vel clericus a clerico. de quo plene dixi.c.cũ.p.alle.in gl.⁊ in.c.p̃ tuas.j.eo. 4 ti. ¶†In gl.ij.in p̃n. hec sol. lꝫ prima frõte videatur vera. tñ in veritate non ꝓcedit. nã ⁊ simoniac⁹ in ordine est precisus ab ecclesia. ergo nullũ speciale poneret iste text. ĩ simoniaco. ⁊ ẽt sequẽtes sol. gl. possent impugnari. ideo cõclude breuiter post Inn. qꝺ alios peccatores etiã p̃cisos ab ecclesia tolera tos nõ tenemur vitare etiã in diuinis. nã licite audim⁹ diui na ẽt ab excõicato tolerato. ⁊ facit.c.cũ non ab hoĩe.j.de sen. ex. lꝫ possumus in occulto eos vitare vt erubescentes agant pñiam. ar.in.c.vestra.de coha.cle.⁊ mu. Sꝫ simoniacũ ĩ ordi c ne quãtũcunqꝫ occultum tenemur vitare in diuinis[c]. vt in.§. verũ.xxxij.di.⁊ sic ĩtellige tex. qꝺ peccator etiã si prescius tole ratus in ecclesia potest quo ad alios celebrare. lꝫ ipse peccet celebrando. Sed simoniac⁹ in ordine quãtũcunqꝫ toleratus 5 nec quo ad se nec quo ad alios nõ põt missam cãtare. ¶†In ea gl. ibi: nisi renũtiet bñficio ⁊c. Cõclude lati⁹ assumẽdo ali qua dicta Inn. ꝙ aut qs est simoniac⁹ in ordine aut in bñfi cio. Prĩo casus suspẽsus est quo ad se ⁊ quo ad alios. nec ꝓ dest renũtiare bñficio: nec dispẽsat̃ cũ eo nisi p solũ papã.j.q. j.in.c.gratiã. Si vero est simoniacus in beneficio. ⁊ tunc si est occultus nõ est suspensus quo ad alios. sed quo ad se tãtum ⁊ si renuntiat beneficio põt ordinẽ suũ exequi post peractam penitentiã sed illo beneficio retento in quo fuit simonia cõ missa nõ põt agere penitentiũ. vt in.c.inquisitionis.in prin. s̃.de accu. Si vero est manifestus ⁊ tũc est suspẽsus etiã quo ad alios: ⁊ lꝫ renuntiet bñficio eget tñ dispẽsatione sicut qli bet notorius criminosus vt in.c.fi.de temp.or. Sed põt cum isto dispẽsari per ep̃m dũmõ nõ sit ille ep̃s qui cõmisit simo niam. vt no.iij.q.v.presentiũ. Itẽ qꝺ dixi notorius simonia cus in beneficio est suspensus quo ad alios est verũ qñ simo nia fuit cõmissa eo sciente. secus si eo ignorãte puta p patrez vel amicũ tunc non est suspensus quo ad alios: sed non põt illud beneficiũ licite retinere sine dispẽsatiõe: vt p̃alleg.c.pre sentium. ⁊ qꝺ no.in.c.sicut.⁊.c.nobis.j.eo.

1 ☞ Simonia in quibus rebus committatur.

2 Quicquid datur vt quis recipiatur in aliquam religionem

1 d **Non satis.**[d] †Simoniacũ est pretiũ re cipere ꝓ ingressu religionis. ⁊ pro priorib⁹ vel capellis cõcedẽdis ꝓ p̃latis in stituendis. ⁊ pro cõcedẽda sepultura ꝓ chrismate pro oleo sancto pro benedictionibus nubẽtium vel aliis sa cramentis nec valet cõsuetudo in cõtrariũ. h.d.cũ se. Diuidi tur. nam primo ponit cõsiliũ tripliciter ꝓhibitiuũ diuisum cuius transgressores ⁊ consensores dicit simoniacos. secun do cõiunctim ponit aliam triplicẽ prohibitionẽ dãnans cõ trariam cõsuetudinẽ ⁊ causam reddit. tertio ibi: pro sepultu ra. ¶ Casus literalis. In ca. isto ꝓhibet̃ ne ab his qui trãs eunt ad religionẽ aliqua pecunia requirat̃ nec prioratus vel capellania pro aliquo pretio alicui cõmittatur: ⁊ qui contra fecerit tam ille qui dedit q̃ꝫ qui recipit vel cõsensit simoniam cõmittit nec pro aliquo spirituali vlla exactio attentetur nõ ob. aliqua cõsuetudine. quia diuturnitas temporis nõ dimi 2 nuit peccatũ sed auget: ⁊ in se.c.idẽ dr̃. Ber. ¶†No.j.ex text. e qꝺ ingressus[e] religionis est qd spirituale. vnde pro eo nõ dꝫ aliqd temporale exigi al's committit̃ simonia vt hic. de quo plene dicetur in.c.qm̃.j.eo. vbi habetur de istis monialibus. 3 ¶†No.ij. qꝺ pariter simonia cõmittit̃ siue a principio tẽpo ris institutiõis aliqd tẽporale ex pacto det̃ siue annua pars redituũ cõstituat̃ nam vr̃ conferre beneficiũ propter illũ an nuum reditũ qui est qd tẽporale de quo aliquid infra tãgã. 4 ¶†No.iij. qꝺ tam recipiens temporale pro sp̃uali q̃ꝫ dans ⁊ cõsentiẽs siue mediatores ĩuoluunt̃ vitio simonie ad hoc.c. 5 per iq̃sitionẽ.s̃.de elec.⁊.c.ij.de cõfes. ¶†Ultimo no. ꝙ con suetudo non excusat in istis imo aggrauat peccatũ qꝺ intel lige qñ diu p̃seuerauit ĩ peccato p̃textu cõsuetudinis de quo 6 vj.q.j.imitare.c.fi.de cõsue.⁊.j.c.pri. ¶†In gl.j.in fi.not.ex gl. duas bonas theoricas ⁊ practicas cõficiẽdi instrumentũ f qñ aliqua puella recipit̃ in monialẽ[f] vt non det̃ aliqd ex pa cto sed pure ꝓ deuotione sua ipsa puella vel eius pater offe rat monasterio aliqd. Scꝺa practica est vt si hoc cõtingat ex defectu facultatis redituũ monasterij ⁊ p viã cuiusdã prote ctionis siue intimationis dicat̃ volenti intrare vt secum ali quid apportet vñ possit viuere. nõ aũt dꝫ duci in pactum. et ita intelligo Inno.in.c.tua.j.eo. vbi vr̃ sentire cõtra istã glo. 7 de quo etiã per Io.an.in.c.qm̃.j.eo. ¶†Sꝫ q̃ro extra glo. dr̃ hic qꝺ nõ debent cõcedi ecclesie seu capellanie sub annuo re ditu nũquid religiosi quibus sunt concesse alique ecclesie ad vsum propriũ possint licite cõcedendo oẽs fructus retinere sibi annuã pẽsionẽ. ⁊ concludũt hic doct. qꝺ sic nec ob.c.ꝓhi bemus nec.c.significauit.s̃.de censi. qr verũ est qꝺ census nõ debet imponi ecclesijs sed fructus qui debent̃ alicui bñ p̃nt vẽdi vel locari. vt in.c.vestra.de loc. ⁊ facit qꝺ no.in.c.de mo 8 nachis. ⁊ in.c.auaritie.de preben. ⁊ in cle.j.de iurepa. ¶†Et hec faciunt ad.q. quotidianam nũquid Cardinales possint cõcedere beneficia eis commẽdata sub annua pẽsione. Et cir ca hoc sic conclude qꝺ aut volunt locare commendã existen tem apud eos ⁊ possunt sicut quilibet beneficiatus vendere ⁊ locare fructus sui bñficij vt in prealleg.c.vestra spiritualia tamen non debẽt locari. de quo dic vt dicam in.c.qm̃.⁊.c.fi.j. ne prela.vi.su. aut volũt renuntiare titulo cõmẽde vt benefi ciũ cõferat̃ alij per papã ⁊ tunc si precedit pactum vt habeat certã pecuniã nõ est dubiũ qꝺ cõmittit̃ simonia ⁊ magis cõ mitteret ipse Car. q̃ꝫ ille q cõfert qr ipse nihil cõfert: sed tan tum renũtiat cõmẽde ⁊ recipit pecuniã ex pacto est eñi illa re nuntiatio simoniaca ad hoc quod not. glos.in.c.ex parte.s̃. g de offic.deleg. Sed cautela posset sic adhiberi. dum tamen[g] nõ precedat prius priuata pactio vt pa. ex officio suo induce

Sebasti. Sapia.

a ¶ Tanta. ad materiã huius decretalis vide no. per doc.in.c.veniens. primo.s̃.de testi.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Meretrix. Ex hoc vr̃ posse ĩferri qꝺ meretrices nõ admittunt̃ ad testificandũ in crimine simonie qr nulla iura specialiter dicunt meretrices admittendas sed criminosos tñ. ⁊ licet tex. iste velit qꝺ meretrices admittant̃ ad accusandũ nõ tñ sequit̃ ergo ẽt ad testificandũ qr maior idoneitas requirit̃ in testificando ꝑpter maius piculũ.c. lꝫ he li.ĩ fi.j.e. cõtrariũ tñ tenet gl. hic in fi. ⁊ Alex.in cõsil. xj.incip. circa primũ dubiũ quo q̃rit̃ in primo vol.

Zacharias.

c ¶ Tenemur vitare in diuinis. adꝺ Fel. pulchre in.c. accusatũ.in fin.s̃. eo.titu.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Nõ satis. Extẽde hũc tex. vt per Abb.in.c.ad nostrã.j.e. ⁊ in.c.ea q̃ j.eo.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Ingressus. vide Abb.i.c.ij.ĩ ꝑmo no.s̃.de statu monacho.

Zacharias.

f ¶ Quãdo puella recipit̃ in monialẽ. Adde ad dilucidationẽ hui⁹ dubij Bar.in.l.ij.C. de insti.⁊ substi.⁊ ibi oĩno p Alex.ĩ fi. eũdẽ Bar.⁊ melius in.l.titio centũ.§.j.ff.de cõd.⁊ demõ.⁊ ĩ aut̃.res q̃.C.cõ.de succes.

Sebasti. Sapia.

g ¶ Dum tñ. Uiꝺ mirabilẽ decisionẽ ad v̾ba Abb. hic quã ponit Feli.in.c.ad audientiã.in.ij.col.cũ sequẽ.s̃.de rescrip

ret Cardi.ad renuntiandũ τ postea apponeret certã pensionem beneficio vacãti soluendã Car.annuatim p instituẽdũ τ hoc trãsiret sine vitio simonie.arg.opti.in.c.nisi de pbẽ.nã τ si pro vita religiosorũ qñqz apponunt iste pẽsiones ecclesie fortius pro sustentione Cardinaliũ quorũ cõsilio regit orbis τ absqz dubio consultius prouideret vniuersali ecclesie apponẽdo hmõi pensiones poti⁹ q̃ cõcedẽdo eis ecclesias in commenda:qr destituunt sic ecclesie proprio rectore τ male deseruit ipsis ecclesijs in spiritualibus τ temporalibus.

1 ☞ Consuetudo lz praua τ inhonesta excusat a pena tpali.
2 Simonia an possit cõmitti circa sacramẽtum matrimonij.
3 Maritus ignobilis si aliquid dat vxori nobili in recõpensationem parentele licite dat: τ huiusmodi donatio valet.
4 Donatio remuneratoria inter virũ τ vxorẽ valet etiã nõ expectata morte alterius cõiugũ qr non est simplex donatio.
5 Presbyter si nõ vult baptizare aliquem sine pecunia an debeat illi dare dictã pecuniã:an vero baptismum relinquere.
Pro baptizato habetur qui habet volũtatẽ baptizandi se.
Baptismus etiam collatus a laico tenet.
Simoniam non committit ille qui est necessitatus dare pecuniam pro spiritualitate.
6 Vsurã ñ ɔmittit ille q necessitat accipe pecunias sub vsuris.
7 Simonia nõ cõmittitur si quis dat vel pollicetur pecunias alicui pagano vt faciat se christianũ:nisi ille paganus efficeretur christianus ob illas pecunias.
8 Simonia non cõmittitur ex parte recipientis si accipit pecuniam ne cõferat spiritualia simoniace.

Cum in ecclesie. Summatum est s. in. c. pcedenti. τ diuidit qr primo ponit factũ horribile:τ excusationem cõsuetudinis improbat.scdo illam reprobat qr simoniacã ibi:ne igit. ¶ †No.j.ex tex.q praua cõsuetudo põt appellari lex mortis.appellat eñ lex qr ab impijs vt lex τ puilegiũ obseruat.ideo radicit⁹ τ velociter est extirpãda.vt.viij.dist.mala cõsuetudo appellat lex mortis qr infert mortẽ eternã:sz quo ad penã tẽporalẽ multũ excusat[a] vt no.iiij.dist.deniqz.τ in.c.cũ venerabilis.de ɔsue. ¶ Scdo ex eodẽ vbo colligo quod peccatũ successiuũ est grauius τ grauiori pena afficiendũ q̃ sit momẽtaneũ τ q peccatũ detinet tpaliter τ inuisibiliter aĩam vinculatã seu allegatã sicut vincula tenent corpus visibiliter. ¶ Vltimo no.q oĩa spũalia largo mõ pñt appellari sacra vt colligit ibi: seu alijs sacramẽtis τc.pprie tñ sunt septẽ sacra.de quibus in.c.veniẽs.de trãsac.p gl. ¶ In gl.ij.in fi.vel dic fm Vin.q hoc pcedit de iure ciuili.de iure vero canonico nõ vz cõsuetudo aliq̃ vt p spũali aligd det tpale τ an τ qñ possit aliq̃ ɔsuetudo i hmõi introduci.dicã i.c.ad apostolicã.j.e. ¶ †In gl.i v.bñdictionibus nubentiũ τc.ibi gratia nõ cõfertur. Jo.an.hic.τ in.c.vnico.de sac.vnc.determinat ɔriũ dicẽs qõ etiã in matrimonio gratia cõfert.τ ad.c.cõnubia.alle.pro ɔrio rñ.q in bñdictionibus nubentiũ τ in alijs sacramẽtis adest pñtia sancti spiritus τ gratia:sed in matrimonio in actu.s.copule carnalis nõ lz adsit psentia sanctispũs pter horrorẽ: τ qr homo efficitur tot⁹ carneus põt tñ ibi adesse gratia:puta si facit cã reddẽdi debitum.nã tũc cõiunx meret.xxiij.q.v.c.j.xxvij.q.ij.si tu abstines.Nec etiã vz ar.gl.dũ dicit q p benedictionib⁹ nubentiũ nõ debet aliquid exigi: qr cõfert gratia spũssancti τ tñ prohibet exactio pecunie.exẽplum in elec. Et an sit indistincte verũ q in matrimonio possit licite interuenire pecunia.cõclude qõ pro dote τ p donatiõe pter nuptias licite põt interuenire:qr pprie nõ dat pro matrimonio.i.vt ɔhatur ipsum matrimoniũ.sed p onere matrimonij vt in.c.p vestras.s.de dote post di.resti.Itẽ ante matrimoniũ ɔctũ põt interuenire donatio inter spõsos.dũmõ cõferat in tps matrimonij:vt in.l.j.C.de do.ante nu.sed in matrimonio ɔhendo si inducat alter ad matrimoniũ nõ valet donatio seu promissio facta ab altero cõiugũ.[b] qr vr fieri ob turpẽ cãm.s.libidinis extorquẽde.ita vult tex.no.in.l.si ita stipulatus.§.si tibi.τ in.l.si diuortio.ff.de verb.obl. ¶ †Dictum tñ sig.Bar. in vtroqz loco q si puella[c] erat nobilis τ vir eẽt plebeius.tũc licite põt aliquid donari vt cõtrahat matrimoniũ: qr videtur donatio remuneratiua τ in cõpensatione parẽtele: τ nõ causa libidinis qõ est valde notãdum. ¶ †Et per hec dicta Bar.audio Bart.de sali.cõsuluisse q valet donatio facta inter cõiuges qñ est remuneratiua seruitij recepti: vt si contra effectũ cõiugalẽ maximũ beneficiũ collatũ est vxori p virũ et ecõtra.ita q alter alteri sit obligatus ad antidora.tũc enim tenet donatio τ obligatio facta etiã nõ expectata morte alterius cõiugũ qr simplex donatio phibetur inter cõiuges.vt in.c.fi.de do.inter vi.τ vxo.non autẽ donatio remuneratiua illa enim proprie τ stricte nõ est donatio cum nõ procedat ex mera liberalitate:vt.l.j.ff.de dona.sz pcedit vt satisfiat obligationi ad antidora.l.sz τ si.§.cõsuluit.ff.de peti.here.τ in.c.cũ creatura.de cele.missa.τ in.c.cũ in officij.de test.τ hec no.

5 ¶ †Extra gl.quero nũgd possit licite dari pecunia sacerdoti qui nõ vult aliter baptizare an potius sit sacramentũ baptismatis relinquẽdũ:de hoc vide bo.gl.in.c. baptizandis.j.q.j.vbi videt cõcludere qõ aut iste baptizandus est adult⁹ τ nõ debet aligd cõtribuere:sed poti⁹ baptisma relinquere: qr ex quo credit τ non deficit per eũ quominus baptizet:habetur pro baptizato:arg.in.c.debitũ τ qõ ibi no.s.de bap.τ in c.ij.de psby.nõ bap.τ qõ ibi no.in gl.alias baptizet seipsum fm illã gl.hoc tñ vltimũ parũ prodesset:qr differentia debet esse inter baptizãtem τ baptizatũ in prealle.c.debitũ. Item dic q potest se facere baptizari a laico: qr a quocunqz collatum sit tenet.vt in.c.j.in ver.sacramentũ.s.de sum.tri.Si vero est infans tũc sunt opi.Quidã eñ dicũt nihil esse tribuendum sz poti⁹ infantẽ dimittẽdũ sine baptismo: qr nõ dz qs peccare vt infans acquirat vitam eternam.xiiij.disti.qõ ait Loth.τ ibi gl.τ.xlvj.dist.sicut.alij dicũt q lz nõ deberet dari:tñ potius q̃ dimittere infantẽ sine baptismo pecunia esset danda.τ hoc intellige qñ non reperit alius q sciat baptizare τ putarẽ qõ licite põt hoc casu dari pecunia.licet illicite recipiatur:qr iste donat duct⁹ necessitate donat nõ vt emat spirituale sed potius tollat impedimẽtũ illicite pstitũ huic sacramento.

6 ¶ †Sicut in simili dicimus de recipiẽte pecuniã ad vsurã vt si volũtarie hoc faciat inducendo aliũ ad vsurã cõmittẽdã peccet:secus si hoc faciat ex necessitate:vt no.in.c.

7 sup eo.j.de vsur.τ facit qõ not.s.c.proxi. ¶ †Secũdo querit nunquid licite detur pecunia pagano vt se baptizet de quo vide gl.in.c.q̃ pio.j.q.ij.τ recipiant opi.τ quidã dicũt qõ licite põt dari exẽplo beati Siluestri qui bona tẽporalia pollicebatur paganis vt facerẽt se christianos alij cõtra:mihi placet hec opi.qõ aut faciunt propter paupertatem quia pagani nolunt venire ad fidem christianã:τ tunc licite eis posset pecunia promitti nam multi iudei multas diuitias congesserunt ex vsuraria prauitate:τ timent venire ad fidem: quia oportet eos omnia male ablata restituere:hoc enim casu licite puto pecuniã eis posse promitti vt veniãt ad fidem: sed si non habent propositũ veniendi ad fidẽ nisi ex cupiditate pecunie promisse:tũc puto cõtrariũ qr in talibus parũ prodest baptismus.xv.q.i.non est.imo peccant.qr abutuntur bono τ dantes non euaderent peccare ar.xxiij.qõ.v.ad fidem.sed

8 fm primũ mẽbrũ arbitror fecisse beatũ siluestrum. †Vltimo queritur quid si pecunia datur episcopo vt simoniace nõ cõferat spiritualia.dicũt doctores qõ simonia est ex parte recipientis non autem ex parte dantis.

1 ☞ Procurationem non debet petere prelatus nisi in casibus a iure expressis:vel his similibus.
2 Procuratio debetur episcopo non solum si visitat vel consecrat loca remota sed etiam vicina.

1 **Cum sit.** Breue est. ¶ †Nota primo casum in quo preter visitationẽ debetur procuratio qñ.s.episcopus siue prelatus vadit ad consecrandũ ecclesiã.τ dicit hic Vin.τ docto.cõmuniter post eũ qõ in nullo casu pstabitur procuratio prelato pro officio suo impendẽdo nisi in casibus a iure expressis.τ no.hoc dictum tanq̃ singulare:qr quotidie allegatur.Exigẽs ergo procurationẽ debet allegare casum expressum fm doct.sed ego putarẽ qõ in similibus expressis possit procuratio exigi ad hoc qõ no.gl.τ doc.in.c.sicut.s.de accusa.τ tex.iuncta glo.in simili in.l.j.C.de condi.inde.τ in.c.statutum.post prin.de rescrip.lib.vj.nõ enim oẽs iuris articuli possunt lege cõpleri:sed iste de similib⁹ ad similia procedendum.vt.l.nõ possunt.ff.de legi.τ in.c.dilecta.de confir.vtili

2 vel inutili. ¶ †In glos.j.ibi:potius pro labore τc.hanc opi.tenuerunt quidã:sed nõ placet Host.qr sequeret quod data vicinitate locorũ nõ deberet ista procuratio.no.bene hoc dictum Host.ex hoc enim sentit qõ quãtũcunqz ecclesia consecranda sit vicinia episcopatui nihilominus potest a cõsecratore exigi procuratio qõ placet tum quia ista litera loquitur indistincte:tũ quia idẽ videmus in procuratione debita ratione visitationis:qr debet etiã ab ecclesijs quo sunt in propria ciuitate.vt in.c.venerabili.de cen.Est ergo hec procuratio annexa visitationi τ consecrationi.τ datur non pro labore sacramenti.quia daretur pro ipso sacramento cum sit connexa.j.q.iij.si qs obiecerit.sed prestabitur in signũ cuiusdam superioritatis.τ vt facilius plati inducant ad visitãdũ τ consecrandũ.facit p no.Inno.in.c.romana.de cẽs.li.vj.Quare aũt in cõsecratione τ visitatione exigi põt procuratio.τ nõ sic

a baptizandis

Zacharias.

a ¶ Quod ad penã tẽporalẽ multum excusat.adõ Lud.ro.sin.suo.xix.incip.an ɔsuetudo.τ Fran.de cre.sing.suo.cxlix.qõ inci.nos puerorũ alleg.vtriqz ad hoc gl.fi.in.c.cũ venerabilis.p istũ hic alle.s.de consue.quã vide τ qõ ibi notaui i apo.ad istũ nu.5.in apo.i ver.quo ad penã dixi in super in apo.ad eũdem post alios.in c.qm.nu.13.i apo.in ver.tex.cũ glo.s.de cõsti.Fel.i.l.j.col.vj.s.de re iudi.Alex.cõsi.xxij.co.ij.vol.j.τ cõsi.cvij.col.pe.vol.ij.Bald.cõsi.xxxiij.volu.ij.Ro.cõsi.cccclxvj.Car.cõsi.cxxxij.colum.ij.τ Det.de anch.cõsilio.xlvj.incipiẽ.cõsuetudo.τ cõsi.cclxxj.incipi.iure sumpto.τ cõsuetudinem.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Ab altero ɔiugũ.In ɔriũ põderatur p Abb.ibi tert.in.c.de illis.s.de ɔditio.app.rñdet duob⁹ modis vt ibi per eũ.

c ¶ Quod si puella.vide Jas.in.l.si nõ fortem.col.iij.versi.scdõs effect⁹.ff.de cõdictio.indebi.τ late in.l.ex hoc iure.colũ.vij.ver.terti⁹ effect⁹.ff.de iusti.τ iure.vbi ad hoc plura allegat.

a baptizandis.vide gl.x.q.iij.relatum.que dicit hoc fieri ne propter auaritiā seu paupertatem hominis subtrahenṫ seu submouerentur a sacramēto baptismatis.Et no.hāc gl.inquantum dicit ꝙ propter defectū facultatum ecclesie debet episcopus proprijs sumptibus ecclesiā cōsecrare.tene mēti.

1 ☞ Conuictus de simonia vel infamatus si se non purgauerit est deponendus.ꝭ.

2 Electus simoniace in prelatum est deponendus.

3 Notorie simoniacus puniṫ tāꝙ si foret vel ꝯfessus vł ꝯuict⁹.

4 Simonia non punitur per solā famam.

5 Principes etiam laici qui accepta pecunia cōsentiūt electioni alicuius in prelatū:cōmittūt simoniā:⁊ tenentur illas pecunias restituere illi ecclesie de cuius prelatura agebatur.

7 Confessio extraiudicialis facit indiciuʒ ad torturā:⁊ aliqñ ad penā ⁊ est sufficiens ad priuādum quem beneficijs suis.

Gloriās se cōmisisse tale crimē puniṫ ꝑ delicto gloriatiōis.

8 Confessus in iudicio timore future probationis nō dicitur sponte confessus.⁊ ideo non gaudet beneficio cōfitentium.

Confessio spontanea que dicatur.

Confessus per viā inquisitionis acrius puniṫ ꝙ cōuictus.

9 Simoniacus in ordine debet deponi ab ordine male accepto qꝛ eo retento non posset agere penitentiam.

10 Patronus laicus alicuius ecclesie collegiate an habeat cōsentire in electione prelati.

Collatio beneficiorū nō potest fieri per laicum nec ꝑ ipsum acquiri etiam ex consuetudine de cuius initio nō sit memoria:nisi ex speciali priuilegio pape:vt habēt principes et reges mundi.

11 Pecunia simoniaca accepta per regentes ecclesias quomodo distribuetur ⁊ qualiter accipientes puniantur.

1 DE hoc. †Conuictus de simonia deponēdus est.Idē i infamato q se purgare non potest.scđa pars principalis ibi:regē. ¶ Casus literalis.Eṗs exoniē.ante suā electionem ꝓmisit Archi.quoddā beneficiū ⁊ cuidā clerico quēdā prioratū vt vterqꝫ electiōi sue cōsentiret.Itē rex ⁊ alij principes pecuniā receperūt vt electiōi cōsentiret:q̄siuit archiepꝭ qd esset sibi agendū sup p̄dictis:Rñ.pa.qđ si notoriū est dictū Archid.⁊ clericū recepisse promissa ob cām illā vel exinde cōfessi fuerint in iure vel legitime cōuicti ab altaris ministerio ꝑpetuo sunt deponēdi.Si vero nō est notoriū:nec cōuicti sunt vel cōfessi:sed publica laborāt infamia indicenda est illis purgatio in qua si defecerint sunt puniēdi. Rex aūt ⁊ principes sunt inducēdi vt si q̄ receperūt a dicto epo vt electioni p̄starēt assensum ecclesie exoñ.restituāt cū illa sine periculo anime retinere nō pñt.Ber. ¶ †No.j.ex tex.ꝙ ꝑpter 2 vitiū simonie etiā cōmissum in electiōe p̄lati debet qs deponi ab officio ⁊ bñficio.qđ intellige vt dixi in.c.acquisitionis. 3 s̄.de accu. ¶ †No.ij.ꝙ pariter puniṫ de simonia is de cuius 4 crimine notorie cōstat vel cōfessus seu cōuict⁹. ¶ †No.iij.ꝙ licet crimen simonie sit exceptū ⁊ multa in eo sunt specialia. 5 sola tñ fama nō sufficit ad puniēdū de hoc crimine. ¶ †Itē no.ꝙ infamato etiā de graui crimine pōt a principio indici purgatio ⁊ deficiens in ea pōt puniri vt autor sceleris qđ li- 6 mita ꝯm ea q̄ dixi in.c.accedēs.s̄.de acc. ¶ †Ultimo.no.ꝙ reges ⁊ p̄ncipes ⁊ alij laici recipiētes pecuniā vt cōsentiant electiōi seu ꝓmotioni ad aliquā p̄laturā teneṅt illā pecuniā restituere ecclesie.de cuius p̄latura agebaṫ lʒ nō prouenerit ex bonis ecclesie.⁊ hoc ideo quia in ignominiā illius ecclesie fuit data pecunia.ideo in recōpēsatione iniurie est illi ecclesie restituēda ꝙ bñ no.in practica:nā cōfessores principum vel ignorantia ducti vel vt applaudāt principibus negligūt eos ad penitētiā inducere.⁊ multi tales sunt hodie in orbe de quorū salute diffidendū est cū decedāt in tali peccato nā peccatū non dimittiṫ nisi restituaṫ ablatū:vt in regula pec- 7 catum.de reg.iu.li.vj.⁊ in.c.cū tu.j.de vsu. ¶ †In gl.in ver. cōfessi.ibi extra iudiciū nō p̄iudicat ⁊c.intellige gl.qđ cōfessio facta extra iudiciū sup crimine nō preiudicat.s.ad plenū producit tñ indiciū validū ad supponendū cōfessum tortu- a re^a vt no.gl.⁊ doc.i.l.capite quinto.ff.de adul.Et qñ trāsit in nomē specificiū delicti etiā pene p̄iudicat vt si qs extra iudiciū gloriaṫ se cōmisisse tale crimē:nā tunc puniṫ ꝑ delicto gloriationis:vt est tex.in.c.ꝙ sit.j.de exces.p̄la.⁊ sentit Inn. in.c.ꝑ inqsitionē.de elec.ꝙ cōfessio extra iudiciū de crimine est sufficiēs ad priuandū quē beneficijs suis cuius cōtrariū ipsemet sensit in preall.c.ꝙ sit.de hac materia plenissime di- 8 co in.c.at si clerici.de iudi. ¶ †In ea gl.ibi.timore ꝓbatiōis no.sing.gl.qꝛ quotidie solet allegari.⁊ idē no.gl.xv.q.vlt.in sum.⁊ diciṫ cōfiteri timore ꝓbationis qñ iā accersitus erat ad iudiciū.secus aūt qñ nō precedēte aliquo stimulo sponte iuit ad iudiciū ⁊ cōfessus est crimē:qꝛ tūc hec confessio diciṫ oīno spontanea.⁊ per hāc gl.dico limitādū dictū Inn.in.c. qualiter ⁊ qñ.ij.de accu.vbi dixi ꝙ si qs cōfiteṫ crimē quantuncunqꝫ graue nō p̄cedēte directo ordine cōtra eū poterit imponi pena quantūcūqꝫ grauis statuta pro delicto cōfessato intelligo enim qñ iam vocatus erat ad iudiciū:licet nō per accusationē.secus si sponte accessisset.Hosti.tñ dicit hic qđ etiā si timore probationis qs cōfiteṫ etiā in aliquo parcēdum est sibi lʒ non in totū ⁊ erit arbitrariū quāta pars pene indulgeatur:ar.in.c.fi.de trāsa.sed hoc dictū Host.nullo iure probatur quinimo oīa iura parem penā infligūt cōuictis ⁊ confessis in iudicio:vt hic ⁊ in.l.si ꝯfessus.ff.de custo.reo. ⁊.c.ij.de cōfes.cū multis similibus.⁊ facit illud notābile dictum Inno.in p̄alleg.c.qualiter.vbi vult acri⁹ puniri cōfes- 9 sum per viā inquisitionis ꝙ cōuictū.vt ibi dixi. ¶ †In glo. in ver.deponēdi.ibi si agaṫ in modū inqsitionis ⁊c.hoc procedit vbi agiṫ cōtra simoniacū in ordine ⁊ tūc etiā indistincte fit depositio etiā ab ordine:qꝛ retento ordine male accepto non pōt agere penitentiā:⁊ ita intelligo.c.inquisitiōis. alle.in glo.⁊ ibi dixi sed si esset simoniacus in beneficio tunc non videṫ qđ ꝑ viā inquisitionis debeat fieri depositio.ar.j. e.insinuatū.⁊ plene tetigi in p̄alle.c.inquisitiōis.⁊ dic vt ibi 10 ¶ †In gl.in ver.regem.ibi:nō cōfirmaṫ electio ⁊c.pōdera gl.qꝛ aperte sentit qđ patron⁹ etiā laicus ecclesie collegiate habet cōsentire in electiōe prelati adeo qđ eo nolēte cōsentire non firmaṫ electio:sed in veritate hoc est falsum de iure si patronus nō pretēdit aliquā cām legitimā cōtradicēdi nisi hoc haberet de iure speciali ⁊ a solo pa.de quo vide bo.text. cum gl.s̄.de iurepa.nobis facit tex.in.c.cū terra.s̄.de elec.⁊ forte iste tex.habebat hoc priuilegiū sicut audio regē Frācie ⁊ aliquos principes orbis habere ex priuilegio ꝑtātē cōferēdi certa bñficia de cōsuetudine tñ hoc nō posset acquiri per laicum etiā si esset tanti tēporis cui⁹ initij memoria nō esset: 11 vt no.dicit Jo.an.in.c.ij.de p̄bē.li.vj.in nouella. ¶ †In gl. fi.in fin.Uel distingue clarius ꝯm Host.⁊ do.Anto.qđ aut queriṫ de ecclesia seculari aut regulari.Primo casu aut ille qui dedit pecuniā nō habet vñ viuat ⁊ tūc restitueṫ isti q dedit ar.in.c.veniens.j.e.⁊ argu.eorū q̄ no.in.c.qđ te.de cle.cōiug.Aut hʒ vñ viuat:⁊ tūc aut oēs d̄ ecclesia deliquerūt aut ꝑticulares de ecclesia.p̄mo casu oēs de ecclesia debēt deijci ⁊ pecunia debet applicari illi ecclesie:qꝛ nō applicaṫ ipsis criminosis:cū inde eijciantur.secus si nō eijcerenṫ qꝛ tūc debet applicari fisco principis.s.pape ꝯm Hosti.qui distribuat in pias causas turpia enim lucra a fisco extorquenṫ.l.fiscus.ff. de iure fisci.Si vero solus p̄latus seu particularis de ecclesia deliquit tunc ipse solus punieṫ ⁊ pecunia applicabiṫ ecclesie in cuius ignominiā data fuit vt hic. ¶ Scđo mēbro principali cū queriṫ in ecclesia seculari aut oēs in ecclesia deliquerunt:⁊ tūc datur pecunia ei qui dedit vt intret secundū monasterium.vt in.c.veniēs.j.eo.Si vero particularis de ecclesia deliquit:tunc ne delictū suum noceat ecclesie tenetur dare pecuniam scđo monasterio quo ad vsumfructū tantum ⁊ mortuo ingresso redibit primo monasterio ⁊ sic potest intelligi finis glose vt limitet illud capitulum veniens.

1 ☞ Simonia est:quādo pro aliquo obsequio promittitur beneficium ecclesiasticum.

2 Clericus in curia pape vel in foro ecclesiastico potest esse ꝓcurator laici:in curia vero seculari non:nisi ad vnum negotium tantum.

3 Excommunicati sunt ipso iure illi qui recipiunt aliquid ex eo quod proponūt aliquod negotium pro alijs apud sedē apostolicam.

4 Familiaris alicuius prelati si inseruit ei pro beneficio obtinendo committit simoniam.ꝭ.in fine.

Beneficium collatum in aliquem ob seruitia temporalia recepta est simoniacum.

5 Prelatus habens aliquem ad sua seruitia sub certo salario donec de beneficio prouideat sibi:an committat simoniam dando tale beneficium retinendo maxime sibi salarium preteritum quod promiserat.

Electus promittens dantibus vocem sue electioni beneficium committit simoniam.

1 CUm essent. †Simoniacū est pro temporali obsequio beneficium ecclesiasticum promittere.primo ponit decisam controuersiam ⁊ procuratoris donationē. secūdo diffinitionem ⁊ eius cām ibi:cumqꝫ. ¶ Casus literalis.R.clericus ⁊ nobilis vir Guil.erāt in presentia dñi pape pro cōtrouersia quam inter se habebāt:qꝛ nobilis ille in curia domi.pape moram diutius trahere non poterat ꝑ se

Zacharias.

a ¶ Ad supponendum cōfessuʒ torture.Adde Bar. in.l.qm̄.ff.ꝯ infa. bal.i.l.ict⁹ fustiū. e.tit.Ang.i.l.j.ff. de cōfes.istum.⁊ Joā.de ana.in.c. ij.s̄.e.⁊ istis.c.at si clerici.col.iiij.ver. sed qꝛ supra facta est mētio.ff.de iudi.ro.deci.clxxx. incipi.lʒ cōfessio extraiudicialis.⁊ Rom̄.cōsi.vij.incipi.visis necessarijs in facto ꝓposito qđ tñ dictū limita vt notaui in apo.ad istuʒ in.c. olim.numero.9. in ver.subijci torture vbi etiā Fel. co.ij.ver.ij.nisi reuocet.s̄.de rescri.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Torture.adde qđ hmōi cōfessio facit plenā probationē qñ est verisimilis vt cōcludit Tindarus in tractatu de ꝓbatio. vbi tractat de cōfessione versi.nūc de criminaliū.in prin.⁊ cui⁹ sit effect⁹ talis ꝯfessio. tradit Paris de puteo.i tractatu syndicatus char. lxix.col.iij.vbi dicit ꝙ lʒ talis confessio nō ꝓbet.facit tñ qđ cōfessus possit extraordinarie puniri qđ gloriat⁹ fuerit de delicto ⁊ d̄ tali cōfessiōe vid multa ꝑ And.de are.in tractat.maleficiorum in verbo fama publica.versi. quero an vnū iudiciuʒ.⁊ in verbo necnon ad denuntionem ver.quero an confessio.

in causa illa cõstituit ꝓcuratorē partibꝰ in p̄sentia pape constitutis. clericꝰ ille cõfessus est ꝙ miles ille ꝓmiserat ei dare ecclesiā illā sup q̄ litigabat: si quoddā negotium ipsius militis possit in p̄sentia pape ꝓmouere: ⁊ q꞉ ꝓmissio illa cõtinebat simoniacā prauitatē eidē. R. papa. iposuit silētiū sup ecclesia ipsa. Ber. ¶ †No. ex tex. ar. clericū posse eē ꝓcuratorē siue solicitatorē in causa laici: qḋ dicit verū abbas in curia romana seu in foro ecclesiastico: ⁊ p hoc. c. p venerabilē. iuncta suprascriptione. s. q fil. sint legi. secus sentit in foro seculari. Sed dic ꝙ etiā in foro seculari nō ꝓhibet clericꝰ ꝓmouere vnū negotiū laici: ⁊ iura q̄ prohibent clericum exercere negotiū laici debēt intelligi generaliter qñ indistincte exercent procurationē secus in vno negotio: ⁊ ita intellige in officio aduocationis[a] hoc est singulare dictū Inn. ⁊ menti cō mendandū in. c. vnico. de obliga. ad ratioci. ⁊ idē tacite sentit. i. c. sȝ nec. ne cle. vel mo. ¶ †Scḋo no. ex tex. ꝙ de ꝓmouēdo negotio apud se. apost. non dȝ qs recipere promissionez maxime alicuius spūalitatis consequende: ⁊ hodie curialis vel alius recipiēs vel faciens ꝓmissionē de aliq̄ vtilitate vel de re cõsequenda vel obtinēda gratia apud se. apost. est ipso iure excõicatus. de quo plene dic vt in extrauagāti Bonifacij[b] q̄ incipit excõicatus. ⁊ hodie multi incidūt in hāc excõicationē. ¶ †In gl. j. i fi. no. duo sing. in ista glo. primū ꝙ potest qs licite seruire alicui p̄lato ⁊ separare ab eo bñficiū spirituale nec ex hoc cõmittiť simonia: lȝ sequať collatio: tū hic gl. dicit qḋ nō dȝ seruire p̄ncipaliter hac intētione. q̄si dicat ꝙ pōt ab eo in gñe sperare bonū tpale: ⁊ secundario etiā bñficiū spūale. secus si nō esset idoneꝰ ad illud seruitiū vel seruitiū nō esset honestū. d. Ant. pro concordia dicit ꝙ aut seruiens ⁊ recipiens seruitiū habent respectū ad certum beneficiū ⁊ ꝓcedat ista gl. vt nō liceat hac intētiōe principaľr duci. aut tēdūt ad beneficium incertū: ⁊ ꝓcedit illa glo. Jo. Et nō video bonā rationē diuersitatis inter beneficiū certum ⁊ incertū. nec puto ꝙ in aliquo casu licitū sit principaliter seruire pro spūali bñficio cõsequēdo: nec prelatus licet cõfert si principaliter ducať ad cõferendū pro seruitio temporali recepto: q꞉ id qḋ in se debitū est ⁊ honestū nō dȝ exerceri fauore humane gratie: sed recto iudicio: vt in. c. nemo. j. eod. ⁊. xi. q. iij. §. si ergo. ⁊ in. c. graue. de p̄bē. sed secundario bñ pōt h̄ri talis spes: ⁊ ita voluit gl. in. c. qd proderit. lxi. dist. ⁊ Inn. in c. venerabilē. de elec. in fi. in versi. fiducia. ⁊ intelligo gl. in illo c. sunt nonnulli. j. q. j. ƀm istā gl. ⁊ illud. c. qd ꝓderit. ¶ †Et faciūt hec ad q̄stionē quā ponit hic Host. Eps recepit quēdam clericū ad seruitiū spūale p̄standū promittēs sibi certū salarium annuatim donec sibi prouideret de beneficio cōpetenti nunqd hoc sit licitū ⁊ concludit ꝙ sic dūmodo specialiter ex pacto se nō obligauerit ad seruitiū tpale prestādū. nec cõmittiť simonia se remittať postea salariū cū cõferť beneficium: q꞉ salariū erat sub cõditione ⁊ facta cõditione expirat obligatio. insti. de ver. ob. in. §. oīs. secus si promissio fuisset pura ⁊ ꝑpetua: q꞉ tunc bene cõmittiť simonia si remitteretť tēporale pro spūali cõsequēdo. ar. in. c. veniēs. s. de testi. ego putarē primū dictū Host. ꝓcedere qñ prelatus non induciť ad cõferendū principaliter propter seruitiū tēporale vel spirituale recipiendū: sed q꞉ ille mereť in causa impulsiua ⁊ nō finali sit p̄statio seruitij. ar. in. c. graue. de preben. nā video ꝙ non est licitū recipere promissionē beneficij cõferēdi pro voce prestanda in electione: vt in. c. de hoc. s. e. modo nō videť licitū etiā pro spiritualibus seruitijs recipere ꝓmissionē beneficij cõferēdi[c] secus vt dixi si ista esset causa impulsiua. Et ex his habes decisum ꝙ scḋo pōt colligi ex gl. nunquid sit licitum clerico seruire prelato pro beneficio cõsequēdo: ⁊ nunquid prelatus hoc casu licite confert.

1 ☞ Notorie simoniacus vel de simonia infamatus si se nō purgauerit deponuntur. 3.

2 Simoniacus in beneficio non deponitur ab ordine: sed priuatur beneficio.

3 Infamatus de crimine simonie si non se purgauerit deponitur: licet contra eum non processerit certus modus agendi prout fit in alijs criminibus.

Simonia punitur ex sola presumptione precedentibus aliquibus signis notabilibus.

4 Infamatus de aliquo crimine. si de eo non purgatur: punitur tanq̄ conuictus.

Presumptio probabilis orta ex infamia transit in violentā cum reus deficit in se purgando.

Presumptio non est sufficiens ad aliquem condemnandū nisi sit violenta.

5 Infamia licet teneat locum accusatoris: tamē facit aliqualem gradum presumptionis.

6 Statuta facientia mentionē de cõuictis non verificātur in deficientes se purgari licet illi reputentur vt conuicti.

Statuta an ⁊ quādo ⁊ qualem recipiant interpretationem.

7 Depositus a beneficio q꞉ deficit in purgatione simonie an possit per dispensationē episcopi ad illud vel aliud admitti.

Insinuatum.

†Notorius simoniacus in beneficio ab illo deponiť. Idē in infamato q se purgare nō potest. primo ponit pa. narrationē sibi factā contra quam scḋo prouideri mādat scḋa ibi. vnde. ¶ Casus literalis. In ecclesijs cisterniēsis ep̄atus ꝙ̄ plures clerici per simoniam dicunť habere ingressum de quo sunt infamia notati: vnde mādat pa. diocesano ep̄o quatenꝰ si publicū ⁊ notoriū fuerit aliquos in ecclesijs illis p simoniā intrasse eos inde remoueat: illis aūt quorū crimē publicū ⁊ notoriū nō est: si tamē laborāt infamia publica: indicat cum. v. vel. vj. manu sui ordinis purgationē in qua si defecerint bñficijs illis perpetuo priuet eosdē. Ber. ¶ †No. j. ex text. qḋ simoniacus in beneficio nō deponiť ab ordine qñ nō cõuinciť per viā accusationis: sȝ priuať beneficio simoniace acquisito de quo dic vt dixi in. c. inquisitionis. s. de accusa. posset etiam alia pena mulctari cū ista nō sit proprie pena. pro hoc bo. tex. in. c. cum clerici. s. de pac. ¶ †Scḋo no. qḋ infamato pōt a principio indici purgatio alia inquisitiōe super veritate criminis nō precedente: sed in ea deficiēs puniť ac si fuisset conuictus per inquisitionē. Cõtra hoc tamē fortiter. ob. c. significasti. s. de adulte. ⁊ qḋ dixi in. c. accedēs. s. de accusa. nam vbi indictionem purgationis nō precessit certus modus agēdi debet deficiēs in ea tātū suspendi a bñficio: sed hic nō apparet quod certus modus nō precessit: ergo nō debēt isti priuari beneficijs suis in casu quo defecerunt in purgatione. So. cõtrariū videť difficile ⁊ non tactū hic. Sed oportet rñdere altero de duobus modis qḋ aut precessit inquisitio formata ad priuationē beneficiorū ⁊ deficiētibus probationibus fuit indicta purgatio vel scḋo pōt intelligi qḋ sit speciale in crimine simonie vbi non requiruntť probationes ita clare ⁊ manifeste: sed debent incõtinēti repelli de ecclesia cum aliqua signa notabilia constāt de crimine cõtra simoniacū. vt in ca. sicut simoniaca. s. eo. Et etiā circa vnū aliud videť hoc. c. deuiare. a no. in. c. qualiter. el. ij. s. de accu. vbi dictū fuit qḋ data notorietate criminis qualitercūqȝ procedať etiā si per viam inquisitionis debet fieri depositio etiā ab ordine ex quo crimē est graue. ⁊ facit. c. cū non ab homine. s. de iudi. vbi deprehēsus in crimine deponiť fortius qñ crimē est notoriū deponi debet. hoc etiā contrariū nō tāgiť hic: sed pōt dici ꝙ etiam ab ordine isti potuissent deponi: vt factū fuit in. c. de hoc. s. eo. sed hic ep̄s iste tātū quesiuit de priuatione beneficiorū. ⁊ pa. rñdet vt in litera. ¶ †In gl. fi. ibi trāsit in violētā ⁊c. no. istam gl. fin. quā soleo quotidie allegare ad reddendā rationem verā quare deficiens in purgatione puniť vt conuictꝰ. non enim puniť ex p̄sumptione probabili tantū q꞉ illa non sufficit ad cõdēnandū quē de crimine: vt in. c. literas. de presump. sed presumptio probabilis orta infamia trāsit in violentam: cū reus deficit in se purgando: ⁊ violenta sufficit ad condemnationē: vt in. c. afferte. s. de presump. ⁊. l. indicia. C. de rei vendi. q̄ sic debet intelligi: vt dico in. c. iij. de probatio. Simile no. gl. notabilis in. c. cum cõtumacia. d e here. lib. vj. vbi presumptio orta cõtra suspectū de heresi transit in violentā sic stat in excõicatione per annū. simile etiā in. c. rursus. ⁊. c. quicūqȝ. xj. q. iij. ¶ †Collige etiā ex hac gl. qḋ ex infamia orta cõtra aliquē oriť probabilis p̄sumptio. lȝ teneat locum accusatoris: ⁊ facit aliquē gradū probationis: licet contrarium sentiant doc. in precalle. c. qualiter. Et an ⁊ qñ infamia seu fama inducat certū gradū probationis not. per canonistas. in. c. veniēs. j. s. de testi. ⁊ p Bart. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de. q. ¶ †Et p̄dicta possunt induci ad statutum quo caveť qḋ cõuictus de certo crimine debeat puniri certa pena nunqd deficiēs in purgatione habeať pro conuicto vt possit puniri pena statuaria: ⁊ videť qḋ sic q꞉ deficiēs in purgatione puniť tanq̄ actor sceleris vt hic. ⁊ in. c. de hoc. s. eo ⁊ in. c. accedens. s. de accu. Itē statuta recipiunt interpretationem a iure cõi: vt in. c. cū dilectus. s. de cõsue. no. Innoc. in. c. causam. s. de rescri. ⁊ Bar. in. l. oēs populi. ff. de iusti. et iure Cõtrarium puto verū qm̄ deficiēs in purgatione est interpretatiue ⁊ nō vere cõuictus[d]: vt dicit gl. no. in fi. in. c. inter. j. de pur. ca. Sed in statutis nō hȝ locū intellectus interpretatiuus debēt enim verba ꝓprie ⁊ stricte capi: nō autem ficte. q꞉ fictio in eis locū nō habet. l. iij. §. hec autem verba. ff. de neg. gest. ⁊ no. in. c. nostra. j. de iniu. Nō ob. ꝙ dixi statutā debere interpretari ƀm ius cõe: q꞉ dȝ intelligi qñ ius ꝓcedit

non per

Sebasti. Sapia.
a ¶ Officio aduocatiōis. vide Feli. multa allegātem ad hoc in. c. cū J. ⁊ A. col. vj. s. d re iudi.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Bonifacij. vide ad illā extrauagantem pulchrā limitationē quaȝ tradit Feli. in ca. de cetero. in vl. colum. s. de re iudi.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Cõferendi. vide ad hec Cardi. Flo. in cle. j. in p̄ncip. q. xvij. de reb. eccl. non alie. vbi dicit quod si constituať pensio in pecunia vel i possessionibus alicui pro aliquo seruitio tpali hoc pacto quod adepto bñficio sufficienti debeat eā dimittere istud est illicitum. secus si talis pensio concederetur loco beneficij vt ibi per eum.

Sebasti. Sapia.
d ¶ Non vere conuictus. Idē tenet abba in. c. at si clerici. in prin. colū. v. s. de iudi.

nõ per fictionē[a] ꝛ ĩproprietatē sicut ꝓcedit in hac materia ꝛ facit ꝙ no. Jo.an.in regula pro possessore.de reg.iu.li.vj.in merc.vbi eleganter ponit an ꝛ qñ ꝛ qualē interpretationē recipiãt statuta hec puto vera nisi statuta disponerēt in materia iuris nõ deuiãdo a dispositione iuris:ſ3 poti⁹ alleuiando penã:nã tunc statutũ recipit oēs limitationes ꝛ interpretationes iuris ēt improprias ꝛ strictas:vt in.c.cũ dilectus.ꝛ c.ad audiētiã.de cle.nõ resi.facit ꝙ no. Cy.i.l.quicũq3.C.de ser.fu.¶ †Ultimo h̄ q̃rit̃ de vna qõne tacta y Host.nunqd iste deficiēs in purgatiõe post priuationē factã possit dispēsatiue p epm restitui ad bñficiũ. Et cõcludit qḋ nõ q2 cũ infamia duret nõ posset sine scandalo dispensari.ij.q.v.ꝑsbyter. S3 hoc dictũ nõ puto indistincte verũ q2 nõ d3 plus operari fictio seu presumptio violēta q̃ veritas.vt no.in.l.iiij.ff.p socio sed si iste fuisset vere cõuict⁹ de simonia posset certo casu dispēsari.ergo forti⁹ qñ nõ fuit cõuict⁹ vere ſ3 interp̃tatiue.ꝛ an ꝛ qñ possit dispēsari cũ simoniaco ad illud beneficiũ vel ad aliud plene no.in.c.post translationem.de renun.vbi Jo.cal.ponit vnã distinctionem.no.etiam in.c.pen.de elec.

☞ Simoniam cõmittit ille qui pretio vel fauore celat peccatorem vel ante penitentiam reconciliat.
Simonia cõmittitur quotiescũq3 cõmittitur vel omittitur aliquid spirituale pro temporali.
Sacerdos potest ferre testimonium de reconciliatione ꝛ penitentia peccatoris.
Doctor potest ferre testimoniũ de vita ꝛ peritia scholaris.
Doctores promouentes scholarē sunt idonei testes vna cũ aliis qui habent scholarem examinare.
Justitia ñ d3 ꝑuaricari respectu ꝯsanguinitatis vł amicitie.
Dictio vniuersalis si impossibile sit stare in sua vniuersitate resoluit̃ in particularē:in interpretatione dispositionum.
Simonia est studiosa cupiditas emēdi vel vēdendi spũalia.
Simonia non committitur ex sola voluntate.
Simonia quotuplex sit.

NEmo. † Simoniacũ est pretio vel fauore celare peccatorē vel recõciliare ante pniãm vel digne penitētē a recõciliatiõe remouere.h.d. Et scḋa pars principalis ibi nec quemq̃. ¶ Casus lr̃alis. Statuit Alex.ꝙ null⁹ ꝑsbyter aliqḋ emolumentũ recipiat a quocũq3 publice peccãte vt epo vel ei⁹ ministris celet pctm̃ illi⁹ nec p respectu cuiuscũq3 ꝯsanguinitatis aut familiaritatis dimittat qn pctm̃ ĩnotescat. Scḋo dicit qḋ nullũ digne penitētē:vł ēt min⁹ digne penitētē ꝓpter gratiã vel fauorē ad recõciliationē adducat ꝛ testimoniũ recõciliatiõis ferat eidē vel ꝓpter aliquē liuorē siue odium remoueat a recõciliatiõe.q2 vtrũq3 simõiacũ est. Ber. ¶ †No.j.ex tex.ꝙ simonia cõmittit̃ nõ solũ ipēdēdo aliqd spũale ꝑ tpali ſ3 ēt omittēdo spũale ꝙ tenebat̃ impēdere ꝓpter ꝯmodũ alicui⁹ tpalitatis:ꝛ sic ꝯmittit̃ simõia qḋcũq3 spũale cõmittat̃ vł omittat̃ ꝑ ꝯmodo tpali. ¶ †Scḋo no.ar.ꝙ sacerdos põt ferre testimoniũ de recõciliatiõe ꝛ pnĩa peccatoris idē no.ĩ.c.testimoniũ.de test. Sic ēt doctor põt ferre testimoniũ de vita ꝛ peritia scholaris[b] vide bo.tex.cũ glo.xij.q.j.in c.j.ꝛ in.l.nemini.C.de aduo.di.iu.ꝛ per hec iura semper putaui ꝙ in numero septē doctorũ debentiũ approbare scholarē doctorãdũ pñt ꝯputari doctores pñtãtes q2 cũ semper ipsi assumant̃ tãq̃ ꝓprij magistri scholares examinãdi melius ꝛ vberius ipsi pñt ferre testimoniũ de peritia scholaris q̃ alij doc.forēses q p alia tpa nõ hñt notitiã de peritia scholaris nec tanq̃ suspecti sunt repellēdi:q2 eoipso ꝙ ꝑsentant eũ tanq̃ idoneũ vident̃ eũ approbare. †Ultimo no.ꝙ id qḋ est iustũ ꝛ honestũ nõ d3 exerceri fauore cõsanguinitatis vel priuate amicitie:alr̃s qḋ in se est honestũ ꝛ iustũ efficit̃ inhonestũ ꝛ iniustũ simile in snĩa q̃ põt esse iusta ex cã ꝛ ex ordine tñ ex aĩo efficit̃ iniusta:vt cũ cõdēnat subditũ potius odij cã q̃ delicti.xj.q.iij.§.si ergo.ꝛ facit ad ea q̃ dixi ĩ.c.cũ essent.s.e. ¶ †In gl.j.in fi.no.hãc gl.q2 facit ad interp̃tationē statutorũ ꝛ cõtractuũ ꝛ alterius dispositiõis.vt dictio vniuersalis resoluat̃ in particularē vt euitet̃ absurditas nõ ĩpossibile esset vt sacerdos posset hr̃e quodlibet tpale pro celãdo peccato:ideo exponit̃ quodlibet.i.aliqḋ de qbusdã. ¶ In gl.ij.in fi. Jtē ex alio ꝯtrĩi est multũ a remotis:nã loquit̃ qñ qs recipit mercedē vt indicet furē seu seruũ fugitiuum nec posset recipere pecuniã vt nõ indicet:q2 esset cõtra bonos mores: vt dr̃ ꝑ alle.l.iij.de ꝯdi.ob tur.cãm.ꝛ an ex offõ iudicis possit cõpelli ad iudicãdũ not.ibi:ꝛ dicã in.c.q cũ fure.j.de fur. ¶ †Sed op.cõtra gl.ꝛ cõtra tex.ꝛ vr̃ ꝙ hic nõ sit cõmissa simonia:q2 simonia est studiosa volũtas vel cupiditas emēdi vel vendēdi spũalia:vt no.j.q.j.in summa.sed hic nõ vendit̃ aliqd spũale.ergo ꝛc. So.quidã dicũt ꝙ illa diffinitio nõ est autētica. Host.ꝯ dicēs ꝙ illa est simonia mētalis diffinitio ꝛ d3 addi cũ opere subsecuto:q2 sola volũtas nõ facit quem simoniacũ nisi sequat̃ effectus. Triplex est ergo simonia:q̃dã mentalis qñ nullo ꝑcedēte pacto expresso:sed tacite agitur vt det̃ spũale ꝑ tpali:ꝛ diffinit̃.vt.s.dixi ꝙ est studiosa voluntas seu cupiditas opere subsecuto vēdēdi vel emendi aliqd spũale vel spũali annexũ:est simonia cõuētionalis qñ partes exp̃sse cõueniũt ĩter se:vt det̃ spũale ꝑ tpali:ꝛ ista diffinit̃ sic ſm Host.ꝙ est spũaliũ vel spũalib⁹ annexorũ:precedente pacto promissionis cõditiõis modi seruitij vel alicui⁹ tpalitatis receptio vel donatio:ꝛ puto qḋ comprehendēdo vtrũq3 possit sic breuiter diffiniri.qḋ est rei spũalis vel spiritualib⁹ annexe cũ aliquo tpali facta cõmutatio de qua simonia cõuētionali no.in.c.si qõnes.j.e.ꝛ sic vr̃ ĩtelligere Host. istũ tex.de si.ꝯuētionali.alij dicũt vt Tã.qḋ large hic cõmittit̃ simonia ꝛ nõ stricte. Inn.ita dicit hic ꝙ isti puniunt̃ ad instar simonie q̃si nõ sit vã simonia:ſ3 hoc est ꝯtra si.c.nõ eñ hic loquit̃ de pena l3 tm̃ declarat vtrũq3 esse simoniacũ:na3 paria sunt exercere seu impēdere spũale ꝑ tpali ꝛ cõmittere spũale seu exercitiũ spũalitatis pro tpalitate vtroq3 eñ casu fit quedã cõmutatio. In gl.fi.in fi.ꝛ iste vltim⁹ intellect⁹ est melior.q2 nõ apparet rõ diuersitatis inter duos vltimos casus ꝛ priores ſ3 ꝓpter similitudinē q̃ est inter priores duos casus illi habent̃ ꝑ vno:ꝛ idē dicēdũ de duob⁹ vltimis casibus. S3 extra gl.op.tex.in eo ꝙ iudicat tm̃ simoniacũ ꝙ ꝑtiũ recipit̃ a publice peccãte:nã idē vr̃ si ab occulte.vt.ij.q.j.si peccauerit in te ꝛc. Satis est ergo qḋ tu scias vt tenearis dnũtiare.so.do.fatēt̃ ꝯtrĩi qñ eēt occult⁹ ꝛ nollet se corrigere sec⁹ aũt si eēt parat⁹ se corrigere vt ibi ꝛ ĩ.c.notuit.s.de iud.

1 ☞ Prelatus solus nõ potest remittere aliquid per quod sit quesitum ius ecclesie.
2 Alienatio illegitime facta per prelatum potest per illos de collegio retractari.
3 Missio in possessionem causa rei seruande habet locũ etia3 inter religiosos.
4 Juspatronatus transit cum vniuersitate vendita quia participat de temporalitate:ius vero mere spirituale nõ transit cum vniuersitate.
5 Copulatiua copulat rem copulatam principaliter:ꝛ nõ accessorie:secus dictio cum.6.
6 Juspatronatus nõ potest vendi hoc modo:vēdo tibi villã ꝛ iuspatronatus quod habeo in ea:ſ3 isto alio modo sic:vt vendo villam cũ iurepatronatus:q2 primo casu venit principaliter secundo accessorie.
7 Venditio plurium rerum:quarũ alique nõ poterant vēdi: retractatur respectu illarum non autem omnium.

QUerelam. Ecclesia emi vel redimi nõ potest.h.d.quo ad literam. Et primo ponit querelã monachorũ.secũdo cõmittit casum instruendo iudicē in principali ibi: vnde quia. ¶ Casus literalis. Monachi de acra quoddam monasteriũ cũ ꝑtinētijs suis ꝛ ecclesiã quãdã adepti fuerũt monachis de cardomo sub anno censu.xv.librarũ ꝛ super hoc chartã ab ipsis monachis habuerunt postmodũ vero prior monachoꝝ de acra capitulo suo incõsulto chartã ꝑdictã accepta inde pecunia dictis monachis de cardomo resignauit:vnde monachi isti de acra cõquerebant̃ se iiuste grauatos. Quare mãdat pa.quibusdã quaten⁹ partibus cõuocatis cãm predictã cõcordiã vel iudicio terminare ꝓcurent. Sciētes qḋ sicut ecclesia predicta emi non potuit ita nec redimi. Si vero monachi de cardomo legitime citati fuerint cõtumaces iudices monachos de acra inducãt in possessionem eorum:de quibus controuersia vertitur inter eos:nec permittãt eos exinde absq3 iuris ordine molestari. Bernar. ¶ †Nota primo ex tex.solũ prelatũ nõ posse recusare cõtra actũ per quē aliquod ius ecclesie quesitũ est. ¶ †Scḋo no.illos de collegio posse agere ad remotionē eorũ que prelatus illicite alienauit.de quo in.c.si quis presbyterorum.de re.ec.non alie.ꝛ.c.cũ olim.de testi. ¶ †Ultimo no.ꝙ etiã ĩter religiosos h3 locũ missio in possessionē causa rei seruande propter cõtumaciã:quod no.pro limitatiõe.c.ex literis.de do.ꝛ contu.vbi intuitu religionis fit sequestratio ꝛ nõ missio in possessionē:potest etiã fieri missio:vt hic. ¶ †In glo.in ver.emi.in fi.not.plura ex hac glo.ꝛ primo qḋ spirituale transit cũ vniuersitate vendita:licet per se vendi non põt. Sed hoc non est verũ simpliciter ꝛ iura alle.in glo.loquuntur in iure nõ spũali ſ3 in annexo:vt iurepatronat⁹[c] qḋ cũ habeat ꝑticipium nõ solũ cũ spiritualitate.sed etiã tēporalitate transit cũ vniuersitate:sed mere spũale non transit:q2 non põt accedere cũ nullũ habeat participiũ cũ temporalitate nec possit

Sebasti. Sapia.

a ¶ Per fictionez. An et qñ statuta loquentia in casu vero trahant̃ ad casuz fictũ tradit Alexã.in.l.j.§.lex falcidia.ff.ad leg.falc.ꝛ remissiue in l.gallus.§.ꝛ qd si tantũ.ff.de lib.ꝛ posth.ꝛ vide bal.declarantē.in.l.j.C.de nundinis.

b ¶ De vita ꝛ peritia scholaris.adḋ Bar.ĩ.l.nõ aliter.ꝛ ĩ.l.nemini.ꝛ ibi etiam Bal.C.de aduo.diuer.iud.ĩ j.cõsti.digestorũ in.§.oēm.in vlti.col.ꝛ Hemi.in alle.c.j.xij.q.j.

Zacharias.

c ¶ Ut in iurepatronatus. Adde Bar.ĩ.l.hãc legē.ff.de ꝯhen.empt. Paul.de castr.et doc.in.l.j.in fi.ff.de offic.eius cui mãda.est iurisdi. Bal.cõsi.iiij.vol.v.So.cõsil.ccclxviij.ꝛ iste ĩ.c.quãto.nu.7.vbi plene dixi in apo.ad istũ in vers.est falsum.s.de iud.

venire accessorie.de quo tñ dic vt plene no. Inno.⁊ alij in.c.
5 ex lr̃is.de iurepa.❡ † Scdo no.ex gl.ꝙ copulatiua[a] facit co
a pulatū venire principaliter ⁊ nō accessorie:⁊ si copulat rem
q̄ principaliter venire nō pōt:sed accessorie sic impedit actū.
q2 vt dixi copulat principaliter qd ⁊ principaliter venire nō
potest:⁊ sic not.de hac copulatiua in.l.regula.de iur.⁊ facti
6 igno.❡ † Et induco hāc glo.ad q̄onē certū est ius patrona
tus transire cū vniuersitate seculari vt in iur.alle.in gl.quid
si facta est venditio hoc modo:vendo tibi talē villā ⁊ iuspa
tronatus qd habeo in ea nūquid teneat vēditio respectu iu
rispatronatus:⁊ credo ꝙ nō:vt aperte colligit̃ ex ista gl.q2
ex quo copulat̃ per hanc copulā ⁊:vr̃ venire ⁊ venditū esse
ꝑncipaliter sicut villa qd esse nō pōt:vt in.c.j.de iurepa.⁊ ꝑ
hoc puto limitādū dictū Jo.an.in.c.j.de iurepa.li.vj.vt ꝓ
cedat qñ ponit̃ dictio cū:q̄ denotat accessionē quādā:⁊ non
7 qñ ponit̃ dictio ⁊c.❡ † Ultimo collige ex hac gl.qd ibi plu
ra vēdunt̃ ꝑncipaliter ⁊ est aliqd qd vēdi nō pōt nō retracte
tur.vēditio i oib⁹ reb⁹:sz tm̄ in re ꝓhibita vēdi.ar.ī.l.j.ff.de
euic.⁊ facit.l.domū.ff.de cōtrahē.emp.⁊ reg̃la vtile ⁊ qd ibi
no.de reg.iur.lib.vj.Extra gl.vltio op.cōtra tex.⁊ vr̃ ꝙ illa
ecclesia nō poterat cōcedi sub annuo censu vt in.c.non satis.
s.e.ergo ex quo de hoc ꝯstabat ꝑ ꝯfessionē istoꝝ monacho
rū debebat eis pa.īponere silētiū:vt fecit in.c.cū essent.s.eo.
Sol.dicūt doc.hic qd ecclia nō fuit vēdita:sz ipsi fruct⁹ fue
runt venditi seu locati:⁊ qñq3 locat̃ ecclesia.i.fructus ecclesie
vt in.c.querelam.ne prela.vi.su.vel scdo pōt intelligi qd fuit
cōcessa istis religiosis retento censu.simile in.c.cōstitut⁹.de
reli.do.⁊ an ⁊ qñ ecclesia sic possit cōcedi dic vt ibi no.❡ In
gl.fi.in fi.no.ex gl.iuncto tex.iudicē delegatū posse vendere
possessionē ꝑ eū traditā cā rei seruāde vsq3 ad sniam deffini
tiuā.⁊ hoc mihi pl⁹ plz habito respectu ad text.q̄ꝫ qd ponit
hic Inn.dicēs ꝙ ꝑ ista verba posita in fi.lr̃e.isti fuerūt cōsti
tuti cōseruatores ⁊ sic tanq̄ꝫ cōseruatores pñt defendere in
ductum in possessionē.Et no.hoc dictū Inn.qd dictū est sa
tis notabile quando al's non iudici scribitur per ista verba.

☞ Pro chrismate nō debēt exigi pecunie ab ecclesijs etiā si de hoc sit consuetudo.

Cum aque. † Pro chrimate ab ecclesijs pecu
nia exigi nō d3 ēt si hoc h3 cōsue
tudo.⁊ primo factum reprehēsibile narratur.qd
scdo fieri prohibet ibi:q2 vero.tertio penā cōmi
nat̃ ibi.ꝑ certo.❡ Casus literalis. Quidā epi extorquebāt
nūmos a clericis ꝑ chrismate:⁊ illos denarios aliqñ appel
lāt cathedraticū:aliqñ paschalē ꝑstationē:aliqñ appellant
illos cōsuetudinē epalē:sz q2 hoc simoniacū est. Mādat pa.
quaten⁹ ꝑtextu alicuius cōsuetudinis vel prelationis dena
rios predictos nullatenus exigāt:qd si fecerint periculū sui
ordinis ⁊ dignitatis nō immerito poterūt formidare. Ber.
❡ No.j.ex text.ꝙ nedū prohibet̃ pecunia exigi ꝑ chrismate
inquantū est sacr̃m vt ꝑ chrismando aliquē sed etiā ꝑ ipso
liquore chrismatis:nā hic non exigebat̃ pecunia a chrisma
to seu cōfirmato:sed ab inferiorib⁹ ecclesijs forte baptisma
b libus ⁊ ēt clari⁹ ꝓbat̃.j.q.j.placuit.ij.est ergo chrisma[b] quid
spūale nō solū cū est sacramentū sed inquātū est liquor.ergo
nec a cōfirmato nec ab ecclesijs quibus confert̃ aliquid tem
poralitatis exigēdū est.❡ Scdo not.qd variatio seu muta
tio nois nō excusat id qd sui natura est malū maxie cū noia
appellatiua immutabilia sint.l.si quis in fundi vocabulo.ff.
de leg.j.noia tñ ꝓpria pñt mutari ad libitū nisi fiat in frau
dē.l.vna.C.de muta.no.ꝑ spūalib⁹ ergo nihil tpalitatis exi
gi debet quodcunq3 nomen tali prestationi imponatur.

1 ☞ Homagium ⁊ fidelitas quomodo differant.
2 Allegans turpitudinem suam est audiendus quando vult desistere a peccato.
3 Gratia concessa per sedem apostolicā nō pōt probari nisi ꝑ literas:⁊ nō per testes:excepto qñ scriptura sit deperdita.
4 Homagium vel fidelitas an licite prestentur circa periculū simonie pro beneficio consequendo.
5 Penitentia alicuius criminis si fuit apposita illicita ⁊ minor per sacerdotem minus discretum an peccator sit tutus in conscientia.
6 Simoniacus efficitur infamis infamia iuris:nō ipso facto sed per sententiam.
Crimen simonie equiparatur crimini lese maiestatis.
Infamia facti tollitur per contrarium factum.
Infamia canonica q̄ irrogat̃ ꝑ pctō mortali tollit̃ ꝑ pniā.
Infamia iuris tollitur per solum principem.
Constitutio odiosa debet in dubio intelligi vt sit potius ferende sententie q̄ꝫ late.
7 Simoniacus an dispēsetur ad beneficia ecclesiastica per aliū quam principem.
Potest esse ꝙ qs nō sit simoniacus tñ eius electio vel collatio sit simoniaca:q2 forte facta eo ignorante.
Filius sacerdotis nō potest succedere in ecclesia paterna:ēt cum dispensatione episcopi ne notetur quedam successio in ecclesia dei.
Episcopus an possit restituere quem fame.

Ex diligenti. Pro habēdis spūalib⁹
homagium facere simo
niacū est. In prima supplicātis narratio petitio
⁊ obligatio. In scda petitionis exauditio cū de
terminatione ⁊ literarū datio ibi:quo circa.❡ Casus litera
lis. Archi.cantuarieñ.induxit quendā clericum vt faceret ei
homagiū ⁊ fidelitatem:ita qd ipse illi clerico annis singulis
beneficium exhiberet clericus ille videns ꝙ hmōi obligatio
illicita erat petijt instanter a do.pa.absolui dicens qd de pre
dicto beneficio nil amplius acciperet.pa.videns hmōi peti
tionem honestā ⁊ fauorabilē ipm ab illa fidelitate absoluit
cū illud cōtrariū fuit diuinis legibus ⁊ humanis ita qd ab
epo vel sacerdote discreto penitentiam accipiat ⁊ ne aliqua
nota infamie possit respergi cōcedit sibi has literas q̄s pos
sit ostēdere in testimoniū sue indulgētie ꝯtra infamātes eū
1 dem. Ber.❡ † No.j.ex tex.ꝙ homagiū[c] ⁊ fidelitas sunt di
c uersa[d]. Et ꝓprie homagiū est quādo quis facit ꝓmissionē
d alteri genibus flexis ⁊ manibus intra manus illi⁹ positis.
ita ꝙ efficitur homo illius ⁊ talis appellatur homo legius:
⁊ solet homagium prestari imperatori seu regi:ita qd nō re
cognoscit alterū superiorē.⁊ de hoc homagio vide gl.in cle.
pastoralis.de re iud.⁊ plene ꝑ spe.in ti.de feu.§.ij. Fidelitas
v̉o est cū qs promittit alteri seruare fidelitatē.⁊ cōtinet in se
hoc iuramentū fidelitatis multa capitula.de quib⁹ vide bo.
tex.xxij.q.v.de forma.⁊ qd no.in.c.ego.N.de iureiurā.⁊ hoc
iuramētū potest plurib⁹ ꝑstari.❡ Secundo nota qd ex red
ditibus alicuius dignitatis seu ecclesie pōt certa pensio an
nua pro beneficio spirituali constitui.⁊ pro hoc bonus tex.
in.c.cōquerente.de cleri.nō resi.⁊ sic vno modo potest intel
ligi iste tex.pōt etiā intelligi qd de beneficio ꝯstituto recipie
bat certam pensionē annuā:sed primus intellectus videtur
2 magis cōgruere litere ⁊ placet Host.❡ † Tertio no.qd alle
gans turpitudinē ⁊ peccatū suū audiēdus est cū intēdit de
3 sistere a peccato.❡ † Ultimo collige qd de gratia a se.apo
sto.facta d3 cōstare ꝑ literas.vñ de stylo curie est vt nō possit
probari etiā per testes.de quo per Arch.in proe.vj.nisi lite
ra semel habita fuisset deperdita.vt in.c.cū olim.el.j.de pui.
4 ❡ † In gl.j.in fi.sz ꝑ hoc nō habet̃ vera rō decidendi:⁊ ma
xime q2 vr̃ obstare.c.cū clerici.j.de verb.sig.⁊.xxiiij.di.q̄ꝫ q̄ꝫ.⁊
c.ego.N.de iureiur.cum si.vbi patet ꝙ clerici recipientes be
neficia a superioribus eis prestant iuramentū fidelitatis:et
etiam iuramētū homagij:⁊ de hoc vltimo videt̃ tex.in.c.q̄ꝫ
sit graue.de excessi.prelato. Sol.dicūt docto.ꝙ iuramētum
fidelitatis pōt bene prestari superiori habito bñficio ecclesia
stico sed iuramentū homagij nō.⁊.c.q̄ꝫ sit graue.debet intel
ligi de homagio largo mō sumpto:vt cōprehendat tm̄ fide
litatē.vt ibi no.⁊ pōt esse vera diuersitatis ratio quare ho
magiū nō d3 prestari pro spiritualibus:sed iuramentū fide
litatis sic:quia homagiū cōtinet temporale cōmodum illi⁹
cui prestatur.nam efficitur eius subditus ⁊ vasall⁹ ⁊ obliga
tur sibi ad certa seruitia que pro spiritualib⁹ consequēdis ꝑ
stari nō debent:⁊ hoc forte voluit hic glos.cū dicit qd istud
erat mun⁹ ab eo obsequio.i.munus obsequale:q2 plura serui
tia inde sequunt̃:qd no.sic est in iuramēto fidelitatis cū pre
stat̃ prelato:q2 tantū se obligat ꝙ erit sibi fidelis ⁊ prestatur
potius dignitati q̄ꝫ persone. Ad hoc.c.venerabilem.in fi.s.
de elec. Sed dicas quare iste absoluit̃ nedū ab homagio sed
etiam a fidelitate:puto duplicē sol.posse dari. Prima quod
iste Archi.intendit istum omnino ligare vt esset sibi vasal
lus ⁊ subiectus:ideo in totum vitiatur obligatio.arg.in.c.
cum super abbatia.de officio deleg. Secundo potest dici qd
propter indignitatem ⁊ peccatū suum.quia voluit recipere
homagium ⁊ sic cōmisit simoniā vitiatur obligatio in totū
vt nullum commoduz inde sequatur. Tertio etiā posset di
ci ꝙ iuramētū fidelitatis prestandum est episcopo vel alteri
habenti iura episcopalia propter preminētiam dignitatis
secus videt̃ in alijs prelatis inferioribus habentibus colla
tionem certi beneficij.hoc enim iure non probatur.habeant
ergo tantū de iure episcopali quātum est concessum vel pre
scriptū.arg.c.auditis.⁊.c.cū olim.s.de prescrip.⁊ ꝙ le.⁊ no.
c.cū ex iniūcto.in fi.de her.⁊ per hoc declarat̃ intellectus hu
ius.c.❡ In gl.super verbo diuinis.in fi.Host.dicit ꝙ ideo
dixit diuinis in plurali vt comprehenderet regulas theolo
gicas ⁊

Sebasti. Sapia.
a ❡ Copulatiua. Uide Jas.i.l.j.in princ.ff.de insti.⁊ iure.⁊ Soci.pulchre.in.l.si is qui ducenta.§.j.ff.de rebus dubijs.vbi Pau.de ca.⁊ alij.

Sebasti. Sapia.
b ❡ Chrisma. Uid Abb.oino i.c.ad nostram.j.hoc ti.

Sebasti. Sapia.
c ❡ Homagium. Quid sit homagiū declarat Jac. de sancto Georgio in trac.de homa.col.j.vbi plura in materia homagij.

Zacharias.
d ❡ Sunt diuersa. Adde Spec.in titul. de feu.§.qm̄ versi.⁊ no.⁊ versi.scdo querit̃.⁊ v̉si.primo autē ⁊ ibi Bal.in apostil.in ver.homagium.vbi etiā vñ dicat̃ ⁊ quare ⁊ quotuplex sit de quo ēt per Inn.in regula indignū de regu.iur.

gicas ⁊ canonicas simul.vt in cap.j.de iura.calum.quasi velit Hosti.dicere ꝙ p verbum diuinis cõprehendit̃ ius diuinum ꝑ canonicum.ꝑ verbum humanis legibus cõprehendit̃ ius ciuile ⁊ vbi sit istud ius ciuile allegat̃ in gloss.seq.Abb.dicit qđ nõ meminit se legisse vbi sit istud ius humanũ sed potest dici ꝙ iste tex.habuit respectũ ad ius diuinũ ⁊ humanuꝫ gñaliter disponens nihil tẽporalitatis exigendum ꝑ re spũali:⁊ specifice ꝙ homagiũ non debeat pstari ꝑ re spũali habet̃ in regula indignum.j.de reg.iur.❡†In gl.in ver.discre.in fi.nunquid autẽ peccator sit tutus si sacerdos indiscretus imponet penitẽtiã minorẽ debito vel aliter minus debite exercet officium suum.vide bo.gl.in.c.mensurã.de pe.dist.j.❡†In gl.in vers. infamia.ibi infames sunt no.bñ glo.⁊ ꝙ simoniaci sunt infames probatur in.c.vl.alle.in gl.hic sed allego text.meliorẽ.xv. q.ij.in.c.sane.sed doc.nostri hic non declarãt de qua infamia intelligat ista gl.⁊ iura prealleg.nunquid de infamia iuris an canonica an facti:sed puto ꝙ dꝫ intelligi de infamia iuris:nã de infamia canonica nõ dꝫ intelligi:qꝛ illa contrahit̃ ex quolibet pctõ mortali ⁊ sublato peccato tollitur talis ĩfamia.vt no. vi.q.j.c.ij.⁊.ij.in.c.testimonium.de testibus.⁊ iura loquentia de hac infamia respectu simoniacorũ disponunt valde specifice ⁊ in penã specificam:⁊ maxime hic vr̃ velle tex.in.d.ca.sane vbi equiparat hoc crimen simonie crimini lese maiestatis hoc etiã puto voluisse hanc gl.dum dicit per solũ principẽ cum tali dispensat̃,nã infamia canonica tollit̃ ꝑ cõtrariũ factũ vt no. ij.q.ij.§.hinc colligitur qđ infamia canonica tollit̃ vt dixi per penitẽtiam sed infamia iuris est illa q̃ tollit̃ per solũ principẽ vt no.in.c.cum te.š.de re iud.⁊ in.l.j.§.de qua.ff.de posthu.puto tñ ꝙ simoniaci nõ incurrunt hanc infamiam iuris ipso facto,sed cũ per sñiam[a] de hoc crimine fuerunt damnati ⁊ sic videtur sonare iura superius alle.cũ loquant̃ per verba de futuro ⁊ constitutio odiosa dꝫ in dubio intelligi vt sit potius ferẽ de sñie ꝙ late[b] vt no.gloss.in regula in penis.de reg.iur.lib.vj. Item quia hoc est regulare in aliis criminibus publicis vt demum quis efficiatur infamis secuta sñia.l.j.ff.de his qui not. infa.facit qđ no.Dy.in regula infamibus.de regu.iur.lib.vj.⁊ hoc no.An autem per sententiã condẽnatoriam posset simoniacus notari ĩfamia facti que de facili irrogatur ex publico ⁊ sic intelligo istum text.in eo qđ papa dicit ꝙ ne iste notaret̃ infamia tradidit sibi lr̃as indulgentie ⁊ vt ꝫ latrantium morsus ⁊c.que verba clare indicant ꝙ loquant̃ de infamia facti.simile in.c.cum dilectus.in fi.de ordi.cog.⁊ in.c.cum tu de testi. ❡†Et inq̃tum gl.hic subijcit ꝙ cum simoniaco non dispensatur ad aliqđ beneficium ecclesiasticum nisi per ꝑncipẽ.dicit Hos.ꝙ etiã per epm̃ poterit dispensari ad beneficiuꝫ simplex alle.in.c.pe.š.de elec.Io.an.dicit qđ illud.c.non loquitur in simoniaco.vult dicere qđ simonia fuit cõmissa illo ignorante et sic non erat simoniacus:licet electio seu collatio fuisset simoniaca.Et per hoc videt̃ Io.an.tacite sentire ꝙ cum simoniaco sic potest dispẽsare per epm̃ etiã ad simplex bñficiũ.et certe nec dicta Host.nec Ioã.an.ꝑcedunt quia per epm̃ dispensari põt cum simoniaco in beneficio:nedũ ad simplex beneficiũ:sꝫ etiã ad curatum.vt ꝓbatur.j.q.j.⁊.c.penul.de elec.loquitur de dispensatione fienda ad illud beneficiũ pro quo fuit ꝯmissa simonia:nã vt hꝫ illud ita nõ idem de facili dispẽsat̃ sicut vt habeat aliud ne videatur per precedens vitium illud obtinere sicut dicimus in filio legitimo sacerdotis[c] qui ecclesiam pater nã ex dispensatione epi habere non põt ne notetur quedã successio in ecclesia dei,sꝫ aliud beneficium etiã sine dispẽsatione bene põt habere.Et an et qñ põt dispẽsari cum simoniaco in ordine vel in beneficio.dic vt no.Cal.post glo.in.c.post trãslationẽ.de renun.Sed dices quomõ poterit inferior a papa dispẽsare cum simoniaco cum sit effect⁹ infamis infamia iuris: vt.š.dictum est.⁊ eps nõ possit restituere fame:vt no.in ꝑalle. c.cum tu.rñ.ꝙ directe nõ põt eps infamẽ restituere:sed dispẽsando in casibus a iure sibi cõmissis tollitur infamia tanq̃ sequela per quandam consequentiã:et pro hoc adduco bo.tex. in simili in prealle.l.j.§.de qua.ff.de postu.⁊ probatur in simili in.c.at si clerici.§.si.de iudic.ſm intellectum quem ibi ponunt doc.tene menti. Abbas.

1 ☞ Munera an inducant simoniã cõsiderer̃ persona dantis ⁊ recipientis:⁊ qualitas ⁊ quantitas muneris.
Ordinatio vel consecratio nõ censetur simoniaca si ordinatori aliquid fuerit donatum.non tamen ex pacto.4.
2 Conscientia debet esse consona iudicio rationis:et ex tenui ⁊ scrupulosa conscientia quis non est laudandus:sed vituperãdus potius.
3 Donatio an presumatur per ista verba tolle hãc pecuniam.
Mutuum probat si testis dixerit vidi pecuniam sibi numerari licet non dicat nomine mutui.
5 Verba formalia non curantur dũmodo substãtia nõ mutet̃...
6 In simonia cõsideranda attẽditur multũ an talis cõsueuerit cõmittere simoniã.adeo ꝙ in his qui soluti sunt cõmittere oẽ paruum munus presumitur simoniacum.
7 Eleemosyna dꝫ dari concedens nõ minus recipienti q̃ danti adeo ꝙ potius est peccatũ dando pauperi cibos delicatos.
8 Officiales an licite possint aliquod munus accipere.

1 **Et si questiones.** † Summat̃ sic ſm Abb. Cardinalis pro palafreno a nobili viro recepto non ꝑsumitur committere simoniã.h.d.Vel sic.In arbitrandis muneribus an inducant simoniam debent ꝯsiderari persone dantis ⁊ recipiẽtis:qualitas ⁊ quãtitas muneris donationis.h.d.vel aliter ⁊ melius.Ordinatio vel cõsecratio nõ censetur simoniaca licet ordinatori aliqd donatũ fuerit nõ ex pacto.h.d.Diuiditur.In prima querentis conscientiã a puritate cõmendat ⁊ scrupulosam curiositatem reprehẽdit. In scđa ibi:in hoc itaq̃.factũ narrat distinguẽdum soluit ⁊ concludit soluendo.scđm ibi:cũ in accipiẽtis.tertium ibi:si ergo. In tertia principali ibi.qđ autẽ.respondet autoritati ex qua dubitatio insurgebat.❡Casus literalis.Quidã electus fuit in archiepm̃ strigoñ.⁊ confirmatus.papa per quendam cardinalẽ euntẽ per mare transmittit ei pallium:frater illius electi occurrit obuiã cardinali,⁊ cum cardinalis paucas equitaturas haberet:obtulit ei palafrenuꝫ epo electo ignorante ⁊ recipiente postmodum palliũ ab eodẽ:postea archieps hoc intelligens dubitauit an esset sibi in aliquo imputãdum consuluit papã super hoc:⁊ ipse respondet:qđ in his vltra q̃ oportet dubitare nõ dꝫ cum dicunt humane leges ꝙ quidã cõtẽnunt sacramẽta etiã necessaria exhibere quedã tenui religione dicẽtes tenuẽ religionẽ que dubitat vbi dubitãdum non est:et iđ frater ei⁹ cardinali equum vnum illo ignorãte trãsmisit nullo modo ipm̃ dubitare oportet cũ paucas equitaturas veniens ꝑ mare secum haberet:qꝛ in accipiẽdis muneribus vel dãdis tria sunt maxime cõsideranda:scꝫ qualitas dantis ⁊ accipientis:⁊ quantitas muneris ⁊ tp̃s donationis:qualitas personarum:vt a quo ⁊ cui videlꝫ an a paupere diuiti:vel ecõuerso q̃titas muneris.s.an magnum vel magnum sit domum:tp̃s an instãte necessitate vel alio tpe donet̃.Si ꝑdicta cõsiderant̃ nõ fuit magnuꝫ si frater ille equũ vnum cardinali donauit quem histrioni ⁊ non petenti donaret:⁊ potius hoc fecit necessitate inspecta q̃ alia intentione.Quod aũt dr̃ beat⁹ qui excutit manus suas ab oĩ munere de donis illis dictum est q̃ solẽt accipientis animũ allicere vel ꝑuertere.In aliis que accipiẽtis animum nõ mutarẽt romana ecclesia ĩterpretari ꝯsueuit accipiẽtem nõ delinquere vel donãtem.Ber.
2 ❡†No.j.ex text.qđ puritati conscientie nõ dꝫ deesse iudiciũ rõnis:vñ ex tenui cõscientia ⁊ scrupulosa nõ est qs cõmendãdus,sed potius reprehendendus.dꝫ em̃ cõscientiaꝫ ex iudicio rõnis informare.ad idẽ videt̃ tex.in.c.nõ solum.de reg.iu.li.vj.⁊ in psal.Trepidauerunt vbi nõ erat timor ⁊c.Et an debeat qs venire ꝯ cõscientiam scrupulosam anteq̃ eã deponat no.in.c.ꝑ tuas.el.ij.j.e. Et no.ex hoc ⁊ ex tex.cõtra istos fratricellos abstinẽtes a iuramentis licitis tanq̃ a peccatis.Itẽ cõtra dubitantes in minimis ꝙ est redarguendum in iure perito.vt in.c.cum in iure perit⁹.de elec.⁊ in.c.cũ iure perito.de off.dele.facit.l.ꝙ labeo. ff.ad carbo.in.l.j.ff.ad municip.❡Scđo no.ꝙ qñq̃ cardinalis mittitur ad tradendum palliuꝫ archiepo ⁊ in effectu tunc dicitur nuntius.vt in.c.significasti.de ele.lꝫ ꝑ honore cardinalis det̃ sibi legatio.
3 ❡†Tertio no.singu.istum text.qñ in dubio debeat presumi donũ gratuitũ vel ne.nã debẽt cõsiderari circunstãtie qualitatis ſm personã dantis ⁊ recipiẽtis.nam a diuite locupleti facilius presumitur libera donatio q̃ a paupere diuiti.Item dꝫ cõsiderari quãtitas muneris:nã de facili quis non presumitur cõferre libere ea q̃ sunt maximi pretij qꝛ nemo presumit̃ iactare suũ.in.c.sup hoc,de renun.⁊.l.cũ de indebito.ff.de proba.Itẽ considerat̃ ⁊ donationis tẽpus.nã facilius quis presumi dꝫ donare instante necessitate alterius q̃ vbi nulla subest necessitas.Et per istum text.⁊ supradicta defendit̃ ⁊ ampliat̃ glos.valde no.in.l.cũ qd.ff.si cer.pe.in illa.q. si quis dixit alteri in vulgari tolle hanc pecuniã:nunquid presumat̃ donatio an depositũ seu mutuũ:⁊ certe ex ꝑcedẽtibus coniecturis dꝫ ꝑsumi qñq̃ mutuũ vel depositũ seu donatio:⁊ in dubio cessantibus istis cõiecturis debet ꝑsumi mutuũ vel depositũ propter illã ꝑsumptionem ꝙ nemo presumit̃ iactare suuꝫ.Et ex his no.Bar.in.d.l.cũ qd testẽ ꝓbare mutuum si simplr̃ dicat vidi pecuniam sibi numerari[d]:sed nescio an donauerit seu mutuauerit de quo dic vt per eum pleni⁹ ibi not.
4 ❡†Vltimo collige ꝙ in traditione spũaliuꝫ põt interuenire aliqua encenia modici precij.pacto oĩno cessante:et intellige

Zacharias.
a ❡Per sentẽtiã. Adde Feli.hic renera cõtrariũ.Sꝫ iste forte meli⁹ ꝑ ea q̃ not.Se.post gloss.in.c.j.de tes. lib.vj.et qđ no.in apostil.ad istũ in c.suscitatus.nu.8. in apost.in v̕.ipso facto.š.đ rescrip. Roma. sing.suo MMMM.cccccvj.incip.fuit a me q̃sitũ.Anto. Corse.in se.singu. cccxvij.i versi.sententia ꝙ incip.clericus homicida.⁊ istum in.c.nisi nume.4.⁊ibi dixi in apostil.in v̕.ipso iure.š.de renũ.de quo vide remissi. Cel.in apostil.ad Guil.de cug.in.l. cũctos populos. nu.j.in versi.a dignitate.C.de summa trini.
Sebasti. Sapia.
b ❡Quã late. Vide Feli.in.c.dilecte.col.ij.versic.secundo sunt dicta v̕ba.š.de except. vbi dicit qđ si iudex dicat mandamus sub pena excõicationis intelligit in dubio ferẽde ⁊ non late.
c ❡In filio legitimo sacerdotis.infero ex hoc dicto dũ dicit filiũ legitimũ nõ posse habere ecclesiã ĩ quã pater prefuit filiũ natũ sacerdoti añ sacerdotium dico filium sacerdotis de quo per Felin. in.c.inter ceteras in ꝑnc.š.de rescr. ⁊ bonus tex.in.c. ad extirpãdas.š. de fil.presby.
d ❡Numerari.adde an testis tunc mutuũ ꝓbet Ludo.Ro.consi.cc.

vt dixi in.c.j.§.eo.titu.vt ex quadaz charitate ⁊ nõ pro ipa re spũali conferant. ¶ †In glos.j.ibi in.l.dicitur ⁊c. ¶ Nota qd aliter seu sub alia cõceptione verborũ loquunt leges ꝙ papa hic referat in tex.⁊ per hoc arguit Hostiẽ.reprehendẽdum si docẽtes vel legentes aliqñ verba mutẽt:nã de verbis nõ est curandum dũmodo substãtia non mutet.de verb.sig.intelligentia.⁊ in.c.nihil.ob.narrando diuersitas ⁊c. ¶ In glo.in versi. dandis muneribus ibi munus species. Itẽ donũ sine cã munus ex causa ⁊ istas duas differentias inter munus ⁊ donum ponit tex.in.l.inter donũ[a].ff.de verb.sig.vel sm Hosti.potest dici donum exile ⁊ tenue:munus vo ꝑtiosum:sʒ hoc nõ placet per istum tex.vbi appellat mun⁹ rem modici ꝑtij. Itẽ ⁊ donatio consistit in re pretiosa.vt.ff.de dona.inter vir.⁊ vxo.per totum.in fin.§.eo.tit. ¶ In ea.glo.ibi attendas quatuor ista aduerte:qꝛ sm hoc videt hic papa diminutus cum dicat hec tria presertim attendẽda. Item quo ad tex.nostrum glo.ista nõ ꝑcedit,qꝛ si interueniret petitio non euitaret simonia. vt in.c.ex tue.j.eo.⁊ ideo serua glo.in alijs muneribus seu in alio casu ꝙ in isto.de quo in tex. ¶ †Item pondera ex tex.in eo ꝙ ponit dictionẽ maxime[b]:vt ista tria hic exꝑssa maxime attendi debeant:ergo ⁊ quedã alia attendenda sunt puta cõsuetudo capientis.quid enĩ si a clerico ordinando datur res modici ꝑtij ordinatori suo q sine ꝑtio non cõsueuit ordinare, certe iudicabit simoniacum[c]:qꝛ attendenda est consuetudo patris fami.c.illo vos.in fin.de pig.⁊ in.l.qui semissem.de vsur.⁊ idẽ dic in alijs circunstantijs.item attendi debent verba precedẽtia.argu.l.si seruus plurium.§.fi.ff.de leg.j. ¶ †In ea.glos.ibi cynicus quasi ribaldus reprehensor:⁊ dicit a cynos qd est canis quasi reprehensor mordax siue mordens siue latrator. facit.c.ex diligenti.§.eo.in fin.⁊ in glo. Uel dic melius ꝙ in conferendis muneribus seu in faciendo eleemosynã virtus semp tenere debet mediũ,vt non solũ habeat respectus ad dantem sed etiam ad recipientem.vnde Seneca reprehẽdebat Alex. qui cũ daret ciuitatẽ cuidã pauperi illi asserenti nõ cõuenire humili fortune sue. Rñdit rex.non quero qd te oporteat accipere,sed quid me oporteat dare.⁊ appellat Sene.Alexã.hoc casu tumidissimũ:qꝛ ex superbia ⁊ elatione quadã illa verba protulit.⁊ ad idem vide bo.tex.in.c.non cogant.xl.dist.⁊ in.§.alis ea demũ.xxv.dist.vbi no.ꝙ potius quis peccat ꝙ mereat prestãdo pauperib⁹ epulas delicatas et pretiosas.vide etiam bo.tex.de modo faciẽdi eleemosynam.xlij.dist.c.quiescamus. ⁊ bo.tex lxxxvj.dist.non satis. ¶ In gl.in ver.equum vnum. in fi.hic gl.tacite opponit ⁊ non soluit.nã si sex solidi inducũt simoniam ergo fortius donatio vnius pretiosi equi. Sed solue sm Hosti.ꝙ ibi interuenit pactum hec donatio fuit facta pure et ex liberalitate quadam.⁊ dic plenius vt dicam in.d.c.ex tue. ¶ †In glos.fi.in fi.sed contra glos.⁊ tex.oppo.⁊ videt ꝙ nihil debebat capi ab administratore seu iudice vel superiore ꝙtũcũqʒ modicũ.vt in.l.j.C.ad leg.iul.re.⁊.l.iij.C.de asses.et in aut.vt iu.sine quoquo suffr.in.§.si quis.facit.c.exigit.de censi. lib.vj.imo dʒ reddi quadruplũ.j.q.j.iubemus ⁊.c.cõcussionis. so.duplex secundum doc.vt contraria procedant in exigente. hoc.c.⁊ similia.quando sponte aliquid donatur. vel cõtraria procedant in habente salariũ de publico[d] alia vero iura in nõ habente sm Host.de iure canonico potest dici arbitrariũ an ⁊ ꝙtum possit recipi dũmodo non excedat qd habet in.c.statum.§.insup.de rescrip.lib.vj. Et certe illud.c.loquit in iudice delegato qui non potest recipere nisi esculẽta ⁊ poculenta que in paucis dieb⁹ possunt consumi.⁊ idẽ põt dici in ordinario in legato ⁊ etiam in alijs prelatis forte licite possunt fieri alia dona si omnino cessat fraus.arg.in isto tex. Abbas.

1 ☞ Abbas si pro aliquo accipiendo in monasterijs acceperit pecuniam:committit simoniam.
2 Simonia committitur ex sola cõuentione:dũmodo vna partium adimpleuerit:licet altera non adhuc.
3 Simonia cõmittit nõ solũ si dat prelato etiã si dat suis familiaribus.vide.j.c.proxi.in.§.no.
4 Simonia non vitiat monachatum.
Excõicatio non impedit monachatum.

1 **Veniens.** †Abbas ⁊ maiores de conuentu si pro receptione monachi ceperunt pecuniam ex pacto:ab officio et beneficio suspenduntur:⁊ taliter recepta pecunia restituitur ⁊ in aliud monasterium transfertur.prima pars ponit querelam presbyteri.scda dat iudicem cui tria mãdat ibi.quoniaz. ¶ Casus literalis. Quidam presbyter.F.nomine voluit fieri monachus in quodam monasterio. Abbas ⁊ fratres noluerunt eum recipere in monachum quousqʒ conueniret eis dare xxx.sol.facta conuentione,sequenti die receptus fuit in monachum.monachi postulauerunt ab ipso.xxx.sol.abb.x.familiaxij.p pastu dicentes hãc esse cõsuetudinem monasterij.monachus ille accessit ad papã ꝑponẽs coram papa predicta. Unde mãdat papa cuidã quatenus si est ita cõpellat abbatẽ ⁊ monachos ad restituẽdã pecuniã predicto presbytero indigne acceptam.⁊ eidẽ.F.precipiat vt in alio monasterio in habitum monachali studeat dño deseruire:abbatẽ ⁊ maiores ꝑsonas monasterij ab executione officij sui suspẽdẽs ꝑ tante prauitatis excessu. Ber. ¶ †No.primo ex tex.ꝙ ex sola conuentione dandi tꝑale pro spũali cõmittitur simonia spũali recepto:licet nõ tradatur tẽporale ꝑmissum:nam hic ante ingressuʒ religiõis interuenit dũtaxat cõuẽtio. ¶ †Scdo collige ꝙ simonia cõmittit nedũ qñ tꝑale cõfert conferẽti:sed etiã qñ confert ministris ⁊ familiarib⁹ conferentis:sicut dicimus in giezi qui fuit seru⁹ helisei.j.q.j.in summa.⁊.c.cito turpẽ. ¶ Tertio no.ꝙ ex malitia abbatis ⁊ monachoꝝ puniũtur Abb.⁊ maiores de cõuentu.sed hoc intellige qñ ipsi tm̃ fuerunt culpabiles:secus si cõicato cõsilio oĩm delictuʒ extitit explicatum.nam tunc oẽs debent puniri.ar.in.c.romana.§.in vniuersitateʒ.de sen.excõ. lib.vj.puniunt etiã illi q fuerunt in capitulo licet tacuerint qꝛ debebãt contra dicere.vt no.sing.Inn.in.c.j.de his q̃ fi.a ma. par.ca. ¶ Ultimo no.ꝙ recept⁹ in monachũ per simoniaʒ nõ dʒ in eodem monasterio remanere nec etiam in seculo viuere. sed dʒ intrare aliud monasteriũ. An aũt sit vere monachus.j. subijciaʒ. ¶ †In glo.fi.ibi:apparet ꝙ monachus fuit.no.bene hoc principium gl.ex quo apparet ꝙ simonia commissa in monachatu nõ vitiat monachatum. Nec ob.qd subijcit in gl. qꝛ hic non fuit pactũ factũ vt iste existẽs monachus[e] haberet pecuniã:sed vt monasterio traderet pecuniã:⁊ hoc nõ est contra substantiã monachatus. Itẽ pecunia restituit sibi vt intret aliud monasteriũ ne sit onerosus[f] scdo monasterio:non autẽ vt eam sibi retineat ille ingrediẽs.⁊ hoc etiam videntur sentire doc. Quidã vero dicũt ꝙ hic nõ ꝑbat istum remanere monachũ:nã in principio appellat ꝑsbyter ⁊ monachus. Nec ob. finis.c.vbi mãdat intret aliud monasteriũ. qꝛ hoc potuit esse vt ibi ageret pniam.⁊ hãc cõsideratione facit hic do.Anto.sʒ ego sequor primũ dictuʒ.primo ꝑ fi.huius.c.vbi dicit ꝙ debet deseruire in habitu monastico.ergo non vt agat pniam tãtũ. Item nõ mãdat vt fiat monach⁹ sed vt in alio monasterio deseruiat in habitu ergo remãsit monachus. Ad idem adduco tex.q iudicio meo hãc sniam ꝑbat in.c.qm̃.j.e.vbi dr quod deberet sic receptus intrare monasteriũ:ne dãnabiliter in seculo vaget:que verba clare indicãt sic trãseũteʒ remanere monachũ:nec precipit vt agat pñiam:sed ne in pctõ stet in seculo. ar.in.c.fi.de reg. Item ꝑprie simonia cõmittit nõ respectu monachatus:sʒ vt habeat locũ in illo monasterio:vñ instressus respectu illi⁹ monasterij vitiatur sed monachatus tenet. Est enĩ quedam obligatio deo quesita q̃ non impedit ꝑ factũ recipiẽtis pecuniã.nã cũ iste intendat se obligare deo parũ factuʒ alterius non impedit hãc obligationẽ.facit q no.Jo.an.in.c.fi. de condi.ap.sicut videmus in simili ꝙ excõicatio monachatum nõ impedit.vt in.c.cũ illorum.j.de sen.excõ.⁊ ex hoc habes casum in quo simonia vitiat actum. Abbas.

1 ☞ Prelatus si receperit pecuniam ex pacto ꝑ ordine conferendo committit simoniam.
2 Sacerdos si aliquid scit tanꝙ deus puta in cõfessione etiam si scit papa ⁊ reuelauerit sibi non creditur.
3 Per ista verba moneas ⁊ inducas:non datur potestas precise compellendi.
4 Simoniacus in ordine si ingrediat monasterium non habilitatur ad exercendum talem ordinem simoniace receptum.
Ingressus religionem non tollit defectus cõtractos cũ peccato ingredientis secus sine peccato.
5 Simonia an ⁊ quãdo inducatur siue ante siue post aliquid dãdo:⁊ quando debeat restitui.
6 Religiosi an impediãtur ꝑmoueri ad sacros ordines ex sola prohibitione superioris alia causa non apparente.
7 Religiosi nõ impediũtur exequi sacros ordines susceptos ex sola prohibitione:alia causa non apparente.
8 Simoniacus in ordine ipso iure est suspensus ab ordine.
Suspensus ⁊ excõmunicatus a iure poterit iteruʒ suspendi ⁊ excommunicari ab homine.

1 **Ex tue.** †Si ordinatus presentatori suo aliquid dedit ex pacto simoniacum est non tñ deponit si est occultũ.primo ponit consultatio.secũdo respond.ibi vnde. ¶ Casus literalis. Quidaʒ dum vellet ad sacerdotis ordinem ascendere accessit ad archi.vt eum presentaret ad ordinem sacerdotis:qui nolebat eum ad ordinem presentare nisi prius.vj.sol.soluisset eidẽ. ⁊ sic ordinẽ ipsum per eum presentatus accepit. Eps diocesanus cui sacerdos hic in secreto fuerat confessus querit quid

de ipso

a ¶ L.inter domũ. vide text.in.l.munus.ff.de ver.sig. et q̃ hic dixi. Andre.Barb.

b ¶ Maxime. de hac dictione vide Frã.de are.cõsi.l. Alex.consi.lxvij.

c ¶ Simoniacum. bñ facit ꝙ no.do. Abb.i.c.cuʒ dilect⁹.de cle.non resi. And.Barb.

d ¶ De publico.an ordinarius possit accipere esculẽta. vide gl.plebiscito que dicit qd nõ lʒ alter dicat.d.Ab. hic Jac.bu.ibi sequit illã gl.⁊ Pe. pe anch.in.d.§.in sup.⁊ Jo.d Imo.i c.cũ ab oi.de vi.⁊ hone.cle.lʒ Bar. ⁊ Gui.ꝯdicãt gl. And.Barb.

Sebasti. Sapia.

d ¶ De publico. An salarium debeat habere ordinarius.vide abb. in.c.cuʒ ab omni. §.de vita ⁊ hone. cleri. Feli.i.c.licet in ꝑnci.§.de offic. ordi. Jaso.i.l.nec qcꝙ.§.vbi decretũ.col.i.ff.de offi. ꝑcõ.⁊ leg.⁊i.l.ius ciuile.ff.de iusti.⁊ iure.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Monachus. An sit simonia si fiat ꝑmissio abbati de dando aliqd si receperit talem in monachũ.vide Barto.tenentem ꝙ sic in.l.titio centum.§.i.ff.de conditio.⁊ demon.vide Jaso.in.l.titia. in ꝑri. col.iiij.vñ. tertio limita.ff.de verbo.oblig.⁊ in l.ij.colũ.ij.C.de institu.⁊ substitu.

f ¶ Onerosus. adde ꝑ hoc ꝙ cõsuluit Anto.de bu. eius consi.xxxiij.

de ipso est agendum. Rñ. papa si hoc est secretũ eundẽ sacer-
dotem moneat et inducat vt ordinẽ alicuius religionis assu-
mat ꝛ perpetuo abstineat ab officio sacerdotis qꝺ illicite acq
siuit alioquin non dꝫ ipsum ab officio sacerdotis arcere cũ sit
secretus eius excessus penitentiam tñ secretam sibi iniungat.
Ber. ¶ † No. j. ex tex. ꝙ ex cõfessione facta in foro penitẽtiali
non potest quis deponi nec aliter ab officio coerceri inuitus
etiã si confessio sit facta epõ vel etiã pape: qꝛ eorũ vterqꝫ scit vt
deus non vt homo. concor. si sacerdos. de offi. ord. qꝺ not. in. c.
dilect⁹. de exces. prelato. hic enim ista ꝯfessio fuit facta pape ꝛ
epõ in foro pñiali. ideo dicit papa ꝙ si excessus sit secretus ꝛc.
posset etiaꝫ intelligi qñ confessio esset facta in presentia soli⁹
iudicis. sibi eñ non credit cõfitente negante. vj. q. ij. si tantũ. ꝛ
c. placuit. ꝭ. de test. c. cũ a nobis. ¶ Scḋo no. qꝺ simonia com-
mittitur in ordine non solũ qñ pecunia datur conferenti ordi
nem ſꝫ etiam cũ datur ministro seu ministranti ad ordinẽ: vt
hic. ꝛ. c. j. ꝭ. eo. ¶ † Not. ꝙ per ista verba moneas et inducas[a]
non datur potestas precise cõpellendi[b]. De quo tñ dic vt no.
in. c. ij. de spon. ¶ † Ultimo colligitur ꝙ per ingressum religio
nis simoniacus nõ habilitatur ad exercendum ordinem simo
niace receptum ꝗꝗ per ingressum religionis tollatur defect⁹
sine peccato ingredientis contractus. vt in. c. j. de si. presby. nõ
tñ tollitur contractus per proprium delictũ. vt legi. ꝛ no. in. c.
j. de aposta. ¶ † In gl. j. ibi intẽtio cõsiderãda est. Hosti. dicit
ꝙ sola intẽtio nõ inducit simoniam conuentionalem. sed tm̃
mentalem que per solã penitẽtiam abolet absqꝫ restitutione.
vt in. c. pen. j. e. titu. ꝛ dic ꝙ gl. habuit bonũ intellectum ꝛ eius
mens est ista ꝙ sine intentione non cõmittitur simonia. vt qñ
ex liberalitate ꝯfertur aliquid et recipitur et sic loquitur. c. ꝛ si
questiones. secus autem vbi adest effectus ꝯmittẽdi simoniã.
Et dic latius prosequendo quatuor membra. Aut enim ex pa
cto aliquid tẽporale confertur et illud quãtuncũqꝫ modicum
sit inducit simoniã sicut dicimus in furto ꝛ vsura: ꝛ ita loqtur
iste tex. ꝛ dicitur tunc simonia conuentionalis nec dimittitur
peccatũ nisi restituatur male receptum. vt in. c. de hoc. ꝭ. e. ꝛ. c.
veniens. Aut non interuenit peccatũ, sed mens deprauata. vt
quia nõ presentasset seu ordinasset nisi primo habuisset aliqd
tp̃ale ꝛ tunc inducitur simonia mentalis qꝛ abolet per solam
penitentiã. vt in. c. pe. j. e. secus in vsuris qꝛ ibi opus est restitu
tione. vt in. c. consuluit. ꝛ ꝙ ibi no. j. de vsu. Aut mens nõ fuit
deprauata. sed ex liberalitate aliqd donatũ fuit ꝛ receptum. ꝛ
tunc simonia nõ inducitur. vt in. c. tua. j. e. tit. Aut sum⁹ in du
bio an precesserat praua mens ꝛ hꝫ locum ꝓprie. c. ꝛ si qõnes.
ꝭ. e. vt ad cõiecturãdũ animũ ponderant ea q̃ ibi habentur in
text. ꝛ p hãc distinctionẽ reducunt ad cõcordiam multa iura.
¶ † In gl. in ver. secretũ. in fi. Ex hac gl. collige duas bonas
limitationes ad. c. ad aures. alleg. in gl. j. vt procedat dũtaxat
in regularibus. secus in clericis secularibus vt ex sola inhibi-
tione superioris cã non apparente non possunt impediri quo
minus promoueantur ad ordines. ꝛ facit. c. ex tenore. eo. titul.
Inno. tñ disputat ꝛ non firmat in preal. ca. ad aures. sed mihi
hoc placet vt non habeat locũ in secularibus. arg. in. c. si tãtũ.
ꝛ. c. placuit. vj. q. ij. ꝛ ꝙ illud. c. ad aures loquatur proprie in re
gularib⁹ qꝛ magis sunt subiecti eorum prelato ꝙ clerici secula
res proprio epõ. arg. in. c. si religiosus. de elec. lib. vj. ꝛ in. c. fina.
de sepul. eo. lib. ꝛ. xvj. q. j. nolo. ꝛ. c. non dicatis. ¶ † Scḋa limi-
tatio est vt licet regulares possint ex sola inhibitone p̃lati im
pedire non promoueantur ad certum ordineꝫ: tñ ab executio
ne ordinis iam suscepti nõ possunt coerceri ex sola inhibitio
ne prelati alia causa non apparẽte. nã turpi⁹ eijcitur ꝛc. de iu
reiurã. queãdmodũ. ꝛ multa impediunt promouendũ que nõ
deficiunt iam ꝓmotum. qui cle. vel vo. c. rursus. de cle. egro. c. j.
cum seq. ꝛ hoc no. ¶ † In glos. in ver. coercere. in fi. dic vt dixi
in. c. accusatum. ꝛ. c. tanta. alleg. in glo. ꝛ veritas est ꝙ simonia
cus in ordine ipso iure est suspensus ab ordine. xxij. dist. §. ve-
rum. sed hoc. c. intelligitur de coertione facti: vt de facto coer-
ceatur a celebratione ꝛ executione ordinis. potest etiã intelli
gi de suspensione ab homine. quia sicut excommunicatus a iu
re potest excommunicari ab homine. vt in. c. ita quorundã. de
iudeis. ita dicendum est in simoniaco de suspẽsione. ¶ In gl.
fi. in fi. hec penitentia ꝺm Hosti. est potius monitoria ꝛ cõsolato
ria ꝙ salutifera quo ad vitã eternã. Et quid operet ꝛ quot ef-
fectus habet huius penitentie peractio. vide gl. in. c. ꝙ quidã.
de pe. ꝛ remis. ꝛ de pe. dist. iij. §. fi. ꝛ ibi etiam not. nunquid hoc
pactum teneatur iterum confiteri cum ab eo omnino respue-
rit. Abbas.

1 ☞ Simonia committitur si accipitur aliquid tẽporale pro consecrandis vestibus calice ꝛ similibus.

2 Sacerdos locando operas suas in aliqua ecclesia an committat simoniam.

Simoniam cõmittit etiaꝫ ille qui dat pecunias vel recipit: ad hoc vt aliquid deseruiat tanq̃ vicarius.

3 Simonia non cõmittititur ex hoc qꝺ aliquid donetur spõte: nulla exactione subsequente.

Ad nostram.

Breue est ꝛc. Casus ꝛc. ¶ Not. j. ex tex. vnam re
gulã generalem ꝙ pro ministerio ecclesiastico exer
cendo non debet tradi vel exigi pecunia. ꝛ ideꝫ dic
pro ministerio ꝛ fortius. Est enim differentia inter ministeriũ
ꝛ misterium. nam ministerium proprie dicitur officium a mi-
nistrando. Mysterium est idem qꝺ sacramentũm: qꝛ hꝫ virtu
tem secretam ꝛ reconditam. vnde dicitur sacramentum: quasi
sacre rei signum. j. q. j. multi. nõ enim debet pecunia exigi pro
sacramento. vt in. c. cũ satis. cum seq. ꝭ. eo. nec pro officio eccle
1 siastico exercendo. ¶ † Ex his infertur ad. q. nunquid pro ca
lice ꝛ vestibus benedicendis committatur simonia si aliquid
temporale exigatur. de quo per Hoff. in sum. eod. titu. ver. sed
nunquid simonia. quidam dicunt ꝙ nõ: quia non reperit ꝓhi
bitum. ipse vero concludit cõtrarium ꝛ melius per istum tex.
vbi generaliter dicitur pro officio ecclesiastico exercendo ꝛc.
ibi enim versatur officium ecclesiasticum ꝛ est quid spirituale.
2 ¶ † Secundo not. ibi pro vicarijs ꝙ nõ solũ cõmittitur simo
nia in institutione beneficij: sed etiam vt quis deseruiat tãq̃
vicarius in ecclesia dei. ꝛ vide bo. tex. cum gloss. in. c. licet. j. de
penis. an autem sacerdos cõmittat simoniam locãdo operas
suas spirituales in aliqua ecclesia. dicam in ca. quoniam. j. ne
prela. vi. suas. ¶ Tertio no. ibi pro chrismate: qꝺ indistincte
nihil debet exigi pro chrismate. ꝛ cum tex. loquatur genera-
liter prohibitio procedit. nam si confertur vt sacramentum
siue ꝯcedatur vt ecclesia inferior vtatur seu quocunqꝫ modo:
3 nam propter benedictionẽ est qd spũale. ¶ † Ultimo no. ibi:
exigatis qꝺ in spũalibus tm̃ prohibet exactio. si ergo sponte
aliquid offertur hoc non est prohibitum ꝺm Hostien. ꝙ intel
lige: vt dixi in. c. j. ꝭ. eo. Abbas.

[a] ¶ Et inducas. Ad de videndũ Fede. de sen. consili. clx. ✠ Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Precise cõpellẽdi. Uide Car. in cle. j. i. xj. q. ꝭ. 6 of. del. Gemi. in ca. si paup. de prebẽ. li. vj. vbi reprobat Archi. tenentem contrarium. Zacharias. ¶ Adde istuꝫ in c. j. et ibi Feli. late in princi. ꝭ. de tes. cog. et in ca. ij. de spon.

1 ☞ Simoniace ordinatus qui non sit simoniacus, recte petit dispensationem. 2. 3. ꝛ ante dispensationem non recte promouetur ad altiores ordines.

4 Simoniacus a quo dispensatur: siue sit simoniacus in ordine siue in beneficio siue sciat siue ignoret ꝛ an dispẽsetur ad illud beneficium aut aliud: siue ipse renuntiet siue non.

5 Simoniace ordinat⁹ scienter suspenditur ab oĩbus ordinib⁹: secus si eo ignorante fuit commissa simonia. 6.

7 Epũs nõ põt dispẽsare nisi a casibus a iure expressis.

De simoniace.

1 † Cum simoniace or
dinato qui simoniac⁹
non est dispensari potest. Et non diuiditur. ¶ Ca
sus literalis. Quidam ordinati fuerunt simoniaci.
Quesitum fuit de his quid esset agendum. respondet papa
super hoc certum non possum⁹ dare responsum nisi p̃mo scia
mus qualiter fuerint ordinati qꝛ ꝺm quandam speciem simo-
nie quidam licet simoniace sint ordinati vtpote ipsis ignorã-
tibus simoniaci non sunt: ꝛ illi dispensatiue possunt in suis or
2 dinibus remanere. Ber. ¶ † No. primo ex tex. quod quidam
sunt simoniace ordinati non tamen sunt simoniaci vt quãdo
eis ignorãtibus. pecunia ordinãti forte per amicum data fuit
Quidam vero sunt simoniaci ꝛ simoniace ordinati vt quando
ipsi dederunt pecuniã vt ordinarẽtur: vel data fuit eis consen
tientibus tacite vel expresse, quidam vero sunt simoniaci sed
non simoniace ordinati vt quando simonia fuit cõmissa non
in ordine sed qñ ipsi dederunt pecuniam vt alij ordinarentur.
3 ¶ † Secundo collige qꝺ cũ simoniace ordinatis q simoniaci
non sunt potest dispensari vt remaneant in suis ordinibus ꝛ
cum hoc non dicat per quẽ infertur qꝺ epũs potest dispensare
iuxta theoricam Inno. in. c. dilectus. de tempo. ord. ꝛ de hoc
4 plenius dicam statim cum glo. ¶ † In glos. j. in fi. Circa hanc
materiã quis possit dispensare cuꝫ simonia cõi aliqd ponunt
hic doctores: et plenius no. per glos. in. c. penul. de elect. ꝛ in. c.
post translationem. de renuntia. ꝛ ibi Jo. calde. colligẽdo opi.
aliorum formauit distinctionẽ quã retulit hic do. Anto. nihil
addẽdo. Sed in veritate in multis iudicio meo eget reforma
tione. Distingue ergo qꝺ aut quis adipiscitur per simoniam
ordinẽ aut beneficiuꝫ. primo casu aut simonia fuit cõmissa eo
sciente et cõsentiente tacite vel expresse vel ipsemet pecuniaꝫ
dante: ꝛ tunc ꝺm oẽs solus papa dispensat: nec etiã papa solet
5 dispensare. j. q. j. ergo. ꝛ in. c. penul. j. eo. tit. ¶ † Et iste sic simo-
niace sciẽter ordinatus nõ solum est suspẽsus ab ordine simo
niace recepto: ſꝫ etiam ab omnibus ordinib⁹. vt. xxxij. distin.
§. verũ. ꝛ. j. q. j. reperiũtur. Aut simonia fuit commissa eo igno
rante nec postea ratũ habenteꝫ tũc Lauré. Tancre. ꝛ Hosti.
hic quos sequitur Joã. calde. in loco preallegato distingunt

qd aut delictū est manifestum ꝛ solus papa dispensat argu.in
c.ex tue.ꝫ.eod.Aut non est manifestū et dispēsat eps.Sed cer
te licet doc.transeant cōiter cū hoc dicto.non tamē puto hoc
verū:sed indistincte dicerē qd cum tali dispēsat eps primo per
istū tex.vbi indistincte permittit dispēsatio.ergo eps dispen-
sare poterit:vt.ꝫ.dixi.Item adduco.c.presentium.j.qd.v.vbi
sponte ille fuit ꝯfessus ordinē recepisse eo ignorāte ꝛ tñ dispē
sat eps nec poterat esse non manifestū ex quo ipsemet ꝯfiteba
tur.Item cum hic iste grauaret odio alteriꝰ nec pōt dici simo
niacus debet fieri benigna interpretatio:vt eps possit dispē-
sare.arg.in regula odia.ꝛ in regula sine culpa.ꝛ in regula non
6 debet.de reg.iur.li.vj.¶ †Et aduerte qꝛ isto casu quando si-
monia fuit cōmissa eo ignorante nō est iste suspēsus ab omni
bus ordinibꝰ.Sed vt dicit hic Inno.ꝛ bene tantū est suspen
sus ab ordine simoniace collato.vnde alios ordines licite rece
ptos exequi potest ꝛ beneficia retinere ꝛ recipere de nouo:qꝛ
vt dixi iste nō est simoniacus:sed non potest ꝓmoueri ad ma-
iorem ordinē nisi dispensetur in ordine simoniace recepto:qa
alS videret per saltū ꝓmotus.lꝫ.distin.in.c.j.de cle:per sal.pro
mo.per totum.nec ob.predictum.c.ex tue.ꝫ.e.per qd remoue
ri videntur do.ad distinguendum inter manifestum ꝛ occultū
qꝛ ad alium effectum fit illa distinctio videlicet vt possit coer-
cere ab executione ordinis:qꝛ occultus ꝛ cōfessus penitentia
non coercetur qꝛ forus penitentialis nō hꝫ precisam coercio-
nem.vt ibi.ꝛ in ca.si sacerdos.de offi.ord.Itē loquit de simo-
niace ordinato ꝛ simoniaco cum quo solus papa dispensat:vt
ꝫ.dixi ergo illud.c.nihil facit ad propositū.Et ꝙ indistincte
possit eps dispensare qñ est simoniacus:facit etiaꝫ tex.in.c.de
reg.j.e.vbi permittitur dispēsatio tam cū monachis quā cum
canonicis regularibus qñ interuenit simonia eis ignorantibꝰ.
ꝛ hoc quo ad primum membrum principale.Sed quo ad fm
de adepto beneficio per simoniam distingue:quod aut est be
neficium curatum seu dignitas que in hoc equiparetur.arg.c.
de multa.de preben.ꝛ in.c.cū in illis.eo.titu.lib.vj.Aut est be
neficium simplex.primo casu dicit Io.cald.in loco prealle.qd
aut fuit sciens aut ignorans.Si sciēs ꝛ sponte renūtiat bene-
ficio potest dispensari secum ad aliā ecclesiā:sed vt habeat illā
vbi fuit cōmissa simonia dispēsari nō pōt nisi vt habeat ibi aliū
quod beneficium:sed tunc non dispensat nisi vt ministret in
minoribus ordinibus.ꝛ probat.j.q.v.ꝛ.c.j.durius ergo agit vt
habeat beneficiuꝫ ecclesia empta ꝙ̄ vt habeat alibi qꝛ vt dixi
aliam potest habere dispensatiue ꝛ cum executione omnium
ordinū.sed istam vbi cōmissa est simonia habere nō pōt.licet
ibi possit hre simplex bñficiū ꝛ cū executione minorū ordinū
tantū.Sed non attingit specifice Io.cal.qd in non renūtiāte
sed expectante sniam condemnatoriam.ꝛ in eo puto ꝙ nullo
modo dispenset eps vt habeat bñficiū alibi:nec i illa ecclesia.
Pro hoc adduco tex.in.c.nobis.in fi.j.eod.vbi dicit talē non
posse aliquaꝫ dispensationē obtinere.itē facit tex.j.q.v.c.j.vbi
permittitur dispensatio cū talis sic oīno dimiserit bñficium:
ꝛ sic sponte renuntiauerit secus si expectauerit sniam.Et pōt
esse ratio duplex.prima qꝛ mitius agit cum confesso ꝙ̄ cū cō
uicto.xꝫ.q.j.nolo.Item qꝛ qui dānatꝰ est de simonia p senten
tiam efficitur infamis infamia iuris.xv.q.iꝫ.c.sane.ꝛ.j.q.iꝫ.c.
si.ꝛ cum infami nō dispensat eps nisi in casibus iure expressis
vt no.in.c.cum te.de re iudi.ꝛ hoc casu pōt optime saluari gl.
in.c.ex diligenti.ꝫ.e.in gl.pe.Item episcopus dispensat regu
lariter in adulterinis ꝛ minoribus.vt in.c.at si clerici.in fin.de
iudi.sed crimen simonie est grauius:vt in.c.sicut.ꝫ.eodē.et in
c.lꝫ.j.eo.ergo non dispensat ex quo non reperitur expressum.
Si vero ignorauerit:vt qꝛ alius pro alio ignorāte dedit pecu-
niā:ꝛ tunc aut fuit data a suis emulis ꝛ sibi nō nocet:vt in ca.
nobis.j.respon.j.eod.ꝛ.c.sicut.qꝛ videnꝫ fecisse in fraudē.Aut
ab amicis:ꝛ tunc si sponte renūtiat pōt secū dispēsari magna
misericordia.ꝛ idē fm Hosti.ꝛ Cal.si expectet snia ex eiusdē
ti.vtilitate vel necessitate ecclesie.hec differētia simpliciter mi
hi non placet.nam primo videtur cōtra.c.pen.de elect.maxi-
me in versi.si.ꝛ in ver.Quis.nam ille ver.venit aduersatiue ad
precedentia ꝛ permittit dispensationē in simplici beneficio ꝛ
qñ sponte renuntiat.secus ergo vbi bñficiū non est simplex vt
vbi sponte nō renuntiat.ꝛ pro hoc tex.in palle.c.j.in fi.j.q.v.
vbi non permittit dispēsatio epo:vt quis habeat dignitatem
7 illā vbi fuit cōmissa simonia.¶ †Itē dispensatio nō ꝓmitti-
8 tur epo nisi in casibus iure expressis[a] vt nota.in.c.dilectus de
tempo.ord.ꝛ per Archi.in.c.licet canon.de elec.lib.vj.sed iste
casus nullibi est expressus:ergo ꝛc.Et ideo in hoc mēbro hoc
sic distinguerem qd vbi beneficium curatū vel est dignitas est
acquisita simoniace isto clerico ignorante qd nullo casu dispē
satur in ea vacante vt habeat tale beneficiū curatū seu digni
tatē sed in alia vacante sic.Alia vero bñficia pōt habere etiaꝫ

sine dispēsatione ex quo ipse nō cōmisit simoniā:vt.ꝫ:dixi et
voluit hic Inno.nec iura alleg.per.Host.ꝛ Cal.hoc ꝓbant:qꝛ
dispensatio hoc casu prohibetur ergo indistincte fieri non po
test etiam ex vtilitate vel necessitate ecclesie.ꝛ p hoc.j.q.v.in
c.presentiū.vbi permittit dispēsatio cum ignorāte tñ in bene
ficio simplici.de quo dicēdum vt statim subijciam.Si vero be
neficium fuit simplex ꝛ si sponte renuntiat ꝛ eo ignorāte fuit
cōmissa simonia pōt eps dispensare etiā vbi habeat bñficium
ea vice:vt ꝓbatur in.d.v̓.Quis.si vero spōte nō renūtiat vel eo
sciente fuit cōmissa simonia nō admittitur dispensatio secum
per epm per.d.ver.Quis.nisi fm Hosti.ꝛ Calde.ex euidēti vti
litate ꝛ necessitate ecclesie.sed certe hoc vltimum sic intellectū
non ꝓbatur:nā ver.Quis permittit dispensationē in simplici
duobus concurrentibus vt ꝙ sponte renuntiauerit ꝛ eo igno
rante simonia fuerit ꝯmissa.Secus ergo si sciente vel expectā
te sniam.ꝛ pro hoc tex.j.q.v.presentium.ꝛ qd no.gl.in.c.ex insi
nuatione.j.eo.Unde hoc casu concludo ꝙ si scienter acquisi-
uit quis bñficium simplex p simoniā non dispensatur secuꝫ vt
habeat bñficium illud ea vice maxime si expectauit sententiā
nam tunc est effectus infamis ꝛ cum tali non dispēsat eps ex
quo non reperit permissum vt.ꝫ.dixi.Sed si fuit ignorans et
expectauit sniam:tunc si distulit renūciationem donec fuerit
certioratus de simonia nō iudico eum culpabilē nec impedi-
tur sed dispensatur:secus si certior factus voluerit expectare
sniam.argu.in.c.bñficia.de prebē.li.vj.ꝛ in oibus casibus in q
bus dixi epm dispensare posse:intellige si pecunia sibi nō fue-
rit data:sed ꝓdecessori vel alteri:alS secus.vt no.in gl.d.c.ꝓsen
tium.Et per ꝓdicta concludo dictum Inno.hic nō procedere
in eo ꝙ dicit ꝙ in dignitate nunꝙ̄ dispensat eps cū simoniaco
etiā si pro illa nō fuit data pecunia ꝛ videt tex.in contrariuꝫ.j.
qd.v.c.j.in fi.vbi dispēsatio prohibetur in dignitate seu in ec-
clesia empta:secus ergo in alia ꝛc. Abbas.

1 ¶ Electus si pecuniam ꝓdedit sue electioni dissentientibus vt consentirent simoniacus est.

2 Sacerdos confessor potest reuelare dictum sibi cōfessatum de voluntate confitentis:alias secus.

3 Simonia cōmittitur dando pecuniā p aliqua re spūali,quaꝫ habere nil prodest.4.vide in simili.j.c.nobis.in fi.

4 Simonia non cōmittit si qs dat pecuniam ne vexetur in iure iam quesito sed in querendo sic,vide.j.c.proxi.nuinc.4.ꝛ.6.

1 Mattheus. †Si contradicēs electo:pro
pecunia de volūtate electi tra
dita a contradictore esset electus postea confirma
tus est simoniacus:ꝛ beneficio renuntiare tenetur.
h.d.Cōis diuisio.secunda ibi:quia igitur. ¶ Casus literalis.
Quidam electus fuit ad regimē cuiusdam ecclie de voluntate
maioris partis paucis cōtradicētibus:quidā amicus illius de
volūtate electi turbata quandam pecuniā exoluit ei q discor-
diam faciebat ꝛ sic contradictio conquieuit postea dubitans
ꝙ simoniaꝫ cōmisisset per Cardi.istud factū secrete dño pape
intimauit petens super hoc consilium salutare:ꝛ papa rñ.ei
dicens ꝙ multū consuluit ei vt administrationem sponte di-
mittat memor existēs istiꝰ verbi.Nihil prodest homini si vni
uersum mūdum lucretur anime vero sue detrimētuꝫ patiatur.
2 Ber.¶ †Not.j.ex tex.ꝙ peccatum detentum in penitētia,po
test per confessorem alteri detegi.consentiente tamē ipso pec-
b catore penitēte[b].Et ita intellige istū tex.fm doc.nā iste Car-
di.habuit hoc in penitētia ꝛ postea in secreto reuelauit pape
certe dꝫ intelligi ꝙ fuit de voluntate illius alias nō posset per
3 c.ois.de pe.ꝛ remis.¶ †Secundo collige ex lrā qd pro haben
da voce electionis alicuius etiam non necessaria ad validita-
c tem electionis committit simonia[c] hec em̄ electio erat facta a
maiori parte ꝛ tñ fuit ꝯmissa simonia vt minor pars desisteret
a contradictione.Fortius ergo cōmitteretur si daret pecunia
pro voce habenda:qꝛ est qd spūale.Tertio collige ꝙ voluntas
4 turbata in peccato peccatum non excusat.¶ †In gloss.q.ibi
ꝛ ita ius habebat ꝛc.pondera glo.qꝛ multū restringit tex.vel
habeat locum in contradictiōe iuris ꝛ non facti.Si ergo dat
pecunia contradicentibus,de facto nō committitur simonia
fm gl.pro hoc facit qꝛ videret electus ꝛ potius redimere vexa
tionem suam ꝙ̄ emere aliquid spūale.Inno.hic tꝫ cōtrarium
dicens qd ante confirmationem non debet dari pecunia siue
contradicat de iure siue de fctō.argu.in.c.significasti.ꝫ.de ele.
Et hoc dictum placet mihi qꝛ pro iure querendo non est licitū
dare pecuniam etiam ad redimendum vexationem secus pro
iure quesito ad hoc quod not.in.c.dilectus.j.eo.nā videtur pe
cuniam dare vt liberius possit consequi istud ius spirituale.
Sed quando est iam ius consecutum ꝛ vexatur in eo,tunc pe
cunia propter datur pro vexatione. Et notatur hoc dictum.
Innocen. Abbas.

Simoniacus

↪Sebasti. Sapia.
a ¶ Iure expressis.
An epo dispensa
re possit cū simo-
niaco:vid late ge
mi.i.6.vex.xxxꝫ.
dist.Abb.i.c.at si
clerici.§.6 adulte
rijs.co.vt.ꝫ.de iu
di.d.Ant i.c.post
translatione.ꝫ.de
renun.
b ¶ Penitēte.ad-
de Lapum alleg.
consi.xciiij.
↪Sebasti.Sapia.
b ¶ Penitēte.vid
Feli.i.c.j.col.ꝫ.vs.
inquātū tꝫ Abb.
ꝫ.de excepti.
c ¶ Simonia.add
Lude.roma.con
si.cccxvij.

1 ☞ Simoniacus est qui petit pecuniam vt absoluat excõmunicatum. 4.

2 Debitor potest excommunicari ad petitionem creditoris: si non soluat debitum.

3 Excommunicatus debet absolui etiam si satisfecerit rei pro qua erat excommunicatus.

4 Prescriptio currit contra excõicatum: qꝛ non potest interrumpere cum non agat.

Statutum quo cauetur vt excommunicatus soluat certum quid singulis mensibus quibus steterit excommunicatus valet.

Simonia an committatur si quis dat pecuniam alicui ne molestet vel vexet ipsum.

AD aures. a † Pro soluẽdo excõicatum pretiũ aliqđ exigi non dꝫ. primo ponitur q̃rela. scđo iudicis datio. ibi: quoniaꝫ. ¶ Casus lr̃alis. Quidã. H. noĩe. ꝑpter pecuniam quã debebat excõicatus fuit qꝛ eã ad terminum nõ persoluit tandem creditoribus satisfecit ſꝫ absolutionis beneficiũ habere non potuit excõicatoribus petentibus. x. libras pro absolutione. conquestus fuit ille pape: vnde mãdat q̃busdã quatenus si p̃dictus. H. debitũ soluit ipm gratis absoluant: si excommunicatores inquisiti ipm nõ duxerint absoluẽdũ. Ber. ¶ † Not. primo ex tex. debitorẽ posse excõicari ad petitionẽ creditoris ꝑ nõ satisfactione debiti. de quo dic vt legi. ⁊ not. in ca. odoardus. de sol. ¶ † Scđo collige arg qđ excõicatus b donec satisfecerit eget absolutione etiã post satisfactionẽ. secus in suspẽsione si sit ꝓmulgata de quo per Inn. in. c. cũ bone. de eta. ⁊ qua. ⁊ melius per glo. sing. in cle. j. de deci. ¶ † In gl. ibi: cum vexationẽ suã redimat. Inn. hic tenet ꝯtrium non eũ pro absolutione dꝫ aliquid tpale impẽdere sed debet habere recursum ad superiorẽ ar. in. c. nullus de iure patro. Io. an. cõcor. dicit qđ aut isti imminet aliqđ preiudiciũ ex dilata absolutione puta qꝛ speratur eligi vel dꝫ eligere vel p̃scriptio currit cõtra eum nisi agat ⁊ tũc procedat opi. gl. vt dicaꝛ potius redimere vexationẽ suã. Aut nõ subest tale periculum ⁊ ꝓcedat opi. Inn. ⁊ vꝫ distinctio satis ꝓbabilis ⁊ equa. ¶ In eadẽ gl. ibi. dꝫ reficere anteq̃ absoluatur ⁊c. pro hoc dicto gl. est tex. in. c. venerabilib⁹. ... §. secus. de sen exc. li. vj. ¶ † In fi. gl. Sed queriꝛ quid si statuto cauetur vt excõicatus soluat. x. libras pro quolibet mense quo steterit excõicatus nũquid valeat. Host. hic dicit ꝙ sic: qꝛ non exigit hoc casu pro absolutione: sed pro contumacia: nã pro pecuniaria pena q̃nq̃ exigitur de iure canonico: vt in. c. dilectus. de of. or. ⁊ sic pốt intelligi tex. in. c. j. s̃. de iud. cum loquitur de satisdatione: dicit tñ ꝓm quosdam vt prius absoluatur ⁊ postea cogatur satisfacere ꝓꝫ formã statuti. ¶ † Ultimo ponit hic Inn. qđ. an liceat vexato impune dare aliquid tpale vt redimat vexationem d suã. Et concludit ꝙ si vexatio sit in tpali potest qꝛ ibi nullum subest peccatũ ex parte dantis. Si vero vexatur in re spirituali aut est in possessione: ⁊ tunc nõ peccat si dat pecuniã vt nõ vexeꝛ. Sed si non habet possessionem qꝛ fuit spoliatus: tunc nõ est licitũ pro ea dare pecuniã: qꝛ non solũ redimit vexationem: sed etiã possessionem: ⁊ hoc no. licet em possessio nõ proprie sit quid spũale: tamen est connexa ⁊ coniuncta spiritualibus qꝛ per eam consequitur exercitium spiritualium. Et de hac materia dicetur in. c. dilectus. j̃. eo. ⁊c. Abbas.

☞ Simoniacus non solum deponitur. sed debet agere penitentiam de peccato commisso.

Beneficium simoniace acquisitum in manibus cuius debet consignari vel cedi.

Simoniacus in beneficio scienter non dispensatur per epm.

DE regularibus. Monachi per simoniam recepti sunt simoniaci ⁊ ad arctiora monasteria transferũtur: alias post renuntiationem vel in eisdem vel in alijs monasterijs eiusdẽ ordinis poterunt collocari. h. d. Primo consultatio. secundo responsio. ¶ Casus literalis. Quidam regulares canonici ipsis scietibus per simoniam ingressum in monasterijs ⁊ ecclesijs regularibus habuerunt. queritur quid de ipsis agendum. respondet papa quod cum multe super hoc reperiantur autoritates expresse nihil aliud est statuendum nisi vt locum quem taliter adepti sunt omnino dimittant ⁊ alia monasteria districtoria adeant: in q̃bus penitentiam agant. Si autem ignorantibus ipsis pecunia data fuit compellendi sunt vt eidem loco renuntient ⁊ postmodũ reducantur in idipsum si absq̃ scandalo ibi potuerint remanere vel in alio eiusdem ordinis collocentur. Ber. ¶ † No. j. ex tex. quod simoniace receptus ⁊ simoniacus non solũ eijciatur a loco sic quesito: sed debet agere penitentiam de delicto cõmisso. Item no. ꝙ simoniaci simoniace recepti debent collocari in monasterio arctiori in solitudinẽ sito: ⁊ de istis hodie dicendũ est vt habetur in. c. qm̃. j̃. e. ¶ No. ꝙ cũ simoniace recepto qui simoniacus nõ est pốt per epm dispensari precedente prius renuntiatione. Et not. ꝙ hic nõ fit differẽtia inter manifestum ⁊ occultum: indistincte ergo dispensat eps ex quo isti non sunt simoniaci: ſꝫ simoniace recepti ⁊ facit ad ea 2 que dixi in. c. de simoniace. s̃. eo. ¶ † In gl. in ver. dimittant. ibi: in manibus p̃latorũ. dic etiam ꝓm Hos. ꝙ si isti prelati inferiores sunt exẽpti non renũtiant nisi in manib⁹ pape vel legati. vt in. c. cũ venerabilis. de cõsue. ⁊ in. c. si abbatẽ. de elect. li. vj. Et in eo ꝙ gl. subijcit ꝙ si superiores nolũt recipere resignationẽ: nihilominus debẽt isti cedere: dic melius ꝓm Inn. ꝙ debẽt recurrere ad superiorẽ superioris, ⁊ facere illum cõpelli ad resignationẽ recipiendam. ar. in. c. nullus. de iure patro. Et not. gl. que extendit ⁊ ampliat ca. admonet. ⁊. c. qđ in dubijs. de renun: vt cessio fiat in manibus prelati non solũ de a beneficio licite acquisito: sed etiã de acquisito illicite ⁊ ꝑ simo 3 niam. facit. c. nisi cum pridẽ. de renun. ¶ † In gl. in ver. ignorantibus. in fi. No. ergo ex gl. iuncto tex. qđ etiam in beneficio simplici acquisito simoniace non dispensatur per episcopum cum sciente. facit ad ea que dixi in. c. de simoniace. s̃. eo. tit. ⁊ no. bene ⁊c.

1 ☞ Simoniacus ignoranter ad bñficium receptus: si eo renuntiato iterum ad illud canonice admittaꝛ, nihil ex prima receptione vendicabit.

2 Beneficium ꝙ quis habet alio committente simoniã eo ignorante non potest cum conscientia teneri.

3 Renuntiatio beneficij in cuius manibus debet fieri. 4.

6 Episcopus dispensat cum simoniaco ignoranter ad aliud beneficium consequendum: nõ autem ad aliud quod simoniace habebat.

Simonia ignoranter commissa quare punitur. 6.

1 EX insinuatione. † Si quis canonicatum renũtiat ad quẽ fuerat per simoniã ignoranter assumptus postea de nouo assumatur ad illum non pốt ex prima retentiõe sibi aliquid vẽdicare. vel aliter ⁊ sic. Renũtians bñficio simplici ad qđ per simoniã eo ignorante fuerat assumptus pốt ex dispẽsatione in ea vacatione denuo ad illud assumi nihil tñ ex prima receptione sibi vendicabit. Cõis diuisio. scđa ibi: rñdemus. ¶ Casus literalis. Quidã paterna cupiditate ipso tñ ignorãte in canonicũ cuiusdam ecclesie fuit receptus: postmodũ ad annos discretiõis veniẽs signũ crucis assumpsit ⁊ prebendã quã taliter adeptus fuerat in manus prepositi fratrum sponte resignauit. Sed idẽ ꝑpositus ⁊ fratres sibi cõpatiẽtes ipm de nouo in canonicũ elegerunt ita vcꝫ qđ post istã electionẽ postremũ locũ in choro ⁊ i alijs obtineret. Iste q̃siuit a papa vtrũ p̃mũ locũ quẽ habuerat ꝓm primam electionẽ valeat recupare. rñ. ei papa vt indulgentia quã illi fratres misericorditer sibi fecerint cõtentus existat ⁊ ꝙ idem prime receptiõis nihil audeat in ipsa ecclesia vendicare. Ber.

2 ¶ † No. j. ex tex: ꝙ adeptus e beneficiũ alio cõmittente simo e niã ipso ignorante nõ p̃t salua cõscientia illud retinere, ſꝫ dꝫ illud resignare in manibus superioris. cõcor. c. pxi. Scđo no. canonicũ posse renuntiare canonicatui in manibus capli ẽt nõ interueniẽte autoritate superioris ꝙ dicit Inn. forte ꝓcedere in odiũ simonie vl' forte spectabat ad capl'm electio ⁊ cõ d firmatio. Si aũt electio spectaret ad capl'm ⁊ confirmatio ad 3 epm: † ⁊ tũc renũtiatio debet fieri in manibus cõfirmatoris ⁊ eligentium. alle. xix. q. iij. statuimus. de hac materia in cuius manibus dꝫ fieri renuntiatio beneficij. dic vt plene no. in. ca. admo. ⁊. c. qđ in dubijs. de renun. ⁊ per Pau. in cle. j. eo. tit. et plene dixi in repetitione. c. si quis contra clericũ. de fo. comp. Et si intelligatur hic ꝙ institutio canonicorum ⁊ destitutio spectabat ad. c. tunc in dubio potest fieri renũtiatio in mani 4 bus capituli vt no. in iurib⁹. ¶ † No. tñ vltimũ dictum Inn. vt renũtiatio nõ possit fieri in manibus solius ꝯfirmatoris sed etiam requiritur assensus eligentiuꝫ. nam eorũ interest: ⁊ f quasi quidã cõtractus geritur inter eligentes ⁊ electũ f arg. in c. cum inter canonicos. de elec. ⁊ in. c. nisi cũ pridem. de renũ. vnde sicut in contrahendo requiriꝛ cõsensus eligẽtiũ: ita ⁊ in destituendo. arg. in reg. j. de reg. iur. ⁊ in. l. nihil tam naturale. ff. eo. Item no. qđ simonia ignoranter commissa in adeptiõe bñficij nõ impedit dispensationẽ superioris ẽt in illa vacatione interueniente tñ renuntiatione ⁊ ꝙ beneficium sit simplex 5 de quo dixi in. c. nõ simoniace. s̃. eo. ¶ † In glo. in ver. elegerunt. intellige gl. ꝙ eps si potest dispensare cũ simoniaco scꝫ circa illud beneficiũ ad ꝙ obtinendum cõmisit simoniam: sed vt habeat bene potest dispensare. j. qđ. v. c. j. plene dixi in. d. c.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Ad aures. allegat iste tex. i fi. ibi si fuerint req̃siti ꝙ nõ dꝫ excõicat⁹ absolui nisi petat de quo p Ab. i. c. significasti. s̃. d eo q duxit ĩ ma. quã polluit p adulteriũ. cũ alle. p Fel. i c. ap'lici. in. j. ⁊. ij. colũ. s̃. de excep.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Excõicat⁹. q̃d aũt si excõicatus absoluiꝛ ꝑpter aliq̃d an eo cessante reincidat in excõicationẽ vide Fel. post abb. in. c. ad reprimendã. s̃. de offic. ordi.

c ¶ Qđ sic. Adde Lud. sin. suis fo. xiij. And. Barb. ¶ Addo ꝙ voluit eileg Ro. sin. suo cccxlv. ꝙ inci. statutũ epi dicit qđ q̃libet excõicat⁹. vbi alle. Io. and. idẽ tenentẽ cum Hos. i isto. c. vbi ẽt idẽ tenet Feli. ꝑ quo dicit facere i se. tex. in. c. ꝙ q̃dã j̃. de peni. ⁊ remi. ⁊ Ro. đci. xxxvij. que inci. an iste q in ecclesijs.

d ¶ Uexationem. Adde videndum Old. cõs. cclxx.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Qđ adeptus. Quid aũt si commisit simoniã cũ papa an sit secur⁹ quo ad deũ. vide Fel. i. c. de cetero. col. fi. d' simo. v. cõmissa. s̃. d' re iud.

f ¶ Et electũ. addo ꝙ ideo Old. ꝯsil. cc. dicit qđ elect⁹ nõ pốt ꝑiudicare electorib⁹ per aliquod factũ suuꝫ.

Zacharias.

a ¶ Nō vitiat totū actū. Amplio istō dictū q̄ ōt q̄ si aliqui inhabiles admittant̄ i aliquo actu vniuersitatꝫ cū habilib⁹ ꝙact⁹ nō vitiat̄. amplio ergo ēt si tales inhabiles admissi sint pn̄sidētes iste ē tex. melio: ō cor- pore iuris fꝫ istū i.c.si.ꝫ.de pc.ꝑ q̄ facit qō no. Bal. i c.i.§.si aūt. in ti.si de feu.fue. ꝯtro. ꝛ Ang. ꝯsi.i. Refert ꝛ sequit̄ Ant. corſe fin. ſuo i vſ. vniuersitas. lo. ij. ꝙ icipit regula ē no. aliqd in sing. i. v. vniuersitas. lo. i. ꝛ ibi limitat hoc dictum.

Zacharias.

b ¶ De facto molestetur. adde adqd teneatur q̄ ꝑmisit aliquē ō facto nō molestare. vid bart. i. l. in illa. la. ij. ff. de v. ob. vbi dicit molestiā de fctō dici extraiudicialē. de quo ꝑ Alex. i. l. amplí⁹. ff. rē ratā habe. ꝛ qd si nō subdidit ō facto fꝫ ꝑmisit ei nō iferre molestiā de qua intelligat̄ an ō molestia iuris, an ṕe molestia facti vide late Ant. corſe. hāc qō. ponentem in tex. sing. i. v. molestia. ꝛ ibi i aposti. ad ipꝫ ꝛ Alex. plene. cōsi. lij. volu. ij.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Repetitioni. Quid igit̄ si aliqs ōdit pecuniā spō te ꝑ iure ꝯseruādo an ōeꝫ repetitio vide Fede. de sen. i ꝯs. xxiij. vbi concludit qō sic.

6 de simoniace. ¶ † In gl. in ver. rōne prime. in fi. Itē fm̄ Hos. fuit hoc statutū ad hoc vt obuiaret̄ fraudibus ꝑsonarū interponendarū ne de facili quisq̄ interponeret alium qui daret pecuniā ꝛ simularet se ignorantē. Itē de facili nō pōt ꝓbari fnia: Uel pōt solui ꝯrium. iudicio meo ꝛ melius qō hic ille qui adeptus est beneficiū non proprie punit̄ ex facto alterius: nā collatio fuit illegitime ꝛ simoniace facta ꝛ pecunia tm̄ dantis ergo nullū ius saltē legitimū fuit sibi acquisitū: licet eī persona cui facta est collatio: nō sit in culpa prima tñ collatio simoniaca est. ꝛ sic tanq̄ simoniaca ōꝫ retractari est tex. pro hoc. ꝭ. c. pxi. j. rñ. in fi. ꝛ qō ibi not. in ver. reprobanda. ¶ In gl. fi. in fi. Jo. an. remittit ad ibi not. Et dic q̄ istud ꝯrium nō multū restringit: vt hic dicit Jo. and. ꝛ bene ibi iusiam creatū extinguit̄ caussa cessante: q̄ꝛ tollitur appellatio reuocato grauamine: hoc ius extinctum per renuntiationem: non reuiuiscit ex noua causa se non referente ad antiquam. Item ibi ꝑ appellationem iurisditio nō est extincta: sed in ꝑcedēti sed hic per renuntiationem totale ius primo acquisitum extinguitur et omnino ius de nouo acquiritur. Abbas.

1 ☞ Simoniacus ignoranter debet beneficio priuari: nisi huiusmodi simonia sit commissa in fraudem illius electi vel beneficiati: que fraus cognoscitur. vt. ꝭ. nu. 4.

2 Simonia cōmissa per vnum aliis ignorantibus vitiat actum respectu omnium. ratio est forte de qua. ꝭ. c. proxi. nu. 6.

3 Excommunicatus si interueniat in actibus vniuersitatis nō vitiantur gesta respectu aliorum nisi fuerit sciēter admissus.

Simonia inducitur ex sola promissiōe dandi temporale pro spirituali.

4 Fraus ꝛ dolus probantur per coniecturas.

5 Simonia an ꝛ quando committatur ob dationem pecunie electoribus vel ordinatoribus vel eorum amicis per ipsum eligēdum vel per alium etiam si absq̄ pecunia debebat eligi.

Nobis fuit. † Electio simoniaca est cassanda si propter hoc jelectoribus promissa fuit pecunia q̄uis electus ignoret nisi hoc factuꝫ fuerit in fraudem electi. h. d. primo. Cum electo reprobato per vitium simonie nō dispensat eps. hoc secundo. Et due sunt partes principales. scda ibi adulterium. ¶ Casus literalis. Uacante quadam plebe capl̄m eiusdem plebis dedit potestatem eligendi quatuor qui elegerūt plebanū. Amici illius de cuius electione sperabat̄ ꝑmiserūt vni de predictis quatuor vel oibus pecuniam se soluturos, eo tñ ignorante ꝛ sic interueniēte hmōi promissione elect⁹ fuit. Queritur an talis electio si de hoc constiterit sit reprobāda. Rñ. papa nisi cōstiterit illos qui promissionem talē fecerunt fraudulenter in dispēdium illius qui fuerat eligēdus id maliciose fecisse q̄uis ipse tpe ꝑmissionis cōscius nō fuit: eius tñ electio tanq̄ simoniaca prauitate ꝑsumpta est penitus reprobanda. secūdo alia qō queritur. Ecce aliquis est electus in prelatum alicuius ecclesie: illa electio reprobata est propter prauitatem simoniacam vt dictum est. Queritur vtrū eps in tali valeat dispensare ꝛ rñdet q̄ non. Ber. ¶ † No. j. ex tex. q̄ electio ōꝫ simoniaca non solum cū pecunia ꝑmissa est seu data est oibus electoribus: sed etiam si data est seu promissa ē vni ex eis: ꝛ sic prauitas vnius inficit totū actū qō vr̄ mirabile cū interueniat excōicatus in vniuersitate ꝛ tñ non vitiat totum actum[a] nisi sciēter fuerit admissus. vt in. c. si. de procur. ꝛ no. in c. illa. de elec. ¶ † Scōo no. q̄ sola promissio dandi tpale pro spūali inducit simoniā. concor. c. veniēns. ꝭ. eo. ꝛ in. c. ij. de cōfessis. ¶ † Itē nota casum singl. in quo electio facta per simoniam non vitiatur quando. s. simonia commissa est in fraudē illius qui sperabatur eligi. Qualiter aūt poterit apparere de fraude, dic q̄ per coniecturas: vt puta illi qui se opponebant electioni dederunt pecuniam vt eligerentur. fraus eīn ꝛ dolus per coniecturas probantur in. c. ij. de renū. li. vj. ꝛ in. l. dolum. C. de dolo. Et pōdera tex. q̄ꝛ pmo dicit q̄ amici dederūt pecuniam ꝛ postea subiicit q̄ si in fraudem hoc fecerunt non nocet: nam si erant amici quō fecerūt in fraudē. sol. fꝫ Jo. an. videbantur amici: sed non erant. ex quo collige qō fraus ꝓbari potest per cōiecturas etiā contra eū qui videbatur amicus.

5 ¶ † In gl. ij. ibi. §. vlti. ibi quasi videtur expressum ꝛc. non eī debet nocere prauitas ꝛ factuꝫ alterius ex quo alias iste erat electus: sicut dicimus qō ꝑces nō inducunt simoniam ex quo alias eligendus erat idoneus de quo in. c. tuā. de eta. ꝛ quali. ꝛ hanc opi. tenuit hic Hos. sed Uin. ꝛ Host. tenent opi. contrariam que sequitur in gl. dicebat tñ Hos. ꝭ. eo. tanta q̄ aut pecunia data fuit alteri q̄ ordinatori vel consecratori vel electoribus. ꝛ procedat prima opi. Aut fuit data istis electorib⁹ seu ordinatori: ꝛ tunc procedat secunda opi. Jo. and. videt̄ sequi secundam opi. gl. nam non videt quomodo potest ꝓbari illa intentio eligentis nisi per ipsum cui vt solo criminoso: ꝛ deponenti in facto suo non creditur: ꝛ facile esset cuiq̄ q̄ pro pecunia elegisset dicere q̄ alias erat electurus. ꝛ si diceres hoc poterit ꝓbari per alios quibus dixit prius se istum electurū. Rñ. q̄ forte falsum dixerat vel mutasset opin. si pecunia non fuisset data iuxta no. inſti in. c. tua. ꝭ. de spō. ¶ Sed aduerte q̄ꝛ Jo. an. clare non exprimit qn̄ pecunia fuisset data alteri q̄ eligentibus. nam tunc rationes sue concluderent vnde cōcordando opi. potest sic eque distingui q̄ aut pecunia fuit data electoribus ꝛ procedat secunda opi. gl. q̄ꝛ electio non fuit libera. Item forte mutassent opi. nec posset probari intentio eorū cū sint criminosi. Et hoc casu cōcludunt oēs rōnes Jo. and. aut pecunia fuit data tertio forte consanguineo vel amico debentū eligere: ꝛ tūc si pecunia fuit data ꝑ ipm q̄ sperabatur eligi oīno vitiatur electio etiam si fuissent alias electuri ipsum: q̄ꝛ pro iure spirituali querēdo nō ōꝫ aliquid dari. vt no. in. c. ad aures. ꝭ. eo. ꝛ dicam. ꝭ. proxi. Itē q̄ꝛ locus religionis querentibus ꝛ ambientibus denegandus est, ꝛ tanq̄ ambitiosus ille esset reprobandus. vid. q. i. in scripturis. aut fuit per alium data. ꝛ tunc satis potest procedere prima op. nam intentio eligentiū q̄ alias erant eum electuri satis pōt ꝓbari per eosdem cū non sint in crimine ꝛ forte habēdo tractatū adinuicē decreuerūt vnanimiter eligere. Et hoc casu recte ꝑcedat tex. in. §. vlt. pcalle. ꝛ cessant oēs considerationes Joā. an. ¶ In gl. fi. in fi. no. fm̄ intellectum gl. q̄ꝛ facit pro opi. quā tetigi in ca. de simoniace. ꝭ. e. expeditas hāc materiam prout ibi plene dixi: ꝛ ibi vide ꝛc. Abbas.

1 ☞ Pecunia si fuerit data alicui ne dantem de facto molestaret repetitur si molestet.

2 Simonia non committitur per dationem pecunie pro iure quesito conseruando secus pro querendo. ꝭ.

4 Simonia an ꝛ quando committatur pro iuribus temporalibus vel spiritualibus querendis: vel quesitis conseruandis.

1 **Dilectus filius.** † Qui dat prelato pecuniā ne ipsum in iure suo de facto molestet illam repetit si prelatus promissa non seruat. h. d. fm̄ vnum intellectū inherendo litere: vel generalius fm̄ alium intellectum. dans

b pecuniam alicui ne in iure suo de facto molestetur[b] pōt illam repetere. Diuidit̄. in prima querelā. in secunda dat iudicē. ibi ideoq̄. ¶ Casus lr̄alis. Archidiaconus eboracen. R. prepositū multis grauaminibus ꝛ iniuriis affligebat. vt archidiaconus ab iniuriis desisteret. prepositus ꝑmisit ei certā quātitatem pecunie se daturum ꝛ persoluit: sed post receptionem pecunie archid. super dignitatibus ꝛ beneficiis ab eius molestia nō quieuit. vn̄ ꝑpositus dño pape fuit cōquestus mādat papa quibusdam quatenus si est ita compellat archi. restitue reqō accepit si ipsum contra promissionem suam venisse con

2 stiterit. Ber. ¶ † No. j. ex tex. casum not. ꝛ sing. q̄ sine aliquo vitio potest dari pecunia prelato ab eo qui iniuste vexatur in iure suo vt sic redimat vexationeꝫ facti: ex quo infertur illud gn̄ale q̄ datio pecunie ꝑ iure q̄sito ꝯseruādo contra molestationem indebitam non inducit simoniam nec turpitudineꝫ ał's nō potuisset iste repetere q̄ꝛ qn̄ turpitudo versat̄ ex vtra

3 q̄ parte non est locus repetitioni[c]. vt. l. iij. ff. de ꝯdi. ob turpē cau. ꝛ in regula in pari delicto. de reg. iur. li. vj. ¶ † In gl. j. in fi. Host. hic dicit q̄ pro iure spirituali querendo non est licitū aliquid dare. vt in. c. mattheus. ꝭ. eo. Sed pro quesito conseruando sic vt hic: sed dic melius vt ibi dixi. Et aduerte q̄ glo. prope fi. sequitur opi. secundam quam posui in. c. ad aures. ꝭ. eo. vt pro absolutione iniuste denegata possit licite aliquid

4 dari sed tu dic melius vt ibi dixi. ¶ † Et comprehendo totā materiam sic distingue q̄ aut querimus in tpalibus aut i spiritualibus. primo casu licite redimitur vexatio tam pro iure quesito q̄ pro iure querendo. Sed recipiens pecuniam indebite tenet̄ ad restitutionē. vt. l. j. ꝛ. l. generaliter. ff. de calum. ꝛ l. iiij. §. quoties. ff. de condi. ob tur. cau. In spiritualibus vero pro iure querendo non est licitum aliquid dare etiam vt cesset impedimentum facti q̄ꝛ vr̄ iste ambitiosus dando pecuniā vt facilius illud inquirat: ꝛ sic proprie loquit̄. c. mattheus ꝭ. eo. nec proprie redimitur vexatio sed datur vt facilius acquiratur ius speciale. Pro iure aūt acquisito aut est in possessione illius iuris: ꝛ si molestetur de facto licitū est aliquid dare vt probatur hic: licet recipiens teneatur ad restitutionē. Si vero iste vexatur vt q̄ꝛ eps vult eum iniuste deponere vel alius iniuste accusare vel forte pretendit ius in beneficio ꝛ tunc vexato non licet aliquid dare q̄ꝛ non redimitur tunc vexatio facti vt no. ꝭ. eo. nemo. facit. c. nisi cū ibi no. de prebē. ꝛ. c. cum pridē de renuncia. Aut non est in possessione illius iuris iam quesiti. ꝛ tunc aut habet possessionem etiam illicite detentam.

ꝛ non

⁊ nō licet aliquid dare. vt no. Inn. in. c. ad aures. ꝫ. eo. ⁊ tenet gl. xvj. q. vij. decimas. nā possessio est qd spirituale hinc est qđ non cadit in laicū. de rescri. cām. vel saltē est cōnexa cū spūalibus propter administrationē que inde sequitur. j. q. iij. si qs obiecerit. Puto tñ ꝙ si propter potētiam aduersarij vel impotentiā suā nō posset de facili ita ꝯsequi apud superiorē qđ tūc vt euitet magnū ꝑiudiciū licite dare pōt pecuniā: sicut in simili de absolutiōe ab excōicatione obtinenda dicit Jo. an. in. c. ad aures. ꝫ. eo. ⁊ ꝺm hoc. ⁊ ibi no. intellige materiā huius gl. ¶ In gl. fi. ibi supple maxie. hec gl. cōiter tenet. ar. in. l. j. §. gñaliter. ff. de calū. nā si dedi pecuniā vt negotiū calūniose mihi nō faceres possum repetere ēt cū pena quadrupli. ꝗ̄ tuncū ꝙ pacto recipiēs paruerit. Uel pt intelligi ista litera ꝺm aliū intellectū quā sequit Host. ⁊ Jo. an. ꝙ hic interuenit cōpositio inter archidiaconū ⁊ ꝑpositū illū interueniēte autoritate superioris quo casu licite repetit pecunia: nec recipiēs tenet ad restitutionē si cōpositionē seruat: vt in. c. nisi essent de preben. ⁊. c. ij. ⁊. c. de cetero. de trāsac. ⁊ vterqꝫ intellectus est bonus in se. ⁊ in fi. gl. solue hoc contrarium vt no. in. c. peruenit. alleg. in glo. Abbas.

1 Pro mortuis ad sepulturam ducendis nihil exigi pōt.
2 Presbyter parrochialis debet gratis spiritualia parrochianis administrare.
3 Simonia mentalis committitur qñ aliquis sacerdos vadit ad officium animo lucrandi aliquid que remittitur sola penitentia circa aliquam restitutionem.
4 Simonia an committatur si aliquid recipitur pro mortuorū exequijs vel benedictionibus nubentium: stante de hoc consuetudine.
5 Consuetudo non inducitur per actus qui sunt mere facultatis: nisi fauore ecclesie. 8.
6 Consuetudo inducitur si omnes de vniuersitate aliquid faciebant ⁊ vnus postea a tali obseruatione desistens fuit ab aliis redargutus ne faceret: qui postea obseruauit aliorum mores nam hoc casu apparet de consensu populi volentis consuetudinem inducere.
7 Continuata prestatio per aliquod tempus de quo. j. proxi. relata ad certam obligationem: inducit consuetudinem.
9 Cōsuetudo qua quis astringit ad aliquid dandū in casu licito inducitur spacio. x. annorum: ⁊ tribuit actionem volēti vigore dicte consuetudinis aliquid petere.
Sacerdos an possit cessante ꝯsuetudine aliquid pro exequijs mortorum vel similium petere.
10 Clericus habens tenue beneficium debet sibijpsi imputare q tale acceptauit vnde debet ex aliqua laudabili industria victū sibi querere.
11 Sacerdos si non habet vnde viuat nec potest aliunde honeste victum querere eps debet sibi prouidere: vel populus poterit compelli ad prestādum sibi necessaria: quinimo poterit subtrahere si sibi non offerantur.
12 Sacerdos siue pauper siue non: potest suas operas spirituales extraneo locare.

Suam nobis. † Pro bñdictionibus nubentium ⁊ exequijs mortuorum nihil exigidꝫ. h. d. primo ponitur que rela. scđo iudicis datio. scđa ibi: discretiōi ⁊c. ¶ Casus lralis. Capellanus de villa frāca pro exequijs mortuoꝝ ⁊ bñdictionibꝰ nubentiū exigebat pecuniā a parrochianis suis ⁊ iniuste extorquebat: parrochiali illi ꝯquesti sūt pape. Unde mandat qbusdā quatenus capellanū illū moneant vt a tanta ꝑsumptione desistat ⁊ pro excessu satisfaciat ꝯpetenter: si aūt obedire noluerit ipm puniāt pena canonica. Ber. ¶ † Not. j. ex tex. ꝙ ꝑprius sacerdos dꝫ sacramēta ⁊ alia spiritualia suis parrochianis gratis ipēdere. ¶ † Scđo collige ꝙ presbyter q tenet gratis spiritualia ipendere si aliqd recipit ex pacto tenet illud restituere: ꝙ intellige in simonia cōuentionali secus in mentali vbi nō ꝑcessit pactū: sed intētio deprauata. tūc eñi p solā penitentiā aboletur peccatū. vt in. ca. vlt. j. e. vbi de hoc ⁊ vide gl. in. c. vnico. de cle. nō resi. li. vj. q̄ ponit qōnem in canonico q vadit ad diuina sola itentiōe vt percipiat distributiones quotidianas. est eñi illa simonia mentalis non conuētionalis. vñ per solā penitentiā absqꝫ restitutiōe aboletur peccatum. de quo dic vt plene ibi notat. ¶ † In gl. ibi licet sacerdoti nō detur actio ⁊c. Host. dicit ēt ꝙ actio ꝯpetit vbi est talis ꝯsuetudo. Sedꝫ hoc ob. tex. in. c. cū in ecclesie. ꝫ. e. vbi tex. specifice loquitur de exequijs mortuoꝝ ⁊ de bñdictionibus nubentiū ⁊ dānat ꝯsuetudinē ꝯriā. do. An. breuiter ⁊ succincte dicit ꝙ forte pro ipsis spūalibus ipendendis non pōt induci cōsuetudo vt aliquid detur: secus pro labore. ⁊ sic pt intelligi ista gl. sed certe hec sol. non videtur posse procedere: quia vt dicūt doc. cōiter in. c. cū sit romana. ꝫ. eo. etiā p labore nō pōt aliquid peti: qꝛ p ipis spūalibus vr exactū: vnū nanqꝫ sine reliquo non ꝑcedit ⁊ sic pro vtroqꝫ. s. pro labore ⁊ spūalibus vr exactū. j. q. iij. si qs obiecerit. vñ p intellectu huius. c. ad apostolicam. j. e. ex quo monetur ista gl. ad cōsuetudinem approbandā: varij. no. ibi intellectus vt ibi plene dicā. Sed hāc opi. semper tenui vt possit induci cōsuetudo qñ nō ꝑcessit exactio vt sic ex mera liberalitate ⁊ deuotione ppli cōsuetudo talis sit introducta. tūc eñi nō hꝫ vitiū nec fundamētū vitiosuꝫ sꝫ laudabile: qꝛ nō est magnū nec mirū si ab eo metunt tpalia q seminat spūalia. vt in. c. si eps. de offi. or. li. vj. ⁊. ꝫ. de offi. ordi. qm. ⁊ hoc vr velle lra illius. c. apostolice. dum dicit laicos cōpellendos ad obseruandū laudabilē ꝯsuetudinem erga suam eccliam pia deuotione fidelium introductā ⁊c. Sed vbi exactio ꝑcedens dedit cām cōsuetudini: tūc talis cōsuetudo non valet: qꝛ habuit initium vitiosum. ⁊ ita loquitur text. si recte

5 inspiciatur ⁊ ponderet in preallc. c. cū ecclesie. ¶ † Sed cōtra primum huius distinctionis membrū fortissime opponit. nā

a ex his q̄ sunt mere facultatis[a] non introducitur consuetudo nec ex datione annua gratis facta. vt legitur ⁊ no. in. l. j. C. de serui. ⁊ aqua. p Bar. in. l. cū de in rem verso. ff. de vsur. p Cy. in. l. j. ⁊. ij. C. q̄ sit lon. consue. ⁊. p. Jo. an. ⁊ in. c. ioannes. de cle. cōiu. ⁊ Inn. in. c. bone. ij. ꝫ. đ post. pla. vbi dicit ꝙ lꝫ recipiamus in domū nr̄am amicū a lōge venientē nō tñ ex hoc acquiritur illi quasi possessio lꝫ pluries receptus fuerit nec aliqua ꝯsuetudo inducit. ⁊ vt dicit bar. in prealleg. l. cū de in rem verso. lꝫ rusticus p decēniū detulerit alicui annuatim vnū par caponum spōte ex liberalitate nō tñ ex hoc inducitur aliqua consuetudo vt in posterum inuitus astringatur. Itē vt dicit Cy. in locis pal. qđ lꝫ quis per decenniū continuauerit ire ad molendinum vel furnum alicuius ⁊ sic lucrū attulerit illi ⁊ nō p hoc introducit consuetudo aliqua vt in futurum astringatur ire ⁊ cōtinuare: qꝛ ibi sunt actus mere facultatis. Ad propositum ergo si ppls aliquid gratis offerebat ecclie qñ recipiebat sacrm nō vr introducta cōsuetudo vt in futuruꝫ ad idē astringatur inuitus: puto ꝯtrarium hoc posse tribus modis solui.

6 ¶ † Primo modo intelligendo hoc eñi satis apparet de cōsensu ppli volentis introducere illā laudabilem cōsuetudinē

7 sicut in siɫi no. in iuri. superius alleg. in ꝯrium. ¶ † Secundo pōt solui ꝙ ꝯria ꝑcedunt vbi donatio est pura non relata ad certū qd. Sed in hoc casu cū tpe sacri seu exhibite rei spūalis aliquid cōferebat vr ppls longo tpe hic obseruādo se ad hoc velle obligare ⁊ cōstituere illā spontaneā obligationē in recōpensationem spūaliū recognoscēdo deū in muneribus suis: ⁊ redimendo peccatum eleemosynis. de peni. dist. j. medicinaꝫ. sicut in simili no. Bar. in prealle. loco de rustico qui per lon-

b gum tps[b] soluit par caponū aliqua cā pretensa qꝛ tenebat ali-

8 quid a dño. ¶ † Tertio poterit solui ꝙ sit spūale fauore ecclesie vt longo tpe populus sic imponēdo temporalia videatur velle inducere consuetudinem in futurū. facit. c. ex pte. de cēsi. ⁊ ꝙ ibi no. ꝫ. de ꝯsel. pben. ⁊ ex parte astensis. ⁊ hec bene no. p que elicitur modus ꝑbandi ꝯsuetudinē laudabilē in istis spi-

9 ritualibus: ⁊ in simili aliqd tangā in. c. iacobus. j. e. ¶ † Quātum vero tps exigat ad introducendū hanc consuetudinem: puto sufficere tps. x. annorū. tū qꝛ ista ꝯsuetudo laicos astringit ⁊ nō clericos inter quos indistincte procedit ꝯsuetudo ex cursu decēnij vt cōiter no. in. l. de qbꝰ. ff. de legi. tñ qꝛ ista consuetudo nō est ꝯ ius imo pia ⁊ fauorabilis vt in pal. c. ad apostolicam vr ēt de iure canonico ꝙ sufficit tps. x. ann. vt est gl. no. in. c. fi. de ꝯsue. li. vj. ⁊ puto ēt ꝙ data hac cōsuetudine laudabili cōpetat actio ipsi actori ad faciendū obseruari hāc laudabilem consuetudinē vt dicit Host. ⁊ hec ꝑcedāt quo ad pri-

10 mam partē gl. ¶ † Sꝫ quo ad pmā partē in eo ꝙ vr velle qđ tam ꝑprius sacerdos q̄ alienus nō possit aliqd exigere cessante cōsuetudine nisi ei sumptus desit: distingue latius ⁊ sic qđ aut ꝑpriꝰ sacerdos hꝫ vñ viuat: ⁊ tunc cessante ꝯsuetudine nō possit aliqd exigere vt hic. ⁊ in. c. cū in ecclie. j. e. sed gratis oblatum licite recipere potest vt. j. c. pxi. in fi. ⁊. c. tua. ꝫ. eo. ⁊. c. si qōnes. ꝫ. eo. Si vero desunt ei sumptus necessarij: ⁊ tunc si potest honeste sibi aliunde acquirere victū puta scribēdo: pueros docendo. vel quid simile exercendo: ⁊ nō potest aliqd exigere imputet eñi sibi q tale tenue beneficium acceptauit: q̄rat ergo sibi victū manibꝰ vel industria. xcj. di. clericꝰ victum. ⁊ ibi bona gl. nā ⁊ paulus q̄rebat sibi victū manibus tpe predicationis vt in. c. cū apl̄s. de cen. sic ēt videmus sile in pr̄e vt non teneatur alimēta ꝑstare filio si honeste filius pōt seipm rege-

11 re ⁊ nutrire: vt dicit tex. i. l. si qsa liberis. ff. de li. ag. ¶ † Si vero nō pōt ꝑprius sacerdos honeste sibi victū alr̄ q̄rere tūc vel eps sibi ꝑuidebit vel populus poterit cōpelli ad ꝑstandū sibi necessaria victui. p hoc vide bo. gl. de cōse. dist. j. in. c. omnis.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Mere facultatis. vid ad hꝫ multa p Fe. in. c. cū accessisset. col. ix. cū sequētibꝰ. ꝫ. đ cōsti. ⁊ Jas. i. l. fi. co. xiij. ff. de ꝯsti. pncipum.

Zacharias.

b ¶ Per lōgū tps. Adde Bal. i apostil. ad Spe. i ti. đ resti. spo. v. spoliatur. ⁊ ibi Spe. i. §. nūc dicamꝰ v. sed pōe rusticꝰ. Pau. de cast. ꝯsi. xxxiij. ꝙ ici. in cā spectabiliū. Alex. consi. cxiij. vol. j. ⁊ cōsil. ciij. vol. iij. ⁊ qđ dixi i apo. ad illū in. c. querelā. nu. 14. in apost. i ver. i futurū. ꝫ. de ele. ꝙ tñ limi. vt per Hippo. de marsi. si. suo. cxcv. ꝙ ici. ꝑstatio diuturna.

christianus. q̃ dicit sacerdotem indigentem posse subtrahere spũalia pplo nisi faciat oblationem vñ possit viuere: ⁊ vide ꝙ no. in. c. de his. s̃. de ecc. edifi. ¶ † Si võ est sacerdos alienus [12] forte est inuitat⁹ ad exequias faciẽdas vel ad alia spũalia impendenda: ⁊ tũc põt licite suas opas spũales locare nõ vt directe pro spũalibus recipiat tpale sȝ in cõpensatiõe dãnoꝝ q̃ sustinet in exhibẽdo p̃sentiã suã ⁊ trahẽdo morã in spũalibus impẽdẽdis. vt no. Inn. i. c. qm̃. j. ne p̃la. vices suas: ⁊ sic restringe gl. xxj. q. ij. p̃cipimus. q̃ simpliciter dicit sacerdotem posse suas opas spũales locare. Et amplia hãc gl. q̃ videt̃ hec permittere etiam in extraneo sacerdote dũtaxat qñ sumpt⁹ sibi desunt. nã etiã si abũdat põt exigere in recõpensatione damnorum: cũ ad hoc ex officio nõ teneatur: ⁊ p hoc remaneat declarata tota materia gl. ¶ In gl. in v̇. bñdictionibus in fi. dic qd̃ pprie ⁊ stricte ista bñdictio nuptialis nõ est sacr̃m sed largo modo sic. vt no. in rub. de sacra. nõ ite. ⁊ que sunt sacra stricte sumpta tam necessaria q̃ voluntaria. vide per bo. gl. in. c. veniens. de transac. Item videtur innuere ista gl. ꝙ si benedictio non esset sacramentum posset aliquid peti. dic vt in. c. ad nostram. s̃. eo. Abbas.

1 ☞ Simoniace recipiens: ⁊ simoniace receptus deponitur.
2 Conuictus per viam inquisitionis de simonia non in ordine commissa priuatur beneficio vel loco simoniace acquisito.
3 Archiep̃s nõ potest deponere subditos sui suffraganei: nisi cria sint notoria: vel nisi archiep̃s ẽt iure legationis fungat̃.
4 Monach⁹ simoniace receptus est priuãdus illo monasterio ⁊ est in arctiori detrudẽdus in illo vero nõ nisi dispensatiue.
5 Simonia non committitur in his q̃ gratis dantur nisi precesserit taxatio.
6 Simonia non committitur si receptus in canonicum aliqd soluit vigore statuti hoc disponentis.
7 Simonia an committatur dando pecuniam infidelibus vt cõuertantur ad fidem.
8 In simonia an tantum procedatur contra clericos seculares quam contra regulares.
9 Ex delicto cõmisso per totum capl̃m an puniantur singuli. In delictis non punitur presumpta scientia sed vera. Delictum fuit commissum non tamen capitulariter puniũtur tantum maiores de capitulo.
10 Uniuersitas collegium siue capl̃m an possint delinquere siue omittendo: siue committendo: siue mandando: siue ratũ habendo. item an possint punire.
11 Uniuersitas est quedam persona ficta ⁊ representata.
12 Uniuersitas non excõmunicatur: q̃ excommunicatio requirit verum corpus ⁊ animam.
13 Uniuersitas quando dicatur tota delinquere.
14 Uniuersitas si fuit punita: an postea poterunt puniri illi de vniuersitate.

☞ Sebasti. Sapia.
a ¶ Dilectus fili⁹. Ex isto text. in fi. notãdũ ẽꝙ multi ⁊ multitudo capiunt̃ p eodẽ cuius ꝯtrũ tenẽt Ang. ⁊ Imo. i. l. lȝ ipera. tor. ff. de leg. j. vbi Alex. reprobat.
☞ Sebasti. Sapia.
b ¶ Ad qõnẽ. De hac qõne multa tradit i. c. cũ. M. ferrariẽsis. col. xj. cũ sequenti. s̃. de constitutio.
Zacharias.
c ¶ Etiam qui tacuerunt. vult iste inferre ꝙ tacens i maleficio habeatur p ꝯsentiẽte. ꝙ an sit verũ necne examinaui. s̃. sȝ nũc nõ memini loci. sȝ tu pro hac materia recurre ad Ant. cons. fin. suo in v̇. taciturnitas: ꝙ incipi. in onerosis. Ro. sin. suo. cccclxxxv. ici. inferior a p̃ncipe. Pet. de anch. cõ si. ccxxv. ⁊ Gemi. ca. si post. nu. i. et ibi remis. in apo. Celsi i v̇. taciturnitas sõ ꝯtes. li. vj.

a **Dilectus filius.** a † Si p accusatio 1 nẽ ꝯstat monachũ simoniace fuisse receptũ: receptus ⁊ recipiẽs deponent̃. Si võ p inquisitionẽ recept⁹ i arcti⁹ monasteriũ detrudit̃. recipiẽti vero ⁊ maiorib⁹ pena cõdigna imponitur. ⁊ interim ab executiõe ordinũ sacroꝝ suspendunt̃. Diuiditur: nã in prima ponit̃ ꝯsultatio. in scd̃a distinguẽs respon sio. ibi nos. i tertia mãdat ibi. iniungẽs. in quarta instruit ibi illud tñ. ¶ Casus literalis. Archiep̃s cãtuarieñ. dum ipse diocesim suã visitaret in monasterijs ⁊ alijs locis religiosis inuenit pullulasse simoniacã prauitatẽ: ita ꝙ in eis multi pretio sunt recepti q gratis recipi debuerũt sed q̃ multitudo erat i cã q̃siuit a papa an seueritati sit aliqd detrahẽdũ. ⁊ ipse rñdet ꝙ si p̃dicti corã ipso fuerũt accusati postq̃ crimẽ ordine iudiciario fuerit ꝯprobatũ tã dãtes q̃ recipiẽtes canonica pena puniat. Si aũt p solã inq̃sitionẽ de hoc sibi ꝯstiterit illos q p simoniã in locis talib⁹ sunt inde recepti remoueat ⁊ ad monasteria dirigat arctiora ad pniam peragẽdã. ⁊ abbatib⁹ ⁊ prioribus ⁊ p̃latis quibuslibet ⁊ officialib⁹ eoꝝ iniũgat pniam competentẽ: ⁊ donec illa peregerint ab executione sacrorũ ordinũ suspẽdat eosdẽ iniũgẽs ep̃is suis vt hanc formã p suas dioceses faciant obseruari: tñ si gratis sine aliqua taxatiõe fuerit 2 aliqd eis oblatũ illud gratãter recipi poterit. Ber. ¶ † Not. j. ex tex. ꝙ cõuictus p viã inq̃sitionis simonia nõ in ordine cõmissa nõ deponit̃ ab offõ: sȝ tm̃ remouet̃ a bñficio vel a loco simoniace acq̃sito. nã p̃t talis post pactã pniam i suo ordine licite ministrare ex q̃ trãsfert̃ ad aliud monasteriũ seu ad aliud 3 bñficiũ. ¶ † Not. ij. ꝙ archiep̃s p̃t deponere subditos sui suffraganei pp̃ter crimẽ ꝙ vr̃ ꝯ. c. pastoralis. s̃. d̃ of. or. Sed doc. itelligũt sp̃ale hic i archiep̃o cãtuarieñ q nõ solũ vtit̃ iure metropolitico sed ẽt legatiõis vt in. c. j. s̃. de of. leg. Uel possum⁹ dicere ꝙ crimina notoria erãt q̃ archiep̃s visitãdo prouinciã

4 punire põt vt i. c. roma. §. notoria. de cẽñ. li. vj. ¶ † Tertio collige ꝙ recept⁹ i monasterio p simoniã seu simoniacã prauitatẽ inde remot⁹ dȝ collocari i arctiori mõasterio ad hoc vt agat pniã d̃ delicto ꝯmisso. Si võ nõ reperiũt̃ arctiora monasteria tũc s̃m doc. p̃nt collocari i eq̃li eiusdẽ ordinis vl̃ dispẽsatiue post renũciationẽ in eodẽ. vt in ca. de regularib⁹. s̃. eo. ⁊ p hec 5 remanet d̃clarata tota materia gl. ¶ † Ult. collige ꝙ gratãter oblatũ tpe receptiõis alicu⁹ spũalitatis p̃t recipi si nulla pre 6 cessit taxatio. ¶ † Et ex hoc ifero ad qd̃ b. est statutũ i eccl̃ia vt nouiter receptus in canonicũ vel i monachũ teneat̃ certũ qd soluere. qdã recept⁹ sine aliq̃ exactione soluit nũquid licite hic recipiatur. ⁊ dico ꝙ sic p istũ tex. q̃ ex q̃ p̃cessit taxatio illa oblatio vr̃ facta virtute illius taxatiõis. j. q. iij. ex multis. 7 ¶ † In gl. j. ibi bñ p̃t dari pecũia ⁊c. lȝ põdera q̃ hoc dictũ ⁊ sequẽtia p̃ma frõte videnť ꝯ tex. nec glo. soluit. lȝ in veritate ponũt diuersos cas⁹. nã ab eo q inuitare dȝ gratis nõ dȝ aliqd exigi ita loq̃t iste text. Sȝ i casib⁹ positis in gl. pecunia dat̃ ab iuitãte ñ ab iuitato ⁊ dicit hic Hos. ꝙ vt qs recipiat sacra necessaria possumus dare pecuniã q̃ sine eis saluari nõ p̃t iõ tolerat̃ pecunie datio vt alliciat̃ qs ad fidẽ ⁊ ad salutẽ. Sed pro alijs sacris volũtarijs recipiendis nõ dȝ aliquid dari: vñ non debeo dare pecuniam vni vt intret religionẽ: q̃ sine religiõe saluari potest. vt in. c. j. i fi. de sum. tri. ⁊ fi. ca. Itẽ dicit Phi. ꝙ ẽt p sacris volũtarijs nõ dȝ aliqd dari ex pacto ⁊ est verbum satis notabile. ⁊ limita s̃m ea q̃ dixi in. c. cũ i eccl̃ie. s̃. no. non tñ debeo ifideli dare pecuniã ex pacto vt cõuertatur ad fidem sȝ gr̃a liberalitatis sic vt ipm̃ ad fidẽ alliciã. ¶ In gl. i ver. dantes ibi: de hoc accusantur ⁊ hec so. verior est vt satis p̃ba. in. l. denunciasse. alle. in gl. nã potuisset dãs cõuinci p falsas p̃bationes vel iniuste ꝯdẽnari p iudicẽ ⁊ iniuriã iõ nõ dȝ p̃iudicari alteri q d̃r recepisse. ⁊ pro intellectu gl. facit tex. ibi ꝙ si aduersus eos ⁊. t. q̃ lr̃a p̃t cõprehẽdere tã dãtes q̃ recipiẽtes. ¶ In gl. in v̇. seueritas, sȝ tũc q̃rit̃ qd opabit̃ ista depositio in monasterio. dñt Inn. ⁊ Host. ꝙ nõ vocabit̃ ad capitulũ nec ad alios tractatus. nec recipiet p̃bendã suã nec victualia cũ alijs, sȝ erit in ergastulo. i. in loco stricto seu carcere. hec dicta doct. puto procedere in monacho q nõ est cleric⁹. in tali em̃ nõ põt cadere depositio ab ordine: cũ priuatio p̃supponat habitũdẽ despon. impube. ad dissoluẽdũ. ⁊. xxxij. q. ij. ꝙ vero nõ formatũ. Sed in monacho cl̃ico opabit̃ depositio sicut in clerico seculari q̃ deponet̃ ab ordinibus ⁊ nõ hẽbit amplius eoꝝ exe 8 cutionẽ. ¶ † In gl. in v̇. amotos. in fi. hec gl. vr̃ innuere ꝙ seculares clerici conuicti de simonia cõmissa etiã in bñficijs dñt deponi ẽt si fuerit actũ p viã inq̃sitiõis. Et doc. ad ꝯfirmationẽ huius dicti inducũt aliquas rõnes sp̃alitatis inter regulares ⁊ seculares. Prima q̃ iter reglares nõ seruat̃ ordo iudicij vsq̃quaq̃ vt in. c. q̃lr. el. ij. s̃. de accu. iõ cũ grauerẽt in isto releuent̃ i quãtitate bñ. ar. in. l. eũ qui. §. in popularibus. ff. de iureiur. ⁊ i. c. j. de parrochijs. scd̃a rõ regularis videt̃ hoc fecisse intuitu eleemosyne ⁊ p aĩa saluanda nã dederunt pecuniã vt possent i monasterio deo seruire. Tertia rõ q̃ fauore religionis mitius d̃r agi cum eis. do. Ant. coniungendo has rõnes itricat hãc materiã. vñ dic vt dixi i. c. inq̃sitionis. al. in gl. ⁊ dico ꝙ i hoc nulla est dr̃ia inter secularẽ ⁊ regularẽ. nã secularis ꝯuict⁹ de simonia ꝯmissa i bñficio non dȝ deponi ex quo fuit actũ p inq̃sitionẽ: sec⁹ si fuisset ꝯmissa i ordine vt ibi plene dixi. ⁊ optime p̃bat hoc. c. nõ iducẽdo sp̃alitatẽ aliquã in regularibus. Sȝ vnũ ꝯtrũ forte elicit̃ ex tex. q̃ ex quo hic fuit actũ p viã inq̃sitiõis abbas ⁊ abbatissa nõ remouent̃ ab administratiõe cũ p graui pctõ secularis remoueat̃ ab administratione. vt in. c. quatr. p̃al. ⁊ regulares facili⁹ deponunt̃ ab administratiõe vt ibi: dic ꝙ hodie s̃uari dȝ. c. qm̃. j. e. Sed ad istud. c. suo tpe: põt dici ꝙ mitius agebatur cũ istis q̃ ipsi nõ exigebant pecuniã vt ipsi eã lucrifacerẽt, sed vt monasteriũ ⁊ sic nõ videnť tm̃ peccasse sicut alius p̃latus secularis qui ex propria 9 cupiditate cõmittit simoniã. ¶ † In gl. i ver. officialibus. ibi ⁊ oẽs de capl̃o intelligunt̃ scire. Host. dicit ꝙ licet alij de capitulo presumant̃ scire facta capituli vel p̃lati: tamen non puniuntur nisi p̃bent̃ cõsensisse. delictũ em̃ req̃rit verũ doluȝ vñ nõ sufficit illa p̃sumptio sciẽtie: ⁊ sic cũ hoc dicto cõiter trãseunt hic doc. sȝ per hoc iste articulus nõ vr̃ dilucidatus. ideo plenius in hoc distinguo ꝙ aut delictũ fuit cõmissum prius cõicato toto capl̃o: ⁊ tũc oẽs puniẽdi sunt q cõsenserũt exp̃sse ⁊ ẽt q tacuerũt c: q̃ debebant exp̃sse resistere maleficio committẽdo ⁊ dare vocẽ in ꝯtrũ. vt no. Inn. in. c. j. de his que fi. a ma. par. capl̃i. Si vero aliq exp̃sse ꝯdixerũt ⁊ in capl̃o tunc isti nõ sunt puniẽdi. vt in. l. j. ff. de magi. cõue. vbi bo. tex. ⁊ in c. romana. §. in vniuersitate. de sen. exc. lib. vj. in ver. culpabiles. nã pena dȝ tenere suos autores in. c. q̃siuit. de his q̃ fiũt a ma. parte capl̃i. ⁊ in. l. sancimus. C. de penis. Si aũt non capi

tulanter

turaliter delictū fuit cōmissum tunc officiales ⁊ maiores de vniuersitate puniri debent vna cū prelato. qꝛ p̄sumptio ē qꝺ prelatus cū cōsilio ⁊ autoritate istorū facit᷑ ꝯmisit vl̓ saltē p̄sumit᷑ in eis scientia: ⁊ iō debebāt resistere: ⁊ sic pōt intelligi ⁊ restringi ista glo. quā sic ītellectā no. sꝫ īferiores ꝺ vniuersitate nō dn̄t pūiri: tū qꝛ nō ita p̄sumut᷑ scire: tū qꝛ nō h̄nt tantam audaciā ī resistēdo. vn̄ ⁊ ipsis maioribus ⁊ officialib᷑ dicēduꝫ puto ꝙ si cōstiterit eos ignorasse nō sunt puniēdi sꝫ tm̄ ipe p̄lat᷑ q deliq̄t. ar. in. c. ij. de ꝯst. ⁊ in p̄alle. c. q̄suit. ⁊. xvj. qō. vj. si epm. ❡ † In ea. gl. ibi: sꝫ nunqd collegiū. no. hāc gl. vsqꝫ ad fi. nā q̄tidie ad eā fit remissio: cū q̄rit᷑ nūqd collegiū vel vniuersitas possit accusari vl̓ pūiri. ⁊ ē q̄s similis gl. xij. q. ij. eps q mācipiū. Ista tū gl. nihil boni cōcludit h̄. In. hic. ⁊ i. c. graue. j. ꝺ sen. exc. ꝯcludit, ꝙ crimīal̓r vniuersitas nō possit accusari. qꝛ ī ea sunt īfantes furiosi ⁊ sil̓es p̄sone q̄ nō p̄nt ꝺliq̄re. vn̄ si vniuersitas tota punire᷑ crimīal̓r ꝯtingeret h̄ absurdū ꝙ punirētur inocētes. Itē eadē est vniuersitas tp̄e delicti q̄ erit istis mortuis ⁊ alijs surrogatis. l. pponebat᷑. ff. ꝺ iu. vn̄ seq̄ret᷑ icōueniēs ꝙ furiosi q nō delinq̄rūt punirent᷑: sꝫ istas rōnes ꝯfutat Bar. in. l. aut facta. ff. de pe. nā in multis delictis inocēs punit᷑ ppter nocētē vt est videre in crīe lese maiest. vbi filius punit᷑ pp p̄reꝫ. l. qsqꝫ. C. ad. l. iu. ma. ⁊. vj. q. j. si qscū militib᷑. itē in sacrilegio ꝺ q̄ in. c. felicis. de penis. li. vj. ⁊ ad idē tex. i. l. vsusfruct᷑. ff. quē ad. vsuff. amit. vbi ciuitas q̄nqꝫ subijcit᷑ aratro. doc. n̄ri parū boni h̄ dicūt vn̄ ꝯcludo hanc materiā post bar. hūc articulū elegāter examinātē ī pal. l. aut facta. Et duo p̄ncipaliter examināda sunt. Primū nunqd vniuersitas seu collegiū vl̓ caplꝫ q̄ noīa idē significāt possit deliq̄re. Scđo nū qd pōt puniri. ❡ † Ad primū dicēdū ꝙ ƀm veritatē collegiuꝫ nō est aliud a singulis de collegio, sed ƀm iurisditionē aliud collegiū: aliud singuli. vt. xij. q. ij. q manumittit᷑. ⁊. c. nouit. de his q̄ fi. a p̄la. vn̄ collegiū seu vniuersitas est q̄dā p̄sona ficta[b] ⁊ rep̄ntata. l. mortuo. ff. de fideiu. ⁊ p̄al. c. nouit. vbi ꝺr ꝙ eps[c] ⁊ canonici faciunt vnū corp᷑. ⁊ certe hoc corp᷑ nō est verū, sꝫ fictū ⁊ rep̄sentatū p̄prie ergo vniuersitas nō pōt delinquere qꝛ nō hꝫ verū corp᷑: sꝫ proprie delinquūt singuli ⁊ singulares de vniuersitate: sed istō corp᷑ h̄r p vō, quo ad multos iuris effectus. vn̄ aduertēdū ꝙ quoddā delictū ꝯsistit ī omittēdo: ⁊ illud bn̄ cadit in vniuersitate loquendo tn̄ ƀꝫ illā fictionez iuris. ad hoc. l. iubem᷑. C. de sa. san. ec. sic ⁊ ꝯ̄ vniuersitatē p̄scribit᷑ ppter delictū negligentie. facit ꝙ no. in. c. de illis. s̄. ꝺ cōdi. appo: Quoddā vō delictū ꝯsistit in faciendo. ⁊ in tali delicto est ꝯsiderandū ꝙ p̄prie cōcernit ipam vniuersitatē ita ꝙ nō singulos vt facere statuta iniqua ⁊ īponere collectas seu datia illicita ⁊ sil̓ia. Ista eīn nō p̄nt adaptari ad singulos sed ad ipsam vniuersitatē vn̄ in istis ipsa vniuersitas delinquere pōt vt in aut. nu. la cōitas. ⁊ in aut. cassa. C. de sa. san. ec. ⁊ ī. c. graue. ⁊ in. c. nouerit. j. de sen. excō. Quedā vō sunt delicta q̄ p̄prie nō cadūt in ipsam vniuersitatē: vt dolus homicidiuꝫ ⁊ sil̓ia. ⁊ talia delicta potest vniuersitas alijs demandare vel ex post facto rata h̄re. ⁊ sic intelligat᷑. l. merū. §. ij. ⁊. l. si ex dolo. al. in gl. Et p hoc ptꝫ so. p̄mi dubij. an ⁊ q̄n vniuersitas p̄prie ⁊ improprie delinquere pōt. Quo ad scđꝫ nūqd pt pūiri. aduertēdū ꝙ quedā sunt delicta i qb᷑ innocens pōt puniri ob culpā alteri᷑, vt in exēplis superi᷑ alle. ⁊ tūc vniuersitas vbi tale delictū cōmisit pt pūiri etiā crial̓r ⁊ ciuil̓r, ⁊ poterit ꝺcapitari destruendo ipsam vniuersitatē. vt in p̄al. l. vsusfruct᷑. vnde ⁊ olim ip̄ator dedit sn̄iam cōtra ciuitatē Brixie q̄ fuit sibi rebellis, vt subijcere᷑ aratro: ⁊ sic pūiebat ciuitatē criminal̓r sꝫ ex misericordia talē sn̄iam postea reuocauit. legit᷑ ēt ꝺ ciuitate Bonon̄. ꝙ ppter ei᷑ delictū ex sn̄ia imperatoris fuit pri᷑ destructa ⁊ passa aratrū. sꝫ post ex indulgētia reedificata, vt no. i pe. digestor. Sic videmus q ipse deus deleuit fundit᷑ sodomā ⁊ gomorrā ⁊ tres finitimas ciuitates ⁊ tamē ibi erāt multi infantes ⁊ furiosi q nō poterāt delinquere. Ex atrocitate ergo delicti sepe tpal̓r vnus punit᷑ p alio. ⁊ vide pro hoc bo. glo. xxiij. q. iij. in summa. ⁊. i. q. iij. i summa. facit. c. nō est. s̄. de spōsa. Et in h̄mōi delictis cessant rōnes In. vt ptꝫ ex predictis. Et concludit᷑ gl. male dicere in. c. eps q mācipiū. xij. q. ij. vbi Bar. breui. dicit ꝙ illa vniuersitas poterit criminaliter accusari vbi nō sunt infantes ⁊ sil̓es p̄sone. In alijs aūt delictis vbi vnus nō punit᷑ p alio, tūc ī casib᷑ in qbus dixit vniuersitatē p̄prie delinq̄re ⁊ nō singulos, tūc aut collegium est paruum vt est collegiū prior seu doctorū vel capl̓m ecclasticū. aut est collegiuꝫ diffusum vt ciuitas. primo casu q̄n pena a iure pro delicto statuta ꝯcernit ita ipsaꝫ vniuersitatē ꝙ nō singulos: ⁊ tūc punit᷑ ipsa vniuersitas. Exēplū. publicat᷑ res ex certo delicto, si tūc illa res ē vniuersitatis ⁊ vniuersitas deliquit ipsa punitur: p hoc tex. in. l. iubemus. p̄al. ad idē tex. in sil̓i in. c. cū dilectus. de or. cogni. Si vero pena pōt eque cadere in singulos vt qꝛ est pena pecuniaria ⁊ tūc debēt puniri tm̄ cōsentiētes. vt p̄al. l. j. ff. de magi. cōue. ⁊ sic pōt intelligi p̄alle[a] ga. §. in vniuersitatē. i ver. culpabiles. Si vero collegiū est diffusum vt castrum vel ciuitas tunc qꝛ de facili nō p̄nt discerni delinquētes a nō delinquētib᷑ punietur ipsa vniuersitas. ⁊ idē dicendū put. s̄. dixi q̄n delictū nō cadit p̄prie in vniuersitatē qꝛ ex quo hic mandauit alijs vel habuit ratū ipsa tene᷑. vt in p̄al. l. metū. §. ij. facit tex. in. c. felicis. de penis. lib. vj. ⁊ in. c. tua nos. xxv. q. ij. vbi ciuitas priuatur dignitate ep̄ali ppter delictū homicidij: vt qꝛ dixit p̄prie nō cadit in vniuersitatē sꝫ tene᷑ ex eo qꝛ mandauit vel ratū habuit. Sꝫ in mō puniēdi est aduertendū ꝙ aut pena est talis ꝙ pōt cadere in ipsam vniuersitatē ⁊ punit᷑ ipsa vniuersas. Aut non est talis vt qꝛ pro homicidio iminet pena capitalis ⁊ tūc cōmutabit᷑ in aliā penā ad hoc qꝺ no. in. l. qd ergo. §. pena grauior. ff. de his q notā. infa. ❡ † Et est ista ratio vera q̄re vniuersitas nō excōicatur[d] qꝛ excōicatio nō cadit in vniuersitatē sed req̄rit verum corp᷑ ⁊ aīam baptizatā ⁊ verū ⁊ p̄priū delictū excōicandi. xj. q. iij. oīs christianus. ⁊. c. audi deniqꝫ. ⁊. c. si qs p̄sbyterorꝫ de rebus eccle. nō alie. ⁊ vide qꝺ no. xxiiij. q. iij. in summa. nec ꝺꝫ hoc casu vniuersitas decapitari totaliter destruendo. s. totū collegiū. vt. s̄. dixi. ne sequeretur illud absurdū de quo dixerat Inno. vcꝫ innocētes p nocētib᷑ puniri si delictum nō est tale. ⁊ ob hanc rōnē putat Bart. in loco preallega. ꝙ q̄n vniuersitas cōdēnatur pecuniariter executio fit solū cōtra delinquētem. sed si non pōt apparere quis deliquit vt qꝛ positum fuit partitū p lupinos albos ⁊ nigros ⁊ tūc puniūtur oēs ne delictū remaneat impunitū. ar. in. l. ita vulnerat᷑. ff. ad. l. aql. ⁊ per hoc habes scđm dubiū declaratū. ❡ † Sꝫ iuxta p̄dicta q̄ro q̄n vniuersitas dica᷑ delinquere. hoc tetigit gl. in. l. sicut.[c] ff. qꝺ cuiusqꝫ vniuer. ⁊ non bene firmauit pedes sꝫ melius firmauit ⁊ tetigit gl. in. l. aliud. §. refer᷑. ff. de reg. iur. Bar. in p̄allega. l. aut facta. Jo. an. in preal. c. felicis. ⁊ cōis ⁊ vera solu. est vt tūc attribuatur vniuersitati q̄n fuit prius deliberatū ī ipsa vniuersitate pulsata cāpana ⁊ alijs req̄sitis ad cōgregationē vniuersitatis: vn̄ si oēs hoīes huius ciuitatis insurgerent: ⁊ certū delictū cōmitterent: nō diceretur factū p vniuersitatē. sed p singulos de vniuersitate etiā est ꝙ plus est si facerent pulsari cāpanam ⁊ eleuarēt vexillū vniuersitatis: nā isti poti᷑ sunt incitatores singulorū. opꝫ ergo vt pri᷑ fiat deliberatio ī vniuersitate. facit qꝺ no. i. c. cū oēs. de ꝯsti. ❡ † Ultio querēdū est vtrū punita vniuersitate p ei᷑ delicto possint puniri singulares de vniuersitate q delicta ꝯmiserunt. de quo p Jo. an. post Jo. imo. ī p̄alle. c. felicis. vbi ꝯcludit ꝙ sic. ⁊ facit iste tex. in prealle. §. in vniuersitatē. c. romana. ⁊ p Bal. clari᷑ in p̄al. l. aut facta. vbi subtiliter cōcludit ꝙ in illis delictis q̄ dixi. s̄. q̄ p̄nt proprie cadere in vniuersitatem punire᷑ vniuersitas tanq̄ faciens. sed singuli punient᷑[e] tanq̄ incitatores et fieri facientes. In alijs vero q̄ non proprie cadūt in vniuersitatem est totū ecōtra qꝛ singuli punient᷑ tanq̄ facientes: ⁊ vniuersitas tanq̄ fieri faciens vel ratū habens. ⁊ p hoc facit iste tex. ⁊ in. c. veniens. s̄. e. qꝺ no. in preallega. c. felicis. ⁊ hoc bene no. quia vtilia ⁊ quotidiana sunt. Abbas.

[a] ❡ Uel puniri. ad de Ang. late cōsi. clxvij. ⁊ vide Frā. de are. cōsi. clxiij. Anch. cōsil. clvij. Old. cōsi. lxv. Sebasti. Sapia.

❡ Uel puniri. An vniuersitas possit puniri ⁊ cōueniri criminal̓r vide Feli. in. c. dilecto in xp̄o. col. v. ver. qꝺ aūt ꝺ excōicatiōe s̄. de excpt. Jas. in. l. si qs maior. col. iij. C. de transactio. vbi late moder. taurineū.

[b] ❡ Ficta. Adde ꝙ iō dixit lud. ro. cōsil. dclxx. ꝙ stante statuto ꝙ inter p̄sonas fiat cōp̄romissum nō hꝫ locum cum est lis cū vniuersitate. Sebasti. Sapia.

[c] ❡ Qꝺ eps. Uide multa ad hoc per Feli. i c. cā te. col. xj. vō. scđa declaratio. s̄. de rescript. Sebasti. Sapia.

[d] ❡ Nō excōicatur. Q̄no vniuersitas possit excōicari tradit Fel. i. c. dilecte. i prin. s̄. de exceptiōi. post Ab. ibi in primo not. Zacharias.

[e] ❡ Singuli puniēt᷑ Adde q̄ notaui in apost. ad istū ī c. bone. lo. j. ī apostil in ver. nō pōt nūero. 20. s̄. ꝺ ele. ⁊ in. c. tue fraternitatis. numer. 5. et ibi iterū posui ī apost. in vō. nō excōīce᷑. vt lite nō contesta.

1 ☞ Testes inducti ad p̄bandum quē esse simoniacū: p̄nt reprobari ex hoc solo ꝙ sunt inimici vel conspiratores.
3 Prelatus lꝫ in se sit bonus ⁊ sanctus tn̄ nō solū eternaliter sed aliq̄n tēporaliter punit᷑ ex hoc qꝺ excessus suorum subditorum non punit ⁊ idem in patre nō puniente malos filios.
3 In notorijs nō requirit᷑ ordo iuris: ⁊ iō accusans notorie criminosum non se inscribit: nec requirit᷑ clamosa insinuatio.
4 Simonia an requirat charitatiuam monitionem.
5 Inquisitio non requirit vnam solam clamosaꝫ insinuationē sed plures: qꝺ tamen remittitur arbitrio iudicis.
6 Faciliter credere q̄n tendit in preiudicium alterius est vituperandum: alias secus: quia est signum bone simplicitatis.
7 Iudex potest procedere ex officio suo per inquisitionem: si accusator vel denuntiator desistat.
8 Prelatus suspectus contra quē inquirit᷑ non remouetur ab administratione pendente inquisitione secus est in tutore qꝛ non habet ita pingue ius sicut prelatus.
9 Dilapidatio que fit in bonis ex quib᷑ cōiecturis appareat.
10 Testes quātuncunqꝫ criminosi admittunt᷑ in crimine lese maiestatis ⁊ heresis.
11 Simonia nō semper equiparatur crimini lese maiestatis.
12 Notoriū facti permanentis non requirit aliquam probationem: sed notorium iuris vel facti transeuntis secus.
13 Interpellatio extraiudicialis req̄rit᷑ quando debitor tenetur sine adiectione diei: al̓s si creditor citauerit reū non p̄missa dicta monitione: tenebit᷑ ei ad expēsas: al̓s secus. s. si est debitor cum adiectione diei: nisi sint diuersi fori.

14 Actio quantominoris si fuerit intentata poterit iudex condemnare redhibitoria.
15 Inimicitia causatur non inspecta causa vnde processerit iusta vel iniusta fuerit.
16 Proxeneta non est idoneus testis propter affectionem quam habet vt contractus perficiatur.
Procurator vel aduocatus in prima instantia nō sunt idonei testes in causa appellationis:idem denuntiator in causa quam denuntiauit in accusatore.
17 Testes criminosi vel suspecti an admittantur reseruata exceptione post publicationem processus.
18 Quomodo proceditur cōtra platū suspectū de dilapidatiōe.
Suspectus de dilapidatione an deponatur tam ab administratione temporalium q̄ spiritualium.
Coadiutor an sit dandus prelato suspecto de dilapidatione.
19 Infamia tollit exercitium cuiuscꝫ dignitatis.⁊ quesitū et querendū:⁊ operatur qd̄ nō hꝫ amplius exercitium ordinum.
20 Suspectus de dilapidatione debet remoueri licet velit dare fideiussores de conseruando ecclesiam indemnem.
21 Crimen heresis est maius crimine simonie.
Heresis pbatur non solū per criminosos sꝫ p excōicatos.simonia ꝟo nō probatur p excōicatos:nisi in vno casu de quo hic.
22 Clericus an ⁊ qn̄ possit cogi ad ostendendum titulū sui beneficij epo qui asserit eius collationem pertinere ad se.
23 Cleric⁹ q longo tpe tenuit aliqd̄ beneficium vel plura incōpatibilia, nō potest tn̄ ostendere titulū vel dispensationē:q: forte ex longo tpe amisit an possit pbare per iuramentum.
24 Prelatus tolerās bn̄ficiatū in bn̄ficio cōmorari ⁊ seruire nō pōt postea eū cogere ad titulū ostendendum,q: visus ē ꝯsensisse:pōt tn̄ prelatus assumere in se probationē defect⁹ tituli.
Bn̄ficiatus lꝫ toleratur i bn̄ficio de recēti:nō per hoc est idu ct⁹ cōsensus superioris,qn̄ scꝫ hꝫ p̄sumptionē iuris cōtra se.
Clericus tenetur facere plenā fidem de titulo sui beneficij de recenti habiti qn̄ non potest considerari consensus prelati tacitus vel expressus.vel etiam patroni.

Sebasti. Sapia.
a ¶ In notorijs.in notorijs ordo ē ordinē nō s̄uare inquit Bal. in.c. ad nostrā.tertio.ē.ð iureiur. vide and. siculū in.c.euidentia.ē.ð accusatio ni.
Zacharias.
b ¶ Requirit pbatio.adde saluaista distictiōe qd̄ notaui in apost.ad istū in.c.qm̄,nūe.iij.in apostī.i v.ꝯstatin dici.ē,de filijs presby.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Admonitio.vide gl.⁊ ibi scribētes in.§.sic itaqꝫ.i ꝟbo denūtiare in insti.de actiōi.⁊ cui⁹ effect⁹ sit interpellatio extraiudicialis tradit Ias. in l.certi cōditio. in pri.c.ij.ff.si cer.pe. Deci.i.c. nouit.ē, de iudi.circa fi.

1 Licet heli. ¶ † Abbas ꝯ testes qui deposuerūt ꝯ eum de simonia i iudicio inquisitionis excipere pōt q sunt inimici ⁊ cōspiratores:aľs ꝟo exceptiones criminū opponere nō pōt.h.d.Et clarius declarat hoc.c.per sequēs qd̄ venit ad declarationē hui⁹.Et diuiditur in tres partes.in p̄ma ponit exordiū.in scd̄a narrationē ⁊ factuꝫ ⁊ ordinē pcessus:⁊ allegat pro ⁊ ꝯtra.in tertia interloquit.scd̄a ibi:cū ergo.tertia ibi,ne vero. ¶ Casus lr̄alis. Ostendit papa i decretali presenti q prelati tanto diligentius subditorū excessus corrigere debēt quāto dānabilius eorū offensas deserūt incorrectas q ostendit exēplo heli,qui licet in se bon⁹ existeret q: tn̄ filiorum excessus efficaciter nō corripuit ⁊ in se pariter ⁊ in ipsis animaduersionis diuine vindictam accepit:dum filijs eius in bello peremptis ipse de sella corruens fractis ceruicib⁹ expirauit.prelatus em̄ cōtra subditos tribus modis exceptis notorijs pcedere potest q̄ oīa clare videre poteris in tex.presen
2 tis.c.Ber. ¶ † No.p̄io ex tex.q prelatus quātūcūqꝫ bonus ⁊ sanctus i se potest grauari ⁊ deprimi ex subditorū excessib⁹ quos negligenter omittit incorrectos.ipse em̄ vr̄ eos occidere non corripiendo.ꝯcor.c.ephesis.xliij.dis.⁊ in.c.irrefragabilis.ē.de offi.ordi.⁊ ideo prelatura nō est modicū onus cuꝫ nedum sibi sed etiā alijs oportet q sit bonus.viij.q.j.epatum.et iō alibi dr̄ qd̄ oē qd̄ hic eminet plus meroribus afficit quaꝫ honoribus gaudet.iij.di.nerui.Et pondera q p̄latus ex hoc qn̄qꝫ punit nō solum eternaliter in alio seculo sꝫ etiam in isto morte violenta ⁊ tpali.Ex quo īfert q pp̄ter peccatū citius qn̄qꝫ qs moritur nec ꝯplet dies suos iuxta illud Psal.Uiri sanguinū nō dimidiabunt dies suos.⁊ vide gl.xi.q.iij.epi. et idē q dixi in p̄lato dic in p̄re negligēte corripere excessus filiorū suoꝝ.tenet em̄ ad hoc.xxiij.q.iiij.duo ista noīa.vid bo.tex.
3 xlvij.dis.in.§.necesse.facit.c.nō putes.xxiiij.q.v. ¶ † Not.qd̄
a in notorijs[a] nō seruatur ordo iuris:vnde nō requirit īscriptio nec monitio precedens nec clamosa insinuatio.⁊ ideo tex.hic dicit vt de notorijs excessibus taceat ⁊c.de quo tn̄ dicendum,
4 vt nō.in.c.nostrā.ē.de iureiu. ¶ † Itē no. q denūtiationē ēt canonicā dꝫ precedere charitatiua monitio.⁊ no.q dꝫ monitio eē charitatiua.i.ex sola charitate pcedens:non autem ex odij fomite aut pp lucrū tpale.Et colligitur etiam ex text.q in crimine simonie requirit ista monitio sicut in alijs crībus.⁊ sic videret hic tex.ꝯ decisionē gl.in.c.inquisitionis.in p̄n.ē.de accu.hoc tn̄ ar.nō ex toto colligitur ex text.q: vt dicit hic Io.and.forte hec simonia nō fuit cōmissa in receptione ordinum vel in adeptione abbatie.Itē potuit hic regri monitio
5 pp̄ter alia delicta. ¶ † No.vlterius q inquisitionē dꝫ p̄cedere frequēs insinuatio:ergo non sufficit q semel tm̄ crimina fuerunt nūtiata p̄lato sed etiā sꝫ quosdā requiritur trina īsinuatio.ar.in.c.cū ecclesia.ē.de cau.pos.⁊ proprie.alij dicūt q sufficit bona.ar.in.l.iij.C.de epi.audi.⁊ in.c.ita nos.xxv.q.ij.et satis dici potest hoc arbitriū cū nō sit iure expressum et habebit respect⁹ ad numerū ⁊ ad qualitatem denūtiātiū et ad qua
6 litatē denūtiati.ar.in.c.qualiter.el.ij.de accu. ¶ † No.ibi nō facile credere ⁊c.q prelatus seu iudex non debet facile credere referenti in p̄iudiciū alterius.hec ergo facilitas in credēte in preiudicium alterius reprobatur,sed vbi credere nō tendit in p̄iudiciū pximi nō est tunc vituperāda facilitas sed laudāda bonitas in signū innocētie vt in.c.innocēs credit oī verbo xxij.q.iiij.Itē collige q qn̄ iudex pcedit p inquisitionē nō tꝫ locum iudicis ⁊ partis:sed infamia hr̄ loco accusatoris seu de
7 nuntiatoris. ¶ † In ꝟ.cū igitur p̄mo no.q si in denūtiatiōe ingerit aliqua difficultas pōt superior ea posthabita ex suo officio procedere p inquisitionē nec punit denūtiās hoc mō desistendo vel nō pducēdo denuntiationē ad finē scd̄m Inn. Host.sentit ꝯtrariū ⁊ dicit hoc eē spāle in papa sꝫ primuꝫ dictū mihi plus placet:q: cū agat ad commodum publicum altercatio denuntiātium ⁊ denuntiati non dꝫ esse cā īpedimēti:nā hoc solū bn̄ agit vt vita hoīꝫ corrigat.xxiij.q.v.prodest. Et no.hic exp̄ssum q qn̄ sit inqsitio virtute denuntiationis p̄cedentis requirit precedens monitio:sec⁹ qn̄ sit ex puro seu mero iudicis officio.⁊ facit ꝯ glo.in.c.qualiter.ij.ð accu.⁊ ibi
8 dixi. ¶ † No.hic exp̄ssum ⁊ tene menti q pēdente inquisitiōe ꝯ prelatum suspectū nō sit incōtinenti remotio ab admistratione:secus est in tutore q: si accusat vt suspectus dꝫ incōtinēti desistere ab administratione pēdēte iudicio.l.eū quē.C.de suspe.tu.⁊ insti.eo.§.si qs.⁊ est ratio s̄m doct.q: pinguius ius hꝫ p̄latus in p̄latura q̄ tutor in rebus pupilli:⁊ circa hoc
9 vide bo.gl.v.q.iij.in.c.q: epi. ¶ † Itē no.q suspitio dilapidationis probat ex solis cōiecturis etiā ad effectum suspendendi p̄latū ab administratione:q bene no.Et est spāle i hoc crimine pp̄ter p̄iudiciū īminēs:aľs ꝯiectura nō sufficit ad pbādū crimē.vt.ij.q.viij.sciant cuncti.Et no.bene q cōuincit prelatus de suspitione dilapidationis si cōstat ecclesiā esse diuitē in se ⁊ nūc apparet eā debitis eē cōnexā.nec dꝫ excusari p̄latus p̄textu nobilitatis: q: vt dicūt doct.⁊ bene q̄tūcunqꝫ nobilis facere dꝫ sumptus s̄m q̄titateꝫ redituum eccl̄ie.ꝯnimo dic q nunq̄ dꝫ qs expendere quicquid percipit ex reditibus, imo cōsiliū ē vt semp annuatiꝫ aliquid supsit pp necessitates superuenientes:sic ꝯsulitur in administratione rerum pupilli:vt est tex.no.in.l.ius alimētorū.ff.vbi pupil.edu.de.⁊ si quis faceret ꝯriū ð facili deueniret ad inopiā. ¶ Not.ibi:quasi ex dilapidatione suspectus:q in consumptione rerum mobilium dicit eē quasi dilapidatio:sed citra īmobilia pp̄rie consistit dilapidatio ideo hic apposuit dictionē quasi.hec em̄ dictio quasi diminuit.ad hoc q no.in.c.put de do.⁊ contuma.
10 ¶ † Not.q in crimine lese maiestatis admittunt omnes testes indifferēter q̄q̄ criminosi sicut dicimus in crimine heresis.de quo in.c.in fidei fauorē:de here.li.vj.⁊ vide q no.glos.
11 in.c.j.de ꝯfes.⁊.xv.q.iij.nemini. ¶ † Itē no.q crimē lese maiestatis ⁊ simonie nō equiparant p oīa.⁊ no.ex tex.bonū modū euacuādi.ar.a simili pbādo dissimilitudinē in eo a quo cōfertur. ¶ Ultimo collige q facilius admittitur accusator q̄ testis q: nō est tm̄ preiudicium in accusationibus sicut in testib⁹ q: crimina pbātur p testes ⁊ nō p accusatores.vn̄ de iure ciuili nō reperit cautū q inimic⁹ nō possit accusare: vt dixi in.c.j.ē.de accu.sꝫ sic q a testimonio repellat vt in aut.si di
12 cat.C.de testi. ¶ † In glo.in ver.notorij.ibi:vel dic hoc procedere in notorio facti permanentis:naꝫ in notorio iuris bene
b requirit pbatio[b] vt si negat sn̄ia lata:vt in.c.sicut.de re iudi.⁊ idē in notorio facti transeuntis ⁊c.de quo dic vt no.in.c.vestra.de coha.cle.⁊ mu.⁊ vide.bo.gl.ij.q.j.ð manifesta. ¶ In gl.in ver.inscriptio.no.glos.q: quotidie solet allegari.et vide gl.xij.q.ij.indigne. ¶ Et inq̄tū hec glo. dicit q vbi agitur de crimine ciuiliter requiritur admonitio:intelligo ⁊ restringo qn̄ agit ad cōmodū publicum p viā quasi denūtiatiōis cuiusdā vt q: agitur ciuiliter vt prelat⁹ solū remoueat ab administratione vt hic iuncto.c.pxi.in fi.secus si ageret ad cōmoduꝫ priuatum:tūc em̄ nō requirit admonitio.ar.in.c.tue.ē.de p.
13 ¶ † Itē inquantū gl.dicit q in pecuniarijs causis nō est neces
c saria admonitio[c] nisi de honestate.dicit Io.an.q regritur de necessitate vt si dies non fuit adiecta obligationi.nā tūc regritur interpellatio ad cōstituendū quē in mora:vt in.l.debitores alle.in glos.Concludo latius q aut obligatio est sine die ⁊ tunc non cōstituitur aduersarius in mora nisi moueat vt i l.legati cā.ff.de v.ob.⁊ no.in p̄alle.l.debitores.⁊ si faciūt reuꝫ citari an̄ interpellationem puto q teneat sibi ad oē interesse

quia temere

quia temere fecit eũ citari cũ adhuc nõ esset in mora: sed illa interpellatio iudicialis dz sufficere ad cõstituendũ reũ in mora. vt si fatetur debitũ fiat sibi preceptũ de soluendo. ar. eo. q̃ no. in. l. nuda. C. de contrahẽ. ꝛ cõmit. stip. Si vero dies apposita est obligationi ꝛ tũc si actor ꝛ reus sunt eiusdẽ fori tenetur reus sine aliqua interpellatione pecuniã offerre creditori: qꝛ dies interpellat ꝓ hoie. vt in. c. potuit. de loca. ꝛ in. l. magnã. C. de cõtrahen. ꝛ ↄmit. stip. ꝛ hoc casu puto ꝙ reus vocatus ad iudiciũ sine aliqua iterpellatiõe extra iudiciũ teneatur ad expensas[a] citati ꝛ ad oẽ interesse actoris. Sed si nõ sunt eiusdẽ fori tũc nõ tenet̃ spõte ire reus ad forũ alterius: licet debet interpellari iuxta no. in. l. itẽ illa. ff. de cõsti. pe. ¶ In gl. in ṽ. et iudex. ibi: nisi in cã denũtiationis. hoc videt̃ verũ in denuntiatione euangelica vbi solũ agitur ad penitentiã ꝛ sic dz intelligi. c. in oi negotio. de testi. Item dicũt doct. ꝙ vbi solũ litigat̃ cũ iudice ibi est iudex ꝛ pars: vt in. c. cũ spãli. de ap. Sed certe respectu illius articuli. vbi est iudex nõ est pars. nã respectu recusationis cũ eligũt arbitros nõ est iudex. vnde ꝓprie circa eũdẽ articulũ nõ põt qs fungi duplici officio incompatibili. ¶ In glo. in ṽs. iudicij forma. ibi: ꝛ ibi soluit̃: dic vt ibi dixi. ¶ In ea. gl. ibi ex parte. dic ꝙ ibi papa suppleuit ex officio volens facere gratiã vt ibi patet. ¶ † In fi. gl. ꝛ vt intelligas hic cõtrarium scias ꝓ re vitiosa empta vbi vitiũ est latẽs cõpetit duplex actio. vna que appellatur redhibitoria: qꝛ ad petitionẽ emptoris facit in totũ retractari venditionẽ. Alia q̃ appellat̃ quãto minoris: in qua agit emptor vt restituat̃ sibi totũ illud qđ dedit vltra iustũ pretiũ si vitium fuisset patefactum: vnde dr̃ i. l. bouem. alleg. in gloss. ꝙ si emptor agit q̃to minoris poterit iudex condẽnare in redhibitoria. i. vt retractetur vẽditio in totum. Sz aduerte qꝛ ille tex. loqtur cũ iudex reperit vitiũ esse tm̃ vt ꝓ nullo pretio iste fuisset emptus vñ si bñ inspiciat̃ nõ ita ꝓnuntiatur contra naturã actionis qꝛ ꝙ nihil valet minus vz. ꝛ totũ p̃tiũ vr̃ superfluũ. ar. in l. minus. de re iudi. ꝛ sic nõ ob. istud cõtrariũ. ¶ In glo. in ṽ. ex officio nostro in fi. sed contra hoc facit quia in. c. cuz. p. ille fuit repulsus qui venerat ad ferendum testimonium. item qꝛ alias accusauit. d. And. dicit sub dubio forte ꝙ aliud in accusatione aliud in denuntiatione q̃ fit ad correctionem. ¶ † Sed certe hec sol. nõ est bona. qꝛ licet denũtians tendat ad correctionẽ: tñ denuntiatio solet ad inimicitiã ꝓuocare: ꝛ ad ↄhẽdã inimicitiã nõ inspicitur iustitia cause precedentis: sz sufficit ꝙ potuerit prouocari animus alterius: vt. l. j. ff. đ his qui. vt indi. dixi i. c. cñ. p. ꝛ. c. repellunt̃. s̃. de accu. ¶ † Itẽ si ꝓxeneta repellit̃ a testimonio ꝓp affectionẽ quã hz vt ↄct9 ꝑficiat̃[b] iuxta no. in. c. j. de testi. li. vj. ꝛ ille q fuit aduocat9 ꝛ ꝓcurator in instantia principali repellit̃ a testimonio ĩ instãtia appellationis ꝓpter affectionẽ quã habuit ad cãm. vt in. c. fin. e. ti. lib. vj. fortius đbent repelli isti denũtiãtes: q p̃sumũtur appetere vt crimina per se denũtiata ꝓbent̃ ne videant̃ iniuste denũtiasse. Itẽ timere possent p̃latũ si remaneret in administratione. ar. vj. q. ij. vists. Ad hoc no. dictũ Inn. in. c. cũ i. ꝛ a. de re iudi. vbi dicit ꝙ ↄspiratores etiam ad bonũ nõ admittant̃ ad testimoniũ ↄ eũ in quẽ ↄspirauerũt. ¶ † Et ideo dici põt ad istũ tex. ꝙ hic in fi. pa. reseruat has exceptiones dñ admisit exceptiones inimicitiarũ. sz a principio recipit oẽs testes ꝛ reseruauit disputationẽ post publicationẽ: vt in. c. p̃sentiũ. de testibus. ꝛ succincte hoc sensit Joã. an. sup ista glos. ¶ In glo. in ṽ. dilapidationẽ. ibi: iterũ dñ cognoscitur ꝛc. pondera verba gl. qꝛ in veritate hec gl. vr̃ ex toto cõtra istũ text. Pmo in eo ꝙ dicit qđ cũ denuntiat̃ suspectus interdicit̃ denuntiato potestas alienandi: ꝙ tñ hic nõ interuenit. Itẽ dicit gl. ꝙ si postea ꝓbaret̃ suspectus debet isti dari coadiutor ꝛ tamen hic non fuit datus: sed simpliciter suspensus ab administratione: vnde gl. hic ↄsiderauit alia iura que allegat que vident̃ esse cõtra istũ tex. nec glo. aliter respõdet ad istũ tex. ¶ † Sed doc. super tex. multũ instant ꝛ finaliter vidẽtur cõcludere qđ sup dilapidatione sũt due inquisitiões. vna expedit̃ summarie: ꝛ tm̃ discutitur an sit suspectus de dilapidatione: quo cognito suspendit̃ ab administratione: ꝛ fit inquisitio secũda super veritate: ꝛ fit primo illa summaria: qꝛ timet̃ si ille remaneret in administratione ne corrumperet officiales ꝛ ĩpediret ĩquisitionem sup veritate. vnde suspẽdit̃ tm̃ ab administratione tpaliũ: nõ aũt spũaliũ. vt in. c. venerabilis. de offic. dele. nisi timeret̃ ꝙ nõ induceret canonicos vel alios clericos ad đponẽdum ↄ eũ: qꝛ tunc fieret suspensio etiã a spũalibus. Et si in scđa inquisitione de veritate ↄstiterit illũ eẽ dilapidatorem ꝛ tũc ex toto remouebit̃ ab administratiõe qꝛ priuat̃ p̃latura. vt in. c. qualiter ꝛ qñ. s̃. de accu. nõ aũt deponetur ab ordie ex quo agebat̃ ciuiliter. Sed dicit Hostiẽ. ꝙ in effectu deponet̃ ab ordine qꝛ non habebit executionẽ ordinũ. tum qꝛ ꝓ suiam remansit infamis vt sequit̃ hic in gl. tñ qꝛ notoriũ est crimen suũ ꝛ notorie criminosus nõ celebrat sine dispensatione. vt in[a] c. fi. de tẽ. ordi. Sed ꝑ hoc nõ est rñsum ad istũ tex. Arch. tractat hãc materiã in. c. vulterane. xij. q. ij. ꝛ ibi cõcludit qđ cum initiat̃ inquisitio sup dilapidatiõe interdicit̃ oĩs ptãs alienãdi. per. c. fi. s̃. đ ad. Et postmodum ꝓceditur super inquisitione. ꝛ si de ea ↄstiterit deputabitur coadiutor iuxta. c. venerabilis. p̃alle. ꝛ fiat inquisitio sup veritate q̃ ↄstitã remouebit̃ in totum ab administratiõe. Sed vt dixi istud. c. facit in contrariũ: qꝛ nõ fuit datus hic coadiutor nec a principio fuit interdicta ptãs alienandi: ꝛ in veritate super mõ ꝓcedendi ↄ dilapidatorẽ vario mõ loquuntur iura ꝛ principaliter habemus hoc. c. ꝛ illud. c. venerabilis. ꝛ. d. c. fi. ꝛ. c. qꝛ ea. iij. qõ. ij. ꝛ ca. nobis. ꝛ. c. vulterane. xij. qõ. ij. cũ similibus. Nec videtur qđ recte possint ad concordiã reduci nisi vnũ suppleat̃ ꝑ aliud. et ideo vario mõ hic alibi dicunt scribentes. Unde putarem varios modos ꝓcedendi esse a iure traditos: ꝛ ꝑ hãc varietatem putarem iudicis arbitrio cõmittenduz quã viã debeat accipere: iuxta illa que habent̃ in simili. in. c. qm̃ frequẽter. in fi. vt li. nõ cõte. ideo considerata qualitate denuntiãtiuz ꝛ denuntiati ꝛ fama si qua habetur vt hic. qñqz iudex a principio interdicit ptãtem alienãdi ꝓut factũ fuit in. c. fi. de accu. qñqz ea interdictione nõ facta procedit sup suspicione vt hic. Itẽ ꝓbata suspicione s̃m eius qualitatẽ ꝛ quãtitatem poterit in parte vel in totuz suspẽdere vt hic vel dari sibi coadiutor vt fecit i. d. c. venerabilis. Et sic possunt reduci ad cõcordiã iura ꝛ opi. plurime q̃ versantur circa hoc. ¶ † In ea. glo. ibi infamis efficitur. no. gl. ꝛ tene menti ꝙ iura[c] loquentia in tutore ꝙ efficit̃ infamis si remouet̃ per dolum habent etiã locum in prelato. et ista est infamia iuris propter quã nõ habebit amplius executionem ordinũ vt. s̃. dixi post Host. qđ no. nã infamia tollit exercitũ cuiuscũqz dignitatis ꝛ adimit q̃situm honorẽ nedum querendum: vt dicit tex. no. in. l. infamia. C. de decu. lib. x. Et ideo bona cautela est vt si p̃lat9 vehemẽter suspicetur đ sua depositione ꝓpter dolosam administrationẽ, non expectet sententiã ne efficiatur infamis: sed sponte a principio cedat ante sententiã sicut facit iste abbas vt dicit̃. j. c. pxi. i fi. ꝛ est cõsiliuz bar. in. l. si reus. ff. de procu. in quocunqz qs efficeretur infamis per ↄdẽnationem vt antea soluat ꝛ nõ expectet sñiam. ¶ † Et in fi. gl. ibi in. d. c. ꝙ sicut cõiter tenet̃ non sufficere reddere ecclesiã indẽnẽ. Et tenẽt hoc cõiter do. lz Ai. ꝛ minus bene aliud dixerit. nã satisdatio nõ mutat maliuolũ animum. insti. de suspe. tu. ĩ fi. ꝛ maxime si ẽ eps qui est periurus cum iurauerat nõ alienare ꝛc. vt in. c. vt sup. de re. eccle. nõ alienã. ꝛ in. c. ij. de feu. ¶ † In gl. in ṽ. indifferenter. in fin. hec glo. videtur cõtra tex. hui9. c. ꝛ sequẽtis. vbi patet ista duo crimina non equiparari quo ad accusationẽ ꝛ testimonium in oibus. Nec etiã verũ dicit gl. in alio: ꝙ oẽs testes q admittuntur in crimine heresis debent admitti in crimine simonie: qꝛ in crie heresis admittunt̃ testes q̃tuncunqz criminosi ꝛ excõicati non habita differentia an agat̃ cõtra secularẽ an cõtra regularẽ. ꝛ an sint alia adminicula ꝛc. vt in. c. in fidei fauorem de here. li. vj. Sed in hoc crie simonie criminosi nõ admittentur indistincte nec etiã admitterẽ excõicatũ. qꝛ B. c. ꝛ sequens tm̃ loquunt̃ de criminosis: nõ aũt de excõicatis q indistincte repellunt̃ nisi in casibus exp̃ssis. de sen. exc. c. decernim9. li. vj. Sed forte gl. fuit decepta ꝑ illud. c. eos alle. in gl. vbi dr̃ qđ crimen simonie est maius q̃ sit crimẽ heresis. Sz tu itellige illud. c. ĩ eo simoniaco q credit gratiã spiritussancti posse emi et vẽdi, iste enim est deterior heretico. Et dic vt dixi in. c. q̃ties. s̃. eod. ꝛ accipiendo simoniam ita stricte tunc gl. veruz diceret: sz tunc admitterentur tales testes predicti potius propter heresim q̃ ꝓpter simoniã. ¶ In glo. fi. ꝛ declara fi. huius. c. prout habet̃. j. c. seq. vbi clarius habetur q̃ exceptiones fuerunt admisse[d] q̃ repulse. Sz vide hic Cal. ꝛ do. An. ꝛ Fede. ↄsi. xcix. ꝛ. lix. ¶ † Extra gl. quero de rõne quotidiana. Episcopus instat contra clericum subditum beneficiatum vt ostendat titulum sui beneficij. ille respondet petendo libellum sibi offerri, cum sit in pacifica possessione beneficij. Eps replicat ꝙ intẽdit ꝓcedere ꝑ viam inquisitionis. quia beneficium est deuolutum ad eius collationem: iste triplicat ꝙ ex hoc hz eum magis suspectum quasi velit procedere ad cõmodum proprium queritur quid iuris. Host. concludit istum clericum teneri ad ostẽdendum titulum:[d] sine alia libelli oblatione: nec admittitur appellatio in contrarium. sicut enim nõ appellatur a correctione in. c. ad nostram. ꝛ. c. reprehensibilis. de appel. ita nec ab isto actu q explicatur occasione correctionis. nam si non habet titulum tenet beneficium cum peccato ꝛ decipit animas parochianorum: vt in. c. dudum. el. ij. de ele. Item quia ista inquisitio tituli potest fieri etiam generaliter ex officio iudicis. ar.

Zacharias.

a ¶ Ad expensas. Adde istuz i. c. ij. colũ. ij. s̃. de accu. Felin. late in. c. noluit. colũ. pe. ṽ. fallit. s̃. de iud. ꝛ bal. ꝛ Pau. de ca. in. l. qdaz hyberus. ff. de ser. vrba. p̃di. ꝛ ĩ l. ex hoc iure. ff. de iusti. ꝛ iure. meli9 per eundem Bal. i. l. nõ ignorat. C. de fruct. ꝛ litis expen. Tu vide Ro. sing. suo. cccxcvj. inci. alio sero dñs emanuel. et qs teneat̃ ꝓbare illam monitionem seu extraiudicialez interpellationem p̃cessisse vide eundẽ Ro. singu. seq. qđ est singu. cccxcvij. incipi. quis debet probare. et Felin. vbi. s̃. qui melius Romano sentit.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Cõtractus perficiat̃. An ꝓxeneta possit eẽ testis in causa i qua fuit mediator vide Fe. in. c. cum a nobis. col. fi. ṽs. de proxeneta. s̃. de testi. ꝛ i c. penul. co. j. s̃. de testi. cogen.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Quõ iura. Quõ ꝓcedat equiparatio de tutore ad p̃latum. vide Felin. in. c. cum deputati. col. penult. s̃. đ iudicijs.

Zacharias.

d ¶ Ad ostendendũ titulũ. adde bal. in. l. i ciuile. i. j. oppo. C. de fur. ṽ. itẽ si tz rem. ꝛ in. l. cogi. col. ij. C. de pe. her. ꝛ in. l. ij. co. iij. ṽsi. porro. C. quõ ꝛ qñ iud. And. singu. i. l. qui aliena. ṽ. sed si adierit. ff. de acq. poss. ꝛ Gemi. in. c. ordinarij. de offi. or. ꝛ in. c. j. de regu. in. lib. vj.

in.c.graue.de preben.ꝛ.l.c.iij.de insti.hoc tñ restringit ad factum recens secus si est antiquū:tñ qꝛ imputandū est ꝑpo qui diu tacuit.ar.in.c.j.de frigi.tum qꝛ vr̄ tacēdo consensisse.ar. in.c.ex orē.de his que fi.a maio.par.ca.tñ qꝛ probatiões non possunt de facili haberi cum sepe pereant ex longinquitate temporis.Et iō dicit ꝙ hoc casu satis poterit recurri ad iuramētalem probationē.q.d.ꝙ vbi factū est antiquū vt qꝛ diu stetit in pacifica possessione beneficij sufficit probare titulū per iuramentū.Sed aduerte qꝛ hec videnť contra no.per gl. ꝛ Jo.an.post eā in.c.j.de reg.iur.lib.vj.ꝛ per Archi.in.c.ordinarij.de offi.ordi.lib.vj.ꝛ.c.contra morē.c.dist.nam cōis cōclusio vr̄ ꝙ vbi ep̄s tacite consentit nō possit amplius etiam ex officio cōpellere subditū ad ostendendū titulū.¶†Et iō in hoc articulo potest se latius distingui ꝯcordando opiniones ꝛ supplendo ꝙ aut factum est antiquū sed superior exigens titulum nūq̄ cōsensit tacite vel expresse:vt quia ō nouo adeptus est ep̄atū vel diu stetit in captiuitate:ꝛ tūc habebit locū illa opi.Hosti.ꝛ propter antiquitatē facti admittiť probatio per iuramētum.ar.in.l.si arbiter.ff.de proba.ꝛ eorū q̄ no.in.c.illud ō presum.Itē qꝛ aliqua presumptio est ꝑ titulo ex quo fuit toleratus per predecessorem.ꝛ hāc opi.Hosti.sic restrictā.no.singulariter qꝛ quotidie venit in practica.nā statim cum quis promouetur in ep̄m solet hodie ponere generale decretū vt quilibet debeat facere fidē ō titulo bñficij. Sꝫ dubitari posset nunquid sufficit talis ꝓbatio iuramētalis cum cōcurrente antiquitate facti si ius cōe esset cōtra eū qui tꝫ beneficium:vt qꝛ possideret duo bñficia incompatibilia: vel est minor ꝛ incapax ad illud beneficiū ꝛ allegat se habuisse dispensationē ꝛ eā perdidisse.ꝛ qō nō sufficeret optime facit in ar.c.ordinarij.ꝑalle.ꝛ.c.contra morē.c.dist.satis puto qō desidereť hec q̄stio cōsiderata longinquitate tēporis ꝛ qualitate beneficiati superioris ꝑdecessoris huius qui eū tolerauit: sicut al's dicimus in simili an ꝛ qñ prebeatur in supplementū ꝓbatiōis:vt no.in.c.fi.de iureiur.¶†Aut factū est antiquum seu nō multū recēs ꝛ ille superior ip̄m tolerauit tāq̄ beneficiatū ꝛ tunc vrgetur ad illum titulum probādū etiam per iuramētum quia visus est consensisse.ar.ī preall'e.c.ex ore. tenēt glo.ꝛ doc.in preall'e.locis.Sed ipse superior bene poterit in se assumere onus probandi tituli defectū.ar.in.c.dilecto.de preben.hoc dictum doct. puto limitandū nisi ius cōe esset in cōtrariū contra possidentem vt tunc nō sufficiat ille tacitus consensus.cū ꝛ consentire nō possit.ꝛ ꝑ hoc ꝑalle.c.ordinarij.quod loquitur indistincte qñ factum est recens.aut superior nō consentit tacite vel expresse ꝛ tunc potest eū ꝯpellere ad faciendum plenā fidē de titu.ar.in preall'e.c.iij.de insti.ꝛ no.in ꝑalle.glo.ꝛ facit.ij.q.j.legi.ꝛ qō no.Inno.in.c.sup his. de accusa.¶Et idē dicit in parrochiano vl' patrono vel alio cuius specialiter interest.vt si nō sit visus consentire in istum possit instare vt ille compellatur ostēdere titulū beneficij. qō voluit Fede.cōs.xxviij.Et dicas plenius vt ibi per eū.et hec no qꝛ quotidiana sunt ꝛ tene menti.

1 ☞Criminaliter aliquando non dicitur agi,licet non agať ad commodum priuatum.

2 Testes criminosi ꝛ etiā infames an admittantur in crimine simonie:sicut in heresi.3.6.9.11.12.13.

4 Testes al's inhabiles si in aliquo casu admittantur:nō faciūt plenam probationem:nisi addantur alia adminicula.5.

6 Presertim ista dictio si stet cōparatiue:stat proprie:si stat taxatiue:stat improprie nō pro statutis.13.

7 Abbatia non dicitur dignitas excellens:sed potius numeratur inter dignitates inferiores.

8 Equalitas est seruanda in iudicando data personarū equalitate alias secus.

10 Simonia que habet cōmunionem cum heresi:videlicet qꝛ credit gratiam spiritussancti posse emi est forte maius crimē qō reperiatur al's simonia que in cōmuni solet committi habet alia crimina maiora.

12 Testes criminosi si admittūtur ad aliquā ꝓbationē:nō comprehendentur periuri:nisi de eis fiat specialis mentio.

13 Improprietates sunt fugiende.

14 Inquisitus si pendente inquisitione efficiatur ep̄s an ab inquisitione sit desistendum.

Per tuas. Hoc.c.est gl.precedētis.c. nam tendit ad declarationem illius an ꝛ qñ testes criminosi admittantur in crimine simonie:ꝛ in effectu idem dicit ꝙ ꝑcedens. Diuiditur in duas partes ꝑncipales.in prima cōsultatio.in scd'a rñsio.ibi noueris.Et hec scd'a ps subdiuidiť. nā prima distinguitur circa quinq̄.scd'o coaptat illa quinq̄ ꝑposita repetēs factū ꝛ declarās interlocutoriā ꝑcedentis decretalis.tertio trāssumēdo concludit.quarto recitat cessionē.scd'a ibi : hec oīa.tertia ibi:tales.quarta ibi.vñ.¶Casus l'ralis.In decretali precedenti dr̄ ꝙ abbas pōposi'tus plures excep.opposuit ꝯ testes inductos ꝯtra eū in crimie simonie.ꝛ papa quasdam exceptio.admisit quasdā repulit:vnde videbat ꝙ testes criminosi admitti debeant in crimine simonie: q̄situꝫ fuit a pa. qualiter esset intelligenda.ꝛ ip̄e rñdet vt in tex.ibi noueritis igiť.Ber.¶Not.j.ex tex.ꝙ cū agiť ꝯtra bñficiatum vt remoueať solū ab administratione dr̄ agi ciuiliter ꝛ non crialiter: nec ꝑprie tūc dr̄ accusari.¶†Et ex hoc bene no.ꝛ singulariter ꝙ lꝫ nō agať de crie ad cōmodū priuatum nō dr̄ agi crialiter[a] lꝫ agať de crimine .agitur ergo crialiter qñ tēdit ad vindictā vt crimē puniať pena cōdigna . Sed qñ agiť solum ad remotionē beneficij tunc principaliter non agitur ad puniēdū delictū:sed ad bonū publicū vt immerit⁹ ꝛ dānosus nō presit ecclesie.¶†Not.ij.ꝙ cū agitur de simonie crie criminaliter ēt ꝯ regularē nō admittuntur testes criminosi.ꝛ ex hoc patet differentia inter hoc crimē ꝛ crimē lese maiestatis : qꝛ ibi admittuntur etiā infames lꝫ agať criminaliter:vt.s̄.c.proxi. et hoc intellige nisi simonia sit heresis:vt dixi in.c.s̄.ex.sup gl. in ver.indifferenter.ꝛ dic vt ibi dr̄.¶†N.iij.ꝙ ꝯtra simonia cū habilitanť testes criminosi ꝯcurrentib⁹ istis qualitatib⁹. de qbus in tex.vnde secus vr̄ in excōicatis qꝛ illi nō videntur hic habilitati ar.in.c.decernimus.de sen.excō.lib.vj.nā reqriť spālis dispositio nec veniunt habilitati criminosi.arg.in.c.in fidei fauorē.de here.lib.vj.¶†Itē no.ꝑm cōem intellectū ꝙ in istis criminibus exceptis admittunť testes criminosi concurrentibus qualitatib⁹.de quib⁹ ī tex.nō tñ vt faciāt plenā probationē:sꝫ opꝫ ꝙ adsint alia adminicula:hoc notāter probat tex.ī v̄.qm̄.¶Itē vltimo colligo ꝙ ꝯ regulares ꝑlatos nō solū remittit in parte ordo iuris sꝫ et fit remissio iudiciariā.qꝛ ex facilioribus causis ēt non seruato vsq̄ quaq̄ ad vnguē ordine iuris pñt remoueri.¶†In glo.j.ibi q emendati sunt de crimine ꝛc.Gl.hic succincte tangit duas lec.ad istum tex.Prima vt criosi admittanť in testes si sint emendati . et tūc dictio ꝑsertim posita in v̄.qm̄ stat pro tm̄. S.d'a lect. est ꝙ criminosi etiā ꝑseuerātes in criminibus admittuntur in testes cū alijs adminiculis:ꝛ tūc dictio presertim pt̄ exponi dupliciter scd'm varietatē lecturarū ꝛ q̄ istarum sit vera plenius discutiť.j.in gl.in ver.taliter.ꝛ ibi dicā .ꝛ per hoc sūt declarata glo.q̄ est in ver.ꝑsertim.si exponitur ꝑ tantū est expositio impropria.No.tñ eam singu.in eo ꝙ vult ꝙ quando hec dictio ꝑsertim exponiť pro tantū.est expositio impropria .propria ergo expositio est vt stet cōparatiue vt et voluit glo.ꝑal. super ver.taliter ꝑpe fi.ꝛ dicit stare cōparatiue:qꝛ idē presupponit in suo positiuo seu in casu cōtrario:vt sit sensus presertim cum testes fuerint de crimine emēdati.q.d. ꝙ etiā si non sunt emēdati admittunť:sꝫ maxime admittunť qñ sint emendati.Et ex his inferť ꝙ cū in statutis verba debeāt stare proprie vt no.in.c.in nostra.de iniur.ꝛ in.l.iij.§.hec aūt verba. ff. de neg.gest.hec dictio ꝑsertim in eis proprie stabit comparatiue.Et idē dic de dictione maxime vt stet cōparatiue.vt no. gl.in.c.auditis.de elec.ꝛ in.c.qm̄ frequēter in.§ porro.vt lit. nō cōtest.¶†In gl.i ver.de simoniace.in fi.glos. simpliciter vult ꝙ idē sit in alijs tribus exceptis.ꝛ licet doct. simpliciter trāseant:tñ hic nō videtur verū vsq̄ quaq̄.nā fateor ꝙ illi q admittunť in simoniam admittunť in alijs criminibus exceptis sed non oēs qui repelluntť hic repellantur in alijs criminibus exceptis.instantia patet in crimine heresis ꝛ in crimine lese maiestatis ibi indistincte admittunť infames ꝛ criminosi.vt.s̄.c.primo.ꝛ in.c.in fidei fauorem de here.lib.vj.ꝛ tñ hic in simonie crimine indistincte non admittunť.imo debēt haberi considerationes de quibus in tex.licet eñ hec et quedā alia dicantur crimina excepta qꝛ non per omnia sequunť regulā aliorū tñ vnum est magis priuilegium q̄ aliud propter magnitudinem criminis vel propter priuilegiū p̄ncipis vel ecclesie vel ex alia ꝯsideratione.¶†In glo.in ver. excellētiores.no.istā gl.iuncto isto tex.ꝙ abbas non dicitur habere excellentem dignitatem[b] sed potius iudicatur abbatia in numero dignitatū inferior.¶†Et in fi.glo.aduerte quia finis huius gl.nō soluit ꝯtrariū imo fortificat:qꝛ si in iudicio seruanda est equalitas:ergo non debent aliter puniri maiores ꝛ aliter minores:ꝛ ideo rectius soluendo pōt dici ꝙ equalitas seruanda est in iudicio data equalitate ꝑsonarū.nā ibi ē differentia tunc seruare equalitatem esset potius illa dicenda inequaliter.ar.c.de multa.in fi.de preben.ꝛ de hoc vide ꝙ no. in.c.nouit.de iudi.¶In glo.in ver.vel minora ibi,qꝛ socius nō admittitur ꝛc.hodie dic melius vt habetur in.c.j. de test. lib.vj.¶†In gl.in ver.paria:ibi quanto maiora crimina ꝛc. No.glo.ꝙ in istis criminibus exceptis admittunť testes etiā inuoluti

Sebasti.Sapia.
¶Agi criminaliter.Qñ dicať agi criminaliter vide Moder.in rub.ō iudic: col.pe.vbi late ꝛ ciuiliter insi st.t.Aretinus.

Zacharias.
[b] ¶Excellentē dignitatē.Tu adde ꝙ imo dr̄ hēre excellentiē ꝛ primā post episcopalē. ita no.Bal.in ca. pastoralis.in gl i v̄.superiores.s̄.ō offi.deleg.quē ibi sequiť Feli.co.iiij. gl.in v̄ superiores ꝛ v̄.vtrū ergo abbatia .et ibi eum ēt sequūť moder. ꝑ quo alleg.tex.in autē.habita.C.ne fi.ꝑ pa.ꝛ in.c.dcernim⁹.s̄.ō iud.bo. tex.in.c.fi.ō offic. deleg li.vj.vbi primo noīat abbates q̄ q hñt ꝑsonat⁹. qb⁹ adde qō notaui in apostil.ad istū in.c.exposuisti.in apostil ī v̄si. dr̄ officiū.s̄.ō cor. vici.ꝛ in alleg.c.ō cernim⁹. nu.ij . in ver.dignitatē.s̄. de iudi.

inuoluti maioribus criminibus quam sint illa super quibus depo nunt: sed tunc non adhibetur tanta fides. vnde secundum qualitatem et quantitatem criminis obiecti index meretur fidem eis adhibere. ¶ † Sed contra hoc opponitur. nam crimen simonie est maius crimen aliis. nam cetera crimina ad comparationem huius pro nihilo reputantur, vt hic dicit text. ergo non possunt obijci maiora crimina. So. dicunt doc. sup tex. quod etiam in ipso crimine simonie est dare maius et minus. vt quia agitur de simoniaco quia prohibitio et excipit de prohibito. quia simoniaco iuxta ea que habentur per gl. in. c. ex parte. de offi. dele. et dixi in. c. j. §. eo. et sic videntur sentire simpliciter quod crimen simonie sit maius aliis criminibus: quod ego putarem verum vbi simonia haberet in se heresim: vt quia credit gratiam spiritussancti posse pretio acquiri. Sed secus puto in simonia que committitur hodiernis temporibus dantes enim pecuniam dant potius vt inducant superiorem ad ordinandum vel ad conferendum beneficium quam quod estiment illam gratiam posse emi vel vendi: vel quam ipsi in veritate intendant emere vel vendere: et ideo puto quod multa alia sunt grauiora isto genere simonie sic accepte: quod patet ex facilitate dispensandi iuxta no. i. c. de simonia ce. §. eo. ¶ † In gl. versi. distinguenda ibi. contra secularem prelatum non admittuntur testes criminosi etiam in crimine simonie nisi sint emendati. et declara hanc gl. vt dicam. j. in glo. in ver. taliter vbi declarabitur intellectus huius. c. ¶ In glo. in v. capitale. &c. not. glo. et loquitur melius et clarius quam gl. in. c. cum oporteat. §. de accu. et quod dicatur capitales inimicitie dic vt ibi dixi. et no. hanc glo. prope finem. ¶ † In gl. in ver. furti. in fi. no. bene gl. quod sub generali dispositione qua habilitantur testes criminosi non videtur habilitatus periurus. nunquid ergo debet admitti periurus in testem nisi de eo admittendo specialiter caueatur. et facit. c. testimonium. §. de testi. ¶ In gl. in ver. debilitaret. Aduerte quia hec glo. videtur sentire illam lec. Lau. vt emendati tamen non admittantur: nisi cum aliis adminiculis. et in hoc videtur ista gl. dicere contra tex. expressum in. c. testimonium. de testi. vbi patet quod nedum in crimine excepto sed etiam in aliis criminibus admittuntur testes emendati cum agitur ciuiliter etiam sine aliis adminiculis: et ideo dic melius vt. j. in versi. taliter. ¶ † In gl. in ver. taliter. in fi. Ex hac glo. colliguntur due lec. ad istum tex. Prima vt intelligatur in testibus criminosis emendatis tamen: vt sic dictio presertim posita intex ponatur pro tantum et fuit ista opi. Lau. Sed hec le. de modico vel nihilo seruiret hodie per. c. testimonium. §. de test. vbi tex. generaliter in quocunque crimine et contra quecunque agatur admittit testes criminosos emendatos ex quo agitur ciuiliter. et ideo hec lec. non est sequenda ar. in. l. quod labeo. ff. ad car. et vt euitetur iuris correctio: vt in. c. cum expediat. de ele. lib. vj. Item quia secundum hanc lect. improprietatur tex. in illa dictione presertim: nam de eius vero significato est vt stet comparatiue. et vt ponat idem in casu contrario. vt §. dixi. Et iste improprietates fugiende sunt vt no. in. c. intelligentia. et in. c. preterea. j. de vb. sig. et in. l. non aliter. ff. de leg. iij. Secunda lec. fuit Jo. An. et Tancre. secundum quam debent admitti testes criminosi etiam in criminibus perseuerantes in hoc crimine simonie cum sit exceptum concurrentibus tamen considerationibus: de quibus litera quas specifice. j. subijciam. et tunc. c. testimonium. non corrigitur nec restringitur sed procedit regulariter. et hoc. c. procedit in hoc crimine simonie cum sit exceptum. et hec lec. est amica lre. probatur in. c. quam. intelligendo presertim pro maxime: secundum quod debet exponi. Host. tamen dicit quod licet in hoc multa sint sparsa et in multis instruantur indices per hoc. c. tamen tenendum est quod hec materia sit arbitraria cum papa hic specifice non loquatur quasi posuerit istas considerationes generaliter ad instructionem iudicum. vnde dicebat ipse et Inno. iudicem debere considerare an agatur per viam denuntiationis: et tunc admittentur omnes testes criminosi et etiam mulieres et infames dummodo sint emendati tam ad denunciandum quam ad testificandum. ad hoc quod no. ij. q. i. si peccauerit. et in. c. nouit. de iudi. Si vero agitur per viam inquisitionis et crimen est exceptum et tunc admittentur criminosi et mulieres non secundum rigorem iuris sed secundum temperantiam equitatis que habebit iudicis arbitrio moderari. debet enim iudex multos considerationes habere. Prima est circa modum procedendi vt magis procedat equitate pensata per viam inquisitionis. Secunda consideratio circa personam contra quam agitur vt facilius admittat testes criminosos contra regularem quam contra secularem. Et facilius si regularis est inferioris gradus quam excellentioris dignitatis. Item facilius si est infamatus et possit remoueri sine scandalo quam si sit bone opinionis et immineat scandalum in eius remotione. Tertia consideratio circa personas testium vt admittat facilius honestos quam criminosos et facilius criminosos emendatos quam perseuerantes. Item facilius si testificantur zelo iustitie quam ex odij fomite. Quarta consideratio circa crimina que obijciuntur an sint crimina minora vel paria quam maiora. Quinta consideratio an subsint adminicula vt facilius admittantur testes aliis adminiculis exigentibus quam cessantibus. Alij aliter dicunt sed ipsemet In. postea recessit ab hac opi. et tenuit quod ista temperantia equitatis non sit relinquenda arbitrio iudicis cum sit iure expressa generaliter. arg. in. c. fi. de translac. quod tamen non placet Host. quia secundum eum licet sit iure expressa tamen exprimitur generaliter vt non appareat an et quando sit ea precise vtendum. et cum hac opi. transeunt doc. communiter. Satis putarem opi. Inn. posse saluari vt vbicunque agatur de crimine simonie ciuiliter et secundum equitatem et personam contra quam agitur sit irregularis inferioris gradus male fame et sine scandalo possit remoueri et subsint adminicula tunc testes criminosi debeant admitti etiam non emendati velit nolit iudex: sed quanta fides sit eis adhibenda iudex considerabit secundum qualitatem et quantitatem criminum obiectorum. minor enim fides adhibetur vbi obijciuntur crimina maiora quam paria vel minora. et minor quam paria quam quando minora. et maior fides saltem quando sunt aliquantulum emendati quam quando ex toto perseuerant: et ad hanc fidem metiendam fiunt iste considerationes circa crimina obiecta. et etiam sensit gl. hic in ver. an paria. Si vero deficeret aliquod ex predictis non putarem testes criminosos admittendos: vt si persona contra quam agitur est secularis. vel si esset regularis ageretur criminaliter vel esset excellentioris dignitatis vel non subessent alia adminicula &c. nam cum per dispositionem huius. c. recedatur a communibus regulis iuris secundum quas criminosi perseuerantes non debent admitti debet hoc. c. restringi intelligendo maxime vt. §. dixi quando est crimen simonie non habens annexam heresim. nam sequendo opi. Host. nimis esset larga iudicis potestas in hoc iure relaxandum et restringendum. clare ergo concludendo dic quod hoc. c. debet intelligi in criminibus exceptis et specifice in simonia vt admittantur testes criminosi: licet non emendati concurrentibus qualitatibus superius expressis licet si aliqua illarum deficeret. ar. l. si vnus. C. de testi. et c. quia propter. de elec. et per hec remanent fere declarate omnes glo. huius. c. ¶ In fi. gl. Hostien. dicit gl. procedere si iste paratus est agere penitentiam alias secus. ij. q. i. si peccauerit. Item cessat iudex ab inquisitione vbi potest pretendi aliquod interesse ratione expensarum vel fructuum: vel sciatur a quo et de quibus sit ecclesie prouidendum. argu. in. c. ex parte. de arbi. Satis putarem attendendum finem agendi vt si agebatur solum ad remotionem tunc iudex non procedat facta cessione nisi subsit aliquod aliud interesse ar. in. l. post finitam alle. in glo. nam et sententia formanda est secundum conclusionem libelli. vt. §. c. proxi. Sed si agebatur simpliciter ad correctionem: tunc quia facta cessione crimen non est punitum poterit procedere opi. Host. ¶ † Et querunt hic doc. de alia questione consimili quid si pendente inquisitione contra abbatem abbas promoueatur in episcopum: nunquid iudex desistet ab inquisitione et concludunt quod procedit inquisitio et imponatur penitentia non vt remoueatur ab episcopatu: promotio tamen facta pendente inquisitione non valet. lxxxj. di. tantis. Quo ad primam partem satis posset distingui. vt. §. distinxi post glo. vt consideretur finis agendi. Quo ad secundam partem an teneat promotio dic vt plene dixi in. c. omnipotens. §. de accu. &c.

1 ☞ Simoniace electus non est ille si eo prohibente pecunia fuit data: vide late in nu. 7. et an teneatur beneficium dimittere: in fine.

2 Monachus potest promoueri ad rectoriam ecclesie secularis: vel episcopatum: et an ad inferiores ecclesias. remissiue.

3 Electus in abbatem debet confirmari per episcopum cui subest ipsum monasterium.

4 Simoniam committit etiam ille qui pro alio promouendo pecuniam soluit.

5 Capitulum habet potestatem sede vacante electum confirmare: non autem conferre beneficia: de ratione diuersitatis vide remissiue.

6 Prelatus si precipit alicui sub pena excommunicationis vt aliquid faciat si non fuerit paritum non per hoc quis incurrit excommunicationem quia est potius quedam commonitio.

8 Ratum habere an possim illud quod nomine meo gestum non est.

1 **Sicut tuis.** ¶ † Non imputatur electo confirmatio si eo prohibente pecunia data fuit. h. d. In prima ponitur consultatio. in secunda responso ibi: Quis in tertia parte ponitur quedam determinatio. ibi: Illos. ¶ Casus litteralis. Vacante monasterio Jemblacen. quendam monachum suum prouidum et discretum elegerunt in abbatem: et quia leodiensis ecclesia cathedralis pastore carebat ad coloniensem ecclesiam metropolitanam ipsius accessit et de licentia ipsius interim ministrauit in monasterio iemblacen. postmodum in leodiensi ecclesia fuit institutus episcopus: qui requisitus ab ipso electionem ipsius noluit confirmare sed comperto quod hoc fiebat pro extorquenda pecunia protulit excommunicationem ne pro facto huius aliqua pecunia persolueretur et qui contrafaceret esset excommunicatus: sed quidam de fratribus eius eo ignorante promiserunt pecuniam et etiam exoluerunt et sic ab episcopo inuitatus confirmationem et institutionem accepit libere quemadmodum postulauit. Modo peruenit hoc ad notitiam ipsius abbatis: et dubitauit

Sebasti. Sapia.

a ¶ Periurus. Quod semel piurus non debeat admitti amplius ad testimonium tradit Feli. in. c. ex parte. col. ij. vsi. not. quinto. §. de testi. et in. d. c. testimonium col. vj. versi. tertia conclusio. eo. ti. quod non possit admitti ad iurandum generaliter tradit Jas. in repe. l. admonendi. col. cvj. ver. trigesimo octauo. ff. de iure iuran.

Zacharias.

b ¶ Ponatur pro tamen. Adde Car. in cle. j. de re. pmuta. no. i c. j. §. de excep. i. c. continebatur. de desponsa. impube.

Zacharias.
a ¶ In fauore alio rū. Ur iste innuere ꝙ soluēs pecuniā vt alicui ꝯferat bñficium cōmittit simoniā ꝙ ē verū vt ꝑ vul. iura. sꝫ vtrū ille q ꝓ alio taliter pecuniā soluit possit ab eo pro quo soluit illā repetere ⁊ dic ꝙ nō. vt per istū in. c. bone memorie. el. ij. ⁊ ibi barb. i apo. ad ipum. s. de postu. pla. ⁊ an. Cor. singu. suo in ver. simonia.

Zacharias.
b ¶ Nō fert excōicatio. adō istū in ca. relatū. in vlt. not. vbi idē tꝫ qō h. s. de iurepat. Inno. tñ in. c. j. i gl. i vsic. sub anathemate. j. de sagittat. paulu ꝟ ab eo decli nare. ⁊ gemi. l. c. salonitane. lxiij. dis.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Excōicatio. vide Feli. in. c. dilecte. col. ij. vers. secundo sunt dicta verba. s. de exceptiōi. vbi dicit ꝙ talia verba intelliguntur ferēde sententie non late.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Simoniā. vide ad hoc q̄ scribit Cardi. in. c. tuā. s. de eta. ⁊ quali. vbi ponit an q dat pecuniā familiari alicui ꝑlati vt solicitet cām bñficij an cōmittat simoniā. et cōcludit ꝙ nō nisi ille familiaris sit talis ꝙ ei⁹ intuitu daret beneficium.

an possit licite ministrare in officio abbatie quesiuit a do. pa. qd facere deberet. rñ. pa. lꝫ ꝫm canones etiā paruuli q cupiditate parentū ecctias per pecuniā sunt adepti eas dimittere teneant: tñ q aliud est longe ⁊ diuersum nō prebere consensum: ⁊ aliud est expresse ꝓhibere: nihil dꝫ sibi ad penā vel culpam imputari ex eo ꝙ ꝯ ꝓhibitionē ⁊ volūtatē suā a qua postmodum nō recessit alius pecuniā ꝓmisit ⁊ exoluit eo ignorante: ꝓsertim cū ille nō sit ei aliqua cōsanguinitate coniunctus nisi postea consenserit soluēdo pecuniā ꝓmissam aut reddēdo solutā: alioqn cōtingeret ꝙ factū alicui⁹ parentis insidias inimico suo ei dānosum existeret: cui oino displiceret ⁊ sic aliqs de dolo suo cōmodum reportaret. Illi vero q pecuniā dederūt aut etiā receperūt intm̄ culpabiles sunt ꝙ si eoꝝ excessus
2 manifest⁹ eēt ecctie: pena essent canonica feriēdi. B. ¶ † No. j. ex tex. ibi: aut regimē ecctie florē. arg. ꝙ monachus ꝓmoueri pōt ad rectoriam ecctie secularis. de epatu nō est dubiū vt in cle. j. de elec. Sꝫ an ad ecclesiā inferiorē secularē possit promoueri. vide tex. cū gl. in ꝑalle. cle. j. ⁊ plene tāgo in. c. ⁊ ꝙ dei
3 timorē. de statu re. ¶ † No. ij. ꝙ cōfirmatio electi in abbatem spectat ad epm loci cui subest ipm monasteriū. vide tex. cum gl. xviij. q. ij. c. j. ⁊ bonā gl. ꝓsequentē gñaliter circa ꝓuisiones electorū. in. c. q̄ꝙ. de ele. lib. vj. ¶ Not. iij. ꝙ monachus habet loco filij abbas vero loco patris: facit ad materiam no. in. c. in ꝑsentia. de ꝓba. Itē no. ꝙ lꝫ taciturnitas qñqꝫ habeat pro ꝯdictione: tñ veritate inspecta maxima est differētia inter ex
4 pressam ꝓhibitionē ⁊ taciturnitatē. ¶ † Ultimo no. qō com
a mittentes simoniā etiā in fauorē aliorū[a] sunt deponēdi. facit
5 c. ij. de cōfes. ¶ † In gl. ij. in fi: vel ꝫm Inno. forte ista ecclesia metropolitana erat patrona monasterij: vnde vacāte monasterio sicut hꝫ potestatē custodiēdi: vt in. c. cū vos. de offi. or. ita potuit huic electo dare ꝑtātē administrandi. Sed hodie ista opi. Inn. nō ꝓcedit ꝑ. c. auaritie. de elec. li. vj. q electus añ cōfirmationē nō pōt aliquo q̄sito colore administrare alias in penā incidit vt ibi ideo tene opi. glo. Et quare capitulum pōt vacāte sede electū cōfirmare nō aūt pōt cōferre beneficia
6 ad epm spectātia: dic vt no. in. c. cū olim. alle. in gloss. ¶ † In glo. in vsi. sub interminatiōe in fi. Not. glo. q quotidie venit in practica inter istos regulares ꝑcipientes simpliciter aliqd
b fieri sub pena excōicatiōis: nā in dubio non fert excōicatio[b] sed potius est quedā cōminatio de excōicādo si nō fuerit paritū ꝑcipiēti. ⁊ facit qō no. in ti. cōmi. vel epi. quasi per totum. Et facit ad illā q̄stionē qñ iudex ꝑcipit alicui vt aliquid faciat vel nō faciat sub pena mille librarū vt nō parēs nō incidat incōtinēti in penā cū illa fuerit qdā cōminatio de pena infligēda: vide tñ qō no. in Spe. i ti. de exe. sen. i. §. j. post ꝑn. Et habes plures glo. cōsimiles in. c. ij. de matrimo. cōtracto contra inter. eccle. ⁊ in. c. salonitane. lxiij. dist. ⁊ in. c. vnico. j. de sagitarijs. ⁊ ibi plenius dicā post do. An. an aliquo casu habeatur loco excōicatiōis. ¶ In glo. in versi. nō ꝑbere. in fi. de hoc an ⁊ qñ tacens habeat pro cōsentiente: dic vt no. in regula qui tacet. de regu. iur. lib. vj. plenius dixi in. c. nonne. de presump. Sed aduerte q hoc. c. nō loquit de ꝑsente ⁊ tacēte sed de absente ⁊ ignorante: vnde longe diuersum est expresse contradicere ⁊ ignorare: q ille qui ignorat in veritate non cōtra
7 dicit. ¶ † In glo. in verb. imputari. in fine. aduerte quia licet glo. ponat differētiam quo ad casum huius ca. inter cōfirmatū ⁊ electū: tñ aperte non aperit: nunquid confirmatio fuerit inualida rōne simonie. ⁊ Inn. loquit hic generaliter ꝫm glos. Sed Jo. Phi. ⁊ Hosti. tenent ꝙ licet non valeat electio taliter facta cōfirmatio bñ valet. sed Gof. tenet oppositū dicēs ꝙ illa cōfirmatio tanq̄ emptitia ⁊ simoniaca nō valet. Et ad istum tex. vbi dicit qō nō debet ei imputari: rñdet ꝙ debet intelligi quo ad hoc vt nō reprobetur electio prius facta de eo. Pro opi. Gof. facit ꝫm Joā. an. q petens cōfirmari tractat de iure querendo. vñ videt acquisiuisse ius mediante simonia licet per aliū cōmissa. Sed pro opi. Hostiē. ⁊ aliorū facit iste tex. qui facere videt differētiaꝫ inter ignorātem ⁊ expresse cōtradicentē tenēs aliquem contradictionis esse affectum. Uñ ipse Jo. an. sic distinguit vt ignorāte ⁊ nō cōtradicente procedat opi. Gof. vt nō teneat cōfirmatio: sed in expresse ꝯdicēte ꝓcedat alia. opi. d. Ant. vꝝ seq opi. Gof. q quātūcūqꝫ contra dixerit nō poterit negari qn talis confirmatio sit simoniaca. Unde adhuc qdā alij magis restringētes hāc materiam dicūt idē esse etiā qñ pecunia fuit data in fraudē ipsius q debebat eligi vel confirmari vt talis electio siue ꝯfirmatio dicatur simoniaca. Nec ob. iste text. qui dꝫ intelligi ꝙ nō dꝫ imputari ad penam vel quo ad facultatem dispensandi: sed certe hec rigiditas non placet. vñ sequor aliā opi. vt siue pecunia sit data ꝯfirmatori sine fraude vel cū fraude cōtradicēte electo vel etiā eo non cōtradicente vbi interuenit fraus nō debet talis

cōfirmatio annullari. ⁊ vꝝ hec opi. ꝓbari per istū tex. sic inducendo. nā ver. Quis venit aduersatiue ad sequentia. ⁊ dicit ꝙ Quis etiā paruuli teneātur dimittere bñficia acqsita ꝑ simoniā eis ignorātib⁹: tñ q longe diuersum est ⁊c. non dꝫ imputari contradicenti ad culpam vel ad penā: debet ergo intelligi ad penā vt annullet ꝯfirmatio ⁊ teneat dimittere bñficiū. alr̄ aūt ille ver. Quis. nō aduersaret in aliquo. nā certū est ꝙ ignorās nō cōtradicēs nō inuoluit culpa cū pena: nec etiam erit aliq̄ dubitatio de ignorāte vel ꝯdicēte ꝙ esset extra oēm noxam: ⁊ iura debēt reduci ad casum dubiū. l. ꝙ labeo. ff. ad car. nec ob. si dicat ꝙ ista confirmatio sit simoniaca: q et si interuenit simonia ex parte dantis ne factum dānabile ipsius ꝑiudicet expresse ꝯdicēti tolerat talis ꝯfirmatio: nam ex quo alr̄ erat idoneus forte fuisset cōfirmatus etiam sine pecunia. Itē cōtradicens expresse equiparat ei in cuius fraudeꝫ data fuit pecunia. sed factū illius non dꝫ retractari: vt clare probatur nō cauillādo lrāꝫ in. c. a nobis. s. eo. qcquid alij dicāt ergo nec factū ipsius expsse ꝯdicentis erat retractandū. Et posset etiā dici ꝑdictis rōnib⁹ cōiuncto. d. c. a nobis. vt ita sit in electione. s. vt nō annullet ꝓpter interuētū pecunie dāte ꝯdicente vel eo ignorante in eius fraudē q nō apparet rō diuersitatis inter electionem ⁊ confirmationem: nā vtroqꝫ casu agitur de iure q̄rendo ⁊ fortius ⁊ pinguius ius acquirit ꝑ confirmationē q̄ per electionē. nā vtroqꝫ casu agit de iure querendo vt pꝫ in. c. super his. s. de accu ¶ In glo. ⁊ in ver. cōsenseris ibi: ꝙ nō sit simoniacus. pro hoc facit ꝫm Joā. an. c. cum quis. de sen. excō. li. vj. pōt tñ illud. c. ꝫm eū adduci i ꝯriū ⁊ nihil aliud
8 plus dicit nec ipse nec alij. ¶ † Ideo aduerte ꝙ aut q̄rit nunquid de iure canonico possum hr̄e ratū ꝙ meo noie gestum nō est: ⁊ dicēdū ꝙ nō itelligēdo de vā ratihabitiōe vt trahat retro. tex. est in regula ratum. de re. iur. lib. vj. ⁊ dic vt no. in. c. cū qs. de sen. exc. li. vj. ⁊ no. in pal. iuri. vbi rñdi ad alle. hic ꝑ gl. Et ex h̄ ifero ꝙ iste soluēs pecuniā post ꝯdictionē ⁊ ius acqsitū nō ꝓprie cōmittit simoniā: q aliud est vēdere seu emere ⁊ aliō vēditiōi seu emptiōi iā facte postea ꝯsentire vt i. l. aliud ff. de re. iur. nec hꝫ h̄ locū ratihabitio ex q̄ vēditio seu emptio, seu pecunie datio nō fuit facta noie suo, sꝫ fat eor ꝙ inuoluit pctō approbādo fctm̄ dānabile: ⁊ ita itelligo dcm̄. c. cū qs. ꝙ io. an. dt facere ꝓ ⁊ ꝯ. An āt teneat iste ex h̄ dimittere bñficiū vel possit ꝑuari. Et dico ꝙ sic ꝯiungēdo simoniā a principio ꝯmissam cū ei⁹ fcō ⁊ pacto ꝯsecuto postea. ⁊ hoc vult tex. hic in ver. nisi postea ꝯsenseris ⁊c. alr̄ non esset bona exceptio.

1 ¶ Simonia cōmittit si aliqs dat bona sua sub conditione alicui ecclesie vt in ea recipiat in canonicum: ⁊ ipsa bona pro sua prebenda retineat: secus si non precessit pactum. 4.
2 Simonia nō cōmittit si quis emit preces vel dat aliqua dona tꝑalia ex mera liberalitate ꝓ aliquo bñficio ꝯsequendo.
3 Prebenda q̄ cōsistit in bonis temporalibus potest esse penes laicum. secus si est annexa canonie.
5 Simonia an inducatur per solā simoniacā intentionem.
Simonia ꝯuētionalis nō remittit nisi per restōnē rei date et accepte: simonia vero mentalis per solā penitentiā abolet.
6 Simonia ꝯmittit si qs corrūpit iudicē vel testē in cā spūali.

1 **Tua nos.** ¶ † Si clericus cū pacto ꝯfert ecctie bona sua: vt in ipsa recipiat in canonicū ⁊ illa sibi retineat ꝑ prebēda simonia cōmittit: secus si hoc fiat sine pacto. h. d. Et sunt due partes. in prima cōsultatio. in scda rñsio ibi, deuotioni tue: qui distinguendo ꝓsequit duo mēbra. scōm ibi: si vero. cuius determinationē submittit ibi: lꝫ. ¶ Casus lrālis. Aliqs clericus aliqua de bonis suis obtulit alicui ecclesie petēs vt idē clericus in canonicū admittat ⁊ eadē bona sibi retinere liceat ꝑ ꝑbēda i vita sua: q̄rit vtrū illa bona recipere liceat ⁊ idem clericus in canonicū assumi absqꝫ vitio simonie. rñ. pa. ꝙ si quis clericus cum ꝯditiōe vel pacto offerat bona sua vt ea postmodum retineat ꝑ ꝑbēda ⁊ in canonicū admittatur: hmōi oblatio vel receptio fieri non poterit sine vitio simonie cū in talib⁹ ois pactio aut ꝯuētio cessare debeat iuxta canonicas sanctiōes. Si vō pure ac sine pacto ⁊ ꝯditiōe q̄libꝫ offerat rogās hūiliter vt in canonicū admittat ⁊ bona sua retinere sibi liceat ꝑ ꝑbēda ⁊ clerici pure consentiāt: talis receptio bñ pōt fieri absqꝫ simonia. In fin. dicit pa. Quis talr duxerimus rñdēdū: si tñ ille q talē facit donationē ea itētiōe ducat vt ꝑ tꝑalia bona que offert spūalia valeat adipisci. clerici eam alr̄ nō reciperēt sine dubio tā isti q̄ illi apud deū quē nulluꝫ
2 latet scretū cꝉpabiles iudicant. B. ¶ † Not. j. ex tex. ꝙ hūiles ꝑces emisse a digno ꝑ bñficio spūali cōsequēdo nō inducunt
c simoniā:[c] nec aliqō aliud pactuꝫ etiā ambitiosum: qō ꝓcedit ēt si ꝑcesserit donatio rei tꝑalis ex liberalitate tñ facta. ⁊ optime hic colligit ex tex. ꝙ semper tene menti pro istis cardinalibus seu

ribus.sed aliis platis qb⁹ aliqua munuscula seu encenia conferūt rogātes p aliquo beneficio cōsequēdo:si enim non ducunt principali intētione vt spiritualia adipiscantur q̄q̄ secūdario habeant talē spē extra oēm noxā iudicātur.nam vix ista pñt fieri sine spe secundario vt dicūt Inn. ꝛ Host.hoc facit ꝙ legit ꝛ no.in.c.qd proderit.lxi.di.j.q.sunt nonnulli. ꝛ in c.tua.de eta.ꝛ quali. ¶ †Scdo collige ꝙ prebēda pōt cōsistere in reb⁹ tpalib⁹ tm̄.ꝛ talis p̄bēda pōt cadere etiā in laicum. ꝛ de hac intellige gl.in.c.cū M.de ꝯsti. Qñq₃ tñ p̄benda appellatur ius spūale ꝛ procedit illud qñ est annexa canonice ꝛ ita intelligit.c.dilecta.s̄.de p̄bē.ꝛ vid ꝙ no.Inn.in.c.maiorib⁹.e.ti.Itē no.ꝙ ius canonie est qd spūale: hinc est ꝙ nō cadit i laicū.vt in.c.ꝗ.de isti.ꝛ qd ibi no.Inn.ꝛ iō p eo hñdo nō l₃ pmittere vel donare tpalia:vt hic:ꝛ i.c.iacob⁹.j.e. ¶ †In gl.in v̄.pure ibi:tpe igressus.no.gl.ꝙ etiā tpe receptiōis spiritualiū pōt fieri donatio alicuius tpalitatis:dūmodo liberaliter fiat.ꝛ facit.c.in psītia.de pba.ꝛ in.c.ad aplicā.j.eo.ꝛ vide glo.que hoc disputat in.c.emendari.j.q.j.ꝛ.c.quam pio.j.q.ij. ¶ †In gl.fi.in fi.Inn.dicit ꝙ in prohibitis:q₂ sola simoniaca intētio iducit simoniā. ꝛ illa dicunt phibita q₂ simoniaca q₂ sunt spūalia ꝛ de iure diuino vt vendere sacra ꝛ similia: s₃ in simoniacis:q₂ phibita sola intentio nō inducit simoniā: vt si qs renūciat bñficio suo cū intētione hñdi aliqd tpale.de q̄ vide ꝙ no.gl.in.c.ex pte.de offi.dele. Ioā.an.t₃ indistincte ꝙ nunq̄ sola intētio inducit simoniā nisi mētalē ꝛ bñ loquit. ꝛ differētia maxia est inter simoniā mētalē ꝛ couētionalē. Nā in couētionali tenet qs restituere talia spūalia vel tpalia illicite recepta nec pōt aliter penitere.vt.c.inqsitiōis.in prin.s̄.de accu.sed in mētali pōt aboleri pctm̄ p solā pniam:vt probat in.c.si.e.ti.vbi tex.loquit indistincte de oībus spūalib⁹.procedit ergo siue sint spūalia de iure diuino siue ex cōstōne ecclesie ex quo aliter nō distinguit.xix.dist.in.si romanorū.ꝛ.xxxi. q.j.ꝙ si dormierit.ꝛ optime illud.c.sic inductum probat opi. Io.and. ¶ †Ex gl.q̄ro qd si aliqs corruperit iudicē vel testē in cā spūali nūqd ꝯmittit simonia. Hosti ꝯcludit ꝙ sic ppter quā dā cōnexitatē quā h₃ cū reb⁹ spūalibus vel erit q̄si simonia.ar.in.c.nemo.s̄.e.sec⁹ si dat pecunia i cā mere tpali.ꝙ no.

☞ Ordines sacri non debent recipi a prelato simoniaco.
Prelat⁹ simoniac⁹ pōt ꝯferre ordines q₂ est suspēsus a suis.
Contra suā ꝯscientiā erroneam nō d₃ qs venire anteq̄ ipsam deponat ꝛ aliter veniēs preparat sedem ad ignē eternum. 4.
Simoniacus an sit ipso facto suspensus siue sit simoniac⁹ in beneficio:siue in ordine cōferendo siue in ordine recipiendo.
Suspensus ab officio an sit etiam suspensus a beneficio.
Simoniacus ignoranter tm̄ deponit a simoniace receptis:et ab aliis non legitime receptis vel recipiendis.
Simoniace cōferens ordines est perpetuo ꝛ ipso facto ab ordinibus suspensus.nec ab eo licite recipiuntur sacramēta nisi in casu necessitatis.
Simoniacus in beneficio notorius est suspensus ipso iure: si vero occultus est suspendendus.
Eps qui simoniace emit epatum non potest valide clericos ordinare ꝛ ab eo ordinati non habent executionem.
Intelligere legem vel canonem male non est peccatū: nisi ex hoc male intellectum committatur aliquod peccatum.
Ordines sacri non sunt recipiendi a simoniaco prelato:vel excommunicato:aut deposito ꝛ suspenso.
Clerici an possint licite propria autoritate recedere a prelato notorie criminoso.

PEr tuas. †Non d₃ quis ordinē recipere ab eo quē credit simoniacū sed ministrare pōt in illis quos prius ab isto recepit. Cōis diuisio.secūda ibi nos. ¶ Casus lralis. Quidam.B.noie monachus ordinis cartusiēsis a diocesa.epo suscepit ordinem subdiaconatus:postmodū itellexit ꝙ eps ille multoties cōmiserat vitiū simonie ppter ꝙ idem monach⁹ timebat i suscepto ordine ministrare:nolēs etiā ab eodē episcopo promoueri ad maiores. Super quo cōsult⁹ papa rñ.vt secure in ordine suscepto ministret:sed ꝯ cōscientiā ad superiores ordines nō ascēdat:ne forte edificet ad gehennam ꝛ l₃ in hmōi difficultatē sit collapsus ex eo ꝙ ꝯscientiam habuit nimis scrupulosam:eā tñ nō euadet nisi deponat errorē. B. ¶ †No.j.ex tex arg.simoniacū nō posse ordinis executionē cōferre cū ipse nō habeat tanq̄ suspensus nō potest aliis ꝯferre:quia nemo dat qd non h₃.j.q.vij.daibertū.ꝛ dicā.j.latius. ¶ †No.ij.ꝙ vbi nō subest peccatū in credēdo.vel nō pōt qs informare cōsciētiā suā vt libet:nō tñ d₃ venire ꝯ cōscientiam etiā erroneā nisi prius eā deponat ꝛ ad hoc quotidie allegat iste tex. ¶ †Ultimo collige ꝙ veniēs ꝯ cōsciētiā etiā scrupulosam edificat ad gehennā.i.cōmittit peccatū mortale ꝙ punit pena gehēne.i.ignis eterni.Et dr edificare ad gehēnam: q₂ vr cōstituere sibi edificiū ad mortē eternā ꝛ not.ꝯ habētes cōscientiā nimis scrupulosam ꝛ erroneā. ¶ In gl.j.in fin.dic vt dixi in.c.l₃ heli.s̄.e.vc₃ ꝙ in p̄iudiciū alterius ꝛ infamiam non d₃ quis aliis facile credere:ꝛ ita loquit hic. S₃ vbi cessat alteri⁹ p̄iudiciū nō vituperat facilitas in credēdo.xxij.q.iiij. innocēs.Iste ergo monach⁹ nō debuit de facili credere istis relatorib⁹ in p̄iudiciū ꝛ infamiā epi.ꝛ ideo dicitur in errore. 5 de quo.j. ¶ †In glo.ij.in fi.p intellectu huius glo.ꝛ.c.prius. querēdū est nūqd simoniac⁹ sit ipo facto suspēsus.ꝛ hic multa inuoluunt p doc.Sed breuiter ꝛ clare expedio p tria membra.Aut eñ est simoniacus in ordine excipiēdo:aut simoniacus in ordine cōferēdo:aut in beneficio. Primo membro cū est simoniacus in ordine recipiēdo:dic ꝙ iste est suspensus nedū ab isto ordine simoniace recepto:sed etiā ab oib⁹ aliis ordinibus ēt licite receptis:ꝛ per ꝯñs est ēt remotus ab administratiōe tēporaliū beneficiorū suorū:q̄q̄ eñ multi sint ordines vnū tñ est sacramētū ordinis:ideo si cōmittit simoniā in vnū vulnerat totū sacramentū ordinis:ideo est suspensus ab executione oim.ꝛ per cōsequens ab administratione bonorū. hoc voluit Inn.hic.ꝛ in.c.tanta.s̄.e.facit tex.in.§.verū.xxxij. di.ꝛ.j.q.j.reperiuntur.ꝛ in.c.eos.lxxx.di. ꝛ vide glo.in cle.cupientes.in ver.nō nouam.de penis. ꝛ ibi generaliter tractat an suspensus ab officio sit suspensus etiā a bñficio. ꝛ faciunt 6 no.in simili.xxxij.di.c.nullus.ꝛ.c.preter. ¶ †Et hec intelligo vera in eo qui ꝯmisit simoniā secus in eo qui recepit ordinem alio simoniā cōmittente eo ignorāte:tūc eñ iste est tm̄ suspensus ab ordine simoniace recepto non aūt ab aliis quos prius licite recepit nec a bñficiis pri⁹ licite adeptis vel adipiscēdis ad hoc.c.de simoniace.s̄.eo.ꝛ ibi hoc voluit Inn.idē puto in eo q recepit ordinē ignoranter a simoniaco suspēso:vt.j.q.j.si 7 qs a simoniacis. ¶ †Scdo mēbro p̄ncipali qñ quis est simoniacus in ordine cōferēdo.doc.vident varij.vñ tenuit Go.talem non esse suspēsum quo ad alios:ꝛ sentit ēt hic Inn.nisi p trienniū tm̄:vt in.c.pe.j.e.ꝛ sic plus puniat recipiēs ordinem q̄ sic simoniace cōferēs:q₂ recipiēs h₃ ordinem vitiosum non sic cōferens l₃ peccet indigne ꝯferēdo. Sed ipsemet Inn.sentit oppositū in p̄alle.c.pe.ꝛ illud credit verū.cōcludo ergo ꝙ cōferens ordinē p simoniā ipse est ipso facto suspensus perpetuo ab ordinib⁹.p hoc tex.iuncta gl.in p̄alle.ca.si qui a simoniacis:facit ēt iste tex. ꝛ melius.xxxiiij.dis.§.verū. ꝛ ibi bo.gl. vñ a tali simoniaco quantūcq₃ occulto non debemus recipere aliqua sacramenta nisi baptismū ꝛ corp⁹ Christi tpe necessi- 8 tatis tm̄ vt in p̄al.§.verū. ¶ †Tertio membro principali qñ quis est simoniacus in bñficio: aut est notorius simoniacus ꝛ est suspensus ipso iure:vt no.in p̄al §.verū.ꝛ no. Inn.hic.et in.c.tāta.s̄.e.aut occultus ꝛ nō est suspensus sed suspendendus.ar.j.q.iij.in.c.j.ꝛ.ij.dicit tñ notabiliter Inn.hic ꝙ respectu illius beneficij ꝙ simoniace acquisiuit est suspensus ab omnibus ordinib⁹ vñ si quis emit episcopatū l₃ non ordinem non pōt valide clericos ordinare q₂ illa collatio pcedit ex illa emptione bñficij.ꝛ ideo ordinati ab eo nō habēt executionē qd est valde no.allego.j.q.iij.ca.ea que. Et ex his nunc infert ad intellectū illius.c.ꝛ ad declarationem prime partis huius gl.Nam pōt primo hoc.c.intelligi ꝙ iste monachus errabat in iure.vt q₂ credebat simoniacū occultū in beneficio cōferen- 9 do esse suspensum.ꝛ iō dicit papa hunc esse in errore. ¶ †S₃ non placet hoc Inno.dicēti ꝙ licet prius nō sit peccatū male intelligere canonē sit de iure positiuorū postq̄ est doctus et instructus per superiorem grauiter peccat non deponere de errore.ar.xix.di.nulli.ꝛ no.hoc dictum:q₂ solet allegari ꝙ male intelligere legē vel canonē nō est peccatū:qd intellige nisi ex hoc cōmittat aliqd delictum q₂ ignorantia non excusat in delictis.de peni.dist.ij.sciēdum. ꝛ in.c.per tuas.j.eo.secundo pōt intelligi ꝙ ille errabat in facto quia credebat ex aliqua p̄sumptione illum epm simoniacū in ordine: sed cum de hoc nō esset certus nō debebat abstinere ab ordine recipiēdo vñ habebat conscientiā nimis scrupulosam. ¶ Sed contra predicta instatur.nā sicut nō debet venire cōtra conscientiā quo ad ordines suscipiendos.ita nec ad ordines susceptos:cuius contrarium innuit ista litera. Sol.dicit Inno.ꝙ ordines suscipere est liberū sed in susceptis ministrare est necessarium. vt in.c.queris.de eta.ꝛ quali.vnde ille debuit cōscientiā suam informare s̄m ius quo ad ordines susceptos:sed in suscipiendis non d₃ cōpelli rōne predicta. Itē s̄m Host.facilius frangit cōsciētia in susceptis q̄ in suscipiēdis, quia multa impediuntur facienda ꝛc vt in.c.j.ꝛ.c.rursus.qui cle.vel vo.ꝛ in c. quēadmodū.de iureiu.vel vt sentit hic Inno.papa dispensauit hic in susceptis quia tunc ignorabat argu.in p̄alle.c.si qui 10 a simoniacis. ¶ †Ex p̄dictis declarat vlti.q.gloss.an possem

recipere ordinē ab eo quē scio simoniacū[a]; nā in casib⁹ in quibus dixi eū esse suspensum ꝓcedit decisio gl. secus in alijs q2 tunc cessat ei⁹ ratio. ⁊ qd dixi de simoniaco suspenso idē dicit Inno. ⁊ bene de excōicato. idem de deposito vel suspenso vt isti quātūcunq sint occulti nō conferant executionem ordinū. ¶ † Et ex his deducitur alia q̄stio: nunqd ꝓpria autoritate sit licitū recedere a p̄lato notorie criminoso. ⁊ dicunt quidā ꝙ non nisi in duobus casib⁹. vt si notorius fornicator vel simoniacus in ordine: vt in prealle. §. verum. sed Inno. cōcludit hic idē esse in quolibet peccato ꝙ ipedit executionē ordinis etiā post peractam pniam. q2 eadē est rō in istis. ⁊ que sint illa delicta, no. in p̄alle. c. nisi. in. §. pp cōscientiā. de renū. ⁊ hūc articulum examino latius in. c. cum non liceat. de prescrip.

☞ Archieps lz non habeat iurisditionem in subditos suffraganeorū pōt tñ tollere prauā cōsuetudinē toti⁹ ꝓuincie.

In tantum. Pro chrismate vel inuestitura ecclesiarū nil exigi debet nec excusat consuetudo vel noīs variatio. h. d. Et prouidet circa duo. scda ibi: prauā. Et prima subdiuidit̃. nā primo narrat factū. scdo corrigi mandat ⁊ puniri ibi: cum vero. ¶ Casus lr̃alis. Quidā suffraganei cantuariē. archiepi recipere cōsueuerūt certā quātitatē pecunie ꝓ chrismate. Isti timētes penā canonicā ⁊ correctionem eludere cupientes tp̄s fiende solutionis anticipabāt recipiētes in media quadragesima qd recipere cōsueuerunt in paschate ⁊ nomen denariorū variabant. Denarios quos p̄io dicebāt chrismales. scdo appellabant paschales consuetudinē medie quadragesime nuncupātes: ꝑuenit hoc ad notitiā do. pa. qui rñ. ꝙ cū gratia sit gratis cōferēda: ⁊ qui primo recipit pretiū q̄ rē cōferat pretiosam ⁊ expressius speciē exprimat vēditionis. Mandat pap. archiepo quatenus hmōi excessus corrigat et suffraganeos suos ⁊ eorum officiales taliter puniat ꝙ aliorum culpa sibi ꝓpter suā negligentiā nō imputet̃ ad penā. In fi. dicit ꝙ illā prauā consuetudinē de sua ꝓuincia studeat extirpare ſm quam inuestiturā ecclesiarū Archi. marcā argenti exigebant. alij vero prelati vaccam albam vel certam quantitatem pro vacca. Ber. ¶ Not. j. ex tex. ex principio ꝙ ex vno peccato q̄nq generat̃ aliud: ⁊ pc̄tā inducūt peccatorē ad peccandū. ¶ Not. ij. ꝙ variatio tp̄is in soluendo vel mutatio noīs[b] nō excusat cōtractū al's illicitū. Et ex hoc collige ꝙ ad considerandū speciē contractus nō solū sunt attendenda verba: sed etiam natura contractus. facit. l. si vno. ff. loca. ¶ No. iij. ꝙ fortius declaratur venditio q̄ñ pretiū p̄cedit traditionem rei q̄ q̄ñ sequitur. quia traditio rei potest se habere ad multos contractus non sic traditio pretij. ¶ Item no. solum archiepm posse punire suffraganeos suos. de quo in. c. vt litigātes de offi. or. li. vj. ⁊ in. c. sacro. de sen. excō. ⁊ etiā officiales suffraganeorū q̄ñ delinquunt vt officiales. de quo dic vt no. in. c. j. de offi. vi. li. vj. ⁊ in. c. romana. de offi. or. e. li. ¶ † Ultimo no. ⁊ tene menti archiepm posse tollere prauā consuetudinē totius prouincie sue. cōcor. c. ex frequētibus. de instit. lz tm̄ nō habeat iurisditionē in subditos suffraganeorū: vt in. c. pastoralis. de offi. pre. tñ prauā consuetudinē tollere pōt cum concernat totā ꝓuinciā: ⁊ peccatum sit notorium. facit. c. romana. §. notoria. de censi. lib. vj. ¶ In gl. in versi. qui prius. in fi. vel ſm Host. caueatur de re tradenda si pretiū fuerit intra certū tp̄s solutū, ff. de edil. edi. l. ediles. §. fi. cū. l. seq. ⁊ idem no. in. l. si traditio. C. de act. emp. ¶ In gl. fi. no. ergo ex glo. iuncto tex. ꝙ etiā pro inuestitura facta. i. pro inductiōe in corporalē possessionē nō potest aliquid exigi. Archi. eñ hz inuestiturā facti ⁊ nō iuris vt in. c. ad hec. de offi. archi. ⁊ sic pro possessione habenda nō debet aliquid tradi vbi etiā subest consuetudo vt hic quod tene menti. Abbas.

1 ☞ Ordinatus ad titulū ecclesie alterius clerici cū cōsensu tñ suo dz viuere de reditibus ipsius ecclie. 2. dūmō ibi in diuinis seruiat. alias secus vel facultates ecclesie non sufficerent.
3 Ignorantia iuris non excusat quem a delicto: licet miti⁹ puniatur q̄ si ex proposito peccaret.
5 Episcopus si ordinauerit aliquē qui non habet vnde possit viuere tenetur ad prouidendum sibi.
6 Ep̄s potest facere oīa que sibi papa sp̄aliter nō reseruauit.
7 Simonia committitur si quis fuit ideo in ordine receptus ⁊ assumptus quia taliter assumptus promisit nil ab ordinatore vlterius petere.

Per tuas. Ordinatus in subdiaconū qui primo p̄sentatori suo promisit ꝙ nil ab eo peteret in suscepto ministrare vel ad superiores ordines ascēdere sine dispēsatiōe nō pōt ēt si peccare nō crediderit. h. d. scda ibi: nos. ¶ Casus lr̃alis. Quidā clericus cū vellet in subdiaconū ordinari ⁊ titulū non haberet: rogauit quēdā p̄sbyterū vt ipm ad titulū ecclesie sue p̄sentaret: sz cū p̄sbyter hoc facere nollet ꝓmisit eidē ꝙ nūq̄ portionē aliquā peteret in ecclia illa si p̄ñtaret eūdē: ⁊ sic ad eius p̄ñtationē fuit ordinarius. q̄rebat̃ qd iuris esset de clerico. rñ. pa. ꝙ nisi cū eo fuerit misericorditer dispensatū: nec in eo ordine dz ministrare: nec ad supiores poterit ꝓmoueri. B. ¶ No. j. ex tex. ꝙ nō solū abbates sz ēt iferiores p̄lati ⁊ rectores ecclesiaꝝ p̄ñt ordinare alios: ⁊ in titulū suaꝝ ecclesiaꝝ eos ꝯstituere sine p̄iudicio tñ p̄ronoꝝ ipsarū ecclesiarū: vt ptz in c. pe. s. de iurepa. ¶ † Et ex h̄ ampliat̃. c. ep̄s si. ⁊. c. nō lz. de p̄ben. vt nō possit qs ordinari sine bñficio. s. ꝓprio vel alterius. nā sufficit ꝙ ordinet̃ ad titulū ecclie alteri⁹. ex hoc eñ ꝯsegt̃ vt debeat hr̃e sustētationē ex fructib⁹ illi⁹ ecclie: quasi censeat̃ sibi cōstitutū beneficiū in reditibus illius ecclesie. ¶ † Scdo not. ibi: aliquā petere portionē ⁊c. ꝙ ordinatus ad titulum ecclie alterius petit licite ibi portionē. Et intellige qd dixi ꝙ dz ibi hr̃e portionē ⁊ sustentationē vite tñ non dz hr̃e tantū ptē vt videat̃ facta sectio bñficij p. c. maioribus. s. de p̄bē. sed dz sustētari tāq̄ cleric⁹ ar. i. c. ꝓposuisti. s. d tēpo. ordi. ¶ † Not. ibi: egisse licitū ⁊c. ꝙ ignorātia iuris nō excusat a delicto: minus tñ peccat q̄ ille q peccat ex studio vel scienter. de pe. dis. ij. sciēdū. ¶ † Sz ꝯ tex. op. de. c. cōquerēte. de cle. nō resi. Sol. q̄ñ qs ordinat̃ ad titulum alteri⁹ ecclesie ⁊ ecclia sufficit ad ꝓuidendū vtriq tūc pōt iste ordinat⁹ directe petere hanc portionē ⁊ tenet̃ ibi residere ⁊ deseruire in diuinis: si autē non faceret residētiā tūc posset priuari hac portione siue hoc titulo ſm Jo. an. in. d. c. cōquerēte. idem si facultates ecclesie nō sufficerēt. sed posset dici ſm eū ꝙ illud. c. non loquit̃ in p̄sbytero presentāte q2 est qd sibi iputet̃ q̄re p̄ñtauit: sed pōt loqui in successore q nō fuit i culpa: ⁊ h̄ no. ꝓ itellectu illi⁹. c. cōquerente. ¶ † Sz caueat ep̄s ordinator q2 si nullo mō p̄ñtator posset illi subuenire cōpelleret̃ ep̄s ordinator ad ꝓuidendū. vt in. c. ep̄s. de p̄bē. ⁊ i. c. cū scdz. e. ti. ¶ In gl. ij. i fi. ⁊ dicit hic Inn. ꝙ per solū pa. poterit cum isto dispensari: ⁊ cū hoc dicto similiter trāseūt alij doctores sz ego puto ꝙ ēt p epm poterit dispēsari in casu hui⁹. c. ¶ † Prio per theoricā Inn. in. c. dilectus. de tēp. o. or. vbi fin. dicit ꝙ q̄ñ in iure p̄missa est dispensatio ex quo eā sibi papa nō reseruauit vr̃ epis indulsisse ptātem. ⁊ facit in simili. c. nup. j. de sen. excō. ⁊. c. nobis. in fi. s. e. Nec ob. si dicat̃ ꝙ per alia iura caueat̃ vt in ordine solus papa dispenset: vt dixi in. c. de simoniace. s. e. q2 dico ꝙ hic proprie ⁊ stricte non cōmittit̃ simonia vel si est simonia nō est peccatum sicut q̄ñ ꝓprie interuenit donatio alicuius tēporalitatis. nam si iste p̄sentat⁹ in effectu nullū lucrū ex hoc cōsequebat̃ ⁊ iste ordinatus nihil donat: q2 si nō fuisset ordinat⁹ in effectu nullam obligationē habuisset aduersus illū p̄ñtatorē vñ isti mitius puniunt̃: vt patet in. c. pe. j. e. vbi dicā ⁊ fatet̃ ēt Inn. ibi. Ex p̄dictis ⁊ ex tex. colligit̃ alia limitatio: vt lz in alijs casib⁹ simoniacus in ordine non solum sit suspensus ab illo ordine simoniace recepto. sed etiā ab alijs.[c] j. q. j. reperiunt̃. ⁊ dixi in c. ꝓ tuas. s. e. tñ in casu hui⁹. c. tm̄ est suspēsus ab ordine illicite recepto sed nō ab alijs: vt pz in tex. ⁊ hoc ꝯtingit rōne predicta. sic ⁊ tali pacto ordināns vel p̄sentāns mitius punit̃ vt in c. pe. j. eo. vbi tangā. ¶ † In glo. fi. in fi. Sed ꝯ gl. ⁊ tex. sic opponi pōt ꝙ nulla interuenit hic simonia. nā nō iteruenit hoc munus ab obsego: q2 nullū obsequiū indebite ipensum fuit nec interuenit munus a lingua. i. fauor humanus seu sordide p̄ces imo humiles ⁊ iustas emisit, nec interuenit mun⁹ a manu: q2 nullū qd tpale tradidit nec remisit aliquā obligationē de p̄ñti. Sol. lz de p̄ñti nō esset orta aliq̄ obligatio: tñ post ordinationem nō obligat̃ p̄ñtator ad dādū isti certā portionē q̄ qdē portio consideratis fructib⁹ est qd tpale. remisit ergo istā obligationē rei tpalis vt adipisceret̃ ius sp̄uale. ⁊ remittere in istis idem est ꝙ dare vt. c. veniens. el. j. de testi. lib. vj.

1 ☞ Simoniam committit si quis dat vel recipit pecuniam pro administratione rerum spiritualium. 2.
3 Spiritualia quibus modis capiantur in iure.
4 Ius patronatus non potest vendi nisi cum vniuersitate: nec potest diffiniri in iudicio seculari.
5 Simonia conuentionalis est detestabilior mentali.

Consulere. † Non egeti summario quia breuis. Sz p alia verba pōt sic summari. Simonia ē dare pecuniā ꝓ vicariatu vel ꝓ alia admīstratione rerū sp̄aliū vel eccliasticarum hn̄da: ⁊ dātes ⁊ recipiētes ab illa ecclia sunt eijciendi. h. d. ¶ Casus lr̃alis. Querebat̃ a dño pa. q ꝓprie dicerentur simoniaci. Papa rñdet ꝙ quicūq p pecuniā aliquā admīstrationē obtinuerit tā dantes q̄ accipientes cū simonia percelluntur ⁊ ab illa ecclesia repelluntur in cui⁹ ignominiā dare ⁊ accipere pecuniā voluerūt. ber. ¶ Not. j. ex tex. ꝙ contumelia quendam

Zacharias.
a ¶ Quē scio simoniacuz. Adde qd si a tali receperim an sim soluz ab illis ab eo receptis suspēsus. an vero ab oīb⁹ ēt q̄s a nō simoniaco suscepi. ⁊ qs mecū dispēsabit, adde istū i. c. de simoniace. col. ij. v. circa hāc, s. e. ⁊ ibi Feli. co. j. v. i glo. fi. gl. Archi. ⁊ Gemi. xxxij. dist. §. verū vbi tenent talē esse suspēsum ēt ab ordinib⁹ bñ susceptis et cū q̄ papa solus dispēsat,

Sebasti. Sapia.
b ¶ Mutatio nois. De ista mutatiōe nois vīd exēplū i l. nemini. C. de adno. diuerindi. vbi dicit bar. ꝙ si statuto caueat̃ ꝙ qui fuit assessor nō possit assidere hic ad q̄nq dies nō poterit potestas illū quē retinebat sub noīe assessoris retinere sub noīe ꝯsiliarij. nā ſm Bal. ibi ē fraus de noīe ad nomen.

Zacharias.
c ¶ Sed ēt ab alijs. Adde ꝙ posui in apostil. ad istū in c. ꝓ tuas. lo. ij. i fi. i apo. in ver. quem scio simoniacū. s. e. ti. vbi tāgo materiā huius versi.

quedā ⁊ iniuria irrogat illi ecclesie que acquirit pecunia interueniēte: ⁊ idē si administratio cōceditur p pecuniā in illa ecclesiā. ⁊ hoc q2 cōstituunt illā ecclesiā seu eius administratiōes venales. concor. de hoc. s. eo. ⁊ c. audiuimus. j. eo. ¶ † Scdo no. qd simonia non solū cōmittitur in bñficio spūali obtinendo: sed etiā in qualibet administratione rerū ecclesiasticarū: et tūc est hoc simoniacū q2 phibitū. ⁊ de istis administrationib9 late hr. ij. q. iij. saluator. ¶ † Unde aduerte post Jo. qd quedā sunt spūalia scdm essentiā suā. ⁊ horū quedā incorporalia quedā corporalia. prima. s. incorporalia nō possunt vēdi etiā de facto q2 non cadūt in cōuentionē nec estimatur vt sunt virtutes ⁊ dona dei. ⁊ de his. j. q. j. ⁊ in. c. j. ⁊ ibi gl. ij. sed corporalia de iure vēdi nō possunt: sed de facto vēdunt: nō tñ sine vitio simonie. exēplū in reliquijs sanctorum: vt in. c. j. ⁊. ij. s. de reli. ⁊ ve. san. Quedam sunt spūalia p cām vt sunt sacra stricte ⁊ large sumpta. sacra enī sunt spūalia rōne cause: q2 eā ɔsequimur gratiā. ⁊ ista q2 corporalia cadūt in ptio et nō sine vitio simonie: vt in. c. nō satis. ⁊ in. c. cū in ecclie. s. e. Quedā sunt spūalia pp̄ter statutū: vt est religio. ⁊ de istis dicēdū est. vt in. c. dilect9. ⁊ in. c. veniēs. s. e. Quedā sunt spiritualia que dependent a ptāte spūali. vt in. c. ad aures. s. e. Et qdā rōne officij. vt in. c. ad nostrā. s. e. ⁊ in istis nō potest interuenire aliqua vēditio. vñ qcqd cōpetit clerico rōne ordinis vt pulsare cāpanā: claudere ostia ecclesie et similia: vel si est administrator rerū ecclesiasticarū vēdi nō possunt. habēt enī depēdētiā quādā a reb9 spūalibus vt pbēda et beneficia vt declarauim9. Quedā sunt annexa spūalib9: q2 sunt deputata ad vsum spūaliū: vt vasa sacra: vestes sacerdotales ⁊ si. ¶ † Et de iure patronatus certū est qd cū sit annexū spūalibus vēdi nō pōt: vt in. c. j. de iure pa. sz trāsit cū vniuersitate[b] tpali. vt in. c. ex lrīs. e. ti. de iure pa. nec cā iuris patronat9 p laicū iudicio diffiniri pōt. c. quāto. de iu. ¶ † In gl. fi. ibi fuit pcessum ad actū: ⁊ tūc aduertendū: q2 aut interuenit pactū et cōmittitur simonia cōuētionalis que est valde detestabilis. Aut nullū pactū interuenit sed praua intētio: ⁊ tūc est simonia mētalis q nō est tā execrabilis q2 p solā pñiam absq3 restitutione aboletur. vt dixi in. c. tua. s. eo. ⁊ habetur in. c. fi. s. e.

☞ Simonia cōmittitur si aliquid accipitur ex cōsecratione eporum: vel ex benedictione abbatis: vel ordinatione clericorum non obstante aliqua cōsuetudine: qd pcedit etiam si ex postfacto accipiatur. 2.

Simonia non est si ad ordines assumpti compelluntur aliquid pro fabrica dare: stante de hoc aliqua cōstitutione: dūmodo primo ordo libere conferatur.

Simonia non est tempore chrismatis cū datur episcopo cēsus als sibi debitus stante de hoc consuetudine.

SIcut pro certo. ¶ † Simoniacū est aliqd exigere p ɔsecratione epoꝝ et bñdictionib9 abbatū ⁊ ordinationib9 clericoꝝ: nec excusat cōsuetudo. h. d. Primo narrat excessum ⁊ ipsi9 excusationē. Scdo excusationē reprobat ⁊ excessum prohibet ⁊ penā adijcit. ibi tm̄. ¶ Casus lrālis. In plerisq3 locis a multis platis fiunt turpes exactiones p cōsecrationibus epoꝝ benedictionib9 nubentiū. ⁊ cōsimilib9. et est taxatū quantū debeat dari isti vel illi quātū vel alteri vel alij hmōi prauitatē p ɔsuetudinē defendentes. Cōciliū hmōi consuetudinē q dicēda est potius corruptela penitus reprobat phibēdo expresse ne p talib9 quocūq3 ptextu aliquis extorquere presumat aliquid vel exigere alioquin ⁊ qui dederit ⁊ qui acceperit cū Giezi et simonie condemnetur. Ber. ¶ No. j. ex tex. qd eps dr cōsecrari. Abbas benedici: clericus ordinari: sed satis potest dici qd etiaz eps ordinatur: q2 epatus est ordo: vt no. in proe. sexti. ¶ † No. ij. ibi exactiōes ⁊ extorsiones: qd nec p ɔferēdo ordine nec p iam collato potest introduci cōsuetudo vt aliquid detur: et vult tollere palliationē quorūdā qui exigebāt ex postfacto: dicit tñ Hosti. cōsuetudine posse induci vt ordinandus aliquid daret ad fabricā ecclesie vel ad cultū diuinū: ita tñ vt ordo libere conferatur: sed postea compellatur ordinatus ad obseruandū laudabilē consuetudinē. vt in. c. ad apostolicā. j. eo. ⁊ not. bene hoc dictū Host. vt nō solū a laicis: sed etiā a clericis pōt ptextu cōsuetudinis aliqd haberi ad cultū diuinum conuertendū non tñ valeret pactū vel statutū etiā in fauorem ecclesie. vt. j. q. iij. ex multis. in fi. vbi bo. tex. ⁊ in. c. Jacobus. j. eo. vbi dicā. ¶ † Ualet etiā consuetudo scdm doct. vt census als debitus epo deferatur tempore chrismatis: quia non datur principaliter pro chrismate. qd no. ⁊c.

☞ Abbatissa vel priorissa vel aliter prelata non venit appellatione monialium.

Monialium appellatione non veniunt monachi.

Constitutio antiqui iuris declaratoria addens penam dicitur noua respectu pene adeo qd non trahitur ad preterita.

Juris ignorātia excusat moniales: ⁊ etiam monachos qui claustra non exeunt.

Juris ignorantia an excuset clericos: quia et ipsi sunt milites celestis militie.

Necessitas excusat quē a furto tam respectu pene q culpe.

Committens pctm̄ propter paupertatem qn̄ excusetur.

Necessitatis tempore omnia sunt communia.

Moniales etiam pretextu paupertatis non debent recipere aliquid ab intrare volentibus monasteria.

Simonia nō impedit monachum: adeo qd non posset sine damnatione redire ad seculum: sed bene impedit qd non habet locum in illo monasterio.

QUoniam. Religiosi ptio recepti. vna cum recipiētib9 de monasterio repelluntur ⁊ in arctiorib9 monasterijs ad agēdū pñiam detrudunt. Sed recepti ante istud cōciliū ponebantur sic recepti in alijs locis eiusdē ordinis nisi multitudo sit in cā: ita tñ qd renūtiant prime receptiōi et de nouo recipiuntur. h. d. Et sunt quatuor ptes. Primo puidet circa futura. Scdo circa pterita ibi: de his. Tertio prorogat ibi: hoc etiā. Quarto publicationē fieri mandat ibi: verum. ¶ Casus literalis. Simoniaca prauitas apud multas moniales intm̄ inualuit qd vix recipere voluerūt aliquas in sorores sine ptio pauptatis ptextu. Precedit conciliū ne de cetero istud fiat statuēs vt quecūq3 de cetero talē cōmiserit prauitatē tā recipiēs q recepta siue subdita fuerit siue plata sine spe restōnis de monasterio expellatur in arcti9 monasteriū ad agēdū ppetuā pñiam detrudēdā: de his vo q ante istud conciliū taliter sunt recepte statuit vt de illis monasterijs q perperā sunt ingresse remoueātur et cū alijs eiusdē ordinis collocentur si forte pp̄ter multitudinē hoc fieri nō poterit ne dānabiliter in seculo euagentur de nouo dispēsatiue in eisdem monasterijs recipiantur mutatis locis priorib9 et inferiorib9 assignatis. ⁊ hoc qd dictū est de monialib9 obseruādū est de monachis ⁊ alijs regularib9 ne p simplicitatē vel ignorātiā aliq se valeāt excusare pcepit vt epi per suas dioceses singulis annis hoc faciāt publicari. Ber. ¶ † Not. j. ex tex. qd appellatiōe monialiū nō venit abbatissa vel priorissa vel aliter plata. nā primo fecit mētionē de monialib9 in gñe ⁊ postea subdit de plata. vt in. c. fi. j. eo. ¶ Scdo not. qd receptio monialiū spectat simul ad platū ⁊ ad alias moniales ⁊ vide qd no. in. c. fi. de reg. li. vj. ¶ † Tertio no. in v. hoc ēt: q appellatiōe monialiū[c] nō veniūt monachi: q2 lz masculinū cōprehēdat femininū nō ecōtra: vt. ff. de le. ij. l. si ita. ¶ † Ulti. no. qd ɔstitutio iuris antiq declaratoria addēs nouā penā nō extēditur respectu pene ad pterita. ⁊ sic respectu illi9 pene cēsetur noua cōstō. qd optime pbatur hic: nā lz an ɔsiliū hec simonia cōmitteretur in hmōi receptione tñ ista pena non erat sic statuta vnde alr puniuntur recepti an hāc ɔstitutionē alr recipiēdi. et ɔcor. c. cū tu. j. de vsur. ⁊ no. pau. de lea. in proe. cle. ⁊ no. in. c. fi. de ɔsti. ¶ † Pōt etiā colligi ex fi. lre qd monachi: moniales ⁊ alij reglares excusantur ab ignorātia iuris. de monialib9 si est dubiū: q2 ⁊ alijs monialib9 pmissum est ignorare iura. l. cū de indebito. ff. de pba. l. si emācipati. C. de iur. ⁊ fac. ign. vide bo. gl. q gñaliter h psequitur. j. q. iiij. §. notādū. ⁊. xxxviij. di. in sum. ⁊ fortius debēt excusari moniales quo nō exeunt claustra monasterij. vt in. c. j. de sta. re. li. vj. sed in monachis est bñ notāda hec lrā. Sed dicit Host. qd pōt pcedere i monachis q nō exeūt claustrū sz cū hodie vadūt ad audiēdū iura nō de facili eis pmittitur hec ignorātia posset ēt dubitari in clericis secularib9: q2 et militib9 pmissum est ignorare iura. l. j. C. de iur. ⁊ fact. ign. ⁊ cleric9 gaudet priuilegio militis. vt no. gl. i. l. miles. ff. de re iu. nā sicut miles armate militie dz itēdere armis. ita ⁊ miles celestis militie dz itēdere diuis. Sz tñ forte aliud posset i eis dici: q2 ⁊ ipsi si pñt dñt mitti ad studia lrāꝝ ⁊ eis suadetur ⁊ pcipitur. vt i. c. cū ex eo. de elec. li. vj. ⁊. xxxviij. di. c. ignorātia ⁊ cū multz. c. illi9 di. sz milites armate militie non dñt studere: sed intendere circa salutem reipublice. ¶ † In gl. j. ibi nō dz qs pctm̄ opari mortale ⁊c. Sz ɔ h op. de. c. discipulos. de ɔse. di. v. ⁊ d. c. iij. j. de fur. vbi ptextu paupertatis qs excusatur a furto. dt h Jo. an. q necessitas nō excusat a culpa: sz alleuiat penā. h so. mihi nō plz q ad furtū p c. discipulos. vbi ēt a culpa excusantur discipuli. scdo soluit qd pauptas hñs i se necessitatē excusat. ista so. nō ē gñalis. ⁊ ob. c. sicut. xxxij. q. iiij. vbi dr poti9 qs dz fame mori q idolatricis vesci. ⁊ vide ibi tex. cū gl. Et ideo ɔclude sic qd qdā sunt in se mala vt adulterari occidere ⁊ peierare: ⁊ silia. ⁊ illa pretextu pauptatis nō sunt cōmittēda ⁊ hz locū istud dictū poti9 oia

Sebasti. Sapia.

a ¶ Uñ aduerte. vide Abb. in. c. quāto. vbi mod. s. de iu. vbi qt modis qd dicatur spūale. Zacharias.

b ¶ Trāsit cū vniuersitate. Adde istū in. c. qto. nu. 7. et qd ibi posui in apostil. ad ipm in v. est falsum. s. de iu. et i. c. qrelā. nu. 4. ⁊ ibi iterum notaui in apost. ad eundē post eū in apost. in v. vti iure patronatus. s. isto. co. ti.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Monialiū. vide And. siculum nouiter pōderātē hūc tex. in. c. si qs. s. de rebus eccle. non alienan.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Cõia. a quibus necessitas excuset tradit Feli. i. c. q̃relã. i fi. ß. de iiur. And. sicu. in rub. ß. de fer. Jas. in. l. principalib⁹. ff. si cer. pet. ꝛ nunqd excuset a simonia tradit Felin. post Abb. in. c. cũ in ecclesia. ß. eo.
Zacharias.
b ¶ Ab oi culpa. adde bo. tex. j. c. ij. ß. de obseruat. ieiu. ꝛ ibi doc. bar. i l. diu⁹. ff. de peti. here. ꝛ Feli. i. c. q̃relã. col. iiij. in gl. in ver. necessitate. ff. de iureiur. ꝛ ibi habes a qb⁹ delictis excuset necessitas. itẽ ꝙ ppter eã tollat lex ꝛ statutũ. ꝙ tñ intellige de necessitate ineuitabili vt per Feli. vbi. ß.
Zacharias.
c ¶ Itẽ pauptas nõ excusat. adde ꝙ lꝫ pauptas nõ excuset a simo. vt h̃ necessitas tñ excusat ẽt in spũalibus no. iste i. c. cũ in eccl̃ie. ß. e. p q̃ alle. gl. in. c. baptizãdis. j. q. i. qð tñ restrĩge vt p Feli. in alleg. c. i eccl̃ie. in. j. not. vt procedat hoc dictũ dũmõ illa necessitas sit ineuitabilis p gl. in cle. j. in gl. fi. de baptis. ꝛ a sctõ Tho. i. iiij. di. q. ij. ar. ij.
Sebasti. Sapia.
d ¶ Uide glos. illa glos. copiose exornat Feli. i. c. j. col. xij. ver. tertius casus. ß. de constit.

male pati ꝙ̃ malo ꝯsentire: vt in. c. ita. ꝛ in. c. sacris. all̃. in gl. Quedã sunt q̃ lꝫ in se sint mala: tñ tpe necessitatis desinunt esse mala vt furtũ. vt tpe necessitatis omnia debẽt esse cõia[a]. xlvij. di. sicut. ꝛ ideo nõ cõmittit furtũ illo tpe qꝛ nõ ꝯtrectat rẽ alienã: sꝫ intellige qñ est tãta necessitas ꝙ fame periret si nõ caperet ex q̃ sibi ab alijs nõ daꝶ ꝛ tũc excusaꝶ ab oi culpa[b] et ita intellige. c. discipulos: lꝫ qñ est necessitas sed nõ tãta tũc alleuiaꝶ pena ꝛ culpa: nõ tñ ex toto excusaꝶ. ꝛ ita intellige. c. iij. de fur. sꝫ vnã lec. Ad ꝓpositũ dic ꝙ isti moniales nõ pñt excusari a vitio simonie ꝑtextu paupertatis qꝛ debẽt a receptione abstinere ꝛ tot debẽt recipi quot pñt viuere de reditib⁹ mõasterij: vt i. c. vnico. de sta. reg. li. vj. Et in fi. gl. no. gl. ꝯsimilẽ gl. habes i. c. nõ satis. ß. e. ꝛ hãc gl. sequiꝶ Host. Inno. ꝯ in. c. tua. ß. e. nã est remittere debitũ a iure vt sit monachus ꝛ nõ habeat victũ a monasterio ꝯ. c. p tuas. iij. ß. e. Itẽ pauptas nõ excusat[c] vt h̃: sꝫ dic vt dixi i. c. nõ satis. qð p viã pacti ꝛ ꝯdõnis h̃ nõ est licitũ sꝫ p viã cuiusdã ꝓstatiõis simplicis põt gl. satis sustineri: qð ẽt voluit h̃ do. Ant. cauti⁹ tñ est vt nullo mõ h̃ fiat. ar. illi⁹. c. vnici. de sta. reg. lib. vj. ¶ In gl. ij. ibi credo ꝙ hodie stãdũ sit ꝛc. vult g̃ gl. qð hodie regulares recepti p simoniã nũꝙ̃ deponanꝶ siue agaꝶ p viã inquisitiõis siue accusatiõis. ꝛ ꝑm hãc lec. erit sublata distinctio. c. dilectus. ß. e. sed Inn. ꝛ Host. tenẽt ꝑmã lec. gl. vt distinguaꝶ modus agẽdi. qð mihi satis plꝫ in monialib⁹ tñ q̃ nõ hñt ordinẽ vt in. c. noua. de pe. ꝛ re. indistincte seruabiꝶ hoc. c. Nec ob. ꝙ dicit gl. ꝙ in effectu deponunꝶ ex q̃ detrudunꝶ sine executiõe ordĩs qꝛ hoc eẽt verũ i monacho nõ clerico: sꝫ in monacho clerico forti⁹ opaꝶ depositio ꝙ̃ simplex suspẽsio saltẽ respectu dispẽsatiõis ad h̃ ꝙ no. i. c. tue. de cle. nõ re. ¶ Et in gl. vel ꝑm Host. detrudenꝶ i ergastulo ĩtra septa mõasterij ꝛ ibi agẽt duriorẽ vitã ꝙ̃ alij. ar. l. di. studeat. ¶ † Et ad vltimũ põdera gl. cũ tex. maxie ibi: ne dãnabiꝶ i sclõ euagenꝶ ꝛc. vbi elegãter ꝓbaꝶ qð simonia nõ ĩpedit monachũ: lꝫ ĩpediat locũ hr̃e i illo monasterio. nã si nõ essent moniales ĩpediẽte simonia possent redire ad seculũ sine dãnatiõe: qð tene mẽti.

1 ☞ Simoniace receptũ p extorsionez: restituiꝶ duplicatũ: si vero recipiaꝶ ex cõi cõcordia: secus qꝛ restituitur tantũdẽ. Pene in foro anime non sunt soluende.

2 Simonia cõmittitur non solum in spiritualibus meris: sed etiam in annexis spiritualitati.

Audiuimus.

Epi nil eligere debent vt pmittant in ecclesijs sibi subiectis clericos institui monachos ꝓfiteri vel mortuos sepeliri: aliogn exacta restituenꝶ duplicata. h. d. Et sunt tres ptes ꝑncipales. In pria narrat factũ. In scða ĩhibitionẽ facit ibi cũ igiꝶ. In tertia puniri mãdat ibi: qð si qs. ¶ Casus lr̃alis. qdã epi decedẽtib⁹ eccl̃iarũ rectorib⁹ eccl̃ias ipsas subijciũt ĩterdicto nec pmittũt aliq̊s in eisdẽ ĩstitui donec pecunia ꝑsoluaꝶ. Itẽ cũ miles aliqs vel clericus domũ religionis ingreditur vel apud religiosos eligit sepulturaꝫ si nihil reliquerit loco religioso difficultates ingerũt donec aliqd muneris recipiãt. Peruenit hoc ad notitiã pape q rñdet. Cũ ergo nõ solũ a malo sꝫ ẽt ab oi specie mali ꝑcipiat apl̃s abstinere ꝯciliũ hmõi exactiões duxit ihibẽdas. ꝛ q ꝯfecerit exacta duplicata restituat in vtilitatẽ locorũ in quoꝝ fuerãt soluta dispẽdiũ fidelr̃ ꝯuertẽda. Bern. ¶ No. j. ex tex. ꝙ p instõne rectoris seu p ꝯsensu ꝑstãdo ipsi instituto nihil exigi dꝫ. ¶ Scðo no. qð iniuria fit illi ecclesie de cuius rectoris instõne tractaꝶ si p instõne pecunia exigiꝶ.

1 ¶ † Ultio no. casum in q̊ simoniace exactũ dꝫ restitui duplicatũ. Sꝫ ꝯ hoc ob. tex. i. c. de h̃. ß. e. vbi tm̃ restituiꝶ illicite exactũ nec i aliq̊ alio iure hui⁹ ti. caueꝶ de ista duplicatiõe. So. põt dici qð ꝯriũ ꝓcedit qñ aliqd simoniace agiꝶ ex cõi ꝯcordia dãtis ꝛ recipiẽtis. iste v̊o text. ꝓcedit in exacto p supiorẽ q̃si p extorsionẽ ꝛ quãdã ꝯcussionẽ. nã rõne supioritatis isti epi ĩgerebãt difficultates ꝛ sic poti⁹ violẽter ꝛ p ĩpssionẽ ꝯsequebanꝶ hãc pecuniã ꝙ̃ ex spõtanea volũtate dãtis. ꝛ p hoc qð no. j. q. iubem⁹. ꝛ in. c. ꝓcurator. de cẽsi. ꝛ in. c. exigit. eo. ti. li. vj. An aũt in foro pnĩe teneãtur illi exactores sic exacta restituere duplicata: credo ꝙ nõ: qꝛ i foro aĩe necessario nõ est soluẽdũ ꝙ rõne pene ĩponiꝶ. p hoc vide gl.[d] fin. xij. q. ij. fraternitatꝫ. ¶ In gl. ibi: qꝛ redimit ius suũ ꝛc. Aduerte qꝛ gl. male dicit q̃cũqꝫ se vexiati aut em̃ capiꝶ hic instõ p libera collatiõe bñficij seu p ꝯfirmatiõe electiõis ꝛ sic p instõne iuris ꝛ sic ĩdubitãter simonia cõmittit ꝙ̃tũcũqꝫ deneget indebite talis instõ: qꝛ nõ debuit iste emere ĩstõnẽ sꝫ ad supiorẽ superioris erat recurrẽdũ. ꝛ hic est tex. aptus i. c. sicut. ß. e. facit. c. null⁹. de iure pa. nec dr̃ talis redimere vexationẽ suã: imo ĩtẽdit ius suũ de nouo q̃rere. nã h̃ casu tractaꝶ de iure spũali q̃rẽdo nõ aũt de iure q̃sito defendẽdo. ꝛ p h̃ ꝙ dixi i. c. dilect⁹. ij. ß. e. aut capiꝶ h̃ instõ ꝓut est facti: vt est ĩtroductio in possessionẽ q̃ fit post plenũ ius trãslatũ. de quo in. c. ad hec. et. c. vt nr̃m. de off. arch. ꝛ tũc ẽt p tali possessiõe adipiscẽda non est aliqd tpale ex pacto dandũ cũ possessio sit iuris ꝛ hinc est qð laic⁹ rẽ spũalẽ ẽt possidere nõ põt: vt in. c. cãm. de ꝑscrip. vel saltẽ est cõiuncta cũ exercitio iuris spũalis. ¶ † Et p annexo spũalib⁹ nihil est soluẽdũ. j. q. iij. si qs obiecerit. ꝛ i. c. de iure. ß. de iure pa. ꝛ hoc voluit Inn. in. c. ad aures. ß. e. est gl. no. in. c. maiores. xvj. q. vij. vide tñ qð dixi in ꝑalle. c. dilect⁹. vbi tetigi an ꝛ qñ sit licitum redimere vexationẽ suam ꝛc.

1 ☞ Simonia nõ cõmittiꝶ si post ordĩes receptos aliqd daꝶ ordinatori stãte de h̃ ꝯsuetudine nõ tñ dꝫ ꝑcedere aliq̃ taxatio vel cautio de dãdo: sed libere debẽt ista cõferri. 2. an autẽ post ordinationẽ possit cogi dare. vide. j. nu. 4. vsqꝫ in fine.

3 Eṗs habet iurisdictionem in laicos ad ipsos cogẽdum obseruare laudabilem consuetudinem ecclesie.

4 Consuetudo in fauorem ecclesie inducitur per actus qui sunt mere voluntatis etiam per laicos.

5 Ueneti in vita non soluunt aliquid de decimis: sed in morte decimantur omnia bona mobilia.

Ad apostolicã.

Sacr̃a sunt libere cõferẽda: cogit tñ ordinarius laicos obseruare laudabiles cõsuetudines. h. d. Et prio ponit clericorũ excessum. scðo ꝯ vtrũqꝫ ꝓuidet ibi: q̃propter. ¶ Casus lr̃alis. Quidã clerici p bñdictionib⁹ nubẽtiũ ꝛ exequijs mortuoꝝ ꝛ similib⁹ pecuniã exigunt ꝛ extorquẽt: ꝛ nisi eis fuerit satisfactũ fraudulẽter impedimẽta fictitia opponũt. E cõuerso qdã laudabilẽ ꝯsuetudinẽ erga sctãm ecclesiã deuotiõe fideliũ ĩtroductã infringere nitunꝶ sub ꝑtextu pietatis. Uñ ꝯciliũ sup his prauas exactiões ꝓhibet fieri ꝛ pias ꝯsuetudines ꝑcipit obseruari: statuẽs vt libere cõferanꝶ eccl̃iastica sacr̃a. ꝛ p eṗm loci veritate cognita cõpescanꝶ q malitiose laudabilẽ cõsuetudinẽ cõmutare nitunꝶ.

1 ¶ † No. j. ex tex. qð licet tpe sacroꝝ collatorũ nihil tpalitatis ꝑcedẽte exactione sit tribuẽdũ tñ spõte ꝛ libere põt ecclesijs aliqd cõferri: nec ex hoc dicunꝶ sacr̃a vẽdi: ad hoc. c. qñ. ꝛ. c. dilectus. ij. ß. eo. Et põt introduci cõsuetudo vt laici aliqd ꝯferãt ecclesijs de quo dic vt lati⁹. j. dicã cũ glo.

2 ¶ † No. ij. ibi libere qð ẽt vbi subest cõsuetudo aliquid dãdi sacr̃a ipsa libere sunt conferẽda. ex quo inferꝶ qð aliq̃ cautio pri⁹ exigi nõ põt. Itẽ not. ibi per eṗm loci qð rector ecclesie nõ põt aliqd circa cõsuetudinẽ decernere vel populũ ad obseruandũ hãc ꝯsuetudinẽ cõpellere sed ꝛ rõnabilitas cõsuetudinis p eṗm est seruãda ꝛ declarãda ꝛ p eundẽ cõpulsio faciẽda.

3 ¶ † Et ex hoc tex. no. vnũ casuꝫ sin. in quo eṗs hꝫ iurisdictionẽ in laicos vt. s. cõpellat ad obseruãdum laudabilẽ ꝯsuetudinẽ erga ecclesiã introductã: ꝛ tene menti hũc tex. vt nõ solũ eṗs sibi vẽdicet iurisdictionẽ vbi de rõnabilitate ꝯsuetudinis appet. Sꝫ ĩ cognoscẽdo an ipsa ꝯsuetudo sit laudabilis. p hoc tex. vbi de veritate cognita. sicut em̃ iudex cognoscit an sua sit iurisdictio i. c. sup lr̃is. ß. de rescr. ꝛ in. l. si qs ex aliena. ff. de iud. ita ipse põt cognoscere de h̃ sue iurisdictiõis fundamẽto an. s. ꝯsuetudo sit laudabilis. nã data rõnabilitate ꝯsuetudinis laici cõmittũt sacrilegiũ seu excedũt in ipsaꝫ ecclesiã: q̊ casu eṗs ẽt in laicos vẽdicat sibi iurisdictionẽ: vt in. c. cũ sit gñale. ß. de fo. cõpe. ¶ In gl. fi. in hac gl. colligiꝶ duplex lec. ad text. vna poniꝶ in fi. vt intelligaꝶ de ꝯsuetudine q̃ abutunꝶ laici in volendo instituere clericos in ecclesijs patronatis vel ĩ volẽdo eligere vbi eccl̃ia est collegiata. Sꝫ certe ista lec. nõ est applicabilis ad tex. q loquiꝶ ð ꝯsuetudie ĩtroducta p laicos ĩ fauorẽ eccl̃ie: sꝫ qð laic⁹ pñtet vel cõsentiat electiõi nõ fuit ĩtroductũ ex ꝯsuetudine laicoꝝ nec ꝑncipalr̃ ĩ fauorẽ eccl̃ie siue clericoꝝ imo in fauorẽ ipsoꝝ patronoꝝ ꝛ fuit introductũ ex tolerãtia ꝛ pmissiõe eccl̃ie ꝛ gratiose vt laici ĩducerenꝶ ad ꝯstructionẽ eccl̃iarũ: vt i. c. qm̃. de iure pa. sic ẽt põt colligi ꝙ hic dñt aliq vt intelligaꝶ de ꝯsuetudine p quã laici volũt punire clericos ante degradationẽ dicẽtes ꝙ ꝓpterea hoc faciũt vt ꝓuinciã purgẽt malis oĩb⁹ nã hec ꝛ sĩlia exẽpla nõ sunt huic lr̃e cõsentanea: q̊ vt dixi loquiꝶ de cõsuetudine laudabili introducta p laicos in fauorẽ ecclesie quã nũc qdã laici volebãt ĩfringere.

4 ¶ † Et ideo daꝶ ij. lec. q̃ poniꝶ in ꝑncipio gl. q̃ est no. ꝛ singularis ꝛ nõ ꝓbaꝶ alibi nisi hic vt ĩtelligaꝶ de ꝯsuetudine qñ laici ꝯsueuerũt literalr̃ offerre ecclesijs aliqua tpalia qñ percipiebant sacr̃a. ꝛ idẽ voluit gl. p istũ tex. in. c. suã. ß. e. Sed Inno. vr̃ multũ restringere hãc lec. dicẽdo eã intelligẽdã qñ laici nitunꝶ ĩmutare hãc ꝯsuetudinẽ solicitãdo vel ꝯtrariũ statuẽdo nõ dꝫ aũt intelligi vt si aliqd ꝯsueuit cõferri tpe collationis sacr̃i qð ad illud soluendũ possit nũc cõpelli. Uñ ꝯcludit ꝙ si ꝓ pnĩa cõsueuit dari mun⁹ nõ põt quisꝙ̃ cõpelli ad illud persoluẽdũ.

Reddit

Reddit rōnē q: aut inuitus qs soluit ⁊ tūc illud fuit simoniacū ⁊ ꝯ ius diuinū inductū ꝫ ⁊ imprescriptibile: vt in.c.fi. de ꝯsue. aut spōte quisq3 soluit ⁊ tūc non pōt cōpelli ad soluendū: sed si aliqd cōsueuit dari non tpe collationis sacrorū sed ex post facto: vt est venetijs vbi hoīes in vita non soluūt aliqd de decimis: sed in morte decimant oīa bona mobilia et ēt in britānia vbi ēt in morte dat tertia ps oīm bonoꝝ cōuertēda ad cultū diuinū ⁊ eleemosynā pauperū: tūc bñ ẜm eū nō seruātes talē ꝯsuetudinē pñt cōpelli q: tāto tpe soluēdo vr voluntarie se ad hoc obligasse. Cōclusio ꝫ Inno. in breuib⁹ sit ista vt si est ꝯsuetudo qd aliqd liberalr det tpe sacri: laici q volunt cōtrariū statuere vt nil det seu solicitāt pñt cōpelli vt desistāt vt hic. Sz ille q nō vult soluere nō est cogendus. Sz si ꝯuenit aliqd dare tpe sacri est ꝑsumptio simonie: q̄si nō habuerit principiū voluntariū. ⁊ ideo nō dz qs cogi: secus vbi ꝯsueuit aliqd dari post liberā collationē. Host. vr in oib⁹ tenere ꝯriū: vt ēt si cōsueuit aliquid dari tpe sacri ex quo libere nulla exactione ꝑcedēte soluit: q: tūc pōt cōpelli ad obseruātiā ꝯsuetudinis: tñ cōpulsio fiet post collationez sacroꝝ ad hoc alle. c. ex pte. de cēsi. Et ad illā rōnē Innoc. in eo qd dicit qd vbi ꝯsueuerūt dari post videret voluntarie se ad illud obligasse. dicit idē si tpe collatiōis ex q̄ nulla ꝑcessit exactio. Et idē sentit Hos. ponēs exēplū qd forte i exequijs[a] mortuoꝝ erat solitū ꝓut est dari certū in bñdictionibus nubētiū solet dari panis in ordinatiōe clericoꝝ solet dari manutergiū: ⁊ sic expsse sensit de eo qd dabat tpe collationis sacroꝝ. Itē nō plz Host. illa opi. Inno. vt valeat ꝯsuetudo p quā bōa decimant post mortē nisi esset approbata p papā. Mouet q: hec ꝯsuetudo pōt esse dānosa ipsis ecclesijs licet qñq3 possit esse lucrosa. Nā si pf familias viueret cētū annis bona illa decimarent tm̄ semel in cētū annis ⁊ sic eccl'ia pderet. ecōtra pōt ꝯtingere q in trib⁹ dieb⁹ successiue morerent pr fili⁹ ⁊ nepos ⁊ sic decimarent illa bona trib⁹ vicib⁹ i trib⁹ dieb⁹. Circa h an ⁊ qñ valeat cōsuetudo sup decimis. dic vt no. i.c.j. de deci. li.vj. ⁊ c. ad aplice. ⁊ c. a nobis. ⁊ c. tua. ṡ. de deci. d. Ant. lz distinguat: tñ nihil boni i eo video. Dicit em̄ q aut illd qd est ꝑstādū de ꝯsuetudie hz aliquā ltiam cām vt rōne cathedratici: ⁊ tūc illd est ꝑstādū. Idē si nō hz cām specificā: lz est illud ꝯuertēdū ad cultū diuinū. Sz ista sūt dicta Host. i.c. sicut. ṡ.e. ⁊ dz vltimū itelligi qd valeat p cultu diuino: ita qd sacra pri⁹ libere cōferant vt ibi dicit Host. Si vo aliqd est ꝑstādū tpe sacri qd tēdit in vtilitatē ipsoꝝ clericorū tūc dz fieri cōpulsio: sec⁹ si soluit ex postfacto sine fraude: ⁊ i h vr seq opi. Inn. h p itellectu hui⁹. c. vide qd plene dixi i.d. c. suā. ṡ.e. ꝯclude qd iste tex. dz itelligi de eo q ꝯsueuit libere dari vel tpe collatiōis vel ex post facto ita tñ vt nunq̄ fiat ēt ꝑsupposita ꝯsuetudine cōpulsio vel aliqua exactio tpe sacri. et qd ꝯsuetudo fuerit iducta nō ex ꝑcedēti exactione: sed ex pia deuotione fideliū vt dr in lr̄a. ⁊ ita vr apte ꝓbare ista lr̄a nā in ꝑncipio fecit mētionē de clericis exigētib⁹ p sacro ⁊ statim subiecit de laicis volētib⁹ imutare ꝯsuetudinē laudabilē vt ergo cauda nō supet a capite: iuxta no. in c. maiores. de bap. opz qd intelligat de ꝯsuetudine laudabili aliqd dandi ꝑcedētib⁹ sacris: ⁊ certe ista lr̄a satis inuit in donatione tpe sacroꝝ ne si fuisset ꝯsuetudo vt daret post: nō fuisset dubiū ne clerici exegissent a ꝑncipio. vñ pa. hic ꝓuidit capiēdo mediū sacra libere ꝯferant ⁊ laici postea cōpellant ad obseruādā ꝯsuetudinē nec ꝓcedit restrictio Inno. dū intelligit literā de volētibus ꝯriū statuere nō aūt qd aliqs possit cōpelli: nā vehemēter obstat sibi hec lr̄a ibi: ⁊ pias ꝯsuetudines precipimus obseruari ergo fiet cōpulsio effectu. nā licet alibi cōpellātur desistere molestia p hoc tñ necessario obseruaretur cōsuetudo: cui⁹ ꝯriū hic ꝑcipit papa. Cōcludo ergo tria qd nō valet cōsuetudo vt tpe sacri aliquid cōferatur ab initio. Scdo no. pōt ꝯsuetudo introduci vt aliqd det p sacris vbi precessit exactio q: initiū fuit simoniacū ⁊ vitiosum. ⁊ i istis duob⁹ casib⁹ intelligo modos q annullāt ꝯsuetudinē. Tertio qd vz ꝯsuetudo vt aliqd det tpe collatiōis sue ex postfacto vbi ex mera liberalitate populi fuit introducta. ita tñ vt sacra prius liberalr conferant. Aut ergo voluit libere dare tpe sacri ⁊ pōt recipi: aut noluit: ⁊ tūc ne videātur sacra vendi debēt libere conferri: sed postea fiet cōpulsio ad obseruandum consuetudinē. ⁊ hoc videt sentire ista lr̄a. Qūo aūt potest induci cōsuetudo ex libera donatione. ⁊ ex his que sunt mere facultatis ꝯ nota. per Bar. in l. cum de in rez verso. ff. de vsur. ⁊ per Cy. in l.j. de serui. ⁊ aqua. ⁊ in l.ij. C. q̄ sit long. consue. dixi in prealleg. c. suam. ⁊ dic vt ibi.

☞ Abbates tria debent episcopis locorum. ⁊ que.

Mōachi an teneāt obedire pōtifici ꝯ eoꝝ regulā ⁊ an papa possit dispēsare cū religioso vt ducat vxorē. vide remissiue.

NE dei ecclesiam. Prohibz abbates cistercīēsiū solenniter installari. Et ponit formā obedientie quā ꝑstāt suis epis. h.d. ⁊ scda pars ibi adijcimus. ¶ Casus lr̄alis. Abbates cistercīēses ꝯsueuerūt dare archiepo palafredū i sua instellatiōe vel aliud eqpollēs: ꝑcipit hoc ne de cetero talis ꝯsuetudo debeat obseruari q̄ de cupiditatis radice ꝓcessit: ꝓhibēdo instellationis solēnitates abbatibus electis ordinis cistercieñ. adijciēdo vt archiepi ⁊ epi ea sint forma ꝓfessionis ꝯtēti q̄ ab origine hui⁹ ordinis fuit istituta q̄ talis est. Ego frater abbas ⁊c. vt in ipsa lr̄a cōtinet. B. ¶ No.j. qd monachi ⁊ abbates ēt ordinis cistercīēsis sunt subiecti archiepis locoꝝ. lz ꝫ habeāt isti multa ꝑuilegia vt leg. ⁊ no. i.c. cū ordinē. ṡ. de rescr. nō tñ sunt exēpti a iurisdictione epoꝝ. habeāt ergo ipsi ꝓbare priuilegiū si allegāt exēptionē de iure enim cōi est vt oēs clerici et plati citra epm cuiuscūq3 sint dignitatis ⁊ stat⁹ sint subiecti epis laicorū: fundāt em̄ epi intentionē suā de iure cōi sup tota diocesi. vt i.c. cū venerabilis. de rele. do. ⁊ in c.j. de of. or. ⁊ i.c. cū eps. e.ti. li.vj. ⁊ xviij. q.ij. c.j. ⁊ q̄si p totū. ¶ No. scdo qd ēt abbates ordinis cistercieñ. capiūt possessionē p istellationē: vt q: elect⁹ ⁊ ꝯfirmat⁹ introducit i installū positū i choro deputatū p loco abbatis. Et an ex hac sola installatione nāciscatur installat⁹ possessionē bñficij ⁊ rerū ipsi⁹: vide pulchre p Inno. in c. in lr̄is. de resti. spo. ¶ †No.iij. tria q̄ debēt abbates epis locoꝝ: vcz subiectionē: reuerētiā ⁊ obediētiā. nō solū ergo subijciunt epis: sed ēt debēt eis exhibere reuerētiā et etiā obedire eoꝝ licitis ꝑceptis dū tñ nō sint ꝯ cōez regulā eoꝝ. ¶ In gl.j. ibi palafredū in sua instellatiōe ⁊c. et in hoc facit hec decretalis ad titulū. nā dabat qd tpale p ista instatione siue installatiōe. vñ pa. hoc ꝓhibuit ⁊ voluit qd epi essent cōtenti ꝓmissione obedientie cuius forma hic exprimit in tex. ¶ In gl.ij. i fi. no. q: gl. nō dicit qd isti abbates cistercieñ. nō debeāt installari: sed ꝓhibet tm̄ solennitas installationis. et p hoc Hos. reprehēdit Uin. q dixerat qd lz seculares prelati installent nō tñ religiosi. ⁊ dicit Host. qd potuerūt isti istallari de plano p monachos eligētes. Jo. an. dicit stādū interpretationi ꝯsuetudinis inter eos p tpa seruate. Sz puto qd vbi nō appet de ꝯsuetudine qd installatio debeat fieri p archidiaconū q: ad eū spectat reglr de iure cōi. vt in c. vt nr̄m. de offi. archi. ⁊ hic tm̄ tollit solēnitas: non aūt mutat ꝑsona q̄ hz installare. ¶ †In gl. fi. in fi. nunqd aūt pape teneantur obedire ꝯ regulā[b] dic vt plene no. in c. cū ad monasteriū. de stat. reg. ⁊ qd no. in regula semel deo. de reg. iur. lib.vj. p Jo. an. in mercu. vbi plene disputauit nunquid papa potest dispensare cum religioso vt ducat vxorem. ⁊ vide ibi ⁊c.

☞ Canonicatus plures quis potest habere in diuersis ecclesijs de iure speciali. de quo tamen vide remissiue.

Receptus in canonicū non debet aliquid inuitus dare etiā minimum alijs canonicis.

Recept⁹ i canonicū an ⁊ qñ possit cōpelli aliqd dare vel cōuertēdū in vtilitatē alioꝝ canonicoꝝ vel i fauorē cult⁹ diuini: ante vel post receptionē stāte vel nō de hoc cōsuetudine.

IAcobus. Pretextu cōsuetudinis nō dz exigi prādiū a canonico de nouo recepto. Uel aliter ⁊ sic. Recepto in canonicū debet ꝑbēda ⁊ reddit⁹ ꝯsuetudine nō obstāte qd nō seruauerit prauā ꝯsuetudinē de aliquo tpali dando ipsis canonicis. h.d. Diuidit. nā ꝑma pars ponit q̄relā. scda dat iudicē ibi: q̄ circa. ¶ Casus lr̄alis. Jacob⁹ iste canonic⁹ esculan⁹ recept⁹ erat in fratrē ⁊ canonicū in eccl'ia aprutinēsi: canonici illi⁹ ecclesie partē ꝓuētuū ac ꝑbēdā sibi assignare recusant: nisi prio reciperēt prādiū ab eodē ꝯsuetudinē ꝑtendētes vt canonico de nouo recepto prādiū recipiāt. Mandat pa. cuidā priori quaten⁹ si est ita: cōsuetudine illa nequaq̄ obstāte cōpellat canonicos illos appellatiōe remota vt sibi ꝑbēdā illā sicut vni ex illis assignēt. Bar. ¶ †No.j. quē posse institui in canonicū in plurib⁹ ecclesijs: ⁊ hoc ꝓcedit de iure spāli. de hoc tñ dicendū vt plene not. in c. lr̄as. de ꝯces. ꝑbē. ⁊ c. sanctoꝝ. lxx. di. ⁊ p Inn. in c. cū iādudū. de preben. ⁊ colligit hoc notabile si habet in lr̄a aprutiñ. sed aliqui hñt a pueritia. ⁊ tūc hoc notabile nō colligeret. ¶ Scdo no. qd vltra ꝑbēdā debent canonico alij fruct⁹ seu redit⁹: ⁊ forte loquit tex. de reditib⁹ cōibus in qbusdā ecclesijs appellātur mēsa grossa: vel forte loquit in distributiōe quotidiana q̄ dat vltra ꝑbēdā. ⁊ de vtrisq3 vide qd legit ⁊ no. in l. vnica. de cle. non resi. li.vj. ¶ †Ultimo no. h tex. qd nec recipiēdus nec recept⁹ in canonicū tenet aliqd tpale ēt ꝑtextu ꝯsuetudinis dare alijs canonicis. Sed nūqd hoc sit verū indistincte[c] vt nō valeat illa ꝯsuetudo donādo aliqd tpale. Host. h dicit

✠ Sebasti. Sapia.

a ¶ Exequijs. An valeat ꝯsuetudo qd aliquid detur p sepulturā. vide Pau. de ca. in ꝯs. ccccj. inci. viso ꝓcessu i fi. ⁊ in cōsi. ccclxiij. inci. circa ꝑmū. ⁊ Bellame. in ꝯs. xxxi. inci. qd mulier. col.iiij. in fi. ⁊ ibi q̄ regrunt ad hoc qd valeat talis cōsuetudo. Zacharias.

b ¶ Cōtra regulā. adde late fel. hūc passum examinātē in c. ad abolendā. j. d here. i ꝑn. Itē in c. si qñ. co. iij. v. ꝑterea dicit Host. ṡ. de rescri. vbi plenissime habes hāc materiā ⁊ vtrū papa possit de mōacho facere nō mōachū: et dispēsare cū eo vt ducat vxorē et m̄lta alia id gen⁹. Zacharias.

c ¶ Nūqd hoc sit verū indistincte. adde Jo. de ana. in rub. ṡ. co. titu. scrib. in c. qñ. e. ti. et istū in c. nō satis. ⁊ ibi late Fel. ibidem sanctum Tho. ij.ij. q. c. ar. ij. i fi. et Bar. in l. iij. ff. de ver. ob.

qd nō valet illa cōsuetudo vt det̃ aliqd canonicis qd tendat ad repletionē vētris vel burse eorū. Sed si petat̃ aliqd paramentū vel aliqd aliud tēdēs ad cultū diuinū: tūc istud licite exigit̃ ꝛ pōt a principio ēt cautio recipi. de p̄ben. significatū. de elec. c. significasti. Q̄n hoc casui de⁹ cū canonico permutet spūale cū spūali. Sed qd det̃ aliqd ad vtilitatē canonicoꝝ nō valet cōsuetudo: a laicis tñ p̄textu cōsuetudinis pñt clerici aliqd exigere iuxta. c. ad aplicam. s. e. Et plures reddidit diuersitatis rōnes q̄re valeat ꝯsuetudo vt laici debeāt clericis nō clerici clericis. Et p̄ria est fm eū qꝛ qd iudicat̃ p̄uate vtilitatis q̄n clerici dāt clericis est publice q̄n a laicis datur clericis. l. j. ff. de iusti. ꝛ iur. j. di. ius publicū. Itē qꝛ laici sunt clericis infesti. ij. q. vij. laicos. ꝛ non curandū q̄ ecclesia habeat fm nō sic cū remaneat apud laicos in. c. cū aplica. de his que fi. a prela. alleg. etiā cōsimiles rōnes. cū hic dictis Hosti. trāseūt hic cōiter doc. Et ex his dictis Host. pñt colligi alique ꝯclusiones. Prima qd nō valet ꝯsuetudo vt clerici ꝓ spūalibus receptis vel recipiēdis dent aliqd tp̄ale aliis. Scda cōclusio qd valet ꝯsuetudo: vt laici dent aliqd tp̄ale clericis receptis spūalib⁹. Tertia cōclusio: qd tp̄ale tēdens ad augmētū cultus diuini pōt dari p̄textu ꝯsuetudinis. s. in recōpensationē spūalium collatorū. ¶ †Sed ꝯ predicta adduco tex. sing. in materia. j. q. iij. ex multis prope fi. vbi dꝛ a clerico instituēdo seu instituto in beneficio non dꝫ in recōpēsatione institutionis peti aliqd tp̄ale etiā cōuertendū in pauperes vel in fabricam ecclesie: qꝛ q male accipit ꝛ bene dispēsat potius grauatur q̄ iuuat̃: vt ibi dicit tex. ergo in fauorē cultus diuini nō dꝫ aliqd exigi pro ipsis spiritualib⁹ ad idē. c. veniēs. ꝛ. c. quāto. s. eo. vbi ab eo qui vult ingredi religionē etiā p̄textu consuetudinis nō dꝫ aliquid exigi et tñ illud applicatur ecclesie nec licitū est dare bona tp̄alia ecclesie vt ex illis fiat prebenda que postea assignet̃ canonico recepto: vt in prealle. c. quāto. vnde in hac materia sic distinguerē: aut nullū subest statutū vel cōsuetudo: ꝛ tūc nihil dꝫ exigi etiā cōuertendū in diuinū cultū vt in iurib⁹ preall. licet possit imponi onus cuilibet canonicorū vt cōtribuat annalia in fauorē pie cause: vt in. c. fi. de his q̄ fi. a ma. par. ca. Sed recipiēdo tantū nō dꝫ aliqd exigi ne videatur fieri in recōpēsationē spūalium. Si v̄o subest statutū ecclesie: aut statutū imponit hoc onus prebēde: ꝛ valorē cultus diuini. ar. in. c. significatū. de prebē. ꝛ. c. vnico. vt eccle. bonefi. ꝛ ar. in. c. si ꝓpter tua debita. de rescr. li. vj. Aut imponitur hoc onus ipsi recepto vel recipiēdo vt recipiendus vel receptus de nouo teneat̃ dare paramētū[a] ecclesie et forte tale statutū nō vꝫ p illud. c. notabile. ex multis superi⁹ alle. aut subest ꝯsuetudo ꝛ tūc si a laicis clericis aliqd debet̃. dic vt dixi in. c. ad aplicam. ꝛ in. c. suā. s. eo. Si a clericis ꝛ tūc ad priuatā vtilitatē clericorū non valet: sed in fauorē diuini cultus vꝫ vbi tñ nō precessit exactio pōt esse vera rō diuersitatis inter clericos ꝛ laicos: quia laici in dubio ex quo libere soluerūt vident̃ se ad hoc obligasse sub noīe cuiusdā obligationis quā obligationē laici solēt facere clericis tp̄e spūaliū: vt de ꝯse. di. j. oīs christianus: sed secus videtur in clericis q recipiūtur in canonicos: quia nūc nō cadit ista presumptio oblationum: facit qd no. in. c. nouum genus. s. de deci.

> ✠ Sebasti. Sapia.
> a ¶ Paramētum. vide Feli. in. c. cū m. ferra. col. xi. cū seq. s. de constit. Abb. in. c. sicut ꝓ certo. s. eo.
> ✠ Sebasti. Sapia.
> b ¶ Mādato. Ad materiā hui⁹ decretalis vide Roma in consi. cclix. per totum.

1 ☞ Ordinatus si fuerit aliqs sub promissione de nō petendo ab ordinatore prouisionē per aliquot tēpus. vterqꝫ punitur ad tēpus: vt. j. nu. 5. ꝛ preterq̄ a papa non restituitur.

2 Simoniacus in conferendo est ipso facto suspensus a collatione ordinum.

3 Simoniace scienter ordinatus a solo papa dispēsatur: secus si ignoranter.

4 Clericus ordinatus si ꝓmiserit ordinatori q̄ per tot annos non queret ab eo prouideri: an valeat talis ꝓmissio etiam iurata: tam respectu ipsius q̄ ordinatoris.

5 Simoniace in ordine ordinatus deponitur nō solum ab ordine simoniace habito sed ab aliis.

6 Simoniacus in consecutione ad ipsum ordinē non dispensatur nisi a papa.

Pena debet esse commensurabilis delicto.

1 Si quis. ¶ †Qui ordinauit aliquē sub ꝓmissione de nō petēdo ab ipo p̄uisionē p trieniū: ordinator a collatione p̄sentator vero ab executione ordinū etiā per trieniū suspensi sunt ordinatus vero ab ordine ꝑpetuo sit suspēsus: et solū per sedē aplicam cū eis dispēsat̃. h. d. ¶ Casus literalis. Quia frequenter ordinatur aliqs sine certo titulo ꝓpter qd fiunt ꝓmissiones vel accipiunt̃ iuramenta qd sup ꝓuisione sua nō inquietēt eundē. Statuit grego. qd si aliquis ordinauerit seu ordinē p̄ntauerit aliquē recipiēs ab eodē ꝓmissionē vel iuramētū qd sup sua ꝓuisione nō inquietabūt eundē ordinator a collatione ꝛ p̄ntator ab executione ordinū per triennium nouerint se suspēsos ꝛ ordinat⁹ ab ordine sic suscepto nouerit se suspēsum donec dispensationē p se. ap. meruerit obtinere. B. ¶ †No. j. ex tex. qd cōferēs ordinē simoniace est ipso facto suspēsus a collatione ordinū. et ordinat⁹ est suspēsus ab illo ordine sic simoniace recepto. ¶ †Scdo not. qd cū simoniace ordinato solus pa. dispēsat: qd intellige q̄n et ipse fuit simoniacus vt qꝛ ipse dedit pecuniā vel aliquid tp̄ale sec⁹ si eo ignorāte pecunia p aliū data fuit. vt. s. e. c. de simoniace. ꝛ qd ibi no. ¶ †In gl. j. ibi: nullā inducit obligationē. Aduerte qꝛ gl. tāgit vnū de quo in tex. nulla fit mētio s. an ista ꝓmissio valeat. Et ꝯclusio est qd sic: etiā si nō interuenit iur̃m: sed gl. in. c. si ep̄s. de p̄bē. li. vj. dicit qd ex post facto valet illa promissio seu renūtiatio qd nihil petet ab ep̄o vel p̄sentatore. nā sicut pōt qs renūtiare beneficio ita ꝛ huic obligatiōi canonice cū succedat in locū bñficij. vij. q. j. q̄ periculosum. Sꝫ renūtiatio facta añ ordinationē nō vꝫ qꝛ simoniaca vt hic. hoc dictū puto verū vbi nō interuenit iur̃m: qꝛ hoc pactū tanq̄ de iure turpi nō vꝫ. Sed si interuenit iur̃m tūc nō puto qd iste ordinatus possit aliqd petere ꝯ iur̃m: qꝛ quo ad eū hoc iur̃m pōt seruari sine interitu salutis eterne. ar. in. c. debitores. de iureiur. vbi hac rōne tenet iur̃m ꝛ non simplex ꝓmissio. Sed ordinator vel p̄sentator nō possunt sine pctō virtute illi⁹ obligatiōis desistere quo minus illi ordinato ꝓuideat qꝛ quo ad eū nō pōt seruari ꝓmissio sine interitu salutis eterne. nā hāc renūtiationē acqsiuit simoniace. ergo nō pōt penitere nisi renūtiet ꝛ resignet oēm vtilitatē inde ꝯsecutā: vt in. c. de his. s. e. ꝛ in. c. inqsitionis. de accu. in princ. ¶ In gl. in ver. p̄sentator. in fi. ex hac gl. colligūtur due lec. ad istū tex. prima est qd hic nō ꝓprie fuit cōmissa simonia: ideo fit hic suspēsio tm̄ p triennium. nā hic nō interuenit aliqd p̄tiū vel remissio obligatiōis iā nate: ꝛ hāc lec. fi. tꝫ hic Inno. dicēs qd hec simonia nō fuit cōmissa in ordine: sꝫ in ꝯsecutiōe ad ip̄m ordinē. nā ꝛ ordinator volebat ordinare ꝛ ordinat⁹ ordinari nullo dato. ¶ †Si aūt ꝓprie cōmitteret̃ simonia i ordine ordinator eēt ꝑpetuo suspēsus a collatiōe ordinū: ꝛ ordinat⁹ esset suspēsus nedū ab ordine simoniace recepto sꝫ ēt ab aliis. j. q. j. reperiunt̃. ꝛ dixi i. c. p tuas. ij. s. e. Ex hac lec. īfert̃ qd vbi ēt directe simonia nō cōmittit̃ in ordine ex quo est cōmissa in cōsecutione ad ip̄m ordinē non dispēsat alias citra papā: vt hic ꝓbat̃ in tex. qd est ꝯ id qd dixi i. c. p tuas. ij. s. e. nisi dicat qd illō ꝓcedit q̄n ignorāter qs excessit: hic q̄n sciēter. nā min⁹ peccat ille q peccat p ignorantiā. de pe. di. ij. sciendū. Scda lec. colligit̃ ibi. ꝛ hoc intellige ꝛ fuit additio q̄ restringit h̄. c. vt habeat locū q̄n crimē est occultū: sec⁹ si esset manifestū. ꝛ hāc tꝫ Host. ꝛ tenuit primo ēt Inn. lꝫ postea mutauerit. ꝛ Arch. xxxij. di. verū. Sed prima lec. pl⁹ mihi plꝫ qꝛ in veritate ordinator nō hēbat liberā facultatē nō ordinādi nō duct⁹ aliq̄ turpitudine: sꝫ tm̄ voluit euitare dānū qd inde posset cōsequi sicut ordinat⁹ nō intēdebat emere ordinē sꝫ voluit seruare indēnē suū ordinatorē. et iō nō debēt isti puniri sicut illi q directe cōmittunt simoniā. ¶ †Nā pena dꝫ esse cōmēsurabilis delicto. xxiiij. q. j. nō afferamus. in. c. q̄siuit. de his q̄ fi. a ma. par. c. Nec ob. c. veniēs. j. s. de test. lꝫ eñ obligatio ibi iā nō esset orta: vt dicit hic. Io. an. tñ hoc verū respectu p̄ntādi: sed respectu eccl̃ie obligatio erat orta ꝛ illi parochiani nō solū volebāt seruari indēnes: imo qd debitū ecclesie eis remitteret̃ ex illa presentatione ꝛc.

1 ☞ Abbas venit appellatione monachorum: qꝛ per abbatiam nō desinit esse monachus: ꝛ hoc procedit in fauorabilibus: secus in odiosis. de quo late. j. nu. 2.

Sholarium appellatione venit rector.

2 Bñficiorū appellatione nō veniunt dignitates vel rectorie.

3 Dispēsatio respectu illorū quibus concedit̃ intelligitur stricte sed respectu illius a quo emanat interpretatur large. 5.

4 Appellatione ecclesie parochialis in materia odiosa nō venit ecclesia parochialis collegiata.

5 Habēs potestatem legitimandi spurios: itē incestuosos an possit legitimare spurium ꝛ incestuosum simul.

6 Simoniacus non tenetur restituere quicquid cōsecutus est ex re simoniace acquisita.

Vsurarius tenetur restituere quicquid vltra sortem principalem habuit.

Super simonia papa potest dispensare: quia est prohibita iure tantum positiuo. 7.

b Mandato. [b] Hꝫ duo dicta. fm ibi ꝛ ad resignationē. Et ꝓpter breuitatē ꝛ varietatē lecturarū alr̃ nō summat̃. ¶ Casus l̃ralis. Quidā recipit i mādatis a papa vt fm constitutionē generalis concilij. s. e. q̄m dispensaret cū monachis

nachis qui p ex simoniã aliquo dato in monasterijs sunt recepti nulla de abbatibus in mãdato pape habita mentione cõsuluit papã iste vtrum autoritate illius mãdati possit dispensare cũ abbatibus. Itẽ aliqui sunt adepti spũalia nullo dato pretio nullo pacto dãdi vel recipiẽdi precedẽte: sed solo affectu animi antecedẽte hincinde: querit vtrũ isti ꝓpter istum affectũ teneãtur ad resignationẽ hmõi spũalium. Ad primũ rñdet pa. qȯ mãdatũ aplicũ ad abbatẽ etiã extẽditur et sic cõstitutio illa qm̃ simoniaca cõtinet dispensationẽ per pa. exhibendã. Ad scõm rñdet qȯ isti per hmõi simoniã nõ tenent ad resignationẽ spũalium vel tpalium q̃ nullo pacto sed affectu animi precedẽte ex vtraqꝫ parte taliter acqrũtur sed sufficiat delinquẽtibus per solã pniam in hoc casu satisfacere creatori. Ber. ❡ † No. j. ex tex. qȯ appellatione monachorum venit abbas[a] ⁊ ad hoc solet allegari quotidie istud c. qȯ ꝓpter abbatiã nõ desinit esse monachus. ⁊ per hoc dicit Jo. an. s. in proe. in prin. qȯ appellatione scholariũ venit eoꝝ rector: q2 per rectoratũ nõ desinit esse scholaris[b] qȯ no. ❡ † Sed ꝯ primũ opponitur de. c. fi. de preben. vbi appellatione beneficij non veniunt rectorie vel dignitates[c]: ⁊ tñ nõ desinũt esse beneficia. ad idẽ. c. sedes. s. de rescri. vbi expressis inferiorıbꝰ adiecta clausula generali nõ veniũt superiores. so. dicit Inno. hic multũ succincte qȯ hoc. c. ꝓcedit vbi agit de salute ipsorũ monachoꝝ: sed in ꝯrijs aduersatur odium: ideo erat fienda stricta interpretatio. Et hoc sentit Innoc. hic in dispõne odiosa qȯ appellatione monachoꝝ nõ venit Abbas. Host. dicit qȯ vtroqꝫ casu ꝯsiderãda est intẽtio scribentis. j. de ver. sig. c. intelligẽda. Et intẽtio pape fuit vt isti saluarentur videt ergo idẽ intellexisse de abbatibus eadẽ ratione. ❡ † Vel ꝭm Jo. an. põt dici qȯ dispẽsatio est stricti iuris ⁊ odiosa quo ad illos cũ quibꝰ dispensat: sed quo ad illũ cui concedit facultas dispẽsandi ꝑsonis nõ expressis est large interpretãda: q2 quo ad eũ vr̃ beneficiũ: et est dictũ notabile: sed non persistit sed simpliciter dicit qȯ plus sibi placet precedẽs solu. do. Ant. tꝫ qȯ in dispẽsatiõe cũ sit stricti iuris non venit abbas appellatione monachoꝝ: sed hoc ideo cõprehendit q2 papa hic se retulit ad cõstitutionẽ gñalis concilij vbi tex. loquit tam de ꝑlatis quã de subditis: ergo ⁊ hoc mãdatũ iuris executiuũ dꝫ intelligi prout loquit ius interpretatum. ad hoc qȯ habetur in aut. de fi. ante do. instr. da. §. j. Sed certe hoc dictũ lꝫ sit verũ in se tñ non congruit huic litere: q2 papa hic se retulit ad constitutionẽ generalis concilij non vt dispensaret cũ oĩbus ibidem cõtentis: sed vt dispensaret ꝭm illã ꝯstõnem. s. mutatis prioribus locis ⁊ inferioribus assignatis. Idẽ Jo. and. s. in proe. sentit qȯ etiã in dispositione odiosa appellatione monachorũ venit abbas sed cõtrariũ postea sensit post Archi. in. c. vnico. de stat. reg. lib. vj. Breuiter cõcordando sic distinguerem qȯ in materia odiosa nunq̃ appellatione monachoꝝ venit abbas. ꝓ hoc allego tex. in simili in. c. statutũ. de elect. li. vj. iũcto. c. lꝫ canõ. eo. ti. ⁊ lib. ❡ † Ubi habet ꝙ appellatione ecclesie parochialis in materia odiosa nõ venit ecclesia parochialis collegiata: q2 hꝫ qualitatẽ collegij vltra parochiã: vnde lꝫ sit ecclesia parochialis nõ tñ hꝫ illã qualitatẽ collegij super parochia ita in simili lꝫ abbas sit etiã monachus tñ hꝫ qualitatẽ superioritatis sup alios monachos: ⁊ ideo in materia odiosa nõ debet cõprehendi: ⁊ idẽ in rectore scholarium. ⁊ facit hoc dictum generaliter ad statutum qȯ punit scholarẽ deferẽtem arma vel aliud facientẽ vt non cõprehẽdat eoꝝ rectorẽ lꝫ sit scholaris. Si vero materia non sit odiosa ⁊ tũc si ꝓuisio est fienda per ipsum abbatẽ: vt q2 mãdatur abbati vt possit absoluere monachos suos ⁊ tũc ipse non cõprehẽditur vt no. Jo. de lig. in cle. attẽdẽtes. de sta. reg. facit. c. fi. de insti. Aut prouisio est fienda per aliũ: tũc cõprehenditur abbas. argu. optimũ ex no. in prealleg. c. statutũ. ⁊ optime ꝓbatur hic in tex. hic em̃ agebatur de salute coꝝ. ❡ † Et no. qȯ dixi qȯ dispẽsatio nõ est stricti iuris qñ cõceditur in fauorẽ illiꝰ cui datur potestas[d] qȯ optime ꝓbatur hic ꝭm istum intellectum secus si habetur respectus ad personas, cũ quibus est fienda dispẽsatio: q2 tunc dꝫ fieri strictissima interpretatio: q2 oĩs recessus a iure cõi est odiosus: vt est text. in. c. fi. de fil. presby. lib. vj. ⁊ in. c. quod dilectio. de consan. ⁊ affi. Et ista notabiliter defendũt dictum Bar. in. l. j. ff. de ver. ob. vbi dicit qȯ si datur potestas legitimadi filiũ adulterinũ: itẽ incestuosum poterit ille legitimare adulterinũ ⁊ incestuosum simul: q2 in materia larga sub simplici veniũt mista: vt in. l. si ita. ff. de libe. ⁊ posthu. Cõtra hoc dictum vltimũ Bart. tenent cõiter canoniste. in. c. per venerabilem. qui fi. sint legi. q2 dispẽsatio est stricti iuris. Sed potest dici: vt. s. dixi saluando vtrunqꝫ dictũ qȯ vbi datur potestas alicui in eius fauorem dispensandi cum aliquibus non expressis: tunc tanq̃ principis beneficiũ est latissime interpretandum. Et ita sentit hec glo. j. quã no. ⁊ hoc casu ꝓcedit dictũ Bar. secus vbi exprimũtur persone cum quibus debet fieri dispẽsatio. arg. in. c. sicut. de preben. li. vj. ❡ † In gl. fi. ibi: sed secus videtur in vsura. no. ergo ex gl. qȯ vsurarius tenetur restituere quicquid ex mutuo cõsecutus est: licet nullum pactũ expresse precesserit: sed dũtaxat sola affectio mutuãtis: vt q2 nõ erat al's mutuaturus nisi habuisset illam spem cõsequẽdi aliquam vtilitatem secus in simoniaco vt ex sola affectione nõ teneatur restituere quicquid inde cõsecutus est: sed satis est agere penitentiã de mente deprauata. Sed hec gl. non dat rationẽ diuersitatis. Host. dicit diuersitatis rationẽ fore. q2 vsura est ꝓhibita vtroqꝫ testõ. nec papa in ea dispensare põt sed simonia in beneficio est ꝓhibita ex sola constitutione ecclesie ⁊ in ea papa dispẽsat ⁊ no. ex hoc dicto Host. qȯ in beneficio nõ committit simonia de iure diuino: sed dic vt plene dixi. in. c. j. s. eo. Sed hec sol. Host. restringit multũ istã literã: vt non ꝓcedat in simonia de iure diuino: q2 tunc papa dispensare non posset ⁊ vtroqꝫ testamẽto est ꝓhibita. j. q. iij. ex multis. Alij dicũt qȯ hic non fit restitutio: quia simonia proprie concernit actũ exteriorẽ et venditionẽ: sed vsura cõcernit animam iuxta illud euangelicũ: mutuũ dãtes nil inde sperãtes. ⁊ hec so. fuit abbatis in. c. consuluit. de vsur. sed ꝑ hoc vt dicit Jo. an. non reddit rõ q̃re vsura magis cõcernat aĩam quã simonia. Alij dicũt aliter ⁊ vario mõ. Jo. an. dicit qȯ magis vulneratur bonũ charitatis sperare lucrũ ex mutuo q̃ ex beneficio: q2 mutuo teneris nihil reddere tãtũdẽ: sed in beneficio tu cõsequeris vtilitatẽ sine alia restõne. Itẽ magis qs obligat ad mutuũ q̃ ad beneficiũ ꝯcedẽdũ: q2 ex mutuo minus leditur mutuãs sed in donatiõe secus. Itẽ in simonia mens vtriusqꝫ scꝫ dãtis ⁊ recipiẽtis põt esse deprauata: ⁊ ideo melior est ꝯditio possidẽtis: sed in mutuo tantũ est deprauata mens mutuãtis: ⁊ ideo tenet restituere. Sed aduerte q2 iste rõnes nõ ꝯcludũt si bñ põderent. Ista em̃ vltima rõ non est gñalis q2 possibile est vt in simonia tm̃ sit deprauata mens vniꝰ. exẽplũ eps ꝯtulit beneficiũ clerico cũ intẽtione principali cõsequẽdi aliqȯ tpale: ille clericꝰ liberal'r ignorãs intentionẽ epi in remunerationẽ fecit aliqua dona epo certe hoc casu solũ est deprauata mens vnius sicut in vsura ⁊ tñ tex. loquit indistincte ergo rõ non est bona: cũ dꝫ esse gñalis: precedentes rõnes etiã non procedũt. nã militarẽt vbi qs conferret beneficiũ de suo q2 tũc plus grauat donando q̃ mutuando: secus aũt vbi cõferret spũalia ad que tenetur rõne officij sui nec in aliquo grauatur: sed ille qui mutuat cessat a lucro qȯ inde posset cõsequi si non mutuasset: vel ex mutuo forte consequeret aliqȯ dãnum. ❡ † Jo. an. adducit vnã rõnem valde generalẽ et quasi per alia vba incidit cũ opi. Host. qȯ in vsura qs tenet ꝯ ius diuinum ⁊ humanũ: ideo tenet restituere: sed in simonia tenet ꝯ ius humanũ: qȯ quidẽ ius ꝓhibet actum exteriorem: sed certe hoc non procedit indistincte nã giezi qui primo cõmisit simoniam in veteri testõ nullum pactũ expresse fecit: sed ex sola animi prauitate fuit a deo lepra percussus. j. q. j. cito turpem. Itẽ sicut dicit euangelium mutuũ dãtes ⁊c. ita dicit alibi in istis spũalibus gratis accepistis gratis date. Itẽ facit. c. tua. in fi. s. eo. ⁊ ideo male põt reddi rõ diuersitatis nisi dicamꝰ illud inductũ in odiũ vsurarũ: q2 si hoc esset ꝑmissum daret sepe materia figmẽtis: vt sine pctõ soluerent vsuras: vel vt restringat hoc. c. ad simoniam prohibitam ex cõstitutione ecclesie vel vt intelligatur in effectu ⁊ spe secũdaria ⁊ nõ primaria ⁊ hoc esset tutius tenendũ vt vbi intẽtio fuit principalis immineat restitutio.

Zacharias.

a ❡ Uenit abbas. adde plene bart. ĩ l. iiij. ff. de stip. seruo. vbi dicit ꝙ qñ relinquit fratribꝰ cappa ⁊ priori biblia ipse prior habebit ⁊ cappam.

Sebasti. Sapia.

a ❡ Uenit abbas. Facit tex. in. c. ad petitionẽ. s. de accusa. vbi cõmissa correctiõe monasterij videtur cõmissa correctio abbatis vbi no. Jo. de ana. viȯ firmi. ĩ vbo abbas. v. j.

Sebasti. Sapia.

b ❡ Scholaris. vide Bal. i. l. nec patronus. C. de ope. no. nun. ⁊ in. l. qs. qs. C. de epi. ⁊ cleri. Feli. in ꝓe. grego. col. iiij. versic. ceterũ. ĩ ꝓposito.

Zacharias.

c ❡ Rectorie vł dignitates. Adde car. ĩ cle. auditor. nu. 9. et ibi remis. in apo. cel. in ver. cõprehẽdit dignitates. de rescri. gemi. in. c. j. in prin. ⁊ ibi ẽt ĩ apo. eiusdem Cel. vbi examinat de veritate huiꝰ dicti ĩ apost. in v. nõ est dignitas. de eo q mit. ĩ poss. cã rei ser. lib. vj. ⁊ istũ ĩ. c. ĩ nfa et qȯ ibi dixi in apo. ad eũ. nu. 1. in ver. sine prebẽda. s. de rescrip.

Sebasti. Sapia.

d ❡ Ptãs. Uide Feli. in. c. postulasti. col. xiiij. ver. limita q̃rto. s. ȯ rescript. vbi allegat Jo. an. ꝭ ⁊ cõprobat ex pluribus hoc dictum.

❡ Ne prelati vices suas vel ecclesias sub annuo censu concedant. Rubrica.

❡ Supra visum est de simonia in genere: nunc subdit de quadam ipsius specie. s. ne prela. vices suas.

1 ☞ Episcopus non potest vendere suam iurisdictionem episcopalem. 5. vide. j. c. proxi.
Simonia non committitur si episcopus vendit suam iurisdictionem temporalem quam habet in diocesi.

2 Cõstitutio antiq iuris declaratoria apponẽdo nouã penaꝫ respectu pene nõ extendit ad preterita. sed ad futura tantũ.

3 Uerba futuri temporis important actum fieri per sententiam: non ipso iure.

4 Salarium licite capiunt accessores vel aduocati ⁊ similes locantes operas suas.

5 Jurisdictio non debet vendi. vide. j. c. proxi. in primo no.

Preterea. Qui dat pecuniam vt epalē vel spūalē iurisdictionē exerceat officio suo puatr: ꝛ sic ꝯferēs illud amplius cōferre nō poterit ꝛ canonice punieꝛ.h.d.cū.c.seq.ꝛ primo ponit excessuz quē scđo ponit ibi.pūti. ¶Casus literalis. Quidā epi ꝑ certa quātitate pecunie vēdebāt epalē iurisdictionē qbusdā q decani vocabanꝛ statuit ꝯci.late. qđ q de cetero iurisdictionē epalē taliter receperint officio suo priuentur: ꝛ epi cōferēdi hoc officiū ptātem amittāt. B. ¶† Not.j. ex tex.qđ iurisdictio epalis non pōt pro ꝑtio vendi. Est eñ quid spūale pro hoc qđ no.in.c.decernimus.ꝰ.de iudi.ꝛ idē dicendū de alia iurisdictione tpali.non eñ dꝫ vēdi ne subditi grauētur.in auc.vt iud.sine quoquo suf.ꝛ auc.de mā.pn. §.illud tñ.ꝭm Inno.ꝛ Host.vbi vendiꝛ iurisdictio spūalis: simonia cōmittiꝛ:secꝰ si vendiꝛ tpalis iurisdictio : lꝫ tale lucrū sit turpe ꝛ ꝯ.l.vt.ꝰ.dixi.dans ergo pecuniā vt habeat iurisdictionē tpalē nō cōmittit simoniā:lꝫ aľs grauiter peccet ad hoc qđ no.in.c.nemo.de simo.ꝛ.j.q.iij.in summa.lꝫ ꝯtrarium videatur notare gl.j.c.proxi. Sed limita vt ibi dicam.

2 ¶† Scđo collige ibi:de cetero ꝑsumpserit ꝛc.qđ constitutio antiqui iuris declaratoria apponendo nouā penā tm̄ respectu pene extendiꝛ ad futura ꝛ non ad preterita ꝛ cōcor.c.cū tu.j.de vsur.ꝛ.c.qm̄.ꝰ.ti.pri.ꝛ ibi remis. nam anteꝙ emanaret hoc.c.iurisdictio epalis vēdi nō poterat.vt.ꝰ.titu.proxi. in.c.ad nostrā.sed hic opponiꝛ noua pena. ¶Sed ꝯ hoc et contra text.oppo.de.c.j.proxi.vbi imponitur grauior pena Hof.soluit primo qđ hic loquaꝛ de obuētionibꝰ iurisdictionis.ibi cū vendiꝛ ipsa iurisdictio.Sed certe hec sol.nō est bona:qꝛ tex.dicit qđ exercebant iurisdictionē data pecunia.ergo nō dabaꝛ dūtaxat pro obuētionibꝰ.Itē ipse obuētiones licite vendūtur:vt.j.c.fi.Scđo soluit ꝙ hec pena apponitur ipso iure.ibi tex.loquiꝛ instituta accusatione:hec etiā sol. nō est bona:qꝛ hic est pena apponēda ꝛ non ipso iure imposita vt ꝓbat tex.ibi:priueꝛ.ꝛ ibi amittat.

3 ¶† Nā vbi pena apponiꝛ per ṽba futuri tpis requiritur sniaᵃ vt dicit gl. ꝛ bene in regula in penis.de reg.iur.li.vj.ꝛ in.c.quisqs.de elec. ꝛ in.l. in criminali.C.de iur.om.iud.ꝛ plene dico.in.c.si diligēti.de fo.cōpe.Dic ḡ ꝭm Hosti.qđ istud capl'm limitaꝛ et suppleꝛ per.c.sequēs.expone ergo tex.si priuetur officio suo.i. remoueaꝛ a clero.s.ꝑ depositionē.ꝛ sic ꝑdet oē officiū ecclesiasticū et dū dicit in fi.potestatē amittat:supple ꝛ canonice puniaꝛ: vt.j.c.pri.ꝛ pena canonica est vt deponatur ꝛ notetur infamia.j.q.iij.in.c.fi.ꝛ perdit potestatē hoc officium conferēdi vt hic.prima tñ pena includit in se istā.

4 ¶† In gl.ij.ibi cōstituere salariū de camera ꝛc.rō diuersitatis inter hūc casum ꝛ precedentē est:qꝛ vicarius recipiendo salarium videꝛ locare operas suas:nō eñ dꝫ quis stipendijs suis militare:vt in.c. cum ex officij.de ꝑscript.sic ꝛ assessori statuit salariū in.c.statutum.§.assessorem.de rescrip.lib.vj.sic ꝛ aduocatꝰ licite vēdit patrocinium suū.xiiij.q.v.non sane. Sed in casu precedēti qñ eps capit pecuniā ab officiali tunc vr̄ vēdere ipsam iurisdictionē:ꝛ tendit in grauamen subditorum:quia officialis vt aliquid lucreꝛ vltra pecuniā datā superiori per fas et nephas induceret ad extorquendū penā : modicā culpā faciet grauiorē ꝛ sepe puniet bursam vbi puniēda esset ꝑsona. Ex hoc ergo multa mala ꝑueniūt.ad hoc tex.j.c.pri. ¶In ca. gl.ibi ar.cōtra dic qđ illud ar.precedēs nō colligiꝛ ex tex. nā possent habere iurisdictionē nō tñ epalē pro qua nūc statuebāt pretiū.Et an isti inferiores ꝑlati citra epm̄ habeāt iurisdictionē in foro cōtētioso dic vt plene no.in.c.cū ab ecclesiarū.de offi.or.ꝛ.xi.q.j.experiētie.ꝛ in.c.cū in cūctis.§.interiora.de elec.

5 ¶† In gl.fi.in fi.sentit hic gl.qđ obuētiones iurisdictionis tanꝙ fructus pn̄t vendi.Sed dicit Inno.qđ non debēt vēdi exercēti illam iurisdictionē ꝛ bene loquitur.nam propter connexitatem videntur ipsam iurisdictionem vēdere.j.q.iij.si quis obiecerit.sed alij fructꝰ ecclesie bene possunt vendi vnicuiqꝫ ꝭm Host.tene menti.

Zacharias.

a ¶Regriꝛ snia.limitabis ꝟ dictuz nisi esset insertuz aliqđ istoꝝ ṽboꝝ oino vel ipso iure mox: illico ꝛ alia id genꝰ de qbꝰ ꝑ Frā.de cre.sing. vij.inci.tu scis qđ verbū. Matthe. mat. sing.cxij.ici. no. qđ vbicūqꝫ.et sing.cl.inci. no.ꝙ vbi lex.ꝛ Feli.plene i.c.rodulphꝰ. col.xvj.ꝛ seq.ꝰ.de rescr.de q̄ plene ꝑ Bal.i.l.j.col. vij. C.ꝺ his q̄ pe.no.

Sebasti.Sapia.

a ¶Snia.vide Ia. in.l.cū postea ꝙ.i iij.no.C.pe pac.ꝛ i.l.ij.i.v.no.C.de iu.emphy.vbi limitat hāc regulā vt ibi ꝑ eum post Sali.ꝛ vide Frā. cre.in sing.vij.incip.tu scis.

Sebasti.Sapia.

b ¶Cōsentire.viđ qđ no.Bar.per illum tex.in.l.fi.C. de ser.lib.xij.

Sebasti.Sapia.

c ¶Iurisdictionē. multa ad hec alꝛ. Ias.in rubr.ff.de of.eiꝰ cui man.est iur. q̄ limita vt ꝑ gl.in cle.ij.in glo. antepe.de rescri.

1 Dissimulatio inducit consensum.

2 Simonia non cōmittitur in venditione tpalium puta officiorum ꝛc.nisi habeāt aliquam connexitatē spiritualium.

3 Vicarius generalis episcopi habet iurisdictionem ordinariam siue sit ad tempus siue in perpetuum.

Eps quibus casibus possit dare ordinariā iurisdictionem.

4 Consuetudo dat ordinariam iurisdictionem.

Quoniam. Sūmatum est.ꝰ.c.pri. Diuidiꝛ qꝛ primo ponit excessum quē expressa cā finaliter ꝓhibet.scđo penam addit ibi:qđ si qs. ¶Casus lr̄alis.Epi ꝛ arch.ad agēdas vices suas ꝛ cās ecclasticas terminādas ꝗquisdā de causis archipresbyteris sub annuo ꝑtio cōmittebant: qđ in subuersionē iudicioꝝ ꝛ grauamē sacerdotū redundabat:statuit cōci.turo.qđ istud de cetero nō fiat.Et si qs ꝯtrafecerit remoueaꝛ a clero.ꝛ eps qui hoc sustinuerit ꝛ iudicia ecclesiastica dissimulat ꝑuerti canonice puniaꝛ.Ber. ¶No.j.ex tex. ꝙ vēditio iurisdictiōis spūalis tēdit in grauamē sacerdotū et subuersionē iudiciorū.nā sepe vt dixi in ꝑcedenti.c. isti emptores iurisdictionis grauāt subditos per fas ꝛ nephas vt extorqueant pecuniā.Itē subuertuntur iudicia:qꝛ sepe punitur res vbi deberēt puniri persone ꝛ sepe feruntꝛ sniē cōtra iustitiā eis corruptis datione pecunie.

1 ¶† Ultimo colligitur epm̄ puniri ex sola dissimulatione.nam cum teneatur ex officio suo obuiare dissimulādo videꝛ cōsentireᵇ.xliiij.dist. ephesijs.

2 ¶† In glo.j.ibi:maxime cū iurisdictio sit spūalis. no.gl.nā propter hāc dictionē maxime:videꝛ velle qđ simonia cōmittaꝛ cū vēditur etiā iurisdictio tpalis qđ est contra id qđ dixi post Inno.ꝛ Host.ꝰ.ꝑcedē. Sed cōcordādo pōt dici hāc gl.ꝓcedere qñ iurisdictio tpalis hꝫ dependentiā ab officio ecclesiastico nā ꝓpter illā connexitatē ꝛ dependentiā cōmittitur simonia:ad hoc qđ dixi in.c.cōsulere.ꝰ.titu.pri. Cōtraria opi.procedit vbi iurisdictio est mere tpalis nullā habēs dependentiā ab officio ecclesiastico.

3 ¶† In gl.ij.in fi. Host.dicit qđ in duobus casibus eps dat iurisdictionē ordinariā.Primus qñ constituit officialē generalē in perpetuū vel ad tps prout sibi placet quia appellaꝛ vicariꝰ vel vicedominus.nā vicariꝰ generalis epi hꝫ iurisdictionēᶜ ordinariam:vt no.in.c.sua.de offi.vica.ꝛ in.c.pe.eo.ti.lib.vj.ꝛ in c.perlectis.xxv.di.Scđs casus qñ cōfirmat vel instituit prelatū habentem iurisdictionē.Potest addi ꝛ tertius de quo in glo.qñ hoc hꝫ cōsuetudo.

4 ¶† Sicut eñ cōsuetudo dat iurisdictionē ordinariā:vt in.c. cū contingat.de foro compet. ita pōt dare ꝛ potestatem dandi hanc iurisdictionē ordinariam:vt in.c.cū ꝯtingat.de foro cōpe.Posset etiā dici qđ in duobus precedentibus casibus non est proprie ipse eps qui dat ordinariam:sed lex ipsa interueniente ministerio ꝛ facto epi.Et an generaliter quis possit dare ordinariam iurisdictionem:dic vt no.Inno.in.c.cum ab ecclesiarū.de offi.or. vt no.l.ꝛ quia.ff.de iurisdi.om.iud. ¶In glo.fi. vel dic ꝭm Io.an.qđ pena canonica est pena depositionis cū nota infamie.ꝛ dic vt dixi.ꝰ.c.proxi.

1 Rector alicuius ecclesie si fuerit impeditus aut tpaliter aut perpetuo dꝫ sibi adiungi vicarius ex ꝓuisione ꝛ consensu epi:aliqñ ipse rector propria autoritate facit.

2 Clericus an licite possit operas suas spirituales locare siue sit diues vel non.

Laicus an possit relinquere aliquid ecclesie cum onere vt dicantur singulis mensibus tot misse vel huiusmodi.

Quoniam. Regimē ecclesie sub annuo cēsu cōmitti nō debet.h.d. Et primo narrat cōsuetudinē quam scđo prohibet:ibi:ne id.Tertio causam reddit ibi:qꝛ. ¶Casus literalis.Consuetudo erat in quibusdā locis cōtra institutionem sanctoꝝ patrum introducta:vt sacerdotes sub annuo pretio ad regimen ecclesiarū cōstituerentur:precepit conci.turonen̄.ne id de cetero fiat:qꝛ dum sacerdotiū taliter venale disponitur ad premium retributionis eterne cōsideratio nō habetur.Ber. ¶No.primo ex tex.ex fi.litere qđ sacerdos in regimine ecclesie dꝫ habere considerationē ad premium eterne retributionis.nō aūt ad lucra tēporalia : ideo tēporalis ꝓmotio semꝑ querit tēporalia:spūalis vero semper querit eterna:quia qđ natū est ex spiritu sancto spiritus est:quod natuz est ex carne caro est:ideo quia impossibile est vt bonum sit regimen illius qui per pecuniam illud acquirit : vt.j.q.j.principatus.quē aut seditio extorsit ꝛc.

1 ¶† In glo.j.in fi.videtur hec gl.sentire qđ ꝓpter impedimentū rectoris eps debeat sibi statuere vicariū in ecclesia.de hoc vide quod no.Io.an.in.c.cum eo.de elec.lib.vj.in nouella.ꝛ vide bo.gl.xxj.q.ij.precipimus.ꝛ tex.in.c.extirpāde.in.§. qui vero.de preb.ꝛ gl.in cle.j.de exces.prela.Et cōcludit qđ aut impedimentū est perpetuum.vt qꝛ habet ecclesiam curatā annexam prebēde ecclesie cathedralis ꝛ tunc debet ibi institui vicarius perpetuus cum consensu episcopi.de quo dic vt in preallegato.§.qui vero.aut impedimētum est temporale et si est ad tempus modicū : puta ad vnam vel duas septimanas:ꝛ tunc ipse per se potest sibi instituere vicarium temporalem ad hoc qđ no.in.c.precipimus.preallcg. Aut impedimentum est magis longū ꝛ tunc debet hoc facere cū cōsensu epi:vt in ꝑalle.c.cū ex eo.ꝛ qđ ibi not.ꝛ facit.c.ꝑuenit.de ap.

2 ¶† An aūt clericus potest licite operas suas spirituales locare siue sit diues vel pauper:ꝛ an laicus dādo rem tēporalē

ecclesie

eccl esie potest apponere cõditionẽ spiritualem: puta vt fiat anniuersarium vel dicãtur tot misse: tractat hic Innoc. sed doc. cõmuniter tractant in. c. significatum. de preben. vbi ca dit melius: ꝛ aliquid dixi in. c. suam. §. ti. prori. ꝛ vide glo. in preallег. c. precipimus. tene menti. Abbas.

☞ Reditus siue fructus ecclesie possunt cõcedi alteri sub annua pensione: ꝛ etiam obuentiones ecclesie: cum moderamine. de quo. j. nu. 9.

Alienatio rerum ecclesiarum vsqꝫ ad. vij. an. potest fieri sine consensu episcopi ꝛ sine solitis solennitatibus.

Fidem suam frangens potest sua ecclesia priuari.

Rector ecclesie potest locare fructus ecclesie sue toto tempore vite sue.

Successor in beneficio vel in alia re tẽporali: an teneatur stare colono durante tempore quo habuit a predecessore.

Tempus longum dicitur vltra decennium: modicum vero intra decennium.

Fructus beneficij prouenientes post mortem et ante collationem reseruantur successori.

Pupillus tenetur stare contractui inito per tutorem.

Querelam. ¶ † Fructus ecclesiarũ sub annuo cẽsu cõcedi possunt. Ei primo ponit conductoris querelã. Scdo dat ei iudicẽ ibi: ideoqꝫ. ¶ Casus lr̃alis. H. rector ecclesie de capella prouentus illius ecclesie locauit seu cõcessit magistro Hu. vsqꝫ ad septennium certũ censum eidem rectori annuatim reddẽdo: prestita fide ab ipso rectore dicto magistro qd vsqꝫ ad dictũ tẽpus nullam iniuriã vel grauamen inferret super ipsa ecclesia eidẽ: sed ipse cõtra fidẽ prestitã veniens ante vnius anni spatium ecclesiã ipsi Hu. auferre presumpsit: vnde idẽ magister cõquestus est dño pape. Ideoqꝫ mandat papa epo exon. quatenus si est ita rectorẽ illũ cõpellat vt prefatam ecclesiam dicto Hu. restituat: ꝛ vsqꝫ ad tempus constitutum ſm qd inter eos cõuenerit ipsum eandem ecclesiã permittat pacifice possidere. Ber. ¶ † Not. primo ex tex. rectorem ecclesie posse fructus ecclesie sue ꝛ oẽs obuẽtiones locare vsqꝫ ad. vij. annos etiã non interueniente autoritate superioris alicuius. qd no. Ex quo infertur qd cõcessio vsqꝫ ad septennium non exigit solennitatẽ que solet ꝛ debet interuenire in perpetuis alienationibus. Secundo nota locatorem posse compelli ad standum precise cõtractui locationis: nam cõtractus a principio sunt volũtarij: ex post facto necessitatis. l. sicut. C. de act. ꝛ obli. ¶ † In glo. prima in fine nota bene glo. quod nedum transgressor iuramẽti: sed etiam fractor fidei potest priuari ecclesia sua[a]: ꝛ idem no. in c. peruenit. de fideiusso. Sed an hoc sit verũ plenius dico in c. ad aures. quod me. cau. ꝛ in. c. ij. de spon. ꝛ vide per Arch. xxij. q. v. iuramenti. ¶ † In glo. ij. in fi. no. glo. que quotidie solet allegari. Et primo no. ex ea quod rector ecclesie potest locare fructus pro toto tempore vite sue: quod etiam sensit Fede. consi. l. Hostien. in summa de his que fi. a prela. §. fin. ¶ † Sed an successor teneatur stare contractui inito per predecessorem decedentem ante finitum tẽpus locationis multa hic ꝛ alibi scribũtur ꝛ vario modo dicitur: sed clare prosequendo ꝛ capiẽdo opiniones efficaciores tam canonistarum ꝙ legistarũ: duo principaliter videnda sunt. Primum nunquid successor in beneficio teneatur stare cõtractui modo predicto. Secũdum quid de alio successorẽ. Quo ad primum distingue qd aut locatio fuit facta ad non modicũ tẽpus aut ad modicum. Primo casu non tenet locatio. vnde ipsemet locator non tenetur stare nisi facta fuerit in casu licito: vt in aliquo illoꝝ casuum qui no. xij. q. ij. in summa. ꝛ seruata sit solẽnitas que debet interuenire in perpetuis alienationibus. ad hoc cle. j. de reb. eccle. non alie. ꝛ. x. q. ij. hoc ius porrectum. §. perpetuo. iuncta glo. ꝛ si ista interueniũt: tunc successor tenetur stare. ꝛ si ecclesia esset lesa posset petere restitutionem in integrũ aduersus contractũ: vt in. c. j. de in integrum restitutione. ꝛ in. c. ad nostrã. de rebus eccle. non alie. ¶ † Quod autem dicatur tempus longum: cõmuniter dicitur si excedit decẽnium: nam ex tali contractu videtur alienari vtile dominium: ideo debet interuenire solẽnitas consueta in perpetuis alienationibus vt in iurib⁹ preallegatis. et facit. c. nulli. s. de reb. eccle. non alie. Si vero locatio facta est ad modicum tẽpus: et quod dicatur modicum est arbitrarium: sed communiter dicitur vsqꝫ ad decẽnium. arg. hic et no. in cle. j. de reb. eccle. non alie. ꝛ tunc si erat clericus non habens administrationẽ vt simplex canonicus ꝛ non tenetur successor stare cõtractui: quia nõ potest[b] canonicus seu alius non habens administrationem obligare beneficiũ vltra tempus vite sue: nam datur sibi prebenda vt inde viuat: et sic equiparatur vsurario vel vsufructuario scdm varias opiniones vnde non hꝫ obligare successorem sicut dicimus in locatione facta per vsurarium: vt. l. si quis domũ. ff. loca. hoc verum secũdum doctores nisi ex causa rationabili ꝛ interueniẽte autoritate episcopi ad maius tempus locatio facta sit: tunc enim successor tenetur stare quia tunc videtur facta ab habente administrationem. Si vero sit clericus habens administrationẽ vt plebanus seu alius rector curat⁹: et tũc aut locauit nomine proprio[c] et non tenetur successor stare: ꝛ si quid preceptũ fuerit post mortẽ predecessoris ante beneficium collatum potest iste successor petere ab herede clerici vel etiam a cõductore. ¶ † Quia fructus prouenientes post mortem ꝛ ante collationẽ reseruantur successori: vt in. c. relatũ. de testa. ꝛ in. c. presenti. de offi. ordi. lib. vi. Si vero locauit nomine ecclesie: ꝛ tunc communiter distinguitur quod aut in vtilitatẽ ecclesie: et successor tenetur stare. Aut inutiliter ꝛ aut fuit seruata solennitas que solet interuenire in alienatione ꝛ successor tenetur stare: alias secus. arg. in. c. ij. de preca. ꝛ in. c. ij. de re. permu. ¶ † Sed do. Ant. tenuit qd ex quo habuit administrationẽ licet solus locauerit tenetur successor stare: sed si soluit vltra tẽpus vite illius sibi est imputandum. pro hoc. l. si tutele. ff. de admini. tut. vbi tenetur pupillus stare contractui inito per tutorem: quasi velit dicere qd solutio facta vltra tempus vite illius non preiudicat successori si cõtractus tenet mero iure et certe iste articulus videtur satis dubitabilis: ꝛ doctores cõmuniter tenent primum vt si inutiliter fecit non teneatur successor etiam stare cõtractui. Sed posset dici qd aut apparẽter contractus fuit initus in damnum ecclesie ꝛ nõ teneatur successor stare. Et sic procedet prima opi. quia non habet potestatẽ deteriorãdi conditionem ecclesie: vt in. c. ij. de donatio. Aut apparenter cõtractus videbatur initus in vtilitatem ecclesie et tunc tenet cõtractus: sed pretextu lesionis poterit peti restitutio in integrum. arg. in. c. j. de in integ. resti. ¶ Sed contra predicta ob. tex. in. l. emptorem. C. loca. vbi emptor rei locate: et sic successor non tenetur stare cõtractui locationis facte per predecessorem. Solu. illa lex loquitur in successore singulari et in eo qui non habuit administrationẽ respectu successoris. nos vero loquimur in successore vniuersali et in eo qui habuit administrationẽ respectu successoris. Item locatio est facta noie ecclesie: ꝛ ecclesia nũꝙ morit: vt in. c. si gratiose. de rescri. lib. vj. ꝛ hoc quo ad primũ mẽbrũ. Quo ad scdm vꝫ quid iuris in alio successore ꝙ in beneficio. distingue qd aut est successor vniuersalis vel heres ꝛ tenetur stare locationi[d] iam facte per defunctũ vt in. l. viam veritatis. C. locati. Aut est successor singularis[e] ꝛ tunc nõ hꝫ plenũ ius in re: vt qr missus fuit in possessionẽ illius rei causa seruãde et tenetur stare cõtractui locationis iam facte: vt in. l. in venditione. §. j. ff. de bo. auc. iud. possi. Aut successor habet plenũ ius et sic colonus hꝫ ius in re tenetur successor stare illi contractui. l. j. ꝛ qd ibi no. ff. de superfi. ꝛ no. in. l. j. ꝛ. ij. ff. si ager vec. et no. in. d. l. viã veritatis. Et per hoc datur bona cautela cõducenti rem aliquam vt per obseruantiã cõtractus recipiat obligationẽ omniũ bonorũ ipsius locatoris: nã tũc cum habeat ius in re locata pro obseruãtia cõtractus nõ potest expelli per successorẽ etiã singularẽ: qd no. Si vero cleric⁹ non habet ius in re: ꝛ tũc aut predecessor qui locauit non habebat plenam administrationẽ respectu illius rei vt est vsufructuarius qui licet habeat administrationẽ plenam respectu vsusfructus. nõ tñ hꝫ respectu rei ꝛ successor non tenetur stare illi contractui: vt in preallega. l. si quis domũ. Aut habebat plenã administrationẽ respectu rei: ꝛ etiam respectu successoris: ꝛ tũc tenetur successor stare contractui. exẽplum in predio dotali locato per maritum cõstante matrimonio: si enim soluitur matrimonium ante locationem factam vxor tenetur stare cõtractui locationis: quia vt dixi maritus habebat plenã administrationẽ rei illius: ꝛ etiam respectu vxoris vt est tex. no. in. l. si filio. §. si vir. ff. so. mat. ꝛ idẽ dicẽdum est in pupillo vt teneatur stare cõtractui locatiõis facte per tutorẽ: vt in prealle. l. si tutele. ff. de admi. tut. Aut predecessor habebat administrationẽ respectu rei ꝛ nõ successoris et tunc successor in dubio non tenetur stare illi cõtractui: vt in l. emptorẽ. C. locati. Successor vero in administratiõe tenet stare ꝯtui si rite factus est: ꝛ de hoc vltimo plenius tetigi in primo mẽbro. ꝛ de hoc p Bar. in. l. si filio. ꝛ p alios in ꝑall. l. emptorẽ. ꝛ in. l. viã vitatis. ¶ † In gl. fi. ibi: ipse obuẽtiones ecclesiastice ꝛc. no. bene gl. iuncto tex. ibi qd nõ solũ pñt locari predia oĩa ipsi⁹ ecclesie: sed etiã ipse obuẽtiones ecclesie: vt sic qcqd obuenit ecclesie cedat ꝯductori. ꝛ dicit hic Host. qd laico[f] non põt talis concessio fieri arg. in. c. j. ꝛ. ij. ne cleri. vel

Sebasti. Sapia.

a ¶ Ecclia sua. viõlate pdo. Abb. in c. q̃relã. ĩ peñ. ꝛ vl. col. s. de iureiur.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Nõ põt. ꝙ successor ĩ canonicatu nõ tenet stare colono tꝫ Ang. ĩ ꝯsi. cclv. ĩci. qr oẽ datũ optimum. ꝛ do. Abb. ĩ dispu. inci. sempronius clericus ꝛ Imo. ꝛ ro. in. l. si filio. §. si vir. in gr quẽnũ. ff. sol. mat. Bal. ꝛ Sal. ĩ. l. emptorẽ. C. loc. Alex. ĩ. l. iubem⁹ nullam. in apost. C. d sa. san. ecc. Bal. ĩ ꝯsi. xxxviij. ĩ xpi noĩe papa. ĩ. j. pte. et ĩ ꝯsi. cccxij. ĩ. iij. pte. et ĩ ꝯsi. cxxvj. ĩci. reuerẽdus pr̃. in. iij. pte. et Bal. ĩ. c. j. q. suc. ten. ꝛ ĩ. l. ij. v. iiij. opp. C. de li. pter. Abb. Arc. et Mod. ĩ. c. ex lr̃is. s. de pba. Pe. de anch. ĩ ꝯsi. cxv. inci. ſm ordinẽ dubiorum.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Noĩe proprio. vide Pe. de anc. idẽ tenẽtẽ in cõsi. cxc. al's. cxcv. inci. viso diligenter tenore instri.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Locatiõi. limitat Io. de ana. h nõ pcedere ĩ colono ptiario qd ẽt tꝫ Bar. ĩ. l. si merces. §. vis maior. ff. locati. dicẽs qd ad h pauci aduertũt ꝛ idẽ tꝫ Ro. ĩ l. si filio. §. si vir. ff. so. ma. ꝯtrũ tenet Bal. in. l. certi iuris. ĩ. iij. q. C. loca. et ĩ. l. j. ĩ. iij. col. C. d fruc. ꝛ lit. expẽ. Alex. ĩ. d. §. si vir. vbi multa ad hãc materiam.

e ¶ Singl'aris. adde videdũ Lud. Ro. consi. j.

f ¶ Laico. adde ꝙ laicus spũalium obuẽtionum collector esse põt vt cõsuluit Ro. ꝯsi. cclxvij.

mona. ⁊ remittit ad sum. huius ti. ⁊ ibi etiam tenet q̃d laico põt fieri dũmodo ipse ponat clericum loco sui ꝓ recollectis obuẽtionũ ecclesiasticarũ ne ꝯtingat laicũ aliqd spũalitatis attingere: q̃d no. Nã posset presumptuose accedere ad altare qñ fiunt oblationes vel decime defunctoꝝ vel quid simile. ¶ In ea gl. ibi: sed ideo ponitur ne videretur ꝓhibita ⁊c. vnde prima ⁊ scda decretalis faciũt ad primã partẽ rub. tertia vero facit ad secũdam ⁊ ista vltima excipitur a materia ⁊ prohibitione aliarum: ⁊ ideo fuit hic posita ⁊c.

¶ De magistris ⁊ ne aliquid exigatur pro licentia docendi. Rubrica.

¶ Supra visum est qualiter spũalia ꝑtio cõcedi nõ debent: nunc submittit de quibusdã habẽtibus instar spiritualium vt de magistris ⁊ licentia docendi: vt in nigro videbitis.

1 ☞ Filius dicitur diues si eius pater est diues: et tantũ habere in bonis quantum habet eius pater.
2 Habilitatus ad studendum in aliqua facultate an cẽseatur habilitatus vt possit in ea doctorari: vel legere.
3 Beneficia pinguiora sunt danda lr̃atis potius ꝙ̃ ignaris. Clericus debet viuere de fructibus sui beneficij licet habeat vnde possit viuere quia diues.
4 Doctor conductus ad legendum quas qualitates debeat habere.
5 Scholaris conducitur aliquando ad lecturam potius vt discat ꝙ̃ vt alios doceat. Doctor post promotionem factus inutilis debet degradari a doctoratu.

Quoniam. Jo. and. summat totũ tit. simul. Et p̃mo quo ad primã partẽ rub. Scdo quo ad scdam. et h. d. totus ti. ẜm eũ. Ecclesia cathedralis et quelibet collegiata q̃ ad hoc sufficit dꝫ assignare cõpetẽs beneficiũ seu reditũ vniꝰ p̃bẽde vni magistro in grãmatica q clericos illiꝰ ecclesie ⁊ alios scholares pauperes gratis doceat: ⁊ eligit a p̃lato cũ capitulo vel maiori parte ipsiꝰ quorũ negligẽtiã supplebit ordinarius loci. Metropolitana eccl'ia habebit etiã theologũ cui fructus vnius p̃bende ꝙ̃diu docuerit ministrant: nõ tñ erit canonicus: ⁊ si ipsa vtriqꝫ magistro ꝓuidere nõ sufficit ꝓuideat grãmatico in aliqua eccl'ia sue ciuitatis ⁊ diocesis et vt possit haberi copia doctorũ in theologia prelati ⁊ capitulũ mittere debẽt ꝑsonas dociles ad studiũ qbꝰ si ꝓprij reditus non sufficiunt eis in expẽsis per quinquẽnium ministrabũt doc. vero ꝙ̃diu docuerint ⁊ studẽtes ꝑ quinquẽniũ recipiũt fructus prebendarũ suarũ: ⁊ hoc quo ad primã partẽ rubr. Pro licẽtia docẽdi etiã ꝑtextu cõsuetudinis nil dꝫ exigi vel ꝓmitti, ⁊ ob hoc ꝓmissum remittit ⁊ solutũ restituit. Idonei ad legẽdũ nõ debẽt impediri in facultate ⁊ licẽtia obtinẽda ꝯfaciẽtes officijs ⁊ dignitatibus priuabũtur: ⁊ hoc quo ad scdam partẽ. Põt etiã quelibet decre. ꝑ se summari ꝓ clariori itellectu: ⁊ ista prima. h. d. in summa. Eccl'ia cathedralis ꝓuidere dꝫ magistro de bñficio q clericos eiusdẽ ecclesie et alios paupes gratis doceat: ⁊ denegãs licẽtiã docẽdi aut iterdicẽs idoneũ ad docẽdũ bñficio ꝓuat. Et diuidit in tres partes. In prima ꝓuideri mãdat de magr̃o. In scda factũ reprehẽsibile inhibet. Tertio penã iponit reddẽs cãm. scda ibi ꝓ licẽtia. tertia ibi q aũt. ¶ Casus lr̃alis. Volẽs ecclesia tanꝙ̃ pia mater pauperibꝰ scholaribus qui parentũ opibꝰ sustẽtari non possunt ꝓuidere ne legẽdi opportunitas subtrahat: eisdẽ statuit concil. lateranũ. q̃d ꝑ quãlibet cathedralẽ ecclesiã vni magistro cõpetẽs beneficiũ assignet qui clericos et scholares eiusdẽ gratis doceat. Scdo dicit q̃d ꝓ docẽdi licẽtia nullus pretiũ exigat ne sub obuẽtu alicuius cõsuetudinis ab eis quos docet aliquid petat: ne docere aliquẽ qui sit idoneus petita licentia impediat. qui autẽ cõtra hoc venire presumpserit ab ecclesiastico beneficio fiat alienus: qꝛ dignũ vt in ecclesia fructũ sui laboris nõ habeat qui ecclesiasticum ꝓfectũ nitit impedire. Ber. ¶ † No. primo ex tex. q̃d non dicuntur pauperes[a] qui parentũ opibus possunt adiuuari[b]: nã pater tenet alere filiũ ⁊ alia necessaria ꝑbere: vt. l. si qs a liberis. ff. de lib. agno. etiã si sint spurij de iure canonico: vt. s. de eo q du. in ma. in. c. cũ haberet. in fi. nõ ergo refert an quis possit ꝑ se vel ꝑ aliũ: sed si nõ põt nec ꝑ se nec ꝑ parẽtes tunc dr̃ pauper: de quo dic vt no. Bar. in. l. si cõstante. ff. so. ma. ⁊ dixi in. c. j. s. de accusa. ¶ † No. ibi: legẽdi ⁊ proficiẽdi q̃d verbum legendi potest adaptari etiã ad scholares dicunt enim legere dum student. concordat. c. non magno. iũcto. c. fi. s. ne cle. vel mo. Et facit ad istam questionẽ nũquid habilitatus ad studendũ in aliqua facultate possit in ea legere et doctorari: de quo vide per Jo. an. in regula cum quid. de reg. iur. lib. vj. in mercu. ¶ No. tertio neminem debere legere nõ petita ⁊ obtenta licẽtia. Et dicit Abbas hoc esse contra scholares facientes publicari receptiones per scholas non petita ⁊ obtẽta licẽtia ab eoꝝ magistro. ¶ Item no. q̃d cuicũqꝫ idoneo non est denegãda licentia docendi: q̃d est verum ẜm Inno. ⁊ alios doc. nisi existente cã: vt qꝛ adest magna copia magistroꝝ ⁊ vnus impeditur per aliũ. naꝫ semper in omni. re. cã attendẽda est: vt. s. de accu. c. cum dilecti. ¶ † No. quinto ibi: fructum sui laboris ⁊c. q̃d beneficium dicit fructus laboris: ex eo enim ꝓuenit fructus. beneficiũ ergo cũ defertur clerico est fructus laboris: ex quo eñ seruit ecclesie dꝫ viuere de reditibus ecclesie: vt in. c. cum scdm apostolicũ. de prebẽ. etiam si sit diues in patrimonio: dũmodo auare non thesaurizet. vt no. dicit Inno. in. c. eps. s. de prebẽ. vnde ad sciẽtiã habetur respectus in collatione beneficiorũ vt pinguius ꝓuideatur literatis ꝙ̃ ignaris. vt in. c. de multa. de prebẽ. ⁊ in c. fi. j. eo. ¶ In gl. in ver. magistro. in fi. vel põt dici magister quasi maior ibidem: vt dicit gl. in cle. ij. de magi. ⁊ apud italicos in iure canonico ⁊ ciuili appellant doctores in artibꝰ vero appellant magistri: sed in quibusdã locis vltra montani oẽs appellantur magistri. ¶ In glos. in ver. consuetudinis. ibi: quasi simoniacum reputatur. no. bene glos. maxime in dictione quasi. nam per istam dictionem que habet diminuere infertur q̃d stricto modo nõ cõmittitur simonia: q̃d placet: sed largo modo sic. ¶ † In gl. in ver. quid sit idoneus in fi. ⁊ dic q̃d multe qualitates requirũtur ad hoc vt indicetur idoneus in docẽdo. primo vt habeat peritiam docendi. scdo vt habeat facundiã dicẽdi. tertio vt habeat subtilitatẽ interpretãdi. quarto copiã disserẽdi. quinto q̃d sit approbatus ab habente potestatem: ⁊ hec oia probãtur in. l. vna. C. de ꝓfes. qui in vr. cõstã. li. xij. iuncta. l. magistros. C. de ꝓfes. lib. x. ⁊ debet nedum in sciẽtia: sed etiã in moribꝰ excellere et se aptare ingenio addiscẽtium. vij. q. j. oportet. Et ex his inferendũ videretur q̃d scholaris legere nõ potest et dic q̃d in veritate legere non potest vt alios doceat: nec preesse cathedre doctorali: ⁊ si diceret se doctorem ⁊ nõ esset pena falsi tenetur. l. eos. ff. de fa. ⁊ q̃d ibi no. ¶ † Sed scholaris potest legere vt addiscat. Et ideo in aliquibus locis lecture statuuntur scholaribꝰ vt addiscãt potius ꝙ̃ vt doceãt: ⁊ vt se assuefaciãt. nam multũ proficit quis in docẽdo alios iuxta illos versus. Discere si cupis doceas sic ipse doceris. Nam studio tali tibi proficis atqꝫ sodali. ⁊ no. per gl. in. l. vnica. C. de excu. arti. li. x. ⁊ vide aliquid per Jo. an. in prealle. regula cum quid. Et si primo tẽpore approbationis habuit doctor has qualitates si postea effectus est inutilis dꝫ degradari a doctoratu: vt in. l. grãmaticos. C. de profes. lib. x. facit. l. vt gradatim. in. ꝟ. reprobari. ff. de mune. ⁊ hono. ⁊ in. l. sed ⁊ reprobari. ff. de excu. tuto.

1 ☞ Scholaris si se obligauerit ad intrandum cũ certo doctore talis obligatio non valet.
2 Simoniam committit superior si exigit pecuniam a clerico pro danda sibi licentia eundi ad studium.
3 Negligẽtia alicuius anteꝙ̃ accusetur dꝫ precedere monitio.

Prohibeas. Pro licentia docẽdi nihil exigi debet vel ꝓmitti ⁊ exactum restitui ⁊ promissum remitti debet ⁊ negligente inferiore prelato ad magistrum cõstituendũ supplebit hoc superior. Et sunt duo dicta: scdm ibi sane. ¶ Casus lr̃alis. Quia quidã ꝓ licẽtia docẽdi pecuniã exigebãt. Precipit papa vintoñ. epo vt taliter prouideat ne pro licẽtia docẽdi in parochia sua aliquid exigat: aut etiam ꝓmittat: ⁊ si postea solutũ aliqd fuerit illud faciat restitui: et si aliqd promissum fuerit faciat remitti ꝓmissum appella. cessante: qꝛ scriptũ est Gratis accepistis gratis date. Secũda dicit q̃d si aliquis distulerit instituere magistros in locis ꝯgruis: liceat huic epo apo. postpo. ad instructionẽ aliorum ibi preficere viros ad hoc idoneos. B. ¶ No. i. ex tex. ꝙ eps loci supplet negligentiam aliorum prelatorũ nedum in conferendis beneficijs. sed etiã in instituendo magistros in eorũ ecclesijs. Scdo nota in fine q̃d magister debet esse ꝓuidus ⁊ discretus: sed dic vt dixi in. c. precedenti ⁊c. ¶ † Sed quero nũquid possit scholaris se obligare ad intrãdum sub certo doctore. doctores communiter dicũt q̃d non. nam videtur turpis ꝓmissio cum multũ valeat affectio doctorũ et modus tradendi: vnde facilius data etiam equalitate sciẽtie quis ꝓficiet sub vno ꝙ̃ sub alio. facit. l. j. ꝟ. proinde. ff. de vsur. ⁊ extraordi. cogni. Nunquid autem doctor committat vsuram

---

✝ Sebasti. Sapia.

a ¶ Pauperes. q̃s dicat pauper late explicat. d. Jas. i l. si cõstãte. co. xxiij. ꝟ. in. ij. q. j. partis. ff. so. ma. ⁊ q̃d filius nõ dicatur pauper qñ pr̃ est diues tꝫ Bal. i. l. ij. C. de leg. he. ⁊ i l. ct. col. pen. C. de exe. rei iud. ⁊ in. l. sciendum. ff. qui satis. cogan.

b ¶ Adiuuari. adde q̃d idẽ tꝫ alex. ꝯsi. xcij. q̃d stante statuto q̃d nullus admittat ad officiũ q non habeat cẽtũ in bonis q̃d estimũ pr̃is ħ casu ꝓsit filio nihil habẽti in bonis.

Zacharias.

¶ Adde p̃di. q̃d no. Bal. i. l. i tuis. ff. de lib. ⁊ posth. Old. cõsi. cxiij. et facit q̃d no. i. c. tãta. nu. 10. i apo. in ꝟ. in vita parẽtũ. s. qui fi. sint leg.

vsuram mutando pecuniam scolari vt intret sub eo qui aliquādo non erat intraturus: dicā in.c.in ciuitate.j.de vsuris. ¶ †Scdo querit nūquid exigēs pecuniā a clerico volēte ire ad studium p licentia tradēda cōmittat simoniā. Jn.qd nō licet male faciat: sed nihil allegat: sed Host. videt sentire cōtrariū per no.in.c.pe.j.eo.ꝛ facit.c.ad nostrā.de simo. Et satis pōt dici hoc esse quasi simoniacū ꝛ nō stricte: vt not. fuit in simili.s̄.c.proxi. ¶ Jn gl.j.in fi.adē Jnn. dūtamē ille qui soluit sit idoneus. Tancr. dicit qd ex parte recipiētis fuit cōmissum crimē cōcessionis cū ppter superioritatē exigit hāc pecuniā quasi ab initio. facit.j.q.j.iubemus.ꝛ ca.cōcessionē. non tamē ſm eā committitur simonia cum non sit istud officium spirituale: sed contrarium tenet Uin.s̄.c.proxi. ſʒ pōt dici vt ibi dixi. ¶ Jn glo.fi.ibi: de conces.preben. nulla videt sentire per hāc allegationē qd isti prelato datur tēpus semestre ad instituēdū magistrū quo elapso deuoluitur potestas ad superiorem si est in beneficialibus. ¶ †Sed Jo.an.ꝛ alij cōiter tenent hoc esse arbitrariū ꝛ dʒ precedere monitio ad hoc qd no.glo.fi.in.c.ad apostolice.de re iud.lib.vj.ꝛ no.i.c. ex parte.de conces.prebē. Et no.bene hoc dictum qd vbi nō prefixo tempore deuoluitur ad aliū potestas aliquid agēdi propter negligentiam debet ad conuincendum negligentiā precedere monitio[a] tene menti.

☞ Doctoratus est dignitas: quando doctor legit.
Judeus non potest doctorari.
Doctor prefertur militi.
Studia literaria an possunt constitui in omni loco.

Quanto. Pro licētia docēdi pecunia exigi non debet etiā si hoc habeat consuetudo. Primo ponit factū dānabile. Scdo penam apponit. ibi: qui vero. ¶ Casus literalis. Consuetudo erat in ecclesia gallicana quod magistri scolarium sine certo pretio alicui docendi licentiam non concedebant. Papa volens illam prauā cōsuetudinē extirpare que de radice cupiditatis pcedit: prohibet sub anathematis interminatiōe vt qcūqʒ idonei fuerint regere scholas sine molestia ꝛ exactione aliqua permittātur: ꝛ si qui huiusmodi prohibitionis fuerint trāsgressores officijs ꝛ dignitatibus spolietur. Bernar. ¶ †No. primo ex tex. ibi: ꝛ dignitatem assumūt ꝛc. arg. qd doctoratus est dignitas: ꝛ cōcor. quod habetur in pe.C. ibi: magisteria dignitate ꝛc. no. tamē tex. posset intelligi qd nō loquatur de doctoribus: ſʒ de his qui in quibusdam ecclesijs consequuntur certum officium docendi et appellantur magistri scholarium ꝛ in quibusdā ecclesijs reputatur dignitas. ꝛ pro hoc facit text. ibi. de vestris ecclesijs extirpata ꝛc. Bart. tamen in.l.ex eo.ff.de mili. testa. videtur concludere quod nec miles nec doctor dicatur habere dignitatem: sed aliud dixit in.l.finali.C.de iudeis. vbi cōludit iudeum non posse effici doctorem[b] cū doctoratus sit dignitas de quo etiam per eum in prima constit. ffotum.ꝛ in.l.j.C.de nouo cōdi.compo. Et satis dici potest quod doctor saltē legens incontinenti cum incipiat dicatur habere dignitatem maxime ex eo probatur: quia habet a lege iurisditionem ordinariam super scholares: vt in aut. habita.C.ne filius pro pat. Et si cōtinuat lecturam per viginti annos acquirit maiorem honorem scilicet dignitatē comitatus: vt in.l.vna.C.de profes. qui in vrbe constan.lib.xij. ¶ †Ex his infero quod doctor maxime qui diu legit est preferēdus militi qui in veritate nullam dicitur habere dignitatem: vt no. Bar. in prealleg.l.ex eo.ꝛ maxime loquendo de militibus nostri temporis qui nō sunt veri milites: vt no.in.l.j.C.de iu.ꝛ fac. igno. Sed turba doctorum ꝛ in quibusdam ingēs inopia facit cōtemptos vt in simili dicit tex.ciij.distin. legitimus. ¶ †Ultimo potest adduci iste tex. in arg. pro illa opi. quod in quolibet loco vel in qualibet ciuitate possunt constitui studia literarum: ꝛ non tantum in ciuitatibus realibus: de quo tamē in proemio. ffotum.ꝛ plenius dico in.c.tue.de cleri.non resi. ¶ Jn glos. penul. in fi.ꝛ idem tenent communiter docto. nā vt dixi.s̄.c.proxi. talis cum alio pficeret qui cum eo forte propter ineptitudinem legendi non proficeret isti profectus impediri non debent.

☞ Monachus an possit assumi in magistrum.
Monachus pmotus ad ecclesiam secularem non tenetur obseruare austeritatem regule sue religionis.
Doctores siue magistri conducti ad legēdum an ꝛ quando possint petere salarium siue a pauperibus: siue diuitibus: siue de publico salarientur siue non.
Magistri qui cōducuntur docere in aliqua ecclesia collegiata: an debeant percipere de prebendis singulorum: si non vacat alia que sit sibi assignanda.

Quia nōnullis. Jn qualibet cathedrali ecclesia vel alia in facultatibus sufficiēti debet a prelato vel capitulo vnus magister eligi cui redit⁹ vnius prebende debent assignari. Jn metropolitana vero ecclesia etiā eligi debet theologus: ꝛ si ad grammaticum ꝛ theologum non sufficit prouideat ipsi theologo ex reditib⁹ sue ecclesie: ꝛ grammatico faciat puideri in aliqua ecclesiarū sue ciuitatis vel diocesis. h.d. Et primo ponit antiquum cōciliuʒ: qd scdo innouat ꝛ supplet ibi: verū. ¶ Casus literalis. Statutuʒ fuit in lateran. consilio ꝙ in vnaquaqʒ cathedrali ecclesia institueretur magister qui pauperes clericos gratis doceret: sed qꝛ illud male obseruabāt: cōciliū gnāle illd precipit obseruari adijciens vt nō solū in cathedrali ſʒ etiā in qualibet alia vbi facultates sufficiunt constituat magister idone⁹ a prelato cū capitulo seu maiori ꝛ saniori parte capituli: ꝛ in metropolitana ecclesia theologus constituat qui sacerdotes ꝛ alios in sacra pagina doceat: ꝛ ī alijs q̄ ad curā pertinēt animarū: ꝛ cuilibet magistrorum a capitulo assignetur prouentus vnius prebende: ꝛ p hoc theologo a metropolitano tantūdem: nō tn̄ ꝙ propter hoc efficiat canonicus: sed tādiu reditus ipsos percipiat q̄diu perstiterit in docēdo ꝙ si forte metropolitana eccl'ia de duob⁹ grauetur: de theologo puideat ꝛ grāmatico faciat ī alia sue ciuitatis ecclesia puideri. Ber. ¶ No.j.ex tex. ꝙ nō solū ī cathedrali ecclesia sed etiā in qualibet collegiata dʒ institui magister. dūtamē illa ecclesia ad hoc sit sufficiens. Duo ergo requirunt vt in ecclesia inferiori instituat magister vt ꝙ ad hoc sufficiat ꝛ ꝙ sit collegiata. nā ex quo tex. dicit illum eligēdū ꝛ per prelatū ꝛ per capitulū ecclesie: satis innuit hoc debere fieri in ecclesia collegiata ꝛ hodie prouisuʒ est vt etiā in monasterio instituatur talis magister q doceat monachos in primitiuis sciētijs vt sic nō sit eis opportunitas in alijs pficere: vt ī cle. ne in agro. de sta. reg. nō solū ergo monachi debēt in grāmaticalib⁹ insistere: sed etiā in alijs principalioribus sciētijs eis tn̄ nō interdictis: vt satis innuit tex. ī.d.cle. ne in agro. ꝛ idem pbat in.c.sic viue.ꝛ.c.si clericat⁹.xvj.q.j. vbi Hieronymus hortatur monachos vt lōgo tēpore studeant que possint postmodum docere. ¶ †Et ex his infert ad questionē nūquid monachus[c] seu ali⁹ religiosus possit assumi in magistrū. ꝛ primo arguit Host. ꝙ nō p.c. monachos.xv.q.j. vbi dicitur ꝙ nō habet officium docēdi. Jtem homines disparis pfessiōis nō sunt cōiūgendi.xvj.qō.vij. in noua.ꝛ in cle.j.de cle. Jtem ob. tex.xvj.q.j. nemo pōt. vbi dicitur ꝙ non pōt insistere pariter in diuinis obsequijs et ī monastica regula ordinate persistere. Sʒ his nō obstātib⁹ cōcludit Host. Jo.an. post eum: qd aut se ingerit ꝛ repellit aut assumit p habētem potestatē cū licētia superioris et admittēdus est p.c. doctos.ꝛ in.c. moderamine.ꝛ.c. sunt nonnulli.xvj.q.j. vt patet ꝙ si pmouetur ad ecclesiam secularez licite predicat ꝛ oīa sacramēta ministrat. Jtem et pmouet ad hoc officium docēdi quod redūdat in vtilitatē toti⁹ ecclesie vniuersalis: vt.j.c.fi. vbi pulchre tex. Nec obstāt iura in contrarium allegata. nā.c. monachos. loquit quādo nō est assumptus ad officium docēdi per habētem potestatem.c. in noua. loquitur de ↄtraria pfessiōe ꝛ hi oēs magistri tendunt ad vnum. s. ad docēdū vnde eoꝝ studia nō sunt diuersa: nā videmus qd in eadem vniuersitate sunt diuersorū hominum corpora diuersa genera ꝛ hoīes etiā diuersarū scientiarum faciūt vnū corpus vt videmus in canonistis ꝛ legistis. Jtem ī clericis qui cōstituūt vnā vniuersitatē respectu studij. Nec obstat.c. nemo pōt. qꝛ in eodē tēpore nō pōt insistere diuersis sed diuersis temporib⁹ sic. ¶ †Jtē vide gloss. in.d.c. nemo pōt. que per illum text. dicit quod cū regularis promouetur ad ecclesiā secularē nō tenetur obseruare austeritates regule. ꝛ certe magis pficit ecclesie vniuersali doctor in legendo q̄ simplex curatus in sacramenta ministrando. qd satis euidenter colligitur in ca. cum ex eo. de cle. li.vj. vbi propter scientiam capessendam dispēsatur cum curato vt per septenniū possit se absentare. ad idem.s̄.c. proxi. si ergo religiosus potest promoueri ad curam. ergo potius ad officium docēdi: ꝛ maxime scientiam que habet in se pietatem. ¶ †Jn gl.j.in fi. de hac materia vide bonā glos. in.c. de quibusdam.xxxviij.di.ꝛ Hof. hic tenet quod doctores iuuenes nouiter incipientes legere nō debent facere collectā qui potius docēt vt deceant ꝛ iuitāt antequā inuitent ſʒ doctores antiqui licite collectā petūt. Host. dicit ꝙ si doctor nō eget non debet collectam facere: sed si eget[d] est a diuitib⁹ sua necessitas releuāda: dicit tamen se nunq̄ fecisse collectam propter sui sustentationem. dn̄s Anto. concludit ꝙ nouitij nō

Sebasti. Sapia.
[a] ¶ Monitio. Uide q̄ scribit Car. ī consil.lvj. inci. dū reuerēdus. vbi firmat hanc doctrinā ꝛ infert ꝙ stāte statuto ꝙ massarius capl'i possit locare possessiones in quibus cōductores sunt negligētes ad culturam nō poterunt locare nisi conductores moneātur et postea negligāt ꝛ h' refert ꝛ sequitur Fe.ī.c.sin autem. col.ij. ver. negligētia. pbatur.s̄.de resc.

Sebasti. Sapia.
[b] ¶ Effici doctorē. Q' doctorat⁹ sit dignitas firmat Alex. in ↄsi.xciiij. inci. videret. col. ij. in.j. vol. Deci. in.c. proposuisti. in fin.s̄.de probatio.

[c] ¶ Monach⁹. adde vt per Cal. cōsi.j. hoc ti.

Sebasti. Sapia.
[c] ¶ Monach⁹. Uide ad hec que scribit do. Abb. in.c. de multis. in.ij.co s̄.de preben.

Sebasti. Sapia.
[d] ¶ Eget Quia qn̄ doctor eget sit a suius scholarib⁹ sustētādus. pbat tex. in.l.ij.§.fi.ff.d reg. iu. quē ad h' allegat ro. in fin. cxxxviij. incip. volo vnum dicere.

exigũt collectã.antiqui vero quibus salariũ constitutũ est a scholaribus illius loci vel a pauperibus nihil exigere debẽt: nec etiã a diuitibus nisi egeãt.Sꝫ si nõ est eis cõstitutũ salarium tunc possunt ꝛ diuitibus petere.Ego cõcluderẽ aliter hãc materiã vcꝫ qꝺ aut in loco est cõsuetudo vt fiat collecta aut nõ.Primo casu quãtũcũqꝫ sit salariatus põt collectã facere ſm cõsuetudinẽ loci:vt in.l.qꝺ si nolit.§.mancipia.ff.de edi.edi.ꝛ facit.l.si fundus.ff.de euic.ꝛ qꝺ no.Bar.in.l.nemo est qui nesciat.ff.de duo.re.a pauperibus tñ non puto aliqd exigẽdũ.arg.xlvij.di.in.c.sicut.Secundo casu qñ non apparet de consuetudine:ꝛ tunc subdistingue: qꝺ aut magistro ꝓuidet de bñficio.vt hic dicit:ꝛ iste põt a diuitibꝰ:nõ tñ a clericis illius ecclesie premium laboris exigere:qꝛ beneficiũ tm̃ cõstituitur ꝓ clericis illius ecclesie ꝛ alijs pauperibus.ergo alios docere gratis nõ tenet:ꝛ in hoc casu saluatur dictũ huius gl.Aut doctori cõstituit salariũ de publico: ꝓut hodie cõiter sitũ italia in studijs generalibus ꝛ tunc puto qꝺ nihil petere põt a quibuscũqꝫ etiã diuitibus:qꝛ salariũ eis statuit vt nõ solũ doceãt indigenas sed etiã forẽses vndecũqꝫ ꝓficiscẽtes imo hodie solẽt eligi potiꝰ vt cõfluãt ꝓpter forẽses ꝙ̃ ꝓpter indigenas.nõ ergo salariũ qꝺ hodie prefigitur est ita restrictũ ad certas ꝑsonas sicut ꝓuisio huiꝰ capituli:ex quo eñ simpliciter cõducit ad legẽdũ dꝫ legere ꝛ quoscũqꝫ docere alio premio nõ exacto.Nõ obstat si diceret qꝺ hoc salariũ succedit hodie loco prouisionis huius.c.ergo dꝫ eodem iure censeri.arg.eorũ que no.Inn.in.c.ex rõne.de appel.ꝛ per gl.no.in.l.fori.C.de aduo.diuer.iudi.que singulariter dicit qꝺ salariũ receptũ per aduocatũ a partibus succedit loco salarij qꝺ percipiebãt olim a publico.ideo dꝫ censeri eodẽ iure vt sit quasi castrense:qꝛ dico qꝺ inveritate istud salariũ nõ ꝓcedit loco ꝓuisionis huius.c.imo diuersa est ratio in vtrisqꝫ nam hec ecclesia ꝓuidet sicut tenetur pauperibus ꝛ clericis illius ecclesie:de diuitibus se non impedit.xij.q.j.vidẽtes.sꝫ hodie salariũ statuit doctoribus vt forẽses cõfluãt ad ciuitatem bonificandã ꝛ ampliandã ꝛ famosam reddendã:que rõ plus vẽdicat sibi locũ in diuitibus ꝙ̃ in pauperibus.¶ † In glo.fi.ibi:expectetur quousqꝫ vacet ꝛc.doctores hic ꝯcludũt aliter ꝙ donec vacauerit prebẽda debẽt canonici contribuere de suis ꝑbẽdis.ar.in.c.fi.de his que fiũt a ma.par.ca.ꝛ crederẽ qꝺ hoc possent ꝛ deberẽt facere si eis reditus supersunt nõ tñ vigore huiꝰ cõstitutionis:qꝛ ista cõstitutio intẽdit vt ꝓuideat de ꝑbẽda ecclesie:ꝛ nõ de singulis qꝺ innuit iste tex. dum dicit qꝺ propter ademptionẽ istius prebende nõ efficit canonicus.procedit ergo decisio gl.quo ad terminos huius c.sed dictũ doc.procedit de honestate:ſm quod habetur in c.fi.¶ In ea glo.ibi modicũ potest expectare ꝛc.ꝛ ꝓ hoc vltimo est tex.in.c.si tibi concesso.de preben.lib.vj.Et in fi.gl. dicit Ho.qꝺ licite potest interuenire hec pactio:quia sciẽtia est quid spiritale:ꝛ spirituale cõmutatur cum spirituali.vt in.c.ad questiones.de re.permu.quod satis placet:ꝛ facit.s̃. de simo.c.ex insinuatione ꝛc.

1 ☞ Scholares euntes ad studium debent ex reditibus sui beneficij gubernari:ꝛ si non sufficiunt debet eis prelatus cũ capitulo prouidere.

2 Scholares quibus natura resistit non sunt mittẽdi ad studium ne inanibus sumptibus ꝛ laboribus vexentur.

3 Scientia tribuit habẽtibus eã perpetuitatẽ ꝛ eternitatem. Scholaris debet inquantum potest defendere opinionem magistri sui.

4 Clericus doctor qui alios abscens docet semper in eius absentia percipit fructus beneficiorum suorum:si autẽ est scholaris percipit fructus per quinquennium tantum: postea oportet qꝺ seruiat.

5 Ingenium supplet tempus in bene studentibus.

6 Scholares absentes non debent percipere fructus in absentia nisi studeant in studijs generalibus.

Super specula.

† Prelati ꝛ capitula ad studia theologie scholares dociles trãsmittere tenent qui in absentia reditus prebendarũ suarũ et beneficiorum per quinquẽniũ integraliter percipiẽt:ꝛ si proprij reditus ad sustentationẽ studij eis nõ sufficiunt:dꝫ prelatus cũ capitulo eis prouidere.magistri vero donec docuerint integre ꝑcipiãt fructus beneficioꝝ suoꝝ.h.d.Primo ponit statutũ antiquũ qꝺ scꝺo addendo corroborat.ibi statuẽtes ꝛc. ¶ Casus literalis.Quod statutũ fuit per cõcilium generale in.c.p̃cedẽti de magistris theologicis precipit Hono.inuiolabiliter obseruari statuẽtes ne ꝓpter raritatẽ magistrorũ se forsan possint aliqui excusare vt ab ecclia̾rũ p̄latis ꝛ capitulis ad theologie studium aliqui docibiles destinent qui cum docti fuerint alios postmodũ instruãt ꝛ informẽt qbꝰ si ꝓprij ecclesiastici prouentus nõ sufficiunt prelati ꝛ capitula necessaria subministrẽt.In fine dicit qꝺ docentes in theologica facultate ꝛ studẽtes in ipsa integre per annos.v.de licentia se.apo.percipiãt beneficiorũ ꝛ prebẽdarũ suarũ prouentus:nõ ob.cõtraria cõsuetudine vel statuto:cũ denario 2 fraudari nõ debeãt in vinea dñi operãtes.Ber.¶ † No.j.ex tex.qꝺ deputãdis ad studia literarũ non dꝫ obstare natura: nihil decet in hac vita cõtra naturã:vnde nõ est cõtẽdẽdum, aduersus naturã:sed quisqꝫ ad studiũ mãcipãdus est prout a patitur ingeniũ ꝛ natura sua expostulat[a] ad qꝺ multum debent attẽdere parẽtes scholarium ne se ꝛ filios inanibꝰ sumptibus ꝛ laboribus vexent.¶ † Secũdo no.qꝺ per sciẽtiam 3 quis eternitatẽ ꝛ perpetuitatẽ acquirit in hoc seculo: vnde b dicitur doctor[b] fulgere.nam sicut ſpẽdor firmamẽti suis radijs illuminat totã terram:ita vir literatus sua sciẽtia illuminat mundũ:vt in aut.habita.C.ne fil.pro pa.ꝛ dicit splendor firmamenti:qꝛ sicut firmamẽtũ semꝑ manet ꝓpter memoriam prestite sciẽtie:ꝛ qꝛ instruit multos discipulos qui merebunt ascẽdere ad cathedram ꝛ cõseruare famã sui doctoris:tenet enim scholaris quantum põt defendere opi.sui c magistri[c] sicut fecit iuriscõsultus in.l.qui tamen.alias est.l. 4 seq.ff.de arbi.¶ † No.qꝺ magis amplũ priuilegiũ habẽt docentes ꝙ̃ addiscentes qꝛ docẽtes ꝙ̃diu docuerint percipiũt in absentia fructꝰ suorũ beneficioꝝ sed addiscẽtes ꝑ qnquennium tm̃:ꝛ est rõ qꝛ intra quinquẽnium bene studendo ꝑsumit qꝺ quis debeat esse prouectus.vltra ergo illud tp̃s non videtur excusandus ꝓpter studiũ:sed doctor in docẽdo semper ꝓmouet vtilitatẽ eccl̃ie vniuersalis.¶ Vltimo no.qꝺ insistentes in sciẽtia capescẽda dicunt corroboratores ad profectum ecclesie vniuersalis.facit.c.cum ex eo.de elec.libro.vj. ¶ In glo.in ver.docibiles.id est habiles ad docẽdum dicit Jo.an.super tex.qꝺ melius diceret dociles:qꝛ sciẽtia est docibilis homo docilis.Et aduerte quia glo.intelligit qꝺ debent isti esse apti ad docẽdum alios:sed potest intelligi tex. de aptis ad addiscendum:qꝛ de scholaribus loquitur ꝛ nõ de doctoribus.vel potest dici qꝺ debent esse apti ad addiscẽdum qui mittuntur vt alios possint docere.Et in fi.gl.hoc põt ꝓcedere in his qui iam fuerunt electi sed nõ electis nõ videtur data facultas aliquid petenti:sed iudex ex officio debet cõpellere prelatos ad mittendũ dociles.¶ In gl.in ver. pro quinqꝫ annis.in fi.no.primo ex gl.qꝺ maiori tẽpore debẽt esse in studio illi qui postea volunt docere alios qꝛ debẽt esse magis prouecti:sed quo ad tex.nostrũ gl.põt impugnari:qꝛ cum mittuntur hic dociles citius proficiẽt ipsi in quin 5 quennium ꝙ̃ alij in duplicato tempore.¶ † Quia ingeniuꝫ supplet tempus in bene studentibus.vt dicit gl.in.c.cum ex literis.de in integ.resti.ꝛ mens litere videt ista vt docẽtes ꝑcipiãt fructus ꝙ̃diu docuerint nisi ex causa ſm doctores reuocẽtur ad ecclesiam sed scholares siue sint missi siue nõ habent hoc priuilegiũ per quinquẽnium:nã ista determinatio per quinqꝫ annos ꝛc.dꝫ determinare omnia precedẽtia nõ ea que habent specialẽ determinationẽ.docentes cũ habẽt hic suã determinationẽ.qꝛ ꝙ̃diu docuerint ꝛc.ideo nõ determinatur per clausulã generalem in fine positam.vt in ca.cũ dilecti.de dona.ꝛ quod ibi no.ꝛ sic nõ ob.c.inquisitionis.alle.hic in glo.pro contrario.¶ In gl.in ver.de licentia.in fi. potest dici ſm doctores quod si est contẽtio inter prelatum ꝛ capitulum an transmittẽdi sunt dociles quia tũc expectãda est licẽtia superioris.¶ † Et in fi.glo.quero qui gaudeãt 6 d hoc priuilegio.[d] solu.dicit dic Hosti.ꝛ communiter alij docto.qꝺ studẽtes in theologia in studijs generalibus:nõ autem in villis seu castris:vt in.c.tue.s̃.de cleri.non resi.Item nõ sufficit morari in studio sed qꝺ dent operam vt addiscãt. xvj.q.j.generaliter.Et lꝫ quandoqꝫ diuertãt ad curiã romanam vel ad alium locum:gaudẽt tamẽ priuilegio ex quo habent animum redeundi.de peni.di.j.diuortiũ.Item oportet qꝺ nedum in scholis:sed etiã in domo studeant de theologia.vnde dicit Host.qꝺ si qs in scholis audiret theologiã ꝛ post reditum scholarũ haberet bacchalariũ in domo qui sibi legeret ius canonicum vel ciuile nõ gauderet hoc priuilegio.Et per hoc sentiunt hic doct.qꝺ studẽtes in iure ciuili vel canonico non gaudent hoc priuilegio vt percipiant fructus in absentia.Sed cõtrarium tenet Archi.in.c.ij.de priuile.in.vj.ꝛ in.c.de quibusdam.xxxvij.di.qꝛ in preallc.c.ij.loquit indistincte.hũc articulũ latius prosequor in.c.tue.preall e.ꝛ ibi sequor opi.qꝺ saltẽ in iure canonico studentes debent habere hoc priuilegium.nam promouent vtilitatẽ nedũ ꝓprie ecclesie sed etiã ecclesie vniuersalis q̃ ad sui regimẽ indiget viris literatis nedum in theologia:sed etiaꝫ in iure canonico

a ¶ Expostulat.vide Host.in.c.j.de offi.primi.Bar.i l.macedonian.C.ad macedoni. And.Barba. Sebasti.Sapia.

b ¶ Doctor.Vide ꝙ dt An.ꝺ Iser.i ꝓe.feu.ꝙ doc.legẽtes nõ minꝰ merent ꝙ̃ sacerdotes vnde doctoribus attribuit illud dame.Fulgebunt sicut stelle i regno dei.de quo etiã ꝑ And.sicu.in.c.ꝓposuisti.col.ante pe.s̃.de proba.

c ¶ Sui magri.ꝛ i tm̃ est verũ ꝙ si iudex i iudicãdo sequit sing.opi.magri sui nõ tenet i sindicatu:ꝛ dꝫ excusari a condẽnatiõe expẽsarũ fuit originale dictum Ol.in.l.quesitũ.§.j.ff.de fun.inst.qꝺ sequit.d.Ab.sic.in.c.j.in.vj.co.ver.sed vide.s̃.de postu.prela.ꝛ sequit aureus doc.do.Jas.i.l.gñaliter.ad fi.ff.ꝺ i ius vo.quod dictum solet intelligi dũ mõ talis magr̃ sit doctor isignis:ꝑut sunt preceptores mei.d.Vi.de herculanis de perusio.ꝛ.d.Camillus de balronibꝰ doctores celeberrimi prout eorũ fama per totũ orbẽ vagatur.Aeneas de falco. Zacharias.

d ¶ Qui gaudeãt hoc ꝑuilegio.adde qꝺ no.in apo.ad istũ post eũ in c.si diligenti.nu.xxx.in ver.in scholares clericos.s̃.ꝺ fo.cõp.de quo ꝑ Bal.ad plenum i aut.habita.col.ij.ꝟ.sed hic qrit.iñcto ꝟ.pri.C.ne fil.pro pa.

canonico: vt in. c. cū ex eo. de elec. lib. vj. ⁊ in. c. j. de cōsan. ⁊ affi. tex. est. s. c. pri. vbi dr qd sacerdotes debēt addiscere ea maxime que cōcernūt cu rā animarū. ⁊ ꝓmouētes nedū vtilitatē ecclie particularis: sed etiā vni uersalis habent ꝓ residētib⁹ vt possint ꝑcipere fructus[a] bñficiorū suo rū in absentia. ꝓ hoc bo. text. in. c. dilectus. ⁊. c. ad audiētiā. de cle. nō re si. facit. c. cū expediat. de ele. lib. vj. vnde ad tex. istū supplerem maxime. An autē isti studētes possint vēdere fructus beneficiorū per quinquē nium ⁊ in principio percipere pēsionē totius tēporis: doc. hic qd non: quia tex. iste ꝑmittit qd per quinquēnū percipiāt fructus in absentia. debent autem capere annuatim. Quid aūt si hoc faciunt nunquid suc cessor teneatur stare contractui. dictum fuit in. c. fi. s. ti. pri. vide ibi ⁊c.

¶ De iudeis ⁊ saracenis ⁊ eorum seruis. Rubrica.

¶ Supra visum est de his qui spm̄ sanctū per simoniā vēdēdo blasphe māt: cōsequēter submittit de his q dehonorāt male colēdo: vt iudei et saraceni ⁊ de his author tractatur⁹ submisit etiā de eoꝝ seruis. Et ad uerte qr serui dicunt stricto mō carentes libertate: sed largo modo etiā seruiētes ꝓ mercede vt famuli dicunt etiā serui a seruiēdo: ⁊ de vtrisq tractatur in hoc tit. Et dicuntur iudei a tribu iuda: qr illa tribus erat prestantior ceteris. Saraceni vero dicuntur a Sara vxore Abrahe: sed potius deberent dici agareni ab Agar que fuit ancilla Abrahe: ex qua descenderunt saraceni ⁊c.

☞ Christiani prohibentur habitare cū iudeis in loco aliquo.
Iudei scholares non prohibentur intrare scholas cū christianis.
Iudeus non potest doctorari.

PResenti. Si seruus a iudeo empt⁹ causa mer cimonij factus est vel fieri desiderat christianus pro. xij. sol. redimitur. Et primo ponit cō stitutionem de baptizato vel baptizari volēte Secūdo eius causam ibi: qr. ¶ Casus literalis. Iudei retinebāt seruos xp̄ianos: statuit concilium istud qd de cetero iu dei seruos non xp̄ianos retineāt sed liceat xp̄iano datis. xij. solidis pro quolibet mācipio ipsum redimere siue ad libertatē siue ad seruiēdū sibi ⁊ si seruus iudei xp̄ianus fieri desiderat ⁊ non permittitur idem fiat: qr nephas est iudeū in seruitutis vinculis retinere illū quē xp̄s sanguine suo redemit. Ber. ¶ Not. j. ex text. ibi: ꝓ quolibet bono mācipio ⁊c. qd istud pretiū. xij. soli. statuitur ꝓ mācipio bono. est ergo istud supremū pretium. si ergo mancipium nō est ita bonū non debetur tantū pretiū. ¶ No. ij. christianum posse emere seruum xp̄ianum tñ ad ingenuitatē id est vt ꝑducat eū ad ingenuitatē. s. vt nō sit astrictus vinculis alicui⁹ seruitutis ⁊ pōt emere ad seruiendum sibi. ¶ Tertio no. qd iudeus nō potest habere seruum christianū siue erat xp̄ianus tpe emptionis siue post emptionē fuerat factus christianus vel desiderat fieri christianus. ¶ Sed contra text. ⁊ predicta opp. ca. j. de na. ex li. vē. ⁊ insti. de inge. in prin. ⁊ in. c. j. de pur. ca. nā ingenuus dicit ille qui statim cū nascit liber est. ergo iste qui fuit seruus nō pōt ꝑduci ad ingenuitatē. Sol. ingenui tas capitur hic largo modo ⁊ ille fit ingenuus quo ad commoditatē ⁊ omnem effectū vt etiā iuspatronatus eo nō retineat. ¶ † In gloss. j. in prin. no. ex glo. ⁊ iuribus alle. in ea qd nō solum ꝓhibetur xp̄ianus ser uire iudeo sed etiā ꝓhibetur cohabitare vnde nō debēt simul cōmorari in eadē domo, imo euitanda sunt consortia iudeorū. vt in. c. sepe. alleg. in gl. qr malorū cōsortia sepe bonos corrūpūt: vt ibi dicit tex. nec debet a iudeis recipi medicina nec debemus cum eis esse in balneo vel laua ri: vt in. c. nullus. alleg. in gloss. Ex his infero ad quest. de qua alias fui interrogatus nūquid sit permittēdū iudeo intrare scholas christiano rum causa addiscēdi: ⁊ per iura superius allegata videtur saltē de rigo re qd non: qr ibi contrahitur consortiū ⁊ quedā cohabitatio: nā si pro hibetur sola balneatio vbi est cohabitatio tpalis ⁊ quasi momētanea: fortius dz ꝓhiberi ingressus scholarū vbi inter scholares contrahitur nedum cōsortiū sed etiā intrinseca amicitia: ⁊ qr iuuenes habēt annos etatis molles de facili possent subuerti ex astutia ⁊ perfidia iudeorū: cō suetudo tñ hz cōtrariū. ¶ † Tñ illud est verū qd iudei non debēt docto rari: qr cum doctoratus sit dignitas vt dixi. in. c. quanto. s. ti. proxi. nō cadit in iudeū: vt. j. eo. c. cum sit. no. Bar. in. l. fi. C. de iude. ¶ In glos. ij. in fin. sed distingue latius. aut iste est seruus vernaculus. i. natus ex an cilla iudei:[b] aut est seruus emptitius. Primo casu si est vel desiderat fie ri christianus statim eripitur in libertatem nullo dato pretio. l. deo no bis. C. de epi. ⁊ cle. Aut est seruus emptitius ⁊ tūc aut erat christianus tempore emptionis ⁊ statim est liber: qr iudeus non potest habere cō mercium christiani. liiij. dist. mancipia Aut nō erat christianus tēpore emptionis: licet postea effectus sit christianus: ⁊ tūc aut fuit emptus a iudeo vt sibi seruiret ⁊ statim eripitur in libertatem cum efficitur chri stianus nullo dato pretio: vt. liiij. disti. fraternitatem. Aut seruus fuit emptus causa mercimonij ⁊ si non fuit expositus venalis intra tres mē ses statim eripitur in libertatē nullo dato pretio: ex quo vult effici chri stianus: vt in. c. fin. j. eod. Aut fuit expositus venalis intra tres menses ⁊ habet locum iste text. vt redimatur. xij. solidis. pro predictis vide bo. glo. liiij. dist. §. hoc tunc obseruandum. de hoc no. in. c. fi. j. e. ¶ Sz que ritur de quibus solidis intelligat ista litera. Et cōclude qd debet intel ligi de aureis scđm consuetudinem loci: et olim lxxij. solidi constituebant vnam librā auri vene torū seu florētinorū: vt. l. quoties. C. de susce. ⁊ ar ca. lib. x. hodie vero isti aurei venetorum seu flo rentinorum non sunt tanti ponderis sed solidi xcvj. faciunt vnam libram auri vnde nūc esset in uestigandum nunquid debeant dari duodecim aurei currentes ⁊ vsuales: an vero habito respe ctu ad illam antiquam monetaz que erat maio ris ponderis[c] q̄ȝ nunc. ¶ In gl. tertia ibi. §. do minus. no. gl. quia tantū probatur a simili: sicut enim seruus datus pro noxa. i. pro delicto eripi tur in libertatem auxilio ꝑtoris si nouo domino pretium attulerit. vt in. §. dominus. alleg. in gl. ita ⁊ iste debet eripi in libertatem dato pretio cū hic etiam concurrat fauor christianitatis ⁊ facit l. fi. C. de cap. ¶ In ea gl. ibi: locus erit gratifica tioni: ⁊ dicit Ioan. andr. quod episcopus debet eligere idoneiorem: vt in. c. cum aūt de iure patr. ⁊ in. l. si plures. ff. de accu. facit. c. si duobus. de re scriptis. libr. vj. ⁊ est semper eligēdus qui melio rem offert conditionem: ⁊ ideo si vnus vult eme re vt perducat in libertatem alius vt sibi seruiat per aliquod tempus. primus preferendus est qr potior est eius cā. ar. in preal. c. si duobus.

a ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Percipere fruct⁹. Quid aūt si essent plures stu dētes i theologia: de vna ecclesia: an oēs gaudeāt hoc pāuilegio an vo solū vsq ad certū nūerū. vide doc. i. c. ad audiētiā. s. de cle. nō residēti.

b ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Iudei. Et ita se rñdisse duob⁹ iudeis dicit bar. in. l. oēs. C. de decur. li. x. ⁊ i. l. gñaliter. x. fi. ff. de decuri. Pe. de anch. in cle. ij. de magi.

c ¶ Maioris pō deris. Istud ē no tabile dubium in quo reꝑio verita tē quā null⁹ ꝯside rauit quē viderī: vz q tp̄s attēdat super valorē mo nete an tp̄s q̊ fa cta fuit dispositio an tēpus in quo nō est. Ias. i. l. cū qd. in. i. lec. in pe. col. ff. si cer. pe. re fert q̄sdā quos ipse sequit q dz attēdi tp̄s facte dispositionis. per ter. no. h ꝓbātez i. l. vxorē. §. testō el. j. ff. d le. iij. Cō trariū tz bart. i. l. cū certū. ff. d aur. ⁊ arg. leg. ꝑ illuz tex. q est sing. ꝑm ro. i fin. cccccxiiij. ici. mō quero. vbi idē dicit. Ego vo ꝓ pmo dicto all. sing. deci. Pau. d ca. in. l. fi. i pri. C. cōia de leg. quem refert Ias. nō tñ ad alid ꝓpositū i. l. puniri. C. si ꝯ ius vel vti. publ. q volūt q quo ad donationē gn gētorū solidoruz īsinuādā attēdūt solidi non valor. l. sācim⁹. C. d do na. Cogita tu ꝓ decisiōe in mate ria faciūt dicta in c. pe. s. de cēsi. ⁊ vi de vnā. q. ꝑ Ang. de male. i gl. dcm̄ sempro. in. ccc. ⁊c. i. ij. co. v. q̄ro. vid Ias. ꝑ opi. pan. d ca. in. l. ij. §. ex his in pe. col. ff. de v. ob. Mo. qr sūt vti lia pmā opi. seqt Corn. i pulchro casu i ꝯs. cclxxxvij. ici. i hac. i pe. col. ⁊ in fi. in. j. vo. vbi voluit q dos est restituēda sz esti matione monete tpe q̄ fuit data vide eūdē in cōsi. cclxxix. ici. ꝯsului co. li. ⁊ i cōsi. l. cx. ic. viso. i pn. i. iiij. vol. Alex. de sal.

MUltorum. Iude⁹ christia num in seruum habere nō potest: in ascripititium vero habere potest. Et sunt duo dicta. scđz ibi: si vero. ¶ Casus literalis. Querebatur a do mino papa vtrum liceret iudeo christianū man cipium in suo dominio retinere. Et respōdet q nulli iudeo licet christianū mācipium in suo do minio retinere sed si apud eos inueniūtur liber tati donētur. Secūdo dicit qd originarij qui in possessionibus iudeoruz sunt qui in colēdis ter ris eorum diutius adheserint quāuis liberi sint ad colenda rura illorū: iura sua eis exhibeāt et ni hil amplius ab eis exigāt. Tertio dicit qd si ali quis iudeorū aliquē de originarijs suis vel colo nis ad aliū locum transferre voluerit vel i serui tio suo secum retinere ius colonarium quod ha bet in eo amittat. Berñ. ¶ Not. j. q licet iude⁹ non potest habere christianuz in seruum: potest tamen habere originariū seu ascriptitium. Et di citur originari⁹ q est natus ex obligatis ⁊ ascri ptitijs ad colēdū certas possessiōes ita q nō pos sunt inde recedere deserendo possessiones de his vide gl. liiij. dist. generalis. ⁊. C. de agri. ⁊ cēsi. per totum lib. xj. ¶ Item no. q isti ascriptitij sunt li beri licet teneant ad certa seruitia. Item qr non tenent dominis vltra ea que in iure expressa sunt vel que consueuerunt exhibere. ¶ In gl. secun da ibi nō repellant a legitimis actib⁹. Et ex hoc infert qd possunt condere testamentum ⁊ vide not. in Spec. in tit. de instru. edit. §. compendio se. circa prin. ¶ In glo. in ver. diutius. in fin. dic quod illa. l. vltima loquit de libertate cōtra quā ex tempore nō prescribitur sz iste text. ⁊ alia iura alle. in gl. loquuntur in iure colonario: quod ex tēpore prescribi potest quia vt supra dixi isti co loni retinēt libertatē licet ad aliqua seruitia te neant prestāda dominis prediorū incole.

1 ☞ Acquisitione prohibita nō prohibētur ac quisita retineri.

IUdei. Iudei antiquas syna gogas[d] retinere pñt: no uas erigere non possunt: et synagoga apud iudeos idez est qd ecclesia apud nos. ⁊ synagoga grece latine interpretat ꝯgrega tio: qr ibi se congregant: sed nos appellamus ecclesiam grece: latine idem est quod cōuocatio ⁊ nostrum vocabulum est prestātius illo. nā cō uenit etiam pecoribus illud quia congregantur

☙ Sebasti. Sapia.

d ¶ Sinagogas. vi de Alex. i. l. j. §. si quis edificiuz. ff. de ope. no. nun. ⁊ Iason. i lege ius

aūt ciuile.co.ij.ff. de iust.⁊ iu.vbi al leg.hūc text.ad h qḋ ꝓhibit⁹ de nouo facere nō prohibetur reficere.

Sebasti.Sapia.
a ¶ Armis.Quedicantur arma vide Card.in cle.ne in agro.§.ne ptāte.ī v.q.ḋ sta.mōa.refert Feli.ī gl.j.pe mij hui⁹ libri.co. iij.v.sicēt ⁊ hic de quo p Albe.ī.ij.p te statutorū.q̄sti. xxvij.

Sebasti.Sapia.
b ¶ Cōsuluit.Vid Fel.ī.c.cū accessissēt.co.pe.v.gl.fi. de ꝯsti.Alex.ī.l.j. §.si qs edificiū.ff. de op.no.nun.

c ¶ Reformare.ad de q̄ late scribunt noui.ī rub.ff.sol. ma.⁊ vid Alex.cō sil.cix.iij.li.vbi an statutū loquēs in faciēte hz locum in reficiente.

Sebasti.Sapia.
d ¶ Oua.vide tñ Hemi.in.c.fi.xxx. di.vbi dicit qḋ ꝓhibitus comedere carnes:nō pōt cōedere olera cocta cū carnibus.

⁊ inde dicit̄ grex.qꝛ congregant̄ de his per Arch. de conse.distin.j.ecclesia Saraceni vero appellant
1 mesquitā.vide gl.cū tex.in cle.j.eo.ti.¶ † Not. qḋ dispositio vetans aliquid de nouo acquirere non vetat iam acquisitum retinere:de quo vide text. latiorem in.c.consuluit.j.eo.

Quia super.

Breue vel pōt sic summari.

In die veneris sancta nō licet iudeis tenere ostia vel fenestras apertas ⁊ vocatur illa dies parasecue:qꝛ iudei in die veneris solēt parare escas ꝓ die sabbati ⁊ dicit̄ parasceue ab apparatu ciborum vel escarum ⁊c.

1 ☞ Judei ad fidē conuersi non tenent̄ dimittere bona iuste acquisita ante cōuersionem:secus si essent acquisita ex vsuraria prauitate.

2 Judei conuersi ad fidem non perdunt ius succedendi inter se.

Judei.

Excōicari debēt christiani qui in domo seruiunt iudeis vel saracenis siue paganis ⁊ pn̄cipes seculares excōicari debent qui iudeos baptizatos suis bonis spoliare presumūt. h.d.Secunda pars ibi:si qui.¶ Casus literalis. Primo dicitur qḋ iudei siue saraceni christianas mulieres nulla de causa secū debent habere:⁊ quīcūqꝫ christianus cum his habitare presumpserit excōicetur.Secundo dicitur qḋ si aliqui iudei vel saraceni deo inspirante ad fidē christianam se conuerterint a possessionibus suis nullatenus expellantur:cū ꝓpter hoc melioris debeāt esse cōditionis q̄ꝫ ante fidē receptā.Si autē secus factū fuerit precepit Pa.potestatibus locorū vt portionē hereditatis sue ⁊ omniū bonorū suoꝝ ex integro faciant eis exhiberi.Ber.¶ No.primo qḋ indistincte prohibetur hic cohabitatio cū iudeis : ꝓ hoc
1 bo.tex.j.eo.ad hec ⁊ ibi dicā.¶ † Nota.ij.qḋ iudei conuersi ad fidē non perdūt eorum bona nec tenētur illa distribuere in pauperes cōtra cōmunem opinionem vulgariū si inualuit illa opin.qꝛ iudei habēt vt plurimū bona ex vsuraria prauitate acquisita ⁊ talia tenētur dimittere;qꝛ non dimittit̄ peccatum nisi restituatur ablatū.j.de vsur.c.cum tu.Sed iste tex.intelligitur de bonis iuste acquisitis.pro hoc de consecra.dist.iiij.iudei.nam etiam existentes iudei licite habent rerum dominia dūmodo iuste acquisita.vt no.Inn.de voto.qḋ sup
2 his.¶ † Ultimo no.qḋ iudei nō perdūt agnationem post cōuersionem ad fidem vnde debent succedere suis attinētib⁹ ⁊ parētibus sicut prio.non enī debēt esse deterioris conditionis conuersi ad fidē q̄ꝫ qñ erant in iudaismo.¶ In gl.in ver.permittit in fi.dic idem in similibus casibus.nam isti casus positi sunt hic causa exēpli vide quod not. Inno.in prealleg.c.quod super.de voto.⁊ ibi ponit quā iurisdictionē habeat ecclesia in infideles. ¶ In glo.in versi.excommunicationis:ibi iudex secularis est negligens:hoc intellige vt no.de fo. compe.c.licet.

1 ☞ Victualia portantes ad saracenos qua pena puniant̄ tam secundum leges q̄ꝫ ſm canones.

2 Papa habet iurisditionem in laicos in concernētibus decorem fidei.

3 Excommunicatio quos effectus pariat : siue iusta sit siu iniusta.

4 Excommunicatio quo ad ecclesiā triumphātem parum aut nihil operatur.

Excōmunicatio euidenter nulla nō est timenda.

Ita quorūdā.

Christiani deferētes saracenis merces prohibitas vel in ipsorum nauibus nauigantes excōicādi sunt ⁊ rebus ipsorum priuandi ⁊ efficiuntur capientiū serui.Primo ponit duplicem christianorum excessum.Scdo tripliciter ponit ibi:tales. ¶ Casus literalis.Quidaꝫ christiani circundati cupiditate deferunt saracenis:arma ferrum:⁊ lignamina galearum: ⁊ dum ad impugnationem christianorum predicta eis ministrant pares aut etiam superiores fiunt illis in malitia.Item sunt aliꝫ qui cupiditate sua in galeis ⁊ in nauibus saracenorum curā gubernationis assumūt oēs predictos laterañ.consi.excōicauit:⁊ precipit illos per potestates locorū bonis suis priuari ⁊ capientiū seruos fieri.⁊ precepit vt per ecclesias maritimarū vrbium crebra ⁊ solēnis excōicatio ꝓferatur.Ber.¶ † Not.j.qḋ prestantes auxiliū ad delinquēdum pari
1 delicto se astringūt de quib⁹ dicendū:vt no.in.c.j.de offi.dele.¶ † No. ij.triplicē penam illorū qui deferūt arma ferrū ⁊ lignamina saracenis. primo sunt excōicati ipso facto.scḋo priuari debēt omnib⁹ suis bonis. tertio efficiūtur serui capientium:⁊ de iure ciuili capite puniunt̄ cū cō-
2 fiscatione bonorū.l.ij.C.que res expor.non de.¶ † Tertio vbi delictū concernit totā christianitatē seu decorē fidei papa iurisdictionē etiam in laicos exercet:ad idē tex.no.in.c.pro humani.de homi.li.vj.¶ Not. vltimo qḋ etiā ecclesia potest imponere penā seruitutis:⁊ sic ingenuus christianus propter delictum suum potest redigi in seruitutē de iure canonico.¶ In gl.in ver.ferrum.ibi:si enim non habet ferrū. ista glo. videtur velle qḋ pena huius.c.locū habeat etiam si christiani deferunt hmōi res ꝓhibitas absqꝫ intentione vt impugnentur christiani:satis est qḋ christiani possunt impugnari:⁊ idem Jo.and. licet quidam contra exigētes intētionē vt christiani impugnētur:sed primum verius. j.e.in.c.significauit.Expone ergo tex.ibi:ad expugnandū christianos. i.ex quibus possunt expugnari christiani.¶ In ca.gl.ibi fustes ⁊ lapides.vide tex.qui loquitur magis specifice in.d.l.ij.vbi fit mētio de lori-
a cis ensibus ⁊ similibus armis[a].vide bo.gl.in cle. ne in agro.de sta.regu.in ver.arma.¶ In glo.in versi.subministrant.in fi.no.glo.⁊ dicam
3 plenius de hoc in.c.ad audientiam.¶ † In glo.fi.in fi.no.bene gl.que quotidie solet allegari ⁊ tenetur cōmuniter per doc.omnes.⁊ dicit no. Host.qḋ excommunicationis iuste triplex est effectus quo ad primam pronuntiationē. Primus quia excōmunicator declarat istud separamentum:nam non excōmunicatio sed peccatum est illud qḋ separat a deo:nec pōt quis separari a deo nisi velit.xj.q.iij.illud facit.c. cū eterni. de re iud.lib.vj.Scḋs effectus est quia separat a cōmunione fideliū:et quo ad istos duos effectus secunda excōmunicatio nil operatur.Tertius effectus est retinēdi eū extra cōionē donec fuerit absolutus:⁊ quo ad istum effectum operatur scḋa excōicatio : nā declarat eū proiectum a deo ex nouo delicto et qḋ non dꝫ cōicari secum nisi prius absolutionem obtineat etiā a scḋa:⁊ idem dicēdum de tertia ⁊ quarta: ⁊ infra et vlteriori ⁊ illud firmiter tenendū est ſm Host. qḋ excōicatus nō ita faciliter resurgit nec recipit gratiam dei sicut alius peccator non excōmunicat⁹:⁊ qꝛ oratiōes ⁊ alia bona opa sunt in eo debiliora q̄ꝫ in alio. Et ꝙ angelus deputat⁹ ad custodiēdum eū nō ita operatur in eo sicut in alio.Et qḋ angelus malus.i.diabolus habet maiorem potestatē in eo q̄ꝫ in alio peccatore.vnde sicut rusticus vtitur asino vel iumēto:ita dia-
4 bolus excōmunicato.¶ † Ex quib⁹ patet qḋ etiam quo ad ecclesiā triūphātem aliquid operabitur excōicatio lata per prelatum:sic limita gl. xxiiij.q.j.quodcūqꝫ.que dicit qḋ nullaꝫ vim potestatis quo ad ecclesiā triumphātem exercet prelatus excommunicando.hoc procedit intelligendo in iusta excommunicatione vt dixi.Iniuste vero excōicationis vnicus est effectus:qꝛ non debet illi cōmunicari donec fuerit absolutus ⁊ idem dicendum de secunda ⁊ tertia.Si vero excommunicatio euidēter est nulla:nullum habet effectum:in ca.cum contingat. de offi. dele. ⁊ in cap.per tuas.de sen.excom.¶ Ulti.queritur nunquid isti qui incidunt in seruitutem propter delictum possunt manumitti.Jo.an.dicit qḋ non.ad hoc.l.j.C.qui.ad liber.procla.non li.tene menti.

1 ☞ Prohibita noua constructione alicuius edificij an videatur prohibita reformatio.

2 Licet comedere sagimen illis diebus quibus licitū est comedere oua.

3 Synagoga antiqua funditus diruta non licet de nouo in eodem loco synagogam edificari.

Consuluit.

b [b]Judei veteres synagogas in priorē statū reformare possunt:de nouo erigere nō possunt.Et due sunt partes.secūda ibi verū.¶ Casus literalis.Querebat̄ a domino pa.vtrū iudei nouas synagogas erigere possunt.Et respō.qḋ iudei nouas synagogas erigere non debēt:sed antiquas si corruerint possunt reedificare in pristinā formā siue statū ⁊ nō amplius exaltare:aut ampliores ⁊ ꝑtiosiores faciāt q̄ꝫ antea fuisse noscunt̄:⁊ hoc pro magno beneficio habere debēt.Ber.
1 ¶ † Nota primo qḋ cui prohibetur noua cōstructio alicuius edificij nō videtur prohibita antiqui edificij reformatio ⁊ pro cōstitutione quorūdam locorum qua cauetur vt nō liceat alicui priuata castra de nouo erigere.nunquid liceat antiqua ruinā minantia vel corrupta reforma
c re:[c] ⁊ dicendum quod sic:vt hic probatur:ad hoc quod habetur in.l.j. §.si quis edificium.ff.de noui ope.nun.ita tamē vt noua reparatio nō commutet antiquam formaꝫ vt fiat edificium pretiosius vel amplius. nam vbicunqꝫ mutatur pristina forma videtur nouum edificium ⁊ ca-
2 dit sub ꝓditione noui edificij:vt singulariter ꝓbat̄ in isto tex.¶ † Et facit quod in simili not.glos.xxxij.questio.ij.admonere.⁊ ca.proposuisti.lxxxij.distin.que singulariter dicūt licitum esse comedere sagimen il
d lis diebus quibus licitum est comedere oua[d] licet tunc nō sit licitū vti carnibus quasi mutando formam videtur rei substantia mutata:facit qḋ nota.s̄.de testib.cum causam.in versic.tempore.et in glossa magna

⁊.ff.ad

c.ff.ad exhi.l.iul.§.sed ⁊ si quis.¶ †Sed circa hūc tex.⁊ declarationē predictorū posset dubitari qd si antiqua synagoga funditus corruit nūqd licitū sit de nouo edificari in loco vbi fuit antiqua ⁊ pōt dici qꝺ nō:qꝛ videtur omnino nouū edificiū ex quo funditus destructū est ad hoc qꝺ leg.⁊ no.in l.inter stipulantem.§.sacramēta.ff.de verb.obliga.vide bo.glos.in simili in.c.iij.de iurepa.⁊ qꝺ ibi no.intelligatur ergo iste tex.qñ antiqua synagoga minatur ruinam seu corruit: nō tamen ex toto vel funditus.Sed quero quare iudei tolerantur in antiquis synagogis.Sol.dicit Jo.an.qꝺ spes est de corū cōuersione:⁊ vt facilius trahantur ad fidem.ar.xlv.di.qui syncera ⁊ qꝛ ipsi semꝑ sunt parati seruire.¶ Jn gl.j.ibi Constantinus imperator.dic melius qꝺ ipse xp̄s morte sua subiecit iudeos in seruitutē ⁊ ecclesiam erexit.j.eo.⁊ si iudeos.in prin.sed Constantinus imperator fuit executor ⁊c.

☞ Socius malus corrumpit mores alterius socij.

1 Judei an possunt habere nutrices christianas extra domū.

Episcopus an possit dispensare qꝺ iudeus habeat nutrices christianas.

AD hec. [a] Jn familiari seruitio iudeorum xp̄iani esse nō debēt.ꝓhibet ⁊ ꝓhibitionis cām reddit ibi:qm̄.¶ Casus literalis Precipit hic papa prelatis ecclesiarū qꝺ ipsi ꝓhibeant oībus christianis ⁊ compellāt si necesse fuerit per cē.ec.ne in seruitio iudeorū assidue moreñ nec infantes iudeorū nutrices mulieres in domibus corū nutrire presumant qꝛ iudeorū mores moribus christianorū nō cōcordāt ⁊ ipsi de facili per assiduā cōuersationem simplices ad suam superstitionē inclinarēt.Ber.¶ No.j.christianum non debere se exponere seruitio iudei per qꝺ cōtrahat familiaritatem intrinsecā cum ipso iudeo:⁊ ideo ꝓhibetur hic assidua mora ⁊ seruitium in domo.¶ No.ij.qꝺ nō debent illi cohabitare ⁊ coniūgit quorū studia sunt diuersa.¶ †Item no.ex fi.tex.cōtra malā societatē:sepe eñ ex malo comite socio corrūpūtur mores alteri⁹ ad hoc.xxviij.q.j.sepe malorum.⁊ collige ex mente litere in fi.quod magis prohibetur simplicibus cōuersatio cū iudeo ꝙ cum viris literatis qꝛ simplices de facili subuertūtur:sed literati possent potius eos ad christianitatem adducere:facit qꝺ no.de diuor.quanto.⁊.c.gaudemus Jn gl.j.ibi.s.e.multorū.dicit Host.qꝺ ibi assiduitas nō reprobatur imo approbatur ibi:indissolubilis astrictio.ideo cōcludit qꝺ extra domū pōt xp̄ianus seruire iudeo sed in domo ipsius iudei nō:sic videtur intelligere istum tex.quando in domib⁹ iudeorū xp̄iani se exponebāt seruitio. Sed puto quod alia sit mens.c.s.qꝺ extra domū nō debet christianus assidue seruire iudeo:nec etiā in domo licet nutrire infantes eorū:vnde iste text.voluit equiparare assidue seruitiū extra domū ⁊ seruitiū qꝺ fit in domo:⁊ certe ista vidētur paria habito respectu ad causam ꝓhibitiōis:nam si bene omnia iura huius materie ponderentur:due sunt principales cause ꝓhibitiōis:vna est ne ꝓpter cōtinuā cōuersationē ⁊ assiduā familiaritatē subuertanꝰ animi simpliciū vt hic in fin.litere. Scꝺa ratio ne iudei videātur supiores si xp̄iani eis famularenꝰ cū potius iudei debeant recognoscere se seruos xp̄ianorū vt dicit tex.in.c.⁊ si iudeos.j.e.⁊ certe quelibet istarū rōnum limitat in seruitio continuo extra domū cū ⁊ ibi cōtrahaꝰ familiaritas ⁊ denotetur quedā superioritas. Jtē iste tex.facit mentionē de domibus qñ loquitur de nutricibus sed cū in precedēti casu nullā faciat mētionem de domo intelligo predicta ⁊ tex.qñ xp̄ianus voluit seruire ꝑsone iudei: secus si edificium vel aliqꝺ aliud fabricet vel vtilitatē eorum mercede cōstituta.¶ †Jn gl.ij.ibi:eadē ꝓhibitio est.no.bñ gl.qꝛ quotidie venit in practica ⁊ loquitur nimis succincte: ⁊ pōt habere duos intellectus.primus qꝺ eadē ꝓhibitio est etiā extra domū:⁊ hūc intellectū vr̄ etiā sensisse Jo.an.hic q super hac particula gl.dicit supplex extra domū:⁊ nihil vltra dicit.⁊ idē videꝰ hic sentire do.Ant.Et breuiter se expediendo do.Car.sentit opp.⁊ sic ꝑm intellectum vr̄ extra domū liceat habere:⁊ credo qꝺ iste vltimus fuit intellectus gl. vt referatur ista cauda glo.ad tex.⁊ nō ad id quod ꝑri. dixerat quasi voluerit dicere qꝺ similis ꝓhibitio huius de qua in tex.habeꝰ in.c.fi.j.e.Et pro hoc intellectu facit.d.c.⁊ si iudeos.in fin.vbi indirecte excōicantur iudei si nō dimiserint nutrices xp̄ianas:⁊ sic videtur innuere qꝺ habeāt eas in domo ex quo cōpelluntur ad dimittēdum.⁊ iste intellectus est humanior:nam possent iudeorū creature perire si nō reperirent nutrices christianas extra domum.Jtem ille tex.expresse facit mētionem de domibus: a contrario ergo permittit extra domū.argu.a contrario sensu est fortissimum si nō reperiꝰ opp.de his que fi.a pre.cū apostolica.¶ †Sed quero nunquid ex dispēsatione episcopi possit iudeus habere nutricem christianā [b] in domo:⁊ videꝰ cōcludendū ꝙ nō:quia episcop⁹ nō dispensat contra ius nisi expresse vel tacite permittatur:vt no.Jnn.de temp.ordi.dilectus.⁊ archi.in.c.lz canon.de elec.lib.vj.plene dico in.c.at si clerici.in.§.de adul.de iud.maxime qꝛ ista prohibitio iuris tēdit ad fauorem ⁊ decorem fidei christiane:⁊ dispēsatio tendit in dedec⁹ fidei ⁊ ad cōmodum priuatū ipsius iudei : ⁊ pro hac parte consuluit do.Card.quod satis mihi placet.

1 ☞ Judei inuiti nec baptizandi : nec sine iudicio puniēdi sunt nec rebus suis spoliādi nec in festiuitatibus molestandi nec eorum cemeteria violanda sunt.

2 Judeus fugiēs ad christianos ⁊ petēs batismum nō debet incontinēti baptisari.

3 Judei non compelluntur suscipere christianā.

4 Pene alternatiue imposite iudicis est electio.

SIcut iudei. †Judei nolētes nō sunt inuiti baptizādi nec ad hoc cogēdi sunt:nec sine iudicio puniēdi:aut rebus suis spoliādi:vel in suis festiuitatib⁹ molestandi:nec ipsorū cemeteria violēda:aut eorū corpora exhumanda.partes patent.¶ Casus literalis.Statuit Clemēs pa.ꝙ nullus iudeus cōpellaꝰ ad fidē venire inuit⁹:⁊ si aliquis ad fidē cōfugerit christianā postꝙ volūtas eius patefacta fuerit absqꝫ impedimēto christianus efficiaꝰ. Fidem christi habere nō creditur qui nō spōtane⁹ ad fidē accedit. [a] Scꝺo dicit ꝙ nullus christianus sine iudicio secularis potestatis iudeū occidere vel mutilare vel pecunias suas auferre presumat:vel bonas ꝯsuetudines iudeorū immutet:nec in festiuitatibus suis pertubet:vel coacta seruitia exigat.Tertio statuit vt nullus cemeteriū iudeorū mutilare aut iuadere aut obtētu pecunie humana corpora effodere ꝑsumat. [b] Si qs ꝯtra hoc fecerit honoris ⁊ officij sui periculū patiatur aut excōiceꝰ nisi satisfecerit.Ber.¶ †No.ibi:postꝙ volūtas eius fuerit patefacta.ꝙ iudeus fugiēs ad xp̄ianos et postulās batismū nō dꝫ incōtinēti baptizari : sed expectari dꝫ donec volūtas eius fuerit patefacta.s.ꝙ nō rācore animi vel ex aliqua causa venerit ad baptismū sed ꝙ recta deuotiōe:vnde dꝫ stare inter xp̄ianos.xl.dies anteꝙ baptizeꝰ. [c] vt in.c.ne ꝙ absit.de cōse.di.iiij.ꝙ tñ in multis locis nō seruatur ⁊ male:nā quandoqꝫ iudeus ꝓpter discordiā quā hꝫ cum patre dicit se velle fieri xp̄ianū:⁊ sedata discordia ꝑficiscitur ad aliā religionē ⁊ redit ad infidelitatē pristinā:debet ergo stare modo predicto.¶ †No.scꝺo ꝙ iudei nō sunt cōpellēdi ad fidē christianā suscipiendā:ꝙ est verū de adultis sꝫ de paruis sunt opi.gl.in.c.iudeorū.xxviij.q.j.tenet ꝙ idem vt non possit eripi a parentib⁹ eorū ⁊ baptizari.Sed alij tenēt opp.qꝛ cū sint serui nō habēt filios ī potestate vñ principes seculares eorū dñi possunt pueros inuitis parētib⁹ eorū facere baptizari.⁊ hāc opi.sentit Jo.an.hic lꝫ aperte nō firmet:sed ꝯriū expresse tenet Arch.xlv.dist.qui syncera.Ego multum dubitarem cum stricte et ꝓprie nō sunt serui:imo ab eis nō possunt coacta seruitia exigi vt hic.Jtē indirecte cogerentur parentes eorū ad fidē suscipiendā ꝙ nō est fiendū vt in prealleg.c.qui syncera.¶ Jn gl.in versi. effodere ibi:hec actio infama:videꝰ tex.in.l.j.alle.in glo.de materia in.l.infamē.ff.de pub.iu.¶ †Jn gl.fi. ibi:optione iudi.not.bene glo.qꝺ vbi pena imponiꝰ alternatiue optio datur iudici quā pena illarum imponat.Jdem no.gl.de vi.⁊ ho.clerico.a crapula.Jn contrarium videꝰ text.cum ibi no.in.l.quicunqꝫ.C.de ser.fugi.sed dic quod aut referunꝰ ad reū.et tūc eis est electio:vt in pcalle.l.quicunqꝫ.Aut ad iudicē:vel impersonaliter proferūtur verba : ⁊ tūc procedit ista gloss.sed potest iste text.intelligi aliter ⁊ cessabit decisio huius glo.ꝙ habeat locū priuatio honoris ⁊ officij:quando quis est in honore ⁊ officio constitutus:sꝫ si nō est talis habet locum secunda pars alternatiue vt excōiceꝰ : et hunc intellectū sentit Host.intellectus tamē gl.plus mihi placet vt cōsideratis circunstantijs iudicis sit eligere penā.

1 ☞ Socij priuilegiati gaudēt eodem priuilegio quod priuilegiatus.

2 Cibis infidelium nō licet vesci regulariter.

3 Religiosis non licet ire ad predicandum infidelib⁹ sine licentia.

4 Uolenti intrare strictiorem regulam sufficit petere licētiā a superiore licet non obtineat.

QUam sit. Ponit duas īdulgētias illorū qui paganis predicāt.scꝺa ibi:insuper.¶ Casus literalis.Quidā ep̄s q volebat fidē catholicā predicare paganis quesiuit a

---

Sebasti. Sapia.

a ¶ Ad hec.Ad materiā huius decretalis.vide ab.ī.c.post miserabilem.j.de vsur. Zacharias.

b ¶ Nutricez christianam.Adde d hac ꝙ plene per Fel.in.c.at si clerici.§.de adulterijs col.pe.v.ep̄s nō pōt.s.de iud.

c ¶ Contrariū.adde ꝙ idē tꝫ Cal.ꝯsi.vj.hoc ti. Zacharias.

¶ Addꝺ ꝙ voluit allegare Cal.cōs.iij.qꝺ incip.an filij iudeoꝝ.Jtem tenet sanct⁹ tho.scꝺa scꝺe.q.x.arg.vl.Car.in cle.j.in fi.eo.ti.⁊ Feli.hic in princi.⁊ dñi iste dixit.s.pr.qꝺ iudei non habent filios in potestate vide Bal.⁊ pe.de anch.in.l.item in potestate.ff.d his qui sunt sui vel alie.iur.⁊ fel.ī.c.iudei.el.ij.co.pe versi.⁊ ista inducuntur.s.eo.

Sebasti.Sapia.
a ℭ Priuilegiati. Uide Abb.i.c.ꝙ to.i.iiij.no.s.ꝺ cẽsi.ꝛ Bal.i.l.j.C.ꝺ vxo.mili.Ol.i cõ si.xj.ic.thema tale.Alex.i.l.lecta i gl.in verbo in ꝺomo.ff.si cert.pet.
Sebasti. Sapia.
b ℭ Quia ꝺispositio Õñ mádas teneat ficut faciẽs vid latissime Ange.ꝺe are.i tractatu malificiorũ in verbo sempronij mandatorẽ. Fel. in ca.mulieres.j. ꝺe senten. excom.
Zacharias.
c ℭ Nisi facta pace. Adde qꝺ quãuis treuga aliqñ ꝺicatur pax.vt remis. not.i app.ad istũ in.c.nouit.nu.x.i v̄ .põt appellari pax vnde treuga nõ sufficit vbi pax requirit puta ad ꝺiminutionẽ pene ex forma statuti.ita no.andre.ꝛ Pau.ꝺe ca.i.l.cõ uẽtionẽ.et ibi ad plenũ ꝺo. Alexã. q ipsos refert ibi co.ij.ver.itẽ facit iste text.cũ cõcor. ibi per eum signatis.ff.ꝺe pac.ꝛ rõ põt esse ista:quia treuga magis accedit guerre quã paci.no.Bald.in tit.ꝺe pace cõstã. §.vasalli qui tpe. in princi.

pa.vtrũ ꝺeberet vti cibis illorũ concedit eis ꝺñs pa.ꝛ socijs
eius vt cũ exhiberet se ad predicãdã fidẽ paganis liceat eis
vti ꝺe his cibis cũ gratiarũ actione que sibi ab ipsis infideli
bus apponent ꝺ simodo abstineãt ab esu carniũ quibus vti
non liceat iuxta canonicas sanctiones.Insup concedit eidẽ
vt quicũqꝫ religiosi aut clerici idonei ad annuntiandã pdi-
ctã fidẽ sibi adhererevoluerint liberã habeãt facultatẽ peti-
1 ta ꝛ obtẽta prelatoꝝ suoꝝ licẽtia.Ber.ℭ † No.j.qꝺ socij pri
a uilegiati[a] gaudẽt eodẽ priuilegio quo priuilegiatus:qꝺ in-
telligo qñ priuilegium esset inutile priuilegiato:nisi socij eo
dem priuilegio gauderẽt:ꝺe quo ꝺicvt plene no.ꝺe priui.lꝫ.
2 li.vj.ℭ † Not.ij.qꝺ regulariter non licet vesci cibis infideliũ:
nã hoc pmittitur ex causa.Itẽ not.qꝺ etiã infidelibus quis
nõ põt predicare nisi habeat licẽtiã a superiore. Sed quero
nũquid hodie sit necesse petere licẽtiam ꝺe nouo. Lau. vide
tur hic sentire qꝺ nõ vnde exponit tex.cõcedim⁹.i. cõcessam
esse ostẽdimus.Ho.sentire.ꝛ opp.ꝺicit qꝺ ista puilegia fue-
runt cõcessa ꝺe iure speciali.idem vr̃ sentire Inno.ꝺicẽs qꝺ
licet olim fuerit licitum cõicare cũ paganis:hodie secus per
3 id qꝺ no.hic in gl.ℭ † Ultimo no.qꝺ religiosi non possunt
ire ad predicãdũ infidelibus nisi habeãt licẽtiã suoꝝ supio-
rum ꝛ habeãt autoritatẽ se.apo.vt hic.ℭ In gl.ij.in fi. Jo.
and.in.c.omes.xxviij.q.j.reddit aliã rõnẽ quod maior fami
liaritas cõtrahit in cibo sumẽdo ꝙ in colloquio : ꝛ facilius
ꝺecipitur inter epulas.xxij.q.iiij.vnusquisqꝫ.ℭ In glos.fin.
ibi:nisi ex officio sibi cõmisso:ꝛ est ratio qꝛ predicare est offi-
ciũ cure : ideo nõ cõpetit illis qui nõ habent curã animarũ:
vt ꝺicit glo.no.in cle.j.ꝺe regu.vnde isti fratres mendicãtes
ꝺe iure cõi predicare nõ possunt qꝛ nõ habẽt curã animarũ:
sed eis cõpetit ex priuilegio ꝛ audiunt cõfessiones:vt in cle.
4 ꝺudum.ꝺe sepul.ℭ † In ea gl.ibi:ꝺe regularibus licet : vbi
volenti intrare strictiorem religionẽ sufficit petere licẽtiam
a superiore.lꝫ non obtineat ꝛ hic est opus vt etiã obtineat.ꝛ
sic facit in cõtrariũ Inn.ꝛ Gof.ꝛ ꝺicũt qꝺ religio ꝛ predica-
re habent se tanꝙ excedẽtia ꝛ excessa:nã p religione sufficit
petere licẽtiã:sed pro predicatiõe est necesse qꝺ obtineatur:
sed in alijs predicatio excedit religionẽ:qꝛ p hoc officio pre
dicãdi religiosus assumi põt ad ecclesiã secularẽ ꝛ exire mo-
nasteriũ.vt in.c.qꝺ ꝺei timorẽ ꝺe sta.re.Sed vera rõ ꝺiuersi
tatis inter hũc casum.ꝛ.c.licet.est qꝛ hic subest periculũ in p
ꝺicando:qꝛ posset corrũpere pximũ.Itẽ est extra iugũ obe-
ꝺiẽtie:vnde superior ꝭm qualitatẽ persone cõcedet vel nega
bit licẽtiã.sed i.c.licet nõ est hoc periculũ cũ intret religionẽ
strictiorẽ ꝛ erit ibi sub obediẽtia:ꝛ ideo sufficit petere licẽtiã
a primo superiore:nec ob.c.cũ olim alleg.in gl.qꝛ ibi ex for-
ma arbitrij tantum obligabatur ad cõsilium petendũ ꝛ nõ
consensum:sed hic ꝺebet habere consensum superioris.

1 ☞ Dispositio concernens tempus guerre videtur etiam concernere tempus treuge.
2 Dispositio loquens personaliter cõcernens actum persone comprehendit nedum facientem sed etiam mandantem.
3 Jurans non ire nisi facta pace:si vadit facta tãtũ treuga an incidat in penam excommunicationis seu periurij.

Significauit. Hꝫ tria ꝺicta ꝛ.h.ꝺ.
in summa . Pro re-
ꝺimẽdis captiuis licet ire Alexãdriã iurantibus
qꝺ nihil ꝺeferent auxilij seu subsidij extra redem
ptionis articulũ:portãs vel mittens etiã post treugas mer
ces phibitas excõicatus est ꝛ pacis appellatione nõ veniũt
treuge.scðm ꝺictũ ibi.illi.tertiũ ibi:ad vltimũ.ℭ Casus lite
ralis.Quidã erãt in captiuitate saracenoꝝ:amici siue cõsan
guinei illorũ volebãt ire illuc p ipsis recuperandis : querit
qualiter valeãt illuc pficisci: R̃ñ.pa.qꝺ bene possunt ire ꝺũ
modo nihil in mercib⁹ suis portẽt:vel alio modo secũ illuc
ꝺeferãt:vnde possit saracenis aliqꝺ subsidiũ prouenire exce
pto reꝺẽptiõis articulo ita tñ qꝺ hoc prius firmẽt pprio iu
ramẽto.Scðo ꝺicit qꝺ illi q post treugã factã inter christia-
nos ꝛ saracenos portant illuc merces phibitas ab excõica-
tione nullatenus excusant:sicut nec illi excusant qui p alios
merces phibitas illuc trãsmittũt.Tertio aliqui iurauerũt
in terram saracenorũ cũ mercibus phibitis se amplius nõ
ituros nisi pax esset inter christianos ꝛ saracenos reforma-
ta ꝛ post factã treugã iuerũt illuc cũ mercib⁹ phibitis:que-
ritur an excusentur ab excõica.Respõ.pa.qꝺ cõditio illa ꝺe
pace vel treuga eos ab excõi.vinculo nõ absoluit:nec etiam
a periurio.Ber.ℭ No.j.qꝺ ꝺurãte guerra inter christianos
ꝛ infideles non ꝺebet per aliquem christianũ subsidiũ aliqꝺ
infidelibus afferri ꝛ sic nõ tñ illo tpe prohibet ꝺilatio pro-
hibitarum merciũ:ꝺe quibus in.c.ita quorũdã.s.e.sed etiã
aliarum nõ phibitarũ:vt pbat euidẽter litera ibi:aliquod
cõmodũ vel subsidiũ:ꝛ p hoc ꝺicto facit ꝺictũ In.in.c.seq.
ℭ No.ij.qꝺ licitũ est redimere captiuos xp̃ianos etiã ꝺurã-
te guerra:licet ex reꝺẽptione cõmodũ vel subsidiũ pueniat
1 infidelibus.ℭ † No.iij.in.§.illi.qꝺ ꝺispositio concernẽs tps
guerre videt etiã cõcernere tps treuge:qꝛ per treugã guerra
nõ est extincta:vt pbatur in.§.seq.ꝛ scðm vnum intellectũ vi
ꝺet iste tex.no.etiã qꝺ in penalibus tps guerre cõprehẽdat
tps treuge quo ad hoc vt inimicis nullum subsidiũ veniat.
2 ℭ † Itẽ no.iiij.qꝺ ꝺispositio[b] loquẽs personaliter ꝛ cõcer-
b nens actũ persone cõprehendit nedum faciẽtẽ:sed etiã man
ꝺantẽ seu fieri faciẽtẽ:quãtũcũqꝫ cõstitutio sit penalis.nã. c.
ita quorũdã.s.e.punit ꝺucẽtes merces phibitas ad infide-
les.ꝛ hic ꝺicitur qꝺ nõ solum illi incidũt in penam qui tales
merces personaliter.ꝺeferũt:sed etiã probat qꝺ illi qui p nũ
tium ꝺestinauerũt.ꝛ pbatur ex.c.mulieres.ꝺe sen.excõ.iun
cto.c.si qs suaꝺẽte.xvij.q.iiij.ꝺe quo p Bar.ff.ꝺe adul.l. hec
verba.ꝛ.l.aut qui aliter.ff.qꝺ vi aut clã.ꝛ in prealle.c.mulie-
res.vbi hoc ꝺico.Si tñ cõstitutio puniret facientẽ personali
ter.ꝛ tũc faciẽs per aliũ peccat tñ nõ incidit in penã vt ꝺicit
glo.in cle.j.ꝺe vi.ꝛ bo.cle.in ver.personaliter.secus si nõ ap-
poneretur psonaliter qꝛ tunc faciẽs per aliũ incidit in culpã
ꝛ in penã vt hic ꝛ in iurib⁹ superius alle.ℭ In gl.j.ibi:scðm
qꝺ ꝺr.s.e.ista gl.hic videtur velle restringere istũ tex.ad mer
ces phibitas vt sit sensus qꝺ portãs alias merces etiaꝫ tpe
guerre nõ incidit in penã excõ.sꝫ certe ex hoc resultat quedã
ꝯrietas in glo.nã si in tex.intelligi ꝺꝫ ꝺe mercibus phibitis
tñ ergo p reꝺẽptionis articulo licitũ est eas ꝺeferre cũ tex.
excipiat hũc casum cuius cõtrariũ cõcludit glos. ꝛ ideo põt
ꝺici vt.s.ꝺixit qꝺ tẽpore guerre nõ est licitũ ꝺeferre aliquas
merces etiã nõ phibitas per.c.ita.s.eo.ꝛ hoc videtur velle
tex.iste ꝛ hoc no.per ꝺictum.cap.ita.ꝛ per.c.seq.Aduerte tñ
qꝺ Inno.ꝛ Hosti.hic tenent cõtrarium ꝛ contra ꝺecisionẽ
huius glos.ꝺicentes qꝺ pro reꝺẽptione captiuorũ licitũ est
ꝺeferre merces phibitas.ar.l.sancimus.C.ꝺe sac.san.eccl.et
in.c.j.ꝺe pig.nam vasa que phibentur alio tempore vẽꝺi ꝺi
strahi possunt p redimendis captiuis.xij.q.ij.aurũ.Jo.an.
cõcludit qꝺ ante factũ sequẽda est opi.gl.nã si infideles per
penderẽt qꝺ pro redemptione possent cõsequi istas merces
prohibitas nõ vellent aliud p reꝺẽptione.item volẽti frau
ꝺem cõmittere paratũ esset velamen qꝛ semper ꝺiceret fecisse
p redimẽdis captiuis:sed post factũ cõsulẽdum est ꝭm opi:
Inn.ꝛ Ho.ꝛ sic necessitas redimẽdi captiuos eos excusat.
arg.ꝺe sen.excõ.c.inter.ꝛ facit ꝺe iureiu.verũ tenerẽ indistin
cte qꝺ tales merces phibitas non sit licitũ ꝺeferre etiã p re
ꝺemptione:nec excusatur ꝺeferẽs etiã ex post facto.qꝛ cũ ex
illis armis veniã impugnãdi postea christiani nõ ꝺꝫ impen
ꝺi subsidiũ ad malũ committẽdũ ppter bonũ qꝺ inde sequi
tur:talis enĩ compensatio a iure reprobatũr ꝺe vsuris.c.sup
eo.ꝛ in.c.non magno.iuncta glo.j.ne clerici vel mo.pro hoc
tex.s.eo.c.ita.vbi ꝺeferentes ꝺicuntur pares aut superiores
in malitia cum illis qui postea impugnãt ꝛ facit glo.in ver.
subministrant.ꝛ hoc puto procedere ꝺurante guerra.sed tẽ
3 pore pacis procedat opi.Jo.an.ℭ † In glo.in verbo excõ-
muni.in fine pondera glo.quia facit pro notabili superius
collecto:ꝛ sentit clare quod tempore pacis licitũ est ꝺeferre
merces etiam prohibitas ad infideles ꝛ idem sentit gl.in fi.
Sed contrarium sentit Inn.in.c.seq.ꝛ illud puto verius vt
ibi ꝺicam.In glo.fin.in fi.ex gl.colligitur vnus intellectus
c ad tex.qꝺ iurãs non ire nisi facta pace[c] qꝺ si facta tñ treuga
iuerit merito incidat in penã excommuni.ꝛ periurij.facit p
illis que ꝺixi.s.in tertio not.quod clarius probat.in ca.seq.
vbi excommunicatio promulgatur ꝺurante guerra:ꝛ tamẽ
post treugam incidunt in penam.Alius intellectus ponit
per ꝺocto.videlicet qꝺ isti apposuerunt cõditiones ꝺe pace
aut treuga quod colligitur ex verbis pa.ꝺuꝫ ꝺicitur qꝺ illa
conditio.ꝺe pace ꝛ treuga habenda ꝛc.vnde si vadunt post
treugam non incidunt in periuria:quia purificata est altera
pars alternatiue:sed incidunt in excommunica.quia adhuc
non est pax.ideo litera in fi.facit mẽtionem ꝺe excommuni.
Et põt ꝺici qꝺ sensus litere sit quod siue sit facta pax:siue sit
guerra incidunt in excommuni.portando merces prohibi-
tas:pro hoc quod ꝺicam in.c.seq.ꝛc.

1 ☞ Existente guerra inter christianos ꝛ infideles nõ solũ est excommunicatus ꝺeferens arma ꝛ alias merces prohibitas:sed etiam ꝺeferens quascunqꝫ merces.
2 Pene que pro eodem ꝺelicto imponuntur a ꝺiuersis cõstitutionibus ambe immĩnẽt contrafaciẽtibus ita qꝺ ipso facto ligentur.
3 Excommunicatus propter ꝺelationem mercium prohibitarum ad infideles a quo possit absolui.

Quod olim

Quod olim. Excōicati sunt qui cū saracenis tpe guerre aliqđ habent cōmerciū vel eis prestant sudsidiū. primo excōicat. scđo hortatur illos quib⁹ scribit ibi: vestre igitur. ¶ Casus literalis. In lateraneñ. cōci. prohibitū fuit qđ nullus merces ꝓhibitas saracenis portaret ꝑ se vel per alium. ⁊ Clemēs pa. illos excōicatiōi supponit qui amplius cum saracenis commercium habuerint per se vel per alios nauibus seu quocūqꝫ alio ingenio eis aliqua rerū subsidia dum guerra durauerit duxerint imponenda. vnde mādat quibusdā quatenus nullo modo aut quocūqꝫ ingenio eis mercimonia cōsilia vel alia subsidia transmittāt ⁊ si aliq contrafecerint non solum sunt ipso iure excōicati verū etiā iram dei viuentis incurrunt. Ber. ¶ † No. primo ibi: mercimoniū. ⁊ ibi seu quocūqꝫ alio ingenio. ⁊ ibi subsidia seu cōsilia ⁊c. qđ tempore guerre exigentis inter christianos ⁊ infideles nō solū imminet excōicatio deferētibus merces ꝓhibitas. vt in. c. ita. ꝯ. e. sed etiā deferentibus quascūqꝫ merces etiam habentibus commerciū cū eis ⁊ impendētibus subsidia seu cōsilia nō solū realiter sed cū ingenio: ⁊ licet Hosti. dicat hoc periculosum ⁊ quod eget declaratiōe: tamē Inn. ⁊ Gof. ⁊ multi aliȷ̄ tenent simpliciter quod dixi. dicentes qđ existente guerra durat prohibitio generaliter: sed guerra cessante non durat canō late sententie nisi in illis mercibus ꝓhibitis. ⁊ ideo intellige hoc arg. a cōtrario sensu vbi guerra durauerit ⁊c. vt procedat in aliȷ̄s mercibus ⁊ in aliȷ̄s nō cōtentis sub dispositione. c. ita. sed in illis de qbus in. c. ita semper stat probatio etiam tempore pacis. licet aliud senserit glo. ꝯ. c. pri. sed istud plus mihi placet. nā possunt facere infideles pacē fraudulēter vt sic valerent fulciri hmōi armis. ⁊ ista opi. benignior est ante factum: sed post factū possent forte excusari a pena: q̄r illud. c. ita dicit qđ deferebāt ad impugnādos christianos. ¶ † In gl. in ver. supponimus. ibi: duplici excommunicatiōe sunt ligati. not. gl. singulariter ex qua colligitur qđ sicut pro eodem delicto a diuersis cōstitutionib⁹ imponitur pena ipso facto: qđ vtraqꝫ simul imminet contrafacientibus: ita qđ vtraqꝫ ipso facto ligant̄: licet cōstitutiones nō cōcernant interesse priuatum: de quo dicto dubito per no. per Jo. an. in. c. felicis. de pe. lib. vj. ⁊ per Bart. in. l. j. ff. vi bo. rap. ⁊ in. l. quoties. de act. ⁊ obli. volēs tenere contrarium posset dicere qđ hic pa. excōicauit de nouo ꝓrogando cōstitutionem. c. ita etiam ad merces ꝓhibitas. Sed contra faciens in vnam excōi. incidit. pro hoc tex. in fi. ibi excommunicationēm illam. non enim dicit in excōmunicationes. nec in istā nec in illā. q. d. ꝓrogatam in istam. ⁊ ꝯm hūc intellectū nulla sequitur absurditas. Et an ⁊ quando per secundā constitutionem disponētē super eodem facto intelligat̄ reuocata prima: dic vt not. in iuribus prealleg. facit ad predicta qđ no. in cle. ij. de ma. ⁊ in. c. cum in cunctis. de ele. ꝑ Inno. ¶ † In fi. gl. hoc dictū procedit vt eṗs possit absoluere nisi excommunicatio etiā esset lata ab homine iuxta formam. c. ita. in fi. ꝯ. e. nam a tali nō absoluit nisi qui excōicat vel superior vt in. c. pastoralis. §. preterea. de offi. deleg. ⁊ in c. nuper. de sen. excō. ⁊ hodie pater in anno cū facit ꝓcessus generales excommunicat istos solenniter: ⁊ ideo nemo posset eos absoluere ab illa nisi pa. qui etiam cum magna difficultate hoc casu facit ꝯm. Jo. and.

Et si iudeos. Judei nutrices vel seruiētes christianos habere nō debēt cōtra faciētibus interdicitur christianorū cōmerciū. h. d. Primo ponit exordiuꝫ. secūdo facit narrationem. tertio ꝓhibet. quarto penā imponi mādat. scđa ibi: accepimus. tertia ibi: ꝓhibemus. quarta ibi si vero. ¶ Casus literalis. Quāuis christiani ꝑ sola humanitate recipiāt iudeos ⁊ substineāt cohabitationē illorū tamen ingrati christianis esse non debēt vt reddant christianis pro gratia contumeliā: ⁊ de familiaritate contemptū et illā retributionem impēdunt de qua dicitur iuxta vulgare prouerbium. mus in pera: serpēs in gremio: ⁊ ignis in sinu: hospites suos male remunerare consueuerunt: ipsi enim faciebāt christianas mulieres nutrire filios suos: cū ⁊ in die resurrectionis illas recipere corpus ⁊ sanguinē dñi cōtingit ꝑ triduum anteq̄ lactent filios suos lac effundere faciūt in latrinam qđ horrendū est dicere ⁊ alia turpia cōtra fidē catholicā cōmittunt: ꝓpter qđ timēdum est ne fideles diuinā indignationē incurrāt cū eos patiunt̄ talia ꝑpetrare: vnde prohibet pa. districte ne de cetero nutrices vel seruiētes habeāt christianas: ne filiȷ̄ libere filiȷ̄s famulentur ancille. si vero nutrices ⁊ seruiētes nō dimiserint christianos: precipietur oībus christianis sub pena excōi. ne cum eis cōmerciū audeāt excercere Berñ. ¶ No. j. iudeos posse esse seruos xpianoꝝ ꝓpter eorū delictū sed ex pietate sustinent̄ in libertate ⁊ eorū cerimoniȷ̄s ad hoc vt alliciant̄ ad fidē xpianoꝝ: ⁊ hoc iō q̄r aliqua est spes de eorū ꝯuersiōe. xlv. dist. qui syncera. ¶ No. ij. ibi: ⁊ de familiaritate cōtēptū ꝙ familiaritas qñqꝫ parit ꝯtēptū. vt. l. obseruandū. ff. de offi. ꝓsi. ⁊. c. qñ. lxxxvj. di. qđ ꝓcedit vt ibi dicit gl. inter rusticos ⁊ parū prudētes: nā inter prudētes familiaritas nō parit cōtemptū imo beniuolētiā affectionē ⁊ amicitiā cōfabulatio ⁊ cōiunctio inducit ⁊ ꝯseruat amicitiā. viij. ethi. ⁊ ꝯsuetudo auget affectionē: vt in. l. iiij. ff. đ pecu. ¶ No. iij. tex. cōtra familiarē inimicū: nā familiaris inimic⁹ ꝓprie reddit illā retributionē de qua hic: et nulla pestis efficacior est ad nocēdū q̄ familiaris inimic⁹: q̄r homo nō sibi precauet ab eo: min⁹ eñi iacula feriūt q̄ preuident̄. ¶ No. iiij. ibi: cū in die resurrectiōis dñice ⁊c. ꝙ corpus xpi licite recipit̄ in ipso die resurrectiōis ⁊ satisfit constitutiōi in. c. oīs. de pe. ⁊ re. ⁊ facit iste tex. ꝑ illa opi. vt ī die resurrectiōis debeat recipi ⁊ nō in die iouis sancta. de quo dicam in prealle. c. omnis. ¶ Ulti. no. ibi: nō dimiserit. arg. ꝑ his que dixi. ꝯ. e. ad hoc ꝙ ista cōstitutio nō ꝓhibet indistincte iudeos nō habere nutrices xpianas: sed dūtaxat ī domo. nam per hoc verbum innuitur ꝙ habebāt eas in domo vt q̄r forte erant iudei potētes ⁊ nolebant eas dimittere ꝙ etiam innuitur ex alio quod faciebāt emittere lac in latrina quod non cōtingeret si nutrices eos haberent in domibus propriȷ̄s: q̄r non e[ss]ent sub eorū imperio.

1 ☞ Judeus percutiēs clericū tpaliter punit̄: et si de facto puniri nō pōt interdicit̄ ei xpianorū commercium.
2 Judeus de iure communi temporaliter nō est subiect⁹ iurisdictioni ecclesie.
3 Inferens iniuriam clerico tenetur satisfacere nedum clerico: sed etiam ecclesie.
4 Cognoscens de iniuria criminaliter potest ex officio cōpellere iniuriantem ad satisfaciēdum leso.
5 Excommunicatio est maior pena ecclesiastica cuius iudeus non est capax.
6 Judex ecclesiasticus quādo potius debeat imponere penā pecuniariam q̄ spiritualem.

Postulasti. † Judeus q percussit clericū tpaliter punit̄: et si de facto puniri non potest interdicitur sibi xpianoꝝ commerciuꝫ donec satisfecerit iniuriā passo. Cōmunis diuisio. scđa ibi: ad qđ. ¶ Casus literalis. Quidam iudeus man⁹ violētas iniecit in quendā clericū: queritur qualiter contra iudeū sit procedēdū. Respō. pa. ꝙ is cuius iurisdictionis existit pena pecuniaria ipsuꝫ puniat: vel alia temporali ꝯm ꝙ sibi visum fuerit: ⁊ faciat leso ⁊ ecclesie congrue satisfieri: alioquin si dñs eius hoc neglexerit prelatus loci precipiat christianis per cēsu. ecclesia. ne cum ipso iudeo commerciū habeāt donec satisficiat. Ber. ¶ † Not. j. ex text. iudeum non esse de iure communi temporaliter subiectū iurisdictiōi eccle. est ergo subiect⁹ dño tēporali sicut ⁊ laicus nisi aliud sit de iure speciali. ⁊ vide aliquos casus in quib⁹ iudex ecclesiasticus exercet iurisditionem in iudeos ⁊ alios paganos: per Inno. in. c. super his. de vo. ⁊ in. c. ita. ꝯ. eod. ¶ † No. ij. ꝙ inferentes iniuriā clerico tenentur satisfacere nedum ipsi clerico leso sed etiam ecclesie cui videtur facta iniuria ex personā clerici. ¶ † No. iij. ꝙ cognoscens de iniuria criminaliter potest ex officio compellere iniuriā inferenteꝫ ad satisfaciēdum leso. ⁊ facit opti. quod no. in. l. interdū. §. qui furem. ff. de fur. ⁊ licet simul non possit agi criminaliter ⁊ ciuiliter vt in. l. j. C. quādo ci. ac. cri. preiu. tamē si pricipaliter agitur criminaliter iudex accessorie ex officio suo potest cōpellere reum ad satisfaciendū leso ciuiliter vt in prealleg. §. qui furē. hic eñi iudex primo punit criminaliter ⁊ postea compellit reum ad satisfaciēdum leso. ⁊ sic ciuiliter. ¶ Itē no. modum ⁊ practicam excōmunicādi infidelem indirecte vt interdicat̄ sibi christianoꝝ commercium. est eñi vnus ex effectibus excommunicationis priuatio hominum est pena non modica inter homines esse ⁊ hominum carere cōmercio. l. hi qui sanctam. C. de here. ⁊ in. c. solet. ī. de senten. excō. lib. vj. Item no. hic per locum a speciali licitum esse christianis habere cum iudeis cōmercia. hic enim in penā interdicitur christianorum commerciū donec iste satisfecerit facta ergo satisfactiōe licitū est cū eo excercere cōmercia: debet tamen euitari magna familiaritas. xxviij. q. j. c. sepe. ⁊. c. oēs. ⁊ c. nullus. sed cōtra hunc textū in eo ꝙ distinguit an iste subsit iurisdictioni ecclesie. vel non. opp. d. c. cum sit. de foro cōpeten. vbi patet ꝙ contra ledentem clericum vel ecclesiam tanq̄ sacrilegiuꝫ exercet ecclesia iurisdi. lꝫ alias tēporaliter

a Sebasti. Sapia. ¶ Qz sicut. vide Pe. de anc. in regula ea q̄. ī. xxxvij. colū. vers. nono q̄ro. de reg. iur. remissiue per Jas. ī l. j. col. vij. vš. vltimo no. ī. ij. lec. C. de sum. tri. vbi late Fulg. Bald. et Pau. đ ca. examināt qđ ex eodem delicto qs possit duplici pena puniri.

sibi nō sit subiectus. Sol. puto stādum cōtrario: ⁊ ad istum tex. puto respon. qđ ꝓpter faciliorem executionem fecit istā distinctionem: nam quādo iudeus est subiectus temporaliter seculari dn̄o nō potest cōpelli de facili per iudicē ecclesiasticum. ¶ † Quia maior pena quā habet ecclesia est excommunica. xxiiij. q. iij. corripiant: ⁊ huius pene iude⁹ nō est capax[a] vnde aditur dn̄s tēporalis: ⁊ eo negligēte ecclesia facit postea quicquid pōt interdicendo communicationem: vnde intelligo qđ etiā a principio pōt ecclesia[b] suā iurisdi. exercere in huiusmodi iudeū sacrilegū et etiā inuocare brachiū seculare: vt in prealleg. ca. cum sit. iuncto ca. j. de offi. ordi. simile est in. c. significasti. de offi. dele. delegatus pa. suam sententiā potest executioni mādare. vt in. c. in literis. ⁊ in. c. querenti. de offi. deleg. ⁊ tamen pro faciliori executione interpellatur ordinarius loci ⁊ facilius sibi obtemperatur: vt in. c. significasti: eo. ti. ¶ † In glo. j. ibi: quia spirituali pena ipsum punire nō potest: sentit ergo glo. qđ vbi iudex ecclesiasticus potest punire aliquē ecclesiastica vel spirituali pena non dꝫ imponere penā pecuniariā seu aliā temporalē qđ tamen nō est indistincte verū maxime in crimine sacrilegij: vnde cessante cupiditate si magis timet pena pecuniaria q̄ spūalis potest ecclesiasticus illam imponere: arg. de offi. ordi. in. c. dilectus. ⁊ qđ no. Io. an. in. c. j. de hoc facit. c. qm̄ frequēter. in fi. vt lit. non contest. ⁊ an ⁊ quando iudex ecclesiasticus potest punire pecuniariter ⁊ ad quem vsum deputāda est talis pecunia dicam. j. de penis in. c. licet.

1 ☞ Iudei debent discerni a christianis in qualitate habitus nedum de nocte sed etiam de die.
2 Vestibus fucatis non debent homines vti diebus dominice passionis.
3 Christianus commiscēs se cū iudea ignorāter an excusetur.

In nonnullis. Iudei et saraceni vtriusque sexus debēt in terris christianorū vti habitu ꝑ quē a christianis discernātur ⁊ in die parasceue ⁊ passionis dn̄i nō debēt in publicū ꝓgredi nec in contumeliā creatoris ꝓsilire. Tria sunt dicta scđm ibi: in diebus. tertiū ibi illud. ¶ Casus literalis. In qbusdā ꝓuincijs saraceni per habitū distinguunt a christianis in quibusdā vero nō. vnde cōtingit aliquādo qđ christiani iudeis ⁊ iudei christianis mulieribus per errorē carnaliter cōmiscentur. ne ergo tā damnatus excessus ꝑ talē errorē vlterius cōmittat. statuit cōci. generale vt iudei siue saraceni vtriusqꝫ sexus in qualibet ꝓuincia xp̄ianorū per habitū publice distinguātur a xp̄ianis scđo dr̄ qđ in diebus lamētationum iudei siue sacraceni nō exeāt in publicū: qꝛ vt dicitur tūc ornatius incedere nō erubescūt a chrianis memoriā passionis exhibentibus illudere nō formidāt. tertio ꝓhibet ne in cōtumeliā creatoris ꝓsilire presumāt: qꝛ cōtumelia creatoris dissimulari nō dꝫ precipit cōsiliū hm̄oi presumptores ꝑ potestates locorū cōdigna coertione cōpesci ne crucifixū ꝓ nobis aliquatenus blasphemare presumāt. Ber. ¶ † No. j. ibi omni tēpore: ⁊ ibi publicet qđ iudei debēt discerni a christianis in qualitate habit⁹ nedū de nocte: sed etiā de die ⁊ omni tempore: nec debēt portare signū distinctionis occulte sed publice nō est ergo satisfactum huic cōstitutioni si portāt aliquod signū sub mātello vel in dublicatura mātelli sicut a multis fieri vidi: sꝫ palā ⁊ publice vt ab omnibus discernantur. ¶ † No. ij. ibi: ornatius nō erubescunt ⁊c. qđ in diebus passionis dominice nō debent homines fucatis seu fulgidis vestibus vti vt sic per qualitatē habitus ostēdāt interiorē mētis dispositionē: qđ enim exterius agitur interius inducit mētis dispositionē ⁊ habitū representat vt dicit tex. in cle. exiui. de ver. sig. obscuritas ergo ⁊ vtilitas habitus est signū meroris sicut pretiositas est signū letitie. ¶ Not. vlti. ibi ꝑ principes seculares ⁊c. qđ de iure cōi iudei ⁊ alij infideles existētes in terris xp̄ianorum subsunt tpaliter iudici seculari. vide Inn. de vo. qđ sup his. ¶ † In glo. in ver. errorem ibi excusatur in eo qđ iudea ⁊c. quasi fortevelit dicere gl. qđ nō excusatur in totū: qꝛ saltē agebat vt cōmitteret fornicationē simplicē: sed pōt dici qđ aut christianus ꝯxit matrimoniū ignorāter cū iudea: ⁊ tūc ex toto excusatur qꝛ agebat rē licitā ⁊ ignorātia facit ⁊ excusat vt in regula ignorantia. de reg. iur. lib. vj. ⁊ in. c. in lectū. alle. in gl. aut intēdebat fornicari cū christiana ⁊ in veritate iudea erat ⁊ tūc est in culpa ⁊ tenet ad min⁹ de simplici fornicatione: an aūt possit aliqua pena puniri cognoscēdo iudeā qꝛ dedit operā rei illicite vide qđ. no. Io. an. in regula cū quis. de reg. iur. lib. vj. in mercu. dū ponit. q. de cognoscente maritatā que cōiter habebat ꝓ soluta ⁊ de cognoscēte sol. que cōmuniter habebatur pro maritata. vide glo. in preall.

c. in lectum. ⁊ qđ no. in. c. inebriauerunt. xv. q. j. In gl. in ver animaduersiōis. in fi. ꝫm leges est pena capitalis: vt in aut. vt non luxu. contra na. §. j. co. vj. ⁊ ibi vide.

1 ☞ Iudei vel aliter infideles nullum officiū possunt habere inter xp̄ianos vel dignitatē sed inter ipsos bene possunt.
2 Iudeus non potest assumi ad doctoratum: quia doctoratus est dignitas.
Acquisita ex negotiatione illicita sine alicuius calūnia non subiacent restitutioni regulariter: licet aliquādo distribuātur inter pauperes.
3 Officia assumentes contra iuris vel statutorum dispositionem qua pena puniantur.
Officialis depositus ꝓpter barattariam: debet tn̄ habere salarium pro tpe preterito ⁊ tenetur conducenti ad interesse.
4 Restitutionem male ablatorum an ep̄s vel is qui cōfitetur aut confessor possit facere.
5 Histriones tenentur ad restitutionem illorum que lucrati sunt vigore talis exercitij.
6 Legatum relictum ꝓ male ablatis incertis distribuendum inter pauperes christi per executores testamēti an debeat dispensari per episcopum.
7 Legatum factum pro restitutione male ablatorum cōuertitur ad pias causas: si male ablata non reperiuntur.
8 Lucrum iniuste extortum an sit restituendum pauperibus christi an vero alijs. 9.

Cum sit. Preponēs iudeum vel paganū publicis officijs per cōsiliū prouinciale corripitur ⁊ preposito denegat christianorum cōmercium donec deposuerit officiū ⁊ in vsus xp̄ianorū pauperū restituet inde quesita ꝫm ep̄i ꝓuidētiam. Prima pars ponit cōstitutionē innouās olim inhibitam ꝓhibet ⁊ oēs causas reddit. scđo ponit preponentē. tertio prepositū. quarto ꝓrogat. scđa ibi: si quis. tertia ibi officialia. quarta ibi: hoc idē. ¶ Casus literalis. Statuit cōci. toletanū qđ nullus iudeus sup christianos vlliū officiū exerceat sed qꝛ illud nō seruabat cōci. gn̄a. innouauit conci. tole. ꝓhibēs ne iudei publicis preferātur officijs. qꝛ sub tali pretextu christianos infestāt plurimū ⁊ molestāt ⁊ si qs cis officiū tale cōmiserit per prouinciale cōciliū annuatim celebrādum monitione premissa distinctiōe qua cōuenit cōpescat ⁊ tali officiali cōio christianorū in cōmercijs ⁊ alijs denegetur donec restituerit quicqd ex tali officio habuerit cōuertendū in vsus pauperū ⁊ ep̄i diocesani de hoc prouideant ⁊ officiū cum pudore dimittat qđ irreuerēter assumpsit: ⁊ hoc idē ad paganos extēdetur. Ber. ¶ † Not. j. iudeū vel paganum nō posse prefici officio publico[c] inter christianos ⁊ latius cōtra eos. circa istū passum ꝓuidet ius ciuile in l. fi. C. eo. vbi inhibetur vt nullā dignitatē nullū honorē nullā preemitētiā habeant inter christianos ⁊ per illū tex. retulit ibi Bar. iudeū † nō debere doctorari cū doctorat⁹ sit quedā dignitas[d] ⁊ ꝓeminētia vt latius dixi in. c. quāto. s̄. de mag. Ex hoc infert qđ inter ipsos possunt iudei habere officia ⁊ dignitates. et ꝫm hūc intellectū potest intelligi tex. l. generaliter. §. fi. ff. de decu. vbi permittit iudeos ꝓmoueri ad dignitates: sed dꝫ intelligi vt dixi vel precedebat de iure antiquo hodie est correctū per. l. fi. C. eod. ¶ No. ij. qđ ꝓuinciale cōci. ep̄orū hꝫ iurisditionē in totā ꝓuinciā vnde olim oēs cause agitabant in hoc cōsi. vj. q. iij. ⁊. c. j. de iu. ⁊. c. sicut. s̄. de accu. No. ar. qđ acqsitum ex negatione illicita est inter pauperes distribuēdum ex quo inferebat Hosti. qđ acqsita per excōicatū negotiādo debent distribui inter pauperes: qꝛ negotiatio erat interdicta sibi tpe excōicationis. de cle. exc. mi. c. illud. sed vtrūqꝫ dictum non puto verū. ꝓ hoc facit qđ no. Inn. de immu. ec. qꝛ plerīqꝫ vbi no. dicit qđ acquisitum ex negotiatione illicita sine alicui⁹ calūnia necessario nō subiacet restitutioni hoc enī non ꝓbatur iure imo potius cōtrarium ꝓbatur. vt sit cōsilij non necessitatis. vt in. c. qui habetis. ⁊. c. vlti. xiiij. q. v. ⁊ de excōicato facit quod no. in. c. veritatis. de do: ⁊ cōtu. l. tamē non peccauerit se immiscēdo cōmunioni nō tamen tenetur ad restitutionem ex quo ab aliquo nō extorsit. vide fi. in. c. fi. s̄. de simo. vbi illicite acquisitum sine alterius calumnia nō subiacet restitutioni sed sufficiat agere penitentiam. ad istū tex. dic qđ assumpsit officiū cōtra iuris dispositionē ⁊ sic sine causa habuit pecuniā[illegible] hoc statuit hic in penā no. bene. ¶ † Ulterius ex ꝑdictis ⁊ ex tex. collige qđ assumptus ad aliquod officiū contra iuris dispositionem tenet officiū cū pudore deponere[e] ⁊ acquisita restituere. Et facit ad illā. q. nūquid officialis depositus ꝓpter barattarias debeat habere salariū totius tpis ⁊ hāc. q. tetigit gl. in. l. diem functo. ff. de of. as. plenius per Bar. in. l. mcuia. ff. de an. leg. vbi concludit

Zacharias.
a ¶ Non est capax. Adde archi. ij. q. ca. mult. ⁊ ibi bo. tex. car. i cle. j. §. fi. q. xix. de vsur. ⁊ q̄re cū iudeis cōicamus ⁊ nō cū excōicatis. vide eundē Car. in cle. j. de cōsti.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Eccl'ia. hāc cōsiderationē abb. reprobat Frā. are. i ꝯsi. clviij. inci. copiose ⁊ subtiliter.
Zacharias.
c ¶ Officio publico. Adde Bar. et Alex. in. l. quatr. ff. de decur. eūdē bar. ī. l. fi. C. d iud. ⁊ ī. j. ꝯsti. C. §. h̄ q̄ necessario. Ang. i aut. iusiurādū qđ pst. ab his. §. j. co. ij. Car. ī cle. j. ī. iij. no. d test. ⁊ no. iste in. c. iudei. s̄. co.
Sebasti. Sapia.
d ¶ Dignitas. al's allegat Fel. ī. c. circa fi. vers. itē dum dicunt. s̄. eo.
e ¶ Deponere. ad de q̄ sit pena acceptātis offm̄ ꝯ dispositionē statuti. Lud. ro. fin. suis. fol. xiij. ⁊. xl.
Zacharias.
¶ Adde qđ volu it all'. Ro. fin. suo nu. ccclxxviij. qđ inci. si statutū ꝓhibet.

qd pro tẽpore[a] ante q̃ fuerit depositus debet habere salariũ sed non pro sequẽti tẽpore: q2 fuit depositus ꝓpter defectũ suũ imo tenetur cõducẽti ad interesse per. l. si fundus. ff. loc. qd no. Itẽ collige ꝙ statutũ loquẽs de iudeis nõ extẽditur ad paganos nisi ex speciali legis ꝓuisione fiat extẽsio. vt no. ꝓbat hec litera dũ dicit extẽdimus. qd bene no. vide bo. gl. de rescri. ⁊ cõstitutionem. lib. vj. ¶ † Vlti. no. vnũ casum seruatum episcopo vt est restitutio male ablatorũ. ad hoc quotidie alleg. iste tex. ⁊ inter casus reseruatos episcopo nũerat hunc casum gl. in. c. ij. de pe. ⁊ re. libr. vj. ¶ Sz circa predicta queritur nũquid simplex sacerdos qui audiuit confessionẽ alicuius qui tenetur aliqua restituere possit facere hãc restitutionẽ. Host. qd non quia est casus reseruatus episcopo. ⁊ tres rationes huius reseruationis reddit. prima q2 si inferiores clerici possent dispẽsare sepe sibi imbursarent et appropriarẽt. secunda ratio: quia in maioribus adhibẽda est prouidentia episcopi. in. c. ad hoc. de offic. archi. tertia ratio: q2 episcopus habet curã omniũ ecclesiarum sue diocesis ⁊ cũcta spiritualia regit. x. q. j. regenda. vnde tota diocesis dicit eius parochia[b] in. c. j. de rapto. Sed Archi. in. c. ij. de test. li. vj. tenet contrarium dicẽs hanc restitutionẽ posse fieri p eũ qui tenetur restituere vel per eũ de quo ipse prouidit. alleg. c. cũ tu. de vsu. ⁊ c. tua. de test. ⁊ xiij. q. v. c. pe. ⁊ vlti. xxiiij. q. iij. si quis romipetas. q̃ iura cõiter dicũt ꝙ obligatus ad restitutionẽ debet restituere. Ad istũ tex. rñ. ꝙ loquitur de iudeo qui erat suspectus de restitutione maxime q̃ erat fienda inter pauperes christianorũ Io. an. ibi dicit ꝙ añ factũ tenenda est opi. Host. q2 ẜm Archi. esset facile vnicuiq3 euitare restitutionẽ dicẽdo se restituisse. Nec ob. si diceret ꝙ debet probare: q2 non potest semper dando denariũ pauperibus adhibere notariũ ⁊ vt experiẽtia docet pauper qui recipit. x. solidos fatet se recepisse. x. libr. Sz ex postfacto vbi in veritate qs tenebat restituere nõ apparet ratio quare nõ d3 esse liberatus. vnde solẽt epi locorũ per sua statuta reseruare sibi dispẽsationẽ male ablatorũ nõ solũ illo modo peccati sed etiã restitutiões facere. vnde Frid. ↄsi. xxvij. secut9 est opi. Host. simpliciter: nihil tñ boni alleg. † Car. hic sequit opi. Archi. ⁊ dicit posse distingui qd in his in quibus transiuit dñium: vt in histrionibus ⁊ similibus procedat opi. Host. vt sic sciatur qd ⁊ q̃tũ sit restituendũ. Sed in casibus in quibus non transiuit dñium vt in vsurario fure ⁊ similibus ꝓcedat opi. Archi. Sed circa hãc varietatẽ non modicũ animaduerto q2 null9 tex. facit mẽtionẽ de episcopo nisi iste. Et si iste tex. bene pondere non dicit ꝙ eps d3 restituere: sed ẜm ꝓuidẽtiã suam. ⁊ ideo dicerem ꝙ dispensatio male ablatoꝝ debet fieri per eum qui tenet restituere: vel per eũ de quo sibi ꝓuidit: seu secũdum consilium ⁊ prouidẽtiam episcopi: ⁊ sic saluantur omnes opi. ⁊ vitãtur absurditates. nã interest obligati vt fiat restitutio realiter: etiã iterest epi qui est pr̃ pauperũ nõ obligatus restituendo nõ dat propria ⁊ sic nõ põt disponere ad libitum suũ sed reddit quod reddere tenet cũ ergo debet fieri restitutio in pauperes debet habere cõsiliu3 ⁊ prouidentiam illius qui est pater pauperũ. ¶ † Et circa predicta vltra alios moueo not. q. pone qd stãte opi. Host. seu statuto epi testator in suo testamẽto reliqt mile pro male ablatis incertis conuertenda in pauperes per executores sui testamẽti: eps per statutũ suũ ⁊ per istũ text. sic intellectũ vult dispẽsare. queritur quid iuris. Et pro nunc potest dici ꝙ nisi aliter ꝓbentur male ablata episcopus non põt intentione3 suã fundare super illis tanq̃ ablatis male: q2 hec dispositio seu cõfessio testatoris ex quo nõ fuit recepta a parte nec iurata habet vi3 cuiusdã legati ad pias causas: vt no. ⁊ probatur in simili in. l. quarta. C. d fal. cau. adiec. leg. ⁊ no. in. l. cum quis. §. codicillis. ff. de leg. iij. vide quod dico in simili in. c. fi. de suc. ab intest. ¶ † Item posset dari ad prima3 questionem alia satis equa distinctio per qua3 saluet mens omnium opi. vbi de male ablatis non constat nisi per cõfessionem factam in foro penitentiali: tũc creditur sibi si dicat se restituisse: quia in penitentia de omnibus creditur confitẽti. vt in. c. significasti. de ho. et sic euitantur absurda Ioã. an. Aut constat in iudicio seu publice de male ablatis: ⁊ tũc restitutio fiat ẜm cõsilium episcopi: quia nõ debet credi asserenti se restituisse. arg. in. c. q̃q̃. de vsur. lib. vj. ⁊ sicut publice cõstat de ablatione ⁊ extorsione publice cõstare debet de restitutione. argu. in. c. j. de peniten. ⁊ remis. ¶ † In gl. fi. ibi: si vellet posset dare pauperibus ⁊c. ⁊ sic videtur sentire gl. qd officialis necessario non astringitur ad dandum pauperib9 quod iniuste extorsit. alleg. xiiij. q. v. non sane. et not. gl. pro intellectu illius. c. loquitur enim obscure. sed Innoc. in. c. q2 plerisq3. de immu. ecc. sentit ↄtrium ꝙ ex quo habebat officiũ cum iurisdictione tenet restituere ꝙ illicite acquisiuit q2 vr acquisiuisse per presumptionem et violẽtiã: secus dicit in eo qui nõ habet iurisdictionẽ vt in aduocato. si eñ aliqd vltra ꝙ debeat lucrat9 est l3 bñ faciat restituẽdo nõ tñ tenet ⁊ sic loquitur. c. sane. quod mihi placet. ¶ † In eã. gl. ibi: q2 nescit a quo sit extortũ. Io. an. aliter intelligit hoc. c. loquit enim ẜm eum qñ iudex non grauauit eũ vltra debitũ extorquendo: nam tunc esset illi faciẽda restitutio dicit gloss. sed loquit cũ recipit salarium qd ille preponens cuilibet soluere tenebat vñ huic preponẽti non debet restitui: q2 quo ad eũ non põt dici debitũ ⁊ fuit in culpa preponendo istũ. Itẽ penes propositum nõ debet remanere ergo pauperib9 erogandũ: vt dicit in litera: sed tu põdera literã ibi quicqd fuerit christianis adeptũ. q̃ loquit nedum de salario qd conduxisset a preponẽte ⁊c. sed saluando hunc intellectũ. d. Anto. potest dici ꝙ aliqua adept9 fuit a christianis nõ tñ p extorsionẽ vt q2 dederũt sibi qd dedissent alijs officialib9 ⁊ sic eis non est fiẽda restitutio cũ nõ pretẽdãt interesse. fiat ergo restitutio pauperib9. ⁊ ex his conclude gñaliter ꝙ vbi ex pte dantis nullũ interesse versat in petitiõe sed ex pte recipientis sic: et tunc restitutio debet fieri pauperib9. ⁊ de iure ciuili hoc casu fiscus recipiat: aufert eni3 omnia lucra illicita. l. lucius. ff. de iure fisci.

1 ☞ Lucrum quesitum ex ↄmercio dannato subiacet restitutioni: similiter acquisitum per excõicatũ.
2 Pena corporalis in subsidiũ pene pecuniarie nõ solute h3 locum etiam de iure canonico.
3 Quid est dictũ illd qd dici solet ꝙ sit remissio pene et culpe.
4 Bona alicuius si fuerint confiscata simpliciter nõ censent confiscata bona acquirenda.

Ad liberandã. Cõsilium generale repetit ↄsiliũ lateraneñ. s̃. eo. ita ⁊ addit penam satisfactiõis tẽpore absolutiõis impẽdendã. scda ibi: ⁊ talibus. ¶ † No. j. ibi: ex cõmercio dãnato ꝙ acquisitũ ex cõmercio damnato subiacet restitutioni: ⁊ sic facit in ar. ꝙ acquisitũ per excõicatum subiacet restitutioni: sed dic vt dixi. s̃. c. pxi. ¶ † No. ij. vbi quis est impotens ad soluẽdũ penam debet castigari alia pena corporali[c] ad hoc facit. c. finẽ. de dõ. ⁊ cõtu. ⁊ in. l. fi. ff. de in ius voc. ¶ † No. vlt. ex fi. ꝙ pena qñq3 imponitur non tantum ad castigationẽ delinquẽtis: sed vt ceteri metũ habeãt seu arceãtur a similibus cõmittẽtis. facit l. aut facta. ff. de pe. in fi. ¶ Sed q2 decise hic continebantur multa priuilegia eorũ qui vadũt in subsidiũ terre sancte et inter alia confert priuilegiũ. plene remissiõis qd vulgariter dr remissio pene ⁊ culpe: quero vnde procedit hoc vt ꝓ modico fiat plenaria remissio pene: cum scriptũ sit nullũ malũ impunitũ ⁊c. ⁊ qd pena conformis debet esse delicto. xxiiij. q. j. nõ afferam9. ⁊ in. c. quesiuit. de his que fi. a ma. par. cap. Sol. multa possent dici circa hoc: ⁊ conclusiue sciendum ꝙ vna est ecclesia vniuersalis. j. q. vij. cõueniẽtib9. et huiusmodi ecclesie seu corporis est sponsus ipe christus in. c. debitu3 de biga. ⁊ pa. est vicarius ⁊ summ9 administrator iuxta illd quodcũq3 ligaueris ⁊c. xxiiij. q. j. quodcũq3. Item premittẽdũ ꝙ in hoc corpore vniuersalis ecclesie multa sunt bona irremunerata: vt mors xpi. cuius vna sola gutta sanguinis fuisset sufficiẽs ad redimẽdũ totũ humanũ genus: itẽ passiões innocentiũ ⁊ martyrũ: ex quibus ⁊ alijs meritis ↄstat thesaurus ecclesie cuius plenã dispẽsationẽ h3 pa. vñ cũ remittit alicui penã vr ⁊ hũc thesaurũ cõmunicare: vt sit sensus ꝙ in recõpensationẽ illorũ bonoꝝ remittit hanc penã: nã sicut malũ nõ debet impunitum esse: ita bonũ non debet esse irremuneratũ: fit ergo quedã recompensatio hinc inde ⁊ hanc remissionẽ cum certa limitatiõe possunt facere inferiores prelati. in. c. cũ ex eo. de pen. ⁊ re. q2 ⁊ ipsi electi sunt in partẽ solicitudinis: vt in. c. ad honore3. de auto. ⁊ vsu. pa. et valet talis indulgẽtia seu remissio etiã quo ad penitẽtiam iam impositam seu imponẽdã: vt in. c. cum ex eo. prealleg. et quod no. in. c. quod autẽ. e. ti. vbi dicã. ¶ In glo. in ver. totum ibi simile criminali vsurarũ. sed melius põt equiparari pecunie simoniace que restituit ecclesie in cuius cõtumelia3 data fuit ⁊ aliquãdo cum duplicatiõe in. c. audiuim9. s̃. de simo. ⁊ per id qd sequit hic in gl. potest solui illud ↄtrarium de. c. prece. vbi nulla pecunia illicite habita tñ restituit ⁊ dispensat in pauperes christi sed hic restituit duplicata. nã diuersitatis rõ est q2 hic plus deliq̃rũt ideo plus puniuntur. ¶ Sed contra opp. ⁊ videt ꝙ ista pena nõ potest habere locum per. c. ita. s̃. eo. tit. vbi bona cõfiscãtur: ergo hãc restitutionem facere nõ possunt. Solu. est multiplex ẜm doc. põt enim hoc. c. intelligi ante confiscatione3: vel qd imponetur

Sebasti. Sapia.
a ¶ Pro tpe. vide etiã Bal. i. l. edẽ. i iij. co. C. lo. ⁊ Barto. i. l. iudices. C. de anno. ⁊ trib. li. x. ⁊ Bal. in. l. j. ad fi. C. de suffra.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Ei9 parochia. vide Io. de ana. firmãtẽ hãc opi. i c. sicut dignũ. j. d homi. co. vj. ⁊ Calde. ↄsil. vj. incip. an valeat statutum sub ti. d ↄsti. Cardi. in cle. dudũ. §. si vo. in. xj. q. de sepul. ⁊ i cle. j. §. g. b9 d pui. ang. i disputatiõe sua inci. astẽsis miles.

c ¶ Corporali. adde an non hñs i ere debeat semp pati i corpore et qd si venerit ad pinguiore3 fortunã. Lud. ro. sing. suo. f. xiij.

a ¶ Interdictum. Adde qd voluit anch. cõsi. cclxxxi.

b ¶ Commerciuz. Adde Ludo. ro. consi. cccclix.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Qd pari. Ad hanc regulã vide cumulata p Jas. in. l. admonẽdi. i lectura. col. xi. vsi. tu ex isto intellectu scdo. ff. d iure iuran. et ibi inter alia refert qd pri legiũ cõcessum ecclesie cõsecrate hz locũ i basilica nõ dũ ꝯsecrata sz de primo cõsecrãda vt tz Ab. in. c. ecclesia. in. iij. no. s. de immu. eccle.

d ¶ De hereticis. Adde quis dicat hereticꝰ. Old. ꝯs. cx. ⁊ vide multa p Cal. ad materiã i ꝯsilijs suis hoc ti.

✠ Sebasti. Sapia.

e ¶ Erraret. Vide Alb. de ros. i. iij. parte statutorũ. q. cxxxij. vbi dicit se defendisse ex h quosdã mediolanẽses impeditos de heresi in curia rom. refert Bartho. veron. i cau. ccv. ⁊ c. i. ccxxxvij. ⁊ Jas. in ru. C. de sum. tri. ⁊ fid. cat.

Zacharias.

f ¶ Infidelibꝰ. ad de de hoc Hipp. d marsil. singula. suo. xli. qd inci. iudeꝰ nõ pt. ꝙ ego amplio ꝓcedere etiã in ꝯuerso ad fidẽ. ita no. idem Hippo. de marsi. singu. cvij. ici. priuilegiũ ciuitatis post mediũ ibi: iõ dicit ꝙ iudeꝰ, qd tñ Fel. restringit vt intelligat i nouiter ꝯuerso ⁊ baptizato. ita no. i. c. iude. lo. ij. in pn. ⁊ ibi ponit ⁊ qsdã fall. ad h dictũ. s. de iude.

✠ Sebasti. Sapia.

g ¶ Nõ carere. Ad hec faciũt q̃ scribit Decius post alios. i. c. i. i gl. i. s. de off. dele. vbi tradit an quis teneatur periclitãtem iuuare.

tempore cõfiscationis: vel itelliget de bonis acquisitis post 4 cõfiscationem. † Nam simpliciter confiscatis bonis alicuius nõ intelliguntur ꝯfiscata bona postmodum acquirenda: vt colligitur in. c. felicis. de pen. lib. vj. ⁊ in. l. si mandauero. §. is cuius. ff. man. vel dici potest ꝙ ecclesia imponit hanc penã: sed princeps secularis aliam imponit.

1 ☞ Iudei possunt emere iura ⁊ introitus alicuius prouincie tñ pro eis exigẽdis eligit aliqs christianꝰ non suspectus per quẽ ipsi iudei cõsequentur dicta iura: qui tamẽ christianus non est per ipsos iudeos eligendus. 2.

Ex speciali. † Iudei vl' pagani publicis officijs pficiẽdi nõ sunt ⁊ si eis regalia iura vendant ad ea colligẽda preficiẽdus est christianus nõ suspectus. In prima parte ponitur culpa regis ⁊ excusatio. In secũda cõtra vtrũqz ꝓhibetur ibi mãdamus. ¶ Casus literalis. Rex portugalie in officijs publicis christianis preferebat iudeos cõtra cõcilium generale. s. eo. cũ sit. vnde mãdat papa duobꝰ epis quatenus regem ipsum moneant ⁊ inducãt ne i publicis officijs iudeos preficiat xpianis ꝯ cõcil. generale ꝙ si forte reditus suos iudeis vendere voluerit vel paganis aliquẽ xpianum deputet nõ suspectũ de grauaminibus clericis inferendis ⁊ p illũ iudei ⁊ saraceni sine xpianoꝝ iniuria iura regalia consequent. Ber. ¶ No. i. ex tex. ꝙ officiũ publicũ nedum est iu- a deis inter xpianos ꝓhibitũ ⁊ interdictum[a]. sed etiã quodlibet officiũ seu cõmercium per qd christianis aliqd potest ingeri grauamẽ. ¶ No. ij. ꝙ licite etiã reditus regales vendũ- b tur iudeis ⁊ alijs paganis. nõ ergo omne cõmerciũ[b] interdi- 2 ctum est inter xpianos ⁊ iudeos. ¶ † Itẽ no. ibi deputet. ꝙ ad colligendũ istos reditꝰ vẽditos iudeo vl' pagano electio dz fieri per pncipẽ secularẽ ⁊ nõ p iudeuz emptorẽ. nã si ipse eligeret posset cõmitti fraus. glo. sunt faciles hic videas.

1 ☞ Argumentum a coniunctione duarum legum validũ est in iure.

Valli. Se summat ⁊ tria facit. dictum ponit mercatoꝝ ꝓuidet. ꝓuisionẽ determinat. scda ibi: qd si. tertia ibi: si aũt. ¶ Casꝰ lralis. Iudei emebant seruos xpianos ⁊ eos i suo seruitio retinebãt qd fieri nõ debet. vnde statuit cõci. generale ꝙ nõ liceat iudeo baptizatũ vel baptizari volẽtẽ emere vel in suo seruitio retinere. Secũdo dicit ꝙ si aliquis iudeꝰ causa mercimonij emeret aliquẽ nondũ ad fidem cõuersum ⁊ postmodũ factũ fuerit vel desiderat xpianus fieri dentur ab aliquo. xij. solidi ⁊ ille ab illius seruitio subtrahat: si vero inter tres menses ipsum venalẽ nõ exposuerit vel ad sibi seruiendum emerit eundẽ: nec ipse vendere nec alius audeat ꝯparare. sed nullo dato ptio ad libertatẽ perducat. Ber. ¶ No. i. ex tex. regulã ꝙ baptizatũ vel baptizari volentẽ non põt iu- 2 deus in suo seruitio retinere. ex quo infert ꝙ si iudeus emit e baptizatũ seu baptizari volentẽ non tenet venditio ⁊ ita sic emptus eripit in libertatẽ nullo refuso pretio qd ꝓbat. liiij. di. mancipia. ⁊ in. l. j. C. ne manci. xpi. de materia vide bo. gl. liiij. di. §. hic tunc obseruandũ. dixi plene i. c. j. s. e. Et ex hoc 3 et ex tex. no. ꝙ pari[c] priuilegio gaudet id ꝙ est ad esse ꝓdu- f ctum ⁊ quod est in fieri: nam que incõtinẽti fiunt vident in esse in. c. officij. de elec. ¶ No. ij. ibi. nec ipse vendere nec alius audeat cõparare ꝙ si vnus prohibet aliquid vẽdere ꝓhibetur alius emere ⁊ sic dispositum in vno correlatiuoꝝ extẽdi- 1 tur ad aliud. no. Bar. in. l. fi. C. ne fide. do. ⁊ dixi in. c. j, de loc. ¶ Sed quero qꝛ hic dantur tres menses ad exponẽdũ seruum emptũ causa mercimonij qñ incipiunt isti tres mẽses currere. dicit Host. ꝙ a tpe vẽditionis ⁊ traditionis. i. post venditionẽ ⁊ traditionẽ serui factã iudeo: qꝛ extunc acquisiuit dñium serui ⁊ habuit facultatẽ exponẽdi. insti. de rerũ diui. §. per traditionẽ. ⁊ C. de pac. l. traditiõis. Jo. an. dicit ꝙ 1 a tempore quo ille seruus petijt christianitatez hoc dictum Jo. an. habet eqtatẽ vt emẽs seruos omnino paganos causa mercimonij nõ teneat eos intra istud tps exponere venales: qꝛ forte nõ videt tempus ꝯgruũ sed satis est ꝙ exponat seruum venalem intra tres mẽses a tẽpore quo petijt xpianitatem: sed dictum Host. videtur verius. nã ex quo nõ ex- g posuit seruum venalẽ intra tres menses p̃sumptio est ꝙ nõ causa mercimonij sed ad sibi seruiẽdũ als semper fraus posset fieri qꝛ diceret se emisse causa mercimonij ⁊ postq̃ seruus diceret se velle effici christianũ exponeret euz intra tres menses ⁊ sic nunq̃ haberet locũ fi. huius. c. ⁊ c. fraternitatẽ. liiij. dist. ¶ † In gl. in ver. xij. solidis. in fi. sed glos. nõ declarat de 1 qualitate monete cũ i loco sit moneta aurea ⁊ argẽtea. Vin. intelligit de aurea qd probatur ex cõiunctione duarũ legũ. nam in. l. cũ ex falsis. ff. de ma. testa. dicit ꝙ seruitus prestita ex falsis codicil. nõ debet reuocari datis. xx. solidis. ⁊ i. l. papi. als est. l. cõtra. §. fi. ff. de inof. testa. fit mẽtio in simili casu de. xx. aureis. et sic dz itelligi de solidis aureis quorũ. lxxij. faciũt vnã librã auri. C. de susce. ⁊ ar. l. quoties. li. x. et idem sentit glo. in simili. ⁊ in. l. quinqz. C. de ser. fugi. ⁊ dixi i. c. j. s. eo. Et satis est verosimile ꝙ ius intellexerit de aureis nã ridiculum esset vt pro bono seruo darentur. xij. solidi argẽtei nam modicum esset quod no.

d ¶ De hereticis.[d] Rubrica.

¶ Supra visum est de his qui non baptizati deũ blasphemant male colẽdo cõpetẽti ordine videndũ est de illis qui iam baptizari incidũt in heresim: ⁊ ideo merito ⁊ cõpetẽti ordine hec rubrica ponitur.

1 ☞ Infidelis vel hereticus dici non põt ille qui aliquãdo super fide dubitãs nõ perseuerat in illa cogitatiõe.

2 Hereticus nõ est ille qui errat in fide tñ credit illum errorez esse fidẽ ⁊ paratus est se corrigere si aliud tz ecclesia.

3 Infideles nõ possunt esse testes cõtra christianos.

Dubius. Breue est: vel per alia vba põt sic summari. ifidelis. ẽ qui nõ habet certitudinẽ fidei: ⁊ infideli nõ est credẽdũ in preiudiciũ alteriꝰ. ¶ No. i. ex tex. ꝙ fides debet habere certitudinẽ ⁊ nullã secum admitttere dubitationẽ. ꝯcor. c. firmi 1 ter. s. de sum. tri. ¶ † Sz contra hoc ⁊ ꝯ tex. opp. ⁊ vr quod omnis homo sit infidelis. nam nullus homo repert q aliquãdo ex scrupulo conscientie nõ dubitet in fide et de resurrectione mortuorũ ⁊ de creatiõe mũdi ⁊ similibus. So. dicit Jo. an. ⁊ bene qd tex. debet itelligi de dubitatiõe que habet in se firmitatẽ animi ⁊ quandã pertinaciã: vt quia perseuerat in illa dubitatiõe: secus si incidat in cogitationẽ vel dubitationẽ ex primis motibus quibus nõ assistit sed resistit cõfirmando se fidei ecclesie: qꝛ tunc potius patitur ex illa cogitatione ⁊ meretur potiꝰ q̃ demereatur resistẽdo. nam qñ qz inuitus quis polluit prauis cogitationibꝰ: ⁊ proprie dicuntur primi motus qui nõ sunt in potestate hominũ. ideo non imputãtur ad culpam de hoc qd dicitur in palea sz pẽsandum. vj. dist. ⁊ dẽ istis primis motibꝰ itellige dictũ apostoli: tentatio vos nõ apprehẽdat nisi humana. vide tex. de peni. distin. ij. c. inter. ⁊ sic intellige illud psal. Beatꝰ qui timebit ⁊ eledet paruulos suos ad petrã. psal. cxlvi. vide quod no. in rub. de sum. tri. ⁊ facit. xxiiij. q. ij. hec est fides. ¶ Sed quero quid intẽdit litera in fi. ibi qui fidẽ veritatis ignorãt sol. expone. i. q veritatẽ fidei ignorabant siue baptizati sint 2 siue nõ. ¶ † Et intellige qñ se non cõformãt in fide ecclesie. e nã si qs erraret[e] in fide ⁊ crederet illã esse fidem eccl'ie et paratus est se corrigere si aliud tenet ecclesia iste nõ est hereticꝰ: qꝛ fides ecclesie est fides sua ex quo se refert ad fidẽ eccl'ie: vt i c. ij. de sum. tri. ⁊ qd ibi no. ⁊ in. d. c. hec est fides. cum ibi no. 3 ¶ † Vlti. arg. ex hac litera ibi nec eis oino credendũ: quod f infidelibus[f] ⁊ hereticis nõ est aliquid credẽdum in preiudiciũ alioꝝ nã ex quo sunt infideles deo nõ p̃sumuntur fideles hominibus. ⁊ ideo in testes nõ admittuntur contra christianos. ij. q. vij. c. non potest. et. c. pagani.

1 ☞ Errare presumittit aliquis quãdo nõ resistit aliorum errori cum possit.

Nõ caret scrupulo societatis occulte qui manifesto facinori desinit obuiare.

Qui alios. Breue est: vel potest sic summari. Errare in fide cõuincitur qui alios errantes cum potest ab errore non 1 reuocat. ¶ † Notat primo ex tex. malũ p̃sumendum contra p̃sentes ⁊ tacentes alioꝝ errores. nã error cui non resistit approbat. lxxxiij. dist. error. ⁊ in. c. quid prodest. ¶ Sed quero de quo errore intelligit iste tex. Sol. dz intelligi de errore fidei vt faciat ad tit. potest etiã intelligi in quolibet errore: nam errare presumitur qui errãtibus cũ potest g non resistit: sicut alibi dicitur non carere[g] scrupulo societatis occulte q manifesto facinori desinit obuiare: vt in preal. c. qui põt. et in. c. dilecto. de sen. excom. lib. vj. sz p̃sertim habet locũ fauore fidei ⁊ qñqz magis peccat aliqs q̃ ille q erat qñ defendit illius errorẽ: quia ipse non solũ errat: sed alijs offendiculum erroris prestat. xxiiij. q. iij. qui defendit. ¶ In gl. ibi: ⁊ peccato cõmittẽdo. vel potest dici fm Joã. an. ꝙ fauore fidei tex. iste intelligit indistincte siue peccatuz commissuz fuit siue cõmittẽdũ: vel propter preseuerantiã in peccato potest dici peccatũ cõmittẽdũ ⁊ certe etiã gloss.

habuit bo. intellectũ. nam debet glo. intelligi de peccato cõmisso & nõ perdurãte: tũc enĩ ad solũ p̄latũ spectat correctio sed si habet iterationem: vt q2 est peccatum successiuũ tũc q̄libet debet aliũ corrigere iuxta denũtiationẽ euãgelicaꝫ. vñ dicebat Host. ꝙ iudicialis correctio spectat ad solũ prelatũ: vt in iuri. alle. in glo. sed euangelica spectat ad quẽlibet. Et vt aliq̄d offerat specialitatis hoc possumus dicere qđ q̄ põt aliũ reuocare ab errore fidei & nõ reuocat indistincte peccat sed de alijs erroribus an & q̄ñ q̄s teneaꝛ reuocare seu denuntiare dic vt plene no. in. c. nouit. de iudi. & ij. q. j. si peccauerit.

☞ Hereticus si suũ errorẽ nõ extirpauerit impossibile est ꝙ vitam eternam possit cõsequi: etiã si fecerit oĩa bona opera in hoc mundo pro nomine christi.

Heresis & schisma fraternizant: licet in aliquo discrepent.

Hereticus est credens posse fieri duos papas veros.

Excommunicati largo modo appellantur heretici.

Heretici vnde dicantur.

Firmissime. Hereticus perseuerans eternaliter dãnetur cui nec prodest baptism⁹ nec eleemosyna vel martyriũ vel aliud quodcũq3 bonũ quo ad hoc vt consequaꝛ vitã eternã: scđa pars ibi: oĩ homini. ¶ Casus literalis. Quesitũ fuit ab Augustino vtrũ hereticus vel schismaticus saluari possit. respõ. Augu. teneas & nullatenus dubites qđ oĩs heretic⁹ & schismaticus cũ diabolo & angelis eius eterni ignis incẽdio punieꝛ: nisi ante finẽ vite catholice ecclesie fuerit reconciliatus: q2 nulli homini de mundo q̄ ecclesie catholice nõ t3 vnitatẽ baptismus vel eleemosyne q̄ttũcũq3 copiose aut mors p̄ noĩe christi suscepta p̄ficere potuerunt ad salutẽ. Ber. ¶ Not. j. ex tex. ꝙ fides d3 habere quãdã firmitatẽ & nullã prorsus dubitationẽ. ¶ † No. ij. ꝙ hereticus q̄ttũcunq3 in alijs bonus & qualiacũq3 bona opa exercẽs nõ põt saluari si in illo errore decedit. illa tñ bona opera nõ sũt ex toto deperdita: sed valent ad minus suppliciũ subeũdũ. nã non cruciabiꝛ ita acriter q̄ licet sit hereticus aliqua bona opa exercebat: sicut is qui cũ heresi semp̄ iacebat in peccato: & hoc voluit hic tex. in fi. dum dicit proficere potuerunt ad salutẽ. i. vt habeat vitã eternã: ad alia ergo proficiũt que habenꝛ in glo. in fi. vide qđ legiꝛ & no. de pe. di. iij. §. fi. & in. c. qđ quidã de pe. & remis. ¶ † Ultimo collige ibi hereticum vel schismaticũ. ꝙ hereticus vel schismaticus equiparãtur. naꝫ schisma nõ est sine heresi q2 schisma sonat ĩ diuisionẽ: q2 schismaticus se diuidit ab ecclesie sancte vnitate: vide bo. tex. xxiiij. qđ. iiij. ĩter heresim & schisma & hoc est regulare. fallit in dicente se esse papã & alium antipapã. nã isti nõ sunt heretici. vñ est schisma sine heresi q2 quilibet credit vnitatẽ ecclesie & ecclesiã esse apud se: ita dicit gl. sing. xxiiij. q. j. c. j. idẽ dic de credentibus[a] vt credẽtes vni non dicanꝛ heretici ex quo credũt vnã esse ecclesiã quã dicũt consistere debere apud istum secus si crederẽt quẽlibet contẽdentiũ esse papã[b]: q2 tũc proprie heretici essent. diuiderẽt enĩ ecclesiã & venirẽt contra articulũ symboli & vnã sanctam ecclesiã: sic intellige gl. no. vij. q. j. nõ aũt. ¶ Ulti. collige ibi fuerit incorporat⁹ & integrat⁹ eccl̃ie: ꝙ heretic⁹ est extra ecclesiã & diciꝛ ĩtegrari & incorporari p̄ penitẽtiã. ¶ † In gl. j. in fi. & dic f̄m Host. ꝙ istis duobus vltimis modis positis in gl. p̄prie & stricte diciꝛ q̄s hereticus. nõ in alijs precedẽtibus casibus dicitur q̄s heretic⁹ large. nã excõicatus dicitur hereticus: q2 se diuidit ab vnitate ecclesie nã per excõicationẽ eijcitur extra ecclesiã. xj. qđ. iij. audi. & sic largo modo iudei & oẽs infideles possunt dici heretici: q2 sunt extra vnitatẽ ecclesie. vide de p̄dictis bonã glo. xxiiij. q. iij. §. q2 vero. Et diciꝛ heresis ab elec. et goris. vel ab erro erras: vel ab adhereo: q2 adheret opinioni eorũ vel ab ercisco. qđ idẽ est qđ diuido: q2 ab vnitate ecclesie sunt diuisi. ¶ In gl. fi. in fi. Idẽ valẽt bona opera quo ad illustrandaꝫ mentẽ nã facilius merebiꝛ gratiã cõuersionis q̄ bona opera exercet q̄ qui est semper in peccato. Itẽ mortificatis peccatis interdũ illa bona opera surgunt. de pe. dist. iij. firmiter & generaliter vide in iuribus ad que. s. remisi.

1 ☞ Libris & scripturis hereticorũ non datur fides aliqua.

2 Si duo contendunt de papatu: debet conciliuꝫ generale fieri cuius erit de hoc decisio vel diffinitio quod cõgregabunt cardinales.

3 Scripture notariorum qui fuerunt de falso condemnati an faciant fidem.

4 Instrumentũ si in vno capitulo vel parte probetur vel reddatur falsum an censebitur totum falsum.

5 Notarius damnat⁹ de falso an & quãdo possit se rogare de instrumentis conficiendis.

6 Autoritates autorum dãnatorũ possunt allegari tanq̄ rationabiles s3 nõ tanq̄ autorizabiles.

7 Sacramenta recepta ignoranter ab heretico tenẽt: secus si scienter.

Fraternitatis. Breue ẽst: vel põt sic summari. Scripta † p̄ hereticos nõ hñt fidẽ autẽticã. vel sic. Dãnato autore dãnanꝛ eius scripture libri & opera. Cõis diuisio. scđa ibi: cũ celestin⁹. ¶ Casus literalis. Celestinus et Pelagius cõdemnati fuerũt de heresi in synodo ephesina. Antiochen⁹ patriarcha dubitauit an scripta ipsorum recipi debeãt. Respõdit papa ꝙ nõ: q2 ex quo autores damnati sunt q̄ñ scripta illorũ admitti possunt. q. d. nõ possunt. Ber. ¶ Not. j. ex tex. ꝙ papa põt in consilio seu synodo dãnari de heresi[c]. nã in cã heresis synod⁹ est maior papa. vt no. gl. xix. dist. anastasius. quam no. & vide bo. glos. in. c. si papa. xl. dist. et per Archi. in. c. in fidei. de here. lib. vj. ¶ † Idẽ dic vbi duo cõtendũt de papatu & p̄ certo nesciꝛ quis eorũ sit verus papa. nã tunc cõsiliũ debet cõgregari[d] & questionẽ decidere: vide tex. iuncta gl. in. c. si duo. lxxix. dis. & nõ est alibi ita bo. tex. quo ad hunc articulũ. Et ponit ibi Hugo vnũ singu. dictũ ꝙ poterit consiliũ cõgregari p̄ cardinales quando neuter contẽdentiũ vellet congregare suã obediẽtiã in eodẽ loco. ¶ † Not. ij. ar. ex fi. litere ꝙ scriptura p̄ notariũ confecta postq̄ fuerit cõdẽnat⁹ de falso[e] ĩ suo officio cõmisso nõ debet recipi[f] tãq̄ autẽtica: q2 ex quo dãnatus ẽ autor opera sua nõ faciũt fidẽ. p̄ hoc notario ẽ tex. opti. in. l. si q̄s. C. de suscep. & arca. lib. x. facit tex. cũ gl. in. l. si q̄s ex argẽtarijs. §. j. ff. đ edẽ. & ad hoc quotidie foret allegari ista litera. & circa hãc materiã In. hic posuit bo. gl. q̄ quotidie solet allegari p̄ cano. & legis. vt habeaꝛ eius gl. clara et cõclusiua q̄ro nunq̄d indistincte scriptura ɔfecta p̄ notariũ falsum sit nulla. So. capiẽdo mẽtẽ Inn. ꝙ aut loquiꝛ de instrumẽtis cõfectis post falsitatẽ cõmissam per notariũ: vel añ. Si añ tũc ex quo notari⁹ toleraꝛ ĩ officio valẽt l3 postea sequaꝛ dãnatio seu depositio: q2 gesta ratiõe publici officij: nõ retractanꝛ p̄pter publicam vtilitatẽ l3 postea sequaꝛ depositio: ad hoc. l. barbari⁹. ff. de offi. preto. & iij. q. vij. §. tria. ver. verũ. s3 instrumẽta cõfecta post dãnationem non valerent: vt hic & in prealle. l. si quis. ¶ † S3 dubium est quãdo ante damnationem notarij repetiꝛ vnũ instrumẽtum hñs plura capitula. & in vno. c. est admixta falsitas nũq̄d p̄pter falsitatẽ in vno. c. admixtã reprobeꝛ totum[g] instrumentũ. Quidã distingunt aut capitula sunt cõnexa & reprobaꝛ ĩ totum. aut sunt separata & tunc nõ reprobaꝛ nisi illud. c. ꝙ est falsum. ita refert Inn. aliquos tenere & est opi. Jo. gloss. in c. si ad sacras. ix. dist. Sed Bart. brix. ibi in addi. & in suis q̄stionibus tenuit totũ instrumẽtũ reprobari. Item videꝛ tenere in hoc Bar. in. l. si ex fal.[h] C. de trãsac. q̄ distinguit aut falsitas procedit ex vitio notarij et tũc instrumẽtũ corruit in totũ & hoc etiã voluit Inn. hic quod satis placet. sicut dicimus in teste vt aliquam falsitatẽ adijciat testimonio suo dictũ eius in totũ reprobaꝛ q2 reperiꝛ periurus. iij. q. ix. pura. sic est ĩ notario qui est quidã testis. l. domiti⁹ labeo. ff. de testa. & hoc verũ si est falsitas circa substantialia negotij vel circa circunstantias eius: q2 debebat scribere ꝙ titius p̄mi sit. x. & notari⁹ scripsit de. xx. Sed si falsitas est orta circa alia extrinseca: vt q2 scripsit cõtrahẽtes esse cõsanguineos vl' aliquid aliđ qđ nõ facit ad negotiũ: l3 h̄ sit falsuꝫ nõ reprobaꝛ instrumẽtũ p̄pter hoc: q2 illud non spectat ad officiũ notarij: & idẽ in teste: & ita voluit Inn. hic: & ita tempera dictum Bar. Aut defectus nõ p̄uenit ex vitio notarij & tũc aut cõcernit substãtialia instrumẽti: vt q2 fuit omissa indictio et dies: tũc instrumẽtũ corruit ĩ totũ. vt in aut. vt p̄po. no. impera. post prin. & no. in. c. inter dilectos. de fi. instr. Aut defectus nõ cõcernit substãtialia negotij & tũc debet fieri illa distinctio. Aut negotia sunt cõnexa aut nõ: primo casu sic nõ corruit in totũ: scđo casu vt ĩ preal. l. si ex fal. et de materia vide p̄ Bar. in repe. preal. l. barbarius. ¶ † Sed circa predicta Bar. posuit vnã notabilẽ q̄stio. & limitationẽ ad p̄dicta in extraneo loco videlicet in. l. ea lege. ff. ad. l. iuliaꝫ repe. vbi dicit ꝙ instrumenta confecta p̄ notariũ dãnatũ sunt nulla quando fuit cõdẽnat⁹ propter falsitatem cõmissam in officio tabellionatus secus dicit si al's fuisset dãnat⁹ de falso cõmisso tñ extra officiũ[i] vel sit effectus infamis ex alia causa tunc enĩ notanter concludit ꝙ si illud officium nõ habet in se dignitatẽ vt q2 nõ est notari⁹ principis. l. j. C. de mã. pri. vel non habet officium de publi. vt q2 nõ est notarius ĩ bãcha quod tunc valerent instrumẽta confecta per istũ quantũcũq3 sit infamis. mouetur: q2. l. si quis. superius. alle. facit tñ mẽtionẽ de falsitate cõmissa in officio. Itẽ q2 notarius

a ¶ Credẽtib⁹. Uide Bar. ĩ. l. cũ status. C. de or. cog. vbi đt ꝙ tp̄e schismatis q̄s potest esse neutralis. Andr. Barb. Zacharias.

b ¶ Esse papã. adđ Fel. in. c. q̄ ĩ ecclesiarũ. circa p̄n. s. de consti.

c ¶ De heresi. adđ latissime videndũ per Lud. Ro. ci⁹ consi. vlti.

d ¶ D3 ɔgregari. Adde ꝙ ɔsuluit Pet. de anch. cũ B. & S. de papatu ɔdẽnabãt cius ɔsil. lxx. Et q̄s d3 ɔgregare cõciliũ. vide do. Car. ɔsi. cliiij.

☩ Sebasti. Sapia.

e ¶ De falso. An p̄pꝛ falsitatẽ cõmissã a notario ĩ vno instr̃o alia instr̃a reddãꝛ suspecta: vide Bal. ĩ. l. ij. §. miles. ff. đ his q̄ no. ĩfa. & in. l. iubem⁹. §. sane. C. đ sac. san. ec. & ĩ. c. j. ĩ p̄n. de le. cõra. cuꝫ all. p̄ Alex. ĩ. l. militib⁹. C. đ te. mil.

f ¶ Nõ d3 recipi. Adde pau. de ca. ɔsi. clxij. in primo impressis.

g ¶ Totũ. Adde Old. ɔsi. xxxvij. & Pau. de ca. cõsil. cccix. lci. ad bene examinandũ dubia vbi dicit ꝙ scriptura q̄ ĩ p̄te repiꝛ v̄a d3 & ĩ toto reputari v̄a vt ɔ̃riorũ eadẽ sit disciplina.

☩ Sebasti. Sapia.

h ¶ In. l. si ex fal. vide ibi pau. đ ca. et Jas. col. fi. vbi ponit ɔclusionẽ cũ limitatiõib⁹ vt ẽt h̄ p̄ Fe. & viđ rot. deci. ccxlj. inci. itẽ no. ĩ antiquis.

i ¶ Extra offm̃. adde p̄ hoc ꝙ dicit Lu. ro. ɔsi. cxv. ꝙ officialis põt cõueniri đ delictis cõmissis ĩ off̃õ durãte off̃õ nõ đ cõmissis extra offm̃.

non est dignitas sed quoddā munus.l.fi.in prin.⁊ ibi gl.C. qui mil.nō po.lib.xij. Item infamis potest esse procurator. insti.de exce.in fi.vnde potuit iste rogari a partibus vt cōficeret instr̄m.ita consuluit Bart.⁊ incipit consilium ser. Jo. in causa cuiusdā notarij qui fuerat dānatus de falso:qꝛ extraxerat duas chartas de libro communitatis ⁊c. Et not. hec dicta ⁊ maxime ꝓcedūt qn̄ notariꝰ tolerabat̄ in officio ad hoc qꝺ no.in.c.sciscitatus.de rescri. Et an valeāt instrumēta cōfecta ꝑ notariū excōicatū:vide bonā gl.de sen.exc.de

6 cerminꝰ.lib.vj. ¶ †In glos.j.in fi.vel dic ſm̄ Host.ꝙ dicta autoris dānati possunt recipi tanꝗ̄ rationabilia:sed nō tāꝗ̄ autorizabilia:⁊ sic possunt reduci ad concordiam iura al. in gl.

7 ¶ †Et extra gl.q̄ꝛit̄ quid de sacramētis receptis ab heretico.dicit Inno.ꝙ si ignoranter ab eo fuerunt recepta ꝙ nō solū cōfert̄ essentia sacramēti:ſ₃ etiā gratiā nā ⁊ iudas fuit hereticꝰ.j.q.j.eos.tn̄ baptizauit ⁊ tenuit eiꝰ baptismuz j.q.j.dedit.sed si sciēter tūc nō confert̄ gratia.vt.j.q.j.ētiā.et de hoc vide latius hic per Inn.⁊ per eūdē in.c.dē schisma. vbi de ista materia late tangitur per ipsum.

1 ☞ Heretici vel alij infideles etiā si sint coniuncti non possunt heredes institui:⁊ si eos instituerit aliqua persona religiosa erit excōmunicata etiam post mortem.

2 Subueniendum est potius fratri carnali heretico ꝗ̄ extraneo catholico.vide.j.c.proxi.

3 Excōicatio in multis casibus potest post mortē fulminari.

1 **SI quis.** †Legit̄ duobus modis:ſ₃ ſm̄ cōmunem ⁊ veriorē intellectū.h.d. Eṗs institués hereticū cōsanguineū vel extraneū vel paganum etiam post mortem excōmunicatꝰ denuntiatur.h.d.⁊ vt faciat ad titu.potest intelligi quod ex hoc presumat̄ hereticus. ¶ Casus literalis. Quesitū fuit in conci.aphricano vtrum heretici possint institui heredes ab episcopo.respon.cōsi.ꝙ si episcopus instituerit sibi heredes extraneos a consanguinitate sua vel etiā īstituerit cōsanguineos hereticos vel paganos etiam post mortem debet excōmunicari ⁊ nomen eius inter sacerdotes dei nullatenus recitetur.⁊ hoc idē intellige de omnibus clericis.⁊.h.d.cū seq. Ber.

2 ¶ †No.j.ꝙ hereticis seu paganis nō debet aliquid relinqui in testamēto[a]. Et potest adduci tex.ad illā.q.nūquid potius sit subueniēdū fratri carnali heretico ꝗ̄ extraneo catholico de qua qōne vide per gl.xxx.dist.c.j.⁊ qꝺ no.xlij.dist. quiescamus.⁊ in.c.nō satis.lxxxvj.dist.⁊ cōmuniter ꝯcludit̄ ꝙ fratri carnali heretico potius est subueniēdum.

3 ¶ †Not. ij.casuz in quo post mortē quis excōmunicatur:alios casus vide.xxiiij.q.ij.in sum. ¶ Itē no.iij.ꝙ pro decedente in peccato mortali nō est orādū.xiij.q.ij.pro obeūtibus.⁊.xviij.q. v.placuit.vn̄ intellige fi.huius.c.ſm̄ cōsuetudinē quorūdaz locorū vbi noīa eṗorum scribunt̄ in aliquo libro.⁊ recitant̄ in die obitus eorū ⁊ ꝑ eis fit aliqua oratio.vnde isti tales de qbus hic nō debēt recitari inter dei sacerdotes.i.inter illos sic scriptos mō ꝑdicto. ¶ In gl.j.ibi:⁊ sic repete illā dictionē hereticos. Et ex hac particula gl.colligit̄ vnꝰ intellectus ad istū tex.vt intelligat̄ de eṗo instituēte extraneū hereticuz secꝰ ergo si instituat extraneū catholicū.ex hoc em̄ nō debet dānari.⁊ hāc lec.tenēt cōiter doc.quidam tn̄ dicunt ponendo aliū intellectū ꝙ litera dꝫ intelligi indistincte ꝙ instituēdo extraneū est ꝑsumptio ꝙ nō dilexit ecclesiā:sed iste ītellectꝰ mihi nō plꝫ qꝛ potuit instituere extraneū amicū. Itē ecclesia sua forte nō erat indigēs. Itē sacerdos pōt disponere de patrimonio suo ꝓut vult dūmodo nō in ꝑsonas prohibitas.xij.q.j.sint manifeste.in ver.obtentu.facit tex.in.c.seq. qui loquitur de eadem materia ⁊ facit mētionē dūtaxat de hereticis seu paganis.

> ✠Sebasti. Sapia.
>
> a ¶ In testō.quid autem in iudeis an possit eis relinqui aliquid in testō.vide Fel.in c.iudei.ij.col.j.v.in glo.hic nō obstat.s.de iude.
>
> ✠Sebasti. Sapia.
>
> b ¶ Ista ꝯstitutio ꝙ ꝯstitutio iuris diuini declaratoria ꝯprehēdat ꝑterita:tꝫ Abb.in c.fi.col.xvj.s.d ꝑscr.cū allegatis.ꝑ Fe.in.c.fi.col.vij. ver.fallit scdo.s. de consti.

1 ☞ Cōstitutio loquens de episcopis nō extendit̄ ad alios clericos nisi per extensionem legislatoris.

2 Clerici possunt ⁊ debēt subuenire cōsanguineis suis pauperibus:etiā de bonis ecclesie:non tamen ipsos ditando.

1 **IN eos.** Loquit̄ de eadē materia cum precedēti ⁊ extēdit̄ ꝙ ibi dictum fuit de eṗis ad ꝑsbyteros ⁊ alios clericos. ¶ †Et ex hoc no.ꝙ dispositio loquēs de eṗis nō vēdicat sibi locū in presbyteris ⁊ alijs clericis nisi fiat extēsio ꝑ legislatorez. ¶ Item no.ꝙ hec ꝓhibitio tm̄ fit respectu nō catholicorum:nō respectu extraneorū. ergo catholicum pōt clericus instituere prout dixi in precedēti.si tamē moritur itestatus non extātibus cōsanguineis succedit ecclesia.xij.q.vlti. c.fi.no.in.c.j.de suc.ab intest. ¶ In glo.in ver.nihil.cōferāt ibi:ne periret fame.no.gl.⁊ facit qꝺ no.glo.in.c.j.xxx.dist.et est ibi bonus tex.pro hac glo.⁊ sic intelligo qꝺ dixi.s.in ꝑceden.c.qꝺ subueniendū est patri vel fratri heretico qn̄ in co viget magna necessitas:alias nihil cōferēdum est:vt ꝓbat ista litera vbi dicit nihil cōferant.

2 ¶ †Catholicis vero parentibus potest clericus etiam de bonis ecclesie licite subuenire dūmodo nō faciat eos diuites ſ₃ eis subueniat ī necessitatibus sicut ⁊ alijs indigētibus et fortiꝰ tenet̄ subuenire istis ꝗ̄ extraneis : vt ī.c.nō satis.lxxxvj.dist.⁊.xij.qō.ij. monemus.⁊ in.c.j.de coha.cleri.⁊ mulie.

1 ☞ Papa potest inducere nouum articulū fidei.

CUm christus. Christus fuit verꝰ deus ⁊ verꝰ homo sentiēs oppositū hereticus est et excōicatꝰ.h.d. ¶ Casus literalis. Quidam theologi vltra quā opꝫ subtiliter intelligentes dicebāt xp̄m nō esse aliquid ſm̄ ꝙ homo:cū ergo xp̄s ꝑfectꝰ deꝰ ⁊ ꝑfectꝰ sit homo. Mādat papa Remensi archieṗo qua.sub anathemate iterdicat nequis de cetero audeat dicere ip̄m nō esse aliqd ſm̄ ꝙ homo qꝛ sicut est verus deus ita est verꝰ homo ex aīa rationabili ⁊ humana carne subsistens. Ber. ¶ No.j.ꝙ verꝰ homo existit ⁊ anima rationabili ⁊ humana carne altero istorū deficiēte nō est homo cōcor.de cele.mis.c.ī quadā. ¶ Not.ij.qn̄ xp̄s nō solū habuit habitū hominis ſ₃ verā hominis existētiam:fuit ergo cōpositus ex duabꝰ naturis.s.ex diuina ⁊ humana:vt ī.c.j.⁊.ij.de sum.tri. ¶ In gl.fi.d hac materia qualiter laici ⁊ clerici debeāt credere et an in eis sit excusabilis ignorantia si nesciunt explicare articulos fidei:not.in rub. de sum.tri.⁊ per Inn.e.ti.⁊ dic vt ibi no.

1 ¶ †Et no.ex hoc ⁊ ex text.ꝙ papa potest inducere nouū articulū fidei declarando istud ius diuinū.⁊ ex hoc infertur ꝙ ista cōstitutio[b] respicit etiā preterita cū disponat super iure diuino:ad hoc de vsu.c.cū tu.⁊ quod ibi no.

SIcut ait. Heretici et Receptatores et fautores ipsoꝝ excōicati sunt decedētes in hoc peccato in cemiterio ecclesie sepeliri non debēt nec ꝓ eis orari. ¶ Casus lr̄alis. In.c.isto late.cōci.excōicat oēs hereticos quibuscūqꝫ nominibus cēseant̄ ⁊ oēs defensores ⁊ receptatores eoꝝ:⁊ ꝑcepit sub interminatione anathematis ne quis eos ī domo vel ī terra tenere vl̄ fouere presumat:aut cū eis negotiationē habere.si quis aūt ī hoc peccato decesserit oblatio ꝓ eo nō fiat nec inter xp̄ianos recipiat sepulturā:non ob.aliquo ꝑuilegio alicui indulto. Ber. ¶ No.j.ꝙ cū heretico nō debet qs negotiationē aliquā exercere : nec eū ī domo sua recipere vl̄ aliter fauere.idem de subueniētibus de qbus in.l.j.ff.de recepta. ¶ Not.ij.ꝙ ꝑ generalē ꝯstitutionē possunt tolli priuilegia ꝗ̄tūcūqꝫ specialia attendi tn̄ debet tenor ipsorū dē quo tn̄ vide qꝺ no.de cēsi.cū īstātia. ¶ Sed quero qꝛ litera facit mētionē de partibꝰ tholosanis qd de hereticis alioꝝ locorum.doc.ꝙ idē ⁊ bene.pro hoc facit.c.excōicamꝰ.j.eo. ⁊.j.c.pxi. ¶ Ultimo no.ꝙ hereticus vel fauēs heretico decedēs ī hoc peccato sepeliri nō debet in cemiterio inter christianos nec pro eis oratur.

1 ☞ Clerici heretici degradantur:⁊ curie seculari tradunt̄ puniendi.

2 Heretici dicuntur non solū illi qui male sentiūt de articulis fidei:sed etiam de sacramentis ecclesie.

3 Heresis dubia remittitur cognoscēda ad solum papā : sed quando est clara ipsam punit episcopus loci.

4 Capitulum sede vacante cognocit super heresi.

5 Heretici vt euitent penam qua forma seruata debeant reuerti ad fidem.

6 Sponte quando dicatur aliquid fieri.vide remissiue.

7 Heresis est crimen mere ecclesiasticū super quo non cognoscit iudex secularis nisi ī exequēdo sententiam ab ecclesiastico latam.nu.12.

8 Contra suspectum de heresi quomodo ꝓcedatur.

9 Canonici veniūt appellatione clericorum.

10 Sede vacante vel per mortem,vel ꝑ absentiaz,vel per negligentiā in quibus succedat capitulum.

Ius accresendi habet locū in iurisditionalibus.

11 Clerici in quibus criminibus sint tradēdi curie seculari ēt non expectata incorrigibilitate.

13 Heretici puniuntur pena ignis.

14 Priuilegium non restrictum ad certuz locū non perditur propter delictum cōmissum:secus si esset ad certum locū in quo si deliquit priuilegiatus perdit ipsum.

15 Jurisdictio ordinaria nō extinguitur per mortem illius q dat:secus iurisdictio delegata.

16 A delegato appellatur ad delegantem.

17 Capitulum non succedit sede vacante in his que habebat episcopus iure speciali.

Ad abolendam. Hereticus male sentiēs vl' male docens de sacramētis ecclesie excōicatus est: et conuictus nisi se correxerit ⁊ errorē abiurauerit: †Si clericus est: degradetur ⁊ curie seculari tradat' per quā etiā punietur. eadem etiā est pena suspecti de heresi si se non correxit ⁊ relapsis oīno audientia denegat'. seculares princi pes qui iurare nolunt de ecclesia contra hereticos defendē da excōicantur: ⁊ terre eorū supponuntur interdicto: ciuita tes vero ipsorum resistentes aliarum cōmercio ⁊ episcopali dignitate priuant': exempti vero subsunt ordinarijs sup his qui contra hereticos instituitur. ❡ Casus literalis. Luci⁹ pa. in .c. isto excōicat oēs illos qui de sacramento corporis ⁊ sanguinis dñi nrī Jesu xpi ⁊ de alijs ecclesiasticis sacramen tis aliter sentiunt vel docent ꝙ sacrosanc. ro. eccle. predicet ⁊ obseruet: ⁊ oēs illos quos ro. eccl. vel singuli epi vl' clerici va cante ecclesia cū ꝯcilio vicinoꝝ episcopoꝝ hereticos indica uerint. Scḋo statuit vt quicūꝗ deprehēsi fuerint eis prius degradatis seculari potestati relinquant' animaduersiōe de bita puniēdi: nisi statim post deprehēsiōnē erroris spōte ad catholicā vnionē redierint et ad arbitriū epi satisfecerint si vero laici fuerit nisi vt dictū est abiurata heresi ad arbitriū epi satisfecerint: seculari iudicis arbitrio relinquant'. Ter tio dī ꝙ si post abiuratā heresim vel postꝗ ad arbitriū epi se purgauerint deprehēsi fuerint in abiuratā heresiʒ incidisse sine vlla audientia seculari iudici relinquant'. Quarto sta tuit vt barones comites ⁊ rectores cuiuslibet loci iuxta cō monitionē epōrum iuramēto prestito ꝓmittāt qḋ cū ab eis fuerint requisiti ecclesiā cōtra hereticos adiuuabunt bona fi. si vero id obseruare noluerint: honore quē obtinēt priuē tur ⁊ ad alios nullatenus assumant': ⁊ ipsi excōicent': ⁊ terre illorū interdicant' ⁊ ciuitates que his institutis duxerint re sistēdū vel ꝟ cōmonitionē episcopi punire neglexerit resistē tes: epali dignitate priuentur ⁊ aliarum careāt commercio ciuitatum. Quinto dicitꝙ si aliqui fuerint exempti a iuris dictiōe episcoporū et soli ec. ro. subiecti nihilominus in his que contra hereticos sunt instituta sunt iudicia epōrū: ⁊ eis super hoc tanꝗ a sede apost. delegatis obsequātur: nō obs. aliquibus priuilegijs sue libertatis. Ber. ❡ †Not. j. qḋ non solum est hereticus male sentiēs de articulis fidei qui ꝯtinē tur in symbolo sed etiam male sentiens de sacramētis eccle sie[a] quorum quatuor exprimunt' hic: reliqua tria vide per glo. in .c. veniens. de tran. ⁊ per Joan. an. super rub. de sacra. non ite. ❡ †No. ij. ꝙ epi cognoscūt de crimine heresis tā cō tra clericos ꝗ ꝯtra laicos etiā exemptos vt in fi. litere. ⁊ hoc intellige quando factum est clarum ⁊ determinatū: si nautē dubium esset tunc questio debet remitti ad solū pa. xxiiij. q. j. quoties. ⁊. §. de bap. maiores. ❡ †Not. iij. ꝙ capitulū sede vacante succedit in potestatem etiam cognoscēdi de heresi. ❡ †Itē no. ⁊ quarto ꝙ clericus cōuictus de heresi nō debet incontinēti tradi seculari potestati: sed prius debet deponi ⁊ degradari. ⁊ formā degradationis vide in .c. degradatio. de penis. lib. vj. Et in hac degradatione in defectu episcopo rum possunt assumi alij prelati: de quibus in .c. j. eo. tit. li. vj. Item no. casum in quo parcit' penitēti. nam si heretic⁹ vult incōtinēti redire ad fidē euadit penā mortis: regulariter tñ ꝑ penitentiā nō tollit' pena. l. g ea mente. ff. de fur. ❡ †Iteʒ not. singulariter tex. ꝙ duo requirunt' ad hoc vt redeuntib⁹ ad fidem dimittat' pena mortis. s. ꝙ incōtinēti ⁊ spōte reuer tātur ad fidem. si ergo ex interuallo nō spōte sed metu pene vel probationum dicunt se ad fidem redire nō est eis parcē duʒ. qḋ bene no. Et qñ dicant' spōte redire[b]: dic vt no. Arc. in .c. vt cōmissi. de here. lib. vj. ⁊ Jo. de lig. in cle. ad nostruʒ. eo. tit. Itē tertio requiritur vt errorē suū publice abiuret ad arbitriū epi regionis. Item potest addi ⁊ quartū vt satisfa ctionem cōgruam exhibeat de peccato: nā potest sibi indici penitētia vel alia pena pecuniaria de quo dicendū: vt. j. c. vt commissi. preal. ⁊ qḋ no. in prealleg. cle. ad nostrū. ⁊ hoc no. ❡ †Ulterius collige ꝙ in hoc crimine heresis etiam laicus est subiectus epo. ⁊ dic ꝙ hoc crimē est mere ecclesiasticū. vñ iudex secularis etiā cōtra laicum cognoscere nō pōt. vt not. in .c. vt officium. §. ꝓhibemus. e. ti. lib. vj. sed sola executio re linquit' iudici seculari post sniam episcopi ⁊ ad eius requisi tionem: vt hic in .c. cum sm leges. e. ti. lib. vj. ⁊ in pcalle. c. vt officium. ❡ †No. vltimo modū ꝓcedendi contra suspectuʒ de heresi qui non potest veraciter ꝯuinci: vt indicat' sibi pur gatio ad arbitriū epi: ⁊ si defecerit punit' vt cōuictus: vt hic ⁊ in .c. anter. de pur. ca. vbi magis clarc. ❡ Not. in ver. statui mus. ꝙ ratione delicti ecclesiastici possunt etiam laici prin cipes priuari ipsorū dignitatibus honoribus ⁊ officijs per ecclesiasticū iudicē. ⁊ inhabilitari ad aliqua officia assumē da. No. i ver. ciuitas tex. ꝙ etiā vniuersitas amplissima pōt cōmittere delictū in faciēdo ⁊ cōmittendo ⁊ etiā puniri cri minaliter. dic ḋ hoc vt dixi ḋ simo. j. c. dilect⁹. el. ij. ❡ No. vl. vnū casum in quo exempt⁹ est sub iurisdictiōe epi. cogno scit tamen eps vt delegatus. ⁊. j. latius. dicā. ❡ In gloss. j. ibi: ⁊ mādat ab alijs obseruari aduerte qz tex. nihil dicit de mādato: sʒ qḋ seruiat ⁊ pdicta romana ecclesia ⁊c. Et ideo conclude melius qḋ in spectātibus ad fidē catholicā sequi debemus ⁊ tenere qḋ seruat eccle. ro. Sed in alijs a fide non tenemur seq consuetudinem ro. eccle. vel curie: nisi ḋceat ⁊ mādet eā seruandā: qz nihil officit in ecclesia dei diuersitas cōsuetudinis. de conse. dist. iiij. de trina. ⁊ ita distinguit glo. in proe. vj. lib. ❡ †In glo. ij. ibi remaneat penes capituluʒ. no. bene ex hac gl. iuncto tex. qḋ appellatiōe clericorum ve niūt canonici. nā tex. facit tm̄ mētionē de clericis: sed glo. et bene intelligit de canonicis: qz capitulū succedit in iurisdi tionē epi ⁊ non reliqui clerici: vt in .c. cum olim. ⁊ in .c. his q de ma. ⁊ obed. An autē in materia odiosa appellatiōe cleri corum veniāt canonici: dico sub rub. de vi. ⁊ ho. cle. ❡ † Et in fi. gl. Inn. hic generaliter querit ad quē deuoluat' iurisdi tio defuncti anteꝗ successor instituat': ⁊ in effectu hic cōclu dit ꝙ aut defunctus exercebat iurisditionē seu aliū actū so lus: aut cū alijs. Pmo casu ea que habet iste ab alio deuol uuntur ad illuʒ: ⁊ ille potest exercere si hoc exercere est vtile. Ex hoc infert ꝙ mortuo Arch. potestas exercēdi archidia conalia deuoluit' ad epm̄ qz archidiacon⁹ habet iurisditio nem ab epo ⁊ eius vices gerit tanꝗ vicarius iuris: vt in .c. j. de offi. archi. Si vero defunct⁹ habet aliqua a seipso et non ab alio: vt qz edificauerat ecclesiā de bonis archidiaconat⁹ tunc illa potestas deuoluit' ad aliquē sʒ reseruat' successori. Scḋo casu qñ exercitiū spectabat ad defunctum ⁊ aliuʒ concludit Inn. ꝙ potestas deuoluit' ad collegā et nō ad su periorē arg. in. l. ij. C. qñ nō pe. par. facit. j. ne se. vac. c. j. li. vj. et si defunctus habebat iurisditionem a plurib⁹ deuoluit' tunc ad illos ꝓut ab illis tenebat. ar. in .c. relatū. el. ij. de test. Ex his etiā infert Inn. ꝙ cum eps ⁊ capitulū faciunt vnuʒ corpus ⁊ inter eos cōtrahitur cōiungiū spirituale mortuo epo iurisditio ⁊ potestas ꝯfirmādi ꝑlatos deuoluit' ad capi tulū. sed si eps exercebat aliqua cū alijs tunc potestas deuol uit' ad alios et non ad caplm. ⁊ qḋ. s. dictū est de defuncto: idē intelligo in absente vel negligēte. Post. dicit ꝙ hec glo. Inn. nō ꝓbat' p'iura alleg. ⁊ de materia remittit ad no. in c. cū olim. ⁊ .c. his q de ma. ⁊ obe. Sʒ tu no. gl. Inn. ꝗ licet ex presse non probet' iure nō tñ reprobat': ⁊ multū valet in du bijs eius autoritas: ⁊ generaliter cū querit' in quib⁹ capitu lum succedat epo: vide in .c. cū olim. s. alleg. ❡ In gl. in ꝟ. prerogatiua. in fi. distingue melius qḋ aut quis deponit' ꝟ baliter aut actualiter. Primo casu depositus tenet priuile giū clericale respectu fori: ⁊ respectu canonis si quis suaden te. vt in .c. dictū. alle. in gl. ⁊ in .c. cū nō ab hoīe. s. de iud. nisi post depositiōnē sequat' incorrigibilitas. nam tūc sm verū intellectū .c. cū nō ab hoīe. perdit omne priuilegium clerica le absꝗ alia traditione comprimi potest p iudicē seculareʒ: ⁊ ibi plenius dicā. Secūdo casu cum depositus est actuali ter incōtinēti perdit omne priuilegiū clericale: vt probat' de penis: degradatio. li. vj. ⁊ ibi plene: ⁊ an talis cōficiat corp⁹ christi: vide ibi per gl. ⁊ melius per Joan. an. ibi in nouel. ❡ † In gl. in ver. relinquat': in fi. no. istam glo. qz quotidie allegatur ꝙ pro nullo crimine ꝗtuncunꝗ graui debet cle ricus tradi curie seculari statim: sed debet deponi ⁊ remane re sub potestate ecclesiastica[c]. Sed fallit primo sm gl. in cri mine heresis: sed certe ista est exceptio: qz si conuictus de he resi vult redire ad fidē nō traditur curie seculari: vt hic tra ditur ergo cū est incorrigibilis ⁊ sic nō recte excipit'. Secun dus casus est in crimine falsi. et itellige de falsificāte literas apostolicas: sed hunc casum restringere per no. j. c. nouim⁹. de ver. sig. Tertius casus est in cōspirāte seu cōiurante ꝯtra epm̄ propriū: ⁊ sic sentit gl. ꝙ in isto nō expectat' incorrigibi litas sed statim deponi pōt ⁊ tradi curie seculari. Sed gloss. aliter sentit in prealleg. c. nouimus. vbi dicit ꝙ benigni⁹ est intelligere vt procedat si est incorrigibilis. idem tenet Bar. brixien. ij. q. vij. si qui sunt. ⁊ glo. in .c. si quis sacerdotum. ar. in glos. variauit. sʒ qḋ requiratur incorrigibilitas. sentit gl. in .c. fi. de testi. cog. ⁊ in .c. cū nō ab hoīe. de iud. ⁊ istā taꝗ be nignior tenet'. Remanet tñ ergo vn⁹ casus except⁹ in glo. qui etiā recipit interpretationē ⁊ restrictionē. Sʒ hanc ma teriā plenissime prosequor in .c. ac si clerici. de iudi. vbi gene raliter dico ꝙ crimina sunt digna depositione ⁊ degrada tione. ⁊ iter cetera alle. c. nouimus. de ver. sig. ad probandū

Zacharias.
[a] ❡ De sacris eccle sie. Adde istū. j. c. dānamus. nu. j. ⁊ qḋ ibi notaui in apo. ad eum post alios. j. vsi gs. s. de sum. tri. ⁊ fi. ca tho. ⁊ Fel. plene i rub. e. tit. ⁊ in .c. j. in prin. s. isto tit.
Sebasti. Sapia.
[b] ❡ Spōte redire. Uide de hoc pul chre p Abb. in .c. excōicam⁹. ꝟersi. extra glo. j. eo.
Zacharias.
[c] ❡ Potāte eccla stica. Hoc est opti mū ar. ꝙ clericus ēt degradat⁹ nō prius est fori lai ci ꝗ sit post ḋgra dationeʒ curie se culari tradit⁹. qḋ in termino. spec. in ti. de cōpe. iud. adi. §. j. versicu. in quibusdā. ḋ quo posui aliquid in apo. ad istum. in c. at si clerici. in fi. in versic. retinet. s. de iud.

qꝺ omne crimen graue ⁊ damnoſum eſt depoſitione dignū ⁊ incōtinenti abſq̄ alia incorrigibilitate debēt tradi ſeculari curie. ⁊ vide latiſſime in loco preallega. ¶ In gloſ. in ver. ſponte ibi: poſtq̄ eſt condēnat᷒. dic clarius ꝙ ante condemnationem cōpellit̄ abiurare hereſim cauſatiue. ſcꝫ per diſtrictionem ꝑſone ⁊ cōminationē pene perſonalis ⁊ ſpoliatiōis bonorum. ſed ex quo iſte ſpectat condēnationē nō pōt amplius cōpelli: qꝛ homo pōt corripere ⁊ nō corrigere in eſt ꝑſonam afficere nec animū poteſt mutare. xlvij. diſt. §. neceſſe.

12 ¶ † In gloſ. in ver. laicus. in fi. dic clarius vt. ſ. dixi ꝙ crimē hereſis eſt crimē eccliaſticū mere. vñ de eo ſecularis iudex nō pōt aliquo mō cognoſcere etiā cōtra laicū: vt in. c. officiū. §. ꝓhibemus. e. ti. li. vj. ſed ad reqſitionē eccleſie imponit penā. nam eccleſia declarat illū hereticum ⁊ priuat eū omni priuilegio ⁊ relinqt eū iudici ſeculari puniēdū facit etiā. c. cuꝫ ſm leges. e. ti. lib. vj. ¶ In gl. in ver. audientia. in fi. dic vt hodie habet̄ in. c. ſup eo. e. ti. lib. vj. vbi cōcludit̄ ꝙ relapſus i hereſim audit̄ quo ad ſacramēta: ſꝫ nō quo ad euitationē pene. Intellige ergo ꝙ eccleſia non claudit gremium redeuntib᷒ ſcꝫ quo ad ſpiritualia.

13 ¶ † Sed quero circa predicta qua pena debēt puniri heretici. dicit Hoſt. ⁊ Jo. an. ꝙ pena ignis debēt ergo cremari vt colligit̄ ex euangelio Jo. xv. q. vbi dicit̄. ſi qs in me nō manet mittetur foras ſicut palmes ⁊ areſcet ⁊ colligēt eū ⁊ i ignē mittent. Sed ius ciuile punit hereticū capitali pena ſeu pena mortis: vt i. l. arriani. C. de heret. cōiuncta. l. vltimū ſupplicū. ff. de pe. ⁊ hāc penā eſſe debitaꝫ interpretat̄ ꝯſuetudo: cōuenit ergo i hoc lex diuina: canonica: ciuilis ⁊ cōſuetudinaria: vt cōiter puniātur pena ignis.

14 ¶ † In glo. fi. ibi qꝺ nō eſt verum: circa hoc vide bo. text. de priuil. c. j. lib. vj. nā ſi exemptus delinquit in loco nō exēpto perdit quo ad delictū priuilegiū vt ibi. Sꝫ aduerte qꝛ illud. c. loquit̄ ibi in priuilegio reſpectu certi loci. ſed vbi priuilegium eſſet perſonale et nō ſtrictū ad certū locū vt eſt ꝓuilegium officialiū pape tūc ꝓpter delictū nō perdit̄ ꝓuilegiuꝫ et de hoc latius dico in. c. fi. de fo. cōpe.

15 ¶ † In ea. gl. ibi non cognoſcunt epi iure ordinario. not. gloſ. ⁊ de ſimili materia habet̄ i. c. irrefragabili. §. exceſſus. ſ. de offi. or. ⁊ Hoſt. ſentiebat hic ꝙ in veritate iſti ſunt ordinarij ⁊ nō delegati: qꝛ habēt generalē iuriſdictionē nec extinguit̄ iſta iuriſdictio morte delegātis vel delegati: ſicut extinguitur iuriſdictio delegata vt in. c. gratū. ſ. de off. dele. Nec ob. ꝙ litera dt delegati. qꝛ nō eſt poteſtas ſeu vis in verbo: lex enim eſt impoſita rebus ⁊ nō verbis: vt in. c. cōmiſſa. de elec. lib. vj. Jo. an. ꝯcludit tenendo oppoſitū ꝙ epi ſunt in hoc caſu delegati: vt in litera. Nec obſt. ꝙ nō extinguat̄ hec iuriſdictio ꝑ mortē: qꝛ delegatio nō fit hic a papa ſed a ſe. apo. q̄ nūq̄ morit̄. vt in. c. ſi gratioſe. de reſcri. li. vj. itē nō fit ꝑſone ſed dignitati q̄ nō morit̄: vt in. c. qm̄ abbas. de off. dele. ideo tranſit in ſucceſſorē. Nec ob. ꝙ in effectu hꝫ ordinariā: qꝛ etiā quo ad effectū iuris eſt differentia an habeat delegatam vel ordinariā vcꝫ reſpectu appellationis interponende: nā ſi habet ordinariā appellabitur ad archiepm̄ vt in. c. romana. de ap. lib. vj.

16 † ſꝫ ſi habet delegatā appellabit̄ ad ſolū papā[a] delegātem: vt in. c. ſuper queſtionū. de offi. dele. Et ꝑ hoc infert Jo. an. licet aliqui cōtra ꝙ ſi cōtingit appellari ab iſtis epiſcopis appellabit̄ ad papam. nā eps̄ tanq̄ delegatus eſt maior archiepo quo ad iſtum articulū: vt in. c. ſane. de offic. dele. ergo non debet appellari ad minorē. Itē ſi appellaret̄ ad archiepm̄ detraheretur priuilegio vltra q̄ ſit expreſſum: qꝛ vbi exempti habent vnū iudicē ſcꝫ delegatuꝫ, haberent tres: qꝛ appellaret̄ ad archiepm̄: ⁊ ab archiepo ad patriarchā: et ſic cognoſceret ille q nō habeat iuriſdictionē.

17 ¶ † Ultimo querit Jo. an. nūqd in hac poteſtate delegata ſuccedit capitulū ſede vacante. Et cōcludit ꝙ nō: qꝛ nō ſuccedit capitulū in his q̄ cōpetūt epo iure ſpeciali: vt no. de fo. cōpe. verum. Jo. mo. tenuit ꝯtrium in. c. j. de ma. ⁊ obe. in. vj. dicēs ꝙ in caſu huius ca. ⁊ vbicūq̄ eps̄ habet iuriſdictionem generalē ſuccedit capitulū: ſed tamen tene primum per no. in. c. verum.

Sebaſti. Sapia.

a ¶ Ad ſolū papā. Uide que ſcribit Alexā. in. l. j. ff. de dā. infe. ⁊ in. l. j. in iij. no. ff. de off. ci᷒ cui mād. eſt iuriſ. ⁊ i. l. more. ff. ꝺ iuriſdi. om. iud.

Zacharias.

b ¶ Nō recuperat bona ſua. adde ꝙ gl. in ſum. xxiij. q. vij. tꝫ indiſtincte ꝙ recupet. ⁊ Cardi. in cle. j. qꝺ. j. de here. cui᷒ vr̄ tenere ꝯriū gl. j. q. vij. in. c. q maximuꝫ. q̄s tꝫ ꝑ dictū iſti᷒ Feli. hic. Sed aduerte ꝙ non recuperat iuſpatronat᷒. Idē tꝫ. Jo. an. ⁊ Ant. de bu. i. c. qꝛ. ⁊ ibi ꝑ iſtū ⁊ Imo. ſ. de elec. de q̄ vide ꝑ Feli. vbi. ſ. col. fi. ver. no. caſuꝫ in quo.

Sebaſti. Sapia.

c ¶ Filius. Regulariter tn̄ fili᷒ nō tenet̄ ꝑ pr̄e: ſꝫ nūqd valeat ꝯſuetudo vel ſtatutū: ꝯriū. vid Jaſ. late in. l. de qbus. col. xiij. v. iuxta p̄di ctam regulā. ff. ꝺ legi. Deci. in cōſ. xxxviij. in pe. col. in fi. ⁊ qn̄ fili᷒ puniri poſſit ex delicto patris: tradit Bal. i. l. fili᷒. col. vl. ff. ꝺ his q ſunt ſui vel alie. iuris.

1 Bona hereticorum cōfiſcantur ⁊ applicātur fiſco dn̄i ciuitatis vbi morantur.

2 Papa habet iuriſdictionē in terris īperij ratione delicti eccleſiaſtici. ⁊ eius vigore imponere pōt penam cōfiſcationis bonorum. ⁊ vide. ſ. c. proxi. in. iij. no.

3 Bona hereticorum pūblicātur poſt eorum mortē ſi tūc apparet ipſos in vita fuiſſe hereticos.

Filij aliquando puniūtur propter delicta parentum ſcꝫ tēporaliter non autem eternaliter.

4 Filij hereticorum ſi ſint beneficiati an propter delictum parentum priuentur beneficio.

In confiſcatione bonoꝝ an veniāt feuda vel iuſpatronat᷒.

1 Uergentis. † Bona hereticoꝝ cōfiſcant̄ ⁊ in terris eccleſie applicant̄ fiſco eccleſie: in terris imperij iudicis ſecularis fiſco. ⁊ procedit etiā ſi catholicos habet filios. Nā diuiditur. Primo premittit deciſuꝫ exordiū. Secūdo ponit ſtatutū de publicatiōe qꝺ ꝓbat̄ ꝑ ar. a maiori. Tertio ſoluit obſtaculū. ſecūda ibi in terris. tertia ibi: nec. ¶ Caſus literalis. Statuit pa. ꝙ in terris ſue tp̄ali iuriſditioni ſubiectis bona hereticoꝝ publicent̄. ⁊ in alijs idē precipitur obſeruari per rectores locoꝝ: ⁊ ſi ad hoc negligētes extiterint ꝑ cen. eccl. cōpellātur nec ad eos vlterius bona illa reuertant̄ niſi redierint ⁊ abnegauerīt hereticā prauitatē ⁊ ex ſola miſericordia aliquis ei voluerit miſereri vt tp̄alis ſaltē pena corrupiat: quē ſpiritualis nō corrigit diſciplina: cū etiā ſm leges reis leſe maieſtatis capite punitis bona publicent̄: eoꝝ filijs vita ſolū ex miſericordia reſeruata multo fortius illi qui aberrant a fide fideliū: Jeſum xp̄m offendūt a capite noſtro qꝺ eſt xp̄s eccleſiaſtica debēt reſtrictiōe ꝑcidi ⁊ bonis tp̄alibus ſpoliari: qꝛ grauius eſt eternā quaꝫ tp̄alem ledere maieſtatē: nec exheredatio filioꝝ catholicoꝝ dꝫ impedire cēſurā huius ſeueritatis ꝑtextu alicuius miſericordie: cū in multis caſibus filij pro patrib᷒ tp̄aliter puniantur: ⁊ ſm canones quādoq̄ non ſolū puniūt̄ autores ſcelerū ſꝫ etiā ꝓgenies dānatoꝝ. Ber. ¶ No. j. ꝙ in terris ſubiectis eccleſie quo ad tp̄alē iuriſditionē eccleſia ꝑ oīa vendicat ſibi iura principū: vnde camera pape tenet locū fiſci. facit cle. ij. e. ti. ibi. in fiſcū. ⁊ qꝺ no. gl. Jo. an. ſuper. c. qꝛ diuerſitatē. de conceſ. preben.

2 ¶ † No. ſecūdo ꝙ in terris imperij poteſt papa ratione delicti eccleſiaſtici infligere penā publicationis bonoꝝ: apprehēſio bonoꝝ tamē nō fit per iudicē eccleſiaſticū ſed per ſecularē: vt hic ⁊ in. c. cum ſcōm. e. ti. lib. vj. Et aduerte ꝙ tp̄e huius. c. bona veniebāt publicāda: ſed hodie ipſo facto ſunt publicata: vt in. d. c. cum ſcōm. vnde ſi dictus hereticus in vita nō fuit dānat᷒ ex quo poſt morteꝫ pōt probari ꝙ fuit hereticus bona eius pn̄t capi: vt in. c. ij. de reſcrip. lib. vj. qꝛ tunc fit executio: qꝛ publicatio fuit inita ipſo iure. ⁊ ideo tranſit in heredes facit quod no. Barto. in l. eius qui declaratorē. ff. de iure fi. ⁊ prout etiā dixi in. d. c. ij. ¶ No. iij. ꝙ licet hereticus velit ſponte redire ad fidē nō tn̄

b recuperat bona ſua[b] niſi ex miſericordia quadam. ¶ Not. iiij. ꝙ de iure procedit ar. a maiori. ꝙ vbi reperit̄ maius delictum ibi maior vltio eſt exercēda. xxiiij. q. i. nō afferamus.

3 ¶ † Ultimo no. ꝙ ꝓpter acerbitatē delicti filius[c] pōt temc poraliter puniri ꝓpter delictū parentū tm̄: qꝛ ipſi parentes puniunt̄ in perſonis filioꝝ. l. iſti quidē. ff. qꝺ me. cau. qꝛ exēpla paterni criminis mentiuntur in filijs. nam ſepe filius ſequitur veſtigia parentū. vt. l. quiſquis. C. ad. l. iuliā maieſt. ⁊ ideo dicit tex. hic tēporaliter: qꝛ ſpiritualiter ⁊ eternaliter filius nunq̄ punit̄ pro patre: ⁊ ita debet intelligi ſcriptura. Filius non portabit iniquitatē patris: nec econuerſo. vide

4 de hoc. xxiij. q. j. in ſum. ⁊. j. q. iiij. in ſum. ¶ † Sed circa predicta dubitat̄ nunquid filius heretici perdat beneficiū eccleſiaſticū qꝺ habet gl. in. c. ſatis peruerſum. lvj. di. cōcludit ꝙ non. ſed circa iſta beneficia filioꝝ: vide gl. in. c. quicūq̄. e. ti. lib. vj. Et nunquid feuda hereticorum confiſcantur. vide in Spe. de feu. §. j. ver. xl. Nunqd in publicatione bonoꝝ etiā in alijs delictis ab iſto veniat iuſpatronat᷒ vbi publicatio

5 fit per iudicē ſecularē. ⁊ vide gl. xvj. q. vij. in. c. filijs. ¶ † In glo. in ver. exheredatio in fi. no. gl. ⁊ hāc opi. tenet glo. xxiij. q. vij. in ſum. ⁊ ibidem Arch. vide Cy. in. l. quiſquis. C. ad. l. iul. ma. ⁊ videt̄ tenere Hoſt. i ſum. e. ti. §. qua pena. licet poſſet dici ſm eū ꝙ de miſericordia ꝓcedit lex ciuilis ſꝫ de eqtate ꝓcedat hoc. c. vel diſtinguat̄ an hereticus fuit damnat᷒ in vita: ⁊ procedat hoc. c. an poſt mortē: ⁊ procedat ius ciuile. Jo. an. dicit ꝙ in terris imperij pōt ſeruari ius ciuile cui᷒ diſpoſitio eſt benignior: ſed in terris eccleſie preualebit hoc c. ⁊ mirandū de hac opi. Joan. nā raro habet opi. ſaltē non probabilē. nam hec opi. nullam habet in ſe probabilitatem cum hoc. c. expreſſus fecit mētionē de terris imperij ⁊ mandat principes ſeculares ad hoc compelli. nec hoc caſu curādum de. l. qꝛ cum hoc caſu crimen ſit mere eccleſiaſticū vt in c. vt officium. §. prohibemus. eo. ti. li. vj. pene impoſitio ſpectat ad eccleſiaſticū iudicē ⁊ non ad ſecularē. xxiij. q. ij. §. in hoc. Item litera hoc ꝓbat per arg. a maioꝝ. ⁊ hāc opi. gl. ſequitur hic do. Ant. ⁊ nō video ꝙ in aliquo ſit heſitandum per rationē ſupradictā. maxime hodie ꝑ aut. gazaros. ſ. eo. tit. que videtur concor. huic iuri canonico.

1 Specialis diſpoſitio nō dicitur ſuperflua ex hoc qꝺ cōtineatur ſub generali: qꝛ per eam plus timetur.

2 Auxiliari ⁊ conſulere: ⁊ fauere: ſunt diuerſa: ſtatutū loquēs

in vno

in vno verificatur in alijs.
Instrumenta confecta a notarijs suspensis non tenent.

SI aduersus. Aduocati vel notarij hereticis vel eorum defensoribus fauētes aut sub eis litigantib⁹ patrocinātes ꝛ ꝓ eis instr̄a scribētes īfames sunt et ab illo officio suspēsi. pꝛimo ponit decisū exoꝛdiū. scd̄o ꝓhibitionē tertio penā. scd̄a ibi: qꝛ tertia ibi: ꝙ si. ¶ Casus literalis. Quāuis gn̄aliter ꝓhibitū sit vt nullus ꝯsiliū vel auxiliū vel fauoꝛē p̄stet hereticis: qꝛ tn̄ plus solet timeri qd̄ specialiter iniungitur q̄ꝫ qd̄ gn̄aliter pꝛecipitur ꝓhibet pa. aduocatis ꝛ notarijs ne hereticis credētibus fautoꝛibus ꝛ defensoꝛibus eoꝝ̄dē in aliquo p̄stent auxiliū: cōsiliū: vel fauoꝛē: nec eis in causis vel in factis aliq̄bus litigātibus sub eis p̄beāt patrociniū nec pꝛo eis publica instr̄a vel scripta facere nullatenus attētent: ꝙ si cōtra fecerint ab officio suo nouerint se suspēsos ꝛ ꝑpetue infamie subiacere. Ber. ¶ † No. j. literā in pn̄. qꝛ solet iste tex. quotidie allegari ꝛ valet ad excusationē superfluitatis[a]: vt specialis dispositio nō dicaꝛ superflua lꝫ cōtineaꝛ sub generali: qꝛ qn̄qꝫ fit vt plus timeatur: ꝛ hoc vult iste tex. dicere nā generaliter est pꝛohibitū ne hereticis fautoꝛibus ꝛc. aliquod subsidiū pꝛebeaꝛ sed nūc specialiter pꝛohibentur: isti vt magis timeatur: quia solet plus timeri ꝛc. ¶ † No. ij. ꝙ aliud est auxiliari: aliud est ꝯsulere: aliud fauere. hic eñ ponunꝛ vt diuersa: ꝛ ideo vnū nō cōpꝛehēdit aliud. l. si idē. C. de codicil. ꝛ hoc facit ad statuta odiosa vt si loquātur de auxiliantibus nō includant consulentes vel econtra. ¶ Not. iij. ꝙ ratiōe delicti ecclesiastici potest ecclesia punire laicos pena infamie ꝛ suspēdere eos ab eoꝝ̄ officijs. ¶ † Sꝫ circa hoc queriꝛ nūquid instrumēta confecta ab istis suspensis teneāt. ꝛ cōcludit Hosti. ꝙ nō facit qd̄ no. in cle. ij. de magi. Sꝫ quid in casu vbi isti fuerūt patrocinati. dicunt quidā sn̄iam latam ad eoꝝ̄ patrociniū irritandā. hoc tamen iure nō pꝛobaꝛ vnde esset necessaria declaratio ꝑm Jo. and. Sed hec cōstitutio poterit habere effectum in hoc: qꝛ a pꝛincipio poterūt remoueri a patrocinio. Itē lucrū acq̄situm poterit erogari in pauperes. ar. in. c. cū sit. ꝫ. ti. ꝓxi. ꝛ trāsgressoꝛ poterit aliter puniri. ¶ In glo. in verb. auxilium. ibi hoc poterit habere locum intra annum. Aduerte qꝛ qd̄ dicit glos. de anno ꝓcedit in suspectis de heresi. ita loquiꝛ. c. excōicamus. alle. in gl. sed si cōstat de heresi nō expectaꝛ aliqd̄ tp̄s. Hosti. dicit ꝙ si isti cōueniunꝛ super aliquo crimine de heresi: tunc audiētia nō est denegāda nec iusta sn̄ia. Et si diceres qualiter isti possunt ꝯueniri cū debeāt puniri pena moꝛtis. vt dixi in. c. ad abolendā. ꝫ. e. rn̄det ipse ꝙ pōt ꝓcedere in eo qui redit ad fidē. nā talis dꝫ detrudi ad agendā penitētiā. vt in c. pe. ꝫ. e. ꝛ sic ꝓcedi poterit in causa contra eū. Jo. an. dicit se non credere ꝙ hoc. c. habeat locū in redeūtibus ad fidē. arg. in. c. statutū. eo. ti. lib. vj. pōt dici ꝙ istud. c. pꝛocedit qn̄ hereticus ꝓpter ipsius potētiā vel ꝓpter fauoꝛē dn̄i tempoꝛalis de facto puniri nō pōt: tūc nullū patrociniū nullū auxiliū sit impediendum: ꝛ oīs audiētia est eis deneganda. Si autē pōt hereticus de facto puniri: tunc aut ꝑseuerat in heresi et dānaꝛ pena moꝛtis vt dixi. Aut redit ad fidē ꝛ nō hꝫ locum hoc. c. qꝛ nō dicitur amplius hereticus vel fauoꝛ heretici: et ideo licite pꝛo eis exerceꝛ aduocatio ꝛ instrumentū scribiꝛ.

1 ☞ Sacerdotes hn̄tes curā animarū debent esse literati.
Ignoꝛantia dicitur mater omnium erroꝛum.
2 Ep̄s fundat intētionē suā de iure cōi sup institutiōe ꝛ destitutione beneficioꝝ̄ in sua diocesi: ꝛ vēdicans hoc debet pꝛobare ista de aliquo iure speciali sibi competere.
3 Institutio bn̄ficioꝝ̄ ad quē ꝑtinet ad illū ꝑtinet ꝛ destitutio nisi habuerit ius instituendi ex cōsuetudine vel pꝛescriptione qꝛ si vnū pꝛescripsit: nō sequitur pꝛescripsit aliud. 4.
4 Pꝛescribens ius cōferēdi: non censeꝛ pꝛescripsisse ius destituendi vel remouendi institutum per ipsum.
5 Pꝛiuilegiū concedens potestatē instituendi aliquē in beneficio an ꝛ quo casu extendatur ꝙ habeat etiam potestatem destinendi vel remouendi.
Pꝛiuilegiū cōcessum ab eo cuius iuri detrahiꝛ est latissime interpꝛetandum. secus si detrahit iuri alterius.
Renuntiatio beneficij potest ferri in manibus illius q̄ habet ius restituendi in eo de iure speciali.

CUm ex iniuncto. Laici nō pꝛedicent nec occulta conuenticula faciāt nec sacerdotes repꝛehēdant. h. d. in summa. Diuiditur. nam p̄mo ponit triplicem repꝛehensionē laicoꝝ̄: quam secūdo pꝛosequitur pꝛimo pꝛimā ibi: deus. secūdo secundā ibi: sicut enim. tertio tertiam ibi: licet. ¶ Casus literalis. Quidā laici in vꝛbe metensi pꝛecipue delinquebant. In quibusdam articulis faciebant sibi exponi diuinas scripturas vt ꝑm eas assumerēt sibi officiū pꝛedicationis. Item occulta cōuēticula faciebant vsurpantes sibi officium pꝛedicādi. sacerdotium simplicitatem eludunt: et aspernantur eoꝝum consoꝛtium qui sibi in talib⁹ nō inheret. Pꝛimo occulta cōuenticula ibi: de⁹ eñ. Secundo impugnat eoꝝum officiū pꝛedicādi. ibi: sicut eñ. Tertio dicit qd̄ nullus eludere debet simplicitatē sacerdotum ibi: licet aūt. que omnia clare videbis ī tex. Ber. ¶ No. j. ꝙ instātes circa ītellectum diuine scripture sunt cōmēdādi et etiam commendandum est studium adhoꝛtādi ꝑm diuinā scripturā lꝫ ergo nō pōt quis publice vel occulte p̄dicare nisi sit destinatus potest tamen adhoꝛtari pꝛoximū ad viam veritatis ꝑm diuinam scripturam. ¶ No. ij. ibi: pꝛedicat super recta: ꝙ p̄dicatoꝛ vel docēs debet stare ī altioꝛi loco. ¶ No. iij. ibi: pꝛecipuus qd̄ doc. in ecclesia sunt valde honoꝛandi: vnde ipsoꝛum oꝛdo dicitur pꝛecipuus: ꝛ multa p̄uilegia consequūtur doc. ab imperio de quibus in. l. j. C. de profes. qui in vꝛbe constanti. li. xij. ꝛ. l. medicos. ꝛ. l. seq. C. de ꝓfes. ꝛ med. li. x. aliquid tetigi ī. c. q̄ꝫto. ꝫ. de magist. ¶ No. iiij. ꝙ non est credendum alicui asserenti se missū a deo vel ab eo inspiratum: nisi hoc ostendat per operationem miraculi vel scripture seu per testimoninm speciale. ¶ † Itē no. ī ver. licet ꝙ scientia est valde necessaria sacerdotibus peccāt ergo sacerdotes et maxime habētes curam animarū si non insistunt studio literarum: nam ignoꝛantia oīm erroꝝ dicitur esse mater. xxviij. dist. ignoꝛātia. ꝛ quā scientiā debēt hr̄e clerici: vide quod not. de elec. c. cū in cūctis. ¶ Not. ibi dn̄s non detrahes. ꝙ sacerdotes appellātur dij: ꝛ hoc ꝓpter oꝛdinis excellentiam ꝛ officij dignitatem. Et not. ex eodē ver. ꝙ quisqꝫ sacerdos respectu oꝛdinis dicitur habere dignitatem. ꝛ hoc capiēdo dignitatē large. Ex hoc no. laicos repꝛehendēdos parum deferentes sacerdotibus. ¶ Item no. ꝙ quisqꝫ pōt etiam superioꝛē occulte coꝛripere nō tn̄ manifeste. Et quo infertur qd̄ etiaꝫ denūtiatio euāgelica respectu superioꝛis pꝛocedit. vide etiā bo. gl. xxj. dis. nolite. que dicit triplicē esse repꝛehēsionē: quedā est ī persona. ꝛ ista tm̄ cōpetit superioꝛi: quedā est socialis ꝛ charitatiua: ꝛ ista competit cuilibet ēt subdito dū tn̄ eaꝫ occulte exerceat vt hic: quedā est temeraria ꝛ ista oībus pꝛohibeꝛ. ¶ † Ultimo not. qd̄ ep̄s fundat intētionem suā de iure cōi sup institutiōe ꝛ destitutione sacerdotum ad ep̄m ergo spectat īstitutio in quolibet beneficio sue diocesis ꝛ destitutio. xvj. q. vij. c. null⁹. vide bo. gl. in. c. q̄ꝫ q̄ꝫ. de ele. lib. vj. Pꝛelatus ergo īferioꝛ vēdicans sibi potestatē instituēdi vel destituēdi debet hoc ꝓbare: qꝛ de iure cōi ista pertinēt ad epm̄ vt hic: ꝛ generaliter an solus ep̄s: an vero cū ꝯsilio ꝛ ꝯsensu capl̄i vel ali⁹ inferioꝛ possit ꝯferre beneficiū: dicā plenissime in. c. cū ecclia vulterana. de elect. ¶ In gl. in ver. miraculi. ꝛ de hac materia vide bo. gl. in. c. vnico. de reli. ꝛ vene. san. li. vj. vbi narranꝛ ea q̄ sunt de essentia miraculi. In gl. in ver. ꝙ quisqꝫ teneꝛ. in fi. de materia denūtiationis quotuplex sit ꝛ an sit in p̄cepto et q̄ admittanꝛ ad denūtiandū ꝛ de multis alijs plene tractatur in. c. nouit. ꝫ. de iud. dic vt ibi: et. ij. q. j. si peccauerit. ¶ † In gl. fi. no. ea gl. qd̄ ista duo sunt cōnexa vt destitutio spectet ad eū ad quē spectat īstitutio: ꝛ hoc ꝓcedit ꝑꝫ Host. de iure cōi. nā de iure cōi ad quē spectet vnū spectat ꝛ aliud: sed si ex iure speciali puta p̄scri. vel ex cōsuetudine ad aliquē pertinet institutio nō spectat ad eū destitutio nec denūtiatiōis amissio. al's sequeretur quod plus esset p̄scriptum q̄ꝫ possessum contra regulā sine possessione. de reg. iur. li. vj. et cū hoc dicto trāseūt communiter doc. ¶ † Ex his collige plura q̄ veniūt quotidie in pꝛactica. Pꝛimo qd̄ p̄scribens[b] potestatem conferendi aliquod beneficium nō videtur pꝛescribere potestatem remouēdi vel destituēdi illum quē ipse instituit quia ista sunt diuersa. vnde pꝛescriptio in vno non extenditur ad reliquum etiā si detur inter ea quedam communio: sicut est inter restitutionē ꝛ destitutionē. concoꝛ. de deci. c. cū contingat. vbi pꝛescribens decimas in aliquo loco nō videtur pꝛescripsisse decimas noualium. ¶ † Scd̄o not. ꝙ pꝛiuilegium concedens potestatem instituēdi nō extēditur ad potestatem destituēndi. quod ego fateoꝛ vbi pꝛiuilegium nō ꝯcessum ab eo in cuius pꝛeiudicium venit: vt qꝛ a pa. cōceditur alicui pꝛelato inferioꝛi potestas destituēdi: qꝛ pꝛiuilegium tanq̄ꝫ tendens in pꝛeiudicium oꝛdinarioꝝ̄ debet stricte intelligi. vt no. Inn. de dona. cū dilecti. Sꝫ si pꝛiuilegium esset concessum ab eo cuius iuri detrahitur. ꝛ tūc est magis dubium: qui hoc casu pꝛiuilegium recipit latissimam interpꝛetationem contra concedentē: vt in. c. cū dilectus. de ꝯsue. ꝛ. c. olim. de ver. sig. ꝛ. l. fi. ff. de cōsti. pꝛin. vnde

~ Sebasti. Sapia.
a ¶ Superfluitatis. Alios casus in q̄bus superfluitas excusatur: tradit Feli. in ca. solite. col. fi. ꝫ. de ma. et obe. ꝛ ī pꝛoe. hui⁹ libꝛi circa finem.

~ Sebasti. Sapia.
b ¶ Pꝛescribens. vide Fel. l. c. audi tis. col. vj. ꝫ. d pꝛescrip. vbi ponit regulā ꝙ p̄scriptio nō extendiꝛ de vno casu ad aliū ꝛ ad hoc mlta cumulat de quo latissime per Joā. Franci. balbū in trac. pꝛescriptionū. in scd̄a parte pꝛīcipali. qd̄. ij. colū. iij. ver. tertius pꝛincipalis resultat effectus.

hoc casu videtur qđ ꝓpter istā cōnexitatē ⁊ cōmunionē que est inter institutionem ⁊ destitutionē videatur cōcessa etiaꝫ destitutio, pro hoc facit. c. ex parte. de deci. vbi priuilegiū cōcessum super decimis nō soluēdis extenditur ad noualia. ꝙ secus est in prescriptione: vt in. c. cū cōtingat. preall. facit qđ no. Pau. de lea. in cle. vnica. de renū. ſʒ tu vide circa hoc qđ dixi in quadā disputatiōe q̄ incipit. duo clericali ordine ⁊c. aliquid dixi de fo. compe. si quis cōtra. ¶ † Ultimo colligit̄ ex glo. qđ potestas recipiēdi resignationem beneficij nō pertinet ad habentem institutionem de iure speciali. sed ad euꝫ qui potest inuitos destituere. de quo tamen dicit no. ꝑ Innoc. de renū. qđ in dubijs. ⁊ per gl. ⁊ Pau. in cle. j. de renun. et dixi in disputatione predicta.

1 ☞ Clerici si decesserint ab intestato sine heredibꝰ vel ecclesia. eius bona applicabuntur episcopo loci.
2 Papa ratione delicti ecclesiastici habet iurisdictionē in laicos etiā temporalis iurisdictionis alterius: ⁊ in eoꝝ bona.
3 Delictum vasalli non debet preiudicare domino.
4 Indulgētie concesse pro recuperatione terre sancte: censent̄ concesse inquisitoribus heretice prauitatis.
5 Officiū si quis nō potest habere q: fuit ad hoc inhabilitatꝰ potest tñ ad illud eligi. vel sic ſʒ aliā literā: qui nō potest habere vnum officiū inhabilitatus potest eligi ad aliud.
6 Ex violentissima presumptione potest quis cōdēnari etiaꝫ ex grauissimo crimine.
7 Suspectus de heresi habetur pro conuicto si post annū adhuc est in sua contumacia. 11.
8 Papa quibus casibus potest indicere iuste bellum in principes seculares.
9 Rescriptum impetratum ab excōicato excommunicatione suppressa an ⁊ quo casu sit ipso iure nullum.
10 Heretici an sint statim tradendi curie seculari: an vero sit eorum conuersio expectanda.
12 Leges ciuiles in fauorē fidei sunt approbate per papam.
13 Eps etiam hereticus non potest deponi ab alio q̄ a papa. Inquisitor heretice prauitatis an habeat ordinariā vel delegatam potestatem: ⁊ ab ipso ad quem appellatur.

Excōicamus.

Habet multa dicta ⁊ pōt sic summari ſʒ varietatē doct. Excōmunicati sunt omnes heretici quibuscunqꝫ nominibꝰ nominentur. h. d. vsqꝫ ad §. damnati ⁊c. Damnati de heresi per secularem iudiceꝫ puniunt̄ ⁊ bona laicorū hereticorū cōfiscātur ⁊ clericoꝝ bona applicantur ecclesijs vbi beneficiati erāt. h. d. vsqꝫ ad. §. qui autem. Suspectus de heresi se nō purgās ad arbitriū superioris excōicatur. Et existens per annū in excōicatiōe vt hereticus damnatur. h. d. vsqꝫ ad. §. moneātur. Potestates seculares perpetui vel temporales iurare tenentur vniuersos hereticos ab ecclesia damnatos pro viribus exterminare. et tēporalis dñs nō purgās terram suam hereticis excōicatur ⁊ si ꝑstiterit in excōicatione per annū nuntiat̄ pape qui fideles eiꝰ a iuramēto absoluet ⁊ eius terrā fidelibꝰ exponat. saluo iure principalis dñi nisi ⁊ ipse sit in culpa. h. d. vsqꝫ ad. §. catholici. Cruce signati ad exterminationē hereticorū gaudēt priuilegio cōcesso cruce signatis ī subsidiū terre sancte. hoc dicit vsqꝫ ad. §. credentes ⁊c. ibi ponit̄ pena credentium receptatorū ⁊ defendentiū hereticos. primo laicoꝝ. scđo clericorū. vsqꝫ ad. §. q: vero. Nullus debet sibi officiū ꝑdicandi assumere nisi hoc sibi a iure vel a sede apostolica vel a diocesano epo licētia cōcedat̄ al's excōicat̄ ⁊ nō resipiscēti alia pena imponit̄. h. d. vsqꝫ ad. §. adijcimꝰ. Archiepi et epi īferioꝝ suoꝝ prouincias ⁊ dioceses suspectas habētes de heresi saltē semel in anno ꝑ se vel per alios idoneos visitent: q etiā debent si hoc expediret exigere iuramentum ab illis vt vicinia ad reuelandos hereticos ⁊ occulta conuenticula celebrātes: quos reuelatos relapsos canonice puniet ⁊ retinentes iurare vt heretici condēnetur. h. d. vsqꝫ ad. §. volumus. Eps negligēs in heresi persequēda a dignitate epali est remouēdus. ⁊ alius idoneus est surrogādus. h. d. vsqꝫ ad fi. partes patēt per. §. ¶ Casus literalis. Casus expositione nō indiget q̄m clare ponit penā hereticis infligendā ⁊ non solū hereticis: sed etiā eorū receptatoribus defensoribus ac fautoribꝰ ⁊ de alijs ad hoc requisitis vt clare ex tex. videre poteris. Berū. ¶ Not. j. dictū gñale ꝙ oēs heretici sūt excōicati ⁊ anathematizati. Anathema tamē in effectu nō differt ab excōmunicatione nisi respectu solennitatis q: anathema fertur cuꝫ solennitate de qua. xj. q. iij. debent. ⁊ certa solēnitas requirit̄ etiā in absolutione. de qua ibi. ⁊ in. c. seq. ¶ No. in. §. dānati. triplicē penam hereticoꝝ. prima est spiritualis vt excōmunicatio. secunda corporalis vt cremalis. tertia bonoꝝ pena: q: oīa bona debent confiscari. ⁊ hodie ipso facto sunt ꝯfiscata. vt in. c. cum scđm. e. ti. lib. vj. ¶ Not. qđ bona clericorum hereticoꝝ [a] non confiscant̄ fisco ecclesie vel iudicis secularis sed applicantur ecclesijs in quibus habuerūt stipēdia. i. ecclesijs quas habuerūt. Et aduerte quia tex. hic nō explicat quid de bonis clericorum qui ecclesias nō habebant: et satis puto ꝙ debeant applicari episcopo loci qui illa in pios vsus distribuat. ad hoc in simili no. Inno. in ca. si. qui cleri. vel vo. ⁊ Fed. de senis. cōsi. xx. ⁊ quod no. ī. c. q: diuersitatē. de cōces. prebē. ¶ † Itē puto de bonis clericorū decedentiū sine herede vt si non habuerūt ecclesias applicent̄ episcopo per no. in locis prealle. qđ not. Item no. in. c. moneant̄. ꝙ quidam sunt potestates perpetui: quidam temporales. Itē ꝙ quilibet habens officiū publicum cū iurisditione potest appellari potestas a potestate quā habet sicut in simili. not. de magistratibus. in. l. eum qui. ff. de iuri. om. iud. ¶ † Itē no. vnum casum reseruatum pape: videlicet absoluere vasallos a fidelitate alicuius dñi: seu exponere terram alicuius alijs occupandā. Et ex hoc ⁊ ex tex. no. ꝙ ratione delicti ecclesiastici pōt papa absoluere omnes vasallos ⁊ subditos a potestate alicuius dñi tēporalis. ⁊ totum territoriū suū exponere alijs occupandū. Et per hoc argui̅t ꝙ solus pa. pōt ꝑdicare crucem contra aliquem dñm. i. exponere illum dñm criminosum vt īpune possit inuadi. facit qđ in simili habet̄ in c. pro humani. de homi. li. vj. ¶ † Item no. ꝙ delictū vasalli nō debet redūdare in ꝑiudiciū domini [b]: licet immineat publicatio bonorū: vide qđ no. in Spec. ti. de feu. §. j. versic. vlti. ¶ † No. in ver. catholici vero quod cruce signati in hereticorū exterminationē ⁊ cruce signati ī subsidiū terre sancte. s. ciuitatis hierosolymitane equiparantur in priuilegijs gaudendis: nam cruce signati in subsidium terre sancte hñt multa priuilegia que fuerūt decisa in. c. ad liberandā. de iudi. ⁊ inter cetera habent remissionē pene ⁊ culpe ⁊ habet cōsuetudo inducta per inquisitores religiosos qđ assumētes etiam hāc crucē tēpore pacis gaudēt hoc priuilegio ⁊ alijs. ¶ No. in: §. credentes. xij. vel. xiij. penas credentiuꝫ seu receptatoꝝ ⁊ defensorū hereticorū. ¶ † Et no. ꝙ habere officiū publicum ⁊ habere potestatem eligendi ad illud sunt diuersa ex quo infert̄ qđ prouisio inhabilitans quē ad publicum officiū habendū nō dꝫ extēdi ad potestatem eligēdi ad illđ al's ad aliud officiū quod no. ¶ In gl. in ver. condēnentur ibi: hec violentissima est presumptio. no. gl. ⁊ similē glo. habes in. c. cum inter. de pur. ca. ⁊ in. c. de hoc. de simo. ¶ † Et no. ꝙ ex violētissima presumptione qs pōt condēnari [c] etiā de grauissimo crimine. ⁊ ita debet intelligi. l. indicia. alleg. in gl. dixi ī. c. iij. de ꝑsum. ¶ In ea. gl. ibi: secꝰ in alijs criminibus. dic ꝙ secus est in casu in quo gl. alle. q est valde separatus a nostro. i. qñ bona distribuunt̄ propter contumaciā alicuiꝰ nec ꝓceditur ad excommunicationem. sed si est processum ad excōmunicationē nō est aliud: imo est idē ī alijs criminibus. ¶ † Nam sicut excōmunicatus ꝓpter cōtumaciam commissam causa heresis habetur ꝑ cōuicto post annum. vt in. c. cū contumacia. e. tit. lib. vj. itē persistens in excommunicatione in alijs criminibus habetur pro cōuicto quo ad illa: vt in. c. rursus. ⁊ in. c. quicūqꝫ. xj. q. iij. nō aūt habetur pro cōuicto de heresi. vt hic in fi. gl. dicitur ⁊ no. ī gl. pe. d. c. cum contumacia. ⁊ de intellectu illorū. c. rursus. et quicunqꝫ. quia dico in. c. j. de iudi. ¶ In ea gl. ibi: vt impugnet nos. de hoc dic vt no. xxiij. q. j. dicit apl's. ¶ In gl. in v̄. saluo iure. in fi. dic ꝙ illud. c. loquit̄ in alijs hereticorū q in veritate viuēte patre nō sunt dñi lʒ sperēt fieri. Itē est speciale ī filijs: q: in ipsorū ꝑsonis puniunt̄ parētes. l. isti quidē. ff. qđ met. cau. Item in eis timet̄ delictū paternum: q: sepe filius sequitur paterna vestigia. l. quisquis. ad. l. iul. maie. Sʒ iste tex. loquit̄ in extraneo qui habet directum dominiū in feudo in quo cessant oēs ratiōes predicte: ideo propter delictū alterius puniri non debet. ¶ In gl. in ver. accinxerint. ī fin. ⁊ idem puto ratiōe delicti concernentis ipsam christianitatem licet directe nō impugnet̄ christiana fides. arg. optimū in. c. pro humani. de homi. lib. vj. ¶ † Et ex hoc no. tres casus in quibus ecclesia potest indicere bellū etiā cōtra seculares. Dic etiaꝫ ꝙ si impugnat̄ imperator seu aliqui sunt sibi rebelles iuuabit pa. imperatorē in bello indicendo. xcvi. di. duo. ⁊ tenet Inn. de fo. cōpe. licet qđ no. ¶ † In gl. in versi. cum autore damnent̄. in fi. hodie vero rescriptū impetratū ab excommunicato excōmunicatiōe suppressa est ipso iure nullum: nisi in quibusdam casibus. prout legi. ⁊ no. in. c. j. de rescrip. lib. vj. dic vt ibi: ⁊ eo. li. c. pia. de excep. ¶ † Extra gl. ꝑ declaratione tex. op. ꝯ. §. dānati. vbi dicit̄ qđ dānati de heresi relinquēdi sunt ꝑtātibꝰ secularibꝰ ꝑ eos puniēdi: cuius contrarium

---

Sebasti. Sapia.
a ¶ Bona hereticorum. Uide Frid. de senis in consil. cxxxvij. incip. viso ⁊ examinato. ⁊. d. Ant. in cōsil. xxxviij. ⁊ Cal. ꝯsi. j. ꝯ. tit. de hereticis.

Zacharias.
b ¶ In preiudiciū dñi. Adde glos. ⁊ Bal. in. c. decedēte. col. iiij. in tit. q feu. dare pos. ⁊ in c. j. §. rursus. colū. ij. quib. mo. feud. amit. in vsi. feu. ⁊ in. l. ij. C. de lib. et eo. libe.

Zacharias.
c ¶ Pōt ꝯdēnari. adde ꝙ in hoc casu nō pōt ex vrgētibꝰ suspitionibꝰ ꝯdēnari ſʒ requirūtur duo testes: vt no. Old. consi. ccix. pōt tñ ex vi vnius testis torqri no. Car. in cle. j. §. pe. eo. ti. ⁊ plenius in cle. j. §. fi. q vlti. de vsur.

contrarium innuit tex.in.c.ad abolēdam.ꝫ.e.ti.vbi dicitur ꝙ si volunt venire ad fidem nō fit ista traditio.Sol.Jo.an. in quadā apostil.hic sentit qd̄ isti sunt tradēdi nisi velint redire ad fidem.⁊ sic sentire qd̄ nedum ante dānationē de heresi:sed etiam post sentētiā possunt redire ad fidē ⁊ euadere hanc penam.Item tenet glo.no.in.c.pen.ꝫ.eo.ti.Sed tex.in prealleg.c.ad abolēdā.facit in cōtrariū vbi requiritur ꝙ incontinenti redeant ⁊ sponte:nā post damnationem vidētur hoc facere timore ꝓbationū seu pene imponēde.facit ꝙ no. Arch.i.c.vt cōmissi.eo.ti.lib.vj.vbi relapsis dūtaxat nō parcitur.semel ergo lapsis licet condēnatis parcēdū est:ex quo volūt ad fidē redire.⁊ Jo.de lig.in.c.ad nostrā.eo.tit.sꝫ prima opi.est mitior:⁊ ideo tenenda:⁊ pro ea adduco in ar.c.accusatus.eo.ti.li.vj.vbi relapsis dūtaxat nō parcitur.semel ergo lapsis licet condēnatis parcendū est:ex quo volūt ad fidē redire.Et hoc no.q̄r expsso iure non probat̄:imo potiꝰ posset defendi cōtrariū q̄r istud.c.in dānatis nullā dat indulgētiam.⁊.c.ad abolendā.loquit̄ de redeūtibus statim.⁊.c.pe.ꝫ.eo.loquit̄ de deprehēsis in heresi ⁊ nō de condēnatis:sꝫ vt dixi alia opi.tāꝗ̄ mitior sequēda est arg.regule odia:⁊ regule in penis.de reg.iur.li.vj.Et ad.c.ad abolendā.colorate rn̄deri pōt ꝙ satis in cōtinēti dicitur redire si nullā dilationeꝫ expectat nec impositionē pene.ar.l.di.ponderet vel pōt dici ꝙ aut sunt ꝯdēnati de heresi:sed ad hoc nō sūt traditi curie seculari.⁊ habet locū istud.c.ex quo ad istū effectū dicunt̄ incontinēti redire.Aut sunt traditi curie seculari ⁊ priuati oī priuilegio per degradationē actualē:⁊ tūc non sit locus penitētie.⁊ videt̄ ista satis bona consideratio:nam tunc ꝓprie nō vident̄ venire sponte nec incōtinenti. ¶ Opp.contra.§.qui aūt inuēti.de.c.ad abolendā.ꝫ.e.vbi dicit̄ ꝙ si suspectus de heresi se non purgauerit ad arbitriū epī incōtinēti dānat̄ vt hereticus.⁊ in isto.§.dr̄ ꝙ primo debet excōicari ⁊ postea debet expectari per annū.Solu.ꝭm doc.istud ꝯtrium loquit̄ de his qui susceperunt purgationē ⁊ defecerūt in ea q̄ voluerūt iurare vel non inuenerūt purgatores propter vehemētē suspicionē eorū.⁊ iste.§.intelligit̄ in eo qui fuit cōtumax in purgatione suscipiēda non aūt deficit in ea.⁊ ideo tanꝗ̄ cōtumax debet cōdēnari ⁊ si perseuerauerit ꝑ annū iustificabitur hereticus:nam deficiens in purgatione punitur vt cōuictus vt in.c.accedēs.de accu.Sed secus est in eo qui est cōtumax in suscipiēda purgatione.Sed ꝯtra hoc videt̄ tex.sing. in.c.decernimus.iij.q.ix.ꝭm vnum intellectū sed dic de intelle-

11 ctu huius.c.vt dico de do.⁊ cōtu.cū dilecti. ¶ † Iteꝫ querit hic Host.quid si quis fuit citatus vt veniret ad suscipiēdaꝫ purgationē:⁊ quia non cōparuit fuit excōicatus:nūqd habeat locū iste.§.circa hoc multū instat:⁊ videt̄ cōcludere qd̄ nō:q̄r nō est cōtumax in se purgādo in quo casu intelligitur iste text.sed in suscipiēdo purgationē:sed hoc hodie non vr̄ procedere per.c.cōtumacia.e.tit.li.vj.vbi dicit̄ ꝙ si cōtumax in causa heresis excōicat̄ ⁊ statin excōmunica.per annū habet̄ pro cōuicto:⁊ ideo si in citatione fuit expressum vt veniret ad se purgandū:quia erat suspectus de heresi satis habebit locū illud.c.⁊ per tex.illius.c.⁊ per aut.gazaros.C.eo.ti. esset dicendū ꝙ post annū nō est necesse qd̄ conuincat̄ ꝑ sententiam:nam videtur condēnatus de heresi post annum:lꝫ ista litera videatur requirere sentētiā dū dicit:velut hereti-

12 ci condēnentur. ¶ † Nec obst.si dicatur lex ciuilis non potest condēnare de heresi:quia leges cōdite cōtra hereticos in fauoreꝫ fidei sunt approbate per papam:vt in.c.inquisitiōis. eo.tit.lib.vj.hoc tenuit Host.⁊ bene. ¶ Oppo.cōtra.§.moueātur.in ver.si vero.vbi dicitur qd̄ dn̄s tēporalis negligēs debet per metropolitanū ⁊ ceteros prouinciales episcopos excōmunicari.nā videtur ꝙ solus eps̄ hoc possit.vt in.c.ad abolēdā.§.statuimus.ꝫ.eo.Solu.duplex est:prima qd̄ illud loquitur de paruo domino.sed iste.§.in dn̄o habente ꝓuinciam sub se.vel etiam melius ista pluralitas debet cōcernere pluralitatē dominorū ⁊ locorū:vt sit sensus.qd̄ archiepiscopus excōmunicabit in sua diocesi cōstitutos:sic ⁊ ceteri metropolitani in suis diocesibꝰ ⁊ ista melior:cū casus graues reseruentur hic ⁊ in sequētibꝰ ipsi pa. ¶ Oppo.contra.§.credētes.⁊ videtur qd̄ credentes debeant in incōtinēti iudicari vt heretici.vt in.§.pe.ꝫ.eo:⁊ hic dicitur oppositū.quia prius excōmunicātur postea expectantur per annum.Solu.contrarium procedit in credētibus erroribus hereticorū:vnde cuꝫ ipsi deuiant de fide heretici sunt.§.iste pōt intelligi in credētibus hereticos esse bonos homines ⁊ eis fauētes:nō tamē

a credebāt eorū erroribus.[a] ¶ In.§.quia vero nonnulli.que

b ro qui sunt illi qui predicare[b] possunt.Solu.episcopi ꝑdicare possunt per totum orbē etiā in alienis diocesibus nisi ꝓhibeātur a diocesanis qui sine causa prohiberi nō debēt:cū sint missi a deo ad predicandū iuxta illud euāgelium.Ite et predicare euāgeliū omni creature.nam episcopi in locū apostolorū succedūt.xij.q.i.videntes.xxi.dist.in nouo tenet Hosti.hic ⁊ habes bo.gl.in cle.archiepiscopo.de priui.Itē dic ꝙ oēs habentes curā animarū possunt predicare in eorū locis q̄r tenent̄ instruere populū sibi subiectū pertinet em̄ predicare ad officiū cure:vt not.in cle.vna de regula.Itē hodie mendicātes habēt priuilegiū per vniuersum orbē limitatū tamen.vt habet̄ in cle.dudū.de sepul.Sed an isti inferiores possunt alijs potestatē predicādi concedere:ista litera videt̄ innuere ꝙ nō:quia tantū facit mentionē de papa ⁊ ep̄o loci ergo abbates ⁊ alij prelati inferiores nō possunt hoc cōcedere.Cōclusio tamē est qd̄ in eorū locis possunt hāc potestatē concedere qn̄ persona esset approbata ad officiū predicandi ꝓ hoc adduco bonū tex.i.d.cle.dudū.vbi frater minor pōt predicare in ecclesia curata de licētia curati:sed generalē licētiā predicādi per totā diocesim non dat alter nisi solus ep̄s. ¶ In ver.si qui vero.q̄ro nūqd oēs nolētes iurare possunt puniri de heresi. Host.ꝙ nō: sed illi q obstinatiōe dānabili respiciunt iuramentū quasi ex quadā perfidia ⁊ supstitione asserentes iuramentū in se malū:secus si nollēt iurare ex deuotiōe quadā credētes peccatū esse prout qn̄qꝫ faciūt aliqui religiosi seu religiōe tenti.licet enim vbi causa suggerit hoc facere debeant nō tn̄ sunt heretici.c.⁊ si christus.de iureiur.

13 ¶ † Ultimo in.§.fi.queritur nunqd episcopus negligēs poterit deponi ab alio citra papā ⁊ cōiter cōcluditur ꝙ non:q̄r nullus citra papā potest deponere ep̄m.iij.q.vj.accusatus.⁊ c.q̄uis.⁊.c.ij.de transla.prela.adeo ꝙ etiam inquisitor heretice prauitatis non potest procedere contra ep̄m.vt in.c.inquisitionis.eo.titu.li.vj.sed debet hoc denūtiare pape:⁊ hodie si in loco est inquisitor deputatꝰ a papa debet simul procedere cum ep̄o vnde ad actum preiudicialem nō debet procedere vnus sine alio de quo in cle.ij.eod.titu.⁊ in.c.per hoc eo.ti.li.vj.⁊ ibi no.an talis inquisitor habeat ordinariā an delegatā:⁊ ad quē debeat appellari si appelletur ab vtroqꝫ scilicet ab inquisitore ⁊ episcopo.

Sicut. Laici cuiuscunqꝫ professionis sint predicare nō debent. ¶ Not.primo qd̄ sub specie boni qn̄qꝫ cōmittit̄ malum.vn̄ alibi dicit canon.Sepe vitia se ingerunt et mētiunt̄ se esse virtutes.nā quandoqꝫ sub specie parsimonie que est virtus cōmittit̄ auaritia ⁊ quādoqꝫ sub specie largitatis ꝯmittitur prodigalitas.⁊ quandoqꝫ sub zelo iustitie exercet̄ crudelitas.⁊ sub specie misericordie fit quādoqꝫ indigna remissio vt in.c.sepe.xlj.distinc.ita aliq sunt laici q sub specie fidei ampliande errores seminant in mentibus simpliciū. ¶ No. ibi alios vero doctores ꝙ varia sūt dona dei.nā alij tribuit donum scientie:alij spiritū prophetie:alij virtutem miraculorū:⁊ sic nō omnes sunt ad idem officiū. ¶ Ulti.collige qd̄ laici predicātes mortaliter peccant quia veniunt cōtra ꝑceptum ecclesie:vnde precipit̄ ꝙ debeāt excōmunicari vt in.c.ꝫ.prox.§.quia vero.⁊ in.c.ij.eo.tit.li.vj.ergo grauiter peccāt quia excōmunicatio nō fertur nisi pro grauibus culpis.xj. q.iij.nemō.de sen.excom.lib.vj.

1 ☞ Crimē heresis est mere ecclesiasticū:⁊ ideo seculares nō habēt se super eo intromittere nisi quo ad pene executionē.

2 Clericus deprehensus in heresi volens redire ad fidē an sit deponendus ⁊ in carcere detrudendus.

Excōmunicamus. Hoc capi.vsqꝫ ad.§.si q aūt.habet̄ in.c.excōicamus.ꝫ.eo.tit.in pn̄.vnde summa et declara prout ibi fuit dictū: sꝫ.§.si q aūt.sic summari potest vsqꝫ ad fi.Si in heresi deprehensi nolunt redire ad fidē detrudēdi sunt in perpetuo carcere ad penitentiā peragendā ⁊ credētes erroribus hereticorum heretici sunt ⁊ habet totū quatuor dicta.secūdum ibi: dānati:tertiū ibi:si qui.quartū ibi:credētes. ¶ No.j.ex prima parte ꝙ nō est facienda vis in noīe vbi patet de defectu

1 ⁊ de rei substātia ⁊ concor.de simo.ca que. ¶ † No.ij.in.§.dānati.ibi per ecclesiā.quod crimē heresis ecclesie dūtaxat dānare potest ⁊ nomine ecclesie intelligit̄ ipse papa vel diocesanus loci.vt in.c.ad abolēdā.ꝫ.eo.vel inquisitor deputatus per papā.vt in.c.j.cū multis similibus.eod.ti.lib.vj.Seculares ergo iudices respectu cognitiōis ⁊ dānatiōis de hoc crimine se nō impediūt quia est crimen mere ecclesiasticū vt in c.inquisitionis.§.prohibemus.eo.ti.lib.vj.sed sola executio pene ei demādabitur:vt hic. ¶ In.§.qui aūt.no.qd̄ hereticus volens redire ad fidem nō euadit nisi penas mortis nā ad agendam penitentiam de delicto cōmisso debet detrudi

c in perpetuū carcerem:[c] sꝫ hodie ista pena potest commutari

Zacharias.

a ¶ Eoꝝ erroribꝰ. Pondera tu tex. ⁊ comperies ꝙ debeat itelligi d credētibus etiā eoꝝ erroribꝰ:⁊ per cōsequēs sol.istius non habet locuꝫ. Sꝫ tu dic qd̄ itelligatur de discente heresiꝫ ⁊ credēte doctrinā illā ꝗ̄ tn̄ est heretica eē catholicā.naꝫ tales nō sunt incontinenti iudicandi heretici.nec tam grauiter vt predicātes ⁊ docentes puniunt̄:vt not. gl.in.c.pe.ꝫ.eo.et Bar.in.l.cūctos populos.cōsi.vj. C.de sum.tri.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Predicare.de potestate ꝑdicādi cui cōpetat multa ponit Cardi. Flo.in cle.dudū. post mediū in.vj. questio.de sepul.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Perpetuū carcerē.Aduerte tamē ꝙ indistincte eccl̄ia nō pōt imponere penā ꝑpetui carceris maxime i laicos vt no. ro.i fin.dccvj.inci.ꝙ de iure ciuili.vbi dicit quod iudex eccl̄iasticus nō pōt cōdēnare laicos ad perpetuos carceres.

in aliam ſiviſum fuerit ſuperiori.vt eſt tex.no.ī.c.vt cōmiſſi.
2 eo.titu.lib.vj.¶ †Sed circa hoc dubito de queſtione hic nō tacta nūquid clericus deprehenſus in hereſi volēs redire ad fidem ſit deponēdus ⁊ poſtea ī carcerē detrudēdus:an vero
a ſufficiat ſola detruſio.[a] gloſ.videtur dubitaſſe in.c.nūc aūt. xxi.diſt.⁊ nihil firmat nec recolo pro nūc alibi legiſſe:ſed credo talē prius verbaliter deponēdū per.c.j.ſ.eo.lib.vj.vbi dicitur ꝙ in cauſa hereſis ſolus epiſcop⁹ poteſt degradare qñ degradatio ſit vt tradat̄ curie ſeculari vel vt mutet̄ id eſt in arcto carcere detrudat̄.⁊ ſic facit mētionē de depoſitiōe etiā qñ ſit detruſio vt ſic prima pars illi⁹ ſeu primū dictū illius. c.cōcernat perſeuerātes in hereſi qui ſunt tradēdi curie ſeculari ſecundū dictū cōcernit redeūtes ad fidē q ſunt immutādi.i.in arcto carcere detrudēdi.ad hoc facit tex.in.c.tue.ſ.de penis.vbi dicit̄ ꝙ ꝑ magnis ſceleribus dꝫ quis degradari ⁊ detrudi.lꝫ ergo hic parcat̄ redeūtib⁹ quo ad penā ignis. imponent̄ tamen alie pene cōdigne.ſatis enim eſt eis vt euitent mortē.cum regulariter ex ſola penitētia quis nō euadit penā.l.quia ea mēte.ff.de fur.⁊ in.c.cū nō ab homie.de iud. ¶ Ad idē querit̄ nūquid ſicut parcitur heretico redeūti ad fidem.ita parcendū eſt accuſatori ipſius heretici volēti deſiſtere ab accuſatione ⁊ penitere.Jac.de arc.in.l.ſi.C.de accu. quē ſequitur Jo.an.hic ꝯcludit ꝙ nō:quia ſpeciale eſt in crimine hereſis ſed accuſator deficiēs nō venit puniēdus de hereſi ſed de calūnia.¶ Jn glo.in ver.puniēdi.ibi vltimo ſupplicio:dic vt plene dixi.ſ.e.ad abolendā nam iſti hodie igne cremant̄.Jn gl.vlt.ibi:etiam condēnati.no.gl.ſing.qꝺ parcitur hereticis volētibus redire ad fidē quo ad penā mortis etiam poſt dānationem:ſed diſtingue vt dixi in.c.excommunicamus.§.damnatis.ſ.eo.titu.

Zacharias.
a ¶ Sola detruſio. adde Cardi.ī cle. j.§.fina.q.vlti.de vſur.

1 ☞ Debitores hereticorum ſunt ipſo iure liberati.
2 Pena qñ imponitur ipſo iure afficit delinquentem quantūcunqꝫ occultum.
3 Filij hereticorum ſunt liberati a patria poteſtate.
4 Heredes non tenētur de delicto defuncti:niſi in vita ipſe defunctus inciderit in penam delicti.

1 **ABſolutos.** †Breue eſt:vel pōt ſic ꝑ alia verba ſūmari.Liberant̄ ab omni obligatione qui hereticis tenebant̄ aſtricti.¶ Caſus literalis.Querebat̄a dño pa.ſi debitores iſtoruꝫ qui lapſi ſunt in hereſim teneātur ſoluere eiſdem.Papa rñdēdo dicit ꝙ quicūqꝫ obligati ſunt lapſis manifeſte in hereſim nouerint ſe abſolutos ⁊ de omni debito fidelitatis ⁊ toti⁹ obſequij:⁊ oī pacto quacūqꝫ firmitate vallato.Ber.¶ No.j.papā ratione delicti eccleſiaſtici poſſe abſoluere vaſallos laicorū ab omni obligatiōe ⁊ alios eiſdē obnoxios quocūqꝫ pacto quacūqꝫ obligatiōe.⁊ hodie clarū
b eſt cum bona hereticorū ſint ipſo iure confiſcata[b].vt in.c.cū ſm leges.eo.ti.lib.vj.⁊ ſic nihil remanet apud eos.¶ No.ij. ibi manifeſte.ꝙ hoc.c.vēdicat ſibi locū in icidēte in hereſim manifeſte quid autem ſi occulte.Philip.dicit qꝺ idē ſi probari poteſt.Jo.and.videt̄ velle hoc eſſe verū ſi proceſſuꝫ eſt ad ꝓbationes:quia probatio tūc facit delictū manifeſtū.vt in.c.cū olim.de ver.ſig.ſec⁹ ſi nō eſt ꝓceſſum ad ꝓbationes: eccleſia non iudicat de occultis.vt in.c.ſicut tuis.in ſi.de ſimo.⁊ ita pertrāſit.Sed hoc dictum nō puto hodie indiſtincte verū qꝛ cū bona hereticorū ipſo iure ſint hodie cōfiſcata quantūcunqꝫ delictū ſit occultū.vt in.c.ij.de preſcri.lib.vj.et
2 ꝑ ealle.c.cū ſecundū.¶ †Nā pena ipſo iure impoſita afficit ipſuꝫ delinquentē quātūcūqꝫ occultū.vt dicit gl.no.in cle.j. eo.ti.ver.eoipſo.ergo eoipſo.ꝙ qs incidit in hereſiꝫ īcōtinēti perdit oīa bona.⁊ ſic ſequitur abſolutio ab obligatiōe.ſꝫ nō poteſt hec abſolutio ſeu publicatio allegari niſi manifeſta cā probet̄:ſed re ipſa ſuppoſito delicto ſequit̄ abſolutio. ſic poſſunt reduci ad cōcordiam omnia dicta.¶ Sꝫ quero quid de famulis ⁊ liberis hereticoꝝ.doct.ꝙ idem.nec obſt. c.quoniā.xi.q.iij.⁊.c.inter.de ſenten.excōmu.quia ꝓcedunt
3 in nō heretico:ſecus in heretico.¶ †Quero ſecūdo quid de filijs hereticoꝝ.dic ꝙ eximunt̄ a patria poteſtate ⁊ efficiuntur ſui iuris:adeo ꝙ emācipatio facta poſtꝙ inciderunt in hereſim eſt ipo iure nulla tanꝙ facta de hominib⁹ ſui iuris.
4 vt in.c.quicūqꝫ.eo.tit.lib.vj.¶ †Jn gloſ.j.ibi:ipſo iure.per hoc dicit Hoſti.ꝙ licet recōcilientur:nō per hoc recuperāt priſtinaꝫ obligationē:quia obligatio extincta nō reuiuiſcit de cōſe.diſtin.iiij.queris.⁊.vij.q.j.ꝙ periculoſum.ſic etiā de alijs bonis vt de neceſſitate non ſint eis reſtituēda.vt.c.vergentis.⁊ quod ibi not.ſ.eo.imo iſta bona poſſunt capi etiā poſt mortē:licet in vita occultam hereſim fouerēt.vt in.c.ij. de pſcri.lib.vj.quia cōfiſcatio fuit facta in vita eoipſo ꝙ inciderūt in hereſim.⁊ ꝑ hoc euitatur arg.ꝙ de delicto defuncti non tenent̄ heredes.¶ Jn glo.ſi.in ſi.not.gloſ.ſed quero quid de promittente in terminis gl.ei qui poſtea incidit in excōicationē.nūquid differēda eſt ſolutio ſicut in heretico. ⁊ iſte eſt caſus diuerſus a queſtione glo.quia heretic⁹ perdit omnia bona:ſed excōicatus nō.imo remanet apud eū obligatio.ſed ratio gl.videt̄ eadē qꝛ non eſt licitū cōicare excōicato.ergo reus non permanſit in eodem ſtatu.de hac.q.dic vt not.de dolo ⁊ contu.c.veritatis.

Zacharias.
b ¶ Confiſcata.adde ꝙ ipſo etiā iure:⁊ de iure canonico perdit dñiū ſuorū bonorū hereticus.c.cū ſecūdum.et ibi Gem. eo.ti.li.vj.⁊ Bar. in.l.imperator.ī fin.C.de iure fiſc, libro.x.

¶ De ſchiſmaticis. Rubrica.

1 ☞ Schiſmatici quibus modis capiantur;⁊ an ſint heretici et quo caſu.
2 Schiſmatici an ſint excommunicati.

¶ Quia ſchiſmatici incidunt in hereſim diuidēdo ſe ab vnitate eccleſie cōſtituēdo ſibi ſacerdotes et reliquos clericos. xxiiij.q.j.loquitur.ideo poſt precedētē rubricā ſubijcit iſtaꝫ.
1 ¶ †Sed ad rubrice ⁊ materie declarationē quero qui dicantur ſchiſmatici.Sol.colligit̄ hic ex no.ſ.c.proxi. Primo largiſſime dicūtur oēs cōſtituti in peccato mortali.ſunt eīn extra charitatē.xi.q.iij.audi deniqꝫ.⁊.xxiiij.q.iij.dixi.Large vero dicunt̄ ſchiſmatici excōmunicati:qꝛ ſunt extra eccleſiā et cōmunionē fideliū.xi.q.iij.cū excōicato.⁊.c.ſeq.Stricte vero dicūtur ſchiſmatici qui propriū epiſcopū eijciūt de ſede epiſcopali ſibi occupātes preſbyteros ſuos faciētes ⁊ ſm quoſdam iſti ſunt excōicati.Alij vero cōmuniter tenēt oppoſitū. ex quo enim nō ſunt diuiſa romana eccleſia lꝫ eiecerint proprium epm ⁊ aliū receperint nō tñ dicunt̄ per hoc ſtrictiſſime ſchiſmatici.ſed illi ſtrictiſſime dicunt̄ ſm materiā noſtrā qui diuidūt ſe ab vnitate romane eccleſie cōſtituēdo ſibi eccleſiā ⁊ ordinādo clericos ⁊ ſacerdotes.vt in ꝑalle.c.loquit̄. xxiiij.q.iij.inter ſchiſma.Sed circa ꝑdicta querit̄ nunquid ſi ſchiſmatici capiātur.vt.ſ.dixi ſint heretici.⁊ dic ꝙ ſi capiantur largiſſime large ⁊ ſtricte ꝓut.ſ.dixi.nō ſunt heretici ſꝫ ſi capiant̄ ſtrictiſſime prout predixi.⁊ tunc aut cōſtituunt aliā eccleſiā omnino diuidēdo ſe ab eccleſia romana ꝓut faciūt greci:⁊ tūc ſunt heretici:quia veniunt cōtra illū articulum fidei ⁊ vnam ſanctā eccleſiā:ſic debet intelligi qꝺ dicit̄ ſchiſma nō eſt ſine hereſi.vt in illo.c.inter ſchiſma.Si vero nō cōſtituunt aliam eccleſiā:imo credūt eccleſiā romanā apud ſe vt contingit quādo duo vel plures cōtendūt de papatu.nā quiſqꝫ eorum credit vnitatem eccleſie.⁊ illā eſſe apud ſe:nec impugnāt romanā eccleſiā. ⁊ tunc iſti ſunt ſchiſmatici non
2 heretici vt no.in.c.j.ſ.eo.vide bo.gl.xxiiij.q.j.§.j.¶ †Tertio querit̄ nūquid ſchiſmatici ſunt excōmunicati.⁊ aduertendū ꝙ vbi eſt ſchiſma cū hereſi:vt patet ex ꝑdictis tūc nō eſt dubium ꝙ ſunt excōicati quia oēs heretici ſunt excōicati:vt in c.excōicamus.ſ.ti.pri.Si vero eſt ſchiſma ſine hereſi.⁊ tunc ſi ſchiſmatici capiunt̄ largiſſime vel large:⁊ nō ſunt excōicati.ij.q.j.multi.niſi ab homine vel a iure excōicent̄ alio reſpectu.ſed capiendo ſtrictiſſime vt capitur hic:doc.variāt.ſ.c.ꝑxi.ſꝫ magis videntur inclinare ad illam partē ꝙ nō ſūt excōicati.ſed dic hoc verū reſpectu illius.c.j.Sed hodie puto oēs excōmunicatos eſſe per.c.licet.ſ.de elec.vbi dicitur tam ipſe qui ſe gerit pro papa ꝙ ſibi adherētes excōmunicatiōi ſubiaceāt.per q verba fertur excōmunicatio ipſo iure vt ibi dico.facit qꝺ no.glo.in.c.de iniu.lib.vj.⁊ puto hoc verum vbi non cadit probabilis error.Si aūt queſtio eſſet dubia ⁊ maxime ſi cōſiſtit in facto intricato ⁊ longeuo prout ꝯtingit in ſchiſmate preterito tūc putarē omnes euitare excōicationē et peccatum.argu.in.l.regula.⁊ in.l.ij.ff.de iur.⁊ fac.igno.⁊ in.c.apoſtolice.de cle.excommuni.⁊ in.c.vt animaruꝫ.de cōſtitu.lib.vj.no.

1 ☞ Schiſmaticus nō poteſt conferre beneficia vel ordines et dignitates dare:⁊ ſi dederit non tenent.2.de quo vide late.ſ.nume.3.⁊ ordinati vel beneficiati ab eo ſunt ipſo iure excommunicati.
4 Schiſmaticus:⁊ excōicatus:⁊ exiſtēs in peccato mortali an et quando poſſint cōferre temporalia vel ſpiritualia in quibus conferatur ordo vel non.

1 **QUod a predeceſſore.** †Jrrite ſunt ordinatiōes bñficioꝝ collationes ⁊ eccleſiaſticaꝝ rerū alienatiōes ꝑ ſchiſmaticos facte:⁊ a dignitate ⁊ ordine ſuſpēdūtur.q ſchiſma tenere iurāt.partes patent in pa.¶ Caſus literalis.Tēpore Alex.fuit ſchiſma ī roma per.§.⁊ poſt tunc iſte Octauianus ordinat⁹ eſt per ſchiſma in pa.⁊ poſt illū Guido.iſti ſchiſmatici plures ordinauerūt in epos qui adheſerant eius:quidā etiā ſpōte iurauerūt de

ſchiſmate

schismate tenendo. Per istos schismaticos alienationes de bonis ecclesiarũ facte fuerũt. Isti etiã dignitates ⁊ beneficia cõtulerunt. De his oibus statuit lateranẽse ꝯsilium ṗmo: sc3 ordines ab istis duob⁹ factos ⁊ ab ordinatis ab eis irritatos esse. Itẽ q dignitates ecclesiasticas seu beneficia per dictos schismaticos acceperunt carcãt impetratis. Et alienationes que per dictos schismaticos seu ꝑ laicos facte sũt de rebus ecclesiasticis omni carcãt firmitate ⁊ ad ecclesias sine omni honore reuertant̃. Si quis aũt cõtra hec presumpserit excõicatum se nouerit. et illi qui spõte iurauerũt de tenendo schismate sacris ordinibus ⁊ dignitatib⁹ nouerint se suspẽsos. Ber. ¶ † No. j. ex tex. qd̓ gesta per schismaticos erga spiritualia ⁊ tẽporalia sũt nulla saltẽ quo ad effectũ: de quo tamẽ dicendũ. vt. j. subijciã. ¶ Item no. casum in quo emẽs rẽ ecclesiasticã est ipso iure excõicat⁹ vc3 qd̓ emit vel aliter acquisiuit a schismatico. al's aũt regulariter occupãs rẽ ecclesiasticam est ipso facto nõ excõicatus: sed excõicandus. vt in. c. cõquestus. de fo. ꝯpe. ¶ † Itẽ tertio no. ꝙ tenẽs beneficiũ ecclesiasticũ a schismatico vel cõsentiens ordinationi facte ꝑ eu3 est ipso facto excõicat⁹. Et hoc ⁊ ex. §. vlt. colligit̃ ar. ꝙ schismaticus regulariter nõ est excõicatus: q2 si excõicatio fertur in tribus casib⁹ hic exp̃ssis. ergo extra ipos nõ est schismaticus excõicatus per ar. a speciali. Itẽ in fi. litere fert̃ suspẽsio cõtra iurãtes tenere schisma. ⁊ sic imponitur pena specialis ergo non sunt al's excõicati. ⁊ fortius illi qui ꝑ nõ iurauerũt licet adhereãt intruso. Sed vt dixi. s̃. sup rubri. verũ est. qd̓ auctoritate hui⁹ cõstitutionis non sunt excõicati. ⁊ sic ꝓcedunt dicta doct. hic s3 vigore. c. licet de cle. ⁊ dic vt ibi no. ⁊ limitat predicta ꝭm ea que dixi super rubr. an sit ꝓbabilis error vel non. ¶ † In gl. in ver. irritans. in fi. ad materiã vide qd̓ not. ix. q. j. in summa. ⁊ cõiungẽdo istã glos. cũ fi. generaliter examinandum est nunqd teneãt gesta ꝑ schismaticos. circa qd̓ multa prosequit̃ hic Inno. ⁊ Host. ⁊ in multis sibi cõtradicunt. Sed cõclusiue prosequẽdo dic aut sunt gesta erga spiritualia aut circa tẽporalia: primo casu aut circa spiritualia que vltra gratiã habẽt executionẽ sacramẽti vt est ordo: aut sunt spiritualia in quib⁹ tñ confert̃ gratia: ⁊ vltra eã nõ est aliqua executio fienda vt in sacramẽto corporis xp̃i ⁊ similibus. primo casu quãdo schismatici conferunt ea spiritualia que habẽt executionẽ extra gratiã. Aut sunt schismatici largissime vt q2 sunt in peccato mortali: ⁊ tũc alia gesta tenent ⁊ quo ad characterẽ ⁊ quo ad executionẽ sacramẽti: q2 licet existens in peccato mortali sit suspẽsus quo ad se nõ tñ quo ad alios. vt in. c. fi. de coha. cle. ⁊ mu. vnde gratia diuina per quã cõfert̃ sacramẽtũ trãsit per istũ tanꝗ̃ ꝑ carnale lapideũ. vnde peccatũ sacerdotis nõ põt ista ĩficere. vt in. c. vestra. de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ idẽ de ordinatis ab excõicato minori excõicatione: q2 tales excõicati remoti sunt a ꝑticipatione: nõ tamen a collatiõe. vt in. c. si celebrati. de cle. exc. mi. Si vero sũt schismatici large vt q2 sunt excõicati. ⁊ idẽ de alijs p̃cisis ab ecclesia: vt q2 sunt suspẽsi vel depositi. Uel ẽt sunt schismatici strictissime: ⁊ tunc aut scienter quis recipit hec sacramẽta ab eis ⁊ aut circa formã ecclesie ⁊ nihil recipit vnde ẽtiã character nõ imprimit̃. j. q. j. detrahe. ⁊ j̃. c. proxi. ⁊. c. j. cũ ibi no. de baptis. et sic potest intelligi iste tex. capiendo verbũ irritis proprie. Si vero fuit seruata forma ecclesie: ⁊ tunc character imprimit̃: sed executio non cõfertur ⁊ hoc casu procedit tex. ꝭm lec. glo. nam ordo bene cõfertur a talibus q2 ipsi ordinẽ habẽt ⁊ character imprimitur a deo cu3 sit quedã qualitas impressa in anima per quam quis disponitur ad facili⁹ recipiendũ gratiã dei: sed executio nõ cõfert̃ quia oẽs isti sunt suspensi ab ecclesia: ideo conferẽdo non possunt dare qd̓ nõ habent. Si vero ignoranter a talibus hec sacramẽta recepta sunt si ignorantia erat probabilis videtur sentire Inno. qd̓ confertur[a] ordo ⁊ etiã executio si isti erãt occulti: q2 ordo imprimitur a deo vt. xxij. distin. in sum. ⁊ in. §. porro. vnde indignitas ministri non debet impedire cum ordinatus nõ reperiat̃ in aliqua culpa. Alij tenẽt oppositũ ⁊ videt̃ Host. ꝯcludere quod ꝗ̃diu est occultũ cõferentes cõferunt ordinũ executionẽ ⁊ succedit opi. veritati. sed postꝗ̃ hoc fuerit patefactũ requirit̃ dispẽsatio etiã si totus orbis esset inuolutus: q2 ex quo ordinantes non habebãt executionẽ nõ poterãt ea3 cõferre. ⁊ ista. opi. est tutior cum ꝓpter ignorãtiam sit facta ordinatio. vt in. c. j. de ordi. ab epis. sed ꝗ̃diu hoc est occultũ opi. habet̃ pro veritate. ⁊ perinde est ac si isti nõ sint suspẽsi. Secũdo casu qñ sunt talia spiritualia que vltra gratiã nihil habent: ⁊ tũc aut ignorãter fuerũt ista recepta ab istis: ⁊ tũc confertur gratia nec est necessaria aliqua dispẽsatio. aut sciẽter ⁊ tunc sacramenta receperũt: sed a talibus recipiẽdo peccauerunt nisi in casibus permissis. vt legi. ⁊ not. xxxij. dist. in §. verũ. Si vero queritur de gestis erga temporalia. aut erãt schismatici largissimo modo ⁊ tenẽt gesta: q2 peccatores nõ sunt remoti ab administratiõe tẽporaliũ. Idem si erant suspensi a temporalibus ⁊ spiritualib⁹. Uel excõmunicati vel schismatici strictissimo modo: ⁊ tũc gesta in dãnum ecclesie nõ tenent: qd̓ intelligo nisi fuissent tolerati: quia ratiõe publici officij debẽt tenere si fuit forma seruata. ⁊ casus erat ꝑmissus: sed ecclesia lesa poterit petere restit. in integ. ad hoc quod not. de elec. nihil. ⁊ in. c. veritatis. de dolo ⁊ cõtu. gesta vero ad commodũ ecclesie tenẽt: vt hic in glo. fin. Circa hoc tamen distingue ꝭm Hostiẽ. aut cõtractus fuerunt gesti cũ eadem persona ⁊ permixtim: ⁊ tunc commodum cum incõmodo cõpensatur: vt dicitur in gl. sed si contractus fuerunt separati vel cũ diuersis personis agitati. ⁊ tũc procedat ista glo. ⁊ gesta ad cõmodum teneãt ad incommodum nõ. An autem reuocatis rebus male alienatis aliquod remedium competat emptori. dicit Uincẽ. quod sic: quia poterit habere regressum contra alienãtem. arg. in. l. falsus. ff. quod fal. tu. auto. de quo dic vt melius not. de rebus eccle. nõ alie. c. si quis presbyterorum.

1 ☞ Ordinatus a schismatico est ab officio repellẽdus: nisi probauerit fuisse cum ipso postea dispensatum.

2 Dispensatio non presumitur nisi probetur.

Dispensatus vel legitimatus ab aliquo dicẽte se habere auctoritatem debet nõ solum ostẽdere ipsam dispensationẽ sed etiam copiã authẽticã potestatis sibi concesse ad ita dispensandum vel legitimandum.

3 Dispensare censetur princeps cum inhabili: illu3 promouẽdo ad dignitatem.

4 Dispensatio quid sit.

Dispensatio non potest fieri sine cause cognitione: licet aliquando sic.

5 Princeps si asserat se cum aliquo dispensasse nõ creditur ei nisi aliud ostendat.

6 Dispẽsatus an ⁊ quãdo possit de crimine super quo fuit dispensatum accusari.

7 Dispensatio circa schismaticos quibus casibus sit reseruata pape.

Sebasti. Sapia.

1 **FRaternitati.** † Ordinat⁹ a schismatico ab officio est repellẽdus nisi ꝓbet secũ dispẽsatũ ꝑ habẽtem potestatẽ. In prima ponit̃ decisa cõsultatio. In secũda respõsio ibi: priorem. ¶ Casus literalis. Quidã prior ordinatus fuit a schismatico. quesitũ fuit a pa. quid agẽdũ sit de ipso. Respõdet papa ꝙ poterat ab officio repelli: nisi probauerit secũ misericorditer dispẽsatũ fuisse: ⁊ ab illa ꝑsona q̃ dispẽsandi habuerit potestatẽ. Ber. ¶ Not. j. ꝙ appellatione schismatici intelligimus de schismatico strictissimo modo sumpto: vt dixi sup rubri. nã ordinat⁹ a schismatico largissimo modo dicto repellẽdus nõ est ab ordine. vt dixi s̃. c. proxi. ¶ No. ij. ꝙ dispensatio ꝓcedit ex quadã misericordia. ¶ No. iij. ꝙ schismaticus cõfert verũ ordinẽ: sed nõ executionẽ ordinis: ꝙ ꝯferat ordinẽ patẽt: q2 post dispẽsationẽ põt ordinatus illũ exeq ꝙ nõ cõferat executionẽ pt3: q2 ordinarius repellit̃ ab officio. i. ab executiõe: vt hic de quo dicendũ vt dixi in prece. c. ¶ † Ulti. no. nõ credendũ alicui asserẽti secũ dispẽsatũ. oportet ergo vt dispẽsatio probet̃ legitime ⁊ qd̓ fuerit facta ab habẽte potestatẽ. ⁊ ad hoc sis cautus vt qñ dispẽsatio fit ab eo cui est ꝯcessa potestas de iure speciali nõ solũ recipias literas sup dispẽsatione tãtũ: sed etiã copiã autẽticã potestatis sibi cõcesse sup dispẽsatiõe fiẽda. nã non crederet̃ dispẽsanti si diceret se habuisse potestatẽ dispẽsandi. ad h̃ ꝙ no. ĩ. c. j. ð off. dele. li. vj. ꝑ Io. an. ĩ nouella. ⁊ ꝙ no. in fili ĩ. c. cũ in iure. de offic. delegati. vide ꝙ dixi ĩ. c. sup his. de fid. istru. ¶ In gl. j. ibi ꝙ exp̃ssa cã ꝓsumit̃. No. gl. q2 quotidie allegat̃. Idẽ no. ĩ. c. lr̃as. de ꝯces. p̃bẽ. Idẽ Host. ⁊ Gof. h. ⁊ Inn. de fi. p̃sby. c. veniẽs. ¶ 3 † S3 alið idẽ sensit in. c. diuersis. fa. de cle. cõiu. vbi sensit ꝙ ordinando seu ꝓmouẽdo ad officium interdictum videtur superior dispensare cum promoto. Io. and. hic distinguit qd̓ aut super dispẽsatione fienda vel non ꝑmisit superior cause cognitionem: ⁊ tũc nõ promouendo videt̃ dispẽsare: aut nõ premisit cause cognitionẽ: et tunc non videt̃ dispẽsare: imo punitur promouẽdo indignum. vt in. c. qui in aliquo. ⁊ in. c. quicũq3. alle. in gl. et pro hac distinctione adducit in simili not. in. c. fi. de cõiu. seruo. vide etiam glo. in. c. vnico. de eta. ⁊ quali. lib. vj. et cũ hac di. Io. andr. que videtur satis equa trãseunt cõmuniter doct. ⁊ solet quotidie allegari. Sed cõtra hãc distinctionem facit tert. in. c. preterea. de test. cũ ibi no. vbi cũ infame ꝓmoto ad officium publicum ex sola promotione videtur dispẽsatum

a ¶ Cõfert̃. de isto articulo an ordinati ab occulto excõicato consequãtur executionem ordinũ vide relata per Fel. in c. ad probãdũ. s̃. de re iud. vbi multa adducit pro et contra.

a ¶ Verbū dispē-so. adde tex. i gl. ⁊ doc. in. l. imperia lis. ꝟ. si miles. C. de mu. vbi disponit qd si ipator cōces sit dignitatem ali cui cēset dispēsare cū oī macula ⁊ ipedimēto ēt si nō apponat clā ꝑon obstāte ex quo in fert Bald. ibi qd si papa sciens aliquē esse spuriū fa cit illū epm intelligit eū legitimare vt succedat et succedat ei tāq legitimo: qd dubiū videt esse an legitimat⁹ ad spiritualia dicat cē legitimatus qtum ad tēporalia de quo in. c. ꝑvenerabilē. s. qui fil. sint legi. Sebasti. Sapia.

b ¶ Aut notori⁹. Vide doc. in. l. qdā ꝯsulebāt. ff. de re iudi. cū alijs allegatis ꝑ se. in. c. nōnulli. i ꝑn. col. xvj. i. iiij. fallētia. ver. cōfirmat ista qrta fallētia. s. de rescrip. vbi cōcludit φ si papa aliqd ꝯcessit i habili ex certa scia vr secum dispēsasse. Sebasti. Sapia.

c ¶ Qd apostata. Nunqd aūt apostata priuet φ nō possit ꝯherevide. Pract. papi. i forma libelli i actio ne reali. col. vij.

d ¶ Hereticus. ad de Old. ꝯs. cclxxi. vbi ponit an dicēs qd peccata remittat solus de⁹ sit hereticus. Sebasti. Sapia.

e ¶ Clericale. Ad hec vide gl. in. l. si ignorās. ff. loca. ⁊ φ no. Bal. in. c. q in ecclesiarū. co. j. s. de consti. Zacharias.

f ¶ Ipso facto. Ni si monitiōe pmissa. glo. est i. c. trāsmis. in v. post posito. s. de elec. p. c. si. de vi. ⁊ ho. cler. Ang. i aut. de mo. ꝟ. si qs aūt. Spe. ti. de cle. cōiu. col. j. et Jo. an. in suo consi. incip. qꝛ sepius dubitari.

ratione infamie preterite: ⁊ hoc quando infamia erat publica: vt ibi no. Hosti. ⁊ hoc videt velle gl. in. c. q i aliquo. li. di. vt faciamus differentiā inter occultum ⁊ publicū vt sic cum occulto videat facta dispēsatio. sed in publico nō sic. ꝑ hoc adduco tex. in. l. barbari⁹. ff. de offi. preto. in versicu. potuit.

4 ¶ †Sed gl. in. c. si qui fine. lxxxi. dist. indistincte tenuit qd etiā circa votū non videt facta dispēsatio. ⁊ pro hoc facit qꝛ in dispēsatione requirit cause cognitio. est enim dispēsatio iuris cōmunis relaxatio facta cum cause cognitiōe ab eo q habebat potestatē dispēsandi vt dicit glos. no. in. ꝟ. nisi rigor. j. q. vij. si ergo nō precessit cause cognitio nō pōt dici dispēsatio ⁊ arguēdo a diffinitione vocabuli videt optime probari di. Joā. an. vt satis sit precessisse cause cognitionē: ⁊ postea per misisse lʒ nō fuerit expssum verbū dispēso^a: qꝛ de facto dispēsauit relaxādo ius cōe. Sed pro cōcordia aliarum opinionū sic puto distinguēdū quod aut notorius^b indignus fuit ꝑmotus per principē: ⁊ videt secū dispēsatū: qꝛ princeps nō astringitur ad cause cognitionē permittendā sʒ sufficit sola volūtas. iuxta no. per Jnn. de sta. mo. cum ad monasteriuʒ. et hoc casu procedit. l. barbarius. cū materia sua. Aut loquitur in inferiore. ⁊ ꝑcedit opi. ⁊ di. Jo. an. qꝛ inferior arctat ad cause cognitionē ꝑmittēdā: alias nō est dispēsatio: vt dicit

5 Jnno. in. c. cū ad monasteriū. de sta. reg. ¶ †Jn ea. glo. ibi: ꝑ testes no. bene glo. ex qua infert qd nō est credendū simplici verbo superioris asserētis se dispēsasse qd clarius tenuit gl.

6 in. c. si qui fine. ꝑalle. ¶ †Et in fi. gl. adverte: qꝛ in qꝯtū glo. dicit qd post dispensationē in occulto factā potest dispēsat⁹ de crimine accusari: nō procedit in dispēsatiōe facta ex penitentia. nā si potest probari dispēsatio licet sit occulta nō pōt amplius accusari de crimine illo. iuxta no. in. c. de his. de accu. nisi ꝑm docto. accusator ꝓsequeret iniuriā propriā. iiij. q. vj. in. c. oībus. ⁊ qd no. in ꝑalle. c. de his. Sed gl. potest. saluari in dispēsatiōe facta per sacerdotē in foro anime. nā illa nō impedit accusationē in foro cōtētioso: qꝛ intēdit ad aliū finē. ⁊ ita loquit. c. admonere. alle. in glo. Jtē pōt saluari gl. qn dispēsatio esset ita occulta qd nō potest probari tūc eā frustra allegat. Deficit eī tūc sibi probatio ⁊ nō ius. arg. si

7 mile in. l. duo sunt titij. ff. de test. tu. ¶ †Jn gl. vlt. i fi. no. gl. ꝑm Host. latius prosequēdo dicit φ i epatu solus papa dispēsat: vt in. c. qꝛ diligentia. s. de elec. Jtē in dignitate exempta vt in. c. cū venerabilis. s. de cōsu. Jn aliōs vero aut recipit ordinem scienter vel ignoranter si ignoranter ⁊ ignorātia fuit crassa ⁊ supina ⁊ solus papa dispensat: aut recipit ignorāter et ignorantia fuit probabilis ⁊ dispēsat episcopus. sicut in simili distinguit in. c. j. de ord. ab epis. ille tamen q fuit i culpa schismaticū ordinando dispēsare nō potest. vt in ꝑnc. gl. ⁊ hec distinctio satis placet. ¶ Extra glo. opp. contra tex. in eo quod dicit qd iste archiepiscopus poterit illū ordinatuʒ ab officio repellere. nā videtur quod non solū possit imo debeat. quia ordinatio fuit irrita quo ad executioneʒ. s. c. primo. ⁊ innitens tali ordinationi excōmunicat⁹ est vt ibi. So. duplex. primo vt supplicat ad literā. ibi poterit id est debes vel refertur ad facultatem dispensandi. nam poterit hunc repellere si non vult secum dispensare: ⁊ tunc ista litera stat in aliqua suppletione.

¶ De apostatis ⁊ reiterantibus baptismum. Rubrica.

¶ Quia heretici et schismatici incidunt in apostasiā ideo post titulos ꝑcedentes congruo ordine subijcit istū. Et quoniam reiterantes baptismum videntur apostatare dum recedunt a priori baptismate ideo subijcitur hic de reiterantibus baptismum.

1 ☞ Clericus deprehensus per officialē laicum sine habitu et tonsura non liberatur per censuram ecclesiasticam. Clericus qui sine habitu ⁊ tōsura immiscet se enormitatib⁹ perdit priuilegium. c. si quis suadente diabolo. 6.

2 Apostata quibus modis quis dicatur.

3 Apostata qua pena puniatur. Hereticus est ille qui credit papam non habere potestatē legis condende.

4 Clericus occultus nō incedēs nec in habitu nec in tōsura deprehēsus in maleficio: si allegat se clericū: potest petere se remitti ad iudicem ecclesiasticum: ⁊ est audiendus. 6.

5 Clericus sine habitu ⁊ tonsura etiam in enormi crimine deprehensus non perdit priuilegium fori.

7 Clericus in minoribus cōstitutus postea effect⁹ laicus: puta quia cepit vxorē vel effectus est miles: an ⁊ quādo perdat priuilegium clericale. 8.

1 Preterea. †Nō summat ꝑ Jo. an. ⁊ forte propter breuitatē ⁊ varietatem lecturarū. Sed. d. Anto. sic summat. Clericus sine habitu ⁊ tonsura deprehēsus in crimine nō gaudet ꝑuilegio clericali sʒ certe hec summatio est nimis generalis. ⁊ ꝯtra multos canones ⁊ maxime cōtra. c. si iudex laicus. de senté. exc. lib. vj. ⁊ ꝯtra. c. cōtingit. ⁊. c. in audientia. j. de senten. excō. Unde aliter summo. ⁊ primo ꝑm vnū intellectū sic. Per censurā ecclesiasticā non liberant clerici a manibus laicorū si sine habitu ⁊ tōsura sunt deprehēsi: si prius se habebant ꝑ oīa vt laici vel sic ꝑm aliū intellectū. Clericus q dimisso habitu ⁊ tōsura immiscet se enormitatib⁹ pdit priuilegiū canonis si quis suadēte. vnde eū deprehēdentes non incidūt in canonē. i. excōicationē. h. d. Et nō recipit cōgruā diuisionē. Et aduerte qꝛ secunda decretalis facit tātū ad secūdā partē rub. alie vero faciūt ad primam partē. ¶ Casus literalis. Querebatur vtruʒ clericus deprehēsus in crimine sine habitu ⁊ tōsura gaudeat ꝑuilegio clericali. Ad hoc papa respōdet quod clerici qui habitū clericalē et tōsuram dimittunt ⁊ in apostasia tanq laici conuersant si in criminib⁹ cōprehēsi teneant precipit papa per cē. eccle. illos nō liberari. Ber. ¶ Not. j. qd clericus dicit apostata relicto habitu ⁊ tōsura. ¶ Not. ij. casum in quo clericus statim pdit vnū priuilegiū clericale. Jtem not. qd clerici dicūtur habere certuʒ habitum. ⁊ de hoc vide tex. in. c. clerici. de vita ⁊ honest. cler. ⁊ vide opti. gl. in cle. j. de elec. Sed certe clerici seculares non habent certū habitū determinatū: sed quidaʒ habitus sunt eis interdicti: vt in ꝑalle. c. clerici. ⁊ in. c. quoniam de vita ⁊ hone. cle. vñ vestes eorū debent esse honeste ⁊ vsqʒ ad pedes: vt in ꝑalle. c. clerici. quidā colores sunt eis interdicti. nō tamen iure exprimitur de certa forma de quo per glos. in palea. cle. j. quam vide.

2 ¶ †Jn glo. j. ibi. est autem triplex. no. glo. ⁊ idē dicit Jnno. Et inquantū glo. de tertia specie apostasie ponit vnū exemplum videlicet quādo quis recedit ab ordine ⁊ religione iam sumpta. Jnnoc. ponit multos alios modos. vt puta: quia dimisit habitū ⁊ tōsurā ⁊ duxit vxorē et rediit ad seculum. ⁊ sic dicenduʒ est in simılib⁹. ⁊ adde hic quod no. Jnnocen. in. c. fina. de renun. ⁊ in. c. intellexim⁹. de eta. ⁊ quali. vbi not. dicit quod religiosus recedens incōsulto superiore suo ⁊ nō subijciēs se alicuius obediētie: vt quia non intrat aliud monasterium dicitur apostata: quātūcūqʒ retineat habitum ⁊ tonsuram: quia recedit a regula superioris ⁊ sic venit cōtra vnum ex tribus substantialibus. scilicet contra bonuʒ obedientie contra. c. j. de sta. reg.

3 ¶ †Qua pena plectantur isti dic ꝑm Host. quod apostata^c perfidie punitur vt hereticus: qꝛ hereticus est ex quo recessit a fide: ⁊ habēt locū iura superius posita de hereticis. Apostata inobediētie punit ⁊ diuersimode. vñ aduerte qꝛ aut qs nō vult obedire superiori puta pape seu ipsius canonib⁹ credēdo eū nō habere potestatē condendi canones, ⁊ punit vt heretic⁹^d. vt xix. dist. nulli fas. aut nō negat hāc potestatē: sed nō vult obedire ex cōtēptu ⁊ grauiter puniri dʒ vt videat deponi. et sic debet intelligi. ꝟ. hic. ⁊ si legib⁹. iiij. dist. ⁊ vnde. c. generali. de elec. lib. vj. ⁊ si est incorrigibilis tradet curie seculari. itē poterit excōicari. vt de iudi. in. c. cū ab homine. si autē nollet obedire ex quadā cōcupiscētia: qꝛ tenet astrictus: ⁊ sic mitius punit. de quo aliqd no. in. c. nā cōcupiscētiā. ⁊ in. c. j. de cōsti. apostata vero circa irregularitatē pōt diuersimode puniri vt habet in. c. pe. j. eo. tamē si est clericus secularis nō est ipso facto excōmunicatus sed excommunicādus est grauiori pena plectēdus. vt in. c. tue. ⁊. c. pe. j. e. sed religiosus sic. de quo vide bo. tex. in. c. vt periculosa. ne cle. vel mo. li. vj. Et ꝑdicta intellige nisi habitus relinquat ex rationabili cā puta: quia transit per loca periculosa vl̄ alia iusta causa. ad hoc qd le. et no. de vita ⁊ hone. cleri. deus qui. ⁊. c. clerici. cl. j. co. ti. et vide ibi per glo. ⁊ faciunt verba illius. c. vt periculosa. q tantū notant causaʒ ⁊ materiā vagandi.

4 ¶ †Jn gl. j. in fi. Ex hac gl. hic colligūtur tres lecture ad tex. Prima est vt si cleric⁹ dimisso habitu ⁊ tonsura omnino viuit seculariter pdit priuilegiū clericale^e. Sed ista lectura cōmuniter non tenetur: qꝛ primo restringit. c. si vero. allega. in glo. pro contrario. Jteʒ videtur contra. c. si iudex laicus. de senten. excō. li. vj. vbi tex. multum no. innuit qd quantūcunqʒ clericus vixerit seculariter neqʒ sit fama ipsum esse clericum: si tamē deprehēsus in maleficio allegat se clericū ⁊ petit se remitti ad iudicē ecclesiasticū est audiēdus. ad idem de senten. excom. in audiētia.

5 ¶ †Secunda lec. glo. est φ tales clerici sic seculariter viuentes non perdunt ipso facto^f priuilegiuʒ clericale. sed ecclesia nō vult eos liberare per censurā ecclesiasticā a detentoribus: qui ex

quia ex quo ipsi contẽpserũt ecclesiã merito ab ecclesia contẽni debẽt. simile in.c.ij.ne cle.vł mo.⁊ ista lectura satis est ꝓbabilis ⁊ vera in se:⁊ ſm eã secũdo loco summaui. ¶ Tertia.licet.gl.est qꝺ loquit̃ tex.de clericis q̄ perdũt omne priuilegiũ clericale.ista lectura est verissima in se lꝫ cõtineat diuinationẽ. ¶ † Potest ⁊ extra gl.dari quarta lec.vt intelligat̃ tex.nõ de priuilegio fori:sed de priuilegio canonis si q̄s suadẽte.nã clericus habet multa priuilegia:⁊ inter cetera habet priuilegiũ fori vt tm̃ cõueniat sub iudice ecclesiastico. Aliud priuilegiũ vt percutiens seu iniiciens manus violẽtas in clericum sit excõicatus.vt in.c.si q̄s suadẽte.xvij.q.iiij. Primũ cũ maiori difficultate perdit̃ ꝙ secundũ:vnde ex sola dimissione habitꝰ ⁊ tonsure ⁊ dep̄hẽsione in crimine cũ immissione enormitatis[a] nõ perdit̃ hoc priuilegiũ:vt in prealleg.c.si iudex laicus.sed priuilegiũ canonis si quis suadẽte ex quo relicto habitu ⁊ tonsura immiscet se enormitatibus:vt est tex. in.c.cũ nõ ab homine.⁊.c.ꝑpẽdimus.de sen.excõ.⁊ in hoc casu potest intelligi ista litera qꝺ isti immiscebãt se enormitatibus:vnde percutiẽtes eos nõ incidũt in excõmunicationẽ:⁊ tunc tex.hic in fi.facit mẽtionẽ de mẽsura ecclesiastica nõ eñ negat quin debeat iudicari p̄ iudicẽ ecclesiasticũ. ¶ An autem ⁊ quãdo perdat clericus priuilegiũ primũ vel secundũ. dicã plenissime in.c.perpẽdimus.prealle. ¶ † Sed q̄ro.nunquid clericus cõstitutus in minoribꝰ sine alia monitione ꝑdat priuilegiũ clericale si cõuersatur vt laicus. Sol.dicit Inno.hic qꝺ si exercet actũ omnino ꝯtrariũ clericatui vt q2 duxit corruptã in vxorẽ:vel effectus est miles,⁊ exercet arma: tũc ipso facto perdit priuilegiũ clericale:pro hoc.c.j.de bigamis.libro sexto.c.quisquis.lxxxiiij.dist.secus si non exerceat actũ omnino cõtrariũ:quia duxerat vxorẽ virginẽ.⁊ de hoc dic vt in.c.diuersis.de cle.coniu.vel effectus est miles sed nõ exercet seua.xxxij.dist.seriatim. ¶ † Et ex hoc no.qꝺ licet clericus in minoribus efficit̃ miles non per hoc perdit priuilegium clericale.ꝓ hoc alego tex.cum ibi no.in.c.fi.de cle.ꝯiu. si vero seculariter viuit exercẽdo aliquã negotiationẽ:tũc nõ ꝑdit priuilegiũ clericale nisi procedat trina monitio.ad hoc c.in audiẽtia.⁊.c.ꝯtingit.prealle. Sꝫ limito prout habetur in.c.j.de vi.⁊ hone.cleri.lib.vj.⁊ in cle.quoniam.eo.ti.⁊ not. predictam considerationem Inno.

1 ☞ Sortilegiis non debet quis vti:etiam sub spe cõsequẽdi salutem.
2 Baptismum reiterans qua pena punitur.
Baptisma reiteratũ nõ imprimit in baptizatum nouũ characterem.
4 Ignorãtia iuris positiui admittitur in his q̄ sunt minores: secus ignorantia iuris diuini vel naturalis.
5 Irregularitas an tollatur per ingressum religionis.

Ex literarum. Si crimẽ acoluti q̄ rebatizanti prebuit ministeriũ est occultũ premoueri põt:si publicũ nõ nisi cũ eo religionẽ intranti dispẽset̃.h.d. Cõmunis diuisio.secũda ibi:quia ergo. ¶ Casus literalis. Quidã egritudine longa cõfectus de ꝯsilio quarundã mulierũ vt sanari posset se fecit iterũ baptizari.quidã acolutꝰ frater illius infirmi ministeriũ prestitit sciẽter presbytero baptizãti quesitũ fuit qualiter puniri debeat acolutus iste q̄ minoris erat etatis:⁊ hoc fecit vt frater sanari posset:vnde excusandꝰ videbatur. Rñdet papa qꝺ ad superiores ordines non possit promoueri si publicũ est factũ eius:nisi ad religionẽ trãsire voluerit vt fauore religionis dispenset̃ cũ ipso.si vero occultum est poterit ꝓmoueri et de cõmisso penitẽtiã agat. Ber.
1 ¶ † No.j.qꝺ etiam sub spe consequendi salutẽ nõ est credendũ istis sortilegiis[b] ⁊ de istis dicitur in.c.j.⁊.ij.j.de sortileg. ¶ No.ij.qꝺ crimẽ publicũ impedit promotionẽ ad ordines secus autem si est occultũ:regulariter enim vbi nõ requirit̃ dispensatio:sufficit sola penitẽtie peractio.de quo in.c.fi.de tempo.ordi.
2 ¶ † No.iij.qꝺ ceteris paribus facilius dispẽsatur cũ intrante religionẽ quã cũ remanente in seculo.et hoc propter penitentiã diuturnam quã ibi est acturus.pro hoc xxxiij.q.ij.admonere. Sed queritur qua pena venit puniẽdꝰ qui facit se rebaptizari. Sol.ſm leges punit̃ vlti.supplicio. vt.l.j.⁊.ij.C.ne san.ba.sed ſm canones clericus deponit̃:laicus excommunicatur ⁊ nõ ꝓmouet̃ ad ordines.de quibꝰ dicendũ:vt in iuri.alleg.in glo.⁊ hoc verũ quando facit sciẽter secus si in casu dubij:quia potest se rebaptizari facere ſꝫ formam que habetur in.c.ij.de baptismo.
3 ¶ † In gl.fi.in fi.dic tamen ſm Hos.qꝺ in veritate nõ offuscatur sacramentũ primũ seu character iam impressus in anima nec in reiteratiõe imprimitur nouus character de quo vide bo.gl.in.§.qꝺ vero.lxxviij.dist.sed offuscatio seu iniuria fit quo ad animã facientis vnde punitur iste quo ad malum ꝓpositũ:quia in quantũ in se est intulit iniuriã:vel credẽdo aliter nõ sufficere:vel aliter estimãdo. ¶ In glos.iij.in fi.⁊ dic ſm Hosti.qꝺ iste acolutus prebuit ministeriũ respõdẽdo rebaptizanti:vt patet in antiqua que fuit hic decisa ⁊ minus bene:q2 erant in intellectu istius.c.qui credũt istum acolutũ fuisse rebaptizatũ vel rebaptizantẽ:sed nõ est verũ:q2 tm̃ prebuit ministerium rebaptizanti ⁊ auxiliũ in respondẽdo.
4 ¶ † In glos.in ver.minor etas.in fi. Itẽ licet in minoribus sit licitum ignorare iura positiua nõ tñ iura diuina seu naturalia.ad hoc.l. ij.C.de in ius voc.facit.c.qui ea que dei sunt.xxxviij.dist.nec etiã venire cõtra sacramẽta vt hic. ¶ In glo.in ver.intẽtio. in fi.no.glo.qꝺ facilius expiatur delictũ ex quadã pietate cõmissum ꝙ vbi impietas p̄stat causam.facit tex.in simili in.l. si adulteriũ.§.si imperatores.ff.de adult.vbi minus punit̃ qui iusto dolore motus aliquod facinus cõmisit.
5 ¶ † In gl. in ver.religionis fauore.in fi.no.glo.q2 quotidie allegatur. ⁊ puto qꝺ non põt dari certa doctrina:quia in quibusdam tollitur ⁊ in quibusdã non sed illud est verũ qꝺ fauore religionis mitius agitur cum irregulari.⁊ crederẽ quod tm̃ in casibus in iure expressis tollitur irregularitas per religiõis ingressum cũ non habemus canones loquẽtes cõtraria.nã c.j.de fil.presby.loquit̃ in casu suo nec tollit̃ irregularitas in totum.imo nec beneficiũ potest quandoqꝫ habere vt in.c.in quibusdam.j.de penis.tene menti.

1 ☞ Infamis apostasie vł aliorũ criminũ debet se purgare.
2 Religiosus professus vel cõstitutus in sacris relinquẽs habitum dicitur apostatare.
3 Clericus in minoribus constitutus habens beneficiũ si dimiserit habitum ⁊ tonsuram dicitur apostatare:secus si nõ habeat beneficium.
Clerici inhonestis vestibus vestiti licet habeant tonsuram perdũt oẽ priuilegiũ clericale:si tertio moniti nõ desistunt.
4 Religiosi professi vel constituti in sacris qui dimiserũt habitum possunt precise compelli ad reassumendũ habitũ idẽ in clericis in minoribus beneficiatis.si vero non sint beneficiati:causatiue tantum compelluntur.
5 Clerici constituti in sacris nõ possunt renuntiare priuilegio clericali:aliĳ vero possunt per contrarium actum.

Tue. Infamatus de apostasia cõpellit̃ se purgare.primo ponit̃ decisa consultatio.secundo respõsio ibi:super secũdo. ¶ Casus literalis. Quidã clerici infamati erant de apostasia id est qui abiecerũt habitũ clericalẽ:quesitũ fuit vtrũ deberent tales tolerari vel cõpelli vt habitũ reassumãt. Rñ.pa.ꝙ clerici qui taliter sunt infamati tolerãdi non sunt in habitu seculari:sed per cen.eccle.coercẽdi vt habitũ reassumãt donec se purgauerint deficiẽte ꝓbatiõe. Ber.
1 ¶ † No.j.qꝺ infamia de apostasia inducit purgationẽ sicut infamia natalium.de pur.ca.c.accedẽs.sic infamia alioꝝ criminũ.ij.q.v.p̄sbyter.⁊ c.de hoc.c.insinuatũ.s.de simo. ¶ No.ij.modum procedendi cõtra infamatos.de apostasia.nã debẽt coerceri donec se purgauerint:⁊ licet quidam colligunt qꝺ debent coerceri vt assumant habitum donec se purgauerint.tñ iste intellectus mihi non placet.nam sapit absurditatẽ.naꝫ notarẽtur quadam infamia ex reassumptione ⁊ postea ex desertiõe:secuta purgatione:sed intellige qꝺ debẽt cõpelli ad reassumenduꝫ habitum vel ad se purgandũ:⁊ practica erit ꝙ deficiẽte purgatione statuatur eis terminus ad se purgandũ.⁊ si illã prestiterint bene quidẽ:alias habẽtur pro conuictis ⁊ cõpelluntur reassumere habitum.
2 ¶ † In gl.fi.not.bene glos.et duo tanguntur in ea. Primo qꝺ clericus in minoribus ordinibus constitutus non põt compelli ad reassumendũ habitũ ⁊ tonsuram.secundo qꝺ talis potest renũtiare in totũ ordini clericali. Sed comprehendendo omnia que hic scribũtur dic tria hic examinãda.primo aut clericus dicatur apostatare relinquendo habitũ.[c] secundo nunquid põt cõpelli ad reassumptionẽ habitus.tertio nũquid põt renuntiare ordini clericali. ¶ Ad primũ dico quod si est religiosus ꝓfessus vel constitutus in sacris dicit̃ apostatare[d].vt hic.et.s.eo.c. j.⁊.xx.q.iij.c.j.ij.⁊.iij.⁊.c.eos.qꝺ sic intelligitur per Innocẽ. ⁊ Hosti.s.c.j.nã loquit̃ ibi de clericis astrictis. Itẽ ibi equiparat clericos ⁊ religiosos quod ad reassumptionẽ habitꝰ. ⁊ illa equiparatio procedit in clerico constituto in sacris. argu.c.j.de voto.lib.vj.
3 ¶ † Aut clericus est in minoribus. ⁊ si tenet beneficiuꝫ ecclesiasticũ dicitur apostatare dimissis habitu ⁊ tonsura:quia ratione beneficij tenetur habitum ⁊ tonsuram portare.l.distinc.c.fina.⁊ quod ibi nota. Aut nõ possidet beneficium.⁊ tunc licet dimittat habitum non dicitur apostatare.ita tenet Inn.hic.quod placet.licet quidã

a ¶ Enormitatis. Adde videndum Cep.ꝯsi.xj. Alex. consil.viij. Fulg. consi.lxxxiij.
Zacharias.

b ¶ Istis sortilegiis. Addꝺ q̄ sit pena sortilegoruꝫ ⁊ diuinatorũ:⁊ dic ꝙtã de iure ciuili ꝙ canonico fustigãtur nisi sint heretici.⁊ hoc in vili ꝑsona in nobili aũt est pena ꝑpetui carceris text. est sing.⁊ q̄ nõ est alibi.xxvj.q.v.c. qꝺ ꝯ sortilegos. als.ici.ꝯ idolorũ quẽ ad hoc ꝑ singu.refert ⁊ sequit̃ Lud.ro.sing.suo ccccclx.qꝺ incip. tu scis qꝺ isti diuinatores.

c ¶ Relinquendo habitum. Adde Old.ꝯsi.ccxxiij.et se.rom̃.cõsi.ccclv. Abb.consi.lxxvj. Cald.consi.vj.,

d ¶ Apostatare. tu circa hoc põde ra glos.no.in.c.ex parte.s.de tẽpo. ord.q̄ dicit ꝙ nõ dr̃ apostatare nisi qui ad seculum rediit.

contra pro hoc facit cle.qm̄.de vi.⁊ hone.cle.vbi clerici ī minoribus nō puniunt̄ ex desertiōe habit⁹ seu portādo vestes inhonestas nisi etiā dimittāt tonsurā.nam si deferūt tōsurā nō perdūt.licet deferāt vestes seculares.secus si per oīa incedūt vt laici.sꝫ puto valde cautū ⁊ est optima cautela vt ep̄s admoneat oēs tales primo secūdo ⁊ tertio vt assumāt habitum:⁊ si nō assumpserint perdūt oē p̄uilegiū clericale.vt in c.in audiētia.de sentē.excō.nā alias sequunt̄ multe absurditates:qꝛ multi recipiūt p̄mā tōsurā seu alios ordines minores nō vt velint viuere clericaliter:sed vt dep̄chēsi in criminibus possint effugere penam secularē.⁊ ideo bonū est illaꝫ monitionē p̄mittere vel vt incedāt vt clerici vl' vt nullo gaudeant p̄uilegio clericali. ¶ † Secūdo mēbro nunquid possint compelli ad reassumptionē habitus.ↄclude ꝙ religiosi professi ⁊ seculares in sacris possunt cōpelli.vt hic.⁊ in.c.pe.j.co.⁊.c.eos.prealle.idē de cōstitutis in minoribus q habēt beneficiū:vt in.c.Joannes.de cle.coniu.⁊ in p̄alle.c.si.l.dist. si vero nō possideāt beneficia tūc p̄cise non cōpellunt̄:sed dico ꝙ poterūt cōpelli causatiue modo predicto vt moueant̄ ad reassumptionē habitus ⁊ tonsure ⁊ nō reassumētes carētē in priuilegio clericali. ¶ † Tertio casu principali nunqd possit renuntiare priuilegio clericali ⁊ si est religiosus vel in sacris clarum est ꝙ non potest:vt in.c.si diligēti.de foro cōpet.si vero est in minorib⁹ tunc verbo renuntiare nō potest: vt in p̄alle.c.si diligenti.sed facto renuntiare potest vt puta exercendo actum omnino contrarium clericatui:vt dixi in c.j.s̄.eo.vel quando tertio monitus non vult respicere.vt.s̄. dixi.⁊ idem in aliis casibus iure expressis.

1 ☞ Infidelis nō compellitur baptizari:sed si fuerit baptizatus potest compelli in baptismate remanere.

2 Infideles minus peccant:quia non agnouerūt christuꝫ:ꝙ̄ qui agnouerunt ⁊ derelinquerunt.

Quidam Judei baptizati ritus iudaicos omittere cōpellūtur. vel generalius sic Baptizati alterius secte vel fidei ritus dimittere cōpellunt̄.Et p̄mo ponit̄ iudeorū baptizatorū excessus.cōtra quē sc̄do p̄uidēs duas autoritates premittit ⁊ duas rationes submittit.secūda ibi:cū ante. ¶ Casus literalis.Quidā iudei seu īfideles volūtarii baptizati fuerūt.versi tamen reliquias prioris ritus non reiiciūt. vnde christiane religionis decorē confundūt quesitū fuit in cōcilio quid de talibus sit agendū:cum maledict⁹ sit homo qui duabus viis terrā ingreditur ⁊ indui nō debet veste de lana ⁊ lino cōtexta.Statuit conciliū vt per prelatos ecclesiarum tales obseruātie veteris rit⁹ cōpescant̄ vt sicut libero arbitrio ad baptismū accesserūt:⁊ necessitas coactiōis eos in eius obseruatiōe cōseruet cū min⁹ malū existat viam domini nō agnoscere ꝙ̄ post agnitam retroire. ¶ Not.j.qȯ in baptismo quis efficitur homo christianus dicitur eniꝫ renasci ex spiritu iuxta illud euāgelicū. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritusancto ⁊ ideo baptizat⁹ debet dimittere oēs ritus alterius fidei:nec dꝫ seruare euāgeliū cū lege mosaica. q translato sacerdotio necesse est vt legis translatio fiat.de cōsti.c.trāslato. ¶ No.ii.homines duplices maledictos esse ⁊ fugiēdos.vnū enim gerūt in corde:aliud in ore.facit.lxxviii.dist.eiiciēs. ¶ † Itē no.qȯ licet a principio paganus nō debeat cōpelli ad suscipiendū fidē christi.vt in.c.sicut.de iude.xxiii.qȯ.v.ad fidē.tamē post susceptionē fidei debet quis compelli ad ipsam seruādā etiā si fuerit baptizatus vt cōditionali.vt in.c.cōtra christianos.de here.lib.vj.xlv.di.de iudeis. ¶ † Ultimo not.ex fine litere qȯ literis paribus in minori peccato est infidelis nō agnoscēdo fidem[a] ꝙ̄ christian⁹ qui post agnitā retrocessit.iuxta illud. Turpius eiicit̄ quā non admittit̄ hospes.de iureiur.quēadmo. certo eniꝫ respectu s̄m Gof.minus malū est cognoscere ⁊ retrouenire ꝙ̄ nō cognoscere.quia si retrocedens reuertat̄ ad fideꝫ bona opera pri⁹ gesta reuiuiscūt:vt de peni.dist.iiii.si impius.sed nō sic gesta per paganū cuꝫ fuerit sine fundamento qȯ est christus.j.q.j.cū paulus.gl.faciles sunt omnes.tene menti quia ista sunt pulchra.

1 ☞ Irregularitatē incurrūt prelati si permittūt mori carceratos in carceribus.s.attenuando cibum ⁊ victum.

2 Carcer etiā arct⁹ est pena ecclesiastica:inductus tam ad custodiam ꝙ̄ ad penam.2.

3 Carceratus frāgens carceres de iure ciuili punitur pena capitis etiam si fuerit innocens.

Nobis. Apostate carcerari ⁊ affligi possunt vt habitū reassumāt. sc̄da ibi:ad qȯ. ¶ Casus literalis. Quidā clerici apostate in custodia detinētur nec induci possunt minis vel terroribus aut blanditiis vt habitū reassumāt.queritur quid de his sit agēdū.R̄ñ.pa.quod tales sub graui possunt custodia detineri ⁊ incarcerari:ita quod solūmodo misera sibi vita reseruet̄ donec a sua malitia resipiscant.Ber. ¶ No.j.qȯ dimittentes habitum ordinis vel religiōis apostate dicuntur. ¶ No.ii.officiū boni pastoris esse vt ad viam veritatis inducat peccatorē nūc timore pene:nūc p̄mio virtutis:vt sicut pri⁹ minis vel blāditiis inducat peccatorē ad penitentiā ⁊ si ista non sufficiāt exerceat coercionē.facit.xlv. dist.cū beatus.⁊.c.disciplina. ¶ † No.iii.ꝙ ecclesiasticus iudex habet penā carceris ⁊ potest clericū deputare sub graui carcere attenuādo sibi vitā vt mors sit sibi solatium vita vero tormētū:vt dicit tex.in.c.nouimus.de ver.sig.vnde dicit hic tex.qȯ reseruatur istis vita misera.vt quia s̄m Jo.an.ministrabat̄ eis panis ⁊ aqua.dicit tñ ꝙ non dꝫ superior intātum attenuare vitā carcerati[b] ꝙ propter attenuationē vite vel asperitatē carceris verisimiliter moriatur.al's nō euadit penā irregularitatꝫ:⁊ hoc multū prelati aduertāt:nā vt hic dicitur seruari licet cum miseria:⁊ tex.in.c.nouim⁹ dicit qȯ pane doloris ⁊ aqua angustie sustentādus est.nō ergo vita ei extenuāda est:vt potius extinguat̄ ꝙ̄ sustētet̄.facit qȯ no. Jo.de lig.in cle.j.de peni.⁊ remis. ¶ † Sed ↄtra predicta facit tex.in.l.aut damnū.§.solent.ff.de penis.naꝫ carcer deputatus est ad custodiam ⁊ non omnino ad penaꝫ.vt ibi dicit̄ solu.de iure canonico possumus vti carcere ⁊ ad custodiā et ad penā.vt hic.⁊ in.c.quis.de pe.li.vj.⁊ in p̄petuū ⁊ ad t p̄s vt in verb.donec. ¶ † Quid aūt si carceratus[c] frāgit carcerē de iure ciuili est puniēd⁹ pena capitalis ēt si innocēs sit ⁊ mitius punitur si sine fractione per incuriaꝫ custodis cepit fugam de quo dicendū vt in.l.j.⁊.ii.ff.de effrac.sed de iure canonico potest ad depositionē procedi ⁊ data incorrigibilitate ad traditionem curie secularis.de quo dicendum vt not. in.c.cum non ab homine.s̄.de iudi.

1 ☞ Apostata dicitur etiā ille irregularis qui deposito habitu sue religionis efficitur clericus secularis.

2 Regularis dimittēs habitum incidit in excōmunicationē.

3 Papa solus dispensat cōtra canones:nisi in casibus in quibus tacite vel expresse dispensatio permittitur inferiori.

4 Regularis intrans aliud monasteriū licet sit magis larguꝫ non dicitur apostatare.

Consultationi. Monach⁹ ī apostasia ordinatus nō pōt sine dispēsatione pape in suscepto ordine ministrare. ¶ Casus literalis. Quidam monachus sacrum ordinem in apostasia recepit:tandē penitentiā agēs abbati suo recōciliatus fuit.queritur vtrū ministrare possit in ordine sic suscepto. Respōdet papa quantūcunqꝫ reconciliatus fuerit ⁊ penitētiam egerit absqꝫ dispēsatione sedis apostolice in ordine sic suscepto ministrare nō potest. Ber. ¶ † No.j.qȯ religiosus dicitur apostata dimittēdo habitū religionis etiam si efficiatur clericus secularis. ¶ Item no. qȯ ordo collatus in apostasia non habet executionē sine dispensatione superioris quantūcūqꝫ resipiscat ⁊ agat penitentiā. ¶ Sed quero quia ista litera facit mentionē de sacro ordine tantum:quid si recipit ordinē minorem tñ dicunt docto.qȯ etiam habebit executionē:sed hoc casu poterit dispēsare episcopus:cum papa nō reseruet sibi dispensationē nisi respectu sacri ordinis. ¶ † Sed hodie ī religioso h̄ simpliciter non procedit: quia per dimissionē habitus incidit in excōmunicationē.vt in.c.ii.ne clerici.vel mona.lib.vj.vñ ordo reperitur collatus in excōmunicatione.vnde dicēdum et distinguendum hoc casu p̄ut habetur in.c.cum illorū.in fi.de senten.excommu. ¶ Sed quero quia tex.dicit quod nō poterit ministrare in ordine sic suscepto.nūquid poterit ad minores ordines promoueri.dicendū qȯ multominus.qꝛ videtur ordinatus per saltum qꝛ ex quo est irregularis nō debet ordinari.vt in.c.j.de regu.iur.lib.vj. ¶ † In gl.ibi:solus papa dispēsare potest ⁊c. Item solus papa dispensat cū qs sciēter fecit se ordinari ab excōmunicato vel suspenso.vt in capitulo secundo.de ordi.ab episcop. Item quādo quis est simoniacus ⁊ simoniace ordinatus.vt in.c.de simoniace.s̄. de simo. Hos casus excipit Hostiē.sed dic melius faciendo regulā cōtra canones solus papa dispēsat nisi in casibus in quibus tacite vel expresse dispensatio permittitur inferiori. vt no.Innocē.de tempo.ordina.c.dilectus.argumē.c.licet canon.de electio.lib.vj.plenissime dico in.c.at si clerici.§.de adulter.de iudic. ¶ † Et in fine glos.no.glos.quod religiosus intrans aliud monasterium in casu nō cōcesso non dicitur apostatare etiam si secundū monasterium sit magis largum:quia non reperitur venire cōtra substātialia regule de quibus

Zacharias.

a ¶ Infidelis non agnoscēdo fideꝫ. adde p̄ hoc Car. in cle.j.§.si.q.xix. post glo.de vsur. vbi dicit heresim non cadere in iudeo licet erret in articlis fidei christiane.lꝫ posset cōpesci si h̄ dogmatizaret inter christianos.vt no.ibi de ⁊ no.Hemi.ii. q.c.multi.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Carcerari adde qȯ pena carceris qñ quis patit̄ famē ⁊ frigus eq̄parat̄ morti: vt no. Bal.in.c.j.§. deniqꝫ.q̄ fuit prima cā bñfi.amit. facit qȯ no.Bar. in.l.j.§.diu⁹ seuerus.ff.de q̄ōni.q autem dicant̄ in carcere d̄tineri declarat Ang.ī.l.q in carcerem.ff.qȯ metus causa.

c ¶ Carcerat⁹.Et an fuga plene p̄bet ⁊ faciat eos haberi p̄ ↄfessis.habes tex.probāteꝫ ꝙ sic in.l.ī eos.ff. de cust.reo.⁊ in.l. milites agruꝫ.§. pe.ff.d̄ re.milit.p̄ Anto.de but.ī.c. ꝙ̄to.ii.d̄ p̄sum.et qd si aufugit aperto ostio. habet̄.p̄ Ja.but. Gui.et Bal.in.l.succurrit.ff.ex qui.cau. ma.et per Bar.⁊ Lud.in.l.admonendi.ff.de iust.⁊ iur.et per Ange. in.l. vtrum.ff.de fur.in qbus locis ponit̄ qñ qs aufugit aperto ostio ꝯ ruptis cōpedib⁹. d̄ qua materia late per Jas. ī.d.l. ad monēdi.in.lxviii.col.

quibus in.c.cuꝫ ad monasteriū.in fi.de sta.reg. Itē no.in.c. ex parte.de temp.ord. Et vide Inno.in.c.fi.de renun.⁊.in.c. intelleximus .de eta.⁊ quali.dixi.s.eo.c.j.

¶ De his qui filios occiderunt. Rubrica.

¶ Supra in quatuor primis titulis visum est de his q pec cant pncipaliter in deū:cōsequenter restat videre de his qui peccant in homines ⁊ in deum etiā:vt de cōmittētibus homicidiū:sꝫ quia inter homicidiorū genera homicidiū filiorum est grauius ideo primo de his promittitur.

☞ Contritio confitentis posset esse adeo magna:vt ille q confitetur posset mereri absolutionem citra aliam penitentiam sacerdotis.

Confessio verecūda multū proficit in remissionē peccatorū.

Delictum commissum calore iracundie non excusat.

Delictum commissum tempore furoris non est punibile.

Occidēs parentē vel filium punitur ſm leges etiā in terris ecclesie quia ſm canones non reperitur in hoc aliqua pena.

VEniens. Mulier occidēs sponte filiū dꝫ ppetuo in monasterio penitere:si tū timet de incōtinētia datur vel saltē nō denegat sibi licētia nubēdi: et loquit hec decret.i foro anime.scda pars ibi:mādam⁹. ¶ Cas⁹ literalis. Quedā mulier filiū de quodā succepit.ille vero improperabat eidē qd eius filius nō esset vnde ipsa diabolico furore accensa filium interfecit:vnde ipsa lachrymabiliter ad papā accedēs petijt sibi impendi cōsiliū salutare mādat papa epo loci vt laboret eā inducere vt ad aliqd monasteriū trāscat:in quo penitētiā agat de ꝯmisso.si aūt ad hoc induci nō poterit det ei licētiā vt i dño nubat:q̄ tuti⁹ videt vt nubat vni ꝙ ihoneste multos admittat. Bar. ¶ † No.j.ibi:lachrymabili cōfessiōe ⁊c. qualis dꝫ esse penitētia in foro penitētiali.nā lachryme sūt signū cōtritionis interioris.⁊ tanta posset esse cōfitētis ꝯtritio:vt sine aliqua penitētia imponēda p sacerdotē mereret integrā absolutionē peccatorū vt no.in.c.baptismi vincē.de cōse.dist.iiij.⁊ de peni.dist.j.mēsurā.nā maxima cōtritio est maxima pena interior:sic etiā rubor quē qs patit in ꝯfitēdo est maxima pars pene ⁊ multū pficit in remissionē peccatorum.vñ multū proficit sepe iterata cōfessio sic de peni.dist.j. quem penitet.vide bo.glo.in.§.pfecta peni.ea.dist. ¶ † Secundo not.ꝙ calor iracūdie nō excusat a peccato[a] ex quo nō tollitur sensus hominis:secus si induceret furorē q̄ delictū cōmissum tēpore furoris nō imputat ad penā vel ad culpā. satis eñ punitur suo furore.vt in cle.vnica.de homi.⁊.iij.q. ix.iudicas.⁊.xv.q.j.in prin. ¶ No.iij.qd nō est suadēda oino religio ei de cuius incōtinentia timetur:imo meli⁹ cōsulit vt matrimoniū cōtrahat.xiij.dist.nerui. ¶ † In gl.j.in fi.dic ꝙ ſm leges occidēs parētē vel filiū acerrima pena punit.nā suit in culeo.i.in sacco corio cū cane:simia:gallogallinaceo ⁊ vipera.⁊ pijcitur in mari vel in flumine:et si ibi nō est mare vl' flumē tūc portat ad siluas a feris aīalib⁹ lacerandus:⁊ imponit ista pena:vt sic viuus careat vsu oīꝫ elemētoꝝ ⁊ superstiti desit celū ⁊ mortuo terra.⁊ fit ista mixtura istoꝝ animaliū ad maiorē penā:q̄ canis naturaliter fugat simiā.⁊ simia gallū:gallus viperā:⁊ cū vipera nō inueniat refugium intrat corpus illius. De iure aūt canonico nō iponim⁹ hāc penā mortis.vt.c.sentētiā.ne cle.vel mo.sed lꝫ ista glo.dicat qd punitur vt hic dr.⁊ in.c.fi.j.eo.dic hoc nō simpliciter verum.sed ista iura loquunt i foro anime:vbi tantū imponit penitētia vt satisfaciat deo quē lesit sed in foro cōtētioso ēt ſm canones imponit grauis pena.nā videmus ꝙ p simplici homicidio etiā nō qualificato clericus deponit vt i.c.cuꝫ nō ab hoīe.de iudi.⁊ qd ibi dixi.itē i homicidio qualificato vt in eo qui fecit aliquē interfici p assassinū ecclesia imponit magnā ⁊ grauissimā penā:vnde diffidit eū cū bonis suis:et sic impune pōt occidi de quo dic vt i.c.j.de ho.li.vj.vnde cōcluderē ꝙ aut laicus ꝯmisit hoc crimen ⁊ supposit⁹ est tpali iurisdictioni ecclesie.⁊ tūc mādabit ecclesiasticus iustitiam facere.vt i.c.fi.ne cle.vel mo.li.vj.⁊ puto ꝙ talis punit pena legali:q̄ de iure canonico nō reperit pena talibus apposita ergo recurrēdū est ad ius ciuile.vt in.c.j.de no.ope.nū. Aut est cleric⁹:⁊ tūc etiā existimo ꝙ deponi debeat ⁊ sine alia incorrigibilitate tradi curie seculari.nā si pro simplici homicidio fit depositio ⁊ detrusio in monasteriū vt in.c.cū non ab hoīe.de iud.ꝛ.icto.c.tue.de penis.debet pro isto homicidio qualificato imponi grauior pena:sed grauior pena non inuenitur.ergo cū nō habeat ecclesia quid vltra faciat relinqt eū iudici seculari.arg.pꝛalle.c.cū non ab homine.⁊ hoc q̄ dolose vel appensate interfecit parentē vel filiū sec⁹ vbi nō esset tanta culpa.⁊ circa hāc penam vide qd dixi in.c.at si clerici. ⁊.c.cū nō ab homine.s.de iudic.licet doc.hic tāgentes hanc materiam videntur aliud sentire.

☞ Diuortium non est cōcessum inter virum et vxorē:etiā ꝙ vnus ipsorum cōmunem filium interfecerit.

INtelleximus. Mulier occidēs filiū ppt ꝙ a viro se parari non dꝫ:sed alia penitentia sibi imponit et loquit de foro anime:vt dixi in pcedēti.c. ¶ Cas⁹ literalis. Quedā mulier diabolo instigante filiā suā occidit ppt qd dñs terre maritū ipsi⁹ ipsaꝫ cōpulit abiurare significatū fuit hoc do.pa.vnde mādat dioce.epo quatenus sup hoc ita puideat:ꝙ de cōmisso excessu penitentiā agat ⁊ saluti sue ⁊ filiorū cōsulat:⁊ nō obstāte iuramento pdicto eā viro suo restituat ita qd filios suos possit libere gubernare. Ber. ¶ No.j.ibi furore diaboli.ꝙ cōmittēs detestādū facinus videt diabolico furore accēsus.vj.di.§.pēsandū.naꝫ de mō suggerit pctm mētib⁹ hoim.xvj.q.ij.visis. ¶ No.ij.ꝙ ppter crimē ēt grauissimū ex quo criminosus venit puniēdus vltimo supplicio nō dꝫ separari matrimoniū ꝯiugib⁹ remanētib⁹ in seculo. ¶ † Ultimo no.de specialib⁹:et sic qd vxor nō pōt a marito dimitti ppter homicidiū ēt in cōem filium cōmissum.nā de⁹ tm̄ excipit cām fornicationis.de hoc.xxxij. q.vij.in.c.hi q.⁊.c.de diuor. ¶ Sed opp.⁊ videt qd ista mulier dꝫ puniri vltimo supplicio vt dixi in.c.precedenti. Sol. hic nō aperit qualiter sibi preceptū fuerit:sed ecclesia de hoc se non intromittit cū laica sit:sed tātū cognouit de mrīmonio qd spectat ad ecclesiā.i.respectu penitētie iponēde in foro anime que imponitur ſm circūstātias peccati vt in.c.de⁹ qui ecclesiam.de peni.⁊ remis.

DE infantibus. Se summat ponēs penitentiā parētū circa quos pueri reperiunt oppressi. ¶ Casus literalis. Infantes aliquādo reperiunt mortui cū patre ⁊ mre i lecto nec appareret vtrū a patre vl' a matre oppressus sit vel propria morte defunct⁹. Querit qd sit in hoc casu agēdū patri vel matri. Rñ.pa.parētes nō debēt esse inde securi nec sine pena:veꝝ tñ discretio pietatis dꝫ adhiberi:vbi nō fuit volūtas:sed euētus mortis causa. Si vo eos interfecerūt scire debēt se grauiter deliquisse. Quidā dicūt qd penitētiā trium annorū debēt agere:quoꝝ vnū peragāt in pane ⁊ aqua. Ber. ¶ Not.j.cōtra collocātes paruos filios ppe se in eodē lecto.nā hoc fieri nō dꝫ.dt canon.ꝙ parētes hortādi sunt ne hoc faciāt.ij.q.iiij.c.cōsuluisti.vbi bo. tex.⁊ si aliter faciant sunt in graui culpa adueniēte casu aduerso. ¶ No.ij.ꝙ vbi pbabiliter dubitat de peccato dꝫ iponi aliqua penitentia.in cōtrariū tamen facit q̄ in penis mitior interpretatio est fienda:in regula in penis.de reg.iur.li. vj.dic ꝙ in foro contētioso pcedit contrariū:sed in foro anime[b] vbi tantū agitur.de salute anime hꝫ locū qd ibi dicit:vt fiat durior interptatio q̄ illa tutior.vide bo.gl.i.c.de scru.⁊ per Inno.de testib⁹.cū tu. ¶ Ultimo not.penitētia iponēdā in casu dubij qñ.s.dubitat an parētes fuerint in culpa.an ne.⁊ facit iste tex.in fi.cōtra cōsuetudinē quorūdā locorū in quib⁹ hoc casu publica imponit penitētia ⁊ solēnis de qua in.c.in capite.l.dist.qd fieri nō dꝫ.nā illa penitētia iponi nō debet nisi crimē adeo graue sit ꝙ cōmoueat totā vrbē:vt in pꝛalle.c.in capite. ¶ In glo.j.ibi cū culpa graui precedēte. Exemplū ſm doc.ꝙ parentes collocarūt apud se paruos filios qd facere nō debēt:vt in pꝛalleg.c.cōsuluisti. Leuis vero culpa est qñ nō apud se collocauerūt:sed in loco remoto nulla potest culpa assignari qñ reperitur mortu⁹ in cunabulis.nā tunc aliqua penitētia propter dubiū poterit adiūgi: quia forte per prius minorē diligentiā adhibuerūt parētes forte nimis restringēdo membra vel nimis curiose attendēda vnde in hoc casu eligatur pars tutior ⁊ in penitētia iponenda valet multū arbitriū discreti sacerdotis.vñ ſm circūstantias pōt augere vel minuere penitentiā etiam iure expssam et taxatam:vt in.c.deus qui.de pe.⁊ remis.

¶ De infantibus ⁊ languidis expositis. Rubrica.

¶ Quia exponentes infantes ⁊ lāguidos eos qui occidunt ideo post rubricam precedentem subijcit istam.

☞ Pater priuetur patris ptāte:et dñs dñica:si filios vel seruos exposuerūt vel ratum habuerūt:vel alimēta eis denegauerunt si fuerint languidi alias secus.2.

Alimenta prestita alicui siue sit affinis siue non:an ⁊ quādo repetantur.

Zacharias.

[a] ¶ Non excusat a pctō. Adde ꝙ ꝙ uis iracundie calor non excusat a delicto.vt.l.si nō ꝯuitij.C.de iniu. facit tñ ita delinquētē miti⁹ puniri.ita no.i.l.j.C.si qs impe.male.⁊ i l.famosi.C.ad.l. iul.maie. Bar.in l.fi.et ibi bo.text. Alex.ff.ad.l.iul. repe. Arch.ij.qō. iij.§.nōdū.⁊.xvj. q.j.c.inter hebraicum. Aduerte tñ qd Spe.i ti.de accu.v.qd si vocauite.videt tenere ꝙ oino excuset.

Sebasti. Sapia.

[b] ¶ In foro aīe.adde ꝙ si ꝯtrꝫ fiat faciēs icurrit peccatum mortale vt not. Bal.i.c.fi.de pscr.i.j.co. Et ad hoc multa accumulat Fel.i.c.auditis.col.xxiij.vs. limita secūdo.s. de prescri.

1 **SI a patre.** †Pōt sic sūmari. Infans exposit⁹ a patre vel aliquo cōsentiēte vel ratū habēte hoc ipso a patria potestate liberaꝛ. Idē in seruo ⁊ liberto q ob predictā causam liberātur dominica potestate. ⁊ idē iuris est in ꝑdictis lāguidis cuiuscūqꝫ etatis sic expositis vel cum eis alimēta denegātur. hic tamen qui predictis alimēta prestiterint nullū ius in eis acquirūt. ¶ Casus literalis. Si a patre vel ab alio patre sciente infans expositus fuerit contra officiū pietatis hoc ipso filius a potestate patris est liberatus. cū hoc casu libertus efficitur ingenu⁹: ⁊ seru⁹ in libertatē eripiꝛ. ⁊ hoc idē intellige de lāguidis ꝑdictis expositis cuiuscūqꝫ etatis fuerint: vel si alimēta alicui de predictis personis scꝫ filijs libertis ⁊ seruis languidis negari cōtigerit. verūtamen qui hos suscipiunt propter hoc in eorū personis ius aliqḋ vēdicare nō possunt. Ber. ¶ No. j. tex. qḋ quo ad expositionē huius capituli paria sunt patrem exponere vel aliū eo sciente. ⁊ nomine patris vel etiā nō nomine patris ⁊ patre postea habēte ratū. ¶ No. ij. bonū casuꝫ in quo pater ꝓpter delictū suū priuatur patria potestate. ¶ Itē no. iij. ꝙ valet ar. de patria potestate ad dominicā circa libertatē. Itē no. iiij. ꝙ dispositio huius. c. ꝓcedit etiā in filijs nam cō pater de patria potestate priuetur sequitur ꝙ. c. loquaꝛ de legitimis: qꝛ nō legitimos nō habet in potestate. vt isti. de nup. §. aliquādo. ⁊ no. in. c. cū haberet. de eo qui dux. in mat. ¶ †Ultimo no. casuꝫ in quo pater vel dn̄s priuatur patria potestate vel dn̄ica denegādo alimēta filio vel dn̄s seruo. Sed est dubiū nunquid iste tex. debeat intelligi īdistincte. siue denegaꝛ eis sanis siue languidis. Gof. intellexit indistincte dicēs istos tres casus equiparari. s. exponere infantē ⁊ languidū cuiuscūqꝫ etatis. Itē denegare alimēta sed Inn. Host. ⁊ Uincen. restringūt hanc literā qn̄ denegantur alimēta eis languidis. Itē Azo in sum. hui⁹ ti. qḋ mihi placet. nā maius delictū ⁊ magis detestabile est denegare alimenta languidis ꝙ̄ sanis: ⁊ iō grauiori pena afficiendi sunt parētes vel domini. Itē in iure expressum est cōtra parētes impie denegātes alimēta filijs. vt in. l. j. §. si quis a liberis. de lib. agno. ⁊ in ꝑalle. c. cū haberi. ⁊ ideo cessat ista pena. nā in dubio mitior est interpretatio fiēda quo ad penā incurrendā vt in regula in penis. ⁊ in regula odia. de reg. iur. li. vj. ⁊ multū pondera literā: qꝛ loquiꝛ de infante habet ergo locū hoc. c. vsqꝫ ad septimuꝫ annū. qꝛ infantia durat vsqꝫ ad illud tp̄s. vt in. c. literas. de despō. impub. vide gl. in proemio sexti que distinguit omnes etates.

3 ¶ †In gl. in ver. liberatus ibi. sed restituet expensas. sed aduerte: quia gl. non declarat quas expēsas. sed glos. in. c. vlti. lxxxviij. dist. dicit ꝙ repetantur expense facte circa puerū in addiscendo aliquā artē non aūt alimēta videntur eñ causa pietatis facta ideo nō subiaceāt restitutioni vel repetitioni l. alimēta. C. de neg. gest. no. xij. q. ij. sacrorū. ⁊ idē videꝛ velle Jo. an. hic recitādo. sed tex. videꝛ in oppositū in. l. j. C. e. vbi fit mētio etiā de expēsis circa alimēta. ⁊ licet loquaꝛ in seruo exposito idē eadē rōne in filio ⁊ fortius. sed ꝓ opi. gl. multū facit. l. patrē. C. de nup. vbi in vno casu tantū reseruat repetitionē alimētorū qn̄. s. expositus nō vult ducere in vxorē filiā nutritoris. ergo regulariter nō repetuntur. Sed pōt dici qḋ aut alimēta sunt ꝑstita ab eo q ad hoc tenebaꝛ vt puta ab ecclesia. ⁊ dꝫ alere hos pauperes. ⁊ tūc nō est locus repetitiōi etiā precedēte ꝓtestatione: vt in ꝑalle. c. sacrorū. ⁊ in ꝑalle. l. alimenta. C. de neg. gest. ⁊ qḋ ibi not. aut sunt ꝑstita ab eo q tenebaꝛ: ⁊ tūc aut a cōiūcto ⁊ ꝑsumptio est ꝙ voluit donare nisi fuerit protestatus ita loquiꝛ. l. nesenni⁹. ff. de neg. ge. aut cessat ratio cōiūctionis: ⁊ tūc aut nutritor fuit ꝓtestat⁹ qḋ ipse intendebat repetere. ⁊ in dubio repetit oēs expēsas. vt in. d. l. nesennius. aut nō fuit protestat⁹ ⁊ si facit cā pietatis: ⁊ hoc cōstat saltē ex cōiecturis: vt qꝛ erat homo diues vl' liberalis: ⁊ tunc nō repetit alimēta nisi in casu. vt. d. l. patrē. ⁊ hoc ꝓcedit dictū glo. aut non cōstat ꝙ fecerat causa pietatis ⁊ repetit oēs expēsas. ⁊ sic ꝓcedit. l. j. ⁊ de hac materia vide bo. glos. in ꝑalle. c. fi. vbi de hoc. ¶ Jo gl. pe. ibi si monasteriū ipsum expulit. cōclude ergo qḋ aut sol⁹ abbas expulit et nō dꝫ puniri monasteriū: qꝛ delictū persone ⁊c. in regula delictū. de re. iur. lib. vj. aut monasteriū expulit. ⁊ dicit Gof. qḋ anteꝙ̄ aliud monasteriū ingrediaꝛ acquirit ꝑmo: secus si post ingressum hoc vltimū placet: lꝫ dubito de ꝑmo. nam si fuerit expulsus de monasterio legitime nō videꝛ amplius habere cōmunionem cū illo monasterio. arg. c. ne ꝓ cuiuslibet. xvj. q. j. ergo est sub potestate episcopi.

~ Sebasti. Sapia.

a ¶ Irregulares. An et qn̄ irregularitas sit de iure diuino. vide Fel. in. c. fi. col. ij. vſ. extra materiā. ſ. de maio. et obe. in. c. ad audientiā. col. j. versi. sed aduerte. j. eo.

¶ De homicidio voluntario vel casuali. Rubrica.

¶ Uiso de homicidio in specie competēter subijcit rubricā generalem de homicidio. et quia homicidiū quoddā est necessarium quoddam voluntarium. vt. j. eo. sicut dignū ideo subijcit de vtroqꝫ.

1 ☞ Immunitate ecclesiastica nō gaudent illi q in ecclesia propria cōmiserūt: delictū: pretextu habende immunitatis.

2 Mors vbicūqꝫ canonibus nominatur: intelligiꝛ de ciuili.

SI quis. Nō pōt congrue summari ꝓpter breuitatē et lecturarū varietatē: sed ſm intellectū glo. h. d. Homicida ex proposito nō gaudet immunitatibus ecclesiasticis. sꝫ iste intellectus nō ꝓcedit de iure. vt in. c. fi. de immu. eccle. vt. j. dicā. imo poti⁹ debebat in illo titulo collocari: ideo ad aliū intellectū sic summari pōt. Homicida ex ꝓposito debet deponi ab altaris ministerio. vel sic. Homicida incorrigibilis debet deponi ⁊ tradi curie seculari vt moriaꝛ. Posset ⁊ aliter summari vt. j. patebit. ¶ Not. ſm vnū intellectū quod de iure diuino procedit irregularitas[a] que causaꝛ ex ꝓposito: nō autē illa que casu contrahiꝛ. vnde illa videtur inducta de iure positiuo. ¶ Not. qḋ īdustria qn̄qꝫ sumitur in malā partē vt hic. nā hic diciꝛ interficere per industriā qn̄ parauit insidias. vnde verbū per insidias declarat illud verbū per industriam ⁊ dic industriā id est ex proposito. ¶ †In glo. ij. in fi. ex hac glo. colligiꝛ primus intellect⁹ ſm quē summaui. vt intelligaꝛ tex. de laico fugiēte ad ecclesiā post homicidiū ꝑ insidias ꝑpetratū vt propter atrocitatē delicti nō gaudeat immunitate ecclesiastica: simile in publico latrone ⁊ cōmittēte maleficiū in eccl'ia. hanc lectu. sentit etiā hic abbas. sed certe hec lect. nō est vera. ⁊ licet potuisset procedere olim in veteri testamēto quo tēpore nō emanauerūt leges humane cōferētes immunitatē ecclesijs. hodie aūt secus est dicēdū. de quo in terris eccl'ie debeat gaudere immunitate allego tex. apertū per locū a speciali in. c. fi. de immu. eccle. vbi diciꝛ ꝙ committētes homicidiū in ecclesia vel cemiterio ex ꝓposito vt cōsequanꝛ immunitatē non debēt gaudere ea. vt punianꝛ in ꝙ deliquerūt. nā quia violauerūt sacrū cōmittēdo ibi delictū nō debēt a sacro defendi. ⁊ sic loquiꝛ de homicidio ex ꝓposito ꝯmisso ⁊ sic priuanꝛ immunitate: qꝛ homicidiū ꝯmiserūt in ecclesia: secus si extra licet ꝓposito. allego. ad idē. c. inter. eo. ti. vbi diciꝛ ꝙ fugiēs ad ecclesiā ꝙ̄tūcunqꝫ graue delictū cōmisit nō dꝫ inuitus inde extrahi. cum ergo casus hui⁹. c. ſm hunc intellectū nullibi sit exceptus: ⁊ est lex Exodi ⁊ nō noua debem⁹ stare regule generali. forte tū vt dicit Inn. ꝓcedebat iste tex. in altaribus veteris testamēti que nō erāt tāte autoritatis quāte sunt nostra. Danꝛ ergo ⁊ alij intellect⁹ per Doc. vt intelligiꝛ de mortuo per penitētiā vel vt moriatur. s. in peccatis suis: vl' vt deponaꝛ: qꝛ depositio est mors ciuilis. vt. ij. q. vij. qꝛ ergo. vel ſm Host. posset intelligi de incorrigibili qui dꝫ post depositionē tradi curie seculari: vt in. c. cū nō ab homine. ſ. de iudic. Alij vt Gof. intelligūt literā prout iacet sꝫ dicit ꝙ nō est hec lex obseruāda: sꝫ fuit hic posita vt sciretꝛ sed cōtra hoc facit. l. j. C. de ve. iu. enu. ⁊. c. si apostolice. de preben. lib. vj. nā omnia nostra facimus quib⁹ autoritatē nr̄am impartimur. ex quo ergo papa īterseruit hoc volumine hanc antiquā legem: ⁊ in ꝑncipio mādauit qḋ deberemus hoc volumine vti in iudicijs ⁊ in scholis: vn̄ videtur hanc. l. cōprobasse. Cōcludēdo ergo possum⁹ dicere qḋ hoc. c. potest intelligi tā in laico ꝙ̄ in clerico. ¶ †Primo 2 potest intelligi in laico vt euellaꝛ ab altari. i. ab ecclesia ⁊ a ꝯmunione fideliū per excōicationē. nam vbicunqꝫ in canonibus fit mētio de morte intelligimus de morte ciuili ⁊ pōt intelligi de morte. i. de sn̄ia excōicationis: vt optime probaꝛ in. c. per venerabilē. q fil. sint leg. vbi lex antiqua incorporata in corpore canon. faciens mētionē de morte exponiꝛ moriaꝛ id est ꝑ excōicationis sententiā velut mortuus a cōione hoīm separeꝛ: ⁊ ille est ad tex. no. Fatendū ergo est ꝙ tpe istius. l. ⁊ quo ad literā intelligitur de morte naturali ad hoc ꝙ le. et no. xvj. q. j. placuit. sed postꝙ̄ incorporata est in canonibus: tunc debet intelligi ciuiliter: qꝛ canon non imponit morteꝫ naturalem: imo prohibet clericū interesse vt in. c. sentētiam. ne cleri. vel mo. Secūdo principaliter. potest intelligi in clerico qui propriē euellitur ab altari cū ipse non sit affixus et obligatus altari ⁊ potest intelligi hodie dupliciter. Primo de depositione que est quedā mors ciuilis. Secundo posset intelligi de morte naturali: vt quando homicidium est ita qualificatū vt non videatur sufficere ipsa depositio. tunc eñ debet deponi et tradi curie seculari vt moriatur: vt dixi in. c. j. de his qui fi. occi. ⁊ plene in. c. at si clerici. de iudic. vbi allego istum tex. pro concor. ⁊. c. nouimus. de verb. signifi.

Fures

☞ Fures possunt impune occidi si nõ possunt aliter capi: intellige ab illis quibus fit furtum.

Homicida occidẽs aliquẽ vt liberet se ⁊ sua nõ punitur vel etiam vt liberet res tantum: ⁊ hoc vltimo casu nõ punitur scз in foro contentioso secus in foro anime.

Occidens illum qui de iure positiuo veniebat occidẽdus tenetur in foro anime secus si de iure vel naturali vel diuino: quia in nullo foro punitur.

Irregularitatẽ nec peccatum incurrit presbyter interficiẽdo aliquem ad necessariam defensionem sui corporis: secus rerum suarum.

Interfecisti. Ponit penitẽtiam occidentis latronem cuз se poterat aliter liberare. Si vero aliter liberare se non poterat non tenetur agere penitentiam nisi ad cautelam. ⁊ secũda pars ibi: si autem. ¶ Casus literalis. Dubitabatur circa furum occisores qua pena essent puniẽdi. et respõdetur ꝙ si quis interfecit furẽ vel latronẽ quem capere poterat absqз occisione. xl. dies in pane ⁊ aqua peniteat ⁊ alia facere debeat que in litera sequunť. Si vero sine odio liberãdo se ⁊ sua hmõi hominẽ interfecit cõsequeť indulgẽtiam: quia ad imaginẽ dei factus erat. ⁊ si aliquid ieiunare voluerit bonũ erit ⁊ eleemosinã faciat. Si aũt p̄sbyter hec eadem fecerit non deponať: tamẽ quãdiu viuit penitentiã agat. Ber. ¶ No. j. differentiã inter furẽ ⁊ latronẽ nã potest dici ẽm Hostiẽ. qđ nocturnus diciť fur a furno. i. nigro quia incedit in tenebris ⁊ de nocte. Latro vero de die et datur versus. Tẽpore nocturno fur capit latro diurno. In iure tamẽ capiunť synonyme seu equoce. ¶ † Not. ij. qđ vbi latro vel fur põt cõprehendi nõ põt impune occidi: ⁊ ex hoc debet limitari tex. iuris ciuilis in. l. itaqз. ff. ad leg. aql. ⁊. c. si perfodiens. j. vt nocturnus latro possit occidi qñ. s. nõ potest cõprehendi sine occisione ⁊ multũ pondero literã ibi comprehẽdi poterat quia nõ refertur ad illũ cui dãnum fur conabatur inferre: sed loquitur generaliter. ¶ Ex quo infero quod licet non possit comprehendi de nocte ex quo tñ fuit cognitus et per iudicẽ possunt bona rehaberi ꝙ tũc nõ debet occidi etiam de iure ciuili. ⁊ facit pro eo qđ no. Bart. in. l. furem. ff. de sica. quod bene no. nã eadẽ est ratio in fure nocturno qui cognoscitur et est soluendo sicut in fure diurno qui nõ potest occidi qꝛ cognoscitur. ¶ Not. iij. ibi: paruis pisciculis. ꝙ tempore penitẽtie non debet quis vti cibis exquisitis et voluptuosis. pro hoc vide bonum tex. iiij. dist. deniqз. nã cibi quadragesimales inducti sunt ad macerãdũ carnẽ ⁊ cohibendũ libidinẽ et cõcupiscentiam: ideo non debent esse multum delicati. alias parũ ꝓdessent. ¶ † No. iiij. singulariter tex. ibi: te tuaqз liberando. qđ tunc quis excusatur ab occisiõe furis etiam nocturni qñ fecit vt liberaret se ⁊ sua ergo pro rebus tantũ liberandis nõ lз occidere furem etiã nocturnũ: nam ista ponuntur hic copulatiue: nõ sufficit ergo altera pars. et ita tenet gl. xxiij. qõ. iij. ĩ principi. Et aduerte [a] quod nemo ponderat istũ tex. quod sit cõtra opi. legistarum: vt in preallег. l. furem. ⁊ maxime contra Bar. in l. j. C. vnde vi. dicũt enim cõmuniter quod si bona aliter saluari nõ possunt licitum est occidere furem. et pro illa opin. facit tex. in. c. seq. vbi fit mentio de illa. l. ciuili. sed saluando opi. illã legistrarũ possumus dicere qđ in foro seculari contentioso ꝓcedit illa opi. ꝑ tex. in. l. ita p̃alleg. sed ꝓpter hoc nõ euitatur peccatũ: vnde in foro penitentiali debet imponi penitentia. [b] vt probať optime hic ⁊ pro hoc optime facit in simili no. in. c. inter. xxxiij. qõ. ij. nã de iure ciuili pr̃ potest occidere filiam adulteram. ⁊ etiam maritus certo casu. vt. l. qđ ait. ⁊. l. nec in ea. ff. de adulte. et tamen in foro anime quo ad deum peccant: imo imponiť eis grauis pena: vt in c. admonere. xxxiij. qõ. ij. ideo gl. singulariter in. d. c. inter. dicit ꝙ propter concessionem iuris ciuilis non excusatur quis a peccato homicidij [c] ꝙ intellige nisi ꝯcessio sit rationabilis ⁊ diuino iuri cõsonãs ⁊ pro hoc text. in. c. suscepimus. j. eo. vbi dicitur ꝙ potius debet quis relinquere tunicã ⁊ palliũ ⁊ sustinere iacturam rerũ q̃ aliquẽ interficere. ¶ † Vltimo collige ꝙ inter genera bonoꝝ seu pia opera multũ valet larga eleemosyna ⁊ ieiuniuз: ex ieiunio enim multa vitia comprimunť ⁊ mens eleuatur ad contemplationẽ. ¶ In glo. in verb. toro. in fine intelligit ergo glo. tex. de toro cõiugali vt sit sensus quod debet abstinere a toro cõiugali. i. a cõiuge. ⁊ tunc intelligitur vt ipse nõ exigat debitũ. põt intelligi secũdo ẽm alios doc. de toro materiali: vt tẽpore penitentie nõ dormiat in lecto sз in bancho. ¶ † In glo. fi. in fi. ex hac glo. colligiť duplex intellectus ad finẽ litere. Primus vt intelligatur qñ sacerdos interficit alium defendẽdo sua vt nõ puniatur ita grauiter sicut si sine defensiõe cõmisisset homicidium. irregularis tñ est sз cũ eo potest dispensari circa beneficiũ. ⁊ not. glos. vt non liceat clerico interficere latronẽ pro rebus suis saluãdis sed si fecit agitur secũ misericorditer vt saltem dispensetur vt retineat beneficium. Scđs intellectus est vt intelligať qñ sacerdos nõ poterat aliter euitare mortẽ nisi interficeret suũ aggressorem. sed tenendo hũc intellectũ oportet intelligere vt agat penitentiam ad cautelã non ad necessitatem. qꝛ sic interficiendo nullum peccatũ nullamqз irregularitatem incurrit. vt in cle. j. eo. tit.

1 ☞ Homicida qui interficit aliquem ob necessariã defensionem sui vel suarum rerũ non comprehenditur sub statuto loquente de homicidio.

2 Nox quando dicatur esse ad hoc vt sciatur qñ delictũ sit cõmissum de nocte vel die.

Si perfodiens. Nõ occiditur fur diurnus sine culpa sз nocturn⁹ sic. Et prĩo ponunť verba Exodi scđo verba Augustini exponentis. scđa ibi: intelligiť. ¶ No. j. qđ põt fur appellari nedũ qñ furatur de nocte. sed etiã de die: vt clare probať hic. et facit pro eo qđ dixi s̃. c. proxi. vt fur ⁊ latro sumanť equoce et sunt synonyma. ¶ † Not. ij. qđ occisio hominis licita nõ pertinet ad homicidiũ: qꝛ homicidiũ secũdũ cõem vsum loquendi sonat in delictũ: licet aliud sit secundũ vocabuli etymologiã ⁊ optime facit ista litera ad statutũ inhabilitans homicidam ad certum vt ꝯmittens homicidiũ licitũ nõ includatur sub statuto [d] qđ bene no. ¶ † Vltimo allegatur ista litera ad ꝓbandũ qđ dies [e] dicať post ortũ solis vsqз ad occasuз. Et adducitur litera ad questionẽ statutorũ Italie que ꝯmuniter duplicant penam cõmittentiũ maleficiũ de nocte: qdã interfecit aliquem in crepusculo vel in aurora quando erat aliqua claritas diei: licet sol adhuc non esset super terrã. nunqd dicatur maleficiũ cõmissum de die vel nocte. facit iste text. inquantũ attribuit actũ diei dũtaxat post ortũ solis: an vero dicatur fur nocturnus ⁊ non diurn⁹. ad idẽ. c. j. de treuga ⁊ pace. de offi. dele. cõsuluit. In contrariũ facit iste text. ibi qđ poterat discernere ⁊c. tũc ergo dicitur dies cũ qs põt alium discernere: sed immediate post occasum solis vel parũ ante ortũ solis: ita discernitur quid sicut post ortum vel añ occasum. ergo debet attribui diei. Itẽ nox diciť a tenebris dies a luce: sed de sero saltẽ aliquãtulũ post occasum solis est claritas ⁊ nõ tenebre: ergo nõ potest dici nox. posset etiam argui quod iste casus sit omissus a statuto: quia ꝓprie illa hora non est dies neqз nox: quia nõ sunt tenebre sicut in nocte neqз claritas sicut quãdo sol est super terrã: ergo relinquitur sub terminis iuris cõmunis: vt in. c. susceptuз. de rescriptis. lib. vj. ⁊. l. cõmodissime. ff. de liberis ⁊ posthumis. Jo. an. refert hãc questionem fuisse disputatam ⁊ determinatã pro prima parte: ⁊ illã sequiť Bart. in. l. aut facta. §. tẽpus. ff. de pe. nõ tamẽ alleg. Jo. and. hic tenere oppositum. nam Jo. an. dicit primo aduertendũ an in loco sit aliqđ signum cãpane distinguens noctẽ a die prout cõmuniter est in istis ciuitatibus popularibus: ⁊ tũc istud seruandum: aut cessat tale signũ ⁊ erit arbitrariũ. vnde iudex considerabit an esset tanta claritas vt attribuatur diei an tanta obscuritas vt attribuatur nocti in dubio dicit mitiorem partem eligendaз ⁊ cõmuniter cũ hoc dicto transeunt canoniste: lз do. Anto. nõ facit mentionẽ do. Bart. ⁊ hoc dictum mihi placet ⁊ pro eo facit in ar. qđ dicim⁹ de hermaphrodita: vt attribuatur illi sexui in quo magis calescit: vt. l. queritur. ff. de statu homi. ⁊. c. hermaphrodita. iiij. q. iij. Item ratio legis est cõsiderãda. vt ptз hic ibi: qꝛ poterat discerni ⁊c. vbi optime probatur quod dies dꝛ post ortũ solis: qꝛ poterat discerni. vbi ergo est tãta claritas qđ possit discerni debet illud tẽp⁹ attribui diei: ⁊ idem dicendum in obscuritate. ¶ In glo. in v̄si. legibus. in fi. ⁊ de hac materia dicetur. j. eod. significasti. aliquid no. Barto. in. l. j. C. vnde vi. aliqd in. c. olim. s̃. de resti. spo. ⁊ est bo. tex. ꝑ vltima opinio. glos. in. l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad. l. aqui. ¶ Quero quid intendit litera ibi: quoquo modo. Solu. dicit Jo. and. exponẽdo siue se defendat siue nõ. ad hoc. c. tua. j. e. quasi velit ista litera quod fur nocturnus possit impune occidi siue se defendat siue nõ: sed puto quod debeat intelligi secũdum ea que dixi in. c. proxi. vt no. Bar. in. l. furem. ff. de sica. quãdo scilicet fur nocturnus non potest comprehẽdi sine occisione: ⁊ intellige prout dixi in. c. ꝑcedenti. nam quo ad penitentiam videtur dicendum: vt ibi dixi.

1 ☞ Juramentum quantumcunqз generale non comprehendit illicita. 2.

Sebasti. Sapia.
[a] ¶ Et aduerte. ad h̃ fundamẽtũ Abb. rñdet Jas. in. l. vt vim. co. v. ver. sed ꝯ istã conclusionẽ. ff. de iusti. et iur.

Sebasti. Sapia.
[b] ¶ Pnĩa. vid Feli. ĩ. c. j. col. j. de p̃scrip. ĩ. c. q̃ ĩ ecclesiaruз. col. iiij. de cõstitu. Ange. de are. ĩ trac. maleficiorũ. in versi. che me hai adulterato la mia dona.

[c] ¶ A pctõ homicidij. aĩs mľtũ dubitaui sup v̄itate illius. q. an occidẽs illũ q de iure veniebat occidendus teneať ĩ foro cõsciẽtie ⁊ h̃ iõ qꝛ iuenio doc. ꝯtrios nã. d. Jas. ĩ. l. vbi pctm̃ ĩ. v. col. C. d trãs. tз ꝙ nõ referens quosdã idẽ tenere. Sed ꝯtrũ ipsemet voluit in l. vt vim ĩ. vj. col. de iust. ⁊ iu. Veritas ẽ ista quã elicio ex dictз Abb. h̃: vcз qđ si occido illũ q de iure naturali vľ diuino poterat occidi: puta ad meaз necessariã dfensionẽ: ⁊ tũc euitabo pctm̃: vt etiã vult abb. ĩ. c. olim. cl. j. in nu. 17. s̃. d rest. spo. aut ille poterat occidi de iure positiuo: vt bãniri ⁊ similes: ⁊ tũc teneo in foro aĩe istã ꝯtrietatẽ de q̃ supra posui lati⁹ ĩ. d. c. olim. sз non cõsideraui predictã distinctionez quã nota ꝙ null⁹ ponit: et est vera sicut de⁹ ẽ ĩ celis. Aeneas de falco.

[d] ¶ Statuto. nota ꝙ ꝯmittẽs homicidiũ licitũ nõ dꝛ ꝯmittere homicidiũ ꝙ not. ꝓpter statutuз. vide ca. ille. xxxiij. qõ. iiij. vbi nõ dꝛ capere gladiũ ille q iuste capit gladiũ. ⁊ vide Bal. C. ex qui. cau. infa. irr. in. l. decuriões. And. barba.

Sebasti. Sapia.
[e] ¶ Qđ dies. Vid bal. ĩ. l. vnica. C. d emẽda. insti. co. ⁊

Ange.in.l.j.C.de custo.reo.Bal.et Sali.in.l.si.C. de his qui. vt indi. Bal.Imo.⁊ Alexan.in.l.titius.§. lucius.ff.de lib.⁊ posthu. Albe.de rosa.in scda parte statutorũ.q. vij.Pau.de cast. Alex.et Jas.in.l. more romano.ff. de ferijs.

a 1 # CUm iuramento.

[a] ¶ † Iuramẽtum generale nõ extẽditur vt quis teneatur ad homicidiũ vel sic.Sub generali pollicitatiõe seu promissiõe etiam iurata nõ venit illicitũ.¶ Casus literalis.Herodes cum iuramento promisit puelle saltãti dare quicqd peteret illa:etiã si dimidiã partem regni postulasset.Puella illa cõsilio ac iussu matris petijt caput Ioã.⁊ accepit.dicit Hier. si propter iuramẽtũ hoc fecisse dicat: nunquid si patris vel matris postulasset interitũ:facturus esset hoc vel non quasi dicat nõ fecisset.ergo ꝙ nõ fecisset in suis cõtemnere debuit in ꝓpheta.Ber.¶ Not.j.de significato huius verbi pollicitus.nam dicimur polliceri qñ nõ precedẽte rogamine aliqua promittim⁹.propriẽ eñi promittere est precedẽte rogamine.⁊ sic etiam differt pollicitatio a pacto nudo:qr pollicitatio est vnius pactũ duorũ.l.pactũ.ff.de pollicita.no.gl.
2 in cle.ne romani.de iurein.¶ † No.ij.qd sub generali iuramento nõ venit illicitum.cõcor.c.j.de iureiu.lib.vj.⁊.c.quintavallis.⁊.c.veniens.ĩ.e.ti.de iureiur.

1 ☞ Homicida dicit etiã ille qui dat sortilegia siue malias vel venena ad bibendum ad hoc ne soboles nascat.
2 Homicida est ille qui dat ad bibẽdum pocula amatoria: si illa que sumpsit mortua est:licet preter intẽtionẽ dãtis.
3 Irregularitatẽ nõ incurrit homicida mentalis.
Animam sumunt masculi ĩ vtero matris post.xl.dies femina vero post octuaginta.

1 # SI aliquis.

¶ † Homicida est q facit vel dat sortilegia vel venena sterilitatis.¶ Casus literalis.Postulabat q̃ pena esset infligenda faciẽti vel danti sortilegia vel sterilitatis venena.Et respõdetur ꝙ si qs causa libidinis explẽde vel odio homini aut mulieri aliquid fecerit vel dederit ad potandũ vt non possit generare vel concipere vel qd soboles nõ nascat:vt homicida teneat.Ber.¶ No.j.ar.qd ex sortilegio põt qs reddi impotẽs ad generandũ vel cõcipiendũ.pro hoc facit litera ibi aliquid fecerit ⁊c.nã cũ postea submittit vel ad potãdũ ⁊c.infertur ꝙ primũ dictũ itelligit qñ hoc facit per incãtationẽ.¶ No.ij.ꝙ dispositio huius text.ꝓcedit siue qs fecerit hoc cã explende libidinis siue odij meditatiõe.pone exemplũ in primo ẽm Jo.an.mulier forte est talis quã nõ decet apparere pregnãtem.vnde ꝓcurat hoc fieri vt possit vacare libidini.dic qd aliqui faciunt ꝓpter paupertatẽ vt euitẽt sobolẽ:lz matrimoniũ ad hoc sit institutũ propter procreãdã prolez.Exẽplũ scdi qñ facit ex odio vt succedat forte abintestato vt instituat ab illo decedente sine filijs vel forsan vt vxor sterilis sit inuisa marito vel
2 econtra.¶ † Sz q̃ritur qd si nõ ex odio sz amore.dicit Vincen.ꝙ idẽ:⁊ dic ꝙ isti q dant poculũ amatoriũ grauiter puniũtur[b] ⁊ si inde sequit mors.lz ꝯtra intẽtionẽ tenent de homicidio.vt in.l.si quis aliquid.§.qui abortiõis.ff.ad le.cor. de sica.¶ In gl.prima in fine ibi:quantũ ad penã legalẽ tñ grauius puniuntur si habebant animũ.de quo dic vt in iu-
3 ribus alle.¶ † In ea glo.ibi sz nõ est irregularis.Nota ex hoc ⁊ ex eo qd sequitur in gl.quod non contrahitur irregularitas nisi actu homo interficiatur.ex sola enim volũtate non est quis irregularis.qd tenet hic Hoff.licet aliud sensent Jo.an.de peniten.dist.j.c.periculose.sz põt saluari opi. Jo.an.in irregularitate indispensabili quãdo dicatur partus animatus vel non.vide.v.distin.in prin.⁊ glo.in ver.xl. que dicit ꝙ post.xl.dies partus est animatus in masculo.in femina vero post.lxxx.

† Sebasti. Sapia.
a ¶ Cum iuramẽto.Ad exornationẽ huius text.vide multa p Jas. in.l.ita stipulat⁹. magna.col.ij.ṽsi. tertio principaliter aduerte.ff.de verbo.obli.post Alex.ibi.
b ¶ Puniunt.adde Jo.de ana.cõsi.j.And.sicu.ꝯs, xxvij.

1 ☞ Pena quando non reperitur limitata est imponenda secundũ circũstantias delicti ex quibus pena vel auget vel minuitur.2.
3 Delictum mentale etiam in foro conscientie mitius punit quam actuale.
4 Consentiens in foro anime mitius punit q̃ agens.
5 Socius criminis presumit q cũ possit nõ obuiat delicto.
6 Consentire delicto et auxilium prestare cẽsetur etiam ille q custodit vestes delinquentum.
7 Peccatum non remittitur ex solo quod quis restituit rem furatam.
8 Restitutio male ablatorũ in certis personis:sufficit ꝙ fiat pauperibus ⁊ per illũ q abstulit ⁊ occupauit.
9 Delictum si fuerit pluries ab vno perpetratũ cum eodẽ an teneatur pro vno vel pluribus delictis.
10 Irregularitatem incurrit clericus ex solo consensu et auxilio prestito ad homicidiũ:licet ipse manum nõ injecerit.
11 Mandans an teneatur de delicto.
12 Homicida potest per papam dispensari vt postea promoneatur ad sacros ordines: licet hoc cuz difficultate cõcedatur.13.in minoribus autem per episcopum dispẽsatur.j.eo.proxi.in vlti.no.
13 Papa non dispensat contra legem diuinam.
14 Irregularitatem non incurrit clericus si aliquem interfecit ne interficiatur:secus si ad defensionem alterius vel rerum suarum:vel vbi necessitas fuit euitabilis.
15 Consulentes vel auxilium prestantes an et qñ teneant etiã vnus pro omnibus in foro tam penitentiali q̃ contentioso:ad omnimodam restitutionem totius damni.
Interdictum vnde vi:⁊ actio de dolo nõ dantur cõtra consilium dantem:nisi principali non existente soluendo:vel si contra eum non potest agi.

SIcut dignum.

Premitte ꝓ intellectu istius ca.qd papa mãdauit epõ exonen.quaten⁹ absolueret oẽs occisores bti Tho.et alios q fuerant in eius morte culpabiles:eps vero cõmissarius reperit varios varijs culpis astrictos.vnde dubitauit de penitentia iniungenda tpe absolutionis ⁊ ob hoc consuluit papã qui sibi respon.vt habet in litera:⁊ aliter nõ summat Jo.an.propter
1 prolixitatẽ litere.¶ † Sed põt sic summari.de.§.in penitentia imponẽda iudex debet attẽdere circũstantias ex quibus auget vel minuitur delictum.h.d.vsq3 ad.§.illi aũt qui aĩo. Socians homicidã animo occidẽdi:licet manũ non apponat: si tñ ex causa mors secuta est tenet ferre parẽ penã cum homida.h.d.vsq3 ad.§.illi aũt qui non vt ferirent ⁊c.q sociat homicidã tantum animo prohibẽdi ne impediat tenetur paulo minori pena.h.d.vsq3 ad.§.q vero se asserũt ⁊c. Incitans alium ad homicidium minus punitur q̃ homicida:secus aũt si incitauit ad certum homicidium.nã eo secuto tenet vt homicida.h.d.vsq3 ad.§.hi quoq3.Custodiẽtes sarcinas occidẽtiũ scientes eos esse sicarios nõ sunt immunes a pena homicidij.hoc dicit vsq3 ad.§.eos ĩsuper.Occupans bona occisi nõ per hoc tenet de homicidio.et nõ sufficit occupanti qd eroget illa pauperib⁹ cũ potuerit illa restituere eis quorũ ꝯstat esse.h.d.vsq3.ad.§.illis preterea ⁊c. Participantes interfectoribus in excõmunicatiõe diuersimode puniunt iuxta modũ participationis.h.d.vsq3 ad.§. clericos.⁊ in isto.§.vsq3 ad fi.ponit penitentia clericorũ prestantium predicte morti cõsilium auxiliũ vel fauorẽ.¶ Casus literalis.Rex Anglie ad suggestionẽ quorũdã fecit occidi archiepiscopũ Catuariẽ.quorũ quidã venerũt ad confessionez ad epm exoñ.quesiuit eps exoñ.qualiter cum illis esset agendũ.Rñ.ei pã.determinando penã de illis:et oĩb⁹ suis adherẽtibus:vt clare ex text.capere possis quẽ per te vi-
2 de.Ber.¶ † No.j.in prin.multas circunstantias q̃ attendi debent per sacerdotẽ tempore penitẽtie imponende que habent augere vel minuere delictũ:vt quãtitas delicti et qualitas:etas:delinquentis sciẽtia:sexus:cõditio:vt si seruus vel liber:secularis vel religiosus in sacris constitutus vel ĩ minoribus:⁊ sic de similibus.Item tẽpus delicti.an tpe orationũ vel ieiuniorũ:et locus an loco sacro vel religioso vel prophano:⁊ sic de similib⁹.vide bo.tex.de pe.dist.v.in prĩci. dic etiam qd principaliter debet attendi animus delinquentis.nam ẽm qualitatẽ contemptus mensuramus quãtitatem reatus.de quo vide bo.glo.in.c.cũ quidam.de iureiu.⁊ in.c.homo christianus,xl,di.Et ex his infertur ꝙ penitẽtia est regulariter arbitraria.non eñi põt dari certa regula cũ ẽm varietatẽ animorũ ⁊ circũstantiarũ maior vel minor sit penitentia iniungẽda.⁊ ob istam causaz in penitẽtijs etiaz iure taxatis põt sacerdos recedere ⁊ aliã penitẽtiã arbitrari:vt in.c.deus qui: ⁊ qd ibi no.de pe.⁊ remi.⁊ in.c.mẽsurã. de pe.distin.j.⁊ ibi bo.glo.quid si sacerdos in arbitrãdo imponat minorẽ penam debito ita ꝙ male arbitret.Põt etiã sacerdos ex potestate sibi cõmissa aliquantulum dispensando minuere de pena debita vt est pulcher tex.Augustini de pe.dis.j.quẽ peniter.⁊ ideo bonũ est vt sacerdos ĩ impositione pene dispẽset cũ confitente circa residuum pene si maior
3 esset imponẽda.¶ † In.§.illi autẽ no.j.singulariter istum tex.licet ad hoc nõ solet induci quod etiã in foro penitẽtiali ex sola volũtate deliberata cõmittẽdi delictuz delicto nõ secuto licet per impotẽtiã facti nõ debet quis puniri sicuti si delictũ actu fuisset perpetratũ.⁊ sic etiam quo ad deũ voluntas mala non habetur pro facto sz minori peccato ⁊ minori pena astringũtur.per hoc vide notabilẽ gl.ĩ.c.si cui.de pe.dist.j.Jura ergo ꝙ vident ĩnuere oppositũ intellige qd paria sunt quo ad interitum salutis eterne:sz quo ad quãtitatẽ supplicij differũt.nam cõsummatio operis aliqd addit. et hoc voluit iste text.ibi si de illa captiõe mors eius secuta fuisset ⁊c.

fuisset ꝛc. qđ bene notabis. ¶ † Scđo intelligo ꝙ p̄stans ᵃ opē ad delictū: ex quo nō fuit principalis videt̃ aliquantulum minori pena puniend⁹. hoc not. pro limitatione illius regule facientes ꝛ cōsentientes ꝛc. nam vides hic tex. notabilē alleuiantē in foro anime penitētiā in consentiente: qđ bene no. ¶ Jn. §. illi autē ꝛc. quod prestās opem vt delictū nō impediat̃ nō tenetur tanta pena in foro anime sicut qui delictum pricipaliter cōmisit. ¶ † Jtē collige ꝙ nō obuiās delicto cū pōt presumit̃ socius ᵇ delinquētis. ꝛ sic tenet̃ qs ad repellēdū iniuriam inferendā proximo. ad hoc de sentē. excō. c. delicto. lib. vj. ꝛ. xxiij. q. iij. q pōt. ¶ Jn. §. qui vo. no. ꝙ prouocans aliquē in odiū ad detrimentum alterius, delicto postmodū inde secuto tenet̃ de delicto: nam qui ꝓuocauit ad odiū in genere nō tenet̃ de delicto postmodū ꝑpetrato: sed minori pena. secus si incitauit aliū ad aliquod specificū delictū post ꝑpetratū. ¶ † Jn. §. hi quoqꝫ. no. ꝙ p̄stans aliquod auxiliū quātūcūqꝫ modicū in delicto committendo tenetur etiā si custodit vestimenta delinquentiū. ¶ † Jn §. eos. no. ꝙ occupāti bona alterius nō prodest sola restitutio: sed pro delicto iam cōmisso dꝫ imponi penitētia. nō ergo remittitur peccatū ex sola restitutiōe ablati: sed dꝫ iponi penitētia pro iam ꝯmisso. ¶ † Jtē no. arg. opti. ex eo. tex. ꝙ obligatus ad restitutionem liberat̃ restituendo pauperib⁹ nō superstitibus illis quib⁹ facienda est restitutio illa et facit elegāter iste tex. pro opi. qđ nō ad ep̄m spectet restitutio et distributio male ablatorū: sed ille met qui occupauit potest pauperib⁹ restituere et in foro aīe liberatur. de quo plene dixi in. c. cum sit. §. de iudc. ¶ † Jn. §. illis. not. qđ partici pans excōmunicato est puniēdus pl⁹ vel min⁹ ꝫm tp̄s participationis. Ex quo infert̃ qđ q̄to quis magis p̄seuerat in peccato. tanto est maior penitētia imponēda. debet ergo sacerdos considerare tempus perseuerantie in delicto: ꝛ facit pro questione quā ponit glo. in. c. imitare. vj. q. j. nunqđ plu ries delinquēs cū eadē muliere teneat̃ ex vna vel multiplici fornicatiōe: nam perseuerantia aggrauat: vt hic ptꝫ. ꝛ dicit alibi tex. ꝙ tāto sunt grauiora peccata quāto diutius infelicem aiam detinēt alligatam: vt in. c. cū in ecclesia. ꝛ in. c. non satis. de simo. ꝛ in. c. fi. de cōsuet. Jtē cōsiderant̃ alia de qb⁹ hic in tex. ¶ † Jn. §. clericos. no. clericū deponēdū nō solum ex homicidio facto cōmisso: sed etiā in solo cōsilio ad homicidium cōmittendū impendo. Jtē si clericus exhibet p̄sentiā suā ad homicidiū cōmittēdū nō efficit̃ irregularis. si ergo clericus vna cū alijs vadit ad impugnādū aliquē efficitur ipse irregularis: licet homicidiū per alios fuerit ꝑpetratū. ꝛ lꝫ ipse nō apposuerit manū. de quo vide bonū dictū Jnn. in. c. pe. j. eo. vbi dicā. ¶ Jtē no. ꝙ deposit⁹ nō potest in ecclesia separatim cātare. vide quod not. Jnn. in. c. fi. de excel. prela. ¶ † Jn gl. in ver. cōsiliū. ᶜ nōt. gl. q̄ magistra est in sua materia. ꝛ ad hāc materiā adde gl. no. Jnn. j. eo. ad audientiā. ꝛ in. c. pe. j. eo. ꝛ dicit hic Jo. an. ꝙ assessores fori ciuilis multis vtunt̃ hac gl. inducētes eam ad intellectum statutorum punientiū homicidas: vt verificent̃ etiā in precipientibus fieri homicidiū. pro hoc. l. si quis id qđ. ff. de iurif. om. iud. ꝛ. c. si qs suadēte. xvij. q. iiij. iūcto. c. mulieres. de sen. exc. vide no. ꝑ Bar. in. l. aut q aliter. §. hec v̄ba. ff. qđ vi aut clā. ꝛ in. l. hec v̄ba. ff. de adul. ꝛ in. l. nō solū. ff. de iniur. ꝛ dicit Jo. an. hoc procedere nisi statutum aliquid exprimat per qđ videatur requirere homicidium reale: vt si dicit si qs homicidiū manu commiserit vel ense vel quid simile: tunc. statutū nō cōprehendit mandantē. alleg. c. in nostra. de iureiur. q̄si velit dicere ꝙ statuta sint stricti iuris. vñ dꝫ intelligi in proprio casu: ꝛ est notabile dictum si est verū: sed ad p̄sens dubito per. c. si quid. ꝓallega. vbi dicitur si quis manus iniecerit ꝛc. ꝛ sic erigit iniectionē realē. ꝛ tñ in illa pena cōprehēditur mādans: vt in. c. mulieres. de sent. excō. sed de materia vide latius in locis ꝓallega. ꝛ aliqđ in. d. c. mulieres. tene tñ mēti dictū Jo. an. ¶ † Jn ea. gl. ibi: cū tali nūꝙ dispensat̃ ista gl. sentit ꝙ cū homicida voluntario non pōt dispensari etiā ꝑ papā. ꝛ pro ea facit: quia irregularitas tanta ex homicidio videtur de iure diuino: iuxta illud dominicū. Nō edificabis mihi tēplū: qꝛ vir sanguinis es tu: vt in gl. ista habetur. ꝛ de cōse. dist. j. in prin. sed papa nō dispēsat cōtra legeꝫ diuinā. xxv. q. j. sunt quidā. Sed Host. hic ꝛ cōiter docto. tenent oppositū ᵈ dicētes ꝙ iura dicētia ꝙ cū homicida non dispēsat̃ debēt proferri ad difficultatē qꝛ de facili nō dispensatur cū talib⁹: imo cū magna difficultate: tñ papa dispensare potest si vult: qꝛ v̄r sibi permissum a lege diuina vt in. c. proposuit. de cōcef. ꝑbē. Jtē in veteri testō reperitur dispēsatum cum phinees nepote aaron qui commisit duplex homicidiū: tamen postea sibi permissum fuit administrare di

uina. Jtem paulus apostol⁹ homicida fuit: ꝛ tñ postea ministrauit ꝛ assumpt⁹ fuit in apostolum. vnde presumendū est deū voluisse: vt etiā vicarius suus possit ex cā dispēsare. facit qđ no. Jnn. d voto qđ sup his. ꝛ hoc no. ¶ † Jn ea gl. de misericordia tolerat̃. dic de misericordia. i. de dispēsatione: qꝛ requirit̃ dispēsatio. ꝛ plꝫ hoc dictū gl. Host. tñ refert quosdā tenere ꝙ post peractā penitētiā poterit iste in suscep tis ministrare: sed ad maiores ordines nō promouet̃ sine dispēsatione: vt in. c. statutū. alleg. in gl. varietas ergo opin. surgit ex intellectu illius. c. opi. tñ gl. est tutior: vt exigat̃ dispensatio. ¶ † Jn ea gl. in fi. lꝫ eñ iter antiquos olim essent disceptationes qñ homicidiū esset cōmissum ex necessitate incuitabili. vt qꝛ non valebat clericus aliter euitare morteꝫ hodie determinatū est in cle. vnica. e. tit. vbi dꝛ ꝙ talis nullā irregularitatē incurrit. posset ergo talis clericus immediate post occisionē ministrare. ꝛ lꝫ gl. ponat exēplū nimis stricte de clerico tenente gladiū in manu ad defendendū se a pagano irruente in eū tñ dic magis late qđ siue christian⁹ siue saracen⁹ aggrediatur clericum ꝛ clericus nō valet aliter euitare mortē nisi suū aggressorem interficiat: occidēdo nullā irregularitatem incurrit. vt in. d. cle. vnica secus vbi clericus aliū interficit pro defensiōe proximi. nā tunc irregularitatē incurrit ᵉ qꝛ hoc ꝑmittitur clerico pro euitanda morte ꝓpria. nō aūt pro salute alterius. Jdē dicendū vbi pro rebus saluandis cōmisit: efficit̃ eñ irregularis. vt in. c. suscepim⁹. j. eo. idē vbi necessitas non fuit ineuitabilis vt qꝛ poterat se aliter liberare ꝙ occidēdo. ꝛ idē puto si poterat fugere licet possit adeo ꝙ si interfecit aggressorē nō tenet̃. vt no. Bart. in. l. j. C. vñ vi. ꝛ in. l. furē. ff. de sica. tñ sec⁹ v̄r in clerico qꝛ potius dꝫ pati iniuriā q̄ irrogatur ex fuga ᶠ q̄ ita exardescat in proximū. vt in ꝓalleg. c. suscepim⁹. et facit illud consiliū dñicū. Si qs percussit te in vna maxilla prebe ei et alteram. illud tñ nō est de necessitate: sed de consilio. de quo. xxiij. q. j. paratus. et ibi bo. gl. in summa. Extra gl. ꝑ intellectu. §. illi aūt. quero qui dicuntur venisse animo occidēdi citra manū iniectionē. nā videtur hoc continere quādā repugnātiam. Sol. pōt litera intelligi dupliciter. primo ꝙ venerāt ad occidendū vna cum alijs non tamen habebant isti animuꝫ apponendi manū ad occisionē. sed circūeundi locū vt ille non effugeret. Secūdo modo potest intelligi qđ habuerint animū occidendi. sed postea nō apposuerunt manum ad occisionē qꝛ dū ipsi obseruarent illū ad capiendum fuit occisus ab alijs. ¶ Scđo q̄ro in. §. hi quoqꝫ. quomō illi erāt ignari hui⁹ machinatiōis ex quo sciebant illos esse sicarios et homicidas. So. duplex. quod viderūt illos armatos ꝛ venire animo occidendi sed nesciebant quē. vnde erant ignari illi⁹ machinationis sciebant tñ eos sicarios modo ꝑdicto. ꝛ hoc non obstante custodierunt sarcinas illorum et vestes ꝛ alia necessaria ad homicidiū ꝯmittēdum que secū deferebāt isti occisores. ꝛ placet Jo. and. Secūdo potest intelligi qđ erāt ignari illius machinationis. qꝛ nō prestiterūt eis consiliū in morte: sciebāt tñ eos ire ad interficiendū sanctū virum. ꝛ hoc plꝫ Host. sed nō est vis quis intellectus teneatur. nam scđm primū intellectū imponitur minor penitentia: ꝫm ve ro scđm maior. ¶ † Ultimo quero in. §. eos. nunquid occupās bona alicui⁹ teneat̃ ante restitutionē de occupatiōe simul facta ᵍ per alios. Circa qđ multū instat hic Jnn. ponēdo magnā gl. que multū solet allegari et versat̃ vt plurimū in foro penitētiali. ꝛ pone exēplū magis clarū et quotidianum. aliqui simul cōcurrunt ad spoliādū aliquē vel ad supponendū castrum vel ciuitatē spolijs vel ad faciendū vastū: vt fit qñqꝫ tempore guerre. nūquid vnus teneatur de facto alterius. et concludit Jnno. quod si vnus non fuit in culpa in subtractione facta per alium non tenetur nisi de propria spoliatione. qlibet ergo tenet̃ de facto suo. Si vero fuit in culpa in facto alterius. et tunc aduertendū ad qualitatem culpe nā si dedit consiliū vt spoliū faceret: tūc tenetur actione de dolo. vnde licet interdictū vnde vi aut vi bo. rap. non cōpetat ꝯ cōsilium dantem vt in. c. cū ad sedē. de restit. spo. tamē in defectū principalis vt qꝛ nō repetitur vel quia non est soluēdo vel ex aliqua iusta causa non vult passus dānuꝫ agere cōtra eū: puta qꝛ est terribilis persona: tūc potest agere in iudicio actione de dolo cōtra eū qui cōsilium dedit. ar. in. l. j. ff. de dolo. Jn foro anime tenet̃ omnino iste ad restitutionem ꝛ satisfaciendū integre damnuꝫ passo qꝛ et ipse fuit in culpa dando cōsiliū ꝛ procedit ꝫm Jnn. siue reperiatur principalis siue nō. Jteꝫ siue iusta causa siue iniusta: noluit agere contra principalē. Jtem ex his habes differentiā inter forū contentiosum et forū penitentiale nam in cōtētioso tūc agitur cōtra consiliū dantem qñ nō potest agi cōtra

a ¶ Qđ p̄stās. Uide qñ teneat̃ opē p̄stās ꝑ bart. in. l. si qs in rixa. ff. de sica. Alex. in. l. is qui opē. i apo. ff. de fur. late Ang. de are. et Augu. arminē. in trac. maleficior͂ i versi. dicto maleficio semp astitit ꝛ late Bartho. vo. i consil. j. inci. scio magnifice. ꝛ i cōsi. ij. inci. sup casu homicidij. — ✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Socius. Addo an non obuians delicto teneat̃ vt faciens. Lud. ro. consi. cccxvij. — ✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Consiliū. Qñ qs ex consilio teneat̃ vid ang. are. ꝛ August. armi. i tract. maleficio. i v̄bo sempronū mādatorē. Bartholo. vero. in cōsi. xxvij. incip. requisitus. col. ꝑe. Alex. i ꝯsil. cxcvj. inci. circa primū. col. j. in. ij. vo. late Fel. ꝛ Deci. in. c. j. §. de offi. deleg. post Abb. ibi. Zacharias.

d ¶ Tenēt opposi tum. tu tēne istaꝫ opi. ꝑ ꝯstāti quā iste tenuit in. c. clerici. el. j. col. ij. v̄si. ꝫ circa hoc. §. de vi. ꝛ ho. cle. Fe. in c. fi. col. ij. v. extra materiā. de ma. ꝛ obe. et plen⁹ i. c. ad audientiā. co. j. ver. j. aduerte. j. eo. tit.

e ¶ Jrregularitateꝫ incurrit. vide gl. xxiij. q. vlti. in summa. Andre. barba.

f ¶ Ex fuga. not. ꝙ cleric⁹ tenetur fugere. ꝫ vide. d. Abb. in. c. ij. de vita ꝛ ho. cle. vbi distinguit qđ dꝫ fugere vt non occidat: ꝫ bñ pōt v̄berare. Andre. Barba.

g ¶ Simul facta. Adde videnduꝫ alex. ꝯsi. cij. j. lib.

principalē.facit.ff.de eo per quē fa.erit.l.ex hoc edicto.ī foro penitētie tenet indistīcte.qđ bene no.Et pōt esse diuersitatis ratio:qr in foro anime nō curamus de stricto mō intētandi actionē:sed attenditur ipsuz factū purū.vnde ex quo ipe dedit causaz dāni tenet ad emēdā dāni.ꝙ no.quia quotidianū ⁊ practicabile.Caueant ergo isti ꝯsiliarij dominorū nā tenent ad restitutionē male ablatorum per ipsos dominos ⁊ hoc verū ſm Inn.nisi aliquid ad eū ꝑuenisset: qr tūc tenetur illico restituere: secus dicendū est econuerso. nā si liberatur prestās cōsiliū nō intelligitur liberat⁹ principalis per regulā generalem accessoriū sequi cōuenit naturam sui principalis.de regu.iur.lib.vj.¶ Si vero non dedit consilium ad rapinā cōmittēdā:imo etiam dissuasit:sz associauit raptorē ne lederet ab alio tūc aut principalis fuit capt⁹ in rapina ⁊ sic nihil ablatū est ⁊ nō tenetur iste q associauit aut aliqua inde asportauit.⁊ tunc si alius iuisset ⁊ asportasset sine societate istius nō tenetur iste ad restitutionē.¶ Et sic no.differētiā inter prestantē consiliū ⁊ auxiliū.nā ꝑstans consiliū tenetur etiā in totū.prestans auxiliū tenetur tantū ad id super quo auxiliū prestitit.⁊ quatenus auxiliū ꝓfuit. ratio diuersitatis est quia consiliū vagatur ad totā rapinā ⁊ ideo cōsulens tenetur in totuz:sed auxiliū restringitur ad id super quo prestitum fuit quod bene no.⁊ quedam alia q̄ prosequitur Inn.hic vide per teipsum.

1 ☞ Homicida est ille sacerdos q dum vult percutere causa discipline adeo modum excessit qđ ex verberib⁹ ille mortuus est.

2 Clericus deponitur non solū per homicidium voluntariū sed casuale dūmodo culpa sua prestiterit.

3 Vulneratus si moriat post aliquos dies an presumat mortuus ex precedenti vulnere.

4 Homicidium ⁊ aliud delictum:vel damnum datum:si fuerint cōmissa sine dolo non sunt punibilia in foro penitētie.

5 Medicus si promisit aliquem sanare ab infirmitate sua q sanatus post aliquot dies reincidit in infirmitatez:an dicatur sanasse vel non ad hoc vt possit petere pretiuz sibi promissum.

Presbyterum.

¶ † A sacerdotio deponit percutiēs causa discipline si moduz excedat ⁊ mors inde sequatur.Vel generalius ⁊ sic.Homicidiū casuale imputatur ei qui dabat operaz rei licite si nō adhibuit diligentiā quā debuit.¶ Casus literalis.¶ Quidā ꝑsbyter cā discipline percussit quēdam pueruz in capite qui post paucos dies mortuus est.querit quid est agēdū de ipō.Rñ.papa quod ab omni ministerio altaris dz perpetuo remoueri ⁊ ab officio sacerdotiali deponi si ꝑcussiōe ipsius interijt vl aliā infirmatē incurrit vnde mortuus est Ber.¶ Not.j.argu.ꝙ magister vel doctor licite instat circa correctionē scholarium dūmodo modum non excedat.ad hoc.c.j.et.c.cū voluntate.de sent.excō.¶ † No.ij.clericū deponendū non solū propter homicidiū volūtariū:sed etiā casuale [a] si culpa precessit homicidiū.Vltimo nota irregularem coercēdū ab oī altaris ministerio:nō solū ergo deponit a sacerdotali officio:sed ab oī officio cuiuscunqꝫ ordinis.pōt tñ per episcopum dispēsari in minoribus:vt in.c.ad audientiā.in fi.j.eo. sed in sacris solus pa.dispēsat.vt.j.c.primo.Sed quero an hoc sit verū indistincte,Sol.dicūt qdā qđ si homicidiū fuit cōmissum post baptismum:tunc causatur irregularitas vt hic.secus si ante baptismum:quia in baptismo tollitur nedum peccatū:sed etiā sequela peccati.xxxvj.disti.deinde.vbi de hoc.⁊ dic vt not.in.c.gaudemus.de diuor.¶ † Sz circa tex.queritur in eo qđ ponderat qđ post paucos dies expirauit quid si post plurimos dies.Sol.qđ idē:sed cū post paucos dies tūc est magis presumendū qđ ex precedēti ꝑcussione [b].qđ no.⁊ pro hoc facit tex.in.c.seq.vbi decessit post dies octo ⁊ attribuitur vulneri precedenti.et idem dicendum est de longiori tpe:dūmodo cōstaret vel re ipsa vel medicorum iudicio morte contigisse ex precedenti vulnere:sed in dubio vbi videtur conualuisse quo ad penā imponendā poti⁹ iudicandū quod nō decessit ex illo vulnere:secus si post paucos dies [c].de quo tex.cum glo.in.c.ij.de cle.percus.⁊.l.dist.si qua femina.ꝑ gl.⁊ Bar.in.l.si rixa.ff.ad.l.corn.de sica.aliqd tangā in.d.c.ij.¶ † In glo.j.ibi:quia iste quantū ad gratiā. No.glo.qđ in foro anime nō punitur quis de homicidio:licet culpa precesserit homicidiū ex quo defuit volūtas in cōmittendo homicidiū.pro hoc facit notabile dictum Inno. in.c.prece.vbi dicit qđ si dānū est datum alicui ex negligētia alicuius:puta qr non bene cooperuit ignem:quia tūc lz in foro contentioso propter culpam precedentē tenet ad refectionē dāni:vt in.l.si seruus seruū.§.item si arbustū.ff.ad.l. aquil.tamē in foro anime nō iniungetur [d] sibi damni satisfactio:sed tantū punietur de negligentia:qr nō habuit animum damnificandi.facit.xv.q.j.c.inebriauerūt.xxx.iij.qō.j. in.c.in lectū.et hoc verū secundū eum:nisi lata fuit culpa vel habuisset a ꝑincipio animū nocendi [e] tūc enim tenet licet non habuisset ita animum damnificandi:prout postea cōtigit.⁊ sic potest limitari ista glo.et illud.c.si quis non irat⁹. in ea allegatū.¶ In glo.ii.ibi qui causam cause prestiterit. ¶ Nota gl.⁊ vide qđ no.in.c.sicut.de test.et in regula imputari.de reg.iu.li.vj.⁊ in.c.de custo.eucha.¶ In eadem glo. ibi:in.l.vltima.facit illa lex in contrariū:qr equus cuiusdaz mulionis olfecit mulā:mula aūt mota ꝑcussit mulionē dicitur ibi qđ mulio potest agere ad damnū contra dominum mule lz equus suus prestaret causam cause non tñ attribuit equo:sed cause proxime.s.ipsi mule.Sed gl.rñdet quod ibi mula fuit mota cōtra naturā vult dicere gl.ꝙ equus nō ꝑstitit causam quo mula deberet moueri ad percutiendū vñ ex se et contra naturam mota fuit:quia naturaliter non debebat moueri.Secus autē quādo naturaliter aliquid procedit ex causa precedēte:quia quicquid postea preuenit attribuit prime cause.de quo dic vt in iuribus superi⁹ alleg. ad que remisi.¶ Et in fine gl.no.bene caudam glo.quia recidiuatio attribuitur primo morbo.vnde nō videt liberatus qui visus est cōualescere si postea reincidat.¶ † Et facit ad illā qōnē:medic⁹ ꝓmisit liberare aliquē ab aliq̄ egritudine egrotans visus est ꝯualescere sed postea recidiuauit nunqd dicitur eum liberasse vt percipiat mercedez promissam:'Iste tex.facit ꝙ nō:facit etiā.c.ad audientiam.j.e.sed in ꝯriū facit:qr non potest quis sanus lōgo tempore existere.satis eñ est semel liberasse.Satis in hoc puto attendendum iudiciū medicorū.nam credēdū est peritis in arte sua de consan.⁊ affinita.c.j.de prescri.c.quia iudicaute.⁊ qđ no. Bar.in proe.digestorum.⁊ in.d.l.si in rixa.vnde quo ad gl. dicit Jo.an.ꝙ si cōstat aliunde venisse recidiuationē seu ꝓcessisse ex corruptione humorum:tūc non tenetur iste sacerdos.procedit ergo quando recidiuatio processit immediate et sic potest dici in solutione questionis proposite nō eñ dicitur recessisse qui nō stetit.xj.q.iij.certum.de penitē.dist. j.diuortium.⁊.c.j.de iudi.

1 ☞ Homicidium casuale imputatur ei qui dedit cām rei illicite:vel licite dummodo diligentiam non adhibuerit.

2 Homicida casualis nō dispensatur nisi per papam si culpa precesserit casum intellige in sacris ordinibus:secus in minoribus. 4.

3 Ludus an sit prohibitus clericis cum laicis.

Continebatur.

¶ † Homicidiuz casuale imputat ei qui dedit operam rei illicite:vel etiam licitē secundū aliū intellectū si non adhibuit omnē diligentiam quā debuit.Cōmunis diuisio.Secūda ibi:ideoqꝫ. ¶ Casus literalis.Cuz quidam diaconus et alij quidā clerici a vineis suis opere completo redirēt causa leuiādi laboris scrutati sunt quēdā ludū viatorū proijciendo baculos suos in directū:vt alter alteri⁹ fustem feriret cuius ludi cōditio talis est vt ille qui percutit baculum alterius quasi victor pro equo vtitur alio:sed clerici equitandi licentia non vtentes sola iactatione contenti erāt.Quidam laicus superuenit et ꝑcussit baculū diaconi predicti:ipse statim indiscrete dorsum ipsius diaconi insiluit:⁊ a falce ipsi⁹ diaconi quā ad cingulum habebat mortale vulnus accepit:de quo intra octo dies expirauit:post hoc diaconus cū lr̃is archiepiscopi sui negotium cōtinētibus ad papā accessit.vnde mādat papa eidē archiepiscopo quatenus si res ita se habuit eundem diaconū sine licentia romani pontificis ad superiorem ordinem non ascendere nec in officio diaconatus ministrare permittat in subdiaconat⁹ vero officio ministrare dispēsatiue patiatur.Ber.¶ No.j.arg.pro et contra:an lud⁹ sit clericis permissus ad alleuiandos labores.de quo.j.cū glo. ¶ Not.ij.quod ludus est alleuiatio laboris.iuxta illđ. Interpone tuis ⁊c.¶ † Not.iij.quod cum homicida etiam casuali solus papa dispēsat in sacris ordinib⁹ si culpa precessit casum.¶ † In glo.j.in fi.hac glo.colligitur vnus intellect⁹ ad tex.quod ideo istud homicidium casuale imputat diacono:quia dabat operā rei illicite:quia ludus non cōgruebat clericis.Hostiē.dicit quod talis ludus bene est clericis permissus.sed nō ludi conditio.vt haberent licentiā equitādi.Ex hoc colligitur alius intellect⁹.Tertio potest dici.vt in glo.seq.quod ludus erat illicitus propter commixtionē laici:quia clerici non debent ludere cum laicis.Et no.bene

hunc

Zacarhias.

a ¶ Sz etiā casuale.Ego nō puto istud indistincte verū nisi forte itelligam⁹ ħ dictuz de ꝯpositiōe verbali ꝑ ea q̄ not.in c.clerico.l.disti.et c.seq.et ꝑ Semi. di.xc.c.j.§.si vo.⁊ ca.studeat.l.di.et ꝑ Bal.in.l.cū fratrē.C.ad sille.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Percussione. Quō hoc procedat vide late Sali.in.l.j.C.de emēda.seruo.et Bal. in.c.j.col.iij. ver. serto quero . qb⁹ mo.feu.amit. ⁊ ī l.si ab hostib⁹.§. si vir.ff.solu, ma.

c ¶ Paucos dies. Adde Pe.đ ancha.cōsil.cclxxv. cōpo.cōsil.xxviij.

d ¶ Nō iniūgetur. Adde Lu.ro.singu.suis fo.vj.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Animum nocēdi.An ille qui est ī lata culpa teneatur in foro cōsciētie. viđ And. sicu.in.c.Raynaldus.col. cxiiij. de test.versi.Itē inquantū.d. Abb. Deci.in ca.j.in secūda lectu.col. v. ver.quinto adde de cōstit.Corse.ī sing.suis in ṽbo. forū cōsciētie. Feli.in. c. precedenti.in fi.

hunc intellectū. cauendum ergo est clericis a tali cōmixtiōe. nā casus inde pueniēs imputatur eis. Ali⁹ intellect⁹ est qd ludus est pmissus ⁊ etiā ludi cōditio. Sed clericus ille erat in culpa in nō reddendo se aptum in cōditione ludi: debuit enim deponere falcē. Sꝫ quero quid si subdiacon⁹ expresse prohibuisset equitāti licentiā. videt̃ ꝙ nō incidat in irregularitatē. ¶ Contrariū sentit Hosti. qd propter ludū debeat cogitare hoc euenire posse. sed de hoc dubitarē ex postfacto sed poti⁹ videt̃ consulēdū in fauorē clerici. ¶ In gl. fi. in fi. ibi tene primā solutionē. nam. c. sequēs procedit de iure cōmuni vt ibi dicā sup gl. fi. Et no. gl. qd pluries repetit ludū. alias clericis licitū effici illicitū ppter cōmixtionē laicoꝝ. ¶ †Sed qro extra gl. qr papa hic dicit qd dispēsatiue poterit iste archieps pati hūc archidiaconū ministrare in archidiaconatus officio: nūqd hoc casu archiepiscopus dispēset iure suo: cōiter tenetur ꝙ nō: sed dispensat vt cōmissari⁹ pape: qr in sacris ordinibus solus papa dispēsat etiā cū homicida casuali: sed in minoribus dispēsat eps iure suo: vt in. c. ad audientiam. j. e. Et no. ex hoc ⁊ ex illo. c. qd lꝫ cum homicida voluntario non dispensetur vel saltē nō de facili. vt in c. miror. l. dist. tamen cum homicida casuali solet dispēsari: vt hic ⁊ in. c. ad audientiam. preallег.

☞ Homicidium casuale non imputatur ei qui nō fuit in culpa.
Ludus solatiosus non est clerico interdictus.
Clericus licite potest portare cultelum aptū ad incidēdum panem: ⁊ non aliter.
Irregularitatem nō incurrit clericus si cōmisit homicidiū casuale sine sua culpa.
Libere dicimur aliquid posse facere quādo non indigem⁹ alterius auxilio.

Lator. ¶ †Homicidiū casuale nō imputatur ei qui nō fuit in culpa. h. d. scda ibi ideoqꝫ. ¶ Casus literalis. Quidā clericus. p. noīe qui cū quadā die cū quodam clerico luderet contigit ꝙ ille clericus proiecit istū. p. ad terrā: cuius. p. cultell⁹ quē ad latus habebat incidit in illum clericū proijciētem ⁊ occubuit vulnerat⁹. vnde ille. p. accessit ad papā expōnēs sibi casum. mādat papa dioce. quaten⁹ si est ita ⁊ alia iusta cā nō īpediat pmittat. p. ad sacros ordines libere pmoueri. Ber. ¶ †No. j. ibi: cū quodā clerico luderet. qd lud⁹ solatiosus[a] nō est clerico interdict⁹. nā si esset prohibit⁹ imputaretur ipsi clerico homicidiū: cū dedisset operā rei illicite. vt. d. c. pri. ⁊ itelligit Inn. de ludo schacoꝝ q nō est clericis prohibitus vel alio leui. Idē no. gl. iuris ciuilis in auk. iter dicim⁹. C. de epi. ⁊ cler. lꝫ Cyn. aliud senserit. sꝫ primū veri⁹ ar. hic ⁊ in. c. clerici. ij. de vi. et hone. cle. iste tñ intellectus lꝫ sit verus in se: nō tñ vr̃ cōgruere litere q̃ dicit ꝙ ex ludo cōtigit ꝙ ille proiecit eū ad terram. nam prostratio nō cōtigit ex ludo schacoꝝ. vnde potest intelligi ꝙ sic solatiose ludebat ad brachia: sed tunc potest intelligi qd ille lud⁹ nō fuit deliberatus. alias fuisset imputandū clerico non remoueri a se cultellū. sed forte alius insiluit in eū ludendo. ⁊ piecit eū ad terram. ⁊ sic in nulla culpa reperitur prostratus. ¶ Not. ij. ꝙ licite clericus defert cultellū. alias enim fuisset ei imputādū hoc homicidiū qr fuisset ī culpa deferēdo cultellū[b] sꝫ dꝫ intelligi de cultello apto ad īcidēdū panē: ⁊ no. hoc: qr pōt quotidie accidere. secus dic de alio gladio. vt in. c. clerici. de vi. ⁊ ho. cle. ¶ Ultimo not. qd dixi in summario ꝑ etiā clerico nō imputat̃ homicidiū casuale qñ non reperitur ī aliqua culpa. ¶ †In gl. fi. in fi. tene primū intellectū ꝙ de iure cōi iste promouetur qr nullā irregularitatē incurrit ex quo nō fuit in aliqua culpa: vt no. fuit. s. c. pri. in gl. fi. ꝑ hoc qd hic nō exigit̃ dispēsatio facit litera ibi libere permittas ⁊c. nam nō libere promoueretur si egeret dispensatiōe ad hoc quod de verbo libere[c] no. in. c. lꝫ eps. de preben. lib. vj. item pa. hic se refert ad factū ibi: si res ita se habet ⁊c. ⁊ sic de iure pmouetur ⁊ non ex dispensatione quod no.

☞ Clericis non est licitum aliquem occidere ꝑ defensione rerum suarum: sed aliter defendere circa mortē sic. z.
¶ Homicida dicitur nō solū ille qui interfecit sed ille q ligauit hominem vt facilius interficeretur.
Clericus debet potius fugere q̃ aliū interficere si fugiēdo potest illum euadere.
Abbas potest monachum suum punire ⁊ contra ipsum inquirere.

Suscepimus. Is ex cuius opera illicita sequitur homicidium irregularis efficitur. vel sic. Homicidiuꝫ imputatur ei qui fuit in culpa. Cōmunis diuisio secunda ibi: verū. ¶ Casus literalis. Duo monachi erāt in custodia cuiusdam domus de mādato abbatis. ⁊ dū in custodia essent quidā latrones de nocte ingredientes ad eos ceperunt eos in personis affligere ⁊ vestimētis etiam denudare: monachi isti resumptis viribus ligauerūt illos ⁊ retinere voluerūt quousqꝫ capitulo nuntiarent. dum vn⁹ illoꝝ ad notitiam abbatis rem perferret dimittens illos in custodia fratris sui et latrones illi se soluere niterētur. frater ille timens ne occideretur ab illis: illos occidit. Iste qui rē ad notitiā abbatis deferebat dubitans an factū illud sibi imputaretur ad dominū papam cū literis abbatis sui accessit vnde scribit papa ipsi abbati dicēs ꝙ potius expediebat relinquere tunicam et pallium ⁊ rerū sustinere iacturā q̃ pro rebus conseruādis vilibus ⁊ transsitorijs tā acriter ī alios exardescere. vnde iste abstineat a ministerio altaris ⁊ vterqꝫ[a] illoꝝ ad arbitriū abbatis studeat peccatū suum expiare: qr cōstat eos ⁊ studio vtriusqꝫ esse interemptos. Ber. ¶ Not. j. ꝙ fur. ⁊ latro capiunt̃ equiuoce ⁊ sunt synonyma. nā isti q accesserūt ad furandū de nocte in principio nūcupātur latrones ⁊ postea ipsi ijdem appellantur fures. nā illa differētia quam assignant doc. s. eo. in. c. ij. non est ppetuo vera. vt hic patet. cōcoꝛ. s. eo. si perfodiēs. vt ibi dixi. ¶ Secūdo no. ibi: vestimētis proprijs. ꝙ largo modo potest frater appellare vestes proprias eas quibus induitur: appellant̃ pprie ad differentiam aliarum rerum monasterij quibus non ita vtit̃ sicut istis vestibus. de quo vide qd not. glo. in. c. nolo. ⁊ c. nō dicatis. xij. q. j. ¶ †No. iij. casum aptissimū ⁊ notabilē qd pro rebus[d] conseruandis nō lꝫ clerico occidere latronem licet aliter res conseruari non possent. imo poti⁹ debet sustinere omnem iacturam rerum ⁊ nullibi ita bene probatur vt hic. tamē ipsas res nō prohibetur defendere. vt in. c. olim. j. de resti. spolia: ⁊ dic vt ibi dico super glo. ¶ †Item iiij. no. ꝙ ita tenetur de homicidio ille q interfecit sicut ille qui ligauit. pro hoc tex. in. l. itē mela. §. si ali⁹. ff. ad. l. aquil. vbi tenetur de dāno ille qui tenuit sicut ille qui percussit. ꝙ probat hec litera in fine iuncta gl. vbi dicit qd vtriusqꝫ opera illi fuerunt interempti. ⁊ tamen tantū vnus prestitit operam in ligando. ¶ †In glo. j. in fi. ex hac gl. collige duplicē intellectū ad literam. primū ꝙ ideo imputatur homicidiū sequens: licet defensionis causa factū sit: quia precessit culpa in ligando. nam ex quo isti habebant res suas saluas nō debebant ligare: sed eos extra monasterium mittere. Scds intellectus est qd isti interfecerunt pro rebus saluandis qd non est licitū clerico. nec ob. c. ij. s. eo. quia defendendo se et sua secutum est homicidium: secus si pro defensione rerum tantum. nec obst. huic intellectui. c. dilecto. de senten. excō. lib. vj. quia sm Host. licet clerico pro rebus saluandis inuocare brachium seculare et ei⁹ auxilium. ita loquitur ille tex. sed non debet in propria persona arma mouere. vt hic. ⁊ ita transeunt cōmuniter doct. sꝫ certe iste intellectus nimis restringit illam literam. contrarium sensit ibi gl. fi. ⁊ glo. que est in verbo bonis. ideo conclude qd pro defensione rerū licitum est clericis manus inijcere et defendere cū baculo et gladio. non debent tamen procedere ad seuā: ⁊ ad occisionem. ⁊ hoc voluit ista litera: ibi tam acriter in illos exardescet ⁊c. nō ergo prohibetur licita ⁊ moderata defensio. ⁊ sic videtur intelligere Inno. in. c. si vero. el. j. de sen. excō. quod no. An autem laico licitū sit indistincte occidere pro saluandis rebus dixi in. c. ij. s. eo. dic vt ibi. ¶ †Tertia lect. colligitur ex glo. que est in verbo interimeret. qd iste poterat fugere dū se soluere nitebant̃. ⁊ no. singulariter istam gl. iuncto tex. ꝙ non excusatur clericus ab homicidio si fugiendo poterat illud euitare.[e] Idē no. gl. in cle. si furiosus. de ho. ⁊ notabiliter vult glo. ista probare iuncto tex. in fi. ꝙ non solum causatur irregularitas: sed etiā peccatum qr excessit ecclesiasticam mansuetudinē volendo potius occidere proximū q̃ fugam capere. in laico vero Bar. tenet contrarium in. l. j. C. vnde vi. quia cum fugari sit opprobriosum ⁊ iniuriosuꝫ potest licite resistere vt se liberet ab illa iniuria: vide quod dixi in. d. c. ij. s. eo. Ali⁹ intellectus assignatur quod iste fuit in culpa in dimittēdo ibi duos licet ligatos in custodia vni⁹. ¶ In gl. in ver. detinere. in fi. quasi velit gl. dicere ꝙ in. l. furem. probat̃ ꝙ nō licet indistincte laicis interficere latronē: sed quando nō possunt aliter euitare mortis periculum[f]. Sed tex. intelligitur multipliciter et communiter intelligitur de rerū periculo et tūc solue contrariū ꝙ licet hoc liceat laicis: nō tñ clericis. dic vt dixi in. c. ij. s. eo. ¶ †Item gloss. pen. in fi. et ex hac glo. no. ar. abbatem posse inquirere ⁊ punire monachū suū de homicidio. nam ipe abbas retulit hic pape. nō autē se impediuit eps. ⁊ facit pro opi. Jo. de lig. in

Zacharias.
[a] ¶ Lud⁹ solatiosus. ego limitarē hoc dictū tam in clericꝫ q̃ laicis ꝑcedere si non ludat̃ vltra vnū solidū. vt no. ī auk. alearū vsus. C. de reli. ⁊ sump. fu. et bar. i. l. īficiādo. §. ifans. de fur. et qs dicat̃ esse permissus ludus: et qs prohibitus vide Bar. ī. l. si gratuitam. §. fi. et ibi gl. ff. de prescrip. ⁊ in. l. j. C. de spec. lib. xi.
[b] ¶ Cultelluꝫ. no. ibi qd licite clericus portat cultellū et sic vr̃ hic casus ꝑ glo. in auk. de ar. §. pe. iūcto c. ij. de vi. ⁊ hone. cle. And. Barb.
[c] ¶ Libere. Facit gl. ī cle. fi. de eta. ⁊ qli. And. Barb.
Sebasti. Sapia.
[d] ¶ Pro reb⁹. Vide Ias. i. l. vt vig. col. vj. ver. tertio limita. ff. de iusti. ⁊ iu. vbi hoc probat vt per eum.
Sebasti. Sapia.
[e] ¶ Euitare. Vid Cardi. in cle. j. in xv. q. de homici. Ang. de are. ī tracta. malefi. ī vbo defendendo vbi Augu. arimi. alexan. in cōsi. cir. in cip. visis ⁊ vt opꝫ consideratis. col. vj. in. j. vol.
[f] ¶ Mortis periculuꝫ. Sed an teneat̃ fugere ⁊ nō occidere ꝑ recuperatione bonorū vide. d. Abb. ī c. ij. de vita et hone. cle. And. bar.

cle.ne in agro.de sta.regu.ꝙ abbas potest inquirere contra monachum suum iudicialiter ⁊ punire.plenius dixi in rep. ca.si quis contra clericum.de foro compe.

1 ☞ Irregularis est ille qui dat causam homicidio.

2 Verbum non videtur mihi:importat quãtum verbum nõ est:quod nota pro testibus.

3 Causa intelligitur de propinqua:non autem de remota. Causa remota an et quando puniatur.vide remissiue.

1 2 **DEcetero.** ¶ † Dãs cãm homicidio irregularis est.h.d. ¶ † Not.j. ibi:nõ vr.qđ per hec verba rñdeꝛ de iure.et tantũ est dicere nõ videtur quãtum nõ est.⁊ facit pro dicto testis. ¶ Sed quero qꝛ litera loquiꝛ de diacono:quid de alio clerico.dicendũ qđ idẽ ⁊ idẽ in laico:sed hic narraꝛ factum.Secũdo queriꝛ:quia hic dicitur qđ non est promouẽdus ad sacerdotiũ nunquid possit ministrare in aliis prius receptis:⁊ dicendũ ꝙ nõ:qꝛ ex quo incurrit irregularitatez remouẽdꝰ est ab oĩ ministerio ecclesiastico:vt in.c.presbyterũ.s.e. ¶ † 3 In gl.j.in fi.no.gl.iũcto tex.ꝙ appellatione cause intelligimus de ꝓpinqua ⁊ nõ remota:⁊ pro causa ꝓpinqua imputaꝛ ⁊ nõ remota.pone exẽplũ i causa remota:feci fenestram in domo aliquis sponte precipitauit se de ea:tũc enim ego sum causa remota nec sunt in aliqua culpa.Sꝫ cã ꝓpinqua fuit facultas illius se precipitantis:sed inquantũ glo.alleg.c.presbyterum.s.eo.probãdum ꝙ causa remota imputaꝛ:vbi fuit animus nocendi.dicit Inno.ꝙ ibi fuit cã propinqua.Et an ⁊ qñ imputeꝛ causa remota.vide qđ not. in.c.sicut.de test.⁊ in regula imputari.de reg.iur.lib.vj.

1 ☞ Homicidiũ casuale imputatur ei qui licet dederit operam rei licite tamen non adhibuit diligentiam.

2 Peccatũ vel delictũ vel irregularitas:vbi in dubio possunt esse ⁊ nõ esse:semper ad cautelã in foro anime debemus considerare ꝙ sint:secus in foro cõtẽtioso.vide.j.in.c. significasti.el.ij.in.iiij.no.vide.j.e.sicut.nu.7.

Homicida dispẽsatur in sacris per solum papam:in minoribus vero per episcopum.4.

5 Irregularitatẽ incurrit aliquis ex solo consilio:propter qđ secutũ est homicidiũ:siue directe:siue indirecte:nisi forte cõsuleret quis rem licitam:puta mori pro fide:⁊ similia.

6 Mandatarius vt cõmitteret maleficium si fuerit in illo interfectus an mãdãs in aliquo teneatur maxime quo ad irregularitatem mandantis.

7 Mandatarius si post longum tempus vltra determinatũ interfecerit aliquem:mandans tenetur si mandatum nõ reuocauit.

1 **AD audientiam.** ¶ † Homicidiũ casuale imputaꝛ ei q dedit operã rei licite si nõ adhibuit diligentiam quã debuit.Cõis diuisio.secũda ibi:qꝛ vero. ¶ Casus literalis.Quidam presbyter volẽs corrigere quendaz de familiia sua cingulo quo cingi solebat ipsuz verberare tentauit:cõtigit qđ cultellꝰ de vagina q̃ cingulo adherebat elapsus in dorso aliquantulum vulnerauit postmodum cũ ille vulneratus aliquandiu vixisset cõualuisset a vulnere grauiore vt dicitur infirmitate percussus decessit. quesitum fuit a papa quid de ipso sit agendũ.℞espõ.papa quia dubitabatur vtrum occasiõe vulneris decessit ⁊ i dubiis tutior via sit eligẽda:predictus sacerdos in sacris ordinibus non ministret.tñ iniuncta sibi penitentia competẽti cõcedi potest eidem.vt minoribus ordinibus sit cõtẽtꝰ.Si vero ille ex alia infirmitate decessit vt prius suum officium exequatur.Ber. ¶ Not.j.quod clericꝰ licite instat circa correctionem familie sue etiam moderare verberãdo:nec casus inde contingens sibi imputatur si modũ in corrigendo nõ excessit:secus aũt si modũ incorrigendo excederet.⁊ ita intelligitur iste tex.pro hoc ca.cum voluntate.de senten.excom.

2 ¶ No.ij.quod in casu dubij debet quis potius reputari irregularis:⁊ videtur iste tex.contra Inn.qui dicit hic quod cum irregularitas sit de iure positiuo non debet iudex aliquem in dubio reputare irregularem:quia pene moliende sunt.de peniten.dist.j.§.pene ⁊ in.l.interpretatione.ff.de penis.⁊ in regula in penis.de regu.iur.libro.vj.Sed certe nec primum dictum nec secundũ videtur indistincte verum.nã irregularitas que causatur ex homicidio volũtario est etiã de iure diuino.cuz deus dixit ad dauid [a] post homicidium nõ edificabis mihi templũ:quia vir sanguinis es tu.de consecra.dist.j.in priin.vide bo.gl.xxj.dist.in sum.facit tex.scđm vnum intellectũ in.c.j.s.eo.et quod no.gl.in.c.sicut dignũ. eo.tit.Item secũdũ dictum non est verum.vt patet hic:⁊ in c.significasti.j.eo.dictũ tamen Inn.solet cõmuniter allega-

a ¶ Ad dauid.Vide Fel.in.c.fi.col. ij.ver.extra materiam.s.de maio. et obedien.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Interposito. Vide Bal.in.l.j. colũ.iij.versi.sed postea.C.de ser.fugi.Imo.i.l.post dotem.in princi. ff.solu.mat.Sali.in.l.nõ ideo minus.col.vij.C.de accusatio.Jas.in l.j.C.de ser.fugi. Ang.Are.in tracta.maleficio.in ṽbo semproniuz mandatorez.vbi late Aug.arimi.

ri pro notabili ⁊ male:quia non procedit indistincte.vñ sic distinguerem qđ in foro contentioso vbi agitur de pena imponenda pro irregularitate cõtracta non dꝫ qs in dubio reputari irregularis:qꝛ pure tunc agitur ad penã et hoc casu procedat dictũ Inn.⁊ ita loquũtur iura alle.per eũ:aut agitur in foro penitentiali ad imponendã penitẽtiam.et in dubio debet potius reputari regularis qꝛ in foro penitentie semper tutior pars est eligenda:licet videatur durior:quia in illa parte nullũ subest periculum:ad hoc prealleg.c.significasti.⁊ idẽ dic vbicũq; dubitatur de aliquo delicto:ad hoc vide glo.no.in.c.vnico.de scruti.nam bonarum mentiũ est timere culpam vbi culpa minime reperitur.v.dist.ad eiꝰ vero not.in.c.ij.de obser.ieiu.Idẽ est vbi agitur in foro quasi penitẽtiali vt puta qꝛ nõ agitur ad penã proprie:sed vt ab altaris ministerio abstineat:vel vt abstineat a cõtractu matrimonij:vel ab alio actu exercẽdo inique subesset peccatũ: tunc enim debemus interpretari in partem securiorez:licet illa sit durior.de hoc optimus tex.hic ⁊ in prealleg.c.significasti.⁊ in.c.iuuenis.de spon.cũ si.⁊ ad predicta facit qđ not. ꝑ Inn.in.c.cũ tu.de testi.⁊ hoc no. ¶ In gl.j.in fi.not.glo. pro intellectu illius.c.lator.dꝫ enim ille tex.restringi qñ ille non facit insultũ:secus autem si irruisset in alium etiam ludendo:qꝛ tunc fuisset in culpa:ideo postea casus cõtingens sibi imputareꝛ. ¶ In gl.ij.in fi.restringe hic generalia glo. 3 ẜm ea q̃ dixi in secũdo notabili. ¶ † In gl.fi.dicit Hosti.qđ solus papa in sacris dispensat:vt in.c.continebatur.s.co.sꝫ in minoribꝰ potest eṗs suo iure dispensare:ꝓ hoc facit iste 4 tex.poteris concedere vt minoribus ⁊c. ¶ † Nota ergo hoc dictum ⁊ conclude latius ꝙ cũ homicida voluntario nũq̃ dispensatur in aliquo ordine:papa tamen dispẽsat lꝫ de facili non faciat:vt dixi in.c.sicut dignum.s.eo.cum homicida vero casuali põt eṗs dispensare in minoribus duntaxat: vt hic.In sacris autẽ secus:quia solus papa dispensat et solet dispensare:vt in.c.continebatur.s.eo.⁊ qđ no.in.c. sicut 5 dignum prealleg. ¶ † Extra gl.queritur hic:quidam consuluit iactũ baliste vel machine vel insultũ alicuius castri ex tali consilio secutum est homicidium.nunquid consulẽs sit irregularis:ex quo directe nõ consuluit in mortem alicuiꝰ. Inno.concludit ꝙ sic:qꝛ non fuit causa propinqua homicidij debuit eñ cogitare qđ verisimiliter ex talibus sequereꝛ homicidiũ.Item concludit in consulente vt furtiue aliqs capiatur vel aliquod castrũ ẜm eum:licet enim de facili non sequatur homicidium sicut in predictis casibus:tamẽ sepe ex hoc homicidiũ ꝓuenit:et ideo secuto homicidio cõsulẽs est irregularis ⁊ hoc no.quia extendunt iura dicentia quez effici irregularem ex solo consilio.l.distin.si quis viduã.et.c. sicut dignum.s.eo.vt procedant nedum quando directe cõsuluit in mortem alicuius:sed etiã qñ prestatur causa ꝓpinqua ad mortẽ.Et hoc intellige vbi consulitur res illicita.secus si licita ẜm Inn.puta consulitur quis vt maleficus capiatur vel vt exponat se morti pro patria vel pro fide.naz si tũc sequeretur:ideo homicidiũ nõ imputaꝛ consulẽti.xxiij. qđ.viij.omni timore.⁊.c.hortatur.idem si cõsuluit alicui vt exponat se morti pro fide christiana:et idem dic in similibꝰ 6 casibꝰ. ¶ † Secũdo queritur quidã consuluit amico suo vt interficeret alium.de illo consilio interemptus fuit iste qui debebat alium occidere nunquid consulens sit irregularis. et primo videꝛ qđ non:qꝛ cõsuluit in mortẽ illius:sed non in mortẽ alterius.ergo nõ commisit homicidium nec facto nec consilio nec precepto.Inn.et Host.concludunt ꝙ si verisimiliter iste poterat occidi ab inuaso tunc est irregularis: quia debebat cogitare hoc posse euenire:secus vbi cessat illa presumptio seu verisimilitudo:vt quia ille cui datum erat consilium erat illo longe fortior:sed Io.and.in.c.fi.s.eo.ti. lib.vj.contrarium tenet per text.illum.et istud verius.nam omni casu iste incurrit irregularitatem tanq̃ dans operaz rei illicite:qꝛ cogitare debuit hoc euenire posse.nam si mando vel consulo vt tutius verbereꝛ:⁊ iste mãdatarius excedẽdo fines mandati illum interficiat ego teneor:qꝛ ꝓstiti causam propinquam morti.vt est tex.in dicto.c.fin.ergo fortiꝰ quando dedi consilium ad mortem per illum tex.idem dicẽdum in casu nostro si cõsuleret vt occideret:et inuadẽs fuisset occisus:et tũc consulens sit irregularis tanquã dãs ope 7 ram rei illicite. ¶ † Vlterius queriꝛ quid si consului amico vt occideret aliquem inimicum suum ille incõtinẽti non fe b cit:sed longo tempore interposito.[b] Inno.concludit quod consulens est irregularis:quia debebat consilium reuocare et si putabat amicum suum non obtemperaturum in reuocatiõe debebat hoc intimare illi cõtra quẽ ꝯsuluit vt sibi caueret:alias non euadit irregularitatẽ.et similes.q.vide per

Inn.et

Inn.et maxime de tenente vrsum vel leonem ex quibus aliquis peremptus est si non tenebat ipsos ligatos[a] per gl.in l.ij.ff.si qua.pau.fe.dica.

☞ Homicidiū casuale non imputatur ei qui dat operaz rei licite nec fuit in aliqua culpa.

Equus alicuius vel aliud animal si preter voluntatem dñi aliqđ damnū fecerit non tenetur eius dñs ad aliquid.

Judex qui aliquem licet iuste ad mortem condēnauit non potest promoueri ad sacros ordines sine dispensatione.

Homicidiū casuale et sine culpa non facit quē irregularē.

Dilectus. ¶ † Homicidium casuale nō imputatur ei q dat operaz rei licite nec fuit in culpa. Cōmunis diuisio.secunda ibi:ideoqꝫ. ¶ Casus literalis. Quidam capellanus.A.noīe cū infirmitate corporis grauaref:vt comeden di appetitū excitaret equū quem nutriebat ascendit:qui cuz bene non pareret habenis:sed preter voluntatē sedentis ce pit saltibus lasciuire capellan⁹ vt eum refrenaret vim intulit freno ꝛ equū calcarib⁹ stimulauit:et freno fracto equus currebat festināter arbitrio proprio relictus:quedā mulier infantem portans veniens ex obliquo obuiauit:equ⁹ in eā ruens puerū interfecit procul abiecto sessore.Capellan⁹ ad dñm papā accedens eidem predicta exposuit.vnde mandat diocesa.epo quatenus si est ita ipsum non impediat:quominus suū officiū exequatur:cū ipse nec voluntate nec actu homicidiū ꝑpetrauit nec dabat operā illicite rei.Ber. ¶ Not. j.text.ꝙ cleric⁹ licite ascendit equū etiā pro salute corporali:vt hic patet in fine litere vbi dicit quod iste dedit operam rei licite.nā si fuisset in culpa ex tali cā equitādo casus inde sequens sibi fuisset imputatus. ¶ † Nota secūdo qđ actus cōtingens ex ferocitate equi preter voluntatē et culpā sessoris sessori nō imputatur quo ad irregularitatē.et idē puto ad.l.aquil.vel ad refectionem dāni:de quo tū dicendū vt in l.j.si quadru.pau.fe.dica.et in.l.aquilia.ff.ad legem aquil. ¶ † In glo.in ver.nec actu.pōdera bene glo.nam si esset vera haberef maxima limitatio ad multa iura:vt solus actus in homicidio cōmisso etiam preter culpā et voluntatē redderet quem inhabilem ad ordines suscipiendos:licet nō impediat iam promotum.Et forte glo.fuit mota imponēdo hanc specialitatem in pro mouēdo ex eo qđ dicim⁹ de iudice vt impediatur ad ordines si aliquē licet iuste fecit occidi vt.l.dist.c.j.Sed hec differentia inter promotum ꝛ promouendū non bene probatur iure vt dicit Joā.and.nec ob.dictum de iudice:qꝛ in eo fuit voluntas faciendi occidi.secus autē vbi interuenit solus actus sine voluntate et sine culpa. exemplū in incidente arborē ꝛ clamante vt qs sibi caueret. nā tūc si ex incisione arboris vel rami aliquis cōprimaf ille non efficif irregularis nec inhabilis ad ordines.ad hoc.l. dist.c.si duo.ꝛ.c.hi qui arborem.

☞ Presbyter parochialis si nō pōt esse sine scandalo in parochia sua:episcopus debet ipsum mutare ad aliā parochiam etiam inuitum.

Ex literis. Summa vt.s.ca.proxi.primo ponitur consultatio.secundo pape indagatio.secunda ibi:nos.tertia ibi:ad te. ponit decisio. ¶ Casus literalis.Quidam pꝛ̄byter dum vellet fenū de curru deponere perticam qua fenuz ligatur proiecit in terram et dum fenum in terraz proiecit: quendam puerum iuxta currum quidē inuenit semiuiuum qui modicum liuoris in fronte habebat et nihil aliud lesionis.dubitauit sacerdos an hoc esset sibi imputādū.et ideo accessit ad dominū papā cū literis episcopi sui.Papa q̄siuit ab eo vtrum circa currum solicite circūspexit antequā perticam proiiceret in terram an esset aliquis circa currum:qui respon.quod diligenter circunspexit sed neminem vidit.vñ papa ipsum remisit.mandans quatenus si est ita ipsum libere permittat officium exequi sacerdotis:nisi contra eum graue scandalum sit obortum vel tanta laboret infamia qđ inde debeat se purgare.Ber. ¶ No.j.presbyterum licite insistere circa curam rerum suarum seu operis ruralis.vñ casus vnde contingens non imputatur sibi tanquā insistēti rei licite.pro hoc.c.j.de cele.mis. ¶ No.ij.qđ vbi nō reperif accusator creditur petenti consilium circa circunstantias actus. ¶ In gloss.ij.ibi:reddit hominem irregularem.et sic videf gl.intelligere text.qđ vbi subesset scandalū puta quia puer interemptus erat de magno genere:et scandalum facerent parentes si celebraret.tunc propter scandalū debet iste cessare a diuinis.sec⁹ si subesset infamia tantū:qꝛ tunc sufficit ꝙ se purget.et videtur velle glo.sequēs in prin.sed in fi.videf ab hoc recedere cōcludens purgationē indicendā tam propter scādalum ꝙ propter infamiam.sed Hosti.tenet primū quia propter purgationem non cessat scandalū.lꝫ cesset infamia.Jo.an.dicit qđ si purgatio facit scandalū cessare ꝓcedit scđa opi.alias procedat prima.et bene loquitur.nam cessante scandalo debet iste posse administrare.sed imminēte scandalo debet resistere:qꝛ nihil agēdū est cū scandalo.de prescri.nihil. ¶ † Imo si sacerdos nō posset esse sine scādalo in parrochia sua debet eps eū ꝑmutare ad aliā ecclesiam etiā inuitum.de quo vide per Inn.in.c.veniens.de renun. et facit in.c.cū teneamur.alleg.in glo.j.ergo indicatur purgatio:ꝛ si ea prestita cessat scandalum bene quidē.alias seruabitur prima opi.

☞ Clamare nō tenetur ille qui proiicit aliquā rem in locum solitum per quem persone non solent transire.

Ex literis. Sūmaf ꝛ diuidif:vt.s.c.dilectus. ¶ Casus literalis.Quidam monachus dū deponeret de campanili campanam:quoddā lignum corruit:et quendā puerum occidit queritur quid iuris sit.Respon.papa si monachus rem necessariam ꝛ vtilē agebat et in loco per quē non crederet aliquez transire vel ibidem esse vel aliquem illuc de consuetudine venire quando lignum mouebat hꝰ poterit ad maiores ordines ꝑsertim in monasterio ꝓmoueri.Ber. ¶ No.j.ibi.necessariā rem agebat et vtilem.qđ ad hoc vt casus nō imputef oportet quod quis agat rem necessariā et vtilē.Sed certe quod text.dicit necessariam non puto ꝙ de necessitate requiraf.satis enim est qđ quis dat operā rei licite.vt.s.eo.dilectus.nam ibi non erat necessarium vt cleric⁹ ascenderet equum:sed causa vtilitatis fecit:ergo sufficit qđ quis promoueat causam vtilem. ¶ † Not.ij.qđ non tenef quis clamare qū proiicit aliquā rem ad locum solitū et per quem non consueuit quis transire:vt in.l.si putator.ff.ad.l. aquil.et.c.si duo.ꝛ.c.hi qui arborem.l.distin.

☞ Homicidium casuale non est punibile.

Equus alicuius si equitante dño furibundus aliqđ dānuz alicui intulerit etiā mortem dominus nō tenetur:quia psumitur ignorasse vitium equi.

Significasti. ¶ † Sūma vt.s.eo.dilect⁹. ¶ Casus literalis.Quidam clericus dum equitaret:equus tam se quā ipsum proiecit in aquā propter qđ cleric⁹ equū grauiter calceribus stimulauit.equus vero cum esset bucca durus preter voluntatē sessoris raptus est in cursum et quandam mulierē quā obuiā habuit interfecit.Clericus ad pa.accessit ꝛ ipse fecit ingri ab ipso clerico:vtrū equi vitium prius sciret et ille asseruit se ignorasse.mandat pa.epo suo quaten⁹ si est ita ad cautelam iniungat ei penitentiam competentē qua peracta non impediat ipsum quomin⁹ et in suscepto ordine ministret et ad maiores valeat ꝓmoueri.Ber. ¶ No.j.qđ homicidiū actu cōmissum preter volūtatem ꝛ culpā occidētis nō imputatur etiā quo ad susceptionē maiorū ordinū.ꝛ sic facit pro his que dixi in.c.dilect⁹.s. eo.vt etiam in promouendo non impediat sol⁹ actus sine volūtate et culpa. ¶ Not.ij.ibi:istud asserit se ignorasse:qđ nō imputaf equitanti si ignorat vitiuz equi.ꝛ procedit ꝑm Jo.and.tā in equo ꝓprio ꝙ in alieno.nam si erat proprius ex quo ignorauit vitiū excusandus est:si erat alien⁹ nō debebat illū ꝑsumere esse vitiosum:et hoc in dubio ꝓcedit quo ad irregularitatē contrahendam. ¶ Sed nunqd potest agi ad refectionem damni.dic vt in.l.j.ff.si qua.pa.fe.di.nam si equus motus fuit cōtra naturā aliorū equorū potest agi cōtra dñm equi ad dānū vel vt det equū vel vt reficiat damnū.de quo dicendū vt in preallег.l.j. ¶ In glo.in ver.si est ita in fi.No.gl.qꝛ ex quo cōstat aperte de casu sup circunstātijs[b] casus alia probatione deficiente statur iuramento ꝑpetrantis actum.Et inquantum glo.dicit de purgationibus addēdis Hosti.hic limitat quādo subesset infamia als soli iuramento staretur:quod no.

☞ Irregularitatem an et quo casu incurrat cleric⁹.q cum inciperet aliquam rixam:superuenerunt ei⁹ affines ꝛ interfecerunt vnum.

Irregularitatem an incurrat clericus si scit aliquem tractatum et non reuelat.

Petrus. Nō censef homicida is quo ꝓhibēte et eām nō dante a cōsanguineis homicidium cōmittitur.primo facti narratio.scđo ꝓuisio.secūda ibi:quocirca. ¶ Casus literalis.Petr⁹ diaconus ꝛ monachus sancti Joā.de puna olim dum in habitu seculari quoddaz beneficiū obtinebat in ecclesia de rigello:abbas illius ecclesie ipsum eodem bene

[a] ¶ Ligatos.adđ que sit pena corū qui ducūt animalia fera:si illa aliquē occidūt Lu.ro.fin.suis.f.xvij. Zacharias. ¶ Addđ ꝙ voluit allegare Lu.ro. singula.suo.dcclxiij.fo.xxv.ꝙ in cip.quero a te isti locatores.vbi ponit qua pena puniantur:non aūt ꝙ irregularitatē contrahant. ✠Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Super circunstātijs.vide Jas. in.§.sed iste.circa glo.magnā.insti. de act.vbi est gl. similis huic.ꝙ in his que depēdēt ex aio nostro:statur iuramēto nostro:et ad ħ etiaz allegat hanc glo. Jas.in repe.l.ad monendi.charta xxx.col.ij.ff.de iureiur.qđ qualiter ꝓcedat declarat Are.i.c.ꝑsentiū. de testi.ꝛ Fel.hic et in.c.si diligēti. col.iij.s.đ ꝑscr.ꝛ Dec.i.c.pastoralis.col.iij.in pric. s.de excep.

ficio spoliauit.propter qd amici illi⁹ cōmoti nocte quadam in domo diaconi cōuenerūt ⁊ cena facta dicebāt ꝙ volebāt vindictā sumere de abbate:sed diacon⁹ illis expsse inhibuit ne abbatē occiderēt ⁊ aliqd facerēt vnde posset periculum sui ordinis incurrere:ipsi nihilominus irruerunt in eum et plagis impositis semiuiuo relicto abierūt q post aliquot dies expirauit.monach⁹ iste do.pa.rē p ordinē explicauit.vñ mādat pa.diaco.quaten⁹ si premissa vera sint pdict⁹ diaconus non soluz poterit in diaconatus officio ministrare sed etiā ad supiores ordines poterit promoueri:nisi aliud canonicū impediat.presertim si sup hoc nō fuerit infamatus:cū sibi obesse non debet qd cōtra prohibitionē ipsius expssam eo causam nō dante fuit a suis cōsanguineis attētatū.Ber. ¶ No.j.bonā cautelā cū clericus vehemēter suspicat ꝙ consanguinei ei⁹ facient homicidiū vel mutilationē:vt expresse phibeat cōsanguineis ne hanc rē illicitā attētent. ¶ No.ij. ꝙ homicidiū cōmissum per cōsanguineos fauore clerici nō imputat ipsi clerico ignorāti:secus si sciret et non ɔdiceret.

1 ¶ † Ultimo nota ibi:eo causaz vel occasionē nō dāte ꝙ homicidiū cōmissum per alios clericos ante cōsiliū vel fauorē imputat ipsi clerico.Et inducit ad.q.cleric⁹ fecit rixā ⁊ exercebat illicite cū alijs.ab amicis seu consanguineis superuenientibus fuit aliquis interfectus.nūquid cleric⁹ sit irregularis.cōcludūt doc.ꝙ sic.p hoc facit iste tex.nam iste nō excusat:qꝛ dedit cām vl occasionē.sec⁹ vr vbi cleric⁹ nō fuisset in culpa exercendo rixam:qꝛ tunc factū aliorū sibi nō est imputandū.ar.j.c.proxi.Itē hoc procedit vbi amici vel cōsanguinei illius clerici interfecissent inimicū illius clerici secus si superuenissent inimici illius cū quo clericus disceptabat: qꝛ tunc homicidiū per illos cōmissum non imputat clerico vt no.doc.j.c.proxi.Ratio diuersitatis est qꝛ prīo casu homicidiū cōmissum fuit intuitu clerici:sz scdo casu cōmissum fuit ppter inimicitiā que erat inter illos.et hoc no.qd factū amicorū sibi imputaret seu cōsanguineorū ad irregularitatē ⁊ ppter hoc caueat sibi cleric⁹ a rixa.In gl.in ver.prohibitionis.in fi.No.bene glo.⁊ pro ea facit ꝙ no.ij.q.iiij.auditum.š.de testi.in.c.cōstitutus.

2 ¶ † Sz circa hoc dubitat nūquid cleric⁹ sit in culpa non reuelādo tractatum ei de cuius preiudicio [a] agebat.Inn.refert opi.⁊ vr cōcludere qd si verisimiliter presumebat eos nō obtēperaturos sue phibitioni non tenetur ad reuelationē.arg.opti.hic vbi nihil dr de reuelatione tractatus sed tm̄ ponderat phibitio.sec⁹ si crederet oppositū.Alij dicūt ꝙ indistincte non tenet reuelare. satis em̄ est eū phibuisset,nā nō pōt sibi homicidiū imputari.nec quo ad volūtatē:nec quo ad factū.Jo.an.dicit posse distingui an dolose tacuerit an non:vt primo casu imputet sibi.scdo non.arg.in.c.quāto.de sent.excō.qd placet.Sed cōsilium est vt reuelet.nam ppter opi.de quibus.š.saltem in foro anime reputaretur culpabilis.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Preiudicio. Uide que scribit Augu.arimi.in tracta.maleficiorum.Ang.areti.in verbo.che hai tradito la tua patria:vbi Angel.tradit de sacerdote qui audiuit in cōfessione ꝙ cōfitens nō poterat resistere tentationi quin occideret aliquez an teneatur reuelare.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Maleficium. Cōtrarium tn̄ tz ang.in.l.quoniā multa.C.ad.l.iuliā de vi.Sed reprobat Ias.in.l.vt vim.co.vj.vsi.tertio limita.ff.de iusti.⁊ iure.

c ¶ Intellect⁹.ad de q̄ posui ī pe.ffor.in apost.ad Bart.in stampa de tortis ⁊ an testis deponens de peritia debeat ēē magister ī illa arte vide Are.cōsi.lxxxiiij.

1 ☞ Irregularis est ille qui vulnerauit aliquē:qui mortu⁹ est lz ignoretur an ex illo vulnere:vel habuit animum ipm occidendi.6.vel letaliter vulnerauit.8.idem si nō letaliter tamen propter illud vuln⁹ nō potuit fugere:ideo ab alijs occisus.10.11.

2 Clericus nō pōt alium interficere etiā pro saluandis rebus sacris sed aliter defendere potest etiam vulnerando.

3 Periti in aliqua arte an sint habēdi plures vel vn⁹ vt iudicent aliquid spectans ad artem ipsorum:et quid si non reperitur nisi vnus.

Testes deponētes de iudicio intellectus an debeāt iurare.

Snīa lata de cōsilio peritorum que transiuit in rem iudicatam:an reuocetur si apparent peritiores asserentes contrarium.

4 Peccatum vbi pōt esse ⁊ non esse si agitur ad penam imponendam debemus potius considerare nō esse:si vero ad penitentiam secus.

5 Defensio debet fieri cū moderamine inculpate tutele:⁊ qd est dictum cū moderamine inculpate tutele.

7 In foro anime creditur cōfitenti de omnibus que dicit.

9 Defensio rerū suarū vel persone an et qn̄ et qūo sit permissa tam clericis q̄ laicis.

12 Irregularitatem incurrit clericus vel alius:si clamauit cuz viderit furem:vnde vicini venerunt ⁊ furē occiderunt.

13 Homicide omnes censentur qūādo nō apparet ex quo vulnere ille mortuus fuerit.

1 **Significasti.** † Est multuz allegabile et ita cōiter solet summari.quo ad legem promotiōis vt qs cēseat irregularis habet is p homicida q vulnerauit:lz nō posset sciri an vuln⁹ fuerit letale ex quo vulneratus ab alijs obijt:sed ego summo aliter euacuando mentē toti⁹ litere.et sic.Irregularis censet qui aliū pcussit lz ab alijs fuerit extinctus.Idē si non apparet an letaliter esset percussus ab alijs obijt ⁊ nō apparet ex quo vulnere decesserit.Idē si percusserit nō letaliter si animū occidendi habuit:et ex aliorū vulneribus percussus expirauit.h.d.notabiliter.In prima ponitur cōsultatio.In scda rñsio distinguens ibi:nos.primum mēbrū psequit ibi ⁊ qdē.scdm ibi qd si ⁊c. ¶ Casus literalis.Quidā maleficus intrauit ecclesiam vt ornamenta altaris ⁊ libros ecclesiasticos ⁊ eucharistiā asportaret.Lau.psbyter eiusdē ecclie canonic⁹ regularis accepto ligone maleficū illū percussit:sz si ad mortē fuerit ictus hmōi penitus ignorauit:parochiani illi⁹ ecclesie videntes illū ornamēta ecclesie asportantem arreptis fustibus et gladijs interfecerunt eundē:presbyter iste de sua salute cogitans confessus est abbati suo pdicta.vñ abbas.d.pa.supplicauit vt cum eo misericorditer agere dignaretur.do.pa.in casu premisso dicit distinguendū vtrū constare posset qd prefatus sacerdos non inflixit mortalē percussionem de qua mortu⁹ fuisset si aliorū vulnera nō fuissent subsecuta:⁊ si ille pcussor non habuit volūtatē occidendi:nec studio ipsi⁹ consilio vel mādato processerunt alij cōtra illū.et si hoc ita est post penitentiā ad cautelam iniunctam in officio suo poterit ministrare religionis fauore.et sine scandalo sacerdotale officium potest exercere cū regularis existat cū de his sit ei credēdū q nō accusatur vel denuntiatur sed per seipsum consilium appetit salutare.Qd si discerni nō possit ex cuius ictu mortuus fuerit hoc dubio tāq̄ homicida debet haberi sacerdos quamuis homicida forte non sit a sacerdotali officio dz abstinere potius q̄ celebrare pro eo qd in abstinendo nullū periculū in celebrando timebatur.Si vero sacerdos pri⁹ percussus ab illo maleficio vt dicebatur cū legione ipsum pcussit in capite quāuis vim vi repellere licet:qꝛ tn̄ id debuit fieri cū moderamine inculpate tutele nō ad sumendam vindictam sed repellendam iniuriā:nō videt sacerdos ab homicidio excusari.tum ratione instrumēti quo ipse percussit qd non solet leuem plagā inferre cū graue sit.tū ratione partis in qua fuit iste pcussus in qua de modico ictu mortaliter quis solet ledi.Ber.

2 ¶ † Not.j.argu.opti.pro saluandis rebus maxime ecclesiasticis licitum esse etiam clerico defensionem capere ⁊ arma mouere:et percutere: non tn̄ ad occisionē.nā si ponderetur litera respectu solius percussionis nō letalis:nulla penitentia inducitur ppter hoc tantū qd no.pro quo optime facit.c.olim.j.de resti.spol.vbi etiā eps pro recuperāda possessione iniecit manus violētas in expulsores ecclesiasticos nec fuit notat⁹ ex occisione si modum nō excessit:vt ibi no. probat.hec faciunt ad intellectum quem dedi.š.c.suscepimus.vt nō ois defensio rerū sit prohibita clericis habes tn̄ ex illo text.et singulariter tene mēti ꝙ etiā maleficū [b] et latronē simul nō lz clerico occidere pro rebus ecclesiasticis saluādis et eucharistia ex cui⁹ deportatione verisimiliter timebatur scādalū. ¶ No.ij.ꝙ vbi insurgit dubiū probabile qd iure non pōt decidi:sed eget iudicio peritorū in illa arte dz iudex sumere peritos in illa arte et scdm illorū depositionez sententiare.⁊ no.qd debet assumere peritos in rei veritate.

3 † Item no.quod debet assumere plures vt patet ex dictiōe peritorū.ergo vni soli non est credendū.Circa hoc tn̄ cadūt multe opi.siue dubitatiōes que alibi decidunt.Quid si nō potest reperiri nisi vnus.Item nunqd isti habent iurare cū nō possunt deponere de sensu corporeo:sed de iudicio intellectus [c].Item quid si ad depositionē peritorū lata sit snīa et postq̄ transiuit in rem iudic.apparēt peritiores asserentes contrarium nunqd debet talis sentētia retractari.de qbus in.c.proposuisti.de prob.per Barto.in proe.ffor.⁊ in l.traditio.C.de pig.

4 ¶ † Itē no.ꝙ in dubio vbi non agitur ad penam imponendam:sed tātum vt quis cesset a diuinis debet quis iudicari irregularis.secus si ageretur ad penam imponendam:qꝛ tūc potius nō debet iudicari irregularis vt dixi.š.c.ad audientiam.⁊ pro vtroqz adduco istam literā nam hic dicitur quod ideo in dubio debet censeri irregularis qꝛ in cessatiōe nullum subest periculū:sed si ageret ad penam ibi subest periculum:quia innocens non debet puniri vt alius nocens relinquatur impunitus:vt no.dicit text.in l.absentē.ff.de pe.

5 ¶ † Itē no.qd defensio debet fieri cū moderamine inculpate tutele:et ad hoc quotidie alle.iste tex.⁊ iste sensus quod quis defendendo se,debet adhibere moderamē cuiusdā inculpate tutele vt illa defensio nō excedat fines mere defensiōis nec accedat ad vindictā:vñ no.gl.quā tene mēti dicit hic ꝙ seruatur moderamē cū istd dūtāxat fit quo omisso violētia repelli nō posset.Idē bar.i.l.j.C.vñ vi.

si ergo

si ergo potuit violētiā repellere cum minori vel leuiori percussione non adhibuit moderamē.⁊ sic est in culpa.⁊ hoc verum quando ex proposito excessit[a] modū:secꝯ si indeliberate et accensus furore iracūdie:nam de facili tunc quis decernere non potest verum a falso.xj.q.iij.ita tūc nō imputatur vt in pealle.c.olim.⁊ no.hic glo.¶ †In gl.j.in fi.Inn.clarius dicit qđ si habuit animum occidēdi ⁊ ꝓcessit ad actuz lꝫ non letaliter ꝑcusserit.sed ex aliorū percussionibus ꝑcussus interijt homicida est cēsendꝯ.Hosti.dicit hoc verum vt voluntas imputet̄ qñ potuit istū liberare nec liberauit.ista restrictio mihi non placet.nec videret̄ cōgruere lr̄e vbi non pōderat̄ an potuisset liberare vulneratū vel ne.⁊ verisimile est ꝙ nō potuisset ex quo parochiani fecerūt illū subitāneū insultum.Sed papa hic ponderat an habuit animū occidēdi.et ideo concluderē ꝙ si habuit animū occidēdi ⁊ vna cuz alijs percussit:lꝫ percussio sua non fuerit letalis:tñ irregularis est censendus:nā prestitit operam homicidio.⁊ pro hoc tex.apertus.xxiij.q.vlt.c.fin.⁊ adduco tex.in.c.sicut dignuz.§.vlt.s̄.eo.vbi clerici fuerunt depositi pro homicidio:qꝛ ꝑstiterūt opē dādo cōsiliū vel veniēdo cū armis[b].vnde plus dico ꝙ si bellum est iniustū ⁊ clericus adhibet presentiā suā auxiliando lꝫ nō interfecerit.ex quo tamē ab alijs cōsocijs homicidia ꝑpetrata sunt: ipse est irregularis.vt i.c.petitio j.e.⁊ facit.c.presentium ⁊.c.seq.j.de cle.percu.¶ †In gloss. in versi.credēdū.in fi.No.gl.iūcto tex.nam quotidie ad hoc allegat̄ ꝙ in foro anime de omnibus credit̄ confitenti.⁊ rō est:qꝛ ibi tantū tractat̄ de fauore vel preiudicio suo nō alterius:vnde mendaciuz sibi soli nociuū est ⁊ veritas sibi ꝓficua:vide tu bonā gl.in.c.si quis suadēte.de pe.in ver.ꝯmode:q̄ dicit vbi agitur de salute alterius credit̄ cōfitēti:quando hoc ꝯtingit in foro anime quo ad tollēdū istud vinculū publicū.⁊ solet allegari multū ista glo.sed certe iste tex.facit multū in ꝯ̄riū: qꝛ non agebat̄ precise in foro aīe:vt patet qꝛ noiatus est p̄sbyter et publicū est peccatū quasi de se factum erat publicum.vt patet in tex.Et ideo plꝯ hic colligitur qđ non solum vbi agitur precise in foro anime.sꝫ etiam vbi quasi in foro anime credendū est cōfitēti:⁊ dicitur quasi forus aīe:qñ non accusatur nec inquirit̄ nec denūtiat̄:sed spōte a superiore petijt consiliū salutare:nā cū nulla extrinseca ratione cogente hoc faciat.sed pro salute aīe sibi credēdum est:vt hic probat̄ no.fateor tñ ꝙ sua cōfessio nō habebit nocere accusatori vel superiori violenti inquirere:sꝫ tm̄ erit sibi nociuuz mandaciū vel proficua veritas:⁊ sic in aliorū preiudiciū pōt procedere illa gl.¶ †In gl.in ver.qđ si discerni.Hec gl.no.diuersitatē inter ius canonicū ⁊ ciuile: vt qñ potest apparere quia extingit ille solus teneat̄ de homicidio ⁊ primꝯ lꝫ letaliter ꝑcusserit tenet̄ tm̄ de vulnerato[c]: secus s̄m canones: vt hic.quia letaliter ꝑcutiēs tenetur de occiso sicut ⁊ alij qui postea occiderūt[d].Sꝫ potest esse diuersitatis ratio:qꝛ ius canonicum q̄ꝫtum ad irregularitatē cōtrahendam concernit animū ⁊ actum subsecutū.sꝫ ius ciuile ⁊ iura alle.hic in glo.loquūtur quādo agitur ad penā pecuniariam nā ille tenet̄ occidi.vnde posset dubitari quid si ageretur contra vulnerantē letaliter.l.cornel.de sica.scꝫ de pena legali letali vel pecuniaria nunqd omnes tenēatur de occiso:qꝛ tunc non agitur de emendatiōe dāni sicut qñ agitur.l.aqui.satis probabiliter posset dubitari.⁊ de hoc plene Bart.in.l.fi.ff.ad.l.corne.de sica.¶ † In glo.vlt.No.hanc gl.maxie in vl.di.⁊ quotidie solet alle.hoc.c.cū ista gl.⁊ qm̄ gloss.est aliquātulū intricata ⁊ male ordinata:pōt sic breuiter distingui.qꝛ aut violentia infertur persone aut rebꝯ.primo casu aut pōt euitarē sine occisiōe:puta fugiēdo ⁊ clericꝯ dꝫ potius fugere[e] q̄ꝫ occidere suum aggressorem.vt not.s̄.eo.suscepimus.⁊ in clemē.j.eo.tit.si vero est laicus multi distinguunt attēdentes qualitatē ꝑsonarū:vt si miles aggrediatur rusticū debet rusticus fugere si potest:quia nō est verecundia militem fugere rusticū.Alij vt Bar.vident̄ tenere ꝙ non teneat̄ fugere:quia semper fugienda est verecūdia:et pro verecundia seu iniuria euitāda licitū est resistere.vt no. in.l.j.C.vnde vi.⁊ forte ista pars est verior de rigore iuris: sed in foro aīe alia pars est tutior.arg.in.c. suscepimꝯ.s̄.e.si vero non pōt euitare iniuriā fugiendo vt qꝛ est ita astrictꝯ: seu ad angulū positꝯ vt sine percussiōe nō possit recedere.et tūc licite se defendit sed ꝙ defensio non dicat̄ in culpa multa sunt attendenda.primo tempus vt faciat incōtinēti ⁊ nō ex interuallo nisi timeret̄ scđa percussio:qꝛ tūc esset defensio secūde percussionis.Itē dꝫ facere ex causa defensionis ⁊ nō animo vlciscēdi vnde si potest impedire ictum alterꝯ ⁊ non impediuit:imo percussit letaliter tūc tenet̄ quia excessit mere defensionis fines.⁊ ad ꝯsiderādū aīm istius debēt attēdi circūstantie:vt qualitas armorū habitꝯ vtriusqꝫ:nā si vnus fortis aggredet̄ fortiorē cū pugno non debet fortior resistere cum gladio ex quo pōt sine eo repellere iniuriā.¶ Item si veniebat cū baculo ⁊ iste potens erat ad resistendū cū baculo non debebat capere ensem:bonus ergo iudex arbitrabitur:qꝛ nō pōt dari certa regula:vnde seruet̄ quod dixi.s̄. vt illa dicat̄ mera defensio qñ id fit sine quo non pōt repelli violentia nisi aggrediens occidatur impune pōt occidi etiā per ferrū.vt in cle.j.e.tit.Si añt modꝯ excedat̄ non ex ꝓposito:et tunc nō tenebit̄:⁊ iudex ex circūstantijs arbitrabitur an fecerit ex ꝓposito.vt hic in gl.⁊ bñ.¶ Scđo autē mēbro principali qñ vis infert̄ rebꝯ:et tūc aut querit̄ nūqd sit licitū occidere ꝓ eis saluādis in clerico:dicendū qđ nō:⁊ fortiꝯ ꝓ eis recuperandis:vt hic ⁊.s̄.e.suscepimus.in laico posset probabiliter dubitari:lꝫ Legiste teneāt posse occidere si res alias salue esse nō possunt[f].vt not.in.l.furē.ff.de sic.⁊.l.itaqꝫ ad legē aqui.sed dic vt dixi in.c.ij.s̄.e.Aut q̄rit̄ nunqd liceat aliter resistere preter occisionē vel mutilationē:⁊ pariter dico in clerico ⁊ in laico ꝙ sic siue pro eis saluādis siue ꝓ eis recuperandis incōtinenti:vt hic ⁊.c.olim.j.de resti.spol. ⁊ possunt recuperari ab inuasore incōtinenti:quācitiꝯ fieri pōt recollectis armis ⁊ amicis.Et dicit hic Hostiē.qđ fieri dr̄ incōtinēti[g] añq̄ꝫ ad alia negotia deueniat̄:al's eēt guerra q̄ inferri non lꝫ:ideo tūc dꝫ ad iudicē recurri.in.l.j.C.vñ vi.Bar.vr̄ sentire de triduo vt vcꝫ intra triduuz debeat res recuperari.sed idē Bart.not.alibi vcꝫ in.l.iij.§.cū igit̄.ff.de vi ⁊ vi arma.tenet attēdendas circūstātias ⁊ qualitates ꝑsonarū ⁊ rei vnde facta est deiecto.nā si nobilis expelleretur de castro daretur maius tp̄s q̄ꝫ si rusticus vnus de parua re vnde possit differri etiā quo ad sex mēses.Cōclude ergo qđ circa hoc certa regula dari nō pōt.et cōiuge has opi.simul dicendo qđ dꝫ hoc fieri q̄ꝫcitius pōt dūmodo non diuertat̄ ad alia negotia:qꝛ tūc nō esset fieri q̄ꝫcitius posset.nō tamē intelligit̄ qđ dicat̄ diuerti ad alia negotia qñ comedit vel bibit vel dormit.sed qñ relicto primo tendit ad alia.Et rō diuersitatis inter propulsandā iniuriā illatā persone ⁊ illataz rebus est:qꝛ qñ infert̄ iniuria rebus perditur naturalis possessio nō ciuilis.hoc si habeat aīm continuandi possessionē suam ⁊ restituendi.l.qui possessionē.ff.de vi ⁊ vi arma.et.l. clā possidere.§.qui ad nūdinas.ff.de acqui.pos.vñ redeūdo incontinenti dicitur potius suā possessionē defendere:scꝫ ciuilē:qꝛ nō pōt liberaliter vti nisi deijciat̄ detinēs:vnde potius dr̄ defendere q̄ꝫ vim inferre circa naturalē possessionez occupatā ꝑ aliū.sed qñ iniuria infert̄ persone cessat ista rō: nā seipsum nō possidet nec dicit̄ spoliatus nec se defendi cū amplꝯ prosequatur:et ideo nō dicit ex internallo repercutere.¶ †Extra glo.pro declaratione litere quero quid si iste percusserit non letaliter:⁊ apparet tñ ex percussione sua nō potuit iste fugere vñ fuit iste occisus a ꝑochianis:nunquid iste teneatur.Host.ꝙ sic:quia prestitit causaz homicidio.ad hoc.c.decetero.s̄.eo.⁊ ita cōiter transeunt doc.¶ †Sed circa hoc posset dubitari:nā si tenemꝯ quod.s̄.dixi qđ liceat clerico pro defensione rerū percutere:licet non letaliter.tūc cū iste insisteret rei licite non debet euentus mortalitatis sibi imputari cum ipse in homicidio nō reperiatur culpabilis. ad hoc.c.ex literis.s̄.eo.cū si.vñ posset dici quod quo ad penam non debeat iste teneri:sed quo ad cessationem a diuinis pōt seruari opi.Hosti.tanq̄ꝫ tutior.¶ †Et sic posset dubitari de alia.q.quā ponit hic Inno.⁊ Hosti.videlicet viso latrone iste clamauit vt caperetur:vel simpliciter clamauit qđ ibi erat latro:vnde venerūt alij ⁊ illū occiderūt:dubitat̄ nunquid ille clamans sit irregularis:videtur qđ sic etiaz si nō habuit animū ad mortē:qꝛ lex promotionis ꝯsiderat factū non voluntatē.xv.q.j.c.fi.sed sibi ex eo maxime est imputandum quia verisimiliter cogitare potuit qđ hoc sequeret̄ homicidiū.sed vt dixi non est sine dubio vbi auidus nō fuerit ad mortem.¶ †Ultimo quero quid si ꝑcussio vniuscuiusqꝫ per se cōsiderata nō sufficiebat ad mortem:sed omnes simul iuncte mortem inflixerunt:tenet hic Innoc.ꝙ qlibet tenetur de occisione.xxij.q.vlt.c.fi.⁊ idē sequit̄ Bart.in preallega.l.fi.ff.de sicarijs.quod not.vide tamen glos.in preal.l. item mela.§.si plures.

1 ☞ Religiosus chirurgicus si pietatis causa chirurgiam exercuerit ex qua mors secuta est irregularitatē non euadit.
2 Officiū chirurgie est interdictū omnibus clericis:et peccāt exercendo etiam intuitu pietatis.et nu.5.
3 Doctor si dederit consiliū ꝑ imperitiā ex quo secuta est sn̄ia tenetur parti contra quam lata est sententia adinteresse.
4 Homicidiū licet non processerit ex culpa:tamen quia ille q fuit causa dabat operam rei illicite non excusatur.

a ¶ Excessit.Addē videndū Are.cōsi.lxxx.Alex.cōsi. lxxvi.⁊.lxxxij.li.j.
b ¶ Cum armis. Adde quādo ex homicidio secuto qs sit irregularis Fed.ꝯsil.clxviij.Cepo.ꝯñ.ix.
Zacharias.
c ¶ De vulnerato.Adde Frā.de cre.sin.suo.lv.incip.qdā malꝯ aduocatꝯ.ꝓ quo alle.tex.no.in.l.itē mela.§.celsus.ff. ad le.aquil.⁊ i.l. huic scripture.§. si seruus eo.tit.
d ¶ Occiderunt. adde Pet.đ anc. cōsil.ccxvij.Alex. consi.cxv.ij.lib.et cōsi.xiij.iij.libr.et cōsi.xlvij.iij.lib. Cep.consi.lxij.
e ¶ Fugere.Addē vidēdū Alex.consi.s̄.alle.lxxvij.et cxix.j.lib.
f ¶ Non possunt Adde Cep.cōsil. xl.et consi.lxvj.
g ¶ Incōtinenti. Adde Alex.cōsi. s̄.alleg.cix.Cep. consi.xxix.
Zacarhias.
¶ Adde Hemi. in.c.cordi.§.his quoqꝫ.nu.1.⁊ ibi in apost.Cel.in versi.intelligi ilico.de ap.lib.vj.⁊ Alex.consi.xxxij. vol.iiij.
Sebasti.Sapia.
g ¶ Incontinēti. Quomodo intelligat̄ verbū incōtinēti.viđ Imo. in.l.j.§.j.ff.de v. obli.Ange.in disputa.ici.renouata guerra.in.j.dubio.Bald.in.l.ij. col.xviij.C.de serui.⁊ Fel.in.c.preterea.col.pe.vsi. in gl.fi.s̄.de testi.

Tua nos. †Religiosus chirurgiã exercẽs si ex ea mors sequit̃ irregularis est:[a] etiam si sit peritus et diligens et hoc fecerint causa pietatis:sed cũ eo post satisfactionem misericorditer dispensari põt.h.d.vsq₃ ad.§.vltimum. et ille.§.vsq₃ ad fi.hoc intẽdit.Qui iudici seculari dedit īter signia furis a quo fuit vulneratus irregularis nõ est:l₃ ille postmodum occidatur.Et due sunt partes:vt p.§.patet:et quelibet pars diuiditur in consultationem ⁊ responsionẽ. ¶Casus literalis.Quidam monachus credens se quandã mulierem a gutturis tumore liberare.vt chirurgicus cum ferro tumorem illum aperuit.et cum tumor aliquantulum recessisset p̃cepit illi mulieri ne vẽto se exponeret vllo modo ne forte si vẽtus subintraret causam mortis inferret:s₃ mulier contempto ei⁹ mandato dum messes colligeret vento exposuit se incaute:et sic per apertionem gutturis sanguis multus effluxit:⁊ mulier diem clausit extremũ.quesitũ fuit quid de illo monacho sit agendũ:rñdit papa qd̃ l₃ ille monachus multũ deliquerit alienum officium vsurpando qd̃ sibi nõ conueniebat:si tamẽ causa pietatis hoc fecit et peritus erat in exercitio chirurgie et adhibuit diligentiã quam debuit ex eo qd̃ per culpam mulieris contra illius mãdatũ hoc ei contigit nõ est adeo reprobandus quin post satisfactionem condignam cu₃ eo misericorditer agi possit vt valeat celebrare diuina.Alioquin interdicẽda est ei sacerdotalis ordinis executio de rigore.B. ¶†No.j.quod multa debẽt cõcurrere vt mors infirmi nõ imputetur medico.Prio ꝙ istd̃ officiũ sibi cõueniat vt qd̃ sit laic⁹ nõ autẽ clericus:q₂ clerico interdictum est istud officium chirurgie.vt in.c.sententiam.et.c.non magno.ne cle.vel mona.et in.c.fi.eo.titu. vnde hec litera licet loquatur in monacho:quia fuit in facto tamẽ intelligitur in quolibet clerico seculari eadẽ rõne. Secũdo requiritur† qd̃ sit peritus[b] vnde nõ sufficit qd̃ appellet se peritũ:sed d₃ esse peritus re ipsa:vnde si doctor dedit consiliũ per errorẽ et per imperitiã suam et secuta sit sententia:per illud consiliũ tenetur ad satisfactionem illi⁹ cõtra quem est lata sententia:vt hic ⁊ in.l.illicitas.§.sicuti.ff. de offi.presi.⁊ in.l.idem iuris.§.j.ad leg.aquil.⁊ in reg.non est sine culpa.li.vj.facit qd̃ no.gl.in.c.j.de cõfes.lib.vj.de aduocato qui docet clientulũ mentiri.Tertio requirit̃ ꝙ adhibeat omnẽ diligentiam ẜm artem sua₃.Quarto qd̃ informet egrũ de his que sunt ꝯtraria egritudini.his ergo seruatis euentus mortis nõ imputat̃ medico:al's sec⁹.ad ide₃ de eta.⁊ quali.ad aures. ¶†Itẽ no.ꝙ danti operã officio vel rei illicite imputatur euentus mortis q̃tuncunq₃ processit sine culpa. ¶†No.ꝙ cleric⁹ quãtũcũq₃ perit⁹ ĩ arte chirurgie peccat exercẽdo illam artem etiam intuitu pietatis.Ex hoc infertur qd̃ propter pietatẽ non est impietas exercẽda: nec licet alicui officiũ alteri⁹ exercere.facit.j.q.j.non est putanda. ¶Ulti.no.ꝙ cũ homicida casuali qui nõ fuit in culpa de facili dispensatur post satisfactionem tene menti.

☞Irregularis non est ille qui ad nutũ p̃tãti dedit signa alicuius latronis qui ab ip̃o p̃tãte ⁊ eius curia mortu⁹ est.

Uulnerare ⁊ ꝓstrare sunt diuersa ⁊ statutũ loquens in vno non verificatur in alio.

Chirurgico nõ imputatur mors:si obseruauerit oĩa de q̃bus.s̃.in prin.nu.2.

Clericus medicus si intuitu pietatis exercuerit artẽ suam: ex qua secuta est mors:non imputatur ei quo ad peccatum ⁊ dispensationem:sed quo ad irregularitatem sic:quia non erat exercitium suum.

Medicus quãdo est peritus ⁊ in nulla culpa reperitur nõ imputatur ei mors infirmi:secus si nõ est peritus vel dedit medicinas malas.

Infirmi non obedientes medicis non incurrunt crimẽ inobedientie.

Infirmitas que prouenit ex defectu infirmi causat peccatũ.

Seruientes infirmis nõ debẽt eis exhibere aliquid nociuũ nec obedire appetitui corrupto ipsius infirmi vel extra preceptum medicorum aliquid facere.alias peccant.

Irregularitatem quis incurrit ex sola membri debilitatiõe vel abcissione.

Furtum ascendens summam quinq₃ solidorũ punitur furca:intellige qñ etiam ex tali furto rumpitur pax:alis secus.

Ad vltimum. No.ibi:furem:⁊ ibi latronẽ. qd̃ accedẽs ad furãdũ de nocte põt appellarri fur vel latro:capiunt̃ ergo ista vocabula promiscue.⁊ sic non est semper vera ista distinctio doc.inter furem et latronem quam ponũt.s̃.e.c.ij.et in eadẽ scriptura potest appellari fur ⁊ latro. ¶Casus literalis.Alia questio facta fuit domino pape.† ecce quidam scholaris timẽs ne latrones essent in domo surrexit de lecto et inuenit ibi furem qui scholarem vulnerauit et recessit.mane facto scholares ceperunt eundem et inuentus est vulneratus et tradit⁹ potestati coram quo asseruit qd̃ predicta nullatenus perpetrauit:potestas ad scholarem illum nuntium misit:vt diceret quicquid sciret de fure illo vel traderet intersignia:qui cultrum quem ipsi latroni abstulit et sotulares quos in domo dimiserat nuntijs tradidit memoratis:nil amplius de ipso facto se intromittẽs.potestas his receptis intersignijs latronem illum apparitoribus suis tradidit puniendum: qui sibi amputauerunt virilia:⁊ oculos eruerũt.Latro ira et dolore commotus nec cibum sumere voluit nec potum. et sic mortuus est.queritur vtrũ scholaris iste ad sacros ordines possit promoueri:respondet papa qd̃ prefatus scholaris si alias dignus est propter predictum euentũ non est a sacris ordinibus prohibendus.Ber. ¶†Nota primo ibi qui solu₃ postrauit:quod aliud est prosternere.aliud vulnerare.facit ꝓ statuto dicẽte si quis vulnerauit aliquẽ: quod non sufficit si prostrauit ⁊ nõ vulnerauit. ¶Nota quod l₃ clerico defendere res suas contra latronem:nam iste scholaris vulnerauit latronem:nec sibi imputatur.potest tamẽ dici quod hec litera hoc non probat:sed posset facere ad defensionem. ¶Ultimo no.cõtra no.per gloss.in.c.dilect⁹.s̃. eo.qd̃ etiam contra promouendum nõ imputatur aliquid si mors casualis inde subsequat̃. ¶†In gl.j.oppo.et videtur quod euent⁹ mortis nõ debet imputari medico ex quo accidit propter incuriam et imperitiam infirmi.vt in.l.illicitas.§.sicuti.ff.de offi.presi.Sol.coniunge omnes tres priores glo.que videntur cõtrariari.⁊ dic qd̃ in medico cui conuenit hoc officium chirurgie nõ imputatur mors:si seruat ea que dixi in primo notabili.sed religioso vel clerico bene imputatur quantũcunq₃ perito si deliquit:quia fuit in culpa immiscendo se illi delicto.vt in regula:non est sine culpa.lib.vj.Et ideo inquãtũ gl.iij.dicit qd̃ culpa mulieris nõ debet imputari ei:dic quo ad peccatum vel quo ad dispensationem:imputatur tamẽ quo ad irregularitatem contrahendam:vt hic aperte dicitur:et hoc rationibus predictis. ¶In glo.in ver.alioquin.in fi.Intellige qd̃ ista requiruntur et ponderantur quoad inducendam dispensationẽ.nã istis deficientibus vel aliquo istorum non debet secũ misericorditer dispensari:quia reperitur in maiori culpa:omni tamẽ casu est irregularis:vt hic in litera.ideo indiget dispẽsatione. ¶†Aduerte quia Inno.⁊ Hostiẽ.tractant hic aliquid circa personas medicorum.et tam infirmorum q̃ custodientium ipsos infirmos.et cõclude sic qd̃ si medicus est peritus et in nulla reperitur culpa:tũc etiam in foro aĩe nõ imputatur ei infirmi mors:q₂ hoc officium non est interdictum laico.imo laudabile et institutũ per deũ seu etiam per ipsum approbatum.iuxta illud Prouerb.honora medicũ propter necessitatem.nam ⁊ illũ creauit altissimus.Si vero medicus reperitur in aliqua culpa:vt quia non erat peritus:vel q₂ non adhibuit diligẽtiam quam debuit:⁊ adhuc grauius peccat si ex certa scientia dat infirmo medicinã nociuam:vel differt liberationẽ vt pecuniã cõsequatur:vel ponit species antiquas vel malas in medicina:quod no.ꝯtra istos aromatarios qui ex cupiditate quadam cõficiũt medicinam ex speciebus antiquis que potius obesse habent q̃ ꝓdesse qui grauiter peccãt:⁊ si medic⁹ dubitat an medicina sit proficua vel ne potius debet abstinere q̃ dare medicina₃ secundũ Inn.⁊ sic potius remittat infirmum manibus dei q̃ cum exponat dubie medicine. ¶†Quo ad secũdũ de infirmo:concludit Inno.ꝙ nõ incurrit crimẽ inobedĩetie nõ obediendo medico:q₂ nõ est prelatus suus.Itẽ si est sanus non debet viuere medicinaliter:quia omnia sana sanis.tamen non debet quid sumere qd̃ sibi sit nociuum:al's peccat: q₂ per infirmitatem futurã subtrahit se a seruitio dei et grauius peccant infirmi vel sani capiẽdo venenũ vel aliud mortiferum:q₂ non licet contra se seruire sicut nec in alium.xxiij. q.v.c.si non licet.⁊ in.c.significauit.de corp.vitia.nam nemo est dñs membrorũ suorũ.vt ibi.et.l.liber homo.ff.ad legem aquil.illi q̃ interficiũt seipsos moriuntur in peccato mortali nec debẽt sepeliri in sacro:nec pro eis orari debet.c.nõ estimemus.xiij.q.ij. ¶†Circa vltimũ cõclude qd̃ custodientes siue seruientes infirmo grauiter peccãt exhibentes aliqd̃ negotiũ ⁊ cõtrariũ infirmitati:etiam si faciant ex compassione quadam:quia non debent obedire seu indulgere appetitui corrupto ipsius infirmi etiam peccant nõ obediendo medico:nam cuilibet in arte sua credendũ est.vt in.c.significasti. s̃.eod.in quo multum peccant mulieres infirmis seruiẽtes.

In glo.

Zacharias.

a ¶Irregularis est.Add̃ qd̃ l₃ infirmus mortuus fuerit chirurgi ĩ curia potest ipse his nõ obstãtib⁹ ad sacros ordĩes etiã ad epatũ ꝓmoueri si tñ in medẽdo habuit cõscientiã saluã. ita not. Goffr.in sum.e.tit.⁊.c.ad aures.s̃.de eta.⁊ qualita.

Sebasti. Sapia.

b ¶Peritus.De qua culpa medicus teneatur:vide cardi.Alex.in c.j.lxxxiij.distinc. Et de illis qui suscipiunt aliquid in se tanq̃ periti: vide Feli.in.c.q₂ indicante.col.ij. s̃.de prescript.et Abb.in rubr.de app.in fi.Mod. in.l.ij.ff.ꝙ quisq₃ iu.Geor.natã in repe.cle.sepe.§.q̃ oĩa.col.vj.de verbo.signifi.

¶ In gl.in ver.nuntijs.Ex hac glo.colliguntur due sol.et duo intellectus ad istũ.§.Primus:qđ isti scholari non fuit imputata mors furis:quia nõ cõmisit homicidium aliquo ex modis quibus cõmittitur:vnde nec facto nec ꝑcepto:nec testimonio:quia in causa criminali testis debet esse in iudicio ⁊ deponere iuratus.Secũda sol.est ꝙ iste fur seipsuꝫ occidit:scꝫ non sumendo cibum nec potũ.sed ista solut.nõ valet.quia isti apparitores per prius amputabãt sibi virilia:⁊ eruebãt oculos:⁊ sibi sic absciderãt mẽbra.† Et ad incurrẽdam irregularitatẽ sufficit membri debilitatio vel abscissio.vt in.c.ij.j.tit.proxi.⁊ in.l.c.is qui.eo.tit.lib.vj.et in cle.j.eo.tit.Tertio põt colligi ex gl.seq.ꝙ ꝓpter iẽtersignia nõ fuit cõuict⁹ de furto.sed potest illa ratio impugnari:qꝛ saltem dedit causam morti.⁊ qꝛ ista materia est satis dubitabilis ⁊ disputabilis dantur ⁊ alie sol.extra glo.Quidam dixerunt ꝙ de iure aut.⁊ sic huius.c.huic pro furto nõ imminebat pena mortis[a] nec abscissionis alicui⁹ mẽbri.vt ĩ aut.sꝫ nouo iure.C.de fur.vñ si iste potestas excessit non erit mors imputanda scholari.Sed hanc lec.impugnat Hostiẽ.qꝛ intrauerat cũ armis.et sic debebat decapitari seu furca suspẽdi.vt in.d.aut.sed nouo iure.† Itẽ per constitutionem Fed.ij.furans quinqꝫ solidos ⁊ vltra suspendit.vt in lib.feu.de pa.tenen.c.j.in.§.si quis quinqꝫ solidos.Et no.qualiter Host.intelligit illũ tex.nam Legiste intelligũt:⁊ credo ꝙ verius quãdo ex tali furto sequitur pacis fractio:al's pro tam modico furto nõ debet sequi mors.Alij dicũt ꝙ iste scholaris dedit intersignia vt recuperaret res male ablatas.⁊ sic ciuili mõ.⁊ sic iste intellectus non habet dubium.Alij dicũt qđ dedit intersignia vt fieret iustitia de vulnere sibi inflicto.et tunc dꝫ intelligi ꝙ nõ faciebat vt iste moreret.Hosti.tꝫ qđ ver⁹ intellectus est qđ non reperit in aliqua culpa in morte istius.⁊ sic papa interpretatur.sed non descẽdit ad specialitatẽ.sed põt dici qđ non fuit in culpa:qꝛ non accusauit:nec perhibuit testimoniũ:nec aliquo modo mãdauit:nec subiecit illũ morti:sed tñ requisit⁹ a potestate reddidit illa signa.fuit ergo ista causa multũ remota:vnde nõ sequitur irregularitas:pro hoc bona glo.in.c.exhibita.j.eo.in ver.corruẽs.facit quod not.in.c.accedens.s.e.

☞ Homicida est qui dat cãm abortioni:quando scilicet conceptum erat viuum:al's secus.⁊ nu.2.⁊ de iure ciuili capite punitur.⁊ nu.3.et.8.

Mulier asserens se cõcepisse ex aliquo ⁊ ille dicat cõtrariũ:cui est credendum.vide remissiue.et nu.5.

Maritus vel alia coniuncta persona ludens cũ muliere cũ ludo honesto et dedisset causam abortioni non imputaret sibi mors:secus si fuisset aliqua persona cuꝫ qua nõ licebat ludere.etiam ꝙ mulier concepisset ex ea.

Abortiuũ ꝓsumit in dubio fuisse cũ anima poti⁹ ꝙ̃ sine.

SIcut. † Qui dat causam abortioni homicida est:si conceptũ erat viuificatum anima rõnali:alias secus.h.d.Secunda ibi:nos vero.¶ Casus lr̃alis.Quidam monachus Cartusiensis ordinis quandã mulierẽ asserentẽ se concepisse ex eo traxit per zonã quasi ludens cum ea:ipsa per hoc se asseruit sic esse lesam qđ huiusmodi occasiõe fecit abortum:propter ꝙ dictus sacerdos de cõsilio quorũdã ab altaris ministerio se suspendit.q̃situ fuit quid esset agendũ:rñdet papa ꝙ si nondũ erat viuificatus conceptus poterit ministrare:alioquin dꝫ ab altaris ministerio abstinere.Ber.¶ † No.j.ꝙ añ infusionẽ anime rationalis nõ potest quis dici homicida in dando causam abortioni.⁊ est ratio:qꝛ qđ non vixit mori non potest.de despon.impu.ad dissoluẽdũ.xxij.q.ij.c.quod vero.⁊.c.moyses.Item non est homo ante infusionẽ anime cum homo ex corpore ⁊ anima componat.vt in.c.in quadam.de cele.missa.⁊.s.de heret.cum christus.⁊ ideo nõ potest dici homicidiũ cuꝫ homicidiũ dicat a cede hominis.¶ † No.ij.ꝙ irregularitas causatur neduꝫ ex cede hominis cum ductus est in lucẽ:sed etiam cum est in vẽtre materno:vñ scđm ius ciuile capite punitur dans cãm abortioni post infusionẽ anime[b].vt in.l.si quis aliquid.§.qui abortionis,ff.de penis.¶ Sed q̃ro † qꝛ mulier dicebat se concepisse ex illo monacho:nunqd sit credẽdũ eo asserente contrarium? Host:ꝙ nõ.remittit ad not.in.c.transmisse.qui fil.sint legi,⁊ in.c.ꝑ tuas.de ꝓba.⁊ in.c.michael.de fi.presby.¶ † Sed quero quia mulier ista dicebat se cõcepisse ex illo monacho:nunqd sit sibi credendũ? Jo.an.dicit ꝙ nõ.¶ † Scias tñ ꝙ si ludus fuisset iustus ex parte cõditionis ludi:quia fuisset gracilis:et fuisset licitus ratione persone:vt qꝛ fuisset maritus mulieris:vel frater:vel alia cõiuncta persona:tũc mors nõ imputaret:quia non reperit in aliqua culpa:quod not.Ex quo not.ꝙ ludus leuis non est prohibitus cũ pregnãte muliere:vnde si persona nõ est inhonesta nõ imputat abortio inde cõtingens.quod tene menti.¶ † Vlti.querit qđ si probabiliter dubitat vtrũ anima esset infusa:vel nõ? Dicit Jo.and.qđ in dubio debet iste abstinere per.c.ad audiẽtiã.s.eo.⁊ qđ ibi dixi.¶ † In glo.ibi similiter distinguit lex:dicens qđ si aliquis interfecit[c] cõceptũ animatũ debet capite puniri:si non erat animatũ distinguit:qꝛ si nobilis fit publicatio in parte bonorũ:si ignobilis[d] damnatur in metallũ.⁊ hoc verũ nisi fecisset propter pecuniã:qꝛ tunc puniretur pena capitali.vt in.l.cicero.ff.de pe.⁊ vide qđ not.ĩ.c.moyses.alt.in gl.☞ In ea glo.ibi:non teneat lege canonica ⁊c.intellige non teneri quo ad irregularitatẽ:sed quo ad peccatũ:et penã peccati bene tenet lege canonica:licet anima adhuc nõ fuisset infusa.vt probatur.s.eo.si aliquis.

☞ Irregularitatẽ nõ incurrit quis ex eo qđ agit contra aliquem ciuiliter:ille vero punitur postea in sanguine.

Judicium debet finiri vbi est inchoatum:nisi per impotentiam facti hoc fieri non posset.

Clericus põt agere contra laicũ sine metu irregularitatis ciuiliter lꝫ possit ꝓsumere qđ poterat puniri in sanguine dũmodo protestetur qđ non intendit ad vindictã sanguinis.

Excõmunicatio vr̃ contemni si intra terminum assignatuꝫ vel intra annũ non fuit facta restitutio vel ei paritum.

Excõmunicatus si steterit in excõmunicatione vltra annuꝫ presumitur hereticus.

POstulasti. † Nõ imputat clerico ciuiliter iustitiã petẽti de laico.si iudex in laicũ exerceret vindictaꝫ sanguinis.h.d.Secunda ibi:ad quod.¶ Casus lr̃alis.Quidam qꝛ decimas debitas ecclesie nõ soluebãt excõicati fuerũt:ipsi excõicatione contempta decimas soluere non curabãt.quesiuit eps vtrũ licitũ esset illi potestatem regiam implorare cũ ad solutionẽ decimaꝝ absqꝫ sanguinis effusione vix possint cõpelli:rñdet papa qđ si de huiusmodi q̃rimonia simpl'r deponat apud regẽ:⁊ ipse in eosdem rebelles traditã sibi exercuerit potestatẽ eoꝝ erit duritie aut malitie imputandũ.B.¶ † Not.j.ꝙ si remediũ ecclesiasticũ non sufficit cõtra laicũ potest clericus adire iudicem secularem vt sic suã potestatẽ in ipsum exerceat.ꝙ not.propter not.in.l.vbi ceptũ.ff.de iudi.et per glo.de rescri.c.ex tenore.habent ergo locum illa iura vt vbi causa est cepta ibi etiam finem capiat quãdo totaliter potest ibi effectũ cõsequi:secus si nõ potest ibi habere executionẽ etiã propter impotẽtiã facti.¶ No.ij.ꝙ pro solutione decimarũ laicus põt excõmunicari.Itẽ arceri personaliter:⁊ sic est necessariũ ꝑsonaliter affici vt hic.¶ Itẽ not.ꝙ vindicta malefactorum est laus bonorũ.Itẽ alibi dicit text.not.ꝙ parũ obedientia ꝓdesse videret humilib⁹ si cõtẽpt⁹ ꝯtumacib⁹ nõ obesset.vt in.c.j.de postu.ꝑla.vnde in Psal.letabitur iustus cum viderit vindictam.Sed pro declaratione litere queritur † quid si clericus pro certo sciat ꝙ sine sanguinis effusione nõ põt debitũ consequi.nũquid possit cũ bona conscientia iudicis officium implorare? Vin.qđ nõ.imo debet poti⁹ post decimas dimittere primitias.arg.s.eo.c.ij.⁊.c.suscepimus.Sed hodie tene qđ habet eo.tit.c.ij.lib.vj.ꝺm.Jo.and.quasi velit dicere ꝙ ꝑmissa protestatione qđ non intẽdit ad vindictã sanguinis põt petere iustitiã nec imputat clerico si postea iudex secularis imponit penam mortis:nõ tñ tenetur a petitione iustitie desistere:dummodo premittatur ꝓtestatio.qđ not.ꝑ intellectu illius.c.⁊ videtur satis rationabile.al's autem daretur materia cruciãdi clericos ⁊ bonis suis spoliãdi.vt dicit ibi tex.¶ Scđo q̃rit † qñ isti dicunt cõtemnere excõicationem? Dicit Hosti.qđ si intra terminũ eis prefixũ per iudicẽ ecclesiasticũ non satisfaciũt:satis dicuntur contemnere:et si animo indurato excõicati fuerũt per annum[e] tũc sunt suspecti de heresi.in.c.excõicamus.§.j.s.de here.qđ not.⁊ vide tex.in.c.fi.de pe.vbi narrat de biẽnio ad inducẽdũ hanc suspitioneꝫ heresis:sed ibi narrat factum idẽ ergo videt de anno.⁊ not.hoc dictũ qđ nõ solũ in excõicatis in causa heresis:sed etiaꝫ in alia cã incidit ĩ suspitionem heresis post lapsum anni.nã tanto tempore ferendo excõicationem non videtur bñ sentire de sacramentis cum nõ faciat nec facere possit qđ alij fideles faciant ⁊ facere tenent.¶ In gl.fi.ibi:vt puniat pecuniariter.Iteꝫ potest agere vt laicus capiat.s.de deposi.c.j.Item vt flagellis afficiat.xiiij.qđ.vj.si res.dũmodo ad effusionẽ sanguinis non procedat.vt in.c.in archiepatu.de rap.Itẽ ad seruituteꝫ quam imponit ecclesia.vt in.c.ita quorũdam.de iudi.Et in fin.gl.hodie dicendũ vt habetur in.c.ij.eo.tit.lib.vj.vt premittatur protestatio:vt predixi.

[a] ¶ Pena mortis. adde Alex.ꝯsi.v.⁊.cxxxv.j.li. Cep.in aut.sꝫ nouo iure.et eius ꝯsi.xlij.⁊.xxvj.Fulg.ꝯsi.clvj.ij.lib.
Zacharias.

[b] ¶ Anime. Hoc est verum anteq̃ sit natus sed post tenet de paricidio.l.diuus.⁊ ibi gl.Bart.ff.de va.et extraor.cog.et.l.cicero.ff.de pe.Bald.in.l.qđ dicit.et ibi ꝑ Alex.ĩ j.col.in fi.ff.de li.et posth.⁊ Ang.are.ĩ suo tra.malefi.vers.mortu⁹.
Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Interfecit. vide copiose de hac materia ꝑ Albe.de ros.in.l.qui in vtero.j.ff.de stat.homi.vbi ponit q̃õnem:si stat statutum ꝙ homicida decapitet:an ille qui pede percussit mulierẽ ꝑgnantem et facit abortum debeat decapitari.

[d] ¶ Ignobilis.adde qs dicat nobilis et quis ignobilis ꝺ casu Cep,consi.xl,
Zacharias,
¶ Addo Pau.de cast.ꝯsil.xxij.col,ij.vẽs.possent etiã adhuc.et cõsilio ccxxviij.et.ccxix.vel verius ꝺm veriorẽ numeꝝ ꝯsi.xxvj.ꝺm verũ numerum.col.iij.
Zacharias.

[e] ¶ Per annum. adde de hoc Roma.sing.suis.nu,ccciij.qđ incip.de hoc heri fui interrogatus:⁊ ibi qđ an per talẽ occasionẽ quis priuet ipso facto beneficio vide eundem vbi.s.folio,x,

1 ☞ Homicidium casuale non imputatur ei qui non occidit nec fuit in culpa.
2 Homicidium casuale non impedit quin quis possit ꝓmoueri.ꝛ nume.4.
3 Ludus noxius est in culpa.ꝛ nu.5.
6 Absolutio vel venia si fuit petita ab aliquo non ꝑ hoc fatetur delictum.

Exhibita. †Homicidium casuale nõ imputatur ei qui nõ occidit nec fuit in culpa etiam si ad cautelã veniã postulauerit. In prima parte ponitur petitio. In secunda exauditio.ibi:quo circa.❡Casus literalis. Quidam cleric⁹ J.nomine dum esset in puerili etate constitutus et cũ quibusdam aliĳs pueris luderet ꝛ insequeretur vnũ ex illis lapidem post illum proiecit:nõ animo percutiendi:sed timorẽ incutiendi:qui lapide proiecto nõ fuit tactus sed cadẽs ad alium lapidẽ caput lesit:tum ꝓpter imperitiã medici:tum propter patris incuriã qui laboribus ipsum exposuit expirauit:dictus.J.veniã postulauit a p̃re illi⁹ vt mitigaretur dolor ipsius propter qḋ ep̃s illum a sacris ordinibus repellebat q̃uis p̃r defuncti laborãs in extremis cõfessus fuerit ep̃o ꝙ dictus clericus nihil in morte filĳ cõmisisset.vnde petebat clericus ille a papa vt cũ lesam conscientiam de morte illius nõ haberet cũ eo misericorditer agere dignaret̃:vnde mãdat quatenus si cõstiterit ita esse a sacris ordinib⁹ ꝓpter hoc nullatenus repellat̃.B.❡Not.j.ꝙ lud⁹ inter clericos et pueros nõ videt̃ ꝓhibitus:al's enim homicidiũ inde contingẽs fuisset imputatũ isti clerico.vt in.c.cõtinebatur.s̃.e. ❡No.ĳ.ꝙ per petitionẽ venie extraiudicialiter factam nõ videt̃ recognoscere culpã.❡†Ulti.no.argu.ꝙ homicidiũ casuale nõ imputatur etiã promouẽdo.qḋ facit cõtra gl.s̃. eo.dilectus.❡In gl.j.ibi:illa etas ignorat quicquid videt. Aduerte quia glossator hic multum ɔ̃trius sibi videt̃.nã videtur intelligere tex.de infante quia de illa etate infantili loquuntur iura que dicũt ꝙ ignorat quicquid videt:ſ3 in seq. gl.ꝛ in tertia videt̃ sentire de puero:prout tex.loquit̃ Item in quarta glos.videtur velle ꝙ iste clericus fuit in culpa:q2 ludus erat noxius.sed dic cõcludẽdo veritatẽ qḋ tex.debet intelligi de puero ꝓut loquit̃ ꝛ puerilis etas septẽnio incipit ꝛ durat vsq3 ad.xiiĳ.annũ.de quo vide glo.in proe.sexti. vbi de oib⁹ etatib⁹ habes.† et ꝙ iste ludus erat licitus istis pueris:ꝛ hoc beneficio etatis:sed inter maiores nõ esset licitus q2 ludus noxius in culpa est sicut ludus lapidũ.ita debet intelligi ɔ̃triũ qḋ glo.facit ad.l.nam ludus.ff.ad legem aqui.Et ex hoc.no.ꝙ casus cõtingẽs inter maiores ex ludo lapidũ imputatur ipsis proĳciẽtibus [a] sec⁹ inter pueros [b]. ❡Et inquantũ gl.iĳ.oppo.de.c.si quis non iratus.xv.q.j. vbi† quo ad legẽ promotionis imputatur solũ factũ.intellige illud.c.qñ precessit aliqua culpa:sec⁹ si nulla culpa precessit.vt in.c.lator.s̃.eo.❡In glo.in ver.corruens.ibi:fugiebãt propter timorẽ illius. Inn.dicit ꝙ si iactus lapidis fuisset causa lesionis illius qḋ iste proĳciens tenetur.arg.s̃. e.de cetero. Idẽ abb.ꝛ Uin.ꝛ sic vident̃ multu3 restringere istam literã et videntur sentire qḋ si iste cecidisset in aliũ lapidem fugiendo percussionem lapidis proiecti imputaret̃ proĳcienti.ꝛ potest adaptari text.ad hũc intellectũ in eo qḋ dicit ꝙ ille fugiebat et ipse insequẽdo ꝓiecit lapidẽ:ſ3 certe nõ ponderatur hic iactus lapidis si nõ incidisset in aliũ vt fugeret istum. Item sicut in sequenti non imputat̃ qui fuit causa lesionis:ita non debet iactus lapidis imputari:vnde intellige qḋ iste corruit in alium lapidẽ: [c] vt fugeret etiã ꝑcussionẽ dũmodo percussio nõ fuerit grauis vel forte remote proiecit lapidem:et ille pauefactus corruit in aliũ lapidẽ.❡†Sec⁹ aũt si lapis ꝓiectus fuisset magn⁹ ꝛ infligisset percussione3 magnam seu grauem si ille non cepisset fugã: quia tunc posset dictũ Innoc.procedere:nã talis lud⁹ noxius esset etiã inter pueros [d].❡†In glo.in ver.veniã.in fi. Sed cõtra hoc facit.c.venerabile3.de elec.vbi tex.innuit qḋ petens absolutionem ab excõicatione videtur fateri se ligatum [e].nam absolutio ꝓsupponit vinculũ.arg.in.c.ad dissoluendũ.de despon.impu.ꝛ in.l.decẽ.de verb.ob.sic etiam venia presupponit culpã.xiĳ.dist.nerui.Sol.dicit Host.qḋ.c. venerabilẽ.procedit vbi in iudicio ꝛ solẽniter petit absolutionem:sec⁹ si extra iudiciũ et nõ solẽniter. Item hic fuit petita venia ad cautelam vt mitigaretur dolor patris.et idẽ qñ petitur absolutio ad cautelam.vt in.c.solet.de sentẽ.excõ.lib.vi.dicit etiã quod.c.venerabilem.non ꝓbat istud ad quod cõiter inducitur:debet enim intelligi qḋ recognouit se ligatum tunc quando ille petiit absolutionem : vt q2 expresse se dixerit excõicatũ.de quo dic vt ibi plene not.hic tñ tex.est apertus ꝙ simpliciter petens veniã [f] ab aliquo:non per hoc fatetur se culpabile3:sed potius videtur hoc fecisse ex humilitate quadam.et vt euitentur opi.cautũ est vt fiat petitio cõditionalis:ꝛ dicat nõ puto hoc fecisse:sed si in aliquo lesi peto veniam:tunc enim cessat omne contrarium.

1 ☞ Homicidium casuale non imputatur ei qui dedit operam rei licite:nec fuit in culpa.
2 Casus fortuitus imputatur danti operam rei illicite.
3 Officium quod non spectat ad aliquẽ:si ille exercet:an sibi imputetur si ex hoc aliquod scandalum oriatur.ꝛ nu.4.

Joannes. †Homicidiũ casuale nõ imputatur ei qui dedit operã rei licite:nec fuit in culpa. Prima pars narrat factum.❡Secũda diffinit.ibi:nos igit̃.❡Casus literalis.Sacerdos iste Joã.dum pulsaret cãpanã vt populus fidelis ad diuina officia cõueniret:de cãpana tintinnabulum cecidit et occidit quendam puerum coram ipso:vnde ipse hec domino pape intimauit humiliter.papa cõsiderans ꝙ dictus sacerdos dabat operam rei licite nihil debet ei imputari si casus oẽs fortuitos non preuidit:vnde mandat quatenus si cõstiterit ita esse dictus sacerdos libere suũ officiũ exequatur.Ber.❡Not.j.ibi:campanas.qḋ licite in vna ecclesia tenentur plures campane:sed in oratorĳs priuatis non est licitum tenere etiam vnam nec habere cãpanile.vt in.c.patentibus.j.de priuil.❡†Nota secũdo ꝙ casus fortuitus non imputatur danti operam rei licite:sec⁹ si rei illicite.vt.s̃.eo.dilectus.❡Sed contra hoc oppo.ꝛ contra tex.† nã pulsare campanas non spectat ad sacerdotis officium:sed ad clericum inferiorem.xxv.distin.perlectis.vnde quisq3 pres byter debet habere clericum.vt in.c.vt quisq3.de vita et hone.cleri.ergo sacerdos exercebat officium nõ conueniens:ergo sibi imputari debet.vt in.c.tua.s̃.eo. Sol.dicit Joan.and.ꝙ quedam sunt officia non spectantia ad aliquem:quia prohibita.et in istis habet locum contrariũ.et sic loquitur.c.tua.Quedam sunt officia non spectantia ad aliquem:quia ad illa non tenetur nec cogi debet tũc ex quo sunt officia licita nõ imputatur casus inde contingens:nsic ad propositum pulsare campanas non spectet ad officium sacerdotis:quia non tenetur illud officium exequi.si tamen vult potest quia per susceptionem maioris nõ perdit quis executionem minoris.lxxiiĳ.distin.gesta.et.c.honoratas. nam et laicus potest habere hoc officium pulsandi campanas.vt no.de cleri.coniug.Joãnes.❡†Sed cõtra hoc iterum oppo.pulsare campanas spectat ad officiu3 custodis. vt in:c.j.de offic.custo.ergo iste sacerdos non sine culpa fuit attentando officium non sibi commissum.Sol.ibi nõ erat custos.quia erat parochialis pres byter ꝛ pulsabat:al's imputaretur ipsi sacerdoti nisi fecisset ex officio custodis:vl' ex permissione cõsuetudinis vel clericus primo occurrẽs pulsaret campanam.tene menti.

1 ☞ Clericus etiam pugnando contra saracenos ꝛ aliquẽ ex ipsis interfecerit:non euitat irregularitatem.ꝛ nu.2.
3 Clericus percutiens aliquem vel dans auxiliu3 in bello iusto non incurrit irregularitatẽ:excepto quod nõ occiderit: secus in bello iniusto:in quo qualitercunq3 prestet opẽ incurrit irregularitatem.

Petitio. † Clericus pugnando etiã cõtra inimicos fidei catholice si quemq̃ percussit et de interfectione ipsum remordet conscientia a ministerio altaris abstinere debet. Communis diuisio.Secunda ibi:mandamus.❡Casus literalis.Saraceni inuaserũt quoddam castrum in quo Pelagius pres byter morabatur.tandem Christiani tam laici q̃ clerici exiuerũt ɔ̃ illos et adinuicem confligentes hinc ꝛ inde multi occisi fuerunt vnde cum sacerdos ille aliquos ꝑcussisset timebatur ne irregularitatem incurrisset propter quod exposuit hoc domino pape:et ipse mandat eidẽ quatenus si de interfectione cuiusq̃ in illo conflictu ipsum conscientia sua remordet a ministerio altaris abstineat reuerẽter cum in hoc tutius sit abstinere quam temere celebrare. Bernar.❡Nota primo † quod clericus prohibet̃ pugnare etiam cum infidelibus:non solum cum inuadunt infideles:sed etiam quãdo ab infidelibus terra inuaditur.ad hoc de voto.c.ex multa.licet ergo clericus possit interficere ad defensionem suam quando non potest aliter euitare mortem.vt in clementina.j.eodem titulo.secus quando inuaditur tota terra:quia per alios potest repelli iniuria : vnde tunc necessitas non est ineuitabilis.❡†Nota secundo qḋ clericus percutiens [g] in aliquo conflictu vbi plures fuerunt occisi ab aliĳs ex sola percussione nõ est irregularis [h]. et iste est

---

a ❡Proĳciẽtib⁹. Adde limitandũ vt ꝑ Pet.de anc. ɔsil.cclxxxv.Cep. consil.xxx.ꝛ.xxxj. Zacharias.

b ❡Inter pueros adḋ de hoc Frã. de cre.singu.suo cxlix.ꝙ inci.mos puerorum est bononie.vbi refert Pe.de anch.i.c. cũ venerabilis.s̃. de cõsue.vbi ide3 t3 et dicit se euasisse bononie vnũ puerum a pena mortis.

c ❡Aliũ lapide3. Adde videndu3 Cep.cõsi.xiĳ.vbi de fugato qui cecidit super lapidẽ et mortu⁹ est. Sebasti.Sapia.

d ❡Inter pueros De cõsuetudine puerorũ proĳciẽdi lapides : an q occidit aliquẽ excusetur.viḋ Pe. de anch.in consi. cclxxxiĳ,incip.iure stricto,Barto. veroñ.in consilio xxx.incip.regatĳ. scholariũ.col.ĳ.

e ❡Ligatũ.adde an hoc sit verum Old.cõsil.ccxxiĳ. Sebasti.Sapia.

f ❡Petẽs veniã. Uide Alex.i.l.j. in prin.ff.de ope. no.nun.vbi dicit de hoc esse gl.singula.hic.et ad h̃ vide Mod.in.l. decẽ.ff.de v̂b.ob. Sebastia.Sapi.

g ❡Percutiens. vide ad hãc materiã pulchrũ cõsil. Card.in cõsi.xix. incipien.quida3 pres byter.

h ❡Irregularis. Vide i.c.sicut dignum.s̃.eodem. And.Barb.

et iste est casus no.et probat̃ ex eo quia iste querebat de percussiõe:ꝛ fatebat̃ se percussisse ꝛ plures ab alijs ibi occisos fuisse.ꝛ papa respõdet tm̃ de interfectione.sola ergo percussio non nocet quo ad irregularitatẽ.¶ Sed contra hoc fortiter opp.de.c.sicut dignum.§.fi.s.eo.vbi ex solo cõsilio vel ex presentia armata cõtrahitur irregularitas secuto homicidio per alios.Sol.dicit Inn.hoc.c.procedere vbi bellum est iustum vbi autem bellum est iniustum tunc qualitercũqꝫ clericus prestiterit opem:vel consilium efficitur irregularis secuto homicidio lꝫ p alios.ꝛ ideo infert ꝙ si clerici vadũt cum pugnãtibus:vt eos audaciores faciãt:vel vt inimicis timorem incutiant vt nõ audeant se defendere quod secuto per alios homicidio ipsi efficiuntur irregulares:quod not. secus si vadunt ad aliam bonam causam:puta causa pacificandi.tunc enim non imputatur eis si inimici putantes cõtrarium se nõ defendant dũmodo absit dolus.Quãdo aũt bellum est iustũ tũc clerici possunt hortari alios ad pugnãdum et interesse sed non pugnare [a].xxiij.q.vij.igitur.ꝛ.c.vt pridẽ.facit glos. vij.q.j.c.sciscitatus.et lꝫ male faciant percutiendo.vt in prealleg.c.ex multa.de voto.tamen non incurrunt irregularitatẽ ex quo nõ occiderunt vel alias mẽbrum mutilauerunt.ꝛ not.perpetuo hunc text.quia nõ habetur alibi ita clare sicut hic.

Quidam. Idem dicit ꝙ.c.Joãnes.s.e.ꝛ tm̃ ponit diuersitatem in facto.¶ Casus lr̃alis.Quidã presbyter euocauit quendam in adiutoriũ ad edificationẽ ecclesie:et cũ presbyter quoddã lignuꝫ dissolueret ille homo cũ ligno ruit in terrã ꝛ mortu⁹ fuit:dubitabat̃ an illi presbytero eẽt hoc imputãdũ.significatum fuit hoc domino pape.ipse vo cõsiderãs qd̃ sacerdos ipse dabat operam licite rei:et etiam adhibuit diligentiã quam debuit circũstantibus premonitis ita alta voce qd̃ ĩtelligere potuerãt:r̃ndit quod propter hanc causam:vel quia omnes casus fortuitos nõ ꝓuidit q preuideri non possunt nõ debet ei quo ad officiũ vel beneficium imputari.B.¶ No.j.clericuꝫ licite posse insistere ad edificationeꝫ eccle.nemo enim reprehendi põt qd̃ ecclesiam edificat.xij.q.ij.aurũ.ꝛ pondera qd̃ istemet clericus iuuabat in propria persona:ꝛ licita iudicat̃ talis operatio:al's autẽ casus fuisset sibi imputatus:vt in litera.¶ Not.ij.arg.ꝯtra istos clamantes submissa voce:vel post casuꝫ cõtingẽtẽ.nõ eñi excusant̃ per hanc protestationem:in hoc peccant plurimum rustici ducentes mulos.nam post percussionẽ dicunt cauete:nõ debent preponere ita tẽpestiue:sed ita fortiter clamare vt illi quib⁹ imminet periculũ possint precauere et fugere.¶ Not.vlt.qd̃ quis de casu fortuito [b] non tenet̃:ꝛ ĩtellige de fortuito quẽ etiã diligentissimus preuidere nõ posset.nam quidã sunt casus in quibus diligẽtissimus nõ ꝓuidere posset.vt.l.si quis domum.ff.loca.ꝛ argu.eorum que dixi in.c.fi.ne prela.vices suas.

¶ De torneamentis. Rubrica.

¶ Uiso de homicidio in gñe et in specie:videndũ restat de quibusdã actibus per quos licet nõ semper quãdoqꝫ tamẽ deuenitur ad homicidium:ideo subijcit hanc rubri.ꝛ duas rubricas sequentes.

Felicis. Hoc dicit cum seq.Torneamẽta fieri nõ debẽt:ꝛ cũ vulnerato in eis cõcedit̃ penitẽtia:sed si morit̃ [1] denegatur ei sepultura ecclesiastica si accessit animo pugnandi:secus si accessit ex alia cã: vt puta vt debita sibi exigeret.h.d.p̃io ꝓhibet.scd̃o penam imponit.scd̃a ibi:quod si.¶ Casus literalis.Lateranũ.conciliũ inherẽdo vestigijs Inn.ꝛ Euge.ꝓhibet detestabiles illas nundinas vel ferias q̃ vulgo torneamẽta vocant̃ ĩ qb⁹ milites ad ostẽtationẽ viriũ ꝯueniũt:vñ mortes et aiarũ pericula sepe proueniũt qd̃ si quis eorũ ibi mortuus fuerit careat ecclesiastica sepultura penitẽtia tñ ei poscẽti non deneget̃.Ber.¶ No.j.ꝙ torneamenta appellãtur ferie seu nundine:ꝛ forte a feriendo:qꝛ vulgariter sunt dicta torneamenta:qꝛ vadunt circũeundo seu percutiũt:se circũeũdo.¶ No.ij.ꝙ attendendũ est vulgare loci:vñ papa hic ponit nomen vulgare ex quo patet qd̃ cõstitutiões etiã principũ debent intelligi scd̃m vulgarem modũ loquẽdi.[c] quod not.pro hoc.l.liberoꝝ.§.quod tñ cassius.ff.de leg.iij. et qd̃ no.de sponsa.c.ex literis.et per Bart.in.l.omnes populi.ff.de iusti.ꝛ iure.¶ Not.iij.et tene mẽti ꝙ non lꝫ exercere ludũ etiã ad ostẽtationem viriũ:et causa virtutis demonstrande:si imminet ex eo periculũ mortis et animarũ.ꝙ no. qd̃ videtur cõtra.l.j.§.bestias.ff.de postu.ꝛ de hoc aliqd.j. ¶ Itẽ not.ꝙ ecclesia potest prohibere laicis ludũ periculosum et apponere penã cõtrafaciẽtibus.¶ No.casum ĩ quo penitenti denegat̃ ecclesiastica sepultura:et ad terrorẽ aliorũ.¶ In glo.ibi:ſm leges.videtur ergo glo.velle qd̃ aliud sit de iure ciuili.sed Host.dicit ꝙ leges nõ corrigũtur:quia debẽt intelligi in alio ludo ꝛ ostentatione virium extra torneamenta:pro hoc quod habetur in aut̃.vt omnes obediãt iudi.puin.§.j.col.v.vbi dicitur ꝙ fortitudo non est laudabilis sine iustitia:ꝛ loquitur de fortitudine q̃ exercetur cum armis:sed illud exercitiũ est illicitum propter rationem hic positã:et idẽ de iure ciuili:per aut̃.predictã.glo.tamen in.l. qua actione.§.si quis in colluctatione.cõtrariũ videt̃ tenere:sed primũ dictũ tutius est.et ex hoc dicto Host.ꝛ ex text. qd̃ alius ludus ad ostendenduꝫ vires non prohibet̃ de iure canonico:et sic ad damnum inde cõtingens nõ tenet̃ qs.vt in.d.§.si quis in colluctatione.tene menti.

[1] ☞ Sepultura an debeat denegari ei qui decessit in peccato mortali.

Ad audientiam. Summatũ est in superiori.c. ¶ Casus lr̃alis.Quidam causa requirendi.q̃dã pro debitis accessit ad locũ torneamẽtorũ.contigit qd̃ casu de equo cadẽs mortu⁹ fuerit in torneamẽto:sed quia ibi mortu⁹ fuerit denegabat̃ ei sepultura:quesitũ fuit a papa quid iuris esset:papa vero cõsiderãs qd̃ illis tm̃ qui ad torneamenta animo ludendi accedẽtes decedunt ibideꝫ ecclesiastica sepultura debeat interdici.mandat papa quatenus si constiterit qd̃ ad predictum torneamentũ.nõ animo ludendi:sed percipiẽdi credita accessisset:lꝫ ibi casu fortuito obierit non debet carere ecclesiastica sepultura:maxime cuꝫ dominicum corp⁹ acceperit:ꝛ fuerit oleo sacro perunctus. Ber.¶ Not.j.ibi:animo faciendi.et ibi non animo ludendi.qd̃ sepultura ecclesiastica denegat̃ morienti in torneamẽtis quãdo decedentes veniũt causa ludẽdi:secus si causa videndi dũtaxat.lꝫ text.nõ aperiat:sed loquatur de eo qui venit causa exigendi debitum.et idẽ puto vt dixi si venit causa videndi torneamentũ:quia cum ista sit pena debet restringi in proprijs terminis.de pen.dist.j.§.peñ.¶ † Not.ibi:maxime.qd̃ sepultura concedit̃ etiam ei qui non recipit corpus Christi et extremã vnctioneꝫ.ꝛ intellige qñ pretermisit sine cõtemptu.Quid aũt si non recipit penitentiam subito morte preuentus:glo.nostra sentit qd̃ tunc non dꝫ sepeliri in cemiterio.ꝛ doc.simpliciter trãseunt.Sed ego intelligo qñ cõstat eum decessisse in peccato mortali.nã si fuerat semel confessus in anno ꝛ habuit propositũ cõfitendi non denegatur sepultura:lꝫ in vltimo non recipiat penitẽtiã:si hoc nõ fecit ex contemptu.arg.in.c.omnis vtriusqꝫ.de peniten.et remis. Itẽ si non fuisset semel confessus in anno:sed in vltimo apparuissent signa cõtritionis.arg.in.c.a nobis.de sent.excõ. ¶ In glo.in ver.dispẽsatione.in fin.Et quare ecclesia ordinauit vt corpora sepeliant̃ in loco sacro.vide glo.in.c.cum grauia.xiij.qõ.ij.

¶ De clericis pugnantibus in duello. Rubrica.

¶ Uisum est.s.de torneamentis vbi plures pugnant:nũc subiunxit de duello:vbi dũtaxat duo pugnãt:vel posses dicere ꝙ.s.proxi.rubri.cõtinuata est hec rubrica.

[1] ☞ Irregularis efficitur quis ob membri detruncationẽ siue mutilationem.

Irregularis an efficitur quis ex sola membri debilitatiõe,

[2] Irregularis ob homicidium vel membri truncationẽ non dispensatur per episcopum.

[3] Si quis in duello perdit non habet presumptionem cõtra se:videlicet qd̃ presumet̃ conuictus de crimine sup quo ipsi adinuicem contenderunt.vide.j.c.proxi.in fi.

Henrico. Hoc dicit:cleric⁹ iniẽs duellũ siue obtulerit siue susceperit deponẽd⁹ est.poterit tñ eps cũ eo dispẽsare si mors vel mutilatio mẽbri nõ sit inde secuta.Scd̃a ps ibi:sꝫ ꝗtũcũqꝫ.¶ Cas⁹ lr̃alis.Quesitũ fuit a dño papa q̃lr puniri dꝫ cleric⁹ q alicui duellũ spõte obtulit vel suscepit oblatũ:r̃ndet papa ꝙ siue victor fuerit siue vict⁹ cleric⁹ duellũ obtulerit vl' suscepit de rigore iuris est deponẽd⁹:verũtñ quãtũcũqꝫ excesserit eps su⁹ poterit cũ eo dispẽsare dũmõ ex ipo duello homicidiũ vel mẽbrorũ diminutio non sit subsecuta.B. ¶ No.j.crimẽ depositiõe dignũ.s.cũ cleric⁹ inijt duellũ siue aliũ interpellauerit:siue fuerit ĩterpellat⁹:siue vict⁹ fuerit.

[a] ¶ Nõ pugnare. Add̃ vt ꝑ Cald. ꝯsi.j.d̃ treu.ꝛ pa.

[b] ¶ Casu fortuito.Quid si dedisset operã rei illicite:vid̃ Bar.ĩ.l.illud.§.si quis seruum.ff.de iniu.ꝛ ibi Ang.Bar.in l.aut facta.§.delinquũt.ff.de pe. Andre.Barba. Zacharias.

[c] ¶ Modũ loquẽdi.Add̃ qualiter ꝓbet̃ iste modus vulgaris loquendi.Lãfr.de oria.in.c.qm̃ cõtra falsam.§.testium depositiões.nu.103. vers.queritur vltra.ꝛ ibi in apo.s.de proba.

☙ Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Modũ loquẽdi.Multa d̃ cõi vsu tradit Fel.in glo.j.in ꝓe.hui⁹ lib.col.ij.cuꝫ seq. Jas.in rub.ff.de ope.no.nũ.colũ.iij.ver.scd̃a cõclusio.Barto.post Alex.ꝛ alios ibi.ꝛ Alex.in consil. lxxxv.col.pen.in iiij.volu.

¶ Not.ij.ibi: sponte.qd clericus spōte nō pugnans nō est deponēdus.⁊ intelligo quādo fuit necessitas ineuitabilis. hoc enim casu licitū est clerico etiam suum aggressorē occidere.vt in cle.si furiosus.de homi.secus videtur vbi necessitatem poterat euitare:vt puta quia pro recuperatiōe bonorum iniuit duellū vel propter metū cōditionalez.nā potius debet omnia mala pati q̄ huic duello prohibito cōsentire. vt in.c.sacris.qd me.cau.posset tamē dici q̄ pena huius decre.procedat qñ sponte iniuit duellum : secꝰ videt̄ si aliquo facto necessitatis:lʒ necessitas fuerit ineuitabilis:qꝛ in hoc casu peccat:tñ necessitas alleuiat culpā:⁊ p cōsequēs penā: vt.ij.q.j.in primis.⁊ l.d.c.sacris.puniatur ergo pena mitiori cum tex.hic requirat spontaneū actū ad depositionē faciēdam:ergo nō sufficit factum nisi adsit qualitas facti requisita.⁊ pro hoc.l.fulcinius.ff.ex qui.cau.i pos.ea.xxiij.qō.v.significasti.⁊.c.si.de rest.spo. ¶ No.iij.arg.q̄ ep̄s nō dispensat nisi in casibꝰ sibi permissis.nā si posset dispēsare vbicūqꝫ sibi nō prohibet̄:vt quidā tenuerūt:frustra hic exprimeretur qd ep̄s possit dispēsare. ¶ † No.vl.qd irregularitas causatur nō solū ex homicidio:sʒ alicuius mēbri detrūcatione seu mutilatiōe [a].cōcor.c.si.de homi.lib.vj. Quid autē si mēbrum nō esset detruncatū:sʒ tm̄ debilitatū:vt qꝛ propter incisionē neruorū nō potest libere vti hoc mēbro.dic vt plene no.in.d.cle.j.⁊ in.c.j.q cle.vel vo.⁊ qd plene legit̄ ⁊ no.i.q.j. sicut vrgeri. ¶ † Item potest colligi qd ep̄s nō dispensat cū irregulari [b]:siue irregularitas ex homicidio sit ɔcta vel ob detruncationē mēbri.vt hic et.j.c.proxi.⁊ adde qd ibi dicā: siue sit ɔtra post excōicationē vel suspensionē.vt in.c.j.de re.iur.lib.vj.⁊ in.c.j.de senten.excō.eo.lib. ¶ In gl.j.in fi. Hoc intellige vt.s.dixi i nota.nisi necessitas fuit euitabilis vt qꝛ clericus ita erat astrictus ⁊ inangulatus vt oportet euʒ pugnare vel pati se occidi. ¶ † Sʒ extra gl.querit̄:qꝛ duellum fit qñqꝫ ꝓpter crimen qd alicui impingit̄ vt sic propter euētū belli doceat̄ innocētia:nūquid cōuictus in tali duello habeatur pro cōuicto de tali crimine? Doc.q̄ nō:qꝛ hoc duellum [c] est reprobatū.vt.j.c.proxi.⁊.j.de pur.vult.p totū. Itē iste non confitetur sponte ⁊ vt plurimū magis fortis ɔculcat minus fortē.vnde non est vera ꝓbatio.⁊ fuit hoc duellum inuētū ex diabolica imaginatione.vt.ij.q.v.monomachia.vt sic hoīes se intrucidarēt vt insurgeret aīarū pditio.

1. ☞ Consuetudo non valet vt quando res non pōt aliter apparere:accusans ⁊ accusatus pugnēt:qui succumbit habeatur pro conuicto.
2. Mandans non censetur vere facere veritate inspecta : nisi quo ad peccatum.
3. Cum homicida pōt dispensari circa habēdum beneficium curatum per papam:nō curatū vero per ep̄m.⁊ nu.4.et.5.
4. Dispensatio si non concedatur per illum qui hʒ facultatē dispensandi:an ipse peccet.
5. Dispēsatio cōcessa epis circa beneficia intelligitur de simplicibus:quia dispensationis verba debent stricte intelligi.
6. Dispensatio qñ reperitur simpliciter concessa siue permissa intelligitur concessa ep̄o:qꝛ de papa non erat dubium.
7. Cum homicida voluntario an episcopus possit dispensare in minoribus ordinibus.

Henricus. Irregularis est clericꝰ non solū si ipse interfecit p se:sed etiā si pugil ab eo datus aduersariū occidat nec excusat consuetudo:poterit tamen cū eo circa beneficium habendum dispensari. Secunda ibi:quia igitur. ¶ Casus lr̄alis. ¶ Quidā presbyter nomine Henricus cōuenit quēdam super furto coram seculari iudice.et qꝛ intentionem suam nō potuit probare per testes:ſm prauā cōsuetudinem terre pugilē introduxit qui aduersariū adeo vulnerauit qd exinde mortuus fuit. Sacerdos ille hoc significauit dño pape.⁊ dioce.ep̄s consuluit dūm papam quid de eo sit agendum.rñdet papa qd tales pugiles veri homicide sunt.et predictus sacerdos nō debet in sacris ordinibus ministrare q̄uis nō pugnauerit in duello sed aliꝰ pro ipso:qꝛ homicidiū cōmittitur tam facto q̄ precepto siue cōsilio aut defensione tñ circa beneficiū habēdum cū dicto presbytero poterit misericorditer dispēsare. Ber. ¶ † No.j.prauā esse ⁊ damnandam [d] cōsuetudinē ſm quā accusatus ⁊ accusator tenet̄ pugnare:vt sic ex euentu belli appareat de innocētia: vel cōuincat̄ de crimine illato. ¶ † Not.ij.q̄ ille est verꝰ homicida qui per se interfecit.secus ergo si per aliū:licet enim tūc mādans teneat̄ vt homicida.nō tñ vere ipse cōmisit homicidiū.⁊ in hoc no.bene tex.ꝓpter statuta.⁊ vide qd no.in c.sicut dignū.super gl.mag.de homici.⁊ vide eleganter per Bar.in.l.sed si vnius.⁊ in.l.nō solum.ff.de iniu.test.tamen in.c.mulieris.de sen.excō.dicit qd is vere facit cuius mandato fit.sed pōt procedere ille tex.quo ad peccatū:sed veritate inspecta ipse non facit:sed intelligitur vt ibi plene dicaʒ. ¶ No.iij.q̄ homicidiū cōmittit̄ quatuor modis facto cuʒ quis per se interfecit cōsilio aut defensiōe.et quod dicit defensione pōt intelligi indistincte quo ad hoc:vt ꝓprie dicatur homicida:sed quo ad culpā vel penā.intellige de defensione nō necessitatiua:ꝓut dixi i.c.sicut dignū. ¶ † Ult.no. qd cū homicida etiā volūtario potest dispēsari circa habendum beneficiū.concor.l.dist.studeat. Sed nunqd ista dispēsatio sit debita:vt sic peccet superior nō dispensando. Solu. Host.dicit q̄ si est corribilis est debita:alias secus.nā non debet pati superior istum mēdicare in opprobrium cleri.ex quo corribilis est.xciij.dist.diaconi.facit qd not.l.distin.vt constitueretur.⁊.c.dño sancto.hoc tamē dictū mihi nō placet sic indistincte.nam ꝓ homicidio et pro alio grauissimo crimine dʒ clericus deponi ⁊ detrudi perpetuo in monasteriū ad agendū penitentiā.vt in.c.tue.j.de pe.ergo cessat ista rō ne cogat̄ mēdicare cū in monasterio sit sibi prouidēdum de victualibus.vt in.c.nouimus.de ver.sig. Et ideo cōcluderē q̄ ista dispēsatio est omnino gratiosa pro hoc text.ibi: misericorditer.generaliter hāc materiā dispensatiōis plene explico in.c.at si clerici.§.de adulterijs.de iudi. ¶ † Ulteriꝰ qs poterit dispensare circa beneficium? dicit Hosti.q̄ circa simplex beneficium dispensat episcopus circa curatū solus papa.arg.in.c.si.de si.p̄sby.et sentit Goffre.qd poterit fieri ista dispēsatio etiā vt habeat beneficiū in titulū. ¶ † No.ex dicto Hosti.duo.primum q̄ vbi cōceditur episcopis dispēsatio circa beneficium debet intelligi de simplici.q̄ tene mēti.quod satis mihi placet per hāc rationez:quia in materia dispensationis verba debent stricte intelligi in.c.j.⁊.ij.de filijs p̄sbyte.lib.vj.vbi optime videtur probari primum dictum.⁊ facit.c.cū in illis.de preben.lib.vj. ¶ † No.ij.qd vbi in iure dicitur qd poterit dispensari potestas intelligit̄ concessa episcopo nam de papa non erat dubiuʒ ⁊ verba debēt aliquid operari.de priuil.si papa.lib.vj.⁊ hoc voluit Inn. de tempo.ordi.in.c.dilectus.⁊ quo ad casum huiꝰ.c.posuit Inn.in.c.ij.de cleri.non ordi.mi.vbi singulariter dicit episcopum quasi semper posse dispēsare circa beneficium.arg. huiꝰ tex.vbi dispensat cum homicida.⁊ alibi posuit dictuʒ notabile q̄ vbi cōcederetur dispensatio intelligitur concessa episcopo et nō inferiori prelato nisi aliud exprimatur:qꝛ ista ardua reseruantur episcopis.ita sing.dicit de eo q fur. ordi.rece.in.c.ij.et tene semp menti ista duo dicta Inno.nā cōiter approbant̄ ⁊ solent multū allegari.et pro vtroqꝫ facit iste tex.cū dictis doct. ¶ † Ulti.pōt queri:qꝛ hic dicitur qd nō dʒ ille presbyter in sacris ordinibꝰ ministrare:quid in minoribus? Inn.dicit q̄ idem.quia ex quo est homicida ab omni altaris ministerio est remouendus.vt.s.de homi. presbyterum.quod dicit verum Hosti.quo ad facultatem administrādi sed in minoribꝰ poterit ep̄s suo iure dispensare.adducit no.in.c.ad audientiam.et in.c.continebatur. de homici.pondera tamen hoc dictum:nam si est verū est valde singulare.vt cum homicida voluntario possit episcopꝰ in minoribus dispēsare:nam iura superius all'.loquuntur de homicidio casuali nō voluntario. Et si quis vellet respōdere ad istum text.dum facit mentionē de sacris posset dici q̄ hic sacer ordo capitur large nā quilibet ordo sacer est sacrum signaculū:lʒ per excellentiā dicant̄ aliqui sacri. de quo vide glo.xxxij.dist.in summa.⁊ facit contra hoc dictū Host. s.c.proxi.vbi indistincte prohibita est dispensatio episcopo vbi secutum est homicidium vel membrorum diminutio. ¶ In gloss.j.in fi.et videntur tentare deuʒ:quia agūt vt in pugna deus ostendat miraculum.nam credunt q̄ habens iustā causam pugnandi erit victor operante dispositiōe diuina. Et ex hoc habes vnam causam quare reprobant̄ ista duella possent assignari plures alie.nam ista probatio non est efficax:imo fallax:cum vt plurimum minus fortis succūbat.nam non de facili reperiuntur duo pugiles eiusdē fortitudinis et indistincte. Item fuerunt ista inuenta diabolo suadente vt dixi in.c.s.proxi.

Zacharias.
[a] ¶ Mutilatiōe. Adde Cardi. in cle.j.q.ix.d homi.⁊ in cle.si.d corp.vitia.⁊ qd not.in apo.ad istū in.c. de diacono.nu.8. in apo.v.vel mēbri detrūcatio.s. qui cle.vel vouē.

Zacharias.
[b] ¶ Cum irregulari. Imo solus papa qui talē absoluit.vt no. Hemi. i.c.j.i fi.de re iud. libr.vj.⁊ de sentē. excō.c.j.in fi.eod. lib.qd est verꝫ ab irregularitate:sʒ a pctō qd ei inest absoluit̄ etiaʒ ab inferiore.vt not. Car.in cle.dudū. §.ac deīde.q.vij. de sepul.⁊ no.i.c. iij.de cle.excō.mi. lʒ idē Car.i cle.j. q.penul.de ɔsan.⁊ affi.videat̄ tenere contrarium.

Sebasti. Sapia.
[c] ¶ Duelluʒ. Qd duellū sit reprobatuʒ:tradit late Imo.in.l.is qui reus.col.xx.ff.de publi.iud.vbi dicit q̄ licite potest recusari.⁊ subijcit ex hoc Ange.lucratum fuisse centum florenos.refert Ias.l.ex hoc iure.col.v.ff.d iustitia ⁊ iu.de quo late tradit And. sicu.in ɔsi.antep. incip.illud in medium referā.col. xvj.vsi.capio nūc aliam dubitationē.i.j.vo. Et isinitas qōnes ponit de duello Paris de puteo in lōgo trac.de duello.

[d] ¶ Damnādam. Adde Old.cōsil. cxcj.vbi tenet qd nō valet ɔsuetudo vt qui vicerit in campo potior sit in iure.

¶ De sagittarijs. Rubrica.

¶ Continuata est rub.s.de torneamentis. Et no.ex hac rubrica iuncto nigro qd nigrum quandoqꝫ latius disponit q̄ rubrum.nam rubrum dicit tātum de sagittarijs:⁊ in nigro additur de balistarijs:facit simile quod no.C.ob chirographa.pecu.pigno.et facit rubrica de offic.delega.libr.vj.iuncto.c.j.⁊.c.finali.

In bello

☞ In bello iusto licitũ est parare insidias inimicis.
Specialis prouisio solet plus timeri q̃ generalis.
Excõicatio an inferat ipso iure per ista verba:precipio sub pena excõicationis:ꝛ illi p̃cepto fuerit contrauentum.
Iudex precipiẽdo alicui sub pena:si ille cõtrafecerit non incidit in penam ipso iure:sed venit puniendus.

Artem. Excõicād⁹ est sagittarius et balistarius ꝯtra christianos h.d. ¶ Casus lr̃alis. Precipit papa sub interminatiõe anathematis qd̍ null⁹ dꝫ exercere aduers⁹ Christianos ꝛ catholicos artẽ illā mortiferā et odibilem balistariorũ. B. ¶ No.i.qd̍ factũ reprobatũ põt appellari ars. ¶ Not.ij.qd̍ hec ars balistariorũ dr̃ mortifera:ꝛ est odibilis ꝛ horribilis propter pericula corporũ ꝛ animarum. Et dicit Io.and. se exhortari qd̍ in bellis cāpestribus homines nõ vterent̃ balistis cũ sepe accidat qd̍ homo vilis ꝛ vilissimi cordis perimat hominẽ magni pretij.ad defensionẽ tñ murorum vel nauiũ hec arma sunt multũ necessaria. ¶ † In glo.i.in fi. No.glo. qꝛ restringit tex.ꝛ bene:quando bellũ est iniustũ.nā data iustitia belli licitũ est pugnare quibuscunqꝫ armis imo licituꝫ est decipere inimicũ per seditionẽ parādo insidias.[a] vt in.c. domin⁹.xxiij.q.ij.ꝛ de materia belli vide Innoc.de iureiur. sicut olim.el.i.de resti.spo. ¶ No.ij.ex gl.ꝙ aduersus saracenos licite arma sumuntur.[b] idẽ dicũt doc.de schismaticis ꝛ hereticis.nā ecclesia indulget priuilegiũ pugnantib⁹ cõtra istos.vt in.c.excõicamus.§.catholici.s̃.de here. Sed contra hoc facit:quia aut bellum est iustum:et tunc nulla specialitas est:vt patet hic.aut bellũ est iniustũ:et tũc non licet pugnare etiā cõtra infideles:vt dicit Inno.de voto quod sup his.ꝛ facit.c.sicut.s̃.de iude.ꝛ ꝑ hoc dicit Host.quod nihil disponit de infidelibus:nec probādo nec reprobādo:sꝫ s̃m predicta de nihilo seruit hoc.c.posset tñ sic dici qd̍ vbi bellũ est iniustũ aut aduersus christianos quod non debet exerceri hec ars:ꝛ exercentes debẽt excõicari.si autẽ bellũ est iniustũ contra infideles:tunc cessat remediũ huius.c.ꝛ habebũt locũ alia remedia. Et si dicis si belluꝫ est iniustum peccant mortaliter homines pugnādo:ꝛ ꝓpter peccatũ mortale et graue sicut est illud põt quis excõicari.arg.c.nouit.de iudi. Sol.facilius ecclesia se impedit cõtra istos balistarios q̃ cõtra alios. ¶ † Itẽ solet plus timeri qd̍ specialiter iniungit̃ quam qd̍ generaliter impat̃.vt in.c.si aduersus.s̃.de here.et in.c.quāq̃.xxxiij.dist.vnde vt homines sibi magis precauerent voluit hic papa specialiter ꝓuidere aduersus istos balistarios. ¶ † In glo.vlt.in fi. Ex hac gl.colligunt̃ due opi. Prima quod vbi hec verba p̃cipio sub excõicatiõe:vel anathemate:vel similia:proferunt̃ a lege non incidũt in excõicationem ipso facto:sed contrafaciens excõicand⁹ est:secus si proferunt̃ ab homine. Secunda opi.qd̍ indistincte nũq̃ inducāt excõicationẽ:sed cõtrafaciens est excõicandus:quasi sit q̃dā superioris communicatio inferendi excõicationem contrafacienti:sicut in simili dicitur quādo iudex p̃cipit sub pena mille librarum:nā comminatio est non sententia.optime facit.C.cõmina.vel episto.ꝛc.per totũ.hanc opi.approbat glo.et idem tenet in.c.ij.de matrimo.contrac.contra interdi.eccle.et.c.sicut.de simo.vide glo.lxiij.disti.salonitane. hec opi.placet Host.in dubio quando non apparet de mẽte proferentis:secus vbi apparet de mente que ex circũstantijs colligit̃[c] puta qꝛ dicit excommunicationem velle proferre:vel protulit hec verba cum solẽnitate:ꝛ dicit ꝙ stādũ est declarationi ipsi⁹.arg.in.c.cure.xi.q.iij.ꝛ in.c.post cessionem.de proba.sed ante declarationẽ excusat⁹ est subditus contrafaciens non gerẽs se pro excõmunicato:qd̍ not.quia sepe accidit.do.Anto.addit vnũ t̃n verbum:et videtur satis fuisse de mente Hosti.dicit enim qd̍ vbi supior premisit cause cognitionẽ:vel cũ solennitate ꝓtulit illa verba puta accẽsis cādelis et extinctis videt̃ tunc proferri excommunicatio ipso facto:quia a lege non potuit proferri talis solẽnitas:ꝛ ideo inualuit forte talis opi.quia aliud quando a lege ꝓferunt̃ ista verba:ꝛ aliud quando ab homine.dubito tamen de dicto Hosti.vbi simpliciter standũ esset dicto superiorũ ipso facto.nam illud dictum admittereꝫ vbi nõ immineret graue periculum cõtrafacienti.et ita intelligo hec iura alle. per eum.secus si graue periculum immineret.singe enim qd̍ contrafacienti ante declarationem fuit collatum beneficiũ. nam si erat excõmunicatus collatio non tenuit:et sic supior posset per suā declarationẽ graue preiudiciuꝫ inferre quod non tolerandum est.argu.vi.q.ij.per totum. Circa hoc tñ durius esset dubitandũ in quibusdā actibus ex quib⁹ ꝓuenit quandoqꝫ homicidium.

¶ De adulterijs ꝛ stupro. Rubrica.

1 ☞ Omnis coitus est prohibitus preter vxorium.
¶ Supra visum est de homicidio:ꝛ de quibusdā actibus ꝛ quibus prouenit quādoqꝫ homicidiũ:sed quia s̃m ordineꝫ decalogi:id est legis antique cõtinẽtis decẽ p̃cepta post homicidium sequitur adulteriũ seu mechia:vt ptꝫ ibi:nõ occides:non mechaberis ideo post homicidium submittit hic de adulterio.et quia sub nomine mechie omnis illicit⁹ coitus continet̃.ideo subijcit de stupro.xxxij.q.iiij.meretrices.
1 Et ex cõtinuatione et ex illo tex.colligit̃ † qd̍ omnis illicit⁹ coitus seu quelibet fornicatio preter vxoriam est prohibita de iure diuino saltẽ interpretatiue adeo qd̍ etiam cõcubinatus reprobatus est.de quo vide text.cũ glo.not.xxxij.q.iiij. in.c.nemo si blandiat̃.vide Ioā.and.in reg.sine culpa.li.vi. in mercu.post Host.nā vt euitaretur hec simplex fornicatio que cõmittitur inter solutum et solutam inductũ est matrimonium seu secunda causa matrimonij.iuxta illud.habeat vnusquisqꝫ suam causa euitandi fornicationem.xiij.distin. nerui.sed pr̃ia causa fuit susceptio sobolis.de quo vide gl. xxxij.q.ij.in summa.
1 ☞ Stuprans virginẽ tenetur eam dotare ꝛ in vxorẽ ducere:vel si nõ vult vxorẽ ducere debet dotare siue sponte siue non hoc perpetrauerit.ꝛ nu.2.
3 Dos data a marito ipsi vxori ex eo quia ipsam ante euirginauerat.soluto matrimonio reuertitur ad vxorem.
4 Dos q̃ñ cõstituitur ex eo quia aliquis euirginauit puellaꝫ constituitur maior q̃ exposcat qualitas sua.
5 Virginitas presumitur nisi aliud probetur.
6 Pater non tenetur dotare filiam iam maritatam:nisi ipsa dũ maritabatur clam promisit dotem marito:quo casu pater debet ipsam soluere.
7 Donatio facta mulieri seu sponte ante contractũ matrimoniũ valet:dũmodo non conferatur in tempus matrimonij.
Confessio mariti de dote recepta an ꝛ quo casu valeat.
8 Maritus potest constituere dotem vxori sue quādo illa est de nobiliori genere q̃ sit ipse:ꝛ talis constitutio valet.
Donatio remuneratoria nõ est ꝓhibita inter virũ ꝛ vxorẽ.

Si seduxerit. Hoc.c.ꝛ sequens ponunt penā stuprātis virginẽ.ꝛ summo vtrũqꝫ.c.sic.† Stuprans virginẽ tenetur eā dotare ꝛ ducere in vxorẽ:ꝛ si nõ vult cum ea ꝯtrahere vltra dotem corporaliter castigabit̃.h.d. ¶ Casus literalis. Querebat̃ de pena seducẽtis virginẽ nõdũ despõsatā.ꝛ r̃ndet̃ vt legit̃ in Exodo scꝫ qd̍ si quis virginẽ seduxerit nõdũ despõsatā ꝛ dormierit cũ illa dotabit eā et habebit vxorẽ si vero pater puelle eā sibi dare noluerit dabit ei pecuniā s̃m modũ dotis quā virgines recipere consueuerũt. B.
2 ¶ † No.i.ibi:si seduxerit.ꝙ dispositio huius.c.hꝫ locũ cum
d seduxit ꝛ decipit virginẽ[d] quid autẽ si nõ seduxerit:sed illa spõte acquieuit:dic qd̍ adhuc habet locũ istud.c.quia virgo semp presumit̃ seducta ꝛ decepta.nā si nõ essent insidie homines tñ facinus nõ perpetrarẽt.vt dicit tex.in.l.vnica.C. de rap.vir.vide gl.in reg.scienti.lib.vi. ¶ No.ꝙ peccās mortaliter cũ muliere dicitur cum ea dormire quasi extract⁹ de dei cõtẽplatione et eius p̃ceptis:vnde in scriptura:peccans mortaliter dicitur dormire.venialiter vo dormitare.iuxta illd̍:dormierũt ꝛ dormitauerũt.nā ad dispositionẽ hui⁹.c.
3 nõ exigit̃ dormitio sed ipa defloratio virginitatis. ¶ † No. iij.casum in quo vir tenetur dotare vxorẽ:nõ solũ ergo te-
e net̃ eā ducere sine dote:[e] ꝛ ex bonis ꝓprijs alẽre:iuxta not. in.c.per tuas.de do.post diuor.resti.sꝫ etiā tenetur sibi cõstituere certā dotẽ vt soluto matrimonio aliquo casu dos illa sic cõstituta redeat ad mulierẽ vel lucrifaciat eā propter de-
4 lictũ viri. ¶ † Not.vlt.qd̍ ad dotẽ cõstituendā inspicitur cõsuetudo regionis que variat̃ s̃m dignitatẽ puelle et facultates ipsius. Item si non contrahit iste cũ illa debet tanto pl⁹ dare q̃tũ oporteret dare ꝓpter deflorationẽ:vt dicunt hic doc.ꝛ bene.nā maior dos requiritur post deflorationẽ cuꝫ
5 virginitas sit secũda dos. ¶ † Sed q̃ro quia text.dicit virginem.quid si vir negat eā virginem fuisse:an mulieri seu patri hoc asserenti incũbat ꝓbatio: Doc.hic cõiter qd̍ non:qꝛ presumit̃ virgo ex quo habebat̃ pro virgine:et imputaret̃ isti q abusus est.nā ratione huius delicti probatio trāsfert̃ in eundẽ.pro hoc bonus tex.in.c.vnico.vt eccle.benefi.ꝛ de
6 despõ.impu.cõtinebat̃. ¶ † Sed vltra alios quero de notabili et quotidiana.q.pone ꝙ quis cõtraxit cũ virgine clam
f nõ consentiente patre:nunquid pater teneat̃ eā dotare[f] vel iste qui ꝯxit cũ ea an stabit sine dote: Glo.no.xxxij.q.ij.c.fi.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Insidias. Vide Bart.in.l.i.§.preterea.ff.d qõni.vbi.all̃.tex.i.d.c.dñs noster.facit dictũ Maronis. dol⁹ an virt⁹ qs in hoste reqrat.ꝛ ex hoc voluit car. Alex.in.c.in mādatis.xliij.disti. qd̍ licitũ est aduocato vti subdolis exceptionib⁹ cõtra eũ qui iniuste litigat.
b ¶ Sumunt̃. adde qd̍ Old.consi.lxxij.dicit ꝙ licite põt papa imponere collectā pro indicẽdo bello saracenis.ꝛ ibi vid quare dicant̃ saraceni.ꝛ an apud eos sit iurisditio.
c ¶ Colligit̃. Ut si dicat precipio oĩno vt excõicatiõi subiaceat.vt voluit Roma.sing.suis.fo.i.
d ¶ Decipit virginem. Verbis blādis:p̃tio:promissionib⁹:vel lenocinio.ita no.i.l.i.§.fi.de extraordi.crim. Bal.i.l.raptores.ad fi.v̓sic.vlt.no.C.de ep̃is ꝛ cle.ꝛ Ang.are.in suo trac.maleficiorũ.in v̓.i adulteriũ. Ang.i aut.de lenoci.§.sancimus.col.iij.
Sebasti. Sapia.
e ¶ Sine dote. Vide do.Iaso.in.§.fuerat col.antep.inst.de act. Ang.de arimi.in trac.maleficiorꝫ Ang.are.in ver.che me hai adulterato la mia dona.
f ¶ Eam dotare. Adde videnduꝫ eundem consi.xi.ꝛ.lxv.vbi i facto cõsuluit.

dicit qd pater tenetur eam dotare: quia mulier sine cõsensu patris potest ꝯhere matrimoniũ de iure diuino ⁊ canonico. xxvij. q. ij. sufficiat. sed pr̃ tenet dotare filias suas. l. qui liberis. ff. de ri. nup. et. l. fi. C. de do. promis. ergo ⁊c. qd tenet gl. xxxvi. q. i. de raptoribꝰ. Addit tñ vnũ verbũ qd si puella eligit sibi spõsam suo generi seu moribꝰ indignũ ꝙ tũc pater nõ tenetur illã dotare. Bar. in. l. obligationũ. ff. de verb. obl. dicit ꝙ si puella nõ constituta aliqua dote nupsit ꝙ pater non tenet eam dotare: q̄ cessat ratio quare pater tenet eã dotare ex quo reperit virũ. et sic sentit qd maritus tenet de suo subire onera matrimonij. qd placet nã imputãdum est viro ꝯhenti matrimoniuz sine dote. tacite enim videt se obligare ad subeundũ onera matrimonij. ad hoc quod no. in. d. c. per tuas. et. l. si cum dotem. ff. solu. matri. Sed vbi cõstituit puella certam dotẽ: q̄ aliter vir cũ ea contrahere nolebat tũc pater tenetur eam dotare. Et not. bene hoc dictũ vt seruetur cautela in istis nuptijs clãdestinis et ꝯiugijs: vt puella cõstituat certã dotẽ viro: ⁊ no. hanc limitationez ad illam glo. iuris canonici: q̄ cõiter non solet allegari. intelligo igitur istum text. proprie sicut loquitur quãdo deflorauit virginẽ nullo p̄cedẽte mr̃imonio inter eos. ¶ † In gl. fi. in fi. Hec gl. vult hic dicere ꝙ si donat añ ꝯctũ matrimoniũ aliquid mulieri seu sponse tunc valet donatio et res donata põt postea capi in dotẽ a marito: sed si donatio nõ sortitur effectũ de presenti: sed confertur in tẽpus matrimonij: vt puta vir cõfitetur animo donãdi recepisse in dotẽ mille: in veritate nihil perceperit: tunc nõ valet ista donatio: quia dos non põt sine matrimonio ꝯstitui. vt in. c. ⁊ si necesse. de dona. inter vi. ⁊ vxo. vnde videtur collata ista donatio ĩ tp̃s matrimonij quo tpe donatio est ꝓhibita inter virũ ⁊ vxo. vt. s̄. de dona. inter vi. ⁊ vxo. c. fi. per hoc sentit gl. qd in casu huius. c. deberet fieri donatio priusq̄ ꝯhatur matrimoniũ sed certe glo. videtur errasse: q̄ non esset pura donatio cum teneat ad hoc ex debito: ⁊ in necessitatibus nullꝰ est liberalis. ff. de ali. ⁊ ciba. leg. l. j. Itẽ facit tex. dum dicit dotabit eam. ⁊ sic satis est ꝙ cõfiteatur se habere dotẽ nomine mulieris: puta mille. sed in alijs casibꝰ poterit ꝓcedere dictum gl. vt in. l. j. ⁊. l. qd sponse. C. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ qd ibi no. qd limita vt no. Bar. ĩ. l. si diuortio. ff. de ver. ob. ¶ † Et de hoc est gl. ordi. q̄ est sing. in. l. si volũtate. C. de do. ꝓmis. nã si vxor esset de nobiliori genere: tũc posset aliqd dari et dos augeri: q̄ illa nõ est pura donatio s̄ remuneratiua [a]: vt acquirat sibi amicos potentioris generis: ⁊ inter virũ et vxo. nuda donatio est prohibita ⁊ nõ remuneratiua: quod no. q̄ facit ad multa: qd maritꝰ posset donare vxori: ⁊ ecõtra precedentibus alijs meritis. ¶ In glo. j. in fi. si vir contrahit cum puella et si cõstituit sibi dotẽ euadit penã alias autẽ punitur: vt in. c. seq. ⁊ hoc intellige de iure canonico: de iure autem ciuili aliter punitur ⁊ arctius. vt in. c. seq. qd no.

1 ☞ Stuprans virginẽ si nõ vult ipsam in vxorẽ corporaliter punitur vltra dotem. 3.
Ius canonicum in omnibus in quibus cõtrariatur iuri ciuili obseruatur in terris ecclesie.
2 Ius ciuile seruatur in terris imperij indistincte: vbi eiꝰ obseruantia non inducit peccatum.
4 Clericus deflorãs virginẽ debet cogi ad dotandam ipam.
5 Stuprum per vim comissuz quomodo punitur tam secũdum leges q̄ secundum canones.

Deruenit. † Summatũ est. s̄. in. c. proxi. ¶ Casus lr̃alis. Quidaz Felix nomine decepit quãdã virginẽ stupro q̄liter sit puniendꝰ: rñdet papa si hoc verũ est s̄m legez debet puniri. tamẽ aliquantulũ temperet penam legalẽ statuens vt aut illã in vxorẽ accipiat aut si noluerit corporaliter castiget: ⁊ a cõmunione sacramẽtorũ priuatus in monasterio detrudatur ad penitẽtiã peragendã nec inde recedat sine licẽtia. B. ¶ Not. j. ꝙ deflorans virginẽ cõpellit oĩno cõtrahere cũ ea: sed si nõ vult ꝯhere punitur: vt hic habet. ¶ † Scdo collige papam posse mollire et moderare duritiã ⁊ rigorẽ iuris ciuilis: qd videt ꝓcedere in suo tñ foro [b]. nã in foro ciuili seruabit sua lex ex quo nulluz ex eius obseruantia imminet peccatũ. vt no. glo. fin. in reg. possessor. de reg. iur. lib. vj. ⁊ sic vr̃ qd hoc et sequens habeat tñ locũ in terris temporaliter subiectis ecclesie. sed in terris imperij seruabitur ius ciuile: de quo in glo. ¶ † Quero ad declarationẽ litere nunqd indistincte iste in monasterium detrudi debeat si nõ vult cũ ea ꝯhere. Inn. tenet qd fit detrusio si nõ vult dare dotem. arg. s̄. c. proxi. sed nõ declarat an sufficiat dare dotẽ ad euadẽdũ omnes penas: nec doct. aliter declarant. sed puto ꝙ sola dotis cõstitutio nõ sufficiat cũ teneat eã dotare et ducere in vxorẽ: sed si nõ vult cõtrahere dz eam dotare ⁊ etiã corporaliter castigare. sed detrusio poterit vitari s̄m illã opi. Inn. nõ em̃ delictũ sufficienter videt punitum ex cõstitutione dotis: quia persona puniri debet q̄ deliquit ⁊ nõ bursa. ¶ † Ex predictis potest colligi pena clerici deflorantis virginem. ⁊ dicit Ioã. an. magistrum suum dixisse qd cum ipse nõ posset eam ducere in vxorem deberet corporaliter fustigari: vt hic. arg. in. c. iij. de calũ. ego puto qd poterit ꝯpelli ad cõstituendã dotẽ: q̄ contractus matrimonij nõ cadit in eũ: tñ dotis cõstitutio sic. cum quasi pro interesse mulieris ista pena sit statuta ⁊ clericus bene potest puniri pecunialiter maxime pro interesse alteriꝰ. vt in. c. finem. de do. ⁊ cõtu. de offi. ordi. dilectus. ⁊ de pe. licet. Item hoc delictũ est sufficiens ad depositionem. iuxta ea q̄ plene dico. de iud. at si clerici. ¶ † In gl. j. ibi. vt relegef. Dic etiã qd publicat dimidia pars bonoruz suorũ: vt habet in loco j. alle. per glo. et hoc qñ persona est honesta. si vilis subijcit verberibus. vt in gl. quilibet tamẽ punitur capite si violentiam intulit: ⁊ hoc de iure ciuili. de iure aũt canonico procedunt ista capitula. ¶ In gl. ij. in fi. hoc procedit quo ad terminos huius. c. q̄ ista capitula loquuntur tantum de virgine: sed quo ad aliã dispositionẽ stuprum committitur nedum in virgine: sed etiam in vidua honesta et cuz paupere. vt. l. inter liberas. §. j. et. l. stuprum. ff. eo.

1 ☞ Maritus non debet vxori fornicanti necessaria ministrare: nec cum ea habitare: alias erit particeps criminis. 2.
3 Debet: istud verbum de sui natura importat necessitatem: sed aliquando importat honestatem.

Si vir. Maritꝰ retinens adulterã coniugem non peracta penitentia particeps est delicti secꝰ si egit penitẽtiã: non tñ debet eam sepe recipere. Distinguit. Scdm mẽbrũ ibi: quod si. ¶ Casus literalis. In consilio Arelateñ. querebat de pena mariti retinentis adulteram coniugẽ non peracta penitentia. et respondetur qd si vir scit vxorem deliquisse q̄ non egit penitẽtiã sed permanet in fornicatione et steterit cũ illa reus erit peccati illius. si vero mulier penitentiã egerit ⁊ voluerit ad virũ reuerti qui eam propter peccatum suũ dimiserat debet eam recipere: sed nõ sepe. B. ¶ † Not. j. qd maritus retinens vxorez perseuerantẽ in adulterio peccat. nã videt quasi leno vxoris. et facere causa q̄stus. ¶ † Item not. non esse parcendum ei qui deliquit pluries. [c] nam delicta impunita transeunt in exempla. facit opti. l. ij. C. de epi. audien. nõ enim est miserendum illius qui impunitatẽ delicti magis cõsuetudini quam emendationi imputauit. Sz quia tex. hic loquitur in viro sciente dubitat quid in ignorante. communiter tenetur qd tunc nõ habet locum hoc. c. quia peccatum non committitur sine voluntate: ⁊ ignorãs non consentit. xv. q. j. in princi. et hoc verum quo ad culpã: sed bigamiam contrahit. xxxiij. distin. si cuius. et no. in. c. ij. de biga. vbi de hoc. Item dubitatur nunquid maritꝰ possit vxori manenti in fornicatione necessaria pietatis causa tribuere? dicunt doct. quod sic. sed non debet secũ maritali affectione adherere. Ego dicerem oppositũ: quia forte administratio necessariorum dat sibi causam permanendi in peccato nam vtilius esurienti panis tollitur: q̄ si de cibo securus iustitiam negligat. v. qõ. v. in. c. non omnis. et male meriti egestate debent laborare. vt. l. bona fides. ff. depo. ¶ † In gl. in ver. dz. in fi. No. ꝙ verbũ dz importat honestatem et non necessitatem. concor. c. j. [d] de despon. impube. s̄ regulariter vbi materia est indifferens importat necessitatẽ. ita dicit gl. no. in cle. attendentes. de statu reg. quam no. bene pro statutis.

1 ☞ Presumptio violenta sufficit ad probandum adulterium: ⁊ huiusmodi que directe probari non possunt.
2 Maritus accusans vxorez de adulterio an subscribet se ad penam talionis: et an sit necessarius libellus.
3 Separatio tori permittitur propter crimen sodomiticũ vel manualem pollutionem.

Maritis. Breue est vel põt sic summari. Maritus propter suspitionem põt accusare vxorem de adulterio. et in accusando prefertur ceteris. hoc dicit. Nõ diuiditur nec aliquid no. ¶ Casus literalis. In concilio Parisieñ. q̄rebatur si sola suspitio sufficit ad accusandũ mulierẽ de adulterio. Et respondet quod maritꝰ ex sola suspitione accusare potest vxorem suam de adulterio: ⁊ ipsi plus ceteris ꝑmissum est. Ber. ¶ † In glo. j. ibi: violentas. nã violẽta p̄sumptio [e] sufficit ad condemnãdũ. vt in. c. in literis. et in. c. afferte. de presum. maxime in adulterio et fornicatione: cũ directe probari

---

Sebasti. Sapia.
a ¶ Remuneratiua. Vide multa alle. per Ias. in. l. ex hoc iure. colũ. vij. v̄si. tertiꝰ effectus. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ in. l. si non sortẽ. §. libertus. col. iij. versic. scds effectꝰ. ff. de cõdi. indebi.
Zacharias.
b ¶ Tãtum foro. Adde istũ in. c. si duobꝰ. ĩ p̄n. s̄. de app. eũdem ⁊ ibi Ant. de bu. ⁊ Moder. ĩ. c. clericꝰ. s̄. de iudi. Pau. de ca. ꝯsil. cclxxxviij. ⁊ Ale. ꝯsi. clxxvj. volu. ij. et consil. lxxxvi. volu. iij.
Zacharias.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Pluries. Vide Bal. ĩ. l. iij. C. de epi. audi. vbi ꝑ illũ ter. in fi. dicit post Guil. de cug. ꝙ q̄ geminat delictũ nõ dz sperare de venia. et dicit Bal. ĩ. c. de appellationibus. s̄. de appel. qd nõ est parcenduz assuetis delinquere.
d ¶ Cõcor. c. j. adde quod ibi no. ĩ apo. ad istũ in fi. in apo. in ver. importat honestatem.
Zacharias.
e ¶ Violẽta p̄sumptio. adde Alex. post Bar. in. l. ij. §. fi. ff. e. ⁊ in. l. capite. v̄si. circa hãc legẽ. eo. tit. et ĩ. l. ait lex. in fi. princ. eo. tit. ⁊ plene per istũ in. c. p̄terea. ĩ j. col. de testi. ⁊ in c. ex lr̃is. in fin. de p̄sump. ⁊ in. c. tertio loco. ⁊ ibi dixi in apost. ad eum. col. ii. in pri. s̄. de ꝓba. ⁊ an ꝑ testes videntes successiue ꝑ foramẽ. vide glo. iij. q. ix. c. nihilominꝰ. in v̄si. simul ꝙ sic.

te probari non possunt: qꝛ nõ cadũt in casum testis. de test. preterea. ¶ † In gl. ij. in fi. de hac an hodie marit⁹ se subscribere debeat[a] ad penã taliõis cũ accusat vxorẽ de adulterio: ꝛ in libell⁹ sit offerẽd⁹. dic vt i. l. miles. §. sexaginta. ff. de adul. e. ꝛ. c. tue. alle. in glo. ꝛ põt intelligi iste text. ſm doc. qd admittunt mariti plus ceteris: qꝛ possunt accusare ad separationẽ tori. ꝛ ad hũc effectũ nõ admittunt alij cũ eorũ non intersit sꝫ ad penã legalẽ infligẽdã admittit qlibet idoneus: vt in. l. si maritus. la. j. ff. eo. ꝛ sic põt intelligi iste text. ¶ † Inn. quesiuit. s. c. j. ꝛ Io. an. hic nũquid sicut ꝑpter adulteriũ separatur cõiugiũ quo ad torũ ita ꝛ propter crimẽ sodomiticũ. Inn. dicit qd nõ. nã propter nullũ crimen separari debet matrimoniũ quo ad torũ excepto crimine adulterij: nisi maritus ad illud pctm̃ trahere vellet. xxviij. q. i. idololatria. ꝛ sic intelligũt. c. oẽs causatio. xxxij. q. vij. ꝛ ibi etiã ponit quid de pollutione manuali. ꝛ fuit hec opi. ipsius gl. in. d. c. oẽs causationes. vbi gl. transit allegãdo aliqua iura pro ꝛ cõtra. sed Hug. ꝛ Lau. tenuerũt oppositũ. ꝛ idẽ Io. cal. hic. ꝛ Arch. in illo. c. omnes. ꝛ do. Ant. hic: qꝛ nomine adulterij seu fornicationis cõprehendit omnis illicit⁹ coitus. xxxij. q. vij. c. nõ solũ. ea. causa. ꝛ. q. iiij. meretrices. ꝛ hãc veriorẽ puto. nã maior iniuria infert matrimonio ex nephãdo crimine ꝯtra naturã ꝙ ex crimine naturaliter cõmisso. cũ autẽ Christus dixit qd ex causa fornicationis licitũ est vxorẽ dimittere. videtur intelligere de qualibet fornicatione. nã satis videtur fornicari iste in corpus suum. ꝛ ista videtur opi. communior.

☞ Sacerdos de adulterio infamatus debet se purgare: als ab officio suspendetur.

Ecclesia debet reconciliari si in ea fuit semen emissum ꝛ coitus perpetratus. ꝛ hoc verum qñ est publicum hoc. si vero occultum non requiritur recõciliatio: que potius fit ad terrorem: quia ecclesia cum sit sancta non polluitur.

Deficiens in purgatione an puniatur semper vt cõuictus.

Mulieri asserenti se commisisse adulterium cum aliquo nõ creditur.

Allegans turpitudinẽ suam: auditur ad vitandũ peccatũ.

Sacerdos potest pandere delictum sibi confessum ex cõsensu confitentis.

Probatio contra vnum ex pluribus inculpatis de eodem crimine non facit fidem contra alios.

Confessio socij criminis non est sufficiens causa ad causandum infamiam.

Significasti. † Sacerdoti de adulterio infamato indicitur purgatio[b] quã si pstiterit in officio dimittit: als ab ipso suspendit. sic cõiter summat: sed ista summatio cõtinet in se dubitationẽ. vñ summo sic: vꝫ. Ad solã mulieris cõfessionẽ asserẽtis se cõmisisse adulteriũ cũ sacerdote nõ debet sacerdos puniri sed sibi infamato põt indici purgatio: quã si prestiterit absoluitur. deficiens vero suspẽdit ab officio. Secunda pars ibi: ideoqꝫ. ¶ Casus literalis. Quidã pſbyter in ecclesia dormiuit cũ quadã ꝯiugata. tandẽ tã mulier ꝙ presbyter illi cõfessi fuerũt huiusmodi peccatũ cuidã sacerdoti q postmodũ publice hoc dixerit epo diocesano. s. se ꝛ illũ cuidã sacerdoti hmõi delictũ ꝯfessos fuisse. Et hoc ipm idẽ sacerdos in pſentia epi dixit nomẽ adultere celãs sed sacerdos ille. s. adulter hoc negabat: muliere i sua cõfessione pseuerãte: quesiuit eps quid sup isto negotio fieri debeat. Mãdat pa. quatenus condignã penitentiã mulieri iniũgat: ꝛ ecclesiã per aspersionẽ aque recõciliare ꝓcuret. ꝛ qꝛ pſbyter ille super hoc infamat⁹ erat ei purgationẽ indicat ſm ꝙ sibi visum fuerit cũ quinqꝫ vicinis pſbyteris: de quibus nõ sit verisimile ꝙ debeãt deierare ne popul⁹ in eo scãdalũ patiat. ꝛ ne alij ad similia prolabant. si aũt se purgare poterit in officio ministrare ꝑmittat. alioquin ab officio suspẽdat eũdẽ. Ber. ¶ † No. j. ꝙ ex seminis emissione polluit ecclesia ꝛ eget recõciliatione nõ solũ cum a principio est publicũ: sed etiã cũ ex postfacto venit in notitiã. vt hic. Si vero delictũ semper esset occultũ nõ est necessaria recõciliatio: qꝛ in veritate ecclesia nõ polluit: qꝛ que sancta sunt cõinquinari non pñt. de coha. cle. ꝛ mu. c. vestra. sꝫ quo ad nos ad terrorẽ dicitur pollui. de quo vide glo. in. c. vnico. de cõse. eccle. vel alta. li. vj. ¶ Itẽ no. tria mala q insurgũt ex publico crimine sacerdotis. nã primo aliorũ maxime laicorũ corda scãdalizãtur, secundo vituperat officiũ ꝛ ordo clericalis. tertio prestat alijs materia ꝛ licẽtia peccandi: iuxta illud. Si quis ex vobis peccauerit faciet delinquere populũ: vt i. c. magne. de voto. ¶ † Ultimo no. casum i quo deficiẽs i purgãdo de adulterio suspẽdit ab officio. Sed cõtra hoc oppo. nã videtur ꝙ debeat deponi: qꝛ deficiens in purgatione punitur vt cõuictus: vt in. c. accedẽs. de accu. sed cõuictus de adulterio debet deponi. vt i. c. cũ nõ ab homine. de iudi. ergo ꝛc. Sol. dicit Host. ꝙ iste potuisset grauius puniri. arg. de coha. cle. ꝛ mulie. c. si qs. Io. an. dicit ꝙ vbi agitur ad certã penã: tũc deficiẽs in purgatione punit vt cõuictus: sed vbi nõ agitur ad certã penã: tũc habet locũ qd hic dicit. vnde propter infamiã iste debeat suspẽdi ad officio si ergo i purgatione deficit satis est ꝙ suspendat. no. hoc dictũ ꝛ limita vt dixi in. c. accedẽs. prealle. ¶ † Scdo oppo. ex quo enĩ cõstabat ex confessione mulieris debebat iste sacerdos puniri. So. nõ sufficiebat sola cõfessio mulieris. primo qꝛ mulier. de vb. sig. forus. secũdo qꝛ sola. nã vni soli nõ credit ꝙtũcunqꝫ idoneus sit: vt i. c. licet. de test. tertio qꝛ erat particeps criminis. ꝛ cõfitebat delictũ suũ: vt in. c. j. de ꝯfes. ꝛ. s. de test. veniẽs. ꝛ si diceres quare ergo audiebat hec mulier cũ allegabat turpitudinẽ suã cõtra. c. cũ super. de cõces. pbẽ. ꝛ. l. de tutela. C. de in inte. rest. Sol. rõne peccati hic audit. Et an ꝛ qñ mulier possit testificari. vide in. c. qm̃. ꝛ in. c. tã literis. s. de testi. ¶ † Ultimo opp. ꝛ videt ꝙ iste sacerdos cui mulier fuit cõfessa nõ debebat pãdere delictũ in penitẽtia sibi ꝯfessum ꝛ detectũ: vt in. c. oĩs. de peni. ꝛ remis. Sol. hec fecit ex consensu mulieris: vt patet in tex. ¶ † In gl. ij. in fi. dic ꝙ illa iura parũ faciũt: ꝙtumcunqꝫ enĩ plures teneant ex cõi delicto probatio facta cõtra vnũ qd plus est nõ faciat fidẽ cõtra aliũ: qꝛ forte ille fuit cõuict⁹ ex falsis probationib⁹: vt. l. denũtiasse. ff. de adul. vbi pl⁹ probat ꝙ etiã si mulier fuisset cõuicta in iudicio per testes: talis ꝓbatio nõ sufficeret cõtra sacerdotẽ qꝛ res inter alios acta ꝛc. vide tñ ad materiã ꝙ no. i. c. pe. de re iudi. ꝛ in. l. sepe. ff. eo. ti. ¶ † In gl. pe. in fi. no. ꝙ sola ꝯfessio participis criminis[c] nõ est sufficiẽs causa ad causandũ infamiam ꝛ ad indicendũ purgationẽ ei quẽ dicit esse participẽ. vide qd no. in. c. j. de cõfes. in. l. fi. C. de accu. posset tamẽ text. intelligi qñ ex cõfessione mulieris infamia trãsiuit apud bonos ꝛ graues: ꝛ imminebat scandalũ euitandũ etiã sine alia infamia indicit purgatio. vt in. c. inter. de pur. cano. dixi plene in. c. qualiter ꝛ quando. j. de accu. Abbas.

☞ Propter adulterium potest eps loci ex suo mero officio excommunicatione adulterum ꝛ adulteram.

Adultera qñ absoluitur ab excommunicatione debet abiurare adulterum: id est ad eum non velle vlterius redire.

Agenti possessorio recuperande obstat exceptio defectus proprietatis notorie: siue surgat notorietas ex facti euidentia siue confessione partis etiam qd talis notorietas sit tantum super parte rei de qua agitur.

Uxori agenti ad restitutionem coniugis obstat exceptio adulterij notorij: vel per euidentiam rei. 6. vel per confessionem partis: non autem per tres probati. 4.

Paria delicta mutua cõpensatione tolluntur qñ agitur ad priuatam vtilitatem: secus si ad publicam vt ad infligendã penam legalem. vide distinctionem. j. nu. 8. ꝛ. 9.

Adulterium manifestum dicitur duobus modis. primo si mulier adhesit publice alicui concubinario. secũdo si habet filium cum alieno marito: vel si palã admittebat viros causa adulterandi.

Filius presumitur ille qui est natus in domo in qua vxor et maritus simul cohabitabant: etiam si probetur qd tempore conceptionis adulterabatur.

Intelleximus. Mulier petẽs restitutionẽ mariti repellit per exceptionẽ adulterij manifesti: nisi ꝛ ipse vir adulterat⁹ fuerit ꝛ probet. vel summa sic ꝛ gñalius. Cõiunx cõiugem de adulterio impetere non potest si ꝛ ipse adulteriũ commisisse cõuincat. Diuiditur. primo facti narratio. scdo iudicis datio. ibi: quo circa. ¶ Casus literalis. Quidã. S. noĩe vxorẽ suã a se remouebat: illa cũ alio adulteriũ cõmisit. diocesanus episcopus hoc audiẽs eã ꝛ adulteriũ excõmunicauit que tandẽ adultero abiurato absolutione recepta corã episcopo memorato virũ suũ sibi restitui postulauit. ille obiecit sibi adulteriũ ꝛ qd ab eo sponte recesserat: ꝛ ideo nõ debebat restitutionẽ petere qꝛ nõ valebat. qd mulier negãs replicauit. s. ꝙ ꝛ ipse fuerat fornicatus. ad hec probãda testes fuerũt inducti: ꝛ vir testes induxit ad reprobandũ testes mulieris per quos adulteriũ viri probare volebat. quesitũ fuit a papa qd in hoc negotio sit agendũ. Mãdat papa dioce. quatenus ipsum recipere compellat eandẽ nisi cõstiterit mulierem predictã adulteratam esse vel per euidentiã rei vel p confessionẽ mulieris cessante etiam probatione adulterij qd vir dicit commisisse si autem cõstiterit de fornicatione mulieris cum constet virum adulteriũ cõmisisse ꝛ paria delicta mutua cõpẽsatione tollãtur:

Zacharias.

[a] ¶ An marit⁹ se subscribere debeat. Adde de hoc dicto ꝛ an adultera perdat dotẽ si vir se non subscri psit. Pau. de cas. cõsi. cxvij. ꝛ Spe. in tit. de excep. §. dctõ ꝓ dilatorijs v. itẽ querit ecce. vbi concludũt qd non perdat dotẽ hoc casu.

[b] ¶ Indicit purgatio. vide. d. ab. in. c. accedens. de accu. vbi alle. pro sing. istũ tex. Andre. Barba.

Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Participis criminis. qñ dictuꝫ socij criminis ꝓbet ꝯ sociuꝫ. vide Bartho. vero. in ꝯsi. xxxij. inci. qdã rustici. col. iiij. an ge. are. i trac. malefi. in v. fama publica. in. iiij. charta. v. q̃ro an particeps. Alex. i ꝯs. lxix. in fi. in. ij. vo.

a ¶Adulterā.adde ꝙ eodē libello nō pōt adulter et adultera accusari ⁊ stāte statuto ꝙ adulter possit torqueri nō pōt adultera torqueri.vt voluit Bal. cōsi.cclxxx.iiij.li. ⁊ vide Ro.sing. suis.fo.vij.

b ¶Nō in alijs.adde videndū. Lu. ro.sin.suis.fo.xx.

c ¶Adulteriū.adde q̄l'r ꝓbet̄ adulteriū.Ro.ꝯsi.clxvij.⁊ meliꝰ.ccccli.

Sebasti.Sapia.

d ¶§.defuncto.idē dicit Abb.ꝑ illū tex.ī.c.ꝑ tuas.ŝ.de ꝓba.⁊ ī.c.trāsmi ſe.ŝ.q fil.sint legi.⁊ Bal.ī rub. C.de ꝓba.col.vj. Paul.de ca.in.l. iij.in p̄n.ff.de li.⁊ posth.And.sicu. in cōsi.xxvij.inci. sup primo.col.ij. ī.j.vol.Are. Jas. ⁊ Sozi.ī.l.gallꝰ. in p̄n.ff.de libe.⁊ posth.Frāc.Cre. in sing.cxxvj.īci. mortuo marito. vbi āpliat hoc dictū abb.ꝓcedere qū vxor post mortē mariti īcōtinēti est ꝑfecta cōcubina scholaris et peperit filiū ī nouem mensibus.

Zacharias.

e ¶Filiuz mariti. adde istum ī.c.ꝑ tuas.ŝ.ð ꝓb.Lā frā.ð oria.ī.c.qm̄ ꝯ.falsam.§.testiū depositiōes. nu. 104.⁊ ibi ad plenū.ī apos.Cel.in v̄.filiatio.ŝ.de ꝓba.⁊ Feli.ī alle.c. ꝑ tuas.col.ij.in.j. no. latissi.ꝑ istū ī c.michael.nu.j.et ibi posui in apos. ad eū.in v̄.filiꝰ.ŝ. de fil.p̄sby.⁊ alex. cōsi.lj.vo.j.⁊ cōsi. xxiiij.vol.iiij.

Zacharias.

f ¶Ex sola dep̄hēsiōe.adde ꝙ no.ī apos.ad istū in.c. maritꝰ.nu.1.ī v̄s. violenta presumptio.in remis.in finalibus verbis positiuis.ŝ.e.tit.

nihilominꝰ cōpellat eundē vt eam recipiat ⁊ maritali affectu pertractet:nisi testes mulieris per quos viri adulteriuz est probatū fuerint reprobati:alioquin id est si cōstiterit de adulterio mulieris ⁊ nō viri:mulieri silētiū imponat̄. Ber. ¶†No.j.ꝑm loci posse excōmunicare laicū propter adulteriū.nā vt hec litera innuit nō ad petitionē mariti sed ex officio suo ep̄s adulterū ⁊ adulterā[a] excōicatione astrinxit:⁊ sic habes vnū casum in quo iudex ecclesiasticꝰ h₃ iurisditionez super laicis.s.rōne adulterij.⁊ istū tex.induco cōtra Jo.an. in.c.fi.de fo.cōpe.li.vj.vbi dixit ecclesiasticū iudicē se nō īpedire de adulterio nisi quatenus agit̄ ad separationē tori hic enim nō agebat̄ ad tori separationē:⁊ nihilominꝰ lata fuit excōicatio in istos adulteros ⁊ nō solū in mulierē q̄ recesserat a viro:s₃ etiā in adulterante secū.ꝙ est sing.not.facit.c.j. de offi.ord.Et rō quare se impedit in istis casibꝰ cōtra laicū ⁊ non in alijs[b] criminibus pōt esse q₂ per istud matrimoniū violat̄ ꝙ est vnū de septē sacramētis ecclesie:vt in.c.debitū. de biga.vn̄ quasi ipsum sacramentū violat̄.pro hoc de foro cōpe.cū sit.¶†Not.ꝙ adultera petens absolutionē ab excōicatione debet priꝰ abiurare adulteriū.i.cū iuramento renūtiare promittēdo de nō redeūdo amplius ad eundē ⁊ fit ista abiuratio qū timet̄ de reditu ad eundē.de quo in.c.clericos.de coha.cle.⁊ mu.¶†Not.iij.ꝙ contra petentē restitutionē cōiugis obstat exceptio adulterij manifesti.⁊ sic petenti restitutionē obstat exceptio defectꝰ proprietatis notorie siue surgat notorietas ex euidētia facti siue ꝑ ꝑtis ꝯfessionē cōtra quā agit̄.cōcor.c.significasti.ŝ.de diuor.⁊ ꝙ not.Inno.de fil.presby.ꝯstitutꝰ.Et no.hoc etiā ꝓcedere qū notorietas nō est sup totali defectu ipsiꝰ iuris.nā propter adulteriū nō dissoluit̄ matrimoniū in totū:sed tantū quo ad torū.xxxij.q.vij.in.c.j.⁊ tamē exceptio adulterij manifesti obstat petēti restitutionē.facit.c.ad decimas.de resti.spo.li.vj. ¶†Itē no.ꝙ cōtra petentē restitutionē cōiugis pōt obijci de adulterio notorio vel per euidentiā rei vel per cōfessionem partis.vn̄ per testes non potest probari ad impediendam restitutionem spoliati.⁊ hoc ideo q₂ spoliatio priuilegiata est:vt ī.c.fi.de ord.cog.¶†Ultimo no.casum in quo dolus cū dolo cōpensatur:⁊ delictū cū delicto.⁊ aduerte q₂ hoc indistincte nō ꝓcedit.nā si ageret̄ ad penā legalem infligendā delictū vnius nō tollit̄ per peccatū alterius.imo cuiuslibet delictū pena cōdigna puniri debet.in.l.ij.§.si publico.ff.eo.facit.c.multi.ij.q.j.sed iste tex.procedit cū agit̄ ciuiliter ad separationē tori ⁊ si agit̄ ad priuatā vtilitatē tūc paria delicta mutua cōpēsatione tollunt̄:vt.j.subijciam.¶In glo.j.in fi.no.glo.⁊ vide ꝙ no.per glo.in.c.significasti.de diuor.⁊.c.literas.de rest.spo.⁊ no.Inno.de reg.c.veniēs.Ratio huius gl.est.q₂ vxor recedens spontanee a viro nō perdit quasi possessionē quam habebat a viro:q₂ solo aīo detinetur talis quasi possessio:vn̄ si rediens non admittitur tūc spoliari vr̄.⁊ qđ dixit in vxore.idē intelligas in marito:nam maritus ⁊ vxor in hoc iudicant̄ ad paria:vt hic in tex.⁊ in.c. gandemꝰ.ŝ.de diuor.¶†In glo.in ver.euidentiā.in fi.no. duos modos probādi adulteriū manifestū.Primus si mulier publice fuit adulterata:nō tū capias stricte verbū publice.s.oībus vidētibus sit ꝓstituta:sed intelligit̄ ꝙ recedens a marito suo adhesit publice cuidā cōcubinario.nā cōuincitur publice de adulterio.ex quo in domo habet alienū virū in mēsa ⁊ lecto.⁊c.vt ī.c.fi.⁊ ī.c.tua.de coha.cle.⁊ mulie.Itē posset ꝯuinci de publicitate si passim admittebat viros ad eā cā adulterij.facit.l.palā.ff.de ritu nup.⁊ qđ not.in.c.cū in diocesi.de vsur.Secūdus modus probādi si habet filiū cum alieno marito ⁊ intelligo hūc casum qū tāto tēpore stetit separata a viro ꝙ nō potuisset ꝯcipere a marito:vt q₂ nūc peperit.⁊ est annus qđ a marito recessit vel maritus ab ea.tūc aptissime ꝓbat̄ adulteriū:[c] vt.l.filiū.ff.de his q sunt sui vel alie.iur.⁊ ita intelligo istā gl.¶†Nā si in domo mariti secū cohabitātis peperit filiū:tūc presumit̄ illius mariti: vt in.l. quia semper.ff.de in ius voc.⁊ in.l.si vicinis sciētibus.C. de nu.etiā si probaret̄ ꝙ tēpore cōceptionis adulterabat̄ pariter cū quodā alio:vt est tex.valde no.ī.l.miles.§.defuncto.[d] ff.eo.ti.qđ no.⁊ est ratio.q₂ ex quo eodē tempore pariter cognoscebat̄ a viro ⁊ ab adultero debemꝰ fauore filiorū presumere eum filium mariti:[e] ⁊ q₂ in dubio debemꝰ facere benignam interpretationē vt in regula odia.lib.vj.cū si.¶†In gl.in ver.mutua cōpensatione.ibi dicitur.ŝ.de exce.dilecti. ⁊ ibi gl.clarius loquit̄ ꝙ faciat hic.Inn.tū nō tradidit perfectā ⁊ clarā theoricā.Sed tu dic clarius vt colligit̄ ex dictis legistarū.in.l.cū mulier.ff.sol.mat.⁊ fuit de mente Inn.hic ⁊ gl.in palle.c.dilecti.licet non clare loquat̄ qđ vbi excipiēs de dolo certat de dāno vitādo tunc nō admittit̄ replicatio doli.⁊ ita loquit̄ tex.in.§.marcellꝰ.hic alleg.pro cōtrario:et rō est q₂ si admitteretur replicatio doli eliderel̄ exceptio.et actor cōsequeret̄ premiū ex dolo suo:sed vbi excipiēs de dolo certat de lucro captādo tūc admittit̄ replicatio doli.⁊ ita loquit̄ iste tex.nā maritus excipiebat de adulterio ad lucruz cōsequendū vc₃ vt lucrū consequeret̄ lucrādo dotē propter adulteriū.⁊ vt cōsequeret̄ m̄rimonij separationē quo ad torū:ideo admittit̄ replicatio mulieris de adulterio viri.nā si nō admitteret̄ replicatio mulieris de adulterio viri:ipsa remaneret in dāno ⁊ puniret̄ de adulterio suo ⁊ adulteriū viri remaneret impunitū.⁊ lucraret̄ maritꝰ de adulterio mulieris ⁊ nō ecōtra ꝙ esse nō d₃.Cōclude ergo eandē esse rationē in admittēdo replicationē ⁊ nō admittēdo.q₂ semper aīaduerti debet vt nō cōsequat̄ vnus lucrū ⁊ alter dānum. Sed diceres tu cōtra hāc theoricā facit q₂ vxor d₃ excipere de adulterio ad lucrū captandū:vc₃ vt euadat penā delicti sed dic ꝙ illud proprie nō est lucrū captandū:vc₃ vt euadat penā delicti:s₃ euitatio dāni.¶†Sed oppo.contra predicta.⁊ tex.vr̄ ꝙ paria delicta non tollant̄ mutua compensatione imo quodlibet per se puniri debet.arg.in.l.quēadmodū.§.si nauis.ff.ad.l.aquil.Solu.aut agitur criminaliter:⁊ non tollunt̄ mutua cōpensatione:vt.ŝ.dixi.aut agitur ciuiliter ⁊ tunc:aut delicta sunt commissa circa idem vt hic.aut circa vnum:⁊ tunc habet locū iste tex.aut sunt cōmissa circa idē:vt sunt hic.aut sunt cōmissa circa diuersa:vt puta tu dixisti mihi cōuitium ⁊ ego tibi: vel q₂ tu fuisti mihi furatus vnā rem:⁊ ego tibi aliam:⁊ tunc nō fit cōpensatio vt in contrario:imo quilibet agere potest pro iniuria sua ⁊ pro suo damno.nec repellitur ab agendo propter exceptionem furti vel iniurie ꝺm Inno.qđ not.⁊ ex hoc habes duas limitationes ad istum tex.vide per Spe.de iniu.§.j.

1 ☞ Separatio tori ob adulterium cōmissum non debet fieri qū ⁊ vxor ⁊ maritus fuerunt pariter adulterati.

2 Adulterium probatur ex sola deprehēsione:absq₃ eo ꝙ fuerint visi coire.

3 Matrimonium qū separatur quo ad torū.si ex delicto mulieris vir lucratur dotē:si ex delicto viri.vxor lucratur donationem propter nuptias.⁊ isto casu vterq₃ debet seruare cōtinentiam:alias vnus restituetur alteri.

4 Uxor adultera excipiens ꝙ etiam maritus adulterauit:an audiatur si maritus adulterauit post sententiam latam super separatione tori.

5 Spoliatus per viā iuris nō pōt agere remedio possessorio.

6 Maritus potest propria autoritate negare debitū cōiugale ⁊ vxorem expellere:qū scit ipsam adulterātem: dotem vero non lucratur nisi secuta sententia.

Pena non potest imponi nisi per iudicem.

7 Maritus si adulterā vxorē cognouit censetur recōciliatus cum ea adeo ꝙ non pōt vlterius ex preterito adulterio niti.

8 Uxor accusata de adulterio an replicabit adulterium mariti si de eo egit penitentiam.

9 Exceptio adulterij.an sit peremptoria vel dilatoria.

1 **Tua fraternitas.** †Adulteria cōiugū mutua cōpensatione tollunt̄.vel sic.Nō pōt maritus cōsortiū vel cohabitationez vxoris declinare propter adulteriū si ⁊ ipse fuit adulteratꝰ.vel tertio sic.Nō d₃ separi matrimoniū quo ad torū ꝓpter adulteriū qū ambo coniuges fuerūt adulterati.scđa pars ibi.sup quo.¶Casus literalis.Aliq̄s deprehēdit vxorē suā in adulterio propter qđ negauit ei debitū cōiugale.postmodū cū alia cōmisit adulteriū manifestū:queritur vtrū vir cogi debeat vt eandē maritali affectione pertractet.R̄n̄.papa qđ cuz paria crimina mutua cōpēsatione deleant̄ vir p̄textu fornicationis nequit 2 vxoris sue cōsortiū declinare.Ber.¶†No.j.argu.ꝙ ex sola deprehēsione[f] in adulterio conuincit̄ mulier seu vir de adulterio.vn̄ non est opus vt testes probent adulteriū:s₃ deprehensionē duntaxat ꝺm Host.Sed tu intellige hoc dictū qū deprehensio fuit facta in ipso facinore.secus si ad deprehensionem fuerūt admissi extranei.de quo dic vt plene no.in.c. cum nō ab homine.de iud.¶No.illud generale paria delicta ⁊c.⁊ limita vt dixi.ŝ.c.proxi.¶†Item not.qđ licet propter adulteriū mulieris possit separari matrimonium quo ad torū:non pōt tamē maritus cum alia cohabitare:sed tenetur cōtinere.alias ad vxorez redire:q₂ licet propter adulterium separetur matrimonium quo ad torum:non tū quo ad vinculū:q₂ remanent coniuges:s₃ non tenetur maritus eam alimētare ⁊ lucratur dotē:vt in.c.plerūq₃.de dote post diuor.restitu.Idem dic econtra:si maritus fuit adulteratꝰ vt possit vxor petere separationez matrimonij quo ad torū:

⁊ lucrari

⁊ lucrari donationē ꝓpter nuptias: vt. s. vt lite non ↄte: c. j. ⁊. c. dixi. ⁊. c. si quis vxori. xxxij. q. j. ¶ † In gl. j. ex hac. gl. valde intricata colligi pñt quatuor vtiles ⁊ quotidiane q̄ones. Prima nūquid dispositio huius. c. procedat qñ maritꝰ cōmisit adulteriū post sniam separationis latā ꝓpter adulterium mulieris: vt sic ex adulterio secuto post sniam vxor recuperet dotē suā ⁊ seruitutē amissam a marito. nam tex. iste non dt qd̄ snia fuisset lata nec in veritate est aliqs text. in iure hoc clare probās. nā. c. ex literis. de diuor. qd̄ videt̄ vrgere expresse nō loquit̄ in snia vt patet in eo inq̄tum dicit qd̄ priuatim fuit iniūcta continētia nā si fuisset ibi lata snia nō priuatim sꝫ publice fuisset lata. Secūda questio principalis est nūquid propter adulteriū coniugis possit cōiunx q deliquit propria autoritate denegare debitū coniugale. Tertia qd̄ nunqd retentis eisdē terminis possit propria autoritate ex domo repellere. Quarta qd̄: nunquid coniunx non peccans faciat sibi preiudiciū reddēdo debitū cōiugi qui peccauit ante sniam latam per ecclesiā. ¶ Quo ad primā q̄onem concludit glo. ꝙ non obstante sententia potest vxor petere suum: ⁊ sic per consequens repetere dotem q2 vir adulterando videtur renuntiare iuri suo. ⁊ sic cōiter doct. transeunt. Sed glo. tenuit ↄrium in. c. apostolus. alle. in glo. dicēs qd̄ licet iudex ex officio suo posset reintegrare matrimoniū: nō tamen coniugi cōpetit actio. ⁊ hanc opi. tenuit ibi Archi. et Inno. in. c. illa de diuor. ¶ † Et hec opin. tanq̄ verior mihi placet: nō enim potest vxor pretendere spoliationem ex quo fuit separata per iudicez ecclesie: nec ius agēdi de nouo sibi cōpetit cum semel amiserit seruitutē quā habuit in maritū: sed iudex ex officio suo debet reintegrare matrimonium ratione delicti: ne ꝓpter separationē iaceāt in pctō. ¶ † Quo ad secūdam ⁊ tertiam q̄onem cōcludit glos. ꝙ si adulterium est manifestum propria autoritate pōt denegare debitū coniugale ⁊ eaz de domo expellere.[a] secus si occultū. ⁊ idē Host. hic ⁊ Joā. cal. q tamen dicit ꝙ dotē non lucratur nisi secuta sententia: q2 cū illa sit mera pena non debet imponi nisi per iudicē. xxxij. q. iij. §. nihil. Sed denegare debitū ⁊ eam dimittere pōt autoritate diuina: vt in palle. c. apl's. ecclesia tñ compellet ad restitutionē nisi sibi fiat fides de adulterio. d. Ant. dicit ꝙ debitū propria autoritate pōt denegare sꝫ expellere de domo nō potest: q2 hic reqritur factū qd̄ sine iudice fieri non pōt nec dꝫ. arg. in. c. porro. de diuor. ⁊ ista fuit opi. glos. xxxij. q. j. c. j. ⁊ vide etiā glo. in ↄrium in. c. ex parte. de spon. sꝫ primuꝫ dictum seqtur indistincte ⁊ sequor. pro hoc adduco tex. in. c. agathosa. xxvij. q. ij. vbi quidā propter adulterium mulieris intrauit monasteriū. ⁊ ibi papa dt qd̄ si pōt constare de adulterio licite intrauit. Si enim requireretur snia ad perdendā istam seruitutē coniugalē nō valuisset iste ingressus ante sententiā. argu. in. c. quidam. de conuer. coniug. ad idē facit. c. significasti. de diuor. ⁊ hoc puto verū indistincte siue manifestū sit adulteriū siue occultū. naꝫ ipse deus dedit hanc ptātem cōiugi vt possit dimittere propter fornicationem nec. d. agathosa. distinguit. fateor tñ ꝙ ecclesia compellit ad restitutionem nisi sibi constet de adulterio. ¶ † Quo ad vltimā. q. nunquid facit sibi preiudiciū debitū reddendo ante sniam. Glo. concludit qd̄ sic: si sponte faciat: secus si ad mandatū ecclesie. idem Host. ⁊ idē Inno. in. c. inquisitionis de sentē. excō. licet aliud videatur sentire in. c. s. proxi. sꝫ primum dictū plus placet. ⁊ vide gl. xxxij. q. j. in. c. j. nam si ipso facto perdit ius qd̄ habebat in maritū vr̄ maritus in reddēdo debitum sibi parcere ⁊ mores suos approbare. argu. de loca. c. potuit. ⁊ in. c. quēadmodū de iureiur. ¶ † Extra glo. queritur qd si maritus qui cōmisit adulteriū egit penitentiam nūc accusat mulierez de adulterio ad separationē tori: nunqd possit per exceptionē adulterij repelli licet de eo egerit penitentiā. Inn. s. c. pxi. tenet ꝙ sic. nā penitētia nō preiudicat iuri quesito mulieri ex adulterio mariti. ar. i. c. gaudemus. de diuor. secꝰ si agit per viā denūtiationis ad penitentiam. q2 tunc non repelleret̄ ex quo non fuit amplius in peccato. arg. in. c. quēadmo. de iureiu. ⁊ qd̄ ibi no. ¶ † Vltimo querit̄ an exceptio adulterij sit peremptoria vel dilatoria. dic ꝭm Innoc. in. c. precedēti. qd̄ pōt opponi in vim peremptorie vt colligitur hic. ⁊ in. c. precedenti. ⁊ sic sufficit opponere post lit. cōte. Item pōt opponi in vim dilatorie: vt puta tu nō es audiēdus petendo separationē propter adulterium: q2 etiam tu es adulteratus. arg. xxxij. qō. vj. c. j. ⁊. ij. ⁊ qd̄ ibi not. ⁊ hoc qñ agitur ciuiliter ad separationem matrimonij. si vero ageretur criminaliter ad penam infligendam tunc non admittit̄ aliqua exceptio dilatoria post lit. contes. vt in. l. si maritus. §. prescriptiones. ff. eo. de quo per Inno. in. c. precedenti tene menti.

¶ De rapto. ⁊ incendia. ⁊ viola. eccle. Rubrica.

¶ Quia inter cetera p̄cepta decalogi scribitur nō occides: nō mechaberis: nō furtum facies ⁊c. ⁊ sic post mechiam sequitur prohibitio furti: ideo post rubricas precedentes restat videre de furto sed q2 rapina partim se habet ad mechiam: cum scꝫ rapitur mulier: partim se habet ad furtum cum cōmittitur in alijs rebus. ideo interserit hanc rubricaꝫ de raptoribus. ⁊ q2 frequenter committūtur in hoc delicto incendia ⁊ violationes ecclesiaruꝫ: ideo in rubro subijcit de incendiarijs ⁊ violatoribus ecclesiarum.

1 ☞ Forum sortitur quis ratione delicti: qñ imponitur pena temporalis. 6. secus si pena penitentialis. 4.
2 Excommunicatio non fertur ab hoīe nisi pro contumacia a iure autem fertur aliquando ob delictum nulla premissa monitione.
3 Excommunicatus in vno loco: est vbiqꝫ vitandus.
4 Delinquens vel peccans in aliena parochia non tenetur in loco vbi deliquit illud peccatum confiteri.
5 Confessio penitētialis multum perficitur ex eo qd̄ confitēs verecundatur: q2 verecundia est maxima pars penitentie.
6 Snia condemnatoria lata per iudicem loci vbi est commissum delictum mandabitur executioni per ipsum si est corporalis: si vero est exequenda in rebus mandabitur executioni per iudicem originis.
7 Iudex delicti puniet delinquentem scd̄m statuta loci vbi est ipse iudex.
8 Iudex originis an puniet subditum alibi delinquentē ꝭm statuta sua.
9 Iudex originis vel domicilio cognoscit de crimine alibi cōmisso vel de contractu alibi gesto per suum subditum.
10 Iudex q non potest cognoscere de aliquo delicto debet delinquentem ad suum iudicem remittere.
11 Furtum vnum an puniatur pro pluribus ex multiplici cōtrectatione.
12 Statuens non potest incidere in penas statuti qd̄ ipse fecit. Superior non potest ligari nec puniri per suum inferiorem nec par per suum imparem.

De illis. Raptor ab illo epo punit̄ i cuiꝰ diocesi rapinā cōmisit ⁊ iudex domicilij suffragat̄. vel plenius ⁊ sic. ¶ † Rōne rapine sortitur qs forum nō sui iudicis ⁊ ab eo poterit puniri ꝓprio iudice suffragāte. primo excessus. secūdo pena. ibi: placuit. ¶ Casus literalis. Contingit aliqñ quod aliqui de vno loco ad aliū iter faciūt ⁊ ibi rapinas ⁊ depredationes cōmittunt quesitū fuit in cōcilio a quo puniri debeāt. Placuit cōcilio vt a prelato illius loci in quo delinquūt excommunicent̄. nec antea de parochia exeāt q̄ satisfaciāt quoruꝫ excōicatio proprio epo intimāda est ne illos recipiat anteq̄ redeāt illuc vbi rapinā commiserunt ⁊ oīa emendent. Ber. ¶ No. primo differentiā inter rapinam ⁊ depredationē. ponunt̄ eñ hic vt diuersa: ⁊ rapina ꝭm Jo. and. cōmittitur in rebus immobilibus: depredatio in mobilibus: vt i animalibus. dic tñ vt plurimū sumūtur equiuoce. de quo instit. vi bo. rap. post pnc. ¶ † Secūdo not. qd̄ excōicatio ferri potest pro delicto qd̄ vr̄ contra. c. sacro. j. de sent. excō. ideo itellige tex. ꝙ debet ferri excōicatio pro delicto id est pro cōtumacia surgēte ex delicto. nā pmo debet admoneri ꝙ satisfaciat. ⁊ si nō intendit satisfacere excōicabitur: vt i. d. c. sacro. Conclude ergo ꝙ ab hoīe non fertur excōicatio nisi pro contumacia: sed a iure fertur qñqꝫ pro delicto. vt. xvij. qō. iiij. si qs suadēte. ita dt gl. xj. q. iij. c. epi. posset etiam dici quod etiā a iure fertur pro cōtumacia: q2 constitutio tacite admonet ne qs cōmittat illico delictū. ⁊ ideo ēt in statuto synodali potest ferri excōmunicatio pro delicto absqꝫ alia admonitione: vt c. ij. de ↄsti. li. vj. ¶ No. iij. ibi: loci plato ⁊c. ꝙ nedum eps sed qlibet platus habēs iurisditionē potest excōicare qd̄ etiam probatur in. c. cū ab ecclesia. de off. ord. ⁊ in. c. j. de sent. excō. lib. vj. dico plene in repetitione. c. si qs contra clericum. de foro cōpe. ¶ † Quarto no. ꝙ excōicatꝰ in vno loco excōicatus est in quolibet alio loco ⁊ tanq̄ excōicatꝰ est vitandꝰ.[b] ¶ † No. ꝙ rōne delicti commissi in alieno territorio potest ligari nedum corpus a iudice delicti: sed etiā ipsa aīa[c] nam excōicatur vt hic patet fortiꝰ ergo poterit affici corpus. ad hocca. postulasti. de foro cōpe. ⁊ aut. qua in ꝓuincia. C. vbi de crimi. agi oportet. Et faciūt hec ad. q. nūquid delinquēs in aliena parochia subijciatur quo ad forum aīme iudicio illius sacerdotis vbi deliquit ⁊ sic teneatur illud peccatum sibi cōfiteri ⁊ ab eo recipere penitentiā. glo. est sing. xvj. qō. j.

a ¶ Domo expellere. pōdera bene ꝙ si ē notoriū crimē adulterij pōt ꝓpria autoritate vir expellere vxorē. ad h̄ all'. tex. ex parte. de spō. quē tex. iste ptes nō allegāt ibi eñ maritꝰ recessit ab vxore: seu repulit autoritate ꝓpa tex. ibi dt ꝙ reqritur snia. text. ibi dicit nō posse nisi pro manifesta fornicatiōe ex q̊ seqt̄ ꝙ si fornicatio ē notoria pt ꝓpa autoritate vir expellere vxorē. ē ibi casus ↄ glo. c. sicut pron̄ꝰ. xxxij. qō. j. deīde dico ↄ cōeꝫ opi. ꝙ ꝓcedat h̄ dcm̄ etiā si adulteriū est occultuꝫ. ⁊ ꝓbat̄ ꝙ ipso iure maritꝰ pōt expellere vxorē nec reqrit̄ sentētia ecclie. Ad hoc adduco tex. ad quē nemo aduertit. Sit mihi deꝰ supremus testis qd̄ cū essem scholaris pōderaui ad h̄ illū tex. sꝫ deo sit gloria. i. c. dixit dñs. xxij. q. ij. vbi dicit qd̄ pp fornicationē vel suspicionē fornicatiōis libere dimittit̄ vxor. nā illud v̄bū libere excludit sniaꝫ q2 est canōlate snie. c. p hūani. i v̄bo libere. d homi. li. vj. l. ipialē. §. callidis. de ꝓhi. alie. feu. p fed. Itē excludit licētiā alicuiꝰ. c. d illis de spō. c. j. de reg. li. vj. c. fi. de testi. li. vj. c. ij. de ꝓcu. li. vj. cū si. ecce nūc casum ibi ad quē nō aīaduerit antiqua ⁊ moderna iurꝭ prudētia. Itē adduco ꝙ h̄r in iuribꝰ de materia loquētibꝰ. vbi dr qd̄ licite dimittit̄ vxor vbi v̄ba sūt cano. late sententie: q2 sūt pñtis tpis. And. Bar. ✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Vitandꝰ. vide allegata p Fel. in c. j. in princi. s. de treuga ⁊ pace.

c ¶ Ipsa aīa. adde de hoc late videndū Fed. cōsil. xvj.

Zacharias.

a ℭ Differētia inter forū cōtentioſuȝ ⁊ penitētiale. Uult iſte īnuere ex hac differētia qꝺ qs ſoꝛtiř forū rōne delicti: qn̄ imponiř ꝑ eo delicto pena tepoꝛalis:ſec⁹ ſi pena penitētialis .ꝺ quo viꝺ qꝺ no.Gem̄. ī.c.romana.§.Ꝫ hētes.⁊ ibi ī apo. Celſ.ad eū ī fi.de foꝛo cōpe.li.vj.et Car.ī cle.ij.§.rurſus.ī.j.opp.de re iud.pꝛo quo alle. gl.xvj.q.j.in ṗnc.

Sebaſti. Sapia.

b ℭ Nunqd iudex. vide Pe.ꝺ anch. ī.c.canonū ſtatuta.ī.xij.q.ꝫ.de cōſti.⁊ ī.c.ij.vbi Gem. de ꝯſti.in.vj. Abb.⁊ Feli.ī.c.a nobis.j.ꝫ.de ſent. excommu.

Zacharias.

c ℭ Scꝺm ſtatuta ſua. Aꝺꝺ de hac q. Bar.ī.l.j.q.ix. ⁊ ibi ēt Bal.C.ꝺ ſum.tri.quē vide ī.l.ij.C. de eunu. glo.⁊ Car.in cle. j.§.j.q.vij.ꝺ foꝛo cōpe.⁊ Fed.de ſenis conſi.ij.

Sebaſti.Sapia.

d ℭ In remittēdo. vide Pau.de ca. ⁊ Mod. ī.l. hřs abſens.ī fin.ff.de iudi. Barth. vero.in ꝯſil.lix.inci. Pau.⁊ Ful.ꝯſil. cxlix.inci.ſup ingſitiōe . Bellame. in cōſil.xj.inci.pꝛimo quidē videř. col.iij.in fi.

e ℭ Nō procedit. Adde videnduȝ Ful.conſi.clviij.

placuit.licet obſcure loquatur vř tamen concludere quod non:⁊ ita cōmuniter tenetur.Et ſic no.vnā differentiā inter (a) foꝛum contentioſum ⁊ penitentiale [a] .⁊ diuerſitatis rō eſſe poteſt.nam in foꝛo contentioſo imponiř pena vt ſatiſfaciat reipublice leſe quā ſcādalizauit delinquēs ⁊ ideo pena imponēda eſt vbi delictū fuit perpetratū.⁊ ob hoc delinquēs quo ad iſtaȝ penā ſoꝛtiř foꝛum alieni iudicis ſed in foꝛo penitētiali imponiř pena vt ſatiſfaciat deo quē leſit cū in hoc foꝛo habeat ſacerdotem pꝛopꝛium loco dei:vt in.c.oīs.ꝫ.de peni.⁊ remi.iꝺ a pꝛopꝛio ſacerdote non ab alio debet iudicari in foꝛo aīe. Item intereſt pꝛopꝛij ſacerdotis cognoſcere vult⁹ parochianoꝛū ſuoꝛū vt ſic melius poſſit redarguere parochianos ſuos quoꝛū notitiam habet ⁊ iſta rō multum facit vt qs potius debeat confiteri ſuo ſacerdoti dummodo ſit intelligēs ꝙ̄ iſtis fratribus mēdicantibus qꝛ ipſe habet curam aīarum ⁊ melius cognoſcit qualitatem perſonarū. (5) ℭ † Et plus credo eos mereri cōfitendo ſibi ꝙ̄ extraneo:qꝛ magis verecundātur ⁊ verecundia eſt maxima pars penitētie:vt dicit Ang.in.c.quē penitet. de peni.diſt.j.nam multi vadūt ad fratres ignotos vt euitent verecūdiā in confitēdo pꝛopꝛio ſacerdoti. (6) ℭ † In gl.j.ibi:ſed hoc nō eſt verū ⁊ hec opi.cōiter tenetur. Conclude ergo qꝺ nedum rōne rapine ſed etiā cuiuſlibet alterius delicti qs ſoꝛtitur illius iudicis foꝛū vbi delinquit vt ſi ibi reperiatur poſſit excōicari ſi non vult ſatiſfacere. Itē poterit capi ⁊ alia ꝗ̄tūcunqꝫ graui pena affici pꝛout delictū mereř.vnde poteſt etiā ab oꝛdine deponi ⁊ ab oī beneficio per iudicem delicti : vt in.c.poſtulaſti.de foꝛo cōpe.⁊ licet gl.hic dicat ꝙ ſnīa mandabitur executioni per epm̄ pꝛopꝛium.tn̄ intellige quando ſententia eſt exequēda in reb⁹ poſitis in alicui⁹ territoꝛijs.⁊ ita loquitur.c.poſtulaſti.alleg.in gl. Si autem ſententia eſſet coꝛpoꝛis afflictiua:tunc mādatur executioni etiam per epiſcopum delicti:qꝛ rōne delicti habet plenam iuriſditionē circa perſonaȝ.ad hoc cle.paſto.de re iud.⁊ de hac materia dic vt (7) plene no.in.c.fin.de foꝛo cōpe. ℭ † Sed circa hoc dubitař de (b) q.quotidiana:nūquid iudex [b] delicti poſſit punire delinquētem ꝭm ſtatuta ſua an ꝭm ius cōe tantū.⁊ poſt multa cōcludit hic Joan.cal.⁊ bene quod ſic.qꝛ ratione delicti efficitur ſubditus quo ad illud delictum.pꝛo hoc.viij.di.que contra moꝛes.⁊.c.a nobis.ꝫ.de ſent.excommu.facit.c.vt aīarum.⁊ qꝺ ibi not.de cōſti.lib.vj. Idē tenuit Jo.de lig.in.ꝺ.cle.paſtoꝛ.vbi foꝛmat aliā.q.magis notam ⁊ dubiā. (8) ℭ † Nūquid iudex domicilij poſſit punire ſubditū alibi delinquētem ꝭm (c) ſtatuta ſua [c] ⁊ concluſio ſit iſta qꝺ aut ſtatutum loci domicilij penā imponit ipſo facto.⁊ tūc non ligat ſubditū alibi delinquentē:vt not.in.ꝺ.c.vt aīarum. Aut pena eſt imponenda per ſnīam ⁊ tunc poterit punire ꝭm iſtud ſtatutum dummodo ſtatutū nō cauſet delictum de nouo:ſed diſponit circa illam pꝛohibitionem a iure. Ratio diuerſitatis eſt qꝛ nō poteſt quis inducere delictum de nouo in alieno territoꝛio. Exemplum de nocte paſſionis dn̄ice conſuetudo eſt vt chriſtiani vadāt de nocte ad eccleſiā:epͣs vnius loci ſub certa pena pꝛohibuit:⁊ ſtāte pꝛohibitione ſubditus epiſcopi q pꝛohibuit in dioceſi alterius epi iuit tali nocte ad eccleſiam:certe tunc non poteſt puniri per iſtum epm̄ pꝛopꝛium:qꝛ in illo (9) loco vbi commiſit non erat delictum ⁊ hoc not. ℭ † In ea. glo.ibi:ſi crimen facile fuerit ⁊c.hec gl.concludit ꝙ de crimine leui alibi commiſſo poteſt iudex domicilij cognoſcere:qꝛ de graui nō poſſet. Sed conclude melius poſt Cald.hic qꝺ de quocunqꝫ crimine alibi commiſſo pōt iudex domicilij cognoſcere ⁊ punire.nā ſicut rōne cōtractus alibi geſti ⁊ rōne rei alibi ſitē pōt iudex domicilij cognoſcere vt in.c.dilecti.de foꝛo cōpe.⁊ no.glo.in.l.fin.C.vbi in rē act.ita ⁊ rōne delicti alſ foꝛus domicilij ſuperflueret ⁊ hoc ſpecifice vř pꝛobari in.c.cū contingat.de foꝛo cōpe. Non ob. iura que loquūtur de remiſſione:qꝛ remiſſio debet fieri ad requiſitionem iudicis delicti.vnde ſi ille non curat requirere poteſt iſte punire: vel foꝛte ꝓuenit requiſitionē:⁊ maxime hoc pꝛocedit hodie (10) vbi de ꝯſuetudine nō fit remiſſio. ℭ † Et ponit hic Cal.illā (d) q.no.nunqd valeat cōſuetudo in nō remittēdo. [d] ⁊ cōcludit quod in iudice domicilij ſeu delicti valeat cōſuetudo:ſed in alieno iudice non valet. Rō diuerſitatis eſt quia pꝛimo caſu delictū nō remanet inpunitū:qꝛ iudex domicilij vel delicti poterit punire:ſed in ſecūdo caſu delictū remanet impunitum:qꝛ iſte foꝛte qꝛ tranſtulit ſe ad alium locū nunꝙ̄ iret ad domiciliū vř locū delicti:⁊ ſic ſi nō fieret remiſſio delictū remaneret impunitū:ergo ꝯſuetudo eſt irrationabilis : ⁊ ꝑ cōſequens nō pꝛeſcriptibilis:vt in.c.fi.de conſue.⁊ no.bene hāc.q.⁊ de hac remiſſione an ſit neceſſaria:⁊ qualiter debet fieri:vide bo.gl.⁊ ī.ꝺ.cle.paſtoꝛalis.⁊ plene examino in.c.fi.

de fo.cōpe. Et inꝙ̄tum gl.in pꝛima parte alleg.l.de militibus.dic ꝙ ponit caſum ſpālem in milite:de eo tamen dicen- (11) dum:vt no.gl.in.l.magiſterie.C.de iuriſd. ℭ † Et facit hoc ad.q.aliqs cōmiſit hic furtum ⁊ cū ipſa re furtiua trāſtulit ſe poſtea ad alienum territoꝛiū:nunqd poſſit puniri per illum iudicē vbi reperiř cum re furtiua vſqꝫ ad tempus. Bar. cōis opi.erat ꝙ non:qꝛ ex aſſidua cōtrectatione non oꝛitur noua actio furtiua. Sed Bar.in.l.ſi dominium.ff.de fur.tenuit cōtrariū:ſicut eñ ex interuĉtione perſone oꝛitur noua actio furti:vt in.ꝺ.l.ſi dn̄ium.ita ex contrectatione facta in nouo territoꝛio.⁊ ꝑ illā opi. Bart.plurimi ⁊ plurimi hoīes ſunt ſuſpēſi:ſed moderniores adhuc dicūt ꝙ de ſtricto iure (e) illa opi. Bar.nō pꝛocedit. [e] Franſ.tn̄ de are.illam opi. Bart. fuit ſecutus:⁊ ꝺt illā pꝛobari in.l.inficiando.in.§.ifamis.ff. de furt.bene tn̄ facit in arg.ſed nō pꝛobat neceſſario:nec vl- (12) tra pꝛocedo:qꝛ opi.periculoſa eſt. ℭ † Et ī fi.glo.vt clare intelligas hanc vltimā partem poſſunt plures clici qōnes.ṗma qō : nunquid epiſcopus ſeu alius ſuperioꝛ delinquens in territoꝛio ſui inferioꝛis poſſit ab eo puniri. ſecunda qō poſitis eiſdem terminis : nunqd ſtatuens incidat in ſtatutum hoc inferioꝛis.tertia qō:nunquid ſtatuens incidat in penam ſui ſtatuti ſi contrafaciat. quarta queſtio : nunquid par vel ſuperioꝛ in dignitate poſſit puniri per iudicem delicti.multe olim fuerunt opi.vt no.in.c.vt aīarum.de conſtitu.lib.vj.per Arch.⁊ hic per Cal. Joā.and.poſtea diſputauit:vt habetur in regula cum lꝫ.de regu.iu.li.vj.in mercu.⁊ cōmunis opi.ſeu cōcluſio eſt iſta:qꝺ ſuperioꝛ non pōt ligari a ſuo inferioꝛi:nec etiam incidit in ſtatutū illius:qꝛ regulariter inferioꝛ non iudicat ſuperioꝛem:vt ī.c.cum inferioꝛ. de maio.⁊ obe.⁊ lꝫ ſtatutū habeat vim canonis : tamen lex inferioꝛis eſt.vnde ſicut inferioꝛ nō poteſt ſuperioꝛem ſuuȝ oꝛetenus ligare:ita nec per legē ſuam.cōcludendo ergo qꝺ conſtituens non incidit in penā ſtatuti:qꝛ non poteſt quis ſeipſum ligare nec per legē ſuam. Circa vltimū dicēdum eſt ꝙ par vel maioꝛ in dignitate ex quo nō eſt ſibi ſuperioꝛ poteſt puniri ab inferioꝛe:qꝛ ratione delicti efficitur minoꝛ:et ibi cēſetur ꝓuata perſona.l.iij.ff.de off.pꝛeſi.⁊ per Innoc.in c.cū inferioꝛ.de maio.⁊ obe.vbi poſuit ad pꝛedicta vnū not. dictum ꝙ archiepiſcopus delinquēs in epātu quem habet ſuus ſuffraganeus ex diſpenſatione nō poteſt puniri a ſuo ſuffraganeo:qꝛ ſemper ſuus inferioꝛ eſt.

1. ☞ Eleemoſyna non debet recipi a publico peccatoꝛe:ne recipiens videatur ipſum fouere in peccato.
2. Clericus raptoꝛ vel particeps in rapina irrecuperabiliř deponitur:⁊ beneficio pꝛiuatur.
3. Depoſitus ēt per homicidium diſpēſatur per epm̄ quo ad beneficia:quo ad alia requiritur diſpenſatio pape.
4. Peccatoꝛ ſi ipſum penituerit an careat eccleſiaſtica ſepultura.vide.ꝫ.in pꝛimo nota.
5. Peccatum ſi fuerit condigne punitum in hoc ſeculo:⁊ fuerit pena patienter recepta:non punietur amplius in alia vita.vide.ꝫ.in.ij.nota.
6. Decedens ⁊ nō ſatiſfaciens de re ſubtracta:ſiue qꝛ non poteſt ſiue qꝛ non vult:an careat eccleſiaſtica ſepultura.

Super eo. Manifeſt⁹ raptoꝛ vel eccleſie violatoꝛ ſi reſtituit vel de reſtituendo cauet ī vita ⁊ ī moꝛte ad penitentiaȝ ⁊ ſepulturā admittiř. Si vero noluit cauere cum poſſet ⁊ in moꝛte nō pōt:clerici eius ſepulture intereſſe non debēt:⁊ clerici intereſſentes vel iniungentes penitentiaȝ cōtra hanc diſpoſitionem deponanř ab officio ⁊ bn̄ficio.h.ꝺ. Et quatuoꝛ ſunt partes.ſecunda ibi:ſi vero.tertia ibi:q autem.quarta ibi:ꝙ ſi. Pꝛima tractat de ſatiſfactione in vita vel in moꝛte. Scꝺa de ſatiſfactione in moꝛte. Tertia de volēte ſatiſfacere in moꝛte ſed nō valēte. Quarta de pena imponenda trāſgreſſoꝛibus. ℭ Caſus literalis. Querebař hic de pena manifeſta raptoꝛis ſeu eccľie violatoꝛis. Et rn̄deř ꝙ qcunqꝫ rapinā fecerit violēter:ſeu in eccleſiarum violatione manifeſte fuerit depꝛehēſus:penitentia ei penitus denegeř:niſi pꝛius ablata reſtituat ſi poterit:vel ſaltem emēdandi ſecuritatem pꝛeſtiterit. Si vero in cōtumacia ſua vſqꝫ ad obitum durauerit:⁊ in extremis poſitus penitētiam poſtulauerit:ſi ſatiſfecerit vel emēdandi ſecuritatem pꝛeſtiterit:ei penitētia ⁊ ſepultura eccleſiaſtica concedatur. Tertio dicit ꝙ qui in ſanitate obſtinata mēte non penituerit vel emēdauerit:⁊ in moꝛte ſecuritatē emēdādi pꝛeſtare nequiuerit:penitētia ſibi parū pꝛodeſſe videř ſicut creditur:ſed ſi de peccato contritus fuerit:ſi ſatiſfacere non pōt viaticū nō negeř: ita tamē ꝙ nullus clericoꝛum ſepulture ſue interſit:nec eius eleemoſynā qſq̄ accipiat. Quarto ſe refert ad ṗmū caſum: vt ſi aliquis

vt si aliquis clericoꝝ contra hoc in vita vel in morte penitē
tiaꝫ dare aut sepulture intereresse vel eoꝝ eleemosynas acci-
pere presumpserit vel particeps huiꝰ rapine fuerit pericu-
lum sui ordinis patiatꝛ ꝛ careat ecclesiastico beneficio. Ber.
¶ Not. primo ex tex. ꝙ decedēs in peccato rapine alicuius
rei ecclesiastice nō debet admitti ad penitētiam nec debet se-
peliri in cemiterio sacro. Et idē est in quocunqꝫ decedēte in
peccato mortali. xiij. q. ij. c. pro obeuntibus. ꝛ. xxiij. qō. v. pla
cuit sed spālitas in raptore manifesta est: quia licet in morte
ipsum peniteat ex quo tn̄ non satisfacit licet nō possit: tamē
clerici non debet interesse sepulture istius. qō secus arbitror
in alijs delictis: quia ista est pena que non debet extendi ad
alios casus. de peni. di. j. pene. nā regulariter ex quo queꝫ pe
ni: et licet nō possit satisfacere: tn̄ absolutus est a peccato: vt
in. c. cum tu. de vsu. sed modū rapine spāliter statuitur hoc.
¶ Itē no. qō licet dimittatꝛ peccatū data cōtritione si abla-
tum restitui non potest: vt in. c. cum tu. prealle. tn̄ pena pec-
cati nō remittitꝛ. vnde in penā hic clerici non debēt interesse
sepulture qn̄ voluit in morte satisfacere: sed nō potuit nō ta
men hec est sufficiens pena: sed punietur in purgatorio: nisi
hic egisset penitentiā cōdignā. nā qui agit in hoc seculo pe-
nitentiā sufficientē non punietur in purgatorio: qꝛ nō vult
deus quē bis iudicare. xxiij. q. v. in. c. qd ergo. ꝛ hoc est cōtra
vulgares dicētes quod oīno debet quis trāsire per purga-
toriū qō est falsum vt predixi. vn̄ debet qs conari vt agat pe
nitētiā hic. ꝛ facit cōtra illos quibus penitētia imponitꝛ per
sacerdotem qui dicūt se non posse facere debēt enim scire qō
si non puniūtur hic sufficienter punientur in purgatorio. de
quo per Host. in summa de peni. ꝛ remis. c. j. ꝛ an ficte. versi.
quid ergo si aliquis. ¶ † Itē no. ꝙ a publico peccatore nō
debet sacerdos recipere eleemosynā ne videatꝛ ipsum fouere
in delicto suo. pōt tamen hoc esse speciale in raptore. sed ge-
neraliter de alijs peccatoribꝰ vide bo. gl. s̄. de deci. ex trans-
missa. ꝛ. xiij. q. j. in summa. ¶ † Ultimo no. penā clerici com-
mittētis rapinā seu participis in rapina debet enim deponi
irrecuperabiliter ab ordine ꝛ etiaꝫ priuari bn̄ficio. ¶ † Sed
quero quare tex. dicit irrecuperabiliter cū depositus nunq̄
recuperet ordinē amissum. nā depositio est perpetua: suspē-
sio ad tēpus: vt in. c. at si clerici. de iudici. Sol. dicit Jo. and.
qō hoc verbū positū est ad denotādum ꝙ eп̄s proprius nō
pōt hunc restituere: requiritur ergo pape dispensatio. in be-
neficio tamē puto ꝙ episcopus possit dispensare: vt in. c. sa-
lonitane. lxiij. dist. vide bo. tex. in. c. ij. de cle. pug. in duel. vbi
eп̄s dispensat cum homicida in beneficio. ꝛ vide qō ibi dixi.
¶ † Sed cōtra p̄dicta ꝛ cōtra text. opp. de. c. in literis. j. eod.
vbi nō denegatur sepultura[a] ex quo in morte penitet. cōmu
niter soluūt doc. qō contrariū procedit in rapina non mani
festa. hoc. c. in manifesta. ꝛ hoc videtur velle tex. ibi: manife-
ste fuerit deprehēsus ꝛc. nā delicta notoria saltē ꝓpter exē-
plum magis puniūtur ne multis crassantibus locus fit exē
plo. l. aut facta. ff. de pe. ꝛ in. l. capitalium. §. famosos. eo. t. ꝛ
in. c. q̄q̄. de vsu. lib. vj. ꝛ. c. quia. j. de vsu. ¶ In glos. ij. in fin.
Abbas dt qō si delictū est manifestū denegatur penitētia
in totū ꝛ ita loquitur hic. si occultū procedit cōtrariū. tutiꝰ
est tn̄ ꝑm eum vt in omni casu admittatur penitētia de alijs
delictis: sed dic ꝑm Host. ꝙ solennis penitentia denegatur
istis. ꝛ introductū est hoc ad terrorē istorum raptorū et ista
opi. est mitior. vtraqꝫ tn̄ opin. posset sustineri ꝛ hoc ad terro
rem istorum raptorū vt videntes se sperni ꝛ respui a penitē
tia inducātur ad restitutionē. ꝛ de solenni penitētia vide qō
no. l. dist. c. in capite. per Host. in summa. de peni. ꝛ remis. in
§. vtrū. vers. his prelibatis. ¶ † In glo. in ver. parū prodesse
in fi. no. bene glo. qꝛ solet allegari. ꝛ facit pro his qui moriū
tur post cōfessionē nec valēt agere penitētiam. certe ex quo
nō fuit hic peracta peragetur in purgatorio. xxv. dist. qua-
lis. ꝛ. xxiij. q. v. qd ergo. ꝛ idem dicendum vbi penitentia im
posita per sacerdotē non fuit cōdigna. facit ꝙ not. de peni.
di. j. in. c. mensurā. Et inquantum gl. dicit qō pro quolibet
peccato debetꝛ duplex pena tēporalis ꝛ eterna: credo ꝙ me-
lius dixisset qō pro peccato mortali debetꝛ pena eterna. xxv.
di. c. vnum horarium. ꝛ in. c. defleat peccator. j. de reg. iu. sed
illa pena eterna in penitētia cōmutatur in penā temporalē:
qꝛ sacerdos imponit sibi penam tēporalem ꝛ si non peragit
hic penitētiā tēporaliter peraget in purgatorio. Et aduer-
te qꝛ isti q quotidie puniūtur pro eorum delictis a iudice in
foro cōtentioso non punientꝛ iterū a deo si ipsos penitet hic
ꝛ recipiūt penam patiēter dūmodo pena sit cōdigna pecca-
to: quia ex quo puniti sunt per iudicē terrenū sufficiēter nō
debēt puniri per iudicem celestē. ad hoc vide qō not. in pall.
c. quid ergo. ¶ † In glo. in verbo sepulture. sed cemiterium
eis non denegatur licet quidā cōtra. Conclude latius ꝛ cla-
rius qō aut decessit qs in peccato rapine nec penituit. ꝛ tūc
etiam cemiteriū sibi denegatꝛ qꝛ decessit in peccato mortali.
vt in prealle. c. placuit. ꝛ pro obeuntibus. prealleg. Aut pe-
nituit ipsum in morte ꝛ satisfecit. ꝛ tūc ex toto conceditur se
pultura ꝛ clerici debēt interesse. Aut penituit in morte. sed
non potuit satisfacere. ꝛ tūc terra cemiterij nō denegatꝛ sibi:
sed clerici nō debent interesse sepulture. ꝛ ita proprie loqui-
tur tertiꝰ casus huius capituli ꝛ ista interpretatio tanq̄ be-
nignior tenenda est vt no. in. c. odia. de reg. iur. lib. vj. ꝛ. l. pe.
ff. de penis. Abbas.

1 ☞ Excōmunicatio fertur ipso iure per hec verba: noscāt se excommunicationi subiacere.

2 Pena siue penalis dispositio quo casu ligat aliquē ipso iure vel oportet quod precedat monitio.

3 Laici publice delinquentes possunt puniri a iudice ecclesiastico vel per excommunicationem vel per aliam penam.

Excommunicationi.

Excōicari debēt q capiūt vel spoliāt fideles ex iusta causa
nauigātes. h. d. primo. Excōicati sunt spoliātes
naufragiū patiētes nisi ablata restituāt. hoc secūdo. Et due
sunt partes prout duo sunt dicta. scda ibi: illi etiā. ¶ Casus
literalis. Dubitabatur de pena spoliantiū fideles nauigā-
tes aut naufragium patiētes. Et consultus papa respōdetꝛ
qō illi qui spoliare p̄sumūt romanos vel alios nauigio ve-
ctos pro negotiatione vel alijs iustis causis excōmunicentꝛ.
Secūdo dicit qō illi qui spoliāt christianos naufragium pa
tiētes quibus potius auxiliū prestare deberent nisi ablata
restituerint excōmunicationi ipso facto se nouerint subiace
re. Ber. ¶ Not. j. ex tex. ꝙ capientes seu spoliātes mercato-
res vel alios ex iusta cā intinerātes seu nauigantes nō sunt
ipso facto excōmunicati: sed debēt excommunicari concor.
xxiiij. q. iiij. si quis romipetas. hodie tamē isti pirate excom-
municantꝛ solēniter ab ore pape: ter in anno. ¶ Not. ij. quod
negotiatio est iusta cā ꝛ honesta nauigādi seu itinerandi. ꝛ
que proprie dicatꝛ iusta negotiatio dic vt habetur notabili-
ter. lxxxviij. dist. eijciens. ꝛ. c. quoniā. ꝛ. xiiij. q. iiij. quicunqꝫ.
aliquid per Inn. in. c. j. ne cle. vel mona. ¶ Itē not. tertio ex
scdo dicto qō spoliātes naufragium patiētes magis puniū
tur q̄ spoliātes nauigātes. nā contra istos nō fertur excom
municatio ipso facto. vt hic dicit Joā. andr. ꝛ bene. Prima
pars huius capituli nō promulgat excōicatos ipso facto:
sed dicit ipsam ferendam. In secūda parte excōicatio fertur
ipso facto dumtamē precedat admonitio qō debeāt ablata
restituere. Sed an sit monitio necessaria dicaꝫ. j. cum glo. fi.
¶ † In glo. penul. ibi: sunt ipso iure excōmunicati. hec refe-
ras ad secūdam partem. c. vt. s̄. dixi. Et no. ex hac glo. iūcto
tert. quod per hec verba noscat se excōicationi subiacere[b] ꝙ
fertur excōicatio ipso facto. ꝛ vide quod not. in. c. j. de iure-
iurād. lib. vj. ¶ In ea. glo. ibi quadruplum. ꝛ hodie de iure
autꝛ. aucta est ista pena: quia cōtra istos inducitꝛ publicatio
bonorum: vt in autꝛ. nauigia. C. de furt. An tamē aliquo ca-
su sit licitū capere res naufragij seu res proiectas causa na-
uis alleuiāde. dic vt dixi in. c. cum dilecti. de accusa. Et in fi.
glo. hec. l. alleg. in glo. nō probat id ad quod allega. melius
facit. l. nauis onuste. ff. ad. l. rhodiam de iac. ¶ † In gloss. fi.
in fi. not. singu. glo. iūcto tert. ꝙ vbi pena ponitur negatiue
ipso iure pena nō intelligitꝛ inflicta nisi precedat prima ad-
monitio: vel saltem mora in nō faciēdo. ꝛ glo. hic nō firmat
pedes vtrū prius reqratꝛ admonitio necessaria. sed Jo. and.
super tex. tenet admonitionē necessariā. ꝛ pro hac opi. facit
theorica Inno. in. c. extirpande. in. §. qui vero. de prebē. que
solet multū allegari. dicit enim ibi Inno. ꝙ vbi pena[c] appo
nitur negatiue sine determinatiōe tēporis ad hoc vt incur-
ratꝛ pena requiritꝛ admonitio precedēs. Exemplūꝫ: lex dicit
quicūqꝫ nō fecerit residētiam sit excōmunicatus requiritur
hoc casu admonitio scdm eum: quia nobis est occultum an
fecerit residētiam: an habuit causam non residendi: sed per
admonitionem cōuincitur: secꝰ quādo pena ponitur affir-
matiue: vt puta qcūqꝫ tali hora intrauerit ecclesiā sit excom
municatus. nō enim tunc requiritꝛ admonitio ꝑm eum. rō:
quia ꝑm leges nō facta latēt: sed facta se manifestāt ꝛ valet
multū illa theorica pro intellectu statutoruꝫ. Sed ego in re
petitione illius. §. qui vero. nō fui secutus simpliciter illam
theoricā. sed conclusi qō quo ad deum pena est cōmissa ipso
facto ꝙ est in mora. nam quo ad deum cessat ratio Inno. qꝛ
apud deū nihil latet. ꝛ id qō est certū nature est certum legi.
sed quo ad ecclesiā militātē posset illa theorica procedere. ꝛ
ex hoc casu requiritur admonitio: vt sic posset ista gl. redu-

Zacharias.
a ¶ Nō denegatur sepultura. Adde Archi. in. c. si qs ausus. ij. q. vj. vbi pōit alios casus quibꝰ ecclesiastica sepultura denegatur glo. ord. in c. ex parte. el. ij. de sepultu. ꝛ Bal. in l. q sepulchrū. §. ꝟ edictum. ff. de relig. ꝛ sump. fune.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Subiacere. vide Feli. i. c. rodulphus. col. xix. vsi. sciat se excōicatū. ꝛ col. xx. in fi. versic. alioquin excōmunicatū esse cognoueris. s̄. de rescrip.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Ubi pena. hāc doctrinam Inn. sequitur Cardi. in consil. lvi. incidum reuerēdus. Pe. de anc. in cōs. lxi. ici. ꝑ clariori. Feli. in. c. ij. col. ij. ver. extra gl. s̄. de magi. vbi limitat pluribus modis vt ibi per eum.

eiad cócor.vt admonitio sit necessaria quo ad hoies.sz sola mora sufficit quo ad deū.⁊ tene méti hác glo.sic intellectam iuncto tex.¶ †Et no.ex predictis ⁊ ex text.ecclesiam habere iurisditioné in laicos publice delinquentes.maxime contra nauigantes ⁊ itinerátes ⁊ naufragium patientes:cum sint quasi miserabiles persone.facit qd not.Inno.in.c.significā tibus.de offi.dele.Et not.ꝙ vbicunqz ecclesia excómunicat habet in eo casu iurisditioné sic etiam posset imponere aliā penam.⁊ est valde no.dictum Lapi in allegationibus suis.⁊ dico in.c.cum sit generale.de foro compe.

1 ☞ Sodomita punitur pariter abutendo masculis vel feminis.
2 Cause criminales pñt delegari clericis de iure canonico.
3 Clerici possunt esse iudices delegati laicorum.
4 Pena corporalis potest imponi per iudicem ecclesiasticuz: dummodo non transeat in emanationem sanguinis.
5 Pena corporalis etiam vltimi supplicij an ⁊ quando possit commutari in penam pecuniariam.
6 Clerici habentes iurisdictionem: vt sunt prelati an possint committere causam criminalem sine metu irregularitatis.
7 Iudex ecclesiasticus potest iure proprio exercere suam iurisdictionem etiam in laicos exercentes detestabile vitium maledicte sodomie.

In archiepiscopatu.

Ex pncipis delegatione pñt prelati de raptu ⁊ alijs criminibus iudicare.penam tñ sanguinis infligere nō pñt.h.d.Cōis diuisio.scda ibi:consultationi.que distinguit ⁊ scdm membrum prosequit ibi:si vero.¶ Casus literalis. Rex Sicilie cōmiserat archiepo panormitano ⁊ alijs epis excessus saracenorū puniēdos.cōtingebat aliqñ ꝙ saraceni mulieres christianas ⁊ pueros rapiebāt ⁊ eis abutebant:et quosdā etiā occidere nō verebātur.quesiuit archieps quatenus huiusmodi excessus punire deberet.rñdet papa ꝙ tales existētes in iurisditione illi⁹ pecuniaria pena poterit punire ⁊ etiā flagellis afficere:ita tñ ꝙ flagellātes in vindictaz sanguinis nō trāseāt:si vero fuerit ita grauis ⁊ enormis excessus ꝙ mortē vel truncationē membrorū debeāt sustinere vindictā illā regi reseruet.Ber.¶ †No.j.ex tex.sm vnū itellectū qd abuti feminis ⁊ masculis iudicant a pari.⁊ p hoc vide bo.glos.que hoc sensit in.c.oēs causationes.xxxij.q.j.⁊ facit qd habetur in aut.vt non luxu.contra natu.¶ †Scdo no.ꝙ de iure canonico pñt delegari cause criminales clericis:[a] ⁊ ad hoc solet allegari iste text.sed nō multum facit:qz loquit in rege.⁊ hodie isti reges cōiter pscripserunt sibi iura principis.facit qd no.Inno.in.c.cum te.de re iud.⁊ in.c.per venerabilē.q fil.sint legi.de hac materia dicaz in.c.qd sedes.de offi.ord.¶ †Tertio no.clericos posse cōstitui delegatos laicorū.quod videt contra.c.te quidem.xj.q.j.Sed pōt dici ꝙ istud poterat admitti:qz concernebat fauorē anime.Sed regulariter licet clerici sint capaces iurisdictiōis seu delegationis.nō tñ deberent acceptare:qd plenius dico in ca.ij.š.de iudi.¶ †Ultimo no.iudicē eccliasticū non debere imponere penā corporis afflictiuā.ita qd nō transeat in vindictā sanguinis[b] sine ergo sanguinis effusiōe licite pōt imponi p ecclesiā pena corporalis:vt hic ⁊ in.c.j.š.de calū.⁊ vide not.in.c.ad audientiā.j.de cri.fal.¶ †In glo.in ver.pecuniaria.in fi.no.bñ gl.iūcto tex.qd etiā iudex delegatus potest commutare penā vltimi supplicij in penā pecuniariā vel aliā tēporalē.de quo dic vt no.in.c.licet.j.de pe.⁊ dicit hic Hostiē.ꝙ vbi subesset scādalum vel nō subesset cā commutandi.vel vbi ageretur ad penā legalem per accusationē tūc nō debet fieri ista excōicatio.facit.l.iij.in fi.C.ne sacrū bap.⁊ not.bene hec dicta ꝙ vbi agitur per accusationē ad penam legalē nō pōt fieri commutatio pene.⁊ optime facit illa.l.iij.Itez vbi subest scandalū in cōmutatione vel nō subest cā commutādi.⁊ sic dz intelligi.l.quid ergo.in.§.pena grauior.ff.de his qui notā.infa.⁊.l.rhodie.ff.de pe.cū si.¶ †In glo.fi.ibi:ꝙ licet sm canones ⁊c.Potest hec gl.intelligi dupliciter.primo qz sm canones licitum est prelato habēti iurisdictionez tēporalem cōmittere cām criminalem:licet veniat imponēda pena mortis.⁊ hoc hodie clarius probatur in.c.fi.ne cle.vel mona.Scdo modo potest intelligi ꝙ sm canones possunt cōmitti cause criminales.Sed de hoc dic vt plenius dicam in.d.c.qd sedes de offic.ord.¶ Et in fi.aduerte qz licet hec glo.gñaliter intelligat illam aut.quidam tamen vt Ja.de bel.ibi dicit eam non procedere indistincte sm ius ciuile sed debet itelligi qñ proficiscit iudex de necessitate.vel etiaz anteq intret prouinciam:⁊ sic nō corrigūtur leges antique.¶ †Extra glo.oppo.cōtra tex.quia videtur sibi cōtrarius.nā primo dicit ꝙ illi prelati recipiebāt iurisdictionē ex delegatione.⁊ postea dt qd ista crimina cōmittebātur intra iurisditionē eorū.So.dicūt doc.ꝙ cōmittebant intra iurisdictionē eorū.s.spiritualē vnde tēporaliter nō poterāt suo iure cognoscere:sed ex delegatione.⁊ sic sentiūt cōiter doct.qd prelati nō vendicāt sibi iurisdictionē iure proprio etiā in casibus hic expressis.¶ Sed aduerte qz Inno.sentit contrariuz in.c.quod super his.de voto.vbi dicit qd ecclesia habet iurisdictionē in infideles peccātes cōtra naturam.naz sicut deus tales puniuit:vt Gene.xix.ita videtur qd vicari⁹ suus possit.⁊ per ꝯsequēs etiā prelati qui sunt assumpti in partē solicitudinis.vnde placet mihi illud dictuz.⁊ potest dici qd sit loc⁹ preoccupationi.vt de hoc possit cognoscere tam secularis q ecclesiasticus.⁊ pro hoc text.in.c.clerici.j.de excess.prela.i fi.vbi ecclesia mādat laicos ob hoc delictū excōicari:ergo vēdicat sibi iurisdictionē isto casu p ea que dixi.š.in.c.proxi.Sed de facto nō exercent prelati hanc iurisdictionē.et ideo forte recipiebāt hic delegationē:poterāt tñ iure pprio vt.š.dixi.Ultimo queritur:quia tex.dicit ꝙ si excessus fuerit ita grauis ꝙ debeāt sustinere penam mortis ⁊c.qñ dicatur excessus grauis.Sol.potest dici grauis sm doct.quando isti procedebant ad homicidium.vel quādo imminebat scandalum in cōmutatione pene:vel qz agebatur per accusationem ad penam legis. Nicolaus Abbas.

1 ☞ Iudex ecclesiasticus habet iurisdictionem in laicū: vt satisfaciat que debebat eius autor defunctus.
2 Heres contumax in nō satisfaciendo facit preiudiciū defuncto qui in vita fuit negligens in restituendo.4.
3 Heres an ⁊ quādo teneatur ex delicto defuncti etiam vltra vires hereditarias.
Heres censetur tacite grauatus per defunctum vt restituat male ablata si defunctum in vita penituit.⁊ in forma ecclesie absolutus fuerit.
5 Excōmunicatus pro manifesta offensa nō absoluitur ante satisfactionē:nisi sit in articulo mortis:quo casu sufficit pmissio de satisfaciendo.
Penitentia non datur penitenti in morte:sed bene sibi notificatur.

In literis.

Incēdiari⁹ ecclesie in morte penitēs ⁊ absolut⁹ in cemiterio sepelietur ⁊ heredes cōpelluntur ad satisfaciēdū.Cōmunis diuisio.scda ibi:⁊ heredes.¶ Casus lrālis.Quidā.W.noīe multis criminibus fuit irretitus qui ecclesiarū incēdium diabolo instigāte cōmiserat vñ fuerat excōicatus.tādē in egritudine cōstitutus accepta penitētia de cōmissis per capellanum suum fuit ab excōicatione absolut⁹ sed eo mortuo sepulturam ecclesiasticā habere nō potuit querit quid iuris sit.Mā.pa.qua.si ita est corp⁹ in cemiterio sepeliri faciat:⁊ heredes eius monēdi sunt ⁊ compellēdi vt illis quibus ille damnū dedit contra iustitiaz per incendiū vel alio modo sz facultates defuncti satisfaciāt vt sic a peccato valeat liberari.Ber.¶ No.j.ex tex.ibi diabolo instigante.qd peccatum dicitur cōmitti diabolo instigante.⁊ facit pro consuetudine istorum iudicū condēnantiū de aliquo delicto.peccatū em̄ cōmittitur tribus modis:per suggestionē:que fit per diabolū.per delectationē:que fit p carnē.⁊ per cōsensum perficitur:qui fit per seipsum.⁊ de his.vj.di.§.sed pēsandū.¶ Secūdo nota ꝙ qtumcunqz peccatori in vita nō debet i fine mortis penitētia denegari.⁊ sic videt ꝙ ēt in fine mortis penitētia pōt esse fructifera.Augustin⁹ tamen dicit se dubitare vtrum in fine quis possit saluari:qz quasi impossibile est vt in fi.possit penitere.⁊ poti⁹ ipse relinquit a peccatis q ipse relinquat peccatum.vñ multos decepit serotina penitētia.⁊ vide de his de pe.di.vij.per tot.š.maxime in.c.si quis positus.⁊ in.c.nullus.in.§.fi.si tñ recte peniteat sperādum est de eo bonū.l.di.pōderet.maledictus tamē homo q peccat in spe.¶ Tertio not.ꝙ defuncto absoluto a presbytero ⁊ non valente satisfacere propter casum mortis heredes pñt compelli ad satisfaciendum:⁊ quotidie allegat ista litera ꝙ de iure canonico heredes tenent ex delicto defuncti licet nihil ex illo delicto puenerit ad heredes:et sic solet notari diuersitas inter ius canonicum ⁊ ciuile:naz aliud est de iure ciuili.vt in.l.vnica.C.ex deli.defunc.ista tamen diuersitas mihi nō placet vt plene dico in.c.fi.de sepulturis.⁊.j.aliquid dicā.¶ †No.iij.casum in quo iudex ecclesiasticus habet iurisdictionē in laicum heredē.vt compellat eū ad satisfaciēdū pro defuncto.¶ †Ultimo no.ex fine litere ꝙ cōtumacia heredū in nō satisfaciendo nocet defuncto.nā fuit defunct⁹ in culpa in nō satisfaciēdo in vita.de quo aliquid.j.¶ In gl.ij.ibi:⁊ effractores ecclesiarum ⁊c.de hoc dic melius

[a] ¶ Clericis.adde videndum Frāc.de are.consi.liij.

Zacharias.

[b] ¶ Nō trāseat in vindictā sanguinis.Adde ⁊ amplia hoc dictū p ea que notaui in apo.ad istū.in.c.j.nu.3.in apo.in versi.citra tñ sanguinis effusionē.š.de calum.

dic melius:vt no.in.c.cõquesti.alle.in gl.ij.nã illud.c.loquiť de effractoribus ſpoliantibus.de quo ibi dicam.¶ In glo. in v̄b.ſepeliri.in fi.vel ſm doct.ibi delictũ fuit manifeſtũ hic nõ.vel ibi obſtinata mẽte nõ reſtituerũt hic ſecus.itẽ hic nõ dicitur ꝙ clerici debeãt intereſſe ſepulture:ſed ꝙ tãtum debeãt ſepeliri in cemiterio.⁊ ita diſtingue vt ibi dixi.¶ † In gl.in v̄.iuxta facultatẽ in fi.no.glo.q̃ apertiſſime ſentit heredem teneri de iure canonico pro delicto defuncti[a] etiã vltra vires hereditarias ſi nõ ꝯfecit inuẽtariũ.⁊ ſic multũ extẽdit l.fi.C.de iur.deli.⁊ doc.cõiter trãſierunt cũ iſta glo.Sed aduerte ſubtilius.qꝛ Io.an.in.c.ꝙꝙ.de vſu.lib.vj.in nouella ⁊ Fed.de ſe.cõſi.xj.tenet oppoſitũ:cõcludẽtes.ꝙ ſiue heres fecerit inuẽtariũ ſiue nõ:non teneť ex delicto defuncti vltra facultates hereditarias.nã ius canonicũ inducẽs hãc equitatẽ cõtra rigorẽ iuris ciuilis vt heres teneať ex delicto defuncti noluit obligare heredẽ vltra vires hereditarias.concurreret eñ duplex vigor:qꝛ obligareť vltra vires hereditarias ⁊ teneť ex delicto defuncti:cõtra no.in.l.j.C.de do.promiſ.⁊ pro hoc intellectu facit iſte text.in eo ꝙ nullã mẽtionẽ facit de inuẽtario.mãdat enim heredem cõpelli iuxta vires hereditarias:⁊ hec lect.ſatis no.eſt ⁊ tenẽda.intelligẽdo qꝺ ſpãle eſt de iure canonico vt heres teneať ex delicto defuncti ſm ꝙ tenent cõiter canoniſte.ſed vt dixi nõ puto aliquaꝫ ſpãlitatẽ in hoc inter iſta iura.vt plene dico.in.c.fi.de ſepul. nã hic iſte in fi.accepit penitentiã ⁊ fuit abſolutꝰ ab excõicatione ſm formã eccleſie:ergo ꝓmiſit ſacerdoti de ſatiſfaciẽdo:⁊ ex eo ꝙ nõ expreſſe promiſiſſet:ex quo tñ ipſum penituit videť mãdaſſe heredibus reſtitutionẽ:qꝛ qui vult vnũ vult oĩa ſine quibus illud eſſe non põt:vt in.c.prudentiam. ⁊.c.preterea de offi.dele.⁊.l.ad rem mobilẽ.⁊.l.ad legatũ.ff. de procu.cum fi.⁊ ſic heredes hic nõ tenẽtur ex puro delicto ipſiꝰ defuncti:ſed ex diſpoſitione ipſius defuncti.⁊ ita intelligit gl.fi.in.c.a nobis de ſent.excõ.iſtum tex.vnde papa hic mãdat ſi res ita ſe habet.i.ſi fuerit abſolutꝰ.⁊ in hoc caſu loquuntur oĩa iura canonica que mandant heredẽ cõpelli ad ſatiſfaciẽdũ ꝓ defuncto:vt in.c.a nobis.j.de ſen.excõ.⁊ pal lega..c.fi.de ſepul.⁊ ſic iſto caſu ẽt de iure ciuili debet teneri heres.ſecus ergo eſt vbi delinquẽs nõ recepiſſet penitẽtiam nã tũc heres non cõpelleretur naꝫ ceſſaret ratio poſita in fi. c.⁊ ratio ſuperius alle.⁊ hoc forte caſu poſſet procedere iſta glo.vt ſi heres nõ cõficeret inuentariũ teneať inſolidũ cum obligetur ad ſatiſfaciendũ ex diſpoſitione defuncti.⁊ ſic nõ procederet dictũ Io.an.⁊ Fed.in gl.fi.in fi.no.bene glo.iuncto tex.ꝙ bona hic ꝓmiſſa pro defuncto licet nõ valeãt quo ad eum liberãdum a pena eterna qꝛ ibi nulla eſt redemptio. xiij.q.ij.tempus.⁊ no.in.c.cũ marthe.de cele.miſ.tamẽ proſunt quo ad tẽporalem ſatiſfactionẽ:vt.xiij.q.ij.c.anime defunctorũ.vbi bo.tex.¶ † Et no.qꝺ heres nõ ſatiſfaciẽdo ꝓ defuncto preſtat cauſam vt maiori tẽpore defunctus ſtet in purgatorio.nã fuit ipſe defunctus in culpa in non ſatiſfaciẽdo in vita vt hic colligiť in litera habẽtis valeat:qꝛ refertur tunc ad defunctũ ſed aliqui habẽt verbũ valeant.⁊ tunc refertur ad heredes nam heredes peccant in nõ ſatiſfaciendo ideo debẽt cõpelli vt valeãt liberari a peccato:⁊ prima litera cõmunior eſt.¶ † Extra glo.opp.cõtra text.de.c.ex parte j.de verb.ſig.vbi excõicatus pro offenſa manifeſta nõ debet abſolui añ ſatiſfactioneꝫ.ergo preſbyter iſte nõ debebat abſoluere ſatiſfactione nõ premiſſa.Sol.Gof.hic quem cõiter vidẽtur ſequi doc.ponit ſolẽnẽ limitationẽ ad illud.c.vt ꝓcedat quãdo quis abſoluiť in vita:ſed quãdo in morte ſufficit promiſſio de ſatiſfaciẽdo:quia timetur ne cito moriatur in peccato ſicut in ſimili dicimus qꝺ penitẽti in morte non eſt imponẽda penitẽtia:ſed innoteſcenda.vt in.c.j.xxvj.qõ. vij.¶ Ultimo queritur quid ſi iſte morte preuẽtus nõ fuiſſet abſolutus apparuiſſent tamẽ ſigna cõtritionis.doct.dicunt ꝙ idem dicendum ⁊ bene per.c.nobis.j.de ſen.excom.

1 ☞ Rapiẽs ſponſam ſuam de eius conſenſu:non incurrit aliquam penam:ſecus ſi non eſſet ſpõſa:⁊ eam cum eius voluntate raperet.4.

2 Matrimonium poſt copulam carnalem ex nulla cauſa poteſt diſſolui.

3 Maritus vel vxor non poteſt etiam de cõſenſu alterius intrare religionem:qñ.ſ.remanens in ſeculo ſit iuuenis.⁊ de continentia ſuſpectus.

4 Rapiens an puniatur hodie ex eo ꝙ inter raptorem ⁊ raptam eſt contractum matrimonium.

5 Pater non tenetur dotare filiam maritatam:ſi nullam ab initio promiſit dotẽ:ſed ſi filia qñ ſe maritauit promiſit dotem tenetur pater illam ſoluere.

6 Confeſſio coniugum an ⁊ quando preiudicet matrimonio carnali ſiue ſpirituali.

Epiſcopus ſi dicatur vel petatur maritus alicuius:fauebitur in dubio matrimonio ſpirituali.

7 Profeſſio an fuerit facta vel non per regularem ſtatur ſuo iuramento:etiam ſi habeat contra eum ſemiplenam probationem qñ non apparet contrarium plene.

Iuramentũ in ſupplementũ ſemiplene probationis nõ defertur in cauſis preiudicialibus vel grauiſſimi preiudicij.

Cum cauſa. Raptus nõ diciť vbi volens pro matrimonio abduciť.Raptor tñ cũ rapta matrimoniũ contrahere põt:⁊ poſt cõſummationeꝫ matrimonij alter ſine cõſenſu alterius religionẽ ingredi nõ poteſt.h.d.cũ ſeq.Diuiditur.nã in prima ponitur deciſa cõſultatio.ſecũda rñſio ibi.rñdemus que reſpõſio tria facit.nã ṗmo reſpõdet de raptu cũ redditione cauſe.ſecunda ibi:preterea de ingreſſu.⁊ cãm reddit.tertia de vtroqꝫ cõcludit.ibi:non ergo. ¶ Caſus literalis.Quidã miles volebat cõtrahere matrimoniũ cum quadã muliere parẽtes eius eam ſibi dare nolebãt tandẽ conſenſu mulieris eam rapuit:⁊ cũ ea cõtraxit:et carnaliter eã cognouit.demũ illa monaſteriũ ĩtrauit:miles eam repetebat tanꝙ̃ ſuam vxorẽ:quia ſine licẽtia poſt carnalem copulã monaſteriũ intrare nõ potuit.mulier allegabat ecõtra dicens qꝺ eã habere nõ poterat in vxorẽ cum eaꝫ rapuerat:⁊ raptor nõ poteſt contrahere cum rapta puella. Queſitũ fuit a papa:quid iuris ſit:⁊ rñdetur ꝙ in hoc caſu ille miles raptor dici nõ debet cũ habuerit mulieris aſſenſum.ſed raptꝰ dicitur vbi nihil ante de nuptijs agitur:⁊ miles iſte prius eã deſpõſauit ꝙ̃ cognouit:ꝙ̃uis parentes reclamarẽt.preterea cũ poſt matrimoniũ carnali copula conſummatũ vxor nõ habet poteſtatẽ ſui corporis:ſed maritꝰ ⁊ ecõuerſo.vñ ſi conſtiterit matrimonium preceſſiſſe ex ꝓbationibus viri vel ex mulieris cõfeſſione poſtmodum mulier ſine licẽtia viri nõ potuit monaſteriũ ingredi aut aliter continẽtiã profiteri:ergo pro eo ꝙ poſt matrimoniũ cõſummatum rapta monaſteriũ intrauit nõ poterat viri conſortium declinare:maxime ſi probari nõ poterit virum cõſenſiſſe vt mulier cõtinentiã profiteretur.Ber.¶ † Not.primo qꝺ raptus[b] proprie dicitur cõmitti vbi mulier rapitur cauſa libidinis exercẽde:ſecꝰ vbi cauſa matrimonij contrahẽdi:⁊ hoc vbi prius preceſſit tractatꝰ de matrimonio:⁊ in hoc multũ iſte tex.ẽ no.⁊ multũ iudicio meo iſte tex.deuiat a.l.vnica.C. de rap.vir.nã ibi raptus diciť cõmitti etiã cũ ſponſa de futuro.⁊ hic tex.aperte innuit oppoſitũ:⁊ valet hodie ad multa maxime in pena que imponiť raptori ⁊ applicať rapte:vt preſuppoſito hodie ꝙ illa pena locũ habeat:vt no.glo.in.c. cum ſꝫ leges.de here.li.vj.tñ vbi preceſſit tractatus matrimonij raptus ſubſecutus non dicitur penalis:[c] vt innuit hec litera.⁊ in hoc ſtãdum eſt potius iuri canonico ꝙ̃ ciuili. arg.in.c.pe.⁊ vlt.de ſecun.nup.⁊ ꝙ not.in regula poſſeſſor. de re.iur.lib.vj.¶ † Not.ij.ꝙ matrimoniũ dicitur perfectũ poſt cõmixtionẽ carnalẽ:ergo a cõtrario ſenſu antea non dicitur perfectum.qꝺ videtur cõtra no.in.c.ex publico.de conuer.cõiu.⁊ contra.c.ij.de ſponſa duo.Sed iſtũ text.intellige ꝙ diciť perfectũ.ſ.quo ad ſignificatũ:vt in.c.debitũ.de biga. ⁊ vt amplius nõ poſſit diſſolui ex quacunqꝫ cauſa:vt in pal leg.c.ex publico.⁊ vide quod no.glo.xxvij.q.ij.in.c.qua propter.¶ † Not.iij.ꝙ poſt conſummatum matrimonium nõ poteſt alter cõiugum intrare religionẽ etiam cum conſenſu alterius coniugis ⁊ hoc probat hec dictio maxime.Sed intelligo hoc quando remanens in ſeculo eſt iuuenis ⁊ ſuſpectus de incontinentia:quia tunc nõ ſufficit eius conſenſus alias ſecus:vt.s̄.de cõuer.coniu.c.cum ſit:⁊ quaſi per totũ. ¶ † In glo.ij.in fi.no.glo.⁊ inquantum in fi.dicit ꝙ nõ dicitur raptus vbi cõſenſit puella.loquitur nimis generaliter vnde intelligo gl.vt procedat quando de nuptijs habitus fuit priꝰ aliquis tractatus.ita qꝺ fuit rapta pro matrimonio cõtrahendo.⁊ ita loquitur iſte tex.ſi autem nullus preceſſiſſet tractatus de nuptijs ꝙ̃tumcũqꝫ puella conſentiret raptui ſi violentia infertur parentibus raptus cõmittitur. vt in.c.de rapto.xxxvj.q.j.⁊ idem videť vbi parentes ignorabãt.vel forte non erant ſuperſtites.nam mulier nõ poteſt exponere ſe raptui ſicut alia delicta committere non põt nec membra ſua exponere vt.l.liber homo.ff.ad legem aqui.c.ſignificauit.de corpo.vi.Itẽ puella ſemper preſumitur extorta ⁊ decepta.vnde ille cõſenſus videtur extortus.Conclude ergo ꝙ vbi tractatꝰ de nuptijs nõ preceſſit:raptus ſemper dicitur cõmitti ſiue puella cõſenſerit ſiue non:vt aperte vult tex.in.d.l.vnica.⁊ vide glo.in regula ſcienti.de reg.iur.libr. vj.Sed vbi preceſſit tractatus ⁊ pro matrimonio cõtrahen

a ¶ Delicto defuncti.adde videndũ Pet.de anch.cõſi.cccxiij.
Zacharias.
¶ Tene opinio. Io.an.quam iſte ſubdit quã tꝫ iſte ⁊ doc.in.c.parochiano.j.de ſepu. glo.in.c.tua nos. j.de vſur.Bal.in l.furti.C.de furt. Alex.in.l.j.de priua.delict.idẽ bal. in.l.j.in pe.col.C. ne ex delic.defun. ⁊ Flo.i.l.inde neratiꝰ.ff.ad.l.agl.

Sebaſti.Sapia.
b ¶ Raptus.Hec verba refert dñs And.ſicu.in cõſi. vlti.in.ij.vol.vbi multum extollit.
c ¶ Penalis.Adde vt ꝯſuluit do. Pe.Phi.Cor.ĩ ꝯſi.lxxx.in.ij.vol. ꝙ talis raptor nõ ĩcurrit penã. l.ſi quis non dicã rapere.C.de epiſ. ⁊ cler.Aeneas de falco.

☙ Sebasti.Sapia.
a ¶ Eo iuito.vid Bal.in.l.fi.C.de sen.q̃ sine cer.quá ti.⁊ Alex.in cõsi. cxxxix.incip.viso themate.i.ij.vol. alb.de ro.i.l.pau lus.ff.de sta.ho.
b ¶ Hac rõne.vid eũdẽ.c.j.de adul. ⁊ in.c.j.de despõ. ĩpub.And.barb.
Zacharias.
¶ Adde istũ late de hoc cũ disti. tractãtẽ i.d.c.j.et ꝙ ibi dixi in apo. ad eũ nu.5.ĩ apo. in ver.p̃ris.⁊ Archi.in.c.de raptoribus.post gl.xxvj.q.ij.
☙ Sebasti.Sapia.
c ¶ Monachat⁹. vide Alex.ĩ.l.iij. in p̃n.ff.d iureiu. cũ all'.p Jas.ĩ repe.l.admonendi. col.xcvij. v̂si.scdo p̃ncipalr.ff.eo.ti.
d ¶ Cum raptore. adde Alex.consi. xiij.ij.li. And.sic. latissime eius cõsi.xix.
e ¶ Furtũ. Adde Lud.ro.ↄsi.cliij. ⁊ ibi vid an egẽs de re immobili actiõe furti recte agat.
Zacharias.
¶ Adde Cardi. ĩ cle.j.§.porro.de here.⁊ Aulũ gel. ĩ noctib⁹ atticis li.x.c.fi. Bal.i.l.si abducta.⁊ in.l.de his.C.e. Bar.i.l. falsus.§.fi. ff.e. ⁊ i.l.nec legatorio. ff.de condi.fur.

do fuit abducta:tũc de iure canonico non committitur raptus:quia matrimoniũ debet esse liberum:⁊ puella non poterat libere cõtrahere in domo parentum eis retinentibus: vnde ius canonicum cõsiderauit libertatẽ matrimonij.ius vero ciuile cõsiderauit delictum raptoris ⁊ deceptionẽ mulierum.vnde habuerũt diuersos respectus:⁊ sic potius iura sunt diuersa q̃ contraria.sed in matrimonio ⁊ in accessorijs stamus iuri canonico vt in.c.penul.⁊ vlt.de secun.nup. vnde hodie multum dubitari potest: nũquid procedat ius ciuile dum aufert bona delata rapte:q₂ contraxit matrimonium cum raptore.⁊ glo.no.in.d.c.cum secundum leges.de here.li.vj.tenet quod sic.Sed potest multum dubitari vtrũ illa gloss.sit vera q₂ licet ius ciuile tollat lucrum quod alias cõtulerat mulieri:tamen interdicitur matrimonium ⁊ tollitur libera facultas contrahendi cum raptore.vnde videtur quod hodie de iure canonico nõ procedat illa dispositio.de quo Fed.de se.cõsi.xxxv.circa qd tamen considerandum est. ¶ In glo.in ver.reclamarent.in fi. Idem not.in.c.sufficiat. allega.in glo.nam in istis spiritualibus non curatur patria potestas:vt in.c.si vnum.de iudi.lib.vj. ¶ †Sed dubiuz notabile formari potest:nũquid hoc casu pater teneat̃ dotare filiam que contraxit matrimoniũ eo inuitõ.[a] gl.in.c.de rapto.xxxvj.q.j.tenuit ꝙ sic si elegit sibi idoneũ.⁊ idem voluit glo.xxxij.q.ij.c.fi.sed Bar.in.l.obligamur.ff.de act.⁊ oblig. post Guil.de cug.gñaliter tenet ꝙ non compelletur dotare vbicũq₃ filia cõtraxit matrimoniũ sine eius cõsensu.Mouetur hac ratione[b] pater tenetur dotare filiaz ad hoc vt possit eam maritare.l.qui liberos.ff.de ritu nup.sed ex quo puella maritum est cõsecuta sine dote cessat rõ cõpellendi patrem. Sed si puella promisit dotem tũc pater compellitur.⁊ satis placet opi.⁊ ideo caute puella debet promittere dotẽ:posset tamẽ instari circa dictum Bar.nam melius alimentabitur puella si fuerit cõstituta dos.argu.in.l.si cum dotem.§.sin autem.⁊ precedenti.ff.sol.matr. Item dicitur dos quasi patrimoniũ mulieris.l.in cause.ff.de minor.⁊ deberet dotari: vt sic soluto matrimonio cũ primo haberet dotẽ paratã ad cõtrahendum cum alio.nam per hanc rationem dos profecta a patre ab eo solo repeti non potest.l.ij.ff.so.matrimo.⁊ hoc videtur procedere de rigore:sed dictum Bar.est equũ. ¶ †In gl.in vers.mulieris cõfessione in fin.hec glo.videtur simpliciter innuere vt valeat professio intrãdi religionez in preiudicium religionis. Innoc.dicit hoc:licet confessio valeat quo ad preiudiciuz professionis:nõ tamẽ valet quo ad bona tradita monasterio. Host.latius attingit hanc materiam cũ queritur an ⁊ quãdo confessio cõiugum preiudicet matrimonio carnali vel spirituali:dicẽs ꝙ aut confessio tẽdit ad separationem matrimonij ad quã etiã tendit iste confitens:⁊ tũc confessio non valet in fauorem confitentis.xxiij. q.ij.in princip. Aut confitens stat pro matrimonio carnali vel spirituali.⁊ hoc certum est:⁊ tunc confessio contra matrimonium tenet:quia non est presumptio ꝙ cõfiteatur falsum cõtra se:⁊ sic procedit iste text.nã ista mulier stabat pro monasterio:⁊ cõtra matrimonium carnale:⁊ ideo si confitetur in preiudicium monasterij valet cõfessio.⁊ de matrimonio carnali est bo.tex.de presump.c.tertio loco. Aut dubitatur vtrum in veritate stetit pro matrimonio: quia timetur de collusione:⁊ tũc si fama vel alia adminicula adiuuãt cõfessionem valet cõfessio contra matrimonium.xxxv.qõ.vj.si duo.⁊ sic intellige no.in.c.super eo.de eo q cog.cõsan.vxor. Si autẽ adsunt adminicula:⁊ tunc non valet cõfessio cõtra matrimoniũ spirituale si tẽdit in fauorem matrimonij carnalis.⁊ sic potest secũdo modo intelligi iste tex.nam ista cõfessio licet esset contra professionez pro qua mulier instabat tendebat tamẽ in fauorem matrimonij carnalis.⁊ ideo iudicat̃ potius pro carnali q̃ pro spirituali: quia carnale est fortius respectu solutionis vt in.c.ij.de transla.prela. Item in carnali vertit̃ vtilitas publica in qua est etiam priuata.l. j.ff.solu.matrimo.Sed in spirituali vertitur tantum vtilitas priuata.secus ergo videtur dicẽdum vbi verteretur etiã vtilitas publica:vt quia promotus in episcopuz petitur in maritum:tunc in dubio faueretur matrimonio spirituali. ¶ †Et ex predictis infero ad illam.q.nũquid in causa monachat⁹[c] possit deferri iuramentũ voluntarium vel necessarium.naz ex quo sola cõfessio nõ iurata valet fortius debet esse locus delationi iuramẽti.ideo cõcludo qd vbi quis stat pro religione ⁊ abbas negat professionẽ tũc bene potest sibi deferri iuramẽtũ voluntariũ vel necessariũ:vt optime probatur hic. Itẽ causa nõ est grauis respectu monasterij. Idẽ puto vbi qs negat se fecisse ꝓfessionẽ ⁊ abbas instat ꝑ professione.⁊ probat semiplene,tũc debet deferri iuramentum reo vt iuret se nõ professum vt sic purget illã presumptionẽ que insurrexit contra eũ ex semiplena probatione vel ex alia presumptione:⁊ sic ĩtelligo tex.no.in.c.attestationes.de despon.impu.sed abbati nõ debet deferri iuramentũ:quia respectu alterius causa est preiudicialis ⁊ grauissima:q₂ agit̃ quasi de statu hoĩs.⁊ sic intelligo in.c.mulieri.de iureiur.et no.in.c.fi.eo.ti.⁊ hec no.

1 ☞ Metus siue promissio facta metu tollitur per spontaneam solutionem subsequentem.
2 In matrimonijs contrahendis statur iuri canonico.

Accedens. Summa vt.s.c.pri.vel sic. Rapta potest matrimoniũ contrahere cũ raptore[d] vbi datur libera facultas in cõtrahẽdo.hoc dicit. ¶ Casus literalis. Querebatur vnum potest cõtrahere raptor cũ rapta.⁊ respondet papa quod rapta puella legitime cõtrahat cum raptore sic:si prior dissensus trãseat postmodũ in cõsensum ⁊ qd prius displicuit postea incipiat cõplacere dũmodo ad contrahendũ legitime sint persone. Ber. ¶ †Not.j.ex text.qd per subsequentẽ consensum tollitur vitiũ precedens. simile in.l.ij.C.quod metus cau.vbi si promisi decem per metuz et postea sponte soluo tollitur vitium metus precedentis.ad idẽ.c.ad id quod.s.de spons. ¶ †Not.vltimo quod in matrimonio contrahendo nõ statur dispositioni iuris ciuilis: sed attendẽdum est ipsum ius canonicum.de iure enim ciuili rapta non potest contrahere matrimonium cum raptore: vt in.l.vnica:C.de raptu virgi.sed de iure canonico secus:vt hic ⁊ cap.precedẽti. ¶ Sed quero nunquid sufficiat tacitus consensus ad inducẽdum matrimonium inter istos.doctores quod sic.⁊ bene facit.c.literas:de despon.impube.⁊ dicto.c.ad id quod. ¶ Secundo queritur quia tex.hic dicit ꝙ si persone sint legitime ⁊c.que legitimitas requiritur. Sol. oportet quod sint legitime etatis:⁊ quod non impediãtur alio impedimento:vt puta ꝙ non sint consanguinei vel aliter impediti. Abbas.

¶ De furtis. Rubrica.

1 ☞ Furtum non est punibile q̃si quis credit tollere rem suam vel ꝙ dominus verisimiliter erat permissurus.

¶ Continuata est hec rubrica.s.in proxi.rubri.⁊ dic vt ibi. ¶ Quero primo pro declaratione materie quid sit furtũ.[e] Dic ꝙ est cõtrectatio rei aliene fraudulosa inuito dño animo lucrandi siue ipsius rei siue vsus rei siue possessionis.vt dixit tert.in.l.j.ff.eo.⁊ vide glo.in.c.dudũ.ij.de elect. ¶ †Et ideo dicitur fraudulosa:q₂ si quis cõtrectaret rem alterius putãs probabiliter esse suam vel dñm rei permissurum non cõmittit furtũ:vt.l.inter omnes.§.recte.ff.eo.⁊ inst.de obli. que ex delicto nas.in.§.placuit.non tñ creditur sibi simpliciter asserenti:ꝙ credebat rem suã vel dñm permissurũ quia sic quilibet de facili vitaret penã furti.sed ex cõiecturis iudex habebit hoc iudicare vt no.in iuribus prealle.imo etiã indistincte nõ creditur domino si dicat ex eius consensu factum q₂ hoc posset dicere in fraudẽ vt reus absolueretur ab inquisitione per iudicẽ formata cõtra eum.de quo per Bar. in.d.§.recte. Item ideo dicit̃ in diffinitione siue ipsius rei siue vsus ⁊c.q₂ semper cõmittitur furtum siue quis furetur vt habeat ipsam rẽ siue vsum ipsius rei siue vt habeat solaz possessionem:vt quia proprietarius subtraxit rem vsufructuarij.vnde autem dicatur furtum dic a furno id est a nigro vel dicitur furtum a fraude vel a ferendo:vt in.l.j.preallega.quod not. Abbas.

1 ☞ Statutum ꝙ quicunq₃ duxerit hoiem ligatũ lucratur tantum non valet nisi ille sit hostis ciuitatis statuentis.
2 Venditio comprehendit omnes contractus per quos dominia transferuntur.
3 Irregularis non efficitur ille qui interrogatus respõdit ꝙ pro tali delicto est pena mortis:nisi tunc immineret casus ⁊ ob hoc consilium ille mortuus est.nam isto casu incurritur irregularitas.
4 Mortis pena quando reperitur in canonibus intelligitur de excommunicatione.

Qui furatur. Breue est ⁊ nõ summat̃. Not.j.ex text. qd furtum cõmittitur in hoie libero. ¶ Sz circa hoc potest queri quid dicendũ de istis magnis dominis qui pro encennio tradũt homines vanos seu ioculatores vl' peritos in aliqua arte:nunquid inuoluantur in hac pena. Bart.in l.lege fauia.ff.ad leg.fauiam de pagia.dicit quod non:quia non presentat

nõ p̄sentat hos homines vt auferãt eis libertatem:sed vt seruiant illis ad placitum eorum.¶ †Circa hoc potest etiã formari questio.Ciuitas fecit statutum vt quicũqz duxerit talem hominẽ ligatũ in fortiam cõis habeat tantũ nũquid valeat statutum.Bar.in.l.j.ff.ad legẽ fa.de plagi.tenuit qᵒ non:qꝛ nõ potest statui p̄tiũ ꝓ homine libero nisi ille esset hostis ciuitatis qᵒ no.¶ †Sed quero tex.hic loquitur in vẽdẽte[a]:quid in emẽte quid in donãte:donatario ⁊ similibus. Dic quod omnes tenẽtur eadẽ pena ex quo scienter faciũt: vt in.l.j.⁊ in.l.lege.prealleg.nã vẽditio dicitur qualitercũqz dñium trãsfertur.vt in.l.statuliberi.§.quintus.ff.de sta.lib. ¶ In glo.in fi.sed tunc obst.iste tex.nam si ecclesia non imponit istam penã:hec decretalis est hic superflua cõtra ꝓemiũ huius compilationis.Solu.ista nõ est institutio canonica sed lex antiqua:vt patet in suprascriptione:sed cõpilator eã posuit hic:⁊ potuit interserere primo vt sciretur quõ acriter furantes hoĩes liberos sunt puniendi:quasi innuat qᵒ secundũ legẽ antiquã sunt puniẽdi morte:non debẽt per iudicẽ ecclesiasticũ circa mortem acriter puniri.¶ † Ex quo in tex.no.qᵒ non efficit̃ quis irregularis si interrogatus de pena delicti rñdet qᵒ est pena mortis:qᵒ intellige qñ casus non imminet de p̄senti:alias aũt si ex responsione ⁊ ꝯsilio suo sequeret̃ mors efficeretur irregularis.vt.l.dis. si quis viduam.⁊.c.sicut dignuz.s̃.de homi.in fi.de quo per Host. in c.ex literis.j.de exces.p̄la.⁊ per Archi. in.c.omnes.iij.dist. ¶ †Scdo potest dici qᵒ ideo hic interseruit hanc decretalẽ: quia per mortẽ hodie de iure canonico interp̄tatur excõmunicatio.iste est tex.no.in.c.per venerabilẽ. qui filij sint legi.vbi papa pet legem antiquã inferentem mortem temporalem intelligit quo ad iudicẽ ecclesiasticum de sententia excommunicationis:⁊ sic iudex ecclesiasticus potest istos fures furantes homines excõmunicare. Et ex hoc collige casum in quo iudex ecclesiasticus habet iurisdictionem in laicos scʒ furantes homines liberos ⁊ vẽdentes seu aliter exponẽtes:⁊ hoc ideo quia per hoc detrahitur religioni christiane.ar.opti.in.c.j.de homi.lib.vj.

1 ☞ Mortuus in aliquo facinore:presumitur mortuus in peccato mortali nisi appareant aliqua signa contritionis.

2 Sacramẽta ecclesiastica nõ sunt negãda homini q̄ntũcunqz facinoroso:vt sunt isti qui suspenduntur vel decapitantur:si morte appareant contriti ⁊ confessi.3

4 Confiteri potest quis in casu necessitatis illi qui nõ sit sacerdos tamen nõ potest ab ipso absolui:sed deus dimittet sibi peccatum propter contritionem.

Papa potest dare potestatem absoluendi non sacerdoti.

Ures. Breue est:sʒ põt per alia verba summari:⁊ sic. Furibus ⁊ latronibus in peccato obeuntibus sacramẽta ecclesiastica denegãda sunt:secus si in morte eos penituit.¶ †No. 1 j.ex text.qᵒ interemptus in aliquo facinore p̄sumitur decessisse in illo peccato. Et ex hoc ⁊ ex text.no. qᵒ in extremo vite non presumit̃ contritio ex quo manifeste patet de peccato p̄cedẽti. Oportet ergo qᵒ per aliqua signa exteriora cõstet de contritione.¶ Secũdo not.qᵒ pro decedentibus in peccato mortali nõ est aliquo modo in ecclesia orandũ. pro hoc.xiij.q.ij.ꝓ obeũtibus.⁊.xxiij.q.v.placuit.¶ Tertio no. qᵒ fures ⁊ latrones puniũtur sicut diuersi si enim nõ essent diuersi non haberent diuersa vocabula.l.si idem.C. de codicil.de quo dixi.s̃.de homici.in.c.ij.⁊ sentiũt ibi ⁊ hic doct.qᵒ fur dicitur de nocte:latro de die:vel dicut sentit Bar.in auf. sed nouo iure.C.eo.tit.furem dici qui furatur clam sine aggressura.latro cum aggressura siue cũ armis siue sine. ⁊ etiã satis hoc videtur velle tex.in.d.auf.maxime in corpore vnde sumitur. Et hec videtur mens huius litere nam verbum depredando hic refertur ad latrones capiuntur tamẽ in diuersis locis equiuoce.vt in capi. tua.s̃.de homici.⁊ dixi in p̄allega.c.ij.¶ † Ultimo no.qᵒ quantũcunqz facinoroso in vita 2 ⁊ in morte contrito non sunt deneganda sacramẽta.ad hoc de peniten.dist.vij.in cap.si quis.nisi in casibus a iure expressis:nam ecclesia non claudit gremium redeũti. de hereticis. in.c.super eo.lib.vj.¶ †Et hec faciũt ad questionẽ:nũquid 3 isti qui propter facinora sua suspendũtur in patibulo vel aliter morte violenta afficiuntur sint in cemiterio ecclesiastico sepeliendi ⁊ alia sacramenta sint eis cõcedenda. Doc. quod sic.si eos penitet de peccato.vt est tex.xiij.q.ij.in.c.fin.nec valet consuetudo in contrarium in clemẽ.si.de penitẽ. ⁊ remis. ¶ †In glo.in ver.diacono.sed dic quod licet in casu necessi- 4 tatis non presbytero[b] possit ⁊ debeat quis confiteri:non tamen ab illo potest absolui:quia non habet potestatẽ clauiũ sed propter contritionem deus dimittit sibi peccatũ:ita dicit tex.in.c.quem penitet alleg.in gl.⁊ vide quod no.ĩ.c. pastoralis.de off.or.in ver.p̄ter q̄ in mortis articulo.imo.⁊ papa nõ posset hanc potestatẽ dare nõ sacerdoti.de quo vide qᵒ no.gl.in.c.peruenit.xcv.dist. quia hec potestas data fuit a deo tantum sacerdotibus.tene menti.

1 ☞ Furans ex maxima necessitate nullũ incurrit peccatũ: sʒ si necessitas nõ fuit multũ vrgẽs:in leuẽ penã incurrit:qꝛ tempore necessitatis omnia sunt communia.2.

3 Religiosi regulares an ⁊ q̄ casu possint facere elecmosynã.

4 Uxor an ⁊ quando possit facere elecmosynam sine cõsensu mariti.

Elecmosyna de rebus alienis non licite fit.

5 Furans tempore necessitatis debet illud restituere ⁊ quãdo habuerit modum.

6 Furans ob necessitatẽ vrgentẽ non punit̃ nec in foro cõtẽtioso:nec in foro anime.

7 Pauper constitutꝰ in maxima necessitate potest implorare officium iudicis contra diuitem vt sibi subueniat:⁊ ille non subueniẽdo peccat mortaliter:secus si non sit magna necessitas.

J quis. †Breue est:nec recipit congruã summationẽ maxime ꝓpter varietatẽ intellectuũ:summari tñ potest sic sʒ cõem intellectũ. Cõmittẽs furtũ ex necessitate nõ multum vrgente peccat:sed non grauiter:vnde imponẽda est leuis penitentia.¶ † Pro declaratione litere quero nunqd 2 teneat̃ iste cõfiteri de peccato vel an sufficiat ieiunare:vt hic dicit̃. Host.dicit q̄ tenet̃ confiteri.ar.in.c.oĩs.de penit.⁊ remis.hoc intelligo verum vbi necessitas nõ fuit maxima.al's autem nõ tenet̃ confiteri nec aliquam agere penitẽtiam:qꝛ tunc tp̄is omnia sunt cõmunicãda.vt in.c.discipulos.de cõsecra.disti.v.⁊ in.c.sicut.lxvij.distinc. Et ex hoc infertur ad aliam questionem:quid si iste vult restituere rem subtractã nunquid sit cogendus agere penitẽtiã. Hostien.dicit q̄ sic: per.c.sicut dignũ.de homi.s̃. Sed vt dixi.hoc intelligo vbi peccatuʒ fuit commissum vt quãdo nõ suberat maxima necessitas:al's secus per ea que proxime dixi.¶ †In gl.ibi:qꝛ 3 in necessitate omnia sunt cõmunia[c] ⁊c. Et hec faciũt ad q̄stionem nunquid tẽpore necessitatis possit religiosus facere elecmosynam de bonis monasterij sine consensu superioris:⁊ conclusio est quod sic:ex quo tanta est necessitas q̄ nõ potest interim haberi recursus ad superiorem.vt no.gl.ĩ.c. non dicatis.xij.questione.j. Idem est vbi non est necessitas tanta ⁊ religiosus sit absens: puta in studio tunc põt facere competentem elecmosynam.vt no.ibi gl.⁊ vide glossam in clemẽ.ij.de vita.⁊ honesta.clerico.vnde ꝑ hoc dico quod clerici religiosi ex quo ab alijs percipiunt diuina possunt ⁊ debẽt facere obligationes sicut ⁊ laici.per tex.expressum iũcta glo.in.c.alia.xvj.qᵒ.j.⁊ facit glo.in clemen.ij.p̄allega. ¶ †Et ponit hic Joan.and.q.Hostiẽ.in summa nunquid 4 vxor possit facere elecmosynam.et concludit Hosti.in summa de peniten.⁊ remis.in.§.quibus ⁊ qualiter.in ver.quid de facientibus elecmosinam:quod aut vxor vltra dotẽ habet alia bona:⁊ tunc de eis potest facere elecmosynam : qꝛ de illis maritus non põt se intromittere contradicente vxore.l.hac lege.C.de pactis conuen.inter virũ ⁊ vxorẽ.l. maritus.C.de procurato. Aut non habet alia bona vltra dotez ⁊ tunc contradicente marito non potest facere elecmosynã quia dominium rei dotalis pertinet ad maritũ cõstãte matrimonio.l.dotem.C.de rei.ven. Sed si maritus nõ cõtradicit potest facere elecmosynam conformando cõscientiaʒ ad voluntatẽ mariti quasi dicat q̄ faciat illã quã presumit maritum velle nõ aliam. Et est ratio quia de rebus alienis nõ licite facit quis elecmosinã.j.q.j.non est putanda.⁊ pro predictis allega.tex.expressum cum gl.in.c.qᵒ deo.xxxiij.qᵒ.v. ¶ †Ex predictis habetur vnus intellectꝰ ad istud.c.vt in- 5 telligat̃ quando necessitas fuit modica. Potest ⁊ secũdo intelligi:vt sentiunt hic doctores quãdo necessitas fuit maxima:sed postea veniens ad pinguiorez fortunã nõ restituit. arg.in.l.nesennius.ff.de neg.gest.¶ No.bene hanc lectur. ex qua habes q̄ subtrahẽs aliquid tẽpore necessitatis etiã tenetur illud restituere cum potest:nam talis subtractio ꝑmittitur propter necessitatem:sʒ cessante causa cessare debet effectus:sicut dicimus in eo qui prebet alimenta tẽpore necessitatis ⁊ protestatur de repetendo.vt no.in dicta.l.nesennius.⁊ dicta.l.alimẽta.ff.de nego.gest.xij.questio.ij.cap.sacrorum.⁊.c.sicut.¶ In eadem.gl.ibi.sed in fornicatiõe nõ est ita ⁊ ratio est secundũ Jo.an.quia humana creatura nõ venit in fructu.institu.de rerum diuisio.in.§.pecudum. nã in ea attẽditur reuerẽtia diuine pulchritudinis.l.si quis.C.

Sebasti. Sapia.

a ¶ In vendente. Qᵒ textus ille loquẽs in vendente habeat locum in emẽte ꝓbat̃ in simili ꝑ tex.i.l.j. C. de cupressis.li.x. vbi pena apposita vendẽti habet locũ in emẽte.de quo põit aliqua Fel.in proc.Grego.col.§.⁊ Jas.i l.fi.C.de indi.vidui.tollen.

Zacharias.

b ¶ Nõ p̄sbytero. Adde Fel.ĩ.c.pastoralis.§.p̄terea col.pe.vers.licitũ est cõfiteri laico. s̃.de of.ord.⁊ ibi not.in apostil.ad istũ nu.iij.in apostil.in ver.tempore necessitatis.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Cõia.vide tex. in.l.ij.§.cũ i eadẽ. ĩ fi.ff.ad legẽ rhodi.de iactu.ꝑ quẽ dicit ibi Ang.qᵒ armigeris dantibus operam bello licito ꝑmittit̃ depredari victualia tp̄e necessitatis ⁊ multa circa necessitatem vide ꝑ Jas.in.l.principalibus.ff.si cer.pet.⁊ per Firma. in tract.de gabellis.in scda parte. viij.p̄cipalis.q. j.⁊.q.vij.

6 de penis.⁊ in.c.ad audientiā.j.de cri.fal.❡†Et in fi.glo.ex
hac gloss.infert hoc pcedere etiā in foro cōtentioso:qꝛ puto
verū vt nō possit puniri per iudicē qui per necessitatem ma-
ximā aliqd subtraxerit.⁊ facit.d.c.discipulos.⁊.l.ij.ff.ad leg.
7 rhod.de iac.❡†Ultimo queritur ex quo tempore necessita-
tis omnia sunt cōmunia:nūquid pauper possit agere cōtra
a diuitem vt sibi subueniat[a].vide gl.no.in.c.sicut.xlvij.distin.
que cōcludit ⁊ bene qđ actio nō cōpetit pauperi:ſ3 bene pōt
implorare officium superioris cōtra diuitē:qꝛ ille peccat nō
subueniēdo in tāta necessitate.Sed si necessitas nō est tanta
non tenetur quis ad eleemosynam nisi sicut ad alia pia one
ra vt no.s.de spon.c.inter opera. Abbas.

1 ☞ In furtis tantum punitur qui non indicat furem tāꝗ particeps quantum ille qui actualiter furatur.3.
2 Furem tenetur quis indicare:alias potest excommunicari.
4 Possessio aliquando capitur pro ipsa proprietate:⁊ possessor pro domino.
5 Furem indicare nemo tenetur nisi ad instātiam iudicis hoc precipientis sub pena excommunicationis.
6 Pro inuenienda re furata an possim perquirere domū alterius.

Qui cum fure. †Breue est:⁊ vario modo intelligitur et
potest summari ſm vnum intellectum.Non indi
cans furem propter lucrum qđ ab eo cōsequitur
reus peccati est et pōt aliter summari:vt.j.patebit ex varie-
tate intellectuū.❡Casus literalis.Querebatur de pena nō
indicantis furem propter lucrum.Et cōsultus papa respō-
det qđ qui cū fure partitur occidit animā suā.Item nō solū
fur tenetur furti:sed ille etiam qui conscius furti nō indicat
dño ipsius querēti.Ber.❡No.j.ex tex.ſm vnum intellectū
qđ agentes ⁊ consentientes in furto pari pena afficiūtur.de
2 quo in.c.j.de offi.deleg.❡†No.secundo ſm aliū intellectū
b qđ cōscius furti tenetur indicare furtum querēti domino[b]:
als peccat.⁊ per istum tex.iustificari potest sententia episco-
porum qui quotidie subditos suos cōscios furti admonēt
vt debeant reuelare:⁊ non reuelantes excōicāt.Si enim nō
esset peccatū in non reuelando nō deberent posse excōicari:
tenet̃ ergo quis de necessitate indicare furtū.Hoc etiam vo
3 luit Barto.in.l.ciuile.C.eo.tit.quod no.❡†In gl.j.in fi.ex
hac gl.colligi potest vnus intellectus ad istud.c.vt intelliga
tur qđ ille peccat in non reuelādo qui lucrū ex hoc cōsequit̃
a fure vel ipse occultat.Non enim est licitum aliquid capere
a fure vt non indicetur vel vt occultet̃.vt.l.qui vas.§.qui fu
rem.ff.eo.l.iiij.⁊.l.si a seruo.ff.de condi.ob turpem causam.
⁊ iste intellectus nō habet dubiū.alium intellectum tāgam
4 j.cum glo.fi.❡†In gl.in ver.possessore id est dño.no.ex tex.
iuncta glo.quod possessor quādoq3 sumit̃ pro dño sic ⁊ ver-
bum possessionis quādoq3 denotat proprietatem rei:sicut
quādo testator legat possessionem quam habet in tali loco:
videt̃ enim legare nō nudam possessionem sed pprietatē rei
vt dicit tex.in.l.interdū.alle.in gl.⁊ facit ad materiam.c.qm̃
5 frequenter.§.quod si super.vt lit.non cōtest.❡†In gl.fi.in
fi.vult ergo glo.notare diuersitatem inter ius canonicum ⁊
ciuile:vt de iure ciuili non teneat̃ quis ad indicandum furē
cū licite recipiat̃ pecunia p eo indicādo.vt in.l.iiij.hic alle.
sed secus ſm canones.Hostien.dicit quod nullo iure tenet̃
quis indicare furē maxime qñ timet de morte furis eo indi-
cato:sed iudex ex officio suo pōt quem cōpellere ad indican-
dū furē.arg.l.iij.⁊.l.cōgruit.ff.de offic.presi.Clarius adhuc
hunc articulū attingit Bar.in.d.l.ciuile.concludens qđ fur
tum quis indicare debet:⁊ sic videt̃ proprie iste tex.velle si re
cte ponderet̃:nihil enim dicit de fure sed de furto:ſ3 iudex ex
officio implorato vel dñi procedit per inquisitionē generalē
potest compellere ad indicandum furem:vt in iuri.pealle.
qđ no.Recte ergo possunt epi admonere ⁊ excōicare nō in-
dicantes furē vel furtū:quia superiores tenentur omnibus
modis purgare puinciam malis hominibus:vnde ex hac
causa possunt cōpellere ad manifestādū.Nō ob.predictis si
citat̃ qđ ad instantiam partis quis tenet̃ perhibere testimo-
nium cōtra furē.arg.in.l.nullū.C.de testa.ergo tenetur indi
care:nā aliud est perhibere testimonium:aliud est indicare
sine testimonio:nam cū quis testificat̃ iam fur erat detectus
per accusationē:secus autē quando fur est omnino occult⁹:
quia tunc ad instantiam partis nō tenetur indicare furem.
6 ❡†Et hec faciūt ad.q.Quidam perdidit librum vel vestem
vel aliam rē suspicat̃ qđ sint in domo titij:petit per iudicem
vt queratur domus illius ⁊ vt aperiātur scrinia ⁊ loca secre
c ta titij:nūquid iudex debet hoc facere.[c]Et videt̃ qđ sic per.l.
requirēdum.C.eodē.vbi dicitur qđ officiū presidis est inqui-

Zacharias.
a ❡Ut sibi subueniat.Adde gl.in fi.in.c.sicut.et ibi Semi.xlvij.dist.⁊ istū in.c.cū causam.nu.viij.et qđ ibi no.in apostil.ad ipm in v.eleemosynā.s.de electio.

Sebasti.Sapia.
a ❡Subueniat.vide Felin.in.c.j.s.de offi.iudi.post abb.ibi.vbi dicit qđ aduocati possunt cogi ad pro ciniū gratuitū p pauperibus ⁊ doctores ad cōsulēdum ⁊ medici ad medendū pauperibus gratis.

Sebasti.Sapia.
b ❡Querēti dño.hoc declarat̃ ⁊ limitat̃ q̄tuor modis vt p Jas.i.l.j.§.si tibi indiciū.i primo nota.ff.de cōdi.ob tur.cām.⁊ ibi late de materia huius decretalis.

Zacharias.
c ❡Nunqd iudex dz hoc facere.ad de Bal.plene in l.ij.C.de ser.fugi.vbi ampliat hoc qñ hic dicitur pcedere etiā in alieno territorio ⁊ domino non citato dūtamē extent indicia quantumcunq3 leuia.

rere seruos fugitiuos.Cōmuniter per doc.⁊ hic cōcluditur
qđ speciale sit in seruos ⁊ in alia re seu psona que potest cō-
mittere dolum in se occultando vt tūc possit inspici domus
alterius:⁊ sic loquit̃.l.requirendum.vnde si quis suspicatur
vt vxor sua sit in domo alicuius.tunc potest petere a iudice:
vt querat̃ domus illius:secus in alijs rebus que nō possunt
cōmittere fraudē:tūc enim iudex non debet facere queri do
mum alterius:qꝛ periculosum est vt paterfami.habeat pan
dere suū patrimonium alijs.argu.in.l.ij.C.quādo ⁊ quibus
quar.pars debe.⁊ in.l.ij.C.de ali.pup.prestan.nisi esset vehe
mēs suspitio qđ esset in domo illius.arg.in.l.ij.ff.de questi.
❡Ultimo potest iste tex.intelligi ⁊ tertio modo qñ quis nō
indicat furtum:quia commisit rem furtiuam secū qđ etiam
sensit tacite glo. Abbas.

1 ☞ Fur occultus potest pmoueri ad sacros ordines post penitentiam ⁊ rei furate restitutionem:sine aliqua dispensatione.5.6.
2 Furans simpliciter res ecclesie nō est excommunicatus ipso iure secus si fregit ostia ⁊ rapuit.
3 Fur conuictus nō potest promoueri ad sacros ordines sine dispensatione.
4 Inueniēs nummos vel alias res que verisimiliter non erāt habite pro derelicto non committit furtum si habuit animum restituendi si patronus appareat:quid si nō reperitur debet erogare in pauperes.
7 Custos alicuius rei qui ipsam minus caute reliquit adeo quod fuit furto subtracta:an teneatur de mala custodia.vide remissiue.8.
9 Famulo cōsueto alicuius creditur ⁊ aliquid sibi restituit̃:vt patrono suo reddat:quid si cōmiserit fraudem:talis tradēs non tenetur.
Signum alicuius si quis portauerit alteri ad hoc vt sibi credatur licite illi cui tale signum defertur credit ⁊ ei restituit licite rem.
10 Fur qua pena puniatur secundum vtrūq3 ius.⁊ quibus modis agatur contra furem.
Furtum quinq3 solidorum punitur morte si ex hoc sequatur fractio pacis.

1 **Ex literis.** †Fur occult⁹ pōt post restitu
tionē ⁊ penitētiā ad sacros or
dines pmoueri.h.d.Cōis diuisio.scđa ibi māda-
mus.❡Casus literalis.Quidā clericus.B.noīe
quedā calicē surripuit de ecclesia ibi minus caute dimissum
⁊ lōgo tpe ipsum tenuit:ſ3 postmodū restituit ipsum ⁊ vole
bat ad sacros ordines promoueri:querebat̃ qd iuris sit:rñ.
papa si spōte cōfessus fuerit:⁊ exinde ecclesie cuius erat calix
satisfecit nec est sup hoc infamatus post peractā pniam aut
partē ipsius dūmodo als idoneus sit ad sacros ordines po
2 terit pmoueri.Ber.❡†No.j.ex tex.arg.optimū qđ rapiēs
rem ecclesie etiā sacrā non est ipso facto excōicatus:nā papa
hic nō mandat istū absolui ab excōicatione.qđ fecisset si fuis
set excōicatus peccat ergo grauiter ⁊ est excōicandus.p hoc
c.cōquestus.de foro cōp.⁊ qđ legit̃ ⁊ no.in.c.cōquesti.de sen.
excō.qđ pcedit solū qđ rapuit rē ecclesie.secus si fregit ostia
3 ecclesie ⁊ rapuit.vt in.d.c.cōquesti.❡†No.ij.qđ fur manife-
stus seu conuictus in iudicio de furto nō potest amplius p
moueri ad ordines sine dispēsatione:⁊ idem est in quolibet
4 peccato notorio.vt in.c.fi.de tēp.ord.❡†No.iij.qđ furtū cō
mittit̃ etiā capiēdo rem alterius minus caute dimissam.Et
hoc facit ad.q.quidā reperit in via florenū vel aliquam aliā
rem:nunquid cōmittit furtū eā capiēdo.dicit hic Jo.an.qđ
si vult euitare furtū debet facere preconizari.vt is cuius est
cōpareat.pro hoc tex.in.l.falsus.§.qui alienū.versi.solent.ff.
eo.⁊ idem soluit gl.in.c.qꝛ frustra.j.de vsu.Tu dicere potes
latius quod aut ex qualitate rei verisimiliter iste presumpsit
rē habitā pro derelicto ⁊ tūc nō cōmittit furtū:qꝛ hic nō est
intentio fraudulosa vt in.d.§ qui alienum.Aut presumpsit
rē nō habitam pro derelicto vel presumere debuit ex quali-
tate rei vt qꝛ reperit florenū ⁊ tunc cōmittit furtū.vnde non
est verisimile qđ quis proiecisset florenū:⁊ tunc si vult euita-
re omnē suspitionem furti debet facere preconizari.Sz si in
veritate non habuit intentionem furandi sed capiēdi ⁊ resti
tuendi vero domino si apparuerit:nō tenetur de furto licet
non faciat preconizari:⁊ maxime hoc procedit hodie qꝛ ex
cōsuetudine ille qui perdit rē facit preconizari vnde potuit
iste expectare vt preconizetur.⁊ ad ver.solent.potest dici qđ
illa est cautela ⁊ cōsilium ad euitandum omnē suspitionem
sed ex qualitate persone reperiētis ex verbis platis per eum
satis potest purgari illa suspitio.Quid autem si nō reperit̃
dñs.dic quod si presumit rem habitam pro derelicto potest

sibi retinere: alias aūt debet dare pauperibus. arg. in. c. cum tu. j. de vsur. ⁊ in. c. omnes peregrini. C. cōia de success. no. in d. ₰. qui alienū. ¶ † Ulterius no. quinq3 requisita vt semel fur possit ꝓmoueri primo requirit qd̓ spōte fuerit cōfessus scd̓o qd̓ satisfaciat leso. tertio qd̓ infamia nō surrexerit ꝯ eū quarto qd̓ peregerit penitentiā vel partem ipsius. quīto qd̓ alias sit idoneus. ¶ † In glo. fi. prima opi. cōiter tenet ⁊ verior. Conclude ergo qd̓ regulariter ex quo peccatū est occultum ⁊ nulla infamia inde est orta quis potest ꝓmoueri peracta penitētia vel parte ipsius in. c. fi. de tempo. ordi. ⁊ qd̓ ibi nota. ¶ † Extra glo. querit: hic dicit qd̓ calix iste erat minus caute dimissus: nunquid custos ecclesie teneatur ad emēdā si nō potest recuperare. Docto. quod sic: ex quo reperitur in culpa de quo vide glo. ⁊ Innocen. in. c. ea que. de offi. archi. ¶ † Et hec. faciunt ad questionē quotidianā. Scholaris dimisit librū in scholis qui subtractus fuit nunquid bidellus teneatur ad emendam: ⁊ videt qd̓ sic: quia tenet ad custodiā sicut custos. Bar. hanc questionē ponit in. l. si quis vxori. in ₰. apud labeonē. ff. e. ⁊ ibi concludit qd̓ aut scholaris specialiter assignauit librum bidello aut simpliciter dimisit librū in scholis. ¶ † Primo casu si bidellus restituit socio scholaris cōsueto vel familiari si ille postmodum asportauit nō tenetur. arg. in. l. eū qui. ⁊ in. l. argētum. C. cōmo. facit. c. significante. de pig. idem dicit si assignauit eum alicui deferēti aliquod signū scholaris. Et bene no. hoc dictū qd̓ licite quis restituit rē alterius deferenti signum illius nihil tn̄ allegat ibi Bar. Ego allego tibi bonū tex. cū ibi no. in. c. significauit. de app. qd̓ puto verū nisi res esset valde pretiosa: qꝛ tunc nō est credendū de facili simplici signo. argu. opti. ex no. in. c. postcessionē. de proba. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. de fi. instru. Aut scholaris specifice nō assignauit librū bidello: ⁊ tūc videtur adhuc etiam bidellus teneri si nō restituit modis p̄dictis ⁊ fuit deperditus. sicut dicimus in nauta ⁊ caupone qui tenētur de rebus perditis in naui vel hospitio. Sed hoc nō placet Bar. quia illa lex est cōtra ius: ⁊ loquitur in certis casibus vt ibi. ⁊ in. l. iij. ⁊ ideo dicit qd̓ hoc casu posset distingui ſm. l. dn̄s horreorum. ff. loca. vt scilicet distingamus: an bidelus obtulit se ad custodiam vel nō: vt primo casu teneatur. Secūdo nō. Sed potest aliter dici quod aut loquitur in bidello speciali vel generali: vt specialis teneatur: quia ad hoc collectas ⁊ alia cōmoda cōsequitur vt custodiat libros. Si ergo reperit in culpa tenet ex mala custodia sicut. s. dixi de custode. Sed in generali libello posset procedere opi. Bar. qꝛ officium suū nō versatur circa custodiam librorum. ¶ Sed posset dubitari quid in ista ciuitate Senensi vbi non sunt bidelli speciales s3 generales tantū. Et puto aduertēdū esse ad formā constitutiōis: vt si tenet custodire libros ꝓcedat illa opinio: al's sec⁹.

¶ † Ultimo vt intelligatur materia huius titu. que minus perfecte habetur in hoc tit. quero qualiter puniat: dic quod de furto pōt agi ciuiliter ⁊ criminaliter. Ciuiliter potest agi condictione furtiua ad ipsam rem dūtaxat recuperandam: ⁊ de hac cōditione habetur. s. de cōdi. fur. per totum. Item potest agi ad penam furti ad cōmodum eius cui res subtracta fuit. Et si furtū est manifestum tenetur pena quadrupli. si vero non est manifestum tenetur pena dupli. Et dicit fur manifestus quando deprehenditur in ipso furto vel cum re furtiua anteq̄ illam ducat ad locum destinatum. institu. de oblig. que ex delic. nasc. in prin. ⁊ in. ₰. pena furti. Pōt agi et criminaliter ad vindictā. ⁊ tūc vario modo pōt agi vt no. in aut. sed nouo iure. C. e. ⁊ in. c. ij. de homi. nam si esset fur sine aggressura: tunc de iure aut. nō debet imponi pena mortis vel abscissio aut debilitatio mēbri alicuius. sed fustibus potest castigari: secus si est latro cū aggressura de quo ibi: ⁊ in l. capitalium. ₰. famosos. ff. de penis. Alij vero dicunt quod etiā hodie rapiēs rem vltra. v. solidos valētem debet puniri pena mortis vt in lib. feu. de pace tenen. ₰. furtū. Sed mihi placet illa opi. qd̓ illa iura intelligātur qn̄ ex tā modico furto sequitur pacis fractio: sed hodie cōiter statuta ꝓuidēt de pena in quolibet loco ⁊ hoc de iure ciuili. S3 de iure canonico clericus cōmittens furtum debet deponi ⁊ detrudi in carceribus ad agendum penitētiam. vt in. c. cum non ab homine de iudi. ⁊ in. c. tue. j. de penis. tene menti. Abbas.

¶ De vsuris. Rubrica.

1. ☞ Duplex diffinitio vsure.
2. Usura in quibus rebus committatur.
3. Usura non committitur qn̄ quis ponit pecuniam ad banchum alicuius: ⁊ exinde recipit aliquod lucrum.
4. Usura cōmittit l3 sorti nō accedāt res cōsistentes in pōdere numero vel mensura. sed reddat vltra sortem aliqua species puta equus vel quid simile.
Usurā cōmittūt doctores qui alliciūt scholares ad intrandum secum propter pecuniā: qui al's non essent intraturi.
5. Usura quare prohibita in vtroq3 testamento.
6. Circā vsurariā prauitatē: ecclesia h3 iurisditionē in laicos.

¶ Continuari potest hec rubr. ad precedētes hoc ordine. qꝛ vsura exercens rapinam quodammodo[a] ⁊ furtū cōmittit. xiiij. q. iiij. si quis vsuram. ⁊ subiacet restitutiōi sicut furtū cōmittens: siue rapinam. vt in. c. cu3 tu. j. eodē. Ideo postquā visum est de raptoribus ⁊ de furtis: cōpetēti ordine subijcitur rubrica de vsuris. ¶ † Sed quero pro declaratiōe materie quid sit vsura[b]. Solet dari duplex diffinitio. prima est q̄ vsura est quicquid sorti accedit. ⁊ hec diffinitio potest elici ex. c. vsura. xiiij. q. iij. s3 nō est perfecta diffinitio: qꝛ posset ꝓcedere aliquid sorti gratis: ⁊ tamen non esset vsura arg. j. q. ij. ⁊. c. sicut. ⁊. s. de simo. dilect⁹. ⁊. c. ⁊ si questiōes. ideo ad saluandum hāc diffinitione3 oportet addere vt dicatur quod est quicquid sorti accedit ex pacto vel intētione precedente. vt in. c. consuluit. j. co. potest etiam aliter diffiniri: ⁊ sic. Usura est lucrū mutui ex pacto debitum vel exactū. ¶ † Secundo queri potest in quibus rebus committitur vsura: dic qd̓ in his in quibus consistit mutuum[c] ⁊ mutuum quidē cōsistit in his que sunt triplicis generis. Nam quedā consistūt in numero: vt pecunia. quedā in pondere: vt argentū ⁊ aurum: quedā in mēsura: vt triticū ⁊ vinū. In alijs vero rebus nō pōt cōsistere mutuū. Ratio est: qꝛ in mutuo transfertur dominiū rei mutuate: vnde dicit mutuū qꝛ de meo fit tuu3 vt. l. ij. ff. si certū petat. recipiens vero mutuu3 nō tenet restituere ad idētitatē eiusdem substantie: quia vt plurimū ista que mutuantur consumūtur vsu: sed tenet restituere: tātūdem sub certitudine eiusdem valoris. vt. l. cū quid. ⁊. l. vinū. ff. si certū petat. Certitudo aūt valoris nō potest haberi in alijs rebus nō consistētibus in numero pōdere vel mēsura: na3 vere impossibile esset inuenire vnū equum oīno eiusdē valoris cuius est alius equus: sed in pecunia ⁊ in alijs cōsistentib⁹ in pondere ⁊ mēsura reperit certitudo eiusdē valoris in alijs rebus eiusdē substantie. Quare aūt vsura ꝯsistit in his rebus tantum. ratio potest assignari. qꝛ in istis trāsfertur dominiū: ⁊ vsus rei non est separatus a cōsumptiōe ipsius rei sed dn̄ij ipsius rei. vnde in istis reb⁹ exigens aliqd proprie rapit vsum: quia vult capere aliqd ex vsu rei mutuate ⁊ tamē in istis non est dare vsum separatū a dominio rei: quia vt dixi dominium consumit ex vsu. sed in alijs reb⁹ secus est: nam si loco tibi domum vel equū vsus rei est separatus a dominio: nec cōsumitur dn̄ium rei ex vsu: ⁊ ideo nō facio contra naturam rei capiendo aliquid pro vsu ipsarū rerum. na3 dominium equi seu dom⁹ remanēt apud me. ⁊ tu habes vsum rei. nam ex illo vsu quem loco licite possum aliquod lucrū capere: sed hoc non ꝯtingit in rebus mutuatis. quia vt dixi dn̄ium incontinēti transfertur in me: ⁊ nō possum vti mutuata quin cōsumam dominium rei. vnde dicit vsura quasi raptus vsus: qꝛ qs rapit vsum ⁊ inducit vsum vbi in veritate vsus nō est. Ex his habes quare ex re locata possum licite capere lucrum ⁊ nō ex re mutuata. ¶ † Et ex his infert qd̓ si ego locarem tibi pecuniā non vt expēdas: s3 vt ad pōpam[d] retineas in bancho licite tūc possu3 aliquod lucrum capere: quia tunc vsus rei est separat⁹ a dominio. vt no. in. c. cōquestus. j. e. ¶ † Et qd̓. s. dixi vsurā consistere in his tantum in quibus cōsistit mutuū: intellige de reb⁹ procedentibus ab vsurario. nam ex parte capiētis ad vsurā pecuniam non est vis quod detur ratione lucri: nam siue det equus siue dom⁹ vel fundus seu quicquid aliud estimabile vsura cōmittitur[e] adeo q̄ certo casu doctor committit vsuram mutuando scholari pecuniam vt intret secum[f]: al's nō intraturus. vt plenius dicam post Calde. in. c. nauigāti. j. e. ⁊ de his. vide qd̓ no. Jo. and. in regula peccatū. de reg. iur. li. vj. ⁊ per Calde. in. c. nauiganti. prealleg. ¶ † Sed quero quare vsura est sic vtroq3 testamēto ꝓhibita: ⁊ ita detestata a iure humano. Innocen. hic super rubr. ponit aliquas ratiōes[g]. Prima est quia si licitū esset lucrū vsure omnes fere homines relicta agricultura ⁊ alijs mercimonijs intēderēt vsure: cum sit lucrū valde tutū. ⁊ ex hoc de facili cōtingeret caristia seu rerum penuria. nā pauperes ex defectu pecunie nō possunt intendere agriculture: nec reperirent pecuniam sine vsuris: ⁊ sic sequerent excidium pauperum. Scd̓a ratio est qꝛ vix euitat idololatria in hoc peccato. nā vident vsurarij nūmum vt deū venerari. xlvij. distin. sicut hi. Tertia rō est: quia ē cōtra pietatē ⁊ charitatē. nam debet quis subue-

---

Sebasti. Sapia.

a ¶ Quodāmō. ex hoc q̄ Abb. vtit v̓bo q̄dammodo vr̄ velle qd̓ vsura sit īproprie rapina: ita qd̓ disposi tio loquēs de raptoribus non habeat locum i vsurarijs ⁊ ita voluit Archi. i. c. si quis vsurā. xiiij. q. iiij.

b ¶ Usura. Adde Fede. cōsili. ccciij. Ro. ꝯsi. ccccxxiij. ⁊ cōsi. j. allegato.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Mutuū. Nū qd aūt sit vsura si quis accipit aurū ad mercantiā faciendā ⁊ reddit argētū qꝛ creuit. vide Feli. in. c. excōicam⁹. s. de hereticis.

d ¶ Popā. Adde Lu. ro. cōsi. ccccc. et ibi vide multa ad materiam.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Usura cōmittit. Uide abb. i. c. cōsuluit. in tertio no. ⁊ i. c. fi. v̓. vltimo hic q̄ro. j. eo. Zacharias.

f ¶ Ut intret secū, al's nō intratur⁹. Distingue d̓ hoc dicto vt per Ant. cor. sing. suo. in v̓. doctor. lo. j. ⁊ moder. i. l. rogasti. ₰. si tibi dedero. i fi. ff. si cer. peta.

Sebasti. Sapia.

g ¶ Aliqs rōnes. Uid̓ vnā rationē principalē quare vsura sit ꝓhibita p Bartho. vero. in cau. cxxvij. et p Moder. in repe. l. cunctos pplos. C. de sum trini. et fide catho.

nire proximo in necessitatibus cõstituere:vnde cõtra charitatem peccat nolens mutuare sine lucro:vnde nõ diligit proximum sicut seipsum quẽadmodum tenet ex precepto diuino. vt in.c.proximo.de penitẽ.distin.ij.Sũt ⁊ alie rationes coadiuuãtes sed videtur qδ illa scʒ quã tacite supra sensi sit melior:quia vsura est vitium quoddam cõtra naturam rerũ quando pecunia germinat pecuniam:que tamẽ naturaliter non est apta germinare cum sit tantũ in mẽsura rerum.ff.de cõtrahen.emp.l.j.⁊ in ca.eijciens.lxxxiij.dist.⁊ vẽditur vsus rerũ vbi nõ est.❡†Et per hanc rationẽ dixit Joã.mona.in c.j.eo.tit.lib.vj.qδ ecclesia hoc casu vẽdicat sibi iurisditionẽ in laicos:quia vsurarij cõmittũt principaliter in deum abutẽdo rerũ vsu:ideo ad eius vicarium spectat punitio.Item vsura est peccatũ inductũ ex veteri ⁊ nouo testamẽto ⁊ ex lege canonica:⁊ ideo punitio spectat ad cõditorem canonum ⁊ ad vicarium christi[a]. Abbas.

☞ Fructus rei pignorate deductis expensis debent computari in sortem:alias esset vsura.2.
Fructus rei pignorate computantur in sortem quãdo sunt consumpti:si autem non sunt cõsumpti:debent restitui vna cum pignore.
Clericus vsurarius deponitur ab officio ecclesiastico.
Fructus percipiendi vel qui percipi poterunt an ⁊ quando computentur in sortem.
Usura non est si quid accedit sorti loco interesse.
Usura non est si mutuaui centũ:que nõ potuisti restituere.⁊ ideo necessitatus accepi centum sub vsuris:si exigam a te nõ solum sortem sed vsuram quam alteri solui.
Fideiussor potest repetere a principali:si ipse cum non haberet de suo accepit pecunias sub vsuris.

PLures. † Si creditor percipit sortẽ ex fructibus pignoris deductis expensis tenetur pignus restituere debitori:[b] ⁊ vnũ casum excipit. Uel summa aliter:⁊ sic. Usura est lucrifacere fructus rei pignorate fallit in casu hic excepto. hoc dicit. Et diuiditur in tres partes.nam primo phibet clericis vsuram generaliter a non nominatim certam speciem. secunda ibi:qδ si.penã addit. In tertia a predicta specie vnuʒ casum excipit.ibi:nisi ⁊c.❡Casus literalis.Quia plures clerici data pecunia possessiones recipiebant in pignus dicentes nõ esse vsuram.Statuit cõciliũ turonense vt nullus cõstitutus in clero hoc vel aliud genus vsure exercere presumat.Sed si quis possessiones alicuius data pecunia recepit in pignus si sortem suam recepit deductis expẽsis possessionẽ libere restituat debitori.Si aũt aliquid minus habet eo recepto possessio ad dñm libere reuertat.si vero post istud statutũ in clerico quisq̃ vsurarũ crimẽ cõmisit officij periculũ patiatur nisi fuerit bñficiũ ecclesie qδ redimẽdũ sibi hoc modo de manu laici videat. Ber.❡†Nota primo ex tex.qδ vsura committit nõ solum qñ expresse aliquid datur annuatim.sed etiaʒ si ex pacto creditor lucrat fructus rei pignorate:nam cũ fructus recipiant estimationẽ accedũt nunc sorti ex pacto precedẽti.⁊ lʒ tex.hic loquat in genere de possessionib⁹ fructiferis:idẽ dicendũ in domibus ⁊ alijs rebus debẽt enĩ soluta pensione extenuare sortẽ:vel perinde est ac si per vsurã solitã reciperet pensionẽ.Quicqd enim estimabile percipit vltra sortẽ vsura est.xiiij.q.iij.quasi per totũ.Et sic not.qδ creditor potest vti fructibus rei pignorate:debet tamẽ illos computare sibi in sortem.[c] ❡†No.secũdo qδ fructus percepti ex re pignorata ipso iure attenuant sortem:vt hic:vbi mãdatur qδ absolute i.sine aliqua difficultate res pignorata debeat restitui debitori:quod intelligo quando creditor cõsumpsit fructus nam tũc habet locum qδ hic dicitur al's secus:quia nõ debet fieri compensatio de specie ad quãtitatem:⁊ fructus sunt tacite obligati:⁊ in ea causa in qua est ipsum pignus principale.vt in.l.iij.C.in quib⁹ cau.pig.ta.cõtrahi,⁊ in.l.j.⁊.ij.C.de pac. pig.⁊ hoc probatur in.c.ad nostram.j.secũdum vnũ intellectum.s.de iureiurã.❡†No.vlti.penã clerici exercentis vsuram,debet enim deponi[d] ab officio ecclesiastico,de quo in.c. inter dilectos.j.de exces.prela.❡†In gl.j.i fi.⁊ de hac materia vide text.cum ibi not.in.c.cum contra.s.de pigno.⁊ per Hostien.in sum.eo,titu,§.quãdo efficaciter.ver.sed nũquid creditor.⁊ ibi Hostien.querit ⁊ ponit Jo.an,hic post eum, nũquid creditor teneatur sibi computare in sortem fructus percipiendos:nam de fructibus perceptis nõ est dubium vt hic ⁊ concludit Hostiẽ.qδ nõ nisi fuisset in fraudem. Idem si non locauit domum solitam locari vel si non erat solita locari reperiebat tamen cõductorem:sed noluit locare istis casibus tenere ac si locasset.argumẽ.in.l.j.⁊.ij.C.de pact.pign.
Jo.and.dicit qδ vna lex in hac materia dicit creditorem sibi debere computare in sortem fructus quod percipere potuit vt in preallc.l.j.⁊.ij.C.de pac.pig.Alia lex dicit qδ debet sibi computare fructus quos pcipere debuit.vt.l.ij.C.de pign. act.Joã.calde.dicit qδ sorti nondum satisfacto tenetur sibi computare fructus perceptos tãtum:sʒ postq̃ satisfactum est sorti tenetur computare etiã percipiendos.Ratio diuersitatis:quia hoc vltimo casu est malefidei possessor in nõ restituẽdo rem ex quo sibi satisfactum est de fructibus vt hic: nam malefidei possessor tenetur restituere etiã fructus percipiendos.vt no.in ca.gruis.s.de restitu. spolia.do. Anto. cõcludit qδ si creditor fuit in dolo vel tata culpa tenetur de percipiẽdis:al's secus:et satis potest hoc dictum procedere quando cõtractus pignoratitius sit gratia debitoris tãtũ: quia hoc casu non tenetur creditor nisi de dolo ⁊ lata culpa: secus puto vbi talis cõtractus fuisset gestus gratia vtriusqʒ vt quia tu inhabitares domum meã pignoraui tibi eam:vel cõstitui tibi aliquod lucrũ:eo casu debet teneri creditor nõ solum de dolo ⁊ lata culpa:sed etiã de leui.l.si vt certo.ff.cõmo.l.contractus.ff.de reg.iur.⁊ ideo debet sibi computare ⁊ illos fructus quos diligens paterfami percepisset:⁊ hanc sententiam satis puto veram:⁊ ad hanc distinctionẽ reducerem leges superibus alleg.❡In gl.si.in fi.no.gl.sing.in eo qδ dicit idẽ in laico.Potest ergo generaliter concludi qδ licite quis percipit aliquid ex mutuo vbi illud erat suũ vel al's sibi debitum:nec poterit aliter illud cõsequi sicut dicimus in simili qδ licitum est parere hosti insidias ⁊ quocunqʒ modo expugnetur.xxiij.q.ij.in.c.dñs.vbi bo.tex.cum gl.❡†Et ex his habes vnum casum in quo aliquid percipiet vltra sortẽ ⁊ nõ est vsura.Sunt alij casus quos vide per bo.glo.xiiij.q. iiij.in summa.Et generaliter vbicũqʒ percipit aliquid loco interesse[e] nõ cõmittit vsura.Et pone exẽplum[f] in terminis quotidianis:mutuaui tibi cẽtum:⁊ cum indigerẽ hac pecunia:⁊ tu non valeres restituere recepi tantam pecuniam sub vsuris:tunc potero exigere a te non solũ debitum:sed etiam vsuram quã solui:quia nõ vt vsurã:sed vt interesse: nã mihi nullum lucrũ accedit ad.c.dilecti.de foro.cõpe.⁊ qδ ibi not. ⁊.c.peruenit.de fideius.Idẽ in fideiussore qui necesse habuit soluere creditori ⁊ recipit sub vsuris.⁊ de hoc vltimo p Jo. and.in regula damnum.de regu.iur.lib.vj.in mercu.de hoc etiam per gl.in.c.conquestus.j.eo.⁊ idem gl.iuris ciuilis in l.curabit.de act.emp. Abbas.

☞ Usura quomodocunqʒ committatur cognoscitur per iudicem ecclesiasticum.
Pignus debet restitui sub pena excommunicationis computatis fructibus in sortem.
Fructus quantumcunqʒ modici:⁊ ex vilibus arboribus nati computantur in sortem.

QUoniam. Idem in effectu dicit cũ precedẽti.c.sed addit tacite idẽ esse in laicis nam in precedẽti.c.tantum fuit facta mentio de clericis. Bern.❡†Nota primo ex tex. laicos esse compellendos ad restitutionem vsurarum per ecclesiam:nam hoc delictum seu eius coercio spectat ad ecclesiam.vt dixi.s.super rub.❡†No.ij.quod excõmunicari põt qui non restituit possessionem pignoratã si sibi ex fructibus satisfactum est:vel si restat aliquid eo oblato nõ vult restituere.vt.s.ca.pri.❡†Tertio no.qδ fructus etiã ex arboribus contingens debet computari in sortem ⁊ forte erãt arbores fructifere:puta viridarium:vel erat nemus ex quo incidunt ligna ⁊ venduntur ⁊ generaliter omnes fructus quantumcunqʒ modici computantur in sortem.Et dic vt plenius dixi in.c.precedenti.⁊ vide. Abbas.

☞ Usurarij manifesti repelluntur ab ecclesiastica sepultura ⁊ altaris communione.2.
Sepelientes manifestum vsurarium in sacra sunt excommunicati ipso facto.
Usurarius manifestus non sepelietur in ecclesiastica sepultura etiam quod eius heres velit satisfacere:nisi ipse in morte sua hoc mandauerit.
Usurarij ceteri ⁊ manifesti peccatores nõ admittũt ad oblationes:sed bene ab eis recipitur elemosyna:q2 oblationes fiunt publice:elemosyna vero solet fieri in occulto.6.
Usura est prohibita in vtroqʒ testamento:de iure canonico: ⁊ secundum leges vide.s.in secundo notabili.
Restitutio ablatorum an debeat fieri per episcopuʒ loci:an vero per illum qui extorsit.
Usurarij incurrunt penas quibus subiacent ipso iure.
Excommunicatio inducitur ipso iure per ista verba talis subiaceat excommunicationi.

Testamentũ

Sebasti. Sapia.
[a] ❡Ad vicarium christi. Nunquid a sit materia vsuraruʒ spectat poti⁹ ad canonistas q̃ ad theologos. vide Pe. de anc. in disputa.ici. antiqs ⁊ moder.tpibus.refert Ana. in.c.i ciuitate.coliũ.xiij.j.e. Alexã. in cõsi.i.in.ij.vol.

Sebasti. Sapia.
[b] ❡Debitori. an excõicatus possit opponere ꝯ creditoreʒ de remedio huius decretalis vide Feli. concludenteʒ qδ sic in.c. cum inter.col.pe. j.de exceptio.

[c] ❡In sortẽ. Adde qδ si in re ex q̃ percepit fructus sustinuit notabiles labores qδ tũc fructus nõ compẽsantur in sortẽ vt dicit Ro.sing. suis.fo.xxi.

[d] ❡Deponi. Adde Aleran.consi. lxx.ij.lib.

[e] ❡Loco iteresse. Adde Ludo.ro. consi.xciij.⁊.cj.

Sebasti. Sapia.
[f] ❡Exemplũ.vide Roma.i cõsil.cj. incip.pposite cõsultatiõis.vbi ponit de eo qui accepit pecuniaʒ sub cambio.

Testamētum qđ fecit vsurarius manifestus prestita cautione de restituendo an valeat si predictus vsurarius post testamentum exercuerit vsuras licet non manifeste.

1 Usurarius quomodo et quibus presumptionibus dicatur manifestus.

Quia in omnibus. †Manifesti vsurarij ad cōmunionem altaris: ecclesiasticā sepulturā et oblationē offerēdam admitti nō possunt: et clerici contra hoc facientes puniūtur vt hic dicitur. h. d. et est tex. valde allegabilis: et multa iura faciunt mētionem de isto cōcilio lateraneñ. Et tria facit. primo ponit factū dānabile p cōstitutionis causam. secūdo tripliciter punit vsurarios manifestos: terio punit dupliciter clericos transgressores. secūda ibi: ideo. tertia ibi: qui autem. ¶ Casus literalis. In multis locis tātum inualuit vsurarum cōsuetudo: vt multi alijs negotijs pretermissis vsuras exercebāt tanq̄ licitas: nō cōsiderantes qualiter crimen istud vtriusq; testamenti pagina condēnetur et ideo statuit cōci. lateraneñ. vt vsurarij manifesti ad cōmunionem nō admittantur altaris: nec christianā accipiant sepulturā qui in hoc peccato decesserint: nec oblationes eorū quisq̄ accipiat: qui autem acceperit aut christiane tradiderit sepulture q̄ acceperit restituat: et ab officio suo suspēsus maneat donec ad arbitriū epī satisfaciat. Bernar. ¶ No. primo ex tex. vnā ex causis ex quib⁹ prohibeť vsura: nā alijs negotijs seu licitis mercimonijs postpositis diuites intenderent vsure: et hic latius vt dixi supra super rubrica. ¶ No. vsuram prohibitam ex veteri et nouo testamēto et lege canonica.[a] ¶ †Not. tertio tres penas vsurarij manifesti.

2 Prima vt nō admittatur ad cōmunionē altaris. i. ad suscipiendum corpus xpi sm Inn. hic. Abbas aliter exponit in c. cū tu. §. e. vt nō admittať ad ecclesiā qñ celebrantur diuina: nā assistētes in ecclesia debēt admitti ad cōmunionē altaris et forte hec expositio melior vt vsurarius rubore cōfusus facilius resipiscat sicut dicimus de excōicato. vt. c. pia. de exce. lib. vi. et multū placet mihi hec expositio: et esset obseruāda.

3 ¶ †Secunda pena vt manifestus vsurarius decedēs in hoc peccato careat christiana sepultura: et sic non sepeliatur in cemiterio ecclesiastico: nec clerici debent interesse sepulture: et hodie ista pena est aucta: nam sepelientes hodie manifestū vsurarium sunt excōmunicati ipso facto. vt in cle. eos. de sepultu. et vide ibi gl. Qui dicātur sepelire an clerici tantū an laici associantes: an foueam facientes seu pprijs manibus

4 in foueā trudentes: ¶ †Et ex predictis et ex tex. infertur qđ licet heres velit satisfacere: nō tamē debet vsurarius admitti ad sepulturam ecclesiasticam: quia ex quo decessit in peccato mortali restitutio heredū nō liberat animā suā. oportet ergo quod ipsemet restituat vel caueat de restituēdo ita qđ appareat nō decessisse in illo peccato. de quo vide quod legi

5 tur et no. in. c. q̄q̄. eo. ti. lib. vi. et in. d. cle. eos. ¶ †Tertia pe

b na⁹ est vt nō admittātur ad oblationē faciendā: vnde debet clericus respuere oblationē vsurarij manifesti. ¶ Circa hāc vltimam penam imminēt duo dubia. Primū nunquid idē sit in alijs peccatoribus manifestis vt non admittantur ad oblationem: et circa hoc vide tex. cum gl. no. in. c. oblationes. xc. distinctione. que videtur cōcludere qđ non nisi in casibus expressis. Hugo tamē cōtra. Sed primum dictum equius.

6 arg. c. multi. ij. q. j. ¶ †Scđm dubiū nūquid saltē elemosynā

c quis possit recipere ab vsurario: nam hic prohibetur facere oblationem nō eleemosynā. Jo. an. in. c. cū voluntate. de sentē. excōi. generaliter cōcludit qđ phibitus facere oblationē nō prohibetur facere eleemosynam de illicite acquisitis que subiacēt restitutioni. pro hoc bo. glo. in ca. ex trāmisa. de decimis. et. xiij. q. v. in summa. Et ratio diuersitatis est: qr oblatio fit in publico: eleemosyna in occulto: et licet eleemosyna possit fieri in publico. tū de sui natura nō exigit publicitatē sicut oblatio. ¶ Ultimo no. clericum teneri ad restituēdum ea que habuit ab vsurario offerente. Item vltra hoc tenetur

7 satisfacere de delicto. ¶ †In gl. j. ibi etiam iure ciuili. Et idē tenet glo. in auť. ad hec. C. e. et in auť. de eccle. ti. in prin. et plene tractať in regula peccatū. de reg. iur. lib. vi. in mercu. et plenissime attingo in. c. cum. sit generale de foro compete. arg. tamē huius gl. potest tolli: quia nicena synodus de qua gl. facit mentionem non loquitur de laicis: sed de clericis: et sic imperator approbando illam synodum nō videtur per hoc laicis prohibuisse vsuras: maxime cū ibi et in auť. seq. certis

f casibus permittit vsuram sed potest dici quod alio respectu non sunt permisse. s. iure ciuili: quia iperator in concernentibus animā profiteť se velle sequi canones. vt in auť. de eccle. tit. et in auť. vt determi. sit nu. cleric. sed de iure canoni. vsure sunt phibite: ergo et de iure ciuili. Itē lex ciuilis cōtra legē dei nō pōt dici lex. xxv. q. j. in. c. sunt quidā. inferior enim nō pōt tollere legē superioris. in cle. ne romani. de ele. ergo et c.

8 et dic vt dico plene in. d. c. cum sit generale. ¶ †In gl. si. primam opi. vt restitutio fiat epo sequunť hic Goffre. Innoc. et Host. dicētes qđ suspitio est i restituēdo ipsi vsurario: qr forte ipse nō restitueret. Jo. an. distinguit qđ aut vsurari⁹ inchoauit restituere vel paratus est ad restituendum. et tūc procedat scđa opi. gl. alš procedat prima opi. Et ex gl. po-

a test colligi qđ restitutio male ablatorū debet fieri per illū q extorsit. de quo tamen dic vt dixi in. c. cum sit. s. de iudeis.

9 ¶ †Extra gl. quero qr hic cōtinenť tres pene 5 vsurarios manifestos: nūquid iste pene ipso iure sunt inflicte: an vo requirať sentētia hominis. Inn. tenet quod ipso facto. Gof.

b contra pro eo et facit. c. cū tu. §. e. et hec opi. Goff. videť placere Host. etiam quo ad alias duas penas impositas clericis transgrediētibus: vt sicut ipsi vsurarij non incurrūt has penas ipso iure: ita nec clerici contrafaciētes: et hoc idē videť tenere gl. in. c. cum tu. prealle. Sed ego tenerē tā in clericis q̄ in laicis vt non requiratur sñia hois qr nō est hic positū aliqđ verbū per qđ sñia hominis exigať: nam i vsurarijs vř vt non admittanť ad sepulturā et c. et nō dicit vt priueť. Itē in clericis dicit maneāt suspēsi donec satisfecerint et c. nō eñi possent manere suspēsi nisi suspēsio esset inflicta per canonē ipso iure: nā video q̄ hoc verbū subiacca: inducit sentētiā ipso facto. vt no. in. c. j. de iniu. lib. vi. facit. c. si quis suadēte. xvij. q. iiij. ergo fortius istud verbū maneat suspēsus et c. hodie non est in hoc magna vis: quia de iure nouo habet qđ sepelientes vsurarios manifestos sunt ipso facto excōicati vt in cle. eos. de sepul. Item respectu sepulture est text. in. c. q̄q̄. e. ti. li. vi. vbi dicit q̄ nisi vsurarij prestent cautionē nō admittunť ad sepulturā: et sic ipso iure hodie addita ē alia pena vt testamētum vsurariorū manifestorū nō valeat ipso

10 iure nisi prestēt cautionē vt. d. c. q̄q̄. ¶ †Circa hoc tū occurrit qđ qd si vsurari⁹ manifest⁹ prestitit cautionē et fecit postmodum testamentum deinde continuauit vitiū vsure sed nō manifeste: nūquid valeat testamētū. Fed. i cōsi. suis plene examinať et tandē cōsuluit q̄ nō: qr ex quo nō intima

11 uit nō vř postmodū destitisse. arg. de pen. c. j. ¶ †Circa hāc distinctionem posset instari: qr ex quo annullať testamentū manifesti vsurarij: et in veritate iste postea nō fuit manifest⁹ non videť testamentū annullari debere. arg. eorū q̄ no. per gl. in cle. j. de vi. et hone. cle. et. xxxij. q. v. notificasti. et mari-

c me cū ista sit pena debet restringi. Sed p declaratiōe predi

d ctorū et tex. quero: qui dicāť vsurarij manifesti[d]. Jo. an. hic et glos. in. c. j. e. ti. lib. vi. dicunt q̄ ille dr manifest⁹ qui est notorius: vel de iure: qr conuictus et condēnat⁹ de vsuris vel notori⁹ notorietate facti. vt qr publice tenet altare paratū et mutuat omnibus volētibus capere vt experiētia docet. Item si potest cōuinci per argumēta et alia adminicula: nā tūc debet ferri sentētia cōtra cū. et deinde dicetur manifest⁹ arg. in. c. cum in diocesi. §. eo. Itē glo. in. c. ij. e. ti. lib. vi. addit aliū casum seu modū probādi publicantem qñ coram sacerdote et testibus cōfessus est se vsurarium: et mādauit restitui vsuras: et resignauit libros. Sz Fede. i cōsilijs dicit qđ sola confessio extraiudicialis non facit quē vsurariū manifestū.

e pro hoc facit. c. venerabilis. in. §. secus. de sen. excō. li. vi. imo plus dicit ipse q̄ si vsurarius mandauit in genere vsuras restitui vel illis personis que pbauerint vsuras dedisse p hoc non dicit vsurarius manifestus. qr simpliciter nō cōfiteť se vsurariū manifestū: sz mādat restitui si apparuerit q̄ nota. fateť tamen illam gl. procedere si omnia ibi posita cōcurrerent. vcz qđ vltra cōfessionez restituerit libros[e] in quib⁹ ap

parent qualiter vsuras extorsit.

1 ☞ Usura est prohibita etiam si quis eā exercuerit pro aliquo pio opere faciendo.

2 Papa quando dispenset contra dispositionē veteris et noui testamenti.

3 Peccare non licet etiā venialiter ad hoc vt ali⁹ vitet mortē vel peccatum mortale.

4 Ille qui recipit pecunias sub vsuris an et quo casu peccet, et dicatur committere vsuras.

1 Super eo. ¶ †Potest intelligi dupliciter. Primo in mutuāte. Secundo in recipiēte vsuras: scđm primum intellectum hoc dicit. Etiam pro opere pio[f] non licet vsuras committere: secundū alium intellectū hoc dicit. etiā pro pio opere nō licet vsuras recipere quando per receptionem datur causa vsure committende. Uel clarius: et sic. Nō licet inducere quem ad exercendum vsuras etiam pro pio

---

a ¶ Lege canonica. Adde Angel. consi. ccxix. Alex. consi. lviij. ij. lib. ✝Sebasti. Sapia.

b ¶ Tertia pena. An iste pene habeāt locū 5 fictū vsurariū manifestū. Uide Abb. i c. ad nostrā. s. de empt. et vend. vbi refert se cōsuluisse. Quid aūt si est publica vox et fama q̄ qs mutuat sub vsuris an ex hoc pbať manifestus vsurari⁹ q̄ ad penas d qbus hic. vide bal. in. l. j. in. iij. col. vers. q̄ ro qd in testō vsurarij. C. de sa. san. eccle. vbi tenet q̄ sic et idē Bal. i. l. j. in. viij. q. ad fi. C. de testa. cōtrariū tz Pe. de ancha. in 9sil. clxxx. Fed. de senis cōsil. lxij. Lauré. de rodul. in repe. c. 9suluit q. lxxxviij.

c ¶ Ab vsurario. Adde Pe. de ancha. consi. cccc xx.

d ¶ Manifesti. ad de videndū Cal. cōsil. suis hoc tit. Abb. consilio. j. et lxxvi. et lxxxi. et. d. Car. consil. xlvij. Lap. alleg. xxv. Ant. de but. cōsi. xv. et xviij. ✝Sebasti. Sapia.

e ¶ Libros. Nūqd aūt libri rationū pbēt quē manifestū vsurariū. vide Fed. de se. in cōsil. viij. incip. q. quo accipiatur. refert Imo. in cle. j. gl. in vbo eos. de sepul. vbi tz qđ sic. sz 9triū tz Bal. l. j. col. iij. C. d sa. san. eccle. sentit Abb. in ca. cum in diocesi. k. eo.

f ¶ Ope pio. adde Lud. roma. cōsil. eiusdem. cccc.

opere.⁊ ista lec. colligit̃ ex decisa. Diuidit̃: nã in prima poni tur decisa cõsultatio. in secũda respõsio ibi: rñdemus ⁊ respõ sionem ꝓbat per argu. a maiori. ¶ Casus literalis. Quidã exercebant vsuras vt inde captiui redimerent̃: queritur an li ceat. Rñ. papa qꝺ cum vsurarũ crimẽ vtroqꝫ testamẽto cõ demnatur: super hoc nõ est aliqua dispensatio adhibẽda: qꝛ etiam dicit scriptura pro alterius vita mẽtiri nõ licet: multo magis ꝓhibendus est qs ne vsurarũ crimẽ exerceat pro re dimẽda vita captiui. Ber. ¶ † No. j. ex text. qꝺ cõtra dispen sationem noui ⁊ veteris testamẽti papa nõ dispẽsat. Sed cõ tra hoc facit. c. lꝫ. de fer. vbi videt̃ tex. apertus in cõtrarium: nã papa indulget ibi in diebus dñicis piscari ꝑpter necessi tatem: ⁊ tamẽ ibi sunt ferie tam de iure diuino quã humano. Sed põt dici hoc ꝓcedere in eo qꝺ in se malũ est: qꝺ aliqua ratione non potest fieri bonũ. vt in. c. quemadmodũ. de iure iuran. Contrarium procedit in eo quod in se malum nõ est. ¶ † Scꝺo no. quem nõ debere mẽtiri pro aliena vita. cõcor. xxij. q. ij. c. ne qs. qꝺ est cõtra doc. dãtes consiliũ cõtra cõscien tiam vt liberẽt quẽ a morte. Et ex hoc ⁊ tex. not. qꝺ nõ tenet̃ quis cõmittere crimẽ etiam modicum vt euitet mortẽ tẽpo ralem. Itẽ vt euitet mortẽ eternã: nam etiã ⁊ venialiter non debet qs peccare vt alius euitet mortale vt plenius no. xiiij. dist. in summa. ⁊. c. qꝺ ait. ¶ † Sed quero nũquid iste tex. in telligat̃ in mutuante tantũ vel etiam in recipiẽte. Inno. hic ponit magnã gl. ⁊ videt̃ velle qꝺ debeat intelligi in vtroqꝫ: nam si non reperiret̃ qui reciperet sub vsuris hoc peccatum non cõmitteret̃: ergo recipientes dant causam huic crimini ⁊ per cõsequens vident̃ teneri: qꝛ qui causam dãni dat ⁊c. vt in. c. si. de iniur. ⁊ hoc videtur ꝓbare ista litera: ꝓut colligit̃ ex decisa. In contrariũ facit. c. debitores. de iureiurã. vbi iu rans soluere vsuras tenet̃ adimplere iuramẽtũ: ergo recipe re vsuras non est peccatũ al's illud iuramẽtũ esset illicitum: ⁊ sic nõ seruandũ. de iureiur. si vero. Sed cõclude post Host. qꝺ in mutuãte semp est peccatũ. In recipiẽte vero aut capit ꝓ opere illicito: ⁊ idẽ. aut ꝓ opere pio: aut ꝓ opere indifferẽ ti. ⁊ tũc aut ille erat parat⁹ al's mutuare ⁊ recipiẽs nõ peccat qꝛ nõ inducit illud ad peccãdũ sed potius obsecrat vt preeli gatur vt succurrat cũ illis: nã libenter vellet habere mutuũ sine vsuris. Si aũt ille nõ erat al's paratus mutuare sub vsu ris: tũc nõ est licitũ eũ inducere: qꝛ dare causam delicto. Et ita potest intelligi iste tex. ſm secundã lec. Si tñ non mutuã do incurreret iste maius peccatũ ꝙ̃ sit peccatũ vsure: tũc pos set sibi ꝑsuadere: vt poti⁹ mutuet sibi sub vsuris ꝙ̃ incurrat maius peccatũ in nõ mutuãdo. Quidã tñ cõtra ſm Jo. an. in. d. regula peccatũ. Sed primũ dictũ mihi plus placet per c. si qꝺ verius. xxxiij. q. ij. vbi Augusti. cõsuluit minus pecca tum vt euitetur maius. Abbas.

1 ☞ Usurarij quibus cogãtur restituere pecunias propter vsuram textortas. 2.

3 Statutũ etiam penale concernens executionem actus: por rigit vires suas etiam ad actus preteritos. 7.

4 Raptores qui rapuerunt in certis personis puta qñ aliqua ciuitas fuit spolijs subnussa: debent restituere pauperibus quicunqꝫ ⁊ vbicunqꝫ sint. 14.

5 Usurarij incurrunt penas quibus subijciuntur ipso iure.

6 Absolutio ab excommunicatione quo casu requiratur si ille satisfecerit id pro quo fuerat excommunicatus.

8 Pene vbi sunt posite plures pro aliquo delicto: electio est iu dicis.

9 Usurarius an debeat restituere pecunias extortas expensis suis forte quia illi quibus debet restituere sunt in alio loco ꝙ̃ sit vsurarius.

10 Usurarius si cesserit bonis non habetur ratio deducto ne egeat in foro penitentiali: secus in foro contentioso.

11 Usurarius debet restituere pecunias extortas etiam si rema neat pauper adeo qꝺ non possit viuere.

12 Bona vsurariorum non sunt tacite hypothecata illis a qui bus fuerunt pecunie extorte.

Bona vsurariorum in alium translata titulo oneroso non sunt debita illis quib⁹ fuit pecunia extorsa: secus si sint trã slata titulo lucratiuo.

13 Dos cõstituta ex pecunia feneratitia: an debeat restitui cre ditoribus vsurarijs.

15 Usurarius liberatur a restitutione si illi quibus extorserat: pure ⁊ simpliciter ⁊ sine dolo remiserint.

✠ Sebasti. Sapia.
a ¶ Cõstitutio. vi de multa relata p Feli. in. c. fin. col. vij. ꝟsi. fallit scꝺo. ꝫ. de constitutio.

✠ Sebasti. Sapia.
b ¶ Optio. An et qñ det̃ optio iudi ci in penis. Uide late Feli. in. c. in ter ceteras. ꝫ. de rescript. et ibi an iudex teneat̃ im ponere illam pe nam que magis timetur.

1 **Cum tu.** ¶ † Usurarij q sunt solendo co guntur ꝑ penas lateraneñ. cõcilij vsuras restituere etiã quas ante cõcilium recepe runt: ⁊ facultatibus nõ extantibus debent posses siones empte ex pecunia fenebri vẽdi ⁊ debentibus recipere satisfieri. h. d. Diuiditur. nam in prima ponitur cõsultatio tres articulos cõtinens quorum duo sunt decisi. secũdo or dinate ad illos respondet ibi super his. ¶ Casus literalis.

2 † Archieps salernitanus iuxta decretum predictũ. ꝫ. e. quo niã precepit vsurarios manifestos a cõmunione altaris ⁊ ec clesiastica sepultura priuãdos donec restituant vsuras: qui dam ad excusandas excusationes in peccatis dicebant illas vsuras tãtum restituendas que post predictũ cõcilium sunt recepte. Alij dicebãt qꝺ nõ habebãt vnde restituere possent vsuras: ⁊ alij dicebãt qꝺ de pecunia vsuraria possessiões fue rant cõparate vnde pecuniã illã restituere nõ possent. quesi uit archieps qd super his sit agendũ. Rñ papa ad primũ qꝺ siue ante: siue post cõcilium predictũ vsure sunt extorte cogẽ di sunt per penã illius concilij ad eas restituẽdas his a qui bus extorte fuerũt vel eorum heredibus: vel si non extãt ali qui heredes: pauperibus debet̃ dũmodo habeãt in faculta tibus vnde possint reddere: quia vt dicit August. nõ dimit titur peccatum nisi restituat̃ ablatũ. Illi vero qui nõ habẽt vnde reddere possint: nõ debent illa peña puniri: qꝛ pauper tas eos excusat. Possessiões vero de vsuris cõparate debẽt vendi: ⁊ ipsarũ pretia inde recepta restitui his a quibus sunt vsure recepte: vt nõ solum a peccato sed etiã a pena predicta

3 possint liberari. Ber. ¶ † No. j. ex tex. vbicũqꝫ cõstitutio etiã penalis dat modũ executioni obligationis cõcernit nedum obligationem postea cõtrahẽdam: sed etiã iam contractam ante cõstitutionẽ: nã. c. quia in oibus. ꝫ. e. concernebat execu tionem: vcꝫ qualiter debeant compelli vsurarij ad restitutio nem ideo cõcernit vsuras etiam iam extortas ⁊ in hoc est iste tex. nota. ⁊ multũ allegabilis: ⁊ limitat iura dicentia cõstitu tionem non concernere preterita: ⁊ de hoc aliquid. j. cum gl.

4 ¶ † Secũdo no. modũ ⁊ ordinẽ adhibẽdum in restitutione vsurarum: nam primo debent restitui illis a quibus fuerũt extorte: si vero non extãt restituuntur eorũ heredibus si etiã illi non supersunt restituunt̃ pauperibus. Et idẽ ſm Host. vbi non apparet cui dãnum illatum sit: vt puta quia ciuitas fuit subnussa spolijs. vnde quisquis accepit aliud et nescit a quo debet saltem pauperibus illud restituere. ad idẽ. c. sicut dignũ. ꝫ. de homi. ¶ No. qꝺ nõ valẽs restituere illicite extor tum ex quo penitet liberatur a pena eterna. Et sic no. intelle ctũ ad illud dictũ Augusti. qꝺ peccatũ nõ dimittit̃ nisi resti tuat̃ ablatũ. vt hic ⁊ facit in simili. c. super. e. de rap. debet enĩ

5 intelligi si restitui potest. ¶ † In glo. ij. in fin. vult ergo ista gl. qꝺ vsurarius manifestus nõ incurrat penas. c. qꝛ in: omi bus. ꝫ. e. ipso iure sed requiratur sñia: ꝫ tu dic vt ibi dixi. Et ad istũ tex. potest respõderi qꝺ hic archieps dixit istos puniẽ dos de facto: qꝛ mãdauit vt vsurarij nõ admitterent̃ ⁊c. Sed idem puto simplicẽ sacerdotẽ potuisse facere in ecclesia sua

6 per ea que ibi dixi. ¶ † In glos. in ver. donec. in fin. conclude ⁊ est de mẽte docto. qꝺ iudex in sñia apposuit istud verbum donec satisfecerit ⁊c. ⁊ tũc facta satisfactiõe sunt isti liberati a suspensione: de quo dic vt est gl. no. in clemẽ. j. de decimis. Aut iudex simpliciter suspendit istos: ⁊ tũc non sufficit sim pliciter satisfacere: ꝫ debet obtineri absolutio. ⁊ hoc tenẽdo qꝺ hic requiratur seu interuenerit sñia hoĩs. Si autẽ loqui mur de sñia iuris tenẽdo illã opi. vt si canõ late sñie: tunc eo ipso qꝺ vsurarius satisfacit debet admitti ad cõmunionẽ qꝛ desinit esse manifestus ⁊ sic cessat illud. ca. quia in omnibus.

7 ¶ † In glo. in ver. siue post. in fi. hec gl. hoc intendit qꝺ vbi

a constitutio[a] est antiqui iuris declaratoria: tũc cõcernat etiã preterita: nam vsure erãt prohibite ante illud. c. quia in om nibus. ⁊ ideo illud. c. non inducit ius nouũ sed declarat anti quũ. Sed hoc dictum nõ videtur posse ꝓcedere qꝛ inquãtũ cõstitutio de nouo addit penã est noui iuris iductoria: qꝛ sal tẽ penã inducit de nouo. ⁊ ideo pena nõ debet cõcernere ꝑte rita: vt no. Pau. in proe. cle. ⁊ in. c. fi. de cõsti. Et ideo dic ali ter vt fuit de mente Inno. hic in prin. qꝺ. d. c. qꝛ nõ apponit penam exercentibus vsurã: sed apponit modum compellẽdi vsurarios ad restitutionẽ vsurarũ. restitutio vero est qd de futuro ideo concernit vsurarios iam pretetitos ex quo nõ dũ restituerunt ⁊c. sic illud. c. nõ respicit preterita vt dixi: sed potius futura. ꝓ hoc bo. tex. iũcta gl. in cle. vt hi. q de eta. ⁊ qualita. ¶ In glo. in versi. ꝑ penã in fi. dic post doct. qꝺ aut querimus de ordinario aut de delega. primo casu põt excõ municare si illa pena magis timetur. Itẽ põt opponere pe

8 nam. ca. quia. ꝫ. eodẽ. ¶ † Nã ex quo varie pene ꝯ vsurarios

b statute sunt optio[b] dat̃ iudici vt in. c. qñ frequẽter. i fi. vt li te nõ cõte. delegatus vero nõ potest excõicare si sibi mandat̃ vt cõpellat per penã cõcilij lateraneñ. qꝛ excederet formã mã dati: posset tñ delegatus in ꝓcessu excõicare nõ tamẽ respe ctu restitutionis fiẽde. arg. ca. ex literis. ⁊ in. c. j. de offic. dele.

In glossa.

¶ † In glo.in ver.non superstitibus.in fi.conclude melius post docto. quod aut vsurariꝰ recessit de loco vbi extorsit vsuras:⁊ tūc cum sit malefidei teneť expēsis suis remittere ad locū vbi extorsit. Aut illi a qbus vsure fuerunt extorte recesserūt:⁊ tūc procedit ista gl.vt expēsis illorū mittātur. Similis distinctio fit in re legata.vt.l.cum cos.ff.de lega.j.⁊ hoc veruȝ nisi reperiatur aliquis fidelis qui velit gratis deferre vsuras ad personas a quibus fuerint extorte.arg.in.c. significante. de pigno. ¶ † In glo.in ver.facultatibus.in fi.no.gl.in eo.quod dicit quod etiā si aduersarius cessit bonis tenetur ad restitutionem integrā nec habebitur ratio ne egeat:quod intelligitur in foro penitētiali. quod valde no.vnde licet in foro cōtentioso debeat haberi ratio ne egeat post cessionem bonorum.vt not.in.c.ij.de pigno.tamē secus in foro penitētie. ¶ † Item aliud no.ex gl.qȝ vsurarius tenetur restituere vsuras etiam si post restitutionem integram remancat pauper:quia nō debet viuere de alieno. ¶ † In glos.fi.in fi.hic docto.aliqua scribunt ex quibus non habetur clare materia huius gl.⁊c. Et ideo pro clara decisione primo tanq̄ pro fundamento quero nūquid bona vsurariorū sint tacite obligata[a] pro vsuris restituēdis.⁊ gl.videtur velle qȝ sic in.c.tua.j.eodē.et sentit tacite ista gl. Sed Jo.an.in.c.ij.j.eo.ti.lib.vj.dicit hoc nullo iure probari.⁊ idem Fede.consi.xxij.nec in aliquo facit iste text.nam hic nō dicitur quod agatur hypothecaria seu reali actiōe super istis possessionibus:sed tantum dicitur quod possessiones debent vendi. Et ideo cōclude quod vbi bona vsurariorū peruenerunt ad aliquem ex titulo honesto non possunt vēdicari per debētes recipere vsuras sed si possessiones empte ex pecunia fenebri peruenerunt ad tertiū ex causa lucratiua tūc per officium iudicis poterūt vendi:nō aūt eo respectu qȝ possessiones sint obligate:sed quadā equitate quia ex quo res mea vel mihi debita peruenit ad te ex causa lucratiua:tu teneris restituere.l.si ⁊ me ⁊ titium.ff.si certum peta.⁊ sic potest saluari ista glo.inquātum distinguit inter causam lucratiuam ⁊ onerosam. Et pro predictis facit qȝ no.gl. in.c.si quis vsuram.xiiij.q.iiij.que dicit qȝ dominium pecunie vsurarie transit in vsurariū:ergo fortitiꝰ res empta ex illa pecunia:⁊ de hoc aliquid in preal.c.tua. ¶ † Et faciūt hec ad questionē: quidā vsurariꝰ nō habens nisi pecuniam vsurariā sine fraude maritauit filiā:⁊ dedit dotē genero restituendā filie in casu soluti matrimonij:queriť nunquid filia post solutum matrimoniuȝ ⁊ dotē sibi redditā teneatur satisfacere creditoribus[b] ex quo nō assumit alias facultates. Fed.tractauit cōsi.lx. ⁊ consuluit quod si nō in fraudem constituta fuit dos nō teneť filia restituere:licet habeat ex causa lucratiua:quia illa non ex pecunia vsuraria: nam pecunia vsuraria trāsiuit in dominium mariti:⁊ ista est alia pecunia que proficiscitur ex bonis mariti:⁊ sic nō obstabit iste tex.qꝛ loquiť in possessione empta ex pecunia vsuraria:⁊ sic multū restringit istū tex. Et circa hanc decisionem dubitauit do.Anto. Cum dos sit qd vniuersale.vt no.Bart.in.l.j.ff.soluto matrimo.⁊ in vniuersali vna res succedit loco alterius.vt in.l.imperator.in fi.ff.de lega.ij. Itē si filia in potestate erat ergo heres:⁊ prius restitui debent omnia debita.l.fi.§.in cōputatione.C.de iure delibēran. ¶ Sed aduerte quia Fed.loquiť quādo filia non est heres:sed posset dici quod licet non sit heres non debet habere quartam suā nisi primo deductis oneribus ⁊ debitis:⁊ hec decisio videtur satis dubia:⁊ forte de rigore procederet opin.Fede.sed de equitate procederet alia opi. ¶ † Extra glo.quero in quibus pauperibus[c] sit restituēda pecunia vsuraria nō extantibus illis quibus fienda erat restitutio.dicit Hosti.eam restituēdam pauperibus illius loci vbi pecunia fuit extorta:vel illis pauperibus illiꝰ loci cuius fuit habitatoris a quo fuit pecunia extorta. Ratio qꝛ inter illos facilius poterūt reperiri heredes illorū vel is cui dānum datum est. Fede.cōsi. xxxij. tenet quod licet sit hoc consilium nō tamen ex necessitate vnde satis est quod restituatur pauperibꝰ:quod no.vt ibi latius per euȝ. Et ista restitutio debet fieri per epm ꝓm Hosti.⁊ circa hoc instat:sed tu dic melius vt plenius dixi.j.c.cū sit.ꝫ.de iudeis. ¶ † Ultimo pōt hic subijci questio quotidiana ⁊ notabilis.tex.hic dicit peccatum nō remittiť nisi restituatur ablatum nunquid sufficiat remissio illius[d] qui soluit vsurā[e]:vt sic euitetur peccatum absqȝ restitutione reali:⁊ gl.hic tetigit in regula peccatū.li.vj.⁊ cōsuluit qȝ sic. Dy.hoc limitat verū esse qñ vsurarius erat paratꝰ restituere vsuras:alˀs secus. Fed.in cōsi.suis latius tractat:⁊ post multa concludit quod cum ille qui exercuit vsuras lesrit deum ⁊ proximum tenetur vtrisqȝ satisfacere:sed satis videtur satisfecisse proximo si proximus a quo extorsit pure ⁊ simpliciter sine dolo remisit vsuras:nā satisfactū intelligitur qualitercūqȝ volūtati creditoris satisfiat.l.si rē.§. omnis.ff.de pigno.act.⁊ idem Archi.in.c.ij.eo.tit.lib.vj.⁊ hec opi. ꝓcedit ꝓm Fede.etiam si vsurarius cōtinuaret vitiū vsure:sed deo teneť satisfacere per penitentiā. Sed non video qñō possit nunc recte penitere nisi peniteat saltem se exercuisse vsuras ⁊ habeat propositū nūc restituendi si alias remissio non fuisset ita facta qȝ saltem nūc habeat illud propositum licet non habuerit tempore remissionis facte ⁊c.

☞ Uendēs rem plusq̄ valeat ex eo quia differt solutionē peccat nisi valor rei vendite posset variari mutato tempore:⁊ talis venditor non erat tunc venditurus.

Uendens rem maiori pretio ex eo qȝ differt solutionem:quādo sit vsurarius vel non.ꝭ.

3 Ualor rei an attendanť tempore emptiōis ⁊ vēditionis:an tempore absolutionis pretij.

4 Peccatum qñ dubitatur an sit vel nō sit: debemus potius interpretari pro salute anime qȝ sit peccatū ⁊ abstinēdum.

6 Uendens vsqȝ ad dimidiam plusq̄ sit iustū pretium etiam si incontinēti res ⁊ pretiū dentur:nō est tutus in foro conscientie.

7 Usura non est si quis dederit alicui certā pecunie quātitatē cū pacto vt ipe ⁊ sui hr̄edes reddāt certam quantitatem singulis annis.

8 Usura nō est si qs occurrat sue reipub.que dat sibi tātum omni anno:⁊ nō potest ille talis sortē principalem repetere.

1 **In ciuitate.** † Uendēs reȝ plusq̄ valeat: quia solutioneȝ differt peccat:nisi dubiuȝ sit an tēpore solutiōis erit valor rei variatus ⁊ vēditor nō erat venditurus tēpore quo vēdidit. Hoc dicit ꝓȝ cōmunē intellectū. communis diuisio.secunda isti:licet autē. ¶ Casus literalis. Quidam mercatores emūt piper cinamomū seu alias merces que tpe vēditiōis nō valent vltra quinqȝ libras.⁊ promittūt se soluturos in termino cōstitutio sex libras.qrebať vtrū talis contractꝰ esset vsurariꝰ. Respon.papa qȝ licet talis cōtractꝰ ex forma tali vsurarius non possit iudicari tamē vēditores nihilominꝰ peccatum incurrūt:nisi dubiū esset merces illas plꝰ vel minus valituras tempore solutiōis faciēde: et ideo qui sic contrahunt melius facerēt: et bñ sibi cōsulerent si a tali cōtractu abstinerent: cum hominū cogitatiōes deo occultari nō possunt. Ber.

2 ¶ † No.j.quod ex contractu emptionis lȝ maius pretiū debito īteruenjat soluendum certo tempore post venditionē non resultat formalis contractus vsurariꝰ:vnde ex forma sui nō potest dici vsurarius ⁊ hoc ideo quia vsura cōmittitur regulariter ex mutuo. Sȝ vbi fraudem contrahentes habent in mēte:tunc vsura committitur:si propter hoc statuitur maius pretiū: quia solutio differť.fingiť enim solutio facta ab ipso emptore:⁊ pretium sibi restitutuȝ quasi cōtrahatur de nouo mutuuȝ cum lucro illiꝰ excessus qui erat in pretio.nam plus valet ꝙ in veritate agiť q̄ qȝ simulate concipitur.C.plus vale.qȝ agiť.ī rubro ⁊ nigro.⁊ in.c.per tuas.q filij sint legitim̄. Et an teneanť restituere isti tales in foro anime illum excessum pretij dicam in.c.cōsuluit.j.eodē.

3 ¶ † Secundo no.ꝙ verus valor rei attēditur ꝓȝ tempus emptiōis.et vēditiōis.vt in.c.cū dilecti. de emptio.⁊ vēdi.⁊.l.ij.C.de rescin.vē. hoc verū nisi dubiū sit tempore solutionis pretij res sit minus vel plus valitura[f] vt ī tex.⁊ vēditor nō erat alˀs vēditurus tpe cōtractꝰ ꝓ valore nūc currēte istis enī duobus cōcurrētibꝰ vt habetur hic ⁊.c. fi.j.eo.nō attēditur valor existēs tēpore cōtractꝰ. qȝ est singulariter notādū pro limitatione illiꝰ c.cū dilecti.⁊ illius.l.ij.

4 ¶ † Tertio no. ꝙ vbi cōtractus est dubius an scȝ cōtinet in se peccatū vl̄ non debemus potius abstinere a tali cōtractu[g]: qꝛ in dubio debemus capere partē magis tutaȝ anime etiaȝ si illa pars videatur durior respectu corporis.⁊ no.gl.in.c.vnico.de seru.facit.c.significasti.⁊.c.ad audiētiam.de homi.

5 ¶ † No.ex fi. litere arg.ꝙ in foro cōtentioso nō posset vēditor cōuinci ex forma huius contractus de vsura:qȝ intelligo nisi cōfiteať ꝙ alˀs erat vēditurus tpe contractus pro iusto pretio:vel certum sit qȝ plꝰ non valet res tempore solutionis pretij.

6 ¶ † In gloss.j.in fi.no.gloss.videtur enim permittere de iure canonico deceptionem vsqȝ ad dimidiū iusti pretij quando res ⁊ pretiū sunt de presenti:secus qñ differtur solutio pretij.qꝛ tūc id ꝙ est vltra verū pretiuȝ videtur constitutū ꝓpter illā dilationem pretij: et non quod res valeat tātum. Sed gl.x.q.ij.hoc ius porrectū.dicit quod ecclesia non debet alium decipere in contractu: vñ si offeratur aliquid plus debito non debet illȝ capere. Item putat hic do.Ant.in personis eccle-

a ¶ Tacite obligata. Adde Lapū alleg.lxxxiiij.
Zacharias.

b ¶ Teneať satisfacere creditoribus. Adde Bar. in.l.etiā.§.fi.⁊ ibi oīno Alex.col.fi. ver.vlti.inquātū bar.ff.sol.ma.vbi se remittit ad theologos.⁊ Pe.de ancha.in regula peccatum.lib.vj.

c ¶ Quibꝰ pauperibus. Adde Jo. an.in sua nouela c.ij.e.titu.libr.vj. Jo.cal.in.c.fi.eo. tit. Pet.de vbal. iiij. parte principali in suo trac.ꝺ vsu.co.ix.⁊ paul. de cast.cōsi.cxlvi.

d ¶ Remissio illiꝰ Adde Anch.cōsilio.ccccxxx.et.ꝫ. positum fuit.
Sebasti. Sapia.

e ¶ Usuram.vide Laurē.de rodul. in trac.de vsuris. in.ij.parte.q.viij. vbi ꝫ hec opponit.d.c.ꝑ tuas.j. eo.⁊ soluit vt per eum.

f ¶ Uel plus valitura. Adde alex. consili.lxxij.j.libr. Ludo.roma.consil.ccccvj.
Sebasti .Sapia.

g ¶ Cōtractu. Uide Fel.in.c.auditis.col.xxiij.vers. limita scdo. ꝫ.de prescriptio.

¶ De hac questione si aliquis emat pro certa pecunia annuum reditum quo ad vixerit. Item si aliquis daret ecclesie fundum vel pos. quã habet cum hoc quod ecclesia teneatur eũ alere toto tempore vite sue et pro alimentis datur tantum in anno ⁊ post mortem fundus sit ecclesie an tales contractus sint liciti propter incertitudinem quia posset mori intra annũ. Itẽ posset viuere .lxx. An. Et qd si iste q dedit pecuniã tali modo vixit tanto tẽpore qd reditus percepti sunt maiores ꝙ pecunia quã dedit an in foro consciẽtie teneatur reddere illud pl⁹ vltra id qd dedit. de istis q. vid Jo. an. hic ⁊ in addi. Spe. in eo. ti. super rub. ⁊ do. Lau. d rodu. in sua repeti. c. cõsuluit. s. e. ⁊ in. ij. pte. in. q. xv. Cyn. ⁊ Bal. in. l. si pater puelle. per illũ text. C. de inoffic. tes. Cy. Bar. Ange. ⁊ Sali. in. l. ea. pactiõe. C. de vsu. Paul. ⁊ d. Alex. in. l. de fideicommisso. C. de trãsa. Ludo. ro. in cõsi. cccxxiij. inci. pro pleniori discussione ĩ tertio dubio ad finem.

¶ Adde quo ad qõ. hic tactaz per Abba. Ludo. ro. consi. ccciij. ⁊ Fed. cõsil. cciij. ⁊ q ad q. tactam per addentẽ vide originaliter Old. cõsi. ccviij. ⁊ Anto. de but. consi. xvij.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Licitũ. Uide multa per Alex. ⁊ Jas. i. l. si pater puelle. C. de ioffi. test, post Bal. ibi q refert opi. theologorũ. ⁊ Ro. in cõsi. ccxxiij. in tertio dubio ad fin.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Quorũ laici. Uide Alex. in. l. si nõ sortẽ ĩ prin. ff. de cõdi. inde. Fel. in. c. cũ sit generale. col. ij. ver. respectu vsure. s. de foro compe.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Conquestus. Per istum tex. dicit Rom. in. l. diuortio. §. ob donatiões. ff. soluto matri. qd quãdo creditori daretur res pignori ĩ quo creditor haberet directum dominium ⁊ debitor haberet tãtũ vtile: fructus percepti ex re pignorata per creditorem non computantur in sortem nec eam extenuant.

siasticis ⁊ etiam in laicis quo ad forum aĩe. Sed Jo. calde. in. c. nauigãti. j. eo. in repeti. dicit qd iura permittẽtia deceptionẽ vsqꝫ ad dimidiam iusti pretij hebent intelligi quãdo deceptio venit in re ipsa. secus autẽ vbi dolus dedit causam cõtractui vel incidit in contractum: quia tũc debet illud qs restituere: non enim est verisimile qd ius canonicũ conditum instinctu spiritussancti. vt in ca. si quis diaconus. l. distin. approbet hãc deceptionẽ dolosam ⁊ hoc bene no. ¶ Ex hoc ergo dicendũ quod vbi ex coniecturis potest apparere de dolo ex ꝓposito potest compelli clericus etiã in foro contẽtioso ad restituendum id quod habuit vltra verũ pretium: ⁊ idẽ puto in laicis saltẽ in foro ecclesiastico. ¶ In gl. in ver. ex forma ibi. omnem esse est ex forma. no. gl. iuncto tex. ⁊ vult id quod dicitur quotidie forma dat esse rei. ¶ Sed glo. hic nõ respondet: quia in isto casu nõ iudicatur ille cõtractus ex forma sed ratio colligitur ex gl. in ver. venditores. ⁊ est illa propter intentionem depravatã istius venditoris ⁊ sic nota qd nõ semper attenditur forma quo ad iudicãdũ qualitatẽ cõtractus quia plus valet qd agit ⁊c. vt dixi. s. ⁊ facit quod no. Bart. in. l. cotem ferro. ff. de pu. ⁊ l. si vno. ff. locati. ⁊. s. dixi rationẽ quare iste contractus ex forma sui non erat vsurarius. ¶ † Extra glos. queritur de notabili ⁊ quotidiana questiõe. nũquid sit licitum[a] dare alicui centũ: vt ipse singulis annis in perpetuum seu ad vitam suã seu heredũ det sibi certũ annuũ reditũ: puta quinqꝫ. Hostien. ⁊ Innocen. ⁊ cõiter omnes doc. sequẽtes dicũt qd sic: siue istis annuus reditus constituat ex reditibus alicuius fundi vel domus siue ex laborib⁹ libere persone vel serui: q non potest dici qd hoc sit vsura: cum in veritate nõ interueniat mutuum: vnde licitum est isti emptori petere pretium ad libitũ. Sicut ergo potest quis emere libere totam possessionem vel capere possessionẽ in emphyteusim vel emere annuum reditum iam cõstitutum ab antiquo: ita licitũ est de nouo constituere ⁊ emere. nec ob. si dicatur quod tractu tẽporis poterat iste ꝑcipere plusꝙ sit pretium: q hoc etiam cõtingit in cõtractu emptionis ⁊ in cõtractu emphyteutico. Item iste emptor exponit se periculo: q forte ille venditor efficitur inops: ⁊ per hoc non obst. illud ca. nam hec res erat in presenti: sed pretium dilatum: sed in questione proposita res ⁊ pretiũ sunt in presenti. Item hic nulla fraus: et per hoc idem dicunt docto. in actione empti: nam habes actionem cõtra Titium ad mille nõ est peccatũ quod ego emam pro octingentis: quia hec est vera venditio ⁊ expono me periculo cum dubius sit euentus litis: nã posset ille debitor effici pauper vel fugere. Sed si aliquis reciperet centum ⁊ constitueret se daturum omni anno plusquã reciperet tũc hoc esset illicitum: quia nõ posset proprie dici emptio annui reditus. ¶ † Ex his infertur ad questionem. Uenetijs ⁊ Florentie tempore necessitatis ciues cõpelluntur subuenire communi: ⁊ commune postea statuit libere eis lucrum: vcꝫ quinqꝫ pro centenario ⁊ quandoqꝫ minus ⁊ nõ possunt ciues illud capitale repetere: sed bene possunt vẽdere alteri nunquid committatur hoc casu vsura. Communiter Moder. hic ⁊ in cap. fina. j. eodem dicunt quod non per hoc dictũ Innocen. nã ciuitas habet reditus vnde videtur cõstituere annuũ reditum ex reditibus suis. Item hic non est mutuum: quia ciues compelluntur subuenire cõmunitati ⁊ non possunt repetere quando volũt: licet commune possit se exonerare ab illo debito soluẽdo capitale. Item commune libere constituit lucrum. facit. c. ⁊ si questiones. de simo. ⁊. j. q. ij. sicut. ⁊ de similibus questionibus tractabo in c. fi. in fi. j. eo. Abbas.

1 ☞ Usurarius monitus nõ desistens si fuerit clericus ab officio ⁊ beneficio suspenditur: si laicus excommunicatur.

2 Usura est crimẽ de quo cognoscit iudex ecclesiasticus etiã inter laicos.

3 Usurarius non tenetur ad aliquam satisfactionẽ si creditores liberere miserunt.

4 Pene quãdo sunt plures in vno delicto: iudex potest eligere quã vult. Pena illa est primo infligenda: que verisimiliter plus timetur.

PRaeterea. † Usurarius monitus nõ desistẽs si clericus est ab officio ⁊ beneficio suspẽdit: ⁊ si laicus excõmunicatur. hoc dicit. secũda pars ibi: si laici. ¶ Casus literalis. Dubitabatur de pena vsurarij moniti ⁊ non desistentis. Cõsultus papa respondet mãdãdo cuidam epõ quatenus omnibus parochianis suis vsuras recipere interdicat qd si facere contempserint si clerici fuerint, illos ab officio ⁊ beneficio suspendat: si laici eos excommunicet vsqꝫ ad debitã satisfactionẽ. Ber. ¶ No. primo ex tex. ibi: vsuras recipere. qd nedũ prohibetur quis vsuras exigere: sed etiam recipere: ⁊ hoc qñ ꝓpter lucrum inducitur ad mutuũ: secus autem quando spõte aliquid offertur: ⁊ iste erat alias mutuaturus. arg. in. c. dilectus. de simo. ⁊. j. q. ij. sicut. ¶ Nota scdo qd clericus vsurarius non est ipso facto priuatus nec suspẽsus ab officio ⁊ beneficio: sꝫ debet suspendi vt hic patet. ⁊ potest etiam priuari ⁊ deponi. vt in. c. j. in fi. s. e. ¶ † Tertio nota quod laici[b] subsunt ecclesie: quo ad istud crimẽ vsurarum ⁊ possunt excõmunicari in vita vt desistant ⁊ satisfaciant de preteritis: ⁊ male faciũt epi hoc non exercentes expectantes tantum tẽpus mortis: nam ipsi peccant patiendo alios peccare vt. xiij. dist. ephesijs. nam melius esset ante tẽpus occurrere quam post causam vulneratã medicinam querere. l. fi. C. in quibus cau. in integ. restitu. non est neces. ¶ † Ultimo nota ibi. vsqꝫ ad condignã satisfactionẽ. qd iste tex. loquitur magis large quã tex. in. c. cum tu. s. e. nam ibi dicitur qd debet restitui ablatũ: et hic sufficit satisfactio: nam verbum satisfacere est magis latum ꝙ verbũ restituere: quia qualitercũqꝫ voluntati creditorum satisfaciat dicitur esse satisfactum. l. si rem. §. omnis. ff. de pigno. acti. sed non sic cõtingit in restitutis quia restitutio est in pristinũ statũ repositio. sed illud verbũ non debet ita stricte capi: sed large modo predicto: et ideo sufficit libera remissio creditorũ absqꝫ reali restitutione: vt dixi in. d. c. cum tu. ¶ † In gl. fi. ibi: primo inflicta pena ⁊c. vult ergo gl. qd iudex debet primo incipere a penis illius. c. quia. s. eo. ⁊ si non ꝓficiunt debent tamẽ recurrere ad istam. puto hoc esse equũ vt incipiatur a mitiori pena. vt dicit glo. in. c. cum tu. s. eod. Sed tamen puto quod sit in optione iudicis a qua pena potius incipiat: q ex quo varie pene in iure statute sunt potest iudex imponere illam que sibi videtur vt in. c. qm̃ frequenter. in fi. s. vt lite non contest. maxime suaderem hodie vt inciperetur ab ista: quia ille pene parum timentur ⁊ carẽtia sepulture contingit post mortem vnde melius est in vita hanc penam exercere ⁊ ante tempus occurrere ⁊c. vt. s. dixi. Abbas.

1 ☞ Fructus rei pignorate computantur in sortem: nisi creditor habeat in re pignorata directum dominium. nu. 4. et. 5.

2 Usure non debẽt nec possunt exerceri non solum per singularem personam, sed etiam per vniuersitatem.

3 Pignus potest consistere in re propria respectu iuris quod alius habeat in ea.

6 Usura non committitur si aliquis ponit pecunias in bancho et inde accepit aliquod lucrum honestum: vel si mutuatarius non restituit in termino ⁊ aliquid petitur ab eo ratione interesse.

7 Pactum de reuendendo facit presumi contractum vsurarium conuictum cum modicitate pretij ⁊ emptor consueuit vsuras exercere.

8 Casus in quibus non committitur vsura vltra sortem accipiendo.

9 Prelatus tenetur si potest acquirere ecclesie ⁊ non acquirit.

COnquestus.[c] † Fructus rei pignorate cõputari debent in sortẽ ⁊ excipit vnũ casum. primo ponit decisam questionem. scdo prouisionem ibi: discretionem ibi: discretionẽ ibi: nisi. ¶ Casus literalis. Querebatur quid esset fiendum de pignorum fructibus. Cõsultus papa respõdet quod fructus pignoris semper computandi sunt in sortẽ: nisi terra ipsa fuerit de feudo monasterij. Ber. ¶ † Nota primo ex text. iuncta suprascriptione quod nedum singularis persona prohibet exercere vsuras: sed etiam vniuersitas. ⁊ sic ciuitas non potest impune exercere hoc crimẽ: licet non habeat animam: nam vniuersitas peccare potest. de quo dic vt plene dixi in. c. dilectus. de simonia. ¶ † Secũdo not. quod habens ꝓprietatem rei potest capere in pignus rem cuius vsusfructus pertinet ad aliũ. quod ergo dicitur quod in re propria non cõsistit pignus. l. rem alienam. ff. de pignor. actio. ꝓcedit tantum quãdo res est omnino sua: secus si alias habet aliquod ius in illa re: tunc respectu illius iuris potest cõstitui pignus. ¶ † Itẽ nota quod creditor habens proprietatem rei pignorate nõ tenetur cõputare fructus in sortem: quasi consolidetur tunc vsusfructus cum proprietate: ⁊ est casus valde notabilis. ¶ † In gloss. ij. ibi: ⁊ hoc fauore ecclesie. Idem puto ⁊ fortius

fortius in laicis: nam magis debet ecclesia abstinere a contractu vsura
rio ꝙ̄ laici. argu. in. c. per tuas. de donatio. simile in. c. super eo. Potest
ergo quilibet etiam laicus hoc casu licite nō computare fructus in sor
tem[a] ex quo proprietas est sua. quasi cōsolidetur vsusfructus cum pro
prietate de quo etiam no. in. c. j. de feu. ⁊ facit quod no. glo. in. c. j. s̄. eo.
¶ In eadem glo. ibi. non quasi vsure sed quasi interesse. ¶ † No. glos.
singulariter. Sed potest dubitari in quo consistat istud interesse: ⁊ do.
Pet. de anch. cōsuluit quod nō solum cōsistit in dāno habito: sed etiā
in lucro cessante: vt si iste venditor erat solitus mercari: vnde si habuis
set pretium in termino cōstituto forte lucrat⁹ fuisset in mercimonio[b].
Item passus est damnū in alio: quia ille emptor percepit fruct⁹ quos
iste percepisset si habuisset rem. Idē puto in istis viduis que solent po
nere pecuniā in banchis ⁊ aliquod lucrum consequi[c] ex honesto matri
monio. vt in. c. per vestras. de dote post diuor. resti. Et iste rationes cō
cludunt idem esse in mutuante. vt si debitor non soluit in termino non
possit haberi post terminū respect⁹ ad lucrū cessans dūmodo sit talis
persona quod verisimiliter iuste fuisset lucrat⁹: ⁊ habebit estimare hic
iudex. p hoc adduco tex. in fi. de eo quod cer. lo. l. ij. vbi dicit qđ in hoc
interesse habebitur ratio lucri cessantis[d]. Idem Innoc. in. c. sacro. de
sen. excō. Idē gl. in. l. curabit. ff. de act. emp. facit quod no. in. l. iul. §. of
ferri. ff. eo. ⁊ hoc tene perpetuo menti vt sic etiā de iure canonico possit
peti aliquid vltra sortem ratione interesse non solum damni contingē
tis: sed etiam lucri cessantis. ¶ † In eadem gloss. ibi: si modicum esset
pretium: presumitur cōtractus in fraudem vsurarū. no. hanc gl. singu
larem. expresse enim sentit qđ pactū de retrouendendo cōiunctum cū
modicitate pretij facit contractū presumi vsurariū presertim si iste em
ptor cōsueuit vsuras exercere. de hac materia vide plene i. c. ad nostrā.
de emp. ⁊ vend. ⁊. c. illo vos. de pignori. ¶ † Et in fi. glo. hic glo. excipit
sex casus in quibus aliquid licite recipitur vltra sortem. sunt ⁊ alij ca
sus. Et septimus casus s̄m ordinē materie est in fideiussore qui soluit
vsuras creditori de quo tamen dic vt plene notat Ioan. and. in regula
damnum. de regulis iuris. lib. vj. in mercu. Octauus casus est quando
emitur annuus reditus de quo dic vt dixi in. c. in ciuitate. s̄. eo. Non⁹
est ratione dubij: vt in. d. c. in ciuitate. de quo dic vt ibi dixi. Decimus
quādo aliquid gratis datur cessante praua intentione: vt in. c. dilect⁹.
de simo. ⁊. j. q. ij. sicut. Undecim⁹ quādo ratione mutui creditor subijt
laborem: tunc in compensatione laboris potest fructus non computa
ri in sortem s̄m Hosti. quod bene not. ⁊ remittit ad summam. eo. tit. §.
in aliquo. Duodecimus casus quando ratione administrationis tene
batur quis collocare pecuniā in emptione prediorum: vt tutor. si enim
non collocet pecuniam pupilli in predijs emendis tenetur soluere vsu
ras ⁊ poterunt peti de iure canonico ratione lucri. l. tutor. §. si post de
positionem. ff. de admi. tut. ¶ † Et nota hic contra prelatos nam etiā
ipsi tenentur si possunt acquirere ecclesie ⁊ non acquirunt. xij. q. iiij. ca.
quicunqʒ. ⁊ vide ad predicta quod no. xiiij. q. iij. in summa. ⁊ alium ca
sum vide per no. per me. in. c. post miserabilem. j. eo.

1 ☞ Heres vsurarij siue filius siue extrane⁹ tenetur vsuras restituere: ⁊ ad hoc potest compelli quasi ex contractu inito cum defuncto. 2.

3 Bona vsurariorum nō sunt tacite obligata creditoribus vsurarū. 7. et ideo si venerūt in alios quocūqʒ titulo singulari non subiacent restitutioni, nisi sint empta ex pecunia vsuraria ⁊ tunc distinguitur. vt. j. nu. 8.

4 Heres vsurarij potest compelli ad restituendas vsuras per easdem penas per quas poterat ipse vsurarius compelli.

5 Rescriptum impetratum contra aliquem qui tempore date erat in humanis habet vires contra eius heredem: etiam re integra.

6 Heredes vsurarij tenent̄ ad restituendas vsuras pro portionibus hereditarijs: sed si vnus effectus est nō soluēdo alter tenetur insolidū. 10.

9 Opinio communis doctorum si est falsa non est admittenda: ⁊ contra ipsam legitime pronuntiatur.

10 Heres non tenetur vltra vires hereditarias etiam non confecto inuētario ad restituendas vsuras defuncti.

11 Heres non confecto inuentario non tenetur in foro penitentiali.

12 Pene in foro anime non debentur.

Constitutio non continens iniquitatem ⁊ facta ab habente potestatem an sit obseruanda in foro anime.

1 Tua nos. ¶ † Heres vsurarij filius vel extraneus vsuras extortas per defunctuʒ restituere compellitur. h. d. Cōmunis diuisio. Secunda ibi tue. ¶ Casus literalis. Quesitum fuit a papa quid sit obseruandum de filijs vsurariorum qui eis succedunt in crimine vsurarum aut etiam de extraneis heredibus ad quos bona illa peruenīūt. Respondet Papa ꝙ filij eadem districtione cogendi sunt vsuras restituere qua parentes eorum cogerentur si viuerent. ⁊ idem est faciendum de heredibus extraneis. Bar. ¶ † Nota primo ex textu quod licet defunctus decesserit in peccato vsurarum: vt q̄ non restituit nec mandauit restitui vsuras tacite vel expresse nihilominus heres eius compelli debet ad ipsas vsuras restituendas ⁊ sic punitur heres ex delicto defuncti: licet nō apparet defunctum non penituisse. ⁊ hoc ideo potest intelligi: quia ipsa bona peruenerunt ad heredem: vel quia iste heres non conuenitur precise ex delicto defuncti: sed ex contractu vel quasi gesto cum defuncto.

a ¶ Fructus in sortē. ⁊ ideo dixit sing. Lu. pō. per istū tex. ⁊ p tex. in. d. c. j. s̄. de feu. ꝙ quotiescūqʒ creditori daret̄ res pignori in qua creditor haberet directū dn̄ū ⁊ debitor haberet tm̄ vtile puta q̄ emphyteota daret rē emphyteoticā pignori dn̄o directo vel q̄ vasallus daret feuduʒ pignori dn̄o ꝙ isto casu fruct⁹ ꝑcepti ex re pignorata p creditorē nō cōputant̄ in sortem nec cā extenuant. no. fuit per Lud. pon. in. l. diuortio. in. §. ob donatio. ff. so. ma. vide abb. i. c. at si clerici. in. ix. co. ver. itē ibi. s̄. de iudi. ⁊ in ca. lʒ ex suscepto. ad fi. s̄. de fo. cpe. adduco alium casum singularē in quo fruct⁹ nō cōputant̄ i sortē. vʒ qn̄ debitor iurauit nō molestare donec sortē soluerit abb. i. c. ad nostrā. nu. ij. s̄. de iureiuran. Aeneas de falco.

indebite enim recipit vsuras de quo dicenduʒ vt in. c. Michael. j. co. ⁊ sic responde ad contrarium quod formari posset ad notata per me in. c. in literalis. s̄. de rapto. ¶ † Nota secundo arg. optimum ex tex. quod bona vsurariorum nō sunt obligata creditoribus pro vsuris restituendis. textus enim se hic nō refert ad bona seu ad illos ad quos peruenerunt bona. sed tantum ad heredeʒ ipsius defuncti. cum enim consultatio sit facta in genere videlicet: quid de extraneis ad quos bona vsurariorum peruenerunt. papa in responsione se astrinxit ad heredes: ⁊ sic illi quib⁹ vel ad quos peruenerunt bona vsurariorum titulo singulari non possunt conueniri ⁊ compelli ad dimittendū ipsa bona quod est contra gl. hic ⁊ cum ea latius. j. subijciā. ¶ † Tertio nota ibi: ea sunt districtione cogēdi ⁊c. quod heres vsurarij potest compelli ad vsuras restituendas per penas positas in cōcilio literan. ⁊ per alias per quas poterit compelli defunctus. si ergo non restituit potest excōicari nec admittetur ad cōionē altaris: nec ad sepulturam ecclesiasticā. ¶ † Et facit iste tex. in ar. qđ per rescriptū impetratū contra vsurariū possit cōueniri heres etiā re integra: ꝙ quidā non admittūt dictū tn̄ in se est verū ⁊ idem in quocūqʒ alio vt heres possit cōueniri ex rescripto impetrato contra defunctū si tēpore date viuebat defunctus q̄ censetur eadē persona cū defuncto. in aut. de iureiur. a mori. presti. xxxv. qō. iij. §. hac autoritate. de hac tamē materia plene no. in. c. significasti. de rescrip. ⁊ in regula is qui. de re. iur. li. vj. in mercu. ¶ In gl. fi. † in fi. ex hac gl. colligunt̄ due conclusiones. Prima est ꝙ heredes vsurarij tenentur restituēdas vsuras non insolidum sed pro hereditarijs portionibus vt si vnus habuit duas partes hereditatis tenetur ad duas partes vsurarū ⁊ alius tenet̄ ad partē tertiā ⁊ hoc nō est speciale in heredibus vsurarij: sed idē est regulariter in quibuscūqʒ heredibus: q̄ actiones cōpetētes cōtra defunctū diuise sunt per legem inter heredes ex hereditarijs portionibus. l. j. ⁊. ij. C. de here. actio. ⁊. l. pacto successorū. C. de pact. Secūda conclusio gl. est ꝙ altero heredum effecto non soluendo alius pt̄ cōueniri in totuʒ q̄ bona vsurarij sunt obligata p vsuris restituēdis. Et ex hoc vltimo posset colligi tertia cōclusio: sed hoc vltimū dictum esse verum videretur etiā qđ si alter heredū esse soluendo posset vnus cōueniri insolidū inquantū sufficiūt bona ad eū deuoluta si ageretur hypothecaria. ¶ † Et incipiēdo ab hoc vltimo scias qđ cōmunis opi. antiquoruʒ fuit illa de qua in ista gl. videlicet qđ oīa bona vsurariorū sunt tacite obligata[e] de quo vide gl. in. c. ꝙ̄ꝙ̄. eodē titu. lib. vj. in ver. facultas. in fi. Sed moderniores cōmuniter tenuerunt oppositū vt Hosti. hic ⁊ Io. an. in. d. c. ꝙ̄ꝙ̄. dicendo hanc hypothecā nullo iure ꝓbari ⁊ Fede. consil. xxij. dicens ꝙ ex quo ista hypotheca est iure expressa nō debet per doct. interpretatiue induci: ⁊. c. cū tu. s̄. e. nō loquit̄ generaliter de omnibus. sed de bonis emptis ex pecunia vsuraria. nec etiā ibi probatur. vt ibi dixi qđ illa bona sunt obligata. licet empta de pecunia fenebri. sʒ quod possunt vendi ⁊ ideo hic no. dicit Hosti. qđ ille ad quē bona vsurariorū peruenerūt titulo singulari siue ex cā lucratiua siue ex cā onerosa nō pōt molestari sup illis bonis etiā pro vsuris restituēdis. ar. in. l. eris alieni. C. de do. al's multi illaquearētur. ¶ † Sed in bonis emptis ex pecunia vsuraria potest procedere illa distinctio an ex cā lucratiua vel ne: vt ibi no. Et hec opi. vt. d. Ant. refert fuit al's in facto seruata: nec curādū de cōi opi. antiquorū ex quo iure nō probat̄. ¶ † No. bene hoc dictū ꝙ licite iudicat̄ ꝯ cōem opi. doc. ⁊ etiam gl. qn̄ illa opi. iure nō ꝓbat̄[f]. ⁊ ita dicit singulariter

b ¶ In mercimonio. Adde viden. Lu. ro. consi. cj. ⁊ sing. suis. fo. viij. Alex. cōsi. ccxx. et ccxxj. ij. libr. Abb. cōs. vij. ⁊. lx. ij. lib. ✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ In mercimonio. Vide multa allegata p alex. in l. diuortio. in p̄n. in. iij. chart. ff. sol. ma. vide mod. i. l. iij. §. fi. ff. de eo qđ cer. lo. Are. in ꝯsi. clviij. ici. visis diligenter. vbi vult ꝙ etiā iteresse lucri cessantis possit peti ab eo q venit contra pactū.

c ¶ Lucrū conseq. adde vidēdū ancha. ꝯsi. xcij. ⁊. cxlix. Lu. Ro. consi. cccccxij. Paul. de ca. consi. ccclxxxv. in p̄mo impressis. ⁊ vide qđ voluit abb. consil. xxxix.

d ¶ Lucri cessantis. adde vidēdū. late Lud. ro. cōsi. cxxix. ⁊ ꝯsi. clxxxviij. ⁊ ibi an pecunie deposite pro emendis predijs computentur inter immobilia.

e ¶ Obligata. addē lap. alle. lxxix. vbi vide de alia. q. hic non tacta. ✠ Sebasti. Sapia.

f ¶ Nō ꝓbat̄. vide deci. in cōsi. lxxiij. i vl. co. ver. nō obstat si dicat̄. Ias. in. l. vt vim. colū. pe. ff. de iust. ⁊ iu. Feli. in. c. j. col. pe. s̄. de constitu.

Jo.an.in.d.c.j.de consti.ꝙ vbi cõis opi.est euidẽter falsa nõ tenetur illã iudex sequi ⁊ qd iudex acutissimi ingenij debet hoc existimare.pro hoc facit c.j.C.de ve.iu.enu.Et hodie põt dici ꝙ ista sit cõmunis opi.cũ oẽs sequẽtes eã teneãt.Et ex predictis põt inferri ꝙ prima conclusio glo.sit vera:vt teneantur pro hereditarijs portionibus:⁊ secunda cõclusio sit falsa tanꝙ fundata super opiniõe dãnata.Si eñ bona nõ sunt obligata ergo alius heres non tenetur insolidũ altero effecto non sol10uendo.¶ †Doc.tamen communiter tenẽt illam cõclusionẽ:que vt dicit do.Ant.⁊ bñ posset pra-a cticari fauore anime[a] vt sic liberet facilius aĩa defuncti ex integra satisfactione.vnde iuris rigore nõ videt cõclusio vera.vnde ⁊ Jo.cal.dicit ꝙ si diuisio fuisset facta inter heredes tunc alter nõ conueniretur insolidũ:puta qꝛ creditores receperunt portionẽ illius extra iudicatũ vel conuenerũt eũ 11 super parte sua tantũ.¶ †Extra glo.quero quid si bona defuncti nõ sufficiunt ad vsuras restituẽb das:nũqd heres teneat de suo[b]:Hosti.hic qd sic si non cõfecit inuentariũ.l.scimus.§.de iure deli. Sed ipsemet Host.in summa hãc suã opi.in pluribus locis positã modificat ⁊ restringit ad forũ cõtentiosum notabiliter cõcludes qd in foro anic me nõ tenetur[c] heres lꝫ inuentarium nõ cõfecerit vltra vires hereditarias.⁊ hoc in summa in ti.de testa.in.§.pe.versi.quid si non sufficit.⁊ sequitur Jo.an.in.c.ij.e.ti.li.vj.in nouel.Fed.tamẽ vt ego dixi in.c.in literis.§.de rap.tenuit etiã qd in foro iudiciali heredes vsurarij non tenent vltra vires hereditarias etiã si non confecerint inuẽtarium: qꝛ tenetur ex delicto defuncti:⁊ hoc casu ius canonicũ non astringit vltra vires hereditarias:vt dixi in.d.c.in literis.⁊ dic vt ibi.Sed aduerte qd si nos tenemus heredem cõueniri precise ex delicto defuncti nõ posset procedere opi.Fede.quaꝫ ponit Jo.an.⁊ sequit in.d.c.ij.sed si tenemus heredẽ cõueniri ex cõdictione indebiti:⁊ sic potius ex quasi ꝯctu:vt no.glo.in.c.Michael.§.eo.nõ video ꝙ opi.Fed.possit ꝓcedere.tñ illud teneo ⁊ dico valde notãdum ꝙ nullo casu in foro aĩe tenet heres vltra vires hereditarias.ratio qꝛ lex inducẽs oppositũ est fundata super presumptione:qꝛ presumit plus fuisse in hereditate sed in foro anime de omnibus creditur cõfitenti:⁊ ex quo cessat ratio legis debet cessare ipsa lex.⁊ ꝑ hoc.c.significasti.ij.de homicidio.⁊ qd no.Inno.in.c.qꝛ ple12 riqꝫ.in fi.de immu.eccle.¶ †Item qꝛ in foro anid me[d] non habet locum solutio pene:satis est satisfacere vt dicit gl.sing.xij.q.ij.fraternitas.⁊ sequit Fede.⁊ Jo.an.vbi supra ꝙ lex cõdita ab habente potestatem nõ continens manifestã iniquitatẽ debet seruari etiam in foro anime:debet intelligi qñ non cessat ratio legis in foro anime seu eadeꝫ est ratio in vtroqꝫ foro:aľs secus.vt in.ca.tua.de spon.⁊ hoc bene notabis.

1 ☞ Uendens rem pro maiori pretio eo qꝛ solutionem differt vsurarius est.

Usurarius est qui mutuat ea mẽte vt inde aliqd lucrum habeat.3.

2 Usurarius est ille cui debitor libere aliquid vltra sortẽ dedit si ipse habeat mentem deprauatã:vel nõ fuisset aľs mutuaturus nisi sperasset aliqd cõsequi.⁊ tenetur restituere.5.in vtroqꝫ foro.6.

Usurarius debet restituere vsuras lꝫ creditores remiserint:qñ ipse habeat mentem corruptã omnino nolle ipsas restituere.

4 Usura committitur etiam si quid modicũ vltra sortem recipiatur.

7 Usurarius est ille qui prorogat terminũ debitori aliquo accepto.

8 Obligatio antidoralis si cõmittitur in pactũ nõ inducitur vsura:verbi gratia mutuo tibi decẽ cũ pacto ꝙ alia vice tu mutues mihi decem.

1 Consuluit. ¶ †Mutuans ea mente:vt vltra sortẽ aliquid recipiat tenetur in foro anime ad illud restituendum si ex hoc aliquid consecutus est.Idem in nõ dãte parabolam iuramenti nisi aliquid inde recipiat:⁊ idem in vendente re in plus ꝙ valeat quia differt solutionẽ.hoc dicit.in prima ponitur cõsultatio tria continens.in secunda simul ad omnia respondet ibi:verum: ¶ Casus literalis.Tres questiones hic formantur.Prima est talis. Aliquis mutuat pecuniã sine aliquo pacto vel conuentione:eo tamen animo vt aliquid vltra sortem accipiat queritur an talis saltem in iudicio anime vsurarius sit cẽsendus.Scda questio est.Aliquis mutuauit: pecuniam ad certum terminum:termino adueniente creditor nõ vult dare parabolam donec aliquod emolumentũ percipiat non tamẽ aliquid petit vel exigit a debitore:queritur vtrum iste eodem crimine cũ primo inuoluatur.Tertia questio est.Aliquis negotiator vendit merces suas longe maiori pretio vt alio tempore pretium persoluat quã si incõtinenti pretium persolueretur:queritur de isto:an pena simili debeat condemnari.Ad hoc respondet papa qd ex euangelio Luce colligitur quid in his casibus sit tenẽdum in quo dicitur.Mutuũ dantes nihil inde sperantes.homines isti pro intentione lucri quã habẽt cum omnis vsura ⁊ superabũdantia prohibeatur in lege iudicãdi sunt male agere:⁊ ideo in animarum iudicio efficaciter sunt inducendi vt tali2 ter accepta restituant.Ber.¶ †No.primo singu.ex text.qd libera donatio creditoris occasione mutui non prodest ipsi creditori habẽti intentionem deprauatã:vt qꝛ alias nõ fuisset mutuaturus nisi sperasset inde aliquid consequi.Et singu.facit iste tex.qd remissio vsurarũ etiaꝫ liberaliter facta ab eo qui soluit non prodest ipsi vsurario habẽti mentem corruptam ⁊ propositum non restituendi remissione nõ facta:qd est contra glo.in regula peccatum.lib.vj.⁊ cõtra Fede.vt saltem tẽpore penitentie habeat hoc propositũ de qua dic vt dixi in.c.cum tu.§.e.
3 ¶ †Scdo no.ꝙ omnis spes cõsequendi aliquod lucrum ex mutuo est
4 damnata intellige tamẽ prout no.in glo.in versi.sperantes.¶ †Item no.ꝙ omnis superabundãtia est prohibita ergo quãtũcunqꝫ modicũ sit ⁊ qualecũqꝫ sit qd datur occasione mutui semper inducit vsura ⁊ tenetur ad restitutionẽ.ꝓ hoc.xiiij.q.iij.in.c.j.ij.⁊.iij.etiã si sint munuscu5 la vt ibi dꝛ.¶ †Ultimo no.ꝙ in foro aĩe oẽs isti de quibus in tex.sunt inducendi efficaciter ad restitutionẽ:⁊ no.ver.efficaciter.qꝛ cuꝫ effectu debet esse illa inductio:debent ergo effectualiter ⁊ realiter restituere si volunt cõsulere animabus eorũ.Et ꝑ hũc tex.in fi.qui refertur ad oĩa precedentia dico hic esse casum apertum pro opi.Inn.⁊ Hosti.quã sequuntur cõiter doc.qd adeptus lucrum ex mutuo intentiõe tñ deprauata tenet restituere in foro aĩe nec sufficit agere solã penitentiaꝫ:licet aliua in simonia mentali:vt in.c.fi.de simo.⁊ rationeꝫ diuersitatis ibi
6 dixi.¶ †An autem in foro cõtentioso talis teneatur ista litera videt velle qd nõ.pro hoc videtur gl.vlti.que dicit ꝙ tanꝙ vsurarij isti tales nõ sunt puniẽdi:⁊ hoc ideo qꝛ ex forma nõ apparet cõtractus vsurarius nec interuenit aliqua pactio vel exactio.⁊ hoc indubitatũ vbi iste creditor negat habuisse intentionẽ corruptã sed si confiteret tunc dicit Host.qd si petitio emanauit vt cogeret tanꝙ reus vsurari⁹ esset absoluendus propter ineptã petitionẽ nisi aliud dicerem⁹ fauore anime et hoc plus placet:nã ideo iste tex.dicit de iudicio aĩe:qꝛ in foro cõtentioso nõ iudicamus de occultis:sed vbi habetur cõfessio factũ est notoriũ ⁊ tex.dãnauit nõ solũ pactũ sed spem vt in litera.sed si iste negaret tũc clarũ est qd sequi debeat absolutio si tñ fuisset petitũ vt cõdemnaretur quasi vsurarius:tunc in dubio est cõdẽnatus ex quo apparet de intentione ⁊ idem dicendũ in alijs duob⁹ articulis de quib⁹ in tex.¶ Que7 ro† quid intẽdat litera dũ dicit quod creditor nolebat dare parabolã iuramẽto ⁊c.Sol.qñcunqꝫ cõtingit ꝙ debitor iurat restituere mutuũ intra mensem ⁊ adueniẽte termino ⁊ nõ valens cõmode soluere rogat creditorẽ vt differat terminũ:ille malitiose nõ vult prorogare:vt pri⁹ aliqd lucrũ inde recipiat:⁊ lucro percepto prorogat terminũ iste talis tenetur.videt enim percipere lucrũ pro termino prorogato.¶ In gl. in ver.sperãtes.in fi.no.sing.glo.nã tenẽdo cõtrariũ multi illaquearẽ8 tur.¶ †An autẽ debitũ naturale possit licite deduci in obligationeꝫ ciuilem:vt puta mutuo tibi.x.volo deducere in pactũ vt tenearis alia e vice mihi mutuare alia.x.docto.tenent qd nõ[e] quia non sequor lucrũ nam ex illa obligatione naturali nõ poteram te compellere.secus vbi intercedit obligatio ciuilis ⁊ de hoc.xiiij.qd.iij.c.j.in fi.

1 ☞ Usurarij manifesti a quibus repetuntur vsure non possunt appellare quando appellatio est friuola vel contra ius.2.

2 Appellare non possunt manifesti criminosi:quando scilicet appellatio est friuola.

1 Quam perniciosum. ¶ † Manifest⁹ vsurarius appellans ad subterfugiendum restitutionẽ audiẽdus nõ est.h.d.Cõmunis diuisio.scdo ibi:mãdam⁹.¶ Casus literalis. Aliqui sunt manifesti vsurarij quorum qdam publice renuntiauerũt vsuris cum isti vsurarij manifesti cõueniebantur super vsuris appellabant:queritur an appellationibus ipsorum sit deferẽdum.Mandat papa prelatis quatenus manifestos vsurarios ⁊ precipue illos quos constiterit publice renũtiasse vsuris:cum quis eos conuenerit non per2 mittant appellationis beneficio se tueri.Ber.¶ †No.j.ex text.casum quo denegatur appellatio.⁊ dicunt quidã hoc esse speciale in odiũ vsure,nam ⁊ raptori non est interdicenduꝫ appellationis remediũ.argu. in.c.in literis.

a ¶ Fauore aĩe.intelligo istud dictũ qñ vsurarius mãdauit vsuras restitui ĩ morte q̃ casu heres nõ satisfaciendo facit preiudiciũ defuncto qui ĩ vna fuit negligens in restituẽdo:vt.§.de rapto.in.c.literis.ꝑ abb.in.nu.2.⁊ in nu.4.si vero non mãdauit restitui tũc cũ decesserit ĩ pctõ mortali:nõ est ampli⁹ sperandũ de salute sua:vt.§.eo.c.qꝛ ex oĩbus ꝑ abb.ibi in vers.ex ꝑdictis.et eo casu quo tenet heres:licet defunctus nõ mãdauerit non est vt exoneret cõscientiã defuncti:sꝫ qꝛ cẽset obligatus ex contractu vt.§.nu.1.no.q̃ casu non tenetur nisi ꝓ rata sua vt.l.j.⁊.ij.C.de here.act.⁊ ista distinctio est vera sicut deus est in celis.tene mẽti. Aeneas de falco.
Sebasti. Sapia.

b ¶ De suo.de isto articulo vide latissime ꝑ Areti.⁊ moder.in rub.ff.de acqui.hered.

c ¶ Nõ tenet adde anch.ꝯsil.ccccxx.
Sebasti. Sapia.

d ¶ In foro aĩe.vide Fel.in.c.canonum statuta.col.xij.ver.tertius casus.§.de cõstitu.

e ¶ No.vnum effectũ obligationis antidoralis:quia si antidora deducãtur in pactũ nõ cõmittit vsura,de cui⁹ veritate vid latè hic ꝑ do.Lau.de rodulp.de flo.in sua.no.repe.in j.col.⁊ ad hoc vid ꝙ no.gl.in v.onera.de vsur.qd est no.ad materiã.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iur.

in.c.in literis.de restitu.spol.sed communiter tenetur vt in hoc nulla sit differentia nā text.non posuit aliquam specialitatem in vsurario:loquitur enī in manifesto:sed quilibet criminosus manifestus non auditur appellans: vt in.c.cū sit romana.de app.ꝛ idē in raptore manifesto vt ibi:ꝛ intellige tex.qñ appellatio est manifeste friuola vt qz dicit se nō vsurariū vbi manifeste constat de contrario vel appellat ne cogatur ad restitutionē qđ est cōtra iuris pceptū: secus qñ appellatio possit esse iusta vt quia conuenitur sub vno ꝛ cōdemnatur ab alio.nam hoc casu nō sequitur erat vsurarius manifestus:ergo extorsit vsuras ab isto.Item vbi voluit reprobare testes ꝛ non fuit ad missus.ꝛ idem est vbicūqz grauetur.nam grauato quātumcunqz criminoso nō denegat appellatio.sicut nec alia defensio vt in.c.inter.de exces.prela ꝛ in.c.vt debitus.de appel.quod etiam sensit glo.hic.

☞ Judei cogunt restituere vsuras coactione causatiua: vcꝫ quia priuantur mercimonijs ꝛ communione fidelium.
Vsure possunt repeti coram iudice seculari vel ecclesiastico ad libitum.
Vsura tunc cognoscitur in foro ecclesiastico:quādo dubitatur an sit vsura vel non.
Judei ꝛ christiani an licite conuersantur in mercimonijs dummodo non sit nimia familiaritas inter eos.
Judei excommunicantur indirecte inquantum priuantur communione christianorum.
Vsuram exercere cum hostibus est prohibitum.
Judei possunt compelli in vtroqz foro restituere vsuras.
Judei commitentes contra eorum legeꝫ in moralibus subiacent iudici ecclesiastico.

Post miserabilē. ¶ Per subtractionem cōmunionis christianorū per principes seculares cogendi sunt iudei ad vsuras restituendas .h.d. ponit duplicē prouisionē contra iudeos vsurarios. secunda ibi:donec. ¶ Casus literaris. Querebat qualiter iudei compellēdi sint ad vsuras restituendas vel remittēdas.precipit papa iudeos cōpelli ad remittēdas vsuras christianis per principes ꝛ potestates seculares.ꝛ donec eis remiserint vel restituerint ab vniuersis fidelibus ꝛ mercimonijs ꝛ alijs iubet papa per excōicationē omnem cōmunionem eis denegari.Bern. ¶ Nota primo.text.sing.ꝛ apertum in arg. ꝙ corā iudice seculari possunt repeti vsure[a] seu agi ad remissionem vsurarum promissarū.nam sicut iudei possunt cōpelli per potestatē seu principē secularē ita ꝛ christiani.Est ergo istud crimen mixtū seu mixti fori vt possit fieri restitutio seu appetitio tam in foro seculari quā ecclesiastico.ꝛ hoc vbi nō dubitat cōtractū vsurariū esse.si aūt dubitaret cognitioneꝫ ptinere ad forū ecclesiasticū vt plene no.in.c.cū sit generale. de fo.cōpe.ꝛ.c.si iudex laicus.de sen.excō.lib.vj.ꝛ in.l.titia. ff.sol.mat.ꝛ tene menti in hoc istū tex.qz multi tenuerūt qđ iudex secularis nullo modo potest[b] se intromittere de vsuris vt plene dixi in.d.c.cum sit generale.ꝛ vide glo.in cle.dispēdiosam.de iudi. ¶ Secūdo not.ar.a cōtrario qđ christiani non peccant cōicantes iudeis in mercimonijs[c].nā in penaꝫ interdicitur eis cōmunio vt hic.ergo regulariter nō est interdicta:sed nimia familiaritas ꝛ cōuersatio bene interdicitur xxviij.qō.j.c.sepe.ꝛ.c.nullus.ꝛ.§.de iude.in ca.ad hoc cuꝫ si. ¶ Item not.ꝙ in crimine vsurarū ecclesia pōt indirecte excōicare iudeos interdicēdo eis cōmunionē christianorū. ¶ Ultimo potest intelligi qđ iudei peccāt exercendo vsuras etiā contra christianos.ipsi tñ putāt oppositū per id ꝙ habetur deutero.xxiij.c.fratri tuo non feneraberis ꝛc.qz dicunt ꝙ contra gentes alterius fidei liceat eis fenerari.Ad idē tex.opti.i.c.ab illo.xiij.q.iiij.vbi dicit ꝙ cōtra hostē possumus licite exercere vsurā:cum licite possumus aduersus eos gladio militare ꝛ bona eorū occupare.fortius lꝫ exercere vsurā cōtra eos:ꝛ est casus inquo vsura nō est peccatū:ꝛ est addēdus iste casus ad alios quos dixi.c.cōquestus.§.e. sꝫ certe iudei ex hoc nō excusant a peccato exercēdo vsuras cōtra christianos.primo p id qđ habet deutero.xxviij.c.alienigena fenerabitur tibi:tu autē nulli. Itē i psal.gñaliter dicitur ꝙ ille habitabit in regno dei[d] q pecuniā suā nō dederit ad vsuram:ꝛ sic lex antiqua indistincte prohibet vsurā. Nō obstat prima autoritas qz illa nō facit nisi p contrariū sensum ꝛ arg.a cōtrario nō vꝫ:vbi cōtrariū est alibi exp̄ssuꝫ vt in.c.a nobis.ij.de sen.excō.Nec ob.ſm ꝙ dicitur de hoste quia christiani non sunt hostes iudeis:imo eos tolerant ex humanitate vt in.c.ꝛ si iudeos.de iude.Itē iudei potestatē indicendi bellū nō habent.ergo concluditur iudeos peccare exercēdo vsuras cōtra christianos[e] ꝛ qđ possunt ab hoc crimine cōpesci. ¶ In glo.j.in fi.ꝛ licet iudei in temporalibus subsint principi seculari non tamen intelligas quod ecclesia non possit eos compellere ad vsuras restituendas.nā cum hoc crimē sit ecclesiasticū ꝛ vt iudei peccant cōtra legeꝫ eorum ꝛ cōtra naturā exercēdo vsuras licite possunt cōpelli per iudicem ecclesiasticū.vt no.Inn.in.c.quod super his de voto.pro hoc facit iste tex.in fin.vbi ecclesia interdicit eis cōmunionē christianorū.Nec ob.si dicatur quare papa mādat eos cōpelli per iudicem secularem si ipse potest.Respōdeo quod facilius possunt compelli per secularem habēteꝫ homines armatos:nam ecclesia nō habet arma.ꝛ de iurisditione spirituali parum curant iudei ideo vt facilius cogant habetur recursus ad principem secularē.simile in.c.postulasti.ꝛ quod ibi dixi.§.de iudeis ꝛ quod dicam in fine. ¶ In glo.fina.ibi.pena corporali puniātur.sed hoc facit cōtra id quod dixi in prece.gl.nam si possunt corporaliter puniri p ecclesiam.quare papa mandat eos compelli per secularem ptātē.sꝫ pōt rñderi qđ ecclesia hoc facit vbi habet iurisditionē temporalē licet vbi habet spiritualem possit idem facere in spectantibus ad forū suū inuocato auxilio brachij secularis.Itē hic negat quin ecclesiasticus possit.nam hoc crimē est mixti fori:vt.§.dixi. ¶ Et in fi.glo.not.bene glo.quod iudeus ratione delicti sortitur forū ecclesiasticuꝫ ꝛ intellige de delictis cōtra legem eorū in moralibus:vt sicut christiani sortiuntur forū ecclesiasticū si delinquunt contra legē diuinam vt contra iuramentū vel quid simile.ita iudei.nā nō debent ipsi gaudere maiori prerogatiua.nā vt dicit in euangelio vnū debet esse ouile ꝛ vnus pastor.Itē qñ iudei ꝛ alij infideles peccāt cōtra naturam.nā sicut deus tales puniuit Sodo.vij.ita ꝛ eius vicarius potest eos punire[f].vt no.Inn. in.c.super his.de voto.inquātum gl.dicit quod ratione delicti sortiuntur forum:idem dic ſm Host. ratione rei vel cōtractus vel domicilij cū ista equiparentur vt.§.de foro cōpeten.c.si.quod tene menti.

☞ Juramentum de non repetendis vsuris nō efficit quin vsurarius possit compelli ipsas restituere.
Juramentum de nō repetendis vsuris nō inducit liberam remissionem vsurarum.
Vsurarius potest compelli non soluꝫ vsuras exactas restituere:sed exigendas compelli exigere.
Judex potest suū officiū nobile impartiri ad vtilitatem priuatam vbi vertitur periculum animarum.
Jurans non repetere vsuras potest absolui a iuramento ꝛ ipsas postea repetere.
Denuntiatio euāgelica non potest per iuramentū remitti.

Tuas. ¶ Usurarius qui fecit debitorem iurare de soluendis vel de nō repetēdis vsuris ecclesiastica censura compellitur ab exactione desistere ꝛ exactas restituere.h.d. vel aliter ꝛ sic.Non obstante iuramento de non repetendis vsuris per debitorē prestito:potest iudex ex officio suo vsurariū ad restituēdas vsuras compellere.hoc dicit.Cōmunis diuisio secūda ibi:nos. ¶ Casus literalis.Quidam vsurarij faciūt iurare illos quibus mutuant pecuniā qđ vsuras nō repetēt ab eis ꝛ super solutis nullā moueāt questionē.Quesitū fuit a papa quid super hoc sit agendum.Respōdet papa episcopo diocesano vt vsurarios ipsos monitione premissa p censur. ec.app.re.cōpellat ante solutionem vsurarū desistere ab earuꝫ exactione vel restituere ipsas postqꝫ fuerint psolute: ne de dolo suo ꝛ fraude videantur cōmodum reportare .Ber. ¶ Nota primo ex tex.qđ iuramentum prestituꝫ de vsuris nō repetēdis nō inducit liberā remissionē vsurarū imo vsure vidētur magis extorte.cum iuramentū non presumat interuenire ex libero consensu iurantis vt in.c.super hoc.de renuntia. ¶ Nota scđo.iudiceꝫ posse ex suo officio supplere nedum post vsuras solutas vt earum fiat restitutio:sed etiā ante solutionem[g] vt earum nulla fiat exactio.potest enī iudex preuenire ante cōsummationē peccati cū iudex videt aliquem in precipitio peccandi.de quo vide bo.glo.in.c.ex literis.§.de spon. ¶ Itē nota casum in quo iudex supplet ad cōmodum priuatarum personarū cū mandat vsuras restitui:sed hoc fecit potius propter vtilitatē publicaꝫ ꝛ animarum vt obuiet periculis ꝛ peccatis a̅ls non faceret vt no. in c.ad nostram.§.de iureiur.ꝛ in.l.j.§.hoc auteꝫ iudiciū.ff.de dam.infec. ¶ In gl.j.ibi relato prius iuramēto.ista supletio ad literam est potius quedā extortio.naꝫ si hoc esset necessariū papa dixisset in tex.arg.c.ad audientiam.de deci. ꝛ ideo dic melius quod aut iudex procedit ex officio nō implorato per istum iurantē:ꝛ tunc non est opus hanc absolutioneꝫ facere quia in nullo venit iste cōtra iuramentū quia

a ¶ Repeti vsure. vide Cardi.flo.in cle.j.q.xviij.d vsuris.Pau.de ca.ꝛ Alex.l.si nō sortē in prin.ff.de ꝯdi. inde. ꝛ Alex. remissiue in consil. ix.in.iiij.vol.ꝛ in ꝯsi.xci.col.ij.in.ij. vo.ꝛ Jas.l.l.quoties.co.ij. C.de iudi.Lāfrā.de oria in cle.dispendiosam.col.v.in vers. punctus questionis.de iudi. —Sebasti. Sapia.

b ¶ Modo potest adde qđ cū vsura petit tanqꝫ interesse qđ illa pōt peti corā iudice seculari vt voluit Lapus alleg.lv.

c ¶ In mercimonijs.Sed vtrū iudei possint exercere vsuras ꝛ facere societatem inter se de faciēdis vsuris. vide Joā. de imo. in .vj .consi. ꝛ vtrū si accidat casus aduersus excuset socius. vide ibi. And. bar. —Sebasti. Sapia.

d ¶ In regno dei. De istis vide late etiam copiose p Jo.bapti.de sctō Seuerino i repe. l.cunctos pplos. C.de sum.trini.ꝛ fide catho .ꝛ ibi nūquid liceat retinere iudeos mutuantes sub vsuris.de quo etiam per Jas.ibi.

e ¶ Christianos. Adde quod ideꝫ tenet Jo.de imo. consi.vj. Alexan. consi.lxxx.iij.lib.

f ¶ Punire.adde Pe de anch.ꝯsi. xiij.Oldr.consil. vltimo.

g ¶ Ante solutioneꝫ adde qđ ante receptionē vsurarū nō potest dici vsurari⁹. vt dicit Ludo.Ro.cōsil. cccxxviij.

☙Sebasti. Sapia.
a ¶ Dignus auxilio.vide qḋ p istā regulā dicit Fed. de senis in consi. lxxxix. refert do. Abb.in.c.j.ē.de iureiur. vbi multum extollit
b ¶ Restituat.ad de vidēdum lap. alle.xciij.ro.cōsi.
☙Sebasti. Sapia.
c ¶ Per exceptionem.de hoc late videas per Feli. in.c.rodulphus. col.xx.ver.frustra aliquid fieri.ē.de rescrip.
d ¶ Quid dicatur vsurari⁹ manifestus ꝛ qn̄o cōuincaẗ.vide ange.de are.in.§.ex maleficijs.in.ij.col.inst. de actio.ꝛ bal.in l.j.C.de fal.causa adie.le.ꝛ in.l.j.in viij.q.ij.de testa. vbi ingt ꝙ ad ꝓbādum in specie illum contractuz esse vsurarium testes singlares nō admittuntur:sed ad probādū quē esse vsurarium testes de vnoquoqꝫ actu singlr depo nentes iūgenẗ vt faciāt plenā ꝓbationē qꝛ videm⁹ ꝙ ī ꝓbatiōe alteri⁹ facti habētis tractum successiuū non momētaneuz testes singulares de vnoquoqꝫ actu de per se deponētes faciūt plenaz probationē Inno.c.qualr ꝛ qn̄.de accu.Jo. an.in.C.de.arb. in.vj.Bal.in.l.de gb⁹ ꝑpe.fi.ff.ḋ le. Inno.ī.l.j.§.si stipuler.ff.de verb. obli.ꝛ an lcā vsurarū existēte solū fama sit deferendum iusiurandū in supplemētū ꝓbationis viḋ tex. reputatū sing.ꝭꝫ vnā lec.in.c.ex literis.ē.de iureiurā.ꝛ ibi per doct.
¶ Adde quis dicaẗ manifest⁹ vsurarius q̄ posui.ē. in.c.qꝛ in oībus. quo vero ad dicta hui⁹ addētis vide Alexan.ↄsi. lxxij.j.li.

iurauit non repetere.non autem iurauit vsuras nō recipere si redderenẗ:ꝛ in hoc casu ꝓprie loquiẗ iste tex.Aut istemet qui iurauit intendit repetere.ꝛ tunc procedit qḋ dicit gl.vt prius petatur relaxatio iuramenti:vt in.c.j.de iureiur.ꝛ no. glos.qḋ iurās nō repetere potest petere absolutionē licet absolutio ordinetur ad finem repetendi:ꝛ hoc ideo qꝛ primuz factum est damnatū ꝛ ideo restringendū ad terminos tātū.
6 ¶ †Et in fi.glo.sed quero quid si iurauit nō denūtiare. dic ꝙ nō valet iuramentū quia nō potuit se obligare cōtra bonum charitatis ꝛ dispositionē euāgelicam si peccauerit ꝛc. fundat enim se denūtians super peccato creditoris ꝛ salute anime illius ꝛ non super proprio cōmodo.de quo vide qḋ no.in.c.ad nostram.ij.ꝛ.c.quemadmodū.de iureiu. teneas bene menti.ꝛ de materia petendi hanc solutionem dixi ple. in.c.j.ꝛ.c.debitores.de iureiur.

1 ☞ Vsurarius non potest repetere vsuras quas alius sibi extorsit nisi ipse restituat quas alij extorsit.
2 Auxilium legis non debet quis inuocare si in legem committit.vide plene.j.nu.5.
3 Vsurarius non repellitur a limine iudicij exercēdo actiones que sibi competunt.
6 Frustra:ista dictio quid importet.
7 Exceptio criminis an habeat obstare prosequenti ius proprium.
8 Contra vsurarium non possunt excipere cōuēti ab eo quod nō restituerit vsuras.
9 Exceptio quam vnus vsurarius opponit contra aliū est dilatoria ꝛ ante litem contestatam opponēda:ꝛ intra octo dies probanda.

1 **Quia frustra.** ¶ †Non audiẗ vsurarius repetens vsuras nisi prius restituat extortas per se.h.d.ponit statutum cuius causam p̄mittit ibi:statuimus. ¶ Casus literalis. Quia frustra legis auxilium implorat qui cōmittit in legē.statuit papa vt si aliquis vsurarius literas impetrauerit super restituendis sibi vsuris vel fructibus cōputandis in sortem autoritate illarum literarū nullatenus audiatur nisi prius restituerit vsuras quas ab alijs nosciẗ extorsisse. Ber.
2 ¶ †Not.ꝑmo principiū tex. qḋ solet quotidie
a allegari:qḋ nō est dignus auxilio[a] legis q cōmittit in legeꝫ. facit qḋ not.in.c.ij.de cōsti.ꝛ.c.cum oēs.eo.ti.patere legem
3 quam tu ipse tuleris. ¶ †Scḋo nota quod nec repetens vsuras nec petēs cōputari fruct⁹ in sortē audiri debet nisi pri⁹
b restituat[b] ipse vsuras quas ab alijs extorsit.ꝛ ex hoc potest colligi arg.qḋ ab alijs ciuilibus actionibus vsurari⁹ nō repelliẗ.anteꝗ̄ restituat vsuras:arguēdo p locū a speciali naꝫ speciale est cū repetit vsuras vt nō audiaẗ nisi restituat p se extortas:ergo in alijs actiōibus audiri dꝫ hac exceptiōe nō
4 obstāte. ¶ †Vltimo no.ibi:alijs ꝛc.quod vsurari⁹ ab alio vsurario pōt excipere nedū de vsuris extortis a se,sed a qbuscunqꝫ alijs ꝛ sic audiẗ allegās de iure tertij.ꝛ hoc fit in odiū vsurarij vt prius sit purgatum crimen quam alium de ipso arguat. ¶ Sed dubium est quid fiet cum vsurario exipiente contra vsurariū.non ꝓcediẗ in causa remanebit ne peccatū primi vsurarij impunitū:nā ex hoc iste vsurarius prius cōuentus reportabit commoduꝫ.ꝛ sic vterqꝫ retinebit vsuras qḋ videẗ absurdum. Sol.doc.intelligunt mirabiliter hunc tex.qḋ iudex ex officio suo repulso actore cōpellet cōuētum ad restituendas vsuras non isti actori:sed illis qui debēt recipere vsuras ab illo actore:ꝛ iste actor tenebitur postea hoc habere ratum.cum negotiū suū vtiliter gestū sit.l.si pupilli. ff.de neg.gest.facit qḋ no.in.c.intelleximus.de adulte. ꝛ facta integra restitutione audieẗ actor.in istis em̄ multū exu
5 berat officium iudicis.arg.ē.c.proxi. ¶ †In gloss.prima in fin,de hac materia vide qḋ no. Innoc.in.c.intelleximus de adulte.ꝛ Cy.in.l.ij.C.que sit lon.consue.vltra mediū. Host. hic sequitur glo.dummodo iste non peccauerit erga fidem. ad hoc,j.de regu.iur.defluat peccator.ꝛ.ij.q.vij.c.nō potest. Vin,in.c.fi.de immu.eccle.dicit quod aut quis deliquit contra legem generalem ꝛ generaliter perdit auxiliū legis: aut contra legem specialem ꝛ non perdit beneficiū aliarū legum nisi vbi iure cauetur.argu.in auẗ.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi oportet.ꝛ in veritate hec via brocardica est:vnde nō pōt dari inuariabilis doctrina:sed ꝭm casus contingētiā. ꝛ qualitatē iudicandū est:satis tamē pōt teneri pro quadam regula generali cōclusio gl.cū dictis doc.precedētiū. Et ad l.auxiliū alleg. pro contrario dic quod non est proprie delictum quod facit ꝑdere illud beneficiū:sed qꝛ ī delicto cessat ratio beneficij concessi.nam concediẗ beneficium: restitutionis minori leso ad suam facultatē:qꝛ ratio cessat in delicto cum delictū non sit sine dolo. Non ob.c.dilectis filijs.de ap. qꝛ ibi ideo auditur appellans qui non detulit appellationi aduersarij qꝛ sue appellationi fuit delatum per iudicē vnde positio ꝙ sit frustratoria tn̄ propter delationeꝫ deuoluiẗ cā ad superiorem vt.c.cum appel.de ap.li.vj.ꝛ nō ob.l.filio patroni.§.j.vbi dicitur qḋ si patronus ducit libertam ignominiosam in vxorem perdit beneficium alterius legis qua cauetur vt patrono viuo non possit liberta diuertere ab eo:loquitur enim in odiū patroni contrahētis cū ignominiosa: vel illud est propter coniunctionem ꝛ cōnexitatem quā habet cum facto principali. ¶ †In gl.in ver.restituere ibi:restituere saltem pauperibus si null⁹ appareat.hoc intellige verum qn̄ nescitur vbi scit cui fienda est restitutio:si autē esset absens ꝛ de proximo venturus tūc de pecunia illa debet cōsignari ꝛ deponi.argu.in.l.acceptam.C.de vsuris. ¶ In ea. gl.ibi si vsurarius impetrator appellat:secus ergo sentit gl. si aduersarius repellat.ꝛ pōt esse ratio diuersitatis qꝛ cōtra impetrantē est presumptio qḋ vsuras extorsit.ideo nō auditur interim volens vsuras ab alio repetere:sed qn̄ alius appellauit est ꝓ̄sumptio pro eo qḋ habeat iustam causam. Nec ob.si dicatur appellatione pēdente nihil innouādum:quia illud verum in preiudiciuꝫ partiū sed ista est causa separata
6 ꝛ hoc dictū glo.est satis equū licet nō iure probetur. ¶ †Et in fi.glo.no.fi.glo.iuncto tex.ꝙ verb.frustra:qn̄qꝫ referẗ ad
c id qḋ tenet sed elidiẗ p exceptionē[c] ꝛ solet ad materiā facere l.pe.§.ad crimen.ff.de pub.iud.vbi dꝛ qḋ in criminali causa frustra interuenit ꝓcurator quasi per hoc verbū necessario non concludaẗ ꝓcessum esse nullū:sic hic per hoc verbuꝫ nō inducitur nullitas literarū sed in effectu responde vt dixi in
7 c.veniēs.de accu. ¶ †Extra glos.app.cōtra text.videẗ enim qḋ exceptio criminis nō hꝫ obstare prosequēti ius propriū iiij.q.vj.omnibus.nam quantūcunqꝫ criminosus audiri dꝫ petens iustitiā:vt ibi. So.dicunt quidā hoc speciale in odiū vsurarij vel ꝙ repetens vsuras fundat se super peccato.ideo excipiẗ de peccato cōsimili.sed prima sol.verior qꝛ ista sunt diuersa facta:vnde nō recipiūt compēsationem vt dixi in.c.
8 intelleximus.de adul. ¶ †Sed quero vtrum alij a reo conuenti possunt proponere hanc exceptionē contra impetrantem.docto.cōiter cōcludunt qḋ non:qꝛ ad eos nō extendiẗ virtus literarū:sed ipse reus potest bene recipere de vsuris:
9 etiā ab alijs extortis:vt hic in tex. ¶ †Vltimo queritur qn̄ hec exceptio est ꝓponēda.cōmuniter cōcluditur ꝙ ante lit. cōtesta.qꝛ est exceptio dilatoria vt patet in fi.vbi nullaten⁹ audiatur.si ergo fuit auditus non potest amplius excipi et debet probari hec excep.intra.viij.dies ꝭm Hosti.ar.c.pia. de except.lib.vj.tene menti.

1 ☞ Vsurarij manifesti dicunẗ etiā illi qui licet nō possint cōuinci testibus cōuincūtur alijs presumptionibus et subiacent penis prout vere manifesti.
2 Vsurarij dicuntur manifesti ex fama iunctis certis alijs presumptionibus.5.6.
3 Contra vsurarios potest iudex ex officio suo procedere.
4 Vsurarius notorius etiā notorietate facti ꝑmanentis dicitur quando habet mensam paratā ad mutuandū omnib⁹.
5 Notorium facti permanentis ꝛ facti interpellati procedūt a pari.
6 Vsurarium quem fuisse quomodo probabitur:quādo tractatur maxime de validitate testamenti ab eo cōditi sine aliqua cautione.
7 Statutum epi per qḋ conuincatur vsurarius per vnū testē vel per plures de auditu:vel per eius cōfessionem extraiudicialem non valet.

1 **Cum in diocesi.** ¶ †Manifesti vsurarij etiā nullo accusante possunt compesci per penaꝫ lateran. concilij.h.d.vel aliter ꝛ sic. Cōuictus de vsuraria prauitate per famam ꝛ alia argumenta potest manifestari vsurari⁹ ꝛ tāꝗ̄ manifest⁹ vsurari⁹ cōpesci ꝭm dispositioneꝫ lateran.concilij.h.d.notabiliter ꝭm verum intellectū.c.nam primum summariuꝫ Jo.an.parū hꝫ dubij.secūda pars ibi: fraternitati. ¶ Casus literalis. In altisiodorēsi diocesi plures erāt vsurarij de qbus nō dubitabaẗ quin essent vsurarij manifesti.sed propter timorē potentū qui defendebāt eosdem nullus accusator cōtra eos apparebat nec etiā p sniam condēnati fuerūt:q̄situ fuit quid de illis sit agēdū. respōdet papa diosano epo ꝗ̄uis ↄ eos non appareat accusator tn̄ si alijs argumentis cōstiterit illos esse vsurarios manifestos penam lateranēsis concilij poterit ↄtra illos exercere. Ber.
2 ¶ †No.j.ex tex.ꝭm vnū intellectū qui satis est ver⁹ in se qḋ
d sola fama nō faciẗ vsurariū manifestū[d] etiaꝫ quo ad penas lateran.

lateran͠.cōcilij:sed vltra famam requiruntur alia argumenta.⁊ in hoc iste tex.est singu.⁊ alibi nō probaṫ ꝙ per solā famam ⁊ argumenta possit quis conuinci ⁊ cōdēnari de vsuraria prauitate vt sic cōuictus ⁊ condēnatus dicaṫ manifestus:qđ intelligo vt.j.dicā.¶†No.ꝙ nemine instāte ꝯ vsurariū nihilominus dꝫ ordinarius cōtra eum suuꝫ officium exercere.¶†In glo.ij.in fi.hec glo.tendit ad declarationeꝫ c.⁊ obscure aliquātulū loquiṫ:⁊ pro intellectu pōt sic opponi.vr̄ em̄ iste tex.sibi ꝯrius.nā in prin.dicit qđ minime dubitabaṫ quin isti essent vsurarij manifesti:⁊ tn̄ postea dicit in ver.fraternitati.qđ si alijs argumentis illos constiterit esse manifestos.si ergo erāt manifesti ⁊ notorij nō debēt requiri alia argumēta:vt i.c.euidētia.de accu.si aūt capiṫ manifestū ꝓut differt a notorio vt dicaṫ illud qđ ꝓbari pōt tūc nō debēt sufficere argumēta:sed requiriṫ euidens probatio.nā probatio dꝫ esse nō p̄sumptiua:sed necessario cōcludēs:vt in.c.in presentia.de proba.gl.soluit duob⁹ modis.primo ꝙ principiū tex.dꝫ intelligi de manifesto.i.notorio:sed qꝛ hoc notoriū nō est permanēs in vsurario sed est facti trāseuntis cū nō semꝑ mutuet sub vsuris:ideo reqruntṫ alia argumēta vltra illā notorietatē.⁊ si gl.esset vera multuꝫ foret notāda.⁊ ꝓ hoc vide ꝙ no.glo.ij.q.j.de manifesta:sed Jo.an.nō vr̄ eam sequi.nā ex quo vsurarius hꝫ mēsaꝫ paratā ⁊ exhibuit se paratū ad mutuādū oīb⁹:satis dr̄ notorius ⁊ vsurarius.⁊ hec opi.mihi placet.nā istud nō est notoriū facti trāseūtis sed facti permanētis:qꝛ hꝫ mensam paratā vel est notoriuꝫ facti interpolati.vnde de eodē iudicādum:vt de notorio facti ꝑmanentis:⁊ sic vbi adesset hec notorietas alia reqruntṫ argumēta.ꝓ hoc.c.q̄q̄.⁊.c.j.e.ti.li.vi.⁊ in cle.eos.de sepul.¶†Scđa sol.gl.est ꝙ prima pars.c.intelligaṫ de manifesto per famā ⁊ cōem opi.que nō sufficit ad conuincendū quem de hoc crimine.⁊ ideo requiruntṫ alia argumēta quib⁹ inser tis poterit iste dici manifest⁹:ꝙ intelligit Host.post manifestationē factā per iudicē.vn̄ exponit tex.manifestos.i.manifestādos.q.d.ꝙ postq̄ iudex receptis his argumētis istū declarauerit vsurariū pōt dici tūc manifest⁹ [a] ⁊ est dictū satis notabile.nō em̄ est officiū priuatarū personarū indicare per argumēta quē manifestum.¶†Et faciunt hec ad questionē quotidianā ⁊ notabilē.quidā vsurarius cōdito testamēto decessit nulla cautiōe de restituēdo prestita:opp.post mortē[b] de nullitate testamēti:qꝛ erat manifest⁹ ⁊ nō prestitit cautionē ad probandam hāc publicitatē:articulatur de fama ⁊ alijs argumētis.nunqd post mortē sufficiat probare ad nullitatem testamēti.reperio quosdaꝫ summos viros consuluisse qđ sic per istum tex.sed nō fecerunt mentionē de consil.Fede.consil.lxij.vbi aperte consuluit,cōtrarium.Ad istum tex.rn̄det restringēdo dupliciter.primo qđ loquiṫ vt pena lateranen̄.cōcilij possit exerceri in istos.nam hoc casu agitur de modico preiudicio ⁊ expedit ad salutem animarū vsurariorum.ideo sufficit ista modica ꝓbatio per famam ⁊ argumēta.secus si ageret ad nullitatem testamenti.qꝛ cum testm̄ sit res fauorabilis:vt in.c.fi.de re iudi.nō dꝫ dici nullū nisi aperte constet testatorē tunc fuisse vsurarium manifestum.Item istud.c.dicit ista argumēta cū fama sufficere vt manifesteṫ ꝑ iudicē s̄m lectu.Hosti.ante ergo q̄ iudex manifestet nō pōt dici qđ testm̄ fuerit conditū a manifesto vsurario ⁊ certe iste due sunt maxime restrictiones ad istuꝫ tex.⁊ sunt valde notāde in practica.Sꝫ dubito nūquid de iure procedant ⁊ vtrum admitterentur in iudicio.⁊ sic etiam dubito de elec.Host.nam iste tex.dicit si cōstiterit istos esse vsurarios manifestos per alia argumēta ⁊c.ergo ante sentētiā iudicis possunt dici manifesti:⁊ tūc post mortē poterit fieri probatio ad declarandū qđ erāt manifesti.Item vsurarij non possunt de facili cōuinci.ideo sufficiunt argu.cū fama.arg.in cle.j.eo.ti.que possunt esse ista argumēta doc.ponūt multa exempla pone ꝙ vltra famā apparet ꝙ iste vēdebat cariori pretio qꝛ deferebat solutionē vt in.c.in ciuitate.s̄.e.vel emebat cum pacto de retrouendendo cuꝫ maiori pretio reperiuntur instrumēta vsuraria.¶Itē puto si reperiūtur sui libri in quibus sunt rationes vsurarie.arg.in.d.cle.vna licet gl.sentiat oppositū in.c.sane.xxiiij.q.ij.¶†Sed quero qꝛ.s̄.dixi sufficere argumenta cū fama:nunquid valeat statutū[c] episcopi vt per vnum testeꝫ vel per tres de auditu vel per quatuor testes singulares vel per cōfessionē factā extra iudiciū coram quocūqꝫ possit conuinci de vsura.Fede.cōsi.xvij.consuluit quod nō vt communiter tenetur:quia episcopus non potest tollere dispositionem iuris communis cuꝫ sit inferior.pro hoc quod no.Jo.an.in simili in.c.fi.de appel.lib.vj.⁊.c.vlti.de offi.archipresby.

☞ Maritus nō tenetur fructus pro dote ꝓmissa in sortem computare.2.secus est in suo herede.6.

3 Si pro dote promissa numeranda certo tempore dētur tot solidi pro centenario singulis mensibus an sit vsura.

4 Pro dote sol.ma.restituenda si detur vxori aliqđ pignus tenetur fructus pignoris in sortem computare.

5 Statutū quod donec restituatur dos mulieri sol.ma.teneatur heres mariti certum quid dare vt possit inde se alere:valet eo casu quo tenetur heres ipsam alere donec restituerit dotem:alias secus.

7 Heres mariti tenetur alere vxorē mariti defuncti donec restituerit dotem:si nō habet vnde aliūde se alat:alias secus.

1 **Salubriter.** ¶†Maritus fructus rei dotalis vel obligate ꝓ dote non tenetur in sortem computare.vel aliter et melius.Maritus recipiēs pignus pro dote promissa no tenetur fructus in sortem computare.⁊ est casus singu.⁊ alibi non probatur.h.d.primo ponit dictuꝫ ⁊ eius causam assignat ibi cum frequēter.¶Casus literalis.Aliquis accepit aliquam in vxorem certa dote sibi a socero constituta:sed qꝛ socer ille pecuniam tunc temporis nō dedit ⁊ cum genero sponsam tradidit quasdam possessiōes pro dote dedit sibi in pignus quousqꝫ dos fuerit ei persoluta.q̄riṫ vtrum fructus percepti de istis possessionib⁹ pignori obligatis debeant computari in sortē.⁊ respondet papa qđ nō:cum frequēter fructus dotis non sufficiāt ad onera matrimonij supportanda.Ber.¶No.primo ex tex.qualiter maritus lucratur fruct⁹ dotis hoc em̄ inductū fuit ꝓpter onera matrimonij supportanda.nam teneṫ marit⁹ alimentare vxorē:⁊ ideo recipit dotē.sed fructus debēt cedi ad alimenta ⁊ nō cosumi ipsum capitale.⁊ ideo dicimus ꝙ s̄m quantitatem dotis vxor est alimentanda.l.si cū dotem.§.finaūt.ff.so.ma.⁊ in.c.ꝑ vestras.de do.ꝓst di.rest.Et ex hoc infertur qđ cōmodius ⁊ honorabilius alimentari debet mulier que portauit amplam dotē quaꝫ si portasset tenuē.¶†Secundo no.casum sing.in quo fructus rei pignorate nō extenuant sortē:sed cedunt ipsi creditori ⁊ hoc qꝛ succedūt loco interesse quia maritus patitur in non recipiendo dotem ꝓmissam.¶†Sed circa intellectū.c.queritur de notabili ⁊ satis dubia questione.pater puelle promisit certā quantitatē pecunie[d] ꝓ dote suo genero ⁊ prestitit cautionē de numerāda certo tēpore:⁊ ꝓmisit dare interim certos denarios pro libra quolibet mēse.nunqd liceat.⁊ videṫ primo ꝙ sic.nam sicut ꝑ dilata dote lucrifacit marit⁹ fructus rei pignorate.ita licite dꝫ posse aliquid recipere donec sibi dos fuerit soluta.Jo.an.sentit hic oppositū dicēs qđ qui dicit hunc casuꝫ licitum dꝫ aliegare casum expressum.nam in iure nō habemus nisi istū tex.qui loquiṫ in fructibus possessiōis q subijciuntur diuino iudicio.q.d.istud nō est lucrum certū qꝛ poterit esse quod nihil percipiet ex possessiōe:sec⁹ qn̄ ex pacto facto quid certum recipit.Nec obst.si diceres hoc ꝑmittendum vt marit⁹ possit sustinere onera matrimonij:qꝛ posset responderi per id qđ habetur in.d.c.per vestras.in fine.q.d.ꝙ ipsa dos debet deponi apud mercatorē:vt ex honesto lucro possit supportare onera matrimonij.d.An.videtur ad huc magis restringere intellectū hui⁹ capituli dicēs quod aut nulla mora ꝯmissa est in dote numerāda vt qꝛ in principio cōuentum extitit de ea soluenda in certo termino:⁊ tūc nihil potest gener licite cōsequi.nec etiaꝫ fructus rei pignorate.qꝛ ex quo nulla mora p̄cessit nullū debet esse interesse:aut precessit mora vt qꝛ dos debebat solui incōtinenti ⁊ tūc pro interesse potest percipi fructus.Itē posset petere quantum verisimiliter fuisset lucratus cum illa pecunia.vt sic habeatur ratio interesse lucri cessantis sicut latius dixi in.c.cōquestus.s̄.e.sed non videtur do.Ant.vidisse Cal.qui dicit ꝙ licet opi.Joan.and.sit tutior cōtraria tamē videtur esse verior vt a principio possit cōueniri cum socero:prout.s̄.dixi.nec ob.dictum Jo.and.quia iste tex.loquitur indistincte vt lucretur fructus possessionis.⁊ quandoqꝫ tales fructus sunt certi:vt qꝛ est domus solita lucrari vel possessio ad affictum cōcessa.Unde circa hanc questionē satis dubiam putarē sic dicēdū qđ aut a principio simpliciter datus fuit terminus ad dotem persoluendam nō interueniente pacto interuentionis pignoris:lꝫ ex postfacto pignus fuerit redditū ⁊ tūc nihil potest gener cōsequi.Nam sicut potest vxoreꝫ sine dote ducere:⁊ de proprio teneṫ alere:vt no.in.d.c.per vestras.ita potuit vxorem transducere dato termino ad dotē persoluendam:sed si a principio interuenit datio pignoris:tunc credo opi.do.Anto.procedere:qꝛ gener recipiendo pignus videtur cōfisus autoritate huius.c.⁊ recipere pign⁹ vt lucretur fruct⁹ in cōpensatione dotis dilate.⁊ puto etiā

Sebasti. Sapia.

[a] ¶Manifestus.Ex quib⁹ cōuincaṫ manifest⁹ vsurari⁹.⁊ vid Ang.de are.i.§.ex maleficijs.in.ij.colū.insti.d.act.Alex.i ꝯsi.clxxij.ꝑ totū in.ij.pte.Lanfrā.de ora.i cle.dispēdiosaꝫ.col.viij.⁊ tertia cōclusio.de iudi.And.siculū in rep.rub.de fid.instr.char.xvij.in vl.col.Ful.in ꝯsi.cxxxviij.incip.visis p̄cepto.col.ij:vbi dicit ꝙ fama cū aliquib⁹ adminiculis ꝓbat vsurariū manifestū⁊ allegat not.hic et idem dicit abb.in ꝯsi.lxxxj.incip.ex themate.i.ij.vol.

[b] ¶Post morteꝫ.adde vidēdū eundē Abb.cōsi.ij.ij.lib.vbi eadē v̓ba ponit ⁊ vide eundem consi.j.lxxxj.cxiij.⁊.cxiiij.e.lib.

[c] ¶Valeat statutum.vide Pe.de anch.i.c.canonū statuta.in.iij.pri.q.in verb.accedat qđ.d ꝯsti.vbi ponit an valeat statutū epi qđ ꝑ vnū testē deponētē de v̓itate possit plene cōuinci vsurarius.⁊ late dispu tat Ang.i.q.ꝑ eū disputata q̄ inci.astē.miles.i.xxij.colū.⁊ duab⁹ seq.post Fede.de seū.in loco ibi ꝑ eū allegatis.cū alijs multis ibi ꝑ eū adductis.

Sebasti. Sapia.

[c] ¶Valeat statutuꝫ.vide Pet.de anch.i.c.canonū statuta i.iij.q.p̄ncipali.v̓s.accedat qđ.s̄.de consti.cū multis allegatis ꝑ Ang.in dispu.incip.astensis miles.colū.xxv.cum duab⁹ sequētib⁹.

Sebasti. Sapia.

[d] ¶Pecunie.vide bald.nouelluꝫ in tracta.de dote.in vij.pte p̄mi tp̄is.in.iij.priuilegio.Pe.de ancha.in ꝯsil.cl.inci.i qōne q̄ vertiṫ.Alex.in ꝯs.xli.ici.viso themate.in.v.volu.Paul.de ca.in.l.insulā.§.vsuras.ff.soluto matri.

qd a principio possit couenirí cum socero de percipiédo aliquid annuatim vsqz ad solutioné dotis dūmodo sit solut⁹ mercari vel ponere pecuniā apud mercatorem.cum iste nō capiat pro mutuo nec p dilatione data sed vt sustineat onera matrimonij:⁊ sic poti⁹ capit vt interesse.nec videtur hoc cōtra bonū charitatis. ¶ †Secūdo principaliter queritur quid in herede mariti possidente seu detinēte pignus post mortem mariti:nūquid lucretur istos fruct⁹ sicut marit⁹? ⁊ Innoc.tenet quod non:quia in optione heredis est quandoqz restituere pignus ⁊ liberare se ab obligatiōe:quod nō est in marito cuz ipse teneaꝛ ad onera matrimonij:sicut etiā pōt queri de vxore cui soluto matrimonio datum est pign⁹ pro restitutione dotis:nūquid lucreꝛ fructus ⁊ cōiter teneꝛ qd nō:licet eni vxor alimentetur ex dote sua:tn̄ cum ipsa nō sustineat seruitia matrimonij soluto matrimonio dz cōputare fruct⁹ in sortē:⁊ ideo sit cauta vt faciat sibi dotē solui vel possessionez dare in solutū. ¶ †Et faciūt[a] hec ad.q.in multis locis statutū est vt soluto matrimonio q̄diu heres mariti steterit in dote persoluēda teneaꝛ dare certū quid vxori relicte:vt possit inde alere nūquid valeat statutuz vt possit mulier cum bona cōscientia recipere istud ⁊ sepe vidi in facto dubitari. Jo.de lig.in clē.j.e.ti.cōcludit qd statutū[b] nō valet per ea que.s.dixi:quia vxor nō sustinet seruitia matrimonij ideo nō debet aliquid lucrari:sz dz agere vt dos sibi restituaꝛ seu persoluatur[c]. ¶ †Ego autē aliter dicerē:⁊ p decisiōe hui⁹ q̄ōnis est examināda alia q̄stio nūquid heres mariti teneatur alere vxorē relictā donec persoluerit sibi dotez. ⁊ licet sint opi.mihi plus placet illa op.qd si nō hz vxor alia bona debet ali ab herede mariti etiam.j.annū datū heredi ad dotem restituēdam.⁊ hanc op.tenuere gl.⁊ Bar.[d] in.l.j.§.exactio.C.de rei vxo.ac.⁊ Spe.in tit.qui fi.sint le.§.j. versic.nūquid vxor.hoc supposito ad premissam.q.dico qd aut sumus in casu in quo vxor debet ali ab herede mariti.et tunc valeat statutū loco alimētorū decernens certaz quātitatem cum honestius sit recipere quantitatē quam alimēta annuatim:aut nō debet ab herede mariti ali ⁊ tūc secus ⁊c. ¶ In gl.fi.ibi:cretifodino fundo expone.i.in fundo in quo foditur creta pro faciēdo tegulas siue lateres. ¶ In ea.gl. ibi:secus est in fetu ancillarū dotaliū ⁊c.Ratio autez quare partus ancille dotalis nō cedit lucro mariti est qz humana creatura non cōputatur in fructu imo reruz natura gratia hominis induxit oēs fruct⁹ vt dicit tex.in.l.in pecudū.ff.de vsufru. Et Cicero.li.ij.de officijs.vnde cū maritus debeat lucrari fructus ⁊ part⁹ nō est in fructu ergo ⁊c. ¶ In ea.gl. ibi ⁊ in arboribus nō cedendis.secus ergo in arboribus cedendis vel ceduis:vt quia intra breue tempus renascūtur. nam tunc potest dici fructus:secus vbi non renascuntur.

1 ☞ Usurarius nō repetit vsuras sibi ab alio extortas nisi ipse restituat quas alijs vel ipse vel suus autor extorsit.⁊.s.

2 Procurator si repetat vsuras que suo principali fuerint extorte:non potest sibi obijci vt ipse restituat quas extorsit qz venit ex alterius persona.

4 Heres teneꝛ restituere vsuras quas suus defunctus extorsit licet ad ipsum nihil peruenerit quia conuenitur ex quasi contractu defuncti conditione indebiti.

5 Rescripta nō extenduꝛ ad personas nō exp̄ssas nisi ex dispositione iuris persone non expresse comprehendantur.

6 Usurarius qui extorsit vsuras nomine alteri⁹ an ⁊ quo casu teneatur ipsas restituere.

Michael. ¶ †Repetens vsuras non auditur nisi restituat extortas per se vel per alium a quocūqz causam habet hoc dicit. Primo ponit partis querelaz. Scdo clausulaz quā stylus curie apponit in literis que impetrantur ad recuperandas vsuras. ¶ Casus literalis. Michael laic⁹ cōquestus fuit do.pape quod.M.⁊ quidam alij ciues bononieñ.multa extorserūt ab ipso ⁊ a patre suo cuius heres existit per vsurariam prauitatem.vnde mādat episcopo bononieñ.vt in causa procedat ƀm qd de iure fuerit procedendū. prouideat tamē attētius ne in negotio procedat eodem autoritate literarum:nisi dictus Michael restituerit si quas ipse aliqñ vel pater extorsit vsuras.Benar. ¶ Nota primo ex text.laicum posse adire papam contra laicum pro vsuris restituēdis ⁊ rescriptum impetrare.nam hoc casu iudex ecclesiasticus habet iurisditionem inter laicos.vt in.c.q.s.eo. et dixi super rub.⁊ no.in.c.cum sit generale.de foro compe. ¶ Not.ij.filium posse exigere vsuras extortas a patre.et intellige de filio herede:⁊ idē est in quolibet herede extraneo.

2 ¶ †Item not.qd non auditur repetēs vsuras nisi restituat extortas per se ⁊ per patrem suum.⁊ idem puto cōsimili ratione de extortis per defunctum cuius heres iste extitit.et hic cadit iste text.ad.c.qz frustra.s.eo.qz ibi fit mentio tantū de extortis per impetrantem seu repetentem. hic aūt etiam de extortis per patrem.

3 ¶ †Sed dubium est aliquod in clerico repetēte vsuras nomine ecclesie:nūquid possit excipi q̄ ab alijs ipse extorsit vsuras.⁊ doct.cōmuniter tenent qd nō: qz agit nomine ecclesie:ideo delictum suum nō debet obesse ecclesie vt in regula delictum.lib.vj.⁊ facit.c.frequens. in fi. de resti.spo.eo.lib. Idē dicendum in procuratore consimili ratione:vt nō possit excipi de extortis per se. Et declara huius.c.materiam prout habuisti in.c.quia frustra.s.eodem.

4 ¶ †In glo.fi.ibi:sed potius ex quasi contractu ratione indebiti. No.glos.sing.qz facit ad decisionem multarum questionum. primo potest inferri quod etiā de iure ciuili heres teneaꝛ restituere vsuras extortas per defunctū: licet de vsuris nihil peruenerit ad heredem :qz non conuenitur ex delicto heredis sed ex quasi cōtractu ⁊ sic cessat.l.j.C.ex deli.defuncto.Secundo potest inferri contra opinionem Fede.vt heres teneaꝛ si non confecit inuentariū pro restōne vsurarū vltra vires hereditarias.sicut dicimus in alijs obligationibus contra defunctū. vt in.l.scimus.C.de iure delib.de quo dixi in.c.tua.s.eo.⁊ in.c.in literis.de rapto. ¶ Sed tunc fortiter oppo.cōtra gl.si non agitur ex delicto sed ex quasi contractu:quid ad ecclesiā contra laicū? Sol.licet agaꝛ ex quasi contractu tn̄ versatur delictum qd est mixti fori vt dicit glo. in.c.si episcopum.xvj.q.vj.⁊ ad predicta vide qd no.Bar.in l.i.C.de priua.deli.

5 ¶ †In ca.gl.ibi:qd potius credo concludit in hoc gl.qd siue in rescripto sit facta mētio de vsuris extortis a patre vel defuncto cuius heres iste fuit. siue non sit facta mētio semper pōt excipi contra impetrantē vel agentē vt prius restituat vsuras extortas per se vel per aliū cui⁹ heres fuit.⁊ hec cōclusio cōiter approbatur. Nec ob.si dicatur qd cum in literis nulla fiat mentio de patre non pōt de eius facto excipi. qz non extenduntur ad personas nō expressas: vt in.c.p.⁊.g.de offi.deleg.Solu.ista obligatio seu prouisio non oritur ex virtute literarum sed ex iuris dispositione ex quo eni iste impetrator siue ex persona sui siue alterius teneꝛ vsuras restituere non debet ante aliū impetrare q̄ ipse restituat extortas per se.

6 ¶ †Et in fine glo.not.⁊ tene bene menti in eo q̄ concludit quod is qui vsuras extorsit nomine alterius[e] non teneretur ad restitutioné nec potest contra eū excipi.Sed contrariū sensit gl.in.c.sicut.xlvj.dis.Host.⁊ Goffre.in eorū summis huius tit.vt refert hic Jo.an.qui videꝛ eorum sequi opi.concludunt quod aut principalis est soluēdo ⁊ nō tenetur iste ad restitutionem alias secus. et hec opi. mihi placet vt ex quo dedit causam delicto teneaꝛ alio non valente satisfacere:quod not.

1 ☞ Judei cōpelluntur soluere decimas de possessionibus suis ⁊ oblationes ecclesie dare.de quo.j.nu.⁊.vbi plene.
Judei compelluntur restituere vsuras quas extorserunt.

2 Usura qua ratione prohibeatur.
Testis pauper non solet admitti ad testimoniū ferendum.

3 Judei ratione vsurarie prauitatis sortiuntur forum ecclesiasticum.

4 Judei possunt acquirere rerum dominia.

1 Quanto. ¶ †Judei qui extorquent graues vsuras a christianis vel de possessionib⁹ decimas vel oblationes solitas percipi per ecclesias eis non soluunt priuantur christianorum communione vel sic breuius.etiam iudei compellendi sunt ad restituēdas vsuras extortas a christianis:⁊ ad soluendas decimas ⁊ oblationes de eorum possessionibus. h.d.sunt duo dicta.scdm ibi hac eadem.primū dictum facit tria. primo ponit causam statuti. scdo statutū ibi:synodali. tertio prouidet cōtra grauamen suspicatū ibi:principibus. ¶ Casus literalis. Quāto amplius christiani cōpescuntur ab exactione vsurarum tanto grauius iudei super his insestant grauiores ⁊ immoderatas extorquēdo ab eis vsuras vñ statuit conciliū generale vt si decetero iudei quacūqz occasione graues ⁊ immoderatas a xp̄ianis vsuras extorserint christianorū eis participiū subtrahatur donec de tāto grauamine satisfecerint ⁊ si opus fuit christiani per censu.eccle. appel.compellantur ab eorum commercijs abstinerē.precipit in super concilium principibus vt propter hoc non sint christianis infesti:sed potius iudeos cōpescant a tanto grauamine. In fi.dicit qd eadem pena cōpellantur iudei ad satisfaciendū ecclesijs p decimis ⁊ oblationib⁹ debitis quas a xp̄ianis de domibus ⁊ possessionibus alijs percipere consueuerūt tanq̄ ad iudeos quocūqz titulo peruenissent vt sic ecclesie conseruentur indemnes.Ber.

2 ¶ †No.primo vnam causam

✣ Sebasti. Sapia.
a ¶ Et faciūt.vide Pau.de ca.i.l.j.C. de sum.tri.⁊ fide cath.Bal.i.l.fi.§. pterea. C.de iure do. Jas.i.d.l.j.in vtraqz lectura.⁊ i l.de qb⁹.ff.d legi. ⁊ in.§.fuerat.ist.d act.Are.i.l.diuortio.i.pn̄.ff.so.ma. Pau.d cast.in.l. titia.ff.de solu.et Fel.i.c.ɔsultatio nib⁹.d off.deleg. practi.pap.in forma libelli q̄ agitur ad dotis restitutionū.⁊ alex.in cōsi.lxiij.i.iiij.vo.
b ¶ Cōcludit statutū nō valere ⁊ ita exp̄sse ēt determināt bal.⁊ pau.de ca.i.l.j.C.de sum. tri.ɔ̄riū tenet.idē bal.in.l.fi.§.pterea.C.de iu.do.
✣ Sebasti. Sapia.
c ¶ Persoluaꝛ.ad hāc materiā vide Alexā.i ɔsi.c.in.j. vo.⁊ i ɔsi.xlviij.i iij.vo.⁊ i ɔsi.xxvij. i.iiij.vo.⁊ i ɔsi.lvj. ⁊ ɔsi.cxxiij.i.iiij. vol.⁊ i ɔsi.lxxiiij. ⁊ cōsi.cxli.⁊ cōsil. clviij.in.v.volu.
d ¶ Et adde Bar. ⁊ alios i.l.insulā. §.vsuras.ff.solu. matri.i.l.at q natura.§.nō tn̄.ff.d nego.ge.⁊ i ɔsi.in cip.frācisc⁹ vxorē quādā noīe thomasiā.⁊ multū late ⁊ diffuse Lud. ro.ɔsi.cccccvij. in ci.in casu p̄posite consultatiōis circa celeberrimorū do.ɔsilia ⁊c.Pe. de ancha.in cōsi. cxxxviij.inci.in.q. quevertitur inter nobilē.d.⁊.d.alexan.in consi.cciij. inci.viso processu cause vertētis inter Joannem.
¶ Adde eundez abb.cōsil.lxxxiij.
e ¶ Noīe alterius. Adde videnduz Lap.allega.xcij. vbi an valeat testamentū talium administratorū.

causam quare vsura prohibetur nã diminuuntur facultates hominũ. ⁊ sic breui tempore reducuntur ad paupertatem et paupertas est res periculosa etiã animab⁹.iuxta illud Salomonis. Diuitias ⁊ paupertates ne dederis mihi ⁊c. hinc est propter suspicionem pauper non admittitur ad testimoniũ.iiij.qõ.iij.testiuz. ⁊ hanc rationem[a] etiã ponit Inno.super rub.⁊ vide bo.tex.in.c.j.e.ti.li.vj.ibi:vsurarũ que animas deuorat ⁊ facultates exhaurit.¶ †Scdo no.ꝙ ratiõe vsurarie prauitatis etiã iudei sortiuntur forũ ecclesiasticũ.vnde indirecte hic compelluntur per ecclesiã ad restitutionẽ.de quo dixi in.c.post miserabilẽ.s.e. ¶ No.tertiũ modũ cõpellendi iudeũ per ecclesiã vt subtrahatur ei cõmerciũ christianorũ.⁊ ad hoc põt excõicare christianos cõtra faciẽtes ⁊ ista est maxima pena.s.inter hoĩes esse ⁊ hominũ carere ꝯmercio.l.hi qui sanctã.C.de aposta.excõicant̃ eñi indirecte.¶ Quarto no.ar.optimum qõ oblatiões sunt in precepto ⁊ de iure parochiali ecclesie iudei tenent̃ ipsas soluere si stant in domib⁹ solitis habitare per christianos de quo infra.¶ †Ultimo nota qõ iudei possunt acquirere rerũ dominia de quo latius per Inno.in.c.ꝙ super his.de voto. In gl.j.ibi:a cõtrario sensu no.gl.iũcto tex.quia solet allegari ꝙ ar.[b] a cõtrario sensu nõ procedit vbi insurgit absonus intellect⁹ vel alibi reperit̃ cõtrariuz. ⁊ de hoc plene dico in.c.cũ.apostolica.de his que fi.a prela.no. Jo.an. ⁊ Cal.in.c.publicato.de elec.vel dic ⁊ aliter ẽm Hostiẽ.qõ omnis vsura solet esse grauis.vñ nõ permittit̃ aliquo modo. In ea gl.ibi:legitimum modũ ⁊c.nam de iure ciuili nõ poterant vsure ad libitũ exigi:sz vsqz ad certã mẽsurã vel summã tantũ:vt habetur in.l.oẽs.C.de vsur. ⁊ dic vt ibi:de quo nõ est hodie instandũ quia oĩno vsure hodie prohibentur:vt.s.eo.per totũ.⁊.j.c.fi.¶ †In glo.fi.ibi.res trãsit cum onere suo.pondera glo.sentit eñi tunc iudeos compellẽdos ad oblatiões et decimas personales ⁊ prediales qñ illa possessio peruenta ad iudeum habeat hoc onus annexũ.⁊ hãc opi.antiquitus tenuit Hosti.⁊ secut⁹ est Gof.⁊ postmodũ ab ea recessit ⁊ tenuit indistincte iure debere compelli ad decimas[c] personales ⁊ etiã oblationes quas ecclesia cõsueuit recipere a christianis habitãtib⁹ in illa domo:ne per factũ iudei ecclesia patiatur detrimẽtũ nam posset sequi qõ iudei emerent fere totam parochiam:⁊ sic diminuerẽtur iura parochialia. Ego in hac diuersitate vbi onus nõ esset annexũ rei satis putarẽ standum cõsuetudini.sec⁹ vbi esset annexũ rei:vt in decimis predialibus.nam in dubio etiaz oẽs infideles tenent̃ soluere decimas prediales etiam si christiani nũꝙ illa predia possederant:vt in.c.de terris.⁊ in.c.aliquibus. de deci.⁊ tenet Oldra.consi.xxv.nec valet ibi ar.a contrario sensu.tene menti.

☞ Usurarius est etiam ille qui recipit aliquid vltra sortem:licet suscipiat in se periculum.3.

Emens vel vendens rem plus vel minus iusto pretio an ⁊ quando sit vsurarius.6.7.

Usura committitur etiam in modico quod vltra sortem recipiatur.

Diues debet gratis succurrere proximo pauperi in suis necessitatib⁹.

Usura quo ad formam cõtractus non cõmittitur nisi in cõtractu mutui:sed quo ad intentionẽ deprauatã committit̃ in aliis cõtractib⁹.8.

Peccatũ vbi potest esse ⁊ nõ esse quo ad cõscientiam debemus poti⁹ attendere qõ sit peccatum:quo ad forum vero contentiosum secus.

10 Res an possit esse plus vel minus valitura:statur cõsuetudini ⁊ etiaz attendetur id quod frequentius accidere potest.

11 Societas coita vt ad vnum tantum spectet periculum:sapit naturam vsurariam:ideo non valet.

12 Deponens pecuniã apud vnum banchum vt capitale sit semper saluũ ⁊ vt lucrum communiter diuidatur non est vsurarius.

13 Usurarius an sit censendus ille qui relicta quadam mercantia in qua erat verisimiliter lucraturus decẽ:mutuauit ad preces alicuius illã pecuniam ad mercãtiã preparatam.cũ hoc qõ id qõ ipse in ea poterat lucrari talis mutuatarius soluat ratione interesse ⁊ lucri cessantis.

14 Mutuatarius si fuit in mora restituẽdi mutuatam pecuniam poterit conueniri ad interesse sine metu vsure.

15 Mercator volens transportare suas merces ad alium locum,vbi carius venduntur:⁊ alius anteꝙ mercator portet illas ad locum offert id qõ poterat ibi carius vendere:nõ incurrit crimem vsure si talis mercator sibi vendat.

16 Usura cõmittitur si recipit̃ aliquid vltra sortẽ etiã qui cõsistat in facto: puta qõ tu doces me aliquã artẽ:vel vadas pro me perusium ⁊ similia.

17 Doctor mutuans pecuniã scholari vt intret secum committit vsuras si de hoc doctor sperat aliquid lucrari.

Molendinarij vel furnarij mutuantes ad hoc vt veniãt ad molẽdinũ vel furnum suum committunt vsuraz:que est restituenda pauperib⁹.

18 Utrum ⁊ quomodo liceat rem emere vt carius vendatur.

19 Emens rem minus ꝙ valeat scienter ⁊ venditore ignorante non caret peccato.

Mercimonia prohibitum est clericis exercere:si tamen indigent possunt aliquam honestam negotiationem facere vt emere chartas ⁊ scribere libros ⁊c.

20 Mutuans frumentum quod valebat tũc decem:si tempore receptionis valet viginti an possit cum conscientia recipere si plus valet.

21 Usurarius an teneatur restituere quicquid ex vsuris lucratus est.

a ¶ Hanc rõnẽ.adde Jo.Pe.de ferra.papiẽs.in practica sua super formu.li.in actione hypothecaria in glos.in ver.sine aliqua.in.iij.col.vbi enumerat.vij.causas quare vsure de iure diuino ⁊ canonico sint prohibite.ponit etiam rationem quare ius ciuile eas permiserit.

a Sebasti. Sapia.¶ Hanc rõnez.vide practicã pap.in forma libel.s in actio.hypoth. in gl.iij.vbo sine aliqua.in.iij.col. vbi enumerat septẽ causas quare vsure sint ꝓhibite de iure canonico ⁊ quare ius ciuile permiserit.

d 1 Nauiganti.[d] ¶ † Usurarius est q a debitore recipit aliquid vltra sortez etiã si suscipiat in se periculum.h.d.primo Non est vsurarius emptor rei minus iusto ꝑtio si tũc verisimiliter dubitet̃ an tpe solutiõis plus vel minus sit res valitura.hoc scdo.ꝑpter dubiũ excusatur is qui ex eo qõ differt solutionez pretij si vendit rem plus ꝙ valeat si non erat eaz alias venditurus hoc tertio:⁊ sic tria dicta esse patẽt. secundũ ibi:ille quoqz.tertium ibi ratione dubij. ¶ Casus literalis. Aliquis mutuauit certã pecunie quãtitatẽ alicui nauigãti vltra mare vel eũti ad nũdinas:⁊ ꝑ eo qõ creditor recipit in se periculũ pecunie recipit aliqd vltra sortẽ.querit̃ vtrũ vsurarius sit cẽsend⁹. Et rñdet papa ꝙ sic. Scdo ponit aliã qõnez. Ecce aliqs dedit decẽ solidos. vt alio tẽpore recipiat totidez mẽsuras vini olei vel frumẽti q̃ tũc plus valent.querit̃ vtrũ iste sit vsurarius cẽsendus. Rñdet pa.si dubiuz sit vtrũ plus vel minus fuerint valiture tpe solutiõis nõ debet ꝑpter hoc vsurari⁹ reputari:⁊ ideo ꝑpter dubiuz excusat̃. Tertio ponit̃ alia questio. Ecce aliquis vẽdit pannos vinũ granuz vel res alias vt ampli⁹ recipiat termino cõstituto quã valeãt tẽpore vẽditionis.queritur vtrũ iste vsurari⁹ sit censendus. Rñ.papa qõ iste etiã ratione dubij excusat̃ ab vsura dũmodo merces suas tpe contractus nõ fuerat alias vẽditurus. Ber.¶ †Not.j. 2 ex tex.ꝙ recipiẽs ex mutuo aliquid vltra sortem peccato interueniẽte est vsurarius.⁊ no.bene qõ text.dicit aliquid ex hoc infert̃ qõ qcqd sit illud qõ recipitur ex quo põt pecunia estimari quantũcunqz modicũ sit inducit vsuram.xxiiij.q.iij.in.c. j.ij.⁊.iij.⁊ voluit beatus Tho.secũda secunde.q. 3 lxxviij.arti.ij.¶ †No.secũdo qõ occasiõe mutui nõ põt recipi aliquid ex pacto etiam si mutuans suscipiat in se periculum pecunie mutuate etiam si mutuet nauigãti vel eunti ad nundinas qui exponunt se varijs periculis ⁊ vadũt causa lucri:et sic nota bene qõ nõ est licitũ recipere etiaz a mercatore ex quo tu cõtrahis secuz mutuũ licet ipse recipiat vt lucretur:qr posset euenire contrariuz vt ipse perderet ex mercimonio ⁊ vsurarius esset 4 in toto ⁊ semper lucraret̃.¶ †Fortius ergo cõmittitur vsura quãdo mutuatur nõ volenti exercere mercimonia:licet ꝑ necessitate sua:qr debet quis subuenire proximo gratis in necessitate. et peccat quis non subueniẽdo proximo in necessitate cõstituto:vt no.in.c.consuluit. s.eo. facit.c. 5 sicut.xlvij.dist.et quod ibi no.¶ † Nota qõ recipiens ex pacto aliqd vltra sortẽ dicitur vsurari⁹ ab vsura:⁊ vsura põt deriuari ⁊ dici ab vsuris crediti:vel forte qr ibi rapit̃ vsus qr vẽdit̃ vsus pecunie qui non est in rerum natura cum ex vsu pecu- 6 nie cõsummatur dñiũ.vt dixi sup rub.¶ †Not. ex versi.ille quoqz.qõ vsurarius est cẽsendus ille qui emit rẽ de ꝑsenti min⁹ quã valeat ex eo qr differt traditionẽ rei empte ⁊ soluit ꝑtiuz de ꝑsenti nisi dubiuz sit qõ plus vel minus sit valitura res tpe traditionis.⁊ si diceres vsura nõ cõmittitur nisi in ꝯtcu mutui vt in.c.cõsuluit.s.e.⁊ dixi sup rub.ergo nõ dz hic ꝯmitti cũ sit ꝯtcus emptiti⁹. Respõde ꝙ quo ad formã ꝯtcus nõ est vsura sed quo ad intentionem deprauataz est vsura qr per

b ¶ Qñ valeat ar. a ꝯrio.adde glo. in.c.j.de eta.⁊ q̃li. Jo.de imo.q illã gl.alle.i.l.si ita fideiuss. ff.de fideiusso.adde an valeat ar.a ꝯrio sensu Lud.ro.consi. ccclxxix.

Zacharias.

¶ Addõ vltra alle.ꝑ istos ant.corse.sing.suo.in vsi. argumentũ ꝙ est singu.j.in nu.vbi habes an ⁊ qñ ⁊ i qb⁹ ꝑcedat arg. a ꝯrio sensu de q̃ ꝑ alexã.ꝯsi.lxviij. incipiẽ.circa premissa. col.ij. vol. iiij.⁊ cõsi.vij.col. fi.volu.v.

c ¶ Decimas. ad de Oldr.cõsi.xci.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Nauiganti.nouũ intellectuz ad hũc tex.ponit archiepi.florẽ.in.ij. pte sue summe ti. j.c.vij.versic.xij. vz ꝙ intelligãtur qñ illud qõ recipit̃ vltra sortẽ recipit̃ rõne mutui tñ nã tũc est vsura nõ obstante ꝙ mutuãs suscipiat in se periculũ.secus si mutuãs ꝑcise recipet rõne periculi cui intellectui vidẽtur repugnare verba ter.ibi receptur⁹ aliqd ⁊c. Aliũ intellectũ dedit frater angel⁹ de clauasio in sũma sua in verbo vsura.j. ver.xxxviij.qõ intelligatur qñ mutuãs nolebat mutuare nisi cũ tali pacto susceptionis periculi.⁊ ꝑprie grauat debitorez in aliquid plus ex mutuo.⁊ ideo vsura est sed si quis liberaliter mutuaret deinde post mutuũ ad instantiaz debitoris suscipit in se periculũ ꝙ dicit̃ assecuratio si aliquid recipit nõ est vsura. Alius intellect⁹ colligit̃ ex verbis eiusdẽ fratris Ang.in verbo vsura. j.versi.xlvj.qõ intelligat̃ quãdo mutuum principaliter fiebat spe habẽdi vltra sortẽ aliquid tũc enim vsura est.secus si mutuũ fieret liberaliter ⁊ postea propter susceptionez periculi aliquid acceperit.de quo vide Soci.⁊ Moder.in.l.si quis nec causam.in prin.ff.si cer.pet.

inde ius fugit ac si illã pecuniã mutuaret illi ven
ditori vt recipiat illud lucrũ qđ est vltra verã esti
matione rei. ¶ Itẽ not. ꝙ rõne dubij qs excusat
in foro iudiciali: sed in foro pnie stabitur cõscien
tie. ¶ † Not. vltimo ex versi. si. quod quando vẽ
ditur res plusꝙ valebat ⁊ differtur pretiuꝫ rei ad
certuꝫ terminum[a] duo debent cõcurrere ad hoc
vt contractus non censeatur vsurarius. Primo
quod dubium sit an tempore solutiõis pretij res
sit valitura plus vel minus. Scđo qđ iste vẽditor
nõ erat alias venditurus tẽpore contractus. si er
go certum sit qđ tẽpore solutiõis nõ valebit pl⁹
vel minus quã iste erat vẽditurus nũc pro mino
ri ptio si habuisset pecuniã in presenti tunc ꝯctus
censendus est vsurarius: ⁊ hoc ratiõe dicta in. q.
prece. nam fingimus emptorẽ soluisse pretiuꝫ de
presenti si venditorẽ sibi illud mutuasset vsqꝫ ad
terminũ prefixũ pro illo lucro qđ est vltra verum
pretiũ rei. ¶ † In glos. ij. ibi vsurarius est censen
dus. no. bo. glo. qđ licet inter partes descript⁹ sit
cõtractus emptionis ⁊ venditionis ⁊ in verita
te non possit repeti pretium tamen propter frau
datã mentem emptor potest dici vsurarius[b] licet
ex forma sui contractus nõ appareat vsurarius.
Ex hac glos. posset defendi libellus vbi talis dici
tur vsurari⁹: licet Hosti. dubitauerit in. c. in ciui
tate. ⁊ c. cõsuluit. ꝯ. e. ⁊ facit iste tex. in. §. ille. q ve
nit aduersatiue ad precedentia. ¶ † In ea. gl. ibi
sunt in talibus cõscientie sue ⁊c. gl. formaliter nõ
soluit contrariũ ⁊ ideo dic qđ in dubijs quis de
bet abstinere a tali contractu: qꝛ quo ad conscien
tiam suam ⁊ in foro anime debet fieri interpreta
tio poti⁹ cõtra eũ: qꝛ illa pars est benignior que
est tutior vt habes gl. no. ĩ. c. vnico. de scruti. ⁊ fa
cit tex. in. c. significasti. el. ij. de homi. sed ĩ foro cõ
tentioso interpretatio fit in benigniorem partẽ.
⁊ ita loquitur tex. iste. ⁊ facit. c. cũ tu. ⁊ ꝙ ibi not.
Innocẽ. ꝯ. de testi. ¶ † Sed quero qñ potest dici
certũ qđ res valebit plus tẽpore solutiõis.[c] Sol.
dicit Hosti. qđ debet attẽdi ꝯmunis opi. ⁊ cursus
regionis: nã cõmuniter minus valet frumẽtum
tẽpore messiũ ꝙ tẽpore pasche. ⁊ lꝫ quãdoqꝫ ac
cidat contrariũ tamen propter hoc nõ est recedẽ
dum a dicta presumptione qꝛ debet ꝯsiderari id
ꝙ frequenter accidit. l. nã ad ea. ff. de leg. ⁊ in. c. li
teras. de despõ. impu. ¶ In gl. fi. declara hunc
vltimum. §. prout no. fuit in ca. in ciuitate. ꝯ. eo.
¶ † Sed extra gl. quero pro declaratione prime
partis. c. hic non est licitũ mutuare ⁊ aliquid reci
pere vltra sortem etiã si creditor suscipiat in se pe
riculũ nunquid in istis qui quotidie contrahunt
societatem ⁊ vnus apponit operã et alius pecu
niam. Gof. dicit realẽ cõtractũ societatis licitum
ex quo cõicat sibi damna et lucra. et de hoc vide
bo. glos. que solet allegari. xiiij. q. iiij. pleriqꝫ. que
dicit hunc contractum societatis nõ esse licitũ si
vnus vellet sentire lucrũ ⁊ nõ damnũ. Hostiẽ. in
sum. huius ti. §. in aliquo. versi. sed quid si pericu
lum. tenet oppo. dicẽs ꝙ sicut in alijs contracti
bus ex quorũ natura periculũ spectat ad alteruꝫ
potest opponi pactum vt periculũ ad reliquum
spectet: vt in. c. vnico. de cõmo. ⁊. l. j. ff. depo. ita di
cendũ est et in hoc cõtractu societatis: vt licet ex
eius natura periculum spectet ad vtrunqꝫ tamẽ
ex pacto potest ad alterum dumtaxat pertinere.
nam contractus ex conuentione tollũt legem: vt
in regula contractus. de reg. iur. lib. vj. ⁊ pro hac
sũa opi. adducit bo. tex. insti. pro so. in. §. de illa.[d]
cũ ver. seq. sed Acc. ⁊ Azo. tenuerunt oppositũ et
sit cõcordãt cũ gl. alle. in. l. si non fuerit. ff. pro soc.
⁊ idẽ Jo. cal. hic. Non ob. dictũ Hosti. qꝛ in alijs
cõtractibus est non cõtra sed preter naturã con
tractus. Sed in cõtractu societatis cum habeat
instar cuiusdam fraternitatis. l. verũ. ff. pro so. est
proprie contra naturã contractus vt vnus solus
sentiat damnũ. Nec ob. §. de illa: qꝛ non debet in
telligi secundũ eum in capitali: sed debet intelligi
in alijs lucris ⁊ damnis. vt in illis valeat pactuꝫ
vt sentiat de lucro sed non de damno. Darẽ aliũ
intellectũ ad illum text. vt loquatur in recipiente
pecuniã ⁊ ponente operã tãtũ: vt ex pacto possit damnũ nõ sentire scꝫ
pecunie. satis est si sentit damnũ operarum amissarũ. nã sicut in lucro
pecunia ⁊ opera equiparantur ita ⁊ in dãno sentiendo: sed ex parte pe
cuniã dantis nõ potest hoc pactũ interuenire: qꝛ pprie est cõtra ipsam
societatẽ: qꝛ recipiens pecuniã posset sentire duplex damnũ vcꝫ opera
rum amissarũ ⁊ pecunie recepte. ⁊ alius nullũ damnũ sentiret cũ habe
ret suã pecuniã integrã. ⁊ scias qđ hec opi. est tutior. ideo est amplectẽ
da. ¶ † Sed aduerte ad vnũ dictũ Jo. and. de quo Jo. cal. nõ facit mẽ
tionẽ in. c. per vestras. de do. post. di. resti. vbi sensit qđ pecunia dotalis
potest deponi apud mercatorẽ qui debet cauere, de pecunia integrali
ter restituenda sed lucra debẽt cõpensari cũ damno et quicquid super
erit de lucro poterit diuidi: ⁊ sic apertissime sentit qđ possit apponi pa
ctum vt capitale semper sit saluũ:[e] sed videtur sentire qđ sit speciale in
dote cũ allegat. l. j. ff. so. mat. vbi dꝛ prouidendũ vt salua sit dos mulie
ris. Et semper dubitauit de illo dicto. nam nõ pbatur iure. imo in cõ
trariũ facit tex. in. c. super eo. ꝯ. eo. nã si cõtractus in se esset vsurari⁹ et
illicitus talis ꝯtractus nõ posset recipere aliquã compensationẽ pro
pter bonũ qđ inde sequit maxime ppter bonũ charitatis ⁊ corporale
vt no. in. c. super eo. ⁊ no. Joã. an. in regula peccatũ. de reg. iur. lib. vi.
¶ † Scđo q̃ro de alia qõne notabili. quidã mercator paratus erat p
ficisci in aliã regionẽ empturus merces in quibus verisimilr fuisset lu
cratur⁹ centũ: accessit amic⁹ ⁊ rogauit eũ vt mutuaret ⁊ sibi illã pecu
niã quã promittebat sibi restituere ĩ termino cũ lucro sperato: nũquid
ꝯtract⁹ sit cẽsend⁹ vsurari⁹. Inno. qđ sic licet aliqui oppositũ teneãt:
quia daret materia cõmittẽdi hãc prauitatẽ vsurariã. Hosti. in. c. salu
briter. ꝯ. eo. dicit ꝙ iste est obligat⁹ creditori ad id qđ verisimilr fuisset
lucraturus quasi hoc percipiat creditor ratione interesse ⁊ nõ ratione
vsure. Joã. and. dicit hoc dictũ Host. procedere post moram ꝯmissam
sed ante morã non: quia ibi nullũ interesse: al's vsurarius posset finge
re se velle ire ad emendum merces vt mutuaret pecuniã sub isto colo
re ad vsuras. ¶ † Not. primo ⁊ nõ tradas obliuioni: id qđ sentit Joã.
and. ex his verbis vt etiã in cõtractu mutui possit peti post morã in
teresse lucri verisimilr cessantis de quo dixi in. c. cõquest⁹. ꝯ. eo. Sed an
a pncipio possit haberi ista ratio: posset forte dici ꝙ vbi mutuãs ducit
bona intentione ⁊ potius mutuat vt seruiat amico ꝙ in fraudẽ ꝙ tũc
excusat a peccato: lꝫ alia opinio sit tutior. ¶ † Circa hoc dubitat etiã
de alia qõne: aliquis hꝫ hic merces quas intẽdit deferre ad aliã regio
nem ⁊ vẽdere pro cariori pretio alius apparet hic ⁊ offert idem pretiũ
hic qđ posset habere in loco destinato: nunquid liceat facere hunc con
tractuꝫ. Inno. qđ sic. nã sicut ratione tẽporis excusat qui vẽdit merces
plusꝙ valeãt vt hic in fi. ita ⁊ ratione loci. Host. inclinat in ꝯriã sñiam
⁊ mouet quia nõ sine magna necessitate mouetur ad emẽdum cũ ⁊ ille
subijsset labores in itinere ⁊ forte perdidisset aliquo casu. Jo. an. dicit
qđ aut pretiũ soluit de pñti ⁊ ꝯtract⁹ est licitus qꝛ vult forte deferre
ad aliũ locũ. Aut differt solutio pretij. ⁊ pcedit opi. Hosti. põt dici qđ
etiã hoc vltimo casu vbi cessaret fraus adhuc pcedat opi. Inn. qꝛ for
te vult deferre ad locũ vbi sperat maius lucrum. Item ex quo iste non
erat hoc vẽditurus p isto pretio satis ꝯpensat. ¶ † Ultimo hic quero
dicitur hic ꝙ nõ est licitũ aliquid recipere vltra sortẽ ex pacto: quid si
recipiat aliquod seruitiũ verbale vel facti: puta mutuo tibi decẽ vt in
struas me vel filium meũ vel vt intercedas pro me apud deũ vel vt va
das pro me romã. Ray. ⁊ Gof. in eorũ summis huius ti. ⁊ sequit Cal.
concludunt qđ nõ est licitũ: sed hoc intelligendũ est qñ illud qđ recipit
est pecunia estimabile vt. ꝯ. dixi ꝯm Tho. nam nulla incremẽta recipi
debent ex mutuo quecũqꝫ sint ⁊ qualiacũqꝫ. xiiij. q. iij. c. j. ij. ⁊. iij. ¶ † Et
ex his infert ad questio. doctor mutuat pecuniã scholari[f] vt intret secũ
et al's nõ erat mutuaturus nec scholaris intraturus: vel mutuauit vni
vt veniat ad molendinũ vel ad furnum suum. Jo. cal. dicit ꝙ si iste mu
tuans recipit aliqđ cõmodũ pecunia estimabile ꝙ cõmittit vsura. exẽ
plum in doctore q ex cõcursu scholariũ efficit magis famosus: ⁊ habet
maiores causas permanẽtibus vel ex hoc ampliat sibi salariũ. ⁊ ita in
dño molẽdini: qꝛ plurimi ppter hoc ꝯcurrunt. nam vere ex mutuo isti
recipiũt aliquid vltra sortẽ: ideo tenet ad restitutionẽ: sed eã dare debẽt
pauperib⁹: qꝛ ab illis quibus mutuauerũt nõ extorserãt istã pecuniã: ⁊
ad hanc cõclusionẽ debẽt reduci gl. iuris ciuilis: vna est in. l. j. ff. de offi.
pfe. vrb. Alia in. l. ij. ff. de calũ. ⁊ senserũt qđ ꝯmitteret simonia[g] qđ non
est verũ: qꝛ scholaris nõ vẽdit doctrinam doctori: imo doctor instruit
scholarẽ ⁊ ad hoc mutuat pecuniã sꝫ ꝯmittit vsurã ꝯm distinctionẽ p
dictã. ¶ † Ulteri⁹ querit nunqd sit licitũ rẽ emere vt carius vendat. et
cõcludit post Cal. hic Inno. in. c. j. ne cle. vel mo. ꝙ aut qs emit rẽ hic
vt eã integrã vẽdat ⁊ pncipalr inducit sub spe lucri: ⁊ non lꝫ. p hoc bo.
tex. in. c. eijciẽs. lxxxviij. di. ⁊ in. c. qm̃. xiij. q. iiij. Aut hꝫ intẽtionẽ mutuã
di in aliã formã vt qꝛ emit lanã ⁊ inde facit pãnũ vel vult deferre rẽ ite
gram ad aliũ locũ. ⁊ tũc est licitũ lꝫ inducat spe lucri: qꝛ hic ponit labo
res ⁊ industriã suã: iuxta illud dñicũ. In sudore vult⁹ tui vesceris pane
tuo. ⁊ pbat. d. c. eijciẽs. ⁊. c. qm̃. ea. di. Sed tpe pnie debet quis abstinere
a mercimonijs. de pe. di. v. q̃litas. Aut nõ inducit principalr spe lucri:
sed emit frumẽtũ vt abũdaret cũ familia sua vel ne ciuitas tractu tpis
pateret penuriã: qꝛ alij extrahebãt frumentũ ⁊ tũc lꝫ alio tẽpore vẽdat
cari⁹ ꝙ emit nõ peccat: ar. opti. hic vbi qs põt vẽdere merces pl⁹ ꝙ va
leant

a ¶ Ad certuꝫ terminũ. adde alex. consi. lxxij. j. lib. et clxxij. ij. lib.
b ¶ Usurari⁹. facit ꝙ hr̃ ĩ. c. illo vos. de pig. vbi p Jo. de imol. et q̃ dixi pridie in ꝯsi. quo dã. And. Barb.
c ¶ Tẽpore solutionis. Uide late Alex. in. l. pretia rerũ. ff. ad le. falc. Bar. ⁊ alios. ĩ. l. ij. in fi. C. de resci. vendi.
d ¶ De illa. Et ibi vide plene p ang. de arc. de hac qõ.
e ¶ Sit saluũ. adde Ludo. ro. cõsi. ccxxxviij.
Zacharias.
f ¶ Doctor mutuat pecuniã scholari. adde de ista qõ. Ant. corse. si. suis in vl. doctor ꝙ incipit p solutione. qđ sing. retuli ⁊ secut⁹ sum in apost. ad istuꝫ ꝯ. in rub. eo. ti. nume. iiij. vt intret secũ alias non intraturus.
g ¶ Simonia. Et adde ꝙ dicit Inno. ĩ. c. tuã. de eta. ⁊ qua. qđ si donatari⁹ vel qui alia seruitia recipit p curat in romana curia bñficia pro donante ⁊ se liberet ab illa obligatione antidotali cõmittit simoniã ⁊ est simoniacus: ⁊ ibi exclamat p̃sertim ꝯ cardinales pcurãtes bñficia p seruitioribus et familiaribus suis qꝛ committũt simoniã ⁊ refert ⁊ sequitur Ang. in. l. sed et si leg. §. cõsuluit. ff. de peti. heredi.
Sebasti. Sapia.
g ¶ Simonia. Uide pulchre et copiose per Dec. in cõsi. cxj. per totũ.

leant qñ dubitatur an tpe solutiõis sint valiture plus vel minus. ¶ †Dicit tñ Cal. hic vnũ notabile verbũ qđ mihi placet istũ nõ euitare pctm̃ q scienter emit rem minus ꝙ valeat saltẽ ignorãte vẽditore: qꝛ videtur decipere proximũ ꝛ sic limita illud qđ licitũ sit cõtrahentibꝰ se decipere vsqꝫ ad dimidiã iusti pretij vt pcedat qñ re ipa interuenit deceptio nõ ex pposito. Clericis aũt non est licitũ aliquo casu exercere hmõi mercimonia. ad hoc. c. negotiatorẽ clericũ. lxxxviij. dist. vide ꝙ no. in c. j. ne cle. vl mo. Si tñ indigeret licite posset exercere aliquod opus: vt puta emere chartas scribere libros. ꝛ vide qđ no. gl. xiiij. q. iiij. c. canonũ. ꝛ c. j. de cele. mis. ¶ †Alterius querit mutuaui tibi certã speciẽ puta frumẽtum qđ tẽpore cõtractus valebat tres florenos: nũc tpe satisfactionis valet sex. nunqd salua ɔsciẽtia possim hoc frumẽtũ ptiosꝰ recipere: ꝛ conclude qđ aut ductus bona intẽtione tibi mutuaui: ꝛ tũc licet varietur pretium possum salua conscientia recipere ꝛ tu teneris reddere. nã mutuaui frumentũ iđ debeo recipere etiã frumẽtum eiusdẽ bonitatis intrinsece. l. cum quid. ff. si cer. pet. nã sic potuisset vilescere eius pretiũ: secus si habuissem intẽtionem deprauatã: qꝛ mutuaui frumentũ antiquũ vt sic postea haberẽ nouũ. ꝛ sic in meliori pretio. ꝛ de hoc per Hug. ꝛ Arch. xiiij. q. iiij. c. si qs clericus. ¶ †Ultimo posset queri nũ quid quis teneatur restituere vsuras ꝛ qcqd lucratus est ex illis. an vsuras tñ dũtaxat. de hac. q. vi de qđ no. Jo. an. in c. quãꝙ. e. ti. lib. vj. ꝛ cõclusio videtur ꝙ aut lucratꝰ est per vsurariam prauitatẽ rem germinantẽ ꝛ pducentẽ fructũ puta vineã ꝛ tenetur totũ restituere: qꝛ hoc immediate pcedit ex vsuraria prauitate: aut recipit pecuniã ꝛ nõ tenetur restituere nisi pecuniã qꝛ reliquũ pcessit ex operibꝰ suis ꝛ ex industria. nam pecunia lucrata ex vsura nõ est apta ad producendũ aliquẽ fructũ vnde lucrũ attribuitur potius persone ꝙ pecunie ꝛ dic vt plenius no. in preallega. loco per docto.

¶ De crimine falsi. Rubrica.

¶ Quia inter cetera precepta legis diuine continetur non furtum facies: non falsum testimoniũ dices: ꝛ supra visum est de furto. Jtẽ de vsura que est quedam species furti: ꝛ ideo competenti ordine annectit de crimine falsi. De materia habetur in decretis in c. memoriam. xix. dist. et. xj. q. iij. qsquis. iiij. q. iij. qui falso.

¶ Falsum cõmittit testis nõ solum si dicit mẽdaciũ: sꝫ etiã si veritatẽ occultat: si sup ea fuit interrogatus: vel iurauit dicere veritatẽ in tota cã. 3. 4.
Testis falsus ledit deum iudicem ꝛ partem.
Delinquens si ex eodẽ delicto ledit plures personas debet omnibus satisfacere.
Ueritatẽ tacere regulariter non est pctm̃: nisi adducatur in testẽ: vel ex officio teneatur ipsam dicere.
Testis cõmittens falsum põt puniri extraordinarie per iudicẽ durãte causa sup qua cõmisit falsum: causa vero finita nõ põt ordinarie formãdo contra eũ processum ꝛ ista pena ordinaria nõ tollitur ex eo quod fuit extraordinarie punitus.
Testis qui deposuit falsum põt ꝛ ciuiliter et criminaliter condemnari: nec vna tollit aliam.
Testis qui deposuit falsum punitur pena falsi: licet eius testimonium non habuerit effectum.
Sententia lata per falsas probationes an teneat: ꝛ vsqꝫ ad tẽpus potest retractari.
Testis falsum deponens potest puniri per ordinarium: ꝛ an per delegatum.
Clericus deponens falsum deponitur ꝛ detruditur in monasterio.
Testis si recipit pecuniã vt non dicat testimoniũ punitur pena falsi: idẽ si capit pecuniã vt dicat verũ.

F Alsidicus. †Testis falsidicus tres ledit deũ: iudicẽ: ꝛ partẽ: ꝛ falsus est nõ solũ q mendaciũ dicit: sed etiã q veritatẽ occultat. h. d. scdã ps ibi: vterqꝫ. ¶ Casus lralis. Testis qui falsum testimonium dicit tribus personis est obnoxius. Primum deo cuius presentiam contemnit: iudici quem mẽtiendo fallit. postremo innocenti quẽ falso testimonio ledit. Jtẽ ille qui veritatẽ occultat reus est: qui mendacium dicit primꝰ nõ vult pdesse. scđs nocere desiderat. Ber. ¶ †No. j. ex tex. ꝙ ex eodẽ delicto põt quis ledere plures personas ꝛ oibus tenetur ad satisfactionẽ. facit qđ leg. ꝛ no. in. l. nunꝙ. ff. de priua. delic. ꝛ in. c. parochianos. de sen. excõ. ¶ †Not. ij. ꝙ testis dr̃ falsus ꝛ tenetur de falso nõ solum qñ dicit mendacium sed etiam qñ occultauit veritatẽ ꝛ hoc intellige quãdo interrogatus sup certo articulo dicit se nihil scire: vel qñ iurauit dicere purã vel merã veritatẽ ꝛ multa subticuit vt in. c. cum dilecti. s. de accu. secus autẽ vbi non iurasset vel non fuisset interrogatꝰ: vt in preallε. l. nunꝙ. ff. de priua. delic. tunc eñ non tenetur si non dixit veritatem: qꝛ testis non debet esse verbosus: satis eñ est qđ rñdeat ad interrogata. ¶ †Tertio no. ꝙ quis peccat ꝛ tenetur celando veritatẽ: qđ intellige ꝺm Jnno. qñ assumpsit officiũ testificandi vel alias tenetur ex officio dicere veritatẽ vel cum alias veritas haberi nõ potest: tacere aũt veritatẽ non est peccatũ. xxij. q. ij. in. c. ne quis arbitretur. ¶ Ulti mo põt colligi ita presumendũ contra eũ qui no cuit sicut ɔtra eum qui potuit prodesse ꝛ noluit. ¶ †Jn glos. ij. hec gl. tria intendit. ꝛ primo ꝙ testis falsus puniri põt dupliciter. primo extraordinarie cã durante. scđo ordinarie pena falsi cã prefinita ꝛ declara hunc articulum latius qđ aut cã nõ est finita aut est finita. primo casu potest puniri per ipsum iudicẽ non inchoãdo contra ipsum processum de nouo extraordinarie scđm ꝙ sibi videbitur. Sed ista punitio nõ tollit punitionẽ ordinariam que poterit fieri per legeꝫ cor. de fal. vt no. Cy. in. l. nullum. C. de testi. Spe. in ti. de teste. §. j. ver. sed nũquid per penam. ꝛ vide gl. in. c. presbyteri. v. q. fi. ꝛ preallεg. c. ne quis arbitretur. finita vero causa nõ potest amplius puniri quam ordinarie: qꝛ cum ista pena veniat accessorie ad causam principalem ꝛ per sentẽtiam finitum sit officium iudicis: tollitur hec ptãs que veniebat accessorie. l. iiij. C. deposi. ꝛ c. cum appellationibus. de appel. lib. vj. sed nec poterit puniri et accusari dũtaxat. l. cor. de falsis. ¶ †Et si queratur que pena sit imponenda falso testi. Cõcludo qđ aut agitur ciuiliter aut criminaliter. primo casu tenetur ad satisfactionem inquantũ lesit. l. qui nomine. ff. de fal. ꝛ arg. hoc poterit etiam postea accusari criminaliter. vt. s. dixi. ꝛ cum agitur criminaliter ꝛ differentia inter liberum ꝛ seruum. nam liber deportatur ꝛ eius bona publicantur. Seruus vero punitur vltimo supplicio de quo in. l. j. §. fi. ff. e. Sed si executio facta in cã criminali non potest retractari tunc punitur testis pena talionis. l. j. §. j. ff. ad. l. cor. de sicar. ꝛ ꝺm predicta intelligo not. ij. q. iij. in sum. ꝛ. xxiij. q. v. hec imago. et in. c. ad falsariorũ. j. eo. ¶ †Jn ea. gloss. ibi: ꝛ si conatus non habuit effectum. no. bene gl. quod testis potest puniri de falso licet testimonium suum non habuit effectũ puta quia ex aliquo alio facto nõ valuit vel quia aduersarius melius probauit: et sic iudex nõ fuit secutus dictum huius falsi: ratio est quia per hoc nõ releuatur quin commiserit falsum: ꝛ intellige hoc dictũ quando dixit falsum in forma testimoniũ: licet ex aliquo actu vel facto intrinseco nõ valuerit dictum eius: secus autem vbi nõ dixisset in forma testimonij: vt qꝛ solum coram notario nõ precedẽte mandato iudicis. nam tunc potest dici falsus testis: ꝛ de hoc articulo dic vt plenius no. per Jo. an. in regula nõ est sine culpa. de reg. iur. li. vj. in mer. ꝛ per Bar. in. l. si quis legatum. ff. de fal. ꝛ in fi. glo. ¶ †De hac materia an ꝛ quãdo teneat sñia lata p falsas pbationes ꝛ vsqꝫ ad quantum tps retractari põt. dic vt plene no. in. c. licet. de proba. ꝛ per Jo. and. in. c. cum venerabilis. de excep. ꝛ per Bart. in. l. diuus. ff. de re iudi. ꝛ. l. qui agnitis. ff. de excep. ¶ Jn glo. in ver. ledit in fi. intellige gl. prout. s. dixi in prece. glos. ¶ †Sed hic

---

¶ Non ex pposito. Et ideo dicit gl. in. l. semper in quentionibus. ff. de re iud. ꝙ ꝙuis licitũ sit ɔhẽtibꝰ se decipere tñ hic non conuenit bono viro.
✠ Sebasti. Sapia.
¶ Mutuaui. vide ad hanc materiã Alex. in consi. xxv. incip. diligẽter inspecto in. ij. col. in. ij. volu. vbi tãgit an sit licitus ɔctus vẽdere frumentũ hoc pacto ꝙ detur pretiũ quãti valebit in mense maij ꝛ nunqd si do pecuniam vt reddas qnqꝫ pro cẽtenario sit vsura. vide Sozi. tenentẽ ꝙ non in. l. ij. in prin. ff. si cer. pet. Sed cõtrariũ cõcludit Abb. in cõsi. xxiiij. incip. in qõne mouẽda. in ij. volu. ꝛ in consi. lxxiij. incip. videtur in. j. volu. Are. in ɔsi. clij. incip. viso themate.
¶ Frumentũ. vide Joan. de imo. cõsil. xxv. vbi querit quidã mutuanit frumẽtum cũ pacto qđ debitor teneatur illud redere qñ creditori placuerit cõsuluit qđ est vsura allega. qđ voluit Jo. Cald. ibi vide omnino. And. Bar.
✠ Sebasti. Sapia.
¶ Falsidicus. vide Feli. declarantem et limitãtem in. c. sicut. col. iiij. ver. non obstat. c. j. s. de re iudi.
¶ Non solum est falsus testis q falsum deponit sed etiam ille qui verũ supprimit. Et est valde not. ꝺm Bal. in. l. presbyteri. C. de epi. ꝛ cle ri. idem Bal. in. l. vbi exigitur. in. §. dolo. ff. de edẽ. ꝙ omittendo committatur falsuꝫ a teste ꝛ tabellioni sicut falsum exprimẽdo idem dicit Barto. in aut. de testi. per gloss. ibi de quo dicit haberi in. l. ij. in aut. presbyteri. C. de epi sco. ꝛ cler. vnũ no. p defensione isto-

rum rusticorũ deponentiũ falsum ꝙ rusticus deponens falsum testimoniũ non debet puniri de falso nisi appareat qđ ex malignitate falsũ deposuisset: quia presumitur potiꝰ ex simplicitate dixisse et propterea dꝫ multum iudex aduertere. ita no. Ang. in. §. et lꝫ. in aut. de testi. in. iij. col. hꝫ p Jo. an. in c. cũ. Joã. heremita. de fi. inst. ꝛ hoc pcedit in istis rusticis quadratis ꝛ simplicibus secus aũt in rusticis sagacibus nã qdam sunt sagaces ꝺm gl. in. l. athlete. in §. de rusticis. ff. de excu. tuto.
✠ Sebasti. Sapia.
¶ Ueritatẽ. vide multa congesta p Jaso. in. l. prescriptione. in. ij. not. C. si ɔ ius vel vti. pub. per Fel. in. c. ij. s. de testi. cog. versi. vtrum autẽ testis.
✠ Sebasti. Sapia.
¶ Prefinita. vide Jas. in. l. j. §. q mãdatũ. col. ij. ff. de offici. eius cui ma. est iur. Deci. i c. preterea. s. de officio delega.
¶ Pena taliõis. Adde Bald. in. l. presbyteri. C. de epi. ꝛ cle. in. ij. col. vbi subiũgit not. ꝙ eadẽ pena punitur ptãs cõpellens testẽ ad dicẽdum falsuꝫ qđ est no. ꝺm eũ allega. Bart. ita tenere. i l. j. §. j. ff. ad. l. cor. de sicar. Subiungit etiam ꝙ ptãs non admittẽs defensionẽ iuris pide punitur ac si nõ admitteret defensionẽ vere innocẽtie. ꝛ est no. ꝺm eũ qd autẽ in eo q vt veritas occultetur nõ vult cõparere qualiter puniatur vide Bal. i. l. presbyteri. in. iiij. col. C. de epi. ꝛ cle. vbi dicit ꝙ punietur criminaliter pena criminis stellionatꝰ ꝛ ciuiliter parti tenetur vel reipub. per actionem de dolo.

queritur quis est cõpetens iudex ad puniendum testes falsos. Sol.aut est iudex habens merum ⁊ mixtũ imperium ⁊ nõ est dubiũ talẽ posse punire testẽ ordinarie ⁊ extraordinarie: vt.s̃.dixi:aut est iudex habens iurisdictionẽ in ciuili tantũ:⁊ tunc quidã dicũt vt no.in.l.diuus.ff.de fal.qd debet remittere eũ puniendum ad iudicẽ proprium.Sed opi.verior videtur vt possit eum punire extraordinarie.pro hoc tex.in.l.nullum.prealleg.⁊ sentit Spe.in ti.de teste.§.j.ver.sed nũquid iudex. ⁊ hec procedũt in ordinario:delegatus vero non punit sed remittit eũ puniendũ ad ordinariũ.Sed Innocẽ.in.c.pe.j.de pe.aliter sentit.Spec.in ti.de teste.§.j.ver.sed quid de legato. ⁊ ibi Jo.an.distinguit inter delegatũ a principe ⁊ inferioris vt pri⁹ possit punire extraordinarie.ar.in auẽ.de exhibẽ.re.§.j.⁊ facit.c.j.⁊.c.de causis.de offi.deleg.Scdo aũt debet remittere ad extraordinariũ. vt in auẽ. 10 de testi.§.si vero ignoti.❡†Item quero qualiter punietur testis clericus qui falsum testimonium dixit.Sol.vide bo.tex.in.c.si eps.l.dis.nam debet deponi ⁊ detrudi in monasterium ad agendũ penitentiam: pro hoc facit.c.cũ non ab homine.de 11 iudi. ⁊.c.tue.j.de penis.❡†Ultimo quero quid si testis recipit pecuniam vt non diceret testimonium:vel vt dicat verũ testimoniũ:dic ꝙ tenetur pena falsi.vt in.l.j.ff.eo.vbi per Bar.

1 ☞ Sententia lata per falsas literas non debet executioni mandari.

2 Merus executor sententiarum potest admittere exceptionem nullitatis oppositam contra sententiam ne mandetur executioni.

3 Suspectus de falso potest detineri et capi donec constet de veritate.

4 Sententia lata per falsas literas nunꝙ poterit mandari executioni sine temporis prefinitione.

Sententia lata cum falso procuratore nunꝙ mãdatur executioni.

Snĩa lata ex falsis probationibus põt intra certa tempora retractari:de quibus vide remissiue.

1 **SUper eo.** †Snĩa lata per falsas literas nõ debet executioni mãdari.h.d.Primo cõmendat eũ cui scribit de preterito.scdo instruit eũ de futuro.ibi:mandantes.❡Casus literalis.Quedã sentẽtia fuit lata autoritate falsarũ literarũ:ille ꝑ quo lata fuit impetrauit executionem faciendam per epm vigorieñ. ille citatis partibus vt sententiã executioni mãdaret:oppositũ fuit corã illo qd snĩa illa lata esset per falsas literas.eps literis visis noluit eã executioni mãdare cum essent false. consuluit pa.et ipse cõmendat ipsuz ꝙ noluerit snĩam illã latã per falsas literas mãdare executioni:ꝑcipiens ei vt quoties aliqua scripta sub noĩe pape redarguenda viderit nullã eis fidẽ adhibeat nec obseruet qd per ipsas mandatur:sed eũ qui ꝑsentauerit illas detineri faciat 2 diligenter.Ber.❡†No.j.qd merus executor potest admittere exceptionem nullitatis ad effectũ differẽdi executionẽ ⁊ referendi ipsi superiori. de qua materia plene no.in.c.olim.de re iudi.⁊.c.pastoralis.in.§.preterea.⁊ se.de offic.deleg.❡†Itẽ 3 no.ꝙ suspect⁹ de falsitate põt capi ⁊ detineri donec reperta fuerit veritas. de quo in.c.memoriã. 4 xix.di.❡†In glo.ibi temporis prefinitione.tene perpetuo menti gl.⁊ multũ allegatur qd sententia lata per falsas literas delegatorias põt retractari sine prefinitione tẽporis.Idem est in senten a tia lata cũ falso procuratore[a] vt in.c.in nostra.de procura.secus vbi iudex habebat als iurisdictionẽ:sed probationes fuerũt false:qz tunc ad agendũ de falsitate tẽpora sunt limitata. de quib⁹ per Jo.an.in.c.cũ venerabilis.de excep.❡In glo.ij. ibi:de cetero.⁊ plene de materia per Bar.in.l.a diuo pio.de re iudi.⁊ in.d.c.pastoralis.

1 ☞ Clericus falsificãs sigillum principis deponitur:⁊ aliquo signo in facie eius posito mittitur in exilium.2.

2 Degradatio actualis eximit clericum a potestate iudicis ecclesiastici:degradatio aũt verbalis que est depositio:secus.

Degradationis appellatione venit aliquando depositio.

3 Eps potest mittere suos clericos in exilium ne veniant in eius diocesim:nam pena exilij est approbata a iurre canonico.

4 Pena corpalis ex quasi possit verisimiliter expectari pena mortis est penitus prohibita ne per iudices ecclesiasticos imponatur.

Faciens carcerare clericum ⁊ ei minuere cibum ⁊ potũ non euadit penam irregularitatis:si talis clericus moriatur.

1 **AD audientiam.** †Clericus falsans sigillũ principis deponitur.Itez character imprimitur ⁊ in exilium mittitur.h.d.Cõis diuisio.scda ibi:fraternitati.❡Casus literalis.Quidam clerici falsauerant sigillum regis Francie:eps quidam posuit eos in carcerez significauit hoc dño pape postulãs qualiter essent puniẽdi.Rñdet papa ꝙ nec membrũ eis auferri faciat nec penã infligi corporalẽ per quã mortis periculum incurrere possent:sed eis a suis ordinibus degradatis in signũ maleficij aliquẽ characterẽ imprimi faciat per quem inter 2 alios cognoscantur:⁊ ꝓuinciam eos abiurare cõpellat.Ber.❡†No.j.ex tex.tres penas infligendas clerico falsanti sigillũ principis.Prĩa est degradatio ⁊ intellige de depositione verbali:nã ⁊ illa degradatio est:nã si caperetur pro actuali degradatione relinquereẽ iudici seculari ⁊ efficereẽ pena mortis:vt in.c.degradatio.de penis.lib.vj.sed hic post degradationẽ remaneret sub ecclesia:vt ptz ex impositiõe aliarũ penarum.Et ex hoc infereẽ ꝙ appellatione degradationis qñqz intelligim⁹ de depositiõe verbali.Scda pena est alicuius characteris impressio vt sic possint isti clerici inter alios cognosci ⁊ alij magis terreantur:⁊ dicunt doctores hic ⁊ bñ ꝙ ista pena non est regulr infligẽda per ecclesiã qz periculosa:sed est spãle in odium maleficij:⁊ idem sentit gl.hic.Tertia pena est exilium:⁊ sic no.ꝙ ecclesia hz penã exilij.concor.c.si.s̃.de ca 3 lum.❡†Et ex hoc no.ꝙ eps potest clericum compellere ad abiurãdã diocesim suam vt nunꝙ amplius illam intret:sed debet exulare.Et de multiplici specie penarũ vide p Inno.in.c.qualiter ⁊ quãdo.ij.de accu. 4 ❡†Scdo no.ꝙ iudex ecclesiasticus non dz imponere penam corporalem[b] ex qua possit verisimiliter sequi pena mortis:⁊ est iste tex.no.contra aliquos prelatos[c] qui clericos mãcipant in durissimo carcere diminuentes adeo cibum ⁊ potum vt in breui tpe cogant expirare:nã certe tales prelati non euadunt penã irregularitatis.nã vi pene extinguntẽ ⁊ emittunt animã:licet enĩ ꝑlatus possit moderate diminuere cibũ ⁊ potũ sicut agẽtes pnĩam faciunt vt in.c.nouimus.de ver.sig.nõ tñ adeo ꝙ inde possit sequi pena mortis:⁊ ꝑ hoc bo.tex.in.d.c.nouimus.⁊ vide qd no.Jo.de lig.in cle.j.de pe.⁊ remis.vbi idem ad literam tenet.

1 ☞ Excõicatio nõ fulminatur per ista verba statuo sub pena excõicationis:etiam si proferatur per papam.

2 Literas apostolicas nõ potest quis recipere in curia ab alio ꝙ a papa vel eius officialibus ad hoc deputatis:sub excõ.pena que incurriẽ ipo facto.8.si vero extra curiã:tunc secus:vt.j.nu.7.

3 Commodatarius si remiserit rem commodatã per non idoneũ qui rẽ illã asportauit:tenetur.secus si elegerit nuntium fidum.

4 Excõicatio potest eodem facto frequenter innouari.

5 Rescriptum ab excõicato impetratũ:est ipso iure nullũ:nisi fuerit impetratum in causa absolutionis vel defensionis.

6 Literas ad lites nõ potest vnus pro alio impetrare nisi habeat speciale mandatum idem ad beneficia.

8 Amicus potest impetrare literas ad beneficia pro amico sine speciali mandato.

Excõicatio incurritur ipso facto per ista verba:excõicatiõi subiaceat.

9 Omnis excõicatus est suspensus:vnde absolutus ab excõicatione censeẽ absolutus a suspensione:nisi fuerit citra excõicationem etiã suspensus:quia vtraqz de per se requirit absolutionem.

10 Literas falsas habens ⁊ ipsas intra viginti dies nõ destruat vel resignet incurrit excommunicationez:cuius absolutio reseruatur soli pape.vt dicitur in tex.

DUra sepe. Existens in curia literas apostolicas nõ recipiat nisi de manibus pape vel officialium ab ipso deputatorũ:persone tamẽ solẽnes per nuntios recipere poterunt:de manibus tamẽ predictorũ. cõtra faciens si laic⁹ est,excõmunicationi se subiacet:si cleric⁹ est ab officio ⁊ beneficio deponitur.h.d.vsqz ad.§.adijcientes.et ille.§.hoc dicit Per excõicationis penã prouidet cõtra non resignãtes nec destruentes literas falsas intra.xx.dies. ⁊ absolutio pape reseruatur:⁊ cõtra factum non tenet:vel sic ⁊ breuius. prima pars punit non recipientes literas de manibus pape vel officialium. scda punit non destruentes literas falsas:⁊ per hoc patet diuisio:⁊ secũda ibi:adijcientes. ❡Casus literalis. Quia clerici et alij recipiebant literas apostolicas in curia a quibuscunqz propter ꝙ falsitatis periculum imminebat:statuit Inn. sub pena excõicationis et suspensionis ordinis et beneficij districtius inhibendo ne aliqs apud se.apo.literas pape recipiat nisi de manibus do.pa.vel de manibus illorum qui ad hoc officium de mãdato do.pa. sunt deputati. Si vero persona tante fuerit autoritatis vt deceat per nuntium literas recipere.nuntiũ ad cancellariam mittat idoneum per quem literas.

a ❡Cũ falso procuratore. Adde qd ẽt post talis snĩe executionem põt sentẽtia declarari nulla ⁊ retractari executio. Ita multũ notabiliter voluit Inno.in.c.ex insinuatiõe. ĩ sua glo.in ver.snĩa.s̃.de pcu.⁊ ꝙ hic dr de ꝓcuratore intellige de ꝓcuratore actoris non rei:vt not.Ange. ĩ.l.si tutor.ff.in q. cau. in inte.restit.

b ❡Penã corporalẽ. vide bal.et q̃ ibi no. in.l.de pecorib⁹.C. ad legẽ agl.And.Barb.

c ❡Not.ꝯ ꝑlatos ita extenuãtes vitam clericis carceratis vt faciant eos expirare ⁊c. Adde ꝙ not.idẽ Abb.in.c.cũ non ab hoĩe.de iud.et vide autẽ.qd not. ibi.d.Ant.in.iiij. col.⁊ vide eũdem Ab.in.c.a nobis. de aposta. ⁊ adde do.Ant.in.c.qualiter et qñ. el.ij.de accu.ĩ antepe.col. et plus dicit sing. Jo.de imo.in cle. j.de pe.et re.in fi. qd officiales deputãtes clericos tali carceri sunt irregulares si inde sequaẽ mors et idẽ qd.d.Abb.hic tz ẽt Bal.ĩ.l.de pecorib⁹. ĩ fi.C.ad leg. agl. ⁊ Bal.⁊ Sali. ĩ.l.trãsigere.C. d trãsac.ꝑ quo faciũt q̃ ĩ fi.scribunẽ per Moder.post d. Abb.in.c.nup. circa princ.de sen. excommu.

quem literas recipiat iuxta modū predictū. Si vero aliquis huius mādati trāsgressor extiterit si laicus fuerit excōicationi subiaceat. Si clericus bñficiū sui ꝛ officiū suspēsione damnet: statuit etiā vt prelati ecclesiarum generalē ferant sniam: quā per singulas parochias frequētius faciant innouari: quod si quis falsas literas se habere cognoscit intra. xx. dies illas aut destruat aut resignet si penā illā voluerit euadere: quam sniam nullus relaxare presumat sine spāli mandato pape nisi in mortis articulo: ꝛ si absolutio cōtra hec presumpta fuerit nullā obtineat firmitatem. Ber. ¶ † Not. j. ex tex. qd per hec verba statuto sub pena excōicationis ꝛ suspensionis ꝛc. non fertur excōicatio vel suspensio ipso facto etiam si ipsa verba proferantur a papa. nam hic licet hec verba fuissent apposita in principio tñ papa postea penam ingerit ꝛ respectu suspensionis dicit eā imponendam: qd facit ad ea que dixi in. c. vnico. de sagi. ¶ † Scdo not. ibi: apud sedem apostolicā ꝛc. qd recipientes literas per alium non existentem apud sedē apostolicā non incurrunt istā penam. Ista ergo pena afficit exstētes in curia recipiētes literas ab alio quā a manibus pape vel officialium suorū: ꝛ sedes apostolica dicitur ibi esse vbi est Pap. ꝛ curia sua. ad hoc. c. ego. N. ꝛ quod ibi nota. de iureiuran. ¶ † Not. ibi idoneum: qd is qui tenetur per se aliquid facere si facit per nuntium[a] debet eligere idoneum: alias factum nuntiī sibi imputatur: et ideo si remisisti librum tibi cōmodatum per nuntiū non idoneū illo librū asportante: tibi imputatur mittēti: ꝛ non dño: secus si elegisti nūtium verisimiliter idoneū: vt. l. eum qui. cū. l. seq. ff. de cōmo. ꝛ in. c. significante. de pigno. ꝛ quod ibi no. facit qd no. glos. in. c. presbyteri. xcv. di. ¶ † Ultimo no. ꝙ excōicatio potest pro eodem facto frequenter innouari. ¶ † In glo. ij. in fin. dic melius vt habetur in. c. j. de rescrip. lib. vj. vbi ponitur regula quod rescriptum ab excōmunicato impetratum est ipso iure nullum nisi in casu absolutionis vel defensionis.[b] de quo ibi. ¶ † In glos. in versi. excōica. in fi. not. qd finis videtur contrariari principio: ꝛ Inno. dicit ꝙ requiritur sententia: contrarium tenet Goffre. ꝛ Host. Sed circa hoc sic conclude qd aut queritur nunquid quis possit impetrare literas per alium ꝛ tunc aut ad lites aut ad beneficia: si ad lites oportet qd impetrans habeat speciale mandatum: vt in. c. nōnulli. de rescript. et in hoc casu non loquitur hoc. c. vnde quilibet cuiuscunqꝫ qualitatis sit potest per alium impetrare literas ad lites dādo sibi speciale mandatū: vt in. d. c. nonnulli. Idem in literis ad bñficia imo illas potest impetrare amicus pro amico sine aliquo mandato: vt not. gl. in d. c. nonnulli. ꝛ in. d. c. ad aures. eod. ti. ꝛ adhuc sumus extra terminos huius. c. ¶ † Aut querit nunquid quis possit recipere literas ab alio quam a manibus pape vel officialium suorū ad hoc deputatorū. Et distingue quod aut iste est in curia ꝛ non debet ꝛ iste est proprie casus huius. c. vt patet ibi: ne quis apud sedē apostolicā ꝛc. Si vero est extra curiam tunc potest recipere literas de manibus alterius quā pape puta amici: sed ille qui extitit in curia non debuit recipere literas de manib⁹ alterius vt hic in text. in versicu. ne quis ꝛc. Siue ergo impetret pro se siue pro alio debet literas recipere de manibus pape vel officialium: et hoc fit: quia antiquitus multum falsabantur litere apostolice in curia ꝛ falsantes dicebant se a papa impetrasse ꝛ sic non loquitur text. in terminis huius glo. ¶ † An autem contra faciens sit excōicatus ipso facto. gloss. ꝛ doct. variant sed dic quod per hec verba excōicationi subiaceat: fertur sententia ipso facto: nam ex proprio significato verborum non requiritur actus facti: ꝛ per hoc. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. ꝛ no. in. c. vnico. de iniurijs. lib. vj. in gloss. fi. in fine. Et no. hoc qꝛ facit ad statuta ꝛ ad alia iura. ¶ † Sed contra predicta et text. oppo. nam ex toto fertur hec excommunicatio superuacua est suspensio: quia quilibet excommunicatus est suspensus: de quo dic vt plene not. in cle. cupientes. de penis. in gloss. que incipit non nouam. Solu. duplex primo quod suspensio quando est sequela ad excommunicationem sublata excommunicatione tollit suspensio vt in regula accessorium. lib. vj. secus quando suspensio est per se ſm Hostien. ꝛ sic licet absoluatur ab excōicatione remanet tamen obligatus ex suspensione: vel scdm eum pena excōicationis concernit laicos: suspensionis vero clericos. Et licet prima solu. videatur sibi plus placere: secunda tamen plꝰs mihi placet: qꝛ tex. in medio distinxit penas ꝛ in penis debet fieri mitis interpretatio: nec debet quis duplici pena coerceri: vt in. c. qm̄. in fi. vt lit. non conte. nam consequeretur ex primo intellectu ꝙ clericus excōicaretur et suspenderetur. ¶ † In glos. in ver. euadere. ibi: aliam sniam dñi pape ꝛc. dic melius qd c. ad falsariorum. j. eo. excōicat ad falsantes literas per se vel per alium scienter sed si quis habet literas falsas per alium et eis non vtitur non habet locū illud capitulū ꝛ in hoc casu habet locū iste text. dum dicitur per hominē debet fieri excōicatio: vnde punitur hic ille qui habet ꝛ nō resignat vel destruit: ꝛ ideo si iudex specifice nō fert excōmunicationem contra talem nulla pena talis afficitur ex quo non falsauit.

☞ Falsitas literarum apostolicarum ex quot ꝛ quibus signis apparere potest: vide. j. c. primo.

Licet.[c] † Ponit nouem modos falsandi literas papales. ¶ Casus literalis. Licet in decretali presenti distinguat papa septem species falsitatis per quas litere apostolice cognosci debeant vtrum sint false quas quilibet diligens qui per literas apostolicas conuenitur debet aduertere diligenter quas per singulos. §. videre poteris per teipsum. In. §. illo. Eos etiam: dicit papa qd illi nō sunt immunes a peccato falsitatis qui literas apostolicas recipiunt contra tenorem constitutionis proxime predicte. Item quidam sunt qui accedunt ad bullā ꝛ falsas literas caute proijciūt vt de vera bulla cum alijs sigillentur: sed iste species falsitatis nō possunt facile comprehēdi: nisi vel in modo dictaminis vel in forma scripture vel in qualitate charte. In alijs autem diligens indagator consideret falsitatem vel in adiunctione filiorū vel collatione bulle vel monitione vel obtusione presertim si bulla non sit equalis sed alicubi magis tumida et alibi magis depressa omnia predicta nota. Ber. ¶ Nota. j. ex tex. multos modos conferendi scripturā ad scripturam: non solum ergo fit comparatio litere: sed etiam dictaminis ꝛ charte: nam habent curiales certum modum dictandi quem de facili alij ab eis non possunt imitari. Item in forma scripture: qꝛ faciunt aliquos tractus ꝛ certa signa eis tantum manifesta adeo vt de facili non posset litera illa ita falsari quin per scriptorem apostolicum falsitas deprehenderetur. Item in qualitate charte: quia litere apostolice scribūtur in chartis rasis ꝛ in pulchra forma. ¶ Item nota qd suspicio oritur contra bullam seu sigillū quando per omnia non est signum simile vero sigillo. nā aliquando propter falsitatem bulla est in vna parte depressa propter malleationem ꝛ in alia parte tumida propter impressionem filiorū: ꝛ solent isti falsarij ponere bullam in loco calido: vt sic effecta tenera possit filū extrahi. In glos. fina. nota bene glos. dicit tamen Io. an. ꝛ Hosti. ꝙ vbi litera esset delata cum herba seu cum aqua distillata non posset perpēdi ex remedio huius glos.

1 ☞ False presumuntur litere papales: si in eis episcopus vocatur filius: vel inferior frater: vel si vni scribitur in plurali. 2. 3. 4.

2 False presumuntur litere apostolice quādo emanant preter vel contra solitum stylum curie.

3 Papa quare appellat episcopos fratres: alios vero filios.

4 Papa scribēs cardinalibus epis appellat ipsos fratres alios vero filios: intellige de illis episcopis prout est sabinensis portunensis ꝛ similes. Papa rescribens infidelibus an appellat eos filios.

5 Prelati inferiores a papa dum scribunt subditis debent appellare ipsos socios aut fratres: dū autem ipsis a subditis rescribitur debent appellari patres.

Quam graui.[d] † False sūt litere papales in quibus episcopus vocatur fili⁹ vel inferior frater aut vni scribitur in plurali. hoc dicit. Primo ponit admirationem. secundo ibi: cū scire in tribus que sunt in stylo curie informat. ꝛ primo reducit ad propositum. tertio ibi: propter quod generaliter cōcludit. ¶ Casus literalis. Quidam eps coram legato apostolice sedis quibusdā criminibus accusatus renuntiauit episcopatui: postmodū ad apostolicam sedem accedens quasdā literas reportauit sub nomine apostolice sedis ad archiepiscopum suum attinaceū in quibus cōtinebatur quod ipsum restitueret ad ecclesiam suam altero substituto inde remoto: quod ꝛ fecit rex illius loci nō credens literas a sede apostolica emanasse: precepit literas illas per ipsum impetrātem ad sedem apostolicā presentari: dñs papa visis literis que ipsi archiepiscopo fuerunt presentate rescribit eidē dicens quod in eis tam in cōtinentia ꝙ in dictamine falsitatem inuenit ꝛ in hoc fuit admirat⁹ ꝙ literas illas credit a sede apostolica emanasse: cū ipse scire debeat consuetudinem apostolice sedis talē vt patriarchas archiepiscopos ꝛ episcopos fratres appellet: ceteros omnes dilectos filios in suis literis nominando. ꝛ qñ vni persone scribit nunꝙ ei loquitur in plurali vos vel vester appellando:

Sebasti. Sapia.

a ¶ Per nūtium. Vid Pau. de ca. in. l. videamus. in prin. ff. loca. et ibi glo. allegat plura qñ quis teneat ex mala electione. Zacharias.

b ¶ In casu absolutiōis vel defensionis. vt sup appellatione: qꝛ etiā tunc non tenet facere mentionē de excōicatiōe. vt no. iste in. c. significauerūt. s. de exce. ꝛ Phili. franc. in. c. bone. ij. xj. de ap. ꝛ Spec. in titu. de actore. versi. itē ꝙ est excōicatus. s. de rescri. pñtata. §. v. versi. ad primū.

c ¶ No. hic qd valde no. scribit Baldus in. l. 3ctus. in versi. deinde q̄ro. si apparet. C. de fi. instru. Itē addo hic archiepm. i. c. in memoriā. in fi. pe. col. xix. dis. vbi dicit ꝙ rescriptorum quedaꝫ sunt vitia visibilia: et quedam inuisibilia sed intelligibilia priora. s. visibilia sunt ea de quibus in hoc. c. licet. ꝛ ista vitiant ipso iure. Itē adde dino qd no. Archi. xxv. q. ij. i summa. ꝛ do. i. c. in memoriā. i. iiij. co. xix. di.

d ¶ Io. de imol. in cle. j. in. ij. colū. de sup. negl. pla. alle. istū tex. qd stylus curie facit ius. et q̄ differētia sit inter stylū ꝛ ꝯsuetudinē. vide late per do. Ant. in repet. c. fin. de consue. in xxij. col.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Stylum. vide multa cumulata p Feli. in. c. ij. col. vj. versi. styl⁹ curie s. de rescri. Ro. i consil. ccclxxvj. incip. qđ est. adde et ꝙ clausule insolite arguunt p̄sumptionē falsi ⁊ per Alex. in cōsi. xlvj. col. j. circa fi. in. iiij. vo. Feli. in. c. cām. ij. de testi. Barth. vero. in tractatu simula. i. vij. et. ix. presumptione.

b ¶ Preter stylum presumūtur. pro hoc optim⁹ text. i. c. porrecta. de cōfir. vti. vel inuti. et adde hic Ang. in l. fina. C. de cano. lar. lib. x. vbi dicit ꝙ litere emanantes de cancellaria pape ꝯ stylum curie non sunt exequēde: et dicit qđ ſm stylū curie est qđ iudex citet vt cōpareat sub pena eris tm̄ et citetur sub pena eris et p̄sone ꝙ si citatus nō comparet nō punit̄ vt cōtumax quia citatio fuit ꝯ stylū curie: ⁊ de ista obseruātia styli curie. vide tex. in. c. ex literis. quē no. ibi. d. ant. s. de cō. Scias tm̄ qđ qñ de stylo curie cancellarie aliqd ꝯsueuit exprimi in literis si nō exprimit̄ h̄r ꝓ expresso. tex. est no. i c. cū. m. ferrarien. de ꝯsti. ⁊. c. ꝙ trāslationē. de of. leg. ꝓ cuius tm̄ intellectu vide oīno qđ no. post. d. Ant. i d. c. cū. m. de cōsti. Zacharias.

¶ Adde ꝙ intm̄ attendit̄ stylus in rescriptis et aliis literis ꝙ si citatio fit preter et cōtra formā styli ꝙ tūc citatus cōparere nō tenet̄ ita multū no. dixit Inn. in. c. preterea. i. ij. col. in gl. mag. s. de dila. et Bal. in sua mar. in v̄. citatio. versi. xviij.

c ¶ Falsariorū. ad devidendū Fede. de señ. consi. ccxix. Hodie preceptū est ꝙ in literis pape nec in magno

sed in literis presentatis huic dilectus filius vocabatur cum in aliis literis sibi aliqñ transmissis videre pōt se fratrē venerabilem appellatū: vnde mandat quatenus literas apostolicas taliter studeat intueri tam in bulla filo ⁊ charta q̄ stylo: qđ veras pro falsis vel falsas pro veris nullo mō admittat. Ber. ¶ 2 †Not. j. ex tex. attendēdum stilū[a] romane bulle qđ litere emanātes contra seu preter stylum presumūtur[b] false: ⁊ hoc ꝓcedit nō solum respectu dictaminis: sed etiam respectu continentie literarū: vnde alibi dicit glo. in. c. causam que. de testi. quod si aliquid conceditur in priuilegio quod deuiat ab omni equitate ⁊ cōi cursu priuilegiorū presumit̄ non emanasse a sede apostolica. ⁊ ad predicta facit. c. ex literis. s. de constit. ⁊. s. de voto. c. qđ super his. c. si quando. s. de rescript. ¶ 3 †Item no. qđ de cōsuetudine romane ecclesie cum papa scribit epō superiori appellat eos fratres quasi papa nō sit eis maior sed equalis: ⁊ intellige quod est equalis in ordine sed in administratione est maior. xxj. distin. in nouo. vbi bonus tex. cum glo. facit qđ no. in proe. sexti. Alios vero appellat filios quasi eis sit maior ⁊ in ordine ⁊ in administratione. ¶ 4 †Aduertendū tamē qđ cum scribit seu facit mentionem de cardinalibus per mixtim appellat eos fratres. vt. j. c. proxi. Cū aūt sigillatim de eis agit mentionem episcopos cardinales appellat fratres reliquos filios: vt in. c. licet. el. iij. de testi. Itē reges appellat charissimos filios: reliquos vero principes appellat dilectos filios quasi se inferiores. arg. eorum que not. in. c. solite. de maio. ⁊ obe. Judeum tamen infidelē vel paganū nō appellat filiū. ¶ Ultimo no. ꝙ in deprehendēda falsitate debet qs multū intueri bullam filū chartā ⁊ continentiā literarū ⁊ modū dictandi et multos alios modos habes in. c. prece. ¶ 5 †In glo. ij. ibi, fratres vel socios no. ex glo. qđ quando prelati inferiores citra papā scribūt subditis suis debēt eos appellare fratres vel socios: nam eps sacerdos est et olim regebat̄ ecclesia per sacerdotes tantū nec erant epi: sed propter schismata et disceptationes ordinatum fuit vt vnus eligeretur qui preesset oībus ⁊ appellaretur eps. xxv. di. in. c. olim. Subditus vero scribēs prelato suo debet eum appellare patrem. de quo vide bonam glo. in. c. esto subiectus. xcv. distin.

☞ 1 Falsantes literas papales per se vel per aliū sunt excōmunicati: si vero sint clerici degradātur ⁊ curie seculari tradūtur etiam non expectata incorrigibilitate. 3.

2 Falsis literis vtentes laici excommunicentur: clerici deponuntur: ⁊ beneficiis priuantur. 6. intellige vt. j. nu. 10.

Statutum potest fieri ꝙ nō liceat ignorantiā statutorum allegare: ⁊ intellige vt. j. nu. 7.

4 Falsans literas apostolicas efficitur de foro ecclesiastico.

5 Expendens scienter falsam monetā non punitur pena falsi regulariter.

8 Falsarius an incurrat penas de quibus hic: siue cum eo agatur ciuiliter siue criminaliter.

9 Falsantes literas ⁊ rescripta principum puniuntur vltimo supplicio.

Ad falsariorū.[c] †Qui p se vel per alios literas pape falsant: excōicati sūt cū suis fautorib⁹ ⁊ clerici officiis ⁊ beneficiis priuati sunt ⁊ degradandi sunt ⁊ tradēdi curie seculari per quā laicus legitime punit̄. Qui vero falsis literis vtunt̄ si clericus est officio ⁊ beneficio priuat̄: si laicus excōicatus est. h. d. vel aliter ⁊ breui⁹. primo punit falsantes literas pape p se vel per alium. scđo punit vtentes literis falsis. scđa ibi: quero. ¶ Casus literalis. Ad falsariorū confundēdam malitiam statuit papa vt qui literis apostolicis vti voluerint eos prius diligēter examinent: qr si se falsis literis vsos dixerint ignoranter penas euitare non potuerunt inferius annotatas. Ipse enim excommunicatiōi supponit omnes falsarios literarū apostolice sedis qui per se vel per alios vitium falsitatis exercent cum omnibus fautoribus ⁊ defensorib⁹ suis: statuens vt clerici qui falsarii deprehensi fuerint omnib⁹ officiis ⁊ bñficiis perpetuo sint priuati: ita qđ qui per se vitium falsitatis exercuerint a suis officiis degradati seculari ptāti traduntur ſm leges puniēdi: ⁊ si laici fuerint per easdem leges legitime puniantur. Illi vero qui sub noie pape falsis literis per alios impetratis vtūtur si clerici fuerint officiis spoliētur: si laici fuerint tandiu maneant excōicati donec satisfaciant competenter ita vz qđ ⁊ in clericis ⁊ in laicis malitia grauius puniātur q̄ negligentia: ⁊ idem obseruandū est de his qui falsas literas impetrant. Bernar. ¶ 2 †Nota. j. ex tex. arg. ꝙ valet statutum vt respectu statutorum non possit ignorantia allegari quod tenet Bar. in. l. diuus. ff. eo. ⁊ aliquid subiiciam. j. ¶ 3 †No. secundo multiplices penas cōtra falsantes literas apostolicas.[d] nam si est clericus est excommunicatus. Item priuatur officio ⁊ beneficio. Itē tradi debet curie seculari: vt per iudicem secularem puniatur pena legali: et est casus valde specialis in quo statim de crimine cōuictus quis traditur curie seculari regulariter vero non traditur curie seculari nisi sit incorrigibilis: et de hac materia plene tetigi in. c. at si clerici. ⁊ in. c. cum non ab homine. de iudi. et dic vt ibi. ⁊ aliquid tangam in c. nouimus. j. de verb. sig. Si vero est laicus subiicitur excommunicationi et est excommunicatus ipso facto. ¶ 4 †Et ex hoc not. ꝙ falsans literas apostolicas subiicit̄ foro ecclesiastico: ⁊ debet iste casus addi ad alios no. in. c. cū sit generale. de fo. compe. ¶ 5 †Item not. ꝙ arctius puniunt̄ falsantes literas per se vel per alios quam simpliciter vtentes: ⁊ facit iste text. eleganter ad questionem nunquid expendentes scienter monetam falsam debeant puniri vt falsantes: ⁊ dicendū ꝙ non regulariter nisi in casibus expressis. de quibus in. l. lege cornelia. ff. eo. ⁊ dico in. c. quanto. de iureiur. quod bene nota. ¶ 6 †Item nota qđ vtentes literis falsis si sint clerici debent priuari officiis ⁊ beneficiis: sed si laici sunt excommunicati ipso facto et videtur hec litera limitare quod clerici vtentes non sunt excommunicati ipso facto: sed Hostien. tenet oppositum et intelligit ꝙ clerici sunt excōicati: ⁊ etiam priuandi officiis ⁊ beneficiis. sed certe ista opinio mihi non placet, cum iste text. aperte distinguat inter clericos ⁊ laicos et in penis est fienda mitis interpretatio vt regula in penis. lib. vj. nec debet duplici pena coerceri vt in. c. at si clerici. de iudiciis. ¶ 7 †In gloss. in versicu. dixit. not. bene gl. iuncto tex. quod quāquam in dispositione aliqua caueatur vt non admittatur allegatio ignorantie non tamen excluditur qui allegat et affert ignorantie probationes alias autem quis puniretur sine culpa vt in. c. ij. s. de constit. et hoc in dubio procedit vbi statutum punit factum dolosum vt hic: secus vbi punit factum sine dolo. de quo tamen aliquid per Barto. in preallег. l. ff. eo. ¶ 8 †In gloss. in versicu. deprehensi. in fine nota. glo. intelligit enim quod iste pene cōtente in tex. infliguntur falsario quando conuictus est criminaliter secus si agebatur ciuiliter. Hosti. vero sentit quod qualitercūq; constet de hoc crimine semper habet locum dispositio huius capituli quasi sit speciale in hoc delicto. Circa hoc aliter distinguerem aut loquit̄ de penis que infliguntur ipso facto: et tunc statim intelliguntur inflicte commisso delicto: nec est vis qualiter fuerit actū quia constitutio ligat delictum omnino occultum: vt dicit glossa notabilis in clementi. j. de hereticis. sed respectu penarum infligendaeum per iudicem satis tenerem cum opinio. gloss. argumen. c. super literis. de rescript. et in. c. super his. s. de accusatio. ⁊ eorum que notat Innocen. in. c. per inquisitionem. de electio. nam diligentius forte defendisset causam suam si fuisset actum criminaliter. ¶ In gl. in ver. constitutiones. ibi qui falsant rescriptum principis: vult ergo glo. qđ falsantes rescriptum principis puniātur vltimo supplicio id est pena

nec in modico audeat quis manuz apponere aut literam aut pūctum vni coniungendo exceptis officialibus quibus hoc est ꝯmissum alioquin manū apponens ex canone late ipso facto excōicationis sentētiā incurrit a qua nō pōt per aliquē citra sedē apostolicā relaxari ita dicit Hosti. in sum. eo. ti. de cri. fal. §. querit̄. in. iij. colū. ver. sed hodie preceptum est quē refert ⁊ sequit̄ arch. in. c. in memoriā. in. iiij. co. xix. dist. Addens etiam ꝙ Cardinalis legatus non pōt absolutionem istā impartiri officio legationis qr papa eam sibi reseruat ꝓut le. ⁊ not. in. c. dura. de cri. fal. et adde ꝙ occultus falsarius literarū pape post penitētiam ⁊ absolutionem factā ordinatus non compellitur petere cessionem: qr nō est infamis ipso facto cum nullo iure reperitur esse infamem ita ad literā dicit Innocen. in c. nisi cum pridē. in. j. glo. que incipit quale est de renū. quem refert ⁊ sequit̄ idē Archi. i. d. c. in memoriā. in. ij. col.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Literas apostolicas. De pena falsantiū literas pape: vide remissiue per Feli. in. c. ij. col. vij. v̄. et qui apponit. s. de rescript. nunquid pene de quib⁹ in hoc text. habeant locum in falsante literas delegatorū pape vide Abba. in. c. olim. s. de rescript. et ad hec vide Feli. in rub. s. de rescrip. in fi.

id est pena mortis: ⁊ sic falsans literas pape traditur iudici seculari post degradationē vt puniatur pena mortis ⁊ est speciale in ista specie falsitatis: nā regulariter crimē falsi nō punitur ita accerrime: vt in princ. gl. facit. c. ad audientiā. ẜ. eo. ❡ † Extra glo. quero que est differētia in modo puniēdi inter falsantes literas pape ⁊ vtentes qui nō falsarūt. Sol. ẜm Hosti. illi qui falsant sunt excōicati ⁊ priuati officijs ⁊ bñficijs degradati traduntur curie seculari. Illi vero qui vsi sunt falsatis per alios nō tradūtur curie seculari: sed debent priuari officijs et bñficijs: ⁊ laici sunt excōicati ipso facto. vt in prin. c. ⁊ hoc si vtentes non desistūt intra. xx. dies. vt in. c. dura. ẜ. eo. ⁊ sic sentit Hosti. qđ. §. qui vero. debet intelligi ⁊ restringi ẜm. d. c. dura. qđ in veritate nō puto procedere: qꝛ in alijs terminis loquitur iste tex. pcedit enim qñ vtitur scienter qs literis falsis: tunc enim est excōicatus ipso facto: nec expectatur lapsus. xx. dierum. sed. c. dura. loquitur in habente literas falsas ⁊ nō lacerāte seu destruente vel restituente: tūc enim si eis nō vtitur nullam excommunicationem incurrit nisi sit lata a iudice prout ibi dicitur cum termino. xx. dierū. Sed quero quid intendit litera hec in fi. Sol. duplex est intellectus. primus quod intendit extēdere prouisionem huius. c. ad eos qui per suggestionē falsitatis impetrāt literas a papa ex hoc intelligo quod verbū statuimus est preteriti temporis: ⁊ tunc est sensus quod sicut fit differētia in terminis. c. super literis. de rescri. an per malitiam an per ignorantiam quis suggerit falsitatē: ita hoc debet in modo puniendi distingui inter malitiam ⁊ negligentiam ⁊c.

☞ Litere de simplici iustitia non presumūtur falsari: nec quis punitur si illis non vtatur.

Fraus ⁊ dolus nō presumūtur cōmitti pro rebus modicis.

Quando aliquid consistit in cōscientia alicuius admittitur probatio per iuramentum.

Presumptio vna tollit aliā qñ illa est magis fortis qđ relinquitur iudicis arbitrio: si vero sunt equales vna nō elidit aliā.

Litere papales gratiose si reperiātur false: habet locum dispositio. c. ad falsariorum. ẜ. eo. si vero sunt litere de iustitia procedit hoc. c.

Accedens. † Non presumitur quis falsare literas de simplici iustitia nec punitur si hoc comperto desistit illis vti. hoc dicit. In primo ponit decisam conquestionē. In scđa prouisionē ibi: fraternitati. ❡ Casus literalis. Quidā impetrauit literas cōtra suū aduersariū de simplici iustitia in quibus literis falsitas fuit deprehēsa: impetrator hoc intelligens amplius noluit vti eis: propter quod diocesanus ipsum in officio ⁊ bñficio suspēdit: vñ accessit ad dñm papā rem sibi exponens. Mandat papa episcopo si litere apostolice in quibus falsitas fuerit deprehēsa formam habeant de simplici iustitia: officium ⁊ beneficium illi restituat ⁊ ipsum sup hoc vlterius nō molestet: qꝛ nō est presumendū ꝙ p talibus literis que de facili habentur quis cōmittat vitium falsitatis: ⁊ ille non fuerit vsus eis postꝙ eas falsas esse cognouit. Ber. ❡ † No. j. ex tex. ꝙ pro modico non presumitur quis sciēter deliquisse[a]: ⁊ optime facit iste tex. ad aīm pbandū cuiusqꝫ vt circa modica nō presumatur dolus. facit qđ not. in c. j. de presum. ❡ Scđo collige ꝙ propter falsitatē literarum apostolicarū qs debet priuari officijs ⁊ beneficijs: distingue tamē latius prout habetur in. c. ẜ. proxi. ❡ † In gl. j. ibi: dico ꝙ per iuramentum. no. glo. qđ vbi venit aliquid probandum consistens in mera cōscientia[b] tunc fit probatio per iuramentum: ⁊ facit qđ no. in. c. innotuit. de elec. vide bo. text. in. c. nulli. eo. ti. lib. vj. ⁊ per gl. in. c. proposuisti. lxxij. dist. Itē quo ad casum nostrū poterit pbari ꝙ adiuit peritiores ⁊ nō potuit ab eis informari. ad hoc qđ not. gl. ij. ẜ. c. pri. ❡ † Et in fi. glo. dic ꝙ ẜm diuersitatē factorum ex quibus oriuntur presumptiones: vna presumptio tanꝙ fortior elidit aliā: si ergo presumptiōes sunt equales tūc confunduntur: alia vero minus fortis confunditur ab alia: ⁊ ex circūstantijs iudex habebit arbitrari que dicatur fortior: ad hoc qđ not. in. c. literas. de presump. ⁊ in. c. tue. qui fil. sint legi. ❡ † In gl. fi. in fi. no. glo. quia multum limitat. c. precedens. vt restringatur ad literas gratiosas. Host. ponit solutiones. Prima est vt illud intelligatur qñ scienter: istud quando ignoranter vsus est. Sed hec solu. non videtur bona: qꝛ hic statur simplici allegationi ignorantie: ⁊ ibi dicitur qđ talis allegatio nō admittitur. Alia sol. est quod intra. xx. dies potest desistere ab vsu: ⁊ sic fuit hic qꝛ statim destitit. hec etiā sol. non placet qꝛ terminus. xx. dierū datur ad resignādum ⁊ destruendū: sed vtens illis falsis scienter statim est excōicatus: ⁊ ideo tene sol. glos. vt in literis iustitie non presumatur scientia seu ignorantia propter rationem litere.

1 ☞ Rasura paucarum literarum in loco nō suspecto non reddit literas falsas. 2. 4.

3 Obligare potest se aliquis ad perdendum causam vel beneficium si aliquid non facit.

4 Falsitas an presumatur cōmissa per officialem pape an per impetrantem.

5 Beneficium si litigatur inter duos: ⁊ vnus propter suū delictum fuerit illo priuatus: an per hoc alter litigans possit illud beneficium absqꝫ alia licentia tenere.

6 Appellans an possit renuntiare appellationi sue: et redire ad superiorem a quo appellauit. vide remissiue.

1 **Ex conscientia.** † Propter paucarum literarum rasuram in loco nō suspecto rescriptum nō probatur falsum. h. d. ❡ Primo diffinit obiectum dubium. Scđo obijcientem puniri mandat ibi: verum. ❡ Casus literalis. Quidam impetrauit literas cōtra aduersariū suum super quadā ecclesia: aduersarius ille in iudicium vocatus postulauit sibi fieri copiam rescripti: quo viso cepit illas literas arguere falsitatis obligando se sub periculo cause ad probādum qđ litere false essent. Iudex literas illas misit ad dñm papam vt per eum sciret veritatem huius falsitatis: papa diligenter illas literas inspiciens nullum signum falsitatis vel suspicionis inuenit in eis nisi rasuras paucarū literarum que sapientis animum in dubitationem adducere non debuerunt: vnde mandat quatenus si constiterit predictum. R. se obligasse sub periculo cause ꝙ literas illas falsas esse probaret: sibi super dicta ecclesia silentium imponatur: cum quilibet habeat potestatē renuntiādi iuri suo. Ber.
2 ❡ † Not. j. regulam quod rasura paucarum literarum inducit probationē falsitatis: hoc intellige ⁊ restringe nisi ex ista rasura sequeretur equiuocatio nominis: de quo dubitatur et ꝙ est in loco suspecto: vt est text. opt. in. c. inter dilectos. ẜ. de fid. instru. ⁊. c. ex literis. eo. ti. ⁊ pro hoc facit litera que sequitur ibi: que ne quaꝙ sapiētis animum ⁊c. nam si rasura esset in loco valde suspecto et induceret equiuocationē nominis seu dictionis: tunc haberet vertere animum sapientis in dubitationem. ❡ No. ij. aliam regulam ex tex. ꝙ illa rasura inducit probationem seu suspicionem falsitatis que habet vertere sapientis animum in dubitationem: non ergo sufficit ꝙ cuilibet animus in dubitationem inducatur: sed sapientis animum dumtaxat.
3 ❡ † No. iij. qđ quis potest se obligare ad penam perdendi beneficium suum: simile in. c. cum dilecti. ẜ. de elect. ⁊ valebit ista obligatio in preiudicium sui: licet superior possit illam nō acceptare per ea que habētur in
4 c. quod in dubijs. ⁊ in. c. admonet. ẜ. de renun. ❡ † In glo. j. in fin. dic ꝙ contraria loquuntur vbi rasura fit in loco suspe
c cto:[c] ⁊ intellige quando fuit facta per officialem pape. nam si iste impetrans rasisset: tunc falsarius iudicaretur quātumcunqꝫ rasura esset modica:[d] vt in. c. licet. ẜ. eo. sed quando est in loco non suspecto presumitur rasura facta per officialem. Si vero est in loco suspecto presumitur facta per impetran-
5 tem seu vtentē: ideo non datur talibus literis fides. ❡ † In gl. fi. Hosti. tenet oppositum. cum enim iste contra quē agebatur possideret beneficium: satis est ꝙ actori imponitur silentium: ⁊ vnde sibi non incumbit aliquod onus probādi: argumen. in. l. fina. C. de rei vendi. ⁊. ij. q. vj. in. §. j. Idem est secundum eum si iste non possidebat ex quo conuentio facta fuit cum aduersario autoritate ordinarij ⁊ non probante falsitatem beneficium assignaretur illi. Ioan. an. dicit qđ si hec vera sunt in facto procedat opinio Hostien. alias procedat ista gloss. bene loquitur. nam si aduersarius peteret beneficium oporteret probare titulū: nec sufficit quod aduersarius fuerit priuatus propter delictum suum. vt in. c. olim. allega. in
6 glo. ❡ † Extra glo. Hostien. hic ponit vnam questionem latam quam non examino: quia non facit ad materiā rubrice: querit enim nunquid appellans possit renuntiare appellationi sue ⁊ redire ad superiorem a quo appellauit et assumpsit materiam ex verbis text. dum dicit quemlibet posse renuntiare iuri: sed de hac materia dic plene: vt not. in. c. interposita. de appel. et. c. cum appella. eo. titu. libr. vj. et in. c. j. de electio. eodem titu.

e ❡ De sortilegijs.[e] Rubrica.

❡ Continuatur ad precedentia hoc ordine. supra visum est de crimine fal. verum quia sortilegia continent in se falsitatem merito subijcitur hec rubrica: ⁊ vide pro hac materia gl. opti. xxvj. q. ij. in summa.

Sebasti. Sapia.
a ❡ Deliqsse. vide Deci. in. c. finaūt. col. j. ẜ. de rescrip. ⁊ facit qđ no. Alexā. in cōsi. ciiij. incipi. statutum loquens in fin. in. j. vo. vbi vult ꝙ pena imposita falsanti monetā nō hꝫ locū in falsante bagatinos. vide Barth. so. in cōsil. lxxviij. incip. visa inqsitione et Corse. in tract. de minimis. ⁊ Ias. i l. sciēdum. col. iiij. ff. qui satis. cogā.

b ❡ Tene mēti qđ ea que ꝯsistunt in ꝯscientia nr̄a probātur per simplicem assertionem nostrā cum iuramento. Et adde glo. in. c. q humanis. xij. q. ij. quam ad hoc alle. idem Panor. in. c. cognoscētes. in vlt. col. ẜ. de cōsti. vbi pro istis duabus glo. alle. optimos text. ego ad hoc alle. op. gl. in ver. si est ita. in. c. significasti. el. j. ẜ. de homi. et ibi glo. alle. ad hoc multa iura. Itē adde glo. in versi. dicit post medium ibi reliqua ꝯsistunt i intellectu ⁊c. in. §. sꝫ iste. insti. de actio. bene facit qđ voluit gl. no. in ver. aio. C. ad le. corn. de sica. quē valde sing. reputat Ludo. ro. in. l. illa. in pe. col. ff. de v. ob.

c ❡ Loco suspecto. adde Ro. cōsilio cccxlvj.

Sebasti. Sapia.
d ❡ Modica. Vide Moder. in. l. si vnꝰ. C. de test. Feli. in. c. ex literis. ẜ. de fide instru. ⁊ in ca. fraternitatis. col. v. ẜ. de hereti. ⁊ Moder. in. l. fi. C. de edi. di. adri. tollen.

e ❡ Sortilegijs. ad de videndū Fed. de se. ꝯsi. cclxxxiij.

1 Sortilegiū est crimen ecclesiasticū: nō tñ mere adeo qd̄ est locus preuentioni inter ecclesiasticum ⁊ secularem. 3.
2 Sortilegium quō puniatur tam s̄m canones q̄ s̄m leges.
4 Sortilegium nisi contineat heresim manifestā non punitur per inquisitorem heresis.
Sortilegium quando sapiat heresim vel non.
Inquisitor heretice prauitatis an ⁊ quando possit cognoscere vtrum aliquod crimen sapiat heresim.
5 Sortilegi sunt infames nō autem intelligas de illis qui ludunt ad ludum fortune quasi etiā se committant sorti: nec de illis qui de sorte dirimunt aliquam rem: vt in prima glo.

In tabulis. Sortilegia pro furtis inueniendis vel diuinationib⁹ faciendis prohibent̄ ⁊ cōtra facientibus pena imponit̄. h. d. Primo ponit ꝓhibitionē. scd̄o penā ponit transgressoribus. ibi: qui aūt. ¶ Casus literalis. Querebatur de pena per sortilegia vel diuinationes furta inuenientium. Et respōdetur qd̄ furta non sunt requirēda sorte in tabulis vel codicibus aut aliis nec diuinationes aliquas in aliquib⁹ rebus quis obseruare presumat: ⁊ qui cōtrafecerit quadraginta dies peniteat. Ber. ¶ No. j. ex tex. qd̄ sortilegia[a] oīa prohibent̄ siue fiāt per inuocationē demonū siue fiant in codicib⁹ sicut faciūt pleriq3 dicētes versus aliquos psalterij ⁊ faciūt illud voluere: siue fiāt in tabulis: ⁊ dicūtur fieri in tabulis q2 faciūt ibi pūcta sicut faciunt nigromātici omnia ergo ista ⁊ similia ꝓhibent̄. ¶ † Scd̄o no. ex hoc ⁊ ex tex. qd̄ crimen sortilegij est crimē ecclesiasticum. vide text. cū glo. in. c. cōtra idolorum. xxvj. q. v. ¶ Not. iij. q̄ omnis diuinatio in quacunq3 re prohibita est ⁊ scientia astrologie[b] per quā quodāmodo preiudicant̄ futura ⁊ occulta: ⁊ qd de sciētia alchimie dicā in. c. seq. ¶ Ultimo no. penitentiā imponēdam sortilegis: ⁊ intellige si. tex. de penitētia imponenda in foro penitētie. nā in foro cōtentioso imponit̄ alia pena magis grauis. vt dicetur cū glo. fi. ¶ In gl. j. ibi sors in sui natura nō sit mala: hoc intellige qñ qs submittit se fortune: puta habentes rem cōem indiuisibilē volūt ponere sortē super illam cuius debeat esse: certe ista de sui natura non est mala: nec de ista certe loquitur iste text. sed de sortilegijs que fiunt per incantationē vel per pūcta vel quid simile oīa prohibentur: q2 in se mala sunt. ⁊ de istis loquitur iste tex. ⁊ vide bonā glo. ad quā remisi in rub. ⁊ qd̄ dicam in. c. fi. ¶ † In glo. fina. ibi officio ⁊ beneficio pōt priuari: videtur hec glo. contraria tex. cum in tex. imponitur penitētia tantū. xl. dierum vt dixi notādo q̄ in textu imponitur penitentia iniungenda per sacerdotem: sed glo. ⁊ iura allegata in ea loquunt̄ in pena imponenda per iudicem in foro cōtentioso. Sed aduerte q2 vltra penas positas in tex. pōt ep̄s istos tales sortilegos dehonestare vt puta mitrando[c] vt fit in quibusdā locis: vel ponēdo ad scalam cū vituperio ⁊ eijcere eos extra diocesim: vide bonū tex. xxvj. q. v. in. c. ep̄i. ⁊ qd̄ not. xxxij. q. j. de beneficio. et vt. s̄. dixi coertio huius delicti tanq̄ concernētis maiestatē diuine clemētie: q2 attribuitur creature id qd̄ est solius creatoris vt scire omnia occulta vel predicere futura spectat ad ep̄m loci: vt prealle. c. cōtra idolorum. ¶ † Credo etiā qd̄ iudex secularis pōt se impedire. q2 licet sit crimē ecclesiasticum non tñ est mere ecclesiasticū: ⁊ ideo loc⁹ est preuentioni inter eos. nam vtroq3 iure hoc crimē est damnatū ⁊ accerrime punitur per ius ciuile: vt. C. de malefi. et ma. per totū. ¶ † Sed inquisitor heretice prauitatis nō pōt se impedire de hoc crimine nisi saperet heresim manifestā: vt est text. in. c. accusat⁹. de here. lib. vj. et sapiunt heresim manifestā hm̄oi sortilegia qñ consulunt̄ demones ⁊ expectantur eorū responsa ⁊ fiunt eis preces ⁊ sacrificia. nā cōmittitur hic idololatria. Itē vbi fiunt cū hostia consecrata seu rebaptizādo aliquē: secus aūt vbi ista vel similia non accidunt: licet inuocarent̄ demones vt ꝓmouerēt puta animū mulieris ad impudicitiā: nā istud licet sit grauissimū pctm̄ in se nō tñ sapit heresim q2 ꝓprium demonis est tentare creaturā: vt habetur in euangelio: ⁊ accedens tentator ⁊c. vt patet. xvj. q. ij. c. visis. vide ad predicta glo. in predicto. c. accusatus. Old. in consilijs suis ⁊ beatum Tho. ij. ij. q. xcij. c. de superstitionibus. Et aduerte quia inquisitor non potest se impedire etiam si sapuerit heresim dūmodo non manifeste nec pōt cognoscere an sapiat heresim quia iurisdictio est sibi tributa existēte illa qualitate notorietatis vt dicit ibi glo. ⁊ bene secus dico vbi ipse vellet cognoscere an sapiant manifeste[d] ⁊ ita intellige. c. fi. de offi. dele. li. vj. que iura sunt contraria illi glo. in. c. accusatus. ¶ † Et in fine gl. dic soluendo qd̄ illud. c. fi. loquit̄ de exercentibus nō sortilegia ⁊ diuinationes sed de subijcientib⁹ se fortune per breuia vel ludendo cum taxillis. illi enim non sunt infames nec puniūtur istis penis sed primi sunt infames ⁊ repellunt̄ a testimonio ⁊ ab accusatione. iij. q. v. ꝯstituimus. ⁊. ij. q. viij. quisquis. ⁊ afficiuntur penis ⁊ supradictis.

1 Sortilegium si commiserit presbyter: suspenditur ad tempus ab administratione altaris: aliquando tamen priuatur officio ⁊ beneficio. 4.
2 Sortilegium committitur etiam quando quis vult inuenire furtum etiam factum alicui ecclesie.
3 Suspensus ad tempus: lapso tempore potest circa aliquam absolutionem suum officium exercere.
4 Excommunicatus etiam q̄ satisfecerit debet absolui.
5 Episcopus potest cum sortilegis dispensare.
6 Astrologia non est scientia prohibita a iure.
7 Astrologi non peccant qñ aliquid predicunt: prout iudicāt motus superiores: nisi credant q̄ tales motus nō solum inclinent sed necessitent: ⁊ idem est in alijs maxime rusticis qui secundum cursum stellarum seminant vel aliud faciunt.
8 Alchimia non est prohibita.
Species vna q̄ in aliam transmittet̄ solus deus pōt facere.

1 **Ex tuarum tenore.** † Presbyter qui per inspectionē astrolabij furta requirit ad tp̄s suspēditur ab altaris ministerio ita cōmuniter summatur ⁊ in veritate hec summatio nō est indistincte vera: quia acrius pōt puniri: vt. j. dicetur cum gl. h. d. Primo ponitur consultatio. secūdo responsio ibi: verum. ¶ Casus literalis. Quidā presbyter. U. nomine accessit cū quodam infami ad locum priuatū non illa intentione vt demonem inuocaret: sed vt posset inuenire furtum cuiusdā ecclesie per inspectionem astrolabij: patriarcha gradensis significauit hoc dño pape. vnde ipse scribit eidē dicens: q2 licet ex bono zelo ⁊ simplicitate ille presbyter hoc se fecisse proponat cū non modicam maculā peccati indeꝯtraxit. quare mādat quatenus per annum ⁊ amplius si ei visum fuerit eum ab altaris ministerio precipiat abstinere: ⁊ ex tūc libere officiū poterit exercere sacerdotis. Ber. ¶ † No. j. q̄ etiā pro furto facto ecclesie nō licet cōsulere istos diuinatores seu sortilegos etiam si hoc fiat sine inuocatione demonū. ratio q2 oīa occulta nōscit solus deus. xxxij. dis. erubescāt. ¶ Scd̄o no. q̄ vbi grauius delictū cōmittitur sic grauior pena inde imponi debet vbi in sortilegio inuocant̄ demones. Itē fortius delinquit is qui ex proposito q̄ ex simplicitate ⁊ bono zelo facit grauissimū tamen peccatū omni casu committit̄ vt hic in tex. ¶ † Ultimo not. qd̄ suspensus ad tp̄s potest post lapsum tp̄is sine alia absolutione exercere officiū suū: secus dic de excōicato semp ibi requiritur absolutio. vide glo. no. in cle. j. de deci. ¶ † In gl. j. pondera hanc gl. ⁊ glo. fi. ex quibus collige qd̄ sacerdos consulēs istos sortilegos grauissime puniri pōt scd̄m qualitatē delicti ⁊ eius intētionem: vnde potuisset iste priuari officio ⁊ beneficio: sed dignus fuit misericordia: quia ex simplicitate ⁊ bono zelo fecit ⁊ intuitu ecclesie: pena ergo contenta in hoc. c. nō est ordinaria. ⁊ ideo illa summatio cōis non est vniuersalis. Et ex hoc tex. iuncta glo. collige vnum valde notādum qd̄ in pena imponēda istis sortilegis vel eos cōsulentibus debet animaduerti ad qualitatem ⁊ quantitatē delicti ⁊ ad animū delinquētis ⁊ s̄m hoc penā imponere qñq3 accerrimā qñq3 grauē qñq3 leuē: facit qd̄ no. in. l. hodie. ⁊ in. l. aut facta. ff. de pe. ⁊. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his q not. infa. facit. xxiij. q. j. in. c. nō afferamus. ¶ † Et no. etiā ex gl. fi. episcopum posse cū sortilego dispensare. s. vt non deponatur: sed vt imponat̄ sibi alia pena. ¶ † Ultimo hic queri pōt nunquid per ius canonicum seu ciuile sit prohibita scientia astrologie ⁊ nunquid eam exercentes peccent. Jo. and. late prosequitur hic: ⁊ ad primum concludit qd̄ hec scientia non est in se mala nec prohibita cum sit vna de septem artibus liberalibus: ⁊ iura premiant has scientias exercentes. l. j. ff. de var. ⁊ extraor. cog. ⁊ facit text. in. l. corū. C. de male. ⁊ ma. sed abijt hec scientia in dissuetudinem: q2 ex eius occasione homines quandoq3 incidebant in idololatriā[e] quia credebant homines necessitatos esse corporibus supercelestibus vt dicit Greg. xxvj. q. ij. in. §. his ita. ¶ † Ad secundum nunquid exercentes peccent: respondeo quod si volunt predicere. ea que causantur ex corporibus supercelestib⁹ vel eclypsim lune seu solis siccitatem: vel abundantiam frumenti non peccant dummodo non credant necessitatem inesse: quia deus potest aliter facere q̄ astra indicent: ⁊ ideo dicit glo. no. in. c. nō licet. xxvj. q. v. qd̄ medici in dando medicinam ⁊ rustici in seminando ⁊c. non peccāt inspiciēdo cursum lune vel stellarū dūmodo non credāt necessitatē inesse: q2 ista corpa super-

celestia

a ¶ Sacrilegia. an sit licita diuiatio que fit per sortes. vide late p beatū Tho. in. ij. ij. qō. xcv. art. vl. in qua q. ponit pulchra3 q. de diuinatione q̄ fit p demones.

b ¶ Astrologie. vtrum scīa astrologie sit per ius canonicu3 vel ciuile ꝓhibita. vide per do. in. §. sed enim. xxxvij. distin.

c ¶ Mitrādo. adde Lud. ro. sing. suis. fo. xxxix.
. Zacharias.
Adde qd̄ voluit allegare Ro. sin. suo. cclx. q̄ incipi. tu scis q̄ isti diuiatores ⁊c. fo. xxiiij.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Manifeste. vide Abb. in. c. si clericus laicū. in. vij. col. s̄. de fo. cōpe. Inno. in. c. sup literis. col. xiij. s̄. de rescri. vbi videas Feli. in. xx. col.
¶ Notādū est q̄ penitentiā īpositā a papa ep̄s minuere nō pōt. de quo est gloss. in. c. tēpora penitudinis. xxvj. qō. vij. ⁊ i. c. latronē. xxxiij. q. ij. ⁊ in. c. cum. p. in gloss. fina. s̄. de accus. adde etiam q̄ penitentiā iniūctam ab ep̄o inferior sacerdos minuere non pōt vt no. arch. ⁊ ꝑ ut refert ibi Jo. an. in c. fi. de pe. et re. li. vj. ⁊ vid oīno no. in. d. c. accedēs. in prin. vlti. col. l. di. ⁊ Cald. in repe. c. oīs. in. v. colū. de penis.
Sebasti. Sapia.

e ¶ In idololatriā. Uide Deci. in. c. nouit. in. j. not. s̄. de iudi. vbi ponit quare prohibite sint sortes ⁊ diuinationes ⁊ astrologia.

celestia sunt signa rerum: ⁊ nō cause. Itē beatus Tho.ij.ij.q.xc.arti.v. Aut volūt isti astrologi predicere casus fortuitos hoīm certitudinaliter hoc asserētes ⁊ peccāt: q2 lꝫ corpora supercelestia habeāt inclinationē: non tñ necessitatē: q2 homo lꝫ inclinet ꝑm dispositionē corporis ad aliquod vitiū: tñ per rōnem liberi arbitrij pōt aliud facere: anima enim non subijcitur istis corporibus supercelestibus: sed q2 pleriqꝫ hoīes sequūtur vires sensitiuas ⁊ appetitus naturales ⁊ captiuant liberum arbitriū ⁊ rōnem intellectus: ⁊ ideo qñqꝫ astrologi dicūt verū dicendo ꝙ talis dispositus est ad tale vitiū. Sed si astrologi dicunt quē inclinatū ad tale vitiū vel q2 astra inclināt ad tale quid: non tñ imponūt necessitatem non peccant. ¶ †Sed iuxta predicta pōt queri de alia q̄ōne quā facit ⁊ ponit Old.cōsi.lxix. nunquid alchimia sit prohibita[a] ⁊ sic nūquid exercentes eā peccent. videbat ꝙ sic: q2 vna species cōuertitur seu transmutat in aliā cum plumbū efficiatur argentū vel es aurū ⁊c. Sed citra deum nemo potest vnā speciē in aliā trāsmutare. vt.xxvj.q.v.in.§.quisquis ergo. Old.tñ cōcludit oppositū: q2 in hoc vna species non mutat in aliā diuersam: cum oīa metalia procedāt ex eodē fonte vcꝫ ex sulphure ⁊ argento viuo: sed vbi est melior influentia astrorū ibi producit metallū pretiosius: vnde per influentiā astrorū ⁊ cū herbis ⁊ lapidibꝰ quibus insunt multe virtutes potest naturaliter vna species metalli conuerti in aliam speciem magis pretiosam quod est notandum.

☞ Electio prelatorum vel aliorū similium vt iudicum est prohibita fieri per sortem: quia per rationes de quibus.j.nu.3.inter laicos tamen huiusmodi electio non prohibetur.3. — 1

Actus explicandus collegialiter debet fieri omnibus in vnum conuenientibus adeo ꝙ non valeret si omnes per se dicerent votum suum. — 2

Electores possunt vnum ex eis eligere. — 3

Electio facta per sortem est nulla.

Sorte dirimi qñ sit prohibitum etiam inter laicos: vide hic plene. — 4

Ecclesia. † Non solum electio per sortes fieri nō debet sed etiam electiones compromissariorū per sortes assumi nō debent. h.d. In prima ponitur electio. In scda electionis prosecutio examinatio ⁊ reprehensio. In tertia gratiosa confirmatio ⁊ sortis prohibitio. scda ibi: procuratoribꝰ. tertia ibi: electionē. ¶ Casus literalis. Uacante lucana ecclesia canonici cōuenientes in vnū de futura pastoris electione tractaturi elegerunt vnum ex se per sortē qui vice capituli tres elegit electores per quos vice oim prouideretur ecclesie de pastore quorū duo ex illis tertia ex se magistrū. R. scꝫ elegerunt q̄ꝺ expresse licebat eisdem: q2 sub hac forma eis data fuerat eligēdi potestas: vt ex se vel ex alijs eligere possent. Electionem istā per nūtios suos p̄sentauerūt dño pape petētes eam cōfirmari. Dñs papa examinato tali ꝓcessu digno multa reprehēsione: pro eo q̄ꝺ sors in talibus interuenit electionē celebratā de predicto magistro ad gratiam confirmationis admisit: sortis vsum in electionibus perpetua prohibitione condēnans. Ber. ¶ †Not.j.ex text. ibi: conuenientes in vnū ⁊c. argumentū ꝙ actus pertinentes ad collegium debent expediri collegialiter: ⁊ per cōgregatos in vnū de quo vide q̄ꝺ not. per glos. in.c.j.de reb.eccle.non alie.lib.vj. ⁊ latius dico in.c.cū omnes. de consti. ¶ †Scdo no. ꝙ sors[b] nullo casu potest interuenire in tractatu electionis: ⁊ ratio quare q2 potest assumi indignus cū sors possit sup eū cadere. Item per sortem tentatur deꝰ. quia volūt facientes sortem ꝙ deus inuisibiliter reuelet meliorē: nam debent ipsi ex quo pñt eligere meliorem ⁊ nō tentare deū eligendo ⁊ promouendo: ⁊ intelligo hoc ꝑm doc. in electione ad officia ecclesiastica: secus autē inter laicos vel inter clericos quo ad tpalia. q2 hic vsus sortis non reperitur in illis prohibitꝰ ex quo tantū subijciunt se fortune: ⁊ ita in multis locis faciunt laici eligētes officiales per ballotas seu breuia: q̄ꝺ not. melius tamen puto abstinendum: q2 militant rōnes superius allegate. ¶ †In glo.j.in fi. cōmuniter tenetur opi. contraria ꝙ etiam data potestate simpliciter possunt eligere vnū ex se: de quo dic vt plene no.in.c.cū in iure. de elec. ⁊ in regula in toto. de regu.iur.lib.vj.in mercu. vbi ponit questio notabilis: nūquid si in vniuersitate sint tantū duo possit vnus eligere alium. ¶ †In glos. in ver. ad gratiam. in fi.no.glos. q̄ꝺ electio debet cassari vel potius est nulla qñ sors in ea interuenit: nam est facta cōtra dispositionē iuris et contra formā.c.quia propter.s̄.de electio. vbi datur forma electioni fiende. ¶ †In gl.fi.in fi. ⁊ quare prohibetur sors in electionibus.s̄.tetigi. In alijs autē dicit Joā.an. ꝑm legistas ꝙ aut factum est incertum aut ius. Primo casu in iudicio non admittitur sors: sed dicenti incumbit onus probandi: vt.l.ei qui.ff.de proba. ⁊.vj.q.vlti.c.actor. Si vero ius est incertum sed factum certum: et tunc aut tractatur de preiudicio alterius ꝯ contendentiū: ⁊ tunc ad petitionem illius iudex facere poterit fieri sortem. argu.in.l.huiusmodi.§.fi.ff.de lega.j. vt quia duo successerunt in locum legatarij et vnus vult intentare vnam actionem et alius aliam pro eadē re: aut tractatur de preiudicio contendentium et si volunt fortunam iudicem discordie eligere non compellūtur: sed mutuo se impediūt: vt.l.ij.ff.quibus modis vsusfructus amittatur. sed ad petitionem alterius iudex compellit ad sortem: vt.l.si cum ambo. ⁊.l.si duobus. allega.in gloss. ⁊ de hac materia vide gloss.in.l.j.C.vti possi. et c.licet.s̄.de probatio. et ista procedunt de iudicialibus: sed in extraiudicialibus sors nō est prohibita. Consulerem tamen abstinendum per

ea que no.in.c.j.s̄.eod.in glo. nisi necessitas aliud inducat.

¶ De collusione detegenda. Rubrica.

¶ Quia in collusione inest falsitas: ideo subijcit hec rubrica de collusione ⁊c. De materia rubrice respectu quo colludens preuaricatur. habetur.ij.q.iij.§.fi. facit text.in.c.ij.in fi.de procu.lib.vj. ⁊ in cle.cōstitutionem.§.sane.de elect. ⁊ collusio est inter actorem ⁊ reum latens ⁊ fraudulenta cōuentio: vt voluit gl.in.c.iij.j.eo.in versi. ⁊ vide gl.ij.q.iij.§.notandum. ⁊ dicitur colludens falsum committere quia aliud agit ⁊ aliud simulat.

1 ☞ Accusator si desistat ab accusatione debet iudex perquirere an fecerit per collusionem.

Accusator si ab accusatione desistat: potest et debet iudex ex officio suo super crimine inquirere.

2 Accusatores criminaliter efficiuntur inimici accusati.

3 Accusatores plures super eodem crimine an et quando debeant admitti.

4 Eleemosyna data ad pompam potius demeretur: q̄̄ meretur.

Missa si audiat vt facilius quis possit feminas videre: potius est peccatum q̄̄ meritum.

5 Liti quibus modis quis possit renūtiare: ⁊ quādo non.

Agere quibus casibus quis compellatur.

6 Transactio non potest interuenire in causis spiritualibus: vel popularibus: intellige vt.j.c.audiuimus.in.j.nota.

7 Trāsactio potest interuenire in causis vbi venit imponēda pena sanguinis: preterq̄̄ in adulterio.

8 Transactio in quibus causis criminalibus admittatur.

9 Pena sanguinis an imponat de iure canonico.

Transactio quid operet in causis criminalibus.

Dans pecuniam ne accusetur: non censetur fateri crimen.

1 Scripta. † Si accusator ab accusatione desistat debet iudex ingrere an ꝑ collusionē hoc faciat: ita summat cōiter: sed ego sic summarem vcꝫ accusatore desistēte ab accusatiōe pōt iudex ex officio suo inquirere super crimine illato: quod intellige: vt infra subijciā. Primo ponit factum. Secūdo decidit questionem circa factum ibi: quia. ¶ Casus literalis. Quidā accusauerunt. Adrianum episcopum: tandem accusatores cum eodem in amicitiam conuenerunt desistendo ab accusatione: significatum fuit domino pape quod per collusionem desisterent ab accusatione: vnde papa scribit episcopis de Corinth. super hoc dicēs ꝙ qualitas facinoris nūtiati ipsum inducit vt talia dissimulare nō debeat. presertim cum gratiam inter se fecisse dicant. vnde mandat hoc diligenter inquiri ne forte huiusmodi cōcordia nō ex charitate sed ex premio sit comparata. Bernar. ¶ †No.j.ex tex. q̄ꝺ plures accusatores[c] seu denūtiatores possunt admitti contra aliquē et dic melius: vt infra dicam in gloss.j. Secundo not. ꝙ per sortes seu pretium non est licitum desistere ab accusatione: quod intellige: vt infra subijciam. ¶ Item nota q̄ꝺ accusatores criminaliter in dubio efficiuntur inimici accusati. facit text.in c.cum.p.s̄.de accusa. ⁊ statim cum desistunt reuertuntur in amicitiam: vt hic dicit text. ⁊ dicitur accusatio.i.illaudabilis intentio: vt in.c.si quis episcopus.ij.q.vij. ⁊ iudex ex officio suo debet inquirere de modo desistendi.s.an sit licitum vel non. (2, c)

3 ¶ †In glossa.j.in fine. not.gloss. et dic latius q̄ꝺ aut interest omnium accusatorum eque princi-

a ¶ Nūquid alchimia sit ꝓhibita. Utrū exercentes alchimiā peccent. de hoc vide ꝑ Jo.an.in addi.Spe.in ti.de cri.fal. vbi arguendo ad partes videt cōcludere q̄ꝺ nō: vtrū licitū sit vēdere aurū alchimiatū ꝓ vero auro. vide eleganter per beatū Tho. distinguentem in.ij.ij.q.lxxxvij.arti.ij.circa fi. ⁊ de hoc per Bal.in.c.j.in pe.col. que sint reg.in vsi.feudo.

¶ Adde ꝙ dicta Jo.an.in loco.s̄.alle. sunt Old.ꝯs.hic alle. per Abb. — Sebasti. Sapia.

a ¶ Alchimia sit ꝓhibita. vid domi. Hieronymum de zanetinis in repe.c.j.s̄.de accus. vbi tractat materiam peccatorū in materia auaritie. — Sebasti. Sapia.

b ¶ Qd sors. vide Feli.i.c.capitulū. col.vlti. de rescri. vbi etiā tangit an in papatu possit interuenire sors. Nūqd sors regulariter sit prohibita vide Bal. tenētē ꝙ sic. C.qñ ⁊ q. quart. ꝑs debe.l.meminimꝰ. sed ꝯ riū sentit glos. hic cuiꝰ opi. dicte veriorē Alexā.in.l.hmōi.§.fina.ff.de leg.j. Ad cuiꝰ declarationem vide Angel.in.l.sed cū ambo.ff.de cōpē. Bar.i.l.si duo.in iiij.col.ff.vti poss. Bal.in.§.itaqꝫ.i pe.ff.op. ⁊ Mod.in.d.§.fina.

c ¶ Utrū admittātur plꝰes simul ad accusandū aliquē. Et de h̄ vid ꝑ gl.i v̄.accusatores.in c.in primis.ij.q.j. Quidā āt ecōtra vtrū vnus possit accusare plures i eo.libel. vide gl.in c.ꝓhibeat. i v̄.q̄stū.ij.q.j. ⁊ ꝑ gl.in v̄.libelli.in.c.maximianꝰ.lxxxi.di. Et adde q̄ꝺ his ⁊ similibus cuilibet est licitum accusare plꝰes. vide bar.i.l.j.§.accusatorē.ff.ad turp. ⁊ i.l.hos accusare.ff.de ac. Itē vide Bar.i.l.nihil īterest.ff.de adul. Itē de.q.hic posita ꝑ glo. vide Inn.in.c.olim.in v̄.idoneos. ꝺ acc. ⁊ ꝙ plures admittātur ad accusandū est tex.in.c.euthenium.ij.q.iij. quem ad hoc ibi pōderat Archi.q ēt dicit q̄ꝺ Hofr. hic ⁊ in.c.cum dilecti. circa princi.

de do.ꝛ cõtu.intelligit text.illius.c.euthenium.quod vbi vnus tm̃ erat accusator:ſ3 alij erãt infligẽtes q inciderãt in turpillianũ ſicut accuſator ſi in calũnia deprehendat̃. Et ꝙ poſſit ſimul de plurib⁹ criminib⁹ accuſari.t3 Archi.in.c.lator.circa prin.ĳ.q.iĳ.ꝛ all'.c.placuit.iĳ.q.x.ꝛ.c.ſi qs ex plurib⁹.ĳ.q.vj.ꝛ idẽ t3 gl.iĳ.q.x.i ſum.ꝙ arch.i.d.c.placuit.circa pñ.

paliter: ꝛ tunc omnes admittunt̃ ad accuſandũ: vt.l.iĳ.§.ſi plures.ff.de ſepul.vio.quiſq3 enĩ debet admitti ad ꝓſequẽdũ ius ſuũ ꝓpriũ:aut ꝓſequũtur vindictã publicã[a] ꝛ tunc iudex d3 eligere idoneiorẽ:vt in.l.ſi plures.ff.de accu.ſed ſi nõ excipit̃ nec iudex elegit:ꝛ tũc valet iudiciũ cũ oĩbus agitatum:vt voluit iſta gl.ꝛ bene not.in.d.l.ſi plures. ꝛ hoc colligit̃ intelligẽdo tex.in accuſatorib⁹:ſed põt intelligi in denũtiatoribus:ꝛ pro hoc tex.ibi nũtiauit facinoris:ꝛ tũc ar.gl.nõ colligit̃:ſed põt colligi ꝙ plures admittũtur ad denuntiandũ[b] l3 nõ ad accuſandũ. equũ tñ eſſet etiã in ꝓſequenda denũtiatione eligere vnũ ꝓpter faciliorẽ expeditionẽ cauſe.ar.in.c.olim.de accu.ꝛ de plurib⁹ procuratoribus.vide tex.in.c.ſi duo.de procu.li.vj.ꝛ c.pe.de ele.eo.lib.vj. ¶ †In gl.ĳ.in fi.no.bene gl. q2 quotidie allegatur ꝛ pro hac glo.optime facit tex.iũcta gl.in.c.vide quantũ.j.q.j.vbi d2 ꝙ dans eleemoſynã vel ſuſtinẽs martyriũ ad pompã peccat:ita ꝙ nõ meretur:ſed demeret̃:qd bene no.ad idẽ facit tex.cũ gl.i.c.odi ꝛ ꝓieci.xxiĳ.q.j.vbi gl. arguit cõtra ſcholares qui vadũt ad eccleſias nõ vt audiãt miſſas ꝛ diuina:ſed vt videant dñas.ꝛ facit.c.relegãtes.xxiĳ.q.v. ¶ In gl.in verſi.feciſſe gratiã. no.gl.ꝛ maxime no.etiam inquantũ dicit ꝙ ſm ius canonicũ omne crimẽ cenſet̃ quaſi publicũ.ꝛ idẽ no.ĳ.q.iĳ.in.§.vlti.vbi eſt etiam bona gl.de hac materia:ꝛ forte ideo cenſet̃ quaſi publicum:q2 ius publicũ non ſolum intẽdit prouidere hoĩbus vt ſit cõcordia inter eos:ſed etiam vt eos dirigat ad deũ:ꝛ in puniẽdo delictũ h3 principaliter reſpectum ad deum:vt in ca.nouit. de iudic. ¶ †Et pro intellectu materie huius gl.cõcludendo aliqua breuiter.q2 materia eſſet ſatis lõga premitte qd multis modis põt quis a lite recedere. Primo ꝓpria autoritate ſiue ꝓprio motu:q2 ſic ſibi placet. Scdo ꝑ gratiã vt q2 ad preces rei vult recedere a lite. Tertio per tranſactionẽ:vt q2 recedit a lite aliquo ſibi dato vel retento.nã iſta eſt ꝓprie trãſactio:vt in.c.ſuper eo.de trãſac. Quarto per abolitionẽ vc3 impetrando a iudice facultatẽ recedẽdi:ꝛ vt accuſatio aboleat̃ ꝛ deleat̃ ꝛ cancellet̃ ex aliqua cauſa qui per errorẽ vel calore iracũdie eum accuſauit vel ex aliqua cã legitima:vt.l.ĳ. C.de aboli.vide text.cũ gl.ĳ.q.iĳ.in.c.ſi quẽ penituerit. Et ex his ꝑmiſſis dic ꝙ aut querit nunqd liceat recedere a lite in cã ciuili aut crĩali. Primo caſu ante oblatũ libellũ licitũ eſt regulariter recedere etiã motu ꝓprio. Itẽ per gratiã ꝛ trãſactionem q2 nemo inuit⁹ compellit̃ agere.C.vt nemo inuitus in rubro ꝛ nigro.ꝛ not.in.c.cãm.de do.ꝛ cõtu.qñq3 tñ ratione infamie:q2 vel reus vult recedere de ciuitate actor cõpellit̃ agere. vt in.l.diffamari.C.de inge.manu.ꝛ.c.cõquerente.ſm vnã lec.de offi.ordi.ꝛ qd no.gl.in.l.j.C.vt nemo inuitus. Poſt oblatũ vero libellũ ꝛ fortius poſt cõteſtationẽ litis non licet recedere ab ea proprietate imo compellit̃ agere: vt in.d.c.cãm.ꝛ in aut.q ſemel.C.quõ ꝛ qñ iud.niſi vellet renũtiare liti ꝛ cãe in totũ:vt.l.poſtq̃ liti.C.de pac.ſ3 ꝑ gratiã ꝛ trãſactionẽ licitus eſt receſſus niſi ſit famoſa ꝛ actio furti. vt in.l.furti.alleg.gl.niſi ſit talis cauſa que nõ dependeat a libera voluntate litigantiũ: ꝛ ſub hoc membro põt cõprehendi cã matrimonialis.

Itẽ vide Archi.i c.epiphanium.v. q.vj.vbi dicit qd ſi plures vellẽt accuſare tñ non dñt[a] admitti niſi ſe inſcribãt. Et an poſſit ſimul cõmouere inquiſitionẽ ꝯ vnũ.vide late per d.Mari.in repe. c.qualr̃ ꝛ qñ.i.xj.[b] q.vj.q.prin.de accu.ꝛ an poſſit qs ꝯ plures in eo.libello agere. vide text.in.c.litere.de dil.ꝛ vltra ibi no. vide per Ange.in l.ſi idẽ cũ eodẽ.in pric.ff.de iur.om. iudi.vide tex.in.l. ſi qs cũ ꝓcuratore.§.j.ꝛ ibi ponderat bar.ff.de ꝑcu. in aut.et ita.et in corp.vñ ſumitur C.de duob.re.ꝛ ꝑ Bar.in.l.iĳ.§.pe. ff.de duo.re.in.l. ſi plurib⁹.in prin. ff.de le.ĳ.vbi concludũt quod ſic ſi agat̃ ex ea cã: ſed ſecus ſi ex diuerſis.vt.l.ad officiũ: quã ibi ponderat bal.C.cõi di.et.l. hos accuſare.§.j: ꝛ ibi not.ff.de accu.ꝺ quo vid pul. ꝑ Spe.in tit.de libel.ꝯcep.§.ſi.ver. ſed pone cũ duobus ſeq.ꝛ ꝑ Bar. in.l.inter liberan. §.ſi.de adulte.per Cy.ꝛ Bal.in.l.qd a multis.C.ſi cer. pet.per Bal.in.l. edita.in repe.peruſina.i.xxv.col. de edẽ.ꝛ i.l.ab eo: in.iĳ.col.C.quo. ꝛ qñ iu.ꝛ ꝑ Ang. in.l.j.§.fin.ff.ſi ꝑs he.pe. ꝛ ꝑ doct.in c.j.vel.ĳ.de libel. obl.et de illo arti. an in vna accuſatione de crimine ali⁹ admittat̃ ad accuſandũ de eodẽ crimine.vide ꝑ Spe.in tit.de accuſat.§.j.in.j.col. lum.ver.item ꝙ nõ poteſt quis.ꝛ ver.ſeq.ꝛ in ea.col.ver.ſed an in eo libello põt qs. De illo aũt artic.an qs poſſit plures in eo.libello accuſare.vide per Spe.in.d:tit.de accuſa.§.j.circa prin.ꝛ ibi oĩno late Jo.an. i addi.ꝛ an liceat in eo.libello ſimul accuſare maſculũ ꝛ feminã q ſimul delinquũt.tex.eſt in.l.reo.C.de adul.ſ3 ſec⁹ in crimine inceſtus. tex.eſt i l.q pupillã.§.j.ff.de adul.ꝛ i.l.vim paſſam.§.inceſti.e.ti.in crĩe tñ adulterĳ.l3 ſimul accuſare illũ q prebuit domũ.tex.in.l.nihil.§.ſi.ff.de adul.

a ⁓Sebaſti.Sapia. ¶ Publicã.qd multa admittant̃ parte non opponente que al's non admitterent̃. vide cumulata in.c.inter monaſteriũ. col.xvj.ſ.de re iudi.ꝛ in.c.paſtoralis.col.pe.ꝛ vlti.ſ.de excep.

b ⁓Sebaſti. Sapia. ¶ Ad denuntiandum. Hanc differentiã inter accuſantes ꝛ denuntiantes ponit gloſſ.c.quoties.j.de purga.ſed contrarium tenet Abb.ꝛ alĳ in.c.ĳ.ſ.de accu.

c ¶ Eſt popularis.vide Bar.in diſputatione incipiẽte iudex maleficiorum vbi allegat iſtũ tex.ſ3 Pe.de ancha.ponit in.c.ſeq.And.barba.

6 ¶ †Item alia cauſa ſpiritualis in qua nõ poteſt interuenire trãſactio ſtricte ſumpta:vt in.c.ſuper eo ꝑal. Itẽ ſi cã eſt popularis[c] non enĩ l3 tranſigere niſi deferẽdo iuramentũ:vt in.l.eum qui.in.§. in popularibus.ff.de iureiu. Scdo mẽbro principali qñ cauſa eſt crĩalis:[d] ꝛ tunc aut agit̃ de crimine ciuiliter et dicendũ : vt.ſ.dixi in cã mere ciuili: aut agitur de crimine criminaliter ꝛ tũc aut vult deſiſtere ante inchoatã litem vtputa anteq̃ ſe inſcripſerit ad penã talionis : et põt:vt in.c.licet.de accuſatio.ꝛ in.l.queſitum. ꝛ qd ibi plene no.ff.ad turpil. Aut vult deſiſtere poſt inchatam litem:ꝛ aut motu ꝓprio ꝛ nõ põt:ꝛ deſiſtẽs incidit i turpillianũ ꝛ pena turpilliani eſt:q2 ponit̃ in quinq3 libras auri:ꝛ efficit̃ infamis ꝛ põt proprio motu ꝛ arbitrio iudicis coerceri:vt in.l.iĳ.ff.de preuarica.ꝛ in.l.ĳ.C.ad turpil. ſi vero crimen eſt priuatũ ꝛ tunc non punitur pena turpilliani ſed arbitrio iudicis:vt in.l.ſi quis repetere.ff.ad turpil.et ſentit hec glo.qd nõ efficiat̃ infamis. Sed aliud ſentit gl.in.d.c.ſi quẽ penituerit. ꝛ facit text.in.d.l.ĳ. C.ad turpil.que loquitur indiſtincte. ꝛ que dicãtur priuata delicta ꝛ que publica.vide in Spe. de accu.§.ĳ.in ꝑn. ¶ †Aut vult deſiſtere ꝑ trãſactionem. Et tũc aduerte ad duas regulas que in hac materia tradunt̃ in.l.trãſigere.C.de tranſac. Prima regula affirmatiua eſt qd vbicũq3 venit imponenda pena ſanguinis licitũ eſt tranſigere. Fallit in crimine adulterĳ. Ratio regule eſt : q2 licitum eſt quocũq3 modo redimere ſanguinẽ ſuũ ꝛ ratio exceptionis eſt frequentia delicti ꝛ in odiũ ei⁹ vñ vt adulteriũ ꝓhibeat̃:ꝛ ne ita frequenter fuit ſancitũ vt non liceat ſuper eo tranſigere. Scda regula eſt ꝙ omni cã vbi nõ venit imponẽda pena ſanguinis non eſt licitũ tranſigere. Fallit in crimine falſi.rõ regule eſt ne crimina remaneant impunita.nã publice vtilitatis eſt vt crimina puniantur: vt in.c.vt fame. de ſentẽ.excõ. Ratio exceptionis eſt q2 condẽnatus de falſo eſt quaſi mortu⁹ cum multi hoĩes deteſtentur hoc crimen:ꝛ nulla fides iſti amplius adhibet̃.vnde tenent multi quos ſequit̃ Bar.in.d.l.trãſigere. qd in crimine falſi põt indiſtincte trãſigi quecũq3 pena venit imponẽda predicta rõne. ¶ †Et per hoc infert̃ ad.q.de iure canonico nunquid imponat̃ pena ſanguinis:ſed habem⁹ aliquas penas quaſi ſimiles qñ vc3 põt tradi curie ſeculari:ꝛ tunc ſatis crederẽ ꝙ admittatur trãſactio qd videtur ſentire Hoſ.in ſum.de trãſ. Idẽ putarẽ vbi venit iponẽda pena ꝑpetue detruſionis:l3 contrariũ ſenſerit hic do. Ant.ſed primũ tenet do.Card.in.d.c.ſi.de trãſac. ꝛ hoc dictum ſatis mihi placet per no.per Inn.in.c.qualiter ꝛ qñ.el.ĳ.de accuſ.vbi dicit ꝙ iſta pena equiparatur mortuo. Item q2 ſicut in crimine falſi licitum eſt tranſigere hac ratione vt dixi:ergo ꝛ in iſta pena q̃ videt̃ grauior. Et circa hoc põt queri quid in criminibus priuatis:nunquid admittatur tranſactio indiſtincte: ꝛ credo glo.hic ſenſiſſe ꝙ ſic:dum dicitur qd de iure canonico omne crimen cenſetur quaſi publicum : ideo non licet per tranſactionem recedere ꝛc.quaſi innuat ꝙ in priuatis licet trãſigere:ꝛ fuit iſta quorundã opinio. no.in.d.l.tranſigere.ſed gloſſ.ibi ꝛ Barto.ꝛ communiter alĳ tenẽt oppoſitum vt etiã in priuatis

d ¶ An in crĩali cã liceat tranſigere. ꝛ adde gl.in.c.preuaricator.ĳ.q.iĳ. in gloſ.mag.in.c. j.de iur.calũ.item adde hic qd not. Anch.ꝛ Jo.an.i c.j.de accuſ.in.vj. vbi dñt de eꝑo q dedit pecuniã ne accuſaret̃ de crĩe qd licite hoc potuit facere ante litẽ motã:itẽ in illo arti. vtrum liceat trãſigere in crĩali. vide Lu.ro.in ſuis ſin.incip.q̃ro an liceat tranſigere.ꝛ vide glo.in.l. j.C.de pe.iudic.q ma.iudi.ꝛ an ſi ex ſtatuto pro pena corpali imponit̃ pena pecuniaria poſſit interuenire tranſactio vide Alber.in.ĳ.parte ſta.q.ccxxvj. Ite3 vide Archi.i.§.in oĩbus cauſis.qd. iĳ.vbi dicit ꝙ cu3 in foro eccleſie nõ habeat locũ pena ſanguinis nõ põt ſm canones i criminalibus tranſactio fieri ſed gratuita pactio:et vide qd de hoc not. Archi.in.c.ſtudẽ. xc.diſ.q2 illud idẽ qd dicit Archi.in d.§. in oĩbus. repetit ipſe Archi.i c.primates.v.qd. ĳ.itẽ vide oĩno q̃ de hoc multu3 late ſcribit Jmo.in c.proxi. et beatus Tho.in ſcda ſcde q.lxix.ar.ĳ.ꝛ text. ꝛ Bar.ꝛ bal. ꝛ ibi oẽs legiſtas latiſſime i.l.trãſigere. C.de trãſac.ꝛ ſpe. i ti.de accu.§.j.vj. col.v.itẽ repit̃ accuſator.ſi iã trãſegit.text.in.l.cri.adul.C.de adulte.

¶ Add an valeat trãſactio i crĩali ꝺ iu.ca.pau.de ca.ꝯſ.cxix.i.j.imꝑſſis.

¶ Pro hoc facit in fi.glo.in.l.ĳ.C.qui teſta.fac.poſ.

¶ Tu dicas ꝙ imo ibi nõ eq̃parat hãc penã morti:ſ3 pene dãnationis in metallũ q̃ non eſt pena mortis ſed bñ genus pene capitalis vñ ꝓ ſaluãdo dicto ꝛ opi.d.Car.ꝛ.d.Ab.hic dicas ꝙ doc.ſ.relati dñ dñt ꝙ pena ſanguinis recti⁹ dicerẽt penã capitalẽ ꝓ hoc põdera tex.in.d.l.tranſigere.C.de trãſa.dñ dicit crimẽ capitale.ꝛ ſic dicendo ſaluat̃ opi.predicta do.Car.relata ad theoricam Inno.in.d.c.qualiter.el.ĳ.de accu.

¶ Adde pro equiparatione penarum Pet.de ancha.conſi.clvĳ.

delictis

delictis non liceat transigere nisi scdm regulas predictas. ¶ † Quid aũt operatur transactio vbi licita est breuiter dic qd respectu dei operat᷑ vt ab isto actore non possit amplius molestari. Item finitur instãtia sed non precluditur alijs facultas accusandi eũdem de eodem delicto: nec etiam iudici quominus possit ex officio suo inquirere super noua tamẽ instantia et hoc in casibus in quibus iudex põt ex officio suo inquirere. ita concludit Bart. in d. l. trãsigere. Ex quo infero qd de iure canonico post transactionem in casu licito factam non potest iudex inquirere de illo crimine nisi precedat infamia. Ex parte accusatoris operatur transactio: quia nõ punitur pena talionis nec efficitur infamis secũdũ quosdam: sed bene incidit in turpillanum. vnde debet in. v. libris auri puniri si publicum est delictum: vel extraordinarie si priuatum. vt no. Bar. in d. l. transigere. Item reus non habetur pro confesso: vbi als transactio non esset premissa habetur pro cõfesso: vt in. l. quoniam. et l. furti. §. pactis. ff. de his qui not. infa. Itẽ hoc casu posset iudex pcedere super instantia inchoata et punire reum. l. ij. C. de aboli. Sunt et alij defectus de quibus no. in d. l. transigere. Aut vult discedere a lite per pactũ seu gratiam et non licet transigere. et tamen hoc casu reus paciscens non habetur p confesso. vt in d. §. pactis. aut vult recedere impetrata abolitione et potest. vt in. l. ij. C. de abolitione. et per hoc patet clare et succincte materia huius glos.

☞ Accusator si desistat ab accusatiõe an possit iudex ex officio inquirere siue delicta sint probata siue non: siue sit finita instantia siue non.

CRimina. [a] Desistẽte accusatore et accusato iudex prosequitur [b]. h. d. non patitur congruã diuisionẽ. ¶ † No. j. ex textu qd regulariter de iure canonico recessus a lite per gratiã seu trãsactionẽ nõ impedit inquisitionẽ per iudicẽ fiẽdã. Sed tu intellige hoc. c. scdm materiã quã tetigi in c. precedenti. vnde Hosti. ponebat dublicẽ intellectũ ad hoc. c. Primũ vt intelligatur litera quãdo crimina erant probata: et tunc debet tex. exponi semel audita. i. pbata: et ibi indiscussa. i. impunita: vt sit sensus qd postq̃ crimina sunt probata iudex potest procedere ad punitionẽ licet accusator desistat. quod no. p hoc facit tex. in. l. Quis. C. de adulterijs. Secũdus intellectus vt litera intelligatur proprie qñ accusator desistit ante probata delicta: et tunc potest iudex inquirere ex officio: qd intelligo si fama subest. Sed tu dic melius et latius: vt dixi in. c. precedenti. nã vbi non est licita transactio si accusator recedit a lite potest iudex pcedere ad vlteriora etiã super illa instãtia quantũcunq̃ non precedat infamia: qr aut interuenit trãsactio et reus habet᷑ pro cõfesso: vt in. l. furti. §. pactis. ff. de his qui notã. infamia. Aut non interuenit transactio. sed gratuita pactio. vel ppria autoritate accusator recedit a lite inchoata: et tũc super eadem instantia iudex procedere potest. vt. l. ij. C. de aboli. et dic vt dixi in. c. precedenti.

☞ Beneficium si efficiatur censuale per collusionem fraudulenter factam: clericus priuatur ipso beneficio.

TUdiuimus. ¶ † Beneficio suo priuat᷑ qui per collusionẽ illud cõstituit cẽsuale. hoc dicit. vel generalius et sic. Colludẽs in causa beneficiali. priuari beneficio debet. h. d. Primo refert collusionẽ. Secũdo illum priuari mãdat ibi: vnde. ¶ Casus literalis. Quidã clerici super beneficijs que possident se permittũt et sustinẽt ab alijs molestari et postmodum vt questioni cedant et illi quiete possideãt quasi noĩe trãsactionis soluũt alijs de ipsis beneficijs annuã pensionem vt post mortem eorum in beneficijs illis super quibus facta est collusio ius sibi valeant vendicare. Peruenit hoc ad notitiam domini pape: vnde mãdat diocesano episcopo quatenus si cõstiterit ei clericos sue iurisdictionis per collusionem fraudem huiusmodi cõmisisse: eos beneficijs illis super quibus collusum est nõ differat spoliare: cũ satis esset indignũ si fraus et dolus que in preiudicium sui iuris et aliorum preiudicum nitũtur cõmittere in eorum cõmodum et iacturã non redundaret. Ber. ¶ Nota primo ex tex. argu. a contrario quod super beneficijs licita est trãsactio vbi cessat collusio: sed dic quod istud argumentum a contrario non est verum quia habemus ius expressum in contrarium. vt in ca. super eo. de transationibus. vnde cõclude quod ista transactio non valebat etiã si collusio cessasset nisi iudex ex officio suo fecisset istam trãsactionem et compositionem: vt est bonus tex. in ca. nisi essent. de preben. ¶ Secundo not. penam colludentium super beneficijs quando per collusionem volunt transferre beneficia in alium modo illicito: debent enim priuari huiusmodi beneficijs.

☞ Accusator per collusionem si desistat ab accusatione non impedit facultatem iterum accusandi. 3. 4.

2 Inquisitio contra prelatũ non debet fieri nisi precedente infamia scandalosa aut periculosa. 6.

3 Absolutus legitime per viam inquisitionis non debet amplius super dictis criminibus impeti licet remaneat aliqualis infamia: secus si fuerit absolutus per collusionem. 1. 4.

Testium examinatio vel inquisitio: an possit alteri committi.

7 Actiones plures siue penales siue persecutorie si cõpetunt: an si vna intentatur censeatur alteri renuntiatum.

Cumulatio diuersarum actionum vna prius intentata an fieri possit.

IN tantum. [c] ¶ † Iterum cõtra illũ inquiritur de crimine qui per collusionẽ fuit absolutus. vel sic. Absolutio de criminibus illatis per collusionem facta non impedit facultatem iterum accusandi et inquirendi de illis crĩbus. h. d. Diuidit᷑. nã primo ponit cõmissam inquisitionẽ. relatã collusionẽ et ipsius exitũ. Secũdo ponit bimẽbrẽ cõmissionem. secũda ibi: discretioni. ¶ Casus literalis. Archiepiscopus acherõtinus super simonia et alijs criminibus in tantum fuerat infamatus quod sine scandalo et periculo nõ poterat ipsum vlterius dissimulare. Unde papa multorum clamoribus excitatus horum inquisitionem commisit sed ppter tergiuersationes ipsius et calliditates cum ipsis inquisitoribus et examinatoribus vt dicebatur collusionẽ fecerat: et testes duxerat corrumpendos ita quod nõ solũ predicti excessus remanserunt hactenus incorrecti verum etiam peiora prioribus cõmittere nõ expauit: vnde mãdauit Papa qbusdã quatenus si de huiusmodi collusiõe ac corruptiõe cõstiterit ex integro super primis excessibus et alijs alioquin sup nouis dũtaxat inquiratis que videritis inquirenda. Bern. ¶ † No. j. ex textu qualis debet esse infamia: ad hoc vt fiat inquisitio cõtra prelatum. debet enim esse scandalosa vel periculosa: et idem vult tex. in. c. qualiter. el. ij. de accu. et declara vt ibi dixi. ¶ † Secũdo no. quod absolutus legitime per viã inquisitionis nõ debet amplius super eisdem criminibus impeti quod nota p extensione. c. de his. s. de accu. et videtur optime pbare ista litera qd licet per absolutionem infamia nõ sileat: non est tamen licitum de nouo inquirere: qd no. et intellige nisi per collusionẽ fuerit absolutꝰ. ¶ † Not. iij. qd sñia lata p collusionẽ. id est p fraudulosam conuẽtionẽ non tollit facultatẽ iterum accusandi et inquirendi de illis criminibꝰ perimit tamen instantiã. nam papa hoc casu mandat integre pcedi. ¶ † Ultimo potest colligi ibi corruptis examinatoribꝰ. qd inquisitio potest cõmitti et examinatio testiũ. de quo tamẽ dicẽdum vt no. in aut. apud eloquentissimũ. C. de fi. instru. et dic vt dixi in. c. cũ causam. de testi. ¶ † In glos. in ver. scãdalum. ibi: que scandalum generat hoc est verũ in inquisitione fienda cõtra prelatum tantum: sed contra subditum non requirit᷑ talis infamia scãdalosa: sufficit enim sola infamia: et ratio diuersitatis ponitur in. c. qualiter. allegato in gl. et dic vt ibi dicitur per me. ¶ In glos. fi. in fi. hanc materiã plene expediui in. ca. de his. de accu. et dic vt ibi dixi. ¶ † Extra glo. Inno. posuit hic illam materiam quãdo alicui competunt plures actiones [d] nunquid vna intẽtata tollat᷑ reliqua. et solet multum allegari et vere extracta fuit hic glo. Innoc. ex dictis accursij. instit. si quadrupes pauperiem fecisse dicatur. et clarius et ordinatius loquit᷑ ibi Accur. q̃ hic Inn. Io. an. remittit ad not. per se in. c. cũ dilectus. de religiosis domibus. sed ibi nihil dicit de suo: sed refert tantũ istã glo. Innoc. hic: vnde dic clarius post gl. alegatã qd aut cõpetunt alicui plures actiones penales: aut rei persecutorie: aut vna est penalis: aut rei persecutoria. Primo casu cũ omnes sint penales aut oẽs oriũtur ex eodẽ delicto: et tũc vna tollit aliam per perceptionẽ non per concursum nisi in id quod aliã excedit. tunc enim in id quod excedit nõ tollitur: pone exemplum. aliquis per violẽtiam subtraxit mihi librum. Ex hoc delicto competũt mihi due actiones penales cõtra istum. Primo actio furti quia contrectauit rem meam me inuito: et si furtũ est occultũ cõpetit actio in duplum. Item qr violentiam intulit: competit actio vi bo. rapt. et ista datur in quadruplum: et sic ex eodem facto competunt mihi contra illum due actiones penales: si ergo prius intentaui actionem furti cõsecutus sum penam dupli: possum postea agere actione vi bo. rap. vt consequar vsq̃ ad quadruplum: et sic in quãtum excedit aliam secus autem si prius intentassem actionem vi bo. rap. et fuissem consecu-

[a] ¶ Crimina. Vide Baldum in. l. athletas. §. fin. ff. de his q no. infa. et Bar. in. l. q reꝰ. in fi. ff. de public. iudi.

Zacharias.

[b] ¶ Iudex psequitur. Tu dic idem esse si in totũ non desistat sed differat tñ. ita notat Innoc. in. c. cum oporteat. s. de accusa. Bald. in sua marga. in ver. iudex. v. xv. et in. l. si accusator. C. d accusa. et in aut. de san. epis. §. fi. qd limita vt p alex. i. l. fi. de accu. vt pcedat in casibus in qbꝰ iudex potest inquirere vel qñ accusatus est in carcere. vt. l. j. de custo. reo.

[c] ¶ Pro intellectu huius decre. vide oĩno q̃ scribit do. Ant. et d. arch. in c. si quez penituerit. ij. q. iij. et quod no. etiã Archi. in §. in omnibꝰ causis. ij. q. iij.

Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Plures actiones. Vide no. i. l. qd in heredẽ. §. j. ff. de tributo. et late doc. in. l. edita. in materia cumulatiõis. ff. de edẽ. vbi Alex. colũ. iij. ver. ij. fallit Bal. et alios. in le. j. C. de furtis.

a ¶ Utrũ pueris possit dari corpus christi.vide per sanctũ Tho.in.iiij. senté.di.ix.q.j.arti.v.circa fi.Et an ⁊ qñ minor etas excuset vel nõ vide oĩno late p Archi.in.§.si ergo.ĩ.xi.⁊.xiiij.col.xvij.q.j.vbi in hoc ar.alle. gl.in ver.minor etas.in.c.ij.de aposta.Itẽ adde hic tex.cũ gl.in.c.pueri j.q.j.Itẽ vide Bal.in.l.data opera.in.iiij.col.C.qui accu.nõ pos.Itẽ vide de Salic.in.l.j.in vlti.col.versi.no. xvj.⁊ ver.itẽ dicit Cy.qd dom⁹.C. de fal.mo.⁊ ibi in ver.vlteri⁹.p hũc tex.iste opi.Sali. in.l.incapax.quo ad delictum.Itẽ vide Do.in.c.j.§. qui vero.vers.op. qd minor.de reg. in.vj.Item vide tex.in.c.j.⁊ ibi oĩno qd not.domi. Ant.⁊.do.Abb. circa prin.j.ð sen. excom.⁊ Lapus alleg.xciij.
Sebasti. Sapia..

b ¶ Quod pueri. Vide Ange.are. in tractatu maleficiorũ in ṽbo sciẽter vbi augu.ari. dicit ꝙ si puer aliquem occidit nõ dz decapitari vide Cõm.in consi. xcv.vbi dicit qd si mĩor rapuerit mulierem dz mitius puniri ⁊ dicit pe. de anch.in consi. cclxxxiij.incip.in restricto.circa fi. qd sola miseratio etatis attenuat culpas.et dicit Bar.vero.in ꝯsi. xxx.incipi.regatij scholarum in fin. qd si maior quiq3 an.eẽt relegãdus propter aliquod delictuz ob illud minor non dz ita puniri sicut maior sed iudex.posset illud tempus abbreuiare.

c ¶ Doli capax. Pondera bñ: q2 tex.dicit grãdiusculis.⁊ gl.õt doli capacib⁹:⁊ restrĩgitur ĩ septẽnio. q2 pro certo gl. et doct.male dicunt ex eo q2 tex.ĩ.l. heredibus.ff.de dolo.dicit qñ est pximus pubertati.⁊ dicit Ang.ĩ.l.impuberẽ.ff.de fur. ⁊ ita ĩtelligit illã l.inquãtum dicit ꝙ pupill⁹ doli capax.tenetur furti vt ĩtelligaꝛ qñ est proximus pubertati.Itẽ põdera aliud:q2 iste tex.debet intelligi grandiusculis.i.pximis pubertati p.d.l.heredibus:s3 qñ dicaꝛ pximus pubertari.gl.inst.de inuti.stip.dicit in.x.anno cũ dimidio.vide que remisi ad Io.de imo.in.l.ad testiũ.§.cõditionẽ.ff.de test.sed in materia criminali nõ bñ dicit p tex.in.l.excipiunt.ff.ad sil.vide ibi Bal.Ego dico hic

tus quadruplum:quia tunc nõ agam actione furti:q2 illa excedit istã:de hoc est text.in.l.j.ff. vi bo. rapto.Si vero oẽs actiones penales surgunt ex delictis vniuersis:tunc vna nõ tolliꝛ per aliã etiã perceptã:vt in.l.nunꝙ.ff.de priua.delic.exemplũ surripuisti mihi seruũ ⁊ occidisti:q2 surripuisti cõpetit mihi actio furti.quia occidisti mihi cõpetit alia actio.vnde l3 intẽtauerim vnã actionẽ ⁊ perceperim duplũ vel quadruplũ:nõ tolliꝛ alia actio ⁊ hoc quo ad primũ.Secũdo casu qñ sunt rei persecutorie aut competũt cõtra eundẽ ⁊ tũc vna tollitur p aliã pceptionẽ ⁊ nõ p concursum.vt in.l. si merces.§.culpe.ff.locati.exemplũ locaui titio possessionem meã:ipse vero incidit multas arbores:⁊ sic dedit mihi damnũ:tunc multe actiones ad cõsequendũ estimationẽ damni cõpetunt mihi contra eum.nam possum agere actiõe locati:q2 male versat⁹ est in re locata.Itẽ actiõe leg.aqlie que datur p dãno dato ꝯ quẽlibet extraneũ.vt.s.ad.l. aql.p totũ.⁊ etiã alie cõsimiles cõpetũt.vt in.d.§. culpe.Si ergo prius intẽtaui actionẽ locati ⁊ cõsecut⁹ sum estimationẽ dãni nõ possum postea intẽtare actionẽ.l.aqui.q2 iã percepisti estimationẽ dãni per vnã actionẽ.Si vero cõpetũt ꝯ diuersos et tũc vna nõ tolliꝛ per aliã etiã perceptione.vt in.l. locũ.§.cõdẽnatio.ff.de tab.exhi.vt si contra subtrahentem tabulas testamenti egi ad dãnũ ⁊ consecutus estimationẽ possum nihilominus postea agere pro legato mihi facto.¶ In tertio mẽbro qñ vna est penalis ⁊ alia rei psecutoria:aut est penatis originaliter ⁊ tũc vnã nõ tolliꝛ per aliã etiã perceptiõe.exẽplũ.subtraxisti mihi librũ furtiue. ⁊ egi ꝯ te rei vẽdicatione prosequẽdo ipsam rem: l3 eã sim consecutus.nihilominus possum postea agere actione furti ⁊ sic ad penam:⁊ idẽ ecõuerso: vt est tex.in.l.si pignore.§.cũ furti.ff.de fur.Fallit qñ vna actio esset ex iure ciuili.alia ex bñficio pretoris.exemplũ.cõtra naturã competũt mihi plures actiões pro rebus meis ibi subtractis.primo actio furti que est de iure ciuili.alia actio nau.cau. que fuit indulta ex bñficio pretoris.hoc casu vna tolliꝛ p aliã.vt.l.iij.⁊.l.licet.ff.nau.cau.stabu. nec ob.c.cõstitutus.de in integ.resti.vbi nedũ successiue imo simul fuit intẽtata restitutio in integ. que est de iure speciali ex iudicis officio.Nã ßm Inn. ibi non cõpetebãt simul ille actiones.imo pter dubiũ intẽtauit illas alternatiue.Si vero penalis est accidẽtaliter ⁊ nõ originaliter:⁊ tũc vna tolliꝛ per aliã.exẽplũ cõtra auferentẽ mihi rẽ per metũ cõpetit mihi actio qd me cau.que accidẽtaliter est penalis:⁊ etiã cõpetit rei vẽdicatio:tunc si ego intentaui vnum ⁊ cõsecutus sum rem non possum intentare aliam.l.metum.§.licet.ff.quod me.cau.

¶ De delictis puerorum. Rubrica.

1 ☞ Pueri dicuntur vsq3 ad annũ.xiiij.in masculo in femina vsq3 ad annũ.xij.aliquando tamẽ sumitur vsq3 ad annos.xvij.⁊.xviij.

¶ Supra visum est de quibusdã delictis:verũ q2 dubitaꝛ an talibus puerilis etas implíceꝛ merito annectiꝛ hec rubrica.De materia hꝛ.xv.q.j.p totũ.⁊.iiij.q.ij.ca.j.⁊.xxij.q.v.c.paruuli.cũ duobus ca.seq.¶ 1 † Sed q̃ro p declaratione rubrice qui dicantur pueri.Sol.ßm Io.and.regulariter pueritia incipit in septẽnio ⁊ finiꝛ in masculo.in.xiiij. ⁊ in femina in.xij.anno.nam hac etate hoĩes pubescere solẽt.l.fi.C.qñ tuto.vel cura.esse desi.⁊ qd no.ĩ.c.puberes.de despõ.impu.qñq3 tñ pueritia extẽditur vsq3 ad.xviij.annũ in masuculo fauore alimentorum:vt quando alimenta legãtur vsq3 ad pubertatem:vt plene no.ĩ.l.mela.ff.de alimẽ. ⁊ ciba.leg.quãdoq3 vsq3 ad.xvij.vt respectu exercẽdo officium aduocati.vt in.l.j.ff.de postu.quãdoq3 ⁊ seruientes dicuntur pueri.vt.ij.qõ.vj.cũ pastoralis.⁊ quod ibi no.

1 ☞ Pueri puniũtur ex omni delicto:pter quã in vitio carnis.2.

2 Puer non potest accusari de adulterio.

3 Pueri ex eorum delictis nõ puniũtur ita grauiter sicut maiores.vide.j.c.proxi.nu.4.

4 Puer potest esse doli capax regulariter supra septennium:sed etiam intra aliquando.5.

5 Irregularitatẽ põt icurrere infans doli capax.6.

6 Irregularitatem incurrit iudex si faciat aliquez decapitari:etiam iuste.

a 1 PUeris.[a] † Impuberes pter vitium carnis delinquere possunt puniunꝛ tñ miti⁹ q̃ adulti.primo põit dictũ qd secũdo reprobat ibi ꝙ merito ¶ Casus literalis.Quidaz nolebãt pueris etiã grandiusculis pctm̃ attribuere: nisi post.xiiij.annũ cũ icipiãt pubescere.dicit grego.istud merito crederemus si nõ essent alia peccata nisi que de genitalibus comittuntur.s3 furta:mẽdacia:periuria sunt peccata:⁊ puerilis etas plena est his:veruntamen non ita puniẽda sunt in his vt in maiorib⁹ puniũtur.Ber.¶ No.j.ex text.quod in.xiiij.anno quis efficitur pubes qd procedit in masculo.nã femina pubescit in.xij.anno vt in iuribus alle.s.in rubrica.⁊ quãdoq3 ista etas preuenitur.vt.j.dicam cum gl.¶ 2 † No.ij.regulã quod puero attribuitur omne peccatũ preter delictum carnis nã presumitur inhabilis ad coitũ:⁊ ideo dicit lex.ꝙ minor.xij.annis nõ põt accusari de adulterio.tex.est ĩ.l.minor.ff.ad.l.iu. de adul.¶ 3 † Tertio no.aliã regulã quod pueri[b] ex eorũ delictis nõ debent ita grauiter puniri sicut maiores.concor.in.c.j.pxi.c.fi.j.de sen.exc.et l.auxiliuz.ff.de mi.¶ 4 † In gl.j.in fi.⁊ dic cõe esse vt ĩ septẽnio qs sit doli capax[c] nã ⁊ accidẽtaliter põt ante illã etatez esse doli capax.narrat enĩ hic Io.an.grego.in dialogo dixisse quendã pueruz quinq3 annoꝝ solitũ iurare blasphemare ⁊ detestare fuisse a diabolo raptũ.vñ.sicut pubertas p ueniri põt:vt.j.dicã:ita ⁊ doli capacitas:nam infantes ideo non teneñꝛ ex delicto: q2 nesciũt qd agũt.vt.l.j.C.de fal.mo.q̃ ratio cessat ĩ doli capacibus.Et ex predictis posset multũ singulariter limitari tex.in cle.vnica.de homi.que dicit infantes nõ incurrere irregularitatẽ si committũt homicidiuz.vt intelligatur nisi sint doli capaces.de quo dic:vt ibi no.¶ 5 † In gl.ij.ibi presumiꝛ.bene dicit presumiꝛ.nã vt le.ĩ dialogo.⁊ no.gl.xxi. in sum.quidam puer.ix.annorum nutricem ppriam reddidit pregnãtẽ.põt ergo preueniri ista pubertas.sed regulare est vt.s.dixi.¶ 6 † In glo. in ver.peccata.[d] in fi.dicit tamen Host.ꝙ l3 ĩfantes non puniãꝛ de delicto:tamẽ si aliquos occidãt incidũt in irregularitatem:q2 irregularitas causaꝛ sine delicto.vt in iudice:sed hoc dictũ hodie reprobatũ est ĩ cle.si furiosus.de homici.vbi dicit ꝙ nullã irregularitatẽ incurrit:⁊ potest esse ratio diuersitatis inter iudicẽ et infantẽ.nã licet iudex nõ peccat faciẽdo aliquẽ decapitari.tñ ipse

fore casum nouũ ⁊ singularẽ p grãdiusculis qñ est prim⁹ pubertati. Itẽ male dicit hic.d.Abb.ꝙ in infante dolus suppleat etatẽ tex.ĩ ꝯriũ in.l.impuberẽ in ṽ.infans.ff.de fur.qui ad hoc nõ allegaꝛ.Itẽ.d.Car hic dicit ꝙ apud Gregoriũ nõ reperiꝛ illud qd dicit gl.in sum.xx.q.j.tu vide Ioan.an.in.c.puberes.de despon.impu.⁊ in.c.fi.de eo q cog.vbi alle gl.inde summa.vide Hieronymũ in epistola text.vbi refert de salomone qd habuit in.x.anno filiũ ex filia regis pharaonis.et ibi dicit ꝙ illa nutrix ĩfantuli expositi que eum cũ esset decẽ annoꝝ induxit ad libidinem: adeo qd spatio duoꝝ mensiũ cõtinuando emisit ille infans sperma.Itẽ põdera q2 bene dicit dñs Abbas:limitãs de cle.j.de homi. ꝙ in contrarium videtur tex.in.d. lege impuberem. Andr.Barba.

d ¶ Et circa.iuramẽta pupilloꝝ. vide oĩno Bald. in.c.ad nostrã.ij. in vlti.colũ.versi. quero nunqd pupillus.de iureiuran.⁊ qd le.⁊ no. ĩ.c.pueri.⁊.c.paruuli.xxij.q.v.Et p intellectu isti⁹ gl.cũ tex.vide oĩno.Paul.de ca.ĩ d.l.qui iurasse.in princ.hic alle.gl. ista.⁊ ibi habebis veritatem huius arti.⁊ vide tex.in c.tribus.xxij.qõ. iiij.⁊ tex.cũ gl.in versi.potuit in.l. fi.§.j.ff.de li.causa.et vide beatuz Tho.ij.ij.quest. lxxxix.arti.v.cir. fi.vbi dicit ꝙ pueri hñtes vsum rationis obligañꝛ suo voto vel iuramẽto quo ad deũ l3 quo ad ecclesiã nõ obligenꝛ ante xiiij.annum.S3 tu vide Imol.in repe.c.cũ ꝯtigat. in.iiij.col.de iure iur.vbi post Hostien.p istum tex. tenet qd dispositio aut.sacramẽta puberum.⁊.c. paruuli.xxij.q.j. loquuntur in pubere doli non capace ⁊ pro hoc facit illud singu.dictum Guil.de cu.in.d.l.qui iurasse.in prin.ff.de iureiuran.de quo ita ibi exclamat Paulus de ca.quod in eisdem terminis latius firmat idem Imo.in ca.repe.c.cum cõtingat.in.xxxi.char.ver.itẽ potest dubitari.ita dicens tenere Bar.in dicta auten.sacramẽta:licet multi alij contra vbi etiam vide do.Anto.in fi.j.col.

a ✠Sebaſti.Sapia.¶ Referente. Vide Roma.in ſingulari vltimo incip. Jtē audiuiſti.vbi alleg.hūc tex.ad hoc qȯ qñ ſtatutū vel cōſuetudo punit aliquid quod de iure cōi non eſt punibile non includit minorē. ✠Sebaſti.Sapia.¶ Statuta. An valeant huiuſmodi ſtatuta τ conſuetudines.vide Feli.in rubri.š.de homi.Alexā.in.l.j.col.iij.qȯ quiſqz iuris.Are.in 2ſi.lviij.inci.diligenter.col.vj.late allegat pceptorē et affinē meum.do.Rochū Curtiū in repe.c.fi.colū.xxi.verſi.ij.inferř š.de conſuetudi.

c ¶ Eſt irrationabile ſtatutum imponēs penā pecuniariā p furto vel homicidio.τ idē tenet Hoſtien.in ſum.de 2ſti.τ i.c.fi.de 2ſue.τ ibi oīno Bal.in.j.co.τ Do.in ca.ij.in.j.col.de 2ſue.in.vj.τ p eundē in.c.fi.circa fi.ne cle.vel mo.eo.li.τ p Jo.de ana.in rub.de homi.vbi dicit qȯ bñ valet ſtatutū imponēs penam pecuniariam pro homicidio effectuali tātū:qr ibi etiā dicit qȯ valet ſtatutū ſuper homicidijs iam cōmiſſis qr tunc vř diſpēſare ſecus eſſet ſup cōmittēdis.Et ad.q.hic poſitam vide no.per Jo.de lig.in.c.ex pte.de cōſue.vbi querit vtrū valeat conſuetudo qȯ pro delicto imponař pena pecuniaria.Et adde qȯ non credo valere ſtatutū qȯ imponit penā pecuniariā p homicidio tm̄:qr illud ſtatutū eſt cōtra verbū chriſti qȯ habeř in euāgelio paſſionis dñice:qui dicit:qui gladio ferit gladio peribit.τ vide Jo.de lig.in.d.c.fi.de cōſue.circa prin.τ ibi Jnn.ſed qȯ valet iſtud ſtatutū tenet Lud.Ro.in ſuis ſing.τ dicit de hoc eſſe tex.ſingu.in.§.pena.ibi propter os fractum numerarie pene.inſti.de iniu.τ de.q.hic poſita vide per Albe.in.ij.pte ſta.q.cxxiij.Et qȯ p homicidio p ſtatutū pōt imponi pena pecuniaria pro cōſtāti ponit Bar.in.l.pe.§.ad crimē.vltra mediū.ver.quero extra gl.qd ſi p homicidio imponař pena pecuniaria.ff.de pub.iud.τ in.l.ij.circa prin.e.ti.ſz qȯ nō valeat ſtatutū imponēs pecuniariā penā firmat Bal.in.c.ad noſtrā.circa mediū.de proba.Jtē qȯ valeat ſtatutū imponēs penā pecuniariā p homicidio p cōſtāti:ponit Ang.τ Sali.τ pau.de ca.in.l.j.in prin.in quadā.q.ff.qȯ quiſqz iur.de quo p Bal.ſin.in.l.j.C.de ſum.tri.τ p Pe.de anch.hic p Ant.in.l.iſ q cū telo.C.de ſica.Bal.in.l.gracch⁹.C.de adul.in.c.j.§.furtū.de pa.iur.fir.Jtē vide Spe.in ti.de accu.§.j.in.ij.col.v.qd ſi iudex ipm.vbi dixit qȯ vz cōſuetudo qȯ dz imponi pena corporalis imponař pecuniaria.Jtē vide oīno qȯ elegāter de hac.q.hic poſita ponit Bal.in auř.caſſa.v.iij.q̄ro.C.de ſa.ſan.ec. ADDE an valeat ſtatutum imponens penam pecuniariam pro homicidio.Fran.de are.conſi.lxxiij.

d ¶ Pater nō teneř p delicto filij etiā quo ad legitimā vel quo ad ea que debenř ei rōne alimētor.Et idē tz Bal.in.l.lege corne.ff.de vul.τ pup.vbi etiā dicit qȯ bñ vz ſtatutū qȯ pater teneař pſtare legitimā fiſco propter delictū filij.alř gl.formalē.in rub.C.de decu.lib.x.vbi etiā no.dicit qȯ ſtante dicto ſtatuto pater teneř pſtare legitimā de bonis q̄ habebat tpe delicti nō de poſtea queſitis.τ ſequiř ibi Jmo.de.q.hic poſita.vide late p Albe.in.j.pte ſta.in.q.inci.itē q̄ro an ſtatutū valeat.τ eſt in ordine.q.xlviij.p Pe.de anch.in repe.c.canonū.de cōſti.in.iij.pn.q.i.vj.col.illius.q.ver.q̄ro etiā an ſtatutū.Et aliud ad materiā iſtā dixit Pau.de ca.in.l.ſi filiofa.ff.ſo.ma.qȯ ſi filiofa.ſit ſoluta dos τ repetiř ab eo τ nō ſit ſoluēdo qȯ pater nō teneř etiā q̄tū ad legitimā ipſi⁹ filij niſi ſtatutū aliter diſponeret qȯ dictū eſt intelligēdū qñ filio ſoluta eſt dos ſine conſenſu patris per tex.in.l.ſi cū dotē.§.tranſgrediamur.ff.ſol.mat.τ alle.iſtū tex.Pau.in.d.l.ſi filio.τ dicit ſtatutū qȯ pater teneař p delicto filij dubitař an eo caſu pater teneař p delicto filij naturalis.de hoc p Albe.vbi.š.τ vide Pe.de anch.in repe.canonū.š.de cōſti.in prin.q.in.xxxix.col.illi⁹.q.ver.iuxta pdicta q̄riř vbi inter alia ponit.q.Jo.an.in addi.Spe.in ti.q ſi.ſint legi.τ in illo arti.vtrū ceſſante ſtatuto vel cōſuetudine pater teneař ſoluere cōdēnationē quātū ad legitimā.vide Bal.in.l.

1 intēdit illud factū cōmittere:τ videř quidā error vt talis promoueatur:ſed infans non conſenſit cum non habeat conſenſum quod tene menti.

☞ Puer percutiens vel interficiens aliquē debet puniri ſecundum conſuetudinem loci.

2 Statutum exigens penā pecuniariam pro homicidio eſt irrationale.

3 Pater non tenetur pro delicto filij etiam in legitima de iure communi.

4 Si aliquis mitius puniř ex aliquo delicto an incurrat penam ſtatutariam.

Puer verberās clericum incidit in penā canonis ſi quis ſuadente:licet pro abſolutione nō debeat ire ad ſedem apoſtolicam.

Participans cū excōicato per metū incidit etiam in excōicationem:licet metus attenuat culpam.

5 Ceſſio bonorum admittitur in delictis ſi non habet vnde ſoluat.

Filiuſfamilias obligatur ex contractu τ delicto.

a 1 R Eferente.[a] †Jmpubes percutiēs alſ interficiens alium nō debet puniri pena pecuniaria ſm conſuetudinem terre.Nec ob hoc pōt exigi a patre:vel ſic. Pater ex delicto filij impuberis non tenetur:vel tertio,Puer non debet ita ſeuere puniri ſicut maior.primo poniř appellantis querela.ſcdo iudicis datio.ibi:vnde.

¶ Caſus literalis.Quidam puer.x.an.dum cum alijs pueris ſagittaret quēdā alium fortuito caſu ſagitta percuſſit τ mortuus fuit propter quod abbas ſancti Remigij a patre ipſius pueri.c.ſolidos inſtātius requirebat ſm cōſuetudinē illius terre.vñ dict⁹.H.pater pueri appellauit ad pap.ſup hoc ſcribit pa.hermoneñ.epiſcopo dicens qȯ quia pueri nō ita puniūtur ſm leges ſicut illi qui ſunt maioris etatis.Mādat ſi conſtiterit filiū dicti.H.intra annū.xiiij.dictū exceſſum commiſiſſe predictū abbatē moneat τ compellat vt ab eodē H.predicto.c.ſolidos ppter aliquā cōſutudinem nō exigat nec requirat pro temporali pena. Ber.

2 ¶ †Not.j.ex text.qȯ ex cōſuetudine ciuitatis pōt p delicto exigi pena pecuniaria etiā p iudicē eccleſiaſticū.cōcor.c.dilectus.de offi.or.Hoſti.tñ dicit

b hoc no.verbū qȯ cōſuetudines τ ſtatuta[b] imponētia penam pecuniariā pro homicidio furto vel ſi-

c milibus ſunt irrationabilia:[c] qr hoīes exponunř venales ad delinquendum.nam talis timebit penam mortis ſeu corporalem qui de pena pecuniaria non timebit ſeu curabit dummodo ſatiſfaciat voluntati ſue.argu.in.l.in ſeruorum.τ in.l.aut facta.ff.de pe.τ in auř.de man.princ.in.§.opz.Non ob.iſte tex.dz enim intelligi qȯ cōſuetudo erat vt poſſit exigi pecunia ex poſt facto:ſed ante factum delictum nō dz pecunia taxari:p hoc text.xi.q.iij.

3 in.c.pauper.¶ †No.ij.patrem non teneri ad penam pecuniariam in qua filius cōdēnatur.vnde tractat Specu.in tit.de ſentē.excō.in.§.ſequitur.in verſi.quid ſi filius.nunquid pater teneař ſaltē

d in legitima[d] filij vel ex alijs alimentis filio debitis ſoluere condēnationē filij.τ cōcludit qȯ nō.nam viuente patre legitima nōn pōt ſeparari a bonis patris.l.j.§.impuberi.ff.de colla.bon.facit quod

oīmodo.§.nuptiarū.C.de inoffi.teſt.in.x.col.vbi dat multas remiſſiones.τ inter cetera dicit qȯ ſi pater ſoluit p cōdēnatione filij rōne pietatis illud poſtea nō cōputař in legitimā:ſecus ſi ſoluiſſet vigore ſtatuti vel cōſuetudinis.Jtē de.q.hic poſita τ ſi.vide oīno Bal.in.l.ſi qua pena.ff.de his q ſunt ſui.Et qd ecōtra an ppter delictū patris filius amittat peculiū ſuum d hac.q.vide alb.in.iij.parte ſta.q.xij.τ Bal.in.l.filius.in vlti.colū.ff.de his qui ſunt ſui.τ vide gloſ.in auř.vt oēs obe.iudi.in princ.in ver.no.hic.Et d hoc an valeat ſtatutū qȯ filius teneatur p delicto patris vide Bal.in.l.dotis.C.de iu.do.et do.Anto.in.c.ex parte.in fi.de conſue.vt de pmo an valeat ſtatutū qȯ pater teneař pro delicto filij.vide bal.i.l.ij.ver.quero nūqd.C.de cōſti.pe.Bal.in.l.j.C.ne ſi.pro patre.Bal.in.l.de qb⁹.in.ij.col.ff.de leg.Bar.τ Ang.in.l.cū filij.§.i hoc.ff.de verb.obli.tert.τ ibi Barto.in.l.iure prouiſum.C.de fab.lib.xi.τ an valeat ſtatutū qȯ ptās teneař p delicto ſue familie.vide per Bal.in.l.obſeruare.§.pficiſci.ff.de offi.pcō.τ an valeat ſtatutū qȯ cōſors teneař pro conſorte.vide per Bal.in.l.ſancimus.C.de pe.τ ſi ſtatutū dicat qȯ pater teneatur ſoluere legitimā pro delicto filij τ pater poſt tps delicti ante tempus cōdemnationis acquiſiuit multa bona an in ſolutione legitime attendetur quantitas patrimonij ſcōm tēpus delicti ante tempus condēnationis vide plene per Albe.in.iij.parte ſta.q.xxv.τ ſtante predicto ſtatuto an filius ppter contumaciā fuit habitus pro cōfeſſo de delicto teneař nihilominus pater legitimā aſſignare.vide Alber.in iij.parte ſtat.q.xxvj.τ ibi etiam in.xxij.q.examinat de validitate pdicti ſtatuti.τ de illo arti.an illud qȯ ſoluit pater pro condēnatione filij cōputari ſibi debeat in legitimā.vide Jmo.in.l.q̄uis.ff.ſo.mat.τ an valeat ſtatutū qȯ agnati τ cognati confinati teneantur ſi cōfinatus rumpit cōfinia vide Ang.in cōſi.ſuo.lxij.incip.nobilis miles. Jtem an valeat ſtatutū qȯ dñs teneatur ex delictis familie.vide p Albe.in.j.parte ſtat.q.ij.τ de illa.q.an valeat ſtatutū qȯ pater teneatur pro delicto filij vide per Sali.in.l.ſi fili⁹.C.ne ſi.pro pat.τ per Bal.in.d.l.ſi filiofa.ij.ff.ſolu.mat.per Bal.in auř.ſi captiui.ad fi.C.de epiſco.τ cle.τ in.l.j.in.ij.col.ff.ſi ex noxa.cau.aga.τ per Jnno.in.d.l.ſi filius.ff.de verb.oblig.in prin.τ in.d.l.lex cor.per Bal.in.l.ſi quis in tantā.in.iij.col.C.vnde vi.et in.l.fili⁹.C.de bo.pſcri.τ in.l.j.§.j.ff.de vſu.rei iudi.τ de hoc generaliter an valeat ſtatutū qȯ vnus teneař pro alio:vide Bal.in rub.C.res inter alios acta.Bar.in trac.repreſal.in.iij.q.j.q.prin.Bart.in.l.hi penes.C.de agri.lib.xj.τ Bar.in auř.τ oīno.in.iij.col.C.ne vxor pro ma.Jac.de bel.in auř.vt nō ſi.pigno.in.q.ibi diſputata per eū.τ Jo.an.in reg.nō dz aliquis.in mercu.τ p parte affirmatiua qȯ valeat facit text.in.l.ſi qs.C.ad.l.iul.maie.τ in.§.mirū.vj.q.j.in.c.vergētis.de here.τ in c.quibuſdā.de pe.τ in.c.ad aures.eo.ti.τ.c.vbicūqz.τ.c.felicis.de pe.li.vj.c.ſtatutū.el.ij.de pe.in.vj.τ qȯ no.Jnno.in.c.grauē.circa fi.τ qȯ ibi not.de ſen.excō.Jtem qñ ſtatutum dicit qȯ pater teneatur pro delicto filij qualiter tunc ſit neceſſe probare delictum ad hoc vt pater teneatur.vide omnino per Bar.in.l.j.in fi.ff.qñ ex fa.tu.τ poſito qȯ valeat predictum ſtatutum qȯ pater teneatur ſoluere pro delicto filij an teneař ſi filius propter contumaciam habitus fuit pro cōfeſſo de delicto:ſed nō fuit directe condemnātus.vide per Bart.τ Jnn.in.d.l.in.vj.q.C.ne ſi.pro pa.Bar.in conclu.Spe.in ti.de ſen.pla.in.xvij.col.Bal.τ Ang.in l.qui repudiātis.§.j.ff.de inoffi.teſta.Ang.in.l.ij.§.fin.ff.ſi ex nox.cau.aga.Bal.in.d.l.ſi filius.ff.de his qui ſunt ſui.Sal.in.d.l.ſi filius p pa.τ Lud.Ro.in.d.l.filiofa.ij.ff.ſo.ma.Bal.i.l.ſi.§.j.in.v.co.C.de bo.que lib.Bal.in.l.ij.in.vj.col.C.de eden.τ do.Ant.in.c.quāuis in pe.col.de re iudi.τ vide glo.reputatam ſing.inſti.de noxa.§.ſi.Jtem ad predicta vide Bal.in.c.ſi.in.ij.col.de conſue.

ADDE an valeat statutum q̄d pater teneat̃ pro filio Fran. de are. ꝯsi. xcij. ⁊ q̄d potestas teneat̃ ꝓ familia. Lud. Ro. ꝯsi. cxv. ⁊ an ꝯtumacia filij noceat patri cũ pater teneat̃ pro filio. vide Ludo. Ro. ꝯsil. cliiij. Abb. consil. lxxvj.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Pro filio. De tali statuto an valeat. vide. d. Jas. in. l. de quib⁹. col. xiiij. ver. iusta predictam regulam. ff. de legibus.

b ¶ Non incidit. vide do. Abb. in ca. j. j. de sen. excõ. ex eo. vbi etiam tenet cum Bart. in d. l. ij.

c ¶ Dñs Bar. de bellẽ. hic in addi. dicit se non reperire q̄d Barto. in d. l. ij. dicat id ad quod inducit eũ. ⁊ alle. iste hic ⁊ dicit q̄d voluit videre duas lec. Bar. ne forte altera eẽt defectuosa. ⁊ vide oĩno ad hoc q̄d no. Bal. in. l. ij. circa fi. C. de proba.

d ¶ Nedũ venationes. vide in. l. j. C. de vena. fera. li. xj. ⁊ vide q̄d no. do. ĩ c. j. in vlti. col. ver. itẽ si clerico prohibetur venatio. de iur. cal. in. vj.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Pugnare. an liceat clericis pugnare. vide late Abb. in. c. ij. s. de vita ⁊ hone cleri.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Cã recreatiõis. Adde q̄d si ꝓbat̃ venatio ꝯtra clericos in dubio presumit̃ facta cã recreatiõis. vt tz ar chid. in. c. q venationibus. lxxxvj. dis. Alex. in cõsil. lxxij. incip. inspecto diligẽter processu, in vlti. colũ. in primo volu. repetitum in consi. clxxv. in. ij. volu.

no. glo. ⁊ Bart. in aut. si qua mulier. C. de sac. san. eccle. ¶ Quid autẽ si subest statutum sicut in multis locis vt pater teneat pro filio[a]. dic vt plene no. Bar. in. l. cũ filius. ff. de verb. obli. ¶ † In glos. in ver. multum. ibi: cuz ille puer nihil habeat. Et ex hoc colligit̃ vna rõ decidendi ad tex. Aliũ intellectũ sentit do. Car. q̄d iste puer ideo non incidit in penã pecuniariã: qꝛ cũ ista cõsuetudo esset de iure speciali nõ ꝓcedit nisi in casu suo: vbi ergo ex aliqua causa venit qs mitius puniẽdus. tũc nõ incidit[b] in penã cõsuetudinariã: ⁊ idẽ dicit in statuto hoc dictũ si esset verũ foret valde notãdũ: vt vbicũqꝫ ex aliqua causa qs veniat puniẽdus mitius nõ incidat in penã statuti vel cõsuetudinis: sꝫ debet puniri alia pena: ⁊ q̃ñqꝫ hoc dictum mihi placuit: sed postea reperi Bar.[c] sentire aperte cõtrarium in. l. ij. de recep. dicit tñ q̄d iudex ex hac causa poterit secum dispensare imponendo mitiorẽ penã: sicut facit in alijs delictis ⁊ alijs causis: ad hoc q̄d no. in. l. qd ergo. §. pena grauior. ff. de his qui no. infa. nihil tñ allegat ꝓ dicto suo. Ego allego duo bona iura. Primũ in ca. sacris. q̄d me. causa. vbi dr q̄d cõicãs excõicato per metũ incidit in excõicationẽ sicut ille qui cõicat sponte: ⁊ tñ metus attenuat culpã vt ibi. ⁊. ij. q. j. in primis. Secundo allego. c. si quis suadente. xvij. q. iij. vbi percutiẽs clericũ excommunicatus est: ⁊ idẽ est in puero percutiente: lꝫ veniat mitius puniẽdus. vt in. c. j. ⁊ fi. de senten. excõ. ⁊ cõcludit̃ ibi: q̄d puer ꝓpter etatẽ non debet ire ad sedẽ apostolicã ꝓ absolutione: ⁊ sic dispensat̃ cum eo in alia pena. Dicamus ergo q̄d incidit in penã statuti: sꝫ mitius ex dispẽsatione iudicis puniri debet. ⁊ hoc no. ¶ † Sed contra predicta facit iste tex. vbi nõ fuit iste punitus illa pena cõsuetudinaria: nec etiã mitiori. Nec ob. q̄d dicit gl. q̄d iste nil habeat. nã filiusfa. nihil habẽs cõpellitur cedere bonis: ⁊ põt teneri in carceribus vt. l. cum ⁊ filijfami. C. qui bo. cede. pos. sicut enim obligat̃ ex cõtractu: ita ex delicto. vt. s. c. primo. sed põt dici q̄d papa noluit hic istã penã pecuniariã imponi: qꝛ de p̃senti erat frustratoria: ⁊ sic imponit̃ alia pena ne delictum ad presens remaneat impunitũ. ¶ In glo. fi. ibi si fuisset supra. xiiij. sed cõtra hoc facit quod no. glo. precedẽs. nam si euitat istam penam pecuniariã: quia nihil habebat idem discẽdũ post. xiiij. annũ: ex quo est filiusfa. et ideo dic vt ibi. ¶ In ea. gl. ibi: nisi cõsuetudo aut priuilegiũ. dic melius q̄d aut iudex ecclesiasticus habet iurisdictionẽ temporalẽ: non tñ in feudũ: ⁊ tunc ꝓcedit gl. q̄d dꝫ appellari ad superiorẽ ecclesiasticũ aut habet in feudũ ⁊ tunc dꝫ appellari ad dominum feudi: licet sit secularis: vt probatur in c. romana. §. dꝫ. de app. lib. vj. ⁊ ibi glo. no. in. c. ceterum. de iudi. ⁊ in. c. ex trãsmissa. de foro compe.

¶ De clerico venatore. Rubrica.

¶ Supra visum est de quibusdam delictis tã clericorũ q̃ laicorũ: nunc submittit de quibusdã delictis clericorum tantum: scꝫ de clerico venatore. De materia habetur. lxxxvj. dist. in. c. qui venatoribus, cum. v. capitulis seq. ⁊. xxxvj. di. c. j. in prin.

☞ Venatio cuiuscunqꝫ generis an ⁊ qñ sit tam laicis q̃ clericis prohibita.

Histriones an peccent ⁊ ipsi: ⁊ illi qui dant eis pecuniam.

EPiscopum. Clerico prohibet̃ venatio ⁊ contra facienti pena imponit̃. h. d. cũ sequẽti. In prima ponitur prohibitio. In secunda pena. ibi: quod si quis. ¶ Casus literalis. Dicit in capitu. isto q̄d episcopus: presbyter: diaconus aues ad venandum aut canes aut huiusmodi habere non debent; quod si aliquis eorum in hac voluptate sepe inuentus fuerit episcopus tribus mẽsibus a communione: presbyter duobus: diaconus ab omni officio suspendatur. Ber. ¶ Nota. primo ex tex. q̄d clerico ꝓhibetur nedum venationes[d] exercere: sed etiam tenere accipitres; canes et huiusmodi aptos pro venatione. ¶ Scd̃o colligo q̄d delictuz venãdi in clerico non est depositione dignum vnde hic suspenditur nõ aũt deponitur. ¶ Tertio. no. ibi: ꝙ ĩ hac voluptate sepius ⁊c. ꝙ cleric⁹ raro venationem exercens nõ dꝫ hoc pena puniri. de quo. j. cũ glo. ¶ † In glo. ij. ibi: excepto episcopo. hec gl. excipit episcopum dũtaxat: sed. j. in fi. videtur excipere omnes in sacris ordinibus constituos. Sed in hac materia distingue latius expediendo materiam tã in clericis q̃ in laicis ꝙ aut loquimur de venatione hominũ oppressiua: ⁊ illa prohibet̃ indistincte oĩbus clericis qꝛ non debent pugnare[e] etiã cõtra infideles vt. s. de voto. in. c. ex multa. laicis vero licitũ est in casu quo moueãt iustum bellum. vt. c. sicut. ⁊ q̄d ibi plene no. de iureiuran. ⁊. xxij. q. viij. ĩ. c. reprehensibile. ⁊ in. c. omni timore. Quedã est venatio adulatoria sicut faciunt histriones q verbis adulatorijs capiunt homines sicut ĩ venatione capiuntur bestie. ⁊ illa est illicita oĩbus. xj. q. iij. vt que dicñs. ⁊ in iuribus allegatis in gl. imo peccatum est dare aliquid istis adulatoribus ⁊ histrionibus: vt in. c. q venatoribus. lxxxvj. di. ⁊ ibi est bo. glo. de hac materia. Alia est venatio arenaria: idest que solet fieri in arena vbi homines pugnabant cum animalibus ⁊ feris idomitis: ⁊ ista venatio indistincte clericis ꝓhibetur ar. hic. In laicis distinguitur q̄d aut faciunt pro pretio ⁊ non licet: imo tales efficiũtur infames. l. j. §. itẽ senatus. ff. de postulan. sed si faciunt gratia virtutis ostẽdende: tunc eis licita est talis venatio. Et videnṫ hic velle doc. quod nõ sit eis peccatũ de iure canonico. excipiuntur torneamẽta: vt ĩ. c. j. de tornea. ergo alij ludi sunt eis cõcessi gratia virtutis experiũde. Ego putarem quod nõ liceret de iure canonico vbi esset periculum mortis per illã rationẽ q̃ est in torneamentis. nã nõ debet homo vt experiat̃ virtutes incidere de facili in promptum periculum mortis. vbi nedum corpus sed etiã anima posset periclitari. Quedã est venatio fatuosa ⁊ clamosa puta q̃ fit cum canibus. ⁊ ista scd̃m glo. licet laicis ex causa voluptatis. et idẽ videtur velle Jo. an. hic alle. insti. de re. diui. §. fere. ⁊. ff. de acqui. re. do. l. naturalem. cum si. nisi tempore quadragesimali vel alijs precipuis festiuitatibus. Sed aduerte qꝛ gl. voluit contrarium in. d. c. qui venatoribus. q̃ dicit ꝙ illa clamosa non est licita laicis nisi ex necessitate: puta ꝓ carnibus vel pellib⁹ habendis: ⁊ pro illa opi. facit tex. in. d. c. esau. lxxxvj. di. vbi dicit̃ quod esau erat peccator qꝛ venator. ⁊ ꝙ nõ legitur ꝙ aliquis venator fuerit sanctus intelligitur dũ exercet venationẽ. puto sic posse distingui seu dici q̄d aut omnino laicus deditus est huic venatiõi. et tunc illicita est ex quo fit ad voluptatẽ tantuz. aut raro: ⁊ tunc ꝓcedat ista gl. In clericis vero gl. variauit. sed cõcludo quod aut sunt ĩ minoribus constituti. ⁊ secundum do. Ant. non puniunt̃. sed Host. et Joã. and. tenent hic oppositum: ⁊ dicunt quod debent puniri pena arbitraria: sed potest concorditer dici ꝙ aut omiserunt tonsuram ⁊ tenentur: alĩs secus. facit cle. ij. de vita ⁊ hone. cleri. in ver. ⁊ si tonsuram. aut sunt in sacris ⁊ si habent reditus in venatione sicut in Francia: ⁊ licet eis. qꝛ non faciunt ad voluptatem. ⁊ hoc voluit etiam Hosti. j. c. proxi. Aut non habent in huiusmodi reditus. ⁊ tunc debent euitare istam clamosam venationem: putarem tamen eos nõ multum peccare si rarissime hoc quandoqꝫ facerent causa recreatiõis.[f] ar. hic dum dicit text. in hac voluptate sepius detentus ⁊c. secus si rarissime ⁊ nõ causa voluptatis: sed causa necessitatis: puta vt excitaret appetitũ propter morbum precedentem. vt in. c. dilectus. de homici. Quedam vero est venatio q̃ fit cum retis seu laqueo vel piscando ⁊ licita est clericis dummodo frequẽter non insistant. ⁊ vide gl. in. d. c. esau. que dicit quare magis concedit̃ piscatio q̃ venatio. ¶ In gl. fi. in fi. no. bene hanc theoricam gl. quod pena dicitur maior vel minor ẜm qualitatẽ persone cui imponit̃ vt sic eadem pena grauior reputet̃ in maiori q̃ minori. ¶ Sꝫ ꝯtra hoc facit iste tex. vbi dicit̃ ep̃m debere suspendi per tres mẽses: presbyterũ vero per duos menses: ⁊ ẜm theoricam gl. debuisset ep̃s per duos suspendi menses presbyter per tres. Sol. deferendo theoricam glos. dic secundũ Joan. an. ꝙ hic ep̃s suspenditur per tres menses a communione tantum: sed presbyter suspẽditur ꝑ duos ab omni officio. vnde ista est maior pena in se: ⁊ sic episcopus mitius punit̃ pena inspecta q̃ presbyter: ⁊ presbyter mitius q̃ diaconus: sed pro qualitate personarum pena reputatur maior vel minor quod no.

OMnibus. Summatum est. s. c. proxi. ¶ No. j. ex text. ibi. omnib⁹ seruis dei ⁊c. iũcta gl. quod omnes clerici possunt dici serui dei: sed nõ omnes laici: ⁊ dicuntur serui dei clerici ⁊ non laici: nõ propter opprobrium: sꝫ propter excellentiam: quia ipsi magis seruiunt deo: vnde papa appellat se nedum seruum dei: sed seruum seruoruz dei quia ingerit se vtilitatibus ⁊ commodis seruorum dei. sic etiam intellige quod dicitur de monachis: qui etiam specialiter dicuntur serui dei: vt. liiij. distictione. multos. ¶ Secundo no. ibi: vagationes quod venatio est ꝓhibita clericis causa vagandi. secus ergo si faciũt causa necessitatis: quia vt dicit Hosti. habent reditus vt plurimum in venatione sicut Francie ⁊c. tunc enim intendunt vtilitatibus ecclesiarum ⁊ nõ vagatiõi maxime si familia eis deest. Idem videtur quando faciunt causa necessitatis propter infirmitatem precedentẽ ⁊ raro vt dixi in. c. prece. ⁊ facit. c. j. xxiiij. distin. vbi ille ep̃s redarguitur: ꝙ erat deditus vagatiõi ⁊ venationi: secus ergo si non deditus sed rarissime ꝓpter causas predictas.

De clerico

¶ De clerico percussore. Rubrica.

¶ Continuata est hec rubrica in precedēti rubrica: ꝛ de materia istius rubrice habetur. xlv. distin. ꝛ. j. q. vij. c. si quis omnem. ꝛ. lxxxvi. di. in. §. similiter. ꝛ. c. seq. ꝛ. §. penul. ꝛ. c. non licet.

1 ☞ Consuetudo delinquendi aggrauat delictum: licet in se esset minus punibile.

2 Fur suspenditur pro tertio furto: licet alia duo alibi commiserit que non poterant in loco tertij furti puniri.

Peccatum reiteratum aggrauat licet fuerit alias punitum.

Si quis. Breue est: vel sic pōt summari. Clericus sepe aliū pcutiēs ꝛ monitus non desistēs deponēdus est. ¶ Casus literalis. In cōcilio Agateñ. querebatur de pena clerici sepe alium pcutientis qui monitus non desistit. Et respōsum est qḋ si aliquis in sacro gradu percussor extiterit corripiatur a crimine: ꝛ si non emēdauerit deponaꝛ. Ber. ¶ † No. primo ex tex.[a] quod pro simplici percussione nō debet clericus deponi sed aliter corripi: sed si assumat percussionem in consuetudinem: tunc deponendus est: quia cum sit inhumanus ꝛ ferus non debet in māsuetudine clericatus permanere. ꝛ intellige tex. in his qui sunt multū faciles in percutiendo: vt puta pro minimis verbis sibi nō placitis procedāt ad verbera. ¶ Sed quero: quia tex. hic facit mentionē de constituto in sacris quid si minoribus: doc. dicunt quod idem per iura allegata in glo. vnde ad tex. supplent maxime. ¶ † In glo. fi. ibi intellige de eo qui in vsu habet ꝛc. No. ex gl. incto tex. quod peccatum pluries iteratum licet pluries fuerit punitum aggrauat tandem idem peccatum vltimo cōmissum: ꝛ facit pro dicto Barto. in. l. si cui. ff. de accu. vbi notabiliter dicit. quod licet quis pro furtis[b] alibi commissis nō possit hic puniri si est forensis: tamē furta alibi commissa aggrauāt hic cōmissum furtum: quia videtur sibi assumpsisse in consuetudinem actum furandi: vnde poterit hic suspendi. licet alias pro primo furto non debeat suspendi. argu. in. l. capitulum. §. famosos. ff. de penis. ꝛ bene facit. l. iij. C. de epi. au. ꝛ. c. ita nos. xxv. q. ij. tene menti.

1 ☞ Vulneratus presumitur mortuus ex eisdē vulnerib⁹ ꝛ. post octo menses si nunq̄ fuit visus conualescere: sed potius in deterius ire. 3.

2 Pena fustigationis est permissa per ius canonum. dum tamen non fit crudeliter facta.

Preterea. Duobus mensibus a missarum administratione suspenditur episcopus qui crudeliter aliquem fustigari facit: vel sic. Nō potest episcopus penam grauem verberū imponere: primo ponit episcopi seuitiam. secundo ibi: quam excusat illum a morte. tertio illum punit ibi: quia. ¶ Casus literalis. Episcopus tarentinus fecit cedi crudelibus fustibus quandam mulierem propter delictum suum cōtra ordinē sacerdotij que post. viij. menses decessit: sed nō ꝑpter illam percussionē: peruenit hoc ad notitiam pa. vnde illi pa. precipit vt duobus mēsibus ab administratione missarum abstineat: q2 ad ordinem suū noluit habere respectum. Ber. ¶ † No. j. ex tex. ꝛ tene menti qḋ decedēs[c] multo tēpore post. viij. menses a tempore inflicti vulneris nō presumiꝛ decessisse ex vulnere. sed intellige quando percussus visus est cōualuisse. vt sentit glo. in. l. j. C. de emen. seruo. secus putarem vbi semper in deterius ꝑcessit ꝛ tandem defunctus est. vnde potest satis hoc relinqui arbitrio iudicis. de quo in glo. ¶ † Secundo no. episcopum posse mulierem ꝑpter delictum suum fustigari facere: sed nō crudeliter. ꝛ facit capitulum. ij. de calū. ꝛ. v. q. v. illi qui. s3 dices de qua muliere intelligit tex. dicit Joā. an. qḋ potest intelligi de vxore. nam clericus habet potestatem ligādi ꝛ verberādi vxorem ꝑpter peccatum suū vt est tex. in. c. placuit. xxxiij. q. ij. ¶ No. ex hoc dicto quod effectus clericus vxore remanente in seculo ꝛ vouente castitatem: habet potestatem eam corripiendi. nō enim debet eam abijcere a cura. sed a toro tantum abstinere. vt in ca. omnino. xxxi. distin. ¶ Secundo potest intelligi in muliere delinquente in ecclesia. argu. in ca. veniens. de sentē. excom. vel forte ista mulier erat supposita iurisdictioni tēporali istius episcopi. ¶ † In gl. ij. ibi: si qua femina. vbi quis presumitur decessisse ex vulnere. ꝛ idē tenet tex. in. l. vna. C. de emē. seruo. sed vide tex. in. c. cōtinebatur. s. de homi. vbi etiam decedēs post viij. dies presumitur decessisse ex vulnere. vide etiam. c. presbyterorū. e. titu. vbi dicitur post paucos dies ꝛc. vnde satis putarem hoc arbitriū. vt. s. dixi. In gl. fi. no gl. contra presidentes qui grauissime puniūt potius vt timeantur q̄ vt delictum puniant: nā isti grauius peccant: ideo grauius puniendi sunt. tene menti.

1 ☞ Irregularitatē an incurrat clericus si interfuit alicui homicidio: non tamen ipse dedit causam ipsi homicidio. 3.

2 Irregularitatem ꝛ non peccatum incurrit quis interficendo aliquem ad defensam sui consanguinei. 3.

Presentum. Duobus annis a missarum celebratione suspēditur presbyter qui associat repellentes violētiam in cōflictu vbi aliqui mortui sunt ꝛ lapides proiecit licet nullū percusserit. hoc dicit iuxta literā: vel potest sic summari. Nō punitur clericus vt homicidia si fuit ipse in cōflictu pro parte violentiam repellētium: licet ibi aliqui mortui sint ꝛ ipse lapides proiecerit ex quo nullum ipse percussit. primo narrat factum. secundo ibi. quē nos. tēporaliter punit. tertio post tempus admittit. ibi mandamus. ¶ Casus literalis. Quidam presbyter fuit in quodam conflictu: pro parte tamen illorum qui violētiam repellebant: in quo conflictu lapides proiecit sed aliquem nō percussit. aliqui occisi fuerūt illic per alios dubitauit sacerdos an esset ei imputādum: accessit ad papam. ipse intellecta eius confessione precipit illum abstinere a celebratione missarum per biennium: ita quod si aliud non impediat ex 1 tūc suum officiū exequatur. Ber. ¶ † No. j. quod clericus licite prestat opem obsessis seu oppressis non tamē debet procedere ad occisionem pro defensione alterius: facit quod le. ꝛ no. in cle. si furiosus. de homici. Sed contra istum textum opp. de ca. sicut dignum. ꝛ. ca. clericos. de homici. ꝛ. l. dist. si quis viduam. vbi patet quod prestās opem ad homicidium efficitur irregularis: licet ipse interfecerit. Solu. hoc capi. legitur duobus modis. primo vt intelligatur quod hic interuenit dispensatio. vnde de iure cōmuni iste erat irregularis. Sed contra hunc intellectum facit tex. in ca. petitio. de homi. vbi patet quod clericus qui interfuit bello iusto non teneꝛ de homicidio facto per alios etiā si ipse percusserit dummodo non occiderit. Sol. Jaco. antiquus doctor qui tenuit hāc lec. respondebat ad illum text. quod procedat illud quando clericus defendebat rempubli. vt patriam. argu. in. l. vt vim. ff. de iust. ꝛ iu. sed hoc capi. procedit in cōflictu speciali: cum aliqui ab alijs specialiter opprimuntur. Nec obst. ca. dilecto. de sentē. excōmu. lib. vj. vbi dicitur quez obuiare debere iniurie inferende proximo. quia loquitur de laico ꝛ non de clerico. ꝛ per hunc intellectum insurgūt iste due maxime restrictiones. vna ad. d. ca. petitio. alia ad ca. dilecto. ideo Hostien. volens inherere litere tenet contrarium dicens hoc ca. procedere de iure communi non ex dispēsatione. ꝛ quod penitentia fuit hic imposita ad cautelam sicut etiam sentit gl. fi. ꝛ ista lectu. mihi placet. Primo quia nō est hic aliquod verbum sapiēs dispēsationem: imo tex. potius innuit oppositum si alia non impediunt nec apparet in iure differentia inter cōflictum specialem ꝛ generalem. Itez in. c. dilecto. preallc. loquiꝛ indistincte: ꝛ communiter solet intelligi tā in clerico quā in laico. 2 ¶ † Et pro hoc vide bonā glos. xxiij. q. viij. §. j. que singulariter dicit quod interficiens[d] alium ad defensionem proximi non peccat licet efficiatur irregularis. ꝛ idem sentit glo. in dicta cle. si furiosus. de homici. ꝛ Inno. in. c. si vero. el. j. de senten. excom. ꝛ hoc intellige quādo maxima subest necessitas ex parte oppressorum. al's autem clericus peccat assumendo arma. non tamen efficeretur irregularis propter homicidiū per aliquos commissum ꝛ sic alio modo posset intelligi tex. iste quod penitētia fuit imposita quia aliqualiter excessit proijciendo lapides: sed q2 conflictus erat licitus ꝛ iustus ex parte oppressorum nō te3 netur de homicidio. ¶ † In glo. fina. in fi. no. sentit enim istum presbyterum in nullo peccasse: ꝛ sic nedū irregularitatem: imo peccatum non cōtraxit. ꝛ Host. dicit etiā posse dici qḋ hic ꝑpter scādalū euitādū vel ꝑpter infamiā fuit imposita penitentia: vel dic vt. s. dixi qḋ nō erat magna necessitas: q2 illi forte per se erant sufficientes ad defendendum. vnde clericus reperitur in aliqua culpa assumendo arma nō tamē tenetur de homicidio cum illi qui interfecerunt iuste interfecerint.

1 ☞ Irregularitatem non incurrit aliqs si interfuit in aliquo cōflictu in quo sit cōmissum homicidiū. in quo neq3 verbo neq3 facto nō pstitit opē adeo qḋ sine alia dispēsatiōe poterit ꝑmoueri. 2.

3 Responsio facta per superiorem ad consuetudinem presumitur facta de iure.

Continentiā. Hoc cap. legitur duob⁹ modis sicut ca. precedens. Uno modo quod

a ¶ Vide bal. i. l. j. C. de ser. fu. ꝛ i. l. si is qui. C. qui test. fa. pos.

b ¶ Furtum factū alibi h3 grauare furtū hic ꝯmissū. ꝛ hoc dem pōit ēt d. ab. i. c. j. d pe. p quo. vide qḋ not. imo. i cle. pastoralis. i. xvij. col. de re iudi. ꝛ ad h optie facit qḋ no. pe. de anch. in repe. reg. pctivenia. li. vj. in iiij. op. v. ꝛ ista faciūt ibi olovide ꝛ ad hoc pe. d anc. i repe. c. canonū. de cōsti. in. vj. pri. q̄si to. i. xvj. co. illi⁹ q̄siti. v. format ēt d q̄one hic posita. vid p Al. i. iij. pte sta. q. xxix. ꝛ idē q̄ hic t3. d. Ab. t3 ēt bal. in autē. sed nouo iure. C. de ser. fu. de quo per io. an. i addi. spe. i rub. d fur. cir. medium vbi t3 opi. Bar. in. d. l. fi. ꝛ p sal. i. l. si suos. ivl. col. C. ad. l. iul. de vi. ꝛ hoc ēt vide p do. Maria. in repe. c. quaꝛ ꝛ q̄ñ. i lxvj. q. de acc. vbi vltra aliq̄ ex pdictis all. i hac. q. d. Nelū. i trac. bānitor. i. vj. q. ij. ptis h posita p. d. alb. vide ēt p Bal. in auf. q semel. in. v. colū. C. q̄ño ꝛ q̄ñ iu. ꝛ. l. si certū. ff. si cer. pet. ꝛ in. l. j. in iij. colū. C. de edi. ac. ꝛ per Pet. de ancha. in cle. j. de pe. ꝛ facit qḋ in fi. scribit Bal. in. l. apud ātiquos. C. de fur. de eo q hodie furaꝛ d. ouū denariū cras aliū. adde an furta alibi cōmissa grauēt inuētū h cū furto Lu. ro. ꝯsi. xxxvj. vbi dicit q̄ nō aggrauāt si de illis fuit absolutus. ✝ Sebasti. Sapia.

c ¶ Decedēs. Q̄ñ vulneratus presumaꝛ decessisse ex vulnere vide. late Feli. i. c. pbyterū. colū. j. cum seq. s. de homicidio. ✝ Sebasti. Sapia.

d ¶ Interficiēs. vide. d. Ja. i. l. vt vi. col. vj. ver. s3 pulchrū est dubiū. ff. de iusti. ꝛ iure.

a ¶ Adde Bal. ⁊ alios in. l. j. C. si quis imper. maledire.

b ¶ Adde hic Archi. in. c. si quis sacerdotū. xj. q. j. vbi plene ponit quid sit cōuitiū. Itē de maledictione vtrū sit mortale peccatū. vide tex. in. §. criminis. al's ea demū in fi. xxv. distin. ⁊ late per beatū Tho. in. ij. ij. qō. lxxvij. arti. ij. ⁊ ī ea. q. ar. j. ponit vtrū licite qs pōt maledicere irrationabili creature in. e. q. ar. iiij. ponit de comparatiōe maledictiōis ad alia peccata.

c ¶ An ⁊ quando superior pōt punire subditum cō tra eum excedentem. Et vltra hoc adde gl. in. c. si qs sacerdotum. xj. q. j. glo. in. c. cū persone. de priuile. ī vj. ⁊ vide oīno qō late scribit Ioā. an. in no. in. c. felicis. §. fi. sup v°. priuata. de penis. in vj. gl. in. c. contingit. el. j. de sen. excō. Et de hoc aliqd per Inn. in. c. dilect°. ⁊ ī. c. fi. de pe. ⁊ p. d. Ant. in c. j. in. viij. colū. de offi. leg. ⁊ vide oīno do. Abb. in. c. dilectus. ⁊. c. fi. de peñ. ⁊ vide oīno Old. cōs. vij. ⁊ vi de gl. in ver. ecclesijs. ⁊ ibi Io. an. in cle. j. de fo. compe. Et quod ī facto notorio quis possit esse iudex ī causa ꝓpria tʒ. d. Anto. in. c. ex pte decani. in. vij. col. de rescript. ⁊ alle. Inn. in. c. ex parte. de verb. signi. ⁊ idē firmat Bal. in. l. apertissimi. C. de iudi. Cyn. ⁊ alij in. l. j. C. ne qs in sua cā. Itē adde qō no. Bar. in l. itē apud labeonē. §. idē ait. ff. de iniu. Et qō plene de hac mat'ia scribit in. c. roma. de pe. in. vj. Item vide Archi. in ca. si quis ab episcopo ij. qōne. vij. vbi dicit qō si litigator dicat iniuriā iudici nō puniet ipse sed puniet superior: ⁊ dicit ita notare Inno. ⁊ Hostien. in. d. c. dilect°. de penis. Itē adde omnino beatū Tho. in. ij. ij. questio. cviij. art. j. vltra me. vbi tenet quod si iniuria illata in aliquem redūdat in deū vel ecclesiam: tūc lʒ vt ꝓpriam iniuriam vlcisci. Sed inquantum iniuria concernit propriam personā debet eam tolerare patienter si expediat: ⁊ vide tex. ⁊ gl. in. c. inter q̄relas. ⁊. c. guilisarius. xxiij. q. iiij. que est hodie in. c. dilecto. de sen. excō. in vj. ⁊ Do. in. c. ⁊ qui emendat. vltra medium. xlv. dist.

ADDE quando de iniuria sibi illata quis possit cognoscere Alex. consi. xxxv. ij. libr. Oldra. consilio. cclviij. vbi dicit quod capitulum ecclesie potest cognoscere de iniuria sibi illata.

d ¶ Vide ibi plenissime p. d. Ant. ⁊ Bart. in. l. si qs aliqd. ff. d penis.

e ¶ No. hanc nouā ⁊ singularem limitationē quā etiam repetit idē do. Abb. in. c. dilectus. ī. de pe. Sebasti. Sapia.

f ¶ Notorietas delicti. Contrariū sentit Bal. in. c. j. §. iniuria. ī princ. de pace tenē. vbi dicit ꝙ si qs dederit alapā pretori pōt cuʒ facere decapitari. tñ illud dictum restringe vt per do. Ias. in l. qui iurisditiōi. col. j. ff. de iurisdi. om. iudi.

g ¶ An autem papa possit parcere iniuriam antipape vide Oldr. in cōsil. xliiij. Itē qō quis teneatur remittere propriaʒ iniuriā nisi velit. Hostien. tenet in summa de male. §. j. in. j. col. versi. vel dicit ꝙ litere. Item vtrū sit licita vēdicatio vide oīno per beatum Tho. late ī ij. ij. q. cviij. arti. j. Et ibi etiā in. iij. arti. prori. seq. ponit plures qō. de vindicta. Et an qs teneaŧ remittere iniuriaʒ vel rācorem. Et an remittendo vnū videtur remittere aliud. Et ad hoc vide oīno glo. fi. ⁊ ibi Bald. insti. de iniu. §. fin. Et quod no. idē do. Abb. in. c. j. circa fi. de iniur. ⁊ vide glo. in ver. emendet. et ibi latissime Domi. post Hostiē. in nouel. in. c. prelatus. de homi. ī vj. et vide gl. in capitu. si is qui. ⁊. c. si illic. all. hic in glo. fi. j. qō. iiij. quia presula.

dispēsatiue iste possit promoueri. Alio modo qō de iure communi. ⁊ ꝺm hūc intellectum qui mihi plus placet. h. d. ¶ † Clericus qui fuit in cōflictu vbi aliqui fuerunt occisi sine eius facto vel consilio de iure cōmuni ꝓmoueri pōt. Cōmunis diuisio. secunda ibi consultationi. ¶ Casus literalis. Quidam acolutus. P. noīe arma sumpsit ad resistendum predonibus ⁊ in illo cōflictu tres fuerūt vulnerati ad mortem ita tamē quod homicidia illa neqʒ consilio neqʒ facto eius perpetrata fuerunt: tādem acolutus ille ad religionem trāsiuit ⁊ voluit ꝓmoueri ad sacros ordines: quesitū fuit a papa an posset. Respondet papa quod cum ad frugem melioris vite transiuit poterit ad subdiaconatus ordinē ꝓmoueri ⁊ altaris ministerium exercere. Ber. ¶ No. j. ex tex. ꝺm vnum intellectū qō licite clericus etiam assumit arma ad resistēdū predonibus nec tenetur de homicidio ibi facto si absqʒ eius consilio ⁊ facto gestum est: ⁊ de hoc statim dicetur cum glo. fina. ¶ † In gl. fi. in fi. ex hac glo. colligitur primus intellectus qō hic interuenit dispensatio: quia fuit in culpa assumendo arma. Sed cōtra hūc intellectum facit tex. in. c. precedenti. vbi ille presbyter assumpsit lapides ⁊ ꝓiecit: ⁊ tamē non tenetur de homicidio facto per alios ex quo fuit pro parte illorum qui violentiā expellebāt. ideo Host. tenet qō de iure cōi iste potest ꝓmoueri. ⁊ hec lectura mihi placet. Et primo ponit iste tex. vbi respōdet ad consultationem ergo non inducitur dispensatio. ¶ † Quia quando papa respondet ad consultationem respondet de iure: vt dicit glo. in. c. cōsultationi. de tempo. ordinā. Item tex. hic dicit quod iste poterit promoueri. sed id quod fit per remedium extraordinarium non dicitur fieri posse: vt no. Innocen. in. c. pastoralis. de causa possessio. ⁊ proprieta. faciat. xxij. q. ij. c. facit homo. ¶ Item facit tex. in fine. dum generaliter dicit qō poterit iste altaris ministerium exercere. Nec obst. quod dicitur de subdiaconatu: quia adhuc poterit in presbyterū ꝓmoueri. Nec obstat quod ponderatur istū transisse ad religionē: quia hoc facit vt non imponeretur sibi aliqua penitentia sicut factum fuit in capi. prece. ad hoc quod no. in simili in. c. scripture. de voto: ⁊. xxxiij. q. ij. admonere.

¶ De maledicis. Rubrica.

¶ Continuatur hec rubrica ad precedentes hoc ordine videlicet: quia alia ꝑcussio fit puta manu: alia lingua cum maledici ⁊ detractores quodammodo percutiunt ⁊ supra visum est de percutiētibus manu recte enim nunc subijcitur rubrica de maledicis videlicet de percutientibus lingua.

1 Actio iniuriarum competit etiā illi qui fuit in absentia iniuriatus.

2 Iniuria tanto dicitur atrocior quāto coram pluribus facta est.

3 Damni dati emendationem non tenetur quis remittere ⁊ iniurie satisfactionem. 4. 7.

5 Iniuriatus si fuerit superior an possit ipse iniuriantem punire.

6 Iudex ordinarius potest de iure canonico in totum recusari.

7 Iniurie satisfactionem nemo tenetur remittere: sed rancorem sic.

Tanotuit. [a] Maledicens Pape puniendus est vt alij deinceps deterreātur abstineāt ⁊ ipse arceaŧ. h. d. Primo ponit culpam. Secūdo illam puniri mandat. Tertio ponit causam. secūda ibi: ipsuʒ. tertia ibi vt pena. ¶ Casus literalis. Quidam clericus in presentia multorum quedam verba protulit in contēptuʒ ⁊ depressioneʒ officij ⁊ beneficij dñi pape. Significatum fuit ei: mandat pa. cuidam vt illū clericū a sua temeritate cōpescat: sic quod pena illi° sit alijs in terrorē. ne decetero cōtra romanā eccle. verba talia ꝓponat. Ber. ¶ † No. j. quod iniuria seu cōuitiū [b] alteri illatā ꝙꝙ in absentia est pena indignum ex quo infertur quē posse agere actione iniuriarū pro iniuria sibi illata. in absentia. facit. v. qō. j. in capi. j. ⁊ quasi per totū. ⁊. ff. de iureiuran. l. ita apud labeonem. §. si quis libellos. ¶ † Secūdo no. qō cōuitiū ⁊ detractio est magis detestabilis ⁊ pena digna quāto corā plurib° sit. insti. de iniur. §. attrox. ⁊ in ca. quā sit. ī. de exces. prela. ¶ † Vltimo no. prelatū posse bonā cōsciētia punire ⁊ procedere cōtra detractores suos nō ergo tenetur remittere satisfactionem iniurie. ꝓ hoc. c. olim. de iniurijs. ⁊. c. grauis. de resti. spoli. quod no. xxiij. q. iiij. si is. ⁊. lxxx. dist. quasi ꝑ totū. ¶ † In gl. ij. in fi. ex hac. gl. eliciūtur due so. Prima est ꝙ iniuriā illatā ꝑsone dʒ superior [c] remittere: sed illatam dignitati nō: ⁊ sic pōt intelligi illa. l. vnica. C. si qs impe. maled. ⁊ ꝓcedit ille text. ꝺm vnum modū intelligēdi vt intelligaŧ ꝙ dʒ remitti iniuria. Sʒ Accur. gl. aliter intellexit videlicet ꝙ persona iniuriās debet remitti ad principem vt cōsiderata qualitate persone ei remittat vel puniat. iste intellectus plus applaudit illi litere. Scda sol. gl. est ꝙ de misericordia ⁊ benignitate teneŧ supior remittere iniuriā sʒ nō de iure. imo ipsemet pōt ob hāc causam punire subditū. ⁊ de hac materia nūqd superior possit punire subditū ꝯ eū excedentem no. ꝑ Inn. in. c. ex pte. el. j. de verbo. sign. ⁊ vide bonū tex. in. c. si qs erga. ij. qō. vij. c. si qs ab epō. ⁊ gl. ī. c. romana. de penis. li. vj. ⁊ disputauit Iac. de are. vt refert Cy. ī. l. vna. C. ne quis in sua cau. ⁊ plene tetigi in ca. cum venissent [d] de iudi. ¶ † Sed quantum ad ꝓpositū nostrum sic communiter solet distingui. qō aut iniuria est notoria: ⁊ tūc pōt ipsemet superior illū punire: vt no. Inn. in loco prealeg. ⁊ Cy. vbi. ſ. hoc enim dictum ego limito quādo pena est a iure expressa: [e] sʒ vbi pena venit imponēda arbitrio iudicis quod est regulariter secundum ius cōmune ī actione iniuriarum: tunc dico quod iste superior tanꝙ suspect° potest recusari: quia posset ī arbitrādo excedere moduʒ nec excusat ibi notorietas delicti [f] pro hoc quod no. gl. in. c. super his. de accu. ⁊ facit quod dixi ī ca. proposuit. de app. Aut iniuria non est notoria: ⁊ tūc aut est illata persone ⁊ non potest: quia nemo pōt esse iudex ī facto ꝓprio. vt. xxiij. q. iiij. īter querelas. ⁊ ī. d. l. vna. C. ne quis ī sua causa. Aut est illata dignitati ⁊ potest vt in. d. c. si quis erga. ⁊ in. l. j. C. de off. eius q vi. alt. gerit. In hoc tñ casu. Pe. de bel. ꝑ. instat ⁊ placuit Cy. in. d. l. j. ⁊ videŧ placere Io. an. hic q dixit ꝙ q̄r in cōsequētiam tangit personā. si iste est delegat° pōt recusari. si vero est ordinari° peteŧ adiunctus. vt. l. apertissimi. cuʒ auŧ. sua. C. de iud. ⁊ qō diciŧ de adiuncto procedit de iure ciuili scdm quod ordinarius nō recusantur in totū. vt no. in dictis iuribus. ¶ † Secus dicerē de iure canonico. nā etiā epūs ī totū recusari pōt si est suspectus: vt in. c. si quis cōtra clericū. de foro compe. ⁊ no. hoc dictum perpetuo. nā limitat iura ꝯmuniter dicentia superiorē posse iudicare cū iniuria seu causa tangit dignitateʒ vt possit recusari: qō etiam dico in. c. cum venissent. ſ. de iudi. ¶ † An aūt peccet nō remittens iniuriā. [g] cōclusio est qō rancorem iniurie dʒ remittere. xc. di. ī. c. si qs cōtristatus. qō limitat Bart. in. l. si tibi decē. §. j. ff. de pac. referendo magistrū sententiarū qñ aduersarium penitet al's notabiliter dicit ꝙ nō teneŧ sibi ostēdere ⁊ signa amicitie ⁊ dilectionis. Sʒ satisfactionem

tus.⁊ vide glos.⁊ ibi Do.in.c.⁊ qui emēdat.lxv.dist.Bar.in.l.nō solū.§.iniuriarū.ff.de iniu.⁊ vide Bal.post Cy.in.l.diuus.ff.ad sille.vbi dicit qd remissio iniurie facta in foro penitētiali prodest in foro seculari: et ita dicit contigisse in morte domini ottonis.

a ¶ Et facit quod dicit Bal.in.l.si tibi.§.penul.ff.de pac.vbi ad literam dicit qd ille qui remittit iniuriā tacite vel expresse nō per hoc intelligit remisisse dāna ⁊ interesse:vel expensas quas est passus qn ad oia ista possit agere non obstante remissione iniurie expresse facta vel tacite dato quod faciat pacem et remittat q̄scūq; iniurias:iō sis cautus s'm ipsum vt in instr̄o ꝯcordie ⁊ pacis facias remittere quecūq; dāna ⁊ interesse si vis quod plene sit remissio. Idem ⁊ plenius tenet no. Bal.in.l.si dom⁹ in principio per illum textum.ff.de ser.vrb.pdi.et Ang.de are.i.§.preterea.j.in.viij.colū.in fi.insti.de exce. Dicit statutum qd pro maleficio cōmisso de nocte debeat duplicari pena. stat aliud statutū qd q blasphemauerit deum dz puniri in decem libris modo quidā blasphemauit deū de nocte.querit' vtrū debeat duplicari pena. Bart.in.l.aut facta.ff.d pe.dicit ꝙ nō:q: illd nō dr maleficium sz maledictū. In cōtrariū facit gl.in v̄.iniuria.insti.de obli.q̄ ex delic.nas.vbi oīno vide Bal.qui hāc questionē ponit ibi in terminis. Et si statutū imponit certam penā blasphemanti deum et sanctos debet omnibus penis puniri.vid Alb.in.j.pte statu.q.xliij. Itē ad hoc vide quod nota. Barto.in.l.item apud labeonē.§.sed qd dicit' maxime in ver.sed q̄ro vtrum inter blasphemiā.ff.de iniu. Itē vide Archi.in.c.si quis calūniam.xxij.q.j.circa mediū.vbi dicit qd qñ qs iurat per mēbra dei q̄ in aliis hoibus representantur:hoc dr esse blasphemia. Et quō intelligatur blasphemia. vide oino per beatū Tho.i.ij.ij.q.xij.ar.iij. Itē vide Host.in sum.de male.§.quere.in.j.col.

a dotis remitto iniuriā mihi illatam per talē qd cē setur remisisse odium ⁊ nō satisfactionem iniurie quod est bene notandum. [continuation: "...tisfactionem iniurie nemo tenetur remittere si nō vult.pro hoc qd no.in.d.c.si quis.⁊.c.studēdum.xc.distinc.⁊ facit.c.olim.j.de iniur.⁊ ex hoc infert Barto.in dicto loco quod si infirmus dicit sacer"]

1. ☞ Blasphemans an ⁊ quando possit ⁊ debeat ab episcopo loci absolui.
2. Luere in corpus in defectū pene:hz locū in penis pro maleficio:secus si est obligatus ex contractu.
3. Blasphemans qua pena puniatur.§.11.
4. Delictū quādo est punibile in vtroq; foro an pena imposita ab vno iudice impediat aliam imponendam ab alio iudice alterius fori.
6. Blasphemans calore iracundie an puniatur ita acriter sicut aliij.
   Confessio facta calore iracundie non preiudicat.
7. Publice quando dicatur aliquid fieri.
8. Clericus blasphemans quomodo puniatur.
9. Blasphemia est crimen quod potest cognosci in vtroq; foro.
10. Peccatum in spiritumsanctū quid sit:⁊ an remittitur in hoc seculo.
12. Pena pecuniaria est soluenda de pecunia que vsitatur in illo loco.

STatuimus. Hic ponitur pena blasphemātis deū vel aliquē sanctū:⁊ maxime virginē gloriosam. Et primo ponit penā ecclesiastici iudicis.scdo secularis.ibi:p tēporalē. ¶ Casus literalis. Statuit' in.c.isto qualiter puniri debeat qui publice blasphemiaz dicere presumpserit ꝯ deū ⁊ aliquē sanctoꝝ ei⁹:⁊ p̄cipue cōtra beatā virginē.⁊ per epm suū pena ista est imponēda prout inferius in tex.annotat'.si vero aliqs penā istā recipere noluerit ecclesie sibi interdicat' ingressus:⁊ in obitu ecclesiastica careat sepultura. Itē si blasphemus diues fuerit p tpalē potestatem mulctetur pena.xl.solidorū.alioquin.xxx.siue.xx.⁊ si ad id nō sufficit.v.soli.vsualis monete nullā in hoc misericordiā habitur⁹:⁊ si ptās hoc nō fecerit:per epm cōpellat'.⁊ hoc statutū ponat' inter alia statuta cōitatū. Ber. ¶ No.j.ex tex.ibi: maxime beatā virginē ⁊c.qd i arbitrariis dz plus puniri delinquēs in beatā virginē q̄ contra aliū sanctū. ¶ † No.ij.aliū casuz reseruatū epo in penitētia vt est absolutio illorū qui publice presumpserunt blasphemare deū vel aliquē sanctū. inferior ergo presbyter nō pōt a tali delicto absoluere. p hoc qd no.gl.in.c.ij.de pe.⁊ remis.li.vi.⁊ hoc pcedit vt dico qñ publice blasphemia fuit illata: vt in tex.secus ergo si occulte.tūc enī nō imponit' hic penitētia publica nec casus reseruat' epo: imo pprius sacerdos poterit absoluere s'z Host.⁊ bene qd satis innuit hec litera. ¶ † Tertio no.qd obligatus ad penā pecuniariā p maleficio cōmisso si nō est soluēdo dz luere in corpus:⁊ cōcor.c.finē litib⁹.de do.⁊ cōtu.⁊ melius in.l.fi.ff.de in ius vo.secus vbi est obligatus ex cōtractu vel quasi:q: tūc expectat' donec puenerit ad pinguiorē fortunā:et sic intellige.c.odoardus.de solu. ¶ † Item no.casum in quo qs priuat' ecclesiastica sepultura:quādo publice deū vel aliquē sanctū blasphemās nō vult peragere iustam penitentiam hic iniūctam. ¶ † Itē no.casum in quo iudex ecclesiasticus ⁊ secularis cōcurrūt ad puniēdū idē delictū nec pena imposita per vnū impedit penā imponendā per aliū:nūqd aūt hoc sit trahendū ad alios vt in delictis misti fori vterq; possit effectualiter punire. docto.hic sentiunt qd nō.sed tu.dic vt no.in.c.felicis.de pe.li.vj.in nouel.⁊ facit qd no.Bar.i.l.j.ff.vi bo.rab. ¶ † Ultimo not.ibi nullā misericordiā habiturus ⁊c.qd cōtra dispositionē huius.c.non adhibetur dispēsatio.dicit tū Hosti.vnum dictū satis equū qd ex magna causa posset adhiberi misericordia: vt si psona est nobilis vel honorabilis quam non deceat sic publice penitere:⁊ vult hanc penitentiam elecmosynus redimere p hoc.c.j.de vo.⁊.c.mulieris.de sen.excō.ca.medicina.de peni.dist.j.qd not. ¶ Sed quero quid si calore iracundie[b] vel ebrietatis aliquis psilit publice in blasphemiam. Abbas tenuit hanc penam nō habere locū licet grauiter peccauerit:⁊ pro hoc tex.ibi.relaxare:⁊ sequūtur docto.recitando hoc dictū: et prima frōte videtur equum per verbū presumpserit positū in tex.quod sonat calorem ⁊ iracūdiam animi:sed accensus calore iracūdie vel vino nescit quodammodo quid agat.vnde confessio tunc facta non preiudicat:vt glo.singulariter dicit in ca.ex literis.de diuor.satis mihi placet hoc dictū in ebrio.arg.in.l.omne delictū.ff.de re mili.vbi text.no.sed in accēso calore iracūdie forte nō procederet nisi maximus esset calor iracundie et ex iusta causa prouocatus esset arg.in.l.si adulteriū.in.§.imperatores.ff.de adul.secus aūt si ex iniusta causa erat prouocatus:vt puta ex amissione facta in ludo: nam dabat operam rei illicitē. facit.xv.q.j.inebriauerunt. ¶ † Scdo quero:quia tex.dicit qñ publice ⁊c. quādo quis dicatur publice blasphemare:vt sic sit locus dispositioni huius.c.sol.dicit Host.qd quando blasphemia est notoria de iure vt quia cōuictus ⁊ ꝯdēnatus in iudicio.vel facto quia publice palam plurib⁹ astantibus blasphemiam intulit.facit.c.fi.de coha.cle.⁊ mulie. Item dicit publice qñ coram plurib⁹ personis blasphemauit hoc referentibus postea episcopo:⁊ sic licet non transierit in notorium satis est quod probari potest.argu.in.l.palam.ff.de verbo.signific.sumitur ergo hic publicum prout species distincta a notorio.qd no. ¶ † Tertio quero an hoc.c. habeat locū in clerico blasphemante. cōmuniter tenetur qd non:q: clericus nō agit publicā penitentiam vt in:c.j.de biga.⁊.l.dist.ex penitentibus.tū quia tex.in versic.temporale dicit qd debet puniri per temporalem potestatē pena pecuniaria. Sed si esset clericus non recurreretur ad iudicem secularem punit' ergo clericus pena arbitraria: ⁊ ita graue posset esse delictū qd fieret depositio:vt innuit tex.xxij.q.j.in.c.si quis per capillū. ¶ † Ultimo quero cui sit applicāda[c] ista pena pecuniaria: quidam dicūt qd iudici seculari. Alij.⁊ melius qd si exigit' a laico applicatur iudici seculari. si a clerico:⁊ tūc applicatur iudici ecclesiastico:⁊ ex hoc sentiunt docto.⁊ bene quod etiam clericus poterit puniri pena pecuniaria ex delicto. Et nota. ex predictis ⁊ tex.quod crimen blasphemie in deum et sanctos est misti fori. vnde iudex ecclesiasticus potest ob hoc punire laicum.⁊ si queratur quare papa mandat hoc poni inter alia statuta communitatum.docto.dicunt vt nemo possit pretendere ignorantiam:⁊ vt potestas debeat obseruare hoc statutum si erit inter alia. ¶ † In glo.j.ibi nisi penituerit.si vis scire quid sit peccare in spiritū sanctum et an remittatur hoc peccatum in hoc seculo.vide in.§.potest.de peniten.distinctio.j.⁊ vide bo.glo.in cap.j.de voto.vbi fit permutatio pene. ¶ † In ea.gl.ibi:olim laicus excōmunicabat' ⁊c.

ver.linguā in blasphemiā vbi dicit qd blasphemia dr pctm̄ in spiritum sctm̄. Et ille dr blasphemare qui dicit qd deus nō est potēs ipm vitupe randi sicut faciūt ribaldi. Secus si qs iuret p corpus vel per ventrē vel per capillos dei:sed hoc dr affirmādo sicut burgūdienses ⁊ frācigene: q: tūc nō hz locū litera hmōi statuti. Itē de blasphemia vide oīno per beatū Tho.i.ij.ij.q.xiij.articu.j.⁊ iij.⁊.iiij.

¶ Addo qd appellatione maleficij nō venit maledictū: Alex.cōsil.lxxvij.j.li.

b ¶ Calore iracundie.⁊ de hoc oīno p Host.i.summa de male.§.querit' in.ij.col.ver.hoc aūt secūdū intelligas vbi cōcludit ꝙ nō excusat nisi cēt talis calor iracūdie q dementie equipararet'. Itē an calor iracūdie excuset a piurio gl.tenet qd sic in l.ij.in ver.placet.C.de reb.credi.et gl.in.l.si duo patroni.§.fi.ff.de iureiuran.⁊ faciunt que scribunt' per moder.post ipm abb.i.c.literis.de diuor. Sz tū i articulo hic posito p do.Abb.distingue vt p beatum tho.in.ij.ij.q.xiij.arti.ij.in fi.q dicit qd aut blasphemans est ita turbatus qd non aduertit id quod dicit esse blasphemiā ⁊ tunc peccat mortalr:⁊ ita etiā pūctualiter i alia q.v̄.de illo qui ex cursu iurat falsuz distinguit beat⁹ Tho.i.ij.ij.q.xcviij.artic.iij.circa fi.vbi dicit qd aut nō aduertit id qd iurat esset falsuz.⁊ tunc excusatur a periurio. Et vide Joan.and.in c.j.de homici.ad qd alle.istū text.⁊ Abb.in.c.lz.d penis.vide que dixi in.c.postulasti.de iudi.And.Bar. ¶ Adde an iracundie calor excuset dictum Lud.Roma.sing.suis consi.cvij.

✣ Sebasti. Sapia.

b ¶ Iracundie. Quando iracundia excuset delinquētem.vide Gemi.in.§.notandum.in fi.ij.questio.iij.⁊ Feli.in.c.dilecti filij.colum.vij.§.de exceptioni.

c ¶ Cui applicet' pena que imponit' blasphemanti.de hoc vide elegāter per Hosti.in summa.de malefi.in.§.fi.in vlt.col.ver.sed cui applicatur.

a ¶ Ad intellectum huius rubrice vide vnũ multum sing. dictũ ⁊ valde peregrinũ ⁊ canonistis incognitũ qd ponit sanctus Tho. in. iiij. sen. di stin. v. q. ij. arti. ij. vltra medium vbi dicit qd quicũqz in peccato existẽs exhibens se ministrum ecclesie in quocũqz specialiter peccat mortaliter ⁊ ideo dicit qd si sacerdos existẽs in peccato mortali baptizet vel mini- stret ecclesie: non aũt priuate vt facit qlibet vetula ĩ necessitatis arti. peccat mortalit. Ex quo dcõ tho. ego optime decido qd diaconi et subdiaconi et alij cantãtes ⁊ seruiẽtes misse si sunt in pctõ mortali seruiẽdo peccãt mortaliter: qd non est mihi nouum pro quo bñ facit illd ṽgilianũ i. ij. aeñ. Tu genitor cape sacra manu victosqz penates. me bello e tãto di gressum ⁊ cede recenti Attrectare nephas.

✢ Sebasti. Sapia.

b ¶ Quondã. Vide Feli. in. c. parte. S. col. j. versic. pria intelligẽtia. ⁊ ibi qd si dicatur filius quondã talis ⁊ pater viuat.

c ¶ Et glos. in ver. olim. l. l. j. §. j. vbi docto. ff. de oper. nou. nũ. ⁊ in. l. nec emptio. ff. de con trahen. emptio. ⁊ per eundem Pa nor. in. c. cũ cõtra. in prin. de pigno.

d ¶ Vide do. i. c. accedẽs. in. iiij. no. l. di. ⁊ i eo. c. ĩ añpe. col. ⁊ ĩ ver. ob. ⁊c.

e ¶ Et plene d ma teria. add hic spe. in tit. de deleg. §. iuxta i. viij. col. ṽ. qd de simplici. q dt qd si cleric⁹ suspẽsus hñs solũ p mã tõsurã. i. psalmistatũ solũ ⁊ suspẽs⁹ exercet offm ptinẽs ad psalmistã ẽ irregularis. ⁊ idẽ dt arc. i. d. c. si quis pbr̃ a suo epo. xi. q. iij. ⁊ vid p. d. ant. in. c. cleri cis. el. ij. de vita. ⁊ ho. cle. ⁊ vide do. ĩ ca. acolutus. circa pñe. xxiij. di. vbi di cit qd si acolutus efficiaẽ irregularis p quẽ dispẽsa biẽ de q̃ dicit notari p doc. in. c. fi. de exces. prela.

f ¶ Depositio verbalis. ⁊ adde hic eũdẽ abb. pa. ĩ ca. ij. ante fi. s̃. de sol.

sentit ergo gl. qd hodie nõ excõmunicabitur: sed dic melius qd per istam prouisionem illa tollitur arg. in. l. nunq̃. ff. de actio. ⁊ obli. ⁊ qd no. in. c. felicis. prealleg. vnde si laicus nõ vellet hanc penitentiam agere bene poterit excõmunicari. ar. in. c. fi. de excep. lib. vj. vbi dicit qd tales possunt excõmunicari. ¶ Itẽ no. qd clericus poterit deponi si delicitum suũ hoc meretur. ¶ † In glo. fi. in fi. no. ex gl. ĩsicto text. quod pena pecuniaria imposita debet intelligi de moneta vsuali illius loci vbi delinquitur. ad idem. l. numis alle. in glos. Quid autẽ si plures monete ibi sunt in vsu. dicit Go. per illã l. numis. ⁊ per. ca. ex parte. de censi. qd debet exigi minor. Host. dicit qd si altera est vsitatior illa debetur: sed hec dicta possunt concordari vt dictum Hosti. procedat vbi vna est magis vsitata. sed vbi equaliter procedit vnum Goffre. et est de mente illorum iurium.

a ¶ De clerico[a] excõmunicato deposito vel interdicto ministrante. Rubrica.

¶ Supra visum est de varijs delictis propter que interdũ clerici suspendunẽ ⁊ interdum deponuntur interdum excõmunicãtur: sed quia quãdoqz clerici depositi excõmunicati vel suspensi celebrãt: ⁊ ingerũt se diuinis sicut prius ⁊ posset dubitari de pena eis inferẽda ex hoc nouo delicto: ideo subijcitur hic rubrica: ⁊ de materia habetur. xj. q. iij. placuit. ⁊ in. c. pe. l. di. si accedens.

1 ☞ Sacerdos depositus si celebrauerit excommunicatur.
2 Sacerdos depositus nõ perdit characterẽ sacerdotalẽ: adeo qd si celebrauerit cõficit eucharistiã.
3 Dictio olim: dudum: quondam: possunt significare tempus preteritum: presens ⁊ futurum.
4 Depositio vel excõicatio iniuste prolata an liget.

SI quis episcopus.

† Breue est vel põt sic summari. Clericus deposit⁹ celebrãs excõicaẽ. h. d. ⁊ nõ diuidiẽ. ¶ Casus literalis. Statutũ est ĩ canone apostolorũ qd si quis episcopus presbyter vel diaconus iuste depositus fuerit pro certis criminib⁹: ⁊ postea ausus fuerit attrectare ministeriũ sibi ante depositionem commissum ab ecclesia abscindatur. Ber. ¶ No. primo ex tex. qd nõ solum eps vel pbr̃ deponi põt: sed etiã diaconus. Quid autẽ de cõstitutis in minoribus. dic qd idẽ: vt in. c. cũ non ab hoĩe. de iudi. ¶ Secundo no. penã depositi celebrantis seu administrãtis officium sicut prius. debet eñ ab ecclesia abscindi. i. excõicari. nam per excõicationem quis scinditur ⁊ separatur ab ecclesia. i. a cõmunione fidelium ⁊ a participatione sacramentorũ. ¶ † Tertio no. iuncto rubro qd depositus nõ desinit esse clericus. nã hic in. c. ⁊ rubrica appellatur clericus: ⁊ post depositionẽ. nã character impressus in anima a deo nõ põt deleri per factũ hominis: ⁊ facit ad id qd no. gl. in. c. seq. qd depositus celebrans vere cõficit corpus christi de quo in. c. seq. latius. ¶ † Ultimo not. ibi dudũ cõmissum: qd hec dictio dudũ: cõiter ponit qualitatẽ de preterito ⁊ remouet de p̃senti. Q̃ñqz tñ ponit de presenti: sic facit etiã dictio olim. vñ versus. olim iandulũ quõdã[b] tria tẽpora signẽt. vt in ca. olim. de offi. deleg. ⁊ in proe.[c] ffor. ¶ † In glo. ij. ibi iniuste. no. gl. qd sentẽtia depositionis iniusta tenet ⁊ ligat: sicut quelibet alia sentẽtia iniusta ex causa de quo in. c. cũ inter. de re iudi. ¶ No. tñ gl. ꝓpter fi. qd sentẽtia depositionis iniusta ex ordine non tenet: secus in sententia excommunicationis: vt in. c. sacro. de sen. excom. ⁊ quod ibi no.

1 ☞ Degradatio potest fieri non solum ab ordine sacerdotali sed ab omnibus ordinibus.
2 Excommunicatio nunq̃ fertur in penam: sed depositio sic.
3 Sacerdos degradatus si celebrauerit nõ incurrit excommunicationẽ si prius non fuit monitus.
4 Sacerdos suspensus non solũ non potest celebrare sed nec eplam vel euangelium dicere: nec alijs ordinibus se immiscere. 7. 10. Irregularitatem incurrunt suspensi si administant.
5 Degradatio presbyteri vel inferiorum clericorũ coraz quot episcopis fieri potest.
6 Sacerdos degradatus perdit omne priuilegium immunitatis nõ autem perdit potestatem conficiendi eucharistiam.
8 Sacerdos excommunicatus vel depositus tenetur dicere officiũ: aliter grauiter peccat: intellige priuate non publice in ecclesia. Jte. proxi. ĩ secundo nota.
9 Excommunicatus peccat ecclesiam ingrediẽdo: ⁊ alios nõ vitare.
11 Irregularis per quem potest dispensari.

SI quis presbyter.

Degradat⁹ vel suspẽsus celebrãs ⁊ monit⁹ non desistens excommunicatur. ⁊ si nec sic desistat p secularem potestatẽ ad requisitionem ecclesie exilio damnatur. hoc dicit. In prima ponit penam. In secunda aggrauat ibi quod si. ¶ Casus literalis. Statutum fuit in cõci. antiocheñ. quod si p̃sbyter aut alius clericus degradatus fuerit ab officio pro certis criminib⁹ suspensus: ⁊ ipse postmodum p contemptuz ⁊ superbiam de ministerio sibi ꝓhibito agere presumpserit: si ab episcopo suo admonitus nõ destiterit excommunicetur ⁊ q ei participauerũt erunt excommunicati. Similiter de clericis laicis vel feminis excommunicatis obseruandũ est. Si vero aliquis ista contempserit ⁊ episcopus illa corrigere nõ poterit inuocetur auxilium regis ⁊ exilio damneẽ. Ber. ¶ † Nota primo ex tex. ibi: presbyter aut alius clericus. quod nedũ presbyter sed etiam inferior clericus potest ab ordinib⁹ degradari. ad idem tex. in. c. preceden. ⁊ in. c. cum nõ ab hoĩe. ⁊ quod ibi no. s̃. de iudi. ¶ † Secũdo not. pro certis criminibus suspensionem posse fieri ab officio ꝓpter crimẽ. et hoc casu non est necessaria admonitio. secus si propter cõtumaciaz. pro hoc quod not. Innoc. in capitulo primo. de excessi. pla. et inter cetera hic est vna differentia inter excommunicationem ⁊ suspensionẽ. nam excommunicatio nũquã ferẽ ab homine immediate nisi propter crimen: vt i. c. sacro. de senten. excommu. ⁊ no. gl. xj. q. iij. episcopi. sz suspensio potest ferri propter crimen ⁊ propter contumaciaz: et est rõ qr suspensio potest infligi in penam que ad sui impositionem nõ reqrit monitionem: sed excommunicatio nũquã fertur in penam: quia si excommunicatus vult se corrigere incontinẽti debet recõciliari. vt in. c. ex parte. de verborum significatio. ¶ † Tertio no. quod degradat⁹ ab ordine ecclesiastico non est excommunicatus: imo nec celebrãs incidit ipso facto in excommunicationem: sz debet excommunicari monitiõe premissa. ¶ † Item no. ibi: aliquid sibi de ministerio[d] interdicto ⁊c. qd suspensus ab officio incidit in irregularitatem non solũ si celebrat missam sed etiam si attentat aliquid attributũ alicui de ordinibus ecclesiasticis. nã ab omni officio ecclesiastico est suspẽsus: ⁊ sic si presbyter suspensus dicit epistolam vel euangelium efficitur irregularis. Idẽ si exercet officium deputatum minorib⁹ de quo no. in. c. fi. de exces. prelatorum. ⁊ plene de materia[e] per Jo. cal. in tractatu de eccle. interdicto. Ultimo ex fi. litere potest colligi argumen. quod ecclesia nõ habet penam exilij etiam contra clericũ. sed contrarium tene tam contra clericum quam contra laicum: vt probatur in. c. j. de calum. ⁊. xxv. q̃stio. vj. episcopi. sed in hoc recurritur ad iudicẽ secularem quãdo de facto episcopus non valet hanc penam imponere. nam hic inuocat auxiliũ brachij secularijs: quod regulariter potest: vt i. c. j. de offi. ordinarij. ¶ Cõtra hoc tamen ⁊ contra tex. opponi potest de. c. cum nõ ab homine. de iudi. vbi dicitur quod si clericus depositus est incorrigibilis puniẽd⁹ est per iudicem secularem. Solu. secundum veriorẽ intellectum illius capitu. non requiritur alia traditio vbi incorrigibilitas sequiẽ depositionem: ⁊ hic post depositionem incorrigibilis remãsit ĩ potestate ecclesie: sz potest dici quod hic non fuerũt seruata omnia que requiruntur in dicto capitulo cum non ab homine. ¶ † In gl. prima ibi: adiũctis sibi alijs episcopis ⁊c. de hac materia quot episcopi requirũtur in degradatione presbyteri vel inferiorum clericoruz. dic vt plene no. xv. questione. vij. in summa. Et nũquid iste numerus episcoporũ requiratur in depositiõe verbali id est cum episcopus examinat causaz requirentem depositionem ⁊ cum sententiam ꝓfert: an vero requiratur in degradatione actuali. dic vt plene notat Joan. an. in capitu. degradatio. de penis. lib. vj. in nouel. aliquid tãgo in capitu. at si clerici. de iudi. ¶ † Et in fin. glo. nota gloss. nam ex ratione sua videẽ velle quod qualiscunqz sit depositio verbalis[f] siue actualis non potest auferre potestatem conficiendi corpus christi: licet quidam distinxerunt inter depositionem verbalem et actualem: circa hoc multe sunt sentẽtie: sed communiter tenetur opinio gloss. quam etiã tenẽt theologi. ⁊ ponit Thomas parte. iij. questione. lxxxij. ⁊ vide per Joãnem and. in nouel. post glo. suam in. d. c. degradatio. et glo. in. c. accedens. l. dist. licet enim per

degradationẽ

degradationē actualē perdat clericus omne priuilegiū immunitatis persone:vt i.d.c.degradatio. nō tamē perdit potestatē conficiēdi[a] corpus christi:ꝛ rō est:qꝛ illa potestas causatur ex charactere impressio in anima per deuz inuisibiliter.vñ etiā per mortē non perditur clericatus:vt no.xxxij.q.vij.in sum. ¶ †In gl.in vſ.presumpserit.in fi.cōclude qđ si cleric⁹ suspēsus vel excōicatus attentat aliquid attributū alicui ordini:tunc efficiť irregularis.sec⁹ aūt si attentat aliqđ exercibile per laicū vt qꝛ cantat vnum rñsoriū in ecclesia:vel dicit aliquē versum de psalmo:tūc enim lꝫ grauiter peccet non euitādo cōionem.nō tñ efficiť irregularis vt no.in.c.illud.ĵ.eo.ꝛ i.c.tāta.de exces.pla. ¶ †Et hoc inferť ad qōnem glo.an posset dicere officiū:ꝛ ꝯclude qđ nō solū pōt imo debet ꝛ peccat excōicatus nō dicēdo officiū:qꝛ delictum nō debet sibi pstare immunitatem: vt in.c.si necesse. de do.inter virū ꝛ vx.ꝛ.l.delegatorum.in fi.ff.de interdic.ꝛ rele.debet tamē dicere vt priuata persona ꝛ priuatim:vt no.ĵ.ca.illud.de quo etiā per Hosti.in sum.eod.tit.§.j.Ex quo infertur quod dicēdo officiū non debet dicere dominus vobiscum:qꝛ non est verbum priuate persone:de quo vide no.per Jo.an.post Jo.mo.in.c.j.de sen.excom.li.vj. ¶ †In glo.in versic.obseruandū.in fi. vel dic ſm Jo.an.qđ sensus litere est vt quemadmodum clerici excōicati vel suspensi ingerētes se diuinis debent aggrauari ita in laicis excommunicatis ingerētibus se diuinis pena augeri debet nam scias qđ excommunicatus etiam laicus nō debet ecclesiam ingredi:alś debet expelli.xj.dist. clericos.ꝛ.xxv.dis.perlectis.ꝛ peccat non euitando alios:vt in.c.illud.ĵ.eo. ¶ †Extra glo.quero nūquid clericus in minoribus ꝯstitutus exercēs officiū sicut prius post suspensionem vel excommunicationem incidat in irregularitatez.Hosti. hic ꝛ Joā.and.post eum instat arguendo pro et contra:sed conclusio vera ꝛ communis est qđ sic: qꝛ iura loquuntur indistincte ꝛ ratio pariter concludit ad oēs clericos.dic ergo qđ qualiscunqꝫ sit clericus si suspēsus vel excōmunicat⁹ exercet aliquid deputatum alicui ordini efficiť irregularis. i.qđ amplius nō potest exercere officium clericalē sicut alij clerici nisi obtineat dispensationem a papa:vt in.c.j.de re iudi.lib.vj.ꝛ vide qđ ibi not. Joā.and.de hac irregularitate:ad idem tex.in.c. j.de sentē.excom.eod.libro. ¶ †Nunquid autem episcopus vel legatus possit dispēsare.not.in ca. proxi.ibi videbis.

1 Irregularitas incurritur ipso facto: citra aliam sententiam.
2 Irregularis ex eo quod suspensus celebrauit:an possit dispensari per episcopum.
3 Sacerdos deposit⁹ an possit restitui per inferiorem a papa.

Clerici. Interdict⁹ ꝛ excōmunicat⁹ celebrans monitus non desistēs deponitur.hoc dicit. nō diuiditur. ¶ Casus literalis.Querebať de pena interdicti vel excommunicati celebrātis qui monitus non desistit.Et respōdet papa qđ si qui clerici ab episcopis suis:aut etiam de mādato pape ab alienis episcopis interdicti vel excōicati fuerint ꝛ ante absolutionē diuina officia celebrauerint nisi moniti incōtinēti redierint: perpetuo.pro ausu tāte presumptionis deponātur.Berñ. ¶ †Nota primo ex textu penam excōmunicati vel interdicti celebrantis diuina.debet enim deponi perpetuo ab officio ꝛ beneficio et hec pena est imponēda per iudicem:aliam penaz incurrit ipso facto:quia efficiť irregularis : vt in c.j.de re iudic:libro.vj.ꝛ dixi in.c.prece. ¶ Not.ij. ibi:diuina officia celebrauerint.qđ excōmunicatus celebrās incurrit hanc penam in celebrando alia diuina officia:ꝛ ideo dicit Jo.and.idem esse si celebrat vesperas vel matutinū intellige hoc dictum:vt dixi in cap.preceden.quando celebrat in ecclesia sec⁹ si priuatim in domo sua. ¶ †In glo. ibi intellige hoc dictum dispēsatiue.vult ergo gl. in hac prima parte quod suspensus interdictus vel excōicatus celebrans diuina officia debeat incontinenti deponi qñtumcunqꝫ vellet se corrigere:ꝛ qđ de necessitate nō requiritur monitio precedēs:vt probať.ŝ.c.proxi.ꝛ qđ hec monitio interuenit dispensatiue.Host.dicit quod si non est paratus se corrigere solus papa dispēsat.secus si vult se corrigere quasi monitio hec requirať ad facultatem dispensandi.Dicit etiam Hos.quod legatus cum celebrante dispensať si non per contemptum celebrauit lꝫ sciēter etiam per supinam ignorantiam hoc tamē dictum potius obseruať de facto quam probetur de iure:vt dicit Joā.an. sed gl.concludit hic in sequēti questione quod solus papa dispēsare potest:ꝛ potest dici saluando opi.quod aut queritur[c] nunquid per inferiorez a papa possit iste talis celebrās liberari ab irregularitate iam causata:ꝛ dic quod nō ita loquitur c.j.de re iud:ꝛ.c.j.de sent.excom.li.vj.que iura dicunt indistincte solū papā ab irregularitate posse quē liberare.Aut querič de pena depositionis imponēda per iudicez ꝛ tūc procedat alia opi.vt etiā episcopus dispenset cum parato se corrigere maxime quia in celebrando incidit in penam irregularitatis ipso iure:ꝛ sic facilius debet admitti dispensatio circa dispositionez alterius pene duplici pena conteratur.cōtra.c.at si clerici.de iudi. ¶ †Et in fi.glo.circa hāc vlti.q.nunquid depositus possit restitui per inferiorem a papa multuz variant glo.ꝛ doc.Glo.ista ꝯcludit quod nō nisi snīa fuerit iniusta.aliter dicit gl.ij.q.vj.in.c.ideo. ꝛ in.c.si quis presbyter.vij.q.j.ꝛ in.c.cp̄s.xj.ques.iij.vide etiam glo.in.c.quāuis.de rescr.lib.vj.ꝛ in glo.in.c.ꝯtumaces.l.di.ꝛ per Jo.an.in.c.ex tue. de cle.non resid.plene per Spec.in titu.ij.§.nunc ostendendum.versi.ix.dixi plene in.c.at si clerici. de iudi.ad quod me remitto.

1 Sacerdos suspēsus si celebrauit: perpetuo deponi potest etiam quod non fuerit monitus.
2 Irregularitas in curia per clericū inducit depositionem.
3 Multitudo hominum si commiserit aliquā coniurationem facit qđ delictū mitius propter scandalum vitādum puniatur principales vero grauiter puniuntur.4.
4 Sacerdotes alicuius ciuitatis interdicte si cogātur metu domini temporalis celebrare: an sint omnes irregulares.
5 Pauci:ista dictio in quot verificatur.
6 Accessorium an sequať naturam sui principalis.
7 Peccatū vbi potest esse ꝛ non esse:potius est censendū qđ sit quam non sit: licet sit vel fiat durior interpretatio.vide.ĵ.c.proxi.nume.4.

Latores Excommunicati vel interdicti celebrātes deponi debēt nisi pꝑter multitudinē mitigetur pena.h.d.In prima narratio ꝛ decisa supplicatio.In scđa ibi : fraternitati tue cōmissio distinguēs:scđm mēbrū ibi : si vero. ¶ Casus lrālis.Quidam presbyteri accedentes ad papā nūtiauerūt ei qđ tam ipsi quā multi alij postq̄ interdicti vel excōmunicati fuerūt diuina officia celebrarunt:vñ mādat papa archiepiscopo toletano qđ si.xl.solūmodo vel pauciores in hoc deliquerūt oēs ppetuo ab officio sacerdotali deponat.si vero multitudinē magnam in hoc peccasse constiterit:illos deponat qui cām delicti dederūt:illos qui nō tātū deliquerūt ab officio suspēdat ad tempus ꝛ oībus scđm qđ sibi visum fuerit penitētiā iniungat.Ber. ¶ No.i.†qꝫ cleric⁹ suspēsus celebrās sine alia monitione perpetuo deponi pōt.monitio ergo necessaria non est nec reqriť ad depositionē fiēdā.de quo.ŝ.in.c. pce. ¶ †No.ij.arg.ex tex.qꝫ omne crimē irregularitatē inducēs est depositiōe dignū de quo no.in c.cū nō ab hoīe.ꝛ i.c.at si clerici.ŝ.đ iud. ¶ †Tertio qđ vbi multitudo est in cā ita qđ propter scādalū vel aliaz cām parcēdū sit multitudini.principaliores tñ in delicto debēt pena ordinaria affici:ꝛ in alijs mitigatur pena.ꝛ hoc sepe fit quādo

a ¶ Conficiendi. Utrū ꝛ qualr̄ degradat⁹ ꝯficiat ꝛ pro opi.gl.vltra gl.in di.xc.degradat⁹:ego.alle.gl. in vſi.vsurpare.j. c.ij.ĵ.de cle.nō ordi.mi.ꝛ facit gl.i v.ordini.i.c.post trāslationē.de renū.Sꝫ in ꝯtriū est glo.ma.in fi.in.c. accedēs.l.distinc. vtrū degradat⁹ actualiter possit ꝯhere mr̄imoniū vide qđ not.p eū dē.d.Abb.in.c.j. i fi.q cleri.vel vouē.q ad hoc alle. Jo.an.in.d.c.degradatio.ꝛ qꝫ degradatus ꝯficiat corpus xp̄i.tenet sanct⁹ Th.i.iiij. sen.dist.xiij.qō.j. circa fi.Itē qꝫ excōicatus cōficiat corpus xp̄i:tenet sanct⁹ tho.in.iiij. sen.dist.xviij.q.ij. arti.ij.Itē de qō. hic posita vide oī no Do.in.c.accedēs.in pn.iij.col. l.distin.et in.d.c. degradatio.§.fi. Sebasti.Sapia.

b ¶ Officiū. Uide Jo.de lig.i repe. c.sicut dignuz.in iij.q.ŝ.đ cele.mis. ꝛ Deci.in.c.intellerim⁹.col.ij.ver. scđo pncipaliter not.ŝ.de iudi.

c ¶ Querič.Utrū ep̄s dispēsare possit cuz irregulari vide tex.in.c.vlti. §.fi.ꝛ ibi no.idez d.Abb.đ cle.pu. i duel.ꝛ de.q.hic posita . vide per Archi.in.c.si qs p̄sbyter a suo episcopo.xj.q.iij.ꝛ i Specu.de leg.§. nunc de ep̄orū.in antepe.colū.ꝛ vide oīno Innocē.i c.j.in gl.sua q̄ est sup v.suspēsione. de cle.pe.ꝛ viđ archi.in.c.si ep̄s.in consil.xj.q.iij.vbi dicit qđ dato qđ existēs in minoribus incurrat irregularitatē ep̄s poterit dispensare super tali irregularitate.et vide etiam Arch.i d.c.nūc de ep̄orū. in fi.vbis vbi dicit qđ dispēsationes sup natalib⁹ vel sup irregularitatibus:ſm curie vsum committunť diocesanis: qñ aūt ꝛ p quē dispēsari possit sup irregularitate pueniēte ex homi. vide p spe.i tit.de leg.§.iuxta.in pe. col.v.qñ autē ꝛ p quē possit.Item an legat⁹ de latere possit dispensare cum irregulari qui celebrauit dū esset excōicatus. vide elegāter per spec.in.d.titu.§. nunc de ep̄orū:in pe.col.vſ.sed nūquid possit ep̄s delegat⁹.ꝛ in eo. tit.§.cōsequēter. in.ij.col.versi.qđ si legatus de latere.Et dico qꝫ nō possit de iure nisi sit ei spāliter commissuz in priuilegijs a papa quia poterit tūc cū secularib⁹ ꝛ alijs q sunt tpalr̄ ꝛ non ppetuo moraturi in sua puincia. vide Spe.in.d.§. consequēter.in.ij. col.v.nūqd legatus.Itez de ep̄o an dispēset cū irregulari q celebrauit excōicatus.vide gl.l.di.miror. ꝛ glo.in.§.nisi rigor. j.q.vij.ꝛ gl.i vſi.dispēses.in.c. j.de eo qui fur.ordi.su.Item vide Archid.in.c.que de causa.iij.q.iiij. vbi late ponit an ep̄s dispēsare possit cuz irregulari qui celebrauit suspēsus . Itē vide Lap.alleg.xiij.in fin.vbi dicit qꝫ legatus potest absoluere irregularē qui incurrit irregularitatē celebrando suspēsus dūmodo nō fecerit in contēptuz. Item adde hic Do.i.c.ephesijs. in.iiij.nota.xliiij. distinctione.

a ℭ Utroqꝫ.vtruꝫ suspēsus ab offō vel bñficio intelli gať suspensus ab vtroqꝫ.Et ō hoc aliqd ꝑ gl.fi.in.c. a crapula.de vi.⁊ ho.cle.⁊ ꝑ glo.xj. q.iij.i.§.cū ergo. vbi hř ō.sniā que dicit excōico vel absoluo.vide per gl.in.c.ꝑdicator. xvj.qō.j.adde hic Arch.xviij.q.iiij. in sum.vbi ōt qō qñ est dubiuꝫ an sniā excōicatiōis teneat puta q2 ē lata a prelato deposito q2 a sniā ō positionis nō appellauit.⁊ dubitať an ꝓsecutur⁹ sit appellationeꝫ ꝙ ĩterim subdit⁹ excōicat⁹ dꝫ gerere se ꝑ excōicato.

b ℭ Cōstat.ꝑ ista dist.facit qō not. idē.d. Abb.post Inno.in.c.ad audiētiaꝫ.de homi,

c ℭ Monitio.tex. in.c.bone.de elec. Andre. Barba.

d ℭ Famā tm̄.vid gl.in.c.ap̄lice.j. e. Andre. Barba.

e ℭ Actiua.De h ꝑ eūdē Abb.in.c. nulli.de sen.excō. Et adde ꝙ excōicatus ingerēs se cōioni alioꝝ dr peccare ex cōtemptu:vt dicit Do. in.c.nul.circa me. lv.distin.

Sebasti. Sapia.

f ℭ Excōicat⁹.vide de isto art.late ꝑ feli.i.c.a nobis. col.iij.§.de excep.

g ℭ Cōtrariū.Cōtra h tꝫ gl.in.c.de uotā.xxvij.qō.j.⁊ vtrū excōicat⁹ admittať ad testificandū ꝯ aliuꝫ excōicatū.vide spe. in ti.de teste.§.i.i xi.col.vsic.quid si oēs de vniuersitate.⁊ adde qō ideꝫ qō do.abb.hic tꝫ do. Anto.in.c.ex pte decani.xi.col. de testi.⁊ vide eūdē ab.in.d.c.nulli.de accu.Itē vide do.Ant.in.c. a nobis.in.ij.col. ⁊ quod ibi notaui de excep.

sit aliqua ꝯiuratio seu proditio in ciuitate in qua est multitudo:vt ꝑncipaliores puniātur pena cōdigna.⁊ in alijs mitigatur pena.ℭ †In glos.ibi ferienda est multitudo.vult ergo glo.qō vbi non subest scandalū nō est parcendū multitudini: qō no.Sed cōtra hoc facit iste tex.vbi oēs non deponuntur qñ multi fuerūt in cā:sed dic qō ex illa cā papa hic taxauit hūc numerum ne ciuitas pateretur defectū in sacerdotibus si oēs fuissent depositi.Et ex hoc no.qō propter cām intrinsecam parcēdū est multitudini in pena imponēda lꝫ scādalū nō subsit.Et pōt iste casus quotidie cōtingere qñ ciuitate ĩterdicta clerici cōpellunť celebrare ꝑ dñm tpalē.ℭ †Et in fi.gl.not.q2 facit ad statuta faciētia mētionē de paucis vel de multis in genere vt dicāť pauci vel multi scđm materiā subiectā nā respectu amplissime prouincie.xxij.milia dicerenť pauci:sꝫ respectu ciuitatis seu castri vel collegij inferiorū:secus esset.⁊ iudex qñqꝫ habet ꝯsiderare.l.sed ⁊ si susceperit.ff.de iud.ℭ †In glos. in v.ab offō.ibi:vnū ꝓpter alterū ⁊c.hoc intēdit glo.ista qō vbi duo sic se habēt qō vnū accedit alteri sufficit amoueri a ꝑncipali:q2 accessorium sequitur principale ⁊ rōne accessorij cēsetur vnū ⁊ idem.⁊ sic facit qō suspēsus ab officio intelligať etiā suspēsus a bñficio.de quo vide tm̄ glo.not.in cle.cupiētes.de pe.sup vers.suspēsi.⁊ vide gl.fi.in c.pastoralis.de appel.Cal.alle.c.si compromissarius.§.pe.de elec.lib.vj.ℭ †Et in fi.glo.Host:tenet opi.gl.vt in istis spiritualibus sit abstinendū ab vtroqꝫ[a] q2 iste sniē censure magis dependent ab intētione proferētis ꝙ̄ a verbis.Itē in eis existēte dubio ficēda est tutior interpretatio lꝫ sit durior:vt in.c.seq.Et no.in.c.vnico.de scru.ꝯtraria procedūt in tēporalib⁹.Hoff.in.c.quāto de magi.tenuit sniam istā nō valere ratione incertitudinis:vt.C.de sen.que sine cert.quāti.l.iij.Alij alr: do.Ant.ōt ꝙ aut cōstat[b] de intētione proferētis ⁊ ipsa seruāda est.Aut nō cōstat.⁊ tūc tutius est abstinere ab vtroqꝫ sed si nō abstinet nō incurrit irregularitatē:⁊ hoc vltimū puto veri⁹.nā lꝫ sentētia cēsure iniuste liget.hoc est verū qñ de ea apparet:sed hic nō apparet an ab officio vel bñficio voluerit suspēdere.ℭ In glo.fi.in fi.vel dic ⁊ melius scđꝫ doc.qō hodie ꝓpter cām hic expssaꝫ poterūt epi nō deponere etiam sine alia dispēsatione pape:q2 hodie istud est ius cōe vt existēte multitudine non fiat depositio sicut hic dicitur.

☞ Sacerdos excōmunicat⁹ si celebrauerit est deponendus:sed si dubitauerit se esse vel non esse excommunicatum:non ita grauiter punitur.4.
Episcopus nō pōt sine licētia pape se de vno episcopatu ad alium trāsferre nec sufficit ꝙ petat licentiam nisi obtineat.11.
Notoria puniuntur: nulla monitione premissa.
Fama in casu de quo hic facit plenā probationē.
Peccatū cōmissuꝫ sub spe venie mltū aggrauat.
Excōicat⁹ priuať cōione aliorū actiue ⁊ passiue.
Excōicatus priuať etiam cōmunione excōicati.
Excōicatus si ingerat se celebrationi diuinorum quomodocūqꝫ grauissime peccat:⁊ irregularitatem incurrit secundum aliquos.
Excōicatio a quocunqꝫ ferenda debet ferri ꝑmissa monitione:tꝫ aliter lata liget etiam.
Sententia quādo dicatur lata contra ius partis vel contra ius scriptum.
Iudex delegatus potest procedere nō seruato tenore rescripti:quando rescriptum cōtinet monitionem potius ꝙ̄ conditionem.
Eps transferens se de vno episcopatu ad alium sine licentia pape debet vtroqꝫ carere.

ILlud. ℭ †Excōicat⁹ celebrās deponēdus est nisi cū eo misericorditer dispensetur.sed secūdū hoc nihil affert istud ca. de nouo.ideo summo aliter vt aliquid afferat.⁊ sic.Si habens notitiam excommunicationis per solam famam celebrat debet de rigore deponi:licet cum eo possit misericorditer dispensari.hoc dicit ⁊ est casus notabilis.Diuiditur nam in prima ponit hildesemensis episcopi transitum.In secunda ibi:vnde ponit mādatū delegato factū ⁊ eius excōmunicationē.In tertia ibi:ipse.compensationeꝫ episcopi ⁊ recognitionem ⁊ excusationē.In quarta ibi:licet.excusator impugnať.In quinta ibi.cum eo.pene remissionem.ℭ Casus literalis.Hildesemētis episcopus non petita nec obtēta licentia domini pape relicta Hildesemēsi relicta herbipolen̄.ecclesiam autoritate propria occupauit:propter qō papa mandauit episcopo magdeburgen̄.vt cuꝫ factū illud notoriū esset in partibus illis nisi intra.xx.dies ab administratione herbipolen̄.ecclesie cessaret ipsum excommunicatum publice denuntiaret:quod idem episcopus non distulit adimplere.Ipse vero nihilominus diuina postmodum officia celebrauit ⁊ fecit sibi ab alijs celebrari ⁊ se ingessit celebrationi diuinorum.Ipse vero postmodū in presentia domini pape cōstitutus suum recognoscens errorem misericordiam ⁊ non iudicium postulauit.tamen in suam excusationeꝫ proposuit quod cum magdeburgen̄.nō esset ordinarius iudex eius nō credebat qō monitione non premissa autoritate delegata posset procedere cōtra ipsum:vnde cum nec ante factum nec post literas ab eo monitorias accepisset peccare non credebat si diuina officia celebraret maxime cum sibi non cōstaret nisi per famam de sententia contra eum lata. dominus papa his auditis scribit capitulo herbipolen̄.dicēs quod licet in hoc videatur non omnino culpabilis extitisse:quia tamen in dubijs via tutior est eligenda quātis dubitaret de sententia cōtra ipsum lata debuit potius abstinere quam sacramēta ecclesiastica pertractare. Illud vero quod allegabat quod sub spe venie postꝙ̄ nouerat se excōmunicatum a papa sibi fecit diuina officia celebrari ⁊ aliorū communioni se ingessit ipsum nō excusat.sed potius cōtra eum facit:cum sub spe venie nullus debeat delinquere ⁊ grauius est excommunicato non vitare alios ꝙ̄ ab alijs non vitari.Papa tamen facit ei gratiam:quia non imponit ei penam quā canō illis imponit qui post excommunicationem presumunt celebrare diuina ⁊ celebrationi se ingerere diuinorum.Bernar.ℭ †Not.primo episcopo non licere transire de vno episcopatu ad alium sine licētia pape:nec sufficit petere licentiam nisi obtineatur.vt.ꝯ.de trāsla.prela.per totū.⁊ sic ad maiorem aggerationeꝫ ponderatur quod nec licentia fuit postulata.ℭ †Secūdo not.quod in facto notorio nō requiritur monitio[c] potest ergo ferri excommunicatio sine alia monitione:quod tamē intelligo vt not.in.c.cum sit romana de appella.⁊ in.c.ad nostram.el.ij.de iureiurand.et ibi de materia.
ℭ †Nota tertio quod habens notitiam sententie excōicationis etiam per solam famam debet abstinere a communione fidelium et sanctorum:alias peccat et incidit in irregularitatem celebrando diuina.⁊ in hoc est iste tex.valde nota.⁊ quotidie contingit quod episcopi excommunicātur in curia ⁊ nō habent notitiam excommunicationis nisi per famam tantum[d]:ideo tene menti istum tex.nō tamen deliquit ita grauiter sicut si pro certo sciuisset.⁊ ex hoc eliciť vn⁹ casus in quo fama facit plenam probationē.ℭ †Quarto nota quod delinquens sub spe venie magis peccat vñ in sacra scriptura.Maledictus homo qui peccat in spe.ℭ †Item no.quod excommunicato prohibetur cōmunio actiua[e] ⁊ passiua:vnde nec alij debent sibi communicare.xj.questione.iij. cum excommunicato.⁊ in.c.nuper.de senten.excom.nec ipse excommunicatus debet alijs communicare: vnde grauiter peccat excommunicatus communicando alijs:quia videtur cōtemnere excommunicationem ⁊ vsurpare communionem sibi interdictam.ℭ †An autē excommunicatus[f] debeat vitare excommunicatum.videtur quod non:quia sunt in pari causa.arg.xxxij.q.vj.nihil iniquius.sed contrarium[g] communiter tenetur nam pretextu priuilegij non potest quis excommunicato communicare:vt in.c.nulli.de sent.excom.fortius delictum suum nō debet sibi hanc immunitatem prestare.ℭ †Ultimo ex fi.litere collige quod siue excommunicatus celebret diuina.siue ingerat se celebrationi diuinorum:⁊ siue faciat coraꝫ se celebrari grauissime peccat:⁊ videtur quod efficiatur irregularis.Circa quod multum instat Hostiē. ꝯm Ioā.andre.⁊ concludit quod celebrans vel concelebrans efficitur irregularis.sec⁹ si simpliciter audit.Sed dic melius aut quis audit diuina autorizando:vt quia episcopus autoritate sua facit coram se celebrari:⁊ tunc efficiť irregularis:aut simpliciter audit non autorizando ⁊ procedit opi.Io.an.⁊ hoc voluit iste tex.dum posuit ista duo sub eadem distinctione:⁊ hoc voluit glo.sing.in clemē.ij.de priuileg.in verb. celebrari.que ad hoc allegat istum textum:⁊ tene illam semper menti. quia multi episcopi in hoc errāt faciētes coram se celebrari propter pudorem:non obstante excommunicatione contra eos lata.ℭ In gloss. in versi.diuina officia.ibi:sed alia officia pretermissa ⁊c.glo.hic minus caute loquitur.nam sequeretur quod posset exercere alia deputata alicui ordini quod est cōtra.c.ij.ꝯ.eodem.vbi dicitur quod non debet attentare aliquid de ministerio interdicto.vnde intelligo glo.quod potest dicere officium in priuato scilicet quotidianum ⁊ nō annexum alicui ordini.sicut not.fuit in.c.ij.ꝯ.eodē ⁊ ibi dixi.ℭ In glos.in verb.in hoc.in fi.Io.and.remittit ad not.in.c.inquisitioni.de sent.excommu. sed conclude quod si de notificatione plurium surgit probabile dubium:tunc debet abstinere quia tractatur de magno preiudicio donec fuerit certificatus.Nec ob.iste tex.quia nō exigit famam precise sed dicit famam sufficere licet contrarium allegaretur.ℭ †Extra glo.oppo.

contra

contra tex.in eo qd innuit differētiam esse inter ordinarium
ꝛ delegatum vt ordinari⁹ possit excōicare sine admonitio-
ne:delegat⁹ non.vñ ob.c.sacro.de sen.exc.Sol.illa fuit alle-
gatio partis:ꝛ non est vera vt dicit Inn.ꝛ bene.nam quili-
bet iudex dꝫ prius monere licet teneat excōicatio sine moni-
tione:vt no.in.d.c.sacro.ꝛ.ij.q.j.in sum.ẜm Host.sit differē
tia hic inter delegatū ꝛ ordinariū:qꝛ respectu ordinarij nō
pōt allegari ignorantia seu defectus potestatis.sed in dele-
gato sic,anq̄ certificeẜ.vt i.c.cū in iure.de offi.dele.vel ẜm eū
excōicatio lata ab ordinario sine monitione tenet.secus si a
delegato.qꝛ videẜ contra intentionem delegantis.arg.in.c.
si.de preb.ꝛ esset hoc maximū dictū si fuisset verū.sed in veri
tate nō procedit:qꝛ ea que sunt de iustitia etiā si exprimātur
non dant etiā formā vnde tenet actus gestus in contrariuꝫ
etiam a delegato:vt singulariter voluit Inno.in.c.pruden-
10 tiam.de off.dele.¶ †Ubi dt ꝙ si delegato mādatur.vt con
demnet titiū sempronio in.c.si cōstiterit illū sibi obligatū te
net snīa condemnationis:lꝫ sibi nō cōstet.vt qꝛ forte nō fuit
bene probatū:qꝛ hec sentētia est cōtra ius partis ꝛ nō cōtra
ius scriptū:nec illa verba sapiūt cōditionē sed monitionē cū
sint de iustitia.pro hoc.c.licet.de off.ord.ꝛ.c.graue.ꝛ hoc di
ctum no.qꝛ facit ad multa.Item ex dicto Host.sequereẜ qd
snīa iniusta a delegato lata nunq̄ teneret quia non fuit de
11 mente delegātis quod est falsum.¶ †Sed opp.cōtra.fi. lite
re:ꝛ videẜ qd in nullo papa isti facit misericordiam.nā pri-
uauit eū vtroqꝫ epatu:vt probatur in.c.quanto.de transla.
prela.vbi loquiẜ de eodem facto.So.illa est pena temerarie
translationis:qꝛ temere trāsiens de vno episcopatu ad aliū
debet carere vtroqꝫ.sed hic papa pepercit respectu pene im-
ponēde.qꝛ celebrauit post excōicationē.naꝫ propter hoc dꝫ
deponi:vt i.c.precedēti.vñ remāsit iste eps sine epatu ꝛ po-
terit assumi ad aliam ecclesiam ꝛ ministrare diuina.vbi al's
non potuisset depositus:ꝛ ideo fecit sibi gratiam.

1 ☞ Excommunicatio semper fertur propter contumaciā in aliquid non faciendo.
2 Sacerdos excōicatus si celebrat diuina: debet deponi etiaꝫ ꝙ non precesserit aliqua monitio.vt in vlti.nota.

FRaternitati.

Excōicat⁹ celebrans a bñficio suo deponi-
tur.h.d.Primo decisa cōsultatio.Secūdo respō
sio ibi presbyteros ꝛc.¶ Casus literalis.Archi-
episcop⁹ bisuntinus excōmunicauit quosdā presbyteros ꝛ
clericos pro suis excessibus qui nihilomin⁹ excommunica-
ti celebrarūt diuina:qsiuit archieps a papa vtrū possit eos
suis bñficijs spoliare.Rñ.papa qd si canonice sunt excom-
municationis sententia innodati.ꝛ postea celebrare diuina
presumpserint poterit eos omnibus beneficijs ecclesiasticis
spoliare.Bernar.¶ No.primo ibi:presbyteros ꝛ alios cle-
ricos ꝛc.quod pena irregularitatis cadit nedū in presbyte-
ros sed etiā in alios clericos.ꝛ cū tex.loquiẜ de alijs clericis
simpliciter verificari debet in omnibus clericis etiam in mi
noribus cōstitutis.xxxi.di.c.qd si dormierit.ꝛ facit pro his
1 que dixi in.c.ij.ʒ.e.¶ †Secūdo no.ibi:pro suis excessib⁹ qd
excōicatio pōt ferri propter crimē etiam ab hoīe quod vide
tur contra not.in.c.episcopi.xj.qō.iij.sed intellige ꝙ crimen
fuit causa mediata.vnde debet exponi.i.pro cōtumacia sur-
gente ex excessibus in nō satisfaciendo.ꝛ sic intellige omnia
iura in hac materia loquētia.pro hoc qd no.in.c.ex parte.el
j.de ver.signi.Tertio no.qd sine alia monitione excōicatus
celebrās puniri potest.facit quod not.in.c.clerici.ʒ.eodem.
¶ Ultimo not.ibi:poteris pro illa opi.ꝙ episcopus potest
dispensare cum celebrante in excommunicatione circa penā
imponēdam ab homine.nam hoc verbum poteris nō indu
cit necessitatē.l.nō qcquid.ff.de iudi.¶ Sed si institueretur
actio ꝛ probaretur delictum:tunc sentiunt hic docto.quod
debet de necessitate puniri.pro hac opi.potest adduci tex.in
l.iij.C.ne san.bapt.Sed gñaliter an accusatio impediat di-
spēsationē vbi superiori competit facultas dispensandi.dic
2 vt no.in.c.at si clerici.de iud.¶ †In gl.ibi deponere:quare
ergo text.hic dicit de beneficijs.dic vt not.in.c.at si clerici.de
iudi.ꝛ dicit Io.and.ꝙ forte qꝛ in depositione ab ordine re-
quiriẜ numerus episcoporum.xv.q.vij.in.c.si autem.ꝛ in.c.
felix.qui de facili haberi nō potest.argu.in.c.j.de hereti.lib.
vj.sed depositio bene potest fieri per solum epm de consilio
capituli:vt.xviij.q.ij.si qs abbas.ꝛ de his que fi.a pre.c.no-
uit.ꝛ.c.quanto.ꝛ ideo papa hic dicit de pena faciliori.vñ et
illa alia pena imponi potest scilicet ab ordine:vt dicit glo.et
bene.Quid autem de interdicto ab officio ꝛ bñficio qui im-
miscet se illi beneficio an debeat deponi.vnde Archi.in.c.si
quis a suo episcopo.xj.q.ij.qui dicit qd non.

1 ☞ Collatio beneficij facta excommunicato nō tenet.
Conferens scienter excommunicato beneficium suspēditur a beneficiorum collatione etiam qd nō fuerit monitus.3.6.
Sacerdos si celebrauerit in loco interdicto priuatur beneficijs.ꝛ efficitur irregularis ꝛ ineligibilis:ꝛ per solum papaꝫ dispensatur.5.
2 Excommunicatus nō potest salua cōscientia retinere beneficium quod acquisiuit tempore excommunicationis.
4 Excōmunicatus occultus ꝛ manifestus an ꝛ qño differant.
Excommunicatis an sint auferēda bñficia que ante excommunicationem habuerunt.7.
8 Dispēsatio si in aliquo casu requiritur nec dicatur per quē: potest fieri ab episcopo.
9 Dispēsari quis non potest per illum a quo habuit causa in vt mereretur dispensari.
10 Promotus per Papaꝫ ad aliquos ordines nō poterit ad alios per inferiorem a Papa promoueri:ex quo ipse semel manum imposuit.
11 Archiepiscopus est ordinarius oīm episcoporum sue prouincie:ꝛ poterit eos interdicere ꝛ excōicare.quinimo hoc poterit facere etiam eius vicarius.
12 Excōicatio iniusta si cōtemnatur:ligat ētiam quo ad deuꝫ.

POstulatio.

a 1 [a]¶ †Collatio bñficij excōicato facta nō tenet.et
scienter talibus conferens a beneficiorum colla-
tione suspēditur.Celebrans in loco interdicto si
est clericus secularis beneficijs priuatur si monachus in ar-
ctius monasterium detruditur.h.d.Primo decisa cōsulta-
tio.Secūdo respōsio.ibi:cōsultationi que subdiuidiẜ:vt pꝫ
in tex.ꝛ per.§.¶ Casus literalis.Quidā erāt excōicati ꝛ tpe
sue excōicationis ecclesiastica beneficia sunt adepti.queritur
vtrū ea possint retinere.Rñdet papa qd cū excōicatis cōica
ri nō debeat ꝛ excōicatis clericis bñficia cōferri nō possunt:
nec illa valeāt licite retinere nisi cū eis fuerit dispēsatum : cū
ipsa canonice nō fuerint cōsecuti ꝛ illi q sciēter talib⁹ illa be-
neficia cōtulerant tandiu debent a collatione beneficiorum
suspēdi donec super hoc venia cōsequi mereanẜ:vt in hoc in
quo delinquere psumpserūt puniāẜ.Scdo poniẜ alia que-
stio:Clerici quidā monachi ꝛ moniales celebrauerūt in lo-
cis suppositis interdicto:tempore ipsi⁹ interdicti: ꝛ adhuc
celebrare diuina nō cessant q̄uis ppter hoc sint excōicatio-
nis snīa innodati.queritur qualiter isti sunt puniēdi. Rñ-
det papa quod clerici q talia presumpserūt sunt ecclesiasti-
cis beneficijs spoliādi.monachi ꝛ moniales in arctioribus
monasterij ad peragēdam penitentiam detrudendi. Berñ.
¶ No.j.in prin.litere qd cui denegatur aliqd denegaẜ ꝛ oē
id per qd perueniẜ ad illud:pro hoc.l.oratio.ff.de spō.nā qꝛ
excōicato denegatur cōmunio nō possunt ei cōferre benefi-
b cia:qꝛ sine communione nō potest beneficia adipisci[b] nec in
eis administrare:nec etiam iuuat priuilegiū nisi in casibus
iure expressis:vt in.c.nulli.ꝛ.c.cum desideres.ī. de sentē.ex-
com.ꝛ facit iste tex.in ratione sui pro opi.Hostiē.ꝛ in.c.veri
tatis.de dolo ꝛ cōtu.quod cōtractus initus cum excommu
nicato nō valet in fauorem suum.de quo tamen dic melius:
2 vt ibi no.ꝛ in.c.si vere.de sentē.excom.¶ †No.secūdo quod
adeptus beneficium ex excommunicatione nō potest salua
cōscientia illud retinere cum canonice non sit illud adeptus
nisi sit dispensatum cum eo quod videtur cōtra Compo.in
c.sicut.de elec.vbi dicit quod clericus in excommunicatione
nō tenetur cedere.¶ Not.quod dispensatio fieri potest vbi
3 collatio nō tenuit.¶ †Item no.in versi.illi vero.penam im
ponēdam conferenti bñficium excommunicato nam si sciē-
ter fecit debet suspēdi a collatione beneficiorum.ꝛ no.quod
nō requiritur alia monitio precedens:ꝛ sic sumus extra ca-
sum capi.graue.de prebēdis.Item talis incurrit penam.de
qua in.c.cum in cūctis.de electio.ꝛ cap.nihil.eodem titulo:
sed si ignorāter contulit nulla pena punitur:collatio tamen
c non tenet.argumē.ī.in.c.cum dilectus[c].de consuet.¶ †In
4 his enim que tendunt in fauorem excommunicati [d] non est
d differētia inter occultum et manifestum:et idem in his que
facit excommunicatus in fauorem alterius nō ratione pu-
blici officij:vt singula.tenet Innocē.in.d.ca.cum dilectus.
ꝛ sequitur Ioan.andre.in.c.j.de rescrip.libro.vj.An autem
excommunicatis sint auferēda beneficia prius collata. Io.
andr.quod sic.alleg.ca.cum bone.ʒ.de eta.ꝛ qualitate.ꝛ ibi
gl.quod si steterit in excommunicatione per annum habet
locum talis priuatio:licet quidam intelligāt de triēnio.Itē
no.quod in loco interdicto nō possunt diuina celebrari.ho
5 die dic vt not.text.in.c.fi.de sentē.excom.libro.vj.¶ †Item
not.quod celebrās in loco interdicto debet bñficio spoliari:

Sebasti.Sapia.
a ¶ Postulatio.vide q̄ scribit Inno.ꝛ post eum.d.Anto.ꝛ Ioā.de imo.in.c.post electionem.ʒ.de cōcessio.prebē.
b ¶ Adipisci.vtrū excōicatus possit acqrere bñficiuꝫ.de quo vide p do.de rot.deci.xl.ẜm ordinem meuꝫ in nouis.
c ¶ Dilect⁹. Ubi clare dicit Inno.ꝙ collatio bñficij facta excōicato non tenet ꝛ habetur in.c.pastoralis.§.verū de ap.De suspēso a bñficio an possit sibi cōferri.vide in c.bōe.ꝛ qd ibi no.de eta.ꝛ qua.glo.in.c.inqsitionem.de ele.Sꝫ nūquid teneat collatio beneficij facta ab excōicato.vide Inno.i.c.si vero.hic alleg.vbi aliqua addidi in hoc ar.Iteꝫ an executor excōicatus possit cōferre bñficium vide do.de rot.in anti.deci.clxxxvi.ꝛ in nouis decisi.clxxxviij.ꝛ an excōicato possit cōferri bñficiū.ꝛ vide p Bal.in.c.j.ī j.col.ʒ.d iud.ꝛ de collatione beneficij facta excōicato.vide gl.ī.c.audiuim⁹.xxiij.q.j.ꝛ do.Ant.ī.c.ad probandū.in pe.col.de re iu.Iteꝫ de hoc.an valeat collatio bñficij facta excōicato.vid per do.Ant.post doc.ī.c.electionē in.vj.col.de concessio.preben.

Sebasti.Sapia.
d ¶ Excōicati.qñ gesta per excōicatuꝫ occultū.ꝛ qñ fiat differētia iter occultū ꝛ manifestū.vid late Feli.in.c.ad probādū ʒ.de re iudi.ꝛ i.c.si vere.col.fi.j.de senten.excom.

dic etiam quod efficit irregularis: a qua per solum papam liberari potest & efficit ineligibilis active & passive: vt in c. is q. de sen. exco. lib. vj. & per consequens poterit deponi ab oibus ordinibus vt sentit hic gl. & bn. sed forte fecit mentio 6 nem de beneficijs per ea que dixi in c. precedēti. ¶ †Oppo. contra tex. in eo q dicat quod scienter cōferentes bñficia excōmunicatis debent suspendi. nam videtur quod ipso iure sunt suspēsi per c. cum in cūctis. ver. episcopi. §. de elec. solu. potest dici q iste tex. loquat in curatis beneficijs. hic vero in simplicibus qr maior diligētia debet ibi adhiberi quaz hic. vel pōt dici q ille text. potest intelligi qñ episcopus prouidet sciēter indigno in dignitate morū &c. vt ibi: sed si alij indigno: vt puta quia est excōicatus vt hic nō habet locum illa pena. ¶ †In glos. ij. in fi. aduerte qr forte hec glo. sic simpliciter intellecta nō est vera: vt propter excōmunicationez sequētem possit excommunicatus priuari beneficijs prius habitis. nam de directo hoc esset cōtra c. j. de iudi. Sed potest glo. saluari intelligēdo eam fm c. quod allegat de eta. & quali. c. cum bone. videlicet quando quis perseuerat in excō municatione per triēnium: nam quia ex hoc surgit psumptio heresis contra eum: vt in c. fi. §. de pen. & non modicum peccauit tāto tempore ɔtemnēdo claues ecclesie non immerito ex hoc nouo delicto potest bñficijs habitis priuari. et dicunt quidam q sufficit perseuerātia per annum: vt no. in d. c. cum bone. & hic per c. rursus. & c. quicūqz. xj. q. iij. sed tu de intellectu illorum cap. dic plene vt dixi in c. j. de iudi. vbi 8 oimo videas. ¶ †In glo. in versi. dispēsatum in fi. not. bene gl. nam sentit notabiliter illam theoricam quā sentit Inn. in c. dilectus. de tem. ord. de qua fit magnū festum: qd vbi a iure exprimit vt possit dispēsari: & non dicit per quē, tunc potestas dispēsandi videt ɔcessa episcopis[a]. Alij vero dicunt qtum ad casum nostrū qd dispensatio debet fieri per concilium prouinciale seu per patriarchā. arg. in c. graue. de prebē. & hoc sentit primo Host. postea distinxit qd aut absolutio ab excōmunicatione est reseruata pape & sol⁹ ipse dispēsat. aut epo: & tūc poterit eps dispensare. Ego puto per rationē glo. & illam theoricam Inno. qd post absolutionem a 9 quocūqz factam poterit eps dispēsare. †dumtamen nō sit ille idem episcopus qui sciēter cōtulit: quia cum peccauerit in conferendo nō est dign⁹ habere hanc potestatem: vt in simili dt glo. in episcopo simoniaco: vt. j. q. v. presentium. Et intellige quod lz collatio spectet ad inferiorez prelatum: nihilominus interueniente dispensatione epi non requireret alia collatio: & sic potest eps dispensare circa beneficium qd cōferre non potest. sicut dicimus in eo interponente autoritatem permutationi beneficiorum ad alios spectantium: vt no. in c. quesitum. de re. permu. & in cle. vnica. codem titulo. 10 ¶ †Sed si collatio fuisset facta per papaz forte inferior nō posset tunc dispēsare ex quo semel papa manum apposuit. sicut dicimus in eo quē ipse ordinauit vt alius eum sine ei⁹ licētia ad altiores ordines promouere nō possit: vt in c. cuz in distribuēdis. de temp. ordi. ¶ In glos. in versi. mereatur in fin. sed est dubium quis erit superior hoc casu scz in imponenda pena collatori & in tollendo postea suspensionem inflictam. Aliqui vt Host. dicūt quod synodus prouincialis. aut proprius patriarcha. per c. graue. de prebē. sed vt dicit Ioā. and. & bene hic non sumus in casu illius c. vnde ibi requiritur bona monitio & hic nulla. Itē nō loquit iste tex. in excommunicatis: sed aliter declara quis erit iste superior 11 nec alij doct. specifice attingūt. ¶ †Sed dic qd hec pena poterit irrogari per superiorem immediatum istius collatoris vt si est inferior episcopo poterit suspendi per episcopum ar gu. xviij. q. ij. si quis abbas. si enim est episcopus poterit suspēdi per archiepiscopum suum. nam archiepiscopus est ordinarius oim episcoporum sue prouincie. & poterit cognoscere de criminibus episcoporum non inducētibus depositionem. vnde potest archiepiscopus suspendere & interdicere & excōmunicare & alias penas imponere: & p hoc bo. ter. in c. sacro. de sent. excō. & in c. qr cognouim⁹. x. q. iij. & expressius in c. presenti. in fi. de offi. ordi. lib. vj. vbi patet qd etiam vicari⁹ archiepiscopi pōt absente archiepiscopo excommunicare & suspēdere & interdicere epos suffraganeos: fortius hoc pōt ipse archieps. & de his vide qd no. Ioā. and. in c. vt litigantes. de offi. ordi. lib. vj. si vero archieps fuit collator 12 hoc poterit propri⁹ patriarcha. vt no. in d. c. graue. ¶ †In gl. in ver. spoliandi. in fi. rō est qr excōicatio etiam iniusta ligat quo ad nos. vt in c. cū cōtingat. de offi. deleg. & contemnēdo hāc excommunicationem quis ligatur etiam quo ad deum: vt in c. per tuas. de sent. excom. frustra ergo postquā eam contempsit allegāt eam iniustam.

a ¶ Concessa epis. vide glos. in c. excōicam⁹. §. credētes. & ibi dixi de here. and. barba. ✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Preces. Quādo preces inducāt simoniam vide Felin. in c. tua nos. colum. j. i. j. no. §. d simo. post Abb. ibi.

c ¶ Articulatum. Ad probandum quē excōicatū sufficit probare euz fuisse excōicatuz. Et vide oīno qd de hoc no. d. Anto. in c. dilecti. in xviij. col. v. ex hoc decidit Cy. de iudi. & gl. magna in fi. in c. cū in iure. de offi. dele. & an sufficiat produce re sniam per quā i alio loco fuit repulsus vt excōicatus absqz alia pbatione excōicatiōis noua. dic q nō: ita eleganter dicunt Innoc. et Hosti. in c. cū dilect⁹. de ord. cog. quorū dictum refert & sequit Archi. i. §. j. & iij. qd. j. in j. colū. Itē vide. d. de rot. in antiquis deci. cclvj. Zacharias.

d ¶ Sufficit hoc pbare. Add Rot. deci. cclvj. inci. lz. in no. & qd dixi in aposti. ad istū i. c. prudentiā. nu. ii. in aposti. in versi. per sentētiam. de offic. delega. ✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Probare. quo modo probet excōmunicatio. vide late Feli. in c. prudētiā. §. sexta. d. de offi. deleg.

1 ¶ Legatus de latere potest conferre beneficia vacantia in sua legatione.
2 Clericus an licite posset preces porrigere superiori pro institutione sua.
3 Excommunicatio non notat excommunicatum infamia perpetua sed eo absoluto tollitur infamia.
4 Semel excommunicatus semper presumitur excommunicatus nisi probetur absolutus: intellige & limita vt hic dicitur. & in numero. v.
5 Excōmunicatus an presumatur absolutus ex eo quod cōmunicat cum superiore.
Iuste communicatur cum excommunicato qui ab omnib⁹ habebatur pro absoluto.
6 Aduocatus excommunicati qui eum defendit: an incidat ipse etiam in excommunicationem.

Rtoposuit. Valet collatio bñficij ei facta q pri⁹ fuit excōmunicatus: sed tēpore collationis absolut⁹. Primo narrat factū & collationes vtriusqz partis. secundo diffinit. ibi: qr. ¶ Casus literalis. Episcopus tusculan⁹ erat legat⁹ in partibus lemouiceñ. quidā de lemouiceñ. supplicauerūt legato pro se & magistro. P. clerico epi lemouiceñ. vt eisdē in lemouiceñ. ecclia puideret & eos faceret recipi in canonicos & in fratres: & pcipue cū quinqz vel quatuor prebēde ab vltima ordinatione ipsius ecclesie vacarēt. Idez legat⁹ ciuitatē lemouiceñ. ingressus canonicos monuit diligēter vt illos in socios reciperēt & in fratres ad pdictas prebendas vacantes. qd tamē post petitas & concessas deliberationis inducias facere nō curarūt. Legatus de predictis prebendis inuestiuit eosdem: postmodum vero penitentiarius lemouiceñ. ɔtra predictū magistrū. P. literas impetrauit ad quosdam iudices delegatos corā quibus petūt institutionem factā de ipso cassari & ipsum remoueri ab ecclesia lemouiceñ. pro eo qd tēpore suo institutionis erat excōmunicatus: qr per epm lemouiceñ. pluribus annis ante suam inuestituram excōmunicabatur cū oibus fautoribus suis: super hoc testes ab vtraqz parte producti fuerunt. Iudices cām instructam remiserūt ad aposto. sedē. partibus in presentia pa. cōstitutis ex parte predicti magistri predicta proposita fuerūt. papa vero auditis que partes proponere voluerūt acta iudicij fecit inspici diligēter & inuenit esse probatum per testes penitētiarij q eps lemouiceñ. predictū magistrum. P. & quosdā alios excōmunicauerat plurib⁹ annis ante inuestiturā dicti magistri: per testes vero magistri. P. probabat q eps dictū magistrū & alios clericos & etiaz laicos per tres annos absoluit antequā dict⁹ magister fuerit inuestitus: & q eps dicto magistro cōicauit postea in ecclesia & in mēsa: sed qr penitētiarius nō probauit dictū magistruz tēpore sue inuestiture excōicatum extitisse ab epo suo sicut obtulerat se probaturū: cū ex parte ipsi⁹ magistri fuerit facta fides de absolutione & cōione epi domin⁹ Pa. q de predicto magistro per legatū predictū factū est per diffinitiuaz 1 sniam approbauit. Ber. ¶ †No. primo legatū cardinalem & sic de latere posse ɔferre canonicatus existētes infra suam legationem. & gnaliter que bñficia possit legatus ɔferre dic 2 vt in c. j. & in c. pe. de offi. leg. li. vj. ¶ †Scdo no. qd licite pōt b clericus porrigere preces[b] apud superiorez pro institutione sua & gnaliter quando preces hoc casu inducunt simoniam dic vt no. in c. tuam de eta. & quali. & in ca. quibusdam. j. q. j. 3 ¶ †Not. tertio q excommunicatio non notat excōicatum infamia perpetua: imo ea sublata tollit infamia & excommunicatus absolutus est capax oim bonorum: vt optime hic probat. ex quo infertur qd infamia ciuilis non irrogat per excōicationem: sed canonica tantum: als non valuisset collatio isti facta cū ad famā nō possit qs restituere nisi solus pnceps. l. j. §. de qua. ff. de post. no. Inno. in c. cum te. de 4 re. iud. ¶ †In gl. ij. ibi: presumitur qd adhuc sit excommunicatus &c. no. glo. perpetuo. quod semel excommunicatus semper presumitur excōicatus nisi probetur absolutus. naz qualitas semel posita que ex solo cursu tpis nō tollit semp presumit existere nisi pbet sublata: p hoc regula semel malus. de regu. iur. lib. vj. & l. j. siue possidetis. C. de proba. & qd no. in c. si forte. de elec. lib. vj. Et aduerte qr referendo hanc c glo. ad tex. singulr pbat qd lz fuerit articulatū[c] q tpe inue- d stiture fuerat excōicat⁹ sufficit hoc pbare[d] & presumit videlicet qd fuerit excōicat⁹ iam sunt aliqui anni & sic admittit probatio psumptiua: sed hoc ideo quia est psumptio iuris & sic videt hic casus pro dicto Barto. in l. j. §. ff. si certum pet. licet Inn. circa hoc titubet: dictum tamē puto verissimum: nam impossibile est als probare excōicationem de presenti.

& intellige

⁊ intellige hoc dictũ gl.qñ excõicatio fuit pura:sec⁹ si fuerit sub cõditione ꝓm Inno.puta si non satisfeceris intra mensem te excõmunico.Ad probãdum enĩ excõicationẽ de presenti non sufficit probare talẽ excõicationẽ conditionaliter promulgatã qꝛ necessario nõ cõcludit:qꝛ potuit satisfecisse intra terminũ:⁊ hoc verum respectu tertij volentis probare excõicationem de pñti.secus respectu eius ad cuius instantiam emanauit ꝑceptũ:qꝛ satis est sibi probare obligationẽ vñ necesse est ꝙ per aduersariũ probet satisfactionẽ.ad hoc l.j.C.de proba.⁊ est hic notabile dictũ Inn.in.c.sup his.de accusa.qḋ no.⁊ limita vt dicam in glo.sequẽ.¶ †In glo.fi. in fi.doct.circa hoc instãt.sed cõclude qḋ aut querit̃ nũquid sola cõmunio cum excõicato per superiorẽ adhibita ĩducat absolutionẽ.ad qḋ dicẽdũ qḋ non:de quo dic vt legi.⁊ not.ĩ cle.si summus pontifex.de sen.excõ.Aut querit̃ nunqd presumat̃ absolutionẽ factã fuisse in preteritũ:vigore hui⁹ cõmunionis:⁊ qꝛ habebat̃ pro absoluto.Inn.dt ꝙ iuste communicat̃ tali ex quo habebat̃ cõiter ꝓ absoluto maxime per suum excõicatorẽ.Alij dicũt ꝙ respectu cõicantium procedit ista opin.sed si excõicatus aliquid petit ⁊ oppo.de excõicatione non sufficit probare qꝛ habebatur pro absoluto:sed debet vere probare absolutionẽ.faciũt no.in simili per Inno.in.c.veniẽs.de verb.sig.li.vj.Alij distinguũt ꝙ aut factũ est antiquũ ⁊ procedit opi.aut recẽs:⁊ procedit sc̃dm dictuʒ ⁊ dicit Host.qḋ hec opi.est rigidior ⁊ verior sed alia equior:⁊ tãdem hoc relinquit arbitrio iudicantis cõsideratis alijs qualitatib⁹.d.Ant.sentit vt semper requirat̃ vera ꝓbatio. Mihi aũt satis placet vt cõicantes in nullã culpã incurrãt ex quo habebat̃ cõiter ꝓ absoluto:qꝛ in facto alieno nõ tenet̃ qs esse valde curiosus.argu.in regula presumit̃.de reg.iur.lib.vj.⁊ qḋ no.Inno.in.d.c.veniens.sed respectu ipsius excõicati relinquerẽ arbitrio iudicis:vt dicit Host.nam habebit ꝯsiderare an factũ sit antiquũ ⁊ an tp̃is cursu potuerit verosimiliter perire probatio absolutiõis:puta sunt.xl. anni qḋ qs fuit excõicatus:de facili enĩ moriunt̃ testes ⁊ solẽt perire probationes intra tantũ tempus:vel ciuitas fuit supposita spolijs:vel domus eius cõbusta:⁊ ꝑsona est bone conditionis.⁊ sic de similibus.arg.opti.ex not.in.c.illud.de presum.¶ †Extra gl.quero qꝛ iste magister fuit excommunicatus ex eo quia consiliarius ⁊ fautor illorũ excõicatorũ[a]: nũqd aduocatus pro excõicato incidat in excõicationem. conclude post Hos.qḋ aut extra iudiciũ sibi cõicat:⁊ in non pertinẽtib⁹ ad defensionẽ ⁊ incidat ĩ excõicationẽ:qꝛ ille casus non reperit̃ a iure ꝑmissus ⁊ ita põt ꝓcedere iste tex.aut iste exercet officiũ aduocationis in iudicio ad defensionẽ excommunicati.⁊ tunc si excõicatus fouet iustam cãm nulluʒ peccatũ incurrit:qꝛ ex quo excõicato ꝑmittit̃ defensio,ꝑmittũt̃ ⁊ oĩa illa sine quib⁹ defensio esse nõ potest.vt not.in.c. intellexim⁹.de iudi.⁊ in.c.cũ inter.de excep.aut scit eũ fouere iniustã cãm:⁊ tũc incidit ĩ excõicationẽ:qꝛ cõmunicat sibi in crimine.ar.in.c.si cõcubine.de sen.excom.Sed dic melius in hoc vltimo ꝙ aut defendit eũ super crimine pro quo fuit excõicatus ⁊ tunc procedit opi.Host.vt aduocatus incidat in excõicationem maiorẽ.qꝛ communicat criminoso in crimine.Aut defendit eũ in alia cã lʒ iuste.⁊ tũc lʒ cõicet.qꝛ tñ nõ in crimine pro quo fuit excõicatus incidit tñ in minorẽ excommunicationẽ.vt in.c.nuper.de sen.excom.tene menti.

1. ☞ Sacerdos si probabiliter ignorat se suspẽsuʒ ⁊ celebrauerit:non incurrit irregularitatem.
2. Ignorãtia probabilis excusat aliquem:alias nõ:nec requiritur quod quis sit multum curiosus in sciẽdo:dummodo non sit nimis desidiosus.
3. Ignorantia crassa ⁊ supina que sint ⁊ quare dicantur.
Ignorantia crassa:⁊ supina ⁊ latissima culpa equiparantur scientie etiam in penis delictorum.
4. Ignorantia ab errore quomodo differat.
5. Excõicatio non dʒ ferri nõ ꝑmissa monitione:tñ lata tenet.
6. Rescriptum impetratum per excõmunicatum an saltẽ valeat post absolutionem.
7. Absolutio an possit fieri per epistolam.
8. Excommunicatus potest absolui morte quando apparent signa contritionis.
9. Excõicatus non potest allegare probabilem causam ignorantie si scit per famam se esse excõicatum.

1 **Apostolice.** †Qui probabiliter ignorat se suspẽsuʒ ⁊ celebrat: non efficitur irregularis:secus si non probabiliter.vel sic.Suspensus vel excommunicatus ignoranter celebrãdo nulla indiget dispensatione respectu irregularitatis.al's secus.secunda pars ibi:ceterum.¶ Casus literalis.Duo canonici prageñ.ecclesie pro prageñ.ecclesie ordinatione accesserunt ad sedem apostolicam.obiectũ fuit eis quod erãt suspensi vt sic repellerentur.ipsi volebãt probare sententias illas nullas esse ⁊ eis ignorantibus lataʒ fuisse.Papa relaxauit sentẽtias illas ad cautelã ne ordinatio ecclesie differret̃.sed qꝛ tp̃e suspẽsionis ignari celebrarũt diuina eos probabilis excusat ignorãtia si ṽo crassa aut supina aut erronea ignorãtia fuit ꝓpter qḋ indigebãt dispensatione papa dispẽsauit cum eis.Berñ. ¶ †Not.primo ex tex.qḋ nõ quelibet ignorantia excusat.sed probabilis tãtũ.⁊ dicũt doc.ꝙ non requirit̃ qḋ quis sit multũ curiosus in sciẽdo.dũmodo nõ sit nimis desidiosus.arg.l.nec supina.ff.de iur.⁊ fac.igno.¶ Secũdo no.ꝙ excõicatio nõ trahit secum executioneʒ respectu pene quo ad probabiliter ignorãtem. ¶ †Not.iij.qḋ ignorãtia crassa ⁊ supina dicitur qñ de facili potuit scire ⁊ non curauit indagare.sicut enĩ existens supinus põt videre q̃ ibi agunt̃ eleuãdo caput:⁊ crassus qñ respiceret̃ ad pedes leuãdo caput ita ⁊ similiter ille q potuit scire ⁊ non curauit[b] videt̃ esse in ignorãtia crassa et supina. Ignorantia crassa supina ⁊ latissima culpa equiparantur scientie ẽt in penis delictorũ.pro hoc est tex.in.c.j.in fi.de ordi.ab ep̃o qui renũ.episc.lʒ regulariter in delictis lata culpa non equiparetur dolo:de quo in.c.ij.de cõstit.tamen latissima culpa bene equiparatur vt hic.¶ †Item no.differentiã inter ignorantiam ⁊ errorem.nam ignorantia proprie est ignorare ea que quis scire debet:vt.xxxvij.dist.§.fi.⁊ melius diceret tex.nesciẽtia qꝛ ignorantia sonat in vitium quando scilicet quis ignorat que tenetur scire:sed nesciẽtia qñ quis ignorat ea que scire nõ tenet̃.Errare vero est vnum pro alio purtare.xxij.q.ij.in quib⁹.⁊.xxviij.dist.q̃uis.⁊ de his ꝑ glo.ff.de iur.⁊ fac.igno.super rubri.¶ †In glo.ij.ibi:absens ⁊ ignorãs[c] potest excõicari.sentit ergo glo.hic intelligendum hoc prius precedẽte monitione legitima:al's excõicatio est iniusta:lʒ liget vt no.ĩ.c.sacro.de sen.excõ.¶ †In ea.gl.ibi: audiet̃ per literas tales nisi post absolutionẽ ⁊c.sentit ergo glo.hic qḋ litere impetrate ꝑ excõicatum ignorãtem valeãt vt saltẽ post absolutionẽ audiat̃.cõtrariũ est verũ per.c.j.de rescri.lib.vj.vbi tex.loquit̃ indistincte.⁊ qḋ ibi not.Nec obs.iste tex.loquit̃ respectu pene imponẽde que non peccãti imponi nõ debet:vt in.c.ij.de cõsti.nõ aũt loquit̃ respectu validitatis actus.¶ †An autẽ possit quis absolui per epistolã ab excõicatione.vide glo.ij.q.iiij.c.quãto.⁊ quid de absente glo.⁊ ibi no.per archi.xj.q.iij.in.c.cũ aliquis.¶ †In ca.gl. ibi:absoluere debet post mortem.hoc intellige qñ in morte apparẽt signa contritionis illius delicti pro quo fuit excõicatus.arg.in.c.a nobis.ij.de sen.excom.⁊ ibi glo.⁊ no.gl.in c.cum non ab homine.eo.ti.nam excõicatio non infert̃ nisi propter cõtumaciam:vt in.c.nemo.xj.q.iij.¶ †Et in fi.glo. no.gl.quod sciẽs se excõicatum per famam nõ potest allegare probabilem ignorãtiam:vt in.c.illud.s.eo.

1. ☞ Excõicatus minori si celebret nõ efficitur irregularis: lʒ peccet:⁊ potest eligere.⁊ ea que sunt iurisditionis exercere ⁊ sacramẽta conferre:tamen non potest eligi.
2. Excõicatus excõicatione maiori celebrãdo diuina efficitur irregularis:adeo ꝙ ampli⁹ sine dispẽsatiõe celebrare nõ p̃t.
Excõicatio minor quomodo differat ⁊ quare.
3. Collatio bñficij facta excommunicato etiam minori excommunicatione non valet.
4. Suspẽsio quid sit:⁊ quotuplex sit:⁊ quis sit eius effect⁹.maxime circa irregularitatem incurrendam.
5. Sacerdos notorie fornicator si celebrauerit an incurrat irregularitatem.
6. Constitutus in peccato mortali an possit eligi in prelatum.
7. Suspensus ab officio:censetur etiam suspensus a iurisditione.
8. Clericus criminosus non est suspensus a collatione sacramentorum.

d 1 **SI celebrat.** [d]†Excõicatus minori celebrans non est irregularis sed peccat ⁊ potest eligere ⁊ ea que sunt iurisditionis exercere:sed non eligi:⁊ si confert sacramẽta:lʒ peccet tamen collatio tenet ⁊ suum habet effectum. h.d.Hec decretalis est quo ad materiam suam solẽnior ⁊ famosior qualibet alia.nam infinita iura sunt loquẽtia de excommunicatione maiori que infertur ab homine.vt in.c.si quem.de sentẽ.excommu.sed de minori que infertur a iure: vt in.c.nuper.de sentẽtia excommu.sunt iura paucissima et aperte non prouidentia sicut hoc capitulum.Et hec decret. potest sic diuidi.Primo tractat de validitate gestoruʒ circa spiritualia per excommunicatũ excommunicatiõe minori.

Sebasti.Sapia.

a ¶ Excõicatorũ. vide qḋ in fili no. lapus alle.lv.ici. quidã corã iudice col.iij.ṽs.itẽ si excõicat⁹.⁊ Henri. in.c.j.col.vj.vers. q̃ro an excõicat⁹.de rescrip.in.vj. Zacharias.

b ¶ Et nõ curauit. Adde Spe.in ti. de ꝯsti.in p̃n.⁊ in ti.de ẽpt.⁊ vẽdi.§.iij.ver.sed ĩ casu ⁊ ĩ quo differãt ignorãtia ⁊ error ꝙ tractat̃ in seq.nu.vide gl. ⁊ Bar.ĩ.l.de statu.ff.ḋ testa.⁊ in rubr.de iur.⁊ fac. igno.vbi etiaʒ in quo differat a dubitatione.de quo etiã vide Bal.ĩ.l. falsus.ĩ.j.q.C.de fur.⁊ in.l.manifestissime.e.t.⁊ spe. in titu.de pos.§. vij.ver.xij.

c ¶ Et ignorans. Adde ħ oĩno gl. in.c.q̃q̃.ij.q.vij. ⁊ glo.in.c.de manifesta.ij.q.j.⁊ gl. in ṽ.publica in.c. venerabilẽ.ḋ ele. Et facit qḋ not. idẽ do.Abb.ĩ.c. cũ desideres.circa fi.de sen.excõi.

d ¶ Si celebrat.ꝓ itellectu hui⁹ decre.vide oĩno cal. in repe.c.cũ excõmunicato.xj.qõ. iij.ĩ.q.ĩci.itẽ q̃ro an participium ⁊ se.q.an si suspensus a beneficio celebrat sit irregularis.⁊ vide glos.in c.si is cui.de elec. in.vj.⁊ ꝑ gl.⁊ oĩno Jo.de imo.super ea.ĩ cle.qñ in ṽ.suspẽsus a bñficio.de vi.⁊ hone. cle.Itẽ suspẽsus a ꝑtãte vocis dãde ⁊ eligẽdi possit in eadẽ ecclesia eligi per Imo.in cle.vt hi qui circa prin.de eta.⁊ q̃li. Itẽ adde qḋ clericus notorius fornicator cũ sit a iure suspensus si celebrat efficit̃ irregularis ꝓm do. Ant.post vinc.j. c.sicut in fi.de coha.cle.⁊ mu.q ita dicit tex.in fi.cap.c.si celebrat.

Secũdo ibi:si tamen tractat de his que geruntur ad cõmodũ eius passiue. Tertio tractat de gestis ab eo actiue in aliũ sacramẽtãdo ibi peccat aũt. Ulti. quãdam limitationẽ submittit: ibi dũmodo. ¶ Casus literalis: Aliqs participauit excõicato in locutione vel oratione ⁊ sic incidit in minorem excõicationẽ. cõsueuit dubitari de tali vtrũ si celebraret tpe talis excõicatiõis esset regularis. Rñ. pa. ꝙ lꝫ grauiter peccet celebrãdo nõ tñ est irregularis ⁊ eligere põt ⁊ alia q̃ iurisditionis existũt exercere. tñ si talis sciẽter electus fuerit talis electio est reprobãda ꝓ eo ꝙ eligit̃ ad susceptionẽ eoꝝ a quorũ ꝑceptione priuat⁹ est ꝑ sanctos patres. ¶ Peccat. Dicitur ꝙ talis excõicat⁹ peccat celebrãdo: vñ poterat forte aliquis dubitare: vtrũ sacramẽta ab eo collata habeãt effectũ. Dicit papa ꝙ sacramẽta illa nõ carẽt virtutis effectu lꝫ ille peccet cõferẽdo: ⁊ reddit̃ rõ cũ ille videat̃ remot⁹ a collatiõe sacramẽtoꝝ sed a participatiõe q̃ ꝯstitit in sola ꝑceptione: ⁊ hec vã sunt dũmodo nõ ingerat se ꝑtinaciter cõioni excõicatorũ in cõtẽptũ ecclesie cõtra prohibitionẽ sui supioris. qͦ si post admonitionẽ legitimã fecerit dꝫ excõicari ⁊ si postea celebrat sacr̃a ab eo collata virtutis carebũt effectu ⁊ priuat⁹ erit electiõe ⁊ iurisditiõe. Ber. ¶ Not. j. ex tex. † ꝙ lꝫ excõicatus maiori excõicatiõe celebrãdo diuina efficiat̃ irregularis q: ampli⁹ sine dispẽsatione diuina exercere nõ põt. vt in. c. j. de sen. excõ. li. vj. ⁊ in. c. cũ eterni. de re iudi. eo. lib. ⁊. xj. q. iij. si qs eps. cũ seq. tñ excõicatus minori excõicatiõe nõ incurrit irregularitatẽ [a] celebrãdo. Et est rõ differẽtie: q: excõicatio maior includit suspẽsionẽ ordinũ. vñ celebrãdo attẽtat officia sibi iterdicta sed excõicatio minor nõ inducit suspẽsionẽ ordinũ vel officij. sꝫ tñ ꝓuat participatione sacr̃orũ: vt in. c. a nobis. de sen. excõ. ⁊ iõ celebrãdo nõ attẽtat sibi officiũ interdictũ: sꝫ q: participat ex sacramẽtis exercẽdo offm̃ iõ peccat sed nõ efficit̃ irregularis. ⁊ ex his habes rõnẽ decidẽdi ĩ ꝓncipio decre. ⁊ duas drĩas inter excõicationẽ maiorẽ ⁊ minorẽ: q: excõicatio maior priuat participatione sacramẽtorũ ⁊ cõione fideliũ. ⁊ suspẽdit ab ordine: sed excõicatio minor nõ priuat cõione fideliũ. sed tñ participatione sacramẽtoꝝ. Scda drĩa respectu effect⁹ ĩ q: excõicat⁹ maiori efficit̃ irregularis celebrãdo: sec⁹ ĩ minori. ¶ Scdo not. qͦ ea q̃ sunt iurisditiõis actiue põt exercere excõicat⁹ minori. ⁊ rõ est q: act⁹ iurisditionalis est qd extrinsecũ a participatione sacramẽtoꝝ qua sola excõicat⁹ ꝓuat⁹ est. ¶ † Tertio no. vnũ effectũ excõicationis minoris: nã reddit ipm̃ excõicatũ inhabilẽ ad bñficiũ ꝯsequẽdũ: adeo ꝙ ipsa electio ꝑ quã initiat̃ matrimoniũ spũale de eo fcm̃ nõ vꝫ. vñ vt dicit Inn. nec dignitatẽ nec aliquẽ clericatũ excõicatus minori ꝯsequi põt. nisi prius ipm̃ peniteat ⁊ absoluat̃. rõ decidẽdi reddit̃ in lr̃a. q: excõicatio minor suspẽdit a participatione sacramẽtorum sed ille q eligit̃ vel promouet̃ ad aliqͦ bñficiũ principalr̃ eligit̃ vt exerceat se in sacramẽtis ecclesie: vñ cũ ille sit priuatus sacramẽtis eligi nõ põt. Ex quo infert̃ ꝙ ꝓhibito exercitio alicuius act⁹ prohibet̃ oẽ id quo peruenit̃ ad illũ actũ. l. oratio. ff. de spõ. Cui aũt cõpetat facultas absoluẽdi ab hac excõicatione minori dic vt in. c. nup. de sen. excom. ¶ No. in v̓s. peccat ⁊c. qͦ duplex est participiũ ĩ sacramẽtis. vnũ est actiuũ inquãtũ qs participat suscipiẽdo ea. aliud est passiuũ inquãtũ cõfert alijs: nã excõicatione minori ꝓhibet̃ participatio sacramẽtorũ ad cõmoditatẽ suã: non aũt inq̃tũ hec sacramẽta ꝯfert alijs: vel dic ⁊ meli⁹ ꝙ poti⁹ dr̃ agere qñ alijs ꝯfert: ⁊ illud est proprie participiũ actiuũ: passiuũ inq̃tũ sibipsi cõferunt̃: ⁊ ratio est: nã virt⁹ sacramẽti descẽdit a deo immediate in ipm̃ sacrm̃. vñ licite qs recipit sacramẽtum ab excõicato minori: sꝫ ipse peccat ꝯferẽdo: q: participat. ¶ Itẽ no. ꝙ cõicãs excõicato etiã in ꝯtẽptũ [b] superioris ⁊ ꝑtinaciter non incurrit excõicationem maiorẽ: sed bene debet excõicari maiori: vt in fi. an aũt peccet mortalr̃ dic vt plene no. in c. sacris. qͦ metus cau. ¶ † In glo. iij. in fi. circa hanc materiã capiẽdo veriores cõclusiones scribẽtiũ hic ⁊ alibi. sciẽdũ qͦ multiplex est suspensio a diuinis. nã quidã suspensi sunt a diuinis quo ad deũ tm̃ vt sunt ꝯstituti in peccato mortali q: peccato durante nõ debẽt se immiscere sacramẽtis participãdo: vt in. c. fi. de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ isti celebrando sꝫ oẽs non efficiũt irregulares: q: iure nõ cauet̃: vt in. c. is q. de sen. excõ. lib. vj. rõ est q: directe non est eis offm̃ interdictũ a iure lꝫ peccãt participãdo qdã sunt suspẽsi a deo ⁊ a cano. vt qñ canon suspẽdit quẽ propter peccatũ suũ. Quidã sunt suspẽsi a deo ⁊ ab hoĩe. vt qñ propter peccatũ hõ vt iudex suspendit quẽ. ⁊ istius suspẽsionis duplex est effectus vel spẽs nam quedã est suspẽsio minor ⁊ q̃dã maior. suspensio minor est illa q̃ priuat a participatiõe sacr̃orũ tm̃: vt est illa excõicatio minor que ꝯtrahit̃ ex participãte cũ excõicato minori. Idem esset si iudex excõicaret quẽ minori excõicatione: vt in. c. engeltrudã. iij. q. iiij. lꝫ illa non sit in vsu inquãtũ fert̃ ab hoĩe. Suspẽsio maior est qñ interdicit̃ officiũ seu exercitiũ ordinũ vt q: iudex vel canon propter peccatũ alicuius suspẽdit eũ ab officio suo. suspẽsus minori siue a canone siue ab hoĩe nõ incurrit irregularitatẽ celebrãdo per rationẽ supradictã ⁊ põt eligere ⁊ exercere ea q̃ sunt iurisditionis q: illa suspẽsio refert̃ ad participiũ sacramẽtorũ. De suspẽsione vero maiori aduerte q: quedã suspẽsio fit propter delictũ q̃dã propter defectũ quedã propter ĩfamiã. Suspẽsus maiori ꝓpter delictũ efficit̃ irregularis celebrãdo: q: exercet officiũ sibi ĩterdictũ. ⁊ iste est casus ĩ. d. c. j. de sen. excõ. li. vj. ⁊ in. d. c. cũ eterni. vbi ẽt ꝑ Io. an. ⁊ ista est cõis opi. ⁊ vera ꝯclusio. lꝫ qdã ꝯ. Suspẽsus vero ꝓpter defectũ puta q: erat illegitim⁹ vel q: patit̃ defectũ [c] in corpore propter quẽ ꝓhibet̃ ꝓmoueri ita celebrãdo nõ efficit̃ irregularis: sed peccat q: nõ est directo sibi interdicta executio officij: ⁊ iure nõ cauet̃ qͦ talis efficiatur irregularis. Suspẽsus vero propter infamiã si directe a superiore est sibi interdictũ officiũ [d] efficiat̃ irregularis celebrãdo. vt. d. c. j. sed si nõ directe vt q: in iure nõ dr̃ ꝙ notorie criminosi non debẽt celebrare ꝓpter infamiã ⁊ scandalũ qͦ orit̃ in populo: ⁊ iste sic celebrãdo nõ incurrit irregularitatẽ q: directe nõ est suspẽsus a iure vel ab hoĩe sed est quedã prohibitio propter scãdalũ euitãdum. ¶ † Ex his infert̃ ad qõnẽ nũquid notori⁹ fornicator celebrãs efficiat̃ irregularis. Inn. tenet hic qͦ nõ. idẽ in. c. sicut. de coha. cle. ⁊ mul. ⁊ ĩ c. tãta. j. de exces. pla. sed Host. ⁊ Io. and. ꝯtra. vt not. in. c. cũ eterni. ⁊. c. j. ꝑ alle. vñ tota difficultas ꝯsistit in vidẽdo an notori⁹ fornicator sit directe suspensus ab hoĩe vel a canone in penã: an sit illa suspẽsio indirecte: vt q: alij prohibẽtur audire ab eo diuina vt facilius resipiscat. ⁊ circa istũ articulũ dic plene vt dico in. c. vr̃a. de coha. cle. ⁊ mu. vbi ꝓpria materia. ¶ † Ex ꝑdictis infert̃ ad qõnem nũquid constitut⁹ in peccato [e] possit eligi in ꝑlatũ. ⁊ vr̃ ꝙ nõ: q: in eo subest ratio lr̃e: sicut in excõicato minori: nã est priuat⁹ participio sacramẽtorũ quo ad se: vt in. c. fi. de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ ita vr̃ concludere Inno. hic lꝫ in ꝯtrariũ facit tex. cũ gl. in. c. sicut de iureiu. ⁊ in c. archidiaconum. lxxxv. di. ⁊ satis puto posse distingui iter peccatũ graue ⁊ leue. vt primo casu impediat̃: scdo non: nam inuolut⁹ in pctõ minori seu leui de facili surgit non sic est in excõicato minori excõicatione. q: illud est vinculũ ꝯtrarium ab ecclesia ⁊ requirit̃ absolutio. ¶ † In gl. in verb. iurisditionẽ. ibi: tam ab officio q̃ a iurisditione. vult ergo ista gl. ꝙ suspẽsus ab officio nõ sit suspẽsus a iurisditione: quasi iurisditio sit qd separatũ ab officio. ar. in. c. trãsmissaꝫ. de elec. sed ꝯtrariũ cõiter tenet̃ in. c. cũ dilectus. de ꝯsue. habet. em̃ iurisditio connexitatẽ cum officio post collationẽ ordinis: vnde suspẽsus ab officio intelligitur suspẽsus ab omni iurisditione. nã illa competit ratione officij. ⁊ de hoc dic plene vt no. in. c. cũ dilectus. ¶ In glo. in ver. scienter. ibi: sed non credo: ⁊ hanc opi. teneas. nam ignorantia eligentium non debet prodesse excõicato. facit qͦ no. in. d. c. cũ dilectus. Et in fi. gl. contrarium communiter tenetur hic ⁊ in. d. c. cum in cunctis. licet enim eligẽdo scienter talem excommunicatũ peccent nõ tamen incurrunt penam illius. c. habet enim locum illa pena in casibus tantum ibi expressis. de quo plene per Ioã. and. in regula odia. de reg. iur. lib. vj. in mercu. ¶ In glo. in vers. dummodo. in fi. † ⁊ iste vltimus intellectus plus mihi placet: nã primus est nimis rigidus: cum regulariter criminosus non sit suspẽsus a collatione sacramentorum: vt in. c. fi. de coha. cleri. ⁊ mulie. nec alij prohibentur recipere sacramẽta a criminosis. vt in. c. vestra. de coha. cleri. ⁊ mu. vbi ponit̃ casus specialis. tene menti.

¶ De clerico non ordinato ministrante. Rubrica.

¶ Supra visum est de ordinatis celebrãtibus post officiuꝫ interdictum: competenti ordine nũc subnectitur de non ordinatis ministrantibus in ordine collato.

1 ☞ Clericus nõ ordinatus ministrans sacramenta pertinentia ad ordinatum deponitur adeo qͦ nunq̃ ordinabitur: ⁊ tenetur pena falsi.

Asserens se doctorem cum non sit: tenetur pena falsi.

Si quis. Breue est ⁊ sic summo. cleric⁹ ministrãs in pertinentibus ad ordinẽ quem non habet deponendus est: ⁊ ampli⁹ nõ ordinãdus. h. d. ¶ Casus lr̃alis. Querebat̃ de pena ministrãtis in pertinẽtibus ad ordinẽ quem nõ habet. cõsultus papa respondet quod si aliquis non ordinatus ita presumptuosus

---

a ¶ Irregularitatẽ. Sed tu vide archi. in. c. excõicatus. xj. qͦ. iij. vbi vr̃ dicere qͦ talis excõicat⁹ sit irregularis. Et dic ꝙ text. iste dũ dicit nulli notũ ⁊c. vult excludere qͦ sup hac irregularitate nõ req̃rit̃ dispẽsatio pape. ⁊ ideo dt̃ qͦ hoc casu eps poterit dispensare.
Sebasti. Sapia.

b ¶ In cõtẽptum. Adde inq̃tũ text. hic ꝓbat qͦ cõtẽpt⁹ aggrauat delictũ: plura q̃ adducit Feli. in. c. j. col. vj. v̓si. ali⁹ est casus. de ꝯsti. ⁊ ĩ c. ij. col. iij. de majo. ⁊ obe.

c ¶ Defectũ. Suspẽsus ab offõ ꝓpter defectũ si celebrat nõ est irregularis. Et idem firmat Do. in. c. apostolica. añ medi. lvj. disti. alleg. Inno. hic.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Officiũ. Uide ad hec mlt̃a ꝑ feli. in. c. apostolice col. viij. ꝯ. de exce.
Zacharias.

e ¶ In pctõ. Adde Archi. de petro. xlvj. dist. gl. eũdẽ archi. ⁊ oẽs doc. ⁊ maxie. d. Hem. ⁊ Cel. in apos. ad eũ in. c. q ĩ aliquo lj. di. ⁊. lxxxj. di. c. tantis. plenis. per Innoc. in. c. inter dilectos. et ibi ẽt Celsum in apost. ad eũ. nu. 3. ĩ apo. in v̓. in pctõ mortali. j. de exces. prelatorum.
Sebasti. Sapia.

e ¶ In pctõ. vide Card. in cle. vt hi q. qͦ. xviij. de eta. ⁊ quali. cum allegatis per Feli. in d. c. aplĩce. col. vj. de exceptio.

presumptuosus fuerit vt nulla necessitate tã~~q̃~~ esset ordinatus baptizauerit: aut aliqđ diuini officiũ exercuerit nõ ordinat⁹ ꝑpter suã ꝑsumptionẽ abijcit ab ecclesia ꝛ nunq̃ ordinet. Ber. ¶ † No. j. ꝙ nõ ordinat⁹ temere exercẽs officiũ spectãs ad ordinẽ quẽ nõ hʒ est deponẽd⁹: dic etiã qđ tenet pena falsi sicut nõ habẽs dignitatẽ ꝛ simulat se habere illaʒ ꝛ vtit illis insignijs: vt in. l. cos. ff. de fal. qđ facit ꝯtra eos q in remotis partib⁹ veniẽtes de studijs dicũt se esse doc. vbi nõ sunt tenent eũ pena falsi. ¶ Sed opp. ꝯtra tex. nã quotidie simplex clericus dicit epistolã. ꝛ tñ nõ est subdiaconus. Sol. ẽm Hos. dic istũ tex. intelligẽdum qđ in solẽni apparatu nõ subdiacon⁹ dicit epistolam vel nõ diaconus euãgeliũ vel nõ ꝑsbyter diceret missam: sec⁹ aũt qñ sine solẽnitate seu solẽni apparatu diceret nõ subdiacon⁹ epistolã. ad ꝙ facit c. vt qsqs ꝑsbyter. de vi. ꝛ ho. cler. ¶ Ultimo q̃ro qđ intẽdit lra dũ dicit abijciat̃ de eccłia ꝛc. Hos. intelligit lrãm tripliciter. Primo qđ põt abijci per excõicationẽ prius precedente monitione. Secũdo qđ poterit priuari bñficio. Tertio qđ poterit deponi. ar. in. c. j. ꝛ. ij. j. tit. j. ꝛ iste vltimus intellect⁹ plus mihi placet propter id qđ sequitur in litera dum dicit qđ nunq̃ debet amplius ordinari. ꝛ tene menti.

☞ Dignitatẽ quam nõ habet si quis sibi ascribit punit qđ nunq̃ poterit cõsequi dictam dignitatem.

Homicida potest ab epõ dispensari.

Eps an possit dispensare cum illo qui cum nõ esset ordinatus administrauit diuina.

Ex literis. Diaconus missam celebrãs ad sacerdotiũ nõ promouet: ꝛ a diaconatu suspẽditur ad tps sed ĩ bñficio poterit cũ eo dispẽsari. Cõis diuisio. secũda ibi: con sultatiõi. ¶ Casus lrãlis. Quidã diaconus. J. noĩe anteq̃ esset in ꝑsbyterũ ordinatus missarũ solẽnia vsurpare ꝑsumpsit: q̃rit qđ iuris sit de illo. Rñ. papa. ꝙ ad officiũ sacerdotis nõ poterit promoueri: sʒ a diaconatu biẽnio vel triẽnio ẽm qđ iudici visum fuerit suspẽsus maneat: de bñficio autẽ poterit cũ eo misericorditer agi ne sustẽtatione priuatus ad seculi negotia in cleri opprobriũ reuertat. vt aũt cũ eo securius dispenset sibi cõdigna penitẽtia imponat. vtilius tñ faceret si ad vitã monastica se trãsferret. Ber. ¶ † No. j. ex tex. penã exercẽtis spectãtia ad dignitatẽ quam nõ habet: nam nunq̃ ampli⁹ debet illam dignitatẽ cõsequi. imo puniri qđ circa aliã dignitatẽ habitã. ¶ † Scđo no. epʒ dispẽsare posse circa bñficiũ cũ eo q ministrauit nõ ordinatus ꝛ dicit Inno. ꝙ epõ quasi semp lʒ dispẽsare in beneficijs: nam dispẽsat cũ homicida: vt in. c. ij. de cle. pu. in duel. ꝛ in. c. studeat. l. dis. ¶ † In gl. in vẽ. hãc materiã. in fi. no. gl. ꝛ hãc opi. sequitur Host. hic. ꝛ Guil. in Spe. tit. de leg. §. nũc ostẽdẽdũ in versi. xviij. nam cũ nõ dispẽset cũ ordinato ministrãte post suspensionem: vt no. in. c. clerici. s. tit. proxi. fortius nõ debet posse dispẽsare cũ nõ ordinato ministrãte q vsurpauit sibi officiũ. Inn. in. c. dilectus. de tẽp. or. simplr dixit ponẽdo casus in quibus eps dispensat: ꝛ dicit epm posse dispensare cum nõ ordinato ministrãte per hoc. c. Sed potest intelligi dictum Inno. qđ dispẽset circa beneficium: ꝛ vt non priuetur diaconatu prout intelligitur iste tex. nõ autem vt dispẽset circa susceptionem maiorum ordinuʒ. nã nõ ordinatus celebrãs debet abijci ab ecclesia: ꝛ nũq̃ ordinari: vt. s. c. proxi. Sed in isto. c. nõ abijcitur. vñ intelligo hoc dictum dispẽsatiue: quia dispẽsabitur circa diaconatum ꝛ circa bñficium. Item eps nõ dispensat nisi in casibus iure expressis: vt in. d. c. cum dilectus. Sed iste casus nõ est iure expressus nisi circa beneficium ꝛ ordinem quem habebat. ergo ꝛ in alijs secus est ꝛc.

¶ De clerico per saltum promoto. Rubrica.

¶ Quia interdũ nõ ordinati ministrãt interdum prepostere ꝛ per saltum promouẽtur merito post rub. precedẽtem sequitur ista rubrica. ꝛ de materia rubrice plene habet. lij. di. in. c. ꝙ incipit solicitudo ꝛ ibi optima gl.

1 ☞ Assertio bonorũ virorum inducit probabile dubiuʒ.

2 Sacramẽtũ qđ de necessitate dʒ cõferri si dubitat an interuenerit: debet ad cautelam cõferri: ꝛ confertur: vt. j. nu. 6.

3 Ordo sacer habet annexum votum continentie.

Renuntiare non potest rei quam quis ignorat.

Minor nõ potest se obligare ante pubertatem voto continentie sed alijs votis sic si est doli capax.

4 Presbyter potest quis fieri ante collationem minorum ordinum.

5 Episcopus potest quis fieri ante collationem ordinis presbyteralis.

Tue litere. Qui ignoranter ꝛ per saltum de subdiacona tu fit presbyter post pñiam in diaconũ ordinatur: ꝛ postea põt secũ in sacerdotio dispẽsare. h. d. Cõmunis diuisio. scđa ibi mãdamus. ¶ Casus literalis. Quidã subdiaconus. P. noĩe diaconat⁹ ordine ꝑtermisso fecit se in presbyterũ ordinari: ꝛ postmodũ in secreto confessus fuit epõ suo se nescire si res taliter se hẽret. lʒ ex quo boni viri hoc asserebãt inter quos fuerat cõuersatus credebat assertioni eorum: cũ tũc tẽporis quo ordines inferiores susceperat esset intra annos discretionis cõstitut⁹. Quesiuit eps a papa qđ esset de eo agẽdũ. vñ papa ei mãdat quatenus cõdignã pñiam pro hmõi negligentia imponat: qua peracta ipsum in diaconuʒ ordinare ꝑcuret: q̃ nõ intelligit iteratũ qđ nescit esse factũ ꝛ ita de misericordia pmittat eũ ministrare in ordine sacerdotis. Ber. ¶ No. ꝙ tʒ ordinũ collatio ꝑpostere facta licet fieri nõ debeat. ꝛ transgrediẽti sit pena imponẽda. facit. c. solicitudo. lij. di. ¶ † Scđo no. ꝙ assertio bonorũ virorũ inducit probabile dubiũ. ꝛ qđ sacramẽta debẽt cõferri vbi de collatiõe cõstat ꝑ assertionẽ eorũ: facit qđ not. in. c. illud. de cle. excõ. mi. ¶ † No. hic regulã qđ vbicũqʒ ꝓbabilr dubitat an sacramẽtũ qđ de necessitate debeat cõferri interuenit debet ad cautelã cõferri. facit. l. fi. C. de heredi. insti. vbi ille ignorabat nomẽ suũ. ꝛ illa fuit maxima ignorãtia. ꝛ sic hoc casu in hoc facto ignorantia est valde punibilis. concor. text. in. l. fi. ff. pro suo. ꝛ quod no. in. c. ab excõicato. de rescri. ¶ Ultimo no. ꝙ ordinat⁹ prepostere nõ põt sine dispensatione administrare in ordine sic suscepto. Et no. casum in quo pmittit epõ dispẽsatio. ¶ † In glo. ij. in fi. Innoc. in. c. vel si est compos. alleg. in gl. ꝛ Host. hic. tenet istũ non cõpelli ad seruandã cõtinentiã ex quo ꝯdicit añ aduẽtũ pubertatis intra triduũ. ar. in. c. ad nostrã. de reg. ꝛ vide ꝑ doc. in. c. cum olim. de cleri. coniu. vbi dicũt ꝙ ordo sacerdotij habet annexũ votũ castitatis. nã si exꝑsse nõ põt se obligare añ pubertatẽ voto cõtinẽtie. vt. xx. q. j. fortius nõ põt tacite suscipiẽdo sacrũ ordinẽ: sed glo. j. q. j. pueri tenet doli capacem obligari. Archi. ibi post Hug. tʒ qđ aut ille adueniẽte pubertate vult tenere clericatũ: ꝛ gaudere priuilegio clericali cũ tũc tenet continere: al's secus: ꝛ hoc etiam credo fuisse de mẽte Inn. ꝛ Hoff. ꝛ hãc opi. approbo. ꝙ q̃ eñ doli capax possit obligari in alijs votis: vt no. Inn. in. c. scripture. de voto. sec⁹ tñ in voto cõtinentie q̃ cũ añ pubertatẽ nõ habeat ꝑtatẽ coeũdi ꝛ ignoret qđ sit ꝯtinere nõ pñt renũtiare ei qđ nescit. Nec ob. qđ dr qđ ordo hʒ votũ cõtinẽtie annexũ. q̃ illud verũ si aliud nõ ipedit sʒ hic defect⁹ etatis ꝯdicit voto ꝯtinẽtie tacite ꝙ oriebatur ex susceptiõe ordinis sacri. ¶ † In gl. fi. in fi. duo vidẽda sunt. Primo nunqđ teneat collatio ꝑsbyterat⁹ vel alteri⁹ sacri ordinis pri⁹ minorib⁹ ordinib⁹ nõ receptis. Scđo nũ quid teneat collatio ordinis epãlis nõ ꝑcedente sacerdotio. Ad primũ cõiter tenet cũ glo. ꝙ tenet collatio lʒ nõ debeat exequi talẽ ordinẽ vt in lra: ꝛ ꝑ hoc facit ẽm Inn. q̃ in ꝑmitiua eccłia nõ erãt instituti minores ordines: ꝛ tñ erat sacerdotiũ. xxj. di. ĩ. §. j. ꝛ an sit de necessitate sacroꝝ ordinũ qđ qs pri⁹ habeat minores ordines. beat⁹ Tho. tractat ĩ. iiij. sen. q. xxiij. art. v. ꝛ breuiter ꝯcludit ꝙ nõ est de necessitate sacrorũ ordinũ qđ qs minores prius habeat ꝛ assignat rõneʒ q̃ ꝑtãtes sunt distincte ꝛ vna nõ reqrit alterã q̃ ꝑtãs minorũ ordinũ est separata a ꝑtãte sacramẽtorũ. Itẽ nõ est dubiuʒ qđ iferior ꝑtãs includat in supiori sicut sensus in intellectu ꝛ rõne. Itẽ ordo superiorũ ordinũ est a canone introduct⁹ vt in. c. de his. xxviij. dis. ꝛ. lxxvij. dist. c. j. ij. ꝛ. iij. ¶ † Quo ad scđʒ tenet cõiter cõtra gl. qđ tenet collatio ordinis epãlis. lʒ ordinat⁹ nõ sit sacerdos. qđ etiã tenet gl. in. c. solicitudo. lij. di. nã ꝑpostteratio in collatiõe ordinũ nõ vitiat: lʒ impediat executionẽ: nõ ob. c. ex lr̃is. alle. in gl. q̃ illud. c. loquit de executione ordinis epãlis: nõ aũt de impressione characterũ. i. qñ nõ sacerdos exeq nõ põt epãlẽ ordinẽ sʒ character bñ imprimit ex collatiõe ordinis epãlis sine sacerdotio. ¶ Extra glo. † quero qualiter ordinabit ille q ignorat an fuerit promotus in diaconatu. Sol. ordinabit cũ illa protestatione: si non es ordinatus te ordino ꝛc. prout fit in illo de quo ignoratur an fuerit baptizatus: vt no. in. c. ij. de bap.

¶ De eo qui furtiue ordinẽ recepit. Rubrica.

¶ Interdũ quis ordinat prepostere ꝛ per saltũ ꝛ de his. s. visum est. q̃nq; vero qs recepit ordinẽ furtiue. i. sine ordinatione ꝛ licẽtia superioris. ꝛ sine examinatione: vt quia ingerit se cum multitudine ordinãdorum ignorãte ordinatore ꝛ

Marginal notes: Sebasti. Sapia. ¶ De studijs. vide bar. in. l. reddatur. ꝛ. C. de ꝑfes. ꝛ medi. li. x. ꝛ Pet. de ancha. in. c. vt aplice. de ꝑui. in vj. cum allegatis per Feli. in. c. tertio loco. in princ. s. de proba. ¶ Pena falsi. vide pro hoc dicto Bar. in. d. l. eos q se. ꝛ bal. i. l. q sub pretextu. C. de sa. sanc. eccl. ꝛ Lap. ĩ alle. xvij. vbi pulchre loqt. ꝛ q̃ dixi ĩ. c. vt qsq;. õ vi. ꝛ ho. cle. An. barb. ¶ Utrũ aũt eps possit dispensare cũ clerico ad sacerdotiũ ꝑ saltuʒ ꝓmoto vide pla. alle. xxvij. Itẽ an ordiat⁹ ad aliqs ordines omisso psalmistatu sit et ad illum ordinandus. vide ꝑ Do. xxiiij. disti. c. psalmista. in vlt. col. post Inn. in. c. cũ ꝯtigat. de eta. ꝛ q̃ lita. nõ est necesse qđ reliq ordines iterent ibi: nõ debẽt iterari. ita no tãter õcidit Do. post Arch. ꝛ doc. xxxij. dist. in sum. in fi. ꝛ de illo articulo an eps possit dispẽsare cum clerico ꝑ saltũ ꝓmoto vide elegãtissime ꝑ Do. i. c. solicitudo. circa fi. lij. di. post. hos. in sum. de cleri. ꝑ sal. ꝓmo. §. fi. ĩ fi. ¶ Uidẽda sunt. Tu vide oĩno Do. q latissime ꝛ elegantissime istã materiã ꝓsequit in. c. sicut vniri. in ij. col. xl. dist. ¶ Communiter. Et hãc tʒ Do. i. c. illiteratos. in fin. xxxvj. di. õ quo vide ꝑ glo. ꝛ Arch. i. c. solicitudo. lij. di. ꝛ vid Inn. i. c. j. õ ꝑsby. nõ bap. q̃ pena sit puniendus ꝑ saltũ ꝓmotus ꝛ an sit ipo iure suspẽsus ab ordinib⁹: ꝛ an possit eligi ad dignitatẽ eccłiasticã et an postq̃ fuit ordinatus ad ordinẽ omissuʒ possit ad alios maiores

absq3 dispẽsatione promoueri. de his oibus vide oino p Do. post archi. in. c. sollicitudo. lij. dist.

de hoc nunc videndum est ad materiam. facit. c. salonitane. lxij. dist. ⁊ .lx. q. ij. lugdu.

1 ☞ Ordinatus sine examinatione ⁊ cõsensu superioris recipit veros ordines: tamen non habet eorum executionem sine dispensatione.

2 Archidiaconus venit appellatione prelatorum.

3 Monachus per ingressum religionis nõ liberatur a cõtractu vel delicto ante ingressum perpetrato.

4 Archidiaconus non potest regulariter excõicare.

VEniens. Qui furtiue recipit ordinē3 si contra hec facientes lata erat excõmunicatio sine dispensatione pape in sic suscepto ministrare vel ad superiorem ascẽdere nõ potest sed si excõicatio lata nõ erat eps̄ ⁊ abbas poterunt dispensare. hoc dicit. cum duobus seq. Prima pars narrat factum. secunda ibi: vnde ponitur responsio distinguens. ⁊ secunda subdiuidit̄. tertia ibi: si vero. ¶ Casus literalis. Clericus quidam. P. nomine accessit ad papam exponens eidem se furtiue diaconatus ordinem suscepisse. vnde mãdat papa ep̄o dioce. quod si non fuit ab ipso vel ab aliquo archidiaconorum suorum vel prelatorum sub interminatione anathematis prohibit⁹ condigna sibi imposita penitentia promoueat ipsum ad officium sacerdotis dispensatiue pro arbitrio suo nisi alia impediãt. si vero excommunicatio sup hoc facta fuit ip̄m moneat vt in aliquo monasterio seu canonia habitũ suscipiat regularē. ⁊ postꝙ ibi fuerit aliquãto t̄pe laudabiliter conuersatus poterit cũ illo misericorditer prouidere. alioquin nulla ratione papa permittat eum ad sacerdotiũ promoueri. Ber. ¶ † No. j. qđ furtiue ⁊ clandestine ordinatus sine examinatiõe ⁊ cõsensu superioris recipit verum ordinem: sed nõ habet executionem illius ordinis nisi ex dispensatione. ¶ Secũdo not. arg. ꝙ archidiaconus vel iferior prelat⁹ põt excõicationē promulgare ⁊ habet iurisditionē. de quo tñ dicendum vt no. in. c. archidiaconus. de off. arch. ⁊ in. c. ab ecclesiarũ. de offi. ord. ¶ † No. iij. arg. qđ appellatione prelatorũ continet̄ archidiaconus [a]: vt p̄t3 ibi: prelatorũ ⁊c. sed põt dici ꝙ papa hic hoc iõ exp̄ssit ad maiorē mẽtis claritatē. ¶ Not. quarto ꝙ sicut incidit in irregularitatē ministrãs post interdictum: ita suscipiens ordinem in excõmunicatione: ⁊ ista est ratio quare cũ ordinato post sentẽtiam excõicationis solus papa dispẽsat pro hoc. c. cũ illorũ. de sen. excõ. ¶ † Itẽ no. ꝙ l3 igressus religionis non tollat cõtractũ ⁊ irregularitatē ex proprio delicto: prebet tamē facilitatē dispensandi. de quo. s. de aposta. c. ij. ¶ Item no. casum in quo permittitur episcopo dispẽsatio ⁊ cõclude qđ aut excõicatio non erat lata: ⁊ tunc ep̄s potest dispensare iure suo cũ illo furtiue ordinato. si vero excõmunicatio erat lata: ⁊ tunc si intrat religionē põt ep̄s etiã iure suo dispensare. si vero manet in seculo. ⁊ tunc vt promoueat̄ ad maiorē ordinē cũ recepto solus papa dispensat idem f̄m Jo. an. in ordine furtiue recepto. sed in aliis prius habitis poterit ep̄s dispensare: ⁊ pro hoc facit iste tex. in fi. iuncto. c. seq. ¶ † In glo. ij. in fi. cõclude meli⁹ qđ de iure cõmuni archidiaconus excõmunicare non potest nec fundat intentionem suam nisi in duob⁹ que not. in. c. ad hec. in. §. in quadam. de offi. arch. In aliis vero si quid precipit archidiaconus, hoc facit de iure speciali. ⁊ cõmuniter officiũ archidiaconi consistit in consuetudine. ad hoc quod not. in. c. ij. j. tit. proxi. Excõicare vero nemo potest nisi sit iudex ecclesiasticus ⁊ habeat subditos. ad hoc. c. j. de senten. excõ. lib. vj. facit ad hoc. c. archidiacon⁹. de offi. archi. In glo. in vers. dispenses. in fi. oppo. glo. videt̄ magis cõmunis. ⁊ plus mihi placet vt tũc solus papa dispenset quando excõmunicatio erat promulgata in contrafacientem: q2 tũc iste ordinatus est irregularis: ⁊ intellige quod fuit excõmunicatio per alia verba ꝙ recitetur in tex. secus puto vbi fuisset facta prohibitio simpliciter sub pena excõmunicationis quia tũc cessat irregularitas. ¶ In glo. fi. ibi: non tuo iure ⁊c. vult ergo gloss. quod etiam cũ intrante religionē si possit episcopus dispensare cũ recipiente ordinem furtiue vel excommunicatio lata fuit. tamen videt̄ text. innuere oppositum sed pro dicto glo. facit tex. in. c. fi. j. eo. prope finem. Nec ob. c. ij. de aposta. dicit enim qđ ingressus religionis non tollit defectũ prouenientem ex proprio delicto. sed tribuit facilitatē dispensandi. ⁊ ita loquitur hic. si enim non intraret religionem papa non dispensaret cum isto licet posset ⁊c.

Zacharias.

a ¶ Cõtinet̄ archidiaconus. Adde Cardi. in cle. ij. §. olim. q. ix. đ sepul. eũdē in cle. j. de excess. p̄la. imo etiã quilibet habens dignitatē perpetuã appellatiõe p̄lati venit vt no. idē Card. in cle. j. q. j. de supplē. negli. p̄la. ⁊ Inn. i. c. de multa. s. de p̄bē. ✠ Sebasti. Sapia.

a ¶ Archidiaconus. Qui p̄prie dicant̄ p̄lati tradit Feli. i. c. ij. col. fi. versi. gloss. fi. s. de iudiciis.

b ¶ Posse adiuuare. vide Bald. ĩ. l. programa. C. cõmi. vel episto. vbi pulchre loq̄tur ⁊ gloss. c. ij. de cõsti. lib. vj. ⁊ Do. Pe. in. c. j. ĩ repe. Andre. Barba.

1 ☞ Ordines plures sacri citra quatuor minores non p̄nt eadem die conferri.

2 Dispensatio non cõceditur abbati vel inferiori prelato nisi in casibus a iure expressis.

CUm. H. lator. Summatum est. s. c. proximo p̄ma pars narrat factũ cui secũdo respondendo distinguit ibi: q2 vero. ¶ Casus literalis. Quidã. H. nomine accessit ad ep̄m t̄pe ordinationis: ⁊ idē ep̄s iuxta cõsuetudinem patrie contulit ei quatuor minores ordines quibus non cõtentus furtiue preter cõscientiam episcopi subdiaconatus ordinē3 suscepit. Postmodũ videns ꝙ male fecerat ad papam accessit rem sibi exponens. Quia ipse multu3 excessit. mandat papa dioce. episcopo vt eũ in minorib⁹ ordinib⁹ ministrare permittat. si vero domum religionis intrare voluerit: si al's dign⁹ fuerit abbas su⁹ si voluerit in aliis ordinibus cũ eo poterit dispensare. Ber. ¶ † Not. primo ꝙ quatuor minores ordines licite p̄nt eidem eadem die conferri sed subdiaconat⁹ vna cum minoribus ordinibus eodem die conferri non debet. de quo in. c. ij. s. de tempo. ordi. An aũt acolitatus ⁊ diaconatus possint conferri eodē die: ⁊ breuiter dic quod nõ: quia regulariter susceptio plurium ordinũ eodem die fieri non potest. fallit tamen in quatuor minoribus: vt in. d. c. iij. ⁊ c. dilectu. ⁊ c. literas. eodem titu. ¶ † Ultimo not. casum in quo abbas põt dispensare. sed regulariter est f̄m Innoc. ⁊ Hosti. ⁊ est communis opi. ꝙ abbas vel alius prelat⁹ inferior nunꝙ dispensat nisi in casib⁹ iure exp̄ssis. quia grauiora sunt reseruata episcopis. ad hec cle. j. de p̄ui. ⁊ c. at si clerici. §. de adul. de iu. vbi plene dico. et c. cũ ex eo. de ele. lib. vj. ⁊ hoc dictum tene perpetuo menti q2 est singulare. ¶ In glo. j. in fi. quidam tenent oppositũ: sed dic vt no. in. c. j. de temp. ord. vbi ponũtur opi. ⁊ propter difficultatem opinionum facta fuit hic mentio de cõsuetudine loci: vñ ad hec est iste tex. not. qđ vbi subest consuetudo loci possunt licite quatuor minores ordines cõferri. nam cõsuetudo interpretatur legem: vt in. c. cum dilectus. de consue. ⁊ in. l. si de interpretatione. ff. de legi.

1 ☞ Ordines sacri non p̄nt recipi ab alieno ep̄o: nisi obtenta licentia a proprio.

2 Episcopus põt adiuuare dispositionem canonis: qui dum simpliciter loquat̄: ipse potest imponere penam contrafacienti.

3 Ordines plures sacri nõ possunt eadem die vni conferri: tamen collati tenent: licet eorũ administratio sit prohibita. intellige vt. j. nu. 4. 5.

6 Notarius siue sacerdos qui semper pro talibus habiti sunt si moueatur questio qđ non sit notarius vel sacerdos quid agendum.

INnotuit. Summatum est. s. c. j. Communis diuisio. secunda ibi: cõsultationi. ¶ Casus literalis. Quidam clerici. H. nomine ⁊ duo alii cum literis episcopi sui accesserũt ab episcopũ seguntiñ. vt ordines reciperẽt ab eodē. Ep̄s dũ accederet ad ordinationē excõicauit quicũq3 se ad duos sacros ordines igereret. p̄dicti clerici nihilomin⁹ subdiaconatus: ⁊ diaconatus ordines susceperũt furtiue. queritur quid iuris de illis. Respõdet papa ꝙ illi de iuris rigore nõ debent in susceptis ministrare: sed si ad religionem voluerint se trãsferre peracta penitentia si laudabiliter ibi fuerint cõuersati: diocesanus illorũ cũ licẽtia pape cũ eis poterit dispensare: vt in susceptis ordinib⁹ ministrent. Bernar. ¶ † Not. j. ꝙ cleric⁹ vnius diocesis põt accedere ad ep̄m alteri⁹ dioce. ⁊ ab eo ordines recipere: s3 hoc intellige obtẽta prius licentia ab ep̄o proprio: al's ordinari non põt ab alieno ep̄o. ⁊ ordinat⁹ ⁊ ordinator punirent̄: vt in. c. j. ⁊ ij. ⁊ fi. de temp. ord. li. vj. ¶ † Secundo no. episcopum posse adiuuare [b] dispositionē canonis per appositionē pene. vnde si canõ aliqd prohibet penã nõ apponẽdo põt ep̄s per statutu3 suũ penam apponere: q2 tunc non derogat sed adiuuat dispositionem canonis. pro hoc. c. vt animarũ. de cõsti. lib. vj. ⁊ no. plene Jo. an. in. c. fi. de offi. archi. vide glo. in cle. ne romani. de elec. ¶ † Tertio no. ꝙ licet duo ordines simul cõferri nõ possunt: collatio tamē tenet sed executio interdicit̄: nõ ergo impedit impressionem characteris simulatio sic nec furtiua receptio. nec preposteratio sed oĩbus his casibus impeditur vt. s. tit. proxi. c. j. ¶ No. ꝙ recipiẽs ordinem in excõicatione nõ potest ministrare in ordine sic suscepto: etiam de licẽtia episcopi. ⁊ facit iste text. quod etiam cum intrante religionem non possit episcopus dispensare. nam hic mandatur vt faciat de licẽtia pape: ipse ergo de iure suo nõ potest. ¶ † In glo. in ver. ministrante ibi: quia cõtra sentẽtiam excommunicationis. ex hoc soluitur cõtrarium quod posset formari de. c. literas. de tẽp. ord. vbi dicitur recipiens simul duos ordines sacros suspẽditur tãtũ ab executione vltimi

ordinis

ordinis sic furtiue recepti.⁊ hic suspenditur ab omnibus ordinibꝰ.nā hic loquit̃ qñ excōicatio precessit:et sic iste effectus est irregularis:sed vbi excōicatio nō precessit habet locū ɔ̃trium.¶ †In glo.fi.ibi:cum de susceptis.Nam in prius susceptis potest eṗs suo iure dispēsare nisi precessisset excōicatio.vt.s̃.c.proxi.¶ †Extra glo.queritur qdā fuit habitu ꝓ pro sacerdote:nūc opponit̃ ꝙ non sit sacerdos:iste non potest aliter probare se esse sacerdotē:nungd sufficiat probare illā cōem reputationē:Inno.refert hic duas opi.ᵃ quidam eñ dicūt ꝙ sic:vt in.c.illud de ꝓ̃sump.⁊ eoꝝ que ibi no.Alij vero dicūt ꝙ aut eṗs mouet questionem.⁊ tūc iste debet probare se fuisse ordinatū aut opponit̃ ab alio.et tunc ꝓcedit alia opi.Host.distinguit inter factū antiquum ⁊ recēs:vt in antiquo ꝓcedat prima opi.⁊ in recenti procedat secunda.sed potest dici prout in simili no.Inn.in.c.veniēs.de verb.sig.lib.vj.vbi notabiliter dici qd̓ si mouet̃ questio de qualitate extrinseca inherēte persone puta qd̓ talis nō sit notariꝰ ꝙ aut est questio inter alios.⁊ tūc sufficit ꝓbare qd̓ ille cōiter habebat̃ pro notario.arg.in.l.barbarius.ff.de offic.presi.⁊.iij.q.vij.in.§.tria.aut est questio cuꝫ ipso notario vel presbytero.⁊ tūc satis potest distingui inter antiquū ⁊ recens:nam difficillimum esset ordinato iam sunt quadraginta anni elapsi q̃ forte ꝑdidit literas ordinationis sue probare euꝫ fuisset ordinatū.⁊ optime faciūt no.in simili in preall'.c.illud.⁊ per Host.in.c.inter quatuor.de cle.peregri.⁊ generaliter an ꝓ̃sumatur qualitas intrinseca vel extrinseca. not. Bar.in.l.sciendum.ff.de verb.obli.aliquid per Io.and.in.c.sicut.de re iudi.vbi posuit aliqua dicta Inno.hic.

¶ De excessibus prelatorum. Rubrica.

¶ Supra visum est de varijs delictis subditorū:sed ne prelati superbirent subijcit de exces.prela.vbi aliter ⁊ melius.s̃.visuꝫ est generaliter de varijs excessibus:tam prelatorum ꝙ̃ subditorū:nunc subijcit rubri. specialem de delictis ipsorum prelatorum.

☞ Episcopus dꝫ tractare sacerdotes non vt vasallos sed vt fratres.
Eṗs an possit excōicare ⁊ alia exercere iurisdictionalia sine cōsensu capituli.⁊ an possit predicta prescribere contra capitulum.
Excommunicationis sentētia potest ferri sine aliqua citatione licet ita lata sit iniusta.4.
Excommunicatio nunꝙ̃ fertur in penam.

Eruenit. Monet ꝑlatos abstinere a grauaminibꝰ subditoꝝ ⁊ aliqua enumerat:⁊ geminatā penā iponit ɔ̃ faciētibꝰ.scd̓a pars ibi: scituri.¶ Casus lr̃alis.Epi pbr̃os ⁊ alios clericos q̃si filios ⁊ fratres summa debēt charitate tractare:sꝫ ipsi ɔ̃triū faciebāt:qꝛ nisi ad volūtatē eoꝝ eis pecuniā soluerint diuinum officium interdicebant eisdem:vnde mandat papa episcopis quatenus in eos tallias ⁊ exactiones indebitas exercere nō presumāt nec decetero illos grauēt indebite vel tractēt inhoneste ⁊ sine cōsilio capituli sui ipsos suspēdere vel eoꝝ ecclesias interdicere nō presumant:neqꝫ duas quaꝝ vna sufficiat eos habere ꝑmittāt:nec aliquos excōicēt sine ordine iudiciario.scituri ꝙ si ɔ̃trafecerint papa eos taliter puniet ꝙ timore pene alij a similibꝰ abstinebūt.Ber.¶ †Not.j.ex tex. ꝙ pbr̃i tractādi sunt ꝑ eṗm vt filij seu fratres:non aūt vt vasalli.nam ⁊ ipsi pbr̃i sunt:lꝫ ꝓ bono publico habeāt illā preeminentiā:vide bonuꝫ tex.in.c.esto subiectus.xcv.distin.vnde dicit canon:qd̓ eṗs in quolibet loco sedens stare presbyterū corā se non patiatur.vt in.c.epus.ea.dist. ⁊ in.c.seq.vbi dicit̃ ꝙ in loco publico debet eṗs sedere in sublimiori loco:sed in camera dꝫ se reputare collegā sacerdotū:id est parem sacerdoti.¶ No.ij.regulā ꝙ epi nō possunt aliquam exactionē exercere in clericos nisi reperiat̃ iure vel cōsuetudine permissa.x.q.iij.qꝛ cognouimꝰ. xviij.q.ij.seruitium.⁊ in.c.cū apostolus.de censi.⁊ multas extorsionuꝫ species vide in cle.j.eo.tit.⁊ concor.tex.in.c.aduersus.de immuni.eccle. vbi exemplum de pharaone.¶ Item no.qd̓ pena imponitur ad duos effectus.s.vt delinquētes puniātur:⁊ vt ceteri metum habeant.cōcor. c.j.s̃.de male.¶ †In glo.in ver.capituli.in fi.Vult ergo hec glos.eṗm non posse aliquem excōicare nec suspendere nisi de consensu capituli. Doct.dicunt hic qd̓ in excōicatiōe nihil hic dicitur de ɔ̃sensu capituli. Itē in suspēsione dicunt text.debere intelligi qñ eṗs vellet suspendere ecclesiā vel pbr̃m in perpetuū vel ad longū tempus:vel qñ clerici sunt subiecti capitulo ex cōsuetudine.iuxta no.i.c.irrefragabili.§.excessus. de offi.ordi.vel quādo omnia cōmunia sunt episcopo ⁊ capitulo:alias autēꝫ episcopus solus potest suspēdere ⁊ excōmunicare.⁊ ita seruatur de cōsuetudine.Ego satis crederem in hoc distinguēdū ꝙ in casibus predictis requiratur cōsensus capituli:quia in arduis explicandis per episcopum requiritur cōsensus capituli.ᵇ iuxta no.per Inno.in.c.nouit.de his que fi.a prela.⁊ quod no.in cle.ij.de re.eccle.nō alie.quia episcopus de iure cōmuni etiā causam alicuius nō debet sine cōsensu capituli audire.vt in.c.nouit.⁊ in.c.quāto.de his que fi.a prela.⁊ in hoc casu posset procedere opi.glo.sed hodie episcopi prescripserūt iurisdictionalia cōtra capitula ⁊ valet talis cōsuetudo ⁊ ꝓ̃scriptio.vt in.c.iij. de cōsue.lib.vj.In quibusdā tamen non valet cōsuetudo.vt not.in.d. cle.ij.⁊ in.c.pastoralis.s̃.de dona.¶ In gl.in ver.iudiciario.ibi:si legitima admonitio fiat.Dic qd̓ etiam debet saluari ordo.de quo habetur hodie in.c.j.de sentē.excō. lib.vj.al's punitur vt ibi.¶ †Et no.hanc glo.in fi.Ex qua habes vnam specialitatem in excōmunicatione respectu aliarum sentētiarū vt valeat excōmunicatio lata siue citatione:lꝫ sit iniusta.⁊ satis ꝓbatur in.c.sacro.de sen.excō.⁊ no.ij.qō.j.i sum.sꝫ alie sentētie sunt ipso iure nulle.vt.iij.qō. ix.caueant.⁊.c.omnia.⁊.c.j.de cau.posses.⁊ ꝓpri. ⁊.c.j.de sen.excō.lib.vj.¶ †Et inquantū gl.dicit monitionem premittendam in suspēsiōe ⁊ excōicatione.Inn.hic ponit notabile verbū dicēs ꝙ aut suspensio fert̃ ꝓpter cōtumaciā:et procedit ista glo.aut fertur propter crimen ⁊ in penam et tunc nō requiritur aliqua monitio.sicut eñ alie pene ingerunt̃ sine monitione:ita ⁊ pena suspensionis.⁊ pro hoc adduco text.apertū i.c.latores de cleri.excō.mini.⁊ sic ꝰm predictā distinctionē debet intelligi.c.reprehensibilis.de app.vbi specifice dicitur ꝙ admonitio premittēda est.ratio diuersitatis inter suspensioneꝫ ⁊ excōicationē est quia excōicatio nunꝙ̃ fertur in penam:sed loco medicine vt ille inducatur ad satisfaciendū:nam eoipso ꝙ satisfacit reconciliatur deo:ergo nō debet amplius tenere excōicatio:sꝫ suspēsio potest fieri in penā:⁊ quantūcūqꝫ istū peniteat oportet tamen vt peragat penitentiam siue penā delicti. ⁊ hoc semper no.

1 ☞ Eṗs nō pōt vnam ecclesiam alteri subiectā a seruitio illius liberare.de quo.j.nu.3.
2 Clerici vniꝰ ecclesie possunt vigore cōsuetudinis prestare obsequium ⁊ reuerantiam inferiori ꝑlato citra episcopum.
4 Archidiaconus fundat quasi officium suū ⁊ cōsistit in consuetudinibus.

Hec. †Episcopi ecclesias archidiaconis subiectas ab eis liberare nō possunt.h.d.Vel generalius sic.Nō pōt eṗs sine causa ecclesiam alteri subiectam ab illius subiectiōe ⁊ obsequio liberare.Et secunda pars ibi:mādamus. ¶ Casus literalis.Quidam episcopus suffraganeus Cantuarieñ.archiepiscopi plures ecclesias cōstituit immunes a cōsuetudine ⁊ obsequio archidiaconorum ꝓpter ꝙ reditus eorum diminuebantur:peruenit hoc ad papaꝫ:vnde mādat archiepiscopo ꝓ̃dicto quatenus factum episcopi super hoc corrigat ⁊ emēdet.⁊ ita ꝓuideat ꝙ archidiaconis sua iura seruentur illesa in earuꝫ ecclesijs ⁊ ꝓ̃sbyteri illis debitam reuerantiam exhibeāt ⁊ honorem.B.¶ †No.j.ex tex.archidiaconū posse ex cōsuetudine acquirere seruitia ⁊ obsequia in alijs ecclesijs in suo archidiaconatu positis vel etiaꝫ alibi:⁊ sic valet cōsuetudo vt vna ecclesia prestet seruitium ⁊ obsequiuꝫ seu reuerētiā ⁊ honorē inferiori prelato citra eṗm.¶ Secūdo no.arg.ibi:consuetudine ⁊c.ꝙ de iure communi ecclesie non tenentur archidiaconis in aliquibꝰ obsequijs seu seruitijs.¶ †In gl.j.in fi.Hostiē. hic dicit ꝙ stāte dignitate nō pōt eṗs cum capitulo illius iura diminuere sede vacāte.sꝫ in toto potest supprimere illam dignitatem:et pro hac diffinitione Hosti.possunt adduci duo iura noua que multum faciūt vt in.c.j.de re.eccl.nō alie. lib.vj.⁊ cle.ij.eo.tit.Sed dic melius ꝙ aut dignitas seu ecclesia iferior nō vacat:aut sic.Primo casu pōt eṗs cum capitulo suo ex causa diminuere iura illius inferioris ⁊ attribuere alteri ecclesie: vt puta si vna abundat altera multum egeat:sed sine causa hoc facere non potest.hoc probatur in.d.c.j.Item potest in totum illaꝫ ecclesiā vnire alteri seu subijcere ex causa sed non preiudicat rectori viuēti:vt in.d.cle.ij.Si vero alia ecclesia vacat:⁊ tunc de vnione seu suppressione in totū.dic vt in.d.cle.ij.nam potest ipsam facere non obstāte vacatiōe sed diminuere ipsius iura nō potestᶜ non dato sibi defensore.vt in.d.c.j.Et quare potius sede vacāte permittit̃ suppressio ⁊ vnio i totum ꝙ̃ diminutio pro parte.vide bonam glo.in d.cle.ij.⁊ vide ad materiā gloss.an eṗs possit pri-

a ¶ Duas opini. Adde qd̓ Inno. in.c.j.de v̓.sig.li. vj. distinguit ꝙ aut mouet̃ qō inter alios:vtrū talis sit notariꝰ vel sacerdos.⁊ tūc ꝓbato qd̓ habeat̃ cōiter ꝓ notario sufficit sꝫ si ɔ̃ eū mouet̃ d̓ ea re qō adhuc subdistinguit qd̓ i fctō vel creato recēter ꝙ tūc debeat ordinationē ꝓbare ī antiquo secꝰ sꝫ ꝙ cōiter ꝓ tali haberet̃ ita ⁊ tenuit bar.i.l.actuarios. C.d̓ ac.⁊ nu.li.xij. ⁊ alex.ɔ̃s.cxxxviij. volu.i.¶ Utrū eṗs possit excōicare sine ɔ̃sensu capituli.⁊ vide Archi.in.c.is q.xv. q.viij.vbi dicit ꝙ si eṗs vult ꝑpetuo suspēdere ab officio vel bñficio nō dꝫ hoc facere sine cōsensu capituli. An aūt archieṗs solus possit excōicare eṗꝫ suffraganeū suū:vr̃ qd̓ sic: ꝑ tex.i.c.romana. de offi.ordi.li.vj. ex hoc expresse tꝫ Inn.in.c.graue. circa med.de ꝓ̃b. Sꝫ potes dicere ꝙ v̓bū solū positū ibi ꝑ Inn.intelligit̃ quo ad excludēdū numerū epoꝝ:nō quo ad excludēdū capituluꝫ suū.⁊ ad hoc vide bonū tex.in §.solus.xv.q.vij. Sebastia. Sapi.

b ¶ Cōsensus capituli.Vide Fel.in ca.causaꝫ.col.iij. vers.vbi materia est ardua.s̃.d̓ iudicijs.⁊ i.c.fi.§.is autē.co.iiij.versi. vtrū aūt sola.de offi.delega.

c ¶ Non pōt Vide glo.in.c.j.x.distin.et ibi Dñ.c. j.xxij.dist.in glos. Andre. Barba.

uilegium cõcedere vni ecclesie in preiudiciuz alterius qd plene no.p gl.ꝛ doc.in.c.cõstitutus.de reli.do. ¶ Et ex predictis infero ad intellectum huius.c.ꝙ si hic suffecisset causa liberandi has ecclesias iferiores ab obsequio archidiaconi ꝛ fuisset seruata forma que in alienatiõe seruari debet valuisset factum episcopi:vt in.d.cap.j.sed hic nulla causa videtur subsistere. ¶ †In glos.fi.ibi:potius ex cõsuetudine ꝙ iure iuuatur ꝛc.No.bñ glos.iũcto tex.ꝙ officiũ archidiaconi vt plurimũ consistit in cõsuetudinibus:et ita debet intelligi fere totus ti.de offi.archi.vt procedat fm locorũ cõsuetudinem:ꝛ dixi fere qꝛ de iure cõmuni fundat archidiaconus intentionẽ suã super duobus vcʒ super ordinatione clericorum ꝛ super institutiõe corporali vt ponat institutos in possessiõe.vt in c.ad hoc.§.in quadã.de offi.archi.vbi p Jo.and. plene tractatur. Abbas.

1 ☞ Habẽs ius conferendi beneficia nõ potest illa pro suo vsu retinere siue sibi conferre.2.

3 Custodia ecclesia vacante spectat ad illũ ad quẽ spectat eius collatio.

4 Conferẽs beneficium sibijpsi:perdit ius conferẽdi illud:ꝛ collatio spectat ad superiorem.

1 **Vaures.** † Archidiaconi ecclesias sibi subiectas ad suum vsum retinere nõ possunt.h.d.Uel generalius ꝛ sic.Habẽs subiectionem seu collationẽ beneficij illud p suo vsu retinere nõ potest seu sibi cõferre.h.d.prima pars narrat factũ.secunda prouidet ibi:mandamus. ¶ Casus literalis. Quidã archid.exonen.epi in ecclesijs que in suis archidiaconatibus vacabãt se autoritate ppria itrudere nõ verẽtur:ꝛ eas suis vsib⁹ deputabãt cũ psonas deberẽt instituere in eisdẽ.Peruenit hoc ad papã.vnde mandat epo exonen.quatenus illos q taliter occupant ecclesias vel detinẽt occupatas eccle.cẽ.cõpellat vt eas dimittãt ꝛ ordinet de psonis idoneis:pfatos vero archidiaconos p tãta psumptione puniat animaduersiõe cõdigna.Ber. ¶ Not.j.ex tex.qd a qs dicitur se intrudere[a] in ecclesiã qñ eã nõ cõsequitur ab habẽte potestatẽ cõferendi cõcor.c.ex fre-2 quẽtibus.de insti. ¶ †Scdo no.ꝙ habens ecclesiam sibi subiectam nõ põt illius ecclesie reditus sibi retinere sed debet illi ecclie de prelato puidere:qd pcedit etiã si bñficiũ sit manuale.vt i cle.qꝛ regulares.de supplẽ.negli.prela. ¶ Tertio no.ꝙ si archidiacon⁹ nõ confert ecclesiã sibi subiectam vel ꝯfert psone indigne:potestas ordinãdi deuol-3 uitur ad superiorẽ:scʒ ad epm. †Item gl.j.ibi sed si causa custodie ꝛc.aduerte:qꝛ si.gl.intellexit archidiaconũ posse habere custodiã ecclesie vacãtis sibi subiecte donec fuerit puisum de rectore bñ loquitur.nã ad illũ spectat ecclesie vacantis custodia ad quem spectat illius collatio.ad hoc gl.in.c.cũ vos.de offi.or.plene tetigi i.c.bone memorie.de ap.ꝛ p Jnn.in.c.vt nostrũ.vt ec.be.sed si.glos.intellexit qd custodia cuiuscũqʒ ecclesie vacãtis spectat ad archidiaconũ.de iure cõmuni male dixisset ꝛ esset ꝯ casuʒ.c.cũ venissent.de insti.ꝛ iõ itelligeꝛ primo modo. ¶ Et in fi.gl.dic ꝙ etiã si ecclia pleno iure esset subiecta archidiacono vel alij prelato nõ põt ille illã retinere:vt i preal.cle.qꝛ regulares.nisi esset de mẽsa sua.vide glo.in cle.j.de ex-4 ces.pla.in ver.si ad mẽsaʒ. ¶ †In glo.in versi.ordinãs ibi ad eoꝝ psentationẽ.hoc ideo forte dixit gl.qꝛ itellexit ꝙ hmõi ecclesie site i archidiaconatib⁹ istorum pertinerẽt ad presentationem archidiaconoꝝ ꝛ nõ ad collationẽ.sed tu potes dicere lati⁹ ꝙ aut iste ecclesie pertinebant ad collationẽ archidiaconorũ:ꝛ tũc si contulerũt ipsas sibijpsis incõtinẽti fuit deuoluta ptãs ꝯferẽdi in epm:qꝛ collatio fuit facta indigno.ꝛ eps tũc puidebit iure psentatione alicuius iure deuoluto:vt in cap.ꝙꝙ.de elec.li.vj.ꝛ in pal.cle.qꝛ regulares. aut retinuerũt in vsus suos:et tunc lapso tẽpore eis permisso ad retribuendũ eps cõfert solus iure deuoluto:vt in.c.ij.de ꝯces.pbẽ.aut spectabãt ecclie ad presentatio nẽ archidiaconorũ ꝛ tunc si lapsa sunt tpa prefixa ad presentãdũ eps prouidebit ar.in.c.qm̃.de iu.pa.sed si adhuc nõ est elapsum tps prefixum ad presentandũ ꝛ archidiaconus hmõi fruct⁹ tãꝙ suos dilapidaret:tũc posset habere locum gl.vt episcopus prouideat ad presentationem archidiaconoruʒ: vt vult gl.hic et Jnno. Abbas.

1 ☞ Sodomia quomodo puniatur de iure canonico tam perpetrata per clericos ꝙ laicos.

2 Sodomia est crimen ecclesiasticum.

3 Usura quare est potius crimen ecclesiasticum ꝙ furtum ꝛ rapina.

1 **Clerici.** †Cõtra naturã incontinẽtes si sunt clerici deponũtur ꝛ in monasterio detrudunt: si laici excõicant.scda pars ibi: si laici. b ¶ Casus literalis[b].Quidã clerici ꝛ laici laborabãt illo vitio sodomitarũ pter ꝙ ira dei venit i filios diffidẽtie:ꝛ qnqʒ ciuitates igne ꝯsumpsit. statuit lateran.cõci.vt qcũqʒ illo vitio deprehẽsi fuerint laborare:si clerici fuerĩt deijciant a clero vel ad agendũ penitentiã in monasterijs detrudantur:si laici fuerint excõicent ꝛ a cetu fidelium 2 excludant.Ber. ¶ †No.ex tex.ꝙ ecclesia hʒ iurisditionẽ in laicos q delinquũt ꝯ naturã.ꝛ sic habes vnũ casum valde gñalẽ in quo ecclia vẽdicat sibi iurisditionẽ in laicos.ex quo enim p hoc delicto eos excõicat manifeste colligit ꝙ hoc crimẽ est ecclesiasticũ.vt i.d.c.cũ sit gñale.de foro cõpe. do.Ant.intellexit ꝙ hoc crimẽ nõ erat eccliasticũ.sʒ iudex ecclesiastic⁹ [c] hic se impedit pter pseuerantiã in delicto:sed certe hoc dictũ nõ placet ꝛ esset diuinatio ad istũ tex.vñ dico qd qualitercunqʒ hoies peccent ꝯ naturã vel in actu venereo:vel adorãdo idola:vel alio modo contra naturã semp ecclesia põt iurisditionem suam exercere in laicos.ita qd erit crimẽ mixtũ seu mixti fori. de hoc sentit Jnno.in.c.super his.de vo.vbi dicit qd etiã cõtra infideles peccãtes cõtra naturã ecclesia iurisditioneʒ exercet.nã ꝛ deus puniuit. vt gene.xix.vbi plene habetur historia q̃ tãgit hoc capitulũ.Eodẽ modo põt ipse vicarius.nam ex hoc peccato leditur ipse deus qui est autor nature. 3 ¶ †Et p hãc rõnem sensit Joã.mona.in.c.j.de vsur.li.vj.ꝙ ideo ecclesia punit vsurarios et non fures seu latrones:qꝛ vsurarij delinquũt contra naturam facientes germinare pecuniam que naturaliter nõ germinat ꝛc.vt ibi. ¶ Sed opp.contra text.in fi.dũ dicit qd debent laici excõicari ꝛ a cetu fideliũ excludi.nã p excõicationẽ sunt a cetu fideliũ exclusi:vt in.c.cum excõicato.ꝛ.c.excõicatos.xj.qo.iij.ꝛ.c.a nobis de exceptio.So.exponitur fm Host.ꝛ pro idest.pro hoc.l.sepe.ff.de verbo.signi.vel cũ dicit excõicentur denotat penam spiritualem.cum dicit a cetu fideliũ ꝛc.notat penã capitalẽ que imponitur p iudicẽ secularem:sʒ certe de ista pena hic text.non videtur sensisse.arg. op.in.c.in archiepiscopatu.de rapto.ideo intellige primo modo.vel hoc dicit ad maiorẽ expressioneʒ:ꝛ vt etiã de facto excludantur a cetu fidelelium licet non obseruetur. Abbas.

1 ☞ Priuilegiatus non debet parere suo superiori contra tenorem sui priuilegij.

2 Priuilegium libertatis vel immunitatis potest cõcedi per papam ecclesijs etiam in preiudicium episcopi.

3 Priuilegia ecclesiastica violãs dicitur venire cõtra libertatem ecclesiasticam.

1 **Sane si episcopi.** † Si a priuilegiatʒ aliqd petitur ꝯ tenorẽ priuilegij licite denegatur.h.d.Uł sic.Subdit⁹ nõ tenetur parere superiori aliqd exigenti vel d precipienti ꝯtra tenorẽ sui priuilegij [d].hoc dicit. ¶ Casus literalis.Querebatur de pena petẽtis aliquid a priuilegiatis contra priuilegij tenorẽ. Consultus papa respõdet qd epi aliqd ab abbatibus preter debitã obedientiã non exigãt contra libertatẽ huic ordini cõcessam.si aũt ampli⁹ exegerint liberum sit abbatib⁹ huius ordinis autoritate

Sebasti. Sapia.

a ¶ Intrudere.Intrusus qs dicatur vide Fel.i.c.i nostra.colũ.ix.versi.quot modis.š.d rescri.ꝛ i.c.veniẽs ṽ.no.ꝙ intrusus š.de accu.

b ¶ De ista decre.posset dici vt dicit Bar.in.l.cum vir nubit in femină.C.d adul.vbi dicit qd illa lex nõ cõsueuit legi.qꝛ de ea loqui nõ est honestũ.ꝛ vid qd de isto pctõ luxurie ꝯ naturam scribit late sanct⁹ Tho.i.ij.ij.q.xliiij.articu.penul. et vltimo.et vide pulchre text.in.c.adulterij malũ.ꝛ l.c.flagitia.xxxij.q.vij.ꝛ quod no.gl.in.c.extraordinaria.xxxv.q.iij.ꝛ tex.cũ gl.in ṽsi.sodomita.c.oẽs causatiões.xxxij.q.vij.ꝛ qd no.Jnno.ꝛ ibi late scripsi post eũ in.c.j.de adul.ꝛ vid tex.isti.de publ.iu.§.item.l.iu.d adul.ꝛ in.l.cũ vir.C.de adult.ꝛ text.ibi ꝛ Ang.i aut.vt nõ lux.ꝯ naturã col.vj. Item apud siculos multũ frequẽtatur hoc vitiũ sodomie.tex.est in.c.i archipa tu.de rap.qd aũt sit de anglicis.vide pulchruʒ text.i.c.si gẽs anglorũ lvj.di.Sʒ siculi respondent ad tex.in.d.c.i archiepiscopatu ꝙ ibi nõ dicitur ꝙ siculi facerẽt sed saraceni compellebant siculos ad patiẽdũ scelus illud.Iteʒ de vitio isto sodomitico loqtur text.in.c.vt clericoruʒ mores.d vi.ꝛ ho.cle.Itẽ add ꝙ sodomita non põt postulare p alio.ita dicit Arch.in §.tria.ṽ.infames iij.q.viij.silr econtra masculus muliebria passus p alio postulare nõ põt.tex.i.l.j.§.remouet.ff.de postu.et in.d.§.tria ṽ.infamet.Et add de ꝙ absolutio a pctõ cõtra naturã est de reseruatis epo vt dicit Spe.in aureo repto.i ti.d pe.ꝛ remis.§.sequitur.i pnc.vlt.col.Itẽ adde ꝙ vitiũ sodomitico ipedit ordinis executionẽ et post actã pniã vt no.do.Anto.i.c.nisi cũ pdẽ.circa si prin.de renun.Itẽ dicit philosoph⁹.ij.ethi.quẽ refert.s.Tho.in iiij.senten.dis.lxj.q.j.artic.iiij.post mediũ.ꝙ luxuria ꝯtra naturã non est humana: sed bestialis.

c ¶ Utrum iudex ecclesiastic⁹ possit cognoscere de vitio sodomie.ꝛ de hoc etiã vide per do.Abb.in.c.in archiepiscopatu de raptori.

Zacharias.

d ¶ Cõtra tenorẽ sui priuilegij.Ego limito hoc dictũ esse verũ nisi talis superior eẽt is q ꝯcessisset priuilegiũ.vt no.Bald.in.l.si cui.paulo post pn.C.de nõ nu.pe.põderãdo text.in.l.amicissimos.§.lucius.ff.de excu.tu.ꝛ bar.in alle.§.luci⁹ ṽ.itẽ põt ex isto i lectu.Nico.de neapo.Itẽ Bart.in l.petẽde.ver.qro dr hic.C.de tẽpo.in itc.rest.ꝛ paul.de ca.ꝯsi.cccviij.i cipiẽ.vt bñ attingatur circa fi.

ritate apostolica denegare illud qd̄ petit. Ber. ¶ † No. i. ex tex. ꝙ in priuilegio libertatis seu prestātis aliquā immunitatem ecclesijs inferioribus non intelligit excepta autoritas epōrum: imo epi tenētur illas immunitates ⁊ libertates cōseruare. Et sic no. papā posse in preiudiciū epōrum ecclesias inferiores priuilegiare. ad hoc quod no. in. c. cōstitutis. de reli. domi. ¶ † No. ibi: contra libertatem ecclesie ⁊c. quod violās priuilegia ecclesie dicit venire cōtra libertatem ecclesie. ⁊ facit ad illam materiam qn̄ statuta laicorum dicant venire contra libertatē ecclesiasticam.[a] de quo per Inno. in. c. nouerint. de sen. excō. per Bart. in aut. cassa. C. de sacrosan. eccle. ¶ In gl. fi. ibi: autoritate hui⁹ canonis. Gof. dicit ꝙ imo etiā autoritate ꝓpria ex quo vigore priuilegij nō tenetur. ad hoc. c. quia. x. q. iij. vel potest ſm eū dici aliquid vt afferat hoc. c. qd̄ aut superior nō est in possessione eius qd̄ petit ⁊ subditus propria autoritate illud denegare potest. ⁊ ita loquitur. c. quis. Aut erat in possessione. ⁊ tūc ꝓcedat iste tex: vt autoritas apostolica denegat. nam autoritate propria nō posset subditus superiorē suum priuare. ar. in. c. cum inferior. de maio. ⁊ obe. tene menti.

Illud etiam. Ponit penā vicariorū qui ad vēdicādas prelaturas se erigūt cōtra prelatos. h. d. Vel aliter: ⁊ sic. Vicarius ecclesie vsurpās sibi ipsius ecclesie personatū cōtra prestitū iuramentum: ad officij sui executionem admitti non dꝫ. ¶ Casus literalis. Aliqui sunt ꝯstituti vicarij in ecclesijs autoritate epōꝝ qui obligati sunt ꝑsonis ecclesiarū fide ⁊ sacramēto: vicarij isti se in superbiā erigētes falso assumebant sibi nomē personatus cōtra fidē ⁊ iuramentū statuit Alexā. qd̄ si super hoc in iure cōfessi fuerint vel cōuicti decetero in eodē episcopatu ad executionē sui officij nullatenus admittantur. Ber. ¶ Et ex predictis ⁊ ex tex. no. penā illorum qui in beneficijs mutuāt sibi causam possidendi. ¶ Oppo. cōtra tex. nam videtur ꝙ cū isti vicarij essent periuri ⁊ infames. vt in. l. si quis maior. C. de trāsac. ⁊ in. c. querelam. de iureiu. non debēt amplius admitti ad executionē officij nec in eodem episcopatu nec in alio: qꝛ periuri sunt infames. vt in. c. ꝑuenit. ꝟ. de fideiusso. Sol. doc. fatent cōtrariū: ⁊ ad literā supplent: maxime quia pena imposita hic habet locum vbiqꝫ: scꝫ in hoc episcopatu ⁊ in alijs.

1 ☞ Excōmunicatio lata cōtra subditum quia non paret contra priuilegium sibi concessum non valet. ⁊ nu. 2.

Sententia notorie iniusta est nulla.

Cum ad quorūdam. Sn̄ia excōicationis lata ꝯ subditum denegātē procurationem exactā vltra numerū concilij Lateran̄. nō tꝫ. h. d. Vel generali⁹: ⁊ sic. † Excōicatio lata ꝯ subditū qꝛ nō paret: cōtra priuilegiū sibi a superiore cōcessū nō tenet. h. d. Scd̄a ibi: ideoqꝫ. ¶ Casus literalis. Statutū fuit in Lateran̄. cōcilio ꝙ ꝑlati eccl'iarū cū visitāt ecclesias suas certū numerū equorum ⁊ personarū debēt habere: sed quidā prelati hoc nō seruabāt: quidā prelati ecclesiarū quarūdā petierunt a dn̄o papa sibi super hoc prouideri. vnde papa autoritate ap̄lica indulget istis vt si ecclesiarum prelati numerū euectionis ⁊ ꝑsonarū in Lateran̄. cōcilio ꝯstitutū excesserint cū eorū ecclesias visitauerint liberū sit eis autoritate apostolica denegare si ꝓcurationē pro pluribus postulauerint: ⁊ si ꝑlati ꝓpter hoc in ecclesijs illorū vel clericos aliquam sn̄iam tulerint papa decernit ipsam nō valere. Ber. ¶ No. i. arg. ex tex. ꝙ prelat⁹ visitādo licite excedit numerū personarū cōtētarū in cōcilio Lateran̄. dūmodo ꝓ illis ꝓcurationē nō exposcat. Itē no. hāc ꝯstitutionē habere locū siue excedat numerū euictionū siue personarū. ⁊ aduerte qꝛ cōciliū Lateran̄. de quo in. c. cū apostolus. de cēsi. nō taxat numerū personarū: ſꝫ euictionū tantum: vt hic. etiā dicit de numero ꝑsonarū. vn̄ est dubiū quot debeāt esse ꝑsone pedites vltra eqtātes. ⁊ in hoc sunt varie opi. nā qdā dicūt ꝙ quot sūt sessores tot debēt esse famuli seu pedites sternētes equos. nā durū eēt ꝙ socij epōꝝ sternerēt sibi equos. Alij dicūt ꝙ trib⁹ equitaturis sufficit vnus famulus pedester. alij qd̄ duabus. pro hoc est tex. i. c. in singulis. de reg. Host. dicit ꝙ bene attēdēda est ꝯsuetudo regionis ⁊ status ꝑsonarū tn̄ salua interpretatione papali equū esset vt pro duabus equitaturis nō ducatur vltra vnū nec ꝓ tribus minus vno: vir tn̄ bonus seu

2 iudex in h̄ arbitrabitur. ¶ † In gl. ij. i fi. Host. tꝫ ꝙ hec sn̄ia de iure cōi sit nulla: quia in ea fuit exp̄ssus error dū dicit ep̄s: excōico te nisi me recipias cū tot equitaturis. ⁊ ꝓ hoc qd̄ de iure cōi ꝓcedat iste text. alleg. Jo. an. qꝛ alias esset superflua: cū nō appareat cui loquatur: ⁊ sic priuilegiū istud esset inutile. ⁊ ideo tene hāc lec. tāq̄ veriorē. et sic summaui siue error sit exp̄ssus in sn̄ia siue cōstat eum excōicari talis sn̄ia est ipso iure nulla. ad hoc. c. per tuas. de sent. excō. et qd̄ no. Inno. in. c. fraternitatis. de frigi. vbi no. dicit sn̄iam iniustā notorie esse nullā. qd̄ videtur ꝓbare tex. in. c. inter ceteras. de re iudi. ꝓ hoc facit qꝛ presumptio est illa q̄ cōseruat iniustā sn̄iam: sed vbi est notorietas iniustitie cessat ꝑsumptio: nec est presumēdū qd̄ iura q̄ innitūtur summe equitati voluerint defendere ⁊ dare robur notorie iniustitie.

1 ☞ Episcopatuū vnio vel subiectio pertinet ad solū papam: citra aliquorum consensum. ⁊ nu. 2.

2 Unio ecclesiarū potest fieri per epōs in suis diocesibus: nō tamen possunt hoc sine consensu capituli facere.

3 Prelat⁹ inferior an possit ecclesias sibi pleno iure subiectas vnire.

Prelatus inferior dicit habere iurisditionē episcopalem in ecclesijs sibi pleno iure subiectis.

4 Archiep̄s non potest aliquid attentare i diocesibus suffraganeorum nisi quatenus repeciat in iure expressum.

5 Legat⁹ de latere an possit vnire beneficia posita in sua legatione lꝫ in alterius diocesi.

6 Episcopus pōt vnire bn̄ficia posita in sua diocesi etiam ꝙ eorū collatio sit deuoluta ad papā propter eius negligentiam.

7 Episcopus an possit vnire certum beneficiū qd̄ papa sibi reseruauit.

Sicut vnire. Abb. subiectus epō monasteriū suū alteri subijcere vel vnire nō pōt sine cōsensu diocesani, etiā cum ꝯsensu metropolitani.[b] Vel generali⁹: ⁊ sic. Prelatus inferior citra ep̄m non pōt suam ecclesiā vel sibi subiectam alteri vnire sine epi ꝯsensu etiā metropolitani autoritate interueniēte. h. d. ⁊ est casus allegabilis. Diuiditur ꝓ̄nam primo ponit quandā consuetudinē. Secūdo narrat factū qd̄ informari mādat. ibi: eumqꝫ. Tertio soluit obstaculū. ibi: nō obstāte. ¶ Casus literalis. Prior Granden̄. monasterium suū ꝙ est in diocesi Faustini epi subiecit siue vniuit mōasterio ꝺ Accato sine cōsensu dioce. epi p̄dicti de cui⁹ autoritate id fieri debuisset assensu tamen archiepi interueniēte. ep̄s significauit hoc dn̄o pape petens vt sibi liceat reuocare ꝙ ille prior Granden̄. fecit eo incōsulto non obstante assensu vel cōfirmatiōe archiepiscopi quam interposuisse ꝓponit: quia archiepiscop⁹ in dioce. sui suffraganei sine ipsi⁹ assensu nihil disponere pōt contra canonicas sanctiones. ⁊ papa idem decernit irritandū: ⁊ ꝙ ep̄s id in irritum reuocare possit. primo illud ostēdit. sicut enim ad papā pertinet vnire ep̄atus ⁊ aliene potestati subijcere: ita ad epꝫ ꝑtinet vnio ⁊ subie-

1 ctio ecclesiaꝝ sue dioce. B. ¶ † No. i. ex tex. duos casus reseruatos soli summo pōtifici sicut vnio ⁊ subiectio ep̄atuū tanq̄ maxima causa solus ergo papa pōt duos ep̄atus vnire: vel vnū alteri subij-

2 cere. ¶ † Scd̄o no. alios duos casus reseruatos solis ep̄is ⁊ denegatos ceteris ꝑlatis inferiorib⁹ vt vnio ⁊ subiectio ecclesiarū īferioꝝ suorū diocesanorum[c] epi ergo ad similitudinē pape in suis diocesib⁹ possunt vnire[d] ecclesias sibi subiectas. Est tamen differētia quia papa potest vnire etiā sine causa ⁊ sine cōsensu canonicorū qd̄ nō posset facere ep̄s: vt est casus no. in. c. pastoralis. i fi. ꝟ.

3 de dona. ¶ † Et ꝑ hūc tex. dicūt hic doc. qd̄ quantūcunqꝫ prelatus inferior habeat ecclesias pleno iure sibi subiectas[e] tamē non potest vnā ecclesiā vnire vel vnā alteri subijcere: sed in hoc dicerem aliter ꝙ aut prelatus inferior vult potestate sua ordinaria a iure tributa hanc vnionē facere: ⁊ nō potest: quia ista tāq̄ grauiora solis epis reseruata sunt: vt hic hoc fallit vbi prelatus inferior hāc potestatē vniēdi ꝑscripserit. hoc eniꝫ ꝑscriptibile est cum iurisditionis. hoc enim voluit gloss. not. in clem̄. ne in agro. §. ad hec. de sta. reg. ⁊ facit qd̄ no. in cle. ij. de re. eccle. non alie. Aut iste prelatus vult hoc facere autoritate speciali: vt quia ꝑscripsit iurisditionē quasi episcopalem in illis ecclesijs ⁊ potest. argu. in. c. auditis. ⁊. c. cū olim. de ꝑscrip. nam ex quo habet quasi episcopalē iurisditionē ⁊ vnire est iurisditionis episcopalis: ergo vnire poterit: ⁊ circa hoc do regulā ꝙ oia ꝑtinētis ad iurisditionē ep̄alem possunt explicari per prelatum inferiorem habentē iurisditionē quasi episcopalē in loco. ad hoc gl. no. in cle. i. de re. eccle. non alie. not. Inn. in. c. ij. de transac. et Fede. consi. xxiiij. ⁊ ex hoc posset inferri dictum docto. precedēs non esse verū. nam vbi ecclesie pleno iure sunt subiecte prelato inferiori talis prelat⁹ dicitur ibi habere quasi iurisditionem episcopalē. ad hoc tex. cum ibi no. in. c. quoniā. ⁊ seq. ꝟ. de priuile. ⁊ in. c. vnico. de capel. mona. lib. vi. ⁊ hoc no.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Ecclesiasticā. Qn̄ statuta laicorum dicant venire cōtra libertatē ecclesiasticā declarat Fel. in. c. ecclesia sācte Marie. col. xxv. ꝟ. expedita. i. q. ij. ꝺ ꝯstitu. And. sicu. in ru. de re. eccl. nō alie. i. iij. dubio. ⁊ alex. in cōs. xxix. ici. statutis. in. ij. vol. cū duob⁹ seq. And. sicu. in cōsil. xxiij. inci. a ioue principiū. col. penul. in iij. vo. Jas. in. l. filiusfamilias. §. diui. co. xj. ff. de le. i.

b ¶ Consensu metropolitani. Ad notata in hac decreta. vide ꝑ do. Abb. in. c. consultationib⁹. de dona. Itē adde ꝙ reseruatio pape nō īpedit vnionē ordinarij: ſꝫ do. de Rota i antiqs deci. xij. Sꝫ ꝯ̄ Jnn̄ tꝫ Lap. all. xxvij. Itē bn̄ficiū vnitū nō dicitur nouum: ſꝫ dn̄os de Rota. deci. xlij.

c ¶ Diocesanoꝝ. Adde hic glo. in c. imperatorū. x. distin.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Unire. Adde ꝙ ep̄s pōt vnire beneficiū seculare monasterio monachorū ⁊ statuere ꝙ regat ꝑ monachos: ⁊ tale statutū opat dispensationē cū monachō vt possit regere bn̄ficiū: lꝫ al's ep̄s exp̄sse nō dispenset super hac trāslatione. ita tꝫ Rota in ti. de of. ord. deci. iij. in antiqs. refert Feli. in. c. in nr̄a. in vl. col. de rescrip.

e ¶ Subiectas. Ut dicit gl. in verbo ordinarios. in. d. cle. ne in agro. §. ad hoc. ⁊ idē dicit Archi. in. §. sicut duo ep̄atus. xvj. q. i. ⁊ Inno. hic i materia vniōis: vide elegās dictū Inn. in. c. pastoralis. de off. ord. vbi dicit ꝙ bona eccliastica vnita non possunt alienari ꝑ soluenais

debitis alterius ecclesie cui est vnita.⁊ vide omnino q̄ ibi addidi. Itez adde ꝙ eṗs nō pōt vnire eccl'ias sue diocesis sine cōsensu capituli.glo. j.in fi.⁊ ibi do. Ab.in.c.cū dilect⁹.qđ me.cā.sed tñ de hoc mihi vr̄ casus in.c.sicut duo eṗatus.xvj.qō.j. Itē pulchra dubia in materia vnionis. vide ꝑ Pet.de ancha.in cōsi.cviij.itē adde ꝙ falsitas cause non vitiat vnionē.sed collatiōez.vt dicūt do.de ro.in antiquis deci.cxciij. Itē ꝙ bñficiū vnitū nō pōt ꝑmutari ꝑ illuz q detinet etiā añq̄ vnio fortiat̃ effectū ẜm do.de ro.ī antiqs deci. clxxxv. Itē ad id ꝙ dixi de vnione facta ex falsa causa.vide do.de ro. deci.lvj.ī ordine meo nouis. Itez adde hic ꝙ vnio bñficioꝝ ꝑ̄scribit̃ ꝑ tātū tṗs cuius nō sit memoria ī ꝯ̄riū.ita notāter dñt do.de rot.in antiqs deci.xxiij. ⁊ in eisdē deci.ccxxvij.q̄ icipit.itez ꝙ vbi aliqs.⁊ all'. gl.in ver.ad mensam.i cle.frequēs ꝺ exces.ṗla.ꝺ quo vide oīno ꝑ Io. an.ī regula iuris que ꝯ̄ iura ī mercu.li.vj.⁊ in repertorio aureo in ṽ. nuꝑ.in vlti.q.vbi oīno vide qꝛ quedam alia allegat ⁊ ponit an ꝑ̄scribi possit minori tṗe ⁊ ꝙ ista vnio prescribat̃ spatio.xl. an.facit optīe qđ no. Inno.in.c.cū sup.circa med.de re.ecc.nō alie.vbi dicit̃ ꝙ res q̄ non erāt de mēsa possunt vniri mēse ecclesie ꝑ ꝑ̄scriptionē.xl.an.ꝑ ea que habent̃ i.c.cū de bñficio.de ṗbē.li. vj. Itē adde hic vnā.q.in materia vniōis quā ponit Old.cōsil.ccxxiij. vcz an possit fieri vnio de decem ecclesijs parochialibus.x.dignitatibus eccl'ie cathedralis.viđ Oldr. ꝯsi.cclx.cū tribus seq. Itē de ꝑtāte a papa ꝯcessa cuidā eṗo vniēdi mēse eccl'ie aliquā ecclesiā.vide Oldr. ꝯs.cclvij. Itē.c.se de vacāte pōt vnire eccl'ias dūmō nō ꝑiudicet iuri eṗali ẜm Inn.in cle.ne ī agro.i.x. col.ꝺ statu mon.

4 quia facit ad multa. ¶ † Ulti.no.hic regulam metropolitanū nihil autoritatis posse attentare in diocesi sui suffraganei nisi quatenus in iure reperiat̃ expressuz.facit.c.duo simul.⁊.c.pastoralis.⁊ quod ibi no.de offi.ord. ¶ In gl.in ver.autoritate nostra.in fi.⁊ ꝓ hoc facit quod ipse sol⁹ possit qñ ecclesie simul sunt in diocesi sua site.facit text. in.c.ij.de preca.⁊ in.c.episcopi.de rebus eccle.nō alie.facit qđ no.in.c.fi.de succes.ab intest.et ꝑ hac litera ibi:sicut iustum fuerit ⁊c.nō enim intendit 5 preiudicare iuri tertij. ¶ † Extra gl.queritur de q.quotidiana:hic dicitur qđ cum autoritate metropolitani nō possunt vniri ecclesie site in diocesi suffraganei.nunquid[a] hoc fieri possit autoritate legati.docto.antiqui non tetigerunt hoc dubiū ẜ3 moderniores vidētes multos variasse in ħ articulo.Frid.consil.cxc.dicit qđ cum casus esset de facto habito diligēti studio:et facta collatione cum multis iurisperitis ꝯsuluit qđ non ⁊ maxime si sint talia beneficia que nō spectant ad collationem legati ⁊ mouetur inter cetera qꝛ legat⁹ nō potest attētare id ꝑ ꝙ diminuunt̃ iura diocesanorum ⁊ inferatur eis perpetuū preiudicium. vt in.c.fi.de confir.vti.vel inuti.et hoc dicit sentire Inno.⁊ Host.ibi ⁊ hanc opin.Fride.sequitur do.Ant.in.d.c.sed nulla mētio ibi fit nec in cōsil. Frid.de.d.Spe.⁊ Io.an.in additio.nam Spec. in ti.ij.§.nunc ostendendū.ver.v.dicit sub dubio forte legatū hanc vnionē posse facere:et tradidit ibi regulam in verb.legatus.ꝙ oia que potest facere prelatus in diocesi sua sicut eṗs vel archieṗs pōt facere legatus in legatione sua.⁊ Ioā.an.in addi.in.d.ver.dicit hoc tenendū sine dubio forte ⁊ plus ibi dicit tenēdum legatuz posse vnire vnā ecclesiam mēse episcopali.licet eṗs hoc facere non possit.quod est valde notabile pro limitatiōe clemen.prime.de rebus eccle.nō alienan.hanc opinionē secuti sunt multi moderniores dicētes expressius ꝙ siue beneficia spectāt ad collationē legati siue nō:vt puta qꝛ sunt deuoluta ad papā ꝙ poterit ipse hanc vnionem facere:nā hic vnio respicit proprietatē bonorū.vnde l3 nō habeat ius 6 conferendi.h3 tñ ius vniendi. ¶ † Et ꝑ hāc rōnē infert̃ ad decisionem alterius q̄ōnis.Nunqđ episcopus possit vnire beneficia deuoluta ad papaz per eius negligētiā[b].⁊ concludendum est qđ sic. Quia licet respectu iuris conferendi quo ad titulum sit sibi sublata potestas prouidēdi:nō tamē respectu vniēdi ⁊ aliter ꝓuidendi de ipsis beneficijs.Nam propter negligētiā eṗi solum deuoluitur potestas ad superiorem respectu collationis quo ad titulum:sed vnio cōcernit proprietatem ipsius beneficij. Itē vnio fit ex causa adeo qđ causa nō subsistente vnio est nulla.vt no.domini de ro.deci.lv.⁊ no.in.d.cle.ij.⁊ sic nō est actus omnino voluntarius.Et per hoc corrobora decisionē prime.q.Nam cum legato sit permissum ius cōferendi ꝙ est volūtarium ius:fortius vniendi ꝙ est quasi necessariuz:nec per hoc ꝑiudicatur iuri episcoporum:quia habebūt ipsi alia iura diocesana in illis ecclesijs. Item ipsemet hoc debuisset facere.ad predicta facit cap.ij.de offic.leg.libr.vj. 7 ¶ † Et ex predictis infertur ad.q.papa reseruauit sibi certum beneficiū nunqđ episcopus possit illud vnire alteri.Et ꝯcludo quod in preiudiciuz reseruationis pape nō videtur hoc posse facere. Unde nō preiudicabit ei pro quo beneficium pa. reseruatur ar.in.c.vt nostrum.de ap.⁊.c.si eo tēpore.de ele.lib.vj.Ualebit tñ vnio ⁊ habebit effectū suū illo dimittēte beneficiū pro quo papa fecit reseruationem.Naz ⁊ ius prelati nō impedit vnionem sed sibi non preiudicatur.vt in.d.cle.ij. Ita dic ⁊ in reseruatione.Et hoc intellige quando reseruatio concernebat collationem respectu tituli:secus putarē si papa reseruasset certā ecclesiam sue dispositioni.Quia illud verbum est generale adeo qđ inferior nō poterit de ea disponere ar.in.c.vt nostrum.vt eccl.benefi. Abbas.

Item in materia vnionis.vide vnum consi.Ang.in consi.ccliij. Itez in ista materia vide aliqua pul.in reper.aureo in verbo:vnio.
a ¶ Utrū legat⁹ possit vnire bñficia ad collationē eṗi ꝑtinētia.⁊ de hoc vide ꝑ Inn.in cle.ne in agro.in.x.col.de sta.mo.⁊ vide oīno de hoc per d.Ant.in.c.fi.de ꝯfir.vti.vel inuti.⁊ adde ꝙ excellēs doctor.d. Ioā.de ana.ad hāc.q.all'. do.ꝺ ro.deci.xxviij.⁊ plene ī.c.fi. ꝺ ꝯfir.vti.vel inuti.an aūt legatus possit dismēbrare.ħ est diuidere eccl'ias vnitas.vide ꝑ do.ī.c.cenomanensem.vltra me.lxvj.disti.vbi post do.de ro.determinat ꝙ nō ⁊ recordor de hoc al's vidisse decisionē ī ordine meo nouissi.q̄ inci.itē ꝙ ī dismēbratiōe q̄ est.ccxxv.in ordine vt postea reperi. Itē ad.q.ħ positā p.d.Abb. vide deci.p.d.de rota deci.cxliiij.ī ordīe nouissimo.
Sebasti. Sapia.

1 ☞ Clericus qui de suo crimine publice gloriatur debet ab officio suspendi.
2 Confessio extraiudicialis de crimine non ꝓbat crimen sed est sufficiens indicium ad torturā.
Suspensus ab officio ⁊ beneficio simpliciter an dicatur̃ suspensus in perpetuū vel quomodo.

c

Quam sit graue[c].

1 † Cleric⁹ q de crimine publice gloriatur ꝓpter ꝙ scandalum secutū est ab officio ⁊ beneficio suspenditur: et ꝑ hoc cōmune summariū nimis restringit̃ sensus litere:qꝛ videtur̃ exponere scandalum qđ videtur cōtra principiū.c.⁊ ideo simpliciter potest sic summari.Suspendi debet clericus qui de suo crimine publice gloriat̃.h.d.secūda pars ibi:ideoq3. ¶ Casus literalis.Quidam diaconus.P.nomine publice cōfitebatur se carnaliter cognouisse vxorē cuiusdam sui conuincini siue parochiani: propter qđ vir ille remisit vxorem suam ad propriā domum significatum fuit hoc do.pa.vnde mādat cuidaz archieṗo quaten⁹ si constiterit de premissis:prefatum clericū ab officio ⁊ beneficio ap.ces.suspēdat: et virū illum compellat vt vxorem suam recipiat ⁊ maritali affectu petractet eandem.Ber. ¶ No.j.ex tex.delictum precedens aggrauari ex gloriatione subsequēti. ¶ Scđo no.qđ ipsa gloriatio delicti etiam si aliter nō constet de delicto est graue peccatum:iuxta illud psal.quid gloria- 2 ris in malitia ⁊c. ¶ † Tertio no.qđ etiā de iure canonico confessio facta extra iudiciū de crimine non probat ipsum delictū quo ad penam ordinariam ipsius delicti infligendam.nam si al's constitisset de delicto grauius iste fuisset punit⁹ ex quo constabat de eius confessione: vt in.c.cū non ab homine.de iud.iuncto cap.qualiter.ij.de accusa.sufficit tamen talis confessio ad suppo- d nendum confitentem torture[d]:vt est tex.ibi bar. in.l.capite quinto.ff.de adul.tenēt do.de ro.deci.clxiij.al's.cxxxiij.hoc tamen dictuz aliter limito in.c.at si clerici.de iudi.⁊ dic vt ibi. ¶ Ultimo not.quod ex sola cōfessiōe gloriantis de delicto non licet marito a se vxorem abijcere.nam nō valet cōfessio in preiudicium alterius:vt ī.c.primo de confes.⁊.c.significasti.de adul.⁊.l.fi.C.de accu. ¶ In gl.j.ibi alias nō fuisset suspensus ⁊c.glos. sentit hic vnam lec.ad istum tex.ẜm quā summat Ioā.and.ꝑ ꝓpter scandalum inde secutum:iste fuit punitus extraiudicialiter.nō autē quod per hanc confessionem constaret de delicto.qꝛ si constitisset acri⁹ fuisset punitus.sed vt.s̄.dixi:ista lectu.mihi nō placet:quia in prin.c.ponderat̃ grauitas delicti surgens ex gloriatione. Itez ẜ3 hāc lec.gl.sequeretur absurdum qđ de delicto gloriātis vnde scandalum non est secutum nulla pena poneretur. Innocen.tamen dicit hic istum puniri tanq̄ maledicum detractorem ⁊ leuem.quoꝝ quodlibet sufficit ad hanc penaz imponendam. non autem punitur de delicto cōfessato.qꝛ de eo non constabat. Idem videtur velle Host.dicens qđ hec decretalis imponit penam glorianti se de delicto.nam cum hoc delictum sit graue non debet remanere impunitū.vt.ī.c.vt fame.de sentē. excō.Non ob.⁊ hic non erat accusator qꝛ iste publice fuit confessus ⁊ euidentia facti non indiget accusatoribus vt in.c.euidentia.de accu.Conclude ergo ꝙ ꝯfessio facta extra iudiciuz de crimine regulariter non probat delictum vt de eo possit iste puniri.sed si transit ad aliā speciē delicti tunc punitur de illo delicto nouiter accusato ex glorificatione

b ¶ Negligētiā.vide ꝑ pe.de anc.ī.c.ij.ne sede vacā.et imo.in.c.j.e.ti.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Quā sit graue. vide ad istū text. Abb.ī.c. olim.ex lr̄is.s̄.de rescrip.
Zacharias.
d ¶ Torture.Tu viđ plenis.ꝺ hoc qđ no.ī apos. ad istū ī.c.oli.nu.ix.ī ver.subijci torture.vbi do cautelā ad euadēdū ꝯfessum extraiudicialiter crimen a tortura.s̄.vbi ēt Fe. co.ij.ṽsi.ij.nisi reuocet.s̄.ꝺ res.no. ēt in apo.ad istū in.c.de hoc.nu.7. in apo.ī ṽ.ad supponēdum torture.s̄.de simo.
Sebasti. Sapia.
d ¶ Torture.Uiđ Ang.are.ī tract. malefi.in ṽbo fama publica.ṽsi.q̄ro an vnum iudiciū ⁊ in verbo cōparent dicti inqsiti ⁊ negāt totū. colū.j.⁊ in verbo nec nō ad denuntiationē.ver.quero an ꝯfessio.fel. in.c.de hoc.s̄.de simo.Ro.in cōs. vij.incip.visis necessarijs.⁊ in ꝯsil. iiij.inci.quedam mulier.

a ¶ Episcop⁹. Dicit Bal.in.l.cūctos populos.in vlt.col.C.de sum.tri. ꝙ si qs est suspectus de fuga nō est necesse qꝺ peremptorium veniat in eius notitiā.ꝛ idē dicit Sali.in.l.absentes.in v̄.tertio quero.de accusa.

b ¶ Famulus cuiusdā. Utrum videaꝛ mādasse qui dixit seruo nō reuertaris ad me nisi facias qꝺ sentiam nouum.ꝛ illā decisionē Bar.in.d.l. si qs mihi bona. sequiꝛ Bal. Ange. Jo.de imo.et Mod.ibi. Pau. de cast.in ꝯs.cclx. inc.videꝛ ꝑ predicta. Ang.de are. in tract.malefi.in versi. semproniū mādatorē.in.xxi. qō.ꝛ Pe.de anc. hic:qui ad istam qōnē pōderauit istuz tex.quē etiā allꝫ.ad hoc Jo.de ana.in ꝯsi.lix.ici. visa inqsitiōe formata per magnificū dn̄m capitaneū florētinū ꝛc. forti⁹ per illū tex. sing.i.d.c.fi.extendit predictā deci. Bar.do.Mat.d mathesi.in nota. clxxxviij.qꝺ etiaz procedat qn̄ dn̄s ꝓferēs talia verba exꝑsse ihibuisset ne occideret: qꝛ vulnera nō possunt fieri ad mensurā. Bal.in.l.nō ideo.i.xviij.q.C.de acc.ꝛ illa decisio Bart.ab oīb⁹ approbaꝛ.ꝛ illaz ibi limitāt Rap.cuma.ꝛ Lud.ro. nisi offēsa fuisset illata dn̄o nō cuz ferro sꝫ cū alapa vel cū pugno:qꝛ dn̄s vtēs illis verbis erga famulū facias ꝙ sentiam nouū de tali itelligereꝛ mandasse de sili vindicta cū alapa vel cum pugno:ꝛ ideo si tūc famulus occideret nō teneretur dn̄s: per no.i.l.j.C.vn̄ vi. Scd̄o limita ꝑdictā decisionē Bar.vt ꝓcedat:et sit vera in terminis in qbus loquiꝛ Bart. scꝫ in tali famulo in quo nō poterat eadē alia verisimilis interpretatio:quā homicidij cōmittēdi.sed si talia verba:facias quod sentiam nouū de tali essent prolata ad talem personam in qua verisimiliter posset cadere alius sensus tunc stareꝛ interpretationi domini:puta si iniuriat⁹ diceret ꝓcuratori suo vel alicui aduocato facias qꝺ sentiam nouuz de tali.ita probaꝛ ex doc.no. Bal.in.l.j.C.de ser.fugi. Tertio limita deci. Bar.vt nō procedat quādo dictus passus iniuriā diceret famulo ꝙ acciperet vnuz bastonum ꝛ faceret qꝺ sentiret nouum nam ex genere instrumēti ꝙ verisimiliter non est aptū ad mortem inferēdā dominus nō teneret dato etiam ꝙ cum illo bastono eum occideret.ita sing.inquit Bal.in.l.cuz mādati.circa fi.C.mād.ita sing.limitās.d.c.fin.de homi.et facit quod signāter dicit idem Bal.in.d.l.si quis mihi bona.§.si coram.vbi limitando.d.c.fi.dicit nō procedere quando mādasset ꝙ percuteret alapa vel ligno ꝛ ille ferro percuteret.facit etiā bene doc.eiusdē Bal.in.l.non ideo in penul.col.ad fi.C.de accu.vbi querit an mandans teneaꝛ in delictis si mādatarius excessit mandatū.ꝛ dicit distinguēdo vt vbi ꝑ cū ꝛ sequiꝛ Ang.de are.i.d.ver.semproniū.in.xviij.qō. Quarto not.limi. idem Bal.in.l.si literas.ad fi.C.manda.nisi famulus repudiasset cōmissionez patroni dato ꝙ postea iuerit ꝛ secutū fuerit homicidiū. qd autē esset si famulus a ꝓncipio acceptasset mandatū sꝫ postea repudiato mādato deliquisset: an dn̄s tunc teneatur: vide no. bal.i.d.l.j.C.de ser.fugiti. i ij.col.ad fin.post Inn.i.c.ad audientiā.ꝭ.d homi.ꝛ pūct⁹ stat i eo ꝙ mandatū semp ꝓsumiꝛ durare: et ei⁹ vigore homicidiū fieri nisi dn̄s exꝑsse reuocasset ꝛ reuocationē iti met mandatario vt notā.declarat Bar.in.l.nō solū §.si mādato.ff.de iiu. Quito mirabiliter limita qꝺ ad h vt illa decis. Bar.ꝓcedat req riꝛ ꝙ tria copulatiue ꝯcurrāt. primo ꝙ precederet inimicitia capitalis inter dn̄m ꝛ illuz iniuriantē. secūdo ꝙ dn̄s secrete mandauerit famulo ad aurē.tertio ꝙ incōtinēti ꝯsecutū fuerit homicidiū: alꝭ vbi vnū ex istis cessaret nō haberet locū illa deci. Bar. dato qꝺ famulus aut domestic⁹ aut amic⁹ homicidiū ꝑpetrauerit.ita ē de mente Bal.in d.l.j.C.de ser.fugi.i.iij.col.in v̄s.ꝛ reprobaꝛ mādatum ꝛc.ita intelligiꝛ not.ꝑ barto. in.d.l.si qs mihi bona.§.fi.iunctis no.per bart.in.l. si ventri.§.fi.ff.de his q̄ in frau.cre.ꝛ ita exꝑsse ꝛ ad literā pōderat ꝛ firmat Jo.de ana. in.d.ꝯsi.lix.in.iij. col. Sexto mirabiliter limitat illā deci. Bar.do. Alexan.de imo.in ꝯsi. dcxj.inci.quoniam abunde.in.ij.col.vt procedat quādo dn̄s receperat iniuriam illicite:vnde tūc illa verba domini facias qꝺ sentiā noua de tali importāt qꝺ sicut iniuriam illicite receperat.ita videꝛ pariter mandasse famulo ꝙ illū illicite aut vulneraret aut occideret:eo quia qualitas precedētis iniurie arguit qualis fuerit anim⁹ domini i sequētib⁹ ar.d.l.si ventri.§.fi.ꝛ qꝺ in fi.deci.declarat bal.in.l.si prediū.in vlt.col. C.de edil.act.ista sic recollegi sub dn̄o meo do. Jas.de mayno dū legeret dictam.l.j.

c ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Punitus. Per illā decisionē dicit bal.i.l.multum.col.ij.C.si qs alte.vel sibi.ꝙ si inter Titiū ꝛ Martinū fuit tractatum de occidēdo Seium per ipsum Titiū:presumiꝛ ꝙ Titius Seiuz interfecerit: si reperiatur occisus.quod sequitur Allexā.in ꝯsi.j.inci.viso processu.col.fi.in.iij.vol.

...ficatione sua vt est delictū glorificatiōis de malo et ex his habet penam istius delicti gloriantis.

3 ¶ Sed quero vltra alios † nunqd iste remanebit suspēsus in perpetuū.ꝛ sic generaliter potest queri vbicūqꝫ a iure aliquis suspendiꝛ simpliciter ab officio ꝛ bn̄ficio. Inno.in.c.ij.de solu.sentit qꝺ sicut in excōicatione canonis absolutio cōceditur episcopo si papa sibi nō reseruat:ita est in suspensione. Cōtrarium sentit gloss.in.c.cupiētes in.§. ceterum.ꝛ ver.suspensos.de elec.lib.vj. sed dic vt no.glos.in cle.j.de hereti.in ver.excōicationis.qꝺ aut suspensio est ad tēpus.ꝛ tunc inferior nō potest relaxare:aut simpliciter sine prefinitiōe tēporis:ꝛ hoc pōt sicut in excōicatione.ꝛ dic latius vt no.ibi.glo.que est sing.

1 ☞ Eṗs prestans causam directe vel indirecte homicidio:priuaꝛ ab officio sacerdotali et ab administratione episcopatus.

2 Irregularitatē nō incurrit clericus si presentiaz suam exhibuit alicui homicidio.

Episcopus vel alter prelatus habens iurisdictionem temporalem non debet prestare presentiam suam quando fit iustitia corporalis:ex eo quia videtur prestare opem: ꝛ ideo incurret irregularitatem.

3 Mandatum ad delictum inducitur per ista verba nunꝙ̄ reuertaris domum nisi aliud sentiam de te.

Mandans verberari aliquem:si sequatur mors tenetur de homicidio.

4 Episcopus potest quis fieri etiaz ante acceptatū ordinem presbyteralem.

5 Irregularitatem an quis incurrat ꝑ ista verba: talis meretur decapitari ob crimen qꝺ cōmisit.

1 **Ex literis.** † Episcopus[a] cui⁹ autoritate homicidium cōmissuz est a ministerio altaris ꝛ officio pontificalis ꝛ eṗatus administratione deponitur. Uel sic. Episcopus ꝓstās causam directe vel indirecte homicidio committendo eo commisso priuari debet officio pontificali ꝛ sacerdotali:et ab administratiōe episcopatus remoueri. Uel tertio:ꝛ breuius. Clericus autoritatem vel consiliū directe vel indirecte homicidio prestans irregularis efficitur.h.d. Prima pars narrat factū. Secūda diffiniendo cōmittit ibi:nos autez. ¶ Casus literalis. Quidam visitatores in Lombardia accesserūt ad ecclesiā Albigañ.vt in ea visitatiōis officium exercerent. episcopus Albigañ.inter cetera que ꝓposita fuerāt contra ipsum cōfessus fuit qꝺ cum quidā in villa quadā que ad eius iurisdictionē spectat infamareꝛ de furto:ꝛ ipse fur hoc negaret offerens ꝙ cādentis ferri iudicio se purgaret:et si deficeret suspendereꝛ.episcopus quesiuit a iudice deputato ab ipso ad maleficia puniēda quid sibi super hoc videretur:iudex rn̄det vt fieret sicut fur dixerat. tandem ferrum candēs in ipsius ꝓsentia est allatum:quod cum fur illud accepisset cōbustus est: iudex pauefactus cōsuluit eṗm qd sibi sup hoc esset agendū:ꝛ ipse rn̄dit ꝙ si fur euaderet malū esset:ꝛ sic episcopus ꝛ iudex villam illam exeūtes in eorum presentia ille fur est suspensus: tn̄ episcopus ipse dicebat in eius excusationē se talib⁹ verbis vsum fuisse:auditis quātus est rumor populi:ꝛ omnes dicunt malum est si sic euaserit impunitus:his auditis ꝛ redactis in scriptis inquisitores ipsum eṗm cum literis suis dictā confessionē continētib⁹ remiserūt ad papam: sed ipse nihil super his ꝓposuit corā papa nec literas inquisitorū ostendit:ipse tamē dicebat se illa pape presentasse:imo statim cum alter de ꝑdictis inquisitoribus ad apostolicam sedē accessit qui rem ꝑ ordinem dn̄o pape exposuit. Idem episcop⁹ de curia recessit ꝛ perquisitus non potuit inueniri: dominus papa his omnib⁹ auditis ꝑ dictuz inquisitorem ꝛ per literas inquisitoꝝ qꝛ idem eṗs non solum in iudicio ferri candētis verumetiā in furis suspendio multum excessit: cum his nō tm̄ autoritatē prestitit:sed etiā presentiam suam exhibuit corporalē:ipsum reputauit indignū ministerio altaris.ꝛ qꝛ pontificale officiū sine ministerio altaris exerceri non pōt mādat dictis visitatoribus quatenus moneāt eūdez vt eṗatui cedat alioquin remoueāt ab ecclesia Albigañ.ꝛ ei dē ecclesie faciāt de ꝑsona idonea prouideri. B.

2 ¶ † No.j.ex tex.qꝺ eṗs habēs iurisditionē temporalē in loco nō debet presentiā suam exhibere cum iustitia corporalis exhibeꝛ:alꝭ incidit i irregularitatē si inde sequiꝛ mors vel mēbri mutilatio videꝛ enim prestare operaz ipsi homicidio:et ideo irregularitatem incurrit.l.dist.si qs viduā.ꝛ in.c.sicut dignū in.§.clericos.ꝭ.de homi.secus dic in alio nō habēte iurisdictionē temporalem: lꝫ enim presentiam suā exhibeat vbi talia exercētur nō tamen efficitur irregularis: sed grauiter peccat:quia facit cōtra.c.sentētiā.ne cle.vel mona.de quo ibi no.ꝛ intellige ꝛ limita istuz textū. ¶ Secūdo not.ꝙ indiciū seu purgatio cū ferro calido seu aqua calida est reprobata ꝑ hoc.ꝭ.de purga. vul. per totū. Nā per eam tentatur deus quia agitur vt deus miraculose ostēdat innocētiam vel nocentiā. Item est iudicium fallax: qꝛ cessante diuina potētia naturaliter debet ꝯburi. ¶ Tertio no.ꝙ v̄ba enūtiatiua disponūt tacite quando ex illis sequitur malum imminēs.nam iste eṗs dixit auditis quantus est clamor populi omnes dicunt ꝛc.

3 † Et facit ad qōnem q̄ fuit de facto que quotidie potest cōtingere.famul⁹ cuiusdam[b] nobilis fuit verberat⁹:dn̄s eius sibi dixit:nunꝙ̄ reuertaris domū nisi aliud sentiam de te cōtra verberantem:postea famulus interfecit verberatorez suum:queritur nūquid dn̄s ex illis verbis teneaꝛ de homicidio quasi mādasset sibi illud homicidiuz.et fuit determinatū ꝙ sic:ꝛ ita fuit dominus punitus[c].vt recitat Bar.i.l.si qs mihi bona.§.iussum.ff.de acq.here.ꝛ pro hoc facit ꝙ non refert an directe vel indirecte aliqd cō...

✠Sebasti. Sapia.
a ¶ Presbyterali. hoc idē dicit Jo. and. per illū text. i.c.ij.§.ō cle.pcus. et in.c.sane.ij.de offic.deleg.
b ¶ Cleric⁹. Utrū cleric⁹ icurrat irregularitatē si interrogatus dixit ꝙ de iure pro tali crimīe deberet pena mortis puniri ⁊ ibidē.q.istā ponit Ab.sicu.i ca.j.§.de fur.⁊ de.q. ista i terminis vid per Ray.i sum.ō homi.circa fin.in §.item nota qđ si eps vbi ɔcludere vr̄ ꝙ si casus erat de facto:⁊ rn̄deat qd iuris:⁊ ex hoc seqꝛ homicidiuz erit irregularis: al's sec⁹.ō quo tu vide late ⁊ elegāter p Spec.in tit. de leg.§.iuxta ppositionis.in.xv. col.versi.si iudex habēs latronez. Sed tu dic ꝙ clerici possunt dare cōsiliū in legib⁹ ⁊ statutis cōdēdis. ⁊ lz ex hoc sequaꝛ semper mors nō sunt irregulares: s3 bar.in aut.habita.i pn.C.ne fi.p pa.ad qđ vide Inno.in.c.ad audiētiā.de homic. vbi dicit ꝙ q dat consiliū rei licite ƒm cōsciētiā lz ex hoc indirecte seq̄tur mors nō efficitur irregularꝭ:de q.hic posita p.d. Abba.vide oīno Dñi.i.c.fi.iij.dis.
✠Sebasti. Sapia.
c ¶ Irregularis. De isto arti.vide Feli.in.c.sicut dignū.col.iiij.vers. fallit tertio.§.de homici.
✠Sebasti. Sapia.
d ¶ Ludus aleax. Et ita p istū tex. cōcludūt Jo.de imo.⁊ Card.in.c. penul.§.de vita ⁊ hone.cleri. refert do.meus do.Rochus.cur.in repe. c.fi.colū.xij.§.de consuetu.
e ¶ Sit infamis. Uide Bal.in.d. l.iprobū.⁊.l.fratres.C.ō iof.test. Andr.Barba.

sulatur.⁊ optime pbat ista litera:⁊ facit ad illam decisionē tex.in.l.certū.ff.si cer.pet.⁊.l.cum quid. eo.ti.⁊ ad idem.c.fi.de homi.lib.vj.vbi si mando aliquem verberari ⁊ cū mandatur illū interfecit teneor de homicidio:quia fuit in culpa illud mādatum prebēdo.ita in pposito iste nobilis tacite mādauit verberantem verberari:ideo tenetur de homicidio secuto:qđ bene no. ¶ 4 Ultimo collige ꝙ officiū pōtificale non potest exerceri sine ordine psbyterali suspēsus ergo ab officio psbyterali^a nō potest exercere officiū pontificale:nūquid aūt possit haberi ordo pontificalis sine psbyterali? Jo.an.hic ꝙ sic:sed habebit in habitu non in actu. Nec ob.iste tex.qꝛ loquitur de exercitio ordinis pōtificalis.⁊ pro hoc qđ no.gl.lij.di.solicitudo.que dicit ꝙ recipit quis characterē si ordinatur in epm:lz nō sit psbyter.⁊ dicit in.c.vnico.de cle.p sal.pmo. Circa hoc tū pōt multuz dubitari ⁊ tenēdo opi. Theologorū qđ epat⁹ nō sit ordo forte hec opi.nō esset vera:qꝛ in substātia non vr̄ differre ordo pontificalis a sacerdotali:nisi amplict potestatē sacerdotalē.vt sentit hic.d.Ant.s3 pro hoc adduco.c.olim.xcv.dist.vbi dicit qđ oliz eps nō erat presbyter:sed oēs presbyteri regebāt vniuersalē ecclesiā ⁊ exercebant oīa sacramēta.s3 propter schismata fuit ordinatū vt eligereꝛ vnus ex presbyteris qui preesset oib⁹:et vocaretur eps quasi supra sacros:⁊ sic videtur qđ eps preest tm̄ in dignitate ⁊ nō in ordine:lz q̄dā fuerint sibi reseruata ⁊ interdicta presbyteris:vt chrismare ⁊c. ¶ Ad idē adduco ꝙ dicitur de oībus apostolis ꝙ parē potestatem receperūt a deo sed Petrus pre aliis recepit principatū.vnde omnibus dictū fuit.ite ⁊ predicate euāgelium ⁊c.⁊ cuicūqz remiseritis peccata ⁊c.sed Petro soli dictū fuit:pasce oues meas ⁊c.xxi.di.i nouo.vbi bonus tex.⁊ hec no.⁊ sunt addēda ad ea que dixi in.c.vnico.ō cle. per sal.promo. ¶ In gl.ij.in fi.conclude verum intellectū posse dici qđ ex duob⁹ vt etiā sentit gl. iste eps cōtraxit irregularitatē. Primo inquantum dixit illa verba malū est:si sic ⁊c.naz videtur pstitisse cōsilium ad mortē:⁊ refert an directe vel indirecte quis prestet cōsilium ad mortē alicui⁹: vt.§.dixi.ex solo consilio ɔhitur irregularitas.l. dist.si quis viduam.⁊ prealle.c.sicut dignū. Secūdo videtur prestitisse autoritatē ⁊ opem ⁊c.illi suspēdio exhibendo suā presentiam corporalem:ex quo habebat ibi iurisdictionē tēporaliū:vt lati⁹.§.dixi.facit qđ no.in.c.j.§.de offi.deleg.consensu autoritatis. ¶ 5 †Ex his infertꝛ ad.q.quā tāgit gl. nūquid clericus^b incurrat irregularitatē si interrogatus dicit ꝙ p tali casu debetur pena mortꝭ. et conclude ƒm Host.hic.⁊ Archi.in.c.fi.iij.dist. ꝙ aūt crimē non imminet puniendū de psenti et nō cōtrahit irregularitatē.⁊ ita procedit ista gl. alias aūt si ex consilio siue generali vel speciali sequatur homicidiū irregularis erit.vt in palle.c.si quis viduā.secus dic vbi ex sua sola responsione nō sequereꝛ homicidium:puta quia omnino iudex est depositus ad illum decapitādū.et iste fuit interrogatus a quodā alio:q̄ pena debet imponi pro illo delicto:⁊ rn̄deꝛ ꝙ capitalis:nā ex hoc nō efficiꝛ irregularis^c quia homicidiū non fuit secutū ex ɔsilio suo:qꝛ iudex oīno ad hoc erat dispositus. ¶ In gl.in versi.perquisitus.in fi. Dic qđ h non erat necesse istū citari:nam citat⁹ fuit a iudicibus vt presentaret se pape.vt in.c.fi.⁊ quod ibi no:de accu.vnde statim fuit cōtumax ex quo ibi non fuit repertus.tene menti.

☞ Collatio bn̄ficij facta clerico aleatori est nulla.⁊ nu.6.⁊.7.vbi limitat.

1 Usurarius est infamis ipso iure citra aliquā sententiam.

2 Judices possunt deponere tanq̄ testes corā aliis iudicibus de gestis coram se.

3 Falsum non cōmittit quis si vtatur instrumēto falso in iudicio nisi ipse falsauerit instrumētū:vel scienter ipso vtatur.nam presumitur ignorātia si desistit ab eius vsu.

4 Beneficiū collatum indigno nō potest alteri cōferri donec fuerit super indignitate illius iudicatū.intellige vt.j.⁊ nu. 8.et.9.

5 Clericus aleator excludiꝛ a beneficio obtinendo non aūt ab obtento nisi sit incorrigibilis.vsurarius vero ⁊ ab obtēto et obtinēdo excludiꝛ.

6 Collatio beneficij facta p papā si reddatur nulla:vel qꝛ surreptitia vel indigna facta:an reuertaꝛ ad papā vel ad ordinariū loci.

10 Agēti possessorio adipiscēde aut recuperāde etiā in beneficialibus vel etiam petitorio an ⁊ quo casu obstet exceptio criminis cū infamia.

11 Pena quando imponiꝛ alicui ipso facto:non requiritur qđ opponatur in sentētia condemnatoria.

12 ...

Inter dilectos. Ab obtinēda dignitate repellitur vsurarius et publicus aleator.h.d. Uel summa aliter: ⁊ sic Collatio bn̄ficij facta indigno occulta cassari debet ⁊ cōferēs.secūdo ante cassationē prime collationis priuari debet ea vice potestate cōferēdi.h.d. Diuiditur. Nam primo decise narrat factū. Secūdo diffinit.ibi: nos igitur. Subdiuiditur. Nam prima diffinit.de.P.secūda de.B. Tertia de cātatore. Scđa ibi:pteritia. Tertia ibi:qꝛ vo. ¶ Casus literalis. Uacante succentoria Pictauiensi cantor ipsius ecclesie ad quem pertinet collatio succentorie eā contulit.P.canonico Pictauiensi. Postmodum dicta collatione nōn cassata eandem succentoriam ɔtulit.B. canonico Pictauiensi.vnde orta questione inter eos causa commissa fuit inter eos super ipsa succentoria quibusdā iudicibus delegatis:coram qbus petiit vtraqz pars electionē de se factaz cōfirmari ⁊ electionem alterius cassari.li.conte.⁊ testibus hincinde receptis causa delata est ad dn̄m papam.preterea iudices quasdā literas concesserunt partibus in quibus quedā clausula in literis illis vltimo fuit apposita: pponebant cōtra dictum.B.ꝙ illa non fuerit apposita de cōsciētia iudicis:⁊ sic falsauerat literas illas:et quod vsus fuerit literis sic falsatis ⁊ super hoc deposuerūt iudices q literas ɔcesserant.dn̄s papa attestationibus vtriusqz partis inspectis inuenit esse probatū dictū Petrū publicum aleatorē esse.ac publicū vsurarium qui vndecim pro duodecim mutuabat in ludo.ipse vero in sui excusationē allegabat ɔsuetudinem Gallicorū qua fere vniuersi clerici si mutuant frequēter et ludūt: s3 papa illā cōsuetudinē penitus reprobauit cum in illis magis sit puniēda offensa per quos delinquēdi autoritas vsurpatur.vnde qđ circa dictum.P.de succētoria ipsa factum est ppter indignitatē ⁊ vtilitatē ipsius decreuit dn̄s papa irritādū: cum personis vilibus et indignis patere non debeant porte dignitatis iuxta legitimas sanctiones. Preterea contra prefatū.B.fuit probatum ꝙ de conscientia iudicum vltima clausula non fuerit inserta in literis eorūdem sicut per ipsorum depositiones exprimiꝛ euidēter propter qđ pars altera pponebat qđ predictus.B.vsus fuerit literis sic falsatis:⁊ ideo tāq̄ falsarius debeat repellit papa tū considerauit qđ licite constaret de dicta clausula.qū in illis literis fuisset apposita preter cōsciētiā iudicis:tamē fides facta nō fuit ꝙ dictus.B.illam clausulā apposuerit vel pcurauerit vel ab alio poneretur:vel etiam qđ scienter vsus fuerit literis sic falsatis.vn̄ papa ab huiusmodi falsitatis obiectu absoluit eundē maxime cum post huiusmodi obiectum eis vti noluerit: sed qꝛ per depositiones duorum testium cōstiterat ꝙ concessio facta.P.predicto precesserat quāq̄ ppter indignitatē eiusdem meruit reprobari cōcessionē postmodum factam.B.decernit irritam ⁊ inanem:⁊ qꝛ cantor ita inconstanter se habuit in hoc facto vt prima donatiōe non cassata secundā facere attentauit.⁊ dignum sit vt in eo quis puniaꝛ in quo peccauit:dn̄s papa priuat ipsum potestate cōferendi hac vice succentoriā ipsam mandans iudicibus quatenus eādē autoritate apostolica persone idonee assignare procurent. Bern. ¶ No.j.ex tex.ibi:cuius donatio pertinebat ⁊c.qđ ver.pertinere late ponitur ⁊ patet.vn̄ refertur etiam si ptineat de iure speciali.nam collatio huius dignitatis non poterat pertinere ad cantorez nisi de iure speciali:quia de iure cōmuni spectat ad epz.xvj.q.vij. omnes basilice.⁊.c.nullus.nō ergo vitiatur libellus neqz pbatio si dicitur beneficiū pertinere ad collationem alicuius lz pertineat solo iure 1 speciali.facit.l.verbum pertinere.ff.de ver.signi. ¶ †Secūdo no.qđ ludus alearum^d intantum est clericis phibitus vt etiam cōsuetudo nō spectat in oppositum etiam si facit respectu cuiusdā voluptatis quinimo clericus aleator debet reputari vilis ⁊ indignus ad beneficiū obtinendum.⁊ tene mēti tex.quia ista est vna causa sufficiens ad irritandū 2 collationē factā clerico aleatori. ¶ †Tertio no.qđ vsurarius est vilis persona ⁊ indigna ab obtinēdum aliquā dignitatē.⁊ facit iste text.qđ vsurarius sit infamis^e ipso iure.de quo vide tex.cum gl.in.l.improbū fenus.C.de his qui no.infa.vbi gl.intelligit tex.⁊ bene ꝙ sine alia sententia talis est infamis.infamia ciuili ipso facto.⁊ clarius loquiꝛ text. iij.q.vij.§.porro.s3 de nouo multum dubito:quia tex.in.d.l.improbū. loquitur de vsurario exercente vsuras vltra modum a iure ciuili permissum. Quid si qs exerceret vsuras ƒm modū a iure ciuili permissum nūquid sit infamis ipso facto cum de iure canonico omnis modus reprobatur: ⁊ ius ciuile in hoc non dedignatur sequi canonē:vt in auf. de eccle.ti.⁊ no.in.c.quia frustra.de vsur.⁊ certe dubium:est satis pulchrum:nā respectu iuris canonici omne fenus est improbū et iste text. 3 facit qđ sit īfamis ipo facto.⁊ tex.i.d.§.porro.cogita. ¶ †Quarto no. ibi:in ipsorum

ibi:in ipsorũ depositionib⁹ &c.iudices posse deponere tanq̄ testes co-
ram aliis iudicibus de gestis coram se.ꝛ solet multũ ad hoc alleg.iste
tex.ꝛ dicit plene no.in.c.cum nobis.de testi.¶†Quinto not.ꝙ vtens
instrumẽto falso in iudicio non per hoc pôt puniri pena falsi nisi pro
betur qđ ipse falsauerit vel qđ ipse sciẽter vsus fuerit ꝛ presumit igno-
rãtia si post obiectionẽ desistit[a] ab vsu eius.¶†Ulti.no.ꝙ cõferens
beneficium indigno quem putabat idoneum non debet ante obiectio
nem seu reprobationem illius collationis illud beneficium alteri cõfer
re:lꝫ de indignitate ipsi⁹ modo sibi innotescat:al's debet puniri prout
hic dicitur:quod bene no.¶†In gl.j.in fi.Not.gl.qđ aleator clericus
indistincte repellitur ab obtinendo beneficio[b] cum collatio sibi facta
est nulla si de hoc cõstabat tanq̄ facta vili ꝛ indigno:ꝛ si nõ constabat
quia erat occultus debet irritari:sed a beneficio obtento anteq̄ exerce-
ret ludum non debet incontinenti repelli et eo priuari:sed alia mitiori
pena poterit plecti nisi monitus noluit se corrigere:quia ꝛ tũc benefi-
cio priuabitur.vt.xxxvj.distin.c.j.vsurarius vero pôt repelli ab obtẽto
ꝛ obtinendo episcopus tamẽ cum se correxerit dispensare potest circa
beneficiũ.ꝛ facit quod dicitur et no.in.c.preterea.s.de vsur.Et ex hoc
no,qđ magis peccat ꝛ exosus est vniuersarius quã aleator.¶†I glo.
in ver.voluptuosus.in fi.No.bene gl.naꝫ relata ad tex.probat qđ etiã
clericis licitũ est ludere causa conuitij.et idem voluit gloss.in.c.j.xxv.
distinc.sed Philip.tenet hic contrarium in clericis dicens eos nõ de-
bere facere conuiuia.xliij.dist.c.conuiuia.ꝛ.§.non oportet.Idem dicit
Goffre.in laicis nam conuiuia vidẽtur eis reprobata nisi ex quadam
charitate faciãt.vt in.d.c.conuiuia.ꝛ credo hoc dictum verius quo ad
cõscientiam:licet repetitio non cõpetat hoc casu.ꝛ sic potest procedere
lex ꝙ in conuiuio.alle.in glo.talis tamen sic ludens:lꝫ male non tamẽ
crederem ꝙ debeat reputari vilis:ita ꝙ repellatur ab obtinendo bene
ficio.¶In gl.in ver.vel procurauerit.in fine. Uel dic ꝙ illud.c.loqui-
tur de literis gratie in quibus citius presumit̃ falsitas secus in literis
iustitie que de facili possunt obtineri:vt in.c.penul.eo.ti.¶In glo.in
ver.postmodum.in fi.¶Hec glos.non attingit perfecte intellectũ de-
8 cretalis:nec etiam doct.aperte attingunt.¶†Sed pro clariori intelle
ctu sic oppo.videtur enim qđ collatio secũdo facta debuit valere:nam
prima fuit nulla ipso iure tanq̄ facta criminoso et infami saltem infa
mia facti.nam infamia nedum repellit a dignitate obtinẽda.vt in.l.ij.
C.de digni.lib.xij.ꝛ in regu.infamibus.lib.vj.vbi per Dy.quinimo si
est infamia iuris repellit a dignitate quesita.pro hoc bonus text.cum
gl.in.l.ij.§.miles.ff.de his qui notan.infa.ꝛ in.l.omni.ꝛ.l.infamia.C.
de decur.lib.x.vbi dicitur qđ infamia quesitum adimit honorẽ.ergo
debuit valere secũda collatio.arg.in reg.non prestat impedimentum.
de reg.iur.lib.vj.Sol.potest hec decreta.intelligi dupliciter.primo qđ
collatio prima nõ fuit nulla ipso iure.ꝛ sentit hic Hostien.exponẽdo
ver.irritandum.id est irritum nuntiãdum.et etiam sequitur Fride.de
senis consi.xliij.ꝛ.xlix.ꝛ hunc potest respõderi qđ secunda non valuit
propter defectum potestatis:quia propter delictum collatoris deuo-
luta erat potestas cõferendi ea vice ad superiorẽ:sed iste intellect⁹ mihi
non placet:quia hic cassatur ꝛ punitur iste collator ꝓpter suam incõ-
stantiam:ꝛ quia prima nõ reprobata processit ad secundam.ideo intel
lige istum text.quando collatio fuit facta indigno ignoranter:ita qđ
notorie non cõstabat collationem esse nullam.naꝫ presertim respectu
consuetudinis poterat dubitari vtrum collatio esset nulla ipso iure.et
vtrum iste deberet reputari vilis ex quo vsuram exercuerat tantũ in
ludo:et qđ ludebat ſm consuetudinem aliorũ clericorum.vnde anteq̄
reprobaretur prima nõ debuit procedere iste ad secundam collationẽ
nunq̄ enim fienda est secũda collatio vel electio nisi cõstet notorie pri-
mam viribus nõ subsistere.vt no.in.c.auditis.ꝛ.c.cum terra.de electio
ni.vnde iste collator non erat priuatus ipso facto potestate conferen-
di:quia ignorãter fecit:sed fuit priuatus propter ipsius inconstãtiã:
vt dicitur in tex.qꝛ prima non cassata processit ad secundam.et istum
puto verum ꝛ clarum intellectum.c.omissis dictis Inno.per que non
approbatur intellectus.c.¶†Ex predictis omnibus no.hoc dictum
9 singulariter in practica quod vbi collatio est facta indigno per ignorã
tiam non debet procedi ad secundam collationem per collatorem nisi
prius reprobetur prima ex quo notorie nõ constabat de nullitate pri-
me collationis.¶In gl.in ver.irritam.ibi:sed valde sunt ista dissimi-
lia &c.ꝛ ratio est.nam secũda stipulatio ideo valet quãdo prima est eli
dibilis per exceptionem.qꝛ pôt hoc casu interesse.nã nisi interuenerit
secũda prima posset tali per exceptionem.ergo valet secunda:ex quo
potest pretẽdere interesse.insti.de verbo.oblig.§.alteri.sed secus est in
collatione:quia si prima collatio tenuit licet veniat irritãda anteq̄ ir-
ritetur beneficium non vacat.ergo non potest alteri conferri.s.de con
ces.prebẽ.per totũ.¶Et in fine glo.de hoc dic vt supra dixi et vt not.
10 in prealleg.c.auditis.¶†In glos.fi.in fi.hec gl.potest adduci ad que-
stionem:nunquid si collatio beneficij facta per papam vel eius execu-
torem nõ tenuit:vel propter surreptionem literarum vel propter indi
gnitatem persone redeat potestas ad papam.an vero ordinarius loci
possit illud beneficiũ alteri cõferre Inno.hic ponit duas opi.quidam
dicũt ꝙ ad papã tantum:ex quo enim papa semel se intromisit de illo
beneficio nõ licet alteri apponere manuꝫ.ar.in.c.vt nostrũ.de ap.Alij
cõtra.sed cõclude post Jo.an.ꝛ Compostel.i.c.
qđ sicut.de elec.qđ aut papa reseruauit sibi bñfi-
cium:et tunc lꝫ collatio nõ habeat locũ vel effe-
ctum nõ potest inferior se intromittere in illa va
catione.argu.in.c.si eo tẽpore.de elect.lib.vj.aut
nõ est vsus verbo reseruationis:ꝛ tũc aut man-
dauit illud beneficium referri non expressa certa
persona:ꝛ ideꝫ videt̃ sibi reseruasse ꝛ illi voluisse
prouidere:aut mãdauit cõferri certe persone:et
tunc si collatio nõ valuit potestas redit ad ordi-
narium:quia papa intẽdebant prouidere tantũ
illi ꝑsone expresse:ex quo ergo illa ꝑsona non po
test habere.vel ꝓpter surreptionẽ literarum vel
indignitatẽ eius potestas redit ad ordinarium
quia cessante causa cessat effectus:in.c.cũ cessan-
11 te de appel.hoc no.¶†Ulti.extra glos.oppo.vr̃
enim ꝙ exceptio criminis nõ debeat admitti cõ-
tra istum.P.ex quo habuerat collationẽ ꝛ age-
bat tm̃ possessorio adipiscende:id est ꝓ possessio
ne habenda.vt in.c.accedens.de accus.Sol.dicit
Inn.qđ exceptio criminis nõ debet admitti sine
infamia:quasi sentiat istũ fuisse infamatum de
istis obiectis.ꝛ circa hoc dicit aliqua pulchra v-
ba que solent quotidie allegari.dicit enĩ qđ aut
quis agit in beneficialib⁹ possessorio adipiscẽde
ad confirmationẽ vel collationẽ:vt quia habuit
electionẽ ꝛ cõfirmationẽ aut collationem et tm̃
sibi deest possessio.ꝛ tũc nõ admittitur exceptio
criminis nisi cũ infamia.vt in preall'.c.accedens
vbi plene dixi.Aut agit possessorio recuperãde:
ꝛ tunc nõ admittit̃ aliqua exceptio criminis cũ
infamia.vt in.c.item cũ quis.de rest.spol.¶Et
no.bene hoc dictum ꝙ etiã in beneficialibus nõ
ob.agẽti possessorio recuperãde exceptio crimi-
nis etiam cum infamia.Sꝫ lꝫ Inno.omnẽ exce-
ptionem excludat tamẽ multa opponi possunt.
de quib⁹ plene dico in.c.in literis.de rest.spol.et
facit quod no.iij.q.j.in sum.Aut agit qs petito
rio ꝓ beneficio quod semel habuit.ꝛ tũc aut op-
ponitur tale crimen ꝙ inducit priuationẽ ipso
facto ꝛ admittitur exceptio ſm eum.et bene pu-
ta si opponitur ꝓ sit heretic⁹ vel qđ fuit sentẽtia
liter de aliquo crimine condemnatus.Et no.be
ne hoc vltimum ꝙ cõdemnatus de aliquo crimi
ne per sentẽtiam cẽsetur priuatus ipso facto be-
neficio suo quod intellige quando crimẽ erat ta-
le ꝙ inducebat priuationem beneficij:vel quãdo
12 irrogabat infamiã ipso facto.† Nam sufficit qđ
condẽnetur licet pena nõ exprimatur in senten-
tia:quia illa intelligit̃ imposita autoritate iuris
l.j.ad turpil.ꝛ.ij.q.iij.§.notãdum.ꝛ in.c.postu-
lasti.scđm vnã lec.s.de fo.compe.ꝛ ad idẽ tex.in
preall'.l.ij.§.miles.ff.de his qui.notã.infa.vbi di
citur ꝙ miles dãnatus de adulterio efficit̃ infa-
mis ꝛ infamia soluit vinculũ militie.vnde ipso iu
re infamatus per sentẽtiam perdit dignitatem[c]
nedum secularẽ:sed etiã ecclesiasticam vt not.in
glo.secus puto vbi quis damnaretur de crimine
quod nõ induceret infamiam nec priuationẽ be
neficij.tũc enim talis exceptio nõ admitteretur:
vt statim dicam.ꝛ sic restringe Inno.si vero op-
ponitur exceptio criminis quod nõ inducit pri-
uationem beneficij ipso facto:vt puta qꝛ est si-
moniacus:vel adulter:vel periurus:vel qđ simi
le:ꝛ nõ debet admitti talis exceptio.ratio est qꝛ
illa etiam probata ille nõ remaneret priuat⁹ be-
neficio.Nec ob.si dicatur quod debet priuari:qꝛ
ad hoc nõ tendit exceptio.vt in.c.j.de or.cogni.
in fin.Nec ob.si dicatur qđ ex quo datur actio si-
ue accusatio contra istum de istis criminib⁹ for-
tius debet admitti exceptio.vt in reg.qui ad agẽ
dum.de regu.iur.lib.vj.ꝛ in regu.cui dam⁹.ff.e.
quia ſm Inno.illa iura habẽt locum quãdo ad
idem agitur et excipitur:secus autem qñ actio
ꝛ exceptio tendũt ad diuersa.nam hoc casu accu-
satio tendit ad vindictã vt priuetur:exceptio ve-
ro tẽdit ad defensionem rei familiaris.vt no.per
petuo hoc dictũ Inn.ꝛ vide qđ dico in.c.pasto-
ralis.de cau.posses.ꝛ proprie.ꝛ in.c.si diligẽti.de
fo.compe.

Zacharias.
a ¶Desistit.Ad
de plene hãc ma-
teriã eẽ examina-
tã per Lãfrã.de
ordi.i.c.qm̃ ꝫ fal
sam.§.instrorum
ꝓductiones.nu.
34.v.qro vlteri⁹:
ꝛ ibi remissiue et
plene in apost.
Cel.ad eum.s.de
probati.
Sebasti. Sapia.
b ¶Beneficio.An
collatio bñficij fa
cta infami sit nul
la.vide Feli.in.c.
ex parte.colum.
ij.versic.collatio
tamen facta.s.de
rescri.c.omnipo-
tens.in fin.s.de
accu.ꝛ in.c.qrelã.
co.ij.s.de iureiu.
et ibi an infamia
priuet ipso facto
titulo beneficij:et
alijs dignitatib⁹
ꝛ honoribus.
c ¶Perdit digni
tatẽ.vide Inno.
i.c.qualiter.el.ij.
ad fi.ꝛ ibi.d.An-
to.ꝛ q̃ ibi đ accu.
do.Abb.in.c.qre
lam.de procura.
Andre.Barba.
Zacharias.
¶Adde de hoc
Lud.roma.sing.
suo.cccccuij.inci.
fuit a me quesitũ
vbi tenere vr̃ qđ
ipso iure qđ ꝓbat
per text.in.l.infa
mia.ponderãdo
text.i ver.adijcit.
C.đ infa.li.x.et p
l.miles.ff.de his q
no.infa.
Sebasti. Sabia.
c ¶Dignitatẽ.vi-
de Fel.in.d.c.qre
lam.colũ.ij.ver.si
militer.s.de iure
iur.post Ab.ibi
col.ij.

a ¶ Abbates. Qd sacerdos pochialis ꝛ abbates ꝛ alij prelati inferiores epo nō pnt cōcedere indulgētias disputādo cōcludit. s. Tho. i. iiij. sen. dist. xx. q. j. arti. iij.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Ad dignitatē epalē. vide latissime p. d. Jo. fran. balbū in trac. prescriptionū i pria pte quinte partis principalis. q. xj. et ibi col. ij. alleg. etiam abba. hic.

c ¶ Mrimoniali. Et sup hoc ē tex. pūctualr i. d. c. auditis ad fi. de prescri. Sz tu vide ēt gl. ibi: ꝛ. d. Ant. ꝛ ab. i. c. lr̃as. d rest. spo. ꝛ vide ꝙ fin. scribit. d. ant. i. c. cū oliz. i. iij. col. p illū tex. de pscrip.

d ¶ Per solū. eps pōt cōcedere alij iferiori vti pōtificalib⁹ d qb⁹ i hac decr. pter isignia. ꝛ p h facit ꝙ no. archi. i. c. placuit. de peni. di. vj. vbi dicit ꝙ impositio publice pnie dz i poni ab epo vl ei⁹ mandato a sacerdote. ꝛ ex h infert ētvnū de quo pluries fui iterrogatus: vcz an eps q ptātē hz ɔcedēdi idulgētias possit alij iferiori epo d legare et facit qd i fi. dicit gl. i. c. de cernim⁹ de iud. ꝛ facit ꝙ ponit archi. in. c. si qs sua dēte circa fi. xviij. qōne. iiij. ꝛ ꝙ eps possit iferiori delegare casus pnie reseruatos vr̃ sentire tex. a ɔ̃rio. in c. ij. i fi. primi rn̄. d pe. ꝛ re. li. vj. in ɔ̃riū ei⁹ ꝙ dicit hic d. ab. facit ꝙ no. inn. ꝛ imo. i. c. cāz mrimonij. d offi. dele. vbi dicūt qd cā mrimonialis nō pōt delegari iferiori ab epo nisi p papaz ꝛ sup h vide qd late scribit in suis recollectꝭ. d. bar. d bellē. in. c. tenor. i. j. no. de re. iu. sz p opi. d. Ab. ꝛ doc. facit tex. cū glo. no. qd

1 ☞ Cause matrimoniales vel litere indulgētiales non conceduntur per inferiorem prelatū epo nisi competat de iure speciali.

2 Ea que sunt ordinis epalis nō possunt nec consuetudine nec prescriptiōe acqri: illa vero q̄ sunt aut dignitatis aut iurisdictiōis bene possunt acquiri. ꝛ nu. 3.

4 Episcopus electus ꝛ cōfirmatus: non tamen cōsecratus: an possit concedere indulgentias maxime si non sit sacerdos.

1 a **Accedentibus.** † Abbates[a] de mr̃imonijs cognoscere ꝛ publicas penitētias iniungere ꝛ literas indulgētiarum cōcedere non possunt nisi eis competāt de iure speciali. h. d. vel sic ꝛ generalius. Cognoscere de cā matrimoniali. Item penitētias publicas ꝛ indulgētias cōcedere spectat ad dignitatē epalem. vnde inferior prelatus de his se intromittere non debet nisi ei cōpetat de iure speciali. primo ponit eporum querelā cui. scdo prouidet ibi: volētes. ¶ Casus literalis. Epi in cōcilio generali cōstituti conquesti sunt de abbatib⁹ qd ipsi suis terminis non contēti manus extendunt ad ea q̄ ad epos pertinere noscūtur vcz cognoscēdo de causis matrimonialibus iniungēdo penitentias publicas: cōcedendo literas indulgentiarū ꝛ silia psumēdo propter que autoritas episcopalis vilescit interdum apud multos. volens concilium episcoporum dignitati ꝛ abbatuz saluti in his prouidere: prohibuit ne decetero aliquis abbatum ad talia se extendat si proprium periculū voluerit euitare: nisi forte aliqs ipsoꝝ speciali cōcessione vel alia legitima causa sup hmōi valeat se tueri. Ber. ¶ No. j. ex tex. qd quedā sunt spectātia ad dignitatē epalem que inferiori prelato nō competūt vt sunt tria hic expressa ꝛ de similibus vide qd leg. ꝛ no. lxviij. di. c. Quis. ꝛ. c. corepi. ꝛ inter casus hic expressos nota illum qd nemo citra epm potest iniūgere publicā penitentiam. priuatam eīn pōt quilibet sacerdos iniūgere. ꝛ de hac publica. vide gl. ꝛ tex. in. c. in capite. l. dist. xxvj. q. vij. c. fi. ꝛ est tex. in. c. ij. de male. ¶ † Secundo no. 2 ꝙ ex speciali cōcessione vel alio iure speciali. puta ex cōsuetudine possunt spectantia ad dignitatez epalem[b] competere inferiori prelato. et circa hoc b dicendū est qd quedā spectātia ad epm sunt ordinis epalis: quedam sunt dignitatis episcopalis: quedā simplicis iurisdictionis. Ea vero que sunt ordinis vt chrismare: ecclesias ɔsecrare: clericos ordinare: ꝛ similia nō possunt cōpetere inferiori etiam ex ɔsuetudine. vt in. c. Quanto. de consue. quia in eis deficit ordo episcopalis. Ea vero que sunt dignitatis epalis vt sunt ista hic enumerata vel simplicis iurisdictiōis vt cognoscere de causis clericorum ista bene possunt acquiri per inferiorem ex cōsuetudine vel ex concessione superioris. ad hoc. c. cū olim. ꝛ. c. auditis. de pscrip. Et no. bene hūc tex. iuncta gl. pe. ꝛ fi. ꝙ ista que sunt dignitatis epalis. vt. cognoscere de cā matrimoniali[c] et c dare indulgentiā ꝛc. possunt prescribi per iferiorem. Sed ad declarationem litere querit. de qua cōcessione loquit iste text. Sol. dicūt doc. qd pōt intelligi de cōcessione etiā episcopi. xvj. q. ij. visis. preter insignia nam illa nō possunt concedi nisi per solum[d] principem. qd bene no. ar. in. c. vt apo d stolice. de priuil. lib. vj. vnde abbatibus ꝛ inferioribus prelatis per papā solet concedi vsus mitre ꝛ aliorum pōtificaliuz. vt in. d. c. vt apostolice. dicunt tū hic doc. ꝛ ibi ꝛ bene quod licet ista isignia episcopalia qñqz ad decorem concedantur prelato inferiori. non tamē potest ille propter hoc exercere iura episcopalia est ergo quedam nuda demonstratio que habet significatum suum qd no. 3 ¶ † In glos. in versi. episcopalis dignitatis. in fi. no. ex hac gl. ꝛ seq. iuncto tex. quod ea que sūt dignitatis episcopalis nō dico ordinis possunt acquiri per inferiorē ex cōsuetudine. et hoc probatur apertius q̄ alibi in cap. auditis. de pscri. vbi abbas prescripsit causam matrimonialē nisi fuisset probata interruptio. ꝙ est contra Hostiē. qui 4 tenet cōtrariū in. c. literas. de rest. spo. ¶ † Inducitur etiam iste text. ad qōnem quotidianā nunquid electus[e] ꝛ confirmatus in episcopū nō cōsecratus possit concedere indulgentias maxime si non sit sacerdos: vt q2 adhuc nō sit effectus psbyter. ꝛ sepe accidit cōsimilis questio i legato apostolico nō presbytero. Hosti. hic post multa concludit ꝙ si est psbyter pōt cōcedere: alˢ secus. sz Frā. tenuit qd etiā si sit psbyter cōcedere nō pōt: q2 non dicit eps: nisi sit ɔsecratus. vnde antea vocatur electus ꝛ non eps: vt in. c. tua de his q̄ fiūt a pla. ꝛ iura hoc concedūt episcopis. Jo. an. videtur tenere ꝙ cuz hoc nō sit ordinis ꝙ hoc possit electus cōfirmat⁹ dūmodo sit sacerdos. Jo. cal. post Tho. iiij. sen. di. xxiij. ar. ij. tenet ꝙ etiā si nō sit sacerdos hoc pōt. ꝛ idē in legato. ꝛ ista opi. est verior. Ratio q2 concedere istas indulgētias pcedit ex dispēsatione bonorū ecclesie: et sic ex iurisdictiōe. ergo isti possunt cū habeāt iurisdictionem licet nō sint cōsecrati in epos vel sacerdotes vt in. c. transmissam. de elec. nam vt hic patet illa possunt q̄ri p inferiores epos: ergo nō sunt ordinis epalis sed iurisdictiōis. In foro tū penitētie nō posset absoluere vel confirmare vel indulgētias concedere q2 illud est ordinis psbyteralis et nō iurisdictiōis: qd tene mēti. Abbas.

1 ☞ Furem indicare ꝛ etiam furtū commissum potest quis compelli.

2 Sacerdos nullo modo potest compelli reuelare illud ꝙ ipse scit in confessiōe etiam si papa diceret vel adduceretur in testem. 4.

Interdictū ꝛ excōicatio quō differant.

5 Iurans non reuelare secretū: si adducatur in testem potest ipsum reuelare sine metu piurij.

Nemo potest iurare nolle testificari: ꝛ si iurauerit iuramētum non valet.

Omnis utriusque... Presbyter. / Illectus. —

Illectus. Ad reuelandū peccatorem siue peccatum in penitentia cōfessum sacerdos compelli nō potest. h. d. Primo ponitur querela presbyteri cui. secundo prouidet f expressa causa ibi: quia igitur. ¶ Casus literalis[f]. Quidam fecerant quoddam furtum qui vt dicebatur confessi fuerant super furto Joanni psbytero in penitētiali iudicio: rectores fraternitatis vrbis compellebāt dictuz presbyterū Joannem ad reuelandum fures: et id quod sibi tāq̄ sacerdoti super furto fuerat reuelatum ad satisfaciendū exinde dānū passo ꝛ nisi alterū predictorū faceret tulerūt in ipm sniam interdicti: propter qd dict⁹ sacerdos conquestus est dño pape: q2 perniciosum esset dictū presbyteruz reuelare taliter sibi credita vel cogi ad soluēdū id qd nō rapuit. Mandat papa cardinali sctē Prudētiane psbytero suo vicario quatenus predictos rectores coram se venire faciat ꝛ iniungat eisdem vt a grauamine presbyteri memorati super hoc penitus 1 cōquiescāt. Ber. ¶ † Not. j. ex tex. ar. opti. qd iudex ecclesiastic⁹ seu secularis potest ex officio suo g quem compellere ad indicandum furē[g] et furtum cōmissum: ꝛ super hoc potest ferre sniam cēsure contra non reuelantes qd pbat hic p locum a speciali. nā hoc est speciale ꝙ nō possit fieri cōpulsio qñ hoc in pnia detectuz fuit: secus ergo si iste sciuisset non tanq̄ deus: sed tanq̄ homo: p hoc tex. ibi: perniciosum esse ꝛc. ꝛ tene hūc tex. sic inductū ppetuo menti. nā optime pbat practica eporū fulminantiū hodie excōicationē cōtra nō reuelātes furē siue furtum. et meli⁹ pbat hoc. c. q̄. e. qui cuz fure. s. de fur. licet ad hoc illd soleat allegari. et vide ibi qd plene dixi. probat etiā iste 2 tex. opi. Bar. in. l. in ciuilē. C. de fur. ¶ † No. ij. sacerdotē nō posse ɔpelli etiā per iudicē eccl'iasticū ad reuelandum peccatorē in pnia sibi ɔfessuz qn imo nec etiā pctm̄. nā hic ꝛ respectu peccati ꝛ peccatorū phibet ista ɔpulsio. Et no. bñ qd etiā nō g pōt ad hoc cōpelli si talis reuelatio tendit ad vtilitatē pximi: vel ad vtilitatem anime ipsi⁹ confessi. nihil enim debet detegi per sacerdotē etiam si concernat

ibi no. doc. ꝛ maxime. d. abb. in. c. fi. ꝛ h vid oīno ꝙ valō elegāter scribit spe. i antiquo suo rep. i ti. de pe. ꝛ re. §. seqr̃ in pri. ij. col. v. sz nunqd pōt ɔmittere simplici sacerdoti.

e ¶ Nunqd electus. Utrū eps elect⁹ ꝛ cōfirmat⁹ nō cōsecrat⁹ possit dare indulgētias ecclesijs. ꝛ idē tz. d. ab. i. c. suffraganeis d ele. de q̄ ēt p pau. de lea. ꝛ car. i cle. j. d reli. ꝛ vene. sā. ꝛ p Old. cōsi. suo lxxiij. et qd possit bñ facit i sili gl. in c. adūcimus. xvj. q. j. ꝛ gl. i v. psbyteri. i pri. i cle. j. de puil. Sed ɔ̃riū tz arch. i. c. j. d pe. et re. li. vj. prout ibi refert Jo. an. sup gl. i v. monere. in fi. De hac. q. vide p Jo. de imo. i. d. cle. j. de puil. i. xij. co. v. an autē elect⁹ ꝛ vid pe. de anch. in repe. regule q̄. i. ij. op. pri. vbi dicit qd ɔcedere i dulgētias nō ē ordinis sz pōtificalis dignitat̃ ꝛ ꝙ elect⁹ ꝛ ɔfirmat⁹ lz nōdū sit ɔsecratus i epz neqz sit sacerdos valeat cōcedere indulgentias firmat pe. de anch. i repe. regule pctm̄. in. iij. op. pn. circa me. li. vj. ꝛ al. Jo. calde. i h c. ꝛ idē apte etiaz firmat. s. Tho. i iiij. sen. dist. xv. q. j. ar. iiij. ante fi.

f ¶ Casus lr̃alis. Pro itellectu huius decre. vide. s. Tho. in. iiij. sent. di. xxj. qō. iij. ar. j. vltra me. vbi dt ꝙ si sacerdos qui audiuit ɔfessionē pducat i testimoniū pōt cuz recta ɔsciētia iurare se nihil scire: q2 adducit vt hō i testimonium ꝛ scit vt de⁹. vide oīno de ista reuelatiōe q̄ scripsi post. d. an. in. c. oīs vtriusqz. circa fi. d pe. ꝛ re.
Sebasti. Sapia.

g ¶ Ad indicādū furē. Uide qñ qs teneatur indicare furē p Jas. i. l.

iiij.§.si tibi iudiciū.in.j.not.ff.de cōdi.ob tur.cāz.

a ¶ Sacerdos ēt p papā nō pt cōpelli reuelare ɔfessionē. ⁊ vide.s.Tho.in.iiij.sen.xxi.dis.q.iij.artic.j.vltra med.vbi dicit qđ null⁹ sacerdos ad reuelationē ɔfessionis pt cogi ab hoīe vł licētiari ⁊ si sibi pcipiaŧ sub pena excōicatiōis nō timeat eā q̄ꝛ si bi pcipiŧ vt hoī ⁊ scit hic vt de⁹.sed ad hoc vltimū vide gl.i.c.sacerdos de peni.di.vj.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Per papā.vide Ang.de are.⁊ Aug.arimi.i tracta.malefi.in verche hai tradito la tua patria.⁊ an sacerdoti cui est aliqđ dictū in pnīa nō tñ i forma cōfessiōis si pducaŧ in testē an possit testificari.vid Feli.in.c.intimauit.col.iiij.v.et istud dictū.s.de testi.⁊ nūquid possit sacerdos reuelare cōfessionē de licētia cōfitētis.vide Felin.in.c.j.co.ij.vsi.inq̄tuz tenet Abb.s.de excep.

b ¶ Quot modis ɔstituaŧ collegiū de q̄ p.d.ant.i.c.nobis.de iurepa.

c ¶ Uide glo.in.c.apostolice.de pri ui.lib.vj.

d ¶ Possit sumere.vide Bal.i dis put.sua q̄ incipit accusat⁹ de vi turbatiua:vbi ponit an notari⁹ vtens vno signo possit prohibere aliū ne vtaŧ eodē signo: ⁊ h pōit ibi in.iij. col.vbi ponit.q.positā hicđ mercatore q hꝫ signū artis ⁊ ɔcludit q̄ si illđ signū est sibi ɔcessuz a superiore poterit aliū volētē vti ꝓhibere.als nō.et vide d.Ant.i.c.ad nostrā.cir.fi.de ap.vbi dicit q̄ qs nō pōt vti signo ꝓprio i p̄iudiciū alteri⁹.et alle.istud c.dilecta.⁊ de qđ.hic posita vide p Bal.i.c.quāto.in

si cōcernat claritatē conscientie ipsius peccatoris nisi ipse peccator sacerdotē ducat in testez.arg.in c.significasti.de adul.⁊ in.c.oīs vtriusq̄z.de peni.⁊ remis.⁊ qđ ibi no.Inn. ¶ †Not.iij.ibi:sniaz interdicti ⁊c.q̄ snia interdicti potest ferri neduz in loco sꝫ etiā in psona.⁊ hec est differentia inter interdictum ⁊ excōicationem: quia excōicatio nedum priuat a participatione sacramētorum:sed etiā a communiōe hominū:vt in.c.a nobis.de excep.sed interdictū solus priuat participatione sacramētorū. ¶ Ultimo p declaratione litere q̄ritur qui sint isti rectores fraternitatis de quib⁹ in tex.Sol.sunt quidam habētes iurisdictionē sup clerū ex speciali ꝓuisione aut institutione. ¶ In gl.j.ibi:q̄ꝛ ƀm leges nemo potest cōpelli:hoc non est absolute verū quinimo potest ex officio cōpelli.de quo dic vt no.in.d.l.in ciuilē.⁊ plene dixi in d.c.qui cū fure. ¶ †In ca.gl.ibi ⁊ in hoc erat maior ipsis rectoribus ⁊c. per hāc rationē inferunt doc.q̄ etiā per papam[a] nō potest sacerdos cōpelli ad detegēdum peccatum in penitentia confessum.Nam in illo actu sacerdos est specialis vicarius dei ⁊ papa est generalis vicarius dei:et specialis quo ad illam speciem est maior generali de offi.lega.in.c.studuisti.⁊ no.bene gl.⁊ hoc dictuz quia est cōtra multos simplices sacerdotes q reuelant peccatū epō seu peccatorē seu alteri sacerdoti:licet dicāt epī ego recipiā in confessione q̄ꝛ nullo modo debet dicere:q̄ꝛ tanq̄ deus non indiget cōfessione:⁊ quia illud est peccatū alterius et nō suum:⁊ hoc saluo casu.c.oīs.de peni.et remis. Et ex hoc ⁊ ex tex.etiā inferŧ quod si sacerdos ꝓducŧ in testem in iudicio qđ recta conscientia potest dicere se nihil scire si hoc tantū sciebat vt deus nam qs potest habere duplicem scientiam.s.sciētiam vnam vt deus:aliam vt homo.In testez vero producŧ vt homo nō vt deus et tanq̄ homo nihil scit vnde sine metu piurij recte potest dicere se nihil scire.Puto tñ qđ iste sciret vt deus et vt homo:vt quia ipse vidit tanq̄ homo ⁊ audiuit vt deus in cōfessione qđ hoc casu teneŧ reuelare virtute iuramēti.alias autē vt dicit Inno.in ꝑalle.c.omnis.prope.fi.nunq̄ dꝫ reuelare nisi subesset maxima necessitas vel vtilitas:vel imineret scandalum tunc enim potest dicere ⁊ reuelare ex quo scit etiā vt homo. ¶ †Quid aūt si quis iurauerit nō reuelare secreta ⁊ postea producŧ in testē:nūquid possit reuelare cuz videaŧ positus inter duo iuramēta ɔ̄ria.Inno.in.c.qualiter.el.j.s.de accusa.nota.dicit qđ sic:quia aut intēdebat iuramentum extēdere ad istū casum.⁊ fuit temerariū cum nō possit quis se astringere ad hoc iuramentū cū sit cōtra publicā vtilitatē vt testis:aut non cogitauit istū casum ⁊ iuramētū ad hoc non extendit ar.in.c.j.de iureiur.li.vj.Et in fi.glos.quod p̄mo dictū est plus placet Host.⁊ pro predicta glo.facit.c.cū ad quorūdā.s.eo.tit.tene menti.

☞ Collegium quomodo cōstituatur in aliqua ecclesia.

Abbatissa potest habere iurisdictionē super clericos de iure speciali:nō autē de iure cōmuni.

Insignia an quis possit portare:⁊ ex cuius priuilegio.

Insignia aliorum nō est licitum facere siue portare.

Collegia quibus casibus sint permissa.

Dilecta. Non possunt subditi singulares in preiudiciū p̄lati erigere signa collegij.h.d.vel sic.priuati hoīes regulariter nequeūt cōstituere collegiū ⁊ habere signa collegij.nisi aliter eis cōcedaŧ.prima pars ponit querelam.scđa dat iudicem ibi: discretioni. ¶ Casus literalis. Presbyteri et clerici Iotreñ.ecclesie meldeñ.diocesis propriū nō cōsueuerunt habere sigillū:nec sint vnū corpus ita q̄ capitulū appellareŧ:nihil omninus cōtra volūtatē abbatisse Iotreñ.ecclesie q̄ est ipsoruz caput ⁊ patrona ꝓpriū sigillū habere contendunt.vnde abbatissa significauit hoc do.pa.vnde mādat quibusdā quatenus si eis cōstiterit ita esse:dictis presbyteris ⁊ clericis autoritate do.pa.precipiāt expresse ne presumāt vel de nouo fabricare sigillum vel vti eo si forte nouiter fuerit fabricatū.Ber. ¶ No.j.ex tex.ibi nō cōsueuerūt ⁊c.optimū argumentuz quod ius collegij potest queri ex ɔsuetudine.pro hoc facit:qđ not. Inno.in.c.postulasti.de iurepa. ¶ †No.secundo qđ licet sint plures clerici beneficiati in eadem ecclesia nō tñ per hoc dicunŧ constituere collegiuz seu facere capitulū cum nō possint erigere signa collegij nec collegialiter se cōgregare[b] collegium ergo cōstituiŧ in ecclesia vel per priuilegium concessum a superiore post fundatā ecclesiam vel si a principio fuit ordinatuz quod ecclesia esset collegiata vel si longo tēpore vixerunt collegialiter et sunt in quasi possessione collegij.de quo vide per Inno.in.d.c.postulasti.⁊ per Io.an.in.d.c.a nobis.de iurepa. ¶ †No.iij.quod abbatissa pōt habere iurisdictionē super clericos de iure speciali: secus autem est de iure cōi.Ultimo collige ex tex.quem posse se opponere pro suo preiudicio volētibus indebite exigere signa collegij. ¶ †Et inducitur hoc ad questionē.Qui vult vti priuatis armis alterius nunq̄d possit per illum prohiberi.⁊ primo discutiēdū est nunquid qs possit portare arma seu insignia.⁊ sciendū quedaz esse insignia dignitatis quibus licite vtiŧ existēs in illa dignitate ⁊ tunc nō habens[c] illam dignitatē cōmittit falsum eis vtēdo.l.eos.⁊ qđ ibi not.ff.de fal.facit c.j.s.de cle.nō ordi.mi.⁊ qđ ibi dixi. Quedā sunt insignia singularis dignitatis quib⁹ vtunŧ reges principes ⁊ nobiles ⁊ istis priuata psona vti nō pōt:vt.l.j.C.ne li.po.Quedā sunt insignia seu arma q̄bus vtunŧ priuate psone.⁊ aut vtunŧ ex cōcessione principis ⁊ in dubio vti possunt.Aut cessat principis cōcessio:⁊ cōiter tenetur vt quilibet possit sumere sibi certa īsignia siue arma sicut oīa nomina propria assumunŧ ad placitū vt vnus ab altero cognoscaŧ.vt instit.de legi.§.si qs in noīe.⁊ in.l.ad recognoscēdos.C.de inge.manu.ita et arma potest qs assumere vt vna parentela discernatur ab alia. ¶ †Sed an possit sumere[d] arma alterius videŧ primo qđ sic.nam sicut licitū est assumere nomē propriū alterius vt in.l.duo sunt titij.ff.de testa.tute.ita videtur qđ etiam arma possit quis assumere cum eadem sit ratio in vtrisq̄z.⁊ hoc est verū vbi ille non posset ꝑtendere aliquod preiudiciū vt puta q̄ꝛ assumit arma longe distantia:secus vbi subesset illi aliquod preiudicium vt quia iste nouiter assumēs est homo facinorosus ⁊ exosus ⁊ ꝓpter vnitatē armorum timet ille interim ꝓpter istū seu vice ipsius ⁊ potest tunc implorari officiū superioris vt ille nō vtatur eisdem armis:q̄ꝛ ad superiorē spectat quies populoruz: vt in.l.j.§.quoties.ff.de offi.prefe.vr.idē est vbi interest reipublice:vt quia bonus artifex seu mercator vtitur quibusdam insignijs ⁊ alius vult vti illis vt habeat cōcursum et sic decipere populuz. potest enim hic per iudicē prohiberi ratione predicta.Cōclude ergo sic qđ quilibet priuatus etiā potest assumere sibi certa insignia seu arma: sed non potest assumere seu vti armis alterius quando tendit in eius preiudicium seu reipublice.⁊ de his p Bar.in tract.de insig.⁊ armis. ¶ †In gl.j.in fi.hec gl.non reddit sufficientē rationem quare isti clerici non poterant facere collegiū:et ideo pro clariori doctrina post Inno.hic.⁊ Bar.in.l.fi.de colle.illici.scias qđ regulariter omnia collegia[e] sunt interdicta q̄ꝛ hoīes nō debēt facere ista conuēticula seu congregationes cū ex eis timeatur conspiratio seu coniuratio contra principem seu ciuitatē.hoc verum nisi approbetur a iure gētium vel a iure positiuo:nam quedā sunt collegia que approbātur a iure gentiū quedā sunt collegia que approbātur a iure positiuo.A iure gentiū approbaŧ collegium ciuitatis castri vel ville.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ qđ ibi no.nā debent homines multa agere in fauorē ⁊ cōmodū ciuitatis:ideo opꝫ qđ plures insimul cōueniant.A iure positiuo approbātur collegia ipsorū qui sunt

ij.col.de iureiur.vbi ponit vtrum vn⁹ mercator possit sup ballis suis apponere signuz alterius mercatoris.⁊ addđ q̄ si vnū castrū hꝫ picta arma alicui⁹ dñi in signū subiectiōis si delentur illa arma d̄ꝛ ꝑuari dñs subiectione ⁊ pñt pūiri vt rebelles.ita dicit do.i.c.qcū q̄.xxx.dis.Itē adde q̄ illi qui faciūt cōstrui ecclesias ⁊ ibi ponunt signa sua nō hñt meritū eccł̄e.ita tꝫ do.recte intuēti i.c.due sunt circa mediū.xlv.dis.Item adde q̄ qñ aliq ꝓpter proditionez expelluŧ de ciuitate arma depicta p eoꝝ honore p ciuitatē debēt destrui.text.ē ⁊ ibi bar.i.l.corū ff.de pe.ꝓ quo illud dictū iuuenalis.Scian⁹ ducŧ vnco discedūt statue testēq̄z sequūtur.Ipsas deide rotas bigaꝝ i pacta securis.Cedit et meritis frāgūtur crura caballis.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Oia collegia.vide Pau.de ca.⁊ d.Barth.soci.in.l.cū senatus.ff.de reb.dub.Fel.in.c.accedētes.in prin.s.de prescri.

alicuius artis:vt sunt pistores barbitonsores.⁊ similes:vel alicuius professiōis vt sunt scholares vel si faciūt cā pietatis vt ad subueniendū oppressis ⁊c.q2 isti habēt multa agere ad vtilitatē illius pfessionis seu artis.ideo permittunt iura vt possint simul cōuenire ⁊ facere vnū corpus.vnde ad propositū huius.c.clerici singulares cum nō habeāt aliqua cōiter expedienda nō possunt ppria autoritate facere istas cōgregationes ⁊ cōstituere vnū collegiū nisi a principio fuerit ordinatum vt ecclesia sit collegiata:tūc eñ cum ipsi clerici debeant promouere vtilitatē ecclesie licite se cōgregant ⁊ faciūt vnū corpus:sed isti de qbus in tex. non representabāt illam ecclesiā sed erāt singulariter ibi beneficiati.⁊ de materia collegiorū.vide hic per Inn.⁊ in.c.cū ab ecclesiarū.de offic.ordi. ⁊ per Bar.in.d.l.fi.de colle.illici.

1 ☞ Episcopus non debet appellari dñs nisi de hoc fuerit sibi prestitum iuramentum a vasallis.

Grauem. Qui cōtra iuramētum negat prelatum dñm suum:vel coram seculari iudice de epō cōqueritur vel ipm inuadit:deponi debet.h.d.⁊ primo decise narrat factū quod sub triplici distinctiua puniri mādat ibi:discretioni. ¶ Casus literalis. Archidiaconus ambiañ.veniens contra fidem homagij prestitā et debitā reuerentiā semel ⁊ scdo epm propriū dñm suū esse negauit. Itē in foro seculari deposuit cōtra eum super rebus spiritualibus questionem. Itē causam ⁊ cōsiliū prebuit fratri ipsius archidiaconi ⁊ cōplicibus suis aduersarijs epi et inuasori epi et sociorū eius.ita cōtra fidelitatē in trib⁹ peccauit propter qd eps ambianeñ.grauem de ipso archidiacono corā dño papa deposuit qōnem.vñ mādat quibusdā quatenus si cōstiterit ipsum archidiaconum semel ⁊ scdo contra fidē ⁊ reuerentiam prestitā epm predictum dñm suum denegasse:vel in foro seculari deposuisse cōtra ipsum sup rebus spiritualibus qōnē. Aut tam inuasoribus epi ⁊ sociorum eius ꝙ fratri eius[a] vel cōplicibus suis causam vel consiliū prebuisse:ipsum eūdem Archid.tanꝙ putridū mēbrum ab ambiañ.ecclesia ppetuo abscindāt ⁊ beneficia sua p eos ad quos donatio ptinet personis idoneis faciant assignari. Berñ. ¶ †Not.j.ex tex.qd eps potest ⁊ dz dici dñs subditorū ⁊ qd subditus negans eū dñz suū debet acriter puniri vt hic.cōtra hoc facit.c.ij.de pona.vbi dr ꝙ prelatus est procurator ⁊ nō dñs. Sol.dicit Innoc.hoc.c.procedere ratione prestiti iuramēti.als aūt non crederet subditū peccare si nō vocaret eum dñm sed prelatū.arg.x.q.iij. cauendū.pro hoc facit sm Hostiē.q2 qui dicit verum nō peccat.l.eū qui nocētē.ff.de iniur.vel sm Jo.an.lz ipse prelatus dicatur pcurator respectu rerum:tamē respectu subditorū potest dici dñs: mihi plz opi. Innoc.vt lz honestū sit vt subdit⁹ appellet eum dñm nō tñ necessariū.pro hoc bo. tex.xcv.dist.c.esto subiectus.vbi dicit sciant epi sacerdotes esse nō dños ⁊c.sed qñ prestatur iuramentū epo a recipiente dignitatē vel ecclesiam ab eo.tūc appellatur dñs.pro hoc tex.opti.in.c.cū clerici.j.de verb.sig.⁊ de forma illius iuramēti puto istū text.loqui. nam iste iurauerat obedire dño suo ibi suum esse dñz ⁊c.vnde negādo eum postea dñm suum venit cōtra iuramentū:sed circūscripto iuramēto nō putarē subditum excedere si appellet eum prelatum vel patrem. ad hoc qd no.in.d.c.esto subiectus.⁊ in.c.ꝙ graui.de crimi.fal. ¶ Secundo no.ꝙ prestantes consilium ⁊ auxiliū conspirantibus cōtra episcopum proprium debēt deponi:⁊ sentiūt hic doc.ꝙ etiā debent tradi curie seculari:⁊ ita exponūt verbum abscindatis positū in text.xi.q.j.si quis sacerdotū.sed hoc dictū mihi nō placet.primo per istum tex.qui simpliciter nō mandat istū abscindi ab ecclesia vniuersali sed ab ecclesia ambianeñ.ergo non debet tradi curie seculari nisi sit incorrigibilis etiam si coniuret cōtra epm propriū:licet alique glos.sentiant oppositum:sed de hoc dicendū vt dixi in.c.cum nō ab homine.⁊.c.at si clerici. de iudi. ¶ In gl.j.ibi:fidelitatē ⁊ obedientiam.not.gl.ꝙ clericus recipiens beneficiū ab episcopo iurat sibi nedum obediētiā:sed etiam fidelitatē.pro hoc text.in.d.c.cum clerici.de verb.sig.ꝙ tenuit etiā ibi Hostien.licet quidā contra.sed homagium nō prestatur pro spiritualib⁹ quia illud prestatur tantum vasallo ratione feudi qd habet a domino: sed clericus nō est vasallus episcopi:licet ab eo recipiat beneficium nisi receperit ab eo feudum.

1 ☞ Religiosi nō tenentur obedire episcopo precipienti aliquid contra eorum regulam a sede apostolica approbatam.

2 Sepulturam an ⁊ quādo possunt sibi eligere religiosi morientes extra monasterium.

3 Eleemosyne facte alicui imagini situate intra aliquam parochiam cedunt lucro illius parochie.

4 Religiosi a quibus grauaminibus sint exempti.⁊.j.c.proxi.in tex.

Nimis. Ponit.xv.grauamina illata religiosis a quibus precepit prelatos abstinere.secunda ibi: quo circa[b]. ¶ Casus literalis. In casto reprehenditur auarita siue auiditas prelatorum quam exercent cōtra viros religiosos qui dimiserūt omnia ppter deum ⁊ enumerātur multa prout in ipsa litera cōtinētur. In fi.mādat papa quatenus vniuersi ⁊ singuli prelati a predictis grauaminibus desistant subditos suos ab huiusmodi arctius cōpescēdo. Ber. ¶ Not.j.ex text.ꝙ religiosi tenentur viuere nedum sm regulā:sed etiā sm instituta ordinis.nam vltra regulam habent quasdā cōstitutiones editas per totū ordinē sicut fratres predicatores:maxime qui sm eorū regulam poterāt habere propriū in cōmuni.sed ex cōstitutiōib⁹ postea editis nullo modo habere possunt aliquod propriū etiam in cōmuni:vt no.Frid.in cōsi.xij.⁊ pro hoc tex. j.c.seq.in prin. ¶ †Secūdo no.ꝙ religiosi nō tenentur obtemperare episcopo cōtra regulā eorum a sede apostolica approbatam:[c] ⁊ cōtra statuta ordinis approbata. ¶ Tertio no.qd religiosi nō tenētur cōfiteri epo vel rectori parochie vel ab eis recipere corpus christi:sed adinuicē audiunt confessiones vel confitētur priori eorum sm no.in.c.j.xvj.q.j. Hosti.in sum.de penis.§.cui.dicit ꝙ abbas debet cōfiteri episcopo si nō est exemptus ⁊ monachi debēt cōfiteri abbati.quia quilibet debet confiteri superiori suo.⁊ hoc videt rationabile:tamē iure non probatur.nam preallēg.c.j.xvj.q.j.videtur cōferre priuilegium eis vt inter se possint cōfiteri.⁊ vide qd no.Archi. ¶ †Item not.ibi:eligat sepulturam ⁊c.arg.ꝙ religiosus potest sibi eligere sepulturā.⁊ dicit Inno.qd hoc est priuilegiū istorum.minorum ⁊ predicatorū cum decedūt extra monasteriū. Host.dicit ꝙ quilibet potest sibi eligere sepulturam:quia refertur hec electio ad tēpus mortis quo absoluitur ab obediētia superioris.arg.in.c.de vxore.de sepul.sed hodie dic vt in.c.fin.de sepult.lib. vj.ꝙ nullus religiosus decedēs in monasterio potest sibi eligere sepulturā.sed si longe distat a monasterio:⁊ cōmode ad illud reuerti nō potest:tunc licite potest sibi eligere sepulturā.vt in.d.c.fi.⁊ ita potest intelligi iste text. ¶ Item no.qd religiosi etiā mendicātes licet non habeāt populū:possunt tamen habere campanā ⁊ cemeteriū.quod limita vt no.in.c.patentibus.j.de priui.Sed circa hoc est dubium nunquid religiosi possunt quoslibet recipere ad sepulturā.⁊ hodie de minoribus ⁊ predicatoribus dicendū est quod sic:vt in cle.dudum.de sepul.de alijs vero religiosis nō sic priuilegiatis sunt opi. Inno.videtur velle quod sic. Host.dicit de mēte iuris esse vt si habent populum possint recipere quoslibet ibi eligētes sepulturā:alias autem non nisi ibidem hospitatus decederet.xvj.q.j.c.j.plus mihi placet prima opinio que videtur probari in.c.fraternitatē.de sepultu.⁊ tenuit Arch.in preallē.c.j.et ita habet cōsuetudo. ¶ No.ibi:celebrent primas missas ⁊c.quod religiosi etiam mendicātes licite celebrent primas missas. Item no.ibi:infra domorum suarum ambitum ⁊c.quod de collatis et oblatis religiosis in ecclesijs eorum nō possunt prelati vel rectores aliarum ecclesiarum aliquid sibi vendicare.quia vidētur eis illa collata intuitu eleemosyne ⁊ nō nomine oblatiōis. ¶ †Secus dicit vbi aliquod oratoriū vel imago esset intra parochiam alicuius:tunc enim oblationes[d] ibi facte cedunt rectori parochie.hoc probatur per locum a speciali in cap.ad audientiam.de eccle.edifi.facit quod no.in.c.pastoralis.de his que fiunt a prelat.⁊ in rubrica de parochijs.⁊c. ¶ Vltimo nota quod donatio facta

a ¶ Itē ibi fratri eius ⁊c.facit ad.q.de faciēte pacē cū aliquo occidendo vel vulnerādo eius fratrē vel cōsanguineū:vtrū videat frangere pacem de quo vide per Jo.an.in regula frustra.lib.vj.in merc.per do.Ant.in c.j.de pac.in vlti.col.per Bart.in.l.licitatio.§.qd illicite.ff.de publi.et per Pet.de anc.in.c.sciant cūcti.de elec.lib.vj.vbi bo.tex.bene etiam facit tex.in.c.qcūq3 de sent.excō.li.vi. de ista.q.p eundē Pet.de anc.in.c. nuper.de sen.exc. Sed ponam⁹ qd feci pacē tecū.sed postea tu⁹ cōsanguineus phibuisset.vide not.in.c. petēs.de homi.i c.q2 psulatus.j.q. iiij.⁊.c.sicut tuis. d simo. Et ad primum facit qd no. bal.in.§.pena.in sti.d pena iu.vbi ponit an iiuria illata familie potestatis censeat illata ptāti.⁊ facit ꝙ no. Inn.in.c.dilecti.de app.⁊ qd no.in.c.autoritate.de priuil.li.vj. Et adde hic Lu. ro.i.l.licitatio.§. qd illicite.in fi.ff. de publ.vbi dicit ꝙ per iniuriā vel offensam factā fratri non intelligit rupta pax cū fratre.⁊ hoc dicit tenere Bart.in.l.si ita stipulatus.§. chrysogon⁹.in fi. ff.de v.ob.⁊ bal. i.c.j.qui.mo.feu. amit.⁊ dic ꝙ de h vr casus quē ipsi allegāt i.c.j.i pn. de eo q iterfe.fra. dñi sui.in vsi.feu. et qñ iiuria facta vni de familia intelligat facta oibus de familia vide p bar.i.l.j.in.j. col.C.si qcūq3 pdi.po. Item an p iniuria illata pcuratori vel negotiorum gestori meo vel alic psone mihi libere seruiēti agere possim actione iniuriarū.vid p Salic.in.l.j.C. de iniu. Itē ad p dicta vide ꝙ not. beatus Tho.i.ij.ij.q.lxv.arti.vlti.itē adde ꝙ iniuria facta vni ex socijs itineris videtur facta alijs ⁊ ideo alius poterit agere.ita no.gl.⁊ Bar. in.l.iij.§.si inimicus.ff.de suspe.tu. Itē adde qd si habeo pacem cū aliquo ⁊ ille offendat socium meū mecum venientem qd intelligetur fregisse pacem sm Jo.an.sing.in spec.in ti.de treu.⁊ pa.§.j.sequūtur do. Alex.⁊ Areti.in.l.si stipulatus.ff.de ver.obli. Aeneas de falco.

b ¶ Qui dicantur mendicantes.ponit Bal.in aut.ingressi.in.vj.col.C. de sacrosanc.eccle.

c ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Approbatam. Imo nō tenetur religiosus obedire pape in his que sunt contra regulam suā:vt per Feli.in.c.si quando.col.iij.ver.preterea dixit. Host.ē.de prescrip.

d ☙ Sebasti.Sapia. ¶ Oblationes.vide Ang.in disputatione inci.in refulgenti delitiarum palatio cum allegatis per Feli.in.c.dilectus.in prin.ē.de offi.ordi.⁊ Maria.Soci.in trac.de oblatione.

facta pro ordinamētis altaris ⁊ pro libris ecclesiasticis eqparant. Sʒ quero de quib⁹ religiosis loquit iste tex. Sol. quidā dicunt ꝙ de oīb⁹. Inno. vr̃ velle ꝙ loquat de predicatorib⁹ ⁊ minorib⁹ ⁊ de habētibus similia priuilegia. ⁊ ꝑ hoc ibi tex. ꝯ regulā a sede apl̃ica approbatā ⁊c. 4 ¶ † Ego satis puto ꝙ oēs religiosi regulariter approbati debent esse exēpti ab istis grauaminib⁹: de qbus in tex. ¶ In gl. fi. in fi. quo ad fratres ꝑdicatores ⁊ minores dicēdū est hodie: vt habet in. d. cle. dudum qui. ad alios dic vt le. ⁊ no. in. c. requisisti. ⁊ in. c. fi. de testi.

1 ☞ Argumentum ab ordine scripture validum est.
2 Fratres minores ⁊ predicatores debent viuere in arctissima pauptate adeo ꝙ nil possunt possidere: nec annui reditus eisdem relinqui.
3 Fratres minores ⁊ predicatores ⁊ alij omnes tenent ire ad processiones dūmodo non fiant ex leui causa. 5.
4 Episcopus an possit excōicare religiosos regulares.

Nimis praua. Ponit duodecim grauamina predicatoꝝ ⁊ minorū a quibus precipit ꝑlatos abstinere. ⁊ scda ibi: quo circa. ¶ Casus literalis. Quidā viri religiosi. s. fratres ꝑdicatores et minores quorum ordinē ⁊ regulā sedes apostolica noscit approbasse: in arctissima paupertate xp̄o pauperi famulari elegerūt: sed prelati ecclesiarū ⁊ alij in multis articulis eos aggrauare nitunt q enumerant in lr̃a: vñ mādat papa vniuersis prelatis ecclesiarū quatenus vniuersi ⁊ singuli a dictis grauaminib⁹ oīno desistāt ⁊ subditos suos arcti⁹ cōpescāt ab 1 hmōi. Ber. ¶ † No. j. ex tex. ꝙ vbi fit mētio de ꝑdicatoribus[a]; ⁊ mino a ribus semper in ordine scripture ꝑmittunt predicatores vt hic ⁊ in. c. quorūdā. de elec. lib. vj. ⁊ in oībus locis vbi de his fit mētio. ⁊ rō est: qr ordo predicatorū fuit primo approbat⁹ per ecclesiā Ro. quā ordo minorū licet parū ante ſm Jo. an. ⁊ recitat hic Jo. cal. qd ordo ꝑdicatoꝝ fuit approbat⁹. M. ccxv. anno. ab honorio tertio qui successit Inn. q promiserat se facturū ⁊ eodē anno fuit approbata institutio minoꝝ: ⁊ idē tenet Jo. an. in. d. c. quorūdā. in nouel. de minoribus tñ ibi non facit mentionē. Et ex ꝑdictis verbis no. ordinē seruandū circa istos religiosos in honoribus deferēdis vt illi magis honorent quorū regula 2 prius fuit approbata. ¶ † Scdo not. ibi: in arctissima paupertate ⁊c. qd fratres nedū minores: sed ꝑdicatores dicunt eē in arctissima paupertate: vt hic ideo qr nō possunt habere aliquam proprietatē: nec in particulari nec in cōi: sed debent viuere ex eleemosynis. vnde mendicitas incerta dʒ eis tribuere necessaria. ad hoc. c. j. de exces. ꝑla. lib. vj. ⁊ de reli. do. c. j. eo. lib. ⁊ qd no. in. d. c. quorundam. ⁊ pluries dixi ꝙ sicut fratres minores nō possūt habere annuos redit⁹ ꝑpetuos: vt in cle. exiui de paradiso. §. cūq₃ annui reditus. de verb. sig. ita nec fratres predicatores qr debēt seruire deo in arctissima paupertate: vt hic dicitur. vnde relicta que cōiter fiunt in hac ciuitate senarū hospitali sancte Marie de la scala cū hoc onere vt det certū annuū reditū annuatim predicatoribus ⁊ minoribus ⁊ alijs mendicātibus religiosis nō valent qr esset habere proprietatē quādā: ⁊ tot possent esse annui redit⁹ ꝙ non oporteret mēdicare: qd est cōtra regulā ⁊ institutionē eorum. predicatores tamē nō sunt incapaces ex regula eorum sed ex cōstitutionibus quas postea cōiter fecerūt: de predictis vide per Fride. consil. xij. ⁊ seq. et per 3 Jo. de li. post Bart. in trac. in. d. cle. exiui de paradiso. ¶ † Not. iij. ibi: b cū processionaliter veniāt ⁊c. tex. sing. ꝙ fratres predicatores[b] ⁊ minores nō tenent semper ire cum ep̄o ⁊ clero ad processionē: ⁊ not. ꝙ dicit ex leui causa. secus ergo ſʒ doc. si ex magna causa fieret ꝓcessio: vt puta in nouo introitu ep̄i vel legati: vel imminēte peste seu alio flagello: vel ad generales letanias q̄ fiūt post pascha ante festū ascensionis. pro predictis facit. xvj. q. j. reuertimini. ⁊ de consec. dist. iij. rogationes. naʒ qd omnibus imminet ab oībus debet explicari. de offic. Archdia. c. ad hoc. ⁊ in. c. ij. §. de elec. ⁊ idē per oīa puto de alijs religiosis vt teneātur pro istis ⁊ similibus causis ad processionē venire: secus vbi ꝓcessio fieret ex leui causa. ⁊ pōdera tex. in prin. qui videt tantum de predicatoribus ⁊ minoribus facere mētionē causa exempli: vt ptʒ ibi: vt puta fratres ⁊c. ⁊ ea que dicunt cā exempli nō restringūt dispositionem generalem: vt in. c. j. ne cle. vel mo. vnde dico ꝙ oēs religiosi vt quietius intendant diuinis nō debēt ex leui causa cōpelli vt veniāt ad processionem. 4 secus aūt ex magna causa vt dixi. ¶ † Quarto no. ꝙ de iure cōi oēs religiosi etiā predicatores ⁊ minores sunt subiecti ep̄is locoꝝ. nā omnes tam religiosi q̄ seculares clerici subiecti sunt ep̄is locoꝝ de iure cōi vt in. c. cū venerabilis. de reli. do. ⁊. xviij. q. ij. per totum: sed sunt exempti ab istis de qbus hic ⁊ a quibusdā alijs iuribus expressis. sed hodie isti predicatores ⁊ minores sunt ex toto exēpti a iurisdictione ep̄oꝝ: vnde nō possunt ex quacūq₃ causa ab eis excōicari. circa hoc tamē inspicienda essent eorū priuilegia ⁊ seruāda. vt in. c. porro. de priuil. ¶ † Et ad 5 uerte qd licet tēpore huius capituli isti predicatores ⁊ minores essent subiecti ep̄is: non puto tñ quod propter exemptionē postmodū eis cōcessam releuētur ab illo onere veniēdi ad processionē ex causa magna fienda. nam exempti ex multis causis subijciunt episcopis: vt in causa heresis ⁊ in quibusdā alijs vt in. c. ad abolendam. de here. Itez rogare deum pro salute populi oībus clericis imminere debet tam exemptis q̄ nō exēptis. argu. in. c. reuertimini. precalle. ¶ Quinto not. ibi: villas ⁊c. ꝙ etiā in villis licite religiosi possunt habere monasteriū: debent tamen honorabiliores esse vt hic innuit tex. ibi: ad honorabiliores ⁊c. vltimo no. ꝙ isti fratres non debēt nec tenent soluere decimas de fructib⁹ hortorū sunt ergo in hoc ꝑuilegiati: ideo dici de horto, ⁊ nō de alijs qr isti mēdicātes nō possunt habere alia ꝑdia ꝑter hortos. arg. in. d. cle. exiui. ¶ In gl. in ver. de hortorū. in fi. de alijs religiosis nunquid teneant soluere decimas. dic vt le. ⁊ no. in. c. nuper. ⁊. c. ex parte tua. § de deci.

1 ☞ Clericus qui sine culpa sua non pōt residere in beneficio metu tyrāni: non est sibi imputandum: adeo qd tanq̄ in eo nō residens non debet eo priuari.
2 Clericus homicida vel irregularis nō est ipso facto priuatus beneficijs sed priuādus: si homicidium vel irregularitas fuit post collationem.
3 Ciuitas si est interdicta. nō censent interdicte singule persone: adeo qd clerici illius ciuitatis poterunt celebrare diuina in alio loco.
4 Clericus si celebrauerit in loco īterdicto: vl' si ip̄e sit interdictus ⁊ celebrauerit: incurrit irregularitatem a qua per solum papam dispensabitur.
5 Irregularitatem an incurrāt illi clerici qui exercent aliqua officia in ecclesia: ad que non sunt ordinati.
6 Irregularitatē an incurrat qui audit diuina ab irregulari: vel ille qui facit irregularē celebrare.

Tanta. Violās īterdictū: iurisdictiōe ⁊ clauiū potestate se priuat. h. d. vel aliter sic. Non seruās interdictū suspēsus est ab officio ⁊ beneficio ⁊ ab oī iurisdictione. h. d. secundū vnū intellectum. primo ponit ⁊ aggrauat culpas ep̄i. scdo ibi: lʒ aūt. recitat cessionem ipsius et culpas alioꝝ fautoꝝ ⁊ irritos decernit act⁹ post īterdicti sniam violatā. tertio ibi: qr vero. punit fautores q bñficia receperūt ⁊ qui interdictū violauerunt ⁊ qui illud seruātes oppresserūt ⁊ eos citari mandat ad curiam. ¶ Casus literalis. Do. papa propter quosdam excessus quorūdā cōmissos ī quosdam canonicos ⁊ ꝑlatos ⁊ clericos ⁊ res ꝑsbyterorū regnum portugalie supponit īterdicto. P. ep̄s Colubriensis ab initio cepit seruare interdictū tandē mutato cōsilio violauit temere interdictū delinquēdo in dñm papā qui tulerat ipsuʒ ⁊ ecclesiā romanā contēnendo petri claues: ⁊ ledēdo ecclesiasticā ptātē. ⁊ alios induxit imo cōpulit nō seruare interdictū ⁊ quos īducere non potuit post multas iniurias spoliauit eos de dignitatibus prebendis ⁊ beneficijs suis: ⁊ eos coegit exulare interdicēdo ⁊ excōicando eosdē et cōferendo predicta beneficia fautoribus suis: q̄ omnia ideʒ ep̄s in ꝑsentia pape ⁊ fratrū ipsius publice recognouit renūtians ep̄atum in manu dñi pape spōtanea voluntate: ⁊ lʒ ille renuntiauerit volens tñ dñs papa vt illi qui sniam interdicti violauerāt ⁊ receperūt beneficia aliorū qui sine causa rationabili nō debuerāt spoliari nō effugiant impuniti ne facti peruersitas transeat ꝑsumptoribus in exemplū: decreuit irritas ⁊ inanes omnē institutionem: destitutionē: collationē beneficiorū et dignitatuʒ presumptas per dictū ep̄m ⁊ excōmunicationis ⁊ interdicti sentētias in quoscunq₃ ꝓlatas ab eo hac occasione post violationem interdicti. Quia vero vbi magis excedit grauius est vindicandum. Mādat pa. archiep̄o bracharēsi. quatenus oēs illos quos ep̄s intrusit in beneficia et dignitate alioꝝ non solum a beneficijs ipsis. verumetiam ab alijs si qua obtinēt debeat remouere tā ꝑsumptores ꝑdictos q̄ oēs alios qui violarūt damnabiliter interdictum ab officio et beneficio suspendēdo. Et illos quos cōstiterit manus temerarias extēdisse in personas et res predictorum canonicoꝝ ⁊ prelatorum ⁊ clericoꝝ ad presentiam pape venire compellat penitentiam pro meritis recepturos: inuocato ad hec si opus fuerit brachio seculari. Bern. ¶ Nota. j. ex textu c qd potestas ecclesie appellatur clauis[c] et aduerte quia in principio loquitur in singulari et innuit vnam esse clauē ecclesie: sed postea loquit in plu-

Sebasti. Sapia.
a ¶ Predicatoribus. Vide multa p Feli. in rub. § de maio. ⁊ obe. colū. v. ver. fratres ꝑdicatores.
b ¶ An religiosi teneant venire. vid text. in. c. cū olim. in fi. el. ij. de priuil. Et an oēs clerici tā qui sunt ī ciuitate q̄ q ī diocesi teneant venire ad letanias. vid oīo Do. post arch. in c. qñ in fi. xxxviij. distinc.
c ¶ Quotuplex sit clauis ecclesie. et adde h̄ do. Ant. ī c. firmiter. §. vna de sum. tri. ī vers. not. ex lr̃a. et vide bal. qd ecclesia hʒ duas claues. scilʒ clauē sciētie ⁊ clauē potētie: sciētie que nihil scit cuʒ ipsa sit īperiū ⁊ de istis claub⁹ ecclesie ⁊ eaꝝ effectib⁹ vide oīno late p san. Tho. in. iiij. sentē. disti. j. xviij. q. j. ar. j. ⁊. iiij. nā ī precalle. arti. circa fi. tenet ꝙ sint due claues tñ nō vna nec plures quam due. Itē qs hēat claues istas ecclesie: ⁊ de earū effectu. vide multas qōnes quas pōit vid oīno late per sctm̄ Tho. ī. iiij. senten. di. xix. q. j. arti. ij. naʒ ponit ibi vtrū sacerdos legales habuit ⁊ vtꝝ a xp̄o habuit claues. et vtrū soli sacerdotes habeāt claues ⁊ vtrū sancti hoīes non sacerdotes vsum clauiū habeāt. et vtꝝ sacerdos possit vti claue quaʒ hʒ in quēlibet hominē. ⁊ vtrū sacerdos possit subditū suū absoluere. ⁊ vtrū aliqs possit vti clauibus in suum superiorē. Itē add hic Pe. de ancha. in repe. reg. peccatū ī. iij. op. pn. cir. fin. vbi pulchre ponit q̄liter sunt due claues ecclie. n ō vna tātū pro quo vid Do. in. c. vt cōstitueret. in. iij. not. p istū text. lj. dist. Itē d multiplici

genere clauiũ ecclesie vide omnino. Cal.ĩ repe.c. nro. ĩ.xliij.col. de peni.⁊ remis.

Zacharias.

a ¶ Nõ est ipso facto. Adde Ant. Corse.sin.cccvij.ĩ ver. testis.ĩci.cleric⁹ homicida. et istũ ĩ.c.nisi.nu.4. ⁊ ꝙ ibi notaui in apo.ad ipsum in versi.ipso iure.s. de renũ.

b ¶ Incurrat irregularitatẽ. Nota circa materiã irregularitatis. de q̃ vide plenissime p spe.in ti.de leg. §.iuxta.p totũ illũ.§.q durat ꝑ sex chartas.⁊ p arc. in.c.si qs ꝑsbyter a suo epo.xj.q.iij. et adde Joã.an.ĩ d.c.cũ eterne.ð regu.iur.ĩ.vj.⁊ hic. Et qñ sacerdos suspẽsus celebrat nõ solũ sacerdos sed et clericus ei sciẽter ministrãs incurrat irregularitatẽ. vide Archid.in.c. si quis episcopus.in 2si. xj.q.iij.

c ¶ De audiẽte diuina. vide Inno. in.c.cũ medicinalis.in gl.sua q̃ est sup versi.a diuersis.de sen.excõ.in vj.⁊ ꝙ suspensus audiẽs solũ diuina incurrat irregularitatẽ.tz Archi.in.c.si qs pres byter a suo epo. xj.q.iij.⁊ de hoc vide Do.in.d.c.cũ medicinalis.§.fi. ĩ.j.co.de ope.no. nun.⁊ p doc.in.c. js cui.ĩ prin.in.ij. col.ver.qd si ille. de sen.ex.ĩ.vj.et p Jo.cal.in trac.de ec.inter.in.vj.mẽ bro.ĩ.xxiij.q.⁊ cũ hoc ꝙ dicit h iste cõcordat do.in.c. testm̃.ĩ.iij. col.vj. di.⁊ all. Inn.hic ⁊ glo.in.d.cle.archiepiscopo.

rali ⁊ innuit esse plures vt ptz ibi petri claues ⁊c. ⁊ dic ꝙ in veritate vna est clauis ⁊ est vna ptãs sz in plurali dicunt: qz vltra ptãtem dz habere platus discretionẽ. vna est ergo clauis ptãtis alia discretionis: vñ dicimus qd papa põt oĩa claue nõ errante de quo.xxiiij.q.j.c.manet. vide pro predictis bonã gl.in.§.j.xx.dist.in ver.claues.⁊ qd no. Inno.in.c.quãto.de cõsue. ¶ Scdo no.admittẽdam spõtaneã cessionẽ prelati qui ob delictũ suũ priuãdus per sniam venit. Et est sanum cõsilium ad vitãdũ dedecus ⁊ infamiam vt prius cedat q̃ expectet sniam.ar.eoꝝ que legunt ⁊ notãtur in.l. si reus.ff.de pcu.⁊ in.c.lz heli.s.de simo. ¶ † Tertio no.ꝙ cleric⁹ nõ valẽs in beneficio suo residere ꝓpter potẽtiã tyrãni seu iniqui dñi non debet priuari beneficio suo tanq̃ nõ residẽs non enim sibi est imputandũ si sine culpa exulat.pro hoc.c. pastoralis.vij.q.j.⁊ qd no. Inno.s.c.pri.facit.l. distin.satis ꝑuersum. ¶ No.iiij.ibi: post iterdicti violationẽ ⁊c.tene mẽti istã literam qd per interdictũ non suspẽdit iurisdictio plati etiã circa spiritualia hic em̃ irritatur dũtaxat sent.excõ.⁊ iterdicti ⁊ collationes beneficiorũ ⁊ institutiones attẽtate post violationẽ interdicti.facta ergo ante interdictũ tenẽt virtus ergo interdicti ecclesiastici refertur dũtaxat ad exercitũ ordinis ecclesiastici nõ aũt iurisdictionẽ. Et ex hoc ⁊ ex litera infertur qd per violationẽ interdicti qs perdit iurisdictionẽ. vñ suspẽdit eoipso ab omni potestate.⁊ h est ista lr̃a singularis ꝑm verũ intellectũ. ¶ † Nota.v.ꝙ violãs interdictũ etiã pape nõ est ipso facto priuat⁹ beneficijs nec excõicatus: sed priuatus per sniam suspẽsus bene est ꝑm cõem intellectum. nã etiã homicida et irregularis nõ est ipo facto[a] priuat⁹ beneficio suo si homicidiũ seu irregularitas secuta est ipsam beneficij collationẽ: vt aperte probatur in.c.ex literis.s.eo.facit.c.clericis.s.ne cle.vel mo.⁊ sic intelige Inno.in.c.cum nostris.de cõces.ꝑbẽ. ¶ Sexto collige ꝙ inijcientes manus temerarias in clericũ nedũ tenent ꝓ absolutiõe ire ad sedem apostolicam: vt in.c.si qs suadẽte.xvij.q.iiij. qd tñ limitandum est vt dicaz in.c.peruenit.de sentẽ.exc.sed possunt cõpelli ad mandatũ pape ire ad curiã vt per eũ ibidẽ puniãtur. nã isti tales lz laici sacrilegi sunt ⁊ rõne sacrilegij sortiunt forũ ecclesiasticũ. vt in.c.cũ sit generale.de fo.cõpe. ¶ Ultimo põt hic colligi delegatum pape posse pro executione delegationis sue inuocare auxiliũ brachij secularis. de quo tñ dicẽduz vt no.in.c.significasti.de offic.dele. vbi plene dico. ¶ In gl.in ver.irritas. hec gl.multũ ĩtricate ꝓcedit: ⁊ cõclusio sua stat in hoc ꝙ violans interdictũ est irregularis ⁊ suspẽsus ab oĩ officio ⁊ bñficio ⁊ iurisdictiõe. Et vt habeatur clare tota materia tria vidẽda sunt. ¶ † Primo nũquid loco interdicto censeant interdicte persone. Secũdo de pena interdictum violãtis. Tertio qñ qs dicat violare interdictũ: ⁊ sic qñ incurrat irregularitatẽ[b] ⁊ in hoc vltimo videbit effectus interdicti. ¶ Quo ad primũ cõclude quicquid dicat gl. ꝙ loco interdicto persone nõ sunt directe interdicte sed respectu ad illũ locum dũtaxat: vnde si interdiceret hec ciuitas ⁊ nõ persone licite possunt clerici hui⁹ ciuitatis celebrare in alijs locis quia respectu aliorũ locoꝝ nõ sunt persone interdicte sed hic nõ possunt celebrare tanq̃ ꝑsone censeantur suspense quo ad locũ interdictũ dũtaxat non alibi. de hoc est tex.in.c.si sententia.⁊.c.is qui.de sen.excõ.libr.vi. ¶ † Quo ad secundũ cõclude qd celebrans in loco interdicto: vel si persona est interdicta ⁊ celebrat incurrit irregularitatez a qua per solum papaz liberari potest: vt in prealle.c.is qui.⁊ est suspẽsus ab omni potestate clauiũ ⁊ officio: ⁊ ratio est quia vt dixi interdictus simpliciter vel respectu loci est suspẽsus: vt in.c.is qui.de senten.excõ.libr.vj. Si ergo celebrat incurrit irregularitatem: vt in.c.j.de re iudic.in.vj. irregularitas hoc intẽdit vt non possit iste sequi regulas traditas ab apostolis ⁊ ecclesia sicut alij clerici: vt not. in.c.j.de re iudic.lib.vj. est ergo vt dixi ipso facto suspensus nã iurisdictio cõpetẽs prelato habet dependẽtiam ab ordine post eius collationẽ: vt no.in.c.cũ dilectus.de cõsue. non tamen per hoc est priuatus beneficio suo ipso facto vt hic probat in tex. ¶ † Quo ad tertiũ principale conclude post Inno.⁊ doc.ꝙ illi incidũt in irregularitatẽ nõ seruando interdictũ qui exercẽt aliquid deputatum alicui ordini ecclesiastico: ⁊ hoc faciũt tanq̃ clerici: qd procedit siue sint presbyteri siue inferiores clerici: vt dixi in.c.ij.de cle.ex.mini. vnde si diaconus dicit euãgelium vel subdiaconus epistolã tanq̃ subdiaconus vel acolutus exercet officium suũ tanq̃ acolutus efficitur irregularis: vt in.d.c.ij.⁊ ibi dixi. secus aũt vbi exercetur aliquid nõ deputatum certo ordini: vnde cantãs responsoria vel dicens psalmos nõ officiãdo ꝑncipaliter ecclesiam: sed vt quilibet alius laicus nõ efficitur irregularis vt bene ꝑm Inno. idẽ in benedicente missam.arg.xliiij.distin.c.si.quia illud nõ est deputatum certo ordini: sed consuetudine illud exercetur indistincte etiam a nõ ordinatis: vt est videre in epistola que ex cõsuetudine cõmuni dicit sine apparatu per quẽcũq̃. vnde si suspensus vel excõmunicatus vel interdictus tali modo diceret epistolã nõ incurrit irregularitatẽ. Idem si exercet ea que sunt iurisdictionis. vnde tẽpore interdicti nõ est irrregularis alium excõmunicans vel absoluens dum modo nõ absoluat tanq̃ sacerdos videlicet cuz solẽnitate. de qua in.c. a nobis.el.j.de sentẽ.excom. Cõclude ergo breuiter ꝙ iurisdictionalia non sunt prohibita tempore interdicti: nec exercẽs a tẽpore excommunicationis efficitur irregularis. Idem si nõ sunt deputata certo ordini vel si sunt deputata tamẽ ex consuetudine exercẽtur per quemcũq̃. refertur ergo interdictum ad ordinẽ ⁊ ad quedam alia de quibus in.c. non est.de sponsa.⁊.c.quod in te.de peni.et remis.⁊.c.fina.de sentẽ.excom.libr.vi. ¶ † Sed circa predicta dubitatur quid de audiente diuina.[c] Conclude post doctores maxime Host. qd aut vidit diuina ex deuotione quadam.⁊ iste nõ est irregularis licet male faciat. Aut audit diuina autorizando: vt quia prelatus precepit celebrare: et tunc efficitur irregularis. quia iste ingerit se diuinis: ⁊ violat interdictum: ⁊ hoc innuit verbum violauit ⁊c. de quo in tex.⁊ vide glo.in cle.archiepiscopo.de priui. Caueat ergo prelatus tempore excõmunicationis suspensionis vel interdicti ne faciat corã se celebrari: aut intersit celebrationi quia videtur tunc autorizare.

¶ De noui operis nuntiatione. Rubrica.

¶ Continuatur hec rubrica. supra visum est de exces.prela.in genere nunc restat videre in spẽ de excessu qui fit in edificãdo: vel põt sic continuari. Supra visum est de excessibus prela.in subditos.⁊ etiã de excessibus subditorũ in prelatos: verũ quia quãdoq̃ aliqui delinquũt in cõtemptuz iuris seu superioris. Ideo subijcitur hec rub.de no.oper.nũ. ⁊ quando dicatur nouum opus ⁊ de solẽnitate adhibẽda in denũtiatione: ⁊ in quibus rebus habet locũ hec denuntiatio. plene no.per gl. j.eo.c.ij.⁊ dic vt ibi ⁊c.

1. Nuntiatio noui operis habet locum etiam quãdo ecclesia edificatur: ⁊ opus post denuntiationẽ constructum debet destrui expensis edificantis. vide.j.c.proxi.
2. Imperator non potest ligare papam: sed bene potest ligari a papa.
3. Cause ecclesiastice in defectum canonice prouisionis possunt per leges ciuiles decidi.
4. Jus ciuile nõ dicitur preiudiciale ecclesijs quãdo potest se habere ad preiudicium ⁊ fauorem.
5. Jus canonicũ seruatur in vtroq̃ foro in concernẽtibus animam vel interpretatione iuris diuini: ⁊ in quibusdam alijs de quibus hic.
6. Jus canonicum seruatur in vtroq̃ foro in casu in quo ius ciuile non prouidet.
7. Jus canonicũ et ciuile si discordant: ⁊ vtrunq̃ sit rationabile: vtrunq̃ seruabitur in foro suo.
8. Jus ciuile an et quando seruabitur per clericos.
   Statutum quod agnati excludant feminas: habet locum si agnat⁹ sit clericus.
9. Attentata post nuntiationem noui operis sunt irritanda secus post appellationem extraiudicialem: ⁊ que sit ratio differentie vide hic.
10. Nuntiatio noui operis nõ operatur ꝙ edificium postea constructum destruatur quando notorium est nuntiãtem nullum ius habere secus si dubitatur.
    Citatio impune potest sperni vbi notorium est ipsam non posse fieri.
11. Exceptio peremptoria potest opponi ante litem contest. quãdo notorium est ipsam competere.
12. Res aliena si fuerit inuito vel ignorãte domino cõsecrata: non debet desacrari: sed est satisfaciendum domino de interesse suo.

1 Intelleximus. † Edificiũ post nũtiationez noui opis demoliri dz expẽsis cõstruẽtis. hoc dicit vel aliter ⁊ sic. Etiã ecclesia edificata post nũtiationẽ noui operis destruẽda est expẽsis cõstruẽtis. hoc dicit cũ sequẽ. In prima consultatio. In secũda rñsio ibi: quia. ¶ Casus literalis. Clerici de rodigio ceperũt edificare quandam capellam in preiudiciũ baptismalis

1 ~Sebasti. Sapia. ¶ Causa ecclesie. vide Archi. in. c. continua. xi. q. i. ⁊ Abb. in. c. ecclesia sancte marie. col. vj. de cõsti. Feli. in. c. j. colũ. ix. ver. tertia declaratio. co. tit. de cõstit. ⁊ ibi an papa possit tollere leges quo ad forum seculare. ⁊ late Deci. in. c. clerici. ſ. de iudi.

b ¶ Adde hic Archi. in. c. si inter epos. vj. q. iiij. vbi dicit leges sunt recipiẽde qñ non obuiãt canonibꝰ: sꝫ si obuiãt sunt reprobande. Itẽ vide gl. in ver. tẽporaliũ. i. c. cũ ad verũ. xcvj. dis. ⁊ do. i c. cõstitutiones. x. di. Et vide ꝙ elegãter scri. Jo. de imol. in repe. c. cũ cõtingat. i. iiij. colũ. de iureiur.

c ¶ An leges debeãt ſuari i vtroqꝫ foro vel ecõtra sup quo vide plenissi. Pe. de anc. i repe. c. canonũ. i xxvj. colũ. ver. j. q̃ro. cũ vers. se. ſ. de ꝯsti. ⁊ vid oĩo qd no. bar. i. l. j. i pui legio. ⁊ l. oĩ noua tiõe. vbi p bal. C. de sac. san. eccle. ⁊ adde h oĩno vnũ verbũ qd no. do. Ant. i. c. ex pte decani. sup gl. i ver. dicebãt. de rescri. ⁊ adde ꝙ qñ sunt op. inter legistas recurrit ad papã pro decisione tex. estquẽ ibi no. do. Ant. in. j. co. i. c. p venerabilẽ. versi. rõnibus. q fi. sint le. ⁊ in. c. sup lris. quẽ ibi etiã no. d. Ant. de rescri. ⁊ i c. j. de iu. cal. ⁊ idẽ dicit do. Ant. in c. fraternitatis. ſ de testi. in. xxxiij. col. ⁊ ideo dicit qd cũ cle. ij. de testi. decidat id ſ quo erãt magne altercationes inter legistas seruãda erit etiaꝫ in foro seculari i ter laicos adde h Bal. i sua marg. Inno. in ver. lex. in. vj. q. Itẽ adde hic ꝙ qñ i cã feudali nõ repertur casus decisus per cõstitutiones feudorũ debet recurri ad iusꝯmune: vt in. c. de feud. et tenet Ober. ſ hor to. in sum. de feu. in ver. q iura obseruent in feudis et tũc si repertur cõtrarietas inter ius ciuile ⁊ cano. ⁊ rõne iuramẽti qd interponit sup feudo debeat seruari dispositio iuris cano. ita sing. determinat Bal. in. c. imperialem. in. ſ. fi. de prohi. feu. alie. per Frid. in vsib. feu. ex quo infert ꝙ pares curie potuerunt recusari si iusta subsit causa licet sint ordinarij cũ de iure cano. ordinarius recusetur vt in. c. cũ speciali. cum si. de ap. licet secus sit de iure ciui. vt. l. apertissimi. ⁊ aut. si vero cõtigerit. C. de iudi. qd perpetuo tene mẽti. Itẽ vide oĩno Pe. de anc. in repeti. c. canonũ. in. xvj. colum. ver. vlti. nõ omitto. de consti. ⁊ vide oĩno Bald. in. c. fi. in pe. colũ. ver. vj. quero nũquid hec decre. de prescri. Itẽ qñ leges ciuiles vel consuetudines laicorum sint seruãde in iure canonico: vide oĩno per Do. in. c. j. in fi. j. colũ. ⁊ melius ⁊ latius ibidem in. iiij. colum. x. dist. et vide omnino ꝙ ſ hoc scripsit do. Bar. de bel. i suis recollectis. in. c. j. circa prin. de re iudica. De statutis antẽ laicoruꝫ quando sint seruanda inter personas ecc. ponit domi. Anto. in. c. eccl'ia sancte marie. de constitu. et ibi latissime post eum scripsit. d. Barth. de bellen. Itẽ ſ ista materia quã ponit do. Ant. ⁊ do. Abb. vide in terminis elegãtissime per do. Ant. in. c. clerici. in vlt. colũ. de iudi. vbi sing. loquitur. itẽ adde quod no. d. Jo. an. in. c. ecclesia. el. j. vt lit. pen. et ibi refert et sequtur do. Anto. in fi. vbi dicit ꝙ oẽs leges imperiales per canones sunt approbate. item adde illud qd dr ꝙ canõ seruãdus est i foro ciuili qñ lex ciuilis nutriet peccatum: vt no. glo. in reg. possessor. cum cõcor. et hoc verũ non solũ si lex ciuilis nutriret pctm̃ mortale: sed etiã si nutriret veniale. ita sing. dicit do. Anto. i. c. fi. circa pn. de pscri. Et idem dicit ibi Joã. de imol. in repe. in. j. colũ. ad hoc in simili no. p Archi. et Jo. an. in. c. q̃uis. de pact. li. vj. Iteꝫ appellatiõe legũ cõprehẽdũtur etiã canones. vt dicit Do. in. c. nicena synodꝰ. in ij. not. xxxi. dist. et alle. iur. ⁊ vide ad idem no. in. c. concubina. in fi. xxxiiij. distin.

~Sebasti. Sapia.

d ¶ Seruare leges. Vide Feli. in. c. ecclesia sancte marie. colũ. xvj. versi. septima declaratio. ſ. de consti. Rapha. comẽ. in cõsi. cxxxix. incip. P. laicus. ⁊ Alexan. in consil. clxviij. incip. viso processu. in. ij. volu. ⁊ Areti. consi. xlv. incip. visis articulis. ⁊ Andr. sicu. in consi. xxxj. incip. bene etenim. colũ. penult. in. iij. volumine.

baptismalis ecclesie de costa ptinẽtis ad priorem sancti Cypriani de Venetijs. Ex parte ecclesie baptismalis denũtiatũ fuit nouũ opus clericis de rodigio ne in preiudiciũ ipsius ecclesie illã capellam edificarẽt. ipsi spreta denuntiatione processerũt in opere. vñ sup hoc ad petitionẽ prioris sancti Cypriani de Venetijs cõmissa fuit cã paduano epo. eps qr de no. ope. nũ. in canonibus non reperit: q̃siuit a papa qualr̃ sup hoc esset procedẽdum. Quia vero sicut leges nõ dedignant sacros canones imitari: ita ⁊ sacri canones principũ cõstitutionibus adiuuant mãdat papa eidem epo. Quatenus diligenter cõsideret ꝙ si post denũtiationẽ noui operis siue iure siue iniuria aliqd cõfirmat ſm leges dꝫ demoliri: ⁊ ſm canones nulla ecclesia in preiudiciuꝫ alterius est construenda vnde negotiũ ipsum tam ſꝫ leges q̃ ſm canones nõ differant terminare. Ber. ¶ Not. j. ex tex. quẽ posse denũtiare nouũ opus noĩe ecclesie sibi subiecte: ⁊ hoc quia sua interest ratione subiectionis. sicut enim pro subiecta ecclesia quis põt agere: vt in. c. fi. de succes. ab intest. in cle. j. de rescrip. ita et opus nouũ nũtiare. ista eñ ecclesia baptismalis erat subiecta isti priori: ideo prior hic fuit admis-

2 sus. ¶ † No. ij. ꝙ leges famulant canonibꝰ canones vero debẽt adiuuari cõstitutiõibꝰ leguꝫ. Et est ratio: qr iperator velit nolit quosdã canones tenet sequi ⁊ obseruare: vt in. c. fi. de pscri. ⁊ qd ibi no. ⁊. j. dicã. sed nõ est sic in ecclesia. necessario eñ nõ tenet obseruare leges sed eas approbat q̃nqꝫ in auxiliũ suũ. ⁊ est ratio rõnis qr iperator cũ sit inferior põt ligari a papa: sed nõ ligare vt in. c. cũ inferior de maio. ⁊ obe. in aut. de ecc. tit. in prin. ⁊ l. j. C. de sum. tri.

3 ¶ † No. iij. ꝙ cã ecclesie[a] dꝫ decidi per ius ciuile i defectuꝫ canonũ: oẽs eñ leges pncipũ nõ cõtradicẽtes canonibus sunt approbate per ecclesiã: vt patebit hic ⁊ ad hoc solet quotidie allegari iste tex. Et idẽ dicendũ est de constitutionibꝰ approbatis per principẽ: hoc dico ꝓpter edicta a iuriscõsultis que fuerũt postea approbata ab imperatoribꝰ vt ptꝫ i libro ffor. nã ⁊ illa debẽt iura pricipiũ dici: qr oĩa nostra facimꝰ ⁊c. vt in. l. ij. C. de vete. iu. enucle. ⁊ in. c. si apostolice. de pben. lib. vj.

4 ¶ † No. iiij. ⁊ tene menti tex. qd iura ciuilia nõ dicũtur preiudicialia ecclesijs qñ possunt se habere ad piudiciũ ⁊ fauorẽ. et hoc dico qr licet cautũ sit qd lex imperialis dãnosa ecclesijs nõ sit recipiẽda: vt no. in. c. fi. de sol. tñ non dicitur penalis qñ disponit gñaliter: ⁊ põt se habere ad cõmodũ ⁊ damnũ vnde etiã ecclesia constructa post denũtiationẽ noui operis venit destruẽda autoritate legũ. ¶ Not. v. qd cã nõ existẽte nõ dꝫ capella seu ecclesia edificari intra limites alterius ecclesie. rõ est quia oĩa spiritualia illiꝰ parochie sunt attributa illi ecclesie parochiali. vñ piudicium illi generaret saltẽ facti si alia eẽt ecclesia ibi edificata queadmodũ si vnus eps vellet exercere epalia in diocesi alterius epi. ¶ Vltimo no. ibi ſm legũ ⁊ canonũ statuta ⁊c. pro libello sustẽtãdo in quo dr peto iustitiam mihi fieri ſm canones ⁊ leges vel ſm leges ⁊ statuta seu cõsuetudines. possunt ergo multe spẽs iuriũ simul accumulari in co. lib. Et not. ꝙ eadẽ causa põt terminari ſm leges ⁊ canones. licet ergo canonista allegat leges vbi etiã cõcurrũt canones qr fortior vr̃ ille casus vel illa decisio vbi concurrit duplex dispositio. ⁊ sic intellige no. in. c. si in adiutoriũ. x. distinc.

5 ¶ † In glo. in ver. adiuuant. in fi. dic post Jo. an. ⁊ Cald. addẽdo[b]. aliqua cũ q̃rit an ⁊ qñ debeãt obseruari leges vel canones in vtroqꝫ foro[c] ꝙ aut sumus in materia cõcernẽte peccatũ: vel interpretatione directa iuris diuini seu in varietate opinionũ: ⁊ tũc in vtroqꝫ foro seruãdus est casus canonis seu ipse canõ ⁊ nõ lex ciuilis: qr i istis similibꝰ solꝰ papa hꝫ ptãtem ⁊ iperator in concernẽtibus animã est ipsi pape subiectus ⁊ tenet suas leges obseruare. qnimo oĩs aĩa est sibi subdita in hoc. xcvj. di. si iperator. ⁊. c. duo. ⁊ in. c. oẽs principes. de ma. ⁊ obe. vide glos. in reg. possessor. de regu. iur. lib. vj. facit qd no. in. c. cũ esses. de test. ⁊ faciũt no. in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pub.

6 ¶ † Si vero sumꝰ extra hos casus. ⁊ tũc aut deficit dispositio iuris ciuilis vel varie sunt opi. et dꝫ seruari canõ in vtroqꝫ foro. arg. optimũ hic: nã si deficiẽte lege recurrit ad cõsuetudinẽꝫ vel ad similia: vt in. l. nõ possunt. ff. de legi. fortiꝰ dꝫ recurri ad canones ex quo p eos ille casus est expssus cũ canõ sit maioris autoritatis q̃ sit cõsuetudo ar. a simi li. xj. di. qs nesciat. ⁊ imperator gñaliter dixit ꝙ leges nõ dedignant sacros canones imitari: ergo in casu dubio de iure ciuili seruãdus est canon.

7 ¶ † Si vero lex nõ deficit. ⁊ tũc aut canõ ⁊ leges sibi ꝯdicũt. licet enim vtraqꝫ sit rõnabilis in se. tamẽ ꝓpter varias rõnes possunt sibi cõtradicere ⁊ tũc quelibet lex seruãda est in foro suo: vt no. in c. ij. de arbi. li. vj. ⁊ in dicta regula possessor. ⁊ maxime hoc hꝫ locũ in ordinarijs iudicioruꝫ: in quibus etiã laici subijciunt in foro ecclesiastico ⁊ clerici in foro seculari: vt not. in. c. qd clericis. de fo. cõpe. ⁊ in cle. dispẽdiosam. de iudi. in iudicijs vero decisorijs clerici iudicant in foro ecclesiastico ſm canones tñ: ⁊ ita laici in foro seculari ſm leges tñ.

8 ¶ † Sed dubiũ est quid si clerici litigant in foro seculari nũqd debeant seruare leges[d] ꝯdicentes canonibꝰ vel si laici in foro ecclesiastico debeãt seruare canones ꝯdicẽtes legibꝰ. de hac materia satis ꝓlixa recurre ad no. in. d. c. qd clericis: ⁊ plene tãgo in. c. ecclesia scẽ marie. de consti. Si vero nõ ꝯdicant sibi adinuicẽ. ⁊ tunc aut sunt leges imperiales: aut leges secularium inferioruꝫ. Primo casu seruant leges i foro ecclesiastico vbi deficiũt canones: vel etiã vbi cõcurrũt cũ canonibus vt hic nisi sit lex mere dãnosa ecclesijs qr illa nõ recipit nisi expresse approbet per papaꝫ: vt in d. c. ecclesia. ⁊. c. fi. de cõsti. Scdo casu cũ sint leges seculariũ inferiorũ nõ sunt seruãde in foro ecclesiastico: siue cõtradicãt siue nõ etiã si fauorem afferant si procedũt imperiose ⁊ disponẽdo tanq̃ habẽtes iurisdictionẽ: secus si afferãt merũ fauorem ⁊ separẽt priuilegiũ. quoddã exemplũ: extãtibus agnatis masculis femine non succedãt nã clericus agnatus excludit feminã licet sit clericus de quo plene in. d. c. qd clericis. ⁊. c. ecclesia. ¶ In gl. in versic. siue iure siue iniuria. ibi: ⁊ est simile in excõicatione ⁊c. Et dic qd eadẽ est ratio in vtrisqꝫ nã in denũtiatione est autoritas pretoris nã propter eius autoritatẽ debet edificãs oĩno desistere post denũtiationẽ donec denuntians intra tres mẽses probet de iure suo: vt in. c. fi. ſ. eo. in excõicatione est autoritas ecclesie ⁊ censure ⁊ vt magis timeatur.

9 ¶ † Sed oppo. cõtra hoc ⁊ cõtra tex. ⁊ videtur qd ea que sunt attẽtata post appellationem extraiudicialẽ nõ veniunt irritanda nisi sint contra ipsam appellationem: ⁊ prius iustificetur ipsa appellatio: vt in. c. cum nobis. ⁊ quod ibi no. de elec. ⁊ in. c. bone. de appella. facit. c. non solum.

a ☙Sebastia. Sapia. ¶ Posse fieri. vide q̃ adducit And. sicu. in consi. xxxviij. inci. p̃claro. col. iij. cũ se q. in. ij. vol. ⁊ in cõsi. antep. col. iij. in. j. volu. ⁊ consi. xviij. inci. clemẽtissimus. eo. volu. Roma. in consil. xlij. incip. visis que egregij.

b ¶ Ubi rõne notorietatis. No. diligẽter istos effectus notorietatis ad de ipm. d. Pan. i c. inter cetera. s. de re iu. vbi p illũ tex. dicit ꝙ lꝫ i re scripto ꝓhibeaẗ appellatio a snia diffinitiua nõ tñ vr̃ remoueri facultas appellãdi preterita notorie iniqtatis. vidẽ d. Ant. i. c. ex cõquestione. s. de resti. spo. Itẽ facit ista reg. quã ponit. d. Frã. de are. i. §. nihil cõe. i. l. naturaliter. ff. d acq. pos. in. v. col. vbi dicit ꝙ ista solet esse regula ꝙ in oi materia ꝗtũcũq ꝑci sa nõ excludiẗ exceptio vel allegatio alicui⁹ iuris: nũꝗ tñ intelligiẗ excludi talis allegatio ⁊ talis exceptio si sit notorietas superueniẽs post sentẽtiã facit eã retractari. c. ij. de pur. vulg. ꝭm vnũ intellectũ tenẽt Inn. ⁊ mod. i. c. fraternitatis. de fri. ⁊ ma. ⁊ ipse do. Abb. Pan. i c. suborta. s. de re iu. facit ꝙ no. bal. i. l. j. C. ne li. i vna eadẽq̃ cã ter. ꝓuo. ⁊ cle. j. ꝯ re iu. q̃ dicit qȯ ꝯ tres sentẽtias conformes non potest opponi exceptio nullitatis nõ habet locũ qñ nullitas erat notoria p. d. Alex. ⁊ alios i. l. iiij. §. ꝯdẽnatũ ff. de re iudi.

☙Sebasti. Sapia.

c ¶ Cũ ex iniũcto. hũc text. dicit singu. Andr. sic. i. c. cãꝫ. s. de iudi. ad hoc qȯ standũ est dicto ⁊ assertioni viri bone ꝯditionis ⁊ fame ad qȯ vide eũdẽ i. c. j. colũ. vj. e. ti. de iudi.

eo. ti. li. vj. ita deberet esse in denũtiatione. naꝫ denuntiatio est quedã appellatio ⁊ ꝓuocatio extra iudicialis. nõ ergo dꝫ demoliri et destrui id qȯ iure factũ est: ideo deberet expectari finis ⁊ euentus denũtiationis. Sol. ꝯrium vr̃ difficile in vidẽdo rationẽ diuersitatis. Sed breuiter cõclude qȯ in denũtiatiõe hoc spãle inductũ fuit propter rixas euitãdas: ⁊ qꝛ tractaẗ de modico p̃iudicio nã intra tres mẽses dꝫ denũtians probare de iure suo vt. s. dixi. ⁊ si non probat ille admittitur ad edificandum cũ satisdatione ⁊ in mora modici tẽporis nõ est preiudiciũ ideo statutũ fuit vt post denuntiationẽ oĩno cesseẗ ab opere alias ꝓpter contẽptũ p̃toris inducẽtis illã prouisiõẽ omne edificiũ iure vel iniuria. i. siue de iure siue nõ sibi cõpetat venit destruendũ: sed in causa appellatiõis est alia ratio: qꝛ sibi datur annus ⁊ ex causa bienniũ vnde durũ esset ꝙ ꝑ quãlibet appellationẽ deberet pars ius suũ relinquere vel inde ad vlteriora nõ procedere: ex quo adhuc non tulit sniam: ⁊ sic nõ esset functus officio suo vt in. d. c. nõ soluꝫ. Et 10 de hoc aliqd no. in. d. c. cũ a nobis. ¶ †Sed circa p̃dicta dubitaẗ nũqd sit verũ indistincte vt omne edificiũ post denũtiationẽ veniat destruendũ ex quo de iure fieri poterat. tex. iste vr̃ velle ꝙ sic. dũ dicit siue iure siue iniuria ⁊c. Sed dic qȯ iste text. ⁊ similia iura debẽt intelligi in casu dubij vbi dubitaẗ an ille de iure possit ibi edificare: secus autẽ vbi notorie cõstaret ius denũtianti nõ cõpetere. nõ eñ est verisimile ꝙ iura voluerint dare locum figmẽtis delictis ⁊ deceptionibus. imo prohibẽt cõtinuo iniurias. ad p̃dicta facit. l. j. ⁊. ij. ff. ne qs eũ qui in ius voc. vbi ptꝫ ꝙ citatio põt sperni vbi notoriũ est ipsam non posse fieri[a] vt not. in. c. veniẽs. de accu. ⁊. iij. q. ij. si eps. ad idem. l. j. §. vsufructuarius. ff. de no. ope. nũ. vbi vsufructuarius nõ põt denũtiare dño vbi sua nõ interest. sicut enim nõ valet denũtiatio vbi de iure cõstat denuntianti ius nõ cõpetere: ita ⁊ vbi alias notorium est: vt qꝛ alias fuit iudicatũ inter istos super illa re. hoc fuit principale ⁊ originale dictũ Rof. in libellis suis. ⁊ secutus est Spe. eo. ti. j. §. sed nũquid verũ. prope fi. ⁊ Bar. in. l. j. post prin. prealle. eo. tit. qȯ est sing. notãdũ ⁊ pro hac decisione alleg. bo. tex. j. c. pri. ver. super eo. vbi dicitur quod archiepus debebat acquiescere denuntiationi illorũ monachorũ: quia cũ essent viri perfecti nõ est presumẽdũ ꝙ denũtiassent nisi cognouissent sua interesse: ergo si notoriũ fuisset ius nõ cõpetere non tenebatur deferre denũtiationi. ¶ †Facit qȯ no. in simili in. l. post rẽ iudicatã. ff. de transac. et in. c. j. de lit. cõtest. libꝛ. vj. vbi rõne notorietatis[b] admittiẗ peremptoria exceptio ante lit. cõtest. ⁊ operaẗ effectuꝫ dilatoriarũ ⁊ hoc semper no. venit eñ ad declarationem huius tex. ⁊ doct. nõ posuerunt hic. 12 ¶ †In gl. fi. in fi. sentit ista gl. iuncto tex. qȯ citra denũtiationẽ ecclesia edificata sine causa infra limites alterius debet destrui: sed ego dubito nũquid ista sola causa sufficiat. ⁊ in ꝯtrariũ videtur tex. ⁊ ibi glo. xvj. q. v. in. c. fi. facit. c. eps in diocesi. vij. q. j. ⁊. xiiij. qȯ. vj. cõperimus. ⁊. xvij. qȯ. iiij. qȯ. sunt. nã si res aliena consecraẗ non debet execrari sed faciẽs fieri tenetur dño ad interesse: ita si ecclesia in territorio alterius edificaẗ: vt in iurib⁹ prealle. sed hoc casu fatẽdũ est ꝙ nullũ preiudicium generaẗ ecclesie antique. xvj. q. j. ecclesie. et. c. quicũqꝫ. iura ergo que dicũt ꝙ vna ecclesia nõ debet edificari in parochia alteri⁹: habuerunt respectũ ad preiudicium antique ecclie ne forte vsurparet iura eius sed ex quo cõstructa est debet remanere sine tamẽ preiudicio antiquioris ecclesie. ⁊ sic intelligerem istum tex. vnde secunda ratio litere venit ad coadiuuandum primam.

1 ☞ Nuntiatio noui operis nõ debet nec potest fieri illi qui est in aliqua dignitate vel magistratu: nisi dignitas vel magistratus sint perpetui.

2 Denuntians an admittatur ad probandum ius sibi esse edificandi.

3 Nuntiatus si velit ostẽdere ius sibi esse edificandi põt nuntians excipere quod non audiatur nisi demolito edificio.

Spoliatus si cõueniatur a spoliante super petitorio potest opponere exceptionem spoliationis ante lit. contest. non autem post.

4 Actio si denegatur alicui: intelligitur non ipso iure: sed ita demum si opponatur sibi non competere actionem.

5 Ciuitas vel ecclesia si a superiore destruatur perdet omnia iura ⁊ priuilegia adeo qȯ ciues non appellabuntur amplius ciues illius ciuitatis vel canonici illius ecclesie: secus si sit destructa ab aliquo tyranno.

6 Iurans vigore alicuius rei cessante illa re absolutus est a iuramento. Iurans obedire superiori si ille nõ erit amplius superior cẽsetur absolutus.

7 Peccatum non debet quis committere pro scandalo vitando.

8 Nuntiatio noui operis an transeat in successorem nuntiati.

9 Nuntiatio noui operis nõ habet locũ in operib⁹ rusticanis: vel vbi in dilatione esset periculum.

10 Absentes an ⁊ quãdo ⁊ quomodo sint vocandi in actibus spectantibus ad ipsam vniuersitatem tanꝗ clericorum.

c **Cum ex iniuncto.** [c]Summatur vt. s. cap. prox. nam primo mandat opus demoliri ⁊ irritat quicquid ex illo secutum fuit. secundo reprehẽdit archiepiscopũ qui nõ curauit scandalum subditorum: ibi super eo. tertio orat eum vt parcat ibi: finis. ¶ Casus literalis. Archiepiscopus cantuarieñ. cepit edificare quãdam capellaꝫ de lameth in loco pertinente ad ecclesiam cantuarieñ. monachi cantuarieñ. denuntiauerunt ei nouum opus: ipse archiepiscopus spreta denũtiatione edificauit ecclesiam ⁊ canonicos instituit in eadem reditus assignando eisdem: recepit etiam iuramẽta fidelitatis ab ipsis. vnde monachi cãtuarieñ. domino pape grauiter sunt cõquesti: mãdat pa. cantuarieñ. archiepo: quaten⁹ quicquid edificatũ est in ecclesia de lameth post noui operis denuntiationem suis expensis faciat penitus demoliri eo nõ obstãte si absens fuerit cum in lege sit cautum vt si ille cui nouum opus fuerit nũtiatũ edificauerit ante remissionẽ ⁊ post agere ceperit ius sibi esse ita edificatũ habere: dꝫ sibi actio denegari ⁊ in irritũ reducat quicquid de instituendis canonicis ibi et aliis ad ipsam ecclesiam pertinentibus ordinatũ est ⁊ ab ipso vel ab eius antecessore. et canonicos ab obligatione prestiti iuramenti denũtiet absolutos autoritate pape: qꝛ ex quo principale nõ tenet quicquid ex eo vel ob id secutũ fuerit dꝫ irritari. ¶ Super eo vero. In isto. §. dicit pa. ꝙ miraẗ qȯ monachi cantuarieñ. cum oĩa dimiserint propter deũ tot laboribus ⁊ periculis ꝑsonas ⁊ res nõ dubitauerũt frequẽter exponere ꝙ nullo modo fecissent nisi cognoscerẽt p̃missa in preiudiciũ cantuarieñ. eccle. redundare. archieps ꝓ vitãdo scandalo ipsorum ab hmõi iniuriis nõ cessauit cũ scriptura dicat ꝙ illa q̃ sine mortali peccato omitti nõ pñt non sunt pro scãdalo vitãdo dimittenda: nec illa debẽt pro scandalo vitando cõmitti q̃ sine mortali peccato cõmitti nõ possũt pariter ⁊ dimitti. pro scãdalo vitãdo cessandum est ⁊ eis etiã insistendũ est: vnde apostolus. Si scandalizaẗ frater nõ comedã carnes in eternum. ⁊ licet scãdalum maiorũ si vitandũ: vitandũ est etiã scandalũ minoruꝫ: iuxta illud veritatis testimoniũ qui scandalizauerit inquit vnum de pusillis istis qui in me credunt ⁊c. In fi. dicit ꝙ cõtradictioni sue taliter finẽ imponat vt cõtradictio p̃terita per virtutẽ obedientie valeat expiari. Berñ.

¶ No. j. ex tex. ꝙ edificans ante remissionẽ denũtiationis non solũ tenetur habere patientiã vt edificiũ destruaẗ: sed etiã debet expẽsis suis illud destrui. ⁊ ex hoc ⁊ tex. no. ꝙ etiã hec pena habet locum in ecclesia. vt ex facto prelati edificãtis noĩe ecclesie post denuntiationẽ teneatur ad impẽsam prestandã pro destructione operis etiã si fuerit alia ecclesia edificata. 1 ¶ †Itẽ no. ꝙ etiã existẽti in dignitate seu magistratu potest denũtiari nouũ opus ⁊ debet destrui etiã eo existente in dignitate. ⁊ hoc ideo quia hic dignitas archiepiscopalis est perpetua: secus vbi esset tẽporalis: qꝛ tunc ꝓprie existẽti in dignitate non fit denuntiatio: sed quedã protestatio ⁊ post finitũ officiũ fit denuntiatio q̃ tñ trahitur retro ad diẽ protestationis de quo dicẽdũ prout legi. et not. in. l. v. §. si quis ipsi pretori. ff. eo. ⁊ videtur hic tex. pro opi. Bar. in. d. §. si quis. vt tex. ille ꝓcedat in habẽte officium tpale secus in habẽte perpetuũ officium vt hic. Et ex hoc ⁊ predictis colligiẗ qȯ habẽs dignitatẽ ad vitã potest cõueniri etiã per subditũ durante dignitate. facit quod le. ⁊ no. xi. q. j. si clericus. ⁊. ij. q. j. prohibẽtur. ⁊ in. l. nec magistratib⁹. ff. de iniu. 2 ¶ †Itẽ no. ibi: debeat actio denegari ⁊c. ꝙ denuntiãs volẽs probare ius sibi esse edificandi ante destructionẽ operis noui debet admitti sicut etiã in simili dicimus spoliatorem nõ audiendum ante restitutionem volẽtẽ probare de ꝓprietate sua: vt in. c. fi. de ordi. cog. ita nec iste denuntiãs audiendus est nisi prius omnia reducat in statũ pristinum. 3 ¶ †Et aduerte qꝛ tex. hic dicit ꝙ dꝫ actio denegari opus est ergo exceptione nõ anteꝫ repellitur ipso iure vt etiã no. Bar. in. l. j. §. si qs. ff. eo. vnde sumptum fuit qȯ hic diciẗ. ⁊ sic si nõ opponereẗ ante cõtestationem litis nõ potest amplius opponi. ⁊ si docuerit de iure suo sententia

fertur pro

fertur pro eo sine alia destructione operis:simile dicim⁹ in exceptione spoliationis vt nisi opponat̃ ante lit.ꝯte.nō pōt amplius opponi.ꝛ si actor docuerit de ꝓprietate sñia fert̃ ꝓ eo ꝛ absorbebit illa sñia posses-
4 soriū:vt legit̃ ꝛ no.in pῖalle.c.fi.ꝛ.c.ij.eo.tit.ꝛ.ij.q.ij.in.c.j. ¶ † Et no.ex
a p̄dictis ꝛ ex tex.ꝙ per hec verba deneget̃ actio[a] nō audiat̃ ꝛ similia nō sit exclusio ipso iure:sed opus est exceptione:nā exceptio ista dilatoria
5 est.ad p̄dicta facit gl.in reg.in penis.de reg.iur.lib.vj. ¶ † Nota ꝙ destructa ecclesia autoritate superioris oīa debent reponi in statum pristinū.Ex quo infert Innoc.ꝙ clerici ibi instituti non pñt amplius appellari canonici ipsius ecclīe nec aliqd inde consequi de prouentibus deputatis illi ecclesie. Idē dicit ꝛ bene si ciuitas autoritate superioris destrueret̃ vt non possint inde oriundi appellari ciues illius ciuitatis:
b qꝛ destructa est:[b] ꝛ oīa priuilegia ciuitatis sublata sint facit.l.si vsusfructus.ff.qui.mo.vsu.amit.secus est ṡm eū vbi ex facto alicuius tyranni: vel ab hostibus vna ecclesia destrueret̃ seu ciuitas:quia tūc retinet oīa priuilegia:ꝛ clerici pñt se appellare canonicos:ꝛ etiaꝫ eis mortuis aliȷ̃ in eorū locum substituēdi sunt.xxij.di.in noīe dñi.ꝛ.vij.q.j.pastoralis.
6 qd̄ bñ no.ad p̄dicta vide bo.glos.in.c.statutū.de elec.lib.vj. ¶ † Nota ibi:denuntiat absolutos ꝛc.qd̄ p̄stans iuramētum alicuius rei:cessante illa re absolutus est a iuramento.Isti enim canonici iurauerūt obedire archiep̄o vel facere ibi residētiam:certe destructa ecclesia autoritate superioris absoluti censent̃ ab illo iuramēto:ita si iuro obedire tibi tanq̄ superiori post tuā depositionē a dignitate nō teneor tibi ampli⁹ obedire:qꝛ cessat causa cui⁹ ratione iurauerā:vt in.c.venerabileꝫ.s̄.de
7 elec. ¶ † Ultimo no.ꝛ tene[c] mēti tex.in ver.sup eo.vbi possunt colligi
c due regule.Prima pro scādalo euitādo non dꝫ quis ea cōmittere vel omittere per q̄ incidit in peccatū mortale.Scd̄a regula ꝙ ꝓ scandalo euitādo debet seueritas iuris remitti vel ea q̄ possunt omitti vel cōmitti sine peccato mortali:ꝛ qd̄ peccat nō obuiās scādalo proximoruꝫ cui pōt obuiare sine pctō ꝛ nota illud:ve illi ꝑ quē scādalum venit.Mat-
8 the.xviij.c.ꝛc. ¶ † In gl.j.ibi:successerit in vitium ꝛc.hec glo.pōt intelligi multipliciter.Primo qd̄ iste successit in vitium predecessoris:quia predecessor inchoauit opus ꝛ iste successor post denūtiationē factam p̄decessori ꝑficit opus sciens denuntiationē fuisse factam ꝛ iste intellectus bonus est in se.arg.c.sepe.de restit.spo. Itē qꝛ ecclīa tenet̃ ex quo noīe suo edificabat̃.ꝛ ecclīa nunq̄ morit̃:vt in.c.si gratiose.de rescrip. lib.vj.Secūdo pōt intelligi ꝙ iste successit in vitiū quia res erat vitiosa ꝛ tūc oportet saluare ṡm qd̄ intelligit Bar.in.l.pe.ff.eo.qñ conuenitur dignitas ꝛ nō persona.ꝛ hoc casu nō requirerēt scientiā istius successoris sed de mēte isti⁹ litere est:qd̄ iste sciebat:vt ptꝫ in ver.super eo. ibi tu saltē pro vitādo ꝛc.alias aūt vbi requirit̃ mala fides prelati non sufficit mala fides p̄decessoris qꝛ successor in dignitate non causat ius suū a defuncto sed a superiore:vt est gl.in.c.de quarta.de p̄scrip.ꝛ in.c.
9 cura.de iure pa. ¶ † In gl.in ver.nūtiatū.ibi:in solo fiūt ꝛ non ad alia ꝛc.Et ex hoc infert̃ ṡm doc.et bñ qd̄ si qs secaret segetes seu incideret arborē nō haberet locū ista denūtiatio noui operis.Idē si in opere rusticano.s.si vellet colligere vuas ex vinea ne momēto pereant et cōmoditas colligēdi absit ꝛc.l.ij.C.de fer.idē vbicunqꝫ in dilatione subesset periculum.l.de pupillo.§.si qs riuos.ff.eo. ¶ In ea.gl.ibi autore p̄tore exigit̃ ꝛc.valet ergo denūtiatio sine iuramēto:qꝛ nō tenetur nisi ad instantiā iudicis:vt in.§.q opus alle.in gl.ꝛ si iudex non exhiberet iuramētū nō per hoc [illegible]ficitur virtus denūtiatiōis.ar.in.c.j.de iur.calū.
10 lib.vj. ¶ † Extra gl.querit̃ qdā ex canonicis sunt absentes quidam vero p̄sentes:imminet electio fiēda vel aliqd̄ negotiū ecclesie qūo congregabit̃ capitulū ꝛ qualiter expediet̃ negotiū.Inn.posuit sup hoc vnam glo.sing.ꝛ quotidie allegat̃ quam sic cōcludo aut canonici sunt absentes ex causa volūtaria vel propter delictū propriū ꝛ tunc nō tenentur canonici intrinseci exire ad intrinsecos:quinimo si negotiū nō est graue nō tenet̃ eos requirere.sed vbi negotiū est arduum is ad quem spectet cōuocatio capituli:vel si non est aliquis ibi ad quē spectet congregatio de iure vel cōsuetudine debent saltē cōuenire due partes totius vniuersitatis ꝛ prefigere terminū absentibus vt veniant per se vel constituant procuratorē ꝛ si non venerint imputetur eis ꝛ valebit quicqd fecerit maior pars istarum duarum partiū.Et no.ex predictis.primo
d ꝙ vbicūqꝫ negotiū est arduum[d] ꝛ graue semper absentes vocādi sunt si cōmode vocari possunt ꝛ placuit mihi semper hoc dictū et sequitur do.Ant.licet glo.quā allegat totus mundus in.c.ij.de testi.lib.vj.dicat qd̄ in tribus casib⁹ tantū absentes sunt vocādi sed certe in illis casibus vocant̃ propter arduitatē negotij:ergo idē in omnibus arduis cōsimilibus vel maioribus.arg.eius qd̄ no.glos.in.l.j.C.de cōdi.inde.
e ¶ Secūdo no.qualiter debeat cōgregari vniuersitas[e]:qꝛ si est aliquis ad quē spectat de iure vel cōsuetudine is debet cōgregare:si aūt nō est: tūc potestas congregandi pertinet ad duas partes vniuersitatis:quia virtus vniuersitatis cōsistit in duabus partibus anteq̄ congreget̃:sic intellige.l.nulli.ff.quod cuiusqꝫ vniuer.no.nec in istis duabus partibus debēt cōputari non vocādi:vt not.glos.in cle.quod circa.de elect. sed valet quicquid facit postea maior pars illarū duarū partium.ꝛ sic intellige.l.nulli.quod cuiusqꝫ vniuer.no.ꝛ.l.qd̄ maior.ff.ad muni.ꝛ.c. j.de his que fi.a maio.parte cap. ¶ Si vero aliqui sunt absentes propter potētiā tyranni ꝛ non audēt secure venire ad locum:tūc si electio vel cōtractus ecclesie potest vtilius expediri extra debēt isti qui sunt in ciuitate exire ad forinsecos: ꝛ ibi fiat electio vel contractus etiam si sit minor pars:alias aūt fiet in ecclesia amissis procuratoribus absentium.ꝛ ex his no.qd̄ expulsus iniuste de vniuersitate non perdit ius vniuersitatis imo debet vocari ad actus vniuersitatis:vel saltē cōstituat procuratorem.Statuta ergo vel alia ordinamēta facta per presentes non valent in preiudicium absentium non vocatorum pro quo vide tex.lxiij.dist.quāto.ꝛ per Bar.in.l.omnes populi.ff.de iusti.ꝛ iur.

1 ☞ Nuntiatus nō pōt etiā prestita cautione de demoliēdo interim edificare si denūtiās nō vult. vide.j.c.prox.vbi ponitur ratio.

2 Nuntians nouū opus tenetur intra tres menses docere de iure suo:alias nuntiās edificabit data cautione de opere demoliendo.

3 Appellatio ab interlocutoria requirit expressionem cause appellatio vero a diffinitiua sec⁹:que sit ratio differentie vide hic.

Significantibus.

1 ¶ † In optiōe est nūtiātis nouū op⁹. an intra tres mēses de preiudicio suo debeat ostendere ꝛ interim cesset̃ ab opere:an vero recepta cautione de opere demoliendo statim edificare ꝑmittat.h.d.cū seq. In prima narrat factum appellationis remedio relatū. In scd̄a dat iudicē ibi:ideoqꝫ. ¶ Casus literalis. Quidam ciuis Parisieñ.N.noīe cepit edificare in platea ecclesie sancte opportune Parisieñ.in preiudiciuꝫ ipsius ecclesie:canoñ.sancte opportune denūtiauerunt ei nouū opus:deponētes de ipso sup hoc coram officiali Parisieñ.archiepiscopi qōnem.ꝛ offerētes se ꝓbaturos incōtinenti plateā illā ad suā ecclesiā pertinere ꝛ illū in suū preiudiciuꝫ edificare:vnde petebāt illum prohiberi ne edificaret nō obstāte qd̄ dict⁹.N.offerebat cautionē de opere demoliēdo si apparet eū ius edificādi non habere.Officialis interloquēdo decreuit probationes canonicoꝝ admittēdas:et ab opere interim quiescēdū a qua interlocutoria idē.N.ad senoñ. ecclesiam appellauit:officialis senoñ.interlocutoriam illam cassauit decernēs predictū.N.procedere debere in opere cōstruēdo p̄stita prius cautione de ipso demoliēdo si ius non habuerit:nō amissis probationibus clericorum predicti canonici ad sedē apostolicā appellauerūt.Mādat papa quatenus si est ita.quicquid factū est post appellationem in statum pristinū reuocetur et post
2 ꝛc.Ber. ¶ † No.j.ex tex.quod denūtiās nouum opus tenetur probare de iure suo intra tres menses.ꝛ hoc si vult impedire edificiū non enim tenetur omnino intra dictū terminū docere:sed post lapsum triū mensiū potest procedi in edificio recepta cautione de opere demoliēdo et ꝓcedet̃ in causa. ¶ Secūdo not.argu.opti.ex text.clericum posse prosequi mutationem noui operis contra laicū in iudicio ecclesiastico.ꝛ sic est casus in quo iudex ecclesiasticus habet iurisdictionē in laicos: sed Jo.an.videtur aliud sentire dum sup text.dicit istum archidiaconū habuisse iurisdictionē in laicū de iure speciali.sed potest dici saluando primum qd̄ specialitas erit respectu archidiaconi qꝛ non habet de iure cōi iurisdictionē:sed coraꝫ episcopo potuisset iste laicus de iure cōueniri qꝛ ille qui nuntiat molestetur in iure suo.ꝛ sic est reus ꝛ quodammodo committitur sacrilegium turbādo rem ecclesie.merito potest conueniri coram ecclesiastico.arg.c.cū sit de fo.cōpe.et videt̃ hic sen-
3 tire do.Ant.qd̄ semper not. ¶ † Ultimo scias qd̄ Inno.posuit hic questionē nunquid cum appellatur sit necesse exprimere causam.ꝛ dicit quedaꝫ que communiter non approbant̃.Sed conclude breuiter veritatē qd̄ appellans ab interlocutoria
f tenet̃ cām grauaminis specificare[f] nec pōt ex non specificatis appellationē iustificare.vt in.c.cordi. de appel.lib.vj.ꝛ melius in clemē.appellanti.eo. ti.sed in appellatiōe a diffinitiua non est necess-

a ¶ Deneget̃ actio vid̄ notaui post bar.i.l.j.ff.ad tre. And.Barb.
✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Destructa est. An destructa ciuitate vel ecclesia sint sublata eius ꝑuilegia vide remissiue ꝑ Alex.in l.inter stipulātez. §.sacrā.in fi.ff.de ṽ.obli.ꝛ i.l.si gregē.ff.de le.j.ꝛ ꝑ feli.in.c.cū dilecta. col.fi.ṽ.ↄstructo monasterio.s̄.de rescrip.

c ¶ Adde hic oīno ꝙ no.Jo.d̄ imo. in cle.j.de imu.eccle.in.ij.col.

d ¶ In arduis negotijs absētes sūt vocādi.ꝛ vide.d. ant.i.c.cū oēs.de cōsti.ꝛ ibi de hoc late no.do.Bar. de bellen.

e ¶ Uniuersitas. Et vide do.Ant. post Inn.in.c.j. d̄ ma.ꝛ obe.ꝛ qd̄ ibi late not.ꝛ do. Ant.i.c.cū nobis oliꝫ.de elec.ꝛ vid̄ oīno ꝙ scripsit late in suis recollectis.d.bar.d̄ bel. in.c.ↄsuit.i.ij.nota.de his que fi.a maio.par.capi.
✠ Sebasti. Sapia.

f ¶ Specificare. Qñ cā grauaminis sit sp̄aliter exprimēda vide dei.in.c.ↄsuluit.ij. s̄.d̄ app.ꝛ ibi nūqd sufficiat exprimere ꝑ relationē ad acta aliqd etiā ponit idē Deci.i c.cōsuluit.j.eo.ti.

a ¶ Ut debit⁹. Et ibi vide eũdẽ panor. an. ii. no. cũ his q̃ ibi addidi.

b ¶ Ad esse ciuitatis nõ est de substantia qd ibi sit eps ꝛ p h est tex. i c. vrbes. ꝛ i c. in illis. ꝛ i c. illo. lxxx. di. ꝛ i c. felix. ꝛ i c. multis. xvi. q. i. et tñ Bar. i. l. i. circa mediũ. C. de met. li. xi. sꝫ in 2riũ dicit bal. ꝛ male i extraua. d pa. 2stã. i ꝟ. nos romano rũ. circa fi. ii. colũ. de quo vide p bartolo. i extua. q sint rebel. in ver. Lonbardie. ꝛ i trac. d insula. l. xiii. figura. ꝛ i l. ii. i fi. pnc. ff. de ꝟ. sig. Et aduerte qꝛ dicit i. l. fi. post prin. ff. de col. illici. ꝙ de cõsuetudine nõ appellatur ciuitas nisi illa q̃ hꝫ epm: sed de hoc vide plene p Bal. i. l. si in aliquã. ff. de off. pro con. ꝛ le. p Jo. de imo. late i. l. i. §. si qũt. ff. de ope. no. nũ. ꝛ p cõclusiõe d. Ab. hic alle. est tex. i. c. ita nos. xxv. q. ii. ꝙ eps creat⁹ ad ciuitatẽ destructã vl submersã hꝫ iurisdictiõ nẽ saltẽ i districtu vel diocesi illi⁹ ciuitatis fm Bal. fin. in extraua. de pace cõstã. in ver. nos romanorũ. adfi. ii. col. qd est bene no. pro epo adriano ꝛ cemadensi. ꝛ similibus quorũ ciuitates sunt submerse.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Ciuitatẽ. vide bar. i. l. op⁹ nouũ. ff. de ope. pub. cũ multis allegatis per do. Jas. i. l. ex hoc iure. col. ii. ff. do. iusti. ꝛ iure.

✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Ad. q. vide ad hec multa ꝯgesta p Fel. in. c. rodulphus. co. i. cũ pluribus sequentib⁹ ꝫ. de rescrip.

se exprimere cãm: quinimmo expssa vna cã põt appellãs ea dimissa aliã psequi vt. l. ii. et. l. scio. ff. de ap. ꝛ no. i. d. c. cordi. rõ diuersitatis est: qꝛ añ diffinitiuã cũ iudex nõ sit funct⁹ officio suo fit sibi iniuria per recessũ. l. litigatores. ff. de arbi. ꝛ in. c. vt debitus.ᵃ de ap. ideo debet cã appellatiõis exprimi: sed qñ appellat a diffinitiua iniuria non fit iudici cũ sit functus officio suo: ꝛ habet locũ illud oppositũ opponã ꝛc. vt in. c. cũ Joã. de fi. instru. ꝛ. l. per hanc. C. de tẽp. app. qd est menti tenendũ.

Si cui opus. Summatũ est. s. c. pri. ꝛ nõ diuidit. ¶ Casus literalis. Quidã denũtiauit nouũ op⁹ alicui q in suũ preiudiciũ edificare volebat. Ille volebat pstare cautionẽ de opere destruendo: denũtiãs nolebat cautionẽ illã recipere: imo volebat statim pbare piudiciũ suũ vl saltẽ vsqꝫ ad tres mẽses. Quesiuit iste denũtiãs an deberet audiri. Rñ. ei pa. dicens qd ille cui ipse nouũ op⁹ denũtiauit tenet ipm expectare vsqꝫ ad tres mẽses volẽtẽ pbare piudiciũ sui iuris nõ obstãte cautiõe q̃ offert ab ipo d ope destruẽdo si nõ iure edificatũ appareat. ¶ Not. i. ex tectu ꝙ oblatio cautiõis de ope destruẽdo nõ dat facultatẽ pcedẽdi in edificio nisi vel 2sentiẽte denũtiatore vel post lapsũ triũ mẽsiũ a tpe denũtiationis. nõ eñ vltra expectare tenetur cũ graui piudicio suo. Et aduerte qꝛ vt dicit Jo. and. ꝛ bñ ista puisio de qua in tex. lꝫ prima frõte videat dura. est tñ vtilis: ꝛ ei cui facta est denũtiatio ꝛ denũtianti nã sepe aliqs credẽs ius edificandi habere errando edificat. vñ si posset edificare oblata cautione posset pdere expẽsas factas in edificãdo et faciẽdas in destruẽdo. vñ vtilius sibi est expectare denũtiantẽ per tres mẽses. nã si pbauerit de iure suo vterqꝫ conseruat indẽnis. ꝛ hec puisio vtilis etiã est renũtiãti. nã si ius edificãdi illi non cõpeteret tũc posset interim isti preiudiciũ magnũ generare in edificio: pone qd edificiũ ante portaꝫ domus est vel in alio loco isti preiudicialis.

¶ De priuilegiis ꝛ exces. priui. Rubrica.

¶ Continuatur hec rubrica ad precedentes hoc ordine. Supra visum est de excessibus prelatorũ verum quia qñqꝫ delinquunt subditi excedendo terminos priuilegiorum suorũ. ꝛ dubitatur etiã de intellectu priuilegiorũ. ideo hic subdit de priuilegiis ꝛ excessibus priuilegiatorum. De materia rubrice tractatur. xxv. q. ii. per totum. facit qd habetur. iii. dist. priuilegia. ix. q. iii. sola. vsqꝫ ad fin. xi. q. iii. c. priuilegium. xii. qõ. ii. c. qui ꝛ humanis. et reperitur in. vi. ꝛ in clemen.

1 ☞ Ciuitas de iure communi potest esse sine episcopatu licet cõsuetudo aliter obseruet in Italia alibi secus.

2 Ciuitas potest constitui etiam sine principis licentia.

3 Absolutio ab excommunicatione nõ conceditur per inferiorem prelatum episcopo.

4 Dignitas quãtũcunqꝫ excellens vilescit quando sunt in numero persone illam habentes.

Episcopalia. Maiores ciuitates dũtaxat priuilegio epatus sunt honorãde. h. d. vel aliter ꝛ sic. Episcopalis dignitas nõ dꝫ tribui nisi locis insignib⁹ ꝛ populosis. h. d. ¶ Casus literalis. Dubitabat que psone ciuitatis puilegio epali sint honorãde. Cõsultus papa rñdet ꝙ epi nõ nisi maiorib⁹ pplis ꝛ frequẽtiorib⁹ ciuitatib⁹ pficere debẽt ne honor epalis cui debẽt excellẽtiora 2mitti sui numerositate

1 vilescat. Ber. ¶ † Not. i. ex tec. ꝛ tenẽ menti qd ad

b esse ciuitatisᵇ nõ requiritur eps: potest enim esse ciuitas licet nõ habeat epꝫ: vt in. c. epos. lxviii. distin. ꝛ hoc apertissime probat hec litera ibi: et frequẽtioribus ciuitatibus ꝛc. presupponit enim ꝙ potest esse ciuitas populosa absqꝫ eo qd habeat epm: sed potest de nouo sibi cõcedi: nam ꝛ anteꝗ

esset creata hec dignitas episcopalis ciuitates iam cõstitute erant. episcopus eñ cõstitutus est de iure positiuo: ꝛ post aduentũ christi in primitiua ecclesia tpe aplorũ in cõcilio generali: vt probat. xcvi. dist. in. c. olim. ꝛ idẽ in aliis dignitatibus ecclesiasticis. xxi. dist. c. i. ꝛ. ii. sed ciuitates ꝛ prouincie erãt lõge ante aduentum christi. xxi. di. clericos. ꝛ. xcix. dist. c. i. Sed cõi interpretatione Italicorũ receptũ est vt ea dũtaxat reputetur ciuitas q̃ habet epm: sꝫ apud vltramõtanos maxime theutonicos hoc nõ recipit vt no. Jo. an. i. c. si ciuitas. de sen. exc. li. vi. ꝛ Bar. in. l. fi. ff. de col. illi. ꝛ in. l. ii. ff. de ver. sig. ¶ † Ubi etiã Bar. notanter vo

2 lunt ꝙ ad cõstituendã ciuitatẽᶜ nõ requirit indulgentia principis sed

c populi de se possunt cõstituere ciuitatẽ: qꝛ hoc fm eũ est de iure gẽtiũ arg. l. ex hoc iure. ff. de iusti. ꝛ iu. ꝛ qd ibi no. In 2rium facit. l. intãtum §. fi. ff. de ver. sig. vbi sine licẽtia principis nõ potest constitui nec refici

d ciuitas. Ex hoc refert Bar. ad. q.ᵈ que de facto põt adduci in hac ciuitate Senarũ vbi populus sponte pluries ampliauit ciuitatẽ construẽdo nouos muros: an appellatione ciuitatis veniãt illa loca nouiter interclusa: ꝛ tenẽdo illã opi. Bart. ꝙ nõ requirat specialis licentia principis satis põt dici ꝙ sic. Inn. tñ in. c. cum ab ecclesiarũ. de offi. ordi. tenet oppositũ. vcꝫ qd ad esse ciuitatis requirat licẽtia principis. sed primũ dictũ forte verius. ¶ No. ii. ꝙ dignitas epalis nõ dꝫ cõcedi omnibus locis petẽtibus eã sed maioribus ꝛ populosis dũtaxat. Idẽ pba

3 tur in. c. epi. lxxx. dist. ¶ † Tertio not. ibi excellẽtiora cõmitti ꝛc. qd oia grauia ꝛ excellẽtiora reseruant epis. facit ergo iste tex. p opi. Innocẽ. in. c. ii. de eo qui fur. ordi. rece. vt in casib⁹ pmissis a iure solus eps dispenset ꝛ non inferior platus. Itẽ ꝙ solus eps absoluat a snia excõicationis ꝛ nõ inferior platus: vt no. in. c. super. de sen. exc. in cle. i. de pni.

4 ¶ † Ultimo no. qd ex numerositate vilescit dignitas que de se est excellens. ꝛ est simile in. c. legimus. xciii. di. ideo dicit glos. in aut. de referenda. in prin. ꝙ illa dignitas propter extẽsum numerum vilescit: sic videmus hodie in Italia in doctoratu: nã qꝛ oẽs passim ad illũ promouentur est cõtẽptibilis longe vltra ꝙ cõsueuit esse. ¶ In glo. i. in fi. vel dic ꝛ melius ꝙ a principio debet seruari qd hic dicit. ꝛ in. c. epi. alle. in glo. vt maioribus dũtaxat locis concedatur hec dignitas: sed ex postfacto si ciuitas destruatur siue diminuatur haberet locũ dictũ. c. legimus vt propter defectũ diuitiarum nõ minus debeat honorari qꝛ in eis principaliter honoratur dignitas ordinis ꝛ nõ potentia diuitiarum: nam ꝛ olim in primitiua ecclesia nõ erat proprietas apud ecclesias sed volentes cõferre bona sua vendebant et pretium offerebant egenis: sed postea fuit cõstitutum vt melius subueniretur cõstitutis in necessitatibus vt proprietas nõ venderetur: sed reseruaretur ecclesiis ꝛ ex reditibus alerentur indigentes: vt in. c. videntes. xii. q. i.

Sicut. Non obstãte priuilegio fori põt laicus ecclesie malefactor per ecclesiam puniri. h. d. ¶ Casus literalis. Dicit Grego. qd sicut ipse non vult in iudiciis perturbare priuilegia laicorũ: ita non vult qd ipsi laici ei debeãt preiudicium aliqd inferre: qd si fecerint autoritate apostolica vult eis resistere ꝛ ipsos laicos violẽtos coercere: non est contra legem agere sed legi facere subsidiũ. Ber. ¶ No. i. ex tex. ꝙ turbans iura ecclesie potest coerceri ꝛ puniri per ecclesiã. ad hoc. c. significãtibus. s. tit. prori. et quod ibi dixi in. c. cum sit generale. de fo. cõpeten. vbi clarius hoc probatur ꝛ loquitur iste tex. de priuilegio fori per quod reus cõueniẽdus est in foro suo.

1 ☞ Excõicatus in vno loco est etiam excõicatus in omni alio loco.

Sepeliens vsurarium vel excommunicatum manifestum incurrit excommunicationem.

Celebrans coram excommunicato manifesto non incurrit irregularitatem sed suspensionem per annum.

2 Institutio vel destitutio in ecclesia nõ spectante ad aliquẽ pleno iure pertinet ad epm: ꝛ nõ ad alium nec valet consuetudo in contrarium.

3 Prelatus habẽs ecclesiam sibi subiectam potest a presbytero exigere rationem: non quantum expendit quolibet die: sed quantum expẽdit in fabrica ecclesie.

4 Oblati non tamen plene alicui religioni nõ gaudent priuilegiis illius religionis.

Fratres tertii ordinis sancti Francisci non gaudent ecclesiastico priuilegio.

5 Dictio pleno iure importat omnimodam exemptionem.

6 Patroni nullam aliam iurisdictionẽ habẽt in presbyteros ecclesie patronate nisi qd possunt ipsos presentare: ꝛ postea ab eis generalem rationem temporalium exigere: ꝛ episcopo referre.

Prelatus habẽs ecclesiam subiectam pleno iure an possit solus eius bona alienare.

7 Excommunicatio siue interdictum nõ fertur per ista verba subiaceãt excommunicationi vel interdicto.

Cum ꝛ plantare. Religiosi etiam exempti ecclesias ꝛ decimas non debẽt a laicis recipere sine consensu diocesanorũ. hoc dicit. vsqꝫ ad. §. excõmunicatos. ꝛ ille. §. h. d. Excõmunicati et interdicti oĩno nõ debent admitti ad diuina etiam per religiosos exemptos. hec dicit. vsqꝫ ad. §. i ecclesiis. ꝛ ille. §. hec cõtẽdit. Religiosi etiã

exempti

exempti in ecclesijs nõ pertinentibꝰ ad eos pleno iure nõ instituũt nec
destituunt incõsultis epis sed rationẽ erigũt de tẽporalibus ab institu
tis. h. d. vsqꝫ ad. §. qđ ꝛ fi. ꝛ ille. §. hoc intendit. Hospitalarij ꝛ templarij
semel in anno celebrãt in ecclia posita in loco interdicto: ibi tñ nõ sepe-
liunt corpora mortuorũ. h. d. vsqꝫ ad. §. de cõfratribus. ꝛ ille. §. hoc intẽ
dit. Cõfratres exemptorũ seu ipsorũ oblati qui in totum se nõ transtu-
lerũt iudicari pñt ab ordinarijs locorũ. h. d. vsqꝫ ad fi. et diuisio ptꝫ per
§. sed Jo. an. diuidit totã decretalẽ in tres partes tantũ. nã primo po-
nit exordiũ ꝛ querelã epoꝝ decisañ. scdo ꝓuidet. tertio prorogat ꝛ pe-
nam imponit. scda ibi: ecclesias. tertia ibi: quod aũt. Et scda principalis
subdiuidiṫ in quinqꝫ que oĩa patẽt ex summarij intellectu ꝛ ista diuisio
est bona. ¶ Casus lrális. Fratres tẽpli ꝛ hospitalis excedebant in plu
ribus ꝯ epalem autoritatẽ q̃ ꝛ scandalũ faciebãt ꝛ inducebant periculũ
animarũ ꝓpter quẽ epi in laterañ. cõcilio de ipsis grauiter sunt cõque-
sti. sup his primo dicit papa: cũ ꝛ plantare sacram religionẽ ꝛ plantatã
fouere modis oĩbus debeamꝰ. Nusquã illud melius prosequitur. quã
ea nutrire que recta sunt ꝛ corrigere q̃ profectũ virtutis impediũt. De-
mũ descendit ad articulos in quibꝰ predicti fratres excedebãt: recipie-
bant eñ ecclesias ꝛ decimas de manibꝰ laicorũ sine cõsensu epoꝝ: ꝓhi
bet papa predictis fratribꝰ ꝛ alijs qbuscunqꝫ religiosis ne decetero pre
dicta recipiãt sine ꝯsensu epoꝝ dimissis illis quas ꝯtra tenorẽ istũ ali-
quo tpe receperũt. Item excõicatos ꝛ noĩatim interdictos ab epis reci
piebãt ad diuina. precepit conciliũ tam his q̃ alijs religiosis predictos
euitãdos iuxta sententias epoꝝ. Itẽ in ecclesijs suis q̃ ad eos pleno iu
re nõ pertinẽt pſbyteros instituẽdos in eis cũ vacauerint epis represen
tent vt de cura plebis epis rñdeant ipsis fratribꝰ de rebus tpalibus cõ
petentẽ rõnem exhibeãt ꝛ institutos incõsultis epis non audeãt remo-
uere. Itẽ si tẽplarij vel hospitalarij ad ecclesiã venerint interdictã non
nisi semel in anno ad ecclesiasticũ officiũ admittanṫ exclusis excõmuni-
catis ꝛ interdictis. nec ibi tũc sepelianṫ corpora defunctorũ. Itẽ de con
fratribꝰ predictorũ statuit cõcilium: vt si oĩno se nõ reddiderint fratri-
bus p̃dictis: sed in proprietatibꝰ suis remãserint ꝓpter hoc ab epoꝝ
suorũ sñia ꝛ iurisdictione nullatenꝰ eximanṫ sed potestatẽ suam in eos
sicut in alios parochianos suos exerceant cũ delinquũt. Quod aũt di-
ctũ est de predictis fratribꝰ idẽ precipit obseruandũ de alijs religiosis.
Si eñ contra hoc institutũ venerint ecclesie in quibꝰ ista presumpserint
subiaceant interdicto: ꝛ qđ egerint irritum habeaṫ. Ber. ¶ † Not. j. ex
1 text. qđ excõicatus[a] vel interdictus in vna ecclesia est excõicatus vel in-
terdictus in qualibet alia ecclesia et tanq̃ excõicatus vitari debet etiã
ab exẽptis. An aũt celebrãs corã excõicato vel interdicto incurrat irre-
gularitatẽ vel excõicationem. dic q nõ vt in. c. is qui. de sen. excõ. lib. vj.
hodie tamen celebrãs coram excõicato manifesto incurrit suspẽsionem
per mẽsem. de quo dic vt in. c. epoꝝ. e. tit. li. vj. Itẽ sepelientes vsura-
riũ seu excõicatum manifestum incurrunt manifeste excõicationem. de
2 quo dicendũ vt in cle. eos. de sepul. ¶ † Scdo no. quod in ecclesijs non
spectantibꝰ ad aliquẽ pleno iure institutio ꝛ destitutio pertinet ad epm
3 nec valet cõsuetudo in contrariũ. vt in. c. j. de capel. mo. lib. vj. ¶ † Ter
tio no. q prelatꝰ habens ecclesiã sibi subiectã põt exigere rationẽ de re-
bus tẽporalibus: tñ non teneṫ presbyter institutus minutã reddere ra
tionẽ vt quantũ expendat qualibet die pro vita sed quantũ expendit in
4 fabricã ecclesie. ¶ † Ultimo no. q oblati aliquibꝰ religionibꝰ non gau
dent priuilegijs illarũ religionũ nisi ex toto sint translati: vt qꝛ tradide
runt se ꝛ sua alias remanẽt sub iurisdictiõe ordinarioꝝ. ꝛ ꝓ hoc bonꝰ
tex. cum gl. in. c. fi. de sepul. lib. vj. ꝛ in. c. vt priuilegia. j. eo. Et facit hec li
b tera cõtra Bar. in. l. semper. ff. de iu. immu. vt isti fratres tertij ordinis[b]
nõ gaudeãt priuilegio ecclesiastico cũ non sint plene translati in ecclesiã
nam viuũt in cõiugio: ꝛ idem videtur in istis rectoribus hospitaliũ qui
plene trãslati nõ sunt qđ plene dico de his ꝛ similibꝰ in. c. ij. de fo. cõpe.
¶ In gl. in ver. noĩatim. in fi. de hoc dic vt plene not. in. c. lateraneñ. de
5 preben. ¶ † In gloss. in ver. pleno iure. ibi: eps nihil possit attentare. et
no. bene gl. qđ importet priuilegiũ cũ ecclesia pleno iure alicui inferiori
prelato cõceditur. eripiṫ eñ illa ecclesia a potestate dioce. epi qđ nullum
6 ius epale ibi exercere põt qđ etiã tenet Hosti. in. c. qm̃. j. eod. ¶ † In ea.
glo. ibi: ꝛ ista institutio destitutio ꝛc. de hac materia dic latius vt no. in
c. de monachis. s̃. de preben. ꝛ dixit hic Inno. inter cetera quod isti reli
giosi habẽtes ecclesias subiectas habẽt iurisdictionẽ in clericos ibi in-
stitutos: nec sine eorũ cõsensu possunt alienari bona illiꝰ ecclesie. Hosti.
dicit hoc posse procedere in patronis exẽptis. secus aũt in nõ exẽptis:
qꝛ ex solo iure patronatꝰ non queriṫ iurisdictio vel potestas prestãdi cõ
sensum alienationi rei ecclesiastice: sed tu dic melius prout late solet no
tari in. d. c. de monachis. Sed quantũ ad propositũ cõclude q religiosi
qñqꝫ habent in ecclesijs ius patronatꝰ dũtaxat qñqꝫ habent ecclesiam
subiectã vt possint reditus cõuertere in vsus suos: qñqꝫ habent in eccle
sijs solam collationem: qñqꝫ habẽt pleno iure. Primo casu quãdo ha-
bent tantũ ius patronatꝰ: dic q siue sint exẽpti siue non: non habẽt iu-
risdictionẽ in pſbyteros institutos sed solũ habẽt p̃sentare epo pſbyte-
ros instituẽdos ꝛ possunt exigere rationẽ generalẽ de administratione
tẽporaliũ: ꝛ si reperiãt aliquid correctione dignũ debẽt referre ad epm.
ꝛ ꝓ hoc tex. in. c. j. xvj. q. v. vbi diciṫ q si etiã eps in dioceši alterius edifi-
cat ecclesiã non habet ibi nisi p̃sentationẽ rectoris ꝛ alia que consequṫ
quilibet ex iure patronatus. cetera vero reseruan
tur epo loci. Idẽ ergo in religiosis exẽptis vel nõ.
nã specialitas hec nõ probaṫ iure in eis. Scdo ca
su qñ habent ecclesias subiectas vt possint reditꝰ
deputare in proprios vsus tũc etiã non habẽt iu
risdictionẽ in presbyteros nec etiã possunt ibi ali
quem instituere sine cõsensu epi: qꝛ populus solũ
est subiectꝰ ipsi epo. de quo no. in. c. visis. xvj. q. ij.
ꝛ in. c. de monachis. si vero habent ibi collationẽ
tũc nihil vltra possunt sibi vsurpare. ar. eo. que di
xi in. d. c. cum ex iniũcto. in fi. dehere. Ultimo casu
qñ habẽt pleno iure. dic qđ aut ppl's est sibi subie
ctus pleno iure ꝛ habẽt ibi institutionem liberã
ꝛ destitutionẽ ꝛ sic intellige hoc arg. a contrario
sensu. vt in. c. j. de capel. mo. lib. vj. Si vero ecclesia
est pleno iure subiecta: sed nõ populus tunc reli-
giosi habent ibi institutionẽ collatoriam tit. sed
institutio autorizabilis quo ad curã ppli spectat
ad epm. vt no. hic. ꝛ in. c. j. de capel. mona. lib. vj. ꝛ
hoc casu intellige illud dictũ Inn. quod habent
iurisdictionẽ sup clericos. ꝛ qđ possunt interpo-
nere autoritatẽ alienationis rei ecclesiastice: ꝛ ita
ipsemet. Inn. sentit alibi in. c. ij. de transac. ꝛ vide
gl. in cle. j. de reb. eccl. non alie. ¶ In glo. in versi.
semel in anno. in fi. ꝛ hodie an ꝛ quãdo possit cele
brari in ecclesia sita in loco interdicto vide bonũ
tex. in. c. fi. de senten. excommu. lib. vj. ꝛ qđ ibi no.
7 ¶ † In gl. fi. ibi subiaceãt interdicto epoꝝ. sen
tit hec gl. qđ per ista verba subiaceant interdicto[a]
nõ fertur interdictũ ipso facto: sed debet ferri per
episcopum: ꝛ idem cõiter doct. hic: sed cõtrarium
tenet gl. in. c. j. de iniur. lib. vj. in fi. ꝛ videtur pro-
bari in. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. ꝛ dixi in. c. li-
cet. de crimi. fal. Abbas.

1 ☞ Priuilegiatus non admittens vel conser-
uans priuilegia alterius: priuatur suis.

2 Negligẽtia prelati vel alterius officialis in admi
nistrando iustitiam: an sit in aliquo punibilis.

Dilecti. Suis priuilegijs priuã
dus est q alienis priuile
gijs derogat. h. d. In p̃ma ponit que-
relam. in secũda ibi: ꝓ certo prouidet.
¶ Casus literalis. Fratres hospitalis hierosoly
mitani cõquesti fuerunt domino pape quod ar-
chiepiscopi ꝛ episcopi eis de suis malefactoribus
iustitiam facere nolunt priuilegia ipsoꝝ non re-
e spiciẽtes,[c] Unde papa scribit prelatis p̃dictis q
ipsi certo sciãt q ipse priuilegia ipsoꝝ prelatoꝝ
decurtabit. cũ ipsi obuiare non timeant scriptis
1 authẽticis ecclie romane. Ber. ¶ † Not. primo ex
tex. regulã qđ prelati tenentur administrare iusti
tiam plenã priuilegiatis scdm tenorẽ preuilegio-
rum ipsoꝝ alias puniri debẽt ꝛ priuari coꝝ pri-
uilegijs. Et no. ex hoc ꝛ ex tex. penam nolẽtis ser
uare priuilegia alterius vt priuenṫ priuilegijs si-
2 bi concessis. ¶ † In gl. j. in fi. sed dubitatur nun-
quid prelatus negligẽs facere iustitiam incurrat
penã suspẽsionis. de qua in. c. cum eterni. de re iu-
di. lib. vj. ꝛ tenet hic Host. qđ nõ qꝛ illud capitulũ
punit faciẽtem iniustitiam nõ negligentem. alias
multi illaquearẽtur: ꝛ dixi tutius esse: licet in op-
positum faciat. c. nemo. de simo. sed idem Hosti.
tenet contrarium in. c. legitima. de appel. li. vj. vt
recitat ibi Jo. an. credo sic posse distingui qđ aut
prelatꝰ stat in meris terminis negligẽtie vt qꝛ pe
tẽti iustitiam negligit facere. ꝛ habeat locũ dictũ
Hostien. hic. Aut negligentia resoluitur in factũ
vt quia non vult dare dilationem vni cõtra iusti-
tiam ꝛ cõtra conscientiã: ꝛ tunc habet locũ pena
dicti. c. cum eterni. quia tũc satis dicitur facere iu
stitiam. quod tene menti. Abbas.

1 ☞ Sepelientes scienter excõmunicatos incur
runt excommunicationem ipso facto.

2 Excommunicatio durat etiam post mortem ex-
communicati: adeo quod associans cadauer vel
aliter participando cum eo incurrit excommuni
cationem minorem.

3 Excommunicatus qui fuit in facto sepultus nõ
debet dehumari nisi steterit per eum quominꝰ in
vita absolueretur.

✠ Sebasti. Sapia.
a ¶ Excõicatꝰ. vi-
de Felin. in. c. j. in
princ. s̃. de treu. ꝛ
pace. et in ca. pru-
dẽtiam. §. sexta. s̃.
de offi. delega.
Zacharias.
b ¶ Fratres tertij
ordinis. adđ Car
di. in cle. j. de sent.
excõi. eũdẽ in cle.
j. q. xxxvj. de deci.
glo. et Gemi. in. c.
qsquis. vij. q. iiij.
doc. in. c. vt priui-
legia. j. eo. Bal. in
l. placet. colũ. vij.
versi. qđ de sorori
bus. C. de sa. san.
ecc. ꝛ Bart. in. l. j.
aut. ingressi. co. ij.
versic. q̃ro si aliqs
ingreditur. eo. ti.
✠ Sebasti. Sapia.
c ¶ Tertij ordinis.
Uide plene ꝑ do.
Maria. sozi. in. c.
ij. col. iiij. in noua
declaratione. s̃. de
foro compe.

a ¶ Uirtus. Utrū liceat cōicare excōmunicato mortuo: vide hic pulchri⁹ per Joā. de lig. ⁊ p Cal. in repe. c. cū excōicato. xj. q. iij. circa prin. Lud. rom̄. in suis sing. in litera. P. notabili qđ incipit. participans. vbi refert se de facto ita fuisse interrogatū a do. Car. de vrsino. et facit ꝙ no. Bar. in. l. ij. de cada. puni. vbi dt de statuto puniente bannitum ingredientem ciuitatē an habeat locum in bānito mortuo qui fuit portat⁹ in ciuitatē. Et facit ꝙ no. Bal. in. l. sororē. C. de his quib. vt indi. vbi dicit An ge. si ex statuto est licitum interficere bannitū an liceat vulnerare bānitū mortuū. ⁊ ista faciūt ad qōnē quā non vidi p aliquē tactā. An percutiens clericū mortuū sit excōicat⁹. ⁊ dicit do. Abb. i c. a nobis. el. ij. de sen. excō. qđ mortuus nō pōt creari miles neq3 doctor. Itē ad predicta optiē facit qđ no. Archi. in. c. si. xvj. qō. j. vbi dicit pone qđ clericus iuit aīo interficiēdi aliquē et eū reperit mortuū attamen vt satiaret appetitū suū iratū iā mortuo amputauit caput q̄rit an sit irregularis ⁊ allegat pro ⁊ cōtra. ⁊ tandē cōcludit eū non esse irregularē cum de iure non reperiat expressum. c. is q. de sent. excō. li. vj. p quo opti. facit qđ no. Archid. in §. si ergo. i. xij. col. xvj. q. j. ⁊ Archid. post Lau. in. c. periculose. sup gl. fi. de peni. di. j. vbi dicūt ꝙ voluit interficere hoiem si nō potuit ex hoc nō est irregularis: lʒ gl. i. d. c. periculose dicat ꝯriū. Itē adđ quod iniuria pōt fieri iam mortuo. vt dicit Bar.

Ad hec. Etiam priuilegiati q sepeliūt mortuos excōmunicatos eos extumulare tenenṫ. h. d. vel sic. Etiā priuilegiati nō possunt admittere excōicatos ad sepulturam. ⁊ si admiserint debēt inde eos eijcere ⁊ si nō fecerint epūs supplebit. h. d. ¶ Casus literalis. Hospitalarij defunctum in excōmunicatione sepeliebant in cemeterijs ecclesiarum: qđ significatū est do. pape. Mādat papa canturieñ. archiepo quaten⁹ precipiat ipsis hospitalarijs vt corpora illorū defunctorū in excōmunicatione extra cemeteria eijciāt quod si nō fecerint archieps illud exequi non omittat. Ber. ¶ † No. j. ex tex. qđ excōicati debent sepeliri extra cemeteriū ecclesiasticum: ⁊ hodie sepeliētes manifestos excōicatos incurrūt excōicationē ipo facto de quo dicēdum vt in clemen. eos. de sepul. ¶ Secūdo not. arg. quod eps potest extumulare excōicatos sepultos in ecclesijs exēptorum: si ipsi exēpti sunt negligentes in hoc faciēdo vt hic colligiṫ intelligendo qđ isti hospitalarij erāt exēpti: dictum tamē satis placet in fauorem ecclesiastice discipline qđ videtur hic tenere Jun. An aūt possit eps punire sepelientes excōicatos vel admittētes excōicatos ad diuina. Uide plene per Jo. an. post Jo. mo. in. c. eporum. eo. tit. lib. vj. vbi cōcludit qđ nō si persone ⁊ loc⁹ sunt exēpti. ¶ † In gl. j. in fi. Not. gl. ⁊ tene mēti qđ virtus[a] excōmunicationis durat etiā post mortē: et sic excōicatio nedum afficit animā: sed etiā corpus. Hosti. tamen sentit contra istā gl. dicēs qđ mortuus nō est homo: q2 nō est ibi anima ⁊ in eo nō cadit vera cōio. Itē cessat rō quare prohibeṫ cōmunio excōicati. nā hoc fit vt rubore cōfusus citius inducatur ad excōicationis satisfactionē. vt in. c. pia. de except. libr. vj. que ratio cessat in mortuo. Joā. an. ponit contrariū ⁊ sequiṫ glo. ⁊ probaṫ opi. gl. in. c. a nobis. el. ij. de sen. excō. vbi etiā post mortem excōicatus mādatur absolui si in eo apparuerunt signa contritionis: ergo excōicatio durat post mortem etiā in decedente in cōtritione cum semper opus sit absolutione. Itē non est verū qđ oīno cessat ratio participationis vt dicit Hosti. q2 tempore vite inducenṫ ad satisfaciendū scientes q2 etiā post mortē debent euitari. lauando ergo mortuū vel vestiēdo vel sepeliēdo seu sociādo ad sepulturam contrahiṫ ista excōicatio minor ex tali participatione qđ no. ¶ † In glo. ij. ibi: nisi forte tales fuerint ⁊c. Not. bene gl. qđ excōmunicatus sepultus ante absolutionē nō debet exhumari si nō deficit pro eo quominus fuerit absolut⁹ in vita. de quo potest dubitari per. c. a nobis. preallega. nā debet absolui etiam post mortē: ⁊ postea sepeliri: sed satis potest teneri gl. vt fiat absolutio in tumulo. ⁊ hoc in fauorem ⁊ respectu humanitatis.

☞ Priuilegiatus de aliquid non faciēdo si illud postea fecerit perdit suum priuilegium. 6.

Ad decimas soluendas tenentur etiam religiosi.

Decime licet sint de iure diuino: tamē papa pōt concedere priuilegium de eis non persoluendis.

Prelatus pōt preiudicare ecclesie in omittendo ipse tamē tenetur de satisfaciendo omne dānum quod per negligentiam suam peruenit.

Renuntiare an quis possit priuilegio suo.

Priuilegiatus an perdat priuilegium suū si per multum temporis venit cōtra illud ignoranter.

Prescriptio currit aduersus ignorātes licet contra eam detur restitutio.

Prescriptio non interrumpitur ex sola contradictione.

Si de terra. [b] † Cōtra priuilegiū ecclie prescribitur spacio. xxx. annorū hodie: vero. xl. vt. j. e. accedentib⁹. ¶ Casus literalis. Monachi scti Andree ordinis cistercieñ. habent priuilegiū de non dādis decimis de laboribus suis. Monachi isti habēt terras in parochia canonicorum de plautio de quibus decimas persoluerūt per triginta annos dictis canonicis. queritur vtrū sint exempti ratio. predicti priuilegij ad non soluendum decimas dictis canonicis de eisdē terris. Cōsultus papa mādat monachis illis quatenus si de terra illa quam habēt in parochia illorū canonicorū per triginta annos decimas persoluerūt eisdē eas decetero integre sibi soluant: q2 licet eis sit concessum vt de laboribus suis decimas nō persoluant de priuilegio tamen indulto tāto tempore detrahere voluerunt. vnde nō possunt per priuilegium se in hac parte tueri: cum liberū sit vnicuiq3 iuri suo in hac parte renūtiare. Ber. ¶ † Not. primo ex tex. ibi parochia ⁊c. quod decime debentur ecclesie parochiali vbi predia sita sunt etiam religiosis personis. de quo plene in. c. cū contingat. de decimis. Ex quo ⁊ ex tex. no. quod de iure diuino seu cōmuni etiā religiosi tenenṫ ad decimas persoluendas. de quo in. c. ex parte. ⁊. c. nuper. de deci. ¶ † Not. qđ ꝗꝗ decime sint de iure diuino. vt in. c. tua. s. de deci. tamē papa potest priuilegiū concedere de eis non persoluendis ⁊ quod clericis ⁊ religiosis hoc potest cōcedere clarū est vt hic ⁊ in. d. c. ex parte. ⁊. c. nuper. Sed an laicis possit hoc concedere: dic vt legiṫ et not. de deci. a nobis. ¶ † Not. qđ canonici seu rectores ecclesie possunt preiudicare ecclesie tacēdo ⁊ patiēdo prescriptionem currere delictum ergo istorū in tacēdo: ⁊ non faciēdo expresse ꝓtestationem: nocet ecclesie. ⁊ vide glos. singu. in. c. placuit. xviij. q. iij. que dicit prelatū qui passus est prescriptionē[c] currere contra ecclesiā posse cōueniri per ecclesiā ad satisfactionē de omni dāno ob suā negligentiā contingente ⁊ non mirū nam prelatus teneṫ de suo sicut tutor si potuit aliqd acquirere ecclesie ⁊ neglexerit. xij. q. ij. monem⁹. l. quicquid. C. arbi. tu. forti⁹ qñ neglexerit ⁊ passus est acquisita dilabi. facit ad predicta. l. nō est ignotū. C. de admi. tut. ¶ † Ex fine litere not. qđ liberū est vnicuiq3 renūtiare priuilegio suo qđ intellige quando non tāgitur ius superioris vel tertij. vnde priuilegio exēptionis nō potest priuilegiatus renūtiare sine licentia pape. vt in. c. cum tempore. s. de arbi. Potest etiam colligi ex hoc tex. iuncto. c. accedentibus. j. eo. qđ sicut contra ius cōe non currit prescriptio nisi. xl. annorū. vt in. c. fi. de consue. ita nec ꝯtra priuilegia indulta ecclesie: vt hic. ⁊ in. c. accedentib⁹. nec etiā cōtra alia bona cōpetentia ecclesijs. vt in. c. de quarta. s. de prescrip. ⁊ in aut. quas actiones. C. de sac. san. eccl. ¶ † Et no. hunc tex. iuncto. c. accedētibus. qđ etiā priuilegiū datū ad nō faciendū nō tolliṫ per vnā cōtrafactionem sed requiritur spatium. xl. annorum si cōpetit cōtra ecclesiā: de qua materia plene in. c. cū accessissent. de cōsti. ¶ † Sed pro declaratiōe litere queritur an indistincte tollaṫ priuilegiū[d] spatio. xl. annorum. Jo. an. ⁊ Hosti. hic videntur limitare mirabiliter hoc. c. vt procedat qñ sponte facta est solutio[e]: vt ipsi volunt: secus si per ignorantiam vel inuiti soluētes. ad hoc. l. eos. ff. cōmo. l. quodcunq3. de regu. iur. Et intrandum qđ alij doc. sequentes simpliciter inhereant huic dicto. nā nullo modo puto verū quia tacite inferunt qđ cōtra ignorantes non currit prescriptio qđ falsum est: vt in. c. vigilāti. ⁊ ibi dixi de prescript. ⁊ clarius in. l. fi. in fi. C. de prescrip. lon. temp. licet Bar. in. l. j. §. si quis autē. ff. de itine. actuq3 priua. dicat simpliciter qđ licet currat contra ignorantē prescriptio. datur tamē restitutio. ⁊ sic scđm oēs saltem currit prescriptio: ⁊ sic etiam non puto verum: q2 multi soluētes non preiudicāt ex quo in bona fide sunt prescribentes: imputandū est ergo soluentibus quare nō allegabāt priuilegia et in iudicio nō egerunt: sola eñ contradictione non interrūpitur prescriptio. xvj. q. iij. §. pōt. et. l. fi. C. de prescrip. lon. tēpo. quod limita vt not. in. c. nihil cum scandalo. de prescrip. Si enim non reddebaṫ iustitia in loco propter hostilitatem tūc posset procedere illud dictum. ad hoc. c. ex transmissa. ⁊ quod ibi not. de prescrip. Abbas.

☞ Priuilegiū si quis allegat: debet illud ostēdere: aliter sibi non creditur.

Dictionis Quamuis natura.

in. l. j. ff. de his q. vt indig. ⁊ glos. et Bald. in. l. fideicōmissum. C. đ fidei cōmis. vt pꝫ etiā per glo. xxiij. dist. quorūdā. et. xxiij. qō. ij. in summa. ⁊ in. §. per ꝯtrariū. instit. de here. que abintesta. defe. et insti. quib. ex cau. ma. nō pos. §. j. et alibi dixit Bal. in aut. cui relictū. in iiij. co. i ver. no. qđ annua. C. de edic. di. adri. tol. qđ aīa defuncti cōtristaṫ de scđis nuptijs vxoris: sʒ de qōne hic posita p gl. et p. d. Abb. vide in terminis p Arch. in. c. illi q. vj. qō. j. vbi cōcludit cum opi. Hosti. hic vez ꝙ non sit excōicatus. Et dic tū posset talib⁹ imponi pena p hoiez que ex hoc tex. pōt dici. et dicit ꝙ hoc fallit in casu. in. c. excōicamus. §. sane debere. ⁊ adde ꝙ istā gl. alle. pro sing. ⁊ sequiṫ do. Abb. in. c. cū mulieres. in. ij. colū. j. de senten. excom.

b ¶ Pro intellectu huius. c. vide glo. in. c. fin. xvij. q. iiij.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Prescriptionē. Idē dicit Abb. in. c. j. s. de in inte. restit. et in. c. ij. circa prin. s. de prescri. ⁊ in. c. j. s. de do. ⁊ cōtu. et Car. i cle. ij. i prin. in. v. not. de relig. domi. et And. sicu. in. c. vt sup. s. de reb. eccl. non alie.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Priuilegium. Quō ⁊ quāto tēpore ꝑuilegiū tollaṫ tradit late do. Jas. in fi. colū. ix. ver. tertio ꝑncipaliter querūt. ff. de cōsti. ꝑn. Fel. in. c. cū accessissent. co. xiiij. vers. septimo limita. s. de cōsti. vbi late an p contrarium actū tollaṫ priuilegium.

e ¶ Est solutio. ad de Lud. cōsi. cclij. Alex. consil. cxc. ⁊ ccxiij. v. lib.

Porro,

¶ Et facit ad dictũ testis φ debeat de necessitate ꝯcludere. al's nõ probat hoc esse τc. ꝯcor. tex. vulga. in. l. nõ hoc. C. vñ legi. quē ibi multũ no. Bar. qd articul⁹ τ positio debēt de necessitate concludere vt ibi per eũ. cũ cõcor. ibi signatis p do. Alc. imol. τ alios. adde etiã tex. in. c. auditis. ĩ. de prescrip. in ver. si per illa cõstiterit qd vallis sit ille locus τc. vbi videas φ per illum tex. vbi dicit idem Panor. in. x. col. post Joan. andr. de bidello qui cõduxerat equũ ad vecturã pro eundo Florentiam τ talis equ⁹ naturaliter periit in itinere sine culpa bidelli τ ita probauit per socios itineris. nam succubuit qꝛ probatio sua erat dubia et nõ cõcludens necessario qꝛ bñ probauit vnũ equum fuisse mortuuz in via sed nõ probauit qd fuerit ille equus locat⁹. debuit ergo ille bidellus esse caut⁹ τ pbare colorem et qualitatē eq mortui et Jo. an. sequitur etiam ibi do. Ant. in pe. col. cũ cõcor. ibi additis post istuz. in. d. ix. colũ. facit etiã ad istam regulam φ dictũ testis debeat de necessitate concludere vt hic qd no. dicit idē Panor. in. d. c. auditis. in. v. col. ante mediũ mihi non placet τc. cuz his q̃ ibi addidi post eũ. in addi. incip. no. limitationē τc. limita dictam regulam procedere qñ pbatio dubia nihil ꝯcludit sec⁹ est qñ pbatio dubia alterũ duorũ cõcludit quorum alterũ sufficit qdcũqꝫ illorũ sit. ita limitat do. Ant. de bu. i. c. plerũqꝫ. in fin. de rescript. iste autē nihil ibi dicit vbi. d. Ant. reputat valde notabi. τ idē. d. Ant. in. c. ex parte. in. iij. col. eo. ti. Item limita per tex. not. in. c. proposuit. de cleri. excom. mini. quem not. ibi do. Anto. post Jmo. qd vbi requiritur probatio tēporis pro fama sufficit presumptiue probare probãdo qd olim erat presumptiue probatur qd etiã fuerit illo tēpore certo τ determinato. Et sequit̃ pro valde sing. do. Francis. de are. in cõsi. lj. inci. videt̃ dicendũ in. j. col. Q̃uis contrariũ in hoc voluerit Bal. in. l. siue possidetis. in vlti. colũ. C. de proba. τ hoc adde ad. d. c. proposuit. Itē limita vt per gl. no. in. l. neqꝫ natales. C. de proba. per quē inferunt ibi Jac. but. τ Bal. ad multa presertim ad probandũ aliquã esse meretricem. qꝛ probat̃ probando qd scholares vadũt ad eã in domũ: τ subiungit ibi Bal. qd scholaris qñ loquitur cũ muliere nõ presumitur dicere pater noster. vide etiã Bal. in. l. data opera. in. xviij. col. C. qui accu. non pos. Bald. τ Jmo. in. l. si. ff. de here. inst. vbi multa pulchra dicunt̃ ad propositũ per Bar. in. l. ij. in prin. per illũ tex. ff. de fur. τ vide etiam qd per. d. glo. dicit Sali. in. d. l. nõ hoc. C. vñ leg. Itē limita vt per Gemi. in. c. j. in vlt. col. de pac. in. vj. limita etiam vt per glo. fi. in. l. cũ dotem. quã ad hoc ibi no. C. de iure dot. qd sufficit dictũ testis cõcludere a cõiter accidētibus. Item limita ex eo qd no. idē Bal. in. l. cũ virũ. per illũ tex. in. j. no. C. de fideicõ. vbi no. qd admittit̃ pbatio pertinēs lꝫ nõ vrgēs τ q̃ dicat̃ pbatio pertinens. vide ipm in l. ad proban. C. de probatio. τ etiam Bart. ibi et in. l. si duo. §. si qs iurauerit. in vlti. colũ. ff. de iureiur. et in l. iã dubitari. per glos. ibi in ver. nõ ab re. ff. de hered. institu. ☞ Sebasti. Sapia.

b ¶ Census prestatio. An prestatio census arguat exēptionem vel subiectionē. vide Feli. in. c. ad audientiam. col. vij. ver. et dñ remittit ab. ĩ. de prescrip. vbi dicit φ quãdoqꝫ denotat subiectionem qñqꝫ exēptionē: quãdoqꝫ protectionem.

c ¶ Quid significet receptio sub ptectione. τ qd ille qui tenet̃ ad protectionē dēat defendere cũ armis vr̃ pbare tex. in. l. desertorē. §. fi. ff. d re mili. An aũt si lata sñia pars dicat me subijcio ptectioni talis videat̃ appellare vide tex. in. c. ad audientiã. de appel. Ange. in. l. j. C. de excusa. mu. libr. x. Sed de illo qd dixi de defensiõe cũ armis vide Bar. in. j. cõsti. ff. in pn. Item de ista protectione adde qd no. Bar. in. l. j. in vlt. colũ. C. si qua p. pote. Itē adde hic φ ille q tenet̃ aliquē defendere de iure τ facto tenet̃ defendere armata manu: ita tenēt Bar. Ang. τ Jmo. i. l. stipulatio ista. in prin. de ver. obl. Cy. Bal. τ Sali. in. l. fi. C. de acti. emp. Bal. in. l. non solũ. §. si status. ff. de pcu. et Bal. in recollectis. in. l. j. ff. de euic. τ Pet. de ancha. τ Joã. de imo. in. c. fi. de emp. τ vēdi. τ etiã But. in consi. suo inci. in christi noie promittens. cũ seq. cõsi. τ Pe. de anch. in ꝯsi. lxxxiij. inci. noie. cõmisso dubio. Pe. de anch. in. d. consi. limitat hoc fallere in papa promittēte. Sed tu de hoc etiã primo vide gl. in verb. ordinē relatum. ad tex. τ ibi. d. Ant. in. c. ego. de iureiur. ille autem qui simpliciter promisit defendere intelligitur defendere de iure nõ de facto fm Bar. in. l. dãni infec. la. iij. ff. de dã. infec. itē adde φ ille q tenet̃ nõ sinere fieri certũ qd nõ solũ phibet̃ tenere: sed etiã dꝫ adhibere diligentiã vel custodiã ne id fiat. tex. est no. in. l. j. ff. loc. ¶ Adde an promittens aliquē defendere teneatur defendere cum opprimitur de facto. Ang. cõsi. cclxiij. τ de eo qui submittit se gratie alicuius. vide Cald. consi. iiij. de verbo. signi. τ de eo qui se submittit misericordie alicuius per Alex. consi. lxviij.

Dirro.

Priuilegiorum tenor inspiciēdus est τ seruãdus. h. d. Vel aliter: τ sic. De priuilegiis nõ est iudicandum nisi eorũ tenore inspecto. τ scdm continētiam eorũ ab omnibus subditis sunt seruãda. h. d. Et põt exēplificari text. per c. nuper. ĩ. de deci. ¶ Casus literalis. Templarij τ hospitalarij multa prerogatiua libertatis sunt muniti. Uerum aliam libertatē habere videnf in locis illis in quibus fuerint habitatores anteq̃ ad eos puenissent quã in aliis suis possessionib⁹: τ si habeãt eandē vel aliã hoc ex inspectione priuilegiorũ valet cognosci τ fm qd inuenit̃ in priuilegio ita est obseruandum. In fine dicit papa sic volumus eos tenorem suorum priuilegiorum seruare qd fines eorum non transgrediantur. Ber.

¶ † Not. primo ex tex. φ alleganti priuilegiũ nõ creditur nisi illud ostendat τ fm cõtumaciam ei⁹ ita est seruandum: ad hoc solet quotidie allegari iste tex. τ de modo exhibēdi priuilegia vide hodie bo. tex. in. c. cũ persone. eo. tit. lib. vj. ¶ Scdo põt colligi arg. pro τ cõtra φ bona acquisita per priuilegiatos assumũt sibi naturã priuilegiatorum facit. c. qꝛ circa. ĩ. eod. τ cle. j. de decimis. τ. l. fiscus. ff. de iure fisci. τ qd not. in. c. vnico. de iure pa. li. vj. In hoc tñ inspici dꝫ tenor priuilegij: vt in litera. ¶ † In gl. ibi: sed pprie non videt̃ posse stare τc. Et est ratio qꝛ ista dictio Q̃uis de natura dꝫ aduersari: tam in iure qd in facto. simile no. in. c. at si clerici. de iudi. in prin. sed hic non sumitur aduersatiue sed ampliatiue nam sensus litere est fm gl. seq. qd cum isti hospitalarij habeãt multa priuilegia in bonis suis nõ est dubitandũ quin habeãt libertatē in bonis acquirendis. Et ex hoc no. qd de ppria natura istius dictionis Q̃uis est aduersari precedentib⁹ τ non ampliare: τ sic facit p intellectu statutorũ in quib⁹ verba debēt stare proprie. vt in. c. in nostra. de iniu. sed si intelligeretur qd isti non habeant libertatē aliquã in bonis acquirēdis: tunc dictio Q̃uis stat pprie aduersans precedētibus. ¶ In gl. in ver. ex inspectione. in fi. No. gl. in practica. τ vide no. in. c. cõtingit. ĩ. de fi. instru. τ in. d. c. cum persone. Abbas.

☞ Census si fuerit solutus per multa tempora an per hoc probetur subiectio.

Exēptio siue immunitas p que verba concedat̃.

Recipere aliquē in protectionem nõ preiudicat iuri aliorum.

Recipiens aliquem in protectionē: non tenetur ipsum defendere si sibi moueatur guerra: quando scilicet est iusta. secus si iniuste opprimitur. 5.

Exemptio siue immunitas non presumitur nisi probetur quia de iure cõi quilibet est subiectus.

Ecepimus.

Solutio census non probat quē exemptũ nisi ex alia deprehendatur vt qꝛ soluitur ad iudicium percepte libertatis. h. d. vel aliter τ sic. Per solutionē census que fit romane ecclesie non probatur exēptio a iurisdictione epõrũ. h. d. Primo ponit̃ cõsultatio. Scdo respõsio ibi: ceterũ. ¶ Casus literalis. Quidã legat⁹ apostolice sedis inuenit plurimas ecclesias in sua legatione. Dubitat̃ vtrum hoc ipso essent exēpte a iurisdictiõe epõrũ. Quesiuit a papa qd iuris sit super hoc. Et ipse cõmendans in hoc diligētiã suam dicēs φ sicut nõ oēs illi q specialiter existunt de iure beati Petri apostolice sedi annuatim censum exoluunt. Ita non oēs censuales ab epõrum subiectione habent̃ immunes: verũtamen inspicienda sunt priuilegia ecclesiarum τ eorũ tenor est diligēter attendēdus. τ si fuerit deprehensum qd in eis ecclesia que soluit cēsum specialiter beati Petri iuris extitit τ ad iudiciũ percepte libertatis annuatim cēsus soluatur ecclesia illa libera est τ exempta. si vero dicitur ad iudiciũ percepte protectionis census persoluitur propterea a iurisdictione epi non est subtracta. Ber. ¶ Not. j. ex tex. φ licet in priuilegio exēptionis non resoluet̃ census persoluendus superiori nihilominus valet τ tenet collata exemptio: qꝛ non est de esse exēptionis vt soluat̃ census licet quãdoqꝫ soleat superior sibi retinere. de quo in. c. cõstitutus. de religio. domi. Secũdo no. ex litera illud argu. nõ probat[a] hoc esse qd ab hoc contingit abesse. simile in. c. tue. de sponsa. sic eñ arguit papa exemptio solet cõpetere sine solutione census ergo sola cēsus prestatio non probat exēptionem. ¶ † Tertio no. qd ista duo simul iuncta nõ probant exemptionē. videlicet census prestatio[b]: τ receptio sub protectione. nunquid autē solutio census per multa tēpora facta probet subiectionē. tex. facit hic qd non. sed vide Bar. in. l. solent. in fi. de of. procõ. dixit in. c. puenit. τ. c. oĩs anima. ĩ. de censi. ¶ † Quarto no. φ ista verba recipim⁹ te vt sis specialiter in ius bti Petri τc. τ inducũt exemptionē τ est ratio. Nam omnes ecclesie sunt de iure beati Petri. Si ergo specialiter recipit̃ videtur quid nouũ concedi τ multa verba que habent inducere libertatē plenariam τ exemptionē vide in. c. si papa. eo. titu. lib. vj. τ. c. videntes. not. per Inno. ¶ † Not. ex fi. litere qd per receptionē[c] factã sub protectione non detrahit̃ in aliquo iuri aliorũ qd not. in facto: qꝛ quotidie dñi tēporales potētiores recipiũt minus potētes sub ptectiõe eorum nã per hoc non preiudicat̃ iuri aliorum in aliquo τ sic habētes iura parata possunt hoc nõ obstãte libere exercere. Ex quo infero qd si guerra iusta mouet̃ contra receptos sub ptectione nõ tenetur recipiēs ad defensionem pro hoc qd not. hic glo. fin. τ ibi dicam super ea. ¶ In glos. j. in fi. quasi gl. velit innuere istos esse exēptos. sꝫ Host. tenet contrarium: dicens istos non esse exēptos licet in multis sint priuilegiati. Et de cistercieñ. probat̃. ĩ. de simo. ne dei. ¶ De templariis τ hospitalariis in. c. veniens. de verb. signi. lib. vj. τ facit. c. patientibus. j. eo. sed concordãdo potest dici qd glo. habuit respectũ ad factum: vt quia post ista iura fuerunt istis cõcessa priuilegia exēptio[nis].

a ¶ Protectione.
vide Ange.in.l.j.
C.de excu.mu. et
Bar.in.j.cōstitu.
[illegible] And.barb.
[illegible] cōsi.Sapia.
b ¶ Nō extēditur.
[illegible] priuilegiū nōn
extēdi ad perso-
nas nō expressas
vide Bal.in.l.nō
tm̄.§.nō oīa.ff.de
excu.tu. Gemi. in
c.ne aliq.de priui.
l.vj. Pe.de anch.
in cōsi.cix.inci.pri
ma facie. Ang.in
cōsil.cclxxij.incip.
qn̄ dictum priui-
legiū.Car.in cōsi.
xij. Deciū in cōsi.
xlviij.in princip.
Sebasti.Sapia.
c ¶ An hospitalia.
Uide Fel.in.c.de
quarta.col.v.ver.
tertia declaratio.
s.de prescri.et ibi
late qn̄ hospitalia
gaudeant priuile
gio ecclesiarum.
d ¶ Et hoc tz do.
Ant.i.c.fi.de cēsi.
¶ Addō tu de hoc
dicēdū vt p Fede.
consil.cxxx. Lap.
alle.xlj.
e ¶ Pro istis reli-
giosis. Religiosi
non debent habe
re nisi vnā campa
nā: ꝛ an p̄dicato-
res possint habe-
re plures campa-
nas vide Old.cō
sil.ccxxviij.
Zacharias.
¶ Addō ꝙ voluit
alleg. Oldra.con
si.ccxxvij.cui adde
Card.in cle.exiui.
§.pinde.de verb.
signi.ꝛ Alex.cōsi.
lxxxviij.volu.ij.

4 nis.¶ †Dictum vero Hosti.ad ius:quia de iure
non sunt exempti qꝛ oēs subiecti sunt epis locorū
de iure cōi.xvi.q.vij.oēs basilice.ꝛ.c.domus.ꝛ ea.
q.i.per totū.et in.c.venerabilis. de religio.domi.
ꝛ facit.c.cum eps.de offi.ord.lib.vj.¶ In glo.fi.
5 ibi:cū iniuste grauanť ꝛc.¶ †No.gl.pro his que
a s.dixi quod recipiēs aliquē sub protectione[a] sua
nō tenetur eum defendere nisi cū iniuste grauať.
mouetur ergo superior facilius ad defendēdum
eū ꝛ fulminandū sn̄ias.Et no.qđ etiā in subdito
receptio sub protectione parū operať: et videbať
oppositū qꝛ oēs subditi debēt esse sub ꝑtectione
dn̄orum ꝛ verba debēt aliquid operari.sed vt di-
xi operanť istud: qꝛ facilius moueť pro eis supe-
rior quā ꝑ aliīs:qꝛ ꝑ aliīs pōt scribere ordinariīs
vt iustitiā faciāt:sed ꝑ istis receptis sub ꝑtectio-
ne pōt fulminare sn̄ias. vnde dn̄i temporales reci
piētes aliquos sub ꝑtectiōe tenenť eos defende-
re iniuste oppressos: ita dicit Hosti.papā debere
facere si recepit aliquē sub ꝑtectione. ꝛ ad.c.vni-
cum.de peregri.alleg.in gloss.dic vt ibi.¶ Extra
glo.querit Inn.an ecclesia exēpta censeantur cle-
rici exēpti. ꝛ quid de parochianis hodie decisum
est in.c.per exemptionem.eo.ti.lib.vj.¶ Ultimo
potest queri tex.dicit priuilegiū inspiciendum an
in eo dicať qđ census soluiť ad iudiciū percepte li
bertatis: ꝛ tunc censetur exemptio an ad iudiciū
percepte protectionis:ꝛ tūc non est collata exem-
ptio qđ ergo dicendū in dubio qn̄ simpliciter re-
seruatur cēsus vel solutio.dicunt doc.qđ per hoc
non probať exemptio ꝛ bene vt satis probať per
principiū litere: quia non probat hoc ꝛc. facit.l.
neqꝫ natales.C.de proba.ꝛ in.c.inter corporalia.
de transla.episco.vel eccle. Abbas.

1 ☞ Priuilegium non extendiť ad alias res vel
personas in eo nō expressas licet in non expressis
sit eadē ratio secus est in lege. ratio differentie po
nitur infra nume.3.

2 Ius patronatus contra patronū est prescriptibi
le:secus contra ecclesiam.

Sane. †Priuilegiū nō extendiť[b] ad personas in eo nō expres
sas.h.d. Uel aliter ꝛ sic.Priuilegium
vni concessum non pōt ad alium extē-
di propter idētitatem rationis.h.d.ꝛ solet quoti
die allegari.¶ Casus literalis.querebatur a dn̄o
papa vtrū priuilegium vni cōcessum extendi pōt
ad aliū. Cōsultus papa rn̄det qđ null⁹ debet au-
toritate sua sibi presumere qđ alicui certa ratione
inspecta a romana ecclesia in priuilegiū est cōces-
sum.Ber.¶ No.primo ex tex.qđ priuilegium est
ius singulare ꝛ sequiť ꝑsonā priuilegiatā ꝛ cū ea
extinguiť:vnde nō transit ad aliā personā.ad hoc
2 regula priuilegiū.de reg.iur.lib.vj. ¶ †Not.scđo
qđ vni cōcessum priuilegiū non pōt per aliū vsur
pari.Et facit ad q̄ōnem nūquid laicus possit pre
scribere ius patronat⁹.ꝛ videtur qđ non:qꝛ illud
ius cōcessum est laicis in priuilegiū. vt in.c.iij.de
iurepa.ergo non dꝫ vsurpari per alium:sed dicvt
no.Jo.an.in regula qđ alicui. de regu.iur.lib.vj.
in mercu.ꝛ no.in.c.querelā.de ele. Et cōclusio est
ꝙ cōtra patronū currit p̄scriptio:qꝛ est ius priua
3 tū:sec⁹ ꝯtra eccl'iam nō patrouatā.¶ †In gl.j.in
fi.ꝛ est rō diuersitatis. nā lex debet esse cōis oībus
dum tamē sit cōscripta pro cōi vtilitate omnium
iiij.dist.erit aūt lex.ꝛ iō si in lege exprimiť vna ꝑso
na tm̄ videť illa expresse cā exēpli non qđ disposi-
tio legis ad illā ꝑsonā dūtaxat restringat sed pri-
uilegiū est lex priuata ꝛ concediť ex quadam rōne
speciali: ideo non extendiť ad alios nō expressos
sine autoritate concedentis. Abbas.

1 ☞ Hospitalia presumuntur publica ꝛ autori-
tate episcopi cōstructa si in eis est campana: ꝛ pu
blice celebratur.

Campana si est in aliquo loco presumitur publi-
cus:si autem esset cāpanella que priuate sonaretur
est secus.2.

3 Oratoria priuata nō gaudēt ꝑuilegio eccl'iaꝝ.4.

5 Exemptus si cōmittit delictum ex loco exēpto in
locum nō exemptum punitur per ordinariū loci.
exempti.vide.j.c.proxi.nu.8.

Mandans committi delictum in vno loco punitur in eo loco non aūt
in loco vbi factum est mandatum.

Parentibus. In oratoriīs priuatis cāpane pu-
blice teneri nō possunt etiā per re-
ligiosos.h.d.ꝛ secunda pars ibi:rn̄demus. ꝛ tene menti istū
tex.qꝛ quotidie allegatur ꝛ est in vsu.¶ Casus literalis.Ho
spitalariī ꝛ tēplariī ꝛ aliī certa habent oratoria in domibus suis quesi-
uit eps abulcn̄.vtrū liceat predictis ponere ibi cāpanas ꝛ publice pul-
sare.Rn̄det papa qđ nō licet eis hoc agere: imo cōpellendi sunt vt iure
1 suo sint ita cōtēti qđ iustitiā nō impediāt aliorū.Ber.¶ †No.j.ex tex.
ꝛ tene ꝑpetuo menti istā literā qđ habere cāpanā publicā in loco ꝛ pul-
sare publice est signū loci publici ꝛ sacrati. Et ex hoc inferť ad questio-
c nem de qua quotidie dubitať.An hospitalia[c] censeanť publica vel pri-
uata si nō apparet an autoritate epi sint cōstructa.nam si ibi est cāpana
d que publice pulsať signū est illa esse publica[d] ꝛ subiecta esse epis. Idē si
ibi publice celebrať ꝛ populus admittiť ad diuina. Sunt em̄ ista signa
publica.de conse.dist.j.vnicuiqꝫ. ꝛ.c.fi.no.Archi.de cōse.dist.j.c.nemo.
2 dico plene de dona.inter dilectos.¶ †Not.ibi publice.qđ in oratoriīs
priuatis non est prohibitū tenere cāpanellā priuatā ꝛ priuate pulsare.
3 †Ultimo no.qđ oratoria nō gaudent priuilegio ecclesiarū. ꝛ dicuntur
oratoria loca apta ad orādum non cōsecrata nec habētia dotē sicut ha
bēt magni dn̄i in domib⁹ suis:ꝛ possunt destruere qn̄ volunt. Ecclesie
vero sunt cōsecrate publice ꝛ habēt dotes suas.ꝛ de his no.in.c.fi.s.de
4 censi.¶ †In gl.j.in fi.Hostiē.dicit ꝙ publice non pōt ibi celebrari licet
priuatim sic. vel dic meli⁹ post Jo.an.qđ aut autoritate epi oratorium
est ꝯstructū aut nō.primo casu pōt celebrari publice:scđo nō:ꝛ hoc pla
cet.intellige ergo iura alleg.in gl.que dicunt qđ in oratoriīs non debet
celebrari scꝫ publice nisi qn̄ fuit constructū autoritate epi vel priuatim
qn̄ sine eius autoritate. ꝛ hoc no.ꝛ vide qđ no.in.c.fi.de cēsi.¶ In gl.ij.
in fi.hec gl.loquitur nimis generaliter nec est vera ita indistincte prout
loquiť qꝛ esset cōtra.c.j.e.tit.lib.vj.de quo diceť in.c.j.proxi.sed quo ad
terminos huius.c.satis pōt sustineri vt exempti excedentes in hoc pos-
sint puniri per epm̄. Ratio est:qꝛ cāpana pulsať propter audiētes:ꝛ sic
leduntur persone non exēpte et cōmittitur delictū extra locū exemptū.
5 ¶ †Sicut dicimus in proīciente lapidē in loco exempto ꝛ percutiente
in loco non exēpto vt possit puniri per ordinariū loci propter delictum
cōmissum extra locū exemptū.vt not.in.c.in obscuris.de reg.iur.lib.vj.
in mercu.simile qđ dicimus in mandante delictū cōmitti in vno loco vt
delicto ibi secuto possit mandans ibi puniri:qꝛ videť ibi delictū cōsum
masse.vt in cle.pastoralis.de re iud.ꝛ not.Bar.in.l.si vt proponiť.ff.de
fideius.ꝛ hoc dictū optime probať hic si intelligimus istos templarios
esse exemptos.vt dicit glo.in.c.accepimus.s.eo.¶ Sed extra gl.oppo.
cōtra tex.de.c.nimis.de exces.prela.vbi diciť ꝙ religiosi licite tenēt cāpa
nā lꝫ nō habeāt parochiā.Sol.dicit ibi Gof.illud ꝑcedere in monaste-
riīs eorū.i.in ecclesiīs positis in monasteriīs.vel scđo illud ꝑcedit ex pri
uilegio.istud de iure cōi.vel tertio ꝭm Hosti.cōtrariū loquiť de vna cā-
pana:ꝛ sic liceat istis religiosis vnā campanā tenere in eorum monaste
riīs ꝛ nō plures:vt in ista litera ꝛ ꝗꝗ prim⁹ intellectus.Gof.multū mi
hi placet ꝛ sit amic⁹ isti litere. cū perpetuo no.dictū istud Hosti.ꝑ istis
e religiosis[e] potissime mēdicantib⁹ q retinēt plures cāpanas: ita qđ eo-
rū loca videanť principaliora in ciuitate.Nā non possunt de iure cōi te-
nere nisi vnā cāpanā ꝛ satis dꝫ eis sufficere qđ hoc permittať ex quo nō
habent populū ꝛ ita seruāt fratres minores obseruātie:ꝛ pro hoc facit
cle.exiui.de ver.sig.vbi etiā ꝓhibeť eis habere loca pretiosa. Abbas.

1 ☞ Fratres sancti Antoniī vel sancti Spiritus an licite possint pete-
re eleemosynas.
2 In ecclesia polluta sanguinis effusione non debent celebrari diuina.
Ecclesia quomodo potest pollui:ꝛ quomodo debet reconciliari.
3 Excommunicatus vel suspensus ab vno non potest nisi per illum vel
eius superiorem absolui.
4 Conuersi ad aliquā religionem:si nō sunt oīno cōuersi non gaudēt ec-
clesiastico priuilegio:ꝛ remanent subiecti statutis ciuitatū ꝛ terrarum.
5 Irregularitatem an incurrat ille qui celebrat in ecclesia indicta:siue in-
terdicto iuris vt pollutione:siue interdicto hominis.
6 Monachus quis non efficitur ex eo quod deferat habitū si ipse nō in-
tendebat profiteri.
7 Monachus qui iocose simulat se monachum: non obligatur ad mo-
nachatum.
Monachus qui fecit professionē in monasterio monialium: nō valet
professio:ꝛ cōpellitur illud exire: et monasterium monachorū intrare.
8 Exempti ratione loci: si delinquunt vel alio modo se obligant in loco
non exempto per quem possunt puniri.
Quid de exemptis ratione persone.

Tuarum. In tota prouincia exhortationis officio
priuātur hospitalariī qui mittūt pro elee
mosynas cruce falso signatos ꝛ si missi sunt laici excōicanť:si
sunt clerici ab officio ꝛ beneficio suspenduť:ꝛ eadem suspen
sione puniunť qui an̄ recōciliationē in polluta eccl'ia celebrant ꝛ suspēsi
per epos exemptos absolui nō possunt ꝛ fratres priuilegiatorum qui
ad eos

ad eos se omnino nō transferunt priuilegiati nō sunt.h.d.vsqꝫ ad finē. In prima ponitur querela ⁊ consultatio. In secunda responsio ibi:verum. ⁊ in prima ponūtur quatuor excessus istorum hospitalariorum. ¶ Casus literalis. Fratres hospitalis sancti Joānis cum pro eleemosynis colligendis mittere debeāt clericos ⁊ fratres de ordine suo cruce signatos ipsi mittūt laicos ⁊ illiteratos qui in superbiam elati in multis excedere presumunt. In quadam ecclesia baptismali sibi ab archiepiscopo Lugduneñ. concessa. quidā eorum percussit vicariū sacerdotē ipsam ecclesiā sanguinis effusione fedando: propter qḋ archieṗs prohibuit ibi celebrari diuina donec fuerit reconciliata: ipsi nihilominus ibi diuina officia celebrarūt. Item quosdam presbyteros ab episcopo suo officio suspensos ijdem ꝙuis laici sint restituerūt ad diuina officia exequenda. Itē quosdam laicos qui cū vxoribus suis in domib⁹ proprijs cōmorantur pro eo qḋ sibi soluunt aliquid annuatim ita eximere cōtendunt vt alijs ẜm legē terre de sibi obiectis respōdere non teneant. Consultus papa respondet cum priuilegiū mereatur amittere qui permissa sibi abutitur potestate. Mādat archieṗo Lugduñ. quatenus si aliquos clericos aut laicos inuenerit missos a predictis fratribus pro eleemosynis colligēdis falso cruce signatos interdicat illis q eos miserunt officiū predicationis in tota prouincia sua. Missos si laici fuerint excōmunicet si clerici ab officio ⁊ bñficio suspendat: non obstāte aliquo priuilegio vel appellationis remedio. Illos vero qui post interdictū suū in ecclesia predicta celebrauerunt diuina eadem pena suspensionis inuoluat: ⁊ in eo diuina officia celebrari non permittat donec fuerit reconciliata. Presbyteros ab episcopis suis suspensos ⁊ fratres illos ad officia sua temere restitutos in eandē sñiam reducat. Illos vero quos propter premissam causam ad respondendū alijs asserunt nō teneri cōpellat alijs respondere non obstante appellatione. Ber. ¶ Not. j. text. optimū contra istos qui nō sunt vere oblati seu cōuersi portantes falso habitū[a] religionis possunt ergo per eṗm loci coerceri: qr videtur delinquere in ipsam religionem ecclesiasticā: ideo sortiunt forū ecclesiasticum. isti erāt cruce falso signati. i. portabāt signū crucis false in pectore sicut portare debēt vere oblati ⁊ cōuersi ipsorum hospitaliū. ¶ †Scḋo no. contra istos fratres sancti Antonij seu sancti Joānis mittentes tā clericos ꝙ laicos cruce falso signatos pro eleemosynis colligendis. tales enim ⁊ si mittātur ab exemptis non sunt per episcopum loci admittendi imo sunt puniendi tam ipsi ꝙ mittentes: quia vt dixi deludūt religionem ecclesiasticā fingentes se religiosos seu oblatos vbi non sunt. Et ex hoc ⁊ ex tex. not. casum in quo eṗs habet iurisdictionē in laicos. ¶ †Tertio no. ꝙ in ecclesia polluta sanguinis effusione non debēt clerici celebrare diuina sine reconciliatione. ⁊ ꝙꝙ hic accesserit interdictū etiā episcopi nihilominus sine eo a iure prohibet ibi celebrari. argu. hic ⁊ clarius probatur in. c. si. de consecra. eccle. vel alta. ⁊ tenet Jo. an. in. c. vno. de consecra. eccle. vel alta. lib. vj. vbi vide bo. glo. quomodo potest pollui ecclesia ⁊ qñ debet fieri recōciliatio. ¶ †Quarto not. qḋ suspensus[b] per eṗm non pōt absolui per inferiorē prelatum etiā exemptū. sed de hoc parum dubitandum: quia sententia censure lata ab homine nō potest relaxari nisi ab eodē vel suo superiore. vt in. c. pastoralis. de offic. ordi. imo plus dicendum est qḋ a sententia excōmunicationis vel suspēsionis lata iure regulariter nō possunt inferiores eṗis absoluere etiam subditis: quia episcopis dūtaxat competit. vt no. in. c. nuper. de senten. excom. ⁊ bonus tex. in cle. j. de priuile. nisi isti haberent quasi episcopalem iurisdictionē. ad hoc no. in clemen. j. de rebus eccle. non alie. in gl. ⁊ dico in. c. significasti. de fo. cōpe. ¶ †Not. vltimo ⁊ tene mēti qḋ fratres seu oblati religiosorū si nō sunt oīno oblati: vt quia se ⁊ sua nō obtulerunt non gaudent priuilegijs exemptorum seu ipsius religionis: quin imo subijciuntur statutis ciuitatum ⁊ terrarum. ¶ In gloss. ij. ibi: non extendit ad hunc casum ⁊ hoc ideo quia contrarium loquit de interdicto generali: sed hic loquit de interdicto speciali vnus ecclesie tantum: licet proprie non sit interdictum: sed suspendunt ibi organa donec ecclesia sit reconciliata. ¶ †In ea. gloss. ibi: fuit interdicta iure ⁊ non ab homine. sentit breuiter glo. ⁊ clarius gl. antepenul. qḋ episcopus precipiēdo ne celebretur in illa ecclesia videtur ponere nouum interdictū adeo qḋ celebrantes ibidem incidūt in irregularitatē et sic sunt suspensi ipso facto ab officio ⁊ beneficio. Contrarium tenet hic do. Ant. ⁊ melius est vt in dubio nō censeatur velle ponere nouū interdictū: sed potius velle exequi interdictum: quia vt dixi non debēt ibi celebrare diuina ante reconciliationem. cōclude ergo qḋ aut est verum interdictū in ecclesia iuris ⁊ ibi celebrans efficitur irregularis. vt in. c. fina. de exces. prela. ⁊ in. c. cum eterni. de regu. iur. lib. vj. ⁊. c. is cui. §. is qui. de sen. excō. eod. lib. vj. Aut ibi est verum interdictum hominis ⁊ idem dicēdum si vero est interdictum iuris nō verum: vt quia est ibi quedam suspēsio organorum vt quando ecclesia polluta est sanguinis vel seminis effusione. ⁊ tunc celebrans nō efficitur irregularis vt. d. c. is cui. Si autem sequitur interdictum hominis aut intēdebat de nouo ponere interdictum. ⁊ vera est glo. Sed in dubio nō est presumēdum ꝙ voluerit interdictum nouum ponere: sed potius voluisse recensere prohibitionē iuris. argu. in. c. grauē. ⁊. c. licet. de offi. ordi. ⁊ qḋ ibi no. ⁊ pro hoc singulariter facit iste tex. dum mandat istos presbyteros suspendi ergo non erant suspensi. ⁊ sic non erant irregulares. ⁊ licet gl. antepenul. dicat quod refertur hoc ad factum ista est impropriatio. Ex quo infertur qḋ cum eṗs precepit clerico notorie criminoso vt nō celebret efficitur irregularis si celebrat quia videt potius eṗs recensere prohibitionem iuris quam nouum interdictum inducere: ⁊ idem dicendū in similibus questionibus. ¶ †In gl. in versi. falso signatos. nota ex hac glo. qḋ vbicunqꝫ constat de animo deferentis habitum qḋ non intēdit profiri tunc delatio habitus quantūcunqꝫ tēporis nō inducit professionem. ¶ †Secūdo no. illam questionem positam in fine: vt ioco so seu causa explēde libidinis simulans se monachum nō obligat ad monachatum. Contrarium[c] sentit gl. in. c. clerici. de regula. ⁊ Bartholo. brixi. in questione dominicali que incipit iuuenis. Joan. an. dicit contrariū procedere in professione[d] expressa: ista glo. procedit in cōprofessiōe tacita hoc dictum admitterem in foro cōtentioso tantum. secus in penitentiali quo ad deū per text. optimum in simili in. c. tua. de sponsa. ⁊ no. ex dicto Jo. an. qḋ valet professio facta per virū in monasterio monialiū: sed compellitur postea intrare monasterium monachorum. ¶ †In glo. in versi. priuilegij. in fine. adde hodie. c. j. e. ti. lib. vj. Et aduerte: nam quandoqꝫ exemptio cōceditur aliquibus ratione certi loci vt monachis respectu monasterij: vel canonicis respectu certe ecclesie ⁊ habet locum. c. j. de priuile. libr. vj. vt ratione delicti[e] commissi extra locū exemptum vel ratione cōtractus alibi initi: vel ratione rei alibi site possint cōueniri coram ordinario loci. vnde in terminis huius. c. si volum⁹ presupponere istos fuisse exēptos dicendo quod poterāt puniri per episcopum: qr delinquebant extra locum exemptū mittendo istos falso cruce signatos. ⁊ sic videtur deliquisse in loco vbi explicatur mandatum vt in clemē. pastoralis. de re iudi. ⁊ dixi. s. c. proximo. Et no. singulariter istum tex. scḋm istum intellectū vt isti exempti ratione certi loci possint puniri per ordinariū loci quando vere vel ficte delinquūt extra locū exemptū. Quandoqꝫ exemptio cōceditur persone ⁊ non respectu certi loci: vt patet in priuilegio cōcesso capellanis ⁊ familiaribus pape: ⁊ tūc ratione delicti nō possunt corā ordinario conueniri: alias eorum priuilegiū esset inutile ex quo sunt personaliter priuilegiati nō respectu loci. Posset tamen dubitari de eis quando trahunt morā in domicilijs corū faciendo residentiā in ecclesia nunquid talis capellania eos excuset: ⁊ videtur quod nō arg. in. c. j. §. in eos. prealleg. hoc tamē esset latius exordiendū ⁊ examinandū quam hic sit examinatū: sed pro cursu lectionis ista sufficiant.

1 ☞ Priuilegium si perdatur ⁊ cōstet de eius tenore per testes innouatur.

2 Instrumentū perditum ⁊ eius tenor probat per testes qui illud perlegerunt: si deponunt de tenore quod erat sine vitio. 8.

3 Priuilegia ⁊ etiam instrumenta non debēt reuocari sine citatione illorum quorum interest.

Citatio per edictum fit quando non reperiūtur certe persone que debent citari.

4 Scriptura licet requirat in aliquo casu: si tamen fuit perdita poterit per testes probari.

5 Testis ad hoc vt sibi credatur debet esse iuratus etiam si esset cardinalis vel aliquis sancte vite.

6 Testis deponens sine iuramento facit aliquam presumptionem.

7 Excōmunicatus an presumatur absolutus ex eo quod papa participat cum eo.

8 Testes qui habent probare tenorem instrumenti perditi: an habeant probare omnem eius solēnitatem.

Notorium ⁊ fama probatur per duos testes.

9 Legato vel commissario vel alteri asserenti se venire mandato superioris: an credatur si nō ostendat commissionem.

10 Instrumentū quod fuerit deperditum an stetur iuramento perdentis.

11 Litere pape etiam si nunquam fuerint exhibite probantur per testes si fuerint deperdite.

a ¶ Falso habitū. Adde videndum Lap. al. xviij. vbi ponit de pena infligenda his qui sunt validi et fingunt se infirmos ⁊ mutant habitū vt extorqueāt eleemosynas.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Suspēsus. vide Feli. in. c. tā literis. in pn. s. de testi. post Abba. ibi colū. ij. ⁊ ibi qd de suspēso a papa an possit inferior absoluere.

c ¶ Cōtrariū. ⁊ hoc tꝫ Archid. in. d. c. quod iterrogasti. xxij. distin. Sꝫ de hoc vide p Jo. de imo. i cle. j. ō deci. in vlti. col. p Spe. in titu. de sta. mo. §. xxxix. sed qḋ talis non obliget in terminis in hac qōne decidit Archi. i. c. si qs vero. iij. q. iiij. per illum textū. quem dicit optimū ad hoc et ita dr tenere Laurē. Vincē. ⁊ Gof. i. c. tuarū. §. verū. et ita etiam dicit sentire Inn. in. c. ij. de regu. et vide de hoc latissime ⁊ melius ꝙ alibi in. d. c. qḋ interrogasti. xxij. dis. in vlti. colum.

d ¶ Procedere in professione. Pro ista dr̄ia inter hoc tacitū et expssum facit opti. qḋ not. do. Ant. in. c. j. qḋ met. cau. vbi dicit qḋ facili⁹ obligat qs per pfessionē expssam ꝙ p tacitam et plus obligatur. et facit tex. quē ipse nō alle. i c. cōstitutionē. de regu. lib. vj.

Zacharias.

e ¶ Rōne delicti. Adde Felin. in. c. j. col. iiij. vers. qūo priuilegium. s. de fo. cōpe. Gemi. in c. j. §. illud. ⁊ quod ibi notat Cel. in apostil. ad cum in apostil. in ver. exēpti. nu. 2. de verb. signifi.

a ¶ Qñō ꝓbatur amissio instrī. ⁊ de hoc vide ꝑ Bald. in.l.fin.in fi.C.de eden.adde hic qð no. Bar.in tract. de testi.i.v.col.ṽ. testis dixit aliqua vera esse qꝛ audiuit vbi dicit qð si scriptura cōtinēs dicta testiū deperiret ⁊ extarēt testes q dicerēt se audiuisse testes idoneos iuratos ⁊ solenniter examinatos sic deponere valebit eoꝝ dictū: ⁊ an si seruus manumissus amittat chartā libertatis ꝓbare possit amissionē instrī vide ꝑ Archi. in.c.ij.iiij. di. ⁊ adde hic glo. in ṽ.cōpellendos. i cle.j.c.ceterū.de vsur. gl.in.c.nobilissimus.xcvij.distin. ⁊ Spe.in tit. deleg.§.supest. in vj.col.ṽ.sed qd si lr̄e negotiationis vbi tꝫ qð nō sufficit ꝑ testes ꝓbare tenorē instrī amissi nisi probeꝶ ipm̄ nō esse vitiosum ⁊ non abolitū neqꝫ cācellatū per.l.edicto.C.de edi. diui adri.tol.ꝙ Spec. voluit allega.duꝫ alle.l.j. de edic.di. adri. Itē de.q.huius gl.vide oīno ꝑ Bar.i.l.ij.§.diu⁹. in fi.ff.de iur.fis. ⁊ Bald.in ea.l.vbi dat singu. ⁊ nouū intellectū ad istuꝫ tex.bar.ī.l.j.in pe. col.ff.si cer.pet.et Bal.i.l.testiū.C. de testi. Cy.ī.l.in exercēdis.C.de fi. instr. ⁊ vide tex.et Bal.i.c.j.ī.§.j.in ti.qd sit inuesti.et vide gl.no. ⁊ bar. in.l.j.C.de discusso.li.x. ⁊ vide glo. ⁊ Bar.ī.l.fi.circa prin.C.de iur.emphy. ⁊ Bal.plene in.l.qm̄.C.de here.Ang.in auꝶ.de tabel. ibi in glo.q̄ incipit facili. ⁊ oīno ꝺ hoc vid pau. de cast.in.l.ad nostram.C.de testa. ⁊ Bar.multū elegāter in.l.si qs ex argentariꝭs.§.pe. ff.de edē. adde videndum Alexan. consi.cxciij.

Cum olim.[a] † Priuilegiuꝫ deperditum docto de perditione ⁊ ei⁹ tenore ꝑ testes innouaꝶ. Uel aliter ⁊ sic. Priuilegium perditū de cuius veritate ⁊ tenore ⁊ ꝑditione cōstat per testes pōt innouari.h.d. ⁊ est casus notabilis. In prima processus narratio. In scða diffinitio ibi nos:igitur. † Potest etiā certo summari ⁊ generalius. Cōtenta in instrumento perdito ꝓbari possunt per testes qui illud perlegerunt si deponūt de tenore ⁊ qð erat sine vitio: ⁊ nō est alibi casus ita clar⁹. ¶ Casus literalis. Abbas monasterij engubiñ. olim presentauit dño pape priuilegiū libertatis lucij pape petēs illud innouari. Eps engubinus cōtradicit asserēs in ei⁹ preiudiciū redūdare: ꝓpter qð priuilegiū nō extitit innouatum. Tēpore procedente abbas iterū cōstitutus corā papa ꝓcuratore epi presente allegans se predictū priuilegiū lucij amisisse petijt vt dñs papa faceret recipi testes sup amissione ipsi⁹ priuilegij ⁊ tenore ipsi⁹. papa cōmisit hoc cardinali xij.apostolorū qui fideliter in scriptis redegit depositiones.x.testiū iuratorū ⁊ eis publicatis procurator epi petijt inducias ad reprobādū testes abbatis. Papa illas ei ꝯcessit vt apud se.aposto. probarēt q̄ vellēt vbi pars altera suos testes ꝓduxerat. Post hoc dñs papa manifeste cognoscēs tam per depositiones testium quam assertionem quorundā cardinalium tenorē dicti priuilegij talem fuisse qð cenobiū illud nullo mediāte ad ro. eccl.ꝑtinebat. ⁊ qð nō liceret alicui epo cōtra monasterium illud et illius capellas excōicationem ꝓferre cū soli roma.pōti.sic subiectū ⁊ ꝙ nulla in eo diocesani epi mentio habeꝶ. preterea a tēpore Celestini ad presentiam eius accedens ipse inspectis priuilegijs ipsi⁹ abbatis ipm̄ licet excōicat⁹. diceret ab epo engubino tanꝙ non ligatum admisit ad osculū pacis quod non fecisset nisi esset exēptus. Istis omnibus cōsideratis do.pa.decreuit priuilegiū illud lucij pape qð sine reprehēsione bulle charte vel litere apparebat qñ fuit ei ostēsum illi⁹ fuisse tenoris cuius diciꝶ extitisse per depositiones testiū ⁊ cardinalium assertionē. Ber.

3 ¶ † Not.j.ex tex.qð contra petentē innouationē alicui⁹ priuilegij seu instrumenti pōt pars de cuius preiudicio agiꝶ se opponere ⁊ impedire innouationē si probat de iure suo: ⁊ ideo quia hoc potest tendere in preiudiciū alterius nunꝙ dꝫ innouari priuilegiū siue instrumētum nisi citatis illis quorū interest: ⁊ si nō apparet de interesse alicui⁹ debet fieri edictū gñale. vt quicūqꝫ putauerit sua interesse cōpareat ad contradicendū.de quo not. plene in.c.albericus. ⁊.c.significauit.de testib. ⁊.c. fi.de fi.instru. ¶ Scðo not.qð perdito priuilegio seu instrumēto nō est necesse ꝓbare de veritate instrumēti sed satis est probare de tenore: qð tamē intellige:vt.j.latius dicā.

4 ¶ † Not.tertio qð licet scriptura sit de substātia gratie aplīce: qꝛ non pōt ꝓbari nisi per scripturā scðm regulā curie.tamen si scriptura que interuenit perdita est pōt ꝓbari ꝑ testes qui scripturā viderūt. Alia nō colligo: qꝛ veniunt examināda cum gl. ¶ In gl.ij.in fi. Not. gl.vult em̄ qð ibi teneꝶ reus ꝓducere suos testes vbi actor ꝓducit. Sed contra hoc facit.nā si actor voluit suos testes ꝓducere ad curiā mos ei gerēdus fuit ad acquiescēdū sue volūtati cū de suo tm̄ ꝑiudicio agebaꝶ. ar.in.c.j.de resti.spo. ⁊.l.circa.ff. de proba. ⁊ hoc nō debet imputari reo nolenti facere talē sumptum vel nō volēti de facili suos testes ꝓducere ad curiā: ⁊ ideo Io.an. ⁊ cōiter doc. tenēt oppositū dicentes quē nō compellendū ad ꝓducendū testes in curia. arg.in.c.cōstitutus.de fideius. ⁊ ad istū tex.rñdent multipliciter. Primo qð fuit forte conuentū inter partes vel qð eps recepit inducias sponte sub illo tenore vel tertio et meli⁹ papa habebat illud factū suspectū ideo voluit quod testes producerenꝶ in curia. quod not.

5 ¶ † In glo.in versi.quorūdam fratrum. ibi cum iurati non fuerunt ⁊c. not. perpetuo gl.qð cardinalibus nō creditur[b] vt testibus sine iuramento nisi sicut ⁊ alijs bonis viris ad inducendā quandā presumptionē. Ex quo duo singulariter collige. Primo qð homo in quacūqꝫ sit dignitate cōstitutus nō potest valide deponere ad plenā probationē sine iuramento. ⁊ idē dic de viris religiosis quantūcunqꝫ honestis ⁊ validis vt eis nō credaꝶ ad plenū sine iuramento: etiā in fauorem ecclesie vt est text.optimus in.c.nuper.s̄.de testib⁹.

6 ¶ † Scðo not.limitationē ad illud dictum qð testibus nō testimonijs iudicandū est.i.qð simplici assertioni sine iuramento non est standū. vt in.c. tua.de coha.cle. ⁊ mu. vt intelligaꝶ de plena probatione.sed quandā presumptionē bene inducūt assertiones bonorum virorum sine iuramēto: ⁊ licet Inno.colligat hic ex tex.assertionibus cardinalium credendū: tamen intelligo scðm predictā distinctionem vt credatur quo ad presumptionē quandā inducendā.pro hoc iste tex.vbi papa pōderat testium depositiones vltra assertionem cardinalium.facit quod no.in.c.cū a nobis. de testi. ⁊.c.qð super.de fide instrumen. ¶ In gl.in versi. mentio.not.ex hac gl.iuncto tex.qð in priuilegio exemptionis nō est necesse facere mentionem de episcopo loci seu de iure suo qꝛ satis tacite fit mētio de iure ordinarij: nā exēptio importat vt exēptus eripiaꝶ a iurisdictione ordinarij: ⁊ subijciatur soli superiori: ⁊ pōderatur hic quod in priuilegio nō fiebat mētio de episcopo ad denotandū qð nullum ius reseruaꝶ episcopo in monasterio.

7 ¶ † In gl.in verb.non ligatum.ibi.arg.contrarium dic qð aut arg.venit contra tex. ⁊ nō contra precedens dictum gl. ⁊ oppo.contra tex.in eo qð per admissionem ad osculum iste probatur nō ligatus cuius contrariū innuunt iura allegata in glo. Conclude veritatem qð aut queriꝶ nunquid admissio solū inducat absolutionē: ⁊ dicendū qð nō: sed debet fieri absolutio cū solēnitate. vt in.c. cum desideres. ⁊.c.a nobis.de senten.excō. Fallit in papa qui est supra ius. et hoc quādo papa hoc intēdit.sed in dubio non presumiꝶ absoluere tali modo.vt in cle.si summus.de senten.excom. Aut querimus nūquid in dubio per talem admissionem presumatur non ligatus ⁊ tunc dicit Inno. ⁊ bene qð si superior hoc facit causa cognita tunc est presumptio qð non sit ligatus. ⁊ ita loquiꝶ ista litera. Aut facit sine cause cognitiōe: ⁊ per hoc nō probaꝶ non ligatus.vt in.c.si aliquando.alleg.in glo. ⁊ adde qð dixi in.c.proposuit. de cle.excōmunini.

8 ¶ † In gl.fi.ibi: oportet quod plura ꝓbet. ⁊ dic iuncta gl.in fi. ⁊ satis colligitur ex tex.quod tria de necessitate ꝓbāda sunt[c]. Primo tenor instrumenti: ⁊ sub hoc cōprehenditur qð etiā probetur dies ⁊ locus instrumenti ⁊ idē de alijs substantialibus instrumēti: nam non est instrumentū si non adsunt substātialia ipsi⁹. vt in auꝶ. vt prepo.nomen impera. in princ. ⁊ in.c.abbate sane.de re iudica.facit.l.si vnus.C.de testa. Et ideo si erat instrumentū in quo erāt necessarij quinqꝫ vel sex testes oportet qð hoc probēt duo tamen sufficiūt ad probandū hanc solēnitatem.pro hoc bo.text. cum gl.in.l.ij.C.de bo.pos.scðm tabu.sicut ⁊ duo probant notorium ⁊ famam.vt not.gl.ij.q.j.§.fi. Ista omnia sunt de tenore instrumēti. ⁊ ideo tacite cōprehenduntur in tex.si enim instrumētum exemplatum nō facit fidem sine istis substantialibus fortius nec depositiones testium. Secūdo debet ꝓbari autoritas instrumenti qð fuerit sine aliquo vitio falsitatis: nam in fraudē posset dici instrumentū perditum qð in veritate erat falsum et ideo oportet qð testes deponant de autoritate ipsius: ⁊ hoc satis aperte vult dicere tex.in fi.et in hoc testes debent esse discreti. Tertio requiriꝶ qð probeꝶ perditio instrumenti ne fraudulenter allegetur perditio vt nō possit deprehēdi falsitas. sed diceres tu, ad quid oportet probari perditionem instrumenti cū parem vim habeant in iudicio testes ⁊ instrumentum[d] vt.c.cum ioannes.de fide instru. ⁊.l.in exercentis.C.eo.ti. Respondeo quod verū est, vbi testes deponerēt de veritate rei vt qð fuerint presentes in gestis cōtētis in instrumento:

Sebasti. Sapia.

b ¶ Non creditur. Uide qñ credatur testib⁹ nō iuratis ꝑ Ias.ī repe.l.admonēdi.co.lxxix. ver.tertio querit. ff.de iureiur.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Probāda sūt. Ad hoc multa allegat Alex.in ꝯsi. cxcvj.inci.viso testamēto.col.ij.in ij.vol.Feli.in.c.sicut.col.vj.s̄.de re iudi. Mod.i auꝶ. si qs in aliquo.C. de eden.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Et instrumentum. vide Ale.in cōsi.cxxiij.inci.discussis.col.iij.in.j. vol.Bal.in.l.scripturas.C.qui potio.in pig.habeā Feli.in.d.c.sicut. de re iudi.

mento: secus qñ deponunt de tenore instrumenti: nam tunc testes nõ deponũt de veritate rei ⁊ instrumentũ poterat esse falsum: vnde cõcludendo mentẽ doct. Dicunt qñq3 scriptura est de substãtia actus: vt in sñia vel in gratia pape: tũc nõ sufficit qd testes fuerũt presentes: sed oportet ꝓbare qd scriptura interuenerit ⁊ qd fuit perdita. l. testium. in fi. C. de testi. vbi bo. tex. Quãdoq3 scriptura nõ est de substantia actus ⁊ tũc aut testes non viderũt gesta in instrumẽto: sed tñ tenorem instrumenti ⁊ oportet qd probet perditio: q2 potuisset instrumentũ esse falsum ⁊ melius sciret cognoscere iudex ꝙ testis. Qñq3 testes interfuerũt gestis cõtentis in instrũo: nec scriptura est de substãtia: ⁊ tunc non est necesse ꝓbare perditionẽ instrumẽti: vel qd instrumentũ fuerit sine falsitate: sed satis est deponere de veritate rei: q2 testes etiã equiparãtur instrumẽtis. vt. s. Et aduerte qd vbi scriptura est de substãtia actus ⁊ testes nõ interfuerũt actui sed viderunt tñ tenorem: hoc casu dicit gl. sing. in. l. sicut iniquũ. s. de fi. instr. quã sequit ibi Bar. ⁊ in auf. si quis in aliquo. C. de edẽ. qd testes nõ faciunt plenã fidem: sed semiplenã: ita ꝙ põt deueniri ad iuramẽtum: q2 sicut non credit notario exẽplanti sine autoritate iudicis: ita nec testibus deponẽtibus de tenore: qd videtur ꝯtra hunc tex. ⁊ dicta doc. nostrorũ: ⁊ mirandũ ꝙ doc. nostri de hoc nõ faciunt mentionẽ. sed Bar. vbi. s. restringit hunc tex. qñ testes erant maxime autoritatis: vt aduocati ⁊ magni doc. qui de facili potuissent deprehẽdere vitiũ falsitatis. tũc testes faciũt plenam probationẽ: ⁊ hoc etiã sentit gl. ista in fi. dũ dicit qd testes debent esse discreti: ⁊ testes qui vitium potuissent cognoscere. ⁊ hoc etiã est de mẽte huius litere. vbi papa fundat se super visione sua: ⁊ ita loquit tex. in fi. ꝙ no. ¶ †In ea. gl. ibi si honestus ⁊ notus esset ⁊c. no. gl. ⁊ videt prima fronte cõtra. l. vnicã. C. de mãda. princ. vbi dicitur qd etiã comiti nõ debet credi asserẽti sine literis se legatũ principis: aliqui restringũt illud notabiliter ad cardinales: sed ista gl. extẽdit se ad quẽlibet[a] notũ ⁊ bonum virũ qd no. Et ad cõtrariũ credo posse respõderi ⁊ erit optima limitatio ad illam. l. qd vbi non tractat de preiudicio alteri⁹ credatur noto ⁊ probo viro asserenti se legatũ sine literis: ⁊ ita intellige gl. no. in. c. sicut. de sen. excõ. secus vbi in preiudiciũ alterius: q2 vt legatus vult deponere prelatũ. pro hoc. c. cũ in iure. de offi. deleg. ¶ †In ea. gl. ibi per iuramentũ ⁊c. no. sing. gl. qd perditio instrumẽti potest ꝓbari per iuramentũ perdẽtis. sed Inn. ⁊ Jo. an. hic dicũt ꝙ requirunt alique cõiecture de perditiõe ⁊ sic iudex adhibebit aliquã cause cognitionẽ: ꝙ satis placet. ¶ †Et in fi. gl. no. eandem gl. qd litere pape de iustitia possunt probari per testes si fuerũt perdite. doc. hic multũ instant ⁊ cõcludunt qd aut fuerũt semel exhibite ⁊ presentate in iudicio ⁊ tũc possunt probari per testes eis perditis[b] secus si nunꝙ fuerũt in iudicio exhibite. ego tamen tenerẽ glo. nam si litere gratiose que sunt preiudiciales aliis ⁊ instrumẽta preiudicialia possunt ꝓbari per testes: licet nunꝙ fuerint exhibite in iudicio fortius litere iustitie in quibus nõ potest presumi falsitas cum de facili possit haberi. pro hoc. c. pe. de cri. fal. tene menti.

1 ☞ Priuilegium innouatum nõ tribuit nouum ius: sed antiquum conseruat adeo ꝙ si primũ non valebit: nec scdm innouatum valet. 4.

2 Rescriptũ non faciens mentionẽ de exẽptione vel exceptione peremptoria partis: nõ est nullũ: nisi sit de stylo curie. 5. secus si non faceret mentionem de exceptione dilatoria.

3 Renouatio priuilegii an requirat citationem partis. 7.

6 Excõicatio lata in illos qui appellauerunt: an liget.

8 Impetrãs rescriptum vel offerens libellum an teneat probare causam expressam in rescripto vel libello.

1 Ex parte. †Innouatio priuilegii nouũ ius nõ tribuit: sed antiquũ cõseruat. h. d. quo ad titulũ. ⁊ primo ponit appellãtium cõquestio: priuilegii ꝓductio ⁊ de ipsi⁹ innouatione decisa petitio. in scda ibi nos autem. ipsius innouatio ⁊ ꝓtestatio. ¶ Casus literalis. Eps melden. impetrauit quasdã literas cõtra abbatissam ⁊ cõuentũ iotrensis ecclesie ad quosdã delegatos in quibus nulla mẽtio fiebat de priuilegiis monasterii que ipsum monasteriũ ⁊ populũ iotreñ. declarant ad romanã ecclesiã nullo mediãte pertinere: quorũ priuilegiorum eps non erat ignarus corã quibus iudicibus petebat eps obedientiã ab abbatissa ⁊ monialib⁹ ⁊ a clero ⁊ a populo iotrẽsi subiectionem requirebat: sed cum iudices abbatissam ⁊ moniales valde grauarẽt: sedẽ aposto. appellarũt iudices nihilominus in abbatissam excõmunicationis: ⁊ in clerum ⁊ populum iotreñ. interdicti sentẽtias protulerunt. post hec nũtii monasterii predicta ⁊ alia coram dño papa retulerũt ostendentes eidẽ priuilegiũ libertatis ⁊ petẽtes illud priuilegiũ innouari: dñs papa propter appellationẽ predictam nũtios predictos diutius detinuit: tandẽ cũ pro altera parte nullus apparuit qui defenderet eãdem: priuilegiũ ecclesie iotrẽsi cõcessum innouauit: ita tamen qd per talẽ innouationẽ ecclesie nõ plus iuris accrescat quã per priuilegia suorũ antecessorũ obtinuit s3 vt ius antiquũ cõseruetur. Ber. ¶ †No. j. ex tex. argu. qd in rescripto impetrato contra exemptũ in preiudiciũ ipsius exemptionis debet fieri mentio de exẽptione: hoc tamen cõiter non admittit qñ priuilegiũ est tale qd causat peremptoriã exemptionẽ. sicut eñ de peremptoriis nõ est necesse facere mẽtionem de rescripto vt in. c. j. de lit. cõtest. lib. vj. ita nec de huius priuilegio: quia nullũ preiudiciũ ex hoc generat parti aduerse cũ saluum ius sibi remaneat opponendi peremptoriã contra impetrantẽ ⁊ ꝑ consequẽs absolutoriã ⁊ condẽnatoriã expensarũ: sec⁹ vbi priuilegiũ causat dilatoriã: ita intellige. c. cũ ordinẽ. s. de rescri. hic ergo ponit narratio partis: ⁊ de materia dic vt plene no. in. d. c. cũ ordinẽ. ⁊ in. c. cõstitutus. eo. ti. vbi per Inn. ¶ Scdo not. ꝙ ecclesia exẽpta populus ipsi⁹ ecclesie nõ censetur exẽptus nisi spãliter exprimat qd clarius probat in. c. per exemptionẽ. eo. ti. lib. vj. ⁊ dic clarius vt ibi. ¶ †Tertio collige scdm verũ intellectũ. c. qd qñ innouatio[c] priuilegii fit per eũ qui potest de nouo illud cõcedere non est necesse citare aliquẽ ad cõtradicendũ ipsi innouationi nisi velit hoc facere ad cautelam: secus aũt si innouatio fit per inferiorẽ: quia nõ valet tũc trãssumptio seu innouatio nisi citata parte seu premisso edicto gñali. vt no. in. c. significauit. de test. ⁊. c. fi. de fi. instr. ⁊ hoc no. ¶ †Ultimo no. finẽ litere ꝙ innouatio priuilegii nullũ ius de nouo tribuit ⁊ ideo si primũ priuilegiũ põt ꝓbari falsum. Scdm corruit etiã si fuit innouatũ ab habẽte potestatẽ de nouo cõcedenti: q2 in dubio non videt velle aliqd de nouo cõcedere: sed ius antiquũ si ꝙ cõpetebat cõfirmare. vt hic in fi. ⁊ in. c. cum dilecta. de confir. vti. vel inuti. ¶ †In gl. j. ista gl. ⁊ sequẽs innuit istas literas non valuisse seu fuisse surreptitias: q2 nõ fuerat facta mẽtio in eis de priuilegio aduersarii. Sed doc. cõiter tenẽt oppositũ: ⁊ dic melius. vt dixi. s. in primo no. nam etiã si expressisset priuilegiũ exẽptionis nihilominus habuisset literas vel disputaret de virib⁹ priuilegii. dicit tñ Hosti. qd de stylo curie d3 fieri mentio de exẽptione vbicũq3 lre impetrant cõtra exẽptũ: q2 alios iudices dat curia ꝯtra exẽptũ. nã cõtra exẽptum nõ solet deputari ordinari⁹ loci: ⁊ hec ratio cõcludit vt semper fiat mẽtio de exẽptione siue impetret in preiudiciũ exẽptionis siue nõ ⁊ si hoc habeat stylus obseruãdus est. vt in. c. ex literis. de cõstitu. ⁊. c. quã graui. de crimine falsi. sed de iure non est necesse facere mentionẽ. ¶ †In gl. in hoc spãliter in fi. Doc. dicũt primã rõnẽ verã: ⁊ scdam nõ ꝓcedere q2 isti q protulerũt has sñias censure erant delegati. vñ istorũ respectu nõ erant exempti: secus in. c. s. proxi. q2 ibi sñia fuit lata ab ordinario. Dic etiã qd prima ratio gl. nõ est indistincte vera: sed dependet a validitate appellatiõis: nã si appellatio erat min⁹ legitima sñie valuerunt. vt in. c. licet. de sen. excõ. lib. vj. ⁊ in. c. nõ solũ. de ap. eo. lib. ¶ In glo. in versi. nouandũ. Alii dicũt qd eps hic fuit cõtumax: sed hec sol. non placet. Inn. quia non apparet de eius cõtumacia saltem respectu eius innouationis: q2 de hac innouatione nulla pẽdebat cõtrouersia: sed dicit ꝙ ideo papa innouauit: q2 eps nõ cõtẽdebat de ꝓuilegiis quasi velit dicere ꝙ eps nõ cõtẽdebat priuilegiũ sed forte dicebat se prescripsisse. ¶ †Et ex hoc forte posset colligi illa limitatio. vt. s. dixi ꝙ citatio sit fiẽda in nouatiõe ꝓuilegii vel instrumẽti qñ pars cõtendit de validitate vel cõtendere põt. secus vbi fatet validitatẽ. Uel solue vt dixi. s. qd innouatio hic fuit facta per habentẽ potestatẽ de nouo cõcedẽdi ⁊ ista lec. magis applaudet lr̃e: q2 alie diuinãt. ¶ Sed opp. ꝯ tex. nã debebat hic papa diffinire articulũ principalẽ. s. appellationẽ. So. causa ista nõ erat in curia q2 appellatio nõ fuit recepta a iudicibus nec approbata a parte: de quo dicendũ vt in. c. sepe. ⁊ in. c. interposita. de app. ¶ †Ultimo Innoc. hic querit de vna qõne satis quotidiana. Nũquid impetrans[d] rescriptũ vel offerẽs libellũ teneat ꝓbare causam vel demonstrationẽ expressam in rescripto vel libello: ⁊ pone exẽplum in hac lr̃a. Abbatissa impetrauit expssa cã qd eps vigore cõmissionis eã molestabat ⁊c. ⁊ cõcludit qd vbi intẽtio libellãtis fundat sup illa cã vel demõstratione: tũc necesse est illam probare. ita in rescripto si aliter rescriptũ non habuisset: sec⁹ vbi causa vel demonstratio principaliter non fundat intentionem libellantis seu impetrantis: quia tũc non est necesse probare causam vel demonstrationẽ: nam falsa demonstratio non vitiat. vt. l. cum tale. §. falsam. ff. de condi. ⁊ demon.

[a] ¶ Extendit se ad quẽlibet. vide qd no. post do. Ant. in. c. ꝙ sup his. in fi. j. col. de fi. instr. vbi ad hoc alleg. Spe. in duob⁹ locis. adde Pau. de cast. cõsi. cccxvi. in primo impressis.

[b] ¶ Eis depditis. Adde qd voluit Anch. consi. xlj. ⁊ qd si cõmittit qd aliquis absoluat ab excõicatione ⁊ instrumẽtum cõmissionis ostẽdit qd est specialiter de excõicatione ⁊ testes dicũt ꝙ cõmissio fuit gñalis cui sit dãda fides. vide Anch. consi. lxxvj.

[c] ¶ Quando innouatio. Utrũ in renouatione priuilegii sit necessaria citatio aduersarii. ⁊ de hoc vide per do. Ant. i. c. cũ dilecta. vbi no. s. de ꝯfir. vti. vel inuti.

[d] ¶ Nũquid impetrãs. Utrum impetrans rescriptũ vel offerẽs libellũ teneat ꝓbare causam expressam in libello vel rescripto. ⁊ vide ꝙ no. Pe. de anch. post Jo. an. in. c. j. in fi. de lit. cõtes. in. vj. vbi dicit ꝙ veritatem expresse tenet ꝓbare impetrans sed falsitatẽ tacite opponens.

secus est in conditione. vt ibi not.⁊ hec bene nota.quia sepe accidunt ⁊ veniunt in practica.

1 ☞ Libellus potest cõtinere plures articulos contra eundem qui possunt eadem sententia terminari.
2 Condemnatio expensarum potest fieri tam in principio sententie ꝙ in fine.
3 Instantia de iure canonico non perit per lapsum triennij.
4 Eps non potest aliquam ecclesiam a sua iurisdictione in totum eximere ⁊ cum consensu canonicorum.
5 Concessio facta ad mandatũ principis presumitur metu facta:⁊ ideo potest reuocari.
6 Monachus acquirit monasterio si perseuerat in illo secus si transfert ad aliud monasterium vel ecclesiam.
7 Monachus factus eps:non soluit a nexibus regule in substantialibus:in certis concernentibus solennitatem:secus.
8 Clericus vel eps si aliquid vexerit consanguineis de fructibus beneficiorum:an possint taliter data repeti.
9 Ecclesie edificate in parochia aliena sine licentia epi veniunt destruende:sed cedunt commodo epali.16.
Ius patronat⁹ non querit in ecclia edificata sine licẽtia epi.
10 Restitutio in integrũ aduersus sententiã petit hoc modo. dico sententiã nullam:⁊ si qua est peto aduersus eã restitui.
11 Iudex ad quẽ:si reuocat priorem sñiam ex nouiter actitatis debet causam exprimere:vt seruetur honor primi iudicis.
12 Citatio ad diffinitiuam an censeatur facta ad totã causam.
13 Causa an possit cõmitti a sede apostolica monachis q sunt in ecclesijs cathedralibus.
14 Metus non vitiat actũ ipso iure:quando qualitas libertatis non est de substantia actus.
Matrimonium metu contractum est ipso iure nullum.
Confessio facta calore iracundie an valeat.
Confessio extorta per metum an valeat.
15 Prelatus habens liberam administrationem an possit aliqua donare.
17 Priuilegium vnum nõ tollit aliud etiam impetratum super eadem re.
Clericus dubitans sup validitate sui tituli:potest a superiore alium titulum impetrare: non tamẽ potest vtroqȝ agere.
18 Instrumentum redditur dubium propter rasuras ⁊ propter subscriptiones plurium vna manu factas.

Cum olim. Habet multa dicta:sȝ quo ad titulum. h.d. Ecclesia vtens duplici priuilegio exẽptionis licet succumbat ex vno potest nihilominus ex alio se iuuare ⁊ obtinere:nec tenet exẽptus promittere obedientiã diocesano:vigore tamen exemptionis nõ potest sine licentia diocesani ecclesiã construere in loco non exẽpto ⁊ si exemptus de facto in loco nõ exempto cõstruit ecclesiã cedit iuri epi.h.d. Prima pars narrat factũ. Secũda ponit diffinitionem ibi iudices. Tertia petitionẽ monasterij contra sententiam.ibi tandẽ. Quarta ponit sententiam pape ⁊ primo interlocutoriam.scdo diffinitiuã ibi distinguentes. ¶ Casus literalis. Eps colubrieñ.mouebat qõnem contra monasteriũ sancte crucis super subiectione ipsius monasterij ⁊ quibusdã alijs articulis:super quib⁹ impetrauit literas contra monasteriũ ad iudices delegatos:coram quibus eps subiectionẽ ipsius monasterij ⁊ duo milia marabatinorũ sibi restitui que. M. colubrieñ.eps qui fuerat canonicus regularis ipsius monasterij dederat ipsi monasterio. Petit etiã quasdam ecclesias cum fructibus medio tempore perceptis quas monasteriũ autoritate ꝓpria fundauerat preter assensum colubrieñ.epi ⁊ expensas factas ⁊ fiendas in lite. Et li.cõtest.inter partes super predictis. tãdem ex parte monasterij extitit appellatũ propter qd eps colubrieñ.ad apost.sedẽ accedẽs morã fecit ibidẽ longiorẽ:sed q̄ pro parte altera null⁹ cõparuit respõsalis:fratribus ipsius monasterij mandauit certũ terminũ prefigendũ:in quo venirent ad presentiã suã recepturi sententiam diffinitiuam super priuilegijs ⁊ libertatibus que a romana ecclesia ⁊ ab. M.quondã colubrieñ. epo se habere dicebãt ⁊ super alijs questionibus intentatis cõtra eos ab ecclesia colubrieñ. Interim autẽ liceret vtriqȝ corã abbate de alchobacia ⁊ eius coniudicibus:quibus causa prius fuerat delegata proponere ⁊ probare quicquid vellẽt:⁊ si de partiũ procederent volũtate diffinitiuã sententiã ꝓmulgarent. Iudices de consensu partiũ audierũt hinc ⁊ inde quicquid partes ꝓponere voluerint credẽtes sufficienter actũ esse de causa condẽnauerunt monasteriũ in expẽsis:quas eps per quadrienniũ occasione ipsius negotij iurauit se fecisse infirmando libertatẽ quã dictus. M. eps colubrieñ.cõtulerat monasterio sancte crucis canonicorũ assensu extorto per nuntium regis. Itẽ condẽnauerunt monasteriũ ad restitutionẽ duorum miliũ marabatinorum que. M.colubrieñ.dederat monasterio. Itẽ iudicauerũt predictas ecclesias quas monasteriũ fundauerat sine assensu epi cũ fructib⁹ medij tẽporis in eis colubrieñ.ecclesie reuocari cũ pars sancte crucis nec prescriptione nec alia defensione super hoc potuerit se tueri. Tandẽ procurator monasterij ad apo.se.accedẽs proposuit sententiam non valere nec tenere:⁊ si etiam teneret dicebat monasteriũ indefensum nec priuilegia libertatis exhibita iudicib⁹ fuerũt ⁊ delictũ persone nõ debet in damnũ monasterij redundare:vñ petebat ad exhibitionẽ priuilegiorũ de benignitate apo.se.admitti. Papa vero cõsiderãs qd priuilegia illa non solum pro libertate monasterij faciebant:sed ius ratione ecclesie tenebat nã in romanã ecclesiã lesio monasterij redūdaret ad exhibẽda priuilegia procuratorẽ admisit consideratis priuilegijs ⁊ alijs cause meritis distinguẽdo inter libertatẽ per. M.colubrieñ.epm monasterio ꝯcessam ⁊ libertatem eidẽ monasterio a romana ecclesia concessam q̄ consensus capli extortus fuit in cõcessione epi.⁊ pagina cõcessionis ĩ aliquot lineis rasuras habebat suspectas ⁊ subscriptiones singulis manibus subscribentiũ annotatas. Aliud scriptum qd exhibitum fuit nullam rasuram habebat ⁊ eadem manu cõscriptum libertatem ab epo concessam dñs Papa iudicauit irritã ⁊ tamen ꝗtum ad hoc sñiam iudicũ confirmãdo. Uerum q̄ per priuilegia antedicta cõstitit monasteriũ liberum ⁊ exẽptum ⁊ qd tanto tẽpore fuerat in possessione libertatis qd alijs cessantib⁹ prescripsisset libertatẽ illam monasterio cõcessam. Dñs papa confirmauit ⁊ perpetuum epo super hoc silentiũ imponẽdo per hoc tamẽ in nullo derogatur sentẽtie priorũ iudicũ cum ipsi de hac nõ cognouerint libertate. Pronũtiauit etiã monasterium nõ teneri ad ius professionis qd est contrariũ libertati nõ derogando iudicibus delegatis quibus priuilegia libertatis non fuerunt presentata. In ceteris vero articulis sententiã ꝓ colubrieñ. ecclesia promulgatam confirmauit. Ber.

1 ¶ † No.j.ex tex.ꝙ in eodem libello contra eundem possunt plures articuli diuersi cumulari ⁊ eadẽ sentẽtia terminari.lȝ in effectu tot sint sententie quot sunt articuli.l.etiam.ff.de cõditio. ⁊ demon.

2 ¶ † Secundo not.iudicẽ in sñia posse prius condẽnare partem in expẽsis ꝙ pronuntiare super principali. contrariũ tñ seruatur. Nam condẽnatio expensarũ reseruatur in fine sentẽtie:⁊ hec fuit facta in principio. Nota ergo bene qd ex hac preposteratione nullum vitium oritur contra sententiam.

3 ¶ † Tertio nota qd per lapsum triẽnij [a] non perijt instãtia de iure canonico [b] qd bene not.⁊ optime probatur hic ⁊ longe melius ꝙ in.c.pen.de iudi. vt ptȝ ibi per quadrienniũ ⁊c. ⁊ dic vt plene dico in.d.c.pe.

4 ¶ † Quarto not.ꝙ eps potest cũ consensu canonicorum vnã ecclesiã eximere a iurisdictiõe sua sed sine cõsensu canonicorũ non põt. Dic tamen melius qd ex toto a sua iurisdictiõe non põt vnam ecclesiã eximere. nam si posset vnã ergo posset ⁊ aliã ⁊ sic oẽs ⁊ sic a se abijcere curam. qd non potest ar.in.l.legatus.ff.de offi.presi.bene tamẽ potest eximere in multis sed quedam sibi reseruare de quibus dic vt plene no.in.c.cum venerabilis.de reli.domi.⁊ c.pastoralis. de dona.⁊ sic põt intelligi iste tex.

5 ¶ † Quinto no.⁊ tene menti istũ text.pro reuocatiõe concessionũ que quotidie fiunt per epm ⁊ canonicos ad mãdatum regis.nã talis cõsensus videtur extortus ⁊ per metũ deduct⁹:⁊ ideo potest fieri reuocatio:qd tene menti.

6 ¶ † Sexto no.qd quicquid acquirit canonicus regularis vel alius religiosus post promotionem ad episcopatum vel ad illam ecclesiam acquirit secũde ecclesie ad quã ꝓmotus est ⁊ nõ proprio monasterio.vt not.probatur.xviij.q.j.c.vno.qd not.pro limitatione iuriũ dicẽtium qd omnia acquirunt monasterio que habet intrans tam in re ꝙ in spe.vt no.xix.q.vlt.si qua mulier.⁊ in aut.ingressi [c].C.de sacrosan.eccle.⁊ in.c.in presentia. de proba.⁊ illa iura procedunt quando perseuerat in monasterio. secus si promouetur ad aliud monasteriũ:quia proueniẽtia postea etiã de quibus habebat spem acquirit secũde ecclesie: sed an acquisita ipsi monasterio sequant personã longa est questio.⁊ dic ⁊ no.i.d.c.vno. ⁊ plene dico in.c.qd a te.de cle.cõiug.

7 ¶ † Septimo no.qd regularis factus eps nõ per hoc habilitat ad habendum propriũ ⁊ ad disponendũ ad libitũ de ꝓprietate.remanent ergo substãtialia regule:lȝ a qbusdã concernẽtibus solennitatẽ absoluat:vide tex.cũ gl.xvj.q.j.c. nemo.

8 ¶ † Octauo not.ex eodẽ verbo:epm nõ posse magnã donationẽ facere etiã monasterio de rebus epatus etiã si sit pecunia numerata:qd tene mẽti.fortius ergo pñt repeti data cõsanguineis nisi p modũ eleemosyne.xvij.q.j.quisquis.

9 ¶ † Nono no.tex.opti.pro his q̃ dixi in.c.j.de no.ope.nũ.ꝙ ecclesie

a ¶ Per lapsum triẽnij. vide Bal. in.l.j.C.d ser.fug. in.ij.col. in ver.in gl.in verb.monacho. in ꝑsenti decre.⁊c. vide do.de Rota ĩ antiquis deci.ccxxxiiij. ↪ Sebasti. Sapia.

a ¶ Triẽnij. Uide Felin.late in.c.venerabilis.col.j.§.de iudi. et ibi col. peñ.quid in causis summarijs:an currat instãtia. et quid in causa appellatiõis.vbi dicit ꝙ elapso anno vel biẽnio cõcesso ex causa cadit appellans a causa.

b ¶ De iure canonico. Cause nullã habent instantiã idẽ tenet glo.in.l. properãdũ. C. de iudi. ⁊ gl.in.c.pe. §.eo.de iudi.⁊ plenius ꝙ alibi glo. i.c.si.de do.⁊ ꝯtu. Spe.in titu.de le. §.restat.in ver.itẽ qd instãtia Inn. i.c.ꝯsuluit.de off. dele.et oẽs legiste indifferẽter in.d. l.properandũ.vñ dicit ibi Bart.qd Canoniste seruabũt ius suũ in foro suo in terris ecclesie nos in nro. ⁊ ita seruat in practica. Lud.roma. in.l.ij.ff.de re iud. dicit pro ista opi. esse h tex.meliorẽ de corpore iuris: et mirat qd cano. nõ ponderauit.et tñ vides qd iste h bñ põderat ⁊ põderauit etiã in.d. c.penul.§.de iud. in.iij.col.⁊ si diceres ꝙ h forte fuisset renouata istãtia istud diuinare est:si vis scire q̃ potuit.eẽt rõ diuersitatis inter ius canonicũ ⁊ ciuile:vide per istũ in.c.super eo.ij.§. de appel.in.j.colũ.post medium. cum his que ibi addidi.

c ¶ Not. limitationẽ ad aut.ingressi.C.de sacrosanc. eccle.cum simi.

¶ Adde vidẽdũ late Fede.cõsi.xx.

eccleſie edificate in parochia aliena ſine licentia epi nõ veniunt deſtruẽde ſed cedũt iuri epi vna cũ dotibus ſuis: ⁊ intellige ſm Jnn. ⁊ alios ꝙ cedant iuri ipſius non vt eps diſponat ad vtilitatem propriam. ſed ſicut de alijs eccleſijs: quia habebit ibi ipſe collationẽ ⁊ alia iura epiſcopalia. x. q. j. regenda. ⁊ crederẽ edificatorem non querere iuſpatronatus: qꝛ in edificãdo nõ habuit epi licentiã: qḋ no. ad quod facit iſte tex. vbi ſimpliciter iſte eccleſie fuerunt adiudicate epo nec reſeruatum fuit iuſpatronatus edificatoribus: nec poſſunt edificatores retrocedere et 10 dotem ad eoꝝ vtilitatẽ conuertere. ¶ †Decimo no. practicam petẽdi reſtitutionem in integrũ aduerſus ſententiam vt generaliter petat ꝓponendo ſentẽtiam nullam. ⁊ ſi qua eſt petere aduerſus eã reſtitui ⁊ admittitur libellus talis alternatiuus: vt hic patet. ⁊ in. c. conſtitutus. de integ. reſti. vbi per Jnn. ⁊ ratio qꝛ dubietas non depẽdet a facto ſuo.

11 ¶ †Item no. iudicem appellationis debere exprimere cãm in ſnĩa qñ reuocat priorẽ ſnĩam ex nouiter actitatis: vt conſeruetur honor primi iudicis ⁊ qḋ prima ſnĩa põt pro parte reuocari ⁊ ꝑ parte confirmari. Alia nõ colligo: qꝛ leuia. ſed predicta ſunt no. digna. ¶ Jn gl. in verſi. diffinitiuã. ibi: ꝓceſſus fuerat ad plenũ ⁊c. Jn contrariũ facit tex. ĩ ver. interim. vbi datur facultas partibus producendi coram iudicibus quicquid vellẽt. ergo nõ erat ad plenum cognitũ de cauſa. Jnnoc. dicit qḋ dꝫ iſta citatio intelligi ciuilr vcꝫ ꝙ veniãt ad audiendã ſentẽtiam tẽpo 12 re ſuo ferendã. ¶ †Ex quo dicto colligitur notabile dictum qḋ valeat citatio ad iudicem ad quem ſuper diffinitiua ſnĩa ante diffinitum articulum appellationis: ſed hoc dictũ nõ puto verũ in quolibet iudice: qꝛ ſuper principali non habet iuriſdictionẽ niſi in habitu: ergo nõ põt interim exercere. argu. in. l. obſeruandũ. in fi. ff. de offi. procõ. in. c. romana. de offi. ordi. lib. vj. Sed poteſt intelligi ſaluando dictum Jnno. ꝙ fuerat appellatũ a diffinitiua ⁊ ſic cauſa appellationis erat maxime in principali: ⁊ tunc dic ꝙ valuit iſta citatio ad diffinitiuam. qꝛ valet citatio ad totã cauſam qñ fit de longinquo: vt plene dico ĩ. c. fi. de dila. not. Jnno. in. c. conſuluit. de offi. deleg. vnde citando ad diffinitiuam videtur citaſſe ad totã cauſam: vel dic ꝙ eſt ſpeciale in papa vt poſſit totaꝫ cauſam ad ſe reuocare ⁊ eam diffinire omiſſo appellationis articulo: 13 vt in. c. j. de ap. lib. vj. facit. l. iudicium ſoluitur. ff. de iudi. ¶ †Jn gl. in vſi. monacho. ibi preſenti decreto. hodie incipit ſtatutum. de preſcri. li. vj. dic vt ibi. ⁊ vide cle. ⁊ ſi principalis eo. ti. vbi habet ꝙ prior ꝯuẽtua a lis ẽt obediẽtiarius põt eſſe delegatus[a] ſedis apoſtolice: qꝛ dicitur habere dignitatem. Et ex illa cle. cõſuluiſſe ꝙ monachis eccleſiarum cathedraliũ poteſt pariter fieri cõmiſſio a ſede apo. nã ibi reperitur qualitas in monachis requiſita in clericis cenſetur habilis. vt patet in cle. ⁊ ſi principalis. ⁊ xvj. q. j. ſunt nonnulli. ⁊ c. doctos. ſed illi cẽſent canonici eccleſie cathedralis. lxiij. diſtin. c. j. iuncta gl. licet aliud ſentit Arch. 14 in. d. c. ſtatutum. ⁊ vide quod plene dico de iud. c. cauſam. ¶ †Jn gl. in ver. extorto. in fin. dic melius ꝙ quãdo in actu requiritur conſenſus libertatis ita ꝙ qualitas libertatis eſt de ſubſtantia actus ⁊ tunc nõ valet confeſſio extorta neqꝫ cõſenſus extortus: quia licet cõſenſus extortꝰ ſit conſenſus nõ eſt tñ liber conſenſus: ⁊ ideo cõiter dicimus ꝙ matrimoniũ metu contractũ eſt ipſo iure nullũ. qꝛ requiritur liber conſenſus. vt in. c. cum locum. de ſpon. ⁊ ibi plene dico: ⁊ vide gl. in. c. notificaſti. xxxiij. q. v. ⁊ no. qḋ vbi qualitas libertatis nõ eſt de ſubſtãtia actus tunc cõſenſus extortus per metũ tenet: ſed debet agi ad reſtitutionem per actionem qḋ metus cauſa. vt. ff. qḋ met. cauſa. per totũ. ⁊. ſ. qḋ me. cauſa. c. pe. in cõfeſſione tamen vide gl. quaꝫ neſcio alibi in. c. ex literis. b de diuor. ꝙ ſi calore iracũdie[b] emanauit nõ tenet niſi detur ꝑſeuerãtia ⁊ in confeſſione extorta per metũ aliud forte eſſet dicẽdũ vt ſi fuiſſet fa 15 cta metu tormentorum. xvj. q. vj. c. j. ⁊. l. j. ff. de queſti. ¶ †Jn gl. in ver. reſtitutionẽ in fi. ſed contra hoc oppo. de. c. ceterum. de dona. vbi patet ꝙ epiſcopus ſeu abbas poteſt aliqua donare de rebus eccleſie. Jtẽ prelatus habet liberaꝫ adminiſtrationẽ ⁊ pinguiorẽ ꝙ̃ tutor vel curator: vt no. in. c. qꝛ epiſcopi. v. q. iij. ⁊ in. c. cũ dilecti. de elec. Sed circa hoc multũ inſtat Jnno. ⁊ videt ſe fundare ſup cauſa falſa ꝙ habens liberã adminiſtrationem poſſit donare: qḋ eſt cõtra tex. in. c. fi. ff. de offi. vic. lib. vj. ⁊ contra tex. ⁊ cõtra iura. ff. de pac. dic ergo qḋ prelatus ſecularis vel regularis modica donare poteſt: ⁊ ſic hoc habet cõſuetudo. de quo dicendum vt in illo. c. ceterũ. de dona. ſed magnam donationẽ facere non poteſt etiam de rebus mobilibus etiam ſi vellet donare monaſterio vt probatur hic aperte ſaluo caſu in ca. ad apoſtolice. de dona. nã habẽs adminiſtrationẽ quantuncunqꝫ largam non poteſt donare. ꝓ hoc predicta. l. filiuſfamilias. ff. de dona. ⁊ quod ibi no. ¶ Jn glo. in ver. reuocari. ibi etiã ſi ſit exemptus hoc verũ quãdo vult edificare in loco non exẽpto: ſed in loco exẽpto dꝫ habere licentiã a papa: qꝛ ibi eſt loco dio 16 ceſani: vt in. c. autoritate. eo. ti. lib. vj. ¶ †Et in fi. glo. intellige vt. ſ. dixi in notabilibus quod epiſcopus reuocabit ad dñm ſuum non vt lucrifaciat ſibi fructus: ſed vt de eis diſponat ſicut de ceteris eccleſijs ſue 17 dioceſis. ¶ †Jn glo. in ver. de gratia. in fi. ⁊ no. ſingulariter ex hac gl. ⁊ ex tex. qḋ impetrando ſm priuilegiũ exemptionis ẽt ab alio ſuperiore nõ videtur impetrans renuntiare priori priuilegio ſuper eodẽ obtẽto. imo põt ex vtroqꝫ priuilegio ſe defendere. ar. in regula nullus pluribus de regu. iur. lib. vj. ſimile no. in. c. poſt electionem. de conceſ. preben. ꝙ clericus dubitans de validitate ſui tituli non videtur renũtiare impetrando alium titulũ ab alio ſuperiore: imo cautum eſt hoc facere vbi dubitatur de validitate primi tituli ⁊ optime facit iſte text. non tamen põt ex vtroqꝫ agere: qꝛ ex diuerſis titulis nõ põt acquiri dominiũ. vt in. c. inter dilectos. de fide inſtru. ⁊ in. l. ſi vt certo. ff. cõmo. ⁊ in. c. vt quis duas de elec. lib. vj. tñ poteſt ſe defendere: quia reus poteſt vti pluribus defenſionibus ẽt cõtrarijs dum modo ſucceſſiue: vt in. d. regula nullus. ⁊ not. ĩ. c. 18 cum venerabilis. de re. do. ¶ †Jn glo. in ver. ſubſcriptiones. ĩ fi. vel dic ⁊ clarius ꝙ vnum fuit priuilegiũ exhibitũ de cõfeſſione facta per epiſcopũ: ſed in eo dicebatur qḋ ſubſcripſerant ſe ſingulariter ⁊ qḋ habebant aliquas raſuras: tamen ipſuꝫ priuilegiũ productum nullam habebat raſuram ſicut atteſtabatur ſcriptura: nec habebat ſubſcriptiones varietas: ⁊ ideo reddebatur ſuſpectum. Et ex hoc no. vnum modum vitandi inſtrumentum quando ſubſcriptiones diuerſorum eadem manu ſunt notata. Abbas.

1 ☞ Priuilegia eccleſie preſcribuntur ſpatio. xl. annorum. 4.
2 Decime preſcribuntur ſpatio. xl. an.
3 Hoſpitalia gaudẽt priuilegijs cõceſſis eccleſijs.
5 Statuto ⁊ omnia alia fauorabilia eccleſijs nõ tolluntur minori ſpatio. xl. annorum.
6 Poſſeſſio preſumitur ſemper continuata: ꝓbatis extremis ſcilicet principio ⁊ fine.
7 Preſcriptio circa vnam rem an extẽdat ad aliam connexam.

1 **Accedentibus.** †Contra priuilegia eccleſie minori ſpatio. xl. annorũ nõ ꝑſcribitur. h. d. ſm verũ intellectũ. Primo ponit partiũ ꝯparatio ⁊ actoris narratio. Scḋo iudiciuꝫ datio ſeu cauſe cõmiſſio. ibi diſcretioni. ¶ Caſus literalis. Monachi nouiac. in preſentia dñi pape petebãt terrarũ decimas cuiuſdam loci: ⁊ poſtꝙ̃ templarij terras illas acquiſierunt: nihilominus monachi decimas earũ per xl. annos ⁊ amplius pacifice perceperunt. Sꝫ modo de nouo templarij eas ſubtrahere moliũtur. ex parte templarioꝝ allegabat priuilegiuꝫ qḋ de laboribus ſuis eccleſijs ſoluere decimas non tenentur. Mãdat papa iudicibus quatenus ſi abbas ⁊ monachi ꝓbauerint ꝙ a tẽplarijs decimas de terris predictis per. xl. annos cõtinue perceperunt ſine lite compellãt tẽplarios ad ꝑſtationem ipſarum: qꝛ cũ tanto tpe contra priuilegia ſibi cõceſſa decimas ipſas ſoluerint eis tacite renũtiaſſe videntur: ſi vero in ꝓbatione defecerint abſoluãt 2 templarios ab eiſdem. Ber. ¶ †Not. j. ex tex. qḋ decime ꝑſcribunt ſpatio. xl. ann. ẽt ꝯ eccleſiã. non enĩ requirit tps duplicatũ ſicut requirit in ſeruitute nõ continua: de quo tamen dicẽdum. vt no. plene in. c. de quarta. de preſcrip. ⁊ in. l. § quis diuturno. ff. ſi ſerui. vendi. ⁊ in. l. j. C. de ſerui. ⁊ aqua. 3 ¶ †Scḋo no. ꝙ etiã hoſpitalia gaudẽt ꝑuilegio c xl. anno. ſicut gaudẽt eccleſie:[c] vnde priuilegia fauorabilia cõceſſa eccleſijs vident conceſſa etiã hoſpitalibus ⁊ pijs locis. iſta enim vident equiparari: vt in. c. requiſiſti. de teſtamen. firmat Jo. an. in c. ij. de in inte. reſti. lib. vj. ⁊ Barto. in. l. omnia. C. de epi. ⁊ cleri. ¶ Tertio no. ibi: ꝙ ſi in probatione defecerint ⁊c. qḋ preſcriptio. xl. anno. de neceſſitate ꝓbanda eſt ꝯ priuilegiũ eccleſie. Et ꝑ hunc tex. tollitur opi. quodꝰ hic recitatur factum. nam hic papa mandat iſtis actoribus ſilentiũ imponi niſi probauerint preſcriptionem. xl. annorum. 4 ¶ †Jn glo. prima in fine gñaliter cũ q̃rit quanto tempore tollatur priuilegium ex contrauentiõe. d plene no. in. c. cum acceſſiſſent.[d] de conſti. ⁊ dic vt ibi dicetur. Sed quo ad terminos huiꝰ. c. licet varie dentur ſolutiones ⁊ lecture que potius inuoluunt intellectum quam vtilitatem afferant communiter tenet ꝯcluſio huius gl. ꝙ. c. ſi de terra ſit correctum. nec per falſas ſolutiones debemꝰ vitare correctionem iuriũ. Concluſio ergo ſit ꝙ cõtra priuilegia cõpetẽtia eccleſijs non preſcribitur minori ſpatio. xl. anno. nã hodie cõtra alia bona

a ¶ Delegatꝰ. adde que poſui. ĩ. d. cle. ⁊ ſi principalis. poſt Joan. de imo. in apoſtil. ✠ Sebaſti. Sapia.

a ¶ Delegatꝰ. An cã poſſit cõmitti monacho vid are ti. poſt Abb. ponderãtẽ ad hoc illũ text. ĩ. c. cũ dilecti. ſ. de accuſationi. Moder. in. c. decernimus. ſ. de iudicijs. Zacharias.

b ¶ Calore iracundie. adde ꝓ hoc. ſ. ꝙ confeſſio facta calore iracundie nõ valeat gl. fin. ĩ c. ex lrĩs. ſ. de diuor. quã ad hoc ꝑ ſin. allegauit Lu. ro. ſing. ſuo. cccccviij. incip. volo cõmentare. circa medium: ibi: quarto qd in cõfeſſione. Hemi. in. c. j. ĩ ꝑn. ⁊ ibi Cel. ĩ apo. ḋ accu. lib. vj. ⁊ Fel. in. c. mattheus. ſ. de ſimo. ⁊ ibi notaui ĩ apoſt. poſt iſtũ ⁊ eundem Feli. in. c. ſi vero. col. fi. ⁊ melius in. c. ſicut ex literis. ſ. de iureiuran. ✠ Sebaſti. Sapia.

c ¶ Eccleſie. Jdeꝫ tenet Abb. in. c. j. col. pe. de reſtit. in inte. cũ multis allegatis ꝑ Feli. in c. de quarta. col. j. ḋ ꝑſcrip. vide ale. in conſil. cxx. inci. ſuper eo qḋ queritur. col. j. in. j. vol. ⁊ in conſi. ccix. incipiẽ. ſtatutis accurate perſpectis. col. ij. in. ij. volu. ⁊ do. Franciſchinũ curtiũ in cõſil. xx. inci. ſepenumero. ✠ Sebaſti. Sapia.

d ¶ Jn. c. cũ acceſſiſſent. Vide ibi ꝑ Fel. latiſſime. ⁊ ꝑ Jaſ. in. l. ſi. col. ix. verſi. iij. principaliter querũt. ſ. de conſtitutioni.

a ¶ Vide Bar.vide Ang.in vlti.cōsi.ſm quoſdā vbi hoc dicit Bal.i.j.cōſti.C.⁊ in.d.l.ſiue poſſidetis.ſm quoſdā.vide gl.do.Ant.⁊ alios i.c.cū ad ſedē.de reſti.ſpo.glo.in.c.accedēs.de cōuer.cōiug.⁊ ibi.d.Anto.alle.no.in.c.ex pte decani.de reſcrip.vide.d.Ant.in.d.c.ex pte.d.Abb.in.c.cū olim de reſti.ſpo.el.j.Bar.in.l.ſicut.§.ſuperuacuum.ff.qui.mo.pig.vel hypo.ſol.vide text.ſing.i.c.cū oli3.el.iij.de reſti.ſpo.vbi pbat ꝙ ſi ſemel poſſedi pſumoꝛ poſſidere tpe ſpoliationis idō ſufficit allegare ꝙ tunc poſſidebat.Bar.in.l.celſus.de vſur.bart.in.l.admonendi.ff.de iureiurā.do.Pe.in.c.fi.de preſcrip.gl.in.c.cum eccleſia ſutrina.d cauſa poſ.⁊ ppri.vbi p do.Abb.et alios vide Spe.i tit.de pba.vbi t3 id qd gl.ſed in ti.de peti.⁊ poſ.§.j.ad fi.vr dicere 3riū.vide.d.Abb.in.d.cu3 olim.el.j.⁊ poteſt allegari gl.in ſimili in.c.ſi gs p.xxx.ānos.in ti.ſi de feu.fuc.cōtro.ſed pondera qꝛ nō vr ꝙ nō ſit opus allegare qꝛ a notoriū reſultās facto iuris nō eſt neceſſe allegare:ſ3 iudex pōt:ſecus ſi reſultet facto partis poſſet allegari.ſimile ꝙ dicūt oēs in.c.cum apoſtolica.d his q̄ fi.a prela.ꝙ ſufficit allegare ꝙ cōceſſio fuit fctā añ cōciliū late.pbādo poſſeſſionē vetuſtā et vide Jo.de imo.conſil.ix.vbi conſuluit qdā ſtetit in ciuitate Bononie p.x.annos et erat de caſtro ſancti Pet.tpe quo venit ad habitādū bononiā:illud caſtru3 erat ſubiectū eccleſie.i medio.x.āno.nō erat ſubiectū.ſed in.x.an.erat ſubiectū dicit ꝙ nō attendūtur media tpa.vide etiā.c.ex literis.de in iteg.reſt.vbi dꝛ olim.⁊ nunc vide que ibi dixi.⁊ Bald.in.l.teſtiū.in vlt.col.C.de teſti.in.l.fi.C.de edi.in.xij.col.Ang.in.l.qui ſella.§.ruſticis.ff.de ſer.ruſti.predi.d.Anto.in.c.litere.de dila.do.Matthe.de mat.no.cxxiij.facit qd voluit do.Pe.de anc.c.cū de beneficio.de preben.lib.vj.⁊ conſi.clxj.inci.in queſtione eccleſie.Andr.Barba.

b ⁊ Sebaſti.Sapia.¶ Perditio poſſeſſionis.hāc opi.ſequit Alex.in cōſi.xlvij.inci.circa primū.col.iiij.in.j.volu.⁊ in 3ſi.cxxxiij.inci.viſo pceſſu.col.ij.in.j.volu.⁊ in 3ſi.lxxx.inci.examinato pceſſu.circa princ.in ij.volu.⁊ in conſi.lxxx.incip.excellentiſſimi.col.j.in.v.volu.

eccleſiarū non currit minoꝛ preſcriptio:vt in auk.quas actiones.C.de ſacroſan.eccle.de pſcri.quaſi per totum.Ideo hodie idem dicēdum in preſcriptione cōtra priuilegia eccleſie:vt hic.Sed.c.ſi de terra.ideo dicit de preſcriptio.xxx.anno.qꝛ tempore illius.c.alia bona eccleſiarum tanto tēpoꝛe preſcribebātur:vt in.c.ſanctoꝛum.ſ.de preſcrip.ſ3 quia illud fuit immutatū.ideo ⁊ iſtud.¶ †Et idem tandē dicit Inno.in ſtatutis ⁊ cōſuetudinibus fauoꝛabilibus eccleſijs vt non tollant minori ſpatio.xl.anno.quod eſt notandū.nam cū expreſſe nō poſſint iſti de eccleſia huic iuri introducto in fauoꝛem eccleſie renūtiare.ita nec poſſunt facere contrauentionem.argu.in.l.ſi preſes.C.de tranſac.ſed in preſcrip.xl.anno.adeſt negligentia etiā ſuperioꝛis in patiēdo ⁊ illa eſt inducta ne rerum dominia diu ſint in cōfuſo ⁊ in incerto q̄ ꝓ̄ ceſſat in vnica cōtrauētiōe.Nō ob.c.cum acceſſiſſent.de cōſti.quia illud non cōcernebat principaliter vtilitatem eccleſie:imo ex perditiōe priuilegij augmentabatur ibi cultus diuinus.ita in ca.pro illoꝛum.de preben.vnde dicit Innoc.⁊ bene quod ad vtilitatē eccleſie poſſet ibi allegari illud priuilegium:ſed nō ad vtilitatem ſinguloꝛum.et dic vt ibi plene no.¶ †Ultimo hic aduerte quia glo.requirit hic in pꝛobāda pſcriptione vt ſit cōtinuata poſſeſſio quolibet anno.⁊ glo.alibi in.c.volumus.xvj.q.iiij.tenet quod ſufficit pbare extrema ſc3 principium preſcriptiōis ⁊ finem:qꝛ media preſumunt ⁊ illam glo.tenent hic cōmuniter doc.⁊ ſolet multū allegari.Sed tu vide Bar.[a] in l.celſus.ff.de vſucap.vbi poſt alios legiſtas dicit ſufficere qd probetur initiū poſſeſſiōis ⁊ alleget nūc poſſeſſio de pſentia:qꝛ qui ſemel poſſedit pſumitur poſſidere ex quo allegat poſſeſſionē ad cōmodū ppriū:vt probatur in.l.ſiue poſſidetis.C.de pba.cū ibi no.qd mihi ſatis placet:nam perditio poſſeſſiōis[b] eſt qd accedens cū requirat deſertio animi:⁊ facta nō preſumuntur imo ſemel poſita ⁊ qualitas preſumitur adeſſe.vt no.i.c.ſemel malus.de reg.iur.li.vj.⁊ in.c.ſi forte:de elec.eo.li.⁊ in.c.fi.de preſcrip.Et ad iſtum tex.poteſt reſpōderi qd probatur cōtinuata poſſeſſio pbādo initium ⁊ allegādo poſſeſſionē de pñti.⁊ ſic etiā poteſt intelligi gl.⁊ non reprobatur.cautum tamē eſt probare ambo extrema ſcilicet principium ⁊ finem:vt dicit glo.in.c.volumus.¶ †In glo.fi.in fi.Et p hac ſolutione gl.poteſt induci hec ratio ꝙ tantum preſcribitur quātum poſſidet:qꝛ ſine poſſeſſione non procedit preſcriptio:vt in reg.ſine poſſeſſione.de reg.iur.lib.vj.Et ideo quo ad alias terras in quibus nulla fuit poſſeſſio nō poteſt dici pſcriptio.Non obſtāt iura in 3rium allegata in glo.quia ibi priuilegium ex toto tollitur tanꝙ vnicū ⁊ indiuiduū.nam recipiendo aliquē canonicum tanꝙ vnicum vltra numerū confractus eſt ipſe numerus ex toto.ſecus hic.qꝛ tot cēſetur priuilegia quot poſſeſſiones ex quibus debetur decima.argu.l.ſcire debemus.de verboꝛū obli.tene menti. Abbas.

☞ Exemptus ſiue priuilegiatus ratione certe rei vel loci non dicitur exemptus reſpectu alteri9 loci vel rei.2.6.

Priuilegium conceſſum reſpectu certe rei vel loci non extenditur ad aliam rem vel locum.6.

Capelle ⁊ capellani iſtoꝛum dominoꝛum ſubſunt iuriſdictioni epi.

Canonicus an poſſit habere eccleſiam parochialem.

Priuilegium conceſſum capellis ſuis:non extēditur ad capellas poſtea acquiſitas.

Pronomen meum tuum ⁊ ſuum verificantur tantum in preſenti.

Priuilegium exemptionis circa vnā rem non extēditur ad aliam.1.2.

Cum capella. †Ratione vnius beneficij dicit ille ſubiectus qui ratione alteri9 eſt exemptus.h.d.Uel aliter ⁊ melius.exempt9 ratiōe certe rei vel loci non ceſentur exemptus reſpectu alterius loci ſeu rei.eſt tex.notabilis ⁊ multū allegabilis.In prima parte ponit querela.In ſecūda prouiſio ibi:quo circa.¶ Caſus literalis.Capella ducis Burgundie gaudet priuilegio ſpeciali ſibi a ſede apoſtolica conceſſo:vc3 ꝙ nullus archiepiſcopus vel eps in perſonas canonicoꝛum ipſius capelle ſententias ſuſpēſionis vel interdicti aut etiam excōmunicationis audeat promulgare.Quidam canonici ipſius capelle habēt eccleſias parochiales que ſubſunt epo lingonēſi:occaſione dicti priuilegij dicūt ſe exemptos in his etiā quarū iuriſdictio ad alios pertinentia vt quantumcūq3 grauiter interdictum excedant nolunt ſentētie ipſi9 epi ſubiacere.Epiſcopus ſignificauit hoc dño pape vnde mādat eidē quatenus inquātum exempti ſunt rōne ipſius capelle priuilegijs apoſtolicis deferat reuerēter:ſed rōne aliarum eccleſiarū quas ab ipſo epo habent vel alias ad iuriſdictionē epi pertinent officij ſui debitū in eoſdē libere pſequatur.Ber.¶ †No.primo ex tex.ꝙ priuilegiū cōceſſum pſonis reſpectu certi loci nō extendit vltra locū:vnde cenſet priuilegiū potius reale q̄ pſonale.¶ †Secundo no.⁊ tene menti ꝙ capelle iſtoꝛum dñoꝛū ⁊ capellani ibidē adminiſtrātes ſubſunt oꝛdinarijs locoꝝ ⁊ nō magiſtris capellarū.nā ⁊ ipſi dñi ſubſunt i ſpūalib9 epis locoꝝ vt in.c.oēs principes.de maioꝛi ⁊ obe.foꝛti9 ipſi clerici capellarū ⁊ ipſa capella:eps eñ fundat iuriſdictionē ſuā i tota dioceſi ⁊ in qualibet eius parte.x.q.j.per totū.⁊.xvj.q.vij.c.oēs baſilice.⁊.c.cum epiſcopus.de off.oꝛdi.lib.vj.¶ †Ultimo no.argu.quem poſſe eſſe canonicum ⁊ habere eccleſiā parochialem quod intellige:vt not.in.c.gratia.de reſcri.li.vj.c.j.de conſue.e.lib.⁊ in.c.de multa.in fi.de preben.¶ †In gl.ibi.l.cū ſtipulamur ⁊c.vbi ſi ſtipuloꝛ quid tibi dare vel facere in ſtipulatione ſolū venit id quod debetur ante tempus ſtipulationis.⁊ ſic non extēditur ad id quod fuit debitū in futurum:ita videtur dicēdum in propoſito:vt priuilegium conceſſum monaſterio ⁊ capellis ſuis nō extēdatur ad capellas poſtmodum acquiſitas ⁊ huic cōtrario inherēt Hoſtien.⁊ Jo.and.⁊ cōiter ſeq.pro quo optime facit.l.ſi ita.ff.de au.⁊ argen.leg.vbi dꝛ ꝙ ſi teſtatoꝛ legat veſtem ſuam vel argentum ſuum ſolū venit id qd erat tempoꝛe teſtamēti.Nam hoc pronomē.meum tuū ſuū ⁊c.cū ſit demonſtratiuū tātū verificat in preſenti.Itē facit ꝙ iſta priuilegia ſunt odioſa tanꝙ preiudicantia iuri oꝛdinarioꝛū:⁊ ideo reſtringēda vt no.in.c.cum dilecti.de dona.Et de materia an ⁊ quādo ſimpliciter diſpoſitio concepta extēdatur in futurum.no.Bar.in.d.l.ſi ita.⁊ aliquid in l.talis ſcriptura.ff.de lega.j.aliquid tāgā in.c.circa.j.eo.vbi bonus tex.¶ In ea.glo.ibi huic decretali contrariū videtur ⁊c.Hec glo.redit ad tex.vnde non continuat ad precedentia ſed oppo.contra text.vt patet ex ſequētibus ⁊ eſt vera eius ſolutio:nam rōne iurium diuerſoꝛū concurrentiū in eadē perſona qs cenſet diuerſo iure:vt in.c.cū olim.⁊ qd ibi no.ſ.de re iudic.⁊ in.c.ex literis.de proba.⁊ in.l.ſi cōſul.ff.de adop.Sed †quero in quo pderit priuilegium hoc exemptionis reſpectu capelle ex quo alio iure ſunt ſubiecti.Sol.priuilegiū habet effectum ſuū ſi iſti canonici delinquāt in loco capelle qꝛ nō poterūt 3ueniri ab epo:ſecus ſi delinquant extra capellā:⁊ ſic extra locū exemptū:vel conueniātur ratione eccleſiarū parochialiū poterūt excōicari per epiſcopum loci:quia habēt domicilium in vno loco ⁊ prediū in alio loco.rōne illius predij pōt ibi conueniri:licet als non ſit ſubditus illius:vt in.c.fi.de foro cōpe.ita in ppoſito.¶ Ultimo quero an cōceſſo priuilegio i terminis ca.vt canonici non poſſint excommunicari nūquid poterūt conueniri corā epiſcopo ⁊ aliter puniri.doc.ꝙ ſic.nā per hoc nō violatur priuilegiū.imo tacite videt hoc cōcedere vno denegato.argu.in.c.nōne.de preſum.⁊ in.c.qualis.xxv.diſt. Abbas.

☞ Exemptio cōceſſa alicui monaſterio nō cenſetur conceſſa capellis exemptis ipſi monaſterio.4.in cōtrarium facit tex.in.c.quoniam.j.eo.

Argumentum ab abſurdo validum eſt in iure.

Intellectus continens abſurditatem eſt vitandus.

Abbas debet ſtare immediate poſt epiſcopum:⁊ prefertur alijs prelatis citra epiſcopos.

Exemptus ſi delinquit in loco exempto a quo puniatur.

Clericus an ſoꝛtiatur domicilium in loco vbi habet beneficium.

Foꝛum ſoꝛtitur clericus coꝛam illo epo a quo ſuſcepit oꝛdines.

Appellans a ſententia abbatis exempti ad quem debet appellare.

Ex oꝛe. Abbas mōaſterij exempti p mēbris exēptis ad ſynodum epiſcopalem accedere ⁊ epo parere tenetur.hoc dicit.Uel ſic ⁊ melius.¶ †Per exemptionē cōceſſa3 monaſterio capelle ſibi ſubiecte nō cēſentur exēpte.hoc dicit.Primo premittit exoꝛdiū.Secūdo narrat factum ⁊ partiu3 allegationes ibi:cū igitur.Tertio diffinit ibi:nos.¶ Caſus literalis.

Inter

Inter epm vigoreñ. ex vna parte ⁊ monasteriũ euaseñ. ex altera questio vertebatur super subiectione ac libertate ipsi⁹ monasterij. Proposuit monasteriuz quod ipsum ab ipsa sua fundatione liberũ extitit: ⁊ exemptum cũ capellis suis ad hoc probãdum induxit priuilegia romanoꝝ põtificum. Constantini vnum ⁊ alterũ Alexandri: ⁊ indulgentias Clemẽtis ⁊ celestini quorum vsum continuum a longis retro tempori⁹ per testes ostendere nitebatur. Ex parte aduersa respondebatur qḋ in priuilegio Cõstantini aliquid videtur contineri per qḋ monasteriũ videtur ad iurisdictionẽ episcopi pertinere. scilicet quod Abbas eiusdẽ primum locum post vigoreñ. episcopum semper obtineat: sed hoc locũ habere non posset in generali cõcilio neqz in prouinciali ⁊ sic relinquit quod illud intelligitur in synodo episcopali quare ad eius synodũ venire tenetur. In priuilegio vero Alexandri quoddam aliud continet per quod diocesanus episcopus in eodẽ monasterio iurisdictionẽ suã quamuis non in omnibus in quibusdam tamen retinuisse videtur: qr ibi dicitur quod episcopi vigoreñ. a fratribus eiusdẽ monasterij aliqd iniuste nõ exigant: sed his cõtenti sint que fratres eiusdem monasterij vigoreñ. episcopis prestare rationabiliter consueuerunt per hoc videt quod aliqua de bonis suis abbates episcopis exhibere tenentur. Dominus Papa his ⁊ alijs intellectis cum a neutra parte sit probata p̃scriptio sententialiter diffinit quod monasterium Euaseñ. liberum est in capite tanquam prorsus ab episcopali iurisdictione exemptũ a soli romane ecclesie subiectum: tutele tamen ipsius archiepiscopo cantuariensi reseruata. In membris vero que nõ probãtur exempta diocesa. episcopo sit subiectum ꝓpter quod abbas ad synodum episcopi venire tenetur. ⁊ primũ locũ post vigoreñ. episcopum obtinere debet: ⁊ idẽ abbas ꝓ ipsis membris nõ exemptis tenetur vigoreñ. episcopo exhibere reuerentiam ⁊ honorem. quibus exhibitis vigoreñ. episcopus debet manere contentus. Ber. ¶ Nota primo proemium text. quia optimũ est pro exhortatione[a] iustitie. ⁊ habetur hoc proemium vsqz ad vèr. cũ igitur. Apocalypsis. j. ⁊. xix. c. ⁊ ponitur quo ad istum casum materialiter ⁊ expone bis acutus idest ab vtraqz parte scindens ad modũ ensis ⁊ nũc tangẽs actorem nũc reum prout causa desiderat prout facit hic papa partim pronuntiauit pro actore partim pro reo. ¶ Secundo nota quod abbas non exemptus tenetur ire ad synodum episcopalẽ. Idem si ipse est exemptus ⁊ ecclesie sibi subiecte non sint exempte: quia tunc ratione illarum ecclesiarum tenetur ire. Et generaliter an ⁊ quãdo abbas teneatur ire ad synodum episcopalẽ. vide quod legi. ⁊ no. in c. quod super his. de ma. ⁊ obediẽ. ⁊. xviij. dist. in palea. que incipit eps.

2 ¶ † Tertio no. quod valet argu. a vitatione absurditatis vnde fugiẽdus est intellectus absurditatem continens. ad idem. c. in genesi. s. de elec.

3 ¶ † Quarto not. argumen. quod abbas debet tenere primum locum inter alios prelatos circa episcopũ nã ratione religionis ⁊ dignitatis sibi primũ deferendum est. pro hoc. c. j. de eta. ⁊ quali. facit tamen iste tex. in contrarium[b] quia hoc fuit cõcessum in priuilegiũ: ergo secus de iure communi. sed potest responderi qḋ priuilegium operatur respectu illorum abbatum ibidẽ existentium. ¶ Quinto not. qḋ etiam priuilegia ab eadem parte ꝓducta que prima fronte videntur contraria debent per decisionem reduci ad concordiã ⁊ sic limita. c. imputari. de fide instru.

4 ¶ † Ultimo no. quod membra monasterij exempti nõ gaudent priuilegio exemptionis concesso monasterio. tale enim priuilegiũ odiosum est ideo aliquatenus non extendendum: vt dixi in. c. p̃cedẽti. ¶ In glo. in verb. aliqua. in fi. de hoc dic vt plene no. in. c. penul. de confir. vti. vel inuti. ¶ In gl. in ver. que non probantur. in fi. ⁊ dic vt no. s. in. c. proxi.

5 ¶ † Extra glo. queritur ad quid prodest illud priuilegiũ respectu monasterij ex quo respectu membroꝝ abbas est subditus. Sol. vt dixi in. c. precedẽti. Si abbas delinquit in monasterio suo exẽpto nõ potest puniri per episcopũ loci nec super iurib⁹ monasterij tenetur coram episcopo respondere sed respectu membrorum tenetur respõdere coram episcopo. sicut enim exemptus ratiõe rerum alibi existentiũ potest conueniri per ordinarium loci vt in. c. j. de priuileg. lib. vj. ita ratione membrorum non exemptorum tenetur abbas respõdere coram episcopo ⁊ sic potest abbas coram episcopo conueniri: sed ratione domicilij[c] dicit Inno. singulariter hic quod non potest conueniri coram illo vbi habet monasterium etiam si non est exemptus quia abbas nõ potest habere domiciliũ nisi in monasterio suo. quod no. secus dicit Innocẽ. in clericis secularibus qui possint habere diuersa domicilia sicut laici: vt in. c. postulasti. de foro compe. ⁊ in. c. dilectus filius. de rescript. nisi secundum eum habeat beneficium exposcens residẽtiam quia tũc habet tantum domicilium vbi habet illud beneficiũ quod no. ⁊ pleni⁹ dixi in. d. c. postulasti.

6 ¶ † Item voluit Inno. hic quod ratiõe clericatus quis sortiatur forum epi: idest si fuit ordinatus ab vno episcopo licet mutauerit domiciliũ poterit tamẽ ratione illius clericat⁹ cõueniri coram eo. argu. in aut. clericus. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ gloss. in. l. heres absens. ff. de iudi. quod not.

7 ¶ † Ultimo hic queritur si contingat appellari ab abbate exempto ratione membrorum nõ exemptorũ ad quẽ debet appellari. nam ratiõe persone abbatis debet appellari ad papã: quia ipse est in loco episcopi: vt in. c. autoritate. eo. tit. lib. vj. Si vero cõsiderentur membra super quibus appellatur debet appellari ad epm qui est sibi superior. ⁊ licet sint opiniones tamen magis cõmunis est vt appelletur ad episcopũ: quia ratione membrorũ tenetur abbas exemptus exhibere reuerentiam ⁊ honorem episcopo: vt in fine huius ca. ⁊ ire ad synodum suam ⁊ eius statuta seruare. ergo in hoc episcopus habet corrigere iniustam sentẽtiã abbatis. non enim abbas est simpliciter exempt⁹. tene menti. Abbas.

1 ☞ Recept⁹ sub protectione pape: non per hoc dicitur exemptus.

1 **Ex parte.** † Receptus sub ꝓtectione pape p hoc non censetur exemptus. hoc dicit. ⁊ secũda pars ibi: nos. ¶ Casus literalis. Clerici vel etiam laici impetrant literas a domino papa per quas recipit eos cũ personis ⁊ reb⁹ suis sub ipsius protectione: queritur vtrũ per talem protectionem exempti sint a iurisdictiõe episcoporum suorum. Respõdet papa quod per tales literas a iurisdictiõe episcopi non subtrahuntur. Ber. ¶ Nota primo ex tex. quod nedum per receptionem sub protectione eximitur ecclesia qñ recipitur sub protectione. vt in. ca. accepimus. s. eodem sed etiam persona singularis siue sit clericus siue laicus quantumcunqz exprimant nomina propria in priuilegio. hoc voluit tex. ibi: ex nomine. Ex predictis tollitur contrariũ qḋ posset formari de superfluitate: quia capi. accepimus loquitur quando ecclesia recipitur sub protectiõe. hic vero quãdo persona singularis recipit: vnde glo. fi. intrat questionem: quid ergo operatur tale priuilegium. sed dic plenius vt dixi in dicto. c. accepimus.

1 ☞ Ecclesia si concedatur in proprios vsus aliquibus religiosis illi non poterunt ei⁹ possessionem accipere sine licentia epi: nisi aliter dicatur in cõcessione que intelligitur facta mortuo rectore qui in illa ecclesia permanet. 2. 5.

3 Ecclesia potest cõcedi alicui loco religioso in ꝓprietatem: ⁊ in titulum.

4 Dominiũ transit in ecclesiã ex titulo solo. sed possessio non nisi corporaliter accipiatur.

5 Possessio beneficij concessi in titulum potest accipi absqz alia licentia episcopi. sed dati in proprietatem secus.

6 Eps an possit cõcedere ecclesias religiosis vt possint conuertere in suos vsus proprios.

7 Ecclesia qñ cõceditur aliquibus religiosis in ꝓprios vsus: quid censetur concessum.

8 Ecclesia concessa alicui in proprios vsus nõ eximitur a iurisdictione episcopali.

9 Ecclesia si concedat alicui pleno iure: quid intelligatur concessum: vide. j. c. quoniam. in. j. no.

10 In alienatione predij ecclesiastici an requirat autoritas episcopi loci vbi est sita ecclesia an vbi est situm predium.

In alienatione rei minorum requiritur decretũ iudicis vbi sita est res.

d **Pastoralis.** [d] † Religiosi q̄bus a papa concessum est vt eccl̃ias eis subiectas: possint in proprios vsus conuertere: non autoritate propria sed a diocesano loci possessionem illarum ecclesiarum recipere debent nisi in priuilegio aliud exprimatur. hoc dicit. Communis diuisio. secunda ibi: ad quod. ¶ Casus literalis. Quidam religiosi literas obtinente a sede apostolica in quibus indulgetur eisdem vt ecclesias suas in proprios vsus cõuertere possint: decedentibus personis illarum. Queritur vtrum liceat autoritate propria possessionem illarum intrare: vel per diocesanum episcopum in illas sunt inducendi. Ad hoc respondet Papa quod suo episcopo inconsulto. non liceat eis in possessionem earum intrare: quia per huiusmodi indulgentiam episcopali iuri nihil intelligitur derogari: nisi forte in ipsa indulgentia contineatur expresse quod episcopo inconsulto id facere possint. Bernardus. ¶ Nota primo ex tex. ibi ecclesias suas ⁊c. quod religiosi nõ possunt ꝓpria

a ¶ Pro exhortatiõe. Et vid oĩno ad cõmẽdationẽ iustitie pul. tex. in aut. vt oẽs obe. iudici ꝓ. in princ. v. colum. Zacharias.

b ¶ Facit iste text. in cõtrariũ. adde ẽt tex. in. c. q̃uis. el. j. §. quãq̃. ⁊ ibi Gemi. tenentem hãc opi. ⁊ Cel. in apost. q̃ ꝯriã opi. tꝫ quã iste sequit ⁊ sol. ꝯ hoc ⁊ illud in apo. in v. abbates ciuitatis. nume. 9. de preb. lib. vj. ⁊ hanc opi. approbat bal. ⁊ moder. in. c. pastoralis. in gl. in ver. superiores. de offic. delega. ⁊ ibi Feli. col. iiij. v. gl. i ver. supiores. notaui i apo. ad istũ in. c. decernim⁹. nu. 2. in apo. in vers. dignitates. s. de iudi. ⁊ i. c. per tuas. nu. 7. in apo. i vsi. excellentẽ dignitatem. s. de simo. Sebasti. Sapia.

c ¶ Rõne domicilij. Multa de domicilio clerici accumulat Feli. i. c. dilectus. ij. col. j. versi. prima cõclusio cũ pluribus sequẽtibus. s. de rescrip. vbi multũ cõmẽdat in pria. cõclu. Inno. hic. Sebasti. Sapia.

d ¶ Pastoralis. Allegat iste text. ad hoc q̃ vba importantia liberã volũtatẽ nõ operant ſm effectuꝫ suum quo ad tertium sed solũ iter eos de quib⁹ dispositio loquit: et quo ad tertiũ seruatur ius cõe. ita ad hoc alle. imo. in. c. j. de consti. refert ibi Feli. colũ. antepe. ver. sꝫ circa hec ⁊ similia.

a ¶ Ubi nõ. Bar. circa fi. in pe. q. ꝙ in oĩbus casibꝰ in qbꝰ trãsfertᷓ dñiũ ipso iure sine traditione nunquã tñ trãsfertᷓ possessio ꝙ limita vex nisi ex titulo vniuersali accedẽte ꝑsone tũc nõ solũ dñium ſ3 etiã possessiões iure trãsferũt. l. si adoptauero. ff. de ꝑca. est gl. reputata fin. i. c. si q̃ mulier. xix. q. vlt. ⁊ Bar. expsse in auc. si qua mulier. C. de sac. san. eccl. i. pe. colũ. cano. in. c. in ꝑñtia. de proba. ✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Pleno iure. Uide Abb. in. c. cũ inter. col. iiij. de re iudi. ⁊ Cald. in cõsi. vj. in ti. de dona. cũ multis allegatis ꝑ Feli. in. c. auditis. col. iij. v. ité inq̃tũ abbas. s. de ꝑscri. abb. in dispu. incipi. duo clerici. col. xxxiij.

c ¶ Qñ vna ecclia vult alienare ꝑdia sita ĩ alia diocesi qs eꝑs debeat interponere autoritatẽ. ⁊ de ista. q. vide ꝑ bar. i. l. j. C. de ꝯhẽ. emp. de isto articulo vide ẽt ꝑ Jo. de imo. ĩ cle. j. de re. eccl. nõ alie. ĩ. vij. col. v. ex ꝑdictis. ⁊ ꝑ bar. ⁊ sal. i. l. si ꝑdiũ. C. de ꝑdijs mi. vide bar. ⁊ Bal. i. l. iurisperitos. §. cũ oriundus. ff. de excu. tu. Bal. in. l. magis puto. §. illud. ff. de rebus eox. ⁊ facit qd not. in fi. ꝑ do. Ant. in. c. si annũ quartũdecimũ. de iudi. circa mediũ lib. vj. vbi dicit ꝙ hoc casu sufficit ꝯsensus illiꝰ vbi ẽ sita. ⁊ alle. Inno. hic. ſ3 dicit ꝙ aliĳ dicũt ꝙ vtriusq3 eꝑi autoritas est necessaria. ar. ff. de excus. tu. l. iurisperitos. §. cũ oriundus. ⁊ ꝙ hoc casu sufficiat autoritas legati in cuiꝰ ꝓuĩcia sita est res alienãda. vide elegãter ꝑ Spe. ĩ ti. de leg. §. cõsequẽter. in fin. ⁊ vide q̃ plenissime ⁊ diffusissime vltra oẽs in isto passu scripsit. d. Barto. de bel. in suis recollectis. ĩ. c. j. de rebꝰ eccle. nõ alie. vbi Jo. de imo. tãgit ſ3 nõ decidit. ⁊ ibi t3 ipse. d. bar. opi. Inno. hic que est cõmunis ſm eundem hic in addi.

autoritate ecclesias sibi subiectas in ꝓprios vsus cõuertere debẽt ergo in illis ecclesĳs instituere rectorem non autem reditus capere ⁊ in eorũ vtilitatẽ conuertere: ⁊ idẽ in aliĳs prelatis habentibꝰ ecclesias subiectas: vt i. d. c. ad aures. de exces. ꝑla. Itẽ si sunt prioratus manuales seu reuerẽtiales. vt in cle. q2 regulares. de sup. negli. prela. nam hic fuit impetrata indulgentia pa. 2 ¶ † Scdo no. ibi decedentibus personis ⁊c. qd concessio ecclesie in proprietatem non preiudicat rectori nunc existenti sed sortitur effectum suũ demũ post eius mortẽ ⁊ cõcor. c. cõsultationibus. de don. ⁊ cle. si vna. de re. eccle. nõ alie. 3 ¶ † Tertio no. ꝙ ecclesia qñq3 cõceditᷓ in titulum. ⁊ hoc est regulare: vt. s. de cõces. prebẽ. per totum. qñq3 conceditur in proprietatẽ i. tãq̃ quedã proprietas vt hic. nam religiosi non habent ecclesias in titulũ. sed habent eas vt proprietatẽ quãdam. 4 ¶ † Quarto no. ꝙ licet dominium trãsferatur in ecclesiam ex titu. solo. vt. l. fi.[a] C. de sac. san. eccle. ⁊ no. in. c. ij. de consue. possessio tamen non transfertur nisi corporaliter apprehẽdatur: quia possessio habet plurimũ facti: vt no. ĩ d. c. ij. facit in simili. l. cũ heredes. in ꝑnc. ff. de acq. ren. pos. 5 ¶ † Ultimo colligi põt ꝙ dare possessionem ecclesie cõcesse in ꝓprietatẽ spectat ad eꝑm: secus si datur in titulum: vt in. c. ad hoc. ⁊ in. c. vt nostruz. de offi. archidia. 6 ¶ † Sed quero nunqd episcopus possit concedere ecclesias religiosis vt possint conuertere reditus in vsus ꝓprios: dic ꝙ sic dummodo interueniat autoritas capituli et subsit causa: vt q2 religiosi sunt multũ indigẽtes: vt probatur in. d. c. cõsultationibꝰ. ⁊ in. c. pastoralis. de dona. facit tex. in. d. cle. si vna. 7 ¶ † Secũdo queritur quid intelligitur cõcessum quãdo conceditur ecclesia in ꝓprios vsus. dic cõcludẽdo post doc. maxime Inno. ꝙ videtur cõcessum regimen ipsius ecclesie in temporalibus ⁊ spiritualibꝰ. tñ conseruabũt ecclesiam in statu pristino: vnde si ecclesia erat collegiata debet ibi seruare collegium: si solebat institui vnus rector ponent ibi vicariũ: vt quia presentabũt clericũ episcopo: ⁊ ipse illum instituet in vicariũ perpetuum. ⁊ sic regimẽ ecclesie recipiet vicarius ab episcopo maxime si habet populũ. arg. in. c. extirpande. §. qui vero. de preb. ⁊ in. c. ij. de sup. neg. prela. ⁊ in gl. in cle. j. in ver. ad mẽsam. de exces. prela. Ex causa tamẽ cũ autoritate eꝑi põt cõmutari status ecclesie in alium vsum magis deo acceptũ vtputa olim ecclesia habebat populũ ⁊ plurimos canonicos nũc deficit populus poterit statui vt diminuatur numerus canonicox ⁊ reditus conuertantur in vsum piũ. cõsequũtur ergo religiosi ex hac donatiõe vt reditus supfluos possint cõuertere in ꝓpriũ vsuz: ⁊ qñq3 reditus oẽs dimittere vicario: certam portionez sibi reseruãtes: de quo in. c. de monachis. ⁊. c. auaritie. de prebẽ. ⁊ cle. j. de iurepa. sed vbi ecclesia est cõnexa mẽse eorũ. ⁊ pleno iure est subiecta tũc nõ tenentᷓ ponere vicariũ ibi perpetuũ: ſ3 sufficit ponere rectorẽ tꝑalẽ quẽ possint ad libitũ reuocare. de quo vide gl. in cle. j. de exces. prela. 8 ¶ † Ex quibus ⁊ ex tex. no. ꝙ per hanc cõcessionẽ factã in ꝓprios vsus nõ eximitᷓ ecclesia a iurisdictiõe eꝑi: vt probatur hic in fi. 9 ¶ † Sed quero qd si concedatᷓ ecclesia religiosis pleno iure[b] qd intelligitᷓ cõcessum. Sol. dicit Inn. ꝙ est cõcessum regimẽ in spiritualibus ⁊ tẽporalibus vnde habebunt ibi ipsi iura quasi eꝑalia: vt no. ĩ. eo. c. quoniã. sed nõ pñt cõuertere fructus in vsus proprios: sicut eꝑs qui habet ecclesiã subiectã pleno iure. tñ nõ capit fructꝰ ꝓ vtilitate ꝓpria. sed si donator recepisset fructus ꝓ vtilitate ꝓpria ⁊ postea cõcessit pleno iure videtᷓ etiã cõcessisse quo ad fructꝰ vt sic fiat largissima interpretatio quo ad donatorẽ. ar. in. c. pastoralis. de dona. 10 ¶ † Ultimo quero de qõne quotidiana ⁊ no. pone ꝙ ecclia[c] donata sit ĩ vna diocesi: donator vero est in alia imminet alienatio ꝑdij ecclesie donate quis eꝑs interponet autoritatẽ in hac alienatiõe. Inno. dicit ꝙ eꝑs ecclesie donate: q2 ecclesia est sibi subiecta vt hic: secus dic[d] vbi ecclesia habet prediũ in alia diocesi: q2 tunc in alienatiõe illius interuenit autoritas eꝑi vbi ecclesia sita est nõ vbi prediũ est sitũ. ar. xij. q. ij. sine exceptione cum similibus. ⁊ hec est prima opinio in materia. aliã opinionẽ sentit gl. xvij. q. iiij. in vẽditionibꝰ. vt interueniat autoritas eꝑi vbi ꝑdiũ est sitũ arg. i. l. si prediũ. C. de predi. mi. vbi si alienatᷓ ꝑdiũ pupilli existẽs in alia iurisdictione interuenit autoritas illius ꝑsidis vbi prediũ est sitũ. de hoc etiã per glo. x. q. ij. casellas. in ver. duos. Tertia opi. põt elici in simili ex dictis Cy. post Jo. de are. in. d. l. si ꝑdiũ. vt sufficiat autoritas cuiusq3 eꝑi per. d. l. si ꝑdiũ. cõiũcta. l. magis puto. §. illud. ff. de rebꝰ eo. ¶ Quarta opinio est vt ad cautelã interueniat autoritas vtriusq3 ar. in. l. iurisperitos. §. cũ oriũdus. ff. de excu. tu. Jo. ponit aliã opinionẽ vt de necessitate interueniat cõsensus vtriusq3: q2 interest eꝑi loci vbi ecclesia sita est ne ecclesia depauperetᷓ: ⁊ sic diminuantᷓ iura eꝑalia. Itẽ interest eꝑi vbi predium est sitũ cum habeat predium subiectum ⁊ rõne ipsius possit corã eo cõueniri. d. Ant. t3 opinionẽ ꝙ sufficit autoritas eꝑi vbi ecclesia sita est: quicqd dicatur in alienatiõe rei minorũ. ⁊ est opi. Inno. credo opinionẽ Inn. ꝓcedere quo ad vtrũq3 dubium: vt in alienatiõe rei ecclesie donate interueniat autoritas eꝑi ipsiꝰ ecclesie ꝑ tex. optimũ in c. ij. de reli. domi. ⁊ per tex. hic in fi. Si vero prediũ est sitũ vbi est in ecclesia tũc sufficit ꝙ interueniat autoritas eꝑi vbi ecclia est sita: q2 ad eꝑm spectat cura ecclesie vna cum dote sua[e]. q. j. nouerint. ⁊. xvj. q. v. c. j. in fi. vbi bo. tex. cautum est tamen habere autoritatem vtriusq3 glo. nihil habent quia non tetigerunt materiam. Abbas.

d ¶ Secus dic. vide Bar. in. d. l. si predium. ⁊ ibi ad euz notaui. vide que dixi in. c. j. de rebũs eccle. non alie. Andre. Barba.

e ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Dote sua. Uide ad hec And. siculum in. c. primo. s. de reb. eccle. nõ alie. vbi post Inno. ponit premissam questionẽ.

1 ☞ Ciuitas potest subĳci interdicto propter delictum particulariuz personarum: quia de facili corrigi non possunt.
2 Dictio propter eos: ⁊ pro eis: differunt.

Detistis. Quãdiu templarĳ vel hospitalarĳ non seruant interdictum pro eis in loco ꝓlatũ: aliĳ ꝯseruare non tenẽtur. hoc dicit. Uel sic ⁊ pinguius. Si is ꝓpter cuius delictum positum interdictũ illud nõ seruat aliĳ nihilominus seruare tenentur secus si ille non seruat in cuius fauorẽ latũ fuit. h. d. ⁊ scda pars ibi: ad quod. ¶ Casus literalis. Aliquando cõtingebat ꝙ ciuitas tripolitana ꝓpter hospitalarios generali supponitur interdicto. isti quorum fauore fuerat ꝓmulgatũ interdictũ illud non seruabãt: quesiuit episcopus tripolitañ. vtrum ipse cum capitulo suo illud debeat obseruare. Rñdet papa quod excessus illorũ illis nõ prebet licentiã delinquẽdi: sed si predicti fines priuilegiox suorum excesserint violando interdictũ qd pro eis fuerat promulgatũ eꝑs ⁊ capitulũ predicti in penã presumptionis illorũ q̃diu ipsi nõ seruauerint interdictum de licentia dñi pape celebrent ne videantᷓ de aliorũ luctu ridere. Ber. 1 ¶ † No. j. ex tex. ꝙ propter delictum particularium personarum potest tota ciuitas subĳci interdicto. ad idem. c. non est. de spõ. ⁊ hoc solet fieri qñ ꝑsone particulares de facili nõ possunt corrigi: nam tũc subĳcit tota ciuitas interdicto: vt inducantᷓ ille persone ad emẽdã. ¶ Scdo no. ꝙ delictum vnius non prebet alteri licẽtiam delinquẽdi. nam nõ minus ardebũt qui cũ multis ardebũt. ij. q. j. multi. Sed opp. nã videtᷓ ista litera sibi cõtraria. nã primo ponit ꝙ excessus templariorum nõ prebet aliĳs licentiã exercendi: ⁊ tñ in fine dat licentiam aliĳs celebrandi si illi violauerint interdictũ. Sol. Uin. ⁊ cõiter doc. intelligũt literã vt ponat duos casus. Primus qñ interdictũ fuit latũ ꝓpter delictum templariorũ: tũc enim licet ipsi non obseruent aliĳ tamẽ tenentᷓ obseruare: ⁊ ita loquitur prima pars. c. Aut interdictũ fuit latũ in fauorẽ ipsorum: ⁊ habet locum scda pars. 2 ¶ † Et sic ex predictis ⁊ ex tex. colligitur differẽtia inter ꝓpter ⁊ pro: nã ꝓpter eos fertᷓ interdictũ qñ propter eorum delictũ. pro eis vero dicitur ferri qñ in eorum fauorez. Sed queritur qñ ipsi dicãtur violare interdictũ nunquid sufficiat vna persona. Doc. ꝙ non: sed requiritur qd maiores violẽt seu maior pars eorum. arg. in. c. fi. de procu. ⁊ oportet ꝙ habeant animum perseuerandi ⁊ hoc potest percipi ex actibus eorum. Abbas.

1 ☞ Monasterium potest habere clericos seculares ibi beneficiatos: qui tamen facient vnum corpus cum monachis.
2 Priuilegium cõcessum persone respectu certi loci non sequitur personam extra illum locum.
3 Ecclesia si concedatur pleno iure vel vtroq3 iure idem importat.
4 Solutio census an faciat presumi subiectionem.

Quoniam. Priuilegium cõcessum monasterio vt eius monachi excõicari nõ possint intelligitur monachis existẽtibꝰ in monasterio vel in ecclesĳs sibi subiectis vtroq3 iure. hoc dicit. ⁊ est casus quotidianus. ¶ Casus literalis. Episcopus nephesinꝰ petebat ius episcopale in ecclesia sancti Blasĳ de flangrano pertinente ad quoddam monasterium in diocesi dicti episcopi constitutum. Ex parte aduersarĳ allegabatur

batur quoddã.c.qđ cõtinet̃ in priuilegio monasterio ꝯcesso vꝫ vt nullus eps̃ ecclesias vtroqꝫ iure illi subiectas interdicto supponere: vel monachũ seu clericũ eiusdẽ monasterij synodare vel excõicare presumat: sed ꝓcurator monasterij fuit cõfessus in iure ꝙ eps̃ nephesinꝰ ius ep̃ale percepit in ecclesia predicta dubitabat̃ vtrũ capitulũ predicti priuilegij obstaret quominus eps̃ ius ep̃ale possit exercere in dictã ecclesiam vel capellanum ipsius. R̃ñdet papa cũ per confessionẽ procuratoris monasterij constet ꝙ eps̃ percipit ius ep̃ale in ecclesia predicta: idẽ eps̃ nõ obstãte capitulo ipsiꝰ priuilegij potest dictã ecclesiã interdicere ⁊ excõicare clericũ seu monachum ad regimẽ ipsiꝰ ecclesie deputatũ cũ altetutrũ de iure fuerit faciendum qꝛ illud.c. intelligit̃ de monachis vel clericis in ipso monasterio permanẽtibꝰ vel in destinatis ad ecclesias vtroqꝫ iure sibi subiectas. Ber. ¶ No.j. ex tex. ꝙ ecclesia[a] non dꝛ subiecta alicui p̃lato inferiori pleno iure vbi eps̃ nõ percipit ius episcopale. Illa ergo ecclesia est alicui pleno iure subiecta vbi eps̃ nõ percipit ius ep̃ale: vt optime ꝓbat hic ista litera. Et ex hoc nota modũ ꝓbandi qñ ecclesia non est alicui subiecta pleno iure. ¶ †Not. scđo ibi de monachis seu clericis ꝙ in monasterio clericus secularis põt esse bñficiatus: non tamẽ facit vnũ corpus cum monachis: vnde nõ habebit ibi vocem in capitulo nec stallum in choro ĩter monachos sed officiabit in monasteriũ ⁊ erit contẽtus reditibꝰ beneficij. ⁊ sic intellige.c.fi. de regu. qđ videtur in oppositũ vt ibi no. ¶ †Tertio no. ꝙ priuilegiũ cõcessum persone respectu certi loci nõ sequit̃ personã extra illũ locũ. vnde si moratur in alio loco nõ gaudet priuilegio. ad idẽ.c.j.§.eos.eo.ti. lib.vi. ¶ †In glo.j. in fi. no. glo. ꝙ paria sunt cõcedere ecclesiam pleno iure ⁊ cõcedere vtroqꝫ iure quibus casibus ecclesia videtur cõcessa in spiritualibus ⁊ tẽporalibꝰ. ⁊ dic in spiritualibus.i. vt habeat potestatẽ donatariꝰ instituẽdi ⁊ destituẽdi ⁊ alia iurisdictionalia exercẽdi. dꝛ in tẽporalibus nõ ꝙ reditus cõuertat in vsus suos vt dixi in.c. pastoralis.s̃.e. sed vt possit exigere rationem de temporalibus sicut patronus ecclesiasticus: vt in.c. cum ⁊ plantare.s̃.eo. ⁊ hoc voluit Inno. in.c. cũ ad sedẽ. de resti. spol. vel intellige s̃m Inn. hic ꝙ pleno iure[b] videt̃ cõcessa ecclesia qñ cõceditur quo ad legẽ iurisdictiõis ⁊ quo ad legẽ diocesanã. de quibꝰ no. in.c. dilectus. de offi. ord. ⁊.c.j. de sta. re. ⁊ q̃libet expositio est bõa. vel clarius dic ꝙ dicit̃ concessa pleno iure ecclesia vt habeat ibi iura ep̃alia q̃ sunt tm̃ iurisdictionis. ¶ †Sed q̃rit̃ qd si ecclesia exempta soluit aliquid ep̃o: dicũt quidã ꝙ si illud est ius ep̃ale tũc presumit̃ subiecta: secus si esset qd extraneũ a iure ep̃ali. Host. tenet ꝙ semp presumi[c] debet pro ep̃o rõne iuris ep̃alis. secꝰ ergo vr̃ in alio. Et hic sentit si vna ecclesia soluit alteri ecclesie aliqd annuatim ꝙ ꝓpter hoc nõ presumit̃[d] illi subiecta. Aliud tamẽ sentit Bal. in.l. solẽt. de offi. procon. in fi. Sed vide not. in.c. omnis anima. ⁊ in.c. peruenit. de censi. ¶ In glo.ij. in fi. Uel s̃m Host. dic synodale.i. aliquid nomine cathedratici in synodo exigere. Abbas.

1 ☞ Decime si remittant̃ indefinite censentur remisse ⁊ preterite ⁊ future.
2 Gesta per antecessorẽ legitime facta: extẽdunt̃ ad successorẽ.
3 Priuilegiũ inquantũ concernit tantum preiudicium concedentis est largissime interpretãdum: sed quatenus cõcernit in preiudicium tertij: stricte interpretatur. 4.
5 Indefinita an equipoleat vniuersali.
Publicatio bonorum non extenditur ad bona post delictũ acquisita.
Rescriptum ad lites vel ad beneficia nõ extendit̃ ad futura.
Obligatio omnium bonorum indefinite facta cõcernit etiã bona futura.

Quia circa. †Episcopus remittẽs alicui ecclesie decimas ep̃ales indistincte: remisisse videtur nõ solũ p̃teritas sed ⁊ futuras. h.d. ⁊ est casus not. Cõis diuisio. scđa ibi: sup quo. ¶ Casus literalis. Archieps̃ londoueñ. cõcessit monachis omniũ sanctorũ priuilegiũ super decimis ep̃alibus retinendis: sic forte dicendo remittimus monasterio omnium sanctorum decimas possessionum ipsiꝰ monasterij pertinentes ad archiep̃atũ. Quesiuit archieps̃ londoñ. successor concedentis priuilegiũ a papa vtrũ monachi predicti priuilegium illud extendere valeant ad possessiones acquisitas tempore priuilegij ⁊ postmodũ acquirẽdas. Respõdet papa ꝙ si remissio decimarũ illarum facta fuit s̃m canones hoc est de cõsensu capituli predecessor illius indefinite remittẽdo decimas ep̃ales monasterio: cũ nihil exceperit ⁊ potuerit excepisse: intellexisse videtur nõ solũ de decimis possessionum illius temporis sed etiã futuri: qꝛ in beneficijs plenissima debet interpretatio adhiberi: ⁊ vna ⁊ eadẽ res nõ debet diuerso iure cẽseri. Ber. ¶ †No. p̃mo ex tex. ep̃m posse ecclesie inferiori decimas ep̃ales sibi debitas remittere. ⁊ sic ꝯcessio est canonice facta puta ex causa ⁊ interueniẽte ꝯsensu capituli extẽdit̃ etiam ad successorem vt hic. ¶ No. scđo quod dispositio indefinita eqpollet vniuersali. de quo plene i.c. vt circa. de elec. lib.vi. ¶ †Not. tertio ⁊ tene mẽti quod priuilegiũ[e] cõcessum etiã contra iurisdictionẽ debet cõtra cõcedẽtẽ largissime interp̃retari. cõcordat.c. cũ dilectus. de cõsue. qđ ergo dicit̃ qđ priuilegiũ cõcessum cõtra ius est stricte interpretandũ: quia omnis recessus a iure cõmuni est odiosus vt in.c.j. ⁊.ij. de fi. presby. li.vj. debet intelligi ⁊ restringi nisi priuilegiũ tm̃ preiudicet cõcedẽti[f] quia tũc censetur beneficium principis ꝙ debet largissime interpretari.c. olim. de ver. sig. ⁊ in.l.fi.ff. de cõsti. prin. ¶ †In glo. fi. ibi ideo cõtra dantem fit interpretatio ⁊c. pondera hoc dictũ gl. quia videt̃ specialitatẽ ponere in tex. vt fiat ita largissima interp̃tatio qñ p̃iudicat cõcedenti tantũ. Itẽ ⁊ clarius voluĩt Hosti. Abbas et Io. an. dicẽtes ꝙ ideo hic fit largissima interp̃tatio: qꝛ p̃iudicabat tantum concedẽti: quo casu dꝫ largissime interp̃tari vt hic in tex. secꝰ si hoc priuilegiũ esset cõcessum a papa: qꝛ tũc cũ preiudicaret iuri ordinarij esset strictissime interpretãdum vt no. in.c. cũ dilecti. de dona. ⁊ ita intellige glo. in.c. cũ appella.s̃.eo. ⁊ ibi dixi. ¶ †Cõclude cũ glo. ꝙ vbi dispositio indefinita cõcernit rem aut est multum preiudicabilis: ⁊ nõ extenditur ad futurum vt in.l. si ita.ff. de auro ⁊ argen. lega. vbi si lego argentũ meum. tantũ venit argentũ qđ erat meũ tempore testamẽti. Ad idẽ.c. felicis. de pen. lib.vj. ad idẽ.l. si mandauero.§. is cuiꝰ.ff. mãda. vbi publicatis bonis[g] alicuius censentur publicata bona presentia nõ futura. Ad idem c.fi. de rescrip. vbi rescriptũ nõ extenditur ad futuras lites. ad idem.c. literas. eo. ti. in cle. vbi litere beneficiales non extẽduntur ad beneficia futura. vbi vero tractat̃ de modico p̃iudicio: ⁊ tunc extenduntur ad futuras.l.fi.C. que res pig. ob. pos. vbi si obligo bona mea videor obligare nedũ presentia sed etiam futura: quia tractatur de modico p̃iudicio. A primo membro videtur excipiẽdum quando dispositio indefinita est in priuilegio ⁊ preiudicat concedẽti tantum vt licet graue preiudicium nihilominus extẽdatur ad futura: quia in beneficijs debet fieri largissima interp̃tatio vt hic: qđ no. Et de hac materia vide per Bar. in.d.l. si ita. ⁊ in.l. talis scriptura. de leg.j. ⁊ in reg. qui sentit onus. de reg. iur. lib.vj. ⁊ p Io. an. in mercuria. Abbas.

1 ☞ Patriarcha facit crucem ante se deferri in omni loco: preter q̃ in loco vbi sit summus pontifex: vel eius legatus.
2 Ille cẽset̃ maiori in dignitate qui est in honorabiliori loco.
3 Patriarcha est ordinarius omniũ archiepiscoporum qui sunt in sua diocesi: non tamen habet iurisdictionẽ in subditos ipsorum. 5.
Archieps̃ est ordinarius ep̃orum qui sunt in eius diocesi.
4 Legatus sedis apostolice an possit vti vestibus ⁊ insignijs pape ⁊ vbi.
5 Ab archiepiscopo appellat̃ ad patriarcham: quãdo archiepiscopus est subditus patriarche. 8.
Patriarcha habet plures prouincias sub se.
6 Patriarcha precedit omnes cardinales ⁊ vadit immediate post papam.
7 An appelletur ab episcopis ad patriarcham omisso medio.
9 Episcopus vel alius prelatus an possit vti insignijs dignitatis sue extra locum sibi subiectum.
10 Peccata venialia dimittunt̃ per simplicem benedictionem prelatorum.

Antiqua. Ponit conciliũ ordinem quatuor patriarchaliũ sediũ vsqꝫ ibi: seruata vbi ponit tria priuilegia ipsarũ. Primum quia dãt pallium. Secũdum ibi: dominice. quia ante se faciũt crucem deferri[h] preter q̃ in casibus hic exceptis. Tertium ibi: in omnibꝰ, qꝛ ad ipsos appellat̃: ⁊ hoc protestatur ibi: saluis. ¶ Casus literalis. Conciliũ generale renouat priuilegia quatuor patriarchalium sediũ statuẽdo vt post romanam ecclesiã que in talibus obtinet principatum Cõstãtinopolitana primũ locũ obtineat. Alexãdrina scđm. Anthiochena tertiũ. Hierosolimitana q̃rtũ seruata cuilibet ꝓpria dignitate: ita quod postq̃ prelati ecclesiarum a romano põtifice palliũ acceperint prestito sibi fidelitatis ⁊ obediẽtie iuramẽto: ⁊ ipsi postmodum licẽter palliũ suis suffraganeis largiantur recipientes pro se obediẽtiam canonicam: ⁊ pro romana ecclesia spõsionem obedientie ab eisdem. ¶ †Secũdo dicit quod ante se faciant crucem vbicũqꝫ deferre nisi in vrbe romana ⁊ vbicũqꝫ summus põtifex

---

Sebasti. Sapia.
a ¶ Qđ ecclesia. vide Car. in cõsi. xlviij. ĩci. reuerẽde p̃r. Ant. de bu. in cõsi. xix. ĩci. qꝛ hic. ⁊.d. Ab. in disputatione inci. duo clerici. i. xxxiij. co. vbi ponit qd ipor tet hr̃e ecclesiam pleno iure subiectam.
b ¶ Pleno iure. Adde qđ voluit ant. đ bu. ꝯsil. xix.
c ¶ Presumi. adde vt p fed. cõs. cxxx.
d ¶ Nõ presumit̃. vide que dixi.s̃.đ causa po. ⁊ ꝓprie. in.c. cum ecclesia. And. Barba.
Sebasti. Sapia.
e ¶ Qđ priuilegiũ. Uide latissime p Feli.i.c. cãm que, col.x. versic. tertia declaratio.s̃.đ rescrip.
f ¶ Concedenti. Adde Alex. cõsi. cxc. Ludo. roma. consi. lxxxix.
g ¶ Facit ad hoc ꝙ no. idẽ Abb. in.c. in p̃sentia.s̃. de p ba. ⁊ do. Anto. in c. cum dilectus. de suc. ab intesta. vbi ponit offerentem bona sua vtrũ videatur offerre bona futura. facit ẽt qđ no. in.l.fi.C. q̃ res pig. ob. pos. ⁊ ꝙ no. Ugu.i.c. vt lex cõtinentie. xxvij.q.j. Ad illđ an publicatis bonis veniant legata post maleficiũ et an veniãt legata conditionalia vide late vnũ verbũ per bar. in.l. nam ad ea. quam legit cum.l. ꝙ traditũ, ff. de cõdi. ⁊ de. et ibi latissime in additioni. vide do. Fran. de curte in cõsil. lix.i.ix. col. ⁊ p̃cedẽti. ⁊ in prin. filius cõsi. Aene. de falco.
Zacharias.
h ¶ Ante se crucẽ deferri. Adde qd de electo nõdum cõfirmato nõ cõsecrato sꝫ qui nec palliũ recepit. vide ꝙ not. in apo. ad istũ. in.c.j. nume. 8. in apost. in ver. aduerte.s̃. de transla. epi.

presens fuerit:aut eius legatus vtẽs insignibus apostolice dignitatis.Ultimo dicit qđ in omnibꝰ ꝓuincijs eoꝝ iurisdictiõi subiectis ad eos cũ necesse fuerit appellet̃ saluis appellationibus ad sedem apostolicam interpositis quibꝰ est ab
2 omnibus deferendũ.Ber.¶ † No.primo ex text.ꝙ maioritas seu prioritas loci denotat maioritatẽ ⁊ prioritatẽ dignitatis.cõcor.c.j.⁊.c.statuimꝰ.de maio.⁊ obe.⁊.xvij.di.§.hic.⁊.c.vlti.¶ Secũdo no.qđ patriarche possunt appellari antistes.⁊ est nomẽ hic multum cõe episcopis ⁊ superioribus. Nam dicitur antistes quasi ante stans.¶ Tertio no.qđ patriarche vtunt̃ pallio.Et est pallum quoddam ornamentũ habens multas cruces quod ponitur super humeros ꝑlati dum celebrat de quo dic vt.s̃.de aut.⁊ vsu pal.per totum. ¶ Quarto no.qđ archiepiscopi possunt dici suffraganei patriarcharũ:sicut episcopi archiepiscoporũ:vt i.c.pastoralis.
3 de offi.ordi.¶ † Et no.qđ patriarche sunt ordinarij archiepiscoporum sicut archiepiscopi episcopoꝝ.Unde scias qđ sicut certe dioceses sunt deputate archiepiscopo in ꝓuincia ⁊ super omnes episcopos illarum diocesum habet archiepiscopus iurisdictionẽ ordinariã:vt in.d.c.pastoralis.ita certe prouincie deputate sunt cuilibet patriarche in quibus habent ius patriarchale.⁊ habent iurisdictionẽ ordinariã super archiepiscopos.⁊ sicut archiepiscopꝰ regulariter nõ habet iurisdictionem in subditos suffraganeorum suorũ:vt in c.pastoralis prealle.ita nec patriarcha in subditos archiepi
4 scoporũ subditorum sibi.¶ † Item no.quod legatus apostolice sedis qñq3 vtitur insignijs pa.Et dicit Hosti.qđ eis vtitur qñ ꝓficiscitur vltra mare.Et sunt insignia hec vestis
5 rubea:palafredus albꝰ:frenũ ⁊ calcaria deaurata.¶ † Ulterius collige quod de archiepiscopis appellatur ad patriarchas non tñ intelligas de quolibet archiepiscopo:sed ab archiepiscopis existentibus in prouincijs deputatis ipsi patriarche.Nam quilibet patriarcha habet plures ꝓuincias sub se:vt voluit tex.ibi:in omnibus autem prouincijs eorũ iurisdictioni subditis.¶ In gl.in verb.alexãdrina.in fi.no.
6 glo.⁊ vide similẽ gl.xxij.dist.in.c.renouãtes.¶ † Sed quero qꝛ dicit̃ in tex.qđ debet cõstantinopolitana habere primam sedem.quomodo hoc intelligitur.Sol.ṡm doc.Dic qđ ĩter ipsos patriarchas cum incedũt vel sedent in aliquo loco debẽt incedere vel sedere iuxta ordinẽ hic deputatũ.Secundo potest intelligi quãdo sunt in concilio coram papa vel cõsi
a storio publico:vt post papã[a] sedeat patriarcha cõstantinopolitanus.⁊ sic de alijs ⁊ sic isti patriarche precedunt cardinales ⁊ loquitur de quatuor principalibus de quibꝰ loquit̃ iste tex.nõ de alijs.Dicit tñ Hosti.defendendo dignitatem suã:qđ cardinalis Hosti.precedit omnes ⁊ sequitur papam immediate.⁊ hoc habuit ex priuilegio ecclesie Host.qꝛ coronat papam ⁊ vngit imperatorem.¶ In glo.in verbo fidelitatis.no.gl.vult Host.⁊ facit duas regulas.vna qđ omnes immediate pape subiecti prestãt ei iuramentum obediẽtie ⁊ fidelitatis.Scđa regula quod subiecti pape immediate qui subsunt alijs prelatis inferioribus prestant illis iuramentũ obedientie ⁊ non pape.Ab hac enim vltima excepit ꝑlatos recipiẽtes confirmationem ⁊ consecrationem a papa.nã ratione confirmationis vel cõsecrationis iurãt ei obediẽtiam ⁊ fidelitatẽ.A prima regula excipit cardinales nõ ep̃os.qui licet immediate subsint pape:nõ tamen prestãt iuramẽtum pape de obediẽdo.⁊ ratio ṡm eu3 quia in spirituali subsunt pape.nam faciunt vnum corpus cũ papa vnde vident̃ exigere iuramentum obediẽtie a seipso:tenentur tñ sibi obedire.
7 Sed ep̃i cardinales iurant pape ⁊ hoc rõne ep̃atus.¶ † In glo.fi.ibi:priuilegiũ apostolice sedis ⁊c.hic videt̃ gl.velle ꝙ
b ad patriarchas[b] de quibus hic nõ posset appellari in ꝓuincijs sibi subiectis omisso medio ⁊ ideo de episcopo nõ possit nec poterit appellari ad patriarcham sed primo ad archiepiscopum.sed Inn.⁊ Host.⁊ multi alij doctores tenẽt cõtrarium.Et idem Spec.in tit.de appel.§.nũc tractemꝰ.ver.sed nunquid.do.Ant.hic dicit cõmunem opi.esse in oppositũ sc3 cũ glo.vt nõ possit appellari s3 nõ video vñ eliciat̃ ista cõmunis opi.verũ est qđ Jo.an.hic tenet ꝓ hoc allegat tex.in fi.dum reseruat ius pape.Sed cõputatis doctoribꝰ tenentibus cõtrariam opi.illa esset magis cõis ⁊ tenet gl.xij.distin. renouãtes.⁊ multum facit iste tex.iudicio meo aliter inducẽdo.nam hic datur eis in priuilegiũ.sed si nõ posset appellari
8 omissis medijs nullũ esset priuilegiũ.¶ † Quia de iure cõi appellat̃ ab archiep̃is ad patriarchas.vj.q.iij.c.si inter episcopos.vt ergo priuilegiũ aliqđ afferat ĩtelligamꝰ ꝙ possit appellari omissis medijs.Alia tñ opi.est egor ⁊ minꝰ preiudicat iurisdictiõi prelatoꝝ.Et inquãtũ gl.hic dicit ꝙ imperator habet cõsimile priuilegiũ cum papa:dic ꝙ imperator

Zacharias.
a ¶ Ut post papã. Adde istum in.c. duo de offi.ordi. ⁊ in.c.j.⁊ ibi notaui in apost.meis post alios in apostil.j.vbi deci.⁊ remissiue tractaui hãc questio.s̃.de trans.epis.⁊ Feli. plenissime in rub. de ma.⁊ obe.circa princ.vbi quid in alijs inferioribus ⁊ quo ordine sedebunt.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Ad patriarchas. An possit appellari de ep̃o ad patriarcham omissio medio vide.d.Prepositũ in.cap.dilecti filij prior.s̃.de appel. vbi refert quãdã opi.Archi.vt ibi per eum.

nõ vult vti hoc priuilegio:vt in.l.imperatores.ff.de appel.
9 ⁊ meliꝰ forte esset ꝓuisum ecclesie si papa ita faceret.¶ † Ultimo.oppo.cõtra tex.⁊ in hoc ꝙ dicit ꝙ ex ꝑuilegio cõcedit̃ patriarchis vt possint ante se facere deferri cruces vbicunq3 nisi in presentia pape ⁊c.⁊ vr̃ ꝙ eis hoc cõpetat ex ꝑuilegio. nã quilibet habens dignitatem potest vti insignijs illius dignitatis etiã extra territoriũ suum sicut ⁊ exercere põt ea q̃ sunt iurisdictiõis voluntarie vt in.l.j.⁊.ij.de offi.procõ.Ad idem qđ no.gl.in cle.archiep̃o.eo.ti.q̃ dicit archiepiscopum seu ep̃m posse celebrare in pontificalibus extra suam diocesim.Sol.dicẽdum ꝙ quedã sunt insignia dignitatis denotantia superioritatẽ seu potestatẽ in loco ⁊ istis insignijs nõ põt quis vti extra territorium suũ.⁊ in hoc casu potest intelligi hoc.c.vt patet in.c.j.s̃.vt lit.pen.vbi archiep̃s nõ põt vti illis insignijs extra suã prouinciã:quia hoc videt̃ tendere in preiudicium aliorũ prelatorũ:ne in eodẽ loco videant̃ plu
10 res prelati.facit.c.quoniã.s̃.de offi.ordi.¶ † Ex quo infert̃ ꝙ patriarcha archiep̃s seu ep̃s nõ põt solẽniter benedicere populum extra suã diocesim vel prouinciã quia per talẽ benedictionem dimittunt̃ peccata venialia:vt no.glo.in proemio sexti.⁊ de conse.dist.iij.aqua.que dimitti non põt nisi ꝑ superiorem.j̃.de peni.⁊ remis.qđ aũt.ergo ⁊c.Quedam vero sunt insignia denotantia dignitatẽ in persona insignita vel perfectionem:⁊ istis potest quis vti extra prouinciam suam ⁊ iurisdictionẽ suã vt portare annulum vel celebrare in pontificalibus ⁊ similia.⁊ idem forte posset dici de cauda quam portari faciunt hodie sibi episcopi:cum nõ denotat superioritatem in loco:sed forte quandam grauitatem:licet iure nõ reperiam ꝙ prelati faciant sibi portare caudam.hoc tamen fuit vsitatum vt grauitate itineris denotent compositionẽ mẽtis.xlj.di.c.fi.⁊ vide ad predicta ꝙ no.Jo.an.post Host. in.c.tuarum.de auto.⁊ vsu pal. Abbas.

1 ☞ Priuilegiati vt tempore interdicti possint in ecclesia sepeliri:non vtũtur tali priuilegio si sunt excõmunicati vel nominatim interdicti.
2 Pluralitas resoluitur in singularitatem.s.
3 Fratres conuersi siue oblati alicui monasterio:an gaudeãt priuilegio immunitatis persone:vel fori.
Matrimonium de facto cõtractum per aliquẽ religiosum an teneat.
4 Priuilegiũ nunq̃ tollit̃ si casus super quo est cõcessum nõ euenit.secus si euenit.quia tunc tollitur per tp̃s de quo hic.

Ut priuilegia.

Priuilegiũ religiosis concessum vt possint sepelire cõfratres suos tp̃e interdicti intelligitur de illis cõfratribus qui l3 maneãt in seculo obtulerũt se tñ ordini mutato habitu seculari vel de illis q̃ bona sua eis dederũt vsufructu retẽto.hoc primo.Priuilegiũ religiosis cõcessum ꝙ eis veniẽtibus ad locũ interdictũ semel in anno aperiant̃ ecclesie vt celebrent̃ in eis diuina:intelligit̃ qđ vna sola ecclesia tantũ aperiat̃ in loco.h.d.⁊ scđa ibi illud.¶ Casus literalis.Romana ecclesia quibusdam regularibus cõcessit quedam priuilegia.sed qꝛ ipsi fines priuilegiorum excedebant ea minus bene intelligẽtes:propterea in concilio generali declarat qualiter sint intelligẽda ne illa pertrahãt ad abusu3:qꝛ priuilegiũ meret̃ amittere qui permissa sibi abutitur potestate.Cuius priuilegij formã eiusq3 declarationẽ in tex.istius.c.videre poteris.Ber.¶ Not.j.in hoc capitulo qđ receptus in confratrem in aliqua religione vel ibidẽ oblatus:licet mutauerit habitũ ex quo tamen manet in seculo non perdit potestatem sibi eligẽdi sepulturam ⁊ si decedit non electa sepultura debet sepeliri apud ecclesiã in qua fuerũt sepulti parentes:puta in sepultura maiori vel ecclesia parochiali.⁊ idẽ videtur de quibuscũq3 oblatis aliquibus religionibus:dũmodo nõ sint plene oblati:vt puta obtulerunt de presenti se ⁊ sua ⁊ intrauerunt religionem vt conuersi ⁊ oblati.Istis enim nõ puto licitum vt possint eligere sibi sepulturam:vt in.c.fi.de sepul.lib.vj.nam sunt quasi serui monasterij:vt no.glo.in.c.vt lex continẽtie.xxvij.q.j.
1 quã glo.⁊ vide ⁊ no.perpetuo.¶ † No.ij.qđ priuilegiũ concessum aliquibus vt tẽpore interdicti possint sepeliri in ecclesia non debet intelligi nec habet locũ si tales sunt excõmunicati vel nominatim interdicti:sed potest intelligi quãdo locus est interdictus:vel quãdo ꝑsone sed non nominatim. Tertio no.qđ potest qs dici oblatus seu cõfrater:licet manet in seculo ex quo assumit aliquem habitum religiosum ⁊ recipitur in cõfratrem vel oblatum:seu si dedit omnia bona sua vsufructu retẽto.Et facit iste tex.in arg.ad.q.nũquid valeat donatio omniũ bonorum presentiũ ⁊ futurorum facta ecclesie.de qua.q.per Bar.i.l.fi.C.de pac.dico in.c.fi.de suc. abintest.

abintest. ¶ † Ultimo no. qd pluralitas resoluitur in singularitatẽ[a] propter pluralitatem subiectorum etiã in priuilegijs si ex hac positiõe nimis non receditur a iure cõi. Ad hoc solet multũ allegari iste text. hodie vero ista secunda pars. c. est correcta per. c. fi. in fi. et ibi. no. in glo. de sen. excõ. lib. vj. nã hodie positio interdicto generali in loco põt celebrari in qualibet ecclesia priuatis tñ exclusis excõmunicatis et interdictis. et per hoc fuerunt sublata omnia priuilegia quibuscunqz etiã religiosis concessa: sed posset habere locũ ista pars. ij. c. quãdo fuisset concessum hoc priuilegiũ postq̃ emanauit illa decre. videlicet. c. fi. de senten. excõ. lib. vj. ¶ In gl. mutato habitu in fi. no. ex hac gl. quod isti qui nõ sunt plene oblati non tenentur ex toto recipere habitũ illi⁹ religionis cui se dedicauerũt. sed satis est deferre habitum honestũ distinctũ ab habitu laicorũ. ¶ † Scdo ex ea. gl. no. quod isti nõ plene oblati qui nõ dedicauerũt se et sua de pñti vt qz stãt in seculo: vel habẽt vsumfructũ bonorũ nõ possunt dici stricto modo persone ecclesiastice sz largo mõ. et ideo fm doc. et bene tales nõ gaudẽt tali priuilegio[b] immunitatis personę. et ideo percutientes eos nõ incidũt[c] in excõicationẽ: sec⁹ in plene oblatis et cõuersis: vt in. c. parochianos. de sen. excõ. et adde qd habet i c. religiosos. e. ti. lib. vj. Itẽ si isti qui nõ sunt plene oblati ꝯtrahãt matrimonium de facto tenet matrimo. qz nullũ votũ dirimit matrimo. contractum nisi sit solennizatũ per confessionem factam alicui de religionibus approbatis vel p receptionẽ sacri ordinis: vt in. c. j. de voto. lib. vj. et etiã puto qd isti non plene oblati nõ gaudeãt priuilegio fori. sed qd debent conueniri corã iudice seculari qd nihil hic interuenit qd habeat eos de potestate eximere seculari: et pro hoc gl. ista que dicit qd largo modo dicunt persone ecclesiastice: et vide qd dico in. c. ij. de foro compe. ¶ In. gl. in ver. pro duobus. in fi. hec gl. videtur contradicere litere fm Host. cum litera videatur velle alterũ sufficere: vez quod mutauerunt habitum: licet remanserint in seculo vel quod dederint bõa sua. nã cũ tex. loquatur alternatiue sufficit altera pars: vt in. c. inter cęteras. de rescri. et in regu. in alternatiuis. de reg. iur. lib. vj. Joã. an. dicit gl. posse procedere in confratribus qui sunt monachi seu vere religiosi. secus in istis confratribus qui nõ sunt vere religiosi: et in istis procedat opi. Hosti. Ego approbo gl. quia non potest dici cõfrater ex eo quia bona sua dat religioni: quia illa est quedã donatio et nõ fraternitas. et pro hoc tex. hic in prin. dũ priuilegiũ erat indultũ his qui assumpserunt habitũ illorum et sic loquitur quãdo persone erãt reddite seu oblate licet non plene. Et ad tex. qui loquit alternatiue rñdeo quod secunda pars debet intelligi quãdo loco mutationis habitus dederunt bona sua. Sed vtroqz casu persone debẽt esse oblate et recepte in cõfraternitatẽ. nam alias quodãmodo non possent dici ꝯfratres si persone non essent oblate. licet nõ plene: et hunc puto fuisse intellectũ gl. ¶ In gl. in versi. si semel in anno ibi: qd interdictũ nõ relaxetur et cetera. et de hac materia no. in. c. ad hec quoniã. de appel. et satis potest teneri ista opi. quod interdictum non sit relaxatum. sed pape licẽtia relaxatur: vt isti celebrantes non dicantur interdicti. Et dicit Inno. differentiã esse an interdicatur locus vel persona: qz si interdicat locus potest interdictum suspendi et ibi celebrari de licẽtia superioris. Sed interdictũ latũ in personã nõ potest suspẽdi. Ratio: quia aut persona penitet et debet ex toto relaxari et nõ suspẽdi. Aut non penitet et nõ debet celebrare ex quo est in peccato: sed secus est in loco qz locus nõ delinquit. Et p hãc rationem dicit hic Inno. q si interdictũ esset latũ in personã propter delictum alterius: puta dñi terre tũc posset interdictũ latum in personam suspendi qz cessat ratio precedẽs. ¶ † In ea. gl. ibi: sed contrariũ credo in casu isto. no. bene gl. ex qua habes casum in quo nõ currit prescriptio[d] ꝯtra priuilegiũ sz gl. nõ reddit rationẽ: sed Uin. q sequit glo. dicit rõnẽ esse: quia hoc priuilegiũ est mere facultatis. et ideo nõ habet locũ prescriptio. p hoc facit qd no. Inno. i. c. Joãnes. de cle. ꝯiu. et Cy. in. l. j. et ij. C. que sit lon. ꝯsu. Host. dicit gl. verã si saltẽ i aliquo isti sunt vsi priuilegio. secus si in nullo vsi sunt. Jo. an. distinguit qd aut isti nõ veniũt ad locũ nec vtunt priuilegio. et pcedit gl. q̃ sic i veritate loquit. Aut veniunt ad locũ sed non vtuntur priuilegio. et pcedit opi. cõtraria. et hoc dictum mihi placet. nam nõ est verũ simpliciter q nõ currat prescriptio cõtra priuilegiũ qñ cõcedit aliquid q est mere facultatis. p tex. in. l. j. ff. de nũdi. et qd ibi no. nã pũilegiũ ꝯcessum loco vt possit facere nũdinas et mercata ꝯcedit id qd est mere facultatis et tñ currit pscriptio. et si priuilegiatus non vtitur vt ibi. ita in pposito si datur in loco interdicto priuilegiũ et priuilegiatus nõ vtitur perdit priuilegiũ. Sed in terminis gl. mihi satis placet vt nõ perdat priuilegiũ: quia hoc priuilegiũ erat cõcessum respectu certi loci et tẽporis: vez eis accedẽtibus ad illa loca interdicta. Si ergo nõ accedũt nõ pñt dici in negligẽtia in nõ vtẽdo priuilegio: et ideo dicerẽ vt pũilegiat⁹ tpe interdicti possit celebrare: si non celebrat tpe interdicti per. x. annos perdit priuilegiũ qñ cõcedit persone. sed si cõcedit ecclesie requirit spatiũ. xl. an. vt in. c. accedentibus. §. e. ¶ † In gl. fi. in fi. dic vt. §. dixi in notabilibus q hic pluralitas[e] resoluit in singularitatẽ pter pluralitatẽ subiectorũ: et ne vilescat ecclesiasticũ interdictũ vt patet in tex. ibi: nimiũ vilipendi cõtingeret et c. secus putarẽ vbi cessarct ista ratio et priuilegiũ cõtra cõcedentem tñ: et tũc intelligat largissime in eo sensu in q̃ affert maiorẽ vtilitatẽ: vt in. c. qz circa. §. eo. ¶ Extra gl. op. cõtra literã de cõtrarietate. nã in prin. dicit q si ecclesie ad quas isti pertinẽt fuerint interdicte q nõ dz eis denegare sepultura et sic presupponit q poterũt sepeliri i ecclesijs interdictis sed in ver. q tñ. dicit oppositũ vt sepeliatur apud nõ interdictas ecclesias. Due principales lec. dant ad tex. Prima est Inno. vt prima pars intelligat de ecclesijs sitis in loco iterdicto: lz ipe ecclesie nõ sint interdicte. Scda vero pars loquit qñ ecclia nullo modo est interdicta. Sed ꝯ hunc intellectũ facit: qz quilibet põt sibi eligere sepulturam in ecclia interdicta ex quo ipse nõ est interdictus. ergo priuilegiũ nullum. Sed dicit Inn. qd potest intelligi qñ ecclesia erat interdicta in penã populi: qz tunc ille populus non põt eligere sepulturam etiã in loco nõ interdicto: et in hoc operabat priuilegiũ. Hoc vltimũ dictũ est notabile: sed nõ videt applaudere litere qz loquit qñ ipse ecclesie erãt iterdicte a diuinis officijs. Host. dat scdam lec. q prima pars intelligat qñ vigore pũilegij sepeliũt in ecclesia interdicta. secus si vigore electionis facte p eos quasi velit dicere q eligendo sepulturam in loco interdicto nõ possunt ibi sepeliri: sed certe iste intellectus nõ est litere ꝯsentaneus neqz verus: qz tex. loquitur qñ elegerunt sepulturã i loco nõ interdicto. ¶ Itẽ nõ est verũ q per electionẽ factam de iure cõi quis renũtiet priuilegio si electio non valuit: vt pbat in. l. iij. ff. de re mili. Ideo do tertiũ et clarũ intellectum vt intelligat litera in prin. qñ ꝯfratres moriunt nõ electa sepultura in loco interdicto vt tũc possint sepeliri in ecclesijs ad quas ptinent puta in parochijs eorum: vel vbi sunt sepulchra maiorũ: sed si ipsi elegerunt sepulturã in ecclesia nõ interdicta tunc non debent sepeliri in interdicta vigore pũilegij ex quo elegerũt sepulturã i loco nõ i[nterdi]cto quia isti fratres qñqz ad pompã non a[...] electione istorũ volebãt eos facere sepeliri [...] interdicta q reprobatur hic. Abbas.

¶ Ciuitas si est interdicta: oĩno pñt i ea diuina celebrari per illos q nõ dederũt cãm interdicto dũmodo celebrent ianuis clausis: vt hic.

Ciuitas si est interdicta respectu loci: hoĩes ipsi⁹ poterũt alibi audire diuina. secus si sit interdicta ratione personarum.

Excõmunicatus in loco est excommunicatus in omni loco vbi reperitur.

Quod nõnullis. Tẽpore generalis interdicti epi non prohibiti qui non fuerunt culpabiles interdicti clam celebrare pñt. et hodie istud nõ est pũilegiũ epõrum: sz ius cõe: vt in. c. fi. de sen. excõ. lib. vj. et ibi plene habet an et qñ et qualiter possit celebrari tempore interdicti. Diuidit hoc ca. qz primo ponit pũilegiũ. scdo ponit exceptionẽ ibi: nisi. tertio denũtiationẽ ibi: versi. et hoc. c. nihil hodie habet. ¶ Casus literalis. Quibusdam regularibus cõcessum est vt cũ ecclesie terre fuerint interdicte diuina possint celebrare officia ianuis clausis et voce suppressa et non pulsatis campanis exclusis excõmunicatis et interdictis in fauorem põtificalis officij. Conciliũ extẽdit hoc ad episcopos nisi hoc eis expresse fuerit inhibitũ. Uerũtamen hoc illis conceditur qui cãm aliquã non prestiterint interdicto: nec aliquã fraudẽ ingesserint tale cõpendium ad iniquum dispendiũ trahẽtes. Ber. ¶ No. j. ex tex. qd priuilegium cõcessum religiosis non extenditur ad epos: quia priuilegiũ non debet extendi: vt in. c. sane. §. eo. ¶ No. ij. qd pũilegiũ cõcessum aliquibus vt possint celebrare tpe interdicti: intelligi debet de illis qui nõ prestiterunt aliquam cãm interdicto: vt qz nõ ppter delictum eorũ fuit latũ interdictum nec prestiterunt fauorẽ illis propter quos fuit latum interdictũ. Et hodie circa tex. et alia que hic tangunt dic vt legi. et no. in. d. c. fi. ¶ † In gl. in ver. qñqz. in fi. hodie nõ est vis qz quolibet die clerici pñt celebrare tpe interdicti dummodo ianuis clausis et c. vt in d. c. fi. et sic etiã intelligitur questio gl. an canonici possint iteresse cũ epo. Sed põt formari alia qõ:

Zacharias.

a ¶ In singularitatẽ. Adde Bar. in. l. falsa. §. fin. ff. de codi. Bal. in. l. Quis. C. de ipu. et alijs substi. et in. l. pe. e. tit. melius in l. j. in. j. col. v. et facit ad qõnẽ. C. de impu. et alijs substi. et Alexã. cõsil. lxxxiiij. volu. iij. Zacharias.

b ¶ Tali priuilegio. Adde istum in. c. cum et plantare. et qd notaui ibi in apostil. ad istũ nu. 4. i apost. in vñ. tertij. ordinis. §. eo. titu.

c ¶ Non incidunt. Adde de hoc dicẽdum vt per do. de ro. deci. suis. ꝯ regu. in antiquis et an gaudeãt priuilegio clericorum: et p Anto. de bu. ꝯsi. xix. per Fede. cõsi. lvi. et p Cal. consi. vj. de regularibus.

d ¶ Priuilegium. Adde vt p Old. consi. clxxij. Sebasti. Sapia.

e ¶ Pluralitas. Quãdo pluralitas resoluat i singularitates dclarat do. Jasõ in. l. Quis. i fi. C. de ipube. et alijs substi. Alex. in. l. qui quartã. in pnc. ff. de leg. j. Jas. in. l. gallus. §. qd si is. ff. de lib. et posth. bart. in. l. scire debemus. in. j. op. ff. de verbo. obli. Feli. in. c. oẽs. j. dist. Jas. in. l. singularia. col. iij. ff. si certum peta.

a ¶ No. 5 legē. sʒ aduerte qꝛ habem⁹ in iure tres terminos. facere 5 legē ⁊ facere in fraudē legis ⁊ ꝯmittere i legē. vt declarat bar. i. d. l. nō du biū. i. j. col. ⁊ ibi ceteri post eū. nā facere 5 l. est qñ qs ɔ directo facit 5 vba ⁊ mētē. l. vt i hoc exēplo. l. phibet minorē alienare res imobiles sine autoritate tutoris ⁊ decreto iudicis si alienaret tūc diceref facere 5 legē. ⁊ hoc patet ad sēsuʒ. facere fraudē l. est qñ quis non venit 5 verba sed 5tra mētem imo vba. l. obseruat. exēpluʒ. l. phibet ne pecunia numerata mutuef filio fa. aliqs non mutuat pecuniā sed frumētū vel aliā rē: vt postea filius fa. vēdat ⁊ pecuniā habeat iste nō facit 5 verba sʒ 5 mētē. ⁊ iō fraudē l. facit. l. iul. §. mutui. ff. ad maced. Eodē mō. l. phibet officiales accipere munera nisi esculēta ⁊ poculēta: certe posset officialis accipere tot ex his qd faceret fraudē. l. solēt §. fi. ff. de of. pcō. l. plebiscito. ff. de off. psi. ⁊ ita loqf hic vbi habes notabilius exemplū q̄ iuenire posses. cōmittere in. l. est terminus gñalis ad duo supradicta. ⁊ ita punif q facit 5 solā mētē: sicut q facit 5 mētē ⁊ vba vt hic et glo. ⁊ doct. in. c. si postq̄. in gl. in v. mēte. de ele. in vj.

b ¶ Quot modis fiat fraus legi. de qbus vide lati⁹ p pe. de anc. in repe. c. canonū. de 5sti. in xxiij. col. seu in x. char. in ver. sed iuxta pdicta post bal. i. l. nō dubiū. C. de leg. in. iij. oppo. et vide similē gl. in. l. 5 legē. ff. ɔ legi. ⁊ ibi bar. addit aliū casum: qꝛ interdū fit fraus ɔ mēsura ad mēsuram: vt. l. arbitrio. ff. de dolo. sʒ video ōino bal. i. d. l. nō dubiū. in. vj. col. versi. iuxta q

hungd nobilis priuilegiat⁹ vt possit audire diuina tpe interdicti possit secū ducere familiares: et dicendū qd sic: quia als priuilegiū esset ei inutile. de quo dicendū/vt hodie hꝫ in. c. licet. eo. ti. lib. vj. ¶ † In gl. ij. in fi. hodie dicendū vt habef in ca. si sñia. de sen. exc. lib. vj. q aut locus est interdict⁹. ⁊ tūc pñt illi de loco iterdicto audire diuina alibi. Aut ppls est interdictus: ⁊ tūc nō pñt in aliqua ecclesia audire diuina. qꝛ si est excōicatus in vna ecclesia est etiā excōicatus i qualibet alia ecclesia. ita ⁊ interdictus: quia sequif personā quocunqꝫ ierit ⁊c. j. q. j. cito turpem. qd est menti tenēdum.

☞ Priuilegia nō sunt violāda. ēt idirecto mō. Contra legē facit ille qui cōmittit non solū cōtra verba legis: sed etiam contra eius mentem. 3. 4. Minor an restituaf ex eo qd pcessus fuit fact⁹ 5 ipm minorē: lʒ sñia sit lata cōtra ipsum maiorē.

Quanto. Priuilegiati qd excōmunicari nō possint ab ordinarijs nō debēt excōmunicari etiā indirecte. h. d. Vel generali⁹ et sic. ¶ † Priuilegia nō pñt violari etiā indirecte. h. d. In prima q̄stio. In secunda puisio. ibi: nolētes. ¶ Casus literalis. Abbas ⁊ 5uētus ordinis cluniaceñ. sunt exēpti. vñ cū epi ⁊ archiepi in quorū diocesi cōmorantur eos excōicare vel interdicere non posint: in eos qui molūt in molēdinis eorū vel coquūt panē in furnis eorū quicquid vēdēdo vel emēdo: aut alias eis cōicant excōicationis ⁊ [illegible] sñias proferūt: ⁊ sic nō vim ⁊ potestatē [illegible] eorū apo. se. sed sola verba seruātes monachos dicti ordinis quodāmodo excōicāt: dum eis alios cōmunicare non sinunt. ⁊ sic quantū ad hoc iudiciū iudicio iudicanf. et qui cōicant illis maiorē excōicationē incurrunt q̄ etiā excōicatis cōicando fuerint incursuri: propter qd cliniaceñ. de pdictis platis dño pa. grauiter sunt cōquesti. Unde mādat vniuersis predictis quaten⁹ hmōi sñias in fraudē priuilegiorū apo. se. de cetero nō ferant: qꝛ si super hoc ad ipm querela peruenerit: promulgatores taliū sententiarū seueritate debita castigabit. Ber. ¶ † Not. q contra legem [a] seu contra priuilegiū facit qui seruat sola verba ⁊ venit cōtra mentē. ad idē. l. nō dubiū. C. de legi. ⁊ in reg. fi. de reg. iur. lib. vj. ¶ † Scdo no. q vbi 5stat de mēte priuilegij seruāda est ipsa mens. ⁊ sic qd dicif in. c. porro. ⁊ seq. s. eo. q seruādus est tenor priuilegij: dʒ intelligi nisi cōstet de mēte. ¶ Tertio not. q nō valens excōicari ex priuilegio non potest etiam indirecte excōmunicari. Sed opp. ⁊ videtur q isti religiosi nō debeāt audiri ex quo subditi prelatoꝝ excōicabātur ⁊ nō ipsi: ⁊ sic eorū non intereat vt. ij. q. vj. nō solā. Sol. dicūt doct. et bene q hoc fiebat in eorū iniuriā ⁊ dolose vt idirecte violarētur eorū priuilegia ⁊ ideo poterant agere actiōe de dolo. vt. l. j. ff. de dolo. vel ad penā poterunt agere crimine stellionatus. vt ff. de cri. stel. l. penul. ¶ In glo. j. in fi. Jo. and. tenet cōtra sc3 q iste sentētie tenebāt nisi fuisset error expssus in sententia. vel nisi precessisset appellatio. vt in. c. per tuas. de sen. exc. nā papa mādat tantū istas sentētias pferri ⁊ hoc dictū placet. quia hic apte

l. qd nō rōne. ff. ɔ legi. ⁊ ad hoc vide q in simili decidit Bar. i. l. triticū. ff. de v. ob. qd veniat appellatiōe bladi. eodē mō si statutū phibet sub pena extrahi vinū de ciuitate vel de comitatu eadē pena tenef extrahēs vuas ꝫm Bal. in. d. qd nō rōne. tū nō 5prehēderet extrahēs acetū ꝫm Bal. in. l. ij. de peri. ⁊ 5mo. rei vēdite. ⁊ Bar. in. l. j. p illū tex. C. ɔ eroga. mili. annone. lib. xij. vbi dicit bart. qd appellatiōe vini nō venit acetū ⁊ appellatiōe carniū nō veniūt carnes salate et appellatione panis nō veniūt cresc͠etie: sed istud vltimū nō dicit bar. in meo. imo plus dixit Bal. in. l. j. per illū tex. C. que res expor. nō pos. q si statutum puniref sub pena extrahentē vinū extra cōitateʒ si qs portaret vnā solā amphorā vini cā gustus incideret in penā statuti. Itē vnū perpetuo nota ⁊ teneas bene mēti. Si statutū prohibet ne marit⁹ possit relinquere vxori vltra certam quātitatē vt est hic Pa pie vbi est statutū q nō possit relinquere vltra. l. lib. ꝫm Jo. fer. i practica sua i for. lib. qño vxor agit ad dotē sup gl. in v. dedit ⁊ legauit in fi. j. co. vł qꝛ statutum dicat qd nō possit relinquere vxori quo ad pprietateʒ sed quo ad vsumfructum nūquid p maritū possit dari facultas soli vxori distribuendi pecunia p aia testatoris. dic qd non ne fiat fraus statuto et ita determinat Jo. and. in addi. Spe. in tit. de instru. edi. §. nūc vo aliqua. post me. i addi. q incipit ad istū. Albe. de ro. i. ij. pte statu. i. q. xiij. ici. statuto cauef qd nullus ⁊c. iuncta. q. se. d. ale. imo. in cōsi. cxcix.

nō cōstat q faciūt in fraudē priuilegiatorū. item quia sñia ista afficit subditos nō priuilegiatos. licet p 5sequētiā ⁊ idirecte afficeret priuilegiatos. ¶ In gl. fi. in fi. dic vt. s. dixi q imo iste sententie tenebāt. quia late 5tra subditos ⁊ error non erat expressus in sentētia. nec ob. hoc dictū gl. Jo. an. pꝛ forte null⁹ incidit in hāc sñiam. vel absolutio nō fuit petita. vel forte fuit decisa ⁊ nō posita hic.

4 ¶ † Et inquātū gl. ponit quatuor modos fraudādi [b] legē dicit etiā Jo. an. q quādoqꝫ fit fraus de noie ad nomē. vt puta nō valens [c] electionē ad ministrare vt prelatus facit se in fraudē institui ⁊ 5stitui economū. vt in. c. auaritie. de elec. lib. vj. et q ibi no. ⁊ in auf. vt nulli iudi. in prin. Quādoqꝫ fit fraus in prin. de tēpore ad tps: vt qꝛ sententia fertur cōtra maiorē. sed pcessus factus est cōtra minorē. l. deniqꝫ. ff. de mino. Quādoqꝫ fit de loco ad locū. vt. l. fi. C. si mā. ita fue. alie. Et scias qd h ponunf opi. nūquid veniens cōtra verba vel etiā contra mētem videatur venire cōtra legem. Joā. and. dicit ⁊ bene q aut cōstat de mēte legis ⁊ tūc seruās verba ⁊ veniēs cōtra mentem cōmittit in legē. Si autē nō cōstat de mente qꝛ sumus in dubio: tūc veniens cōtra verba dicitur venire cōtra legē: vt probaf in. l. non aliter. ff. de leg. iij. ⁊ in regula fi. de reg. iur. lib. vj. ⁊ ibi per Dy.

1 ☞ Cleric⁹ q deposito habitu ⁊ tonsura immiscuit se enormitatib⁹ si reperiatur delinquēs nō potest se defendere ex eo q sit clericus.
2 Clericus incedēs in habitu ⁊ tonsura ⁊ sit in loco forensi. probabit se clericum ex suo iuramento. Clericus non presumitur ex eo quod quis vadit in habitu ⁊ tonsura. 4.
3 Clericus nō incedens cū habitu ⁊ tonsura si delinquerit pōt capi per iudicē secularem: nec tenetur dimittere ex sola reassumptione tonsure.

1 **Ex parte.** † Qui i habitu ⁊ tōsura ⁊ ceteris vt laici conuersanf deprehensi in maleficijs se pro clericis non defendunt. ita 5muniter summatur. Sed qꝛ habes varios intellectus: potest etiā alijs modis summari ⁊ sic. sola assumptio vel reassumptio tonsure post delictuʒ commissum nō facit delinquentē haberi pro clerico. vel tertio. ⁊ sic. Si post clericatū assumptū immiscuit se clericus enormitatib⁹ ⁊ diu in illis perseuerauit dimissis habitu ⁊ tōsura: ⁊ in delicto deprehendif nō poterit se defendere p clerico: quo minus puniatur per secularē iudicem. ⁊ iste intellectus est aliquantulū periculosus: sed potest pcedere secundum vnam opi. de qua in. c. perpēdimus. de senten. exc. ⁊ ibi plene dicam an sit vera attingendo opi. ⁊ materiā. Diuiditur. in prima enim parte ponitur querela. in scda puisio. secūda ibi: ne igif. ¶ Casus literalis. In districtu regine Anglorū erant quidā literati quos nec habitus nec tonsura clericos ostēdit: sʒ cū ipi depre hendunf in aliquibus maleficijs vt iurisditionē regine deludant ⁊ penā debitam p delictis euadant: reassumunt tonsurā abiectā ⁊ habitū clericalem qui antea pro laicis ab omnibus habebātur. Regina significauit hoc do. pa. quod si suaʒ

oportet videre. itē cū ista gl. cōcordat alia in. l. humanū. C. de legi. ⁊ tenebis ppetuo mēti qd. quā pouit bar. i. d. l. 5. de illo q cū esset magn⁹ i cōi ⁊ sciebat q debebat in prio fieri statutū sup fornicatiōe pti frumēti vēdidit totū suū frumētū hoc patefacto. nā dicit q tenebif. ⁊ alle. l. j. ff. de act. emp. ⁊ vēdi. Itē quot modis fiat fraus legi vide latissime p Hosti. in summa. de emp. ⁊ vēd. §. fi. in pn. vlt. col. Itē vide tex. ⁊ qd ibi no. post. d. Ant. in. c. ingrēdi. de pec. cle. inter alia vide q dicūt doc. i. d. l. nō dubiū. C. de legi. q si statutū phibeat exhi frumētū sub certa pena q caderet in tātā penā si qs exportaret farinā als fieret fraus statuto de re ad rē. ⁊ adde bar. vbi format istā q̄ne i. l. q̄stiū. §. illud fortasse. ff. de leg. ij. bal. i. l. j. in ij. col. C. de fruc. ⁊ lit. expē. qcqd tenuerat idē bal. i

incip. inspectis. in. ij. col. ⁊ seq. quicquid teneat Pau. de ca. i. l. cogi. §. hi qui solidu3. vbi etiā vide do. Alex. ff. ad treb. ⁊ no. qꝛ quotidianū est. ⁊ ita do. Jaf. de may. dū legeret. d. l. nō dubiū. ¶ Adde de sciente q frumētū debebat iuilescere. Barb. 5si. xxviij. vbi ponit de eo q 5durit locū p inueniēdo auro cū tū sciebat q ibidē erat vena. ⁊ an appel. carniū veniant carnes salate per Jo. de ana. 5si. xxvj. ⁊ an statutū phibēs legari alicui videaf phibere confessionē debiti. vide Alex. consi. xxvj. ij. lib.

c ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Non valens. Aliud exemplum ponit Bal. post Bar. in. l. nemini. C. de aduoca. diuer. iudicum. ⁊ gl. ⁊ Bart. in. l. j. C. de priuile. scho. lib. x. Feli. in. c. in tantū. in scdo. no. 5. de simo. ⁊ vide And. sicu. in consi. lvj. incip. sapienter. col. fi. in. ij. volu.

iurisditionem

iurisditionē ī huiusmodi delinquētes exercuerit q sine ton sura ⁊ habitu ī delictis fuerint deprehēsi equanimiter susti nebit. cum maleficijs hominum nō sit indulgēdum sed po tius obuiādū nec tōsura vel habitu reassumpto ipsorū ma leficia foueri dēbeat. Ber. ¶ † No. j. ex tex. ꝙ sola assumptio tōsure vel reassumptio nō pbat clericatū maxime qñ assu mitur vel reasumit̄ post deprehēsionē ī delicto saluo tamē casu. c. si iudex laicus. de sen. excō. lib. vj. Et vide quo ad vnū modū pbandi clericatum. gloss. no. in cle. pñti. de censi. que dicit ꝙ si qs incedens in habitu et tōsura defendit se p cle rico vt nō soluat gabellam nec habet probationē in prom ptu cū sit forensis: tūc statur iuramēto suo: qđ no. ¶ † Secū do. no. iudicem secularē licite capere posse clericū delinquen tem repertum sine habitu et tonsura nec tenet̄ eū dimittere ex sola reassumptiōe tonsure: qđ tamē limita vt legi. et not. in. d. c. si iudex laicus. ¶ In gl. ij. in fi. Ex hac glo. colligun tur due lec. ad tex. ⁊ prima videt̄ hec licet gl. loquatur nimis gñaliter vt text. intelligat̄ de his q̄ in veritate nō erant cle rici: sed assumebant tōsurā in fraudē: vt sic possent effuge re iurisditionē laicorū. sed diceres tu q̄ erat ratio dubitādi ex quo non probant se clericos. Sol. videbat̄ qđ sola dela tio tonsure probaret clericatum qđ non est verū. vt. s̄. dixi. ¶ † Scđa lec. est vt intelligatur de his de quibus nō consta bat aliquo modo qđ fuissent clerici: puta q² assumpserūt cle ricatū in pueritia ⁊ nunq̄ portarunt tonsurā vel delatū de facili abiecerunt. nā si isti deprehendunt̄ in delictis nō pñt se pro clericis defendere ⁊ ista lect. est nimis gñalis: ⁊ videt̄ obuiare. c. si iudex laicus pˀalle. Jo. an. remittit se ad illđ. c. et sic videtur velle hoc. c. reducenduz esse ad terminos illius. Ego plenissime dicam in. d. c. perpēdimus. Hoff. intelligit tex. de clericis in minoribus cōstitutis qui trāsiuerūt ad mi litiā vel ad coniugiuz: ⁊ pro hoc facit q² hoc. c. est pars. c. ex parte. de cle. coniug. et illud. c. loquitur de cle. cōiug. Et secū dum hoc hec decre. non esset hodie dubia per. c. vnicum. de cle. coniuga. lib. vj. et dic vt ibi. de clerico trāseūte ad militiā dic vt dixi post Inn. in. c. j. de aposta. Alij intelligūt hoc. c. simplr̄ in clericis in minoribus qui diu habiti sunt p laicis vt deprehēsi in maleficijs nō possint se p clericis defendere. Alia iura contraria [a] loquunt̄ in clericis ꝯstitutis ī sacris: sed secūdū hoc hec decretalis nimis restrīgeret illa iura: vñ mihi non placet: posset etiam intelligi in clerico q dimisso habitu ⁊ tonsura diu immiscuit se enormitatibus sed an̄ta lis perdat omne priuilegium clericalē dicam in. d. c. perpen dimus. Ultimo potest intelligi in his qui allegabāt se cleri cos sed nō probant. vnde si tex. ponderetur. in nulla sui pte presupponit istos clericos: vel voluisse probare clericatum sed solū volebant se defendere pretextu tonsure: ⁊ hec lec. vi detur multum applaudere litere.

1. ☞ Statutum episcopi contra canones non valet.
2. Statutū quod destruatur domus delinquētis: quid opera bitur si delinquens habet partem inferiorem: ⁊ alius partē superiorem.
3. Rex francie ⁊ rex hispanie an subiaceant imperatori.
4. Mulier si corrumpatur inuita: non dicit̄ corrupta quo ad deum.
5. Loca vicina que dicantur.

Super specula. Parisius ⁊ in lo cis vicinis ius ci uile legi nō dz. Primo ponit phibitionis rōnē Secundo prohibitionē. Tertio penā contra fa ciēti imponit. secūda ibi: firmiter. tertia ibi: ⁊ qui. ¶ Casus literalis. Quamuis ecclesia seculariū legum non respuit fa mulatum q̄ imitantur vestigia equitatis ⁊ iustitie: tamē in francia ⁊ in multis alijs prouincijs laici legibus nō vtunt̄ ⁊ raro eccl̄iastice cause occurrunt que non possint per cano nes expediri: vt plenius sacre pagine insistatur: firmiter pro hibet papa ne parisius vel ciuitatibus vel in alijs locis vici nis aliquis docere vel audire ius ciuile presumat: et q con tra fecerit non solum a causarum patrocinijs interim exclu datur verū etiam per episcopū loci excommunicetur. Ber. ¶ No. j. ex tex. quod leges famulantur canonibus. Ex quo infertur quod scientia [b] canonica preferenda est legali: ⁊ sic in hominibus literalis. nā respectu subiecti ista est nobilior ⁊ ideo leges dicuntur famulari canonibus: q² in multis vide licet in concernentibus animā subijciuntur canonibus ve lit nolit imperator vt aut̄. de eccle. ti. in princi. Item q² reci piuntur leges in subsidium in foro canonico in. c. j. de noui oper. nun. Et ideo Hosti. inducit literam contra decidētes dubia per iura legalia vbi canones sunt expressi. Secundo no. quod in quo papa hz iurisdictionem in laicos videlicet vt prohibeat eos audire iura: et hoc in fauorem sacre scien tie. Compellit ergo eccl̄ia qñqz laicos ad bonum quod oc casionaliter prouenit ex statuto. Itē no. quod ius ciuile nō pōt recipi in multis locis: ⁊ enumerat hic Hosti. loca in q bus ius ciuile non recipit̄ et lōge plura sunt loca inter chri stianos q̄ non recipiunt leges ciuiles quam que recipiunt. ¶ † Sed canones obseruant̄ per totū mundum inter chri stianos vt in. c. j. de cōsti. ideo non valet statutum episcopi contra canones. vt in. c. quod sup his. de maiori. et obedi. sed contra leges valent statuta laicorum. vt in. l. ex hoc iure et in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iur. Et an laici possint in to tum recedere a dispositione legali. dic vt plene not. in. l. oēs populi. ¶ † Ultimo no. quem puniri quandoqz ratione vi cinitatis [c] sine culpa concordat. c. clerici. de exces. prela. Et facit iste tex. ad. q. illam de duobus fratribus habētibus do mum vel turrim cōem: quorum alter habet partē superio rem alter inferiorem: et ratione statuti venit destruenda do mus habētis partē inferiorē: nunquid debeat destrui tota domus de qua. q. per Bar. brix. in. q. venereali. xiiij. no. glo. de peni. di. ij. c. sed ⁊ cōtinuo: ⁊ ponit Joan. an. hic tres opi. Prima vt permutetur pars inferior cū superiori. Secūda vt pars q̄ venit destruenda redimatur a fisco. Tertia vt de struatur tota domus: seu postea agatur cōtra sociū seu fra trem qui dedit cām damno. ar. in. l. si merces. §. culpe. ff. lo ca. vide p Arch. in. c. felicis. de pe. li. vj. et per Jo. and. in ad di. super rub. de penis. et p Bar. in. l. attheius. ff. de aq̄ plu. arc. vbi ponit alias opi. Et inter ceteras est vna satis equa opi. que mihi placet vbi commutatur illa pena in aliam. ar. eoruz q̄ no. in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui no. infa. ¶ † In gl. ij. ibi. ⁊ licet de facto ab omnibus non serue tur ⁊c. No. gl. sentit enim qđ de iure nullus est exemptus a iurisditiōe imperatoris: ⁊ quod frācigene de iure subijciun tur imperio: de quo tamen dic vt leg. ⁊ no. in. c. p venerabilē qui fi. sint le. ⁊ de hispanis nunqd subijciunt̄ imperio. vide bo. glo. in. c. adrianus. lxiij. di. ⁊ in quibus casibus valēt sta tuta laicorū contra leges: vt no. in. l. oēs populi. ff. de pact. l. ius publicum. ¶ † In gl. fi. in fi. dic quod cōtrariū intelli gitur quo ad deum: nam ⁊ si mulier corrumpat̄ inuita quo ad carnem: ex quo mens remanet incorrupta quo ad deuz non infamatur: ⁊ vide qđ no. glo. in. c. tolerabilius. hic alle. ¶ † Extra glo. quero que loca [d] dicant̄ vicina. sol. que sunt intra duas dietas. arg. in. c. nonnulli. de rescri. vel standum est consuetudini seu communi interpretationi: sed vbi non constat recurrendum est ad arbitrium iudicis secundū do ctores. ar. c. de causis. de offi. delega. ⁊ ibi vide.

1. ☞ Priuilegium innouatum an et quādo inducat nouū ius. 2.
2. Priuilegium cum quibus solennitatibus innouatur.

Quia. ¶ † Innouatio priuilegij ius nouum nō īducit sz vetus ꝯseruat. ¶ Casus li teralis. Dominus pa. innouauerat priuilegiuz cuiusdam monasterij cōstituti in dioce. baioceñ. Episcopus Baioceñ. dubitauit vtrum per talem innouatio nem iuri epali sit derogatuz: quesiuit a do. pa. an ei preiudi caret. Respondet ei papa qđ innouatio ius nouum nō cō fert nec tollit vetus: vnde vult eū esse in eo statu in quo erat tempore innouationis impetrate: sed per hoc non intēdit pa. iuri alias competenti eidem monasterio preiudiciū ge nerari. Ber. ¶ † Not. primo ex tex. quod per innouationez priuilegij ius de nouo nō acquiritur quod procedit quādo primum priuilegium extat: secus autem vbi fuisset sublatū et renouatū: quia tunc si papa innouaret illud priuilegium bene ius cōferretur de nouo sed intellige hoc. c. quando pri uilegium extans insinuatur id est ascribitur pter nimiam vetustatē vel propter aliam causam vt sic faciant fidem tan quā originale: ⁊ de solennitate adhibēda in hac innouatiōe dicendū vt no. in. c. fin. de fide instr. et in. c. albericus. et in. c. significauit. de testi. ¶ In gl. fi. dic quod ibi īteruenit auto ritas superioris hoc intēdentis. Sed hic nos loquimur in dubio quādo superior simpliciter facit innouari instrumē tum vel priuilegiū: tunc enim nō intendit ius de nouo con ferre sed antiquum conseruare ne pereat ob defectū proba tionum. de quo in. c. cum dilecta. de confir. vti. vel inutil. et in. c. ex parte abbatisse. s̄. eo.

1. ☞ Altare viaticum non est causa quod quis possit cele brare in loco non consecrato: nisi habeat ex priuilegio.
2. Priuilegia ⁊ statuta sunt intelligenda vt aliquid addant iuri communi.
3. Altari viatico non est licitum vti nisi cum licentia pape vel diocesani.

a ¶ Istam lect. te nere videtur do. Ant. ī. c. fi. de vi. ⁊ hone. cleri. ī. j. co lum.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Qđ scia. Uid Deci. post abb. ⁊ alios in. c. clerici. s̄. de iudi. ⁊ ibi qs debeat precedere an doctor legista an canonista.

c ¶ Qñ duo habēt domū cōez ⁊ vnus habet partē infe riorē ⁊ alter supe riorem: et ille qui habet partē infe riorē fuit cōdem natus de delicto p quo dz cōburi eius domus qd fieri debeat cum ille qui habet su periorē ꝯdicat et de qōne ista tāgi tur eleganter per Bar. ī. l. et si seue rior. in fi. C. de in fa. ⁊ vide bal. ī. l. ij. C. in qbus cau. ser. pro premi. li. acci. vbi dicit qđ respu. destruens domū pter deli ctum alicuius te net̄ restituere pre tium ptis illius q non deliquit.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Rōne vicini tatis. vide bar. in l. cū alicuius. in fi. ff. de neg. ge. Al ber. de rosa. in. l. j. §. et post opis. in fi. ff. de ope. noui nunti. vbi refert fuisse iudicatum p me qđ tota do mus eēt destruen da. refert. d. Jas. in. l. stipulatio. in prin. circa fin. eo. tit. de oper. noui nuntia.

d ¶ Quia dicatur vicinus. ⁊ vide gl. in. c. felicis. d pe. li. vj. ⁊ qđ no. ibi. ¶ Adde quis di catur vicinus ale xan. consilio. xxij. iiij. lib.

1 **IN his.** ¶ †Priuilegiati vtvbiqz possint cum altari viatico celebrare hoc possunt sine licētia prelatorū. Primo ponit exordium ⁊ facit narrationem. Secundo prouidet et rationem reddit ibi:cuz autem. ¶ Casus literalis. Fratres predicatores ⁊ minores impetrauerunt indulgentiā a do. pa. vt vbicunqz fuerint cum altari viatico valeāt celebrare sine preiudicio iuris parochialis:quidaz prelati nimis stricte illam indulgentiam interpretantes dicebant ꝙ per illā indulgentiam predicti fratres preter assensum prelatorum hoc facere non possunt vnde nō permittūt eos celebrare secundum illā indulgentiam:cum aūt sine illa indulgētia fratres predicti possint de prelatorum licentia celebrare nihil eis conferret. Mandat papa cuidam quatenus interpretatiōe hmōi reprobata dummodo abstineāt ab iniurijs aliorum datam licentiam predictis fratribus debeat publicare:ita quod dicti fratres ex indulgentia ipsa aliquam videātur gratiam cōsecuti. Ber. ¶ No.j.ex tex.ꝙ sine priuilegio non est licitum celebrare in loco consecratio etiam cum altari viatico idest portatili:quo frequēter vtūtur clerici quando celebrant in altari nō cōsecrato:vt in istis oratorijs ⁊ capellis dominorū.ad idem.c.vnicuiqz.⁊.c.clericos de consec. dist.j. ¶ †No.ij.ꝙ indulgentia ⁊ priuilegium principis 2 debent ita interpretari vt aliquid de nouo conferāt et ad hoc quotidie allegatur iste text. Idem dicēdum in statutis vt si loquantur in terminis iuris cōmunis fiat interpretatio vt aliquid operētur [a] ⁊ ita not. Bar.in.l.iiij.§.pretor ait.ff.de dam.infec.⁊ Innoc.in.c.cām.de rescrip. ¶ Sed quero numquid ep̄s possit hoc priuilegium cōcedere:sunt opi.⁊ cōiter tenetur vt in sua dioceſi possit vt hic ibi:sine qua id prelatis annuentibus ⁊ facit.c.clericus.⁊.c.vnicuiqz prealleg.sed in toto orbe solus papa concedere potest:et ita intelligit iste text.⁊ sic intellige.c.si.e.titu.lib.vj.vbi episcopi habēt priuilegium a iure vt possint in transitu celebrare cum altari viatico:alijs ergo nō possunt vti altari viatico nisi habeāt priuilegium a papa vt licentiam a diocesano:⁊ ita intellige.c. concedimus.de conse.di.j. ¶ †Sed q̄ro nūquid isti fratres 3 habeant priuilegium. Doc.tacite innuunt qd̄ non nā olim fuit eis hoc concessum:quia non habebant ita ecclesias ꝯsecratas sicut hodie habent:sed habebāt quedā oratoria nō consecrata:sed puto quod vbi hodie etiam de facto acciderit ꝙ haberent aliqua locata non ꝯsecrata quod fratres ad illa accedētes possint vti hoc priuilegio:quia subest rō priuilegij. Sed ꝯ hoc.c.oppo.de.c.pastoralis.s̄.e.vbi religiosi priuilegiali vt possint capellas suas in vsus proprios conuertere nequeunt propria autoritate possessionē apprehendere sed debent requirere licentiam ordinarij pro solutione multa hic ⁊ ibi dicunt docto.sed breuiter capiendo duas solutiones dic quod istud priuilegium fuisset hic inutile si habuissent requirere licētiam ordinarij quia sola licētia pape sufficeret:sed ibi priuilegium nō erat inutile q² iā erat trāslatum ius vigore priuilegij:sed restabat possessio q̄ non debebat apprehendi sine licentia ordinarij. Vel scd̄o hic non agebatur de graui preiudicio sed ibi sic:q² ibi per illam concessionem priuabatur proprio prelato ecclesia ⁊ diminuebatur hospitalitas et priuilegiū illud potuit esse surreptitiuz et ideo debuit requirere ordinarij licentiam.

†Sebasti. Sapia.

a ¶ Aliqd operētur.vide Felin.in c.rodulph⁹.colū.iij.ver.scd̄a regula.s̄.de rescri.vbi ḡnaliter vult qd̄ statutū nō itelligat stricte quādo redderet elusoriū intellige tū vt declarat alex.ī cōsi.xxxiij.ici.viso.co.ij.ī.i.vo.vbi dicit ꝙ qū statutū expsse d̄terminat illud ꝙ erat tacite determinatū a iure cōmuni nihil aliud operat.

b ¶ Vide do.in.c.j.in.iiij.col.v̄.sed pro declaratione tex.q̄ro qd operetur.d̄ priui.li.vj.⁊ vid̄ qd̄ not.bar.de bellē.in tex.in c.si papa.e.ti.⁊ li.

c ¶ Monasterij. Adde videnduz Old.cōsil.cclviij.latius p Ro.consi.clxxxi.vbi ī terminis cōsuluit,

1 ☞ Priuilegium non faciens mentionem quod res sup qua vult priuilegium sit possessa ab altero:non preiudicat possessori.2.

2 Priuilegium debet intelligi vt nō p̄iudicet enormiter iuri alterius.4.

3 Verba enuntiatiua etiam per papā prolata nō disponunt vel probant nisi sint dicta vel enarrata motu proprio.

VTdum. Priuilegium de dicimis noualiū nō soluendis nō cōprehēdit decimas tp̄e p̄uilegij impetrati possessas ab alijs nisi de possessione alterius in priuilegio fiat mentio. In p̄ria ponit facti narratio. In secūda decisio.secunda ibi de cōsilio. ¶ Casus literalis. Inter priorē et conuētum de buteñ.ex parte vna:⁊ priorissam et moniales de cāpesse ex alia corā iudicibus questio super decimis noualium vertebatur lit.penden.coram iudicibus moniales impetrauerunt indulgentiam super decimis noualium non soluēdis nullā de lite mota in indulgentia mentionē faciēte p quam indulgentiam volebat repellere priorem et conuentū predictos a lite:dubitabant iudices quid iuris esset. Papa de consilio fratrum suorum iuri predictorum fratrum decreuit nullum preiudicium generari per illam indulgentiam nullam de lite mota faciētem mentionē super decimis noualium non soluendis quas possidebant tēpore indulgentie a parte altera impetrate. Ber. ¶ †Not.j.ex tex.quod pri 1 uilegium non faciens mentionem de possessione alterius non preiudicat possessori:ꝙ intellige quando impetrat sup decimis noualium:secus dicit Boati.vbi priuilegium esset impetratum simplr̄ super decimis:q² tunc valeret nō facta mentione de possessione alterius:et potest esse ratio diuersitatis:nā decime ab aliquo possidentur:vnde cōcedēdo pa. priuilegium voluit derogare possessoribus quare tacite facit mentionē de possessione:secus est in decimis noualiū q² priuilegium p̄ōt intelligi de terris que adhuc non sunt redacte ad culturā ⁊ sic poterat esse ꝙ null⁹ habebat possessionem illarum ⁊ sine priuilegio moniales non reduxissent ad culturam et sic papa de facili concedit tale priuilegiū:q² nō tendit in graue preiudiciū aliorū:sed ex quo terre erant redacte ad culturam:⁊ decime erāt solute ex eis ante impetrationem priuilegij graue preiudiciū infert possessori de quo non est presumēdū.ar.in.c.super co.de offi.deleg.⁊.l.ij.si qs a principe.ff.ne quid in loco pub.⁊ hoc teneas.licet Inn.videatur idem sentire in alijs decimis:et pro primo dicto facit.c.cum olim.s̄.co.vbi valet priuilegium cōcessum mona 2 sterio non facta mentione de ep̄o:⁊ sic de possessore. ¶ †Sz b pro declaratione tex.queritur quid si papa [b] eximit monasteriū cū capellis suis ⁊ aliqua istarum capellaruz possidet a tertio:nunquid priuilegium preiudicet possessori. Inno. primo videt facere differentiā vtruz capelle sint expresse vel ne.sed postea videtur indistincte tenere quod non preiudicat possessori:q² forte si papa sciuisset possessionem alterius nō dedisset priuilegiū ⁊ priuilegiū dz intelligi vt nō preiudicet enormiter iuri alteri⁹:⁊ intellige p̄dicta et text.vt ad impediendū vires priuilegij sufficiat sola possessio iusta tātum:licet proprietas non concurrat cuz possessiōe vt cōiter 3 hic doc.volunt ⁊ bū ⁊ gl.in.c.ij.de decimis.li.vj. ¶ †Quid aūt si papa concedit priuilegiū hoc mō:eximimus tale monasteriū et capellas suas quas proprijs vocabulis duxim⁹ exprimēdas ⁊c.nunqd p hoc qd̄ capelle nominatim asserūtur esse monasterij:probent esse monasterij. [c] Inn.dicit hic c ꝙ non:q² papa per hoc non intendit donare capellas monasterio:sed capellas suas eximere:et ideo opz ꝙ probet ꝙ sint sue:⁊ idē Jo.and.pro quo alleg.c.si gratiose.in fin.de rescrip.lib.vj.ꝙ bene facit ⁊ not.perpetuo hoc dictum et sepe dubitaui ⁊ vidi multa consilia hincinde ꝓ et contra.nec allegabat dictū hic Inn.et Joā.and.⁊ puto hoc dictū limitādum nisi priuilegium esset concessum hoc modo motu proprio q² tunc ex quo papa intentionem suā fundat super illa assertione qd̄ capelle sunt monasterij ꝓbant monasterij esse nisi ꝓbet ꝯriū:vt in simili voluit Lapus in cle.lr̄is.de ꝓba. nam qū ad instātiā alicui⁹ concedit tale priuilegium videntur illa verba narratiua ⁊ de facto alterius que nō probāt vt in.c.si papa.de priui.libr.vj.sed qū ꝓprio motu vr̄ papa ex certa scia asserere illas capellas esse monasterij:quod no. 4 ¶ †Vltimo q̄rit quid si tp̄e impetrati priuilegij ista loca fuissent redacta ad culturā si decima adhuc nō esset soluta:et sic nemo adhuc esset in possessiōe an valeret priuilegium simplr̄ cōcessum. Inn.eandē inclinat in sn̄iam qd̄ valeat q² sola possessio alteri⁹ impedit vires priuilegij ⁊ nō decimas deberi:cum papa sciat decimas semp esse debitas:et idez sequit Jo.an.⁊ cōiter doc.disputatiue tenēt totū oppositum q² priuilegiū iuri alterius p̄iudiciale debet stricte intelligi:⁊ in eo casu vbi minus afferat p̄iudiciū vt in.c.cum capella.et in.c.qū intētiōis.s̄.eo.⁊ per Inn.in.c.cum dilectus.de dona.ptz in.c.sup eo.de offi.deleg.⁊ in.l.ij.§.si qs a principe.ff. ne qd in loco pub.sed istud priuilegiū de decimis noualiuz non soluendis p̄ōt intelligi de terris que nondū sunt redacte ad culturā in qb⁹ nullū vel modicū p̄iudiciū infert alteri:nō ergo debet intelligi de terris redactis ad culturā tp̄e priuilegij q² infert graue preiudiciū tertio:cū ius esset sibi q̄sitū de presenti:nā possessio cōsiderat propter preiudiciuz ꝙ infert tertio. Sz certe idē est preiudiciū ex quo terre sunt redacte ad culturā et oīno dz acqri possessio.nec ob.ista litera que facit mentionem de possessione:⁊ sic accidit de scd̄.

1 ☞ Conuersi siue oblati ad aliquā religionem nō eximuntur a iurisditione ordinaria nisi hoc habeāt ex priuilegio vl̄ sint plene oblati.

2 Scholaris non gaudet priuilegio scholariū nisi sit matriculatus.

QVidam. Fratres priuilegiatoꝝ nisi se ad eos in totum transtulerint ad ep̄alia iura tenentur. h. d. Cōmunis diuisio. Secūda ibi:verum. ¶ Casus literalis. Quidam priuilegiati

priuilegiati templarꝫ quosdam receperūt in fraternitatem ipsorū ꝓpter qḋ nolunt dio.epo de iuribus epalib⁹ respondere.dicit papa ꝙdiu fratres isti moram faciūt in domib⁹ suis diocesanus eos cōpellat ad iura sua sibi integraliter ꝑsoluēda.Ber.¶ No.j.ex text.ꝙ isti pleno iure nō oblati.i.q se et sua non dedicauerunt non gaudent priuilegio illorꝫ in quorū fraternitate sunt recepti nisi in casib⁹ iure exꝑssis. ⁊ ita soluez ꝯtrariū qḋ posset formari de.c.vt priuilegia.s.e.

1 ¶ †Et ex hoc ⁊ ex tex.īferꝫ ꝙ iste mātelle q̄ plurime sunt in hac ciuitate nisi expresse in specie habeāt priuilegiū non eximuntur a iurisditiōe ordinaria vn̄ tenentur soluere omnia iura parochialia ⁊ epalia:⁊ si decedant sine electione sepulture debent sepeliri in ecclesijs parochialium et sepulchro maiorū:vt dixi in.c.priuilegia.s.eo.¶ †In glo.j.in fin.ibi: et miles.soluiꝫ dupliciter:⁊ pōt tertio modo solui ſm Jo. and.ꝙ lex ex eo.alleg.in glo.loquitur de nō milite qui erat ascribendus in numero militum qui anteꝙ ascribatur non gaudet priuilegio militū sicut dicim⁹ de scholaribus ª qui non gaudent priuilegio scholarium quousq₃ describantur in matricula:sed lex contraria loquiꝫ de milite qui transfertur ad alium numeruꝫ qui gaudet priuilegio licet nō sit de scriptus in illo numero.

1 ☞ Nouum non dicitur esse aliquod post annum.

Consultationi. Quo ad priuilegiū retētionis decime semel nouale semp est nouale.h.d.Prio ponit dictum.Scḋo rōnem.secunda ibi:cum alias.

¶ Casus literalis.Aliqua terra de nouo redacta est ad culturā per aliquos religiosos qui de noualibus decimas nō soluunt de qua nō extat memoria ꝙ culta fuisset.Dubitaꝫ an ꝑpetuo ḋbeat dici terra illa noualis quo ad decimas nō soluendas.Respondet papa ꝙ terra illa perpetuo debet cēseri noualis quo ad immunitatem de decimis nō soluēdis al's contingere posset aliquando indulgentiā de noualib⁹ plus dispendiū ꝙ vtilitatis afferre.Ber.¶ †No.j.ex tex.ibi quo ad immunitatē ⁊c.ꝙ terra semel redacta ad culturam non debet semper dici noualis sed quo ad immunitatē decimarum bene vt patet ibi quo ad immunitatem ⁊c. quēadmodum solet appellari sponsa intra annum:et postea non pellatur sponsa:vt not.xxxv.q.viij.c.j.⁊ in vino ⁊ similibꝰ.ita dicendum est in istis terris.faciat ad statutuꝫ quo cauetur ꝙ de terris noualibus non soluatur gabella ꝙ non dꝫ in perpetuum intelligi terra noualis.¶ In glo.fi.in fi.intelligit ergo glo.de expensis factis in reducendo terrā ad culturam:vtputa expendi centuꝫ et intra decem annos pcepi quinquaginta:vnde si adhuc terra esset nouabilis soluerē de proprio.Sed hec ratio non placet Joan.an.qꝛ ex nouē partibus quas essent recepturi in futurū possent recuperare expensas:et ita intelligit ipse de expensis factis pro obtinendo priuilegio.Sed certe etiā ratio sua posset impugnari:qꝛ ex illis nouem partibus percipiendis in futuruꝫ posset recuperare expensas factas in priuilegio.Et ideo dicendum est ꝙ tex.habuit respectum ad id qḋ contingere pōt. Item ista videtur ratio impulsiua ⁊ nō finalis:⁊ ideo verā rationem puto:quia priuilegia debēt esse perpetua:⁊ ideo semper debent censeri iure nouales.

¶ De purgatione canonica. Rubrica.

¶ Supra visum est de varijs delictis tam prelatorū ꝙ subditorum:verum quia infamati ex delicto qui conuinci non possunt debent compelli ad purgationē:ideo subijciꝫ hec rubrica.

1 ☞ Nobilitas quid sit:et an tollatur per ingressum religionis.5.

2 Testis enormiter peccans non presumitur verum dicere etiam cum iuramento.

3 Bonus quilibet presumitur.

4 Infamis an et quādo admittatur ad iurandū siue ad eius commodum vel alterius.

Nobilis. Infamat⁹ fidedignus ꝑ iuramētū se purgat.alias secus:⁊ cēseꝫ nō idoneus enormiter peccās. h.d.⁊ scḋa ibi:si autē.¶ Casus literalis.In cōcilio tiburiē:orta fuit dubitatio q̄ scilicet pena esset imponenda infamato fidedigno. Et rn̄detur ꝙ si nobilis homo vel etiā ingenuus accusatus fuerit in synodo ⁊ crimen negauerit deficiēte accusatore cū xij.hominib⁹ ingenuis se expurget si de hoc fuerit infamatus.Scḋo dicit quod si ante fuerit deprehēsus aut in furto aut periurio aut in falso testimonio vlterius ad iuiurādū non admittatur sed ei sicut qui non est ingenuus purgatio indicatur.Bernar.¶ †No.j.ex tex.iuncta.j.glo.quod non quisq₃ ingenuus ᵇ id est liber nat⁹ est nobilis etiā si virtuose vixerit:⁊ intellige de nobilitate quo ad homines mundi secundū quam dicimus quod nobilitas ᶜ est quedā qualitas illata per habentē principatum per quam cognoscitur et discernitur inter plebeios:de qua plene per Bart.in.l.ij. C.de digni.li.xij.sed apud deum summa nobilitas est clarū esse virtutib⁹.xl.di.c.non loca.et.c.ante omnia.⁊.c.pe.s̄.de preben.⁊.lvj.dist.c.nunꝙ.⁊.c.nasci.¶ Secūdo no.qḋ olim cause criminales tractabanꝫ in synodo tam epopali ꝙ archiepiscopali.vj.q.iij.scitote.⁊.c.seq.¶ †Nota tertio quod enormiter peccās ꝑdit cōmodū ingenuitatis.nā non presumitur verū de eo sicut de quolibet ingenuo:imo tractatur vt seruus:⁊ sic not.quod grauiter peccans et pseuerās ᵈ in peccato nō presumitur verum dicere etiam per iuramentū.

3 ¶ †Sed quero quia litera dicit qḋ si synodus sciuerit istū esse fidelem ⁊c.quid si nesciat.Sol.debet reputare eū fidelē: id est iustum et bone fame:quia quilibet presumitur bon⁹: vt in.c.fina.de presumptio.¶ In glo.prima in fine intellectus glo.non placet Hostiē.vnde exponit ipse vel pro id est vt sit sensus nobilis homo:id est ingenuus vt sic quilibet ingenu⁹ appellatur nobilis largo modo vel exponatur vel pro et:sicut et quandoq₃ fit:vt.l.sepe.ff.de verbo.signifi.et hoc ideo quia secundum lectū.glo.ita purgaret se nobilis sicut ignobilis:cū tamē deberet esse differentia sed hoc totum arbitrariū est vnde numerus hic taxatus non est de necessitate seruandus:vnde hodie numerus compurgatorꝫ est arbitrarius:⁊ taxaꝫ ſm qualitatē persone et quātitateꝫ delicti vel infamie.ij.qō.v.omnibus.⁊.c.ad liberādum.de

4 de iudeis.facit.c.quoties.j.eo.¶ †In gl.in ver.furto.in fi. no.bene glo.iuncto text.quod quilibet infamat⁹ repellitur a prestatione iuramenti quatenus tendit ad cōmodū proprium ᵉ quia presumptio est ꝙ deieraret ex quo alias est vilis ꝑsona.Et idē potest dici de infamia facti.nam talis vilis est:ad hoc quod legi.et nota.in.c.licet.de ꝓba.Nec ob. iste tex.iuncta glo.precedenti:qꝛ istud iuramentum non est omnino ad commodum proprium sed est iuramentū oneris.Conclude ergo qḋ aut quis est infamat⁹ infamia facti aut infamia iuris.primo casu admittatur ad se purgandū cum iuramēto:vt hic ⁊ in.c.quoties.j.eo.sed non debet admitti ad iurandum in preiudicium alteri⁹:vt in dicto.c.lꝫ. facit.l.in bone fidei.⁊ qḋ ibi not.C.de iureiurā.Si vero est infamat⁹ infamia iuris:⁊ tūc nō purgat se cum iuramento nec etiam admittitur in preiudiciū alterius:vt in.c.testimonium.de test.⁊ de infamia facti ⁊ de infamia iuris vide tex. cum gl.iij.q.vij.§.porro.¶ In glo.fi.ibi:sicut propter monachatū ⁊c.no.gl.⁊ idem no.in.c.fi.de sta.reg.et potest esse ratio:quia vt.s̄.dixi nobilitas est quedaꝫ qualitas illata ꝑ habentem principatum per quā debet distingui inter alios

5 plebeios.¶ †Sed ex quo quis intrat religioneꝫ debet vna cum alijs equaliter viuere ⁊ sine delectu ꝑsonarꝫ sunt oēs equaliter tractandi per superiorem:et no.gl.qꝛ facit ad statutum quo in successionibus:et alijs fit mentio de nobilibus vt non extendatur ad alios nobiles qui intrauerūt religionem.ᶠ ¶ Et in fi.glo.vult ergo glos.qḋ seruus libert⁹ vel aliter criminosus infamatus de crimine debet se purgare ad arbitrium superiorum aliter quam per iuramentū et satis placet hec opi.Quidam intelligunt vt Vinc.quod dꝫ se purgare tormēto idest quod debet se subijcere torture. Et hec opi.ꝙ de iure canonico infamatus alias fidedign⁹ propter solā infamiā ᵍ nō subijcitur torture:sꝫ debet se purgare cum iuramento et alijs cōpurgatoribus:secus in alio criminoso vel seruo vel liberto:⁊ hoc videꝫ velle totus tractatus:quicquid autem de iure ciuili.vide Bar.in.l.de minore.§.tormenta.ff.de questio.

1 ☞ Inquisitio potest fieri contra suspectuꝫ:que primo dꝫ fieri super infamia ꝙ super veritate criminis.

2 Publice dicitur aliquid fieri quando fit corā duobus vel tribus.

3 Clericus infamatus poterit suspēdi donec se legitime purgauerit.et quomodo purgetur infamia.4.

Si quis. Suspectus q tertio monitus se non corrigit cū possit ab officio suspēditur.h.d.vel sic infamatus tertio monitus se non corrigens vsq₃ ad purgationem ab officio suspenditur.h.d.¶ Casus lr̄alis.Statuit concil.agatheū. si ꝑsbyter fuerit infamatus et negligens famā suaꝫ purgare:eps populum iuramēto seu bāno xp̄ianitatis astringat

a ¶ Scholaris nō gaudet ꝑuilegio scholariū nisi sit descript⁹ in mtricula.⁊ adde ꝙ de ista materia scribit.d.abb.i.c.cuꝫ venerabilis.ḋ exce.⁊ late.d.ant.et abb.i.c.j.ḋ fi.istr. ¶ Adde vt lati⁹ ꝑ Bar.consi.lxx. vbi de scholari q stetit absens ꝑ qnquenniū an dēat iterū mtriculari. ✠Sebasti.Sapia.

a ¶ De scholarib⁹ vide mod.i.l.scriniarios.C.ḋ test. mili.

b ¶ Alibi tū clericꝰ dꝛ i dignitate eo qḋ est ingenuus.tex.est in.c. j.de ser.nō ordi. ✠Sebastia.Sapi.

c ¶ Qḋ nobilitas. plura de nobilitate remissiue videas ꝑ feli.i.c.cū adeo.circa fin.s̄. de rescrip.

d ¶ Facit ad id ꝙ ponit ꝑ scribētes vcꝫ.d.ant.⁊ eūdē do.abb.Panor. ⁊ alios in.c.testimoniū.s̄.ḋ testi. an existens i pctō mortali repellaꝫ a testimonio⁊ cōclusio sit qḋ si est cōsuet⁹ et pseuerās in pctō repellaꝫ.ibi ⁊ ꝑ Jac.ḋ bel.i auc.ḋ testi.i §.si vō dicatur.et ibi bar.i fi.q se remittit de hoc ad ibi dicta ꝑ ipsum Jaco.de bel. ¶ Adde Oldra. consi.xcij. ✠Sebasti.Sapia.

e ¶ Cōmodū pro priū.vide Jas.in rep.l.admonēdi. col.cvi.vs̄.xxxvij. cū seq.versi.ff.de iureiuran.

f ¶ Religionē.ad de ꝙ voluit la.al le.c.⁊ an ꝑ monachationeꝫ vel ingressum religionis pdaꝫ nobilitas:vid ꝙ singlr dicit fuisse decisum i rota Lud. ro.sig.suis.fol.j. col.iij.incip.vtrū nobilis.

g ¶ Utrū sola fama sit indiciū sufficiēs ad torturā de quo vide p.d. ant.i.c.venlēs.el j.in.v.col.ḋ testi.

vt eius infamiã patefaciat:qua patefacta si accusator defue rit eps illum seorsum admoneat: ⁊ si se non correxit adhi beat duos vel tres ⁊ si se non emẽdauerit eps eũ publice ad moneat:⁊ si sic se non curauerit corrigere ab officio suspẽda tur vsqȝ ad debitam satisfactionem ne populus in eo scãda
1 lum patiatur. Ber. ¶ †No.j.ex tex.ꝙ cõtra suspectũ potest episcopꝰ inquirere:⁊ debet prius inquirere de infamia ꝙ̃ de veritate criminis:vt i.c.qualiter ⁊ quãdo.ij.⁊.c.cum opor teat.de accu.⁊.c.j.eo.ti.lib.vj. ¶ Secũdo no.ꝙ apparẽte ac cusatore nõ debet induci purgatio infamato qꝛ ista purga tio est subsidiaria.s.quando crimen aliter probari non põt cessat ergo ratio adueniẽte accusatore. ¶ Tertio no.illud dicitur fieri seorsum quod fit exclusis omnibꝰ testibꝰ quod
2 faciat ad statutum. ¶ †Item no.ꝙ id quod fit corã duobꝰ
3 vel tribus nõ dicitur fieri in publico. ¶ † Ultimo no.qꝺ in famatus poterit suspẽdi donec se purgauerit:de quo tamẽ dicendũ vt not.in.c.inter.j.eo.⁊ vide quod not.Jo.an.in.c. j.de accusa.lib.vj.et vide gloss.opti.ij.q.iiij.in.c.presbyter si. ¶ Jn gl.in ver.christianitatis.vel ꝺm doc.expone bannuȝ christianitatis.id est sub pena excommunicationis qꝛ excõ municatio est pena a communione christianorũ vt i.c.a no
4 bis.de excep.⁊ est vulgare cuiusdam loci. ¶ †Jn glos.emẽ dauerit.in fi.no.gl.iuncto tex.qualiter quis debeat infamiã facti purgare:qꝛ debet desistere ab illis operibus ex quibus oritur infamia et inherere virtutibꝰ.nam ꝯtraria cõtrarijs curantur.de pe.disti.ij.c.j.et per hoc intellige istum text.in delicto successiuo vt etiam intelligit Joan.an.vt puta tene bat mulierem suspectam in domo vel conuersabatur i loco minus honesto:talis ergo potest emendare ⁊ corrigere hãc infamiam.s.abstinẽdo.Et ideo hic requirũtur admonitio nes ante suspensionem : secus si delictũ fuisset momẽtaneũ vt puta est infamatꝰ qꝺ occidit sempronium : vel commisit simoniam cõferendo talem ecclesiam.nam hec infamia nõ potest de facili purgari ꝑ infamatũ vnde hoc casu nõ sunt necessarie admonitiones.de quibus i tex.quia frustra fierẽt cuȝ non possit hic emẽdare:tunc enim sine istis admonitio nibus potest procedi ad purgationem vel ad suspensioneȝ prout dicitur in.c.inter.⁊ in.c.quoties.j.e.Et aduerte qꝛ su spensio ab officio nõ debet semper fieri ante prestitã purga tionem sed debet intelligi tex.qñ delictum est enorme ⁊ scã dalum imminet.vt i.c.inter.j.e.tu dic vt ibi vel quãdo pur gandus esset negligens in prestanda purgatione. ¶ Jn gl. si.in fi.⁊ vide quod no.Jnn.in.c.cum.p.j.eo.⁊ bo.glo.in.c. presbyter si.ij.q.iiij.⁊ conclude ꝙ existẽte infamia cõtra ali quem potest iudex similiter statuere terminũ accusare volẽ tibus.⁊ nullo comparente potest inquirere ex officio:sȝ dic ꝙ non esset necessariuȝ nec vtile:vt no.gl.in.c.qualiter ⁊ qñ ij.de accusa.⁊ ibi plene dixi licet aliud sentiat gl.in.c.inter.j. eodem.⁊ in.c.presbyter si. prealleg.Si vero non vult statue re hunc terminum tũc aut infamatus est super actu successi uo et tunc debent fieri admonitiones de quibus in text.Si aũt est super actu momentaneo tunc nõ sunt necessarie iste admonitiões:vt.s.dixi:sed superior potest indicere purga tionem et deficientẽ in ea punire vt conuictũ:de quo dic vt plene dixi in.c.accedens.de accu.hoc verum nisi delictuȝ sit enorme vel scandalum sit in populo:tunc enim a principio põt suspendi donec se purgauerit:et si prestitit purgationẽ tolletur suspensio ⁊ absoluetur:vt in.c.ex tuarũ.j.eod.si au tem defecerit punietur secundum modum agendi iuxta ea que dixi in.d.c.accedens.

Moniales. Breue est:⁊ põt sic summari ꝺm intellectum glo.Purga tio indicẽda est irregularibus ꝺm ten orẽ regule. h.d.Uel aliter secundũ aliũ intellectum.etiaȝ re gulares purgãt se de delicto secundũ regulam canonicã.h. d.Et quilibet intellectus est bonus in se.nã regulares iu dicantur non solum secundum regulam sed etiã secundum canones:vt in.c.fi.de statu regu. ¶ Casus literalis. Orta questione in cõcilio meldensi de purgatione indicenda mo nialibus libidinibus inseruientibus.Et respondetur qꝺ si monialis accusetur libidinibus inseruire:sed etiam denun tietur cessante accusatore secundum regulam suam se expur get.Ber. ¶ No.primo ex tex.ibi:detegeri nõ voluerit ⁊c.qꝺ cessat purgatio vbi delictum probari potest.vt in.c.cũ dile ctus.j.eo.⁊.c.ad nostram.s.de purgationibus. ¶ Jn gl.fi. et intellige dupliciter prout dixi in summario vt intelligaẗ primo de tenore proprie regule id est secũdũ regulã religio nis ipsorum vel ꝺm regulam.s.canonum.de quo in.c.s.e.et j.eo.c.per totum.

1 ☞ Jnfamis non põt petere purgationẽ qñ delictum est probabile.vide in.c.nos inter.in.ij.no.

2 Clericꝰ cuiuscũque ordinis potest degradari ⁊ irregularis pronuntiari.

3 Confessio extraiudicialis est indiciũ ad torturã an aũt ple ne probat crimen.vide remissiue.

Si quis de gradu. ¶ †Si de lictũ est ꝑ babile nõ inducitur purgatio:aľs secus.h.d.quo ad titulum. ¶ Casus literalis.Si aliqs clericus conuictus fuerit in iudicio vel cõfessus se cõsensisse raptori bus alienaꝝ sponsarũ:vel interuẽtorẽ manifeste prodiderit a proprio gradu repellatur:⁊ si de hoc verisimiliter infama
2 tus fuerit canonice se expurget.Ber. ¶ †No.j.ex tex.in pri. ꝙ clericus cuiuscũqȝ ordinis potest degradari.ad idẽ.c.cuȝ non ab homine.et quod ibi not.s.de iu.potest etiã incidere
3 in irregularitatem:vt no.in.c.ij.s.de cle.excõ. ¶ †Jn glo.ij.
a ibi:in iudicio.si vero extra iudicium [a] confitetur tũc potest subijci torture:vt no.gl.⁊ Bar.in.l.capite qnto.ff.de adul te.et quandoqȝ cõfessio extraiudicium plene probat crimẽ: vt plene dico in.c.at si clerici.de iu.Jtem dixi in.c.ꝙ̃ sit gra ue.s.de exces.prela. ¶ Jn si.gl.no.tres species presumptio nis:⁊ dic vt not.plenius in.c.qꝛ verisimile.⁊.c.lr̃as.⁊.c.affer te.de presump.

1 ☞ Juramentum prestandũ per religiosos debet prestari tactis scripturis.

2 Juramentum de veritate vel credulitate:quãdo admittiẗ in facto alieno.

Quoties. Jnfamatus contra quẽ crimẽ probari nõ potest debet se pur gare iurãdo de veritate:ꝯpurgatores ṽo de cre dulitate.h.d.diuiditur.nam primo narrat factũ. Scdo purgationẽ indicit ibi:cõi.Tertio ponit purgatio nis formam ibi:porro. ¶ Casus literalis.Episcopus tridẽ tinus accusatus fuit qꝺ per simoniam ecclesiã beati Petri dederat presbytero.S.pro quatuor modis frumenti:sȝ ac cusatores hoc ꝺm formam canonicam probare non potue runt:qsiuit patriarcha aquile:quid esset agendũ. Respon. papa vt tertia manu sui ordinis:⁊ quarta abbatũ ⁊ religio sorum sacerdotũ de illa simonia se expurget si de hoc est in famatus.Tenor purgationis talis debet esse:iurabit epi scopꝰ super sancta dei euangelia ꝙ pro ecclia scti Petri dã da presbytero.P.nec per se nec per aliã submissam perso nam nec aliquis pro se eo sciẽte pretium recepit.Cõpurga tores iurabunt ꝙ credũt eũ verũ iurasse.Benar. ¶ No.j.ex tex.ar.ꝙ numerus compurgatorum est arbitrarius.hic eñi non requiruntur.xij.compurgatores:de quibus facit text.
1 mentionem in.c.j.s.eo. ¶ †Nota secundo casuȝ in quo epi scopus iurando debet tangere euãgelia ⁊ regulariter an et
b quando debeat tangere [b] plene dico in.c.fina.de iura.calũ.
2 ¶ †Tertio no.ꝙ ille q se purgat ab infamia debet iurare super euangelio de veritate.Jlli vero qui purgant eum nõ debent iurare de veritate:qꝛ nõ possent cum sit factum alie num:sed iurant ꝙ credũt eum verum dicere:et sic no.casum
c in quo recipitur iuramentum de credulitate: [c] quandoqȝ tñ possunt testes iurare de veritate:vt quãdo negatoria est re stricta ad certum locum vel personarũ vel tempus:vt puta accusatur titius de homicidio cõmisso in calẽdis Junij ho ra.xix.nã testes tũc bene possent deponere de veritate iurã do ꝙ illa die ⁊ hora fuerũt secum ⁊ nõ potuisset committe re delictum quin vidissent:sed hoc casu non requiritur iura mentum de purgando:qꝛ plene probaretur innocentia.de quo in.c.clerici.lxx.dist.

1 ☞ Eps cõcurrit cũ omnibus curatis in administrandis sacramentis hoĩbus diocesis.

2 Matrimoniũ nõ dirimiẗ ex eo ꝙ cõiuges asserãt aliqꝺ im pedimentum sanguinis.

3 Appellari põt ab his que consistunt in arbitrio iudicis.

Nos inter. Episcopus parochianum suum infamatuȝ compellit ad se purgandum nisi ab eo legitime appellaue rit. Cõmunis diuisio.secunda ibi : consultatio ni ⁊c. ¶ Casus literis.Aliquis parochianus episcopi infa matus est de aliquo crimine ecclesiastico:queritur vtrũ epi scopus deficientibus testibus possit illum cõpellere ad pur gationem prestandam.Respõdet Papa quod si de aliquo crimine publica laborat infamia deficientibꝰ predictis per sonis episcopus potest eum compellere ad purgationẽ nisi forte ad superiorem duxerit appel.⁊ si appellauerit eius pa
1 rebit iudicio ad quem appellauit.Bernar. ¶ †Not.primo ex text.ibi parochianum.ꝙ qlibet de diocesi põt dici paro chianus

a ¶ Extraiudicialis cõfessio in criminibꝰ facit indiciũ sufficiens ad torturã:⁊ illꝺ dictũ dicit.d.Abb. in.c.in hoc.de simonia.⁊ in.c.fi.ꝺ confes.
Zacharias.
¶ Adde ꝙ no.i apo.ad istũ in.c. de hoc.nu.vij.in apo.in ṽ.ad supponẽdũ torture. s.de simo.⁊ in.c. ꝙ̃ sit graue.nu. ij.in apo.in ṽ.tor ture.s.de exces. prela.
¶ Addꝺ de extra iudiciali cõfessio ne in criali viden dum Lud.ro.cõ si.vij.et cõsi.xciij. j.lib.
Sebasti. Sapia.
a ¶ Extraiudiciũ idẽ tenet abb.i.c. fi.s.de ꝯfes.cũ al leg.ꝑ Fel.in.c.de hoc.s.de simo.et Ange.are.in tra. malefi.i ṽ.necnõ ad denũtiationẽ. ṽ.qro an posses sio.et ꝑ Frã.bru. in trac.de indi.et tortura.col.xliiij. Pe.de anc.in cõ sil.cclxxxvj.incip. ex ꝑdicta.
Zacharias.
b ¶ An et qñ dẽat tangere.Tu dic de hac qꝺ.vt ple. not.Lanfran.de ori.in.c.qm̃ ꝯtra falsam.§.testium depositiões.nu. j.ver.circa predi ctũ.⁊ ibi plene in apost.cel.in ṽ.ta ctis scriptis.s.ꝺ proba.
Sebasti. Sapia.
c ¶ De credulitate.Casus in qbꝰ admittiẗ testimo niũ de credulitate ponit Jas.i ru bri.ff.de iureiur. col.iij.cũ seq.

chrianꝰ episcopi.nā episcopus cōcurrit cū quolibet curato in administrādis sacramentis hominibꝰ diocesis:vt in.c. ij.de peni.⁊ remis.li.vj.Ad idem.c.apostolice.de dona.cū si. ¶ No.secūdo ꝙ apparētibus accusatore ⁊ testibus infamato non est indicēda purgatio.ꝓ hoc.c.cum dilectus.j.e.et c.ad nostram.de proba.¶ Sʒ quero quid si cā est matrimonialis nūquid sit indicenda purgatio.Sol.dicit Innoc.ꝙ aut agitur ad dissolutionē mutue seruitutis ⁊ tūc si vxor est infamata de adulterio potest sibi indici purgatio:ī qua si defecerit punitur vt coniuncta:q2 separabit̄ matrimoniū quo ad torū.¶ † Si vero agit̄ de dissolutione cōiugij tūc nō est indicēda purgatio:q2 etiam expresse confitendo non possunt coniuges p̄iudicare matrimonio:vt in.c.super eo.de eo qui cog.cōsan.vxo.suc.¶ In gl.j.in fi.no.glo.iuncto tex.solent eīn quotidie allegari:⁊ hāc conclusionem glos.sequitur Inn.hoc ratione:purgatio nō indicitur nisi in defectum probationum:vt in tex.sed probatiōes nō possunt indici super quolibet crimine corā iudice ecclesiastico cōtra laicum:ergo nec purgatio indici potest laico per epm super quolibet crimine.Archi.in.c.iij.de cōsue.libr.vj.tenet contrarium:q2 episcopus debet īquirere cōtra quēlibet de diocesi sua ⁊ punire:vt in.c.j.de offi.ordi.Item iste text.loquit̄ indistincte intelligēdus est ergo indistincte.xxi.qō.j.quod si dormierit.Cōcor.Host.⁊ bene ꝙ aut episcopus vult īdicere purgationem laico infamato ad penā iudicialiter imponendam:⁊ nō potest nisi in criminibus spectantibus ad ecclesiam.de quibꝰ in.c.cum sit gnāle.de foro competē.aut vult indicere purgationem ad penitētiam imponendam ⁊ procedit opi.Archi.Nam potest iudex ecclesiasticus quēlibet notum criminosum cōpellere ad penitētiam:vt in.c.j.de spon.facit.c.nouit.de iud.eodeʒ modo pōt infamato indicere purgationem:q2 nō debet pati vt laicus stet in peccato:ne sanguis eius ex manibꝰ eius requirat̄.xliiij.dis.ephesiis.et in.c.irrefragabili.s̄.de offi.ordi.¶ In gl.fi.ibi:q2 excedit modū puta recepit testes īdignos vel inimicos vl̄ nō vult recipere testes bone fame.¶ † Itē credo vbi episcopꝰ nimis grauaret eū numero purgatorū.nā licet numerus sit arbitratus tamē debet arbitrari vt bonus vir:⁊ si aliter arbitratur potest ab eo appellari sicut dicimus in dilatiōibꝰ q2 licet sint arbitrarie tamē potest appellari si iudex nimis decurtat dilationem vt in.c.j.de dila.Idem vbi iudex arbitratur penam.nam potest apellari si male arbitretur:vide bonam gl.in.c.super.his de accu.⁊ tex.cum gl.et Bar.in.l. si qua pena.ff.de ver.sig.

1 ☞ Infamatus deficiēs in purgatione punit̄ vt cōuictꝰ.
2 Testes deponētes super vita ⁊ moribus alicuiꝰ debēt illū cognoscere alias non admittitur eorum dictum:an autem sufficiat cognouisse de futuro.vide.j.nu.5.
3 Infamatus quomodo dicatur in purgatione deficere.
4 Absens infamatus quomodo potest de infamia cōuinci.

Cum.p. ¶ † Compurgatores debent esse honesti ⁊ notū habere eum queʒ purgant nec debent a iudice vel alio impediri:et deficiens in purgatione punit̄ vt conuictus.h.d. Secunda pars ibi:vt aūt.Tertia ibi:deficiens.Quarta ibi: precauēs.et est pars.c.cum.p.s̄.de accu.¶ Casus literalis. Petrus māconella infamatus erat de simonia ꝓ qua fuit sibi indicta purgatio:querebatur quales testes debeat habere ad ip̄m cōpurgandū.Rn̄.pa.qđ purgatores illi debēt talis honestatis ⁊ opinionis esse quod nō sit verisimile eos odio vel amore aut obtentu pecunie deierare:⁊ necesse est vt vitam ⁊ conuersationem illius cognoscant quem purgare debent.¶ In fi.dicit quod qui deficit in purgatione ab officio et beneficio ecclesie est priuandus.Dicit etiam qđ ille q in purgatione sua noluerit assistere nullam maliuolentiam vel indignationē incurrere ostendat nec impediat eos nec ab aliis inquātū in se est impediri permittat.Ber.¶ † Not. j.ex tex.ꝙ cōpurgatores debent agnoscere vitam eius queʒ purgare volunt:et in hoc differūt isti ab aliis testibus.nam deponentes super cōtractibus vel aliis nō est necesse quod cognoscāt vitā eorū contra quos vel pro quibus deponunt nisi deponāt de qualitate inherēte personis.de quo in.c.cū causam.s̄.de te.sed isti compurgatores cū habeant deponere de credulitate super vita ⁊ moribus purgādi nō possunt deponere nisi habeant notā vitā ⁊ mores eius.¶ † Secundo no.ꝙ deficiens in purgatione priuandꝰ est omnino officio et beneficio.Sed contra hoc oppo.de.c.ij.s̄.eo.vbi tantum suspenditur ⁊ meliꝰ facit.c.significasti.de adul.vbi tex. proprie loquitur in deficiente et non mādat eum nisi suspēdi:ad idē.c.accedens.s̄.de accu.vbi non fit depositio.Sol. intellige hoc.c.s̄m casum.c.cū.p.s̄.de accu.cuius est pars. nā ibi accusatio precesserat de simonia:de qua conuictꝰ deponēdus est ab officio ⁊ bn̄ficio:vt in.c.de hoc.⁊ in.c.insinuatum.s̄.de simo.⁊ in.c.inquisitionis.s̄.de accu.ideo deficiēs in purgatione in hoc delicto p̄inde debet puniri ac si fuisset vere conuictus:vt.d.c.de hoc.et.c.insinuatum.secus autem vbi quis deficeret in purgatione super aliis criminibus nō exigentibus depositionem.de qua materia dicvt plene dixi in.d.c.accedens.Et concludendo dicta doctoruʒ distingue hic quo ad propositum ꝙ aut negligit se purgare seu venire ad se purgandū:⁊ tūc nō habetur pro conuicto:sed pōt suspendi vel excommunicari donec se purgauerit:et sic pōt intelligi.c.excommunicamus.§.que autem.s̄.de hereti.⁊.c. ij.s̄.eo.Itē vbi offert iuramentū suum de presenti:sed non potest habere compurgatores sperat tamē de breui habere et tūc ratione infamie potest suspendi donec se purgauerit. et hoc modo s̄m Inno.potest intelligi.c.ij.s̄.eo.aut purgatiōne recepta purgandus deficit in ea vt quia cōpurgatores non deposuerunt pro eo:⁊ tunc iste debet puniri vt conuictus:vnde si delictum super quo erat infamatus ⁊ modꝰ procedendi ante purgationem indictā exigebant depositionem iste deponetur:si vero aliā penā illa imponetur dūtaxat:⁊ ita intellige hoc.c.⁊.c.accedens.prealleg.Item dicendum vbi terminus peremptorius prefixus fuit ad se purgādum:tūc enim si intra illū terminum non cōparet ⁊ se purgat habetur pro conuicto s̄m Inn.hic:sed pro hoc allego tex.no.s̄m vnā lectu.iij.qō.ix.decernimꝰ.¶ † Et ex hoc pōt intelligi vnus singularissimus modus conuincendi absentem de crimine lite non contesta.vt si est infamatus [a] vel vehementer suspectus de crimine citetur peremptorio prefixo ad se purgandum intra illum terminum nō autē ad cōparendū tantum et tūc si nō prestiterit purgationem intra terminum prefixum habebitur pro cōuicto:qđ tene perpetuo menti:nam limitat no.in.c.veritatis.de dolo ⁊ cōtu.et esset modus non exquisitus de iure ciuili.Habemꝰ etiam secūdum modū conuincendi absentem lit.non contest.vt contumax super crimine excōicetur ⁊ si steterit in excōicatione ꝑ annū tunc habetur pro cōuicto super illo crimine et potest puniri ac si vere fuisset conuictus.vt in.c.rursus.et in.c.quicunqʒ.xj.q.iij.que sic debet intelligi vt plenissime tāgo in.c. j.de iudi.⁊ de illis modis procedendi contra absentē not. in.d.c.veritatis.⁊ hec dicta sufficiant quo ad tex.¶ † In gl. j.in fi.not.glo.nam videtur intelligere.c.inter.j.eo.vt ꝓcedat generaliter in quocunqʒ purgando vt compurgatores habeant notam vitam purgandi nedum de presenti sʒ etiā de preterito:sed Host.in.d.c.inter.dicit sufficere vt habeant notitiam de presenti:⁊ ꝙ ibi ponitur casus speciales.Nā vt ibi videbitur multa specialia concurrunt.reducerem hec dicta sic ad cōcordiam ꝙ aut crimen de quo iste est infamatus fuit iādudum perpetratum:et tunc non sufficit habere notitiā de presenti.nam ille potuit se corrigere et viuere honeste.arg.in.c.inter.j.e.in fi.⁊ maxime in iuuene qui de facili se corrigit:⁊ hoc casu ꝓcedit ista gl.aut delictū fuit perpetratum de presenti:et tunc procedit opinio Hosti.

[Margin: ✠ Sebasti. Sapia. a ¶ Infamatꝰ.qn̄ quis dicatur conuictus de crimine ⁊ q̄no differat a confesso declarat Decius post alios in.c.at si clerici.col.ij.l.ij.no. s̄.de iudi.]

1 ☞ Infamatus de graui delicto potest incōtinenti suspēdi ab administratione diuinorum:si delictū est enorme:al's secus.3.vide.j.c.inter.
2 Infamia semel purgata nō debet amplius purgari:nisi de nouo oriatur.
3 Lite pendente non debet quis impediri in possessione sua. Appellatione pendente nō debet appellans spoliari re sup qua fuit sententiatum.
4 Infamia facti in crimine successiuo tollit̄ per ꝯtrium factū.
5 Infamatus si se purgauerit:an postea poterit de illo met crimine accusari.

Ex tuarum. Absolutio facta s̄m purgationē vulgarē nō tenet: et ea nō obstāte potest indici de nouo purgatio et admittitur accusatio.h.d.Cōmunis diuisio. secūda ibi:q2 ergo ⁊c.¶ Casus literalis.Quidaʒ p̄sbyter. P.noīe infamabatur de homicidio:propter qđ episcopus suus ab officio sacerdotali suspendit eundem:ipse quasdaʒ literas exhibuit antecessoris ipsiꝰ episcopi in quibus continebatur ꝙ iudicio aque frigide suam innocentiam purgauisset et episcopus ipsum absoluisset:quesitum fuit a papa vtrum talis purgatio sufficit.Quia vero peregrina iudicia sunt inhabita:dicit papa ꝙ p̄dicta purgatio īsufficiēs fuit vnde mandat epo quatenus si accusatores idonei nō apparuerūt cum.vij.manu aut quinta sui ordinis debeat se purgare:qua prestita suspensionem sine difficultate relaxet ⁊ eū

boni testimonij denūtiās ⁊ ab infamia homicidij absoluat. Ber.¶ †No.j.ex tex.ꝙ infamatus de crimine graui potest incontinenti suspendi ab officio donec se purgauerit.nā infamatꝰ de graui delicto non dꝫ interim administrare diuina ne scandalum oriatur populo.¶ †Secundo no.ꝙ semel absolutus per purgationem canonicā non tenet ampliꝰ se purgare vt colligitur hic a cōtrario sensu ꝙ intellige qn̄ iudex vellet iterū indicere purgationē vigore īfamie vel iudiciorū precedentiū:secus si infamia oriat de nouo:qꝛ oportet ꝙ ista purgaret.Ad hoc.c.fi.de collu.dete.et qꝺ no.in.l.j.⁊.l.repe.ff.de q̄stio.¶ Tertio no.modū procedēdi purgatione prestita:nā dꝫ absolui ⁊ denūtiari boni testimonij:et sic tollitur infamia seu effectus infamie facti.¶ †In gl.ibi: propter enormitatē delicti ⁊c.ideo gl.hoc dicit:qꝛ infamatus de delicto non debet a principio suspendi qꝛ pēdente lite nō debet quis impediri in possessiōe sua imo si fuisset cōdemnatus et appellasset debet integer remanere status suꝰ pendēte appellatione:vt in.l.vna.§.integer.ff.nil no.ap.pē.ꝙ procedit etiam in clerico deposito:vt est gl.no.in.c.sepe.§.de appel.ad hoc.c.significasti.§.ꝺ adulte.⁊ ibi suspēsio fit postq̄ purgandꝰ deficit in purgatione.Sed quando tanta est infamia que generat scādalum vel delictū est valde enorme tunc potest a principio suspendi ab officio vt hic ⁊ etiaꝫ a būficio:vt.j.eo.c.inter.Et vide qꝺ no.Jo.an.in.c.j.de accu.lib.vj.in nouella.¶ †In glo.in ver.absoluas.ibi solius dei est.Dic hoc verum intelligēdo infamiā precise sine alio facto sed per cōtraria bona opera de facili tollitur īfamia [a] facti:quod intelligitur in crimine successiuo:vt ptꝫ in.c.inter.j.eo.in fine.Et in fine glo.hec cauda glo.non facit ad ꝓpositum questionis.est enim questio separata nunqd periurus puniatur ab homine.de quo plene dicam in.c.fi.de iure iuran.a not.in.l.ij.C.de re.credi.¶ †Sed quo ad principalem questionem glo.nunquid post purgationē [b] admittat accusator varie loquūtur doct.⁊ vide gl.in.c.habet.ij.q.iiij. Et capiendo veriores opiniones concludendum est quod aut purgatio non fuit canonice prestita et admittit accusatio vt hic non obstante purgatiōe aut fuit canonice prestita et tunc aut interuenit accusator:vt qꝛ testibus deficiētibus ratione infamie fuit indicta purgatio tunc regulariter non admittit accusatio vt hic in glo.in prin.⁊.c.de his.et qꝺ ibi dixi de accu.Aut non interuenit accusator:et tūc si terminꝰ prius prefixus fuit omnibus accusare volentibus cū clausula decreti.s.ꝙ post terminum non audietur accusator ⁊ tūc nō debet admitti.arg.in.c.fi.qui ma.accu.pos.et nō interuenit illa clausula decreti:⁊ tunc si purgatio est prestita sꝫ absolutio adhuc nō interuenit ⁊ dꝫ admitti accusatio:qꝛ nihil obstat.arg.in.l.admonendi.ff.de iureiur.aut absolutio est prestita:⁊ tūc si accusator vult eum onerare onere se purgādi:et tunc non potest.ar.hic.aut suscipere in se vult onꝰ ꝓbandi:et debet admitti non obstante absolutiōe prius p̄stita et est ratio:qꝛ illa absolutio fuit facta per probatiōes nō integras:nam testes iurauerunt de credulitate tātum ⁊ vbi absolutio fuit facta ex probatione non integra non obstat solutio reperta de nouo probatiōe integra:vt in.d.l.admonendi.⁊ not.in.c.fi.§.de iureiurā.facit qꝺ dixi in.c.proposuisti.de proba.de materia an et qn̄ obstet absolutio:dic vt dixi.in.c.de his.de accu.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Tollitur infamia. Q̄ṅo tollat infamia facti ⁊ infamia iuris ⁊ per quas ꝑsonas.vide latissime ꝑ feli.i.c.testimoniū.col.vj.§.de testi.
b ¶ Post purgationē.Utrum absolutus de crimine qꝛ se purgauit possit mō de eodem crīe accusari.Et de hoc vide per glo.in.c.mennā.ij.qꝺ.iiij.⁊ per do.Ant.in.c.ad nostrā.circa pric.de ꝓba.ver.ꝑ hoc dicit spec.de quo vide oīno ꝑ arch.in.c.hꝫ hoc proprium.circa fi.ij.q.iiij.vbi concludit ꝙ non pōt accusari nisi in certis casibꝰ de qbꝰ ibi per eū.de isto articulo vide etiā in.d.c.mēnā.circa me.et etiam in eo.c.circa finē vbi dicit ꝙ ē iniquū quod accusetur ⁊ dicit qꝺ de ħ no.Ro.in libello iuris.ī rub.de effe.pur.sed de hoc vide oīno ꝑ Inno.j.e.in.c.peruenit.in glos.in ver.incestus.

Constitutus. Sufficit qꝺ cōpurgator sit toleratꝰ ab ecclesia bone fame nec de crimine suspectꝰ cōdēnatus.In pria facti narratio ⁊ reprehēsio.In scda prouisio ibi:sane.¶ Casus literalis.Quidā diaconus.P.nomine infamatus erat de aliquo crimine episcopꝰ indixit ei purgationē:obtulit purgatores episcopo:ipse cepit eos ita diligēter examinare ac si esset ordinationē facturus nolens eos recipere:vnde diaconus accessit ad do.papam sibi exponens predicta:vnde scribit papa ep̄o dicens ꝙ multuꝫ miratur ꝙ purgationeꝫ oblatam recipere noluit nisi prius probasset hoc est examinasset nomina singulorū tanq̄ esset ordinationes facturus vtinam sic discuteret ordinādos:satis enim sufficit in hmōi purgationibus si purgatores sint bone fame in suis ordinibus ministrantes ⁊ ab ecclesia tolerati nec sint in iudicio de crimine condemnati vn̄ sunt admittendi.Ber.¶ Not.j.ex text.quatuor requisita in purgatoribus.Primum est vt debebant iurare ſm conscientiam et opinionem eorū ꝙ credūt illum verum iurasse.Scdm vt debeant esse tolerati ab ecclesia.Tertiuꝫ vt sint bone fame. Quartum ꝙ non fuerint de criminibꝰ cōdemnati.Ex hoc nota ꝙ pretextu criminis de nouo obiecti nō pōt cōpurgator repelli:secus si opponatur infamia vt patet ibi sint bone fame ⁊c.requiritur et quintum vt habeant totā conuersationem illius quem purgare volunt.de quo dic vt in.c.cū p.§.eod.¶ Tertio nota casum in quo testis intrat secundū opinionē suā et non ſm veritatem.¶ In glo.fi.quidam tenent contrarium videlicet ꝙ non sunt repellendi:qꝛ tex.reqrit condemnationē:sed repulsus pretextu criminis obiecti non dicitur cōdēnatus:vt in.c.ij.de ordi.cog.sed teneo opi.glo.nā glos.non dicit oppositum:sed vult istos repelli si ex illa repulsiōe secuta est infamia vel grauatio opinionis.nā tunc non repelluntur isti pretextu condēnationis seu repulsionis sed pretextu infamie:qꝛ debēt esse bone fame:vt hic in tex.⁊ hec infamia surrexit ex probabilibus cōiecturis.nā probationes inducte super exce.vel aliter aliquos inducūt contra absentem aliquam presumptionem:vt no.in.l.luciꝰ in fi.ff.de his qui no.infa.⁊ facit quod no.glo.in.c.at si clerici.de iudi.⁊.ij.q.j.multi.

1 ☞ Infamatꝰ de aliquo enormi crimine lꝫ se purgauerit: tn̄ temporaliter ab administratione officij suspenditur.
2 Clericus suspensus ab officio an cēseat suspēsus a būficio.
3 Infamatus ex eo qꝛ ipse dedit causam infamie licet se purgauerit non tamen est sopita infamia contra eū secus si ipse non dedisset causam.
4 Contra infamatum quomodo procedatur.
Terminus an et qn̄ debeat dari per iudicē parti vel accusatori intra quem habeat accusare alꝛs termino elapso nō auditur vlterius.
5 Appellari pōt de illis rebꝰ q̄ remittunt arbitrio iudicis si iudex transgrediatur:secus si cōmittatur eius cōscientie.
6 Statutū puniēs cōuictum tali pena:nō cōprehendit illū q reputatur conuictus ex hoc ꝙ non se purgauit.
7 Testes si ex aliqua cā nō possunt esse femine:tn̄ ille admittuntur qn̄ in illo casu alij non reperiuntur.

Inter. ¶ Propter magnitudinē criminis infamatus suspendi potest nedū ab officio sed etiam a beneficio donec se purgauerit.hoc primo.⁊ augetur propter hoc numerus cōpurgatorum.hoc secūdo.ex causa interdum post purgationem prestitam suspēditur quis ad tempus.hoc tertio.⁊ deficiēs in purgatione punitur vt conuictꝰ.hoc quarto.Scda pars ibi attendentes.Tertia ibi:ita tamē.Quarta ibi:purgatiōe.Quinta ibi:ꝙ si.¶ Casus literalis.Decanꝰ senoñ.erat grauiter infamatus de heresi ex eo ꝙ cum hereticis nimiam familiaritateꝫ habebat in quadā villa:propter quod archiepiscopus senoñ.suspendit ipsum ab officio ⁊ būficio quāuis cōtra ipsum nullꝰ apparuit accusator:tn̄ ex officio suo fama publica deferente voluit de hoc inquirere veritatem testes super hoc cōtra ipsum decanum recepit postmodum decanum ipsum cum attestationibus misit ad domi.Pa.Ipse vero intellecto negotio ⁊ visis attestationibꝰ scribit archiep̄o dicēs q̄uis cōstitutio ecclesiastica doceat tales ab officio tantū vsqꝫ ad purgationē canonicā suspēdēdos qꝛ tn̄ ipsum a beneficio ꝓpter enormitatem criminis suspēdit nō vult improbare nec etiam illud improbat ꝙ testes ex officio suo ꝯ ipsum decanū recepit licet nullꝰ apparuit accusator.Papa vero considerās vulgatā infamiā ⁊ graue scādalū et vehementē suspicionē ex dictis testiū contra ipsum decanum obortā cum propter eorum quodlibet esset ei purgatio indicenda et seruans iustitiam et moliens rigorē purgationem.xiiij.manus sui ordinis indixit eidem remittēdo ipsum ad ep̄m vt ibi purgaretur vbi noscitur infamatꝰ mādans archiep̄o senoñ.adiūctis sibi duobꝰ episcopis vt purgationem ei indictam recipiat:⁊ q ad ipsum purgādū accesserint sint catholici ⁊ vita probati qui vitā ⁊ conuersationē eius cognouerint p̄teritā et presentē qua recepta būficium sibi restituat:ab officio tamē maneat suspensus propter familiaritatem quā habuit cum hereticis donec scandalū sopiatur hereticorū familiaritate publice abiurata.Et iniungat eidem ꝙ in predicta villa ⁊ alijs circūpositis villis profiteatur ⁊ predicet fidem catholicā:⁊ detestetur hereticā prauitatem ⁊ talꝛ deinceps vitam suā bonis informet operibꝰ vt infamia cōuertat in bonā famā ⁊ cōe scandalū ⁊ suspicio de catholicorū mentibus tollatur:ꝙ si in purgatione defecerit ab officio ⁊ beneficio depositus ad agendā penitentiā in arctū monasteriū detrudat.Ber.¶ Not.j.ex tex.ꝙ prelatus etiam Papa debet esse valde solicitus ad inueniendū hereticos et procedendum contra eos de quo.§.de hereti.per totum.¶ Secundo not.ꝙ infamatus non debet regulariter suspēdi a beneficio anteq̄ deficiat in purgatione sed ratione enormitatis criminis vel scandali imminentis potest suspendi etiam a beneficio donec se purgauerit:et est in hoc iste

in hoc iste tert. valde not. ⁊ quotidie solet allegari: ⁊ vide gl. ij. q. iiij. c. presbyter si. ⁊ per Jo. an. in. c. i. de accu. lib. vj. ¶ Tertio no. ibi: ab officio tantũ ⁊c. ꝙ qñq3 quis est suspensus ab officio ⁊ nõ beneficio ⁊ si accessorium non sequitur principale. de hoc an suspensus ab officio censeatur per ꝯñam suspensus a beneficio. vide gl. no. in cle. cupientes. de pe. in. l. non nouam. Ulterius no. quod si per modum inqsitionis crimen nõ potuit probari plene nõ est reus simpl'r absoluendus: sed si remaneret infamia vel scandalũ vel vehemẽs suspicio põt compelli ad se purgandum. Et no. ex hoc ⁊ ex tex. singulariter tria quorũ quodlibet sufficit ad purgationẽ indicendã: vt est vulgata infamia graue scandalum qꝺ intelligiꝛ etiã sine infamia vt differat a ꝑcedenti ⁊ vehemẽs suspicio [a] sic sufficit sola vehemens suspicio: sed tex. adduco in oppositũ in. c. tua. de coha. cle. ⁊ mu. in fi. vbi tex. sing. dicit ꝙ oportet suspicionẽ esse tantam vt generet scandalum. de quo plene dixi in. c. qualiter et qñ de accu. Et quantũ ad propositũ cõclude qꝺ aut iste est vehementer suspectus apud epm seu iudicẽ: ⁊ tũc non requiritur scandalum: ⁊ ita intelligo istũ tex. nam ista suspicio hic erat orta ex dictis hostiũ vt in litera ista: al's nõ differret a secũdo modo cũ supra premiserat de scandalo Aut est quis suspectus alij ꝙ̃ superiori et tũc nõ sufficit suspicio ad indicendã purgationẽ: nisi sit tanta ꝙ generaret scandalum et ita intelligo. c. tua. prealleg. Et ex supradictis no. ꝙ vehemens suspicio soliꝰ iudicis sufficit ad indicendam purgationẽ qꝺ tenet hic Inn. ⁊ satis mihi placet et videꝛ iudicio meo tex. hic: qꝛ ex testium dictis erat ista suspicio orta: de quo tñ vide bonum tex. cũ gl. ij. q. v. oĩbus. ⁊ qꝺ dixi in. d. c. qualiter. ¶ Not. purgationẽ esse prestandã in loco infamie: nam alibi facilius reperiret cõpurgatores nec eius prestatione deleretur infamia vel scandalum. ¶ Not. ibi: qꝺ transactio ⁊c. qꝺ cõpurgatores debent habere notã cõuersationẽ purgãdi nedũ de ꝑsenti sed etiã de ꝑterito sed limita istũ tex. prout dixi in. c. cum. p. s. eod. ¶ No. effectũ purgationis prestite. nam debet absolui purgatus ⁊ restitui sibi beneficiũ si ab eo fuerat suspensus: si vero deficit in purgatione debet puniri vt conuictus: vt in fi. ¶ 3 †Sed opp. cõtra tex. in ver. in penam. vbi prestita purgatione remanet suspensus quo ad officium donec scandalũ sopiatur qꝺ est cõtra. c. ex tuarũ. s. eo. vbi si denuntiatur boni testimonij absoluitur ab infamia et relaxatur suspensio vt ibi. Sol. dicũt hic cõiter doc. ꝙ si speciale est in crimine heresis vel in alio graui crimine contrarium procedit regulariter. Ego hoc dictũ nõ admitterem sed dico tex. procedere qñ iste purgandus seu purgatus prestitit causam scãdalo: vt qꝛ contraxit familiaritatẽ cũ hereticis: vt hic dicitur: vñ si ponderetur hec litera nõ remanet iste suspẽsus propter enormitatẽ delicti vt dicunt doct. sed propter familiaritatem cum hereticis: et ideo assumo nõ exceptionẽ sed regulam ex tex. ꝙ vbicũq3 infamatus male viuendo per actus illicitos ⁊ a iure reprobatos dedit causam infamie ⁊ scãdalo licet prestet purgationẽ debet tamẽ remanere suspensus ab officio donec sopiatur scandalum: vt sic illicita eius opere precedẽtia puniantur ⁊ ita proprie loquitur iste tex. ¶ 4 †In gl. j. in fi. multum hec glo. inuoluit ⁊ ponit ordinẽ non oĩno necessarium: ⁊ l3 doc. hic in multis trãseãt cum glo. tñ alibi iste ordo in parte reprobatur et in parte limitatur: et ideo cõcludendo veritatẽ distingue sic: cũ queritur de modo procedendi cõtra infamatũ qꝺ aut eps seu superior habet ꝓbationes prõptas: ⁊ tũc nõ est necesse nec vtile statuere terminũ accusare volentibꝰ: quia posset supponi amicus et fieri colludium. Item qꝛ non apparente accusatore via inquisitionis est ordinaria cõtra infamatum de iure canonico: vt probatur in. c. qualiter. ij. de accu. ⁊ ibi etiam glo. dixit qꝺ non est vtile prefigere talẽ terminum. Item et vide latius ꝑ Jo. an. ⁊ Spe. in tit. de inqui. §. nunc tractemus. ver. porro. si vero nõ habet ꝓbationes promptas põt si vult statuere terminum accusare volentibus: sed nõ est necesse: satis enim est ꝙ accusator se nõ offerat: vnde satis est qꝺ potest ꝓcedere ad purgationẽ indicendã: vt patet in. c. ex tuarum. s. e. Et de modo indicendi: licet gl. hic dicat admonitionẽ debere precedere dic melius vt dixi in. c. ij. s. eo. qꝺ aut est infamatus de delicto successiuo et tunc sunt necessarie ille admonitiones: qꝛ potest se corrigere desistendo ab actibus suspectis. Aut delictũ est momẽtaneũ vt puta homicidiũ vel furtũ vel simonia ⁊ tũc frustra fieret admonitio vt se corrigeret: et ideo hoc casu non requirunꝛ ille admonitiones: sed põt iudex ꝓcedere ad purgationẽ indicendam: ⁊ vbi enormitas delicti vel scãdali nõ subest non d3 ante purgationẽ prestitã aliquã suspẽsionẽ facere: vt in. c. significasti. de adul. sed expectare exitũ vt ibi: sed vbi subesset scandalũ vel graue delictum põt a principio suspendere ab officio donec se purgauerit: vt in. c. ex tuarũ. s. eo. et etiã a beneficio vt hic. Et si prestat purgationẽ fit absolutio ꝓut superius dixi vel ꝯdemnaꝛ ꝓut dixi in. c. cũ. p. s. e. et plenius in. c. accedẽs. de accu. et inquãtum gl. hic in fi. dicit istũ esse modũ procedendi cũ processus incipit a cõtumacia: nõ recte loquitur: qꝛ iste ꝓcessus fit rõne infamie non rõne contumacie: sed tñ de modo ꝓcedendi tã in ciuili ꝙ̃ in criminali alibi pleniꝰ est prouisum vt in. c. tue. ⁊ in. c. qm̃. vt lit. nõ ꝯtest. ⁊ in. c. j. de iud. ⁊. xi. q. iij. in. c. rursus. ⁊. c. quicũq3. ¶ In glo. ij. ibi: si inde remaneat infamatꝰ [b] ⁊c. Inno. dicit hoc ꝓcedere qñ directe crimen ꝓbatũ est ꝯ aliquẽ per viã exceptionis vtputa cõtra accusatorẽ qui fuit in iudicio cui etiam data est copia se defendendi: secꝰ si cõtra testẽ q nũꝙ̃ fuit in iudicio qꝛ magis excipiꝛ

a ⁂Sebasti. Sapia. ¶ Suspicio. Qꝺ possit indici purgatio etia3 vbi est suspicio siue infamia t3. d. Ant. in. c. tua. de coha. cle. ⁊ mul. ⁊ alij relati ꝑ Feli. in. c. l'ras. col. pe. ver. in gl. in ṽbo vehementẽ. s. de ꝑsump.

b ¶ Remaneat infamatus. Circa hoc vide gl. in ver. nõ deiecit. et ibi. d. Abb. qui eã appellat singularem. in. c. super his. de accu.

⁂Sebasti. Sapia.

cõtra partẽ ꝓducentẽ ꝯ testem. Mihi plꝰ placet dictũ gl. indistincte. nã ex quo orta est infamia ex satis ꝓbabilibus coniecturis indici põt purgatio vt illa aboleaꝛ: nã vt dixi in. c. ꝑcc. l3 ꝓbatiões inducte ꝯ testẽ nõ faciãt plenã fidẽ cõtra eum in alio iudicio inducunt tñ presumptionẽ quãdã. ⁊ pro hoc facit. c. cũ tu. s. de testi. vbi dicta testiũ reducunꝛ ad cõcordia3 ne reatu periurij notenꝛ de facto: ⁊ idem cũ ista glo. expressius tenuit gl. i. c. cũ dilectus. de ordi. cog. ¶ In glo. iij. in fi. no. ex hac glo. ꝙ licet numerus cõpurgatorũ sit arbitrarius regulariter tñ est maior numerꝰ adhibẽdus in maiori ⁊ minor in minori. Et põt eẽ rõ diuersitatis: qꝛ maiores habẽt notitiã plurium et facilius propter potentiã inueniũt cõpurgatores ⁊ minores ergo nõ habẽt tot notos nec õ facili pñt alios inducere ad se purgãdũ. nã isti cõpurgatores sunt volũtarij ⁊ nõ pñt cõpelli sicut alij testes vt no. in. c. seq. facit. c. cũ. p. et. c. ex tuaꝝ. s. eo. Ex ꝑdictis habes modũ cognoscendi an superior in indicenda purgatione excedat modũ ⁊ arbitriũ boni viri: vt consideret qualitas ꝑsone criminis ⁊ infamie ⁊ alia circũferẽtia. nã si numerus nimis excedereꝛ posset appellari. ¶ 5 †Quia in cõmissis arbitrio appellaꝛ si nõ facit vt bonꝰ vir [c] vt i. c. j. de dila. ⁊ leg. ⁊ not. i. l. si qua pena. ff. de ver. sig. ⁊ in. c. sup his. de accu. secꝰ si committitur conscientie: nõ debet tamen intelligi de conscientia vulpina: vt dicit Bal. in. l. ij. C. de fide. licet in lecturis communiter nõ habeatur vt in. c. statutum. in. §. assessorez. de rescrip. li. vj. ⁊ ibi gl. qꝺ tamẽ limitat: vt no. gl. sing. i cle. j. de iurepat. ¶ In gl. fi. ex hac gl. possunt colligi due solutiones ad ꝯrium formatum in principio glo. Pria est vt deficiens in purgatione in crimine heresis nunꝙ̃ tradaꝛ curie seculari: qꝛ hec est ꝓbatio ꝑsumptiua [d] ⁊ nõ vera ⁊ directa. Secũda solu. ꝙ ideo non tradiꝛ hic curie seculari: qꝛ volens redire ad fidẽ debet recipi ⁊ parcitur sibi quo ad mortem. Hãc sol. vltimam tenet Host. ⁊ cõiter doc. ⁊ est in se verissima. nã si vere cõuictus vel cõfessus potest redire ad fidem et non tradi curie seculari: fortius idẽ dicendũ in conuictũ interpretatiue s3 prima sol. glo. cõiter non recipitur. vnde concludunt doc. ⁊ maxime Hosti. ꝙ ad quãcũq3 penam agatur deficiens in purgatione debet puniri vt cõuinctus. ¶ Et ex hoc infertur ꝙ si iste al's incidisset in heresim et nunc ex deficientia in purgatione habereꝛ pro conuicto et ꝓ relapso deberet tradi curie seculari: vt in. c. accusatus. de hereti. li. vj. ꝙ est notandum. nam ex dicta gloss. concluderetur oppositum. ¶ 6 No. tamen rationem gl. nã potest adduci ad statutũ [e] quo caueꝛ qꝺ cõuictꝰ de tali crĩe puniaꝛ tali pena: ꝙ deficiens in pur-

c ¶ Bonꝰ vir. quomodo hoc procedat vide Felin. late i. c. exceptionẽ. co. iij. cũ seq. s. de excep. ⁊ in. d. c. super his. co. iiij. v. in glo. in ver. vltimo. s. de accu.

d ¶ Probatio ꝑsumptiua. Circa hoc vide qꝺ not. Inno. in. c. qꝛ verissimile. de presum. c. afferte. eo. ti. ꝑ do. Ant. ⁊ vide etia3 oĩno qꝺ late scribit Do. Ab. i. c. accedẽs. ij. s. de accu.

e ¶ Statutum disponẽs ꝙ ꝯuictꝰ de crĩe puniaꝛ tali pena non h3 locum in illo q habeꝛ ꝓ cõuicto qꝛ deficit in purgatione. Et de hac qõne vide per. d. ant. in. c. at si clerici. in pri. de iudi. in. vi. col. vbi idẽ dicit: sed ꝯ hanc opi. vc3 ꝙ imo habeat locũ statutũ in eo q deficit in purgatione alle. tex. i. c. ad audientiã. ⁊ in. c. cũ dilectus. de cleri. non resi. vbi est tex. ꝙ statutũ intelligiꝛ ꝺm ius cõe non mirũ si ibi recipit ĩterpretationẽ a iure cõi etiã quo ad casum: s3 pro isto. d. c. d. Abb. optime facit qꝺ no. bar. in. l. j. §. ꝯ interdictu3. ff. de sentẽ. vbi dicit qꝺ statutũ ĩponens penã mulieribus perlas seu gemmas portantibus nõ h3 locũ in mulieribꝰ ꝑlas seu gemmas ꝯfactas portãtibꝰ. Itẽ ad hoc facit qꝺ no. d. Abb. post Jo. an. in. c. sicut dignũ s. de homi. in qõne statutũ loquẽs in faciẽte habeat locũ in mandãte et vide qꝺ plene notaui. Et adde hic Ange. in consi. clxxxiij. et in consi. cccxxiiij. vbi dicit ꝙ statutũ loquẽs de cõtumace h3 locũ in vero ꝯtumace nõ in ficto: ⁊ facit qꝺ no. bal. in. l. transigere. in. v. col. C. de transa. vbi dicit ꝙ statutũ loquẽs de homicidio nõ h3 locũ in eo q fuit cõdẽnatꝰ de homicidio ex ficta cõfessiõe: qꝛ statutũ debet intelligi de homicidio vero cuius ꝯriũ videtur dicere Bal. in. l. qm̃. C. de infa. vbi dicit ꝙ ficta cõfessio inducta ꝑ statutũ equiparaꝛ vere facte in iudicio. vide tamen Bar. Ang. ⁊ Imo. i. l. ex cõsensu. ff. de app. Et adde hic oĩno ꝙ late notaui post do. Abb. in. c. ex ꝑte. de spõsa. ꝙ no. post do. Ant. in. c. ad audientiã, de cle. nõ resi. Et adde ꝙ l3 de iure agẽtes ⁊ cõsentiẽtes in pari pena punianꝛ: vt in. c. j. de offi. deleg. tñ statutũ loquẽs de agente cum debeat stricte intelligi nõ h3 locũ in cõsentiente vt dicit do. abb. in. c. cũ volũtate. ꝯ. de sent. exc. Itẽ ad predicta facit ꝙ no. Bar. in. c. transigere in. v. col. C. de transac. vbi dicit ꝙ si statutũ dictat qꝺ de oĩbus delictis possit fieri pax ⁊ cõcordia preterꝙ̃ de homicidio intelligiꝛ statutũ illꝺ de homicidio ṽo ⁊ ideo dicit ibi Bal. ꝙ super homicidio ficto poterit

fieri concordia et a
gñaliter an statu
tū loquēs ď casu
vero extendat ad
fictū: vide p bart.
ī.l.oēs ppli.ff.de
iust.τ iu.in.vij.q. b
prin.τ p Jo.an.ī
regula ppossesso
re ī mercu.p bal.
hī in.l.si qs seruo
C.de fur.p bal.τ
Jmol.in.l.j.§.lex
fal.ff.ad leg.fal.
¶ Adde an ī sta-
tutis habeat lo-
cū fictio Fran.de
are.consil.cxlvij. 7
Cepo.cons.xlj.lu
do.ro.ɔsil.cv.ful.
consi.cxvj.Ale.in
pluribus cōsilijs
vt in eorū tabula
videre poteris.

a ¶ De hac rōne.
vide latius p do. 1
abb.in.c.insinua-
tum.s.de simo.τ
facit quod no.d.
abb.in.c.vno cir-
ca fi.de plus pet.
vbi dicit ꝙ statu-
tū loquens de cō
uicto nō hʒ locuʒ
in illo q cōfessus
fuit.

b ¶ Perfecerit de
lictū. Hoc dictuʒ
refert ēt.d.abb.ī
c.mulieres.ď sen.
excō.τ idem tenet
bal.in.§.itē.l.cor
nel.insti.de pub.
iudi.τ vide Pet.
de anc.in repe.c.
canonū.de cōsti.
in.vj.principali
q̄sito.in.xxxj.col. 1
illius q̄siti.vsi.τ si c
statutū vbi dicit d
ꝙ si statutum exi
git factū consum
matū nō sufficit si
sit inchoatū.τ qd 1
in statutis regra-
tur factū consum 2
matū tenet bal.i
l.si qs nō dicā ra-
pere.in.iij.col.C.
de epi.τ cle.τ an-
ge.in.l.j.§.hec v̄-
ba.ff.qd q̄sq̄ʒ iu.
τ p Bar.in.l.j.§.
diu⁹.ff.de sic.Et
adde ꝙ tm̄ in sta-
tutis requirit qd
actus sit pfectus
ꝙ ēt si statutum
diceret si qs vo-
luerit facere tale
qd puniat reqrit
ad penam impo-
nēdā ꝙ act⁹ sit p
fectus nec sufficit
sola volūtas τ ex
ponitur illud ver
bū voluerit.i.vo-
luntarie fecerit:
ita elegāter deter
minat Bar.post

gatione nō debet puniri illa pena[a] statutaria:qꝛ
illa nō est vera cōuictio sed p̄sumptiua τ interpre
tatiua τ statuta habēt locū dūtaxat in casu vero.
ff.de neg.gest.l.iiij.τ in.c.in nr̄a.de iniur.facit qd
no.bar.in.l.j.ff.de sica.ꝙ cū statuta hodie puniāt
cōiter maleficia nō incidit qs in penā statutariā
nisi pfecerit delictū.[b] Et ideo nō sufficit acceptas-
se seu fecisse actū propinquū sicut de iure videbat
sufficere.l.si qs cū telo.C.de sica.cū si.canonizata.
de pe.di.j. ¶ Extra gl.q̄ro qd si nō reperiant tot
cōpurgatores:nūquid iste debeat haberi p cōui
cto.Host.dicit ꝙ si nō pōt habere.ꝙ de eo testes
nō cōfidūt seu nō est fides in alijs de eo ꝙ tūc ha-
bet p cōuicto τ deficiēte in purgatione:aut non
reperit qꝛ pauper est seu extraneus ita ꝙ tūc hʒ
notos in ciuitate τ hoc casu est subueniēdū arbi-
trio iudicis cōsiderata qualitate psone criminis
τ infamie τ ita cōiter trāseūt doc. ¶ † Sed tu dic
qd vbi ex istis causis nō possunt haberi cōpurga
tores clerici debet adhiberi laicus etiā femine si
nō possunt haberi viri:τ si etiā laici ex hac causa
deficerent credendū est soli iuramento ipsius:vt
est gl.no.in.c.cū.p.de accu.τ in.c.in decima.xviij.
q.ij.τ.c.cū in iuuētute.j.eo.in gl.fi.τ vide etiā bo-
nam glo.in.c.clerici.lxxxj.dist.

☞ Artifices exp̄ti in aliqua arte quibus iudex
iniungit vt debeāt aliqd estimare an cogant siue
possint compelli deponere secūdū conscientiā.

Cum dilectus.

Breue est nec potest aliter summari. ¶ No.j.ex text.
vnā bonā qualitatē requisitā in cōpur
gatorib⁹ vt sint vicini illius quē purgare volūt: 1
τ quo ad hoc pōt saluari hoc.c.de superfluitate.
nā vicini p̄sumunt melius scire cōditionē τ qua- e
litatē vicinorū:vt in.c.quosdā.τ.c.quāto.de pre-
sum.puto tū ꝙ vbi ex causa nō reperirent vicini:
vt qꝛ ex aliqua causa sunt sibi exosi ꝙ sufficiat ha
bere alios.ad hoc.j.c.proxi. ¶ Sed quero nun-
quid cōpurgatores possint compelli ad purgan
dum aliquē.doctores dicūt ꝙ non vnde isti sunt
volūtarij τ nō coacti:vt dixi in.c.precedenti.τ fa-
cit.c.cū.p.s.eo.secus tamē est in alijs testibus.vt
s.de testi.cog.per totum.τ potest esse ratio diuer
sitatis quia isti deponuntur secūdū conscientiā τ
τ opinionē eorū.Alij vero deponunt de his que
acta sunt corā eis.vnde isti de quibus in tex.pos-
sunt timere periurium. ¶ † Et potest induci hoc
dictum ꝙ habentes[c] deponere secūdum cōscien-
tiam non possunt cōpelli:[d] τ esset notabile dictū
si esset verū: τ facit pro istis artificibus expertis
in aliqua arte quibus iudex iniungit vt debeant
aliquid estimare.

☞ Infamia facti orta ex non probabilibus cō
iecturis τ ab emulis est nullius effectus.
Testes qui requiruntur in aliquo actu:cū certis
qualitatibus si in loco vbi actus celebratur non
reperiuntur testes cum dictis qualitatibus sunt
adhibendi quomodo reperiuntur.

Cum in iuuentute.

Nota semper quod propter infamiā
est indicenda purgatio: potest tamen
quandoq̄ʒ indici etiam vbi non est indicenda ad
instantiā purgandi:vel aliter τ melius sic.Si in
famia ortum non habet ex probabilibus cōiectu
ris non est de necessitate indicenda purgatio:po
test tamen indici ad instantiam purgādi.hoc di-
cit:τ est casus nota.secūdum istum intellectum.
Prima pars narrat factum τ petitiones procu-
ratoris.Secunda petitionem improbat.Tertia
petitionem cum quadam protestatiōe admittit.
secunda ibi:vnde tertia ibi:ceterū. ¶ Casus lite-
ralis.Episcop⁹ quinclieñ.ecclesie dicebatur ha-
bere immoderatam familiaritatem cum quadā
nepte sua propter quod rex Ungarie sepe scripse
rat domino Pape vt illum de vngaria remoue-
ret.vnde papa scribit cuidam episcopo vt super
hoc caute inquireret: episcopi Ungarie τ ipsi
postmodū rescripserunt domi.Pape quod eum

bonum virum τ honeste cōuersatiōis esse crede-
bant:personam ipsius multipliciter commendā
tes.Sed quia pater filium quem diligit corripit
ad maiorem cautelam dn̄s papa mādauit eidem
vt ab illius familiaritate totaliter cessaret qd sini
stra suspicio de ipso haberi non posset:sed quidā
malus homo rescriptum illarum literarū surri-
puit τ apud regem τ alios magnates ipsum ne-
quiter publicauit:vt magis infamaretur:sed pa-
pa lʒ repulsatus fuerit multoties cōtra ipsum tū
aduersus eū noluit commoueri sciēs ꝙ facile di-
ctum sequitur multitudo:postea vero cum dict⁹
ep̄s ad strigo.metropol.extiterit postulat⁹ qdaʒ
qui aduersabantur eidem vt promotionē impe-
dirēt ipsius ceperūt ipsum iterum infamare:vn̄
ipse de quorūdam amicorū suoruʒ consilio quē-
dam procuratorem ad curiā destinauit postulās
a do.Pa.qd purgationeʒ canonicā faceret τ in-
dici ad suam innocentiā ostendendā.Papa po-
stulationem illam reputans minus prouidā ab
ea ipsum procuratorē sepe voluit reuocare.Sed
quia procurator instabat papa mādauit purga-
tionem eidem indici cum duob⁹ abbatibus:q̄ꝓ- c
nis protestatus fuerit quod ex alia causa petitio
talis improuide tūc fiebat: qꝛ suffraganei strigo
neñ.ecclesie vix eo tempore purgarent eundē qui
in facto postulationis contradicebāt eidē τ suf-
fraganei coloceñ.ecclesie ipsum minime tūc pur-
garent:qꝛ inter eum τ coloceñ.archiep̄m de stri-
go.metropl.questio verteretur vnde cū non sint
alij pontifices in Ungaria merito videbatur qd
per episcopos regni sui super illo articulo se pur
gare nō posset.Ber. ¶ † No.j.ex tex.singulariter 1
ꝙ quādo cōstat infamiam processisse ab emulis
non est ex ea indicenda purgatio[e] etiā ad instan- e
tiam aliorum nec debet iudex commoueri ex tali
infamia cōtra infamatum.Et ex hoc infertur qd
dixi in summario quod vbi constat infamiam ex
probabilibus cōiecturis non processisse qd de ea
non est curandum vnde nullum de iure habebit
effectū:sed habet bene locum illud. Uane voces
populi non sunt audiende in.c.osius.de elec.τ in
l.decurionū.C.de pe. Et idem voluit Bart.in.l.
de minore.§.tormenta.ff.de questio.τ hoc dictū
optime probatur hic. ¶ Secundo no.tex.ibi di-
ctum facile sequitur multitudo τc.hic dicit.Fa-
ma volat trāsitq̄ʒ modum quocūq̄ʒ feratur.Exi
mie crescit.sed non cito fama quiescit. ¶ No.ibi:
super hoc bonum zelum τc.quod non debet ali-
quid fieri ex solo zelo nisi subsit iudiciū rationis:
facit secūdum Host.contra religiosos prelatos
habentes tantum zelum in puniēdis delictis vt
premittant ordineʒ iudicarium inquirētes quā
doque de criminib⁹ omnino occultis:τ ideo di-
cit periculorum ignorantes iura promoueri in
episcopos.de quo in.c.j.de cōsang.τ affi. ¶ No.
quod infamia facti habens ortum ab emulis nō
impedit quem promouendum ad dignitatem.
¶ Ultimo colligitur argu.quod numerus com
purgatorum est arbitrarius.nam hic fuerūt de-
putati duo abbates.τ in.c.inter.s.c.fuerūt.xiiij.
et in.c.j.s.eo.dicitur de duodecim.τ in.c.ex tua-
rum.s.eod.dicitur de.vij.est ergo arbitraturus
iudex numerum s̄m qualitatem persone crimi-
nis et infamie. ¶ In glo.in verbo postulare in
fi.Innoc.tenet ꝙ procurator potuit hoc postu-
lare licet sit generalis:sed forte Inno.motus est
ex ratione glo.quia hoc videbatur vicinum man
dato.nam cum esset super postulatiōe iam facta
de isto episcopo ne aliquo modo impediret:p-
pter infamiā potuit petere purgationē infamie.
ar.in.l.ad rem mobilem.ff.de procur.tamē scd̄m
Hostiē.ista purgatio non erat de necessitate in-
dicenda:tum qꝛ petitio iniusta vt in tex.tū qꝛ pa
pa non astringitur dispōne iuris:vt in.c.propo-
suit de cōces.p̄ben.tum qꝛ purgatio non depen-
det ex voluntate partis sed ex dispositione iuris.
2 ¶ † In glo.fi.no.bene glo.τ vide quod dixi in.c.
inter.s.eo.in fin.Et facit hec glos.iuncto text.in
argu.quod vbi testes de iure necessarij non repe-
riuntur in

gl.in.l.fi.ff.de re-
rum diui. Item
adde qd illud di-
ctū bar.i.l.j.ff.de
sica.qd ffert.etiā
τ sequit do.Ant.
in.c.j.in pe.co.de
eo q mit.ī pos.de
quo vid oino qd
not.Bart.in.c.fi.
in.ij.colū.de con-
suetu.
¶ Adde qd vo-
luit Bal.ɔsil.ccc-
vi.j.lib.vbi ponit
an stante statuto
ꝙ capite puniat
q adulteriū nix⁹
fuerit:si qs attēta
uit sed timore p-
territus aufugit
an dbeat puniri.

c ¶ Illi qui habēt
deponere s̄m cō-
sciētiā nō pn̄t cō-
pelli ꝙ est notan
dū p estimatori-
bus.τ ad hoc fa-
cit qd no.Bal.in
l.rē nō nouā.C.ď
iudi.vbi dicit qd
ille cui⁹ ɔsciē sta-
ri dʒ non cōpellit
exprimere causaʒ
mouentē ɔsciaʒ.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Cōpelli.Uide
Fel.in.c.pposui-
sti.col.iij.ver.pri-
ma cōclusio.s.de
proba.vbi ponit
de pītis ī arte an
possint cogi ad
dicendū illud qd
sentiunt.

e ¶ Purgatio.ad
de de hoc lati⁹ vi
dendū Ro.cōsil.
cccli.
Sebasti. Sapia.

e ¶ Purgatio.ad
hec faciunt not.p
bar.in.l.de mino
re.§.tormenta.ff.
de q̄stiō.vbi po-
nit qd fama dbet
oriri a fidedignis
psonis al's nō p-
bat de quo ibi p
Alexan.τ p Sal.
in.l.ea qdem.C.
de accusa.in ma-
teria fame.

riuntur in loco tūc quales reperiuntur idonei iudicant. Et hoc fuit cōsultū in qōne facti. dicit statutū ꝙ ad cōfectionē inuentarij requirunt testes cum certis qualitatib⁹ opponebatur postmodū ꝙ nō habebāt qualitates requisitas: replicabatur ꝙ in loco illo nō reperiebātur testes cū illis qualitatibus ⁊ certe ex hoc dz actus tolerari. ad idē tex. cum glo. in. c. cum dilectus. de ele.

1 ☞ Negatiua coarctata loco ⁊ tpe pōt per testes probari.

De testibus. Compurgator iurat de credulitate. h. d. De materia huius. c. dic vt habetur in. c. quoties. s̄. eo. ¶ † In glo. ⁊ habet locum ratio glos. quādo negatiua esset restricta ad certas personas ⁊ locū.[a] nam tunc bene possunt testes deponere de veritate: tūc enim potius deponunt de facto propio ꝙ̄ alieno vt si dicunt ꝙ tali hora titi⁹ nō ꝯmisit homicidium qꝛ nobiscū erat: ⁊ nō potuisset committere quin nos vidissemus: nam si testes tali modo deponerent non esset locus purgationi: vt no. in. c. proxi. et c. cum dilectus. facit glo. in. c. clerici. lxxxi. dist.

1 ☞ Infamatus non solum super causa criminali: sed ⁊ super defectu ⁊ inhabililate debet priuari.
2 Spurius non potest sine dispensatione ad sacros ordines promoueri.
3 Negatiua non astricta loco ⁊ tempore licet nō probetur per testes tamen aliquando probatur per iuramentum partis negantis quando non apparet aliud in contrarium.
4 Infamatus non admittitur ad purgandum: quando eius infamia potest per testes probari.
5 Filius nō potest iurare de veritate se esse filium talis sed de credulitate sic.
Iuramentū de veritate nūꝙ̄ quis tenetur nec debet subire quando non potest haberi vera scientia.
6 Filiatio quibus modis presumatur.

Accedens. Infamatus sup defectu natalium nō debet promoueri nisi prius se purget. h. d. Primo ponit questio. Secūdo ꝓuisio ibi: quo circa. ¶ Casus literalis. Quidā diaconus. T. nomine dū vellet in presbyterū ꝓmoueri quidā emuli sui dixerunt illū esse filium sacerdotis propter qd̄ diocesanus ipsum noluit ꝓmouere: nec permisit illum ab alio promoueri. vnde ille diaconus ad do. Pa. accedens predicta eidem exposuit. Mandat papa epō quaten⁹ si de hoc est publice infamatus: ⁊ de ipsa infamia cōstare nō poterit purgationē ab ipso recipiat ⁊ ipsum promoueat ad ipsum officium sacerdotis: qꝛ ⁊ si nō sit nota delicti tamē est nota defectus impediētis ad sacros ordines promouēdū. 1 Ber. ¶ † Not. j. ex tex. ꝙ purgatio locum habet nedū super criminali. sed etiam super aliquo defectu et inhabilitate. facit. c. iij. s̄. de aposta. ¶ † No. ij. ꝙ nedū spurius de quo constat ad ordines promoueri non debet sine dispēsatione: sed etiam ille de quo non constat ex quo tamen defectu natalium infamatus est. Et causas propter quas filius nō legitim⁹ promoueri non potest vide per gl. in. c. j. ⁊. ij. de fil. presbyte. lib. vj. ¶ Sed opp. cōtra text. de. c. cū in iuuentute. s̄. eodē. nā infamia ab emulis orta nō habet effectū indicendi purgationem. Sol. vt ibi, ⁊ hoc no. ibi enim constabat infamiā habuisse ortū ab emulis. hic vero nō cōstabat: sed iste dūtaxat hoc asserebat. vnde Papa mandat purgationē indici si publice iste esset īfamat⁹. quasi dicat quod si ab emulis tātum hoc diceretur prout ipse asserebat nō esse de hoc curandum. ⁊ sic potius concordat cum illo. c. cū iuuētute. ¶ † In glo. ij. ibi: quia negatiua[b] probari nō potest. hoc verū si hec negatiua esset probanda per testes: sed hic est probāda per iuramentum asserentis ⁊ per testes de credulitate. vnde dicit Jo. and. ⁊ bene ꝙ vt plurimū in purgatione venit factū negatiuū. simile in. c. j. de cōfe. lib. vj. vbi negatiua que alias probari nō potest admittitur in positis: vt sic possit probari per iuramentū. ¶ † Et in fi. gl. aduerte: qꝛ si probaretur filiatio prout dicitur in gl. non esset locus purgationi: quia hec est vera probatio que potest fieri super filiatione. Et existente vera probatione cessat purgatio: vt in. c. seq. vnde cōsidera varios modos probandi. Aut enim vult iste probare se fuisse habitū reputatū ⁊ nominatū pro filio sempronij ⁊c. ⁊ tunc non est necesse ꝙ aliter se purget. ⁊ de hac purgatiōe nō loquitur iste tex. ¶ † Aut vult iurare quod sit filius sempronij ⁊ nō debet admitti: quia subiret periuriū cum filius non posset iuramento asserere se filium sempronij: aut vult iurare se fuisse habitum reputatū ⁊ nominatū pro filio sempronij: ⁊ ita se credit esse filium sempronij: ⁊ tūc talis purgatio recipitur ⁊ cōpurgatores iurabunt de credulitate quod credunt eum verum iurasse. nam vt dicūt hic Hostiē. Inn. ⁊ Jo. and. de necessitate peruertenda est forma iuramēti in hoc casu. vnde licet alias purgādus debeat iurare de veritate: vt in. c. quoties. s̄. eo. in fi. in hoc tamē casu iurabit de credulitate: quia non potest haberi vera scientia. ¶ † Et no. ex predictis ⁊ ex tex. ꝙ ex quo semel quis habitus ⁊ reputatus fuit pro filio[c] sempronij fama sequens in contrariū non nocet. Et inquantum gl. dicit sufficere probare quem fuisse genitum ex vxore titij vt inferatur ipsum esse filiū titij. dic hoc procedere etiā si titius negaret ipsum esse filiū suū qꝛ ex quo quis est natus ex vxore alicuius presumitur natus ex marito nec pōt maritus eū nō cognoscere in filiū suū nisi probaret tpe cōceptionis eū fuisse absentem vel impotentē ad generandum: vt est tex. no. in. l. filium. ff. de his qui sunt sui vel alieni iur. ⁊ ibi Bar. ⁊ idē dic si mater postea assereret ipsum esse filiū alterius ꝙ̄ mariti vt nō credatur ei in preiudiū filij: vt no. d. in. l. filium. ⁊ no. gl. in. c. officij. de peni. ⁊ remis. ꝙ videtur procedere etiam si probetur ꝙ tempore cōceptionis mater habebat concubitum cum alio: ⁊ ad hoc tex. no. in. l. miles. §. defuncto. ff. de adul.

1 ☞ Infamatus de crimine notorio nō potest se purgare: sed debet condemnari.
Causa si pendet coraz delegatis ordinarius debet silere. 10.
2 Cognoscēs carnaliter monialem cōmittit tria delicta adulterium sacrilegium ⁊ incestum.
3 Litis contestatio an ⁊ quando requirat in inquisitionib⁹.
4 Notorium quando dicat esse crimen adulterij vel incestus.
5 Laicus potest testificari contra clericum: quando crimē est notorium.
6 Notorium probatur ex eo quod omnes de vicinia sciunt.
7 Delegatio admittit iurisdictionem ordinarijs.
8 Infamatus quomodo purgatur quando nulla procedit inquisitio contra ipsum nec accusatio.
9 Citatio vel sententia an requiratur in facto notorio.
10 Rescriptum si est impetratum ad iudices delegatos super aliqua causa: non potest pars contra quam est impetratum illi renunciare: sed pars que impetrauit sit integra.

1 **Cum dilectus.** † Super notorio crimine nō est indicenda purgatio ⁊ pendente causa super criminibus corā pape delegato purgatio ab ordinario sup eis recepta nō tenet. h. d. In prima parte ponit auditoris datio. In secūda actoris petitio. In tertia rei responsio. In quarta diffinitio. secūda ibi: cūqꝫ idem. tertia ibi: dictus quarta ibi: his igitur. ¶ Casus literalis. Inter. H. presbyterum ex vna parte. ⁊. O. clericum ex altera super quibusdam ecclesijs questio vertebatur: pro qua dictus. H. presbyter et S. procurator. O. clerici ad sedem apostolicam accesserunt: procurator ipsius. O. proposuit ꝙ cū. D. presbyter esset publice infamatus super crimine incestus episcopus Constantiensis ordinatus eius ei purgationē indixit: qui cū se purgare non posset ecclesijs suis fuit ab ipso per sententiā destitutus: sed ipse nihilominus eis per violentiā detinebat occupatas. Postmodum cū idem presbyter vxorem cuiusdaz cōsanguinei sui publice detineret quidam clerici cōtra ipm super hoc ad quosdā iudices literas impetrarunt continentes vt si dictus presbyter super crimine adulterij ⁊ incestus se non posset purgare ipsum pena debita castigarent: ⁊ cuz eis constitisset ꝙ idem presbyter pro eo qd̄ in purgatiōe defecerat ab episcopo fuerat condemnatus ipsum tanꝙ̄ cōtumacē predictis ecclesijs priuauerunt maxime cū de crimine adulterij ⁊ incestus tanꝙ̄ de notorio cōstitisset eisdē: mandans abbati sancti Galli ad quem beneficiorū collatio pertinebat: vt beneficia illa cōferret qui contulit illa. O. clerico supradicto vnde petebat sup illis predicto presbytero imponi silentiū ⁊ ipsi tradi possessionē illorū beneficioruz. Ex aduerso. D. presbyter respondit ꝙ processus iudicū predictorū debebat merito retractari cū lit. non contest. processerint contra ipsum adijciens etiam quod purgationē indictam sibi ab electo constantiensi curauerit exhibere: sed ei respondebatur quod talis purgatio nō valebat cum iudicio pendente coram delegatis ordinarius nō debebat indicere purgationem infamato: ⁊ ita tanꝙ̄ corā non suo iudice facta dicitur. His ⁊ alijs diligenter auditis ⁊ intellectis: licet litere delegatorū iudicum vel ipsarum transcriptum domi. Pa. ostense non fuerint: quia tamen ex tenore relationis ipsorum iudicum quam procurator predictus exhibuit dom. Pa. constitit euidenter quod iudices illi processerunt iuris ordine pretermisso. vnde Pa. tam processum illorum ꝙ̄ cōcessionem ecclesiarum a predicto abbate de mādato ipsorū

Zacharias.
a ¶ Ad certas personas ⁊ locum. vult iste innuere ꝙ negatiua coarctata loco ⁊ tpe possit ꝓbare. de quo vide Bar. in l. j. C. de can. fru. vrb. ro. eundē in l. heredes palam in prin. ij. de test. ⁊ in. l. actor. ⁊ ibi bal. C. de proba. Ang. ī aut. de here. ⁊ fal. §. hic nobis. colla. j. ⁊ Al. in. l. j. col. vij. ff. si cer. pe. ⁊ cōsi. xlij. vol. iiij.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Negatiua. qm̄ negatiua possit probari vide remiss. per Fel. ī. c. tertio loco. colū. pe. s̄. d̄ prob. Lāfr. de ori. l. repe. c. qm̄ cōtra falsam co. ij. s̄. de proba.
Zacharias.
c ¶ Habitus ⁊ reputatus fuit pro filio. Adde Lāf. de oria. c. qm̄ contra falsam. §. testium depositiones. nu. 104. ⁊ ibi in apo. Cel. in v̄. filiatio. s̄. de pb. Fel. ī. c. per tuas. col. ij. no. ī. co. tit. istū in. c. michael nu. 1. ⁊ ibi. not. in apo. ad eū. in ver. fili⁹. s̄. de fil. presby. ⁊ in. c. intelleximꝰ. nu. 7. ⁊ ibi iterū ī apo. meis in ver. filiū mariti. s̄. de accu.

factam autoritate apostolica retractauit ꝑcipue cū relatio iudicū continebat repugnantia ⁊ aduersa dicebatur enī qd crimē eiusdē presbyteri adeo notoriuz erat ꝙ nullus locus inficiationi penit⁹ existebat: vtpote cuius vniuersus populus testis erat. ⁊ tñ ibidem premittitur qd eidez presbytero terminuz peremp. assignauerūt in quo se purgaret si posset cū nimirū si crimē erat notoriū nō erat illi purgatio indicēda: sed in eū cōdemnationis sentētia ꝓferēda. Si vero nullus apparuerit accusator ⁊ sup ꝑdictis criminib⁹ vel ipsoꝝ altero apud bonos ⁊ graues fuerit infamat⁹ purgatio canonica indicetur eidem nō obstante ꝙ coram predicto electo dicitur se purgasse: q: pendēte iudicio corā delegatis nō debuit ordinarius purgationem indicere infamato. Ber.

¶ No. j. ex tex. iudicē ordinariū posse procedere contra infamatū eidē purgationē canonicā indicēdo absq3 eo ꝙ terminus accusare volētibus statuatur vel ꝙ premittatur inqsitio super veritate. Et certe nō cauillādo nec dānādo literā hic videt casus pro eis que dixit in. c. inter. ŝ. e. lz Inno. sup hoc instet: vt. j. subijciā. Secūdo no. retento eodē modo intelligendi ꝙ deficiens in purgatiōe super graui crimine potest priuari beneficijs suis licet nullus alius agendi modus precesserit: q: vt. ŝ. dixi hic nō appareat de accusatiōe vel inquisitione precedēti qd est cōtra opi. Jo. and. in. c. significasti. ŝ. de adul. vbi dixi talem tantū suspēdi debere. ⁊ de hoc. j. ¶ Tertio no. qd ex eodē facto qñq3 oriunt due species criminū separate vnde ex retētione ⁊ abusiōe vxoris cōsanguinei oriebatur crimen incestus ⁊ adulteriū. nā incest⁹ oriebatur q: affinis: adulterium vero quia cōiugata. facit tex. i. l. si adulteriū cū incestu. ff. de adul. ¶ † Ad idem vide gl. no. in c. virginibus. xxvij. q. j. que dicit accedentem ad monialem cōmittere tria delicta.[a] Primū q: spōsa dei ɔmittit adulterium. Scdm ꝙ cōsecrata cōmittit sacrilegiū. Tertiū quia affinis spiritualis cōmittit incestū. vnde de quolibet istorū criminū accusari potest. An autē punitus de vno: puta sacrilegio post accusari postea de adulterio vel incessu. tangit ibi gl. sed melius Bar. in. l. senatus. ff. de accu. ⁊ dicēdū: vt in gl. ¶ † Quarto no. ar. opti. ex tex. ꝙ etiam in processu inquisitionis debet fieri lit. cōte. al's si procedit ea omissa etiā cōtra absentē nō valet processus: hoc singulariter colligit ex tex. subtiliter intelligēdo verba sentētie ſm inquisitionē. Hoc dictū tamen intellige qñ inquisitio fit ad petitionē alterius principaliter eam promouentis q: tūc ille habet loco accusatoris sec⁹ si fieret ex puro ⁊ mero iudicis officio q: tunc non est cum quo fiat cōtestatio. Et hoc modo itellige c. qm̄ frequēter. §. sunt ⁊ alij. vt lit. nō contesta. vbi videtur probari cōtrarium: ⁊ hec est vera ⁊ cōmunis ɔclusio. maxime Host. hic ⁊ in. c. clamor. ŝ. de test. dico plene i. d. §. sunt et alij. ⁊ ad hoc solet quotidie allegari ista litera cui videt cōcordare. c. cum. J. ⁊ A. ŝ. de re iu. ¶ † No. vlteri⁹ ⁊ tene mēti ꝙ crimen fornicatiōis seu incest⁹ vel adulterij pōt adeo esse notorium vt inficiationi locus nō sit. vnde absq3 alia indagine potest iudex procedere ad impositionē pene. Et loquitur tex. qd notorietas surgit ex sola retētiōe mulieris in domo. vt q: forte in lecto vel i mēsa simul iacēt seu nat⁹ est inde filius qui est euidēs ar. incōtinētie paterne. dicit text. in. c. priusq3. xxiij. dist. ⁊ facit hoc. c. ad no. i. c. vestra. ⁊ cap. fi. de coha. cle. ⁊ mu. ¶ † Itē no. tex. opti. probātem ꝙ in delicto[b] notorio laici possunt testificari cōtra clericos. vñ hic dicitur qd populus vicinie erat testis notorietatis. ⁊ hunc tex. singulariter alleg. gl. in. c. decetero. ŝ. de testi. in materia huius. c. ¶ † Item collige ꝙ notoriū causat ex eo qd notorium ⁊ vicinie: ⁊ no. modum probandi notorium.[c] nam satis testis videtur reddere sufficientem causaz si dicit qd omnes de vicinia dicūt. ¶ † Vlti. collige ꝙ pa. committendo causam contra aliquem clericū videtur tacite adimere iurisdictionem inferiorum quo ad illā causaz adeo vt nō valeat processus coraz inferiore iudice agitatus. de quo no. i. c. cū M. de consti. et p Inn. in. c. vt nostrum. ŝ. de appel. ¶ In glo. ibi: sz suspendi ab officio. aduerte q: gl. videtur inuoluere istum passum. nam. c. inter. ŝ. e. i prin. ꝙ disponit de suspensione tātum non loquitur de deficiente in purgatione sed in infamato cōtra quem incipit processus Vnde aduertendum ꝙ aut querimus de modo procedēdi cōtra infamatum a principio ⁊ hoc casu debet seruari qd dixi in. d. c. iter. Aut querimus de modo puniēdi deficientem in purgatione ⁊ hoc casu loquitur iste tex. ⁊ plene tetigi materiā in. c. accedens. de accu. Et communis cōclusio in. d. ca. accedēs. est: vt in pena imponenda attēdatur modus agendi: vt si ꝑcessit accusatio puniatur vt conuictus in accusatiōe: si precessit inquisitio puniatur vt conuictus in inquisitione. ¶ † Sed dubium est. quando nullus mod⁹ agendi precessit vt quia iudex nulla premissa inquisitione super veritate indixit purgationem infamato: ⁊ hoc casu voluit Jo. and. in. c. significasti. de adul. vt tantū suspendatur. ⁊ optime facit iste text. Inn. hic in pria opi. hoc tetigit: sed postea cōclusit oppositum dicens: ꝙ ex quo infamia est cōtra aliquem ⁊ iudex nō habet probationes promptas potest absq3 alio sibi indicere purgationē ⁊ deficientē priuare beneficijs suis. ⁊ etiā deponere si crimen est graue: ⁊ pro hoc facit. c. cum. P. ŝ. eo. ⁊ optime facit ista litera vt. ŝ. tetigi. Sed ob. dictum Joā. an. in dicto. c. significasti. vbi solent ista allegari pro contrarijs. Sed pro cōcordia posset dici ꝙ aut iudex indicit purgationem ad effectum indicendi penitētiā vel vt sileat infamia: ⁊ tunc procedat illud. c. significasti. nam vbi infamia silere nō potest debet fieri suspensio ab officio. ij. q. v. presbytero. ⁊ ita si est deficiens in ea purganda suspēditur ab officio. Aut iudex procedit contra infamatū vt priuet eum beneficijs suis si se non purgauerit. Et hoc casu potest procedere iste tex. ⁊ opinio Innocen. vel aliter. Aut crimen est graue: ita quod iudex ex officio suo alias arbitrio suo imponeret penā priuationis ⁊ tunc illa imponeretur: aut nō est ita graue ⁊ tūc fiet suspensio. Nam sciendum ꝙ vbi proceditur per inquisitionem mitior pena imponitur ꝙ̄ per accusationē: vt in. c. qualiter. el. ij. de accusatio. ⁊ pena est arbitraria, ità ⁊ mitior debet imponi quando proceditur contra deficientē in purgatione cum sit presumptione cōuictus ⁊ nulla precessit inquisitio. cum ergo pena sit arbitraria ⁊ delictum hic cōmissum fuerit separatū ⁊ longe grauius a delicto commisso. vt in. c. significasti. potuit iudex ibi arbitrari penam suspensionis ⁊ hic arbitrari penam priuationis. ⁊ hoc plus placet. ⁊ secundum hoc possumus limitare ea que dixi in. c. accedēs. Ex predictis potest inferri ad solutionem alterius positionis que potest formari cōtra textum. videtur eum quod ex quo iste purgauerat se vel fuerat condemnatus coram Cōstātieñ. episcopo ꝙ nō debebat amplius onerari super purgatione prestanda. Sol. dicunt quidam ꝙ papa voluit isti facere gratiam vt non obstante prima cōdemnatiōe posset iterum se purgare si vellet. Sed posset aliqua solutio ⁊ melior dari ꝙ aut quis fuit absolutus: quia prestitit purgationem ⁊ tunc non debet iterum onerari: ita loquitur. c. ex tuarum. ŝ. eo. a contrario. aut fuit condemnatus sed cōdemnatio propter rebelionem suam non habuit effectū: ⁊ tūc potest iterum impeti: quia non debet cōdemnatio sibi immunitatē prestare. Tertio potest solui quod presbyter non excepit de priori excessu: quia faciebat cōtra eum. Quarto potest solui ꝙ episcopus Cōstantiensis iniuste processit quia nō habebat priuare sed suspendere. sed ab hac solutione recedit Inn. vt supra dixi. ⁊ ideo tene alterā ex predictis. ⁊ facit qd no. Bar. in. l. sepulchra. in fin. ff. de sepul. vio. ¶ † In gl. ver. nō erat indicēda. ibi citatio tamē faciēda est. de hoc an citatio[d] ⁊ sententia solennis interuenire debeāt in facto notorio. dic vt nota. in. c. ad nostram. el. iij. de iureiur. in. c. ex parte. de verb. signi. in. c. vestra. de coha. cle. ⁊ mulie. Et aliquid tango in. c. cū olim. de re iudica. vbi tex. ¶ In gloss. in verbo apud bonos. in fi. Tenet ergo gl. ꝙ sufficiat talis infamia ad indicendam purgationem. Et ad capitulū qualiter respondet quod non contradicit: sed nō dicit quare Jo. an. dicit quod illud capitulum loquit in inquisitione istud in purgatione: ⁊ sic videtur sentire opinio gl. quo ad purgationem indicendam. de hoc per Innocē. ⁊ Hostien. in dicto capit. qualiter. ⁊ ibi plene dixi. Et quo ad propositū distinguerem ꝙ aut subest scandalum nisi se purget apud bonos ⁊ graues: ⁊ est indicēda purgatio: quia solū scandalum per se sufficit ad purgationem indicēdam: vt in capitu. inter. ŝ. eodem. aut non subest scandalum: ⁊ tunc non est indicenda purgatio. textus videtur iudicio meo in capi. cum in iuuentute. supra eodē. nam ibi infamia peruenit ad regē ⁊ regni maiores: sed q: habuit ortum ab emulis Papa noluit moueri cōtra illum etiā ad purgationem nisi deuictus instantia illius. pro hoc q: quando infamia non habuit ortum ex probabilibus coniecturis nō dicitur infamia quo ad iuris effectū: sed vane voces populi de quibus nō est curandum vt in capitulo osius. de electiōe. ⁊ l. decurionū. C. de penis. per Bartoluz in. l. de minore. §. tormēta. ff. de questionib⁹. ¶ In glo. fina. ibi nūllam habuit iurisdictionē ⁊c. ¶ † Nota bene gloss. iuncto tex. quod is cōtra quem causa commissa est per papam nō potest adire ordinarium loci ⁊ renūtiare rescripto: quia iudicium redditur in inuitū nec valet processus corā eo inuitus. Secus dicit Hosti. quādo pars que impetrauit rescriptū re integra ad ordinariū accedit parte aduersa

Zacharias.

[a] ¶ Tria delicta. adde gl. xxvij. q. j. in. c. de v̄ginib⁹. quā tñ cuz dicto isti⁹ limitabis vt p bal. i. c. j. q mo. feu. amit. in feu. ⁊ Alexā. i. l. itē apd labeonē. §. si quis v̄ginē. ff. de iiur. vt nō ꝓcedat i cognoscēte ignorāter. ⁊ q̄ sit pēa clerici cognoscentis sciēter monialez. dic ꝙ deponit et in monasterio detrudit. ꝑ alle. cā et q. c. si q̄. et. c. si qs eṗs. laicus vo ſz leges pena capitis plectit. l. si qs nō dicā rapere. et ibi doc. C. de epi. et cle.

[b] ¶ Admittuntur laici ad probādū notorium crimē clerici et vide oino. d. an. ⁊. d. ab. i. c. cū nō ab hoie de iud. an aūt admittat ad ꝓbandū famā vide. d. ant. in. c. in lr̄is. i vlt. col. ŝ. de testi.

Sebasti. Sabia.

[c] ¶ Notoriū. Nūqd aūt in hoc casu sufficeret reddere rōnē scio q: vicinus. vid bal. i l. j. C. de collu. dete. vbi sētit ꝙ nō q: ſm eū i his q̄ oculos vicinorū solēt latere nō ē cōcludēs illa rō. qd etiā voluit feli. in ca. lr̄is. ŝ. de ꝑsūp. Mod. post Alexan. in. l. j. ff. si cer. pet.

Sebasti. Sapia.

[d] ¶ An citatio. vide Bal. in. l. ea q̄ col. ix. v. tertio q̄rit. in princ. C. de accu. Frā. cur. in ɔsi. xx. col. iij. cum se. ⁊ in ɔsi. xxj. co. ij. ⁊ abb. ⁊ alios i c. cū sit romana. ŝ. d app. vbi late qñ in notorijs requirat citatio.

aduersa cõsentiente: qz videtur tũc renũtiare rescripto τ delegatus nõ dz eos ampli⁹ audire.arg.in.l.sed si.cũ.l.seq.ff. de arbi.de quo vide qđ no.in Spe.in tit.de leg.§.restat.ver. itē finit τ dic etiã vt no.in.c.ex cõquestione.de restit.spo.

1 ☞ Actio criminalis de iure canonico si terminaƭ tpe quo ad hoc vt possit iudex ex officio inquirere: vel purgationez indicere: sed quo ad accusationem tollitur.

2 Delictũ si fuit punitũ in foro cõtẽtioso: põt tñ puniri iterũ in foro penitentiali: τ econtra.

3 Prelatus an debeat se purgare de delicto ɔmisso ante prelaturam et an possit indici sibi purgatio per illum qui eum promouit.

4 Adulterium an et in quibus dicatur esse de atrocior ib⁹ criminibus.

5 Dispensatio in matrimonio circa cognationem spiritualē nunꝗ reperitur ꝙ ab ecclesia romana fuerit obtẽta: sec⁹ in cognatione carnali.

6 Promouẽs sciẽter aliquē homicidã vel aliter irregularem punitur et promotus deĳcitur.

7 Inquisitio semp dz cõtinere qualitatē criminis τ circũstãtias qñ fit ad penã imponendã: alias forte secus.

8 Tutor põt remoueri in generali suspicione: etiã nõ habita qualitate nec forma suspicionis.

a **Accepimus.** ª Nõ sufficit prelato de criminib⁹ īfamato iurare cũ se purgat ꝙ sit immunis ab illis criminib⁹ sed iurare debet ꝙ post suã promotionem illa crimina non commisit.h.d.Et quatuor sunt partes.In pria iudicũ consultatio super forma purgationis quã purgad⁹ offerebat.In scda ibi: ipsi purgãdi supplicatio.In pria ibi: porro.ipsius forme reprobatio.In quarta ibi: ideoqz cause cõmissio cum expressione debite forme.¶ Casus literalis Archiepiscop⁹ bisuntinus infamatus erat de simonia τ de incontinentia τ qđ iustitiã vẽdebat.Papa mãdat qbusdã vt super predictis purgationem eidem indicerent: qui recepto mandato ipsum citauerunt ad presentiam suaz: ipse ad diem prefixũ cõparuit τ iuramentum purgationis obtulit sub hac forma videlicet ꝙ erat immunis ab illis criminib⁹ super quibus se purgare debebat: sz iudices talem purgationē admittere noluerũt.Significãtes hoc domino pape. Ipse vero ad apostolicã sedem accedẽs asseruit ꝙ ipsi nolebant vt assereret ꝙ nunꝗ a natiuitate sua passus fuerit lapsum carnis.vnde petebat quatenus saltez super purgatione incõtinẽtie mitigaret rigorē: sz papa nõ credit ꝙ sub illa forma exactum fuisset iuramẽtum ab ipso sed potius presumit ꝙ alia õ causa sub illa forma se purgare volebat: videlz ꝙ immunis erat ab illis criminib⁹ de quibus erat infamatus tanquam dimissis ꝑ penitentiã iam esset immunis ab illis.sz hoc iurare temerarium erat cum beatus Iob dicat. Etiam si simplex fuero hoc ipsum ignorat anima mea.vñ papa prescriptam formam secũdum quã iurare volebat reprobat vt indiscretam temerariam τ ineptam: mãdans predictis iudicib⁹ vt si noluerit τ potuerit se purgare sz hanc formã se purget.videlz ꝙ illa crimina grauiora scilicet simoniam venditionem iusticie τ incõtinentiam: de quibus extitit infamatus iuret se nõ commisisse postꝗ fuit in archiepz assumptus.τ cõpurgatores sic iurẽt ꝙ credunt illum verũ iurasse.quo facto illuz dimittant in pace.alioquin ipsuz ab ecclesia bisuntineñ.debeant remouere.Bcr.No.j.ex text.qđ infamatus de delicto nõ compellitur se purgare a tempore natiuitatis sue quinimo si est plat⁹ iurat tantũ tẽpore ꝑmotionis.¶ †Et ex hoc collige vnũ dictũ satis pulchrũ qđ

1 de iure canonico tempora nõ sunt prefixa ad impetrãdũ cõ

b tra aliquem de crimine: ᵇ τ sic licet de iure ciuili post quinquennium non possit quis impeti de adulterio.τ etiã post viginti annos in aliis criminibus.l.querela.C.de fal.l.adulte.C.de adulterĳs.τ quod ibi no.tamē de iure canonico ad ista tempora nõ habetur hic respectus.nam poterat ibi esse promot⁹ elapsis triginta annis.Et facit tex.iste ꝑ opi.gl. in.c.admonere.xxxiij.q.ij.quod puto veruz indistincte quo ad indicendam purgationem: vel quo ad ꝓcedendum per inquisitionem contra infamatum ne infamatus tolerareƭ in administratione diuinorum: secus forte esset dicẽdum in accusatione directa que instituitur ad penam infligendam: vt illa tãꝗ odiosa restringatur ad terminos iuris ciuilis: cũ expresse cautum non reperiamus contrariũ de iure canonico: arg.c.j.de noui operis nũtiatione.τ optime facit.c.cum venerabilis.de excep.vbi crimē falsi tollitur spatio inducto

2 a iure ciuili: τ vide quod ibi nota.¶ †Secũdo no.qđ ꝑ penitentiam nõ tollitur pena naturalis delicti: τ sic agẽs penitentiã de delicto in foro penitẽtiali potest de eo accusari

c in foro cõtentioso ᶜ vt ibi luat penam: pro hoc.d.c.admonere.τ quod dixi.i.c.de his.§.de accu.τ hoc ideo: quia diuersi sunt effectus istarũ penarũ: nam in foro anime imponitur penitẽtia vt satisfaciat deo que lesit: sed in foro contentioso satisfaciat reipubl.quã scãdalizauit: ideo punitur in loco vbi deliquit.iij.q.vj.in.c.j.τ.i.c.j.de rapt.τ in aut.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi opor.¶ No.iij.ꝙ etiam post penitentiam actam de delicto non põt quis veraciter asserere se immunem ab illo delicto: quia forte nõ recte egit penitẽtiam.facit de peni.distinc.ij.c.j.¶ Nota ibi etiam si simplex fuero τc.ꝙ homo rectus potest dici simplex: τ capitur tunc simplicitas in bonam partem: quasi sine plica τ sine inuolutione criminis.Unde duplex est simplicitas: quedã est con-

d traria dolo ᵈ τ de ista loquitur hic.quedã est cõtraria discretioni τ illa detestãda: τ tũc dicitur simplex quasi sine discretione τ sine mixtura sapiẽtie.¶ Ultimo no.formã quã prelatus debet prestare in se purgãdo.debet enim fieri purga-

3 tio per verba certa τ clara: vt ꝙ nõ cõmiserit τc.¶ †In gl. ij.in fi.no.gl.vult enĩ ꝙ hodie nõ compellatur quis se purgare nisi a tempore ꝓmotiõis.Ex quo inferƭ qđ de delicto cõmisso ante promotionem nõ possit prelatus accusari nec cõtra eum inquiri vel purgatio indici ꝙ clarius tenet glos. pe.Hoc vltimũ placet Philip.nisi crimē sit enorme.Hosti. vero dixit ꝙ prelatus superior non põt amplius inquirere de crimine prius commissio: qz aut nõ inquisiuit tẽpore ꝑmotiõis τ fuit in culpa: aut inquisiuit τ nõ debet denuo impeti.Circa hũc articulũ aliud sentirem.videlicet ꝙ aut tempore promotionis nõ emanauit edictũ vt quicũqz vult aliquid obĳcere compareat intra terminũ τc.iuxta formã.c.fi. de ele.lib.vj.τ tunc accusari potest: τ nedũ ipse imo promotor suus.arg.l.ult.si quis viduam.τ in.c.fi.xxiij.di.τ optime facit.c.fi.qui ma.accu.possunt.Inquisitio vero fieri nõ debet per eundem superiorem qui promouit ex quo mores suos approbãt.xxxij.q.v.c.horrẽd⁹.nisi i crimina adeo fuissent occulta qđ ꝓbabiliter potuisset superior ignorare.tũc enim nõ obstãte op.Hostiẽ.puto eum procedere posse.pro hoc text.in.c.nulli.de elec.li.vj.vbi electores possunt opponere crimina cõtra electũ si probabiliter tempore electionis illa ignorabãt: τ idem dico eadem ratiõe in purgatione indicẽda.Aut termin⁹ prefixus fuit τ tũc si iste qui vult accusare erat in dioceñ nõ debet audiri: secus si erat extra diocesim: vt in cap.fin.qui ma.accusa.pos.vbi tex.optim⁹ τ tenet Federi.in consilĳs suis: vnde pari ratiõe nec inquisitio fieri poterit: nam presumitur ꝙ malitiose fiat.Dubitarē tamen in crimine inducẽte irregularitatē: vt in homicidio qñ erat occultũ tempore promotionis: sz nõ ex probabilibus cõiecturis orta est infamia nũquid ipse prelat⁹ posset inquirere ex quo ipse nõ reperitur in aliqua culpa τ forte potius esset dicendũ qđ sic.naz cõtraria opinio sapit absurditatē.Et ad istuz tex.posset respõderi qđ de istis criminib⁹ erat infamatus post promotionē suam.nã simonia τ vẽditio iustitie vt plurimũ cõmittũtur per prelatũ post promotionē τ cõmuniter infamia de incõtinẽtia oritur ex vitio commisso post promotionē.τ ideo vsqz ad istud tẽp⁹ iste dũtarat debet se purgare.¶ In gl.in ver.ignorat.in fi.vel respõde aliter ad illud.ca.qđ loquitur in cõpurgatorib⁹ istud vero loquitur in purgãdo.Et ratio diuersitatis põt esse: qz purgãdus potest sub ista forma velle iurare animo decipiẽdi iudicem ꝑ equiuocationē: sed cõpurgatores cũ ignorarent an ille egerit penitẽtiã nõ possunt itelligere illud verbũ immunis de peccatis penitentie: sed credunt eum nõ cõmisisse illa deli-

4 cta.¶ †In gl.in ver.simonia.in fi.aduerte: quia cũ text.hic faciat mentionē de tribus criminib⁹.et dicit ea computare inter grauiora.gl.hic non probat nisi de simonia de qua tñ certissimũ est ꝙ computetur inter grauiora: vt est glo.in ca. tanta.de simo.¶ Sed cõtra tex.opponi potest in eo ꝙ incõtinentiã cõputat inter grauiora: cũ alibi tex.nedum fornicationē simplicem sed ipsum adulteriũ computet inter minora: vt patet in.c.at si clerici.in.§.de adulterĳs.τ ibi no.de iudi.τ qđ no.glo.xxxij.vij.in.c.quid in omnibus.τ tex.in.c.qz tua.l.dist.qui dicit paucos reperiri sine vitio incontinẽtie. ad idez ꝙ no.Io.de lig.in.c.ad nostrã de here.vbi dicit peccatum mẽdacij grauius esse ꝙ sit simplex fornicatio: qz primum magis est cõtra naturam ꝙ secundũ.Et ideo qdã dicunt ꝙ cõputatur incõtinẽtia inter grauiora propter frequentiã delicti: vel qz facilius anima separatur a deo: vel tertio potest dici ꝙ in episcopo sit graue peccatũ: cũ episcopus nõ dicatur cõmittere simplicē fornicationē: imo semper cõmittit adulteriũ spirituale cũ habeat ecclesiã suã in spõsam:

Sebasti. Sapia.
a ¶ Accepimus. Uide Bart.allegantē hũc tex.in pulchro casu i.l. j.§.accusationē.ī fi.ff.ad turpil.
b ¶ Utrũ de iure cõi possit quis ꝑ ꝑpetuo impeti de crimine.τ vide ꝙ no.do.Ab.post Io.an.i.c.cũ haberet.de eo q du. ī matri.quã pol. per adulte.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Contentioso. Uide Io.õ ana. declarãtē in.c.ij. col.xiij.§.de maledi.τ Pe.de ancha.i regula peccati venia.in prima op.de re.iur. lib.vj.

Sebasti. Sapia.
d ¶ Contraria dolo.Quotuplex sit simplicitas.vide Geor.nattã in repe.cle.sepe.i pri. in verbo simplici ter de verb.signi.

et habeat ordinē sacerdotalē ꝛ epalem ad hoc qđ no. Pau. de lea. in cle. j. de offi. ord. ꝛ maxime qñ habet concubitū cū illa de diocesi sua que dicitur filia sua spiritualis: vnde grauis penitentia ꝛ pena imponēda est episcopo vel sacerdoti pro delicto incōtinentie cōmisso cum filia spirituali. xxx. q. j. c. nosce. et in. c. penul. et vlti. magis enī abstinendū est a cognatiōe spirituali ꝙ carnali: qꝛ cū agnatio spiritualis ꝓcedat ex venerabiliori patre est magis veneratiōe digna. vide tex. opti. xxx. q. iij. c. j. ꝛ. c. pictatiuz. ❡ †Unde ecclesia romana nunꝙ legitur dispensasse circa cognitionem spiritualez: et tamen quotidie dispensat in cognitione carnali circa matrimonium ꝯhēdū. ❡ †In gl. in ver. postꝙ. ibi: approbati sunt mores ipsius. aduerte qꝛ hec ratio glo. nō est vniuersalis. nā ꝓcedit ī delicto occulto: qꝛ ex quo superior ꝓmouēs illud ignorat probabiliter non videt approbare. text. est in c. nulli. de ele. lib. vj. prealleg. Item non procedit ratio gl. in eo qui approbare nō poterat: vtputa in episcopo ꝓmouēti homicidā vel alꝭ irregularem. quinimo ꝛ episcop⁹ ꝓmouens punitur ꝛ promot⁹ deijcitur. vt in cap. si quis viduā. l. dist. in. c. fi. xxxiiij. dist. vñ hec ratio gl. nō ꝯcludit in successore qui non fuit in culpa. et ideo de hac materia dic meli⁹: vt dixi super glo. ij. ❡ †Extra gl. oppo. cōtra tex. et videtur ꝙ ista inquisitio [a] generalis non debet admitti. quoniā cū alicui impinguntur aliqua crimina debent exprimi omnes circūstātie delicti: vt quo mense: quo anno cuz qua persona delictum cōmissum est ꝛc. vt habet in. l. libellorū. ff. de act. canonizata. ij. q. viij. libellor. nō enī dꝫ qs vagari cū iactura alterius. l. ptor edixit. ff. de iniu. in. c. vt qs duas. de electio. lib. vj. ad idem. c. vt circa: ꝛ. c. j. eo. ti. ꝛ li. nam remotis circunstantijs delicti quodāmodo tollitur ipsi reo defensio. Sol. Inn. circa hoc instat ponēdo opi. nā quidā stant contrario dicētes ꝙ vbi infamia est generalis: vtputa infamatur qs de delicto incōtinentie ꝛ nō dicitur cum qua muliere: vel de simonia et nō dicitur cū quo illam cōmisit: ꝙ talis infamia tanꝙ nimis incerta ꝛ generalis est respuenda: alij vō dicūt quib⁹ assentit Inn. ꝙ contraria loquuntur in accusatione seu in inquisitione seu in indictiōe purgatiōis ex quo ignorantur circunstantie seu sunt occulte: non sunt necessario exprimende: sed ad terminos infamie fienda est inquisitio vel indicēda purgatio: vnde si infamia est gñalis fiet inquisitio generalis et indicetur purgatio generalis: vt hic et in. c. licet. de simo. vbi papa generaliter inqsiuit de simonia insufficiētia et de rebus captis in naufragio vnde tātū valet species quo ad speciem quātum gen⁹ quo ad genus ꝛ ecōtra. arg. in. l. si duo. ff. de admi. tu. et idem dicit Inn. quādo obijcitur crimen cōtra petentem cōfirmationem vt repellatur: et non sit necesse exprimere circūstantias: maxime si obijciēs iurat se ignorare. arg. in. l. in actione. ff. de fur. nam ſm eum cū inquisitio fiat vt eniteat bona fama si exprimerent circūstantie operaretur cōtrarium effectū: qꝛ multa occulta publicarentur: et cum his dictis vt plurimum transeūt doctores nostri. ex quib⁹ habetur maxime limitatio ad iura in cōtrariū allegata. Sed tu aduerte qꝛ Bart. sequēdo Jac. bu. in. l. ij. §. si publico. ff. de adul. tenet cōtrarium ꝙ sicut in accusatione ita ꝛ in inquisitione debēt exprimi circūstātie delicti: qꝛ inquisitio succedit in loco accusatiōis preterꝙ in inscriptione ad penā talionis. ꝛ ad istū tex. respō. ibi Bart. qđ ꝓcedit qñ inqsitio fit nō ad penā imponendā: ſꝫ vt prelat⁹ tanꝙ indignus remoueat ab administratiōe. ❡ †Nā hoc casu tutor tanꝙ suspectus potest remoueri ex gñali suspitione: vt in. l. hec enim. ff. de suspe. tuto. ꝛ ita prelat⁹ ex generali infamia. Sed aduertēdū qm̄ priuatio beneficij est pena non modica in clerico cum ex eo sustentetur et multis etiaꝫ sumptibus forte illud acquisiuit. vt dicit tex. in. c: super hec. de renun. facit. c. super his. de accu. ꝛ qđ no. in. c. querelā. de ꝓcu. ꝛ esse prelatū est honor ꝛ ꝯmodū: sed nō sic esse tutorē. Ex quo satis posset dubitari de dicto Bart. sed defendēdo eū posset dici ꝙ aut inquisitio fit vt prelatus dūtaxat remoueatur ab administratione: nō aūt vt pena inferatur: ꝛ tūc cum nō dicatur criminalis. vt in. c. qualiter ꝛ qñ. ij. de accu. ꝓcedit opi. Bar. nā īfames nō debēt administrare in ecclīa dei: maxime cum se purgare nō possunt vnde respectu iudicis non est pena. secus videtur qñ iudex ꝓcedit inquirendo non vt remoueat ab administratione: sed vt puniat de delicto tūc enī procedat dictū Inn. Ex quo infero ꝙ vbi ꝑlat⁹ procedit cōtra subditū beneficiatū ꝛ nō exprimit ad quem finē agat ꝙ tūc cū pena sit arbitraria ꝛ possit punire aliter ꝙ priuando beneficijs: vt no. in. c. inquisitionis. de accu. ꝙ tūc nō admitteret inquisitio sine circunstantijs sicut dicim⁹ qñ agitur de iniuria criminaliter vt nō possit interuenire ꝓc. qꝛ pena est arbitraria ꝛ possit iudex [b] īponere penā corporalē: ꝛ sic habet respect⁹ ad id qđ cōtingere pōt: vt in. l. fi. C. de iureiu. ꝛ. iij. q. ix. §. nisi. Et hec no. qꝛ sunt quotidiana. et ꝛ cōsidera ꝙ tacite Inn. sensit illā opi. Jac. ꝛ Bart. in eo ꝙ reddit rōnez specialitatis: qꝛ inqsitio fit vt bona fama eniteat ꝛc. q̄ qdē ratio nō ꝓcedit qñ fit inqsitio pꝛīcipaliter ad penā imponendā. Et ideo in foro ciuili cū semꝑ inqsitio fit ad penā imponēdā debēt exprimi circūstātie nec Inno. videtur sentire contrarium per illam rationem.

❡ De purgatione vulgari. Rubrica.

❡ Quia duplex est purgatio q̄dā canonica: qꝛ canō inuenit eam. de qua. s̄. dictū est: q̄dā vero vulgaris: qꝛ vulg⁹ introduxit eam: ideo sequitur nunc videre de vulgari.

Cura suscepti. [c] Duella ꝛ alie purgationes vulgares ꝓhibite sunt: qꝛ ꝑ eas multoties ꝯdēnat absoluēd⁹ ꝛ de⁹ tētari vr̄. h. d. totus. titu. Et secūda pars hui⁹. c. ibi: tue. ❡ Casus literalis. Querebat vtrū suꝑ possessionib⁹ ecclesiaꝝ possint fieri duella. rñ. Pa. quod nec super hec nec alijs debent fieri. Ber. ❡ Not. j. ex tex. prelatum non debere sustinere iniri duella [d]. i. bellum duorū: neqꝫ super possessionibus ecclesiarū: nec alibi. et sic est vnus casus in quo ecclesia vendicat sibi iurisdictionem in laicos īpediēdo ista duella. Et est rō qꝛ per ea videt tentari deus: vt. in. c. fi. j. eo. ergo legatus suus vt est prelatus quilibet pōt se intromittere et impedire. Itē propter periculū animarū vt in c. j. ꝛ. ij. s̄. de torneamētis. Secūdo aduerte: qꝛ dupliciter potest tex. intelligi ibi: suꝑ ecclesiarū possessionib⁹ ꝛc. Primo vt intelligat suꝑ possessionibus id est super plateis et predijs ecclesiarū: qꝛ ecclesie ꝯsueuerūt habere plateas amplas ꝛ aptas ad hoc. Secundo potest intelligi quando est cōtentio super possessionibus ecclesiarū vt propter hoc non fiant duella et vterqꝫ intellectus est bonus in se.

1. ☞ Libellus vnus potest formari super eodē crimine cōtra plures: secus super diuersis criminibus.
2. In istis duellis que ineūtur ob aliquas differentias si vn⁹ moriatur nō per hoc creditur illi ꝙ fuerit in culpa suꝑ dictis differentijs. 4.
3. Merum ꝛ mixtum imperium an possint prescribi.
4. Sententia retractatur multis modis.
5. Sententia retractatur et nō trāsit in rem iudicatā si pars ꝓ qua fuit lata confiteatur ipsam iniustam: vel de eius iniustitia constat notorie.
6. Restitutio in integrum aduersus sententiā non cōceditur nisi a solo principe.

Iudex qui tulit sententiam non potest ipsam ampli⁹ reuocare: nec eius successor: ꝛ que sit ratio vide hic.

Significantibus. Summatuꝫ est. s̄. c. ꝓxi. In prima ponit cōquestio. In secūda prouisio. ibi: vnde. ❡ Casus literalis. [e] Quidaꝫ accusauit V. laicum et fratres eius super quodā furto cū quo coacti sunt inire duellū in quo peccatis alijs prepedientibus ceciderūt ꝓpter qđ fuerūt per cōsules spoletane ciuitatis bōis proprijs spoliati: sed postmodū furtū est apud alios inuētum ꝛ dño faciēte reuelatū ꝙ fuerūt innocētes. Isti fratres significauerūt hoc. d. pape petētes sibi super hoc prouideri: vnde mandat cōsulibus illis vt ablata restituant vniuersa. Ber. ❡ †No. j. ex tex. ꝙ de eodē crimine possunt plures in eodem libello ab eodem accusari: sec⁹ vbi crimina essent diuersa. de quo. ij. q. j. prohibentur. ꝛ. l. j. C. si re⁹ vel accu. mor. ꝛ. l. hos accusare. ff. de accu. ❡ †Secūdo no. ꝙ in istis libellis q̄ ineūtur ad probandū innocētiam alicuius nō semper detegitur veritas qꝛ vt plurimū cessante diuina dispositiōe preualet fortior ꝛ ingeniosior. ꝛ est contra nobiles maxime de hispania de facili ineuntes ista duella cū inter eos est cōtentio. ❡ †Tertio not. argumentum quod consules spoletani habeant iurisdictionem: sed contra hoc facit: quia spoletana ciuitas est đ patrimonio ecclesie: ergo tota iurisdictio est apud ecclesiam Romanam. Sol. dicit Host. qđ ab olim etiā ciues spoletani vt cōseruarēt sibi ius vniuersitatis elegerunt sibi cōsules qui habebāt iudicare de vilioribus causis: sed postmodum paulatim vsurparunt sibi totam iurisdictionē vnde eligunt sibi potestateꝫ ꝛ capitaneū: ꝛ qñqꝫ cōtemnūt sententiā summi pontificis: vnde cōcludit ꝙ eū ipsi vsurparint sibi iurisdictionem non possunt allegare prescriptionem

a ❡ Utruz possit fieri gñalis inqsitio absqꝫ circunspectiōe circūstātiarū delicti. ꝛ vide oino qđ no. d. Bar. đ bellē. suꝑ Inno.

b ❡ Possit iudex. In arbitrarijs iudex pōt imponere penā corporalē. ad h̄ vide glos. in. §. i summa. insti. de iniur.

c ❡ Uide Bart. in l. imperator adrianus v̄. itē inducit ad qōnē. ff. de sta. homi.

Sebasti. Sapia.

d ❡ Duella. ꝙ duellū sit reprobatū vide Jas. i. l. ex h̄ iure. col. iij. ff. đ iusti. ꝛ iur. et And. sicu. i ꝯs. añpe. inci. illđ ī mediū referā. col. xvj. v̄. capio nūc aliā dubitationē. in. j. vol. Bal. late ī tit. de pa. te. i. §. si rusticus. Albe. i. l. qua actione. §. si qs ī colluctatione. ff. ad. l. aql. Ang. in disputatiōe ici. renouata guerra. Card. i cle. pastoralis. đ re iu. Jo. đ lig. ī tra. đ duello. ꝯ latiorē tra. đ duello fecit Paris de puteo. vbi late de q̄stionib⁹ occurrētibus in materia duelli.

e ❡ Uide Bal. in l. j. C. de iur. ꝛ fac. igno.

ptionem:q2 in rebus inuasis τ occupatis nõ currit prescriptio.insti.de vsuca.§.qđ aũt.xciij.dist.illud.τ.c.fi.de pscrip. Et hoc dictũ notabile contra oẽs cõmunitates Italie que per vsurpationem exercent merum τ mixtũ imperiũ [a] vnde non possunt allegare iuridice prescriptionẽ:licet aliud sentiat Barto.et minus bene in.l.omnes populi.ff.de iusti.et iure.Sed potest ibi intelligi Bar.de legitima prescriptione secus de illegitima vt ipsemet tãgit in.l.j.ff.de aqua plu.ar. ¶ †In gl.ibi:propter probabilem errorem bñ retractatur sententia τc.Aduerte q2 loquit his nimis generaliter τ nõ reddit sufficientem rationem diuersitatis:quare in iuribus alleg.in prin.glo.nõ retractatur sententia propter errorez. sed hic et in casibus sequentibus in gloss.retractatur ppter errorem.Doctores etiã vario modo loquunt:sed clare expediendo intellectum.c.colligendo sparsim dicta per doc.τ aliqua addendo.dic quod multiplex potest esse intellect⁹.c. Et primus intellectus est q ideo fuit retractanda hec sententia:q2 fuit lata pretextu probationuz reprobatarum τ fallacium.sicut enim sententia lata per falsas probationes retractatur:vt in.c.cum venerabilis.š.de exce.et.C.si ex fal.instr. per totum.ita τ fortius hec sententia retractari dz cum hec probatio duelli sit fallax τ a iure reprobata.τ hunc intellectũ sentit gl.i fi.licet obscure.τ tenet Host.dicẽs q ipsemet q eã tulit potuisset retractare si erat ordinarius:vt no.in.c. qualiter.j.de accu.facit.l.absentẽ.C.de accu.et qđ no.in.c.cũ cessante.de appel.Secundus intellectus est qđ istud duellũ fuit indictum per iudicem ẜm statutum seu cõsuetudinem loci:vt patet in tex.ibi:coacti τc.τ sic sentẽtia ista fuit lata ex probatione non integra:sicut ergo quãdo sentẽtia est lata ad iuramentum partis delatum per iudicem potest retractari cõperta veritate vt in.l.admonẽdi.ff.de iureiur.τ not. in.c.fi.š.eo.tit.ita τ ista sñia cõperta veritate debuit retractari.τ iste intellectus est optim⁹ τ procedit etiã presupponendo q tempore huius.c.duellum istud non esset reprobatum.et hunc intellectũ sentit Vin.Tertius intellect⁹ qđ sententia fuit hic nulla ex defectu ordinis iudiciarij:vt in.l. prolatam.C.de sent.ij.q.vj.in.§.diffinitiua.τ quod no.ij.q. j.in summa.Quartus intellectus vbicũqz causa sententie redit ad non causam:nec infringitur effect⁹ sententie debet retractari comperta veritate sicut in.l.si fullo.ff.de cõdic.sine cau.vbi dicit q si dedit fulloni pannos lauandos et ipe eos perdidit.τ sic fuit condemnatus ad estimationem quod repertis rebus per dominum retractatur sentẽtia:quia causa redit ad non causam:nec infringitur effectus sententie:cuz iste habeat bona sua.ita in proposito isti fuerunt condẽnati quia presumebant subtraxisse illas res.rebus ergo repertis cessat causa τ accusator nihil pdit.facit quod not.Bart. in.l.si sine.ff.rem ra.ha.τ puto hoc voluisse dicere Inno.hic dum dixit q propter equitatem casus superuenientis receditur hic a sententia.vt.d.l.si fullo.τ.ff.cõmo.l.in cõmodato.§.vlti.vbi dicitur q si cõmmodatarius perdidit rem cõmodatam:τ sic fuit condemnatus ad estimationez reperta re tenetur dñs restituere estimationem.Quintus τ vltim⁹ intellectus potest esse propter notoriam iniustitiã sentẽtie: nam notorie tunc cõstabat de eius iniustitia:et notorietas iniustitie reddit sententiam nullã:[b] vt in.c.inter ceteras.de re iud.no.Inn.in.c.fraternitatis.de frigi.naz sentẽtia iniusta tenet ppter presumptionẽ:que psumptio cessat vbi notorietas iniustitie est in cõtrarium.arg.viij.dist.veritate manifesta.¶ †Pro hoc facit qđ no.singulariter Inno.in.c.q2 pleriqz.de immu.eccle.vbi dicit qđ si pars pro qua sñia lata cõfiteretur eam iniustã q dz retractari:fortius ergo retractãda est vbi notorie constat de eius iniustitia:τ maxime de iure canonico.nõ em̃ dz sustinere quẽ retinere rem cũ peccato.Et p hoc multũ limitaret.l.cũ putarẽ.ff.fa.her.vbi dicit q si ego erã heres in totũ τ accepi tecũ iudicium quasi esses coheres meus:et sic diuisa fuit hereditas inter nos:q licet postea cõstet de cõtrario non possum a te repetere indebite solutũ.τ ex pdictis clare patet intellect⁹.c.τ ratio diuersitatis inter hoc.c.τ iura contraria.¶ †Et aduerte ad vnũ notabile dictũ Hosti.[c] si est vex.dicit em̃ q si sñia lata est ɔtra ius litigatoris τ transiuit in rem iudicatã lz nõ debeat iure ordinario retractari possum tñ petere restitutionẽ in integrũ ex clausula gñali.arg.in.c.ex literis.de in integ.restit.et in.l.j.ff.ex qui.cau.ma.τ idẽ sentit gl.in.l.fideiussor.§.in oĩbus.ff.man.τ in.d.l.si sine.τ lz doc.nostri trãseant cũ dicto Host.tñ doc.iuris ciuilis cõiter hoc nõ admitiunt:vt no.in l.j.C.de ɔdi.inde.et per Bar.in.d.l.si sine.τ mihi placet hoc vltimũ nisi a principe petat hec restitutio in integ.nã soli⁹ principis est hoc ɔcedere.pro hoc tex.in.l.diui.ff.de pe.τ ibi Bart.nã cum sentẽtia faciat ius inter partes:vt in.c.cũ inter.de re iudi.τ.l.res iudicata.ff.de reg.iur.nõ põt iferior a pricipe ius parti quesitũ tollere.ad idẽ.l.j.τ.ij.C.sen.rescin. nõ pos.vbi iura generaliter dicunt q nec proferens nec successor potest sententiam retractare.

Dilecti filij. Summatum est.š.c.j.In prima parte ponitur qrela.In scđa dat iudices ibi:cũ igit.¶ Casus literalis.Liuonicẽses ad fidẽ de nouo cõuersi grauẽ querimoniã ad sedẽ apostolicã trãsmiserant qđ fratres tẽpli et filij qui super eos habẽt tẽporalẽ potestatẽ si aliqñ de aliquo crimine infamantur cõpellunt eos subire iudicium ferri candentis τ si qua exinde sequatur adustio penã legalẽ infligũt.Cũ ergo iudiciũ istud sit interdictũ:q2 de⁹ tẽtari videtur.mandat papa cuidam iudici quatenus dictos fratres τ alios per censurã ecclesiasticã cõpellat:vt ab hmõi cõuersorũ grauamine omnino desistant.Ber.¶ Not.j.ex tex. papã habere potestatẽ τ iurisdictionẽ supra principes seculares inquãtũ abutunt iure tpali in grauamẽ subiectorum. ¶ Scđo not.vnã causam quare reprobatur purgatio vulgaris.nã per eã deus tentari videt vt in litera:cũ ferrũ ignitum naturaliter debeat ledere tangentẽ:vnde id in hac purgatione vulgari agitur vt miraculose hoc nõ contingat.

¶ De iniurijs τ damno dato. Rubrica.

¶ Cõtinuatur ista rubrica ad precedẽtes hoc ordine.supra visum est de varijs excessibus tam prelatoruz q̃ subditorũ: verũ q2 ex eis frequenter inferuntur iniurie et damna irrogantur merito post precedentes titulos subijcitur iste.

1 ☞ Delicta que concernunt vindictam publicam nõ tolluntur mutua compensatione:secus si concernunt interesse partis.

2 Prouocatus ad iniuriam an poterit per prouocantẽ accusari:τ an ligetur statuto faciente mentionem de percutiẽte. vide.j.nume.4.

3 Animal irrationale si prouocatur ab alio:et illum occiderit:non tenetur dominus.vide.j.in.c.si bos.in fi.

Percussus vel vulneratus siue aliter debilitatus põt agere ad suũ interesse vel expensas contra illum qui dedit causam debilitationis:etiam si non iacuerat in lecto.6.

6 Homicida siue alter debilitans aliquem adeo qđ tempore vite sue remanebit debilitatus:tenetur ad omnia τ ad qcqd ille potuisset lucrari.

7 Iniuriatus si remiserit iniuriam non censetur remisisse suũ interesse sed tantummodo rancorem.

Iniuriat⁹ nõ tenetur remittere iniuriã nisi ab eo petatur.

8 Homicida non tenetur de homicidio qđ dolo nõ cõmisit.

9 Iniuriatus potest agere contra iniuriantem criminaliter τ ciuiliter:non tamen simul.

Si rixati. Breue est et propter eius breuitatez nõ summatur: nec recipit diuisionem. ¶ Casus literalis. Ista quinqz capitula hic sequentia sunt veteris legis.In prĩo dicit qđ si homines rixati sunt adinuicem τ alter alterũ lapide vel pugno percusserit:nec mortuus fuerit sed iacuerit in lecto percussor soluat illi operas deperditas:et expensas in medico restituat.Ber.¶ †Nota primo ex tex.q rixa precedẽs non excusat percussionem sequentem:vnde percussor nihilominus tenetur ex percussione sua:licet rixe calor precesserit.concordat.l.fina.ff.de sica.Et potest adduci hec litera in argumento.Titius et Sempronius percusserunt se adinuicez:vel dixerunt sibi conuitia alternatim nunqd iste percussiones vel iniurie tollantur mutua compensatione inter se:et sic conuent⁹ super iniuria vel pcussiõe possit dicere nõ teneor tibi respondere quia tu me percussisti vel iniuriã intulisti:et dicendum quod non debet audiri sic excipiens.cũ enim iste iniurie et percussiones sint separate ad diuersa facta et versentur circa diuersa non tolluntur mutua compensatione.secus quando versantur circa idem factum vt mutuum adulterium mariti et vxoris.circa matrimonium em̃ cum agitur ciuiliter ad separandum matrimonium quo ad torum et lucrandum dotem bene tolluntur hec delicta mutua compensatione [d] vt in ca.intelleximus.de adulterijs.et ibi per Innocentiũ.¶ †Et predictam conclusionem tenet Specu.in titulo de accusationibus.§.primo.in versic.quid si vocaui te:et ibi recita nota.dictum quorundam asserentium qđ si tu prouocasti me dicto vel facto ad iraz:τ ego sic prouocatus te dicto vel facto offendi nõ potes agere ɔtra

Sebasti. Sapia.

a ¶ Imperiũ.An possit pscribi merum τ mixtũ imperiũ τ multũ ad hoc tradit Ias.ĩ l.imperiũ.ff.de iuris.om.iu.τ Fel. in.c.auditis.col. ix.š.de prescrip.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Sniam nullã. Vide de hoc remissiue per Feli. ĩ.c.si qñ.ĩ prin.š. de off.dele.τ adđ q si ɔ sñiam que trãsiuit in rẽ iudicatã pars fuerit admissa ad disputandũ de iustitia ipsi⁹ si appareat de ĩiustitia dz illa sñia retractari vt p Feli.ĩ.c.qm̃ cõtra falsam.col. xxix.v̇.fallit q̃rto.š.de proba.

c ¶ Notabile dcm̃ Host.Adđ.q cũ hoc dicto Hosti. cõcor.d.Ant.in c.cuz bertold⁹.in xvj.col.v̇.duodecimus.τ vtrũ qñ sñia trãsit in rem iudicatam possit ille ɔ quẽ est sñia lata petere restitutionẽ in ĩte.ex clausula generali tex.est nota.τ ibi Bar.in.l.cũ fidei cõmissum.ff.đ cõfes.facit qđ in sili q.no.Io.đ imo. in repet.in.c.fi.in antepe.char.v̇.sz h est aduertendũ de prescrip.τ ibi late notaui.

¶ Adde Ange. consi.clxxviij.

Zacharias.

d ¶ Mutua cõpẽsatione.Vult iste lz obscure innuere q delicta q̃ nõ ɔcernũt vindictã publicã puta q2 solũ cõcernũt interesse partis mutua cõpensatiõe tollant.τ ista est veritas τ vt not. iste in.c.intelleximus.per euz hic alr.nu.5.et ibi posui in apostil.ad eũ in v̇.si agit ad priuatã vtilitatẽ. š.de accu.

me:qꝛ dedisti causam:ꝛ caloꝛ iracūdie calumnie vitio caret. ij.q.iij.§.notandū.qđ dictū mihi ex toto nō placet:vt omni no vitetur pena:qꝛ vt.s.dixi ista versantur circa diuersa vñ quilibet potest agere ꝑ iniuria sua.ꝛ regulariter nō lꝫ vlcisci.C.quādo li.sine iud.per totum argumētum per locum a speciali:facit.l.si ex plagis.§.tabernarius.ff.ad leg.aq.vbi bonus text.ꝙ percusso[a] non lꝫ insequi percussoꝛē fugientē pro hoc potest adduci hec litera: nā hic nō ponderatur qs fuerit autoꝛ huius rixe ꝛ nihilominus indistincte ꝑcussoꝛ tenet:ad idem.d.l.fi.ff.de sica.puto tamen ꝙ mitius punietur iste qui prouocatus offendit:qꝛ difficilimum est istū dolorem compescere vt in simili vult tex.sing.in.l.si adulteriū.in.§.imperatores.ff.de adul. ¶ † Et hec procedūt inter homines habentes rationem.secus videtur dicēdū inter ipsa animalia irrationabilia:qꝛ si animal prouocatū aliud occidit nō videtur teneri dominus:de quo in.l.j.§.cū arietes.ff.si qua pau.fe.di.ꝛ quod not.glo.in.l.si bos alienus.ff.e.tit. ¶ † Et faciunt hec ad statuta imponētia certā penam pro qualibet percussione:nunquid prouocatus percutiēs incidat in illam penam statutariam:ꝛ dicēdū est ꝙ sic:[b] qꝛ statutū loquitur indistincte:sed iudex ex officio suo debet illā penam ex causa moderare.ſm no.in.l.qđ ergo.§.pena grauioꝛ.ff.de his q no.infa.ꝛ.l.aut facta.in fi.ff.de pe.ꝛ hoc vltimum no.voluit Bar.in simili in.l.ij.ff.de excep. ¶ † Sed quero qꝛ tex.dicit si percussus iacuerit in lecto ꝛc.qđ si non iacuerit in lecto:tñ propter percussionē non potest exercere artem suam:ꝛ expensas facit in medico:dic idem dicendum eadem rōne.pro hoc text.i.l.ex hac.ff.si qua.pau.fe.di.ꝛ i le.fi.ff.de his qui deie.vel effu.vnde ad literā supple maxime ſm doc.ideo litera hic nō facit mentionem qꝛ communiter nō iacens in lecto non perdit artificium suum. ¶ † Vlteriꝰ quero nūquid tenetur percussoꝛ[c] ad operas quas amissurꝰ est percussus toto tēpoꝛe vite sue.vt qꝛ forte debilitatus in manu effectus est impotēs toto tempoꝛe vite sue:ꝛ dicēdū est ꝙ sic.vt in.d.l.ex hac.l.ꝛ.d.l.si quinimo dicit Spec.tit.de iniur.§.ij.post prin.qđ mortuo percusso pōt agere pater siue heres eius ꝑ operibus quas iste potuisset exercere toto tempoꝛe vite sue ꝛ habebitur respectus verisimiliter quāto tempoꝛe potuisset viuere:ꝛ hoc multū potest accidere ī facto:ꝛ maxime in parentibus senibus viuentibus ex operis filij. ¶ † Vltimo super tex.q̄ro quid si vulneratus[d] remisit iniuriam:nunquid potest agere ꝑ interesse.Spe.in ti.de accusa.§.j.ver.qđ si vulneratꝰ.tenet ꝙ sic:vt illa remissio etiā si recepit pecuniam nō extendatur ad interesse:quod etiam sensit hic Jo.an.Idem si percussus confessus fuit peccata sua.ꝛ in manibus sacerdotis remisit omnes iniurias omnibus:ꝙ nihilominus potest agere de iniuria:quia videt remisisse rancoꝛem non autem satisfactionē iniurie:quam nemo tenetur remittere siue prelatus siue priuatus.xlv.di.ca.ꝛ qui emēdat.xc.dist.in.c.si quis contristatus.no.Hosti.in c.olim.j.e.ꝛ Bart.in.l.non solum.§.iniuriarū.ff.eo.et in.l.si tibi decem.ff.de pac.vbi etiā tenet:licet relinquat theologie: quod etiam rancoꝛem nō tenetur remittere nisi petat. ¶ In gl.qꝛ ibi:liberum coꝛpus.secus dic in coꝛpoꝛe non libero vt in seruo.nam tunc plene habet ratio defoꝛmitatis si seruus factus est deterioꝛ ꝛ minoꝛis pretij propter ꝑcussionem.l.si seruus seruū.§.rupisse.ff.ad leg.aqui.Et in fine gl.aduerte qꝛ ista ꝯdemnatio.l.solidoꝛū.s.aureoꝛum habet locū qñ agitur remedio illius tit.ff.de his q deie.vel effu.ꝛ punitur tantū negligētia:vt qꝛ deiecerit lapidē vel lignū ex fenestra nō putās aliquē esse inferius ꝛ eū oppressit ad moꝛtem:tūc fit ista cōdemnatio : de qua hic in glo.secus vbi habuisset animum occidendi : qꝛ tunc puniet pena legis coꝛ.de sica.ſꝫ ius ciuile que erit capitalis:vt.ff.ꝛ.C.de sica.quasi per totum. ¶ † Illa enim pena capitalis[e] requirit dolū.vnde interficiēs sine dolo : quia nō habuit animū occidēdi nō tenet illa pena:vt in.l.j.C.de sica.ꝛ in.l.j.§.diuus adrianꝰ.ff.e.ꝛ probatur animus ex coniecturis:vt no.dicit gl.i.d.l.j.C.de sica.facit.c.ij.de renū.lib.vj.ꝛ.l.dolū.C.de dolo.[!] Itē puto ꝙ ista pena de qua.i gl.quinquaginta solidoꝛū ꝛc.hodie habeat locum duntaxat qñ agit remedio illius tit.ff.de his qui deie.secus si titius percussit semproniū : non tamē animo occidēdi:qꝛ tunc poterit imponi alia pena coꝛpoꝛalis remissa capitali:vt i.d.l.j.§.diuus.ff.de sica. ¶ † Vltimo extra gl.pro intellectu materie quero an percussus vel iniuriatus possit agere alio modo q̄ hic dicatur.Sol.dic qđ sic nam hic agitur vtili actione aquilie pro damno dato.Sed pro iniuria potest agere criminaliter et ciuiliter nō dico simul:sed habet eligere:vt.l.pretoꝛ.ff.de iniur.et si agit criminaliter pena est arbitraria ꝛ applicatur fisco.et si agit ciuiliter:tūc estimatur iniuria per iuramentū iniuriati taxatione premissa ꝛ pena applicatur iniuriato:vt in.c.olim.j.e.et insti.de iniur.§.in summa.ꝛ.§.pena.ꝛ vide gl.in.c.si canonici.de offi.oꝛdi.lib.vj.tene menti.

1 ☞ Dānū si sensero culpa alicuiꝰ tā in re q̄ in persona tenetur mihi ille satisfacere.

2 Venenās aliquā rē in loco proprio ad venenādū aīalia:si ob hoc insurgat aliqđ damnū ipse est obligatus.

SI quis. Breue est ꝛ ideo nō summatur nec diuiditur. ¶ Casus literalis.Si aliquis effoderit cisternā ꝛ nō cooperuit eā:ꝛ bos alteriꝰ vel aliud animal in eā ceciderit: dominus cisterne det pretium animalis ꝛ illud qđ moꝛtuū est illiꝰ erit.Ber. ¶ † No.ꝙ dans cām dānificādi aīalia alterius tenet ad estimationē etiā si nō fecit ex ꝓposito.punitur enim ex culpa sua.Et facit contra eos qui ponunt venenum in loco vt animalia venientia inficiantur.nā certe siue ex dolo siue ex culpa illud fecerit tenet qꝛ non debebat talia ꝓijcere i loco publico q̄ possunt alijs esse nociua.Et lꝫ tex.hic dicat qñ bos vel aliud animal incidit in foueam.idē tñ puto si homo liber vel seruus incidat vt teneatur q aperuit vel effodit ad interesse.ar.in.c.fi.j.eo.qꝛ q causam dāni dat dānū intulisse videt:vt ibi. ¶ † In gl.j.in fi.hoc dictum puto verum quādo fraudulenter non facit in loco priuato.secus si fraudulenter vt qꝛ sciebat animalia vicini illuc veniētia ſm consuetudinē et fecit foueam vel proiecit escā venenosam.tunc puto eum teneri.nā nō debet etiāꝫ in suo qsqꝫ aliquid facere animo nocēdi[f] alteri.arg.ff.de dā.infe.l.qui vias.ꝛ.ff.de reg.iur.l.qui domum.ꝛ gl.in.c.cū ecclesia vulterana.in ver.iniuria.de ele.nō sunt duo menses qđ de facto fuit in ista ciuitate[g].

1 ☞ Animal irrationale si fecerit aliqđ damnū vel ī re vel in persona:dñs tenet insolidū si sciebat ipsum dānosum et non custodiuit.secus si ignoꝛabat:qꝛ liberatur dando animal pro noxa.vide.j.c.proxi.ꝛ.c.fi.

SI bos. Breue est:ꝛ ideo nō summat nec diuidit. ¶ Casꝰ literalis.Si bos alicuius ab heri ꝛ nudiustertius coꝛnupeta est ꝛ dñs illum non custodierit:si aliū bouem occiderit reddet bouē ꝑ boue ꝛ moꝛtuum bouem recipiet.Ber. ¶ † No.j.ex tex.dñm teneri ex dāno dato ꝑ aīal suū ꝛ intelligitur ꝙ tenet insolidum vt ipse fuit in culpa:vt qꝛ sciebat aīal suū vitiosum ꝛ nō custodiuit.Si aūt animal illud non solebat esse vitiosum ꝛ dānū dedit sine culpa dñi:dñs nō tenetur insolidum:sed potest se liberare dando illud animal quod lesit:vt in iur.alleg.in gl.ꝛ ideo propter hanc diuersitatem ponderat in tex.ꝙ erat coꝛnupeta ad heri ꝛ nudiustertius:qꝛ ex quo prius erat vitiosum dñs presumit sciuisse.ꝛ si non custodiuit tenetur insolidū.vnde non liberat dādo animal.secus aūt si ignoꝛasset probabiliter:qꝛ tūc satis est dare animal:vt in.c.fi.j.eo. ¶ In gl.fi.ibi:cū dubium est.No.glo.ꝙ etiā stāte dubio quis primo fuerit aggressoꝛ nō tenetur dñs animalis occidentis.et idē no.in.§.cū arietes:hic alleg.et sequitur hic Joā.and.nā text.in.d.§.cū arietes.requirit aggressuram.

1 ☞ Animalia aliena non possunt pascere in loco alieno si ex hoc dānificatur dñs:al's secus.ꝛ.

2 Itinerās ꝑ prediū alienū pōt ibi pascere iumentum suum si hoc facit sine dāno domini.

Colligens vuas alienas vel fructus tenet ad estimationeꝫ nisi excusaret ob nimiam paupertatem.

3 Animal vicini mei si inueniam dare damnū in agro meo: non possum ipsuꝫ retinere donec dñs satisfecerit:qꝛ est sibi aliter consultum.

1 **SI leserit.** † Breue est ꝛc. ¶ Casus literalis.Si iumentū alicuiꝰ leserit agrum vel vineam alteriꝰ restituet estimationem damni.Ber. ¶ † No.j.ex tex.qđ non licet in alieno depascere animalia sua qđ intellige quando dat dānum:secus si non daret damnū puta qꝛ itinerās transiens per predium alienum depascit ibi iumentum suū sine dāno vt de pace te.c.quoniam.§.fin.in lib.feu.pro hoc textus hic qui requirit damnum quod no.contra ledentem agruꝫ vel vineā:puta capiendo vuas ꝛc.vt teneatur ad estimationeꝫ: nisi necessitas maxima excusaret.de cōse.dis.v.c.discipulos.et qđ no.in.c.si quis per necessitatem.s.de furtis.In gloss.ibi:nisi dando animal velis liberare te:hoc procedit quādo dominus non fuit in culpa:ꝛ ideo nō procedit quo ad terminos huiꝰ.c.quia ipsemet dominus iumentū suum deduxit in alienum campum vt ibi pasceret:vnde tunc tenetur insolidum

a ¶ Percusso.vidđ tñ Are.in consil.xxxiiij.ꝛ ꝯsil.lxxx.vbi vult ꝙ ꝑcussus ab aggressoꝛe si postea īsequat ipsuꝫ aggressoꝛē ꝛ occidat non teneatur de homicidio.vide Fel.in c.dilecti.col.ix.s.de exce.vbi ml'ta ad hāc materiā.

b ¶ Dicēdū est qđ sic.pro hoc optime qđ scribit do.ant.i.c.olim.el.j.in fi.ꝛ qđ ibi not.de resti.spo.

c ¶ Percussoꝛ.nū qđ teneat percussoꝛ ꝑstare operas quas toto tꝑe vite sue lucratꝰ fuisset ꝑcussus si nō fuisset debilitatꝰ adde hic tex.et ꝙ hic not.do.Azo insti.de obli.q̄ ex quasi deli.nas.§.de eo vero.

¶ Adde Lu.ro.consi.cccvij.

d ¶ Vulneratus.Vtrū ille qui cōfessus fuit peccata sua ꝛ r̄misit oībus iniuriā possit postea agere īiuriarū ꝛ adđ ꝙ no.d.abb.c.j.s.đ cle.male.ꝛ de illo qui remisit in extremis an prosit ista remissio si reconualescit.dicit bal.ꝙ sic in.l.diuus.ff.ad sille.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Pena capitalis.vide Bar.i.l.j.ff.si qs testa.li.eē ius.fue.et in.l.qđ nerua.co.vj.ff.de post.cū alleg.per Jas.in.l.j.col.iij.ff.de legi.

Sebasti. Sabia.

f ¶ Aio nocendi.Sic etiā nō lꝫ edificari in suo quādo quis facit ad emulationē vicini vel alteriꝰ vt ꝑ Bar.in.l.cū allegas.C.ne fis.vel respu.cū alleg.ꝑ Jaso.in.l.ex hoc iure.col.ij.ff.đ iusti.et iur.ꝛ ibi ponit ꝙ ī dubio nō ꝑsumit qs facere in suo animo nocendi.

g ¶ In ista decreta.si quis.est casus quod si quis

interfecerit boue vel aliud aial de estimatiõe nõ dz deductio fieri pellis et carniũ:sed tota estimatio dz solui ⁊ aial mortuũ erit interficiẽtis.ad qđ facit tex.in.l.vt tm̃.§.estimatio.de seruo corru.Sz de ista qõne vide per Albe.in.ij.parte statu.q.lxxvij.⁊ cũ isto tex.vr concordare text.in.c.si lex.j.e.⁊ adde hic tex.in.l.quid ergo.§.si heres hominem.ff.de lega.j. et adde hic tex.in l.caro ⁊ corium.ff. qui.mo.vsufru. amit.⁊ i.l.si fu⁹.ff.de condi.fur.⁊ vide gl.in.l.deducta.§.pen.⁊ in.§. mãcipiorũ.ff. ad treb.vide Sal.in l.data opera.C.q accusa.non pos.

a ¶ Addo hic alb. in.ij.parte statuto.q.xciij.vbi ponit.Quid si ex statuto cõitas tenet reficere cõbustas domos ⁊ orto in cendio in vna domo euagauit in alias p violentiã vẽtor.⁊ qđ si vna dom⁹ fuit deuastata cã euitandi incendiũ ortũ:an ille q fuit cã incẽdij teneat ad domũ illi⁹ cuius domus fuit dirupta.vid Ang.i psi. cxxv.⁊ vide tex.in l.iij.§.ꝗ ait ptor. ff.de icẽ.rui.nau. vbi dicit ꝗ cã eui tãdi incendiũ licitũ est diruere domũ vicini:⁊ p illo tex.in.d.§.qđ ait pretor.vide aliuz tex.in.l.si quis fumo.§.j.ff.ad.l.aquil.de quo vide Spec.i ti.de actore.§.j.in.xxvij.co. v.xiiij.sit icẽdiũ. et vide tert.in.l.si alius.§.est aũt et alia.ff.qđ vi aut clã.vbi tert.qđ si domus alicui fuerit deuastata propter euitãdũ incendiũ nõ dz resarciri dãnũ illius cuius erat dom⁹ si ignis puenit vsqz ad locum illũ.sed ꝯrium in hoc tenuit Guil.de cu.⁊ Bar.i lec.antiq i.l.ij.in pri.p illũ tert.vt ibi refert Pau.de cast.ff.a le.rho.de iac.sed primã partem firmat Bar.in.d.§.est aũt et alia per illum tex.apertum. sed posset respõderi ad.d.l.ij.ff.ad leg.rho.de iac.qđ ibi loquit in periculo naufragij ꝗ est magis cõnexum:q̃ vna merces nauis ꝑpter naufragium nõ posset perire quin periret alia.Sed periculum incẽdij non est ita cõnexum:q̃ bene potest comburi vna domus sine alia cõtigua. ideo non mirum si destruens beneficium vel edificium propter incẽdiũ non tenet reficere:vide etiam super hoc Ang.in dicto cõsi.cxxv.⁊ super hoc passu cõsuluit etiam.d.Bar.de sal.sed posset sustineri dictũ Guil. de cugn.quãdo ignis esset ita magn⁹ quod in dicto casu nõ potuisset euitari aliquo modo incendium edium vicinarum nisi destructa fuisset illa domus intermedia:q̃ tunc mutat ratio.d.l.ij.⁊ isto casu in re

3 insolidũ ad estimationẽ:q̃ ipsemet vr dedisse dãnum et sic tenet insolidũ.l.j.ff.si qua.pau.fe.dica. et.l.ij.ff.ad.l.aquiliam.⁊.j.eo.c.si.¶ †In glo.in fine vult gl.et bene ꝗ si reperio animal tuũ dãs damnũ agro meo nõ possum ipsum retinere donec satisfeceris:q̃ consultum est mihi per aliã rationem quã per retentionẽ dictũ verum est vt ꝓbatur in.l.quintus.alleg.in gl.no.Bart.in.l.rõ. ff.de incen.rui.nau.sed ratio non est gñalis.nam sequeretur ex ea qđ si res tua peruenit ad me sine vitio non possum eam retinere pro debito:quia mihi cõsultũ est per actionẽ personalẽ:qđ est falsum vt in.l.si non sortẽ.§.si centũ.⁊ qđ ibi not.ff. de cõdi.inde.⁊ in.l.j.C.etiã ob chirog.pecu.sz tenet animal dimittere:q̃ sine cõsensu dñi res puenit ad eum et dñs nõ presumit consentire.arg.in l.qui vas.§.vetare.ff.de fur.

1 ☞ Ignis quẽ posui in agro meo:si ex vi vẽtorum vel alio casu dederit dãnum in re vicini an ego tenear ad dicti damni emendationẽ.

Damnũ datum vel pena an debeat solui de iure canonico.

Si egressus.

Breue est ⁊c. ¶ Casus literalis.Si aliquis apposuerit ignem in agro suo ⁊ dãnũ dederit in segetes vicini sui damnũ restituet.Ber.¶ †Not.j.[a] ex tert.

1 ꝗ dans dãnũ alteri vicino sine dolo tenet ex culpa sua ad emendã etiã ꝫm ius canonicũ.ad idẽ tex.in.c.seq.ibi tamẽ loquitur in voluntario.Sz vide no.per Inn.in.c.sicut dignũ.de homi.prope fi.vbi in foro anime dicit aduertendum vtrũ

b iste fuerit i lata culpa leui ⁊ vel leuissima.[b] Prio casu tenetur:sed in leui ⁊ leuissima nõ tenetur ad estimationem:sed imponitur penitẽtia.arg.xv. q.j.inebriauerunt.sec⁹ est in foro contentioso:q̃ in aquiliana actione venit etiam leuissima culpa l.j.ff.ad le.aquil.⁊ hoc dictum Inn.est valde singulare.de quo multum dubito.Quare for⁹ anime debeat discrepare a foro contentioso cum hic lex sit valde rationalis:nisi dicat quod lz ista estimatio sit interesse respectu dãnum passi.si respectu tamen inferentis est pena que in foro anime non debet habere locum:ex quo est extra dolum et latam culpam:quinimo ibi subest dolus:licet in foro anime teneatur ad estimationem nõ tamen tenetur ad penam.gl.est singularis in.c.fraternitati.xij.q.ij.¶ In glo.in fine.et pone exemplum postq̃ ignez apposuit in suo agro vt stipulas combureret:et ventus validus repẽte superuenit et deiecit ignem in agrũ alienum:ita quod iste non valens compescere et defendere contra vim ventorum iste in nulla culpa repe ritur.Idẽ in muscipula transeunte cum igne ad domuz vel agrum alterius:ex quo igne secutum est graue damnum vicino.

Si quis domum.

Breue est ⁊ quasi idem cum precedenti.¶ Casus literalis.Si aliquis voluntarie incenderit domum vel aream alicuius totum dãnum restituet:⁊ tres annos peniteat.

fectione damni quod facit vicinia debebit detrahi portio que cõtingeret illũ cui⁹ domus deuastata est in cõputatiõe cõis:et ad hoc optime allego quod no.glo.in.l.j.ff.ad le.rho.de iac.et optime qđ no.Ray.de for.⁊ doc.in.l.ab oibus.§.si actio.per illũ tex.ff.de leg.j.An autem tota vicinia teneatur reficere isto casu:vel qui sint illi qui teneant:illi qui sunt contigui tm̃ an oẽs alij.nunc nõ decido nec recolo me alicubi legisse.ad predicta tamen adde q̃ late habẽtur maxime p Bal.i.l.data opa.C.q accu. nõ pos.Itez an ⁊ qñ incendium dicat casus fortuitus.vide p Bal. in.l.ij.C.ꝺpositi. Itẽ adde ad istã materiã tert.in.l. si seruus seruuz. §.si qs isulã.et.§. si fornacarius.ff. ad le.aq.⁊ habeo illõ cõsiliũ Bart. de Sali.š.allegatũ ꝗ incipit i xpi saluatoris nostri noĩe.qđ est ꝯsiliũ valde notabile i materia istã ꝗ attingit quasi oẽs qõnes ꝑdictas et tũc ẽt ꝯsuluit do. Frãc.de rampo. cuius cõsiliũ habeo qđ incipit in xpi noĩe amen.in themate ꝑmisso ⁊c.de pena aũt in cendij vide tex.et gl.in.c.tua nos.j. ꝺ sen.exc.⁊vid qđ ibi plene notaui post do.Abba.⁊ circa illud quod dixi de incendio an dicatur casus fortuit⁹ distingue ꝗ aut sit a domestico ⁊ nõ dr fortuitus:aut sit ab extraneo:et tunc dicit fortuit⁹.ad hoc est tert⁹.optimus i.l.q insulã §.fi.ff.loca.cuius cõtrariũ no.gl.in l.cũ duob⁹.§.dãna.ff.p socio.ter. tñ in.l.iiij.§.j.de offi.prefec.vigil. dicit ꝗ incendia plerũqz fiunt culpa habitantium ad quos aũt spectat habere custodiã ignis in ciuitate vide tex.in.l.j.et seq.⁊ in.l.fi.ff.de offi.prefecti vigil.

Ber.¶ Not.j.ibi:voluntarie.facit enim pro his que dixi in.c.precedenti.post Innocẽ.vt in foro anime non teneatur qui nõ fuit voluntari⁹.Secũdo no.qđ licet quis satisfaciat ꝓmo de dãno nihilominus tenet ad penitentiam peragendã. cõcor.š.de homi.sicut dignum.¶ In gl.si.in fi. et appellatiõe edium venit omne edificiũ.vt.l.q edes.alle.in glo.⁊ habet locum hoc de iure ciuili sed de iure canonico imponetur alia pena puta depositiõis.⁊ maior ⁊ minor ꝫm quantitatem ⁊ qualitatem delicti.vt in.c.tue.j.de penis.

1 ☞ Officialis secularis si cõdemnauit clericum et ex hoc ipse clericus passus fuerit damna tenet ipse officialis resarcire omnia dãna et ei de iniuria satisfacere.

2 Iniuria si irrogatur episcopo censetur irrogata omnibus ecclesijs sibi subiectis:adeo quod possunt pro tali iniuria agere.

3 Iniuria illata clerico potest per ipsum estimari: et pena appellatur sibi.

4 Iniuriarum estimatio ⁊ condemnatio qño fiat.

5 In notorijs licet non seruetur ordo iuris tñ qñ factum potest esse notorium ⁊ non potest tũc secus idem si aliqua facta sint notoria aliqua non.

6 Iniuriatus an cẽseatur remisisse iniuriam ex eo quod salutauit iniuriantem.

Inimicus presumitur quis ex eo qđ non salutat illum quem solitus erat salutare.

Olim.

1 † Secularis potestas qui clericũ bãniuit ꝯdẽnari dz per iudicẽ ecclesiasticũ ꝫ estimationẽ

c iniurie[c] i expẽsis ⁊ dãnis ⁊ hodie ad de penã in cle.j.de pen.h.d.Diuiditur.nã primo recitat ꝓcessum delegati quẽ scdo reuocat.⁊ cãm diffinit ibi:quare.¶ Casus literalis. Florentini olim posuerunt in bannum epm fesulanũ dãna et iniurias plurimas als ei irrogantes.Sup his cõmisit pa.causam epo mutinensi:vt eos cõpelleret ad satisfaciendũ super predictis episcopo predicto.Episcop⁹ vocatis partibus cepit in causa procedere ⁊ recepit testes lit.non contesta.demũ causa delata est ad do.Pa.ipe cõmunicato processu:quia lis contest.non fuit processum illũ reuocauit:et q̃ cõmune florẽtie bãniuerat epm fesulanũ contra deum ⁊ ecclesiasticã libertatẽ propter iniuriã banni ⁊ ꝑpter expensas ⁊ alia dãna propter hoc subsecuta cõdemnauit cõmune florẽtie in mille libris vsualis monete ꝑmissa taxatione ⁊ ꝑstito iuramẽto episcopo fesulano.Ber. ¶ No.j.ex ter.iudicẽ ecclesiasticũ habere iurisditionem contra principes et contra certas communitates seculares vsurpãtes sibi iurisditionẽ indebite in clericos et irrogãtes eisdez iniurias: nam tales committunt sacrilegium et violant libertatem ecclesiasticam.vnde etiã infamiam incurrũt.de quo i auť.cassa.C.de sacrosan.eccle.fa

2 cit.c.cũ sit generale.de foro compe.¶ †Secũdo no.quod iniuria irrogata episcopo videtur iniuria irrogata omnib⁹ ecclesijs subiectis:q̃ spõsus est illarũ ecclarũ:vnde et ecclesie inferiores pos

3 sunt agere pro iniuria sibi illata:vt hic.¶ †Tertio no.clericũ posse agere ad estimationẽ iniurie

Adde videndum omnia supradicta per Ioan.de ana.consi.lxxi.⁊ vide quod voluit Lud.ro.sing.suis.fo.iij.⁊ Alex.consi.l.j.lib.

b ✝Sebasti.Sapia.¶ Vel leuissima.De veritate vide Corse.i singu. suis in verbo forũ cõsciẽtie.et Deci.in.c.ij.in.ij.lec.col.v.v.qnto.adde š.de cõsti.⁊ late in.c.qm̃ ꝯtra.in gl.in verbo negligẽtia.š.de ꝓba.Fel. in.d.c.sicut dignũ.de homi.⁊ And.siculũ reprobantem Inn.in repet. c.Raynaldus.col.xxiij.versi.item inquantum.d.Abb.š.de testa.

c ¶ Estimationẽ iniurie.vide.c.grauis.de resti.spo.vbi clericus agit ꝑ iniuria sibi illata.sed Hosti.ibi dicit pro curia non dat literas:vide ibi que dixi in.c.cum te.de re iudi.And.Barb.

sibi illate & pena pecuniaria applicat̃ sibi ex quo agit ciuiliter. ¶ †Et no. ex fine modum estimãdi iniuriã et condẽnandi. & vide clarius per glos. in c. si canonici. de offi. ordi. li. vi. ¶ In glo. i. in fin. Sed contra hoc & ꝯtra tex. facit. c. qm̃ frequẽter. §. sunt & alij. vt lit. nõ cõtest. vbi super ꝓcessu inq̃sitionis nõ fit contest. Solu. põt tex. iste dupliciter intelligi ẽm Host. pri̇̃o ꝙ hec causa non fuit cõmissa per modum inquisitiõis sed ep̃o volẽte agere cõtra cõe: ꝫ iste ep̃s errauit credẽdo inq̃sitionẽ cõmissam: sicut in simili habet̃ in. c. exhibita. ꝟ. de iudi. Itẽ ꝑsupposito ꝙ cã fuerit hic commissa p modũ inq̃sitiõis tñ inq̃sitio fuerat commissa ad petitionẽ partis: ideo debeat lis contestari: vt in. c. cum dilectus. & qđ ibi dixi de purg. ca. ¶ †Sed ꝯ hoc iterũ op. nã factũ nõ poterat hic esse notũ bãniendo ep̃m: ergo nõ requirebat̃ ordo iuris. vt in. c. ad nostrã. el. ij. de iureiuran. ꝑ hoc q̃ papa in fine tulit sententiã sine alio ordine. Sol. sentiunt doc. ꝙ q̃dã iniurie erãt notorie. quedã nõ notorie sup notorijs prouñtiauit hic pa. sed ep̃s ꝓcessit super omnibus. Iste tñ intellectus nõ cõgruit litere: q̃ papa diffiniuit totam cãm vt innuit tex. & ideo põt intelligi ꝙ corã papa seruatus fuit ordo iudiciari⁹. & ꝙ factũ forte allegabat̃ notoriũ: sed nõ cõstabat in curia: vnde cũ factũ est notoriũ in vna ꝓuincia & non in alia dꝫ iudex ꝓcedere etiã sup notorio: nisi pri⁹ vellet recipere probationes an factum sit notoriuꝫ vñ vide quod no. Inn. in. c. tua. i fi. de coh. cle. & mulie. et glo. bo. in. d. c. ad nostram. Et vide ad intellectum huius. c. q. disputatã quã ponit Io. and. in. c. fi. de fo. cõpe. lib. vi. ¶ †In glo. fi. in fine q̃ro extra glo. pone qđ episcopus iniuriatus recepit ad osculũ iniuriãtẽ seu euꝫ salutauit: nunq̃d vr̃ remisisse [a] iniuriã. Hosti. arguit pro & cõtra. naꝫ vr̃ primo ꝙ sic: q̃ ex dissimulatione abolet̃ actio iniuriarũ. insti. de iniurijs. in fi. & not. xxiij. q. iiij. si illic. Itẽ salutatio est signũ recõciliatiõis sicut & subtractio salutationis solite est signũ inimicitie: vt no. in glo. in. c. cũ adrianus. lxiij. dist. et i. c. cũ super abbatia. de offi. dele. In contrarium facit naꝫ ep̃s ex officio tenet̃ cõicare alijs: nec dꝫ rãcorem in animo retinere. tandem cõcludit Host. ꝙ si a principio ep̃s reuocauit sibi iniuriã ad animũ vt q̃ ꝓuocat⁹ est & facit aduersariũ citari tũc per salutationẽ vel amissionẽ ad osculũ nõ videt̃ remittere iniuriam. nam a principio bene tollit ex dissimulatione nõ reuocãdo ad animũ. sec⁹ si ex postfacto: vnde cõcludit ꝙ siue sit prelat⁹ siue priuatus non tenetur remittere satisfactionẽ iniurie. xc. dist. si quis cõtristatus: neqꝫ presumit̃ remittere ex tali participatiõe: quinimo nõ ꝑt etiã expresse remittere iniuriã sibi cõmissam q̃ten⁹ tãgit eccl'iam. & sic põt itelligi. lxiij. di. salonitane. & c. si is qui. xxiij. q. iiij. Sed aduerte q̃ Hosti. loq̃tur qñ recepit ad osculũ seu salutauit post vocationẽ ad iudiciũ quid si ante: tunc forte esset dicẽdum: vt pro dãnis et expensis possit nihilomin⁹ agere. ar. no. in. c. j. ꝟ. eo. sed actione iniuriaꝝ nõ: ar. c. ex ore. de his que fi. a maio. par. ca.

☞ Damna si sunt remissa nõ censent̃ remisse expense. 3. 7.

1. Ciuitas potest facere statutũ sine superioris autoritate.
2. Statutũ alteri preiudicatiuũ est strictissime itelligendũ: etiam si sit appositũ iuramentũ. 4.
3. Iuramentũ quaten⁹ venit in degradatiõe iuris cõis vel iuris alterius est stricte interpretanduꝫ.
4. Statutũ an possit fieri preiudicatiuũ iuriũ q̃ respiciunt omnes de vniuersitate vt singulos.
5. Princeps nõ potest tollere ius tertij sine causa.
6. Statutũ si trãsiuit in vim ꝯctus an sit amplius reuocabile: etiam circa subditos.
7. Expense & damna an idem sint.

IN nostra. †Qui iurat statutũ sup nõ repetendis damnis: hoc non obstante expẽsas repetere poterit: h. d. vel sic. Statutũ [b] sup dãnis nõ repetendis ad expensas non extenditur. hoc dicit. In prima decisa ꝯsultatio. In secunda respõsio. ibi cum igitur. ¶ Casus literalis. Brix. olim multas discordias inter se habuerunt: quorũ occasione multa dãna illata adinuicem sustinuerunt propter quod cõmuniter statutũ fecerũt de nõ petẽdo vel recipiẽdo in posterum restaurationes damnorũ a communi: et statutũ huiusmodi approbauerũt firmarũt etiã iuramẽto: sed preter damna occasione hui⁹ discordie multas fecerũt expensas quas petebant sibi refici a communi dubitatuꝫ fuit an obstaret eis iuramẽtũ super dãnis nõ repetẽdis: propter qđ ep̃s Brixien. hoc ꝓposuit in presentia pape. Cum ergo aliud sit damnorũ restauratio & aliđ satisfactio expensarũ: & ideo iuramento ꝑstito super articulo damnorũ nõ debet intelligi ꝙ factũ expensarũ fuerit comprehensum: vnde mandat papa quatenus iuramento predicto non obstante ep̃s prouideat autoritate pape ꝙ dictũ cõmune pro bono pacis & cõcordie tribuat ad expẽsarũ satisfactionẽ ad arbitriũ suum sicut viderit expedire. Ber. ¶ †No. j. ex tex. ꝙ ciuitas potest facere statutũ sine alia superioris autoritate facit qđ leg. & no. in. c. ꝙ clericis: de foro cõpe. de q̃ tamen plene p Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. et iur. vbi no. per Bar. an quilibet prelat⁹ possit facere statuta: et in quibus possit derogari iuri cõi. ¶ †Secundo not. ꝙ statutũ [c] alteri preiudicatiuũ est strictissime intelligendum vnde appellatione dãnorum non veniũt expẽse: cum tamen largo modo expẽse inutiliter facte sint dãnũ: sed q̃ stricto modo damnũ est diminutio patrimonij. per aliũ facta: vt. l. iij. ff. de dã. ifec. ideo appellatione damni nõ venit expensa quã propria voluntate fecit lꝫ forte coacta ad hoc solet quotidie allegari. hoc. c. ꝙ in statutis dꝫ fieri stricta interpretatio ita ꝙ v̇ba capiant̃ i ꝓpria & stricta significatiõe: vnde alibi habetur quod statutũ nõ dꝫ extendi ad casum fictũ: vt in. l. iij. §. hec autem. ff. de neg. gest. & ad materiam vide plura bõa dicta que refert Io. an. in regula ꝑ possessore. de reg. iur. li. vi. in mercu. per Bart. in. d. l. omnes ppl'i. ¶ †Ultimo collige ꝙ statutum interpretationẽ recipit restrictã etiã qñ iuratũ est vnde etiã iuramentũ stricte intelligit̃ quaten⁹ venit in derogationẽ iuris cõis seu iuris alterius. facit. c. ad nostram. el. iij. & c. quintauallis. de iureiurã. ¶ †Sꝫ contra tex. opp. videt̃ enim ꝙ hoc statutũ dituꝫ a cõmuni non valuerit q̃ten⁹ ligabat singulares de populo vt nõ possent petere dãna eis illata: qm̃ licet populus possit statuere sup iurib⁹ vniuersitatis: non tñ sup iurib⁹ singulorũ: vt no. gl. sing. in. l. ij. que sit lõga cõsuetudo. & in. c. oẽs. de cõsti. facit lex: id qđ nostrũ est. ff. de regu. iur. nam soli⁹ principis est tollere ius alterius: nec etiam ipse põt sine cã: vt no. in. c. que in ecclesiarũ. de cõsti. & in. l. fi. C. si ꝯ ius vel vti. pub. & in cle. pastoralis. de re iudi. Sol. propter hec & similia ꝯria variat̃ intellect⁹ huius. c. principaliter et intelligit̃ duob⁹ modis. pri̇̃o ꝙ cũ esset discordia iter populũ & milites Brixi. multa dãna hincinde illata fuerũt & vtraqꝫ ps m'ltas expẽsas hac occasione fecit: tñ cũ sedata illa tẽpestate m'lti peterẽt dãna a reliqua ꝑte: cõe pro bono cõcordie fecit statutũ vt hmõi dãna nõ repeterent̃. & hoc statutũ fuit approbatũ & iuratũ a ciuib⁹: tũc verbũ a cõi refertur ad participiũ editũ: et fit sensus q̃ hoc statutũ de nõ repetẽdis dãnis fuit a cõi editũ. ꝟ tñ nõ obstãte dicit̃ ꝙ expẽse repeti possunt: q̃ nõ veniũt appellatione dãnorũ: & scđm istum intellectũ cõiter rñdet̃ ad cõtraria ꝙ huic statuto singuli cõsenserũt: al's nõ valuisset statutũ in ꝑiudiciũ singuloꝝ. Sꝫ ego dubito an hoc cõe dictũ sit verũ qm̃ in hac ciuitate brixiẽsi erãt multi ifantes & mulieres q̃ nõ vocant̃ ad vniuersitatẽ. vnde non consentiẽtibus nõ debebat hoc statutum obesse ar. c. cũ oẽs. de cõsti. & l. j. ff. de magistra. cõue. vñ vt valeat indistincte hoc statutũ & tolerãdo hãc lect. posset dici ꝙ illđ statutũ emanauit poti⁹ de facto nec volebãt isti venire cõtra: sꝫ ꝑsupposita

validitate

[a] ¶ Remisisse. ad de vidẽdũ Io. de ana. ꝯsi. xliij. vbi latius de hac materia.

Sebastia. Sapi.

[a] ¶ Remisisse. viđ de ꝟ articulo Feli. in. c. cuꝫ super. col. ij. ver. scđa cã. ꝟ. đ offi. dele. vbi etiã de salutatio. in ver. quarta cã. de quo ẽt tradit ideꝫ Fel. in proe. gregori. in verbo salutatio.

[b] ¶ Statutũ. ađ hic glo. in v̇b. dãnis. in. c. si canonici. de offi. or. li. vj. & adde ꝟ ꝙ aliud est dãnũ aliud est furtũ & sic appellatiõe dãni nõ venit furtũ. tex. ẽ et ibi bal. i. l. nau. in fi. ff. naut. cau. sta. et in. l. si seru⁹ seruuꝫ. §. durã. ff. de aequi. pos. & tex. & d. Io. de are. post Ludo. ro. in. l. iij. ff. de dã. infe. & vide gl. instit. ad le. aquil. i pri. qđ est notandũ: q̃ facit ad statuta loquẽtia ꝙ stetur iuramẽto dãnũ passi: vt non intelligat̃ de furto. in ꝯriuꝫ facit tex. in. l. hoc iudiciuꝫ. ff. de ser. cor. item vide hic arch. i. c. i pmis. in. ij. co. ij. q. i. sup ver. dãnũ. vbi dicit noĩe ꝓprio dãnorũ cõtinent̃ expẽse q̃ et dãnum et expẽse sunt diminutio pr̃imonij. et rñ. ad istuꝫ tex. ꝙ stricte accipit̃: q̃ per penaꝫ & iuramẽtũ dãna remiserũt: q̃ nõ tenet̃ pctõ periurij. ff. e. de quo cogitatũ nõ vr̃. De isto tñ arti. an appellatiõe dãni veniãt nude expẽse vide Bal. in. l. terminatio i pe. col. C. de furt. & lit. expẽ. per Bal. post gl. tenẽtẽ ꝙ nõ in l. j. §. fi. ff. si q̃s ius di. non obtẽpe.

¶ Ađ an app. dãni veniant expẽse Lud. ro. sin. suis. fo. xiij.

Zacharias.

¶ Ađ ꝙ voluit allegare Ro. sin. suo. cclij. incipiẽ. nũq̃d appellatio ne dãnorũ. fo. xi.

[c] ¶ Statutum dꝫ stricte interꝑtari. tu tñ ꝟ limita vt per Bal. in. l. siue possidetis. i pri. iij. col. C. de ꝓba. Itẽ an statuta verificari possint in casu ficto vide p do. Abb. & qđ ibi notaui in. c. inter solicitudines. ꝟ. đ purg. ca. & qũo intelligat̃ illđ qđ dr̃ statuta debere intelligi i ꝓprio significato: viđ plene p Pe. de anc. i repe. c. canonũ. de cõsti. in. vj. pri. q̃sito. xxix. colũ. illi⁹ quesi. ver. circa v̇ba duplicia. & vide eũdẽ anch. eo. q̃sito. i. xxxi. colũ. illi⁹ q̃siti. v̇. vj. no. vbi referẽdo bal. in. l. oẽs populi. circa fi. ff. de iusti. & iu. dicit ꝙ a forma statuti nõ est recedẽdũ & v̇ba si fieri ꝑt ad vnguẽ seruãda sũt. Itẽ statuta sũt adeo stricti iuris ꝙ in eis nõ sufficit q̃d impleri p eq̃pollẽs vt plene notaui sup do. Abb. i c. in his. de v̇. sig. itẽ limita qđ ꝟ dr̃ nisi statutũ penale puniret maleficia improbata de iure na. vel gẽ. q̃ tũc tãq̃ cõcernẽs publicã vtilitatẽ est late iterpretãdũ. ita sing. dicit Paul. de ca. in. l. bona fi. ff. deposi. ꝑ quo optime facit qđ de odio naturali scribit do. Abb. in. c. nõ dubiũ. & ibi late scripsi post eum. j. de sent. excom.

¶ Adde hic qđ scribit do. Anto. in. c. quãto. de iureiur. in. ij. col. v̇. per hanc decre. et Bart. in. l. ij. C. de in ius voc.

Sebasti. Sapia. ¶ Est irreuocabi le. Vid. d. Jas. in l. si pecuniã i pn. col. vj. vsi. adde ꝙ nõ solũ. ff. de ꝯdi. ob causam.
¶ Cuz subiecto. Cõtra hoc tenet Ant. de bu. hic q limitat doctrinã Bart. in d. l. oẽs ppli. in. iiij. q. iij. q. pn. pcedere in si subdito. et ꝯtrã sentit idẽ Ant. d but. do. Cardi. et Jmo. in. c. nouit. s. d iud. et hꝫ eos ꝯsuluit do. aler. i a ꝯsi. ccrvj. inci. nec arguẽdi. i. iiij. co. ver. iiij. in. ij. vo. et do. Andr. bar. in addi. bal. in. l. qui se pfis. in añpen. colum. C. vnde li. Vene. de falco.
Sebasti. Sapia. ¶ Dãnificandi. Vide Deci. tenẽ tem ꝯtrã in. c. ij. colũ. v. in pma le ctu. s. de cõstitut.
¶ Statutum pu nics faciẽtẽ deli ctũ nõ hꝫ locũ in prestãte opẽ. et vi de in fi. qd no. i. c. iter solicitudies. s. d pur. ca. no. p eũdem abb. et ad de ꝙ idem in ter minis dt. d. anto. i. c. fi. circa fi. j. col. de pac. sed distin gue vt p paul. de cas. in. l. si necessa rias. §. d vẽdẽdo. ff. d pig. ac. vbi di stinguit an statu tũ loquatur in re vel personam.
Sebasti. Sapia. ¶ Statutum. vi de late p Ang. de are. et Augu. ari mi. i tract. malefi. in verbo andreaz auxiliatorẽ. et i vbo dict' andreas armat'. et in vbo dcõ maleficiosem per assitit. et p Fe li. i. c. sicut dignũ. s. de homi. et per do. Bar. vero. in cõsi. pe. incip. scio magna. et in cõsil. ij. incip. sup casu.
¶ In doctore. vi de do. Ant. in. d. c. tua nos. de ho micid. et ibi dixi. Andre. barba.
¶ Cõuitiũ. De ista. q. vide elegã tissime et meli' ꝙ alibi p Jo. an. in addi. Spe. in tit.

validitate statuti qrebat: nunqd possint repete re expẽsas: nã cõiter iste ciuitates cũ subtrahunt se de fcõ ab obediẽtia superiorĩs vsurpãt sibi iu ra principis: et faciũt statuta alijs preiudicantia ac si haberẽt iura pncipis nec patiunt aliquẽ di sputare de validitate ipsoꝝ statutoꝝ sicut plies vidi de facto: pnceps seu etiã habẽs iura princi pis bñ posset ꝯsimile statutũ facere ppter bonũ publicũ et scãdalũ tollẽdũ ar. no. in. d. l. fi. C. si cõ tra ius vel vti. publ. et. c. que in ecclesiarũ. de cõsti. ¶ Scdo pncipalr legit hoc. c. ꝙ post multa dã na et expẽsas factas cõe obligauit se p statutũ ad refectionẽ oim dãnoꝝ: sꝫ cũ postea videret maxi mũ preiudiciũ imminere fecit statutũ ꝯtrium sup nõ repetẽdo hmõi dãna a cõi: et tũc vbũ a cõi re fert ad gerũdiũ petẽdo vl' recipiẽdo vt sit sensus qd statutũ fuit editũ de non recuperãdo vel repe tendo damna a cõmuni: licet prius se obligasset. ¶ †Sed tũc fortiter op. vbicũqꝫ statutũ transit in ꝯtractũ est irreuocabile[a]: iuxta not. in. c. nouit de iud. et per Bart. in. d. l. oẽs populi. et. l. pe. ff. de decre. ab ordi. fa. vbi dicit si ciuitas facit statutũ ꝙ qcũqꝫ venerit ad habitandũ in hac ciuitate vt non teneat soluere ampli' vllam gabellã: nõ põt ampli' illud statutũ reuocari in preiudiciũ illoꝝ qui venerũt: qr iam transiuit in ꝯtctum seu quasi. Sol. quidã dicunt qd illud hꝫ locũ qñ statutũ fit in fauorẽ nõ subiectoꝝ: sed istud non fit in fa uorem subditoꝝ. et sic solet intelligi dictũ Jnno. hic q dt ꝙ cũ cõe nõ esset hic naturaliter obliga tum cũ nõ teneat pro dãnis singuloꝝ: vt in. l. sicut. ff. qd cuiusqꝫ vniuer. no. sed tñ tenebat ex statuto suo potuit cõtraria volũtate illũ statutũ tollere: qr ois res per quascũqꝫ causas nascit per easdẽ dissoluit: vt in regula ois res. j. de reg. iu. et i. l. nihil tã naturale. ff. eo. hec solutio vr mihi ni mis gñalis: vñ dicerez ꝙ vbi statutũ transiuit in ꝯtctũ seu quasi etiã cũ subiecto[b] nõ possit ampli' reuocari: nã et ipse princeps tenet ex ꝯtctu suo cuz sit de iure gentiũ: vt in. c. j. de proba. forti' isti ci ues obligabãtur qui nõ habebãt iura principis: vñ itelligo hoc. c. et restringo illã so. qñ adhuc sta tutũ non transiuerat in ꝯtctum vel quasi: vt quia statutũ fuerat simpliciter editum in vniuersitate de obligãdo ipꝫ cõe et nihil actũ fuit ex parte sin guloꝝ: ita ꝙ pñt pretendere interesse et dicere se deceptos. et p hoc pñt redire ad pstinas actio nes. et per hoc hr clare intellectus. c. et ad materiã vide qd dico in. d. c. nouit. de iud. ¶ †In glo. j. in fi. no. ex gl. que pprie dicãtur dãna et que expẽse. et facit in ar. qd habet in. l. qbus diebus. in pn. ff. de cõdi. et demõ. vbi dr qd si testator legauit pre diũ titio si expẽsas in eo factas soluit heredi non intelligit de expẽsis factis p pdio hñdo. et sic non venit pretiũ rei. vñ expẽse etiã ibi capiunt stricte. ¶ Damnũ datum proueniens etiam ex leuis sima culpa debet refici in foro aie: sec' pena que in foro anime non debetur.

Culpa leuissima que dicatur.
Auxiliator siue prestãs opẽ tenet ad dãnũ vel ad interesse sicut principalis nisi agat criminaliter.
Statutũ faciẽs mentionem de committente deli ctum non comprehendit prestantem opem.
Jmperitia equiparatur culpe.
Damnum dare censetur ille qui potuit obuiare damno et non obuiauit.
Jniurians aliquem verbaliter an teneatur si di xerit veritatem.
Testis qui repellitur ob aliquod crimen sibi ex ceptum an possit agere actione iniuriarum.

Si culpa. Habet plura dicta et se summat. ¶ Ca sus lr̃alis. Aliqs culpa sua damnũ de dit alicui aut iniuriã irrogauit: seu alijs irrogãtibus iniuriaz opem tulit: aut hec imperi tia vel negligentia euenerũt. Dubitabatur quid iuris super hoc esset. Cõsultus pap. respõdet qd de iure super his satisfacere tenetur: nec ignoran tia ipsum excusat: qr scire debuit ex facto suo in iuriam posse contingere vel iacturam. ¶ Qd si. Ecce qd si animalia tua damnum dederunt: ni hilomin' satisfacere te oportet nisi ita velis libe rare teipsum dando aĩalia tua damnum passo: sed si aĩalia tua fera fuerunt: et que cõsueuerũt no cere non sufficit ad liberationẽ ea dando: qr dili gentiã quaz debueras adhibere non curasti. Jn fine dr qd licet ille qui occasionẽ dãni dedit dam num dedisse videtur: tamẽ secus est in illo dicen dum qui diligentiã quã debuit adhibuit ne dam nũ cõtingeret. Ber. ¶ †No. primo ex tex. ꝙ ex so la culpa seu negligẽtia tenet qs ad satisfactionez dãni etiã de iure canonico quãtũcũqꝫ nõ habuit volũtatem damnificandi[c]: et cũ hec litera loquat indistincte de culpa seu negligẽtia: debet intelli gi de qualibet culpa: qr indefinita equpollet vni uersali. vt not. in. c. vt circa. de elec. li. vj. Jnfertur ergo qd in hac actione legis aquilie venit leuissi ma culpa de iure canoni. sicut de iure ciuili. vt i. l. aquilia. ff. ad. l. aqui. et dicitur leuissima culpa qñ diligentissim' homo sciuisset precauere: vt no. in c. j. de commo. et i. l. quod nerua. ff. depo. Et facit iste tex. sic intellectus contra opi. Jnnocẽ. in cap. sicut dignũ. de homi. et dixi in. c. si egressus. s. eo. vt etiã in foro aĩe tenet ad emendã: lꝫ ex leuissima culpa damnum illatũ sit: qr cuz hec sit lex princi pis et valde rõnabilis et nõ sit mera pena ex parte dãnum passi deberet' obseruari etiam in foro aie iuxta no. per Jo. an. in. c. ꝙꝙ. de vsu. lib. vj. et per Cal. s. in proe. hui' cõpilatiõis. nec ob. c. inebria uerũt. xv. q. j. sup quo fundat se Jnnocẽ. qr ibi est mera pena: sed hic est interesse ex parte patientis dãnũ. ¶ †Secundo no. ibi: opẽ tulisti. qd etiã de iure canonico prestãs opẽ tenet sicut principalis tã ad estimationẽ dãni ꝙ ad penã: nisi ageret cri minaliter: vt in. l. vnica. C. de rap. virg. et in. c. j. de offi. dele. et in. l. is qui opẽ. et. l. in furti. §. ope. et ꝙ in eis no. Bar. ff. de fur. Statutũ[d] tñ faciẽs men tionẽ de cõmittẽte delictum non cõprehẽdit opẽ prestantẽ: nã aliud est ferre opez ad delictũ: aliud cõmittere delictũ: p hoc tex. hic vbi ista ponunt vt diuersa. et optime facit tex. in. d. l. is qui opẽ. et ibi Bart. et hoc no. qr quotidie accidit. ¶ †Ter tio no. tex. ibi: impitia tua et c. ꝯ medicos et alios artifices: vt si per eoꝝ imperitiã alicui damnum illatũ est qd tenent ad estimationẽ dãni: facit. l. il licitas. ppe fi. ff. de offi. pñ. et. c. ad aures. de eta. et quali. et no. in. c. tua. s. de homi. Jdem dicerem in doctore[e] cuius imperitia dãnũ alicui illatũ est: vt qr perdidit cãm: et tũc teneat doctor ad emẽdam dãni: qd etiã vult Host. in. c. calũniam. j. ti. proxi. ¶ No. iiij. in vers. qd si. ꝙ pro dãno dato ab aĩali alicui' nõ tenet dñs insolidũ ad emẽdã: sꝫ libera tur dãdo animal nisi dñs fuisset in culpa: tũc enĩ tenet insolidũ nec liberaret dãdo aĩal: vt puta si aĩal naturalr erat fera: vt vrsus: leo: et similia: et dñs teneat ea in publico vel nõ bene custodiuit: vel si nõ erat naturaliter fera: tñ ex consuetudine solebãt esse nociua vt bos erat solit' cornu pete re: vel equus calcitrosus: his et similibus casib' tenet dñs insolidum si non diligẽter custodiuit. ¶ †Ultimo no. ꝙ non glibet dãs occasionẽ dã ni tenet de dãno: sꝫ ille sol' q potuit obuiare dã no et non obuiauit. ¶ †Jn gl. in vers. ignorantia ibi quoties conuitium dr: circa hoc cõclude post Host. ꝙ aut dicit qs conuitiũ[f] alteri in accusatio ne vel in denũtiatione et probat: et tunc non tenet vñ si in libello dico te latronẽ vel adulterũ et pbo non teneor. Jdẽ si repellã te a testimonio: qr hoc facio autoritate iuris et nõ aĩo iniuriãdi: vt in. c. testimoniũ. s. de test. et. c. lꝫ. s. de accu. de quo in. l. item apud labeonem. ff. de iniu. Si vero extra iu dicium: et tunc aut impingo falso tibi conuitia. et teneor: vt. ff. de iniu. per totum. et hoc in princi. et in. c. cum te. de re iud. Aut dico verum: et qr voco te spuriuz vbi es vel claudum: et ita in veritate es vel cucurbitum et c. si expedit reipublice ista esse nota: nõ teneor: secus autem vbi non expedit sci re cum nõ operatur nisi infamationez: vt est tex. no. in. l. eum qui nocentẽ. ff. de iniur. Exemplũ ex pedit reipublice scire te esse latronẽ vel adulterũ:

de iniu. in quadã addi. magna vbi recitat oim opi niones. et p. d. ab ba. i. c. cũ te. de re iudi. et an teneat iniuriarũ q dicit alicui conuitium postea pbat. et ad de qd no. Bal. in sti. de iniur. §. j. et vide etiã Ang. et Paulũ. in. l. ij. in pn. de li. et posth. et de hoc vide per Old. in cõsi. liij. et p Albe. in. ij. p te sta. q. xlv. et vid oi no p Bal. i apo sti. in. l. si nõ. §. p condẽnato. et. §. q p rei q̃litate. ff. q satisd. co. et p bar. in. l. eũ q nocẽtẽ i pn. ff. de iniu. et p Cy. i. l. si nõ cõui tij. in. vij. q. C. de iniu. Jtẽ de qõne hic posita vid oi no p Sali. i. l. iij. q̃ incipit si nõ est. C. de iniur. istam dñiam inter cõui tiũ et cõtumeliaz et iproperiũ. vide p btm Tho. i. ij. ij. qd. lxxij. artic. j. circa fin. vbi dicit ꝙ si qs dicat ei ꝙ est fur. hoc nõ so lũ est ꝯuitiũ. sꝫ est ꝯtumelia: qd aũt sit improperiũ de clarat iurisc̃ő. i. l. apud labeonem. §. ꝯuitiũ. et. §. seq. ff. de iniu. impro pitiũ enĩ ẽ si qs re ducat ad memo riã alicui auxiliũ ꝙ ei cõtulit in ne cessitate patienti als ẽt. q. de contu melia ponit tho. i palle. ij. vj. et. iiij. arti. illius. q. et vi de q̃ notam post do. Abb. i. c. j. cir ca pn. de maledi. Jtẽ ad qõnẽ quã ponit hic. d. abb. vide qd no. Bar. et Ang. in. l. q oia in pnc. ff. de pcu. Jtẽ adde ꝙ si te stib' ꝯ me produ ctis oppono qd sunt infames vel criminosi ex hoc ab eis nõ possuz cõueniri actione iniuriaruz: ita di cunt Guil. de cu. Bal. Ange. i. l. fi. ff. qd quiqꝫ iur. p illum tex. et alleg. in arg. l. q cũ ma ior. §. si libert'. ff. de libe. et. l. libert' a patron. ff. de in

ius vocã.dicit tñ ꝙ tutius est protestari ꝙ nõ opponit aĩo iniuriãdi:⁊ dictũ eorũ intellige qñ illud qð opponit est verũ:nã si esset falsum opponẽs bñ ꝯueniret.ad hoc.l.iniuriarũ.la grãde.§.si qs iniuriarũ.ff.de iniur.qd aũt de obijciẽte alicui crimẽ per viã exceptionis in iudicio qð nõ ꝓbat an possit cõueniri actione iniuriarũ.plenis.discurrit.Spec.in ti.de accus.§.j.cir ca fi. v.sʒ pone ꝙ obijciẽs.vbi etiã ꝑ Joã.an.ĩ addi. vbi oĩno ꝓ decisione qõnis quã hic scripsi in fine aposti. magne.et postꝙ̃ hic scripse rã me audiẽte.d. Fran.de are.legẽ do dicebat se per ꝑdictã doctrinaʒ Jo.an.in addi.ĩ ardua facti.q.in ciuitate ferra.de fendasse quẽdam sacerdoteʒ quem al's opportuisset fugere de ciuitate:⁊ iõ ipse multum exclamabat. ¶ Adde Pet.de ancha.consi.lxiij. vbi ẽt in facto cõ suluit.⁊ dicta Ol dra.sunt illa q̃ re fert Jo.an.in loco.s̃.allegato.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Delicti. Uide alex.in.l.infans. §.ĩficiãdo.ĩ apo. ff.de furt.Jas.ĩ.l. eũ qui.§.in popu laribus.co.vlt.ff. de iureiu.cũ mul tis allegatis per dñʒ meũ Curtiũ in repe.c.si.co.iij. s̃.de consuetudi.

b ¶ Delicta.istam distinctionẽ pul. ponit pet.de anc. in.c.cuʒ eterni.de re iudi.lib.vj.⁊ vi de gl.⁊ qð ibi no. per Abb.ĩ cle.j.ð sepul.et vide bo. tex.in.l.illud.ĩ fi. ff. ad.l.aquil. vbi tex.dicit ꝙ vuln⁹ cõfundit cũ morte eodẽ momẽto illata:⁊ idẽ de ag gressura dicit gl. in.l.qui de crimine.C.de accusa.et idẽ dicit Bal.in l.aduersus.in fi. C.de fur.vbi etiã subijcit ꝙ si statu tũ punit delatorẽ armorũ: et aliud statutũ punit per cussorẽꝙ ꝑcutiẽs cũ armis non pu nit nisi pena statuti disponẽtis de ꝑcussiõe cui⁹ ꝯriũ vr̃ sensisse Jac.de bel.ĩ aut.ð armis.§.ꝑñte.ꝑ illũ tex.Jtẽ adde hic ꝙ geminatio penarũ nõ hʒ locũ ĩ corporalib⁹ vñ si statutũ dicit ꝙ ei q dederit alapã ꝑtãti ð beat abscindi vna man⁹ si qs dederit duas nõ abscindent due manus sed scða pena mutabit in pecuniariã:⁊ idẽ esset in similib⁹ statutis duplicãtibus penã puta si fuerit factũ in platea.⁊ est rõ:qꝛ in corporalib⁹ nõ est dare duplicationẽ:sʒ esset magis q̃ duplicatio:ita dicit no.Ber. in.l.luci⁹.§.impuberẽ.de leg.ij.⁊ Bal.in.l.j.in fi.C.de sen.que pro eo ꝙ

⁊ tunc si dixi tibi hoc cõuitiũ:⁊ volo probare ita esse nõ debeo puniri:sec⁹ vbi nõ expedit reipubli ce:vt qꝛ appello te bastardũ vbi nihil petis secus si dicerẽ vt repellerem te ab ordine:vel dico te cucurbitum:qꝛ nõ expedit hoc scire respectu demeriti:qꝛ magis dolet ipse q̃ alius:⁊ sic in simili.

¶ De penis. Rubrica.

¶ Cõtinuat ad precedẽtes hec rub.hoc ordine: qꝛ supra visum est de varijs excessib⁹ ꝓpter quos pene debent:merito subijcit nunc rubr.de penis.

☞ Delictũ toties punit quoties iterat.n.2.3.

1 Actor condemnatur in expensis toties quoties deficit in probando.

2 Cõtumacia vnius non põt mulctari supra tres vices quando.s.est cõmissa circa eandem rem:secus si circa plures.

3 Delictũ vnum pluries perpetratũ eodem instan ti vel tempore:an pro pluribus puniatur stante statuto ꝙ delinquens puniatur.

4 Furta cõmissa in alijs territorijs aggrauãt furtum postea alibi commissum:non tamen potest ex illis specialiter puniri.

Sa que. ¶ † Breue est:vl potest sic summa ri:toties puniendus est criminosus quoties delictũ iterat.⁊ pone exemplũ in.c.pia.de excep.li.vj. vbi excõicatiõis exceptio põt cõtra actorẽ pluries opponi:⁊ ibi dicit qð quoties deficit in ꝓbãdo:toties debet puniri in expẽsis. vt.j.etiam subijciã.¶ Casus literalis.Querebatur vtrũ vna satisfactio plura peccata comprehẽ deret. Cõsult⁹ papa rñdet ꝙ quoties qs peccat toties puniri debet.Berñ.¶ No.j.ex text.ꝙ frequẽtia ⁊ repetitio delicti non prestat aliquam im munitatẽ respectu pene imo toties est puniẽdus quoties illud delictũ cõmittit.Sed cõtra hoc fa cit.l.fi.C.de mõ mulctã.vbi iudex pro cõtumacia sepe sepi⁹ iterata nõ potest mulctare nisi vsqʒ ad tertiã vicẽ.varie dant ibi solutiões.⁊ in.l.nunꝙ̃. ff.de ꝓua.delic.vera ⁊ cõis sol.est vt si contumacia reperit in eodẽ facto locũ habet lex cõtraria: exemplũ:iudex citat titiuʒ sub certa pena vt com pareat tali die ad recipiendũ libellũ:non cõparet iterũ citat eum sub alia pena vt veniat ad rñdendum libello si nõ cõparet habet locũ pena:sed vltra ꝑ eodẽ facto nõ punit:qꝛ satis vr̃ punit⁹:sec⁹ qñ ꝯtumacia cõmitteret in diuersis articulis seu in diuersis factis:qꝛ toties ꝑt puniri quoties cõtumaciam cõmittit:vt hic.⁊ in.l.nunꝙ̃.prealleg. ¶ † Et pro declaratione hui⁹ text.sciendũ quod qñqʒ cõmittunt plura delicta ex parte cõmittentis:⁊ ex parte recipiẽtis:vt qꝛ hodie ꝑcussi te vni co ictu:cras alio ictu:⁊ in dubio habet locuʒ iste tex.⁊.d.l.nũꝙ̃. Qñqʒ delictũ est iteratũ eodẽ impetu:vt qꝛ eodẽ impetu plurib⁹ ꝑcussionibus te percussi:vñ põt dubitari si eras clericus:nũquid inciderim in tot excõicatiões quot fuerũt percus siones.Eodẽ mõ si dicit statutũ quicũqʒ dederit alteri alapã puniat in cẽtũ:quidã in eodẽ impetu dedit tres alapas:eodẽ mõ põt queri ĩ adulterio reiterato eadem nocte:vel eadem hora:nunquid puniatur pro pluribus adulterijs.Qñqʒ delictũ

interest.⁊ adde Bar.in.l.vulgaris qð.ff.de furt.⁊ de illo q vulnerauit aliquẽ cũ forfice siue biburce:al's bifurca.⁊ idẽ Alb.in.ij.parte stat.qõ. xlj.⁊ vide eũdẽ ĩ ea.parte sta.q.xxxj.⁊.q.xxxij.qd si qs vno impetu dixit alicui plura ṽba iiuriosa:an puniri debeat ꝓ qualʒ iniuria an pro vna tm̃.vide Alb.ĩ.ij.ꝑte sta.q.xlij.⁊ si statutũ imponit certã penã blasphemãti deũ ⁊ aliam blasphemãti san ctos: an hẽat locũ ĩ eo q vno ĩpetu blesphemauit deũ ⁊ scõs an am bab⁹ penis dẽat puniri Alb.in.ij. ꝑte sta.q.xiiij.⁊ vi de ẽt ĩ hac materia aliã.q.quã po nit alb.in.iiij.ꝑte sta.q.lxxxv.⁊ við alb.ĩ.iiij.ꝑte stat. q.lxiij.⁊ si vn⁹ fue rit accusat⁹ ꝙ fecerit insultũ maxime feriat.an liceat maxie varijs modis sumat in iure tñ fieri dʒ interꝑ̃tatio hoc casu vt intelligat.ĩ. statim ĩ eodẽ ipetu ꝟm imo.post bal.ĩ.l.diuortio.ĩ ꝑn.ff.sol.ma.q ẽt ĩter cetera alle.ꝑ sin.gl.ĩ ꝑal.l.q de crimine.C.ð acc. ⁊ de illo qui facit vno ĩpetu semel ꝑ̃la furta :an debeat suspẽdi vigore statuti ð trib⁹ furtꝭ viðꝑ bal. ĩ aut.sʒ nouo iure.ĩpetu col.ṽ.vlteri⁹ q̃ro.C.ð ser. fugi.⁊ de illo qui vno impetu dixit vni ꝑ̃la ṽba iniuriosa an toties possit conueniri actiõe iiuriaꝝ.vide oĩno ꝑ bar.ĩ.l. apð labeonẽ.§.sʒ qð adũcit.ff.ð iniur.Jtẽ qñ statutuʒ diuersimode punit ĩsultãtem vulnerãtẽ ⁊ ð oĩbus puniri vult. vide oĩno late ꝑ Jo.an.ĩ add.spe. ĩ rub.ð homi.⁊ ð ista mltiplicatiõe penaꝝ vide oĩno ĩ rub.extra ð iud. ĩ vlt.co.⁊ circa id qð dixi an ꝯfundant ĩsult⁹ cũ vul nere. við oĩno.d. Maria.ĩ rep.c.q̃ liter ⁊ qñ.ĩ.xlix.q. x.q.ꝑn.de accusa. ¶ Adde de percutiente cum forcipe Ang.cõsi.xxvij.⁊ de dicẽte plura verba iniuriosa Alexã.ꝯsi.cxij.li.ij.¶ ADDE hic ꝙ not.Jo.de lig.in cle.dignum.in vj.q.prin.de cele.mis.vbi ponit an ille qui tenetur dicere officiũ si omit tit totum vnius diei dicatur toties peccasse mortaliter.

c Sebasti.Sapia.¶ Ecclesie.Ad hoc istum tex.dicit singularẽ Roma.in sing.ccccxliij.inci.sed posito.⁊ in.l.stipulatio ista.§.alteri.in fine ff.de verb.ob.refert Feli.in.c.irrefragabili.§.ceterum.col.iij.versi.limi ta secundo.s̃.de offi.ordi.

videt vnicũ ex parte cõmittẽtis.sʒ plura ex parte recipiẽtis:vt ꝑcussi te cũ calcarib⁹:seu cũ forcipe: vnũ fuit delictũ ex parte mea:ex parte tua plura: qꝛ plura vulnera illata fuerũt:⁊ statutũ punit ꝓ quolibet vulnere in centũ:nũquid puniat toties in centũ quoties fuerũt vulnera:de his ⁊ silibus põt dubitari nunqd hẽat locũ iste tex.vt reiteretur ꝯdẽnatio ex iteratione delicti.[a] ⁊ qꝛ materia est lõga ⁊ subtilis:vide eã plene per Bart.in.d.l. nunꝙ̃.vbi etiam multas remissiones facit.⁊ per Jo.an.in regula delictũ.de re.iur.lib.vj.in mercu.⁊ aliqd no.ĩ.c.ꝯtingit.j.de sen.excõ.¶ † Unũ tñ no.qð si qs cõmisit plura delicta[b] in vno loco ⁊ in hoc territorio cõmisit aliud delictũ vel reiterat illud nõ põt puniri:lʒ pro delictis alibi cõmis sis:nisi alia rõne hic sortiat forũ:sed pena aggra uari põt ex delictis alibi cõmissis : exẽplum nota in fure qui cõmisit varia ⁊ diuersa furta in vno territorio nunc in altero territorio cõmittit vnũ furtum:tunc habito respectu ad alia põt dici famosus latro:⁊ poterit hic vbi cõmisit tantũ vnũ furtũ suspẽdi tanꝙ̃ latro famosus.l.capitaliũ.§. famosos.ff.de penis.licet directe non possit puniri pro delictis alibi commissis:⁊ hoc singulari ter ponit Bart.in.l.si cui.in fi.ff.de accusa.

1 ☞ Sacerdos si fuerit iniuriatus cẽsetur facta iniuria episcopo:adeo ꝙ ipse poterit agere actio ne iniuriarum.

2 Sacerdos si decedat abintestato nullis consanguineis relictis ei⁹ bona debẽt diuidi inter pauperes christi.

3 Pena que soluit pro iniuria facta alicui presbytero an applicet epõ vel heredi ipsius iniuriati.

Presbyteri. Dicit quid fa ciendum sit de pena quã soluit interfector presbyteri. h.d. Uel sic. Jnterficiens presbyterum puniẽd⁹ est:⁊ pene pars ecclie cui ꝑfuit:alia pars pro ei⁹ aĩa distribuit.Primo ponit dictũ.Secũdo ratio ibi.quia.¶ Casus literalis.Si aliqs interfecerit ꝑ̃sbyteruʒ ⁊ cõpositio inde fiat.accepta pecunia soluat illi epõ ita ꝙ medietatẽ tribuat ĩ vtilitatẽ illius ecclesie cui prefuit:⁊ alterã pro aĩa defuncti pauperib⁹ eroget. Ber.¶ † No.j.ex tex. quod pro ĩiuria illata sacerdoti potest agere epõs loci:nam infert ĩiuria nedũ persone ipsius sacerdotis:sed etiam ecclesie vniuersali:vt in.c.cũ desideres.j.de sen.excõ.⁊.c.parochianos.eo.tit. facit ij.q.vij.accusatio.¶ Secũdo no.ꝙ licet sacerdos habeat ꝓpriã ecclesiã nõ tñ pena ĩ totũ applicat ipsi ecclesie:[c] sed medietas sibi ⁊ medietas epõ vt pro ei⁹ eleemosyna iuste distribuat.Et ex hoc videntur insurgere duo spẽalia in ista pena ad alia bona que dimittit presbyter cũ dederit : nam illa bona in totũ applicãtur ecclesie cui prefuit si non habuit cõsanguineos:vt no.in.c.j.de succes.abin testa.xij.q.vlt.c.si.⁊ in.c.relatum.ij.de test.sed ista pena in totũ nõ applicat ecclesie.vt hic. Secũda specialitas potest esse qð episcop⁹ hic aliquid capit:sʒ ex illis bonis nihil capit,si habuit ecclesiã, Et aduerte qꝛ litera habet duplicem intellectuʒ. Primus est vt epõs distribuat medietateʒ in eius eleemosynam.i.pro necessitatibus suis.Alia lec. distribuat pro eleemosyna sacerdotis iterfecti:⁊ sic det magis egenti.ar.in.c.non satis.lxxxvj.dist.

Et possum⁹ reducere ad concordiã distinguẽdo ꝙ aũt eṗs est indigẽs: ⁊ potest tũc retinere sibi istam partẽ: aut nõ indiget ⁊ dꝫ distribuere inter egẽtes. ¶ † Ex quo ĩfero ꝙ bona p̃sbyteri decedẽtis sine ecclesia ⁊ sine cõsanguinitate debent puenire ad ep̃m loci nõ vt sibi retineat: sed vt distribuat ꝓm distinctionẽ p̃cedẽtẽ qꝺ no. ¶ † Ultimo aduerte qꝛ iste text. nõ aperit quid si iste sacerdos habuisset heredem de sua cõsanguinitate: nunqd tũc pena applicat̃ heredi an ep̃o vt hic dicit̃: ⁊ doct. hoc non tangunt. Sed ego satis putarẽ vt heres admittat̃ pro iniuria quatenus tangit personã presbyteri: pro hoc est tex. in fi. q dicit qꝺ null⁹ est heres proximior ꝙ̃ ecclesia. Sed certuꝫ est qꝺ succedens iure sanguinis excludit ecclesiam in aliis bonis: vt not. in. d. c. j. de suc. abinte. ergo intelligat̃ hec litera vbi decedat sine herede sanguinis: facit quod dixi in. c. j. s̃. tit. proxi. ¶ In gl. ij. in fi. de hoc cui applicetur ista pena pecuniaria quam eṗs exigit a subditis. dicam. j. c. sequenti.

1 ☞ Archidiaconus non habet iurisditionem aliquam de iure communi: sed de consuetudine secus.

2 Pecuniaria pena nõ debet de facili imponi per p̃latos: qꝛ censetur ex cupiditate quadam illam imponere. nu. 4.

3 Archidiaconus qui de iure sp̃ali habet aliquam iurisditionem põt exercere sententiam censure.

5 Statutum vel cõsuetudo qꝺ pro omni delicto imponatur pena pecuniaria non valet.

6 Pena põt mitigari per quemcunqꝫ iudicem de crimine cognoscentem dum pronuntiat postea vero non.

7 Pena si non reperitur determinata a iure vel consuetudine erit arbitrio iudicis imponenda. nu. 4.

8 Pena pecuniaria potest imponi per episcopum laico etiaꝫ sibi temporaliter non subiecto si per aliquod crimen est factus de sua iurisditione.

9 Pena quam soluunt criminosi cui acquiritur.

LICET. Archidiaconi ⁊ alii prelati qui in criminibus dispẽsare nõ possunt penaꝫ pecuniariã imponere non possunt vbi a iure alia statuitur. Ita cõmuniter summat̃: vel summa aliter ⁊ melius. nõ debent prelati pro criminosis sustinẽdis pecuniã exigere: nec ẽt correctionis causa ex cupiditate penam pecuniariam imponere. h. d. Primo ponit archidiaconoꝝ actus reprehensibiles. Scꝺo mãdat illos inhiberi ⁊ cõpesci ibi: mãdam⁹. ¶ Casus literalis. Archidiaconi cõuentreñ. episcopatus pro corrigẽdis excessibus vel criminibus a clericis pecuniam exigebant. Item pro annua exactione quandoqꝫ rectores ecclesiarum suspẽdebant: ecclesias interdicebãt: a vicariis denarios exigebãt vt eos in ecclesiis celebrare permitterẽt: hec ⁊ alia committebant contra canonũ instituta. Mãdat pa. cãtuarieñ. archiepiscopo quatenus hec predictis archidiaconis districtius interdicat: si autem contrauenire presumpserint eos ecclesiastica cẽsura compellat. Ber. ¶ Nota primo ex tex. ꝙ in eodem episcopatu possunt esse plures archidiaconi: ⁊ sic eadẽ dignitas est multiplicabilis in eadẽ diocesi: de quo in. c. qm̃ abbas. de offic. delega.

1 ¶ † Secũdo not. archidiaconum posse sibi querere iurisditionem cognoscẽdi de criminibus ⁊ puniendi: ⁊ hoc intelligo de iure sp̃ali: nã de iure cõi non fundat intentionem suã nisi super his que habẽtur in. c. ad hoc. i. §. in quadã. de offi. arch. ⁊ ibi per Io. an. ¶ † Tertio no. contra istos prelatos inferiores de facili imponẽtes penã pecuniariã. ¶ Quarto no. ꝙ pro annua exactione nõ debet fieri suspẽsio vel ĩterdictum: ⁊ ĩtellige qñ ista annua exactio erat indebita: nam si erat debita bene põt suspẽsio fieri: ⁊ interdictũ poni: vt in. c. quesiuit. de his q̃ fi. a maio. par. ca. ¶ † Ultimo no. ꝙ archidiacon⁹ ⁊ alii prelati inferiores habẽtes iurisdictioneꝫ etiã de iure sp̃ali p̃nt exercere sñiam cẽsure ⁊ sic p̃nt excõicare suspẽdere ⁊ interdicere. Et facio. hãc ꝯclusionem circa p̃tãtem exercendi censurã ecclesiasticã: qꝺ quicunqꝫ iudex ecclesiasticus qui habet iurisdictionẽ foꝛi ꝯtẽtiosi siue de iure cõi siue de iure sp̃alitatis sñiam censure proferre potest. arg. hic ⁊ in c. j. de sen. excõ. li. vj. ⁊ in. c. sicut. de simo. ⁊ in. c. cũ in ecclesiis. de ma. ⁊ obe. ⁊ in. c. cum ab ecclesiarũ. de offi. ord. An aũt curat⁹ possit excõicare no. in. d. c. cum ab ecclesiarũ. ⁊ in. c. si sacerdos. eo. tit. dico plene in repetitione. c. si qs cõtra clericũ. de foro compe. ¶ † In gl. in ver. penã. in fi. not. gl. ad quam quotidie fit remissio cũ queritur an iudex ecclesiastic⁹ possit imponere penã pecuniariã.[a] ⁊ facit gl. hic tria membra: naꝫ qñqꝫ ius pro delicto imponit penã pecuniariã: qñqꝫ imponit aliã penã certã: puta deponit̃ vel p̃uat̃ b̃ñficio: qñqꝫ nullã penã certã. Primo casu qñ imponit̃ pena pecuniaria glibet iudex de crimine cognoscẽs põt illam imponere. Secũdo casu qñ imponit illaꝫ penã certã: distingue an iudex possit dispẽsare an nõ. Tertio casu qñ nulla certa pena imponitur: tũc cõcludit gl. ꝙ est in arbitrio iudicis quã penã imponat qꝺ no. sꝫ scꝺm membrũ nõ videt̃ p̃cedere indistincte: tñ qꝛ nimis restringit hãc literã: tũ qꝛ glibet iudex cognoscens de crimine põt ex cã dum pronuntiat penã tẽporãlẽ: vt. ij. q. iij. in. §. notandũ. ⁊ in. l. qd ergo. §. pena grauior. ff. de his q no. infa. ⁊ ĩ. l. hodie. ff. de pe. vñ in hac materia sic distinguerem: ꝙ aut querit̃ nunqd iudex ecclesiastic⁹ possit imponere penã pecuniariã mulctãdo: aut penã diffinitiue imponẽdo. Primo casu dicẽdũ est ꝙ sic si illa magis timet̃. ar. in. c. de causis. de offic. dele. ⁊ in. l. vnica. ff. si quis ius di. nõ obtẽ. ⁊ no. Io. an. post Host. ĩ. c. j. de homi. li. vj. ⁊ satis sentit ista gl. qꝛ pena certa nõ est statuta p̃ cõtumacia arcẽda: vñ potest imponere. prout sibi videt̃: vt in. d. c. de causis.

5 ¶ † Secũdo casu p̃ncipali qñ vult imponere diffiniẽdo aut subest statutũ vel ꝯsuetudo: vt p̃ quolibet delicto imponat̃ pena pecuniaria: ⁊ nõ vꝫ qꝛ insurgit dissolutio: nullã em̃ delinquẽs ptimescit culpã cũ sperat eã nũmis redimere: vt dicit tex. in c. pauper. xj. q. iij. ⁊ hoc tenuerũt Io. an. ⁊ Host. in. c. fi. de cõsti. ⁊ in. c. ij. de delic. pue. Aut subest statutũ seu ꝯsuetudo vt vltra penã iuris imponat̃ pena pecuniaria ⁊ valet dũmodo non p̃cedat ex radice cupiditatis: põt em̃ eṗs adiuuãdo canonẽ imponere nouã penã: vt in. c. ij. de elec. ⁊ Io. an. in. c. fi. de offi. archi. Aut non subest statutum vel cõsuetudo: ⁊ tũc extra iudiciũ prelatus vult exigere pecuniã pro delicto ⁊ nõ põt: qꝛ certi modi sunt in iure statuti procedẽdi ꝯ̃ delinquẽtẽ. ⁊ puto qꝺ ita faciebãt isti archidiaconi: qꝛ extra iudiciuꝫ sine cause cogoitiõẽ exigebãt pecuniã pro delicto cõmisso: ⁊ sustinebãt criminosos in delictis recepta pecunia. Aut vult iudex p̃cedere iudicialiter: ⁊ tũc si certa pena non est imposita põt ĩponere penã pecuniariã: si illa magis timet̃: vt hic in glo. Si v̓o est certa pena statuta: ⁊ tũc si cũ cause cognitione volũt illã temperare pronũtiando p̃nt p̃ iura superius alle.

6 ¶ † Nã hoc vr̃ cõcessum cuicũqꝫ iudici cognoscẽti de cri. vt ex cã possit tẽperare penã dũ pronũtiat: sꝫ postꝙ̃ pronũtiauit hoc nõ põt: vt in. d. §. notãdũ. ⁊. l. j. ff. ad turp. nisi possit dispẽsare sup illo crimine: vt in. d. c. at si clerici. in. §. de adul. de iud. nisi esset mulcta imposita que põt p̃pter inopiaꝫ rei etiã ex postfacto tẽperari: vt est tex. no. in. l. illicita. in fi. ff. de offi. p̃si.

7 ¶ † Ultimo aduerte qꝺ vbi pena[b] non est in iure expressa debet imponi cõsuetudinaria: ⁊ si iudex excedit cõsuetudinem dicitur excedere modum: ad hoc tex. iuncta gl. in. l. hodie. ff. de pe. ⁊ in prealle. l. qd ergo. §. pena grauior: sed cõsuetudine cessante venit arbitriũ.

8 ¶ † Sed quero nũqd episcop⁹ possit imponere penã pecuniariã laico tẽporaliter sibi non subiecto. Io. an. post Host. sentit in. c. j. de homi. lib. vj. ꝙ nõ sꝫ dꝫ eã facere infligi p̃ iudicẽ secularẽ. alle. c. ij. de maledic. ⁊. c. postulasti. s̃. de iudeis. ⁊. c. cũ ꝓm leges. de here. lib. vj. hoc dictũ mihi nõ placet: ex quo em̃ est casus in quo etiã iudex ecclesiastic⁹ vẽdicat sibi iurisditionẽ in laicos non apparet rõ quare in casibus p̃dictis non possit sibi imponere penã pecuniariam. ⁊ qꝺ possit induco tex. xvj. q. j. statuim⁹. ⁊. xvij. q. iiij. quisqs. ⁊ ad iura in contrariũ alleg. r̃ndeo illud fieri pro faciliori executione.

9 ¶ † Sed quero quid fiet de ista pena[c] pecuniaria quã iudex ecclesiasticus exigit in casu permisso Host. in summa. in tit. de off. or. §. qd p̃tinet. ver. non tñ debet. dicit ꝙ aut ex statuto imponitur pecuniaria pena in casibus p̃missis ⁊ tũc põt iudex illã retinere sibi: ⁊ sic põt intelligi ca. dilectus. de offi. or. ⁊. c. ij. de delic. pue. Aut non subest statutũ sed iudex ex officio suo in casib⁹ in quib⁹ põt ĩponere pecuniariã penã: ⁊ tũc posset sibi retinere: tñ si vult euitare suspitionẽ cupiditatis debet imputare in piam cãꝫ. ⁊ idẽ no. Io. an. hic in. c. j. de homi. prealle. Sed de iure ciuili cui applicet̃ mulcta seu pena pecuniaria: dic vt not. ĩ. l. iiij. C. de modo mulct. ⁊ in. l. agraria. ff. de termi. mo. ⁊ ibi vide.

1 ☞ Litigans temere vel calumniose si succubuerit cõdemnatur in expensis.

2 Litigans eoipso qꝺ succumbit in causa presumitur calumniose vel temere litigasse.

3 Condemnatio expensarũ quomodo fit quando fertur sententia in fauorem absentis ⁊ contumacis.

4 Iuramentum calumnie nõ excusat a condemnatione expẽsarum.

5 Litigans cum cõsilio aduocati ⁊ succubuerit: an ⁊ quando condemnetur in expensis.

6 Litigans pro vna opinione alicuius qõnis multũ dubitabilis si succubuerit non condemnatur in expensis.

Litigãs cum consilio alicuius acutissimi doctoris ⁊ succubuerit non condemnatur in expensis.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Penam pecuniariã. Qñ iudex ecclesiastic⁹ possit imponere penaꝫ pecuniariam late explicat. Feli. ĩ. c. irrefragabili. §. ceterũ. col. j. ver. prima ꝯclusio. cũ se. s̃. de offi. ordi.

b ¶ Ubi pena. Si iudex in imponẽdo penã arbitrariã excedit cõsuetudinẽ dr̃ excedere modũ: sed vide glo. fi. in ver. alioquin in. c. inquisitionis. de accusa. quẽ alleg. ⁊ dicit non esse alibi do. Ant. in. c. de causis circa princ. de offi. deleg.

c ¶ Ista pena. Qñ eṗs imponit penaꝫ pecuniariam subdito cui applicet̃ hec pena. Et adde qꝺ not. do. Anto. in. c. vt clericoꝝ. de vi. ⁊ ho. clericorum. ¶ Adde vidẽdũ Lud. de ro. sing. suis. fo. xiij.

Zacharias.

¶ Adde qꝺ voluit allegare. fol. xv. ro. in suo sing. cccc xliij. incip. sed posito casu. de q̃ vide eũdẽ sin. suo dccxx. incip. regula est. ⁊ Semi. ĩ. c. si canõici. §. si autẽ. ⁊ ibi Philip. frã. ⁊ Cel. ĩ apost. ad vtrunqꝫ q hoc sin. allegat. de offi. ordi. lib. vj.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Ista pena. Uide Pe. de anc. in cõsi. xij. inci. spirituale iudex. vbi vult qꝺ vbi punitio criminis spectat ad iudicẽ ecclesiasticum pena applicat̃ iudici seculari: sed reprobat Car. in cle. ij. §. j. in. ij. q. de heret. ⁊ Feli. in. d. c. irrefragabili. §. ceterum. col. j. s̃. de offi. ordina.

Calūniam. Victus cōdemnat victori presenti in expensis etiā in causis pecuniariis:⁊ vnū casum excipit.h.d.primo legē recitat quā scdo approbat ibi:quoniaz. ¶ Casus literalis. Qui calūniose litigāt puniēdi sunt ⁊ de calūnia puniunt sm ꝙ leges precipiūt:⁊ q istud sacris consonat institutis:pcipit papa vt decetero in pecuniariis causis vict⁹ victori in expēsis legitimis condēnet nisi ferat snia pro absente. Ber. ¶ †No.pmo ex tex.ꝙ vict⁹ condēnand⁹ est i expēsis nō solū cū calūniose litigat sz et cū temere:⁊ ad hoc solet allegari quotidie hec lra.ꝯcor.l.eū quē temere.ff.d iud. Et differētia est īter calūniā ⁊ temeritatē:nā calūnia cōsistit in aīo ⁊ nō pōt pbari ex actis:sz tm̄ probat ex cōiecturis cū sit qdā dolus.l.dolū.C.de dolo.⁊.c.ii. de renū.lib.vj. Temeritas vo pōt esse sine dolo ⁊ pbari ex actis:vt q habēs iniustā cām si habito ꝯsilio peritoꝝ credēs pprio capite se habere bonā causam litigauit talis eñ dicit temere litigare. ¶ Scdo no.ꝙ in cōdemnatione expēsarū standū est legibus imperialib⁹:ex quo non ꝯdicūt canonibus. Et expediēdo totū intellectū huius.c.vna cum gl.subiicio quatuor quesita. Primū est:nūqd qlibet deficiēs in iudicio psumat calūniosus seu temerari⁹:⁊ sic habebat locū ꝯdēnatio expēsarū. Scdm qūo sit procedēdū in cōdēnatione expēsarū qn snia fert i fauorē absentis ꝯtumacis. Tertiū nunqd succūbens q iurauit.de calūnia debeat ꝯdēnari i expēsis. Quartū qd si iste succūbens etiā litigauit cū cōsilio aduocati sui.

2 ¶ †Et quo ad primū cōiter tenet hic.⁊ in.c.finē.de dolo.et ꝯtu.ꝙ eoipso ꝙ succūbit presumit calūniosus vl temerari⁹ ⁊ venit cōdēnādus in expēsis nisi ex aliquibus iudiciis appareat eū pbabiliter litigasse:nā iura simplr dicūt victū victori in expēsis cōdēnandū.⁊ sic presumit a iure calūnia vel temeritas eoipso ꝙ succūbit.

3 ¶ †Quo ad scdam qōnē sunt pncipaliter due opi.vna est vt qn snia fert p actore absente ⁊ cōtumace:⁊ tūc reus debet detrahere de sua cōdēnatione pncipali expēsas quas fecit in lite:lz succubuerit.⁊ hoc statutū fuit in odiū absentis cōtumacis q habebat bonā cām ⁊ voluit esse cōtumax.⁊ istā opi.sentit hic gl.⁊ fuit Pla.antiqui doc.iuris ciuilis. Alia opi.⁊ cōior est vt pñs vict⁹ condēnet absenti victori et in expēsis:sed de ista cōdēnatione expēsarū debet reus suas expēsas detrahere.⁊ hec opi.placet glo.in.l.pperandū.in.§.finaūt re⁹.C.de iudi.⁊ sequunt hic Jo.an.⁊ cōiter doc.nostri.nā ex pma opi.sequeret inequalitas sm Jo.an.inter actorē ⁊ reū:q si snia ferret pro reo absente actor pñs vict⁹ non posset expensas suas deducere ex ꝯdēnatiōe:q nulla est ꝯdēnatio cū re⁹ tm̄ absoluit. Itē q absens puniret dupliciter.pmo q nō reficerent sibi expēse. scdo q de ꝯdēnatione pncipali detraherent expense rei. Et aduerte q iste tex.in fi.loqt nimis gnāliter:⁊ vr innuere ꝙ qn snia fert pro absente tūc fit illa ꝯdēnatio expensarū. Sed ius ciuile loquit magis clare in.d.l.pperandū.§.finaūt.vbi dr ꝙ qn snia fert p actore absente:tūc in penaz ipsius reus dz de cōdēnatione sua detrahere expēsas quas fecit in lite: vñ variat intellect⁹ illi⁹.l.an debeat intelligi de cōdēnatiōe s.pncipali:vt q tenebat soluere centū ⁊ expēdit.xx.vñ detrahēdo illa.xx.tm̄ remanēt octuaginta soluēdo absenti:an vo intelligat de ꝯdēnatione sua.s.expēsarū.⁊ sic cōdēnat reus absenti victori in pncipali ⁊ in expēsis ⁊ de expensis actoris absentis pōt dtrahere expēsas quas fecit.⁊ certe lz itellect⁹ cōis sit equior:tm̄ ali⁹ intellectus vr mihi verior.pmo p istū tex.ī fi.nō impropriādo literā:vñ cū tm̄ tex.hic faciat mētionem de cōdēnatione expēsarū dicēs victū victori condēnandū in expēsis nisi snia pro absente ferat:ergo vt sit vera exceptio debet itelligi vt vict⁹ tūc nō ꝯdēnet victori in expēsis: ergo cū lex properādū dicat ꝙ de cōdēnatione sua reus detrahat expēsas quas fecit in lite:nō possum⁹ itelligere nisi de condēnatione pncipali. Ad idem iudicio meo videt tex. in.d.l.properandū.in.§.finautē.vbi dr ꝙ siue vna parte presente siue absente decidat lis semp victus debet victori condēnari in expēsis:⁊ omisit casum qn lis decidit vno pñte:et alio absente:q tūc nō fiet ꝯdēnatio expēsaꝝ si snia ferat pro absente vt superius dixerā allegādo.§.finautem.nec obstat inequalitas quā adducit Jo.an.q id obseruat q cū actor absens obtinet in causa cōsequit lucrū expēsarū rei:merito ex condēnatione principali deducūtur expense rei. Sed qn reus absens absoluit:tūc nihil consequit:vñ duruz esset qd de propria bursa solueret maxime cū ipe actor fuit in culpa eū vocādo ad iudiciū ⁊ satis punit ex quo victus nō ꝯdēnatur sibi in expēsis:⁊ pro hoc intellectu et facit:q absens cōtumaciter nullas vel modicas expēsas fecit.nā expēse psentis q semper fuit in iudicio excedūt cōiter expēsas absentis vnde verosimiliter non psit deduci iste expēse psītis ex expēsis absentis que fuerāt modice:deducat ergo ex condemnatione sua in odium illius.vel saltem si volumus tenere cōez opi.dicamus vt ex tota cōdēnatione tā sup pncipali ꝙ sup expēsis possit reus deducere suas expēsas:⁊ si non sufficiūt expēse absentis ad cōpēsationē.fiat deductio de cōdēnatione principali:cum tex.in.d.§.finautē.dicat indefinite de condēnatione sua ⁊c.

4 ¶ †Quo ad tertiū nunqd iuramētū calūnie excuset a ꝯdēnatione expēsarū:cōiter tenet ꝙ nō:vt hic ⁊ in.l.ii.C.de iura.calū.nā vt ponderat Jo.an.⁊ bn̄:victus cōdēnatur in expensis:nō solum qn calūniose litigauit:sed etiā qn temere litigauit:vt hic in pn. Juramentū ergo calūnie ꝙꝙ excusare videat a calūnia:non tn̄ a temeritate. Itez de calumnia iurabat oī tpe sicut ⁊ hodie:⁊ tn̄ iura generaliter pcipiūt cōdēnationē expensarū:ergo iuramentū calūnie nō excusat a cōdēnatione expēsarū. Tertio facit equitas cū videamus litigātes facile iurare de calūnia:vñ iniquū esset ex facilitate temere litigātis victorē debere dānificari in expēsis. Quarto ego adduco.c.fi.s.tit.pxi.vbi si culpa imperitia vel negligētia tua dānū datū est mihi.lz cesset dolus ⁊ calūnia teneris mihi ad emendā.ergo si p temeritatē tuā et falsitatē in litigando seu imperitiā tuā sensi dānū expensarum tu debes mihi reficere illud dānuz.

5 ¶ †Quo ad quartum qd si succūbens litigauit de cōcilio aduocati. Host.hic distinguit ꝙ aut nō detexit sibi totā veritatē:⁊ tūc imputādū est sibi:de se eñ conquerat:nā apparet temeritas seu imperitia ⁊ facilitas ipsi⁹. Aut detexit veritatē quā sciebat:sed veritas pbabiliter eū latebat:vt q successerat in ius alteri⁹ ⁊ nō potuit melius instrui.⁊ tūc parcit sibi:nam qui in ius successit alterius iustam ignorātie cām cēsetur habere.in regula is qui.de reg.iu.lib.vj. Aut dixit totā veritatē:sed aduocat⁹ vt lucraret dedit sibi cōsiliū litigādi.⁊ tunc tenet aduocat⁹ de suo.ar.in.l.rē non nouā.C.de iudi. Aut p imperitiā seu negligētiā aduocati pdit cām:⁊ tūc tenet etiā aduocat⁹ de suo.[a] arg.in.c.ad aures.de eta.⁊ qua.⁊ facit tex.optimus in.c.fi.⁊ qd ibi dixi.s.tit.pxi.

6 ¶ †Sed Hostiē.videtur omittere aliud mēbrū notabili⁹ qn scz habuit cōsilium sine dolo vel iperitia aduocati vel alteri⁹ doctoris:vt puta erat lex multipliciter itelligibilis ⁊ difficilis ex qua pēdebat decisio qōnis.tunc enim si habuit cōsiliū sm vnam partem satis puto hūc debere euadere cōdēnationē expensarū:q hic cessat calūnia temeritatis.⁊ hoc casu cessat iuris error:vt in l.regula.ff.de iur.⁊ fac.ign.⁊ qd no.inst.de obl.que ex quasi delic.nas.in pn.idem putarē vbi haberet cōsilium sm vnaz opi.acutissimi doctoris:vt lz succūbat ppter cōem in cōtrariū nihilominus euitet condēnationē expensarū p notabile dictū Jo.an.in.c.j.de ꝯsti.li.vj.in ver.sed neqz ex multitudine.⁊ tex.no.in.l.ii.§.sz neqz.C.de vet.iu.enu.⁊ qd no.zenze. in cle.ne romani.de elect.⁊ dico in.c.finem de dolo ⁊ contu. Inno.hic posuit vnā glo.satis no.super materia condēnationū expensarum que cōiter hic omittitur:q tractatur in d.c.finem.⁊ in.c.consuluit.de offi.dele.

1 ☞ Clericus deponitur si dederit cām bello vel ipse personaliter pugnauerit:intellige vt.j.nu.3.

2 Clericus incitans aliquē ad bellū iustum nō deponitur:tm̄ ipse nō debet personaliter pugnare etiam contra saracenos nisi ad suam necessariā defensionem:quo casu etiam si commiserit homicidium non incurrit irregularitatem.

1 Quod in dubiis. †Clericus causam seu operaz pbens bello deponēdus est.h.d. ¶ Casus lralis. Querebatur de pena clerici causam seu operam dantis bello. Consult⁹ papa respōdet quod sacerdotes qui gubernant nauē ad pugnam ⁊ qui personaliter conflictum exercēt ⁊ alios incitant ad pugnandum omnes sunt deponendi. Ber. ¶ No.primo ex tex.tria delicta depositione digna:siue ergo cleric⁹ exerceat gubernationē nauis:seu exercitus ad pugnam seu corporaliter pugnet siue alium incitet ad pugnam:deponi potest. ¶ Secundo no.ex ratione litere ibi:enormiter peccāt ⁊c.quod pro quolibet enormi crimine clericus deponi potest:facit dic.in cap.si episcopus.xvj. q.vii.inuentum.⁊ de iudi.c.cum non ab homine.⁊ in.c.at si clerici.e.ti.⁊ ibi plene dixi que sunt crimina depositione digna.⁊ aliquid tangam.j.c.prox.non habetis alia notanda.

2 ¶ †In glo.ibi:interesse bellis[b] ⁊c.no.bene glo.aperte enim vul maxime iuncto tex.quod vbi bellū est iniustum:licet sacerdotibus nedum alios incitare ad pugnam aut ad conflictum:sed etiam interesse in ipso conflictu:quod tamē intellige dummodo non ipsi pugnēt:quia clericatus reddit eos inhabiles ad pugnandum etiam contra saracenos:⁊ alios infideles

---

Sebasti. Sapia.

a ¶ De suo. Qd aduocat⁹ teneat firmat Feli. in.c. tua nos.s.de homi.geor.na.ī cle. sepe.§.q oīa.col. vj.s.de pba.Fel. ī.c.pastoralis.co. iiij.ver.dubito de dicto.s.de iudi.

b ¶ Bell.an ⁊ qn licitū sit plato vel clericis pugnare in bello licito vel eis pesse vel aliis indicere bellū:vide ꝙ de hoc dixi latissime post do. Abb. in.c.penul. de homi.

¶ Adde vidēdū late Cald.consi.j. de treu.⁊ pace.

Zacharias.

¶ Add vltra eos qd notaui ī apo. ad istū in.c.olim. q.iii.s.de restitu. spol. Alex.in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ ī.l.hostes.ff.de capt.et postl.reuer.⁊ ol. consi.lxx.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Bellis. Vide Archi.late in.c.si qs vult.xxxvj.di. vbi Car.Alex.copiose.⁊.d.ant.i.c. exposuit.i.vj.col. s.de dila.Car.in cōsi.xix.inci.quidam presbyter.

infideles.vt in.c.ex multa.§.de voto.⁊ in.c.conuenior.xxiij.qō.vlti.qđ intellige nisi opprimerent ⁊ non possent aliter euadere mortē.nam tūc licite pugnāt adeo quod irregularitatem non incurrunt etiam interficiēdo:vt in cle.si furiosus.de homi.¶†Inno.hic variauit in materia ca.nam primo dicit quod licet prelatus habēs iurisditionem temporalem possit ex iusta causa indicere bellū ⁊ alios incitare ad pugnam aut conflictum:tamē si interest ipse in conflictu ⁊ incitat alios dicendo pugnate fortiter seu emittit voces exhortando eos ad pugnā:quod forte talis incurrit irregularitatem.Hostiē.dicit quod sine forte si hincinde sequit mors vel membri mutilatio:sed quia predictis obuiare vident.ca.penul.de homi.⁊ de cle.percus.c.penul.⁊ vlti dixit:postea quod causa defensionis possunt clerici interesse:satis potest dici quod aut clericus ex iusta causa infert bellum:puta quia habet iurisdictionez temporalem:⁊ tūc non debet interresse.Aut est ibi causa defensionis:non tamē erat necessitas ineuitabilis:⁊ tunc si sequitur mors vel membri mutilatio ex percussione sua efficit irregularis:vt in.d.c. penult.de homi. secus si non ex percussione sua:sed aliorum.⁊ dic plenius vt dixi in.d.c. pe.⁊ vlti.de cle.percus.⁊ vide bonam gl.que concordat cum ista.vij.q.j.sciscitatus.

1. ☞ Clericus degradat propter enormia crimina:vt est latrocinium:detruditur in arcto monasterio:furtū vero est tm̄ depositione dignuz.
2. Clericus degradatus actualiter non est vlterius sub protectione ecclesiastica:secus si degradetur verbaliter puta deponatur.
3. Delicta siue crimina que dicantur leuia:grauia ⁊ grauissima.
4. Clericus ob que crimina suspendatur deponatur degradetur ⁊ in stricto loco detrudatur.
5. Pena perpetui carceris equiparatur morti:⁊ debet rarissime infligi.
6. Clericus depositus ⁊ ad perpetuū carcerez dānatus.an possit testari.
7. Detrusio in monasterium an debeat fieri ad tempus an in perpetuuz.

Clericus semel intrusus an possit amplius ordinari.vide in fin.j.ca.ad aures.nume.3.

Tue discretionis.

Abbas ⁊ cleric⁹ in magnis criminibus deprehensi post depositionem detrudi debēt in monasterium ad agendū penitentiam.Uel sic.clericus pro magno scelere ab eo commisso deponi debet:⁊ in monasterio detrudi ad agendū penitētiā.hoc dicit[a].⁊ secūda pars ibi:respōdemus.¶Casus literalis.Clerici aliquando deprehēduntur in latrocinijs ⁊ alijs magnis sceleribus:queritur qualiter sint puniēdi.Respon.pa.quod a suis sunt ordinib⁹ degradandi.⁊ in arctis monasterijs detrudendi ad agendum penitentiam.Ber.¶No.primo ex regula vnam generalem quod pro magno scelere clericus nedum deponit:sed etiā detrudi debet in arcto monasterio ad agendum penitētiam.Et aduerte quia si non posset in monasterio tute esse:quia timetur de fuga:ne opportunitate captata inde fugiat potest sub arcta custodia detineri:vt in.c.vt fame.j.de sent.excom. ¶†Secūdo no.quod latrocinium computatur inter magna scelera.[b] ⁊ pro eo fit depositio ⁊ detrusio:⁊ pōdera tex.qz loquit de latrocinijs:nō ergo habet locum in simplicibus furibus:nam in plus se habet latro ꝙ fur:quia latro est de die:⁊ quandoqz cū violentia sicut isti deprędātes in stratis publicis.Sed fur est de nocte ⁊ sine violentia:vt dixi in c.ij.§.de homi.tamē pro furto clericus deponi potest:vt. in.c.cū nō ab homine.§.de iud.sed forte non fiet etiam.detrusio post depositionez sicut in latrone:nam ⁊ ipsum ius ciuile lōge acrius punit istos latrones famosos ꝙ fures occultos:vt in.l.capitaliū.§.famosos.ff.eo.⁊ in aut. sed nouo iure.C.de fur.¶†Ultimo not.qđ clericus degradat⁹ adhuc remanet sub iurisdictione ecclesie:cōtra quod facit.c.degradatio.de penis.in fi.lib.vj.nam degradatio eximit ⁊ priuat degradatum ab oī beneficio ⁊ priuilegio clericali.⁊ incōtinenti degradatus relinquitur potestati seculari per eum puniendus:vt ibi Sol.hic loquit de degradatione verbali que nō priuat ab omni priuilegio:vnde nō tollitur priuilegium fori nisi postea sequatur incorrigibilitas:vt in cap.cum non ab homine.de iudi.⁊ in ca.dictum.lxxx.distinctio.Cōtrarium loquitur in degradato actualiter ⁊ sic nota ex litera qđ degradatio quandoqz sumitur pro depositione verbali.¶†Sed qz in tex.fit mentio de magnis sceleribus:quero que dicantur magna scelera:nam si recte ponderetur tex.nō est de mente ipsius vt pro quolibet peccato mortali clericus possit deponi nisi sit magnum:imo nec beneficio suo cleric⁹ priuari debet:nisi crimen sit graue:ita dicit tex.no.in.c.inuentum.xvj.q.vij.Sol.doc. multum lente transeunt super tex.seu intellectu ⁊ materia huius capi. ¶Sed tu aduerte qđ in varijs iuris partibus disputatio fit que dicātur grauia delicta:de quo in.l.j.C.de re qui.reis.⁊ in.l.ad ea.ff.de reg. iuris.Bart.plenius in.l.non solum.ff.de iniurijs.vnde aduertendum quod quedā delicta dicuntur leuia:quedam grauia quedam grauissima.Leuia dicūtur vbi dolus non requiritur:vnde quando aliquid cōtingit per imperitiam vel culpam sine dolo:vel quādo dolus interuenit sed circa rem modicam:vt forte modice rei inter domesticos.l.respiciendum.ff.de peñ.l.leuia.ff.de accusa.⁊.c.cum dilecti.§.de accu.Delicta vero grauia sunt in quibus exigit dolus ⁊ tendunt in graue preiudiciū alterius seu reipublice ⁊ magna pena imponit:vt in furto:periurio ⁊ similibus:vt in.c.cum non ab homine.§.de iudi.⁊ hic.Grauiora vero crimina sunt publica:et quando non imponitur pena mortis.Grauissima vbi imponitur pena mortis:Nam ex grauitate deprehendimus quantitatē ⁊ qualitatem delicti.xxiij.qō.prima nō afferamus.¶†Ad propositum ergo aut clericus committit leuia crimina ⁊ nō debet deponi:nec etiā priuari beneficio:sed poterit ad tempus suspendi:vel aliter corripi ad arbitrium iudicis:vt in.d.c.cum dilecti.de accus.Aut committit grauia:⁊ poterit deponi.Si vero grauiora ꝙꝙ nō publica poterit vltra depositionē detrudi in monasteriuz:vt hic.Si vero grauissima ita quod de iure ciuili puniretur pena mortis:et tunc poterit deponi ⁊ damnari ad perpetuū carcerem.vt in.c.penult.de here.⁊ in.c.nouimus.de verbo.significa.⁊ in.c.j.de here.lib.vj.¶†Unde no.dixit Innocē.in.c.qualiter.el.ij.de accusatio. quod ista deputatio ad perpetuū carcerem[c] post depositionez equiparat pene mortis:⁊ rarissime debet infligi:nisi vt dixi ꝓ istis grauissimis sceleribus posset esse ita delictum pernitiosum exemplo ⁊ qualificatū vt traderetur illico post depositionem iudici seculari:vt.d.c.nouimus.⁊ plene dico in cap.cum non ab homine.⁊.c. at si clerici. de iud.¶†Et ex predictis infero ad vnam not. qđ.Clericus pro grauissimo delicto fuit depositus ⁊ damnatus ad perpetuum carcerem[d]:nunquid talis perdit fractionem testamenti vt bona sua veniāt ad succedentes abintestato:sicut dicimus in bonis damnatorum ad mortez:vt in auten.bona damnatorum.C.de bo.dā.audiui fuisse consultum pro ⁊ contra a valentissimus viris:nam quidam cōsuluerunt quod sic:quia hec pena comparatur pene mortis:vt.§.dixi ſm Inn. Sed in coutrariū facit:quia ecclesia deputat carcerem nō ad penam sed ad penitentiam peragendam:vt in.d.c.nouimus.⁊ in capi.quāuis de penis.li.vj.nō ergo succedit loco mortis:⁊ hec opinio plus mihi placet.qz pene non debent extendi.Non obst.glos.in.c.quia diuersitatem.de conces.preb.que dicit quod bona clericorum ⁊ damnatorum applicantur fisco ecclesie:quia illa glo. iure non probatur.Item facit ca.excommunicamus.in.§.dānatis.§.de here.vbi specialiter ⁊ specifice in facto heresis disponitur de bonis clericorum dānatorum:secus ergo in dānatis de alio crimine ⁊ maxime:quia de hoc nulla fit mētio in aliqua parte iuris canonici.¶†Sed quero nunquid ista detrusio in monasteriuz debeat fieri in perpetuū:non tangitur hic:sed glo.in.c.dictum. lxxxi.distin.dicit hoc ēsse in arbitrio iudicis.Sed tex.in.c.si quis episcopus.l.distin.dicit quod imperpetuum:illud verius nisi habito respectu ad qualitatē delicti iudex deputet ad tempus.arg. ij.qō.iij.in.§.notandum.⁊ in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de his qui no.infa.vnde ⁊ hodie etiaz in crimine heresis pena detrusionis pōt commutari in aliam penam si visum fuerit superiori:vt in.c.vt officiū.de here.li.vj.An autem ille qui semel fuit detrusus possit amplius ordinari vel redire ad suum ordinem.vide tex.cum glo.in.c.si ille.l.dist.¶In gl.j.in fi.de hac materia vide gl.in c.si quis diaconus.l.di.⁊ in.c.ex literarum.de eo qui duxit in ma.plene dico in.c.cum nō ab homine.de iudi.⁊ dic vt ibi.

1. ☞ Pena promissa in cōtractu a partibus pōt per vtranqz partem exigi:si vtraqz pars cōtrauenit etiam de iure canonico.nu.2.
3. Procuratio que debet episcopo ratione visitationis an possit aliquo casu componi.
4. Mora vltima nocet quando prima est purgata:alias secus.
5. Pena si fuerit petita vigore cōtrauentionis contractus:an per hoc tollatur quod est promissum in contractu.vide.j.c.tuam.nu.4.

Pena an toties incurratur quoties contractui contrauenitur.

6. Pena apposita in cōtractu non incurritur ex eo qđ vna pars venit contra contractum extraiudicialiter non autem in iudicio.

[a] ¶H.d.⁊ allegat iste tex.ꝑ do.abb. in.c.ex lr̄is.de cōsti.§ Albe.de ro. vide ibi.and.bar.

[b] ¶Magna scelera.Sz qū dr delictū mai⁹ ⁊ min⁹ de iure ciuili ⁊ de iure diuino.vide consi.Bar.qđ incipit ad declarationē hui⁹ qōnis ⁊ est ī ordine.vij. vid oino qz loquitur scđm theologos. And.barb. Sebasti.Sapia.

[c] ¶Carcerē.Deputatio ad carcerē eqparat morti qū carcerat⁹ patitur famē ⁊ frig⁹ ſm Bal.in.c.j.§. deniqz.ꝗ fuit prima causa bñficij ami.faciūt not.ꝑ bart.in.l.j.§.diu⁹ seuerus.ff.de qō. vide Jo.de ana.ī rub.§.de his qui filios occi.ī fi.pari.de puteo.ī tracta.syndic.char. c.col.vlt.

[d] ¶Carcerē.vtruz dānatus ad ꝑpetuos carceres possit condere testm̄. adde qđ not.do. Ant.in.c.ad hec. de test.ad idē no. etiā ipse do.abb. Panor.ī ru.đ testa.in.ij.col.v.vij.

Constitutus. †Si vterq3 ɔtrahētiū venit cōtra ɔctum vterq3 pōt exigere penā adinuicē ꝓmissam ex cōuētione. h.d. Primo ponit diffinitionem. Secūdo cām interserit. ibi cum. ¶ Casus literalis.[a] Episcopus lauitan⁹ concessit monasterio scripte ferrare oēs ecclesias in diocesi sitas pertinentes ad monasteriū illud. ⁊ quicquid iuris in illis habebat in emphyteusim sub annua pēsione reddēda ita qd sola cōtentus esset sub certa pena apposita in instrumēto inde cōfecto: postmodum orta fuit super his cōtentio in eos. Per confessionez vtriusq3 partis cōstitit qd pars monasterij subtraxit episcopo pēsionē ⁊ episcopus exegit a monasterio procurationē. ⁊ sic vtraq3 pars cōmisit in penam: vnde dn̄s papa vtranq3 partē a pena illa reddit absolutam. Ber. ¶ † Nota. j. ex tex. qd etiā de iure canonico licite in contractu apponitur ⁊ exigitur pena. ¶ Secundo no. ꝙ ex contrauētione vtriusq3 partis tollit̄ in effectu pena apposita in ɔtractu. ¶ † Tertio no. ꝙ super procuratione pōt interuenire cōpositio: cōtra quod faci. c. cū venerabilis. ⁊ quod ibi not. de censi. Sol. qdā intelligūt de ꝓcuratione debita ex cōsuetudine priuilegio vel alio iure spāli nō aūt de procuratione debita ratione visitationis. Hos. dicit tex. posse procedere etiā in ista procuratione debita ratione visitationis. arg. in. c. constitutis. de reli. domi. de quo dic vt no. in. c. ex officij. de prescrip. ⁊. c. felicis. ⁊. c. exigit. de censi. lib. vj. ¶ † In glo. ij. in fi. de hac materia vide bo. glo. in regula frustra. de re. iur. lib. vj. Et qd dicit̄ in glo. ꝙ vltima mora nocet: habet locū qn̄ purgat̄ pma mora p scdm actū: vt q2 debitor obtulit pecuniā creditori: creditor semel renuēs postea eā petijt nec debitor ampli⁹ exhibuit: tūc debitor est in mora: q2 purgata fuit pma mora per petitionē. l. tutor. §. lucius. ff. de vsur. quod hic nō contigit. ¶ † Et hic posset examinari duo difficiles articuli. Primus nūquid seruans transactionem possit petere penā ⁊ cum hoc seruare ipsam transactionem: an vero tollat̄ transactio petēdo penā. Scds qd in alijs ɔctibus: nunqd toties cōmittatur pena quoties fit ɔuētio: de qbus plene per gl. ⁊ Bart. in. l. q fidē. ff. de trāsac. ⁊ in. l. si sic stipulatus. ff. de verb. obl. ¶ † Vltimo hic potest queri: qd si eps petijt procurationem ⁊ Abbas exhibuit: nunqd eps incidat in penā. doc. ꝙ nō: q2 exigitur alterū vt pena cōmittatur vel qd trahatur ad iudiciū: vel qd violenter eripiatur procura. arg. in. l. j. ff. si quis cau. quod est menti tenendum.

☞ Testis varians ⁊ vacillans pōt capi ⁊ in carcere detineri: non tamen incurrit infamiam.
Infamia in dubio intelligitur de infamia iuris.
Infamis quis efficitur absq3 alia condemnatione: si delictum erat tale quod irrogabat infamiā de eo fuisset condemnatus.
Delictum si est notoriū potest puniri absq3 alia condemnatione.
Confessio inducit infamiam quando est tale delictum de quo cōdemnatus efficeretur infamis.

Super his. Breue est: ⁊ pōt sic summari. Si testis ꝓpter vacillationē icarcerat̄[b] infamiā nō icurrit. h.d. ¶ Casus literalis. Quidā clericus corā iudice delegato in testimonio vacillauit ⁊ variauit in dicto suo qui p eundē iudicem de mādato pa. captus est ⁊ detentus: qrebat̄ vtrū p hoc incurrerit infamiā. Consultus papa rn̄det qd nō. Ber. ¶ † No. primo ex tex. ꝙ ꝓpter vacillationē ⁊ variationē pōt testis etiā cleric⁹ capi ⁊ detineri. ɔcor. l. nullū. C. de testi. ⁊ quid sit proprie variatio ⁊ vacillatio. vide per Inn. s. de testi. cogē. c. preterea. ¶ † Scdo not. ꝙ appellatione infamie intelligim⁹ de infamia iuris: pro hoc. c. cū dilectus. de ordi. cog. ¶ Oppo. ɔtra tex. in. l. ictus fustium[c]. ff. de his qui no. ifa. nā vt ibi patet ex genere pene quis incurrit infamiam qn̄ sustinet penā de tali delicto: de quo condēnatus cōfessus vel pactus efficeretur infamis sed iste fuit incarcerat⁹ pro delicto de quo dānatus fuisset effectus infamis: ergo ex ipso gn̄e pene effect⁹ est infamis. Inno. soluit contrariū dupliciter. Primo ꝙ hic carcer nō fuit deputatus ad penā: sed ad custodiā. l. aut dānū. §. solēt. ff. eo. Itē ⁊ scdo hic loquit̄ in delicto variationis: vn̄ quis nō potest ita conuinci de crimine falsi: cum habeat multas excusationes sicut qn̄ deprehensus in furto sustinet penam. ¶ † Ex dictis Inn. collige duo pro intellectu. l. ictus. sup quo variāt ibi glo. ⁊ doct. Primo vt illa lex procedat etiam cum nulla sequitur ɔdemnatio vt ex solo genere pene quis incurrat infamiā quando est tale delictū de quo condēnatus efficeret̄ infamis. Exemplū: capitur quis in furto vel in alio crimine manifesto iudex sine alia sn̄ia mandat euz fustigari: talis enim efficitur infamis ipso facto absq3 alia condemnatione. ⁊ hunc intellectum Inno. tenēt quidā in. d. l. ictus. ⁊ sequitur Bart. qd est valde no. Ex quo etiā intellige vnum aliud quod in delicto notorio[d] sine alia cōdemnatione pōt iudex mādare penam imponi: qd etiā no. Inuo. in. c. ex parte. el. j. s. de vb. sig. ¶ † Scdo no. ex dictis Innoc. ꝙ sola confessio[e] inducit infamiam quando est tale delictū de quo condēnatus efficeretur infamis. ⁊ hoc tenuit glo. iuris ciuilis in. l. qm̄. ⁊ in. d. l. ictus. ff. de his qui no. infa. Sed Bar. ibi contra: nisi cōfessio fieret in ciuili in actione famosa: q2 tūc cōfessus habet̄ ꝓ cōdēnatio. l. j. ff. de ɔfes. sed in criminali nō habet̄ ꝓ cōdēnato: sed requirit̄ sn̄ia vt in. l. si confessus. ff. de custo. reo. Multum tn̄ cōtra dictum Bar. ⁊ pro Inno. facit. d. l. qm̄ hic sup tex. non sunt alia not. ¶ Capio glo. j. Item aduerte q2 Inno. sentit ex prima sol. quod si iste testis fuisset incarcerat⁹ in penā vacillationis qd incurrisset infamiam quasi pena esset imposita pro delicto: de quo qs condēnatus efficeretur infamis. Sed certe hoc dictū nō puto verū vn̄ siue testis vacillās[f] detrudat̄ in carcerē in penam siue alia pena afficiatur nō propter hoc incurrit infamiā: q2 non punit̄ ex. l. cornelia. de falsis: sed extraordinarie: q2 offendit aures iudicis: ⁊ ideo cum non puniatur tanq̄ falsus nō incidit

a ¶ Casus lr̄alis. Iste tex. facit ad. q. de frāgētibus pacē q promiserunt se sub certa pena nō offendere: de qua plene p Io. an. in reg. iu. frustra. in mer. li. vj. vbi etiā ponit nunqd adulterās vel occidēs vel vulnerans fratrē illi⁹ cū quo fecit pacē dicat̄ frangere pacē vel si occidit eum post factā pacē bānitū. ⁊ circa predictā qōnē: videlicet qs debeat de frāgentibus pacē puniri. vide pulchre p Bal. q alleg. hūc tex. in. l. semel mora. ff. so. ma. ⁊ circa qōnē de bannito post pacē. vide Pet. de anc. in. c. nulli. de elec. li. vj. Circa qōnē quaz dixi de adulterāte vxorē. vide oino i termis bar. i. l. verū. ff. de fur. vbi ēt ponit qd d faciēte furtū post pacē. ⁊ circa pmā q. de se offendētibus ⁊ nō apparē te qs sit primus. vide Bar. in. l. cū pater. §. libertis. de leg. ij. circa qōnē de occidēte vel vulnerāte cōsanguineū illius cuz quo fecit pacē. vide qd plene notaui in. c. grauez. de exces. pla. sup hoc ⁊ circa qōnē d occidente bānitum post factaz pacē. vide Pet. d anc. i c. canonū. de ɔsti. in. vj. princ. qūto. in. xx. col. illius q siti. vsi. sed quero sicut p ius cōe. et p Old. in ɔsil. xxj. ⁊ p Bar. in tract. de bānitis. et per bar. in. l. elegāter. §. fi. ff. de pig. act. ⁊ circa qōnē de se vulnerātibus cū non appareat qs fuerit primus. ad de ꝙ ille p̄sumit̄ fuisse primus aggressor qui reputabat̄ fortior: ita dicit Flo. in. l. j. §. cū arietes. ff. si q. pau. fe. di. vel ille p̄sumit̄ esse pm⁹ aggressor q erat magis ferox. glo. est sin. in. c. si bos. de iniurijs. quaz alle. Flo. i. d. §. cū arietes. Sz mihi vr̄ ꝙ illa glo. hoc nō dicat: q2 vult dn̄m bouis in casu dubio nō teneri: sed ꝙ imo robustior p̄sumat̄ pri⁹ fecisse insultū: facit optime qd no. Bal. in. j. consti. §. sed cū nos. i. iij. co. vbi dicit qd stāte statuto ꝙ primusgenitus succedat: qd si duo fratres fuerūt nati vno tpe ita ꝙ nō apparet qs prim⁹ exiuerit ventrē matris. ⁊ de supradicta qōne de offendēte illū q fuit bannitus post factā pacē: vtrū dicat̄ fregisse pacē. vide p bal. in. l. j. in pe. col. C. si a non cōpe. iudi. q ponit an ⁊ qn̄ pax sit seruāda bānito: sz dn̄. s. allegaui. §. cum arietes. adde qd gl. dicit ꝙ nō apparēte qs fuerit prior in percutiēdo neuter tenebit̄: quā gl. in terminis ibi inducit Flo. ad. q. istā de frāgentibus pacē: tn̄ nō apparet qs fuerit primus: nec Flo. ibi alleg. glo. in. d. c. si bos. sed ibi habeo allegatū in margine. Itē adde hoc ꝙ no. Pau. d ca. post Bal. in. l. semel mora. ff. so. ma. vbi dt qd si duo fecerīt pacē ⁊ promiserūt se nō offendere sub certa pena: si vnus eoꝝ offendat primū offendētem. secūd⁹ nō dr̄ fregisse pacē. ⁊ tpe quo offendit pax vni erat facta. et alle. Io. an. in addi. Spec. in rescr. de treu. ⁊ pa. ⁊ in. d. reg. iur. frustra. ⁊ aliqua alia ⁊ de supradicta. q. an adulterās vxorē dicat̄ frangere pacez vide p Bal. i. c. j. in pn̄. ⁊ in. c. fi. de pa. te. ⁊ per Bar. ⁊ ibi latissime per lu. ro. i. l. licitatio §. qd illicite. ff. de pu. Itē de eo qui dixit de robustiore ꝙ presumatur prius fecisse insultum: allego in fini opti. text. cum gl. i. l. si duo. §. si marit⁹. i vsi. habebit. ff. de re. dub. ⁊ ibi oino vide Bar. ⁊ adde hic Bal. in repet. l. j. in. xij. q. C. vnde vi. ⁊ in. l. vt vim. ff. de iust. ⁊ iure. vbi ponit qn̄ apparēt duo inuicē se vulnerasse: cuius dicta refert ⁊ sequit̄ Io. de ana. in repe. c. significasti. in vlt. char. de homici. ¶ Adde de adulterāte vxorē eius cū quo fecerat pacem Alex. consil. cxij. ij. libro. ⁊. cix. quarto li.

b ¶ Incarceratur. An ille q carceratus ē sit idone⁹ testis ɔ carcerantē. dic ꝙ sic: sz tn̄ diminuit̄ d fide. ita dicit Io. an. i addi. Spe. in rub. d teste. v. sz qrebat̄. ¶ Adde old. ɔsi. cxlv. a quo Ioā. and. habuit.

c ¶ Ictus fustiuz. No. intellectuz. l. ictus fustiū. ff. de his q not. ifa. sed tu vide archi. i. §. porro. iij. qd. vij. vbi dicit post gl. q incipit post falsuz: als h falsum qd si qs fustiget̄ i penā delicti post sn̄iam bn̄ dr̄ vt̄ efficit̄ infamis: sec⁹ si ad iqsitionē veritatis: vt. l. nullū C. de ifa. dicit tn̄ ꝙ vin. gof. ⁊ hos. in hoc. c. qd super his. tenēt idē ꝙ gl. in. d. §. ⁊ vide Arch. in ca. q2 iuxta. cir. me. v. q. vj. vbi dicit ꝙ si fustigat̄ ex cā famosa infamis efficit̄: vt. l. ictus fustium. ff. de his qui no. infa. ¶ Adde Old. consi. xcij. Io. de ana. consi. xxj.

d ¶ In delicto notorio. iudex pōt mādare imponi penā sine alia cōdemnatiōe. ⁊ vide qd plenissime no. post. d. Abb. i. c. ad nr̄am. ij. de iureiur. ¶ Adde videndum Fran. de are. late consi. clxv.

e ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Sola confessio. Vide Feli. in. c. testimoniū. col. xj. versi. ⁊ iste tex. inducit. s. de testibus.

f ¶ Vacillās. Qualr̄ debeat puniri testis vacillās: sz tu sup h vide text. ⁊ gl. in. l. q falso. ff. de testi. ⁊ gl. in v. vacillāt. in. §. itē in testib⁹. iiij. q. iij. ⁊ dicit Bal. in. l. scripture. C. de fi. instr. ꝙ etiā nō parcit̄ rustico q sibimet in infamiam.

in infamiam.⁊ hoc recte intuenti voluit glo.in.l.nullū.C.de testi.⁊ hoc aperte voluit Bar.in.l.infamē.ff.de pub.iudi.in illa.q.an dānatus per inqsitionē efficeref infamis ⁊c.⁊ forte hoc etiā voluit Inn.hic in scda sol.¶ In gl.ij.ibi per se nō infamat nisi snia pcedat:hoc dictū est contra ea que superi⁹ dixi sm Inno.sz insurrexerūt iste varietates ⁊ cōtrarietates propter varios intellect⁹ illius.l.ictus.nā quidā intelligūt illam.l.ꝙ snia precesserit penam.⁊ ita tandē tenuit ibi glo.⁊ ita videtur gl.hic velle sequendo illum intellectum:⁊ ideo tenetur illa lectu.que est no.vt ex solo genere infamie quis infamiā inducat sine alia condemnatione:vt.s̄.dixi.⁊ de ratione decidendi dic vt.s̄.dixi.

1 ☞ Obligatus ad certam quantitatē certo die sub pena soluenda:si partem intra terminum soluerit non tenetur ad integram penam.
2 Pena an ⁊ quando censeatur apposita in fraudem vsurarum.
3 Pena in loco penitentiali non debet solui.
Pena si excedat interesse licite peti potest.
4 Pena an cēseatur remissa ex eo quod pars post terminum recepit sortem siue quid simile.
5 Obligatio diuidua vel indiuidua que dicatur.
6 Pena solui debet etiam de iure canonico qñ cōtractus non obseruatur ⁊ committitur aliquando in totum aliquando pro parte.

1 a **Suam ad.** †Obligatus[a] ad certā quātitatez certo die sub pena soluendā:si partē intra terminū soluit ad penā integrā nō tenef.h.d. In pma conquestio. In scda prouisio.ibi:⁊ igif.¶ Casus literalis. Clerici sancti fortunati fuerūt ɔdēnati epo spoletano in.xl.libris per quoddā arbitriū sub pena.xxx.librarū:nisi eas in termino persoluerent constituto tandē soluerūt in termino.xxiij.libras:eps impetrauit quasdā literas ɔtra eos tacita varietate per quas fecit eos sibi cōdēnari in.xxx. libras noīe pene:qr nō soluerāt totā summā in termino cōstituto:vñ dicti clerici do.pa.querimoniā transmiserunt:mādat Pa.epo spoletano quaten⁹.vij.librarū solutione cōtentus existat.⁊ super pena.xxx. librarū decetero clericos illos non molestet cū nō deceat ipsum inhonestis questibus anhelādo cū aliena iactura ditari. Ber.¶ †Not.primo
2 ex tex.ꝙ ēt inter clericos licite fert laudū cū appositione pene sup quātitate. Appositio ergo pene sup quātitate soluēda si nō fuit soluta nō inducit vsurā seu psumptionē vsure:qd dicit Inno.vero nisi apponēs
b penā[b] sit solit⁹ fenerari:qr tunc presumitur in fraudē vsurar apposita
3 de quo vide qd no.in.c.dilecti.de arbi.¶ †Secūdo no.arg.op.ꝙ solu-
c tio pene nō habet locū in foro penitentiali[c]:nā tūc proprie quis lucraf cū iactura alteri⁹.de quo vide bonum tex.cum glo.xij.q.ij.fraternitas. Et est argu.ex tex.qd licite pena peti non pōt si excedit interesse. Cōtrariū tamē tenet Inno. Et ad tex.pōt respōderi qd hic fuerat quasi totū
4 debitum persolutū.¶ †In gl.j.ibi:nisi aliter cōuenerint inter eos ⁊c. hec gl.sentit ꝙ si creditor post terminū recepit sortem videf renūtiasse pene nisi fuerit protestat⁹ ꝙ etiam intendebat petere penā:sed hoc dictū videf cōtra tex.istū papa fundat se sup alia ratione:dic ergo ꝙ iste tex.pcedit qñ pars debiti dūtaxat fuit soluta:vnde rōne partis nō solute qs nō videf renūtiare pene:vt hic:⁊ regulariter nūquid possit qs petere penā ⁊ excipere de trāsactione siue cōtractu vt sic valeat compositio seu cōtract⁹:⁊ etiā possit peti pena:dicendū est plene:vt no.maxime per Bar.in.l.q fidē.ff.de trāsac.⁊ in.l.si sic stipulat⁹.ff.de verb.obl.
5 ¶ †In eadē gl.ibi:sit indiuiduū ⁊c. Et q̄ dicaf obligatio diuidua ⁊ q̄ indiuidua:plene no.in.l.stipulationes nō diuiduntur.ff.de ver.ob. Et pprie illa obligatio dr quasi diuidua qñ solutio partis affert tantā cōmoditatē respectu partis sicut solutio totius obligationis. Exemplū primi:promisi tibi scribere duos libros sub pena:⁊ scripsi tibi vnū:hec pena tm̄ cōmittif p medietate:qr ista obligatio est diuidua cū respectu partis tu habes oēm cōmoditatē. Indiuidua vero dr obligatio qñ solutio partis nō affert tantā cōmoditatē. Exemplū promisi tibi scribere vnū librū sub pena:scripsi tibi meditatē:hec pena cōmittif in totuz qr scriptura medietatis nō affert tātam cōmoditatē respectu partis sicut tota scriptura respectu toti⁹ ⁊ ita in cōsimilib⁹. Et hec dicta gl.pcedūt qñ qs obligaf ad dandū vel faciendū sub certa pena. Sed qñ qs debet aliqd recipere:puta hereditatē vel legatum si aliquid soluerit vel fecerit:tūc nō potest petere nisi totum soluat vel faciat:vt in.l.meuius. ⁊ in.l.cui fundus.ff.de condi.⁊ demōstra. Et de materia huius gl.plene habef per legistas:⁊ maxime per Bar.in.l.stipulationes non diuiduntur.⁊ in.l.iiij.§.cato.ff.de verb.ob.⁊ dicendū vt ibi.proprie non est materia nostra:⁊ est gl.magis plena q̄ sit ista in.l.si seru⁹.ff.si qs cau.
6 ¶ †Sed dubiū est:nunquid de iure canonico possit peti pena respectu partis non solute:cōmuniter doc.nostri ꝙ sic:qd mihi placet:nam eadē debet esse ratio.de parte quo ad partem que est de toto quo ad totū vt in.l.que de tota.ff.de rei vē.⁊ in.c.pastoral.in ver.itē cū totū.de offi. dele. Sicut ergo de iure canonico pōt peti pena in totū si nō adimplef ɔct⁹ vel mādatū penale aliquo modo:vt in.c.cū dilecti.s̄.de arb.eodez modo rōne partis nō adimplētis pōt exigi pena pro rata.⁊ hoc intellige quādo obligatio cōsistit in dando seu soluendo:ita ꝙ solutio partis affert cōmoditatem sm qd predixi:als si obligatio esset indiuidua: tunc pena cōmitteref in totum:etiam de iure canonico:qr tūc cessaret ratio huius litere per predicta.pōt solui contrariuz.c.cum dilecti.preest contrarius.vide per do.Anto.in.c.j.in vlti.colū.de testi.cog.⁊ vide Arch.iiij.q.iij.§.si testes.ver.item qui falso.vbi dicit qd testis varius si accusef punif pena.l.corn.de fal.als si sine accusatore punitur pro motu iudicis.arg.l.nullum.C.de testi.⁊ alleg.Inno.in.c.j.de testi.cog.

a ¶ Obligatus. Pro intellectu huius decre.vide vnum pulchrū dictū quod scripsi post dictum do.Ant. in.c.odoardus.i ij.colum.de solu. ⁊ an ⁊ quādo pena adiecta pacto valeat: vid p do. Ant. i.c.plerīqz. circa fi.d pact. Et adde ꝙ his casibus quibus pōt peti pena non tamen poterunt peti vsure penaruz. tex.est in.l.fi.ff.de ma.conue.

alleg.ad quod doct.respōdent dupliciter:primo quod ibi pars potuit soluere:sed noluit:hic vero nō potuit:vel illud de rigore:hic de eqtate. Prima sol.mihi nō placet:quia est diuinatio ad istū tex:Secūda etiam nō est vera:quia debuisset ibi papa seruare istam equitatē sicut hic: ideo solue vt predixi qd ibi in nullo fuerat satisffactum:ideo pena habet locum in totū etiam de iure canonico:sed hic fuerat satisfactuz pro maiori parte ibi de equitate non cōmittitur pena in totum:saltez cum effectu:non enim negat iste text.quin ratione partis non solute potest exigi pena pro rata. ¶ Sed contra text.⁊ contra predicta opp.hic lata fuit sententia a qua non fuit appellatuz:ergo cum trāsiuerit in rem iudicatā non debebat amplius pars audiri:vt in.c.cū inter.de re iudicata. multiplex datur sol.primo quod ista decreta.nō necessitat sed tantū hortatur:pro hoc tex.ibi:nō decet ⁊c.vel secūdo papa hic prouidet ex officio suo tertio forte fuit appellatum:dantur etiā alie solutiones in quibus non oportet instare:qr de hoc principaliter nō disputaf hic:sed tantum de commissione pene respectu totius.

1 ☞ Sacrilegium est crimē ecclesiasticū adeo qd iudex ecclesiasticus potest de eo imponere penaz temporalem.
2 Beneficij appellatione venit feudum precarium ⁊ similia.
3 Priuatus beneficio vel officio ad suum delictuz pōt illud ex noua concessione reacquirere.

Tdaures. Occidentes platum priuātur beneficijs ⁊ feudis que habent ab ecclesia cui preerat prelatus ille:nec eis nec heredibus restituentur:nec alia de nouo concedi debent ⁊ hodie in occidente capiente vel bannīente episcopū sunt aucte pene:de quibus dicēdum: vt in clemen.si quis suadente.eo.tit. Diuidif hec decr.nam primo recitat penalem sententiam.secūdo grauat ibi: quia igitur.¶ Casus literalis. Quidam ciues vicētini suum episcopum interfecerunt propter quod feudis ⁊ beneficijs que a vicētina ecclesia detinebant spoliati sunt per sentētiam:quesiuit episcopus vicentin⁹ vtrū ipsis vel eorum heredibus illa beneficia sint restituenda. respōdet Pa.quod nec ipsis nec eorum heredibus sunt illa beneficia restituenda seu de nouo alia cōferenda:cū maiori etiam sint animaduer-
1 sione plectendi. Ber.¶ †Not.j.ex tex.quod propter sacrilegiuz potest iudex ecclesiasticus imponere laico penā temporalē:vnde hic priuat eum dominio vtili quesito ex cōtractu. Eodez modo posset imponere aliam penam temporalem.pro hoc.xvij.qō.iiij.c.quisquis.⁊ sic optime facit iste tex.qd licet iudex ecclesiasticus non habeat iurisdictionez temporalem in laicum:tamē si delictū de quo cognoscit est ecclesiasticum pōt punire eū delinquentem etiaz temporaliter:⁊ facit pro his
2 que dixi in.c.licet.in glo.s̄.eod.¶ †Secundo no.
d quod verbum beneficia[d] late sumitur:vnde comprehendit feuda ⁊ omnia alia afferentia aliquaz vtilitatez vt locatio:precariū vel quicquid aliud ab ecclesia cōcessum:nam dicitur beneficium beniuola actio gaudium tribuens capiēti:vt in lib.
3 feu.in tit.quib.mo.feud.amitta.in.c.j.†Tertio
e ista litera[e] facit singu.in argu.quod priuatus ex delicto bñficio suo vel alia re certa potest ex noua concessione illam rem priuatam acquirere:nam hic papa pro maiori animaduersione specifice interdixit ne istis occisoribus vel eorū heredibus illa bñficia restituātur:ergo potuissent restitui cessante prohibitione:de quo vide quod no.in.c.cōmissa.de elec.lib.vj.

1 ☞ Litigator qui temere cōtradicit iudici corā

b ¶ Penā. Adde oīno qd no.bar. ⁊ Bal.i.l.cū ppo nas.C.de dolo. vbi dāt p regula ꝙ appositio pene i ɔctu qñ ɔuenif vel agif de dāno nō tm̄ tāq̄ facta i fraudē vsurarū: secus si nō ɔsistit in fraudē ex quo inferunt ad penā appositā in compromisso.⁊ idem tenet Bald.in.§. alteri.isti.de inuti.stipu.vbi oīno videas.et de illo articulo qñ pena videatur adiecta in fraudez vsurarū.oīno videas do.Anto.in.c.dilecti.de arbi.

¶ Adde de hac materia videndū late Ro.consilio ccccix.
⁜ Sebasti.Sapia.

c ¶ Pniali. Qño hoc pcedat latissime explicat Feli. in.c.j.col.xij.vers. terti⁹ casus.s̄.de cōstit.⁊ inter alia vult ꝙ licet pena non debeaf in foro conscientie sm gl.i.d.c.fraternitatis.tamē illud procedit quando illa pena pcessit ex.l.dispositione: secus si debeat ex conuentione partium.⁊ hoc sentit Inno.hic.
⁜ Sebasti.Sapia.

d ¶ Bñficia. quid vēiat appellatione beneficiū late tradit Feli.in ca. postulasti.col.vj. ver.circa gl.ij.s̄. de rescrip.

e ¶ Litera.de hoc vide.c.cum inter. p.de renun.

quo litigat punitur arbitrio superioris.nu.4.

2 Judex debet vitare nimiã familiaritatẽ cum subditis:ne eius autoritas contemnatur.

3 Judex non potest illum qui ipsum iniuriat punire:nisi iniuria sit notoria.

Dilectus. Qui iudici iniuriatur per superioris arbitrium puniri dꝫ.h.d.vel sic.Prorumpens cõtra iudicem arbitrio superioris punitur.h.d.¶Casus literalis.Quidam iniuriabãtur iudici de quorum iniuriatione consultus papa de eorum pena infligẽda respondet qꝺ si aliquis temere prorũpit cõtra iudicis assertionẽ ſm arbitriũ superioris debet puniri:cũ de ipsius litigatoris improbitate constiterit ne vilescat iudicialis autoritas.¶†No.qꝺ litigator q temere ꝯdicit iudici corã quo litigat arbitrio superioris puniri debet:qꝛ non est vilipẽdenda iudicialis autoritas.Ber.¶†No.j.ex tex.ꝙ debit⁹ honor deferẽdus est iudici:al's autẽ euanescit ei⁹ autoritas:vnde debet curare quãtum põt ne cõtẽnatur a subditis.⁊ ideo cõsilium est vt euitet nimiã familiaritatẽ subditorũ:qꝛ ex conuersatione equali nascitur cõtẽptio dignitatis:vt dixit text. in.l.obseruãdũ.ff.de offi.p̃si.⁊ ingenio debet augere dignitatẽ:vt ibidem dicit̃ in fi.⁊ alibi dicit: canonum nimiũ seruat̃ humilitas:regẽdi frangitur autoritas:vt in.c.qñ.lxxxvj.di.¶†Secundo no.ibi:superioris arbitriũ ⁊c.qꝺ excedẽs[a] contra iudicẽ nõ punit̃ per ip̃m iudicẽ:ne sit iudex in cã propria:sed debet puniri per superiorem.Cõtra hoc facit.c.si quis erga ⁊ quod ibi no.ij.q.vij.⁊ in c.j.s̃.de off.dele.⁊ eo.ti.c.romana.lib.j.Sol.Inno.hic instat:dic plenius reformãdo dicta sua ꝙ aut loquimur ĩ ordinario aut in delegato.Primo casu aut notoria est ĩiuria:⁊ põt ipsemet punire iniuriãtẽ:qꝛ in notorijs nõ est suspicio:⁊ nõ est ferẽda sñia cum solẽnitate:⁊ hoc tenet Inno. in.c.ex parte.j.de v̀b.sig.quod semper limitaui ⁊ limito[b] vbi pena est a iure expressa:secus aũt vbi veniret imponenda arbitrio suo:qꝛ tunc arbitrãdo esset iudex ⁊ posset excedere modũ:ad hoc.c. cũ venissent.s̃.de iud.⁊ ibi plene dico.vij.q.j.quã periculosum.Aut ĩiuria nõ est notoria:⁊ tũc aut tãgit principaliter personam ipsius iudicis ⁊ nõ põt ipse punire ne sit iudex in facto proprio.xxiij. q.iiij.inter multiplices.Aut tãgit p̃ncipaliter dignitatẽ suam ⁊ tunc potest punire:sed quia consequẽter tãgit personam poterit tanꝙ suspectus remoueri seu reuocari:pro hoc qꝺ not.Cyn.in.l. vnica.C.ne qs in sua causa.Item potest ordinarius ſm Inno.⁊ bñ punire aduocatos procuratores notarios ⁊ cõsimiles personas excedentes in officio:vt in.l.ne qcꝙ.§.j.ff.de offic.pcõ.⁊ adde hodie qꝺ habetur in.c.j.eo.tit.li.vj.Scꝺo casu cũ querit̃ de delegato aut impedit̃ iurisdictio sua ⁊ põt procedere contra impedientes:vt in.d.c.j. Aut nõ impedit̃ iurisdictio per iniuriã illataꝫ:⁊ tũc debet facere punire per superiorẽ:vt hic ⁊ ar. in aut.de testi.§.si vero ignoti.⁊ de materia vide qꝺ plene dico in.d.c.cũ venissent.¶†In glo.ibi: cũ temere cõtradicit ⁊c.dicendo iniuriam sibi:puta tu mẽtiris,vel qꝺ ipse nihil scit:vel similia verba.⁊ hoc denotat text.ibi temere prorumpentis.

[a] ¶Excedens.An iudex possit punire subditũ cõtra eũ delinquẽtem. vide gl.⁊.d.abb. in clemẽ.j.de cleri.male.
¶Adde vidẽdũ alex.cõsil.xxv.j.li.

[b] ¶Limito.istam limitationem refert ⁊ sequitur.d. Abb.in capi.j.de cleri.male.
Sebasti.Sapia.

[c] ¶Heredũ.Uide late fel.in.c.ĩ presentia.col.xij.ver. in ea.glo.s̃.de p̃ba.post abb.ibi: col.vij.vers.in.iij. parte gl.⁊ Jas.in d.l.in annalibus C.de legatis.

1 ☞Patroni vel similes p̃sone hñtes aliqd iuris in ecclesia si interfecerint p̃ se vel p̃ alios rectorem vel clericũ ipsius ecclesie:priuant̃ oĩbus iuribus que habẽt in ea:⁊ eorũ descendentes vsqꝫ ad quartam generationem prohibentur clericali.
Prohibitus clericari nõ prohibetur ingredi religionem.nu.4.

2 Pena imposita posteritati alicuius comprehendit etiam descendentes ex linea feminina.

3 Heredũ appellatione veniũt extranei:nisi aliud voluerit testator:vel qñ sumus in materia non transmissibili ad extraneos.

5 Dispensatio si specifice nõ reseruatur pape:censetur permissa episcopo.

6 Canonicus si occidat prelatũ suum vel alium canonicum priuatur omnibus beneficijs.

Uerba futuri temporis inducunt actũ fieri per sñiam:⁊ non ipso iure.
Dictio prorsus quid in importet.

In quibusdam. Patroni aduocati vl' vicedomini vẽdicãtes sibi ĩ ecclesijs plusꝙ iura permittãt:per censuram ecclesiasticã compescũtur.⁊ si occidunt prelatum vel clericũ ecclesie per se vel per alios perdũt quod habent ab ecclesia ⁊ eorũ posteri vsqꝫ ad quartam gñationẽ non admittuntur ad clerum:nec in religionib⁹ preficiũtur.h.d.Diuiditur.nam primo recitat triplex patronorũ delictũ.scꝺo ibi:igit̃ prouidet.⁊ p̃mo cõtra primũ ⁊ post cõtra scꝺm vtrũqꝫ p̃hibẽdo.scꝺa ibi:sacri.cõtra scꝺm illud primo puniendo in factoribus.scꝺo aggrauãdo penã in posteros ibi:⁊ ne minus.¶Casus literalis.Patroni ecclesiarũ aduocati seu vicedomini in tãta presumptione se extollunt:ꝙ cũ vacãtibus ecclesijs de personis idoneis prouidere debẽt:nõ solum difficultates ingerũt ⁊ malitias verũ etiam de possessionibus ⁊ alijs bonis ecclesiarũ pro sua volũtate disponere volunt:⁊ ꝙ deterius est in necẽ prelatorũ presumũt erumpere.Prohibet generale cõsilium exp̃sse ꝙ decetero ne patroni vel aduocati seu vicedomini super predictis plus vsurpẽt ꝙ reperiat̃ in iure permissum:⁊ si contra fecerint per seueritatem canonicã compescant̃ ne quod ad defensionẽ est inuẽtum ad depressionis dispẽdium valeat retorqueri.Statuit insuper conciliũ quaten⁹ si patroni aduocati feudatarij seu vicedomini:aut alij beneficiati alicuius ecclesie clericum vel rectorem per se vel per alios occidere vel mutilare presumpserint:admittãt qcqd iuris in ecclesia habẽt vel ab ipsa tenẽt ⁊ vsqꝫ ad quartã generationem posteritas talium in clericorũ collegiũ nullatenus admittat̃ neqꝫ in domibus regularibus prelationẽ aliquam assequant̃:nisi cũ eis fuerit misericorditer dispensatũ. Ber.¶No.j.ex tex.ꝙ patroni ⁊ aduocati ecclesiarũ non possunt plus iuris vẽdicare in ecclesijs ꝙ reperiat̃ iure expressuꝫ.Si ergo patronus vel aduocat⁹ ecclesie aliquod ius sibi postulat in ecclesia debet probare illud sibi debitũ de iure.Scꝺo no.ꝙ eadẽ pena imponit̃ pro homicidio ⁊ pro mutilatione.⁊ hoc verum quo ad incurrendam irregularitatẽ vel vbi hoc exprimit̃ in iure.al's secus vr̃ dicendum:ad hoc qꝺ no.in c.cũ non ab homine.de iudi.⁊.j.q.j.sicut vrgeri.¶No.tertio ꝙ pro delicto cõmisso in personã ecclesie potest laicus cõmittens etiam temporaliter puniri per ecclesiã.concor.c.ad aures.s̃.eo.⁊ qꝺ ibi dixi.⁊.xvij.q. iiij.si quis deinceps.¶†Ultimo no.ꝙ propter delictũ patris seu parentis potest filius excludi vt non promoueat̃ ad clericatum.Item potest colligi ex sententia litere quod prohibitus clericari propter delictũ nõ intelligitur prohibitus intrare religionem.¶In gl.j.ibi:ecclesiam defendere debẽt ⁊c.intellige hoc secundum doc.quod defendent ecclesiam expẽsis tamen ecclesie:sicut tutor defendit pupillum expensis pupilli.l.in tutoribns.ff.de admini.tut.⁊ procurator defendit dominum expensis domini.l.qui proprio.§.litis impẽdia.ff.de procu.⁊.c.cum p̃ causa.s̃.de procura.¶†In glo.in versic.ad heredes.ibi per rectam lineam vsqꝫ ad quartam generationem ⁊c.nõ ergo veniunt collatores. Item nõ veniunt descendentes per lineam femininam vbi pena imponitur posteritati alicuius:de quo dic vt in.c.vbicunqꝫ.eodẽ titu.lib.vj. ¶†Et aduerte:quia gl.videtur hic velle quod appellatione heredum veniunt descendentes per lineam directam vsqꝫ ad quartaꝫ generationem:quod nõ est simpliciter verum:quia in re trãsmissibili in heredes extraneos appellatione heredum[c] veniũt omnes successores etiam extranei:vt in.l.heredis appellatione.ff.de verbo.sign.⁊.l.in annalibus. C.de leg.Sed quo ad istum tex.gl.potest dicere verũ propter id quod sequit̃ de posteritate quare papa hic voluerit punire heredes:id est descendentes ab istis malefactoribus:nam quandoqꝫ appellatione heredum veniũt etiam heredes extranei nisi quando apparet de tacita voluntate disponẽtis:vt hic:vel profertur hoc verbum in materia que de sui natura nõ est transmissibilis ad heredes extraneos.de quo in.l.gallus.in.§.etiam.ff.de liberis ⁊ posthumis.¶Et in fi.gloss.de hoc enim qualiter vnus possit puniri pro delicto alterius.vide bonam gl.j.questione.iiij.in summa.⁊.xxiiij.q.iij.in summa.¶†In gl.in ver.prelationis.in fi.Sed certe ibi non soluitur hoc contrarium:nec potest solui ex theorica ibi tradita.Hosti.dicit quod iste tex.facit pro hoc quod papa hic specifice inhibuit ne in relegationibus isti assequerẽtur prelaturã: secus ergo si nõ dixisset:vel dic ⁊ melius quod per ingressuꝫ religionis nõ tollitur defect⁹ causatus ex delicto alterius quo ad prelaturam cõsequendam:vt est tex.in.c.j.in fi.de fil.presby.¶†In glo.fin.ibi:episcopus potest dispensare.not:bene gl.quod vbicunqꝫ in iure permittitur dispensatio ⁊ nõ reseruatur specifice pape videtur potestas dispensandi indulta episcopo.⁊ idem no.gl.in.c.postulasti.in ver.dispẽsatum.de cle.excom.mi.⁊ Inno.in.c.dilectus.de temp.ordi.⁊ hanc opi.gl.tenet hic Uin.⁊ Hoff.⁊ Phili.⁊ est opi.satis equa cum isti laborant alieno morbo.Hosti.dicit tutum ⁊ ecclesie expedieus vt solus papa dispẽset. arg.in.c.aduersus.de immu.eccl.Sed prima op.mihi placet tum propter theoricam predictam:tum qꝛ fienda est benigna interpretatio cõtra laborantes maxime alieno vitio.argu.in.c.odia de regu.iur.lib.vj. ¶†Extra gl.quero.quid si canonicus occidit prelatum vel canonicũ: nunquid debeat perdere bñficiuꝫ ⁊ sic habeat locum in eo pena hic posita.Et videt̃ primo ꝙ nõ obstãte litera que dicit ꝙ beneficiati bñficiũ amittant ⁊c.

amittãt ꝛc. q2 nõ dꝫ intelligi de bñficijs ecclĩasticis ſꝫ de feudis ꝛ cõsimilib⁹: q2 bñficiũ capiẗ largo mõ vt dixi in.c.ad aures.§.eo. Pro hoc q2 tex. hic subijcit qð ista nõ debẽt peruenire ad heredes ꝛ sic non põt intelligi de bñficijs ecclesiasticis: q2 illa nõ pueniũt ad heredẽ: vt in.c.ex trãsmissa.de fi. psby. Itẽ istud caplm emanauit ad ꝓuisionẽ ꝛ fauorẽ canonicoꝝ ꝛ clericorũ ergo nõ dꝫ eos ligare: in regula qð ob grãz.de re. iur.li.vj. Tertio q2 cõsocij nõ debẽt puniri pena statuta cõtra alios. ar. ĩ.c.ex tenore.de sen.excõ.ꝛ.c.qm̃.§.de vi.ꝛ honc. cleri. His nõ obstantib⁹ Io.an. hic ꝛ cõiter doc. tenẽt oppositũ: q2 lr̃a loqtur indisticte. Nõ ob. qð dixi. de bñficijs q2 illud v̈bũ qð ad heredẽ nõ pueniãt sic dꝫ verificari vbi põt. Nõ ob. etiã qð dr̃ qð emanauit ĩ fauorẽ clericoꝝ ꝛc. q2 certũ est cõsociũ delinq̃re: ꝛ iõ puniẽdus est. Nec ob. tertiũ qm̃ ꝯsoci⁹ incidit in excõicationẽ v̈berãdo ꝯsociũ clericũ: sicut si verberaret extraneũ: lꝫ facilius absoluaẗ vt in dictis iurib⁹.§.alle. in ꝯriũ. Hec opi. lꝫ sit cõis: est tñ multũ rigorosa ꝛ vꝫ ꝯ mẽtẽ litere: cũ tex. hic nõ faciat mẽtionẽ nisi de pr̃onis aduocatis seu datarijs ꝛ vicedñis: ergo non extẽdẽdus ad clericos bñficiatos: nã isti vt plurimũ excedebãt in talib⁹: iõ nõ dꝫ pena ad alios extẽdi. ar. in.c. plene. de pe.di.j. vñ v̈bũ bñficiũ capitur hic large: q2 in qbusdã locis aduocati habẽt bñficia certa ꝓ officio aduocationis: vnde nec ex ipso principio nec ex fi. huius litere põt colligi ista cõis opi. ¶ †Scðo q̃riẗ nũquid iste pene de qb⁹ ĩ tex intelliganẗ inflicte ipso iure an reqraẗ sñia. qdã dicũt qð reqraẗ sñia p v̈bũ amittãt: qð est v̈bũ futuri temporis[a]. ꝓ hoc theorica gl. ĩ regula ĩ penis. de regu.iu.lib.vj. Doc. hic cõiter tenẽt oppositũ p hãc dictionẽ prorsus positã ĩ tex. q.d. id est ipo iure vł ipo facto. Et no. semp hoc dictũ quod hec dictio prorsus[b] iũcta cũ verbo futuri tpis inducit dispositionẽ pene ipso facto. Idẽ dic de hac dictiõe penitus. pro hoc tex. ĩ.c.px.i.ĩ fi. ¶ Ultimo scias qð Host. hic tractat illã q̃stionẽ nũqd appellatiõe filiorũ veniũt nepotes. ꝛ si pena esset imposita alicui ex filijs suis: intelliganẗ etiã nepotes ꝛ ponit hic aliqua dicta: sed materia est multum larga. ꝛ magis tacta per Bar. in.l. liberorum.ff.de verbo.signi. vbi plene vide per eum. ꝛ vide glo. in.cle.j.de bap.

1. ☞ Subditi non debẽt fidelitatem dño excõicato quia absoluuntur ab eius debito si monitus non paruerit ecclesie: ipso iure tales subditi sunt liberati. nu.6.8.
2. Verberans clericum est ipso facto excõicatus: secus si nõ iniecerit manus sed alter: quia tunc requiritur sententia.
3. Excommunicatus si steterit in excommunicatione per biennium est suspectus de heresi. distingue vt.ĩ.nu.7.
4. Contra nobiles mitius proceditur q̃ cõtra alios: etiam de iure canonico.
5. Excõicati q pseuerãt ĩ excõicatiõe pñt priuari p iudicẽ ecclesiasticũ bonis suis: ꝛ possunt prohiberi eorum debitores ne eis soluant imo ibi possunt a tali debito liberari. nu.8.

GRauem. †Dño excõicato manẽte subditi fidelitatẽ nõ debẽt: ꝛ si lõgo tpe in ea pstiteri: ꝛ monitus nõ paruerit ecclĩe ab ei⁹ debito absoluunẗ. h.d. primo poniẗ querela. scðo prouisio ibi: lꝫ igiẗ. ¶ Casus literalis. Comes registreñ. multas iniurias ꝛ grauamina irrogauit capitulo laudunẽsi: propter qð p iudices delegatos apo: sedis fuit excõicatus: ꝛ p duos annos ꝛ amplius in excõicatione psistẽs noluit parere iuri: claues ecclesie cõtẽnendo: vnde capitulũ laudunẽ. iterũ significauit hoc dño pape. Quamuis igiẗ huiusmodi ptinacia nõ careat scrupulo heretice prauitatis. Mãdat papa qbusdã quatenus si comes ille cõmonitus iuri parere noluerit absoluãt ecclesias in quib⁹ ius hꝫ ab eius debito ꝛ fideles ipsius ab ipsius fidelitatis iuramẽto quãdiu in excõicatione perstiterit denũtiẽt absolutos. Bernar. ¶ No. ĩ. ex tex. laicũ posse cõueniri coram iudice ecclesiastico pro iniurijs clerico irrogatis. concor. c. cum olim.§.de iniu.ꝛ.c. cũ sit generale. de fo. compe. ¶ †Secũdo no. qð pro iniurijs irrogatis clerico põt laicus excõmunicari: non ergo est excõicatus ipso facto si iniuria est illata citra manuũ iniectionẽ: de quo in.c. si quis suadẽte. xvij.q.iiij. ꝛ intellige qð põt excõicari pro iniurijs. i. q2 nõ satisfacit: vel nõ vult parere iuri cõuentus super iniurijs: nam directe non põt quis excõmunicari pro crimine: vt in.c. sacro. de sent. excõ. ꝛ not. xj.q.iij. epi. ¶ †Tertio not. qð persistẽs in excõmunicatiõe per bienniũ est suspectus de heresi: nã presumiẗ male sentire de sacramẽtis ecclesie: cũ nõ faciat nec facere possit ad qð fidelis qlibet tenetur: vt in.c. omnis. ĩ. tit. proxi. Itẽ presumiẗ male sentire de potestate ecclesie: ex quo nõ curat de ei⁹ excommunicatione: ꝛ lꝫ hic dicaẗ de biẽnio: tñ idẽ est ꝓm Ho. ꝛ alios de anno. ar. in.c. rursus. ꝛ.c. quicũqꝫ. xj.q.iij. ꝛ ĩ.d.c. oĩs. ꝛ hec bñ tenementi: q2 ad hoc quotidie solet allegari hoc.c. Et qd operetur hec suspicio heresis. ĩ. subijciam. ¶ Quarto not. qð solum contẽnit excõmunicationem celebrãs absolutiõe non petita vel ingerẽs se cõioni hominũ: vt in.c. illud. ꝛ ĩ.c.ij.§. de cleri. excõ. mini. ſꝫ etiam diciẗ contẽnere excõmunicationem q longo tẽpore ab ea absolutionẽ nõ petijt. ¶ †Item no. ꝙ in penis inferẽdis per romanũ põtificẽ deferendũ est nobilitati: nam hic papa potuisset acrius ꝓcedere[c] ꝯ istum indicendo sibi purgationẽ de heresi vel cũ excõmunicãdo si eum nõ priuaret: iuxta formã.c. excõicamus. in.§. qui autẽ.§. de hereti. sed voluit deferre nobilitati: nõ enĩ debet iudex maxime ecclesiasticus indifferẽter exercere seueritatẽ contra omnes: q2 vt dicũt doct. ꝛ bene ex hoc sepe prodeũt scandala ꝛ chismata quibus obuiãdũ est ar. in.c. nihil cũ scandalo.§.de prescrip. ¶ †Itẽ no. ꝙ ex contẽptu excõmunicationis potest excõicat⁹ puniri p ecclesiaꝫ priuãdo eum iure sibi quesito in ecclesijs. Idẽ notabiliter dicit Hosti. si laici essent sibi obligati in debito pecuniario vt ratiõe huius cõtẽptus possit ecclesia eos absoluere ab illo debito. arg. in.c. pro humani. de homi. li.vj. ꝛ in.c. cũ ꝓm leges. de here. eo. li. vj. Ex quo etiã infero qð iudex ecclesiastic⁹ põt mulctare ꝛ tẽporaliter punire laicũ pertinaciter pseuerantẽ in excõmunicatione. et hoc bene no. quãq̃ enim nõ sit in vsu põt exerceri. ¶ †Ultimo collige ibi: penitus absolutos: qð vasalli ꝛ subditi excõmunicatorũ ipso facto absqꝫ alia sentẽtia sunt absoluti ab omni obediẽtia dñi excommunicati: ꝙdiu dñs perstiterit in excõicatiõe: de quo in.c. inter. ĩ. de sentẽ. excõ. ꝛ in.c. qm̃ multos. xj.q.iij. ¶ † In gl. in ver. heretice prauitatis. in fin. dic tamẽ qð aut fuit qs excõicatus ꝓ cõtumacia cõmissa in causa heresis: et tũc per lapsum anni habetur ꝓ heretico ꝛ potest puniri vt hereticus: vt in.c. cũ cõtumacia. de here. lib.vj. Aut fuit excõicat⁹[d] pro contumacia in alia causa: ꝛ tunc licet steterit per annũ vel plus in excõicatione: non tñ habetur pro cõuicto de heresi. vt no. in.d.c. cum contumacia. sed tm̃ insurgit suspicio cõtra eum de heresi: vt est text. no. hic. ꝛ est hic suspicio ꝓbabilis ꝛ nõ violẽta ꝓꝫ Inn. qui dicit hãc suspicionẽ nõ sufficientẽ ad cõdẽnandũ eum de heresi: sed poterit sibi indici purgatio in qua si defecerit habeẗ pro cõuicto: vt in.c. inter in fi.§. de pur. can. ꝛ in.d.c. excõicamus. ¶ In glos. in ver. nobilitati. in fi. Et dic vt no. in.c. ea q̃. ꝛ.c. q cõtra pacẽ. alle. in glo. ¶ † In gl. in ver. ecclesias. ibi. vt iterim ecclesie ei respõdere teneanẗ ꝛc. vult ergo gl. ꝙ hic ecclesie nõ absoluanẗ pure ab omni debito in quo tenerenẗ isti excõicato: ſꝫ ad tempus q̃diu perstiterit in excõmunicatiõe: contrariũ sentiunt hic doc: ꝛ melius: nam in absolutione ecclesiarũ tex. loquiẗ simpliciter: vnde dicit litera: absoluẽtes ꝛc. sed respectu vasallorũ apponiẗ tẽpus: nã quia contẽnedo excõmunicationẽ videtur contẽnere claues ecclesie. ideo equum fuit: vt oẽs ecclesie pure absoluerent ab eius debito. Sed respectu vasallorũ ista est quedã denũtiatio: nõ enĩ tenenẗ vasalli obedire excõicato: vel secũ cõicare etiã expectato biẽnio vel anno: vt. xv.q.vj. nos sanctorũ. ꝛ.c. iuratos. ꝛ pl⁹ dico ꝙ ecclĩa potuisset etiã pure ꝛ in perpetuum in penam absoluere oẽs fideles seu vasallos a fidelitate huius. sicut ꝓpter delictũ qñqꝫ cõfiscat oĩa bona laici: vt in.c. ita quorũdam. de iude. ꝛ.c. cũ scðm leges. et.c. ꝓ humani. preall. sed hic papa noluit ita seuere ꝓcedere cõtra istũ. pro hoc tex. ibi nobilitati parcere.

¶ De penitentijs ꝛ remissionibus. Rubrica.

¶ Supra visum est de penis q̃ imponũtur in foro iudiciali: nunc competenti ordine subnectitur de his q̃ imponuntur in foro penitẽtiali: verũ quia huiusmodi pene seu penitentie quandoqꝫ relaxantur per indulgentias seu remissiones: ideo hic subijcit de remissionibus.

MAnifesta. Breue est: ꝛ p alia verba potest sic summari. Pro manifesto penitẽtia publica imponi dꝫ. h.d. ¶ Not. ĩ. ex tex. ꝙ ecclesia potest cõpellere peccatorem ad agendum penitẽtiaꝫ et si peccatũ est publicũ: publica debet esse satisfactio vt ceteri metũ habeant et arceantur a similibus. tex. est in.c. plurimos. lxxij. dist. contra defendentes erroreꝫ proprium: vnde alibi dicit canon: publice peccanteꝫ publice argue. xlv. dist. si illud. Ex quo infertur qð cum qua qualitate peccatum est productũ ad esse: cum idem per penitẽtiã abolẽdũ est: vñ hoc.c. cõuertiẗ. vt dicamus ꝙ peccata manifesta debẽt manifeste corrigi: occulta v̈o occulte. Et ꝭ vltimo casu intellige illud euãgeliũ. Si peccauerit in te frater

---

Zacharias.

[a] ¶ Verbũ futuri tpis. Adde Lud. ro. sin.j.ꝛ.ij.ꝛ qð ibi no. in apo. frãcisc. de cre. sin. vij. inci. tu scis ꝙ verbũ. Mat. math. singu. cxij. no. qð vbicũqꝫ. et qð notaui in apost. ad istum in.c. vnico. nu.iij. in apost. in ver. colligiẗ.§. de sagitta. ꝛ i.c.j. nu.3. in apo. in ver. requiriẗ sñia.§. ne prela. vices suas.

Zacharias.

[b] ¶ Dictio prorsus. Adde Ro. ĩ loco pal. An. corse. in sua sing. in v̈. oĩno. Ang. plene post gl. in aut. vt defuncti seu fune. col.v. Bar. in l.j.§. si pecunia. ff. depo. Alex. i.l. impator. ff. de iure. fisc. ꝛ Philip. Fran. plene in.c. j. de postul. prela. libr. vi.

Sebastia. Sapi.

[c] ¶ Prorsus. De hoc meminit Feli. in.c. rodulph⁹. col. xviij. in versi. oĩno.§. de rescri. vbi multa ponit que verba sint late sententie.

Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Procedere. vide Fel. in.c. pastoralis. in princi.§. de offi. deleg. vbi tamẽ dicit: qð in heretico nõ cõsideraẗ nobilitas aut dignitas: q2 ĩ tali crimine eque punitur nobilis ac rusticus.

[d] ¶ Aut fuit excõicatus. vide q̃ dixi in.c. postulasti. de homi. And. bar.

Zacharias.

¶ Adde qð no. ĩ simili Lu. ro. sin. suo. ccciij. inci. de hoc heri fui interrogatus. vbi faciendo istã distinctionẽ tenet qð q stetit in excõicatione ꝓ causa criminali in eũ lata per vnũ annũ põt priuari oĩb⁹ suis beneficijs ecclesiasticis. de quo vide istum in ca. postulasti. nu.4. in apostil. in ver. fuerũt per annũ §. de homi. volũ. vel casua.

✠Sebasti. Sapia.
a ¶ Hec penitentia. Vid multa cō gesta per Fel.i. c. de his.col.ij. ver. quinto limita. ē. de accusationi.
b ¶ Hic est vna gl. q̄ dicit q̄ appellatiōe vrbis intelligit̄ de roma. ⁊ appellatiōe apostoli intelligit̄ de paulo. ⁊ idē text. ⁊ gl. in.§.sed quoties. insti.de iu.na. gē. ⁊ ci. que gl. etiā dicit q̄ appellatiōe sapiētis intelligitur ð catone. tex. est in.c. cum oēs. de constitu.
✠Sebasti. Sapia.
c ¶ Papa. Vide Bar. in extraua. ad reprimēdum in verbo videbit̄. cū allegatis per Feli.in.c.j.col.xx. versi. ⁊ si dr. ē. de constitutioni.
d ¶ Indulgentie. adde hic q̄ i secūda oppo. ꝑscribit do. Ant. vbi pōit vtrū epi possunt ɔcedere subditis suis indulgētias extra ꝓpriā diocesi3 vtrū possint exercere que sunt fori penitētialis. ⁊ vide gl. magnā in.c.nup.ð sentē. excō. ⁊ vide Pet. de anch.i. repeti. ca. postulasti.i.iij. opp. de fo. cōpe. vbi ponit vtrum epi possint subditis cōcedere idulgētias pro ope in alteri⁹ diocesi cōstruendo ⁊ si eps cōcedit indulgentias ꝑ opē ɔstruēdo i alteri⁹ dioce. sine licētia illius epi: an hec indulgentia ꝓsit saltē subditis cōcedentis. vide Oldr. in cōsi. lxxxiij. ⁊ an ille q decept⁹ iusto errore credēs indulgentiā verā q̄ nō erat vera tradidit eleemosynā ɔseqūat̄ indulgētiā ac si fuisset vā. vide Old.in cōsi. lxxvj. Itē an iter dicti gaudeāt bñficio indulgentiarum. vide Joan. Cald. in tractatu de eccle. interdic. in.vj. membro in ij. questione.

tuus vade ⁊ corripe cū inter te ⁊ ipsum sol.ij.q.i peccauerit. ⁊ no.in.c.nouit.ē.de iud. ¶ Sed oppo. cōtra tex. hic tex. nō videt̄ facere ad ti. q2 hic loquit̄ de purgatiōe: vt ptz in fi. sol. nō loquit̄ hic de purgatione innocētie: ꝑut titul. de purga. cano. sed intelligit̄ de purgatiōe culpe que fit ꝑ satisfactionē condignā. ¶ In glo. in fi. no. ergo ex glo. ⁊ ex iuribus alleg. in ea qð quedā penitētia est publica nō tñ solēnis: quedā vo dr solēnis. ⁊ sciēdū qð oīs solēnis est publica: sed nō oīs publica est solēnis. Solēnis dr illa de qua habet̄.l.dist.in capite. ⁊ illa nō imponit̄ nisi pro delicto enormi ⁊ scādalizāti totā vrbē.xvj.q.vj.c.fi. ⁊ no.in.d.c.in capite. Publica vero est illa que imponitur in publico sine solēnitate: de qua habet̄ in.d.c.in capite. ⁊ hec imponitur siue delictum sit graue siue leue: vt hic in glo. Nunqd aūt publica vel solēnis sit indicenda clerico: dic melius: vt no.in.c.presbyter.xxviij.dist. ⁊ bon. tex. cum glo.in.c.quesitum.j.eo. ⁊ dic vt ibi dicitur.

Vel presbyterum.

Ponit penitētiā occidētis presbyterū. ¶ No.j.ex tex. tres penas separatas imponēdas interfectorib⁹ sacerdotū. Prima est q2 cōpelluntur agere penitētiā.xij.annorū. Et ita qð agetur ista penitentia per.xij.annos ꝑm discretionē sacerdotis: vt puta ieiunādo aliquib⁹ diebus in septimana vel peregrinando vel aliud opus licitū ⁊ penitentiam exercendo: ad hoc qð no.in.c.accusasti.ē.de accu. ⁊ in.c. ꝓposuisti. ⁊.c. presbyter.xcvij.distin. Scōa pena: q2 debet priuari cingulo militie. Et pōt iste tex. intelligi dupliciter inquātum dicit cōuictus ⁊c. vt intelligat̄ cōuictu.s.in foro cōtētioso: ⁊ tūc ecclesia priuauit eū militia. Ex quo no. qð ratione delicti ecclesiastici pōt ecclesia priuare laicū militia tēporali. Ex quo infero qð idē est de doctoratu vt quis possit priuari doctoratu vt nō habeat illā dignitatē. arg.i.l.ij.in.§.miles.ff.de his q no.infa. ⁊ in.l.grāmaticos. C.de ꝓfessio.lib.xij. ⁊ nimirū: nā ratione delicti ecclesia priuat quē imperio ⁊ dignitate regali.xv.q.vj.alius. ⁊ in.c.ad apostolice.de re iudi.lib.vj. ⁊ in.c. venerabilē.ē.de elec. ¶ Secundo pōt intelligi.s.in foro penitentiali: vt intelligit Inn. ⁊ ꝑm eum presbyter iniunget sibi penitentiā vt debeat abstinere a militia ⁊ intendere penitentie. argu.xxxiij.q.ij.admonere. ⁊ posset intelligi ꝑm eū istud verbū large ꝓ quolibet negotio seculari vt abstineat a mercimonijs ⁊ similibus. arg.de pe.distin.j.qualitas. Tertia pena: q2 priuat̄ facultate cōtrahendi matrimoniū vt in penam sui vitā ducat solitariā: ⁊ si decedat sine sobole. Et aduerte q2 l3 imponat̄ hec penitētia[a]: non tamē tollit̄ potestas iudicis secularis quominus possit procedere cōtra eū. arg. in ca. felicis.de pe.li.vj. ⁊.xxiij.q.v.sunt quedā: nec etiā tollit̄ potestas iudicis ecclesiastici: quomin⁹ possit ꝓcedere iudicialiter in foro cōtentioso ⁊ alijs grauioribus penis afficere. argu. in.c.cū sit generale.de for.cōpe. ⁊ in.c.felicis.de pe.lib.vj. ⁊.c. ad apostolice.de re iudi.eo.libr. ¶ In glos.j.ibi: septēnis penitētia. ⁊ dic hoc esse ordinariū cū sacerdos ex causa pōt mitigare hanc penā: vt in.c.deus qui.j.eo. ⁊ in.c.mēsurā.de pe. di.j. immo posset esse tanta contritio peccatoris vt fieret absolutio sine iniunctione alicuius penitētie exterioris: vt no.de confe.distin.iiij.baptismi vicē. ⁊.d.ca.mensuram. nam ⁊ ipsa maxima contritio est maxima pena.de pe.dist.j.quem penitet. quod tenet menti.

1 ☞ Peccatum non euitat ille qui facit malum ad bonum finem: sed ei debet alleuiari penitentia.
2 Penitentia non est iniungēda illis q nō possunt illā agere.
3 Imperatori omnes tenentur obedire: dūmodo huiusmodi obedientia non veniat contra libertatem ecclesiasticam: vel contra iustitiam ⁊ suam propriam libertatem.
4 Clausula vt tibi visum fuerit importat arbitrium boni viri.
5 Defendēs se si excessit modū in defendēdo venit puniēdus.

Significauit.

Consideratis circunstantijs arbitraria penitentia indicēda est ei q se defendēdo modum excessit. h.d. primo querit̄ petitio. scōo prouisio ibi: quoniā. ¶ Casus literalis[b]. Quidā nobilis. P. noie cū Federicus imperator rediret ab vrbe Romana tēpore quo habuit guerrā cū Alexandro denegauit ei quoddā castrū vnde contigit qð quatuor castra destructa fuerunt ⁊ multi homines interfecti: ⁊ alia multa mala cōmissa: dictus. P. significauit hoc dño pape petens sup hoc ꝓuideri anime sue: vnde mādat archiepiscopo Mediolañ. quaten⁹ ꝑm qð sibi visum fuerit penitētiā eidem imponat cōsiderans qð pro libertate sua ⁊ ecclesie deuotione hoc fecit: vnde talē discretionē adhibeat vt tam ipse q̄ alij timore penitētie a seruitio ecclesie nō retardentur nec aliquod salutis periculū debeāt formidare. Ber. ¶ † No.j.ex tex. qð l3 quis faciat malū propter bonum finē non tamē peccatū excusatur: tamē alleuiari debet penitentia: ex quo finis erat bonus: l3 modū excesserit. ¶ Secundo not. qð licitū est pugnare pro libertate ꝓpria etiā contra principē. ¶ † Tertio no. qð sacerdos nō debet esse austerus in imponenda penitētia: debet eñ talē imponere penitētiā qualē presumat posse peccatorē peragere: nec d3 peccatorē adducere ad periculum desperationis. ⁊ dicit Ho. notabile verbū in summa huius ti. qð si peccator nō valet agere penitentiā quā imponit sacerdos: tamen cōtritus est de peccato suo qð tūc d3 sacerdos eū absoluere cū leui penitētia: ⁊ etiā sine aliqua penitentia si ille diceret se nō posse agere penitentiam. Ratio: q2 si non aget hic penitētiā luet illa peccata in purgatorio: nā penitentia que peragit̄ hic tollit peragendā in purgatorio: ⁊ si hic non perficitur. perficiet̄ ibi.xxv.distin. qualis. ⁊ quod not.in.c.ij.ē.de rap. ⁊.xxxiij.qō.v.quid ergo. ¶ † Opp. contra tex. ⁊ videt̄ qð ex parte istius nobilis bellū fuit oīno iniustum: q2 resistebat imperatori cui quilibet obedire tenet̄.viij.dist.quo iure. ⁊ in ca.solite.de maio. ⁊ obe. est enim dominus mūdi.l.deprecatio.ff.ad.l.rho.de iac. et in.l. bene a zenone. C.de quadri.prescri. Solu. dicūt Host. ⁊ Jo. an. qð iste licite resistebat imperatori pro deuotione ecclesie nā non tenetur quis obedire imperatori cōtra ecclesiā ⁊ contra iustitiā.xj.q.iij. Julian⁹. ⁊.c.si dñs. nā quilibet princeps debet esse aduocatus ⁊ protector ecclesie.xxiij.q.v.princeps. ⁊.c.regū. Item pugnabat pro libertate sua: q2 forte imperator iniuste volebat eū captiuare: ꝑ hoc cle. pastoralis. de re iudi. ¶ † Secundo quero: q2 hic papa[c] dicit istum archiepm debere imponere penitētiā ꝑm qð sibi visum fuerit ⁊c. nunquid possit ad voluntatem suā penitentiā imponere: dic qð non: sed debet facere sicut discretus vir. nam per hoc verbū si tibi visum fuerit ⁊c. nō datur libera ptās: sed denotat̄ boni viri arbitrium: vt no. gl. in.c.ij.de corpo.vitia. ⁊ Innocē. in.c.cū inferior.de maio. ⁊ obe. Bar. in.l.si sic legatū.ff.de lega.j. ⁊ videtur tex. no. in.l.fideicōmissaria.ff.de fideicō.lib. et hoc not. quia facit ad statuta ⁊ ad multas alias dispositiones. ¶ † In glos. in ver. ecclesie deuotione. in fine. forte enim ꝑm Host. interfecit quos cōseruare tenetur vel poterat: vel destruxit domos innocentiū vel condēnauit non dānificantes: nā in ipso cōflictu raro seruatur modus: licet ergo ageret rem licitam: tñ quia excessit modum debet penitentiam agere: sic ⁊ in foro iudiciali punitur qui se defendēdo excessit modum: vt in.c.olim.el.j.de resti.spo.l.sciētiam.§.qui cū aliter.ff.ad.l.aqui. ⁊ plene no. in.l.j.C.vnde vi. ⁊ in.d.c.olī3. Item si iste non excessisset modum adhuc ꝓpter remorsum conscientie quem habebat debebat sibi iniungi penitentia. arg. in.c.per tuas.el.ij.ē.de simo. ⁊ quia bonarum mētium est timere culpam vbi culpa minime reperitur quinta distinctione. ad eius vero.

1 ☞ Indulgentie concesse per non suum prelatum: nō prosunt non subditis.
2 Pontes reficere est actus pius: quod est notandum pro testamentis ad pias causas.
3 Confiteri nemo pōt alij quā ꝓprio sacerdoti: q2 nō est suus iudex: ⁊ si cōfiteatur non pōt ab eo nec absolui nec ligari.
4 Indulgētie concesse per episcopum vnius diocesis an prosunt alijs alterius diocesis.
5 Confiteri quis non potest peccata sua alieno sacerdoti: licet in eius parochia peccauerit.
6 Iurisdictio in pnialib⁹ nō pōt ꝓrogari: s3 in iudicialib⁹ sic.
7 Peregrinis tutum est qð habeant licentiam a proprio episcopo ad hoc vt gaudeant indulgentijs que reperiuntur in locis ad que habent peregrinari.
8 Indulgentie ad quid ⁊ quando prosunt.

Quod autem.

† Indulgētie[d] q̄ cōcedunt̄ per prelatos nō subditis nō ꝓsunt nisi ꝓprij iudices hoc concedant. h.d. In prima ponit̄ cōsultatio. In scōa rñsio ibi: hoc volumus. ¶ Casus literalis. Quesitū fuit a papa vtrū remissiōes q̄ fiūt in dedicationib⁹ ecclesie aut ɔferētium ad edificationē pontium prosint alijs q̄ his qui subsunt illis qui has remissiones faciunt. Respondet papa qð cum a non suo iudice nullus ligari valeat vel absolui hōmi remissiones illis solūmodo prosunt qbus ꝓprij iudices cōcesserunt. Ber. ¶ No.j.ex tex. duos casus in quibus licite cōceduntur remissiones seu indulgentie: vc3 ad dedicationes ecclesiarū: nā qñ ecclesia quelibet cōsecrat̄ solet eps cōsecrās cōcedere certa tpa idulgētiarū intrātib⁹ illā ecclesiā seu porrigentib⁹ aliqð auxiliū vel subsidiū: vel qd sīe. ¶ † Scōs casus pro edificatione pontium ex quo collige qð constructio

ac edificatio

ac edificatio pontium est actus pius: qđ intellige qñ pons fit seu efficit in aliq̃ loco periculoso vbi peregrini ꝛ pauperes sepe patiebant mortis periculũ in trãsitu: pro hoc facit. l. ad instructiones. C. de sacrosanc. eccle. ꝛ. l. ad portus. C. de ope. publi. ꝛ idem dicendũ in alijs actib⁹ pijs: de quo in. c. cũ ex eo. ꝛ. c. nostro. §. eo. ti. ℂ Secundo no. qđ forus penitẽtialis in multis regulat ad limites fori cõtentiosi sicut eñi in foro cõtẽtioso nõ põt qs absolui vel ligari a nõ suo iudice ita in foro penitẽtiali. ℂ Et ex hoc ꝛ ex tex. no. qđ in foro penitẽtiali nõ põt etiã laicus ꝓrogare iurisdictionẽ nõ sui iudicis. ℂ † Et ex hoc infero ꝛ ex generalitate tex. qđ lꝫ qs cõfiteat ꝓprio sacerdoti semel in anno: nõ tñ in alijs vicib⁹ in eodẽ anno ꝯfiteri dꝫ alieno sacerdoti sine licẽtia ꝓprij sacerdotis: qꝛ ab alieno iudice nõ põt qs solui vel ligari: ꝛ sic intellige. c. oĩs. §. e. lꝫ eñi quilibet sacerdos dñ ordinat recipiat potestatẽ ligãdi vel absoluẽdi: hꝫ tamẽ illam in habitu: ꝛ nõ in actu: qꝛ nisi habeat subditos illã exercere nõ põt: vt dicit tex. xvj. q. j. §. ecce. facit in arg. l. obseruare. in fi. ff. de offi. procõ. ꝛ. c. pñti. de off. ord. lib. vj. ꝛ hoc tene qꝛ est de mẽte docto. lꝫ aliq theologi teneãt cõtrarium. ℂ † Itẽ no. qđ in foro penitẽtiali nõ sortit qs forũ ex actu cõmisso intra limites aliene parochie: lꝫ eñi intra parochiã alieni epi cõcedẽtis indulgentiã exerceat actũ propter quẽ cõcedit indulgẽtia: non tamẽ propter hoc gaudeo indulgẽtia. ℂ † Itẽ si delinquo intra limites aliene parochie: nõ eñi ꝑ hoc teneor cõfiteri presbytero aliene parochie: vt est gl. not. xvj. q. j. c. placuit. el. j. dixi in. c. j. de rapt. optime facit iste tex. nã sicut ex actu permisso ꝛ meritorio nõ subijcior iurisdictiõi alteri⁹ in foro penitẽtie: fortius nec in actu dãnato. ℂ † Et ex hoc ꝛ ex tex. etiã no. qđ nõ potest etiam laicus se subijcere iurisdictiõi alteri⁹: lꝫ aliud fit in foro iudiciali: de quo in. l. j. ff. de offi. procõ. ꝛ in. c. romana. de foro cõpe. lib. vj. ꝛ in. c. per venerabilem. qui filij sint legiti. ℂ † Ultimo no. qđ indulgẽtie cõcesse ab aliẽnis epis possunt prodesse non subditis si proprij iudices hoc cõcesserĩt: ꝛ ideo tutissimũ est ꝛ valde expediens vt volens peregrinari ꝛ visitare loca pia habeat licentiam a proprio iudice ꝛ gratiã percipiẽdi de alienis indulgentijs: hoc tamẽ intelligo de indulgentijs cõcessis ab alio quã a papa: nã respectu pape quilibet est subditus. c. cuncta per mundum. ꝛ. c. per principalem. ix. q. iij. vnde in gaudẽdis indulgẽtijs cõcessis per pa. nõ fit differẽtia inter subditos ꝛ nõ subditos nisi indulgentia esset restricta ad arbitratores certi loci: qđ tñ cõmuniter sic nõ cõcedit sed generaliter. ℂ † In gl. in ver. prosint. Ex hac glos. colligunt quinqꝫ opi. circa effectũ indulgentiarũ. Prima qđ prosunt quo ad deum. sed nõ quo ad ecclesiã: qꝛ nihilominus tenet hic peccator agere penitẽtiam de peccato. Hec opi. dãnat: qꝛ minuit priuilegiũ cõcessuꝫ Petro ꝛ ecclesie cui data fuit potestas ligãdi respectu celi ꝛ terre. xxxiij. q. j. quodcũqꝫ. Itẽ videt tex. cõtra hãc opi. in. c. cum ex eo. §. eo. vbi dicit qđ per indulgentiã satisfactio penitẽtialis eneruatur. Secũda opi. vt prosint indulgẽtie quo ad penitẽtiã hic iniunctã ex superabũdãti ꝛ ad cautelam. Hec opin. nimis vilificat claues ecclesie ẽm Ioã. an. ꝛ parũ prodessent indulgẽtie. Tertia opi. vt ꝓsint quo ad deum ꝛ quo ad ecclesiã: sed cõcedẽs onerat se ad satisfaciẽdũ ꝓ illo ieiunijs ꝛ orationibus cõtra hãc opi. facit qꝛ cõcedẽs hoc nõ intẽdit: imo q̃nqꝫ ita sunt modica merita cõcedentis vt sibi soli nõ sufficiãt vnde cõicare alijs nõ intẽdit. Quarta opi. est qđ valẽt in purgatorio respectu penitẽtie hic neglecte. Sed hec opi. remunerat negligẽtiã. Ultima opi. vt prosint etiã quo ad penitẽtiã hic iniunctã dũmodo ꝓprius sacerdos qui indulsit penitẽtiã hoc cõcedat vt possit cõpẽsare penitẽtiã cũ indulgẽtia: al's secus. Hec opi. nimis restringit ptãtem ꝛ effectũ indulgẽtiarũ. Nã cũ hec indulgẽtia proficiscat ex thesauro ecclesie: cuius potestatẽ dispẽsandi habet papa dꝫ ꝓdesse quibus ipse papa concedit vel alius prelatus ad hoc habẽs potestatẽ: vnde nõ est necessaria licentia sacerdotis. licet sit consiliũ vt habeatur licentia. ℂ Ultra glo. dat ꝛ alia opi. que videt cõis quã sequit Host. Ho. ꝛ Io. an. ꝛ cõiter alij doc. qđ iste indulgẽtie ꝓsunt[a]: prout verba sonãt: ꝛ quo ad deũ ꝛ quo ad penitẽtiã hic iniunctã: pro hoc tex. in. d. c. cũ ex eo. §. e. ℂ Nã scire debes qđ ex effusiõe sanguinis christi ꝛ multis meritis martyrũ ꝛ alioꝝ sanctorũ cõstituit thesaurus ecclesie cuius potestatẽ hꝫ vicarius christi ꝛ claudit ꝛ aperit cui vult ꝛ quãdo vult: nã minima gutta sanguinis christi fuisset sufficiẽs ad redimẽdũ totũ mundũ. Itẽ martyres fuerũt hic puniti vltra quã eorũ delicta meruerũt: vnde eorũ merita remãserũt in ecclesia vniuersali: qꝛ sicut nullũ malum impunitũ: ita nullũ bonum irremuneratũ. Ille ergo qui cõcedit indulgẽtiã intẽdit cõicare illa bona irremunerata cõpẽsatione quadam. ℂ In hac ergo cõicatiõe ꝛ cõpensatione nõ est necessaria presbyteri licẽtia. Cõsiliũ tamẽ datur vt quisquis agat hic penitentiam iniunctã: ꝛ has indulgẽtias sibi reseruet ꝓ peccatis de quibus nõ egit perfectã penitentiã. Si tamẽ vult hãc penitẽtiã hic iniunctã eneruare per has indulgẽtias bene põt. Dicebãt tñ quidã vt refert Inn. qđ sex requirunt vt indulgẽtie ꝓsint. Primo requirit ptãs in cõcedẽte. Secũdo requirit necessitas loci seu psone vt persona nõ possit penitẽtiã agere. Tertio requirit deuotio. Quarto status ipsius penitẽtis vt sit cõtritus de peccato. Quinto requirit discretio vt tñ donet ꝓ quãto nollet agere illam penitẽtiã iniunctã. Sexto requirit iusta ipsi⁹ estimatio vt iuste estimet quãtitatẽ boni qđ facturus est ẽdm penitentiam sibi iniũctã: hec oĩa nõ vident mihi necessaria. Quid enim quãdo eps ex sola interessentia in diuinis cõcedit. xl. dies indulgentiarũ: nam

a ⁓ Sebasti. Sapia. ℂ Possunt. De indulgentia plenaria quantũ ꝓsit christianis. vide Fel. in. c. ad liberandã. col. fin. versi. item circa indulgentiam plenariam. §. de iudeis.

b ℂ Pro intellectu huius decre. vide oĩno Pe. de ancha. in repet. regu peccati venia. in. iij. iiij. ꝛ. v. opp. sed maxime in. iiij. ꝛ oĩno quod multũ elegãtissime scribit sanct⁹ Tho. in. iiij. sen. dist. xx. q. j. ar. iij. vbi concludit qđ de vno pctõ nõ põt qs satisfacere sine alio. Itẽ vide sanctuꝫ Tho. dis. xv. qđ. ij. ar. j. vbi concludit. ꝙ lꝫ non possit remitti danatiovni⁹ pcti mortalis alijs remanentib⁹ tñ penitẽtia nõ est ei denegãda. et vide gl. i ver. deneget in. c. super. e. de rap. et glo. magnã ꝛ plenã. in. §. his autoritatibus. de pe. di. iij.

certe ibi non adest necessitas in persona nec iusta estimatio. qꝛ modicum tẽpus ibi occupat respectu. xl. dictum. Item si tenetur tãtum donare ꝓ quanto nollet penitentiaꝫ agere: esset potius q̃dam contumacia pene quam aliqua gratiosa cõcessio. Iem cum vt. §. dixi hic communicãtur bona irremunerata: ergo ẞ peccatũ respectu ipsius peccatoris nõ est sufficienter punitum: sꝫ intelligitur punitum virtute illius cõpensationis.

1 ☞ Confitẽti ꝛ non habenti propositum emẽdandi an debeat iniungi penitẽtia. ꝛ ad quid.
2 Bone operatiões facte ĩ peccato mortali ad qđ
3 prosunt.

Clericus existens in peccato mortali an mereat dum dicit horas canonicas.

b **Quod quidam.** [b] Nõ est vere penitẽs q peccãdi animũ nõ dponit tñ recipit ei⁹ ꝯfessio. h. d. Uel sic. Nõ ẽ respuẽda ꝯfessio nõ valẽtis abstinere a peccato: sꝫ dꝫ recipi ꝛ sibi exhiberi ꝓuidũ ꝯsiliũ. h. d. ꝓmo ponit ꝯsultatio. scđo rñsio ibi cõsultatiõi. ℂ Casus literalis. Aliqui qñ veniũt ad ꝯfessionẽ ꝛ de criminib⁹ suis petũt iponi penitẽtiã tñ nolũt cõfiteri de oĩb⁹ ꝛ dicũt se ꝯtinere nõ posse. Querit qđ de his sit agẽdũ. Rñ. pa. ꝙ eorũ ꝯfessio audiẽda est ꝛ eis de criminibus alijs cõsiliũ ĩpẽdendũ: qꝛ lꝫ hmõi penitẽtia nõ sit vera. i. fructuosa q̃ ad vitã eternã admitti tñ dꝫ eoꝝ ꝯfessio ꝛ pñia ẽ eis indicẽda. Ber. ℂ No. j. ex tex. ꝙ regulariter pseuerãs in pctõ nõ repellit a cõfessione q̃nqꝫ tñ ꝫ vt ĩ vsurario manifesto: vt in. c. ꝙꝙ. de vsur. li. vj. tñ ĩ vitate lꝫ doc. excipiãt illũ casuꝫ nõ videt mihi recta exceptio: qꝛ ibi ꝯfessio ꝛ absolutio dnegãtur: ꝛ ẞ tm̃ absolutio: nã admittere ad ꝯfessionẽ dꝫ sacerdos quẽlibet: qꝛ forte dicet se velle decetero abstinere. sꝫ absolutionẽ nõ cõtrito nõ faciet. ℂ Scđo no. ꝙ ṽa penitẽtia requirit ĩ hoĩe ꝓpositũ vlteri⁹ nõ peccãdi: al's penitẽtia nõ est fructifera quo ad vitã eternã: qꝛ quãdiu qs est in peccato est hostis ꝛ inimic⁹ deo. ideo nõ põt mereri vitã eternã nec agere perfectã pniam. de pe. di. iii. c.
1 sunt plures. ℂ † Tertio no. pniaꝫ iniũgẽdã etiã nõ habẽti ꝓpositũ abstinẽdi a peccato: qꝛ lꝫ non prosit quo ad vitã eternã ex quo nõ ẽ ĩ charitate ꝓdest tñ quo ad multa alia de qb⁹ in glo. j. ꝛ super ea dicã. ℂ Et no. ꝓ tali ꝯsulẽdũ est vt sepe cõfiteat: vt in fi. litere: qꝛ ex frequẽti cõfessiõe facili⁹ resipit peccator. ℂ Sꝫ quero nũqd absolutio sit isti iniũgẽda. Doc. ꝛ bñ dicũt qđ nõ: nã iste tex. dicit ꝙ cõsiliũ ex tali exhibẽdũ: ergo nõ absolutio. Itẽ deficiẽs in vno fact⁹ est omniũ reus: vt ĩ. c. de fleat. §. đ re. iu. vñ nõ põt absolui ab vllo cũ nõ sit ĩ charitate. ℂ In gl. j. ibi: cũ đ alio crie pniaꝫ egerit. ꝛ sic ꝯcludit ꝙ vꝫ pnia acta đ vno pctõ p crĩstẽtẽ ꝛ pseuerãtẽ ĩ alio pctõ ꝓdest: cũ de alio crie pniaꝫ egerit: ꝛ sic ꝯcludit qđ vꝫ pnia acta in statu nõ gratie. ꝛ ꝓderit adueniẽte statu gratie. Et lꝫ ẞ simpl'r doctores trãseãt cũ gl. tñ Arc. de pe. di. iij. ĩ fin. dicit cõiter teneri ꝙ nec satisfactio nec cõfessio valeat ĩ statu nõ grẽ: qꝛ cũ qs sit ex̃ charitatẽ ꝛ inimic⁹ dei nõ põt digne satisfacere: nõ cõcludit ꝙ adueniẽte grã dꝫ iterũ ꝯfiteri ꝛ iterũ satisfacere. Puto tñ ꝙ si nõ valeat ĩ totũ illa pnia minor tñ nũc iponet: qꝛ vt seqt ĩ gl. bõa acta ĩ pec
2 cato mortali aliqual'r ꝓsunt. ℂ † Et ĩ gl. no. gl.
c singl'r: ex q̃ habes tres[c] effect⁹ bonoꝝ q̃ qs agit ĩ pctõ mortali. Ex glo. addũt ẽt duo alij effect⁹:

ℂ Uide oĩno q̃ hic late notauit ĩ tex. d. Bar. de bellẽ. Et adde quod istos effectus in gl. cõmuneratos dicit esse in peccato mortali sanct⁹ Tho. ĩ. iiij. sentẽ. di. xv. q. j. arti. iij. vltra me. sed hoc intelligit ĩ satisfactionibus actuũ ĩ terioꝝ ꝛ nõ reliqũctibus effectũ suũ in satisfactione vt est ieiuniuꝫ qđ relinqt cõflictionẽ corporis ꝛ elemosyna q̃ relinqt diminutionem pªmonij: qꝛ tales satisfactiones ĩ peccatis facte si opꝫ ꝙ oĩno iterent qꝛ q̃ncũqꝫ ad illud ꝙ de eis manet ꝑ penitentiam deo accepte sunt qđ perpetuo tenẽ mẽte: qꝛ est valde singularis limitatio vel determinatio ad illã. q. frequentissimã. Un penitentia iniũcta per sacerdotẽ in peccato mortali facta prosit penitenti: an do sit necessaria iteratio ĩ quo vidi ꝙ plurimos confessores errare: nõ nunq̃ ereat mẽtẽ tuã ista pegrina decisio. Itẽ

an suffragia q̃ fiũt ꝓ alio p illũ q est ĩ pctõ mortali ꝓsint illi ꝓ q̃ fiũt. vide gl. i. c. i grauib⁹. ꝛ ibi no. in. iij. q. vij. Itẽ addõ ẞ do. ĩ. c. de ide. i. ij. co. ẞ. et sic no. ar. ꝙ ea q̃ gerũt. xxvj. di. ꝛ vid q̃ đ ẞ no. Do. xlix. di. ĩ sum. cir. pn.

c ⁓ Sebasti. Sapia. ℂ Tres. Quid prosint bona opera existẽti ĩ peccato mortali. vide Fel. in. c. iij. in fi. §. de hereti. post Abb. ibi.

quia demū̃ nõ hȝ tãtã ptãtem in peccatore aliqñ bona operante ſicut in corpore oĩno ſubdito peccatis ⁊ om̃i bono vacuo: vñ legit̃ in dialogo. ⁊ eſt tex. cū̃ gl. de ɔſe. di. iiij. c. poſtea ſignat̃. demonẽ dixiſſe de iudeo inueni vas vacuū̃ ſed ſignatum: ita qȯ ꝓpter illud bonū̃ deſtitit a propoſito nocẽdi. Itẽ valent hec bona quo ad aſſuefactionẽ: q: cū̃ homo aſſuefacit ſe ad bonum de facili mutat̃ animi prauitas ⁊ facilius pſeuerat in bono: ſicut ecõtra de facili aſſuefactus ad malū̃ nõ põt peragere bonū̃: hinc ſcriptura dicit: facies meritricis facta eſt tibi ⁊c. ¶ † Et p̃dicta inducunt̃ ad queſtionẽ quotidianã: nū̃qd clericus exiſtẽs in pctõ mortali mereat̃ dicendo officiū̃. Et concluſio abbatis ⁊ Io. an. eſt qȯ ꝓdeſt dicere officiū̃ ad penã euitandã. nã vt ptȝ p̃dictis bona que qs agit in hoc ſeculo qñqȝ proſunt ad vitã eternã: qñqȝ quo ad penã euitandã. Nã ſi qs eſt in ſtatu gratie: tũc bona ꝓſunt quo ad vitã eternã: ſi extra gratiam: tũc quo ad penã euitandã. Aut ergo clericus dicit horas ſuas in ſtatu gratie: ⁊ tunc prodeſt ſibi quo ad vitam eternam. Aut eſt extra gratiam: ⁊ tũc ꝓdeſt ſibi quo ad penã euitandã: q: ſi nõ diceret officiū̃ tũc puniret̃: ⁊ idẽ dicit in oĩbus alijs p̃ceptis affirmatiuis: vt honora patrem ⁊c. dilige ꝓximū̃ ⁊c. Si enim quis adimplet hec precepta in ſtatu gratie proſunt ad vitã eternã promerẽdam. Si extra gratiam proſunt ad penam euitandam.

1 ☞ Ieiuniū̃ ſi eſt ipoſitū̃ alicui ĩ pane ⁊ aqua p̃t adimpleri in alijs cibarijs deficiente pane. nu. 2.
3 Ieiunium ſiue votum an poſſit cõmutari ſine ſuperioris autoritate.

LIcet. † Qui ex penitẽtia dȝ certa die in pane ⁊ aqua ieiunare: põt deficiente pane alijs cibarijs vti. h. d. Primo ponit dictū̃. Scdȯ ei⁹ determinationẽ ibi: diſcretioni ⁊c. ¶ No. j. ex tex. ſacerdotẽ poſſe iniungere pnĩam ieiunandi certis dieb⁹ in pane ⁊ aqua: hec ergo penitẽtia a iure eſt approbata. ¶ Scdȯ no. qȯ nõ volens adimplere penitẽtiã ſibi iniunctã põt illã cõmutare ⁊ agere prout põt. ¶ † Tertio no. qȯ obligatus ad ieiunandū̃ in pane[a] ⁊ aqua nõ poteſt vti alio cibo niſi ex cã: ſed quero q: tex. loquit̃ hic in penitẽtia iniū̃cta: qd de ieiunio ad qȯ quis ſe obligauit ex voto. Idẽ nõ dicẽdū̃ ꝑm docto. ⁊ bñ vt ꝓpter carentiã panis poſſit vti alijs cibarijs etiã carnibus ſi alia cibaria deſunt. Itẽ ſi ꝓpter infirmitatẽ impediatur: vt in. c. cõſiliū̃. ſ. de obſer. ieiu. ¶ † Sed quero nunqd hanc cõmutationẽ poſſit qs ꝓpria autoritate ſibi facere. Inn. qȯ nõ niſi de ſit ſuperior. Dicit tamẽ Hoſtiẽ. qȯ hoc caſu quo ſuperior haberi non poteſt: debet poſtea q̃ citius poteſt adire ſuperiorem. arg. in. c. venerabilem. ſ. de elec. ⁊ in ca. eos. de ſenten. excom. lib. vj.

1 ☞ Propter oppreſſionem filiorū̃ an imponatur penitenta publica vel ſolennis.
2 Irregularitatẽ incurrit clericus ſiue alter ex delicto commiſſo etiam ex lata culpa.
Lata culpa non equiparat̃ dolo in penalibus.
Negligentia affectata equiparatur dolo.
3 Irregularitas nõ incurritur ex delicto commiſſo ex ſola culpa leuiſſima.
4 Occultum dicitur aliquid eſſe etiam quod aliquibus ſit notum.

QUeſitum. Sacerdotes greci procurãtes vel ſtudioſe negligẽtes oppreſſionẽ filiorum ſuorum deponunt̃ ⁊ ſi eſt publicū̃ publice puniunt̃. h. d. Uel ſic ⁊ melius vt faciat ad ti. Sacerdoti greco ꝓcuranti vel ſtudioſe negligẽti oppreſſionẽ filiorū̃ nõ imponit̃ penitẽtia publica: ſed dȝ abſtinere ab altaris officio: ⁊ aliter in ſecreto agere penitentiã: ſed ſi delictū̃ eſt publicū̃ debet publice agere penitẽtiã. h. d. Primo. qȯ. ſcdȯ rñſio. ibi: hinc. ¶ Caſus literalis. Cõtigit quandoqȝ qȯ ſacerdotes greci qbus licitū̃ eſt vti legitimo matrimonio opprimunt filios ſuos in lecto. Querit̃ vtrum publica penitentia ſit eis imponẽda pro filijs oppreſſis ſi eam ſibi petant iniungi. Rñdet. Papa qȯ ſi ipſis ꝓcurãtibus: vel ſtudioſe negligẽtibus filij oppreſſi reperiūtur ab officio altaris debẽt perpetuo abſtinere ⁊ grauior penitẽtia eſt eis q̃ laicis imponẽda: nõ tñ publica niſi in publicum deueniat: ſed ſi ex incuria ipſorū̃ mortui ſunt in cunis ⁊ illud eſt occultū̃ penitẽtia illis imponatur pro arbitrio ſacerdotis ⁊ ad terrorẽ aliorū̃ ad tempus abſtineãt ab officio miſſe. Ber.

1 ¶ † No. j. argu. ex tex. qȯ penitẽtia publica nõ debet imponi pro delicto oppreſſionis filiorum: nã iſti ſacerdotes poſtulabãt ſibi imponi quaſi de iure non eſt imponenda in tali caſu. Cõclude tamẽ quod aut delictum eſt graue ⁊ ſcandalizans totã vrbem: ⁊ tunc laico imponit̃ penitẽtia publica et ſolẽnis: vt in. c. in capite. l. diſt. xxvj. q. vj. c. fi. Aut eſt graue: ſed nõ generat ſcandalum: ⁊ tũc aut eſt occultum ⁊ non imponetur penitentia neqȝ ſolẽnis neque publica ſit clericus vel laicus: vt. d. c. in capite. ⁊ dixi in. c. j. ſ. eod. Aut eſt publicū̃: ſed nõ eſt ſcandaloſum: ⁊ tunc imponitur penitẽtia publica: ſed non ſolennis: vt. d. c. fi. iuncto. c. j. ſ. e. ti.
2 ¶ † Secū̃do not. ſacerdotẽ incurrere irregularitatem ex lata culpa ad homicidium commiſſa vnde quantumcunqȝ delictum ſit occultum debet ꝑpetuo abſtinere ab altaris miniſterio: ſecus ſi eſt imponẽda pena in foro cõtentioſo: quia lata culpa non ſufficit ad puniendum penã. l. corne. de ſica. ſed requiritur dolus: vnde in hoc caſu lata culpa non equiparatur dolo: vt in. l. j. C. de ſica. ⁊. l. j. ⁊. l. lege. ff. eo. tit. Quãtū̃ ergo ad irregularitatẽ lata culpa[b] equiparat̃ dolo: vt hic quod tene mẽti: nã ſtudioſa negligentia dolo equiparatur ⁊ inducit irregularitatem: ⁊ dicitur ſtudioſa negligẽtia lata culpa: quia videt̃ quodãmodo affectare delictū̃ ex tanta negligentia. Pone exemplum in parẽtibus collocãtibus infantẽ triū̃ mẽſium in medio eorū̃ qui poſtea reperitur oppreſſus.
3 ¶ † Tertio no. qȯ leuiſſima culpa in homicidio non inducit irregularitatem qȯ tene mẽti: ⁊ ꝓcedit text. ſi ſine actu ⁊ ſine alia procuratione homicidium interuenit.
4 ¶ † Ultimo no. qȯ dicitur occultū̃ id qȯ eſt aliquibus notum: pro hoc litera ibi: ad terrorem aliorum ⁊c. debet ergo intelligi qȯ aliqui ſciebant ⁊ tũc capitur occultum pro ſpecie diſtincta a notorio ⁊c. ¶ In glo. in verbo id in publicū̃ ⁊c. in fi. no. gloſſ. quia videtur magiſtra in hac materia et ad hãc remiſi in. c. j. ſ. eo. cum querit̃ an ſolennem ſeu publicam penitẽtiam debeat clericus agere: ⁊ diſtingue vt in gloſ. ⁊ habet locum hec diſtinctio nedum in clericis grecis: ſed etiam latinis: vnde text. facit mentionem de grecis; quia ipſi ⁊ nõ latini communiter habent filios: vt in. c. cū̃ olim. ſ. de clerici. coniuga.

1 ☞ Penitentia iniungenda a ſacerdote ꝑm qualitatem peccatorū̃ ⁊ contritionẽ confitentis. nu. 3.
2 Contritio peccatoris poteſt eſſe tãta qȯ abſolueretur abſqȝ penitentia exteriori.
Confeſſores ſunt eligẽdi illi qui ſunt ſanctiores: ad hoc vt a deo facilius exaudiantur.
Sacerdotes etiam criminoſi cõficiunt verum corpus chriſti.
3 Moderare: verbum quid ſignificet.
4 Sacerdos ſi imponit cõfeſſo penitẽtias minores ſolito an ipſe confeſſus ſit tutus quo ad deum.
Sacerdos poteſt penitentiam peccatori imponẽdam moderari ſecundum arbitrium ſuum.
Pena que poteſt imponi pro aliquo delicto poteſt per ipſum iudicem moderari.
5 Sacerdos etiã ſimplex põt abſoluere ab homicidio ⁊ adulterio ⁊ alijs magnis criminibus: exceptis quibuſdam paucis epiſcopo reſeruatis.
Sacerdotes quibus eſt diminuta ptãs abſoluendi per epm̃ poſſunt recurrere ad ſuperiorem.
6 Sacerdos non dȝ imponere penitentiã non valẽti ipſam agere ne inducat ipſum in deſperationẽ.

DEus qui.[c] † Sacerdos penitentiam arbitrari dȝ ꝑm q̃titatẽ exceſſus penitentis cõtritionẽ ⁊ al's circū̃ſtãtias[d]. h. d. quo ad titu. ¶ Caſus literalis. Liuonienſes de nouo erant

a ¶ Adde qȯ non põt talis q eſt obligatus ieiunare ĩ pane ⁊ aqua vti aqua zucharata. ꝑm Bal. in. c. et ſi chriſt⁹. de iureiu. Item nū̃quid vti poſſit aqua ſalis. vnȯ ĩ ſimili ꝑ do. Ant. in. c. non vt appõeres. ȯ bap. ⁊ vr̃ qȯ nõ ꝑ tex. ĩ c. admonere. xxxiij. qȯ. ij. vbi dicit tex. pane ⁊ aqua ⁊ ſale quia ſi nõ expreſſiſſet ȯ ſale de eo non intelligebatur.
Sebaſti. Sapia.

b ¶ Lata culpa. Idem tȝ Feli. ĩ. c. preſbyteruȝ. in. j. no. ſ. de homici.

c ¶ Pro ĩtellectu huius decre. vide oĩno qȯ elegãtiſſime ſcribit ſpec. in ſuo aureo repto. ĩ ti. de pe. ⁊ remiſ. §. fi. q incipit ſciẽdū̃ eſt qȯ mẽſurã. ⁊ vide Ro. in ca. oẽs. cir. fi. ṽ. ⁊ no. gl. xliiij. diſ. Et de illo q ex certa ſciẽtia accedit ad eū̃ qui ſibi leuiorem imponat penitentiã vt mihi de facto contingit: an conſequatur fructū̃ ɔfeſſionis vel pnĩe. vide oĩno ꝑ Do. ĩ. c. ſi qs poſt ea. ĩ. j. op. l. di. ⁊ ad de qȯ illȯ qȯ dicit̃ pnias eſſe arbitrarias: vt ħ ⁊. c. mẽſurã. de pe. di. j. ⁊ ĩ c. tpa penitudĩs. xvj. q. vij. ẽ verū̃ a p̃nc. qñ iponunt̃: ſȝ poſtea q̃ ſunt ĩpoſite ẽt ꝑ eū̃deȝ. ſacerdotẽ ſine cã ltĩma mutari nõ pñt: ad hoc eſt gl. no. ĩ. c. qȯ ſup his. ṽ. ipotẽs. de voto quã ibi ad ħ nor. d. ant. ĩ fi. ꝑ q̃ bñ facit text. ĩ. l. acta. ij. de ampliãda. ff. de re iudi.

d ¶ Poſſet eſſe tãta ɔtritio penitẽtis vl' cõfitẽtis qȯ ſacerdos poterit illū̃ abſoluere abſqȝ iniū̃ctione aliq̃ ſatiſfactiõis, et ħ idẽ tȝ gl. ĩ. ṽ. doloris. in. c. mẽſurã. di. j. ⁊ gl. in ṽ. ſine pnĩa ibi vel ptẽ vl' totã in. c. ſi is qui. xxij. q. iij. Sȝ ɔ̃riū̃ apte vr̃ dicer̃ tex. in. c. nullus debite. de pe. di. j. q dicit qȯ oĩno reqrit̃ aliqua q̃tū̃cunqȝ ſit modica ſatiſfactio ⁊ ħ bñ ſigna. Sȝ vide oĩno gl. magiſtralẽ in. d. c. nullus debite. q̃ vr̃ concordare cū̃ his q̃ hoc dicunt. ⁊ rñdet ad tex. illū̃. ⁊ adȯ ħ qȯ no. gl. ⁊ ibi do. Abb. ĩ. c. ſup eo. de rap. ⁊ qȯ ipſemet abb. ſcribit ĩ. c. j. de eo. q mit. in poſ. ſup gl. in ver. lȝ voluntatẽ. ⁊ ibi videas in ver. et hec ꝓcedunt. et vide do. Abb. in. c. ij. in fi. ſ. e. et vide. d. ant. in. c. j. de eo qmit. in poſ. in. xvj. col. et ad illud quod dicit hic. d. Abb. poſt Hoſt. ⁊ vide Archidia. in. §. ſi ergo. xxvj. qȯ. j. in iij. col. vbi dicit ſe audiuiſſe a multis theologis qui hoc melius ſciū̃t quã iuriſte q põt eſſe tãta cõtritio peccatoris quod abſqȝ alia ſatiſfactiõe exteriori in hoc ſeculo ⁊ abſqȝ aliqua liberalitate prelati ſine vlla pena purgatorij habebit vitã eternam propter maximam miſericordiã creatoris. ⁊ cū̃ hoc qȯ dicit hic do. Abb. concordat in terminis. Do. in. c. teſtamẽtū̃. circ. fi. pe. colū̃. vi. di. et alleg. d. c. menſurã. ⁊ idẽ dicit do. Abb. in. c. inter operã. circa me. de ſpon. ⁊ idẽ dicit in terminis ſanctus Tho. in iiij. ſen. diſtinc. xx. q. j. circa fi. ſed in cõtrariū̃ eſt gloſ. in. c. ad hec ṽo. in ver. in baptiſmo. xlij. diſtinc. Sed pro cõcordia predictoruȝ. vide oĩno doctrinã valde ſingularem in c. ad hoc vero. in fi. xxxij. diſtinc. de hoc etiã vide per gloſſ. in. c. omnis. xliiij. diſt. ⁊ omnino per Cal. in repeti. ca. noſtro. in xx. coluȝ. de pe. ⁊ remiſ.

erant conuersi ad fidē:nihilominus cōmittebāt aliqñ excessus quesiuit eps liuonicēsis ⁊ quidā fratres qui cū ipso erāt qualiter esset eis penitētia imponēda.Rñ.pa.qꝺ cū penitētia nō tā scꝺꝫ qualitatē excessus quā ſm penitētis cōtritionē p discreti sacerdotis arbitriū sit moderāda pēsata qualitate personarū sup fornicatione adulterio homicidio ⁊ alijs criminib⁹ cōsideratis circūstātijs oibus ⁊ precipue nouitate liuonicēsis ecclesie cōpetēs penitētia delinquētibus est imponēda:put saluti eoꝝ viderint expedire sequētes apostoli vestigia dicētis:lac dedi vobis nō escam eos paulatim instruatis in fide:cōfessionis formā:⁊ orationē dominicā ⁊ symbolū illos solicite edocentes interim tū sacramētū corporis ⁊ sanguinis in cōsuetis festiuitatibus ⁊ in mortis articulo tribuāt

2 eisdē.Ber.¶†No.i.ex tex.qꝺ in penitētia imponēda multū cōsideratur cōtritio cōfitētis.nā ipsa cōtritio est maxima ps penitētie.Est em̄ quedā penitētia interior in eo qꝺ deflet peccatū cōmisse:⁊ ideo dicit Host. ⁊ bene qꝺ tāta posset esse cōfitētis cōtritio qꝺ absoluer absqꝫ satisfactio

a ne exterioris penitētie.Itē no.gl.ª de cōse.di.iiij.baptismi vicē.nā hoc casu ⁊ si nō sit penitētia exterior est tū interior:que si admittit lōge magis afficit hoiēꝫ quā exterior:ex quo infero qꝺ nō est de necessitate vt p quolibet peccato mortali agat qs septenē penitētiā:qꝛ illud est ordinariū:ꝫ pōt esse tāta cōtritio ⁊ alie qualitates alleuiātes delictū vt nō sit necesse ita lōgeuā penitētiā agere pro quo vide gl.no.de pe.di.iij.c.sunt plures.Itē ipse sacerdos pōt ex officio suo dispēsare ⁊ multū de penitētia remittere:vt est tex.no.Aug.de peni.di.i.c.quē penitet.⁊ maxime in ipsius orationibus ⁊ bonis operib⁹:vñ sacerdotes dicunt comedere peccata populi.ij.q.i.c.ipsi sacerdotes.⁊ quāto sunt sanctiores tāto facilius a deo exaudiunt:ideo semper debēt eligi sanctiores ad intercedē dum p peccatore:ꝫ em̄ oēs sacerdotes sine criminis differētia pariter cōficiāt verū corpus christi.i.q.i.si fuerit.⁊.c.multi.⁊ de coha.cle.⁊ mu. c.vestra.tū inquātū pces mittūtur ad deū p peccatorib⁹ nō ita exaudiūtur mali sicut boni:vnde alibi canō dicit.Si is q displicet mittit ad intercedendū irati animus ad deteriora puocat.iij.q.vij.iudicet.⁊ in ca.

3 in grauib⁹.⁊ vide tex.xlix.di.in prin.⁊ qꝺ ibi no.¶†Scꝺo no.qꝺ penitētia moderāda est per sacerdotē ſm arbitriū discreti viri.⁊ pōdera verbū moderāda:qꝛ sonat in diminutionē:vt in.c.fi.§.de ver.sig.Dimittūt ergo penitētiā ordinariā scꝺm arbitriū suum:sed vt dixi requirit arbitrium discreti sacerdotis.non ergo hoc dimittitur sue volūtati libere.

4 ¶†Et facit hoc ad questionē quotidianā.Sacerdos imponit penitētias minores debito nūquid iste cōfessus sit tutus quo ad deū.Et concludit qꝺ si nulla culpa reperitur in cōfitēte vt qꝛ probabiliter credebat eū peritū ⁊ paratus erat recipere penitētiā etiā maiorē:tūc satis tutus est:ꝫ sacerdos indigne arbitrās se obligat quo ad deū.Si vero ꝯfessus fuit in culpa qꝛ sciebat eū nō peritū:⁊ tūc nō est tutus peccatū tū est dimissum ⁊ penitētiā cōdignā pficiet i purgatorio.vide gl.no.de pe.di.i. in.c.mēsurā.Et ex hoc tex.no.in.d.c.mēsurā.collige qꝺ penitētiā arbitrari potest sacerdos nō solū qñ specifica penitētia iure non reperit expressa:imo etiā vbi canō expresse imponit penitētiā.Nā reperiunt fere xlvi.canones penitētiales imponentes specificas penitētias pro certis peccatis quos oēs colligit Host.in sum.e.ti.Pōt em̄ sacerdos ab illis canonib⁹ penitētialibus ex cā discernere ⁊ minorē penitētiā imponere: vt hic ⁊ in.d.c.mēsurā.sicut dicimus in foro iudiciali iudicē posse penā minuere iure expressaꝫ.l.hodie.⁊ qꝺ ibi no.ff.de pe.⁊.l.qd ergo.§.pena

5 grauior.ff.de his qui no.infa.⁊ dixi i.c.licet.§.de penis.¶†No.iij.ibi: adulterio homicidio ⁊c.iūcta suprascriptiōe:ibi enim scribit epo ⁊ fratribus ⁊ sacerdotib⁹ qꝺ sacerdos pōt absoluere etiā de magnis criminib bus etiā de homicidio^b vt singulr probat hic.⁊ sequunt p hāc literā cōmuniter doc.nō ergo.est necesse adire papā vt vulgares dicunt:nec etiā episcopū:sed etiā simplex sacerdos pōt de his absoluere:⁊ regula est qꝺ exceptis quibusdā reseruatis epo ⁊ paucis.de quibus per gl.in.c.ij.de penitē.⁊ remis.lib.vi.ab oibus alijs possunt sacerdotes absoluere. Sed epi solēt hodie p statuta sibi reseruare multa vt homicidiū ⁊ similia. et in hoc attēdēda essent illa statuta ⁊ de iure hoc facere possunt ⁊ arctādo potestatē sacerdotū sibi subiectoꝝ:arctāt per cōsequētiam potestatem fratrum mēdicātium:qꝛ fratres mēdicātes nō possunt absoluere nisi prout possunt presbyteri parochiales vnde ⁊ si nō directe:⁊ indirecte tū pōt minui eoꝝ ptās:vt dicit gl.no.in cle.dudū.de sepul.Ego tamē crederē qꝺ vbi eps multū opprimeret potestatē sacerdotū maxime causa graui non vrgente qꝺ possunt sacerdotes recurrere ad superiorē cum videāt eoꝝ officiū valde diminutū.facit de excessi.prela.c.ad hoc. ¶No.iiij.ibi:prout saluti ⁊c.qꝺ sacerdos in imponēda penitētia dꝫ id discernere qꝺ tendit in salutē penitētis:vnde ſm Host.⁊ bene debet eū

6 absoluere etiā imponēdo sibi penitētiā tm̄ vnius pater noster.¶†Sit ergo valde cautus sacerdos:vt si videat peccatorē nō valētē agere penitentiam condignam:vel qꝺ de facili nō explebit illam penitentiā debet sibi imponere valde leuem ne adducat eū in desperationem.xxvi.q. vij.in.c.alligant.nō tamen per hoc existimes qꝺ sine penitentia dimittatur peccatum:quia si hic digne nō agitur perficietur in purgatorio: xxv.dist.in.c.qualis.⁊.xxiij.q.v.in.c.quid ergo.¶Item no.tria que debet scire quilibet christianus vt est oratio dominica.s.pater noster.Itē symbolū:id est credo:⁊ confessionem.pro hoc de conse.distin.iiij.c.nos ante omnia.Ultimo not.ibi:in mortis articulo ⁊c.pro consuetudine generali:vt in mortis articulo exhibeatur corp⁹ christi.

1 ☞ Possessio sumitur aliquādo p tota substātia rei:puta pro proprietate.

2 Alius alia aliud:quid significet.

3 Filius natus ex vigore alicuius intātū presumitur filius mariti:vt nō credatur matri asserēti cōtrariū:etiam si pbetur adulterium vel fuerit natus in loco suspecto.

4 Filius cui mater dixerit ipsuꝫ nō esse filiū sui mariti:an debeat ei credere:adeo qꝺ restituat bona alijs qui erant successuri ab intestato.

5 Uxor q̄ supposuit sibi partū alienum:an ⁊ quo casu teneatur illum reuelare marito.

6 Iudex vel testis debet dicere veritatem etiā qꝺ per hoc esset venturum aliquod scandalum.

7 Uxor que supposuit sibi partū alienū q successit suo marito:an teneatur in foro cōsciētie restituere illis qui alias successuri erāt ab intestato.

Officij. ¶Auditur mulieris cōfessio que sibi partū alienuꝫ supposuit vel pprium ex adulterio suscepit nec illō marito vult detegere. h.d.Primo consultatio.Secundo respōsio.ibi: quoniā.¶Casus literalis.Mulier quedā cū plem nō haberet nec speraret habere timēs ne viri possessio deuolueret ad alios succū quarūdā herbarū potauit:⁊ sic venter eius intumuit ⁊ grauidā se ostēdens partū sibi supposuit alienū.Illa timens maritū q prolē suā oino credit non audet ei facinus reuelare.Mulier aie desiderās puidere cōfessa fuit hoc cardinali sancti Laurētij presbytero i iudicio penitētie.Cardinalis significauit h̄ do.pa.petēs ab eo vtrū fraude ista durante sit ei penitētia iniūgēda.Respondet papa qꝺ sicut mulieri q̄ ignorāte marito de adulterio prolem suscepit:quāuis illud viro nō audeat cōfiteri nō est penitētia denegāda:ita nec isti mulieri penitētia est denegāda:⁊ precipue si p alios intelligat alienos ad quos timeat possessionē viri deuolui:ꝫ cōpetēs sibi satisfactio est iniungēda.

1 Ber.¶†No.i.ex tex.qꝺ verbū possessio qñqꝫ sumitur p tali substātia alicui⁹ sic ⁊ possessio quādoqꝫ sumitur pro pprietate rei:vt i.c.qm̄ frequēter.§.qꝺ si super.vt li.nō ꝯtesta.¶†Secūdo no.

2 ibi:ad alios:qꝺ hec dictio alius^c qñqꝫ denotat diuersitatē in substātia tātum : sed fecit positionē eiusdē qualitatis cū precedētibus:qñqꝫ denotat diuersitatē in substantia ⁊ qualitate:vt in fine litere ibi:itelligas alienos ⁊c.¶Tertio no.qꝺ nō valēti sine periculo satisfacere de delicto non est penitētia denegāda.¶Ultimo no.ex fine litere: qꝺ sacerdos curatus est iudex cōpetēs i istis casibus hic expressis.¶†In glo.ij.ibi:qꝛ ei nō crede

3 retur ⁊c.No.bene glo.qꝺ ex quo qs est natus ex vxore alicuius intantū presumit filius mariti fauore matrimonij vt nō credat matri asserēti cōtrariū.Et idē cōmuniter tenent legiste in.l.filiū. alleg.gl.in.l.si vicinis sciētibus.C.de nupt.imo plus ē ꝙ quādiu potuit generari ex marito nūꝙ presumit ab alio generat⁹ etiā si pbaret adulteriū ex tpe p mulierē cōmissuꝫ vel qꝺ mulier peperit extra domū mariti:etiā i loco suspecto:vt i.l. miles.§.defuncto.ff.de adulte.⁊ no.i dictis iuribus:dicit tū Host.qꝺ nō credēs matri hꝫ forteꝫ animū:qꝛ ipsa meli⁹ scit quā alius:⁊ nō est verisimile eā in hoc dicere mēdaciū.arg.c.afferte.de psump.¶†Uñ si mater detexit veritatē filio:⁊ fi

4 lius hꝫ cōsciētiā lesam ex dicto matris dꝫ credere ⁊ oia bona restituere:als si faceret ꝯtra cōsciētiā edificaret ad gehennā:vt i.c.literas.de rest.spo.⁊ in.c.p tuas.de simo.Sꝫ si nō habet conscientiam lesam:quia nullo modo vult credere matri:tunc non tenetur ad restitutionem : ⁊ ita limita dictū legistarū in iuribus preallega.qui dicunt istum fuisse fatuum qui ad assertionem regine asseren

5 tis eum non esse filiū regis cessit regno.¶†In fine glosse hec glossa videtur sentire quod pter periculum excusetur hec mulier.Sed glossa sequēs sensit aliam solutionem multum duraꝫ vt

a ¶Illa loquit d latrone q i eruce posit⁹ nullā potuit facere satisfactionē exterioreꝫ nec potuit recipe baptismū:iō fuit exaudit⁹.ar.ab in fantib⁹ : ad h vide omnino in termīnis q̄ pulchre scribit sāct⁹ tho. in.iiij.sen.dist.xx. qꝺ.i.arti.ij. vltra me.versic.ad tertiū dicendū ꝙ sacerdos minore ⁊c.

↝Sebasti. Sapia.

b ¶De homicidio.Aduerte qꝺ istud pcedit i homicidio simplici: secus est in homicidio qualificato vt declarat Feli.i c.perpendim⁹.in prin.§.de sen.exc. vide etiā Fel.i.c. sicut dignū.colū. penul.ver.⁊ scias qꝺ his casibus.§. de homici.

↝Sebasti. Sapia.

c ¶Alius.de hac dictiōe alius vide late Feli.in.c. edes.colū.vlt.v. dictio alius.§.de rescrip.Alexā.in cōsi.xxxiij.incip. viso themate.i.i. vol.And.sicu.in cōsi.vij.inc. sapiēter ni fallor in.ij. vol.Alexā.in.l.si fugitiui.i apost. C.de seruis fugi. And.sicu.in cōsi. xxiij.incip.sapientissimus.in.ij.vo. ⁊ in cōsi.xxi.inci. preclare.⁊ in ꝯsil. xxvi.incip.sapienter.co.vol.ij.⁊ in cōsil.xxviij.incip. scripsit bellissime in primo.vol.

a ¶ De hac.q.vide latissime per Pe.de ancha.in repe.regu.peccatũ.in iiij.oppo.prin.versi.sed quid dices.et per eundem in regu.iur.frustra. in.ij.q.prin.ver.iuxta predicta queritur.

b ¶ Per istũ tex.decidit̃ qd̃ no.Archi.in.c.si peccauerit.in.xi.col.versic. no.qd̃ nõ in correctiõe.ij.q.j.vbi dicit qd̃ inter alia q̃ requirunt̃ vt qs corrigat aliuz requirit̃ vt corrigẽs sit masculus:q2 femina ꝑpter ei⁹ incõstãtiã et varietatem etiã ad hoc nõ admittit̃.⁊ alle.c.forus.de ver.signi. Itẽ ꝙ castigatio nõ ꝯpetat mulierib⁹ ſ3 solũ priuata:t3 beat⁹ Tho. in.ij.ij.qõ.clxxvij. ar.ij. Item qñ sacerdos d̃t missam an mulier possit ei r̃ndere ⁊ adiuuare ad missaz celebrãdã.vide do. post arch.i.c.schedulo.in vlti.colũ. xxxviij.dist.vbi t3 qd̃ nõ ita dicẽs tenere Archi.in.c. hoc quoq3.de cõsecra.di.j. Itẽ ad p̃dicta adde glos. in versi.bñdici.in cle.j.de statu.mo.

c ¶ Si mulier d̃ facto ordinet̃ ñ recipit characterẽ.et idẽ apte disputãdo ꝯcludit sanct⁹ tho.in.iiij.sen.dis. xxv.q.ij.ar.ij.vbi ẽt addit ꝙ mulier q̃tũ ad aiaz p̃t eẽ melior mlt̃s viris ⁊ d̃t qd̃ donũ ꝓphetie ĩ eis cadit. Itẽ ꝙ mulier nõ suscipiat characterez ordinis exp̃sse firmat arc.et do.i.c. p̃sbyter.xxxij.di.⁊ ita dicunt tenere gof.i sũ.d̃eta.⁊ q̃. v̄.qd de muliere.

d ¶ Vid̃ qd̃ no.sã. tho.i.iiij.sen.dis. vi.art.j.circa finẽ vbi dicit qd̃ i b̃tã v̄gine fuit ãplior sctĩficatio q̃ĩ ioãne bap.⁊ ĩ aliis q2 in ea fomes adeo d̃bilitat⁹ ẽ vel ext̃ine⁹ vt ad pctm̃ naturale nũq̃ĩclinaret̃:ĩ aliis ãt sctĩficatiõib⁹ ĩclinant̃ ad pctm̃ vẽiale nõ ãt ad mortale.Et d̃t qd̃ tã ĩ Ioãne bap.fuit expressa sctĩficatio q̃ĩ hieremia cui⁹ ĩterior sctĩficatio exultatiõe quadã ĩ notitiã hoĩm ꝓdijt.

e ¶ De clauib⁹ d̃ q̄b⁹ h̃ fit mẽtio.vid̃ ꝙ not.p⁹.d.abb. i.c.tãto.d̃ excess.pl.

hec penitentia non sit mulieri fructuosa durante fraude. Sed dic melius colligendo dicta doc.maxime Inno.qd̃ aut nullũ periculũ est in reuelãdo veritatẽ:⁊ verisimiliter crederet̃ mulieri:⁊ tũc mulier peccat nõ reuelãdo ⁊ durante fraude hec penitentia nõ est fructuosa:ita intelligat̃ gl.seq. Aut nõ credet̃ mulieri nec habet ꝓbationes prõptas: ⁊ tũc satis est qd̃ peniteat absq3 eo qd̃ detegat: q2 ex quo videt qd̃ ꝓbare non posset d3 tacere ne potius inducat scãdalũ q̃ aliã vtilitatẽ.arg.ij.qõ.vj. c.plerique. Aut mulier habet probationes promptas vel verisimiliter sibi credet̃:sed subest periculum mortis in reuelãdo.⁊ debet tũc potius tacere:q2 in nõ reuelãdo est periculũ rerũ sed in reuelando est periculũ animarum ⁊ corporũ:ideo mulier cõstituta inter hec duo mala debet eligere 6 minus malũ:⁊ sic tacere.xiij.distin.in.c.nerui. ¶ † S3 contra hoc opp.q2 facilius scãdalũ nasci ꝑmittit̃: quã veritas relinquat̃:vt in ca.q scãdalizauerit.j. de reg.iur. Sol.dicit Inno.qd̃ illud ꝓcedit in iudice vel in teste qui h3 iudicare ⁊ dicere veritatem quã propter scãdalũ nõ debẽt relinquere:sed ipsa mulier nõ est iudex neq3 testis:imo nec etiã denũtiatrix:vnde non perit iustitia in nõ reuelãdo:peniteat ergo ⁊ satisfaciat de suo.⁊ sic erit tuta quo 7 ad deũ. ¶ † Qualiter aũt satisfaciat[a] dicũt docto a res qd̃ debet de suo dare tantũ veniẽtibus abintestato vel illis quos maritus verisimiliter instituisset si non credidisset istum filium suũ:⁊ si dubitet dispenset in pauperes.arg.in.c.cum tu.de vsu. Si vero mulier non est potens ad satisfaciendũ:tunc saltem peniteat.

1 ☞ Abbatissa potest habere ⁊ habet iurisdictionem fori contentiosi:non tamen potest confessiones audire vel predicare:nec benedicere.

Femina ex speciali priuilegio potest habere iurisdictionem contentiosam.

Femina si de facto ordinaretur:nõ recipit characterem.

2 Argumentum ab absurdo validum est in iure.

3 Differentie plures maris ⁊ femine:remissiue.

Noua. Abbatissa moniales bñdicere:cõfessiones audire:et publice predicare nõ potest[b].h.d. Primo ponit excessus quos secundo prohibet ibi:cum ergo ⁊c. Tertio causam reddit ibi: quia licet ⁊c. ¶ Casus literalis. In q̄busdã partibus abbatisse moniales proprias benedicebãt et ipsarum cõfessiones audiebant ⁊ euangelia legere ac predicare presumebãt. Ista noua ⁊ inaudita peruenerũt ad notitiã do.pa.vñ scribit hoc ep̃is in quorũ diocesib⁹ hec fiebãt:mãdãs eisdẽ quatenus cum hoc si absonũ ⁊ absurdũ ne de cetero hec fiant firmiter inhibere ꝓcurẽt:q2 l3 beatissima virgo Maria dignior fuerit apostolis vniuersis:nõ tñ illi sed istis dñs claues regni celorũ commisit. Ber. ¶ † No.j.ex tex.qd̃ l3 abbatissa possit habe 1 re iurisdictionẽ fori cõtẽtiosi.vt in.c.dilecta.de excess.p̃la.⁊ idẽ in alia muliere de iure speciali:vt i.c. dile.de arbi.⁊ qd̃ ibi no.xij.q.ij.cũ deuotissimam. iurisdictionẽ tñ fori penitẽtialis habere non põt. Et est ratio diuersitatis:q2 iurisdictio fori penitẽtialis procedit ex potestate clauiũ ⁊ ordinũ quorũ mulier totaliter est incapax:adeo qd̃ si de facto c mulier ordinatur[c] nõ recipit characterẽ s̃m cõem opi.qd̃ etiam tenet glo.in.c.diaconissa.xxvij.q.ij. ¶ No.ij.ibi publice predicare ⁊c.qd̃ abbatisse tñ inhibet̃ publica predicatio. Põt ergo in secreto monere moniales suas dãdo bona exempla ⁊ ex 2 planando sacram scripturam. ¶ † Tertio no.ibi absonum ⁊ absurdum:qd̃ ad impugnationẽ alicuius sententie siue actus sufficit ꝓbare absurditatem que inde sequit̃ valet ergo argumẽtum ab absurdo.concor.c.in genesi.s̃.de elec. ¶ Quarto

d no.qd̃[d] beata virgo fuit dignior ⁊ excellẽtior oĩb⁹ e apostolis. ¶ Itẽ no.qd̃ potestas ligãdi[e] ⁊ absoluendi non fuit tributa soli Petro sed apostolis oĩbus:ad idẽ.xxi.di.in nouo.⁊ in euãgelio. Accipite spiritũ sanctũ quorũ remiseritis peccata ⁊c. Solus ergo Petr⁹ habuit principatũ:s3 in pote 3 state omnes fuerunt equales. ¶ In glo.ij.in fi.et multas differẽtias ĩter mares ⁊ feminas no. Specu.in ti.de procu.in prin.⁊ in tit.de accu.in.§.j.

1 ☞ Ciuitas si sit supposita interdicto an aliquo casu clerici ipsius vel alij possint.in loco sacro sepeliri vel aucharistiam accipere:vel alia similia facere.nu.2.3.9.et.10.

4 Campanarum pulsatio est prohibita in loco interdicto.

5 Ciuitas si sit interdicta an ⁊ quomodo possint ibi celebrari diuina.

6 Legere ⁊ cantare ponuntur vt diuersa:⁊ facit ꝓ statutis.

7 Volũtas bona alicuius de accipiẽdo corpus christi:operatur ac si accepisset.

8 Mulier tẽpore appropinquitatis partus an possit petere ⁊ accipere corpus christi si est in ciuitate interdicta: ⁊ sic an assimilatur morientibus.

f Quod inte.[f] † Tpe generalis interdicti cõ 1 cedit̃ penitentia ⁊ viaticũ moriẽtibus. hoc primo. Clerici q seruauerũt interdictũ possunt cũ silẽtio in cemeterio sepeliri: hoc secũdo. In cõuentualibus ecclesijs clerici bini vel trini possunt horas submissa voce dicere.hoc tertio. Cruce signatis ⁊ peregrinis tpe interdicti penitẽtia cõcedi põt.hoc quarto. Et quatuor sunt ptes:ꝓut quatuor sunt dicta.scd̃a ibi:licet.tertia ibi:⁊ in cõuentualibus.quarta ibi:recipientibus. ¶ Casus literalis. Cõtingit aliqñ qd̃ terra supponit̃ interdicto ⁊ ꝓhibent̃ diuina officia celebrari baptisma paruuloꝝ ⁊ penitẽtia moriẽtiũ:quesitum fuit a pa.vtrũ tunc viaticũ.i.corpus dñi dãdum sit decedentibus. R̃ñ.pa.qd̃ in verbo illo ꝑ qd̃ penitẽtia moriẽtibus nõ negat̃ viaticũ etiam qd̃ vere penitẽtib⁹ exhibet̃ intelligi d3 vt nec ipm decedẽtibus deneget̃. ¶ Licet scd̃o dicit qd̃ l3 tpe generalis interdicti tam vnctio quã ecclesiastica sepultura deneget̃:tñ pa.ex gratia cõcedit vt clerici decedẽtes q tñ interdictũ seruauerint in cemeterio ecc̃lie sepeliant̃ sine cãpanarũ pulsatiõe cessantibus oĩbus solẽnitatib⁹. ¶ Tertio d̃r qd̃ tpe interdicti clerici in cõuẽtualib⁹ ecclesijs bini ⁊ bini: vel simul tres p̃nt dicere horas canonicas ianuis clausis excõicatis ⁊ interdictis exclusis:vt potius videat̃ legere quã cãtare:ita qd̃ exteri⁹ audiri nõ possint:q2 ⁊ q̄busdã regularib⁹ simile priuilegiũ a sede ap̃lica est ꝯcessuz. In fi.dicit qd̃ recipiẽtib⁹ signũ crucis pnĩa si eã postulauerint nõ est denegãda qd̃ etiã alijs peregrinis de gratia põt cõcedi. 2 Ber. ¶ † No.j.ex tex.qd̃ tpe interdicti pnĩa cõcedit̃ moriẽtib⁹ dũtaxat:hodie cõcedit̃ oĩbus:dũtñ nõ fuerint cã interdicti vel auxiliũ prebuerint:de quo dic vt hic i.c.fi.de sen.excõ.lib.vj. S3 qd̃ hic d̃r de viatico hodie immutationẽ non recipit:bñ tñ põt exhiberi decedẽtib⁹:q2 de viatico nulla mẽtio fit i.d.c.fi. Stabim⁹ ergo huic iuri antiquo.ar.i.l. precipimus.in fi.C.de app.nã viaticũ nõ intelligit̃ ꝓprie appellatione pnĩe:imo sunt duo sacramẽta separata:ideo pa.hic vtit̃ v̄bo volum⁹:q2 de iure nõ ĩtelligebat̃ ⁊ ius corrigẽs d3 stricte intelligi: 3 ad hoc qd̃ no.i.c.cupiẽtes.de elect.li.vj. ¶ † Scd̃o no.i ver.l3.qd̃ tpe interdicti nõ põt aliqs sepeliri in cemeterio:intellige qñ quis vult sepeliri ĩ loco intedicto vel qñ persona esset interdicta:s3 si persona nõ est interdicta s3 locus:tũc põt sepeliri in alio loco sacro nõ interdicto:de quo dic vt in.c.si 4 sentẽtia.de senten.excõ.lib.vj. ¶ † Not.iij.ibi:sine campanarum

f ¶ An qs possit ꝯfiteri ꝑ scripturã:vid̃ tex.i.c.quẽ penitet.d̃ pe.di.j.tex. ⁊ gl.⁊ ꝙ ibi no.i.c.q̃lis.xxx.q.v.ꝙ no.d.ab.i.c.a nobis.⁊ ibi scripsi q ma. ac.pos. Itẽ pnĩaz p̃t qs suscipe ꝑ ꝓcuratorẽ:vt d̃t do.i.c.i capite.i.ij:no. ꝑ illũ tex.l.di.⁊ idẽ d̃t gl.i reg.p̃t qs ꝑ aliũ cir.p̃n.li.vj.⁊ ꝑ tex.i.c.quẽ penitet.i p̃n.d̃ pe.di.j. Et add̃ h̃ vnũ ꝙ ꝓpri⁹ me⁹ sacerdos existẽs ĩ alieno territorio põt me subditũ absoluer̃ de pctis ẽt in alieno territorio cõmissis.istud singularit̃ dicit Imo.i cle.dudũ.d̃ sepul. xij.col.sup gl.i v̄. audit̃.ꝑpetuo tenementi.⁊ idẽ ad l̃ram dicit arc.i.c. placuit.cir.p̃n.de pe.di.vj. An ãtcurat⁹ possit p̃scribere vt audiat subditos alteri⁹ curati sine lnĩa.vid̃.d. ant.i.c.cõq̃rẽte.i x.co.d̃ of.or.ad ꝙ opti.facit qd̃ no. Inn.i.c.sup eo.d̃ paroch. S3 nũq d sicut subdit⁹ ñ p̃t cõfiteri alij sacerdoti sine lnĩa presbyteri proprij parochi.ita ẽt vn⁹ iudex habitãs ĩ porochia alicui⁹ p̃sbyteri velit baptizari an possit recipere a q̃cũq3 p̃sbytero sine licẽtia sui ꝓchialis:et sil̃r de alijs baptizãdis v̄r text.⁊ ibi gl.apta qd̃ sic i.c. nec nũer⁹.x.q.iij. s3 ꝯriũ ibi apte t3 arch.dicẽs qd̃ iste ex q̃ vult baptizari rõne illi⁹ ꝓpositi iã ĩtelligat̃ eẽ d̃ foro illi⁹ p̃sbyteri reprobat a gl.⁊ r̃nderi põt ad illum text.dũ d̃t ab alio ꝑ sua volũtate ⁊c. vt ĩtelligat̃ qñcũq3 electus alteri⁹ p̃sbyteri mutat ĩ totũ illã ꝓchiaz vel illd̃ domiciliũ vel forte ĩtelligit̃ qñ adest necessitas:vt ibi dicit archi.itez adde hic oĩno sex casus ĩ q̄bus vnus curat⁹ audit parochianos alterius sine licẽtia ꝓprij curati quos enumerat arch.de pe.di.vj. itẽ adde hic Archi.de pe.di.v.in sum.in fin.vbi dicit papa non põt dispẽsare vt quis differat cõfessionẽ vltra annũ:sed h̃ fuit dictũ tho. ad l̃ram i.iiij.sen. di.xvj.q.iij.arti.j. circa finem.

campanarū pulsatiōe ꝛc.ꝑ generali cōsuetudine scđm quā in exequijs hominū pulsant cāpane.ꝛ videt pulsatio de solēnitate exequiarū:vnde prohibet hoc tpe talis pulsatio.¶ †Quarto no.in ver.ꝛ in cōuētualibus:qđ tpe interdicti nō possunt indistincte in eccl'ia celebrari diuina:sʒ hodie hoc recipit interpretationē p.d.c.fi.vbi statuit qđ in oib⁹ ecclesijs specifice interdictis possunt clandestine iāuis clausis celebrari diuina:ꝛ in quatuor festiuitatib⁹ anni.de qbus ibi publice possunt celebrari:de quo dic vt ibi leg.ꝛ no.¶ †Quinto no.ibi:legere[a] poti⁹ quā cātare.qđ differētia est inter hoc.ꝛ facit ad statuta:q ergo tenet cātare officiū nō satisfacit dispositioni legēdo.ꝛ cui permittit legere nō permittit cātare.¶ Ultimo in ver.recipiētibus.no.priuilegiū cruce signatorū et peregrinātium:sed hodie est ius cōe.qꝛ oibus cōcedit penitētia:vt dixi primo no.ꝛ habetur in.d.c.fi.¶ In glos.j.ibi.siue tria.adde quartū de quo in.c.responso.j.de sen.excō.qđ est confirmatio in frōte siue chrismatio.Et de materia interdicti vide qđ no.in.c.non est.de spon.vbi plene tractat que ꝓhibent ꝛ que ꝑmittunt tēpore interdicti.Et in fi.glo.dic scđm Ho.qđ dicit viaticū qđ recte recipiētes ducit ad viā salutis:facit j.q.j.interrogo.ꝛ qđ ibi no.ꝛ.xxxij.di.in.§.verū.¶ In gl.fi.ibi:sed hec est necessitas.Sentit ergo gl.qđ istis cruce signatis vel peregrinis non cōcedit penitētia:nisi periculo imminēte qđ tñ inveritate est ꝯ literam.ibi cū postulauerit ꝛc.sed hodie circa hoc nō est instādū:qꝛ indifferēter oibus cōcedit penitētia:vt in.d.c.fi.Et in fi.gl.hic opi.gl.est vera vt satis probatur in.c.fi.de sen.excō.lib.vj.¶ †Extra gl.pro declaratione.c.circa primā partē qđ si sacerdos nō hʒ hostiā cōsecratā ꝛ necessitas infirmi postulat.dicit Inn.qđ sacerdos nūꝙ̄ cōicet de pane:sed credat ꝛ est sibi pro māducatione:iuxta illud.crede ꝛ māducasti.de conse.dist.ij.nunqd.Quidā vt dñi de rota intelligūt hoc dictū qđ dʒ dicere infirmo esse hostiā cōsecratā:lʒ nō sit:qꝛ satis est ipsum hoc credere:qđ dictū mihi nō placet nec fuit de mēte Inn.nā induceret hoiem in idolatriā contra.c.de hoie.ꝛ qđ ibi no.de cele.mis.vbi est tex.quodāmodo expressus cōtra hāc interpretationē.Unde dʒ Inn.intelligi qđ dū infirmus decederet sine cōmunione:ex quo nō deficit pro eo:tñ meret ac si verū corpus christi assumpsisset.¶ †Scđo quero quid de mulierib⁹ appropinquātib⁹ partui.nūqd iste dicant decedere velle vt tpe interdicti eis possit viaticū cōcedi.Jo.an.refert al's in facto sepe dubitatū:sed sibi placet qđ nō dicant decedere:ꝛ sic nō sit loc⁹ disputatiōi huius ca.Mihi placet vt cōsideret qualitas mulieris ꝛ ei⁹ ꝯsuetudo vt sic vbi verisimiliter dubitaretur de morte:tunc sit locus indulgentie huius ca.alias secus.¶ †Tertio quero in ver.lʒ.nūqd clericis tpe interdicti sit exhibēda extrema vnctio.Hoc.cōiter qđ nō:lʒ de facto quidā nō aduertāt:nā hic ex duobus denegatis cōcedit vnū dūtaxat:vʒ sepultura:ergo aliud videt esse negatū.ar.in.c.rōne.de presump.Quare aūt potius cōcedit viaticū quā sacra vnctio cū vtrūqʒ sit sacramētū.Sol.per ipsam vnctionē tunc deuenit ad sacramentū ꝛ sic in ipsa participatione cū infirmo tūc efficit sacramentum:sed corpus Christi est anteꝙ̄ sacramētū exhibeat seu portet ad infirmū.Itē maior familiaritas cōtrahit in extrema vnctione vbi dicūtur multe orationes quā in exhibitiōe corporis christi.¶ †Ultimo quero nūquid istud ꝑuilegiū ꝯcessum clericis circa sepulturā habeat locū in eccl'ia specialiter interdicta.Quidā qđ nō vt refert Inn.in.c.fi.de exces.prela.Host.ibi cōtra:qꝛ tñ valet gñale quo ad oia quātū speciale quo ad quedā.l.si duo.ff.de admi.tu.Sicut ergo ꝑmitit sepultura in interdicto gñali:ita ꝑmitti dʒ in speciali.Jo.an.tenet cōtrariū:qꝛ iste tex.loquit de gñali interdicto ꝛ certe mihi videt questio satis dubia.nā ꝓ hac opi.Jo.an.facit iste tex.q in duplici loco semꝑ facit mētionē de generali interdicto:itē subest tūc ratio:qꝛ nisi posset sepeliri in cemeterio alicuius eccl'ie:tūc oporteret eū sepeliri extra cemeteriū in cāpis.Sed ꝓ cōtraria opi.facit.c.vt priuilegia.de priuile.in prin.itē qꝛ posito generali interdicto quelibet eccl'ia cēset interdicta:valde equū esset dicere qđ in speciali interdicto possint clerici illi⁹ ecclesie ibidē sepeliri:sʒ aliȷ̄ cū nō habeāt in loco ecclesias nō interdictas.arg.in.d.c.vt priuilegia.itē scias qđ licet tēpore interdicti laicis deneget sepultura ecclesiastica:tñ relaxato interdicto illi qui nō fuerūt culpabiles vel in quib⁹ apparuerūt in morte signa cōtritionis qui fuerūt sepulti extra cemeterium poterunt exhumari ꝛ de nouo sepeliri in cemeterio:argu.c.a nobis.de senten.excommu.ꝛ hoc tenet Inno.in.d.c.fi.ꝛ Jo.an.hic.

1 ☞ Confessio penitentialis debet esse integra:nec sufficit quod vni sacerdoti quis confiteatur certa peccata:ꝛ quedam alteri.
2 Confitens non debet detegere aliena peccata nisi non posset dicere sine detectione aliorum.
3 Parochianus debet se abstinere ab assumptione eucharistie ex consilio proprij sacerdotis:secus alieni.
4 Arceo:hoc verbum denotat violentiam:ꝛ facit pro statutis.
5 Parochianus non potest confiteri peccata sua alteri sacerdoti:nisi petita ꝛ obtenta licentia a proprio non solum in confessione semel in anno.sed in omni alia confessione.nu.6.
7 Secreta possunt reuelari pluribus modis:ꝛ quomodocunqʒ sit reuelatum reuelans tenetur ac si verbaliter ꝛ expresse reuelauerit.
8 Sacerdos debet deponi vel in stricto carcere detrudi non solum si reuelauerit peccatorem:sed etiam peccatum.
9 Puer doli capax dicitur proximus septemnio:vel post septemnium.
10 Peccata venalia nō indigent cōfessiōe speciciali nisi sint continuata ꝛ redacta in consuetudinē qꝛ tunc conuertuntur in mortalia.
11 Sacerdos parochialis qñ est inimic⁹ parochiani quid habet facere parochianis si vult cōfiteri.
12 Sacerdos ꝓprius quis dicatur ad hoc vt quis possit ei peccata confiteri nō petita venia a p̄sbytero parochiali.
13 Corpus christi an debeat sumi ī die paschatis resurrectionis:an in die iouis sancti.
14 Cōfiteri nemo potest alieno sacerdoti:qꝛ nō potest iurisditio conscientialis prorogari nisi ī casu necessitatis.nu.16.
15 Sacerdos parochialis q dedit licētiā parochiano suo vt cōfiteat cuicunqʒ velit:an extēdatur vt etiam in paschate possit confessorē eligere.
16 Cōfiteri pōt qs laico:itē nō suo sacerdoti.vel illi quē hʒ ex iusta cā suspectū.vel al's inhabili ī casu necessitatꝫ vl' qñ hʒ sacerdotē ꝓpriū iperitū.17
18 Confessio penitētialis quo iure sit introducta.
19 Papa tenet singulis annis cōfiteri peccata sua et pōt ligari a sacerdote cui se subijcit in ꝯfessione:quia in illo actu est maior ipso papa.
20 Confiteri an quis teneatur pluries in anno.
21 Indulgentia cōcessa vere penitētibus ꝛ confessis an ꝓsit illis qui sunt confessi semel in anno ꝛ habent propositum confitēdi.
22 Cōfessus semel in anno:si postea reincidat ī peccata ꝛ habeat propositum cōfitendi ꝛ non cōfiteatur:an aliquo modo illaqueatur.
23 Scholares ꝛ similes persone que nō habent locum firmum illum habēt proprium sacerdotē in cuius parochia commorantur.
24 Sacerdos an teneatur releuare peccatum qđ intēdit committere ille qui sibi est cōfessus:quādo ex tali peccato resultat scandalum.
25 Testis medio iuramēto tenetur dicere illud qđ fuit sibi dictuʒ ab amico suo in secreto etiā si fuerit sacerdos.
26 Sacerdos qui releuauit delictū alicuius:sed negat illud habuisse in cōfessione:delinquēs vero dicat sibi dixisse in confessione.ipse sacerdos habet probare contrarium.

Omnis vtriusqʒ.

Famosuʒ ē ꝛ multū allegabile:ꝛ qꝛ hʒ mlta dicta cōiter nō summat:sʒ possumus ꝑ aliquali intellectu sic summare.Quilibet doli capax tenet saltē semel ī anno cōfiteri ꝓprio sacerdoti:vel đ ei⁹ lnia alteri ꝛ eucharistie sacr̄m ad min⁹ ī pascha recipere ꝛ sacerdos reuelās ꝯfessionē deponēd⁹ est in monasterio ad agēdū perpetuā pniaʒ detrudēd⁹.Ex tria sūt dicta ꝑncipaliora.scđm ibi:si qs:tertiū ibi sacerdos.¶ Casus l'ralis.Querebat ī ꝯsilio gñali quoties vnusqsqʒ fidelis ī anno peccata sua ꝯfiteri debeat.ꝛ cui.ꝛ q̄ tpe anni eucharistie sacramētū accipere.ꝛ rñdet vt in tex.Ber.¶ †No.j.ibi:oīa ꝛc.ꝙ cōfessio nō dʒ fieri ꝑ partes:nā si qdā confitet certa peccata vni p̄sbytero ꝛ reliqua alteri p̄sbytero certe ista nō est pura ꝯfessio.qꝛ de⁹ nō nouit opus iperfectū nunꝙ̄ sanauit aliquē qn ex toto eū liberaret.de pe.dist.iij.in.c.sunt plures.Nūquid aūt teneatur iterū ꝯfiteri qñ cōfessus est q̄dā peccata alijs suppressis:sunt opi.đ quib⁹ vide ꝑ gl.de pe.di.j.nō tibi dico.al's in.§.seq.sed Arch.de pe.di.iij.c.fi.ī fine dicit cōiter teneri qđ si sit alteri sacerdoti dʒ priora peccata iterū cōfiteri:qꝛ prima cōfessio non valuit tanꝙ̄ nō facta in statu gratie:ꝛ ī charitate ꝛ hoc tuti⁹ est tenere:ꝛ ꝓ hoc vt dixi facit iste tex.dū dicit oīa[b] ꝛc.nō ergo satisfecit huic cōstitutioni nec deo q partē sibi retinuit.¶ †Secūdo no.ibi:sua ꝛc.qđ confitēs non debet reuelare peccata aliena sed tantū sua:ꝛ facit cōtra mulieres ipudicas releuātes etiā participes:ꝛ hoc verū nisi ꝓpriū peccatū nō possit bene detegi absqʒ participibus:vt puta si rem illicitam egit cū matre filia vel sorore.nam iste circūstātie aggrauāt peccatū nec potest cōfiteri proprium peccatū nisi ꝛ ꝯfiteatur participes.pro hoc.de pe.di.v.ī priu.

†Sebasti. Sapia.
a ¶ Legere.Legere primo qūo capiat.vide late Feli.in gloss.j.proe.gregoriani.colū.v.ver.in ea.gloss.ibi.ꝛ ibi de testeq deposuit se legisse an probet.

†Sebasti. Sapia.
b ¶ Omnia.Nunquid aūt quis teneat cōfiteri peccata venialia.vide Feli.referentē Hemi.in.c.j.ꝫ.de constitutio.

a ¶ Pondera istud qđ requirit tex. vz qđ prius sit data licētia: videtur ergo nō sufficere ratihabitio: sz cōtra hoc est gl. in c. cū vos. de his que fiunt a prel. in glo. nostra. circa. fi. dū dicit sacramentis ⁊c. Sed qđ in sacramentis habeat locum ratificato: est text. in. c. j. x. q. ij. nec ob. iste tex. qui dicit prius obtēta licentia: qꝛ ratificatio operat̄ vt ex tūc tpe ꝯfessionis cēseatur mandatū interuenisse vt est bonus text. in. l. licet. in fin. de iudi. sz super hoc oīno vide Jmol. in clemē. j. §. volumus. super gl. in versi. ante oīa. de fo. cōpe. vbi tenet post Paul. qđ in casu illius cle. nō valet ꝓcessus nō petita licētia etiā si supueniat ratificatio. ⁊ vide do. Ant. in. c. cū consuetudinis. in. ij. col. de consu. vbi dicit qđ qū requirit̄ in actu cōsensus per viā licētie non sufficit licentiam interuenire post actū cū quo concor. Bal. in. l. j. in peñ. co. C. qui admit. ad bonor. pos. Sed vide oīno qđ de isto passu in terminis huius decre. scripsit in suis recolle. d. Bart. de belle. in c. cū vos. circa fin. de his q̄ fiūt a prela. vtrū cōfessio sit actus fidei ponit beatus Tho. in. ij. ij. q. iij. arti. j. ⁊ in ea. qō. arti. ij. ponit an cōfessio sit de necessitate salutis: itez adde hic sanctū Tho. in. iiij. sentē. disti. xij. q. iij. ar. v. circa me. vbi dicit qđ īstitutio ecclesie qꝫ saltē semel in anno reciperet̄ corpus christi fuit necessaria: qꝛ cū in q̄tidiana pugna sumus vita spiritualis in nobis euanescet nisi aliquando vite cibū sumeremus. Jtē multas questiones de penitētia a canonistis non tactas. vide oīno per sanctū Tho. in. iiij. sentē. in oībus articulis illarū q. Jtē an in casu necessitatis liceat cōfiteri peccata laico ab ecclesia ꝑciso. vide glo. in. c. pastoralis. §. j. ⁊ quod ibi multum late per do. Anto. de offi. ord. infinitas. q. de penitētia. ⁊ de affectibus eius. vide oīno per sanctū Tho. in. iiij. sentē. distinc. xiiij. q. j. in omnibus articulis illarū questionū. ⁊ distin. xv. questio. j. arti. j. ij. iij. iiij. ⁊. v. item vide multas questiōes de isto sacramēto confessionis que scribit late sanctus Tho. in. iiij. sententiarum distin. xvij. q. j. ij. ⁊. ix. in omnibus ar. illarum questionū. vbi videbis noua ad materiā huius. c. oīs vtriusqꝫ. que canoniste nūquā excogitarunt: itē multas questiones de penitētia et aliis ad materiam huius decretal. vide omnino per sanctū Tho. in. iiij. sententia. distinc. xij. in. l. ij. et. iij. et in omnibus arti. illarum questionum que sunt cōsideranda in actu confessionis et que sint de substantia eius vide omnino sanctū Tho. in. iiij. sentētiarū distin. xvij. qō. iij. arti. ij. circa me. et artic. iij. circa fi. et longe melius ⁊ latiꝰ per Specu. in aureo suo reperto. in titu. de pe. ⁊ re. itē adde hic sctm̄ Tho. i. iiij. sentē. distin. xvij. qō. iij. circa fin. vbi dicit quod quantū ad cōfessiones ⁊ penitentias subditorum penitētiariꝰ pape est principalior q̄ sacerdos parochialis ⁊ sacerdos est pn̄cipalior quā suus adiutor.

¶ No. iij. ibi: ad minus in pascha ⁊c. qđ hodie de necessitate nō est recipiēdū pluries corpus xp̄i in anno: nā ante hāc cōstōnē tenebat̄ qsqꝫ ter ī anno recipere corpus christi. vz in festo paschali: in natiuitate dn̄i: ⁊ in festo pentecostes: vt in. c. et si non frequētius. de cōse. di. ij. Relaxatū est ergo istud preceptū ⁊ remāsit solū in festo paschatis: iō dicit ad minus ⁊c. q. d. bonū est pluries recipere: sed ad minus in festo paschatis. De religiosis vō respectu cōfessionis ⁊ assumptionis eucharistie: dic vt in cle. in agro. in. §. sane. de sta. regu. ¶ † Quarto 3 not. ibi de ꝓpriꝫ sacerdotis cōsilio. qđ nō debet qs abstinere ab assumptiōe eucharistie ex cōsilio alieni sacerdotis: sed proprij dūtaxat: qđ multi ⁊ male nō aduertūt: vt dicit Jo. an. ⁊ bn̄. ¶ † Quinto 4 no. casum in quo nō excōicatus arcet̄ ab ingressu ecclesie. ⁊ no. qđ dr̄ arceat̄ qđ verbū denotat violētiā. Pōt ergo arceri violēter: ⁊ si opus est pōt ad hoc inuocare brachiū seculare: vt in. c. j. de offi. or. ⁊. xxiij. q. v. administratores. ¶ † Sexto no. in ver. 5 si qs. duo. reqsita vt qs possit cōfiteri alieno sacerdoti. Primū vt subsit cā: nam sine cā peccat parochianus: qꝛ vr̄ cōtēnere ꝓpriū sacerdotē sine cā et dz causa esse iusta vt in litera. Scđm reqsitū vt licētia postulet̄. ⁊ obtineat̄[a]: nō ergo sufficit petere nisi obtineat̄. ¶ † Septimo not. qđ ab alieno[b] sa- 6 cerdote quis nō pōt absolui vel ligari: et pondera qđ litera loquit̄ generalr̄ vt nō solū si semel in anno vult confiteri alieno: sed etiā si plures semꝑ dz obtineri licētia a ꝓprio sacerdote. ¶ Octauo no. in ver. sacerdos. qđ sacerdos curatus dr̄ medicus animarū ⁊ more periti medici debet adhibere diuersa experimenta aduersus peccatorē: ⁊ q̄to aīa est pretiosior corpore sic medicus animarū prestātior est medico corporis. xij. q. j. ꝓcipimꝰ. ¶ † No- 7 no no. in ver. caueat. qđ variis modis quis secretū prodit: nō ergo refert an verbo an signo: aut alio quouismodo ꝓdat quis secretū: semper. eñ dicitur qs ꝓdere ⁊ tenet̄ pena imposita ꝑ expressiōe. ¶ † No. vltimo ⁊ tene semꝑ mēti tex. ibi: q peccatum ⁊c. qđ sacerdos incurrit istā penā: de qua hic 8 nō solū reuelādo peccatorē: sed etiā peccatū in cōfessione detectū qđ est contra simplices asserētes peccatū impune posse reuelari non peccatorē: sed minus bn̄ loquunt̄: nā ꝯtrariū probat̄ hic in duobꝰ locis. Primo ibi: qui peccatū ⁊c. vbi expresse ꝓhibet de peccato. Secundo ꝓbat̄ ꝑ locū a speciali in verbis precedētibꝰ: nā tex. ꝑmittit in vno casu dūtaxat: scz quādo indiget prudētiori cōsilio: ⁊ tunc etiā dz caute reuelare. Jtē hoc probat̄ rōne: nā sacerdos ita scit peccatum sicut peccatorē tanq̄ dei minister. ergo non debet tāquam homo reuelare peccatū: qꝛ nescit vt homo: sz vt deus vt predixi. ⁊ contra faciens grauissime peccat[c]: vnde punit̄ tāquā hereticus reuersus ad fidē: qꝛ deponit̄ ⁊ perpetuo detrudit̄ in monasterio: ⁊ si timeret̄ de fuga posset detrudi in stricto carcere: vt i. c. vt fame. j. de sen. excom. ¶ † Jn gloss. j. ibi cum est doli ca- 9 pax. ⁊c. no. glo. iuncto tex. qđ doli capax dicit̄ esse cōstitutus in discretionis annis ⁊ dicitur doli capax proximus septennio vel post septēniū saltem tūc eñ excedit infantiā ⁊ intrat pueritiam in qua etate peccata multa cōmittunt̄. vt in. c. j. ⁊. ij. s̄. de delic. pue. ⁊ dic ibi. facit. c. literas. ⁊ quod ibi not. de despō. impub. Dicit tn̄ Hosti. hic qđ tres sunt gradus annorū discretiōis. primus cū qs est doli capax: ⁊ hoc quo ad cōfessionē: vt hic dicit̄. secundus cū qs est pubes: ⁊ illa etas requirit̄ ad matrimoniū: ⁊ quo ad ingressum religiōis. s̄. de despō. impu. c. ij. de reg. c. j. libr. vj. tertio quo ad administranda bona. ⁊ tūc dicitur in discretionis annis post. xxv. ff. de mino. per totum. Diuerso ergo respectu cōsiderat̄ ista discretio. Et aduerte quia respectu cōfessionis bene obseruat̄ hec op. sed nō respectu eucharistie ⁊ forte obseruantia nō est mala propter reuerentiam tanti sacramenti vt si tantū puberibus exhibeat̄. Et in fi. gl. dic qđ hec cōtraria loquunt̄ in infante non doli capace. ¶ Jn gl. in ver. omnia. ibi: per orationē dominicam: itē dimittunt̄ modis multis aliis de quibus per gl. in 10 proemio. vj. in ver. benedictionē. ¶ † Et in fi. glo. vide text. cum gloss. in. §. criminis. xxv. dist. que dicit quod ista venialia etiā laico possumus confiteri nec pro eis imponenda est penitētia: nam ideo dicunt̄ venialia: quia venia digna sunt: vide etiā gl. de peni. dist. j. ꝑfecta. que dicit qđ peccata mortalia indigēt cōfessiōe speciali: venialia vero abolentur per generalem confessionē. quā facit sacerdos dicendo confiteor deo ⁊c. Consiliū tamē huius gl. bonum est vt quis ea cōfiteatur si recolit secundū docto. Presertim si deducta sunt in cōsuetudinem seu inueterata: quia vt dicit Augu. nullum est peccatum adeo veniale qđ nō fiat mortale dum placet. i. dū assumit̄ in consuetudinē. vt. xxv. 11 distin. in. §. criminis. ¶ † Jn gl. in ver. proprio sacerdoti. ibi: nisi ille fuerit imperitus. Jdē si subest alia legitima causa: vt quia est odiū inter istū confitentem ⁊ propriū presbyterū: vel inter eū ⁊ inter parentes presbyteri: vel qꝛ ꝓprius presbyter fuit particeps delicti: hoc tamen casu dicit Joan. an. post Uin. hic ⁊ in. c. j. de ordi. ab episcopo qđ pōt d confiteri si vult sacerdoti[d] participi: sed nō necessitatur: vnde est iusta causa petendi licentiā: hoc dictum mihi placet in vero penitente: secus si eligit propriū: quia particeps fuit vt facilius absoluat quo ad eum: ad hoc tex. cū gl. xlix. distin. in princi. 12 ¶ † Sed quero quis dicat̄ ꝓprius sacerdos. sol. proprius appellari potest presbyter parochialis. Jtē episcopus ⁊ legatus in prouincia. ⁊ ipsius penitentiarius. Jtē vicarius generalis episcopi. argu. in. l. cū pretor. ff. de iudi. ⁊ archipresbyter ecclesie cathedralis qui in hoc censet̄ vicarius episcopi. ff. de offi. arch. c. officiū. vnde ad quēlibet istorum nō petita alterius licētia pōt qs recurrere. vide gl. in. c. ij. eo. titu. lib. vj. ⁊ de off. deleg. c. ij. eo. li. 13 ¶ † Jn glo. in ver. ad minus in pascha. Sed circa hoc dubitat̄ nūquid sufficit recipere corpus xp̄i in die iouis sancta an de necessitate teneatur quis recipere in die resurrectionis dn̄ice: vidi magnā contētionem de hoc inter valētes theologos predicātes. nā qdā asserebāt qđ de necessitate debet recipi in die resurrectionis: qꝛ illo die est pascha ⁊ nō in die iouis sancta: quia illud erat pascha iudeorū. Alij vero dicebāt quod sufficit recipere in die iouis sancta: qꝛ tūc christus fecit pascha cū discipulis suis ⁊ in illa contentione fui consultus. ¶ Circa hoc dubium aduertendum quod text. hic pōt intelligi duobus modis. Primo capiēdo pascha pro solēnitate paschali: ⁊ tunc satis est recipere in die iouis sancta maxime habito respectu qđ illo die fuit institutū hoc sacramētum corporis christi: sed quia ecclesia occupatur tūc in aliis officiis non potest facere solēnitatē de corpore christi: sed differt festū post octauam pentecostes: vt in cle. si dominum. de reli. ⁊ vene. sanc. Secūdo potest intelligi in pascha. id est in die resurrectionis: ⁊ tunc oportet de necessitate sumere illo die: et ꝑ hoc. qꝛ appellatiōe pasche intelligimus de ꝓprio pascha ⁊ non de die iouis sancta. ar. in. §. quoties. institu. de iure natura. Et sic concluderem quod in die resurrectiōis recipi debeat corpus christi ad satisfaciendum huic. ⁊ satis cautum est tunc recipere vt euitent̄ opi. ⁊ pro hoc induco tex. in. c. ⁊ si iudeos. s̄. de iude. vbi tex. loquit̄ ꝓprie de die resurrectionis: tamen puto satisfactum constitutioni si recipiatur in die iouis sancta: quia vt dixi in hoc habetur respectus ad solennitatem paschalem. ⁊ recipiens die iouis sancta habet hunc respectū ⁊ preparat

Sebasti. Sapia.

b ¶ Ab alio: nunqd in foro cōtentioso valeat prorogatio facta in alienū sacerdotē ꝑ clericū vel laicū sine consensu sui ep̄i tradunt late do. in. c. p. ⁊. g. s̄. de offi. delega.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Peccat. aduerte qđ has penas euitat sacerdos si dicit se habuisse licētiā reuelādi a confesso. ⁊ in hoc credit̄ ipsi sacerdoti. ita not. lapꝰ alī. no. xciiij. ⁊ fel. in. c. j. s̄. de excep. colū. ij. ⁊ an sacerdos ō licētia cōfitētis possit reuelare ꝯfessiōez. vid Feli. i. c. mattheꝰ. in pn̄. s̄. de simo.

d ¶ Adde hic qđ no. glos. in. c. oēs. xxx. q. j.

a ¶ Adde hic consilium Oldra.cccxx.

b ¶ Parochianus cui data est licentia eligēdi sibi cōfessorē nō pōt cōfiteri nō curato. et adde ꝙ idē do. Abb. reprobat cōem opi. in d. cle. j. sup gloss. in ver. specialis. vbi oīno vide. et ibi etiā Jo. de imo.

c ¶ Ego credo hoc nō ꝓbari ex illa gl. qꝛ relata ad tex. put dꝫ fieri intelligit: qn̄ fuit licētia iam petita. de auto. et vsu pal. c. ex tuarum.

d ¶ Circa hoc vide glos. in. c. inferior b xxj. di. et glos. in. c. placuit. de penit. di. vj. et i. c. dudū. ij. de ele. et gl. no. i c. j. xvj. q. j. q̄ gl. dicūt ꝙ ꝯfitēs alieno sacerdoti sine licētia nō est absolut⁹ nec quo ad deum nec quoad ecclīā: sicut papa nō pōt dispēsare ſm qḋ obligat̄ ex ꝑcepto ecclie. vcꝫ vt quis possit diutius ꝯfessionē differre ꝙ̄ ab ecclia istitutū sit. ita determinat. s. Tho. i. iiij. sen. dist. xvij. q. iij. ar. j. circa fin. Jtē addo hic ꝙ lꝫ sacerdos cui ego cōfiteor sciat peccatū meū tn̄ ego teneor illud ꝯfiteri: quia lꝫ sciat vt homo nescit vt vicari⁹ christi. Jta determinat sanc. Tho. in. iiij. sent. di. xvij. q. iij. art. ij. an̄ me. Jtē addo ꝙ qn̄ subditus ex rōnabili et legitima cā petit licentiā cōfitēdi a proprio sacerdote qꝛ forte est pegrinatur⁹, vel aliq̄ simili cā ꝑt ille ꝓpria autoritate alij sacerdoti et ēt laico c i necessitate ꝯfiteri nec dꝫ trāgressor legis ſm sctm̄ 16 tho. i. iiij. sen. dis. xvij. q. ij. arti. iij. vltra med. et dicit ꝙ peccaret sacerdos si nō eēt facilis ad ꝑbēdā licētiā cōfitendi altera: quia multi sūt adeo ifirmi ꝙ po e ti⁹ sine cōfessione

14 paratse ad festū. Jtē qꝛ tūc institutū sicut hoc sacramētū: vt. s. dix. ¶ † Jn glo. in ver. alieno^a sacerdoti. ibi executionē habenti. Ro. gl. sing. et idē voluit gl. in cle. j. de priui. Et ratio gl. pōt esse qꝛ eligēdo alienū sacerdotem^b vult prorogare suā iurisdictionē in eū: sed ex quo ille nō hꝫ executionē ergo nō pōt suā iurisdictionē exercere in istū. prorogare enim idē est qḋ extēdere: vnde iudex prorogat⁹ cognoscit iure ꝓprio non iure alieno sed ex quo non hꝫ iurisdictionē in actu nō pōt prorogari. qḋ no. qꝛ facit ad ꝓrogationē fiendā in foro cōtentioso. et ideo glo. dicit de habēte executionē qꝛ quilibet sacerdos hꝫ ordinē sacerdotalē et potestatē ligandi et absoluēdi sed in habitu tm̄: sed cū habeat ecclesia curatā recipit in actu. xvj. q. j. in. §. ecce. et intellige hoc dictū glos. qn̄ simpliciter datur parochiano licētia eligendi sibi confessorē secus aūt si ipse ꝓprius sacerdos cōmitteret vni vt audiat cōfessionē sui parochiani. tunc eni nō requiritur qḋ ille habeat executionē: quia tūc cognoscit vt delegatus nō vt ordinarius: ita volūt hic doc. et bene. et Pau. in. d. cle. j. qḋ no. pro ꝯsuetudine generali vt sacerdos habēs parochiā amplam possit in sui auxiliū aduocare aliū sacerdo-

15 tem etiam nō habentē curam in actu. ¶ † Et i si. gloss. not. hāc vlt. q. quia quotidiana est et sepe de hoc interrogatus fui. et Hosti. sequebat̄ dictū gl. dicens qḋ ex generali licētia data a sacerdote peccatori vt possit sibi eligere confessorē non censet̄ derogatū dispositioni huius. c. quominus semel in anno teneat̄ cōfiteri proprio sacerdoti: quia interest ꝓprij sacerdotis audire confessionē sui parochiani semel in anno cum habeat sibi exhibere eucharistiā. Jtem alias non pōt exequi penā huius. c. vt arcere ab ingressu ecclesie nō cōfitentem: sed Joā. an. dicit ꝯriuꝫ determinatū ꝑ extrauag. Jo. vas electionis &c. et qḋ decisio glos. ꝓcedit in alijs religiosis. non aūt in fratribus ꝓdicatorib⁹ minoribus, carmelitis et eremitanis: qꝛ isti sunt specifice priuilegiati: vt in cle. dudum de sepul. et dic satis hoc probari ibi per illum tex. vbi dꝛ ꝙ illi fratres possunt libere audire confessiones volētium eis cōfiteri &c. nō enim possent libere audire volētes si requireret̄ necessario licētia ꝓprij sacerdotis. non eñ est libertas in actu vbi actus dispositio dependet ab alieno arbitrio vt no. in. c. licet eps. de prebē. lib. vj. et in. d. c. de multa. s. de ꝑbē. et hoc tꝫ ibi glo. in. d. cle. dudum. in ver. libere^c et in glo. seq. q̄ cōcludit qḋ cōfessus istis fratrib⁹: non tenet̄ cōfiteri proprio sacerdoti vt ibi dicit: et hanc opi. teneas et sic cōiter practicat̄. ¶ † Jn gl. in ver. obtineat. in fi. vel distingue ſm Hosti. et bene ꝙ aut necessitas est magna adeo qḋ nō subest tp̄s adeundi superiorē: et tūc procedat prima opi. Aut nō subest tanta necessitas et tūc ꝓcedit secūda opi. Dicit tamē Jnn. quod si tp̄e necessitatis d adit alienū sacerdotē: nō potest ab eo absolui^d qꝛ non est suus iudex tn̄ propter cōtritionē dimittitur sibi peccatū sicut dicimus de eo qui cōfitetur laico tp̄e necessitatis vt not. in ca. pastoralis.^e de

morerent̄ ꝙ̄ sacerdoti cōfiterent̄ vnde illi qui sunt nimis soliciti inuestigare cōsciētias subditorū per cōfessionē multis dānationis loqueis innait̄: et per ꝯñs sibipsis. Jtē adde hic san. Tho. i preallegat. dist. xvij. q. iij. art. iij. vltra mediū. vbi dicit ꝙ qn̄ aliquis recordat̄ peccatorū de quibus oblitus fuit qn̄ confitet̄ nō est necessariū ꝙ in secūda cōfessiōe istorū exprimant̄ specialiter omnia peccata: de quib⁹ prius confessus fuit etiam si nō confiteat̄ alij sacerdoti: sed sufficit ꝙ dicat qḋ tn̄ multa alia peccata confiteret̄ quorū oblitus est: et ibi etiā dicit no. qḋ ita etiā si sacerdos nō posset ab oībus absoluere prout est de casibus epalib⁹ vel papalib⁹ tn̄ teneret̄ sibi ꝯfitens oīa confiteri vt quātitatē toti⁹ culpe cognoscat et de illis de quibus nō pōt absoluere ad superiorē remittat. Jtē vide san. Tho. in. iiij. sen. di. xviij. q. ij. ar. iij. vbi dicit qḋ in foro cōfessionis null⁹ pōt seipm absoluere aut superiorē aut equalē. Jtē ad

de ꝙ etiā alias ꝙ̄ in paschate si quis vult cōfiteri nō potest cōfiteri sine licētia proprij sacerdotis. itaqꝫ determinat Abb. in. c. quod autē. circa prin. s. eo. ꝙ intellige nisi immineret articulus necessitatis: qꝛ tunc absolui pōt per quēcunqꝫ sacerdotē nō solū a peccatis: sed etiā ab excōicatione a quocūqꝫ sit lata. ita determinat sanc. Tho. in. iiij. sen. di. xx. q. j. ar. j. post me. Jtē

offi. or. et ptꝫ in. c. quē penitet. de pe. dist. j. Sed melius pōt dici ſm eū qḋ imo obtinebit absolutionē ex quo hꝫ claues ecclesie: et hoc puto verius. arg. in. c. si sacerdos. de peni. dist. vj. qḋ si necessitas vrget. et iste nō reperit aliū confessorem nisi illū quē hꝫ ex iusta cā suspectā. Dicit Jnno. qḋ poti⁹ eligat mori sine cōfessione. et soli deo cōfiteat̄ nec est sibi imputandū: ex quo nō debuit pro eo intelligere dictū Jnno. qn̄ nō reperit aliquē etiā laicū. nā instante necessitate etiā laico cōfitendū est: nō qḋ ille habeat claues ecclesie: sed ꝑpter contritionem iste est venia dignus. vt in. d. c. quē penitet. Subijcit. tn̄ Jnn. ꝙ ꝑpter solam imperitiā sacerdotis nō dꝫ dimittere quin cōfiteatur ei: qḋ dicit Hosti. verū si non ad hoc pōt suā cōsciētiā reformare. Aduerte qꝛ intelligo Jnno. qn̄ nō reperit aliū sacerdotē. vt tunc ꝑpter solam imperitiā nō e dimittat propriū. alias aūt Jnno. non bene dicere ret per tex. apertū in. d. c. si sacerdos. vbi expsse fit

17 mētio de iperitia ꝓprij sacerdotis. ¶ † Et plus ꝓbat iste tex. a ꝯrio sensu qḋ etiā sine cōsensu proprij sacerdotis imperiti pōt adire alienū sacerdotē: de quo ibi satis ꝑ Arch. sed satis crederē illam literā reducendā ad terminos huius. c. vt sic vna f litera suppleat̄ per aliā vt sit sensus qḋ dꝫ obtinere licētiā si potest vt hic vel adeat alienū. vt in. d. c. si sacerdos. ¶ Jn glo. fi. gl. ergo sentit ꝙ hodie saltē imponit ista pena. et hec opi. vr̄ placere Jo. an. et mihi satis placet: qꝛ pena antiqua cōfundit̄ in istā: nam cū iste incontinēti debeat detrudi in monasterium nō potest agere aliā penitentiā peregrinādo sicut dicebat tex. in illo. c. si sacerdos. lꝫ

18 quidā velint vtranqꝫ penitentiā imponi. ¶ † Extra glo. pro declaratiōe toti⁹ materie. primo q̄ro quo iure fuit instituta cōfessio^f an sit de iure diuino an humano. Et de hoc multe opi. ponunt̄ de peni. di. v. in summa. et sup ea vbi glos. not. Nā quidā dicunt ꝙ fuit instituta in paradiso figuratiue: dū deus indirecte cōpulit Adā ad cōfitendū peccatum. Alij qḋ sub lege. Alij qḋ in nouo testamento figuratiue dū xp̄s dixit leprosis quos sanauerat ite et ostēdite vos sacerdotibus. Alij qḋ autoritate apostoli Jacobi dicentis. Confitemini alterutrū peccata vestra &c. Sed glos. ibi tꝫ qḋ potius sit instituta ex quadā generali traditiōe ecclesie: vnde greci nō pecant nō ꝯtēdo confessiōe: cōfitentur enim soli deo in secreto: quia apud eos nō emanauit hec institutio: sicut in simili dixim⁹ in incōtinentia nā nō peccāt eoꝝ sacerdotes vtendo matrimonio: qꝛ cōtinētia est de iure positiuo et ipsi nō admiserunt illā institutionē: vt in. c. nicena. xxxj. di. et in. c. cū olim. de cle. cōiu. et multū mihi placet illa opi. qꝛ nō est aliqua autoritas aperta q̄ innuat deū seu christū aperte instituisse cōfessionē fiendā sacerdoti: hodie tn̄ cum sit generalis apud nos illa traditio peccaret mortaliter latin⁹ nō ꝯtēdo cōfessione. xj. distinc. in his. et in hoc ca.

19 ¶ † Et ex his soluit̄ alia q̄stio nunquid^g papa te g neatur cōfiteri: ita ꝙ eū liget constitutio hui⁹. c. Jo. an. hic. et latius in. c. significasti. de fo. cōpe. di

addē hic ꝙ ꝑ gn̄alem cōfessionē remittūt̄ pctā mortalia oblita. sed si quis postea recordet̄ dꝫ iterū ꝯfiteri. Jtē ꝙ hō aliq̄ dispēsatiōe vel visiōe humana nō pōt absolui a ꝑcepto cōfessiōis firmat expresse san. tho. i. iiij. sent. dis. xvj. q. iij. arti. j. vltra medium. ↝ Sebasti. Sapia.

e ¶ Jn. c. pastoralis. vide ibi Feli. i pe. col. v. scḋa declaratio. vbi pōit an ꝯfessio q̄ fit laico sit de ꝯsilio an de precepto.

f ¶ Quo iure fuerit instituta cōfessio peccatorū. Et ꝙ cōfessio sit itroducta iure diuino tꝫ Tho. i. iiij. sent. di. xvij. q. iij. ar. j. circa me. et in fi. et ar. ij. circa me. et di. xx. q. iij. ar. j. cir. me. et sic̄ dicēdū de pnīa qꝛ est istituta de iure diuino: qꝛ xp̄s dixit penitentiā agite. ita determinat. s. Tho. i. iiij. sen. di stin. xvij. q. ij. arti. iij. circa finem.

g ¶ An papa liget̄ ꝯ canone oīs vtriusqꝫ sex⁹. et adde ꝙ no. d. Ant. i. c. j. ꝯ ꝯsti. et adde qḋ si pa. se subijciat simplici sacerdoti ab eo cui ꝯfitet̄ ligari poterit gl. est no. in. c. sane. cl ij. ꝯ of. dele. et gl. i c. nemo. ix. q. iij. ꝑ q̄ facit. c. nos si in ꝯpetēter. ij. q. vij. adde i hoc qḋ no. spe. i aureo suo repertorio. i ti. de pe. et re. i fi. vid ēt host. i sum. de pe. et re.

mis. §. cui cōfiteri. et adde hic Do. in. c. iustū in fi. di. ix. vbi dicit qḋ lꝫ papa nō ligetur canone hui⁹. c. oīs vtriusqꝫ. tn̄ est obligat⁹ ex ei⁹ naturali egtate. et ob hoc si nō seruat eā peccat mortaliter. et adde ꝙ nō credo papā teneri recipere corpus xp̄i in pascha ꝑ ea q̄ scripsit san. Tho. i. iiij. sen. di. ix. q. j. ar. j. circa fi. vbi dicit ꝙ susceptio corporis christi de se non est de necessitate salutis sed de ordinatione ecclesie hoīes obligant̄ ſm etiā statutū corpus christi semel in anno assumere. Jtē qḋ papa liget̄ cōstitutione huius. c. oīs. in fi. quo ad hoc qꝛ pōt sibi eligere cōfessorē: firmat idē Abb. Panor. in. c. sane. el. ij. in fi. de offic. delega. de quo vide etiam per do. Anto. in. d. c. significasti. de foro compe.

g ↝ Sebasti. Sapia. ¶ Nūqd papa. vide Fel. in. c. j. in. iiij. fallen. in fin. s. de consti. et ibi ponit an papa possit dispēsare qḋ qs sine confessione possit saluari vel ꝙ qs differat tp̄s in hac decretali prefixum.

a ¶ Istā.q.late exa minādo ꝯ sanct. Tho.in.iiij.sen. di.xvij.q.iij.art.j. in vlti.col.ex qua opi.optie īfert ꝙ si ille q fuit cōfes sus illo anno ī pa schate moriatur postea ꝯtrit⁹ sine ꝯfessiōe erit ī statu saluatiōis.lz in tpe mortis habuerit copiā sacerdotis p ꝯfessiōe:dūmō h̄ n̄ omiserit ex ꝯtēptu:ꝛ h̄ vr̄ ēt de aperta mēte tho.ī loco pall.ꝙ tene mēti qꝛ ē aurea decisio cui⁹ ꝯ riū credidissem.

b ¶ Sed vide oio Cal.in rep.i.nfo i.xvij.col.j.c.Et adō qd ille q fuit ꝯfessus ī paschate ꝛ intēdit ꝯfiteri in futuro gaudet bñficio indulgētiarū ꝯcessarū vere penitētib⁹ ꝛ ꝯfessis dū tñ hēat cōtritionē etiam absqꝫ ꝯfessiōe sed tu vide tho.i.iiij. sen.dist.xx.q.j.ar. v.circa me.vbi dicit ꝙ indulgētia ꝯcessa i forma cōi vꝫ vere cōtritis ꝛ ꝯfessis nō pdest existētib⁹ in pctō mortali.Si autē fieret cōicatio ꝛ p hūc modū facio te pticipēministeriorꝫ toti⁹ ecclie vel vni⁹ ꝯgregatiōis vel vni⁹ spā lis psone tūc dicit qd posset valere aliqd ad merēdū illi qui est in pctō mor.ꝛ ita refert h̄ d.Barth.de bellen.in addi.

c ¶ Istud dictum Inn.idē.c.Abb. reputabat fin.in c.qualr.el.j.de accu.ī fi.vbi etiā format.q.d illo q iurauit nō reuelare secretū an possit si in testē pducat. Et qd ēt possit ꝯ ipe idē i.c.fi.de testi.co.ꝛ i.c.dilect⁹ de exces.pla.ꝛ vid ꝙ ibi notaui post eū vbi circa istam materiā reuelationis pōit pulchra ꝫ ꝯ hoc dictū vr̄ facere gl.i.c.testimoniū.d test.vbi oio videas abb.ꝛ gl.i.c.j.de excef. p la.ꝛ gl.fi.in fi.in.c.

cit qd mens huius cōstitutionis eū ligat cuꝫ ipse peccet ꝛ debebat cōfiteri de pctō ꝛ subiect⁹ sit iuri diuino.Sed dic melius vt prediri ꝙ ex decisiōe precedētis qōnis elicit decisio huius.Aut em̄ cōfessio est de iure diuino.ꝛ tūc in dubio papa tenetur cōfiteri.ar.xxv.q.j.in.c.sunt qdā. sed nō ligat verbis huius cōstitutionis vt teneat cōfiteri tpe hic deputato vel petere ab alio licentiā:cum ipse non sit alicui subiectus,et par in parē nō hꝫ imperiū i.c.innotuit.de elec.et forte hoc voluit Jo. an.dñi dicit qd metus huius cōstitutiōis eū ligat quasi nō ipsa cōstitutio.Aut confessio est de iure positiuo etiā si ex dicto Jacobi:ꝛ tūc papa nō arctaret:qꝛ maiorē potestatē hꝫ papa ꝙ habuit Jacobus:cū ille nō fuerit papa:ꝛ esto qd fuisset tamē par in parē nō hꝫ imperium ꝛc.Sed ex alio puto papā in dubio cōfiteri teneri:qꝛ hec cōfessio saltē est inducta ex generali ecclesie traditione ꝛ cōcernit vniuersalē statum ecclesie cōtra quē papa nō pōt venire cuꝫ ab oibus summis pōtificib⁹ sicut ab aliis christianis latinis hec constitutio fuerit cōiter recepta:ad hoc.j.q.vij.c.ꝛ si illa.ꝛ qd no.in c.literas.de resti.spo.ꝛ.xxv.qō.j.in.c. que ad perpetuā.ꝛ ideo dicit gl.in.c.sane.ij.de offi.deleg. qd papa pōt ligari a sacerdote cui se subiicit in confessiōe.ꝛ hoc ideo qꝛ ille in hoc actu est maior papa cuꝫ ille sit specialis vicarius dei in illo actu,papa vō ꝯnālis.Itē in illo actu nō tenet locū pape sed censetur priuata persona:qꝛ lꝫ papa sit nō tñ hꝫ potestatē peccādi.xl.distin.i.c.j.facit.l.iij.ff.de off.presi.vnde in.c.dilecti.de exces.prela.ꝛ bene dicunt doct.papā non posse cōpellere sacerdotē ad reuelandū qd sibi fuerat in penitētia detectuꝫ qꝛ

20 in illo actu est maior papa. ¶ † Et ex his infert ad aliā.q.nunqd sufficiat confiteri semel in anno. Et circa hoc sunt varie opi.quidā vt refert Jnn. hic dicit ꝙ aut post cōfessiōne non reiterat quis peccatū ꝛ habet locuꝫ qd hic dr̄ semel in anno: qꝛ nō dꝫ nimis in seipso confidere.ꝛ bonaꝝ mentiū ꝛc.alꝰ aūt quoties reiterat peccatū toties dꝫ confiteri.arg.d peni.dist.j.in quacūqꝫ hora.Hec op. mihi nō placet:qꝛ tex.psupponit peccata ꝛ multa dū dicit.oia sua peccata ꝛc.ꝛ dum mandat ingri de oibus circūstātiis.ꝛ dum punit sacerdotē reuelantē peccatū ergo tex.intelligi debet de reiterante peccatū.Alii dicunt qd nō tenetur confiteri nisi semel in anno.sed cautius est fm Jnn. plu ries confiteri.ꝛ cū his cōiter trāseunt doc.Archi. de peni.dist.v.in summa.refert duas opi.Nā frater beatus Bonauen.qui fuit[a] valentissim⁹ theologus dicebat istā literā intelligendā ꝙ imponat necessitatē nō differendi cōfessionē vltra annum non aūt dat licentiam differendi.Alii vero dicūt qd istud sit preceptū affirmatiuū:de cuius natura est vt obliget semper ꝫ nō ad semper sed loco ꝛ tpe debito:ꝛ tūc satis est confiteri semel in anno. Et hanc opi.dicit Archi.tenere beat.Tho.ꝛ hec opi.multū mihi placet nā vt prediri ꝯfessio aperte non vr̄ instituta de iure diuino:ꝛ esto qd fuerit de iure diuino est tñ preceptū affirmatiuuꝫ sicut est illud:honora patreꝫ tuū ꝛc.vnde satis est illd adimplere tpe certo ꝛ determinato per ecclesiam sed dꝫ homo ꝯfiteri de peccato incontinenti post perpetrationē:ꝛ per talē contritionē cuꝫ proposito ꝯfitēdi tpe debito dimittitur pctm̄ per.c. magna.de pe.di.j.ꝛ vide gl.no.ibi in sum.ꝛ super. §.

21 ¶ † Et ex his pōt inferri ad vnū notabile[b] dictū ꝙ indulgētia ꝯcessa vere penitentibus et ꝯfessis prosit illis qui fuerunt ꝯfessi semel in anno:ꝛ habent propositum confitēdi ꝛ ꝯtritionē de peccato preterito.nā isti dicunt vere penitētes: ex quo habēt ꝯtritionē ꝛ vere cōfessi:ex quo fuerunt cōfessi tpe determinato ꝛ habent propositū ꝯfitendi.nam ꝯtritio est illa que multū operatur apud deū.qualiter autē instituta fuit illa cōfessio: vide glo.not.de peni.di.j.perfecta.nā in ea reperiunt tria cōtraria ꝛ opposita peccato.nā in pctō adest impudētia:operis perpetratio:et delectatio. cōfessio opponit impudentie: ꝯtritio delectatiōi: penitentia seu satisfactio operis perpetrationi:sicut in arte medicine ꝯtraria ꝯtrariis curant de pen. dist.ij.c.j.Itē adde ꝛ aliā rationē que forte videtur obtinere primarium locuꝫ ꝛ elici potest ex.c. per venerabilē.qui fil.sint legi.nam peccator maxime simplex nescit discernere ꝛ cognoscere qualitatē peccati nec distinguere inter leprā ꝛ lepram. vñ videmus multos peccare per ignorātiā: ꝛ minus estimare peccata ꝙ sint:ideo vtile et quodāmodo necessariū est adire iudicē animarū q sciat

22 discernere ꝛ penitētiā cōdignā iniūgere. ¶ † Ex pdictis infero ad aliā.q.notabilē:pone qd aliqs cōfessus semel in anno cōmisit aliud peccatuꝫ de quo cōtritus est ꝛ hꝫ propositū cōfitēdi in reuolutione anni:sed postea nō ꝯfitet:nunquid peccatū dimissum per contritioneꝫ redeat an solū peccet qꝛ non satisfecit pcepto ecclesie.Innocē.vr̄ hic velle qd nihil prodest precedēs ꝯtritio vbi postea non sequit oris cōfessio : quaū sentiat peccatū fuisse dimissum cōditionaliter.Sed glo. plenissima aliud sentit.de peni.dist.j.in prin.Satis putarem in hoc distinguendū : qd aut confessio est de iure diuino:ꝛ tūc peccatū intelligat dimissuꝫ per contritionē conditionaliter aut de iure humano ꝛ tūc cū peccatū iam a deo fuerat dimissum p solam ꝯtritionē vt in.d.c.magna.vbi tex.no.et habebat iste propositū confitendi:si postea nō cōfitetur peccat mortaliter nō parēdo pcepto eccle

23 sie:sed peccatū iam dimissum nō redit. ¶ † Sed quero quis dicat sacerdos scholariū mercatorꝫ stipendiariorū ꝛ similium:cuꝫ isti non habeāt in loco propriū domiciliū.Quidam dicūt vt refert Jnn.ꝙ ille dicit proprius sacerdos in cuius parochia habitarit per annū.ar.xij.q.j.in.c.questi. Alii vero dicunt ꝙ idē si non per annū.alii ꝙ debent habere licentiam a proprio sacerdote. Illa opi.plus placet:ꝛ videtur magis cōis ꝙ ille dicatur pprius sacerdos in cui⁹ parochia habitat de presenti:nec possunt ꝯmode adire propriū sacerdotem.arg.in.c.fi.de parochiis.vide gl. que hoc

24 tenet in cle.j.de priui.in ver.parochialis. ¶ † Sed circa vltimam partē.c.quero.quidā fuit cōfessus sacerdoti qd intendebat interficere sempronium vel aliud maleficiū ꝯmittere ꝛ ꝙ nō poterat abstinere:nunqd sacerdos peccet reuelādo.Inno.instat ꝛ tandē ꝯcludit ꝙ hoc peccatū nō dicit detectuꝫ in penitentia:tum qꝛ peccatū est ꝯmittendū ꝛ nō ꝯmissum:tum : qꝛ nō hꝫ contritionē.vnde sacerdos dꝫ ꝙtum cauti⁹ pōt reuelare vt pctm̄ impediatur ꝛ tene hoc semp menti ꝙ pctm̄ ꝯmissuꝫ ꝛ nō ꝯmittendū dicit detegi in penitētia: qꝛ intelligo qñ iste dicit se oino commissurū.secus si peniteret de volūtate pdicta.nā tunc est peccatū com

25 missum respectu volūtatis. ¶ † Ex his etiā infertur ad aliā.q.pone vt quotidie contingit qd vn⁹ reuelat peccatum amico et dicit hoc sibi dicere in penitētia:nunquid ille amicus adductus ī testeꝫ teneat illud cōfiteri vel si reuelat dicatur reuelare

c cōfessionem.Inno.[c] ꝙ nō:tum qꝛ ille non est sacerdos:tum qꝛ non dixit sibi tanꝙ ministro dei cū petatur absolutio a peccato:sed sibi reuelauit

d tāꝙ amico,Si tñ ille amicus est sacerdos[d] dꝫ oino abstinere a reuelatione ne sit causa mali exempli qd intelligo nisi producat in testem.Et qd dixi de laico intelligo ꝙ laico nō dicit aliquid in penitētia nisi assumat loco sacerdotis in necessitate ꝛ fiat ei vera confessio sicut sacerdoti:tunc em̄ nō

26 dꝫ releuare etiā tanꝙ testis.alꝭ puniret. ¶ † Vltimo hic qro pone qd cōfessus dicat sacerdotē reuelasse suā ꝯfessionē:sacerdos vero confitetur se dixisse delictū illi⁹:sed negat illud habuisse in cōfessione.circa hoc quidā dicūt sacerdotē illum ab soluendū:quia non est magis credendū illi ꝙ sacerdoti.Hosti.dicit ꝛ multū mihi placet ꝙ nisi sacerdos doceat aliunde illud habuisse presumendum est illud habuisse in ꝯfessione.arg.vj.q.ij.in c.placuit.non tñ punietur sacerdos pena ordinaria huius.c.sed pena arbitraria:qꝛ aperte nō con

d uincitur de delicto.

1 ☞ Medici vocati ad infirmos debēt ante oia inducere ipsos ad cōfessionē sub pcepto peccati: nec valet

nu p.d test. vid tñ gl.i.c.ipsi apli. ij. q.vij.ꝛ ibi doc. et do.ant.i.c.lecte d renū.ꝛ ꝙ no.Jo. an.i.c.j.de vsu.li. vj.sup glo.ij.Sacerdos bñ pōt reuelare de cōsensu cōfitentis.tex. est i.c. significasti. de adul.Et de istare uelatiōe ꝯfessiōis vide oino ꝙ scribit arch. i.c. sacerdos.d peni.di.vj. Et de h̄ an reuelatio possit fieri de cōsensu ꝯfitētis. Et an psumat de ei⁹ ꝯsensu si sacerdos dicat vide p Host.i sum.de te sti.§.si possit.ver. ꝫ qro.Et ideꝫ vr̄ cōcludere do.an. ꝛ do.abb.i.c.testimoniū.d.test.dū tractant illū articulū an per sacerdotē qui audiuit ꝯfessionē probet pnia de delicto.ꝛ p hac pte disputādo aptissime cōcludit san.Tho. iiij.sen.dist.xxj.q. iij.ar.ij.Itē adde ꝙ quēadmoduꝫ sacerdos tenet celare ꝯfessionē sibi factā eodē modo qñ aliqs q nō est sacerdos i necessitate audit ꝯfessionē alicui⁹ tenet celare.ita determinat san.Tho.in iiij.sen.dist.xxj.q. iij.art.j.i fi.ꝛ idē ē de interpte q pp diuersitatē ligua rū adhibet in cōfessione. qꝛ eodeꝫ mō dꝫ celare nisi peccator velit qd ipse sciat absolute ꝛ libere ꝫ tho. in palle.di.xxij.q. iij.artic.ij.in fi.ité adde ꝙ sacerdos cui aliqd fuit dictū i ꝯfessiōe sciat hoc lꝫ alr pterꝙ i ꝯfessione sine añ ꝯfessionē hoc nō potest licite reuelare inquātū scit vt deus:tamē potest hoc inquātū scit vt homo. ita determinat dispu tādo Tho.in.iij. sent.dist.xxj.q.iij. arti.iij.

✠ Sebasti. Sapia.

¶ Sacerdos. an sacerdos cui aliquid dictū fuit in pnia.nō tñ in for

nec valet consuetudo in contrarium.7.
2 Uerba impetratiua intelliguntur cum effectu.
3 Jeiunium improbaṫ: si ex eo timeatur infirmitas vel mors
4 Cōcesso vno censenṫ cōcessa oīa per que deueniṫ ad illud.
5 Uerba futuri temporis non importāt actuз fieri ipso iure: sed per sententiam.
6 Uendens animal morbosum asserens tamen illud sanū et dicit ꝙ non vult teneri an excusetur.

1 **Cum infirmitas.** † Medici vocati ad infirmos debēt ante oīa inducere infirmū ad ꝯfessiōnē: nec qcꝙ̄ ꝑsuadere ꝓ salute corporis tēdēs in animarū periculū. h.d. Diuidiṫ. Nā primo ponit vnā cōstitutiōis cām. Scđo ꝯstitutionē. Tertio aliā cāз. Quarto penā trāsgressionis. Quinto quādā ꝓhibitionē. scđa ibi: ꝑsentiā. tertia ibi: hoc quidē. qrta ibi: si qs aūt. quīta ibi: ceterū. ℭ No. j. ex tex. vnā cām ex qua qn̄qз ꝓuenit infirmitas corporis. s. ipm̄ pctm̄ ꝛ infirmitas anime. Ex infirmitate ergo aīe qn̄qз sequiṫ infirmitas corporis. ꝛ ideo vt ꝑcidaṫ radix infirmitatis corporis dз qs incōtinēti cōfiteri vt sic cessante causa facili⁹ cesset effect⁹. ꝛ dic ꝙ ex qnqз causis pōt ꝓuenire corporis infirmitas. vt dicit gl. sup euāgelio Matt. Prima est vt iust⁹ ꝑ patiētiā in meritū crescat: vt legiṫ de beato Job q multas passiōes corporis pass⁹ est. vt magis hoc sibi tēderet ad meritū. Scđa cā ad custodiā virtutis: ne virt⁹ nimis supbiret sicut in Paulo apl̄o qui dixit dū infirmor fortior suз: vt. c. nisi cū pridē. de renū. Tertia cā ad correctionē peccati: vt hic. Quarta cā vt manifesteṫ qn̄qз glīa dei. vt in ceco quē xp̄s liberauit. Quinta cā ad initiū pene vt sit initium pene sicut in Herode. nā qn̄qз deus in hoc seculo incipit punire peccatorē affligēdo eū corporaliter vt sit ī hoc seculo initiū penarū suarū. Ad ꝑdicta vide tex. vij. q. j. in. c. cū ꝑcussio. Pōt addi sexta cā q̄ non facit ad ꝓpositū nostruз: vcз mala dispositio corporis que ꝓuenit ex aliquo accidēti.
2 ℭ † Scđo no. ꝙ hec v̈ba moneas ꝛ inducas: debēt intelligi cū effectu. nā vt colligiṫ per sequentia nō sufficit medicis modicū monere nisi effectualiter inducāt ad vocādū sacerdotē. ℭ Tertio not. ꝙ sicut hō cōponiṫ ex aīa ꝛ corpore: ita pro salute vtriusqз duo medici instituti sunt: vn⁹ pro aīab⁹ vt est sacerdos: alius pro corporib⁹ vt est medicus corporalis. Ex quo inferṫ ꝙ inquantū aīa est pretiosior corpore intm̄ sacerdos dз p̄ehonorari respectu medici corporalis. ℭ Itē no. ꝙ qn̄qз ad cōstitutionē cōdendā cōcurrūt plurime cause quarū vna est impulsiua alia finalis. nā sal⁹ animarū hic fuit cā finalis: impulsiua vero cā corporū: vn̄ cessante īpulsiua nō dз cessare cōstitutio: de quo ī. c. post trāslationē. de renun.
3 ℭ † Ultimo no. ex fi. litere ꝯ nolētes ieiunare asserētes ieiuniū corpori nociuū. nā cū anima sit ꝑtiosior corpore: magis est insistendū pro salute aīe q̄ corporis. nā ad hoc principaliter ieiuniū est institutum vt castigeṫ corp⁹ iuxta illud aposto. Castigo corpus meū ꝛ ī seruitutē redigo: ne cū alijs ꝑdicauerim ipse reprob⁹ efficiar. qđ intellige verū nisi verisimiliter ꝓpter cōplexionē hois timeaṫ ex ieiunio vel alia abstinētia infirmitas corporalis seu mors. nā tūc poti⁹ peccaret q̄ mereret. pro hoc tex. no. in. c. nō mediocriter. de cōse. dist. v. facit. c. cōuiuia. xliiij. di. habēda est ei cura corporis vt sit prōptū ad exercitiū virtutis vt ī dictis iurib⁹. Et pōt iste tex. optime allegari ad vnā cām generalē: ex qua papa hзpotestatē in laicos: vcз qn̄ disponit ad finē salutis animarū: lз principalr̄ nō disponat circa animas illorū quos intendit cōstringere sicut hic: nā pro salute animarū egrotantiū papa hic disponit in medicos laicos.
4 ℭ † Cōcesso ergo fine videnṫ cōcessa oīa per q̄ deueniṫ ad fi. l. ij. ff. de iur. om. iu. l. ad rē mobilē. ꝛ. l. ad legatū. ff. đ ꝓcu. ꝛ ī. c. prudētia. ꝛ ī. c. ꝑterea. de offic. dele. ꝙ bn̄ no. qꝛ facit ad multa: ꝛ maxime ad materiā tactā per Bar. in. l. ambitiosa. ff. de decret. ab or. fa. vt qn̄ cōcediṫ aliquib⁹ officialib⁹ ptās prouidēdi super abundātia seu sup pace seu super flatu ciuitatis: vt oīa extrinseca videanṫ ꝯcessa ꝑ q̄ ꝑueniṫ ad exp̄sse cōmissū: sicut econtra vno prohibito oīa etiā remota intelliguntṫ ꝓhibita: ꝑ q̄ ꝑueniṫ ad illud: vt in. c. ad concupiscentiā. de cōstit. ꝛ. l. oratio. ff. de spon.
5 ℭ † In gl. in ver. arceaṫ ibi: per sniam. No. ex gl. ꝙ per
a hoc verbū nō fertur snīa ipso facto: ᵃ sed est ferēda ꝑ iudicē. nam est verbū futuri tp̄is. ergo requiriṫ snīa. iuxta theoricā gl. in regula in penis. de reg. iur. li. vj. ꝛ in. c. qsquis. de elect. ꝛ in. l. in criminali. C. de iur. om. iudi.
6 ℭ † Et in gl. fi. Sз quero nūquid per dissuctudinē sit sublatus effect⁹. Hosti. dicit eos peccare. ꝛ ꝙ cōsuetudo ꝯria nō vз. ꝛ bene loquiṫ: nā cōsuetudo nō ꝑiudicat iuri nisi sit rationabilis. Sed ista ꝯsuetudo nō habet in se aliquā ratiōnē: imo ex ea ꝓueniunt mala de qbus in tex. ℭ In gl. ij. in fi. sed quero quid intēdat litera ibi: ante oīa moneāt ꝛc. Sol. dicit Hosti. ꝙ anteꝙ̄ incipiāt curā corporis vṫ cōueniant de salario debēt seruare qđ hic đr alias aūt possent repelli ꝑ exceptionē vel salariū solutum posset repeti. ꝙ est cōtra. c. vides. x. di. ꝛ. cōtra. l. nō dubiū. C. de legi. postea dicit ꝛ bene qđ cū ista pena nō sit iure exp̄ssa: nō est imponēda: lз vtile fuisset eā imponere. nā text.
7 iste solū punit eos arcendo ab ingressu ecclesie. ℭ † Ultimo quero circa fi. litere qd si medic⁹ dicat sic ꝯsulo: sed tū si habereṫ talis mulier incātatrix de facili liberareṫ. dicunt doct. medicū nō excusari qꝛ malitiose ꝛ in fraudē legis vṫ hoc assereret: sicut dicim⁹ in simili de vēdente aliquod animal quod sit morbosum: sed asserit illud sanū. ꝛ dicit ꝙ non vult teneri. de quo in. l. creditor. ꝛ in. l. j. §. venditor.

1 ☞ Questores elemosynarū nō admittuntur sine literis papalib⁹ aut ep̄i loci: qn̄ petunt eleemosynas tāꝙ̄ missi ab abbate sancti Antonij vel simili: secus si noīe proprio.7.
2 Questores eleemosynarum sancti Antonij si attētauerint aliquid contra eorum autoritatē possunt puniri per episcopum loci.3.
4 Indulgētie prosunt nō solū quo ad penas purgatorij: sed etiā quo ad penitētiā hic iniunctaз adeo ꝙ nō teneṫ ꝑficere penitentiam qꝛ habuit indulgentias.6.
5 Indulgentie vsqз ad quantā quantitatem possunt cōcedi. Indulgētie nō possunt cōcedi a prelato inferiore episcopo.
6 Indulgētia siue ieiuniū si cōcedaṫ vsqз ad annū: an ille annus sit vtilis an continuus.
8 Indulgētia cōcessa vltra quātitatē dierū ꝑmissam: corruit quatenus excediṫ numerus dierū. vide. ī. c. prox.

Cum ex eo. Eleemosynaꝝ questores sine apostolicis vel diocesanorū literis admitti nō debēt nec cū ꝓponūt vltra id qđ ī ipsis literis ꝯtineṫ. hoc prīo. Et debēt eē modesti ꝛ a locis ꝛ expēsis incōgruis abstinere. hoc scđo. In dedicatiōe basilice vltra annū ēt ī anniuersario dedicatiōis ꝛ ī literis īdulgētiaꝝ ꝯcessis ab alio q̄ a papa vltra. xl. dies remissio excedere non dз. h.d. vsqз ad fi. Et q̄tuor sunt ꝑtes. scđa ibi: formā. tertia ibi: qui autē. quarta ibi: ad hec.
1 ℭ † No. ex tex. ꝙ isti q̄stores eleemosynarū vt sunt illi q mittunṫ ab istis ꝑceptorib⁹ sancti Antonij: siue scti sepulchri siue aliorū hospitaliū ꝓ votis colligēdis ꝛ eleemosynis petendis nō debēt admitti ad petēdū eleemosynas noīe illoꝝ hospitaliū: nisi habeant literas veras apostolicas siue episcopi diocesani. ꝛ ꝓcedit hoc q̄tumcūqз sint exempti. vt ī cle. ij. eo. ti. Et fuit hoc statutū ꝓpter eorū intēperantiā nimiā. nā multi mētiebanṫ se esse alios qꝛ false portabāt religionis vel illius hospitalis habitum asserētes se esse fratres illorū sociorū vbi in veritate nō erāt: ideo debēt prius examinari ᵃ a papa vel ab ep̄o loci. sec⁹ dic de alijs volentib⁹ petere eleemosynas pro seipsis. Isti eñ nō indigēt literis. xlij. di. quiescam⁹. lxxxvj. di. c. non satis. Sed isti q̄stores de qbus ī text. petebāt vt dixi noīe hospitaliū. ꝛ ideo oportet vt approbentur pri⁹ esse tales. ꝛ maxime examinenṫ ne religiōis falsum habitū gestēt.
2 ℭ † Scđo no. ꝙ isti q̄stores nō p̄nt predicare nec aliqd ꝓponere petēdo eleemosynas: nisi ꝙ in literis cōtineṫ ꝛ hoc fuit statutū: qꝛ ipsi solebāt ꝓponere multas abusiones ꝛ dicere multa mēdacia. ꝛ maxime cōmutando vota ꝛ absoluēdo a pena ꝛ culpa: ꝛ hodie ꝓuisum est ꝙ nō obstāte quocūqз priuilegio possunt excedētes in talib⁹ ꝑ ep̄m loci puniri: vt in. d. cle. ij. eo. tit. facit. c. vt officiū. §. cōpescendi. de here. li. vj. ℭ Tertio not. ꝙ eleemosyne multū valent ad acquirendū vitam eternā. de quo. xiij. q. ij. c. vt anime defunctorū ꝛ de peni. di. j. ī. c. medicinā. ℭ Et not. ex hac forma literarū ꝛ modū ꝛ ordinē scribendi. nā primo poniṫ exordiū causa alliciendi ꝛ prouocādi animos auditorū. scđo poniṫ narratio. tertio poniṫ cōclusio.
3 ℭ † Quarto no. ī. §. que aūt. quales debēt esse isti questores eleemosynarū: debent enim esse modesti ꝛ discreti: nec debēt hospitari in locis incōgruis nec portare false religionis habitū. Si autē tales sunt nō tenetur ep̄s eos admittere imo pōt eos punire tanꝙ̄ excedētes in ei⁹ territorio: vt ī. c. ex literis. ꝰ. de exces. ꝑla. ꝛ in. d. cle. ij. ℭ No. v. in. §. ad hec. qđ indulgētia cōcedēda per prelatū nō debet esse indiscreta seu superflua sed moderata. Et dicitur indiscreta qn̄ nō ponderata q̄titate seu qualitate cause indistincte conceditur. dз enim cōcedi indulgētia ꝺm q̄titatem ꝛ qualitatē cause.
4 ℭ † No. vj. ibi: penitētialis satisfactio eneruaṫ tex. optimū optime probantē qđ indulgētie ꝓsunt nedū in purgatorio: sed etiā quo ad penitētiā hic iniunctā. Si ergo tenetur quis ieiunare. xl. dieb⁹ habita indulgentia xl. dierū non teneṫ ieiunare. ꝛ clarius adhuc probat hec lite

ma cōfessionis si produciṫ in testē an possit testificari. vide Feli. in. c. intimauit. co. iiij. ver. istud dictum Inno. ꝰ. de testi.

Sebastia. Sapia.
a ℭ Ipso facto. q̄ modo ꝓcedat ꝺ doct. viđ Jaso. in l. ij. in quinto no. col. iiij. C. đ iu. emphy. et Feli. in. c. rodulphus. colū. xxij. ꝰ. de rescript.

a ℭ Archiepš nō potest sine licētia audire confessiones subditoꝝ suffraganeoꝝ suoꝝ qñ ñ visitat. ⁊ idē dicit Jo.an.in.c. ꝑpetuo.circa fin. ī nouel.de cēsi.li.vj.pro quo est gl. in ver.agant in.c. romana.de offic. oꝛ.li.vj. sed super hoc vid. oīno Archi.in.c.ꝑ singulas.ix.q.iij.

b ℭ Legat⁹ potest dare indulgētias in ꝓuincia sua. et adde ꝙ nō potest excedere numerū xl.dierū ꝰm spec. ī tit.de elec.§.nūc superest.versi.sed nūquid iure legatiōis. ⁊ do. Ant. in.c.fi.de offi.leg. ⁊ Sebasti. Sapia.

c ℭ Jn exēpto.nūqd elect⁹ ab istis prelatis exēptis possit absoluere a casib⁹ epō reseruatis.vide Abb. in.c.significasti.ī vj.colum.š.de foro compe.

ra.j.ibi de iniunctis penitētijs ⁊c.Cautius tñ est has indulgētias reseruare pro penitentijs illoꝝ peccatoꝝ: quas hō hic ꝑficere nō pōt.vt dixi in.c.qꝺ autē.š.eo.⁊ de materia dic vt ibi plene dictū fuit. ℭ †Septimo no.⁊ tene mēti istū tex. q꞉ quotidie practicaꝭ quantā indulgētiam pñt prelati ecclesiarū citra papā ꝯcedere.nā in edificatiōe ecclesie: duntaxat possunt cōcedere annū:sed pro alijs qbuscūqꝫ causis nō possunt cōcedere vltra.xl.dies.⁊ hoc aperte voluit litera ī vers. hunc quoqꝫ dierū numerū ⁊c.vnde dictū Jnn.⁊ Hosti. hic dū dicunt ꝙ qñ celebrat solet ꝯcedere annū aliqñ annū ⁊ xl. dies intellige in papa:nō autē in alijs ꝑlatis inferiorib⁹: lꝫ aliter ⁊ minus bene dictū Host.⁊ Jnno.retulerit do. Ant. Nā glo. Jnn.⁊ Jo.an.est super fine litere ibi in talib⁹ moderamē ⁊c.q̄ loquiꝭ de papa ⁊ nō de alijs prelatis.nā de alijs ꝑlatis supra dixerat ⁊ eis ꝑfixerat terminuꝫ.⁊ pro hoc facit text.ibi dū in singulari dicit hūc quoqꝫ dierū numerū ⁊c.ex quibus verbis satis ptꝫ ꝙ nō loquiꝭ de anno: sed tm̄ de numero.xl.dierū.⁊ maxime q꞉ relatio dꝫ fieri ad proxima:vt.l. si ita stipulat⁹.ff.de verb.obli.⁊ in.c.inquisitiōi.de app. Jtē nō est verisimile ꝙ in cōsecratiōe ecclesie nō posset concedere vltra annum:⁊ qñ ipse epš celebrat potest pariter cōcedere annū. Cōclude ergo ꝙ oēs ꝑlati cuiuscūqꝫ dignitas sint nō possunt ꝯcedere indulgentias nisi prout hic diciꝭ ⁊.š.de claraui. Et aduerte q꞉ licet hec litera loquaꝭ in genere de ꝑlatis:nō tñ intelligas de inferiorib⁹.sed de epis et superioribus:q꞉ inferiores ꝑlati nō possunt cōcedere indulgētias:q꞉ hec est dignitas epalis:vt no.dicit tex.in.c.accedētib⁹.š.de exces.ꝑla. ℭ †Sed quero an isti.xl. dies seu pauciores ꝑut in literis indulgētiarū cōtineꝭ sint vtiles.an vero continui ⁊ idem querēdū de anno. Hosti.circa hoc instat ⁊ tandē cōcludit ꝙ dies debēt esse vtiles.annus vero est ꝰm ꝙ iniūgiꝭ in penitentia.⁊ vult hic dicere ꝙ si dꝫ ieiunare in anno per.xl.dies lꝫ interpollatim:vt q꞉ forte qualibet septimana dꝫ ieiunare semel.valet illa īdulgētia.xl.dierū ad tollendum oēs istos.xl.dies.vnde nō currūt quotidie:sed vtiles sunt.de anno vero sic intellige:dꝫ agere penitentiā per vnū annū qualiscunqꝫ sit illa penitētia puta ieiunādo per annū semel in septimana tolliꝭ iste ann⁹ per hāc indulgentiā annalē. ita qꝺ indulgētia anni nō diuidaꝭ per dies:sed valet respectu anni integri:prout penitētia est annalis. ℭ †Ultimo hic q̄ro pro declaratiōe huius.c.nūqd sacerdos curatus teneaꝭ in parochia sua recipere istos questores eleemosynarū. Conclude post doc.ꝙ aut nō habēt literas apostolicas vel diocesani ⁊ nō teneꝭ nec dꝫ eos recipere.⁊ pro hoc tex.ibi:admitti ꝓhibemus ⁊c. Aut habēt literas:⁊ tūc si sunt vere nō suspecte teneꝭ eos admittere secus si sunt false vł suspecte quia tūc pōt ꝯsulere epm.⁊ idē dic in epo qñ isti deferunt literas apostolicas.vnde epi tūc possunt literas illas examinare ne sint false.⁊ ideo solēt epi facere statutū vt nulla litera apłica admittatur sine ipsius ꝯscientia ⁊ examinatiōe. Caueat tñ epš ne hoc faciat in fraudē.alias puniretur vt in.c.quanto. et c.dilecti.š.de priul. ℭ †Jn glo.fi.in fi.⁊ huic contrario hodie standū est per.c.fi.eo.ti.lib.vi.vbi disponitur ꝙ indulgētia ꝯcessa a prelato vltra numerū hic taxatū est ipso iure nulla.⁊ vide glo.q̄ disputat nūquid excedēdo hūc numerū corruat indulgentia in totū.an vero teneat vsqꝫ ad facultateꝫ cōcessam. Et intellige qꝺ vsqꝫ ad ꝯcessum numerū concluiue tꝫ Archi.in regula vtile.de reg.iur.li.vj.⁊ in.l. sancimus. C.de donatio.

1. Archiepiscopus quam ⁊ quādo habet iurisdictioneꝫ in subditos suffraganeorū suorum.3.
2. Libere:ista dictio quid importat.
4. Legatus habet maiorē iurisdictionē in prouincia q̄ archiepiscopus.
Legatus potest adiri sine appellatiōe per quēlibet de prouincia.

NOstro. Archiepš intra ꝓuinciā suā pōt ꝯcedere indulgētias ꝰm formaꝫ cōcilij gñālis.h.d.⁊ sequiꝭ de.c.ꝑcedēti. in fi, ⁊ secūda ps ibi:nos igiꝭ. ℭ Cas⁹ literalis. Quesiuit qdā ꝑlat⁹ vtrū ꝑ suā ꝓuinciā possit ꝯcedere remissiōis literas gñales.rñ.pa.qꝺ hoc libere pōt ita tñ qꝺ statutū generalis ꝯcilij nō excedat.qꝺ est.š.eo.c.pxi.Ber. ℭ †No.j.ex tex, vnū casum in quo archiepš exercet iurisdictionem voluntariā in subditos suffraganeorū suorū vcꝫ cōcedendo literas indulgentiarū. Alijus casus est qñ visitat prouinciam. nam potest tūc audire cōfessiones illorū ⁊ absolutionē impartiri.de quo in.c.fi.de cēsi.li.vj. Adde etiā casuꝫ in cle. archiepiscopo.de priui.⁊ gñaliter quā potestatē habeat archiepš in subditos suffraganeorū suorū.dic vt leg.⁊ no.in.c.pastoralis.de offi.ord. ℭ †Scđo no.ibi:libere ⁊c. qꝺ in cōcedendis istis literis per totā prouinciā nō est necesse ꝙ archiepiscopus habeat cōcursum suffraganeorū suorū: quia tūc libere nō posset. Jdē de hoc ver.libere.no.in.c.de multa.š.de preben.⁊ in.c.licet episcopus.eo.tit.li.vj.aliquid in. c.directe.de appel.⁊ in cle.dudū de sepul.in glo.in ver.libere. ℭ Ult.no. qꝺ etiā archiepiscopus nō potest in cōcedēdis indulgētijs excedere numerū contentū in institutione generali: scꝫ in.c. š.proxi.in fi. ℭ †Jn glo.j.sed voluntaria ⁊c.vult ergo glos. ꝙ licet archiepiscopus nō possit exercere iurisdictionē contentiosam in subditos suffraganeorū suorū: voluntariā tamen potest:ꝙ ego intelligo in casu huius.c.⁊ in alijs casib⁹ a iure cōcessis:sed regulariter nō potest.nā videmus speciale esse tēpore visitatiōis vt possit audire cōfessiones subditorum suffraganeorū.alio ergo tempore nō potest.facit qꝺ legitur in.c.ad reprimēdā.š.de offi.ordi. ℭ †Jn ea.glo. ibi: ⁊ legatus potest ⁊c.no.gl.⁊ pro hoc facit iste tex. qui loquitur generaliter.⁊ pōt adaptari ad legatū sicut ad archiepiscopū.imo fortius ad legatum:quia legatus habet maiorē iurisdictionem in prouincia q̄ archiepiscopus.nam potest adiri sine appellatiōe per quēlibet de prouincia: qꝺ non sic est in archiepiscopo:vt in.c.j.de offi.leg. Jtem concedere indulgentias est iurisdictionis ⁊ legatus habet amplā iurisdictionē in prouincia sua:vt in.c.j.⁊.ij.de offi.leg.li.vj. ⁊ vide quod dixi in.c.accedentibus.š.de exces.prelato.

1. Cōfessio spiritualis potest eligi ad libitum sine licētia presbyteri parochialis vel alterius superioris:quādo imminet necessitas maxima ita quod non possit haberi recursus ad superiorem.
2. Confessor potest eligi ad libitum per prelatos.
3. Prelati qui dicantur stricte vel large.
4. Confessor an possit eligi ille qui non sit suus presbyter parochialis pretextu consuetudinis.
5. Sacerdos vel alius prelatus an possit in subditos alteri⁹ prescribere curam animarum.

NE pro dilatione. Epš ⁊ alij ꝺ quib⁹ in litera possunt sine licētia superiorū sibi eligere prouidū confessorē.h.d. ℭ Casus literalis. Cum nullus possit ligari vel absolui nisi a suo proprio prelato ⁊ periculossum sit episcopis ⁊ alijs superioribus ⁊ minoribus exēptis suos ꝓpter hoc prelatos adire vel licentiā petere ab eisdem.ne ergo pro dilatiōe penitentie periculuꝫ immineat animarū permittit papa predictis omnib⁹ vł etiam preter sui superioris licentiā prouidū ⁊ discretum sibi eligāt cōfessorem. Ber. ℭ †No.j.ex tex.ꝙ distantia locorū nō est causa sufficiens vt subditus possit sibi eligere confessorem ꝓpria authoritate.nā hoc opus fuit de priuilegio pape.qꝺ intellige nisi immineret necessitas maxima:ita qꝺ nō possit haberi recursus ad superiorē:q꞉ tūc potest quisqꝫ sibi eligere confessorem:vt in.c.quē penitet.de peni.dist.j.et no.in.c. pastoralis.de offi.ord. ℭ †No.ij.qꝺ de iure cōmuni nullus prelatus q̄tumcunqꝫ maximus potest sibi eligere cōfessorē. Ratio:quia nemo potest ligari vel absolui nisi a iudice suo. vt in.c.oīs.⁊ in.c.quod autem.š.eod.ergo oportet qꝺ prelat⁹ vadat ad superiorē suum.de iure ergo episcopus dꝫ confiteri archiepo. archiepš patriarche. patriarcha pape.de quo plenissime vide per Hosti.in sum.huius ti.in.§.cui confitēdum. vbi generaliter prosequitur cui sit cōfitēdū: sed q꞉ isti prelati cōiter habent superiores nimis distātes fuit eis concessum priuilegium.vt hic diciꝭ. ℭ No.qꝺ ꝑlatus exemptus de iure cōi tenebaꝭ cōfiteri soli pape vel eis penitentiario ratione ꝑdicta:sed ex priuilegio potest sibi eligere confessoreꝫ. Et aduerte ꝙ Host.ponit no.limitationē ⁊ restrictionē ad istū text.in sum.in.d.§.cui cōfitendū.vel cui abbas.vbi dicit hoc habere locū in exēpto q immediate subest pape. Secus ergo de istis exemptus habentibus supra se aliquē superiorem vt priorem abbatem generalem. nā isti debent cōfiteri superiori eorū vel habere ab eis licētiā confitēdi alij: qꝺ satis mihi placet.nam ratio cōfessionis fuit quia isti nimis distabant a curia Romana. Jtem verbum exemptis debet intelligi ī lata significatiōe nō quādo subsunt pape. ℭ †Ultimo no.ꝙ exempt⁹ nō prelatus gaudet hoc priuilegio.duo ergo requiruntur in istis inferiorib⁹ citra episcopos vt ꝑlati sint ⁊ vt sint exempti.⁊ crederē ꝙ verbū prelatus capiaꝭ hic large vt etiam cōprehendat rectores ecclesiarū parochialiū qui largo modo dicunꝭ prelati.vt.š.de cle.egro.c.tua.⁊ tibi tex.no.nam prelati stricto modo dicunꝭ qui habent iurisdictionē fori cōtentiosi.pro quo vide bo.gl.cum tex.in.c.ij.de iud.⁊ in cle.dudū.de sepul.in ver.prelati.nā cū hoc casu tra-

ctamus de

ctamus de fauore ⁊ sit bñficiũ principis nulli nocẽs:dʒ fieri largissima interpretatio vt in.c.olim.de verb.signi.⁊ in.l.fi.ff.de cõsti.prin.¶ Sʒ q̄ro nunqd eps̄ nõ exẽptus valeat sibi eligere cõfessorẽ ꝑut dñt doc.et bene ꝙ sic qð ꝓbat litera ibi ꝑteriũ superioris licentiã ⁊c. Item meli⁹ facit litera ibi:minoribus ꝑlatis exẽptis:vt sic verbum exemptis solũ referatur ad prelatos minores.⁊ per hoc facit quia istud est principis beneficiũ dʒ ergo latissime interpretari vt.s̄.dixi.vt sic illa qualitas exẽ ptiõis nõ referaꝛ ad oĩa precedẽtia:sed solũ qualificet prelatos mino-

4 res citra epm̄.¶ † Ultimo q̄riꝛ nunqd vigore cõsuetudinis possit qs sibi eligere confessorẽ sicut vigore priuilegij.⁊ dicendũ ꝙ nõ per text.ex pressum in.c.ij.eo.ti.li.vj.non põt ergo tñ cõsuetudo sicut priuilegiũ. facit qð in simili no.p Io.an.in.c.ij.de prebẽ.li.vj.⁊ hoc in dubio ꝓce-

f dit in subdito volẽte sibi eligere cõfessorẽ ꝑtextu cõsuetudinis.¶ † Sʒ dubiũ est ex parte sacerdotis nunqd possit sacerdos seu alius prelatus prescribere in subditos alteri⁹ curã animarũ.de quo p Host.⁊ Io.an. in.c.oĩs vtriusq̄ʒ.s̄.eo.⁊ i.c.cõq̄rẽte.de off.or.Et ɔclusio est ista. ꝙ aut est priuata persona:ita qð vult ꝑscribere noĩe proprio ⁊ nõ põt aut no mine ecclesie sue:vt qꝛ alias hʒ curã ⁊ valet ꝑscriptio.arg.in.c.auditis. et.c.olim.s̄.de prescript.⁊ intellige ꝙ valet prescriptio dũmõ hẽat sua cõcomitãtia.nã cũ sit cõtra ius opʒ qð habeat titulũ ⁊ bonã fidẽ:vel si nõ hʒ titulũ ꝙ sit tanti tp̄is:cuius memoria de ɔ̄rio nõ existit: vt in.c. j.de prescri.lib.vj.¶ In gl.fi.no.ex glo.q̄ñ dicatur sacerdos prouidos

a cõfessores.[a] debet em̃ scire inuestigare ⁊ ingrere circũstantias peccati. Item dic extra glo.ꝙ dʒ scire canones penitẽtiales.i.canones impo- nentes certas penitẽtias quos Host.colligit in sum.huius ti.nã alias nõ posset moderari penitentiã cum a canonibus non sit fine casu rece- dendũ.Adde etiã ꝙ talis eligendus debet alias habere curam anima rũ.Itẽ ꝙ habeat alias potestatẽ ligandi ⁊ soluẽdi in habitu ⁊ in actu prout dixi in.c.omnis.s̄.co.quod est not.

¶ De sententia excommunicationis. Rubrica.

1. ☞ Excõmunicatio lata ab homine nõ ꝓuenit nisi ratione cõtuma- cie a iure vero prouenit ratione delicti.
2. Excommunicatio nõ dicitur proprie nec sentẽtia diffinitiua nec inter locutoria.
3. Excommunicationis diffinitio.
4. Excommunicatio vnde dicatur.

¶ Continuaꝛ hec rub.ad ꝑcedẽtes hoc ordine:vcʒ supra visum est de penis q̄ imponunꝛ taʒ in foro cõtẽtioso q̄ penitẽtiali. verũtñ qꝛ excõi catio est pena delicti cũ ferꝛ ã iure.cũ vero ab hoĩe est pena cõtumacie.

1 merito post rubricas ꝑcedẽtes subijciꝛ ista.¶ † Ex hac cõi cõtinuatio ne doc.primo no.qð ab hoĩe nõ ferꝛ excõicatio nisi ratione cõtumacie a iure vero solũ rõne delicti.⁊ hoc voluit gl.xj.q.iij.epi. Et intellige de cõtumacia que ɔsistit siue in nõ veniẽdo siue in nõ parẽdo:vt no.in cle.

2 j.de do.⁊ contu.¶ † No.ij.ex rub.ꝙ excõicatio põt dici sñia.de quo in

b spe.de sen.ꝑla.in prin.sed ꝓprie ⁊ stricte non põt dici sñia[b] diffinitiua

c vel interlocutoria:[c] diffinitiua nõ:qꝛ nõ diffinit cãm imo petẽti abso- lutionẽ nunq̄ denegaꝛ audiẽtia.in.c.ex parte primo.j.de verb.sig. nec etiã interlocutoria:⁊ qꝛ interlocutoria dꝛ illa q̄ proferꝛ inter principiũ ⁊ fine cãe ã iudice:vt no.in cle.j.de seq.pos.⁊ fruc.Sed excõicatio q̄ñq̄ʒ fertur extra iudiciũ:vt in.c.dilecto.eo.tit.lib.vj.vnde ꝓprie excõicatio est quedã cẽsura ecclesiastica.ar.in.c.querẽti.j.de ver.sig.vbi text.an au tẽ trahatur magis ad naturã interlocutorie q̄ diffinitiue taʒ in appel latione interponẽda q̄ in alijs.no.in.c.per tuas.j.eo.⁊.c.venerabilib⁹ eo.ti.lib.vj.⁊ ad primũ dictũ.vide qð no. Io.an.in.c.vt animarũ.de cõ

3 sti.lib.vj.¶ † Quero qd sit excõicatio:summiste:vt Gof.⁊ Hostiẽ. cõi ter sic diffiniũt qð est a qualibet licita cõmunione vel licito actu separa tio ⁊ ẽm hãc diffinitionẽ tot sunt species excõicationis:quot sunt spe- cies cõionis:sed hec diffinitio põt impugnari:qꝛ nõ est cõuertibilis cũ diffinito suo:sicut dʒ esse oĩs bona diffinitio:vt not.s̄.de sum.trini.in rub.⁊ per gl.insti.de ob.in prin.⁊.l.oĩs.ff.de re.iur.Itẽ nõ euacuat na turã diffiniti.s.per genus ⁊ substãtiales differẽtias sicut dʒ facere que libet bõa diffinitio.nã diffinitio est substãtie rei demõstratio. facit.l.j. ff.de dolo.⁊ ideo dicimus ꝙ oĩs diffinitio in iure est periculosa. qꝛ ꝓ pter circũstantias negotij multũ variaꝛ factũ vñ difficilimũ est diffini re scdm̃ ius.vt.l.oĩs diffinitio.ff.de re.iur.nã scdm̃ diffinitionẽ precedẽ tem iudex secularis posset excõicare.qꝛ posset priuare quem a commu nione hoim̃.⁊ tñ hoc ꝑceptũ nõ est ꝓprie excõicatio sicut nos capim⁹ ⁊ ideo vt ponamus aliquas substantiales differẽtias possum⁹ sic diffi nire ꝙ excõicatio est censura a canone vel iudice ecclesiastico ꝑlata pri uans legitima cõione sacramentorũ ⁊ q̄nq̄ʒ hoim̃. Et scias ꝙ due sunt species excõicationis ẽm materiã nostrã. Quedã est excõicatio maior ⁊ illa priuata participatiõe sacramentorũ ⁊ cõione hoim̃:vt in.c.a no bis.j.eo. Quedã est minor ⁊ illa solũ priuat a participatiõe sacramen- torũ nõ aũt a cõione fideliũ:vt in.c.fi.de cle.excõi.mini.⁊.c.a nobis.de exce. Ista minor excõicatio fertur a iure ⁊ ab hoĩe. A iure vt plurimũ ferꝛ per participiũ cum excõicato.vt in.d.c.fi. Ab hoĩe potest ferri pro quolibet peccato siue pro cõtumacia:sed non est in vsu:qꝛ cõiter iudi- ces ferũt excõicationẽ maiorẽ.⁊ de hoc etiã habetis.iij.q.iiij.engeltru-

a ¶ Pro intellectu huius decre.vide oĩno latiss.⁊ elegãtiss.q̄ scribit spe. in ti.de pe.⁊ re.§.vt aũt scias cõi cõsitẽdũ.⁊ vide.s.Tho.i.iiij.sent.dis. xvij.q.iij.ar.iij.in rñ.ad tertiã vbi dicit ꝙ qꝛ ꝑlato incũbit sacra dispẽsa re que nisi a mũdis tractari debẽt.ideo cõcessum est eis a iure qð possit ꝓprios sibi eligere ɔfessores ⁊ in quãtũ ad hoc eis sint superiores sicut

dam. Appellatione tñ excõicationis cũ iudex di-

d cit excõico illũ ⁊c.intelligimus de maiori[d] excõi-

4 catione:vt in.c.pe.j.eo.¶ † Ulteri⁹ q̄ro qd ope- ratur excõicatio ⁊ quare si dicꝛ. Sol. excõicatio dicꝛ quasi extra cõionẽ positio : vt in.c.ceterum. xxiiij.q.iij.⁊ aliq̄ñ appellaꝛ anathema qð est idẽ qð superna maledictio:vt in.c.cũ non ab hoĩe. et qð ibi no.de iudi. Ad aliud quesitũ.s.qd operaꝛ. dic qð aut excõicatio est iusta aut iniusta:si est iu- sta quo ad deũ parũ vel nihil operaꝛ : qꝛ quilibet peccãs incõtinẽti separat se a gratia dei.xj.q.ð.iij. illud vnde dicit glo.xxiiij.q.j.quodcunq̄ʒ quo ad deũ ecclesia excõicando nullã vim potestatis exer cet:sʒ solũ denũtiat:vcʒ qꝛ declarat illũ esse extra

e gratiã dei : potest[e] tñ dici qð quo ad deũ operaꝛ hoc qꝛ ex cõtemptu superueniẽti magis est proie ctus a gratia dei. Itẽ qꝛ diabolus hʒ maiorẽ po testatẽ in eo post excõicationẽ quã ante. vnde ex- cõicato vtitur diabol⁹ velut quodã pecore: sicut rusticus vtiꝛ iumẽto.de quo vide tex.cũ glo.in.c. audi deniq̄ʒ.xj.q.iij.⁊ per Hosti.⁊ Io.an.in.c.ita quorũdã.s̄.de iude.itẽ Angelus deputat⁹ ad cu stodiam suã min⁹ operaꝛ in excõicato. Alij sunt effectus excõicationis quo ad hoĩes. Naʒ priuat a cõione hoim̃ ⁊ actib⁹ legitimis:vt in.c.pia.ð ex cep.lib.vj. Itẽ nõ valet amplius per se resurgere sicut põt quilibet peccator sed opʒ ꝙ habeat ab- solutionẽ:vt in.c.a nobis.⁊.c.cũ desideres.j.e.Si vero excõicatio est iniusta ⁊ excõicatus patienter tolerat:tũc quo ad deũ nihil operaꝛ:quinimo au getur meritũ hui⁹ excõicati:vt in.c.cum eterni.de reg.iur.lib.vj.⁊ in.d.c.illud.sed operatur quo ad hoĩes:qꝛ anteq̄ relaxetur excõicatio dʒ vitari:vt in.c.cũ cõtingat.de offi.deleg.⁊.c.per tuas.j.cod.

1 ☞ Percutiens clericũ ioco: vl causa correctio nis nõ est excõicatus.si vero percutiẽs sit ipubes ⁊ habeat animũ iniuriandi absoluꝛ ab epo: si est maior requiritur absolutio pape.2.

2 Minor etas nõ excusat in delictis,sed alleuiat pe nam.s.si est doli capax:al's secus.

3 Clerici adinuicẽ se percutientes incidunt in excõ municationem.6.

4 Percutiens clericum ad hoc vt incidat in excõi- cationem requiruꝛ ea de quibus hic.

1 Super eo. † Impubes q clericũ per cussit ab epo absolui potest. Qui ioco vel causa discipline percutit clericũ etiã si sit maior excõicatus nõ est:q vo ex odio sic.⁊ p papaʒ absoluiꝛ.h.d.⁊ tres sunt partes.scda ibi:ne cleri- ci.tertia ibi:ceterũ.¶ Casus literalis. Quesitum fuit a papa si clerici intra minores annos cõstitu ti se adinuicẽ percussérint vtrũ sint ad sedẽ apost. pro absolutiõe remittendi. Rñ. papa qð si intra dictã etateʒ clerici se adinuicem percusserint siue vnus alterũ nõ sunt ad apo.sedẽ mittendi: quia etas eos excusat.itẽ nec clerici si sint plene etatis ⁊ adinuicẽ se percusserint nõ ex odio vel inuidia sed ex leuitate iocosa sint excõicati. Itẽ nec magi- ster si clericũ causa discipline vel correctionis: per cusserit:qꝛ nõ potest in ipsis violenta manuũ in- iectio notari.secus vero si ex odio dicti clerici sese percusserint. Tũc enim ad sedem apost.ire debẽt

2 absoluendi. Ber.¶ † No.j.ex text.ꝙ minor etas

f nõ excusat:sed alleuiat delictum[f] ⁊ intellige text. de minorib⁹ doli capacibus. Nam isti incurrunt excõicationẽ percutiendo clericũ sed non tenen- tur ire ad sedem apostolicam pro absolutiõe sed eps̄ potest eos absoluere vt in.c.fi.j.eo. Et ex hoc tex.habito respectu ad.c.si quis suadente.xvij.q. iiij.qð est fundamẽtum hui⁹ tituli potest intelli- gi qð dispositio seu statutum puniẽs generaliter cõmittens certũ delictũ nõ habet in totũ locũ in

etiã vn⁹ medicus ab alio curaꝛ non inq̄tũ est medic⁹ sʒ inq̄tũ est infir- mus.⁊ add̃ h gl. i.c.sanc.el.ij.⁊ qð ibi no.de of.dele.

b ¶ Põt dici sñia. an excõicatio di- caꝛ sñia.við Do. i.c.ij.de ɔsti.li.vj. post alios an di- caꝛ iterlocutoria vide tex.⁊ ibi do. abb.i.c.sacro.j.e. Andre. Barba. ✠ Sebasti. Sapia.

¶ Dici sñia.vide p Feli.i rub.s̄.de sen.⁊ re iud. co.x. ver.excõicatio est interlocutoria.

c ¶ Interlocuto- ria.⁊ vide ꝙ de h latiss.scripsit do. Bar.ð bel.in ru. de re iud.⁊ q̄tuor dñas inter sñias excõicatiõis ⁊ al's sentẽtias enume- rat Arch.in.c. ne mo cõtẽnat circa prin.xj.q.iij. ✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ De maiori qd autẽ si qs capitu lat qð talis est ex cõicat⁹ ita ꝙ nul lus põt ipm̃ allo qui an dicaꝛ suffi ciẽter articulasse ⁊ ꝓbasse de maio ri excõicatiõe vi- de Feli. cõcluden tem qð sic in.c.fi. col.vl.i ver. adde etiã.s̄.de except.

e ¶ De hoc við p Cal.in repe.c.cuʒ excõicato.xj.q.iij. in.q.q̄ inci.j.q̄ro. Et p do. Car.i re pe.c.ꝑdẽdim⁹ cir ca materiã.ð sen. excõ.⁊ p Do.i.c. cũ medicinalis.i pri.⁊ in fi.de sent. excõ.li.vj.in ver.⁊ scias qð due sunt spẽs.et quot sint spẽs excõicatiõis etiã de hoc við p Cal.i repe.d.c.ꝑ pendimus. vltra me.ð.itẽ in sum- ma de sen.excõi.

f ¶ Delictum.vi- de ꝙ no.in.l.exci- piuntur.ad fille. Andr. Barba.

minoribus: vel in eo qui ex aliqua causa excusat a totali delicto. Nā prealleg. c. si quis suadēte. loqtur gnāliter dicēs ꝙ percutiēs clericū dʒ pro absolutiōe ire ad sedē apo. ⁊ tñ minor percutiēs clericū lʒ incidat in excōicationē nō tenet ire ad sedem apo. sed hoc puto ꝓcedere ex benigna interpretatiōe ipsius iuris: sed de rigore iuris vbi pena est ipso iure imposita minori incidet in illā penam. ad hoc ꝙ no. Bar. in. l. ij. de recepta. sed p iudicē in sñia poterit pena alleuiari: vt dixi i. c. ij. s. de deli. pue. ¶ † Scdo no. qd non solum incurrit quis excōicationē qñ clericū percutit: ita qd vnus est percussor alius pcussus: sʒ etiā qñ adinuicem se percutiūt: ita qd nō pōt apparere quis fuit aggressor ⁊ qs aggressus: qꝛ constat vtrūqʒ iniecisse manū violentā in clericū. ¶ † Tertio not. ibi leuitate iocosa ⁊c. qd ad incurrendū excōicationē canonis si quis suadente. nō sufficit solū factū sʒ requirit animus iniuriandi. Itē requirit violētia: vt in fi. litere. Tria ergo regulariter requiruntur ad incurrendā illā excōicationē. Primo requiritur factū qd denotāt verba illius canonis ibi: manus iniecerit ⁊c. Unde si mādatur iniici: sed non habuit effectū non est excōicatus. Itē si eleuauit manū vt percuteret nō tñ percutit. Quid autem despuēte vel deturpāte vestē clerici[a] dic vt not. in d. c. si qs suadēte. Scdo requiritur anim⁹ iniuriandi:[b] qꝛ si percutit iocose nō est excōicatus vt hic. ⁊ hoc etiam indicāt verba illius canonis ibi: suadēte diabolo ⁊c. ¶ Tertio requirit violētia: vt hic in fi. ⁊ in. d. c. ibi: man⁹ violentas ⁊c. Qñqʒ tamen nō requirunt omnia ista tria. nam sufficit factuʒ. Qñqʒ sine iniuria: vt in. c. cōtingit. ⁊ in. c. vniuersitatis. j. e. Qñqʒ sufficit iniuria sine violentia vt in. c. nuper. j. eo. ⁊ rationeʒ fallentie videbitis ibi. Quarto not. qd rōne disciplinę excusat magister ab iniectione manuū. ratio est qꝛ. c. si quis suadēte requirit dolū vt ptʒ ibi: si quis suadente diabolo ⁊c. Sed in magistro percutiēte intuitu disciplinę nō potest notari dolus. ideo ⁊c. ¶ † In glo. ij. in fi. dic soluēdo ꝙ minoritas[c] nō excusat delictū seu delinquentē quin teneat si est doli capax: sed excusat quo ad minorem penaʒ: vt in. c. ij. de deli. pue. Nā pro iniectione manuū in clericuʒ due pene inferunt: vna qꝛ incidit quis in excōicationeʒ: alia qꝛ pro absolutione tenet ire ad papā. minor ergo etas excusat a scda: sed non a prima. nō ergo ex toto excusat delictum: sʒ alleuiat pena. Et itel lige tex. impuberib⁹ doli tñ capacibus. nā infans nō est doli capax: ⁊ nō incideret in hāc excōicationem qꝛ ad incurrendā hanc excōicationē nō sufficit solū factuʒ: sed requirit animus iniuriandi vt s. dixi: sed infans nō doli capax nō potest iniuriā inferre: qꝛ non habet animum discernendi. xv. q. j. illud. ff. de iniur. l. illud. facit cle. si furiosus. d homi. ¶ † Opp. primo de. c. si vero. j. eod. vbi patet qd percutiens clericū repellendo violentiā nō incidit in excōicationem. ergo male dicit hic tex. qd percutientes se adinuicē incidūt in excommunicanem debet distingui inter inferentē iniuriam vel violentiā repelientē. Sol. multiplex. Primo qd intelligit tex. quādo non apparet qs fuit aggressor ex quo enim constat vtrunqʒ manus violētas iniecisse temerarias vterqʒ ligatur. Contrariū loquitur de eo quē cōstat percussisse violentiam repellēdo. Secundo potest intelligi iste tex. qñ vn⁹ percussit: sed nō habebat animū iterū percutiendi quo casu si percussus repercutit percussorē incidit in excōicationē quia vocat vindicta non autem violentię repulsio vt in. l. si ex plagis. in. §. tabernari⁹. ff. ad. l. aquil. i. c. significasti. s. de homi. ⁊ qd ibi dixi. qd est no.

☞ Monachi adinuicē se percutiētes absoluūtur per eorum abbates: quibus deficientibus per epm loci ⁊ idem in aliis religionibus. 4. 5.

Monachorum correctio pertinet ad abbatē: vel ad episcopum eo negligente aut deficiente.

Abbas an ⁊ quando possit quē absoluere ab excommunicatione.

Absolutio excōmunicatiōis regulariter spectat ad episcopum.

Monachi.

[d] † Monachos se adinuicē percutiētes absoluit abbas: idē in canonicis regularibus: ⁊ abbatis discretiōe deficiente recurrit ad epm. h. d. ¶ Casus literalis. Querebat a quo sint absoluēdi mōachi ⁊ canonici regulares si se adinuicē pcusserint. Cōsultus papa rñdet qd monachi ⁊ regulares canonici si se adinuicē pcusserint nō sunt ad apostolicā sedem mittēdi. Sed per abbatē suū sunt absoluēdi. Et si abbas nō sufficit diocesa. eps est adhibēdus. Ber. ¶ † Not. j. ex text. qd correctio[e] monachorū primo loco spectat ad abbatē sed abbate deficiēte recurrit ad epm. de quo tñ dic vt plene no. in. c. quāto. de off. or. De quo plenissime in repe. c. si quis cōtra clericum. de fo. cōp. ¶ † Secundo no. casum in quo abbas absoluit a sententia excōicationis lata a canone. Sed circa hoc quero d notabili. q. nūquid abbas possit generaliter absoluere monachos suos ab excōicatione a canone inflicta. Multi religiosi ⁊ male seruāt ꝙ sic. sed ꝯrium est verū. vnde facit regula ꝙ ab excōicatiōe lata a canone nullus prelatus inferior citra epm absoluit in casibus iure permissis. hoc videtur probari in cle. j. de priui. facit. c. religioso. eo. tit. li. vj. vbi religiosus percutiens clericū secularē non absoluitur ab abbate: qꝛ sumus extra casum cōcessum hic. Iteʒ absolutio a sentētia excōicatiōis lata a canone concedit dūtaxat epis: vt in. c. nup. j. eo. ſm cōem intellectū. Nam ista ardua sibi soli reseruant. argu. in. c. si. de offic. archipresby. ⁊ in. c. sicut venire. de exces. prela. ⁊ iste casus fuit hic cōcessus: quia propter cōionem que parit contemptū de facili incidunt mōachi in illum canonē. si quis suadēte. ideo ne habeāt materiā euagādi cōcessum fuit hoc vt ab eorum abbate possint absolui. Unde iste casus[f] nō est trahendus in consequentiam cum sumus in materia exorbitāti. ar. in regula in arb. de regu. iu. li. vj. ⁊ in. l. qd vero contra. ff. de legi. hoc verū nisi esset talis abbas vel superior habens iura episcopalia. arg. optimum ex no. gl. in cle. j. de reb. eccle. nō alie. ⁊ per Innoc. in. c. statuimus. de maio. ⁊ obe. ⁊ hoc consuluit Fede. consil. xiiij. qd tenemēti qꝛ facit ad multa. ¶ † Scdo ex his potest annecti questio quid si monachi essent exempti vel est casus vbi abbas absoluere non potest nūquid possit absolui ab epo cum exerceatur hoc casu iurisdictio volūtaria. Fede. in cōsiliis suis tenuit qd sic. contrariū potest elici ex dictis Jo. an. in regula scienti. de reg. iu. in mercu. ⁊ contrariū tenuit in quadam disputatione que incipit duo clericali ordine ⁊c. vbi plenissime inuenies. ¶ † In gl. j. ibi dum tamen enormiter. Not. glos. ꝙ casus enormitatis semper intelligitur exceptus[g] in hac materia ꝙtumcūqʒ vba permissiua sint generalia. hoc dic vt plene leg. ⁊ no. in. c. cum illoruʒ. j. eo. ⁊ ſm istum casum exceptū potest intelligi iste tex. in fi. dum dicit qd si abbatis discretio nō sufficit ⁊c. ⁊ idē dic qñ deficit abbas: quia tunc recurrendum est ad epm vt in. c. quanto de offi. ord. ¶ Extra glo. quero pro declaratione litere qꝛ tex. loquitur quādo monachi percusserūt se in claustro quid si extra claustrum dic qd idem ⁊ fortius quia maius est delictū cum committitur in claustro vbi debet seruari silentiū. Naʒ violatur immunitas claustri. per hoc ꝙ no. per Jo. an. post Abb. in. c. cum illorum. j. eo. ⁊ facit tex. in. c. cum pro causa. j. eo. Ubi aggrauatur factum illius qui traxit alium verberando per claustrum.

☞ Officialis iniiciens manus in clericum incidit in excommunicationem. 3. 6.

Percutiens clericum ad defensam. 4. vel inuentum cū propinqua non est excommunicatus. 5.

Delictum commissum ratione officii alleuiatur: si delinquens excessit modum.

Clericus deprehensus in adulterio vel alio crimine an et quādo ab extraneo possit capi.

Officialis capiens clericum de nocte: ⁊ illum ducens ad curiam episcopi non incurrit excōmunicationem: vel si fecerit mandato episcopi. 7.

Clericus asserens se verberatum: si verberans dicat se nō putasse illuʒ clericum vel casu fortuito fecisse cui istorum incumbat onus probādi.

Casus fortuitus non presumitur nisi probetur.

Uxoris appellatione: an veniat sponsa in materia odiosa.

Patris appellatione non veniunt alii ascendentes in odiosis.

Filiorum appellatione non veniunt nepotes in materia stricta.

Adulteram vel adulterum non est licitum occidere de iure canonico.

Clericum licitum est etiam interficere sine metu excōmunicatiōis pro defensione persone vel rei proprie: vel proximorum.

Si vero.

Ostiarius qui clericū percussit nō grauiter ab epo absolui potest. hoc primo. ¶ † Officialis deliberate iniiciēs manuū in clericū per papā absoluit hoc scdo. Qui repellēdo vim vi clericū percuit excōicat⁹ nō est. hoc tertio. Qui percutit clericū turpiter inuentū cū propinqua excōicatus nō est: secus si cū remota ⁊ dꝛ propinqua vt in litera. et ptes patēt p. §. ¶ Casus literalis. Questio orta fuit apud dominum papam de ostiario alicuius potestatis clericum ratione officii percutiente a quo sit absoluendus similiter ⁊ de officiali: vel si clericus seu laicus vim vi repellendo clericum aliquē percusserit: vel si aliquis in clericuʒ cum vxore matre sorore vel filia ꝓpria inuentum manus violētas iniecerit seu deprehensum in stupro vel adulterio: vtrum ex hoc hmōi sint excommunicati

Zacharias.

[a] ¶ Deturpāte vestē clerici. adde de hoc late p guidonē pape. in deci. grationopoli. dci. clj. ⁊ ibi in apo. tā anti. ꝙ nouis vbi tāgitur ista. q. i terminis.

[b] ¶ Itē dicit gl. in c. cōtingit. el. j. in v. iniuriosa. circa fi. e. ti. ⁊ gl. ij. i. c. si qs suadente. xvij. q. iiij. q etiā ponit alios casus i qb⁹ percutiēs clericū nō est excōicatus quos vid p Inn. i. c. veniēs. j. e. ti. ⁊ ꝙ ibi no. post eū.

Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Minor etas. hoc tʒ Bar. ⁊ alii i. l. j. C. si aduer. dlictū. Ang. are. in trac. malefi. in ver. sciēter. col. viij. Bar. vero. in ꝯsi. xxx. in ci. regatii scholariū. cir. fi. Raph. comē. in cōsi. xlv.

[d] ¶ Pro itellectu huius decre. vide q latissime scribit Rayn. in sum. de sen. ꝑcep. dif. et ex ce. §. scqt. de sent. excō. versi. sed qs pōt absoluere irregulares.

Sebasti. Sapia.

[e] ¶ Correctio. Nū qd requirat ꝯsensus sui capli vide Abb. in. c. ad nostrā. i tertio no. ⁊ in. c. reprehēsibilis. in vlti. not. s. de appel.

Sebasti. Sapia.

[f] ¶ Iste casus. qd abbas non possit ex istū casum absoluere. vide Fel. idem firmantē in c. postulasti. colū. x. s. de rescrip.

[g] ¶ Pōdera tñ qꝛ text. dicit qcunqʒ modo siue leuiter siue enormiter.

Andre. Barba.

a ¶ Adde hic Imo.in.l.qd ergo.§.si heres.de leg.j.vbi dixit illū tex.esse ar.ꝙ occidens clericū in facinore repertū nō incurrit excōicationē seu canonē late sententie.de quo dicit Henri.in hoc.c.iij.

b ¶ Ibi est opi.⁊ valde elegans tex.ad propositū ⁊ optime facit qđ scribit do.Ant.in.c.olim.el.j.in fi.⁊ qđ ibi no.de resti.spol.

c ¶ Familia ptātis pōt cape clericū repertū de nocte ⁊ ducere eū ad epm̄ absq; alia excōicatiōe.⁊ adde ꝙ scribit p.d.Ant.in repe.regule ea q̄ in xx.q.⁊ vide q̄ latissi.scripsi post do.abb.in.c.cū nō ab hoīe de iu.⁊ opti.tex.ī.l.j.C.ð exhibē.re.⁊ ibi Bart.

Sebasti. Sapia.

d ¶ In fi. Ponderat tex.iste iuncta hac gl.ꝙ qñq; ille q est inhabilis ex se:est ihabilis cū mādato supioris vide Fel.vbi enumerat plures casus in Zuūl in.c.fi.s.de offi.ordi.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Sz verberari. An aūt clericus possit torqueri p laicos vide abb.i c.vniuersitatis.j.eo.et Pe.de anc.do.Ant.⁊ Abb.i c.vt factum.j.eo.

f ¶ Illū occidere. adde hic ꝙ no.gl.i v.poterat.i.c.ne aliqua.xxvij.q.j.⁊ qđ ibi no.d.an.⁊ Abb.post alios in.c.veniens.el.ij.de spō.⁊ vide eūdē abb.in.c.iterfecisti.s.de homi.⁊ dicit bal.in apo.post Guil.i.l.iperator adrian⁹.ff.de sta.ho.qđ si ex statuto licitū est occidere adulterātē vxorē licebit eā sic dephēsaz occidere lz pgnās sit ibi et dicit Bart.circa pri.ꝙ pr̄ pt occidere filiā pregnātē i adulterio dephēsam.itē adde hic gl.i.l.nec timorē.in ver.occidere.ff.qđ me.cā.q̄ dicit ꝙ n lz marito interficere adulterū nisi adulter sit vilr psona sz pr̄i lz qñcūq; iterficere.⁊ alleg.l.nec i ca.ff.de adulte.⁊ vide in hac materia bo.tex.i.l.si qs igraui.§.si marit⁹.⁊ ibi gl.in v̄s.ignoscit.ff.ad sille.⁊ ad hoc pau.ð ca.in.l.si cū dotē.

excōicati vel ne. Et respōdet papa vt in tex. Ber. 2 ¶ † No.j.ex tex.ꝙ delictū cōmissum pretextu officij alleuiat qñ delinquēs modum excessit.facit ꝙ no.in.c.olim.el.j.de resti.spo. Nam videt motus bono zelo ⁊ nō suadēte diabolo:sz q2 excessit modum tenet:sed alleuiat delictū rōne principij liciti.ad hoc.c.significauit.s.de peni.⁊ remissio.⁊ qđ ibi dixi. ¶ Scđo no.ibi grauiter ⁊c.qđ ꝑ mediocri iniuria pōt eps absoluere istū ostiarium. Naz tantū excipit iniuriā grauē secus ergo in leui vel mediocri. Nam exceptio firmat regulam in alijs xxxij.q.vij.c.dn̄s. 3 ¶ † Tertio no.in.§.officiales.ꝙ officialis laicus inijciens manū in clericū deliberate nullo casu pōt ab epo absolui:q2 videt delictū nō leue:cū nō solū inferat iniuriā:imo vsurpat sibi iurisdictionē in clericū. 4 ¶ † Quarto not. in ver.si vero.qđ solū factū nō sufficit ad incurrēdum excōicationem:sed requirit animus iniuriādi:ideo percutiens clericū se defendendo excōicatus non est:⁊ intellige qñ clericus volebat iteruz percutere:secus autem si clericus percutiēs destitit q2 tunc ipsum percutiēs esset excōicatus quia non esset repellere violentiam sed exercere vindictā.ad hoc.c.olim.ij.s.de resti.spol. 5 ¶ † Quinto no.in.§.nec ille.casuz in quo percutiēs clericū nō est excōicatus.[a] Et facit iste tex.ꝙ cōmittens delictū iusto dolore mot⁹ aliquatenus excusandus est a peccato ⁊ a pena peccati.facit.l.si adulteriū.in.§.imperatores[b].ff.de adul.⁊ vide qđ dixi in.c.j.s.de iniur. 6 ¶ † Ultimo no.ꝙ nō est licitū extraneo vl etiā propinquo hoc nō expresso capere clericū in facinore siue sit graue delictū siue leue.qđ intellige qñ clericus desistit a delicto:secus videt si delictū continuat nec aliter arceri pōt a delicto vnde tenet hic Inn.ꝙ si clericus nō potest aliter cōpesci ab iniuria nisi capiatur ⁊ liget.potest etiā iudex secularis impune eum capere ⁊ ligare.dz tamē eū restituere iudici suo q̄citius potest.⁊ vide qđ no.Inn.in.c.vt fame.j.e. Et ex hoc videt inferēdū[c] ꝙ familia potestatis reperiēs clericū de nocte:q2 verisimiliter pōt timere delictū committēdum cū nō incurrat excōmunicationē si clericum capiat ⁊ presentet epo:q2 nō pōt hic notari diabolica persuasio cū hoc fiat ad obuiandū delicto ⁊ presumptio mala sit contra incedētes de nocte iuxta illud. Qui male agit odit lucē.in.c.ꝯsuluit.de offi.deleg.de quo pleni⁹ dico.in.c.cum nō ab homine.s.de iudi. 7 ¶ † In gl.in ver.laico.in fin.[d] ⁊ dic clarius qđ clericus de mandato prelati sui licite potest capi per laicū:⁊ per eum ad iudicem suū duci:vt in.c.vt fame.j.eo.li.vj.sed verberari[e] per laicū non debet etiam de mādato prelati sui vt in.c.vniuersitatis.j.e.alias vterq; incideret in excōicationem.de quo dic vt ibi no. 8 ¶ † In gl.in ver.fortuito in fi.Sz quero quis probabit an fortuito an deliberate clericū percussit. Doc.dicunt qđ clericus probabit:tum q2 clericus hoc asserendo est actor ⁊ actor probare debet intentionē suā vj.q.vlti.actor.l.actor.C.de ꝓba.tum q2 quilibet presumitur bonus:de presumptionibus.c.fi.nisi ex ꝯiecturis iudex presumeret ꝯ laicū:⁊ onus probādi i eū trasferret. Ego puto qđ indistincte on⁹ probādi incumbat laico:saltē per iuramentuz q2 presumptio est cōtra eū:ex quo ꝯstat de ꝑcussiōe:nec casus fortuitus presumitur:sed q euz allegat ꝓbare debet vt in.c.vno.⁊ qđ ibi no.de ꝯmo.pro hoc text.in.c.sequē.vbi inijciēs manū in clericum nutrientem comam tenet probare saltē per iuramentū ignorasse illū esse clericum fortius ergo in casu huius.c. 9 ¶ † In gl.in ver.matre.in fi.idē dicit Inn.de collateralibus vt in eis nō habeat locū ista permissio. Host.dicit qđ id qđ dr̄ hic de filia lex vr̄ extēdere ad neptē:⁊ qđ dr̄ de vxore videt extendere ad sponsam.in aut.vt lice.mat.et auie.§.quia vero.dicit tñ tuti⁹ esse tenere gl. Jo.and. dicit posse distingui inter neptē ex filio ⁊ neptē et filia:vt primo casu ꝓcedat lex.ar.i.l.liberos.ff.de sena.d.Ant.indistincte sequit glo.que mihi plus placet. Cū enim hec materia sit odiosa ipsis clericis ⁊ exorbitās a dispositione iuris non dz extendi:sed in proprijs terminis intelligi dz.ar.optimum in.l.pater.⁊ qđ ibi no.ff.de adult.vbi patri datur potestas interficiēdi filiā adulterā dephēsam in adulterio:nec appellatiōe patris veniunt ibi alij ascendentes. Item appellatione filiorum non veniunt nepotes in materia stricta:maxime vbi nō tractatur de fauore filioruz vt hic.de quo no.in.l.liberorū.ff.de ver.sig.⁊ in.c.in quibusdā.s.de penis.⁊ vide gl.in cle.j.de baptis.⁊ not.glo. 10 q2 facit ad multa. ¶ † In gl.i vers.turpiter ibi.illū occidere[f] sit inuentū ⁊c. Hoc intelligo ꝓcedere de iure ciuili.nō aūt de iure canonico[g].peccat eñ maritus seu pater interficiēdo vxorem vel filiam etiam deprehēsam in adulterio:⁊ penitentia grauis imponenda est:vt in.c.inter hec.⁊.c.admonere t.xxxiij.q.ij.⁊ vide bonā.gl.in.d.c.inter. 11 ¶ † Extra gl.q̄ro clericus venit armatus ad belluz et fecit isultū ꝯtra aliquē ⁊ ibi fuit capt⁹ ⁊ percussus.nūquid ꝑcutiēs siue capiēs sit excōicatus. Inno. dicit ꝙ sic.sed nō debet mitti ad sedē apostolicaz pro absolutione. Host.dicit ꝙ si fecit cā defensionis:non tenetur.hic essent duo videnda. Primo nunqd clericus immiscens se bello seu enormitatibus perdat priuilegium canonis si quis suadēte.de quo plene dixi in.c.perpēdimus.j.e.⁊ ibi de materia. Scđo nūquid causa defensiōis impune liceat clericū percutere.⁊ dic vt.s.dixi in.c.j.nā si fecit ad defensionē propriam ⁊ stetit in meris terminis defensionis clarissimū est percutiētem non incurrere excōmunicationem:vt hic:⁊.d.c.olim de resti.spo. Sed dubiū est qd si ꝑ defensiōe aliorum quis percussit clericū:quo casu dicit Innoc. hic qđ aut pro defensione ꝓpinquorū vt filio vxoris ⁊c.⁊ tūc nō incurrit excōmunicationē.si vero pro defensione extraneorū:tūc sunt opi.sed communior ⁊ verior videt opi.vt etiā hoc casu nō sit excōicatus. Et hoc mihi plz q2 nō pōt hic notari diabolica persuasio cum debemus repellere iniuriam inferendā in proximo:vt in.c.dilecto.eo.ti.lib.vj.⁊.xxiij.q.iij.fortitudo.⁊.c.non inferēda.an autē pro defensione rerū liceat percutere clericū. Cōclude qđ aut pro defensione rerum suarū nō incurrit excōicationem vt probatur optime in.c.olim prealleg.nō tñ per hoc dz infligere mortez.de quo dic vt dixi in.c.ij.de homi.⁊.c.suscepim⁹.eo.ti. Aut pro defensione rerū aliorū.⁊ Inn.ponit hic opi.cōtrarias:mihi placet opi.vt etiā euitetur hoc casu excōicatio:q2 debemus subuenire ꝓximo et diligere sicut nosmetipsos.ideo nō potest notari diabolica psuasio si adiuuo patientez violentiam in rebus suis vt optime videt probari in.d.c.olim. Nam ibi eps iuit ad repellēdū violentiā illatā rebus nec iuit solus ⁊ nihilominus euitat ibi excōicatio.⁊ plus sentit ibi Inno.ꝙ si interficio clericū ad defensionē meā vel meorum nō sum excōicatus:lz sim irregularis.intelligo ꝙ sum irregularis:qñ nō ad defensionē meorū:secus si ad defensionē meā.de quo vide tex.cum gl.in cle.si furiosus.de homi.xxiij.q.j.in.§.j.

1 ☞ Percutiens clericum ignorāter:quia forte ille clericus non ibat in habitu:non est excommunicatus:nisi recuset iurare se ignorasse illum clericum.

Ignorantia probatur per iuramentum.

2 Clericus nutriens comam nō perdit priuilegiū canonis si quis suadente.

Habitus facit presumere quem esse qualis est habitus.6.

§.trāsgrediamur.sup gl.ij.ff.so.ma.vbi dicit ꝙ lz pater aliqñ posset interficere filiā in adulterio deprehensam:tñ non pōt hoc alteri demādare.ar.in.l.cū fundū.§.quesitū.ff.de vi ⁊ vi ar. Item adde hic Imo.in.l.qd ergo.§.si heres.ff.de leg.j.vbi dicit qđ ꝺm canones peccat pr̄ ⁊ etiā marit⁹ occidēs dephēsam in adulterio.⁊ alleg.ad hoc.d.c.admonere.⁊ c.inter hec.xxxiij.q.ij. Itē adde hic ꝙ his casib⁹ qb⁹ licitū ē marito interficere ꝟ pōt demandare licite filijs suis.ita dicit Bart.sub dubio forte in.l.nō solū.§.si mādato.hoc c.allegādo.ff.ð iniu. Sed pro eo allē.tex.i.l.gracch⁹.C.ð adul. Itē an filio liceat iterficere adulterātē matrem suā vid Sali.in.d.l.grachus.i.iiij.co.⁊ ibi.i.iij.co.pōit an liceat adulterū repertū in domo fugatū extra domū iterficere. Itē vid dīo sctm̄ Tho.in.iiij.sen.di.xxxvi.q.ij.ar.j.circa me.vbi concludit ꝙ neq; ꝺm leges ciuiles:neq; ꝺm leges cōsciētie lz marito ꝓpria autoritate iterficere vxorē adulterantē:lz possit eā cā iusta accusare ad mortē i iudicio seculari.et idem sentit sanct.tho.i si.de adultera filia et dicit qđ null⁹ paterf.pōt in aliquez de sua familia infligere penā in corrūpentem personam.

Sebasti. Sapia.

g ¶ Canonico.vid Jo.de ana.i.c.interfecisti.s.de homi.vbi isert qđ in terris ecclesie poterit decapitari.qđ dicit esse mirabile.d.Feli.ibi.vide Ang.de arc.in trac.malefi.i ver.che me hai adulterato la mia dona.

a ❧ Sebastiã.Sapia.¶ Si vero.Uide ꝙ per istum tex.dicit dominus Abb.in.c.ij.s.de consti.

b ¶ Hoc est verũ in foro aĩe:secus in foro iudiciali vt dicit gl.fin.ſm do. Abb.ibi in cle.j.in ver.habita.de priui.ſʒ vide ad hoc qđ no.Bal.i.l.j. vltra me.C.ad mace.⁊ vide Jmo.in cle.j.i.iij.col.ver.iuxta predicta de cõſan.⁊ affi.gl.et arch.i.c.ꝓpoſuiſti.lxxxiij.diſtin.⁊ adde hic ꝙ no.d.an.in.c.cognoſcẽtes.in fi.de ꝯſti.et qđ ibi no.⁊ ad id qđ dicit.d.ant.in j.no.vide text.i.c.ſignificaſti.el.j.de homi.gl.in verſi.ignorantẽ.in.c.innotuit.de elec.gl.in.c.accedens.de cri.fal.gl.i.c.ij.de calũ.⁊ i.c.accepimus.de eta.⁊ q̃li.quẽ alle.d.ant.in c.innotuit.tex.in c.ſtatutũ.§.cũ vero.de reſcrip.lib.vj.⁊ i.c.vt circa.đ ele.eo.li.text.in.c.paſtoralis.de except.⁊ in.c.p̃ntiũ.de teſti.⁊ gl.in.c.eos.in ver.ſciẽter ⁊ in ver.effectum de tẽ.oꝛ.lib.vj.vide gl.i.l.j.in p̃n.i ver.ħ anno.ff.de iti.actuqꝫ.ꝓuat.⁊ vide ꝙ no.d.ant.in.c.fi.in.iiij.col.i verſi.fallit etiã in caſibus vbi dicit q̃dam pulchꝛa in hac materia ⁊ inter cetera allega.no.dictũ Guil.de cu.in.l.q̃rit.ff.de ſta.homi.Jtẽ vide omnino ꝙ elegãter ſcribit barto.in extrauaganti ad reprimen.in ver.ꝑ denũtiationẽ.in pe.col.Jteʒ de ipſa ꝓbatione ꝑ ꝓpꝛiũ iuramentum vide tex.cum gl.in verbo expẽſe.in.c.in pꝛimis.ij.q.j.tex.in.l.fin.C.de fi.inſtr.text.in.l.ſi qñ.C.vnde vi.in.c.ij.qđ met.cauſa.⁊ gl.in.§.fi.iij.q.iij.⁊ glo.in.c.dilecti.circa fi.de foro compe.glo.in.l.fi.§.in computatione.C.de iure delibe.an autem quando lex vel diſpoſitio dicit debere ſtare iuramento alicuius poſſit pꝛobari contrariũ vide per do.Anto.in.c.quia propter.in.xvj.col.⁊ quod ibi late nõ.de elec.⁊ per do.Abb.in.c.pꝛopoſuiſti.circa pꝛinc.⁊ quod ibi late notaui poſt ipſum de pꝛoba.Jtem adde hic tex.ſing.in.l.fi.de bo.auto.iudic.poſ.de cuius intellectu vide quod plene no.in.d.c.pꝛopoſuiſti.Jtem alium caſum in quo ſtatur pꝛopꝛio iuramẽto partis ponit tex.in.c.continebatur.de deſpon.impub.Jteʒ adde hic Archi.in.d.c.in pꝛimis.in antepe.col.ij.q.j.vbi dicit qđ ignorantia pꝛobatur per iuramentũ niſi ex aduerſo pꝛobetur ſcientia.Jtẽ aliũ caſum in quo quis pꝛobat ſolo pꝛopꝛio iuramẽto.vide tex.in.l.ꝓperandũ.ver.⁊ ſi quidẽ.circa fi.C.de iudi.tex.cũ gloſſ.in ver.docuerit.in.c.j.de elec.in.vj.⁊ in.c.cõſtitutus.de procu.Jtem in qđ.hic poſita in terminis diſtingue oĩno vt per Domi.poſt Pau.in.d.c.eos.in.ij.col.de temp.oꝛdi.li.vj.⁊ adde ꝙ quãdo agit̃ de informatiõe cõſciẽtie alicuius dicto vni⁹ vel fame credendũ eſt ſm do.Anto.in repe.c.ꝑuenit.in xvij.col.de cenſi.q ad hec alle.no.ꝑ Compo.in.c.j.de elec.li.vj.itẽ ꝙ cõſcientia ſeu animus alicuius ꝓbet̃ ꝑ ꝓpꝛiũ iuramentũ eſt text.in.l.fi.C.de bo.auto.iudi.poſ.⁊ in.l.fi.§.fi.cũ multis alijs cõcoꝛ.ibi in glo.alleg.C.de iure do.impe.⁊ vide glo.in.c.cũ ab vno.in ver.elec.vltra medium.de re iud.lib.vj.⁊ omnino Do.in.c.eum qui circa medium.l.diſt.

4 Conſcientia pꝛobatur per iuramentum.
5 Percutiens clericũ debet ire pꝛo abſolutione ad ſedem apoſtolicã niſi ſit de perſonis de quib⁹.j.e.mulieres.⁊.c.decetero.⁊.c.ea noſcitur.⁊.c.peruenit.⁊.c.qđ de his.vide.j.c.cuʒ illoꝛum.vbi plene.
7 Percutiens clericum credens laicum nõ incidit in excommunicationem.

Si vero. [a] ¶ †Qui pcutit clericũ ignoꝛans ꝓbabiliter eum clericũ:excommunicatus non eſt:ignoꝛãtiam tamẽ pꝛobare debet per iuramentum:⁊ ſi hoc pꝛeſtare recuſat pꝛo excõmunicato haberi debet.hoc dicit.Tres ſunt partes.ſecunda ibi:vel ſi.tertia ibi:ab illo.¶ Caſus literalis.¶ Si aliquis manus violẽtas iniecerit in clericũ nutrientẽ comam ignoꝛans quod clericus fuerit nõ erit excommunicatus:vel ſi de hoc dubium fuerit⁊ pꝛopꝛia manu iurauerit qđ eum clericum ignoꝛauerit.ſi autem iurare noluerit:ſicut ab excõmunicato conuenit abſtinere do nec de mandato ſummi põtificis abſoluat̃:quia conſtat eum manus violentas in clericũ inieciſſe. Ber.¶ †No.pꝛimo ex text.quod ex depoſitione tonſure clericus non perdit pꝛiuilegium canonis ſi quis ſuadente.¶ †Secundo nota quod quis pꝛeſumitur talis qualis eſt habitus quẽ geſtat. ¶ †Tertio no.qđ vbi eſt dubium in dependentibus a conſcientia alicuius ſtatur iuramento [b] illius.nam ignoꝛantia aliter pꝛobari non poſſet. ad hoc not.ſolet allegari iſte text.facit.c.nulli.de elec.lib.vj.¶ Nota.iiij.quod vbi factum eſt in ſe illicitum pꝛeſumitur ſcientia in facto alieno vnde pꝛeſumitur quis ſcire illũ eſſe clericum queʒ percuſſit.¶ †Jtem vltimo not.ꝙ pꝛo iniectiõe manuum violẽtarũ in clericum tenetur laicus ire ad ſedẽ apoſt.pꝛo abſolutiõe.de quo.in.c.peruenit. j.eo.¶ †Jn glo.j.ibi dum tamen ille clericus ſit. hoc verũ ſm Jnno.⁊ bene niſi ꝓbabiliter crediſſet eũ non clericũ:vt puta incedebat in habitu non congruenti clerico:⁊ pꝛeſumebatur deferre tonſurã moꝛe quoꝛundã laicoꝛum eã deferentiũ tempoꝛe eſtiuo.¶ †Jn ea.gloſſ.ibi:ſi poſtea certus efficiaris.Uide ergo gl.⁊ bene cõpertaveritate non eſt excõicatus qui percuſſit laicum credẽs clericũ percutere.⁊ vide Fede.conſil.xiij.vbi ampliat terminos queſtionis.Querit ſi percuſſi [c] titium laicũ cõiter pꝛo clerico habitũ ⁊ ante abſolutionẽ ſeu certificationẽ celebraui:nũqd incidã in irregularitatẽ:⁊ concludit qđ non:nec excõicatus ſum.Requirit̃ enim veritas clericatus ad incurrendã excõicationem.vt in.c.ſi quis ſuadente. xvij.q.iiij.ſicut enim ſimplex dimiſſio habitus clericalis non facit quem perdere pꝛiuilegiũ clericale:vt hic.ita nec ſimpliciter aſſumptio habitus non congruẽtis perſone facit.c.ex parte.s.de pꝛiui.el.iij.Et in fi.glo.hanc opi.Tancre.tenet Jo. an.licet Hoſti.contra.nã ſi erroꝛ in ſola qualitate ſufficit ad vitandũ excõicationẽ vt hic:foꝛtius qñ cõcurrit erroꝛ in qualitate cũ erroꝛ eſt in perſona:vt in terminis queſtionis glo.qñ credebam percutere Martinũ laicũ ⁊ percuſſi Martinum clericũ.Nec ob.lex eum qui.alleg.in gloſ.quia iniuria bene eſt illata iſti ſed ad incurrendã excõicationem requirit̃ animus percutiẽdi clericum:qđ indicant verba illius canonis.ſi quis ſuadẽte.dũ dicit ſi quis ſuadẽte diabolo ⁊c.ex quo enim ignorabat eũ clericũ ceſſat diſpoſitio illius.c.facit ca. vt animarum.de conſti.lib.vj.¶ Jn glo.fi.in fin. de hac materia vide vt plene dicam in.c.perpendimus.j.eo. Abbas.

1 ☞ Percutiens conuerſum alicui religioni excommunicatus eſt.
Excommunicatus ob manus iniectionem in clericos a ſolo papa abſoluitur:niſi in articulo moꝛtis.
2 Clericoꝛum appellatione an veniant canonici.
3 Monachoꝛũ appellatiõe in materia pene penali ⁊ odioſa non veniunt conuerſi:ſecus in materia ſimul ⁊ fauoꝛabili ⁊ odioſa.
4 Conuerſi alicui religioni qui pꝛopꝛie dicantur.⁊ an gaudeant beneficio.c.ſi quis ſuadente.

Non dubium. 1 †Percutiens cõuerſum religioſum excõicatus eſt nec ab alio q̃ a papa abſoluit̃ niſi in moꝛtis articulo.h.d.¶ Caſus literalis.Dicit̃ hic in iſto.c.quicunqꝫ violentas manus in clericos vel in canonicos aut cuiuſlibet religionis cõuerſos iniiciunt ſententiã excõmunicationis incurrunt: ⁊ a ſolo papa poſſunt abſolui niſi i articulo moꝛtis.Ber.¶ No.j.ex tex.ar.2 †ꝙ appellatione clericoꝛum nõ veniunt canonici.Contrarium tamen poteſt colligi ex iſto.c.iuncto.c.ſi quis ſuadente. nã ibi nulla ſit mẽtio de canonicis:tñ ſed bene de clericis:⁊ tamen extendit̃ ad canonicos vt hic.et quid iuris ſit de hac.q.dico ſuper rub.de vi.⁊ hone.cle.¶ Secũdo no.ꝙ appellatione monachoꝝ [d] veniunt cõuerſi alicuius religionis nam in.c.ſi quis ſuadente.ſit mentio dũtaxat de monachis: ⁊ tamẽ compꝛehẽdunt̃ conuerſi.⁊ videtur gl.pe. hic velle ꝙ hoc ſit de extenſione huius.c.quod tamen mihi non placet.per text.in pꝛin.dum dicit nõ dubiũ ⁊c.⁊ per tex.ibi:ex cõſtituti.concilij.⁊c. que verba clare innũnt hoc eſſe de iure antiquo ⁊ hec cõſtitutio ſit tñ iuris antiqui declaratoꝛia. 3 ¶ †Sed tunc foꝛtiter opponitur.nam cũ ille canon.ſi quis ſuadente.imponat penam debet ſtricte intelligi.⁊ ſic appellatione monachoꝛum nõ debẽt venire conuerſi.pꝛo hoc.c.ſtatutũ.de elect. lib.vj.vbi in materia odioſa appellatione eccleſie parochialis nõ venit eccl̃ia collegiata parochialis pꝛopter qualitatẽ collegij que eſt ſupꝛa parochiã.Sol.credo poſſe dici ꝙ ille canõ ſi quis ſuadente.licet cõtineat odiũ ex parte percutientiũ [e]:

c ¶ Quid ſi pcuſſi. Circa ħ vide tex.⁊ gl.i.c.illud.xvj.q.vj.Jo.an.⁊ do.i.c.ꝑpetue.de ele.li.vj.⁊.d.abb.i.c.nõnulli.đ iude.et Jo.an.i re.cũ qs i ius.i mercu.do.abb.in.c.plerũqꝫ.de dona.i.ij.col.⁊ glo.xxxiij.q.ij.in fin.ſum.vbi hr̃ de cognoſcẽte cõiugatam quã credebat ſolutã.Et de q.hic poſita i terminis an pcutiẽs clericũ quẽ credebat laicũ.vel ecõtra ſit excõicatus vide gl.in.l.ſi q̃ ꝑ calũ.i fi.C.đ epi.⁊ cle.⁊ ibi dixi.et in l.fi.C.de cri.expi.he.⁊ vide tex.⁊ ibi Flo.in.l.ſciẽtiã.§.ſi ſeruum.ff.ad.l.aql.glo.cũ text.in l.ſi ignoꝛans.la.j.Bar.i.l.apud labeonẽ.§.ſi qs virginem.ff.de iniu.bal.i.l.fi.i.fi.ij.co.C.ſi a nõ cõpe.iu.⁊ vide gl.magnã.in fi.oĩno Jo.de imo.i.iij.col.in ṽ.vltimo q̃rit̃.i cle.j.de cõſan.⁊ affi.vbi đr ꝙ ſi eligentes eligũt idignũ quẽ credũt excõicatuʒ ⁊ tñ reuera nõ eſt excõicat⁹ tʒ electio nec peccãt eligẽtes.et dicit đ hoc haberi ſatis ꝑ Jnn.i.c.dilect⁹.de ap.ꝑ quo facit ꝙ no.bar.i.l.ſi arbiter.circa pꝛinci.ver.q̃ro qd econtra.C.de ſen.⁊ interlo.om.iu.⁊ de q.hic poſita ꝑ gl.vide in terminis ꝑ Jnn.in.l.q pupillũ.ff.de acqui.here.vbi etiã poſt Bal.ponit aliam.q.⁊ facit ad hoc gl.in ver.appꝛobatis.in.c.vnico.de voto.lib.vj.⁊ qđ no.do.Ant.poſt Jo.an.i.c.Joãnes de cle.coniu.adde Bal.in.c.j.qui.mo.feu.amit.vbi dicit qđ cognoſcẽs ignoꝛãter monialẽ nõ punit̃ de ſtupꝛo monialis.⁊ idem dicit de vaſallo inſultante dñm ignoꝛãter:qꝛ non perdit feudũ.Jtẽ facit ad hoc qđ dicit Jo.cal.in trac.de eccle.inter.in.x.mẽbꝛo.j.q.Jtem adde hic ſanc. Tho.in.iiij.ſen.di.ix.q.j.ar.iij.vltra medium.vbi dicit qđ ſi quis accedit ad ſuam quam credebat non eſſe ſuam ⁊ ſimiliter ille qui eſt iuſtus credens ſe peccatoꝛẽ accepit euchariſtiã electio ſua eſt praua ⁊ peccat: ſed electio nõ eſt praua in eo qui peccatũ habet ⁊ neſcit.Jtẽ pꝛo pleno intellectu omnium ſupꝛadictoꝛũ.vide omnino elegantẽ ⁊ materialem doctrinã ⁊ melioꝛẽ de iure quam ſuper hoc tradit Bar.in.l.diuus.j.ff. ad.l.coꝛ.de ſic.⁊ vide omnino Jo.an.in addi.Spec.ſuper rub.de adul.

d ❧ Sebaſti.Sapia.¶ Alicuius religiõis.Uide circa hoc aliqua ſubtilia que ſcribit Areti.in.l.cum heredes.§.item quero.ff.de acqui.poſ.

e ¶ Uide qđ habetur in.c.ſi tibi.in titu.j.Andre.Barba.

continet

continet tñ fauorē ex parte clericorū: ⁊ vbi in con stitutione cōcurrunt odium ⁊ fauor magis attē datur fauor^a q̄ odium. ⁊ pro hoc glos. no. in. l. ij. de in ius vo. Itē istud est odiū rōnabile quo casu nō fit stricta interpretatio. iuxta not. per Cy. in. l. quicūq3. C. de ser. fugi. Itē excōicatio est medicinalis ⁊ de facili obtinet absolutio vt in. c. j. de sen. excō. lib. vj. vnde putarē q̄ in dispositiōe mere penali^b ⁊ odiosa appellatione monachorum nō veniunt cōuersi per. d. c. statutū. nec ecōtra. ¶ † In gl. j. in fi. cōcor. j. eo. porro. dicit q̄ retinens ꝓpriū non pōt dici cōuersus: licet in instrō dicatur eum esse cōuersum talis ecclesie. Host. distinguit ⁊ bene qd aut iste cōuersus retinuit sibi aliquā ꝓprietatem ⁊ tūc non gaudet hoc priuilegio^c aut dedicauit se ⁊ sua ⁊ incedit tōsuratus vel mutauit habitū interessendo diuinis. ⁊ talis gaudet hoc priuilegio. arg. in. c. quisquis. xvij. q. iiij. ⁊ optime facit. c. priuilegia. s. de priuile. vbi oblati non plene gaudēt priuilegio istorum: quibus se obtulerūt. ⁊ facit cle. j. de deci. Abbas.

☞ Mandans clericum percuti est excommunicatus sicut percutiens.

Mulieres cuiuscunq3 gradus ⁊ gñis sint si percutiant clericos possunt absolui ab epo loci.

Uxor est in potestate patris: nisi quo ad debitum carnis.

Mandās dicitur vere committere delictū etiam in materia penali ⁊ odiosa. 5. 9. 11.

Filiusfamilias obligatur ex delicto sicut illi qui sunt sui iuris.

Excōicari pōt homo mortuus: ⁊ operabit q̄ nō sepelietur in sacro: vel sepultus dehumabitur.

Ratihabitio in delictis q̄ possunt p aliū explicari: equiparat mādato: vt est homicidiū: sec⁹ si delicta non possunt p aliū explicari. vt vitia carnis.

Mādans an debeat puniri tanq̄ principalis: tā de iure cōmuni q̄ statutario. vide hic plenissime.

Delictū factum lapide vel sagitta dicitur proprie factum cum manibus.

Procurator mandato dñi opponens exceptiones prohibitas obligat dominum ad penam.

Nullam penā habet ecclesia maiorē excōicatione.

Statuta recipiūt interpretationē a iure cōmuni.

Statutum puniens delictum intelligitur de delicto consummato.

Masculinum an concipiat femininum ex interpretatione an ex propria significatione.

Mulieres. Mulieres que inciderūt in canonem si qs suadente absoluunt ab epo. Idē in psonis q̄ non sunt sui iuris vel delicate. de qbus dubitat q̄ nō possunt cōmode accedere ad curiam: ⁊ hoc vsq3 ad. §. illi. Et ille. §. h. d. ¶ † Mādans clericum percuti excōicatus est sicut pcutiēs. Et tria sunt dicta. Scdm ibi: de his. Tertiū ibi: illi. ¶ Casus lr̃alis. Dicit hic in prio rñso q̄ si mulieres ⁊ serui q sui iuris non sunt manus in clericos violētas iniecerint ab epo diocesano pñt absolui. Scdo dicit qd si aliq ita delicati ⁊ magne potētie fuerint q manus iniecerūt violentas in clericos q̄ laborē veniendi ad se. apo. sustinere nō possunt. Querit qd iuris sit: rñdet pa. qd status psone ⁊ veritas negotij prius est intimanda romano pon. q̄ ſm ei⁹ cōsiliū erit ꝓcedendū. Tertio dicit aliq non iniiciūt violētas manus in clericū: s3 alij de ipsorꝫ mādato hoc faciūt q̄rit an isti q hoc mandant sint excōicati: rñdet papa qd sunt excōicati ⁊ sunt ad apo. sedē mittēdi cum ille vere delinquat cuius mādato delictū cōmittitur. B. ¶ † No. j. ar. ex dictiōe alia q̄ solet facere positionē eiusdē qualitatis^d cū pcedentib⁹ q̄ iste tex. debet intelligi de mulierib⁹ que nō sunt sui iuris. Sed Host. ⁊ Jo. an. ⁊ cōiter doc. dicunt indistincte tenendū idē de oībus mulierib⁹ cuiuscūq3 status sint q̄ possint absolui ab epo loci: q2 periculosum est itinerare ⁊ immiscere cetib⁹ virorū: ⁊ hoc h3 laudabilis cōsuetudo quā papa scit ⁊ tolerat vnde saltē rōne cōsuetudinis q̄ dat iurisdictionē. vt. xix. q. iij. conquestus. de fo. cōpe. cū contingat.

siue sint vidue siue maritate siue virgines ab epo absolui pñt q̄ no. Ex hoc ⁊ ex tex. not. q̄ absolutio ab excōicatione canonis regulariter reseruat epo ⁊ nō prelatis inferioribus qd dixi in. c. ij. s. e. ¶ † An autē vxor dicat sub ptāte viri vel patris. dic qd patris: nisi quo ad debitū reddendū vel vt operet marito. de quo vide^e tex. cū gl. in. l. si vxor. C. de ɔdi. inser. ⁊. l. sicut. ff. de ope. lib. xxxiij. q. fin. hec imago. ¶ Scdo not. tex. ꝓ psonis delicatis ⁊ nō valentib⁹ cōmode ire ad curiā pro absolutiōe vt possint ab epo absolui. ¶ † Ulti. not. qd in iure penali ⁊ odioso faciēs p aliū habet ꝓ faciente: l3 verba iuris sint cōcepta in personā propriam: nam. c. si quis suadente. cōcipit verba in personā ꝓpriā vt si qs suadēte ⁊c. ⁊ ibi iniecerit man⁹ ⁊c. ⁊ iñ interpretatiue mādans incidit in illam penā. Sed an hoc casu mādans includat ex interpretatione: an aūt proprio intellectu verborꝫ no. Bar. in. l. hec verba. ff. de adulte. ⁊ in. l. aut qui aliter. ff. qd vi aut clā. ⁊. l. nō solū. ff. de iniu. ⁊. l. sed si vni⁹. eo. tit. j. aliqd dicā. ¶ † Ulti. no. tex. sing. ibi: vere cōmittat ⁊c. qd mādans delictū dicit vere cōmittere delictū ex quo sequeret q̄ etiā in statuto mādans delictū cōmitti cōprehēderet. hoc tñ non videtur indistincte verū vt. j. subijciā. ¶ In gl. j. i fi. Idem Inn. Hosti. cōtra Jo. an. cōcordando distinguit q̄ fili⁹ existens in potestate tenet familiā de per se: puta vxorē ⁊ liberos: ⁊ tūc habet locum ista glos. aut est in familia paterna. ⁊ tūc procedit opi. Hosti. nā non debet iniqua cōditio afferri p factū filij. do. Anto. videt velle qd aut filiusfami. non habet quid expēdere in itinere: ⁊ tunc non tenetur ire. nā regula est qcqd acquirit: acqrit patri quo ad vsumfructū: sed si habet qd expendere tūc sec⁹. Sed hec opi. mihi nō placet: q2 nullam differentiā poneret inter istū constitutū in potestate ⁊ alium. nā idem est in alio sui iuris nō habente qd expendat. vt in. c. quāuis. j. eo. ⁊ tñ iste text. voluit denotare quandā specialitatē in hoībus suppositis aliene potestati. nec placet idistincte opi. Jo. an. nā licet sit extra familiam: tñ ex quo nō est sui iuris tenet assistere ⁊ obedire patri ⁊ eidem commoda patrie potestatis exhibere. vnde idem putarem in filio qd in seruo ex benigna interptatione. ¶ † Et p hoc solut qd opponi posset de. l. tā ex ɔctib⁹. ff. de iudi. vbi patet qd de delicto^f filiusfamilias obligat sicut alius qui est sui iuris. ⁊ qd dixi ꝓcedit ex benigna interptatione ⁊ cōcessione pape: nam de iuris rigore omnes iste persone tenentur. Itē non ob. alia iura: q2 excusant pueros tm̄ ⁊ non maiores: q2 possunt intelligi de illis q sunt sui iuris. ¶ In gl. ij. in fi. Hec decisio gl. mihi non pl3: quoniā tex. indistincte dicit q̄ vbi psone sunt delicate vt nequeāt subire laborem eundi ad curiā q̄ status persone prius d3 intimari Romano pōtifici vnde pōdero verbū prius: non d3 ergo antea absolui q̄ hoc itimet pape. Fateor tñ qd si interim imminet periculū mortis: tūc nō vigore dispositionis hui⁹. c. sed vigore aliorū iuriū pōt absolui recepta cautione: prout dicitur in gl. ¶ In glo. fi. ibi: q2 mandatū morte extinguitur. Tācre. sentit oppositū qm̄ presumit decessisse in eadē. vt in. c. maiores. de baptis. d. Ant. hic distinguit q̄ aut mādatarius erat certificat⁹ de morte mādatoris: ⁊ tunc sit vera opi. gl. al's ꝓcedit opi. cōtraria. Putarē tñ qd vbi iste mādator in extremis recepisset pniam: q̄ tunc licet fuerit in culpa in nō reuocādo expresse: non tñ incidit in excōicationē cum in veritate mandatū fuerit morte reuocatū. Aut iste nō egit penitentiā ⁊ tunc etiā de rigore non esset excōicatus: q2 mandatum reuocat morte. Sed qñ decessit in eo peccato tenet de delicto alteri⁹ sicut tenet principalis in non reuocando mandatū. vt in. l. si mādassem. ff. māda. † Et si diceres qd operabit excōicatio hoc casu cum iste iam sit mortu⁹. Sol. pōt operari quo ad corpus: q2 nō sepeliet in cemeterio. vel si fuit sepultus per prius inde exhumabit. ar. in. c. sacris. de sepul. nā p excōicationē nō solū īficit aīa: s3 etiā corp⁹. hinc est qd ēt post mortē absoluit ab excōicatiōe. vt in

a ¶ Fauor. Qñ cōstitutio ɔtinet fauorē ex parte vni⁹ ⁊ odiū ex parte alteri⁹: sed odiū est rōnabile: tūc materia d3 esse fauorabilis ⁊ lata. sed sup hoc vide late Bal. i. d. l. ij. C. de in ius voc. ⁊ adde Bal. in. l. illud. in p̄n. ij. col. C. de sacrosan. ecc. vbi dicit q̄ vbicūq3 ipo nit pena. l3 al's de sui natura materia sit fauorabil3: tūc dicit materia odiosa: q̄ itellige vex ēt q̄ tūcunq3 pena q̄ iponit sit minima. vt dicit Bal. i apos. i. l. nō distiguem⁹. i p̄n. ff. de arbi. p illum tex. ⁊ de. q. h posita p do. Ab. vide i terminis p dñi. i. c. sciāt cūcti. i fi. de elec. lib. vj. post ibi gl. in v̄s. alios. Itē vid Dñi. in. c. p humani. §. fi. in j. co. d homi. li. vj. vbi dt q̄ si est constitutio edita i fauorē aīaru3: l3 sit penalis est late interptāda. et all. ēt de hoc gl. i. c. gñali. de elec. lib. vj. et idē punctualiter dicit do. Ab. post Jo. an. in. c. ex tenore. q fi. sint leg. itē de. q. h posita per do. Abb. vide tex. ⁊ ibi Ja. d bel. in. l. ij. §. exercitiū. ff. d infa. facit. l. q exceptionē. i p̄n. ⁊ q̄ ibi no. p Bart. ff. de ɔdi. ide. ⁊ vide in terminis p Bar. ⁊ Pau. d [illegible] in. l. si qs nec cām. circa p̄nc. ff. si cer. pet. [illegible] p illū tex. [illegible] debere id ꝓpter q̄ p̄ncipaliter factū est statutū. ⁊ ad idem vide Pau. de ca. i l. bona fides. circa fi. ff. dpo. ⁊ dñi. in. c. si ꝓpter tua debita. in. v. col. d rescri. lib. vj. itē p doctrinā Bar. in d. l. si qs nec cām. vide q̄tuor gl. vc3 gl. i. l. ij. C. de i ius vo. ⁊ in. l. s3 si hac. §. fi. ff. de i ius vo. et i. c. si ꝓpter tua debita. de rescrip. li. vj. ⁊. c. sciāt cuncti. de elect. eo. lib.

b ¶ Penali. Hoc itellige vex qñ nō apparet an p̄ncipaliter cōstitutio sit facta ꝓpter fauorē: an vo ꝓpter odiū: s3 si apparet an principalr constitutio sit fctā ꝓpter alteru3 illud est attēdēdū in tota dispositione siue sit fauor siue odiū. ad hoc alleg. Bart. i. l. si qs nec cām. circa p̄n. ff. si cer. pet.

c ¶ Priuilegio. vide ad hoc. d. Ant. i. c. dilecta. de ma. ⁊ obe. sup gl. pe. q t3 q̄ cōuersus ecclesie secularis nō gaudet hoc priuilegio.

Sabasti. Sapia.

d ¶ Qualitatis. vide Alex. i apo. ad Bart. i. l. si fugitiui. C. d ser. fugiti. and. sicu. i ɔsi. vij. ici. sapiēter ni fallor. i. ij. vo. ⁊ i ɔsi. xxviij. inci. scripsit bellissime. i. j. vol. Ale. in ɔsi. xxxiiij. ici. viso themate. i. j. vo. qd est repetitū in ɔsi. lxxvij. in. v. volu.

e ¶ Uide. Et gl. in c. qd deo. xxxiij. q. v. ⁊ gl. i v. si parentis. insti. ad senatusco. tertul. i p̄n. ⁊ gl. Bar. ⁊ alij in l. q2 parētis. ff. solu. matri.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Delicto. Circa intellectū illius l. tam ex cōtractibus. vide Deci. in c. q2 gu. s. de iudi. in. iij. col.

a ✤ Sebasti. Sapia. ¶ An mādans. Vide multa per Ang. ⁊ August. arimi. in trac. malefi. in ver. sempronium mandatorem.

b ¶ Et statutū. An statutū qd loquit de cōmittēte maleficiū habeat locū in mādāte. Et adde oīno. d. Ab. post Jo. an. ⁊ qd no. ibi in. c. sicut dignū. de homi. ⁊ vide qd scribit. d. Abb. post Ant. in. c. significauit. s̄. de iudi. ⁊ vide bal. in l. pereptorias. in vj. col. vlti. q̄ro qd si statutū loquēs de bānito ꝓpter homicidiū: an habeat locū in bānito q mādauit cōmitti homicidiū et vide que no. de hoc ⁊ i. c. inter dilectos. s̄. de fi. istr. i. j. addi. circa medium. Itez adde hic qd not. Pau. de cast. i. l. si cū dotē. §. transgrediamur. ff. so. mat. super gl. ij. vbi dicit ꝙ si ex statuto vulnerat⁹ pōt assumere moderatā vindictā de vulnerāte prout Florētie nō licebit hāc vindictā demandare alteri. ar. l. cū fundū. §. q̄situm. ff. d vi ⁊ vi ar. scias tñ ꝙ i materia odiosa et penali interdū appellatiōe delinquētis cōphēdūt mādantes. tex. est in. l. si qs id qd. ff. de iuris. om. iudi. sz ad qōnē hic positā p. d. Abb. vid tex. ⁊ ibi no. dictū Abb. circa prin. i c. ij. de cle. pug. in duel. ⁊ d. q. posita vide p Jo. d imo. in. l. gall⁹. in. §. et qd si tm̄. ff. de li. et posth. vbi alt. q̄dā bona. et dicit qd de hoc habet per Bart. in. l. si qs p emptore. i penul. char. v. ⁊ ista sunt notabilia ad multa. de vsuca. ⁊ vide de h p Jmo. i cle. si qs suadēte. i. v. col. de penis. et cū illo dicto pau. de ca. in. d. §. trāsgrediamur. de statuto pmittēte vindictā ⁊c. vt. s̄. cōcordat. Bal. in. l. accusationis. C. qd met. cau. ⁊ in. c. j. §. si qs vero. el. j. ver. ⁊ hoc facit ad qōnem de pa. iur. fir. per glo. in. d. l. cum fundū. ⁊ per tex. ad hoc elegantē in. l. seruus si heredi. ff. de statulibe. licet aliter dixerit Bal. in. l. gracchus. C. de adul. ⁊ adde omnino hic Bald. in. c. si quis decesserit. si de feu. fue. cōtrouer. vbi de hoc argu. dat singularē ⁊ nouum intellectū ad istud. c. mulieres. per Canonistas non cogitatū: ⁊ inter cetera dicit ꝙ quādo dicitur ꝙ faciat per se non verificat vnꝙ in illo qui facit per alium. ⁊ alle. l. si ita fuerat. ff. de manu. test. ⁊ idē dicit si diceret personaliter. in cle. j. de vi. ⁊ hone. cleri. ⁊ de qōne hic posita per do. Abb. vide per Bar. in. l. non solū. §. si mandato. ff. de iniur. Bart. in. l. si vt proponitur. de fideius. ⁊ in. l. si quis mihi bona. §. sed quid si mādauerit. ff. de acqui. here. ⁊ in. d. l. sed si vnius. §. si seru⁹. ff. de iniu. de ista qō. etiam in terminis vide per Ang. post gloss. in. l. que pater. ff. que in frau. cre. vbi dicit ꝙ aut verba statnti sunt scripta in personā: ⁊ tunc non cōprehendit mandans aut non: ⁊ secus cū quo ad literā concor. Bal. in. §. interdum. el. ij. in ver. qd facit ad statutū. instit. de obli. que ex quasi deli. ⁊ de illa. q. vide per Cy. ⁊ Bal. ⁊ alios in. l. non ideo minus. C. de accu. ⁊ ibi omnino per Sali. ⁊ Bal. in. l. si per alium. ff. ne quis eum qui in ius vo. vi. exi. per Bal. ⁊ Ang. in. l. iij. §. si procurator. ff. qd quisqꝫ iur. ⁊ p Bar. in. l. queadmodū. C. de agri. ⁊ censi. li. x. Bar. in. l. j. in iij. co. C. de ser. fu. ⁊ l. gallus. §. si is. de lib. ⁊ posthu. ⁊ in. l. j. §. ne autem. de cad. tol. et i. c. j. §. iniuria. in fi. vsi. quero statuto cauet. de pa. iu. fir. ⁊ i extrauag. de pa. ꝯstā. Jo. de imo. post Ange. in. l. si seruū quis. §. pretor ait. ff. de acqr. here. et vide oīno qd no. in hac lect. in. c. sicut dignuz. Itē adde ꝙ illam glos. in. d. l. cū fundum. all. p singu. Bald. in. c. fi. in. ij. col. de calū. ⁊ ꝙ in dispositiōe penali appellatione facientis ꝯtinet mandās seu p aliū faciēs est tex. i. l. furti. §. que autez. ff. arb. fur. vid oīno Bal. i. c. decetero. in vlti. col. in vers. sz pone citra gladij ⁊c. de re iudic. vbi alle. pro sing. Bal. i. d. c. fi. et. d. l. cū fundū. §. q̄situm. Itē ꝙ vindicta d morte hois alicui pmissa non possit alij delegari: firmat bal. i. d. c. ad nostrā. circa me. de pba. et alt. ibi gl. i. d. l. cū fundū. quā dicit non esse alibi. sz i ꝯriū facit glo. in. l. j. C vbi qs dec. q̄ vult ꝙ queadmodum creditor accipere pōt p se debitorez fugiētē. vt. l. ait p̄tor. §. si debitorē. ff. q̄ in frau. cre. eodez modo capere pōt p subditū. pro quo bñ facit text. ⁊ qd no. ibi Bar. ⁊ Ange. in. l. vsufructuarius. ff. de noui ope. nun.

c ¶ Delictum fuerit. Hoc dictū refert etiam do. Abb. in. c. inter solicitudines. de purga. cano. ⁊ vide oīno que ibi not. que omnia adducas ad hoc ꝓpositū de quodā processu habito ꝯtra quēdā q mandauit cuidā aliū occidere qui factū non consummauit vide per Ang. in consi. xiiij. ⁊ adde hic qd late scribit Do. in. c. sciant cūcti. de elec. li. vj. Itē materiam istā de mandāte cōmitti delictū vide latis. per Sali. in. l. nō ideo minus. C. de accu. vbi ponit ꝙplurimas. q. in materia. Item vide Jnn. in. c. ad audientiā. de homi. ⁊ ꝙ ibi post eū late no. ⁊ dicit tex. in. d. l. nō ideo minus. de accu. ⁊ in. l. nō solū. §. si mādato. ff. manda. ꝙ si mandatur alicui aliqd delictū nō solū tenet mādās sz etiā mādatari⁹: qꝛ ad hoc nō obligatur: lz suscepisset mādatū: vt in. l. si remunerādi. §. rei turpis. ff. mā. et §. is quoqꝫ. insti. mā. sz ꝯ hoc est text. vrgētissim⁹. in. l. iij. §. ꝓcurator. ff. qd qsqꝫ iur. vbi dicit ꝙ mandās solūmodo tenet nō aūt ꝓcurator. Sed vt in. l.

c. a nobis. ij. j. eo. Et alibi dicit gl. sing. ꝙ communicando quis mortuo excōicato incurrit excōicationem: sicut si communicaret viuo excōicato. ita dicit glo. sing. in. c. ad hec. de priuile. ¶ 8 †Et in fi. gl. hodie de hac vltima. q. dic vt habes text. apertum in. c. cum quis. eo. titu. lib. vj. Et aduerte: qꝛ non oīa gesta nomine meo possum rata habere. nam quedam sunt que possunt per aliū explicari vt vulnera: homicidia: et similia. et in istis ratihabitio trahitur retro. vt in. d. c. cum quis. ⁊ in. l. j. §. deiecisse. ff. de vi ⁊ vi arma. Quedam sunt que nō possunt explicari per alium vt adulterium ⁊c. carnis delicta. ⁊ in istis non habet locū ratihabitio. vt dicit glo. ⁊ bene in. d. l. j. §. quoties. ⁊ in. c. sciant cuncti. de elec. lib. vj. ⁊ per Cy. in. l. non eo minus. C. de accu. ¶ 9 †Extra gl. quero de notabili ⁊ quotidiana qōne. que venit ad declarationē huius. c. ⁊ materie. an mandans[a] delictū committi debeat puniri tanꝙ principalis: ita vt includatur sub dispositione iuris. Et colligēdo multa sparsa in diuersis locis distinguo sic. qd aut vba sunt scripta in rem: puta dicit ius siue statutum pro homicidio imponatur talis pena ⁊ tunc mādans includitur: quia de homicidio tenet. vt in. c. ij. de cleri. pug. in duel. ⁊ l. hec verba. ff. de adul. et. l. aut qui aliter. ff. quod vi aut clam. ⁊ vtrobiqꝫ per Bart. ⁊ Cy. in. l. non eo minus. prealleg. Et hoc casu includit mandans ex propria significatione verborum. ideo hoc casu nō distinguo inter dispositionē iuris cōmunis ⁊ iuris municipalis. Aut verba sunt scripta in personam: vt quia si quis commiserit homicidiū puniatur tali penā: ⁊ tunc aut quis cōmittit delictū per instrumētum quod necessario operatur necessitatē facti: ⁊ tūc mandās includit siue sit dispositio iuris cōmunis siue municipalis: quia ipse vere facit quoniam actus attribuitur principio. Exemplū in mittēte sagittā lanceam vel lapidem. nā ipse vere facit licet nō tetigerit proprijs manibus. pro hoc. l. itē mela. §. j. ff. ad leg. aquil. Idem dicit per omnia vbi instrumentū per quod cōmittitur delictum operat necessitate iuris. vt puta mādaui filio meo aliquid quod tenebat explicare vel seruo vel ꝓcuratori. ⁊ tunc in veritate cum ego faciam includat sub dispositione. actus enim tribuitur mihi: ex quo instrumēto per quod facio tenebat parere. pro hoc tex. in. l. iij. §. si ꝓcurator. ff. qd quisqꝫ iur. ¶ 10 †Et facit hoc ad questionē quotidianā: statutū punit proponentē exceptionē contra instrumentū guarentigiatū mādaui ꝓcuratori vt exceptionē proponeret: nunquid ego mandans includar sub statuto? ⁊ dicendū est qd sic quia ꝓcurator in hoc tenebatur obedire domino. Aut instrumētum per qd explicatur delictū operatur propria volūtate nō necessitate facti vel iuris: vt puta mandaui delictum cōmitti mandatarius nō tenebatur mihi obedire: sed nihilominus ꝓpria volūtate voluit mandatū exequi: ⁊ tūc aut sumus in dispositione iuris cōis ⁊ mādator cōprehenditur nō ex ꝓpria significatiōe verborū: sed ex interpretatiōe iuris: qꝛ ius interpretatur eū facere licet vero nō faciat: parum enim refert an quis proprijs manib⁹ interimat vel per aliū. vt dicit text. in. l. j. §. deiecisse. ff. de vi ⁊ vi arma. facit. c. cū ad sedem. ⁊ c. sepe. de resti. spo. ad idem tex. in. l. si quis id quod. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ in. l. si per annum. ff. ne quis eum qui in ius voca. ⁊ c. sciant cuncti. ⁊ quod ibi no. ⁊ in reg. qui per alium. de regu. iur. lib. vj. ⁊ c. j. s̄. de offi. dele. ⁊ dixi ex interpretatione includi. ⁊ no. ex propria significatione: quia mādator vere non facit: sed pinde est quo ad penā ac si fecisset. ¶ 11 †Sz cōtra hoc facit multū iste tex. in fine. dicens qd is vere cōmittit cuius mādato ⁊c. vnde pōdera verbum vere ergo non per interpretationē. Bart. in l. sed si vn⁹. ff. de iniur. rñdet ad istū tex. qd procedit in peccato: in quo magis pōderatur animus quā ipsum factū: quasi velit dicere qd quo ad peccatum is vere facit cui⁹ mandato ⁊c. ¶ 12 †Sed cōtra hoc dictū Bart. facit qꝛ iste text. non loquitur de peccato: sed de pena peccati ⁊ excōicationis pena est maxima adeo qd dicit nullā penam maiorē ea ecclesiā habere. xxiiij. q. iij. corripiant. facit. c. sacro. j. eod. Item ꝙ vere non facit etiā de iure canonico. all. tex. apertū in. c. vt fame. j. eo. vbi ponitur verbū fictū dicēdo qd videt facere cuius mandata ⁊c. Ad idē adduco tex. magis apertū in. c. ij. de cle. pug. in duel. vbi tex. loquitur de eo qui dedit p se pugilē qui aliū interfecit: et dicit qd non iste q dedit pugilē: sed alius homicidiū cōmisit: tñ tenet de homicidio qꝛ ex precepto suo ⁊c. Itē alibi tex. ponit ista vt diuersa facere vel mandare. vt in. c. si quis viduā. l. dist. ⁊ in. c. sicut dignū. de homi. Sed pōt dici ad istū text. ꝙ facere vere dr quo ad peccatū ⁊ penā peccati dum sumus in dispositione iuris cōis ⁊ tñ re ipsa vere nō facit. Aut sumus in dispositione iuris municipalis: vt qꝛ statutū punit committentē delictū ⁊c. ⁊ tūc questio est dubia valde ⁊ quotidiana: nā prio vr qd includatur mādator quia vere non facit: sed ficte ⁊ interpretatiue vt dixi ⁊ statutū[b] nō vēdicat sibi locū in casu ficto ⁊ interpretato. l. iij. §. hec aūt verba. ⁊ qd ibi no. ff. de neg. gest. ⁊ bonus tex. cū ibi not. in c. nostra. s̄. de iniur. ⁊ qd no. Jo. an. in reg. presumitur. de reg. iur. lib. vj. in mercu. ¶ 13 †In ꝯriū facit qꝛ statuta debēt interpretari sm ius cōe. vt in c. cū dilectus. de cōsue. not. Jnn. in. c. causam que. s̄. de rescri. ⁊ Bar. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iu. Sed de iure cōmuni mandās includit sub dispositione afficiente facientē: vt. s̄. dixi. ergo idē in dispositione statuti: maxime cū statuta sint pars iuris ciuilis qñ fiunt a pplo. vt. l. oēs ppli. ꝑall. j. di. ius ciuile. Et p hanc rōnē vltimā tenuit Cy. i. d. l. nō ideo min⁹. ꝙ includat mādator sz Bar. lz nō apte tacite tñ sentit oppositū in. d. l. sed si vn⁹. ⁊. l. nō solū. e. ti. p hoc optime facit qd ipse no. in. l. j. ff. de sica. vbi dicit 14 †ꝙ statutū puniens delictū nō hz locū nisi delictū fuerit[c] ꝯsummatū lz in dispositiōe iurꝫ delictū ꝓncipiatū habeat p ꝯsummato:

solue ꝙ aut mandat aliqd qđ pro prie est delictū: ſʒ non habet effectū de iure. ⁊ tūc loquitur.l.nō ideo minus.cū cōcor.aut cōmittit aliqd qđ nō est ꝓprie delictum ſed ſortit effectū de iure. lʒ ex ea ſequat pena.et tūc pro ſe loquit text. in.d.l.iij.§.ſi procurator. et ad hoc vide Bal.i.l.j.in vlti.col.C.de ſen.⁊ in.d.l.nō idminus.in.viij.q.⁊ Bart.in.d.l.ſed ſi vnius.§.ſi ſeru⁹.ff.de iniu.⁊ ibi vide Ang.qui tenet contra Bart.⁊ dicit Ang.in.d.§.ſi ꝓcurator.qđ per illum text.modo quo.ſ.dixi loquitur.d.l.non ideo minus.cum concordantijs.

vt in.l.ſi quis nō dicam rapere.C.de ſacroſan.eccle. Cano.de peni.di.j.c.ſi quis.⁊ in.c.j.de eo qui mit.in poſ.⁊ qđ ibi plene no.ſed Bal.lati⁹ attingit hanc materiā in repeti.d.l.omnes populi.Et breuiter cōcludē poſt eū: ꝙ aut ſtatutū indulget vt qꝛ dicit homicide remittatur certa pars pene ⁊ tunc cōprehendatur mādator: qꝛ ceſſat odium ⁊ fauor eſt ampliādus:vt in reg.odia.de reg.iur.lib.vj.aut ſtatutū punit:⁊ tunc aut ꝓuidit de pena irregulari:vt qꝛ multū exorbitat a diſpoſitione iuris:⁊ tunc nō includit mandator habebit ergo locum tm̄ in caſu ſuo.ꝓ hoc optime facit text.in ſimili in.c.ſtatutum.de ele.lib.vj.⁊ in.c.cum in cunctis.de elect.iuncto.c.ſi compromiſſarius.eo.ti.lib.vj.facit qđ not.Jo.and.in reg.odia.in mercu.Aut ſtatutū prouidet de pena regulari: vt qꝛ nō multum exorbitat a diſpoſitione iuris.vel pone aliud exemplū quotidianum vbi pena in iure expreſſa non eſt.ſtatutū ponit penam.⁊ loquitur de faciente.⁊ tūc includet mandator quia hoc ſtatutum non eſt exorbitās: ideo recipit interpretationē ſicut ius cōmune.¶ †Et hoc in ſimili ſenſerunt doct.antiqui in.l.quicunqȝ.C.de ſer.fugi.in illa.q.nūquid in ſtatuto maſculinū cōprehendat femininum[a] ſicut in diſpoſitione iuris cōmunis. Et cōmuniter dicitur ibi per legiſtas ꝙ vbi ſtatutum cōtinet odium rationabile femininum comprehendit ſub maſculino ex interpretatione ⁊ nō ex ꝓpria ſignificatione verborū:de quo plene per Bart.in.l.j.ff.de ver.ſigni.per Archi.in.c.ſi quis ſuadēte.xvij.q.iij.ad omnia predicta adde gl.ſingula.in cle.j.de vita ⁊ hone.cleri.que dicit qđ vbi diſpoſitio iuris punit aliquem facientē perſonaliter tunc faciens per alium non tenetur illa pena licet peccet:ſecus vbi nō adderetur illud verbum perſonaliter ⁊c.

1 ☞ Percutiens clericum quantūcunqȝ occulte requirit abſolutionem a papa.

2 Delictum etiam occultum afficit delinquentem.

3 Abſolutio ab excommunicatione etiam in foro anime non datur niſi leſo ſatiſfacto.

4 Abſolutio ab excōicatione nō petitur per procuratorem non habentem ſpeciale mandatum.

Pro.†Excōicat⁹ ꝓ iniectione manuum in clericuʒ licet occultus abſoluitur per ſolū papam.h.d.¶ Caſus literalis.Si aliqui violentas manus iniiciūt in fratres ſuos ⁊ penitentia ducti nō conuicti ſed priuatim poſtulāt veniā:quia forte occulta fuit offenſa monendi ſunt vt ſatiſfaciāt leſis ⁊ pro abſolutiōe apoſtolico cōſpectui ſe preſentēt ſine quo abſolui non poſſunt. Ber.¶ Not.j.ex ter.ꝙ percutiēs clericū quantūcunqȝ occulte incidit in excōicationem: ⁊ tenetur pro abſolutione ire ad ſedem apoſtolicā.¶ †Et ex hoc not.infero primo qđ diſpoſitio iuris[b] afficit delinquentē quantūcunqȝ occulte.pro hoc vide bonū tex.in cle.j.de hereti.⁊ optime probatur hic iuncto.c.ſi quis ſuadente.xvij.q.iiij.¶ Secundo infero ex ꝑdictis ⁊ ex tex.ꝙ abſolutio a ſententia excōicationis ſemper reſeruari debet, ſuperiori ſicut iura diſponūt etſi petatur in foro anime. ſic ergo abſolutio ab excōicatione fori penitētialis vel cōtentioſi regulariter non lʒ ſimplici ſacerdoti.pro quo vide bonam gl.in.c.ij.de peni.⁊ remiſ.lib.vj.ad quod pauci ſacerdotes aduertunt. ¶ †Secundo no.qđ abſolutio etiam in foro anime non debet indulgeri niſi cum onere vt ſatiſfaciat leſo:⁊ ſi non ſatiſfacit incidit in eandē excommunicationē. de quo vide bonū tex.in.c.eos.§.j.eo.ti.lib.vj.¶ †Tertio no.ibi:ſine ſpeciali mandato ⁊c.qđ ad abſoluēdum excōicatum pro iniectione manuū in clericū requirit ſpeciale mandatum:qđ intellige niſi veniat acceſſorie ad mandatum:de quo in.c.prudentiā.de off.dele.¶ Jn gl.j.vel intellige tex.de cōfraternitate gn̄ali qua adinuicē aſtringuntur oēs catholici:maxime clericus inter ſe.pro hoc facit.c.ioannes.in prin.ſ.de reg.nam omnes chriſtiani poſſunt appellari fratres: quia effecti ſunt filij dei per regenerationē factam in baptiſmate.vt in.c.ad menſam.xj.qđ.iij.quod tene menti.

1 ☞ Excōmunicati non ſunt vitandi a domeſticis domus:ſecus ab alijs priuilegiatis etiā priuilegio pape facto ſine cauſa.

Papa eſt ſupra ius: ⁊ poteſt ſine cauſa cōtra ius diſpēſare:⁊ etiam in totum tollere:niſi ex hoc decoloraretur vniuerſus ſtatus eccleſie.⁊ nu.4.

2 Papa an poſſit tollere diſpoſitionem canonis ſi quis ſuadente.

3 Excōicatus tenetur vitare alium excōicatum.

4 Papa participans cum excōicato non incurrit excommunicationem.

Alii. Etiam priuilegiati tenent vitare excōicatū: ⁊ pro iniectione manuū in clericū excōicati ſunt. h.d.¶ Caſus literalis. Alij ſunt priuilegiati: querit an per priuilegiū ſuum excuſant quominus excōicatos vitare debeāt:⁊ ſi clericos leſerint ſicut excōicati debent vitari:rn̄det papa ꝙ pretextu priuilegij non excuſant quomin⁹ excōicatos vitare teneant. Ber.¶ †No.j.ex tex.qđ quilibet tenet vitare excōicatum quantūcunqȝ ſit priuilegiatus.Sed contra hoc ⁊ cōtra tex.oppo. de.c.reſpōſo.⁊.c.cū volūtate.⁊ de.c.qđ in dubijs. ⁊.c.inter.eo.titu.⁊.xj.q.j.c.quoniam multos.vbi patet ꝙ multi licite cōmunicant excōicatis vigore priuilegij apoſtolici: vt filij:vxores:ſeruientes in domo:ſcʒ laboratores: ⁊ ſimiles de quib⁹ ibi. Sol.dicunt do.ꝙ tex.iſte intelligit de priuilegio non corpore iuris clauſo generali vel ſpeciali etiā ſine cauſa cōceſſo:ꝯria loquunt in priuilegio corpore iuris clauſo. ⁊ not.mirabiliter hoc dictū qđ ſine cauſa nō valet priuilegiū cōceſſum per papā vt qs non teneat vitare excōicatos:nam cū papa ſit ſupra ius pōt ſine cauſa ꝯ ius diſpēſare: ⁊ etiā in totū tollere.vt in.c.ꝓpoſuit. de ꝯceſ.prebē.no. Jnn.in.c.cū ad monaſteriū.de ſta.regu. Sol.credo poſſe dici ſaluando illud dictum,cōe: qđ mihi plʒ.qđ ideo ſine cauſa papa non pōt hoc:qꝛ eſſet annihilare ſeu tollere vniuerſalē ſtatum eccleſie[c] ⁊ generare ſcādalū in mentib⁹ aliorū:hoc enī papa facere nō pōt: vel ſi facit nō eſt tolerādum.ꝓ hoc j.q.vij.c.⁊ ſi illa. vide Jnn.in.c.quāto. de conſue, ⁊ in.c.ingſitioni.j.eo.¶ †Et ex hoc infert ad aliā qōnem nunqd papa poſſit tollere canonē ſi quis ſuadēte[d].vt qs percutiēs clericū nō ſit ampli⁹ excōicatus. Abb.tenuit hic ꝙ ſine cōcilio gn̄ali hoc nō pōt. Sed Hoſ.ſentit oppoſitū.mihi plʒ dictū Abb.ꝙ papa nō dʒ tollere ſine cā:qꝛ decoloraret vniuerſalis ſtatus eccl'ie ꝙ papa facere nō poteſt vel nō eſt ſuſtinēdus.vt.ſ.dixi.Sec⁹ vbi ſubeſt cā arg.opti.⁊ in.c.nō dʒ. de cōſan.⁊ affi. ⁊ ita cōcor. gl.in.c.§ ad perpetuā. ⁊ in.c.ſunt qdā.xv.q.j.que multū variat ⁊ diſputat.nunqd papa poſſit tollere cōſtitutionē concernentē vniuerſalē ſtatū eccl'ie dico pleni⁹ in.c.cū ad monaſteriū.ꝑcall.¶ †Jnfertur etiā ad aliā.q.nunqd excōicatus[e] teneat vitare excōicatum.⁊ cōiter ꝯcludit ꝙ ſic:nā ſi priuilegiū non defendit quominus teneat vitare multo fortius excōicatio qꝛ delictū nō debet preſtare immunitatē ⁊ excōicatus nō ſolū dʒ ab alijs vitari:ſed tenet ipſe alios vitare.vt in.c.illud.ſ.de cle.excō.mi.vbi de hoc.¶ †Jn gl.j.in fi.no.gl.⁊ tene eam mēti ꝙ papa[f] cōicando cum excōicato:lʒ ꝓprius nō tollat excōicationē nō eſt excōicat⁹.hoc etiā tʒ Jo.de lig.in cle.ſi ſummus. de ſen.excō. ꝓ hoc:qꝛ excōicatio que ꝯtrit ex participio eſt de iure poſitiuo quo papa nō ligatur.vt in.c.ꝓpoſuit. de cōceſ.prebē.nā tāta eſt ptās pape circa ius poſitiuū vt ſi tollat cōſtitutionē ꝓmulgantē excōicationē vt vult eam haberi ꝓ infecta:excōicati vigore illius cōſtitutionis non indigēt abſolutione: vt dicit glo.ſing.in cle.j.de immu.eccle.

1 ☞ Dioceſis dicitur parochia epiſcoporum.

2 Appellatio a ſnīa excōicationis nō admittit qn̄ notoriū eſt incidiſſe in excōicationem:alr̄s ſecus.

3 Monachus ſtans in ſtudio: vel cuius prelatus abeſt:poteſt agere ex preſumpta voluntate ⁊ licētia ſuperioris.

+ Sebaſti. Sapia.

a ¶ Femininū. vide de iſto arti.per Jaſo.in.l.ſi idem cum eodē.colū.ij. verſi.quarto.ꝑdicta reg.ff.de iuriſdict.om.iudi.vbi late attingit quādo maſculinū cōcipiat femininū.

+ Sebaſti. Sapia.

b ¶ Diſpoſitio iuris.Ad hec iſtum text.cum multis alijs alle.gl.in cle.j.in ver.eoipſo.de hereti.

+ Sebaſti. Sapia.

c ¶ Statū eccleſie. Qn̄ papa poſſit diſponere i cōcernētib⁹ vniuerſalē ſtatū eccleſie: tradit Feli.i.c.ſi qn̄.3 col.v.verſ.dicta ꝑ iſtum tex.ſ.de reſcriptis.

d ¶ Suadēte. De hoc vide do.Car. in repe.c.perpēdimus.i pn̄.j.e.vbi ſequit opi.per.d. Abba.hic relatā. mouet per dictuʒ Jo.mona.in.c.ſuper eo.de hereti. lib.vj.qđ decre.ſi quis ſuadente.ꝺit conſtitutio iuris poſitiui ſup ꝙ eſt papa:et qđ poſſit papa tollere canonē ſi qs ſuadēte.tenet etiā Joā. an.in.c.degradatio.ſup gloſſ.fi.de penis.li.vj.Et de iſta qōne vide per do. Anto.in.c.cū ad monaſteriū.in fi.et de ſta.mona. vbi dicit ꝙ lʒ cōiter teneat qđ non tn̄ ipſe credit qđ papa hoc poſſit ſʒ nō eſt cōſulēdus: vt hoc faciat.⁊ ita dicit tenere Jnn. in rub.de ꝯſuetu: ſed tu de hoc etiā vide ꝑ do. Abba. in diſpu.ſua q̄ incipit:eps ⁊ quidā rector.in.xx.col.⁊ per do. Ant.in.c. quāto.in.x.col.de conſue.⁊ ꝙ poſſet tollere tʒ Dn̄.in c.i iſtis. vltra medium.iiij.diſt.

e ¶ Excōicat⁹. Et de hoc vide ꝑ glo. ſing.in.c.deuotā. xxvij.q.j.⁊ vtrum excōicatus poſſit teſtificari contra aliū excōicatum: vide Specu.in ti. de teſte.§.j.in.xj. col.verſi.qd ſi oēs de vniuerſitate.et ꝙ hoc ꝯcludit tenet etiā do.Ant. col.j.de teſti.

f ¶ Papa. Jdem tenet gl.in.c.ſi inimicus.xciij.diſt.⁊ i.c.quāto.xj.q.iij. de quo etiā ꝑ do. Abb.j.eo.cū deſideres.circa princ. ⁊ vide Cal.i repeti.c. cū excōicato. xj.q.iij.cum ſimi. in.q.que inci. q̄ro quāto.⁊ vide tex. ⁊ glo.in ver.participet.⁊ ibi Jnno. in cle.ſi ſumus. et eo.titu.text.in gl. mag.in fin.c.ſi aliquando.j.e. et qđ nō incurrat:tenet Jo.and.in.c.ſtatuimus. de ſentē. excōi.lib.vj.

4 Iniuria illata a clerico:parit actionem iniuriarum ⁊ sibi et ecclesie siue etiam quod habeat plures:nec vnus in preiudicium alterius remittit.

5 Iniurians clericum conuenitur coram iudice ecclesiastico.

Parochianos. Percutiens monachum vel cõuersum religiosũm debet denuntiari excõicatus et vitari donec fuerit per papã absolutus.h.d.¶ No.j.ex
1 tex.† ꝙ omnes de diocesi possunt dici parochiani prelatoꝝ seu epõrum.cõcor.c.j.s̃.de rapto.⁊.c.apostolice.s̃.de dona. ¶ Secũdo no.ꝙ incidẽs in sñiam canonis debet denũtiari publice excõicatus:⁊ hoc spectat ad officiũ prelatorũ etiam nemine requirente:⁊ debet talem facere vitari donec satisfecerit leso ⁊ fuerit absolutus:nõ ergo debẽt prelati esse cõtẽti simplici excõicatione canonis:sed ꝓcedere ad publicationẽ ⁊ facere talẽ euitari:excõicãdo alios qui communicauerint secum vel alio modo.¶ Ulti.no.qđ etiã religiosis lesis ⁊ iniuriatis ante omnia satisfaciẽdũ est:possunt ergo etiam religiosi agere ad satisfactionẽ iniurie.de quo plenius.⁊ qualis erit ista satisfactio dicã in.c.tua nos.j.eo.Sed quia hic dicitur in fi.litere ꝙ incidẽs in hanc excõicationẽ debet cum literis ordinarij se ꝯferre ad curiam pro absolutione.Quid si iret sine talibꝰ literis.Sol.dicũt doc.ꝙ nihilominꝰ absolueretur.arg.in.c.sacro.j.eo.⁊ in.c.cum pro causa.Sed tunc solet talis remitti absoluendus ad ordinariũ loci vt appareat an expsserit falsam causam in absolutione.arg.in.c.ex parte de offi.ord.deferunt ergo iste litere ordinarij vt appareat de veritate ⁊ serie facti ꝓpter ꝙ incidit in excommunicationẽ.
2 ¶ Sed opp.ꝯtra literam† ⁊ videt ꝙ possit appellari ne fiat ista denuntiatio cum possit percutiẽs clericũ pretẽdere excusationem:nam forte eum percussit se defendẽdo.vel eũ non cognoscẽdo:⁊ sic in excõicationẽ non incidisset.⁊ pro hoc.c.peruenit.s̃.de ap.vbi dr̃ deferendum tali appellationi.Sol.ꝯcordo sic:aut notorie ꝯstat talẽ incidisse in excõicationem ⁊ tunc habet locũ ista lr̃a vt appellatio nõ habeat impedire vires denũtiantis:cum ꝑ talem denũtiationẽ amplius non ligeẗ:ꝑ hoc.c.pastoralis.de appel.Quñ võ sic notorie non cõstat.imo refricaẗ in dubiũ vtrũ ꝑcusserit vel non:vel an ex causa eum excusante:⁊ tunc deferendũ est appellationi:⁊ ita loquiẗ ꝯtrium.Item aduerte ꝙ vbi notorie nõ ꝯstat de tali excõicatiõe dꝫ ordinarius ante denuntiationẽ facere citari illũ quẽ denuntiare excõicatũ intẽdit quatenus defendat se ne denuntietur excõicatus.pro hoc vide glo.no.in cle.ꝑsenti:de censi.in cle.ij.de penis.⁊ debet iudex receptis ꝓbatiõibus denũtiare talẽ incidisse in canonẽ:⁊ ab hac denuntiatione poterit appellari nisi notorie ꝯstet de ꝯtrio:quia a sñia legis nõ appellaẗ:tñ a sñia iudicis declarãtis quem incidisse in penã legis appellari potest.pro hoc vide bonã gl.in.c.cupientes.de elec.lib.vj.⁊ facit.c.cũ ẜm leges.de here.eo.li.vj.
3 ⁊ qđ ibi no.¶† In gl.j.ibi:sed monachꝰ non põt ⁊c.hoc limita verũ nisi monachꝰ esset absens:puta in studio:vel presens ⁊ ꝑlatus suus esset lõge absens ꝓcuratore nõ dimisso. nã tunc posset agere monachꝰ ex ꝑsumpta voluntate ⁊ licẽtia superioris.sicut dicimus in filiofamilias.ꝓ hoc.l.si longius.ff.de iudic.⁊ in.l.sed si vnius.in.§.fi.ff.de iniur.facit ꝙ no.in.c.ex pte.s̃.de accu.⁊ in.c.vt periculosa.ne cle.vel mo-
4 nachi.lib.vj.⁊ vide glo.in.c.non dicatis.xij.qõ.j.¶† In ea.gl.ibi:secus in ecclesia seculari.Hoc intellige verũ ẜm Host. de actiõe cõpetenti ipsi clerico.nam competentẽ ecclesie põt ecclesia remittere.ex iniuria enim illata clerico seculari actio nascitur ⁊ clerico ⁊ ecclesie.vñ actionẽ cõpetentẽ clerico non põt ecclesia remittere:sed ꝯpetẽtem sibi sic.ita ecõtra actionem ꝯpetentẽ ecclesie non põt clericus iniuriatus remittere:sed quatenꝰ tangit personã suã sic.ad hoc.c.cum desideres.⁊.c.ꝯtingit.j.eo.⁊ qđ no.in.c.si is qui.xxxiij.q.iij.⁊ in.c. salonitane.lxiij.dis.Quid autẽ si clericus iniuriatus habeat plures ecclesias cui illarũ ꝯpetit actio iniuriarũ:dicit Host. considerãdũ est an altera sit in cõmẽdam ⁊ altera in titulũ. vel an iniuria fuerit irrogata propter alteram tm̃.arg.in.l. item apud labeonẽ.§.ait pretor.de iniur.⁊.c.relatuꝫ.ij.s̃.de testa.Et conclude ꝙ ecclesia vbi est intitulatus habet actionem.Si vero vtraqꝫ est in titulũ.⁊ si ꝓpter alterã tm̃ iniuria est irrogata illi soli ꝯpetit actio.Si võ ꝓpter vtrãqꝫ vel simpliciter iniuria est irrogata tunc ꝯpetit actio vtriqꝫ.nam ex eadem iniuria põt actio competere pluribꝰ personis:vt puta si iniuria inferẗ vxori alicuius actio competit sibi:itẽ marito:item patri:de quo in.l.j.⁊.ij.ff.de iniur.cũ simili.¶ In glo.fi.ibi:clerico autem seculari debet dari ⁊c.Hoc intellige ẜm doc.⁊ bene in emẽda que fit ratione iniurie tangẽtis personã clerici sed quatenus iniuria tãgit ecclesiã emendabitur ipsi ecclesie iniuriate:et si plures hꝫ ecclesias:dic vt.s̃.dixi.
5 ¶† Et in fi.dic glo.ꝓcedere vbi non[a] percuteretur clericus: nã ex percussione clerici cõmittitur sacrilegiũ quo casu potest adiri iudex ecclesiasticus supra laicum.vt in.c.cũ sit generale.s̃.de fo.cõpe.⁊.c.quisquis.xvij.q.iiij.Itẽ etiam putarẽ vbi iniuria fieret clerico sine percussione:qꝛ talis iniurians potest dici malefactor clerici ecclesie.pro hoc bonus text.in c.olim.s̃.de iniu.⁊ pro hoc facit.d.c.cum sit generale.

1 ☞ Forma absolutionis ab excommunicatione canonis si quis suadente.

2 Conuersi alicuius ecclesie gaudẽt priuilegio canonis si qs suadente.

3 Delictum commissum inter homines communiter viuentes est minus punibile.

4 Percutiens clericũ causa correctionis non est excõicatus.

Ex tenore. Ponitur forma precepti qđ sub virtute iuramẽti fieri dꝫ illi qui pro violenta manuũ iniectione in clericũ excõicatus absoluiẗ.h.d.Et secũda pars.ibi:mãdamus.¶ Casus lr̃alis.Quidã canonicus.B.nomine violentas manus iniecit in quendã subdiaconũ:quia forte pro absolutione ad sedem apostolicam ire nõ poterat.archieps Januẽsis significauit hoc dño pape:vñ mãdat eidẽ quatenus iuramẽto prius recepto ab ipso.B.qđ suo debeat stare mãdato autoritate pape ipsum absoluat:⁊ sibi ĩ virtute iuramenti ꝑcipiat:ne decẽtero in clericũ:monachũ vel alicuiꝰ religioni ꝯuersum manus iniiciat violẽtas:nisi se defendendo:aut de mandato suorũ prelatorũ hoc fecerit:vel nisi sup eũ habeat prelationis officium aut magisteriũ:aut cũ ipso
1 in eadẽ ecclesia socius esse nascaẗ.Ber.¶† No.j.ex text.formam ⁊ practicã adhibẽdam in absolutione ab excõicatione canonis si quis suadẽte.sufficit em̃ prestare iuratoriam cautionẽ de parendo mãdatis ecclesie:⁊ post absolutionẽ debet fieri preceptum:vt hic dicitur.Intellige tñ ꝙ prius debet satisfieri lesis si iniuria est notoria.vt in.c.ea noscitur.j.eod.⁊ no. Jo.an.in.c.ad hec.j.eo.¶ No.ij.modũ precipiẽdi ei qui iurauit parere mãdatis alicuius vt ꝑcipiaẗ sub virtute prestiti iuramẽti.pro hoc.c.breui.de iureiu.⁊.c.veniens.⁊.c.quinta
2 uallis.eo.tit.¶† Tertio no.ibi:alicuius religionis conuer-
b sum ⁊c.qđ conuersi alicuius religionis[b] gaudent priuilegio
c canonis si quis suadẽte[c].⁊ fere omnia iura loquẽtia de conuersis ꝙ gaudeãt hoc priuilegio loquunẗ de religiosis conuersis.Quid aũt in conuersis ecclesie secularis.dic vt dictũ
3 fuit in.c.nõ dubium.s̃.eo.¶† Ulti.no.ꝙ delictũ percussionis cõmissum ĩter homines simul viuẽtes alleuiatur ratiõe societatis ⁊ cõmunionis:quia cõmunio est mater discordie. l.cum pater.§.dulcissimis.ff.de leg.ij.⁊ ideo qui semel inci-
d dit in excõicationẽ non iurat[d] qđ decetero nõ ꝑcutiet sociũ quia de facili fieret ꝯtrauentio.excõicatus tñ est percutiẽdo clericũ sociũ:sꝫ nõ iurat ratione ꝑdicta.⁊ de absolutiõe tenenda in hoc casu:dic vt no.in.c.quoniã.s̃.de vita ⁊ hone.cleri.
4 ¶ Ulti.quero† quid si moderate qs ꝑcutiat clericũ sibi seruientẽ causa correctionis:doc.dicũt talem non esse excõicatum:quia non põt in hoc notari violentia.arg.hic in eo ꝙ excusatur prelatus vel magister.⁊ facit.xxiij.q.j.paratus.

1 ☞ Inimicite dicuntur iustum impedimentum ad eundẽ ad aliquem locum.

Absolutus a diocesano si data opportunitate non vadit ad papam reincidit in excõicationẽ.vide similem casum in.c.ea noscitur.nu.2.⁊ in.c.quod de his.in vlti.no.j.eo.

Ecetero. Excõicatum pro percussione clerici absoluit eps si sine periculo papam adire nequit.debet tñ sibi mãdare ꝙ adeat papã impedimẽto cessante.h.d.Et secũda pars ibi:sed est.¶ Casus lr̃alis.Quidã pro violenta manuum iniectiõe in clericũ fuit excõicatus:⁊ ꝓpter capitales inimicitias vel alias iustas excusatiões venire ad sedẽ apostolicã non poterat.querebaẗ a dño papa quid cum eo agẽdum esset:rñdet papa ꝙ lꝫ diocesano epo recepto iuramẽto ẜm morẽ ecclesie sibi absolutionis gratiam impartiri.sed est illi sub iuramẽti debito iniungendũ vt q̃citius opportunitatẽ habuerit Romanũ pontificem adeat mandatũ apostolicũ suscepturꝰ.Ber.¶† No.j.ex tex.ꝙ inimicitia ⁊ alia im-
1 pedimẽta tẽporalia excusant ab onere adeũdi papã pro absolutione ab excõicatione sed poterit absolui a diocesano ⁊ impedimẽto cessante dꝫ cõparere corã papa:vt hic in fi.tex. intellige qđ in ꝓpria ꝑsona ꝯpareat.vt in.c.quod in dubijs. j.e.nec põderaẗ q̃ fuerit cã inimicitie.Satis em̃ est hũc habere iustã cãꝫ nõ accedẽdi.ar.ĩ.l.nec timore.ff.ꝙ me.cã.⁊ ĩ.c.veniẽs.đ spõ.¶ Scđo no.ibi:diocesano epo.ꝙ absolo ab hac excõicatione

a ¶ Ubi non.Vide oĩno glo.⁊ ibi Arch.post Lau. in.c.si.xi.q.iij. Zacharias.
b ¶ Religiõis.adde q̃ posui in apostil.ad istũ in.c.cũ et plantare.nu.4. in apo.in ver.tertij ordinis.s̃.đ ꝑuileg.
Sabasti.Sapia.
c ¶ Si qs suadẽte. Vide.d.Abb.in c.dilecta.s̃.đ.maio.⁊ obe.⁊ ĩ.c.j.s̃. de reg. Gemi.ĩ.c. per exemptionẽ. de priui.in.vj.
d ¶ Non iurat.Vide qđ habeẗ in.c. clericos.de coha.cle.et mulie.and. Barba.

excōicatione etiam subsistēte causa impedimēti non cōpetit inferiorib⁹ ꝑlatis citra epm̄:de quo dixi in.c.monachi.s.e. ¶ Ulti.no.ꝙ absolut⁹ propter impedimentū ab eo cui nō ꝯpetebat alſs potestas absoluēdi debet impedimēto cessante ire ad illū cui ꝯpetebat absolutio.Et circa hoc dubitatur de duob⁹.Primo nūqd tex.iste habeat locū in excōicatione lata ob aliā causam vt non valēs ire ad papā possit absolui ab epo:⁊ Inno.tꝫ ꝙ sic.⁊ clare hodie ꝓbatur in.c.eos.eod.
1 tit.li.vj.vbi bon⁹ tex.Secūdo dubitaꝛ† quid si captata opportunitate nō vadit ad illū cui ꝯpetebat absolutio:dic qȯ statim reincidit in eādē excōicationē.vt i.d.c.eos.¶ In gl. fi.Dic melius qȯ aut opportunitate captata vadit ad papā ⁊ tūc nō patet denuo absolutionē:sed recipiet mādatū apostolicū dūtaxat:pro hoc iste text.in fi.Si vero opportunitate captata nō adit papā:tūc est periurus:q2 nō seruauit iuramentum ⁊ reincidit in eādē sniam excōicationis nō ꝙ prima reuiuiscat sꝫ est noua excōicatio a iure lata ꝓpter contēptum istius.vt in.d.c.eos.⁊ per hoc respōdet ad argu.glos.

1 ☞ Absolutio ab excōicatione non solet dari:nisi absoluēdus prestet cautionē de parendo mandatis ecclesie.
2 Stylus curie si omittatur in literis:litere reddunꝛ suspecte.
3 Excommunicatus a delegato an possit absolui ab eo.
4 Excommunicatus pro iniuria manifesta nō absoluitur nisi primo satisfaciat.

1 **Ad hec.** †Cum papa absolutionē excōicati delegat mādat recipi cautionē de parēdo mādatis ecclesie.h.d.¶ Casus lrālis. Iudex delegatus ex causa rationabili excōicauit aliquē:excōicatus literas impetrauit ad aliū delegatū.iste secūdus delegat⁹ mādauit ordinario vt illū habeat absolutū quē prius denuntiauerat excōicatū ad mandatū prioris delegati:dubitabat ordinari⁹ qd facere debeat:ꝯsult⁹ papa rn̄det ꝙ si in secūdis lr̄is ꝯtineꝛ exp̄sse de recipiēda sufficiēti cautione ipsum excōicatum absoluat ordinarius:q2 Romana ecclesia absolutionē snie iudicis delegatoꝝ nequaꝙ̄ ꝯsueuit aliȷ̄ delegare nisi in literis ꝯmissionis sit exp̄ssum de sufficiēti cautione p̄standa ab his qui debēt absolui ꝙ mandato
2 ecclesie debeat obedire.B.¶ † No.j.ex tex.in literis attēdē-
a dum stylū curie[a] ⁊ si pretermittiꝛ litere reddunt suspecte.vt
3 in.c.quā graui.de crimi.fal.⁊ in.c.causam.ꝫ.de testi.¶ † Sꝫ oppo.ꝯtra text.nā videꝛ ꝙ delegatus qui excōicauit possit absoluere absqꝫ alio mandato.vt in.c.querēti.de offi.deleg. Sol.debet tex.intelligi qn̄ delegati qui excōicauerunt erunt mortui vel reuocati vel excōicauerant post sniam diffinitiuā ⁊ termin⁹ erat lapsus:qbus casib⁹ oportet recurrere ad aliū
4 ꝓ absolutione.vt in.d.c.querēti.¶ † In gl.fi.ibi:sola iuratoria sufficit.No.gl.sꝫ intellige ſm Io.and.qn̄ non constat de iniectione manuū notorie:nā si cōstaret deberet fieri absolutio:nisi prius fieret satisfactio:qȯ puto verum.ꝓ hoc.c. ꝓxi.nam excōicatus pro iniuria manifesta non absoluiꝛ:nisi primo satisfaciat.vt in.c.ex parte.de ver.signi.⁊ in.c.venerabilis.de senten.excom.lib.vj.⁊ intellige quod sequitur in glo.secundum iura superius alleg.

1 ☞ Percutiens clericum potest absolui a legato pape.
2 Excōicatus per canonem si quis suadēte:potest in articulo mortis a quocūqꝫ absolui:dummodo si recōualuerit vadat ad sedem apostolicam pro absolutione.
3 Iniurians tenetur iniuriato satisfacere de iniuria secundū qualitatem persone iniuriate.
4 Actio iniuriarum expirat per lapsum anni. Absolui quis non potest ab excommunicatione nisi satisfaciat iniuriato:licet annus sit elapsus.
5 Pauper excōicatus an teneaꝛ ire pro absolutione ad papā.

Cognoscitur. Excōicatus ꝑ canonem si quis suadēte sit diues vel pauper per papā vel eius legatū absoluēdus est.fallit in muliere sene infirmo vel mutilato qui per epm̄ absolui possunt.h.d.Primo exceptionē ponit.Secūdo regulā.ibi:alios.Tertio quādā determinationē.ibi: vero.¶ Casus lrālis.In ꝑncipio hui⁹ decre.d2 qȯ ep̄s pōt absoluere mulieres senes ⁊ valetudinarios seu mutilatos ab excōicatiōe ꝓpter violētā manuū iniectionē in ecclesiasticā personā satisfactione p̄stita iuxta facultates ipsarū:aliȷ̄ vero oēs pauperes:siue diuites ad apostolicā sedē vel ei⁹ legatū ꝓ absolutiōe sua se presentēt:si vero tp̄e infirmitatis timore mortis a suo p̄lato fuerint absoluti iuramēto p̄stito iniūgatur eisdem vt sanitate recepta ad Romanā ecclesiā vel eius legatū accedāt mādatū apostolicū recepturi.Ber.¶ Not.j. ex tex.quatuor casus seu quatuor species personarū que nō teneñꝛ ꝓ absolutione ire ad papā.Et no.quia tex.de mulieribus loquiꝛ indistincte:⁊ sic mulier iuuenis vel sui iuris diues vel pauper sit non tenetur pro hac absolutiōe ire ad pa-
1 pam:quia itineratio earū periculosa est.¶ † Secūdo no.legatum pape posse absoluere ab hac excōicatiōe etiā in casu epō nō ꝑmisso.⁊ de istis legatis dic vt plene legitur ⁊ no.in
2 c.penul.de offi.leg.¶ † Tertio no.qȯ tēpore mortis potest excōicatus ꝑ canonē si qs suadente.absolui ab alio ꝙ̄ a papa recuperata tamē sanitate tenetur ire ad papā vel ei⁹ legatū alſs reincidit ipso facto in eandē excōicationem.vt in.c. eos.eo.tit.lib.vj.Sed quero qui dicanꝛ destituti membris. Sol.ꝓcedit tex.i istis claudis:cecis:⁊ aliȷ̄s multifarie impeditis i mēbris:omnes enim tales dicunt miserabiles ꝑsone ⁊ gaudent hoc priuilegio.¶ Ultimo q̄riꝛ hic dicit tex.ꝙ absoluti tp̄e necessitatis debent necessitate cessante adire papā vel legatū suscepturi mandatū apostolicū ⁊c.nunquid sufficiat dū legatus est in trāsitu.Inn.hic ponit duas opi.Quidam dicūt ꝙ sic.sicut em̄ possunt absoluere ita ⁊ hoc mādatum iniūgere.Aliȷ̄ contra ꝙ in trāsitu possunt absoluere ꝓpter periculū mortis ⁊ tūc accessoriū iniūgere mandatū:sed mādare principaliter non possunt:sed debet recurri ad legatum propriū non ad trāseuntē.Host.placet primū dictum. sed certe lꝫ primū sit equius:ſm verius:ſm Io.an.de quo. per Specu.in titu.de lega.in.§.nunc dicamus.ver.sed tunc.
3 ¶ † In glo.in ver.iuxta facultates.in fin.Sed quero qualis erit ista satisfactio.due opi.ponunꝛ per doc.vna ꝙ versatur circa expensas dāna ⁊ interesse:q2 clericus non debet petere
a estimationē iniurie.Sed ꝓpter dignitatē clericat⁹ dꝫ ignoscere.vt in.l.si quis i hoc genus.C.de sacrosan.eccle.Aliȷ̄ vō dicunt quos sequiꝛ Host.ꝙ nō sufficit isti iniuriati flectere genua ⁊ petere veniā imo tenetur satisfacere de iniuria illata ⁊ estimabiꝛ iniuria ſm qualitatē ⁊ quātitatē persone iniuriate ⁊ iniurie:⁊ emēdabiꝛ ipsi clerico.⁊ hoc hoc bon⁹ tex. in.c.olim.ꝫ.de iniur.⁊ hec opi.est verior:sed alia est equior.
4 ¶ Itē aduerte† quia lꝫ actio iniuriarum expiret per lapsuꝫ anni.l.si non conuitiȷ̄.C.de iniu.tn̄ per viam exceptionis cōpellitur iniuriās excōicatus satisfacere etiā post annū:q2 nō debet absolui nisi primo satisfaciat:vt hic.quāuis ergo directe per viā actionis non possit post annū cōsequi iniuriatus
b estimationē iniurie:cōsequereꝛ tn̄ eam indirecte[b]:quia alias non audireꝛ petēs absolutionē:ſm Hosti.⁊ bene.⁊ hoc no.
5 ¶ † In glo.in ver.pauperes.Io.and.dicit ꝙ pauper mendicans alſs potēs ad eundē tenetur ire ad curiā si alſs mendicādo potest sibi prospicere sicut in loco i quo manet.⁊ hoc casu loquiꝛ iste tex.Si vō est pauper nō mendicās nihil habens vnde viuat nisi ex artificio suo qȯ exercere nō potest in itinere habet locū ꝯtrium ex quo enim nō est solitus mēdicare sed ex artificio suo viuere nō tenetur pro absolutiōe obtinēda mēdicare.⁊ ita loquiꝛ ꝯtrium.quod no.imo plus dicit ꝙ si solit⁹ mendicare ex mēdicitate ꝓspiciebat sibi ⁊ vxori et itinerādo non possit prospicere vxori tunc nō teneretur ire. quod satis mihi placet.

1 ☞ Percutiēs vel interficiēs clericū:qui contempto clericali habitu enormitatibus se immiscet:excōicatus non est: non tamen impune interficit.⁊ nu.8.
Excōicatus est vitādus an̄ denūtiationē.⁊ nu.3.⁊.4.qn̄ certum est ipsum esse excōicatum:secus si sciam solus.⁊ nu.7.
2 Iniurians clericum cōueniꝛ coram iudice ecclesiastico:quia commisit sacrilegium.
5 Crimen etiam occultum afficit criminosum.
6 Clericus immiscens se enormitatibus ipso iure perdit priuilegium canonis si quis suadente.

Cum non ab homine.

Ante denuntiationē vitādus est excōicatus pro violēta manuum iniectione in clericos nisi sit oc-
1 cultus.h.d.primo.† Interficiens clericū qui contempto cle-
c ricali habitu[c] se enormitatibus immiscuit excommunicat⁹ non est.hoc secundo.Et duo sunt dicta.Secundū ibi:in articulo.¶ Casus literalis.Aliquis est excōicatus pro violēta manuū iniectiōe:sed nōdū est denūtiatus.queritur vtrū ab aliȷ̄s sit vitādus:rn̄det papa:lꝫ nondū sit denūtiatus:debes tamen illum euitare:nisi forte id tibi soli constet in quo casu ipsum priuatim ꝙ̄diu ab ecclesia toleratur tantūmodo debes euitare vt saltē rubore cōfusus ꝓ latēti excessu satisfacere ꝯpellatur.Secūdo queritur:aliqui occidūt clericos qui contempto habitu clericali enormitatibus se immiscebant: queritur an occisores taliū clericorū sint excōicati:respōdet papa ꝙ in odiū clericalis excessus ⁊ in terrorē similiū excōicationis sniam non incurrūt:tn̄ penitētia aliquātulū asperior est illis imponenda ꝙ̄ si in laicos talia cōmisissent Ber.

Zacharias.
a ¶ Stylum curie. Adde ꝙ nota.in apos.ad istū in.c. quā graui.in apostil.in ver.ꝓsumūtus false.nu.2.ꝫ. de crimi.fal.
Sebasti. Sapia.
a ¶ Stylum curie. Uide multa q̄ cumulat Fel.in.c.ij. col.vj.vers.stylus curie.ꝫ.de rescri.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Indirecte.De veritate hui⁹ vid per Feli.i.c.si autem.in vlti.col.ꝫ. de rescrip.
Zacharias.
c ¶ Clericali habitu.Adde Gemi. in rub.de vi.⁊ honesta.cler.nu.6.et ibi Cels.i apo.in ver.vestiū istū.in c.j.post Innocē. nu.5.et qȯ ibi posui in apo.ad euꝫ in ver.ipso facto. ꝫ.de aposta.⁊ pre alle.Gemi.in.c.j. nu.2.⁊ ibi iterum Cel.in apostil.ad ipsum.in vꝰ.ipso iure.prealleꝛ.tit.de vi.⁊ honest.cleri. lib.vj.

2 ¶ † No. j. ex tex. ibi: pro sacrilegio ꝛc. ꝙ incĳciēs manū violētam in clericū cōmittit sacrilegiū: ꝛ tanꝗ sacrilegus coerceri potest: ꝛ coram iudice ecclesiastico cōueniri. xvij. q. iiij. si qs deinceps. ꝛ c. qsquis. ꝛ. s. de fo. cōpe. cū sit generale. ¶ † Secūdo no. ꝙ vitare tenemur excōicatos nedū noīatim ab homine: sꝫ etiam excōicatos a iure: licet adhuc per hominē denūtiati nō sint excōicati. ꝛ hoc qñ certū est illos esse excōicatos. ¶ † Tertio no. ꝙ in publico nō debemus vitare excōicatum a iure qñ excōicatio probari nō potest: vt quia alicui tm̄ hoc notū est. Et hāc puto rationē hui⁹ litere: ex quo em̄ nō possumus eū cōuincere de excōicatione nō debemus eū vitare in publico cum dedecore vel infamia sua. ar. vj. q. ij. in c. si tātū. ꝛ c. placuit. facit. l. diffamari. C. de ingē. manumis. ¶ † Quarto no. ibi: pro latēti excessu ꝛc. ꝙ canon penā ipso iure pro delicto inferēs afficit delinquētē quātūcūqꝫ occulte: cōstitutio ergo fori ꝯtētiosi ligat criminosos quātūcūqꝫ occultos. pro quo vide bonā glo. in cle. j. de here. ¶ † No. in §. in articulo. ꝭm veram lectu. casum in quo clericus sine alia admonitiōe perdit ipso facto priuilegiū canonis si qs suadente. vcꝫ qñ cōtempto clericali habitu immiscet se enormitatibus ꝛ hoc est notādū ꝯtra istos clericos qui indebite relicto habitu efficiunt stipendiarĳ seu armigeri quātūcunqꝫ isti cognoscāt ꝛ notū sit alĳs eos esse clericos nō habeāt priuilegium immunitatis ꝑsone. Nā si non cognoscerent: tūc non esset dubiū ꝑ. c. si vero. s. eo. Nec hoc esset in odiū istorū clericorū: sed ꝓpter ꝓbabilē ignorātiā ꝑcutiētiū. verus ergo intellectus huius. §. est ꝙ lꝫ sciatur ipsos esse clericos: tm̄ ꝓpter hūc excessum exuti sunt priuilegio canonis si qs suadente. sicut dicimus in clericis ꝯiugatis quia relicto habitu pariter perdunt priuilegiū immunitatis persone. Et aduerte qd̄ iste tex. nihil dicit de priuilegio fori: nūquid tales clerici capti in huiusmodi enormitatib⁹ possunt puniri ꝑ iudicem laicū. de quo dicā plene in. c. perpēdimus. j. eo. ¶ † In gl. j. ibi. nisi solus hoc sciam. No. bene gl. nam Inno. in. c. inquisitioni. j. e. in quadā addit. visus est voluisse excōicatū a iure debere vitari[a] citra denūtiationē qñ notoriū est illum in excōicationē incidisse secus vbi non est notoriū: lꝫ multis pateat. arg. ij. q. j. multi. Sed certe illud dictū Inn. videt ꝯtra istum tex. cum in principio generaliter dicat excōicatū a iure vitandū absqꝫ alia denūtiatione. ꝛ excipit tm̄ vnū casum quādo scꝫ vni soli hic pateret. secus ergo si pluribus licet non inducatur notoriū. nā exceptio firmat regulā. xxxij. q. vij. c. dñs. ꝛ vt. s. dixi. Ratio hui⁹ exceptionis esse pōt qꝛ ex quo solus scio: ꝛ sic probare nō possem debeo silere: alꝭ de facili daret materia infamādi[b] aliquem. Sed qñ pluribus hic notum est audacter debeo eum euitare etiā in publico cū possum eum ꝯuincere. ar. in. l. diffamari. C. de inge. man. ꝛ meli⁹ in. l. eum qui nocentē. ff. de iniur. Non ob. c. multi. ij. q. ij. qꝛ loquitur de criminosis quos nisi sint excōicati vitare nō debeo. non aūt loquit de excōicatis a iure. dicit tm̄ Innocē. in preall'. c. inqsitioni. qd̄ si qs in vna ꝓuincia esset excōicatus ꝛ in alia prouincia mihi soli pareret ꝙ debeo eum vitare ibi etiā in publico: ꝙ satis placet: quia nō iste potest dici ab ecclesia toleratus: pro quo facit qd̄ no. gl. in. c. ad nostram. iij. de iureiur. ꝛ Inn. in. c. tua. in fi. de coha. cle. ꝛ mulier. ¶ In gl. in versi. minime coercent. ibi perpēdimus. ꝛ ibi plenissime dicam. ¶ † Jo glo. fi. Sed quero nunquid ista penitētia imponat istis occisorib⁹ clericorū de necessitate. Doc. vidētur velle hoc quo ad cautelam tm̄ vt sic potius necessitate ꝙ voluntate talia prosiliant: puto aduertendū ꝙ aut ex parte occidentiū bellū est iustū: ꝛ tūc ꝓcedat dictū doctorū: vt ad cautelā imponatur hic penitentia: aut bellū est iniustū: ꝛ tūc imponēda de necessitate. ꝛ hunc puto intellectū. c. nam licet propter hoc delictū clerici perdant priuilegiū immunitatis persone nō tamen per hoc sequitur ꝙ impune licet tales clericos occidere. ꝛ tunc puto esse verum intellectum huius. c. cum tex. presupponat penitentiam imponendam etiam ꝓ occisione laicorum: qd̄ est menti tenendum in perpetuum.

☞ Infamatus de excommunicatione est vitādus donec se purgauerit.

2 Participans cum excōicato incurrit excōicationem etiam quod sit participans eps̄ vel in alia dignitate constitutus.

3 Papa participans cum excommunicato non incurrit aliquam excommunicationem licet aliter peccet.

4 Juramentum quod prestant absoluendi ab excommunicatione an sit de substantia absolutionis. ꝛ nu. 8.

5 Excommunicatus licet satisfecerit damnū passo: adhuc indiget absolutione.

6 Habitus pro excōicato per solam famam est vitandus.

7 Absolutio ab excōicatione an possit peti per procuratorē.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Vitari. An excōicat⁹ debeat euitari añ denūtiationē: vide q̄ cumulat Feli. i. c. rodulph⁹. co. xxvij. s. de rescrip.

b ¶ Infamādi. ad de s̄ hac materia vidēdū Lud. ro. ꝯsi. ccclxxxvij.

c ¶ Nemo. vide ꝙ no. Jo. calder. in trac. de eccle. iter dic. i. vj. membro princi. in. iiij. q.

d ¶ Si publica fama. Hāc tꝫ Dñi. i. c. pro humani. §. fi. pe. col. de homici. lib. vj. ꝛ vide qd̄ no. gl. in. c. cū dilect⁹. §. fi. i vers. faciēdi circa medium. de or. cog. Adde hic bal. in c. j. i pri. circa pri. vsi. nota ꝙ excōicatio. in tit. hic finit lex. deinde cōsuetu. re. inci. vbi dicit ꝙ per famā ꝓbat excōicatio donec ꝓbet ꝯriū per aliā famā vel indiciū: quia eps ei cōmittat. et ita dicit no. in nouel. in. c. prudētiā. de offi. deleg. ꝛ oīno adde hic que late scripsit do. Bar. de bellē. post glo. in ver. sciuisti. i. c. cum cōtingat. de rescrip. vbi singu. ista declarat.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Si publica fama. De hac gl. facit mētionē Bal. in. c. j. i prin. in ti. hic fini. lex. in vsi. feu. ꝛ Gemi. in. c. pro humani. §. fi. in vlti. col. de homici. lib. vj.

e ¶ Purgationē. concor. c. ad hoc. ij. de appel. sed interdū iurat de parēdo mādatis ab soluētis. vt i. c. cū i ecclesĳs. de ma. et obe. idem dixit gl. i. c. ex tenore. et vide text. i. c. nup. in fi. de sen. excō. ꝛ i. c. prudētiā. §. fi. de off. deleg. ꝛ ibi do. Ant. in. iij. co. dicit ꝙ inter hec non est differētia.

Cum desideres.

Ante absolutionē cōicandū nō est excōicato lꝫ iurauerit parere mādatis ecclesie vel composuerit cū offenso. Vel sic. † Infamato de excōicatione cōicandū non est nisi purget vel ad cautelam absoluatur. h. dicit. ꝛ tria sunt dicta que patent per. §. ¶ Casus literalis. Primo talis qd̄ hic ponitur. aliqs erat excōicatus ꝛ iurauit stare mādatis ecclesie: eps ante absolutionē reddidit ei cōionem: querit vtrū ibi ab alĳs sit cōicandum: ꝛ an eps ei cōicare debuerit: rñdet papa qd̄ iuratoria cautio quā prestāt excōicati poti⁹ ad cautelā ex cōsuetudine ecclesie itroducta est ꝙ ex rigore canonū: nec ꝓpter iuramētum debet qs dici absolutus nisi absolutio fuerit subsecuta nec debet cōioni restitui aliorū cum constet ipsum excōicatū fuisse: ꝛ verum sit eū absolutū nō esse: nec eps nec alĳ debēt ei cōicare nisi ꝭm formā ecclesie post iuramentū fuerit absolutus: quia qui excōicato cōicat est excōicatus. Scda q̄stio talis est: publica fama est aliquē esse excōicatū ꝓpter violentam manuū iniectionem in clericū: querit an ꝓpter famam illam debeat euitari: rñdet papa ꝙ nec eps nec alĳ debent ei cōicare nisi de hoc ad arbitriū epi se purgauerit vel saltē ad cautelā ante fuerit absolutus. Tertia q̄stio est: aliqs verberauit clericū ꝛ ipso mediāte verberator cū clerico est recōciliatus. querit an sit ei cōicādum ab alĳs: rñdet papa qd̄ lꝫ ille talis clerico satisfecerit tm̄ ecclesie quā offendit nō satisfecit. ꝛ nisi ꝭꝫ formā ecclesie fuerit absolut⁹ nō est ei ab alĳs ꝯmunicādū. B. ¶ † No. j. ex tex. ꝙ nemo debet cōicare excōicato ante absolutionē quātūcūqꝫ dignitatis existat. vnde etiā eps cōicādo cū excōicato añ absolutionē incidit in excōicationem: nam ius indifferēter excōicat participātes excōicato cui oēs subĳciunt. vt in. c. j. de ꝯsti. ¶ † An aūt papa cōicando excōicato incidat in excōicationē? Glo. in. c. nulli. s. e. ꝯcludit ꝙ non. ꝛ ratio est manifesta: quia hoc vinculū excōicatiōis ꝯhit a iure positiuo quo papa nō ligat. vt in. c. ꝓposuisti. de ꝯces. ꝑbē. dic tm̄ no. ad illā glo. ꝛ alꝭ papa peccat qd̄ intellige qñ non subest causa sibi cōicandi. nam tūc papa nō solū facit ꝯ ius positiuū. sed etiā ꝯtra ius diuinū: qꝛ vt habetur in euāgelio q non vult se corrigere ꝛ excōicat ꝓpter hoc dꝫ haberi velut Ethnic⁹ ꝛ Publican⁹. vñ papa cū sit subiectus legi diuine. xxv. q. j. sunt qdā. peccat nō habēdo eū tanꝗ Publicanū ꝛ ifidelē. qualis aūt sit excōicatio q̄ ꝯhit ꝓpter participiū. dic vt i. c. nup. ꝛ in. c. si ꝯcubine. j. e. vbi de hoc dicetur. ¶ Scdo no. ꝙ eps ñ pōt ex sua volūtate aliquē absoluere ab excōicatione. ꝛ ideo lꝫ velit ꝑ cōionē suā illi redditā eū haberi ꝓ absoluto nō pōt: secus est in papa: qꝛ ipse subiacet certe forme sed eps subĳcit dispositioni iuris. de quo in cle. si sum⁹. e. ti. ¶ † Tertio no. ꝙ iuramentū ꝙ p̄stāt hodie absoluēdi ab excōicatiōe. de quo i. c. ex tenore. s. e. fuit introductū ex quadā ꝯsuetudine ecclesie. Ex quo infert ꝙ iuramētū nō est de substātia absolutiōis. de quo tm̄ dic vt. j. subĳciā cū gl. ¶ Quarto no. in. §. ij. q. ar. op. ꝓ his q̄ dixi i. c. p̄ce. ꝙ vbi excōicatio pluribus nota est debēt sciētes vitare excōicatum citra omnē denūtiationē. nam si sola fama sufficit forti⁹ vbi habetur certitudo. ¶ † No. in. §. iij. qd̄ non sufficit excōicato satisfacere de eo ꝓ quo fuit excōicatus: nisi absolutionē consequatur: imo excōicatus donec satisfecerit eget absolutiōe de quo per gl. no. in cle. j. de deci. Itē no. ꝙ ex iniuria illata clerico nascunt due actiones iniuriarū vna cōpetit ipsi clerico quatenus iniuria tāgit personā suā: alia competit ecclesie cui iniuria infert ex ꝑsona clerici. ꝛ remissio seu ꝯpositio facta cū clerico non tollit actionē competentē ecclesie. ꝛ ꝓ hoc tex. ibi: ecclesie tm̄ quā offendit ꝛc. Nam loquit de ecclesia ꝑticulari cui satisfaciendū est ꝓpter iniuriā illatā clerico: vt dixi in. c. parochianos. s. e. Et puto ꝙ etiā patri ipsius clerici ꝯpetat actio iniuriarū. ꝓ hoc ꝙ no. in. c. ꝑ venerabilē. q filĳ sint legi. cū clericat⁹ nō eximat a patria potestate lꝫ aliud senserit gl. in. c. indecorū. de eta. ꝛ quali. sed primū verius vt ꝓbatur in. d. c. ꝑ venerabilē. ꝑ locū a speciali. ¶ † In gl. in v. si publica fama[d]. sed q̄ro qñ iste est vitādus. Inn. ponit duas opi. Quidam dicunt cum defecerit in se purgando. Alĳ vero qd̄ cum differt prestare purgationē[e]: ꝛ hoc videt placere Innoc. sed puto incontinēti hunc vitandū cum infamia inualuit contra eū. arg. in. c. illud. de cle. excō. mi. Nam tractat hoc casu de modico ꝑiudicio ꝛ de fauore ale: ideo fama hoc casu facit plenā ꝓbationē ꝛ hoc videtur velle iste tex. nā indistincte dicit eū vitandum: nisi se purgauerit ꝛ purgationem prestiterit. Non ergo reddenda est sibi cōmunio ante purgationem prestitam vel absolutionem obtētam ad cautelam. ¶ In gl. fi. ibi: vt scꝫ iuramento prestito ꝛc. Dic ꝙ imo tex. loquit de forma absolutionis tradita in. c. a nobis. ij. i fi. j. e.

vt scilicet

a ¶ De parēdo. Utrum absolutio ab excōicatione possit impetrari per procuratorē. ⁊ adde gl. in ver. absens. in c. de manifesta. ij. q. j. vide Specula. in ti. de procura. §. ratione igitur sui. in. vj. col. versi. xvj. in petenda absolutione. vide bonā gl. mag. in. c. q̄ui ad agendū. de procura. lib. vj. que dicit q̄ absolutio ab excōicatione sicut legitimatio persone non absurde dici posset q̄ nō possit impetrari nisi habeat speciale mādatū. ⁊ allē. c. q̄ de his. j. eo. qui tert. iudicio meo nihil facit ſʒ dic q̄ absolutio ab excōicatione sicut legitimatio psone non absurde dici posset q̄ nō possit impetrari p pcuratorē: per tex. sing. in. l. ij. C. de his q ve. eta. impe. quē tert. etiā ad h̄ allē. glo. in reg. pōt qs per aliū. lib. vj. et de qōne hic posita per do. Abba. vide omnino in terminis pulchre p Archi. i. c. cū aliqs. xj. q. iij. vbi cōcludit idez quod Specu. in. d. §. ratione igit. vide. s. de quo per do. de Ro. dci. ccccv. i ordine nouissimo.

b ¶ Ad questionē. Uide circa hoc q̄ scribit do. Anto. i. c. ab excōicato. circa finē in. xxvj. colū. ⁊ q̄ ibi not. late de rescrip. super gl. in ver. difficultate. ⁊ ibi no. aliq̄ ad materiā. Itē adde q̄ sicut q absoluit ab excōicatione dʒ prestare iuramentū: sic ⁊ ille qui absoluitur a suspēsiōe. ter. est i. c. venerabilis. j. eo. Et probatur etiam in. c. super eo. j. inducēdo a speciali et alibi non probaē hoc ſm Io. an. et do. Abb. ibi: ⁊ vide dominū Abbatē in. c. questioni. de appella. in j. notabili. ⁊ adde q̄ illud q̄ dixi de suspēsione habet locum in suspensione hominis: secus in suspēsione iuris. ita sing. dicit Archi. in. c. sacerdos. l. dist. Itē de hoc an iuramentum sit de substantia in absolutione a sententia excōicationis: vide eleganter ⁊ forte melius q̄ alibi per do. Anto. in alio loco in. d. c. ab excōmunicato. de rescrip. in. xvij. col. versi. venio ad secundū que incipit partes. Itē adde q̄ cautio quā prestat absoluēdus ab excōicatione prestatur in relaxatione interdicti. vt dicunt do. de Rota in antiqs deci. ccij. Item q̄ in absolutione ab excōicatione requiraē cautio iuramenti tenet sanctus Tho. in. iij. senten. dist. xviij. q. ij. arti. v. circa mediū de quo vide per do. Andre. in. c. odoardus. in. ij. col. de solu. adde hic Bal. in. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acqui. heredi. vbi dicit per illum text.

7 vt scilʒ prestito iuramento de parēdo [a] mādatis ecclesie introducaē: postea in ecclesia cum psalmo penitentiali oratione dn̄ica ⁊c. vt ibi dr. nec opus est q̄ alia sn̄ia feraē super absolutiōe. ¶ † Ex ex b his infert ad qōnem [b] nūquid absolutio ab excōicatiōe possit peti per procuratorē: Inn. dicit q̄ nō: quia hec forma reqrit presentiā persone. fatetur tamen q̄ vbi subest iusta causa poterit procuratori iteruenire. p hoc. c. quāto. ij. q. v. sed Hosti. tenet q̄ indistincte non potest interuenire pcurator quo ad ecclesiā militātē: quia absolutio requirit cōfessionē: cōtritionē: ⁊ introductionē in ecclesiam cum solēnitate p̄dicta. ⁊ dictū gl. cōiter tenetur. nam si valet excōicatio etiā non seruata debita forma fortius absolutio. Satis tñ mihi placet opi. Inno. vt vbi nō subest causa cōpareat absol uēdus. ⁊ pro hoc vide bonā gl. in. d. c. quāto ⁊ dicit Spec. in ti. de pcura. §. j. versi. item opponitur q̄ in curia Romana hoc seruaē. de quo etiā per 8 Arch. in. c. vt officiū. de heret. li. vj. ¶ † Infertur c etiam ex predictis ad aliam [c] qōnem que sequiē in gl. nūquid valeat absolutio iuramēto non prestito: Quidā q̄ non: quos sequiē Hosti. nam cū sit de forma nō valet absolutio forma non seruata. ar. in. c. qz propter. de elec. Non ob. iste tex. dicens fuisse inductū hoc iuramentū ex consuetudine: qz hodie hec cōsuetudo redacta est ad ius cōe. Glo. hic concludit contrariū. ⁊ cōiter teneē opi. gl. Nā vt dixi in prece. q. sicut tenet excōicatio [d] nō serua d ta forma ita absolutio. ar. de pe. dist. j. in. c. verbū. facit. c. venerabilibus. in. §. vbi autē. eo. tit. lib. vj. vbi patet q̄ absolutio iusta tenet. quod no.

1 Iniiciēs manus violētas in clericū turbantem diuina officia non incurrit excōicationem.
2 Monialis gaudet priuilegio cano. si qs suadēte.

Ueniens. Sacerdos eijciens regularē de ecclesia officia diuina turbanē excōicatus non est. h. d. In prima cōquestio. In secunda puino. ibi: ideoqʒ. ¶ Casus lfalis. Quedam monialis dū sacerdos matutinū officiū celebraret intrauit ecclesiā ⁊ cepit ludere cū alio clerico p̄ stādo impedimētū diuino officio pp̄ter q̄d sacerdos aliquantulū cōmotus vt diuinū officiū liberius celebraret manū in eā apposuit vt ipsam extra ecclesiā poneret. Sed cū nollet exire in trahēdo ipsam coegit eandem extra ecclesiam residere propter q̄d eps̄ sacerdotē illum tanq̄ excōicatum vitiabat ⁊ faciebat ab alijs euitari: vn̄ ipse ad papam accedēs factū sibi exposuit: mandauit papa ep̄o quaten⁹ si res ita se habet ipsum nō euitet cū 1 non sit excōicatus. Ber. ¶ † No. j. ex tex. ibi: commotus ⁊c. q̄ iniiciens manū in clericū seu religiosum turbātē diuina officia excōicatus nō est etiā si cōmot⁹ hoc fecerit. cōmotio ergo ex iusta causa nō operaē vinculū excōicationis vbi subest iusta 2 causa manus iniiciēdi. ¶ † Scdo no. q̄ monialis gaudet priuilegio si qs suadēte. vbi fine iusta causa man⁹ in eā iniiciē. in. c. de monialib⁹. j. eo. ti. ¶ Opp. cōtra tex. nam videē sibi c̄trarius. nā primo dicit istū sacerdotē iniecisse manū in monialē vt eā extra ecclesiā poneret: ⁊ postea dicit q̄d cōpulit eam residere intra ecclesiā. Sol. duplex. nam vna

esse argu. q̄d nō sufficit procuratori dari speciale mādatum ad petendū absolutionē ab excōmunicatione nisi specialiter exprimatur excōmunicatio. ⁊ postea hec relinquit Canonistis. ¶ Adde hic Bal. in auē. interdicimus. C. de epis. ⁊ cle. vbi dicit quod petitio absolutionis a sententia excōmunicationis potest peti per procuratorē: sed non ipsa absolutio quia per procuratorē nō ostēdit se penitentem nec in pcuratore potest seruari forma absolutionis que fit per manus impositionē. ⁊ allegat Hosti. in. c. per venerabilē. in xxiij. versic. requiritur etiam an aliquis. qui filij sint legi. an autē prestatio forme iuramenti possit fieri per pcuratorem: vide Bal. in. c. j. in ij. col. de iureiurā. et de questiōe hic posita vcʒ an absolutio ab excōmunicatione possit peti per procuratorem: vide per Dñi. in. c. eos. in prin. i fi. j. col. post Archi. ibi: de senten. excōi. lib. vj. ⁊ per Bal. in. c. imperatorꝫ. in. ij. col. vers. extra quero. de iura. calū. ⁊ facit q̄d no. Bar. in l. gallus. §. forsitā. de libe. ⁊ posthu. vbi cōcludit q̄ legitimatio pōt peti per procuratorem. de quo etiaʒ per Bart. i. l. post mortē. ff. de ado.

litera habet extra ecclesiā: ⁊ tūc cessat c̄triū. Alia vero litera habet intra: ⁊ tūc intellige q̄d isti i hac ecclesia erāt canonici regulares ⁊ moniales habētes diuersos choros: vnde sacerdos istā monialē ingressam chorū virorū extraxit ⁊ duxit ad chorū propriū et intra ecclesiā coegit eā residere. ¶ In gl. j. in fi. Alij vero intelligūt q̄d iste sacerdos erat ibi prior etiā monialiū sicut reseruaē i ordine sancti Marci vñ ratione prelationis fuit excusatus. Alij vero intelligūt indistincte q̄d quantūcunqʒ non habebat iste prelationē excusaē ab iniectione manuū ex quo turbatur. Et ex hoc ⁊ ex tex. no. q̄ turbantes diuinū officiū in ecclesia possunt de ea expelli sicut faciētes tumultum in iudicio. de quo vide bonum tex. in. c. in loco. v. q. iiij.

1 Intellect⁹ plures si possunt dari ad aliquē textum ille est dādus qui cōtinet dubitationem.
2 Absolutio ab excōicatione canonis si quis suadente. an aliquo casu possit fieri per episcopum.
3 Iniuria leuis: mediocris: vel enormis que sit sta tur arbitrio iudicis.

e Peruenit. [e] Legitur multis modis: sed ſm cōmunē lec. h. d. Excōicati pro leui iniectiōe manuum i clericum possunt per episcopū absolui. ⁊ est iste tex. singu. ſm hanc lec. ¶ Casus lfalis. Aliqui leuem ⁊ modicā iniuriā inferunt clericis propter quā sunt excōicati: vtrū accedere debēt ad sedē apostolicā: dn̄s papa committit arbitrio ep̄i vt videat an leuis sit iiuria: vel nō: ⁊ si iniuria leuis fuerit eos absoluat: alias ad papam remittat eosdem. B. ¶ In glos. i fi. Primam opi tenuit Inno. hic ⁊ pro hoc adducebāt literā i fi. ibi: duximus cōmittēdam. quasi velit dicere hāc fuisse specialem cōmissionē. Sed alij cōiter sequūtur dictū gl. vt quia facit ius cōe quo ad omnes nam si cōtineret specialem indulgentiā cū nō appareat cui loquaē ⁊ cui⁹ sit priuilegium erit hec decr. omnino supflua. pro hoc facit q̄d habeē in antiqua vbi scribebaē: q̄d iste deberet absoluere mulieres senes ⁊c. ⁊ postea subijciebaē de his ab soluēdis ⁊c. vt in litera. vnde sicut ep̄s potest iure c suo mulieres senes ⁊ alias huiusmodi absoluere vt i. c. ea noscit. s. eo. ita ⁊ istos pro leui iniuria ex1 cōicatos. ⁊ iste itellectus tāquā benignior amplectēdus est. ¶ † Et p hoc facit q̄d vbi duo possunt elici itellectus debemus sequi illū qui cōtinet i se aliquā dubitationem ⁊ de aliquo pvidet. l. q̄d labeo. ff. ad carbo. ⁊ in. l. j. ff. ad munici. facit. c. cū in iure. de offi. leg. Item consuetudo que hoc habet in dubio multū est attēdēda: ⁊ minime sunt mutāda ⁊c. l. minime. ⁊ l. si interpretatiōe. ff. de leg. et in. c. cū dilectus. de cōsue. Sed cōtra hunc intelled ctum facit. c. si vo. s. eo. vbi in casu speciali ep̄s absoluit qñ iniuria non est enormis. ad idē. ca. quoniā. s. de vi. ⁊ hone. cle. vbi hoc est priuilegium cle2 ricorū cōiter viuentiū. † Sol. dicit Io. an. ⁊ bene distinguēdū fore iniuriā leuē: mediocrem: ⁊ enormen vt p leui iniuria qlibet ep̄s possit absoluere e iure suo autoritate hui⁹ decre. nō aut hoc lʒ regulariter inferiori plato. nā hec decre. dirigiē ep̄o: vt ptʒ ibi: fraternitati tue ⁊c. Inferior eñ ab ep̄o nō appellaē frater ſʒ fili⁹. vt i. c. quā graui. de cri. fal.

¶ Ad aliā. Idez dicit Archi. v. q. iiij. C. i loco. ⁊ allē. hic. c. veniens. et optime facit q̄d no. Bart. in. l. j. §. hoc interdicto, in princ. ij. colū. ff. de itinere actuqʒ priuato.

✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Excōmunicatio. Adō tex. quē ad hoc ibi ponderat do. Anto. de butrio in. c. olim. s. de rescrip.

e ¶ Peruenit. adde hic Lap. alleg. lxxvij. vbi dicit q̄ episcopus potest absoluere excōmunicatum. quia dedit maxillatā vni canonico ecclesie cathedralis: quia hec non dicitur enormis iniuria. Item adde q̄d istam absolutionē pro leui iniuria illata in personam clerici nō potest facere inferior ab episcopo non instante necessitate nisi hoc sibi ab episcopo mandetur. ita dicit Archi. in. c. si quis suadēte. in fi. xvij. q. iiij. qui ita dicit tenere Innocē. in. c. decetero. de senten. excōmu. ¶ Adde Calde. consi. iij. hoc tit. Ludo. roma. sing. suis. vbi dicit hoc singulare.

✠ Sebasti. Sapia. ¶ Peruenit. Hunc tert. contulit inter singularia Roma. in sing. decꝫ. incip. incidēs in excōmunicationem. ⁊ vide Card. in consi. xlij. incip. reuerendissime pater super casu suprascripto.

pro iniuria vero mediocri nō potest eps absolue re nisi priuilegiatos.⁊ hoc casu locū habeant con traria super⁹ alle.⁊ similia iura.pro iniuria vero enormi eps regulariter non absoluit nisi in neces sitate ., vbi specifice sibi cōmittitur.¶ Sed quero nunquid eps poterit absoluere laicos leuiter in iuriātes clericos? Cōiter tenetur ꝙ sic: qꝛ iste tex. loquitur indistincte:ꝙ no.† Et que dicatur iniu ria[a] leuis mediocris:⁊ que enormis recurrendū est ad arbitrium iudicis.argu.insti.de iniu.in.§. atrox.facit.c.cum illorum.⁊ quod ibi[b] no.j.eo.

☞ Participās scienter cum excōicato in diui nis officijs excōicatus est ⁊ p solū papā absoluit. Excōicatio maior ⁊ minor priuat a sacramentis. Excōmunicatio per participationem hodie non incurritur nisi canonica monitione premissa.

Significauit. †Commu nicās in di uinis excōicatis per papam:quia diui na celebrat excōicatus est excōicatione maiori ⁊ per solū papā absoluēdus.h.d.ſm vnū intellectū. Uel sic ſm alium. Clericus qui sciēter ⁊ sponte participat excōicato in diuinis officijs excōicatus est maiori:⁊ tm̄ absoluendus p papā. ¶ Casus literalis. Alli qui erant excōicati a papa propter suos excessus:quidā clerici sciēter ⁊ spon te participauerūt illis excōicatis: et ipsos in offi cijs receperunt.querit a quo isti clerici sint absol uendi:rn̄det papa ꝙ per ipsum tm̄ cum sint inuo luti eadē excōicationis sn̄ia qua ⁊ illi.Ber.¶ In glo.j.in fi.Ex hac glo.colligūtur tres lect.ad tex. Prima lec.vt loquat de excōicatiōe minori quā regulariter incurrunt participātes excōicato. vt in.c.nuper.j.eo.⁊.c.si celebrat.de cle.excōi.mini.⁊ in.c.a nobis.de excep.†⁊ tūc ad tex.dum dicit ea dem sn̄ia.rn̄detur qꝺ est eadē in genere ⁊ quo ad quid.puta respectu priuatiōis sacramētoꝝ:quia sicut excōicatio maior priuat sacramētis ita ⁊ mi nor.vt in.d.c.si celebrat.sed contra hanc lect.facit quia tex.reseruat hic absolutionē pape: quod nō faceret si loqueret de excōicatione minori.vt in.c. nuper.j.eo.Et ideo forte gl.transit ad aliam lec. vt intelligat tex.de excōicato cū omnib⁹ sibi par ticipantibus.nā tunc participātes inuoluuntur eadem excōicatione.⁊ ista lec.est vera in se:sed di uinat ad tex.†⁊ hodie nō potest ferri talis excōi catio in participātes canonica monitione nō pre missa.vt in.c.statuimus.eo.tit.lib.vj.Tertia lec. glo.vt loquat de participantib⁹ excōicato in cri mine pro quo fuit excōicatus:⁊ tūc oportet intel ligere qꝺ fuit aliquis excōicatus a papa qui cele brauerat diuina post suspensionē quo casu parti cipantes sibi in diuinis officijs cōmunicant excō municato in crimine ⁊ inuoluunt eadē sententia. vt in.c.si cōcubine.j.eo.⁊ ista lec.bona est ſm eam primo summaui.sed aliquantulū diuinat ad istū tex.ꝙ hic participauerūt in crimine. Quarto lec. datur extra gl.que videtur cōis vt intelligat.c.de participātibus excōicato:⁊ non in crimine. Sed ad hoc vt incurrant excōicationem maiorē requi runtur[c] quinqꝫ que narrantur in tex. Primo qꝺ participantes sint clerici:vt patet ibi:clericos.itē qꝺ scienter participauerint: vt patet ibi:scienter. Item qꝺ spōte.vt in text.ibi:⁊ spōte. Quarto qꝺ excōicato a papa:vt ptꝫ ibi:a nobis. Itē et quin to qꝺ in diuinis officijs participauerint:vt patet ibi:in officijs. Nam cū hec decre. seu inducat con tineat nouam excōicationis speciē debet intelligi proprie ꝑut iacet interuenientibus omnibus de quibus in tex.nam al's regulariter vt dixi ex par ticipio cum excōicato tm̄ incurrit excōicatio mi nor. Sed cōtra hanc lec.facit quia iste tex. non vi detur inducere nouam speciē excōicationis cum papa non videatur hic nouū ius velle edere cum respōdeat ad cōsultationē.⁊ postea dicit ad nos volumus ⁊c.⁊ sic loquit in casu al's deciso a iure antiquo: sed illo iure nō reperit hec species excō municationis inducta. Item tex.iste loquitur de preterito:vt patet ibi:participauerunt ⁊c. Sed si cōtineret nouū nō extenderet ad factum de pre terito.vt in.c.cognoscētes.⁊ in.c.fi.de cōstitu.sed potest dici sustinendo cōmunem lectu. quod forte hoc erat decisum aliqua constitutione an tiqua:⁊ ideo papa respondet hic per illa verba supradicta: et quia alie lect.de nihilo nobis seruirent. ideo hec amplectenda ⁊ hactenus sic est intellecta hec decreta.⁊ minime sunt mutanda ⁊c.

1 ☞ Percutiens clericum etiam volentem incurrit excōicationem.
2 Incendiarius an sit ipso facto excōicatus:⁊ an possit absolui ab epo.
3 Absolutio ab excōicatione quantumcunqꝫ reseruetur pape: tamen in articulo mortis solet ⁊ potest fieri ab episcopo per totum.
4 Absolutio ab excōmunicatione reseruata pape:an possit fieri per eius legatum.vide.j.c.proxi.

Tua. Excōicatus pro iniectione manuū in clericum vel incēdiarius[d] post publicationē a solo papa absol uitur.primo decisa cōsultatio.secūdo rn̄sio. ibi:fraternitati. ¶ Casus lr̄alis. Quesitum fuit a papa vtrū illi tm̄ ab ipso sint absoluēdi:q manus violētas i clericos iniecerūt.rn̄det papa ꝙ nō solū qui violētas manus mittunt in clericos:sed etiā incendiarij si pro incendio sint excōicati: postq̄ sunt per sn̄iam ecclesie publicati a sede apostolica sunt absoluēdi.Ber.¶ †In gl.j.in fi.quasi velit dicere glo. qꝺ qn̄qꝫ sine violētia manus temeraria extenditur ad clericū: exēplū in percutientē clericū volentē:nam violentia sibi nō infert.vt in reg.sciēti. lib.vj.⁊ tamē percutiens incurrit excōicationē:quia temere facit. vt in c.cōtingit.j.eo.sed cōtra hoc facit quia.c.si quis suadēte. requirit violē tiam:ergo nō debet extendi cum sit penalis.sed potest dici qꝺ lꝫ nō sit violētia respectu persone illius clerici volētis est tn̄ violentia respectu totius ordinis clericalis.nā collegiū clericale in cui⁹ fauorē principali ter illud priuilegium emanauit non presumitur cōsentire:vnde nō po tuit iste clericus renūtiare illi priuilegio.vt in.c.si diligēti.de fo.cōpe.⁊ in.c.cū desideres.§.fi.s.eo.¶ †In glo.fi.in fi.Conclude ergo mentem gl.ꝙ aut quis incēdit ecclesiā seu locū religiosum.⁊ tunc excōicatus est ipso facto ⁊ ante publicationē ipsius excōicationis poterit absolui ab epo loci:sed post publicationem nō:qꝛ papa reseruat sibi hanc absolu tionē:vt hic.aut incēdit alium locū:⁊ tūc non est excōicatus ipso facto sed excōicādus post publicationē ⁊ absolutio reseruat pape.de hac ma teria vide bonā gl.in.c.cum deuotissimā.xij.q.ij.in versi. incendiarios. ⁊ gl.in.c.comes.xvij.q.iiij.⁊ tex.in.c.canonica.xj.q.iij.⁊ Hostiē.in sum. de rap.⁊ incen.§.⁊ qua pena.versi.sed ſm canones.cum seq.¶ †Et ex predictis ⁊ ex tex.not.duos casus in quibus absolutio ab excōicatione reseruat pape:fallit in articulo mortis vbi etiā incēdiarius absolui po test a sacerdote:vt in.c.in literis.de rapt.¶ †Sed extra gl.qro nūquid legatus possit absoluere istos incēdiarios post publicationē? Et videt qꝺ sic:quia legatus absoluit excōicatū pro iniectione manuū in clericū vt in.c.seq.ergo potest absoluere incendiariū cū ista duo procedant hic a pari. Guil.tenuit cōtrarium:⁊ cōiter tenetur: nā licet ista parificētur quo ad difficultatē obtinendi absolutionē:nō tamen sequitur qꝺ per missio facta in vno casu extendatur ad alium:maxime quia in istis exor bitantibus nō proceditur seu nō fit extensio etiā per maioritatē ratio nis:vt in reg.in argumētum.de reg.iu.lib.vj.⁊ in.l.qꝺ vero.ff.de leg.so lus ergo papa absoluere potest post publicationem quod est no.

1 ☞ Legati de latere dicuntur ex eo:quia mittuntur de latere pape ex eo quod semper assistant lateri pape.
2 Legati de latere non coguntur ostendere mandatū in his que veniūt iure legationis:in alijs vero secus.
3 Legatus de latere potest absoluere excommunicatos vigore canonis si quis suadente:etiam de enormissima iniuria.

Ad eminentiam. Legati de latere absolue re possunt excōicatos p iniectione manuū in clericos.h.d.Scḋa pars ibi:super quo. ¶ Casus lr̄alis. Quidā dubitauit vtrū illi sint pro absolu tis habēdi qui a cardinalib⁹ de laterē papa missis absoluunt ab excōi catiōe quā incurrerūt pro iniectione violenta manuum in clericos vel alias religiosas personas:cum ipsi cardinales nullum super hoc man datū exp̄ssum ostendāt.quesiuit a papa quid iuris sit:⁊ ipse respondet ꝙ illos debēt habere pro absolutis quos cōstiterit a talibus beneficiū absolutiōis adeptos.Ber.¶ †No.j.ex tex.ꝙ legatus cardinalis dici tur legatus de latere:quia mittitur ex latere pape.assistunt enim cardi nales lateri pape:quia fere omnia cōsilia eorum explicat. hic dicuntur legati de latere.de quo in.c.j.de offi.le.lib.vj.¶ †Secundo no.ibi.man datum super hoc non extendant ⁊c.ꝙ super his que veniunt iure lega tionis ex dispositiōe legis vel cōsuetudinis nō est opus ꝙ legatus ostē dat mādatum expressum. Transeunt enim ista ex generali demādatio ne legationis.secus dic in his que nō competunt iure legationis: quia tunc oportet ꝙ probetur mādatum expressum.ar.hic per locum a spe ciali.⁊ vide quod no. Joan.and.in.c.j.de offi.leg.lib.vj.dixi plene in.c. quod super his.de fide instru.¶ †Sed quero pro declaratione litere nunquid isti legati possint absoluere excōmunicatos pro enormi iniu ria:⁊ maxime pro interfectione clericorum seu mutilatione? Hosti.hic ⁊ cōmuniter docto.qꝺ sic:quia litera hic loquitur indistincte:[e] vt patet ibi eos habeas ⁊c.indefinita enim equipollet vniuersali. vt not.in.c.vt circa.de elec.libro.vj.Et maxime hoc probatur ſm aliam literam que habet

a ¶ Iniuria. Stat arbitrio iudicis q̄ sit leuis vl' grauis iiuria.sꝫ tu de hoc in terminis istis vide oīno Spec.i ti.de leno.§.nunc dicam⁹.in.iij.col. ver.que aūt dicat atrox vel grauis. ¶ Addō Alle.cōsi. cxij.ij.lib. Joā.de ana.consi.xliij.

b ¶ Et qꝺ ibi. In gl.in ver. mēbrū. ⁊ in ver.effusionē.

c ¶ Requiruntur. Istam lec. ad istū text.ad literā po nit ⁊ sequitur Ar chi.in.c.si qs eps. consi.xj.q.iij.

d ¶ Incēdiarius. De pena incēdia riorū: vide tex.gl. et oīno Sali.in.l. data opera.C.qui acc.⁊ no.i.c.pessi mā.xxiij.qꝺ.viij. ⁊ qn̄ teneat de in cēdio: vide Imo. in.c.sicut dignuꝫ. de homicid.⁊ do. Abb.i.c.si egres sus.de iniur.⁊ de pena incēdiarij vi de elegātissime p Bart.i.l.j.de offi. prefec.vigi. Sebasti. Sapia.

e ¶ Indistincte. hāc opi. sequitur do. Abb.⁊ ponderat ibi tex.in.c.Quis. j.hoc tit.quā limi ta septem modis: vt hic per Felinū.

habet dictionem vniuersalē:vt omnis ꝛc.Sed idē Hostien. aliud sentit in.c.penul.§.de offi.legat.vbi dixit qꝺ pro enormi iniuria solus papa absoluit:tamen quo ad legatum appellabat enormem iniuriam homicidium ꝛ membri mutilationem secus aūt dicebat in effusione sanguinis etiam cum effractione ossis.ꝛ illam opi.Hosti.secutus est Specu.in ti. de legato.§.nūc dicamus.ver.qꝺ etiam dixi.sed opi. Hosti. cōmuniter hic approbatur.pro qua facit ꝫm Jo. and. quia legatis datur hec potestas absqꝫ aliqua exceptione.iura eñ. excipientia enormem iniuriam non loquūtur in legatis sed in inferioribus.Et hanc opi.tenet Arch.in.c.j.de offi.lega. lib.vj.allegat.c.eos.de sent.excōmu.eod.lib.dum ibi dicitur a quibus sententijs ꝛc.Et sic videtur presupponere qꝺ pro qualibet iniuria potest legatus absoluere:quidam tamen legati solent abstinere quādo cōmissum fuit homicidium. alii qui vero indistincte absoluunt tamen prima opi.vt indistincte possint absoluere est benignior.pro qua facit.c.qꝺ trāslationem.§.de offi.leg.ꝛ vide quod no.in.d.ca.pe.¶ In glo. fi.in fin.ꝛ de triplici.specie legatum ꝛ eorum potestate.dic vt in.d.c.pe.ꝛ in.c.j.de offi.lega.lib.vj.plene per Spec.in.tit.de leg.in.§.nunc dicamus. Abbas.

1 ☞ Excommnicans non ligat sibi non subditos.
2 Canonem non potest tollere inferior a papa condendo statutum contrarium sed bene potest adiuuare per appositionem noue pene.
3 Excommunicatio fertur ipso iure per ista verba excommunicatus sit.
4 Statutum quātuncunqꝫ generale restringitur ad habiles ꝛ subditos ratione potestatis statuentis.
Statutum laicorum imponens penam proroganti iurisdictionē potestatis non extenditur ad clericos.
Verba quamtuncunqꝫ generalia siue statuentis siue iudicis vel cuiuscunqꝫ restringuntur ad habiles.
5 Statutum qꝺ non possint vendi immobilia in non subditos.non extenditur ad clericos non subditos.
6 Statutū certi loci apponens certam penā:an afficit nō subditos delinquentes in loco data scientia statuti.
7 Legatus anteꝙ ingrediatur prouinciam non potest causas delegare ꝛ idem in quolibet alio officali.
8 Excōicatio nō solet ferri ꝓ futuris culpis:tamen lata tenet.
9 Statutum an liget non subditos delinquētes in loco statuti:ꝛ ignorantes statutum.
10 Ignorantia vel scientia presumitur ex coniecturis:ꝛ probatur ipsa ignorantia per iuramentum.
11 Subditus delinquens extra territorium statuentis an ligetur pena statuti sui.
12 Statutum vel sententia an habeat vires vltra tēpus disponentis scilicet statuentis vel iudicantis.
Statutum factum a capitulo sede vacante:durat etiam citato episcopo nisi expresse reuocet.

A Nobis.[a] †Generalis excōicatio non ligat nisi subditos ꝓferentis.h.d.Primo ponitur qꝺ. Scꝺo solutio.ibi : ad qꝺ. ¶ Casus lrālis. Quidā eṗs ꝓtulit sñiam excōicationis sub hac forma : qsquis furtū fecerit sit excōicatus. queritur vtrū hec generalis sñia extēdatur solum ad subditos excōicantis an ad oēs qui nō sunt de iurisdictiōe illius. Ad hoc rñ.papa qꝺ hac sententia non ligantur nisi subditi excōmunicantis:nisi forte plus cōtulerit maior ꝛ largior au-
2 toritas delegātis.Ber. ¶ †No.j.ex tex.inferiorē a pa.posse per statutum suum factū iam a iure dānatuꝫ prohibere sub certa ꝛ noua pena:licet ergo inferior nō possit tollere canonem condendo contrarium statutū:potest tamen canonem adiuuare per appositionem noue pene.concor.c. vt animarū.de cōsti.li.vj.ꝛ vide qꝺ not. Joan.andr.in.c.fi. de offi.ar-
3 chipresby.ꝛ gl.in cle.ne romani.de elec. ¶ †Scꝺo no.qꝺ per
b hec verba excōicatus sit[b] ꝛc. Profertur excōicatio ipso iure. pro hoc vide gl.in.c.quicūqꝫ.de here.li.vj. qꝺ no. licet aliud
4 senserit gl.in.c.ij.de foro compe. ꝛ vide qꝺ ibi dixi. ¶ †Tertio no.qꝺ generalia verba statuētis seu sentētiam proferentis restringunꝭ ad limites ṗtātis sue:vt ꝗꝙ ex propria verborum significatione apta sint etiam non subditos comprehendere tñ ꝓpter potestatis defectum verba quantumcūqꝫ generalia restringūtur vt non comprehēdant nisi subiectos facit pro intellectu statutoꝝ secularium ꝛ maxime illius statuti q̄ caueꝭ qꝺ declinās in iurisdictionē potestatis incidat in certas penas vt non extēdatur in clericos iurisdictionem declinātes:quia clerici nō sunt subditi ꝛ statutū mēsuratur
5 ꝫm ṗtātem statuētis. ¶ †Idē dicēdū est si statuto caueaꝭ vt vēditio bonoꝝ immobiliū non fiat nō subdito vt non cōprehendat clericos ꝓpter gñale priuilegiū qꝺ habuit in acquirēdo.de quo in.c.fi.de immu.eccl.li.vj.ꝫm Jo.an.ꝛ ꝑ doc.in c.relatū.el.j.§.de test. ¶ In gl.j.in fi.de hoc quis dicatur nominatim excōicatus seu interdictus:vide plene per Inn.et alios doct.in.c.in lateraneñ.de prebē.ꝛ an tales cōmittētes furtū debeāt vitari ante publicationem : dic vt no.in.c.cum non ab homine.§.co. ¶ In gl.ij.no.gl.solet enim multum allegari ꝛ cōprehendendo gl.ꝛ materiā pertinētem ad eam vidēda sunt quatuor.primo nūquid statutum certi loci apponens certam penā afficiat non subditos delinquentes in loco data sciētia statuti. scꝺo dato qꝺ sciētes ligentur quid de ignorantibus statutū.tertio nūquid subditus statuētis delinquēs extra territoriū afficiatur pena statuti. quarto et vltimo nūquid statutū seu sentētia duret vltra statuētis tē-
6 pus seu sententiā proferentis. ¶ †Quo ad primū gl.cōclu-
c dit qꝺ nō subditi[c] ligētur ex quo delinquunt in loco statuētis.Idē cōiter legiste in.l.cunctos populos.C.de sum.tri.ꝛ fi.catho.ꝛ optime facit.c.que ad perpetuā.viij.dist. Innoc.
7 hic varie loquiꝭ. ¶ †Et vt appareat dubiū questionis pro cōtraria parte qꝺ non subditus non ligetur adducitur talis ratio.nam tempore quo fit statutū statuēs nō habet iurisdictionē in actu in nō subditos:ergo cū statutū assumat vires tempore ꝓmulgationis nō est potēs ad cōprehendendum nō subditos:cum anteꝙ veniat casus iurisdictionē tribuēs nō possit iste suā iurisdictionē actualiter exercere.ar.opti. in c.j.de offi.ord.lib.vj.vbi patet qꝺ archieṗs nō pōt officiales deputare in diocesi sui suffraganei ꝓ appellationibus interponēdis ad eū:qꝛ ex quo appellationes nō sunt interposite non habet iurisdictionē actu.ad idē.l.obseruandū.in fi.ff.de offi.ꝓcon.vbi ꝓcōsul anteꝙ ingrediaꝭ prouinciam non potest cām delegare:qꝛ adhuc nō hꝫ actualiter iurisdictionē:lꝫ habeat in habitu:facit etiam.l.vsufructu.ff.de stipu.ser. Cōclude capiendo mentē eorū que tangit hic. Inn.ꝛ que mihi plus placēt qꝺ aut querimus de statuto aut de sñia.ṗmo casu aut statutū est aptū cōprehēdere subditos ꝛ nō subditos vt in exēplis huius litere.ꝛ tunc etiā nō subditi delinquētes in territorio ligātur.nā lex semper loquiꝭ:vt.l.arriani. C.de here.ideo incōtinenti cum nō subditus delinquit efficiꝭ de iurisdictione statuentis ꝛ liganꝭ statuto suo.aut statutū nō potest cōprehendere nisi non subditos:vt quia dicit statutū archieṗi:quicūqꝫ archieṗorum fecerit ante se crucem deferri in ꝓuincia mea sit excōicatus.ꝛ tunc ꝫm Inno.nō valet statutum:quia archieṗs nō habet archieṗm aliquē in subditū: ꝛ sic hoc statutū nō potest comprehendere nisi nō subditos. Hostiē.hic impugnat ar.c.ex tuarū.de auto.ꝛ vsu pa. Item qꝛ sequereꭍ ꝫm opi. Inn.qꝺ nō possit fieri statutū ꝯtra peregrinos in loco delinquētes:articulus iste satis est dubius ꝛ potest teneri hic opi.Hosti.nā cū statutum habeat tractum ad futurū ꝛ sic lex territorij referaꝭ ad tṗs habile videꝭ statutum valere cū dicat iurisdictionē in territorio suo:aut ferꝭ sentētia generalis ꝛ potest habere locū qꝺ.§.dixi.vt tantum extendatur ad subditos sentētiātis respectu delicti committendi:ꝛ potest esse differētia inter statutū ꝛ sententiā:qꝛ sñia assumit vires incōtinētti in eum cōtra quē ferꝭ.vnde habet comprehendere tātum subditos.ar.in.d.l.vsufructus.Sed secus in statuto cum habeat actum successiuū ꝛ vinculū sumat tṗe delicti ꝛ in sñia generali pōt intelligi iste tex.vt non subditi delinquētes in loco sententiantis non afficiātur illa sentētia:ꝛ ita proprie videtur loqui iste tex.nam intellectus glo.est indubitabilis in eo qꝺ intelligit tex.de non subditis delinquentibus extra territoriū:nam hic nulli debet esse dubiū:intelligiꝭ ergo in sñia generali pro quo tex.ibi:pronuntiauerit ꝛc.ꝛ habeꝭ illud nobilissimum dictū vt non subditi postmodum delinquētes in territorio nō incidāt in penam
8 sentētie.ꝛ hoc sentit hic Inno.in fi. ¶ †Sed contra predicta facit.c.romana.in.§.caueant.eo.ti.li.vj.vbi dicitur qꝺ sentētia excōmunicationis non potest ferri ꝓ futuris culpis nisi subsit aliqua causa de presenti.Sol.licet nō debeat talis sententia sic ferri lata tamen tenet:ꝛ dic hodie vt not.in.d.§. ca-
9 ueant. ¶ †Quo ad scꝺm dubium presupposito qꝺ non sub-
d diti[d] hic delinquētes ligenꭍ statuto data sciētia statuti:quia de ignorātibus.Gl.not.hic dicit qꝺ si statutū punit factum alˢ damnatum punit ꝛ ligat etiam ignorantes. Contrariū tenet Jo.and.hic ꝛ in.c.vt animarū.de cōsti.lib.vj.ꝛ videtur ibi tex.pro eo.nā statutum ibi excōmunicabat cōmittentes furtum ꝛ tamē non ligat ignorātes ꝗꝙ enim factū sit damnatū:pena tamen noua est.Bar.in.d.l.cūctos populos.sentit idem qꝺ gl.hic quā sequitur do.Ant.ꝛ ad.c.vt animarū. respondet qꝺ loquiꭍ in sñia excōicationis:quia nō ligat nisi ratione cōtemptus:ꝛ vbi datur ignorātia cessat contēptus.

a ¶ A nobis. vide do.de ro. decisio. cccxxvi.in ordine nouissimo.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Excōicatus sit. Vide Bal.in.l.j. C.de secū.nupt.cū allegatis ꝑ Feli.ī c.rodulphus.co. xxi.versi.si excōicat⁹.§.de rescrip.
c ¶ Subditi. vtrū statuta loci ligēt nō subditos.ꝛ vide bal.in sua marga.Inno.in ver. statutum.in.j.q. ¶ Adde an statutuꝫ liget statuētes Ludo.roma. consi.cccclv.
Zacharias.
¶ Adde Mart. mathe. sing. suo xlv.ici.no.mirabile dictū.ꝛ Feli. in.c. eccl'ia sancte Marie.in prima conclusione.vj.q. prin.§.de consti.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Nō subditi. Vide Alex.in consi. xliiij.incipiē. Alphonsus.in.v.volu.ꝛ Moder.ī.l. j.colum.vj. C.de sum.trini.ꝛ fid.catho.ꝛ in.l.fin.vbi Pau.de ca.ff. de iurisdi.om.iud.ꝛ nūqd delinquēs in ista ciuitate q ex tali delicto sit excōicat⁹ vigore statuti eṗi possit absolui a suo proprio eṗo vide Abba.in.c.graue.ad fi.§.de ṗbē.ꝛ que not.Ro.in sing. cccclxi.incip.rōne delicti.ꝛ Abb.in c.j.§.de rapto.
d ¶ Nō subditi. Vide ꝑ do.Ant.ī.c.cognoscētes.in antepeñ.col.de cōsti.

& p hac opi:optime facit.l.vulgaris.in.§.si qs es.ff.de fur. vbi patet qd si credens furari modicum & furatus est multũ qd tenetur nõ habito respectu ad intentionẽ & ignorãtiam suam.& hec opi.videtur verior de rigore iuris.licet opi. Jo. an.sit equior.non enim licite potest allegari ignorãtia cum sciret seu scire debebat factũ esse damnatũ:vbi autẽ statutũ puniret factum al's non damnatum:tũc probabiliter ignorantes nõ ligant.vt.lxxxij.dis.pposuisti:& no.in.d.l.cũctos 10 populos.¶ †Et ex cõiecturis presumit ignorãtia vel scientia & in dubio recurreret ad iuramẽtũ istius delinquẽtis.ar. 11 in.c.si vero.s.eo.ti.¶ †Quo ad tertiũ[a] dubiũ nunqd subditus[b] delinquẽs extra territoriũ statuentis incidat in penam statuti.Jnn.sentit hic qd sic.in contrarium est text.in.d.c.vt animarũ.Bar.in.d.l.cũctos populos.distingit qd aut statuẽs expresse agebat ligare subditos delinquẽtes etiã extra territoriũ.& tunc ligant subditi.Exemplum.dicit statutum quicũqz cõmiserit furtũ vbicũqz sit excõmunicatus.Aut statutum est generale.& tunc restringitur ad territoriũ statuentis:sed multi moderniores legiste in fi.ff.de iurisdi.om.iud. tenẽt oppositũ:qd credo verius vt nunq̃ delinquẽtes extra territoriũ afficiant statuto per rõnem illius.l.fi.& d.c.vt animarũ.nam ratio illorũ iuriũ est:qr extra iurisdictionẽ iusdicenti nõ paret impune.Jtem quia statutũ pprie est lex territorij nec põt vires suas exercere extra territoriũ quia videretur ibi legem dicere & de hoc plenius dico in.c.ij.de fo. cõpe. 12 ¶ †Quo ad vltimũ dubium nunquid statutum seu snia duret vltra tps disponẽtis.cõclude qd statutũ cũ sit lex quedã perpetuo duret nisi reuocet expresse.vt est tex.in.c.fi.de offi. leg.vnde dicit Fede.in cõsilijs suis qd si capitulũ sedevacãte fecit statutum durat etiã creato epo nisi expresse reuocet per epm qd no.Jn snia dic cõcludẽdo notabiliter fm no.in.l.fi. ff.de pe.& in.l.j.C.de postu.& i.c.vnico.de maio.& obe.lib.vj. qd aut snia iniecit vinculum tpe proferentis aut nõ.primo casu aut vinculum est momentaneum:& tũc durat vltra tps proferentis.exemplũ in excõicatione vel publicatione bonorum:vt in.d.c.vnico.vñ excõicatus p epm remanet excõicatus post mortẽ epi.c.pastoralis.§.j.de offi.ord.Aut hz cãm successoriã & tunc aut cũ cause cognitione snia fuit lata & durat vltra tps proferẽtis & sic loquit.d.l.fi.& pdictis adde gl. in.c.pe.de cle.nõ resi.q̃ notabiliter sentit sniam expirare post tps cõcedentis:& predicta procedunt quo ad effectũ ex snia productũ:sed respectu pcessus vel effectus producẽdi in futurum snia tollitur per remotionẽ sententiantis:quia pẽdebat ex iurisdictione sua:& hoc casu procedat ista gl.¶ Jn gl. vltima ibi:sentẽtia que nulla est &c.hoc argu.non colligit ex tex.nam mens litere est quod non subditi nõ ligãtur nisi ex speciali autoritate superiorum fuerit isti concessum qd etiã non subditi astringantur eius sententia secundum.Jnno.& bene.quod tene menti. Abbas.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Ad tertiũ.Vide Alex.in consi. cxj.inci. ponderatis verbis in.j.volu.& que not.Fe. in.c.fi.col.ij.s.de foro compe.

b ¶ Nunqd subditus. Adde hic q̃ scribit do.Abb.i c.j.de rap.ver.sed circa hoc dubitatur.et vide Cal.i repe.c.cũ excõicato.in vlt.col.xj.q. iij.vide.d.Car.in repe.c.ppẽdim⁹. vltra mediũ.ver. item not.q statutum.j.eo.tit.& an possit fieri statutũ q̃ cõprehẽdat subditos extra territoriũ delinquẽtis.vide Bart. in l.nequid.in fi.ff.d incẽ.ru.nau.& i.l. rome.C.de cu.re. trãseat limita.vel certos terminos. & i.l.j.C.de 9mer. & me.& vide Bar. in.l.fi.ff.de decre. ab or.fa.& de.q.h posita p.d.Abb. post.d.Ant.vide in terminis p bal. in.l.fi.ff. de iuris. om.iudi.p Bar.i l.j.in.viij.q.C.de sum.trini.p Bal. i.l.mercatores.C. de cõmer.& merci.& p Bal.in sua re.l.si vacãtia.C. de bo.va.lib.x.vide oĩno q̃ late scripsi post do.Abb. in.d.c.j.

¶ Adde videnduz late Fede.cõsilio.xvj.

1 ☞ Damnificans ecclesiam non solum tenetur ipsi ecclesie damnum resarcire:sed etiam eidem de iniuria satisfacere.

2 Rapiens bona ecclesie an sit ipso iure excommunicatus.

Conquesti.

Qui cũ effractiõe spoliãt ecclesias excõicati sunt et per papã tantum post denũtiationẽ absoluũtur. h.d. Primo ponitur regula.Secũdo iudicũ datio ibi.quoniã igitur.¶ Casus literalis.Canonici reginẽ. cõquesti sunt do.pa.qd.J.de malafrena & quidã alij sequaces illius quasdã ecclesias reginẽ.epatus violẽter fregerunt spoliãtes easdẽ.Mãdat pa.qbusdã quatenus si ita est predictos sacrilegos excõmunicatos denuntient & faciãt sicut excõmunicatos arctius euitari donec passis iniuriam congrui satisfaciant & cum literis eorum veritatẽ continẽtibus ad apo.se.accedãt.Ber.¶ Not.j.ex tex.qd delicta grauia nõ 1 sunt sine multa relinquẽda.¶ †Jtem not.qd inferes dãnũ ecclesijs tenetur nedum ad emendam damni:sed etiã ad satisfactionem de iniuria qd not.¶ Tertio collige vnũ casum in quo sacrilegus est excõmunicatus ipso facto & absolutio 2 reseruatur soli pape.¶ †Jn gl.j.in fi.conclude ergo clare qd aut quis rapit bona ecclesie sine incendio seu effractione : et tunc non est ipso iure excõmunicatus sed excõmunicandus etiam si essent res sacre vt calices.hoc probatur in.c.fi. s. de fur.vt ibi dixi.& facit.c.cõquestus.de foro compe.aut ista rapina concurrit cum effractione.vt quia fregit ostia seu parietem ecclesie:& inde bona subtraxit:& tunc est excommunicatus ipso facto.& ita loquitur hic. Abbas.

1 ☞ Percutiens clericũ:qui dimisso clericali habitu immiscet se enormitatibus:non incurrit excommunicationem.

2 Clericus pro sua necessaria defensione põt assumere arma: & non perdit priuilegium canonis si quis suadente.

3 Clericus dicitur se immiscere in enormitatibus.quãdo facit seditionem in populo.

4 Homicidiũ quo ad peccatũ remittit p simplicẽ sacerdotẽ.

5 Clericus immiscens se enormitatib⁹ an perdat priuilegiũ fori & priuilegiũ canonis.ff.si quis suadẽte.6.

7 Clerici buffones vel aliã artẽ ignominiosam exercentes si illã exerceant per annũ:perdũt omne priuilegiuz clericale.

8 Penalia nõ extẽdunt ẽt ex maioritate rõnis:puta qd pena magna ponat p paruo dlicto ad qd hoĩes sũt pmptiores.

9 Bononie.s.ministri iustitie nõ peccãt exercẽdo officiũ suũ. ista colligit ex dictis Abba.hic.et.s.nu.5.ad finem.11. vide que habẽtur.j.c.proxi.

10 Clericus delinquẽdo potest prorogare iurisdictionẽ sui iudicis:quam alias nõ posset sine eius licẽtia.

Perpendimus.

Legit varijs modis sz generaliter 1 sic summari põt.† Percutiẽs vel etiã interficiẽs clericũ se dimisso clericali habitu seuis et enormitatibus ĩmiscẽtẽ nõ tenet ire p absolutione ad sedem apostolicam.h.d.Jn prĩa parrte ponitur consultatio.Jn scda responsio ibi:fraternitati &c.¶ Casus literalis.Quidã sacerdos nominabat se filiũ regis acceptis armis seditionez fecit & guerram.ppter q comes quidam fecit illũ fustigari qui postea de mãdato eiusdẽ comitis fuit suspensus. q̃sitũ fuit vtrũ occisores illi⁹ sint excõmunicati.Respõdet pa. q si sacerdos talis nõ excessit & non ppulsando sed inferendo iniuriam fuit occisus non videt q interfectores illi⁹ sint excõicati.tamẽ iudex penitentiam iniungat eis competentez 2 fm merita psonarũ.Ber.¶ †Not.j.q p iniuria propulsanda põt clericus assumere arma ad sui defensionez:nec ex hoc pdit priuilegiũ canonis si qs suadente.facit cle.si furio 3 sus.de homi.¶ †No.ij.ex hoc tex.iuncto.c.cum nõ ab hoĩe s.eo.q faciens seditionẽ in populo & guerrã dicit se imiscere seuis enormitatibus.& clericus talia exercens perdit priuilegiũ canonis.si qs suadente diabolo.& in.d.c.cum nõ ab 4 hoĩe.& hoc fm vnaz lec.¶ †Tertio no.q p homicidio nõ tenet qs ire ad papã pro absolutiõe a peccato:imo simplex sacerdos absoluere potest cũ nõ reperiat iste casus reserua- 5 tus epo.facit.c.deus q.& qd ibi dixi.s.de pe.& remi.¶ †Sz opp.cõtra literam : nam videt sibi cõtraria nec vr pa.recte rñdere ad consultationẽ.nam in cõsultatiõe narrat q ille sacerdos mãdato comitis fuit patibulo suspẽsus:& pa.rñdet q interfectores eius nõ tenent ire ad sedẽ apostolicã p absolutione & sic nihil rñdet de comite.Jtẽ pa.in rñdẽdo asserit illũ fuisse occisum:& tñ in cõsultatione dicit q expirauit patibulo traditus.Sol.vario modo põt intelligi ista litera nã vt dicit Jnn.in decisa hoc cõtinebatur q quidã dicebãt hunc sacerdotẽ in bello fuisse interfectũ.& huic narrationi papa rñdet presupponẽdo eũ occisum & q ĩterfectores non tenẽtur &c.& fm hoc cessat 9trariũ.Et hoc modo intelligẽdo nõ pbat ex litera q iste sacerdos pdiderit priuilegium fori sed tm̃ priuilegij canonis si q̃s suadẽte.Sed fm hunc intellectũ hec decre.fuisset male decisa.scdo mõ potest intelligi.q pa.rñdeat ad 9sultationẽ cõtẽtã in litera naz comes põt dici interfector saltẽ interpretatiue:qr is videtur facere cuius mãdato fit vt i.c.mulieres.& qd ibi plene dixi.s.eo.vt dixit interfectores in plurali:habẽdo respectũ ad obsequẽtes mãdato comitis:& tunc hec litera multum facit qd iste sacerdos perdidisset priuilegiũ fori.Sz volens tenere contrariũ posset rñdere qd hic nõ querebatur vtrũ comes poterat iudicare clericũ vel ne:sz tantũ dubitatur de excõmunicatione nunquid pro absolutione teneretur ire ad curiã.et pa.rñdet quod nõ.nã ex quo iste immiscuit se seuis enormitatibus habitu dimissio perdidit illud priuilegiũ canonis: sic enim iudex mandando nõ incidit ĩ excommunicationẽ. sed al's peccauit quia nõ pertinebat ad eum iudicare clericũ & pro hoc tex.iste in fi.dum mãdat istis penitentiã iniungi. Nam si ille fuisset effectus de foro seculari penitẽtia nõ imponeretur istis cũ obtemperasset mandato iudicis iuste iudicãtis.xxiij.q.v.in.c.minister.&.c.miles.& hec consideratio multũ facit 9 pcedẽtẽ intellectũ:vt ista litera nihil pbet de priuilegio fori:imo qd potius pbet contrariũ & de hoc sta 6 tim subijciã.¶ †Jn gl.ij.in fi.ibi gl.soluit qd aut clericus solũ dimittit habitũ & tonsuram & nõ immiscẽdo se enormitatibus.& tũc non perdit priuilegiũ:vt in.c.si vero.el.ij.s.e. aut dimisso habitu & tẽsura imiscet se enormitatib⁹ & pdit priuilegiũ.Jtẽ vident sentire Vin.& Tan.& Philip. dicentes qd cõtraria loquunt.in eo qui apostata:nulli tamẽ iniuriatur.Jstud vero.c.de eo qui apostatãdo alteri iniuriat. Hostiẽ.intelligit hoc.c.in clerico q ex prauitate seu iniqtate

dimisit habitũ ⁊ tonsuram ⁊ immiscuit se enormi tatib⁹ vt prelijs ⁊ aggressuris ⁊ ibi deprehẽdat. talis enĩ perdit priuilegia clericalia: vt videtur vel le Hostien. qđ iste talis perdat omnia priuilegia clericalia. vt sic possit per iudicẽ secularem puniri: vel põt intelligi ẜm eũ de incorrigibili. Jo. an. di cit qđ q̃diu clericus portat habitũ et tõsurã licet immisceat se enormitatibus nõ perdit priuilegiũ fori nec canonis. si qs suadente. Sed si assumptis armis immisceat se enormitatib⁹ [a] dimisso habitu perdit priuilegiũ canonis. si quis suadẽte. ⁊ in c. cum nõ ab hoĩe. s. eo. sed non perdit [b] priuilegiũ fori: vnde statim dz restitui iudici ecclesiastico nisi fuisset inueteratus in hmõi aggressuris seu enormitatibus quo casu posset ꝓcedere opi. Ho. ẜm eũ. ¶ † Adducit in ar. ca. vnicũ. de vi. ⁊ hon. cle. li. vj. vbi clerici goliardi ⁊ buffones exercẽtes illam artẽ ignominiosam per annũ perdũt omne priuilegiũ clericale: quasi innuat Jo. an. qđ fortius dz clericus ꝑdere hoc priuilegiũ [c] quãdo diu se exercuit in huiusmodi enormitatibus. vel ẜm eũ põt intelligi qđ ex postfacto scitũ fuit hũc fuisse clericum nec prius facit exceptum exponendo has varias solutiones videbat dubitasse de primo intellectu qui absq; dubio nõ probat hoc. nam tex. hic loquit de inueterato. ¶ † Nec. c. vnicũ. prealléga. debet extendi ad istũ casum: quia cũ sit penale nõ debet excedere causum ꝓpriũ. de peni. dis. j. in. §. pene. nam quãdoq; imponit maior pena pro minori delicto: quia homines sunt promptiores ad cõmittendum illud delictum: ideo talis pena nõ debet trahi ad consequentiã: vt plene no. Jo. an. in regulã odia. li. vj. in mercu. ⁊ maxime vbi pena imponit ipso facto. sicut in casu illius. c. vnici. ar. l. aut facta. in fi. ff. de pe. ⁊ xxiij. q. ij. admonere. ⁊. c. lator. quinimo illud. ca. vnicum. adduco in cõtrariũ per locum a speciali: nam cum certi sint casus in quibus clericus ipso facto perdit priuilegium crericale: nec iste reperit inter illos ergo debemus stare regule generali vt clericus coram suo iudice ecclesiastico conueniat q̃tũcunq; deliquerit. ar. in c. nouimus. de ver. sig. ⁊ in. c. cũ nõ ab homine. de iudi. Jtem lec. Hostiẽ. non probatur hic. nam nõ respondet hic de facto comitis vtrum iuste potuerit iudicare illum clericum: sed tamen respõdetur de interfectoribus: et etiã de eo. ẜm aliam lec. sed non ad finẽ vtrum bene fecerit: sed vtrum incurrerit excõmunicationem: ⁊ respondetur ẜm vnum modũ intelligẽdi qđ nõ: quia hoc casu ꝑdidit iste priuilegium canonis. si quis suadẽte. vt in. c. cum nõ ab homine. s. e. sed nõ priuilegiũ fori. ¶ † Nã vt. s. dixi si iste potuisset iudicari iuste seu licite a comite non mandaret eius imponi penitentia cũ iste potuisset iuste suspendi cũ fecisset seditionẽ et guerrã ⁊ cõmisisset crimẽ lese maiestatis: ⁊ ꝓ hoc optime facit. c. si iudex laicus. j. eo. ti. li. vj. vbi tex. vult qđ clericus captus in maleficio dimisso habitu et tonsura debet remitti ad iudicem ecclesiasticum si probat se clericum: ⁊ pondera verbũ maleficium seu malefactorem ibi positum: est enim verbum generale aptum cõprehendere delictũ q̃tũcunq; graue: facit. c. cũ nõ ab hoĩe. de iudi. vbi depositus pro suo delicto nõ perdit priuilegiũ fori: licet deprehendat in alio maleficio nisi secuta incorrigibilitate: vt ibi dicit. ad. c. ex ꝑte. de priuile. dic vt ibi dixi. ⁊ ad. c. j. de aposta. etiam respondet vt ibi no. nullũ ergo ius expresse ꝓbat opi. Host. vel Jo. an. ac etiã sumus in penalibus ⁊ odiosis vbi est fienda benigna interpretatio ⁊ maxime in fauorem ordinis clericalis: ⁊ hanc opi. tenuit do. Car. hic. sed do. Pet. ⁊ Anto. disputando tenuerũt ẜm precedẽtẽ opi. Jo. an. Sed cõtraria opin. vt prius dixi plus mihi placet ⁊ posset corroborari multis alijs rõnibus sed ꝑdicta sufficiant in cursu lectionum. ¶ Jn gl. iij. in fi. Dic clarius et melius qđ hic nõ perdit priuilegiũ ex renũtiatiõe clerici sed ex dispositione iuris ꝓpter delictũ clerici. ¶ † Simile in clerico qui expresse non potest prorogare iurisdictionẽ non sui iudicis sine licentia proprij iudicis: vt in. c. significasti. de fo. cõpe. ⁊ tamẽ contrahendo vel delinquẽdo subijcitur ex dispositione iuris iurisdictiõi epi territorij absq; alia licẽtia ꝓprij iudicis: vt in. c. postulasti. ⁊ in. c. dilecti. de foro cõpe. ¶ † Jn gl. fi. in fi. sed cõsidera qđ ad cautelam hic nõ potuisset imponi: q2 actus exercet ad cautelã in facto dubio vbi quis potest ex actu demereri. Sed si iste sacerdos ex hoc facto perdidisset omne priuilegiũ clericale: nulli dubiũ licite potuisset iudicari ꝑ comitem: nec comes seu sibi obtẽperãtes etiam ad cautelam puniri deberent quinimo deberẽt premiari. q2 exercens iustitiam meret. iuxta illud psalmiste. Beatus q facit iustitiã omni tẽpore ⁊c. xxiij. q. v. minister. ⁊. c. miles. opz ergo intelligere qđ isti ibi veritate peccarunt: tũ q2 clericus nõ perdiderat priuilegiũ fori: vt. s. dixi: tum q2 non licet percutere clericũ lz ipse ꝓpter delictũ suum perdiderit priuilegium canonis: vt in. c. cum nõ ab homine. in fi. s. eo. quẽadmodũ non licet percutere laicũ ⁊ peccat ꝑcutiens licet nõ sit excõicatus qđ no. bene. Nico. Abb.

1 ☞ Abbas faciens verberari monachum: ipse ⁊ verberans sunt excõicati: nec absoluent nisi ꝑ romanũ pontificẽ intelligas qñ facit ꝑcuti ꝑ laicũ. 5. ipse tamen abbas posset sine metu verberare. 8.

2 Percutiens clericum de mãdato iudicis ecclesiastici etiã causa discipline: ⁊ mandans ⁊ mandatarius sunt excommuniati: nec absoluẽtur nisi per papam: intellige vt. s. proxi.

3 Famulus non tenetur obedire dño in rebus illicitis: nec excusabitur de mandato.

Pape non est obediendum in illicitis.

4 Clericus etiam in sacris constitutus licite potest verberari causa discipline.

6 Clerici nõ possunt etiam de mandato iudicis ecclesiastici per laicos torqueri: licet cõmuniter contrarium seruetur. 9. 11.

Clericus non potest capi ⁊ detrudi in carcerẽ per laicum sine metu excommunicationis: nisi cum licentia sui iudicis. 13.

7 Executor ad iudicia tenetur exequi sentẽtiam siue iustam siue iniustã: secus in executore extraiudiciali: ratione differentie vide hic.

8 Sententia etiam iniusta est executioni mandanda. ⁊ imputetur non appellanti.

Mandatuz iniustũ nõ est executioni mandãdũ.

9 Prelatus excedens modũ in corrigendo vel torquendo clericum incidit in excõmunicationem.

10 Sententia etiam iusta non valet nõ seruato ordine iudiciario.

11 Ordo si non seruet in aliquo actu: an reddat actũ nullum.

12 Abbas an veniat appellatione monachorum.

Episcopus nõ ligatur constitutione quam fecit.

14 Pro eodẽ facto excõicari põt vnus ⁊ alter non.

1 Vniuersitatis. † Abbas q facit ꝑ aliũ monachũ verberari ipse et verberãs sunt excõicati ⁊ nõ absoluuntur nisi a papa. hoc dicit vel summa gñalius ⁊ sic. 1 ¶ † Judex ecclesiasticus faciens percuti clericum per laicum: etiam causa discipline excõmunicatus est ipse ⁊ verberãs ⁊ ꝓ absolutione tenetur ire ad papam. h. d. Jn prima ponit cõsultatio. Jn scđa responsio ibi: nobis. ¶ Casus literalis. Quidam laicus existens in seruitio abbatis de mandato ipsius in clericũ monachũ vel conuersum manus iniecit temerarias: maxime vbi causa non subest propter quã debeat verberari: querit vtrũ laicus ille incidat in excõicationem. Rñdet papa qđ nisi abbas in propria persona hoc facit causa regularis discipline vel si necessitas immineat ꝑ clericũ vel monachũ hoc faciat tam ille qui tales verberari facit quã qui verberat est excõmunicatus etiã si cã subesset quare debeat ṽberari. Ber. ¶ † Not. primo ex tex. qđ obligatus ad seruitium alicuius nõ tenet illi obtemperare in illicitis ⁊ a iure ꝓhibitis [d]: ⁊ si obtemperando committit rem illicitã punit mandato nõ obstante: ⁊ idẽ est in seruo qđ plus est. nã in istis grauibus nõ excusatur etiam seruus obtemperans dño. l. ad ea. [e] ff. de reg. iur.

a ¶ Enormitatibus. Vtrũ clericus immiscens se enormitatibus ⁊ perseuerãs possit puniri per iudicẽ secularẽ non precedente monitione. ⁊ vide hoc dictũ ꝑ eũdẽ Abb. ĩ ca. ex parte. el. iij. de priuile. ⁊ adde qđ not. d. Ant. in c. fi. de vi. ⁊ hone. cle. in vlt. col. et si vis clare ⁊ plenissime videre veritatez difficilis est ⁊ mere canonistalis pass⁹. viđ Pe. de anch. in repe. reg. ea que. in. xj. q. prin. ⁊ ꝑ Card. in repe. huius. c. circa fi. vers. vnde quero. et vide de hoc per Abb. in iij. parte statuti. ĩ x. causa. añ fi. illi⁹ partis. q. xlij. ¶ Adde late videndũ Cepõ. 2si. xj. Alexan. consi. vj. primo lib.

b ¶ Non ꝑdit. posset hic merito dubitari q̃re facili⁹ perdatur priuilegiũ canonis si qs suadẽte. dic quia est inductũ a iure positiuo scilz ab Jnno. sed priuilegiũ fori ẽ de iure diuino: vt est tex. in. c. q̃q̃. de censi. lib. vj. ⁊ in glo. ca. si ĩperator. xcvj. dist. ⁊ no. Jnnoc. in. c. ij. de maio. et obed. ideo difficilius perdit: ⁊ aliã rationẽ subtilem reddit do. Card. in repet. huius. c. in princi.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Perdere hoc priuilegiũ. Adde qđ nõ perdit priuilegium etiaz si ter sit monitus vt in simili nota. do. Abb. in ca. fi. sup glo. in verbo. epo facto. s. de vit. et hone. cle. vide tñ Abb. cõtrarium sentiẽtem. in. c. in audiẽtia. j. hoc ti.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Prohibitis. Vide tñ Bar. sentientẽ 2riũ in. l. ij. ff. ꝺ noxa. vbi vult qđ seru⁹ ĩterficiẽs vxorem dñi: iussu dñi: ⁊ metu mortis excuset ab homicidio. sed 2riũ tenet Bal. ĩ. l. seruos. C. ad le. iuliã de vi pub. Abb. in ca. sacris. s. qđ metus causa.

e ¶ L. ad ea. Est optimus tex. in. l. si mulier. §. si seruus. ff. rerũ amo.

a ¶ Iudex ecclesiasticus nõ põt facere torq̃ri clericos p laicos: ꝛ vid oino ꝙ de hoc scribit do. post gl. ꝛ arc. xlv. dist. in summa i. j. col. ꝛ vide qd no. taui post. d. abb. j. c. vt fame. j. e. ti. ꝛ doc. in. c. j. ✝. oppo. qd imo cleric⁹ ea. di. ꝛ qd nõ possit verberari p laicũ vl cõuersum vide oino do. post arch. i. d. sum. xlv. dist. in. j. col.

✝ Sebasti. Sapia.

b ¶ Ueritatẽ. vide glo hoc pcedat Jo. de ana. in. c. j. col. v. s. de cleri. p cusso. And. sicu. i c. si cõstiterit. col. iij. s. de accu. Fel. in. c. veniens. in. ij. col. s. de testi. ꝛ in c. de hoc. in. j. col. s. de simo. ꝛ i. c. cũ oporteat. i pe. co. s. d accu. ꝛ Mar si. bono. in singu. lv. icip. aduertas ad vnum.
Zacharias.

c ¶ Siue sciat eaʒ iustã siue iniustã. Adde Spe. in ti. de execu. sen. §. ij. v. itẽ no. ꝛ se. ꝛ ibi Bald. in apo. vbi ẽt dicit qd nõ peccat exequẽdo talẽ sniam. ꝛ idẽ Spe. i ti. de adul. §. vij. in fi. ꝛ Gemi. i. c. si homicidiũ. ꝛ seq. ꝛ. c. qui malos. et c. iudex. ꝛ ibi Archi. xxiij. q. v.

d ¶ In tex. ibi. iniuriarũ agere ꝛc. an aliq̃ casu cognoscẽs meretricẽ cũ sanguineã sui puniri possit d adulterio vel icestu vide p Sal. in. l. qui adulteriũ. C. d adul. ꝛ adde hic tex. i l. verũ. C. de fur. ꝛ an rapiens meretricẽ puniatur de raptu. vide late p Salice. in. l. j. in. ij. co. C. d rap. virg. itẽ adde hic qd p istũ tex. dicit gl. in c. in nonnullis. de iudeis qd meretrices debent portare signum.

e ¶ Adde an cognoscens meretricẽ p vim puniat. Matthe. mathe. no. suis. fo. xxvj.

Ratio est q2 ex quo deus vel princeps phibet nõ debet iste magis obedire dño suo q̃ deo vel principi. hinc est qd etiã ad mãdatũ principis nõ excusat qs faciens ꝯ deũ: vt in. c. iulianus. ꝛ. c. si dñs. ꝛ. c. q resistit. xj. q. iij. quinimo etiã pape obtẽperandũ nõ est q̃n ex eius mãdato aliqd malum seu scãdalũ est futurũ vt no. dicit Inn. in. c. inq̃sitioni. j. eo. nã papa nõ habet autoritatẽ peccãdi: ꝛ p ꝯns eius autoritas non excusat in peccatis. lx. dist. c. j.

4 ¶ ✝ Scdo not. qd clericus seu religiosus cã disciplinę licite verberaṫ etiã si sit in sacris ordinibus cõstitutus. pro hoc. c. j. s. de calũ. ꝛ. j. q. v. illi. ꝛ. xlv. di. cũ beatus. ꝛ vide ibi gl. bo. in summa.

5 ¶ ✝ Tertio no. ibi: necessitas vrget ꝛc. vnã regulã qd prelatus inferior citra epm nõ põt sibi subiectũ etiã cã discipline p aliũ verberare nisi necessitas vrgeat: ꝛ tunc nõ per laicum: sed per clericũ vel monachũ.

6 ¶ ✝ Et hãc literam adduco ad q̃nẽ [a] quotidianam. nunquid clericus licite possit torqueri p laicos ad mãdatũ sui iudicis. nõ reperio hãc q̃nem expresse tactã: lʒ glossa videaṫ tangere in. c. presbyteri. el. j. v. q. vj. dicẽs clericũ debere torqueri corã epo suo ꝛ nõ corã laico: sed posset intelligi illa gl. qd nõ a laico. s. disponente ꝛ autorizante: secus in laico ministrante ꝛ obtẽperante mãdato ecclesiastici iudicis: sicut videmus in simili: nam non potest laicus propria autoritate capere ꝛ detrudere clericũ sine pena excõicationis. vt in. c. nuper. j. eo. ꝛ tamen ad mandatũ iudicis ecclesiastici licite capit ꝛ detrudit sine pena: vt in. c. fame. j. e. ꝛ melius in. c. si clericus. j. eo. ti. li. vj. Sed his non obstantibus puto cõtrariũ: nã in tortura inferuntur verbera ꝛ cruciatus: nã pena inferṫ: vt vi pene dicat veritatẽ [b]: vt in preallег. l. illi qui. ꝛ. l. j. ff. de q̃stio. Sed per laicuʒ nullo modo clericus verberari dʒ etiã ad mandatũ iudicis ecclãstici: vt hic ergo ꝛc. ꝛ hoc procedit tenendo maxime opi. que no. in. c. cum in contemplatione. j. de regu. iur. ꝛ in. d. c. illi qui. qd clericus nõ debet ita seuere verberari sicut laicus. sed debet subijci verberibus vt sic cogãtur dicere veritatẽ: nam nõ licet verberare clericũ vbi constat de delicto precedenti: ita qd verbera inferanṫ in penã delicti cõmissi: fortius hoc licere nõ debet vbi dubitatur de delicto sed solum ex quibusdam indicijs infertur tortura que sepe innocẽtibus inferṫ. non ob. c. vt fame. quia aliud in deprehẽsione ꝛ detrusione aliud in verberatione: nã deprehensio ꝛ detrusio in carcere non põt explicari sine maximo dedecore ordinis clericalis: sed q̃n verbera inferuntur per laicum est magis ignominiosum ꝛ aliq̃n exardescũt laici magis q̃ deberẽt in odium clericorum. ij. q. vij. laicos in fi. ꝛ pro hoc facit qd no. in. d. c. si clericos. in. v. gloss. Cõiter tñ obseruaṫ cõtrariũ ꝛ male. ꝛ hoc ideo q2 hodie clerici torquenṫ vt laici. ꝛ talis modus torquẽdi nõ posset fieri per clericos. q2 fere nemo in hmõi obtemperaret nec sunt edocti in hac arte torquendi sicut ꝛ laici. Sed de iure non puto hec fieri posse.

7 ¶ ✝ In gl. i. in fi. quasi innuat hec gl. qd executor ad indicia teneṫ sniam exequi siue sciat eã iustam siue iniustã [c]. sec⁹ in executore extraiudiciali. quia nõ debet quis obedire superiori cũ mandatũ est iniustũ. ꝛ differentia est inter actum iudicialem ꝛ extraiudicialẽ: ꝛ nõ posset esse quia sentẽtia tenet licet sit iniusta ꝛ imputandum est nõ appellãti id executor dʒ exeq̃: sed mãdatũ extraiudiciale iniustum nullũ habet vinculum: ꝛ intellige q̃n mãdatum notorie est iniustum. Si autem dubitaretur de iustitia debet subditus potius obedire. xxiij. q. j. quid culpatur.

8 ¶ ✝ In glo. ij. ibi: sed abbas hoc facere potest. Dic qd etiã debet vt q2 dicit in litera nõ debet etiã ex causa per aliũ percutere clericum vel monachũ nisi necessitas vrgeret: ꝛ idẽ dic in prelatis inferioribus citra epm eadem rõne: et episcopus potest etiam per se quãdo non reperit alium: vt no. in. c. non liceat alleg. in gl. ꝛ vide glo. xlv. di. in summa. ¶ In gl. in ver. fieri iubeat. ibi. incideret in canonem.

9 ¶ ✝ Not. glo. q2 ex hoc multi prelati incidunt in sentẽtiam illius canonis excedendo debitam correctionẽ in verberãdo: ꝛ idẽ puto in prelato faciente torqueri clericum si modũ torture excedat incidat in excõmunicationem. ar. hic ꝛ in. c. olim. de rest. spo. vbi patet qd iniciens manum in clericum causa defensionis tenetur si moduʒ excedat.

10 ¶ ✝ In glo. pe. in fi. gl. nõ soluitur cõtrariũ. Sed tu dic ꝙ q̃ñcũq3 aliquid prohibeṫ attento solo effectu ita qd modus perueniẽdi ad effectum nõ est de substãtia: ꝛ tunc procedit cõtrarium glo. non enim curamus de modo dũmodo habeamus effectũ. quandoq3 modus est de substantia ita qd non solum habetur respectus ad effectum. ꝛ tunc nõ sufficit habere effectum: exemplũ in ordine iudiciario instituto ad effectum habẽdi iustam sententiam non enim tenet sentẽtia quãtũcunq3 iusta ex causa nisi sit iusta: etiam ex ordine iudiciario: vt in. c. ecclesia. s. de consti. ꝛ quod ibi no. ꝛ. s. vt li. nõ contest. fere per totũ: ꝛ ita ad propositum correctio permittitur prelato in subditum seruato tamẽ debito modo: quia pter prerogatiuam ordinis clericalis non debet fieri percussio per laicũ: nam nulla dignitas secularis similis est sacerdotio lxxvj. distin. duo sunt. ꝛ alibi appellãtur dij. vt in. c. cum ex iniuncto. s. de hereti.

11 ¶ ✝ In glos. fi. ibi: qui alias capi ꝛ corrigi non potest. hoc dictum glo. non procedit vt est tex. apertus in contrariuʒ in. c. si clericos e. tit. li. vj. vbi dicitur quod licet clericus incorrigibilis nõ sit impune tamẽ capi potest ꝛ detrudi per laicum de mãdato prelati ꝛ ideo soluẽ aliter contrarium qd aliud in captione siue detrusione: vt ibi: quia nõ infertur tãta ignominia ordini clericali. aliud in verberatiõe vt hic de quo vide bo. glo. in. d. c. si clericos.

12 ¶ ✝ Extra gloss. oppo. contra text. ꝛ videtur qd abbas possit absolui hoc casu per episcopuʒ per. c. monachi. s. eo. vbi dicitur ꝙ monachi percutientes se adinuicem non tenẽtur pro absolutione ad sedẽ apostolicã: sed appellatione monachoruʒ venit abbas i materia fauorabili: vt in. c. si. de simo. ergo ꝛc. Sol. Spec. in titul. de sen. prola. §. vt autem. ver. sʒ cũ claustralis. ꝛ Uincen. j. eod. stat in cõtrario. Sed dicit Jo. an. eos nõ ponderasse bene istũ text. vbi absolutio reseruatur pape. Ad contrarium respõdet ꝙ vbi monachis prouidetur per manum abbatis tunc appellatione monachorũ nõ venit abbas: ꝛ ita loquitur iste tex. iuncto. c. monachi. s. e. secus vbi prouideretur per manuʒ tertij. vt in casu. c. si. de simo. Ex quo infert qd in casu. c. religioso. eod. titul. lib. vj. abbas poterit absolui per episcopuʒ. ¶ No. bene hanc theoriam Jo. an. ꝛ idem voluerunt Paul. ꝛ Joã. de lig. in cle. attendẽtes. de sta. re. Sed mihi nõ placet hec theorica in terminis huius. c. nam. c. monachi. dicit ꝙ vbi discretio abbatis nõ sufficit recurrẽdum est ad episcopum ꝛ sic prouidetur per manum episcopi cessante discretiõe abbatis. Sed in isto casu cessat discretio abbatis cũ ipse fuit percutiens. ergo recurrendum est ad episcopum. ꝛ sic appellatione monachorũ ibi veniet abbas: ꝛ ipsemet Jo. an. fatetur opi. contrariam esse honestam. ꝛ ad istũ tex. potest responderi vt loquatur cuʒ percussio est enormis ꝛ satis videṫ enormis cũ sit facta p laicũ de multis verberib⁹. vel est speciale fm eum propter mixturã laici vt sicut laicus teneṫ ire ad curiã. ita ꝛ abbas. hoc dictũ etiã nõ placet quia abbas est priuilegiatus. vt in. c. monachi. sed laicus non: nã ꝛ pro eodẽ facto vnus põt esse excõicat⁹ ꝛ alius nõ.

13 ¶ ✝ Exẽplũ in epo ludẽte ad azardum cũ subditi contra constitutionẽ suã fulminantẽ excõicationẽ. nec3 hoc casu eps nõ est excõicatus. quia nõ ligatur propria cõstitutiõe. sʒ subditus sic. de quo per Jo. and. in regu. cui licet. de regu. iur. lib. vj. in mer. simile etiam. xxxiij. q. ij. c. in lectum. Abbas.

1 Percutiens clericũ q dimisso habitu clericali portat arma est excommunicatus: nisi ille clericus tertio monitus nõ destiterit. 2. 4. 5.
3 Apostata an perdat ipso facto priuilegia clericalia.
4 Clericus tertio monitus non desistens ab enormitatibus habetur p degradato: intellige vt. j. nu. 8.
6 Lex ciuilis põt in argumẽtũ allegari in decisionib⁹ causarũ spũaliuʒ.
7 Talis presumitur qualis est habitus quem portat.

d In audientia. [d] ✝ Cleric⁹ qui a prelato tertio monitus arma militaria non deponit perdit omne priuilegium clericale. vel generalius: et sic. Clericus vt laicus incedens ꝛ tertio monitus non resipiscens perdit priuilegium clericale. h. d. primo consultatio. secundo rñsio ibi: ad hoc. ¶ Casus lrãlis. Clerici aliq̃n relicto habitu clericali assumũt arma militaria querit vtrũ illi q iniuriã corporalẽ talibus clericis inferũt sint excõicati: an illi clerici adhuc puilegio gaudeãt clericali. Rñ. pa. ꝙ hmõi clerici si a platis suis tertio cõmoniti noluerit arma militaria deponere de priuilegio clericorum subsidiũ aliquod habere nõ debẽt: cũ frustra legis implorat auxiliũ qui in legẽ cõmittit: et lex secularĩ principũ huic responso prestat opti. arg. qua dicit qd matrona cuius pudicitia teneaṫ nõ poterit iniuriarũ agere si i veste meretricali fuerit deprehensa. Versũ.

2 ¶ ✝ No. j. ꝙ clericus ex sola dimissiõe habitus clericalis ꝛ delatione armorũ militiarũ non perdit ipso facto priuilegiũ clericale. ꝛ sic percutiens talẽ clericũ ante admonitionem excõicatus est.

3 ¶ ✝ Scdo no. qd clericus in apostasia deprehẽsus nõ pdit ipso facto priuilegium clericale ꝙ clarius probatur in. c. contigit. ij. j. eo. ꝛ ob hoc oportet restringere. c. j. s. de aposta. ꝛ ibi dixi.

4 ¶ ✝ Tertio no. casum notabilem in quo clericus perdit omne priuilegiũ clericale q̃n scʒ viuit vt laicus ꝛ tertio monitus per prelatum suum nõ vult resipiscere.

5 ¶ ✝ Et q̃ q̃ text. hic loquaṫ in clerico deferẽte arma militaria. idem dic

sidẽ dic aliter in inhoneste viuente vt ꝓbatur in.d.c.cotingit Relinquit ergo iste iudici seculari ⁊ pondera: q2 per prius nulla fit degradatio nisi iuris autoritate.post ergo trinã monitionẽ habet ꝓ degradato.Si ergo trina monitio sufficit vt clerici relinquant iudici seculari puniendi: fortius dz fieri traditio qñ clericus cõmitteret delictũ enormissimũ de quo dic vt dixi in.c.ad abolendã.de heret.plenꝰ in.c.at si clerici de iudi. ¶ †Quarto no.qd in cã speciali põt lex ciuilis deduci in ar.⁊ cõcor.c.autoritate martini.de cõces.pbẽ.lib.vj. Et no.qd licitũ est deducere iura iñ ar. ¶ †Ulti.no.qd qs presumit talis qualis est habitus quẽ portat.ad.c.si iudex laicus co.ti.li.vj.⁊.c.vt apostolice.de priui.co.li.⁊.c.si vo.s.c. ¶ In glo.in ver.iniuriarũ in.fi.⁊ hãc solutionẽ gl.tene ⁊ idẽ Fede.cõsi.xiij.⁊ vide qd plenius dixi in.c.si vero.s.c. ¶ †In glo.fi.ibi: sed ibi soluit ⁊c.⁊ dic vt plene dixi in.c.ꝑpendimus.s.eo.loquit eñ iste tex.in clerico q dimisso habitu ⁊ tõsura assumpsit arma militaria vel alr seculariter vixit: nõ tñ immiscuit se enormitatibꝰ.Talis eñ nõ ꝑdit priuilegiũ clericale ante trinã admonitionẽ: secus vbi immiscuisset se enormitatibus q2 tunc etiã sine admonitione perdit priuilegiũ clericale qd tamen intellige: vt dixi in.c.perpendimus. Abbas.

1 ☞ Legatus pape põtest absoluere ab excommunicatione lata vigore canonis si quis suadente.

Quod de his. Enumerat qdã impedimẽta propter que excõicati ꝓpter iniectionẽ manuũ in clericos absoluunt ab epo: ita tñ vt cessante impedimẽto visitent pap. Uel summa aliter ⁊ sic. Excõicatus ꝓpter iniectionem manuũ in clericũ impeditus ire ad curiã potest ab inferiore absolui: sed impedimento cessante tenetur curiã visitare suscepturus mãdatũ apostolicũ.h.d. Et primo ponit regulam.scdo casus exceptos.tertio quandam determinationẽ submittit.scda ibi.nisi.tertia ibi.ceterũ. ¶ Casus lrãlis. Querebatur a pa.vtrũ incidẽs in canonem late sñie aliter ꝙ per sedẽ aposto.vel eius legatũ absolutionem põt obtinere. Et rñdet qd nõ põt dẽptis casibus qui ponunt in lrã. Ber. ¶ †No.j.ex tex.qd in absoluẽdo excõicatos ꝓpter iniectionem manuũ in clericũ legatus fungit vice pape.⁊ cũ iste tex.nõ distinguat inter iniuriã enormem ⁊ leuẽ seu mediocrẽ: satis nobis innuit qd a qualibet iniuria legatus põt absoluere.⁊ sic etiã pro homicidio poterit absolui per legatũ.nã dictũ generale generaliter debet intelligi.xix.dist.j.si romanorũ.⁊ dixi in.c.ad eminentiã.s.e. ¶ Scdo no.vnam generalẽ limitationẽ ad.c.si qs suadẽte.vt excõicatus vigore illius canonis teneatur ire ad curiã pro absolutione nisi sit legitimo impedimẽto detentus.⁊ videt legitimũ impedimentũ si nõ potest subire laborẽ eundi ad curiam. Et ex hoc ⁊ ex tex.ibi: aut infirmitate ⁊c.no.qd detentus infirmitate licet nõ sit in periculo mortis põt absolui ab inferiore: satis eñ est hũc teneri impedimẽto: vt nõ possit ire. ¶ Ultimo no.qd absolutus ab inferiore ex causa tꝑali tenet cã cessante visitare ecclesiã romanã. Et intellige qd dz visitare.s.suscepturus mãdatũ apostolicũ nõ autẽ peteret iterũ absolutionem: sed narrabit pape qualiter ꝓpter impedimẽtum obtinuit absolutionẽ ab inferiore ⁊ qd ꝓ satisfactione paratus est subire mãdatũ aplicũ: vt ꝓbat in.c.ea noscit.s.c.in fi. Sz si cessante impedimẽto nõ vadit ad curiã incõtinẽti reincidat in eadẽ excõicationẽ: vt in.c.cos.e.ti.li.vj. Sed quero q2 tex.dicit tales debere visitare ro.eccle.qd intelligat ꝑ ro.eccle. Dicunt doc.et bene ꝙ pa.nã vt ꝑdixi papa hz isti iniungere mãdatum pro satisfactione: ⁊ id nõ sufficit visitare eccl.ro.capiendo ecclesiã materialiter: sed dz ꝑñtare se pape: nã vbi papa ibi ec.ro.vij.q.j.scire.⁊ in.c.ego eñ.⁊ qd ibi no.i fi.s.de iureiu.vel id dicit eccle.ro.ad denotãdũ qd etiã vacãte ecclia nõ cessat offm̃ penitẽtiarij: nõ debet ire ad penitẽtiariũ: vt in ca.ne romani.de elec. Scdo qro quare excipit casũ mortis ⁊ casum infirmitatis cũ ꝯstitutis i mortis ꝑiculo dicat infirmꝰ. Sol.id hoc dicit q2 põt qs esse in ꝑiculo mortis absq3 tñ infirmitate: vt q2 est obsessus in aliqua arte: ⁊ tũc verisimiliter põt timere mortẽ: vel est in alio loco ꝑiculoso vbi exercet pestifera ars sagittariorũ vel forte vult nauigare. Itẽ posset eẽ infirmꝰ ⁊ nõ in articulo mortis: ⁊ sic ꝓpter infirmitatẽ nõ posset visitare curiã.casus ergo isti sunt diuersi.id lrã nõ supfluit. Abbas.

1 ☞ Excõicatus pluribus excommunicationibus: si in absolutione omnes non exprimat: habetur pro non absoluto.
2 Clericus percutiens alium clericum est excommunicatus.
Priuilegiatus an vtatur priuilegio contra priuilegiatum.
3 Pena ratione iniurie debita põt ꝑ clericũ iniuriatum peti.
4 Immunitas concessa ecclesie censetur etiam concessa claustro dicte ecclesie.
5 Uiolans immunitatem ecclesie an incurrat excõicationem.
6 Excommunicatus pluribus excommunicationibus vel causis: an requirat plures absolutiones.

1 **Cum pro causa.** † Excõicatus ex pluribus causis si in absolutiõe oẽs nõ expressit nõ habet ꝓ absoluto. Uel sic. Ligatus pluribus excõicationibus licet ex eodẽ facto obtinẽs absolutionẽ exp̃ssa vna causa seu vna excõicatione habet pro absoluto quo ad aliã.h.d. Diuiditur.nã prima pars narrat casum.scda dat iudicẽ ibi: discretioni. ¶ Casus literalis. Inter.S.⁊.F.archidiaconos cabilonensis ecclesie questio vertebat occasione cuiusdã excõicationis ꝓpter qd ꝓcuratores coꝝ ad sedẽ apo.accesserũt. ꝓcurator.S.allegauit qd.F.archi.in succẽtorẽ manus iniecit temere violẽtas ⁊ ipsũ traxisset verberãdo ꝑ claustrũ ꝓpter qd archieps ob violẽtã iniectionẽ manuũ ⁊ violationẽ imunitatis ecclesie fecit eũ excõicatum publice denũtiari: sed cũ ipse i absolutiõe sua quã obtinuerat ⁊ ad se.ap.alterã de predictis causis non expresserit.nõ debet haberi absolutus sed tanꝙ excõicatus pro altera euitari: vnde consultus pa.mãdat iudicibꝰ quatenus si eis ꝯstiterit dictũ.F.archidiaconũ ꝓpter duplicẽ causam excõicatũ fuisse: ⁊ alterã tm̃ expressisse in literis quas super absolutione sua impetrauit ipsum tanꝙ excõicatum cõpellant satisfacere ecclesie sue pro altera. Ber. ¶ No.j.ex tex.quẽ posse denuntiare excõicationẽ superiori: nam peccat remanẽdo in excõicatione vel etiã põt implorare officiũ supioris: ⁊ sic vtroq3 mõ potest intelligi iste tex.fm Inn.⁊ in hac cã põt interuenire ꝓcurator: q2 nõ agit criminaliter vt ptz in lrã.ꝑ hoc.c.sup his.s.de accu.⁊.c.tue.s.de ꝓcur. ¶ †Scdo no.qd clericus percutiẽs clericũ est excõicatus: ⁊ sic priuilegiatus[a] nõ vtit priuilegio suo ꝯ priuilegiatum. Sed dic qd inquantũ clericus verberat aliũ clericũ ipse nõ est pariter priuilegiatus.sed vbi in eadẽ causa ⁊ respectu eiusdẽ duo essent pariter priuilegiati: tunc priuilegia cessant ⁊ vtunt dispositione iuris cõis.arg.op.in.c.fi.de ordi.cog.⁊ Bar.in aut.quas actiones.C.de sa.san.ecc. ¶ †Tertio not.qd rõne sacrilegij cõmissi in ecclesia põt agi per ecclesiam cui facta est iniuria ad satisfactionẽ. ꝓ hoc.xvij.q.iiij.in.c.qsqs. Et cũ querit cui accedat satisfactione rõne sacrilegij cõmissi dic ꝙ aut iniuria fuit illata ipsi clerico tm̃.⁊ tunc cedit lucro clerici: vt in.c.cũ desideres.s.eo.⁊ dixi in.c.parochianos.s.e. Aut sacrilegiũ est cõmissum in loco.⁊ tũc cedit lucro ipsiꝰ loci: ⁊ ita loquit iste text.⁊ videbis glo.in.c.sacrilegij.xvij.q.iiij.vbi habet quot modis cõmittat sacrilegiũ ⁊ per ibi not.decido aliqua hic tacta per Inn. ¶ †Ultimo not.ꝙ violãs claustrũ alicuiꝰ ecclesie dr violare[b] immunitatẽ ipsius ecclesie.⁊ est ratio q2 immunitas ecclesie non restringit ad parietes ecclesie sed progredit per.xxx.vel.xl.passus. vt in.c.sicut.xvij.q.iiij.⁊ ideo ipm claustrũ inherẽs ecclesie gaudet immunitate ipsius ecclesie.ex quo infero ꝙ sicut nõ potest qs capi in ecclesia.ita nec in claustro ipsiꝰ ecclesie. ¶ †Itẽ not.⁊ põt ex litera colligi arg.pro ⁊ cõtra ꝙ violãs immunitatẽ ecclie est excõicatus.pro hoc facit ꝙ iste archieps fecit istũ denuntiari excõicatũ: ergo erat ꝑ prius excõicatus: q2 denuntiatio nõ addit vinculũ: vt in.c.pastoralis.de ap. In cõtrariũ facit q2 papa mãdat inquiri vtrũ fuerit excõicatꝰ ob duplicẽ cãm: non enim mãdat simpliciter ingri vtrũ ꝑcussit simpliciter in claustro.nã vt dicit Inn.hic iste archieps excõicauit istũ ꝓ violatione claustri. Circa hoc tñ sunt opi.nã gl.j.hic tz ꝙ ꝓpter hoc nõ est qs excõicatꝰ sed excõicãdus. Hosti.sentit op.dicẽs ꝙ si vis infert ecclesie siue rebꝰ ipsius qd est excõicatꝰ: fortiꝰ si vis infert ꝑsone ecclesiastice cũ corpa sint ꝑtiosiora oĩbꝰ rebꝰ.xij.q.j.ꝑcipimus.facit.l.in seruoꝝ.ff.de pe. Jo.an.⁊ Inn.sequũt gl.nec plz Jo.dictũ Host.vt ex sola spoliatione eccliasticarũ rerũ qs incurrat excõicationẽ ipso facto qñ sine effractione vel incẽdio ipsi ecclie hoc cõtingeret. Cõclude ergo ꝙ ex sola violatione imunitatis ecclie qs nõ icurrit[c] excõicationẽ ipo facto: ꝓ hoc facit ista lrã q2 vt dicit pa.hic se nõ retulit simplr ad violationẽ ecclie sz mãdauit ingri vtrũ ob duplicẽ cãm fuerit excõicatꝰ. Itẽ nec spoliãs ecclĩam ipo facto est excõicatꝰ. ꝓ hoc tex.sin.in.c.fi.s.de fur.vbi rapiens ẽt sacra vasa nõ est ipo facto excõicatꝰ. Sed si fit spoliatio cũ effractiõe ostiorũ ipsiꝰ ecclesie vel incẽdio: tunc bñ ipso facto icurrit excõicationẽ: ⁊ ita loqt.c.cõquesti.⁊.c.tua.s.c. ¶ In gl.j.dic qd incidit in minorẽ tene mẽti gl.pro his q.s.dixi lz aliud ibi videat notare gl.xviij.q.iiij.c.qsqs. Sed dictũ huiꝰ gl.sequit collectarius in.c.cõquestus.de fo.cõpe.ꝑ.c.nullꝰ.⁊.c.sequit.xvij.q.iiij.⁊ dic vt.s.dixi. ¶ †In gl.fi.ibi.vna sententia absolutionis ⁊ sufficit ⁊c. Not.bene[d] gl.⁊ tene cã mẽti in practica qd excõicatus[e] pluribꝰ excõicationibus nõ indiget

a ¶ Priuilegiatꝰ. Qñ priuilegiatꝰ possit vti priuilegio ꝯ pariter priuilegiatũ vid Fel.in.c.in pñtia.col.xiiij.ver.sz aduerte diligẽter.s.de probationibus. Sebasti. Sapia.

b ¶ Uiolare. Uid Jas.in.l.pleriq3.col.ij.i fi.ver.duodecimo extẽde.ff.de in ius vocan.

c ¶ Nõ icurrit.no.an extrahens aliquẽ d ecclia sit ipso facto excõicatꝰ d.Ant.in.cõquestꝰ.de fo.cõpe.tenet qd sic Abba.ibi ꝯ ꝑ istũ tex.vide ibi ⁊ do.Ant.hic And.Barb. Sebasti. Sapia.

d ¶ Nota bñ.vide Car.i cle.grauis q.xviij.de sen.excõmu.Bal.i.l.cũ duobus.§.si plures.ff.pro socio.

e ¶ Excõicatus. Utrũ excõicato aliquo pluribꝰ excõicationibꝰ sufficiat vna absolutio.de quo ꝑ bal.i l.fi.C.de nup.⁊ d hoc vide oĩno ꝑ sanc.Tho.i.iiij.sen.dist.xviij.q.ij.arti.v.circa fi.vbi dicit qd si qs erat excõicatus pluribus excõicationibus ab eodẽ iudice emanat ab eodẽ simplex absolutio itelligit absoluere ab oĩbꝰ. Si vo a diuersis erat excõicatꝰ.tũc absolutus ab vno excõicatore nõ intelligit absolutꝰ ab alijs nisi ratificauerit vel absoluerit: aut absolutionẽ denũtiauerint ⁊ dicit qd qs ita potest absolui ab vna excõicatione qd nõ sit absolutus ab alia. Itẽ de hoc vide glos.in.c.sunt plures.i ver.de oibus.de pen.dist.iij.⁊ qd sufficit vna generalis ꝓ oĩbus.tenet Bal.in.l.cũ duobus.§.si plures.in lectu.antiqua per illũ text.ff.pro soc.

a ¶ Ad nobis.adde ꝙ ad probādā signa ꝗ qb⁹ ī hoc tex.sufficit vn⁹ testis.ita Raymū. ī sum.de sepul.ꝑ pe.ꝑn.ꝛ ita ꝟt renere oēs doc.ī fi.ꝛc.Addo oīno.h. quod no.post.d. An.in.d.c.pastoralis.§.j.Et addō qđ lꝫ ab excōicatiōe nō possit absolui ꝑ laicū tñ instante necessitate potest absolui ꝑ quecūqꝫ sacerdotē sine sñia ꝓprij sacerdotis ab excōicatione cuiuscūqꝫ generis ꝛ a quocūqꝫ sit lata. ita determiat sā. Tho.ī.iiij.sentē.dis.xx.q.j.ar.j.vltra me.qđ not.qꝛ ampliat iura volē tia excōicatū pro violēta ī manuū iniectiōe ī articulo mortꝫ posse absolui ꝑ inferiorē an possit qs post mortē excōicari. Cald.ī repe.c.cū excōicato.xj.q.iij. in vna questiōe q̄ inci.q̄ro quarto. et addō ꝙ mortu⁹ nō pōt ordinari. nec etiā est capax ordinum:vt dicit do.ī.c.si qs absciderit vltra mediū lv.di.ꝑ q̄ facit ꝙ no.gl.in.c.licite.xxxij.qō.v.an cōicās excōmunicato mortuo succurrat excōicationē. latis.scripsi post. d.ab.ī.c.ad h.s.ō ꝓui.vbi gl.ꝛ doc. an ꝑcutiēs clericū mortuū sit excōicat⁹ si apparet qđ in terminis sꝫ vr̄ qđ nō qꝛ ꝑuilegium qđ hꝫ noīe characteris qđ est ꝑncipalr̄ īpressuꝫ aīe.c.ex lr̄aruꝫ.de aposta.sꝫ aīa tūc repit separata a corpe ğ ꝛc.Cogita qđ nō ē verū ꝙ sit ꝑncipalr̄ rōne characterꝫ ꝟm.d. abb.ī.c.de monialib⁹ ꝑ illū tex.j.e. sꝫ tñ ꝑ hoc qꝛ priuilegiū datū clericodurat post mortem.c.qđ in te.de peni.ꝛ remissi.dꝫ ītcrdictū durare post mortem vbi alicui īterdicitur īgressus ecclesie.

necessario pluribus absolutionibus:sed vnica absolutio ꝓ oībus sufficit dūmodo exprimat seriē facti:ꝛ est rō.nā scđa excōicatio nō operat̄ nisi effectū retinēdi:nam per primā excōicationē extra ecclesiā vnde ex quo satisfacit de oībus satis est ipm absolui ꝛ recōciliari ecclesie ꝓ oībus.ꝛ facit pro hoc tex.in ar.in.c.officij.j.eo.Et quo ad principalē questionē gl. Inn.hic distinguit qđ aut plures fuerūt excōicationes ꝛ nō tenet absolutio pretēsa ob vnam causam tm̄.Aut vnica fuit excōicatio sed plures fuerūt excōmunicandi cause ꝛ tūc aut si expressisset oēs causas nō obtinuisset absolutionē nisi aliter satisfecisset:ꝛ tunc nō est vere absolutus:aut obtinuisset absolutionē ꝛ erit absolut⁹.Sed ꝯclude latius qđ aut plures fuerunt excōicatiōes aut plures cause:aut vnica fuit excōicatio ex pluralitate causarū.Primo membro si indeterminate ꝛ generaliter fuit petita absolutio ꝛ ita generalr̄ fuit impensa:tunc prodest quo ad omnes excōmunicatiōes.ar. in.l.sub ꝓtextu.C.de trāsac.Itē licet talis absolutio fieri nō debeat facta tamē tenet sicut dicimus in excōicatione.nā et iniusta excōmunicatio tenet ex quo lata est per habētē potestatem:vt est tex.nota.in.c.venerabilibus.in.§.vbi autē.eo. titu.libr.vj.Aut petitio absolutionis fuit restricta ad certā causam sed absolutio generaliter dispensata:ꝛ tunc generalis absolutio restringit̄ ad cām expressam tm̄:qꝛ species ꝓcedens restringit genus sequens:vt in.c.sedes.de resci.ꝛ in cle. nō potest.de ꝓcura.l.fi.§.cui dulcia.ff.de vi.tri.ꝛ ole.le.sicut dicimus etiā in trāsactione vt generalis trāsactio sequēs restringat̄ ad specialem petitionē precedentē vt.l.age.ꝛ.l.si de certa.C.de trāsac.ꝛ no.in.c.j.eo.ti.Idē dic ecōuerso qñ petitio fuisset generalis sed superior in absolutione restringit se ad certam excōmunicationem:tūc enim nō operatur nisi respectu illius excōmunicationis:quia semper attenditur species ꝛ nō gen⁹ ꝛ maxime in casu nostro.nā attēdēda est mēs absoluentis per iura superius alle.ꝛ qđ in eis no.Scđo mēbro principali quādo vnica fuit excōicatio ob plures causas aut quelibet causa de ꝑ se sufficiebat que ꝛ quelibet videtur considerata principaliter.ꝛ tunc nō tenet absolutio non expressis omnibus causis.quia superior nō intendit absoluere nisi ex cā expressa.ar.op.in.c.officij.j.eo.ꝛ in.c.ex parte.de offi.ordi.Aut q̄libet cā de per se nō sufficit:ꝛ tunc si expressit cām sufficientē tenet absolutio.ar.in.c.sup literis.de rescrip. Aut oēs de per se non sufficiunt sed simul iuncte sic ꝛ tūc videntur omnes cause pariter cōsiderate ꝛ tūc nō teneret absolutio omnibus nō expressis.possent considerari ꝛ alia membra sed nō expedit prosequi quia ex predictis satis aperitur intellectus ad solutionem aliorum. Abbas.

☞ Excommunicatus potest absolui post mortem si in eo apparēt signa cōtritionis:ꝛ eius heres tenetur ad satisfaciēdum:ante tamen ꝙ absoluatur non est cum eo communicādum:ꝛ quomodo fiat talis absolutio:vide hic quasi per totum:ꝛ in fi.vbi ponitur an exhumabitur.

1 Ecclesia vniuersalis nunꝙ fallit̄:particularis vero aliqñ sic.
2 Papa omnia potest claue non errante.
3 Argumentum a contrario sensu non sumitur quando contrarium est in iure decisum.
4 Heres non tenetur exonerare conscientiam defuncti nō penitentis:alias secus.nu.13.
5 Laicus subiacet iurisdictioni ecclesiastice ratione peccati.
6 An sit aliquo casu pro excommunicato orandum.
7 Nobilitas siue cingulum militie potest dari per principem etiam alicui mortuo.
8 Doctorari non potest quis post mortem.
Dignitas que tribuitur persone potest conferri in mortuū sed non illa que consignatur vel tribuitur scientie.
Excommunicari an possit mortuus.nu.11.ꝛ.12.
Baptizari an qui possit post mortem.
9 Peccator in extremis cōstitutus vocās sacerdotem si moriatur anteꝙ sacerdos veniat:non oportet qđ amplius absoluatur si apparebat eius contritio.
10 Cōfessio penitētialis facta laico in casu necessitatis valet ꝓpter signū cōtritiōis:nō qđ laic⁹ hēat autoritatē absoluēdi.
Absolutio ab excommunicatione an possit fieri per laicum in casu necessitatis.
12 Illud dictū quodcunqꝫ ligaueris super terram ꝛc. quomodo intelligitur.

A Nobis.

a † Excōicat⁹ in quo apparuerunt euidētia signa cōtritionis absoluitur post mortē ab eo a quo viuens fuerat absoluēdus ꝛ ad satisfaciēdū pro eo compellunt̄ heredes.Vel summa aliter.ꝛ sic.Excōicato decedenti in excōicatione quātūcunqꝫ cōtritus decesserit nō est cōicādum ante absolutionē nec pro eo orandū: licet si quo ad deū absolutus.Sꝫ si constat ecclesie de ꝯtritione precedenti absoluetur etiā post mortē ab eo a quo viuēs fuerat absoluend⁹ et heredes eius cōpellunt̄ per ecclesiā ad satisfaciēdū ꝓ eo. h.d.due sunt partes principales In prima ponit̄ bimēbris questio.In scđa solutio ibi:nos igit̄.Scđa subdiuidit̄ ī.vij. partes.Nā primo distiguit duplex vinculū peccatoris.scđo ex distictiōe solutionē qōnis infert ibi:vñ quātūcūqꝫ.tertio ꝯpulsionē annectit ibi:potest tñ.quarto soluit duo obstātia ibi:nec obstat.quinto subnectit quādā determinationē ibi: vt autē.sexto tractat de forma absolutiōis ibi:absolutiōis. septimo de satisfactione ꝛ cōpulsione heredis ibi: heredes.

¶ Casus literalis.Aliqs erat excōicatus pro violēta manuū iniectione in clercum.Iste iurauit stare mādatis ecclie ꝛ quantū in eo fuit volebat absolui nec ꝑ eū stetit quomin⁹ absolueret̄:sed morte preuentus absolui nō potuit: querit̄ vtrū iste vel alius in qbus manifesta penitentie signa apparuerint debeat haberi ab ecclesia absolutus:ꝛ vtrū pro talibus eleemosyna sit recipienda ꝛ a fidelibus sit orādū. Rñ. papa ꝙ iudicia dei veritati q nec fallit nec fallit̄ semꝑ innititur.iudiciū autem ecclesie aliqñ sequitur opinionē q sepe fallit et fallit̄.vñ ꝯtingit aliqñ vt qui ligatus est apud deuꝫ apud ecclesiā sit solutus:ꝛ q liber est apud deū apud eccliaꝫ sit ligatus:vñ quātūcunqꝫ qs se iuramēto astrixerit mādato ecclesie parere ꝙtūcūqꝫ penitētie signa ꝓcesserint si morte preuētus absolutus non extitit ꝙuis apud deū absolut⁹ credat̄ tñ apud ecclesiā nō est habēdus absolutus:tñ potest ꝛ debet ei beneficio ecclesie subueniri vt bñficiū absolutiōis impēdat̄ defuncto ex quo de ipsius viuētis penitētia ꝑ cuidētia signa ꝯstiterit nō ob.qđ dicit̄ ecclesia hꝫ ꝑtantē ligandi atqꝫ soluēdi hoīes super terrā tāꝙ nō possit soluere ꝛ ligare sub terra sepultos.nec illud ob.cui nō excōicam⁹ viuo nec mortuo cōicare debemus:cū in certis casib⁹ legat̄ ecclesiaꝫ ligasse mortuos ꝛ soluisse.Unde statuit papa vt illius mortui absolutio a sede apo.requiratur qui dū viuebat ab eadē fuerit absoluēdus.absolutionē vero aliorū est cā premissa illis pa.indulget a quibus dū viuerent fuerant absoluendi.absolutionis forma fiat cū psalmo penitētiali ꝛ oratione dñica ꝛ alijs ꝯsuetis:ꝛ heredes defuncti ad satisfaciēdum ꝓ ipso si monitione ꝓmissa noluerint per di.ec.cōpellantur.Ber.¶ No.j.ex tex.differentiā inter veritatē ꝛ opi. Nā veritas nec falli potest nec fallere:nunꝙ eñ pōt se habere ad falsuꝫ.Opinio vero pariter pōt se habere ad falsuꝫ ꝛ ad verū.¶ † Scđo no.qđ qñqꝫ ecclesia errat ligādo nō ligandū vel absoluēdo nō absoluendū.hoc enim ideo procedit qꝛ ecclesiā nō potest iudicare de occultis sicut ipse deus: vt in.c.vt nostrū.de ecele.bene.Sꝫ qñqꝫ sequit̄ opi.que quidem opi.quādoqꝫ est falsa ideo oportet ecclesiam nūnunꝙ errare ꝛ intellige de ecclesia particulari nō autem vniuersali que representat̄ ꝓ collectione fideliū nam ecclesia vniuersalis errare nō potest ꝟm Hosti.pro hoc.xxiiij.q.j.c.a recta. Sed ego intelligerē istū text.indistincte:quia eadē ratio est in ecclesia vniuersali nam ꝛ cōciliuꝫ generale ꝑ qđ repsentatur ecclesia vniuersalis bene posset errare excōicando forte prelatū q non erat excōicandus ex causa latenti.nā et ipsa ecclesia vniuersalis etiā quandoqꝫ sequit̄ opinionē quia nō pōt diuinare.ꝛ ad id qđ dicit̄ qđ ecclesia vniuersalis errare non potest: rñdeo qđ nō pōt errare in fide seu in articulis fidei:nā pro hoc tm̄ orauit Christus ad patrē in euangelio Ego ꝓ te rogaui petre vt nō deficiat fides tua:vt ī.c.maiores.ꝛ qđ ibi no.s̄.de baptis.ꝛ ex predictis potest solui cōtrarium qđ formari potest.nam iudicium ecclesie debet se conformare iudicio dei: vt in.c.vt nostrū.sicut ergo deus non iudicat quē iniuste:ita nec ecclesia.Sol.ꝯformare dꝫ inquātum potest:sed aliqñ non pōt vt in occultis:qꝛ deus sequitur veritatē:ꝛ veritas qñqꝫ latet ecclesiam.¶ † Tertio no. qđ ligatio vel solutio ꝓlati etiā pa.tꝫ quo ad deū claue non errante.vnde si errat nihil valet quo ad deū:vt in.c.cū eterni.de re iudi.li.vj.ꝛ de hoc vide bo.tex.cū glo.xxiiij.q.j.in.c. manet.ꝛ gl.op.ī.c.qđcūqꝫ.ea cā.ꝛ.qō.Illa ergo autoritas qđcunqꝫ ligaueris sup terrā ꝛc.ītelligit̄ dūmodo iuste liget. ¶ Quarto no.ꝙ ꝑ solā contritionē ex toto soluit ecclia excōicatū quo ad ad deū:ex quo nō cōtēptus sꝫ necessitas excludit absolutionē ecclesie.¶ † Quinto no.ꝛ tene mēti tex. qđ arg.a ꝯrio nō valet vbi in iure reperit̄ ꝯriū expssum.colligit̄ hoc ar.ex lr̄a in eo qđ allegabat̄ ecclesiā nō posse absoluere mortuū.arg.a.ꝯrio sumpto illi⁹ autoritatis qđcūqꝫ ligaueris sup terrā ꝛc.ꝛ pa.rñdit illud ꝯriū nō ꝓcedere qꝛ in certis casib⁹ legit̄ ligasse ꝛ soluisse mortuos.¶ Sexto no.ꝙ lꝫ in articulo mortis possit excōicatus absolui a simplici sacerdote:

cerdote: tñ post mortem nõ absoluit̃ nisi ab eo quo vivẽs fuerat absoluẽdus: ⁊ est rõ q̃ post mortẽ cessat necessitas. ¶ Septimo no. in. §. absolutionis: formã absoluendi excõicatos. d3 enĩ fieri cũ psalmo penitẽtiali. Miserere mei deus. est enim vnus de. vij. psalmis penitẽtialibus. Itẽ cũ oratione dñica. i. pater noster. ⁊ dicit̃ oratio dñica: q̃ Christus eã instituit ⁊ docuit sic esse orãdũ.

5 ¶ † Ultimo no. ex fi. litere vnũ casum generalem in quo ecclia exercet iurisdictionẽ in laicos vc3 cõpellẽdo heredes ad satisfaciẽdũ ꝓ defuncto q̃tũcunq3 defunct⁹ expresse nõ mãdauerit satisfactionẽ. sufficit tñ eũ fuisse contritũ: nã tacite videt̃ mãdasse heredibus satisfaciãt: vnde ratiõe peccati qd cõmittũt heredes in non satisfaciẽdo: ⁊ q̃ actus est pius vt satisfiat aĩe defuncti ecclesia cõpellit heredes etiã laicos. Host. tñ hic dicit idẽ si defunctus nõ fuit cõtritus: q̃ res transit ad heredẽ cũ onere suo: vt in. c. ex lr̃is. de pigno. Et l3 do. cõiter transeant cũ hoc dicto Host. tñ nõ puto verũ dicere indistincte. primo enĩ ecclesia nõ d3 se intromittere: ex quo desperatur de defuncto vñ nõ versat̃ amplius pia cã: nã ex quo decessit in peccato mortali: ecclesia nõ impedit amplius se de illo. xiij. q. ij. pro obeũtibus. xxiij. q. v. placuit. nec etiã de iure ciuili hoc est verũ indistincte: ⁊ ideo ꝯcludit sic. Aut enĩ decessit ille cõtritus: ⁊ tũc ecclesia se impedit: vt hic q̃ actus est pius ⁊ defunctus põt dici miserabilis ꝑsona: ideo vt satisfaciat aĩe eius ecclesia exercet hãc cõpulsionẽ: ⁊ hoc casu cõiter loquunt̃ iura canonica loquẽtia de cõpulsione heredũ: vt in. c. in literis. de rap. ⁊ in. c. fi. de sepul. aut nõ fuit cõtritus: sed decessit in peccato: ⁊ tũc de delicto defuncti nõ tenet̃ heres de iure ciuili nisi quatenus ex delicto ad heredem peruenit vel nisi lis fuerit cõtestata cũ defuncto: vt in. l. vnica. C. ex delic. defun. ⁊ vide qd plene dico in. d. c. fi. de sepul.

6 ¶ † In gl. j. in fi. Itẽ quod glos. tenet Inno. Host. ⁊ Uin. in. c. sacris. j. eo. vbi dicũt qd licet pro tali nõ sit recipienda oblatio vt ibi: poterit tamen oratio fieri. ratio diuersitatis ꝺm eũ: quia oblatio sit eclesie que habet eum pro ligato ante absolutionem: vt hic: sed oratio fit deo qui habet eũ pro absoluto ex quo decessit cõtritus. Sed hec oratio nõ videt̃ necessario cõcludere: q̃ l3 oratio fiat deo tñ fit per ecclesiam que cũ habeat eũ ꝓ ligato nõ debet ꝓ eo orare sicut nõ orat pro decedẽtibus in peccato mortali: vt in. c. ꝓ obeũtibus. xiij. q. ij. Sed satis puto in hoc dicendum vt simili no. per Innoc. in. c. j. de reliqui. ⁊ vene. san. ⁊ in. vnico. eo. ti. lib. vj. per glo. qd in secreto pro illis quos viderunt habere signa cõtritionis poterit oratio fieri. sed in publico nõ: quia ad superiorẽ spectat iudicare an signa sint sufficiẽtia: ⁊ hoc etiã voluit Uin. vt in publico nõ sit orãdũ. ⁊ generaliter nunqd eleemosyna sit recipiẽda ab excõicato viuo: dicã in. c. cũ volũtate. j. eod.

7 ¶ † In gl. in ver. relaxatũ. no. bene rationẽ gl. quã infero ad solutionẽ multarũ questionũ: ⁊ primo. Nunquid post mortẽ possit quis ꝑ principem nobilitari seu recipere gradũ militie. ⁊ dic qd sic quia nobilitas est corporis principaliter: ⁊ hoc etiã voluit Bart. in. l. j. C. de digni. lib. xij.

8 ¶ † Itẽ infero ad aliã questionẽ: nũquid possit q̃s doctorari post mortem. ⁊ alias in facto fui de hoc interrogatus: ⁊ rñdi qd hoc credebã qd non: quia dignitas doctoratus potius tribuit̃ virtute anime q̃ corporis cũ approbat̃ tanq̃ idoneus ad docẽdũ alios: vt. l. magistros. C. de profes. lib. xij. Generaliter ergo põt ex ratione gl. cõcludi qd ea que applicant̃ corpori possunt etiã exerceri post mortẽ[a]: secus in hic que applicant̃ anime. Sed quo ad principalẽ. q. gl. Hosti. dicit qd per excõicationẽ ligat̃ tantũ aĩa. alleg. c. si quis presbyterorũ. de reb. eccle. non alie. Et rationẽ diuersitatis dicit esse quia nullũ subest scandalũ vel periculum si post mortẽ non baptizatur imo esset scãdalũ si post mortem baptizaretur. Sed in excõicatione subest scãdalũ si nõ absolueretur post morte3. Hec ratio videt̃ mihi multũ superficialis ⁊ repetit ipsum quare: vnde dicerẽ aliter qd ideo nõ baptizatur post mortem quia baptismus flaminis ⁊ sola contritio sufficit ad tollendum vinculum quo peccator ligatus est apud deũ vt hic in tex. ideo nõ est opus qd baptizetur per ecclesiam sed per absolutionem ab excõicatione tollitur vinculũ et illud vinculũ quo ligatus est apud ecclesiam nõ tollitur hec sola cõtritione. ratio quia ecclesia militans non iudicat de occultis. Itẽ hoc inductum est ad terrorem aliorum ⁊ vt magis timeatur hec censura ecclesiastica. Item sicut culpa precedens per solennem sententiam fuit damnata ita etiã recõciliatio debet fieri per solẽnẽ sentẽtiã: vt sic vnũquodq3 vinculũ tollatur eo modo quo ligatũ fuit: vt in. c. j. j. de re iudi. ⁊ in. l. nihil tã naturale. ff. eo. ti. ⁊ pro hoc habes rationem diuersitatis quare apud deum sufficit sola contritio ⁊ non apud ecclesiam.

9 ¶ † Et ex predictis credo satis posse inferri ad solutionẽ questiõis quotidiane. Quidam in certo peccato mortali cõstitutus in extremis vite petijt sacerdotem. sed ꝓpter necessitatem decessit absq3 penitẽtia. nunqd iste debeat absolui ab isto peccato post mortẽ. ⁊ credo qd nõ: q̃ hic nullũ vinculũ contractũ fuit ꝑ ecclesiam: sed tñ tenebatur vinculo peccati a quo absolutus fuit per contritionẽ vt hic in tex. de pe. di. j. in. c. quem penitet. Cessant enĩ hoc casu rõne superius allega. ꝓ quo facit. c. ex parte. de sepul.

10 ¶ † In glo. in ver. nõ poterit in fi. No. fi. glos. ex quo habes qd etiã excõicatio põt a laico remitti in articulo mortis. Sed intellige hãc gl. prout est glo. no. ⁊ plenior in. c. pastoralis: §. ꝑterea. de offi. ord. in ver. preterq̃ in mortis. Et cõclude qd etiã in necessitate laic⁹ absoluere nõ potest: quia non habet claues ecclesie. Sed talis cõfitẽs efficit̃ dignus venia ꝓpter contritionẽ ⁊ deuotionẽ. ex quo fecit quãtũ potuit. vt est tex. in. c. quẽ penitet. de pe. dist. j. Ille tamẽ tex. nõ loquit̃ de excõicatiõe. sed in alijs peccatis. ⁊ ideo not. bene istas duas gl. que extẽdũt illũ tex. ad casum excõicationis ⁊ erit magni effectus quia heres nõ cõpellet̃ amplius ꝓ absolutione ire ad papam vel ad eũ a quo defunctus viuens fuerat absoluẽdus. Sed dices quare post mortẽ nõ potest fieri absolutio a simplici sacerdote sicut fieri põt in articulo mortis. Sol. necessitas post mortẽ nõ ĩminet sicut ĩminebat in articulo mortis. idõ absolutio reseruat̃ ei qui viuentem soluere põt.

11 ¶ † In gl. in ver. mortuos. ibi puta in heresi. ⁊ ex hoc habes literã exemplificata3 dũ dicit qd ecclesia qñq3 ligat mortuos. nam post mortem excõicat hereticum vt in. c. sane. alleg. in glo. ⁊ vide plene. xxiiij. q. ij. in sum.

12 ¶ † Sed cõtra hoc ⁊ tex. oppo. nã exemplis non est iudicandum quia nõ qd factũ: sed qd fieri debeat inspiciendũ est. vt in. c. cũ cãm. de elec. ⁊ in. l. nemo. C. de sen. Et qd per ecclesiã nõ possit q̃s ligari vel absolui post mortẽ vltra autoritatẽ allegatam hic in tex. probat̃ ꝑ. c. qualis. xxv. dist. vbi dicit̃ qd qualis hinc. i. ex hoc seculo quis egreditur talis apud deũ representat̃. vnde si est dãnatus amplius nõ est redemptio. Si est saluus non põt amplius ꝑ sñiam pape dãnari cũ sit relictus dei iudicio. ad idẽ. c. tp̃s. xiij. qd. ij. Solu. cõcludẽdo breuiter dicta doc. dic qd ecclesia ligat vel absoluit post mortẽ. s. quo ad nos vt nos habeam⁹ illũ pro absoluto vel ligatto. nõ enim ligat vel absoluit quo ad ecclesiã triũphãtẽ: sed est quedã denuntiatio: vt q̃ denũtiat illũ ligatũ vel absolutũ: ⁊ ita ꝓprie facit hic. nã primo ecclesia se informat de penitẽtia ⁊ cõtritiõe ex qua cõcludit̃ illũ absolutũ quo ad deum absoluit ergo postea quo ad nos ⁊ denũtiat quo ad deũ. ⁊ idõ alibi dicit gl. no. qd ꝑlatus excõicando vel absoluẽdo nullam vim ꝑtãtis exercet quo ad deũ. xxiiij. q. j. vel illa autoritas qdcunq3 ligaueris. ⁊c. refert̃ ad ligãtẽ vt sit sensus qdcunq3 ligaueris super terrã. i. te existẽte super terrã: q̃ post mortẽ trãsit ꝑtãs ad successorem ⁊ vtrũq3 dictũ verũ: sed prima solutio notabilior vr̃. ¶ In gl. ĩ v. ceteris ĩdulgemus. ĩ fi. Host. intellexit tex. ꝓprie: vt sit indulgẽtia: q̃ casus iste ligãdi vel soluẽdi post mortẽ tanq̃ difficilis erat reseruandus soli pape: q̃ est quodãmodo iustificare aliquẽ post mortẽ qd spectat ad solu3 papã. vt in. c. j. de reli. ⁊ vene. san. ¶ In gl. in ver. forma. ibi: nõ est de substãtia absolutiõis. ⁊ hoc tenet̃ vt dixi in. c. cũ desideres. s. eo. Sed Host. q tenet cõtrariã opin. rñdet multipliciter ad istũ tex. primo q̃ hoc cõtingit ꝓpter impossibilitatẽ facti q̃ nõ põt amplius iurare. vel scdo hoc. c. loquit̃ non de vera absolutiõe: sed de quadã denũtiatione q̃ fit post mortẽ. vel ꝺm eũ ⁊ tertio heredes cõpellunt̃ iurare: sed tene gl. Et in fi. gl. quidã dicũt qd aut absolutor est ꝑsens ⁊ nõ exhumabit̃ de cemeterio Aut est absens ⁊ exhumabit̃ donec fuerit absolutus. q̃ interim sibi cõicaretur qd nõ licet qd satis mihi placet. nã ex quo ecclesia habet eum pro ligato ante absolutionẽ nõ d3 pati corp⁹ iacere in cemeterio anteq̃ sequat̃ absolutio. ar. in. c. sacris. de sepul.

13 ¶ † In glo. fi. ibi: penituerit ⁊ contritus fuerit ⁊c. No. bene gl. ⁊ tene eam menti. qua satis aperte sentit heredẽ nõ teneri ex delicto defuncti si nihil ad eũ peruenit. nisi qñ defunctus ꝯtritus decessit. quia tũc tacite videt̃ mandasse resti. fieri. nã q̃cunq3 vult consequens vult ⁊ oia per que ꝑuenit̃ ad illud. vt in. c. ex parte. ⁊ qd ibi no. de spõ. in. c. preterea. de offi. deleg. ⁊ in. l. ad rem mobilẽ. ⁊ in. l. ad legatum. ff. de ꝓcura. sed circa hoc plene scribo in. c. fi. de sepultu. ꝯcludendo ꝙ in hoc nulla sit diuersitas inter ius canonicũ ⁊ ciuile licet ꝑ glo. ⁊ doc. cõmuniter dicatur contrarium ⁊ vide quod. s. dixi super text.

Abbas.

1 ☞ Detinens clericum in vinculis est excõmunicatus: siue publicus: siue priuatus. ⁊.

Excõicat⁹ ꝑ participationẽ scienter nõ solet absolui nisi a primo excõicatore. si vero ignoranter absoluitur etiã per alium intellige: vt. j. nu. 8. 9.

3 Carceratus non dicitur corporaliter ledi.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Post morte3. Adde qd no. bar. ĩ. l. arethusa. ff. de statu homi. vbi dicit qd si princeps dicat restituo omnes ad quos presentes litere venerit: qd mortui nõ intelligunt̃ restitui ⁊ multa ad h̃ accumulat Marsi. ĩ. l. qui fine. col. vj. ff. de questio.

a ¶ Nup. p istū tex. dicūt no. Archi. ⁊ Jo. an. ī. c. fi. de cēsi. li. vj. ⁊ Arch. in c. p singulas. el. ij. ix. q. iij. qd archieps nō pōt absoluere subditos suffraganeoꝝ suoꝝ ligatos maiori excōicatiōe qꝛ cū i hoc tex. ī ꝯsultatiōe dictū eēt de archiepō ⁊c. Itē ad itellectū hui⁹. c. vide oīno q̄ h̄ notauit ī tex. d. Bar. de be. ⁊ add qd ille qd dt excōicato volo loq tecū si vlteri⁹ nō pgredit nō dꝫ locutus cum excōicato ita notāter determinat do. p illū tex. in. c. qd est hoc. in scdo no. l. distin.
✠ Sebasti. Sapia.
a ¶ Nup Limita vt p abb. ī. c. ingsitioni. ī. j. q. ī. eo. et nūqd cōicans excōicato maiori excōicatione peccet mortaliter an venialr vide Feli. in c. a nobis. ī. de excep. nūqd aūt cōicās excōmunicato post mortē ita incurrat excōicatione ac si cōicasset invita. vide abba. in ca. sacris. ī. de sepultu.
b ¶ Pro statutis. statutū puniēs inferētē lesionē corporalē nō hꝫ locū ī detinēte i custodia ⁊ p hoc facit text. ī. §. ceteꝝ. isti. ad le. aql. vbi tex. dt qd ille q iclusit suū alienū ita vt fame necaret tenet vtili actiōe. l. aqlie. sed nō delicta sicut teneret si pprio corpe occidisset. Sꝫ in ꝯtrariū ego pōdero tex. i l. j. in prin. iuncta l. sed eximēdi. v. ⁊ si eo loco. ff. ne qs cuꝫ q in ius voca. vbi parificat qd qs vi exemerit eūtem ad iudiciū vel eum clausum in loco tenuerit quominus ire posset.

4 Participare cum excōmunicato dicitur ille qui dat auxilium: consilium vel fauorem. 8. 9.
5 Excōicatus a lege pōt a quocūqꝫ absolui: nisi cōditor legis reseruauerit sibi absolutionem.
6 Ab excommunicatione maiori nullus citra episcopum absoluit regulariter.
7 An ⁊ quando quis teneatur ex consilio.
10 Excōicator participans in crimine cum excōmunicato: incidit in eandem excommunicationem.
11 Excōicari pōt subdit⁹ extra territoriū excōicātis. Forū qs sortit rōne delicti vel ꝯtus: nō tñ efficit subdit⁹ illi⁹ loci: nec venit appellatiōe subditoꝝ.
12 Delinquens debet satisfacere illi reipublice vbi deliquit.

Nuper.

a 1 † Detinēs clericū i custodia vel vinculis sine lesione excōicatus est. hoc primo. Cōicās excōmunicato sciēter in crimine excōicat⁹ est: ⁊ nisi difficultas impediat absolui dꝫ ab excōicatore cum iuramento. Cōicans v̄o extra crimen recōciliari pōt per simplicem sacerdotem sine iuramēto. hoc dicit vsqꝫ ad fi. In pma parte ponitur consultatio. In scda responsio ibi: nos ⁊ vtraqꝫ potest subdiuidi: vt patet in tex. ¶ Casus lr̄alis. Due pponuntur qōnes. Prima talis est. Laici aliqñ detinent clericos in custodia publica vel priuata: vel etiā detrudūt illos in vincula sine corporis lesione: querit an isti laici sint excōicati. Scda qd est aliq scienter cōicant excōicatis noiatim: querit vtrū isti participātes possint ab excōicatione absolui a simplici sacerdote vel ab epō vel archiepō. Ad primā qōnē rñdēt papa: qd nō credit laicos illos penā excōicationis euadere ꝙuis nulla corporalis lesio fuerit subsecuta citra quaꝫ violentia sepius circa clericos perpetrat. In scda qōne distinguitur vtrū ille qui noiatim excōicatis scienter cōicat in crimine cōicet crimnoso ei cōsilium impēdēdo auxilium vel fauorem aut alias in oratione vel osculo an orādo aut comedendo. In primo casu cum talis cōicet crimini ⁊ participet criminoso: ⁊ ideo rōne criminis dānat in eum videt delinquere qui dānauit ab excōicatore vel eius superiore merito debet absolui. In secundo vero casu a suo epō vel a pprio sacerdote poterit absolutionis beneficiū obtinere. ꝙuis eñ tunc sit

c ¶ In custodia. Vide in. l. de pecorib⁹. C. ad legē aql. ⁊ ad hoc facit qd no. Albe. ī. iij. pte sta. q. xxxj. vbi poni an dicat tort⁹ ille q fuit inclusus in camera nō dato sibi cibo neqꝫ potu adeo vt confessus per dictam penam dicere possit se fuisse confessum metu tormētorum. ad quod vide gl. in clemen. j. in ver. tormētis. de hereti. ⁊ ad predicta faciūt que scripsi post do. Abb. in. c. prudentiam. §. vj. de offi. delega. ⁊ vide Spe. in ti. de lega. §. nunc ostendendū. versi. xxvj. vbi dicit qd nullus potest absoluere excommunicatum a papa nisi sibi plene committatur.
¶ Adde vt per Cepo. consi. xlj.
d ¶ Seu statuto. Adde tñ qd idē. d. Abb. in. c. graue. circa finem. vlt. col. vbi glo. videt limitare hoc nisi qñ excōicatio lata fuisset per viā sñie qꝛ tūc nullus preterꝙ ille qui tulit sñiam vel superior ipsius poterit absoluere. Sed quando esset per statutū prouinciale vel alterius epi: tūc pprius eps bene poterit ibi absoluere subditum vigore dicti statuti. Ita dicit ipse ⁊ idē qd possit absoluere subditum suū excōicatū vigore statuti alicus episcopi: tenet ipse do. Abb. in. c. iij. circa fi. de insti.
e ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Per statutū. vide Abb. in. c. j. ī. de rapto. ⁊ in. c. cum cōtingat. col. xiiij. ī. de fo. cōpeten. Ro. in sing. cccclxj. incip. ratione delicti. ⁊ Abb. in. c. graue. in fi. ī. de preben. late Feli. in. c. pastoralis. §. preterea. ī. de offi. ordina.
f ¶ Excōicatio. inferior ab epō nō pōt absoluere excōicatos maiori excōmunicatione aliȷ̄ reseruata etiā qñ absolutio nō reseruat pape. Sꝫ dicit Fede. in cōsi. xxix. qd penitētiarius electus p caplm vacāte sede poterit absoluere in casibus epō reseruatis. ⁊ adde qd doctrinā hic datā credo verā de iure cōi: sed credo qd inferiores plati qui scripserūt ptātē excōicandi subditos. put not. in. c. cū ab ecclesiarū. de offi. ordi. ⁊ per gl. in. c. nemo. ij. q. j. possent absoluere subditos suos qui incurrissent excōicationē iuris in casibus pape nō reseruatis ⁊ hoc p regulā traditā in. c. cū inferior. de ma. ⁊ obe. ⁊ in. c. inferior. xx. di. ⁊ in. c. verbū. de pe. di. j. qꝛ q pōt ligare pōt absoluere ⁊ ecōtra. Cogita tñ: qꝛ obstāt q̄ scripsi post do. Abb. late in. c. cū ex iniūcto. circa fi. de here. ⁊ de hoc vide p. d. Ant. in. c. at si clerici. ff. de adulteriȷ̄s. ppe finē. de iud. Item adde hic gl. in. c. cupientes. §. ceterū. ī ver. suspēsus. de elec. li. vj. ⁊ gl. in cle. j. circa fi. de her. Inn. ī. c. quorūdā. de sol. ⁊ adde oīno q̄ late scribit Imo. i cle. j. ī viij. col. de re. ecc. nō alie. ⁊ vide oīno ꝙ de h̄ scribit latissime Imo. ī cle. ne in agro. in xx. col. v̄si. querit: Joā. d lig. de sta. mo. ⁊ do. in. c. ij. i vl. co. d pe. ⁊ re. li vj. ⁊. d. An. ī. c. ꝙto. in vl. col. de cōsue. vid Inn. ī. c. decetero. ī. c. cui⁹ dictū refert ⁊ seqtur Archi. in. c. si qs suadente. ī fi. xvij. qō. iiij. ⁊ do. Abb. in. c. j. v. iij. no. ī. d priui. vbi voluit qd absolutio ab excōicatione maiori nō posset fieri p iferiorē ab epō p quo vid oīno. d. abb. in. c. d monialib⁹. ī. e. ti. Qd limita nisi esset absolutio q̄ fieret ad tps: qꝛ posset etiā fieri p iferiorē vt scribit d. Ant. post doc. ī. c. veniēs. el. ij. in vlt. col. de test. itē an vicari⁹ epi posset absoluere excōicatos vid p. d. An. ī. c. sua. d off. vica. formā absolutiōis quā facit sacerdos a minori excōicatiōe ponit Arch. in. c. q merito. xj. q. iij. vbi dicit s̄m Ray. ꝙ sacerdos dꝫ dicere hec v̄ba vel eqpollētia autoritate q̄ sungor absoluo te ab oī vinculo excōicatiōis vel spāliter a vinculo excōicatiōis qua ligat⁹ es p tali facto. ponit ēt aliā practicā vt dicat absoluim⁹ te ab oī vinculo excōicatiōis huius quā ꝯfessus es ⁊c. ⁊ ab alia si teneris inquātū possumus ⁊ debem⁹ te restituim⁹ ecclesiasticis sacramētis. Sꝫ dicit ibi Archid. qd melius est ꝙ vtat verbis singularis nūeri nō pluralis vt si dicat absoluo te ⁊c. sctūs. Tho. i iiij. sen. di. xviij. q. ij. ar. v. añ me. dicit ꝙ a minori excōicatiōe qlibet pōt absoluere a pctō participatiōis: si aūt excōicatio est maior vel lata a iudice: ⁊ tūc ille q tulit vel eius superior pōt absoluere aut est lata a iure: et tūc episcopus vel etiā sacerdos pōt absoluere exceptis casib⁹ quos pa. iuris cōditor reseruauit. Primus qñ aliqs iniecit manus violētas in clericū vl religiosuꝫ. Scdo est de illo q icēdit ecclesiā ⁊ denūtiat⁹ est. Tertius est de illo q in diuinis sciēter cōicat excōicatis a papa. Quartus est de illo q excōicatis i crimine cōicat. nō eñ dꝫ absolui nisi ab eo q excōicauit ēt si nō sit ei⁹ subdit⁹ nisi ppter difficultatē accedēdi ad epꝫ absoluet ab epō vl sacerdote pprio pstita cautiōe iuratoria ꝙ pareret mādatis illi⁹ iudicis q sñiam tulit. hic sunt formalia v̄ba san. Tho. in loco superius allegato q̄ forte nr̄i canonisti ex toto nō admitterēt subdit tñ san. Tho. in loco pallega. qd sacerdos nō pōt prius excōicatū a culpa absoluere ꝙ sit solutus ab excommunicatione: in cuius excommunicationis absolutiōe requirit iurisdictio quā nō habet sacerdos.
¶ Sumitur tñ hic vera conclusio ex ista gl. qd excōicatū legitime sñia hois ab vno epō proprius eps nō pōt absoluere. ⁊ ad hoc bo. gloss. in ver. a canone in. c. penul. de offic. d eleg. dum dicit vel idem si huius ⁊c. Et vide Imol. post Guil. in dicta cle. j. de priui. super glo. in ver. a sententiȷ̄s ⁊ vide glo. magnam prope finem in. c. si inimicus. xj. q. iij.

ligatus sñia canonis et nō iudicis: tñ qꝛ cōditor canonis ei⁹ absolutionē sibi nō retinuit aliȷ̄s indulsisse vr. Ille v̄o participat criminoso cū iuramēto dꝫ absolui: q v̄o iuxta s̄m modū participa sine iuramēto pōt absolui. In fine dicit ꝙ si difficile sit ex aliqua iusta cā qd ipse absoluēdus ad excōicatorē nō possit accedere. cōcedit pa. vt prestita cautiōe s̄m formā eccl̄ie qd suo excōicatori parebit a suo absoluat epō vel pprio sacerdote. B.
2 ¶ † No. j. ex tex. qd detinēs clericū i custodia publica vel priuata ⁊ dīr publica. i. in carcere publico: priuata: i. in carcere priuato vt i domo ppria quātūcūqꝫ manus nō iniecerit in psonā suam est excōicat⁹. qꝛ ex q̄ nō pōt libere abire q̄ vult violētia infert psone. vñ i effectu man⁹ iniecta est i eū. vñ. c. si qs suadēte. xvij. q. iiij. pōderat potius effectū violētie ꝙ ipꝫ modū inferēdi violētiā et hoc puto fuisse rōnē decidēdi h̄.
3 ¶ † Scdo not. ꝙ detētus in custodia seu vinculat⁹ ex hoc solo ne dr pati corporalē lesionē. ⁊ est rō qꝛ viculatio vel districtio nō sit ad penā sꝫ ad custodiā. l. aut dānū. §. solēt. ff. de penis. vñ cōsiderat ꝙ pncipalr sit: vt ī. c. cū volūtate. ī. e. ⁊ i. l. verū. ff. de fur. ⁊ hoc ē notandū p statutis [b] faciētibus mētionē de lesiōe corporali.
b ¶ Tertio not. ꝙ violētia pōt esse sine violētia corporali. nā optime detēto i custodia [c] pōt puideri de necessariȷ̄s vñ ibi est violētia sine
c lesiōe corpali.
4 ¶ † Quarto no. qd dr qs cōicare excōicatio i crie siue ipedat auxiliū vl fauorē siue cōsiliū. Et no. hic expssuꝫ maxime iūcto text. ibi: cū faciētē ⁊ cōsentientē ⁊c. ꝙ pstans auxiliū cōsiliū vel fauorē tenet eadē pena cū pncipali de quo in. l. is qui opē. ff. de fur. ⁊ in. l. nō solū. §. si mādato. ff. de iniuriȷ̄s. ⁊ in. c. j. de off. dele. ⁊ i regula nullus ex ꝯsilio. de re. iu. li. vj.
5 ¶ † Quinto no. ibi: cōditor canonis ⁊c. qd ab excōicatione lata a canone pōt iferior absoluere si cōditor canonis absolutionē sibi nō reseruauit ⁊ ad hoc quotidie allegat iste tex. ⁊ hꝫ locū nedū in canone pape lꝫ ēt i
d canone seu statuto [d] cuiuslibet epi seu plati eccle
e siastici vt excōicat⁹ p statutū [e] suū possit absolui a pprio sacerdote ex q̄ cōditor canonis nō reseruauit sibi absolutionē: ⁊ hoc no. qꝛ quotidie ē in
6 practica. ¶ † Et aduerte qꝛ qñ excōicatio [f] est ma
f ior null⁹ citra epm regulariter absoluit: pro hoc

vide gl.in.c.ij.de penitẽ.et remiſ.lib.vj.vnde dictio alijs. hic poſita cõiter dr ꝙ verificat̃ in epis et ſuperioribus reſpectu excõicationis maioris. hic tñ lra aperte hoc nõ ꝓbat qr ſupra facta erat mẽtio de ſimplici ſacerdote. Sed ꝓ cõi intellectu facit cle.j.de pui.vbi videtur hoc ꝓbari. ¶ Sexto not. qḋ excõicatio minor nõ relaxat̃ ſine recõciliatione ſolẽni lꝫ nõ exigat̃ iuramẽtum. ¶ Ultimo not.ꝙ in articulo neceſſitatis ſeu ẽt dato impedimento temporali ſimplex ſacerdos abſoluit a ſuperioris excõicatione recepto iuramẽto vt in litera. ¶ 7 † In glo.ij.ibi:vel de malo deteriorẽ fecerit hec allegatio vt dicit Jo.and.et bene eſt ꝯ ꝯcluſionẽ gl.nã ſi perſuadeo delictũ alias facturo tũc de malo facio deteriorẽ. Si autem alias nõ erat facturus tũc de bono facio malũ. Si ergo nõ refert an fiat malꝰ an deterior ex ꝯcilio meo [a] ergo dictũ gl.nõ procedit:dum dicit quẽ teneri ex conſilio qñ ille alias non erat facturꝰ. Jtẽ non ꝓcedit finis gl.indiſtincte dũ dicit quẽ non teneri ex cõſilio niſi fuerit fraudulẽtũ hoc enim locum habet qñ conſiliuꝫ verſatur circa ea que non cadũt in delictũ.et de hoc materia dic vt no.in regula nullꝰ ex cõſilio de reg.iu.lib.vj.vbi per Dy.et Jo.an.et per Bar.in.l.nõ ſolũ.§.ſi mandato.ff.de iniurijs.et videtur dicere Jo.an.in dicta regula nullus:vt in maleficijs indiſtincte qs teneatur ex ꝯſilio. Sed quo ad pene quãtitatem fienda eſt illa differẽtia an ille eſſet alias facturꝰ vel nõ.vt primo caſu minꝰ puniat̃ ꝙ ſcḋo.pro quo optime facit tex.in.c.ſicut dignũ.in.§.q vero.de homicidio.ſi vero verſatur ꝯſiliũ circa ea que non cadũt in delictũ et tũc cõiter dr ꝙ aut eſt fraudulentũ et tenetur ꝯſulens:vt in dicta regula nullus.aut nõ eſt fraudulentũ:et tũc aut alias ille erat facturꝰ et nõ tenet̃ ꝯſulens;aut nõ erat facturꝰ et tenetur per.l.ſi remunerãdi.in.§.ſi tibi.ff.mand.et multũ inualuit hec opinio:ſed in ṽitate nõ procedit primo per illũ tex.nullꝰ ex ꝯſilio.vbi regula ponit̃ negatiua et excipit̃ tñ qñ fuit fraudulentũ. Jtẽ cõſiliũ non obligat ſeu neceſſitat.et ideo apud ſemetipſum debebat experiri vtrũ conſiliũ eſſet ſibi vtile. Non obſt.§.ſi tibi.qui cõiter ad hoc allegatur:qr ille.§.loquit̃ in mãdato non aũt in conſilio vt etiã ptꝫ in rubrica. ¶ 8 † In gl.in ver.communicet.in fi.doct.hic dicunt ꝙ quis dicitur cõicare criminoſo in crimine qñ communicat in hoc crimine propter ꝙ incurrit excõicationẽ: vt puta qr cõſuluit verberationẽ clerici.ſecus ſi conſuluit ſiue conſilium impẽdit in alio crimine propter qḋ non incurrit excõicationem qr tũc illud crimen non eſt dãnatum ꝑ ſñiaꝫ: ideo ceſſat tũc ratio litere. Et ex hoc ſentiũt doct.ꝙ ꝯſulẽdo crimen añ factũ incidit in excommunicationẽ vna cũ faciente. Sed aduerte:qr hoc exemplũ non videt̃ conuenire huic litere que loquit̃ de cõmunicante excõicato:et ideo intelligit̃ tex.ꝓprie prout loquit̃ qñ poſt excõicationẽ cõico ſibi in crimine dãnato:vt puta titius fuit excõicatus:qr tenebat vxorem alterius et ego impẽdo ſibi conſiliũ ſeu auxiliũ vel fauorẽ ꝯ detẽtionẽ illiꝰ mulieris.tũc ꝓprie cõico excõicato in crimine dãnato nec ſufficeret cõicatio in illo actu ꝑ quẽ incurrit̃ excõicatio:ſed opꝫ ꝙ ille prius incidat in excõicationeꝫ: vt no.in.c.ꝯtingit.j.e.et vide gl.in cle.vnica de conſan.et affi. in ṽ.et moniales.et in cle.j.de reli.do.poſſet tñ dici ꝙ ex alio capite qs incurrit excõicationẽ iuris:vt ſi conſulo vel auxilium impẽdo circa verberationẽ clerici:nã faciẽtẽ et conſentientẽ pari pena conſtringere dꝫ:vt in tex.et facit.c.mulieres et qḋ ibi dixi.ſ.eo. ¶ 9 † In gl.in ṽſi.tũc erit abſolutio:ibi et non ſñia canonis.vult ergo hec gl.ꝙ communicãs excõicato in crimine incidat in ſñiaꝫ hoīs et non in ſñiaꝫ canonis:et ſolum mouet̃ [b] gl.qr abſolutio ab hac excõicatione non poteſt fieri niſi ꝑ excõicatorẽ aut ſuperiorẽ:vt in text.ſed ſi eſſet ſñia canonis quilibet ſuperior poſſet abſoluere:vt in text.ſꝫ doct.communiter hic tenent oppoſitũ et melius.et ꝙ iſta ſit ſentẽtia canonis et non hoīs.probat tex.in verſi.quãuis.in eo qḋ dt qḋ ex ſolo participio extra crimẽ ꝯtrahitur minor excõicatio.et ponit dictionẽ implicatiuaꝫ per quã innuit qḋ etiã in precedẽti caſu contrahit̃ excõicatio iuris et non hoīs: nã ſi excõmunicatio minor ꝯhitur a iure fortiꝰ excommunicatio maior:et pro hoc faciũt oīa argumẽta que formant̃ in gl.in vltima parte.nam cũ ſñia excommunicationis eſſet lata ꝯ certã ꝑſonã nã ligaret aliã ꝑſonã de qua cogitatũ non fuit niſi ex iuris diſpoſitione. Et ad motiuuꝫ gl.reſpondeo ꝙ ideo aliꝰ non poteſt abſoluere:quia papa reſeruauit hic abſolutionẽ excommunicatori:qr vr̃ iſte communicans in crimine directe deliquiſſe in perſonã excõicatoris fauẽdo et conſulendo delictis a ſe dãnatis.et tenendo hãc ſñiam que vera eſt inſurgũt queſtionũ multarũ deciſiones. ¶ 10 † Nũqd excommunicator cõicando ipſi excõicato [c] in delicto ligetur ſñia excommunicationis:et dicenduꝫ ꝙ ſic qr iſta ſñia eſt iuris. Secus diceret̃ ſi eſſet ſñia hoīs qr ſeipſum ligare nõ poſſet. Jtẽ ſequit̃ ꝙ communicãs excõicato in crimine ẽt extra territoriũ excommunicatoris incidat in excõicationẽ qr iſta eſt ſñia iuris:cui totus orbis eſt territoriũ. ¶ 11 † In ea.gl.ibi large appellat̃ ſubditꝰ etc.tene mẽti gl.ꝙ forẽſis ratione delicti non efficit̃ ꝓprie ſubditꝰ:ſed ſortit̃ forũ [d] et idẽ dt gl.no. in cle.vnica de fo.cõpe.ꝙ eſt valde notãdũ ꝑ ſtatutis et alijs diſpoſitionibꝰ odioſis faciẽtibus mẽtionem de ſubditis vt appellatione ſubditorũ in materia ſtricta non comprehẽdãtur forẽſes delinquẽtes in territorio:et idẽ dic de ꝯhẽtibus eadẽ ratione. ¶ 12 † In ea.gl.ibi:ſed in ſñia excommunicationis ſecꝰ eſt.hic gl.non reddit bonã rationẽ diuerſitatis naꝫ poſſet q̃ri quare ratione delicti ampliat̃ iuriſdictio.cuꝫ hoc ſit odioſuꝫ et non ratione indulgẽtiarũ q̃ ſunt fauorabiliores. Hoſt.circa hoc inſtat nec vr̃ ſua ratio ſufficiẽs:ſed puto hãc eſſe verã rationẽ:nã ratione delicti ampliat iuriſdictio iudicis territorij autoritate iuris vt delinquẽs cogat̃ ſibi ſatiſfacere reipublice quã leſit delinquẽdo ad hoc.c.j.de rap.et qḋ ibi dixi:ſed ratione indulgẽtiarũ nulla ſubeſt ratio ampliãdi iuriſdictionẽ ſui iudicis:imo ꝯfunderent̃ iuriſdictiones et eneruaret̃ penitẽtialis ſatiſfactio qḋ eſſe nõ dꝫ.vt in.c. cũ ex eo.de peni.et remiſ. ¶ In gl.ĩ ṽ.non retinuit ibi:nõ eſt in habitu.de hoc dic vt no.ĩ.c.dilectꝰ.de tẽp.or.ꝑ Jnn.et plene dixi ĩ.c.at ſi clerici.ĩ.§.de adulterijs.ſ.de iud. Abbas.

1. ☞ Juramentum de parendo mandatis eccleſie non habet vim abſolutionis.2.
2. Cum excommunicatis non eſt participandũ niſi ſint actualiter abſoluti:nec ſufficit ꝙ ſint contriti.
3. Participans cum excõicato:an incurrat maiorẽ vel minorem excommunicationem.4.

Excõicare aliquẽ cum ſuis participantibus quis poſſit. 4.

1 **Quod in dubijs.** † Juramẽtũ excõicati de ſtãdo mãdatis eccleſie nõ hꝫ vim abſolutionis hoc primo. Excõicato nullꝰ communicare tenet̃ preter ꝑſonas exceptas alias communicans excõmunicato incurrit minorẽ et eſt excõicãdus maiori niſi ille eſſet excõicatꝰ cũ participibꝰ:qr tũc eſſet excõicatꝰ maiori.et tria ſunt dicta q̃ patẽt in tex. ¶ Caſus lr̃alis. Aliquis erat excommunicatus iurauit ſtare mãdato eccleſie querit̃ an ſit ei communicãdũ anteꝙ ſit abſolutꝰ Rñdet papa ꝙ non eſt ei communicãdũ donec ꝑ eccleſiã fuerit abſolutꝰ:aliqn poſt iuramẽtum non eſſet abſolutio neceſſaria. Scḋo q̃rit̃ vtrũ aliqs ſcienter tenet̃ communicare noīatim excommunicatis. Rñ.papa. ꝙ nullꝰ tenet̃ participare noīatim excommunicatis niſi q̃dã ꝑſone q̃ ꝑ illud.c.qm̃ multos.ſpãliter excuſant̃.c.illud eſt xj.q.iij.c.qm̃ multos. Tertio dr que pena imponi debeat illis q participãt noīatim excommunicatis Rñ.ꝙ illi q ſciẽter vel p̃ſumptuoſe excõicatis participãt p̃ter ꝑſonas ĩ dctõ canone annotatas ſunt excõicationis vinculo innodãdi niſi cõmoniti ab earũ participatione diſtiterint:ſecꝰ aũt eſt de illis q ſciẽter cõicant ei q cũ participibus ſuis eſt excõicatus tunc enim ipſi ſñiam excommunicationis incurrunt. Ber.

¶ 2 † Not.j.ex tex.regulã ꝙ non eſt communicãdũ excõicato añ abſolutionẽ ꝙtũcũqꝫ ſit contritꝰ et paratꝰ ſatiſfacere et iurauerit parere mãdatis eccleſie. ¶ Scḋo no.ꝙ cõmunicans excommunicato et monitꝰ non deſiſtẽs:eſt excommunicandus. Sed ꝯ hoc opp.de.c.p̃cedẽ.vbi dr ꝙ communicãs excõicato incontinẽti incurrit excommunicationẽ. Solu.contrariũ loquit̃ de excõicatione maiori hic loquit̃ de minori: nã appellatione excõicationis intelligimꝰ de maiori.vt ĩ.c. pe.j.eo. ¶ 3 † Scḋo opp.vr̃ ꝙ tex.ſit ſibi ꝯrius:nam primo dt ꝙ communicãs excõicato eſt excõicãdus:et in ſer.ſecꝰ dt qḋ eſt excommunicatꝰ. Sol.qñqꝫ qs communicat excommunicato ſimplr̃.et tũc incurrit minorẽ [e]:ſed eſt excõicãdꝰ maiori ſi monitꝰ non deſiſtit.et ita intellige.§.nullꝰ. Qñqꝫ qs communicat excõicato cũ participibꝰ ſuis:et tũc inuoluit̃ eadeꝫ ſñia vt loquit̃ in ver.ſecus. Et hodie hec ſñia non poteſt ferri ab excommunicatore vñ nullus citra papã põt hodie ferre hãc excõicationẽ excommunico te cũ oībꝰ participãtibꝰ tibi.vt in.c.ſtatuimꝰ.eo.ti.li.vj.ſed opꝰ eſt qḋ participantes prius admoneant̃ quã excõmunicent̃ vt ibi.tñ Abb.et Jo. an.poſt eum reſtringunt multũ illũ tex.intelligendo quãdo quis excommunicat participãtes excommunicato a ſe:ſecus ſi excommunicat participãtes excommunicato ab alio: vt puta fert ep̃s hãc ſñiam excõico oẽs participãtes excõicato ab archiep̃o vel a papa:tũc eñ hec ſñia tenet licet ſit forte iniuſta. ¶ In gl.j.in fi.glo.non ſoluit:ſed communis ſo. hec eſt ꝙ non lꝫ excõicato tangere ſacramenta in fauorẽ ſui ſed in odium ſic.nam iuramentum hic recipit̃ ante abſolu-

Sebaſti.Sapia.
a ¶ Ex ꝯſilio meo Qñ qs teneat̃ ex ꝯſilio vide late ꝑ Fel.in.c.ſicut dignũ.col.iiij.cum ſeq.ſ.de homici.
b ¶ De hoc vide ꝑ gl.et Jo.an.ĩ.c. ſtatuimꝰ.de ſent. excõi.lib.vj.et idẽ ꝙ dicit do.Abb. dicit Archi.ĩ.c.ſi is q preeſt.xj.q.õ. iij.et ita dicit tenere Ray.ĩ ſum.de ſen.excõi.ĩ.§.q̃ ſit pena.ſub.§.pe.lꝫ vt ip̃e refert ꝯtrũ tenuerit Hoſt.in ſum.de ſen.excõmuni.§.iteꝫ quid ſit tempus.
¶ Qḋ ꝑticipans excõicato cũ participibus ſuis ſit excõicatꝰ excõicatiõe maiori.tenet Tho.in.iij.ſent. diſt.xviij.q.ij.art. iiij.vltra mediuꝫ.
Sebaſti.Sapia.
c ¶ Excõicato. Uide Jo.and.et Gemini.in.c.ſtatuimus.de ſen.excõ. in.vj.
Sebaſti.Sapia.
d ¶ Forum. Uide Abb.ĩ.c.ꝓpoſuiſti.in.j.nota.ſ.de fo.cõpe.et Bal.ĩ l.ij.§.ſi ṽo apparitor.C.de epiſ.et cleri.
Zacharias.
e ¶ Incurrit minorẽ. Adde gl.in c.ĩtelleximꝰ.ſ.de iudi.nota.c.ij.de excep.qḋ tñ limitabis vt ꝑ gl.ĩ.c. cũ deſideres.ſ.e. q̃ ponit caſus in qbꝰ ſit licitũ impune participare cũ excõicato. de quo ꝑ Car.in clemen.ſi.in ꝑnc.eo. titu.et Lud.ro.in l.j.col.iiij.ff.de in ius vocan.

tionem vt obligetur ad hoc,vt.c.cũ ecclesijs.de maio.⁊ obe.
⁊ quod legiť ⁊ no.in.c.intelleximus.de iudi.¶†In glo.fin.
vbi participãt in crimine.Volebat ergo Jo.ꝙ si excõmuni
catio esset lata sub illa forma excõico te cũ oib⁹ participib⁹
tuis ꝙ tũc participãtes in crimine dũtaxat essent excõmuni
cati maiori excõicatione:⁊ ita intellexit.c.precedẽs ⁊ minus
bene:vt ibi notãdũ fuit.Unde cõcludc ẜm doc.ꝙ aut qs est
excõicatus cũ participib⁹ ⁊ fautoribus suis:⁊ tunc siue par
ticipet quis in crimine siue extra crimen incidit in eandem
excõicationẽ:vt hic.Aut est excõicatus cũ participib⁹ tm̃ ⁊
nõ cum fautoribus ⁊ tunc aut qs cõicat in crimine ⁊ incidit
in maiorẽ:aut cõicat in oratione ⁊ excõicať minori sic com-
muniter dicũt hic doc.Sed hoc vltimum membrum nõ pu
to verũ ⁊ pro hoc adduco tex.in arg.in.c. statuimus.eo.tit.
lib.vj.vbi cõmunicans in obsculo seu comedẽdo diciť parti
ceps seu participare excõicato:vt includatur sub illa senten
tia excõico te cum participibus tuis ⁊ pro hoc iste tex.in ver
si.secus vbi loquitur indistincte.

1 ☞ Cum excommunicatis licite participant familiares ⁊ domestici.3.5.6.
2 Interpretari ius dubiũ pertinet ad principem:⁊ illa interpretatio faciet fidem quo ad omnes:iudex vero potest etiaʒ interpretari.sed sua interpretatio facit fidem tantũ quo ad causam coram se vertentem.
4 Necessitas aliqñ necessitat si subiecta materia nõ patiatur.
5 Marito repetenti vxorem an possit opponi exceptio excõmunicationis.
6 Debitor non tenetur soluere excõmunicato creditori aduemente die solutionis.

Inter alia. †Excõicato cõicare teneñť qui prius erant ei obligati
ad obsequiũ familiare.Alij ṽo nõ tenẽtur de ne-
cessitate licet interdum possint necessitate vrgẽte
h.d.Primo ponit dubium:⁊ vnde fuit ortũ.Scdo solutio
nẽ ibi:vt igiť.¶Casus lr̃alis.Archieps̃ Strigoñ.decreta-
li predicta quesiuit vtrũ aliqui teneanť participare excom-
municatis.papa rñdet ꝙ nullus tenetur participare excõi-
catis nisi quedã ꝑsone que per illud Greg.pape.c.qm̃ mul-
tos spãliter excusantur.Et hac rñsione orta fuit occasio di-
sputãdi qdã dicebãt ꝙ excõicato cõicare tenẽtur ꝑsone in p̃
dicto.c.noĩate ꝑsertim que prius.s.ante excõicationẽ ex de-
bito eis cõicare tenebanť.Alij dicebãt ꝙ predicte ꝑsone li-
cite pñt excõicatis cõicare si velint:non tñ ad hoc teneri de
necessitate.quesiuit archieps̃ qualiter decre.illa sit intelligẽ-
da:vt igitur vnde ius prodijt interpretatio quoqʒ ꝓcedat
pa.sic rñdet ꝙ q̃dã ꝑsone in p̃dicto.c.notate tenebãť ad ob-
sequiũ illis in quos lata est excõicatio añ ꝓlationẽ ipsi⁹ ex-
cõicationis ⁊ potest excõicationẽ ad ꝯtrariũ nõ teneñť bñfi-
cio canonis id agẽte vnde non sunt a priori obligatione so-
lute.⁊ ita per ꝯsequẽs tenẽtur illis ad cõionem sine qua ob-
sequiũ exhibere non pñt.sed hoc non pertinet ad omnes ꝑ
sonas ĩ illo.c.annotatas.cũ mercatores peregrini ⁊ viato-
res a cõicatione talium debẽt abstinere nisi articul⁹ necessi-
tatis immineat scd̃m ꝙ ex fine.c.colligitur manifeste:sed ad
illas solũmodo que ipsis excõicatis sunt astricte:sed nõ dʒ
eis participare in criminib⁹ pro qbus ipsi sunt excõicati qd̃
si facerent eadem sñia tenerenť.Berñ.¶†No.j.ex tex.ꝙ ad
eũ spectat interpretatio q ius edidit ⁊ intellige in ĩterpreta-
tione gñali vt faciat fidẽ quo ad oẽs:nã qlibet iudex seu do
ctor potest ius interp̃tari:sed interp̃tatio iudicis nõ facit fi-
dem nisi quo ad causam vertẽteʒ coram se.de quo per Inn.
in.c.cum spãli.de app.l.vnica.C.de profes.qui in vrbe con-
stã.lib.xij.Vel intellige ꝙ solus princeps potest interpreta-
ri quando ius est valde dubium.ad hoc.l.fi.C.de legi.⁊.c.cũ
venissent.de iudi.⁊ de multiplici ĩterpretatione vide bo.gl.
in.c.j.de postu.ꝓlat.in ver.interpretatus.¶†Scd̃o no.ꝙ
vxor filij[a] ⁊ mercenarij seu famuli qui erãt obligati ad obse-
quium familiare añ excommunicationẽ teneñť cõicare etiã
post excõicationẽ.¶†Itẽ not.ꝙ verbum de sui natura ne-
cessitatiuuʒ qñqʒ non necessitat si subiecta materia hoc non
patitur[b] ad hoc.xj.q.iij.rogo.⁊ quod ibi not.xxj.distinct.in
prin.vñ verbũ tenetur de quo in.c.precedenti relatum ad.c.
qm̃ multos.xj.q.iij.importat necessitatẽ respectu certarũ ꝑ-
sonarũ ⁊ respectu aliarum non q: materia de se non necessi-
tat quo ad oẽs.nã peregrini trãseũtes ꝑ terrã excommuni-
catoꝝ nõ teneñť cõicare excõicatis nisi velint nec debẽt velle
nisi necessiteñť.¶†Sed q̃ro nunqd marit⁹ petẽs restitutio
nẽ ꝯiugis possit excludi per exceptionẽ excõicationis.⁊ vi-
detur ꝙ non q: ex quo vxor teneť sibi cõicare.vt hic iũcto.c.
qm̃ multos.ergo nõ põt repelli marit⁹ pretextu excõicatio
nis.⁊ hãc opi.tenuit Host.in sum.de rest.spo.in.§.qñ faciẽ-
da.ṽsi.qd si vir.Sed ꝯcludit meli⁹ vt sentit gl.in.d.cap.qm̃
⁊ Jo.cal.in.c.fi.de or.cog.ꝙ lʒ vxor peccet nõ cõicẽdo mari
to tñ maritus excõicatus non põt eam petere in iudicio per
c.intelleximus.de iudic.Sed iudex ex officio suo dʒ vxorem
marito restituere ꝓpter periculũ fornicationis.⁊ hoc tene.
⁊ vide simile.naʒ non lʒ mihi spoliare excõicatum:⁊ si eum
spolio pecco si nõ restituo.tñ excõicatus non auditur petẽs
restitutionẽ.vt no.pe.gl.⁊ doc.in.c.ex insinuatione.de proc.
¶†Quero de quotidiana questione nũqd debitor aduenien-
te die teneať soluere excõicato:an ṽo licite possit differre so-
lutionẽ[c] ⁊ circa hoc sunt opi.vt no.hic ⁊ plenius in.ca.veri-
tatis.de dolo ⁊ contu.⁊ vide bo.gl.in.c.iuratos.xv.ques.vj.
nã quidã dicũt in.d.c.veritatis.ꝙ non.Inn.dicit ꝙ tenetur
⁊ ideʒ Abbas hic ex quo enim remanet obligatio ergo de-
bet soluere vt hic in simili dicitur in familiaribus obligatis
ab obsequium ante excommunicationeʒ:vt non obstãte ex-
communicatione teneanť impẽdere obsequium debituʒ.in
contrarium facit tex.per locum a speciali.nam si speciale est
in filijs ⁊ mercenarijs ⁊ similib⁹ de quibus in hoc.c.⁊ in pre
alleg.c.quoniã.ergo in alijs contrarium est ꝙ tñcunqʒ du-
ret obligatio:q: non teneor communicare excommunicato
nec debeo incurrere periculum aĩe ex facto suo.⁊ idem ꝯclu-
dit gl.in.d.c.iuratos.ꝙ dʒ fieri depositio in edem sacram ⁊
hec opinio plus mihi placet. Abbas.

1 ☞ Excommunicatus si recipiat ordines sacros quomodo puniatur.2.
3 Monach⁹ excõicatus quo casu possit ꝑ abbatem absolui.
Subditus qui certo casu potest dispensari per dñm:non intelligitur de casu qui obuenit anteꝗ̃ esset subdit⁹:nisi de hoc expresse caueatur.4.
4 Ingressus religionis non vitiatur si fiat per excommunicatum idem de matrimonio.
5 Delictum cõmissum in ep̃m vel abbatẽ semꝑ diciť enorme.
6 Clericus percutiens clericum a quo absoluatur.
7 Ignorãtia nõ cadit in factũ propriũ nisi sit multũ antiquũ:⁊ tũc non admittetur si illud factum antiquũ esset notabile.
8 Membrum proprie quod dicatur.
Membri mutilatio ⁊ truncatio differunt.
9 Enormis iniuria que dicatur.
10 Iniuria facta cum pugno in naso.vñ multũ sanguinis exiuit non dicitur atrox.
11 Iniuria facta clerico an sit leuis vel enormis relinquitur arbitrio episcopi:vt si sit leuis ipse absoluet:si ṽo enormis remittet ad papam.
12 Sanguinis effusio non diciť nisi ex vulnere processerit multum sanguinis.
13 Prior si est in aliquo monasterio vel preposit⁹:qd̃ non habeat abbatem:in oibus fungitur loco abbatis:adeo ꝙ ꝯstitutio loquens de abbate venit talis prior vel prepositus.
15 Confitenti creditur in foro penitentiali.
Ignorantia presumitur ex coniecturis.
16 Abbas an possit absoluere mõachũ delinqnẽtẽ ex̃ claustrũ.

Cum illorum. Si excõicatus pro
manuum iniectione
sciẽter recipit ordines si est clericus secularis de-
ponẽd⁹ est:si regularis ab executione ordinis est
suspẽsus:q ignorãs ius vel factum sic excõicatus recipit or-
dines:si est cleric⁹ secularis dispẽsat cũ eo sol⁹ papa:si regu-
laris dispẽsat abbas si ignorantia est probabilis ⁊ factum
nõ est graue.h.d.[d] In prima parte poniť questio.In scd̃a
rñsio ibi:circa quos.Et ibi ponitur distinctio bimembris
Et primũ prosequitur ibi primos.Scd̃m ibi:ꝙ si claustra-
lis.⁊ ibi primo tractat de aliũ absolutione vsqʒ ibi:si autẽ.
⁊ ibi questionẽ principalẽ soluit.¶Casus literalis.Absolu
tio illoꝝ q violentas man⁹ immittũt in clericos:sede apo-
sto.reseruať exceptis quibusdam casibus:quidam tali excõi
catione legati sñiam ecclesiasticã negligentes ordines susci-
piunt:queriť qd de his fieri debeat.In hac qõne distinguit
papa:quã distinctionem vniuscuiusqʒ membri declaratiõe
in tex.videre poteris.Ber.No.j.ex tex.regulã ꝙ incidentes
in excõicationẽ pro violẽta manuum iniectione in clericũ a
solo papa absolutionem ꝯsequi pñt.⁊ hec regula originali-
ter habetur in.c.si quis suadẽte.xvij.qõ.iiij.Fallit in multis
casib⁹ q his versibus comprehẽduñť.Regula:mors:servus
hostis:puer.officialis:Deliciosus:iops:eger:senexqʒ soda-
lis.Janitor astrittus:dubi⁹ cause:leuis ictus.Debilis ab-
solui sine summa sede mereñť.Atroces vero soli pape reti-
nẽtur.Et declara hos versus:Regula:vt.s̃.eo.monachi.⁊
hic i isto.c.cũ illoꝝ.Mors:vt.s̃.c.nõ dubiũ.Sext⁹:vt.s̃.c.
mulieres

a ¶Inno.hic querit nunqd pr̃ vel dñs teneať cõicare filio vel seruo:vel liber excõicato ⁊ concludit ꝙ non.imo cõicando grau⁹ peccat ceteris idẽ tenuit glo.in.c.qm̃ multos.xj.qõ.iij.vbi ponit pul.limitationeʒ ad id qd̃ q̃ritur an filius teneať cõmunicare patri ⁊ vir vxori excõmunicate:et dic ꝙ nõ.glo.est c.de filia.xxvij.q.j.⁊ vide Tho.in iiij.sen.dist.xviij.q.ij.arti.iiij.circa me.vbi oĩno vid̃ ꝓ ĩtellectu toti⁹ huius decre.
Sebasti.Sapia.

b ¶Nõ patiť.vide Feli.in.c.nã cõcupiscẽtiã.col.ij.ṽs.scd̃a ꝯclusio.s̃.de constitutioni.
Sebasti.Sapia.

c ¶Differre solutionẽ.Vide Jo.de ana.i.c.fi.s̃.de hereti.Bal.in.c.intellexim⁹.col.j.s̃.de iudi.⁊ abb.in.c.veritatis.s̃.de do.⁊ cõtuma.

d ¶An interdict⁹ possit ordinari si igrediť monasteriũ vide Cald.in trac.de eccle.iterdicto.in.ij.membro.q.xxv.⁊ pro intellectu hui⁹ decreť.vide que late scribit Ray.in sum.d̃ sen.p̃cepti diffinitiõis ⁊ excõicationis.§.sequiť etiaʒ.de sen.excõ.ṽ.quid si tales existẽtes in excõicatiõe fuerũt ordinati.⁊ ṽ.ĩmediate seq.q ĩcipit Ideʒ qd si aliqs veniẽs ad monasterium:vbi dicit ꝙ si ĩtransmonasteriũ asserit se excõicatũ monachi nõ debẽt eũ recipere:qd̃ dictũ refert ⁊ sequiť Archi.in.c.monasterijs.xix.q.iij.licet qdã alij ꝯ q mouẽtur co:q: talis cõio est fauorabilis aĩe excõmunicati p.c.rñso.⁊.c.cum volũtate.de sent.excõ.
¶ Ad le vt per Fede.cõsil.cxviij.

mulieres.Postis.vt.s.eodem de cetero.Puer.vt.s.e.c.j.⁊ j.eo.Quis.⁊.c.fi.Officialis.s.eo.c.iij.deliciosus:in isto priꝰ consulit papa vt in.c.mulieres.§.fi.s.eo.Inops.s.e.quod de his.Eger senexq;:vt in.d.c.qd de his.Sodalis:vt i.c.qm̄ s.de vit.⁊ ho.cleri.ianitor.vt in.c.iij.s.eo. Astrinctꝰ ptāti alterius vt in.c.mulieres.s.eo.⁊ in.c.relatū.j.eod.Dubius vt.s.eo.cum desideres.cause iuste ad nō eūdē:vt in.c.quod de his.s.e.Leuis ictus:vt in.c.peruenit.j.eo.debilis.vt.i.c. ea gnoscit.s.eo.atroces.vt in isto.c.relatuȝ.⁊ in.c.canonica s.eo.

2 ¶ †No.ij.penam clerici secularis recipientis ordinem dum existit in excōicatione.debet eniȝ deponi ab illo ordine nec potest cum eo alius citra papā dispensare. ⁊ concludit Ioā.⁊ bene ꝙ nō solum inferioribus est interdicta hec potestas dispensandi quādo excōicatio erat talis ꝙ eius absolutio reseruabatur pape prout loquitur iste tex.sed etiā si talis erat excōicatio quod ab ea poterit absoluere eps.nam per hoc poterit dispensare cū sit ordinatꝰ:qꝛ effectus est irregularis cū quo nullus citra papā dispēsat:vt in.c.ij.⁊.iij. de cle.excō.mini.⁊ videt probari.in.c.j.⁊.iij.de eo.q fur.or.re.vbi patet ꝙ cū recipiente ordinē post excōicationē solus papa dispensat.¶ Tertio no.ꝙ potestas dispēsandi videt maior ꝙ̄ potestas absoluendi ab excōicatione.⁊ ibi quis nō potest absoluere:multominus potest dispensare:sed nō cōuertitur:nā lȝ quis possit absoluere non tn̄ potest dispensare:qꝛ cōcesso minori nō videtur cōcessum id quod est maiꝰ

3 ⁊ pone exēplū in his que dixi in primo notabili.¶ † Quarto nota in.§.qd si claustrales.ꝙ abbas potest absoluere monachos suos ab excōicatiōe iflicta ꝑ inuiolēta manuū iniectione in clericos[a] siue inderint in excōicationē post ingressum religiōis::siue ante dūmodo excessus nō sit enormis:⁊ in hoc extenditur ca.monachi.s.eo. vbi dabatur postetas quando in monasterio inciderant in excōicationem. Et ex hoc ⁊ ex tex.not.ꝙ habenti certo casu potestatem dispensandi cum subdito delinquēte nō intelligitur tributa potestas dispensandi eum eo qui deliquit anteꝙ̄ esset subditꝰ nisi specifice hoc cōcedatur.vt hic.Et intellige ꝙ abbas potest absoluere monachos ab ista excōmunicatione.de qua ī tex.nō aūt a qualibet excōicatione canonis:quia nō debemus attēdere istū tex.prout dixi in.c.monachi.s.eod. Sed iste casus concessus fuit: quia de facili ꝓpter cōionē incidūt in hāc excōicationē.

4 ¶ † Quinto no.⁊ tene mēti semp tex. ꝙ excōicatio non impedit ingressuȝ religiōis.vnde tenet ingressus ⁊ professio excōicatione nō obstāte.Si tamē sciretur excōmunicatio.i.no.esset nō deberet abbas illū recipere aū ab solutionē.sed si reciperetur tenet ingressus sicut ⁊ matrimoium nō impeditur per excōicationē:vt.c.significasti.de eo qui duxit in ma.

5 ¶ † Sexto no.ꝙ excessus cōmissus in epm vel abbatem semper dr enormis ⁊ in extendentem manuȝ violentā in epm est pena perditionis oīm bonorū.xvij.q.iiij.si qs deinceps.⁊ vide quod habet in.l.si quis in hoc genus cum aut.sua.C.de sac.san.eccl.¶ Septimo no.casum in quo ab-

6 bas dispensat cuȝ irregulari.¶ † Octauo no.ꝙ religiosus percutiens clericum secularem a solo papa absolui pōt:sed hodie hoc recipit limitationē:qꝛ in eo casu in quo secularis clericus percutiens clericū secularem absolui potest ab episcopo in eo casu religiosus percutiens secularem pōt etiam ab epo absolui:vt in.c.religioso.eo.ti.lib.vj.¶ Nono no.qd facilius dispensatur cū regulari excedente ex iuris ignorantia ꝙ̄ cum clerico seculari:nam cum eo solus papa dispēsat

7 in casu huius.c.sed cum religioso dispēsat abbas.¶ † Ultimo no.⁊ tene mēti ex fi.litere ꝙ in tacto antiquo etiam pro

b prio p̄sumitur ignorātia nisi factū fuerit arduū[b] ⁊ notabile vel nisi faciēs fuerit adultus ⁊ discretus:tunc em̄ non presumitur ignorantia facti vel iuris:facit qd no.Bar.in.l.fatet. ff.de confes.¶ In gl.in versi.religionis fauore.ibi: imo videtur qd de iure cōi ⁊c.gl.in hoc non bn̄ dicit: qꝛ casus iste absoluēdi:scȝ a tali excōicatione soli pape est reseruatus:vt s.dixi.⁊ ideo abbas absoluere non posset nisi ex spāli indulgentia nec ob.arg.gl.nam licet satisfactio ⁊ penitētia nō sit iniūgēda tn̄ absolutio fieri non potest nisi per habētē potestatē.pro hoc facit.c.a nobis.s.eo.vbi non sufficit penitētia

8 sine absolutione solēni.¶ † In gl.in versi.mēbri.ibi nec distinguendū inter mēbrū:quasi velit dicere gl.ꝙ siue sit mēbrū ꝑncipalibꝰ siue aliud semp hȝ locū dispositio huius ca. vt solus papa dispensct.Sed Hostiē.querit quid si vngula

c modicum ledat:nūquid pro absolutione[c] debent adire papam.Respondet qd non:arg.in.c.fi.de cor.viti.Sed postea recidit ab hac sol.dicendo ꝙ illud.c.potest procedere in dispensatione:istud in absolutione:sed finaliter concludit vna cum Inno.ꝙ ista relinquitur iudicis arbitrio.Sed multū miror de hoc dicto Hos.qꝛ videt sentire ꝙ vngula sit membrū:⁊ ꝙ lesio quātūcūq; modica in mēbro appelletur mutilatio mēbri:⁊ magis miror de doc.sequētibus eum qui cōmuniter referūt eū ⁊ transeūt cū eo:sed tu dic melius qd mēbrū proprie est pars corporis habēs offm̄ sepato ⁊ distinctū ab alijs ptibꝰ corporis:vt ad manꝰ palpādū pedes ad ambulandū:oculos ad videndū ⁊c.ideo digitus stricto mō nō est membrū:qꝛ nō hȝ officium separatum ⁊ distinctum:sed est officiū membri:vt in.l.idē offilius.ff.de edi.edic.⁊ in.l.nō sunt liberi.ff.de sta.ho.sicut dicimꝰ i domo ꝙ stricto modo camera coquina ⁊ silia loca dicunt partes domus: sed largo mō qlibet lapis est vel pōt dici pars domus.Et hec vera sunt nisi aliud appareat de mente statuentis:vt no.Bar. ⁊ bene in.l.ij.ff.de publ.iud.¶ Ad propositum ergo vngu-

d la[d] nō est mēbrum:quinimo nec digitus.sed in casu huiꝰ.c. qꝛ papa intendit notare enormē excessum:satis puto quod incisio digiti esset casus enormis.patet in alijs exemplis hic positis in tex.sed in vngula debet cōsyderari modus ⁊ qualitas lesionis ꝑm ꝙ dicet enormis vel ne.Itē dic ꝙ proprie mutilatio mēbri est qn̄ impedit officiū mēbri.puta in tibi a percussus non vȝ ambulare ⁊ libere mouere pedem:iste dicitur mēbro mutilatꝰ.vt probat in.d.l.idē offiliꝰ.⁊ not.Bar. in.d.l.ij.in fi.Item scias ꝙ differētia est inter truncationem mēbri:⁊ mutilationē.⁊ vt diuersa ponunt in cle.si furiosus. de ho.⁊ quodlibet istorū inducit irregularitatē sicut homici

e diuȝ[e] vt in.d.cle.si furiosus.⁊ truncatio proprie dr totalis membri abscisio seu diminutio.mutilatio vero qn̄ membrū ex toto nō absciditur sed ex percussione impeditur eius of

9 ficium.⁊ hoc no.¶ † Et in fi.glo.tene menti hunc fi.glo.qd excessus notorius dicit enormis ratione notorietatis.nam percussus i platea vel teatro vel in eccl̄ia dr atrociter iniuriatus.insti.de iniur.§.atrox.Et ideo tene menti ꝙ episcopus ex talibꝰ iniurijs notorijs absoluere nō pōt qꝛ non pōt dici

10 leuis ex quo est notoria.vt in.d.§.atrox.⁊ hic.¶ † In gl. in verbo sanguinis.Nota primo ex gl.ꝙ nō semper effusio sanguinis est enormis ꝑcussio.naȝ qn̄q; multū sanguinis ꝓcedit ex leui ꝑcussione.puta ꝑcussio est facta in naso.nā de facili exit multū sanguinis.Consyderamus ergo mentē tex.⁊ nō corticē.j.q.j.marchion.sicut posset esse enormis lesio sine effusione sanguinis.vt no.in.c.vnico.de cōsecr.eccl.vel alta.

11 lib.vj.¶ † Scdo not.ex glo.ibi puta epi ⁊ abbatis.qd in ar-

f bitrāda qualitate[f] ⁊ quātitate iniurie lesionis nō est necesse recurrere ad papam.sed eps vel abbas arbitrari pōt qꝛ ex quo eis concedit certis casibꝰ absolutio epi possunt cognoscere an eoꝝ sit iurisdictio.argumen.in.c.sup lr̄is de rescrip. ⁊ in.l.si qs ex aliena.ff.de iud.sed caueāt sibi ne dicant leuem

12 vbi est enormis.¶ † Ultimo no.ex gl.significationē huius verbi effusio.denotat em̄ abundantiam ⁊ ideo vbi requirit effusio sanguinis oportet qd inde ꝓcesserit multū sangui-

g nis[g] ⁊ hoc no.quia facit ad multa.¶ † In gl.in ver.per ab-

13 batem.ibi ⁊ regulares canonicos extēditur ⁊c.Conclude ꝙ si prior est in monasterio loco abbatis: vt quia monasteriū non hȝ abbatē sed priorē vt in multis locis.tunc habet locū iste tex.Idem si appelletur alio noie vt prepositus.Naȝ isti priores ⁊ prelati habentur loco abbatū.arg.in.c.fi.s.de sta.reg.⁊ pro hoc facit iste text.ibi eoꝝ prelatꝰ ⁊c.vbi vtitur verbo generali.secꝰ dicit in prioribus claustralibus habentibus abbatem supra se in eodem monasterio:qꝛ illi nō possunt absoluere sed recurrēdum est ad abbatem vt hic.⁊ in.c. monachis.s.eodem.Et in fi.gl.Host.tenet contrarium in templarijs: qꝛ ex quo in eis non expressum est nō debet hoc priuilegium extendi:de quo dic:vt dicetur in cap.canonica. j.eodem.¶ In glo.in ver.passus.in fi.Hostiē.dicit hec non est sufficiēs responsio.nam presumendum est papam fuisse motum ex aliqua ratione.Ipse vero dicit quod ideo abbas monachi percussi vocat in absolutione:qꝛ pro iniuria illata deberet fieri satisfactio monasterio monachi ꝑcussi ēt in pecunia vt in cap.parochianos ⁊ quod ibi no.s.eodem. sed cum monachus percutiens non habet proprium vn̄ satisfaciat nec debet teneri monasteriū ex delicto suo statutuȝ fuit in cōpēsationē iniurie ꝙ Abbas monachi percussi vocetur ⁊ intellige Host.quod absolutio fiet per proprium abbateȝ solū:sed alius abbas verberauit percussorem in satisfactione.dom̄.Antoū.dicit quod quicquid dicat Hostien.vterq; abbas vocatur hic ad absoluēdum:⁊ bn̄ dicit:⁊ ideo oportet qd absolutio fiat per vtrūq; vel vnus vices suas committat alteri.Ratio tamen Hostiē.mihi placet quia non video aliam rōnem quare alienus abbas vocetur in absolutioneȝ non subiecti.¶ In gl.in verbo ꝓmoueri in fine.Et hec ratio gloss.procedebat olim qn̄ monachi non erant clerici vt

a Sebasti.Sapia. ¶ In clericos. Quid aūt i alijs excōicationibus. vide Fed.de seū. in cōsi.xiiij.quem refert Feli.i.c.postulasti.in.x.col. in fi.s.de rescrip. ¶ Et istū text.ad hoc alle.d.Anto. c.ab excōicato.de rescrip.in pe.col. ¶ Miror qd.d.Abb.h nō pōderet istā glo.in vsi. mēbra.q̄ singulr vult ꝙ stetur arbitrio iudicis qs dicat enormis excessus ⁊ est summe notāda ad ea q̄ Bar.in.l.leuia. ff.de accu.et in.l. nō solū.§.mādato.vsi.circa secundū.ff.de iniur.

c Sebasti.Sapia. ¶ Ungula.vide Bar.in.l.nō sunt liberi.ff.de statu ho.Ang.de aret. vbi late August. crimi.in tra.maleficioꝝ i vbo mēbrū Feli.in.c.ego in prin.s.de iureiurand.

d Zacharias. ¶ Inducit irregularitateȝ sicut homicidiū.adde qd no.in apostil. ad istū i.c.de diacono.nu.7.i apostil.in ver.vel mēbri detrūcatio.s. qui cle.vel vo.

e Sebasti.Sapia. ¶ Qualitate.vide ad hec q̄ scribit eleganter Lapus alle.lxxvj.

g Zacharias. ¶ Multum sanguinis.adde Ange.are.i suo trac. malefi.in vsi.sanguinis.gl.xvj.q. j.c.reuertimini.⁊ xliij.dist.c.sepe.et ibi Archi.⁊ Lāf. de fano.i.l.i quorum.ff.de pigno.

habetur.xvj.q.ō.j.gñaliter.sed hodie cōmuniter sunt clerici. ideo statutum est id qō habet in.c.religioso.eo.titu.lib.vj.⁊ dic vt ibi.¶ †In glo.in verbo dispensare in fi.Et intelligit Inno.ꝙ dispensare pōt quando irregularitas fuit ↄtracta ante ingressum religionis.Host.⁊ cōiter docto. intelligunt indistincte:qꝛ iste tex.sic loquitur.Sed dicit Hostien.ꝙ iste casus nō est extendēdus ad alios casus.quasi velit dicere ꝙ lz abbas hoc casu dispēset cū monacho irregulari nō tamē poterit dispēsare in aliis casibus nisi hoc sit iure expressum: qō mihi placet.arg.eorū que dixi in.c.monachi.s̄.eo.⁊ facit regula in arg.que a iure cōmuni exorbitāt.de reg.iu.lib.vj. ¶ †In glo.fi.in fi.Host.soluit ⁊ bene ꝙ in foro penitentiali bene creditur ↄfitenti.⁊ ita loqtur ↄtrium:sed hic nos loqmur in foro ↄtentioso vbi ignorātia vel sciētia presumitur ex ↄiecturis:pro hoc qꝛ hic loquimur in dispensatione q̄ fit cā cognita ⁊ in foro iudiciali.vt nota.i.c.ij. de schismaticis. ¶ †Extra gl.quero qd si religiosus percussit religiosum extra claustrum:nunqd possit per abbatē absolui.Host.tz qō non:sed dz absolui ab epō:⁊ si sunt sub diuersis epis debēt conueniri epi illorum epatuum vel vnus cōmittere alteri prout de abbatibꝰ dꝛ in.§.si vero.⁊ per tex.in.c.monachi.s̄. eo.⁊.§.ꝙ si claustrales huius.c.vbi dꝛ ꝙ in claustro:secus si extra claustrū.nam tunc violatur iurisdictio ⁊ ordo ecclesiasticus ↄfunditur si sua iurisdictio vnicuiqz epō nō seruetur. xj.q.j.peruenit.Abbas ⁊ cōiter doc.tenent ↄtrariū nam in §.si vero.nihil dꝛ de claustro.Item ex quo monasteriū non est exemptum de territorio epi dꝛ ⁊ tñ pro pcussione ibi facta absoluit abbas.Itē ⁊ fortius abbas absoluit excōmunicatum añ ingressum religionis ergo fortiꝰ post ingressum. Item ⁊ vltimo cum text.indulgeat absolutionē abbati qñ religiosus vniꝰ claustri iniecit manū ⁊ impossibile sit vt eadem percussio fiat in diuersis claustris:ergo aperte patet ꝙ pro percussione facta etiā extra claustrum abbas absoluere pōt ⁊ ideo ad iura facientia mentionē de claustro supplendū est maxime.in hoc tñ dubio dicit Jo.an.fecisse qñqz seruari ꝙ epūs commisit abbati. Abbas.

1 ☞ Moniales excōicate absoluunt per episcopum loci.5. etiam ꝙ excessus sit enormis.
2 Moniales gaudent priuilegio canonis si quis suadente.
Clericorum appellatione venit oīs persona in totum trāslata in obsequium.
Monachorum appellatione veniunt moniales.
3 Conuersi gaudent priuilegio religiosorum.
4 Monasterium exemptum dicitur esse in diocesi episcopi.
6 Fratres vel sorores sancti Francisci:an si sint excōicati absoluantur ab epō vel eorum generali.

De monialibus.

1 †Moniales excōicatas p iniectione manuum absoluit epūs.h.d.vel aliter ⁊ sic. Monialis percutiēs monialē seu cōuersam vel clericum secularē incidit in excōicationem ⁊ ab epō loci absolui pōt.h.d.Primo ponit ↄsultatio.Scđo rñsio ibi: per quo.¶ Casus lr̄alis.Quesitū fuit a dño papa de monialibus per quē sit eis bñficium absolutionis impendendum si vel in se inuicem vel ↄuersus vel cōuersas suas aut clericos etiā manus iniecerint temere violētas.⁊ respondet papa vt hmōi per epm̄ in cuius diocesi monasterio fuerint absoluātur.Ber.¶ †Not.j.ex tex.monialem vel cōuersam gaudere priuilegio canonis si qs suadente.xvij.q.iiij.Ex quo infero ꝙ illud priuilegium nō competit solum charactere clericali insignitis cum moniales non habeant ordines vel conuerse:⁊ tamē gaudēt hoc priuilegio.Infertur ergo quod illud est priuilegium ecclesiasticarum personarum que in totum trāslate sunt in deum.ad hoc.xvij.q.iiij.quisquis.⁊ no.in ca. nō dubium.s̄.eodem.Et ex hoc etiam infero ꝙ verbum clericus[a] quādoqz sumitur largissime vt comprehendatur ecclesiastica persona in totum translata in obsequiū diuinuz. nam cap.si qs suadente.non facit mentionem nisi de clerico vel monacho:vel potest colligi ⁊ aliud qō appellatione monachorum veniunt moniales[b] vt sic masculinū cōcipiat femininum.vt dicto.c.si quis suadēte.iūcto.c.mulieres.s̄.eodem.⁊ in.l.si ita fuerit.ff.de lega.ij.⁊ in.l.j.ff.de verbo.signi. ¶ †Secūdo not.ꝙ conuerse monasterij.non dicuntur proprie moniales:gaudent tamē in hoc puilegio monialiuz[c]. ¶ †Tertio no.episcopum posse absoluere indistincte moniales:nec papa reseruat sibi casuz enormitatis ex quo posset inferri ꝙ quātūcunqz excessus sit enormis epūs absoluere potest ne habeāt moniales materiam immiscendi se inuerecunde cetibus virorum.nam nō debēt exire claustrum monasterij.vt in cap.vnico.de stat.reg.lib.vj.vnde in monialibus nō excipit sicut in monachis in.c.precedenti.⁊ in.c.monachis.s̄.eodem.¶ †In glo.ibi tam exemptas.not.glos.⁊ hanc glo.sequitur Vincē.j.eo.canonica.⁊ cōmuniter docto hic ⁊ facit clemen.attendentes de sta.reg.⁊.c.vnico.eo.titu. li.vj.pro hoc quia tex.hic loquitur indistincte vt absolutio possit fieri per epm̄ in cuius diocesi monasterium situm est. nam ⁊ monasterium exemptum dꝛ in diocesi epi.vt in cap. graue.ff.de off.ord.tene ergo sequentem solu.glo.vt autoritate huius.ca.epūs possit absoluere omnes.¶ †Sed dubiuz imminet qd in istis sororibus sancti Francisci ⁊ aliarū mēdicantium cum habeant generalem supra se habētes quasi epalem super eas:nūquid possint ab illo absolui ⁊ videtur ꝙ sic per ea que not.in cle.j.de reb.eccle.non alienan.in glo. per Inno.in.c.ij.de transactio.Sed forte contrarium esset dicendum qꝛ hoc tantum indultum fuit epis ob reuerentiā ordinis epalis:ergo non lz inferioribus hoc attentare qō tamen est satis dubitabile. Abbas.

1 ☞ Excōicatio superueniens nō impedit quin cuz tali excommunicato participemus in contractu cum eo inito qui non potest sine cōione explicari.
2 A debitore excōicato licite exigitur.4.
3 Cum heretico non licite cōtrahimus:quia
5 Omnis hereticus est excommunicatus.
6 Subditi dicuntur largo modo familiares.
7 Excōicatum an teneamur vitare cum damno nostro.10.
Peccatum nō debemus cōmittere vt vitemus damnū.
8 Contractus initur cum excommunicato.
Contractus prohibitus sub certa pena:si fiat valet:sed pena committitur.
9 Excommunicatꝰ an possit sibi acquirere spiritualia: vel alteri conferre.
10 Cum excommunicatis debemus vitare cōionem omnino voluntariam.
Excōicatum debemus vitare quo ad sua commoda.
Societas cum excommunicato an teneat.

Si vere.

1 †Si locanti operam personalem soluisti pretium vel eius partem postea fuit excōicatus:vel erat prius sed ignorabas si ad satisfaciendum nō potest induci in opera sic locata sibi poteris communicare.h.d.vel breuis:et sic. Contractus etiam q sine communione explicari nō potest nō dissoluit seu impedit per excommunicationem superuenientem in eum q tenetur aliquid prestare nō excommunicato.h.d.⁊ primo ponit permissionez.quam secundo probat tribus rationibus.prima ibi:cū enim.secunda ibi.est autez. tertia ibi:pterea.¶ Casus lr̄alis.Quidā cruce signati cōuenerunt cum venetis vt ipsi veneti ducerent eos nauigio suo vsqz in terrā saracenoꝝ pro certa mercede:maiore parte naui recepta veneti fuerunt excōmunicati:iste cruce signati dubitabant vtrum deberent transire in nauibus illorum cum illi essent excommunicati.Quesituz fuit a papa quid facere deberent cū ipsi veneti nollēt eis restituere mercedē receptā. Rñdet papa cruce signatis ꝙ si veneti nolūt absolui:nec satisfacere sibi de mercede:pmittat illis vt cū ipsis trāseāt vsqz in terrā saracenoꝝ s̄m ꝙ cū ipsis ↄuenerūt vel ēt ↄuenerint cōicantes illis cum dolore cordis ⁊ sub spe venie:qꝛ cuz maiorem partē mercedis receperint nec eā velint restituere:nec possunt ad hoc cōpelli lucrum de sua malitia reportarent:⁊ isti ex eorū penitētia damnum ⁊ ab excōicatis possit peti et exigi qō debet.⁊ in iure cauetur ꝙ si quia trāsit per terrā hereticoꝝ aut excōicatorum necessaria emere poterit ab eisdē. Preterea si paterfamilias domꝰ excōicatus sit: eius familia excusatur a participatione ipsius.⁊ dux venetorum tāq̄ dñs nauium sit excōmunicatus ipsius excōmunicatio istos nō cōtinget tanq̄ familiam ipsius domini dum in nauibꝰ eius fuerint excusabiles erūt apud deū si in illis communicauerint ipsis in qbus eoꝝ cōionē nō poterūt euitare.Ber. ¶ †No.j.ex tex.ꝙ ab excōicato pōt licite sine pena excōicationis debitū exigi ⁊ recipi:qꝛ excōmunicatio non debet excōmunicato commodum afferre.¶ †Secundo no.ꝙ excōicatio superueniēs in familiarē cōductiuū non impedit quo minus libere possumus vti eius obsequio.¶ †Tertio no. lz exercitium obligationis impediatur ex parte excōicati in eius cōmodum vt in.c.intelleximus.s̄.de iud.secꝰ in exercitio obligationis ex parte non excōicati.¶ †Quarto not.ꝙ nō est licituz cōmunicare heretico:tū propter heresim:tum qꝛ quilibet hereticus est excōicatus.vt in.c.excōicatus.s̄.de hered.¶ Quinto no.ꝙ existēs i loco alicui subiecto largo modo pōt dici de eius familia.[d] ¶ Ult.no.ꝙ habēs necessitatē cōicādi cū excōicato dz iquātū pōt vitare eius cōionē.

Et no.ꝙ

☞ Sebasti.Sapia.

a ¶ Clericꝰ. Uide late que veniant appellatiōe clericorū p Feli.in.c. tua nos.in pmo not.s̄.de iureiur. aliqd in.c.nō dubiū.in.ij.nota.s̄. hoc titulo.
Zacharias.

b ¶ Ueniunt moniales. Adde ꝙ lz moniales veniāt appellatiōe monachorū vt h nō tñ veniūt sorores sctē clare appellatione fratrū scti Francisci.ita no. Bal.in.l.qcūqz.col.v.C.de ser. fug.Pau.de lea. i clemē.j.de elect. ⁊ Alex.ↄsi.cxxvj. volu.j.
Zacharias.

c ¶ Priuilegio. monialiū. Adde ꝙ not.in apostil. ad istū in.c.ex tenore.i apostil. in v̄.alicuꝰ religionis.nu.2.s̄.eo.ti.
Zacharias.

d ¶ Pōt dici d eiꝰ familia. adō spe cu.i tit.de teste.§. j.v̄si.itē excipit ꝙ est domesticꝰ cuz q.seq.doc.in.c.in lr̄is.s̄.de testi.et Gemi.in.c.sicut de v̄b.sig.lib.vj.

7 ¶ † Et no. qđ nõ tenetur quis vitare excõicatũ cũ damno etiã tẽporaliũ rerũ: ꝙ intellige respectu obligationis p̃cedẽtis. naz cõmittere malum nõ debet vt euitet dãnum. vt in. c. sacris. s̃. qđ me. cau. ¶ In glo. j. ibi: cũ papa hic p̃mittit. & aduerte q̃ tex. põt intelligi dupliciter. primo vt sit hec p̃missio iuris & hoc voluit hic Inno. in versi. p̃mittimus. Itẽ Host. intelligẽdo ꝙ cõtractus fuit initus ante excõicationem vel post sed isti ignorabãt. al's tz ꝙ ipse ꝙ est p̃missio specialis & cõtinet indulgentiam: & qđ de iure hoc. c. procedat patet in exemplis positis in eod.

8 ¶ † Et g̃naliter hoc queri põt nunqđ teneat ɔtractus initus cũ excõicato. Host. hic multũ instat: & cõclusio sua est ꝙ aut ɔtractus fuit initꝰ tp̃e excõicationis & scienter & tũc cõtractus est nullus: q̃ ex quo prohibetur cõio: ergo & cõtractus initus q̃ non potest iniri sine cõmunione. Si ergo prohibẽte iure vel lege humana ɔtractus initus est nullꝰ: fortius prohibẽte. l. diuina & apostolica. C. de legibus. l. nõ dubium. xxiiij. dis. videas. Si vero cõtrahẽs cũ excõicato ignorabat eum excõicatum tũc ɔcludit ꝙ ɔtractus tenet ad cõmodum nõ excõicati sed in fauorez excõicati est nullus. Inn. hic & cõmuniter moderniores tenent oppositum dicẽtes contractum validum: & pro hoc iste tex. qui loquitur indistincte. Itẽ cõtractus est de iure gẽtium: excõicatio vero de iure positiuo. Itẽ cõmunio non prohibetur in odium contractus quo casu procedit opi. Host. sed in odium ipsius excõicati: & ideo virtus cõtractus nõ debet impediri pro hoc q̃ communio cũ excõicato nõ prohibetur simpl'r sed sub certa pena: & ideo satis est ꝙ pena cõmittatur: & hoc argu. sufficeret tenendo opi. Cy. in. l. nõ dubium. C. de legi. de quo tamẽ per Bar. in. l. pretor. ff. de noui. ope. nũ. sed vt dixi cõmunio nõ prohibet̃ ꝑpter ɔctum. & de hac materia vide qđ no. in. c. veritatis. de dolo & contuma.

9 ¶ † Sed circa hoc queritur quid de spiritualibus. Host. tenet hic ꝙ non potest excõicatus acquirere sibi sp̃ualia nec alteri valide cõferre. ad hoc. c. proposuisti. & c. postulasti. s̃. de cleri. excõ. mini. Ioã. cald. disputauit ꝙ collatio beneficij facta ab excommunicato tolerato valet ratione publici officij argu. in. c. ad probandum. de re iudi. & in. l. barbarius. ff. de off. pre. Cõclude sic ꝙ aut excõicatus erat notorius: et tũc nõ valet collatio. nec põt alium excõicare nec alia gesta sustinentur ratione publici officij: vt in. d. c. ad probãdũ. aut erat toleratus: & tunc collatio alteri facta vel gesta ratione publici officij valẽt preterq̃ in excõmunicatione: q̃ cum sit extra ecclesiam non potest alium eijcere: sed excommunicatio sustinet̃ donec hoc fuerit patefactũ. xxiiij. q. j. in princip. vbi gloss. Si vero aliqua gerit ratione priuati officij circa illa spiritualia nõ valet vnde electio facta per excõmunicatum occultum nõ tenet. vt in. c. cum dilectus quod no. ibi Inno. de cõsuet. vnde in his que non geruntur ratione publici officij nõ est differẽtia inter occultum et publicum. vt no. Inno. in dicto. c. cum dilectus. & Ioã. and. in. c. j. de rescriptis. li. vj. qđ not. An autem collatio ordinum ab excommunicato occulto facta valeat quo ad executionem. dic vt not. in. c. per tuas. ij. de simo. & in. c. fi. de eo q̃ rece. ord. ab ep̃o qui renun. epi.

10 ¶ † In gl. in versi. excõmunicatorũ ibi diuidere societatem. Et idẽ Innoc. & Hostiẽ. in. c. nuper. s̃. eo. vbi plus dicũt ꝙ etiam in eadẽ domo vel camera possum esse cum excõmunicato ex quo ibi sum pro factis meis non enim dicor sibi communicare sed potius vti iure meo a quo sine damno resilire nõ possum. debeo tamen vitare communionẽ oĩno voluntariam vt iacere secum in lecto vel prandere in eadẽ mensa. nõ obstant iura alleg. in contrarium que infra in fi. gl. subijciuntur: q̃ illa procedũt ex superabundanti iustitia: vel delitias debeo omittere propter superueniẽtiam excõmunicati: sed ius meum dimittere nõ teneor: pro hoc tex. dum dicit ꝙ ab excommunicato potest exigi & recipi quod debetur: fortius ergo possum vti iure meo presentia excommunicati nõ obstãte: & circa societatem distinguit hic Host. ꝙ aut societas fuit contracta ante excõmunicationem aut post. Primo casu licite possum vti argum. hic. Secundo casu aut ego cõtraxi societatem aut successi in ius alterius. Primo casu nõ debeo vti illa societate q̃ deliqui contrahendo secum. Secundo casu sic: quia ego non sum in culpa & societas habuit originẽ ante excommunicationẽ: licet ego successerim in ius alterius tempore excõmunicationis: & intelligo omnia predicta ꝙ nõ debeo abstinere a societate quando dãnum mihi cõtingeret. secus si damnum cõtingeret excommunicato: q̃ non teneor sibi communicare in fauorem suum. arg. eorum que no. in. c. nos sanctorum. xv. q. vj. & in. c. veritatis. de dolo et contu. tene menti. Abbas.

1 ☞ Clericus incorrigibilis potest licite per prelatũ incarcerari. 2. Laici capere possunt clericos ex voluntate ep̃i sine metu excommunicationis. 4. intellige vt in nu. 5. 7.
2 Fuga qñ timetur potest h̃mõi suspectus in carcere mancipari.
3 Carcer est inuentus etiam ad penam de iure canonico.
5 Clericus nõ potest capi de cõmissione illius q̃ non hz iurisdictionez in eum in criminalibus: lz in ciuilibus sic. & capiens non excusatur.
6 Qui prelati habeant iurisdictionem in clericos.
Clericus suspectus de fuga potest capi per quẽcunqz sine metu excõicationis: tam in causa ciuili q̃ criminali. 9.
8 Clericus non põt torqueri per laicũ etiam ex ɔsensu prelati sui.
9 Clericus etiam incorrigibilis nisi sit depositus vel traditus curie seculari non potest per laicum distringi.

1 **Vt fame.** [a] † Põt prelatus et debet clericuz subiectum incorrigibilem incarcerare. h. d. p̃mo laici circa metũ excõicationis de prelatorum licentia capere possunt clericos & ad iudiciuz ducere. scđa pars ibi: laici. ¶ Casus literalis. Aliquãdo clerici grauiter excedũt nec possunt ad agendã penitentiam in monasterijs tute deputari: sed opportunitate captata inde aufugiũt & peioribus sceleribus se immiscent. Quesiuit Lugduñ. ep̃s vtrũ possunt ab ep̃o vel alijs p̃latis arcte custodie mancipari. Rñ. papa ꝙ cum prelati excessus teneant̃ corrigere clericorũ & publice vtilitatis intersit ne crimina remaneãt ĩpunita: & illi clerici fiũt deteriores debẽt illos sub arcta custodia detinere postq̃ de crimine fuerint canonice ɔdẽnati. Scđo quesitũ fuit vtrũ laici incidãt in excõicatiõẽ si clericos in magnis scelerib9 cõprehendant cũ eos ad iudices trahere nõ p̃ñt nisi in eos manus iniecerint violentas. Respon. papa. ꝙ citra excõicationẽ p̃ñt capere clericos et ad iudiciũ trahere si oporteat ẽt violenter: dũ tñ illđ faciãt de mãdato suoꝝ p̃latoꝝ: cũ hoc nõ ipsi illi quoꝝ autoritate hoc faciãt facere videãtur: et nõ amplꝰ laicoꝝ violẽtia se extẽdat q̃ exigat defensio clericoꝝ. Ber.

2 ¶ † No. j. ex tex. ibi grauiter excedẽtes ꝙ pro grauibꝰ delictis clericꝰ põt deponi & in arcta custodia mãcipari qñ v̄isil'r timetur de fuga si detruderet̃ in monasterio. & ex hoc tex. no. ꝙ vbi cessat talis timor nõ dz clericꝰ pro grauibꝰ delictis in carcere deputari: sed tãtuz in monãsteriũ ad agendũ penitẽtiam. vt in cap. tue. de penis. Carcer eñ nõ dz deputari nisi ꝑ grauissimis delictis. vt in. c. peñ. de here. & c. nouimus. j. de v̄bo. sig. vide Inno. in. c. qualiter. ij. de accu.

3 ¶ † Scđo not. ibi: canonice ɔdẽnati sub arcta custodia detinere &c. ꝙ clericus põt carcerari in penam delicti seu vt agat ibi penitentiã de delicto: vñ de iure canonico carcer deputari põt ẽt ad penã. vt in. c. q̃uis. de penis. lib. vj.

4 ¶ † Tertio not. in. §. laici. ꝙ familia potestatis impune capit clericũ autoritate prelati. nam nõ v̄r familia hoc facere: sed ipse p̃latus mandãs. vt in tex.

5 ¶ † Quarto no. ꝙ duo requirunt̃ ad hoc vt clericꝰ licite possit capi autoritate p̃lati. Primo ꝙ clericꝰ sit in p̃lato subiectꝰ. Secũdo ꝙ ad illum prelatum spectet corrigere clericũ criminosuz qua velit dicere tex. ꝙ non sufficit prelatũ habere iurisdictionem in ciuilibus. Ex quo infertur ꝙ rector vniuersitatis cũ ad eũ nõ spectet corrigere criminosum clericum non potest impune mãdare clericũ scholarem capi nec familia capiens tunc esset excusata. ¶ Quinto no. ibi facere videãtur &c. ꝙ mãdans nõ dicitur vere facere sed ficte & interpretatiue. et hunc tex. allegaui in. c. mulieres. s̃. eo. & dic vt ibi no. ¶ Ultimo not. ɔtra capientes clericos etiaz in casu licito vt si inferũt violẽtiam vltra q̃ expediat incidant in excommunicationem.

6 ¶ † Sed pro declaratione tex. & predictorum quero q̃ sunt isti prelati ad quos spectat correctio clericorum. Dicit Inno. ꝙ sunt episcopi qui habent ordinariam iurisdictionem in clericos. xj. q. j. de persona. & in. cap. at si clerici. de iud. cum simi. Idem in alijs prelatis habentibus iurisdictionem hanc in clericos. vt sunt abbates in monachos suos. qđ. ij. Abbates. Idem puto in alijs prelatis inferioribus habentibus iurisdictionem etiam de iure: vt in cap. irrefragabili. in. §. excessus. de off. ord. & in. c. dilecti. de appella. & refert Innocẽ. hic quosdam tenere quod quilibet iudex etiam laicus vel socius clerici [b] non iudex possit capere clericum criminosum ne fugiat non vt retineat sed vt presentet iudici suo sicut dicitur in defensore ciuitatis qui capit criminosum quem corrigere nõ põt vt iudici presentet. vt in auten. de defen. ciui. §. nos igitur Hostien. tenet contrarium dicens quod vbi ius non est expressum non licet inijcere manus in clericum. hanc materiaz plene explico in capitulo cũ non ab hoĩe. de iudicijs. Et ibi teneo quod ibi ista captura sit ad bonuz finem: qđ

a ¶ Pro ĩtellectu huius decre. vide glo. & Archi. xlv. di. in sum. & Bal. in. l. si qua ꝑ calũniã. C. đ epi. & cle. an aliq̃ casu laicꝰ licite possit torq̃re clericum. vide Do. ĩ. c. ante oĩa. in fi. xxxv. di. & vide qđ scripsi post do. Abb. s̃. e. vniuersitatis. et vide oĩno Dom. post Arch. ĩ. c. de his el. ij. in. ij. gl. versi. in fi. glo. l. distin.

b ¶ Utrũ laicꝰ vel inferior clericus possit capere clericũ delinquentẽ ne fugiat vt eum ducat ad suũ iudicẽ. & de h̃ viđ ꝑ Bar. in. §. furtorũ. instit. de obli. q̃ ex deli. & ꝑ Pe. de ancha. ĩ repet. regl'e ea q̃. ĩ. xx. q. p̃nc. & latissime ꝑ Do. ĩ. c. si q̃s diaconus. in vlt. col. l. di. & plenissime scripsit do. Bar. de bellẽ. post ip̃m do. Abb. panor. ĩ c. cuz nõ ab hoĩe. s̃. de iudicijs.

¶ Adde Lapuz alleg. cxx.

Sebasti. Sapia.

¶ Clerici. Uide Ange. de aret. in trac. maleficiorũ. ĩ v̄b. caput. a spatulis amputetur v̄si. qđ autẽ si est clericus cũ alleg. per Marsil. in. l. vnius. §. cognitorum. pe. col. ff. de questioni.

euitatur excõicatio.c.si qs suadente diabolo.Sz
si capio clericũ criminosum ne fugiat nõ videor
facere suadẽte diabolo:sed suadente deo ⁊ bono
publico cuz publice vtilitatis intersit vt crimina
puniant̃.vt in tex.Idẽ vt dixi in familia potesta-
tis capiẽte inuentũ de nocte cum sit presumptio
fraudis: qꝛ q male agit odit lucẽ.vt in.ca.consu-
luit.de offi.deleg.familia eñi videt̃ capere vt im-
pediat delictũ committendũ:⁊ omittẽs obuiare
facinori peccat.vt in delicto.co.tit.lib.vj.idẽ pu-
to in capiẽte clericũ debitorem suũ fugientem,qꝛ
hic cessat dolus ⁊ suasio diabolica.Ad hoc.l. ait
pretor.in.l.si debitorẽ.ff.de his que in frau.cre.⁊
vide Bar.in.l.si quis in seruitute.ff.de fur.ibi tñ
loquit̃ de clerico capiẽte clericũ:sed idem putarez
in laico rõnibus ꝑdictis.Et vide per Bar.in.l.si
7 qua per calum.C.de epis.⁊ cle.❡†In gl.in vers.
violẽter ibi intelligendũ est de incorrigibili.Dic
melius ꝙ quantũcunqz cleric⁹ sit incorrigibilis
tamẽ impune capi potest de mandato prelati.vt
est tex.in.c.clericos.co.tit.lib.vj.Et ad contrariũ
dic ꝙ loquit̃ in verberatione hic vero in captio-
ne ⁊ detrusione.vt not.in.d.cap.si clericos.⁊ dixi
8 in.c.vniuersitatis.alleg.in glo.❡†Et attende qꝛ
reperio hic do.Anto.⁊ Pet.de anch.tenere illaz
opi.quã dixi in.d.c.vniuersitatis.ꝙ clericus non
potest torqueri per laicũ etiam de mãdato prela-
a ti sicut nec verberari [a] ⁊ ita refert do.Anto.se cõ-
suluisse lz cõtrarium fuerit de facto seruatũ,⁊ ita
9 hz cõis obseruantia ⁊ male.❡†In glo.in versi.
mandato ibi:incorrigibiles ⁊ traditos curie ⁊c.
No.ex glo.ꝙ q̃ꝙ cleric⁹ sit incorrigibilis nisi sit
traditus curie seculari non potest per secularẽ di-
stringi qđ intellige nisi ꝓcesserit depositio.vt in.c.
cum non ab homine.de iudi.vel nisi capiatur in-
corrigibilis.vt restituat̃ prelato proprio vt dictũ
est:tene menti. Abbas.

1 ☞Percutiẽs clericum etiã volẽtem incidit in
excõicationem.intellige vt.j.nu.5.
2 Iniuria an fiat volenti.
3 Excõicatio canonis incurritur per solaz manuũ
iniectionem absqz violentia.
4 Renuntiare nemo põt priuilegio inducto prin-
cipaliter in fauorem publicum:lz sit consequen-
tia in fauorem priuatum.
6 Clericus seipsum vulnerans vel percutiens: inci
dit in excõicationem.
7 Clericus patiẽs se percuti est etiam excõicãdus.
8 Percutiens clericum an incurrat tot excõicatio-
nes quot percussiones dat.
10 Pro iniuria illata clerico an possit agere ecclia.
Actio iniuriarum est duplex,alia ciuilis:alia cri-
minalis.
11 Episcopus non potest remittere iniuriam cõpe-
tentem ecclesie.
12 Clericus coniugatus:vel bigamus:vel incorrigi
bilis:vel tertio monitus:vel excõicatus:vel here
ticus vel depositus.an gaudeat priuilegio cano-
nis si quis suadente diabolo.

Contingit. [b] † Excõicat⁹ est qui in cleri-
cum etiã volentẽ manus iniecerit vio-
lentas etiam si hoc faciat in satisfactio
nem precedẽtis iniurie ⁊ est casus notabilis.Cõ-
munis diuisio.secũda ibi:nos aũt.❡Casus lite-
ralis.Cõsuetudo est in archiepãtu bracharẽsi qđ
si quis in illo loco aliquẽ offendat corpus suum
supponit spõte.xxx.vel pluribus ꝑcussionibus:
aut paucioribus fustium:clerici eandẽ consuetudi
nẽ obseruabant si clericus alium clericũ offende-
bat aut ẽt laicũ in satisfactionem iniurie:quesiuit
epš bracharensis vtrũ hmõi percussores clerico-
rum incidãt in excõicationem.Rñ.papa qđ hu-
iusmodi manus iniectio ⁊ si nõ violenta:iniurio
sa tamen videt̃ cum ille canon non tam in fauorẽ
clerici ordinati q̃ in fauorẽ ordinis clericalis fue
rit promulgatus:⁊ ideo mãdat papa vt illud de-
cetero prohibeat attẽtari : vnde sequit̃ qđ tales
sunt excommunicati:⁊ si quis clericus post hu-
iusmodi prohibitionem spõte se subiecerit excõ-
municetur ita tamen ꝙ clerici satisfaciãt iniuriã
passo sine iniuria ordinis clericalis.Ber.❡No.
primo ex tex.ꝙ offendens potest se subijcere iudi
cio offensi ꝓ satisfactione.ꝓ hoc.c.quintauallis.et
c.veniẽs de iureiuran.ꝙ est restringẽdũ qñ subij
cit se arbitrio et iudicio alterius tãq̃ arbitrio bo
ni viri:non autem potest facere illum arbitrũ seu
iudicem in facto suo.vt in.l.pe.ff.de arbi.⁊.l.vni
ca.C.ne qs in sua causa.et not.in.d.c. quintaual-
2 lis.❡†Et restringo etiã predicta ad tex.quan-
c do ꝑ satisfactionẽ non ingeritur vulneratio. [c] nã
nemo est dñs membrũ suorum.vt.l.liber homo.
ff.ad legẽ aquil.⁊ hoc patet in clerico.sed põt in-
telligi qñ pro satisfactiõe leuiter possit castigari
alr̃s aũt nõ valeret consuetudo ꝙ etiã tenet Bar.
3 in.l.j.§.vsqz.ff.de iniu.⁊ alleg.hoc.c.❡†Secũdo
no.ꝙ ad incurrendum excõicatiouem canonis si
quis suadente.sufficit iniuriosa man⁹ absqz vio-
4 lentia.pro hoc.c.nuper.s.eo.❡†Tertio not.qđ
vbi ꝓuilegium est indultũ ꝓncipaliter in fauorez
collegij seu in fauorẽ publicũ lz cõiter concernat
fauorẽ ꝓuatarũ personarũ nõ põt priuata perso
na illi ꝓuilegio renuntiare.concor. c.si diligenti.
de foro cõpe.secus dic vbi priuilegiũ ꝓncipaliter
cõcernit fauorem priuatarũ personarũ sed in cõ-
sequentiã fauorẽ publicum.vt in.c.dilecti.de fo-
ro compe.vbi bon⁹ text.⁊ in.c.si ꝯtingat.⁊ quod
5 ibi no.de iureiur.❡†Quarto not.ꝙ percutiens
clericũ etiam volentẽ ex quo non facit iucose:sed
aĩo vlciscendi ⁊ seuiendi nõ euitat excõmunica-
tionẽ: qꝛ clericus cõsentire non potest cum iniu-
6 ria fiat toti collegio clericali.❡† Ex quo infert̃
d ꝙ clericus [d] percutiẽs ẽt seipsum incidit in excõi-
cationem ex quo hoc facit irato animo sicut sepe
faciunt illi qui tedio vite vel alia concupiscentia
ducti seipsos interficiũt seu vulnerant ꝙ cõmuni
ter tenetur hic per doc.⁊ facit tex.in.c.si non licet.
xxiiij.q.v.⁊ ita etiam de iure ciuili puniret̃ ille qui
7 seipsum vulnerat.vt no.in.d.§.vsqz.❡†Itẽ not.
ibi,excõicetur ꝙ clericus sponte patiens verbera
nõ est excõicatus ipso facto sed excõicãdus.Sed
contra hoc opp.nam cõicans criminoso in crimi
ne propter qđ incurrit excommunicationem est
excommunicatus ipso facto.vt in.c.nuper.s.eo.
Sed iste clericus cõmunicat isti percutienti eũ in
hoc crimine damnato ergo incurrit eandẽ excõ-
municationẽ cum ipso.Multipliciter soluit̃ per
Jo.And.Et ꝑmo ꝙ iste põt accusari rõne cõsue
tudinis:⁊ qđ fiebat ratione satisfactionis ⁊ nõ vt
cõmunicaret in crimine.Sed ad incurrendã illaz
excõicationem rõne participij requiritur ꝙ quis
cõmunicet excommunicato in crimine sed aũ per
cussionẽ nõ est adhuc percutiens excõicat⁹ ergo
non cõicat excõicato:q̃ꝙ ergo mandans vel co-
operans aũ factum incurrat excõicationem ipso
facto.vt in.c.mulieres.s.eo.hoc nõ contingit ra
tione participij sed ligatur tanq̃ ꝓncipalis . Et
facit hec rõ pro his q̃ dixi in.c.nuper.s.eo.⁊ pro
hoc glo.in clem̃.vnica.de cõsangui.⁊ affi.in vers.
moniales.Ista tamen sol.potest impugnari s̃m
eum ⁊ bñ post primam percussionez si inferatur
secũda.nam post primã incidit in excommunica-
tionẽ:ergo in secũda cõmunicauit excõmunicato
8 in crimine.❡†Et an tot excõicationes incurrat
ꝑcutiens quot fuerunt verbera.vide per Jo.an.
in regula delictũ.de regu.iur.lib.vj.in mercu.vbi
cõcludit ꝙ nõ : qꝛ habẽtur pro vno facto ex quo
e vno impetu inferunt̃: [e] ⁊ probat.c.si quis suadẽ-
te.xvij.q.iiij.quod tamẽ limita prout ipse ibi no.
⁊ elegãtissime not.Bar.in.l.nunq̃.ff.de priuatis
delic.⁊ si nos teneremus ꝙ incurrat excommuni
cationes habito respectu ad omnes percussiões
eodem impetu inflictas:tũc nõ diceretur iste cõ-
municare excõicato nisi post factum completuz.
Ultima sol.est ꝙ aliud est participare cum excõ-
municato in crimine aliđ submittere se misericor
die alicuius cum possit cogitare illum remissu-
rum cum debeat quis facile parcere pro stratis.
9 ❡†In glo.j.ibi:iniuria ista dicitur fieri ecclesie.
f Not.bene glo.ex hoc enim sentit ecclesiam [f] posse
agere actione

Sebasti. Sapia.
a ❡Nec verberari. Qñ cleric⁹ possit torqueri vide andre.sicu.i.c.si cõstiterit.colũ.iij.s.de accu.cũ alleg.ꝑ Mar.i.l.maritus.col.vlti.ff.de questio.
b ❡Adde h̃ oĩno qđ not.bal.insti.de iniur.in fine.et Bart.i.l.j.§.vsqz adeo.ff.de iniur.⁊ Ang.i.l.q̃uis.ff.de in ius vocã.vbi ponit an qs possit percutere me volentem.
c ❡Et ideo dicit sanct.Tho.in.ij.ij.qõ.xlvi.ar.j.qđ ꝓuata ꝑsona etiã mihi volenti nõ potest abscindere membrum sanũ.
d ❡Utrũ clericus ꝑcutiens seipsum sit excõicat⁹ ⁊ đ h̃ vide ꝑ doc.i.c.j.đ vit.⁊ ho.cle.li.vj.⁊ ꝙ sit excõicat⁹ tz Imo.i.l.si vo.§.de viro.in ꝑn.i x.col.ff.sol.ma.⁊ facit qđ no.Bar.i.l.j.§.vsqz adeo.ff.de iniur.⁊ in.l.q rei.§.si quis autẽ.ff.de boñ.eo q sibi mor.ꝯsci.Sz ꝙ nõ sit excõicatus facit tex.in.l.sz si dãnũ.§.si ipse seru⁹.ff.de pecu.vbi tex.dicit licet etiã seruis naturaliter in corpus suum seuire.⁊ qđ cleric⁹ ꝑcutiẽs se ipsum sit excõicatus in terminis:tz Do.in.c.si qs absciderit.in.ij.notabili.lv.dis.⁊ in.c.partẽ.in.iiij.no.ea.dist.⁊ dicit ꝙ de h̃ ponit Archi.in.c.si non lz xxiij.q.v.et Joã.and.in.c.j.de vi.⁊ hone.cleri.lib.vj.Sed adde text.in l.sz si dãnũ.rñde vt ꝑ do.Anto.in c.ex parte.el.ij.de cor.viti.itẽ ad ꝑdictã op.facit qđ no.Jo.an.additio.Spe.in tit.de penis.§.j.in prin.vs̃.sz q̃ro.vbi ponit de statuto imponẽti penã ꝑcutiẽti vt hẽat locũ in ꝑcutiẽte seipz.⁊ ibi Jo.and.refert Richar.malum.dicere se vidisse istã.q.de facto padue ĩ quodam doc.q seipm ĩterfecit ⁊ fuit punit⁹ pena statuti ꝙ ipse credit malefactũ ⁊ ꝓpterea dicit Bal.in.l.j.ad fi.C.de ser.fugiti.ꝙ lz statutũ ꝑmittat bannitũ ĩpune occidi:tamẽ nõ licebit bannito seipsum occidere.

Sebasti.Sapia.
e ❡Inferunt̃.Uide ad hec que no.Jas.in.l.eũ q.§.in popularibus.col.pe.vs̃.nunqd antẽ delicta.ff.de iureiuran.
f ❡Utrũ ecclesia agere possit actione iniuriarum ꝓ iniuria facta clerico vel eã remittere.⁊ vid qđ scripsi.s.eodẽ.parochianos.

agere actione iniuriarũ: pro iniuria illata clerico qđ etiã expressius tenet gl.i.c.parochianos.š.eo.qđ etiã sequũtur qdã hic vt refert Inno. sed refert ipse alios tenere cõtrarium.⁊ vr̃ plus sibi placere vt nisi fiat iniuria clerico in odiũ ecclesie ꝙ nõ possit agere ecclesia actiõe iiuriarũ sicut qñ iniuria fit libere ꝑsone nobis seruienti.nõ em̃ possumus agere actione iniuriarũ nisi fiat ad iniuriã nostrã.vt in.l.itẽ apud labeonẽ.§.pen.ff.de iniur.⁊ hanc opi.tenet Bar.in.l.j.§.vsqꝫ.ff.eo.Fatetur tamẽ Inno.ecclesiã posse agere ad satisfactionẽ actionib⁹ publicis.seu autoritate canonis.vt.ij.q.j.in primis.xvij.qõ.iiij.in.c.si cõtumax.⁊ in.c.quisquis.sed Host.đt non curandum de istis subtilitatibus.Innocẽ.satis em̃ est ecclesiam posse agere nec curanduꝫ de noĩe actionis.š.de iud.c.

10 dilecti.❡†Sed dic melius ꝙ in veritate ẽt est differentia inter vnum modũ agendi:⁊ aliũ:nam si põt ecclesia agere actione iniuriarũ.Tunc põt agere ciuiliter ⁊ lucrari pecuniã in satisfactionẽ iniurie.secus autẽ vbi ageret actione publica puta criminalr̃: qꝛ tunc pena applicaretur fisco.insti.de iiur.in.§.in summa.Sed mihi placet opi.vt ecclesia possit agere actione iniuriarũ.sicut agit marit⁹ pro iniuria illata vxori ⁊ pro iniuria illata filio agit pater.nam propter nimiã coniunctionem que est inter clericũ ⁊ ecclesiã iniuria nõ potest fieri clerico quominus tangat ecclesiam sicut đr in iniuria illata vxori vel filio.l.j.in fi.⁊.l.eum qui nocẽtem.in fi.ff.de iniur.pro hoc tex.hic in duplici loco ꝑmo ibi:tamẽ iniuriosa videtur ⁊c.⁊ ibi:sine iniuria clericali ⁊c.que verba clare innuunt qđ iniuria infertur ecclesie lꝫ iniurians non faciat in odium ecclesie.nam hic iste faciebat pro satisfactione iniurie ⁊ non in odium ecclesie.Ad idem bonus tex.in cap.ij.š.de penis.vbi episcopus egit ciuiliter pro presbytero interfecto.⁊ medietas pene applicatur ecclesie cui prefuit defunctus.alia medietas applicatur epõ.ꝺm vnã lec.ad idem

11 facit tex.i.c.cũ desideres.in fi.⁊ qđ ibi dixi.š.eo.❡†In eadẽ glo.ibi:nõ est in bonis nostris itellige quo ad trãsmissionẽ in heredẽ:qꝛ actio iniuriarum non trãsmittit in heredẽ ante litẽ cõte.vt in.l.iniuriarũ.alle. in gl.quasi ex hoc velit arguere gl.ꝙ epũs remittẽdo iniuriã non videtur alienare bona ecclesie.sed gl.j.tenet cõtrarium cõcludendo ꝙ solus epũs non possit remittere actionẽ iniuriarũ cõpetentẽ ecclesie.ꝙ no.idẽ doct.hic.⁊ glo.xxiij.q.iiij.i.c.si is q.⁊ eadẽ causa.q.v.in.c.excõmunicatorum.In cõtrariũ tñ facit[a] qđ no.Fede.consi.ix.vbi đt solum episcopũ[b] posse repudiare legatũ vel hereditatẽ delatã ecclesie sine alia solennitate: qꝛ non đr ex hoc alienare sed non acqrere.pro hoc.l.magis.in §.si fund⁹.ff.de rebus eorũ.⁊ glo.xvij.q.vj.in.§.fi.Sed volens concordare hec dcã posset dicere qđ aliud in repudiatione legati seu hereditatis:qꝛ illa posset obesse propter grauamina annexa:⁊ ideo hoc posset epũs solus propter administrationem quam habet.arg.institu.de aut.tu.i.§.tutor.Aliud in remissione actionis iniurie qꝛ remittendo incõtinenti facit cõditionem ecclesie deteriorẽ.argu.in.c.si is q.xxiij.qõ.iiij.

12 ❡†In gl.in ver.ordinario.ibi:si sit clericus cõiugatus.Conclude sic totam gl.ꝙ clericus nõ cõiugatus in quocũqꝫ ordine constitutus gaudet hoc ꝑuilegio canonis si qs suadente.dummodo non immisceat se enormitatibus vel sit ꝑuatus ꝑuilegio clericali propter trinam monitionem.vt in.c.cum non ab hoĩe.⁊ in.c.in audientia.š.eo.pro hoc.ca.si qs suadẽte.prealle.⁊.c.j.š.eo.Si vero est cõiugatus ⁊ tunc aut incedit in habitu ⁊ tonsura ⁊ gaudet hoc ꝑuilegio:alr̃s secus vt est expressum hodie in.c.vnico.de cler.coniuga.lib.vj.hoc verum nisi sit bigamus:qꝛ in nullo gaudet ꝑuilegio ecclesiastico. vt in.c.vnico.de biga.lib.vj.Si vero clericus est depositus:⁊ tunc aut est degradatus actualiter ⁊ perdit hoc ꝑuilegium ⁊ oẽ aliud ecclesiasticum.vt in.c.degradatio. de pe.lib.vj.i fi.⁊ qđ ibi not.Aut est depositus verbaliter ⁊ si est icorrigibilis perdit omne ꝑuilegium.vt in.c.cum non ab hoĩe.de iud.Si vero est corrigibilis gaudet hoc ꝑuilegio.arg.in.c.degradatio.in fi.de pen.lib.vj.qꝛ per degradationem actualem exuitur oĩ priuilegio . ergo prius non perdit.aut clericus est hereticus.⁊ perdit omne priuilegium hoc tenet Inno.in.c.si vere.š.eo.pro hoc qꝛ hereticus perdit omne priuilegium.vt in.c.excommunicamus.š.de heret.Aut est excommunicatus ⁊ communiter tenetur ꝙ gaudet hoc ꝑuilegio:ꝙ etiã voluit Inno.in dicto.c.si vere.⁊ glo.xvij.q.iiij.in.c.si qs deinceps.⁊.xxiij.qõ.v.excõicatum.⁊ per Jo.and.in regula delictum.lib.vj.in mercu.nam hoc ꝑuilegium competit nõ fauore proprio sed ordinis clericalis:hoc probatur aperte in.c.j.⁊.c.de monialibus.š.eo.vbi si duo clerici vel moniales ꝑcutiunt se adinuicem incidũt in excõmunicationem:⁊ tñ percutiens secundo percussit excõmunicatum qꝛ ille ꝑmo verberat ⁊ nihilominus incidit in excommunicationem. Abbas.

1 ☞ Infideles sunt incapaces excommunicationis.
Infidelis percutiens clericum non est excommunicatus sed aliter punitur.

2 Seruus non debet obedire dño contra precepta ecclesie.

Relatum. Seruus excõicatus pro iniectione manuum in clericuꝫ tenet̃ pro absolutione ire ad sedẽ apostolicã.Sed si ex hoc dñs qui nõ fuit in culpa graue dãnum patiatur:vel seru⁹ hoc fecit in eius fraudem absolui põt ab epõ si lesio non fuit enormis.h.d.Cõmunis diuisio.scđa ibi:quo circa.❡ Casus literalis.Serui propter iniectionẽ manuum in clericos in excõicationem incidunt.Dñi sui allegant ꝙ nolunt carere seruis suis:⁊ ita non curant venire ad sedem apostolicã absoluẽdi eludentes canonicã disciplinam:significatum est hoc dño pape. Uñ mãdat archiepõ Lugdu.quatenus cõpellat eos venire ad sedem apost.absoluẽdos: cum potius deo ꝙ hoĩ sit deferendum:nisi serui illi hoc faciãt in fraudem vt se subtrahant obsequio dñorum aut ipsi dñi propter eorũ absentiã grauiter lederẽtur sine culpa dñorum: ⁊ tũc in vtroqꝫ casu ab ipso archiepõ ex indulgẽtia pape poterũt absolui ⁊ in recõpẽsatione laboris alias eis satisfactio iniũgatur dũmodo nõ sit tam enormis excessus vt propter vitandũ scãdalum ⁊ tollendum exemplum hmõi serui ad seruum seruorum dei venire

1 debeant absoluẽdi.Ber.❡†No.j.ex tex.ꝙ etiaꝫ serui sunt capaces excõicationis ⁊ ꝙ quãtũcunqꝫ eorũ velle depẽdeat a voluntate dñi nihilomin⁹ rõne peccati possunt distringi per ecclesiam.⁊ intellige hoc in seruis christianis.nam si essent infideles nõ essent capaces excõmunicationis . vt in ca.gaudeamus.de diuor.sed tunc alr̃ compelluntur clericis satisfacere.vt i.c.postulasti.deide. Et ex hoc ⁊ ex tex.no.ꝙ sicut liberi laici sortiũtur forum rõne delicti ecclesiastici ita ⁊ serui.❡ Item no.ꝙ vbi iiuria illata per seruũ est enormis nullo casu potest absolui ab inferiori a papa: ꝑ mediocri ergo iniuria potest seru⁹ absolui ab epõ in

2 casibus hic expressis.❡†Not.ibi:plus sit deo ꝙ̃ hoĩ deferendum ⁊c.argu.ꝙ seruus non tenetur obedire dño contra precepta ecclesie seu dei: ⁊ ꝙ magis debet obedire canonibus in concernentibus peccatum ꝙ̃ ipsi dño.pro hoc.xj.q.iij.iulianus.⁊.c.si dñs.❡ Ultimo potest colligi ꝙ quando propter aliquam causam excusatur qs ab itineratione ad papam:tunc inferior absoluẽs debet in recompensationẽ laboris quem subijsset i itinere aliam satisfactionem iniungere.❡ In gl. in ver.in vtrolibet ibi:sed non credo ⁊ hoc cõmuniter tenetur:qꝛ ex contraria opi.nimis detraheretur canoni si qs suadente.nam ⁊ si hoc casu priuetur mulier viro suo sine culpa sua nõ tamen sine causa vt lit.non conte.c.quoniam.in.§.sin autem. Abbas.

1 ☞ Excommunicare an quis hodie indistincte aliquem cum oĩbus fautoribus ⁊ participibus suis possit.

Sacris. Excõicatus propter participationẽ cũ excõicato licet eum postea impugnet:ex hoc solo pro absoluto nõ est habẽd⁹. h.d.❡ Casus literalis. Aliqui sunt excõicati cuꝫ omnibus fautoribus ⁊ participibus suis: aliqs spõte cõmunicauit talibus:tandẽ ad cor rediens de mãdato ecclesie illos excõicatos quos prius fouerat expugnauit:an iste debeat haberi absolutus Rñdet papa ꝙ nõ est habend⁹ absolut⁹ nisi gratiã absolutionis ꝑceperit ⁊ si succũbat in huiusmodi bello non sunt oblationes hmõi recipiẽde pro illo nec oblationes deo porrigẽde nisi cuꝫ de ipsi⁹ viuẽtis penitẽtia per euidẽtia signa cõstiterit:⁊ nisi fuerit absolutus ꝺm tenorẽ cõstitutio

1 nis ipsius Innoc.Ber.❡†No.j.ex text.ꝙ qñqꝫ qs excõicatur cũ oĩbus fautorib⁹ ⁊ participibus suis.Sed an hec forma idistincte possit hodie seruari:dic vt in.d.c.statuimus.eo.tit.lib. vj.⁊ vide qđ dixi in.c.qđ in dubijs.š.eod.❡ Scđo not.ꝙ excõicatus licite pugnat i bello iusto.❡ Tertio no.ibi:de mãdato ecclesie ⁊c.ꝙ ecclesia potest indicere bellũ ⁊ pugnã ꝯtra excõicatos ⁊ inobediẽtes.facit.xxiij.qõ.viij.in.c. igitur.⁊.c. oĩ timore. ❡ Quarto no.ꝙ pro decedẽte in excõicatiõe nõ sunt recipiẽde oblationes:nec orãduꝫ est.de quo vide qđ dixi in.c.a nobis.š.eo.Sed opp.ꝯ literã ex quo enim iste expugnabat illos excõicatos satis apparebat de ꝯtritione istius:maxime cũ hoc fecerit de mandato ecclesie:ergo nõ oportet ꝙ cõstet de ꝯtritione per alia signa cui⁹ ꝯrium innuit tex.in fi.Sol.possibile est ꝙ ex aliqua causa itrinseca ⁊ nõ ꝑpter cõtritionẽ illos expugnabat: iđ opꝫ ꝙ aliter constet de contritione. Abbas.

a ❡ Lꝫ solus epũs possit repudiare legatũ vel hereditatẽ delatã eccl̃ie nõ põt tñ sine capitulo remittere iniuriã factam ecclesie.Et de h vltimo vide p Bal. in.c.j.in princi.in iiij.col.i ti.q feu.da.pos.q̃ est in rubric.vbi dicit qđ solus ꝑlatus põt remittere ꝑpriaꝫ iniuriã sed cõem nõ potest sine capitulo.
❡ Adde an legatum factũ ecclesie ꝑlatus repudiare possit vide Ludoui.roma.cõsil. lxxxij.Pe.de ancha.cõsi.clxvij.
✠ Sebasti.Sapia.

b ❡ Solum epm̃. Uide Jas.in.l.si cõstante.in prin. col.iij.ff.sol.mat. ⁊ i.l.iij.C.de pac.

1 Excõicatus non presumitur absolutus nisi probetur.2.

3 Litere alicuius faciunt fidem in pertinẽtibus ad officium mittentis illas.

4 Confitenti creditur in foro penitentiali sed non in foro iudiciali.

5 Cardinali asserenti aliquid in preiudicium tertij non creditur.

Cardinali asserenti rem sibi commissam vice vocis oraculo an credatur.

1 Sicut nobis. † Excõmunicat⁹ si dicit se absolutũ nõ creditur nisi probet h.d.vel sic. Semel excõicat⁹ debet vitari semper vt excõicatus nisi legitime probet se fuisse absolutũ. In pria ponitur decisa cõsultatio. In scda rñsio ibi fraternitati. ¶ Casus literalis. Aliqui excõicantur a suo iudice illi accedũt ad curiam dñi pape redeũtes dicũt se absolutos. nec ostendunt literas sue absolutionis. Quesiuit eps asuntiñ. vtrũ debeat illos habere pro absolutis. Rñ.pa.qd nisi super absolutione sua literas apostolicas vel illius cui vices suas in hac parte committit reportauerit: aut alio modo legitime cõstiterit de absolutione ipsorũ tanq excõicatos sicut prius faciat euitari. Ber. ¶ 2 † No.j.ex tex.q semel excõicat⁹ semp presumit excõicatus nisi de absolutione doceat: ad hoc regula semel mal⁹[a]. de reg.iur.lib.vj.7 qd no.ibi bonus tex.in.c.proposuit de cle.excom.mi. ¶ Scdo no.q absolutio ab excõicatione est probãda p testes vel alio mõ legitimo: 7 ideo obtinẽs absolutionẽ sit caut⁹ vt in futurũ possit pbare absolutionẽ: 7 vide q dixi in.d.c.pposuit. ¶ Ultimo no.q ad officiũ epi pertinet excõicatũ facere vitari. Sed qro quis est iste cui papa cõmittit vices suas. Doc.dicũt posse tex.intelligi in penitentiario pa. ¶ 3 † Et ex hoc tex.no.Abb.q litere penitẽtiarij faciũt fidẽ in ptinẽtib⁹ ad officiũ suũ: q tene mẽti. ¶ 4 † In gl.j. in fi.gl.aperte nõ rñdet ad 9riũ: sed dic q loquit in foro aie: vbi credit 9fitẽti: q2 ibi non tractatur nisi de piudicio suo.vt i.c.significasti.7 q ibi not. s.de homic. Sed sec⁹ in foro iudiciali vbi tractatur de preiudicio alior. ¶ 5 † In gl.fi.ibi nobilissimus. vbi creditur cardinali 7 alij honestissime psone asserẽti se legatũ: s3 gl.hic rñdet q ibi nulli fiebat piudiciũ. Ex hac sol.no.singlr q nõ credit cardinali asserẽti aliquid in piudiciũ alteri⁹[b]. Et ideo si cardinalis[c] dicat papã sibi cõmisisse aliqd oraculo viue vocis tendẽs in preiudiciũ alterius nõ crederet sibi nisi aliter pbaret. de quo vide qd not.in.c.qd sup his.de fi.instru.tene menti istam gl.q notabiliter limitat illd.c.nobilissim⁹.7 facit l.vnica.C.de man.princ.tene menti. Abbas.

1 Excõicat⁹ ab epo appellãs ad archiepiscopum an 7 qñ debeat ad excõmunicantem remitti pro absolutione.5.8.10.

2 Appellatio ab excõicatiõe operatur effectũ sñie suspensiuũ: 7 aliũ iurisdictionis deuolutiuum.9.

3 Excõicatus dicens excõicationem nullam auditur etiã ante absolutionẽ: si vero dicat iniustam non auditur nisi primo absoluatur: 7 tunc poterit agere de iniustitia.4.7.

4 Excõicat⁹ iniuste si est negligẽs petendo absolutionem ligatur ex contemptu quo ad deum.

6 Iudex appellationis nõ h3 iurisdictionem in cã principali nisi post iustificatã appellationem.10.

Appellatio notorie iniusta non deuoluit cã3 ad iudicem ad quem.10.

7 Excõicatus an 7 qñ possit appellare ab excommunicatione.

11 Excõicatio an 7 quando sit ipso iure nulla. vide hic plene.

12 Sñia etiã iniusta transit in rem iudicatam: ex eo q2 habet presumptionem iustitie pro se.

Sñia notorie iiusta nunq trãsit in rẽ iudicata3.

Presumptio cedit notorietati.

13 Excõicato asserenti se excõicatum post appellationem an ei credatur.

Absolutio ab excõicatione non debet fieri nisi citato illo ad cuius instantiã est facta excõicatio: 7 nisi periculum sit in mora.

1 Per tuas. † Si excõicatus ab epo ad metropolitanum appellat ab eo absolui põt metropolitanus tñ volens suo suffraganeo deferre potest illum sibi remittere absoluẽdũ 7 tenet etiam remittere qñ propter manifestũ excessum fuit excõicatus, 7 ante absolutionẽ nõ auditur volẽs probare se iniuste excõicatũ: secus si probare vult sñiam esse nullã.h.d.vsq3 ad finem. Diuidit. nam in prima parte ponitur falsa opi. In scda allegatio p archiepo. In tertia allegatur cõtra ipsu3. In quarta soluit distinguẽdo. secunda ibi verum. tertia ibi: in sardinensi. quarta ibi.nos. ¶ Casus lralis. Eps artisiodoreñ. excõicauit archipresbyterũ suũ. archipresbyter ad senonẽsem archiepm accedẽs obtulit cautionẽ stãdi iuri petẽs absolui. archieps volens epo deferre ipm monuit vt eũ absolueret: 7 q2 cu3 absoluere noluit archieps ipsum absoluit: quem eps nõ habebat absolutũ dicẽs q eius absolutio ad archiepm nõ pertinebat. vñ archieps quesiuit a papa quid in similibus sit tuẽdũ. Super hoc rñdet pa.vt clare 7 distincte i lra videre poteris. Berñ. ¶ 2 † No.ex tex.q licet appellatio ab excõicatione ipm excõicãtem non suspendat: vt hic.7 in.ca.pastoralis.s.de app.causam tamen defert ad superiorẽ. appellatio ergo pncipalr operat duos effectus: vnũ sñie suspensiuũ: aliũ iurisdictionis deuolutiuum. nam suspẽdit regulariter effectũ sententie: vt in.c.veniens.de iureiu.7 iurisdictione3 defert superiori: sed cũ appellatur ab excõicatione nõ operatur nisi sm effectum: quia iurisdictio defertur superiori. sed primũ non operat: per ea que plene no.in.d.c.pastoralis.de app.ex quo infert q ab excõicatione appellari põt.licet opi.falsa posita in princ.c.haberet cõtrariũ. ¶ 3 † Secundo no.duas regulas ad quas quotidie allegatur iste text. Prima regula q dicẽs excõicationẽ esse nullam auditur licet non petat absolutionẽ pure vl ad cautelã. Scda regula q dicẽs excõicationẽ iniustã non audit volẽs pbare ei⁹ iniustitiã[d] nisi añ oia petat absolutionẽ. Et hoc q2 cu3 excõicatio iiusta liget saltẽ quo ad ecclesiã militãtẽ: 7 sic oi casu est ipẽdenda absolutio frustra expectaret euent⁹ cause cui⁹ null⁹ esset effect⁹: vt in.c.cũ contingat.de off.dele. sed qñ proponit nulla.tũc effectus est maximus: q2 si probatur nulla nõ est necessaria absolutio. Et ex predictis infertur q nõ solum in duob⁹ casib⁹ hic expressis auditur volens pbare sñiam nullã nõ petita aliqua absolutione sed ẽt in omnibus casibus vbi allegat nullitas: vñ isti duo casus ponũtur hic gratia exempli. nõ ergo restringũt regulam 7 eius rõnem. ad hoc ca.j.7 qd ibi no.s.ne cle.vel mo.7 q not.per gl.i.l.j.C.de 9di.inde. nã eadẽ est rõ i alijs casib⁹ vbi allegatur nullitas. 7 hoc senserũt domi.hic 7 clarius in.c.solet.eo.ti.li.vj.in nouel. ¶ 4 † Tertio no.q excõicatus videt cõtẽnere excõicationẽ nõ petẽdo absolutionẽ quãtũcunq3 proponat eã iniustam. ad idem.c.fi.de pe.7 q ibi dixi.7 no.bene text.q2 quotidie allegat q cõtemnẽs[e] excõicationẽ iniustã ligat tũc ex suo contẽptu.7 intellige q ligat quo ad deũ: q2 cõtemnit claues ecclie: nam per pri⁹ erat ligatus quo ad hoies.xj.q.iij.c.j.7 id excõicat⁹ qñtũcũq3 iniuste d3 petere q cito potest absolutionẽ 7 litigare postmodũ sup iniustitia.7 si diceres ex quo p prius obtinet absolutionẽ ad qd ampli⁹ disputat de eius iustitia vel iiustitia. dic vt dt gl.fi.in.c.cũ cõtingat.de off.deleg. ¶ 5 † Quarto no.q archieps põt absoluere excõicatũ a suffraganeo suo. nec tenet illũ remittere ad suffraganeũ excõicatorẽ nisi velit sibi deferre: 7 h nisi excõicatio sit euidẽter iusta: q2 tũc tenetur necessario illũ remittere. ¶ 6 † Sed 9 pdicta 7 9 text. opp. nã iudex appellationis nõ h3 iurisdictionẽ i pncipali nisi post iustificationẽ appellatiõis: vt in.c.vt debit⁹.s.de app. ergo archieps non põt p pri⁹ absoluere cũ ei⁹ iurisdictio nõ sit adhuc fundata super

Sebasti. Sapia.

a ¶ Semel malus. Aduerte tñ q illa reg. semel malus. nõ pcedit qñ qs per trienniũ vixit laudabilr. vt pbat tex.i aut.de mona.i pn.7 no. Ioã.de imo.in.c.cũ deputatis.s.d iudicijs.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Preiudicium alteri⁹. vide multa alleg.p Ias.in repe.l.admonendi.col.lxxiij.versi. adde etiam q dicto cardinalis.ff.de iureiu.

c ¶ Nõ stat dicto solius cardinalis i piudiciũ alteri⁹.7 p h facit tex.i.c.l3 ex quadã.de testi.q dicit q vni testi non credit si sit psul.7 tex.in.c.cũ a nobis.de testib⁹.qlíscũq3 fuerit autoritatis. et papa non posset statuere q vni crederet in piudiciũ alteri⁹.p tert.singu.in.c.indicas.iij.q.ix.q2 h esset 9 ius diuinũ. In ore duor vl triũ 7c. adde tñ q statur dicto cardinalis de actis pcessus cause corã eo vẽtilare si sup h nulla appeat scriptura. Istud singu. dicit Spec.in tit.de leg.§.sequitur.circa fi.q refert 7 seqt.d.An to.i.c.qm 9 de p ba.i.xxviij.colũ.7 idẽ t3 ẽt ipe Spe. in ti.de teste.§.j.i xxx.col.ver.s3 qd dixi.7 adde q l3 reglr nõ stet dcõ soli⁹ cardĩalis tñ statur dcõ pape de eo q gessit dũ erat cardinalis. tert.est opti.in.c.qrelã circa pnc.d elec.ad idẽ est tex. i cle.j.de rel.7 ve. sanc.in añpe.col. v.intellexim⁹ añt oli. Et adde bal. in.l.iureiuran.C. de testi. vbi dicit q doct.dñt stari debere dicto cardinalis: q intelli ge verũ in sibi cõmissis per papã. Et adde q creditur dicto solius epi deponẽtis in qõne q versat in foro seculari corã iudice laico. illud singlr 7 mirabiliter dicit Inn.in c.nup.de testi.dicẽs de hoc fore casum.xj.q.j.in ca. oẽs.qd dictũ dicit Do.i.d.c.nuper. se alibi legisse 7 vidisse oino no.p do.Anto.7 qd ibi late addidi.i.c.sup his.de fi.instr.vbi plene hr qñ credat dcõ vel lris cardinalis 7 qd nõ dẽat dicto ei⁹ soli⁹ credi. facit tex.i.l.iureiurã.§.vni⁹ qtũcũq3 psul.C.de testib⁹.7 text.i.§.vni⁹.iiij.q.iij.et ad hoc facit gl.fi. v.quorũdam fratrũ.in.c.cũ olim. el.j.de pule.q dicit q dictũ cardinalis testis nõ iurari nõ plene probat 7 illã glo.ibi appellat sing.do. Abb.an añt stet dicto vni⁹ cardinalis asserẽtis rẽ sibi cõmissam viue vocis oraculo vide Alex.consil. cvj.vẽs.7 de omissiõe.i.ij.vol.7 do. Pet.Phi.cor.i 9sil.cclix.inci.vs i.iij.li. Et an 7 qñ credat dicto vni⁹ cardinalis.vid latissime.d.Frãcis. de curte i sua aurea repe.l.admonẽdi.i.xxj.chart.i v.scds casus.per duas colũnas.ff. de iureiur. Aene. de falco.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Ei⁹ iniustitiã. Quid ãt si notorie sit iniusta vide Abb. in.c.ab excõicato.colũ.ij. de rescri. Feli.i.c. inter ceteras.col. vj.vẽ.octaua declaratio.s.de re iudica.7 in.c.qm. colũ.vẽ.fallit tertio.s.de pba.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Cõtẽnẽs. Uide Abb.in.c.postulasti.s.de homici.glo.in.c.nemo.xj.q.iij.

data super principali.Sol.quidam intelligunt ꝙ anteꝗ ar
chiepiscopus absoluat dꝫ pri⁹ permittere cause cognitionē
super iustitia ⁊ veritate appellatiōis.sed certe iste tex. videꝶ
innuere contrariū cum dicat ante li.ingressum ⁊c.aliꝫ aliter
dicebāt Jo.an.remittit ad no.in.c.venerabilibus.e.ti.li.vj.
super gl.pe.⁊ ibi videꝶ velle hāc cōuentionē hodie esse sopi
tam per illud.c.sed clare nō soluit.⁊ ideo dic melius ponēdo
tria mēbra ꝙ aut cōstat excōmunicationē esse notorie iniu
stā ⁊ tūc fundata est iurisdictio archiepiscopi.vnde ante oīa
debet absoluere nec debet remittere etiam ex vrbanitate:qꝛ
tunc faceret iiuriā excōicato.ar.in.c.accepta.de appella.aut
constat excōmunicationem esse iustam:⁊ tūc nō debet absol
uere sꝫ dꝫ omnino remittere:qꝛ appellatio notorie iiusta nō
deuoluit causaꝫ aut est dubiū de iustitia vel iniustitia:⁊ tunc
siue absolutio petatur pure siue ad cautelā dꝫ prius archie
piscopus ad quem appellauit examinare saltē summarie:qꝛ
appellatum fuit ex legitima causa ⁊ anteꝗ cōstet sibi de ve
ritate cause poterit hūc absoluere recepta cautione.nam in
hoc dubio fundata est eius iurisdictio super appellatiōe.ab
solutio autem venit accessorie:quia nō debet remanere liga
tus ex quo omnino absoluēdus est.⁊ hoc casu procedit iste
tex.hic.hec videnꝶ pbari i.d.c.venerabilib⁹.in.§.sane ⁊ duo
bus.§.seq.⁊ in fine illius.c.vide ibi gl.pe.⁊ de hoc aliquid.j.
7 super glo.¶ †Sed contra hanc literam videnꝶ multa iura
militare q̄ dicūt excōicatū posse appellare ⁊ appellationem
prosequi quantūcūqꝫ iaceat in excommunicatione:quia ille
qui appellat se defendit aduersus stimulū snīe que trāsiret
in rem iudicatā nisi appellareꝶ:sed reus quantūcunqꝫ excōi
catus audiēdus est in defensione sua:ergo ⁊c.hec probātur
in.c.intelleximus.de iudi.⁊.c.dilecti.⁊.c.dilecto.⁊.c.significa
uerunt.⁊.c.fi.de excep.cū multis si.Sol.Breuiter ꝯclude ꝙ
a aut quis appellat ab excōicatione[a] quam dicit iniustaꝫ ⁊ sic
litigium est super iustitia vel iniustitia excōicationis:et ha
bet locum iste tex.qꝛ ex quo fatetur se ligatum lꝫ iniuste:dꝫ
añ omnia petere absolutionē pstita cautiōe cū null⁹ sit effe
ctus huius dilationis.qñqꝫ quis excōicatus appellat super
alio articulo:⁊ tunc cū non fateꝶ se excōicatum non est neces
se ꝙ petat absolutionē:imo si opponeretur sibi de excōmu
nicatione pōt ipse replicare ꝙ de hoc nō est disputandū qꝛ
tenet locum rei.nā alio tempore poterit disputari sup nulli
tate vel iniustitia:tūc enim non impugnatur excōmunica
8 tio.¶ †In gl.j.in fi.dic melius ꝙ aut excōicatio fuit lata p
episcopum ad instātiam alterius subditi:⁊ non pōt archie
piscopus se impedire nisi cā deferatur ad eū per appellatio
nē qꝛ nō est iudex subditoꝝ epi nisi p appellationē:vt i.c.pa
storalis.d offi.or.Aut eps excōicauit ex officio suo:⁊ tūc pt
archieps se impedire:ita distinguit text.in.c.venerabilibus
9 eo.ti.lib.vj.in pn.dic vt ibi pleni⁹ habetur.¶ †In gl.ij.in fi.
dic ergo ꝙ qualitercūqꝫ allegatio posita pncipio intelligaꝶ
falsitatem cōtinere.nā si intelligitur illa opi.ꝙ excōmunica
tus nō pōt appellare:qꝛ ab ecclesia separat⁹ hoc falsum est:
quia appellādo tenet locum rei:vt.s̄.dixi.⁊ reo quantūcūqꝫ
criminoso excōicato nō denegatur copia defensionis:vt in
c.cum inter.de excep.Aut intelligitur illa opi.quod nō po
terit appellare:quia appellatio nō suspendit excommunica
tionem ⁊ etiā est falsa:quia licet nō operetur hoc casu effectū
suspensiuū:potest tamen operari effectum deuolutiuum vt
hic ⁊ in.d.c.venerabilibus.in glo.ij.in ver.sardiniensi.ibi ni
si in duobus casibus.dic melius vt.s̄.dixi ꝙ isti duo casus
ponunꝶ gratia exēpli.vnde idem est vbicunqꝫ excōicati dici
tur nulla vt audiatur etiā nō petens prius absolutioneꝫ qꝛ
absolutio non est necessaria vbi excōicatio est nulla.ad h.c.
ad dissoluēdum.de despon.impu. ⁊.l.decem.ff.de ver.obli.
priuatio eñ presupponit habitū vt ibi.⁊ sic absolutio psup
10 ponit vinculum:vt in.c.venerabilē.de elec.¶ †Et in fi.glo.
vide similē gl.in.c.si eps forte.xj.q.iij.⁊ distingue lati⁹ ꝗ hic
vt ibi no.ꝙ aut ab epo fuit appellatū ad archiepm aut non.
Primo casu aut euidēter constat appellationem esse nullā
⁊ debet necessario fieri remissio:vt hic in fi.tex.⁊ in.d.c.vene
rabilibus.aut constat appellationem esse iustam:⁊ tunc nō
debet fieri remissio etiam ex vrbanitate:qꝛ fieret iniuria excō
muicato:vt in.d.c.venerabilibus . in.§.sane.⁊ sequent.aut
dubitatur de iustitia vel iniustitia ⁊ tunc ante absolutionē
siue petatur ad cautelam siue nō:dꝫ cōstare de legitimitate
appellatiōis apparēter ⁊ summarie:tūc est in optiōe sua an
velit remittere an absoluere.⁊ ita intelligitur iste tex.⁊ satis
probatur in.d.c.venerabilibus.¶ Secūdo mēbro quando
non fuit appellatum aut excōicatio fuit lata ad instātiā alte
rius subditi.⁊ tūc non pōt archiepiscopus se intromittere:
ex quo non fuit appellatum:vt in dicto cap.venerabilibus
in prin.aut fuit lata excōicatio ex officio epi:⁊ tūc habet lo
11 cum dist.glo.¶ †In glo.in ver.intolerabilem[b].in fiñ.Cō
b clude dicta glo.⁊ doc.hic aliqua addēdo quod aut sentētia
excōicationis continet in se peccatum manifestū : vt puta
quia excōicat.quia nō facit furtum:vel qꝛ facit eleemosynā
vel quid simile:⁊ excōicatio est nulla.tex.est hodie clarus in
ca.venerabilib⁹.in.§.vlti.eo.ti.lib.vj. aut excōicatio conti
net in se alium errorem:⁊ tūc aut contra ius aut cōtra id de
quo agitur : ⁊ nō tenet.ij.qō.vj.§.si sententia.aut cōtra ius
sed non contra id de quo agiꝶ : et tenet quidam quod hoc
casu valet sentētia.Sed forte posset dici hic oppositum ex
quo fundauit se super causa falsa.ad hoc ca.per tuas.q filij
sint legiti.Aut cōtinet errorem iuris ⁊ facti:⁊ tunc aut iiu
stitia est notoria:qꝛ causa est impossibilis:vt puta excōmu
nicatur infans:qꝛ stuprauit virginē:⁊ tūc sentētia est nulla:
vt no.in.c.romana.in.§.in vniuersitatē.eo.ti.lib.vj.Aut cā
non est impossibilis sꝫ notorie iniusta:⁊ tūc aut error est ex
pressus in sententia ⁊ putarem sentētiā nullaꝫ.p hoc.l.j.ff.
que sen.sine appel.re.⁊ quod no.Inn.in.c.cum bertoldus.
de re iudi.Aut nō est expressus error in sentētia sed alium
de extrinsecus cōstat de iniustitia:vt puta excommunicatur
Titius:quia spoliauit sempronium ⁊ notorie cōstat quod
iste non spoliauit sed alius:⁊ tūc gl.videtur hic dubitare et
c etiam Jo.an.Sed cōcluderem qd sententia[c] excommuni
cationis teneat:⁊ hoc vt magis teneatur pro hoc tex.hic re
quirēs errorē patēter expressum.⁊ tex.in.d.c. venerabilib⁹
in fi.⁊ idē tenuit ibi.Arch.sed alias sententia iudicabiꝶ nul
la.pro hoc tex.iuncta gl.in clemē.pastoralis.de re iud.i ver.
nō habeat.tenet Inn.in.c.fraternitatis.de frigi.videꝶ bo
nus tex.in.c.inter cetera.de rē iud.pro hoc adduco rationē.
12 ¶ †Sententia iniusta trāsit in rē iudicatā propter presum
ptionem quia presumptio est quod diligēter iudex exercuit
officium suum:vt expresse vult tex.supra de re iud.in capiꝶ.
causam.⁊ in.c.in presentia.de renū.Sed ibi constat notorie
de iiustitia cessat presumptio iustitie : qꝛ presumptio cedit
notorietati.viij.di.veritate manifesta.nec est presumptio ꝙ
ius i se valde equū velit approbare notoriā iniustitiā:⁊ ea q̄
sunt notoria habenꝶ p expressis.facit capitu.euidētia.s̄. de
accusa.nam ⁊ confessio partis cōfitentis iniustitiam sentē
tie inducit retractionē.vt not.Inn.in cap.quia plerisqꝫ.de
13 immu.⁊ fortius vbi est notorietas.¶ †In gl.in versicu.ad
cautelam.in fi.sꝫ circa hoc dubitatur:nunqd indistincte sit
credēdū petēti literas absolutorias si dicat excōicationē la
tam post appellationē.Cōclude post doc.hic ⁊ in.d.c.solet.
excō.li.vj.premittēdo ꝙ vbi absolutio fiēda est citari debet
prius aduersari⁹ ad cuius instātiā lata fuit excōicatio vel si
ipse iudex eam tulit ex officio vt no.i.c.q̄ frōte.d appel.⁊.xj.
q.iij.in.c.cū excōicato.⁊ satis innuit tex.i.c.solet preal.⁊ hoc
verum nisi periculum sit in mora.tūc eniꝫ si vocato aduersa
rio poterit fieri absolutio prestita sufficiēti cautione de pa
rēdo mādatis ecclesie.ar.in.c.ex parte.j.s̄.e.de ver.sig.si aūt
aduersarius cōparet tunc aduerte ad modū opponēdi.aut
enim dicit excōicationē latā pro manifesta offensa ⁊ dꝫ sibi
dari terminus ad hoc probandū.vt.d.c.solet.Aut dicit ap
pelationē fuisse frustratoriam ⁊ cum cōstet excōicationē p
cessisse ex legitima cā lꝫ si appareat de veritate cause fiet ab
solutio prestita cautione saltem iuratoria.⁊ postmodū inq
retur de veritate cause.pro hoc.d.c.venerabilib⁹.in fi.et ibi
glos.pe.Aut aduersarius proponit nullam appellationeꝫ
interuenisse saltē intra tempus legitimū ⁊ tunc ante oia de
bet cōstare appellatum fuit ante excōicationem ⁊ post ab
solutionem inquiretur de veritate.vt i.d.c.venerabilib⁹.in
fin.⁊ ꝗꝗ tex.hic dicat qd sedes apostolica cōsueuit absolue
re ad cautelam.Idem dicendum de iudicibus inferiorib⁹
vt in.d.c.solet.⁊.c.venerabilis ⁊ de hac absolutiōe ad caute
lam vide plene per Jo.an.in.d.c.solet.

1 ☞ Excōicatus salutatus p papā nō per hoc est absolut⁹
nisi ex cōiecturis appareat papā aliud voluisse.3.4.
2 Cū excōicato nō debemus etiā cum literis participare.
5 Papa communicando cum excōicatis nō incurrit excōica
tionē licet male faciat cū eis participare.

1 Si aliquando. †Si papa suis li
teris excōicatū sa
lutet nō p hoc eū absoluit.h.d.Primo ponit di
ctum.Secūdo causaꝫ reddit ibi:cum p ignorātiā
¶ Casus literalis.Cōtingit aliquādo ꝙ papa excōicat ali
quos postmodū literas suas mittit cū salutatiōis eloquio
querit an p hoc sint absoluti. Rñ.pa.ꝙ nō credit propter
hoc excōicationis sniam relaxatū cū per ignorantiam vel
negligētiā aut etiā p occupationē nimiam vel surreptionē

a ¶ Utrū excōica
tus admittaꝶ ad
psequēdā appel
lationeꝫ:si prius
nō petit se absol
ui ab excōi.⁊ vide
oino do.Ant.in
c. significauerūt.
in.v.col.i vsi.nec
doc.de sent.excō.
s̄.de excep.⁊ hoc
no.ꝙ limitat cle
gans dictū Cal.
i.c.ab excōicato.
de rescript.qd re
fert,et sequiꝶ ibi
do.anto.in.c.j.in
iij.col.de rescrip.
lib.vj.

b ¶ Uide oino qd
de hoc latissime
scribit do.ant.in
c.ab excōicato.in
iiij.col.versi.q̄rto
casu.de rescript.
Sebastia. Sapi.

c ¶ Quod snīa.Ui
de Fel.late.i.c.in
ter ceteros.s̄.de
re iudi.et in.d.c.
qm̄ ꝫ.colū.xij.s̄.
de proba.

hmõi litere impetrent. B. ¶ † Not. j. ex tex. q excõicati non sunt saluãdi etiam per literas. nã papa hic vr se excusare qd per ignorantiã he litere qñq3 destinant ad excõmunicatum.
¶ † No. ij. qd papa põt non seruata forma ecclesie absoluere excõicatũ: nã tex. hic dicit q p ignorantiã qñq3 emanant he lre ergo 7 si certa snia 7 papa per hoc intẽderet absoluere valeret absolutio. vt hodie clare pbatur in cle. si summus. e. ti.
¶ † In gl. j. ibi 7 hoc cõstet. 7 dic q nõ dr cõstare nisi hoc exprimatur. vñ oportet q dicat qd per hoc vult eu3 absoluere 7 hodie probat in cle. si summus. eo. ti. 7 per hoc vide glo. in cle. j. de immu. ecc. q dicit q papa reuocat aliquã cõstõnem[a] et vult eam haberi p infecta excõicati vigore illius constitutionis nõ indigent absolutione. maxima em est pa. potestas circa ius positiuũ vt ibi no. 7 pbat in. c. pposuit. de pbẽ. pb.
¶ † Et in fi. gl. no. gl. qd pa. nõ incidit in excõicationẽ cõicãdo cũ excõicato. 7 idẽ not. gl. in. c. si inimic⁹. xcij. di. 7 in. c. nulli. š. eo. male tñ facit sic cõicãdo. vt no. j. d. c. nulli. 7 ibi dixi 7 ideo papa seruat quod cũ excõicati ambasiatores petũt audiẽtiam facit eos prius absolui. 7 explicata ambasiata reducit eos in pristinam excõicationẽ. ¶ Sed extra gl. quero nũquid possumus optare excõicato salutẽ aĩe 7 corporis. doc. q sic 7 orare p eo sicut ecclia in die parasceues orat p hereticis tñ sunt excõicati. vt in. c. excõicam⁹. š. de here. h intellige dum excõicati viuunt. Sed pro decedentibus in excõicatione non est orandũ: vt in. c. a nobis. 7 in. c. a sacris. š. eo.

a ¶ Cõstitutionẽ. vide que dixi j. c. ad petitionem de accu. And. barb.

b ¶ An autem ad hãc pdicationem possit pulsari cãpana. vide p Jo. cal. in tract. de ec. interdi. in. vj. mẽbro princ. j. iiij. q. Sebasti. Sapia.

c ¶ Diuina. Hãc opi. sequitur do. Anto. 7 Joan. d imo. j. c. j. š. de vita 7 hone. cleri.

1 Excõicatus pluribus excõicatiõibus siue ab vno vel a pluribus prelatis: oportet qd ab oibus absoluatur.
2 Excõicatio lata ab hoĩe non fertur nisi per contumaciam.
3 Forum quis potest habere in pluribus locis.
4 Absolutio excõicationis surreptitia nõ prodest excõicato.
5 Excõicat⁹ plurib⁹ excõicationib⁹ quõ põt vna vice ab oib⁹ absolui: siue sit ab vno siue pluribus prelatis excõicatus.
Excõicatus ab vno prelato nõ põt ab alio absolui: nisi commiserit vices suas alteri. j. eo. c. sacro. in. v. nota.

Officij. † Excõicatus a pluribus platis nõ est cõioni restituẽdus si ab vno tñ absoluit. vel alr 7 sic. Excõicat⁹ a plurib⁹ prelatis ob plures causas non est cõioni restituẽdus l3 de vna cã velit satisfacere: 7 si impetratur absolutio. tacit3 aliis nõ valet absolutio. h. d. 7 scda pars ibi sup hoc. ¶ Casus lrãlis. Aliqs habẽs plures prelatos ius in ipm habẽtes excõicatur ab illis pter plures excessus. tandẽ de vno excessu satisfacere vult vni prelatorũ. querit vtrum debeat absolui de excessu de quo satisfacere vult eidem: 7 cu3 de alio nõ satisfecerit aliis: vtrum absolut⁹ valeat nũtiari. Rñdet papa q supprimenti veritatẽ absolutio surrepta nõ prodest: 7 cũ prelatus veritatem intellexerit absolutionem exhibere nõ debet non videtur respõdere ad questionẽ: sed põt dici responsu3 esse dũ dicit absolutio surrepta nõ pdest qd absolui debeat sed non prodest quo ad effectũ. nisi ab alia fuerit absolutus. Bernar. ¶ No. j. ex tex. qd multiplicatis excessibus põt multiplicari vinculũ excõicationis. pro hoc. c. ita quorundã. š. de iudeis. 7 in. c. cũ pro causa. š. eo. Ex quo infert q pter excessum seu delictum qs põt excõicari ab hoĩe. ¶ † Quod videtur cõtra glos. in. c. episcopi. xj. q. iij. que dicit excõicationẽ nõ esse ferendã ab homine nisi ratione contumacie. et pbat in. c. sacro. j. eo. Sed tu intellige tex. q debet excõicari pter excessum. i. propter cõtumaciã insurgentẽ ex excessu seu delicto vt q3 citatus vt satisfaciat pro delicto negligit satisfacere vt not. in. c. ex parte. j. de v. sig. ¶ † Not. ij. qd plures prelati possunt habere iurisdictionem in personã vnius clerici 7 eũ excõicare. finge em q clericus habeat beneficium in diuersis diocesibus: vel in vna diocesi h3 beneficiũ 7 in alia patrimoniũ seu domiciliũ: vt in. c. postulasti. de foro cõpe. vel in vna h3 domiciliũ: in alia deliqt: vt j. c. j. d rap. ¶ † Tertio. no. qd absolutio ab excõicatione per surreptionem obtẽta nõ prodest excõicato. de quo dic vt plene dixi in. c. cũ pro causa. š. e. ¶ † In gl. j. ibi: vna absolutione 7c. No. gl. vsq3 ad finem ex qua habes duas practicas absoluẽdi illũ qui plurib⁹ excõicationibus ligatus est: prima practica est. vt per vnicam absolutionẽ tollant omnes 7 intellige istã glo. dupliciter. Primo si idẽ plat⁹ excõmunicauit subiectũ pluries propter multiplices causas: tũc ipse solus põt vnica absolutione oẽs excõicationes tollere. Scdo potest intelligi qñ diuersi prelati excõmunicauerunt vt in litera. 7 tunc potest fieri vnica absolutio. s. si oẽs conueniãt simul. na3 vnus prelatus nõ põt absoluere ab excõicatione lata per aliũ prelatum: vt in. c. pastoralis de offi. ord. in. §. preterea. Secunda practica est vt vn⁹ cõmittat alteri vices suas et hec est bona 7 multũ frequẽtata. Tertia practica est vt quilibet separatim absoluat ab excõicatiõe sua 7 licet vtatur verbo absoluo nõ per hoc censen restitutus cõioni: q3 restringit ad cãm subiectã. arg. j. l. age. 7 in. l. si decreta. C. de transac. Abbas.

1 Chrisma põt cõcedi tẽpore quo ciuitas est interdictat quemadmodum potest baptisma concedi.
2 Excõmunicati vel interdicti: licite possunt intrare ecclias ad audiendas predicationes.
3 Cũ excõicato licite participamus ad eius correctionem.
4 Excõicari pñt simul 7 semel oẽs ciues vnius ciuitatis: dũmodo sint capaces excommunicationis.

Responsio. Excõicatis 7 iterdictis p dicari[b] potest licite verbũ dei hoc primo. ¶ † Tempore generalius iterdicti concedi potest baptism⁹ chrismatio in frontẽ et penitẽtia morientiũ. h. d. secũdo: Et sunt due partes principales. secũda ibi: pterea. ¶ Casus literalis. Quesiuit episcop⁹ ferrariẽsis a domino pa. an cũ ciues ferrariẽses excõicatiõis 7 interdicti sentẽtiis sint ligati liceat ei viros 7 mulieres semel in hebdomada vel in mense apud aliquã ecclĩã conuocare quibus verbũ dei predicet: 7 eosdẽ ad correctionem inducat. Super quo respõdet papa q sine scrupulo cõscientie hoc facere poterit cũ viderit expedire: dũmodo contra formã interdicti nullũ eius officiũ diuinu3 celebret. Secundo quesiuit idem episcopus vtrũ tẽpore interdicti cũ diuina officia sint tũc interdicta preter baptisma paruulo3 et penitentias morientium: liceat pueros baptizatos cõfirmare in fronte. Respõdet pa. q sicut possunt baptizari ita possunt etiã ab episcopo in frontib⁹ sacro chrismate deliniri. B. ¶ † No. j. ex tex. vnum casu3 j quo excõicatus licite intrat ecclesiam videlicet vt audiat verbũ dei: 7 hoc permittit vt inducatur facilius ad correctionẽ. ¶ Nunquid autẽ extra hũc casum possit excõicatus ingredi in eccliã. Bar. brixi. in. c. qui studet. j. q. j. tenet q si dũmodo non intret cã audiendi diuina.[c] Alii cõtra q mihi plus placet. 7 p hoc tex. xxv. di. prelatis. 7. xxj. di. cleros. 7 no. š. e. nuper. 7 ideo itelligo hunc casum esse specialem. ¶ † Secundo no. quod licite participatur cum excõicato qñ participium tendit ad eius correctionẽ quod clarius habet in. c. cum volũtate infra. e. ¶ Tertio no. ibi: cum videris expedire 7c: q non solum semel in hebdomada sed etiam cum prelato visum fuerit pñt excõicati vocari ad ecclĩã vt audiãt verbũ dei. ¶ † Quarto nota qd omnes ciues vnius ciuitatis pariter 7 simul excõmunicari possunt 7 intelligo quod excommunicatio ferat in personas capaces. nam in vniuersitatem non debet ferri excõmunicatio nec etiam in capaces. c. vniuersitatem. eodẽ. ti. li. vj. ¶ † Quinto no. in. §. preterea. tria sacramẽta cõcessa tempore interdicti generalis. Primũ est baptismus 7 licet hic dicatur de paruulis idẽ est de adultis. vt in. c. qm. eo. tit. lib. vj. Secundum est penitẽtia morientium: hodie etiã oĩbus datur penitẽtia tempore interdicti. vt in. c. ff. e. titu. lib. vj. sed corpus christi non conceditur nisi morientib⁹ vt ibi no. Tertium sacramentu3 est chrismatio in fronte. 7 l3 hoc dicat de pueris. idem in adultis vt dixi j. d. c. quoniã. Quid antẽ de matrimonio 7 in ordinibus dic vt no. in cap. nõ est. š. de spon.

1 Maritus 7 vxor nõ tenent adinuicẽ ad debitũ reddẽdum si sciunt aliquod impedimẽtum matrimonij.
2 Testis deponẽs p vbũ credo: nõ facit plenam fidem.
3 Pape non est obediendum contra legem cõscientie: vel cõtra legem positiuam.
4 Conscientia temeraria an sit aliquo casu.

Inquisitioni. ¶ † Si coniunx scit pro certo impedimẽtum matrimonij: non debet reddere debitum s3 potius excõicationẽ pati. Si autẽ hoc credit ex causa probabili 7 discreta tunc potest reddere debitum nõ autem exigere. sed si ex leui 7 temeraria cã deposita cõscientia potest reddere 7 exigere. h. d. Diuiditur. nã pmo casum de quo queritur distinguit. Et pmũ mẽbrũ prosequit ibi: i primo. Circa secundum distinguit ibi: in secũdo. Et tertiũ membrum prosequitur ibi: vertn3. ¶ Casus literalis. Duo sunt cõiuges vir 7 vxor. alter dicit q impedimentũ est iter eos ita quod nõ possunt carnaliter commisceri sine peccato. queritur quid iuris sit. Papa dicit esse distinguendum vtrum alter coniugum sciat impedimentum coniugij pro certo propter quod non potest carnale commercium sine mortali peccato exercere quamuis illud probare nõ possit: aut non sciat pro certo sed credit. In primo casu debet potius excommunicationem sustinere q per carnale commertium mortale peccatum operari. In secũdo casu distinguitur vtrũ

tur vtrum habeat conscientiã hui⁹ ex credulitate leui ⁊ temeraria an probabili ⁊ discreta: Si ex leui ⁊ temeraria credulitate huiusmodi conscientiam habeat ad cõsilium sui pastoris potest non solum reddere sed etiam exigere debitum cõiugale. Uerũ cum ex probabili ⁊ discreta: quis nõ euidenti ⁊ manifesta: debitum quidẽ reddere potest sed postulare non debet: ne in alterutro vel contra legẽ coniugij vel contra iudicium conscientie committat offensaz. Ber. ¶ No. j. ex tex. ꝙ aliud est scire aliud est credere, nam scientia hz se ad certum ⁊ credulitas ad incertum: ⁊ quandoqꝫ continet in se falsum. ¶ Sedo no. ꝙ multi sunt grad⁹ credulitatis. nam quãdoqꝫ quis credit ex probabili coniectura quandoqꝫ ex temeraria presumptione. ¶ † Et ex predictis ĩfero quod si testis dicat se credere per hoc non facit plenam fidem: qꝛ credulitas differt a certa sciẽtia. de quo per Bar. in. l. a diuo. ff. de iureiur. dico in. c. si. e. ti. ¶ † Tertio no. quod contra legem conscientie nõ est obediendum superiori etiam pape. Duplex est enim lex quedam est priuata seu conscientie.[a] quedam est publica. vt. xix. q. ij. due. Priuata est potẽtior publica. hinc dicimus ꝙ qui spiritu dei aguntur non sunt sub lege: scilicet publica. vt in. c. lz. š. de regula. ¶ † Quarto no. quod contra conscientiã temerariam non debet aliquid quis operari sed debet eam primo deponere ad consilium prelati: ad hoc. c. per tuas. ij. de simo. ¶ † Sed circa predicta quero de notabili questione[b] nunquid sit obediendum prelato vel pape iniuste aliquid mãdãti: Solu. notabiliter dicit hic Inn. in addi. quod si prelatus inferior mãdat mihi aliquid iniustuz etiam si non sit peccatum: puta vt dem sibi libros meos non debeo sibi obedire. ⁊ si me excõmunicat debeo accedere ad superiorem ad relaxationẽ huius iniusti precepti nec consulẽs tali excõmunicato in hoc facto incidit in excõmunicationez: quia non participat in crimine cum illud non sit crimen. quod singulariter no. pro limitatiõe ca. nuper. š. eo. Aut papa qui non habet superiorez precipit iniustum: ⁊ tunc si sapit heresim nõ est sibi obediendum: vt in. c. si papa. xl. di. Si vero nõ sapit heresim: ⁊ tunc in spiritualibus ⁊ ecclesiasticis est sibi obediẽdum: ex quo preceptum non cõtinet in se peccatum licet in se videatur duruz. xix. dist. in memoriã. Idez in ecclesiasticis personis nisi ex precepto pape vehementer presumatur statuz ecclesie perturbari vel aliqua mala futura qꝛ tunc non est sibi obedienduz. Et no. singulariter hoc dictum. nam multum allegabatur in fauorẽ cardinalium qui recesserũt a Gregorio ⁊ Benedicto ⁊ reuocabantur ab eis sub pena excommunicationis. nã dicebatur quod nõ tenebant obedire: quia fuisset impeditum concilium ⁊ vnitas ecclesie ⁊ sic ex tali precepto mala presumebant futura vel status ecclesie perturbari. Si vero mandat alicui seculari sibi nõ subiecto ratiõe ecclesie cause vel persone. ⁊ mandat sibi circa temporalia non est sibi obediendũ: vt puta mandat papa sine aliqua causa alicui laico: vt det sibi bona sua non enim tenetur sibi obedire qꝛ nõ est sibi subiectus nec ratione cause nec rõne persone in temporalibus: secus si mãdaret aliquod spirituale vel ecclesiasticũ. ⁊ ex his dictis habes declaratã materiam totius. c. ⁊ glo.

☞ Clericus qui dimisit habitum ⁊ tonsurã nõ perdit priuilegium clericale nisi post trinam monitionem. 3. 4. que debet fieri per ipsum diocesanum. 5.

2 Clerici qũo debeant cognosci a laicis.

3 Apostata an perdat priuilegium clericale.

4 Citatio siue monitio vnica nõ sufficit pro tribus quando ius requirit tertiam monitionem ad penam incurrendam.

CONTINGIT. ¶ † Clericus q nec in tonsura nec in vestimẽtis: nec in negotiorum qualitate de clericatu quicꝙ ostendit ⁊ tertio monitus se nõ emẽdat perdit priuilegiũ clericale vel sic. Per dimissionem habitus et tõsure non perdit clericus ante trinam monitionẽ priuilegiuz clericale. In prima ponitur comitis querela. In scda prouisio ibi: verũ. ¶ Casus literalis. Comes flãdrẽsi. significauit do. pape qd in diocesi episcopi sui erant quidam q nec in tõsura nec in forma vestimẽtorum: nec ĩ qualitate negotiorum aliquid de clerico ostẽdebant: sz vt penam possent aliquando euitare se pro clericis exhibebant cum super excessibus conueniebantur circuncisis crinibus allegantes fore priuilegium: qui ipso facto antea negauerãt clericatũ. Super hoc scribit diocesano episcopo dicens q priuilegium meretur amittere qui permissa sibi abutit potestate: ⁊ frustra implorat legis auxilium qui committit in legem. vnde mãdat eidez vt si predicto tertio a te commoniti seipsos cõtẽpserint emendare non habebunt priuilegium clericale. Bernard. ¶ † Nota primo tria ex quibus debet cognosci et discerni clericus a laico. Primo in modo tonsure. Secũdo in forma vestimẽtorum. Tertio in qualitate negotiorũ. De tõsura ⁊ qualis debeat esse ⁊ quare clerici portẽt: vide tex. xij. q̃stione prima. c. duo sunt genera. ⁊ bo. gl. in cle. j. de vi. ⁊ ho. cle. de forma vero vestimentorum vide text. in. c. clerici. de vi. ⁊ ho. cle. et vide bonã gloss. in cle. ij. de vi. ⁊ ho. cleri. Et ex hoc et ex text. no. qd etiam clerici seculares habent certam formam vestimẽtorum. quod tamẽ in veritate iure non cauetur expresse: tantum quidam colores sunt eis interdicti ⁊ cauetur portent vestes vsqꝫ ad talos. vt in dicto capitulo clerici. aliã formam non legimus de quo nota. in iurib⁹ pre alle. De qualitate negotiorum dic vt habetur in capitulo si. de vi. ⁊ ho. clericõ. ⁊. š. ne cleri. vel mona. c. j. ⁊. ij. vide tex. cũ gl. lxxxvj. di. puenit. ¶ † Secundo nota ꝙ ex solo delicto apostasie: clericus etiam in minoribus non perdit priuilegiuz clericale etiam si deprehendatur in delicto. quod colligitur expresse hic: adhuc ⁊ expressius in. c. si iudex laicus. eo. tit. lib. vj. ⁊ per hoc oportet restringere ca. j. š. de aposta. prout ibi dixi. ¶ † Tertio no. ꝙ ad hoc vt clericus perdat priuilegium ratiõe apostasie debet tertio moneri vt resipiscat. Unde no. ibi tertio. Non ergo sufficit vnicã monitio [c]pro omnibus ex quo ad penam incurrendam ius requirit tertiam monitionẽ iuxta theoricam glo. in. d. cle. j. de vi. ⁊ hone. cle. et p Ioan. andr. in ca. ex tue. de cle. non resi. Et ex hoc etiaz not. ⁊ ex tex. vnum modum indirecte deponendi clericos in apostasia degentes. nam si tertio moniti non reassumunt habitum ipso facto perdũt omne priuilegiuz clericale. nec requiritur alia degradatio sed incõtinenti efficiũtur de foro seculari. ¶ † Ultimo no. ibi. a te commoniti: quod hec admonitio non potest fieri per iudicẽ secularem neque per quencunque sz debet fieri per diocesanum: vt patet in prin. ibi: in diocesi tua ⁊c. et clericus in ca. in audientia. š. eo. vbi loquitur de prelatis. ⁊ per illam decretalem dic idem ĩ admonitione cuiuscunqꝫ prelati habentis episcopalez iurisdictionem in clericum pro hoc quod in simili dicit gl. no. in cle. j. de re. eccle. non alie. Inn. in c. ij. de transac. ¶ In glo. in versic. tertio ibi ⁊c. et c. perpendimus. ⁊ dic plene vt ibi dixi. nã potest dici quod illa iura in contrarium allegata loquũtur de priuilegio persone. ⁊ quãdo immiscent se enormitatibus. dic tamen plenius vt dixi. in. c. pendimus. ¶ In ea glo. ibi nec debent gaudere priuilegio ⁊c. hoc est verum quãdo clerici coniugati non deferunt habitum ⁊ tonsurã alias gaudent priuilegio in duobus. ⁊ dic vt habet hodie in. c. vnico. de cleri. cõiug. lib. vj.

IN PRESENTIA.[d] Ab excõmũicati denuntiatione repellitur qui non premonuit et ei communicauit. hoc dicit. ponit dictum rationem subdens ibi: cum super. ¶ Casus literalis. Quidam canonici obijciebant contra decanum suum in modum

---

[a] ¶ Et quid sit cõscia. vide bal. i. c. cũ cãm. š. de test. vbi dicit ꝙ ꝯscia idẽ est ꝙ bon⁹ vir. Alibi dicit idem bal. in rub. š. d iudi. i. vj. col. ꝙ conscia est mens sibi ipsi ꝯscia ⁊ ẽ flos intellect⁹: vel conscia est mẽtis q̃litas seipm dijudicãs. vide ẽt Bal. aliter diffinientẽ in. c. nisi cũ pridẽ. ĩ pe. col. š. d renũ. ⁊ alr in. l. si vtiliter in. ij. no. C. de fideicõ. ⁊ alr in. l. si. §. sz si quis ĩ vl. col. C. cõia d leg. ⁊ ĩ aut. ad h. C. de vsur. cir. iij. col. v. sz h dubitat pmo ⁊c. q̃tuplex sit cõscia ponit idem Bal. i. l. si. C. d pena iu. q ma. iu. ⁊ d ꝯscia vid tex. quẽ ibi no. bal. ĩ. l. militis. C. de re. ⁊ sũ. fu. ⁊ in hac materia cõsciẽtie vide vnã regulã quaz tradit idẽ Bald. fm beatũ Tho. de agno. in aut. ĩ gressi. i. vij. col. C. de sac. san. ec. ⁊ in l. peñ. §. illo. C. de ne. ser. her. isti. et ĩ hac materia cõsciẽ vide oĩo ang. de are. in. §. sz iste insti. de act. in. ix. co. j. in si. vbi not. dicit ꝙ si aliquid cõmittit ꝯscie alicuius ꝙ eius determinationi stari dz et ab ea appellari non poterit. all. gl. quã reputat not. ĩ. c. statutũ. §. assessorẽ. de rescript. poterit tñ fm eundez Ang. supplicari. alle. gl. quã reputat sin. in cle. j. de iure pa. cũ alijs d qbus ibi p euz. ⁊ vide oĩno in hac materia cõsciẽtie multa egregia et quotidiana q̃ tradit ĩ. d. §. sz iste d. Ias. de mayno. ĩ vlt. charta. et vid qd no. idẽ Pau. ĩ. c. vidua. ĩ. ij. no. š. de reg.

¶ Adde an appellari possit de cõmissis ꝯscie alicui⁹ ro. cõs. xxvij. ⁊. cclxj. ccccxliiij. ⁊ qd sit ꝯscia per Io. de ana. cõsil. xxxiij.

Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Questioẽ. vide Card. Alc. in §. testm̃. vj. disti. abb. ĩ. c. sacris. š. ꝙ met. cau. ⁊ ĩ. c. nõ magno. š. ne cleri. vel mona. ⁊ qñ non sit pape obediendũ. vide Feli. in. c. seq. col. v. š. d rescrip. abba. in. c. cũ teneamur. š. de prebẽ.

[c] ¶ Hoc est veruz nisi fieret et monitio in synodo quia tunc sufficit vnica sicut perẽptoria: vt dicit do. Anto. in. c. ij. ne cle. vl monac.

Zacharias.

¶ Adde qd no. apo. ad Lanfra. de oria. ĩ. c. qm̃ ꝯ falsam. §. citationes. nu. vij. et ibi in apo. Bene. vadi. versicul. vlterius quero. š. de proba.

Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Monitio. Uide ad hec que copiose scribit do. Fel. in. c. ꝯsuluit. col. v. versi. in ca. glo. š. de offi. delega.

[d] ¶ Uid ꝙ notat Io. cal. in trac. d ec. interdic. in. vj. membro prin. in iiij. q.

denuntiationis excõicationẽ:ipse excipiendo ꝓponebat contra ipsos qd nõ erant audiendi cuz super hoc ipsum nõ premouerint nec ab eis fuerit impeditus neqz ipsi propter hoc eũ duxerint euitandũ sed eps in mensa canonici cõicauerunt etiam in diuinis. queritur an sint audiendi contra ipsum decanum. ⁊ respõdet papa qd nõ propter ꝑdicta. Ber. ¶ Not.i.ex tex. ꝙ etiam in denuntiatione excõicati requiritur admonitio precedens sicut ergo in denuntiatione aliorum criminum seu defectuum requiritur adminitio precedens: vt in.c.nouit de iudi. ⁊ in.c.cuz dilecti.de accu. ita ⁊ in denuntiatione excõmunicati. ¶ In glos.j.ibi: sed secus est vbi denũtiatus. et est vera lectu. huius.c. nã ille qui denũtiat quodãmodo agit. vnde nõ improbat quod semel approbauit xxxij.q.v.horrendus. nam presumitur venire ad denuntiandum cum bono zelo. Sed si recipiens molestatur non potest se defendere quocũqz modo vt in regula nullus.de regu.iur.li.vj. ⁊ in.c.inter.de exceptio. Legitur hoc.c. ⁊ aliis modis sed non oportet instare: quia alie lecture preter istaz diuinant.

1 ☞ Excommunicatus est permittẽs dolose clericum percuti: cuz poterat prohibere ⁊ non prohibuit. 6.7.

2 Opinio euidenter falsa põt appellari temeritas et presumptio quedam.

3 Consentiens cũ faciẽte an pari pena puniatur: ⁊ quis dicatur consentire.

4 Opem dicitur prestare qui potest delicto obuiare et non obuiat.

8 Qui põt obuiare scandalo ⁊ nõ obuiat: an presumatur in dolo.

Dolus nõ presumitur nisi probetur ⁊ probatur per coniecturas.

Obuiare an quis teneatur iniurie inferende proxime. vide remissiue.

Quante. ¶ † Legitur duobus modis in glo. ⁊ tertio modo extra glos. Et ꝫm primum modum.h.d. Excommunicatus est qui licet permittens clericum percuti si prohibere potest ꝫm alium intellectum.h.d. excommunicatus est permittens clericum percuti si ratione officij poterat prohibere et non prohibuit. Secunduz tertiam ⁊ veram lect.h.d. Excommunicatus est dolose permittens clericum percuti ex quo poterat prohibere ⁊ nõ prohibuit. Premittit culpã quam secundo aggrauat ibi: ne aũt. Tertio aggrauationem declarat ibi eos. ¶ Casus literalis. Quidam dicebant ꝙ illi solum erant excõicati qui manus violentas mittebant in rectores ecclesiarum siue clericos. Consultus papa dicit qd magne presumptionis existit manus iniicere violentas in rectores ecclesiaꝝ ⁊ ꝙ autoritas apostolica nõ solũ punit autores huius sceleris sz etiaz omnes faciẽtes ⁊ consentiẽtes pari pena condẽnat: interpretans eos facere delinquentibus qui manifesto facinori desinũt obuiare. ber. ¶ † No. primo ex tex. ibi: presumptio ⁊c. ꝙ opi. in iure falsa euidẽter põt appellari ꝑsumptio ⁊ temeritas. ¶ † Scdo no. ꝙ etiã vbi pena imponitur ipso iure faciẽtes ⁊ cõsentientes pari pena [a] plectũtur: ⁊ hoc est potius ex interpretatiõe. ⁊ ideo hoc nõ haberet locũ in statuto vbi fict⁹ ⁊ interꝑtatiuus intellectus locũ non hz: vt in.l.iij.ff.de neg.gest. ⁊ in.c.in nostra.ẽ.de iniur. ¶ † Tertio no. quod volẽs obuiare delicto ⁊ nõ obuiat presumitur fauere delinquẽti: lz hoc est iuris interpretatione: vt in tex. de quo tamẽ per Barto. in.l.is q opẽ.ff.de fur. ⁊ in.l.non solum.§.si mãdato.ff.de iniur. aliquid tetigi in.c.mulieres.ẽ.e. ¶ † In gl.j.ibi inueniens ea.no.gl.sing. pro statutis puniẽtibus cõsentientes certo facinori vt dicantur illi consentientes qui cooperantur ad delictum saltem ꝑstãdo autoritatem: secus videtur in eo qui tantũ adhibuit presentiam non autorisabilem nec cooperatiuã etiã si poterat obuiare ⁊ non obuiauit: tñ tex. hic in fi. videtur innuere contrarium quantũ ad materiam nostram. nam iste tex. non intẽdit punire autoritatem prestãtes sed non obuiãtes cũ possunt. vnde dic vt dicetur in gl.seq. ¶ † In gl.ij.in fine. ex hac glos. colligunt̃ ille due lecture scdm quas primo loco summaui. Primo [b] ꝙ quilibet q põt obuiare ne clericus percutiatur et nõ obuiat incurrit excõmunicationẽ. ⁊ fuit gl. Joã. antiqui glossa. Alia lec. ponitur per alios quos sequitur gl. nr̃a vt intelligat̃ in habente iurisdictionem seu potestatem in verberante q: iste proprie põt ⁊ dz obuiare secus in alio puta socio nõ habente hanc potestatem. ¶ † Extra glo. ponit̃ alia lec. per Inn. ⁊ alios doc. seq. vt litera intelligatur generaliter in nõ habente ptãtem seu iurisdictionẽ dũmodo dolose patiatur: secus si nõ dolose sed ex negligentia vel q: non vult se immiscere rumoribus aliorum: tũc incidit in excõmunicationẽ. nã ad incurrẽdã excõmunicationẽ canonis si qs suadẽte. reqrit̃ dol⁹ vt ptz ex illis vbis suadẽte diabolo ⁊c. vbi ergo cessat dolus nõ hz locum illa dispositio. facit in simili.l. pen. C. de adulte. ⁊ l.j.C. de sica. ⁊ hec lec. mihi placet: et ꝓ hoc adduco tex. ibi fauere interpretans ⁊c. ergo istud ius intendit laqueare nõ simpliciter negligentẽ vel ꝓ suo cõmodo sed trahentẽ sez pro tacito suo fauore. ꝙ not. ¶ † Sed dubito nũqd presumetur dolus eo ipso ꝙ fuit presens ⁊ potuit obuiare ⁊ nõ obuiauit. et primo videtur ꝙ nõ [c] ꝑ l. quoties.in.§.qui dolo.ff.de proba. vbi ptz ꝙ q dolum allegat probare dz. ⁊ concor.c.ij.de renũ. li.vj. In ꝯtrarium videtur ista litera que videt̃ interpretari dolum et fauorem eo ipso ꝙ non obuiat et põt obuiare: et hanc partem tenere. Ratio q: presumptio est contra non obuiantẽ ⁊ dol⁹ probatur ꝑ coniecturas. oportet ergo vt iste purget has coniecturas. Ex ꝑdictis no. ꝙ.c. si qs suadẽte. est largissime interpretandũ fauore religionis et regulariter nunqd quis teneatur obuiare iniurie inferende proximo. dic vt no. in.c. dilecto.eo. tit. lib.vj.

1 ☞ Excõicari nemo põt nisi cõpetẽti monitiõe premissa: et cã rõnabili ⁊ manifesta. 2.4.

3 Excõmunicatio nõ fertur hodie sine scriptura.

4 Excõicare nõ põt prelat⁹ aliquẽ ex causa ipsi soli prelato nota.

5 Snia excõmunicatiõis potius equiparat̃ interlocutorie ꝙ̃ diffinitiue.

6 Excõicat⁹ nõ solũ põt cõqueri ꝑ viã appellationis sed etiã per viam querele.

7 Excõicatio est pena grauissima.

8 Judex a quo põt oĩa facere q̃ tendũt in facilioẽ exitum appellationis.

9 Excõicatio an teneat nõ ꝑmissa monitione.

10 Eps vel ali⁹ prelatus cui interdicitur ingressus ecclesie nõ ꝑ hoc perdit iurisdictionalia.

11 Excõicatus an sit remittend⁹ ꝓ absolutione ad excommunicatorem.

12 Excõicatio si est iniusta nõ reqrit̃ aliqua absolutio sed reuocatio tantum.

13 Cõstat illud vbũ ꝓlatũ ab aliquo presupponit habere notitiam illorũ q̃ necessario antecedũt.

14 Excõicator põt cognoscere de iustitia vel iniustitia excõicationis: etiã parte absente.

15 Judex ad quẽ an et quo casu debeat citare iudicem a quo ad defendendũ sniam quam tulit.

16 Expẽse siue dãna quo casu remittantur iuramẽto damnum passi.

17 Snia lata ꝯ ꝓlatũ an possit mandari executioni contra ecclesiam.

18 Appellatio ab excõicatione ad qd prosit.

Sacro. [d] ¶ † Prelatus excõicare nõ debet subditũ nisi competenti monitione premissa. ex cã manifesta et rõnabili et ꝯfacienti imponitur pena hic expressa. Item punitur subditus qui falso conqueritur se excõicatum iniuste et subiicit quid iuris si prelatus dicens se errasse vult excõicatum absoluere ⁊ aduersarius appellat ne absoluatur.h.d. ⁊ tria sunt dicta ꝫm ibi: verum. tertiũ ibi: si vero. ¶ Casus literalis. Quia prelati

---

Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Pari pena. vide Bartho. vero. in ꝯsi.j. incip. magnifice. ⁊ i ꝯs.ij.i. cip. sup casu ⁊ fel. late in.c. sicut dignũ.ẽ. de homi.

[b] ¶ Adde hoc Bar. in.l.j.§.sz i eo.ff. ad sille. vbi dicit ꝙ si quis occidit aliũ me pñte ⁊ nõ adiuuãte nõ teneor ar.gl.in.c.culpa caret.de re iu. Sol.d.Paul.de cas.i.l.fi.C.de his q.vt idi. hoc limitat nisi essem subdit⁹ illi⁹ q interficit̃ q: tũc tenebor sicut etiã tenerer si essez fili⁹ aut vasallus. Itez adde hic bart.i.d.l.j.§. occisoꝝ.ff.ad sill. Itẽ adde hic oĩo quod scribit pul. Bar.i.d.l. culpa caret. ⁊ Flo.in.l. ait.ff.ad.l.aql. et adde qd not.do. abb.i.c.j. sup quibus i gl.j.de peñ. Itẽ vide oĩno ꝙ no. Spe. in tit.de leg.§.iuxta ꝓpositionis. in.xvij. col. vſi. ꝙ si potui hoĩem defendere ⁊ vide tex.in.c. sicut dignuz.§.illi etiã qui d homi. Itẽ vide arch.in c. negli.ij.q.vij. vbi dicit ꝙ qcqd dicũt alij est ꝑceptuz q̃ ad oẽs ꝙ qlibet teneat̃ ꝓpulsare iiuriã ꝓ q̃ dicit expsse facere.c. dilecto.vſi. ⁊ qdẽ de sent.excõ. li.vj. ⁊ ꝑdicta oĩa elegãter declara vt ꝑ bar.i.l. virũ. ff.de pe. ⁊ addo ꝙ qñ aliqs tenet̃ ꝓhibere aliquẽ facientẽ certũ actũ nõ solũ tenet̃ ꝓhibere ꝙ ille act⁹ nõ fiat sz ẽt dz adhibere custodiã ⁊ diligentiã ne ille act⁹ fiat. ad hoc est casus no.i.l. locatiõis.ff.locati. et sentit glo. in v. intereſt. cir. prin. in l. si quis ita ꝑmiserit.§.ea.l.ff.de v.ob. Itẽ ad ꝑdicta vide qd not. bar. in.l. metũ.ij.§.lz lz.ff. ꝙ met. cã. vbi dicit ibi cẽ casuz de hac.qd. et vide Bal.in.l. nullus.v. itez est arg.ꝯ potestatẽ. C. de sum. trini.

[c] ¶ Qd nõ. ⁊ pondera quia si ego iui cũ aggressorẽ presumor in dolo vt no.c.cũ cõtinẽtia de cle. pcus. ⁊ bal.i.l. si qs nõ dicã rapere. C. de epi. ⁊ cle. Si vero reperio me qñ clericus offendit̃ ꝓcedit dubiuz doctoꝝ. An. barb.

[d] ¶ An ⁊ qñ snia excõicatiõis lata ꝯtra ꝓhibitionẽ iuris vł hoĩs sit nulla vel teneat vel sit retractanda vide multum eleganter. ꝑ Do. post Jo.an. in.c. romana.§.pe. in vlt.col.d offi.or. lib.vj.

Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Sacro. Vide circa materiã huius decretalis. xiiij. cõclusiones quas ponit feli.i c.cuz sit romana. ẽ.de appellatio.

prelati ecclesiarum erant faciles ad excõicãdum volens consiliũ gñale ꝯ ipsos adhibere medelaꝫ statuit ne qs in aliquẽ excõicationis sñiaꝫ ꝓmulgare presumat nisi cõpetenti monitiõe premissa ⁊ pñtibus personis idoneis per quas possit ꝓbari monitio si necesse fuerit. ⁊ si cõtra presumptuꝫ fuerit etiã si iusta fuerit excõicationis sñia ingressum ecclesie per mensem vnũ sibi nouerit interdictum alia nihilominus pena multãdus si visum fuerit expedire. Scđo dicit ꝙ si ẽt admonitio legitima precessit prelatus caueat diligenter ne aliquẽ excõicet absqꝫ manifesta ⁊ rationabili cã. qđ si fecerit ⁊ humiliter reqsitus non curauerit reuocare ꝓcessum absqꝫ grauamine grauat⁹ deponat apud superiorẽ de iniusta excõicatione q̃relam: ⁊ superior si absqꝫ periculo more põt ad excõicatorem illũ absoluendũ remittat intra terminũ competentem. alioquin superior ipsum aboluat cautione sufficienti recepta. quo absoluto de iniusta excõicatione cognoscat q̃ si iniusta fuisse constiterit excõicator cõdẽnetur ad interesse: al's nihilominus puniendus arbitrio supioris si culpe qualitas postulauerit: cũ nõ leuis sit culpa tantã penam infligere iniuste nisi forsitaꝫ ex cã probabili errauerit maxime si laudabilis opiniõis existat. Sed si ꝯ excõicationis sñiam nihil rõnabile probatum fuerit a cõquerente ⁊ ipse simili modo ad interesse cõdẽnet̃ vel al's ꝑm superioris arbitriuꝫ nisi forsan ⁊ ipsum probabilis error excusat ⁊ sup eo pro quo fuit excõicatus cautione recepta satisfacere compellat̃ vel in pristinã reducat̃ sñiam vsqꝫ ad satisfactioneꝫ ꝯdignã. Tertio dicit qđ si iudex suum cognoscẽs errorẽ paratus sit talẽ reuocare sñiaꝫ: ⁊ ille ꝓ q̃ lata fuit appellet ne absqꝫ satisfactione reuocet illã appellationi non deferat in hac parte. nisi talis sit error de quo merito valeat dubitari ⁊ tũc sufficienti cautioni recepta ꝙ coram illo iuri parebit ad quẽ extitit appellatuꝫ vel corã delegato ab ipso excõicatũ absoluat: ⁊ sic penã euitabit predictã caueat tñ oĩno ne malitiose in alterius preiudiciũ mentiat̃ errorem si penã canonicã voluerit euitare. Ber. ¶ † Not. j. ex tex. ibi: nisi cõpetẽti admonitione ⁊c. ꝙ sicut in aliĳs sentẽtĳs requirit̃ citatio precedens: vt in. c. consuluit. de offi. delega. l. de vnoquoqꝫ. ff. de re iud. ita ⁊ in sñia excõicationis requirit̃ admonitio[a] ꝑcedens sed differentia est: qꝛ in aliĳs sententĳs fit citatio vt veniat ad sñiaꝫ audiẽdã sed in sñia excõicationis fit admonitio vt se corrigat et que dicatur ꝯpetẽs admonitio. dic vt habet̃ i. c. ꝯstõnẽ. et c. statuimus. eo. ti. li. vj. ¶ † Scđo no. ꝙ admonitio põt fieri sine scriptura. ideo reqrit̃ hic presentia ꝑsonarũ sed ipsa excõicatio nõ dꝫ hodie ferri sine scriptura al's iudex ferens incidit in penã hodie habetur in. c. j. eo. ti. li. vj. ¶ † Tertio not. tria reqsita vt iuste feratur excõicatio. Primo vt ꝑcedat cõpetens monitio. Secũdo vt cã sit rationabilis. Tertio ꝙ sit manifesta ex cã ergo soli ꝓlato nota nõ dꝫ ferri excõicatio. vt in. c. si tm̃. ⁊ i. c. placuit. vj. q. ĳ. ¶ † Quarto no. qđ sicut iudex põt reuocare suã interlocutoriam male latã ita et excõmunicator põt reuocare suam excõicationem iniuste latã non obstãte ꝯdictione partis aduerse. Ex quo infero ꝙ excõicatiõis sñia potius attrahitur ad naturã[b] interlocutorie q̃ꝫ diffinitiue. nã diffinitiuã iudex reuocare nõ põt sed interlocutoriam sic vt plene no. in. c. cũ cessante. de ap. et in l. ꝙ iussit. ff. de re iudi. ⁊ in. l. iĳ. C. sent. rescind. nõ pos. Ex quo infero etiã ad aliud qđ appellãs ab excõicatione tenet̃ reprimere cãm sicut appellãs ab interlocutoria seu grauamine. qđ sentit Inn. in. c. per tuas. ꝫ. è. ⁊ Jo. and. in. c. venerabilibus. eo. ti. lib. vj. qđ tene menti. ¶ Quinto no. ibi: per se vel per alium. ꝙ absolutio ab excõicatione põt fieri per aliũ: ⁊ facit pro cõi practica ꝑm quã prelati cõmittunt inferioribus hanc absolutionem. ¶ † Sexto no. qđ non solũ per viam appellationis sed etiã per viã querele põt quis conqueri de iniusta excõicatione ⁊ cãm iniustitie ad superiorẽ deducere. qđ tñ intellige prout distinguit text. in prin. in. c. venerabilibus. prealleg. ¶ † Septimo no. ꝙ maximima pena excõicatio. nã inter hoĩes esse ⁊ hoĩꝫ carere commercio nõ est sine grauissima pena. sed in ꝯriuꝫ facit. c. cũ medicinalis. e. ti. li. vj. vbi excõmunicatio est medecina. Sed dic cõcordando ꝙ parenti est medicinalis. sꝫ respectu iniuste excõicatiõis est pena: pena enĩ est vbi nõ meretur excõicari vel vbi non vellet parere. de q̃ in. d. c. j. ¶ † Ultimo not. iudicem a quo posse absoluere excõicatum nõ obstante appellatione ẽt legitima. Et ratio põt esse duplex. ꝑma propter periculum more ne decedat in excõicatiõe vt hic dicit glo. alia ⁊ notabilior qꝛ iudex ad quem hoc debet facere recepta cautione ergo iudex a quo hoc põt: qꝛ omnia tendẽtia in faciliorẽ exitũ cause appellationis sibi permittũt̃: vt no. in. c. ĳ. de matri. contra. ꝯ interdic. ec. ⁊ in. c. qua frõte. ꝫ. ꝺ ap. ⁊ in. c. cum teneamur. e. ti. ¶ † In glo. ĳ. in fi. nõ intelligas gl. ꝙ indistincte non teneat[c] excõmunicatio sine monitione. al's esset cõtraria sibi ipsi. sed restringe ad casum. c. statuimus. alleg. in gl. qñ fertur excõicatio cõtra participãtes excõmunicato ab excõicatore. ⁊ ita loqt̃. c. statuim⁹. tunc enĩ requiritur monitione multi illa q̃ arentur ⁊ adhuc ille casus restringitur. vt no. ibi Jo. an. qñ fert̃ cõtra participantes excõicato ab alio tũc tenet sñia sine admonitione licet sit iniusta ⁊ ꝙ teneat excõicatio sine monitione tenet gl. i. c. j. de exces. prel. ⁊. ĳ. q. j. in sum. ⁊ in. c. romana. e. tit. lib. vj. ver. iniustus. ¶ In gl. iĳ. ibi: ꝙ magis placet. ⁊ hec opi. hodie probatur in. c. venerabilib⁹. in. §. vlt. eo. ti. li. vj. Et in fi. gl. hec gl. bene rñdet ad vnũ ꝯrium sed ad primũ nõ. Sed solue post Hos. ꝙ lꝫ ambo ĩcipiãt priuari simul: tñ naturaliter. i. ex ordine intellectus ꝑcedat excõicatio. nã interdicitur ĩgressus ecclesie propter excõicationem precedentem. ¶ In gl. iĳ. in fi. no. bene glo. qꝛ multũ allegabilis in practica ⁊ plurimos effectus hꝫ. vt ptꝫ in ea. qꝛ in oĩbus bñ dicit. ¶ † In gl. in versi. interdictũ in fi. no. bene fi. gl. ꝙ is cui interdicitur ingressus[d] ecclesie nõ perdit ptãtem exercendi iurisdictionalia ꝓ hoc facit. c. fi. de cle. excõ. mi. vbi ptꝫ ꝙ excõicatus minori lꝫ sit participatione sacramentoruꝫ priuatus: nõ tñ perdit iurisdictionalia. ad idẽ. c. is cui. e. ti. li. vj. ⁊ hanc opi. glos. sequit̃ Inn. dicit tñ ꝙ iste excõicator excõmunicatum per se absoluet. sed per aliũ introduceret illuꝫ in ecclesiã. pro hoc. c. suffraganei. ꝫ. de elec. ¶ † Ex predictis ꝯclude ꝙ omni casu dꝫ excõicatus remitti ad excõicatorem suũ absoluẽdus. ꝙ intellige qñ dubitat̃ de iustitia vel ĩiustitia sñie. si aũt constaret eam iniustã nõ dꝫ eũ remittere sed absoluere: vt in. d. c. venerabilibus. et dixi in. c. per tuas. ꝫ. e. ¶ † In gl. in versicu. absqꝫ grauamine ibi nec iurare. no. gl. ꝙ vbi est iniusta excõicatio sit reuocatio absqꝫ iuramento.[e] Sec⁹ in casu dubĳ. ⁊ ita ĩtellige v̇bũ alioqn ⁊ hãc opi. sequitur Host. dicens ꝙ qñ est iniusta non sit ꝓprie absolutio sꝫ quedaꝫ reuocatio. ⁊ pro hoc facit iste text. qui semper vtitur verbo reuocatiõis qñ presupponit iniustitiaꝫ sñie. qđ nota. ¶ † In gl. in ver. cõstiterit ibi: excõmunicatore presente No. pro significato huius verbi cõstititit. naꝫ tacite ꝑsupponit citationem partis aduerse: qꝛ nõ potest aliter constare. ⁊ idem no. glo. in cle. ꝑsenti. de censi. ⁊ in cle. ĳ. de pe. ¶ † In eadem glos. ibi de ap. c. interposita. no. hanc gl. qꝛ extẽdit casum c. interposita ad sñiam excõmunicationis vt absente aduersario seu excõicatore per contumaciã possit superior altera parte presente cognoscere de iustitia vel iniustititia excõicatiõis. ¶ † Et in fine gloss. not. ex fine glos. qđ vbi agitur de retractatione sententie ⁊ non ad infligendam penam ipsi iudici non est necesse ipsum iudicem vocari. Sed intelligo glo. qñ excõmunicatio vel alia sententia est lata ad instantiam alterius: qꝛ tunc defendere sñiaꝫ principaliter ad eũ spectat ⁊ nõ ad iudicem: lꝫ iudex possit assistere si velit. Sed vbi iudex ex officio suo tulisset sñiam tunc teneat locum partis semper citari debet: vt videt̃ probari

[a] ¶ An ista monitio reqrat̃ ad reinducẽdũ ĩ excõmunicationẽ viđ late ꝑ do. ꝺ Ro. deci. ccclxxxĳ. in or. nouis. post io. mo. ⁊ doc. i. c. eos de sen. exc. li. vj. et adde oĩo ħ Lap. alle. lxxiĳ. vbi notat ⁊ valde elegãter examinat intelle. hui⁹ decre. ĩ ꝑn. ⁊ eã multiplr̃ limitat ⁊ ađ qđ nõ sufficit ꝙ ista monitio fiat ad domũ sed dꝫ fieri ꝑsonalr̃ ita no. ꝺ termĩat do. an. in c. si aduersus. ix. col. de eo q mit. ĩ pos. post ĩmo. ibi de quo ẽt an sufficiat ꝙ ista monitio fiat ꝑ edictuꝫ elegãter ꝑ do. de ro. deci. ccclĳ. cir. fi. in or. nouis. aduerte tñ ꝙ qñ qs reinducit̃ ĩ excõicationẽ nõ est necessaria monitio ꝑsonalis sed sufficit ꝙ alr̃ moueat̃ ita elegãter volũt do. ꝺ ro. deci. ccclxxxĳ. ĩ or. nouis. ⁊ al'. Inno. ĩ. d. c. si aduersus.

[b] ¶ De hoc vide latius ꝑ eundem Abb. super rubr. huius tit.

Sebastia. Sapi.

[b] ¶ Ad naturam. Idem tꝫ Car. in c. perpẽdim⁹. co. xiiĳ. ver. q̃ro dixi qđ excõicatio. ꝫ. hoc titu. cum allegatis per Feli. ĩ rub. ꝫ. ꝺ re iudi. col. x. versi. excõicatio est interlocutoria.

[c] ¶ Limita dupliciter. vt ꝑ Do. in c. j. in fi. iĳ. col. de of. de. li. vj. ⁊ vtrũ sñia excõicatiõis lata nulla ꝑmissa monitiõe valeat de hoc viđ ꝑ do. an. in. c. ab excõicato. ĩ. j. ⁊. iĳ. col. de cle. excõ. mi. et ista limita vt per Inno. sing. c. j. de exces. ꝑla. ⁊ ibi notaui ⁊ ꝑ do. abb. ĩ c. reprehẽsibilis. ꝺ appel. ⁊ limita sing. vt ꝑ Inn. in c. venerabili. ĩ ꝑncipe. col. ꝑ cẽsi. et ꝑ do. ĩ. c. dilecti. ĩ fi. ĳ. col. de sen. excom. li. vj. ⁊ ꝙ ibi notaui ⁊ de ħ vide do. de rot. ĩ antiq. deci. ccclĳ. et in ordi. nouis. decis. lxxxvj. Iteꝫ vide oĩno Lap. alleg. xiĳ.

[d] ¶ Credo ꝙ gl. j. cle. fi. i. c. ab excõicato. de rescr. male loqtur ꝑ id qđ no. post. gl. ⁊ do. anto. in. c. ĳ. ꝺ ordi. ab ep̃o qui re. episcopatui.

Sebasti. Sapia.

[e] ¶ Juramẽto. vide de hoc doc. in c. ab excõicato. super gloss. iĳ. ꝫ. de rescrip.

in.c.venerabilibus.in.§.secus.⁊ seq.e.ti.lib.vj.et facit.c.cũ ab ecclesiaꝝ.⁊.c.ad reprimendã.de offi. ordi. ¶ †[16] In glos.in ver.ad interesse ibi: declarabit suo iuramento. No.gl.singulariter.ex qua habes casum vbi expense facte extra iudicium ⁊ dãna inde secuta ꝓbantur iuramento dãnum passi. cuius contrariũ tz glo.in.c.dilecti.de fo.cõpe.sed intellige istam gl.qñ excõicatus cõuenitur ex do lo suo.nam vbi ex dolo tuo[a] sum passus dãnum tunc statur iuramento meo:⁊ ita loquũtur iura alleg.in gl.quinimo plus volunt quidam vt hic refert Inn.qd hoc casu hz locum iuramentuz in litem:vt nõ solũ veniat dãnum ꝫm verũ valorem rerum sed etiam ꝫm affectionẽ istius ar.l.ij.⁊.l.videamus.ff.de in lit.iu.alij contra⁊ satis põt teneri opi.glo.tanq̃ tenẽtis medium inter rigorez ⁊ equitatem. ¶ †[17] Et in fi.gl.no.j.ex fi.gl.qd sñia lata contra prelatum nõ debet mãdari executioni in bonis ecclesie quando prelatus conueniť ex delicto vel ex ꝯctu suo.pro hoc qd no.i.c.de multa. s.de preben.⁊ plene dico in.c.peruenit.de fideiu. ⁊ quantũ ad ar.gl.conclude post doc.hic qd aut propter excõicationem iniustam electio sua non fuit confirmata vel non fuit adeptus beneficiũ ⁊ tunc excõicator tenetur ei ad consimile beneficiũ conferendum si habet potestatem.arg.opti.c.pastoralis.de iurepa.aut non habet hanc potestatẽ ⁊ tunc põt puniri arbitrio iudicis. Si vero excõicatio fuit lata post appellationem tunc teneť cõfirmator si est soluendo q2 propter h non debuit cassare electionem ⁊ in supplementum agitur cõtra excõicatorem.arg.in.l.iij.ff.de eo per quẽ fac. erit.⁊ vide quomodo ista spiritualia estimanť p glo.in.c.coram.s.de offi.dele. ¶ †[18] In glos.in ver. satisfacere.ibi:nec ꝓdest nec est necessaria appellatio.hec gl.nõ bene dicit:q2 imo appellatio prodesset in multis. Primo vt deuoluat causam ad superiorem quando superior est talis qui nõ potest cognoscere citra appellationẽ. Exemplũ in archiepiscopo respectu subditoꝝ sui suffraganei vt aperte probatur etiã in casu excõicationis in d.c.venerabilibus.in prin. Unde si excõicat⁹ non appellat intra decendium nõ põt amplius deducere cãm ad illum superiorem sed hz necesse petere absolutionem ab excõicatore. Sed si excõicator noluerit absoluere oblata satisfactione poterit ex nouo grauamine appellare ad superiorem vt no.in.d.c.ad reprimendam. Scdo prodest appellatio ab excõmunicatione ⁊ est magni effectus q2 si non appellat transit in rem iudicatam respectu illius act⁹ pro quo lata fuit excõicatio. Uñ si fuit excõmunicat⁹ ꝓpter cõtumaciã ⁊ nõ appellauit intra decẽdium non põt amplius negare contumacia sed si vult absolui opz vt primo satisfaciat ad hoc q̄ no.in.d.c.venerabilibus.et.d.c.ad reprimendã.sed respectu vinculi nõ trãsit in rem iudicatam ⁊ hoc casu tãtũ ꝓcedat gl.q2 inquãtũ excõicatus petet absolui est audiendus.vt in.c.fi. de pe.q2 ex quo reconciliať deo ergo et ecclesie.vt s.eo.a nobis.

☞ [1] Heretici oẽs ⁊ cũ eis qñocũq3 participãtes sunt excõmunicati.

[2] Statuta contra libertatem ecclesiasticã quando dicantur.

[3] Constitutio pape ligat incontinenti qñ est publicata in curia romana:nec requiritur qd publiceť alibi.

Noverit. [b] † Excõicat hereticos ⁊ quosdaz violatores ecclesiastice libertatis.h.d.et secunda pars principalis ibi:nec nõ. ¶ Casus literalis. In.c.isto excõicat omnes hereticos vtriusq3 sexus quocũq3 nomine censeantur ⁊ fautores ⁊ defensores eorũ ⁊ receptatores ⁊ illos q decetero seruari fecerint statuta edita vel consuetudines introductas contra ecclesiasticam libertatez nisi ea deleri fecerint intra duos menses de libris suis post publicationem huius sñie. Item excõicat statutarios ⁊ scriptores statutorũ ipsoꝝ nec non ptãtes:cõsules:rectores ⁊ cõsiliarios locorũ vbi decetero huiusmodi statuta ⁊ cõsuetudines edite fuerint vel seruate ⁊ illos qui ꝫm ea presumpserint iudicare et scribere iudicata. Ber. ¶ Not.j.ex text.species personarum que ipso iure incurrunt excõmunicationem. Primo oẽs heretici:fautores:receptatores ⁊ defensores eorũ. Scdo quicunq3 fecerit seruari statuta vel ꝯsuetudines contra ecclesiasticã libertatẽ. Tertio statutarij ⁊ scriptores statutoꝝ contra ecclesiasticã libertatẽ. Quarto potestates:consules:rectores ⁊ consiliarij locoruz vbi statuta edicta fuerint. Quinto quicunq3 iudicat ꝫ hec statuta. Sexto qui iudicata redigunt in publicam formã. Secũdo ponderat tex.ibi fecerint amoueri ⁊c. Ex quo infertur q̄ isti nõ euitãt excõmunicationem[c] lz in fine statutorũ ponant statutũ q̄ si qua essent statuta edita cõtra ecclesiasticã libertatem habeanť pro non scriptis: vt communiter solet fieri.per hoc enim nõ esset satisfactum huic.c.nec aut.[d] cassa ⁊ irrita.C.de sacrosan.eccle.exigiť eñi q̄ hec statuta deleantur de libris.⁊ ita not.Bar.in.d.aut. ¶ †[2] Sz quero que statuta dicantur contra ecclesiasticã[e] libertatem. Innocen.concludit hic q̄ sunt illa que veniunt contra priuilegia concessa ecclesie vniuersali vel a deo:vel a papa:vel ab imperatore:secus si priuilegium concessum esset ecclesie particulari:⁊ cum hac conclusione transeunt docto.nostri.sz Bart.in.d.auť.cassa.latius tangit hanc materiam ponendo hanc cõclusionem q̄ vbicũq3 per statutum clerici efficiuntur timidiores[f] ⁊ laici audaciores ad nocendum:q̄ tunc dicuntur ꝯ ecclesiasticam libertatẽ.exemplũ est statutum laicoꝝ qd gcunq3 interfecerit laicũ puniať grauiter interficiens vero clericũ puniať puta.i.x.florenis vel in alia mitiori pena.p hoc.l.j.§.q̃ onerãde.ff.qua.re.ac.nõ dať.⁊ hoc dictũ mihi plz.⁊ p hoc adduco.c.graue.j.e.inducendo vt ibi dicam.sunt ergo simul iungende iste due theorice. ¶ †[3] In glo.in ver.intra duos menses.ibi a tempore publicationis ex hoc dicto glo.infertur q̄ hodie non expectať lapsus istorum duorum mensium nisi ab olim hec cõstitutio fuerit ꝓbata.lz quidam dicant q̄ isti menses currunt a tempore publicatiõis specialiter fiẽde in qualibet ꝓuincia:q2 ignorãs nõ est cõtumax.⁊ p ꝯñs nõ incidit in excõicationẽ.xj.q.iij.c.ceterũ. Sed dictũ gl.plus placet. Joã. and.⁊ hoc credo verius.nã ꝯstitutio pape nõ est necessario publicanda in qualibet ꝓuĩcia q2 satis est q̄ publiceť in curia ro.vt no.in data lib.vj.⁊ ibi in nouella per Jo.an.⁊ maxime hoc procedit cũ hec cõstitutio sit redacta in corpus iuris.quia nemo presumiť hoc ignorare.concludiť ergo q̄ statutarij ⁊ alij de qbus in tex.sunt excõicati ipso facto. Sed successores eorũ excõicati non sunt si q̄ primum sciuerint:fecerit hec statuta deleri de libris:debet tamen dari aliquod tempus:q2 non incontinenti post sñiaz tenentur currere arg.in.l.ratum.⁊ in.l.qd dicimus.ff.de solu.

☞ [1] Priuilegia non extenduntur ex identitate rationis.

[2] Rector alme sapientie noue alumne mee:vel consules mercatorum ciuitatis.

Perusij qui ibi presunt:an habeant iurisdictionem in scholares extra sapientie domum delinquentes.

[3] Laicus ex permissu pape põt excõicare sed non ex permissu epi.

Canonica. [g] Satutũ de regularib⁹ excõicatis pro iniectione manum absoluendis p suos prelatos ad hospitalarios extẽditur vt ipsorum prior eos absoluat:vel aliter ⁊ sic. Fratres hospitalis hierosolymitani excõicati ꝓ iniectione manuum in clericũ seu confratrẽ absolui possunt per eorũ priorẽ nisi excessus fuerit difficilis ⁊ enormis.h.d. Et diuiditur.nã primo ponit canonẽ antiquũ.scdo illũ prorogat ibi:nos. ¶ Casus lr̃alis. Statuit Alexander q̄ monachi ⁊ canonici regulares quocũq3 mõ se percusserint per abbatẽ suũ absoluanť cuius statutum ponit.s.eo.c.ij.⁊.c.cũ illorũ. Cõstitutionẽ illã extẽdit papa bonoñ.ad hospitalarios hierosolymitanos: vt p priorẽ suũ q sacerdos dz esse in eodẽ casu fratribus eiusdẽ ordines absolutionis bñficiũ impẽdať.nisi forsan maiori esset ꝓuidentia regrenda. B. ¶ Not.j.ex tex.qd vbi percussio enormis regulariter teneť ire ad sedẽ aplicam pro absolutione: nõ ergo absoluit abbas vel eps. ¶ †[1] No.secũdo qd per similitudinẽ rõnis nõ dz extẽdi ius priuilegiatiuũ nisi extensio fiat per habẽtem ptãtem. Et p hoc ꝯcludit Hosti.qd tẽplarij nõ gaudẽt hoc priuilegio: q2 lz ius cõe debeat extẽdi per identitatẽ rõnis:secus est i iure priuilegiatiuo.facit regula in ar.de reg.iu.li.vj.⁊.l.qd ꝯ.ff.de legi.lz gloss.tenuerit ꝯrium in.c.cũ illorũ.s.e. ¶ †[2] Sed quero:qd si isti percutiãt se extra claustrũ dicit Host.qd nõ põt absolui p abbatẽ seu priorẽ.vñ ad text. supplet qñ in claustro. Sed tene ꝯrium p ea que dixi in.d.c.cũ illoruz. ⁊ facit iste tex.vbi reperiť aliquid de claustro. ¶ †[3] In gl.in ver.presbyter.in fi.dictũ qd pa.posset dare potestatẽ laico excõicandi: sed episcopus non: vt not.gl.in.§.verũ.xxxij.distin.⁊ in.c.bene quidẽ.xcvj.disti. nam hoc est iurisdictionis ⁊ non ordinis.⁊ vide quod no.glo.in.c.peruenit.xxv.dist.⁊c. Abbas.

☞ [1] Suspensi et excommunicati non sunt absoluendi:nisi primo prestito iuramento de parendo mandatis ecclesie.vide.j.c.proximo.in.ij.no.et per totum.

[2] Pro scãdalo vitando receditur aliqñ a iure rigoroso.

Posse dicimus quod de iure possumus:de iure scilicet communi nõ extraordinario.

super eo.

Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Dolo tuo. Uide Rotam deci. cccxvij.inci.vtrũ dãna appellãtis. Joã.de ana.in.c. excõicam⁹.§.moneantur.co.vj.s. de here.

Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Nouerit.nũqd dispõ hui⁹ decretalis hẽat locuz i his q̃ susceperũt statuere ꝯ libertatẽ eccl'ie.ñ tñ pfecerũt nec iter duos menses amoueri fecerũt.vide do. bar.bellẽ.in suis apostillis.in.c.in his.j.de ver.sig.

[c] ¶ Ubicunq3 ad euitãdũ penã requiriť statutũ vľ scripturaz deleri nõ sufficit qd cesseť vbo nisi ẽt deleať facto.et ex h ẽt declarabiť tex. in cle.j.in v.deleuerint.de vsu.sed tu in ꝯrium vide bar.i.l.nihil.ff.d adi.leg.et in.l.emptor.§.tuti⁹.i fi. ff.d pac.sup quo vide qd scripsi post.d.abb.j.ti.j. in his.vbi notãť saluo hanc cõtrarietatem.

[d] ¶ Nec auť.faciat text.i auť.cassa et ibi Sali.C.de sacrosan.ec.A.B.

[e] ¶ Que ꝓprie dicanť statuta ꝯ libertatẽ eccl'ie.d q̃ vide tex.i.c.ij.cir. fi.de v.sig.lib.vj.

[f] ¶ Timidiores. qñ dr statutũ ꝯ libertatez ecclesie. vide gl.not.in.§. vniuersali eñ.in vers.degenerẽ.in auť.d nõ eli.scdo nub.tex.in.c.j.de priui.li.vj.vbi dr ꝯ libertatẽ eccl'ie qñ tolletur exceptio clericorum. And.Barb.

[g] ¶ Uide qd not. Ray.i sum.d sẽ. ꝓce.diffi.⁊ excõi, §.sequiť de sentẽ. excõi.versic.item nunquid templarij ⁊ hospitalarij.

Super eo. Excōmunicatus vel suspensus absolui nō dʒ nisi p prius iuramēto prestito. si tñ sine scādalo iuramētum haberi nō pōt poterit fieri absolutio p manualē promissionē. h. d. Cōmunis diuisio. scda ibi poteris. ¶ Casus literalis. Monachi greci ⁊ eremite ,pter inobediētiā suspēdebant ⁊ excōicabātur: tñ ad mandatū ecclesie redire nolebant nisi per manualē promissionem. Cōsultus pa. an essent recipiēdi sine iuramēto respōdet qđ si non pñt induci ad prestandū iuramētū fm formā ecclesie recipiantur hac vice cū manuali ,pmissiōe cū interdū seueritati consideratis locorū ⁊ tēporū qualitatib⁹ est aliquid detrahēdum. Ber.

1 ¶ † Not. i. ex tex. q nec excōicati nec suspēsi absoluendi sunt absqʒ iuramēto de parendo mādatis ecclesie. ⁊ no. inq̄tum 2 dixi de suspēsione qꝛ non ,pbatur nisi hic. ⁊ .c. seq. ¶ † Scdo a no. q propter scādalū[a] euitandū quēqʒ receditur a iure rigoroso. ¶ Sed quero nūqd hoc .c. ponat ius cōe. Hostien. dicit q ponit ius cōe sumēdo 2ᵐ sensum: qꝛ de iure cōi nō debet fieri absolutio sine iuramēto. ,p hoc tert. ibi hac vice: sed certe dici potest q ponit ius cōe. s. qñ scādalū subest. vt tunc eo casu possit fieri absolutio sine tali iuramēto: nā papa hic rñdet ad cōsultationē. ergo est ius cōe: vt no. in .c. pe. de tem po. ord. Itē induco tex. ibi poteris ⁊c. nā id dicimur posse qđ de iure possumus. xxij. q. ij. c. faciat homo. ⁊ q sit p remediū extraordinariū dr fieri nō posse: vt no. Inno. in .c. pastoralis. de cā pos. ⁊ ,pprie. ¶ In gl. i fi. Hosti. inducit istū tex. pro cōtraria opi. nā si speciale est hoc casu vbi imminet scādalum: ergo regulariter nō valet absolutio sine iuramento sed tu tene qđ dixi in .c. cum desideres. s. eo. ⁊ cōmuniter approbatur dictum glos.

Venerabili. Cū de virib⁹ sñie dubitat pōt quis absolui ad cautelā iuramēto pstito. h. d. ¶ Casus lrālis. Archiepiscopus turoñ. tulit sñiam suspēsionis in epm cenomañ. ,pter quā suspensionem eps ⁊ procurator archiepiscopi accesserūt ad pñtiā. do. pa. ipse vero auditis allegationib⁹ partium sñiam ipsam relaxauit ad cautelā pstito iura. ab ipso epo pñte ,pcuratore arch. q pibit mandato archiepi si constiterit ipsum culpabilem extitisse super eo pro quo fuit suspensus. Ber. ¶ No. ex tert. archiepm sibi suffraganeū epm posse suspendere pōt etiam ipm excōicare ⁊ alia pena arbitraria punire dūmodo nō sit tale delictum quod exposcat depositionē. et ,p hoc. x. q. iij. qꝛ cognouimus. et in .c. sacro. s. eo. ⁊ q ibi no. ⁊ in .c. vt litigātes. de offi. or. li. vj. et c. j. eo. ti. ⁊ li. ¶ Scdo no. q sñia suspēsionis nō est relarāda sine iuramēto. cōcor. tex. in .c. precedenti. ¶ Ultimo not. qđ absolutio ad cautelā non est imponenda sine iuramento: et vide quod dixi in .c. p tuas. s. eo. ⁊ qđ plene no. in .c. solet. co. lib. vj. Sed quero ad qd sit ista absolutio ad cautelā ex quo nō erat excōicatus sed suspensus. Solu. vt possit communicare ⁊ interesse sacris ⁊ negotijs ecclesie nō autē sit vt possit agere: qꝛ suspensio nō tollit facultatem agendi sicut excommunicatio fm Inn. quod no. ¶ In glo. j. ibi: hoc fit ,ppter dubiū: ⁊ declara hic vt plene dixi in .c. per tuas. s. eo. ⁊ in fin. gl. ⁊ dicit hic Joā. and. q hic alibi non reperitur scʒ q in ab b solutiōe[b] a suspēsione prestetur iuramētum: sed certe imo reperitur: nam probatur. s. c. proximo.

1 ¶ Statuta condere est quid qđ potest delegari.
2 Contumacie pena potest esse vt interdicatur colonis ne respondeant dominis de fructibus: vel ne colant agros cōtumacis.
3 Cautio de nō offendēdo pōt peti ab illo qui semel offendit. Delinquēs pōt cogi vt caueat ne in futurū consimile delictum committat.
4 Statuētes cōtra libertatē ecclesiasticā: sunt ipso iure priuati feudis ecclesiasticis.
5 Mandatū gñale non extenditur ad actus iniquos. Excōicatus a iure pōt iterum excommunicari ab homine.
6 Uasallus si litigat cū dño ⁊ factū est notoriū pōt ipse dñs esse iudex: secus si factum non est notorium.

Grauem. Excōmunicātur officiales locorum in quibus sunt statuta cōtra ecclesiasticam libertatem: nisi ea deleri fecerint: et statutarij feudis ecclesie sunt priuati. h. d. pria pars ponit querelā. scda dat iudices ibi: ideoqʒ. ¶ Casus literalis. Quidā ciues pisani deputati a ptāte ac populo ad statuta ciuitatis edēda fecerunt duo statuta 2 ecclesiasticam libertatē ⁊ in derogationem apo. s. pmūvcʒ q si qs clericus vel laicus 2 quēcūqʒ laicum pisani districtus ad iudicē ecclesiasticum literas apostolicas impetraret in mille solidis condemnaretur nisi renuntiauerit literis neqʒ reditus possessionum suarum redderentur eidem: nec agri ipsorum excolerentur: sed banno potius subiaceāt potestatis. Item statuerunt vt clerici suis sumptibus quoddā castrū pisanorum facerent custodiri q si non fecerint potestas cōtra eos procedere teneatur. Super his cōquestus fuit archiepiscopus pisanus dño. pape. vñ mādat epo seneñ. quaten⁹ in cōsiliarios ⁊ officiciales ciuitatis pisane excōicatiōis sententiā proferat: nisi statuta ipsa de capitularib⁹ suis fecerit amoueri ⁊ caueri idonee q decetero ⁊ similia nō attentent. sʒ cū idem statutarij multa de bonis ecclesiasticis dicant habere in feudum denuntiet illos huiusmodi feudis fore pua 1 tos. Ber. ¶ † No. i. ex tex. ibi q qdā ciues deputati ⁊c. q po c testas legis condende est delegabilis[c] ⁊ facit iste tex. ,p consuetudine tuscie ⁊ lombardie. vbi cōiter deputant aliqui ciues ad statuta edenda. de quo p Bar. in. l. oēs populi. ff. de 2 iust. ⁊ iur. ¶ † Scdo. no. vnā nouā penā 2tumacie vt possit interdici inquilinis et colonis quatenus nō respōdeāt dominis possessionū de redditib⁹. Itē q nemo audeat colere 3 agros seu possessiones illus cōtumacis. ¶ † Itē no. q 2 delinquentē pōt ,pcedi vt caueat ne in futurū cōsimile delictū cōmittat: ⁊ erit ista cautio fideiussoria vel pignoratitia pena apposita. ar. i. c. literas. d presum. ⁊ facit iste tex. i ar. q inimicus meus q me semel offendit possit cogi ⁊ distringi ad 4 prestādū cautionē idoneā ne me offendat i futurū. ¶ † Ultimo no. q faciētes statuta cōtra libertatē ecclesiasticā sunt ipso iure absqʒ alia ,puatiōe feudis ecclesiasticis priuati vñ solū hic mādat denūtiatio. ¶ In glos. peñ. ibi: hic loquitur de istis cōsiliarijs ⁊c. ⁊ hec solu. videt placere Inn. et ,p hoc qꝛ ciues isti nō fecerunt ista statuta: sed dederunt potestatē alijs vt facerent statuta: ⁊ sub mādato generali nō venit iniquum statutum pro hoc. c. j. de iureiu. lib. vj. hanc tñ sol. intelligo qñ successores ignorabāt illa statuta ibidē cobtineri: nō data sñia ⁊ tpe cōpetēti ad faciēda illa deleri nisi delerint ipso facto sunt excōicati: vt i. c. nouerint. ⁊ qđ ibi dixi 5 s. e. ⁊ satis pōt teneri vlt. sol. gl. † nā excōicat⁹ a iure pōt excōmunicari ab homine ad maiorē terrorē ⁊ vt multiplicato vinculo excōmunicationis obtineatur absolutio cū maiori difficultate: vt in .c. quorūdā. de indc. ⁊ in .c. cum ,p cau 6 sa. s. eo. ⁊ qđ ibi dixi. ¶ † In gl. fi. sed contra glo. ⁊ tex. facit qꝛ vbi est contentio inter dñm ⁊ vasallū iudices sunt pares curie: vt in .§. preterea. alle. in glo. ⁊ no. in .c. ceterum. de iud. sol. fm Host. vbi factū est notoriū potest ipse dñs ,pcedere quia tunc cessat suspicio. pro hoc q not. Inn. in .c. ex pte. s. de ver. sign. solu. aliter. sed possumus sic dicere q inquātū istud delictū tangit ecclesiam: papa pōt exercere iurisdictionē nedum in bonis feudalibus sed etiā in bonis ,pprijs ipsorum relinquentiū. vt in .c. felicis. de penis. li. vj. ⁊ i. c. ita quorundam. de iudeis.

1 ¶ Participans cū excōicatis in tēdentib⁹ ad salutem aie no est excōicat⁹ licet interponat alia verba.
2 Percutiens clericum zelo charitatis vel cōsanguinitatis ⁊ multis alijs casibus hic non est excōicatus.
3 Propositū ⁊ mens multū attēditur in delictis.
4 Participare cū bānito non dr ille q ,pcurat vt iducat ipsū ad satisfactionem.
5 Elecmosyna in casu necessitatis pōt recipi ab excōicato intellige: vt. j. nu. 7.
6 Presertim ista dictio quō sumatur.
7 Decime debentur a iudeis excōicatis.
8 Patria potestas nō soluitur p se sacros ordines nisi p episcopatum.
Patria potestas nō curatur in spiritualibus.

d **Cum voluntatis.**[d] ¶ † Alloquēs excōicatū i tēdētib⁹ ad salutē aie et si alia vba iterponat excōicatus nō est. hoc primo. Predicatores presertim q alias sustētari nō pñt ab excōicatis ⁊ detinētibus bona aliena eleemosynā recipere pñt. hoc scdo. Tertio ponit quosdā casus in qbus percutiens clericum excōicat⁹ nō est. ⁊ tres sunt ptes vt ptʒ. p. §. scda ibi: predicatores. tertia ibi: si q uo. ¶ Casus lrālis. In prio rñso dicit q si aliqs participat excōicatis in his q ad salutē vel correctionē eo⁊ ptinēt in locutiōe lʒ alia verba incidenter interponat vt apō eos magis ,pficiat nō est excōicat⁹. Scdo dr q predicatores dum predicāt excōicatis ⁊ alijs detentoribus alienarū rerū ⁊ audiūt cōfessiones eorū licite pñt recipere ab eis elemosynas cū ipsi quasi gerāt cām vel curā eorū ad quos ipse pertinere noscūtur precipue si alias in loco illo nō possunt su 2 stentationem habere. ¶ † Tertio dicitur q cleric⁹ ratione

~Sebasti. Sapia.

a ¶ Scādalū multa q̄ fiūt rōne scādali euitādi que al's nō fierent cumulat. Fel. hic et latius in .c. nihil cū scādalo. col. s. cū seq. s. de pscri.

b ¶ In absolutiōe a suspēsiōe pstat iuramētū sicut i absolutiōe ab excōicatione qđ est verū in suspēsiōe hois: secus in suspēsione iuris. vt no. dicit archi. in ca. sacerdotes. l. di. itē q i absolutiōe a suspēsione dʒ pstari iugamētū sicut i absolutione ab excōicatione. tʒ archi. in c. nomē. cir. fi. ij. q. j. ⁊ circa id q dixi de dña iter suspēsionē iuris vel hois. vide Inn. hic ⁊ in .c. sicut. d coha. cle. ⁊ mu. et etiā ibi in. d. c. sicut. d. Abb. in. ij. co. Do. i. d. c. sacerdotes. l. di. a rchi. i. c. ad h. xxxij. di. ⁊ ibi Do. i pe. col. ⁊ vide archi. in .c. qui merito. xi. q. iij.

c ¶ Delegabilis. Uide. §. qui libet. in. j. 2stitutio. C. Andre. Barba.

d ¶ Iste tert. facit 2 id q no. Bar. i l. quisqs. p illum ter. C. ad. l. iuliā mai. vbi dicit q ille qui procurauit cū cōi q bānitus rediret ad ciuitatē dr ci pstare auxiliū ⁊ incurrit penā statuti punietis pstantē auxiliū bānitis.

a ¶ Idez dicit san. Tho. in. iiij. sen. dis. xvij. qō. ij. art. iiij. circa mediū. Zacharias.

b ¶ Spāle ē ī epātu. adde qd̄ nota in apo. ad istū in. c. cōstitutꝰ. in apo. in v̄si. dignitas epalis. nu. iij. ē. de rest. in inte.

c ¶ Uide. s. tho. in iiij. sen. di. xliij. q. ij. ar. iiij. vltra mediuz vbi dicit qd̄ cōicās in crīe excōicato est excōicatus excōicatione maiori.

Sebastī. Sapia.

d ¶ Rōne delicti. vide Ro. in sing. cclviij. incip. licet vxor. ꝛ Jas. i. c. cū quedā puella. in prin. ff. de iu. om. iud. ꝛ Pe. de ancha. in cōsil. xxxij. incip. magnifice et illustris.

e ¶ Iste tex. facit ī arg. ad. q. ꝙ si statutū dicit ꝙ bānitus possit īpune occidi a q̄libet ꝺ ciuitate ꝙ si cōtigit aliū de ciuitate bāniri lʒ ip̄e sit bānitꝰ poterit īpune aliū bannituz ab illa ciuitate occidere ꝺ quo scripsit late ī tracta. suo ꝺ bānitꝭ. d. bar. debet. Itē iste tex. facit ī ar. ad. q. quā ponit bar. in. l. romanꝰ apulꝰ q̄ est. l. pe. ff. ꝺ tut. et cu. da. ab his. vbi dicit ꝙ si duo fuerint capti de nocte et ducti ad ptātem vnꝰ ex captis possit promittere de representādo alterum et alter alterum.

f ¶ Uide Jo. cal. ī trac. de eccle. iterdi. in. ij. mē. i. vij. ꝛ. viij. co. ꝛ vid ꝙ not. do. Ab. post glos. in. c. non est. de spō. Itē circa istā pulsationem cāpanaruz: vide Jo. cal. ī tra. p̄dicto. in. vj. mēbro e. l. iiij. q. cū. v. seq.

officiū qd̄ in ecclīa obtinet: ꝛ aliȷ̄ clerici seniores zelo deuotionis possunt percutere pueros vel adolescentes constitutos in minoribus ordinibus turbātes diuinum offm̄ nec incurrunt excōicationē. Item magistri ꝛ prelati subditos ꝛ scholares suos cā correctiōis leuiter possunt pcutere sine pena excōicationis: et idē dicēdū de his q aliquos de familia sua vel ꝑpinquos inferiorum graduū simili modo corrigūt vt eos cohibeāt a vitiȷ̄s ꝛ bonis moribus informēt in oibꝰ p̄missis casibꝰ excōicationis sniam nō incurrūt: cū hmōi pticipatio ꝛ correctio bono aīo ꝛ nō diabolo instigāte fiat. B. ¶ † No. j. ex tex. ꝙ in distinguēdo maleficio attēdi dʒ ꝑpositū ꝛ mens delinquētis. Uñ si qs accipit rem alterius non intendēs furari non cōmittit furtum ꝑpter intētionē quā hʒ. vt no. in. c. cū dilecti. ē. de accu. in. l. inter oēs. §. recte. ff. ꝺ fur. ad idē. qd̄ habeꝛ in. l. verū. ꝛ. l. q iniurie. ff. eo. ¶ † Scd̄o not casum spālē ꝛ notabilē in quo cōicans excōicato in locutiōe nō incurrit excōicationē qñ hoc facit vt eum inducat ad satisfactionē[a] vel ad salutē anime ꝛ sic facit ista litera qd̄ si statuto caueꝛ ꝙ pticipās cū bānito incurrat certā penaʒ. ꝙ ille qui participat vt eū possit inducere ad satisfactionez nō incurrit in hanc penā. ¶ † Tertio no. in. §. predicatores. ꝛc. ꝙ cessante necessitate nō est licituʒ recipere eleemosynas ab excōicato vel detētoribus rerum alienarum. ¶ Quarto not. ꝙ audiēs cōfessionem alicuius licite recipit aliquod a penitēte etiā si illud subiaceat restitutioni. ¶ Ulti. no. plures casus in qbus inȷ̄ciēs manū in clericum nō incurrit excōicationē. ꝛ maxime no. casum in ꝑpinquo seu patrefamilias vt eis permittaꝛ leuis correctio circa clericos īferiores. ¶ † In gl. tn̄ ver. p̄sertim ibi. pōt exponi ꝓ maxime Inno. diciꝛ ꝙ poniꝛ ꝓ tm̄ quia nō dʒ recipere eleemosynā a talibꝰ nisi aliter sustētari non pōt. Sed certe Inno. ꝛ gl. hñt eundem sensum: sed dictio presertim ſm intellectum glo. referꝛ ad verbū predicatores vt sit sensus qd̄ tempore necessitatis oēs possunt recipere eleemosynā ab excōicatis maxime predicatores: sed ſm intellectū Inno. dictio presertim refertur ad illud verbū sustentationē: ꝛ tunc est sensus: ꝙ tunc tm̄ licitum est recipere eleemosynā ab istis qñ aliter non possunt isti sustētari. ¶ † Sed hic gñaliter quero nunqd licitum sit recipere oblationē ab excōicato vsurario sicut eleemosynam Inno. ꝙ nō pro hoc. c. a nobis. ē. e. ꝛ q2 in oibꝰ. ē. e. de vsu. Ratio diuersitatis est: quia eleemosyna recipitur in secreto: oblatio recipiꝛ in publico. vnde nec ecclesia videaꝛ fauere excōicatis ꝛ detētoribꝰ rerū alienarū nō dʒ recipere ab eis oblationē sed decimas p̄diales licite ab eis recipi. nam et a iudeis tales decime recipiuntur: vt in. c. de terra. ē. de decimis. ¶ † In gl. fi. ibi liberati a patria ptāte vult ergo glos. ꝙ q̄libet sacer ordo liberet a patria ptāte. ꝛ idē tʒ gl. in. c. indecorū. de eta ꝛ q̄li. Sʒ ꝯtrariū tenēt ibi Inn. ꝛ Hosti. ꝛ illud verius: nā dictū gl. nō ꝓbaꝛ iure sʒ potiꝰ ꝓbaꝛ ꝯtrariū ꝑ locū a speciali: nam si speciale est in epātu:[b] vt libereꝛ a patria ptāte: ꝛ istud ꝑpter sublimē dignitatē epātus: vt in. c. ꝑ venerabilē. qui fi. sint legi. ꝛ in auꝛ. sed dignitas epalis. C. de epi. ꝛ cle. ergo in ꝯtrariū est ius cōe. nō ob. ar. gl. q2 sacer ordo liberat a dñica seruitute: q2 indecēs esset vt qs sit seruꝰ ꝛ in sacro ordine ꝯstitutꝰ: sʒ nō sic est indecēs vt qs sit clericꝰ ꝛ in patria ptāte fatēdū tñ est ꝙ in spūalibꝰ filiꝰ clericꝰ nō est sub ptāte patris. vñ si hʒ bñficiū pōt agere ꝛ cōueniri sine ꝯsensu patris vt in. c. si annū. de iudic. lib. vj. Itē quo ad ꝑcussionē sacer ordo liberat a patria ptāte vt ꝓbaꝛ hic a ꝯtrario sensu et h̄ vt deferaꝛ ordini sacro: lʒ quidā antiqui dixerūt patrē nō incurrere excōicationē si correctiōis cā ꝑcutit clericū in sacris cōstitutū q2 nō pōt in eo notari violētia. Sed credo gl. melius dicere q2 saltē hmōi manus est temeraria rōne sacri ordinis pro hoc. c. vniuersitatis. ē. eo. vbi p̄latus incidit in excōicationē si correctionis causa facit percuti clericū per laicum q2 reperitur ibi temeritas: ꝛ sic non violentia.

☞ Concubina clerici potest excommunicari. 3.
Participans cū excōicato in crimine post latam sententiaʒ incurrit maiorem excommunicationem.
Cōcubēs se cū cōcubina excōicata an īcidat ī excōicationē.

Si concubine. [c] ¶ Cōicans excōicato in crīe dānato incidit in excōicationē maiorē. h. d. ¶ Casus lr̄alis. Publice cōcubine clericorū q2 nolebāt ab eis recedere excōicate fuerūt. clerici cōcubinariȷ̄ post latā sniam carnalr̄ ad eas habuerūt accessuʒ. Queriꝛ vtrū isti eadē snia sint ligati. Rñ. pa. ꝙ eadē snia inuoluunꝛ q2 pticipāt in eodē crīe criminosis. B. ¶ † No. j. ex tex. cōcubinā clerici ꝑpter delictū ꝯcubinatꝰ posse excōicari ꝑ ecclīaʒ q̄tūcūqʒ laica sit. sortiꝛ eñ forū ecclie rōne delicti[d] pcti eñ in ecclesiā adherēdo turpiter clerico: ꝛ idō pōt puniri ꝑ ecclesiā ꝓ hoc vide tex. cū gl. xxxij. di. eos. ꝛ. xv. q. vl. cū mlr̄e. ¶ † Scd̄o. no. ibi: post latā sniaʒ. ꝙ cōicans alicui in crīe ꝑpter ꝙ incurrit excōicationē nō est excōicatꝰ si cōio adhibeꝛ añ sniaʒ latā duo ergo reqrunꝛ vt qs īcidat ī excōicationē maiorē. prio cōicet post latā sniaʒ. scd̄o ꝙ ī crīe dānato. ¶ † Et ex hoc decidiꝛ q̄stio ponere mulierē excōicatā ꝑpter cōcubinā clerici nūqd laicꝰ cognoscēs hāc mulierē excōicatā carnalr̄ incidat ī excōicationē ꝛ dicēdū ꝙ nō: q2 nō cōicat ī crīe dānato: secꝰ si fuisset mulier excōicata gñaliter ꝑpter delictū fornicatiōis: q2 tūc q̄libet incurreret excōicationē maiorē: quia cōicaret in crīe dānato. ꝙ voluit Jo. and. hic ꝛ bene et satis ꝓbatur ꝑ istū tex. ꝛ per. c. nuper. et quod ibi no. ē. eo. quod tene menti.

☞ Episcopꝰ vel prelatus excōmunicatꝰ minori: nō ꝑdit ea que sunt iuris.

Nobus. [e] Excōicatꝰ minori excōicatione p̄t absoluere excōicatū minori: vel sic cōprehendēdo potiꝰ mentē q̄ verba. Excōicatꝰ minori pōt ab excōicatiōe aliquē absoluere. h. d. ¶ Casꝰ lr̄alis. Duobꝰ fuit collata potestas vt ab excōicatiōe minori si eā īcurrāt vicissim se absoluāt vterqʒ īcidit ī hmōi sniaʒ q̄riꝛ vtrū ista ptās eis collata expiret: Rñdet papa ꝑpterea nō expirare quominus alter aliū absoluat tñ ꝯdicūt qdā ꝙ alter aliū absoluere nō pōt nisi ab alio nō suspēso fuerit absolutꝰ. B. ¶ In gl. j. ibi vl̄ dic ꝙ alter alterū pōt absoluere ꝛc. ꝛ hāc lec. q̄ sequiꝛ tene mēti nam dicit Host. ꝛ bñ tenēdo primā lec. gl. nō esset aliqd̄ spāle ī excōicatiōe minori nā ꝑ maiorē excōicationē nō tolliꝛ ptās in habitu sʒ tm̄ in actu: vt in. c. ad ꝓbādū. de re iud. ¶ † Cum ergo iste tex. voluerit notare spālitatē ī minori excōicatiōe: dicēdū est ꝙ excōicatꝰ minori hʒ ptātē absoluēdi habitu et actu: q2 ꝑ hoc nō immiscet se sacris passiue sʒ exercet iurisdictionē qua priuatus nō est ꝑ excōicationē minorē: vt in. c. si celebrat. de cleri. excōi. mi. ꝛ ista est vera lec.

☞ Eucharistia potest cōfici tempore interdicte ciuitatis pro infirmis.

Permittimus. [f] Permittit ministrū ecclīarū semel ī hebdomada celebrare tpe īterdicti ꝯcurrētibꝰ his q̄ exp̄munꝛ ī tex. sed hodie. h. c. seruit ꝺ nihilo. q2 hodie ꝑmittiꝛ singulis clericis ianuis clausis excōicatis ꝛ īterdictis exclusis: vt hr̄ ī. c. fi. §. adȷ̄cimꝰ. ꝛ. §. se. e. ti. li. vj. h. d. ¶ Casus lr̄alis. Permittit papa rectoribꝰ ecclesiarū ꝙ tpe interdicti semel in septimana cā cōficiēdi corpꝰ dñi ad opꝰ infirmorū ꝙ decedentibus in pnīa tpe interdicti nō negaꝛ possunt missarū solēnia celebrare submissa voce exclusis excōicatis ꝛ interdictis nō pulsatis cāpanis et ianuis clausis. Ber. ¶ No. j. ex tex. ibi ꝙ solēnia missarū ꝛc. ꝙ pulsatio cāpanarū ꝛ cātꝰ misse non sunt de solēnitate misse peraguntꝛ ergo solēnia missarū: lʒ alta voce nō fiat celebratio. ꝙ no. ꝓ dispositionibꝰ faciētibꝰ mentionē de solēnitatibꝰ missarū. ¶ Scd̄o no. ꝙ licite cōficiꝛ corpꝰ xp̄i vt custodiaꝛ ꝓ īfirmis ꝓ hoc. c. j. de custo. euch. Et dicit Host. sacerdotē nō debere custodire eucharistiā vltra vnā septimanā ne putrescat sʒ si infirmi illa septimana nō indigēt debet sacerdos cōsumere antiquā cū noua quā conficit ꝛ alterā innouatā reseruare ꝛ pro hoc facit tex. iste q permittebat semel ī hebdomada celebrare quasi vltra vnā hebdomadā non dʒ reseruare sʒ singulis septimanis dʒ illud recenseri. ¶ † Ultimo no. ꝙ tēpore interdicti corpꝰ xp̄i cōcediꝛ moriētibus ꝙ etiam probaꝛ in. c. ꝙ in te. de pe. ꝛ remis. ꝛ. c. fi. eo. tit. li. vj.

☞ Legatꝰ pape pōt absoluere a snīa canōis si qs suadēte.
Senectus pōt dici infirmitas.
Excōicatus an possit absolui ab inferiore episcopo.

Quamuis. Satisfaciēs clerico quē v̄berauit nō pōt ꝑp̄ h̄ ab epo absolui nisi ī certꝭ casibꝰ h̄ expressis. h. d. ꝛ scd̄a ps ibi ī fi. ¶ Casus literalis. Si aliqs īcidēs ī excōicationem propter violētam manuum ı̄niectionē ī clericum satisfecerit iniuriam passo non tamen potest aliter quā per se apo. vel eius legatuʒ beneficium absolutiōis obtinere nisi in quibusdam casibus qui in ipsa litera cōtinenꝛ. Sʒ quibusdam de predictis qui videlicet temporali laborāt īpedimento exceptis pueris precipiendū est sub debito iuramēti vt impedimento cessante ad apo. se accedāt mandatū apostolicū suscepturi. Ber. ¶ † No. primo ex tex. ibi: vel eius legatū ꝛc. quod legatus pape absoluit a snīa canonis si quis suadente. ꝛ cum hoc nō distinguat inter iniuriā mediocrē ꝛ enormem tenēdū est legatum posse absoluere indifferēter de quo tamen dic vt dixi in. c. ad eminentiaʒ. ē. e. ¶ † Scd̄o no. ꝙ senex

a ¶ Pro intellectu huius decre. vide Inn. in. c. j. de loca. ⁊ qd no. Jo. de ana. in. c. j. de sagi. ⁊ oīno vide Cal. in repe. c. cū excōicato. xj. q. iij. in. q. que incip. effectus vo. ⁊ in alia. q. que inci. quero quot sunt. ⁊ adde hic arch. in. c. psnti. v. q. ij. vbi dicit ꝙ triplex est genus excōicatiōis. s. vna q̄ repellat a cōione sacrop: vt est lata a canone vel ab hoīe p sniam. ⁊ hec est excōicatio minor. alia ē maior q̄ repellit a cōione fideliū nō cū ctorū sz aliquorꝫ vt est text. ⁊ gl. in d. c. psenti. ⁊ in. c. placuit. xviij. dis. ⁊ dic qd iudei excōicant̃ h gñe excōicatiōis vt. i. c. post miserabilē. d vsu. cū si. tertiū gen⁹ ꝙ repellit a cōiōe. cūctorꝫ ⁊ dicit hac tres spēs ponere Hos. i. c. a nobis. d excep. Et adde hic tex. cū gl. in v. specie. i. c. pia. de excep. li. vj. ⁊ vide gl. i. c. debēt. xj. q. iij. ⁊ d duplici excōicatione. s. maiori et minori: vide glo. in. c. engeltrudā. iij. q. iiij. ⁊. s. Th. l. iiij. sen. dis. xviij. q. ij. arti. iiij. circa med. ⁊ de duplici gñe excōicatiōis vid oīno. s. Tho. in palleg. di. q. ij. arti. j. ante med. Itez dubitat̃ hic si iudex dicat suspendo te de q̄ suspensione sit intelligēdū cuz multa sint genera suspēsionū que enumerat gl. or. in v. nō nouā. i cle. cupiētes. de pe. in cle. j. §. ceterū. in v. suspēsionis. de pui. vbi dicit qd erit suspēsus ab officio. Vin. i. c. qnto de magist. quē refert Jo. de lig. in. c. latores. de cle. excō. mi. dicit ꝙ erit suspēsus ab officio ⁊ beneficio. Sed de hoc vide latius per doc. in. c. cū dilectus super gl. mag. de ɔsue. ⁊ casum id quo pa. simplr vtit̃ hoc verbo suspēdo te. habes in. c. cū bone. de eta. ⁊ qua. ⁊ ibi est tex. recte intuēti qd suspēsus intelligit̃ ab offō ⁊ bñficio. Itē adde oīno qd no. Dñic⁹ in. c. j. §. j. in fi. qd me. cau. li. vj. ⁊ qd suspēsus simplr intelligatur suspensus ab officio est casus apert⁹ in. c. vt clericorū. ver. si qs igitur. de vi. ⁊ ho. cle. Item aduerte q̄r cōtra istū tex. aperte videtur casus in. c. pia. in ver. speciē. de excep. lib. vj. q̄r frustra ibi exigeret̃ specificatio si appellatione excōicationis intelligeret̃ de maiori ⁊ p solutiōe dicas qd qñ excōicatio simplr pfert̃ a iudice vel superiore intelligit̃ de maiori excōicatiōe q̄r est melior medicina corrigēda pctō q̄ minor excōicatio. ita loquitur iste tex. sz qñ op. p reū ɔ actorē p viā exceptionis qd ibi cessat rō medicine: q̄r illa op. solū ad finē repellēdi. merito nō intelligit̃ de maiori sz est necessaria specificatio. ⁊ ita intelligit̃ tex. i. d. c. pia. ⁊ hāc so. postea reperi in lec. Do. in. c. pia. sup gl. in ver. speciē. quē prius non viderā.

no. qd senex indistincte excusat̃ ab accessu ad sedē apo. q̄r lz. sit potēs ad eundē tñ in itinere pōt sibi periculū imminere. ¶ † Sz quero nūquid excōicatus ex alia causa q̄ pter iniectionē manuum possit absolui ab inferiori in casibus hic expssis. doc. cōiter hic dicūt qd nō: sz speciale est in excōicatione pter iniectionē manuū. ⁊ hoc verū nisi in articulo mortis. qd est valde notandū ⁊ q̄tidianū in practica. nā pmissio ista tñ reperit̃ in excōicatione illius canonis si quis suadente.

1 ☞ Excōicatio in dubio intelligitur de maiori.
2 Excōicatio maior ⁊ minor quomodo differunt.
3 Excōicatio dicitur potius medicina q̄ pena.
4 Verba intelligunt̃ plata ꝑm consuetudinē loci.

SI quē. a † Excōicatio simplr lata intelligit̃ de maiori. h. d. ⁊ ē tex. no. ⁊ q̄tidie allegat̃. h. d. ¶ Cas⁹ lralis. Si aliqs sub hac forma verborꝫ dixerit excōico illū vel similia verba ptulerunt: dicēdum est nō solum minori excōicatione que a perceptiōe sacrorꝫ separat legatum esse verūetiā maiori q̄ a fideliū excludit cōione. Ber. ¶ † No. j. ex tex. effectū maioris ⁊ minoris excōicatiōis. nā minor tñ puat a pticipatiōe sacrorū: qd intellige vt plene dixi in. c. fi. de cle. exc. mi. Excōicatio vo maior puat nedū a pticipatiōe sacrorū sz cōiōe fideliū. ¶ † Sed op. ɔ literā ⁊ vr̃ qd appellatiōe excōicatiōis dz itelligi de miori: q̄r i penis mitior est interpretatio faciēda: vt in regla in penis. ⁊ in regla odia. de re. iu. li. vj. ⁊. l. si de iterptatione. ff. de pe. sol. ɔriū pcedit in penis corpalibus ⁊ pecuniarijs: sz excōicatio nō est pprie pena sz aīe medicina b vt in. c. cū medicinalis. eo. ti. li. vj. vñ eoipso qd excōicat⁹ vult satisfacere obtinet absolutionē vt in. d. c. cū medicinalis. ⁊. ij. q. j. multi. Itē in ɔcernētib⁹ piculū aīe tutior interptatio faciēda est vt i. c. iuuenis. s. d spō. sz cū excōicat⁹ potuerit itelligere ita de maiori sicut de minori tutius est interptari ꝙ itellexerit de maiori: q̄r h casu nullū subest periculū. ¶ † Itē ⁊ tertio vba debēt intelligi ꝑm ɔsuetudinē. vt in. c. literis. s. de spō. l. labeo. ff. de supel. leg. sed cōiter appellatiōe excōicationis intelligimus de maiori. ⁊ ideo dz gñalr intelligi de maiori ⁊ nō de minori vt hic pbatur.

1 ☞ Bñficiū indultū rōne minoris etatis: nō extinguitur lz minor peruenerit ad maiorē etatē. 3.
2 Pena delicti iponitur habito respectu ad tēpus delicti non ad tempus sententie.

d ¶ Vtrum impubes factus pubes testificari possit de his que vidit in pupillari etate de quo etiā per gl. in. §. testes. instit. de testa. et per glos. in. c. testes. iiij. q. ix. ibi oīno Jo. de fan. in vlti. col. ⁊ plenissime p Spec. in ti. de teste. §. opponit̃. ver. nūquid pubes factus. ⁊ lz gl. in hoc videātur ɔtrarie illa mihi videt̃ veritas quā sentit gl. in. l. testiū. §. cōditionē ff. de testi. qd aut testificatur super actu qui requirit testes ad solēnitatē. ⁊ nō poterit testificari put esset in testō. Si vero est act⁹ qui requirit testes ad pbationē veritatis ⁊ tūc admittit̃. de hoc per glo. in. c. itaqꝫ. de cōse. dis. iiij. ⁊ ad hoc facit optime ꝙ lz non stetur dicto solī⁹ cardinalis i preiudiciuz alicuius vt dicit gl. not. in c. sicut. s. e. tñ statur dicto pape d eo ꝙ asserit fctm̄ anteq̄ esset papa Ad h opti. text. in. c. q̄relā. in pn. de ele. in i. c. tñ ex literis. de in inte. resti. ⁊ in. c. j. d renun. lib. vj. ⁊ in. c. ad apostolice. in pn. d re iud. li. vj. ⁊ de qd. h tacta p do. Abb. vid per gl. in v. p etatē. in c. placuit. de cōse. dis. iiij. ad hoc facit qd no. Jo. an. in addi. spe. in ti. d teste. §. j. de iu. xxij. col. v. sed nūquid cecus maxime pōt testificari de his que vidit anteq̄ fieret cecus qd dictuz etiā intelligo in his que sunt percepta solo sensu vis⁹. Et de qōne hic posita per do. Abb. vide oīno late per Jo. de imo. in. d. l. testiū. §. ɔditionē. circa fi. ⁊ per gl. ⁊ p Bar. in. l. notionē. §. instrumētorū. ff. de verbo. sig. q̄ ponit an liber possit testificari de eo quod vidit in seruitute. Itē ad hoc faciūt que late notaui post do. Ant. in. c. lz cām. in. iij. col. de pba. ⁊ plenissime notaui post do. Abb. in cle. j. de offi. dele. in. q. an in teste inspicitur tp̄s iuramenti an tp̄s depositionis. Et qd in cōsiderāte habilitate testis inspiciatur tp̄s depositiōis tenere videtur Spe. in ti. de teste. §. nunc videndum. in pe. col. ver. iij. ⁊. iiij. ⁊ in ver. reus quoqꝫ. ⁊ vide Arch. in. c. cōstituim⁹. in. iij. q. ij. vbi sequit̃ dictū Spe. in ti. de teste. §. opponitur. in. ix. col. versi. quid si testium erat. ⁊ cū illa gl. in. d. l. testiū. §. cōdi. vr̃ concordare Bal. in. c. in noīe dñi. in prin. in. ij. col. ver. sed quid si ille qui heri. de testi. Itē adde Bar. in. l. j. §. si seruus. ff. de qd. Itē de hoc qd tp̄s ispiciatur in teste vel notario. vide oīno per Paul. de ca. in. l. j. circa me. C. de testi. ⁊ qd pupillus possit testificari de his que vidit in pupillari etate. tenet Hosti. in sum. de testi. §. qui possit esse testis. in. j. col. versic. sed vide qd pupillus factus pubes. Et vide omnino ad predicta quod late scribit donellus de florētia in tractatu suo in prima parte vltimi tēporis in. xvij. qd. Item de isto articulo qd tempus inspici debeat circa habilitatem testis. vide omnino eleganter per Bal. in. c. j. in titu. quot testes sint neces. ad proban. no. ingra. ⁊ Bal. in. c. super co. el. j. circa me. de testa. ⁊ de questione hic posita per Abb. in terminis: vide melius q̄ alibi per Pa. in. c. regula. in vlti. colum. iij. distin. ⁊ omnino Bart. in. l. j. ad finem. de testa.

3 Testificari an possit pubes de his que vidit in pupillari etate.

PUeris. Pueri excōicati p iniectiōe manuuz in clericū ab epō absolui possunt etiaz si ante absolutionē effecti sunt puberes. h. d. vel gñalius ⁊ sic. ¶ † Bñficiū indultū rōne minoris etatis postq̄ cepit habere locū nō extiguit̃: lz minor puenit ad maiorē etatē. h. d. ⁊ scda ps ibi: cū ppt. ¶ Casus lralis. Aliq pueri itra q̄rtūdecimū annū ɔstituti violētas man⁹ mittūt in clericū facti sunt maiores añ absolutionē: q̄rit̃ a quo debeāt absolui. rñ. pa. ꝙ siue añ siue post pubertatē postulēt se absolui: diocesan⁹ eps eos absoluere pōt cū pter defectū etatꝫ in q̄ cōmissus fuit excessus rigore eccłie sit māsuetudine tēperād⁹. B. ¶ † No. j. ex tex. penā iponēdā p dlicto habito respectu ad tp̄s delicti c ⁊ nō ad tp̄s snie. cōcor. l. j. ff. de pen. Itē not. qd bñficiū semel indultū minori ex quo incepit habere locū nō extingui̇t p superuenientiā maioris etatis. ¶ † Et facit hec lra ad q. nunqd impubes d factus pubes possit testificari de his que vidit in pupillari etate. Hosti. dicit istā literā facere qd sic: sed in veritate ex litera pōt sumi arg. in ɔrium: q̄r incidēs in excōicationē in minori etate semper reputat̃ minor respectu beneficij absolutiōis obtinēde: sed q̄ ad. q. cōcludēdo veritatē dic qd qdā sunt actus in qbus requiritur maior etas tēpore quo actus exercetur vt in testō. ⁊ tūc nō sufficit vt superueniat maior etas ad testm̄. ff. de test. l. qua etate. Quidā sunt act⁹ in quib⁹ hoc nō requiritur qd est regulare ⁊ tūc satꝫ est quod sit idoneus tpe quo perhibuit testimonium. ⁊ hoc voluit glo. in. c. relatū. xxxvij. di. ⁊ gl. iuris ciuilis in. l. iij. §. lege iulia. ff. de test. et sequitur Jo. an. in. c. ex parte. de cor. vitia. ⁊ ad hāc di. debet reduci glo. in. c. cū nobis. ij. de prescrip. que sentit oppositum huius quod dixi.

¶ De verborum significatione. Rubrica.

¶ Supra visum est de diuersis ɔstōnib⁹ circa iudices iudicia clericos mr̃imonia. ⁊ crīa verūtñ q̄r in eis ⁊ alijs dispōnibus dubitari pōt de significato verborꝫ ideo in fi. opis annectit hāc rubricā.

1 ☞ Nūc ista dictio nō semp denotat tp̄s instās.
2 Noua nō dicitur res nisi sit tota noua: nec sufficit qd aliqua pars sit noua.

a ✠ Sebastia. Sapia. ¶ Si quē. Que sit rō hui⁹ decisionis vide Feli. in c. dilecte. in. ij. col. s. de excep. nūquid aūt excipiens de excōicatione habeat specificare de qua intelligat vide Feli. in. c. fi. s. de excep.

b ¶ Medicina facit qd habetur in. c. querenti. s. ti. j. Andr. Barba.

b ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Medicina. Hāc rationē reprobat Jo. de imo. in. c. j. s. de loca. vide per eum.

c ¶ Delicti. no. qd pena iponitur ꝑm tp̄s delicti ⁊ sic facit qd si qs post delictū efficit̃ furiosus qd punit̃ p istū tex. ⁊. d. l. j. ɔriū tz Bal. i. l. furiosum. C. q te. fa. pos. vide ibi Lud. ro. qui tz cum Bal. p. d. l. j. Andr. bar.

c ¶ Vide glos. in. c. relatū. xxxvij. di. ⁊ que notaui. facit in simili qd dicit glos. in. l. minoribus. C. de his qui. vt indig. And. Barba.

a Sebastia. Sapi. ¶ Usum loquēdi. Vide que cumulat Fel.in glos. j.proemij huius libri.col.iij.cū pluribus sequētibus et Moder.in ru bri.ff.de ope.no.nun.col.iij.

b ¶ Significationi. Vide do.Ant.s.in proe. Barto.in.l.labeo.de sup. lega, Andr. Barba.

Inno.in.c.olim.cir.me.gl.magistra.de ver.sig.et de isto articulo quid operetur cōis vsus loquendi et quāto tēpore inducatur et an attēdere debeat in statutis.vide plenissime p Bart.in.l.labeo.de sup.lega.et de isto cōi vsu loquendi vide in statutis oīno qd ample et eleganter scrip. do.Ant.in proe.Greg.in.viij.col.et in.l.anniculus.ff.de verbo.sig.

c ¶ Adde h archi. in.c.epus.q.i.xij. qō.ij.vbi dicit qd app.nepotū itelligūtur oēs descēdētes vsq3 ad septimū gradum et vide text.in.l.cui eoruz.§.affinitatis.ff.de postu.

Sebasti. Sapia.

c ¶ In lata. vide Alex.in.l.q se patris.col.pe.C.vñ libe.et in cōsi.xxi.i.j.vo.et pau.d cas. in cōsil.xcvij.in.ij. parte sm nouissimā impressionē.

d ¶ Vide tñ Bar. in.l.liberos.ff.de senato. vbi dicit q puilegiū concessum alicui et eius liberis nō extēdit vltra pnepotez.

e ¶ Vide Bar.in l.sic eueniet.ff.de adul. et add oīno qd plene scribit Pe. de ancha.in repe.c.canonuz.i v.q.pn.circa me. illius.q. de cōsti. et vide gl.i v.matre.in.c. si vere.el j.de sen.excō. adperte tamē q vbi tractam⁹ d odio appellatiōe matris non cōtinet amita vl auia ad hoc ē tex.no.quē pōderat ibi bar. in.l.aul.in pnc.ff. de ritu nup.s3 in cōtrariū est text.in.l. iiij.ff.de i ius vo. hic alle.s3 ibi ponit q est odiū rōnabile. Itē scias q l3 sit differētia inter verbū filij et verbum liberi.vt no.gl. in cl.pñti. de bap.et est text. in.§.si qs filiab⁹. insti.qui dari tu. po.tñ si ista vba pferūtur a testatore hoīe grosso pp̄ter cōmunem vsuz loquēdi nō est differentia an dicat:do tutorez filijs vel liberis meis.ita dt bart. in.l. si quis filiabus.ff.de test.tu. Item de ista interpretatiōe per cōmunē vsum loquendi cōtra propriā significatiōnē vocabuli.vide

Innouate.

Exponit h hieronimus verbū nouale quod scribitur osee.x.c.et pōt sic summari. nouale est terra nouiter ad culturam redacta. hoc dicit. ¶ † Not.j.ex tex. quod dictio nunc nō semper denotat tps instās. nam hic refertur ad id qd nouiter factū est l3 nō tempore instanti. ¶ † Et cir.hoc quero pone qd ager p maiori pte fuit redact⁹ nouiter ad culturā:s3 aliqua pars remāsit inculta nūqd dicet illa terra noualis.doc.q nō ar.hui⁹ tex.nā ager dr noualis nō habito respectu ad quātlibet ptē s3 habito respectu ad totū vl ad maiorē ptē ar.in.c.qd in dubijs.de cōse.ec.vl alta.et de significationib⁹ verbi noua.dic vt plene dicet in.c.qd p noua.j.e.

☞ Patris appellatione veniunt omnes ascendentes in lata significatione non autem de ppria significatione.3.4.

Cōmunis vsus loquendi prefertur proprie significationi verborum.

Filij appellatione in lata significatione veniunt omnes descendentes:in stricta autem secus.4.

Am et rex.

† Appellatiōe patris veniunt in lata significatiōe oēs ascendentes.h.d. In prima ponūtur verba Dame. In secunda verba Hiero.exponētis illa.scda.ibi:pauus.et vide historiam de cōse.di.j.in.c.vestimēta.als incipit vasa. ¶ Casus lralis. In Dan. Nabuchodonozor appellat pr cuiusdam q tamē pr fuit:exponit hic hiero.quare dicat pr hic pr appellat pauus more scripture q et auos et oēs superiores pres appellat. B. ¶ No.j.ex tex.q dictio id est:est expositiua pcedētiū. ¶ † No.scdo ibi:more scripture:q de interpretatiōe vbo2 debem⁹ recurrere ad cōez vsum loquēdi:[a] siue tractat de interpretatione legis cōis siue alterius dispōnis naz vsus loquēdi prefertur pprie significationi[b] vbo2ū.vnde debemus intelligere vba nō sm pprietatē ipso2 s3 sm cōez intellectū et modū loquēdi.vt.l.nō aliter.ff. de leg.iij.et in.l.q labeo.ff.de sup.le.et hoc h3 locū etiā in statutis:vt no.bar.in.l.oēs populi.ff.de iusti.et iu.et dixi.s.in pe.huius li. ¶ † Not.tertio ex eodē verbo q de ppria significatiōe hui⁹ verb.pr nō est q cōprehēdat auū et proauū s3 ip3 genitorē tm.nā tex.hic dicit q more seu cōsuetudīe scripture veniūt alij ascēdentes ergo nō ex ppria significatiōe verbo2 et sic etiā dicem⁹ de filio.nā appellatione filij lata[c] significatione veniunt nepotes et alij descēdētes:vt in.l.libero2.in fi.ff.de vb.sig.s3 stricte ille dr filius q natus est ex marito et vxore: vt in.l.filiū.ff.de his q sūt sui vel alie.iu.plene per Bar.in.d.l.libero2[d] aliqd dixi in.c.fi.de pe.vbi p Hosti.et vide gl.de hoc in cle.j.de bap. ¶ † In gl. secūda ibi vltra vo maiores appellāt:s3 cōtra h facit tex.in.l.iij.ff.de in ius.vo.vbi dr q appellatione parētis[e] veniūt oēs ascēdētes et descēdētes in infinitū.facit.l.iusta interptatiōe.ff.de vb.sig.vñ et in diuersis locis scripture adā appellat parēs noster.et tñ nō est tritau⁹ sed vlterior sic etiam xps dr filius Dauid et nō fuit trinepos:s3 inferior.vnde exēplū gl.videt cōtra eius dictū.Sol.dic q dictū glo.procedit sm significationē verbo2 vt in.§.parētes.alle.in glos.sed ex benigna interpretatione et cōsuetudine scripture oēs ascendētes et descēdētes in infinitū dicunt parentes:vt hic in tex.et vide glo.in.d.l.iiij.ff.de in ius vo.

☞ Unigenitus quis dicatur.

Am et ego.

Non dr nat⁹ qui statim decessit.h.d.nā in prima parte ponūtur verba salomonis.in scda verba hiero. exponentis illa ibi.quare. ¶ Casus literalis Salomon ptulit h vba.nā et ego vnigenit⁹ fui corā matre mea:et tñ aliū habuit fratrē q precessit ip3 exponit hic Hiero.quare vocat se vnigenitū.s.qr ille prim⁹ mox natus sine noīe quasi nō fuisset vita decesserit et ita dr nō fuisse.et ideo primogenitū se vocauit. B. ¶ † Not.j.ex tex.ppriam significationē hui⁹ verbi vnigenit⁹[f] nā pprie dr vnigenitus ille qui nō h3 aliū fratrē vel si habuit incōtinēti nat⁹ decessit s3 hoc vltimo casu improprie dr vnigenitus. ¶ No.qd quo ad effectū nō dr fuisse id qd nō pseuerauit:et ex hoc habes moduz excusandi repugnātiā aliquarū scripturarū. ¶ In gl. in ver.vterinū.ibi:qui ex eodē vtero et c.expōe.ex eadē matre tm.si vo sint nati ex eodē patre dicuntur fratres cōsanguinei:qr ex eodē pcesserūt sanguine.et differētia est quo ad multa inter fratres vterinos et cōsanguineos.vnde frater vterin⁹ nō pōt rūpere testm̄ fratris etiā instituta vili psona herede.secus in fratre cōsanguineo vt in.l.fratres. C.de inoffi.test.tñ hodie sunt opi.nūqd sit sublata ista differētia p aut.de her.que ab inte.defe.

☞ Anteq̄ ista dictio non semper implicat.

Dictiones negātes actū certo tēpore:nō ponūt actum alio tempore.

Testis dictum antequā aliquid fieret si illud nō apparet factum:non redditur falsum.

Uod dicitur.

† Dictio anteq̄ nō semper iplicat.h.d.et primo ponuntur verba euangelij.secundo verba Hieronimi exponētis ibi: non sequit. ¶ Casus literalis. In euangelio mat.sunt verba anteq̄ cōuenirēt.ex hoc vbo volebāt arguere a cōtrario q postea cōuenirēt Maria et Joseph dicit Hiero.nō tñ sequit q postea cōuenirēt s3 scriptura ostēdit q nūq̄ conuenerūt. B. ¶ † No.j.ex tex.q dictiōes negātes actum certo tpe nō ponūt iplicatiue actū alio tpe:et sic facto negatiuo nō ponit aliqd in esse:et hoc v3 multū in saluādis dictis testiū: vt puta:dicit testis anteq̄ titius veniret ad prādiū fili⁹ suus pcussit sempronīū pbat q titius nō venit ad domū illa die:nūquid testimoniū[g] sit falsuz et dicēdū q nō:qr satis est qd nō venerit tpe percussionis.vñ ex facto negatiuo nō sequitur necessario aliqua affirmatio.

☞ Primogenitus quis dicatur.

Donec:ista dictio non semp implicat:quādo sequeretur aliquid absonum.

Cōmunis vsus loquēdi habet etiam locum in interpretatione scripture sacre.

Brauium si dandū est primo veniēti ad talem locum:dabitur si nemo venerit nisi vnus.

Oseph.

† Primogenit⁹ dr q primo nascit,etiaz si nullus[h] sequat eū.h.d.et primo ponūtur verba euāgelij.scdo verba Hiero. exponētis illa ibi:ex hoc loco. ¶ Casus literalis. In eodē Mattheo dicitur Joseph nō cognouit donec peperit filiū suū primogenitū.ex hac autoritate quidā pessime suspicabant Mariaz alios filios habuisse:dicit Hiero. mos est diuinarum scripturarū vt primogenitus vocetur nō solū primo natus sed quem mille fratres sequūtur. Bar. ¶ † No.j.ex tex.ibi:donec q ista dictio nō implicat.nā si implicaret sequeret qd Joseph cognouerit Mariā post natiuitatē xpi:qd est falsū qr btā Maria virgo semp māsit. No.ergo q vbi resultaret aliqs absonus intellect⁹ dictio donec nūq̄ implicat. ¶ † Scdo no.ibi.cū mos. q i expositionibus[i] scripturarū debem⁹ recurrere ad cōem cōsuetudinē intelligēdi. ¶ † Tertio pōt intelligi et reduci ista litera ad.q.datur brauium[k] primo veniēti ad talē locū:nemo venit nisi vnus nunquid ille debeat habere.et dicendū q sic.sicut dicit primogenitus nō solū ille quē filij fratres sequūtur sed etiā ille q primo nat⁹ fuit et nemo secutus:ita

dicitur

f ¶ Quis dicatur vnigenit⁹ vel primogenit⁹:qs aūt dicat suprem⁹ ponit iuriscō.in.l.ex duob⁹.in prin.ff. de vulg.et pupil.

g ¶ Si testes dicūt qd titi⁹ percussit semproniū anteq̄ iret domuz ad prandendū non vitiatur dictū licet probet titiuz alia die nō iuisse domū et per istū text. dicebam qd siprobatur quod aliquis dixit nolo prādere anteq̄ iterficiā sempronium licet postea sempronius appareat interfect⁹ nō presumitur ille eum interfecisse nisi aliud doceatur:et hoc per istū tex. Item tz Jas. in.l.j. in.xij. col.ver.vltra.ff.d offic. eius nisi in vno casu:de quo ibi per eum.vide Abb.in.c.scribā. ad fi.d presump. et in.c.litera. nu. iij.eo.ti. Zentas de falconi.

h ¶ Pro hoc bene facit.l.ex duob⁹. in princ.de vulg. et pup.et vide tex. in.l.que duos.in pn.ff.de reg.iur.

Sebasti. Sapia.

i ¶ In expositionibus. Hoc etiā procedit in expositiōe diuine scripture vt per abb. i.c.maiores.i pnci.i octauo no.s. de bapti. refert domin⁹ me⁹ do. Rochus curtius in repe.c.fin.col. xxi.v.secūda conclusio. s.de consuetu.

k ¶ Not.ad qd.de brauio quādo venit nisi vnus de currētib⁹. si vero puer non venit: sed equus tantū an debeat habere vide Bar.in.l. j.§.item acquirimus p seruuz.ff.

de acquirē.pos.⁊ ibi Lud.ro.qui cōcludit qd debeat habere brauiuz lz venerit sine rogatio.si vero duo simul currūt ⁊ applicant breuio eodē tpe nulli debet ſm Inn.in.d.c.idicāte.de test.sz Bal.in.l.ex duob⁹.in prin.ff.de vul.⁊ pup.pillū tex.dicit ꝙ dz diuidi p mediū.⁊ dicit,de hoc plene.Jac.de are.⁊ Cy.in.j.cōsti.ff.⁊ si currēs ad brauiū labat de equo et iterū reascēdit ⁊ viriliter insistat ꝑo2 sibi si obest. vt dicit gl.i.c.ille tex.de pe.di.iij.et qñ simul applicuerūt ad brauiū cōcludit ꝙ iterū recurret.de qͣ vide late per Albe. in.j.parte sta.qd. cxxij.q incip.ꝑdicta etiā faciūt ad q.⁊ de ista.q.vide oīno ⁊ pul.⁊ late p Bal.in.d.j.consti.ff.i.ij.col.vers. itē pone ꝙ cōsuetudo est ꝙ q primo peruenit vbi ponit vtrū dato ꝙ illi duo q ꝑmo applicuerunt debeāt currere vtrū equi debeāt iterū currere.et de illa q.qñ equus venit sine puero an debeat habere brauiū vide Bar.in l.j.§.quesitū.ff.d aqua quo.⁊ esti. Bal.i.l.si duob⁹.§.j.ff.queād.test. ape.⁊ adqd qñ duo simul applicuerunt ad brauium bal.i.l.hoc articulo.ff.de her.isti.i addi.i.l.qui filiabus.§.j.de leg.j. ⁊ per Dom.in.c. duobus.de rescr. li.vj.⁊ ista faciūt ad.q.si statutum dat certū ꝑmium primo intrāti castrum:puta centum ducatos an si duo simul ⁊ eodez tempo2e intrant castrum vterqz eo2ū habere debeat centum.de quo late per Bart.in.l. hoc articulo.ff.de here.insti.⁊ per Jo.de imo.post do.Ant.in cle.et si principalis.in.ij.col.⁊ ibi plenissime notaui.de rescrip.⁊ ad illam.q.de duobus simul applicātibus ad brauium vel simul intrātib⁹ castrum qd nulli debeatur.alleg.op.tex.l.si fuerit.in prin.ff.de reb.dub.

dicitur primo venisse ille quē nemo secutus est.

☞ Verba non considerantur quando habetur intentio proferentis.

Verba intelligenda sunt ſm mētem proferētis. vide tex.j.eo.c.preterea.

Intelligentia.

† Breue est et potest sic summari. Verba sunt intelligēda nō scdm ꝙ sonāt sz ſm mētē ꝓferētis. ¶ Casus literalis. Cuz aliquis audit aliqua verba cōsiderare dz causam dicendi ⁊ nō ipsaz significationē verbo2ū tātum q2 verba deseruiunt intētioni ⁊ non intentio verbis:verba em̄ sunt inuēta vt p ea intētionē suā qs exprimat. ¶ † No.j. ex tex.ꝙ verba deseruiūt intētioni ⁊ nō ecōtra.nā verba data sunt vt qs ꝓferat cogitatiōes suas in notitiā alterius.xxij.q.ij.c.ex his aūt.ex quo ergo habemus intētionē nō debemus curare de v̄bis ⁊ hoc voluit dicere iste tex.p B.c.ij.regris.s.d ap.

☞ Testes nō dicūtur singulares si in facto cōco2dāt licet in serie facti aliquātisper discrepant.

Testes inducti ad ꝓbāda fo2malia verba nō sufficit qd dicant equipollentia.

Testes deponētes per vnū ꝑmeditatūqz sermonem an faciāt fidē:vel si fuerit scriptū talis testis dixit in omnibus prout talis.

Nihil obstat.

Diuersitas verbo2ū nō vitiat si idē in substātia cōcludat.h.d. vel sic.nō vitiatur factū vario mō narratum vbi idē in substātia ꝯcluditur.h.d. ¶ Casus literalis. Euāgeliste diuerso modo narrauerunt passionē dñi dicit.Aug.qd nihil nocet narrandi diuersitas vbi eadē dicūtur q2 quilibet euāgelistarū narrauit eo o2dine quo deus voluit.B. ¶ † Not.j.ex tex.p testibus[a] deponētibus super eodē facto qd licet vario modo factuz[b] recitēt ex quo in substātia cōueniunt nō debent dici contrarij. ¶ † Ex hoc intellige quādo testes adducunt ad ꝓbādū substantiam facti:secus aūt vbi haberent ꝓbare v̄ba materialia ⁊ fo2malia ab aliquo prolata.vnde fuit hec questio i facto.Quidā[c] dixit se heredē sempronij:⁊ articulauit semproniū dixisse in extremo vite facio te heredē meum ⁊ ad hoc ꝓbandū induxit testes vnus testis dicit sempronium dixisse facio te heredē meū ⁊ alius testis dixit illum dixisse instituo te heredē meū.pronūtiatum fuit testes esse cōtrarios.nam licet in substantia idem dicerēt tamē ex quo erant probāda verba materialia[d] tūc diuersitas narrādi habuit obstare.Restringe ergo istū tex.qd tūc nō obstat diuersitas narrandi qñ substātia facti subijcitur ꝓbationis dūtaxat ⁊ nō v̄ba materialia. ¶ † Itē adducitur tex.ad aliā.q.Notarius[e] seu iudex recipit primū testē ⁊ seriatim seu extēse scripsit dictū suū.postmodū audito scdo scripsit sic talis testis per oīa deposuit vt primus.⁊ idē facit de tertio ⁊ quarto ⁊c.nunqd talia testimonia ꝓbent.primo facit iste tex.ꝙ sic ex quo in substantia idē dicunt. In ꝯrium facit q2 testes adduntur suspecti qñ ꝓferunt vnū ⁊ eundē meditatū sermonē:vt in.l.iij. post ꝑnc.ff.de test.Host.dicit qd qdā iudices seu notarij ex pigritia seu desidia sic scribūt dicta testiū ⁊ male ⁊ hoc esset co2rigēdū:q2 ex mō loquēdi multū pōt cōp2ehēdi falsitas sz vbi est talis cōsuetudo dicit se nō audere illa testimonia reprobare sz debem⁹ intelligere ꝙ idē dixit per oīa in substātia:lz secus in mō narrandi dicit tñ tutius vt extēse dicta testiū scribātur.⁊ sentit.d.Ant.qd hoc sit necesse[f] ⁊ ꝙ hec testimonia nō ꝓbāt quasi protulerunt vnum ⁊ eundem sermonem.⁊ hoc dictum videtur verius:sed primum equius.

Preterea.

Sensuz nō v̄ba cōsiderare debem⁹ h dicit. ¶ Casus lr̄alis. Gregori⁹ scribebāt cuidā amico suo aliqñ q forte male interpretabat dicta sua scribit ei Greg.dicēs si epistolā meā prolixam ad interpretādū te recipere cōtigerit:rogo nō verbū ex verbo trāsferri sed sensum ex sensu.nā aliquādo duz proprietas verbo2 attenditur sensus veritatis admittit. Ber. ¶ No.j.ex text.quod nō semper iudicandum est ſm proprietatē verbo2ū.imo debemus attēdere ad sensum[g] ⁊ mētem loquentis.nā ex quo habemus intentionem per cōiecturas nō debet inspici proprietas verbo2ū pro hoc faciunt que dixi in c.intelligentia[h].s.eo.

☞ Prepositus quis proprie dicatur.

Argumentū ab etymologia vocabuli qñ valeat.

Cōis vsus loquēdi prefertur ꝓprie significatiōi.

a ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Pro testibus. Vide Alexan.in.l.j.§.fi.ff.de ver. ob.in fi.Alexā.in cōsi.xlvij.col.ij.inci.abūde per celeberrimos in.ij.vo. in consi.cliij.incip.visis in.v.vol.ij.⁊ penul.⁊ in consi.cl.eod.vol.Fel.in c.licet ex quadam.col.iiij.ver.ex istis.j.de testi.

b ¶ Mens est attēdēda qd est verū qñ apparet de mēte vt dicit gl.j.j.e. alias attēdit ꝓpria significatio vocabuli a qua tñ significatiōe recedit etiā in statutis ꝑpter cōem vsuz loquēdi vt dicit.d.Abb.in.c.nā ⁊ rex. s.eo.silr in interpretatione dicti testis recedit a propria significatione vocabuli ꝑpter cōem vsum loquēdi vt dicit no.Inn.in.c.cum clamo2. in fi.de testi.ad qd vide no.in.c.ex literis.el.j.de sponsa.recedit etiam a ꝓpria significatione vocabuli per interpretationē extensiuā ꝑpter honestatem text.est no.cū gl.in ver.finitā.in.l.quisqz.§.preto2 ait.ff.de in ius voc.receditur a ꝓprio significato verbo2 ꝑpter cōem vsum loquēdi.⁊ ideo dixit Ange.in aut.de non eli.secū.nub.§.cū igitur.qd lz castitas sit cū ꝓpria vxo2e:vt in.c.nicena.xxxi.di.tñ si maritus legat vxo2i si caste ⁊ honeste vixerit si nubit scdo nō habebit legata:q2 cōis vsus loquendi nō intelligit castitatē illo modo. Ang.tñ ibi tz cōtrarium.Et ad illud ꝙ dixi de dicto testis potius debere attendi cōem vsuz loquēdi ꝙ ꝓpriā significationē vocabuli.Adde qd dicit do.Ant.i repe.c.vestra.in pe.char.de coha.cle.et mu.Idē etiā tz Bal.in.l.lucius.ff.de his qui no.isa.⁊ Spe.in ti.de teste.§.nūc tractādū.ver.hoc quoqz notādū est.vbi dicit qd si testis deponit per verbum possidere.intelligit.id est detinere:q2 cōmunis vsus loquendi hoīm capit verbum possidere qd est verbum iuris ꝓ verbo detinere quod est facti.⁊ idem dicit Bart.in l.stipulatio ista.§.ibi quoqz.de verb.oblig.⁊ do.Anto.in.c.cū ad sedē. in.xx.col.de resti.spo.⁊ in.c.licet causam.in.xix.col.de ꝓba.⁊ in.c.cum causam.el.j.de testi.vbi omnino vide que no.

c ¶ Hoc idez dicit glo.hic in v̄.veritas.in.c.dudum. de cōuer.cōiuga. ⁊ idē dicit Bal.i apo.in.l.iij.in.iij. col.ff.de testi.

d ¶ Si dico me heredez ex eo ꝙ testato2 i termino extremo vite dixit te heredez facio:ad hoc ꝓbandum induco duos testes quo2uz alter dicit testato2em dixisse te heredē facio:ali⁹ dicit dixisse te heredem instituo: isti testes nō probant:licet cōco2dant in substantia. Sed vide de hoc glos.in versi. vacillasse.in.c.cū in ecclesia.de causa poss.et propri. quā sequitur do. An.in.c.quoniā in plerisqz.de of. o2.in.iiij.no.que dicit qd si testes dicūt idez in substantia sed disco2dant in causa dicti ꝓbat eo2 testimoniū qd videt facere cōtra hoc dictū.sed vide in terminis de hac q.per do.Ant.in c.cū ecclesia.i.xx. col.de cā pos.⁊ ꝓ prie.⁊ gl.in v̄.veritas.⁊ i.c.dudū. de cōuer.cōiuga.

e ¶ Pro hac opi.vide in fi.penitus.q. Bal.in.c.memo2ie.el.j.de electi. in.viij.col.vbi omnino videas.

f ¶ An probet dictum testis scriptum a notario qui deponit ꝓut titi⁹ deposuit ⁊ vide do.Ant.in.c.ij.de reg.⁊ an valeat sententia si iudex dicat prout talis iudicauit.vide per do. Anto.in.c.constitutus.et in.c. cum venerabilis.⁊ ibi no.de reli.do.⁊ circa id quod dicit hic de depositione testis dicit Bal.in extrauag.de pa.constan.in ver.hic sunt nomina.quod si notarius scribit quod titius deposuit idem.quod caius qui primo deposuerat quod valeat eius dictum:sed contrarium tenet Spe.in ti.de testi.§.nunc. tractandū.in ver.cautionem quod opo2tet. vbi dici qd curia nō admittit tale dictum argu.l.j.§.fin.C.de vete.iur. enucle.⁊ dicit quod clemēs papa.iiij.nō admittebat tale testimoniuz. ⁊ vide Bal.in.l.fi.§.in refutato2ijs.C.de ap.vbi dicit qd notarius melius facit si scribit dictū extense.ad idem vide Bald.in.l.neratius.in fi. C.de fideius.et de teste qui dicit depono prout talis deposuit:etiā vide Bal.in.l.testium.in fi.prin.ff.de test.vbi dicit quod debent notarij qui scribunt ponere primum dictum testis postea de alijs qui dixerūt:alij dixerunt idem quod prius dicit vt no.extra de verbo.signifi.nihil per Jo.an.hec sunt fo2malia verba ibi:de quo etiā vide per Bar.in.l.iij.in fi.prin.ff.de testi.⁊ per Bal.in.c.literas.in.ij.col.de presump.

f ¶ Sit necesse.no.ꝓ isto dicto.d.Ant.vide Bal.in.c.bone.de cle.consului apud montē pollitianū.vide Bald.in.l.cū antiquitas.C. de test.et Jo.de imo.in cōsi.xix.vbi aliter loquitur.And.Barba.

g ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Ad sensum.Qūo hoc ꝓcedat vide Alex.⁊ moder.in.l.quidā cū filiū.ff.de ver.ob.⁊ in.l.iij.C.de lib.prete.⁊ do.Greg. Not.in rep.cle.sepe.in prin.in.j.no.de verb.sig.

h ¶ Qñ attēdi debeat sensus seu mēs ⁊ nō verba legis vide oīno Pe.de anch.in repe.c.canonū.i.xix.col.⁊ sen.v̄.cir.ter.⁊ versi.circa istā mētē.

et ver.se.Et p isto tex.in.c.cõmissa.de cle.li.vj.ꝛ bo.tex.in.l.iiij.cũ concor.alle.in gl.C.de li.prete.ingt tñ elegãter iuriscõsul.in.l.j.§.si is qui nauẽ.ff.de exer.q in re dubia melius est verbis edicti seruire.

a ¶ Vide tñ Ang.in.l.iij.§.parẽtes.ꝛ p gl.ibi.ff.de in ius vo.q cã honestatis seruande verba pñt intelligi contra ppriũ significatũ vocabuli.

¶ Adde h qd interdũ laic⁹ appellatur prepositus tex.est in.c.ex pte el.j.ꝛ ibi gl.j.e.ti. ꝛ vide etiã qd de hoc not. Do.i.c.perlectis.in.iiij.col.xxv.dist.

b ¶ Causa. Qñ dicaꝶ cã ꝛ qñ lis ponit gl.varie exponẽdo in.l.j.i ṽ.litib⁹.ff.de te.ꝛ gl. ꝛ bal.in.l.causas.C.d trãsac. Etiaꝫ de hoc vide oĩno p Archi.xj.q.j.in sum.vbi dicit qd cã dr ante lit.ɔte. ꝛ vide de hoc per Ange.i ɔsil.cciij.vel.ccxiij.et qño sumaꝶ verbũ lis vid oĩno post gl.in.c.j.§.j.i.ij.col.de pcu.li.vj.ꝛ vide text.et qd ibi no.post.d.abb.i c.ex pte.el.ij.j.eo.ti.ꝛ tex.ꝛ gl.ibi et Bart.i.l.postq̃ liti.C.de pac.ꝛ de hoc vid oĩno no.q scribũt do.de Ro.decis.ccxciij.ſm ordineꝫ meñ nouis.ꝛ de verbo lis vide oĩno gl.in.l.pperãduꝫ.§.fi.vers.nihilomin⁹.C.d iu.ꝛ d ṽb.cã.qd importet.vide oĩno Do.i c.si duo.§.fin.circa me.de pcu.li.vj.ꝛ gl.ij.in.l.j.ff.sol.mat.in hoc.c.dum text.allegat ṽsuꝫ virgilij i.vij.aen. Limes erat positus.ꝛ idẽ allꝶ.ṽsi.virgilij i.iiij.aene.Variũ ꝛ mutabile ꝛc.Add q lꝫ allegare scripturas autoꝝ.ꝛ vñ tales scripture pbẽt.vide materialꝛ p Bar.in.l.legata ff.de sup.le.ꝛ i.l.j.ff.si cer.pe.ꝛ i.l.gall⁹.§.fi.d lib.ꝛ post.vide pau.de ca.in.d.l.fi.ff.si cer.pe.ꝛ vide tex.insti.de emp.ꝛ ven.§.itẽ ptiũ.ꝛ in.l.j.ff.de ɔhen.emp.ꝛ est tex.cũ gl.i.l.in tm̃.i fi.ff.de re.di.ꝛ do.i.c.turbat.xxxvij.di.Itẽ qꝛ in hoc tex.fit mẽtio qd sit iudiciũ:vide Arch.in.c.sicut.ij.qõ.j.vbi dicit qd iudiciũ appellaꝶ interdũ qcqd sniam precedit.alꝛs dãnationẽ significat de ɔse.di.ij.timorẽ.alibi discretionẽ.ij.q.vij.§.tria ꝛ de hoc vide optimã gl.in.§.j.insti.qui.nõ est permis.fa.te.ꝛ in regu.iur.in iudicijs.lib.vj.ꝛ plene per ipsum Panor.in rub.s.de iudi.

Quamuis.

† Dicit quis proprie sit ppősit⁹ [a]. hoc dicit. ¶ Casus literalis. Hoc nomẽ prepositus generale nomẽ ad oẽs qui presunt vsus tñ obtinuit eos prepositos vocari qui quãdã curã priorat⁹ sup alios gerũt. B. ¶ † Not.j.ex tex.ibi rite vocentur.qd arg.ab etymologia vocabuli est i iure validũ ꝛ rite fit expositio ſꝫ etymologiã.p h.c.cũ ſm apostolũ d pbẽ.s.ꝛ.xxj.dist.cleros qd intellige nisi diffinitio ɔdicat:nam semper standũ est diffinitiõi:qꝛ diffinitio euacuat substantiã diffiniti per gen⁹ ꝛ substãtiales differentias.qd non facit etymologia.pro hoc.l.j.ff.de testa.ꝛ qd ibi no.ꝛ dico etiã plene in c.j.de iu. ¶ † No.secũdo ibi:vsus tamẽ ꝛc.q vsus loquendi prefertur proprie significationi verborum ꝛ etymologie vocabuli.

1 ☞ Forus quãdo est masculini generis:vel neutri quid significet.
2 Argumentum ex legibus qño sit sumendum.
3 Testimoniũ femine nõ est ita validũ sicut viroꝝ.
4 Femina potest esse testis in codicillis.

Forus est.

Non recipit congruam summationẽ. Casus literalis. Primo Isidorus ostẽdit qd sit forus ꝛ vnde dicaꝶ. Secũdo ostẽdit ex quibus cõstet.cõstat em̃ ex lege ꝛ iudicio ostẽdendo quare dicaꝶ causa [b] q̃ dum pponiꝶ causa est:dũ discutiꝶ iudiciuꝫ:dũ finiꝶ dr iustitia:ꝛ vñ dicaꝶ iudiciũ ꝛ iustitia. Tertio dicit qd sit negotiũ ex eo q.s.dixit materia ꝛ origo negotij ostẽdit qd sit negotiũ ꝛ vñ dicaꝶ lis.dicit in sup cã aut argumẽto aut pbationib⁹ ɔstat ꝛ ostẽdit qualiter. ¶ Postq̃ ostẽdit qd sit negotiũ:dicit Isidorus q in oĩ negotio quatuor psone sũt requirẽde:iudex accusator reus ꝛ testes tres ostẽdendo vnde dicaꝶ iudex ꝛ vnde dicatur accusator reus ꝛ testis. ¶ Ultimo dicit q in teste tria sunt requirenda cõditio natura ꝛ vita.cõditio vtrũ sit seruus vel liber.natura si sit mulier vel vir.vita si innocẽs sit integer ꝛ actu ostendedo cãm q̃re ista tria cõsideranꝶ in teste. Ber. ¶ † Nota.j.ex tex.q for⁹ cũ est masculini generis denotat locũ vbi iudiciũ exercetur hꝫ ꝛ alias significationes vt not.s.de foro cõpe.in rub.ſꝫ in iure cũ est generis masculini cõiter capitur vt.s. Qñ aũt est generꝫ neutri:tũc forũ denotat territoriũ iudicis in quo hꝫ potestatẽ terrẽdi.ꝛ animaduertẽdi in sceleratos hoies.l.pupill⁹.§.territoriũ.ff.eo.ꝛ q ibi no.vñ quotidie dicimus iste nõ est de foro tuo.i.de territorio tuo. Qñq3 vo denotat locũ vbi fiũt nũdine vnde dr forũ rerũ venaliũ. Scdo no.q vocabulũ qñq3 assumit sibi nomen a materia:qñq3 a causa efficiẽti sicut dicim⁹ hic de foro.ꝛ no.q valet arg.ab etymologia vocabuli de quo aliqd dixi in.c.pcedẽti.ꝛ plene in.c.j.de iudi. ¶ † No.iij.q arg.cõsistit in sola inuestigatiõe intellectus:ꝛ facit ɔtra inducẽtes tex.apertũ p viã argumẽti.nã vbi text.est expressus in materia ad quã allegaꝶ nõ dꝫ dici argumentũ in tali tex.imo dꝫ dicere vt est text.in tali loco:sed tunc dꝫ dici arg.qñ subtiliter ꝛ astute adducitur tex.ad pbandũ id ad qd induciꝶ vel per locũ a speciali vel per locũ a simili:vel a sufficienti partiũ enumeratione:vel alio modo.vnde Io.an.videꝶ reprehẽdere glo.in.c.j.s.de pac.vbi glo.dicit ibi esse ar.q ex nudo pacto datur actio:dicit em̃ ibi imo expressuꝫ ꝛ no.arg. ¶ Itẽ no.qd pbatio pprie dicitur que cõsistit in facto puta in testibus vel ĩstrumẽtis. ¶ † No.q femina nõ est tãte fidei sicut masculus:vnde põt optime adduci iste tex.in arg.qd in casib⁹ in qbus femina [c] admittitur nõ facit tantã fidẽ sicut masculus:ꝛ ideo si duo sunt viri ex vna parte ꝛ due mulieres p cõtraria parte pferendũ est testimoniũ viroꝝ nam dicitur mulier nõ a sexu ſꝫ a mollitie mẽtis:ita et vir non a sexu sed a constãtia ꝛ virtute animi:ita ingt tex.in.§.sed illud ambrosij.xxxij.q.vij. ¶ Ultimo no.arg.ex fi.litere qd homo vni⁹ nationis ex quo not⁹ est põt ferre testimoniũ cõtra hominem alterius nationis.nã hic cõsideratur vita et non natio.satis ergo est qd sit bone vite ꝛ habeat alias qualitates a iure requisitas nec est curandũ vnde originem duxit.pro hoc.c.cuꝫ deputati.s.de iu.nam ꝛ inter oẽs homines mundi est cognatio quedam qꝛ omnes descenderunt ex vno parẽte:ꝛ viro pbo totus mũdus est patria.ad hoc qd leg.ꝛ no.in.l.vt vim.ff.de iusti.ꝛ iur. ¶ † In glo.in versi.nõ femina.in fin.et in.l.testamento.in.§.mulier.ff.de testa.ꝛ ibi querit Accur.nũquid admittatur mulier in codicillo.ꝛ ɔcludit qd sic [d] qd no.quia nõ reperitur prohibita.de quo vide per Spe.in tit.de teste.§.j.versi.item qd est mulier et seq.tene menti.

1 ☞ Scriptura non requiritur ad essentiam contra nisi conuenerit inter partes.

Pactum.

[e] Dicit qd sit pactũ ꝛ vnde dicatur ꝛ tex.iurꝫ ciuilis aliter diffinit.i.l.j.ff.d pac.cuius diffinitionem vide hic.in glos.fi. ¶ Casus literalis. Pactum dicitur inter partes

c ¶ Femina.his casib⁹ qb⁹ mulieres admittũtur ad testificãdũ i pari numero testiũ crediꝶ poti⁹ testimonio viroꝝ q̃ mulierũ.ꝛ idẽ pũctualꝛ dicit Bal.i.l.fi.p illũ tex.de fi.instr.qd credo verũ nisi masculi.deponerẽt p actore ꝛ mulieres p reo.ar.gl.i.c.clerici.lxxxj.di.quã alle.p singulari do.Abb.in.c.ex literis.de pba.ꝛ p dicto.d.Abb.facit optime.l.j.ff.de senq.ꝛ idẽ dicit Spec.in ti.de teste.§.postq̃.versi.porro.

c Sebasti. Sapia. ¶ Femina.limitat hoc Belenꝫ.hic qñ testimoniũ feminarũ tenderet in fauorẽ rei ꝛ testimoniũ in fauorẽ actoris per glo.sing.in.c.clerici.lxxxj.di.sequiꝶ.Marsi.in.l.vnius.in.§.in ea causa.col.vlti.ff.de questio.ꝛ in quibus causis mulier admittatur ad testificãdũ.vide late Fel.in.c.quoniam.s.de testi.

d ¶ Et ɔcludit q sic. Et idẽ tꝫ gl.in.l.fi.C.de ɔdi.ꝛ cũ ea tenẽt ibi oẽs excepto Ful.p duo leuia ꝛ ipsemet dicit q ita cõiter teneꝶ post gl.add tñ qd mulier põt eẽ testis in testõ inter liberos.gl.no.in auꝶ.q fine.C.de testa.ꝛ idẽ tꝫ Bar.i.l.hac ɔsultissima.§.ex impfecto.C.de testa.ꝛ adde qd lꝫ mulier possit eẽ testis in publico instro tñ eius testimoniũ nõ adminiculaꝶ fidẽ scripture puate.tex.est in.l.scripturas.in fi.dũ dicit triũ viroꝝ quẽ ibi põderat Bal.C.q po.i pi.ha.aduerte tñ qꝛ ɔ illã põderationẽ bal.vꝛ facere doctrina gl.in ṽ.psidẽtes.in cle.j.ad fi.de rescrip.quã ibi mltũ no.do.an.ꝛ Imo.qd qñ lex vel statutũ vtiꝶ aliq̃ termino rõne frequẽtioris vsus vꝛ aliq̃ psona qꝛ frequẽti⁹ in ea accidat nõ p h intelligiꝶ excludere alꝛs psonas:et ita dicũt limitari regulã q vni⁹ ĩclusio alteri⁹ ẽ exclusio.c.nonne.s.de psũ.ita q̃ dicim⁹ qd illa.l.scripturas.prio fecit mẽtionẽ de viris rõne frequentioris vs⁹ et nũqd mulier põssit eẽ testꝫ p marito.vid plene p spe.i ti.de teste.§.j.ṽsi.sed qd de vxore.ꝛ q no.post do.ant.in.c.sup eo.el.ij.i vers.q̃ro an mulier.de testi.ꝛ adde qd lꝫ regulariter non possit eẽ testis in testõ vt dicit h gl.p iura in ea alleg.tñ poterũt esse testes ad pias cãs.ita ɔcludit Ang.cõsil.xxiij.Itẽ de hoc an et qñ mulier possit esse testis in testõ:vt dicit hic gl.ꝛ iura i ea alleg.vide per do.Anto.in.d.c.qm̃ aliqua.d test.Itẽ adde qd mulier nõ admittiꝶ ad testificandum in cã feudali:tex.in.c.j.in fi.in ṽ.pter feminas.ꝛ ibi Bal.i ti.q testes sint nece.ad pban.no.inuest.Itẽ.adde hoc qd de hac qõ.no.Spe.in ti.de teste.§.j.xj.col.ver.itẽ qd est talis cũ quo.Itẽ de pdicta qõne an mulier possit eẽ testis in dispositis ad pias cãs.vide Bal.in.l.j.i vlt.col.de sacrosanc.eccl.vbi tꝫ qd sic.ꝛ de hoc vide p ro.in repe.auꝶ.silꝛ.ṽ.xvj.C.ad.l.fal.vbi oĩno vide.Itẽ de isto arti.vcꝫ an mulier possit eẽ testis in cã ciuili vel crimĩali vide oĩno per Host.in sum.de rest.§.si qs possit esse testis in codicillis qd aũt in hermaphrodito.an admittaꝶ in q̃libet cã ad testificãdũ sicut masculus dic inspiciẽdũ esse sexũ in quo magis incalescit ꝛ ſm eũ iudicandũ.tex.est in.l.repetundarũ.§.j.ff.de testi.ꝛ.iiij.q.iij.§.itẽ testis.in.j.col.ver.quid si hermaphroditus.ꝛ facit tex.in.l.queritur.ff.de sta.ho. Sed tu dic qd dꝫ stari dicto hermaphroditi in quo sexu magis incalescit ſm Guli.de cu.in.d.l.queritur quẽ refert.d.Ant.in.d.c.fi.in.v.col.de cõfes.quid aũt si in vtroq3 sexu equaliter potest dici vt singulariter dicit Host.in.d.§.qs possit esse testis.ver.quid de hermaphrodito.qd si vtitur vtriusq3 mẽbri officio qd hic ɔtingit in villa sua.s.secusie:et dicit qd dꝫ.vt fecit eps thaurineñ.diocesanus suus vcꝫ qd hermaphroditus eligat cui hoc dicat ꝛ iuret decetero alio sexu nõ vti.Sed quãtũ ad ordines dicas q ita data paritate dꝫ poti⁹ reputari femĩa ꝛ sic nõ põt pmoueri:vt dicit Arch.post gl.i.d.ṽ.qd si hermaphroditus.iiij.q.iij.itẽ an sit verũ indistincte qd mulier admittaꝶ ad testificãdũ de iure ciuili:vltra alios plene tradit.d.Fran.de are.in.d.c.qm̃ aliqua.de testi.

e ¶ Vide do.Anto.in.c.qualiter.s.de pac.

scriptura cõueniẽs legib⁹ morib⁹ ꝓbata ⁊ dr̃ pactũ q̃si pace factũ.b. ¶ No.j.ex tex.ꝙ pactũ ẽ pluriũ nõ ergo cõsistit ex ꝑte vni⁹ tm̃.vñ pollicitatio est ex parte vni⁹ q̃n q̃s aliq̃d ꝓmittit absq; facto aduersarij. Pactũ vero est pluriũ vt q̃n adinuicẽ cõueniũt super aliquo negotio.⁊ dr̃ pactũ ex pace:q̃r cõiter hoĩes post cõtẽtionẽ veniũt ad pactũ quo mediãte initur pax. ¶ Scd̃o not.ꝙ nõ valet pactũ ꝯ leges vel ꝯ bonos mores:vt in.c.fi.de pac.⁊ in.l.pacta que cõtra.C.de pac. ¶ †In gl.j. ibi:etiã sine scriptura.vult ergo ⁊ bñ q̃ valet pactum etiã si nõ interuenerit scriptura ⁊ ꝑ hoc est tex.in.l.pactũ.C.de pac.⁊ in.l.contrahit.ff.de pi. ⁊ hoc itellige verũ nisi partes cõuenerint vt inde fiat scriptura:q̃r tũc nõ valet nisi inde fiat scriptura:vt in.l.contractus.C.de fide instru.

Ius dictũ.

Hic Isidor⁹ ponit etymologiã iuris prout habetur in tex.vnde scias q̃ hic non diffinit ius^a prout est generale nomen sed prout applicat ad certã rez vt q̃n dr̃ habeo ius in tali re:tũc eñ dr̃ ius a iure possidendi.⁊ ita intellige istũ tex.sed capiendo ius generaliter ius dr̃ a iustitia ⁊ est ars boni ⁊ equi:vt l.j.ff.de iusti.⁊ iur.vide gl.fi.super rub.de re.iur. lib.vj.⁊ istud generale nomẽ h̃z multas spẽs sud se.nã quoddã est ius ciuile quoddã est ius gentiũ ⁊c.⁊ hoc ꝓsequerer vt habet in decretis.j.dist.ius eñ.§.seq. ¶ Casus literalis. Ostẽdit hic Isidorus vnde dicat ius.s.a iure possidendi.hoc eñ iure possidet q̃ iuste ⁊ hoc iuste q̃ bene.q̃ autez male possidetur alienũ est.male aũt possidet qui vel suis male vtit vel vsurpat aliena. Ber. ¶ No.j.ex tex.ꝙ duobus modis male possidemus. Primo habito respectu ad iniustam cãz possidẽdi:⁊ tũc dicimur male possidere:q̃r detinemus alienũ. Scd̃o habito respectu ad ipsam rẽ quã tractam⁹ nã si nõ tractemus rẽ vt debemus dicimur male possidere ⁊ quodãmodo alienũ.nã si auarus nõ expẽdit q̃n d̃z dr̃ male possidere ⁊ quodãmõ detinet alienũ.i.alijs debitũ ꝑ hoc.xlvij.di.c.sicut hi.

☞ Oblatiões que sint:que ꝓprie dicant de quibus reb⁹ ⁊ a q̃bus debeãt fieri ⁊ q̃n debẽt fieri.2.

Causa.

Quicq̃d fidelis offert ecclesie oblatiõis noĩe cõtinetur:⁊ a secularib⁹ possideri nõ d̃z.h.d. Priõ decise narrat factũ:Scd̃o diffinit ibi ceterũ. ¶ Casus lr̃alis. Querebat de decimis primitijs ⁊ oblatiõib⁹ i quoꝝ bonis dicerẽtur eẽ:⁊ q̃d appellent oblatiões. R̃ñdet papa ꝙ decime premitie ⁊ oblatiões cõnumerant i solis bonis ecclesiarũ.oblatiões võ dicuntur quecũq; de ꝓprijs ⁊ licitis rebus offerunt ecclesie a fidelibus. Et q̃cũq; ꝑ secularẽ eas obtinet potestatẽ ꝓculdubio ꝯ deũ ⁊ sanctorũ patrum nitit sanctiones:⁊ q̃ accipit ⁊ q̃ tradit raptor ⁊ sacrilegus iudicatur. Ber. ¶ †Not.j.ex tex.tria requiri vt ꝓprie dicatur oblatio. Primo ex parte offerẽtis requirit q̃ sit xp̃ianus:q̃r ab infidelibus ecclesia ꝓprie nõ recipit oblationẽ s̃z estimationẽ oblatiõe ꝓ interesse:vt in.c.quãto.s̃.de vsu.⁊ q̃ ibi dixi. Scd̃o requirit a parte ei⁹ cui offert ꝙ sit ecclesia.si eñ datur p̃uate ꝑsone nõ dr̃ oblatio s̃z ꝓprie donatio. Tertio acquirit ex parte rei oblate ꝙ sit iuste acquisita:nã ex illicite acquisitis nõ d̃z ecclesia recipere oblationẽ:vt in.c.q̃r in oĩbus.s̃.de vsu.⁊ i.c. ex trãsmissa.de deci.⁊ vide ibi bo.gl.⁊ q̃ ibi no.⁊ xiiij.q.v.in sum. ¶ †Itẽ no.ꝙ oblatio^b dr̃ q̃cq̃d offertur ecclesie nec fit differẽtia in morte an in vita.facit.c.de his.s̃.de sepul.vel an cõsistat in reb⁹ mobilibus vel immobilibus.xij.q.j.videtes ⁊ h̃ largo mõ sumpto vocabulo s̃m Host.⁊ bñ s̃z stricte habita respectu p̃sertim ad cõem vsum loquẽdi dr̃ oblatio ꝙ offert sacerdoti i missa:⁊ hec oblatio est debita s̃z Hosti.in p̃cipuis festiuitatib⁹ alleg.c.vt dñicis.s̃.de paro.q̃ c.hic nõ ꝓbat:sed tene bene mẽti hoc dictũ Host.vult eñ parochianos teneri ex debito ad faciẽdum oblationes in precipuis festiuitatibus vt in dñicis dieb⁹ ⁊ alijs precipuis festis ⁊ ꝓ hoc facit tex.de ꝯse.dist.j.oĩs xp̃ianus ⁊ i dubio hoc dictũ Host.admitterẽ vbi sacerdos indigeret al's aũt hoc relinquerẽ cõsuetudini:nã nõ reperio expresse cautũ q̃ ex necessitate talibus diebus fiãt oblationes. Et ex oĩbus predictis inferri põt ꝙ in materia stricta ⁊ odiosa noĩe oblationũ tm̃ veniũt que differũtur sacerdoti in missa ⁊ nõ extra:secus est in materia fauorabili.⁊ larga q̃r tũc capiemus gñaliter vt.s̃.dixi. ¶ In gl.ij.ĩ fi.no.j.ex gl.de vario significato huius vbi ecclia:nã q̃nq; capit ꝑ muris ipsi⁹ ecclie q̃nq; ꝑ vniuersitate ecclesie vt plato ⁊ capl'o:⁊ varia significata hui⁹ vbi vide ꝑ gl.pleniorẽ in.c.fi.ne p̃.vices suas. ¶ Scd̃o no.ex vlti.opi.gl.ꝙ etiã pl̃z Inn.in.c.cũ sup.de cau.pos.⁊ ꝓprie.vbi ꝑ cũ ꝙ bona dedicata ecclie sũt dei.ꝑ.h̃ facit bo.text.i c.cũ ex eo.de cle.li.vj.dũ tex.ibi dicit de p̃rimonio Iesu xp̃i.⁊ facit.c.nulli.xij.q.ij. ¶ Tertio not.q̃ ex hac gl.ibi:vsuz quaꝝ ⁊c.ꝙ ex bonis ecclie clerici debẽt h̃re solũ vsuz de q̃ vide gl.i.pñti.de of.or. li.vj.plene dico i rep.c.cũ eẽt.de test.vbi videas.

☞ Quasi ista dictio de natura sui diminuit.l̃z aliquando sit veritatis expressiua.2.
Bissextus q̃n venit duo dies cõputant in vno.4.
Vnctio sacra a quibus est dãda:⁊ quot sufficiãt.
Annus de quot diebus intelligitur.

Quesiuit.

Sol⁹ sacerdos põt sacr̃z extreme vnctionis infirmo ꝯferre.hoc p̃mo. In anno bissextili seruari d̃z loci ꝯsuetudo circa diẽ sctĩ Mathie festãdũ dũtñ vigilia contineat festo.⁊ scd̃a pars ibi:festũ. ¶ Casus lr̃alis. Quesitũ fuit a papa vtrũ sacerdos vno tm̃ clerico presente infirmũ d̃z vngere.scd̃o fuit quesitũ q̃n festũ beati Mathie i anno bissextili venerit vtrũ d̃z obseruari vt inter vigiliam ⁊ festũ alia dies iterponatur. r̃ñ.pa.ꝙ sacerdos vno clerico p̃ñte etiã solus si necesse fuerit põt vngere ĩfirmũ.de festo bt̃i mathie apl̃i dicit Gre.pa.ꝙ vigilia s̃m ecclĩasticã cõsuetudinẽ p̃cedat ip̃m festũ ita vez ꝙ non ꝓ bissexto nec alio modo iter vigiliã ⁊ solẽnitatẽ ali⁹ dies interueniat in q̃ vtiq; vigilia ieiuniũ celebret nisi venerit die dñica ⁊ ip̃m festũ siue fiat in die p̃cedẽti.s̃z bissextili siue in sequenti q̃ duo dies ꝓ vno reputãt null⁹ error est s̃z vt ꝯsuetudo ecclie seruet. Ber. ¶ No.j.ex tex.q̃ vigilia bt̃i Mathie est in p̃cepto q̃ ad ieiuniũ.l̃z eñ nõ fuerit d̃ nũero duodenario in vita xp̃i.fuit tñ postea electus ꝑ sortez inspiratiõe diuina p̃cedẽte ⁊ assumpt⁹ in locũ iude traditoris q̃ laqueo se suspẽderat.ꝑ hoc.c.cõsiliũ de obser.ieiu.⁊ q̃ no.glo.in.c.vnico.de reli.⁊ vene.li.vj. Ex quo infert q̃ surrogatũ d̃z sapere naturã eius cuius loco surrogat.facit.c.eccl'ia.vt lit.pen. ¶ †Scd̃o no.ꝙ dictio q̃si^d diminuit:q̃nq; tñ sed iꝓprie est veritatis exp̃ssiua iuxta illud euange.q̃si vnigeniti a p̃re ⁊c.de quo in.c.ꝓut.de do.⁊ ꝯtu. ¶ †No.iij.q̃ i anno bissextili duo dies cõputãt ꝓ vno:⁊ h̃ ꝑ rõnẽ q̃ reddit i gl.pe. ¶ Vltimo põt colligi q̃ dies aliq̃ nõ est interponẽda iter festũ ⁊ vigiliã:⁊ si q̃s bñ ĩspexerit semꝑ ita p̃t s̃uari festũ sctĩ Mathie vt nũq; vigilia ꝯtigat in dñica i ãno bissextili:nã si festũ est in die dñica tũc vigilia põt celebrari die sabbati.si võ festũ venit i die lune tũc vigilia põt celebrari illa die ⁊ sequẽti festũ:sed dictũ tex.põt p̃cedere i bissextili.†In gl. j.i fi.no.vr̃ intelligere tex.indisticte vt et cessante necessitate vn⁹ sol⁹^e sufficiat ⁊ s̃m eũ pl'ale soluit in singl'are:sicut in sili in.l.demõstratio.§.fi.ff.de ꝯdi.⁊ dem̃.⁊ q̃ i.c.vt p̃uilegia.s̃.de p̃uil.vel s̃m io.an.itelligit distributiue.⁊ dt̃ io.an.in q̃busdã locis s̃uari vt Padue q̃ pl'es clici ꝯueniũt s̃z vn⁹ agit vno mõ:⁊ alij r̃ñdẽt.credo sat; posse dici q̃ dictũ apl̃i sit cõsiliũ.nã meli⁹ est h̃ere pl'es iuxta illud euãgelij.vbi duo vel tres cõgregati fuerit in noĩe meo ibi suz ⁊c.⁊ facili⁹ exaudiũt pl'es q̃ vn⁹ de pe.di.iij.c.oret.s̃z nõ est necessariũ vt hic.†In gl.pe.i fi.no.gl.q̃r q̃tidie allegat a maxĩe no.theoricã quã sentit i fi.vt i odiosis itelligat annus.de ccclxv.dieb⁹.l̃z illo ãno ꝯtingat bissext⁹^f secus in fauorabilibus:q̃r tunc duo dies cõputabunt ꝓ vno in tex.et ita vult r̃ñdere gl.ad.l.iij.ff.de sta.li.

a ¶ Itẽ vtrum ius sit subiectũ iustitie.vide Tho.in scd̃a scd̃e.q̃.lvij. arti.j.⁊ ibi i alijs arti.eiusdẽ.q.ponit de differẽtijs inter alia iura.et dicit glo.mag.in fi.in.c.cõstituerentur.l.dist.q̃ ius media strata icedit inter rigorẽ ⁊ dispẽsationẽ ⁊ vide tex.⁊ glo.in.c.ius gñale.j.di.et ibi Arch.dicit ꝙ eq̃tas est iustitia cuz misericordia temperata. Itez multas elegãtes q̃õnes vide ꝑ beatũ Tho.i secũda scd̃e.q.lix.ꝑ totã. Itẽ de iustitia vide q̃ scribit do.in.c.pro humani.§.j.in.j.col.de homi.lib.vj.⁊ Bea.Thom.in.ij.q̃.lxvj.per totã.q.⁊ q̃.lxij.art.j.⁊.iij. iiij.sen.dis.xvj.q. j.arti.j.ij.⁊.iij. Sebasti. Sapia.

b ¶ Q̃ oblatio. Quid veniat appellatione oblationis lati⁹ attingit.d.Abb.in.c.cũ inter vos.co.j.in vl.no.j.hoc ti.

c ¶ Per istũ text. dũ dicit infirmuz vngere deciditur q̃ an ei q̃ sit dãnat⁹ ad mortẽ sit dãda extrema vnctio ⁊ cõcludit ꝙ nõ q̃r h̃ sacr̃m nõ dat nisi infirmis ⁊ aperte t̃z do.i.c.super eo.de here. li.vj.⁊ Io.d̃ imo.in cle.j.i.iij.co.de p̃ui.⁊ vide q̃ ibi no.bar.de belẽzi.

d ¶ Dictio quasi no.de dictiõe q̃si vide gl.in.c.ꝓut.de do.⁊ cõtu.⁊ q̃ dixi de causa pos.⁊ ca.cum ecclesia. Andr.Barb.

e ¶ An in vnctiõe extrema sufficiat vnus sacerdos ⁊ adde q̃ circa istã vnctionem extremã plene scribit Io.de imol.i cle.j.de priui.⁊.iij.et iiij.col.⁊ gl.in.§.oleo vero sanctificato.xcv.di.⁊ videt tex.in ea.dist. l.§.illud aũt.vbi referunt illa v̾ba Io.apostoli per que vr̃ necessarij pl'es presbyteri.

f ¶ Vide circa hoc q̃ scribit.d.abb.in.c.q̃rẽti.de offi.dele.circa fi. Itez vide q̃ no.Do.i c.tenere:circa fi.i versi.no.q̃ ãnis xxxi.di.⁊ vide gl.magistrã in.l.iij.§.minorẽ.in v̾si.si bissexto.ff.de mino.q̃ optime declarat istum bissextũ q̃uo fiat:⁊ vide Bart.in.d.§.minorẽ vbi dicit q̃ in dilatiõe anni dies bissextiles cõputãtur ꝓ vno die secus in dilatione dierum.

¶ Vide de h̃ gl.in.c.nullus.⁊ ibi late et eleganter do.circa fi.lv.dis. vbi oĩno vide et in oĩb⁹ terminis seu declarationibus isti dies bissextiles q̃ al's appellantur irregulares cõputentur pro vno die.vide optimũ text.in.l.duo.ff.de diuer.⁊ tẽp.pre.et in.d.l.iij.in.§.minorẽ.hic alleg.in glos.

a ¶ Quero hec lex punit statuẽtes cõtra libertatẽ eccle:vt no.in.c.nouit.⁊.l.graue.de sen.exc.habebit ne locũ pena in his qui ceperũt statuere:lʒ nõ pfecerũt nec tñ reuocauerũt intra duos mẽses ꝑut exigit ꝯstõ. vr ꝙ sic per tex.in.l.si qs id qõ.§.dũ ꝑponit.ff.de iurisd.om.iudi.ꝯtriuʒ dico ꝑ istũ tex.in iure canonico sing.q dicit ꝙ verbũ statuo: rem perfectam signat ⁊ est opi.tex.ꝙ qñ aliquid dʒ fieri certo mõ nõ sufficit per eqpollẽs.ad ideʒ est text.i.l.mater.C.de instit.⁊ sub i.l.fi.C.õ do.q̃ sub mõ.et in.l.notandũ.de lib.⁊ posthu.⁊ in.§.j.insti.de exhere.libe.et ho.glos.in.c.cõstitutionẽ.de sentẽ.excõ.lib.vj.et qõ not.Bal.in.l.eos §.si aũt.C.de ap.vbi dicit qõ sufficit appellanti ab interlocutoria ꝓsequi aliã cãm q̃ expressam dũmõ sit eiusdeʒ effect⁹ 1 et adde ꝙ hoc in tãtuʒ est verũ qõ 2 illud qõ est equipollẽs nõ intelligit exclusuʒ etiaʒ a ꝑ dictionẽ taxatiuam: vt pulchre cõsuluit Pau.de ca.in ꝯsi.ccxcvj.sʒ tu ꝑdicta limita nisi ille mod⁹ eẽt de forma qr non sufficit tũc fieri ꝑ equipollens. Ita sing. dicit Bal.i l.j.ff.de li.et posthu.quẽ refert ⁊ sequit Pe.de anc.in repe.c.canonũ in.vj.prin.q̃sito.i xxviij.colũ.illius quesiti vñ.quero si statuto cauet ꝙ in instrumẽto debeat apponi nomẽ patris vt gallus pressus nõ valebit instrumẽtũ nisi apponat nomẽ patris ad qõ vide qõ appostillauit in text.i cle.appellãti.de ap.per dñʒ Bart.de bellenzi. Item ꝓ illo dicto Bal.in d.l.j.facit qr licet exẽplatuʒ autoritate iudicis equipolleat originali instro edito a notario publico:vt in.c.fi.de fide instru.tñ si statutuʒ diceret ꝙ instrumẽtum scriptũ manu publici notarij de ꝯctu rogati habeat executionem paratã nõ hʒ locũ in instro exẽplato autoritate iudicis:qr non est scriptum manu notarij de cõtractu rogati.gl.est no.quã ad hoc ibi põderat Bal.in.l.ꝓbatorias.C.de diuer.offi.li.xj. Iteʒ ꝙ statutis sufficiat quid fieri per equipollens.allego qõ elegãter no.Bart.in.l.nihil.ff.de adimẽ.le.per illũ tex.dicit si statutũ disponit qõ campsores teneantur cancellare debita de quibus eis plenarie fuerit satisfactũ dicunt parere statuto si scribunt sibi fuisse satisfactũ.licet nõ cancellãt postam libri.⁊ idem dicas si cancellatio esset facta verbo tñ vt dicit Bar.in.l.emptor.§.lucius.in fi.ff.de pact.Sed in ꝯtrium optime vide Bart.in aut.cassa.circa fi.C.de sacrosan.eccle.⁊.d.Abb.in.c.nouerit circa ꝑn.de sen.excõ. Sed soluo hoc subtiliter qõ Bart.in aut.cassa.loquit in statuto cõtra libertatẽ ecclesie in quo ex mẽte legis est ꝙ cancelletur de facto nec sufficiat ꝯtria postea ad hoc vt nũq̃ appareat illud statutũ ꝯtra libertateʒ fuisse editum.Sed in casu.Bar.in.d.l.nihil sufficit ꝯtria posta:qr statutũ vult ibi cancellare debitũ vt appareat fuisse solutum vel liberationẽ esse factã ꝙ eq̃ apparebit cõtra postã ⁊ istã subtilem sol.seu diuersitatis rõnẽ dixit mihi dñs me⁹.d.Fran.de are.cuʒ de hoc sibi oppõ suissẽ in.qñõ autẽ fiat cãcellatio declarat glos.in.l.si qs volũtatẽ.circa ꝑn.in d.inductã.C.de sol. In iuramẽti tñ ꝑstatione nõ sufficit qd fieri per equipollẽs text.est in.l.q per salutẽʒ.ff.de iure iu.sʒ ꝯ dictũ bal.in.d.l.j.ff.de li.et posth.s.alle.op.facit qõ no.do.in c.ne captãde.cir.ꝑn.v.no.qõ illud est de ꝯces.ꝑben.li.vi.vbi oĩno.d.Mari.in repe.c.qualiter et qñ.in xxi.q.i.ꝑnc.de accu. Itẽ ꝯ illud dictũ Bal.in.d.l.j.adduco in ꝯtriuʒ fortẽ text.in.l.iubemus.C.de test.vbi.l.illa expresse reqrit pro forma ⁊ validitate testamẽti ꝙ testator ꝓ pro noĩe debeat nũcupare nomia heredum ⁊ tñ ibi glo.approbata ꝑ oẽs tʒ qõ sufficeret si notari⁹ corã testatore nũcuparet:ecce qõ ibi lex requirit formã.⁊ tñ sufficit impleri ꝑ equipollẽs. b ¶ Vide Bal.i.l.preses.C.de sent.⁊ inter.om.iu.vs.et not.qõ ista lex.vbi dicit qõ snĩa debeat cõtinere cõdẽnationẽ vel absolutionẽ ⁊c.ñ hʒ locũ in.iiij.casibus quos vide ibi ꝑ eũ.itẽ adde hic qõ in snĩa quã ꝑfert iudex appel.dʒ esse verbũ ꝯdẽno vel absoluo.vide gl.⁊ oĩno Bar.late in.l.cos.i ꝑn.in ver.iustũ.C.de ap. Itẽ adde hic ꝙ si snĩa ꝯtineat ꝯdẽnationẽ vel absolutionẽ põt ferri duob⁹ vbis ꝯm Bal.in.l.fi.C.cõ.vel epi.q̃ ad hoc alle.tex.in.l.defendẽte.ff.de auto.tu.sed ⁊ hic vide tex.in.l.fi.in fi.ff.de ꝓba.adde hic gl.in c.illa.de accu.ꝙ snĩa põt ferri duob⁹ verbis tantũ est text.in.l.pater filio.ff.de ꝑcu.an aũt iudex possit ꝓnũtiare diffinitiue ꝑ vbũ sic videt nobis nõ exprimẽdo aliter cõdẽno vel absoluo.vide tex.qõ sic.in.l.qa tñ.§.si arbiter:ff.de arb.⁊ do.Ant.in.c.ꝑterea reqsisti.õ ap.i.j.col.⁊ qõ valeat est casus in.l.diui fratres.ff.de lib.cã.§.pe.in fin.ibi:qõ intelligitur interpretatiue ⁊c.vide omnino late.Do.in.c.j.§.fi.in fi.de ver.sig.li.vj.

de quo.s.apposuerat ⁊ nõ soluerat.⁊ habes cõsimilẽ.gl.⁊ magis clarã in.c.si ꝓpter.de rescrip.lib.vj.sed gl.iuris ciuilis in.l.ij.ff.de diuer.⁊ tempo.prescrip.preposuit in hoc multas opi.⁊ iter ceteras posuit opi.Ugo.que placet ibi Barto.⁊ in.l.bissextus.ff.de ver.sig.qui distinguit an termin⁹ statuatur per numerum annorum vel mensiũ:et tunc duo dies cõputantur ꝓ vno si bissextus tũc accidat.sed si terminus statuat ꝑ numerũ dieruʒ nõ computantur ꝓ vno qr in veritate plures sũt ⁊ satis placet coniungẽdo istas opi.possum⁹ dicere ꝙ aut terminus statuit per numerũ dierum puta ꝙ seruiat vel stet suspẽsus per.xl.dies.⁊ tũc tam in fauorabilibus q̃ odiosis cõputabunt ꝓ vno die.aut terminis statuitur per numerum annorũ vel mensium:⁊ tunc opi.glos.nostrarum videtur benignior:vt distingamus inter fauorabiliora ⁊ odiosa maxime per illaʒ.l.iiij.de stat.libe.que loquit indistincte.lʒ Bar.dicat ꝙ non loquitur de anno bissextili.sed hec respõsio diuinat cũ ille tex.loquitur generaliter.

1 ☞ Sententia potest ferri per verba que equipolleant verbo absoluo vel condemno.2.

2 Interpretatio sentẽtie dʒ declarari diffinitiue et partibus presentibus quando fit iudicialiter:secus extraiudicialiter.

In his. [a] Per verbum statuo ⁊ precipio diffinita sentẽtia ferri potest.h.d.⁊ secũda pars ibi: attẽdentes. ¶ Casus lralis. Inter magistrum ⁊ cõuersos sancti simpliciani corã archiepiscopo mediolanẽsi sup eodẽ hospitali questio vertebat. archieps tulit snĩaʒ sub hac forma verboruʒ statuo ⁊ ꝑcipio ꝙ ita fiat quia nõ fuit vsus his verbis talem partẽ condẽno vel absoluo dicebatur ꝙ talis snĩa non tenebat.Questio sup hoc delata est ad papã:vnde ipse ꝯsiderãs ꝙ hoc verbum statuo rẽ perfectã significat. Itẽ ꝯm Greg. qõ precipitur imperat ⁊ qõ iperat necesse est fieri.aliqñ si nõ fiat penã hʒ ⁊ nõ dʒ quis considerare verba sed voluntatẽ ꝓcuratoris vtrisq; partibus presentibus:interpretatur ⁊ diffinit ꝙ sententia predicta perpetuam obtinet firmitatem. Berñ.

1 ¶ † No.j.ex tex.snĩam diffinitiuaʒ valere lʒ iudex nõ exprimat verbum condẽno [b] vel absoluo satis eñ est ꝙ condẽnet vel absoluat per verba eqpollentia:⁊ ex hoc aperitur intellect⁹ iuriũ dicentiũ sententiã debere continere condẽnationeʒ vel absolutionẽ vt intelligatur de cõdemnatione vel absolutione in effectu nõ autẽ quo ad verba tãtum. ¶ Scdo not.ꝙ verba statuo vel precipio importãt necessitatẽ:ꝓ hoc.xiiij.q.j.c.qõ precipit. Item no.ꝙ verbũ statuo non soluʒ potest applicari ad statutum vel ad legẽ municipalẽ:sed etiã ad diffinitiuam sententiã ⁊ hoc intelligo quãdo materia subiecta hoc patitur vt qr post cõtẽtionem in iudicio factã ⁊ alijs rite agitatis iudex dicit statuo in hunc modũ ⁊c. 2 ¶ † Item no.ꝙ etiam in sentẽtijs nõ debemus attendere nudã ꝓprietatẽ ⁊ corticem verborum sed potius mentẽ ⁊ volũtatẽ iudicis ꝓferentis. 3 ¶ † Ultimo no.ibi diffinim⁹ qõ etiã cũ questio est de interpretatione snĩe dʒ ferri diffinitiua sententia partibus presentibus ⁊ hoc tene menti.quod intellige de interpretatiõe que fit iudicialiter:secus si extraiudicialiter vt in.c.se.vbi plene per Inno.

1 ☞ Priuilegia siue beneficia ꝑncipis latissime interpretantur.3.7.

2 Interpretatio rescriptorũ vel priuilegiorũ vel sententie qñ fit an debeat citari pars cuius interest.

3 Priuilegium principis an ⁊ quando sit latissime interpretandum.7.

4 Clericus qui est in seruitio episcopi vel pape reputatur pro residente.vide.s.in.j.no.

Priuilegiũ cõtra ius cõe est latissime interpretãtandum quando verba priuilegij hoc patiuntur

5 Priuilegiũ indultũ cõtra statutũ vel cõtra cõsuetudinem:quod tamen sit iuri cõi conforme:est latissime interpretandũ.vide.j.c.cum tibi.in opp.

6 Distributiones quotidiane nõ dãtur residentibus sed interessentibus diuinis.

7 Priuilegium rescriptum:⁊ beneficiũ quid sint:⁊ quomodo interpretantur.

1 Olim. † Uerba priuilegiorũ sunt interpretãda latissime.h.d.vel sic.Bñficium principis latissime iterpretari dʒ.Et primo ponit mãdatum.Scdo ipsius interpretationem ⁊ eius cãm.scda ibi:qr vero. ¶ Casus literalis. Dñs pa.mãdauit capitulo paduano quatenus magistro.G.canonico paduano prebendã que tñ residẽtibus de cõi confert:sicut vni ex alijs residẽtibus et beneficia manualia cõferrent:qõ si canonici hic nõ facerent pñarcha grandeñ.ius hoc executor eos ad hoc app.ces.compelleret.Canonici mandatũ aposto.malitiose aliter q̃ debebãt interpretãtes dicebant qõ non tenebantur ad hoc cum ipse nõ resideret ex eo quod dicitur sicut vni de residentibus sed ipse residebat:vnde ipsi non tenebantur.vnde patriarcha petijt a dño papa qualiter mandatum suũ esset intelligendũ.Respõdet papa ꝙ cum beneficia principis latissime sint interpretãda iniunxit capitulo paduano prebẽdaʒ que tñ residentib⁹ in victu ⁊ vestitu cõfertur de cõi dicto magistro.G.plene conferẽdam sicut vni ex alijs residentibus malitiosa interpretatione reiecta. Ber. ¶ No.i.ex text.qõ principis beneficium appellari potest priuilegium alicui cõcessum etiam pro executione iuris cõmunis.⁊ hoc procedit intelligendo ꝙ iste canonicus erat in seruitio pape vel episcopi vt dicitur in glo. 2 ¶ † Secundo collige papam posse interpretari suum priuilegium extra iudicium ⁊ in absentia partium.⁊ circa hoc vide hic no.per Inno.qui distinguit inter modificationem ⁊ interpretationem.nam modificatio est cũ aliquid detrahitur priuilegio.⁊ hoc debet fieri presentibus partibus:vt in.c.nuper.de deci.posset tamen papa in absentia partium hanc modificationem facere. Interpretatio vero si fit iudicialiter debent partes vocari: vt.s.c.proximo.si vero fit extraiudicialiter:tunc in principe non est necessaria vocatio partiũ vt hic.sed iudex inferior debet seruare ordinem iudiciariũ.alias non tenet quod ipse facit.argu.in.l.de vnoquoq;.ff.

✠Sebasti. Sapia.

a ¶ Priuilegium circa interpreta-tionē ꝑuilegij vide q̄ cumulat Fe li.in.c. causam q̄. col.viij.ṽ.interꝑtatio ꝑuilegij. ꝯ. de rescrip. Jaſ.in l.fi.ff.de constitu. principum.

Zacharias.

b ¶ Sit largiſſime interpretandu3: Adde tu q̄ vis fa cere vt priuilegiū qđ vis a principe ĩpetrare recipiat largiſſimā ĩterꝑtationē p Tho. fer.in ſuo tracta. caute.cau.xxix.in cip.dum venetijs vna vice prāderē.

c ¶ De iſtis terrenis qđ. ſit bñficiū vel reſcriptum . vide Bart.in.l.fi.ff.de cōſti.princ.⁊ vide ang.i ꝯſi.cc.xxiij. vbi dr qđ immunitas cōceſſa forē ſibus anteq̄ veniat dr beneficiū ſ3 poſtq̄ venerūt dr ꝑuilegiū.vide Bal.in.l.fi.ff.de ꝯſti.ꝑn.in fi.j.co. vbi dicit ꝙ oīs cōceſſio ꝑncipis dr eſſe priuilegiū eo ipſo qđ diſcrepat a iure cōi per illū tex.vide bal.i.c.j. ꝟ.iueſtitura. ꝑpe fi.in ti.de no.for. fi.vbi dicit ꝙ q̄libet gr̄a ꝑncipis pōt appellari priuilegiu3 ita dicit notari in nouel.ī hoc.c.olim.

✠Sebasti. Sapia.

c ¶ Beniuola. Vide Feli.in rub.ꝯ. de reſcrip.col.pe. ṽ.circa diffinitionē:⁊ quā iterpretationē3 recipiāt reſcripta late tradit Fel.i.d.c.cām que.col.v.ver.interpretatio reſcripti.ꝯ.de reſcrip.

d ¶ Priuilegium. Quid ſit bñficiū vide Pe.de anc. in regula bñficiū. circa ꝑn.li.vj.vbi ēt ponit hāc diffinitionē. ⁊ Joā. de imol.de cle.ſi plures.in fi.j.col. de pbē.⁊ vide eūdē abb.i.c.ad aures et de hacmet diffinitiōe ponit Bal.i.l.fi.in ꝑn. ff.de cōſti.princi.

de re iudi.⁊.iij.q.ix.caueant. ¶ † Jn gloſ.j.ibi:qꝛ papa ſic voluit.ſed ꝯ hanc lec.vltimam facit:qꝛ ſi 3 priuilegiu3[a] erat cōtra ius commune debeat ſtri ctiſſime interpretari qꝛ oīs receſſus a iure cōi eſt odioſus.vt in.c.j.⁊.ij.de fi.preſby.li.vj.⁊.in.c.qđ dilectio.de ꝯſang.⁊ affi.et ideo vt clarius habeas materiā huius.c.conclude qđ tres intellect⁹ poſ 4 ſunt dari iſti.c. ¶ † Primū ꝙ iſtud ꝑuilegiū erat cōforme iuri cōi vt qꝛ in ſeruitio epi vel pape:⁊ ſic debebat reputari reſidēs.⁊ ideo lōgiſſima inter pretatio fienda erat.Secūdus intellect⁹ qđ papa voluit ꝑuidere cōtra ius.cōe:⁊ tūc ad contrariu3 dic ꝙ priuilegiū cōtra ius cōe d3 ſtrictiſſime iter pretari qñ verba hoc patiūtur:ſec⁹ vbi conſtat de intētione ꝑncipis vt hic cōſtabat.nā ex quo man dabat iſti prouideri ſicut vni ex alijs reſidētibus. ergo voluit iſtū haberi ꝑ reſidēte quo ad oīa.Et ex hoc ⁊ ex tex.ſingulariter no.ꝙ priuilegiū ꝯtra ius cōmune d3 latiſſime interpretari vbi vba hoc patiuntur.Terti⁹ intellectus extra gl.quē ſentit hic Jo.an.ꝙ iſte canonic⁹ erat preſens.ꝑ quo fa cit tex.ibi:ſicut vni ex alijs ⁊c.ꝑpter aliquod ſta tutū particulare vel ꝯſuetudinē non poterat reci pere prebendā que cōſiſtebat in victu ⁊ veſtitu et ad hoc impetrauit priuilegiū qđ erat ꝯforme iu 5 ri cōi:licet cōtra ſtatutū vel cōſuetudinē. ¶ † Et ex hoc tertio intellectu no.ꝙ priuilegiū indultū ꝯ ſtatutū vel conſuetudinē cōforme tñ iuri communi eſt latiſſime interpretādu3 ⁊ idē no.in.c.cū tibi.ꝯ.eo.⁊ ꝑ intellectu litere vide qđ not.gl.plene 6 de cle.nō reſſ.c.j.libr.vj. ¶ † Jn gloſ.ij.ibi:qui in terſunt diuinis.intelligit ergo glo.qđ manualia bñficia hic appellantur diſtributiones quotidia ne.ſ3 nō bene dicit quo ad tex.noſtrū:qꝛ diſtributiones quotidiane nō dant̄ reſidētibus tātū:ſed intereſſentibus diuinis vt in.c.vnico.de clericis non reſidēti.li.vj.⁊ papa mādauit prouideri iſti ſicut vni ex reſidentibus.⁊ ideo potes intelligere hūc textum qđ olim in eccleſia paduana nō erāt prebende diſtincte ſicut hodie:ſed ex oībus red ditibus certa portio dabat̄ cuilibet canonicoꝝ pro veſtimētis ⁊ victu:⁊ illa appellabatur prebē da.Jtem quolibet die dabant̄ cuilibet canonico rum tot libre panis ⁊ tot menſure vini ⁊ certi de narij pro victu:⁊ iſta appellant̄ manualia benefi cia ſeu prebende pro victu:⁊ forte vltra iſta erant diſtributiones quotidiane ꝑ intereſſentib⁹ diui 7 nis. ¶ † Jn gl.ſi hec gloſ.intrat.q.an beneficium b principis ſit largiſſime interpretandum[b] ſed non dat aliquam bonam theoricam.notat tamē eam in quantum dicit ꝙ reſcripta ad lites debent ſtri cte interpretari.etiam ea3 in quantū in fi.dicit ꝙ beneficium principis tendens in alteri⁹ leſionē3 non d3 largiſſime interpretari.⁊ ꝯcor.Jnn.in.c. cum dilecti.de dona.⁊ ꝑ hoc alle.bo.tex.in.c.ſup eo de offic.dele.⁊ in.l.ij.ꝟ.ſi quis a principe.ff.ne quid in loco pub.⁊ cōcludendo clara dicta doc.⁊ materiam ſcias qđ vbi in iure ſpecifice fit mentio de beneficio ꝑncipis.Jtem de priuilegio ⁊ de re ſcripto tam ad lites q̄ ad beneficia beneficiū pōt late ſumi.⁊ tūc eſt beniuola actio gaudiū tribuēs capiēti.in lib.feudo.in ti.in quibus cau.bñ.amit. in.c.j.⁊ no.in.d.c.ad aures.ꝯ.de peni.et tūc ſi generaliter ſumptū cōprehēdit in ſe priuilegiū.Jtē ⁊ reſcriptū:qꝛ ſemp principes facit gratia3 vt in c.ſedes.de reſcrip.non eñ tenetur dare reſcriptū cū ſubiecti habeāt iudices ordinarios q̄nq3 vero hoc verbū beneficiū ſumit̄ ſtricte ⁊ trāſit in ſpem: ⁊ tunc ꝑprie dicit̄ beneficiū liberalitas quedā ſeu gratia cōceſſa ſine alterius preiudicio preter ius cōe vt quādo princeps cōcedit aliqua iura ſe ſpe ctantie illud ꝑprie dicitur beneficiū ⁊ non priuile gium ⁊ illud d3 largiſſime interpretari:qꝛ tm̄ pre iudicatur concedēti.⁊ in hac ſpecie intellige iura que dicūt qđ beneficia principis debēt largiſſime interpretari.priuilegiū[d] vero eſt quoddā benefi cium contra ius:⁊ dicit̄ priuilegiū quaſi priuata lex qꝛ eſt contra legē cōmunē:⁊ appellatur benefi cium qꝛ tribuit gaudiū ei cui concedit̄.⁊ tale priui legiū d3 largiſſime interpretari:ſed in quātū pre

iudicat tertio vel iuri cōmuni d3 ſtricte iterpreta ri vt in.c.qđ dilectio.prealleg.⁊ in.c.j.⁊.ij.de fin. preſ.lib.vj.⁊ vide bo.glo.in.c.ordinarij.li.vj.⁊qđ no.gl.in.c.fi.de trāſla.prela.⁊ in hoc ꝑuilegio nō habēt locum illa iura que dicūt bñficia principis largiſſime interpretanda niſi modo ꝑdicto.reſcri e ptum[e] vero eſt beneficium ƀm ius.qꝛ datur iuris obſeruantia nec tenebat̄ princeps cōcedere:vt.ꝯ. dixi.ideo poteſt appellari bñficium largo modo: ſed ſi datur ad lites d3 ſtricte interpretari:qꝛ pre iudicat ordinarie poteſtati. Jtem eſt odioſu3 qꝛ dat materiam litigandi et vexandi alium. Jtē dic in reſcripto ad beneficia.nam eſt ambitioſum et ꝑiudicat ordinarie poteſtati:ideo ſit ſtrictiſſima interpretatio vt in cap. Quis.de preben.libro.vj. hoc not.quia in hac cōpilatione non ita clare exa minatur hec materia ſicut hic.adde que dixi.ꝯ.in gloſ.⁊ rene menti.

1 ☞ Generale interdictū dicitur etiā ſi ſit emana tum in vna villa.

2 Sententia excōicationis eſt late interpretanda.

f

Cum in partibus.[f]

Generale dicitur interdictū qđ fertur nedū in prouinciā:ſed etiā in villa3 vel caſtrum.h.d. Cōis diuiſio.ſecūda ibi:cū autem.

¶ Caſus literalis. Jn regno portugalie diuerſa loca ſupponebātur aliqñ interdicto quidam habentes priuilegium vt liceat eis celebrare diuina ianuis clauſis excluſis excōicatis ⁊ interdictis cū generale interdictum terre fuerit aſſerebāt ſe nō teneri particulari interdicto dicentes interdictū generale ſolūmodo eſſe cum regnum vel ꝑuincia tota ſubijcitur interdicto. Eps columbreñ.cōſu luit pa.qñ generale vel particulare dici debeat in terdictum. Rñ.pa.cum in priuilegijs eoꝝ de re gno vel ꝑuincia nihil dicatur.per hoc verbū ter re nō ſolum regnū vel ꝑuincia intelligit̄:ſ3 etia3 villa vel caſtrū vt etiā in illis locum habeat qđ de 1 generali dr interdicto. Berñ. ¶ † Not.j.ex ter.qđ particulare interdictū dicitur qñ vna eccleſia vel plures eccleſie ſpecifice ⁊ non ſub noīe vniuerſita tis interdicunt̄. Generale vero eſt qñ vniuerſitas vnius loci interdicitur ſiue locus ſit paruus ſiue e magnus vt eſt villa vel caſtrū.⁊ eſt rō:qꝛ ſi in villa non eſſet niſi vna eccleſia tñ apta eſt habere plu res eccleſias.vñ cōtinet in ſe vniuerſitatē.⁊ no.qꝛ facit ad multa ⁊ maxime ad cōſtitutione3 Bonifacij vbi cauet̄ qđ pro pecuniario debito non d3 ferri interdictū generale per ordinariū vel delega tum ſine ſpeciali licentia pape. Jtem no.qđ noie terre cōprehēditur regnum. Jtem ciuitas. Jtem caſtrū vel villa. ¶ Opp.contra tex.de.c.fi.de ſen. excom.lib.vj.vbi abſq3 priuilegio clerici poſſunt f ſubmiſſa voce celebrare tpe generalis interdicti: ergo nō eſt op⁹ priuilegio de quo hic. Sol.illud procedit hodie de iure nouo:ſed hoc olim nō lice bat:ideo impetratur priuilegiu3.de quo hic. Jn glo.fi.in fi.vel dic ƀm Hoſtien.qđ interdictu3 eſt odioſum cum ad correctionem animarū infligi 2 tur:vt in.c.pen.ꝯ.de ſenten.exc.quod no. ¶ † Ex quo habes ꝙ ſententia interdicti non debet ſtri cte interpretari ſed large quia venit ad correctio nem anime:et ſecurior interpretatio fienda eſt in concernentibus periculum anime vide bo.gl.in c.vnico.de ſcruti.

1 ☞ Clericoꝝ appellatiōe veniūt canonici.3.4.5.

2 Cōſuetudo qđ clerici poſſint diſponere de bonis acquiſitis intuitu eccleſie valet.

1

Cum tibi.

† Verbum clericorum etiam canonicos comprehēdit.h.d.vel aliter ſcđm intellectum abbatis. Priuilegiū contra conſuetudinem iuri cōmuni obuiātem large eſt interpretandum ⁊ ſcđm hūc intellectum eſt ca ſus nota.⁊ pone ſic caſum ſcđm hūc intellectum. Jn quibuſdam partibus Francie erat conſuetu do ꝙ ꝑpinqui ſuccederent clericis inteſtatis etiā in bonis acquiſitis intuitu eccleſie. Contra hanc conſuetudinem papa cōceſſit priuilegiū cuidam

¶ Quid eſt ꝑuilegiū.⁊ adde hic bal.i.l.fi.C.de re iudi.i.iij.col.ver. dicas.vbi dicit ꝙ oē ꝑuilegiū eſt reſcriptū ſed nō cōuertit.⁊ alle.l.ꝑbatorias.C.de diuer.of.li.xij. Jte3 adde qđ habem⁹ alia duo vocabula ſeu duos alios terminos.ſ.diſpēſatio: et mādatū diſpēſatio eſt qñ aliqđ iuris ex cā relaxatur.ita loq tur.l.j.circa ꝑnci. ff.de va.mu.⁊ tex. no.i.l.ex facto.in prin.ff.de vulg.⁊ pup.q̄ cū habeat vim priuilegij ēt ſtricte interpretatur.d.l.ex facto. vbi no.doc.cano. oēs i.c.j.d fi.preſ by.in.vj.⁊ i.c.qđ dilectio.de ꝯſan. ⁊ affi. Jnno.in.c. dudū.de cle.pañ. in.c.at ſi clerici.ꝟ. de adulte.in.iij. col.ꝯ.de iudi.mādatū vo eſt ꝑprie qñ datur ad exequēdā gratiā pape vel ꝑncipis et ſic qñ aliquis deputatur executor gr̄e vel beneficij. c.eam te.de regu.

¶ Et vide glo.in ṽ.noſcat.circa fi. in.c.j.de cōſtit.in vj.ex quo colligit domi.differentiā inter reſcriptum ⁊ priuilegiū qꝛ reſcriptū eſt ius cōmune priuilegiū vero cōtra ius.

¶ Vide Jo.cal. in trac.de ec.iter. in.ij.mēbro.in.q. fi.v.vj.et Jo.cal. in dicto trac.i.ij. mēbro.q.xxxiij.

epo ꝙ ordinatio rerũ clericorum ab intestato decedẽtium esset in sua dispositione. dubitat an appellatione clericoꝝ veniret canonici ⁊ respondet ꝙ sic vt in litera. ¶ †No. j. ex tex. precedẽtẽ intellectum ꝙ vz cõsuetudo vt clerici possint disponere de bonis acquisitis intuitu ecclesie ⁊ ꝙ ꝓpinqui succedũt eis ab intestato in hmõi reb⁹ ⁊ tene hoc menti ⁊ faciũt no. in. c. presenti. de offi. ordi. li. vj. ¶ †Scdo no. ꝙ verbũ clericorũ in priuilegio ꝓlatũ etiam cõprehẽdit canonicos. ¶ Sed ꝯ hoc oppo. de. c. sedes. ⁊ quod ibi no. s. de rescri. vt nõ veniãt maiores expressis minorib⁹ etiam secuta clausula generali sꝫ canonici ecclesiarũ cathedralium sunt honorabiliores aliis cũ faciũt vnũ corpus cũ epo: vt in. c. nouit. ⁊. c. quãto. de his q̃ fiũt a pre. ergo ver. clericoꝝ debet cõprehendere simplices clericos ⁊ nõ canonicos. Sol. dicũt. Host. ⁊ Jo. an. ꝙ cõtrariũ ꝓcedit in rescrip. ad lites q̃ sunt restringenda sed hic nos loqmur in priuilegio fauorabiliori ⁊ vt dixi ẜm illã lec. Abb. istud priuilegium erat ꝯforme iuri cõmuni licet cõtra statutũ vel cõsuetudinem. ¶ †No. singulr ⁊ tene semper menti. nam sentiunt doct. ex predictis qd in materia stricta appellatiõe clericoꝝ nõ veniũt canonici: sꝫ simplices clerici[a] tm̃ qd mihi placet ⁊ idẽ teneo de vita et hone. cleri. super rubrica vbi latius: tracto: sed in materia larga veniũt omnes etiã episcopi vt patet in rubro de vita et honestate clericorum. nam ibi in rubro dicitur de clericis generaliter ⁊ in nigro tractat etiaꝫ de episcopis. ¶ In glo. j. ibi prior expositio melior est. nã scdꝫ vltimã lec. gl. nõ erat opus impetrare priuilegiũ nisi dicatur ꝙ eps ex illis bonis volebat soluere debita sua. ¶ †In glo. fi. ibi, largissime sumitur. no. hoc dictũ glo. fi. ⁊ tene menti vult em̃ ꝙ verbũ clericorũ non cõprehendat canonicos nisi ex largissima interpretatione. ergo vbi cessat hec interpretatio largissima nõ cõprehẽdit canonicos. vt s. dixi in fi. glo. sol. vt ibi no. in glo. vlti.

1 ☞ Clerici an et quãdo teneantur prestare iuramentum obedientie prelatis.
2 Episcopus ⁊ capitulum faciunt magnã coniunctionem inter eos.
Canonicis sunt obligati clerici vt vniuersis non vt singulis.
3 Clericus cui magis astringatur epo an capitulo.
Clericus subiectus duobus prelatis cõtraria iubentibus cui habet primo obedire.
4 Juramentum generaliter prestitum dꝫ restringi quantum potest vt minus obliget iurentem.

b **Cum clerici.** [b] Jurãs obedire ꝓlato ecclesie nõ clero diocesano sꝫ epo ecclesie cathedralis obedire tenet. h. d. Cõis diuisio. scda ibi. nos igit. ¶ Casus lralis. Clerici placentini iuramentũ prestãt epo placẽtino sub hac forma verboꝝ. ego talis ab hac hora in antea fidelis ero ⁊ obediẽs placẽtine ecclesie ⁊ domino meo epo placentino. Capitulũ placentinũ consuluit dñm papam vtrum per vocabulum istud ecclesie placẽtine intelligi debeat clerus totius diocesis: an capitulũ tm̃ ecclie cathedralis. Respondet ꝙ per vocabulũ illud nõ debet intelligi toti⁹ diocesis clerus: sed caplm intelligatur ecclesie cathedralis: ille tamẽ qui prestat huiusmodi iuramentũ epo tanꝙ capiti principaliter obligatur. Berñ. ¶ †No. j. ex tex. clericos teneri ad prestandum iuramentũ obediẽtie epo ⁊ caplo qd intelligẽ in clericis habentibus curã: vt in. c. nullus. de iureiu. ⁊. xxiij. dist. ꝙꝙ. Idem in non habẽtibus curam si hoc habet consuetudo ẜm Inno. quod no. ex cõsuetudine. ergo induci potest vt quilibet clericus diocesis teneatur prestare iuramentum obedientie prelato ⁊ capitulo. ¶ †Secũdo no. ⁊ tene mẽti ꝙ tanta est cõiunctio inter episcopuꝫ ⁊ capitulum qd etiam in obediẽtia prestãda faciũt vnum corpus ⁊ ex iuramento obligari debet clericus ad obediendũ epo tanꝙ capiti: ⁊ canonicis tanꝙ membris: non tamen intelligas ꝙ cuilibet canonicorum iste sit obligatus sed obligatur eis vt vniuersitati: ita ꝙ singulis non tenet astrictus. vide text. cum gl. in cap. irrefragabili. §. excessus. de offi. ord. ⁊. xxij. q. ij. qui manumittitur: ⁊ quod ibi notatur. ¶ †Ultimo not. qd in obligatione iuramenti nõ attendit ordo scripture seu ꝓbationes ipsorum verborũ: sed qualitas personarum: vnde licet hic preferatur ecclesia placẽtina in forma iuramenti: tñ epo obligatur per prius iurãs tanꝙ capiti. Sed si queratur ad quid ponderatur istud ꝙ episcopo tenetur tanꝙ capiti. Sol. dicũt doct. ⁊ bñ ꝙ si eps ⁊ caplm mãdãt cõtraria tũc iste prius tenetur obedire episcopo[c] ex quo sibi vt capiti obligatur ꝓ hoc quod no. Inno. in c. cum iãdudum. de preben. vbi generaliter ponit questionem in subiecto duobus prelatis postmodũ cõtraria mandantibus. ⁊ ista sunt notabilia que ex text. colligi possunt. Et predicta vera in hoc iuramento circa spiritualia qꝛ hꝫ ab ea ab episcopo ⁊ caplo: sed si haberet feudũ a capitulo tunc iurat capitulo. si ab epo tunc iurat episcopo. ¶ In glos. ij. in fi. no. j. glo. de varijs significationibus huius verbi ecclesia: et vide aliam in. c. causa. s. eo. ⁊ aliam magis plenam. in. c. fi. ne prela. vi. suas. ¶ †Secundo no. ex ea. glos. iuncto tex. ꝙ iuramentum generaliter prestitum debet restringi quantum potest vt minus obliget iurantẽ: naꝫ vbi tractatur de obligatione est fienda interpretatio stricta: facit. c. ad nostram. el. j. de iureiur. ⁊. c. j. eo. tit. libr. vj. ⁊. l. quicquid astringende. ff. de verbo. obliga.

1 ☞ Censura ecclesiastica est excõicatio: suspẽsio: ⁊ interdictũ: nõ autẽ depositionem continet vel degradationem. 5.
3 Pena quando est posita in electione iudicis debet iudex eligere illam que magis timetur.
4 Clausula cõpescendo cõtradictores per censuram ecclesiasticam a quibus poni possit ⁊ quid operetur. 6.

d **Querenti.** †Appellatiõe ecclesiastice censure[d] comprehenditur excõicatio suspẽsio et interdictum. h. d. Communis diuisio. secunda ibi: respondem⁹: ¶ Casus literalis. In literis apostolicis frequenter ponit ista clausula per cen. eccle. queritur quid per clausulã illã debet intelligi. Respondetur ꝙ per eam nõ solum interdicti sed etiam suspẽsionis ⁊ excõicationis sñia valet intelligi nisi iudex discretus rerũ ⁊ personarum circunstãtijs indagatis ferat quã magis viderit expedire. Berñ. ¶ †Not. j. ex tex. ꝙ excõicatio suspẽsio ⁊ interdictũ in multis procedũt a pari. facit. c. is cui. de sen. excom. lib. vj. vnde oia cõprehẽduntur sub vocabulo ecclesiastice censure. ¶ †Scdo no. ꝙ cum optio datur iudici imponendi diuersas penas illã imponere debet queꝫ magis timet. cõ cor. c. qm̃ in. §. fi. in fi. s. vt lit. nõ contest. ⁊ licet a principio debeat eligere vnam vt hic. potest tamẽ postmodum procedere ad alias si hoc meruerit proteruitas contumacie: vt in. d. c. quoniam. in fi. ¶ †Sed quero quotidie in literis de legatorijs. in fine ponitur ista clausula compescendo contradictore per censuram ecclesiasticam: nũquid iudex delegatus possit apponere aliam penam in iure expressam: dic ꝙ sic. ⁊ si nõ est expressa potest apponere penam arbitrariam. arg. in. c. de causis. de offi. dele. ⁊. l. vna. ff. si quis ius di. nõ obtẽ. ⁊ hoc non virtute clausule sꝫ virtute delegationis: nam cũ hec clausula apponatur ad ampliandũ potestatem delegati nõ debet operari restrictionẽ. argu. in. c. fi. j. eo. et hoc dictum not. Ex quo colligi potest iudicem datum cum hac clausula posse compellere ⁊ punire contumacem per impositionẽ mulcte vel alterius pene: vnde non astringatur ad exercendum istam censurã nisi inquantum velit: dico etiam ꝙ hec clausula apponitur in literis ex super abũdanti seu vt magis delegatus timeatur qꝛ si non exprimeretur potest tamẽ delegatus virtute simplicis delegationis excõmunicare suspendere ⁊ interdicere. hoc patet expresse in cap. j. ⁊. c. ex literis. de officio delega. facit. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. ¶ †In gl. j. ibi: argu. contra. Aduerte quia contrarium non respicit ꝑcedentia in glos. sed respicit tex. sed soluendo dic post Host. ꝙ verbum censura non comprehendit in se depositionem vel degradationem: quia ille pene sunt multum odiose ⁊ iste de quibus in tex. sunt fauorabiles ⁊ in animarum medicinam inducte. vnde facimus strictam interpretationeꝫ maxime qꝛ secũdum cõmunem consuetudinẽ ecclesie fere semper ꝯtumaces cõpescuntur remedijs de quibus hic. ¶ †In ea glo. ibi: ⁊ cũ quid incertum. ista particula glos. nõ continuatur ad precedẽs contrarium sed ad principium glo. ⁊ ponit casum in eo qui fideiusserat pro obligato ad dandũ titium vel ad soluendũ mille ⁊ dicitur qd si iste fideiussor redemit titiũ ⁊ soluit creditori potest agere actione mandati licet expresse hoc non esset mandatũ: quasi forte velit dicere glo. qd sub ista clausula generali per censuram ecclesiasticam ⁊c. comprehenduntur oẽs iste pene vt possit iudex illam attentare quam magis viderit expedire: ⁊ certe illa lex si quis pro eo alleg. in glo. facit multum a remotis.

1 ☞ Noualia que dicantur.
2 Priuilegium qd ex postfacto incipit esse nociuum: an sit reuocandũ.

Quid per nouale. †In priuilegijs de decimis noualium non soluendis illud appellatur nouale de cuius cultura non est memoria et quod prius modicum vel nullum fructum afferebat. Hoc dicit. Primo ponitur questio. Secundo responsio. ibi licet. in qua primo ponit duas opinio. secundo soluit ibi: nos. tertio

a ¶ Clerici vide q̃ no. i. c. cleros. xxi. dis. vbi late ⁊ do. car. in. c. bone. de post prela. tex. in c. cũ p exceptionẽ de ꝓuil. li. vj. Fri. de se. ꝯsil. lxx. Lu. ro. in. l. iij. ff. de v̄. sig. Andr. barba. ⁊ Sebasti. Sapia.

a ¶ Clerici. Uide Feli. in. c. non dubiũ. in. ij. no. s. de sent. excom.

b ¶ Uide qd sing. dicit. d. Car. in. c. cuꝫ ab ecclesiarũ. d of. or. ⁊ add hic archi. in. c. deniqꝫ suffred⁹. circa mediuꝫ. vj. q. iij. vbi dicit qd aliud est cẽsura ecclesiastica q̃ cõsistit circa spiritualẽ penaꝫ: vt ĩ hoc. c. ⁊ aliud est seueritas canonica que consistit circa penã tpalẽ: vt in. c. ĩ qbusdã. de pe. itẽ add qd cautio q requiritur in absolutiõe a snĩa excõicationis reqrit etiã in relaxatione interdicti ẜm do. d ro. in antiqs dci. cij. Itẽ qd cõtineat appellatiõe ecclesiastice censure vide oĩno ꝑdoc. ĩ. c. ꝓ humana. §. j. in ij. col. de homi. li. vj. vbi etiã ponit qd cõtinet appellatiõe ecclesiastice aĩaduersionis.

c ¶ Obedire epo. vide qd hr. in. c. si duobus. de ap. ⁊ c. si eps. als. c. qm̃ xviij. di. An. bar. ⁊ Sebasti. Sapia.

d ¶ Cẽsure. Quid aũt veniat appellatione districtionis ecclesiastice: vide Ab. in. c. ꝓ illoꝝ. In. iij. not. s. de ꝓben. ⁊ in. c. nũtios. s. de decimis. doct. i. c. j. de of. dele. ⁊ qd veniat appel. canonice seueritatis no. Abb. in. c. cũ clerici. s. d pac. and. sicul⁹ i. c. ꝓterea. s. de offi. delega. Quid aũt veniat appellatiõe discipline ecclesiastice vide Abb. in. c. j. s. de pac. ⁊ qd veniat appellatiõe pene canonice vide doc. i. c. ij. s. ne prela. vices suas.

tertio moderat ibi sꝫ nec de quolibet. ¶ Casus literalis. Religiosi quidam habebant indulgentiam vt de noualibus suis decimas non soluant. Quesitũ fuit a pa. qd intelligi debet per vocabulum nouale. quidam dixerunt qꝺ nouale est terra que anno cessat. alij dixerũt qꝺ nouale sit ex silua que arboribus extirpatis ad culturam redigit. et vtraqꝫ interpretatio ex legibus ciuilibus habet. Papa tñ dicit ꝙ illa fuit intẽtio antecessorũ suorũ cũ indulgentiam pijs locis de noualib⁹ cõcesserũt qꝺ nouale sit terra de nouo ad cultum redacta. de qua nõ extat memoria ꝙ culta fuisset verũtamẽ nõ credit papa de quolibet tali nouali indulgentiã fuisse cõcessam nisi de illo solũmodo de quo religiosus locus decimam potest sine graui detrimento parochialis ecclesie detinere: cũ sepe de tali loco inculto parochialis ecclesia magnos ꝑcepit rõne decimarum prouentus. Ber. ¶ No. j. ex ordine litere bonã practicam ⁊ stylum decidendi questiones dubias vt ponantur opiniones que vident aduersari. postmodũ vero ponat vera opi. ⁊ cõclusio decidentis: ⁊ sic seruat hodie in cõsilijs ⁊ in decisionib⁹ questionũ que disputãtur. ¶ Secũdo no. nõ semꝑ dubium decidendũ ꝭm ius ciuile lꝫ ius canonicum non reperiat in contrariũ ex quo decisio iuris ciuilis mẽti principis seu pape coadaptari non põt. nam anteꝙ̃ emanaret hoc. c. non habebamus contrariã decisionem de iure canonico. sed lex ciuilis nõ poterat commode adaptari ad intentionem cõcedentis priuilegiũ super decimis noualium. nã si caperemus nouale ꝭm ius ciuile fere omnes agri essent nouales cum cõmuniter cessent per annum. ⁊ sic multũ preiudicaretur ecclesie parochiali ⁊ hoc dictum nota ꝓ limitatione regule vulgaris vt ius ciuile semper obseruetur vbi non est ius canonicũ in contrariũ: vt in. c. j. de no. ope. nun. ⁊ quod ibi dixi. ¶ No. tertio tria requisita ad hoc ꝙ priuilegium de decimis noualium non soluendis habeat locum: primo requiritur ꝙ terra nouiter sit redacta ad culturã. secundo quod nõ extet memoria ꝙ aliquãdo fuerit culta. tertio qꝺ ecclesia parochialis nullum vel modicum percipiebat fructum prius ex tali terra. nã quandoqꝫ ex silua inculta ecclesia parochialis nomine decimarum percipit magnam vtilitatẽ: vt quia forte arbores incidũtur ⁊ venduntur vel quid simile. Intẽtio ergo concedentis priuilegium est afferre modicũ preiudicium ecclesie parochiali. In gl. in ver. de nouo ibi: sed hoc non est verum. Sed gl. non reddit hic rationem quare recedimus a supradictis generalibus interpretationib⁹ ⁊ capimus hic nouale ita extraneo modo. sed dic vt. s. dixi quod fit propter intẽtionem concedentis priuilegium vt dicitur in litera. nam si verbum nouale cõprehenderetur ita largo modo sicut in precedẽtibus casibus de facili omnes ecclesie parochiales perderẽt omnes decimas: nam in multis locis omnes terre cessant per annum vt postmodũ producant vberiores fructus. Item priuilegium tendẽs ad preiudicium alterius debet stricte intelligi vt plene dixi in. c. olim. s. eo. ideo non debet hic fieri larga interꝑtatio. ¶ † In glo. fi. in fi. no. bene dictũ glo. nam facit ad multas questiones: sepe enĩ a principio priuilegiũ modice ledit sed ex postfacto incipit esse valde nociuum. in terminis nostris pone exemplũ ꝭm Hosti. de cãpo inculto vbi ecclesia parochialis nullũ ꝑcipiebat fructũ qꝛ homines inde recesserant: sed priuilegiati totũ territorium redegerunt ad culturã. venerũt postea homines ad ibi habitãdũ ⁊ ecclesia antiqua reperiat que nullã decimã percipit: certe lꝫ a principio hoc priuilegium modice lederet tũc: nũc multũ ledit: vnde subueniendũ esset ecclesie per principẽ. dicit tamẽ Jo. an. ꝙ principis erit examinatio quãdo dicatur enormiter ledi ⁊ an debeat reuocari priuilegiũ per no. in. c. suggestum. s. de deci. vbi plene no. an priuilegiũ reuocetur ipso iure si incipiat valde esse nociuũ. Illud tñ verum est: vt saltem per principem reuocet: qꝛ nõ debet vni consulere cum graui preiudicio alteri⁹: vt hic in fi. litere: ⁊ facit. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne qd in loco pub. ¶ Ex ꝑdictis potest etiã inferri ad priuilegium mẽdicantiũ vt possint audire cõfessiones[a] quorũcũqꝫ quod valde nociuũ est hodie ecclesijs parochialibus. nã hodie oẽs fere concurrũt ad fratres relictis presbyteris proprijs. vnde prouidendũ esset per principem ecclesijs parochialib⁹ reuocãdo istud priuilegiũ tam graue ⁊ preiudiciale eis. ¶ Sed ad quẽ pertinet onus probãdi: dic ad priuilegiatos qui dicũt esse per noualia. quia ecclesia parochialis vel eps habet fundatam intẽtionem suaꝫ de iure communi in sua diocesi vel parochia.

1 ☞ Matrix ecclesia aliquando intelligitur de romana, aliquando de cathedrali: vide per totum.

Venerabili. † Per matricẽ ecclesiam cathedralis ecclesia intelligit non romana. h. d.[b] vel aliter. ⁊ sic. Si ecclesia subiecta episcopo vnitur alteri vel gubernãda committitur saluo iure matricis ecclesie per matricem ecclesiam intelligitur cathedralis nõ romana. h. d. In ꝑma ponitur epi querela. In scḋa dat iudices ibi: ideoqꝫ. ¶ Casus literalis. Fratres sancte crucis monasterij de argarijs nuper receperunt sub ꝓtectiõe sua quod cõsueuerat colubrieñ. episcopo iura episcopalia exhibere: tandem quidam de canonicis suis sine suo cõsensu ibi facto priore occasione cuiusdam priuilegij a. T. papa veritate tacita impetrati: saluo iure matricis ecclesie: occasiõe hui⁹ verbi saluo iure matricis ecclesie dictus prior nolebat colubrieñ. episcopo de iuribus episcopalibus respõdere nec obediẽtiam exhibere dicens quod per matricẽ ecclesiam intelligit romanam ecclesiam ⁊ non cathedralẽ. vnde episcopus cõquest⁹ fuit domino pape: mãdat papa quibusdaꝫ quatenus si aliud nõ occurrerit propter quod dictus prior nõ debeat diocesano episcopo respondere compellant dictũ priorem ad prestandam obedientiam dicto episcopo ⁊ de alijs respondere sicut predecessores ipsi⁹ predecessoribus ipsius episcopi responderũt nõ obstante priuilegio in preiudicum culubrieñ. ecclesie per surreptionem obtentum: quia per vocabulũ matricem ecclesiam cathedralis intelligitur non romana. Ber. ¶ † No. j. ex tex. quod cathedralis ecclesia dicitur matrix[c] ⁊ non romana tantum. Sꝫ cõtra hoc oppo. de. c. vnico. de scrutinio. vbi ecclesia vniuersalis dicitur matrix. ad ideꝫ cle. j. de sen ten. excom. iuncta ⁊. c. ex transmissa. de renũ. vbi quelibet ecclia baptismalis est maior in loco ⁊ licet nõ sit cathedralis appellatur matrix. Sol. dico quod hoc non est indistincte verum vt per matricem ecclesiam intelligamus semper cathedralem: habet enim varias significatiões: ⁊ ideo dꝫ intelligi ꝭm subiectam materiam: sed in casu huius ca. ⁊ regulariter in priuilegijs vbi cõceditur aliquid ecclesie inferiori saluo iure matricis ecclesie. tũc intelligit de cathedrali: qꝛ ecclesie inferiores tenẽtur ecclesie cathedrali ⁊ nõ alijs: vt no. in c. dilect⁹. de capel. mo. ⁊ ita intelligi debet iste tex. sed vide bo. glo. in. d. cle. j. de sen. excom.

1 ☞ Confessus corã vno iudice: potest repeti ab alio iudice super eodem crimine.
2 Excõicatus an ⁊ quando possit absolui absqꝫ eo qꝺ satisfecerit parti: ideo qꝺ possit absolui prestita tantum cautione. 6.
3 Excommunicatio fertur propter contumaciam ⁊ peccatum inobedientie.
Inobedientia est peccatum mortale.
4 Catio iuratoria recipit qñ alia haberi nõ põt. 6.
5 Excõicari non debet quis nisi premissis legimis citationibus.
7 Confessio pretextu erroris nõ põt reuocari post diffinitiuã: sed bene post ꝑceptũ iudicis factũ de soluẽdo: nisi ꝑceptũ eẽt factũ cũ cause cognitiõe.
Preceptum iudicis non habet vim diffinitiue.
Preceptum qñ dicatur fieri cũ cause cognitione.
8 Confessio non facit notorium siue rem manifestam quando contra ipsam aliquid opponitur.
Preceptum iudicis cũ clausula iustificatoria neminem grauat: ⁊ resoluitur in simplicem citationem parte comparente ⁊ petente reuocari.

Ex parte. [d] Excõicat⁹ vel interdictus pro cõtumacia vel offensa dubia absoluit cautione prestita de stãdo iuri. si vero fuerit excõicatus vel interdictus ꝓ manifesta offensa tũc prius debet satisffacre anteꝙ̃ absoluat: ⁊ dicit manifesta de qua cõstat per confessionẽ vel ꝓbationẽ legitimam vel rei euidentiã. h. d. cũ seq. c. In prima ponitur querela comitisse. In secunda iudices instruit. secũda ibi: ad intelligendam. ¶ Casus literalis. Officialis comitisse blesensis cepit quendam latronẽ: ⁊ iustitia fuit inde facta: post factã iustitiam latro ille fuit per capitulum carnotense requisitus: quia dicebat eum in terra ipsius captum fuisse: officialis comitisse dicebat eum captum fuisse in terra comitisse, et super hoc cautionem obtulit de parẽdo iuri: sed capitulum nihilominus terram comitisse supponi interdicto fecit quod relaxare noluit nisi prius ei solueretur emenda occasione priuilegij sui in quo continetur quod nemini liceat excõmunicatis vel nominatim interdictis pro ecclesia carnotensi absqꝫ congrua satisfactione absolutionem indulgere. ¶ Sed quia comitissa absolutionẽ obtinere nequiuit appellauit ad metropolitanũ: qui postea dubitauit super clausula priuilegij vnde quesiuit a papa interpretationẽ illius clausule priuilegij carnotẽsis. Dominus papa coram quo predicta et alia proposita fuerunt: dicit distinguendũ esse ad intelligendũ clausulam illam vtrum in aliquo sentẽtia lata sit pro cõtumacia tñ: qꝛ citatus no-

a ¶ Cõfessiões. vid c. cum ad hoc al's c. pe. de cler. nõ re. Andre. barba.
b ¶ Hoc dicit. Et põdera verbũ positũ in isto text. in verbo ꝓtectione vide Bar. in prima consti. ff. ꝑ. et que ibi notaui. Andr. Barba.
c ¶ Ecclesia dicit matrix. vide do. Ant. in. c. ex parte. de rescriptis. Andr. Barba.
d ¶ Ex parte. Vid domi. de ro. deci. lxix. ꝭm ordinem nouissimum: ⁊ vide glo. fi. ⁊ ibi Archi. in. c. presbyte. xvij. q. iiij.

a Sebasti.Sapia. ¶ Territorij. ꝛ ita ad hoc istū tex.ponderat Bart. in.l.si cui.§.fi.ff.de accu.ꝛ sequit̃.d.Abb.in.c.inter alia.ẜ.de immu.eccl.

b ¶ Satisfactione. Facit quod habetur in.l.sancimus.C.de iudic. Andre.Barba.

c ¶ Absolui. Hoc mihi videt̃ directo esse cōtra dictū.§.secus vbi tex.dicit nisi primo sup satisfactione expēsarū de stādo iudicio ecclesie cautione p̄stita. per illū tex.vr̃ destrui doctrina hui⁹ litere: ad quā quotidie recurrimus.cogita. Sed dic ꝙ ibi fuit excōicatus ꝑ manifesta ꝯtumacia non aūt ꝑ manifesta offensa.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Hāc regulā.limita alijs duob⁹ modis: vt ꝑ Abba.in.c.fin.in.iiij.not.ẜ.de sepul.

e ¶ Juratoria.propter impotētiam prestādi cautionē pignoratitiaꝫ vel fideiussoriam stat̃ iuratorie cautioni ꝛ illa sufficit.ad de gloss.fi.ꝛ doct. in.l.j.ff. qui satis.cogā.ista cōclusio fallit singul'r in ꝑiuro q ꝑdit beneficiū iuratorie cautionis. ꝛ ꝑ ipsum do.Panor.in ca.qua frōte.in fi.ẜ.de appel. ꝛ Bal.i aut̃.ei q in primis verbis.ꝑ illū text. C.de bo.aut̃.iud.pos.scḋa procedit qñ impotentia satisdādi ꝓcedit ꝓpter paupertateꝫ tunc bñ staret̃ ei⁹ iuratorie cautioni secus si impotētia ꝓcesserit ꝓpter malos mores.ita not.cano.in.d.c.qua frōte. Bal.in aut̃.cui relictū.i.iij.col.not. C.de indi.vi.tol. Flo.in.l.iiij.C.de vsufruc.tertio limita. et hāc bene not.vt nō ꝓcedat qñ satisdatio est p̄standa de necessitate et substantia act⁹: vt est in vsufructuario ad hoc vt faciat fructus suos tñ iuratoria cautio nō sufficeret.ita limi. Lud.ro.i.l.ij.in prin.ff.so.ma. ꝛ idē in cōsil.ccccxxxix.incip.circa primū ꝓposite cōsultationis arti.ꝛc.in vltimo dubio.Quarto limita quo ad impediēdū vel releuādū sequestrū:q2 lꝫ dato fideiussore seq̄strū releuet̃.l.fideiussor.§.fi.ff.q satis.cog.tñ cū ille ꝯ quē est impetratū sequestrū nō possit dare fideiussorē tūc nō sufficeret ei⁹ iuratoria cautio ad releuādū seq̄strū fm.d.An.pa.ꝛ Jmo.in.l.ij.de seq.pos.ꝛ fru. Spe.in eo.ti.de seq.pos.ꝛ fru.§.j.in ver.sed pone.tꝫ do.Alex.in.d.§.fi.ꝛ facit ꝛ hec erit quinta fallētia:q2 vbicūqꝫ pōt esse cōsultū alio remedio quā ꝑ iuratoriā cautionē tūc iuratoria cautio nō sufficit:ita no.sing.Jnn. ꝛ Moder.in.l.filiussa.§.diuus.per illū tex.ff.de leg.j.Bal.in.l.fi.ꝑ illū tex.in.ij.ꝛ.iij.no.C.de ord.cog.Pau.de ca.in.l.si cōstāte.§.quoties.ff.so.ma.Sexto fallit in eo q sponte se obligauit ad satisdandum in casu in quo nō tenebat̃ fideiussores dare:q2 tunc si fit impotēs non stat̃ ei⁹ iuratorie cautiōi:q2 sibi imputandū.l.si fideiussor.§.si necessaria in ver.sinautem. ibi:q2 ipse sibi ꝛc. et ibi ad hoc no. Pau.de cast.ff.q satis.cog. Septimo fallit in officijs ministrādis. hinc est ꝙ si tutor non possit dare fideiussores nō statur eius iuratorie cautioni sꝫ repellit̃.tex.est no.in.l.ij.C.de tut.vel cura.q nō satis.ꝛ ita limitat Bal.in.l.ij.C.de vsur.ꝛ fru.le.qḋ limita vt ꝑ Bald.in.l.legitimos.i.ij.ꝛ.iij.no.ff.de ie.tu. Octauo procedit dicta cōclusio in causis ciuilibus secus in criminalibus in qb⁹ si ingerit̃ pena sanguinis nulla admittit̃ fideiussio:sinautē pena pecuniaria si nō pōt satisdare mittitur ad carceres.l.j.ꝛ.l.si quis reū.ff.de cust.reo. fm Bal.paul.de cast.ꝛ do. Alexā.imo.i.d.l.j. duas alias fallētias vltra p̄dictas ponit gl.or.in.d.c.q̄ frōte.i fi.ꝛ ibi cano.ꝛ ꝑ istū hic i gl.seq. in ver.sufficiens.

f ¶ Quā cautionē vel satisfactioneꝫ teneat̃ prestare q absoluit̃ ab excōicatione adde gl. pe.i.c. accusatio. ij.q.v.in glo.in ṽ.emēdāda.in.c.solet.de sentē.exc.li.vj.ꝛ qḋ no.d.Anto.in.c.pro illoꝝ.de p̄bē.ꝛ vide do. Abb.sic.in.c.j.de iudi.super glo.in ṽ.donec.ꝛ eundē pal.in.c.qua fronte.de appel.ꝛ adde vnam sing.limitationem ad hanc decre.quam ponit Hos.in.c.literis.de rapto.vt refert do.Abb.circa fi. Jtem adde hic glo.in ver.satisfactum.in.c.ex literis.de offi.delega.

g Sebasti.Sapia. ¶ Ad instantiam. Vide de hac materia latissime per.c.cum contingat,col.j.cum pluribus seq.ẜ.de offi.delega.

luit stare iuri:vel etiā pro offensa:q2 iussus noluit maleficiū emendare. Jn primo casu sufficit vt sententia relaxet̃ si prius sufficiens cautio standi iuri prebeatur. Jn scḋo vero casu si offensa est manifesta non credit papa satisfieri cōgrue vt relaxet̃ sententia nisi prius sufficiēs prestetur emēda. Ber. ¶ † No.j.ex tex.iudicem territorij[a] posse repetere malefactorem captum in territorio suo ꝑ alienum iudicem.nam violatur eius territorium ex tali captura. ꝛ idem dic in episcopo quādo clericus suus capitur per iudicē laicum vt possit ex officio illum repetere. ꝑ hoc.c.si iudex laicus. de senten.excommu.lib.vj. facit tex.cum ibi not.per Jnnocen,in.c.cum dilectus.ẜ.de appel. Et not. quod si malefactor captus restitui nō potest agi: pōt ad satisfactionem violati territorij:prout hic agebatur secundum vnum intellectum. Secūdo nota iudicē posse fulminare excōmunicationem siue interdictum pro defensiōe iuriū suorum:fertur enim excommunicatio quādoqꝫ tanq̄ a parte extraiudicialiter. sicut enim pōt quis se defendere gladio materiali:ita ꝛ spirituali:vt in.c.dilecto.ꝛ quod ibi not.de senten.excōmu.lib.vj.ꝛ per Jnno.in.c.venerabili.de censi.ꝛ probat̃ hic scḋm vnum modum intelligendi. ¶ Tertio no.quod capitulum potest de iure speciali habere iurisdictionem etiam tēporalem in certo loco. ¶ † Ultimo no.tres regulas ad quas quotidie allegatur iste tex. Prima est quando excommunicatus pro cōtumacia debet absolui prestita cautione nec tenetur satisfacere anteq̄ absoluat̃ sed per iura noua ista regula debet limitari siue restringi quādo cōtumacia fuit dubia. Si vero cōtumacia est manifesta non debet absolui nisi prestita satisfactione[b] vt puta restitutis expensis.tex.est in.c.venerabilibus.§.secus. de sen.excom.lib.vj.ꝛ sic possunt esse due regule. Alia est qḋ excommunicatus pro offensa dubia absolui potest prestita cautione cōpetenti nec tenet̃ litigare nec satisfacere nisi prius absoluatur. Ultima regula est quod excommunicatus pro offensa manifesta nō debet absolui[c] nisi prius satisfaciat: nec sufficit prestare cautionē de satisfaciendo.hanc regulā[d] limita vbi satisfactio consistit in exercitio actus tēporalis.secus si consistit in exercitio actus spiritualis:quia tūc debet absolui qḋ satisfaciat nec excōmunicatus attētet actum spiritualē.exemplum.excōicantur canonici:q2 de mādato pape nolūt recipere quē in canonicū receptione iuris:certe isti prius debēt absolui cū cautione quā satisfacere:q2 si prius satisfacerēt reperiret̃ satisfactio facta ab excōicato qḋ esse nō debet.ꝙ voluit Jnn.in.c.pro illorū.de prebē. ꝛ Hosti.hic. Et qualis debet esse ista cautio dicā cū gl.in ver.sufficiēs.ꝛ iste tex.semꝑ allegat̃ in iudicijs in istis regulis captis in iure nouo. ¶ † Jn glo.in versi.pro cōtumacia ibi:bñ habet locū hec distinctio ꝛc.lꝫ gl.habeat bonū intellectū non tñ formaliter eneruat cōtrariū qḋ fiebat in prin.gl. vcꝫ nullū excōicari debere nisi ꝑ mortali.ꝛ qñ aliter corrigi nō potest. Sed responde formali⁹ saluādo distinctionē tex.ꝙ cū quis excōicatur ꝑ cōtumacia vt quia citatus noluit cōparere satis dicitur excōmunicari pro mortali:ꝛ satis dicitur incorrigibilis ex quo non vult parere nec purgare contumaciam suā. nam inobediēs superiori suo peccat mortaliter:vt in.c.ij.de maio.ꝛ obedien.et grauissimum est peccatum inobedientie.viij.q.j.sciendum.ꝛ.c.illud.de maio.ꝛ obedien.ꝛ alibi dicit glo.sing.qḋ quelibet cōtumacia est excōmunicatione digna.ꝛ qḋ tanto est maior quāto ex minori resurgit.xcvj.dist.c.duo sunt.Si vero qs excommunicatur pro offensa:tūc etiam dicitur excōmunicari pro mortali nec vult se corrigere.nā text.debēt intelligi qḋ excōicatur ꝑ offensa id est pro cōtumacia que resultat ex offensa.nā primo citatur vt satisfaciat ꝛ si non vult satisfacere excōmunicatur:ꝛ pro hoc tex.ibi iussus noluit emēdare maleficium ꝛc.nam ab homine nūq̄ fertur excommunicatio pro delicto tātum:vt no.gl.in.c.episcopi.xj.q.iij.ꝛ satis patet in.c.sacro.ẜ.de sen.excōmu.sed delictum quādoqꝫ est causa mediata excommunicationis ferēde. ¶ Jn ea glos.ibi solet plus timeri ꝛc.vult ergo glo.quod istud priuilegium fuit concessum ad cautelam:sed aduertendum quod istud priuilegium habebat principaliter duo capitula. Primuꝫ quod capitulū posset excōmunicare vel interdicere pro offensa ꝓpria: ꝛ in hoc continebat gratiam. Secundum capitulum erat quod nemo auderet absoluere excōmunicatum interdictum:nisi congrua satisfactione premissa:ꝛ in hoc continebat id quod ius cōmune:ꝛ in hoc vltimo bene dicit glo. ¶ Jn ea.gloss. ibi peruenerit ad pinguiorē fortunam.hoc intellige nisi iste fuerit excōmunicatus pro pena applicanda fisco:quia si non potest curie soluere:debet fieri commutatio in penam corporalē.vt in.c.fi. de dolo ꝛ cōtu.ꝛ.xiiij.q.vj.c.j.ꝛ.l.fi.ff.de in ius vocan. ¶ † Et in fi.gloss.tene menti finem glo.ꝛ placet mihi quod si non potest aliam cautionē prestare recipiat̃ iuratoria[e]. Et not.glo.in alio quia extenditur aut̃.generaliter.ꝛ.c.penul.preal.in gl. ad alios casus vt vbi quis tenet̃ prestare cautionem pignoratitiā vel fideiussoriam releuatur prestādo iuratoriam[f] si nō potest fideiussores vel pignus prestare. ¶ † Jn glos.in ver.citatus.in fin. dic quod vna citatio constituit quem contumacē vt possit condemnari parti in expensis:ꝛ ita loquuntur iura in cōtrarium allegata. Sed ad hoc vt iudex possit procedere ad excōmunicationem requirunt̃ alie due citationes vel vna peremptoria pro omnibus.vt in prin.glo.ꝛ hodie vide bo.tex.cum glo.in.c.constitutionem.ẜ.de senten.excom.lib.vj. ¶ † Jn glo.in versic.sufficiens.ibi pignora vel fideiussores.no.glo.quod excommunicatus ꝑ interesse alterius seu ad instantiam[g] alterius non debet absolui quātumcunqꝫ dubia sit contumacia vel offensa nisi prestet cautionem pignoratitiam vel fideiussoriam.ꝛ de hoc vide glo. no.ꝛ magis claram in ca.qua fronte.ẜ.de appellatio.ꝛ ibi plene dico.ꝛ hāc opi.teneo indistincte. licet Hostien.dicat aduertendo tres casus. Primus quando quis excommunicatur ꝑ nuda cōtumacia:ꝛ tūc scḋm euꝫ sufficit cautio iuratoria: quod mihi placet per istum tex.requirentem cautionem sufficiētem per ca.qua fronte.ẜ.allega.ꝛ ibi glo. Secundus casus quādo fuit excommunicatus pro purgatiōe contumacie.id est quia noluit satisfacere ꝛ tūc prestanda est fideiussoria vel pignoratitia cautio si offensa est dubia.ꝛ in hoc bene dicit.ꝑ hoc tex.in fi.ibi:competens. Terti⁹ casus quando fuit excōmunicatus pro offensa solius dei:ita quod non vertitur interesse hominis vt q2 perseuerabat in alio peccato vel q2 blasphemauit:ꝛ tunc satis est qḋ conteratur nisi alias ecclesia per ipsum fuisset illusa vel quia sepe ꝓmisit abstinere ꝛ non abstinuit:ꝛ tunc compellatur

a ¶ In.iij.col.⁊ aliq̄d i.l.j.i eo.tit.de ꝯfes.⁊ idē Bar.⁊ Raph.Ful.ī pe. col.i.d.l.error.h allē.p istū.alij nō tāgūt ibi ex certo Bal.in.iiij.col.⁊.iiij. q.q in aliq̄ tz ꝯ Bar.ibi:vt ibi p eū.Et idē tz Ant.de bu.alle.hūc tex.ī c.fi.in.xj.col.š.de ꝯfes.Et ibidē sequit in spē limitationē Bar.i.d.l.nō fatet in.iij.col.ꝙ refert hic.d.Pa.quā limitationē no.q: est valde sing. tñ fundamentū q̄ mouet bar.⁊ do. vr̄ vrgere ad oppositū q: semp cēset executio ⁊ nō snia.scdo limitat idē.d.Ant.i.d.c. fin.in.xij.col.nisi post terminuz.x. diex facta eēt executio actu tūc nō posse amplius error allē.⁊ vide etiā oīno eūdē.d.Anto.i pe.col.in.d.c. fi.vbi tz ꝙ p̄dicta rl̄a vt pretextu erroris possit cōfessio vsq̧ ad sniam reuocari habeat etiā locū i ꝯfessione fctā puta si statutū disponit qd cōtumax habeat p ꝯfesso ⁊ ꝯuicto. Et alle.de hoc gl. not.in.l.qm̄.ff.de his q no.īfa.⁊ idē tz Joā.and.ibi.⁊ alij can.sequūt et Jo.an.i add.spe. īn tit.de posi.sup §.ix.Idē ꝯcludit Bal.in.d.l.error. circa fi.dicit tñ qd nō pcederet si statutū vltra loq̄ret et disponeret qd ꝯtumax habeat p ꝯfesso ⁊ ꝯuicto nihil possit opponere vltra.⁊ iō oporteret bene videre verba statuti. Et idē tenet Bal.i.l. iubem⁹.§.sane.j. de sa.san.ecc.in.ij. co.⁊ i.l.ita demū. C.de pcu.⁊ Ang. in.l.ij.vbi pōderat tex.i op.i.l.ij.C.q test.fa.pos.⁊ i.l.fi. §.iussus.ff.de ap.
Sebasti. Sapia.

b ¶ A notorio.vid bal.i ꝯsi.ccccxlvij. inci.ad euidētiā. co.j.i.x.pte vt tradit qd manifestū capit duplr vt ibi per eū.⁊ idē Bal. in ꝯsi.cccclix.inci. visa dicta petitiōe co.j.⁊.iij.i.iiij.pte vbi dicit ꝙ manifestū potest dici ⁊ dephēdi plurib⁹ modis vt ibi per eū.idē dicit Bar. veroñ.in cōsil.lix. inci.paul⁹ faber. col.v.⁊.vj.⁊ subijcit ꝙ pprie dr manifestū ꝙ pbatione non indiget.

prius satisfacere.arg.in.c.significauit.de off.ord. mihi placet hoc vltimo casu qd absoluatur prestito iuramēto de stando mādatis ecclesie iuxta formam.c.ex tenore.⁊.c.cum desideres.de sent.excō.
7 ¶ † In glo.fi.ibi:allegare errorē suū.nota ex hac prima solutione vnū dictū valde notabile qd licet cōfessio pretextu erroris non possit reuocari post sententiā diffinitiuā:vt in.c.fi.de confes.⁊.l.error. C.de iur.⁊ fac.igno.tamen reuocari pōt post preceptū factum per iudicē de satisfaciendo post cōfessionem. preceptū ergo factū per iudicem post confessionē ante litem contestatā non habet vim diffinitiue.⁊ hoc etiā voluit notabiliter Bart.in l.nō fatetur[a].ff.de cōfes.qd tamen limita nisi preceptum fuisset factū cum cause cognitione:vt puta q: fuisset datus terminus ad allegandū quare cōfessio non deberet mādari executioni.arg.in.l. pe.ff.eo.
8 ¶ † Item no.ex hac prima solutione qd confessio non facit rē manifestā si allegat aliquid ad obfuscandū dictam cōfessionem.pro hoc tex. optimus in.c.cum dilecti.de accu. Tertio not.sequentem solutionem gl.⁊ tene eam menti perpetuo:quia probat practicam recitādi hodiernam maxime in curia romana vt ante citationem rei ⁊ anteq̄ cōstet iudici de delicto vel debito possit p suas literas precipere absenti vt satisfaciat vel cōpareat al's excōmunicat eum. Ex hoc enim precepto ante cause cognitionem facto nō potest dicere reus se grauatū ex quo iudex iustificauit preceptum:nā propter illam iustificationē vt compareat resoluitur preceptū in simplicē citationem si vult cōparere.fuit adinuenta hec practica pro faciliori exitu iudiciorū.⁊ pro hoc facit tex.iūcta gl. in.l.de pupillo.§.meminisse.ff.de no.ope.nū.⁊ dico lati⁹ in.c.j.de cā pos.⁊ propri. ¶ Extra gl.op. contra tex.nā ex quo iste latro fuerat interrēptus per iudicē non poterat ampli⁹ peti.l.si homo.de verb.obli.ergo frustratoria erat petitio capituli. So.multiplex.fz doc.primo ꝙ hic petebat latro i.emēda latronis.forte eñ erat seruus ⁊ petebat emēda territorij violati:vel forte adhuc non erat mortuus:sed sentētialiter condēnatus.possunt ⁊ alie solutiones dari:sed iste sufficiāt.Sed quomodo hic capl'm fuit iudex in cā sua.vide hic Inno. ⁊ glo.in.c.cum venissent.de iudi.⁊ ibi dico.

1 ☞ Manifestum dicitur illud quod cōstat per confessionem vel legitimam probationem vel facti euidentiam.
Manifestum ⁊ notorium quomodo differāt.4.
2 Manifestum in dubio quomodo sumatur.
Verba ⁊ vocabula recipiunt interpretationē fm subiectam materiam.
Notorium dicitur illud quod fit in iudicio.
3 Notorium inducitur per probationes in iudicio factas post tamen conclusionem in causa.
Post conclusionē in causa non possunt amplius probationes reprobari.
Notorium aliquo casu potest obfuscari.
Notorium iuris potest reprobari per cōtrarium notorium.
4 Pro sentētia iudicis presumitur si non fuerit appellatum.

Cum olim. †Summatūest š.c. primo.vel summa sic. Manifestū dicit qd per cōfessionē vel pbationē legitimā seu euidentiam rei constat.h.d. Cōmunis diuisio.scda ibi:q: vero. ¶ Casus literalis. In predicta decre. dicit.si offensa est manifesta non dz quis absolui nisi prestet prius emēda. Super verbo illo manifesta non dz qs absolui.orta est cōtētio. dicūt canonici qd illa offensa dicitur manifesta que sibi ⁊ nō alijs manifesta videt. Ex parte comitisse dicebat ꝙ ad eorum arbitriū esset stādum. q: semper dicerēt offensam manifestā. sup hoc scribit pa.comitisse dicēs dum ansam soluimus nodum dicimur ligauisse ppter qd dicebāt canonici carno. offensam illā manifestā nō que iudici nō que alij sed que sibi tantū manifesta videt.sed papa dicit illā offensam manifestā que vel per cōfessionē vel probationē legitime nota fuerit aut euidētia facti q̄ nulla possit tergiuersatione celari. Bernar.
¶ Et dubiū huius decre.emanauit ex respōsione pa.š.c.pxi.
2 ¶ † No.j.ex tex.ꝙ manifestū qñq̧ capit pro notorio.ita qd nō est species distincte a notorio[b].⁊ ita capit hic.sed pprie manifestū put est species distincta a notorio.manifestū eñ dicit illud qd probari pōt licet nō cōstet per ꝯfessionē vel probationem aut euidētiam rei:vt no.in.c.vestra.de coha.cleri.⁊ mu.⁊.iij.q.v.q: suspecti.vbi aūt in dispositione fit simpliciter mētio de manifesto an debeat intelligi de manifesto pprie put est species distincta a notorio:an p notorio puto cōsiderandū materiā subiectā.naz oīa vocabula recipiūt interpretationē fm materiā subiectā.vt no.in.c.rogo.xj.q.iij.in cle.exiui.de verbo.signi.⁊ qd dixi in.c.venerabilis.š.eo.⁊ debet attēdi multum vsus loquēdi in loco.arg.in.c.q̄uis.š.eo.in dubio aūt caperet proprie ad hoc.l.non aliter.ff. de leg.iij.⁊.c.fi.j.eo.
3 ¶ † Secūdo not.ꝙ probatio in iure facta reddit rem notoriā.ad hoc quotidie allegat iste tex.nō solū ergo sentētia facit rem notoriam.vt in.c.fi.de coha.cle.⁊ mu.sed etiā probatio.Sol.d.de Rota hoc limitāt deci.cccxxx.qñ est in causa cōclusum ita ꝙ amplius nō potest aliq̄d obijci cōtra pbationē:al's aūt cū pbatio possit reprobari nō pōt dici notoria sz puto saluādo istū tex.posse dici ꝙ probatio in iure facta reddit rem notoriā:q: quicquid fit in iudicio[c] dicit notoriū: vt no.in.c.pe.de exce.⁊ p Inn.in.c.ex insinuatione.de ap.⁊.c.p tuas.de testi.sz nō facit rē illā sup qua est iducta pbatio notoriā nisi postq̄ in cā cōclusuz est.ita ꝙ nihil pōt obijci ad obfuscādū notorietatē.nā ⁊ notoriū qñq̧ pt obfuscari ex accusatiōe aliqua.vt not.p gl.i.c.j.de offi.leg.li.vj.⁊ p hoc tex.hic in fi.ibi nulla tergiuersatiōe celari ⁊c. pōt ēt saluādo tex.dici ꝙ loquit indistincte ⁊ aliter rñderi ad dictū dñorū de Rota:ꝙ eoipso qd pbatio est facta reddit rem notoriā presumptione iuris q: nō presumit reuocatio seu pbatio.q: nō facta nō presumit sed ista notorietas est cōmutabilis vsq̧ ad cōclusionē in cā. hoc aperte pbat hic in eo qd tex.dicit ꝙ p cōfessionē res efficit notoria.que tñ pōt reuocari ⁊ excusari vsq̧ ad sentētiā.vt in.c.cū dilecti.š.de accu.⁊.c.fi.de confes.⁊.l. error.C.eo.tit.ad idē tex.cū gl.in.d.c.j.de of.dele. lib.vj.
4 ¶ † In gl.ver.que iudici.ibi:sec⁹ est in manifesto.no.gl.ꝙ notoriū seu manifestū cōsistit in facto nō aūt in opiniōe iudicis.Hosti.dicit arbitrio iudicis stādū corā quo agit donec fuerit appellatū.⁊ si inique arbitrat⁹ est reuocabit factum suū.Sed saluādo gl.dic ꝙ licet presumat pro iudice qd recte iudicauerit et dixerit manifestū nisi si nō fuerit appellatū:tamen veritate inspecta nō potest dici manifestū nisi prout dicit in text.⁊ hic in gl.fi.dum arguit quod per sententiam factum est manifestum teneas menti.

1 ☞ Priuilegiorum verba habent latam significationem quod intellige vt in nu.2.
3 Electus in abbatem debet per episcopū loci confirmari.
4 Electio de necessitate restricta ad certam personam est nulla:secus si ad incertam de certis.
5 Religiosus pfessus in vno monasterio:si postea ingrediat aliud oportet qd iterū ibi profiteatur.
6 Priuilegiū quantūcunq̧ cōtra ius cōe nō debet ita stricte interpretari vt nihil addat iuri cōi.
7 Priuilegium dicitur quasi priuans legem cōem.

c ¶ Acta iudicij faciūt notoriū postq̄ est cōclusum in causa fm.d.Abb. in.c.iter monasteriū.in fi.de re iud.⁊ Lud.ro.in suis sing.in litera.c.notabili qd inci.exceptio dilatoria.⁊ hic fuit ratio dicti sin. Jo.an.in.c.cū dilect⁹.de or.cog.vbi dicit ꝙ dilatoria exceptio superueniēs nō pōt opponi post cōclusionē in cā.adde p dicto dñoꝝ de rota hic alle.bo.gl.in ver.liquere.in.c.significauerunt.de testi.q̄ dicit ꝙ tūc dicit plene liquere quādo est ꝯclusum in causa ⁊ eā ibi sequit do.ant. quē oīno vide pro illo etiā dicto vide do.Anto.in.c. laudabilē.in fi.vt lit.pen.sed ibi melius habet p do. Abb.q pprie allē. do.de Ro.š.relatos.⁊ adde Ang. in.l.ij.in fin.C.de tēpo.ap.vbi dicit ꝙ acta iudicij faciūt notorium.et alle.Inno.in.d.c. ex insinuatiōe.de ap.Itē vide Barto.in.l.fi.de publ. iu.vbi dicit quod illud dicitur euidens ꝙ cōstat ex actis.⁊ de qō.hic posita vide p do. Anto.in.c.ab excōicato.i.iij.et.vj. colum.de rescrip. et satis melius q̄ alibi per.d.Ant. in repeti.c.vestra. ver.venio ad exēpla.in.xlj.colū.de coha.cler.⁊ mu.⁊ vide quod not.d. Ant.in.c.fin.circa prin.de tēp.ord.⁊ in.c.pastoralis.in xvj.col.de cā poss. ⁊ propri.⁊ ꝙ acta faciāt notoriū est casus i.c.cū olim. de cā pos.⁊ ppri. dū tex.dicit qm̄ p attestationes nobis cōstitit euidēter.et vide de hoc per do.Ant.in.d. c.significauerunt. in vlti.col.
Sebasti. Sapia.

c ¶ In iudicio.qūo hoc procedat qd acta iudicij faciāt rem notoriā vide Feli.limitantē in c.cum olim.š.de re iud.post Abb. ibi et Jas.in.l.ei⁹ q in puincia.in.j. col.ij.versi.tertio principaliter pōdera.ff.si cert.pet.

a ¶ Iste tex. in ꝙtũ loquit̃ de dictiõe ſm ea: q̃ nõ facit hic conditionẽ sicut facit dictio si inducit̃ ꝑ Paul. de ca. in. l. si testm̃. in prin. C. de insti. ⁊ substi. sub cõdi. fac. ad qõnẽ quid operẽtur illa v̇ba q̃ consueuerũt apponi in ꝓuilegijs vel iuestituris de feudo et emphyteosi. vꝫ concedimus hãc rem ſm ꝙ antecessores tui habuerũt vel ſm ꝙ ꝯsueuerũt cõcedi de q̃ dic vt ibi ꝑ eũ vbi ad hoc ẽt alle. Cy. ĩ. l. scdm̃. que est. l. iiij. C. de ꝯdẽ. ⁊ cõsti. bar. post Cy. in. l. eũ q. §. iul. de ꝯsti. pe. ⁊ ĩ. l. admonẽ. post ꝓn. de iureiu. ⁊ bene facit ꝙ no. Oldra. ĩ cõsi. ccxxxvj. ⁊ vide Bal. in. l. fi. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ lꝫ ipse Paul. nõ dicat tñ idẽ expresse determinat añ eũ Angel. ibi in. d. l. testm̃. q̃ est. l. pe. in lec. Flo. ⁊ alij non tangũt. Siłr facit iste text. ad. q. in q̃ idẽ Pau. de ca. refert qd̃ habuit de facto consulere in d. l. admonẽdi. in v. col. de ep̃o q cõcessit in feudũ vel in emphyteosim ius ecc̃lie decimãdi ⁊ ꝑcipiẽdi quoscunqꝫ reditꝰ presertim feni prout añcessores sui soliti erant percipere dato qd̃ añcessores nihil vnquã de feno perceperint. istud tñ licite percipere poterit nõ curãdo de illa qualitate adiecta ꝑ dictionẽ ſꝫ. facit etiaꝫ ad pul. decisionẽ si iudex in sñia cõdẽnauerit puta rusticum ad soluẽdũ oĩ anno. x. saccos frumẽti ſm ꝙ añcessores sui faciebãt dato ꝙ nõ appareat ꝙ antecessores sui aliqd vnq̃ soluerint de frumẽto. tñ nõ vitiabit̃ sñia: imo rusticus tenebitur soluere. quia illa dictio ſm nullã confessionẽ facit per istũ tex. et per tex. in. d. l. si testm̃. vbi Franciscꝰ tigrini Pau. de ca. ⁊ do. Alex. ita tenẽt. et Guil. de cu. ⁊ bar. in. d. §. iulia. ꝑ illũ text. ⁊ idem tenẽt Io. and. in addi. Spe. in tit. de feu. iuxta ꝓn. d. Alex. de imo. in cõsi. cclxxxvj. incipiẽ. qm̃ abũde. et do. Ias. de may. in. §. ꝑiudiciales. ĩ fi. insti. de accu. ⁊ vide hic qõnẽ feudalẽ per dictionẽ sicut per Old. cõsil. cxxj. incip. ad primã qõnẽ in scdo dubio. ⁊ de hac dictione ſm dic plenius vt ꝑ Bart. in extraua. ad repri. in v̇. prout. Bal. ĩ. d. l. si testm̃. ĩ. ij. no. cũ concor. s. alleg.

b ¶ Eligendi. etiã ita dicas si dicat cõsuetudo qd̃ nõ eligat̃ de ista vel illa vniuersitate vt in sili habetur in l. cum ita. ff. de cõdi. ⁊ demon.
Andre. Barba.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Priuilegium. Idẽ not. Abb. ꝑ illũ tex. in. c. ꝑterea. s. de preben.

d ¶ Et adde Inn. in. c. cũ in ecclesia. de cã pos. et ꝓpri. ⁊ ꝙ no. idẽ Abb. in. c. qd̃ trãslationem. de offi. lega.
Sebasti. Sapia.

e ¶ Molẽdinum. Idẽ cõcludit do. Ias. multa adducẽs in repe. l. quo minus. colũ. viij. ver. tertio principaliter. ff. de flumi. ⁊ do. Bar. vero. in tractatu seruitu. v̇ba. pred. c. ij. sub ti. de furno. et late do. Iac. de sctõ Geor. in sua iuestitura feudali in v̇bo ⁊ cũ molendinis. col. ij.

8 Electio q̃ est facienda de certo gremio intelligit̃ si ⁊ inquantum ibi reperiatur persona idonea.
9 Prescriptio vel ꝯsuetudo inducitur ex solo cursu tpis cũ tacito consensu illiꝰ cõtra quẽ preiudicat̃.
10 Cõsuetudo non inducit̃ per actꝰ mere facultatis.
Nõ cogit̃ qs ire ad molẽdinũ alteriꝰ ex eo ꝙ multo tẽpore iuerit. secus si init de necessitate. etiã ꝙ extraiudicial̃r fuerit dño molẽdini obtẽperatũ. 11.
12 Prescriptio largo modo potest appellari cõsuetudo. vide. j. c. proxi. nu. 9.
13 Consuetudo non requiritur quod sit obtenta in contradictorio iudicio.
14 Instrumentum notarij mortui exemplatum an ⁊ quando faciat fidem.
Instrumentum quando exemplatur debet citari pars cuius interest.
15 Uolo volueris: ista verba importãt liberam voluntatem freno tamen rationis submissam.
16 Priuilegium datũ alicui loco: si ille locus sit destructus ⁊ postea reuiuiscat vel reficiat̃ an remaneat validum huiusmodi priuilegium.
17 Priuilegiũ an tollatur cessante causa priuilegij.
18 Priuilegium non tollitur per non vsum necessarium secus voluntarium.
19 Delictũ sine negligẽtia prelati an noceat ecclesie.
20 Dictio iuxta: ⁊ secundum equipollent.
Argumentũ arguẽtiũ sufficit qd̃ replicet̃ quo ad substãtiã nec req̃rit̃ replicatio de verbo ad verbũ.

a 1 **ABbate.** [a] † Uerba priuilegiorũ largã habẽt significationẽ. vñ verbũ scdm ⁊ iuxta. in eis positũ causatiue tenet̃ non cõditionaliter. ⁊ ita cõiter summat̃. sed hec summatio videt̃ nimis generalis. ⁊ nõ est vera indistincte iudicio meo q̃ priuilegiũ inquãtũ ꝓiudicat alteri seu iuri cõi non dꝫ large sed stricte intelligi: vt dixi in. c. olim. s. eo. ⁊ ideo põt sic summari. 2 ¶ † Uerba priuilegiorũ debẽt sic intelligi: vt aliqd afferãt ⁊ nõ remaneat ambiguitas: ⁊ iõ verbũ scdm ⁊ iuxta videt̃ apposita causatiue ⁊ nõ cõditionaliter. h. d. Prima pars narrat factũ. Scda diffinit ibi: his igit̃. prima subdiuidit̃. Nã in prima ponit̃ petitio pro parte electi. In scda ibi: ceterũ. petitio ⁊ rñsio cõtra electũ. In tertia ibi: ad hoc. rñsio ꝓ electo. In quarta ibi: s ꝙ. rñsio ꝯtra electũ. ¶ Casus literalis. Uacante monasterio scti Siluani monachi elegerũt quẽdã de gremio suo in abbatẽ cõfirmationẽ electionis sue petiuerũt a morinẽsi ep̃o. Sed monachis sancti Bertini se opponentibꝰ ex aduerso: ep̃s illã electionẽ noluit ꝯfirmare: ꝓpter qd̃ partes ad dñm papã habuerũt recursum corã quo procurator sancti Siluani electionẽ prestitã canonice factã petijt cõfirmari. sed ꝓcurator sancti Bertini proposuit ex aduerso ꝙ tã de cõsuetudine approbata quã de spãli ꝓuilegio romani põtificis electio monasterij sancti Siluani dꝫ fieri de monasterio sancti Bertiñ. vñ huiusmodi electio erat nõ immerito reprobãda cõtra ꝯsuetudinẽ et priuilegia se. apost. attẽtata: ⁊ monachi alciateñ. debebãt de iure cõpelli: vt de monasterio scti Bertini ꝑsonã idoneã sibi eligerẽt in abbatẽ lite cõte. ⁊ testibus receptis papa depositionibus testiũ diligẽter inspectis determinat prout in litera. Ber.
3 ¶ † No. j. ex tex. ꝙ electꝰ in abbatẽ dꝫ recipere cõsecrationẽ ab ep̃o loci si eã obtinere põt. ꝓ hoc vide text. cũ gl. xviij. q. ij. c. fina. facit. c. sicut. de simo. ¶ Scdo no. qd̃ electio attentata cõtra cõsuetudinẽ vel priuilegia ecclesie est reprobãda: ⁊ sic videt̃ qd̃ nõ sit nulla ipso iure. de quo tñ dic vt no. ĩ. c. cõsiderauimus. de elec. ¶ Tertio no. consuetudinẽ posse induci vt vna vniuersitas eligat sibi rectorẽ de alia vniuersitate. 4 ¶ † Ex quo infero qd̃ ex hoc non tollit̃ libertas eligẽdi [b]. nã non valet cõsuetudo per quã tollit̃ libertas eligẽdi. vt in. c. cum terra. de elec. facit. c. vbi periculum. §. ceterum. de ele. li. vj. Tũc ergo tollit̃ libertas cũ precise cõpelluntur eligere vnũ ⁊ tunc dicerem electionẽ esse nullã secꝰ si cõpellunt̃ eligere vnũ de certo genere personarũ. nã tũc non tollit̃ libertas: q̃ si tolleret̃: non valeret consuetudo: vt dixi. s. ⁊ ꝓ hoc facit qd̃ dico in. c. licet. de elec. 5 ¶ † No. ꝙ ꝓfessus in vno monasterio intrando aliud monasteriũ ad hoc vt dicatur monachus illius monasterij opꝫ qd̃ iterũ ibi ꝓfiteat̃ sicut facit iste. de quo hic ĩ tex. 6 ¶ † Itẽ no. qd̃ priuilegium [c] etiã iuri cõmuni derogatiuũ vel alteri preiudicatiuũ non debet ita stricte intelligi vt parũ vel nihil operet̃: sed debet intelligi vt aliquid inducat ⁊ vt potius valcat quã pereat. cõcor. c. in his. s. de priui. ⁊ hoc etiã valde no. ꝓ his q̃ dixi in. c. olim. s. eo. 7 ¶ † No. qd̃ priuilegiũ proprie dicit̃ illud quod preiudicat iuri cõmuni. vñ dicitur priuilegium quasi priuãs legem cõem. iij. dist. priuilegia. ⁊ dicitur lex priuata quia nõ facit ius quo ad oẽs sed tm̃ quo ad illũ cui ꝯcessum est priuilegiũ. 8 ¶ † Itẽ no. ꝙ obligatus ad eligẽdum de certo gremio in dubio intelligit̃ obligatus si ⁊ inquantũ ibi reperit̃ ꝑsona idonea. ¶ Itẽ no. qd̃ super deducto in libello per modũ cause põt ferri diffinitiua si partes sup illo disputant principaliter ⁊ probationes inducunt. nã in principio litere nõ petebat̃ vt pronũtiaret̃ sup iure eligẽdi: sed tm̃ erat cõtentio super electione iam facta. sed q̃ partes super iure eligẽdi inceperũt principaliter disputare ideo papa diffinit sup illo deducto in modum cause. ⁊ similia decisio est in. c. cũ ecclesia sutrina. de causa pos. et ꝓprie. vbi plene per Inn.
9 ¶ † In gl. j. in fi. glos. nõ soluit formaliter cõtrarium licet dicat veritatẽ. Sed rñdẽdo formaliter dic qd̃ ex solo cursu tẽporis non tollitur nec inducitur ius sed cõsuetudo vel prescriptio inducit̃ ex solo cursu tpis cũ tacito consensu illius cui preiudicat̃ ⁊ autoritate iuris vnde in cõsuetudine seu prescriptione inducta nõ est solus cursus temporis: sed etiã tacitus consensus illius contra quem inducitur cõsuetudo vel prescribitur ⁊ autoritas iuris. Et an ⁊ quãdo valeat consuetudo circa ius eligẽdi ⁊ an sit cõsuetudo vel ꝓscriptio. ⁊ an requiratur titulus. dic vt not. in. c. cum ecclesia sutrina. de cau. pos. ⁊ proprie. ⁊ qd̃ not. Io. and. in. c. ij. de cõsue. lib. vj. ¶ In glos. in ver. alciateñ. monachi. in fi. 10 ¶ † Not. bene gl. ex qua collige qd̃ per actus mere facultatis etiã multo tpe continuatos non introducit̃ ꝯsuetudo seu aliqua seruitus [d] q̃ non apparet ꝑ hunc actũ qd̃ voluerim preiudicare iuri meo cũ vtar iure mihi concesso. de quo plene ꝑ Cy. in. l. ij. C. que sit lon. consue. per Inn. in. c. bone. s. de postu. prela. ⁊ ideo si accessisti ad molendinum [e] titij multo tẽpore nõ ꝓpter hoc est inducta consuetudo vt tenearis in futurum ire nisi te prohibẽte ille iusserit vt ires: tu tunc si obtẽperas inducit̃ consuetudo q̃ tunc apparet quod ille intelligitur vti iure suo: ⁊ tũc facis actũ non gratuitum sed mere seruitutis ⁊ ita inducebatur hic illa prohibitio qd̃ illa electio non admitteret̃. 11 ¶ † Et no. ij. iũcto tex. satis esse illã prohibitionẽ fieri extraiudicialiter ⁊ obtemperatũ fuisse licet ꝓ bono pacis sic diffiniant nihilominꝰ inducitur cõsuetudo. tex. est hic. ⁊ nescio alibi. ¶ In gl. in ver. iuxta ibi: de prescrip. auditis. dicit gl. ꝙ disiũctiue possunt allegari prescriptio et priuilegiũ sed iure nõ ꝓpter contradictionẽ. ⁊ vide de hoc gl. in regula nullus pluribus. de reg. iur. lib. vj. 12 ¶ † Et inquãtũ gl. dicit ꝙ nõ allegabat̃ hic ꝓscriptio sed cõsuetudo: non bñ dicit q̃ ista erat potiꝰ prescriptio q̃ cõsuetudo ex quo derogabat iuri alterius lꝫ largo sumpto vocabulo prescriptio possit appellari cõsuetudo ⁊ ita capit̃ hic. de quo per Io. an. in. c. ij. de ꝯsue. li. vj. ⁊ quo ad contrariũ gl. dic qd̃ quo ad creandũ ius nõ possunt cõcurrere prescriptio ⁊ cõsuetudo q̃ qd̃ meũ est ex vna causa ⁊c. sed bene potest concurrere consuetudo cũ priuilegio ad ꝯfirmationẽ ipsiꝰ q̃ probat vsum priuilegij ⁊ debet intelligi priuilegiũ ſm cõsuetudinẽ. vt in. c. cũ dilectus. s. de consue. Itẽ si aliquo modo posset infringi priuilegium remanet cõsuetudo. text. est in. d. c. cum dilectus. ⁊ ideo cautum est articulari de consuetudine ⁊ priuilegio. 13 ¶ † In glo. in ver. contradictorio iudicio in fin. Concludit ergo gl. qd̃ de necessitate requirit̃ ad validitatẽ cõsuetudinis qd̃ obtẽta fuerit in cõtradictorio iudicio, sed

hoc

a ¶ Idē tz ipse.d.Ab.Panor.in.c.fi.in.vj.col.in v.vj.regrit.s.de cōsue.
a ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Reprobat. Uide illustrē dñm 𝔱 affinē meū do. Rochum curtium in repe.c.fi.col.xvij.in.vj.q.principali.s.de consue. vbi late quomodo probetur consuetudo.
b ¶ Uerbum volo denotat liberam volūtatem iure nō coactā.vide plene per do.Ant.in c.j.de consti.
c ¶ Et idem tz do. Ant.hic:𝔱 ita probat tex.valde no. in.l.attilicin⁹.ff.de ser.ru.pdi.quē alle.gl.ista no.𝔱 facit ad priuilegiū generaliū q tādiu impetrauerūt priuilegiū doctorādi vt quis steterunt p decēniū qd neminē doctorauerint nō pdiderūt eorū priuilegium qz nō fuerūt in aliq culpa:qz non potuerūt vti ex q nō apparuit aliquis doctorād⁹.s eos tñ facit:qz imo videtur fuisse in culpa 𝔱 negligentia: qz potuerūt impetrato priuilegio statuere qd ciues sui non possent alibi doctorari sub certa pena put nunc fecerunt.𝔱 silr per illā gl.vr q bar.i l.j.ff.de nūdinis. nō dicat verū d p uilegio doctorandi qd habēt areti ni qd ipm pdiderit qz steterit p decēniū q neminez doctorauerūt: qz ex q nō stetit p ipsos nō fuerūt in aliq clpa vel mora. Cōfirmo p illd q scribit idē Abb. Pan.in.c.ad audientiā i pe.co.in vs.fz iuxta pdicta quero de not.qōe 𝔱c.s.de rescri.vbi tz q vasall⁹ nō pscribit libertatem aduersus dñm q eius seruitio vsus nō est eo qz nō occurrit casus i quo esset op⁹ ei⁹ seruitio etiā si staret p mille annos:𝔱 ita no.Jo.an.i addi. Spe.in tit.de feu. sup rub.𝔱 aliqd p Jo.de imol.in.d. c.ad audiētiam.𝔱 ad hoc facit q volūt Bal.Ange.𝔱 Flo.i.l.hec aūt iura.i pnci.ff.de ser. vr.p.vbi notāt q si dñs stetit p centū an.qd vasallo non imponit on⁹ vel seruitiū vel ciuitas castro sibi

a hoc cōmuniter reprobat[a] 𝔱 maxime p istū tex.nā ista ɔsuetudo de qua in tex.nō fuit obtenta in cōtradictorio sed parte reclamante extra iudiciū tā tum. Item si cōcluditur gl.esse veram sequeret q raro aut nunq induceret ɔsuetudo qz nō posset habere initiū qz iudex nunq iudicaret sm cōsuetudinem ex quo non fuit obtenta in iudicio. Itē contrariū probat ratione.ad inducendā cōsuetudinē sufficit consensus populi saltē tacite.l.de quibus.ff.de legi.𝔱.j.di.cōsuetudo.sed cōsensus ppli pōt haberi nedum in actu iudiciali.sed etiā extra iudiciali ergo 𝔱c.Conclude ergo q lz fuerit obtēta in ɔtradictorio iudicio:𝔱 hic tñ vnus modus pbādi cōsuetudinē nō tñ requirit semp necessario ad introducendā cōsuetudinē q sit obtenta in contradictorio iudicio.

14 ¶ † In gl.in ver.fiat fides.in fi.no.gl.𝔱 maxime in tertia opi.𝔱 distingue reducēdo opi.ad cōcordiā qd aut instrumentū est priuatū:tūc in dubio non facit fidē de alio instrumēto ad hoc.c.j.𝔱.ij.de fid.instru. Aut est publicū 𝔱 tunc aut non est insertus totus tenor p solū tabellionē 𝔱 nō facit fidē etiam si fuissent plures alij tabelliones:vt est tex.in aut.si quis in aliquo documento.C.de edē.𝔱.s.de fid.instr.in.c.fi.𝔱 est ratio qz notarius nō potest cōficere instrumētū nisi de eo q percepit sensu corporeo:sed cum ipse nō fuerit cōtētus in primo instrumēto nec fuerit de illo rogatus.ergo non potest conficere instrumentū: 𝔱 si diceres ipsum vidisse illud instrumentū.respōdeo qd lz videt tñ per hoc non infert qd esset sine falsitate.nā poterat esse vitiosum 𝔱 falsum: 𝔱 hec vitia comprehēdunt iudicio intellectus non sensu corporeo 𝔱 hoc iudicare nō spectat ad notariū sed ad iudicē:vt in.d.c.fi. Si vero esset exemplatū autoritate iudicis tūc facit fidē.dum tamē sit vocata pars cuius interest:vel si nō interest alicui⁹ specialiter fiat generale edictum:vt quicunq putauerit sua interesse cōpareat ad contradicendū sm Hostie.hic 𝔱 bene.𝔱 idem Inn.in.c.significauit.𝔱.c.albericus.de testi.nā si testes non recipiūtur non citata parte.vt in.c.ij.de testi.fortius nec instrumēta exemplari debent.facta aūt exēplatione ita solenniter non est amplius necesse pducere originale nisi aduersarius vellet illud reprobare de falso.tūc enī procedit illud qd dicitur hic in fi. gl.𝔱 idem Inno.quod no.qz extendunt.l.fi.C.de fi.instru.

15 ¶ † In gl.in ver.personam ibi.cuicunq voluerit.No.gl.iuncto fine de significato huius verbi per hoc enim videtur dari potestas contra b ius cōe.dic tamen qd verbum[b] volo nō significat arbitrium boni viri sed deliberā volūtatem.vt in l.fideicommissa.§.q.ff.de le.iij.sed nō denotat tantam libertatem vt aliquid fiat contra ius cōe qd notandum est pro libertate que quotidie dat arbitris 𝔱 arbitratoribus per hoc verbum 𝔱 vo-

16 lueris. ¶ † In gl.fi.ibi perditur priuilegium. hoc verum sm Inno.nisi postea reedificetur: qz tunc monasteriū reedificatū recuperat priuilegiū.ar. c.qz diligentia.de elec.hoc dictum intellige verū nisi fuisset destructū autoritate superioris:qz tūc ex toto perditur priuilegiū.vt in.c.ij.𝔱 qd ibi no. de ope.no.nū.tūc enī q reedificetur non recuperatur priuilegium:qz actio semel extincta non reuiuiscit.de conse.dist.iij. queris.item dicit Inn. qd si priuilegiū est datū ordini destructo ordine tollitur priuilegium. Si vero datur monasterio seu possessionib⁹ monasterij destructo ordine nō

17 tollit priuilegiū. ¶ † In ea.gl.ibi:nec adhuc credo.Not.gloss.ex qua potest colligi q aut ex toto cessat causa priuilegij 𝔱 cessat ipsum priuilegium aut cessat causa de presenti sed nō spes in futurū 𝔱 tūc remanet priuilegium:ita in proposito licet de presenti nullus ibi reperiatur idoneus tamen spes est qd in futurū erit aliquis idoneus et ideo

subiecto per hoc nō pscribit 𝔱c.per.l.in filijs.C.de decu.li.j.𝔱 qd no.Inno.in.c.cū dilect⁹.de cap.mo 𝔱 Cy.in.l.j.in.vj.q.C.de ser.𝔱 aqua. Corroboro etiā dictū gl.Pan.𝔱.d.Ant.hic per illud qd dicit Inn.in.d.c. cū dilect⁹.de cap.mo.in gl.sua q incipit ex eo:vbi dicit qd si aliqua psona vel eccl'ia ita se habuit p.plures annos qd nūq posuit iurisdictionē exercere pter h non amittit eps ius iurisdictionale qd in ea habebat.facit bñ gl.in cle.pe.de fo.cōpe. 𝔱 gl.i.c.plerūq.s. d rescri.Corroboro ēt per aliud qd vult Jo.an.in.c. ioānes.in.iiij.col. vbi alij cano.d clerico.cōiug.vbi dicit q nō vsus nō tollit legez qn hoies non sunt vsi illa.l. qz casus nūq accidit vñ si a mille annis citra nō est natus aliqs hermaphrodit⁹ per hoc nō tollitur lex loquēs de eis corroboro ēt per vnū q de repsalijs dixit Ang.in ɔsil.xciij. qd si repsalie fuerunt inducte a genuensib⁹ ɔ florētinos et elapsi fuerūt centū anni in qb⁹ nō fuerūt executi q pter hoc non esset pscriptū ipsis. Ultimo facit id quod dicit pul.Bar.i.l.in filijs.C.de decu.li. x.in vs.tertiā partem 𝔱c.et idē not. bar.i.l.cū scimus. circa me.C.de ag. lib.xj.𝔱 Lu.ro.in rub.ff.de arbit.in rub.ff.de arbit.in xx.col.𝔱 Bal.in.l. lperiū.in.vij.col. ff.de iur.om.iudi. cū alijs infinitis concor.alleg.per do.Alerā.imo.in d.l.in filijs.in addi.ad Bar.

ex toto nō perditur priuilegium.𝔱 hoc bene not.

18 ¶ † In ea.gloss.ibi:quia non possunt vti.Not.ex c hac particula qd non vsus priuilegij volūtarius[c] tollit priuilegium:sed non vsus necessitatis non: qz ex quo nō potuerunt vti priuilegio nō sunt in

19 mora vel in culpa. ¶ † Et in fi.gl.Jo.an.remittit hoc ad no.in.c.ij.de ordi.cog.𝔱 in regula delictū. de reg.iur.libr.vj.vbi datur theorica qd delictum soli⁹ prelati nō nocet ecclesie.secus si totius ecclesie quasi per hoc sentiat quod si omnes de ecclesia fuerint in culpa tūc preiudicat ecclesie:𝔱 aperti⁹ tenet do.Anto.secus si prelatus duntaxat fuerit in culpa. Et ex hoc no.quod negligentia solius pre d lati in adimplendo cōditionem non preiudicat[d] ecclesie.secus si ex negligētia prelati 𝔱 capituli pro hoc quod not.in.c.vtrum.de condi.apposi.𝔱 hoc vltimum no.quia quotidie accidit.nam quotidie donātur siue relinquunt possessiones ecclesie sub certo modo siue conditione:qz negligentia solius

20 prelati non nocet ecclesie. ¶ † Extra gl.op.cōtra tex.nam in priuilegio paschalis erat verbū iuxta. 𝔱 papa postmodum seu pars allegans inducebat verbum secundum.Sol.vt dicit Joan.an.𝔱 bene quod verbum secūdum equipollet verbo iuxta.𝔱 hoc factum est ad responsum illorū qui non sunt contenti mente sed requirunt verborū corticem:𝔱 facit contra illos qui volūt eorum argumenta replicari de verbo ad verbū. nam satis est replicare mētem:vt hic 𝔱 in.l.scire leges.ff.de legi.𝔱.c.intelligentia.𝔱.c.preterea.s.eo.

1 ☞ Uectigalia non possunt imponi nisi per papam imperatorem:regem 𝔱 per consuetudinē de cuius initio non sit memoria.6.

2 Reseruata principi in signum supreme potestatis possunt prescribi spacio de cuius initio nō sit memoria in contrarium.
Ius legitimādi potest prescribi per inferiorem a principe.

3 Concilium generale habet illam potestatē quam habet a papa.

4 Miserabiles persone vt vidue 𝔱 pupilli sunt sub protectione ecclesiastica:et cōueniunt laicos corā iudice ecclesiastico:licet causa in se sit prophana.

5 Iuramentum obedientie prestitū alicui intelligitur quod obediet in his qui spectant ad officiū illius qui recipit tale iuramentum.

7 Rusticus qui recipit pretium ab aliquo viatore vt tute illum ducat an peccet.

8 Emere vel vēdere alicui soli:adeo quod alteri nō liceat non est licitum.

9 Consuetudo non requirit titulum.

10 Pro pace rupta potest conueniri laicus corā iudice ecclesiastico.

Super quibusdā.

Dicit qui dicuntur heretici manifesti. secūdo que sint pedagia guidagia 𝔱 salinaria interdicta.tertio dicitur quomodo intelligitur preceptum factum laico quod de se cōquerentibus in ecclesiastico foro respondeat.h.d. Et tria sunt dicta.secūdū ibi:preterea.tertium ibi:cū autē. ¶ Casus literalis. Quidam legatus apost. se:exercens legationis officium in partibus tholosanis fecit quedaz mandata comiti tholosano videlicet vt manifestos hereticos expugnaret 𝔱 quod pedagia salinaria 𝔱 guidagia non exigeret 𝔱 de conquerentibus ad arbitrium ipsius vel alterius legati seu iudicis ordinarij vel delegati iustitiam exhiberet. Comes tholosanus petijt a papa qui dicerentur heretici manifesti 𝔱 que dicant pedagia guidagia et salinaria interdicta:𝔱 qualiter tertium capitulum sit intelligendum. Ad primum respondet papa qd illi dicūtur heretici manifesti qui cōtra fidem catholicam publice predi-

✠ Sebasti. Sapia.
c ¶ Uoluntarius. Qualiter hoc procedat vide late p Jas.in.l.fi.col.ix. vers.iij.principalr querunt.ff.de cōstit.princi.
d ¶ Nō pindicat. vide.d.Ab.in.c.j. de do.𝔱 cōtu.vbi ple.Lap.allega. xciij.And.Barb.
✠ Sebasti. Sapia.
d ¶ Preiudicat. Uide Fel.in.c.verū col.pe.ver.prima est dummodo s.de foro compe.

a ¶ Itez dicit ipse d. Abb. panor. p istũ tex. in. c. fi. i. v. col. cir. fi. i ṽ. scd̃o regrit. in fin. ẽ. de cõsue. ⁊ ibidẽ do. Ant. ⁊ Imo. que sunt ista que sunt reseruata principi enumerat Bal. in l. rescripta. C. si cõtra ius vel vti. publi. vbi etiã recitat q̃ sũt reseruãda pape. ⁊ bal. i. l. j. C. de iure au. anu. ⁊ ad de bal. in ti. q̃ sint regalia i vsi. feu. i c. j. in. ij. col. vbi p istũ tex. dicit ꝙ ꝓscriptio. tãti tpis cui⁹ initij memoria non sit in ꝯtrariũ equiparat̃ priuilegio ꝯcesso a ꝓncipe ex certa sciẽtia. facit. l. h. iur. §. ductꝰ aq̃. in ṽ. ꝯstituti. ff. de aq̃ plu. ar.

☙ Sebasti. Sapia.

a ¶ Reseruata. vide late de hac materia p Io. Frãc. Bal. i tractatu ꝓscriptionũ in scd̃a pte q̃nte ptis ꝓncipalis. col. v. ver. tertia est questio.

b ¶ Ad quem spectet imponere pedagia: de q̃ ẽt vide imo. in cle. ꝑñti supṽ. pedagia. de censi. ⁊ vtrũ liceat fundare pedagia vel gabellas in foro cõscie põit pe. de anc. in r̃la possessor. lib. vj. ⁊ per bal. i. l. ij. i fi. C. de iure au. anu. ⁊ q̃ pedagia vel guidagia ꝓscribãtur vide oĩo late bal. i ti. q̃ sint rega. ⁊ vide bal. i. l. cũ ꝓponas. C. ꝺ nau. fe. ⁊ bal. i. l. ij. C. noua. vec. iponi nõ pos. ⁊ bart. elegãter in l. si publicanꝰ. §. in vectigalibꝰ. ff. de publi.

c ¶ Fieri non dz. ⁊ põdera q̃ imo vr̃ ꝙ reges apponere pñt pedagia. ꝓmo p text. in. c. pe. de iudi. ꝯiũcto dicto bal. i. c. j. i ti. q̃ sint regalia. ⁊ p. c. i nouamꝰ. ꝺ cẽsi. ⁊ p bal. in. l. cũ ꝓponas. C. de nau. fe. Andre. Barba.

☙ Sebasti. Sapia.

d ¶ Secure. Vide Bal. in. l. fi. C. de cap. vbi dicit ꝙ si fiat robaria ꝓpe

cant aut profitentur seu defendunt errorem qui coram prelatis suis conuicti sunt de heresi vel cõfessi vel ab eis per sententiam condẽnati de heretica prauitate quorũ bona ꝓpria cõfiscant̃ ⁊ ipsi scd̃m leges puniunt̃. Ad scd̃m mãdatũ respõdet q̃ illa pedagia ⁊ salinaria dicunt̃ ei interdicta q̃ nõ apparẽt imperatorũ vel regum vel lateraneñ. cõcilij autoritate concessa vel que nõ apparẽt introducta ex antiqua cõsuetudine a tẽpore cuius nõ extat memoria. ¶ Tertiũ mandatũ scz vt de se conquerẽtibus scd̃m arbitrium ipsiꝰ legati vel alterius vel ordinarij vel delegati iustitiam exhiberet. hoc sic intelligendũ est vt videlicet in omni cã que ratione personarum vel rerum ad ecclesiasticum forum pertinet ⁊ super omnibus capitulis que ꝓ pace seruãda statuta sunt p ipsum legatuz vel autoritate apostolica statuẽda. Item viduis pupillis orphanis ⁊ psonis miserabilibꝰ in oibꝰ his tenetur in iudicio ecclesiastico respondere. Ber. ¶ No. j. ex tex. q̃ manifestum quandoq3 capitur pro notorio vt hic. ⁊. c. cum olim. ẽ. eo. Et no. multos modos inducẽdi notoriũ ⁊ põt sumi arg. ex tex. ꝙ manifeste dicitur ignarus q publice ꝓponit ⁊ defendit errorẽ. facit ad materia. c. si forte. de elec. lib. vj. ¶ Itẽ no. q̃ per probationẽ añ sententiam factã dicitur notoriũ q̃ intellige: vt dixi in. c. cum olim preallег. ¶ † No. in. §. preterea. 1 q̃ pedagia ⁊ ista alia vectigalia nõ debent imponi nisi quatuor modis de quibꝰ in tex. primo per cõcessionem imperatorũ. secũdo regis. tertio lateraneñ. concilij. quarto vigore cõsuetudinis de cuius initij non est memoria: ⁊ sic not. vnũ casum in quo ad inducendã consuetudinẽ nõ sufficit. xxx. vel. xl. annorũ tempus: sed tp̃s de cuius initij memoria in contrariũ non extat. Ratio: q̃ ista sunt reseruata. soli principi in signũ specialis priuilegij. ¶ † Et ex hoc no. vnũ semper tenendũ menti 2 nec legi alibi ita clare q̃ reseruata [a] principi in signũ specialis priuilegij possunt acquiri cõsuetudine tanti tpis de cuius initij memoria in cõtrarium nõ extat. Ex quo infero ꝙ dñi inferiores et ciuitates possunt prescribere potestatẽ legitimãdi spurios. Itẽ restituende fame creãdi tabelliones ⁊ similia que sunt reseruata principi si subest tantum tẽpus: de quo in tex. Gl. tamẽ in. c. vnico. de cle. egro. li. vj. prope principiũ sentit oppositũ. Sed certe istud dictũ mihi placet intelligendo de consuetudine prescripta. Et limita hoc scd̃m vnũ notabile dictũ Bart. in. l. si publicanus. in. §. vlti. ff. de publi. vbi dicit tantum tp̃s requiri qñ prescribit̃ contra principẽ. secus si cõtra priuatũ qui acquisiuit ista priuilegio vel cõsuetudine: q̃ tunc nõ requirit̃ tantum tẽpus sed sufficit tempus. x. anno. cum titulo vel. xxx. sine titulo sicut dicimus in vsufructu prescribẽdo. l. fi. C. de prescri. lon. tẽpo. ⁊ ꝓ hoc adduco in simili gl. no. in. c. ad audiẽtiã. ẽ. de prescript. ⁊ in. c. dilectus. de capel. mona. 3 ¶ † No. tex. singulariter ibi: vel lateraneñ. conci. ⁊c. q̃ conciliũ generale habet iura principis. ꝓ hoc facit q̃ in concilio generali preest papa. Unde dicit Io. an. hic ⁊ bene ꝙ iste tex. non excludit concessionem solius pape. nã ⁊ si conciliũ habet hanc potestatẽ: ergo ⁊ papa: q̃ concilia recipiunt potestatẽ ⁊ robur a papa: de quo dic vt in. c. significasti. de elect. ⁊ vide gloss. in. c. anastasius. xix. distin. 4 ¶ † Not. in. §. cũ autem. q̃ miserabiles persone vt iste de quibus in tex. ⁊ consimiles possunt conuenire laicũ coram iudice ecclesiastico etiã si causa de se nõ sit ecclesiastica: ⁊ est casus specialis in quo actor nõ sequitur forum rei. Ratio est: quia omnes iste persone miserabiles sunt sub protectione ecclesie. lxxxviij. distinctio. per totum. ⁊ in. c. significantibus. ẽ. de offi. deleg. 5 ¶ † Item no. q̃ mandatũ generale restringitur scd̃m potestatem mandantis. ⁊ ex hoc arguo q̃ si iuraui stare mãdatis tuis seu tibi obedire sicut iuratur rectori: q̃ intelligi debet de his que spectant ad officiũ rectoris. facit. c. j. de iureiurã. lib. vj. et. c. veniens. ⁊. c. quintauallis. ẽ. eodem tit. 6 ¶ † Ultimo hic quero nũquid reges [b] citra imperatorẽ possunt ista pedagia seu guidagia imponere. Hosti. q̃ non sed solus imperator põt. Ex tex. ibi: vel regum intelligunt quidam de rege Romanorum qui est electus in imperatorem ⁊ adhuc nõ coronatus. Et per hoc dicebant quidam quod ex sola electione acquiritur electo potestas administrãdi. de quo vide gl. in cle. romani. de iureiurã. ⁊ pro dicto Hosti. facit tex. in. l. vectigalia. ff. de publi. hodie tamen saltem de facto omnes reges ⁊ ciuitates Italie ⁊ quod peius est gens castellani imponunt ista pedadia. quod fieri non debet [c]. 7 ¶ † Sed dubitari posset de guidagio. nã guidagium est quãdo aliquid datur vt tute ducatur per terram alterius: nũquid peccat rusticus aliquid recipiẽdo vt tute transeuntẽ ducat. Io. an. hic ⁊ bene q̃ non q̃ iste locat operas suas. intelligatur ergo tex. de eo qui tenet̃ ad hoc. nam domini ciuitatum ⁊ territorij tenentur territorium suũ custodire secure [d] vnde ipsi non debent recipere pretium: secus in alijs locantibus operas suas. arg. opti. in. l. metum. in. §. licet. ff. quod me. cau. 8 ¶ † In glos. in ver. pedagia ibi: que dantur pro sale. Sed glos. hoc non declarat. Inno. intelligit quando aliquid datur principi vt permittat emere vel vendere sal. Hosti. dicit quod salinaria sunt domus in quibus domini terrarum faciunt poni sal ⁊ vẽdi ⁊ emi a prepositis illius officij ita q̃ alijs non liceat. ista em̃ sunt prohibita: q̃ videntur monopolia. i. cõuenticula illicita ⁊ prohibita: quia nõ debet alicui licere vt ipse solus emat vel vendat. vt. l. vnica. C. de mono. ¶ In gl. in ver. imperatorum ibi: sed non ciuitas. sed hodie vt dicit Io. an. ⁊ videmus de facto post factã pacem constantie ex qua ciuitates Italie receperunt merum ⁊ mixtũ imperium vsurpauerũt sibi de facto ius imponendi ista vectigalia. ¶ In gl. in ver. nõ extat. ibi priuilegium inducit. hoc verum q̃ consuetudo tanti tẽporis habet vim tituli quãdo datur capacitas possidẽdi. al's secus. ⁊ vide singulariter per Ioan. and. in. c. ij. de preben. lib. vj. in nouel. 9 ¶ † In ea. gl. ibi: titulum allegare. Conclude q̃ in propria consuetudine non requirit̃ titulus: sed quandoq3 consuetudo capitur pro prescriptione. ⁊ tunc secus. vide tex. cum bona gl. in. c. iij. de consue. lib. vj. ⁊ omnino ibi per Io. an. in nouel. ⁊ in. c. fi. ẽ. de consue. 10 ¶ † In gl. in ver. personarum. ibi: pro pace seruanda. Nam glo. iuncto tex. singulariter dicit q̃ laicus ratione pacis fracte potest cõueniri coram iudice ecclesiastico. ⁊ q̃ quilibet laicus teneatur seruare statuta edita vel edenda per legatum seu papã super pace seruanda. nam ex fractione pacis ledit̃ charitas. ⁊ ipse Christus qui inter cetera in extremo vite omnibus pacẽ reliquit dicendo. Pacem meã do vobis pacem meam relinquo vobis. Ad idem. c. j. de pac. ibi pax seruetur ⁊c.

1 ☞ Opinio a pluribus approbata: in dubio est sequenda.
2 Clericus degradatus incontinenti perdit priuilegiũ clericale: ⁊ statim efficitur de curia seculari.
3 Degradatio pro quibus delictis possit fieri. 5. 6.
4 Carcer vbi detrudunt̃ aliqui non debet esse ita durus quod verisimile sit quod vi carceris aliquis ibi moriatur.
Pena irrogans mortem non reperitur de iure canonico.
Irregularitatem incurrit prelatꝰ qui facit clericos carceratos mori in carceribus propter extenuationem victus.
7 Clericus quando traditur curie seculari: puta quia degradatus: debet ecclesia expresse prohibere ne puniat ipsum pena sanguinis. 3. 8. 9.

Nouimus.

Clericus tradit̃ curie seculari: quia degradat̃ seculari potestate presente cui denuntiatur vt in suum forum illum recipiat. hoc dicit vsq3 ad. §. de illo. Ille vero. §. nõ facit ad titulum et ponit gratiã secundum quosdã. Diuiditur. nam primo premittit questionem iuris quam soluit ibi: cũ enim. secundo ad casum facti respondet ibi: pro illo. ¶ Casus literalis. Episcopus parisiensis de mandato pape fecit capi quendam falsariũ literarum apo. se. consulens papam quid de ipso falsario sit agendum. anteq̃ papa ad questionem respondeat vult exponere verbum illum quod in antiquis canonibus ⁊ in decretali sua contra falsarios cõtinetur. videlicet vt clericus per ecclesiasticum iudicem degradatus seculari tradat̃ curie puniẽdus: quã expositionẽ vide in text. ibi: cum enim. Ultimo respõdet ad questionem mandans vt falsarium illum quem episcopus de mandato suo capi fecit in perpetuum carcerem ad agendã penitentiã includat pane doloris ⁊ aqua angustie sustẽtandũ vt cõmissa fleat ⁊ flenda iterũ non cõmittat. 1 ¶ † No. j. ex text. q̃ in dubio videtur sequenda opinio a pluribus approbata posset tamen colligi contrariũ ex text. cum papa non sequatur hic hãc opi. plurium: dictum tamen verum est nisi illa communis opi. sit euidenter falsa f̃m Io. an. in. c. j. ẽ. de cõsti. ⁊ opti. facit tex. in. l. j. C. de ve. iu. enu. 2 ¶ † Secũdo not. quod per degradationem actualem clericus incontinẽti perdit priuilegium clericale ⁊ efficitur de foro seculari. ad idem. c. degradatio. in fi. de pe. lib. vj. secus est in dispositione verbali: vt patet in. c. cum non ab homine. ẽ. de iudi. ⁊. c. dictum. lxxxi. distinc. 3 ¶ † Tertio not. tex. valde singularem probantem quod pro delicto valde graui et pernicioso exemplo fieri deberet degradatio actualis. Et videtur aperte ista litera reprobare communem theoricam glos. dicentium speciale in tribus criminibus vt clericus tradatur curie seculari: sed in alijs requiritur incorrigibilitas: vt not. in. c. ad abolendam. de here. nam hec litera videtur innuere ⁊ dare regulam vt citra incorrigibilitatem possit fieri traditio pro delicto valde graui ⁊ damnoso. ⁊ vide quod plene dico in. c. at si

clerici.

clerici.ꝛ.c.cum non ab homine.de iud. ¶ No.ibi efficaciter. quod ecclesia debet intercedere non ficte:sed vere pro eo quē tradit curie seculari vt nō imponat penam mortis. ¶ Nota ibi in perpetuū carcerem.qḋ ecclesia hꝫ penā perpetui carceris.ꝛ quod ista detrusio sit ad agendum penitētiam. Item quod non debet imponi nisi pro grauissimo delicto de quo vide Innocē.in.c.qualiter ꝛ quando.ij.de accusa. ¶ † Ultimo no.ibi sustentandū[a] ꝛc.quod carcer non debet esse adeo arctus ꝛ durus vt verisimile sit quod vt carceris clericus extinguatur intra paucos dies sicut faciunt pleriqꝫ prelati et male. vnde sic facientes non euitant irregularitatem secuta morte[b] vt dicit Joan.de lig.et bene in clemen.j.de pe.ꝛ rem. licet enim propter duritatem carceris ꝛ tenuitatem ciborū vita sit attenuanda.nō tamen aliter quominus possit sustētari.vnde textus hic apertissime dicit quod debet sustentari pane doloris ꝛc. Ex quo etiam collige quod panis et aqua debet administrari intruso in tāta quātitate vt verisimiliter natura possit sustētari. Ad idem vide tex.optimum in.c.ad audientiam.§.de crimi.fal. vbi tex.notabiliter dicit nullam penam imponendam per ecclesiam per quam possit incurrere quis verisimiliter periculum mortis. ¶ † In glo.in versi. seculari ibi penitus incorrigibilis.ꝛ glo.multum restringit hanc literam et maxime inquantum litera loquitur de falsario quod secundum eam speciale est in eo vt non requiratur incorrigibilitas per.c.ad falsariorū. de crimine falsi.vnde tene quod dixi.§.in not. Et ad.c.cum non ab homine.et similia responde qḋ loquuntur in crimine non ita grauissimo:vt puta in periurio vel in homicidio simplici:sed in alio delicto grauissimo puta in homicidio qualificato. vt qꝛ clericus interfecit patrē ꝛ matrem vel prodidit patriam ꝛ inde secuta est maxima strages hominum vel quid simile tūc debet tradi incontinenti curie seculari non expectata incorrigibilitate et ita videtur probare ista litera. quod plene dico in.d.c.at si clerici. et in.d.c.cum non ab homine. ¶ † In ea. glo.ibi:si quis sacerdotum. vbi dicitur quod clericus coniurans seu conspirans contra episcopum proprium debet tradi curie seculari:vt not.quod sequitur hic in gl.vt canon ille intelligatur de incorrigibili. Hostien.tamen dicit quod primus intellectus est verior:licet alius benignior sed communiter tenetur iste intellectus vltimus.de quo in glos.ꝛ plene no.in.d.c.cum non ab homine. ¶ † In glo.in versi.a pluribus.ibi:expresse tradatur.dicunt tamen quidam quod non debet fieri traditio realis ne videatur ecclesia consentire effusioni sanguinis.quinimo dicit abbas quod nec etiam verbaliter debet tradi. sed certe ista litera vult vt saltē prelatus denūtiet iudici seculari:vt recipiat eum in suum forum. ꝛ vide hodie formam in.d.c.degradatio.de pen.libr.vj. ¶ † In gloss.versicu.intercedere.ibi:non per excommunicationem. vnde dicit Abb.quod prelatus monebit iudicem secularem ad pietatem dicendo quod ille est imago dei et reducet sibi ad memoriam multos qui post delicta atrocia egerūt penitentiā vt in Petro apostolo qui negauit Christum:ꝛ postea meruit principatum inter apostolos:ꝛ in Magdalena ꝛ in similibus.sed Hosti.dicit quod quicquid dicatur ad hoc fit ista traditio vt puniatur morte ꝛ solet communiter dici qḋ ista intercessio est poti⁹ vocalis ꝛ colorata ꝙ effectualis. Sed certe isti non bene dicūt ꝛ videntur dicere contra istum textum dicentem efficaciter intercedendum esse: ꝛ sic non ficte. Nec obstat si dicatur ad quid ergo traditur cum ipsa ecclesia possit eum punire pena minori.respondeo qḋ cum delictum est ita atrocissimum ecclesia nō vult amplius retinere in foro suo ꝛ ipse punitur per degradationem vt ceteri clerici metum habeant. post degradationem vero non est amplius de foro ecclesiastico: et sic imponere penā non spectat amplius ad ecclesiam: ideo intercederet apud iudicem proprium:ꝛ ita intellige istam materiā. ¶ † Et ex hoc ꝛ ex textu nota quod prelatus ꝛ quelibet alia persona ecclesiastica licite intercedunt pro homine quantūcunqꝫ facinoroso vt non puniatur pena mortis.

1. ☞ Missus in possessionem causa rei seruande non tenetur testituere reo etiam parato satisdare possessionē:si talis missus est absens ex causa necessaria.
   Missus in possessionem debet citari anteꝗ̄ cogatur restituere possessionem.
2. Priuilegium tendens in preiudicium tertij debet stricte intelligi vt minus ledat tertium.4.
3. Primum decretum reuocatur si passus missionē offert cautionem iudici:vel in eius defectum personis idoneis.
4. Prescriptio si interrumpitur:an postea pro ea finiēda reintegrantur tempora quibus iuste possedit.

Dilecto. Si papa indulget reo ꝙ propter absentiam actoris possessionē recuperare nō potest qḋ ei elapsus anni non noceat intelligitur hec indulgentia ſm ius cōmune.h.d. In prima parte recitat tenorem indulgentie. In scḋa declarat illam ibi autoritate. ¶ Casus literalis. Archiepiscopus turonēsis habebat cōtrouersiam cū Uenetis ꝛ procuratorē ipsorū super ecclesia sancti Marci de tyro tpe Inn.ad petitionē archiepi causa cōmissa fuit quibusdā iudicibus: Ueneti citati legitime nō venerunt. vnde propter cōtumaciam ipsorū archiepiscopus missus fuit in possessionē illius ecclesie causa rei seruande.tandē archiepo ex causa necessaria absente Jacobus procurator Uenetorū voluit recuperare possessionē ꝛ stare iuri:sed qꝛ archiepiscopus absens erat ex causa necessaria eā habere nō potuit. vnde papa indulsit illi procuratori vt lapsus anni nō obstaret quominus post annum recuperaret possessionē. archieps postea hoc intelligēs dubitauit an per talem indulgētiam possit ille recuperare possessionē ecclesie quādocunqꝫ etiā post annum cū simpliciter in ipsa indulgētia diceretur qḋ decetero ei lapsus nō obstaret quominus possessionem recuperaret.vnde ipse significauit do.pape qḋ tēpore indulgētie impetrate tm̄ tēpus effluxerat qḋ sufficiebat ei ad verā possessionē ſm cōciliū generale.s.annus vnde timebat archieps qḋ indulgentia precluderet ei viā ad verā possessionē:etsi forte ipsum tēpus ante predictā concessionem nō effluxerat: quare quesiuit a papa interpretationē illius indulgētie. respondet papa qḋ non fuit intētio sua ius auferre qḋ ei cōpetebat ex possessione quam habuit ante absentiā vel etiam post reuersionē ipsius. ꝛ sibi imputet pars aduersa si negligēs fuerit in sua iustitia prosequenda siue ante siue post reditū archiepi:qꝛ cessante impedimento absentie ipsius archiepi conueniēdi ipsum, habuit facultatē.Ber. ¶ † No.j.ex tex.ex principio litere qḋ possessio non debet restitui reo etiam parato satisdare si missus in possessionē est absens ex causa necessaria qḋ tene menti. Ex quo inferꝛ ꝛ aliud notabile dictū ꝙ ad restituēdū possessionē traditā causa contumacie debet missus citari.nā eius interest vt sit presens cū habeat recipere fideiussorē de iudicio sisti.ꝛ sic posset obijcere de dignitate fideiussoris vel qḋ tempus lapsum est vel quid simile:ꝛ hoc tenent cōiter hic doct. ꝛ satis tenuit ꝛ probat ista litera. ¶ † Itē no.qḋ indulgētia tendēs in preiudicium tertij debet intelligi stricte vt minus preiudicet tertio quā possit qḋ plene dixi in.c.olim.§.e.Sed hic quero nūqd sit aliud remediū citra impetrationē indulgētie vt lapsus anni nō noceat ꝑpter absentiā aduersarij.do cto.ꝛ bñ dicūt qḋ sic. ¶ † Quia pōt offerri cautio cū effectu ipsi iudici:ꝛ in defectū iudicis pōt prestari ꝑsonis idoneis. vt in.c.pastoralis.§.preterea. de of.ordi.facit.c.j.ꝛ.ij.de eo ꝙ mit.in pos. Quid ergo operabiꝛ ista indulgētia diceꝛ cū gl. ¶ In gl.in ver.indulsimus.ibi:parum vel nihil ꝛc. Uel dic melius ſm doc.qḋ indulgētia operabiꝛ:qꝛ sine oblatiōe cautionis impediebaꝛ cursus anni.nā si indulgētia hic non intercessisset debuisset iste prestare cautionē iudici ꝛ satisfacere de expensis. vt in.d.c.pastoralis. in.§.preterea. sed ꝑpter indulgentiā iste seruaꝛ indēnis. ¶ † In gl.in ver.ex futura. in si.vult ergo glo.qḋ tēpus absentie tantū subduciꝛ de medio sed tempus precedens remanet firmum:et hanc opi.sequunꝛ Uincen. Host.Jo.Gof.ꝛ Philip.contrariū sentiūt dicentes quod sicut pro cautione interrūpitur prescriptio ꝛ requiritur integer annus:ita ꝛ per indulgentiam. Joā.andre.reducit ad concordiam. quod aut interuenit cautionis oblatio et interrumpitur prescriptio et habet locum secūda opi. Aut solum interuenit indulgentia et habet locum opi. gloss.ꝛ hec distinctio mihi placet:quia hec indulgentia cum sit contra legem ꝛ ius commune ꝛ citra cautionem seruatur indemnis debet stricte intelligi vt minus ledat aduersariū absentem quam possit.

1. ☞ Jus percipiendi oblationes in alterius ecclesia quomodo ꝛ quanto tempore prescribatur.
2. Limites siue cōfinia nō possunt prescribi: sed bene que sunt intra confinia.
3. Oblationum appellatione quid veniat.
4. Prescribens iurisdictionē:si in loco exercuit aliquos actus tacite extenditur ad alios actus in genere.
5. Oblationes alicuius ecclesie debite alicui ex prescriptione: non faciunt ꝙ ille teneatur ad onus fabrice illius ecclesie.

Cum inter vos. Oblationis nomine continetur ꝙcquid offerꝛ ecclesie quocūqꝫ mō in missa vel extra ꝛ in ecclesia vel extra.h.d. Primo poniꝛ q̄stio

castrum obtinēs castrum tenetur succurrere.ꝛ dicit Bal.i.c.j.§.quēticulā.de pace iura.fir. ꝙ ꝙ exigit pedagia teneꝛ facere qḋ itinera sint secura.

[a] ¶ Prelatus extenuās adeo vitam clerici vt ex defectu ciborū cogaꝛ expirare efficitur irregularis et adde qḋ not.in.c.ad audientiā. de cri. fal. per do. Abb. et ꝙ ibi late not. post cum.d.Bar. de bellē. adde hic ꝙ si aliquis iniuste condemnatus vt fame moriatur nō peccat in cibū ibi occulte ministratū sumat imo non sumere est seipm occidere .ita determinat beat⁹ Tho.in.iiij.sent. q.lxix. ar.vlti. sic dicit sctūs Tho. in.iiij.sen.dis.xxxviij. q.j. ar.iij.cir. me. qḋ nō peccat ꝙ ꝑpter aliquod opus virtutis se mortis ꝑiculo exponit pro quo bñ facit text. in. c. ex ꝑte vlti. de sepul. et de iure ciuili vꝛ qḋ qs possit condēnari ad perpetuos carceres seu ad ꝑpetua vincula ꝑ tex.in.l.incredibile.C.de pen.

Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Secuta morte. Adde tamē ꝙ talis carceratio morti equiparatur vt tradit Bal.in.c.j. §.deniqꝫ. in tit.ꝙ fuerit prima causa benefi.amitten.

Zacharias.

a ¶ Noĩe oblatio-nũ. Adde Inno. in.c.de q̃rta.§.de p̃scri. ⁊ in rubr.§. de paro. ⁊ ibi Ho sti. ⁊ hoc Flo.late in.l.statulib.ff.de vsufru. ⁊ Sem.i.c. sane.xxiij.q.ij. ali qd tãgit p Alex. in.l.si qs posthu-mos.in p̃nc.ff.de libe. ⁊ posthu.

b ¶ Adde hic qđ no.do.Abb.in.c. cum ex iniuncto. de here.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Qđ lis. Uide Feli.in.c.sup qõ-nũ.col.pe.in gl.in ver.litis exordiũ. §.de off.dele. ⁊ in c.sup l͞ris.colũ.x. v̓.limita p̃mo.§. de rescript.et late geor.nattã.ĩ rep. cle.sepe.ĩ p̃nc.col. viij.de ver.signi.

d ¶ Quo tp̃e dicat mota lis qđ facit ad statutũ prohi-bẽs moueri litẽ ⁊ qñ dicatur mota lis vel discordia: etiã p actũ extra-iudicialẽ. et dicit mota ꝯtrouersia etiã añ li.cõte.gl. est in.c.ij.de resti. in inte.in gl.fi.cir. me.et est gl.in.l.j. in v̓s.post li.C.de peti.here.in.l.iu-diciũ soluit.ff.de iudi.dicit aũt fie-ri postulatio per actum citeriorẽ a lit.contest.tex.est in.d.l.vnica.⁊ ibi Bal.formãs vnã questionẽ in ter-minis de statuto prohibẽte postu-lari.⁊ qñ qs pro-mittit non petere vel nõ mouere q̃-stionẽ ⁊ de oĩbꝰ su pradictis et alijs multis vide bart. in.l.ampliꝰ.ver.⁊ iõ vt tibi liqueat ista materia.ff.rẽ ra.hab.⁊ dicit in-choata lis qñ est lis ꝯte.tex.est iun cta glos.in ver.in-choata.ĩ.d.l.j.C. de plus pe.sed gl. in.l.j.ff.de testib. in ver.litibus di-cit qđ lis est ante lit.contest.⁊ post. Adde qđ per litẽ ꝯtest.⁊ post dicit esse inchoata lis. text.est cũ gl.in v̓. nõ sit.in aut.q se-

prima ⁊ eius decisio per Innoc. Secundo ponitur secunda questio ⁊ decisio per eundem Innoc. Tertio ponitur tertia questio ⁊ decisio per Honorium. scđa ibi: verum.tertia ibi: ac capellani. ¶ Casus literalis. Inter priorẽ ⁊ clericos sctĩ Joãnis ⁊ Pauli tudertini ex vna parte ⁊ abbatẽ sancti Pe tri de monte spoletane diocesis ex altera super tertia parte oblationũ capelle sancti Hilarij pertinentis ad dictũ abba-tem questio vertebatur: receptis probationibꝰ in questione illa probatũ fuit ex parte prioris ⁊ clericorũ sancti Joãnis ⁊ Pauli qđ per.xl.annos ⁊ amplius tertiam partem obla-tionum predicte capelle ipsi receperũt ⁊ quod prior commi-serit clericis institutis per abbatem de monte cõuentus sui eandem tertiã colligendam: propter quod Inno.papa ad-iudicauit ipsam tertiam ecclesie sancti Joãnis ⁊ Pauli: sta-tuens: vt priori liceret per eosdem clericos tertiam illã colli gere sicut fuerat consuetum. Postmodũ vero sacerdos pre dicte capelle afferebat oblationũ nomine nõ cõtineri ea que ipsi capelle in festiuitate omniũ sanctorũ mittuntur ⁊ portã tur ad illã: ⁊ quedã alia de quibus omnibus tertiã illã prio ri denegat exhibere de alijs noĩe tertie persoluende pro rata partis cõtingentis priorem retinere volebat ad expẽsas ne-cessarias faciẽdas ipsi capelle reficiende. Itẽ Inn.de omni-bus supradictis integre persolui voluit ⁊ mãdauit tertiam portionẽ. Adhuc tertio dicebant capellani dicte capelle qđ decime primitie vel ea que offerunt sacerdotibus pro missis mortuorum ⁊ quedã alia que sequuntur non continebãtur nomine oblationũ. vnde de illis nolebant priori tertiã par-tem soluere. Super his causa delata fuit ad Honoriũ. Ipse vero auditis ⁊ intellectis predictis omnibꝰ statuit vt per cle ricum prioris in eadẽ capella institutum de omnibus predi ctis ⁊ alijs oblationibus quocunq; titulo ad capellã illam peruenerint sine aliqua diminutiõe integre tertia portio prio ri ⁊ clericis predictis persoluatur. Bernar. ¶ † No.j.ex tex. qđ ius percipiendi tertiam quotã oblationũ in ecclesia alte-rius est prescriptibile per alium clericũ in hac tamen prescri-ptione requiritur titulus cum sit cõtra ius cõmune.vel tan-tum tempus de cuius initio memoria nõ existit. vt in.c.j.de prescri.lib.vi. ¶ † Ex hoc etiam not.quod licet limites pre-scribi non possint tamẽ ea que competunt intra limites pre scriptibilia sunt de quo in.c.fina.de parochijs. ¶ No.iij.qđ habens ius percipiendi certã quotam oblationis in ecclesia alterius debet eam recipere s̃m consuetudinẽ antiquam vel mittendo propriũ nuntium vel recipiendo a clericis ibidem institutis. ¶ † Ultimo no.qđ nomine oblationum[a] nõ so-lum veniũt ea que offerunt in missa: sed etiã extra missam ⁊ non solum si sunt bona mobilia: sed etiam immobilia: ⁊ põ dera q etiam decime ⁊ primitie veniũt nomine oblationũ. Sed cõtra predicta ⁊ tex.in fi.fortiter oppo.de no.per Ho-stien.⁊ Jo.an.in.c.causam.§.eo.vbi dicunt qđ stricte sumen do oblationẽ veniunt nomine oblationis ea tantũ que offe runtur in missa ⁊ ita etiam habet cõmunis vsus loquẽdi er go cũ hic sumus in materia odiosa: scilicet in prescriptione debemus stricte cadere: vt est text.optimus in simili in.c.cũ cõtingat.de deci.⁊ maxime nõ debẽt venire decime ⁊ primi-tie noĩe oblationũ: q: ista sunt diuersa ⁊ tanq̃ diuersa ponũ tur in rubrica de deci.⁊ oblatio. Itẽ hoc patet ex diuersitate vocabulorũ si eñ essent idẽ nõ haberẽt diuersa vocabula: vt dicit tex.in simili in.l.si idẽ.C.de condi. Itẽ in prescriptione tantum prescribitur quantũ possidetur nec prescriptio extẽ ditur vltra possessum: vt est tex.not.in.d.c.cũ contigat.facit regula sine possessione.de reg.iu.lib.vj.sed iste possessor nũ-quã percepit partẽ primitiarũ vel decimarũ: ergo non debe-bat extẽdi ista prescriptio ad iura nõ possessa. Contrarium videtur difficilimũ nec tactũ per docto.sed potest solui duo-bus modis.primo vt intelligat de tertia parte que olim de-bebatur ep̃o ex oĩbus reditibus ecclesie inferioris.vt.x.q.iij. c.vnico.⁊ plene dico ĩ.c.requisisti.de test.erat ergo iste prior surrogatus in locum epi.sicut ergo ep̃s debebat de omnibꝰ habere tertiã partẽ: ita ⁊ iste surrogatus. Ista solu.aliquan tulum diuinat: ideo pone secundã que videtur melior vt in-telligatur qđ prior per tp̃s.xl.annorum perceperat indiffe-rẽter tertiam partem omnium oblationũ: ⁊ sic prescribebat tertiã partem oblationũ non capiẽdo oblationẽ stricte: sed largo modo.vnde licet alia de quibus postea fuit orta con-trouersia nõ peruenirent intra illud tp̃s tamen ex quo pre-scripsit tertiam partem oblationum generaliter debet tradi tertia pars etiã eorũ que nouiter obueniũt. Cape optimũ si mile in.c.cũ in tua dioces.de deci. ¶ † Et aliud exẽplũ in eo qui intendens prescribere[b] generaliter iurisdictionẽ in loco exercuit certos actus iurisdictionales nam certe ex istis acti-bus cũ intentione prescribit vniuersam iurisdictionẽ: vt no. Innocẽ.in.c.dilectus.de capel.mona. al's autem in materia odiosa ⁊ restringibili capiẽdo oblationem stricte dic vt dixi in.d.c.causam. ¶ † In glo.in ver.necessarias.in fi.not.glos. iuncto tex.qđ prescribens in ecclesia certã quotã redituũ de-bet eam integraliter habere: nec tenet pro rata ad onus fa-brice illiꝰ ecclesie. Inn.videt sentire oppositũ dicens istum tex.intelligendũ de expensis factis in curia vel extra pro pa-scẽdis clericis: secus in onere fabrice.sed do.Ant.sequit glo. q̃ etiã mihi plus pl; q: iste tex.loquit indistincte ⁊ alia pars potest deputari pro fabrica. ¶ Sed extra opp.cõtra text.nã pro his que relinquũtur pro anniuersario vel ad cultũ diui nũ non debet quarta.vt in.c.fi.de testa. Solu.multiplex: sed vera est qđ contrariũ loquitur de portione que debet ecclesie parochiali de relictis factis per parochianũ suũ alteri eccle-sie: sed hoc.c.loquit in certa quota prescripta que debet inte graliter exhiberi s̃m prescriptionẽ. nam hoc casu illa oblata non sunt priuilegiata: nec priuilegium debet extẽdi per simi litudinem rationis vt dixi in.c.canonica.§.de sent.excõmu.

1 ☞ Lis dicitur mota cum fuerit contestata.vide.j.nu.3.
2 Capitulũ an possit agere pro rebꝰ suis absq; autoritate ep̃i.

Ex parte.

¶ † Lis dicitur mota cũ fue-rit cõtestata. hoc intẽdit. In prima parte querela quam scđm diffinit ibi: nos igit. ¶ Casus literalis. Inter ep̃m Aretinum: ⁊ F.⁊.B.Bertrãdi qui forte patroni erãt monasterij p quo litigabãt ex vna parte: ⁊ canonicos aretinos ex altera super quodã molendino de caliano ⁊ quibusdã alijs articulis qđ vertebat: dũ monasteriũ vellet reedificare molẽdinũ p̃dictũ canonici per iactũ lapilli denũtiauerũt ei nouũ opus.postea remissio denũtiatiõis facta fuit p canonicos: vel ĩtellige qđ tp̃s intra qđ canonici debebãt agere lapsum fuit ⁊ sic mona chi edificauerũt. Tãdẽ canonici ceperũt agere ꝯ monasteriũ lit.cõte.inter partes destructũ fuit a canonicis latẽter qcqd edificatũ fuerat post iactũ lapim: super his qđ delata est ad Inn. Ipse auditis cause meritis diffinitiuã sñiã ptulit ĩ q̃ cõtinebat ne canonici impediãt quo minꝰ monasteriũ ip̃m p̃fatũ molẽdinũ de coliano reedificare valeat in eo statu ĩ q̃ erat tp̃e mote litis: canonici aretini sñiã ipsam reuocare vo lebãt dicẽtes cap̃lm illud referẽdũ eẽ ad tp̃s quo lapillꝰ ĩ de-nũtiatione noui op̃is iactꝰ fuit. Ep̃s ⁊ F.⁊ B.dicebãt illud esse intelligẽdũ de tp̃e quo inter partes litis cõtestatio facta fuit: ⁊ si petiuerũt isti qual'r cap̃lm illud esset intelligẽdũ. d. pa.ꝯsiderata sñia illa ĩterpretat illud qđ ĩ p̃fato cap̃lo dr tp̃e litis mote referẽdũ esse ad tp̃s quo litis cõtestatio facta fuit.

2 Ber. ¶ † Not.j.ex tex.canonicos posse agere in iudicio noĩe canonie ip̃orũ.nã canonia h; quedã iura separata a singulis p̃bẽdis: ⁊ põdera qđ nõ interuenit hic ꝯsensus ep̃i. Ex q̃ etiã infero cap̃lm posse agere p rebꝰ suis absq; autoritate ep̃i: qđ tñ limita: vt no.ĩ.c.edoceri.de rescri.⁊.§.de iu.cãm q̃. ¶ No. qđ qñ litigiũ est cũ vniuersitate v̓ba sñie referri p̃nt ad ipsum vniuersitatẽ: vt pt; ibi ne canonica ip̃a ⁊c. ¶ † Ultimo no.id ad qđ quotidie allegat iste tex.qđ lis[c] dr mota cũ sit cõtesta-ta[d].⁊ l; cõiter allegẽt simpl'r h̃ dictũ: tñ ego puto q põt hoc v̓bũ lis verificari tã in cõtẽtiõe iudiciali q̃ extraiudiciali.p hoc alle.tex.bo.ĩ.c.forus.§.e.vbi ponit etymologia huiꝰ v̓bi lis. nã dr a cõtẽtione q̃ erat inter disceptãtes de limitibꝰ agrorũ: que qdẽ ꝯtẽtio põt esse iudicialis ⁊ extraiudicialis.vñ intelli gã de iudiciali s̃m subiectã materiã.nã ⁊ si tex.iste in fi.põde ret simpl'r nõ dicit qđ semp lis dicit mota cũ est ꝯtestata imo dicit qđ ꝯsiderata eadẽ sñia ⁊c.⁊ sic habito respectu ad subie ctã materiã nã de modico vl' nihilo puidisset ista sñia si illud v̓bũ lis fuisset relatũ ad tp̃s iactꝰ lapilli: q: tũc parũ vl' nihil erat edificatũ. ¶ In glo.ij.in fi. Sed cõtra hũc intellectũ gl. fortiter facit: qm̃ si denũtiatio fuerat remissa p denuntiantẽ vel denũtiãs nõ pbauerat de iure suo intra tres mẽses licitũ est denũtiato edificare vsq; ad sñiam: q: pẽdente lite nõ de-bet phiberi possessor vti possessiõe sua: vt lit.pẽ.p totũ. Sol. dicit do.Ant.qđ forte iste cui fuit facta denũtiatio nõ erat ĩ possessione illiꝰ loci. Sed certe ista sol.mihi nõ pl; q: ex quo edicauit post denũtiationẽ nec aduersariꝰ fuit psecutus ius suum intra tres mẽses satis acquisiuit possessionẽ.ar.in.l.j. §.i op̃is.ff.de no.ope.nũ. Et iõ solue ⁊ al'r qđ hic nõ q̃rebat nec apparet quare papa sic pnũtiauit: forte eñ fuit motꝰ ex aliquibꝰ iuribꝰ partiũ sed tm̃ querebat qual'r d; intelligi ca pitulum sñie faciẽs mẽtionẽ de mẽtiõe litis. Scđo põt solui qđ tp̃e ꝯtestate litis iste ep̃s seu monachi edificauerũt quãtũ poterãt de iure ꝯsuetudinario: s; fuit postea opus destructũ latẽter: ideo papa in sñia restrinxit se ad tp̃s litis ꝯtestate vt possint iste edificare ad eum statũ in quo erant tp̃e cõtest.lit.

quia vltra

mel.C.qño ⁊ qñ iud.Et adde φ ille q ꝓmisit nō mouere litē nō dr mouere litem qñ mouet qōnē de possessione:sz solū qñ mouet de ꝓprietate.ita dt gl.no.in ver.litigiose.in.c.j.de cōfir.vtil.vel inut.⁊ gl.ij.in.c.qr nos.xj.q.j.sz gl.in ver.cōmisimus.in.c.cām.el.ij.dicit φ res dr esse litigiosa qñ est delegata.⁊ qd.s.dixi rē deductā in iudiciū p litē cōtest.ad de qd idem dicit tex.cū glo.in ver. deduce.in.l.nam ⁊ nocere.ff.d pac. ⁊ gl.in.l.si is q rome.ff.de iud.⁊ qd dixi de cōtrouersia.Adde Ang.i auf.de litigi.§.e.i fin.p illū text.vbi dicit qd dr mota qd etiā ante.li.cōte.incipit em̄ p citationē non expectata lit.cōte.Et adde oino hic gl. ⁊ doc.in.l.cās.C. de transac.Adde hic Archi.i.c.placuit el.j.xj.q.j.vbi dicit qd si qs promisit penā.si ampli⁹ petat potest petere añ lit.contest.sz post lit.cōtest.nō.Sed glo. ibi vr dicere φ p oblationez libel. ligs dicat petere. dicit etiā ibi Archi.qd si qs ꝓmisit penā si qstionē faceret ꝯmittitur pena qualitercūqz petat vel molestetur. 1 Itē quod quis dicat petere solū p lit.cōte. a tenet Barto.in.l. ꝙuis.ff.de in ius vo.⁊ qui promittit aliquē nō trahere ad iudicium dicitur traxisse solum per lit.cōte. 2 ⁊ nō añ.hic dicit gl.j.in.c.inolita. xj.questio.j.⁊ gl. iij.in v.pdāt.⁊ in c.si diligēti.de fo. cōpe.relata ad tex.⁊ qñ quis ꝓmittit non mouere querelā nō dr mouere nisi lit.cōte.h.d.Archi.in.c.si eps forte.xj.q.iij.Itē dr mota qñ solū est lis conte.gl.est in.l.iij.ff.si.reg.⁊ ad idem querimonia dr ante lit.cōtest.gl.in.l.iij.⁊.iiij.C.si.regū.ad qd vide tex.cū gl.in.l.j.C.de prescr.lō.tēpo.⁊ ibi vide oino Ang.circa prin.⁊ an dicat res litigiosa añ lit.cōte.vide plene Ang.in auf.de lit.in prin.vbi allega.tex.i cle.ij.vt lit.pē.⁊ de illo q ꝓmisit nō petere vel nō mouere qōnē.vide per gl.in.l.q fidē.ff.de trāsac.⁊ qd dicat res litigiosa etiā añ lit.cōte.tz gl.in ver.litigātibus.in.c.j.vt lit.pēd.lib.vj.⁊ Ang.in.d.auf.de liti.⁊ qñ qs ꝓmisit aliū nō vexare.qñ dicat vexare.vide gl.in ver.vexare.⁊ Imo.post Pau.in cle.j.de rescri.⁊ qui ꝓmisit nō vocare in ius solū offerēdo libellū dr illū vocare.tex.est in.l.libert⁹ aduersus.ff.de in ius voc.⁊ qñ dicat mota cā vel cōtrouersia vel lis.vide p gl.⁊ Bar.in.l.cās vel lites.C.de trās.⁊ an dicat mota cōtrouersia qñ solū molestat sup possessione vel sup dñio, vide gl.in.l.a diuo pio.§.si sup rebus.in ver.cōtrouersia fiat.ff.de re iu, ⁊ ista oia supradicta cordi ꝯmēda:qr istis verbis sepe vtit pa.in.c.exposita.de arbi.⁊ tñ ea doc.nri nō declarāt.Et adde qd querimonia nō dr nisi p actū q fiat post oblatū libellū.tex.est in.§.pōt.in ver.is aūt.i ver.libellū porrigat ei.⁊ hoc in qrimoniā adducat.xvj.q.iij.⁊ de illo qui ꝓmisit sub pena nō cōuenire an p monitionē extraiudicialē dicat cōuenire vide p.d.Ab.in.c.ij.circa pn.de acc.Itē adde hic Arch.i.§.si ergo. in.xj.col.xvij.q.j.vbi dicit φ non dr vocare in ius nisi demū lit.cōte.qr vocare est cum effectu.l.ꝙuis.de in ius voc.Sed tu pro intellectu toti⁹ isti⁹ materie:vid oino.d.Ant.plenissi.in.d.c.si diligēti.i.xviij.co.de foro ꝯpe.vbi reassumit oia dicta Bar.in.l.ampli⁹ non peti.⁊ φ qs dicat agere demū.li.cōte.est tex.cū gl.in.l.duobus reis stipulādi.ff.de duo.re. Itē p quē actū dicat qs occupare cām vel negotiū.vide tex.⁊ gl.in ver.p lit.cōte.in.c.si duo.de ꝓcu.lib.vj.⁊ tex.⁊ ibi Bar.in.l.si plurib⁹.de le.j.tex.⁊ gl.⁊ doc.in.l.si titi⁹ ⁊ seius.ff.de ver.ob.Itē adde φ ille q ꝓmisit nō mouere qōnē super re nō dr solū mouere cōtrouersiā si molestat sup ꝓprietate rei sz etiā si sup possessiōe vsufruct⁹ vel alio iure ipsi⁹ tex.est quē ibi ad hoc no.Ange.in l.stipulatio ista. §.si quis forte.de verb.obli.sed cōtra Ange.inqtū dicit φ molestando sup possessione dr mouere cōtrouersiaz super re videt tex.cum glo.⁊ ibi Bar.in l.ratio.in prin.ff. de act.emp.et bene facit.l.si duo. §.j.ff.vti pos.vbi dicit qd aliud est res aliud est possessio.ad idē vide Bal.in.l.j.in fin. C.de pericu.⁊ cōmo.rei vēdi.Idē quando verbum petere:importat lit.contesta.vide Barto.in.l.si decem.circa princi. ff.de ver.oblig.et in.d.l.ampli⁹ nō peti.Barto.in.l. si libertus.ff.de iure patro.et in.l. titia heredis.per illum tex.de condi.⁊ demō.⁊ pulchre per bal.in.l. j.C.de lite.cōtest. in auf.habita.in vlt.colū.C.ne fil. pro pa.⁊ in.l.ij.§. illud.C.de temp. appel.⁊ ibi etiam de verbo.postulauerit.⁊ plene per Sali.in.l.si quis maior.C.de trās. per Bal.in.l.ij.C.quomodo ⁊ qñ iu.⁊ in.l.si.in vlt.col.C.de bonis aut.iud.⁊ pos.⁊ de predictis verbis vide oino Bart.i.l.si qs maior.i.j.col, Itē adde φ quis dr mouere cōtrouersiā nō solum in iudicio sed extra: ⁊ etiam resistendo.vt dicit gl.no.in.l.lucius.§.tres heredes.in ver.mouerit.ff.ad trebel.quā alle.⁊ sequitur Bal.in.c.auditis.in.j.col.de rest.spo.Itē adde hic do.Ant.in quodam suo cōsi.qd incipit Iesu christi ⁊ matris eius.in prin.vlt.col.vbi dicit φ ille qui iurat nullā facere controuersiā:⁊ si super facto dr egisse:excluderet omne remediū.⁊ ita dicit φ pluries cōsuluit Bar.vt no.in.l.sciēdū.ff.ver.obli.⁊ in auf.sacra puberū.C.si aduer.ven.Itē φ qs dicat petere domū lit.cōte.tz glo.in.d.l.vna.ff.si cer.pe.⁊ qd dicat iudiciū tūc demū qñ lis est cōtest.tex.est in.l.is qui se obtulit.ff.de rei vendi.tex.etiā in fi.cū gl.videt ꝓbare φ lis dicat peragi lite.cōte.⁊ est glo.expressa in ver.agitur.in.l.hoie incertū.ff.man.⁊ glo.in.l.si postea.in ver.egi.quā ad hoc ibi no.Bal.ff.de penis.

Ex parte. Cōstitutio legati de soluēdo tertiā mortuariorum epo intelligi dz de his mortuariis in quib⁹ de iure cōi debet.h.d. Cōis diuisio.scda ibi,cū igit. ¶ Casus literalis. Eps Albineñ.apo.se.legatus in partibus romanie fecit quādam cōstitutionē sup legatis defunctorū:vt patriarcha cōstantinopolitanus tertiā haberet portionē de his q legant a decedentib⁹.⁊ quidā alius cardinalis dū ibidē legatiōe sedis apo.fungeret constitutionē illam innouauit.patriarcha occasione illius constitutiōis a prelatis vniuersitatis frācigenarū:⁊ ab ecclesijs suis de qbusdā q sibi a decedētibus legabant tertiā exegit portionē de quibusdā vt dicebāt tertia illa deduci nō debebat sup his delata est questio ad papā. Ipse vero intellecta intentiōe ipsorū cardinaliū sup ipsa cōstitutione rescribit prelatis predictis. Cū ergo do.papa ex interpretatiōe cardinaliū acceperit φ ipsi nō intellexerūt:vt de his q in ornamētis ecclesiasticis vel ad fabricam ecclesie aut ad luminaria ecclesie:⁊ de his q ꝓ anniuersario septimo:tricesimo:ac vigesimo faciēdis:vel de his q specialiter legant rectoribus ecclesiarū nisi forte ro.eccle.id fiat a quocūqz legant aliqua debet solui portio ecclesie cathedrali.ipse eoꝝ interpretationē ratā habet ⁊ firmā ⁊ fm interpretationem eorū cōstitutionē prefatā pcipit obseruari ꝓhibēdo expresse ne fraudulēter aliqd fiat in preiudiciū ecclesie cathedralis.Ber. ¶ 1 †Not.j.ex text.ibi,innouauit.qd successor in officio pōt idem statuere qd pdecessor nec ꝓpter hoc tollit pria ꝯstitutio[a] ⁊ quid habet tunc operari secunda:ex quo dicit illud quod prima.vt no.Bar.in.l.j.ff.ad.l.fal.qr saltem datur noua facultas agēdi ex secūda constitutione.nam secūda cōstitutio nunꝙ tollit primam nisi specialiter caueat vel nisi sit prorsus cōtraria:vt in.c.j.de consti.lib.vj.l.quoties.ff.d act.⁊ obliga. ¶ 2 †Secundo no.quod statutum generaliter loquēs in materia iuris recipit exceptiones ⁊ limitationes vt sic minus ledat ius cōmune ꝙ possit ⁊ in hoc iste tex.est valde no.vt quātūcūqz statutū loquatur generaliter debeat stricte intelligi vt min⁹ preiudicet tertio in iure cōmuni quā possit. ¶ 3 †Sed cōtra predicta ⁊ contra text. oppo.de.c.si papa.de priuile.lib.vj.vbi dicitur φ verba debent aliquid operari.Sed interpretādo istud statutum prout papa hic facit nihil operabitur cum hoc sit de iure[b] communi.ad idē facit qd no.Bar.in.l.iiij.in.§.pretor ait.ff.de dāno infec.vbi dicit φ si statuto caueat φ citatio possit fieri ad personam vel ad domū sufficiat si fiat ad domum licet persona possit reperiri:⁊ hoc vt aliqd addat statutū ad ius cōmune.nam si intelligeretur φ citatio prius dz fieri ad personam si pōt reperiri tunc de nihilo seruiret statutum cū hoc sit de iure:sic aperte vult Bar.quod statutū loquēs in materia iuris debet intelligi vt aliquid addat ad ius cōmue[c].Sol.placet dictum Bart.nec est contra hunc tex.Sed ad istū tex.assigno duas rationes decidendi.Prima ratio φ statutū hic ēt fm istā interpretationē aliqd addebat ius commune.qr de iure cōi quota debet epo est incerta ⁊ relicta consuetudine vt in.c.certificari.de sepul. sed constitutio hic taxabat illam quotā reducendo eā ad tertiā:ex quo ergo statutuz operabatur istud nō debet ita late intelligi in alia parte vt iniuste preiudicaret tertio vel magis derogaret iuri cōmuni.Et fm istum intellectum no.φ vbicūqz statutū deuians a iure loquit gñaliter et dz restringi quātum potest:vt minus ledat ius cōe.et satis est φ aliqd operetur:sed in exēplo Bar.nisi facerem⁹ illam interpretationē nihil de nouo induceret statutū. ¶ 4 †Secunda ratio decidēdi posset esse:qr statutū hoc gñaliter intelligēdo priuasset ecclesiā iure suo indebite.sed statutum nunꝙ debet ita intelligi vt resultet talis absonus ⁊ iniquus intellectus.pro hoc textus optimus in.l.ij. C.de noxali.et no.Bartol.in.l.omnes populi.ff. de iusti.⁊ iur.Et ex hoc no.quod statutum generaliter loquens recipit interpretationez restrictiuā ne tertius puniat seu priuetur iure suo indebite. ¶ 5 †Si autem statutū per omnia loquit secundum ius cōmune:ita quod non potest intelligi vt aliquid addat:tunc quid operetur tale statutū videtur qd nihil.sed sit ius cōmune quod sentit gl.in capitulo primo.de consti.libro.vj.sz dic quod operatur:quia dat nouam actionem.nam poterit agi etiam vigore statuti:vt dicit Bartol. in dicta.l.j.ad le.falcidiā.sicut quandoqz pretor decernit id quod ius ciuile:⁊ potest agi de iure

a Zacharias. ¶ Nec ꝓpter hoc tollitur prima constitutio.Adde p verificatione huius dicti Bemi.in.c.j.nu.19.⁊ ibi limitatiue ⁊ diffuse p Celsum in apost.in ver.alia.s.de consti.in.vj.⁊ Cardi.in proe.cle.§.vniuersitatis.nu.12.⁊ ibi etiam in apost.eiusdem Cel.in ver.constitutio.

b ¶ Hoc sit de iure.De statuto disponente:idē φ ius cōmune an intelligi debeat vt aliquid operetur.vide late per do.Ant.in.c.de postu.et do.Abb.in.c.pastoralis.de appel.

c ~+Sebastia.Sapia. ¶ Ius cōmune.Vide omnino Feliñ.in.c.solite. col.iij.ver.inquantū gl.⁊ doc.s.de maio.obe.vbi multa ponit:qd operet statutuz quod idem disponit quod ius cōe:de quo etiā vide quod no.Bemi.in.c.si gratiose.col.j.de rescrip.lib.vj.

a ¶ Statutarii .v-trũ illi qbus data est ptãs edẽdi statuta possint post q̃ fecerũt ea interpretari. Et vtruꝫ anciani q fecerũt statuta possint ea iterp̃tari ⁊ qd de eoꝝ successorib⁹. vide late p Jo. de imo.i.l.ex facto.i ṗn.ff.de vul.⁊pu. ⁊ vide bal.i.l.j.in vlt.col.ff.de cõsti. prin. vbi dicit qd statutarii remoti ab officio nõ pñt interpretari ⁊ qd de eorũ successori bus q nõ pñt interpretari nec cõdere statuta: ⁊ ad de q si data ẽ potestas alicui iterp̃tãdi statuta nõ posset facere iterpretationẽ additiuã ẽm do.ant.i.c. sup qõnũ.in prin. in fi.iij.col.de off. dele.p quo ẽ, bo. tex.in.c.cum dilecti.de accu.ad qd vide Abb.i ṗma pte statu.q.xxiij. iteꝫ vide bal.in.c. j.in.ij.col.in tit.q suc.ten. vbi dicit q plat⁹ deposito offõ nihil põt declarare sup precedẽtib⁹ ɔctibus ⁊ abb.⁊ Jo.an.ita tenere in isto cap. ex parte.

b ¶ Interpretari. An et qñ iudex possit interp̃tari sñiam suã de hoc vide glos.in.§.ex his.xj.qõ.j.plene p Bal.i.l.ea q̃.C. cõ.vel epi.⁊ bart. in.l.inter stipu.§. j.de ver.ob.⁊ concludit bal.ybi.ŝ. q põt facere iterpretationẽ nemi nẽ ledẽtẽ.vide de hoc p gl.in ṽ.corrigẽdi.i.l.ij.C.de sen.ex peri.reci.et Ange.limitat ibi illã gl.⁊ vide bal. in.c.j.in fi.de re iudi.⁊ oĩo late bar. in.l.ab executore. in prin.ff.de app.

c ¶ Tua nobis.ad de hic Archid.in c.frater nr̃.xvj.q. j.circa finẽ.vbi dicit q hñs gratiã ẽm formã huius decre.tua nobis. nõ poterit vti sua gratia ɔ illũ qui expectabat bñficiũ vacaturũ an-

ciuili vel iure p̃torio.de quo no.in.c.j.ŝ.de rescri. ¶ † In gl.in versi.interpretatione ibi:interp̃tatur suã cõstitutionẽ:sentit ergo glo.q legat⁹ põt suam constitutionem interpretari.cum oriẽ dubietas sed hoc nõ est verũ indistincte:ſꝫ pcedit si adhuc durat eius potestas.nam si est functus legatiõe hoc facere nõ põt.ar.in.c.in literis.de off. deleg.⁊ in.l.iudex.ff.de re iud.vnde si bene põderet tex.hic papa ratificauit illã interpretationem legatorũ alˢ nõ valuisset illa interpretatio:vt dicit hic Jo.an.⁊ bene. ¶ † Et facit ad questionẽ nunqd statutarij[a] deputati a populo possint interpretari statuta per se edita si oriet aliqua dubitatio.⁊ Jo.an.hic ⁊ Bar.⁊ cõmuniter legiste in l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iur.cõcludũt qd nõ ex quo functi sunt eorũ officio. Nec obst.q ei⁹ est interpretari cuius est cõdere:quia in veritate nõ videñt illi cõdidisse statuta.sed popul⁹ qui dedit autoritatẽ:qꝛ is dicitur facere cui⁹ autoritate fit: vt in.c.si diligẽti.de prescrip.⁊ ideo recurrẽdũ est ad populũ seu conciliũ generale.intelligo qd debet recurri ad populum seu cõciliũ qñ interpretatio est valde dubia:sec⁹ si est clara ⁊ iuri consona qꝛ tũc iudex corã quo vertit q̃stio poterit interp̃tari statutuꝫ.sicut dicim⁹ in.l.cõi.⁊ in priuilegio principis.vt no.Inn.in.c.cũ ſpãli.de ap.⁊ Bar. in.d.l.oẽs populi.⁊ gl.in.c.cũ venissent.de iud.facit.l.benignius.ff.de legi.⁊.l.fi.de cõsti.ṗn.⁊.l.vnica.C.de pfes.qui in vrbe cõstã.lib.xij.vbi daẽ inferiorib⁹ potestas interpretãdi. ¶ † An aũt iudex põt interpretari[b] sententiã suã.vide plene p Bar. post glo.in.l.ab executore.ff.de appel.nã si est delegatus non põt p.c.in literis preallе.Si est ordinarius ⁊ inferior etiã nõ põt:ſꝫ si habet merũ imperiũ:⁊ tunc põt:vt in.d.l.ab executore.vbi text. no.⁊ ita debet interp̃tari vt non corrigat seu mutet sed declaret tantum:quod tene menti.

☞ Fructus beneficiorũ q̃ sunt vacatura licite ĩpetrañ ab epõ ad tps p debitis ecclie soluẽdis.

Jus percipiendi fructus ad tẽpus de beneficijs vacaturis pro debitis ecclesie soluẽdis a quo concedi potest.

Beneficiorũ appellatione veniũt ẽt maiora beneficia puta episcopatus ⁊ similia.ꝫ.

Priuilegiũ si est fauorabile est large interpretandum:secus si tendit in preiudicium tertij.

Indefinita an equipolleat vniuersali.

Tua nobis.

[c] In p̃uilegio de pcipiendis fructib⁹ beneficiorũ appellatio beneficiorũ maiora beneficia cõprehẽdit:ita cõiter summañ. Sed ego adderẽ ad summarium qñ priuilegium est concessum epõ p honesta ⁊ fauorabili causa:qꝛ ita loquitur tex.vt.j.dicã. Cõis diuisio.ſcda ibi:nos. ¶ Casus literalis. Eps tuleñ.grauatus erat onere debitorũ:impetrauit a dño papa:vt fruct⁹ bñficiorũ q̃ in diocesi sua vacare cõtingeret pter debita releuãda p bienniũ retineret. Quidam indulgẽtiam illã malitiose restringere moliẽtes asserunt prebendas ⁊ maiora beneficia bñficiorũ nomine minime cõtineri:eps significauit hoc do.pape.⁊ ĩpe respõdet q in hoc casu generali nomine beneficioꝝ prebẽde ac alia bñficia cõtineñ. Ber. ¶ † Not.j.ex tex.vnã iustã ⁊ licitam causam concedendi fructus beneficiorũ ad tempus videlicet p soluendis debitis ecclesie cathedralis seu epi obligari nomine ecclesie. An aũt eps cũ capitulo possit hoc statutũ facere.dic vt no.in.c.cũ propter tua debita.de rescript.li.vj. vbi etiã no.nũquid legatus possit hoc indulgere. ¶ † Secũdo not.q verbũ beneficiũ late sumptũ cõprehẽdit etiã beneficia[d] maiora quod etiam probatur in regula.j.de reg.iu.lib.vj.cum ibi no. vnde ibi verificatur etiam in episcopatibus ⁊ archiepiscopatibus dum dicit beneficium ecclesiasticũ nõ potest sine institutione canonica licite retineri. ¶ † Sed oppo.qd non debeat hic late sumi:sed stricte quia hic tractatur de preiudicio beneficiorũ vacantium:⁊ est contra ius cõmune ergo dꝫ fieri stricta interpretatio:vt ĩ.c.qd dilecto. de cõsangui.⁊ affi.dixi in.c.cũ olim.ŝ.de priuile. Sed quãdo verbũ beneficium stricte sumitur nõ comprehendit beneficia maiora.vt est tex.in.c.cũ in illis.de prebẽ.li.vj.facit.c.fi.eo.tit.in antiquis. Sol.contrariũ videñ difficile. Jo.an.hoc videtur intelligere duob⁹ modis. Primo quod ideo hic fit larga interpretatio:qꝛ non tractatur de graui preiudicio priuati:sed certe ista sol.non videñ indistincte vera:qꝛ multũ preiudicatur beneficio si fructus absorbeñ per duos annos. ¶ † Secunda sol.qd hic tractatur de interpretatiõe priuilegiũ principis.hec etiam sol.non est bona:qꝛ quando priuilegium principis est iuri derogatiuũ vel absorbet ius alteri⁹ debet stricte interpretari:vt dixi in.c.olim.ŝ.eodem.⁊ ideo vt dixi in ṗn.debet intelligi iste tex.quãdo concessio fuit facta episcopo pro debitis soluẽdis.hec est enim causa honestissima vt filij subueniãt parenti.⁊ ideo materia ista cum sit fauorabilis in se non debet restringi sed ampliari:⁊ sic intelligo tex.ibi.in hoc casu ⁊c. ſcꝫ vbi ex honesta ⁊ fauorabili causa indulgentia facta est episcopo.secus aũt dicerẽ vbi indulgentia fieret tertio arg.eorum que not.Jo.mo.in.d. c.si propter. ¶ † In glos.fi.ibi:ab omni munere. vult ergo dicere quod indefinita nõ semper equipollet vniuersali.q.d.quod aliud est quando conceditur indulgentia super omnibus beneficijs et aliud super beneficijs:ſꝫ tu dic melius de hac materia an ⁊ qñ indefinita equipolleat vniuersali:vt no.in.d.c.vt citra.de elec.lib.vj.hic enim fit interpretatio larga propter rationem predictam.

☞ Moderatio:hoc verbum cõtinet ⁊ denotat diminutionem non augmentum.

Numerus canonicorum solet minui si facultates ecclesie sunt adeo diminute vt canonici nõ possint commode viuere.

Habens potestatẽ minuẽdi in causa diminutionis redituum:non videtur habere potestatẽ augendi in causa augmentationis redituum.

Fructus ecclesie si superexcrescũt debent conuerti in vtilitatem ecclesie donec de eis aliter fuerit dispositum.

Delegatio nõ extẽditur vltra casum expressum.

Numerus canonicoꝝ an possit per ipsum episcopum minui vel augeri.

Transmisse.

† Verbũ moderatiõis[e] diminutionem continet nõ augmẽtum. hoc dicit. Communis diuisio.secunda ibi:quo circa. ¶ Casus literalis. Episcopus ⁊ capitulus xantonẽ.significauit domi.pape.quod quadragenarius numerus in eorum ecclesia cõstitutus nõ potest obseruari pro eo quia facultates ecclesie nõ sufficiebant.vnde petebant quatenus numerum canonicorum secundũ facultates ecclesie domin⁹ pa.moderare vellet:mãdauit pa. quibusdam vt canonicorum ⁊ prebendarum numerum ẽm facultates ecclesie moderareñ statuẽtes eundem numerum obseruari. Ipsi vero inuenerũt facultates ecclesie a tẽpore statuti numeri adeo excreuisse quod sine diminutione prebẽdarum maior ibidẽ numerus poterat ordinari.vnde petebãt a dño pa.an p verbũ moderatiõis qd in literis pape positũ erat eundẽ numerũ augmẽtare deberet vel minuere.mandat pap.quatenus si antique prebende nõ sunt diminute cum moderatio ibi locũ nõ habeat:numerũ prebendarũ et canonicoꝝ dimittãt in eo statu in quo ipm̃ inuenerunt augmentum conuertentes in vtilitatem ipsi⁹ ecclesie donec pa.sup hoc aliter duxerit disponẽdũ. Ber. ¶ † No.j.ex tex.vnam causam legitimã minuẽdi numerũ canonicorũ ⁊ prebendarũ qñ post statutũ numerum facultates ecclie adeo diminute sunt canonici instituti nõ pñt cõmode viuere. ¶ Scdo no.q superexcrescẽtia reditũ nõ frangit numerũ canonicoꝝ ipso facto ⁊ in hoc est iste tex.no.de quo plene no.in.c.cũ M.de cõsti.⁊ dic vt ibi.no. ¶ † Tertio.no.qd cui daẽ ptãs minuẽdi in causa diminutiõis reditũ:nõ videñ data potestas augmentãdi in causa augmẽtatiõis.

Ex quo

teꝝ sibi cõcedere tur priuilegiũ ẽꝫ formã hui⁹ decre. ⁊ ita dicit tenere Vin.in hac decr. qd est singu.mẽti tenendũ p limitatione huius text. ⁊ ibi dicit Archi. q hic nõ ob.c.si ti bi ɔcesso.de pbẽ. lib.vj.qꝛ nihil facit ad ppositũ.et hãc dicit esse rõnẽ:qꝛ ſcda gr̃a p iudicat ṗme nisi de ea faciat mentionẽ idẽ etiã pũctualr dicit Do. in.c.si pter tua debita.in.vij.col. de rescript.lib.vj. allegabat dictuꝫ Vinc.i hoc.c.tua nobis.

d ¶ Bñficia.adde text.magis clarũ vbi pprie in casu huius.c.appellatiõe bñficij venit bñficiũ curatũ in c.si tibi ɔcesso.de pbẽ.li.vj.⁊ an appellatione bñficij cõtineañ pbenda. vide pul.per do. Ant.post alios i d.c.si.de pbẽ.⁊ in terminis hui⁹ decre.qd contineañ appellatiõe bñficioꝝ.vide oĩo la te p do.in.c.si ppter tua debita.ĩ ij.col.de rescri.li. vj.⁊ qd not.Do. in.c.fi.in fi.de off. vica.lib.vj.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Bñficia.qd ve niat appellatiõe bñficij.vide late p Fel.in.c.postulasti.co.vj.ver.vide ad gl.ibi.ŝ.de rescriptis.

¶ Moderatio nis.de isto verbo vide gl.⁊ ibi Do. in.c.cupientes.de elec.in.vj.⁊ tex.et doc.in.c.inquisitionis.de accusa.

And. Barba.

Zacharias.

¶ Adde gl.in.c. fi.ŝ.eo.ti.⁊ Car.in cle.ij.de magistr. vbi alle.prealle.c. fi.ŝ.eo.⁊ ibi Abb. glo.⁊ doc.

Ex quo collige qd potestas delegata est stricte interpretanda ⁊ nõ extẽdẽda vltra casum expssum. 4 ¶ †Ultimo no. qd fiendũ est de reditibus superexcrescẽtibus. debẽt eñ ꝯuerti in vtilitatẽ ecclesie donec aliud fuerit dispositũ. Sz q̃ro qd cõprehẽdat hac appellatione eccl'ie. Jo. an. ponit duplicẽ expositionẽ. primo vt intelligat eps cũ capl'o. ar. in. c. cũ clerici. s̃. e. scd'o intelligit vt debeat cõuerti in pias cãs. nã quicqd supest necessitatibus ecclesiarũ dz conuerti in pias causas seu expendi. xij. q. j. in. c. qr Et hec expositio lz bona in se. tñ tex. vĩ velle ꝯcernere in vtilitatẽ isti⁹ ecclesie. vñ poterit ꝯuerti in fabricã vel poterũt emi possessiones vt vt postmodũ possit habere ampliatores reditus. arg. in. c. vidẽtes. xij. q. j. 5 ¶ †In gl. in ver. excreuisse ibi: vtrũ possent augere numerũ: sed rõnẽ decidẽdi gl. pouit: sz satis colligit ex tex. qr verbũ moderatio cõtinet diminutionẽ ⁊ ptãs delegata nõ est extẽdẽda ad casum nõ expressuz[a] in. c. cũ oliz. de offi. dele. sz pa. vel eps poterũt augere numer. Et an eps cũ capitulo possit augere vel minuere numerũ vel creare vel supprimere dignitatez. dic vt plene no. in. c. cũ accessissent. s̃. de consti. ¶ In gl. pe. in fi. sed solue q vbi constat de mente recedimus a ppietate verbor. ita loquunt ꝯtraria: alias aũt inheremus significatiõi verborũ. ita loquit iste tex. ad idẽ. l. non aliter. ff. de leg. iij. ¶ In gl. fi. in fi. no. fi. gl. nam videt recedere ab eo qd. s̃. dixi. cõclude ergo q qualitercũqz reditus sint augmẽtati cõuerti debent in vtilitatẽ ecclesie ⁊ põt intelligi de reditibus cõibus vltra prebẽdas. Reditus vero prebendarum non debent de facili minui. fateor tñ qd si prebẽde erũt multũ augmẽtate q superior posset augmẽtare numerũ prebendarũ de quo tñ dicẽdũ: vt plene no. in. c. cũ. M. p allega. Nec ob. ꝯrium supra formatum in glo. qr ex quo superexcrescentia prouenit reditibus ecclesie non est curandum qualitercunqz puenerit. arg. opti. xij. q. j. in. §. fi.

¶ De regulis iuris. Rubrica.

¶ Cõtinuatio rubrice sumi potest ex gl. sup rub. huius ti. in. vj. vel cõtinua aliter ⁊ sic. Supra vidimus multa iura specialia: verũ qr ex iurib⁹ specialibus oẽs casus occurrẽtes decidi nõ possunt: cõgruum fuit in fine operis subijcere aliquas regulas generales: ideo sequitur rubrica de reg. iuris.

1 ☞ Rerũ appellatione veniũt etiã icorporalia.
2 Cõtractus qui cõsensu ꝯhunt: cõtrario cõsensu dissoluuntur nisi illi contractus transierint in sacramenta spiritualia vt matrimoniũ ⁊ similia. 3.
4 Contractus appellatione an veniat ꝯtract⁹ matrimonij.
5 Ad perdendam possessionem an requirat necessario animus ⁊ corpus sicut in acquirenda.

OMnis. Non põt breui⁹ summari. ⁊ pone casum in. c. ij. s̃. de spon. ¶ Casus literalis. Ois res. i. ois obligatio tpalis p quascũqz cãs ꝯhit p easdẽ dissoluit. huiõi eniz obligationes tpales siue ꝯctus consensu ꝯhunt ⁊ dissensu dissoluunt. sec⁹ in spũalib⁹ obligationib⁹ que cõsensu ꝯhunt sed dissensu non admittunt vt sacra ecclesiastica. Ber. 1 ¶ † No. primo ex tex. iuncta gl. q appellatiõe rerũ cõprehẽdi etiã pñt incorporalia[b]. vñ hic cõphẽdit ꝯct⁹ ⁊ oĩs obligatio. d quo vide qd no. in. c. ij. de reb. ec. nõ ali. li. vj. ⁊ in. l. mouẽtium. ff. de ver. sig. ¶ Not. ij. q ꝯct⁹ dicit nasci tpe cõsensus: ⁊ dr dissolui cũ ꝯrius dissensus interuenit. 2 ¶ † In gl. j. ibi: oĩs obligatio siue ꝯct⁹. exẽplũ in stipulatione que consensu ꝯhit ⁊ ꝯrio consensu dissoluit: vt in. l. si vnus. §. pact⁹. ff. de pact. Idẽ in cõtractu emptionis ⁊ vẽditionis. nã ꝯhitur ex solo cõsensu ⁊ re existẽte itegra dissoluit ꝯrio ꝯsensu: vt in. l. j. C. qñ li. ab emp. dis. Sz si interuenerit traditio rei post vẽditionẽ opz q ẽt interueniat traditio. als nõ dissoluitur vt in dicta. l. j. ¶ † In ead. glo. ibi fallit hec regula in matrimonio: ⁊ rationẽ fallẽtie quare mrimoniũ nõ dissoluitur ꝯrio cõsensu: vide per gl. in. c. quapropter. xxij. q. ij. nã mrimoniũ est maximũ sacrm: vt in. c. debitũ. de biga. qr ex quo semel ꝯctũ est eius dissolutio nõ est in ptãte hoim. 4 ¶ † In ea. gl. ibi: ⁊ i baptismo. rõ aũt istorũ casuũ est: qr nõ põt pprie interuenire ꝯrius actus: sicut dicimus in virginitate q̃ semel amissa ampli⁹ recuperari nõ potest. xxxij. q. v. si paulus. ⁊ idẽ in oib⁹ in qb⁹ character spũalis imprimit. 5 ¶ † Et in fi. gl. de hoc an in pdẽda possessione sufficiat solus animus. vide per gl. in. l. iij. §. in amittenda. ff. de acq. pos. ⁊ cõiter tz q sic siue sit naturalis: siue ciuilis. vñ rõ quare facili⁹ possessio amittit q̃ acqrat est: qr ad acqrẽdũ reqrit animus ⁊ corpus: sed in perdẽdo sufficit solus animus. ⁊ ad. l. quẽadmodũ. alle. in gl. q̃ dicit q requirit vtrũqz in perdẽdo. rñdeo q si incipit a corpore tũc reqrit vtrũqz qr solũ corp⁹ sine animo nõ sufficit: sz si incipit ab aio: tũc sufficit solus animus. Itẽ fallit hic regula in casib⁹ no. in. c. cũ inferior. de ma. ⁊ obe. nã in multis casib⁹ põt qs ligare: non tamẽ absoluere. tene menti.

1 ☞ In dubijs semper fieri debet interpretatio que tendat in mitiorem partem. 2. 6. 7.
2 Euãgelij verba pñt allegari ad decisionẽ causar.
3 Iudex debet habere pre oculis ⁊ misericordiã: ⁊ seueritatem simul: ⁊ non vnum sine alio.
4 Cetera: ista dictio abreuiate scripta cõprehẽdit aliqua vltra precedentia.
5 Peccatũ qñ aliquid potest in dubio esse ⁊ nõ esse semper debemus interpretari quod nõ sit peccatum vt vitemus illud. 7.
Clericus si reperiatur amplecti mulierem an presumatur facere causa dilectionis.
6 In maleficijs non presumitur bonus animus.

1 ESTOTE. † Dubia in meliorez ptẽ interptari debẽt. hoc dicit. Et primo ponunt verba euãgelij. Secũdo verba Bede exponẽtis. scd'a ibi: hoc loco. ¶ Casus literalis. Estote misericordes ⁊ nolite iudicare: ⁊ nõ iudicabimini. Exponit hic Beda particulã istam huius autoritatis: nolite iudicare ⁊c. dicit Beda nihil aliud nobis precipitur nisi vt ea que dubia sunt quo animo fiãt in meliorẽ partẽ iterpretemur: q aũt scriptũ est: ex fructibus eorũ cognoscetis eos: de manifestis dr: qr illa nõ pñt bono animo fieri: vt stuprum: blasphemie ⁊ similia: de quibus cum certũ sit illa esse mala nobis permissum est iudicare: ⁊ ideo ad bonũ reduci non possunt. Ber. 2 ¶ † Not. pmo ex tex. quod verba euãgelij adduci possunt ad decisionẽ causarum. quinimo multi canones extracti sunt ex autoritabus noui ⁊ veteris testamenti: vt dicit tex. in. c. qualiter. ij. de accusatio. 3 ¶ † Item no. principium pro misericordia exhibẽda. ⁊ in dubijs melius est rephẽdi de misericordia[c]: q̃ de seueritate. xxvj. q. vlti. alligãt. debet tamen misericordia immisceri cum seueritate qr homo non debet esse nec multũ misericors nec multum seuerus: sed debet iudex in iudicando habere pre oculis misericordiã ⁊ seueritatẽ. vide tex. cũ gl. in. c. disciplinam. xlv. distin. 4 ¶ † No. de hac dictione ⁊c. que abbreuiate[d] scripta cõprehendit aliqua vltra pcedẽtia: ⁊ cõprehẽdit id quod est solitum sequi. ⁊ idem est dicere ⁊c. quod ⁊. j. de quo per Bar.[e] in. l. gallus. ff. de liberis ⁊ posthu. sec⁹ si nõ esset abbreuiate scripta. qr tunc capitur put verbum sonat. 5 ¶ † Item no. quod facta dubia q̃ possunt referri ad peccatũ ⁊ non peccatum debemus semper interpretari in bonam partem[f]: ⁊ vt euitetur peccatum pro hoc vide gloss. in capit. absit. xj. questione. iij. et text. in capitu. in scriptis. xcvj. distinctione. vbi ponuntur verba imperatoris dicentis quod si videret clericum amplexantem mulierem presumeret quod causa benedicendi. hoc tamen dictum intellige quando pro parte sinistra[g] presumptio nõ est vehementior q̃ potest colligi ex consuetudine et qualitate personarum: quia tunc faceremus interpretationem in deteriorem partem: vt in capitulo primo. de cle-

Zacharias.
a ¶ Expressuz: addẽ qd no. in. c. q̃rẽti. nu. 4. i apo. i ver. vt magis iudex delegat⁹ timeat. s̃. e. p q̃ limitabis hoc dictũ. qr indistincte nõ ẽ verũ.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Incorporalia. Uide remissiue Feli. in. c. puenit. col. ij. de test. cog. Alex. in. l. nã qd. §. notionis. in. iij. no. ff. ad trebel. et in cõsi. lxij. col. ij. i. iiij. vol. clxxxiiij. col. ix. i. ij. dubio. in. ij. volu.
Zacharias.
b ¶ Incorporalia. adde Bar. i. l. rei. ff. e. tit. Bal. i. l. ex legato. in. iij. op. C. de leg. ⁊ in rub. C. e. ti. de ver. sig. ⁊ plenis. p bar. i. l. qntus. §. argẽto. in. j. col. versi. q̃ro aliqs donauit de auro ⁊ argẽ. leg. istũ ⁊ doc. in. c. fi. s̃. de pscri. ⁊ alex. cõsi. clxxxv. vol. ij.
c ¶ Misericordia. Et maxime i pncipib⁹: quia nihil taz peculiare seu pprium esse dz maiestati impiali q̃ humanitas ⁊ misericordia p quã sola dei fuat imitatio. dixit. tex. in l. fi. in fi. C. de do. inter vi. ⁊ vxo. nã ita credimus dei beneuolẽtiã ⁊ circa gen⁹ humanũ nimiã clemẽtiam q̃tuz nr̃e nature possibile est imitari q̃ quotidianis hoim pctis ignoscere dignat penitentiam suscipere nostrã ⁊ ad meliorem statũ deducere. ita elegãter dicit imperator Justinian⁹ i. l. imperial. circa prin. C. de nu. ⁊ ibi. gl. iij. alle. cõcordãtes.
Sebasti. Sapia.
d ¶ Abbreuiate. vide Feli. in. c. cũ P. tabellio. colũ. iiij. versi. septimo q̃rit. s̃. de fi. instr.
e ¶ Per Bart. Et p do. Ant. in. c. ex multa de vot.
Zacharias.
¶ Adde Laf. de ori. in. c. qm̃ ꝯ falsam. in pri. nu. 12.

⁊ ibi in apo. Be. va. ⁊ Celsi. in v̄. dictio ⁊c. s̃. de pba. Scm. i. c. j. §. i ceteris. ⁊ ibi in apo. celsi. e. ver. de cle. cõiug. ⁊ Bal. ꝯsi. lxiij. vol. v.
f ¶ Partem. An dubia sint interpretãda i meliorẽ partẽ. vide p san. Tho. i. ij. ij. q. lx. artic. iij. in fi. vbi dicit q de q̃libet est psumendũ bonũ nisi appareat ꝯriũ dũmodo nõ vergat in piculũ alteri⁹: qr tunc est adhibẽda cautela vt non de facili vnicuiqz credat sm illud Jo. iiij. Nolite credere oĩ spiritui. itẽ vid oĩno q no. Do. i. c. j. i vl. co. v̄. no. istã gl. qr vbi quis arctat de iur. cal. li. vj. Itẽ vide oĩno q scribit sanctus Tho. in. iiij. sen. di. xvj. q. j. arti. v. cir. fi. vbi dicit qd sic oportet presumere d q̃libet qdlibet bonũ sed illud ad qd tenet q̃ ptermisso peccat: qr bonum credere debemus malum non nisi constat nobis de malitia eius: item q hic dicitur presumi in bonã partẽ. limita nisi id qd gerit de natura sui sit malũ: lz aliquo casu possit esse bonũ ad hoc alle. gl. in. c. cum ab omni. de vi. ⁊ ho. cle. scd'o limita nisi ex cõi contingẽtia ille actus consueuit exerceri in malũ: vt in. c. j. de cleri. non residen.
Sebasti. Sapia.
g ¶ Sinistra. Idẽ sentit Abb. i. c. j. s̃. de cle. non resi. vide Alex. in ꝯsi. cxxvij. incipi. visa inquisitione. col. ij. in. iiij. volu.

a Sebastia. Sapia. ¶ Ueritas. Multa de inuestigatiõe veritatis ponit Lucas de pẽna in.l.quoties.col.iiij.C.de naufr.li.xij.& ꝙ iste tex.debeat intelligi in iudice voluit Abb.in.c.officiis.s.de penitent.& remiss.

b ¶ Scandalũ. Et qd sit scandalũ.ponit beat⁹ Tho.in.ij.ij.q.xliiij.arti.j.& in ea.q.articu.ij.iij.& iiij.ponit an scandalũ sit peccatum veniale vel mortale.& i ea.q.arti.pe.& vlti.ponit que omittẽda sunt:& q̃ nõ ꝓpter scandalũ.itẽ vide plurimas q̃ões in materia scãdali q̃s ponit Tho.in.iiij.sen.dist.xxxviij.q.ij.arti.ij.iij.& iiij.vbi ponit q̃ sit cõueniẽs diffinitio scandali.et vtrũ sit peccatuz.& vtrũ sit speciale pctm̃:& vtrum sit semper pctm̃ mortale & vtrũ scãdalum & passiuũ tm̃ pusillo:ꝝ:& vtrum ꝑfectis competat scãdalũ:& vtrũ soli perfecti possint scãdalizari:& vtrũ propter scandalũ sint dimittẽda aliqua. Jtẽ vide omnino que scribit do.Bart.de bellẽ.in c.ij.de no.op.nũ. Et limita istum tex.vt ꝑ do.in.c.j.ante me.vs.gl.&c.xlviij.dist.

c ¶ Necessitas.de triplici necessitate vide pulcherrime ꝑ Tho.i.iiij.sen.dist.vij.q.j.arti.j.vltra mediũ.& vulgo solet allegari iste tex.ꝙ necessitas nõ hꝫ legẽ.Et adde vltra ꝯcor.alle.hic,i gl.text.in.c.ij.de despon.impu.& l.c.j.de pigno.& in.c.licet.de feriis.vbi est text.nunqd sit licitũ die festo piscari ꝑ victu.& regula qd̃ ꝯs.in.vj.& propterea dixit glo.no.q̃ reputat̃ singularis in ver.mortis.i.c.pastoralis.s.de offi.ordi.ꝙ in casu necessitatis licitum est laico ꝯfiteri & absoluere sicut si esset sacerdos.Sed habes gl.ꝯsociã.xxiiij.q.j.in.c.ce pit.sup verbo ꝑci pet.imo dubitat doc.qd si cõfessor esset iudeus.& dicũt idẽ ꝓpter necessitatẽ:& iõ dicim⁹ ꝙ necessitas facit aliqd ꝓbabile ꝙ als non esset.vt hic & l.q potuerũt.ff.de ma.test.Hinc videm⁹ ꝙ ex necessitate qs admittit̃ i testẽ q als nõ admitteret.c.j.cũ ibi no.s.de test.co.l.cõsensu.C.de re iu.& vide Sal.in l.ea quidẽ.in materia fame.l.v.q.C.qui accu.nõ pos.Hinc est ꝙ stat̃ dicto vnius testis qñ in ciuitate nõ põt reperiri nisi vnus:q̃ necessitas facit licitũ ꝙ als non erat.tex.est no.i.§.ꝙ aũt.in auť.de nõ ali.& ibi vide Ang.& doc.in.l.j.§.j.ff.de ver.ob.Hinc etiã ꝙ vbicũꝙ actus dꝫ celebrari ex forma statuti in certo loco.als alibi celebrat⁹ nõ vꝫ.tñ vbi nõ põt haberi copia illius loci propter iustũ metũ partiũ:tũc si celebret̃ in alio loco vꝫ & tꝫ ꝯct⁹.ita ꝑ septẽ pricipalia media egregie cõsuluit Lud.ro.in cõsi.cccc.xxxiij.inci.quo ad primũ ꝙ sufficiat publicatio ꝙ ista faciũt an sit licitũ doctorib⁹ facere cõsilia diebus feriatis in casu necessitatis.puta pro forčñ q hꝫ necesse recedere:& cõis cõclusio est ꝙ nõ nisi in casu magne necessitatis:& tũc debet doctor pecuniam quã hꝫ pro ꝯsilio dare paupib⁹:vt ꝑ Jo.an.& alios i c.j.de fer. Et addõ hic glo.no.in.l.ꝑ herede.in ver.maxime futurã.ff.de acq.here.quã ibidẽ no.bar.q vult qd̃ ex cã maxime necessitatis opere incerte trãseãt ad extraneos q̃ alias non trãsirent.Et gñalr̃ q̃ permittã tur ex cã necessitatis.vide gl.plenã xxxij.q.iiij.§.sicut in ver.fame.& gl.& doc.in.c.q̃relã.de iureiu.non tñ ꝓpter necessitatẽ delicta cõmittere permittit̃.l.palã §.nõ est ignoscendũ.ff.de ri.nup.qd̃ facit an ꝓpter necessitatẽ licituꝫ sit furari.de quo in ca.iij.de furt.& tex.cum glo.in.c.discipulos.de cõse.dis.v.& c.sicut.xlvij.di.per glo.& doc.in.l.ij.§.cum in ea.ff.ad legem rhod.de iact.vbi est gl.ꝙ tp̃e necessitatis omnia sũt cõia.& ibi vid̃ no.Ang.ponentẽ an licitũ sit armigeris qñ sunt in bello depredari ꝑ victu.ꝑ cano.in.c.j.de emp.& vẽ.ꝓdicta faciũt ad id qd̃ no.Bal.i auť.defficto.C.ad tertu.ꝙ paupes quorũ industria sit necessaria ad eoruꝫ alimẽta & victum nõ debẽt cõcurrere ad onus ipositẽ collecte.& idem etiam dicit Bal.in.l.etiã.in vl.col.C.de execu.rei iu.ꝙ tene mẽti.dixit tamẽ alibi idem Bal.in.l.iubemus nullã nauem.in pꝛin.C.de sac.sanc.eccle.qd̃ priuilegium exemptionis nõ prodest tempore magne necessitatis. Jtẽ quia glo.hic in fi.dicit quod propter necessitatẽ pater potest vendere filium &c. Adde qd̃ tempore necessitatis non tamen põt dñs vendere rem subditi sui.nec in casu necessitatis potest vasallus cõpelli prestare collectas aut angarias.ita Bal.in.l.penul.C.de bo.q̃ libe.aduerte tñ quia Bal.ibi nõ loquitur in casu magne necessitatis:sed necessitatis simpliciter.

6 ri.non resi.& xci.di.in.c.clericus.& in.c.cũ in iuuẽtute.s.de purga.ca.& bon.text.in.c.ij.xiiij.distinc.

¶ † Ultimo no.ꝙ in maleficiis nõ ꝓsumit̃ bonus animus.cõcor.c.j.de presum. Jtem ꝙ sicut arbor bona vel mala cognoscit̃ ex fructib⁹:ita & homo an sit bonus vel malus cognoscit̃ ex operibus.vñ in euangelio. Ex fructibus eoꝝ cognoscetis eos. Et no.quod in certis non est locus coniecturis:& ad hoc solet allegari iste.tex. ¶ † Jn gl.ij.in fi.hec gl.exponit tex.tripliciter:sꝫ possunt oẽs iungi simul ꝙ aut sumus in cõtractib⁹ seu priuilegiis:et tunc in dubio debemus interpretari remvt poti⁹ valeat:& tũc illa pars dicitur melior. Aut tractamus de re odiosa.puta in penis imponẽdis & tũc debet interpretari in meliorẽ partẽ.i.benigniorẽ.q̃ odia debẽt restringi:vt in regula odia & in regula in penis.lib.vj. Aut sumus in concernentibus periculum animarũ:& tũc debet interpretari in meliorẽ.i.in securiorẽ:q̃ illa est melior que securior:vide bo.glo.in.c.vnico.de scruti.

Mẽdaciũ nõ debet quis dicere ad hoc vt proximus euitet iniuriam suam.

Peccatum etiam minimum non debet quis cõmittere:vt euitetur maius.

Qui scandalizauerit.

Propter scandalũ euitãdum veritas[a] non est omittenda.h.d. Diuidit̃. Nam primo ponunt̃ verba euangelica.Secũdo verba Bede exponẽtis.ibi:vtilius. ¶ Casus literalis. Pone casum ꝑ.c.xj.q.iij.inter verba laudantium:nõ quod in os intrat coinquinat hominẽ:sed quod ex ore procedit. Audito hoc verbo scandalizati sunt iudei:cum hoc dictum fuisse domino respondet:finite eos:ceci sunt & duces cecorũ.& ideo dicit Beda vtilius scandalũ nasci permittitur ꝙ̃ veritas relinquatur:nõ enĩ propter scandalũ dꝫ homo peccare mortalr̃. Ber. ¶ † Not.j.ex tex.qd̃ ꝓpter scandalum[b] euitandũ non debet quis cõmittere malum:& ideo nõ debet quis dicere mẽdacium etiam ad finẽ vt proximus euitet iniuriam suam.xxij.q.ij.in.c.ne quis.nec debet quis committere malum ꝙ̃tũcũꝙ paruũ vt proxim⁹ euitet maius malum & scandalũ:de quo vide gl.xiiij.distin.in summa.vbi examinat̃ iste articul⁹.& declara istum tex.prout habetur in.c.ij.de noui ope.nun.

Necessitas nõ subiacet legi:& peccatũ cõmissum tempore necessitatis non est punibile.

Peccatum non dicitur si non est voluntarium.

Uotum non dicitur rumpi si rumpitur propter necessitatem.

Quod nõ est.

Propter necessitatẽ illicitũ efficit̃ licitũ. Primo ponit dictũ. Scdo exẽpla.ibi:nã. ¶ Casus literalis. Dicit Beda super Marcũ qd̃ non est licitum in lege:facit necessitas licitum:quia necessitas non subiacet legi:quod ꝓbat autoritate veteris legis secũdum quam preceptũ est sabbatũ custodiri:et tamẽ Machabei sine culpa sua pugnabãt i sabbato ꝓpter necessitatem:sic & hodie si quis egrotus ieiuniũ fregerit reus voti nõ habetur. Ber. ¶ † No.j.ex tex.qd̃ necessitas[c] excusat a peccato. ratio est q̃ pctm̃ est volũtariũ alias nõ est peccatum.xv.q.j.in prin.sed necessitas est cõtraria volũtati:ergo necessitas excludit peccatũ:als autez punit̃ quis sine culpa qd̃ esse nõ dꝫ:vt i.c.ij.de cõstit. ¶ † Secundo not.ꝙ in voto intelligit̃ tacita conditio si potero.ideo nõ dr̃ fractor voti qui ꝓpter necessitatem illud deserit.

Obligatio non inducitur ex illicite gestis.

Subditi habent presumptioneꝫ pro eis ꝙ q̃cq̃d faciant pro domino faciant coacti.

Quod latenter.

† Jllicite factũ obligationẽ nõ inducit.h.d. ¶ Casus literalis. Jlla que fiũt latẽter siue clã aut ꝑ vim siue als illicite firmitatẽ habere nõ debent:quia contra ius & equitatem fiunt. Ber. ¶ Jn glo.j.in fi.quid aũt si prelatus allegat consuetudinẽ in seruitio recepto:de quo nõ erat memoria in cõtrariũ.dicũt doc.ꝙ aut ꝓbat̃ qd̃ spõte seruitiũ fuit prestitũ & vꝫ cõsuetudo:vt in.c.super quibusdã.s.ti.pri.& xviij.q.ij.in.c.seruitiũ.& c.eleuterius. Aut probatur ꝙ per vim:& tunc nõ valet:vt hic:& c.quia cognouimus.allega.in gl. ¶ † Jn dubio vero presumendũ est pro subditis argu.c.super hoc.de renun.& l.cum de indebito.ff.de proba.

Tortura non debet inferri non precedentibus indiciis.

Tortura nõ debet dari cũ veritas potest aliũde haberi:vel si non sint indicia sufficientia.

Copia indiciorum ad torturam est dãda reo petenti.

Ab absentia iudicis de torquendo aliquẽ potest appellari.

Tortura debet esse moderata adeo quod tortus reseruetur incolumis vel ad innocentiam vel ad supplicium.

Torqueri potest quis tam ꝑ cã ciuili:ꝙ̃ crimina li:intellige in vtroꝗ casu:vt.j.nu.9.

Torqueri nõ possunt doctores nec aliȷ̃ positi in dignitate:vide.j.nu.9.

Clerici an possunt torqueri.

Torture quedam genera.

Confessio facta in tortura nõ preiudicat nisi fuerit ratificata extra locum torture.

Tortura semel data nõ potest ampli⁹ repeti sine nouis indiciis.

Testis an & quo casu possit torqueri ꝑ veritate habenda.

Persone que non possunt torqueri.

Seruus an qñ possit torqueri pro facto domini.

Cum in cõtemplatione.

† Breue est sed summa sic. Tormẽta indiciis non precedentibus inferenda non sunt.h.d. ¶ Casus literalis. Judices a principio cause nõ debent a tormẽtis incipere:nisi primo alique presumptiones procedãt. Ber. ¶ No.j.ex tex.ꝙ iudex nõ potest a principio alia presumptione nõ habita torquere accusatũ sine accusatore vel teste. Jtem no.qd̃ tormẽtum dicit̃ questio. Et pro intellectu materie primo querit̃ quid est questio. Sol.qd̃ est veritatis idagatio ꝑ tormẽtum.& potest appellari questio a querẽdo:q̃ iudex per tormẽtum inquirit veritatẽ:& tormẽtum dr̃ quasi torquẽs mentẽ a torqueo torques.

Secundo

a ❡ Tormentū. Adde ꝙ qñ est delegata cā per hec verba districte pergras: vel statutū diceret illa verba: poterit ꝓcedi ad torturā his casibus quibus alr̄s nō posset. h.d.no. Bal.in.l.iij.C.ad.l.iul.maiesta. ⁊ refert ⁊ simpliciter sequitur hoc do. Bar.de bellenzi.in addi.

b ❡ Indicia. Et adde qđ fama sola nō facit indiciū sufficiēs ad torturā ꝺm Jo.an.i addi. Spe.i.ti.de ꝓba. ver.vidēdū. ⁊ ver. xiiij quē refert do. Ant.i.c.tertio loco.in pe.col.de ꝓba. ⁊ in.c.veniēs. el.j.in.v.col. ⁊ ibi late no.de testi.et de hoc q̄le indiciū regrat̄ vide p bal. in apost.i.l.iij.in iiij.col.ff.de testi. plene p bar.i.l.fi.ff.de qđ. late per Sali.in.l.fi.in vlt. char.C.de qđ. vbi plura pulchra ponit de istis indicijs. ⁊ adde ꝙ vbi cūq3 offensus exculpauit reū nun ꝗ pōt re⁹ torq̄ri etiā p̄cedentib⁹ legitimis indicijs. Bal.sin.i.l.j.i pe. col.C.cōia de le. ⁊ đ materia hic posita p.d. Abb. vide multa sin.scripta p.d. Bart.de bellē.in.c.decetero.de test. Itē an fama iūcta cū dicto syndici positi ad denuntianda maleficia: faciat īdiciū ad torturā. dic ꝙ sic ꝺm bar.i ꝯsi.suo ꝙ ici.dño pati.de burgo.

✠ Sebasti. Sapia.

c ❡ Esse moderata. Adde ꝙ si iudex vtit̄ īusitatis tormētis ⁊ immoderatis ita ꝙ tortus moriat̄: ipse dz decapitari: vt no.bal.in.l.j.C.đ emē.seruo. ⁊ ang. in.l.nemo carcerē C.de exact.tribu. lib.xj. ⁊ Fran.brunus in trac.de indicijs ⁊ tortura i vij.charta in p̄nc.

d ❡ In dignitate. adđ ꝙ quēadmodū doctor nō pōt torq̄ri vt est tex.i l.milites.C.de q̄stio.cōiūcta.l.aduocati.C.đ aduo. diuers.iu.illo mō ille q deſijt exercere aduocationis offm̄ in memoriā p̄stine dignitatis ista determinat Bart.in.l.j.p illū ter.C.đ aduo.di. iud.qđ tene mēti. ⁊ facit ꝙ no.i.c.si qui epi.in gl. ma.

2 ❡ † Scđo querit̄ quando procedendū sit ad tormentū[a]. Sol. dicit Jo.an. ⁊ cōiter.doc. ꝙ duo requirunt̄. Primo ꝙ veritas aliter haberi nō possit. nā tormentū infert̄ cā inuestigādi veritatem ⁊ in subsidiū: vt.l.diuus pius.ff.de qđ.v.q.v.in.c.illi. vbi bonus tex.cū gl. ❡ Scđo requirit̄ ꝙ p̄cedant aliqua indicia siue p̄sumptiōes vel semiplene ꝓbatiōes. nā sine indicijs nō est inferēda qđ vt hic: ⁊ in.l.ex libero.ff.de questi. Et q̄ indicia[b] sufficiāt nō pōt dari certa doctrina: sȝ relinquēdū est iudicis arbitrio: vnus tñ testis est sufficiēs ꝺm oēs de quo ē gl.i.l.iij.C.ad.l.iul.maie. ꝙ ꝓcedit nisi alia ratio suadeat in ꝯtrium. 3 ❡ † Nūquid aūt reo petenti dilationē purgandi indicia sint danda ante torturā: lȝ doc.hic nō tangāt. dic tñ ꝙ sic. nam ⁊ si propria cōfessio excusari pōt: vt in.c.cū dilecti de accu. ita ⁊ fortius indicia aliūde ꝓueniētia habēt dispositionē iuris ꝙ a iudice interloquēte de tortura adhibēda appellari potest: vt i.l.ij.ff.de ap. reci. ⁊.ij.q.vj.nō solēt.in v̄.ante sentētiā. ⁊ hoc q2 iudex grauare posset ⁊ post torturā grauamē releuari non posset. 4 ❡ † Tertio quero qualis dz esse tortura. So. debet esse moderata[c]. vñ debet iudex aīaduertere ad indicia. Itē ad qualitatē persone an sit fortis in resistēdo an ne. ⁊ finaliter debet ita torqueri vt tortū seruet incolumē innocentie vel supplicio: vt sic si deliqt possit pati suppliciū debitū si vero est innocēs nō patiat̄ defectū corpis vt.l.quēadmodū.ff.de.q. 5 ❡ † Quarto quero pro qua cā tortura possit inferri. Sol. tā in ciuili quā in criminali: de criminali patet.ff.de qđ. quasi per totū: in preall.c.illi. de ciuili.in.c.j.š.de deposito. 6 ❡ † Quinto quero hic hoīes sint torquēdi. Sol. tres sunt cōditiones hoīm: quidā sunt liberi: quidā statuliberi: quidā serui. Liberoꝝ qdā cōstituti sunt in dignitate[d] vel militia: ⁊ isti regulariter nō debēt torq̄ri nisi in certis criminib⁹: vt i crimine lese maiestatis ⁊ ꝓditionis ⁊c. vt.l.milites.C. de qđ. Et ex hoc dicūt quidā ꝙ clericus regulariter nō est torquēdus: q2 est miles celestis militie. vt in.c.j.de cler.egro. Alij ꝯtra ꝑ.c.si cōstiterit.de accu. ⁊ per.d.c.j.de deposito. ⁊ de materia vide ꝑ glo.in prealle.c.illi. ⁊.xv.q.vj.in summa. Cōmunis conclusio doct. ⁊ glo. est ꝙ clerici etiā presbyteri si sunt suspecti possunt ex cā torqueri. Abbas tamē dixi notabile verbum in.d.c.j. ꝙ nō reperit̄ clericos esse torquēdos nisi sint infames[e]. vt i.d. c.j. quod no. Cōmuniter tamē tenetur quod tortura nō debet esse ita seuera in clericis sicut in laicis: vnde non debent supponi aculeis vel fidiculis[f]: seu virgis seu corrigiatis: ꝑ hoc bo.tex.xxiij. q.v.c.j.in fi. 7 ❡ † Sexto q̄ro de effectu torture. nunquid valeat cōfessio in tortura facta. cōiter distinguit̄ an iste perseueret in cōfessione vel nō: si non perseuerat nō p̄iudicat: q2 videt̄ fecisse metu tormētoꝝ: vt.l.i.de questio. ⁊.xv.q.vj.in.c.j. ⁊.xxxj.q. ij.lothari⁹. Si vero perseuerat: tūc sibi p̄iudicat. ⁊ dicitur perseuerare qñ confitetur iterum ratificando priorē cōfessionem extra locum tormētorum: ita qđ nō videat ista tormēta: alr̄s videtur facere timore tormētorum: ita voluit hic Jo.an.et Bar.in prealleg.l.j.de questio. quod no. nam est cōtra iudices qui incōtinēti in loco vbi est tormētum faciūt ratificari cōfessionem. 8 ❡ † Septimo queritur nūquid questio semel habita possit reiterari pro eodeȝ facto: communiter distinguitur quod aut oriunt̄ noua indicia: puta reperitur iste in mēdacio vel alia indicia aliunde superueniūt: ⁊ tūc potest repeti questio: aut nulla īdicia de nouo superueniunt ⁊ non debent repet. vt.l.repe. vt l.vnius.ff.de questio. 9 ❡ † Et ex p̄dictis possunt decidi multe questiones sed quia supra feci mentionem de triplici conditiōe personarum: videlicet de liberis: de seruis ⁊ de statuliberis: ⁊ tantū

xcij.di. ⁊ facit tex.in.l.fi.de decu. vbi plura de tortura q̄ ponit Bal.in.c. at si clerici in.ij.col.de iudi. adde hic ꝙ illud qđ dr̄ ꝙ viles psone debent torqueri anteꝙ̄ examinent̄ intelligit̄ ꝙ dz eis terror tormētoꝝ incuti: q2 forte poterūt ligari ad cordā nō aūt poterūt torq̄ri cū nō deliq̄rint: ita no. dicit Bal.i rep.l.cūctos populos.i.iiij.char.v̄.ij.op. Itē adđ ꝙ

dixi de liberis cōstitutis in militia vel dignitate: dic prosequēdo quod si non sunt constituti in militia vel dignitate aut torquētur in seipsos id est vt dicant veritatē in facto proprio: ⁊ in ciuilibus non torquent̄: in criminalibus vero torqueri possunt cōcurrētibus illis duobus de quibus supra scilicet quod veritas aliter haberi nō possit ⁊ qđ precesserint indicia. 10 ❡ † Si vero torquerentur in alios vt testis qui torquet̄ in facto alterius: ⁊ tūc si est vilis torquetur tam in ciuili quā in criminali.ij.questio.j.in primis. qđ tamē procedit in subsidium quādo aliter veritas haberi non pōt. argu.in aut̄.de testi.§.iij. ⁊.d.l.diuus. si vero non est vilis: ⁊ tunc si testis nō vacillat non debet torqueri: alr̄s sec⁹: vt in.d.l.ex libero. Hec fallunt primo in minore.xiiij.annis. quia non debet torqueri: licet v̄itas ab eo ferula vel corrigia haberi nō possit ⁊ elici: vt in.l.j.§.impuberes.ff.ad sille. ⁊ in dicta.l.ex libero.§.j. Item senex decrepite etatis nō debet torqueri: vt.l.iij.ad sille. Item mulier pregnans: vt.l.pregnantis.ff.de pe. Si vero sunt statuliberi. ⁊ tūc idem dicendum quod in liberis: vt est tex.in.l.statuliberis.ff.de questio. ⁊ statuliberi dicunt̄ illi quorum libertas est redacta in certum tempus vel sub certa cōditione. vt si relinquitur libertas seruo post decendiū vel sub certa conditione interim anteꝙ̄ impleat̄ conditio vel veniat tempus dicitur statuliber. de quo in.l.de statuliber. 11 ❡ † In seruis vero concludo quod aut torquentur contra extraneum aut contra dominuȝ absentem vel presentem vel preteritum. Primo casu torqueri possunt in subsidiū tantum aut cōtra dominum ⁊ tunc aut super facto cōmuni domini ⁊ serui ⁊ torqueri possunt: vt in.l.quicunq3. C.de ser.fugi. Aut in facto extraneo. ⁊ tunc regulariter seruus non debet torqueri contra dominum presentem vel preteritū. Fallit in quibusdā criminibus vt in crimine lese maiestatis adulterij ⁊c. de quo dicendum: vt in.l.j.§.si seruus.ff.de questio.

Que. Sacrilegus est offendēs rem vel personam ecclesiasticam. ❡ Casus literalis. Quicquid ꝯmittit̄ seu delinquitur in rebus deo sacratis ⁊ episcopis iniuste ⁊ inique agitur ⁊ pro sacrilegio reputat̄: quia sacra ab aliquo violari non debēt. Ber. ❡ Nota iuncta glo.ij. quod omnia bona ecclesiarū largo modo possunt dici sacrata: q2 oblata sunt ecclesie pro sacris. Et proprie quando cōmittitur sacrilegium: ⁊ de pena sacrilegij vide bo. tex.xvij.q.iiij.c.sacrilegium. ⁊.c.quisquis. per Inno.in.c.cum pro causa.š.de sententia.excommunicationis.

Qui ex timore. Qui facit aliter quā dz: facere non dicit̄. h.d. ❡ Casus literalis. Dicit Augusti. qui ex timore facit illud qđ sibi precipitur aliter facit ꝙ̄ debeat quia libenti animo ea facere deberet: ⁊ ideo iam non dicitur facere: ⁊ sic ex tali obedientia nō meretur. Ber. ❡ No. primo ex tex. quod non est cōsiderandum solum factum sed animus facientis. ⁊ maxime quo ad deū: q2 respicit nō quod fit sed quo animo: vt est tex.cū gl.in.c.j.de collu.deteg. ⁊.lxxxvj.dist.c.nō satis. ⁊.xxiiij.q.v.in.c.si quid inuenisti. ❡ In gl.j. ibi bon⁹ est. vnde in sacra scriptura. Qui timet deum faciet bona. ⁊ alibi. Initium sapientie timor domini. ❡ In glo.fina. ibi: non sit imputandum. dicit Hosti. hoc verum in totum non tamen excusatur a totali culpa. arg.c. sacris. quod me.causa. Jo.an. dicit concordando ⁊ bene quod aut ex precepto iudicis ⁊ excusatur in totum ⁊ ita loquitur glo. aut ex timore priuati ⁊ procedat dictum Hosti.

sicut añ li.ꝯte.nō pñt recipi testes ꝯ aliquem vt.š. vt li.nō cōte.p totū. ita li.nō cōtes.nō dz aliqs torq̄ri in p̄iudiciū alicuius accusati. ita dicit bar.i.l.si qs adulteriū.in prin.ff.đ adul. sȝ ꝯ illud dictū Bal.i.d.l.cūctos pplos vr̄ tenere Arch.i.c.illi qui cir.fi.v.q. vbi dicit qđ testes suspecti v̄berib⁹ subijciuntur ⁊ tormētis: sȝ cauendū est ne adeo grauiter torq̄ant̄ ꝙ periculū vite imineat vl̄ mēbrorūȝ vt in.c. sniaȝ.ne clerici vl̄ mo. ⁊ ita dicit no. Inn.in hoc.c.cū in contēplatione. ⁊ qñ testes sūt torquēdi: vide oīno bar.in.l.j.§.q qđnē.ff.đ qđ. ⁊ oīno latissi.p do.mari. in repe.c.q̄liter et qñ.in.c.xv.q.vj.q. prin.de accus. ⁊ ꝑ Bart.elegāter in l.libero.ff.de qđ.

✠ Sebasti. Sapia.

e ❡ Infames. Qđ clerici possint torqueri qñ sunt īfames: ⁊ȝ Andr.sic. in.c.si constiterit. col.iij.š.de accu. Fel.in.c.vniuersitatis.š.de sen.ex cō. ⁊ in.c.veniēs. col.ij.š.de testi.et in.c.cū oporteat. col.pe.š.de accu. ⁊ i.c.de hoc.col.j. ver.ij.limita.š.de simo. Mars.Bono.in sing.lv.ici. aduertas ad vnū.

e ❡ Infames. Similiter dicas qđ ad torquēdū hominēȝ q est bone fame nō sufficiūt indicia alr̄s legitima ad torturam ꝺm Ang.in.l.milites.C.de q̄stio.

f ❡ Aculeis vel fidiculis. Vide de isto tormēto per fidiculas tex.cum gl.i.c.fi. qđ īcipit nullus.vj.q.j. q̄re aūt tortura dz eē moderata maxime in clericos: vide do.ant.in.c.ij.š.de deposito.

Defleat. Cōmittens vnū peccatū: reus est omnium quo ad vitam eternā.h.d. ¶ Casus literalis. Peccator cū peccat merito flere debet: qr offendēs in vno factus est oīm reus: qr propter illud vnum damnabitur. Ber.

1 ☞ Ignorantia in facto alieno nō excusat illū qui ex officio sibi iniuncto tenebatur perquirere.

2 Pastor tenetur ad emēdam ouium quas comedit lupus: quia tenetur ad custodiam.

Negligētia vel ignorantia in prelato imputatur culpe.

Quamuis. Ignorantia pastoralis nō excusat eū si lup⁹ oues rapiat.h.d. quo ad literā. vel aliter quo ad mysticū ⁊ moralem intellectum. Ignorātia non excusat prelatum in peccatis subditorū.h.d. ¶ Casus literalis. Pastor siue plātus curā debet habere de ouibus suis: ⁊ ideo si lupus comedit ⁊ pastor nesciat nullā habebit apud deū excusationē per negligētiam suā. Ber. ¶ † No. primo ex tex. ꝙ ignorātia in facto alieno nō excusat qñ teneť quis[1] indagare ⁊ diligēter custodire ⁊ pcauere. p hoc qđ no. in c. innotuit. s. de ele. ¶ † No. ij. pastorē teneri pro ouibus comestis a lupo[a]: quia tenetur ad custodiam. ⁊ ideo si non adhibuit diligētiam quā debuit nō est sine culpa. Idē in plato qui acceptando prelaturā obligauit se ad custodiā subiectorū vnde plātus[b] diciť pastor: qr debet pascere subiectos verbo doctrine. ⁊ diabolus diciť hic lupus: qr semper nititur decipere homines. ⁊ hz multos modos nocendi. xvj. q. ij. c. visis.

Zacharias.

a ¶ A lupo. Adde Bal. in. l. si seru⁹. ⁊ ibi bo. tex. C. de furtis. ⁊ Spec. in tit. de act. seu peti. §. iij. versi. item no. qđ si. in fi.

b ¶ Unde prelat⁹. Et qñ prelat⁹ debeat complacere subditis suis. vide hic p do. Ant. ⁊ per Do. in. c. ꝙ ad nos. ver. opp. ⁊ pone. xlvij. dist.

Zacharias.

¶ Adde plene p Car. in cle. in plerisq3. circa princi. de elec.

1 ☞ Cōsuetudo romane ecclesie in quibus casibus sit ab omnibus seruanda.

2 Homagium quid sit: ⁊ vnde dicatur: ⁊ pro quib⁹ rebus prestetur.

Indignū. Pro spiritualib⁹ homagium non prestatur.h.d. ¶ Casus literalis. Dicitur hic quod pro spiritualibus obtinendis nullus compelli debet homagiū siue fidelitatem facere cum hoc indignum sit ⁊ a cōsuetudine romane ecclesie alienum ⁊ ideo ab aliis ecclesijs est prohibendum. Ber. ¶ † Nota ex tex. ibi: a romane ecclesie ⁊c. ꝙ consuetudo romane ecclesie sequenda est: hoc intellige prout no: glo. in. c. j. de summa trin. lib. vj. ⁊ in. c. nolite. xj. dist. nam si decernit quod licitū vel disponit circa articulos fidei illud est sequendum quod tenet romana ecclesia. In aliis vero non tenetur sequi cōsuetudinē romane ecclesie. sed quelibet ecclesia seruare debet cōsuetudinem suam: vt in. c. certificari. de sepul. ⁊ in. c. de trina. de conse. distin. iiij. ¶ † Ultimo no. qđ homagium non prestatur in spiritualib⁹ sed iuramentum obedientie sic: vt in. c. ꝓꝑ. xxiij. dis. ⁊. c. nullus. de iureiur. Que autē sit ratio diuersitatis inter hec iuramenta ⁊ conclude iuramentū fidelitatis quod dicitur homagium proprie concernit temporalia. ⁊ per hoc iuramentum iurās quasi efficitur homo illius cui iurat ⁊ eius vasallus. Et dicitur homagiū[c] quasi hominis ligiuz[d] quia ligatur ⁊ obligatur illi cui iurat ⁊ efficitur homo illius: ideo in spiritualibus homo interuenire non debet ne videantur hec spiritualia vēdita quasi prelatus acquirat hanc vtilitatē ⁊ nouū hominem pro spiritualib⁹ ab eo collatis. de quo iuramēto dic vt no. gl. in cle. pastoralis. §. rursus. de re iudi. Et quid continet in sē hoc iuramentū: vide tex. xxij. q. v. in. c. de forma. Iuramentum vero obedientie concernit spiritualia ⁊ pertinentia ad officium prelati ⁊ licita duntaxat ⁊ hoc habet in se datio spiritualium: quia subditus debet obedire prelato. ad quam obedientiā Christus nos inducat. Amen.

c ¶ Homagium. Unū dicať homagiū. vide Io. an. in ti. de feu. §. qm̄. in. j. co. l ver. ⁊ no. ꝙ est homagiuz.

Zacharias.

¶ Adde de hoc s. vñ dicať homagiū ⁊ quotuplex sit Spec. in ti. pal le. ⁊ in v̄. scdo q̄ritur. ⁊ vers. primo autē. ⁊ ibi Bald. in apo. in ver. homagium. ⁊ istum in ca. si diligenti. nu. 1. ⁊ ibi posui i apo. in v̄. sunt diuersa. s. de simo. Sebasti. Sapia.

d ¶ Ligiū. Aduertendū est ꝙ reperiť homagiū non ligiū: vt no. Spe. in titu. de feu. §. qm̄ super homagiis. v̄. ⁊ not. ⁊ late declarat domi. Ia. de sctō Georgio in trac. de homagio. colū. j. vbi qđ sit homagiuz ligiuz: ⁊ quid homagium non ligium.

Finis.

¶ Lugduni,

1546.

¶ Index quaternionum.

¶ AAA. BBB. CCC. DDD. EEE. FFF. GGG. HHH. III. KKK. LLL. MMM. NNN. OOO. PPP. QQQ. RRR. SSS. TTT. UUU. XXX. YYY. ZZZ. AAAA. Omnes sunt quaterniones.

Panormitani